BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ VERSIUNE DIORTOSITĂ DUPĂ SEPTUAGINTA, REDACTATĂ ŞI ADNOTATĂ DE BARTOLOMEU VALERIU ANANIA ARHIEPISCOPUL CLUJULUI SPRIJINIT PE NUMEROASE ALTE OSTENELI Sursa: http://www.biblia.pentruviata.ro/robible la rândul ei preluată din Sursa originală: http://www.dervent.ro/biblia.php 30 iunie 2012

1
Introducere
Precuvântare
Biblia sau Sfânta Scriptură este Cartea despre care Dumnezeu spune, prin gura Sfântului Său Prooroc Moise: „ea nu-i pentru voi doar o vorbă goală, ci e însăşi viaţa voastră, şi prin cuvântul acesta vă veţi îndelunga zilele..." (Dt 32, 47). Acelaşi adevăr ni-l descoperă apoi Însuşi Fiul lui Dumnezeu întrupat pentru noi, Domnul nostru Iisus Hristos, când le spune ucenicilor Săi: „Cuvintele pe care Eu vi le-am grăit, ele duh sunt şi viaţă sunt" (In 6, 63). Aşa a înţeles Biserica încă de la întemeierea ei, în ziua Cincizecimii, locul şi rolul Sfintei Scripturi în viaţa ei, cinstind-o ca pe Cuvântul cel viu şi spre mântuirea noastră lucrător al lui Dumnezeu. Cultul, teologia, viaţa duhovnicească, iconografia, într-un cuvânt întreaga viaţă bisericească ortodoxă este o dumnezeiască rodire a Sfintei Scripturi, aşa cum ne-a fost ea încredinţată de Sfinţii Apostoli şi tălmăcită de către cei mai adânci cunoscători şi râvnitori plinitori ai învăţăturilor ei: Sfinţii Părinţi.
În Biserica noastră Ortodoxă Română, grija pentru împărtăşirea credincioşilor dreptmăritori de frumuseţea nepământească şi de tot folosul duhovnicesc ale Cuvântului dumnezeiesc în propria lor limbă, s-a manifestat de timpuriu în comparaţie cu alte neamuri creştine. În fruntea harnicilor şi talentaţilor traducători ai scrierilor biblice s-au situat întotdeauna ierarhi erudiţi, care şi-au închinat timpul şi priceperea acestei sacre strădanii, adăugând nevoinţei nevoinţă, lăsându-ne ca pe o moştenire nepreţuită, încă din veacul al XVII-lea, întreaga Biblie în grai românesc, ediţie cunoscută sub denumirea de Biblia de la 1688, Biblia lui Şerban sau Biblia de la Bucureşti.
Pentru realizarea acestui monument unic al credinţei noastre dreptmăritoare, dar şi al culturii române, vrednicii lui tâlcuitori au luat „lumină şi de-ntr-alte izvoade vechi", avându-se însă ca temei al traducerii textul „cel elinesc al celor 70 de dascăli", adică Septuaginta. O vrednică de menţionat mărturie în acest înţeles este activitatea tipografică a diaconului Coresi, care pentru a răspândi cuvântul dumnezeiesc scris şi românilor din Transilvania, a izbutit să tipărească la Orăştie, în 1582, cărţi din Vechiul Testament, într-o scriere cunoscută sub numele
2
de Palia de la Orăştie, precum şi un Liturghier, în 1570. Setea de credinţă şi de limba română l-au determinat şi pe vestitul Mitropolit Simeon Ştefan, cunoscător şi talentat traducător al textului biblic, să tipărească în 1648 pentru prima dată Noul Testament în întregime. În a doua predoslovie a acestei prime traduceri româneşti integrale a Noului Testament se mărturisea un gând vrednic de toată luarea-aminte: „Noi derept aceea ne-am silit de-n cât am putut, să izvodim aşa cum să înţăleagă toţi". Această mărturisire izvora din împlinirea unui vis nutrit de toţi fiii dreptcredincioşi români care, aflaţi în afara dreptului la închinarea părinţilor lor, căutau şi păstrau scrisul românesc ca pe o comoară a fiinţei lor. Dar şi Noul Testament de la Alba Iulia, ca şi Biblia de la Bucureşti, încoronau ani buni de muncă a copiştilor din mânăstiri şi sate, iscusiţi făuritori de manuscrise în limba română, aflate, după vremi, răspândite în toate ţinuturile româneşti. Este, aşadar, cert că Biblia de la Bucureşti s-a aflat la temelia celorlalte ediţii care i-au urmat, răspunzând astfel setei de îndestulare din apa cea vie a Dumnezeiescului Cuvânt în limba vorbită a poporului român, din ce în ce mai bogată şi mai mlădioasă în dezvoltarea ei literară. În slujirea acestui scop, s-au încumetat să tâlcuiască Sfânta Scriptură în româneşte şi personalităţi bisericeşti impunătoare ale secolului trecut, precum adormitul întru fericire Patriarh al României Nicodim Munteanu (1939-1948), Preotul profesor de Teologie Grigorie Pişculescu (Gala Galaction) literat şi academician, precum şi învăţatul profesor de Teologie Vasile Radu.
După apariţia în anul 1914 a Bibliei Sfântului Sinod, intitulată astfel fiindcă traducerea fusese făcută chiar de membri ai Sfântului Sinod al Bisericii noastre, din îndemnul şi cu purtarea de grijă a primului Patriarh al României miron Cristea (1925-1939) a fost publicată o nouă ediţie a Sfintei Scripturi în anul 1936, traducerea fiind realizată de cele trei mari personalităţi bisericeşti mai sus

pomenite.
În anul 1938 apărea într-o editură de stat Biblia tradusă de Preoţii profesori Gala Galaction şi Vasile Radu, iar în anul 1944 o nouă ediţie sinodală a Sfintei Scripturi vedea lumina zilei, traducerea acesteia aparţinând în cea mai mare parte fostului episcop Nicodim Munteanu, la vremea aceea ridicat la slujirea şi demnitatea de Patriarh al României.
O grijă cu totul aparte faţă de răspândirea luminii Dumnezeieştii Scripturi în vremurile de aprigă prigonire a credinţei creştine în ţara noastră -, a dovedit pururea pomenitul înaintaş al Nostru, Patriarhul Justinian Marina (1948-1977), în timpul arhipăstoririi căruia s-au publicat două ediţii ale Bibliei (1968, 1975), ambele în câte un tiraj de 100000 de exemplare. Noul Testament a fost tipărit în timpul arhipăstoririi aceluiaşi vrednic Patriarh al României într-un număr de 125000 de exemplare. În vremea arhipăstoririi fericitului întru adormire Patriarh Iustin Moisescu (1977-1986), o nouă ediţie a Sfintei Scripturi (1982) a fost imprimată într-un tiraj de 100000 exemplare, iar Noul Testament într-un tiraj de 110000 exemplare.
Începând cu anul 1988, când a fost publicată o nouă ediţie a Bibliei, în colaborare

cu Societăţile Biblice Unite şi într-un tiraj iniţial de 100000 de exemplare, Biblia a fost retipărită de 11 ori, tirajul total al acestei ediţii numărând, până în ziua de astăzi, peste 380000 de exemplare. Noul Testament a fost imprimat, de asemenea, în această perioadă, într-un tiraj de 120000 de exemplare. Nu trebuie trecut cu vederea nici faptul că, pe lângă toate aceste editări şi reeditări ale textului integral al Sfintei Scripturi, neîncetat în Biserica noastră au fost tipărite în tiraje corespunzătoare nevoilor slujitorilor bisericeşti şi ale credincioşilor dreptmăritori Mica Biblie, Sfânta Evanghelie, Apostolul, Psaltirea.
Unor asemenea osteneli întru aducerea scrierilor biblice cât mai aproape de înţelegerea fiilor Bisericii noastre, în vederea zidirii lor lăuntrice pe piatra cea tare a credinţei luminate în Hristos, li s-a adăugat în anii din urmă şi râvna, asemănătoare celei a truditorilor mai sus pomeniţi, a Înalt Prea Sfinţitului Arhiepiscop Bartolomeu al Vadului, Feleacului şi Clujului, care a desăvârşit o lucrare ce părea mai presus de puterile unui singur om: anume, o nouă versiune a Sfintei Scripturi în limba română, versiune revizuită după Septuaginta, redactată şi bogat comentată de Înalt Prea Sfinţia Sa.
Această nouă ediţie a Sfintei Scripturi în limba română, denumită prin hotărârea sinodală nr. 255/2001 „ediţie jubiliară a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române“, aduce înlesnirea oferită de introducerile în cărţile biblice, belşugul de note şi comentarii clarificatoare ale textului sfânt, metodă atât de necesară în zilele noastre când prin tendinţele prozelitiste se oferă credincioşilor, cu agresiune, şi tălmăciri eronate ale Sfintei Scripturi.
Toate acestea sunt încununarea nevoinţelor de o viaţă ale unui preabinecunoscut teolog, literat, poet şi editor c-a fost director al Institutului Biblic şi de Misiune Ortodoxă -, personalitate care slujeşte Biserica noastră şi ca Arhipăstor, care a adus un suflu nou şi proaspăt vieţii bisericeşti nu numai în cuprinsul uneia dintre cele mai însemnate eparhii ale noastre, ci şi în ogorul întregii Ortodoxii româneşti.
Cu aceste gânduri, binecuvântăm cu îndreptăţită şi nespusă bucurie apariţia acestei noi ediţii a Sfintei Scripturi, izvodită de Înalt Prea Sfinţitul Bartolomeu spre slava lui Dumnezeu Celui în Treime lăudat şi spre o mai înlesnită apropiere de înţelesurile cele adevărate şi de mântuire pricinuitoare ale Scripturilor Dumnezeieşti, lucrare cu atât mai necesară şi mai de preţ astăzi, cu cât s-au înmulţit peste măsură cei care, potrivit Apostolului, „neştiutori şi neîntăriţi le răstălmăcesc... spre a lor pierzare“ (2 Ptr 3, 16).
TEOCTIST Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Cuvânt lămuritor asupra Sfintei Scripturi
Prolog. Biblia e Cartea care cuprinde cărţile. Biblia, aşadar, e Biblioteca; Biblioteca prin excelenţă, singură şi singulară în dumnezeiasca ei omenitate. Orice bibliotecă din lume poate avea cuvinte despre Dumnezeu; Biblia e însăşi rostirea lui Dumnezeu, anume pentru oameni şi prin oameni. Inspirată de Duhul Sfânt, ea e Cartea devenită cărţi.
Cu omul adamic Creatorul vorbea într-un singur limbaj; omul căzut n-a mai înţeles graiul îngerilor, şi-ntru târziu s-a pomenit Moise că tocmai pe el, bâlbâitul, îl trimite Dumnezeu să le grăiască oamenilor cuvintele Sale.

cum o voi face, Doamne, de vreme ce sunt gângav?
tu, într-adevăr, eşti, dar Aaron, fratele tău, nu e. Eu îţi voi spune ţie, tu îi vei spune lui, el le va spune oamenilor, şi astfel tu vei fi pentru el ceea ce sunt Eu pentru tine1.
Cuvântul devenise cuvinte, Teologia se făcuse filologie.
A mai trecut o vreme, Moise a mai primit o poruncă:
apucă-te şi scrie totul într-o carte!2
Şi el a scris totul într-o carte. De aici, lunga şi dramatica istorie a textului biblic, cu autori sacri sau profani, cu limbi originale sau derivate, cu graiuri uitate sau stâlcite, cu traduceri mai bune sau mai puţin bune, cu copişti atenţi sau osteniţi, cu tomuri, codici şi colecţii vrăfuite, cu studii şi cercetări savante, cu evaluări semantice şi ediţii critice..., totul, în ultimă instanţă, menit să-i redea filologiei transparenţa teologică prin care cuvintele redevin Cuvânt.
Aşa stă Biblia în faţa cititorului: ca o prescură care poate să rămână pâine dospită, poate deveni anafură sau se poate transfigura în Trup euharistic. Trepte de pătrundere, trepte de cunoaştere; trepte de cunoaştere, trepte de iniţiere; trepte de iniţiere, trepte de sfinţenie: „chiar dacă L-am cunoscut pe Hristos după trup, acum nu-L mai cunoaştem astfel“3.
Prin urmare, cititorule, dacă vei deschide Cartea din simplă curiozitate sau deprindere, spre a-ţi împlini nevoia de a şti, şi dacă ai străbătut-o ca pe un simplu act de cultură, fii sigur că n-o vei uita. Dacă ai zăbovit asupră-i cu un oarecare interes lingvistic, vei fi aflat că în ebraică şi în greaca veche sunt semănate cuvinte, fraze şi denumiri eterogene, împrumutate din culturile cu care autorii biblici s-au învecinat sau din altele pe care nici ei şi nici părinţii lor nu le-au ştiut. Dacă ai citit-o numai ca pe o operă literară, iată că ai gustat într-însa belşug de genuri şi specii, poezie lirică şi epică, istoriografie, legislaţie, imnuri sacre şi sapienţiale, pagini profetice şi apocaliptice, proze scurte şi nuclee de roman, scenarii dramatice şi eseuri filosofice, sentinţe aforistice şi incantaţii prozodice... Dacă ai cercetat-o cu un ochi critic necruţător, vei fi descoperit şi ceea

1 Cf. Ieş 4, 10-16
2 Cf. Ieş 17, 14
3 Co 5, 16

ce, în fapt, căutai: naivităţi, inadvertenţe, lacune, suprapuneri, distorsiuni, interpolări, paralelisme şi multe alte metehne care te vor sminti în măsura în care te vei opri aici.
Dacă, pentru nevoia de a înţelege, o vei cerceta a doua şi a treia oară, mai cu de-amănuntul, cu-ncetineli şi reveniri, dacă-ţi vei pune gândul pe textul din faţă şi pe cele paralele, însemnate alături, atunci cugetul tău va fi în stare să pipăie înţelesurile din spatele cuvintelor, să pătrundă în luminişurile alegorice ale întâmplărilor, să desluşească de ce jertfa lui Avraam, de pildă, s-a petrecut ca fapt istoric la vremea ei4, dar „şi-n prefigurare“5 pentru vremile din urmă. În acelaşi timp, reliefurile noilor tale lecturi îţi vor deschide calea de acces către întreaga cultură europeană, în tot ce are ea mai înalt şi mai frumos de-a lungul ultimului mileniu.
Dar dacă, pentru nevoia de a cunoaşte, te vei deprinde s-o citeşti nu atât pe dinafară, cât mai ales pe dinlăuntru, dacă sufletul ţi se va aprinde în văpaia celor ce se într-aripează cu dumnezeiescul dor, atunci dorul acesta îţi va descoperi că, de vreme ce toate cărţile acestei Cărţi au fost scrise de dragul unui singur personaj, Iisus Hristos, prevestindu-L şi vestindu-L, şi de vreme ce Iisus Hristos a venit în lume de dragul unei singure făpturi, omul, înseamnă că toată Cartea se îndreaptă spre o singură fiinţă, care eşti tu, cititorule. Dacă o ocoleai, ar fi fost să treci pe-alături de propria ta viaţă; dar fiindcă ţi-ai asumat-o, a fost să te descoperi pe tine sieţi. Acum, ajutat de Sfinţii Părinţi ai Bisericii şi, la nevoie, de însemnările din josul paginii, vei pătrunde în adevărurile de credinţă şi în sensurile adânci ale Scripturii, adică în lumina lecturii ei duhovniceşti, singura care te ridică deasupra lui a şti şi deasupra lui a înţelege, anume în văzduhul lui a cunoaşte, acolo unde cuvintele redevin Cuvânt şi eternitatea te îmbie la Viaţă; căci „viaţa veşnică aceasta este: să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis“6.
Odată ajuns aici, nu-ţi mai rămâne decât Bucuria.
Canonul biblic. Biblia, în întregul ei, se alcătuieşte din două mari secţiuni: Vechiul Testament, care cuprinde istoria mântuirii neamului omenesc de la facerea lumii până spre secolul II î. H.; Noul Testament, care cuprinde viaţa şi învăţătura Mântuitorului Iisus Hristos, istoria primelor şase decenii ale creştinismului şi istoria mântuirii universale în perspectivă eshatologică.

Totalitatea cărţilor cuprinse în Sfânta Scriptură constituie „canonul“ biblic. Cuvântul vine de la grecescul kanon, care înseamnă „normă“, „regulă“, „principiu director“. Aşadar, o carte canonică este învestită cu autoritate normativă în materie de credinţă; conţinutul ei dogmatic devine obligatoriu. Această asociere între cuvântul „canon“ şi „Sfânta Scriptură“ ca tezaur al credinţei a fost făcută mai întâi de Origen (sec. III d. H.) şi dusă mai departe de către Sfinţii Părinţi ai Bisericii.
4 Fc 22, 1-18
5 Evr 11, 19
6 In 17, 3
6
Pe de altă parte, cuvântul „Biblie“ vine de la grecescul biblion (cu genitivul bibliou), care la început a însemnat „hârtie (sau orice material) de scris“, apoi şi-a generalizat înţelesul de „carte“. Limba latină însă a preluat pluralul substantivului: biblia şi a făcut din el singularul biblia (cu genitivul bibliae), mutând şi accentul pe prima silabă. Aceasta s-a întâmplat tot în vremea lui Origen, dar a devenit un bun comun în secolul următor, mai ales de când Sfântul Ioan Gură de Aur a afirmat că „Biblia este o adunare de multe cărţi care, toate la un loc, alcătuiesc una singură“. Să nu se creadă însă că circulaţia acestui cuvânt a început odată cu Origen. Cu nouă secole înainte, profetul Daniel vorbea de „cărţile“ profetice de dinaintea lui (Dn 9, 2), iar în prima carte a Macabeilor se face pomenire de „cărţile cele sfinte“ pe care Israeliţii le aveau în mână şi cu care se mângâiau la vreme de necaz (1 Mac 12, 9).
Paralel cu termenul „Biblie“ a circulat şi acela de „Scripturi“ sau „Scriptură“. Epoca Vechiului Testament cunoştea trei categorii de cărţi sfinte:
a. „Legea“ (Tora), care desemna „Pentateuhul“ sau Cele cinci Cărţi ale lui Moise; denumirea venea de la Legea pe care Dumnezeu i-a dat-o lui Moise, prin cele două table, pe muntele Sinai, şi care constituia nucleul întregii opere (Iş 20, 2-17); i se mai spunea „Legea lui Moise“ sau, mai târziu, chiar după numele autorului: „Moise“ (Lc 16, 29);
b. „Profeţii“, prin care se înţelegeau cărţile profetice;
c. „Scripturile“, denumire pentru celelalte categorii de scrieri ale Vechiului Testament: istorice, poetice şi sapienţiale.
Cu toate acestea, împărţirea avea un caracter foarte general, una şi aceeaşi referinţă putând trimite la o categorie sau alta; delimitări mai limpezi s-au făcut de-a lungul vremii, pe măsură ce se alcătuia canonul. În Noul Testament, cărţile celui Vechi (care nu s-a numit aşa decât în funcţie de cel Nou) sunt întâlnite sub numele de „Scriptură“ (ex. Lc 4, 21) (deşi citatul e din cartea profetică a lui Isaia), „Scripturile“ (ca în Mt 21, 42) sau „Sfintele Scripturi“ (Rm 1, 2; 2 Tim 3, 15). În timp, cuvintele greceşti gramma şi grafe = „scriere“ au fost preluate de limba latină prin termenul scriptura = „scriere“, dar cu acelaşi înţeles generic ca al lui biblia, ceea ce înseamnă că e corect să se spună: Biblia sau Sfânta Scriptură.
Revenind la canonul biblic, e evident că a învesti sau a nu învesti o carte cu autoritate normativă este un act în parte omenesc, dar el presupune mai întâi existenţa cărţii, respectiv, a cărţilor.
Acestea însă, în foarte multe cazuri, au fost precedate de o literatură orală pe care ele au preluat-o selectiv şi au consemnat-o în genuri distincte sau amestecate. E sigur că Moise, întâiul autor biblic, a relatat evenimentele de dinaintea sa nu numai pe baza unor documente scrise, ci şi pe aceea a unor tradiţii orale, care se transmiteau din generaţie în generaţie. Tot atât de sigur este că evangheliştii (mai ales cei ce n-au fost ucenici direcţi ai Mântuitorului, cum sunt Marcu şi Luca) şi-au alcătuit scrierile preluând istorisirile care circulau prin
7
viu grai. Oralitatea însă presupunea sacralitate, ceea ce făcea ca aceste scrieri să aibă o descendenţă foarte riguroasă, controlată de sentimentul şi certitudinea că ele nu relatează simple fapte omeneşti, ci, dimpotrivă, evenimente pe care Dumnezeu le-a provocat sau în care s-a implicat direct şi personal. Ele erau recitate public în împrejurări solemne şi deseori se constituiau în imnuri liturgice. Aşadar, în momentul în care autorii sacri le consemnau în scris, ele aveau deja învestirea unor texte revelate care se integrau în structura unei scrieri de inspiraţie dumnezeiască. Asistenţa divină acoperea astfel atât fragmentele vechi-orale cât şi pe cele nou-scrise, ceea ce înseamnă că atât Tradiţia care a precedat Scriptura cât şi Scriptura propriu-zisă poartă în ele atributele insuflării supranaturale, a acelei înrâuriri de deasupra care-l făcea pe autor să asculte de chemarea lui

Dumnezeu, să selecteze ceea ce era de selectat din predania orală, să-şi redacteze textul în concordanţă cu revelaţia divină dar şi cu natura propriei sale personalităţi şi să fie sigur că în tot ceea ce scrie nu greşeşte. Din acest punct de vedere, „toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu" (2 Tim 3, 16), dar termenul de referinţă „toată" nu a avut întotdeauna acelaşi conţinut. A fost nevoie de secole până când autoritatea rabinică mai întâi şi autoritatea Bisericii mai apoi să decidă care anume din cărţile Vechiului şi Noului Testament poartă în ele atributul inspiraţiei dumnezeieşti şi pot fi incluse în ceea ce se cheamă „canonul biblic".
La capătul tuturor acestor cerneri şi discerneri s-a putut stabili că Vechiul Testament conţine 39 de cărţi canonice, recunoscute ca atare de către tradiţia iudaică, pe de-o parte, şi de Biserica Ortodoxă, pe de alta. Acestora li se adaugă alte 14 cărţi, pe care ambele tradiţii le consideră doar „bune de citit", adică ziditoare de suflet, conţinutul lor nefiind obligatoriu pentru actul de credinţă în sine. Numele tuturor cărţilor canonice şi necanonice ale Vechiului Testament se află înscrise în „Cuprinsul" ediţiei de faţă.
Reţinem însă şi faptul că Biserica Romano-Catolică recunoaşte în Vechiul Testament 56 de cărţi canonice, adică pe cele 39 canonice şi 14 necanonice ale Bisericii Ortodoxe, cărora le adaugă încă 3 titluri. Detaliile acestei probleme rămân, desigur, pe seama specialiştilor, dar se cuvine menţionată nuanţa că teologii romano-catolici le numesc „protocanonice" pe cele 39, ca primite de la început în canon (sec. IV), şi „deuterocanonice" pe celelalte, ca acceptate în canon mult mai târziu, prin Conciliul tridentin (sec. XVI).
La rândul lor, protestanţii le recunosc pe cele 39 drept canonice, dar pe cele „bune de citit" le numesc „apocrife", denumire sub care ortodocşii cataloghează numai acele scrieri pseudo-biblice pe care Biserica le-a respins constant din structura canonului biblic.
Cât despre Noul Testament, el cuprinde 27 de cărţi canonice, recunoscute ca atare încă din secolul IV (Sinodul local din Laodiceea, anul 360) şi secolul VIII (Sinodul al VII-lea Ecumenic, anul 787) şi rămase astfel în conştiinţa şi practica Bisericilor Ortodoxe şi ale celei Romano-Catolice.
Istoria textului biblic. Dacă admitem că toţi autorii Bibliei au fost teo-logi
8
= „cuvântători de Dumnezeu", e bine de amintit că, prin rostire, teologia lor a devenit filologie. De aci, anevoiosul nostru drum, prin secole şi milenii, de a străbate straturile filologice spre a ajunge din nou la teologie. Aceasta este munca îndeosebi a teologilor biblişti, cei ce caută, descoperă şi studiază manuscrise, cei ce le alcătuiesc în ediţii critice, cei ce traduc sau revizuiesc, cei ce compară şi comentează. E drumul pe care cititorul obişnuit al Bibliei, cu cartea-n mână pe de-a gata, nu-l cunoaşte.
Dacă Noul Testament nu ridică probleme textuale majore, textul Vechiului Testament, în schimb, e şi astăzi obiectul unor diferenţe de opinii şi opţiuni, conturate de-a lungul timpului şi răspândite pe arii foarte largi, în funcţie mai ales de apartenenţele confesionale. Cu foarte puţine excepţii, cărţile Vechiului Testament au fost scrise în limba ebraică, pe durata a douăsprezece secole (se estimează că anul 1250 î. H. este acela în care Moise a primit tablele Legii pe muntele Sinai). Cărţile au fost scrise, desigur, în principal pentru Evrei. Aceştia însă s-au dispersat în timp, marea lor majoritate alcătuind ceea ce se numeşte „diaspora" (împrăştiere). Fatalmente, cei din diaspora şi-au pierdut limba maternă. Dar nu numai ei; o dată cu întoarcerea din captivitatea babilonică (538 î. H.), nici chiar cei din Palestina nu mai vorbeau ebraica, aceasta fiind înlocuită cu dialectul aramaic (în care a vorbit şi Mântuitorul). Pe de altă parte, vastul imperiu al lui Alexandru cel Mare a inaugurat epoca elenistică, în care greaca devenise limba cultă a oricărui cetăţean.
Aşa se face că în cea de a doua jumătate a secolului III î. H. Ptolemeu al II-lea Filadelful a patronat şi finanţat traducerea Bibliei în limba greacă. Aceasta a fost făcută în oraşul Alexandria de către 72 de învăţaţi evrei, aduşi din Palestina (câte şase de fiecare trib), fapt pentru care noua versiune a fost numită Septuaginta. După tradiţie, cei 72 au lucrat separat, sub asistenţa Duhului Sfânt, versiunile lor dovedindu-se în final identice. Septuaginta a căpătat astfel o mare autoritate, fiind considerată ca al doilea original al Vechiului Testament; deşi Sfinţii Evanghelişti şi Sfântul Apostol Pavel cunoşteau ebraica, au preferat să citeze din Septuaginta; pe baza ei s-a răspândit creştinismul primelor secole în Asia Mică şi în toată aria Mediteranei. Nu e de mirare deci că Septuaginta a devenit textus receptus (textul revelat) al întregului Răsărit european, definit mai târziu ca Ortodoxie.

Cu peste şase sute de ani mai târziu, în secolul IV, Fericitul Ieronim avea să traducă Biblia în limba latină, pentru creştinătatea occidentală, versiune cunoscută sub numele de Vulgata. Cele mai multe din cărţile Vechiului Testament (începând cu Psalmii) au fost traduse mai întâi după Septuaginta, apoi după Textul Ebraic. Controversată, chiar de la început, de către contemporanii lui Ieronim (printre care şi Fericitul Augustin), Vulgatei i-au trebuit nu mai puţin de douăsprezece secole până să devină textus receptus al Bisericii Catolice, decretată astfel de către Papa Clement al VIII-lea în 1592 şi rămasă ca atare până astăzi.
Ce s-a întâmplat cu Versiunea Ebraică? Ea a continuat să fie citită în sinagogă,

dar a rămas mai mult pe seama rabinilor şi a altor învăţaţi, circulaţia ei fiind tot mai restrânsă. A mai intervenit o dificultate: După cum se ştie, alfabetul ebraic era alcătuit numai din consoane. Pentru pronunţarea corectă a unui cuvânt, vocalele erau intercalate de cititorul însuşi, iar aceasta se făcea prin tradiţia orală transmisă de la dascăl la învăţăcel. Cu vremea însă, această tradiţie s-a tot subţiat, aşa încât noile generaţii nu mai erau sigure, de pildă, dacă cuvântul zkhr din Dt 25, 19 trebuie citit zekher = „amintire“, „pomenire“, sau zakhar = „bărbat“. Încă din secolul IV Fericitul Ieronim nota că dacă cele trei consoane dbr se citesc dabar, ele înseamnă „cuvânt“; dar dacă se citesc deber, înseamnă „ciumă“7. Astfel s-a născut nevoia de a se inventa semnele vocalice care să fie intercalate în sistemul consonantic, operă întreprinsă de către masoreţi (de la ebraicul masora = tradiţie) în secolele VIII-X d. H.; ultima versiune, realizată în jurul anului 900 de către Ben Aşer şi Ben Neftali, a primit aprobarea autorităţilor rabinice şi s-a constituit în ceea ce se cheamă, până astăzi, Textul Masoretic al Vechiului Testament. El stă la baza traducerilor moderne, devenind astfel echivalentul unui textus receptus pentru creştinătatea protestantă. Dar nu numai pentru ea; supusă unor îndelungate şi severe examene critice textuale, Vulgata şi-a pierdut mult din autoritatea iniţială, aşa încât chiar traducătorii catolici, unii din ei foarte valoroşi, s-au întemeiat pe Textul Masoretic.
Desigur, disputa dintre ebraişti şi elenişti nu se va isprăvi niciodată, fiecare tabără având argumente prin care să demonstreze că limba cultivată de ea e mai bogată, mai nuanţată, mai capabilă să exprime Cuvântul lui Dumnezeu. Ca de obicei, adevărul e pe undeva pe la mijloc, dar nu aceasta e problema cea mai importantă, ci aceea a diferenţelor de text. Dacă cele două principale versiuni biblice s-au produs în Răsărit (Septuaginta, în Alexandria Egiptului; Textul Masoretic, în Tiberiada Palestinei), tot aci, în Răsărit, s-au produs şi confruntările, iar acestea s-au consumat în contextul mai larg al confruntărilor dintre iudaism şi creştinism. Creştinii au băgat de seamă că textele masoretice prezintă unele deosebiri, mai ales în textele profeţiilor mesianice, care nu puteau fi puse doar pe seama unor raţiuni filologice. Iată un singur exemplu, extras din Deuteronom 8, 3:
SEPTUAGINTA: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu“.
TEXTUL MASORETIC: „Nu numai cu pâine trăieşte omul, ci cu tot ceea ce iese din gura lui Dumnezeu“.
Deşi, aparent, cele două versiuni sunt foarte apropiate şi pot genera exegeze asemănătoare, totuşi e lesne de observat că din Textul Masoretic lipseşte termenul „cuvântul“ (în greceşte rhema = „cuvânt“ ca mijloc de comunicare, înrudit semantic cu logos = „cuvânt“ ca raţiune divină şi rostire creatoare). Or, prezenţa acestui termen poate duce mai uşor la suita: rhema logos logosul Întrupat
7 Spre exemplificare, asocierea vocalelor cu consoanele crt ar da în limba română variante precum: cart, cartă, carte, curte, ceartă, carat, acaret, cirtă,, cort, (a) certa, curat(ă), cerat(ă), cerut(ă) etc.

iisus Hristos, ceea ce înseamnă o exegeză hristologică foarte clară. Acum e cazul să reţinem că textul e folosit de Iisus în dialogul Său cu diavolul (Mt 4, 4) şi că Domnul îl citează după Septuaginta.
E uşor de înţeles, aşadar, de ce creştinii, mai ales cei din Răsărit, au devenit circumspecţi faţă de Versiunea Masoretică, întărindu-şi opţiunea pentru Septuaginta. Dar nu numai ei; încă din secolul IV, după ce Ieronim a început să traducă Vulgata din ebraică, Fericitul Augustin îl suspecta că nu crede în caracterul revelat al Septuagintei. În zilele noastre intervine şi istoria însăşi a textului: faţă de Versiunea Masoretică (începutul secolului X d. H.), Septuaginta (a doua jumătate a secolului III î. H.) e mai veche cu aproape 12 secole; textul Septuagintei a fost stabilit de învăţaţi evrei cu mult

înaintea ivirii creştinismului, deci fără putinţa unor partizanate polemice; actualele traduceri occidentale au la bază manuscrise masoretice din secolele VIII-X, pe când cei mai vechi codici ai Septuagintei datează din secolul IV (Vaticanus) şi chiar III (Freer), deci la distanţă de cel puţin o jumătate de mileniu. dacă s-a constatat că masoreţii, din raţiuni de teologie iudaică, au operat intervenţii deliberate într-o seamă de texte, nu e mai puţin adevărat că diferenţele mai mult decât notabile între cele două versiuni se extind pe arii în care orice intenţie polemică este exclusă. Se pare că, în această privinţă, descoperirea (în 1947) şi studierea manuscriselor de la Qumran oferă noutăţi mai mult decât surprinzătoare. Cercetări recente ale unor biblişti occidentali atât catolici cât şi protestanţi arată că texte vechitestamentare contemporane cu Versiunea Alexandrină (sec. III î. H.) sunt mult mai apropiate de aceasta decât de cea Masoretică, ceea ce acreditează ideea că Septuaginta a fost tradusă după un original ebraic care s-a pierdut şi pe care masoreţii nu l-au avut sub ochi. Aceasta ar însemna:
1. Masoreţii sunt mult mai puţin culpabili decât s-a crezut 2. În fapt, autorii noutestamentari citau nu după textul grecesc al Septuagintei, ci după originalul care stătuse la baza acesteia 3. Autoritatea Septuagintei reintră în actualitate. De altfel, încă din vechime, autoritatea ei era atestată şi de mediile intelectuale necreştine: în deceniile secolului I d. H., atât filosoful Filon de Alexandria, cât şi istoricul Iosif Flaviu, învăţaţi evrei care cunoşteau bine ebraica, preferau să citeze din Septuaginta, versiune pentru care aveau o preţuire atât de înaltă, încât declarau (mai ales primul) că aceasta este versiunea inspirată a Scripturii.
Ca parte a lumii ortodoxe, poporul român şi-a avut Biblia tradusă tot după Septuaginta. Citãm pe cele mai importante: Biblia lui Şerban, Bucureşti 1688; Biblia de Buzău, 1854-56; Biblia lui Şaguna (Sibiu), 1856-58. Dar tot după Septuaginta a fost tradusă şi Biblia lui Bob (Blaj), 1795, pentru uzul grecocatolicilor. Ultima ediţie din marea filiaţie a apărut la Bucureşti în 1914, singura „ediţie a Sfântului Sinod".
Marea ruptură s-a produs în 1936, odată cu apariţia Bibliei traduse după Textul Masoretic de către Gala Galaction, Vasile Radu şi Nicodim Munteanu. Această opţiune a fost motivată de Galaction prin trebuinţa ca şi noi, ortodocşii, să avem textul folosit de sectele neoprotestante, spre a le putea combate mai uşor! E de

mirare, acum, cu câtă uşurinţă a fost acceptată (sau trecută cu vederea) această motivaţie, deşi patriarhul Nicodim îşi îngăduise, în 1944, un semnal de alarmă. Aşa se face că toate versiunile româneşti ale Vechiului Testament apărute după ediţia Bibliei din 1936 nu sunt decât reluări ale acesteia, cu revizuiri mai mult sau mai puţin importante, mai mult sau mai puţin controlate. Timp de opt decenii, Biserica Ortodoxă Română nu a mai avut o versiune vechitestamentară după Septuaginta; e motivul pentru care atât Părintele Dumitru Stăniloae cât şi Părintele Dumitru Fecioru, marii noştri traducători din Sfinţii Părinţi şi din literatura filocalică, au fost nevoiţi să-şi extragă citatele biblice tot din ediţia 1914.
Aceasta însă nu înseamnă că Versiunea Ebraică se cere dispreţuită sau ignorată; dimpotrivă, o redactare corectă a textului biblic e de neconceput fără consultarea şi folosirea ei, atât pentru reliefarea unor nuanţe de limbaj, cât mai ales pentru transcrierea numelor proprii ebraice, atât patronimice cât şi toponimice, nume pe care Septuaginta le redă, în cele mai multe cazuri, prin traducerea înţelesului lor (ex.: „Beer-Şeba" = „Fântâna-Jurământului" fc 21, 31). E ceea ce facem în lucrarea de faţă. Mai mult, pentru o imagine cât mai completă a mesajului biblic, deosebirile semnificative dintre Septuaginta şi Textul Masoretic sunt menţionate în notele şi comentariile din josul paginii, Versiunea Ebraică fiindu-ne accesibilă prin cele mai bune traduceri occidentale, precum La Biblede Jérusalem (BJ), La Bible traduite par Emile Osty (OSTY), King James Version (KJV) (care însă a folosit şi Septuaginta), Revised Standard Version (RSV), Today's English Version (TEV), Traduction Oecuménique de la Bible (TOB), dar şi prin ediţiile româneşti din 1936 şi 1938.
În ceea ce priveşte Noul Testament, cele 27 de cărţi ale acestuia au fost scrise în limba greacă, cu excepţia Evangheliei după Matei, care a fost redactată mai întâi în aramaică (versiune care însă nu a ajuns până la noi) şi rescrisă, de către acelaşi autor, în greceşte.
Dată fiind iuţeala cu care se răspândea creştinismul, e lesne de imaginat şi repeziciunea cu care manuscrisele autografe erau copiate în zeci şi sute de exemplare pentru aria, din ce în ce mai largă,

a comunităţilor creştine. Aşa se explică faptul că o bună parte din ele au înfruntat secolele şi că până în zilele noastre au ajuns nu mai puţin de 2500 de manuscrise, dintre care 167 cuprind Noul Testament în întregime. Desigur, originalele nu ni s-au păstrat, dar codici precum Sinaiticus (sec. IV), Vaticanus (sec. IV), Alexandrinus (sec. V), Parisiensis (sec. V), Freesianus (secolele IV-V), ca să citām doar pe cele mai importante, se constituie în tot atâtea mărturii asupra vechimii textelor noutestamentare. De aici, şi imensele posibilităţi ale filologilor biblici de a alcătui ediţii critice tot mai bune şi mai utile, pe care le pun la îndemâna traducătorilor. Evoluţia acestor ediţii, pe de-o parte, şi evoluţia fiecărei limbi naţionale, pe de alta, sunt principalele raţiuni pentru care Biblia se cere tradusă sau cel puţin revizuită periodic, spre folosul şi desfătarea cititorilor ei.
Sistemul referenţial. Orientarea în textele Sfintei Scripturi, precum şi citarea

acestora se fac cu ajutorul sistemului referenţial, adică al cifrelor care individualizează o anumită porţiune de text şi o pun în legătură cu cele înrudite. Unităţile acestui sistem sunt capitolul şi versetul; cifrele de referinţă se mai numesc şi „trimiteri".
El a luat naştere în primele patru decenii ale secolului XIII, prin cardinalul Ştefan Langton care, pe la 1205, a început împărţirea textului Vulgatei în capitole; opera sa a fost isprăvită în jurul anului 1240 de către călugărul dominican Hugues de Saint Glef.
Împărţirea în versete a fost făcută de tipograful parizian Robert Ştefan; textul a apărut astfel, pentru prima oară, în ediţia greco-latină din 1551 a Noului Testament, iar pentru a doua oară, în ediţia din 1555 a Bibliei latine integrale.
Cade-se a se reţine însă că versetul (ca şi capitolul, de altfel) e doar o unitate convenţională, iar nu o unitate dogmatică în sine; el nu se constituie într-un univers închis, ci, dimpotrivă, cu foarte multe ferestre către marele univers al Sfintei Scripturi. Adevărata lectură şi dreapta tâlcuire a Bibliei se fac numai prin relaţia text-context, adică citind şi gândind textul (versetul) în funcţie de ceea ce se spune înainte şi după el, ca şi în funcţie de legăturile lui cu texte asemănătoare foarte îndepărtate. Niciodată partea nu poate fi despărţită de întreg. Dacă un savant din zilele noastre, de exemplu, pretindea că opera sa nu poate fi înţeleasă decât dacă e citită integral, cu atât mai mult şi incomparabil mai mult biblia sau Sfânta Scriptură.

Îndreptar pentru folosirea aparatului ajutător de pe lângă textul biblic
Cărţile sfintei scripturi
În ordinea Cuprinsului În ordinea alfabetică a siglelor
VECHIUL TESTAMENT
Fc Facerea Ag Agheu Iş Ieşirea Am Amos Lv Leviticul Avc Avacum Nm Numerele Avd Avdia Dt Deuteronomul Bar Baruh Ios Iosua Navi Bel Bel şi Balaurul Jd Judecători Cânt Cântarea Cântărilor Rut Rut Dn Daniel 1 Rg 1 Regi Dt Deuteronomul 2 Rg 2 Regi Ecc Ecclesiastul 3 Rg 3 Regi Epist Epistola lui Ieremia 4 Rg 4 Regi Est Estera 1 Par 1 Paralipomena Ezr Ezdra 2 Par 2 Paralipomena 3 Ezr Cartea a treia a lui Ezdra Ezr Ezdra Fc Facerea Ne Neemia Idt Iudita Est Estera Ioil Ioil Iov Iov Iona Iona Ps Psalmii Ios Iosua Navi Pr Proverbele lui Solomon Iov Iov Ecc Ecclesiastul Ir Ieremia Cânt Cântarea Cântărilor Is Isaia Is Isaia Iş Ieşirea Ir Ieremia Iz Iezechiel Plg Plângerile lui Ieremia Jd Judecători

Iz Iezechiel Lv Leviticul Dn Daniel 1 Mac 1 Macabei Os Osea 2 Mac 2 Macabei Am Amos 3 Mac 3 Macabei Mi Miheia Mal Maleahi Ioil Ioil Man Manase Avd Avdia Mi Miheia Iona Iona Naum Naum Naum Naum Ne Neemia Avc Avacum Nm Numerele Sof Sofonie Os Osea Ag Agheu 1 Par 1 Paralipomena Za Zaharia 2 Par 2 Paralipomena Mal Maleahi Plg Plângerile lui Ieremia Tob Tobit Pr Proverbele lui Solomon Idt Iudita Ps Psalmii Bar Baruh 1 Rg 1 Regi Epist Epistola lui Ieremia 2 Rg 2 Regi Tin Cântarea celor trei tineri 3 Rg 3 Regi 3 Ezr Cartea a treia a lui Ezdra 4 Rg 4 Regi Sol Înţelepciunea lui Solomon Rut Rut Sir Înţelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah Sir Înţelepciunea lui Isus, fiul lui Sirah Sus Istoria Susanei Sof Sofonie Bel Bel şi Balaurul Sol Înţelepciunea lui Solomon 1 Mac 1 Macabei Sus Istoria Susanei 2 Mac 2 Macabei Tin Cântarea celor trei tineri 3 Mac 3 Macabei Tob Tobit Man Manase Za Zaharia

NOUL TESTAMENT

Mt Evanghelia după Matei Ap Apocalipsa Mc Evanghelia după Marcu 1 Co 1 Corinteni Lc Evanghelia după Luca 2 Co 2 Corinteni In Evanghelia după Ioan Col Coloseni FA Faptele Apostolilor Ef Efeseni Rm Romani Evr Evrei 1 Co 1 Corinteni FA Faptele Apostolilor 2 Co 2 Corinteni Flm Filimon Ga Galateni Flp Filipeni Ef Efeseni Ga Galateni Flp Filipeni Iac Iacob Col Coloseni In Evanghelia după Ioan 1 Tes 1 Tesaloniceni 1 In 1 Ioan 2 Tes 2 Tesaloniceni 2 In 2 Ioan 1 Tim 1 Timotei 3 In 3 Ioan 2 Tim 2 Timotei Iuda Iuda Tit Tit Lc Evanghelia după Luca Flm Filimon Mc Evanghelia după Marcu Evr Evrei Mt Evanghelia după Matei Iac Iacob 1 Ptr 1 Petru 1 Ptr 1 Petru 2 Ptr 2 Petru 2 Ptr 2 Petru Rm Romani 1 In 1 Ioan 1 Tes 1 Tesaloniceni 2 In 2 Ioan 2 Tes 2 Tesaloniceni 3 In 3 Ioan 1 Tim 1 Timotei Iuda Iuda 2 Tim 2 Timotei Ap Apocalipsa Tit Tit

Sigle în notele infrapaginale

BJ La Bible de Jérusalem BOB Biblia de la Blaj 1795 GALA Biblia de Bucureşti 1938 KJV King James VersionMIRONBiblia de Bucureşti 1936 NICOD Biblia de Bucureşti 1944 OSTY La Bible trad. Osty RSV Revised Standard Version SINOD Biblia de Bucureşti 1914 ŞAGUNA Biblia de Sibiu 1858 ŞERBAN Biblia de Bucureşti 1688 TEV Today's English Version TOB Traduction Oecuménique de la Bible Ebr. /T.M. Versiunea Ebraică / Textul Masoretic Sept. /LXX Septuaginta V.T. Vechiul Testament N.T. Noul Testament ed. ediţia = adică (egal cu) v. versetul vv. versetele Cum trebuie citite trimiterile 11) versetul care trimite 11-12) versetele care trimit 3,1 capitolul 3, versetul 1 3, 1-7 capitolul 3, versetele 1 până la 7 (inclusiv) 3,1,3 capitolul 3, versetele 1 şi 3 3,1-7,12 capitolul 3, versetele 1 până la 7, versetul 13, 1-7; 9,5 capitolul 3, versetele 1 până la 7, capitolul 9, versetul 5 (cifrele scrise îngroşat fără paranteză indică întotdeauna capitolul)

Introducere la Pentateuh

Prima şi cea mai importantă parte a Vechiului Testament, pe care Evreii o numesc Tora = „cinci" şi teuhosFacereaIeşirea (sau Exodul, adică istorisirea eliberării poporului ales din robia egipteană), Leviticul (referinţe asupra funcţiilor preoţeşti exercitate de tribul leviţilor), Numerele (numărătoarea sau recensământul făcut asupra poporului evreu în pustie) şi Deuteronomul.

Întregul text al Pentateuhului îl atestă pe Moise drept autor, iar Biserica, în deplină concordanţă cu tradiţia şi şcolile rabinice, a omologat această atestare încă din era apostolică. Ea se întemeiază cu precădere pe faptul că Însuşi Mântuitorul Iisus Hristos îl prezintă pe Moise drept autor al Legii: „Oare nu Moise v-a dat Legea?" (In 7, 19); „toate cele scrise despre Mine în Legea lui Moise..." (Lc 24, 44). Tot astfel, Sfinţii Evanghelişti: „Şi când s-au împlinit zilele curăţirii lor după Legea lui Moise..." (Lc 2, 22); „căci Legea prin Moise s-a dat" (In 1, 17); „L-am aflat pe Acela despre Care a scris Moise în Lege" (In 1, 45). De asemenea, Sfântul Apostol Pavel, propovăduindu-L pe Hristos la Roma, în lanţuri, se străduia „ca şi din Legea lui Moise, şi din prooroci să-i încredinţeze despre Iisus" (FA 28, 23); tot el mărturiseşte: „Într-adevăr, Moise scrie despre dreptatea care vine din Lege" (Rm 10, 5). Cât despre Sfinţii Părinţi, atât răsăriteni cât şi apuseni, ei sunt unanimi în a recunoaşte originea mozaică a Pentateuhului. Din afara Bisericii se cer menţionate cel puţin două nume de mare autoritate culturală: acela al lui Filon de Alexandria şi acela al lui Iosif Flaviu, ambii din secolul I d. H., care-l atestă pe Moise nu numai ca autor al Pentateuhului, dar şi ca receptacol al revelaţiei divine.

În ciuda atâtor atestări, originea mozaică şi, deci, autenticitatea Pentateuhului este contestată de critica raţionalistă occidentală. Militanţii ei afirmă că în textul acestei opere pot fi identificate cel puţin patru documente sau tradiţii diferite, produse cu mult în urma lui Moise şi compilate în ceea ce se cheamă Pentateuhul. Primul şi cel mai vechi document este numit „iahvistic", din pricină că în el Dumnezeu este numit Iahve, cel de al doilea, „elohistic", Îl numeşte pe Dumnezeu cu numele de Elohim; al treilea, „deuteronomic", ar fi o scriere independentă de primele patru cărţi, alcătuită îndeosebi de preoţi; în fine, „Codul Sacerdotal", operă colectivă târzie, ale cărei fragmente, referitoare la cult, au fost împănate într-un text mai amplu, pe cale de constituire. Această teorie, numită „a documentelor", începută moderat de Jean Astruc în 1753 şi dezvoltată radical de Julius Wellhausen (1918), a fost acreditată de majoritatea traducătorilor şi editorilor biblici din zilele noastre. Din parte-ne, oricâte rezerve am avea faţă de ea, nu putem ignora câteva date reale, anume că în Cartea Facerii există două referate asupra Creaţiei (1 - 2, 4a şi 2, 4b - 3, 24), două tradiţii

împletite asupra potopului (6-8), două nuanţe ale legământului lui Dumnezeu cu Avraam (15 şi 17), trei relatări asemănătoare asupra femeii arhetipale a lui Avraam (12, 10-20; 20; 26, 1-11), precum şi alte câteva locuri în care critica textuală pretinde a fi identificat paralelisme. Dacă însă asemenea date nu pot fi tăgăduite, aceasta nu înseamnă că ele se constituie în tot atâtea argumente pentru negarea paternităţii auctoriale a lui Moise. Desigur, nimeni nu afirmă că textul Pentateuhului, aşa cum îl avem noi astăzi, este aidoma cu manuscrisul autograf al autorului şi că de-a lungul timpului nu vor fi intervenit unele schimbări, voluntare sau involuntare, datorate copiştilor. Dar de aici şi până la negarea totală a autenticităţii e cale lungă. Dacă se admite, de exemplu, că Evanghelistul Luca şi-a început scrierea prin consultarea a numeroase mărturii, scrise şi orale, asupra unor evenimente petrecute cu numai câteva decenii în urmă, nu vedem de ce Moise nu a putut face acelaşi lucru asupra unor evenimente consumate în urmă cu secole şi milenii, preluând mărturiile şi compilându-le după criterii ce-i aparţin. Faptul că Deuteronomul are o limbă şi un stil oarecum diferite de Facere poate fi uşor explicat prin aceea că el a fost scris cu cel puţin trei decenii mai târziu, răstimp în care autorul îşi poate schimba maniera de a scrie; Eminescu din „Sara pe deal“ este altul decât cel din „Ce-ţi doresc eu ţie“, Ion Barbu din „După melci“ nu mai poate fi recunoscut în „Timbru“, Goethe din „Faust“ II e departe de cel din „Faust“ I, iar exemplele pot continua.
b) A nu crede în caracterul revelat al Scripturii, şi, prin urmare, în dimensiunea profetică a lui Moise, adică în capacitatea lui de a pre-vedea şi a pre-zice viitoarea organizare a lui Israel în ţara Canaanului, inclusiv epoca (eventuală) în care va deveni regat. Astfel, ar trebui spus, de pildă, că opera lui Isaia a fost scrisă după moartea şi învierea lui Iisus, de vreme ce ea cuprinde tabloul aproape complet al Patimilor Domnului. Ca orice extremă, critica textuală raţionalistă sfârşeşte în absurd.
Nu este mai puţin adevărat însă că în vremea din urmă biblişti occidentali, probabil sătui de excesele predecesorilor, au început să adopte poziţii din ce în ce mai moderate, permiţând astfel reluarea, cu bună credinţă, a vechiului dialog dintre şcolile biblice.
Din punctul de vedere ortodox, autenticitatea Pentateuhului nu poate fi pusă la îndoială, şi nici covârşitoarea lui importanţă teologică. Aceasta din urmă nu-şi poate găsi o definire mai completă şi mai frumoasă decât în pagina pe care i-o închină Studiul Vechiului Testament
„Pentateuhul este temeiul istoric al întregii religii revelate. Fără Pentateuh întreaga ordine dogmatică şi morală, atât a Vechiului cât şi a Noului Testament, este istoriceşte neexplicabilă şi nejustificată. Întreg Vechiul Testament şi, la rândul său, întreg Noul Testament sunt urmarea firească a celor cuprinse în Pentateuh. Creştinismul întemeiat de Mântuitorul Hristos, istoriceşte stă sau cade cu Pentateuhul. Pe Pentateuh se reazemă frăţietatea popoarelor, născute din acelaşi strămoş: Adam. Pe el se reazemă noţiunea şi ideea răscumpărării şi a Răscumpărătorului. Fără căderea în păcatul strămoşesc nu are rost răscumpărarea şi, dacă nu ne tragem din acelaşi strămoş, răscumpărarea prin Mesia nu e universală, deci nici creştinismul nu este o lege divină pentru toate neamurile. Astfel, înseşi temeliile creştinismului sunt compromise dacă Pentateuhul nu e carte autentică, sfântă, inspirată, cu deplină autoritate divină şi umană. Critica Pentateuhului deci e critica credinţei creştine înseşi. De aceea i se dă Pentateuhului cea mai mare importanţă, atât din partea credincioşilor, cât şi din partea necredincioşilor. E terenul pe care se dă lupta între cele două concepţii.

Facerea
1
Facerea lumii şi a omului.
1 Întru-nceput1 a făcut2 Dumnezeu cerul şi pământul3.
2 Dar pământul era nedesluşit şi ne-mplinit4; şi întuneric era deasupra
1 În interiorul dimensiunii nemărginite şi atemporale a lui Dumnezeu, atunci când El, prin propria Sa voinţă şi putere, a hotărât ca lumea să aibă un început. „Întru-nceput” (en arhe) sugerează că Dumnezeu transcende începutul, că El este anterior oricărei mişcări. Arhe însă înseamnă nu numai început, ci şi principiu (tradus în Vulgata prin principium), adică concepţie, regulă, normă, punct de vedere. Textul preconizează ideea înţelepciunii creatoare (Pr 8.22-31), a Logosului (Cuvântului) creator (In 1.1-3).
2 Grecescul poieo = „a face”, îl traduce pe ebraicul bara, un verb care în VT este întotdeauna folosit

pentru a exprima acţiunea creatoare a lui Dumnezeu. Vulgata (şi unele versiuni moderne) îl traduc prin „a crea", echivalentul românesc al lui „a face". Verbul e mult mai explicit în 2 Mac 7.28: Dumnezeu a făcut totul din nimic (ceea ce exclude prezumţia unei materii preexistente). Românescul „a face" înseamnă nu numai a crea (din nimic), ci şi a crea în mod organizat, potrivit unui plan, în etape prestabilite şi cu o finalitate clară.
3 Prin „cerul şi pământul" (ebraism) se înţelege rezultatul creaţiei, cosmosul ordonat, „existenţa întregului univers" (Sf. Vasile cel Mare). Alţi Sfinţi Părinţi înţeleg lumea îngerească şi cea materială.
4 Nedesluşit: invizibil sau de-abia vizibil, ca prin abur. Ne-mplinit: ne-ntocmit pe de-a-ntregul; pustiu; gol; deşert, fără viaţă. Ebraicul tohu-bohu sugerează ideea de haos, materie informă, creată din nimic, dar încă neorganizată, nedesluşită.
genunii; şi Duhul lui Dumnezeu5 Se purta pe deasupra apelor.
3 Şi a zis Dumnezeu6: „Să fie lumină7!" Şi a fost lumină.
4 Şi a văzut Dumnezeu lumina că e frumoasă8; şi a despărţit Dumnezeu lumina de întuneric.
5 Şi Dumnezeu a numit lumina „ziuă", iar întunericul l-a numit „noapte". Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua întâi9.
5 În limba greacă, acelaşi cuvânt, pneuma, înseamnă şi „vânt", şi „duh". Aşadar, mişcarea aerului care va face posibilă ivirea pământului; Duhul dătător de viaţă al lui Dumnezeu.
6 Rostirea lui Dumnezeu: actul prin care voinţa Sa devine faptă; participarea cuvântului (Cuvântului) la actul creaţiei; (vezi In 1.1 şi nota).
7 Activarea luminii necreate a lui Dumnezeu, Cel ce El însuşi este lumină, aşa cum lumină este şi Cuvântul Său (Logosul) întrupat, Iisus Hristos (In 1.9;8.12;9.5;12.46), vizibilă în momentul schimbării Sale la faţă (Mt 17.2;Mc 9.3;Lc 9.29). Aşadar, nu e vorba de lumina naturală (astrele vor fi create de abia în ziua a patra vezi versetele 14-19), ci de acea lumină pe care o vor experia mai târziu isihaştii şi pe care teologia răsăriteană o va cunoaşte îndeosebi prin scrierile Sfântului Grigorie Palama.
8 Ca adjectiv, kalos înseamnă „frumos" (v. 4 şi 31); ca adverb, înseamnă „bine" (v. 8,10,12,18,21 şi 25). „Lumina frumoasă" e opţiunea exegetică a Sfântului Vasile cel Mare. „Frumos" şi „bine", laolaltă, induc ideea de „armonie".
9 La Evrei, ziua de 24 de ore începea şi se termina la apusul soarelui. Este şi ziua liturgică în cultul creştin.

6 Şi a zis Dumnezeu: „Să fie o tărie10 prin mijlocul apelor şi să despartă apele de ape!" Şi a fost aşa:
7 Dumnezeu a făcut tăria şi a despărţit Dumnezeu apele cele de sub tărie de apele cele de deasupra tăriei.
8 Şi Dumnezeu a numit tăria „cer". Şi a văzut Dumnezeu că este bine. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a doua.
9 Şi a zis Dumnezeu: „Apele de sub cer să se adune într-o singură adunare şi să se arate uscatul!" Şi a fost aşa: apele de sub cer s-au adunat în adunările lor şi s-a arătat uscatul.
10 Şi Dumnezeu a numit uscatul „pământ", iar adunările apelor le-a numit „mări". Şi a văzut Dumnezeu că este bine.
11 Şi a zis Dumnezeu: „Pământul să odrăslească verdeaţă: iarbă purtătoare de sământă, după felul şi asemănarea ei, şi pom roditor11 care după felu-i să dea rod cu sământă-n sine pe pământ!" Şi a fost aşa:
12 Pământul a odrăslit verdeaţă: iarbă purtătoare de sământă după felul şi asemănarea ei, şi pom roditor care după felu-i să dea rod cu sământă-n sine pe pământ. Şi a văzut Dumnezeu că este bine.
13 Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a treia.
14 Şi a zis Dumnezeu: „Să fie-ntru tăria cerului luminători care să lumineze pământul12, să despartă ziua de
10 Firmament; cuvântul original sugerează o boltă cu circumferinţa pe orizont.
11 „Iarbă", „pom": singular generic, care cuprinde-n sine specia sau regnul.
12 Sintagma „care să lumineze pământul" (literal: „spre luminare pe pământ") se află numai în Septuaginta.

noapte şi să fie ei spre semne13 şi spre anotimpuri şi spre zile şi spre ani,
15 şi să fie ei întru tăria cerului luminători să lumineze pământul!” Şi a fost aşa:
16 Dumnezeu i-a făcut pe cei doi luminători mari: luminătorul cel mai mare spre stăpânirea zilei şi luminătorul cel mai mic spre stăpânirea nopţii, şi stelele.
17 Şi le-a pus Dumnezeu întru tăria cerului, ca să lumineze pământul,
18 să stăpânească ziua şi noaptea şi să despartă lumina de întuneric. Şi a văzut Dumnezeu că este bine.
19 Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a patra.
20 Şi a zis Dumnezeu: „Puiască apele puiţă de fiinţe vii14; şi păsări să zboare peste pământ în largul tăriei cerului!” Şi a fost aşa:
21 A făcut Dumnezeu înotătoarele cele mari15 şi toate fiinţele vii care mişună, şi pe care apele le puiesc16 după felul lor, şi toate păsările înaripate după felul lor. Şi a văzut Dumnezeu că este bine.
22 Şi le-a binecuvântat Dumnezeu şi le-a zis: „Creşteţi şi înmulţiţi-vă şi umpleţi
13 „spre semne” pare a avea o semnificaţie astrologică. Corelează cu „semnele” astrelor (Is 7.11), care vor preceda sfârşitul lumii (Mt 24.3,29). Următoarele finalităţi se referă la fixarea calendarului.
14 Ideea generală: fiinţe din speciile inferioare (moluşte, reptile), care se înmulţesc cu mare repeziciune. Oricum, viaţa apare mai întâi în apă, apoi se extinde în aer şi pe uscat.
15 Literal: chiţii cei mari. Ideea exactă: monştrii marini; uriaşe reptile sau mamifere acvatice.
16 Metonimie: expresia nu înseamnă că apele erau înzestrate cu facultatea de a produce fiinţe vii, ci că ele erau mediul în care se exercita puterea creatoare a lui Dumnezeu.

apele mărilor; şi păsările să se înmulţească pe pământ!”
23 Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a cincea.
24 Şi a zis Dumnezeu: „Să scoată pământul fiinţe vii după felul lor: dobitoace, târâtoare şi fiare sălbatice după felul lor”. Şi a fost aşa:
25 A făcut Dumnezeu fiarele sălbatice după felul lor, şi dobitoacele după felul lor, şi toate târâtoarele pământului după felul lor. Şi a văzut Dumnezeu că este bine.
26 Şi a zis Dumnezeu: „Să facem om după chipul şi asemănarea Noastră17, ca să stăpânească peste peştii mării şi peste păsările cerului şi peste dobitoace şi peste tot pământul şi peste toate vietăţile ce se târăsc pe pământ!”
27 Şi l-a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; bărbat şi femeie i-a făcut.
28 Şi Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: „Creşteţi18 şi înmulţiţi-vă şi umpleţi pământul şi supuneţi-l; şi stăpâniţi peste peştii mării, peste păsările cerului, peste toate dobitoacele şi peste tot pământul, peste toate vietăţile ce se târăsc pe pământ!”
29 Şi a zis Dumnezeu: „Iată, vă dau vouă toată iarba dătătoare de sămânţă
17 Acesta nu este un plural al maiestăţii, ci un plural gramatical autentic; Sfinţii Părinţi văd în el prima revelaţie scripturistică asupra persoanelor Sfintei Treimi.
18 În original, acest verb sugerează, deopotrivă, facultatea de a spori în talie, în forţă, în putere, în număr, şi pe aceea de a deveni fecund, rodnic, apt pentru înmulţire. E motivul pentru care unii traducători români (Radu, Galaction, Nicodim) preferă sintagma „Fiţi rodnici (roditori)!”, în consonanţă cu versiunile occidentale, spre deosebire de cei mai vechi ai noştri, care reţin sensul primar al cuvântului (verbul e acelaşi ca în v. 22).
pe faţa-ntregului pământ, şi tot pomul purtător de rod cu sământă de pom într-însul; acestea vă vor fi vouă spre hrană.
30 Şi tuturor fiarelor pământului şi tuturor păsărilor cerului şi tuturor vietăţilor ce se târăsc pe pământ, şi care au în ele suflare de viaţă [le dau] toată iarba verde spre hrană”. Şi a fost aşa.
31 Şi a văzut Dumnezeu toate câte făcuse: şi iată că erau foarte frumoase. Şi a fost seară şi a fost dimineaţă: ziua a şasea.
2
Ziua odihnei Domnului. Omul în mijlocul lumii şi al raiului. Întâia familie.
1 Aşa s-au împlinit cerul şi pământul şi toată podoaba lor1.
2 şi-n ziua a şasea Şi-a împlinit2 Dumnezeu lucrarea pe care o făcuse; iar în ziua a şaptea S-a odihnit de toate lucrurile Sale pe care le făcuse.

3 Şi a binecuvântat Dumnezeu ziua a şaptea şi a sfinţit-o, pentru că în ea s-a odihnit El de toate lucrurile
1 În Textul Ebraic: „şi toată oştirea lor”, cu înţelesul de totalitate a fiinţelor care populează cerul şi pământul. Vulgata păstrează nuanţa din Septuaginta: et omnis ornatus eorum (şi toată podoaba lor), traducându-l astfel pe grecescul kosmos, al cărui înţeles mai complet ar fi: cu toată armonia (ordinea, frumuseţea, perfecţiunea) lor.
2 Verbul synteleo (folosit şi în versetul precedent) înseamnă a împlini (a rotunji, a desăvârşi), dar nu singur, ci în cooperare (teleo precedat de syn), nuanţă care cuprinde ideea embrionară (ca şi în 1,26) a unui Dumnezeu treimic, sau cel puţin pe aceea a participării Cuvântului la actul creaţiei (In 1,1-3).
20
Sale, cele pe care Dumnezeu le-a izvodit făcându-le3.
4 Aceasta-i cartea facerii cerului şi a pământului, de la facerea lor4. În ziua când Domnul Dumnezeu a făcut cerul şi pământul,
5 pe pământ încă nu era nici un copăcel, şi nici o buruiană încă nu odrăslise, pentru că Domnul Dumnezeu nu trimisese încă ploaie pe pământ şi încă nu era om ca să lucreze pământul;
6 ci numai abur ieşea din pământ şi umezea toată faţa pământului.
7 Şi Domnul Dumnezeu l-a zidit pe om din ţărână luată din pământ5, şi a suflat asupra lui suflare de viaţă şi s-a făcut omul întru suflet viu6.
3 „A izvodi” îl traduce pe grecescul arho = „a face (ceva) primul”, „a face (ceva) pentru prima oară”; „a începe”; prin extensie: „a crea” (ca act pur, fără o altă determinare, spre deosebire de „a face”, care presupune o creaţie elaborată uneori în trepte potrivit unui plan). Ultima propoziţie are o funcţie apoziţională, ea explicând cum a făcut Dumnezeu lumea: creând-o din nimic, de vreme ce „a face” (a crea efectiv) devine simultan cu „a izvodi” (a crea în imaginaţie modelul arhetipal). Prin această nuanţă, textul de faţă îl anticipează cu mult pe cel din 2 Mac 7, 28.
4 Aici se încheie primul referat biblic asupra creaţiei; de aici începe cel de al doilea, al cărui centru este omul. Pentru a marca hotarul dintre ele, versiunea de faţă a adoptat felul în care o seamă de versiuni occidentale împart versetul în a şi b.
5 În ebraică: adam = om; adama = pământ. Aceste două substantive comune îi vor da primului om numele său propriu: Adam.
6 T. M.: „şi s-a făcut omul fiinţă vie”. „S-a făcut”: a devenit; a trecut în alt mod de existenţă. În LXX: „şi s-a făcut omul întru suflet viu” (eis psyhin zoosan), care poate fi tradus şi: „întru suflet care trăieşte”, adică nemuritor. Sufletul omului (altceva decât „viaţa”) s-a născut din suflarea lui Dumnezeu şi l-a învăluit (l-a îmbrăcat) pe om odată cu aceasta, dar şi cu tendinţa de a fi „absorbit”: particula eis înseamnă şi „întru” (înlăuntru) şi „spre” (direcţie, scop). În 1 Par 12, 18 se spune că Duhul „l-a îmbrăcat” pe Amasai, care a rostit o profeţie: tot astfel pe Ghedeon (Jd 6, 34). Acest endyo înseamnă „a îmbrăca”, cu sensul de a lua complet în stăpânire; „a se îmbrăca” = a intra în posesia cuiva sau a ceva. În acest sens duhovnicesc îl va folosi Pavel în Rm 13, 14: „... îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos”, în Ga 3, 27: „...în Hristos v-aţi îmbrăcat” şi în Col 3, 12: „...îmbrăcaţi-vă cu simţăminte de-ndurare, de bunătate...”. Aşadar, omul nu e o simplă „fiinţă vie”, asemenea tuturor celorlalte, ci trup cu suflet viu, aparţinând celor două lumi, materială şi spirituală. Având un caracter antinomic (în acelaşi timp exterior şi interior trupului), el este ontologic apt şi pentru experienţele mistice (extaz şi entaz).
8 Şi Domnul Dumnezeu a sădit un rai7 în Eden8, spre răsărit, şi l-a pus acolo pe omul pe care-l zidise.
9 Şi Domnul Dumnezeu a făcut să răsară din pământ tot soiul de pomi plăcuţi la vedere şi buni la mâncare, precum şi pomul vieţii9 în mijlocul raiului şi pomul cunoştinţei binelui şi răului10.
10 Şi din Eden ieşea un râu care uda raiul, iar de acolo se împărţea în patru braţe.
11 Numele unuia era Fison; acesta înconjoară toată ţara Havila, în care se află aur,
12 iar aurul din ţara aceea este bun; tot acolo se găseşte bdeliu şi piatra de onix.
13 Numele râului al doilea este Gihon. Acesta înconjoară tot ţinutul Etiopiei.
14 Şi râul al treilea este Tigrul; acesta curge prin faţa Asiriei; iar râul al patrulea este Eufratul.
15 Şi Domnul Dumnezeu l-a luat pe
7 În ebraică: gan = grădină. Septuaginta îl preferă pe paradeisos = paradis, rai, spre a-i sublinia

caracterul cu totul special.
8 Eden: imposibil de localizat geografic, dar cu semnificaţia de „bucurie”, „desfătare”.
9 Pomul vieţii, simbol al nemuririi.
10 Vezi versetul 17.

omul pe care-l zidise şi l-a pus în rai ca să-l lucreze şi să-l păzească.
16 Şi Domnul Dumnezeu i-a dat lui Adam poruncă şi i-a zis: „Din toţi pomii raiului poţi să mănânci,
17 dar din pomul cunoştinţei binelui şi răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, cu moarte vei muri!”11
18 Şi a zis Domnul Dumnezeu: „Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor pe potriva lui” 12.
19 Şi din pământ a mai zidit Domnul Dumnezeu toate fiarele câmpului şi toate păsările cerului13 şi le-a adus la Adam ca să vadă cum le va numi; şi oricum va numi Adam toată fiinţa vie, ea aşa se va numi.
20 Şi a pus Adam nume tuturor dobitoacelor şi tuturor păsărilor cerului şi tuturor fiarelor câmpului; dar pentru Adam nu s-a găsit ajutor pe potriva lui.
21 Atunci Domnul Dumnezeu a adus asupra lui Adam un somn adânc, şi el a adormit; şi a luat una din coastele lui şi locul ei l-a plinit cu carne.
22 Iar coasta pe care Domnul Dumnezeu o luase din Adam a prefăcut-o14 în femeie şi a adus-o la Adam.
23 Şi a zis Adam: „De data aceasta iată os din oasele mele şi carne din carnea mea!; ea se va numi femeie, pentru că a fost luată din bărbatul ei”.
11 Expresia semnifică moartea inevitabilă şi totală.
12 „Pe potriva lui”: ca şi cum el ar sta faţă-n faţă cu propria sa imagine.
13 Indiferent de ordinea creării lor (comp. cu 1, 20-27), toate vieţuitoarele au fost făcute pentru om.
14 Literal: a zidit-o (a folosit-o ca materie pentru o construcţie elaborată).
24 De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi cei doi vor fi un trup.
25 Adam şi femeia lui erau amândoi goi şi nu se ruşinau.
3
Căderea primilor oameni. Pedeapsa şi făgăduinţa.
1 Şarpele însă era cel mai viclean dintre toate fiarele de pe pământ, pe care le făcuse Domnul Dumnezeu. Şi a zis şarpele către femeie: „Dumnezeu, a zis el oare: Să nu mâncaţi roade din tot pomul care este în rai?...”1.
2 Iar femeia a zis către şarpe: „Noi putem mânca din roada pomilor raiului,
3 dar din roada pomului care este în mijlocul raiului, ne-a zis Dumnezeu: „Din el să nu mâncaţi şi nici să vă atingeţi de el, ca să nu muriţi2!”
4 Atunci şarpele a zis către femeie: „Nu, nu veţi muri;
5 dar Dumnezeu ştie că-n ziua-n care veţi mânca din el vi se vor deschide ochii şi veţi fi ca nişte Dumnezei, cunoscând binele şi răul”.
6 Şi femeia a văzut3 că pomul e bun de mâncat şi că plăcut le este ochilor la vedere şi că e de dorit spre câştigarea priceperii4. Şi a luat din roada lui şi
1 Frază lăsată intenţionat în suspensie spre a fi corectată de femeia însăşi, implicând-o astfel în faptă responsabilă: Eva cunoştea porunca nu direct de la Dumnezeu, ci prin soţul ei!
2 Cu înţelesul: altfel, veţi muri.
3 În sensul: a socotit, a chibzuit, dar numai prin faptul că i-a dat crezare şarpelui, fără vreo altă probă.
4 Cuvântul katanoeo e foarte bogat în sensuri: a pricepe, a înţelege, a remarca, a-şi da seama, a observa, a medita, a reflecta, a discerne, a vedea cu claritate, a fi conştient de sine. De aici, şi marea putere de seducţie a ispitei.

a mâncat; şi i-a dat şi bărbatului său, care era cu ea, şi el a mâncat.
7 Atunci amândurora li s-au deschis ochii şi au cunoscut că erau goi; şi au cusut frunze de smochin

şi şi-au făcut şorţuri.
8 Şi au auzit glasul Domnului Dumnezeu purtându-se prin rai în boarea amurgului; şi de la faţa Domnului Dumnezeu s-au ascuns Adam şi femeia sa printre pomii raiului.
9 Şi Domnul Dumnezeu l-a chemat pe Adam şi i-a zis: „Adame, unde eşti?”
10 Acesta a zis: „Glasul Tău l-am auzit purtându-se prin rai şi m-am temut, pentru că sunt gol, şi m-am ascuns”.
11 Şi i-a zis Dumnezeu: „Cine ţi-a spus ţie că eşti gol? Nu cumva ai mâncat din pomul din care Eu ţi-am poruncit să nu mănânci?”
12 Adam a zis: „Femeia pe care mi-ai dat-o să fie cu mine, ea mi-a dat din pom, şi eu am mâncat”.
13 Şi a zis Domnul Dumnezeu către femeie: „Cum de-ai făcut una ca asta?” Iar femeia a zis: „Şarpele m-a amăgit, iar eu am mâncat”.
14 Şi a zis Domnul Dumnezeu către şarpe: „Pentru că ai făcut aceasta, blestemat să fii între toate dobitoacele şi între toate fiarele pământului; pe pântecele tău să te târăşti şi pământ să mănânci în toate zilele vieţii tale!
15 Duşmănie voi pune între tine şi femeie, între seminţia ta şi seminţia ei; Acela îţi va ţinti ţie capul, iar tu îi vei ţinti Lui călcâiul”5.
5 Lupta dintre om (specia generată de Eva) şi diavol (al cărui simbol este şarpele vezi Ap 20, 20). Textul grecesc foloseşte verbul tereo = a pândi, a urmări, a se ţine după, a supraveghea ceea ce ar sugera o luptă infinită şi nedecisă, spre deosebire de Textul Ebraic care e mai concludent. În schimb, Septuaginta începe fraza prin pronumele personal masculin autos = El (sau Acela), implicându-l şi în segmentul al doilea (autou = al Lui), ceea ce face din acest verset un text profetic, referitor la Mesia, descendent trupesc al Evei şi Fiul Mariei (Eva cea nouă). În paralel, Vulgata începe fraza prin pronumele personal feminin ipsa (ea), interpretat de exegeţi ca referindu-se la Fecioara Maria. Fie că versetul are o dimensiune hristologică (Septuaginta), fie una mariologică (Vulgata), tradiţia exegetică a Bisericii l-a supranumit Protoevanghelia, întâia deschidere a speranţei pentru mântuirea celui căzut.
16 Iar femeii i-a zis: „Îţi voi spori, înmulţindu-le, durerile şi geamătul; în dureri vei naşte copii; atrasă vei fi către bărbatul tău şi el te va stăpâni”.
17 Iar lui Adam i-a zis: „Pentru că ai ascultat de vorba femeii tale şi ai mâncat din pomul din care ţi-am poruncit: Să nu mănânci!, blestemat va fi pământul din pricina ta. În dureri te vei hrăni din el în toate zilele vieţii tale!
18 Spini şi pălămidă îţi va rodi, şi tu cu iarba câmpului te vei hrăni.
19 Întru sudoarea feţei tale îţi vei mânca pâinea, până te vei întoarce în pământul din care eşti luat; căci pământ eşti şi în pământ te vei întoarce!”
20 Şi Adam i-a pus femeii sale numele Eva6, pentru că ea este mama tuturor celor vii.
21 Şi Domnul Dumnezeu le-a făcut lui Adam şi femeii sale îmbrăcăminte de piele şi i-a îmbrăcat.
22 Şi a zis Domnul Dumnezeu: „Iată,
6 Eva, transcrierea ebraicului Hawwa = Viaţă. În Septuaginta, literal: „... numele Viaţă” (Zoe). Numele propriu Eva apare pentru prima oară în 4, 1.
23
Adam a devenit ca unul din Noi, cunoscând binele şi răul. Şi acum, ca nu cumva să-şi întindă el mâna şi să ia roade din pomul vieţii, să mănânce şi să trăiască în veci...”,
23 Domnul Dumnezeu l-a scos din raiul Edenului, ca să lucreze pământul din care fusese luat.
24 Şi l-a izgonit pe Adam şi l-a aşezat în faţa raiului Edenului; şi heruvimi a pus, şi sabia de pară rotitoare să păzească drumul către pomul vieţii.
4
Cain şi Abel; urmaşii lor.
1 Iar Adam a cunoscut-o pe Eva, femeia sa; şi ea, zămislind, l-a născut pe Cain şi a zis: „Am dobândit om de la Dumnezeu1”.
2 Şi l-a mai născut pe fratele său, Abel. Abel era păstor de oi, iar Cain, lucrător de pământ.
3 Şi a fost că, după un timp, Cain a adus din roadele pământului jertfă lui Dumnezeu.
4 Şi a adus şi Abel din cele întâi-născute ale oilor sale şi din grăsimea lor. Şi Domnul a căutat spre Abel şi spre darurile lui,
5 dar spre Cain şi spre darurile lui n-a căutat. şi s-a umplut Cain de mânie şi faţa-i era posomorâtă.

6 Şi Domnul Dumnezeu i-a zis lui Cain: „De ce te-ai mâniat şi de ce-ţi este faţa posomorâtă?
1 Joc de cuvinte între numele Qayn = Cain şi verbul qanah = a dobândi, a câştiga, a obţine. Jubilaţia femeii care, din serva bărbatului, se descoperă născătoare de om.
7 Dacă tu faci bine, nu vei fi oare bine primit?2 Dar de nu faci bine, păcatul stă pitit la uşă: pe tine te pofteşte, dar tu cată să-i fii stăpân!”
8 Şi Cain a zis către Abel, fratele său: „Să ieşim la câmp!” Şi a fost că-n timp ce erau ei pe câmp, Cain s-a aruncat asupra lui Abel, fratele său, şi l-a omorât.
9 Şi a zis Domnul Dumnezeu către Cain: „Unde este Abel, fratele tău?” Iar el a zis: „Nu ştiu; nu cumva sunt eu paznicul fratelui meu?...”.
10 Şi a zis Domnul: „Ce-ai făcut? Glasul sângelui fratelui tău strigă spre Mine din pământ.
11 Şi acum, blestemat să fii de pământul ce şi-a deschis gura ca să primească din mâna ta sângele fratelui tău.
12 Când vei munci pământul, el nu-ţi va mai da puterea lui; rătăcitor vei fi şi fugar pe pământ!”
13 Şi a zis Cain către Domnul Dumnezeu: „Pedeapsa mea e mai mare decât aş putea eu să duc.
14 Dacă Tu mă izgoneşti astăzi de la faţa pământului, şi de la faţa Ta voi fi ascuns; rătăcitor voi fi eu şi fugar pe pământ, şi va fi că oricine mă va întâlni, mă va ucide”3.
15 Şi i-a zis Domnul Dumnezeu: „Nu aşa, ci oricine-l va ucide pe Cain, înşeptită răzbunare va cădea asupră-i”.
2 Text dificil, cu variante de traducere. Idee posibilă: Chiar dacă jertfa sa n-a fost primită, Cain ar putea fi acceptat de Dumnezeu în virtutea unor raţiuni care transcend jertfa în sine.
3 Despărţindu-l de pământul însângerat, crima îl desparte pe om şi de Dumnezeu; prin aceasta, el rămâne vulnerabil, total descoperit, fără nici o apărare. Arheologia biblică pare a recunoaşte în Cain pe strămoşul Cheneilor (vezi 15, 19), trib nomad al Canaanului.
24
Şi Domnul Dumnezeu i-a pus lui Cain un semn, ca tot cel care-l va întâlni să nu-l omoare.
16 şi s-a dus4 Cain de la faţa lui Dumnezeu şi a locuit în ţinutul Nod5, la răsărit de Eden.
17 Şi Cain a cunoscut-o pe femeia sa; şi ea, zămislind, l-a născut pe Enoh; şi a zidit o cetate şi a numit cetatea după numele fiului său, Enoh.
18 Iar lui Enoh i s-a născut Irad6; lui Irad i s-a născut Maleleil; lui Maleleil i s-a născut Matusal, iar lui Matusal i s-a născut Lameh.
19 Lameh şi-a luat două femei: numele uneia era Ada şi numele celeilalte era Sela.
20 Ada l-a născut pe Iabal; acesta a fost tatăl celor ce trăiesc în corturi, la turme.
21 Fratele lui se numea Iubal; acesta este tatăl tuturor celor ce cântă din fluier şi din ţiteră.
22 Cât despre Sela, ea l-a născut pe Tubal-Cain, care a fost părintele celor ce lucrează arama şi fierul. Iar sora lui Tubal-Cain era Noema.
23 Lameh le-a zis femeilor sale: „Ada şi Sela, ascultaţi glasul meu; femei ale lui Lameh, luaţi aminte la cuvintele mele: Am ucis un om pentru rana mea şi un tânăr pentru vânătaia mea.
24 Dacă pentru Cain fi-va răzbunarea de şapte ori, pentru Lameh de şaptezeci de ori câte şapte”7.
4 Literal: a ieşit.
5 Localitate necunoscută, dar al cărei nume pare a sugera ideea de pribegie, rătăcire, viaţă nomadă.
6 În LXX transcris Gaidad.
7 Versetele 23-24 reprezintă textul unui poem străvechi, din vremea când în societatea primară se instituise vendeta sângeroasă: Lameh se laudă cu propria sa ferocitate spre a-şi paraliza adversarii. Inserţia poemului e o replică la versetele 13-15.
25 Adam a cunoscut-o iarăşi pe Eva, femeia sa; şi ea, zămislind, a născut un fiu şi i-a pus numele Set, pentru că şi-a zis: „Datu-mi-a Dumnezeu un alt vlăstar în locul lui Abel, pe care l-a ucis Cain”.
26 Lui Set, de asemenea, i s-a născut un fiu şi i-a pus numele Enos. De atunci au început oamenii să cheme numele Domnului Dumnezeu8.
5
Patriarhii de dinainte de potop.
1 Aceasta este cartea neamului lui Adam1. În ziua când l-a făcut Dumnezeu
8 Altfel formulat: „De atunci au început oamenii să-L cheme pe Dumnezeu cu numele de Domnul”. E vorba de introducerea numelui divin Iahve (din tetragrama YHWH) = „Domn”, pe lângă acela de Elohim = „Dumnezeu”; deci: Domnul Dumnezeu. Această tradiţie îi plasează originea în generaţia

contemporană cu nepotul lui Adam, în timp ce o alta îi atestă o apariţie mult mai târzie, în vremea lui Moise (vezi Iş 3, 13-15). La obârşie, Iahve era un nume propriu; din respect şi teamă, Evreii preferau să-l rostească prin echivalentul „Domn". În limbajul biblic, numele divine sunt folosite astfel: Iahve = Domnul; Elohim = Dumnezeu; Adonai = Domnul; Adonai Iahve = Domnul Dumnezeu; Iahve Elohim = Domnul Dumnezeu; Iahve Sabaot = Domnul Sabaot sau Domnul Atotţiitorul; Şaddai = Puternicul; El-Olam = Dumnezeu-Cel-veşnic.
1 Variantă de text: „cartea neamului oamenilor". Genealogiile aveau un rol important în viaţa triburilor semi-nomade, mai ales în exercitarea funcţiei preoţeşti. Cea de faţă vrea să acopere perioada dintre creaţie şi potop şi este, de fapt, o continuare a textului întrerupt la 2, 4 A. După numeroşi exegeţi, cifrele din ea, de tradiţie mesopotamică, sunt simbolice şi urmăresc, în principal, două idei: a) o perioadă foarte lungă între două generaţii; b) longevitatea e o binecuvântare a lui Dumnezeu asupra oamenilor drepţi, iar ea scade pe măsură ce răutatea şi păcatul se instalează în lume (între 1000 şi 600 de ani de la Adam la Noe, între 600 şi 200 de la Noe la Avraam, între 200 şi 100 între Avraam şi Iosua Navi, pentru ca de la David încoace să devină „normală").

pe Adam, după chipul lui Dumnezeu l-a făcut.
2 Bărbat şi femeie i-a făcut; şi i-a binecuvântat şi i-a numit cu numele de „om" în ziua în care i-a făcut.
3 Adam a trăit două sute treizeci de ani şi atunci i s-a născut un fiu după asemănarea sa şi după chipul său2 şi i-a pus numele Set.
4 Zilele pe care le-a trăit Adam după naşterea lui Set au fost şapte sute de ani; şi i s-au născut fii şi fiice.
5 Iar de toate, zilele vieţii lui Adam au fost nouă sute treizeci de ani; şi a murit.
6 Set a trăit două sute cinci ani şi i s-a născut Enos.
7 După naşterea lui Enos, Set a mai trăit şapte sute şapte ani, şi i s-au născut fii şi fiice.
8 Iar de toate, zilele lui Set au fost nouă sute doisprezece ani; şi a murit.
9 Enos a trăit o sută nouăzeci de ani şi atunci i s-a născut Cainan.
10 După naşterea lui Cainan, Enos a mai trăit şapte sute cincisprezece ani şi i s-au născut fii şi fiice.
11 Iar de toate, zilele lui Enos au fost nouă sute cinci ani; şi a murit.
12 Cainan a trăit o sută şaptezeci de ani şi atunci i s-a născut Maleleil.
2 Adam îi transmite întregului neam omenesc chipul pe care el însuşi îl primise de la Dumnezeu (vezi 1, 27); „asemănarea" e psiho-somatică.
13 După naşterea lui Maleleil, Cainan a mai trăit şapte sute patruzeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice.
14 Iar de toate, zilele lui Cainan au fost nouă sute zece ani; şi a murit.
15 Maleleil a trăit o sută şaizeci şi cinci de ani şi atunci i s-a născut Iared.
16 După naşterea lui Iared, Maleleil a mai trăit şapte sute treizeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice.
17 Iar de toate, zilele lui Maleleil au fost opt sute nouăzeci şi cinci de ani; şi a murit.
18 Iared a trăit o sută şaizeci şi doi de ani şi atunci i s-a născut Enoh.
19 După naşterea lui Enoh, Iared a mai trăit opt sute de ani şi i s-au născut fii şi fiice.
20 Iar de toate, zilele lui Iared au fost nouă sute şaizeci şi doi de ani; şi a murit.
21 Enoh a trăit o sută şaizeci şi cinci de ani şi atunci i s-a născut Matusalem.
22 Şi după naşterea lui Matusalem a umblat Enoh cu Dumnezeu3 două sute de ani şi i s-au născut fii şi fiice.
23 Iar de toate, zilele lui Enoh au fost trei sute şaizeci şi cinci de ani.
24 Şi a umblat Enoh cu Dumnezeu şi nu s-a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase4.
3 „A umbla cu Dumnezeu" = metaforă pentru omul care trăieşte în intimitatea lui Dumnezeu, care-I este bineplăcut (vezi şi v. 24; de asemenea, 6, 9).
4 În variantă de text: „îl luase cu Sine". Verbul metatíthemi înseamnă nu numai a muta, a strămuta, a schimba locul, ci şi a preface, a transforma (a trece ceva sau pe cineva dintr-o stare de existenţă în alta). De aci, exegeza asupra misterului în care Enoh a fost strămutat (fenomen care se va repeta cu profetul Ilie vezi 4 Rg 2, 3-10 şi notele aferente).

25 Matusalem a trăit o sută optzeci şi şapte de ani şi atunci i s-a născut Lameh.

26 După naşterea lui Lameh, Matusalem a mai trăit şapte sute optzeci şi doi de ani şi i s-au născut fii şi fiice.
27 Iar de toate, zilele lui Matusalem au fost nouă sute şaizeci şi nouă de ani; şi a murit.
28 Lameh a trăit o sută optzeci şi opt de ani şi atunci i s-a născut un fiu
29 şi l-a numit cu numele de Noe, zicând: „Acesta ne va mângâia în osteneala noastră şi-n durerea mâinilor noastre, ce vine din pământul pe care Domnul Dumnezeu l-a blestemat".
30 Şi după naşterea lui Noe, Lameh a mai trăit cinci sute şaizeci şi cinci de ani şi i s-au născut fii şi fiice.
31 Iar de toate, zilele lui Lameh au fost şapte sute cincizeci şi trei de ani; şi a murit.
32 Noe era de cinci sute de ani când le-a dat naştere celor trei fii: Sem, Ham şi Iafet.
6
Eroii antediluvieni. Noe, singurul om drept. Vestirea potopului; corabia.
1 Şi a fost că după ce au început oamenii a se înmulţi pe pământ şi li s-au născut fiice,
2 fiii lui Dumnezeu, văzând că fiicele oamenilor sunt frumoase, şi-au luat dintre ele soţii, care pe cine şi-a ales1.
1 Versetele 1-4: text enigmatic; inserţia unei străvechi tradiţii pe care autorul Genezei nu şi-a permis s-o omită. În limbajul biblic, „fii ai lui Dumnezeu" sunt oamenii superiori, evoluaţi, virtuoşi, în timp ce „fii ai oamenilor" sunt cei inferiori, primitivi, instinctuali, păcătoşi. Din unirea acestor două „specii" atât de diferite s-au născut „uriaşii", ca o culme a răutăţii de pe pământ, răutate pe care Domnul o va eradica prin potop.
3 Dar Domnul Dumnezeu a zis: „Duhul Meu nu va rămâne pururea în oamenii aceştia, pentru că ei sunt numai trup; aşadar, zilele lor vor fi o sută douăzeci de ani!"
4 În zilele acelea erau pe pământ uriaşi, şi chiar după aceea, când fiii lui Dumnezeu au intrat la fiicele oamenilor şi acestea le dăruiau fii: aceştia sunt uriaşii din vechime, oamenii cei vestiţi.
5 Dar Domnul Dumnezeu a văzut că răutatea oamenilor s-a mărit pe pământ şi că toată închipuirea din gândul inimii lor era fără-ncetare numai spre rău.
6 şi s-a căit Dumnezeu că l-a făcut pe om pe pământ, şi s-a mâhnit întru inima Sa.
7 Şi a zis Domnul: „Şterge-voi de pe faţa pământului pe omul pe care l-am făcut, de la om pân' la dobitoc şi de la târâtoare pân' la păsările cerului, căci Mă căiesc că le-am făcut".
8 Noe însă a aflat har în faţa Domnului Dumnezeu.
9 Iată neamurile lui Noe: Noe era om drept şi neprihănit între cei din neamul său; Noe umbla cu Dumnezeu 2.
10 Iar lui Noe i s-au născut trei fii: Sem, Ham şi Iafet.
11 Pământul însă se stricase în faţa lui Dumnezeu şi se umpluse pământul de silnicie3.
2 Vezi nota de la 5, 22.
3 Adikia: nedreptate, strâmbătate, asuprire, agresiune, violenţă, cruzimea celui puternic faţă de cel slab.
27
12 Şi a căutat Domnul Dumnezeu spre pământ, şi iată, era stricat; căci tot trupul4 îşi stricase calea sa pe pământ.
13 Şi Domnul Dumnezeu a zis către Noe: „Sosit-a înaintea feţei Mele sfârşitul a tot omul, căci din pricina lor s-a umplut pământul de silnicie; şi iată, Eu îi voi pierde, pe ei şi pământul.
14 Ca urmare, tu fă-ţi o corabie de lemn din cel tare5. În corabie fă încăperi6, iar pe dinlăuntru şi pe dinafară smoleşte-o cu smoală.
15 Şi iată cum să faci corabia: lungimea corăbiei să fie de trei sute de coţi7, lăţimea ei de cincizeci de coţi, iar înălţimea de treizeci de coţi.
16 Corăbiei să-i faci acoperiş pe care-l vei încheia la un cot deasupra8; iar uşa corăbiei să i-o faci într-o latură; şi vei face o punte jos, una în rândul doi şi alta în cel de al treilea9.
17 Şi iată, Eu voi aduce asupra pământului potopul apele -, ca să pierd de sub cer tot trupul care are-n el suflare de viaţă; şi tot ce este pe pământ va
4 Literal: „toată carnea", adică orice fiinţă vie, fie om, fie animal.
5 Ebraicul gofer (transpus ca atare de primele traduceri engleze) indică o esenţă de lemn necunoscută nouă. Septuaginta îl traduce prin termenul general tetragonos, ceea ce indică un lemn de esenţă tare. Echivalentele moderne mai specifice: „salcâm", „chiparos", „răşinoase" sunt fie total

inadecvate, fie aproximative.
6 Literal: cuiburi.
7 Un cot: aproximativ 0, 45 m.
8 Text dificil, înţeles neclar. Ideea ar fi: un acoperiş uşor înclinat, a cărui coamă nu va depăşi în înălţime un cot de la streaşină. Altă traducere: „o fereastră la un cot de la acoperiş”. Oricum, corabia (arca) lui Noe nu are nimic în comun cu structura şi formele corăbiei clasice. Septuaginta o desemnează prin substantivul kivotos = ladă cu capac, cufăr.
9 Aşadar, spaţiul cel mare împărţit în trei etaje.
muri.
18 Dar cu tine voi statornici legământul Meu: tu vei intra în corabie, tu şi-mpreună cu tine fiii tăi şi femeia ta şi femeile fiilor tăi.
19 Şi din toate dobitoacele, din toate târâtoarele, din toate fiarele şi din tot trupul tu vei aduce-n corabie două câte două10, ca să le ţii în viaţă împreună cu tine; ele vor fi parte bărbătească şi parte femeiască.
20 Din tot soiul de păsări zburătoare după fel şi din tot soiul de dobitoace după fel şi din tot soiul de târâtoare după fel, două câte două din toate să vină la tine, parte bărbătească şi parte femeiască, pentru ca-mpreună cu tine să le ţii în viaţă.
21 Iar tu ia cu tine din toate bucatele ce se mănâncă şi fă-ţi acolo strânsură; ele vă vor fi vouă de mâncare, ţie şi lor”.
22 Şi a făcut Noe totul după cum îi poruncise Domnul Dumnezeu; aşa a făcut.
7
Potopul.
1 Şi Domnul Dumnezeu i-a zis lui Noe: „Intră în corabie, tu şi toată casa ta1, căci pe tine te-am văzut că eşti drept înaintea Mea în neamul2 acesta.
2 Din toate animalele curate vei lua cu tine câte şapte perechi, parte bărbătească şi parte femeiască, iar din animalele necurate câte o pereche, parte bărbătească şi parte femeiască.
10 În înţelesul: câte două din fiecare specie.
1 Casa ta: familia ta.
2 Neamul: generaţia.

3 De asemenea, din păsările cerului cele curate să iei câte şapte perechi, parte bărbătească şi parte femeiască, iar din toate păsările cele necurate, câte o pereche, parte bărbătească şi parte femeiască, ca să le păstrezi lor soiul pe faţa-ntregului pământ.
4 Căci încă şapte zile, şi Eu voi face să plouă pe pământ timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi şi voi pierde de pe faţa pământului toate fiinţele pe care le-am făcut”.
5 Şi a făcut Noe toate câte i-a poruncit Domnul Dumnezeu.
6 Iar Noe era de şase sute de ani când a venit potopul apele asupra pământului.
7 Şi Noe şi fiii săi şi femeia sa şi femeile fiilor săi au intrat în corabie ca să scape de apele potopului.
8 Şi din păsările curate şi din păsările necurate şi din dobitoacele curate şi din dobitoacele necurate şi din fiare şi din toate cele ce se târăsc pe pământ,
9 parte bărbătească şi parte femeiască, două câte două au intrat cu Noe în corabie, aşa cum Dumnezeu îi poruncise lui.
10 Şi a fost că după cele şapte zile au venit apele potopului asupra pământului.
11 În anul şase sute al vieţii lui Noe, în luna a doua, în ziua a douăzeci şi şaptea a lunii, în chiar ziua aceea s-au desfăcut toate izvoarele adâncului celui mare3 şi jgheaburile4 cerului s-au
3 Adâncul: genunea (abisul) din 1, 2. E vorba de apele subterane care ţâşnesc din adâncuri în întâmpinarea celor ce se prăvălesc din cer. Totul sugerează refacerea hăului primordial; dacă la-nceput Dumnezeu despărţise apele de ape, acum ele se împreunează din nou, clocotind.
4 Textual: cataractele. Imaginea este aceea a morarului care deschide scocul pentru ca apa acestuia să se prăvălească-n cupele roţii.
Deschis;
12 şi a plouat pe pământ timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi.
13 În chiar ziua aceea a intrat Noe în corabie, precum şi Sem, Ham şi Iafet, fiii lui Noe, femeia lui

Noe şi cele trei femei ale fiilor săi.
14 Şi toate fiarele după fel şi toate dobitoacele după fel şi toate târâtoarele ce se târăsc pe pământ după fel şi toate înaripatele după fel
15 au intrat la Noe în corabie, două câte două din tot trupul care are-n el suflare de viaţă.
16 Şi cele ce-au intrat o parte bărbătească şi-o parte femeiască din tot trupul au intrat precum îi poruncise Dumnezeu lui Noe. Şi Domnul Dumnezeu i-a închis corabia pe dinafară.
17 Şi a fost potopul pe pământ timp de patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi; şi apele au crescut şi au ridicat corabia şi ea s-a înălţat deasupra pământului.
18 şi s-au înstăpânit apele şi-au tot crescut pe pământ; şi corabia se purta pe deasupra apelor.
19 Şi-atât de mult s-au înstăpânit apele pe pământ, încât toţi munţii cei înalţi care erau sub cer s-au acoperit;
20 cu cincisprezece coţi s-a ridicat apa deasupră-le şi toţi munţii cei înalţi s-au acoperit.
21 Şi a murit tot trupul ce se mişca pe pământ: păsările, dobitoacele, fiarele, toate vietăţile ce mişună pe pământ, şi toţi oamenii;
22 toate cele ce aveau în nări suflare de viaţă, toate cele ce erau pe pământ uscat, toate au murit.

23 şi s-a stins toată fiinţa ce se afla pe faţa-ntregului pământ, de la om pân' la dobitoc şi pân' la târâtoare şi pân' la păsările cerului, toate s-au stins de pe pământ; şi n-a rămas decât Noe şi ce era cu el în corabie.
24 Iar apa a tot crescut pe pământ vreme de o sută cincizeci de zile.
8
Încetarea potopului. Noe iese din corabie şi-I aduce jertfă lui Dumnezeu.
1 Şi Dumnezeu Şi-a adus aminte de Noe şi de toate fiarele şi de toate dobitoacele şi de toate păsările şi de toate vietăţile mişcătoare câte erau cu el în corabie; şi a adus Dumnezeu vânt pe pământ şi apele s-au potolit;
2 izvoarele adâncului şi jgheaburile cerului s-au închis şi ploaia din cer a încetat.
3 Şi apa scădea treptat de pe pământ şi după o sută cincizeci de zile apele s-au micşorat.
4 Iar în luna a şaptea, în ziua a douăzeci şi şaptea a lunii, corabia s-a odihnit pe muntele Ararat1.
5 Iar apele au tot scăzut până în luna a zecea; iar în cea dintâi zi a lunii a zecea s-au arătat vârfurile munţilor.
6 Şi a fost că după patruzeci de zile a deschis Noe fereastra corăbiei pe care o făcuse2
7 şi a trimis corbul să vadă dacă apele au scăzut. Şi ieşind acesta, nu s-a
1 Literal: pe munţii Ararat. Lanţ muntos în Armenia de astăzi, la sud de Caucaz.
2 Vezi nota de la 6, 16, în legătură cu varianta de traducere a acelui verset.
mai întors până ce apele-au secat pe pământ.
8 Şi după el a trimis porumbelul ca să vadă dacă apele au scăzut de deasupra feţei pământului.
9 Dar porumbelul, negăsind loc de odihnă pentru picioarele sale, s-a întors la el în corabie; căci încă era apă pe toată faţa pământului. Şi [Noe] a întins mâna şi l-a apucat şi l-a băgat la el în corabie.
10 Şi aşteptând încă alte şapte zile, din nou a trimis porumbelul din corabie.
11 Şi porumbelul s-a întors la el spre seară; şi iată, avea în cioc o ramură verde de măslin. Atunci a cunoscut Noe că apele se scurseseră de pe faţa pământului.
12 Şi încă alte şapte zile aşteptând, din nou i-a dat drumul porumbelului; dar acesta nu s-a mai întors la el.
13 Şi a fost că în anul şase sute unu al vieţii lui Noe, în prima zi a lunii întâi, secând apa de pe pământ, a ridicat Noe acoperişul corăbiei şi a privit: şi iată că apa secase de pe faţa pământului.
14 Iar în luna a doua, în douăzeci şi şapte ale lunii, pământul era uscat.
15 Şi Domnul Dumnezeu i-a grăit lui Noe, zicând:
16 „Ieşi din corabie, tu şi împreună cu tine femeia ta, fiii tăi şi femeile fiilor tăi;
17 şi toate fiarele care sunt cu tine, şi tot trupul: de la păsări şi pân' la dobitoace şi toate târâtoarele ce se mişcă pe pământ scoate-le împreună cu tine; Creşteţi şi înmulţiţi-vă pe pământ3!"
3 Textul LXX reia expresia din 1, 28, ceea ce sugerează o naştere din nou a lumii, aceasta fiind solidară cu omul atât în cădere cât şi în mântuire.

18 Şi a ieşit Noe, precum şi femeia sa şi fiii săi şi femeile fiilor săi;

19 şi toate fiarele, toate dobitoacele, toate păsările şi toate târâtoarele care se mişcă pe pământ, după felul lor, au ieşit din corabie.
20 Şi Noe I-a zidit Domnului un jertfelnic4; şi a luat din toate animalele cele curate şi din toate păsările cele curate şi le-a adus ardere-de-tot5 pe jertfelnic.
21 Şi Domnul Dumnezeu a mirosit bună mireasmă şi a zis Domnul Dumnezeu în inima Sa: „De-acum nu voi mai blestema pământul din pricina faptelor omului, căci închipuirea inimii omului se pleacă spre rău încă din tinereţea lui; şi nici nu voi mai pierde toate făpturile vii aşa cum am făcut.
22 De-acum, câte zile va avea pământul, semănat şi secerat, frig şi căldură, vară şi iarnă, ziuă şi noapte nu vor mai înceta!"
9
Rânduială nouă pe pământ. Legământul lui Dumnezeu cu Noe. Noe şi fiii săi.
1 Şi i-a binecuvântat Dumnezeu pe Noe şi pe fiii săi şi le-a zis: „Creşteţi şi înmulţiţi-vă şi umpleţi pământul şi stăpâniţi-l!
2 Groaza şi frica de voi fie peste toate fiarele pământului, peste toate păsările cerului, peste tot ce se mişcă pe
4 Altar făcut din pietre aşezate unele peste altele.
5 Ardere-de-tot (holocaust): jertfă în care animalul sacrificat era în întregime mistuit de focul de pe altar. Ofrandă totală, din care jertfitorul nu-şi reţine nici o parte.
pământ şi peste toţi peştii mării; pe mâna voastră le-am dat.
3 Tot ce se mişcă şi tot ce trăieşte fie-vă spre hrană; aşa cum iarba verde, pe toate vi le-am dat.
4 Numai carne cu viaţa ei sângele să nu mâncaţi.
5 Cât despre viaţa voastră sângele -, pentru ea voi cere socoteală1 de la toată fiara; şi de la fratele omului voi cere socoteală pentru viaţa omului2.
6 Cel ce va vărsa sânge de om, de către om îi va fi sângele vărsat, căci după chipul lui Dumnezeu l-a făcut Dumnezeu pe om3.
7 Voi însă Creşteţi şi înmulţiţi-vă şi umpleţi pământul şi stăpâniţi-l!"
8 Şi i-a grăit Dumnezeu lui Noe şi fiilor săi care erau cu el, zicând:
9 „Iată, Eu închei legământul4 Meu cu voi, cu urmaşii voştri de după voi
10 şi cu toate fiinţele vii care sunt cu voi: cu păsările, cu dobitoacele şi cu toate fiarele pământului care sunt cu voi, cu toate câte au ieşit din corabie;
11 cu voi închei acest legământ: nici un trup nu va mai pieri de apele potopului şi nici un potop nu va mai fi să pustiască pământul".
12 Şi a zis Domnul Dumnezeu către Noe: „Iată semnul legământului pe care Eu îl fac cu voi şi cu toată fiinţa
1 Literal: o voi cere din mâna...
2 Altfel formulat: fiecărui om îi voi cere socoteală pentru viaţa (sângele) fratelui său.
3 Viaţa Îi aparţine lui Dumnezeu, căci El i-a dat-o fiecăruia. A atenta la viaţa omului înseamnă a atenta la însuşi chipul lui Dumnezeu.
4 Legământ: alianţă, învoială, acord, făgăduinţă, testament. Legământul lui Dumnezeu cu Noe va fi urmat de acela cu Avraam (capitolele 15 şi 17) şi de acela cu poporul lui Israel (Iş 24).

vie care este cu voi, din neam în neam şi de-a pururi:
13 curcubeul Meu îl aşez în nor, ca să fie el semn al legământului dintre Mine şi pământ.
14 Şi fi-va că ori de câte ori voi aduna nor deasupra pământului şi curcubeul Meu se va arăta în nor,
15 Îmi voi aduce aminte de legământul Meu pe care l-am încheiat cu voi şi cu toată fiinţa vie a oricărui trup, şi apele nu vor mai deveni potop ca să nimicească tot trupul.
16 Fi-va curcubeul Meu în nor şi Eu îl voi vedea şi-Mi voi aduce aminte de legământul veşnic dintre Mine şi toată fiinţa vie din tot trupul care este pe pământ!"
17 Şi a zis Dumnezeu lui Noe: „Acesta este semnul legământului pe care Eu l-am încheiat între Mine şi tot trupul care este pe pământ."
18 Iar fiii lui Noe care au ieşit din corabie erau Sem, Ham şi Iafet. Iar Ham era tatăl lui Canaan.
19 Aceştia sunt cei trei fii ai lui Noe; din ei s-au răspândit [oamenii] pe-ntregul pământ.
20 Noe a prins a fi lucrător de pământ şi a sădit vie.
21 Şi a băut vin şi s-a îmbătat şi s-a dezvelit în cortul său.

22 Iar Ham, tatăl lui Canaan, a văzut goliciunea tatălui său şi, ieşind afară, le-a spus celor doi fraţi ai săi.
23 Dar Sem şi Iafet au luat o haină, şi-au pus-o amândoi pe umeri şi, mergând cu spatele-nainte, au acoperit goliciunea tatălui lor; cum ei îşi aveau feţele întoarse înapoi, n-au văzut goliciunea tatălui lor.
24 Când Noe s-a trezit din vin, a înţeles ce-i făcuse fiul său cel mai tânăr,
25 şi a zis: „Blestemat să fie Canaan! Robul robilor le va fi el fraţilor săi!"
26 Şi a zis: „Binecuvântat să fie Domnul, Dumnezeul lui Sem, iar Canaan să fie robul său;
27 să-l înmulţească5 Dumnezeu pe Iafet şi să locuiască-n corturile lui Sem, iar Canaan să le fie slugă".
28 După potop, Noe a mai trăit trei sute cincizeci de ani.
29 Iar de toate, zilele lui Noe au fost nouă sute cincizeci de ani; şi a murit.
10
Obârşia neamurilor răspândite pe pământ.
1 Iată-i pe urmaşii fiilor lui Noe: Sem, Ham şi Iafet, cărora li s-au născut fii după potop.
2 Fiii lui Iafet: Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Meşec şi Tiras.
3 Fiii lui Gomer: Aşchenaz, Rifat şi Togarma.
4 Fiii lui Iavan: Elişa şi Tarsis, Chitim şi Dodanim.
5 Din aceştia s-au desprins insulele neamurilor în pământul lor 1, fiecare
5 Literal: să-i lărgească (neamul). În ebraică, joc de cuvinte între yefet = Iafet şi yafte = a lărgi. Binecuvântarea implică nu numai creşterea în număr a urmaşilor lui Iafet, ci şi extinderea lor pe teritorii vaste.
1 După unii comentatori, ramurile care au migrat spre vest şi au populat insulele şi ţărmurile Mediteranei. Fraza însă sugerează şi metafora unui pământ plutitor din care se desprind plauri (vezi 10, 32). Ideea unităţii primordiale a speciei umane.

după limba sa în triburile şi-n naţiile lor.
6 Fiii lui Ham: Cuş, Miţraim, Put şi Canaan.
7 Fiii lui Cuş: Seba, Havila, Sabta, Rama şi Sabteca. Fiii lui Rama: Şeba şi Dedan.
8 Cuş i-a dat naştere şi lui Nimrod; acesta, cel dintâi, a fost puternic pe pământ.
9 El a fost vânător puternic în faţa Domnului Dumnezeu; de aceea se spune: „Vânător puternic ca Nimrod în faţa Domnului Dumnezeu2".
10 Începutul împărăţiei lui au fost Babilonul, Ereh, Acad şi Calne din ţinutul Şinear.
11 Din pământul acela a trecut în Asur şi a zidit Ninive, cetatea Rehobot-Ir, Calah
12 şi Resen, între Ninive şi Calah; aceasta e cetatea cea mare3.
13 Din Miţraim s-au născut Ludiţii, Anamiţii, Lehabiţii, Naftuhiţii,
14 Patrusiţii, Casluhiţii din care au ieşit Filistenii şi Caftoriţii.
15 Din Canaan s-au născut: Sidon, întâiul-său-născut, apoi Heteul
16 şi Iebuseul, Amoreul, Ghergheseul,
17 Heveul, Archeul, Sineul,
18 Arvadeul, Ţemareul şi Hamateul; apoi s-au răspândit neamurile canaaneene.
19 Şi ţinuturile Canaaneenilor se întindeau de la Sidon spre Gherara până la
2 În socotinţa lui Dumnezeu, Cel ce-i atestă faima.
3 Se crede că această menţiune se referă la Ninive. Totuşi, Calah a fost capitala Asiriei în secolele 12-9 î. H. Actuala localitate Nimrud, aproape de confluenţa Tigrului cu Zabul Superior.
Gaza, iar spre Sodoma, Gomora, Adma şi Ţeboim până la Laşa.
20 Aceştia sunt fiii lui Ham în triburile lor, după limbile lor, în ţările lor şi-n naţiile lor.
21 Şi i s-au născut fii şi lui Sem4, tatăl tuturor fiilor lui Ever şi fratele mai mare al lui Iafet.
22 Fiii lui Sem: Elam, Asur, Arfaxad, Lud şi Aram.
23 Fiii lui Aram: Uţ, Hul, Gheter şi Maş.
24 Arfaxad i-a dat naştere lui Cainan; Cainan i-a dat naştere lui Şelah; iar Şelah i-a dat naştere lui Ever.
25 Lui Ever i s-au născut doi fii: numele unuia era Peleg, pentru că în zilele lui s-a împărţit pământul; iar numele fratelui său era Ioctan5.

26 Lui Ioctan i s-au născut Almodad, Şalef, Haţarmavet, Ierah,
27 Hadoram, Uzal şi Dicla,
28 Obal, Abimael şi Şeba,
29 Ofir, Havila şi Iobab. Toţi aceştia sunt fiii lui Ioctan.
30 Sălaşurile lor se întindeau de la Meşa, spre Sefar, până la muntele răsăritului6.
31 Aceştia sunt fiii lui Sem în triburile lor, după limbile lor, în ţările lor şi-n naţiile lor.
4 După ce a consemnat structura etnografică a lumii vechi, autorul introduce genealogia semiţilor, asupra căreia i se va concentra de-acum atenţia, pregătind astfel intrarea în scenă a lui Avraam.
5 În general se admite cu unele corecturi ipoteza că din Peleg se trag semiţii din Nord (Mesopotamia), iar din Ioctan, semiţii din Sud (Arabia).
6 Munte necunoscut, în timp ce se speculează că Sefar (Safara) se afla pe ţărmul de sud-est al Arabiei.
33
32 Acestea sunt triburile fiilor lui Noe, după urmaşii lor şi după naţiile lor. Din ele s-au răspândit insulele neamurilor7 pe pământ după potop.
11
Turnul Babel. Încâlcirea limbilor şi împrăştierea popoarelor. Strămoşii lui Avraam.
1 Pământu-ntreg avea pe-atunci o singură limbă şi aceleaşi cuvinte1.
2 Şi a fost că, pornind din părţile Răsăritului, oamenii au găsit un şes în ţara Şinear şi s-au aşezat acolo.
3 Şi au zis unul către altul: „Hai să facem cărămizi şi să le ardem în foc!" Şi au folosit cărămida în loc de piatră, iar smoala în loc de var.
4 Şi au zis: „Hai să ne clădim un oraş şi un turn al cărui vârf să ajungă la cer, şi să ne facem un nume, ca să nu mai fim împrăştiaţi pe faţa-ntregului pământ!"
5 şi s-a pogorât Domnul să vadă cetatea şi turnul pe care-l zideau fiii oamenilor.
6 Şi a zis Domnul: „Iată că ei sunt un singur popor şi au toţi o singură limbă; şi acesta-i doar începutul a ceea ce vor face; de-acum nu se vor mai opri de la tot ceea ce şi-au pus în gând să facă.
7 Hai să ne pogorâm şi acolo să le încâlcim 2 graiul, pentru ca unul altuia să nu-şi mai înţeleagă limba".
7 Vezi nota de la v. 5.
1 Această relatare preia o tradiţie diferită de aceea a listelor genealogice precedente, care presupun existenţa mai multor limbi. Totuşi, ideea centrală le este comună: diversitatea oamenilor îşi are originea într-o unitate primordială.
2 Verbul syg-heo: a răsturna, a întoarce pe dos, a stârni confuzie, a amesteca (în sensul de a tulbura un lichid prin agitarea drojdiei), a încâlci, a răvăşi, a înnegura, a încurca. În text,
obiectul acestui predicat este „graiul" (singular).
8 Şi de acolo i-a împrăştiat Domnul pe faţa-ntregului pământ şi ei au încetat să mai zidească cetatea şi turnul.
9 E pricina pentru care cetatea aceea s-a numit Babilon3, pentru că acolo a încâlcit Domnul limbile a tot pământul şi de acolo i-a împrăştiat Domnul Dumnezeu pe toată faţa pământului4.
10 Iată-i acum pe urmaşii lui Sem5: Sem era de o sută de ani când i s-a născut Arfaxad, la doi ani după potop.
11 După naşterea lui Arfaxad, Sem a mai trăit cinci sute de ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
12 Arfaxad a trăit o sută treizeci şi cinci de ani şi atunci i s-a născut Cainan. După naşterea lui Cainan, Arfaxad a mai trăit trei sute treizeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
13 Cainan a trăit o sută treizeci de ani şi atunci i s-a născut Şelah. După naşterea lui Şelah, Cainan a mai trăit trei sute treizeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
14 Şelah a trăit o sută treizeci de ani şi atunci i s-a născut Ever.
3 La origine, ebraicul Babel (Bab-ili) înseamnă „poarta lui Dumnezeu". Printr-o etimologie populară, el devine balal = a amesteca, a încâlci, a produce confuzie.
4 Sancţionarea orgoliului omenesc de a străpunge cerul (locuinţa lui Dumnezeu) cu puteri proprii. Cu acest moment se începe nu numai istoria limbilor, ci şi istoria mentalităţilor; când doi oameni „nu vorbesc aceeaşi limbă" înseamnă că ei gândesc diferit.
5 Cu unele diferenţe, acest tablou genealogic îl continuă pe cel din capitolul 5 şi acoperă perioada

dintre Noe şi Avraam. El este însă şi o paralelă a celui din 10, 21-31, cu deosebirea că pare a se ocupa numai de ramura nordică a semiţilor, cea din Mesopotamia, din care se va naşte Avram.

15 Iar după naşterea lui Ever, Şelah a mai trăit trei sute treizeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
16 Ever a trăit o sută treizeci şi patru de ani şi atunci i s-a născut Peleg.
17 Iar după naşterea lui Peleg, Ever a mai trăit două sute şaptezeci de ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
18 Peleg a trăit o sută treizeci de ani şi atunci i s-a născut Reu.
19 Iar după naşterea lui Reu, Peleg a mai trăit două sute nouă ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
20 Ragav a trăit o sută treizeci şi doi de ani şi atunci i s-a născut Serug.
21 Iar după naşterea lui Serug, Ragav a mai trăit două sute şapte ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
22 Serug a trăit o sută treizeci de ani şi atunci i s-a născut Nahor.
23 Iar după naşterea lui Nahor, Serug a mai trăit două sute de ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
24 Nahor a trăit şaptezeci şi nouă de ani şi atunci i s-a născut Terah.
25 Iar după naşterea lui Terah, Nahor a mai trăit o sută douăzeci şi cinci de ani şi i s-au născut fii şi fiice; şi a murit.
26 Terah a trăit şaptezeci de ani şi atunci i s-au născut Avram, Nahor şi Haran.
27 Iată-i pe urmaşii lui Terah: lui Terah i s-au născut Avram, Nahor şi Haran. Haran i-a dat naştere lui Lot.
28 Haran a murit în faţa lui Terah, tatăl său, în pământul său de naştere, în Urul Caldeilor6.
6 Cetatea Ur (Uru), în Mesopotamia de Sud, pe malul drept al Eufratului, la cca 200 km de Babilon. Locuită la început de Sumerieni, ea a cunoscut o mare înflorire în mileniul III î. H. În primul mileniu era locuită de clanul aramaic al Caldeilor. Identificată de recente cercetări arheologice.
29 Iar Avram şi Nahor şi-au luat femei; numele femeii lui Avram7 era Sarai8, iar numele femeii lui Nahor era Milca, fata lui Haran, tatăl Milcăi şi al Iscăi.
30 Sarai era stearpă şi nu năştea copii.
31 Şi i-a luat Terah pe Avram, fiul său, şi pe Lot, fiul lui Haran şi nepotul său, şi pe Sarai, nora sa şi femeia lui Avram, fiul său, şi i-a scos din Urul Caldeilor ca să meargă în ţara Canaanului; şi au mers până la Haran9 şi s-au aşezat acolo.
32 De toate, zilele vieţii lui Terah în pământul Haran au fost două sute cinci ani; şi a murit Terah în Haran.
12
Chemarea lui Avram. Avram în Canaan şi în Egipt.
1 Şi a zis Domnul către Avram: „Ieşi din ţara ta şi din neamul tău şi din casa tatălui tău şi vino în ţara pe care ţi-o voi arăta Eu.
2 Şi Eu voi face din tine un neam mare; şi te voi binecuvânta şi-ţi voi mări numele şi tu vei fi izvor de binecuvântare.
3 Voi binecuvânta pe cei ce te vor binecuvânta, iar pe cei ce te vor blestema îi voi blestema; şi-ntru tine se vor binecuvânta toate neamurile pământului".
7 Avram înseamnă „preamărit este tatăl meu"; în text se va numi aşa până la 17, 5 când devine Avraam.
8 Sarai = Principesa; în text, începând cu 17, 15 se va numi Sarra.
9 În grafia ebraică (Charan), uşor diferit de Haran, fratele lui Avram. Se afla în nord-vestul Mesopotamiei; cândva mare centru al culturii aramaice.

4 Şi a plecat Avram, aşa cum îi zisese Domnul; cu el s-a dus şi Lot. Iar Avram era de şaptezeci şi cinci de ani când a ieşit din Haran.
5 Şi a luat Avram pe Sarai, femeia sa, pe Lot, fiul fratelui său, şi toate averile pe care le agonisiseră şi toţi oamenii1 pe care-i dobândiseră în Haran, şi au ieşit ca să meargă în ţara Canaanului şi au ajuns în ţara Canaan.

6 Şi Avram a străbătut ţara de-a lungul ei până la locul numit Sihem, până la stejarul Mamvri. Pe-atunci trăiau în ţara aceea Canaaneenii.
7 Şi Domnul i s-a arătat lui Avram şi i-a zis: „Ţara aceasta Eu o voi da seminţiei tale”. Şi acolo I-a zidit Avram un jertfelnic Domnului Care i Se arătase.
8 De acolo s-a strămutat în munte, la răsărit de Betel, şi şi-a întins cortul, având Betelul la apus2, iar Hai la răsărit. Şi acolo I-a zidit Domnului un jertfelnic şi a chemat numele Domnului3.
9 Apoi s-a ridicat Avram şi de acolo s-a îndreptat spre Negheb4.
10 şi-n ţară s-a făcut foamete şi Avram s-a coborât în Egipt ca să locuiască acolo, pentru că-n ţară se înteţise foametea.
11 Şi a fost că-n timp ce Avram se apropia să intre în Egipt, a zis către Sarai, femeia sa: „Ştiu că eşti femeie frumoasă la chip.
1 Literal: toate sufletele; se înţeleg servitorii şi sclavii.
2 Literal: spre mare (Mediterana). Betel înseamnă „Casa lui Dumnezeu”; actualul Beitin, cca 20 km la nord de Ierusalim.
3 Numele lui Iahve: vezi nota de la 4, 26.
4 Prin Negheb era desemnată partea de sud a Palestinei; cuvântul în sine avea înţelesul general de „ţinutul pustiu” sau „miazăziua”.
12 De aceea, când te vor vedea, Egiptenii vor zice: Aceasta-i femeia lui!... Atunci pe mine mă vor ucide, iar pe tine te vor lăsa cu viaţă.
13 Spune deci că-mi eşti soră, pentru ca de dragul trecerii tale să-mi fie mie bine şi datorită ţie să rămân în viaţă”5.
14 Şi dacă a sosit Avram în Egipt, au văzut Egiptenii că femeia lui era foarte frumoasă.
15 Şi au văzut-o dregătorii lui Faraon6 şi au lăudat-o în faţa lui Faraon şi au dus-o în casa lui Faraon.
16 Şi de dragul ei s-au purtat bine cu Avram; şi avea el oi, vite mari şi asini, slugi şi slujnice, catâri şi cămile.
17 Dar Domnul l-a lovit cu plăgi mari şi grele pe Faraon şi casa lui din pricina Saraii, femeia lui Avram.
18 Şi chemându-l Faraon pe Avram, i-a zis: „Ce mi-ai făcut? De ce nu mi-ai spus că e femeia ta?
19 De ce ai zis: Mi-e soră? şi eu am luat-o de femeie. Acum dar iată-ţi femeia! Ia-ţi-o şi du-te!”
20 Şi Faraon le-a dat oamenilor săi porunci cu privire la Avram ca să-l petreacă, pe el şi pe femeia lui şi toate câte avea; şi pe Lot, care era cu el7.
5 Istoria mentalităţilor consemnează vremea când viaţa soţului conta mai mult decât reputaţia soţiei. Se pare însă că Egiptenii ignorau obiceiul unor nobili mesopotamieni de a-şi proclama pe una din soţii drept „soră”, titlu cu poziţii privilegiate. Oricum, accentul acestui episod cade nu pe slăbiciunea lui Avram, ci pe iconomia divină care-l salvează pe beneficiarul făgăduinţei lui Dumnezeu, indiferent de calitatea omului sau a circumstanţelor.
6 „Faraon” nu desemna o anume persoană, ci pe regele Egiptului, oricare ar fi fost el; nume generic cunoscut încă din secolul 15 î. H.
7 Această ultimă menţiune se află numai în textul Septuagintei.

13
Avram se desparte de Lot.
1 Iar din Egipt s-a suit Avram la Negheb, el, femeia sa şi toate câte avea; şi cu Lot, care era cu el.
2 Avram însă era foarte bogat în vite, în argint şi în aur.
3 Şi din popas în popas a mers Avram de la Negheb până la Betel, până la locul unde-i fusese mai înainte cortul, între Betel şi Hai,
4 adică spre locul jertfelnicului pe care-l făcuse el înainte. Şi acolo a chemat Avram numele Domnului.
5 Iar Lot, care mergea împreună cu Avram, avea şi el oi şi vite mari şi corturi.
6 Pământul acela însă nu-i încăpea să locuiască împreună, căci averile lor erau multe şi ei nu încăpeau să stea laolaltă.
7 şi s-a făcut o ceartă între păstorii vitelor lui Avram şi păstorii vitelor lui Lot... în pământul acela locuiau peatunci Canaaneenii şi Ferezeii -.

8 Şi Avram i-a zis lui Lot: „Sfadă să nu fie între mine şi tine, între păstorii mei şi păstorii tăi, căci suntem fraţi1.
9 Iată, nu-i oare tot pământul înainte-ţi? Desparte-te dar de mine! Şi de vei apuca tu la stânga, eu voi apuca la dreapta; iar de vei apuca tu la dreapta, eu voi apuca la stânga".
10 Şi ridicându-şi Lot ochii, a privit toată câmpia Iordanului, că toată, până la Ţoar, era udată de apă ca raiul
1 Textual: oameni fraţi. Evident, cu înţelesul de „rude", de vreme ce Lot îi era lui Avram nepot de frate. Coroborează acest text cu nota de la Mt 12, 46.
Domnului şi ca pământul Egiptului aceasta era înainte de a fi nimicit Domnul Sodoma şi Gomora.
11 Deci şi-a ales Lot toată câmpia Iordanului2 şi a apucat Lot spre răsărit; şi aşa s-au despărţit ei unul de altul:
12 Avram s-a aşezat în ţinutul Canaan, iar Lot s-a aşezat în cetăţile din câmpie; şi şi-a întins corturile până la Sodoma.
13 Dar oamenii Sodomei erau răi şi mari păcătoşi împotriva lui Dumnezeu.
14 Deci a zis Domnul către Avram, după ce Lot se despărţise de el: „Ridică-ţi ochii şi, din locul în care eşti acum, caută spre miază-noapte şi spre miazăzi şi spre răsărit şi spre apus,
15 că tot pământul pe care-l vezi ţi-l voi da, ţie şi seminţiei tale, pentru vecie.
16 Pe urmaşii tăi îi voi face mulţi ca pulberea pământului; de va putea cineva să numere pulberea pământului, îi va număra şi pe urmaşii tăi.
17 Scoală-te; cutreieră pământul acesta-n lung şi-n lat, că ţie ţi-l voi da!"
18 Şi strămutându-şi Avram corturile, a venit şi s-a aşezat la stejarul Mamvri, care este la Hebron3; şi I-a zidit acolo un jertfelnic Domnului.
2 Partea inferioară a văii Iordanului, a cărei latură nordică se situa cam la 30 km de Marea Moartă; se pare că la sud cuprindea Marea Moartă însăşi. În realitate, cucerit de aspectele unei vieţi materiale uşoare, Lot făcuse o alegere proastă, după cum se va vedea.
3 Stejarul Mamvri, situat cam la 3 km nord de Hebron, va deveni un simbol important nu numai pentru istoria Evreilor, ci şi pentru spiritualitatea creştină, mai ales prin episodul relatat în capitolul 18.

14
Războiul celor patru regi. Avram îl scapă pe Lot din robie şi este binecuvântat de Melchisedec.
1 Şi a fost că în zilele lui Amrafel, regele Senaarului, ale lui Arioc, regele Elasarului, ale lui Kedarlaomer, regele Elamului, şi ale lui Tidal, regele Goimilor1,
2 aceştia au făcut război cu Bera, regele Sodomei, cu Birşa, regele Gomorei, cu şi-nab, regele Admei, cu Şemeber, regele Ţeboimului, şi cu regele Belei, adică al Ţoarului.
3 Toţi aceştia din urmă s-au adunat în valea Sidim, care înseamnă marea Sării.
4 Doisprezece ani îi slujiseră ei lui Kedarlaomer, dar în anul al treisprezecelea s-au răsculat.
5 Iar în al paisprezecelea an au venit Kedarlaomer şi regii care erau de partea lui şi i-au bătut pe Refaimi la Aşterot-Carnaim, pe Zuzimi la Ham, şi pe Emimi la Şave-Chiriataim;
6 iar pe Horei, în muntele lor Seir şi până la El-Paran, care e lângă pustiu.
7 Apoi, întorcându-se, au venit la Ain-Mişpat sau Cadeş şi au bătut toate căpeteniile Amaleciţilor, ca şi pe toţi Amoreii care locuiau în Haţaţontamar.
8 Atunci au ieşit regele Sodomei, regele Gomorei, regele Admei, regele Ţeboimului şi regele Belei sau Ţoarului şi s-au bătut în valea Sidim
9 cu Kedarlaomer, regele Elamului, cu Tidal, regele Goimilor, cu Amrafel, regele
1 În Septuaginta: „regele neamurilor". Prin „Goimi" se înţelegeau neamurile neconvertite la iudaism.
Senaarului, şi cu Arioc, regele Elasarului: patru regi împotriva a cinci.
10 Valea Sidimului însă era plină de ochiuri de smoală; în fuga lor, regele Sodomei şi regele Gomorei au căzut în ele, iar cei rămaşi au fugit în munţi.
11 Iar biruitorii au luat toate averile Sodomei şi Gomorei şi toate bucatele şi s-au dus.
12 Dar l-au luat şi pe Lot, nepotul lui Avram, şi toată averea lui, şi s-au dus; căci el trăia în Sodoma.
13 Dar unul din cei scăpaţi a venit şi i-a dat de veste lui Avram Pribeagul2, care trăia pe atunci la stejarul lui Mamvri Amoreul, fratele lui Eşcol şi al lui Aner; aceştia erau fârtaţii lui Avram.

14 Auzind Avram că Lot, nepotul său, a fost dus în robie, i-a ridicat pe oamenii săi cei mai încercaţi, născuţi în casa lui, în număr de trei sute optsprezece, şi i-a urmărit pe vrăjmaşi până la Dan.
15 Şi năvălind asupra lor în timpul nopţii, el şi oamenii săi, i-a bătut şi i-a alungat până la Hoba, care este în stânga Damascului.
16 Şi a adus înapoi toate bunurile din Sodoma; şi l-a adus înapoi şi pe Lot, nepotul său, precum şi averea lui, femeile şi oamenii.
17 şi-n timp ce el se întorcea după înfrângerea lui Kedarlaomer şi a regilor uniţi cu acela, regele Sodomei l-a întâmpinat
2 T. M.: Evreu ebreu (în greacă, Evraios): descendent al lui Ever, urmaşul lui Sem (vezi 10, 21; 11, 14). Septuaginta traduce ebraicul brim prin perates = „cel ce vine din cealaltă parte” (a Eufratului). Versiunile româneşti din 1688 şi 1914 îl redau prin „trecutul” şi „trecătorul”, ceea ce îl apropie de variantele etimologice ce semnifică „rătăcitor”, „pribeag”, „nomad”. Sensul primar pare a nu fi etnic, ci sociologic. Ca etnie, în V. T. cuvântul „Evreu” e echivalent cu „Israelit”.

în valea Şave, care astăzi se cheamă Valea Regelui.
18 Şi Melchisedec3, regele Salemului, i-a adus pâine şi vin; el însă era preot al Dumnezeului-Celui-Preaînalt.
19 Şi l-a binecuvântat Melchisedec pe Avram şi a zis: „Binecuvântat să fie Avram de către Dumnezeul-cel-Preaînalt, Ziditorul cerului şi al pământului!
20 Şi binecuvântat să fie Dumnezeul-cel-Preaînalt, Cel ce i-a dat pe vrăjmaşii tăi în mâinile tale!” Şi [Avram] i-a făcut parte zeciuială din toate.
21 Iar regele Sodomei a zis către Avram: „Mie dă-mi oamenii, iar averile ia-le pentru tine!”
22 Dar Avram i-a zis regelui Sodomei: „Iată, mâna mi-o ridic spre Domnul, Dumnezeul-Cel-Preaînalt, Ziditorul cerului şi al pământului:
23 nici o aţă sau o curea de încălţăminte nu voi lua din toate câte sunt ale tale, ca să nu zici: Eu l-am îmbogăţit pe Avram!,
24 decât numai ceea ce au mâncat tinerii şi partea cuvenită fârtaţilor care au mers cu mine, Aner, Eşcol şi Mamvri; ei să-şi ia partea lor!”
3 Personaj hieratic, cu nume simbolic („rege al dreptăţii şi al păcii”), cumulând atributele regalităţii şi sacerdoţiului. Salemul, în tradiţia iudaică, e identificat cu Ierusalimul (Ieru salem), a cărui divinitate El Elyon („Dumnezeul Cel Preaînalt”) este şi divinitatea lui Avram. Sfântul Apostol Pavel va recunoaşte în Melchisedec prototipul şi prefigurarea lui Iisus Hristos (vezi Evr 7, 1-26), iar tradiţia patristică va vedea în pâinea şi vinul oferite lui Avram imaginea însăşi a Euharistiei.
15
Legământul lui Dumnezeu cu Avram.
1 După aceea fost-a-n vedenie cuvântul Domnului către Avram şi a zis: „Nu te teme, Avrame; Eu sunt scutul tău, iar răsplata ta va fi foarte mare”.
2 Iar Avram a răspuns: „Stăpâne Doamne, ce oare-mi vei da? Că iată, eu mă duc fără să am copil, iar Masek, fiul slujnicei mele, Eliezer din Damasc...”1.
3 Şi a zis Avram: „De vreme ce nu mi-ai dat urmaşi, iată că sluga mea mă va moşteni!”
4 Şi de-ndată s-a făcut cuvântul Domnului către el şi a zis: „Nu acela te va moşteni, ci acela care va odrăsli din coapsele tale, acela te va moşteni!”
5 Şi l-a scos afară şi i-a zis: „Priveşte la cer şi numără stelele, de le poţi număra”; şi i-a zis: „Aşa va fi seminţia ta!”
6 Şi Avram I-a crezut lui Dumnezeu şi aceasta i s-a socotit ca dreptate2.
1 Text incomplet pe manuscrisul ebraic deteriorat, abordat de traducători în moduri diferite, dar al cărui sens se limpezeşte în versetul următor.
2 Text important, pe baza căruia Apostolul Pavel îşi va construi doctrina asupra îndreptăţirii prin credinţă (vezi Rm 4, 3; Ga 3, 6), completată de Iacob (2, 23) cu observaţia că omul se îndreptăţeşte şi prin fapte. În V. T, prin dreptate se înţelegea, în general, dreapta relaţie dintre om şi Dumnezeu ca parteneri de dialog şi legământ; supunerea omului faţă de Lege; totalitatea elementelor prin care un om putea fi socotit „drept” în faţa lui Dumnezeu. De vreme ce Avram nu cunoaşte Legea (venită de abia prin Moise), dreptatea lui se constituie în încrederea că Dumnezeu Îşi va ţine făgăduinţa şi că-i

va da ceea ce omeneşte pare imposibil. (În ultimă instanţă conform învăţăturii ortodoxe -, îndreptăţirea se obţine prin har).

7 Şi i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul Care te-a scos pe tine din Urul Caldeilor pentru ca să-ţi dea pământul acesta să-l moşteneşti".
8 Şi a zis [Avram]: „Stăpâne Doamne, din ce voi cunoaşte că-l voi moşteni?"
9 Iar [Domnul] i-a zis: „Găteşte-Mi o junincă de trei ani, o capră de trei ani, un berbec de trei ani, o turturică şi un pui de porumbel!"
10 Şi le-a luat [Avram] pe acestea toate, le-a tăiat în două şi a pus jumătăţile una în faţa alteia; dar păsările nu le-a tăiat în două.
11 Iar păsările de pradă năvăleau asupra leşurilor, dar Avram le alunga.
12 Şi-ntru asfinţitul soarelui a căzut peste Avram un somn greu, şi iată că-ntuneric şi frică mare l-au cuprins.
13 Şi atunci a zis [Domnul] către Avram: „Să ştii bine că urmaşii tăi vor fi străini într-o ţară care nu-i a lor; robiţi vor fi şi apăsaţi timp de patru sute de ani;
14 dar pe neamul la care vor robi, Eu îl voi judeca; după aceea ei vor ieşi de acolo, cu avere multă.
15 Cât despre tine: te vei petrece-n pace către părinţii tăi şi îngropat vei fi la mândre bătrâneţi.
16 Ei însă numai într-al patrulea neam se vor întoarce aici, căci pân-acum păcatele Amoreilor nu şi-au ajuns la vârf3.
17 Iar după ce a asfinţit soarele şi s-a făcut întuneric, iată cuptor fumegând şi pară de foc au trecut printre bucăţile acelea4.
3 Păcatele (oamenilor) încă n-au atins limita răbdării lui Dumnezeu.
4 Printre jumătăţile animalelor jertfite (v. 10). O ofrandă pe care o mistuie focul însuşi al lui Dumnezeu, aşa cum o va face cu jertfa lui Ilie (vezi 3 Rg 18, 38).
18 În ziua aceea a încheiat Domnul legământ cu Avram, zicând: „Urmaşilor tăi le voi da pământul acesta, de la râul Egiptului până la Râul-cel-Mare, râul Eufratului:
19 pe Chenei, pe Chenezei, pe Chedmonei,
20 pe Hetei, pe Ferezei, pe Refaimi,
21 pe Amorei, pe Canaaneeni, pe Hevei, pe Ghergheseі şi pe Iebusei".
16
Naşterea lui Ismael.
1 Sarai însă, femeia lui Avram, nu-i dăruia copii. Dar avea o slujnică egipteancă, al cărei nume era Agar.
2 Atunci a zis Sarai către Avram: „Iată, mie mi-a încuiat Domnul putinţa de a naşte. Intră dar la slujnica mea; poate că de la ea vei dobândi copii" 1. Şi Avram a ascultat de vorba Saraii.
3 Aşadar, după ce Avram locuise timp de zece ani în ţara Canaan, Sarai, femeia lui Avram, a luat-o pe Agar egipteanca, slujnica sa, şi i-a dat-o de femeie lui Avram, bărbatul său.
4 Şi el a intrat la Agar; şi ea a zămislit; şi văzând ea că a zămislit, stăpâna n-a mai avut în ochii ei nici o cătare.
5 Atunci a zis Sarai către Avram: „M-ai făcut de ocară! Eu ţi-am dat-o pe slujnica mea la sân, dar de-ndată ce ea a
1 Variantă de text: „poate că de la ea voi dobândi copii". Legislaţia mesopotamă permitea ca o soţie sterilă să-i ofere soţului o slujnică prin care atât el cât şi ea să aibă copii; în acest caz, copilul nu era al slujnicei, ci al stăpânei. Vezi cazuri asemănătoare la 30, 3; 30, 9.

văzut că a zămislit, eu nu mai am în ochii ei nici o cătare. Dumnezeu să judece-ntre mine şi tine!"2
6 Iar Avram a zis către Sarai: „Iată, slujnica ta e în mâinile tale, fă cu ea ce-ţi place!" Şi Sarai i-a făcut necazuri şi [Agar] a fugit de la faţa ei.
7 Şi îngerul Domnului a găsit-o la un izvor de apă în pustiu, la izvorul de lângă calea ce duce spre Şur.
8 Şi i-a zis îngerul Domnului: „Agar, slujnica Saraii, de unde vii şi unde te duci?" Iar ea a răspuns: „Fug de la faţa Saraii, stăpâna mea".
9 Şi îngerul Domnului i-a zis: „Întoarce-te la stăpâna ta şi supune-te sub mâinile ei!"
10 Şi i-a mai zis îngerul Domnului: „Atât de mult îi voi înmulţi pe urmaşii tăi, încât nu vor putea fi

număraţi din pricina numărului".
11 Şi i-a zis îngerul Domnului: „Iată, tu ai zămislit şi vei naşte un fiu şi-i vei pune numele Ismael, pentru că Domnul ţi-a auzit necazul3.
12 Acela va fi o sălbăticiune de om4; mâinile lui împotriva tuturor şi mâinile tuturor împotrivă-i, şi el se va aşeza în faţa tuturor fraţilor săi".
13 Şi L-a numit Agar pe Domnul Cel ce-i grăise: „Tu,-Dumnezeul-vederii", căci
2 Desigur, iritarea Saraii e nejustificată, dar ea demonstrează starea de spirit în căsniciile poligame.
3 Numele Işmael înseamnă „Dumnezeu aude", în timp ce numele Agarei e legat de acela al Agariţilor (Agarienilor), arabi nomazi din sudul pustiu al Palestinei, teritoriu sub dominaţie egipteană.
4 Variantă textuală: „un asin de om". Ismaeliţii, identificaţi cu arabii locuitori ai deşertului, vor fi asemenea asinilor sălbatici: rătăcitori şi izolaţi.
a zis ea: „Oare nu L-am văzut eu aici pe Cel ce m-a văzut?"5
14 Iată de ce fântâna aceea se cheamă „Fântâna-Celui-viu-Care-mă-vede"; ea se află între Cadeş şi Bered.
15 Agar i-a născut lui Avram un fiu; şi fiului său pe care i-l născuse Agar i-a pus Avram numele Ismael.
16 Iar Avram era de optzeci şi şase de ani când Agar i l-a născut pe Ismael.
17
Tăierea-mprejur, semnul legământului. Vestirea naşterii lui Isaac.
1 Iar când era Avram de nouăzeci şi nouă de ani, Domnul i s-a arătat lui Avram şi i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul tău; mergi în căile Mele şi fii desăvârşit
2 şi voi încheia legământul Meu între Mine şi tine şi te voi înmulţi foarte".
3 Atunci a căzut Avram cu faţa la pământ, iar Dumnezeu i-a grăit, zicând:
4 „Eu sunt, şi iată că legământul Meu e cu tine şi tu vei fi tată a mulţime de neamuri;
5 şi de-acum nu te vei mai chema cu numele de Avram, ci Avraam va fi numele tău, căci te voi face tată a mulţime de neamuri1;
5 În altă traducere: „Oare mai sunt eu în stare să văd după ce L-am văzut?" în sensul: Oare L-am văzut eu într-adevăr şi mai sunt vie după ce L-am văzut? Potrivit Legii, omul nu putea să-L vadă pe Dumnezeu şi să rămână în viaţă (vezi Iş 33, 20).
1 Avram" şi „Avraam" par a fi două forme dialectale ale unuia şi aceluiaşi nume. Totuşi, prin numele cel nou, Dumnezeu îi conferă lui Avraam, prin legământ, o misiune cu totul specială, indicată prin trimiterea explicativă la asonanţa avhamon = tatăl mulţimii.

6 şi foarte roditor te voi face, foarte; şi din tine voi face neamuri, şi regi se vor ridica din tine.
7 Legământul Meu îl voi pune între Mine şi tine şi seminţia ta de după tine, întru tot neamul lor, legământ veşnic pentru ca Eu să fiu Dumnezeul tău şi al urmaşilor tăi de după tine.
8 Şi-ţi voi da ţie şi seminţiei tale de după tine pământu-n care pribegeşti acum, tot pământul Canaanului, în stăpânire veşnică, şi Eu le voi fi lor Dumnezeu".
9 Şi i-a zis Dumnezeu lui Avraam: „Iar tu să păzeşti legământul Meu, tu şi urmaşii tăi de după tine-ntru tot neamul lor.
10 Şi iată legământul pe care voi îl veţi păzi între Mine şi tine şi urmaşii tăi de după tine-ntru tot neamul lor: toţi cei de parte bărbătească ai voştri vor fi tăiaţi împrejur.
11 Vă veţi avea tăiată-mprejur carnea pieliţei voastre2; şi acesta va fi semnul legământului dintre Mine şi voi.
12 În a opta zi de la naştere să fie tăiat împrejur tot pruncul de parte bărbătească-ntru tot neamul vostru; născut la voi în casă sau cumpărat cu bani de la orice străin care nu-i din seminţia voastră,
13 cu tăiere-mprejur va fi însemnat şi cel născut în casa ta, şi cel cumpărat cu argintul tău; şi legământul Meu în carnea voastră va fi legământ veşnic.
2 Literal: „carnea prepuţului vostru". Circumcizia va fi, până-n zilele noastre, o caracteristică fundamentală a poporului evreu, semnul prin care Dumnezeu îşi aminteşte de legământ şi prin care fiece purtător îşi menţine conştiinţa apartenenţei la poporul ales. Ritualul tăierii-mprejur e strâns legat de punerea numelui. Apostolul Pavel va spiritualiza acest simbol printr-un transfer al semnificaţiilor.

14 Iar cel netăiat împrejur, cel de parte bărbătească-ntre voi care-n ziua a opta nu va fi tăiat împrejur în carnea pieliţei sale, sufletul acela stârpit va fi din poporul său, pentru că Mi-a călcat legământul”.
15 Şi i-a zis Dumnezeu lui Avraam: „Pe Sarai, femeia ta, nu o vei mai chema Sarai, ci Sarra să-i fie numele3.
16 Şi o voi binecuvânta şi-ţi voi da dintr-însa un fiu; şi-l voi binecuvânta, şi va fi el întru neamuri, şi regi de neamuri se vor ridica din el”4.
17 Avraam a căzut atunci cu faţa la pământ şi a râs, zicând întru sine: „E cu putinţă oare să i se nască fiu celui de o sută de ani?... Şi Sarra, cea de nouăzeci de ani, poate ea oare să nască?...”.
18 A zis Avraam către Domnul: „Măcar acest Ismael să trăiască-naintea feţei Tale!”
19 Dar Dumnezeu i-a zis lui Avraam: „Aşa cum spun Eu: însăşi Sarra, femeia ta, îţi va naşte un fiu şi-i vei pune numele Isaac. Eu voi încheia cu el legământul Meu ca legământ veşnic lui şi urmaşilor săi de după el.
20 Cât despre Ismael, iată că te-am ascultat, iată că-l voi binecuvânta, îl voi face roditor şi-l voi înmulţi foarte; douăsprezece neamuri5 se vor naşte din el şi-l voi face un mare popor.
21 Dar legământul Meu îl voi încheia cu Isaac, pe care Sarra îl va naşte la anul pe vremea aceasta”.
3 Paralela schimbării de nume a lui Avram. Înţelesul numelui Sarrei rămâne acelaşi: Principesă.
4 În Textul Ebraic, întregul verset se referă la Sarra: „o voi binecuvânta”... „ea va fi-ntru neamuri”... „regi se vor ridica dintr-însa”.
5 Variantă de text: „doisprezece principi”. Oricum, e vorba de cei doisprezece descendenţi ai lui Ismael, nominalizaţi în 25, 12-16.

22 Şi dacă a-ncetat Dumnezeu să mai vorbească cu el, S-a înălţat de la Avraam.
23 Iar Avraam l-a luat pe Ismael, fiul său, pe toţi cei născuţi în casa sa, pe toţi cei cumpăraţi cu argintul său pe toţi oamenii de parte bărbătească din casa lui Avraam şi le-a tăiat împrejur carnea pieliţei lor, în chiar ziua aceea, aşa cum îi spusese Dumnezeu.
24 Şi era Avraam de nouăzeci şi nouă de ani când a fost tăiat împrejur în carnea pieliţei sale.
25 Iar Ismael, fiul său, era de treisprezece ani când a fost tăiat împrejur în carnea pieliţei sale.
26 Avraam şi Ismael, fiul său, au fost tăiaţi împrejur în aceeaşi zi.
27 Şi odată cu ei au fost tăiaţi împrejur toţi cei de parte bărbătească din casa lui Avraam născuţi în casa lui sau cumpăraţi cu bani de la cei de alt neam.
18
Arătarea treimică de la stejarul Mamvri.
1 Domnul i s-a arătat [lui Avraam] la stejarul Mamvri, pe când el şedea în pragul cortului său sub zăduful amiezei.
2 Şi ridicându-şi el ochii, s-a uitat; şi iată, trei Oameni îi stăteau în faţă; şi de cum I-a văzut, a alergat din pragul cortului său în întâmpinarea Lor şi s-a închinat până la pământ1.
1 Capitolele 18 şi 19 cuprind unul din cele mai frumoase episoade ale Vechiului Testament. Naraţia e permanent învăluită într-o aură de mister. Cei Trei vorbesc când la plural, când la singular, şi tot aşa Li se vorbeşte. Sfânta Tradiţie a Bisericii creştine a identificat aici întâia revelare a Sfintei Treimi (un singur Dumnezeu în trei persoane), credinţă care a inspirat numeroase capodopere ale iconografiei ortodoxe (printre care celebra icoană a lui Rubliov şi fresca de la Surpatele).
3 Şi a zis: „Doamne2, dac-am aflat har în ochii Tăi, nu-l ocoli pe robul Tău!
4 Să se aducă puţină apă! Spălaţi-Vă picioarele şi odihniţi-Vă sub acest copac;
5 eu voi aduce pâine şi veţi mânca, după care Vă veţi duce-n calea Voastră, de vreme ce-aţi trecut pe la robul Vostru!” Zis-au Aceia: „Fă precum ai zis!”
6 Şi a alergat Avraam în cort la Sarra şi i-a zis: „Ia repede trei măsuri de făinuţă de grâu, frământă şi fă azime3!”
7 Apoi Avraam a dat fuga la cireadă, a luat un viţel fraged şi frumos şi l-a dat slugii, care-a dat zor să-l gătească.
8 Şi a luat Avraam unt, lapte şi viţelul pe care-l gătise şi le-a pus înaintea Lor; şi Ei au mâncat în timp ce el stătea alături de Ei, sub copac.
9 Şi au zis către el Oamenii aceia: „Unde este Sarra, femeia ta?” Răspunzând, el a zis: „Iată, în cort!”
10 Iar Acela a zis: „Iată, la anul pe vremea asta am să vin din nou pe la tine, şi Sarra, femeia ta, va

avea un fiu". Dar Sarra a auzit din uşa cortului, fiind în spatele lui.
2 În ebraică: Iahve (indiciu sigur al intuiţiei lui Avraam, în sensul că Cei Trei nu sunt oameni obişnuiţi şi că, în fapt, Ei sunt Unul).
3 Literal: turte. Pâinişoare nedospite şi coapte-n spuză sau între lespezi fierbinţi. Tradiţia ortodoxă numeşte toată această scenă „Filoxenia (ospitalitatea) lui Avraam", devenită model al carităţii creştine. Deşi adiat de intuiţii sacre, Avraam Îi tratează pe Cei Trei ca pe nişte călători osteniţi şi flămânzi, tratament pe care Ei îl onorează într-o perfectă manieră antropomorfă.

11 Avraam şi Sarra însă erau bătrâni, înaintaţi în vârstă, iar Sarrei îi încetase rânduiala femeii.
12 Şi Sarra a râs4 în sine, zicându-şi: „Dacă nu mi-a fost mie pân-acum, darmite că stăpânul meu e bătrân"...
13 Atunci a zis Domnul către Avraam: „De ce a râs Sarra în sine, zicându-şi: Oare-ntr-adevăr voi naşte, aşa bătrână cum sunt?...
14 Oare e ceva cu neputinţă la Dumnezeu? La anul pe vremea asta am să vin pe la tine, şi Sarra va avea un fiu!"
15 Dar Sarra a tăgăduit, zicând: „N-am râs!", căci se înspăimântase5. Acela însă i-a zis: „Ba ai râs!"
16 Apoi sculându-Se de acolo, Oamenii au cătat spre Sodoma şi Gomora; iar Avraam mergea cu Ei să-I petreacă.
17 Dar Domnul a zis: „Oare-i voi ascunde Eu lui Avraam, sluga Mea, ceea ce am de gând să fac,
18 de vreme ce Avraam va să devină un popor mare şi puternic şi printr-însul se vor binecuvânta toate neamurile pământului?
19 Căci pe el l-am ales Eu să le poruncească fiilor lui şi casnicilor săi de după el să umble-n calea Domnului făcând judecată şi dreptate, pentru ca Domnul să aducă asupra lui Avraam toate câte i-a făgăduit".
20 Şi a zis Domnul: „Mare-i strigarea-mpotriva Sodomei şi Gomorei, şi mari fără margini sunt păcatele lor.
21 Aşadar, Mă voi pogorî şi voi vedea dacă faptele lor se potrivesc cu strigarea
4 În ebraică, joc de cuvinte între numele lui Yiţchaq (Isaac) şi verbul yiţchaq = a râde. Vezi şi 17, 17; 21,6.
5 Acum de-abia îşi dăduse seama că Cei Trei nu sunt oameni obişnuiţi, ci prezenţe divine.
care-mpotrivă-le a ajuns până la Mine; iar dacă nu, să ştiu"6.
22 Oamenii7 au plecat de acolo şi mergeau spre Sodoma, în timp ce Avraam încă stătea înaintea Domnului.
23 Şi apropiindu-se Avraam, a zis: „Îl vei pierde Tu oare pe cel drept odată cu cel păcătos? şi-i va fi oare celui drept ca şi cum ar fi păcătos?
24 Presupunând că-n cetatea aceea sunt cincizeci de drepţi, îi vei face să piară? Oare nu vei cruţa tot locul acela de dragul celor cincizeci de drepţi ce se află-n cetate?
25 Departe de Tine să faci una ca asta: să-l pierzi pe cel drept odată cu cel păcătos şi să-i fie celui drept ca şi cum ar fi păcătos! Departe de Tine! El, Cel ce judecă tot pământul, nu va face dreptate?"
26 Zis-a Domnul: „Dacă la Sodoma găsesc cincizeci de drepţi în sânul cetăţii, de dragul lor voi cruţa tot locul".
27 Şi răspunzând Avraam, a zis: „Iată, cutez să vorbesc către Domnul meu, eu, care sunt pulbere şi cenuşă!
28 Să presupunem că din cei cincizeci de drepţi lipsesc cinci; din pricina celor cinci vei pierde oare toată cetatea?" El a zis: „Nu, dacă aflu acolo pe cei patruzeci şi cinci, nu o voi pierde".
29 Şi din nou I-a grăit [Avraam] şi I-a zis: „Dar de se vor găsi acolo patruzeci?" Iar El a zis: „Nu, de dragul celor patruzeci nu o voi pierde".
30 Şi a zis [Avraam]: „Să nu Se mânie Domnul dacă voi mai grăi: Dar de se
6 Dumnezeu pedepseşte numai după dreptate şi în cunoştinţă de cauză, şi niciodată din ignoranţă sau capriciu.
7 În context: Din cei trei „Oameni", numai doi au plecat spre Sodoma, „îngerii" de care va fi vorba în 19, 1-22.

vor găsi acolo doar treizeci?" Iar El a zis: „Dacă aflu acolo treizeci, nu o voi pierde".

31 Şi a zis [Avraam]: „Iată că încă mai cutez să-I vorbesc Domnului meu: Dar dacă se vor găsi acolo doar douăzeci?” El a zis: Nu, de dragul celor douăzeci nu o voi pierde”.
32 Şi [Avraam] a zis: „Să nu Se mânie Domnul meu dacă voi mai grăi încă o dată: Dar dacă se vor găsi acolo doar zece?” Iar [Domnul] i-a zis: „De dragul celor zece, nu o voi pierde”.
33 Şi dacă Domnul Şi-a isprăvit vorba cu Avraam, S-a dus; iar Avraam s-a întors la locul său.
19
Nelegiuirile şi nimicirea Sodomei.
1 Cei doi îngeri au ajuns la Sodoma spre seară; iar Lot şedea la poarta Sodomei. Şi văzându-I, Lot s-a ridicat să-I întâmpine şi s-a plecat cu faţa până la pământ
2 şi a zis: „Rogu-vă, Domnii mei, abateţi-Vă pe la casa robului Vostru şi rămâneţi acolo peste noapte; spălaţi-vă picioarele, iar mâine Vă veţi scula de dimineaţă şi Vă veţi duce-n drumul Vostru”. Ei însă au zis: „Nu, ci vom rămâne în uliţă”1.
3 Dar el a stăruit atât de mult2, încât ei s-au abătut pe la el şi au intrat în
1 Refuz de politeţe, în replică la tot atât de politicoasa invitaţie a fostului nomad care acum poate pofti pe cineva în „casa” lui.
2 Verbul grecesc kataviazo e mai puternic: a presa, a sili, a constrânge. Lot ştia care este viciul capital al sodomiţilor şi ce primejdie e pentru un străin să rămână noaptea în stradă.
casa lui. Atunci el Le-a făcut ospăţ; şi azime Le-a copt, iar Ei au mâncat.
4 Dar mai înainte ca Ei să se fi culcat, oamenii cetăţii sodomiţii de la tânăr până la bătrân, tot poporul pân’ la unul, au înconjurat casa
5 şi l-au chemat afară pe Lot şi i-au zis: „Unde sunt bărbaţii care-au venit la tine-asupra nopţii? Adu-ni-i afară, ca să-i cunoaştem3!”
6 Lot a ieşit la ei în faţa uşii, a închis uşa după el
7 şi le-a zis: „Nu, fraţilor, vă rog, nu faceţi răul!
8 Iată, eu am două fete care n-au cunoscut bărbat; vi le-aduc să faceţi cu ele ce vă place4, numai Acelor Oameni să nu Le faceţi nimic, de vreme ce-au intrat sub acoperişul casei mele!”
9 Dar ei au zis către el: „Dă-te la o parte! Eşti un venetic, şi-acum faci pe judecătorul? Ţie-ţi vom face mai rău decât lor!” şi s-au năpustit asupra lui Lot şi s-au apropiat de uşă s-o spargă.
10 Dar Oamenii Şi-au întins mâna, l-au tras pe Lot la Ei în casă şi au încuiat uşa;
11 iar pe oamenii care erau la uşa casei i-au lovit cu orbire, de la mic pân’ la mare, aşa că s-au lăsat păgubaşi să mai caute uşa.
12 Apoi Oamenii i-au zis lui Lot: „Ai pe cineva din ai tăi aici? Pe ginerii tăi, pe
3 „A cunoaşte” în sensul limbajului biblic: a avea legături trupeşti (pentru prima lui folosire vezi 4, 1). Păcatul împotriva naturii practicat de locuitorii Sodomei şi relatat în acest episod a dat naştere termenilor de „sodomie” şi „sodomit”; viciul este aspru condamnat de morala creştină.
4 Neexistând probabil nici o ieşire dintre două rele, Lot îl alege pe cel mai mic. De notat că fetele nemăritate erau proprietatea tatălui lor.

fiii tăi, pe fetele tale sau pe oricine mai ai în cetate, scoate-i din locul acesta,
13 căci Noi avem să nimicim locul acesta, pentru că strigarea-mpotriva lor s-a suit la faţa Domnului, şi Domnul Ne-a trimis să-l pierdem”.
14 Atunci a ieşit Lot şi a grăit cu ginerii săi, cei ce aveau să le ia5 pe fetele lui, şi le-a zis: „Sculaţi-vă şi ieşiţi din locul acesta, căci Domnul va să piardă cetatea”. Ginerilor însă li s-a părut că el glumeşte.
15 Iar în revărsatul zorilor, îl zoreau îngerii pe Lot, zicând: „Scoală, ia-ţi femeia şi pe cele două fete ale tale pe care le ai [aici] şi ieşi, ca nu cumva să pieri odată cu nelegiuirile cetăţii!”
16 Cum însă el zăbovea, îngerii l-au apucat de mână, pe el şi pe femeia lui şi pe cele două fete ale lui, Domnul având milă de el.
17 Şi a fost că după ce l-au scos afară, [unul din Ei] a zis: „Scapă-ţi viaţa! Să nu te uiţi înapoia ta, nici să te opreşti în Câmpie6, ci scapă la munte, ca nu cumva să fii mistuit împreună cu ei!”
18 Dar Lot Le-a zis: „Nu, Doamne7, Te rog!
19 Iată că robul Tău a aflat milă-n faţa ochilor Tăi şi mare-i bunăvoinţa8 pe care-o ai faţă de mine, mântuindu-mi viaţa; dar nu voi putea să fug în munte,
5 Contextul impune adoptarea versiunii ebraice, de vreme ce fiicele lui Lot (cele două şi singurele)

locuiau în casa tatălui lor, ceea ce înseamnă, în mod sigur, că încă nu erau căsătorite efectiv.
6 Pentru „Câmpie" vezi 13, 12 şi nota de la 13, 11.
7 Corespondentul ebraicului Iahve.
8 Literal: îndreptăţirea. Prisosul bunăvoinţei lui Dumnezeu spre a-l îndreptăţi pe Lot la mântuire.
ca nu cumva să mă ajungă prăpădul şi să mor.
20 Iată cetatea aceasta: destul de aproape ca să fug în ea, e şi destul de neînsemnată. În ea îmi va fi scăparea. Lasă-mă să scap într-însa, aşa-i că ea nu-nseamnă mare lucru? şi să rămân în viaţă!"
21 Şi i-a zis: „Iată, de dragul feţei tale îţi împlinesc şi această dorinţă: nu voi ruina cetatea de care vorbeşti.
22 Grăbeşte-te dar şi fugi în ea; că Eu nu pot face nimic până nu vei ajunge tu acolo". De aceea s-a şi numit cetatea aceea Ţoar.
23 Se ridica soarele deasupra pământului când Lot a intrat în Ţoar.
24 Atunci Domnul a făcut să plouă peste Sodoma şi Gomora pucioasă şi foc de la Domnul, din cer,
25 şi a nimicit cetăţile acestea şi toată Câmpia şi pe toţi locuitorii cetăţilor şi tot ce odrăslea din pământ.
26 Femeia lui [Lot] însă s-a uitat înapoi şi s-a prefăcut în stâlp de sare9.
27 Iar dis-de-dimineaţă a alergat Avraam la locul unde stătuse-n faţa Domnului
28 şi, cătând spre Sodoma şi Gomora şi spre tot ţinutul Câmpiei, iată c-a văzut fumegarea pământului ridicându-se ca fumul unui cuptor.
29 Şi aşa a fost că, atunci când a prăpădit Dumnezeu toate cetăţile din părţile acelea, Dumnezeu Şi-a adus aminte de Avraam şi l-a scos pe Lot din mijlocul prăpădului, atunci când a prăpădit Dumnezeu cetăţile unde trăia Lot.
9 Consecinţa nesupunerii faţă de porunca din v. 17.

30 Iar Lot a ieşit din Ţoar şi s-a aşezat în munte, împreună cu cele două fete ale sale, căci se temea să locuiască în Ţoar; şi a locuit într-o peşteră, el şi cele două fete ale sale.
31 Şi cea mai mare a zis către cea mai mică: „Tatăl nostru e bătrân10, iar în ţinutul acesta nu-i nimeni care să intre la noi, aşa cum se obişnuieşte-n tot pământul.
32 Haidem dar să-l îmbătăm pe tatăl nostru cu vin şi să ne culcăm cu el; şi astfel din tatăl nostru să ne ridicăm urmaşi".
33 şi-n noaptea aceea l-au îmbătat pe tatăl lor cu vin; şi a intrat cea mai mare şi-n chiar noaptea aceea s-a culcat cu tatăl ei; dar el nu şi-a dat seama când s-a culcat ea şi când s-a sculat.
34 Iar a doua zi a zis cea mai mare către cea mai mică: „Iată, eu m-am culcat azi-noapte cu tatăl meu; să-l îmbătăm şi-n noaptea asta cu vin şi du-te să te culci şi tu cu el; şi astfel să ne ridicăm urmaşi din tatăl nostru!"
35 Şi l-au îmbătat pe tatăl lor cu vin şi-n noaptea aceea; şi a intrat şi cea mai mică şi s-a culcat cu el; dar el nu şi-a dat seama când s-a culcat ea şi când s-a sculat.
36 Astfel amândouă fetele lui Lot au rămas grele de la tatăl lor.
37 Cea mai mare a născut un fiu şi i-a pus numele Moab, zicând: „Este din tatăl meu"11. Acesta e tatăl Moabiţilor, care sunt şi-n ziua de azi.
10 În sensul: e prea bătrân spre a mai umbla să ne caute nouă bărbaţi.
11 Etimologia îi aparţine Septuagintei prin aceea că numele lui Moab e apropiat de meab = ieşit din tată. Altfel, Vechiul Testament menţionează acest nume numai cu înţelesul de ţară sau popor.
38 Şi a născut şi cea mai mică un fiu şi i-a pus numele Ben-Ammi, zicând: „Acesta-i fiul neamului meu"12. Acesta e tatăl Amoniţilor, care sunt şi-n ziua de azi.
20
Avraam în Gherar.
1 De acolo a plecat Avraam spre ţinutul Negheb1 şi s-a aşezat între Cadeş şi Şur; şi a locuit o vreme în Gherar.
2 Şi a zis Avraam despre Sarra, femeia sa: „Mi-e soră", căci se temea să spună: „E femeia mea", ca nu cumva bărbaţii acelei cetăţi să-l omoare din pricina ei. Iar Abimelec, regele Gherarului, a trimis şi a luat-o pe Sarra.
3 Dar Dumnezeu a intrat la Abimelec noaptea-n vis şi i-a grăit: „Iată, tu ai să mori din pricina femeii pe care ai luat-o, căci ea are bărbat".

4 Dar Abimelec, care nu se atinsese de ea, a zis: „Doamne, vei ucide Tu oare chiar şi oameni drepţi2?
12 Etimologie oferită de Septuaginta. În ebraică, Benammi înseamnă „fiul poporului meu” sau „fiul neamului meu dinspre tată”. Amoniţii au ocupat teritoriul din nord-estul Mării Moarte, în jurul localităţii Rabat-Amon (Dt 3, 11), actualul Aman. Născuţi din incest, atât Amoniţii cât şi Moabiţii au fost adversari permanenţi ai Evreilor, deşi erau înrudiţi cu aceştia prin Lot, strămoşul rămas inocent prin inconştienţa cu care săvârşea păcatul.
1 Despre Negheb vezi nota de la 12, 9. Acest capitol este inserţia unui document elohist în trama narativă iahvistă şi prezintă un eveniment paralel cu cel din 12, 10-20, dar fără să ţină seama de cronologia contextului, în sensul că Sarra nu mai era demult femeie tânără. Accentul principal însă cade pe ideea că Dumnezeu intervine la timp întru apărarea moralei ameninţate de precauţii premature şi inutile.
2 Literal: chiar şi un neam de (oameni) drepţi?

5 Oare acela nu mi-a spus chiar el: E sora mea!? Ba şi ea mi-a spus: Mi-e frate!... Eu cu inimă curată şi cu mâini nevinovate am făcut aceasta”.
6 Iar Dumnezeu i-a grăit în vis: „Ştiu şi Eu că tu cu inimă curată ai făcut aceasta, şi Eu sunt Cel ce te-a ferit să păcătuieşti împotriva Mea; iată de ce nu ţi-am îngăduit să te atingi de ea.
7 Şi acum, dă-i omului femeia înapoi, căci el e prooroc şi se va ruga pentru tine şi vei trăi; dar dacă nu o dai înapoi, să ştii că negreşit vei muri, tu şi toţi ai tăi”.
8 Şi sculându-se Abimelec a doua zi de dimineaţă, i-a chemat pe toţi slujitorii săi şi-n auzul lor a povestit toate acestea; şi ei, toţi oamenii, foarte s-au înfricoşat.
9 Şi l-a chemat Abimelec pe Avraam şi i-a zis: „Ce ne-ai făcut? Cu ce ţi-am greşit eu de-ai adus asupra mea şi-asupra regatului meu un păcat atât de mare? Tu mi-ai făcut un lucru pe care nimeni nu l-ar face!”
10 Şi a mai zis Abimelec către Avraam: „Ce-ai urmărit de-ai făcut una ca asta?”
11 Iar Avraam a zis: „Am crezut că prin ţinutul acesta lipseşte frica de Dumnezeu şi că voi fi omorât din pricina femeii mele.
12 Şi apoi, ea îmi este într-adevăr soră după tată, dar nu şi după mamă3, şi mi-a devenit soţie.
13 Dar a fost că atunci când Dumnezeu m-a scos din casa tatălui meu ca să pribegesc, am zis către ea: Iată binele pe care mi-l vei face: în tot locu-n care vom merge, zi despre mine: E fratele meu!”
3 Variantă textuală: „e fiica tatălui meu, dar nu şi fiica mamei mele”.
14 Atunci a luat Abimelec o mie de sicli de argint, vite mari şi mici, robi şi roabe, şi le-a dat lui Avraam; şi i-a înapoiat-o pe Sarra, femeia sa.
15 Şi a zis Abimelec către Avraam: „Iată, ţara mea îţi stă înainte4! locuieşte unde-ţi place!”
16 Iar către Sarra a zis: „Iată că-i dau fratelui tău o mie de sicli de argint; aceasta-ţi va fi spre cinstea feţei tale pentru toţi cei din preajma ta: tuturor te-ai dovedit nevinovată”5.
17 Avraam s-a rugat lui Dumnezeu, şi Dumnezeu a vindecat pe Abimelec, pe femeia lui şi pe roabele lui, şi ei au devenit în stare să aibă copii;
18 căci din pricina Sarrei, femeia lui Avraam, Domnul făcuse neroditor tot pântecele din casa lui Abimelec.
21
Naşterea lui Isaac. Ismael e alungat.
1 Domnul a cercetat-o pe Sarra după cum îi spusese, Domnul a făcut pentru Sarra după cum îi vestise.
2 Sarra a zămislit şi i-a născut lui Avraam un fiu la bătrâneţe, la vremea despre care-i vorbise Dumnezeu.
3 Şi Avraam i-a pus numele Isaac fiului ce i se născuse, pe care Sarra i-l născuse.
4 În sensul: îţi stă la dispoziţie.
5 Text ebraic deteriorat, de unde mai multe variante de transcriere şi traducere. Vulgata a acreditat formularea: (cei o mie de sicli) „vor fi ca un văl pe ochi pentru cei ce sunt împrejurul tău şi pentru lumea toată”. Cei o mie de sicli reprezintă reparaţia pe care regele i-o datorează Sarrei şi mărturia că ea este, în continuare, o femeie onorabilă.

4 Şi Avraam l-a tăiat împrejur pe Isaac, fiul său, în ziua a opta, după cum îi poruncise Dumnezeu.
5 Avraam însă era de o sută de ani când i s-a născut Isaac, fiul său,
6 iar Sarra a zis: „Mi-a dat Dumnezeu de ce să râd; că oricine va auzi de asta, îmi va surâde"1.
7 Şi a adăugat: „Cine i-ar fi putut spune lui Avraam că Sarra va alăpta prunci la sân? Iată însă că i-am născut fiu la bătrâneţele lui!"
8 Şi dacă pruncul a crescut, a fost înţărcat. Iar Avraam a făcut mare ospăţ în ziua-n care-a fost înţărcat Isaac, fiul său.
9 Văzând însă Sarra că fiul egiptencei Agar, pe care aceasta i-l născuse lui Avraam, face glume pe seama lui Isaac, fiul ei,
10 a zis către Avraam: „Alung-o pe roaba aceasta, şi pe fiul ei!; căci fiul acestei roabe nu va fi moştenitor laolaltă cu fiul meu, cu Isaac!"
11 Dar lui Avraam i-a căzut tare greu cuvântul acesta pe seama fiului său.
12 Dumnezeu însă a zis către Avraam: „Să nu-ţi pice greu cuvântul asupra băiatului şi asupra roabei [tale]; toate câte-ţi va spune Sarra, ascultă de vorba ei, căci numai cei din Isaac se vor numi urmaşii tăi.
13 Dar şi pe fiul acestei roabe îl voi face neam mare, pentru că şi el e din sământa ta".
14 Atunci s-a sculat Avraam dis-de-dimineaţă, a luat pâine şi un burduf cu apă şi i le-a dat Agarei; şi punându-i copilul pe umeri, i-a dat drumul. Iar
1 Expresie de bucurie veselă. Joc de cuvinte asupra numelui de Isaac (vezi nota de la 18, 12).
ea, plecând, a rătăcit prin pustiul Beerşeba.
15 Când însă s-a sfârşit apa din burduf, ea şi-a părăsit copilul sub una dintre tufe
16 şi s-a dus şi s-a aşezat în preajma lui ca la o bătaie de arc, căci îşi zicea: „Nu vreau să-mi văd copilul murind". şi-n timp ce ea şedea acolo-n preajmă, el şi-a ridicat glasul şi a plâns.
17 Şi Dumnezeu a auzit glasul copilului de-acolo unde era, şi îngerul lui Dumnezeu a chemat-o din cer pe Agar şi a zis: „Ce e, Agar? Nu-ţi fie teamă, fiindcă Dumnezeu a auzit glasul copilului din locul unde este!
18 Scoală-te, ridică băiatul şi ţine-l strâns de mână, căci popor mare voi face din el!"
19 Atunci i-a deschis Dumnezeu ochii şi ea a văzut o fântână cu apă; şi s-a dus şi şi-a umplut burduful cu apă şi i-a dat copilului să bea.
20 Şi Dumnezeu era cu băiatul; el a crescut mare, a locuit în pustiu şi a devenit vânător cu arcul2.
21 În pustiul Faran a locuit, iar mama sa i-a luat femeie din ţara Egiptului.
22 Şi a fost că-n vremea aceea Abimelec, împreună cu Ahuzat, fratele său de mână3, şi cu Ficol, căpetenia oştirii sale, a zis către Avraam: „Dumnezeu e cu tine în tot ceea ce faci.
23 Jură-mi acum şi aici pe Dumnezeu că nu vei fi răuvoitor, nici cu mine, nici
2 Literal: arcaş; săgetător.
3 Referinţa la acest Ahuzat e specifică Septuagintei. Înţelesul propriu al grecescului nymfagogos este: „cel ce conduce mireasa la mirele ei", deci un intim al mirelui; în speţă: prietenul (fratele de mână) al lui Abimelec, care i-o adusese acestuia pe Sarra. În înţeles mai larg: om de casă; bărbat de încredere.

cu cel născut din mine, nici cu cel din numele meu, ci că faţă de mine şi de ţara-n care te-ai aşezat vei arăta aceeaşi bunăvoinţă pe care am arătat-o eu faţă de tine!"
24 Răspuns-a Avraam: „Jur!"
25 Avraam însă i-a cerut socoteală lui Abimelec, pentru o fântână4 de apă care-i fusese luată cu sila de către slugile lui Abimelec.
26 Dar Abimelec i-a zis: „Nu ştiu cine ţi-a făcut lucrul acesta: nici tu nu mi-ai spus mie nimic, nici eu n-am auzit decât astăzi".
27 Şi a luat Avraam oi şi vite şi i le-a dat lui Abimelec şi au încheiat amândoi un legământ5.
28 Apoi Avraam a pus deoparte şapte mieluşele din turmă,
29 iar Abimelec i-a zis lui Avraam: „Ce-nseamnă aceste şapte mieluşele pe care le-ai pus deoparte?"
30 Răspuns-a Avraam: „Aceste şapte mieluşele primeşte-le din mâna mea pentru ca ele să-mi fie mărturie că eu am săpat această fântână".
31 De aceea s-a şi numit locul acela Beer-Şeba, pentru că acolo au jurat ei amândoi6.

32 Şi astfel au făcut ei legământul de la Beer-Şeba. Iar Abimelec, împreună cu Ahuzat, fratele său de mână, şi cu Ficol, căpetenia oştirii sale, s-au ridicat şi s-au întors în ţara Filistenilor7.
4 Cf. Textului Ebraic, în concordanţă cu v. 30.
5 O alianţă (ca între doi egali).
6 Beer-Şeba: „Fântâna Jurământului". O speculaţie etimologică ebraică permite şi traducerea: „Fântâna celor şapte" (în referire la versetele28-30).
7 Autorul vorbeşte despre Filisteni din perspectiva epocii sale. În realitate, acest popor originar din Marea Egee a ocupat sudul Palestinei mult după Avraam, către mijlocul secolului 11 î. H.
33 Iar Avraam a sădit o dumbravă8 la Beer-Şeba şi acolo a chemat numele Domnului, Dumnezeu-Cel-Veşnic.
34 Şi a locuit Avraam în ţara Filistenilor zile multe, ca străin.
22
Isaac adus spre jertfă. Urmaşii lui Nahor.
1 Şi a fost că după toate acestea l-a încercat Dumnezeu pe Avraam 1 şi i-a zis: „Avraame, Avraame!" Iar el a răspuns: „Iată-mă!"
2 Şi [Dumnezeu] i-a zis: „Ia-l pe fiul tău cel dorit, Isaac, cel pe care-l iubeşti, şi du-te în ţinutul Moria şi adu-l acolo ardere-de-tot pe un munte pe care ţi-l voi spune Eu!"
3 Iar Avraam s-a sculat dis-de-dimineaţă, a pus samarul pe asinul său şi a luat cu sine două slugi şi pe Isaac, fiul său; şi după ce-a tăiat lemnele pentru jertfă s-a ridicat şi a plecat spre locul de care-i vorbise Dumnezeu.
4 Iar în cea de-a treia zi, ridicându-şi Avraam ochii, a văzut locul de departe.
5 Şi le-a zis Avraam slugilor sale: „Voi rămâneţi aici, cu asinul; eu şi băieţelul
8 Mai exact: o cultură vegetală. Textul Ebraic însă se referă la plantarea unui singur copac, din familia tamarix, specific deşertului, care poate fi şi un arbust producător de răşină comestibilă.
1 Episod devenit celebru prin originalitatea, dramatismul şi frumuseţea lui literară. Sfântul Pavel îi va acorda evenimentului şi o dimensiune simbolică, Isaac prefigurând jertfa şi învierea lui Iisus (Evr 11, 17-19). Iconografia ortodoxă va introduce „Jertfa lui Avraam" în pictura altarului, ca simbol euharistic.

ne ducem pân-acolo, ne vom închina şi ne vom întoarce la voi".
6 Avraam a luat lemnele cele pentru jertfă şi le-a pus pe umerii lui Isaac, fiul său, iar el a luat în mâini focul şi cuţitul, şi amândoi au plecat împreună.
7 Dar Isaac i-a grăit lui Avraam, tatăl său; i-a zis: „Tată!" Iar acesta a răspuns: „Ce este, fiule?" [Isaac] a zis: „Iată focul şi lemnele; dar mielul2 pentru jertfă unde este?"
8 Iar Avraam a răspuns: „Dumnezeu va vedea3 El Însuşi de mielul pentru jertfă, fiule!" Şi s-au dus amândoi mai departe, împreună.
9 Iar dacă au ajuns la locul de care-i vorbise Dumnezeu, Avraam a ridicat acolo jertfelnic; a aşezat lemnele pe el, l-a legat pe Isaac, fiul său, şi l-a pus pe jertfelnic, deasupra lemnelor.
10 Apoi Avraam şi-a întins mâna şi a luat cuţitul ca să-şi înjunghie fiul.
11 Atunci îngerul Domnului a strigat către el din cer şi a zis: „Avraame, Avraame!" El a zis: „Iată-mă!"
12 [Îngerul] a zis: „Să nu-ţi ridici mâna asupra băiatului, nici să-i faci vreun rău, căci acum ştiu că te temi de Dumnezeu şi că de dragul Meu nu l-ai cruţat nici pe fiul tău cel iubit!"
13 Şi ridicându-şi Avraam ochii, a privit; şi iată un berbec încurcat cu coarnele într-un tufiş. Şi ducându-se, Avraam a luat berbecul şi l-a adus ca ardere-de-tot în locul lui Isaac, fiul său.
2 Înţelesul general al substantivului provaton este „oaie", dar, atunci când are o încărcătură simbolică (aşa ca în cazul de faţă), se traduce „miel".
3 Acelaşi verb înseamnă „a vedea" şi „a se îngriji", dublă semnificaţie care pregăteşte cei doi termeni ai versetului 14.
14 Avraam a numit locul acela Iahve-Ire, adică „Domnul vede"4, şi de aceea i se zice astăzi: „În munte Domnul va fi văzut"5.
15 Şi îngerul Domnului a strigat a doua oară din cer către Avraam
16 şi a zis: „Juratu-m-am pe Mine Însumi zice Domnul: de vreme ce tu ai făcut aceasta, şi de dragul Meu nu l-ai cruţat nici pe fiul tău cel iubit,

17 cu binecuvântare te voi binecuvânta, iar pe urmaşii tăi îi voi face numeroşi ca stelele cerului şi ca nisipul de pe ţărmul mării, şi urmaşii tăi vor stăpâni cetăţile duşmanilor lor;
18 şi prin urmaşul tău se vor binecuvânta toate neamurile pământului, pentru că tu ai ascultat de glasul Meu".
19 Astfel Avraam s-a întors la slugile sale; şi s-au sculat şi au mers împreună la Beer-Şeba; şi a locuit Avraam în Beer-Şeba.
20 Şi a fost că după ce s-au petrecut acestea, i s-a vestit lui Avraam, spunându-i-se: „Iată că şi Milca i-a născut fii lui Nahor, fratele tău:
21 pe Uţ, întâiul născut, pe Buz, fratele acestuia, şi pe Chemuel, tatăl lui Aram;
22 pe Chesed, pe Hazo, pe Pildaş, pe Idlaf şi pe Batuel.
23 Iar lui Batuel i s-a născut Rebeca". Aceştia sunt cei opt fii pe care Milca i-a născut lui Nahor, fratele lui Avraam.
24 Iar ţiitoarea lui, al cărei nume era Reuma, i-a născut şi ea pe Tebah, pe Gaham, pe Tahaş şi pe Maaca.
4 Sau: „Domnul poartă de grijă" (vezi nota precedentă).
5 Sau: „Domnul Se va arăta". În unul şi acelaşi verset: Dumnezeu-proniator şi Dumnezeu-teofanic.

23
Moartea şi mormântul Sarrei.
1 Sarra a trăit o sută douăzeci şi şapte de ani aceştia sunt anii vieţii Sarrei
2 şi Sarra a murit la Chiriat-Arba, care e în vale adică în Hebron, în ţara Canaanului. Şi a venit Avraam s-o plângă pe Sarra şi s-o jelească.
3 Apoi s-a ridicat Avraam de dinaintea moartei sale şi a grăit cu fiii lui Het1, zicând:
4 „Străin sunt eu între voi şi pribeag; daţi-mi dar în stăpânire un loc de mormânt între voi, ca s-o strămut pe răposata mea de la mine şi s-o îngrop".
5 Iar fiii lui Het i-au răspuns lui Avraam, zicându-i:
6 „Nu, domnul meu, ci ascultă-ne: Tu eşti între noi un voievod al lui Dumnezeu; îngroapă-ţi moarta în cel mai ales dintre locurile noastre de îngropare; nimeni dintre noi nu te va opri ca-n locul său de îngropare s-o aşezi pe răposata ta".
7 Avraam s-a ridicat şi s-a plecat pân' la pământ în faţa poporului acelei ţări, în faţa fiilor lui Het.
8 Şi a grăit către ei Avraam, zicând: „Dacă voi din inimă vreţi ca eu să-mi îngrop răposata [şi s-o strămut] de la mine, atunci ascultaţi-mă şi rugaţi-l din partea mea pe Efron, fiul lui Ţohar,
9 să-mi dea peştera Macpela, pe care o are-n capătul ţarinei lui, dar să mi-o
1 Fiii lui Het: Hetiţii, popor non-indoeuropean (dar tot semiţi), al cărui centru era în Anatolia (Turcia de azi), pentru ca apoi să se extindă din Siria până-n sudul Palestinei. Important e faptul că de la ei, prin Avraam, au obţinut Evreii întâia lor proprietate în Ţara Făgăduinţei.
dea pe câţi bani face ea, ca s-o am eu în stăpânire ca loc de veci în mijlocul vostru".
10 Efron însă şedea în mijlocul fiilor lui Het. Şi i-a răspuns Efron Heteul lui Avraam, spunându-i în auzul fiilor lui Het şi al tuturor celor ce veniseră la poarta cetăţii lui2:
11 „Nu, domnul meu, ascultă-mă pe mine: Îţi dau ţarina, şi-ţi dau şi peştera care este în ea; în faţa cetăţenilor mei ţi-o dau: îngroapă-ţi răposata".
12 Avraam însă s-a plecat pân' la pământ în faţa poporului ţării
13 şi i-a grăit lui Efron în auzul întregului popor al acelui ţinut: „O, numai dac-ai vrea să mă asculţi!: Ia de la mine preţul ţarinei, şi acolo o voi îngropa pe răposata mea".
14 Efron i-a răspuns lui Avraam, zicându-i:
15 „Domnul meu, ascultă-mă!: Ţarina face patru sute de sicli de argint; ce-nseamnă asta între mine şi tine? Prin urmare, înmormântează-ţi răposata!"
16 Şi l-a ascultat Avraam pe Efron; şi Avraam i-a cântărit lui Efron argintul pe care-l spusese el în auzul fiilor lui Het: patru sute de sicli de argint în măsurătoarea negustorilor3.
17 şi-n felul acesta ţarina lui Efron, care e lângă Macpela, în faţa stejarului Mamvri ţarina şi peştera din ea
2 În cetatea antică, „Poarta" era piaţa de lângă intrarea principală, loc pentru întruniri publice, întâlniri de afaceri, concilii nobiliare şi şedinţe de judecată. Mai târziu, în imperiul otoman, „Înalta Poartă" desemna capitala însăşi, reşedinţa sultanului.

3 La cursul şi cântarul curent al pieţei. Argintul circula nu atât în monede, cât în lingouri, aşa că el era cântărit.

şi toţi pomii din ţarină care se aflau în hotarele ei de jur-împrejur a trecut
18 în stăpânirea lui Avraam, în faţa fiilor lui Het şi a tuturor celor ce veniseră la poarta cetăţii.
19 După aceasta Avraam a înmormântat-o pe Sarra, femeia sa, în peştera din ţarina Macpela, care e în faţa lui Mamvri adică Hebronul -, în pământul Canaan.
20 Astfel, ţarina şi peştera din ea, ca loc de îngropare, au trecut de la fiii lui Het în stăpânirea lui Avraam.
24
Căsătoria lui Isaac cu Rebeca.
1 Avraam era acum bătrân şi vechi de zile; şi Domnul îl binecuvântase pe Avraam cu de toate.
2 Şi a zis Avraam către slujitorul cel mai bătrân al casei sale, cel ce cârmuia peste toate ale lui: „Pune-ţi mâna sub coapsa1 mea
3 şi jură-mi pe Domnul, Dumnezeul cerului şi Dumnezeul pământului, că fiului meu Isaac nu-i vei lua femeie dintre fetele Canaaneenilor în mijlocul cărora locuiesc eu,
4 ci-n ţara mea vei merge, unde m-am născut eu, la rudele mele, şi de acolo îi vei lua femeie fiului meu Isaac".
5 Iar slujitorul i-a zis: „Dar dacă femeia nu va vrea să vină cu mine în ţara aceasta? îl voi întoarce oare pe fiul tău în ţara din care tu ai plecat?"
1 Coapsă: denumire eufemistică a sexului. Exprimă un gest ritual de întărire a jurământului prin implicarea forţei vitale a bărbatului. În acelaşi fel va proceda Israel cu fiul său Iosif (vezi 47, 29). În ambele cazuri, bătrânii sunt pe patul de moarte.
6 Avraam însă a zis către el: „Ia seama ca pe fiul meu să nu-l întorci acolo!
7 Domnul Dumnezeul cerului şi Dumnezeul pământului, Cel ce m-a luat din casa tatălui meu şi din ţara în care m-am născut, Cel ce mi-a grăit şi Care mi s-a jurat, zicând: „Ţie-ţi voi da pământul acesta, ţie şi seminţiei tale!, El îl va trimite pe îngerul Său înaintea ta, şi de acolo îi vei lua tu femeie fiului meu.
8 Dar dacă femeia aceea nu va vrea să vină cu tine în ţara aceasta, dezlegat vei fi de acest jurământ, numai pe fiul meu să nu-l întorci acolo!"
9 Slujitorul şi-a pus mâna sub coapsa lui Avraam, stăpânul său, şi i s-a jurat asupra acestui lucru.
10 Şi a luat slujitorul cu sine zece cămile din cămilele stăpânului său şi tot felul de daruri scumpe dintr-ale stăpânului său; şi s-a sculat şi s-a dus în Mesopotamia, în cetatea lui Nahor.
11 Şi şi-a făcut cămilele să-ngenunche lângă o fântână din afara cetăţii, spre seară, la vremea când ies femeile să scoată apă.
12 Şi a zis: „Doamne, Dumnezeul stăpânului meu Avraam, uşurează-mi astăzi calea şi fă milă cu stăpânul meu Avraam!
13 Iată, eu stau lângă această fântână la care fetele celor ce locuiesc în cetate ies să scoată apă.
14 Ei bine, fecioara căreia eu îi voi zice: Apleacă-ţi urciorul să beau! şi care-mi va răspunde: Bea, şi-ţi voi adăpa şi cămilele până se vor sătura!..., ea să fie aceea pe care Tu i-ai rânduit-o robului Tău Isaac, şi prin aceasta voi cunoaşte că faci milă cu stăpânul meu Avraam...".

15 Şi a fost că mai-nainte de a fi terminat el de vorbit în cugetul său, iată că ieşea cu urciorul pe umăr Rebeca, fata lui Batuel, fiul Milcăi, femeia lui Nahor, fratele lui Avraam.
16 Fata era foarte frumoasă la chip, era fecioară, încă n-o cunoscuse nici un bărbat. Şi dacă s-a coborât la fântână, şi-a umplut urciorul şi a urcat înapoi.
17 Atunci slujitorul lui Avraam a alergat înaintea ei şi i-a zis: „Dă-mi să beau puţină apă din urciorul tău!"
18 Iar ea a zis: „Bea, domnul meu!" Şi grăbindu-se să-şi aplece urciorul pe braţ, i-a dat să bea
19 până ce el n-a mai vrut. Apoi a zis: „Şi cămilelor tale le voi scoate apă până ce toate-şi vor potoli setea".
20 şi-n grabă şi-a deşertat urciorul în adăpătoare şi a alergat iar la fântână să scoată apă, şi a adăpat toate cămilele.
21 Iar omul o măsura din ochi şi tăcea, dorind să ştie dacă Domnul i-a deschis drumul cel bun sau

nu.
22 Şi a fost că după ce cămilele toate au isprăvit de băut, omul a luat un inel de aur, în greutate de o jumătate de siclu, iar pentru mâinile ei două brăţări în greutate de zece sicli de aur2
23 şi a întrebat-o, zicând: „A cui fată eşti tu? spune-mi, te rog; şi dacă-n casa tatălui tău se află oarece loc pentru noi, să rămânem peste noapte?"
24 Iar ea i-a zis: „Sunt fata lui Batuel al Milcăi, pe care ea i l-a născut lui Nahor".
2 Un siclu = 11,424 grame. Inelul era, desigur, pentru nări (vezi Iz 16, 12 şi nota de la v. 47). Din versetul 47 reiese că aceste daruri i-au fost înmânate fetei după consumarea dialogului din versetele 23-25.
25 Apoi i-a zis: „Avem din belşug şi paie şi fân, şi loc să rămâneţi peste noapte".
26 Şi omul s-a plecat şi s-a închinat Domnului şi a zis:
27 „Binecuvântat fie Domnul Dumnezeul stăpânului meu Avraam, Cel ce dreptatea şi adevărul3 nu Şi le-a îndepărtat de la stăpânul meu; Domnul este Cel ce mi-a deschis drumul spre casa fratelui stăpânului meu".
28 Iar fata a alergat acasă la maică-sa4 şi a povestit toate acestea.
29 Rebeca însă avea un frate, al cărui nume era Laban. Laban a alergat afară spre omul acela, la fântână.
30 Fost-a deci că dacă a văzut el inelul, precum şi brăţările la mâinile surorii sale, şi dacă a auzit cuvintele Rebecăi, sora sa, care spusese: „Iată cum mi-a vorbit mie omul acela!", s-a dus la acel om, care şedea-n preajma cămilelor, la fântână,
31 şi i-a zis: „Intră, binecuvântatul Domnului!; de ce stai afară? că eu ţi-am gătit casă, precum şi loc pentru cămilele tale".
32 Aşa că omul a intrat în casă; şi [Laban] a despovărat cămilele şi le-a dat paie şi fân; iar lui şi oamenilor care erau cu el, apă să-şi spele picioarele.
33 Apoi le-a pus înainte mâncare, dar el [omul] a zis: „Eu nu voi mânca până nu voi spune ce am de spus". „Spune!", i-a zis [Laban].
34 Atunci el a zis: „Eu sunt slujitorul lui Avraam.
3 Dreptatea: faptul că Dumnezeu îl consideră pe Avraam ca pe unul din drepţii Săi; adevărul: credincioşia lui Dumnezeu faţă de Avraam, căruia îi dăruise făgăduinţele.
4 Literal: „la casa mamei sale", expresie din care reiese că Batuel nu mai trăia, fata fiind în grija mamei şi a fratelui ei.

35 Domnul l-a binecuvântat foarte pe stăpânul meu şi l-a înălţat; şi i-a dat turme şi cirezi, argint şi aur, robi şi roabe, cămile şi asini.
36 Iar Sarra, femeia stăpânului meu, i-a născut stăpânului meu un fiu la bătrâneţele ei, căruia el i-a dat tot ceea ce are.
37 Şi stăpânul meu m-a pus să jur, zicând: Fiului meu să nu-i iei femeie dintre fetele Canaaneenilor, în ţara cărora trăiesc,
38 ci mergi la casa tatălui meu şi la neamurile mele, şi de-acolo ia-i femeie feciorului meu!
39 Iar eu am zis către stăpânul meu: Poate că femeia nu va vrea să vină cu mine...
40 El însă mi-a răspuns: Domnul înaintea Căruia umblu eu îl va trimite la tine pe îngerul Său, îţi va deschide drumul şi-i vei lua fiului meu femeie din rudele mele şi din casa tatălui meu:
41 atunci vei fi slobod de jurământul meu, când te vei duce la rudele mele; şi dacă nu ţi-o vor da, dezlegat vei fi de jurământul meu.
42 Aşadar, ajungând eu astăzi la fântână, am zis: Doamne, Dumnezeul stăpânului meu Avraam, de va fi ca Tu să-mi deschizi mie drumul pe care merg,
43 iată, eu stau aici la fântână, şi fetele locuitorilor cetăţii vor veni să scoată apă; ei bine, fecioara căreia eu îi voi spune: Dă-mi să beau puţină apă din urciorul tău!
44 şi care-mi va zice: Bea, şi-ţi voi adăpa şi cămilele!, aceea să fie femeia pe care Domnul i-a rânduit-o robului Său Isaac, şi prin aceasta voi cunoaşte că ai făcut milă cu stăpânul meu Avraam.
45 Şi a fost că încă nu isprăvisem eu de grăit acestea în mintea mea, când iată că a ieşit Rebeca, cu urciorul pe umăr; ea s-a coborât la fântână şi a scos apă. Iar eu i-am zis: Dă-mi să beau!
46 Şi ea de-ndată şi-a lăsat urciorul de pe umăr, zicând: Bea, şi-ţi voi adăpa şi cămilele! Şi am băut eu, iar ea mi-a adăpat şi cămilele.

47 Apoi am întrebat-o şi am zis: A cui fată eşti tu? spune-mi, te rog! Şi ea a zis: Sunt fata lui Batuel, fiul lui Nahor, pe care i l-a născut Milca. Atunci i-am pus inelul5, şi brăţările la mâini.
48 După aceea m-am plecat şi m-am închinat Domnului şi L-am binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul stăpânului meu Avraam, Care m-a călăuzit pe drumul cel drept, ca s-o iau pe fata fratelui stăpânului meu pentru fiul său.
49 Şi acum, dacă vreţi să arătaţi milă şi credincioşie faţă de stăpânul meu, spuneţi-mi-o; iar de nu, de asemenea spuneţi-mi-o; ca să mă pot înturna la dreapta ori la stânga”.
50 Şi răspunzând Laban şi Batuel6, au zis: „Lucrul acesta vine de la Domnul, iar noi nu-ţi putem spune nici de rău, nici de bine.
51 Iată, Rebeca îţi stă înainte; ia-o şi du-te şi să fie ea femeia fiului stăpânului tău, după cum a grăit Domnul!”
52 Şi de-ndată ce a auzit cuvintele lor, slujitorul lui Avraam i s-a închinat Domnului până la pământ.
5 În Textul Ebraic: i-am pus inelul în nări.
6 În realitate, Laban şi Milca. Batuel este aici nume substitutiv, al celui ce reprezintă autoritatea paternă şi al cărui consimţământ este absolut formal, de vreme ce întregul eveniment se consumă prin intervenţia directă a lui Dumnezeu (vezi şi versetul următor). Altfel, numele lui Batuel nu apare în nici unul din momentele-cheie ale logodnei.
55
53 Slujitorul a scos apoi odoare de argint şi de aur, şi haine, şi le-a dat Rebecăi; de asemenea, daruri bogate a dat fratelui şi mamei ei.
54 Şi au mâncat şi au băut, el şi oamenii care erau cu el, şi au rămas acolo peste noapte. Iar dacă s-au sculat dimineaţa, el a zis: „Daţi-mi drumul să mă duc la stăpânul meu!”
55 Dar fratele şi mama ei au zis: „Să mai rămână fata cu noi măcar vreo zece zile; şi apoi se va duce!”
56 El însă le-a zis: „Nu-mi amânaţi plecarea; de vreme ce Domnul mi-a deschis drumul, lăsaţi-mă să plec la stăpânul meu!”
57 Ei au zis: „S-o chemăm pe fată şi s-o întrebăm pe ea ce gânduri are”.
58 Şi au chemat-o pe Rebeca şi i-au zis: „Vrei tu să te duci cu omul acesta?” Iar ea a zis: „Mă voi duce!”
59 Atunci au lăsat-o pe Rebeca, sora lor7, să plece împreună cu doica ei, cu slujitorul lui Avraam şi cei ce erau cu el.
60 Şi au binecuvântat-o pe Rebeca, sora lor, şi au zis: „Să devii tu, sora noastră, mii de miriade8, iar urmaşii tăi să stăpânească cetăţile vrăjmaşilor lor!”
61 Apoi, sculându-se Rebeca şi slujnicele ei şi urcându-se pe cămile, l-au urmat pe omul acela; aşa că slujitorul, luând-o pe Rebeca, a plecat.
62 Isaac însă venise din Beer-Lahairoi, şi locuia în ţinutul Negheb9.
7 Pluralul acesta îi implică pe toţi membrii familiei al cărei cap fusese Laban.
8 În ebraică, numele Rebecăi şi substantivul „miriade” alcătuiesc o asonanţă pe care o folosesc cei ce-i fac urările: ea să devină mama unui număr infinit de oameni.
9 Pentru Negheb vezi nota de la 12, 9.
63 Iar spre seară a ieşit Isaac la câmp să se plimbe şi, ridicându-şi ochii, a văzut cămilele venind.
64 Iar Rebeca şi-a ridicat şi ea ochii şi l-a văzut pe Isaac şi a sărit jos de pe cămilă
65 şi i-a zis slujitorului: „Cine este omul acela care vine pe câmp în întâmpinarea noastră?” Iar slujitorul i-a zis: „Acesta-i stăpânul meu!” Atunci ea şi-a luat vălul şi s-a acoperit.
66 Slujitorul i-a povestit lui Isaac toate lucrurile pe care le făcuse.
67 Şi Isaac a dus-o în cortul mamei sale. Şi a luat-o pe Rebeca, şi aceasta a devenit femeia lui; şi el a iubit-o. şi s-a mângâiat Isaac de pierderea mamei sale, Sarra.
25
A doua căsătorie a lui Avraam. Moartea lui Avraam. Esau şi Iacob, fiii lui Isaac.
1 Avraam însă şi-a mai luat o femeie, al cărei nume era Chetura.
2 Ea i i-a născut pe Zimran, Iocşan, Medan, Madian, Işbac şi Şuah.
3 Lui Iocşan i s-au născut Şeba, Teman şi Dedan. Iar fiii lui Dedan au fost: Raguel, Navdeel1, Aşurim, Letuşim şi Leumim.

4 Iar fiii lui Madian au fost: Efa, Efer, Enoh, Abida şi Eldaa. Aceştia toţi au fost fiii Cheturei.
5 Avraam, însă, toate averile sale i le-a dat fiului său Isaac.
1 Raguel şi Navdeel sunt menţionaţi numai în Septuaginta.

6 Cât despre fiii ţiitoarelor sale, Avraam le-a făcut daruri şi, încă fiind el în viaţă, i-a trimis departe de la Isaac, fiul său, spre răsărit, în ţinuturile Soarelui-Răsare.
7 Zilele vieţii lui Avraam, câte le-a trăit, au fost o sută şaptezeci şi cinci de ani.
8 Şi dându-şi cea din urmă suflare, a murit Avraam la bătrâneţi fericite, bătrân şi sătul de zile, şi s-a adăugat la poporul său.
9 Iar fiii săi, Isaac şi Ismael, l-au îngropat în peştera Macpela, din ţarina lui Efron, fiul lui Ţohar Heteul, în faţa stejarului Mamvri,
10 ţarina şi peştera pe care Avraam le cumpărase de la fiii lui Het. Acolo sunt îngropaţi Avraam şi Sarra, femeia lui.
11 Şi a fost că după moartea lui Avraam l-a binecuvântat Dumnezeu pe Isaac, fiul lui. Isaac locuia la Beer-Lahairoi2.
12 Iată-i acum şi pe urmaşii lui Ismael, fiul lui Avraam, cel pe care i l-a născut lui Avraam egipteanca Agar, slujnica Sarrei;
13 şi iată numele fiilor lui Ismael, după numele neamurilor lor: întâiul născut al lui Ismael a fost Nebaiot; după el urmează Chedar, Adbeel şi Mibsam,
14 Mişma, Duma şi Masa,
15 Hadad, Tema, Etur, Nafiş şi Chedma.
16 Aceştia sunt fiii lui Ismael şi acestea sunt numele lor, după aşezările3 lor
2 Pentru înţelesul acestei denumiri vezi 16, 14.
3 Aşezările (satele) celor ce adoptaseră viaţa sedentară.
şi după taberele4 lor; doisprezece voievozi, după neamurile lor.
17 Iar anii vieţii lui Ismael aceştia sunt: o sută treizeci şi şapte; şi dându-şi suflarea din urmă, a murit şi s-a adăugat la neamul său.
18 Iar el5 s-a întins de la Havila până la Şur, care este în faţa Egiptului, pe drumul ce duce spre Aşurim6; el şi-a făcut aşezare în faţa tuturor fraţilor săi.
19 Iar spiţa neamului lui Isaac, fiul lui Avraam, aceasta este: lui Avraam i s-a născut Isaac.
20 Isaac însă era de patruzeci de ani când şi-a luat de femeie pe Rebeca, fata lui Batuel Arameul din Mesopotamia şi sora lui Laban Arameul.
21 Isaac i s-a rugat Domnului pentru Rebeca, femeia sa, că era stearpă; şi Domnul l-a ascultat, iar femeia lui, Rebeca, a zămislit.
22 Dar copiii se îmbrânceau într-însa, iar ea a zis: „Dac-aşa-i să-mi fie, de ce mai sunt aşa?...”. şi s-a dus să-L întrebe pe Domnul.
23 Domnul însă i-a zis: „Două neamuri sunt în pântecele tău, şi două popoare din pântecele tău se vor împărţi; unul va fi mai puternic decât celălalt, iar cel mai mare îi va sluji celui mai mic!”
24 Şi când i-a venit Rebecăi vremea să nască, iată că-n pântecele ei erau doi gemeni.
25 Fiul cel întâi-născut a venit afară roşu, păros peste tot ca o pâslă; şi i-a
4 Taberele celor rămaşi încă nomazi. Cuvântul original indică un loc de popas, în special pentru turme.
5 El: singular generic (Ismael), în înţelesul „neamul său”.
6 În numeroase traduceri: Asiria. Mai nou, TOB şi Osty corectează grafia şi lecţiunea: e vorba de numele menţionat în v. 3.

pus numele Esau7.
26 După aceea a ieşit fratele acestuia, ţinându-l cu mâna pe Esau de călcâi8; şi i s-a pus numele Iacob9. Iar Isaac era de şaizeci de ani când i s-au născut aceştia din Rebeca.
27 Băieţii s-au făcut mari; Esau era vânător încercat, om al câmpiei; Iacob era om liniştit, trăind în corturi.
28 Isaac îl iubea pe Esau, fiindcă-i plăcea vânatul acestuia; Rebeca însă îl iubea pe Iacob.
29 Iacob îşi fierbea o fiertură când Esau a venit din câmpie, hămesit.
30 Şi a zis Esau către Iacob: „Dă-mi să mănânc din această fiertură roşie10, că sunt hămesit!” Iată

de ce s-a numit el Edom.
31 Iacob însă i-a zis lui Esau: „Vinde-mi acum, de-ndată, dreptul tău de-ntâi-născut!”
32 Esau a zis: „Iată, eu stau să mor; la ce-mi e bun dreptul de-ntâi-născut?...”.
33 Iacob i-a zis: „Jură-mi-te-acum, de-ndată!” Şi i s-a jurat şi i-a vândut lui Iacob dreptul său de întâi-născut.
34 Atunci Iacob i-a dat lui Esau pâine şi fiertură de linte, iar acesta a mâncat şi a băut, apoi s-a sculat şi s-a dus. Şi astfel şi-a nesocotit Esau dreptul său de-ntâi-născut.
7 Esau înseamnă păros; în sens mai larg: acoperit cu păr roşu.
8 Cu semnificaţia: spre a-l împiedica să se nască primul (cu prerogativele întâiului-născut); gestul îl anunţă pe Iacob de mai târziu.
9 Numele lui Iacob este prescurtarea expresiei Yaaqob-El = „Dumnezeu să ocrotească”.
10 Culoarea fierturii de linte, exprimată în ebraică prin cuvântul adom = roşu, e o altă explicaţie a lui Edom, cel de al doilea nume al lui Esau.
26
Isaac în ţara Filistenilor. Legământul cu Abimelec.
1 Şi a fost o foamete în ţară în afară de foametea cea dintâi, care se întâmplase în zilele lui Avraam şi Isaac s-a dus în Gherara, la Abimelec, regele Filistenilor.
2 Iar Domnul i s-a arătat şi i-a zis: „Să nu te cobori în Egipt, ci locuieşte-n ţara pe care ţi-o voi spune Eu.
3 Fă-ţi adăpost1 în ţara aceasta, şi Eu voi fi cu tine şi te voi binecuvânta, că ţie şi urmaşilor tăi vă voi da toate ţinuturile acestea şi-Mi voi plini jurământul cu care m-am jurat lui Avraam, părintele tău.
4 Pe urmaşii tăi îi voi face mulţi ca stelele cerului, şi urmaşilor tăi le voi da toate ţinuturile acestea; şi-ntru urmaşii tăi se vor binecuvânta toate popoarele pământului,
5 pentru că Avraam, părintele tău, a ascultat de cuvântul Meu şi a păzit poruncile Mele, poveţele Mele, rânduielile Mele şi legile Mele!”
6 Şi a locuit Isaac în Gherara.
7 Dar locuitorii acelui ţinut l-au întrebat despre Rebeca, femeia sa, şi el a zis: „Aceasta-i sora mea!”, căci s-a temut să spună: „E femeia mea”, ca nu cumva oamenii locului să-l omoare din pricina Rebecăi, pentru că era frumoasă la chip.
8 Şi a fost că era el acolo de multă vreme, când Abimelec, regele Filistenilor, uitându-se pe fereastră, l-a văzut
1 În Septuaginta, verbul paroikeo = a locui pe lângă cineva, a fi vecinul cuiva; a locui undeva ca rezident.

pe Isaac jucându-se cu Rebeca, femeia sa.
9 Atunci l-a chemat Abimelec pe Isaac şi i-a zis: „Negreşit, e femeia ta... De ce dar ai zis: Aceasta-i sora mea?” Şi Isaac a răspuns: „Pentru că mi-am zis: Nu cumva să fiu omorât din pricina ei”.
10 I-a zis Abimelec: „De ce ne-ai făcut tu una ca asta? Puţin a lipsit ca vreunul din neamul meu să se fi culcat cu femeia ta, şi mare păcat ţi-ai fi făcut cu noi”.
11 Atunci a dat Abimelec poruncă la tot poporul său, zicând: „Tot cel ce se va atinge de omul acesta şi de femeia lui va fi vinovat de moarte”.
12 Şi a semănat Isaac în pământul acela, şi-n anul acela a cules însutit. Şi Domnul l-a binecuvântat.
13 Şi omul a ajuns bogat şi a tot sporit până ce s-a ridicat foarte sus.
14 Avea turme de oi, cirezi de vite şi ogoare multe, iar Filistenii au început să-l invidieze.
15 Toate fântânile pe care le săpaseră robii tatălui său în zilele lui Avraam, părintele său, Filistenii le-au stricat şi le-au umplut cu pământ.
16 Atunci a zis Abimelec către Isaac: „Du-te de aici, că te-ai făcut mult prea puternic pentru noi!”
17 şi s-a dus Isaac de acolo, şi-a pus tabăra în valea Gherara şi a locuit aici.
18 Isaac a săpat din nou fântânile de apă pe care le săpaseră robii lui Avraam, părintele său, şi pe care le astupaseră Filistenii după moartea lui Avraam, părintele său, şi le-a numit cu acelaşi nume cu care le numise Avraam, părintele său.
19 Slugile lui Isaac au săpat în valea Gherara şi au aflat izvor de apă vie2.
20 Dar păstorii din Gherara se luau la harţă cu păstorii lui Isaac, zicând: „Apa este a noastră!”

[Isaac] a numit acea fântână cu numele de Esec, din pricină că se sfădiseră pentru ea3.
21 Ridicându-se apoi de acolo, Isaac a săpat o altă fântână, dar se certau şi pentru aceasta; şi a numit-o cu numele de Sitna4.
22 Apoi s-a ridicat şi de aici şi a săpat o altă fântână, pentru care nu s-au mai certat; şi a numit-o cu numele de Rehobot, fiindcă-şi zicea: „Datu-ne-a Domnul acum să fim în largul nostru, iar noi vom spori pe pământ”5.
23 De aici s-a urcat la Beer-Şeba.
24 În noaptea aceea i s-a arătat Domnul şi i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul lui Avraam, părintele tău. Nu te teme, căci Eu cu tine sunt; te voi binecuvânta pe tine şi-i voi înmulţi pe urmaşii tăi, de dragul lui Avraam, părintele tău”.
25 Acolo a zidit jertfelnic şi a chemat numele Domnului. Acolo şi-a întins el cortul şi acolo au săpat slugile lui Isaac o fântână.
26 Şi au venit din Gherara la el Abimelec şi Ahuzat, fratele său de mână6, şi Ficol, căpetenia oştirii sale.
27 Isaac le-a zis: „De ce-aţi venit voi la mine, de vreme ce m-aţi urât şi m-aţi alungat de la voi?”
2 Apă vie: apă săltătoare, ţâşnind direct din pânza freatică.
3 Ebraicul eseq înseamnă ceartă, sfadă, dispută.
4 Sitna = împotrivire.
5 Rehobot = lărgime, spaţii largi.
6 Vezi nota de la 21, 22. De altfel, întregul capitol 26 îşi propune o paralelă între viaţa lui Isaac şi aceea a lui Avraam; subiect al unor evenimente asemănătoare, Isaac este şi subiectul aceloraşi făgăduinţe.

28 Iar ei au zis: „Am văzut limpede că Domnul e cu tine şi ne-am zis: Să facem un jurământ între noi şi tine şi să-ncheiem cu tine legământ:
29 tu nu ne vei face nici un rău, aşa cum noi nu ne-am atins de tine şi aşa cum ţi-am făcut ţie numai bine şi te-am lăsat să pleci în pace. Tu eşti acum binecuvântatul Domnului”.
30 Atunci el le-a făcut ospăţ, iar ei au mâncat şi au băut.
31 Sculându-se apoi a doua zi de dimineaţă, s-au jurat unul altuia. Şi le-a dat drumul Isaac, iar ei s-au dus de la dânsul cu pace.
32 Şi a fost că tot în ziua aceea au venit slugile lui Isaac şi i-au adus veste despre fântâna pe care o săpaseră şi au zis: „Am găsit apă!”
33 Iar el a numit-o Şibeea7. Iată de ce şi cetatea se cheamă Beer-Şeba8, până-n ziua de astăzi.
34 Iar Esau era de patruzeci de ani când şi-a luat două femei: pe Iudit, fata lui Beeri Heteul, şi pe Basemata, fata lui Elon Heteul.
35 Dar pentru Isaac şi Rebeca ele erau prilej de amărăciune9.
27
Iacob îl lipseşte pe Esau de binecuvântarea părintească, agonisind-o pentru sine, apoi pleacă la unchiul său Laban.
7 Adică „Jurământ”.
8 Vezi nota de la 21, 31.
9 Căsătoriile mixte nu erau privite cu ochi buni în familiile evreieşti; ele alterau nu atât puritatea sângelui, cât pe aceea a credinţei religioase.
1 Şi a fost că după ce Isaac a îmbătrânit şi ochii săi într-atât slăbiseră, încât nu mai puteau să vadă, l-a chemat pe Esau, fiul său cel mai mare, şi i-a zis: „Fiul meu!” Acela a zis: „Iată-mă!”
2 Iar el a zis: „Iată, eu am îmbătrânit şi ziua morţii mele n-o ştiu.
3 Ia-ţi dar uneltele tale, tolba şi arcul, şi ieşi la câmp şi vânează-mi ceva vânat;
4 să-mi faci mâncare cum îmi place mie, şi adu-mi să mănânc, pentru ca sufletul meu să te binecuvinteze până nu mor”1.
5 Rebeca însă a ascultat ce i-a spus Isaac lui Esau, fiul său. Aşadar, când Esau s-a dus la câmp să vâneze ceva pentru tatăl său,
6 Rebeca a zis către Iacob, fiul cel mai mic: „Iată, eu l-am auzit pe tatăl tău grăind cu Esau, fratele tău, şi zicându-i:
7 Adu-mi vânat şi fă-mi o mâncare să mănânc2 şi să te binecuvintez în faţa

1 Binecuvântarea paternă era decisivă pentru destinul beneficiarului şi al urmaşilor săi. Întregul capitol reprezintă un text celebru, compilat din cele două tradiţii, iahvistă şi sacerdotală. În el nu există nici o urmă de dezaprobare a vicleşugului prin care Iacob obţine binecuvântarea lui Isaac în detrimentul propriului său frate care, prin legea naturală, ar fi fost singurul îndreptăţit. Istoriceşte, el vrea să explice superioritatea lui Israel faţă de Edom (şi, în general, faţă de celelalte neamuri). Episodul însă e plinirea profeţiei din 25, 23: „cel mai mare îi va sluji celui mai mic". Chiar când istoria pare absurdă, în spatele ei există şi lucrează un plan al lui Dumnezeu, al cărui sens nu se descoperă decât foarte târziu. Acest episod va fi comentat de Apostolul Pavel în Rm 9, 10-24. Esau şi Iacob se aflau în pântecele Rebecăi şi „înainte de a fi fost ei născuţi, şi înainte de a fi făcut ei ceva bun sau rău pentru ca planul lui Dumnezeu cel potrivit alegerii să rămână-n picioare, nu din fapte, ci de la Cel ce cheamă...".
2 Ceremonialul binecuvântării sau al jurământului era precedat de un prânz ritual; vezi şi 26, 30-31.

Domnului înainte ca eu să mor.
8 Acum dar, fiul meu, ascultă ce-am să-ţi poruncesc:
9 Du-te la turmă, adu-mi de acolo doi iezi fragezi şi frumoşi, şi voi face din ei mâncare cum îi place tatălui tău;
10 iar tu i-o vei duce tatălui tău şi el va mânca, pentru ca tatăl tău să te binecuvinteze înainte de a muri".
11 Iacob însă a zis către Rebeca, mama sa: „Esau, fratele meu, e om păros, iar eu n-am păr.
12 Nu cumva tatăl meu să mă pipăie, şi atunci voi fi în ochii lui ca un înşelător, şi-n loc de binecuvântare voi atrage asupră-mi blestem".
13 Maică-sa i-a zis: „Fie blestemul acela asupra mea, fiul meu; tu numai ascultă de vorba mea şi du-te şi adu-mi-i!"
14 Atunci el s-a dus şi a luat iezii şi i-a adus mamei sale, iar maică-sa a gătit mâncare cum îi plăcea tatălui lui.
15 Rebeca a luat apoi haina lui Esau, fiul ei mai mare, cea mai frumoasă pe care o avea în casa ei, şi l-a îmbrăcat pe Iacob, fiul ei cel mai mic;
16 iar cu pieile iezilor i-a înfăşurat braţele şi părţile goale ale gâtului.
17 Apoi a pus în mâinile lui Iacob, fiul ei, mâncarea şi pâinea pe care le pregătise,
18 iar acesta a intrat la tatăl său şi a zis: „Tată!" Acela a răspuns: „Iată-mă! Cine eşti tu, fiule?"
19 Iacob i-a zis tatălui său: „Eu sunt, Esau, întâiul-tău-născut. Am făcut aşa cum mi-ai spus; scoală-te, aşază-te şi mănâncă din vânatul meu, ca să mă binecuvinteze sufletul tău!"
20 Zis-a Isaac către fiul său: „Cum de l-ai găsit aşa repede, fiule?" Iar acesta i-a zis: „Domnul Dumnezeul tău mi l-a scos înainte".
21 Şi Isaac i-a zis lui Iacob: „Apropie-te să te pipăi, fiule, ca să ştiu dacă tu eşti fiul meu Esau, ori nu".
22 şi s-a apropiat Iacob de Isaac, tatăl său, iar acesta l-a pipăit şi a zis: „Glasul este glasul lui Iacob, dar mâinile sunt mâinile lui Esau...".
23 Dar nu l-a cunoscut, pentru că mâinile lui erau păroase ca mâinile fratelui său Esau; şi l-a binecuvântat.
24 Şi a zis: „Eşti tu oare fiul meu Esau?...". Şi acela a răspuns: „Eu sunt".
25 El [Isaac] a zis: „Adu-mi-l aproape, ca să mănânc din vânatul tău, fiule, şi să te binecuvinteze sufletul meu!" Şi i-a adus şi a mâncat; apoi i-a adus vin şi a băut.
26 Şi i-a zis Isaac, tatăl său: „Apropie-te, fiule, şi sărută-mă!"
27 El s-a apropiat şi l-a sărutat. Şi când a simţit [Isaac] mirosul hainei lui, l-a binecuvântat, zicând: „Iată, mirosul fiului meu e ca mirosul unei ţarine bogate, pe care-a binecuvântat-o Domnul.
28 Din roua cerului şi din grăsimea pământului să-ţi dea Dumnezeu belşug de grâu şi de vin.
29 Slujească ţie popoarele, închine-se căpeteniile înaintea ta; stăpân să fii peste fraţii tăi, închine-se ţie feciorii mamei tale; blestemat să fie cel ce te va blestema, binecuvântat să fie cel ce te va binecuvânta!"

30 Şi a fost că de cum a isprăvit Isaac de binecuvântat pe Iacob, fiul său, şi-n timp ce Iacob de-abia ieşise de la faţa tatălui său, Isaac, a venit Esau, fratele lui, de la vânătoare.

31 A făcut şi el mâncare şi i-a adus-o tatălui său. Şi a zis către tatăl său: „Ridică-se părintele meu şi să mănânce din vânatul fiului său ca să mă binecuvinteze sufletul tău!”
32 Iar Isaac, tatăl său, i-a zis: „Cine eşti tu?...”. El a zis: „Eu sunt Esau, fiultău-cel-întâi-născut”.
33 Atunci Isaac s-a cutremurat foarte, cu mare cutremur s-a cutremurat şi a zis: „Atunci, cine-i acela care-a prins pentru mine vânat şi mi l-a adus? iar eu am mâncat din toate înainte ca tu să fi venit, şi l-am binecuvântat; şi binecuvântat va fi”.
34 Iar Esau, auzind cuvintele tatălui său Isaac, a strigat cu glas mare şi amar clocotitor şi i-a zis tatălui său: „Binecuvintează-mă, tată, şi pe mine!”
35 Acesta i-a zis: „Fratele tău a venit cu înşelăciune şi ţi-a luat binecuvântarea”.
36 Iar el [Esau] a zis: „Pe drept cuvânt este el numit cu numele de Iacob, că de două ori m-a înşelat: mi-a răpit dreptul de-ntâi-născut, iar acum mi-a răpit binecuvântarea”3. Apoi a zis Esau către tatăl său: „Tată, nu mi-ai păstrat şi mie o binecuvântare?”
37 Răspuns-a Isaac şi i-a zis lui Esau: „Iată, stăpân l-am făcut peste tine, şi pe toţi fraţii săi i-am făcut slugile lui;
3 Potrivit unei alte etimologii, numele lui Iacob (Yaaqov) are şi înţelesul de „a înşela”. În redare strictă: „Iacob m-a iacobizat de două ori”. Pe de altă parte, versetul cuprinde şi un joc de cuvinte între bekorah = „dreptul de-ntâi-născut” şi berakah = „binecuvântare”.
cu grâu şi cu vin l-am dăruit. De-acum cu tine ce voi face, fiule?”
38 Şi a zis Esau către tatăl său: „Oare numai o binecuvântare ai tu, tată? Binecuvintează-mă, tată, şi pe mine!” Şi cum Isaac tăcea, Esau şi-a ridicat glasul şi a plâns.
39 Şi răspunzând Isaac, tatăl său, i-a zis: „Iată, departe de grăsimea pământului îţi va fi sălaşul, şi departe de roua ce cade din cer;
40 din sabia ta vei trăi şi fratelui tău îi vei sluji; dar va veni vremea când te vei ridica şi vei sfărâma jugul său de pe grumazul tău”4.
41 Şi-l ura Esau pe Iacob din pricina binecuvântării cu care-l binecuvântase tatăl său; şi a zis Esau în cugetul său: „Numa să se apropie zilele pentru jelirea tatălui meu, ca să-l ucid pe Iacob, fratele meu!”
42 Dar cuvintele lui Esau, fiul cel mai mare, i-au fost spuse Rebecăi, iar ea a trimis şi l-a chemat pe Iacob, fiul ei cel mai mic, şi i-a zis: „Iată că fratele tău Esau vrea să se răzbune pe tine omorându-te.
43 Acum dar, fiule, ascultă la vorba mea: Sus!, fugi în Mesopotamia, la fratele meu Laban, în Haran,
44 şi stai la el câtva timp, până ce mânia fratelui tău se va potoli,
45 până ce supărarea fratelui tău nu va mai fi asupră-ţi şi el va uita ce i-ai
4 Binecuvântarea, ca şi blestemul, este o formulă ireversibilă şi irevocabilă, asupra căreia nu se revine. Totuşi, iubirea paternă deschide portiţa unei speranţe, o speranţă care va fi, şi ea, onorată. (Edomiţii se vor elibera de sub dominaţia iudaică în secolul 9 î. H.; vezi 4 Rg 8, 20-22). Compară cu „portiţa” deschisă de Dumnezeu în urma blestemului aruncat asupra protopărinţilor noştri Adam şi Eva (Fc 3, 15 şi nota).

făcut. Atunci voi trimite şi te voi lua de acolo. De ce să rămân eu fără voi amândoi într-o singură zi?”5
46 Apoi Rebeca a zis către Isaac: „Scârbită sunt de viaţa mea, din pricina fetelor Heteilor. Dacă Iacob îşi ia şi el o femeie dintre fetele acestui ţinut, atunci la ce să mai trăiesc?...”.
28
Isaac îi întăreşte lui Iacob întâia binecuvântare. Esau se căsătoreşte cu o ismaelită. Scara din visul lui Iacob.
1 Atunci Isaac l-a chemat pe Iacob, l-a binecuvântat şi i-a poruncit, zicând: „Tu nu-ţi vei lua femeie dintre fetele Canaaneenilor;
2 scoală-te şi mergi în Mesopotamia, în casa lui Batuel, tatăl mamei tale, şi acolo ia-ţi femeie dintre fetele lui Laban, fratele mamei tale;
3 iar Dumnezeul meu să te binecuvinteze şi roditor să te facă, şi să te înmulţească, şi tu vei fi întru adunare de neamuri;
4 să-ţi dea binecuvântarea lui Avraam, părintele meu, ţie şi urmaşilor tăi de după tine, ca să stăpâneşti pământul pribegirilor 1 tale, pe care Dumnezeu i l-a dat lui Avraam!”

5 şi-n felul acesta l-a trimis Isaac pe Iacob, iar acesta s-a dus în Mesopotamia, la Laban, fiul lui Batuel Arameul şi fratele Rebecăi, mama lui Iacob şi a lui Esau.
5 Dacă Iacob ar fi murit de mâna lui Esau, acesta ar fi trebuit să fugă sau, la rându-i, să fie ucis de un răzbunător.
1 Înţelesul exact: pământul în care acum locuieşti ca străin (vezi şi nota de la 26, 3).
6 Iar dacă Esau a văzut că Isaac l-a binecuvântat pe Iacob şi l-a trimis în Mesopotamia să-şi ia femeie de acolo, că binecuvântându-l i-a poruncit, zicând: „Tu nu-ţi vei lua femeie dintre fetele Canaaneenilor",
7 şi că Iacob, ascultându-i pe tatăl său şi pe mama sa, s-a dus în Mesopotamia,
8 şi înţelegând Esau că fetele Canaaneenilor nu-i sunt pe plac lui Isaac, tatăl său,
9 s-a dus la Ismael şi, pe lângă cele două femei ale sale, şi-a luat-o şi pe Mahalat, fata lui Ismael, fiul lui Avraam, şi sora lui Nebaiot.
10 Iar Iacob, ieşind din Beer-Şeba, s-a dus la Haran.
11 Ajungând însă într-un oarecare loc, a rămas acolo pentru noapte, căci asfinţise soarele. Şi luând una din pietrele locului şi punându-şi-o căpătâi, s-a culcat în locul acela.
12 Şi a avut un vis2. Iată, o scară era sprijinită pe pământ, al cărei vârf atingea cerul; iar îngerii lui Dumnezeu se suiau şi se pogorau pe ea.
13 Şi iată că Domnul stătea drept în vârful ei şi a zis: „Nu-ţi fie teamă! Eu sunt Domnul, Dumnezeul lui Avraam,
2 Acest episod, al visului lui Iacob, sinteză a tradiţiilor iahvistă şi sacerdotală, îşi propune să ateste Betelul ca topos sacru, punct de comunicare între pământ şi cer. În viziunea patristică, scara lui Iacob este simbolul prezenţei proniatoare a lui Dumnezeu în lume, El păstrându-Şi, în acelaşi timp, transcendenţa, dar şi prefigurarea întrupării Fiului lui Dumnezeu, care s-a pogorât prin „poarta cerului". într-un colind românesc: „Pe o scară de argint/ Se pogoară Domnul Sfânt", scara fiind simbol al Maicii Domnului. În mistica răsăriteană (Sf. Ioan Scărarul), scara lui Iacob este şi simbol al urcuşului duhovnicesc pe treptele sfintelor desăvârşiri, aşa cum poate fi contemplat în reprezentarea iconografică de pe biserica mânăstirii Suceviţa.
63
părintele tău, şi Dumnezeul lui Isaac. Pământul pe care dormi ţi-l voi da ţie şi urmaşilor tăi.
14 Urmaşii tăi vor fi ca pulberea pământului; te vei întinde la apus şi la răsărit, la miază-noapte şi la miazăzi, şi-ntru tine se vor binecuvânta toate neamurile 3 pământului, şi-ntru urmaşii tăi.
15 Iată, Eu cu tine sunt şi te voi păzi oriunde vei merge; te voi întoarce în ţara aceasta şi nu te voi părăsi până nu voi plini toate câte ţi-am spus".
16 Iar când s-a trezit din somn, Iacob a zis: „Într-adevăr, Domnul este în locul acesta, şi eu n-am ştiut-o!"
17 Şi s-a-nspăimântat şi a zis: „Cât e de înfricoşător locul acesta!; el nu-i altceva decât casa lui Dumnezeu; aceasta e poarta cerului!"
18 Iacob s-a sculat dis-de-dimineaţă, a luat piatra din care-şi făcuse căpătâi, a pus-o stâlp şi a turnat pe vârful ei untdelemn.
19 Şi a numit Iacob locul acela cu numele de Betel4; dar la-nceput cetatea aceea se numea Luz.
20 Şi a făcut Iacob o făgăduinţă, zicând: „De va fi Domnul Dumnezeu cu mine şi mă va păzi în calea aceasta pe care merg, de-mi va da pâine să mănânc şi haine să mă îmbrac
21 şi de mă voi întoarce sănătos la casa tatălui meu, atunci El, Domnul, va fi Dumnezeul meu,
22 iar piatra aceasta, pe care am pus-o stâlp, va fi pentru mine casă a lui Dumnezeu, şi din toate câte-mi vei da Tu mie Îţi voi da zeciuială".
3 Neamurile = aici, cu înţelesul: familiile, triburile, clanurile.
4 Betel se traduce: „Casa lui Dumnezeu".
29
Iacob soseşte la unchiul său Laban şi se căsătoreşte cu Lia şi Rahela. Copiii lui Iacob.
1 Şi pornind Iacob din nou la drum, a mers în ţara Răsăritului, către Laban, fiul lui Batuel Arameul şi fratele Rebecăi, mama lui Iacob şi a lui Esau.
2 şi s-a uitat, şi iată-n câmp o fântână1; iar lângă ea, trei turme de oi în odihnă, căci din fântâna aceea se adăpau turmele; iar pe gura fântânii era o piatră mare.
3 Când se adunau acolo toate turmele, [ciobanii] prăvăleau piatra de pe gura fântânii şi adăpau oile,

apoi puneau iarăşi piatra la locul ei pe gura fântânii.
4 Şi le-a zis Iacob: „Fraţilor, de unde sunteţi?” Iar ei au zis: „Suntem din Haran”.
5 Şi el le-a zis: „Îl cunoaşteţi voi pe Laban, feciorul lui Nahor?” Răspuns-au aceia: „Îl cunoaştem”.
6 Zis-a iarăşi Iacob: „E sănătos?” Şi ei au zis: „Sănătos... Iată că Rahela, fata lui, vine cu oile2”.
7 Zis-a Iacob către ei: „Mai e mult din zi şi încă nu-i vremea să se adune turmele; adăpaţi oile şi duceţi-vă să le paşteţi”.
8 Iar ei au zis: „N-o putem face până nu se adună toţi păstorii3; atunci prăvălim piatra de pe gura fântânii şi adăpăm oile”.
1 În câmp: într-un loc nedeterminat. A nu fi confundată cu fântâna din imediata vecinătate a Haranului, menţionată la 24, 11-13.
2 Rahela înseamnă „oaie”; într-un echivalent românesc: Mioara.
3 Fântâna era, probabil, proprietatea mai multora, iar apa trebuia împărţită echitabil.
64
9 Încă nu-şi isprăvise el vorba cu ei, când a sosit Rahela, fiica lui Laban, cu oile tatălui său, căci ea păştea oile tatălui său.
10 Şi a fost că dac-a văzut-o Iacob pe Rahela, fiica lui Laban, fratele mamei sale, şi oile lui Laban, fratele mamei sale, s-a apropiat Iacob şi a prăvălit piatra de pe gura fântânii şi a adăpat oile lui Laban, fratele mamei sale.
11 Şi a sărutat-o Iacob pe Rahela şi şi-a ridicat glasul şi a plâns.
12 Apoi i-a spus Rahelei că el e frate4 cu tatăl ei şi că-i fiul Rebecăi; iar ea a alergat şi i le-a spus tatălui ei.
13 Şi a fost că de-ndată ce a auzit Laban de numele lui Iacob, fiul surorii sale, a alergat în întâmpinarea lui şi, îmbrăţişându-l, l-a sărutat şi l-a adus în casa sa. Acesta i-a povestit lui Laban totul,
14 iar Laban i-a zis: „Tu eşti din oasele mele şi din carnea mea”. Şi a stat [Iacob] la el o lună de zile.
15 Atunci Laban a zis către Iacob: „Îmi vei sluji oare pe degeaba pentru că-mi eşti rudă?... Spune-mi, care-ţi va fi simbria?”
16 Laban însă avea două fete: pe cea mai mare o chema Lia, iar pe cea mai mică o chema Rahela.
17 Dar Lia avea ochii suferinzi, în timp ce Rahela era bine alcătuită şi plăcută la chip.
18 Iacob însă o îndrăgise pe Rahela şi a zis: „Îţi voi sluji şapte ani pentru Rahela, fiica ta cea mai mică”.
4 În înţelesul de „rudă”. În realitate, nepot de soră. Acelaşi adelfos, cu acelaşi înţeles de „rudă”, va fi folosit şi în Noul Testament cu privire la „fraţii” lui Iisus.
19 Laban i-a zis: „Mai bine s-o dau după tine decât s-o dau după alt bărbat. Rămâi la mine!”
20 Şi a slujit Iacob pentru Rahela şapte ani; şi i s-au părut a fi doar câteva zile, pentru că o iubea.
21 Apoi a zis Iacob către Laban: „Zilele mi s-au împlinit; dă-mi femeia, ca să intru la ea”.
22 Atunci i-a adunat Laban pe toţi oamenii locului şi a făcut ospăţ5.
23 Şi dacă s-a făcut seară, Laban a luat-o pe fiica sa Lia şi i-a dus-o lui Iacob; iar Iacob a intrat la ea.
24 Laban a dat-o pe roaba sa Zilpa ca roabă fiicei sale Lia.
25 Dar când s-a făcut ziuă, iată că era Lia!...6 Şi a zis Iacob către Laban: „Ce e asta? Ce mi-ai făcut? Nu ţi-am slujit eu oare pentru Rahela? De ce m-ai înşelat?”
26 Răspuns-a Laban: „Prin părţile noastre nu se pomeneşte s-o dăm pe fata cea mai mică înaintea celei mai mari.
27 Du până la capăt săptămâna acesteia; şi ţi-o voi da şi pe cealaltă, în schimbul slujbei cu care mă vei sluji încă şapte ani!”
28 Dar Iacob a făcut aşa: A împlinit săptămâna acesteia, iar Laban i-a dat-o pe Rahela, fiica sa, de femeie.
29 Laban a dat-o pe roaba sa Bilha ca roabă fiicei sale Rahela.
30 Şi a intrat [Iacob] la Rahela; şi a iubit-o pe Rahela mai mult decât pe
5 Ospăţul de nuntă; festivitatea dura şapte zile.
6 Viclenia lui Laban şi eroarea lui Iacob se explică prin obiceiul oriental ca mireasa să nu-şi scoată vălul înainte de noaptea nunţii.

65
Lia. Şi i-a mai slujit [lui Laban] încă şapte ani.
31 Dar văzând Domnul că Lia nu era iubită7, i-a deschis putinţa de a naşte; Rahela însă era stearpă.
32 Lia a zămislit şi i-a născut lui Iacob un fiu, căruia i-a pus numele Ruben, zicând: „Privit-a8 Domnul la umilirea mea; mă va iubi de-acum bărbatul meu”.
33 Lia a zămislit din nou şi i-a născut lui Iacob un al doilea fiu şi a zis: „Auzit-a Domnul că nu sunt iubită şi mi l-a dat şi pe acesta”. Şi i-a pus numele Simeon9.
34 Şi iarăşi a zămislit şi a născut un fiu şi a zis: „De-acum se va lipi de mine bărbatul meu, căci i-am născut trei fii”. De aceea i-a pus acestuia numele Levi10.
35 Şi din nou a zămislit şi a născut un fiu şi a zis: „De data aceasta Îl voi lăuda pe Domnul!” De aceea i-a pus numele Iuda11. Apoi a încetat să nască.
30
Copiii lui Iacob (continuare). cum s-a îmbogăţit Iacob.
7 Literal: „că era urâtă” (obiect al urii); ebraism care nu exprimă sentimentul în sine de ură, ci indică un loc secundar al unei persoane în afecţiunea cuiva. Cu acest sens va fi folosit, uneori, şi în Noul Testament (vezi Lc 14, 25 şi nota).
8 Numele Ruben e legat de rădăcina verbului „a vedea”.
9 Numele Simeon e înrudit cu verbul „a auzi”.
10 Etimologic legat de verbul „a se lipi”, „a se ataşa”.
11 Iuda (Yehuda), de la ebraicul hodah = a lăuda, a celebra, a cinsti.
1 Iar Rahela, văzând că ea nu i-a născut lui Iacob nici un fiu, a prins a o invidia pe soră-sa şi i-a zis lui Iacob: „Dă-mi copii, că de nu, mor!...”.
2 Dar Iacob, aprinzându-se de mânie asupra Rahelei, i-a zis: „Sunt eu oare în locul lui Dumnezeu, Cel ce ţi-a stârpit rodul pântecelui?”1
3 Atunci Rahela a zis către Iacob: „Iat-o pe roaba mea Bilha; intră la ea, şi ea va naşte pe genunchii mei şi printr-însa voi avea şi eu copii”.
4 Şi i-a dat-o pe Bilha, roaba sa, de femeie, şi Iacob a intrat la ea.
5 Iar Bilha, roaba Rahelei, a zămislit şi i-a născut lui Iacob un fiu.
6 Atunci Rahela a zis: „Dumnezeu mi-a făcut dreptate; a ascultat şi de glasul meu şi mi-a dat un fiu”. De aceea i-a pus numele Dan2.
7 Bilha, roaba Rahelei, a zămislit din nou şi i-a născut lui Iacob un al doilea fiu;
8 iar Rahela a zis: „Ajutatu-m-a Dumnezeu în lupta ce-am luptat cu sora mea, şi am biruit!” Şi i-a pus numele Neftali3.
9 Lia însă, văzând că a încetat să nască, a luat-o pe roaba sa Zilpa şi i-a dat-o lui Iacob de femeie.
10 Iacob a intrat la ea, iar Zilpa, roaba Liei, i-a născut lui Iacob un fiu.
1 Ca izvor al vieţii, Dumnezeu este Cel ce acordă sau refuză fecunditatea (vezi 16, 2; 29, 31).
2 Numele Dan se înrudeşte cu o rădăcină verbală care vrea să însemne „a judeca” (în favoarea cuiva), „a face dreptate”.
3 Neftali e derivat din verbul „a (se) lupta”. Textul Ebraic sugerează un accent mai îndrăzneţ: „Cu Dumnezeu m-am luptat” sau: „Luptele lui Dumnezeu am luptat”.
66
11 Atunci a zis Lia: „Cu noroc!” Şi i-a pus numele Gad4.
12 Apoi iarăşi a zămislit Zilpa, roaba Liei, şi i-a născut lui Iacob un fiu.
13 Şi a zis Lia: „Ferice de mine, că mă vor ferici femeile!” Şi i-a pus numele Aşer5.
14 Iar la vremea seceratului grâului s-a dus Ruben şi a găsit în ţarină mandragore6 şi i le-a adus Liei, mama sa. Atunci Rahela a zis către Lia: „Dă-mi din mandragorele fiului tău!”
15 Dar Lia a zis: „Nu-ţi ajunge că mi-ai luat bărbatul? Vrei acum să iei şi mandragorele fiului meu?” Rahela a zis: „Dacă-i pe-aşa, să se culce el cu tine în noaptea aceasta, în schimbul mandragorelor fiului tău!”
16 În timp ce Iacob venea seara de la câmp, i-a ieşit Lia înainte şi i-a zis: „La mine ai să intri astăzi, că te-am cumpărat cu mandragorele fiului meu!” şi-n noaptea aceea s-a culcat cu ea.
17 Şi a ascultat-o Dumnezeu pe Lia; ea a zămislit şi i-a născut lui Iacob un al cincilea fiu.
18 Atunci a zis Lia: „M-a răsplătit Dumnezeu pentru că bărbatului meu i-am
4 Ebraicul gad înseamnă „noroc”.

5 Adică „fericit”.
6 Mandragoră: plantă perenă, cu rădăcină cărnoasă şi fructe roşii-gălbui. Încă din antichitate, folclorul i-a atribuit proprietăţi afrodisiace, propice fecundităţii. Numele ei ebraic e înrudit cu substantivul „iubire”. În folclorul românesc mătrăguna e centrul şi materia unor descântece de dragoste, menite să faciliteze măritişul. Ca plantă medicinală e cunoscută sub numele de atropa belladonna; în doze mari, poate fi nocivă. Plasat în contextul rivalităţii acerbe dintre cele două femei, episodul din versetele 14-16 reprezintă o inserţie folclorică a încercării de a oferi o explicaţie aparte, savuroasă, pentru naşterea lui Iosif. Totuşi, adevărata explicaţie e pusă, până la urmă, tot pe seama lui Dumnezeu: vezi v. 22.
dat-o pe roaba mea”. Şi i-a pus copilului numele Isahar, adică Răsplată.
19 Apoi Lia a mai zămislit o dată şi i-a născut lui Iacob un al şaselea fiu.
20 Şi a zis Lia: „Bună-i dăruirea cu care m-a dăruit pe mine Dumnezeu; la mine va locui de-acum bărbatul meu, că i-am născut şase feciori”. Şi i-a pus copilului numele Zabulon7.
21 După aceea Lia a mai născut o fată şi i-a pus numele Dina8.
22 Dar Dumnezeu şi-a adus aminte de Rahela; a ascultat-o Dumnezeu şi i-a deschis pântecele.
23 Ea a zămislit şi i-a născut lui Iacob un fiu. Şi a zis Rahela: „Ridicat-a Dumnezeu ocara de la mine!”
24 Şi i-a pus copilului numele Iosif, zicând: „Să-mi adauge Dumnezeu încă un fecior!”9
25 Iar după ce l-a născut Rahela pe Iosif, Iacob a zis către Laban: „Lasă-mă să plec, să mă duc la mine, în patria mea.
26 Dă-mi femeile mele şi pe copiii mei, pentru care ţi-am slujit, ca să mă duc; că tu ştii slujba pe care ţi-am făcut-o”.
27 Laban însă i-a zis: „Dac-am aflat eu har în faţa ta... 10 am cunoscut eu prin semne că Dumnezeu m-a binecuvântat prin venirea ta.
28 Spune-mi ce simbrie vrei, şi ţi-o voi da!”
29 Iar Iacob i-a zis: „Tu ştii cum ţi-am
7 Numele Zabulon e legat de două rădăcini, una semnificând „dar” (cadou), alta „a locui”.
8 Vezi istoria Dinei în capitolul 34.
9 Numele lui Iosif e legat de verbul yosef = „a adăuga” (mai precis: „El adaugă”).
10 Frază neterminată, presupunând rugămintea: „mai rămâi!”.

slujit şi cum sunt vitele tale prin purtarea mea de grijă;
30 că puţinul pe care-l aveai până fi venit eu s-a înmulţit peste măsură: cu fiece pas al meu te-a binecuvântat Domnul. Dar acum, când oare am să lucrez eu şi pentru casa mea?”
31 Laban i-a zis: „Ce să-ţi dau?” Iar Iacob i-a zis: „Nu-mi vei da nimic; de vei face însă ce-ţi voi spune eu, am să mai pasc oile tale, şi-am să le păzesc11.
32 Să treacă astăzi toate oile tale prin faţa noastră şi eu voi alege din ele toată oaia seină12 între miei şi tot ce e tărcat şi pestriţ între capre: asta va fi simbria mea;
33 iar cinstea mea13 se va vădi în ziua de mâine, că aceasta-i simbria mea de la tine; tot ce nu va fi pestriţ sau tărcat între capre şi tot ce nu va fi sein între oi se va socoti că le-am furat”14.
34 „Bine, i-a zis Laban, să fie cum zici tu!”
35 şi-n ziua aceea a pus de-o parte ţapii cei pestriţi şi pe cei tărcaţi şi toate caprele pestriţe şi pe cele tărcate şi toate câte aveau pe ele alb şi tot ce era sein între oi, şi le-a dat în seama fiilor săi15.
11 Abilitatea verbală a lui Iacob: prin „nimic”, el întâmpină lăcomia lui Laban; adăugând „şi-am să le păzesc”, el foloseşte un verb care poate însemna şi „a ţine”, „a păstra”, într-un fel de reservatio mentalis.
12 Sein: alburiu; alb impur; brumăriu; negricios. În Textul Ebraic: „tot mielul tărcat şi pestriţ,tot mielul negru între oi”.
13 Literal: dreptatea (purtarea nepătată).
14 De regulă, oile erau albe, iar caprele, negre. Oaia neagră şi capra albă constituiau excepţii. Aşadar, opţiunea lui Iacob nu părea deloc o afacere bună.
15 Păstrând în paza sa exemplarele anormale, Laban şi-a făcut o socoteală: în turmele rămase pe seama lui Iacob adică cele normale se vor naşte numai oi albe şi capre negre.
36 Şi a hotărât ca depărtarea dintre ele şi Iacob să fie cale de trei zile. Iar Iacob a urmat să pască

celelalte oi ale lui Laban.
37 Iacob şi-a făcut rost de nuiele verzi de plop, de migdal şi de paltin, şi a crestat pe ele dungi albe, scoţând la iveală albul care era în nuiele,
38 şi nuielele astfel crestate le-a pus în jgheaburile de adăpat, pentru ca oile, venind să bea, să bea în faţa nuielelor din adăpători
39 şi să zămislească oile după cum erau nuielele16; şi fătau oile miei tărcaţi şi dungaţi şi brumării.
40 Iacob alegea mieii de-o parte şi-şi punea animalele cu faţa spre ce era pestriţ şi spre tot ce era negru în turmele lui Laban17; dar turmele sale le ţinea osebite şi nu le amesteca cu oile lui Laban.
41 Pe lângă aceasta, de fiecare dată când se-mperecheau oile cele viguroase, Iacob le punea sub ochi nuiele pestriţe în adăpători, pentru ca ele să zămislească după cum erau nuielele;
42 dar când zămisleau cele slăbuţe, nu le punea, aşa încât cele slăbuţe i se cuveneau lui Laban, iar cele ce i se cuveneau lui Iacob erau viguroase.
43 Şi aşa s-a îmbogăţit omul, foarte s-a îmbogăţit, peste măsură; şi avea
16 Principiu fiziologic cunoscut încă din antichitate şi aplicat în principal spre a obţine cai şi câini de o anumită culoare. E prima mărturie despre ceea ce, în zilele noastre, se va numi manipulare genetică!
17 Înţelesul nu e prea clar, de vreme ce între cei doi era o distanţă foarte mare (trei zile de mers). O variantă textuală sugerează faptul că, totuşi, cei doi s-au apropiat de mai multe ori, în repetatele încercări ale lui Laban de a modifica simbria lui Iacob.

mulţime de vite mărunte şi vite mari, roabe şi robi, cămile şi asini.
31
Iacob pleacă de la unchiul său Laban.
1 Lui Iacob însă i-au venit la ureche vorbele fiilor lui Laban, care ziceau: „Iacob a luat tot ce era al tatălui nostru, şi din cele ale tatălui nostru şi-a făcut el tot belşugul acesta...”.
2 Şi uitându-se Iacob la faţa lui Laban, iată că acesta îl privea cu alţi ochi decât mai ieri şi alaltăieri.
3 Atunci Domnul a zis către Iacob: „Întoarce-te în ţara părinţilor tăi, la neamurile tale, şi Eu voi fi cu tine!”
4 Trimiţând deci Iacob, le-a chemat pe Rahela şi pe Lia la câmp, unde erau turmele
5 şi le-a zis: „Văd eu pe faţa tatălui vostru că el mă priveşte altfel decât mai ieri şi alaltăieri; dar Dumnezeul tatălui meu era cu mine.
6 Voi înşivă ştiţi că eu l-am slujit pe tatăl vostru cu toată inima;
7 dar tatăl vostru m-a înşelat şi de zece ori mi-a schimbat simbria; Dumnezeu însă nu i-a îngăduit să-mi facă rău:
8 când el zicea: Cele pestriţe să-ţi fie simbria!, toate oile fătau miei pestriţi; iar când zicea: Cele vărgate să-ţi fie simbria!, atunci toate oile fătau miei vărgaţi.
9 Şi aşa a luat Dumnezeu toate vitele de la tatăl vostru şi mi le-a dat mie.
10 Şi a fost că odată, la vremea când intrau oile-n călduri, mi-am ridicat ochii şi am văzut în vis: şi iată că ţapii şi berbecii care săreau pe capre şi pe oi erau vărgaţi şi bălţaţi şi cenuşii.
11 Iar îngerul Domnului mi-a grăit în vis: iacobe! Şi eu am răspuns: ce este?
12 Zis-a El: -„Ridică-ţi ochii şi vezi: toţi ţapii şi berbecii care sar pe capre şi pe oi sunt vărgaţi şi bălţaţi şi cenuşii; căci Eu am văzut tot ce ţi-a făcut ţie Laban.
13 Eu sunt Dumnezeul Cel ce ţi s-a arătat în Betel, unde Mi-ai turnat untdelemn pe stâlp şi unde Mi-ai făcut făgăduinţă. Acum ridică-te deci, ieşi din ţara aceasta şi mergi în ţara ta de naştere, şi Eu voi fi cu tine”.
14 Atunci Lia şi Rahela i-au răspuns şi i-au zis: „Mai avem noi oare parte de moştenire în casa tatălui nostru?
15 Oare n-am fost noi socotite de el ca nişte străine?: că ne-a vândut1 şi cu banii noştri s-a ghiftuit.
16 Ca atare, toată averea pe care Dumnezeu a luat-o de la tatăl nostru este a noastră şi a copiilor noştri. Fă dar acum tot ce ţi-a spus ţie Domnul!”
17 Atunci s-a sculat Iacob şi şi-a urcat copiii şi femeile pe cămile,
18 şi-a strâns toate turmele şi toate bunurile toată bogăţia pe care o agonisise în Mesopotamia ca să meargă la Isaac, tatăl său, în ţara Canaanului.
19 Dar în timp ce Laban era plecat să-şi tundă oile, Rahela a furat idolii2 tatălui său.

1 Laban le „vânduse” nu în sensul strict al cuvântului, ci prin aceea că, timp de paisprezece ani, reţinuse pentru sine tot ce câştigase din munca lui Iacob, fără să fi pus deoparte ceea ce ar fi trebuit să constituie zestrea fiicelor sale.
2 În original: terafimii; idoli mici de lemn, care se ţineau în casă; un fel de penaţi.

20 Deci Iacob l-a păcălit pe Laban Arameul prin aceea că nu i-a spus că vrea să plece,
21 ci a fugit cu toate câte avea; şi trecând Eufratul, s-a îndreptat spre muntele Galaad.
22 Dar a treia zi i s-a dat de ştire lui Laban Arameul că Iacob a fugit.
23 Atunci, luând Laban cu sine pe toţi casnicii3 săi, a alergat după el cale de şapte zile şi l-a ajuns la muntele Galaad.
24 Dar Dumnezeu a venit la Laban Arameul noaptea în vis şi i-a zis: „Fereşte-te să vorbeşti cu Iacob ceva de rău”.
25 Şi l-a ajuns Laban pe Iacob. Iacob însă îşi aşezase cortul pe munte; şi tot pe muntele Galaad şi l-a aşezat şi Laban împreună cu casnicii săi.
26 Laban i-a zis lui Iacob: „Ce-ai făcut? De ce-ai fugit pe ascuns şi m-ai jefuit şi mi-ai luat fetele ca şi cum le-ai fi robit cu sabia?
27 Că dacă mi-ai fi spus, ne-am fi despărţit în veselie şi-n cântări de timpane şi ţitere.
28 Nu mi-ai îngăduit nici măcar să-mi sărut nepoţii şi fetele! Te-ai purtat ca un smintit.
29 Şi acum, în puterea mea e să-ţi fac rău; dar Dumnezeul tatălui tău mi-a vorbit ieri, zicându-mi: Fereşte-te să vorbeşti cu Iacob ceva de rău!...4
30 Să zicem însă c-ai plecat fiindcă-ţi era dor de casa tatălui tău; dar de ce, atunci, mi-ai furat dumnezeii?...”.
3 Literal: „fraţii”, în înţelesul de rude, neamuri, oameni apropiaţi.
4 În Textul Ebraic: „Fereşte-te... ceva, de la bine pân’ la rău” („nici de bine, nici de rău”), adică nimic (ca în 24, 50).
31 Iacob a răspuns şi i-a zis lui Laban: „De temut mi-a fost teamă, zicându-mi că nu cumva să-ţi iei fetele de la mine, şi toate câte am.
32 Caută: de vei găsi la mine ceva din ce-i al tău, ia-ţi-l!” Şi n-au găsit la el nimic. Şi i-a zis Iacob: „Cât despre dumnezeii tăi: la cine-i vei afla, acela nu va trăi, aici, în faţa casnicilor noştri!”... Iacob însă nu ştia că Rahela, femeia sa, îi furase.
33 Laban a intrat atunci în cortul Liei şi nu i-a găsit. Şi a ieşit din cortul Liei şi a căutat în cortul lui Iacob şi-n cortul celor două roabe, dar n-a găsit nimic. A intrat apoi şi în cortul Rahelei.
34 Rahela însă luase idolii şi-i pusese sub samarul cămilei şi şedea deasupra lor. Şi a scotocit Laban prin tot cortul Rahelei, dar n-a găsit nimic.
35 Iar ea a zis către tatăl său: „Stăpâne, să nu te superi că nu pot să mă ridic în faţa ta, fiindcă tocmai acum se întâmplă să am necazul obişnuit al femeilor”5. Şi mai scotocind Laban prin cort, tot n-a găsit idolii.
36 Atunci s-a mâniat Iacob şi s-a plâns împotriva lui Laban. Şi începând a grăi, Iacob a zis către Laban: „Care-i vina mea şi care mi-i păcatul, de te-ai luat după mine
37 şi mi-ai răscolit toate lucrurile? Ceai găsit tu aici din lucrurile casei tale?: Pune-le aici, înaintea casnicilor tăi şi-a casnicilor mei, şi să judece ei între mine şi tine!
38 Iată, de douăzeci de ani sunt cu tine: oile tale şi caprele tale n-au lepădat, berbecii oilor tale nu ţi i-am mâncat,
5 Abilitatea Rahelei de a-l face pe tatăl ei să nu se apropie susţine, de fapt, sarcasmul implicit al textului la adresa lui Laban, devenit ridicol, dar şi la adresa idolilor de sub şezutul femeii.

39 vite sfâşiate de fiare nu ţi-am adus6, că eu de la mine am plătit şi tu din mâna mea ai cerut ce se furase ziua şi ce se furase noaptea.
40 Ăsta am fost eu: mistuit de căldură ziua, de frig noaptea, somnul nu s-a lipit de ochii mei!
41 Aşa mi-au fost mie cei douăzeci de ani în casa ta: Paisprezece ani ţi-am slujit pentru cele două fete ale tale şi şase ani pentru vitele tale; iar tu, tu de zece ori7 mi-ai schimbat simbria.
42 De n-ar fi fost cu mine Dumnezeul părintelui meu Avraam şi Frica lui Isaac8, tu m-ai trimite acum cu mâinile goale. Dumnezeu însă mi-a văzut umilirea şi a văzut munca mâinilor mele şi te-a mustrat pe tine ieri”.

43 Răspuns-a Laban şi a zis către Iacob: „Aceste fete sunt fetele mele, aceşti copii sunt copiii mei, aceste vite sunt vitele mele, şi toate câte le vezi sunt ale mele şi ale fetelor mele. Ce pot face eu astăzi pentru ele şi pentru copiii pe care ele i-au născut?
44 Ştii ce? Hai să facem acum noi amândoi un legământ, eu şi tu, şi să fie el mărturie între mine şi tine!”9. Iar
6 Păstorul avea dreptul să nu i se impute vitele ucise de fiare dacă el prezenta, ca dovadă, resturi ale victimelor.
7 Cu înţelesul: de foarte multe (nenumărate) ori.
8 „Frica” lui Isaac (sintagmă întâlnită numai aici şi în v. 53): nume străvechi al lui Dumnezeu, cu originea în epoca pre-mozaică, desemnând Divinitatea de care trebuie să ai teamă aşa cum un fiu se teme de părinte. Pe de altă parte, prin asociere cu rădăcini verbale asemănătoare din limbile aramaică, arabă şi palmirică, originalul ebraic poate fi tradus şi „Casnicul (Rudenia) lui Isaac”, ceea ce ar însemna „Ocrotitorul lui Isaac” (B. W. Anderson).
9 Fără altă ieşire, Laban propune un contract pentru protecţia celor două fiice ale sale.
Iacob i-a zis: „Iată, nu e nimeni cu noi; dar să ştii că Dumnezeu este martor între mine şi tine”10.
45 Şi a luat Iacob o piatră şi a pus-o stâlp.
46 Apoi a zis Iacob către casnicii săi: „Adunaţi pietre!” Şi au adunat pietre şi au făcut o movilă; şi au mâncat şi au băut acolo pe movilă. Apoi a zis Laban către dânsul: „De astăzi, movila aceasta e mărturie între mine şi tine”.
47 Şi Laban a numit-o Iegar-Sahaduta, Movila Mărturiei, iar Iacob a numit-o Galaad, Movila Martorului11.
48 Laban i-a zis lui Iacob: „Iată, movila aceasta şi stâlpul de faţă pe care l-am pus astăzi între mine şi tine: mărturie ne este movila aceasta, mărturie ne este stâlpul de faţă”. De aceea i s-a pus numele Galaad, Movila-care-mărturiseşte,
49 care însă a fost numită şi Miţpa, adică Veghe, pentru că el a zis: „Fiindcă ne vom despărţi unul de altul, vegheze Dumnezeu între noi!
50 De te vei purta rău cu fetele mele, sau dacă pe lângă fetele mele îţi vei lua şi alte femei, vezi că, chiar dacă nu-i nimeni cu noi, între noi e martor Dumnezeu!”
51 Şi i-a mai spus Laban lui Iacob: „Iată, movila aceasta şi stâlpul de faţă ne sunt mărturie că de la această movilă
10 Precizare specifică textului LXX. În context, atât stâlpul de piatră (v. 45) cât şi movila de pietre (v. 46) sunt „mărturii” văzute ale nevăzutului „martor”, Dumnezeu.
11 Galaad este echivalentul ebraic al aramaicului Yegar-Sahaduta, cu nuanţele introduse de LXX: pentru Laban, movila era doar semnul unei convenţii; pentru Iacob însă era şi semnul prezenţei lui Dumnezeu (foarte exact: Movila-martor).

eu nu voi trece spre tine şi nici tu nu vei trece spre mine cu gând rău.
52 Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Nahor12, El să judece între noi!” Iar Iacob s-a jurat pe Frica tatălui său Isaac13.
53 Şi a-njunghiat Iacob jertfă pe munte şi i-a chemat pe casnicii săi şi au mâncat şi au băut şi au dormit în munte.
54 Iar a doua zi s-a sculat Laban dis-de-dimineaţă, şi-a sărutat nepoţii şi fetele şi i-a binecuvântat. Şi pornindu-se Laban înapoi, s-a întors la vatra sa14.
32
Iacob, la Mahanaim, îşi pregăteşte întâlnirea cu Esau. Iacob se luptă cu Dumnezeu.
1 Iar Iacob s-a dus în drumul său. Şi cătând el cu ochii, a văzut oştirea lui Dumnezeu adunată-ntr-o tabără; şi îngerii lui Dumnezeu i-au ieşit în întâmpinare.
2 Şi dacă i-a văzut Iacob, a zis: „Asta-i tabăra lui Dumnezeu!” Şi i-a pus acelui loc numele Mahanaim, adică Două-tabere1.
3 Iar Iacob a trimis înaintea lui nişte soli la Esau, fratele său, în ţinutul Seir din ţara Edomului,
4 şi le-a poruncit, zicând: „Iată cum veţi vorbi către domnul meu Esau: Aşa
12 Unele variante textuale adaugă: „Dumnezeul părinţilor lor”.
13 Vezi nota de la v. 42.
14 În unele variante manuscrise, acest verset e plasat la începutul capitolului următor (vezi, la

noi,versiunea Radu-Galaction 1938).
1 Aluzie la versetele 7-8.
grăieşte robul tău Iacob: Am locuit împreună cu Laban şi am zăbovit la el până acum.
5 Am boi şi asini, oi, slugi şi slujnice, şi am trimis să-l vestească pe domnul meu Esau, pentru ca
robul tău să afle bunăvoinţă în ochii tăi”.
6 Şi dacă solii s-au întors la Iacob, i-au spus: „Am fost la fratele tău Esau; iată, el vine în
întâmpinarea ta cu patru sute de oameni”.
7 Iar Iacob s-a înspăimântat foarte şi s-a descumpănit2. A împărţit oamenii care erau cu el, boii, oile
şi cămilele în două tabere
8 şi a zis: „Dacă Esau dă năvală asupra unei tabere şi o nimiceşte, să scape tabăra cealaltă”.
9 Apoi Iacob a zis: „Doamne, Dumnezeul părintelui meu Avraam şi Dumnezeul tatălui meu Isaac,
Tu, Cel ce mi-ai zis: Întoarce-te în ţara ta de naştere, şi Eu îţi voi face bine!,
10 nu sunt vrednic de toate-ndurările şi de toată credincioşia pe care Tu le-ai săvârşit faţă de robul
Tău; că numai cu toiagul am trecut Iordanul acesta, iar acum am devenit Două-tabere.
11 Scapă-mă dar de mâna fratelui meu, de mâna lui Esau; că mă tem ca nu cumva el să vină şi să
mă lovească, pe mine şi pe aceste mame cu copii.
12 Că Tu eşti Cel ce ai zis: Mult bine îţi voi face, iar neamul ţi-l voi face ca nisipul mării, că nu va
putea fi numărat din pricina mulţimii”.
13 Şi a rămas acolo în noaptea aceea.
2 Formulele sale de politeţe orientală erau contrazise de prezenţa celor patru sute de oameni, pe care
Iacob a interpretat-o ca fiindu-i ostilă.

Apoi a luat din bunurile sale şi i-a trimis daruri fratelui său Esau:
14 două sute de capre şi douăzeci de ţapi, două sute de oi şi douăzeci de berbeci,
15 treizeci de cămile cu lapte şi mânjii lor, patruzeci de vaci şi zece tauri, douăzeci de asine şi zece
asini.
16 Şi pe fiecare din aceste turme le-a dat, una câte una, în seama slugilor sale; şi le-a zis slugilor
sale: „Treceţi înaintea mea, iar între turme lăsaţi o anume depărtare”3.
17 Celui dintâi i-a poruncit, zicând: „Când te va întâlni fratele meu Esau şi te va întreba: Al cui eşti
tu?, unde te duci?, ale cui sunt acestea ce merg înaintea ta?,
18 tu să zici: Ale robului tău Iacob; e un dar trimis lui Esau, stăpânul meu; iată că vine şi el după
noi!”
19 Aceeaşi poruncă i-a dat-o Iacob şi celei de a doua slugi, şi celei de a treia, şi tuturor celor ce
mergeau cu turmele: „Aşa să-i spuneţi lui Esau când îl veţi întâlni;
20 veţi zice: Iată că şi robul tău Iacob vine după noi”. Căci el îşi zicea: Îl voi îmblânzi cu darurile
ce-mi merg înainte, şi numai după aceea îi voi vedea faţa; poate că aşa îmi va face o bună primire.
21 Şi au pornit darurile înaintea lui, iar el a rămas în noaptea aceea în tabără.
22 Dar peste noapte s-a sculat, le-a luat pe cele două femei ale sale şi pe cele două roabe şi pe cei
unsprezece copii ai săi şi a trecut Iabocul prin vad.
3 Planul isteţimii: În urma fiecărui dar, Esau se aşteaptă să apară Iacob, dar iată că apare un alt dar!
23 I-a luat şi i-a trecut râul; au trecut apoi şi toate bunurile lui.
24 Şi dac-a rămas Iacob singur, Cineva4 S-a luptat cu el până-n revărsatul zorilor.
25 Văzând însă Acela că nu-l poate răpune, i-a atins încheietura şoldului, iar încheietura şoldului lui
Iacob a amorţit în timp ce acesta se lupta cu El.
26 Şi El i-a zis: „Lasă-Mă să plec, că s-au ivit zorile!” [Iacob] I-a răspuns: „Nu-Ţi dau drumul până
nu mă vei binecuvânta!”
27 Acela i-a zis: „Care-ţi este numele?” Şi el a zis: „Iacob”.
28 Zisu-i-a Acela: „De-acum nu-ţi va mai fi numele Iacob, ci Israel te vei numi, pentru că ai fost
tare cu Dumnezeu; şi cu oamenii puternic vei fi”5.
29 A întrebat şi Iacob, zicând: „Spune-mi numele Tău!” Iar Acela a zis: „De ce-ntrebi tu de numele
Meu? El e minunat”6.
4 Literal: un Om. Pasaj devenit celebru, nu numai prin aura sa de mister, ci şi prin implicaţiile
teologice. În literatura patristică (Origen, Fericitul Ieronim, Sf. Ioan Hrisostom) lupta lui Iacob cu
Dumnezeu este un simbol al luptei duhovniceşti şi al puterii pe care o poate avea rugăciunea

stăruitoare. într-un plan duhovnicesc mai adânc, Dumnezeu acceptă bucuros să fie „constrâns" de stăruinţa şi lupta omului care vrea să facă din El un prizonier, aşa cum Iacob L-a „silit" să-i dea binecuvântarea. „Împărăţia cerurilor se ia prin asalt, iar cei ce dau asaltul o cuceresc" (Mt 11, 12). În poezia românească ideea (şi experienţa) sunt rostite splendid de V. Voiculescu: „Oho, Te-am prins, Doamne, nu mai scapi, /Te ţin prizonier... / Bine, zâmbi El, ţine-Mă o clipă: /Ah, gemui, pier... /O clipă inima mi se făcuse cer". (Prizonierul).
5 Israel (semnificaţii posibile): „Dumnezeu să Se arate puternic" sau: „Cel ce se luptă cu Dumnezeu" sau: „Dumnezeu Se luptă". Finalul versetului cunoaşte câteva variante de traducere; cea de faţă a ţinut seama nu numai de autoritatea ediţiilor româneşti din 1688 şi 1914, ci şi de sensul pe care i-l acordă Sfântul Ioan Hrisostom.

Şi chiar acolo l-a binecuvântat.
30 Iacob a numit locul acela cu numele Penuel7, „căci [şi-a zis el] L-am văzut pe Dumnezeu faţă către faţă şi mântuit a fost sufletul meu!"
31 Soarele răsărea deasupră-i când trecuse de Penuel, dar el şchiopăta din pricina şoldului.
32 De aceea nici până astăzi fiii lui Israel nu mănâncă muşchiul8 acela ce amorţise-n încheietura şoldului, pentru că Acel Cineva a atins încheietura şoldului lui Iacob în dreptul acelui muşchi şi l-a amorţit.
33
Iacob se întâlneşte cu Esau. Sosirea la Sucot, apoi la Sichem.
1 Şi ridicându-şi Iacob ochii, iată că l-a văzut venind pe Esau, fratele său, având cu el pe cei patru sute de oameni. Atunci Iacob i-a împărţit pe copii între Lia, Rahela şi cele două roabe.
2 Pe cele două roabe cu copiii lor le-a pus înainte, mai în urmă a pus-o pe Lia cu copiii ei, iar la urmă de tot, pe Rahela şi Iosif.
3 Iar el mergea în fruntea lor şi de şapte ori s-a închinat până la pământ înainte de a se apropia de fratele său.
6 Această ultimă menţiune nu se află în toate versiunile Septuagintei.
7 Penuel înseamnă „Faţa lui Dumnezeu".
8 În text poate fi vorba de un muşchi, dar şi de un tendon sau de un nerv. Dacă e vorba de un tendon, acesta se află pe cârja femurală, în vecinătatea nervului sciatic. Oricum, această interdicţie alimentară nu se mai află în nici o altă parte a Vechiului Testament.
4 Dar Esau a alergat în întâmpinarea lui şi l-a îmbrăţişat şi i-a cuprins grumazul şi l-a sărutat; şi au plâns amândoi.
5 Apoi, ridicându-şi ochii, a văzut femeile şi copiii şi a zis: „Ce-ţi sunt ţie aceştia?" Iar el [Iacob] a zis: „Copiii cu care l-a miluit Dumnezeu pe robul tău".
6 Atunci s-au apropiat roabele, ele cu copiii lor, şi s-au închinat;
7 apoi s-a apropiat Lia cu copiii ei, şi s-au închinat; iar la urmă au înaintat Rahela şi Iosif şi s-au închinat.
8 [Esau] a zis: „Ce-ai tu de gând să faci cu turmele acelea pe care le-am întâlnit?" Iar el [Iacob] a răspuns: „Ca să afle robul tău bunăvoinţă-n faţa ta, stăpâne".
9 Esau a zis: „Am şi eu multe, frate; pe ale tale ţine-le pentru tine!"
10 Iacob însă a zis: „Dac-am aflat bunăvoinţă1 în faţa ta, primeşte darurile prin mâinile mele; că ţi-am văzut faţa ca şi cum ar fi văzut cineva faţa lui Dumnezeu, aşa de binevoitor mi-ai fost.
11 Primeşte-mi darurile2 ce ţi-au fost aduse, că m-a miluit Dumnezeu şi am de toate". Şi a stăruit, iar acela a primit.
12 Acela a zis: „Să ne sculăm şi să mergem împreună!"
13 Dar el [Iacob] i-a zis: „Domnul meu ştie cât de gingaşi sunt copiii, iar oile şi vacile mele sunt de curând fătate; dacă
1 Literal (aici şi în alte părţi): „Dac-am aflat har" (favoare, generozitate, mărinimie).
2 Literal: „binecuvântările". (În limbajul monahal: „a da de blagoslovenie" = a-i face cuiva un dar).

numai o zi le mân cu de-a sila, ar pieri toată cireada.
14 Să meargă dar domnul meu înaintea robului său, iar eu voi urma încet, în pas cu vitele de dinaintea mea şi în pas cu copiii, până voi ajunge la domnul meu în Seir".

15 Atunci Esau a zis: „Să-ţi las măcar o parte din oamenii care sunt cu mine”. Iar el [Iacob] a răspuns: „Da de ce?... mi-ajunge că am aflat har în faţa ta, stăpâne!”
16 şi-n aceeaşi zi şi-a făcut Esau calea-ntoarsă la Seir.
17 Cât despre Iacob, el s-a dus la Sucot3 şi şi-a făcut acolo casă pentru sine, iar pentru vitele sale a făcut şuri; de aceea a numit el locul acela cu numele de Sucot4.
18 Iacob a ajuns cu bine5 în cetatea Sichem, care e în ţara Canaanului, atunci când s-a întors el din Mesopotamia, şi s-a aşezat în faţa cetăţii.
19 Iar partea de câmp pe care-şi pusese cortul a cumpărat-o cu o sută de mioare6 de la fiii lui Hemor, tatăl lui Sichem,
20 a ridicat acolo un jertfelnic şi L-a chemat pe Dumnezeul lui Israel7.
3 La Sucot, adică în direcţia opusă Seirului, localitate situată la 2 km nord de Iaboc, între Penielşi Iordan.
4 Sucot = colibă; cort; adăpost primitiv. (E clar că Iacob îşi propusese o şedere de durată).
5 Textual: „a ajuns la Salem”. Ebraiştii cred că originalul şalem, care s-ar traduce: „a ajuns cu bine”, „a ajuns întreg şi sănătos” a fost redat în versiunile greacă, latină şi siriacă prin numele propriu Salem.
6 În Textul Ebraic: „cu o sută de kesite”. Kesita: monedă veche, cu valoare azi necunoscută.
7 În Textul Ebraic:... „un jertfelnic pe care l-a numit El-Elohe-Israel” (denumire care s-ar traduce: „Dumnezeu, Dumnezeul lui Israel”).
34
Dina şi Sichem.
1 Dina, fata pe care Lia i-o născuse lui Iacob, a ieşit să le vadă pe fetele localnicilor.
2 Şi dac-a văzut-o Sichem, feciorul lui Hemor Heveul, stăpânul acelui ţinut, a luat-o, s-a culcat cu ea şi a necinstit-o.
3 Apoi sufletul i s-a lipit de Dina, fata lui Iacob, i-a căzut dragă fata şi i-a vorbit fetei după inima ei.
4 Şi a zis Sichem către Hemor, tatăl său: „Ia-mi-o pe copila aceasta de femeie!”
5 Iacob aflase că fiul lui Hemor o pângărise pe Dina, fiica sa, dar, întrucât feciorii săi erau cu vitele pe câmp, a tăcut până ce ei s-au întors.
6 Iar Hemor, tatăl lui Sichem, a venit la Iacob să vorbească cu el.
7 Când au venit însă de la câmp feciorii lui Iacob şi au aflat întâmplarea, s-au scârbit şi foarte s-au mâniat împotriva celui ce săvârşise în Israel o faptă de ocară, culcându-se cu fata lui Iacob: aşa ceva-i de neînchipuit!
8 Iar Hemor le-a grăit, zicând: „Sufletul lui Sichem, feciorul meu, s-a îndrăgostit de fata voastră: daţi-i-o deci lui de femeie!
9 Încuscriţi-vă cu noi: daţi-le după noi pe fetele voastre, iar pe fetele noastre să le ia feciorii voştri;
10 şedeţi cu noi la un loc, şi iată că ţara vi se-mbie: aşezaţi-vă-n ea şi faceţi negoţ, agonisiţi-vă într-însa moşie”.
11 Iar Sichem a zis către tatăl [Dinei] şi către fraţii ei: „Să aflu eu har în ochii voştri, şi vă voi da orice-mi veţi spune.

12 Oricât de mari îi veţi hotărî voi preţul şi darurile1, eu vă voi da orice-mi veţi spune, numai daţi-mi-o mie pe copila asta de femeie!”
13 Feciorii lui Iacob însă i-au răspuns cu vicleşug lui Sichem, ca şi lui Hemor, tatăl său; şi au răspuns aşa fiindcă el o necinstise pe Dina, sora lor.
14 Le-au vorbit Simeon şi Levi, fraţii Dinei, feciorii Liei: „Aşa ceva noi nu putem face: s-o dăm pe sora noastră după un bărbat netăiat-împrejur! Aşa ceva ar fi pentru noi o mare ruşine.
15 într-un singur fel veţi avea învoirea noastră şi vom locui cu voi: dacă vă veţi face asemenea nouă, prin aceea că toţi bărbaţii voştri se vor tăia-mprejur.
16 Atunci ne vom da fetele după voi, iar noi ne vom lua femei dintre fetele voastre, şi vom locui împreună cu voi şi vom fi ca un singur popor.
17 Iar dacă nu veţi asculta de noi să vă tăiaţi împrejur, noi ne luăm fetele şi ne ducem”.
18 Vorbele acestea au plăcut lui Hemor şi lui Sichem, feciorul lui Hemor,
19 iar tânărul n-a zăbovit s-o şi facă, îndrăgostit cum era de fata lui Iacob. El era şi cel mai cu trecere în casa tatălui său.

20 Şi au venit Hemor şi Sichem, feciorul său, la poarta cetăţii lor2, şi au început a le grăi locuitorilor cetăţii, zicând:
21 „Oamenii aceştia ne sunt prielnici; să se aşeze dar în ţara noastră şi să facă negoţ în ea. Iată că ţara-i largă, cât le stă-nainte-le; pe fetele lor să ni le
1 Preţul (mohar) = un fel de zestre inversă: suma de bani pe care mirele i-o plătea tatălui miresei; darurile = podoabele de preţ pe care mirele i le oferea miresei.
2 Pentru „Poartă" vezi nota de la 23, 10.
luăm noi de femei, iar pe fetele noastre să le dăm după ei.
22 Numai că oamenii aceştia se învoiesc să locuiască laolaltă cu noi, spre a fi un singur popor, doar dacă şi bărbaţii noştri se vor tăia-mprejur, aşa cum sunt ei tăiaţi împrejur.
23 Oare turmele lor, averile şi vitele lor nu vor fi ele ale noastre? Numai să aibă ei învoirea noastră, şi vor locui laolaltă cu noi".
24 Toţi cei ce ieşeau pe poarta cetăţii lor au ascultat de Hemor şi de Sichem, feciorul său, şi toţi au fost tăiaţi împrejur, toţi cei de parte bărbătească.
25 Şi a fost că a treia zi, la vremea când aceştia erau în dureri, cei doi feciori ai lui Iacob, Simeon şi Levi, fraţii Dinei, şi-au luat fiecare sabia şi au intrat fără teamă în cetate şi i-au ucis pe toţi bărbaţii.
26 Prin ascuţişul săbiei i-au trecut şi pe Hemor şi pe fiul său Sichem, au luat-o pe Dina din casa lui Sichem şi s-au dus.
27 Fiii lui Iacob s-au năpustit apoi asupra celor răniţi şi au jefuit cetatea în care fusese necinstită Dina, sora lor.
28 Le-au luat toate oile, toţi boii, toţi asinii, tot ce era în cetate şi tot ce era în câmp.
29 Toate bogăţiile lor, pe toţi copiii şi pe toate femeile lor le-au dus în robie; şi au jefuit tot ce era în cetate şi tot ce era prin case.
30 Atunci Iacob a zis către Simeon şi către Levi: „Urât m-aţi făcut voi pe mine, ca şi cum eu aş fi un rău în ochii locuitorilor acestei ţări, ai tuturor, ai Canaaneenilor şi ai Ferezeilor. Eu nu sunt decât un om cu oameni puţini, aşa că ei se vor ridica împotrivă-mi şi mă vor ucide şi voi fi nimicit, eu şi casa mea".
76
31 Şi i-au zis: „Dar ei? să se poarte ei cu sora noastră cum s-ar purta cu o târfă?...".
35
Iacob la Betel. Naşterea lui Veniamin. Moartea Rahelei. Moartea lui Isaac.
1 A zis Dumnezeu către Iacob: „Scoală-te şi du-te la Betel şi locuieşte acolo! Acolo fă-I jertfelnic Dumnezeului Care ţi s-a arătat când fugeai de la faţa lui Esau, fratele tău!"
2 Iar Iacob a zis către familia sa şi către toţi cei ce erau cu el: „Scoateţi din mijlocul vostru dumnezeii cei străini care sunt la voi1, curăţiţi-vă şi vă primeniţi.
3 Să ne sculăm şi să mergem la Betel, că acolo am să-I fac jertfelnic Dumnezeului Care m-a ascultat în ziua necazului şi Care a fost cu mine şi m-a păzit în calea-n care am umblat!"
4 Iar ei i-au dat lui Iacob toţi dumnezeii cei străini, care erau în mâinile lor, şi cerceii pe care-i aveau în urechi2; şi Iacob i-a ascuns sub stejarul de lângă Sichem, şi pierduţi i-a făcut până-n ziua de astăzi.
5 Şi a plecat Israel de la Sichem; iar peste oraşele dimprejur s-a făcut o frică a lui Dumnezeu şi nu i-au urmărit pe fiii lui Iacob.
6 Şi dacă Iacob a sosit la Luz adică la Betel care se află-n ţara Canaanului, el şi toţi oamenii pe care-i avea,
1 Nu numai idolii aduşi de Rahela (31, 19, 30-35), ci şi cei proveniţi din alte părţi, aflaţi în posesia şi adoraţia casnicilor lui Iacob. În fapt, ruptura cu politeismul.
2 Amulete; podoabe cu încărcătură religioasă.
7 a zidit acolo un jertfelnic şi a numit locul acela El-Bet-El3, pentru că acolo i Se arătase4 Dumnezeu când fugea el de Esau, fratele său.
8 Atunci a murit Debora, doica Rebecăi, şi a fost îngropată mai jos de Betel, sub stejarul pe care Iacob l-a numit Stejarul Plângerii.
9 Aici, în Luz, Dumnezeu i s-a arătat lui Iacob a doua oară după întoarcerea lui din Mesopotamia; şi l-a binecuvântat Dumnezeu
10 şi i-a zis: „Numele tău e Iacob, dar de acum nu Iacob te vei numi, ci Israel va fi numele tău".

11 Şi i-a mai zis Dumnezeu: „Eu sunt Dumnezeul5 tău! Creşte şi înmulţeşte-te! Popoare şi mulţime de neamuri se vor naşte din tine, şi regi răsări-vor din coapsa ta.
12 Ţara pe care le-am dat-o lui Avraam şi lui Isaac ţi-o voi da ţie; ţie şi urmaşilor tăi de după tine voi da pământul acesta”.
13 şi s-a înălţat Dumnezeu de la el, din locul în care-i grăise.
14 Şi a aşezat Iacob un stâlp pe locul unde-i grăise Dumnezeu, un stâlp de piatră, şi a turnat peste el ofrandă6, untdelemn a turnat peste el.
15 Iar locul unde-i grăise Dumnezeu l-a numit Iacob cu numele Betel.
3 Ar însemna: „Dumnezeu-Betel” sau „Dumnezeul-lui-Betel”. Pentru Betel vezi nota de la 28, 19. Cât despre El, (prescurtarea lui Elohim) = Dumnezeu.
4 În Textul Ebraic, acest verb e la plural, ceea ce în traducere ar fi: „i Se arătaseră Dumnezeu”. Unul din fulgerele Vechiului Testament în intuirea Dumnezeului Treimic.
5 În ebraică: El-Şaddai = Dumnezeu-Atotputernicul.
6 A făcut o libaţie.
77
16 Apoi a plecat Iacob din Betel şi şi-a întins cortul dincolo de turnul Gader. Dar a fost că-n timp ce se apropiau ei de7 Efrata, Rahela a născut. Iar naşterea i-a fost grea.
17 şi-n timp ce ea se chinuia să nască, moaşa i-a zis: „Curaj, că ai încă un fecior!”
18 Şi a fost că-n timp ce-şi dădea sufletul că trăgea să moară ea i-a pus copilului numele Ben-oni, adică Fiul-durerii-Mele; dar tatăl său l-a numit Veniamin8.
19 Iar dacă a murit, Rahela a fost îngropată în apropiere de calea ce duce la Efrata (adică la Betleem)9;
20 Iacob a ridicat pe mormântul ei un stâlp de piatră; acesta este Stâlpul Mormântului Rahelei, [în fiinţă] până-n ziua de astăzi.
21 Şi a fost că-n timp ce Israel locuia în ţara aceea10, a intrat Ruben şi s-a culcat cu Bilha, ţiitoarea tatălui său; iar Israel a aflat şi tare rău i-a părut.
22 Fiii lui Iacob au fost doisprezece.
23 Fiii Liei: Ruben, întâi-născutul lui Iacob; Simeon, Levi, Iuda, Isahar şi Zabulon;
24 fiii Rahelei: Iosif şi Veniamin;
7 Literal: „când mai aveau o bucată de drum până la...”. Septuaginta preia ebraicul kibrach = „întindere”, „distanţă”, transcriindu-l havrata, pe care unele versiuni româneşti îl redau ca nume propriu. Despre Efrata vezi nota de la v. 19.
8 Binyamin = „Fiul-Dreptei” (fiul din latura privilegiată, din locul de cinste).
9 Efrata: localitate la început distinctă de Betleem, apoi confundată cu acesta prin faptul că un grup de efrateni s-a strămutat în Betleem. Nu departe de Rama. Nume legat de acela al Rahelei (vezi Mt 2, 16-18).
10 Dincolo de turnul Gader (vezi v. 16). Unele versiuni ale Septuagintei o menţionează drept Migdal-Eder = Turnul Cirezilor.
25 fiii Bilhăi, roaba Rahelei: Dan şi Neftali;
26 şi fiii Zilpei, roaba Liei: Gad şi Aşer. Aceştia sunt fiii lui Iacob, care i s-au născut în Mesopotamia11.
27 Apoi a venit Iacob la Isaac, tatăl său, în Mamvri, la Chiriat-Arba adică Hebron în ţara Canaanului, unde locuiseră Avraam şi Isaac.
28 Iar zilele pe care le-a trăit Isaac au fost o sută optzeci de ani;
29 şi, slăbind, a murit şi li s-a adăugat strămoşilor săi, bătrân şi încărcat de zile; şi l-au îngropat Esau şi Iacob, feciorii săi.
36
Femeile şi urmaşii lui Esau în Canaan şi Seir. Regii şi căpeteniile Edomului.
1 Iar urmaşii lui Esau adică Edom aceştia sunt:
2 Esau şi-a luat femei dintre fetele Canaaneenilor: pe Ada, fata lui Elon Heveul, şi pe Oholibama, fata lui Ana, fiul lui Ţibon Heveul,
3 şi pe Basemata, fata lui Ismael şi sora lui Nebaiot.
4 Ada i l-a născut lui Esau pe Elifaz; Basemata i l-a născut pe Raguel,
5 iar Oholibama i-a născut pe Ieuş, pe Ialam şi pe Core. Aceştia sunt fiii lui Esau, care i s-au născut

în ţara Canaanului.
6 Esau şi-a luat apoi femeile, fiii, fiicele, toţi oamenii săi de casă, toate averile,
11 Lista provine din tradiţia sacerdotală. În realitate, Veniamin se născuse în Canaan (v. 16-18).

toate vitele, tot ce era al lui şi tot ce agonisise el în ţara Canaanului, şi a plecat din Canaan, cât mai departe de Iacob, fratele său,
7 fiindcă averile lor erau prea multe pentru ca ei să mai vieţuiască la un loc, iar pământul pribegiei lor nu-i mai încăpea din pricina turmelor lor, care erau multe.
8 Esau a locuit astfel în muntele Seir. Esau, adică Edom.
9 Iată-i acum şi pe urmaşii ce i s-au născut lui Esau, părintele Edomiţilor, în muntele Seir.
10 Numele fiilor lui Esau sunt acestea: Elifaz, fiul Adei, femeia lui Esau, şi Raguel, fiul Basematei, femeia lui Esau.
11 Lui Elifaz i s-au născut feciori: Teman, Omar, Ţefo, Gatam şi Chenaz.
12 Timna a fost o ţiitoare a lui Elifaz, fiul lui Esau, şi i l-a născut lui Elifaz pe Amalec1. Aceştia sunt copii din Ada, femeia lui Esau.
13 Iată-i acum pe feciorii lui Raguel: Nahat şi Zerah, Şama şi Miza. Aceştia sunt copii din Basemata, femeia lui Esau.
14 Şi iată care-au fost feciorii Oholibamei, fiica lui Ana al lui Ţibon, femeia lui Esau: ea i-a născut lui Esau pe Ieuş, pe Ialam şi pe Core.
15 Iată şi căpeteniile2 fiilor lui Esau: feciorii lui Elifaz, întâi-născutul lui Esau, sunt: căpetenia Teman, căpetenia Omar, căpetenia Ţefo, căpetenia Chenaz,
16 căpetenia Core, căpetenia Gatam şi căpetenia Amalec. Acestea sunt căpeteniile
1 Strămoşul Amaleciţilor, trib nomad din sudul Canaanului şi peninsula Sinai (Iş 17, 8-16).
2 Căpetenii: şefi de trib.
din Elifaz în ţara Edomului; aceştia sunt copii din Ada.
17 Iată-i pe fiii lui Raguel, fiul lui Esau: căpetenia Nahat, căpetenia Zerah, căpetenia Şama şi căpetenia Miza. Acestea sunt căpeteniile din Raguel în ţara Edomului; aceştia sunt fii din Basemata, femeia lui Esau.
18 Iată-i şi pe fiii Oholibamei, femeia lui Esau: căpetenia Ieuş, căpetenia Ialam şi căpetenia Core. Acestea sunt căpeteniile din Oholibama, fata lui Ana şi femeia lui Esau.
19 Aceştia sunt fiii lui Esau şi acestea sunt căpeteniile lor. Acesta este Edom.
20 Iată-i pe fiii lui Seir Horeeanul, locuitorii ţării3: Lotan, Şobal, Ţibeon şi Ana;
21 Dişon, Eţer şi Dişan. Acestea sunt căpeteniile Horeilor, fiii lui Seir, în ţara Edomului.
22 Fiii lui Lotan sunt: Hori şi Heman, iar sora lui Lotan a fost Timna.
23 Iată-i pe fiii lui Şobal: Alvan, Manahat, Ebal, Şefo şi Onam.
24 Şi iată-i pe fiii lui Ţibeon: Aia şi Ana. Acesta este acel Ana care a găsit izvoarele de apă caldă în pustie, când păştea asinii lui Ţibeon, tatăl său.
25 Şi iată-i pe fiii lui Ana: Dişon şi Oholibama, fata lui Ana.
26 Iată-i acum pe fiii lui Dişon: Hemdan, Eşban, Itran şi Cheran.
27 Iată-i pe fiii lui Eţer: Bilhan, Zaavan şi Acan.
28 Şi iată-i pe fiii lui Dişan: Uţ şi Aran.
29 Iată acum căpeteniile Horeilor: căpetenia Lotan, căpetenia Şobal, căpetenia Ţibeon, căpetenia Ana,
3 Populaţia horeeană care locuise în muntele Seir înainte ca Edomiţii să-l fi invadat.

30 căpetenia Dişon, căpetenia Eţer, căpetenia Dişan. Acestea sunt căpeteniile Horeilor, după clanurile lor, în ţara Edomului.
31 Iată-i şi pe regii care au domnit în Edom înainte ca vreun rege să domnească în Israel4:
32 În Edom a domnit Bela, fiul lui Beor; iar cetatea lui se numea Dinhaba.
33 Bela a murit, iar în locul său a domnit Iobab, fiul lui Zerah din Boţra.
34 Iobab a murit, iar în locul său a domnit Huşam, din ţara Temaniţilor.
35 Huşam a murit, iar în locul său a domnit Hadad, feciorul lui Bedad, care i-a bătut pe Madianiţi în câmpul Moab; numele cetăţii sale era Avit.
36 Hadad a murit, iar în locul său a domnit Samla, din Masreca.

37 Samla a murit, iar în locul său a domnit Şaul, din Rehobotul de lângă râu.
38 Şaul a murit, iar în locul său a domnit Baal-Hanan, fiul lui Acbor.
39 Baal-Hanan, fiul lui Acbor, a murit, iar în locul său a domnit Hadar, fiul lui Varad; numele cetăţii lui era Pau, iar numele femeii sale era Mehetabel, fiica lui Matred, fiul5 lui Mezahab.
40 Şi iată numele căpeteniilor din Esau, după clanurile lor, după locurile lor, după ţările şi naţiile lor: căpetenia Timna, căpetenia Alva, căpetenia Ietet,
41 căpetenia Oholibama, căpetenia Ela, căpetenia Pinon,
42 căpetenia Chenaz, căpetenia Teman, căpetenia Mibţar,
4 Adică înainte de Saul. Monarhia edomită nu era dinastică; fiecare rege îşi exercita puterea din propria sa capitală.
5 În Textul Ebraic: „fiica".
43 căpetenia Magdiel, căpetenia Iram. Acestea sunt căpeteniile lui Edom, după aşezările lor în ţara pe care o aveau în stăpânire. Acesta-i Esau, părintele Edomiţilor.
37
Iosif şi fraţii săi.
1 Iacob a locuit în ţara unde trăise ca străin părintele său, în ţara Canaanului.
2 Iată istoria urmaşilor lui Iacob. Iosif era de şaptesprezece ani deci foarte tânăr când păştea oile împreună cu fraţii săi, cu feciorii Bilhăi şi cu feciorii Zilpei, femeile tatălui său; iar el, Iosif, aducea la cunoştinţa lui Israel, tatăl lor, ceea ce se vorbea rău despre ei.
3 Israel îl iubea pe Iosif mai mult decât pe toţi ceilalţi fii ai săi, pentru că el era copilul bătrâneţelor sale, şi-i făcuse o tunică scumpă, cu mâneci lungi1.
4 Fraţii lui, văzând că tatăl lor îl iubea mai mult decât pe toţi ceilalţi fii ai săi, au fost cuprinşi de ură şi nu-i puteau vorbi cu prietenie.
5 Iosif a visat un vis şi l-a povestit fraţilor săi,
6 zicându-le: „Ascultaţi visul pe care l-am visat:
7 Se făcea că noi legam snopi în ţarină; şi iată că snopul meu s-a sculat şi stătea drept, şi iată că snopii voştri s-au strâns roată şi i se închinau snopului meu"2.
1 Tunică princiară, după moda curţilor orientale; mânecile lungi făceau haina incomodă pentru lucru.
2 E vorba de un vis profetic. Istoria lui Iosif de altfel, celebră este, în fapt, istoria iconomiei lui Dumnezeu. Evident sau nu, El este Cel ce conduce „întâmplările" oamenilor; chiar când aceştia I se împotrivesc, ei au devenit, fără s-o ştie, instrumente ale planului divin.

8 Iar fraţii săi i-au zis: „Nu cumva ai să domneşti tu peste noi ca un rege şi-ai să ne stăpâneşti ca un stăpân?"... Şi l-au urât încă şi mai mult, din pricina viselor lui şi din pricina spuselor lui.
9 Şi el a mai visat un alt vis şi l-a povestit tatălui său şi fraţilor săi, zicând: „Iată, am visat şi un alt vis: Soarele şi luna şi unsprezece stele mi se închinau mie".
10 A povestit tatălui său şi fraţilor săi, iar tatăl său l-a certat şi i-a zis: „Ce-nseamnă visul acesta pe care l-ai visat? Nu cumva eu şi mama ta şi fraţii tăi vom veni şi ne vom închina ţie până la pământ?"...
11 Fraţii lui îl invidiau, dar tatăl său punea la inimă spusele.
12 Acuma, fraţii săi plecaseră să pască oile tatălui lor la Sichem,
13 şi Israel i-a zis lui Iosif: „Fraţii tăi, nu pasc ei oile la Sichem? Vino să te trimit la ei". Iar el a zis: „Iată-mă!"
14 Şi i-a zis Israel: „Du-te şi vezi dacă fraţii tăi sunt sănătoşi, ce fac oile, şi să-mi aduci veşti!" Şi l-a trimis din valea Hebronului, iar el s-a dus la Sichem.
15 În timp ce el rătăcea pe câmp, a dat peste el un om; şi omul l-a întrebat: „Ce cauţi?"
16 Iar el a zis: „Pe fraţii mei îi caut. Spune-mi, te rog, unde pasc ei oile?"
17 Omul i-a zis: „Au plecat de aici, căci i-am auzit spunând: Să mergem la Dotan!" şi s-a dus Iosif după fraţii săi, şi i-a găsit la Dotan.
18 Ei însă l-au văzut de departe şi, înainte ca el să li se apropie, au uneltit să-l omoare,
19 zicând fiecare către fratele său: „Uite că vine visătorul acela de vise!
20 Haideţi dar acum să-l omorâm, să-l aruncăm într-o fântână şi să spunem că l-a mâncat o fiară sălbatică; şiom vedea noi ce se va alege de visele lui!"...

21 Ruben însă a auzit şi l-a scos din mâinile lor3 şi a zis: „Să nu-i ridicăm viaţa!”
22 Şi le-a zis Ruben: „Nu vărsaţi sânge! Aruncaţi-l în fântâna aceea din pustie, dar mâna să n-o ridicaţi asupră-i!” Aceasta, ca să-l scape din mâna lor şi să i-l trimită tatălui său.
23 Şi a fost că de-ndată ce Iosif a sosit la fraţii săi, aceştia l-au despuiat pe Iosif de tunica scumpă, cu mâneci lungi, care era pe el,
24 şi l-au luat şi l-au aruncat în fântână; dar fântâna era goală, n-avea apă.
25 Apoi s-au aşezat să mănânce4. Şi dacă şi-au ridicat privirea, iată că o caravană de Ismaeliţi venea de la Galaad, avându-şi ei cămilele încărcate cu tămâie şi balsam şi smirnă, pe care mergeau să le descarce în Egipt.
26 A zis atunci Iuda către fraţii săi: „Ce câştigăm noi dacă ne vom ucide fratele şi-i vom ascunde sângele?
27 Haidem să-l vindem acestor Ismaeliţi, aşa încât mâna noastră să nu fie asupră-i; că e fratele nostru şi carnea noastră”. Iar fraţii săi l-au ascultat.
28 Şi au trecut nişte oameni madianiţi5,
3 De sub puterea (influenţa lor).
4 Literal: „să mănânce pâine”. Expresie ebraică pentru „a mânca”, „a sta la masă”, „a prânzi”.
5 Madianiţi (oameni din Madian): trib nomad, în descendenţa lui Avraam(vezi 25, 2). Amănunt rezultat din întâlnirea a două tradiţii. Se pare că Madianiţii au mers mai departe împreună cu Ismaeliţii, de vreme ce ei i l-au vândut pe Iosif lui Putifar (vezi v. 36).

negustori, şi l-au tras pe Iosif şi l-au scos afară din fântână. Şi l-au vândut pe Iosif cu douăzeci de arginţi Ismaeliţilor, care l-au dus pe Iosif în Egipt.
29 Dar dacă Ruben s-a întors la fântână şi nu l-a văzut pe Iosif în groapă, şi-a sfâşiat hainele
30 şi, întorcându-se spre fraţii săi, a zis: „Băiatul nu mai este! Iar eu, încotro s-o apuc eu acum?”...
31 Atunci ei au luat tunica lui Iosif, au înjunghiat un ied şi au muiat tunica în sânge;
32 şi au trimis tunica cea scumpă, cu mâneci lungi, şi i-au adus-o tatălui lor, spunând: „Uite ce-am găsit!, vezi dacă este tunica fiului tău, ori ba!” 6
33 Iar el a recunoscut-o şi a zis: „Tunica fiului meu!... L-a mâncat o fiară sălbatică..., o fiară l-a sfâşiat pe Iosif!”...
34 Atunci Iacob şi-a sfâşiat hainele, şi-a încins coapsele cu sac7 şi multe zile l-a plâns pe fiul său.
35 Şi toţi fiii săi s-au adunat, şi toate fiicele sale, şi au venit să-l mângâie; dar el nu voia să se mângâie, ci zicea: „Plângând mă voi pogorî la fiul meu în locaşul morţilor!”8 Şi tatăl său îl plângea,
36 în timp ce Madianiţii îl vindeau pe
6 Întreaga replică vădeşte mai mult decât ironie:o răutate sadică.
7 Sac: ţesătură aspră, care înlocuia hainele sfâşiate. Şi una, şi alta: semn de doliu, plângere şi durere.
8 „Locaşul morţilor” încearcă să-l traducă pe ebraicul Şeol: spaţiu subteran, cufundat în întuneric, în care morţii locuiesc ca umbre eterne;
ceva asemănător Hades-ului grecesc.
Iosif în Egipt lui Putifar, famen9 al lui Faraon10 şi mare cămăraş11.
38
Iuda şi Tamara.
1 Şi a fost că-n vremea aceea Iuda s-a despărţit1 de fraţii săi şi s-a aşezat lângă un om din Adulam, care se numea Hira.
2 Văzând Iuda acolo pe fata unui Canaanean, care se numea Şua, el a luat-o de soţie şi a intrat la ea.
3 Iar ea, zămislind, a născut un băiat şi i-a pus numele Ir.
4 Zămislind iarăşi, a născut alt băiat şi i-a pus numele Onan.
5 Şi a mai născut un băiat şi i-a pus numele Şela. Când i-a născut pe aceştia, ea era la Chezib.
6 Iuda a luat pentru Ir, întâiul-său-născut, o femeie cu numele Tamara.
7 Dar Ir, întâiul-născut al lui Iuda, a fost rău în ochii Domnului, iar Dumnezeu a făcut ca el să moară.
8 Atunci Iuda i-a zis lui Onan: „Intră la femeia fratelui tău, fă-ţi datoria
9 Famen (eunuc) în înţelesul de „mare dregător”, „demnitar de mâna-ntâi”. Curtea regală egipteană nu cunoştea eunucii, nici chiar pentru harem, dar termenul a fost împrumutat din Mesopotamia. Vezi şi nota de la FA 8, 27.

10 Faraon: nume generic pentru suveranii Egiptului.
11 Şeful aprovizionării generale a Egiptului. Datorită unor transcrieri sau lecţiuni eronate, termenul a fost tradus când prin „bucătar-şef, când prin „comandantul gărzilor”.
1 Literal: „s-a coborât” (de la): şi-a lăsat fraţii în regiunea muntoasă şi s-a aşezat la Adulam, între Hebron şi Gaza.

de cumnat2 şi ridică-i urmaşi fratelui tău”.
9 Ştiind însă Onan că urmaşii nu vor fi ai lui, de câte ori intra la femeia fratelui său îşi vărsa sămânţa pe pământ, ca să nu-i ridice urmaşi fratelui său.
10 Rea se arăta fapta lui în ochii lui Dumnezeu, Care a făcut ca şi el să moară.
11 Atunci a zis Iuda către Tamara, nora sa: „Stai văduvă în casa tatălui tău până ce Şela, fiul meu, se va face mare”; căci îşi zicea: Nu cumva să moară şi acesta, ca şi fraţii lui! şi s-a dus Tamara şi a trăit în casa tatălui ei.
12 Şi dac-a trecut vreme multă, iată că fata lui Şua, femeia lui Iuda, a murit. Şi după ce Iuda s-a alinat, a urcat la Timna, la cei care-i tundeau oile, împreună cu păstorul său Hira din Adulam.
13 Cineva i-a dat de veste Tamarei, nora sa, zicându-i: „Iată, socrul tău merge la Timna să-şi tundă oile”.
14 Atunci ea şi-a dezbrăcat hainele de văduvie, s-a înfăşurat cu un văl şi, gătindu-se, a ieşit şi a şezut la poarta Enaim, care este în drumul spre Timna. Căci vedea că Şela se făcuse mare şi ea nu-i fusese dată de soţie.
15 Şi dac-a văzut-o Iuda, a crezut că-i o desfrânată3; căci ea îşi avea faţa acoperită, iar el n-a recunoscut-o.
16 Şi abătându-se spre ea din cale, i-a zis: „Lasă-mă să intru la tine!” Căci el nu ştia că e nora lui. Iar ea a zis: „Dacă intri la mine, ce-mi dai?”
2 Fratele soţului mort fără copii avea obligaţia de a se însura cu văduva acestuia; primul lor fiu purta numele celui mort şi-l moştenea (vezi Dt 25, 5-10). Căsătorie legitimată prin „legea leviratului” (de la latinescul levir = „cumnat”).
3 Textual: prostituată.
17 El i-a răspuns: „Îţi voi trimite un ied din turma mea”. Iar ea a zis: „Bine, dar să-mi dai un zălog4 până-l vei trimite”.
18 Răspuns-a Iuda: „Ce zălog să-ţi dau?” Şi ea a zis: „Inelul5 tău, colanul tău6 şi toiagul pe care-l ai în mână”. Şi el i le-a dat şi a intrat la ea; şi ea a rămas grea de la el.
19 Apoi ea s-a ridicat şi s-a dus; şi-a scos vălul şi s-a îmbrăcat iar cu hainele sale de văduvie.
20 Iuda a trimis iedul prin mijlocirea păstorului său din Adulam, ca să ia zălogul de la femeie, dar n-a găsit-o.
21 Şi i-a întrebat pe oamenii locului: „Unde-i desfrânata care şedea lângă drum la Enaim?” Aceia i-au răspuns: „N-a fost aici nici o desfrânată”.
22 El s-a întors la Iuda şi a zis: „N-am găsit-o, iar oamenii locului mi-au spus că n-a fost acolo nici o desfrânată”.
23 Atunci Iuda a zis: „Să şi le ţină! numa să nu ne facem de râs: iată, eu i-am trimis iedul, iar tu n-ai găsit-o”.
24 Şi a fost că după vreo trei luni i s-a spus lui Iuda: „Tamara, noru-ta, s-a desfrânat, şi iată c-a rămas însărcinată din desfrânare”. Iar Iuda a zis: „Scoateţi-o, şi să fie arsă!”7
25 Dar pe când o duceau, ea a trimis să i se spună socrului său: „De la omul căruia
4 Garanţie; gaj.
5 În Textul Ebraic: „inelul cu pecete”; sigiliul purtat pe deget pentru parafarea unor acte, deci un obiect care poartă identitatea precisă a posesorului.
6 Ca şi inelul-sigiliu, colanul îi era lui Iacob un însemn de nobleţe; nu mai puţin va fi fost toiagul, cu anume podoabe şi iniţiale gravate-n metal.
7 Arderea de vie era o pedeapsă mai rară, prevăzută în Lv 21, 9 pentru prostituţia practicată de fiica unui preot. Oricum, Tamara era încă sub autoritatea socrului ei.

îi aparţin aceste lucruri, de la el sunt eu însărcinată”. Şi a zis: „Spune ale cui sunt inelul, colanul şi toiagul acesta!”

26 Iuda le-a recunoscut şi a zis: „Tamara e mai dreaptă decât mine; fiindcă e drept că nu i-am dat-o lui Şela, fiul meu”8. Şi de atunci n-a mai cunoscut-o.
27 Şi a fost că-n vremea când ea era să nască, iată că-n pântecele ei erau doi gemeni.
28 Şi a fost că-n timp ce ea năştea, s-a ivit mâna unuia din ei; iar moaşa i-a prins mâna şi i-a legat un fir de aţă roşie, zicând: „Acesta a ieşit întâi”.
29 Dar acesta şi-a tras mâna înapoi, şi îndată a ieşit fratele lui. Şi ea a zis: „Cum de-ai făcut tu spărtură prin gard?...”. Şi i-au pus numele Fares9.
30 Apoi a ieşit şi fratele său, cu firul de aţă roşie la mână; şi i s-a pus numele Zara10.
39
Iosif în Egipt. Femeia lui Putifar. Iosif în temniţă.
1 Aşadar, Iosif a fost dus în Egipt, iar Putifar, eunucul lui Faraon şi mare cămăraş, bărbat egiptean, l-a cumpărat din mâna Ismaeliţilor care-l duseseră acolo.
8 Cu un teribil simţ al datoriei, în virtutea conştiinţei că ea e principalul instrument al perpetuării neamului, Tamara urmărise un singur scop: să aibă un copil de acelaşi sânge cu al soţului decedat.
9 Fares = „spărtură”, „deschizătură”, „breşă”. Din tribul acestuia, prin Rut, se va naşte David.
10 Ebraicul Zerah = roşul puternic al zorilor.
2 Domnul era cu Iosif; acesta devenea omul izbânzilor şi trăia în casa stăpânului său, egipteanul,
3 iar stăpânul său vedea că Domnul este cu el şi că tot ce făcea el, făcea şi Domnul să sporească-n mâinile lui.
4 Aşa că Iosif a aflat trecere în ochii stăpânului său, care l-a plăcut şi l-a pus peste casa sa şi i-a dat lui Iosif pe mână tot ce avea el.
5 Şi a fost că după ce l-a pus peste casa sa şi peste toate câte avea, de dragul lui Iosif a binecuvântat Domnul casa egipteanului; şi era binecuvântarea Domnului peste tot ce avea el în casa şi-n ţarina sa.
6 Pe mâna lui Iosif a lăsat el tot ce avea; avându-l pe el, n-avea grijă de nimic în afară de-mbucătura pe care-o mânca. Iosif era bine făcut la trup şi frumos la chip.
7 Şi a fost că, după toate acestea, femeia stăpânului său şi-a pus ochii pe Iosif şi i-a zis: „Culcă-te cu mine!”
8 Dar el n-a vrut; dimpotrivă, a zis către femeia stăpânului său: „Dacă, datorită mie, stăpânul meu nu duce grijă de nimic în casa lui, dacă pe toate câte le are le-a dat pe mâna mea,
9 dacă-n casa aceasta nu-i nimeni mai mare decât mine şi de la nimic nu sunt oprit fără numai de la tine pentru că eşti femeia lui -, cum să-i fac eu lui un astfel de rău şi să păcătuiesc în faţa lui Dumnezeu?”
10 Şi cu toate că ea-i vorbea lui Iosif în fiecare zi, el n-o asculta să se culce cu ea, ca să fie cu ea.
11 Dar a fost că-ntr-o bună zi a venit Iosif în casă pentru treburile sale; şi cum nimeni dintre ai casei nu era înlăuntru,

12 ea l-a apucat de haină şi i-a zis: „Culcă-te cu mine!” Dar el, lăsându-şi haina în mâinile ei, a fugit şi a ieşit afară.
13 Când a văzut ea că el şi-a lăsat haina-n mâinile ei şi a fugit şi a ieşit afară,
14 atunci şi-a strigat casnicii şi le-a zis: „Uitaţi-vă, ne-a adus un slugoi evreu1 ca să-şi bată joc de noi2; că a venit la mine-nlăuntru şi mi-a zis: Culcă-te cu mine! Eu însă am strigat cât am putut,
15 iar el, dac-a auzit că am ridicat glasul şi am strigat, şi-a lăsat haina la mine, a luat-o la fugă şi a ieşit afară...”.
16 Şi a ţinut haina la ea până ce stăpânul a venit la casa lui.
17 Atunci i-a spus şi lui aceeaşi poveste, zicând: „Slugoiul evreu, pe care tu l-ai adus la noi, a venit la mine să-şi bată joc de mine şi mi-a zis: Am să mă culc cu tine!
18 Dar când a auzit că mi-am ridicat glasul şi am strigat, şi-a lăsat haina la mine, a luat-o la fugă şi a ieşit afară”.
19 Şi a fost că de-ndată ce stăpânul lui [Iosif] a auzit cuvintele femeii sale, câte-i spusese ea, zicând: „Iată cum s-a purtat slugoiul tău cu mine!”, s-a aprins de mânie.
20 Şi luându-l stăpânul pe Iosif, l-a aruncat în temniţă, în locul unde erau închişi întemniţaţii regelui, acolo, la popreală.
21 Dar Domnul era cu Iosif; milă a revărsat asupră-i şi i-a dăruit trecere în ochii mai-marelui temniţei.

1 Evrei: nume cu care la început numai străinii (neevreii) îi numeau pe Israeliţi. Vezi şi nota de la 14, 13.
2 Un plural al abilităţii strategice, menit să-i atragă femeii solidarizarea rudelor şi subalternilor.
22 Iar mai-marele temniţei a dat pe mâna lui Iosif temniţa şi pe toţi osândiţii care erau în temniţă. Şi orice era de făcut acolo, el făcea.
23 Mai-marele temniţei nu se mai temea de nimic, fiindcă toate erau pe mâna lui Iosif; fiindcă Domnul era cu el, şi tot ce făcea el făcea şi Domnul să sporească-n mâinile lui.
40
Iosif tâlcuieşte visele dregătorilor lui Faraon.
1 Şi a fost că, la o vreme după aceasta, marele paharnic al regelui Egiptului şi marele pitar au greşit împotriva stăpânului lor, regele Egiptului.
2 şi s-a mâniat Faraon pe cei doi dregători1 ai săi: pe marele paharnic şi pe marele pitar,
3 şi i-a pus sub pază2 în casa căpeteniei gărzii, în temniţa unde era închis Iosif.
4 Căpetenia gărzii l-a rânduit pe Iosif pe lângă ei, iar el i-a slujit; şi pentru câtăva vreme ei au rămas sub pază.
5 într-o noapte însă marele pitar şi marele paharnic ai regelui Egiptului, care erau închişi în temniţă, au visat amândoi vise; dar fiecare visul său şi fiecare vis cu înţelesul lui.
6 Când Iosif a intrat la ei dimineaţa, a văzut că erau abătuţi.
7 Şi i-a întrebat Iosif pe dregătorii lui Faraon, care erau cu el sub pază în casa stăpânului său: „De ce vă sunt feţele triste pe ziua de azi?"
1 Literal: fameni (eunuci). Vezi nota de la 37, 36.
2 În fapt, sub supraveghere controlată.

8 Iar ei au răspuns: „Am visat câte un vis şi nu-i nimeni să ni-l tâlcuiască". Iosif le-a zis: „Oare tâlcuirile nu sunt ele de la Dumnezeu?3 Aşadar, spuneţi-mi-le mie!"
9 Marele paharnic i-a povestit lui Iosif visul său. A zis: „În somnul meu, o viţă de vie era înainte-mi;
10 iar pe viţă, trei mlădiţe. Şi dac-a odrăslit, dădea-n vlăstari ciorchini de struguri copţi.
11 Paharul lui Faraon era în mâna mea; am luat un strugure, l-am stors în paharul lui Faraon şi am dat paharul în mâna lui Faraon".
12 Iosif i-a zis: „Iată-i tâlcuirea: Cele trei mlădiţe sunt trei zile.
13 După trei zile îşi va aminti Faraon de dregătoria ta şi te va pune iarăşi în slujbă; şi-i vei da lui Faraon paharul în mână, aşa cum o făceai şi înainte, când erai paharnicul său.
14 Dar adu-ţi aminte de ce-am fost eu pentru tine, când va fi să-ţi meargă ţie-n plin; fă-mi binele de a-i aminti lui Faraon de mine şi scoate-mă din această închisoare;
15 căci cu vicleşug m-au răpit4 din ţara Evreilor, şi nici aici n-am făcut nimic; cu toate acestea, iată că m-au aruncat în groapa5 aceasta".
3 Tâlcuirile Îi aparţin lui Dumnezeu, iar nu ghicitorilor de profesie, magicieni idolatri, pe care cei doi demnitari i-ar fi consultat în stare de libertate (vezi 41, 8).
4 Literal: „m-au furat".
5 Cuvântul folosit aici e acelaşi ca în 37, 20-24, lakkos putând însemna „fântână", „puţ", dar şi „groapă" sau, prin extindere, „temniţă" (o groapă era folosită uneori drept închisoare, vezi Dn 6, 11). Îngropat şi înălţat, Iosif capătă astfel şi o dimensiune simbolică, aceea de prefigurare a pogorârii şi învierii lui Hristos.
16 Şi dacă marele pitar a văzut cât de bine a tâlcuit, a zis către Iosif: „Am avut şi eu un vis: Se făcea că purtam pe cap trei coşuri cu pâine.
17 Iar în coşul cel mai de deasupra erau tot felul de aluaturi coapte de pitar pentru masa lui Faraon, dar păsările cerului le mâncau din coşul de pe capul meu".
18 Răspunzând acestuia, Iosif i-a zis: „Iată-i tâlcuirea: Cele trei coşuri sunt trei zile.
19 Încă trei zile, şi Faraon îţi va lua capul şi te va spânzura de un copac, iar păsările cerului se vor înfrupta din carnea ta".
20 Şi a fost că în cea de a treia zi, care era ziua de naştere a lui Faraon, acesta a făcut ospăţ pentru toţi curtenii săi; şi-n mijlocul curtenilor săi şi-a adus aminte de dregătoria marelui paharnic şi de aceea a marelui pitar;

21 pe marele paharnic l-a aşezat din nou în dregătoria lui, iar acesta îi dădea lui Faraon paharul în mână;
22 iar pe marele pitar l-a spânzurat, aşa cum le tâlcuise Iosif.
23 Dar marele paharnic nu şi-a mai adus aminte de Iosif; îl uitase.
41
Iosif tâlcuieşte visele lui Faraon.
1 Şi a fost că după doi ani a avut şi Faraon un vis. Se făcea că stătea lângă Râu1;
1 E vorba de Nil, nume a cărui rădăcină egipteană înseamnă „Râul" sau „Fluviul". De apele Nilului depindeau în exclusivitate fertilitatea şi belşugul agricol.

2 şi iată, din Râu au ieşit şapte vaci, frumoase la vedere şi grase la trup, şi păşteau pe mal.
3 Dar din râu au ieşit după ele alte şapte vaci, urâte la vedere şi slabe la trup, şi stăteau pe malul Râului lângă celelalte vaci;
4 şi vacile cele urâte şi slabe la trup le-au înghiţit pe cele şapte vaci frumoase la vedere şi grase. Atunci Faraon s-a trezit.
5 Apoi iar a adormit şi a avut un al doilea vis: Iată că şapte spice de grâu, pline şi frumoase, creşteau dintr-un singur pai;
6 dar iată că după ele s-au ivit alte şapte spice, subţiri şi pălite de vântul de răsărit;
7 şi cele şapte spice subţiri şi pălite le-au înghiţit pe cele şapte spice frumoase şi pline. Atunci s-a trezit Faraon, şi iată că era un vis!
8 Iar dacă s-a făcut dimineaţă, sufletul i s-a tulburat; şi a trimis să-i cheme pe toţi magii Egiptului şi pe toţi înţelepţii lui; şi le-a povestit Faraon visul, dar nu era cine să i-l tâlcuiască lui Faraon.
9 Atunci marele paharnic a prins a-i grăi lui Faraon şi i-a zis: „Astăzi îmi aduc aminte de păcatul meu2.
10 S-a mâniat odată Faraon pe dregătorii săi şi ne-a pus sub pază în casa căpeteniei gărzii, pe mine şi pe marele pitar.
11 Amândoi am visat atunci câte un vis în aceeaşi noapte şi eu, şi el -, fiecare având un vis cu însemnare deosebită.
12 Era cu noi acolo un tânăr evreu, un
2 În Textul Ebraic: „de păcatele mele" (greşalele împotriva lui Faraon); în Septuaginta: „de păcatul meu" (acela de a-l fi dat uitării pe Iosif).
rob al căpeteniei gărzii; şi dacă i le-am spus, el ni le-a tâlcuit.
13 Şi cum ne-a tâlcuit el, aşa s-a şi întâmplat: eu am fost din nou aşezat în dregătoria mea, iar acela a fost spânzurat".
14 Atunci a trimis Faraon şi l-a chemat pe Iosif. Şi de-ndată l-au scos din temniţă, l-au tuns, i-au dat haine curate, şi aşa a venit la Faraon.
15 Iar Faraon i-a zis lui Iosif: „Am avut un vis, dar nu-i cine să mi-l tâlcuiască. Eu însă am aflat spunându-se despre tine că numa ce auzi visele, le şi tâlcuieşti".
16 Iosif i-a răspuns lui Faraon, zicându-i: „Nu eu, ci Dumnezeu îi va da lui Faraon un răspuns mântuitor".
17 Faraon i-a grăit apoi lui Iosif, zicându-i: „Iată că-n visul meu stăteam pe malul Râului;
18 şi iată că din Râu au ieşit şapte vaci grase la trup şi frumoase la vedere şi păşteau pe mal;
19 şi iată că după ele au ieşit alte şapte vaci, rele şi urâte la vedere şi slabe la trup, de-o urâţenie cum eu n-am văzut în toată ţara Egiptului;
20 iar cele şapte vaci urâte şi slabe le-au înghiţit pe cele şapte vaci dintâi, frumoase şi grase,
21 şi măcar că acestea intraseră cu totu-n pântecele lor, nu se cunoştea că le intraseră-n pântece: erau tot atât de urâte la vedere ca şi la-nceput. Şi dacă m-am trezit, am adormit din nou.
22 şi-n visul meu am văzut cum dintr-un singur pai au ieşit şapte spice pline şi frumoase.
23 Şi după ele au ieşit alte şapte spice, subţiri şi pălite de vântul de răsărit;

24 şi cele şapte spice subţiri şi pălite le-au înghiţit pe cele şapte spice frumoase şi pline. Le-am spus pe acestea magilor, dar nimeni n-a fost să mi le tâlcuiască".
25 I-a zis Iosif lui Faraon: „Visul lui Faraon este unul: Dumnezeu i-a arătat lui Faraon ceea ce va să facă.

26 Cele şapte vaci frumoase sunt şapte ani, cele şapte spice frumoase sunt şapte ani: visul lui Faraon este unul.
27 Cele şapte vaci urâte şi slabe, care au ieşit după ele, sunt şapte ani; cele şapte spice subţiri şi pălite de vântul de răsărit sunt şapte ani: vor fi şapte ani de foamete.
28 Acesta-i cuvântul pe care i l-am spus lui Faraon: Dumnezeu i-a arătat lui Faraon ceea ce va să facă.
29 Iată, vin şapte ani de mare belşug în tot pământul Egiptului.
30 După ei vor veni şapte ani de foamete; uitat va fi tot belşugul în ţara Egiptului, foametea va secătui ţara,
31 iar belşugul nu va mai fi cunoscut în ţară din pricina foametei de după el, că va fi foarte grea.
32 Şi dacă visul i s-a arătat lui Faraon de două ori, e pentru că Dumnezeu şi-a hotărât cuvântul şi Se grăbeşte să-l plinească.
33 Şi acum, să aleagă Faraon un bărbat priceput şi înţelept şi să-l aşeze peste toată ţara Egiptului.
34 Aceasta să facă Faraon, şi să aşeze ispravnici3 peste ţară, pentru ca-n cei şapte ani de belşug să adune a cincea parte din strânsura4 Egiptului.
3 Guvernatori teritoriali. Iosif se dovedeşte şi bun organizator.
4 Literal: „din pământul" („roadele pământului").
35 Să adune ei toate bucatele celor şapte ani buni care vin şi să dea grâul pe mâna lui Faraon, iar bucatele să fie puse sub pază prin cetăţi;
36 aceste bucate vor fi rezerva ţării pentru cei şapte ani de foamete ce vor veni în ţara Egiptului, şi astfel ţara nu va pieri de foame".
37 Aceste cuvinte au plăcut lui Faraon şi tuturor dregătorilor săi.
38 Şi le-a zis Faraon tuturor dregătorilor săi: „Am mai găsi noi oare un om ca el, în care să fie duhul lui Dumnezeu?"5
39 Apoi a zis Faraon către Iosif: „De vreme ce Dumnezeu ţi-a descoperit ţie toate acestea, om mai înţelept şi mai priceput decât tine nu se află.
40 Tu să fii dar în fruntea casei mele6. Tot poporul meu se va supune poruncii tale, iar eu numai prin tronul meu voi fi mai mare decât tine!"
41 I-a zis Faraon lui Iosif: „Iată, eu te pun astăzi peste toată ţara Egiptului!",
42 şi şi-a scos Faraon inelul din deget şi l-a pus în degetul lui Iosif, l-a îmbrăcat în haină de vison, i-a pus la gât colan de aur,
43 şi a făcut să fie purtat în cea de a doua sa trăsură, şi crainicul striga înainte-i: „Abrek!"7 şi-n felul acesta l-a pus peste toată ţara Egiptului.
5 În „duhul lui Dumnezeu" sunt concentrate înţelepciunea, priceperea, ştiinţa şi iscusinţa: vezi Iş 31, 3. De notat că în toată această relatare nu sunt implicaţi zeii Egiptului, ci Dumnezeul lui Israel.
6 Literal: „peste casa mea"; intendent; ispravnic.
7 „Abrek" e numai în Textul Ebraic. Cuvânt de origine incertă (poate egipteană), el se traduce fie prin „Atenţiune!", fie prin „Cădeţi în genunchi!" Mai târziu, la curtea otomană, făcea parte din ceremonialul de învestitură a marelui vizir.
88
44 Apoi Faraon a zis către Iosif: „Eu sunt Faraon! În toată ţara Egiptului nimeni nu-şi va mişca mâna sau piciorul fără-ncuviinţarea ta!"
45 Şi l-a numit Faraon pe Iosif cu numele de Ţafnat-Paneah8 şi i-a dat-o de soţie pe Asineta, fiica lui Potifera9, marele preot din Iliopolis10.
46 Iosif era de treizeci de ani când s-a înfăţişat înaintea lui Faraon, regele Egiptului. Ieşind apoi Iosif de la faţa lui Faraon, a cutreierat toată ţara Egiptului.
47 şi-n cei şapte ani de belşug a rodit pământul cu mare rodnicie.
48 Iar el a adunat toate bucatele celor şapte ani care-au fost cu belşug în ţara Egiptului şi le-a pus prin cetăţi, în fiecare cetate punând strânsura câmpurilor dimprejur.
49 A strâns Iosif grâu îmbelşugat ca nisipul mării, până ce nu l-au mai putut socoti, de mult ce era.
50 Înainte însă de a fi sosit cei şapte ani de foamete, lui Iosif i s-au născut doi fii, aduşi pe lume de Asineta, fata lui Potifera, preotul din Iliopolis.
51 Celui întâi-născut i-a pus Iosif numele Manase, „pentru că [şi-a zis el] m-a făcut Dumnezeu să-mi uit toate necazurile şi toată casa tatălui meu";

52 iar celuilalt i-a pus numele Efraim, „pentru că [şi-a zis el] Dumnezeu m-a făcut roditor în pământul suferinţei mele”.
53 Iar după ce au trecut cei şapte ani de belşug care au fost în ţara Egiptului,
8 Ţafnat-Paneah: nume egiptean care poate însemna „A zis Dumnezeu: El e viu” sau „omul care ştie tot”.
9 O altă formă a numelui lui Putifar.
10 Sau „Heliopolis”; localitate la nord-est de actualul Cairo, centrul cultului lui Ra, zeul solar.
54 au prins a veni cei şapte ani de foamete, după cum spusese Iosif. Foamete s-a făcut atunci în toate ţările, dar în toată ţara Egiptului era pâine.
55 Când însă a flămânzit şi toată ţara Egiptului, atunci poporul a strigat la Faraon să-i dea pâine, dar Faraon a zis către toţi Egiptenii: „Duceţi-vă la Iosif; ce vă va spune el, aceea faceţi!”
56 Şi dacă foametea s-a-ntins pe tot cuprinsul ţării, a deschis Iosif toate grânarele şi vindea pâine tuturor Egiptenilor.
57 Dar toate ţările veneau în Egipt să cumpere pâine de la Iosif, căci foametea se înstăpânise-n tot pământul.
42
Întâia călătorie a fraţilor lui Iosif în Egipt.
1 Aflând Iacob că este grâu în Egipt, a zis către fiii săi: „Ce vă uitaţi unul la altul?
2 Iată, am auzit că este grâu în Egipt. Coborâţi-vă1 acolo şi cumpăraţi ceva bucate, ca să ne ţinem în viaţă şi să nu murim”.
3 Atunci fraţii lui Iosif, zece din ei, s-au coborât să cumpere grâu din Egipt;
4 dar pe Veniamin, fratele lui Iosif, nu l-a trimis Iacob cu fraţii săi, pentru că-şi zicea: „Nu cumva să i se întâmple ceva rău!”
5 Au venit deci fiii lui Israel să cumpere şi ei printre alţii care veneau, căci foametea bântuia şi-n pământul Canaanului.
1 Din centrul muntos al Palestinei se „cobora”, într-adevăr, spre şesurile Nilului.
89
6 Iar Iosif era căpetenie peste ţară; tot el era cel ce vindea la tot poporul ţării. Şi dac-au sosit şi fraţii lui Iosif, i s-au închinat până la pământ.
7 De-ndată ce Iosif şi-a văzut fraţii, i-a recunoscut, dar s-a prefăcut a le fi străin şi le-a grăit aspru, zicând: „Voi, de unde-aţi venit?” Iar ei au zis: „Din ţara Canaanului, să cumpărăm bucate”.
8 Aşa că Iosif i-a recunoscut pe fraţii săi, dar ei nu l-au recunoscut.
9 Atunci Iosif şi-a adus aminte de visele pe care le visase despre ei şi le-a zis: „Voi sunteţi spioni. De-aia aţi venit, să puneţi ochii pe punctele slabe ale ţării!”
10 Ei au zis: „Nu, domnul nostru! Robii tăi au venit să cumpere bucate.
11 Noi suntem toţi feciorii unui singur om, suntem oameni cinstiţi, robii tăi nu sunt spioni...”.
12 Iar el le-a zis: „Nu!: să luaţi la ochi punctele slabe ale ţării, de-aia aţi venit!...”.
13 Ei au zis: „Noi, robii tăi, suntem doisprezece fraţi în ţara Canaanului, cel mai mic e acum împreună cu tatăl nostru, iar unul nu mai este”2.
14 Dar Iosif le-a zis: „E-ntocmai cum v-am spus eu când am zis că sunteţi spioni.
15 Veţi fi însă puşi la-ncercare: Pe viaţa lui Faraon3, nu veţi pleca din locul acesta decât numai dacă fratele vostru cel mai mic va veni aici.
2 „Nu mai este”: exprimare prudentă, care nu implică neapărat moartea celui în cauză (vezi şi v. 32). Cei zece se simt obligaţi să dea amănunte familiale spre a dovedi că nu au intenţii rele. Jurământ obişnuit la Egipteni.
16 Trimiteţi pe unul din voi să-l aducă pe fratele vostru; voi însă rămâneţi la popreală până ce se va dovedi dacă spusele voastre sunt adevărate ori ba; de nu4, pe viaţa lui Faraon: sunteţi într-adevăr spioni”.
17 Şi i-a pus sub pază vreme de trei zile.
18 Iar a treia zi le-a zis: „Faceţi asta, şi veţi fi vii căci eu mă tem de Dumnezeu -:5
19 De sunteţi oameni paşnici, unul dintre voi6 să rămână la popreală-n închisoare, iar voi mergeţi şi duceţi grâul pe care l-aţi cumpărat
20 şi să mi-l aduceţi pe fratele vostru cel mai mic; atunci vor fi spusele voastre vrednice de crezare şi nu veţi muri”. Iar ei au făcut aşa.

21 Şi ziceau unii către alţii: „Vai nouă, că-ntr-adevăr am păcătuit împotriva fratelui nostru! căci am văzut cum se zbuciuma sufletu-n el când se ruga de noi, dar noi nu l-am auzit; iată de ce-a venit peste noi această urgie!”
22 Atunci răspunzând Ruben, le-a zis: „Nu v-am spus eu vouă să nu vă faceţi păcat împotriva băiatului? Dar voi nu m-aţi ascultat, şi iată că sângele lui cere răzbunare”.
23 Ei însă nu ştiau că Iosif înţelege, pentru că el vorbise cu ei prin tălmaci7.
24 Atunci Iosif s-a-ndepărtat de ei şi a plâns. Apoi a venit din nou la ei şi le-a vorbit; şi l-a luat dintre ei pe Simeon şi l-a legat în faţa ochilor lor.
4 Condiţional cu înţeles larg: dacă nu veţi accepta proba; dacă, acceptând-o, nu-l veţi aduce pe fratele vostru. Strategie prin care Iosif îşi constrânge fraţii să i-l aducă pe Veniamin.
5 Atitudinea lui Iosif se îndulceşte, iar el o motivează.
6 Literal: „un frate de-al vostru”.
7 Literal: „între ei era un tălmaci”.

25 După aceea a poruncit Iosif să li se umple sacii cu grâu, argintul fiecăruia să i se pună în sacul său, şi să li se dea merinde pentru drum. Şi li s-a făcut întocmai.
26 Şi punându-şi ei grâul pe asini, au plecat de acolo.
27 Dar când unul din ei şi-a dezlegat sacul ca să-şi hrănească asinii la locul de popas, şi-a văzut argintul în gura sacului
28 şi a zis către fraţii săi: „Mi s-a înapoiat argintul, iată-l în sacul meu!”... Atunci le-a pierit inima, şi cu spaimă ziceau unul către altul: „Ce-a făcut oare Dumnezeu cu noi?”...
29 Iar dacă au venit la Iacob, tatăl lor, în ţara Canaanului, i-au povestit toate câte li se întâmplaseră, zicând:
30 „Omul care-i stăpân peste ţara aceea ne-a vorbit cu asprime şi ne-a pus sub pază, ca şi cum noi ne-am fi dus să-i spionăm pământul.
31 Dar noi i-am spus: Suntem oameni paşnici, nu suntem spioni;
32 noi suntem doisprezece fraţi, fii ai aceluiaşi părinte; e unul care nu mai este, iar cel mai mic este acum împreună cu tatăl nostru în ţara Canaanului...
33 Însă omul care-i stăpân peste ţara aceea ne-a zis: Iată cum voi cunoaşte eu că sunteţi paşnici: Lăsaţi aici la mine pe unul din fraţi, luaţi-vă grâul pe care l-aţi cumpărat pentru familia voastră, şi duceţi-vă;
34 dar să-l aduceţi la mine pe fratele vostru cel mai mic, şi atunci voi cunoaşte că nu sunteţi spioni, că sunteţi oameni paşnici; pe fratele vostru8 vi-l
8 Simeon (ostaticul).
voi da îndărăt, iar voi veţi putea să cutreieraţi ţara pentru negoţ”.
35 Dar când ei şi-au deşertat sacii, iată că-n sacul fiecăruia era punga cu argintul său; şi dac-au văzut, ei şi tatăl lor, pungile cu argintul lor, au fost cuprinşi de spaimă.
36 Şi le-a zis Iacob, tatăl lor: „M-aţi lăsat fără copii: Iosif nu mai este, Simeon nu mai este, şi-acum vreţi să mi-l luaţi pe Veniamin! Pe mine cade totul...”.
37 Dar Ruben i-a grăit tatălui său, zicând: „Dă-mi-l mie în seamă, şi eu ţi-l voi aduce înapoi; dacă nu ţi-l voi aduce, să-i omori pe cei doi feciori ai mei!”
38 Dar el a zis: „Nu! Fiul meu nu se va coborî cu voi [în Egipt], pentru că fratele lui a murit şi doar el a rămas9. Dacă i se întâmplă vreun rău pe calea-n care-aveţi a merge, atunci cu-ntristare îmi veţi pogorî cărunteţile în locaşul morţilor”10.
43
A doua călătorie a fraţilor lui Iosif în Egipt.
1 Dar foametea se-nteţea pe pământ.
2 Şi a fost că dac-au isprăvit ei de mâncat grâul pe care-l aduseseră din Egipt, tatăl lor le-a zis: „Duceţi-vă din nou de ne cumpăraţi ceva bucate!”
3 Dar Iuda i-a grăit: „Cu jurământ ni s-a jurat nouă omul acela când a zis: la mine nu veţi mai ajunge1 dacă fratele vostru cel mai mic nu-i cu voi...
9 Din cei doi fii ai Rahelei.
10 Pentru „locaşul morţilor” vezi nota de la 37, 35.
1 Literal: „faţa mea nu veţi vedea-o”...

4 Aşadar, dacă-l trimiţi cu noi pe fratele nostru, ne vom coborî [în Egipt] să-ţi cumpărăm bucate;
5 dar dacă nu-l trimiţi pe fratele nostru cu noi, nu ne vom coborî, căci omul ne-a spus-o: la mine nu veţi mai ajunge dacă fratele vostru cel mai mic nu-i cu voi!”
6 Israel a zis: „De ce mi-aţi făcut voi mie răul acesta, de a-i fi spus acelui om că mai aveţi un frate?...
7 Ei au răspuns: „El, omul acela, este cel ce ne-a întrebat despre noi şi despre neamul nostru: tatăl vostru mai trăieşte? mai aveţi voi vreun frate?... Noi i-am răspuns după cum ne-a întrebat. De unde era să ştim noi că el ne va zice: aduceţi-l pe fratele vostru!?...”.
8 Iuda însă a zis către Israel, tatăl său: „Trimite băiatul cu mine, şi ne vom ridica şi vom merge ca să trăim şi să nu murim, atât noi cât şi tu şi cei ce sunt în grija noastră.
9 Îl iau eu pe răspunderea mea; din mâna mea să-l ceri. Dacă nu ţi-l aduc şi nu ţi-l voi înfăţişa, vinovat să fiu eu faţă de tine în toate zilele vieţii mele;
10 că de n-am fi zăbovit atât, ne-am fi întors acum a doua oară”.
11 A zis atunci Israel, tatăl lor: „Dacă-i pe-aşa, ei bine, faceţi aşa: luaţi în tărhaturile voastre câte ceva din roadele pământului şi duceţi-i-le omului în dar: puţin balsam şi puţină miere, tămâie şi smirnă şi migdale şi alune.
12 Luaţi cu voi argint de două ori mai mult; duceţi cu voi argintul care v-a fost pus înapoi în sacii voştri: poate c-a fost o greşeală.
13 Luaţi-l pe fratele vostru şi porniţi la drum: întoarceţi-vă la omul acela.
14 Iar Dumnezeul meu2 să vă dea trecere pe lângă omul acela, ca să vi-l dea şi pe celălalt frate al vostru, şi pe Veniamin. Cât despre mine, de-mi va fi dat să rămân fără copii, să rămân!”
15 Şi luând bărbaţii cu ei aceste daruri, au luat şi argint de două ori mai mult, l-au luat şi pe Veniamin, au pornit la drum şi s-au coborât în Egipt şi i s-au înfăţişat lui Iosif.
16 Dar când Iosif l-a văzut între ei şi pe Veniamin, fratele său cel de-o mamă, a zis către iconomul casei sale: „Adu-i pe oamenii aceia în casă, şi-njunghie din vite şi găteşte, pentru că oamenii vor prânzi cumine!”
17 Iar omul a făcut aşa cum îi spusese Iosif, şi i-a adus pe oameni în casa lui Iosif.
18 Iar oamenii, văzând că sunt aduşi în casa lui Iosif, au zis: „Din pricina argintului ce ne-a fost înapoiat în saci data trecută, de-aceea ne duc înlăuntru, ca să ne găsească pricină, să se arunce asupra noastră, să ne facă robi şi să ne ia asinii”.
19 Şi apropiindu-se ei de iconomul casei lui Iosif, i-au vorbit în uşa casei şi i-au zis:
20 „Rugămu-ne, domnule..., a mai fost o dată când noi ne-am coborât aici să cumpărăm bucate;
21 dar a fost că dac-am ajuns la locul de popas şi ne-am dezlegat sacii, iată că argintul fiecăruia era-n gura sacului său, argintul nostru-n chiar greutatea lui; aşa că l-am adus acum îndărăt, noi cu mâinile noastre;
22 iar pentru cumpărat bucate am adus alţi bani; nu ştim cine ne-a pus nouă
2 În Textul Ebraic: El-Şaddai = Dumnezeu-Atotputernicul.

argintul în sacii noştri”.
23 Iar acela le-a zis: „Fiţi pe pace, nu vă temeţi: Dumnezeul vostru şi Dumnezeul părinţilor voştri este Cel ce-n sacii voştri v-a pus vouă comoară. Cât despre argintul vostru, e la mine-n toată rânduiala”. Şi le-a adus pe Simeon.
24 Şi le-a adus apă să-şi spele picioarele, iar pentru asinii lor a dat nutreţ.
25 Iar ei şi-au pregătit darurile pentru când avea să vină Iosif la amiază, căci aflaseră că vor prânzi acolo.
26 Când Iosif a venit acasă, ei în casă i-au înfăţişat darurile pe care le aveau în mâini şi i s-au închinat cu faţa pân’ la pământ.
27 Iar el i-a întrebat: „Cum vă aflaţi?” Apoi a zis: „Dar bătrânul vostru tată, de care mi-aţi vorbit deunăzi, e sănătos? mai trăieşte?”3
28 Ei au zis: „Robul tău, tatăl nostru, e sănătos, încă trăieşte”. Şi Iosif a zis: „Binecuvântat de Dumnezeu este omul acela!” Iar ei s-au plecat şi i s-au închinat.
29 Dar dacă Iosif şi-a ridicat ochii, l-a văzut pe Veniamin, fratele său deo mamă, şi a zis: „El e fratele vostru cel mai mic, pe care mi-aţi spus că-l veţi aduce la mine?”... Şi a adăugat: „Dumnezeu

să aibă milă de tine, fiule!”4
30 Dar Iosif era atât de tulburat încât de dragul fratelui său i se zbătea inima şi-l podidea plânsul. Şi a fugit în odaie şi a plâns acolo.
3 Această a doua întrebare indică faptul că de la prima călătorie a fraţilor lui Iosif trecuse un oarecare timp.
4 Apelativul „fiule” se explică prin diferenţa de vârstă, dar şi prin ascendenţa rangului social al lui Iosif.
31 Apoi, spălându-şi faţa, a ieşit; şi, stăpânindu-se, a zis: „Aduceţi bucatele!”
32 Şi lui i s-a pus de-o parte, lor de-o parte, şi tot de-o parte Egiptenilor care mâncau cu el, din pricină că Egiptenii nu pot să mănânce la un loc cu Evreii, aceasta fiind pentru Egipteni o nelegiuire.
33 Ei s-au aşezat în faţa lui, cel întâi-născut după dreptul vârstei sale şi cel mai tânăr după tinereţea lui; şi oamenii aceştia se uitau cu mirare unul la altul.
34 El le-a dat porţii din bucatele de la masa lui, dar porţia lui Veniamin era de cinci ori mai mare decât a fiecăruia din ceilalţi. Şi au băut şi s-au veselit cu el.
44
Veniamin osândit să rămână în Egipt.
1 Iosif i-a dat poruncă iconomului casei sale, zicându-i: „Umple sacii acestor oameni cu bucate cât vor putea duce, iar argintul fiecăruia să i-l pui în gura sacului.
2 Iar cupa mea, cupa de argint, s-o pui în sacul celui mai tânăr, laolaltă cu banii lui pentru grâu”. Şi a făcut acela după cuvântul lui Iosif, după cum îi spusese el.
3 Iar dimineaţa, în revărsatul zorilor, le-au dat drumul oamenilor şi asinilor lor.
4 Dar după ce-au ieşit ei din cetate, iată că nu erau departe când Iosif a zis către iconomul casei sale: „Scoală şi fugi după oamenii aceia şi, când îi ajungi,

să le zici: De ce mi-aţi răsplătit voi binele cu răul?
5 de ce mi-aţi furat cupa de argint? nu este ea aceea din care bea stăpânul meu şi-n care ghiceşte1? Rău aţi făcut ce-aţi făcut!”
6 Şi dacă i-a ajuns, le-a spus cuvintele acestea.
7 Iar ei au răspuns: „De ce grăieşte domnul astfel de cuvinte? Departe de robii tăi să fi făcut o astfel de faptă.
8 De vreme ce şi argintul pe care l-am găsit în gura sacilor noştri ţi l-am adus îndărăt tocmai din ţara Canaanului, cum era să furăm din casa stăpânului tău argint sau aur?
9 Acela dintre robii tăi la care se va găsi cupa, acela să moară!, iar noi vom fi robii domnului nostru”.
10 El a zis: „Începând din această clipă, aşa să fie cum aţi spus: acela la care se va găsi cupa, acela va fi robul meu; iar voi, voi veţi fi fără vină”.
11 Atunci ei s-au grăbit, fiecare, să-şi dea sacul jos, şi fiecare şi-a dezlegat sacul.
12 Iar acela a căutat, începând cu cel mai vârstnic şi isprăvind cu cel mai tânăr; şi cupa a fost găsită în sacul lui Veniamin.
13 Atunci ei şi-au sfâşiat hainele2, şi-a pus fiecare sacul pe asin şi s-au întors în cetate.
1 Înzestrat cu darul de a tălmăci visele, Iosif era şi practician al unui tip de magie asiatică, interpretând formele pe care le poate lua o picătură de ulei turnată într-o cupă cu apă. Vezi şi v. 15.
2 În semn de durere, de jale, de disperare; deşi li se făgăduise libertatea, fraţii se declară solidari cu Veniamin (altfel decât fuseseră cândva faţă de Iosif).
14 Iuda şi fraţii săi au intrat la Iosif, care era încă acolo, şi i-au căzut cu faţa la pământ;
15 iar Iosif le-a zis: „De ce-aţi făcut voi o faptă ca aceasta? Oare n-aţi ştiut că un om ca mine poate ghici?”
16 A zis Iuda: „Ce să-i răspundem noi domnului nostru? ce să zicem? cu ce să ne dezvinovăţim?... Dumnezeu este Cel ce a descoperit greşeala3 robilor tăi... Iată, acum suntem robii domnului nostru, atât noi cât şi acela la care s-a găsit cupa”.
17 Iosif însă le-a zis: „Nu, departe de mine să fac aşa ceva! Rob îmi va fi acela la care s-a găsit cupa; cât despre voi, duceţi-vă cu pace la tatăl vostru”.
18 Atunci Iuda s-a apropiat de el şi i-a zis:4 „Rogu-mă, doamne!,

îngăduie-i robului tău să spună o vorbă-nainte-ţi fără ca mânia ta să se-aprindă-mpotriva robului tău, căci tu eşti ca şi Faraon.
19 Doamne, tu i-ai întrebat pe robii tăi, zicându-le: aveţi voi tată sau frate?
20 Iar noi i-am spus domnului nostru: avem tată bătrân, cu un fiu mai mic, copilul bătrâneţelor sale; fratele acestuia a murit şi numai el a rămas de la mama sa, şi tatăl său îl iubeşte.
21 Iar tu ai zis către robii tăi: aduceţi-l pe acela la mine, ca să-l învăluie ochii mei!5
3 Literal: „nedreptatea". Nu greşeala de a fi furat cupa (vină inexistentă), ci o alta (poate vânzarea însăşi a lui Iosif!) pentru care Dumnezeu îi pedepseşte acum.
4 Versetele 18-34: cuvântarea lui Iuda, una din cele mai frumoase pagini ale Vechiului Testament.
5 Verbul original sugerează nu atât nevoia de încredinţare asupra unui fapt îndoielnic, cât pe aceea de a-şi astâmpăra un dor şi de a-l ocroti pe cel dorit, de a-i purta de grijă.

22 Atunci noi i-am spus domnului nostru: băiatul nu-şi poate părăsi tatăl; dacă şi-ar părăsi el pe tatăl său, acesta ar muri.
23 Tu însă ai zis către robii tăi: dacă nu va veni cu voi fratele vostru cel mai mic, la mine nu veţi mai ajunge!...
24 Şi a fost că dacă ne-am întors noi la robul tău, tatăl nostru, i-am povestit vorbele domnului meu.
25 Iar când tatăl nostru ne-a zis: duceţi-vă încă o dată de mai cumpăraţi ceva bucate!,
26 noi i-am răspuns: nu ne mai putem duce; dacă însă fratele nostru cel mai mic e cu noi, atunci ne ducem, fiindcă nu mai putem să vedem faţa acelui om dacă nu va veni cu noi şi fratele nostru cel mai mic.
27 Atunci robul tău, tatăl nostru, ne-a zis: voi ştiţi că femeia mea mi-a născut doi fii;
28 unul s-a dus de la mine, şi eu am zis: De bună seamă, a fost sfâşiat!... Şi nu l-am mai văzut până-n ziua de azi.
29 Aşadar, dacă şi pe acesta-l veţi lua de dinaintea feţei mele şi i se va întâmpla lui ceva rău pe drum, atunci cu întristare îmi veţi pogorî cărunteţile în locaşul morţilor...
30 Şi acum, dacă eu mă voi întoarce la robul tău, tatăl nostru, fără să fie cu noi băiatul de al cărui suflet e legat sufletul său,
31 atunci, de-ndată ce va vedea că băiatul nu-i cu noi, el va muri, iar robii tăi cu-ntristare vor pogorî cărunteţile robului tău, părintele nostru, în locaşul morţilor.
32 Or, tocmai eu, robul tău, eu l-am luat pe băiat de la părintele nostru şi am zis: dacă nu ţi-l voi aduce şi nu-l voi pune în faţa ochilor tăi, vinovat să fiu eu faţă de părintele meu în toate zilele vieţii mele...
33 Acum, aşadar, să rămână robul tău, în locul băiatului, rob la domnul meu, iar băiatul să se ducă împreună cu fraţii săi.
34 Fiindcă eu, cum mă voi duce eu la părintele nostru fără ca băiatul să fie cu noi? Nu, nu vreau să văd nefericirea ce s-ar năpusti asupra părintelui meu!"
45
Iosif li se descoperă fraţilor săi.
1 Atunci Iosif nu s-a mai putut stăpâni faţă de toţi cei ce erau acolo şi a strigat: „Afară de la mine toată lumea!" Aşa că nimeni nu rămăsese cu Iosif când el li s-a descoperit fraţilor săi.
2 Plângând, şi-a ridicat el glasul, şi toţi Egiptenii au auzit, şi s-a auzit şi-n casa lui Faraon.
3 Şi a zis Iosif către fraţii săi: „Eu sunt Iosif!... Tata mai trăieşte?"1 Fraţii lui însă nu i-au putut răspunde, căci deodată-ncremeniseră-nainte-i.
4 Şi Iosif a zis către fraţii săi: „Apropiaţi-vă de mine!" Şi ei s-au apropiat. Iar el a zis: „Eu sunt Iosif, fratele vostru, pe care voi l-aţi vândut pentru Egipt.
5 Acum însă să nu vă întristaţi, nici să vă pară rău că m-aţi vândut aici, fiindcă spre păstrarea vieţii m-a trimis pe mine Dumnezeu înaintea voastră.
6 Că iată, doi ani sunt de când foametea bântuie pe pământ, şi încă cinci ani
1 Întrebare consemnată dintr-o altă tradiţie redacţională. Răspunsul ei se află în cuvântarea lui Iuda (vv. 31-34).

mai sunt în care nici arătură nu va fi, nici seceriş.
7 Căci Dumnezeu m-a trimis înaintea voastră ca să vă păstreze vouă o rămăşiţă2 pe pământ şi viaţa

să v-o păzească spre marea urmare3.
8 Aşadar, nu voi m-aţi trimis aici, ci Dumnezeu; şi El m-a făcut ca un tată lui Faraon, domn peste toată casa lui şi stăpânitor peste toată ţara Egiptului.
9 Grăbiţi-vă dar să vă duceţi la tatăl meu şi să-i spuneţi: aşa zice fiul tău, Iosif: Dumnezeu m-a făcut domn peste tot Egiptul; coboară-te la mine, nu zăbovi.
10 Vei locui în ţinutul Goşen4 şi vei fi aproape de mine, tu, feciorii tăi şi fiii fiilor tăi, oile tale, vitele tale şi toate câte sunt ale tale;
11 acolo te voi hrăni căci vor mai fi încă cinci ani de foamete -, ca să nu pieri tu, nici feciorii tăi, nici toate ale tale...
12 Iată, ochii voştri văd, ca şi ochii fratelui meu Veniamin, că gura mea este cea care vă grăieşte.
13 Povestiţi-i deci părintelui meu toată slava mea cea din Egipt şi tot ce-aţi văzut, şi grăbiţi-vă să-l aduceţi pe părintele meu aici!"
14 Şi căzând el apoi pe grumazul lui Veniamin, fratele său, a plâns; iar Veniamin a plâns şi el pe grumazul lui.
2 Un grup restrâns, din care poporul se va reface-n timp.
3 Anticipare aluzivă a profeţiei din 50, 24 (eliberarea din Egipt şi întoarcerea în Ţara Făgăduinţei).
4 Textual: „Ghesemul Arabiei". Goşen, regiune situată, după toate probabilităţile, în colţul de nord-est al Deltei Nilului. În 47, 11 identificată cu „pământul lui Ramses".
15 Şi i-a sărutat pe toţi fraţii săi şi a plâns asupră-le; după care şi fraţii săi au grăit cu el.
16 Iar vestea a pătruns în casa lui Faraon: „Au venit se spunea fraţii lui Iosif!" Iar Faraon şi curtenii săi s-au bucurat.
17 Şi a zis Faraon către Iosif: „Spune-le fraţilor tăi: iată ce să faceţi: Încărcaţi-vă animalele şi duceţi-vă în ţara Canaanului.
18 Luaţi-l pe tatăl vostru, luaţi-vă familiile, veniţi la mine şi vă voi da tot ce e mai bun din ţara Egiptului şi vă veţi hrăni cu grăsimea pământului.
19 Iar tu, tu dă-le această poruncă: iată ce să faceţi: Luaţi-vă din ţara Egiptului căruţe pentru copiii voştri şi pentru femeile voastre, luaţi-l pe părintele vostru şi veniţi.
20 Să nu vi se scurgă ochii după bunurile voastre, fiindcă tot ce-i mai bun în ţara Egiptului al vostru va fi".
21 Şi fiii lui Israel au făcut aşa. Iar Iosif le-a dat căruţe după porunca regelui Faraon; datu-le-a şi merinde pentru drum.
22 Apoi fiecăruia din ei i-a mai dat haine de schimb, iar lui Veniamin i-a dat şi trei sute de arginţi, precum şi cinci rânduri de haine.
23 Iar tatălui său i-a trimis în acelaşi fel: zece asini încărcaţi din toate bunătăţile Egiptului şi zece asine încărcate cu grâu, cu pâine şi cu merinde pentru călătoria tatălui său.
24 Apoi el le-a dat drumul fraţilor săi, care au plecat; iar el le-a zis: „Să nu vă sfădiţi pe cale!"
25 Şi dac-au plecat din Egipt, ei au sosit în ţara Canaanului, la Iacob, tatăl lor,

26 şi i-au adus vestea: „Fiul tău Iosif trăieşte, şi el e mai mare peste toată ţara Egiptului". Dar inima lui Iacob n-a tresărit, fiindcă el nu-i credea.
27 Când însă ei i-au spus toate cuvintele pe care Iosif le grăise către ei şi când a văzut el căruţele pe care Iosif le trimisese ca să-l aducă, atunci duhul lui Iacob, tatăl lor, s-a reînsufleţit:
28 „Ajunge! a zis Israel; Iosif, fiul meu, încă trăieşte! Mă duc să-l văd până nu mor!"
46
Iacob pleacă în Egipt. Familia lui Iacob. El soseşte în Egipt şi-l întâlneşte pe Iosif.
1 Astfel a pornit Israel la drum, cu tot ce avea. Sosit la Beer-Şeba, a adus jertfă Dumnezeului tatălui său Isaac.
2 Atunci a zis Dumnezeu către Israel noaptea-n vedenie: „Iacobe, Iacobe!" Iar el a răspuns: „Iată-mă!"
3 Şi [Dumnezeu] a zis: „Eu sunt Dumnezeul părinţilor tăi; nu te teme să te cobori în Egipt, căci acolo voi face Eu din tine popor mare.
4 Eu Însumi Mă voi pogorî cu tine în Egipt şi tot Eu te voi înălţa1, iar Iosif
1 Verbul „a (se) înălţa", „a (se) sui", „a (se) urca", în opoziţie cu „a (se) pogorî", este folosit nu numai pentru raţiuni geografice (nivelul muntos al Canaanului faţă de şesul Egiptului), ci şi în

virtutea unor sensuri simbolice, duhovniceşti: (în Noul Testament „a se sui la Ierusalim” e o expresie frecventă). E acelaşi verb folosit la 50, 5-7 (Iosif „se suie” în Canaan să-şi îngroape tatăl), dar şi cu trimitere (mai explicită în Textul Ebraic) la eliberarea lui Israel din robia Egiptului (cu ample rezonanţe în teologia creştină: eliberarea, - „înălţarea” omului, prin Iisus Hristos, din robia păcatului şi a morţii).
îşi va pune mâinile pe ochii tăi”2.
5 Iacob şi-a ridicat apoi tabăra de la Beer-Şeba, iar fiii lui Israel l-au urcat pe Iacob, tatăl lor, şi pe pruncii şi femeile lor, în căruţele pe care le trimisese Iosif ca să-l aducă.
6 Luându-şi ei averile şi toate vitele pe care le agonisiseră în ţara Canaanului, au venit în Egipt, Iacob şi tot neamul său împreună cu el:
7 feciorii săi cu el, şi fiii feciorilor săi, fiicele lui şi fetele feciorilor săi; pe tot neamul său l-a adus cu sine în Egipt.
8 Iată acum numele fiilor lui Israel care au venit în Egipt: Iacob şi fiii săi. Întâiul-născut al lui Iacob: Ruben.
9 Fiii lui Ruben: Enoh, Falu, Heţron şi Carmi.
10 Fiii lui Simeon: Iemuel şi Iamin, Ohad şi Iachin, Ţohar şi Saul, fiii canaaneencei.
11 Fiii lui Levi: Gherşon, Cahat şi Merari.
12 Fiii lui Iuda: Ir, Onan, Şela, Fares şi Zara (dar Ir şi Onan au murit în ţara Canaanului). Fiii lui Fares au fost Heţron şi Hamul.
13 Fiii lui Isahar: Tola şi Fuva, Iaşub şi Şimron.
14 Fiii lui Zabulon: Sered, Elon şi Iahleel.
15 Aceştia sunt fiii Liei, pe care ea i i-a născut lui Iacob în Mesopotamia, ca şi pe Dina, fata lui: de toţi băieţi şi fete treizeci şi trei de suflete.
16 Fiii lui Gad: Ţifion, Haghi, Şuni, Eţbon, Eri, Arodi şi Areli.
2 În sensul de a-i închide ochii, dar şi în semn de binecuvântare. Dimensiunea duhovnicească a lui Iosif devine pregnantă.
97
17 Fiii lui Aşer: Imna şi Işva, Işvi, Beria şi Serah, sora lor. Iar fiii lui Beria: Heber şi Malkiel.
18 Aceştia sunt fiii Zilpei, cea pe care Laban i-a dat-o Liei, fiica sa; pe aceştia i i-a născut ea lui Iacob: şaisprezece suflete.
19 Fiii Rahelei, soţia lui Iacob: Iosif şi Veniamin.
20 Lui Iosif i s-au născut în ţara Egiptului Manase şi Efraim, pe care i-a născut Asineta, fiica lui Potifera, preotul cel mare din Iliopolis3. Fiul lui Manase, pe care i l-a născut ţiitoarea sa Sira, este Machir; iar lui Machir i s-a născut Galaad. Fiii lui Efraim, fratele lui Manase: Sutalaam şi Taam. Iar fiii4 lui Sutalaam: Edom.
21 Fiii lui Veniamin: Bela, Becher şi Aşbel; fiii lui Bela: Ghera şi Naaman, Ehi, Roş, Mupim, Hupim şi Ard.
22 Aceştia sunt fiii Rahelei, pe care ea i i-a născut lui Iacob: de toţi, paisprezece suflete.
23 Fiii lui Dan: Huşim.
24 Fiii lui Neftali: Iahţeel, Guni, Ieţer şi Şilem.
25 Aceştia sunt fiii Bilhăi, pe care Laban i-a dat-o roabă fiicei sale Rahela. Ea i-a născut lui Iacob, de toţi, şapte suflete.
26 Iar sufletele care au intrat cu Iacob în Egipt, odrăslite din coapsele lui, fără a le socoti pe femeile fiilor lui Iacob, au fost de toate şaizeci şi şase.
3 Textul următor, până la sfârşitul versetului, lipseşte din originalul ebraic; el se află numai în Septuaginta. Cei cinci urmaşi ai lui Manase şi Efraim vor determina un total de 75 de suflete, tradiţie preluată în FA 7, 14.
4 Pluralul indică faptul că unicul fiu a avut, totuşi, mai mulţi urmaşi. Vezi şi v. 23.
27 Fiii lui Iosif, care i s-au născut în Egipt: nouă5 suflete. Aşadar, de toate, sufletele casei lui Iacob, care au venit cu el în Egipt: şaptezeci şi cinci.
28 [Iacob] l-a trimis pe Iuda înaintea sa, la Iosif, pentru ca acesta să-l întâmpine la Ieroonpolis, în pământul lui Ramses.
29 Iar Iosif şi-a înhămat caii la caretă şi a ieşit în întâmpinarea lui Israel, tatăl său, la Ieroonpolis. Şi dac-a dat cu ochii de el, i-a căzut pe grumaz şi mult a plâns pe grumazul său.

30 Şi a zis Israel către Iosif: „De-acum pot să mor, că ţi-am văzut faţa şi că mai trăieşti”.
31 Iar Iosif a zis către fraţii săi şi către familia tatălui său: „Mă duc să-l vestesc pe Faraon şi să-i zic: fraţii mei şi casa tatălui meu, care erau în ţara Canaanului, au venit la mine.
32 Aceşti oameni sunt păstori oameni care trăiesc din creşterea vitelor şi şi-au adus cu ei turmele şi cirezile şi toate câte au...
33 Aşadar, dacă Faraon vă va chema şi vă va zice: cu ce vă îndeletniciţi?,
34 voi să răspundeţi: noi, robii tăi, din tinereţile noastre şi pân’ acum suntem crescători de vite, ca şi părinţii noştri..., în felul acesta veţi putea să vă aşezaţi în ţinutul Goşen”. Căci Egiptenilor urâciune le este tot păstorul de
5 În Textul Ebraic: două.
6 Repulsia Egiptenilor faţă de oierit e atestată numai în acest document. Oricum, Israeliţii urmează să trăiască într-o arie circumscrisă, fără amestec cu băştinaşii.

47
Iacob în faţa lui Faraon. Aşezarea Israeliţilor în Egipt.
1 Iosif s-a dus de l-a vestit pe Faraon, zicând: „Tatăl meu şi fraţii mei, cu turmele, cu cirezile şi cu toate ale lor, au venit din ţara Canaanului şi iată-i în ţinutul Goşen”.
2 Dintre fraţii săi el luase cinci şi i-a înfăţişat lui Faraon.
3 Iar Faraon a zis către fraţii lui Iosif: „Cu ce vă îndeletniciţi voi?” Şi ei i-au răspuns lui Faraon: „Robii tăi sunt păstori de oi, cum au fost şi părinţii noştri”.
4 Şi i-au mai zis lui Faraon: „Am venit să ne adăpostim1 în ţară pentru că nu se mai găseşte păşune pentru vitele robilor tăi, căci foamete mare bântuie-n ţara Canaanului. Fie-le acum robilor tăi să se aşeze în ţinutul Goşen”2.
5 (a) Iar Faraon a zis către Iosif: „Să se aşeze-n ţinutul Goşen! Iar dacă tu ştii că printre ei se află oameni destoinici, pune-i în fruntea turmelor mele”. (b) Iacob şi fiii săi au venit la Iosif în Egipt. Iar Faraon, regele Egiptului, a aflat. Şi a zis Faraon către Iosif: „Tatăl tău şi fraţii tăi au venit la tine.
6 Iată, pământul Egiptului îţi stă-nainte: aşează-i pe tatăl tău şi pe fraţii tăi în cel mai bun loc din ţară!”
7 Iosif l-a adus înlăuntru pe Iacob, tatăl său, şi i l-a înfăţişat lui Faraon. Iar
1 Verbul original exprimă ideea aşezării cuiva undeva ca străin; a locui ca rezident.
2 Următoarele două versete (5 şi 6) reproduc exact versiunea Septuagintei (ediţia Alfred Rahlfs), care prezintă o redactare mai corectă faţă de Textul Ebraic. Începând cu 5b, naraţia preia o altă tradiţie.
Iacob l-a binecuvântat3 pe Faraon.
8 A zis Faraon către Iacob: „Câte sunt zilele anilor vieţii tale?”
9 Iacob i-a zis lui Faraon: „Zilele anilor vieţii mele de pribegie sunt o sută treizeci de ani. Scurte şi rele, zilele anilor vieţii mele n-au ajuns zilele anilor de viaţă ai părinţilor mei în zilele lor de pribegie”.
10 Şi dacă l-a binecuvântat Iacob pe Faraon, a ieşit de la el.
11 Iosif dar i-a aşezat pe tatăl său şi pe fraţii săi şi le-a dat moşie4 în ţara Egiptului, în cea mai bună parte a ţării, în pământul lui Ramses, aşa cum îi poruncise Faraon.
12 Şi Iosif îi hrănea pe tatăl său şi pe fraţii săi şi toată casa tatălui său, dându-le tuturor după numărul celor ce ţineau de ei.
13 În toată ţara însă nu mai era pâine, căci tare mult se-nteţise foametea. Ţara Egiptului şi ţara Canaanului se istoviseră de foame.
14 Tot argintul ce se afla în ţara Egiptului şi-n ţara Canaanului l-a adunat Iosif pentru grâul pe care-l cumpărau; şi a adus Iosif tot argintul în casa lui Faraon.
15 Când cei din ţara Egiptului şi din ţara Canaanului şi-au cheltuit toţi banii, Egiptenii au venit toţi la Iosif şi au zis: „Dă-ne pâine! De ce trebuie să murim noi sub ochii tăi pentru că nu mai avem bani?”
16 Iar Iosif le-a zis: „Dacă vi s-au isprăvit banii, aduceţi-mi vitele, şi vă voi da pâine în schimbul vitelor voastre”.
3 L-a salutat, adresându-i şi cuvinte de binecuvântare.
4 Le-a dat stăpânire; i-a pus în posesie.

17 Şi ei şi-au adus vitele la Iosif, iar Iosif le-a dat pâine pe cai şi pe turme şi pe cirezi şi pe asini; în anul acela i-a hrănit cu pâine în schimbul tuturor vitelor lor.
18 Iar dacă anul acela a trecut, au venit la el în anul următor şi i-au zis: „Nu vom ascunde de domnul nostru că, de vreme ce banii ni s-au sfârşit iar vitele noastre sunt ale domnului nostru, sub ochii domnului nostru n-au mai rămas decât trupurile şi pământurile noastre.
19 De ce trebuie să murim noi sub ochii tăi, şi noi şi pământurile noastre? Cumpără-ne pentru pâine, pe noi şi pământurile noastre, iar noi şi pământurile noastre îi vom fi robi lui Faraon. Tu dă-ne sământă să semănăm şi să trăim şi să nu murim şi pentru ca ogoarele să nu se pârăginească".
20 Astfel a cumpărat Iosif pentru Faraon tot pământul Egiptenilor, întrucât Egiptenii şi-au vândut fiecare pământul său lui Faraon, că-i îmboldea foametea; şi toată ţara a devenit a lui Faraon.
21 Cât despre popor, şi l-a făcut luişi rob de la un capăt al Egiptului pân' la celălalt.
22 Numai pământurile preoţilor nu le-a cumpărat Iosif, căci preoţii îşi aveau mertic5 rânduit de Faraon şi se hrăneau din merticul pe care li-l dădea Faraon; iată de ce ei nu şi-au vândut pământul.
23 Zis-a Iosif către toţi Egiptenii: „Iată, eu v-am cumpărat astăzi pentru Faraon, pe voi şi pământul vostru. Luaţi-vă sământă şi semănaţi pământul.
24 Iar la seceriş să daţi a cincea
5 Raţie de alimente; subvenţie în natură, rânduită prin decret regal.
parte lui Faraon, iar patru părţi să vă rămână vouă pentru semănatul ogoarelor, pentru hrana voastră şi a celor ce sunt în casele voastre şi pentru hrana copiilor voştri".
25 Iar ei au zis: „Tu ne-ai ţinut în viaţă: Să aflăm noi milă-n ochii domnului nostru şi să-i fim robi lui Faraon!"
26 Şi din aceasta a făcut Iosif o rânduială care dăinuie până astăzi în ţara Egiptului: a cincea parte să i se dea lui Faraon; scutit era doar pământul preoţilor, care nu era al lui Faraon.
27 Astfel s-a aşezat Israel în ţara Egiptului, în ţinutul Goşen; şi s-au înstăpânit în el şi-au tot crescut şi foarte s-au înmulţit.
28 Iacob a trăit în ţara Egiptului şaptesprezece ani; aşa că zilele lui Iacob, anii vieţii sale au fost o sută patruzeci şi şapte.
29 Şi dacă i s-a apropiat lui Israel vremea să moară, l-a chemat pe fiul său Iosif şi i-a zis: „De-am aflat eu har în ochii tăi, pune-ţi mâna sub coapsa mea spre mărturie de-ndurare şi credincioşie faţă de mine: să nu mă-ngropi în Egipt,
30 ci fă-mă să dorm împreună cu părinţii mei; scoate-mă din Egipt şi-ngroapă-mă în mormântul lor!" Iar el a zis: „Voi face după cum ai spus!"
31 Dar [Iacob] a zis: „Jură-mi!" Şi i s-a jurat. Şi Israel s-a închinat rezemându-se pe vârful toiagului6.
6 În Textul Ebraic: „la căpătâiul patului său". La traducere, ebraicul mitta = pat a fost citit matte (Osty), devenind în Septuaginta rabdos = toiag. Citat astfel în Evr 11, 21. Oricum, din versiunea greacă rezultă că Iacob era bătrân, dar încă pe picioare.

48
Iacob îi binecuvintează pe fiii lui Iosif.
1 Şi a fost că la o vreme după aceasta i s-a spus lui Iosif: „Tatăl tău e bolnav". Atunci el i-a luat cu sine pe cei doi fii ai săi, pe Manase şi pe Efraim, şi a venit la Iacob.
2 Lui Iacob i s-a dat de veste spunându-i-se: „Iată că Iosif, fiul tău, vine la tine". Şi Israel, adunându-şi puterile, s-a aşezat pe marginea patului.
3 Şi a zis Iacob către Iosif: „Dumnezeu Atotputernicul mi s-a arătat în Luz, în ţara Canaanului, şi m-a binecuvântat.
4 El mi-a zis: Iată, te voi face rodnic şi te voi înmulţi şi voi face din tine adunare de popoare, iar pământul acesta îl voi da urmaşilor tăi de după tine în stăpânire veşnică.
5 Iar acum, cei doi fii ai tăi, care ţi s-au născut în ţara Egiptului înainte ca eu să fi venit la tine în Egipt, vor fi ai mei: Efraim şi Manase vor fi ai mei aşa cum sunt Ruben şi Simeon.
6 Iar copiii născuţi din tine după ei, să fie ai tăi; cu numele fraţilor lor vor fi chemaţi la partea lor de moştenire1.
7 În timp ce eu veneam din Mesopotamia, pe drum mi-a murit Rahela, mama ta, în ţara Canaanului,

cu puţin înainte de a ajunge la Efrata, şi am îngropat-o acolo, lângă drumul spre Efrata adică Betleem".
8 Când Israel i-a zărit pe fiii lui Iosif, a zis: „Cine sunt aceştia?"
1 Ei vor purta numele triburilor Manase şi Efraim atunci când li se va trage la sorţi partea cuvenită din Ţara Făgăduinţei (Ios 16- 17). Despre ei însă nu ştim nimic.
9 Răspuns-a Iosif tatălui său: „Aceştia sunt fiii mei, pe care mi i-a dat Dumnezeu aici!" Iar Iacob a zis: „Adu-i la mine ca să-i binecuvintez!"
10 Ochii lui Israel însă erau slăbiţi de bătrâneţe şi nu mai puteau să vadă. Şi [Iosif] i-a apropiat pe fiii săi de el, iar el i-a sărutat şi i-a îmbrăţişat.
11 Şi a zis Israel către Iosif: „Nu credeam c-o să-ţi mai văd faţa, şi iată că Dumnezeu mi i-a arătat şi pe urmaşii tăi"
12 Atunci Iosif i-a luat de la genunchii tatălui său2 şi i s-a închinat cu faţa la pământ.
13 Iosif i-a luat apoi pe cei doi fii ai săi, pe Efraim cu mâna dreaptă [aşa ca el să fie] în stânga lui Israel, iar pe Manase cu mâna stângă [aşa ca el să fie] în dreapta lui Israel, şi i-a apropiat de dânsul.
14 Israel însă şi-a întins mâna cea dreaptă şi a pus-o pe capul lui Efraim deşi acesta era mai mic -, iar pe cea stângă [şi-a pus-o] pe capul lui Manase, încrucişându-şi mâinile3.
15 Şi i-a binecuvântat, zicând: „Dumnezeul în faţa Căruia au umblat părinţii mei Avraam şi Isaac, Dumnezeul Care m-a păstorit4 pe mine de când mă
2 A ţine un copil pe genunchi sau între genunchi făcea parte din ritualul adopţiunii (vezi 30, 3 şi 50, 23).
3 Textul Ebraic adaugă: „pentru că Manase era cel mai mare". De asemenea, verbul sugerează nuanţa: „întinzându-şi într-adins mâinile". Ca şi în relaţiile Cain-Abel, Ismael-Isaac, Esau-Iacob, nu dreptul natural (de întâi-născut) este acela care hotărăşte, ci dreptul divin, voinţa ascunsă a lui Dumnezeu. În cazul de faţă, tribul lui Efraim va juca un rol decisiv în evenimentele viitoare şi va constitui nucleul primului stat israelit.
4 Verbul implică nuanţele: m-a hrănit, m-a întărit, m-a îndrumat.

ştiu până-n ziua de azi,
16 Îngerul care m-a izbăvit pe mine de tot răul5 să-i binecuvinteze pe copiii aceştia, şi-ntru ei să dăinuiască numele meu şi numele părinţilor mei Avraam şi Isaac, şi să crească ei întru mulţime mare pe pământ!"
17 Când Iosif însă a văzut că tatăl său şi-a pus mâna cea dreaptă pe capul lui Efraim, i-a părut rău şi a luat mâna tatălui său ca s-o mute de pe capul lui Efraim pe capul lui Manase.
18 Şi a zis Iosif către tatăl său: „Nu aşa, tată, că cestălalt este întâiul-născut; pe capul său pune-ţi mâna ta cea dreaptă!"
19 Tatăl său însă n-a vrut, ci a zis: „Ştiu, fiul meu, ştiu; şi el va deveni un popor, şi el va fi mare; dar fratele său cel mic va fi mai mare decât el, iar seminţia acestuia va fi mulţime de popoare".
20 şi-n ziua aceea i-a binecuvântat cu aceste cuvinte: „Întru voi se va binecuvânta Israel, zicându-se: facă-te Dumnezeu pe tine ca pe Efraim şi ca pe Manase!" (l-a pus pe Efraim înaintea lui Manase).
21 Apoi a zis Israel către Iosif: „Iată, eu mor; dar Dumnezeu va fi cu voi şi vă va întoarce în ţara părinţilor voştri;
22 eu însă îţi dau ţie mai mult decât fraţilor tăi: îţi dau Sichemul, pe care eu cu sabia mea şi cu arcul meu l-am luat din mâinile Amoreilor".
49
Binecuvântările lui Iacob. Moartea sa.
5 De reţinut întreita evocare a lui Dumnezeu.
1 Iacob i-a chemat pe fiii săi şi le-a zis: „Adunaţi-vă ca să vă spun ce o să vi se întâmple-n zilele ce vor veni.
2 Strângeţi-vă şi ascultaţi, o, fii ai lui Iacob, ascultaţi-l pe Israel, tatăl vostru!
3 Ruben, tu eşti întâi-născutul meu, tăria mea şi pârga seminţiei mele, culme de mândrie şi culme de putere,
4 clocotitor ca apa: tu nu vei fi întâiul; că te-ai suit în patul tatălui tău şi-atunci l-ai pângărit... s-a urcat în aşternutul meu!...

5 Simeon şi Levi sunt fraţi; unelte-ale cruzimii sunt săbiile lor.
6 În sfatul lor să nu intre sufletul meu, inima mea1 să nu ia parte-n adunarea lor, căci ei întru mânia lor au omorât oameni şi-ntru pornirea lor au schilodit tauri2.
7 Blestemată fie-le mânia, căci silnică a fost; blestemată fie-le furia, pentru cruzimea ei. În Iacob îi voi împărţi şi-n Israel îi voi risipi3.
8 Iudo, pe tine te vor lăuda4 fraţii tăi. Mâinile tale-n gâtul vrăjmaşilor tăi. Închina-se-vor ţie feciorii tatălui tău.
9 Iuda-mi este pui de leu: de pe pradă, fiul meu, te-ai ridicat. Iată, s-a lăsat pe labe, ca un leu mi s-a culcat, ca o leoaică... Cine va-ndrăzni să-l scoale?
10 Domnitor nu va lipsi din Iuda, şi nici cârmuitor din coapsele lui până va veni
1 Textual: „ficatul meu" (considerat drept sediu al afectelor). În Textul Ebraic: „slava mea".
2 I-au ologit prin tăierea tendoanelor de dinapoia genunchiului; practică menţionată în 2 Rg 8, 4.
3 Cele două nuanţe desemnează naţiunea şi, respectiv, teritoriul. Tribul lui Simeon va fi absorbit de acela al lui Iuda, iar tribul lui Levi nu va avea un teritoriu al său.
4 Joc de cuvinte între numele lui Iuda şi ebraicul yodu = a lăuda, a mărturisi, a celebra.

ceea ce i-a fost hărăzit: Cel pe Care neamurile Îl aşteaptă5.
11 Acela-şi va lega de viţă asinul şi de coardă mânzul asinei. În vin îşi va spăla veşmântul, şi-n sânge de strugure mantaua6.
12 Ochii-i scapără de vin, dinţii săi sunt albi de lapte.
13 Zabulon va locui lângă mare; el va fi liman corăbiilor, iar hotarul său se va-ntinde până la Sidon.
14 Isahar nu mai poate de bine şi s-a culcat în mijlocul ţarinilor;
15 văzând el că odihna-i bună şi că pământul este gras, şi-a pus umărul la muncă şi s-a făcut lucrător de pământ.
16 Dan îşi judecă poporul ca pe una din seminţiile lui Israel.
17 Dan va fi şarpe la drum, viperă la potecă; înveninează glezna calului ca să cadă călăreţul.
18 Mântuirea Ta o aştept, Doamne!
19 Gad: de hoarde va fi hărţuit, dar şi el le va hărţui din urmă.
20 Aşer: grasă este pâinea lui, el pe boieri îi va hrăni.
21 Neftali: tulpină crescută-n văzduh, în juru-i roind frumuseţe.
5 Text mesianic, atât în redactarea metaforică a Versiunii Ebraice, cât şi în aceea, mai transparentă, a Septuagintei. „Ceea ce i-a fost hărăzit": ceea ce îi aparţine, dar i-a fost pus deoparte, ca rezervă. Mesia este însă un bun universal: prezent în aşteptarea (nădejdea) neamurilor, El rămâne o virtualitate istorică până în momentul întrupării („plinirea vremii", Ga 4, 4). T. M.: „Sceptru nu va lipsi din Iuda, nici toiag de cârmuitor din coapsele sale, până ce va veni Împăciuitorul, Căruia popoarele I se vor supune".
6 Versetele 11 şi 12 sunt un fragment dintr-un vechi poem care celebrează viaţa fericită a tribului lui Iuda, dar şi decadenţa acestuia.
22 Iosif, fiu al mândriei mele, fiu dorit al mândriei mele, fiul meu din urmă, întoarce-te la mine!
23 Arcaşii mi l-au hăituit, împreună-au tras asupră-i şi mi l-au silit la luptă.
24 Dar arcul lor s-a frânt întru tărie şi braţele li s-au slăbit în vine prin braţul Celui-Tare al lui Iacob, Tăria şi Scutul lui Israel.
25 De la Dumnezeul tatălui tău el să te-ajute! şi de la Cel Atotputernic el să te binecuvinteze! -, de la El să vină binecuvântările cerului înalt şi binecuvântările adâncului de jos, binecuvântările sânului şi ale pântecelui.
26 Binecuvântările tatălui tău şi ale mamei tale sunt mai puternice decât binecuvântările munţilor celor din veac şi decât binecuvântările dealurilor celor veşnice. Fi-vor ele pe capul lui Iosif, pe creştetul celui osebit între fraţii săi.
27 Veniamin: lup răpitor, dimineaţa-şi va mânca prada, pradă va-mpărţi seara".
28 Toţi aceştia sunt cei doisprezece fii ai lui Iacob şi pe acestea le-a spus tatăl lor şi i-a binecuvântat: pe fiecare cu binecuvântarea sa, aşa i-a binecuvântat.
29 Şi le-a zis: „Eu mă voi adăuga la poporul meu. Să mă îngropaţi lângă părinţii mei, în peştera din ţarina lui Efron Heteul,
30 în peştera din ţarina Macpela, în faţa lui Mamvri, în pământul Canaanului, pe care a cumpărat-o

Avraam de la Efron Heteul ca loc de veci;
31 acolo i-au îngropat pe Avraam şi pe Sarra, femeia sa, acolo i-au îngropat pe Isaac şi pe Rebeca, femeia sa; şi tot acolo am îngropat-o eu pe Lia;

32 ţarina şi peştera din ea au fost cumpărate de la feciorii lui Het".
33 Şi dacă Iacob a sfârşit să le dea porunci fiilor săi, şi-a-ntins picioarele în pat, şi-a dat suflarea cea din urmă şi s-a adăugat la poporul său.
50
Înmormântarea lui Iacob. Moartea lui Iosif.
1 Atunci Iosif, căzând pe faţa tatălui său, l-a plâns şi l-a sărutat.
2 Iosif le-a poruncit apoi doctorilor care erau în slujba lui să-l îmbălsămeze pe tatăl său; şi doctorii l-au îmbălsămat pe Israel1.
3 După ce s-au împlinit patruzeci de zile că atâtea zile trebuie pentru îmbălsămare l-au plâns Egiptenii şaptezeci de zile.
4 Iar dacă au trecut zilele plângerii, le-a zis Iosif curtenilor lui Faraon2: „Dac-am aflat eu har în ochii voştri, spuneţi-i din partea mea lui Faraon:
5 înainte de a muri, tatăl meu m-a pus să-i jur, zicându-mi: În mormântul pe care mi l-am săpat eu în ţara Canaanului, acolo să mă-ngropi... Aşadar, Lasă-mă acum să mă sui ca să-l îngrop pe tatăl meu, şi mă voi întoarce".
6 Iar Faraon a răspuns: „Suie-te şi-l îngroapă pe tatăl tău, aşa cum te-a jurat el".
7 şi s-a suit Iosif să-l îngroape pe tatăl său; şi-mpreună cu el s-au suit toţi slujitorii
1 Îmbălsămarea prin care un cadavru devenea mumie era o veche practică a Egiptenilor.
2 Iosif nu s-a dus el însuşi la Faraon din cauza impurităţii pe care o implica starea de doliu.
lui Faraon şi bătrânii casei sale şi toţi bătrânii din ţara Egiptului
8 şi toată familia lui Iosif, fraţii săi şi toată familia tatălui său şi neamul lui. Nu şi-au lăsat în ţinutul Goşen decât copiii, oile şi vitele.
9 Cu el au plecat, de asemenea, căruţe şi călăreţi: caravana devenise uriaşă.
10 Şi ajungând ei la aria lui Atad, de dincolo de Iordan, au plâns acolo cu mare plângere tânguitoare; şi l-a jelit Iosif pe tatăl său timp de şapte zile.
11 Văzând plângerea de la aria lui Atad, Canaaneenii, locuitorii acelui ţinut, au zis: „Amarnică e plângerea aceasta la Egipteni". Deaceea i s-a dat locului aceluia numele Abel-Miţraim, adică Plângerea-Egiptenilor, care loc e dincolo de Iordan.
12 Aşa au făcut fiii lui [Iacob] cu el, după cum le poruncise:
13 l-au dus fiii săi în ţara Canaanului şi l-au îngropat în peştera din ţarina Macpela, cea de lângă Mamvri, pe care Avraam o cumpărase, cu ţarină cu tot, de la Efron Heteul, ca loc de veci.
14 Iosif s-a întors apoi în Egipt, el şi fraţii lui şi toţi cei ce se suiseră cu el să-şi îngroape tatăl.
15 Când însă fraţii lui Iosif au văzut că tatăl lor e mort, au zis: „S-ar putea ca Iosif să-şi aducă aminte de nelegiuirea noastră şi să-şi răzbune răul pe care noi i l-am făcut...".
16 Şi i-au trimis vorbă lui Iosif, zicându-i: „Înainte de a muri, tatăl tău a dat o straşnică poruncă:
17 aşa să-i spuneţi lui Iosif: Iartă-le [fraţilor tăi] greşala şi păcatul, că rău ţi-au făcut ei ţie... Iartă deci greşala celor ce sunt robii Dumnezeului tatălui

tău!" Şi a plâns Iosif când i s-au spus acestea.
18 Şi venind ei înşişi la el, au zis: „Noi suntem, iată, robii tăi".
19 Dar Iosif le-a zis: „Nu vă temeţi, fiindcă şi eu sunt al lui Dumnezeu.
20 Voi mi-aţi vrut mie răul, dar Dumnezeu mi-a vrut binele, aşa ca El să plinească ceea ce se-ntâmplă acum: să ţină-n viaţă un popor numeros".
21 Şi le-a mai zis: „Nu vă temeţi! Eu vă voi hrăni pân' la capăt, pe voi şi pe copiii voştri". Şi i-a mângâiat şi le-a vorbit pe inima lor.
22 Iosif a locuit în Egipt, el şi fraţii săi şi toată casa tatălui său. Şi a trăit Iosif o sută zece ani.
23 Şi i-a văzut Iosif pe urmaşii lui Efraim până la al treilea neam; iar copiii lui Machir, fiul lui Manase, s-au născut pe genunchii lui Iosif3.
24 Iosif le-a vorbit aşa fraţilor săi: „Eu mor, dar pe voi vă va cerceta Dumnezeu şi vă va strămuta din pământul acesta în pământul pe care cu jurământ l-a făgăduit Dumnezeu părinţilor noştri, lui

Avraam şi lui Isaac şi lui Iacob”.
25 Şi i-a jurat Iosif pe fiii lui Israel zicând: „Atunci, când vă va cerceta Dumnezeu, amintiţi-vă de osemintele mele şi duceţi-le cu voi!”
26 Şi a murit Iosif, în vârstă de o sută zece ani. L-au îmbălsămat şi l-au pus într-un sicriu, în Egipt.
3 Literal: „pe coapsele”. Vezi nota de la 48, 12.

Ieşirea
1
Evreii sunt asupriţi în Egipt.
1 Iată numele fiilor lui Israel veniţi în Egipt împreună cu Iacob, tatăl lor fiecare cu toată casa sa:
2 Ruben, Simeon, Levi şi Iuda,
3 Isahar, Zabulon şi Veniamin,
4 Dan, Neftali, Gad şi Aşer.
5 Iosif se afla mai demult în Egipt. Dar sufletele odrăslite din [coapsele lui] Iacob erau, de toate, şaptezeci şi cinci1.
6 Apoi Iosif a murit, precum şi toţi fraţii săi şi toţi cei din vremea aceea.
7 Iar fiii lui Israel s-au prăsit în număr mare şi s-au tot înmulţit şi-au tot crescut şi au devenit foarte puternici; se umpluse ţara de ei.
8 Atunci s-a ridicat peste Egipt un alt rege care nu-l cunoscuse pe Iosif.
9 Acesta a zis către poporul său: „Iată că neamul fiilor lui Israel e mult mai numeros şi mult mai puternic decât noi.
10 Haideţi dar să luăm împotrivă-le măsuri iscusite, în aşa fel încât să nu se
1 Textul Ebraic: şaptezeci (conform tradiţiei care-i conferea acestui număr şi o valoare simbolică). Septuaginta însă, urmărind atestarea tuturor urmaşilor lui Israel, adaugă pe cei doi fii şi pe nepotul lui Efraim, pe fiul şi pe nepotul lui Manase, totalizând astfel 75 (vezi şi Fc 46, 27), cifră preluată şi de Noul Testament (FA 7, 14).
mai înmulţească; altfel, la vreme de război se vor uni şi ei cu vrăjmaşii noştri, ne vor birui şi-apoi vor ieşi din ţară”.
11 Şi astfel au pus peste ei vătafi de corvoadă, pentru ca prin munci grele să le facă viaţa grea; şi i-au zidit lui Faraon cetăţi-grânare: Pitom şi Ramses şi On, adică Iliopolis2.
12 Dar cu cât erau mai apăsaţi, cu atât ei se înmulţeau şi deveneau mai puternici, aşa că pe Egipteni i-a prins groaza de fiii lui Israel.
13 Ca atare, Egiptenii îi puneau pe fiii lui Israel la muncă silnică
14 şi le făceau viaţa amară prin lucrări grele: la frământatul lutului, la cărămidărie şi la tot felul de munci pe câmp; aşadar, prin orice fel de muncă la care-i sileau cu străşnicie.
15 Apoi regele Egiptului le-a grăit moaşelor evreice, dintre care una se numea Şifra şi alta Pua,
16 şi le-a zis: „Când moşiţi la evreice, luaţi seama când sunt să nască: de va fi băiat, omorâţi-l; iar de va fi fată, s-o cruţaţi”.
2 Cetăţi situate la est de Delta Nilului, adică în imediata vecinătate a ţinutului Goşen. Termenul „cetăţi-grânare” poate indica nu numai locuri de însilozare a alimentelor, ci şi garnizoane militare. Cetatea On sau Iliopolis este indicată numai în Septuaginta.

17 Moaşele însă s-au temut de Dumnezeu: ele n-au făcut precum le poruncise regele Egiptului, ci i-au lăsat pe băieţi în viaţă.
18 Atunci regele Egiptului le-a chemat pe moaşe şi le-a zis: „De ce-aţi făcut voi lucrul acesta, de i-aţi lăsat în viaţă pe băieţi?”
19 Moaşele i-au răspuns lui Faraon: „Femeile evreice nu sunt ca egiptencele3; ele nasc înainte de a le veni moaşele”.
20 Iar Dumnezeu le-a făcut bine moaşelor; poporul [lui Israel] se înmulţea şi foarte se întărea.
21 Şi fiindcă moaşele s-au temut de Dumnezeu, El le-a întărit casele.
22 Atunci Faraon i-a poruncit întregului său popor: „Tot copilul de parte bărbătească ce li se va naşte Evreilor să-l aruncaţi în Nil4; pe fete însă, pe toate, să le lăsaţi în viaţă”.
2
Naşterea şi tinereţea lui Moise. El ucide un egiptean şi fuge în Madian. Dumnezeu Îşi aminteşte

făgăduinţa.
1 Şi era un oarecare din seminţia lui Levi care şi-a luat femeie dintre fetele lui Levi.
2 Iar ea a zămislit şi a născut un băiat; şi văzându-l cât e de frumuşel, l-a ascuns vreme de trei luni.
3 Dar fiindcă nu putea să-l mai ţină ascuns, mama sa a luat o lădiţă de papură-mpletită1,
3 Textul Ebraic adaugă şi motivaţia: „ele sunt viguroase”.
4 Literal: în Fluviu (râul prin excelenţă al Egiptului).
a uns-o cu catran şi cu smoală, a pus copilul în ea şi a aşezat-o în păpuriş, la marginea Râului.
4 Iar sora acestuia îl pândea de departe, să vadă ce i se va întâmpla.
5 Atunci fata lui Faraon s-a coborât la Râu să se scalde, în timp ce slujnicele ei se preumblau de-a lungul râului. Şi văzând ea lădiţa în păpuriş, şi-a trimis slujnica de-a luat-o.
6 Şi dac-a deschis-o, a văzut în lădiţă un copil plângând. Fetei lui Faraon i s-a făcut milă de el şi a zis: „Acesta-i dintre pruncii Evreilor”.
7 Dar sora sa a zis către fata lui Faraon: „Vrei să mă duc să-ţi chem o doică dintre femeile Evreilor ca să-ţi alăpteze copilul?”
8 Fata lui Faraon i-a zis: „Du-te!” Iar copila s-a dus şi a chemat-o pe mama pruncului.
9 Atunci fata lui Faraon i-a zis: „Ia-mi copilul acesta şi alăptează-mi-l, iar eu am să-ţi dau plata cuvenită!” Femeia a luat copilul şi l-a alăptat.
10 Şi dacă băiatul a crescut, ea i l-a adus fetei lui Faraon. El i-a fost acesteia ca un fiu, iar ea i-a pus numele Moise, pentru că zicea: „Din apă l-am scos”2.
1 Coş alungit, cu capac; sicriaş, arcă. Textul Ebraic foloseşte aici acelaşi cuvânt ca pentru corabia (arca) lui Noe, vasul mântuitor al omenirii. Chiar în Septuaginta, grecescul thibe e derivat din ebraicul teva şi se află numai aici, în versetele 3, 5 şi 6.
2 În ebraică: Moşe, derivat din verbul maşa = „a scoate din”. Etimologie populară, care vrea să sugereze că Moise e primul mântuit. E greu însă de presupus că fiica lui Faraon cunoştea ebraica. Majoritatea lingviştilor biblici sunt de acord că numele e de origine egipteană: mosis sau moses = „fiu”, şi poate fi întâlnit, întreg sau prescurtat, în numele unor divinităţi sau faraoni: Tuthmosis = fiul lui Thot, Ramses = fiul lui Ra.

11 Şi a fost că după multă vreme, când se făcuse mare, Moise a ieşit la fraţii săi, fiii lui Israel, şi le-a văzut corvezile. A văzut cum un egiptean îl bătea pe un evreu, unul dintre fraţii săi, dintre fiii lui Israel.
12 Uitându-se de jur-împrejur şi văzând că nu-i nimeni prin preajmă, el l-a ucis pe egiptean şi l-a ascuns în nisip.
13 A doua zi a ieşit din nou şi a văzut doi evrei certându-se şi i-a zis celui ce purta vina: „De ce-l baţi tu pe aproapele tău?...”.
14 Acela însă i-a răspuns: „Cine te-a pus pe tine domn şi judecător peste noi? Nu cumva vrei să mă omori şi pe mine aşa cum l-ai omorât ieri pe egiptean?” şi s-a spăimântat Moise şi a zis: „Ieşit-a oare la lumină fapta pe care am făcut-o?”
15 Faraon însă a aflat despre această faptă şi căuta să-l ucidă pe Moise, dar Moise a fugit de faţa lui Faraon şi s-a dus să locuiască în ţara Madian. Şi dac-a sosit în ţara Madian, s-a oprit la o fântână.
16 Preotul din Madian avea şapte fete, care păşteau oile tatălui lor, Ietro3. Şi venind ele acolo, au scos apă până ceau umplut adăpătorile, ca să adape oile lui Ietro, tatăl lor.
17 Dar au venit păstorii şi le-au alungat. Atunci Moise s-a ridicat, le-a luat apărarea, a scos apă şi le-a adăpat oile.
18 Dar când ele au venit la Raguel, tatăl lor4, acesta le-a zis: „Cum de-aţi venit voi astăzi atât de devreme?”
19 Iar ele au zis: „Un oarecare egiptean
3 Numele propriu al preotului din Madian e redat aici numai de textul Septuagintei.
4 După toate probabilităţile, un al doilea nume al socrului lui Moise. Cert rămâne acela de Ietro.
ne-a apărat de păstori, a scos apă şi ne-a adăpat oile”.
20 Zis-a el către fiicele sale: „Unde e? cum de l-aţi lăsat aşa? Chemaţi-l să mănânce!5”
21 Şi a rămas Moise la omul acela, iar el i-a dat-o pe Sefora, fiica sa, de soţie.
22 Ea a zămislit şi a născut un fiu, iar Moise i-a pus numele Gherşom, zicând: „Străin6 sunt eu în ţară străină”. Şi dac-a zămislit iarăşi, ea a mai născut un fiu, iar el i-a pus numele Eliezer, zicând:

„Dumnezeul părintelui meu mi-a fost ajutor şi m-a scăpat din mâna lui Faraon”7.
23 Şi dacă a trecut îndelungată vreme, regele Egiptului a murit. Iar fiii lui Israel gemeau sub povara muncilor. Şi au strigat, iar strigarea lor s-a urcat de sub povara muncilor până la Dumnezeu.
24 Şi le-a auzit Dumnezeu suspinele şi Şi-a adus aminte Dumnezeu de legământul pe care-l făcuse cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacob.
25 Şi a cătat Dumnezeu spre fiii lui Israel şi li S-a făcut cunoscut.
3
Chemarea lui Moise.
1 Moise păştea oile lui Ietro, socrul său, preotul din Madian. Şi dacă şi-a mânat el turma până dincolo de pustie, a
5 Literal: „să mănânce pâine”. Expresie ebraică pentru „a lua masa”, „a prânzi”.
6 În sensul de „rezident”, „locuitor temporar”.
7 Această a doua jumătate a versetului se află numai în unele versiuni ale Septuagintei (printre care şi ediţia de Frankfurt 1597), în acord cu 18,4.

ajuns la muntele lui Dumnezeu, la Horeb1;
2 iar îngerul Domnului2 i s-a arătat într-o pară de foc din mijlocul unui rug; şi [Moise] a băgat de seamă că rugul ardea, dar rugul nu se mistuia3.
3 Atunci Moise şi-a zis: „Ia să fac eu câţiva paşi ca să văd această mare vedenie: ce-o fi asta, că rugul nu se mistuie...”.
4 Când însă Domnul a văzut că el se apropie să vadă, i-a făcut Domnul chemare din mijlocul rugului, zicând: „Moise! Moise!” Şi el a răspuns: „Ce este?”
5 Domnul a zis: „De-aici mai departe să nu te-apropii!”; scoate-ţi încălţămintea din picioare, că locul pe care stai este pământ sfânt!”
6 Şi i-a zis: „Eu sunt Dumnezeul tatălui tău, Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob!” Iar Moise şi-a întors4 faţa, fiindcă se temea să se uite deschis către faţa lui Dumnezeu.
7 Şi a zis Domnul către Moise: „Văzut-am necazul poporului Meu în Egipt, i-am
1 Muntele Horeb este unul şi acelaşi cu muntele Sinai, locul în care a fost dată Legea (19, 18-20; Dt 4, 15).
2 „Îngerul Domnului”: Domnul Însuşi, în chipul în care li Se face El accesibil oamenilor (vezi Fc 16, 7-14).
3 Scenă celebră, în care Moise Îl descoperă pe Dumnezeul făgăduinţelor, iar Acesta i Se descoperă ca fiind mai presus de orice nume. Rug: tufiş, arbust. În rugul aprins şi nemistuit mistica răsăriteană a văzut prefigurarea Sfintei Maria, Fecioara Născătoare şi rămasă fecioară, prin care Dumnezeu li s-a arătat oamenilor în persoana Fiului Său. În Dt 33, 16 Dumnezeu e numit „Cel ce s-a arătat în rug” (Septuaginta) sau „Cel ce locuieşte în rug” (Textul Ebraic).
4 În Textul Ebraic: „şi-a acoperit”; „şi-a ascuns”.
auzit strigătul de sub apăsarea celor ce-l muncesc; da, îi cunosc durerea.
8 m-am pogorât dar să-l scap din mâna Egiptenilor, să-l scot din ţara aceasta şi să-l duc într-un pământ roditor şi larg, în ţara unde curge lapte şi miere, în ţinutul Canaaneenilor, al Heteilor, al Amoreilor, al Ferezeilor, al Ghergheseilor, al Heveilor şi al Iebuseilor5.
9 Iată dar că strigarea fiilor lui Israel a ajuns acum până la Mine, şi am văzut apăsarea cu care-i apasă Egiptenii.
10 Şi acum, vino să te trimit la Faraon, regele Egiptului, şi să scoţi din ţara Egiptului pe poporul Meu, pe fiii lui Israel”.
11 Moise I-a zis lui Dumnezeu: „Cine sunt eu, ca să mă duc eu la Faraon, regele Egiptului, şi să-i scot eu pe fiii lui Israel din ţara Egiptului?...”6.
12 Iar Dumnezeu i-a grăit lui Moise: „Eu voi fi cu tine, şi acesta-ţi va fi semnul că Eu sunt Cel ce te trimite: în aceea că-l vei scoate pe poporul Meu din ţara Egiptului şi că vă veţi închina lui Dumnezeu în muntele acesta”.
13 Şi a zis Moise către Dumnezeu: „Iată, eu mă voi duce la fiii lui Israel şi le voi zice: dumnezeul părinţilor voştri m-a trimis la voi... Dar dacă ei îmi vor zice: Cum Îl cheamă?, eu ce să le spun?”
14 Zisu-i-a Dumnezeu lui Moise: „Eu sunt Cel ce este”7. Apoi i-a zis: „Aşa

5 Populaţii palestiniene non-semitice; Canaaneenii şi Amoreii se aflau acolo înainte de venirea Israeliţilor.
6 Moise nu mai era acum decât un fugar din Egipt şi un păstor în Madian, elemente care-i justificau smerenia în faţa lui Dumnezeu.
7 Text fundamental pentru modul în care Dumnezeu Se defineşte pe Sine. Definiţia e concentrată în celebra tetragramă YHWH (care se poate citi IAHVE sau, mai rar, IEHOVA), al cărei nucleu e verbul „a fi". Textul Ebraic are câteva variante de traduceri: „Eu sunt Cel ce sunt" (misterul lui Dumnezeu Care refuză să-Şi dezvăluie numele); „Eu sunt ceea ce sunt" (fiinţă prin ea însăşi); „Eu sunt fiindcă sunt" (care conţine în sine propria-i cauzalitate) şi chiar „Eu sunt Cel ce voi fi" (TOB) (Cel pe Care oamenii Îl vor percepe prin revelaţii succesive). Septuaginta preferă sensul „Eu sunt Cel ce este" (Dumnezeu este existenţa în sine, singura realitate adevărată şi cauza unică a tuturor realităţilor); aşa traduce şi Biblia de Ierusalim, revendicându-şi aplicarea unei riguroase sintaxe ebraice.

să le spui fiilor lui Israel: Cel ce este, El m-a trimis la voi!"
15 Apoi a zis Dumnezeu iarăşi către Moise: „Aşa să le spui fiilor lui Israel: domnul8, Dumnezeul părinţilor voştri, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob, El m-a trimis la voi; Acesta-i numele Meu de-a pururi; aceasta-i pomenirea Mea din neam în neam...
16 Aşadar, du-te şi adună-i pe bătrânii fiilor lui Israel şi spune-le: domnul, Dumnezeul părinţilor voştri, Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob, mi s-a arătat şi a zis: Îndeaproape v-am cercetat pe voi şi câte vi se-ntâmplă vouă în Egipt!
17 Şi mi-a mai zis: Din prigoana Egiptenilor vă voi ridica în pământul Canaaneenilor, al Heteilor, al Amoreilor, al Ferezeilor, al Ghergheseilor, al Heveilor şi al Iebuseilor, în ţara unde curge lapte şi miere...
18 Ei îţi vor asculta glasul, iar tu şi bătrânii lui Israel veţi intra la Faraon, regele Egiptului, şi-i veţi zice: domnul, Dumnezeul Evreilor, ne-a chemat; ca atare, ne vom duce în pustie, cale de trei zile, ca să-I aducem jertfă Dumnezeului nostru...
8 Iahve.
19 Eu însă ştiu că Faraon, regele Egiptului, nu vă va lăsa să plecaţi dacă nu va fi silit de o mână tare.
20 Voi întinde deci mâna Mea şi voi lovi Egiptul cu tot felul de minuni pe care le voi face în mijlocul lui; după care vă va lăsa să plecaţi.
21 Voi face ca poporul acesta să aibă trecere în ochii Egiptenilor şi, când veţi pleca, nu veţi ieşi cu mâinile goale;
22 fiecare femeie va cere de la vecina ei şi de la casnica ei lucruri de argint, lucruri de aur şi haine, şi le veţi pune pe fiii voştri şi pe fetele voastre, şi-i veţi despuia pe Egipteni".
4
Moise capătă puterea de a face semne; pleacă din Madian în Egipt, unde i se alătură Aaron.
1 Moise a răspuns şi a zis: „Dar dacă nu mă vor crede şi nu vor asculta de glasul meu, ci vor zice: nu ţi s-a arătat ţie Dumnezeu!, ce să le spun?"
2 Zisu-i-a Domnul: „Ce ai tu în mână?" Şi el a răspuns: „Un toiag".
3 „Aruncă-l jos!" i-a zis. Şi Moise a aruncat toiagul jos, şi toiagul s-a făcut şarpe. Iar Moise a fugit de el.
4 Şi a zis Domnul către Moise: „Întinde mâna şi apucă-l de coadă!" Şi şi-a întins mâna şi l-a apucat de coadă şi-n mâna lui s-a făcut toiag.
5 „[Asta], ca să te creadă că ţi s-a arătat ţie Dumnezeul părinţilor lor, Dumnezeul lui Avraam, Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob!"
6 Şi i-a mai zis Domnul: „Vâră-ţi mâna-n sân!" El şi-a vârât mâna-n sân.

Dar când a scos-o din sân, iată că mâna îi era albă de lepră, ca zăpada.
7 [Domnul] i-a zis: „Vâră-ţi din nou mâna-n sân!" El şi-a vârât mâna-n sân; dar când a scos-o din sân, iată că ea din nou se făcuse aşa cum era tot trupul.
8 „Dacă nu te vor crede şi nu vor asculta de glasul întâiului semn, te vor crede prin glasul celui de al doilea;

9 dar dacă nu te vor crede nici după amândouă semnele şi nu vor asculta de glasul tău, atunci să iei apă din Nil şi s-o verşi pe uscat; acolo, pe uscat, apa luată din Nil1 se va preface-n sânge".
10 Atunci Moise a zis către Domnul: „Iartă-mă, Doamne, dar eu nu-s făcut pentru vorbă şi asta, nu de ieri sau de-alaltăieri, nici de când ai prins Tu să grăieşti cu robul Tău; gura mi-i gângavă, limba mi-i încâlcită...".
11 Dumnezeu însă a zis către Moise: „Cine i-a dat omului gură? şi cine-l face mut sau surd, văzător sau nevăzător? Oare nu Eu, Dumnezeu?
12 Şi acum, du-te: Eu sunt Cel ce-ţi voi deschide gura şi te voi învăţa ce să grăieşti".
13 Zis-a Moise: „Rogu-mă, Doamne: alege pe un altul, care să poată şi pe care să-l trimiţi!"
14 Atunci s-a aprins mânia Domnului asupra lui Moise; şi i-a zis: „Oare nu-i pe lume Aaron, fratele tău, levitul?: Eu ştiu că el cu grai va grăi-n locul tău. Iată, el îţi va ieşi în întâmpinare; şi când te va vedea, bucura-se-va el în inima sa;
15 iar tu vei grăi către el şi-i vei pune-n gură cuvintele Mele, iar Eu voi deschide gura ta şi voi deschide gura lui şi vă voi învăţa ce să faceţi.
16 El e cel ce va grăi către popor în locul tău, aşa că el va fi gura ta, iar tu vei fi pentru el ceea ce e pentru tine Dumnezeu.
17 Cât despre toiagul acesta care se prefăcuse-n şarpe2, ia-l în mână: prin el vei face semnele".
18 Moise a plecat, s-a întors la Ietro, socrul său, şi i-a zis: „Eu plec; mă duc înapoi până-n Egipt, la fraţii mei, ca să văd dacă mai trăiesc". Iar Ietro i-a zis lui Moise: „Umblă sănătos!"
19 Între timp3, regele Egiptului murise. Iar Domnul i-a zis lui Moise în Madian: „Du-te, întoarce-te în Egipt, că au murit toţi cei ce-ţi căutau viaţa4!"
20 Atunci Moise şi-a luat femeia şi copiii, i-a pus pe asini şi s-a întors în Egipt; a luat Moise şi toiagul în mână, cel de la Dumnezeu.
21 Şi a zis Domnul către Moise: „Mergând să te-ntorci în Egipt, ia seama ca toate minunile pe care Eu le-am pus în mâna ta, pe toate să le faci în faţa lui Faraon. Eu însă îi voi învârtoşa inima, iar el nu va da drumul poporului.
22 Dar tu să-i spui lui Faraon: „Aşa grăieşte Domnul: israel este fiul Meu cel întâi-născut.
23 Eu ţi-am spus ţie: Lasă-Mi poporul să Mi se-nchine!; dar tu n-ai vrut să-i dai drumul; aşadar, ia seama: Eu îţi voi ucide pe fiul tău cel întâi-născut".
24 Şi a fost că-n timpul drumului, la un
2 Precizarea: „care se prefăcuse-n şarpe" lipseşte din Textul Ebraic. După o tradiţie rabinică, n-ar fi vorba de toiagul din versetul 2, ci de un altul,dat anume de Dumnezeu lui Moise.
3 Literal: „După zilele acelea multe". Această determinare lipseşte dintr-o seamă de variante manuscrise.
4 Cei ce căutau să te omoare. Expresia va fi folosită şi în Mt 2, 20.
1 Vezi nota de la 1, 22.

popas de noapte, îngerul Domnului5 i-a ieşit înainte [lui Moise] şi-ncerca să-l omoare.
25 Dar Sefora, luând un cuţit de piatră, l-a tăiat împrejur pe fiul său şi, căzându-i la picioare, a zis: „Stătut-a sângele tăierii-mprejur a fiului meu"6.
26 şi s-a dus [Domnul] de la el, pentru că ea zisese: „Stătut-a sângele tăierii-mprejur a fiului meu".
27 Şi a zis Domnul către Aaron: „Mergi în întâmpinarea lui Moise în pustie!" Acesta s-a dus, l-a întâlnit în muntele lui Dumnezeu şi s-au sărutat amândoi.
28 Atunci i-a istorisit Moise lui Aaron toate cuvintele Domnului cu care Acesta-l trimisese, şi toate semnele pe care El îi poruncise [să le facă].
29 Şi s-au dus Moise şi Aaron şi i-au adunat pe toţi bătrânii fiilor lui Israel,
30 iar Aaron le-a spus toate cuvintele pe care Domnul i le grăise lui Moise; şi a făcut [Moise] semnele7 în faţa poporului;
31 şi poporul a crezut şi s-a bucurat că Domnul i-a cercetat pe fiii lui Israel şi că le-a văzut necazul; şi, plecându-se poporul, s-a închinat.
5 într-o seamă de texte ebraice: „Domnul". Vezi nota de la 3, 2.
6 În Varianta Ebraică: „Tu-mi eşti un soţ sângeros" sau: „Tu-mi eşti un soţ de / prin sânge". Se pare că circumcizia era practicată încă înainte de epoca bronzului (vezi folosirea tradiţională a cuţitului de piatră). Episodul enigmatic din versetele 24-26 exprimă superstiţia păgână (Sefora era o

madianită!) după care ritualul (premarital) al circumciziei, însoţit de o anume formulă magică, avea puterea de a alunga duhurile inoportune. E stufărişul animist din care avea să se limpezească religia lui Israel, monoteistă.
7 Semnele din versetele 2-9.
5
Moise la Faraon.
1 După aceea Moise şi Aaron au intrat la Faraon şi i-au zis: „Aşa grăieşte Domnul Dumnezeul lui Israel: dă-i drumul poporului Meu, ca să Mă prăznuiască1 în pustie!"
2 Faraon a zis: „Cine este acela de al cărui glas să ascult eu şi să le dau drumul fiilor lui Israel? Nu-l cunosc pe Domnul, iar pe Israel nu-l voi lăsa să plece!"
3 Ei i-au zis: „Dumnezeul Evreilor ne-a poruncit2 să mergem cale de trei zile în pustie şi să-I aducem jertfă Domnului Dumnezeului nostru, ca să nu se abată asupră-ne moarte sau măcel".
4 Iar regele Egiptului le-a zis: „Moise şi Aaron, de ce-mi abateţi voi poporul de la lucru?... Fiecare din voi să meargă la treaba lui!"
5 Şi a mai zis Faraon: „Iată, prea s-a înmulţit poporul acesta ca să-l scutim de muncă!"
6 Şi le-a poruncit Faraon vătafilor şi scribilor3 şi le-a zis:
7 „De-acum să nu-i mai daţi poporului paie pentru facerea cărămizilor, aşa ca mai-nainte4; de-acum să se ducă ei să-şi adune paie.
8 Dar să-i siliţi să facă tot atâtea cărămizi ca mai-nainte; să nu le scădeţi nimic, fiindcă stau degeaba, şi de aceea
1 Verbul ebraic indică o sărbătorire la capătul unui pelerinaj, cum sunt la noi hramurile marilor mănăstiri sau Paştile la Ierusalim.
2 Ne-a chemat prin poruncă. Acţiunea de a cita pe cineva în justiţie prin mandat obligatoriu.
3 Scribii erau evreii desemnaţi de vătafii (supraveghetorii) egipteni să ţină evidenţa personalului, zilelor de lucru şi producţiei. Vezi v. 14.
4 Literal: „ca ieri şi ca alaltăieri".

strigă şi zic: haidem să-I aducem jertfă dumnezeului nostru!
9 Să simtă poporul acesta povara corvezii; de ea să-şi vadă, iar nu de vorbe goale!"
10 Au ieşit atunci vătafii şi scribii şi au zis către popor: „Aşa grăieşte Faraon: nu vă mai dau paie;
11 mergeţi voi înşivă şi adunaţi-vă paie de pe unde veţi găsi, dar din lucrul vostru nimic nu vi se va scădea!"
12 Atunci s-a răspândit poporul în tot Egiptul ca să strângă miriştile pentru paie5.
13 Iar vătafii îi zoreau, zicând: „Faceţi-vă porţia zilnică de lucru ca şi atunci când vi se dădeau paie!"
14 Iar pe scribii poporului, cei dintre fiii lui Israel, puşi peste ei de vătafii lui Faraon, îi băteau, zicând: „De ce nici pentru azi nu v-aţi făcut numărul de cărămizi ca mai-nainte?...".
15 Dar scribii fiilor lui Israel au venit la Faraon şi i-au strigat, zicând: „De ce faci tu aşa cu slujbaşii tăi?
16 Paie nu li se dau slujbaşilor tăi, dar ni se spune: faceţi cărămidă!... Şi iată că slujbaşii tăi sunt bătuţi; oare nu-i aceasta o nedreptate faţă de poporul tău?"
17 Iar el le-a zis: „Sunteţi nişte leneşi!, nişte trântori sunteţi, şi de-aceea ziceţi: haidem să-I aducem jertfă Dumnezeului nostru...
18 Ei nu!, duceţi-vă şi munciţi! Paie nu vi se vor da, dar tot atâtea cărămizi veţi face!"
5 La seceriş, localnicii recoltau doar spicele, lăsând pe mirişte paiele aproape întregi. Acestea, deci, mai trebuiau secerate o dată (sau smulse) şi apoi tocate spre a fi amestecate în lutul cărămizilor de chirpici.
19 Scribii fiilor lui Israel şi-au dat seama de starea proastă-n care se aflau când li se spusese: „Numărul zilnic de cărămizi nu se va micşora!"
20 Şi dac-au ieşit de la Faraon, i-au întâlnit pe Moise şi pe Aaron care veneau să-i întâmpine
21 şi le-au zis: „Vadă-vă Dumnezeu, El să vă judece!, că urâciune-aţi făcut din noi în faţa lui Faraon şi-a slugilor lui, şi le-aţi dat în mână sabie să ne omoare".
22 Atunci Moise s-a întors la Domnul şi a zis: „Doamne, de ce i-ai făcut Tu atâta rău acestui popor? de ce m-ai trimis Tu pe mine?

23 Că iată, de când m-am dus eu la Faraon să-i vorbesc în numele Tău, de atunci s-a pornit el împotriva acestui popor, poporul Tău pe care Tu nu l-ai eliberat”.
6
Moise, a doua oară în faţa lui Faraon. Neamul său.
1 A zis atunci Domnul către Moise: „Acum vei vedea ce-am să-i fac Eu lui Faraon: silit de mână tare, îi va lăsa să plece; silit de braţ înalt, îi va alunga din ţara lui”.
2 Dumnezeu a grăit către Moise şi i-a zis: „Eu sunt Domnul1.
3 Lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacob m-am arătat ca Dumnezeu Atotputernic2, dar numele Meu de Domnul nu li l-am arătat.
1 Iahve. Asupra numirilor lui Dumnezeu vezi nota de la Fc 4, 26. De altfel, fragmentul cuprins între 6, 2 şi 7, 7 este o variantă a chemării lui Moise, paralelă cu cea de până aici, faţă de care prezintă asemănări şi deosebiri.
2 El-Şaddai, numele sub care-L cunoşteau patriarhii pe Dumnezeu şi care acum este înlocuit cu Iahve (Domnul).
113
4 Am încheiat cu ei legământ să le dau pământul Canaanului, pământul în care-au pribegit şi-au locuit ca străini.
5 Eu Însumi am auzit suspinul fiilor lui Israel pe care-i ţin Egiptenii în robie, şi Mi-am adus aminte de legământul Meu cu voi.
6 Mergi dar şi vorbeşte-le fiilor lui Israel şi spune-le: eu sunt Domnul, Eu vă voi scoate de sub stăpânirea Egiptenilor şi vă voi elibera din robia lor; cu braţ înalt şi prin mari pedepse vă voi răscumpăra -
7 şi vă voi lua drept popor al Meu şi voi fi Dumnezeul vostru; şi voi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v-a scos de sub stăpânirea Egiptenilor.
8 Şi vă voi duce-n ţara pe care-am jurat 3 s-o dau lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacob; vouă vă voi da-o ca moştenire; Eu sunt Domnul!”
9 Iar Moise-ntocmai aşa le-a grăit fiilor lui Israel, dar ei nu l-au ascultat pe Moise din pricina deznădejdii şi a grelelor corvezi.
10 Şi iarăşi a grăit Domnul către Moise şi i-a zis:
11 „Du-te şi spune-i lui Faraon, regele Egiptului, să-i lase pe fiii lui Israel să plece din ţara lui!”
12 Dar Moise a grăit înaintea Domnului şi a zis: „Iată, fiii lui Israel nu m-au ascultat; cum dar mă va asculta Faraon?... că mai sunt şi gângav”.
13 Domnul însă le-a grăit lui Moise şi Aaron şi le-a poruncit să-i spună lui
3 Literal: „mi-am întins mâna”, în sensul: am jurat prin ridicarea mâinii.
Faraon, regele Egiptului, să-i lase pe fiii lui Israel să plece din ţara Egiptului.
14 Iată-i acum pe începătorii neamurilor lor părinteşti: Fiii lui Ruben, întâi-născutul lui Israel: Enoh şi Falu, Heţron şi Carmi. Aceasta-i familia lui Ruben.
15 Fiii lui Simeon: Iemuel şi Iamin, Ohad şi Iachin, Ţohar şi Saul cel [născut] din canaaneancă4. Acestea-s familiile lui Simeon.
16 Şi iată numele fiilor lui Levi după neamurile lor: Gherşon, Cahat şi Merari. Anii vieţii lui Levi au fost o sută treizeci şi şapte.
17 Fiii lui Gherşon: Libni şi Şimei, cu familiile lor.
18 Fiii lui Cahat: Amram, Iţhar, Hebron şi Uziel. Anii vieţii lui Cahat au fost o sută treizeci şi trei de ani.
19 Fiii lui Merari: Mahli şi Muşi. Acestea-s familiile lui Levi, după neamurile lor.
20 Amram a luat-o de femeie pe Iochebed, fata unchiului său, iar aceasta i-a născut pe Aaron şi pe Moise, precum şi pe Mariam, sora lor. Anii vieţii lui Amram au fost o sută treizeci şi şapte de ani.
21 Fiii lui Iţhar: Core, Nefeg şi Zicri.
22 Fiii lui Uziel: Misael, Elţafan şi Sitri.
23 Aaron şi-a luat de soţie pe Elisabeta, fata lui Aminadab şi sora lui Naason; aceasta i-a născut pe Nadab şi pe Abiud, pe Eleazar şi pe Itamar.
4 Textual: „cel din [femeia] feniciană”. La începutul istoriei Evreilor, Fenicia şi Canaanul erau sinonime. Menţiune destinată să atragă atenţia că în neamul lui Israel s-a strecurat sânge străin.

24 Fiii lui Core: Asir, Elcana şi Abiasaf. Acestea sunt familiile lui Core.
25 Eleazar, fiul lui Aaron, şi-a luat de femeie pe una din fiicele lui Putiel, iar aceasta i l-a născut pe Finees. Aceştia sunt începătorii neamurilor părinteşti ale leviţilor.
26 Acestui Aaron şi acestui Moise le-a spus Dumnezeu să-i scoată pe fiii lui Israel, împreună cu armia lor5, din ţara Egiptului.
27 Aceştia sunt cei ce i-au spus lui Faraon, regele Egiptului, să-i lase pe fiii lui Israel să plece din ţara Egiptului: ei sunt acelaşi Aaron şi acelaşi Moise.
28 În ziua-n care i-a grăit Domnul lui Moise în ţara Egiptului,
29 Domnul i-a vorbit lui Moise, zicând: „Eu sunt Domnul. Spune-i lui Faraon, regele Egiptului, tot ceea ce-ţi spun Eu!"
30 Iar Moise a zis în faţa Domnului: „Iată, eu sunt greoi la vorbă; cum dar mă va asculta pe mine Faraon?"
7
Încă o chemare către Moise. Întâia plagă asupra Egiptului: apa Nilului se preface-n sânge.
1 Domnul i-a răspuns lui Moise prin a-i zice: „Iată, Eu i te dau lui Faraon pe tine drept Dumnezeu, iar Aaron, fratele tău, va fi proorocul tău.
2 Aşadar, tu îi vei grăi lui Aaron toate câte îţi voi porunci Eu, iar Aaron, fratele tău, va vorbi către Faraon, ca să-i lase pe fiii lui Israel să iasă din ţara lui.
5 Literal: „cu puterea lor"; putere armată
(existentă sau, mai departe, în perspectiva organizării).
3 Eu însă voi învârtoşa inima lui Faraon şi voi înmulţi semnele şi minunile Mele în ţara Egiptului.
4 Faraon nu vă va asculta, dar Eu Îmi voi pune mâna asupra Egiptului şi prin pedepse mari Îmi voi scoate armiile şi poporul, pe fiii lui Israel, din ţara Egiptului.
5 Atunci vor cunoaşte toţi Egiptenii că Eu sunt Domnul, când Eu Îmi voi întinde mâna împotriva Egiptului şi-i voi scoate pe fiii lui Israel din mijlocul lui".
6 Moise şi Aaron au făcut după cum le poruncise Domnul; aşa au făcut.
7 Când i-au vorbit lui Faraon, Moise era de optzeci de ani, iar Aaron, fratele lui, de optzeci şi trei de ani.
8 Grăit-a Domnul către Moise şi Aaron:
9 „Dacă Faraon vă va zice: daţi-ne semn sau minune!, atunci tu să-i zici fratelui tău Aaron: ia toiagul şi aruncă-l jos în faţa lui Faraon şi-n faţa slujitorilor lui!, şi acesta se va preface-n balaur"1.
10 S-au dus deci Moise şi Aaron la Faraon şi la slujitorii lui şi au făcut aşa cum le poruncise Domnul: Aaron şi-a aruncat toiagul în faţa lui Faraon şi-n faţa slujitorilor săi, iar acesta s-a prefăcut în balaur.
11 Faraon i-a chemat şi el pe înţelepţii Egiptului şi pe vrăjitori; iar vrăjitorii Egiptenilor au făcut şi ei la fel prin vrăjile lor:
12 fiecare din ei şi-a aruncat toiagul, iar acesta s-a prefăcut în balaur. Dar toiagul lui Aaron a înghiţit toiegele lor.
1 Dragon; şarpe mare, uriaş. Cuvânt diferit de cel din 4, 3, dar acelaşi cu cel din Ps 90, 13. Termenul ebraic sugerează chiar o reptilă gigantică, de tipul crocodilului.

13 Atunci inima lui Faraon s-a învârtoşat, iar el nu i-a ascultat, aşa cum spusese Domnul.
14 Zis-a Domnul către Moise: „Inima lui Faraon se lasă greu: el nu vrea să lase poporul să plece.
15 Du-te la Faraon de dimineaţă, când el are să iasă la apă; să-i stai în cale pe malul Nilului2, să iei în mână toiagul care s-a prefăcut în şarpe
16 şi să-i grăieşti: domnul, Dumnezeul Evreilor, m-a trimis la tine să-ţi spun: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi facă slujbă în pustie!, şi iată că până acum tu nu ai ascultat.
17 Aşa zice Domnul: din aceasta vei cunoaşte că Eu sunt Domnul: iată că eu, cu toiagul acesta care e-n mâna mea, cu el voi lovi apa Nilului, şi ea se va preface-n sânge;
18 peştele din Râu va muri, Râul se va împuţi, iar Egiptenii nu vor mai putea să bea apă din Nil".
19 Şi a mai zis Domnul către Moise: „Să-i spui lui Aaron, fratele tău: Ia-ţi toiagul în mână şi întinde-ţi mâna peste apele Egiptului: peste râurile lor, peste şanţurile3 lor, peste iazurile lor şi peste orice adunare de apă, şi ele să fie sânge; şi sânge va fi în toată ţara Egiptului, în lemne chiar, şi-n pietre".

20 Şi au făcut Moise şi Aaron aşa cum le poruncise Domnul: [Aaron] şi-a ridicat toiagul, şi sub ochii lui Faraon şi sub ochii slujitorilor acestuia a lovit apele care erau în Nil, şi toate apele care erau în Nil s-au prefăcut în sânge,
21 şi peştele din râu a murit, Nilul s-a
2 Literal: „pe malul Râului”. Vezi nota de la 1, 22.
3 Canalele dintre braţele Deltei; canalele de irigaţie din interiorul ţării.
împuţit şi Egiptenii nu puteau să bea apă din Nil. Sânge era în toată ţara Egiptului.
22 Dar la fel au făcut şi magii Egiptenilor prin vrăjile lor, iar inima lui Faraon s-a învârtoşat, şi el nu i-a ascultat pe Moise şi pe Aaron, aşa cum spusese Domnul.
23 Faraon s-a întors şi a intrat în casă şi n-a ţinut seamă de aceasta.
24 Toţi Egiptenii au săpat atunci în preajma Nilului pentru apă de băut, căci din râu nu puteau să bea apă.
25 Se împliniseră şapte zile de când Domnul lovise Nilul4.
8
Alte trei plăgi asupra Egiptului: broaşte, ţânţari şi tăuni.
1 Atunci a zis Domnul către Moise: „Intră la Faraon şi zi-i: aşa grăieşte Domnul: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi slujească.
2 Dar dacă nu vei vrea să-i dai drumul, iată că Eu voi lovi cu broaşte toate ţinuturile tale.
3 Nilul va colcăi de broaşte; ele se vor urca şi vor intra în casele tale, în odăile tale de dormit, pe paturile tale, în casele slugilor tale şi-ntr-ale poporului tău, în cuptoarele tale şi-n coveţile tale cu aluat;
4 pe tine, pe poporul tău şi pe toate slugile tale se vor urca broaşte”.
4 într-o seamă de texte ebraice, ca şi în unele versiuni ale Septuagintei (inclusiv ediţia lui Alfred Rahlfs), următoarele patru versete îi aparţin capitolului 7, cu numerotarea 26, 27, 28, 29. Pentru concordanţa cu principalele ediţii româneşti de până acum, versiunea de faţă păstrează ordinea acestora.

5 Şi a zis Domnul către Moise: „Spune-i lui Aaron, fratele tău: întinde-ţi mâna cu toiagul tău peste râuri, peste şanţuri şi peste iazuri şi fă broaştele să se urce pe ţara Egiptului!”
6 Şi şi-a întins Aaron mâna peste apele Egiptului: broaştele s-au urcat şi au acoperit pământul Egiptului.
7 Dar la fel au făcut şi magii Egiptenilor prin vrăjile lor: au făcut broaştele să se urce pe pământul Egiptului.
8 Faraon i-a chemat atunci pe Moise şi pe Aaron şi a zis: „Rugaţi-vă Domnului pentru mine să-ndepărteze broaştele de la mine şi de la poporul meu, iar eu îi voi da drumul poporului, ca să-i jertfească Domnului!”
9 Moise însă a zis către Faraon: „Hotărăşte tu însuţi când să mă rog pentru tine, pentru slugile tale şi pentru poporul tău, ca să piară broaştele de la tine, de la poporul tău şi din casele voastre, şi numai în Nil să rămână”.
10 Iar el a zis: „Mâine”. Zis-a [Moise]: „Fie după cuvântul tău, ca să ştii că nimeni nu este ca Domnul, Dumnezeul nostru.
11 Se vor îndepărta broaştele de la tine, din casele tale, de prin curţi, de la slugile tale şi de la poporul tău, şi numai în Nil vor rămâne”.
12 Moise şi Aaron au ieşit apoi de la Faraon, iar Moise a strigat către Domnul ca să piară broaştele, aşa cum îi făgăduise lui Faraon.
13 Şi a făcut Domnul după cuvântul lui Moise şi au murit broaştele de prin case, de prin curţi şi de prin ţarini;
14 şi le-au adunat grămezi-grămezi şi s-a-mpuţit pământul.
15 Văzând însă Faraon că se câştigă timp, şi-a îngreuiat inima şi nu i-a ascultat, aşa cum spusese Domnul.
16 Atunci a zis Domnul către Moise: „Spune-i lui Aaron: întinde-ţi mâna cu toiagul şi loveşte ţărâna pământului şi vor fi ţânţari pe oameni, pe vite şi-n tot pământul Egiptului”.
17 Aaron şi-a întins mâna cu toiagul şi a lovit ţărâna pământului şi au fost atunci ţânţari pe oameni şi pe vite. În toată ţara Egiptului, toată ţărâna pământului se făcuse ţânţari.

18 Au încercat şi magii prin vrăjile lor să scoată1 ţânţari, dar n-au fost în stare; au fost atunci ţânţari pe oameni şi pe vite.
19 Şi au zis magii către Faraon: „Acesta-i degetul lui Dumnezeu!" Dar inima lui Faraon s-a învârtoşat şi nu i-a ascultat [pe Moise şi pe Aaron], aşa cum spusese Domnul.
20 Zis-a Domnul către Moise: „Scoală-te mâine de dimineaţă şi stai înaintea lui Faraon la vremea când el are să iasă la apă, şi să-i spui: aşa grăieşte Domnul: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi slujească în pustie!
21 Dar dacă nu-i vei da drumul poporului Meu, iată că asupra ta, asupra slugilor tale, asupra poporului tău şi asupra caselor voastre voi trimite tăuni2, şi se vor umple casele Egiptenilor de tăuni, şi chiar pământul pe care trăiesc.
1 Să-i scoată din ţărână (asemenea lui Aaron), pe principiul: cel ce poate să-i aducă, poate să-i şi alunge!
2 Literal: „muscă câinească". Termenul ebraic indică numele colectiv al unei specii de insecte dăunătoare, dar greu de identificat; foarte prolifică, specia implică şi ideea de viermuială. Vulgata traduce: omne genus muscarum = „tot felul de muşte". „Tăunul" e mai apropiat: insectă vătămătoare, prolifică şi agresivă.

22 Dar în ziua aceea voi osebi3 ţinutul Goşen, în care se află poporul Meu, prin aceea că acolo nu vor fi deloc tăuni, pentru ca tu să ştii că Eu, Domnul, Eu sunt Domnul întregului pământ.
23 Face-voi deosebire între poporul Meu şi poporul tău; semnul acesta va fi chiar mâine pe pământ".
24 Domnul a făcut aşa: mulţime mare de tăuni au venit în casa lui Faraon, în casele slugilor lui şi-n toată ţara Egiptului; de-atâţia tăuni se prăpădea pământul.
25 Faraon i-a chemat atunci pe Moise şi Aaron şi a zis: „Mergeţi şi aduceţi jertfă Dumnezeului vostru aici în ţară!"
26 Moise însă a zis: „Aşa ceva nu-i cu putinţă: cele ce aducem noi jertfă Domnului, Dumnezeului nostru, sunt urâciune-n faţa Egiptenilor; dacă noi vom jertfi sub ochii Egiptenilor ceea ce pentru ei e urâciune, ne vor ucide cu pietre.
27 Ca atare, cale de trei zile ne vom duce-n pustie, şi acolo-I vom aduce jertfă Domnului, Dumnezeului nostru, aşa cum ne-a grăit nouă Domnul".
28 Zis-a Faraon: „Bine; am să vă las să ieşiţi, ca să-i aduceţi jertfă Domnului, Dumnezeului vostru, în pustie; dar să nu vă-ntindeţi a merge prea departe. Rugaţi-vă dar Domnului pentru mine!"
29 Iar Moise a zis: „Iată, de cum voi ieşi de la tine, mă voi ruga la Dumnezeu, şi chiar mâine se vor îndepărta tăunii de la tine, de la slugile tale şi de la poporul tău; dar tu, Faraon, să nu ne mai înşeli
3 Verbul paradoxazo înseamnă „a osebi", „a distinge", „a pune de-o parte", „a trage un hotar între", dar şi „a slăvi", „a glorifica", „a face pe cineva celebru", „a consacra pe cineva în mod extraordinar, neobişnuit".
prin aceea că nu vei lăsa poporul să-I aducă jertfă Domnului!"
30 Şi dac-a ieşit Moise de la Faraon, s-a rugat la Dumnezeu.
31 Iar Domnul a făcut după cuvântul lui Moise: a îndepărtat tăunii de la Faraon, de la slugile lui şi de la poporul său; n-a mai rămas nici unul.
32 Dar Faraon şi-a îngreuiat şi de data aceasta inima: n-a lăsat poporul să se ducă.
9
Alte trei plăgi asupra Egiptului: molimă în vite, bube pe Egipteni, grindină.
1 Atunci a zis Domnul către Moise: „Intră la Faraon şi spune-i: acestea zice Domnul, Dumnezeul Evreilor: Lasă-mi poporul să iasă, ca să-Mi slujească!
2 Dar dacă tu nu vei vrea să-Mi laşi poporul să iasă, ci încă-l vei mai ţine,
3 iată, mâna Domnului1 va fi peste vitele tale care sunt în câmp, peste cai, peste asini, peste cămile, peste cirezi şi peste turme: o molimă3 va fi, cumplită.
4 Dar atunci, în ziua aceea, în chip minunat voi osebi3 Eu vitele Israeliţilor de vitele Egiptenilor: dintre vitele fiilor lui Israel, din toate, nu va muri nici una".
5 Şi a pus Domnul soroc, zicând: „Mâine va face Domnul fapta aceasta pe pământ!"
1 „Mâna Domnului", în general: puterea lui Dumnezeu; aici: biciul divin care pedepseşte.
2 Literal: „moarte". Termenul ebraic indică o boală generală, rapidă şi necruţătoare, asemenea

ciumei.
3 Acelaşi verb ca în 8, 22; vezi nota.

6 Şi chiar de-a doua zi a făcut Domnul fapta aceasta: toate vitele Egiptenilor au murit, dar din vitele fiilor lui Israel n-a murit nici una.
7 Faraon a trimis atunci [să vadă] şi iată că dintre vitele fiilor lui Israel, din toate, nu murise nici una. Inima lui Faraon s-a îngreuiat: el n-a lăsat poporul să se ducă.
8 Domnul a grăit cu Moise şi Aaron, zicând: „Luaţi-vă câte o mână plină de spuză din cuptor, iar Moise s-o arunce spre cer în faţa lui Faraon şi a slugilor lui:
9 ea se va preface-n pulbere peste toată ţara Egiptului; buboaie vor fi pe oameni şi pe vite, băşici usturătoare pe oamenii şi vitele din tot Egiptul”.
10 Deci, au luat ei spuză din cuptor, au mers în faţa lui Faraon, iar Moise a azvârlit-o spre cer: pe oameni şi pe vite s-au deschis buboaie cu puroi.
11 Iar magii n-au putut să stea-n faţa lui Moise din pricina buboaielor, că buboaiele erau şi pe magi ca pe toată ţara Egiptului.
12 Iar Domnul a învârtoşat inima lui Faraon: acesta nu i-a ascultat [pe Moise şi Aaron], aşa cum Domnul îi spusese lui Moise.
13 Zis-a Domnul către Moise: „Să te scoli mâine de dimineaţă, să i te înfăţişezi lui Faraon şi să-i zici: aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul Evreilor: Dă-i drumul poporului Meu, ca să-Mi slujească;
14 fiindcă de data aceasta voi trimite toate loviturile Mele asupra inimii tale, asupra slugilor tale şi a poporului tău, pentru ca tu să vezi că-n tot pământul nu este altul asemenea Mie.
15 Dacă Eu de la-nceput Mi-aş fi întins mâna şi te-aş fi lovit cu moarte, pe tine şi pe poporul tău, tu ai fi fost şters de pe faţa pământului;
16 dar iată pentru ce te-am cruţat: pentru ca-ntru tine să-Mi arăt puterea şi pentru ca numele Meu să se vestească-n tot pământul.
17 Acum însă tu din nou îi stai poporului Meu împotrivă şi nu-l laşi să plece.
18 Iată: mâine, la ceasul acesta, Eu voi face să plouă grindină multă şi grea cum n-a mai fost în Egipt de la-ntemeierea lui şi până-n ziua de azi.
19 Aşadar, grăbeşte-te acum să-ţi aduni turmele şi toate câte le ai în câmp; fiindcă toţi oamenii şi toate vitele care vor fi în câmp şi nu vor intra în casă, loviţi vor fi de grindină şi vor muri”.
20 Aceia dintre robii lui Faraon care s-au temut de cuvântul Domnului şi-au adunat turmele acasă,
21 dar cei ce-n cugetul lor n-au luat aminte la cuvântul Domnului, aceia şi-au lăsat vitele pe câmp.
22 Şi a zis Domnul către Moise: „Întinde-ţi mâna spre cer: grindină va fi peste tot pământul Egiptului, peste oameni, peste vite şi peste toată iarba câmpului”.
23 Moise şi-a întins mâna4 spre cer, iar Domnul a slobozit tunete şi grindină; foc curgea pe pământ; în toată ţara Egiptului a plouat Domnul cu grindină.
24 Grindină era, şi foc se-nvăpăia prin grindină, o grindină multă şi grea cum n-a mai fost în Egipt din clipa-n care s-a făcut el popor.
25 În toată ţara Egiptului a lovit grindina tot ce era pe câmp, de la om la
4 În Textul Ebraic: „toiagul”.

dobitoc, toată iarba câmpului a bătut-o grindina şi toţi copacii câmpului i-a sfârtecat grindina.
26 Numai în ţinutul Goşen, unde se aflau fiii lui Israel, acolo n-a fost grindină.
27 Faraon a trimis atunci să-i cheme pe Moise şi pe Aaron şi le-a zis: „De data asta am păcătuit: Domnul este Cel ce are dreptate, iar eu şi poporul meu suntem vinovaţi.
28 Rugaţi-vă dar pentru mine la Domnul: să-nceteze tunetele lui Dumnezeu, să-nceteze grindina şi focul; eu vă voi lăsa să plecaţi, iar voi mai mult nu veţi rămâne”.
29 Moise i-a zis: „De-ndată ce voi ieşi din oraş îmi voi ridica mâna spre Domnul: tunetele vor înceta, grindina şi ploaia nu vor mai fi, pentru ca tu să cunoşti că al Domnului e pământul.
30 Eu ştiu însă că tu şi slugile tale încă nu vă temeţi de Domnul”.
31 Inul şi orzul se stricaseră, pentru că orzul era înspicat şi inul în floare;
32 dar grâul şi ovăzul nu s-au stricat, căci ele erau târzii5.
33 Şi dac-a ieşit Moise de la Faraon şi din cetate, şi-a ridicat mâinile către Domnul: tunetele şi grindina au contenit, ploaia pe pământ nu s-a mai vărsat.

34 Dar Faraon, văzând că ploaia, grindina şi tunetele au încetat, n-a încetat el să păcătuiască: şi-a îngreuiat inima, el şi slugile sale.
35 Inima lui Faraon s-a învârtoşat: el nu i-a lăsat pe fiii lui Israel să plece, aşa cum Dumnezeu îi grăise lui Moise.
5 Amănunt care plasează calamitatea în luna ianuarie.
10
Alte două plăgi asupra Egiptului: lăcustele, întunericul.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând: „Intră la Faraon, că Eu i-am învârtoşat inima, pe a lui şi pe a slugilor lui, pentru ca, drept urmare, aceste semne să vină peste ei;
2 ca să povestiţi voi în auzul fiilor voştri şi al fiilor fiilor voştri despre cum i-am jucat1 Eu pe Egipteni şi despre semnele Mele pe care le-am făcut în mijlocul lor, şi să cunoaşteţi că Eu sunt Domnul”.
3 Şi au intrat Moise şi Aaron la Faraon şi i-au zis: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul Evreilor: până când ai tu de gând să nu te smereşti în faţa Mea? Lasă-Mi poporul să plece, ca să-Mi slujească Mie!
4 Dar dacă nu-Mi vei lăsa poporul să plece, iată că mâine, la ceasul acesta, în toate hotarele tale voi aduce mulţime de lăcuste;
5 ele vor acoperi faţa pământului, iar tu nu vei putea să-ţi mai vezi ţara; ele vor mânca tot ce-a mai scăpat pe pământ, tot ce v-a mai rămas în urma grindinei; vor mânca tot pomul care vă creşte vouă pe câmp;
6 îţi vor umple casele, pe ale tale şi pe ale tuturor slugilor tale şi toate casele din toată ţara Egiptenilor, aşa cum
1 Verbul empaízo înseamnă „a se juca”, „a zburda”, „a se zbengui”, dar şi „a-şi bate joc de cineva”, „a batjocori” (ca în Mt 20, 19; 27, 29). Ideea textului de faţă nu este aceea a unei întreceri între două forţe egale (ca în unele traduceri), ci că Dumnezeul lui Israel e atât de puternic, încât îşi permite să-i joace pe degete pe cei ce se cred egali cu El (aceasta, nu fără ca fiii lui Israel să jubileze). Dumnezeu este Cel ce controlează evenimentele istorice.

n-au văzut părinţii tăi şi nici părinţii părinţilor tăi, de când sunt ei pe pământ şi până-n ziua de astăzi”. şi s-a întors Moise şi a ieşit de la Faraon.
7 Iar slugile lui Faraon au zis către el: „Până când ne vom poticni noi de toate astea? Dă drumul oamenilor, ca să-i slujească Dumnezeului lor!; sau vrei să-ţi vezi Egiptul pierind?”
8 I-au întors pe Moise şi pe Aaron la Faraon, iar acesta le-a zis: „Duceţi-vă şi slujiţi-I Domnului, Dumnezeului vostru... dar cine şi care sunt cei ce vor merge?”
9 Răspuns-a Moise: „Vom merge cu tinerii noştri, cu bătrânii noştri, cu fiii noştri, cu fiicele noastre, cu turmele noastre şi cu cirezile noastre, căci e sărbătoarea Domnului, Dumnezeului nostru”2.
10 Dar [Faraon] le-a zis: „Fie-aşa! Dumnezeu cu voi! Dar cum oare v-aş da eu drumul să vă duceţi împreună cu bunurile voastre?... Vedeţi, voi puneţi ceva la cale...
11 Ei bine, nu, nu aşa! Duceţi-vă, dar numai bărbaţii, şi slujiţi-I lui Dumnezeu, că asta urmăriţi!”3 Şi i-au dat afară de la Faraon.
12 Şi a zis Domnul către Moise: „Întinde-ţi mâna peste ţara Egiptului: peste ţară vor năvăli lăcustele şi vor mânca toată iarba pământului şi toată roada pomilor care-a rămas nestricată de grindină”.
2 Ca în toate cazurile asemănătoare, sintagma „Dumnezeul nostru” are valoare de apoziţie (precizează calitatea substantivului precedent). Textual, citeşte: „e sărbătoarea lui Iahve, (Cel ce este) Dumnezeul nostru”. Despre numele divine revezi nota de la Fc 4, 26.
3 Motivarea lui Faraon e întemeiată: lui Dumnezeu nu-I puteau „sluji” decât bărbaţii (cf. 23, 17; 34, 23).
13 Moise şi-a ridicat atunci toiagul spre cer, iar Domnul a adus asupra pământului vânt de la răsărit, toată ziua aceea şi toată noaptea; iar când s-a făcut ziuă, vântul de la răsărit a adus lăcustele.
14 Şi au năvălit ele în toată ţara Egiptului; în toate hotarele Egiptului s-au aşternut, mulţime multă; nici înainte n-au mai fost lăcuste ca atunci, nici că vor fi după aceea.
15 Toată faţa pământului au acoperit-o, şi pământul s-a pustiit: au mâncat toată iarba pământului şi toată roada pomilor care mai rămăsese în urma grindinei; nimic n-a mai rămas verde-n toată ţara Egiptului, nici în copaci, nici în iarba câmpului.
16 Atunci Faraon s-a grăbit să-i cheme pe Moise şi Aaron şi le-a zis: „Greşit-am în faţa Domnului,

Dumnezeul vostru, şi-n faţa voastră!
17 Iertaţi-mi acum înc-o dată greşala, şi rugaţi-vă Domnului, Dumnezeul vostru, ca să-mi ia de pe cap prăpădul acesta!”4
18 Şi dac-a ieşit de la Faraon, Moise i s-a rugat lui Dumnezeu:
19 Domnul a stârnit vânt puternic de la apus, iar acesta a dus lăcustele şi le-a aruncat în Marea Roşie; în toată ţara Egiptului n-a mai rămas nici o lăcustă.
20 Dar Domnul a învârtoşat inima lui Faraon, iar acesta nu i-a lăsat pe fiii lui Israel să plece.
21 Atunci a zis Domnul către Moise: „Întinde-ţi mâna spre cer: întuneric se va face-n ţara Egiptului, un întuneric să-l pipăi cu mâna”.
22 Moise şi-a întins mâna spre cer: întuneric beznă s-a făcut în toată ţara
4 Literal: „moartea aceasta”.

Egiptului şi negură groasă, timp de trei zile,
23 că nu se vedea om cu om5; timp de trei zile nimeni nu s-a urnit de unde era; dar la fiii lui Israel era lumină peste tot unde locuiau ei.
24 Atunci i-a chemat Faraon pe Moise şi pe Aaron şi le-a zis: „Duceţi-vă, slujiţi-i Domnului, Dumnezeului vostru; doar turmele şi cirezile voastre să rămână aici; copiii însă pot merge cu voi”.
25 Dar Moise a zis: „Ba nu, ci tu să ne dai vite pentru jertfele şi arderile-de-tot pe care noi I le vom aduce Domnului, Dumnezeului nostru.
26 Vor merge deci cu noi şi vitele noastre, din care nu va rămâne nici măcar o unghie, căci din ele avem noi să-i aducem jertfă Domnului, Dumnezeului nostru; că nici noi nu ştim ce anume jertfe Îi vom aduce Domnului, Dumnezeului nostru, decât după ce vom ajunge acolo”.
27 Domnul a învârtoşat inima lui Faraon, iar acesta n-a vrut să-i lase să plece.
28 A zis Faraon [către Moise]: „Du-te de aici! Şi bagă de seamă: să nu cumva să mai dai vreodată ochii cu mine6, căci în ziua-n care vei da ochii cu mine, atunci vei muri”.
29 Răspuns-a Moise: „Fie-aşa cum ai zis: De-acum n-o să mai dau ochii cu tine pe faţă!...”.
11
Vestirea plăgii a zecea.
5 Literal: „nimeni nu l-a văzut pe fratele său”.
6 Literal: „îmi vei vedea faţa”.
1 Şi a zis Domnul către Moise: „Încă o plagă1 voi mai aduce asupra lui Faraon şi asupra Egiptului, după care vă vor da drumul de aici; iar când vă vor da drumul, o vor face de tot: vă vor alunga.
2 Spune-i dar poporului, în taină, la ureche: fiece bărbat să ceară de la vecinul său şi fiece femeie să ceară de la vecina ei2 lucruri de argint şi de aur şi haine”.
3 Iar Domnul a făcut ca poporul Său să aibă trecere în ochii Egiptenilor: aceştia le-au dat cu-mprumut. Dar şi Moise devenise om de mare vază în ochii Egiptenilor, în ochii lui Faraon şi ai tuturor slujitorilor acestuia.
4 Şi a zis Moise3: „Aşa grăieşte Domnul: pe la miezul nopţii voi trece prin Egipt.
5 şi-n ţara Egiptului va muri tot cel întâi-născut, de la întâi-născutul lui Faraon, cel ce-i urmează la tron, până la întâi-născutul roabei de la râşniţă4 şi până la tot întâi-născutul dobitoacelor.
6 Plângere mare va fi în toată ţara Egiptului, cum n-a mai fost şi nu va mai fi.
7 Dar împotriva fiilor lui Israel, a tuturor, nici măcar un câine nu va lătra
1 Cuvântul „plagă” a mai fost folosit în Fc 12, 17. Aici e singurul loc din Iş unde-l întâlnim. El înseamnă, literal, „lovitură”; prin extindere: „pedeapsă”; dar şi „rană” (provocată de o lovitură).
2 Vecini, desigur, egipteni. Vezi 3, 21-22.
3 În fapt, continuarea lui 10, 29: Moise i se adresează tot lui Faraon (vezi v. 8).
4 Râşniţă: moară primitivă, alcătuită dintr-o piatră de bază, fixă, şi una deasupra, mobilă, rotită pe un ax. Sclava şedea în genunchi şi învârtea piatra de deasupra, sub care se zdrobeau grăunţele.

la ei, nici la om şi nici la dobitoc5, ca să cunoaşteţi ce minunată deosebire6 face Domnul între Egipteni şi Israeliţi.
8 Toţi aceşti slujitori ai tăi vor striga către mine şi mi se vor închina, zicând: pleacă, tu şi tot poporul tău pe care-l cârmuieşti!... După care voi pleca”. Şi a ieşit Moise de la Faraon, fierbând de mânie.

9 Apoi a zis Domnul către Moise: „Faraon nu vă va asculta, pentru ca semnele şi minunile Mele să se înmulţească-n ţara Egiptului!”
10 Aşadar, Moise şi Aaron au făcut în faţa lui Faraon toate semnele şi minunile acestea, dar Domnul a învârtoşat inima lui Faraon: el n-a vrut să-i lase pe fiii lui Israel să plece din ţara Egiptului.
12
Mielul pascal. Sărbătoarea azimelor. Sărbătorirea Paştelui. Moartea întâilor-născuţi ai Egiptenilor. Plecarea Israeliţilor.
1 Grăit-a Domnul către Moise şi Aaron în ţara Egiptului şi le-a zis:
2 „Luna aceasta să fie pentru voi începutul lunilor, să fie întâia între lunile anului.
3 Vorbeşte deci la toată obştea fiilor lui Israel şi spune-le: în ziua a zecea a acestei luni, fiecare cap de familie să ia câte un miel; un miel pentru fiecare casă.
5 Plecarea Israeliţilor se va face pe tăcute, într-o linişte totală: nici măcar câinii nu vor da, ca de obicei, alarma.
6 Vezi nota de la 8, 22.
4 Iar dacă-ntr-o casă vor fi prea puţini pentru un miel întreg, să-l ia împreună cu vecinul cel mai apropiat ca număr de suflete: fiecare să socotească anume câţi sunt de trebuinţă ca să mănânce în întregime un miel.
5 Mielul să vă fie de un an, parte bărbătească şi fără meteahnă; veţi lua fie un miel, fie un ied.
6 Să-l ţineţi până în ziua a paisprezecea a acestei luni1, şi atunci toată adunarea obştii fiilor lui Israel să-l înjunghie spre seară2.
7 Să ia din sângele lui şi să ungă amândoi stâlpii uşii şi pragul de sus, în casele unde-l vor mânca.
8 În chiar noaptea aceea să mănânce carnea, friptă la foc; s-o mănânce cu azimă şi ierburi amare.
9 Din el să nu mâncaţi ceva crud sau fiert în apă, ci numai fript la foc, capul cu picioarele şi măruntaiele.
10 Din el să nu lăsaţi nimic pe-a doua zi, os din el să nu zdrobiţi3. Ceea ce va rămâne pe-a doua zi, să ardeţi în foc.
11 Şi iată cum să fiţi când îl mâncaţi: cu coapsele-ncinse, cu sandalele-n picioare şi cu toiagul în mână4; şi să-l mâncaţi în grabă: e Paştile5 Domnului.
1Când pe cer e luna plină a primăverii.
2 În Textul Ebraic, literal: „între cele două seri”. Expresie obscură, interpretată în mai multe variante. Septuaginta preferă „spre seară” (înainte de apusul soarelui).
3 Text mesianic, cu rezonanţă clară în In 19, 36.
4 Ţinuta: gata de drum (pentru plecarea ce se apropie).
5 Etimologia cuvântului Paşti (în româneşte, de la grecescul pasha) e necunoscută. Ebraicul pesah e legat de verbul pasah = „a şchiopăta”, „a sări”, „a juca într-un picior”, „a sări peste” (a omite), „a cruţa”. Vulgata îl explică: id est transitus Domini = „adică trecerea Domnului”, sens referitor la faptul că Dumnezeu, în noaptea aceea, a trecut (a străbătut) Egiptul. Primul sens s-ar referi la faptul că, trecând, Domnul „a sărit peste”, „a cruţat” casele fiilor lui Israel. Fără a nega aceste sensuri, literatura patristică raportează cuvântul şi la „trecerea” lui Israel prin Marea Roşie, adică de la robie la libertate. Evenimentul istoric este, în acelaşi timp, şi o prefigurare: el Îl anticipează pe Iisus Hristos, Cel ce „din moarte la viaţă şi de pe pământ la cer ne-a trecut pe noi” (din Canonul Învierii).

12 În noaptea aceea voi trece peste ţara Egiptului; voi lovi pe tot întâi-născutul în ţara Egiptului, de la om până’ la dobitoc, şi din toţi dumnezeii Egiptenilor voi face pedeapsă6, Eu, Domnul.
13 Sângele va fi semn pentru voi, pe casele în care vă veţi afla: Eu voi vedea sângele şi vă voi ocroti7 şi nu va fi-ntre voi rană nimicitoare când voi lovi ţara Egiptului.
14 Ziua aceasta să vă fie vouă spre pomenire şi s-o prăznuiţi ca pe o sărbătoare a Domnului, din neam în neam ca aşezare veşnică -, aşa s-o prăznuiţi.
15 Timp de şapte zile să mâncaţi azime; încă din ziua-ntâia să-ndepărtaţi din casele voastre dospitura, căci cine va mânca dospit din ziua-ntâia până-n ziua a şaptea, sufletul acela va fi stârpit din Israel.
16 Ziua întâia se va numi sfântă, iar ziua a şaptea tot sfântă vă va fi; în ele să nu faceţi nici o muncă slujitoare, în afara celor care-i trebuie fiecăruia spre a se hrăni numai aceasta puteţi face.

6 Sensul exact: îi voi pedepsi după cum merită (ca pe unii ce n-au fost în stare să-i apere pe Egipteni).
7 Literal: „vă voi acoperi”. În Textul Ebraic: „voi sări peste (dincolo) de voi”, vă voi ocoli, viziune care-L implică în act pe Domnul-Însuşi. Septuaginta preferă acordul cu v. 23: Nimicitorul (îngerul Domnului) este cel ce execută pedeapsa, iar Domnul este Cel ce apără (acoperă, protejează, ascunde victima de ochii executorului).
17 Păziţi Sărbătoarea Azimelor8, fiindcă-n ziua aceea am scos Eu armia9 voastră din ţara Egiptului; din neam în neam să păziţi ziua aceasta, ca aşezământ veşnic.
18 Începând din seara celei de a paisprezecea zi a lunii întâia şi până-n seara zilei a douăzeci şi una a aceleiaşi luni, veţi mânca azime10.
19 Timp de şapte zile să nu se afle dospitură-n casele voastre; tot cel ce va mânca dospit, sufletul acela va fi stârpit din obştea lui Israel, fie el venetic sau moşnean al pământului.
20 Tot ce e dospit să nu mâncaţi; în toate aşezările voastre veţi mânca azimă”.
21 Apoi i-a chemat Moise pe toţi bătrânii fiilor lui Israel şi le-a zis: „Duceţi-vă şi luaţi-vă miei după cum vă sunt familiile şi-njunghiaţi mielul de Paşti11.
22 Luaţi un mănunchi de isop, muiaţi-l în sângele de lângă uşă, şi ungeţi pragul de sus şi amândoi stâlpii uşii cu sângele cel de lângă uşă; iar voi să nu ieşiţi nici unul pe uşa casei până dimineaţa.
23 Domnul va trece să-i lovească pe Egipteni şi va vedea sângele de pe pragul de sus şi de pe cei doi stâlpi ai uşii şi va trece Domnul pe lângă uşă şi nu-l va lăsa pe Nimicitor12 să intre-n casele voastre ca să lovească.
24 Păziţi-le pe acestea ca pe un aşezământ pentru tine şi pentru copiii tăi13,
8 Cf. Textului Ebraic. În Septuaginta, literal: „păziţi această poruncă”.
9 Despre „oastea” lui Israel vezi 6, 26 şi nota.
10 Azime: pâini nedospite.
11 Literal: „înjunghiaţi Paştile”.
12 Nimicitor: executor al pedepselor divine. Menţionat şi la 1 Co 10, 10.
13 Plural-singular: alternanţă între adresarea către obşte şi cea către fiecare ins în parte; va fi întâlnită frecvent în cărţile Pentateuhului.

din neam în neam.
25 Aşadar, după ce veţi intra în ţara pe care Domnul vă va da-o vouă aşa cum a zis, să păziţi rânduiala aceasta.
26 Şi de va fi să vă-ntrebe copiii voştri: ce-i cu rânduiala aceasta?,
27 voi să le spuneţi: aceasta este jertfa de Paşti pentru Domnul Cel ce-n Egipt a ocrotit casele fiilor lui Israel, când El a lovit Egiptul iar casele noastre le-a mântuit”. şi s-a plecat poporul şi s-a-nchinat.
28 Şi mergând fiii lui Israel, au făcut aşa cum Domnul le poruncise lui Moise şi Aaron; aşa au făcut.
29 Şi a fost că la miezul nopţii i-a lovit Domnul pe toţi întâi-născuţii în ţara Egiptului, de la întâi-născutul lui Faraon, care trebuia să stea pe tron, până la întâi-născutul robului din temniţă, şi pe toţi întâi-născuţii dobitoacelor.
30 şi s-a sculat noaptea Faraon, toate slugile lui şi toţi Egiptenii; şi bocet mare s-a făcut în toată ţara Egiptului, că nu era casă-n care să nu fie mort.
31 În aceeaşi noapte i-a chemat Faraon pe Moise şi Aaron şi le-a zis: „Sculaţi-vă şi ieşiţi din mijlocul poporului meu!; şi voi, şi fiii lui Israel!; şi duceţi-vă de-i faceţi slujbă Domnului, Dumnezeului vostru, precum aţi zis!
32 Luaţi-vă şi turmele, şi cirezile, şi duceţi-vă!... Binecuvântaţi-mă şi pe mine!”
33 Egiptenii sileau acum poporul să iasă grabnic din ţară, căci ziceau: „O să pierim cu toţii!”
34 Poporul şi-a luat frământătura până a nu se dospi, [purtând] pe umeri coveţile învelite-n haine.
35 Fiii lui Israel au făcut după cuvântul lui Moise: au cerut de la Egipteni lucruri de argint şi lucruri de aur şi haine.
36 Domnul i-a dat poporului Său trecere în ochii Egiptenilor, iar aceştia le-au dat tot ce-au cerut; şi i-au despuiat pe Egipteni.
37 Fiii lui Israel au plecat din Ramses spre Sucot14, ca la şase sute de mii de bărbaţi pedeştri15, afară de copii.
38 Şi-mpreună cu ei s-a ridicat şi multă adunătură [de oameni], precum şi turme şi cirezi şi vite

multe foarte.
39 Iar din frământătura pe care-o scoseseră din Egipt au copt în spuză azime, că ea nu se dospise; zoriţi de Egipteni, ei nu putuseră zăbovi nici măcar să-şi facă de mâncare pentru drum.
40 Şederea fiilor lui Israel în Egipt şi-n ţara Canaanului a fost de patru sute treizeci de ani16.
41 Şi a fost că la capătul celor patru sute treizeci de ani, toată armia Domnului a ieşit din ţara Egiptului.
42 Noapte de priveghere i-a fost aceasta Domnului, ca să-i scoată pe ei din ţara Egiptului; această noapte în care Domnul a stat de veghe, pe ea o vor păzi toţi fiii lui Israel, din neam în neam.
43 Zis-a Domnul către Moise şi Aaron: „Iată rânduiala Paştelui: Nimeni din cei de alt neam nu va mânca din el;
14 Localitate încă neidentificată, alta decât cea din Fc 33, 17.
15 În stare să poarte arme.
16 Textul Ebraic (în tradiţia sacerdotală) dă această cifră numai pentru şederea în Egipt. Septuaginta însă precizează: „şi-n Ţara Canaanului", menţiune cu care Sfântul Pavel va fi de acord în Ga 3, 17. Potrivit aserţiunilor din Fc 15, 13 şi FA 7, 6, şederea Evreilor în Egipt a durat patru sute de ani.

44 dar din el va mânca tot robul cumpărat cu bani, după ce-l vei tăia-mprejur.
45 Străin sau simbriaş nu va mânca din el.
46 Să se mănânce în aceeaşi casă; din carnea lui nu vei scoate afară din casă; os dintr-însul să nu zdrobiţi.
47 Pe asta s-o facă toată obştea fiilor lui Israel.
48 Iar dacă vreun străin aşezat între voi va vrea să-I facă Domnului jertfă pascală17, îi vei tăia-mprejur pe toţi ai lui, de parte bărbătească, şi numai atunci să se apropie ca să facă aceasta, şi el va fi atunci ca şi un moşnean al pământului; dar tot cel netăiat împrejur nu va mânca din el;
49 o singură lege va fi şi pentru băştinaş, şi pentru străinul ce se va aşeza la voi!"
50 Şi au făcut fiii lui Israel aşa cum Domnul le poruncise lui Moise şi Aaron; aşa au făcut.
51 Şi a fost că atunci, în ziua aceea, i-a scos Domnul pe fiii lui Israel din ţara Egiptului, împreună cu armia lor.
13
Întâi-născuţii şi Azimele. Drum spre Marea Roşie. Stâlpul de nor şi stâlpul de foc.
1 Domnul i-a grăit apoi lui Moise şi i-a zis:
2 „Sfinţeşte-Mi 1 pe tot întâiul-născut, pe cel dintâi la sânul mamei între fiii
17 Literal: „să-I facă Domnului Paştile".
1 A sfinţi, a consacra, cu ideea de a pune deoparte, a păstra în rezervă, a-i hărăzi cuiva un anume scop. Dătător de viaţă, Dumnezeu revendică pentru Sine pârga vieţii, întâiul fruct al pântecelui matern. Prin această sfinţire, primul-născut al omului devenea proprietatea lui Dumnezeu; primul-născut al animalului Îi era destinat tot lui Dumnezeu, dar ca animal de jertfă.
lui Israel: de la om pân' la dobitoc, el este al Meu!"
3 Iar Moise a zis către popor: „Să vă aduceţi aminte de ziua aceasta-n care voi aţi ieşit din ţara Egiptului, din casa robiei, căci cu mână tare v-a scos pe voi Domnul de acolo: să nu mâncaţi dospit.
4 Într-adevăr, voi astăzi ieşiţi, în luna Spicului2.
5 Şi va fi că după ce Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în ţara Canaaneenilor, a Heteilor, a Amoreilor, a Heveilor, a Iebuseilor, a Ghergheseilor şi a Ferezeilor, pe care El li s-a jurat părinţilor tăi să ţi-o dea, ţara-n care curge lapte şi miere, vei face slujba aceasta în această lună.
6 Şapte zile să mănânci azime, iar ziua a şaptea este sărbătoarea Domnului:
7 Azime să mâncaţi în cele şapte zile; dospitură nu se va găsi la tine, nici aluat în toate hotarele tale.
8 În ziua aceea să-i povesteşti fiului tău, zicând: aceasta-i de dragul a ceea ce a făcut Domnul pentru mine, când am ieşit eu din Egipt.
9 Să fie aceasta ca un semn pe mâna ta şi ca o aducere aminte-n faţa ochilor tăi3, pentru ca legea Domnului să fie-n gura ta; căci cu mână tare te-a scos Domnul Dumnezeu din Egipt.
2 Literal: „în luna celor noi". În Textul Ebraic: „în luna Abib", ceea ce se traduce: „în luna spicului". Pentru această explicaţie vezi 9, 32 şi nota. E prima lună a anului evreiesc, numită mai târziu Nisan.
3 Acest ritual să devină permanent şi de neşters, ca un tatuaj şi ca o obsesie.

126
10 Să păziţi dar legea aceasta din an în an, la vremea rânduită.
11 Şi va fi că după ce Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în ţara Canaaneenilor, aşa cum li s-a jurat El părinţilor tăi, şi ţi-o va da ţie,
12 atunci să-I osebeşti Domnului pe tot întâi-născutul4 de parte bărbătească, şi tot ce se naşte-ntâi din turmele sau din cirezile tale: partea bărbătească să I-o închini Domnului.
13 Pe tot întâi-născutul de la asină să-l dai în schimbul unui miel5; iar de nu-l vei schimba, să-l răscumperi6. Pe tot întâi-născutul din om, între fiii tăi, îl vei răscumpăra.
14 Iar dacă fiul tău te va întreba cândva, zicând: ce-nseamnă aceasta?, tu să-i spui: cu mână tare ne-a scos Domnul din ţara Egiptului, din casa robiei.
15 Când Faraon se-ncăpăţâna să nu ne lase să plecăm, Domnul i-a ucis pe toţi întâii-născuţi în ţara Egiptului, de la-ntâi-născutul omului până la-ntâi-născutul dobitocului. Iată de ce jertfesc eu Domnului pe tot întâi-născutul de parte bărbătească, şi de ce pe tot întâi-născutul din fiii mei îl răscumpăr.
16 Să fie dar aceasta ca un semn pe mâna ta, neclintit în faţa ochilor tăi: Cu mână tare ne-a scos pe noi Domnul din Egipt!"
17 Iar după ce Faraon a dat drumul poporului, Dumnezeu nu i-a-ndrumat pe
4 Literal: „cel ce deschide pântecele".
5 Asinul, animal necurat, nu poate fi adus jertfă; deşi mult mai valoros, el va fi dat în schimbul unui miel ce va fi jertfit în locul lui.
6 Să dai o sumă de bani cu care poţi cumpăra un animal de jertfă. În Textul Ebraic: „dacă nu-l vei răscumpăra, să-i rupi gâtul" (să-l omori fără să curgă sânge, ca nu cumva uciderea lui să fie luată drept jertfă).
calea dinspre ţara Filistenilor, cu toate că era mai scurtă7, căci a zis Dumnezeu: „Nu cumva poporul, dacă va vedea război, să aibă păreri de rău şi să se-ntoarcă în Egipt".
18 Ci Dumnezeu a făcut poporul să ocolească pe calea pustiului, spre Marea Roşie. În al cincilea neam au ieşit fiii lui Israel din ţara Egiptului.
19 Atunci a luat Moise cu sine osemintele lui Iosif, căci cu jurământ îi legase Iosif pe fiii lui Israel: „Cu adevărat vă va cerceta Domnul; atunci să luaţi cu voi şi osemintele mele de aici".
20 Şi dac-au purces fiii lui Israel din Sucot, şi-au aşezat tabăra la Etam, la capătul pustiului.
21 Iar Domnul îi călăuzea mergându-le-nainte şi arătându-le calea: ziua, în stâlp de nor; noaptea, în stâlp de foc8.
22 Şi n-a lipsit stâlpul de nor, ziua, nici stâlpul de foc, noaptea, de dinaintea-ntregului popor.
14
Egiptenii în urmărirea Israeliţilor. Trecerea prin Marea Roşie.
1 Domnul a grăit către Moise şi i-a zis:
2 „Spune-le fiilor lui Israel să se întoarcă1 şi să-şi aşeze tabăra în faţa Pihahirotului, între Migdol şi mare, în preajma lui Baal-Ţefon. Acolo, lângă mare, acolo să tăbărâţi.
7 De-a lungul coastei Mediteranei, patru-cinci zile de mers până-n Canaan.
8 Textul Ebraic adaugă: „ca să poată merge şi ziua şi noaptea", adaos pe care Septuaginta nu-l consideră necesar.
1 Să se întoarcă", în sensul: să ocolească. Textul e o reluare a istorisirii din 13, 18, cu unele detalii toponimice.
127
3 Că Faraon îi va spune poporului său: fiii aceştia ai lui Israel s-au rătăcit prin ţară; i-a închis pustiul...
4 Eu însă voi învârtoşa inima lui Faraon, iar el se va pune pe urmele lor. Şi Mă voi preamări Eu în Faraon2 şi-n toată oastea lui şi vor cunoaşte Egiptenii, toţi vor cunoaşte, că Eu sunt Domnul!" Şi au făcut aşa.
5 i s-a dat de ştire regelui Egiptului că poporul [evreu] a fugit. Atunci inima lui Faraon şi a slujitorilor lui s-a schimbat în privinţa poporului; ei au zis: „Ce-am făcut, că i-am lăsat pe fiii lui Israel să se ducă, şi de-acum nu vor mai munci pentru noi?...".
6 Şi-a înhămat deci Faraon carele de război şi şi-a luat poporul cu sine.
7 A luat şase sute de care alese şi toată călărimea Egiptenilor şi căpeteniile lor.

8 Iar Domnul a învârtoşat inima lui Faraon, regele Egiptului, şi pe a slujitorilor lui, şi au alergat pe urmele fiilor lui Israel; dar fiii lui Israel ieşiseră cu mână-naltă3.
9 Şi au alergat după ei Egiptenii cu toţi caii şi carele lui Faraon, cu călăreţii şi cu toată oastea lui, şi i-au ajuns când ei îşi aşternuseră tabăra la mare, lângă Pi-Hahirot, în faţa lui Baal-Ţefon.
10 Şi dacă Faraon s-a apropiat, fiii lui Israel şi-au ridicat ochii şi i-au văzut pe Egipteni tăbărâţi înapoia lor; şi foarte s-au înspăimântat fiii lui Israel şi au strigat către Domnul.
11 Şi i-au zis lui Moise: „Oare nu erau
2 Înfrântul Faraon va fi cel ce instrumentează slava biruitorului Dumnezeu.
3 „Cu mână-naltă”: gest de libertate; plecaseră fluturând din mâini, fără să le pese (e altceva decât „braţul înalt” al lui Dumnezeu).
morminte-n ţara Egiptului? de ce ne-ai adus să murim aici, în pustie? Ce-ai făcut tu cu noi, că ne-ai scos din Egipt?
12 Oare nu asta-ţi spuneam noi în Egipt, zicându-ţi: lasă-ne să robim Egiptenilor?... Că mai bine era să le fim robi Egiptenilor decât să murim în pustia aceasta!”
13 Moise însă a zis către popor: „Nu vă temeţi! Ţineţi-vă bine şi veţi vedea mântuirea pe care Domnul o va face astăzi asupră-vă: pe Egiptenii pe care-i vedeţi astăzi nu-i veţi mai vedea în veacul vecilor.
14 Domnul se va lupta pentru voi; vouă nu vă rămâne decât să fiţi liniştiţi”.
15 Atunci a zis Domnul către Moise: „Ce strigi către Mine? Spune-le fiilor lui Israel să pornească!,
16 iar tu ridică-ţi toiagul, întinde-ţi mâna asupra mării şi despic-o!: să treacă fiii lui Israel prin mijlocul mării ca pe uscat!
17 Iată, Eu voi învârtoşa inima lui Faraon şi pe a tuturor Egiptenilor, ca să se ia după ei; şi-ntru el, în Faraon, ca şi-n toată oastea lui şi-n carele lui şi-n călăreţii lui va fi ca Eu să Mă preamăresc;
18 şi-atunci când Eu Mă voi preamări în Faraon şi-n carele lui şi-n călăreţii lui, atunci vor cunoaşte Egiptenii, toţi vor cunoaşte, că Eu sunt Domnul!”
19 Atunci îngerul lui Dumnezeu, care mergea înaintea taberei fiilor lui Israel, s-a mutat4 şi mergea în urma lor; şi s-a mutat şi stâlpul norului de dinaintea lor şi le-a stat în urmă5,
4 Verbul sugerează: s-a mutat ridicându-se prin văzduh.
5 „Îngerul lui Dumnezeu” şi „stâlpul de nor” sunt sinonime şi simbolizează prezenţa ocrotitoare a Domnului (Iahve) asupra poporului israelit.

20 intrând astfel şi stând între tabăra Egiptenilor şi tabăra fiilor lui Israel; şi-ntuneric s-a făcut şi negură 6, şi noaptea s-a scurs fără ca-n timpul nopţii să se poată apropia unii de alţii.
21 Moise şi-a întins mâna asupra mării, iar Domnul a mânat7 marea toată noaptea cu vânt puternic de la răsărit; şi a făcut din mare uscat, că apele se despicaseră.
22 Iar fiii lui Israel mergeau prin mijlocul mării ca pe uscat: apele le erau perete de-a dreapta şi perete de-a stânga.
23 Dar Egiptenii s-au pus pe urma lor, şi au intrat după ei toţi caii lui Faraon, carele şi călăreţii lui, în mijlocul mării.
24 Dar în straja dimineţii a căutat Domnul din stâlpul cel de foc şi de nor spre tabăra Egiptenilor şi a umplut tabăra Egiptenilor de spaimă.
25 Şi le-a împiedicat roţile carelor, încât cu anevoie-i mai duceau. Atunci au zis Egiptenii: „Să fugim de la faţa lui Israel, că Domnul Se luptă pentru ei cu Egiptenii!”
26 Iar Domnul a zis către Moise: „Întinde-ţi mâna asupra mării: apele să se-ntoarcă asupra Egiptenilor, asupra carelor şi călăreţilor lor”.
27 Şi şi-a întins Moise mâna asupra mării8: spre ziuă s-a întors apa la locul ei,
6 Textul Ebraic, foarte dificil, sugerează şi traducerea: (datorită norului) „noaptea era întuneric într-o parte şi lumină în cealaltă” (Symahus).
7 Imagine grandioasă: vântul e harapnicul cu care Dumnezeu mână telegarii mării, alergându-i.
8 Dubla mişcare a toiagului lui Moise a devenit în imnografia creştină simbol şi prefigurare a Sfintei Cruci: pe verticală când a despicat apele, pe orizontală când le-a readunat.
iar Egiptenii fugeau pe sub apă; şi i-a înecat Domnul pe Egipteni în mijlocul mării.
28 Iar apele s-au tras la loc şi au acoperit carele şi călăreţii şi-ntreaga oaste a lui Faraon, care intrase după ei în mare, şi n-a rămas nici unul.

29 Fiii lui Israel însă au trecut prin mare ca pe uscat, apa fiindu-le perete de-a dreapta şi perete de-a stânga.
30 Aşa l-a mântuit Domnul în ziua aceea pe Israel din mâinile Egiptenilor; şi i-a văzut Israel pe Egipteni morţi pe malurile mării.
31 Văzut-a Israel mâna cea tare pe care Domnul a întins-o-mpotriva Egiptenilor, şi s-a temut poporul de Domnul şi I-a crezut lui Dumnezeu şi lui Moise, servul Său.
15
Cântarea lui Moise. Apa din Mara.
1 Atunci Moise şi fiii lui Israel I-au cântat lui Dumnezeu această cântare1; au zis: „Să-I cântăm Domnului, căci cu slavă s-a preamărit; cal şi călăreţ, în mare i-a aruncat!
2 Ajutor şi ocrotitor mi s-a făcut mie spre mântuire; Acesta-i Dumnezeul meu, pe El Îl voi preamări, Dumnezeul părintelui meu, pe El Îl voi înălţa.
3 Domnul Cel ce surpă războaie, Domnul este numele Lui.
1 Imn devenit celebru şi intrat foarte de timpuriu în imnografia creştină. Având o triplă dimensiune poetică, istorică şi profetică -, el cântă nu numai eliberarea Evreilor din robia egipteană şi trecerea lor prin Marea Roşie (vv. 4-12), ci şi drumul lor prin pustie spre Ţara Făgăduinţei (vv. 13-16) şi chiar regăsirea lor în templul din Ierusalim (vv. 17-18).

4 Carele lui Faraon şi oştirea lui le-a aruncat în mare, pe aleşii călăreţi, pe căpitani, i-a cufundat în Marea Roşie:
5 cu marea i-a acoperit, în adâncuri ca o piatră s-au adâncit.
6 Dreapta Ta, Doamne, s-a preamărit întru tărie, mâna Ta cea dreaptă, Doamne, pe vrăjmaşi i-a sfărâmat.
7 Cu mulţimea slavei Tale ai surpat pe cei potrivnici: mânia Ţi-ai dezlănţuit-o şi i-a mistuit ca pe nişte paie.
8 Prin suflarea mâniei Tale s-a despicat apa; închegatu-s-au apele ca un perete, închegatu-s-au valurile-n inima mării.
9 Vrăjmaşul zicea: îi voi alerga şi-i voi prinde, pradă voi împărţi, sufletul mi-l voi sătura, cu sabia voi ucide, braţul meu îi va stăpâni...
10 Trimis-ai Tu suflarea Ta: marea i-a înghiţit, afundatu-s-au ca plumbul în apele adâncului.
11 Doamne, cine-i asemenea ţie-ntre dumnezei? cine-i asemenea Ţie, preamărit întru sfinţi, minunat întru slavă, făcător de minuni?
12 Întinsu-Ţi-ai dreapta şi i-a-nghiţit pământul!
13 Cu dreptatea Ta călăuzit-ai acest popor şi l-ai izbăvit, cu puterea Ta l-ai chemat spre locaşul Tău cel sfânt.
14 Auzit-au neamurile şi s-au cutremurat; dureri2 i-au cuprins pe cei ce locuiesc în Filisteea.
15 Atunci capii Edomului au fost cuprinşi de spaimă, pe mai-marii Moabului cutremur i-a cuprins, celor ce locuiesc în Canaan, tuturor, le-a pierit inima.
2 Cu nuanţa: dureri ale femeii care naşte (ca în Ps 47, 6).
16 Cădea-vor peste ei cutremur şi frică, puterea braţului Tău îi va încremeni pân' ce va trece poporul Tău, Doamne, pân' ce va trece acest popor pe care Tu Ţi l-ai agonisit.
17 Tu-l vei duce şi Tu-l vei răsădi în muntele moştenirii Tale, în locaşul pe care Tu, Doamne, Ţi l-ai zidit, pe care Tu, Doamne, Ţi l-ai sfinţit, pe care mâinile Tale l-au gătit.
18 Împărăţi-va Domnul în veac şi în veacul veacului!
19 Căci caii lui Faraon, cu carele şi călăreţii lui, au intrat în mare, dar Domnul a-ntors asupră-le apele mării, în timp ce fiii lui Israel au trecut prin mare ca pe uscat".
20 Mariam proorociţa, sora lui Aaron3, a luat timpanul4 în mâna sa, şi toate femeile au ieşit după ea cu timpane şi dănţuind.
21 Şi Mariam făcea-nceputul, zicând: „Să-I cântăm Domnului, căci cu slavă s-a preamărit; cal şi călăreţ, în mare i-a aruncat!"5
22 Moise i-a ridicat apoi pe fiii lui Israel de la Marea Roşie şi i-a dus în pustia Şur. Trei zile-au mers ei prin pustie fără să dea de apă.
23 Au ajuns apoi la Mara, dar n-au putut să bea apă din Mara, că era amară; iată de ce locul acela a fost numit Mara6.

3 Deci, şi a lui Moise. Proorociţă: femeie inspirată, căreia Dumnezeu îi transmite mesaje (vezi Nm 12, 1-2); înzestrată şi cu darul poetic: proorociţa Debora, asemenea lui Mariam, va alcătui şi ea un imn (Jd 5).
4 Timpan (de la grecescul tympanon): instrument muzical asemenea unei tamburine.
5 În fapt, nucleul Cântării lui Moise. E posibil ca aceste două versuri să fi alcătuit un refren prin care femeile celebrau, şi ele, biruinţa.
6 În ebraică: mar = „amar", „amărăciune".

24 Iar poporul murmura-mpotriva lui Moise şi zicea: „Ce vom bea?"
25 Atunci Moise a strigat către Domnul, iar Domnul i-a arătat un lemn; el l-a aruncat în apă, iar apa s-a îndulcit. Acolo i-a pus [Domnul] rânduieli şi porunci [poporului Său] şi acolo l-a pus la-ncercare şi i-a zis:
26 „Dacă-ntr-adevăr vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, şi vei face numai ceea ce e drept în ochii Lui, dacă-ţi vei pleca auzul la poruncile Lui şi vei păzi rânduielile Lui, atunci nu voi aduce asupra ta nici una din bolile pe care le-am adus asupra Egiptenilor, că Eu sunt Domnul Care te vindecă".
27 Apoi au venit în Elim. Şi erau acolo douăsprezece izvoare de apă şi şaptezeci de palmieri. Şi au tăbărât acolo, lângă apă.
16
Prepeliţe şi mană.
1 Şi dac-au plecat din Elim, toată obştea fiilor lui Israel a ajuns în pustia Sin, care este între Elim şi Sinai, în ziua a cincisprezecea a celei de a doua luni după ieşirea lor din ţara Egiptului.
2 Aici toată obştea fiilor lui Israel a cârtit împotriva lui Moise şi Aaron.
3 Au zis către ei fiii lui Israel: „Mai bine-am fi murit bătuţi de Domnul în ţara Egiptului, când şedeam împrejurul căldărilor cu carne şi mâncam pâine pe săturate, decât să ne fi adus voi în acest pustiu pentru ca toată obştea aceasta să moară de foame...".
4 Domnul însă a zis către Moise: „Iată, Eu voi face să plouă pentru voi pâine din cer. Aşadar, va ieşi poporul şi va aduna în fiecare zi atât cât trebuie pentru o zi, ca să-i pun la-ncercare; vor umbla ei după legea Mea, sau nu?
5 Dar va fi că-n ziua a şasea, când ei vor pregăti1 ceea ce au strâns, [vor vedea că] e de două ori mai mult decât adunau într-o altă zi pentru o zi"2.
6 Atunci au zis Moise şi Aaron către toată adunarea fiilor lui Israel: „Diseară veţi cunoaşte că Domnul este Cel ce v-a scos pe voi din ţara Egiptului,
7 iar mâine-dimineaţă veţi vedea slava Domnului; că El a auzit cârtirea voastră-mpotriva lui Dumnezeu; fiindcă noi, ce suntem noi ca să cârtiţi împotriva noastră?"
8 Şi a mai zis Moise: „Când Domnul vă va da seara carne să mâncaţi şi dimineaţa pâine să vă săturaţi, aceasta va fi pentru că Domnul v-a auzit cârtirea-mpotriva noastră; fiindcă noi, ce suntem noi?: nu-mpotriva noastră vă este cârtirea, ci-mpotriva lui Dumnezeu".
9 Moise i-a zis apoi lui Aaron: „Spune la toată adunarea fiilor lui Israel: apropiaţi-vă-naintea lui Dumnezeu, fiindcă El v-a auzit cârtirea".
10 şi-n timp ce Aaron vorbea către toată adunarea fiilor lui Israel, ei au căutat spre pustie: şi iată, slava Domnului s-a arătat în nor.
11 Şi a grăit Domnul către Moise şi a zis:
12 „Am auzit cârtirea fiilor lui Israel. Spune-le dar: seara carne veţi mânca, iar dimineaţa vă veţi sătura de
1 Ca să mănânce.
2 Cantitate dublă, în vederea Sabatului de a doua zi (vezi v. 26).

pâine, şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru".
13 Iar dacă s-a făcut seară, s-au ridicat prepeliţe şi au acoperit tabăra; iar dimineaţa, după ce s-a luat roua dimprejurul taberei,
14 iată că pe faţa pustiei se afla ceva mărunt ca nişte grăunţe, ceva albicios ca grindina pe pământ.
15 Şi văzând-o fiii lui Israel, au zis unul către altul: „Ce e asta3?" Că nu ştiau ce e. Iar Moise le-a zis: „Aceasta e pâinea pe care v-a dat-o Dumnezeu ca hrană.

16 Iată cuvântul pe care vi l-a poruncit Domnul: Strângeţi dintr-însa fiecare cât îi trebuie să mănânce un omer4 de fiecare om după numărul sufletelor voastre; fiecare să adune pentru cei pe care-i are în cortul său!”
17 Fiii lui Israel au făcut aşa: unii au adunat mai mult, alţii mai puţin;
18 dar măsurând cu omerul, celui ce avea mai mult nu i-a prisosit, iar celui ce avea mai puţin nu i-a lipsit: fiecare adunase atâta cât li se cuvenea celor ce erau cu el.
19 Zis-a Moise către ei: „Nimeni să nu lase din ea până dimineaţă”.
20 Ei însă n-au ascultat de Moise, ci unii au lăsat din ea până-n dimineaţa următoare; dar a făcut viermi şi s-a stricat. Iar Moise s-a mâniat pe ei.
21 Aşadar, fiecare aduna dis-de-dimineaţă după cât îi trebuia; că dacă-ncepea soarele să dogorească, [mana neculeasă] se topea.
3 În Textul Ebraic: man-hu; cuvânt de origine necunoscută şi semnificaţie incertă, prin care se explică numele de „mană” pe care Israeliţii l-au dat acestui fel de hrană (vezi v. 31).
4 Omer: ceva mai mult de 2 litri.
22 Şi a fost că-n ziua a şasea au adunat de două ori mai multă hrană: câte două omere de fiecare. Iar capii adunării au venit toţi să-l înştiinţeze pe Moise.
23 Moise le-a zis: Iată ce-a zis Domnul: „Mâine e Sâmbătă5, zi de sfântă odihnă închinată Domnului; ce aveţi de copt, coaceţi; ce aveţi de fiert, fierbeţi; iar ceea ce prisoseşte puneţi deoparte şi păstraţi totul pe a doua zi”.
24 Şi dac-au lăsat ei din acestea până dimineaţa, aşa cum le poruncise Moise, nici că s-au stricat, nici c-au făcut viermi.
25 Apoi a zis Moise: „Mâncaţi-o astăzi, căci astăzi este odihna închinată Domnului; astăzi n-o veţi afla pe câmp.
26 Şase zile veţi aduna, dar ziua a şaptea e zi de odihnă: n-o veţi afla”.
27 Şi a fost că-n ziua a şaptea au ieşit unii din popor să adune, şi n-au găsit.
28 Atunci Domnul a zis către Moise: „Până când vă veţi încăpăţâna voi să nu ascultaţi de poruncile Mele şi de legea Mea?
5 Sâmbătă în ebraică: Sabbath = „odihnă”. La origine, ziua cu care se încheia săptămâna de şapte zile. Verbul derivat însemna la început „a încheia”, „a termina”, „a isprăvi”, „a înceta de a mai...”, „a pune capăt”; mai apoi: „a fi inactiv”, „a nu lucra”, „a se odihni”. La Evrei, zi riguroasă de odihnă (reţinere absolută de la activităţile fizice), rigurozitate împinsă uneori până la formalism, ceea ce-L va face pe Domnul Iisus s-o desfiinţeze (vezi Mt 12, 8; Mc 2, 27; Lc 6, 5; 13, 15-16). Sfântul Apostol Pavel, de asemenea, va nega obligativitatea Sabatului (Col 2, 16-23; Evr 4, 4-11). Creştinii îl vor înlocui cu ziua de Duminică (Domini Dies = Ziua Domnului), „ziua cea dintâi a săptămânii”. În această primă zi a arătat Dumnezeu lumina (Fc 1, 3-5) şi tot în ea a înviat Domnul Iisus, „Lumina lumii” (In 9, 5). Încă din epoca apostolică, Duminica era ziua în care creştinii săvârşeau Euharistia, „frângerea pâinii”, cuminecarea (vezi FA 20, 7 şi nota).

29 Vedeţi: fiindcă Domnul v-a dat vouă această zi spre odihnă, de aceea vă dă El în ziua a şasea pâine pentru două zile; rămâneţi fiecare în casele voastre: în ziua a şaptea să nu iasă nimeni din locu-n care se află”.
30 şi s-a odihnit poporul în ziua a şaptea.
31 Fiii lui Israel au numit-o mană; aceasta era ca sămânţa de coriandru6; era albă, iar gustul îi era ca al unei turte cu miere.
32 Şi Moise a zis: „Iată ce a poruncit Domnul: Umpleţi cu mană un omer, spre păstrare-n viitor urmaşilor voştri, ca să vadă pâinea pe care aţi mâncat-o în pustie când Domnul v-a scos pe voi din ţara Egiptului”.
33 Iar către Aaron a zis Moise: „Ia un vas de aur şi toarnă-n el un omer plin cu mană şi pune-l înaintea lui Dumnezeu, ca să se păstreze-n viitor pentru urmaşii voştri!”
34 Şi l-a pus Aaron înaintea Mărturiei7, ca să fie păstrat, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
35 Iar fiii lui Israel au mâncat mană timp de patruzeci de ani, până ce-au ajuns în ţară locuită; mană au mâncat până ce-au ajuns în hotarele ţării Canaanului.
36 Omerul era a zecea parte din trei vedre8.
6 Coriandru: plantă umbeliferă (coriandrum sativum) al cărei fruct, aromat asemenea chimenului,

are un diametru de 5 mm. Comparaţia de aici se referă nu la culoarea, ci la mărimea grăuntelui de mană.
7 Adică, de fapt, în Chivotul Mărturiei (sau al Legământului). În acesta erau păstrate Tablele Legii, toiagul lui Aaron şi urna cu mană, tradiţie ce va fi consemnată de Apostolul Pavel în Evr 9, 4.
8 O vadră: ceva peste 10 litri. În Textul Ebraic: „a zecea parte dintr-o efă”.
17
Apă din piatră. Biruinţa asupra Amaleciţilor.
1 Obştea fiilor lui Israel, toată, şi-a ridicat tabăra din pustia Sin, după porunca Domnului; au tăbărât apoi la Rafidim, dar poporul nu avea apă de băut.
2 Şi poporul îi căta pricină lui Moise; îi zicea: „Dă-ne apă să bem!” Iar Moise le-a zis: „De ce-mi cătaţi voi mie pricină? de ce-L ispitiţi voi pe Domnul1?”
3 Iar poporul, însetat acolo de apă, murmura-mpotriva lui Moise, zicându-i: „Ce-i asta?: ne-ai scos din Egipt ca să ne omori cu setea, pe noi, pe copiii noştri şi turmele noastre?...”.
4 Iar Moise a strigat către Domnul şi a zis: „Ce să mă fac eu cu poporul acesta? Încă puţin, şi mă vor ucide cu pietre”.
5 Zis-a Domnul către Moise: „Treci în fruntea poporului acestuia, ia cu tine pe câţiva din bătrânii poporului, dar ia în mână şi toiagul cu care ai lovit Nilul, şi mergi!
6 Iată, Eu îţi voi aţine calea acolo, pe stâncă, la Horeb; tu vei lovi stânca, iar din ea va curge apă şi va bea poporul Meu”. şi-ntocmai aşa a făcut Moise sub ochii fiilor lui Israel.
7 Locul acela a fost numit Masa-şi-Meriba2, din pricina cârtelii fiilor lui Israel şi pentru că acolo-L ispitiseră ei pe Domnul, zicând: „Oare este Domnul în mijlocul nostru sau nu?”
1 A-L ispiti pe Dumnezeu: a te îndoi de puterea sau de bunătatea Lui şi a-I cere să Şi le dovedească printr-o minune; a-L pune la încercare.
2 Ar însemna „Cârteală-şi-Ispitire”.

8 Apoi a venit Amalec3 şi se bătea cu Israel la Rafidim.
9 Iar Moise a zis către Iosua4: „Alege-ţi bărbaţi voinici şi du-te mâine de te luptă cu Amalec! Cât despre mine, eu voi sta în vârful muntelui, cu toiagul lui Dumnezeu în mâna mea”.
10 A făcut deci Iosua după cum îi spusese Moise şi a ieşit să se bată cu Amalec, în timp ce Moise, Aaron şi Or s-au suit în vârful muntelui.
11 Şi a fost că atunci când Moise îşi ridica mâinile, biruia Israel; iar când îşi lăsa mâinile, biruia Amalec.
12 Cum însă mâinile lui Moise se îngreuiau, ei au luat o piatră şi au pus-o sub el; el s-a aşezat pe ea, iar Aaron şi Or îi sprijineau mâinile, unul de-o parte şi altul de alta; şi au stat mâinile lui rezemate până-n asfinţitul soarelui.
13 Şi a zdrobit Iosua pe Amalec şi tot poporul său, trecându-i prin ascuţişul săbiei.
14 Atunci a zis Domnul către Moise: „Scrie aceasta-ntr-o carte5, spre aducere aminte, şi spune-i lui Iosua că pomenirea lui Amalec o voi şterge din cele ce sunt sub cer”.
15 Moise I-a ridicat atunci Domnului un jertfelnic şi l-a numit Iahve-Nissi6,
16 căci „cu mână tainică îl va bate Domnul pe Amalec din neam în neam”.
3 Nume generic pentru Amaleciţi, popor descendent din Edom (vezi Fc 36, 1 şi 12). Aşezaţi la nord de Cadeş, ei îşi revendicau, probabil, oaza de la Rafidim.
4 Prima menţiune a lui Iosua (Navi), tânărul războinic care-i va succeda lui Moise şi va cuceri Canaanul.
5 E pentru întâia oară când Moise e menţionat ca autor al cărţilor lui; chiar dacă nu putem şti de care anume carte e vorba aici, faptul rămâne semnificativ.
6 Iahve-Nissi = „Domnul este steagul meu”.
18
Ietro la Moise.
1 Dar Ietro, preotul din Madian, socrul lui Moise, a auzit de toate câte le făcuse Domnul pentru poporul Său, că anume Domnul îl scosese pe Israel din Egipt.
2 Atunci Ietro, socrul lui Moise, a luat-o pe Sefora, femeia lui Moise, pe care acesta i-o lăsase-n seamă,
3 ca şi pe cei doi fii ai ei dintre care unul se chema Gherşom, după spusa: „străin sunt eu în ţară

străină”1,
4 iar pe altul îl chema Eliezer, după spusa: „Dumnezeul părintelui meu mi-a fost într-ajutor şi m-a scăpat din mâna lui Faraon”.
5 Aşadar Ietro, socrul lui Moise, împreună cu fiii şi cu femeia acestuia, a venit la Moise în pustie, acolo unde-şi aşezase el tabăra, la muntele lui Dumnezeu.
6 Şi i s-a dat de veste lui Moise prin cuvintele: „Iată că vine la tine Ietro, socrul tău, având-u-i cu el pe femeia ta şi pe cei doi feciori ai tăi”.
7 Deci a ieşit Moise în întâmpinarea socrului său, s-a plecat înaintea lui şi l-a îmbrăţişat şi s-au sărutat unii pe alţii; apoi l-a poftit în cort.
8 Şi i-a povestit Moise socrului său tot ceea ce Domnul le făcuse lui Faraon şi Egiptenilor de dragul lui Israel, toate necazurile ce se abătuseră asupra lor pe drum şi cum i-a scăpat Domnul din mâna lui Faraon şi din mâna Egiptenilor.
9 şi s-a minunat Ietro de tot binele pe care li-l făcuse Domnul, anume că-i scăpase din mâna Egiptenilor şi din mâna lui Faraon.
1 Vezi nota de la 2, 22.

10 Şi a zis Ietro: „Binecuvântat fie Domnul, că El v-a scăpat din mâna Egiptenilor şi din mâna lui Faraon!
11 Acum ştiu şi eu că mare este Domnul peste toţi dumnezeii, pentru că i-a smerit”.
12 Apoi Ietro, socrul lui Moise, I-a adus lui Dumnezeu ardere-de-tot şi jertfe. Şi au venit Aaron şi toţi bătrânii lui Israel pentru ca-n faţa lui Dumnezeu să stea la masă2 cu socrul lui Moise.
13 Şi a fost că a doua zi a şezut Moise să judece poporul; şi a stat poporul înaintea lui Moise de dimineaţă până seara.
14 Şi dacă Ietro, socrul lui Moise, a văzut tot ceea ce făcea el pentru popor, i-a zis: „Ce faci tu cu poporul? De ce şezi tu singur, pe de-o parte, şi, pe de alta, tot poporul stă înaintea ta de dimineaţa până seara?”
15 Iar Moise a zis către socrul său: „Poporul vine la mine să ceară judecata lui Dumnezeu.
16 Când se ivesc între ei neînţelegeri, vin la mine; eu cercetez pe fiecare şi-i învăţ poruncile lui Dumnezeu şi legile Lui”.
17 Iar socrul lui Moise a zis către el: „Ce faci tu, nu faci bine,
18 că şi tu te vei slei, şi poporul acesta care-i cu tine; grea e pentru tine treaba aceasta, şi nu vei putea s-o faci singur.
19 Acum dar ascultă-mă pe mine!; am să-ţi dau un sfat; apoi, Dumnezeu cu tine! Tu să-i fii poporului ceea ce trebuie să-i fii faţă de Dumnezeu: să-I înfăţişezi lui Dumnezeu, tu, trebuinţele lor;
20 iar lor să le arăţi poruncile şi legile
2 Literal: „să mănânce pâine”, expresie ebraică pentru „a mânca”, „a sta la masă”.
Lui, să le descoperi căile pe care să umble şi faptele pe care să le facă.
21 Acum: din întregul popor alege-ţi oameni destoinici şi temători de Dumnezeu, oameni drepţi, care urăsc trufia, şi pune-i căpetenii peste mii, căpetenii peste sute, căpetenii peste cincizeci, căpetenii peste zeci.
22 Aceştia, ei să judece poporul în toată vremea: pricinile grele să le aducă la tine, iar pe cele mici să le judece ei. Ei te vor ajuta astfel, uşurându-ţi povara.
23 De vei face lucrul acesta, Dumnezeu te va întări, tu vei putea să faci faţă, iar poporul acesta-ntreg va ajunge cu pace la locul său”.
24 Şi a ascultat Moise de cuvântul socrului său şi a făcut tot ceea ce i-a spus.
25 Aşadar, din întreg Israelul a ales Moise oameni destoinici şi i-a pus căpetenii peste mii, căpetenii peste sute, căpetenii peste cincizeci şi căpetenii peste zeci.
26 Aceştia, ei judecau poporul în toată vremea; toate pricinile grele le aduceau la Moise, iar pe cele uşoare, pe toate, le judecau ei.
27 Moise l-a lăsat apoi pe socrul său să plece, iar acesta s-a dus în ţara lui.
19
Sosirea în pustia Sinai. Pregătiri pentru primirea Legii.
1 Iar în cea de a treia lună de la ieşirea fiilor lui Israel din ţara Egiptului, în chiar ziua aceea1 au ajuns ei în pustia Sinai.

1 Dată imprecisă; se crede că cea exactă a dispărut din vechile manuscrise ebraice.

2 Au plecat deci de la Rafidim, au ajuns în pustia Sinai, şi acolo a tăbărât Israel, în faţa muntelui2.
3 şi s-a suit Moise în muntele lui Dumnezeu; iar Domnul l-a strigat din munte şi i-a zis: „Iată ce vei grăi tu către casa lui Iacob şi ce le vei da de veste fiilor lui Israel:
4 voi cu ochii voştri aţi văzut ce le-am făcut Eu Egiptenilor, cum v-am purtat Eu pe aripi de vultur şi v-am adus la Mine3.
5 Acum: dacă veţi asculta de glasul Meu şi veţi păzi legământul Meu, voi Îmi veţi fi Mie popor ales dintre toate neamurile, că al Meu este tot pământul;
6 Îmi veţi fi preoţie împărătească4 şi
2 Adică în faţa (sau în imediata vecinătate) a „muntelui lui Dumnezeu", Sinai (după tradiţia elohistă: Horeb vezi 3, 1 şi nota). Localizat în sudul peninsulei cu acelaşi nume. Munte devenit celebru prin aceea că în el i s-a descoperit Dumnezeu lui Moise şi li s-a dat Israeliţilor Legea. Pentru Sfântul Apostol Pavel, Sinaiul va fi simbolul Legii care a fost desfiinţată prin Iisus Hristos (vezi Ga 4, 24-31).
3 Adică la „muntele lui Dumnezeu", Sinai.
4 Textual: basileion hieratevma. În context, cele trei trepte: „popor ales" în vederea unei misiuni speciale, selecţionat de Cel ce, ca Împărat suprem, stăpâneşte „tot pământul"; pentru îndeplinirea misiunii, poporul ales e înzestrat cu o „preoţie împărătească", preoţie conferită de Împăratul-Dumnezeu (în fapt, întregul text e o pregătire pentru instituirea templului şi a preoţiei levitice); prin prezenţa şi lucrarea acestei preoţii, poporul ales devine el însuşi „neam sfânt". Textul Ebraic permite traduceri cu accentul nu pe preoţie, ci pe împărăţie: „împărăţie preoţească" sau „împărăţie de preoţi" (în Vulgata: regnum sacerdotale), de unde interpretarea de sorginte apuseană că ar fi vorba de instituirea unei „preoţii universale", în virtutea căreia orice membru al comunităţii este preot. În faţa acestei interpretări, romano-catolicii glosează în sensul că o „împărăţie de preoţi" nu înseamnă că e „alcătuită din preoţi", ci „condusă de preoţi" (de aici, deschiderea spre teocraţie). Expresia din Septuaginta e citată aidoma în 1 Ptr 2, 9, în acord cu sintagma „preoţie sfântă" din 1 Ptr 2, 5, în sensul că vechea preoţie, cea din umbra Legii, devine cu adevărat „împărătească" şi „sfântă" prin Cel ce o conferă, Iisus Hristos, Împărat şi Arhiereu. În acelaşi sens o foloseşte şi Sfântul Vasile cel Mare în una din rugăciunile sale liturgice (anamneza din Liturghia ce-i poartă numele).
neam sfânt!... Acestea sunt cuvintele pe care le vei spune fiilor lui Israel".
7 Şi venind Moise, i-a chemat pe bătrânii poporului şi le-a spus toate cuvintele acestea pe care le poruncise Domnul.
8 Atunci tot poporul, răspunzând într-un glas, a zis: „Toate câte a zis Dumnezeu vom face şi vom fi ascultători!" Iar cuvintele poporului le-a dus Moise la Dumnezeu.
9 Domnul a zis către Moise: „Iată, Eu voi veni la tine într-un stâlp de nor, pentru ca poporul să Mă audă vorbind cu tine, şi astfel şi pe tine să te creadă pururea". Iar Moise I-a spus Domnului cuvintele poporului.
10 Şi a zis Domnul către Moise:
„Coboară-te! Atrage-i poporului luarea-aminte; supune-i curăţirii5 astăzi şi mâine; să-şi spele hainele,
11 şi să fie gata pentru cea de a treia zi, căci în ziua a treia Se va pogorî Domnul pe muntele Sinai, în faţa-ntregului popor.
12 Vei pune poporul dincolo printr-un hotar de jur-împrejur şi-i vei spune: păziţi-vă: nu vă suiţi în munte şi nu vă atingeţi de hotarul lui; că tot cel ce se va atinge de munte, cu moarte va muri:
13 pe acela nu mână-l va atinge, ci cu pietre va fi ucis sau cu săgeată va fi săgetat; om sau dobitoc, nu va rămâne-n
5 Literal: „curăţeşte-i" (oficiază, prin poruncă, actul purificărilor rituale).

viaţă. Dar când tunetele şi trâmbiţele şi norul se vor îndepărta de pe munte, ei se vor sui în munte".
14 Şi dacă s-a coborât Moise din munte la popor, el a sfinţit poporul, iar ei şi-au spălat hainele.
15 Apoi el i-a zis poporului: „În trei zile să fiţi gata, de femei să nu vă apropiaţi!"
16 Şi a fost că-n ziua a treia, încă de dimineaţă, tunete s-au făcut pe muntele Sinai, şi fulgere şi nor

înnegurat şi sunet puternic de trâmbiţă; şi tot poporul din tabără a fost cuprins de spaimă.
17 Iar Moise a scos poporul să-L întâmpine pe Dumnezeu în afara taberei; şi s-au oprit la poala muntelui.
18 Iar muntele Sinai fumega tot, că pe el Se pogorâse Dumnezeu în foc; şi fum se înălţa ca fumul de cuptor; şi tot poporul6 era prins de cutremur.
19 Sunetul trâmbiţei se făcea din ce în ce mai tare; Moise grăia, iar Dumnezeu îi răspundea cu glas.
20 Pogorâtu-s-a deci Domnul pe muntele Sinai, pe vârful muntelui. Şi Domnul l-a chemat pe Moise în vârful muntelui, iar Moise s-a suit.
21 Grăit-a Domnul către Moise: „Coboară-te! Atrage-i poporului luarea-aminte să nu dea buzna spre Domnul ca să vadă7: mulţi dintre ei vor cădea.
6 Ebr.: „muntele"; (totuşi, în unele manuscrise: „poporul").
7 Sensul exact al verbului katanoeo: „a vedea (a contempla) spre a înţelege"; „a privi spre a-ţi câştiga pricepere"; „a înţelege". Folosit în Fc 3, 6 în legătură cu pomul cunoştinţei binelui şi răului. În textul de faţă: nu numai că ochii omului nu pot suporta slava lui Dumnezeu, dar nici vederea lui lăuntrică, de creatură, nu poate accede la fiinţa intimă a lui Dumnezeu, la esenţa Lui.
22 Chiar şi preoţii, care se apropie de Domnul Dumnezeu, să se sfinţească, pentru ca nu cumva Domnul să Se-ndepărteze de la ei".
23 A zis Moise către Dumnezeu: „Nu va putea poporul să se suie în muntele Sinai, pentru că Tu ne-ai atras luarea-aminte, zicând: hotărniceşte muntele şi sfinţeşte-l!"
24 Iar Domnul i-a răspuns: „Du-te, coboară-te, apoi te vei sui, tu şi Aaron împreună cu tine. Dar preoţii şi poporul să nu se repeadă a se sui la Domnul, ca nu cumva Domnul să-i părăsească".
25 şi s-a coborât Moise la popor şi le-a spus... 8
20
Cele zece porunci.
1 Grăit-a Domnul toate cuvintele acestea, zicând:
2 „Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din ţara Egiptului, din casa robiei.
3 Să nu ai alţi dumnezei în afară de Mine.
4 Să nu-ţi faci chip cioplit1, şi nici vreo asemănare cu ceva din câte sunt în cer, acolo sus, ori din câte sunt pe pământ, aicea jos, ori din câte sunt în apele de
8 În concordanţă şi cu Textul Ebraic: frază întreruptă, rămasă neisprăvită; autorul s-a grăbit să introducă marele şi importantul capitol al Decalogului. În fapt, primul verset al capitolului următor e continuarea versetului 19 al capitolului de faţă.
1 Textual: „idol" (eidolon); prin definiţie, statuie sau statuetă sculptată, ca reprezentare a unei zeităţi.

sub pământ2.
5 Să nu te închini lor, şi nici să le slujeşti; că Eu, Domnul, Dumnezeul tău, Eu sunt un Dumnezeu gelos3, Cel ce vina părinţilor o dă pe seama copiilor pân' la al treilea şi-al patrulea neam pentru cei ce Mă urăsc,
6 dar Mă milostivesc pân' la al miilea neam spre cei ce Mă iubesc şi-Mi păzesc poruncile.
7 Să nu iei numele Domnului, Dumnezeului tău, în deşert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deşert numele Lui.
8 Adu-ţi aminte de ziua odihnei, ca s-o sfinţeşti.
9 Şase zile să lucrezi; în ele fă-ţi toate treburile,
10 dar ziua a şaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nici o muncă, nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sluga ta, nici slujnica ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce poposeşte la tine,
11 fiindcă-n şase zile a făcut Domnul cerul şi pământul, marea şi toate cele ce sunt într-însele, iar în ziua a şaptea
2 Această interdicţie făcea din Israel un unicat în întregul său context uman. De reţinut însă că textul se completează prin prima frază a versetului următor; porunca nu interzice opera de artă, ci transformarea acesteia în idol.
3 Grecescul zelos înseamnă „zel", „ardoare", „râvnă", dar şi „gelozie", „emulaţie", „rivalitate"; zelotes înseamnă „zelos" sau „gelos"; sensul e dictat de context. În cazul de faţă, Dumnezeu Îşi

revendică în exclusivitate fidelitatea şi iubirea celor cu care a încheiat legământul; în caz de trădare cu alţi „dumnezei”, El Îşi atribuie chiar pornirile temperamentale ale unui acces de gelozie. Sfântul Apostol Pavel va vorbi despre o „gelozie a lui Dumnezeu”: vezi 2 Co 11, 2 şi notele în context.
S-a odihnit. De aceea a binecuvântat Dumnezeu ziua a şaptea şi a sfinţit-o.
12 Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să-ţi fie ţie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământul pe care Domnul Dumnezeu ţi-l va da4.
13 Să nu ucizi.
14 Să nu te desfrânezi5.
15 Să nu furi.
16 Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău.
17 Să nu râvneşti la casa aproapelui tău; să nu râvneşti la femeia aproapelui tău, nici la ogorul lui, nici la sluga lui, nici la slujnica lui, nici la boul său, nici la asinul său şi la nici unul din dobitoacele lui şi la nimic din câte sunt ale aproapelui tău”.
18 Şi tot poporul vedea fulgerele şi tunetele şi sunetul de trâmbiţă şi muntele fumegând: cuprins fiind de spaimă, poporul întreg se ţinea departe.
19 Şi au zis către Moise: „Vorbeşte-ne tu, dar Dumnezeu să nu vorbească spre noi, ca nu cumva să murim”.
20 Iar Moise le-a zis: „Îndrăzniţi, că iată de ce-a venit Dumnezeu la voi: ca să vă pună la-ncercare, ca să fie frica Lui întru voi pentru ca voi să nu păcătuiţi”.
21 Şi a stat poporul departe, iar Moise a intrat în întunericul unde era Dumnezeu.
22 Şi a zis Domnul către Moise: „Iată ce să-i vorbeşti casei lui Iacob şi iată ce să le vesteşti fiilor lui Israel: voi înşivă aţi văzut că din cer am grăit cu voi.
4 „Cea dintâi poruncă urmată de făgăduinţă” (Ef 6, 2).
5 În sensul de a nu săvârşi adulter.

23 Să nu vă faceţi dumnezei de argint, şi nici dumnezei de aur să nu vă faceţi.
24 Mie să-Mi faceţi jertfelnic de pământ; pe el să vă puneţi arderile-de-tot, jertfele pentru mântuire, oile şi viţeii, în tot locul unde Eu voi face să fie numit numele Meu: acolo voi veni la tine şi te voi binecuvânta6.
25 Iar de-Mi vei face jertfelnic de piatră, să nu-l zideşti din pietre cioplite, fiindcă ţi-ai pus tu dalta pe ele şi ele s-au pângărit.
26 Iar la jertfelnicul Meu să nu te urci pe trepte, ca nu cumva acolo, pe ele, să ţi se descopere goliciunea”7.
21
Rânduieli pentru casnici şi ucideri; dreptul de azil.
1 „Iată acum rânduielile pe care tu le vei pune-n faţa lor:
2 De vei cumpăra rob evreu, el să-ţi lucreze şase ani, iar în anul al şaptelea îl vei lăsa liber fără să-i ceri plată1.
3 dac-a intrat singur, singur va ieşi; dac-a venit cu femeie, odată cu el va pleca şi femeia sa.
4 Dacă însă femeia i-a fost dată de către stăpân şi ea va fi născut fii sau fiice, atunci femeia şi copiii vor fi ai stăpânului său; el va pleca singur.
6 Ca şi la 12, 24, alternanţă plural-singular: poruncă pentru întreaga comunitate şi pentru fiecare ins în parte.
7 La început, preotul israelit care aducea jertfa avea pe el doar o bucată de pânză împrejurul coapselor, după modelul egiptean. Mai târziu, când altarele erau înalte şi cu trepte de acces, preoţii erau obligaţi să poarte pe dedesubt pantaloni (vezi 28, 38).
1 Literal: „în dar”; „pe gratis”.
5 Dar dacă robul se va-mpotrivi2, zicând: îmi iubesc stăpânul, femeia şi copiii; nu vreau să plec în libertate...,
6 atunci stăpânul său îl va aduce la judecata lui Dumnezeu; îl va aduce la uşă, pe prag, îi va găuri urechea cu o undrea, iar el îi va sluji în veci.
7 Dacă cineva îşi va vinde fata ca fată-n casă3, ea nu va ieşi cum pleacă robii.
8 Dacă stăpânului nu-i va plăcea aceea pe care el de bunăvoie şi-a ales-o, o poate elibera pe bani; dar la neam străin nu are voie s-o vândă, de vreme ce El s-a purtat cu ea necinstit.

9 Dacă i-a rânduit-o fiului său, se va purta cu ea după rânduiala fiicelor.
10 Dar dacă el îşi mai ia o alta, pe ea să n-o lipsească de hrană, de îmbrăcăminte şi de traiul ei cu bărbatul.
11 Iar dacă el nu va face pentru ea aceste trei lucruri, ea poate pleca de la el fără să plătească nimic, fără să-i dea bani.
12 De va lovi cineva pe altul şi acela va muri, să fie dat morţii4.
13 Iar de nu va fi fost cu voia lui, ci Dumnezeu i l-a adus în mână5, îţi voi da Eu loc unde să fugă ucigaşul6.
14 Dacă însă cineva va merge până acolo încât să-l omoare pe aproapele său cu vicleşug şi va fugi la altar, chiar şi de la altarul Meu să-l iei şi să-l omori.
2 Literal: „dacă va răspunde", în replică la o anume situaţie, propunând modificarea ei.
3 În sensul: servitoare-ibovnică.
4 Cu acest verset se instituie „legea talionului"; mai pregnantă în vv. 23-25.
5 Crima fără premeditare; în acest caz, impactul dintre ucigaş şi victimă e pus pe seama lui Dumnezeu.
6 Se instituie dreptul de azil. Locul de refugiu avea, de obicei, un sanctuar.
139
15 Cel ce va lovi pe tatăl său ori pe mama sa să fie dat morţii.
16 Cel ce va blestema pe tatăl său ori pe mama sa să fie omorât.
17 Cel ce va răpi pe cineva dintre fiii lui Israel fie că-l va vinde ca rob, fie că acela va fi găsit în mâinile lui să fie omorât.
18 Dacă doi oameni se vor certa şi dacă unul din ei îl va lovi pe celălalt cu o piatră sau cu pumnul şi acela nu va muri, ci va cădea la pat,
19 dacă omul se va scula şi va umbla pe-afară cu ajutorul toiagului, atunci nevinovat va fi cel ce l-a lovit; îi va plăti doar timpul cât n-a fost în stare să muncească şi costul îngrijirii.
20 Dacă cineva va lovi cu bâta pe robul său sau pe slujnica sa şi va muri sub mâna lui, prin judecată va fi pedepsit;
21 dar dacă [cel lovit] va mai trăi o zi sau două, el nu va fi pedepsit, fiindcă aci sunt banii lui.
22 Dacă doi oameni, luându-se la bătaie, vor lovi o femeie însărcinată şi aceasta va lepăda pruncul ne-mplinit7, [vinovatul] va fi pus să plătească despăgubirea pe care o va cere bărbatul femeii; va plăti atât cât se cuvine;
23 dar dacă [pruncul] va fi împlinit, atunci se va da suflet pentru suflet,
24 ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior,
25 arsură pentru arsură, rană pentru rană, vânătaie pentru vânătaie.
7 Sensul exact: fără să aibă înfăţişare de om; în stare încă embrionară, când copilul după concepţia vremii încă nu devenise persoană (Textul Ebraic însă vizează cu precădere vătămarea mamei). Vezi şi versetul următor.
26 Dacă va lovi cineva ochiul robului său sau ochiul slujnicei sale şi aceia vor orbi, liberi să-i lase pentru ochiul lor.
27 Iar dacă va rupe dintele robului său sau al roabei sale, pentru dintele lor să-i lase liberi.
28 Dacă un taur va împunge un bărbat sau o femeie şi le va pricinui moartea, taurul va fi ucis cu pietre, carnea lui nu va fi mâncată, iar stăpânul taurului va fi nevinovat.
29 Dacă însă taurul obişnuia de mai-nainte să împungă, dar stăpânul său, deşi înştiinţat, nu l-a ţinut închis, dacă taurul va omorî bărbat sau femeie, atunci va fi ucis cu pietre, iar stăpânul său va fi şi el dat morţii;
30 dar dacă i se va pune preţ de răscumpărare, atunci pentru răscumpărarea sufletului său va da cât i se va cere.
31 După această rânduială se va face şi când taurul împunge băiat sau fată.
32 Iar dacă taurul va împunge rob sau roabă, stăpânului lor i se vor plăti treizeci de sicli de argint, iar taurul va fi ucis cu pietre.
33 De va destupa cineva o fântână sau dacă va săpa o fântână şi nu o va acoperi şi va cădea în ea un viţel sau un asin,
34 stăpânul fântânii îi va plăti; stăpânului lor îi va da bani, iar stârvul va fi al lui.
35 Dacă taurul cuiva va împunge taurul vecinului şi-l va face să moară, ei vor vinde taurul cel viu şi

vor împărţi banii între ei; tot între ei vor împărţi şi taurul mort.
36 Dar dacă se va fi ştiut că taurul obişnuia de mai-nainte să împungă, dar stăpânul său, deşi înştiinţat, nu l-a ţi nut
140
închis, atunci acesta va plăti taur pentru taur, iar stârvul va fi al lui.
22
Pedeapsa pentru furt şi alte păcate1.
1 De va fura cineva un viţel sau o oaie şi le va înjunghia sau le va vinde, cinci viţei va plăti pentru un viţel şi patru oi pentru o oaie.
2 Dacă cineva va prinde hoţul asupra faptei şi-l va lovi de moarte, nu i se va socoti omor.
3 (a) Dar dacă a ucis după ce i-a răsărit soarele, vinovat este: pentru moarte cu moarte va muri2. (b) Dar dacă nu va avea cu ce să plătească furtul, să fie vândut.
4 Iar dacă hoţul va fi prins, şi cele furate vor fi găsite la el vii de la asin pân' la oaie -, să plătească îndoit.
5 Dacă cineva păgubeşte ţarină sau vie lăsând vitele să pască ţarina altuia, va plăti din ţarina sa după cât a stricat; iar dacă a păscut toată ţarina, va plăti cu ce are mai bun în ţarina sa şi cu ce are mai bun în via sa.
6 Dacă izbucneşte un foc şi, întâlnind mărăcini, se întinde şi arde clăi sau snopi sau holdă, va plăti cel ce a aprins focul.
1 În Textul Ebraic, versetul 1 al acestui capitol este versetul 37 al capitolului precedent; de asemenea, în ediţia Rahlfs a Septuagintei. Pentru concordanţa cu ediţiile clasice româneşti, am păstrat structura acestora.
2 Prin transcrieri neglijente ale vechilor manuscrise, versetele 3 b şi 4 au fost deplasate de la locul lor firesc, adică imediat după versetul 1. Cititorul e rugat să le trateze ca atare.
7 Dacă-i dă cineva vecinului său bani sau lucruri să le păstreze şi ele sunt furate din casa acestui om, atunci hoţul, de va fi găsit, îndoit să le plătească;
8 iar dacă hoţul nu va fi găsit, atunci stăpânul casei va veni în faţa lui Dumnezeu şi va jura-ntru adevăr că n-a ascuns nimic din lucrurile aproapelui său.
9 Oricare-ar fi lucrul împricinării un viţel, un asin, o oaie sau o haină sau un oarecare lucru pierdut despre care cineva spune că-i al lui pricina amândurora va fi adusă în faţa lui Dumnezeu; cel ce prin Dumnezeu e dovedit, acela îndoit îi va plăti aproapelui său.
10 Dacă cineva îi dă aproapelui său un asin sau un bou sau o oaie sau o altă vită să i-o păzească şi dacă aceea suferă o vătămare sau moare sau e furată şi nu există martori,
11 între cei doi să se facă jurământ în faţa lui Dumnezeu cum că el [paznicul] nu şi-a făcut parte din vita aproapelui său; pe aceasta o va lua stăpânul său de bună, iar el nu va plăti nimic.
12 Dacă [vita] i se fură, îi va plăti despăgubire stăpânului său;
13 iar dac-a fost sfâşiată de fiare, să-i aducă dovadă şi nu va plăti.
14 Dacă cineva o cere cu-mprumut [vita] de la vecinul său şi ea suferă vătămare sau moare sau e furată şi stăpânul ei n-a fost de faţă, el o va plăti;
15 dar dacă stăpânul ei a fost de faţă, nu o va plăti; dacă e simbriaş, ea va intra în socoteala simbriei.
16 Dacă cineva înşală o fecioară nelogodită şi se culcă cu ea, o va înzestra înzestrându-şi-o ca soţie;
17 dar dacă tatăl ei nicicum nu se va învoi să i-o dea de soţie, atunci el îi va
141
plăti tatălui atâţia bani câţi se cer pentru zestrea fecioarelor.
18 Pe vrăjitori să nu-i lăsaţi să trăiască.
19 Tot cel ce se împreună cu dobitoc să fie omorât.
20 Cel ce jertfeşte dumnezeilor, şi nu numai singurului Domn, cu moarte să piară3.
21 Pe străin să nu-l prigoneşti, nici să-l apeşi, căci şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului.
22 Cu nici o văduvă şi cu nici un sărac să nu vă purtaţi rău;
23 că, dacă voi le veţi face rău şi ei vor striga către Mine, Eu le voi auzi glasul
24 şi-Mi voi aprinde mânia şi vă voi ucide cu sabia şi vor fi femeile voastre văduve şi copiii voştri săraci de părinţi.
25 Dacă-l împrumuţi cu bani pe fratele sărac de lângă tine, nu-l zori4 şi nu-i pune camătă.
26 Dacă aproapelui tău îi vei lua ca zălog haina, să i-o dai înapoi înainte de asfinţitul soarelui,

27 căci ea e învelitoarea lui, e singurul vestmânt cu care să-şi acopere goliciunea5: în ce va dormi el? Aşadar, dacă el va striga către Mine, Eu îl voi auzi, că milostiv sunt Eu.
28 Pe dregători să nu-i defaimi, pe maimarii poporului tău să nu-i vorbeşti de rău.
3 În Textul Ebraic: „să fie lovit de anatemă", adică: să I se ceară lui Dumnezeu, prin blestem, ca el să piară.
4 În tot Vechiul Testament, verbul katepeígo e folosit numai aici şi înseamnă „a presa pe cineva să facă ceva". În Textul Ebraic: „nu te purta cu el ca un creditor".
5 „Goliciunea", dublu sens: goliciunea trupului neocrotit de haină; goliciunea care-l face pe om indecent.
29 Nu întârzia în a-Mi aduce pârga ariei tale şi a teascului tău; pe cei întâi-născuţi dintre fiii tăi să Mi-i dai Mie.
30 Tot aşa vei face cu viţelul tău, cu oaia ta, cu animalul tău de povară: şapte zile va fi cu maică-sa, iar în ziua a opta Mi-l vei da Mie.
31 Oameni sfinţi Îmi veţi fi: să nu mâncaţi carnea dobitocului sfâşiat de fiară6; aruncaţi-o la câini!
23
Cum se face dreptatea. Despre sărbători. Rânduieli şi porunci pentru intrarea în Canaan.
1 Să nu-ţi pleci urechea la zvon deşert; să nu iei partea celui vinovat făcânDu-te martor mincinos.
2 Să nu te iei după cei mai mulţi în a face rău; când eşti martor, să nu te abaţi în partea celor mulţi ca să abaţi judecata;
3 nici chiar săracului să nu-i fii părtinitor la judecată.
4 De vei întâlni boul duşmanului tău sau asinul său rătăcit, să-l întorci şi să i-l duci.
5 De vei vedea asinul vrăjmaşului tău căzut sub povară, să nu te faci că nu-l vezi, ci ridică-l împreună cu el.
6 Să nu strâmbi judecata săracului când se judecă.
7 Fereşte-te de fapta nedreaptă; pe cel nevinovat şi pe cel drept să nu-l ucizi; celui nedrept să nu-i dai dreptate de dragul unor daruri.
6 E vorba de sfinţenia rituală. Carnea animalelor sfâşiate de fiare era presupusă ca încă mai având în ea sânge; consumarea sângelui era drastic interzisă de Lege (vezi Lv 7, 26-27).

8 Daruri să nu primeşti, căci darurile orbesc ochii celor ce văd şi strâmbă pricinile cele drepte.
9 Pe străin să nu-l apăsaţi, căci voi ştiţi cum e sufletul pribeagului, că şi voi aţi fost pribegi în ţara Egiptului.
10 Şase ani să-ţi semeni ţarina şi să-i aduni roadele,
11 iar în al şaptelea îi vei da odihnă, lăsând-o nelucrată; din ceea ce a rămas se vor hrăni săracii neamului tău şi vor mânca fiarele câmpului. Tot aşa vei face cu via ta şi cu măslinii tăi.
12 Treburile tale să ţi le faci în şase zile, iar în ziua a şaptea te vei odihni, ca să se odihnească şi boul tău şi asinul tău, şi ca să răsufle fiul roabei tale1 şi străinul care-i cu tine.
13 Pe toate câte vi le-am spus păziţi-le. Numele altor dumnezei să nu le pomeniţi, nici să se audă ele din gura voastră.
14 De trei ori în an să-Mi serbaţi:
15 Să păziţi sărbătoarea Azimelor: şapte zile veţi mânca azime după cum ţi-am poruncit, la vremea rânduită din luna lui Abib2, căci în acea lună ai ieşit din Egipt. Înaintea Mea să nu te înfăţişezi cu mâna goală.
16 Vei păzi sărbătoarea Secerişului, a celor dintâi roade din cele ce vei semăna în ţarina ta; apoi sărbătoarea Culesului, toamna3, când îţi aduni munca de pe câmp.
17 De trei ori pe an, toţi cei de parte bărbătească se vor înfăţişa înaintea Domnului, Dumnezeului tău,
1 Expresie pentru rob în general.
2 Textual: „din luna întâi"; vezi şi 12, 18.
3 Textual: „la ieşirea anului". Anul evreiesc era perioada dintre două toamne.
18 fiindcă atunci când pe păgâni îi voi alunga de la faţa ta şi-ţi voi lărgi hotarele, nimeni nu-ţi va râvni pământul4; sânge din jertfa Mea să nu jertfeşti pe ceva dospit, şi nici grăsimea sărbătorii Mele să nu rămână până dimineaţa.
19 Pârga celor dintâi roade ale ţarinii tale s-o aduci în casa Domnului, Dumnezeului tău. Miel să nu

fierbi în laptele mamei lui!
20 Iată, Eu îl trimit pe îngerul Meu înaintea feţei tale, ca să te păzească pe cale, să te ducă-n ţara pe care ţi-am gătit-o.
21 Ia aminte asupră-ţi şi ascultă de el şi să nu-i fii necredincios; că nu te va cruţa, fiindcă numele Meu este deasupră-i.
22 Dacă-ntr-adevăr Îmi vei asculta glasul şi vei face toate câte vă voi porunci şi vei păzi legământul Meu, Îmi veţi fi popor ales dintre toate neamurile, că al Meu este-ntreg pământul; iar voi Îmi veţi fi preoţie împărătească şi neam sfânt. Iată cuvintele pe care le vei spune fiilor lui Israel: Dacă-ntr-adevăr Îmi veţi asculta glasul şi veţi face tot ceea ce-ţi voi spune5, voi fi duşmanul duşmanilor tăi şi potrivnicul potrivnicilor tăi.
23 Căci îngerul Meu, povăţuitorul tău, va merge cu tine şi te va duce la Amorei şi la Hetei şi la Ferezei şi la Canaaneeni şi la Gherghesei şi la Hevei şi la Iebusei şi Eu îi voi stârpi.
24 Nu te vei închina dumnezeilor lor şi nici le vei sluji, nici vei face după faptele
4 Această ultimă propoziţie se află numai în unele ediţii ale Septuagintei, inclusiv cea din Frankfurt 1597 (după care a fost tradusă Biblia lui Şerban).
5 În text şi context: de remarcat alternanţele între singular şi plural; vezi şi nota de la 12, 24.

lor, ci-ntru totul le vei dărâma capiştile şi-ntru totul le vei zdrobi stâlpii6.
25 Să slujeşti Domnului Dumnezeului tău, şi Eu îţi voi binecuvânta pâinea şi vinul şi apa şi voi îndepărta slăbiciunea din mijlocul vostru.
26 Nimic neroditor sau sterp nu va fi pe pământul tău; numărul zilelor tale Eu îl voi plini.
27 Frica o voi trimite să meargă-nainte-ţi, groază voi pune-n toate neamurile asupra cărora vei merge, pe toţi potrivnicii tăi îi voi pune pe fugă.
28 Viespi voi trimite să meargă-nainte-ţi, [cu ele] îi voi alunga pe Amorei şi pe Hevei şi pe Iebusei şi pe Canaaneeni şi pe Hetei de la tine.
29 Dar nu-i voi alunga într-un singur an, ca nu cumva pământul să devină pustiu şi fiarele pământului să se înmulţească asupră-ţi;
30 ci-i voi alunga de la tine pe-ncetul cu-ncetul, până ce tu te vei înmulţi şi vei lua-n moştenire pământul.
31 Întinde-voi hotarele tale de la Marea Roşie până la Marea Filistenilor7 şi de la pustie8 până la Râul cel Mare al Eufratului şi da-voi în mâinile voastre pe cei ce locuiesc în ţară şi-i voi alunga de la tine.
32 Să nu faci legământ cu ei, nici cu dumnezeii lor.
33 Să nu locuiască ei în ţara ta, ca să nu te facă să păcătuieşti împotrivă-Mi; că de vei sluji dumnezeilor lor, aceştia îţi vor fi ţie capcană".
6 Stâlpii: pietre-n forme alungite, înfipte-n pământ, reprezentând anumite zeităţi.
7 Marea Mediterană.
8 Sudul Palestinei.
24
Moise se suie a doua oară în muntele Sinai.
1 Iar lui Moise i-a zis: „Suie-te la Domnul, tu şi Aaron, Nadab, Abiud1, precum şi şaptezeci dintre bătrânii lui Israel: ei de departe I se vor închina Domnului.
2 Numai Moise singur se va apropia de Dumnezeu, dar ei nu se vor apropia, iar poporul nu se va sui împreună cu ei".
3 A venit Moise şi a adus la cunoştinţa poporului toate cuvintele lui Dumnezeu şi toate rânduielile. Iar poporul întreg a răspuns într-un glas: „Toate cuvintele pe care le-a grăit Domnul le vom face şi le vom asculta!"
4 Iar Moise a scris toate cuvintele Domnului2. Şi sculându-se Moise dis-de-dimineaţă, a zidit jertfelnic sub munte, cu doisprezece stâlpi pentru cele douăsprezece seminţii ale lui Israel.
5 Şi i-a trimis pe tinerii fiilor lui Israel să aducă arderi-de-tot şi să-I jertfească Domnului Dumnezeu viţei ca jertfă de mântuire.
6 Şi luând Moise jumătate din sânge, l-a turnat într-un vas, iar cealaltă jumătate de sânge a vărsat-o peste jertfelnic.
7 Apoi a luat cartea Legământului şi a citit-o în auzul poporului; iar ei au zis: „Toate câte a grăit

Domnul le vom face şi le vom asculta!”
8 Şi luând Moise sângele, a stropit poporul, zicând: „Acesta este sângele Legământului pe care Domnul l-a încheiat
1 Nadab şi Abiud: fiii lui Aaron (vezi 6, 23).
2 A doua menţiune despre activitatea literară a lui Moise (prima a fost la 17, 14).

cu voi, potrivit tuturor acestor cuvinte”3.
9 Şi s-au suit Moise şi Aaron, Nadab, Abiud şi şaptezeci dintre bătrânii lui Israel
10 şi au văzut locul unde stătea Dumnezeul lui Israel4: sub picioarele Lui era ca un aşternut din lespezi de safir, tot atât de curat precum adâncul cerului.
11 Iar dintre aleşii lui Israel nu a pierit nici unul; au fost văzuţi la locul lui Dumnezeu şi au mâncat şi au băut5.
12 Şi a zis Domnul către Moise: „Suie-te la Mine în munte şi stai acolo, că am să-ţi dau tablele de piatră: legea şi poruncile pe care Eu le-am scris ca să le pun lor6 lege”.
13 Şi sculându-se Moise împreună cu Iosua, apropiatul său, s-au suit în muntele lui Dumnezeu,
14 iar bătrânilor le-a zis: „Aşteptaţi aici în linişte până ne vom întoarce la voi. Iată, Aaron şi Or sunt cu voi; dacă are cineva ceva de judecat, să vină la ei”.
15 S-au suit deci Moise şi Iosua în munte; şi norul a acoperit muntele.
16 Şi slava lui Dumnezeu s-a pogorât pe muntele Sinai, pe care norul l-a acoperit timp de şase zile. Iar în cea de a
3 Cuvintele din carte (v. 4).
4 În Versiunea Ebraică: „L-au văzut pe Dumnezeul lui Israel”; expresie cu totul singulară şi uimitoare, întrucât „nu va putea omul să-Mi vadă faţa (să Mă vadă) şi să trăiască” (33, 20). Textul Septuagintei precizează că oamenii au văzut numai „locul unde stătea Dumnezeu”, anume doar ceea ce părea a fi aşternutul tronului Său (vezi restul versetului).
5 „Au mâncat şi au băut”: semn că erau vii, dar poate fi vorba şi de un prânz ritual, cu care se încheia de obicei un legământ, o alianţă, un contract, un armistiţiu (vezi alianţa dintre Israel şi Abimelec fc 26, 26-31 şi pe aceea dintre Iacob şi Laban fc 31, 54).
6 „Lor”: poporului.
şaptea zi l-a chemat Domnul pe Moise, din mijlocul norului.
17 Dar chipul slavei Domnului era în ochii fiilor lui Israel ca un foc arzând pe vârful muntelui.
18 Şi a intrat Moise în mijlocul norului şi s-a suit în munte; şi a stat acolo, în munte, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi.
25
Rânduieli pentru cortul adunării: chivotul mărturiei, masa pâinilor, sfeşnicul cu şapte braţe.
1 Şi a grăit Dumnezeu către Moise, zicând:
2 „Spune-le fiilor lui Israel: Să-Mi aduceţi prinoase; de la tot omul pe care-l lasă inima să dea, să-Mi strângeţi prinoasele.
3 Iată prinoasele pe care le vei strânge de la ei: aur, argint şi aramă;
4 mătase viorie, vişinie şi stacojie, pânză de in topit şi păr de capră;
5 piei de berbec vopsite-n roşu, piei de culoarea iachintului1 şi lemn de salcâm2;
6 [untdelemn pentru candele, miresme pentru mir şi pentru tămâia cea binemirositoare;]3
7 pietre de sardiu şi pietre scumpe ferecate de pus la efodul şi pieptarul4 preotului.
1 Iachint: un fel de safir sau ametist, albastru-violet. În Textul Ebraic: „piei de delfin”.
2 Textual: „lemn care nu putrezeşte”; identificat cu salcâmul, cunoscut prin durabilitatea lui.
3 Acest verset lipseşte din textul grecesc; ediţiile româneşti l-au preluat din versiunile ebraice.
4 „Efod”: parte din veşmântul preoţesc; făcut din mătase scumpă, încrustată cu pietre preţioase, era purtat pe umăr. „Pieptar” (hoşen): altă parte de veşmânt preoţesc, ataşată de efod prin inele de aur.

8 Îmi vei face Mie locaş sfânt şi Eu Mă voi arăta întru voi.
9 Chipul cortului şi chipul tuturor obiectelor lui le vei face potrivit izvoadelor pe care Eu ţi le voi arăta în munte: aşa să le faci!
10 Chivotul mărturiei 5 îl vei face din lemn de salcâm: lung de doi coţi şi jumătate, larg de un cot şi jumătate şi înalt de un cot şi jumătate6.

11 Îl vei sufla cu aur curat; pe dinlăuntru şi pe dinafară îl vei sufla. Şi-i vei face-mprejur cingătoare de aur, din zimţi împletiţi.
12 Şi-i vei face patru inele de aur şi i le vei prinde în cele patru colţuri de jos: două inele pe o latură şi două inele pe cealaltă latură.
13 Vei face pârghii din lemn de salcâm şi le vei sufla cu aur.
14 Pârghiile ai să le vâri prin inelele din colţurile de jos ale chivotului, ca să poată fi chivotul ridicat pe ele.
15 Pârghiile vor fi mereu în inelele chivotului.
16 Înlăuntrul chivotului vei pune mărturiile pe care ţi le voi da.
17 Îi vei face un acoperământ al ispăşirii7, din aur curat, lung de doi coţi şi jumătate, şi lat de un cot şi jumătate.
5 „Chivot" (kivotos) traduce un cuvânt ebraic care înseamnă „ladă cu capac", „cufăr", „sicriu". Folosit mai întâi pentru a desemna corabia lui Noe (Fc 6, 14). Vulgata îl traduce prin arca = „arcă" (cu acelaşi înţeles). În cultul creştin ortodox, chivotul este macheta miniaturală a unei biserici, aşezată în altar pe sfânta masă, în care se păstrează Împărtăşania pentru bolnavi. „Chivotul mărturiei": semnul (mărturia) prezenţei lui Dumnezeu.
6 Un „cot": aproximativ 45 cm.
7 Mai târziu, ilasterion va deveni o masă pe care marele preot aduce jertfa de ispăşire („acoperirea" păcatelor), prin stropire cu sânge. Folosit şi de Sfântul Pavel în Rm 3, 25 (vezi nota).
18 Vei face doi heruvimi8 din aur lucrat cu ciocanul9 şi-i vei pune pe acoperământul ispăşirii, la amândouă capetele;
19 un heruvim va fi la un capăt şi un heruvim la celălalt capăt al acoperământului.
20 Heruvimii vor fi deasupra, cu aripile întinse, cu aripile umbrind10 acoperământul, cu feţele una spre cealaltă; feţele heruvimilor vor fi-ndreptate spre acoperământ.
21 Acoperământul să-l pui pe chivot, deasupra; iar în chivot vei pune mărturiile pe care ţi le voi da.
22 De acolo Mă voi face ţie cunoscut şi de acolo, de deasupra acoperământului, dintre cei doi heruvimi ce vor fi pe chivotul mărturiei, de acolo îţi voi vorbi Eu ţie despre toate câte-ţi voi porunci pentru fiii lui Israel.
8 Simbol al prezenţei lui Dumnezeu „Cel ce şade pe heruvimi" (1 Rg 4, 4; 2 Rg 6, 2; 4 Rg 19, 15).
9 Lucrat prin cizelare; precizare menită să elimine presupunerea că imaginile sacre ar fi fost „chipuri cioplite" (interzise prin Decalog - 20, 4). E motivul pentru care cultul creştin ortodox admite icoana, cizelura şi basorelieful, dar respinge statuia.
10 Syskiazo = „a acoperi cu umbră", „a cufunda în umbră". Prin lipsa de realism a imaginii, conotaţia duhovnicească e evidentă: Dumnezeu, „Cel ce şade pe heruvimi", prin aripile acestora Îşi face simţită prezenţa în simbol. Folosind un verb cu aceeaşi rădăcină: episkiazo = „a umbri", Noul Testament va conota acţiunea prin care Dumnezeu Îşi exercită puterea sau Îşi revarsă harul asupra uneia sau mai multor persoane: Puterea Celui-Preaînalt o va „umbri" pe Fecioara Maria, făcând-o să zămislească de la Duhul Sfânt (Lc 1, 35), norul luminos al schimbării la faţă îi va „umbri" pe apostoli (Mt 17, 5; Mc 9, 7), umbra lui Petru îi va „umbri", vindecătoare, pe bolnavii Ierusalimului (FA 5, 15).

23 Vei face o masă din lemn de salcâm: lungă de doi coţi, lată de un cot, înaltă de un cot şi jumătate.
24 O vei sufla cu aur curat şi-i vei face-mprejur cingătoare de aur din zimţi împletiţi.
25 Un brâu11 de-o palmă să-i faci împrejur, iar peste brâu, de jur-împrejur, vei face o-mpletitură de zimţi.
26 Vei face patru inele de aur şi vei prinde inelele de cele patru colţuri unde-i sunt picioarele,
27 în josul brâului, iar inelele vor fi toarte pentru pârghiile cu care va fi purtată masa.
28 Pârghiile să le faci din lemn de salcâm şi le vei polei cu aur curat; cu ele va fi purtată masa.
29 Şi numai pentru ea vei face blidele, căţuile, ibricele şi cănile din care se toarnă; din aur curat le vei face.
30 Pe masă vei pune pâinile punerii-înainte12, de-a pururi înaintea Mea.
31 Vei face sfeşnic din aur curat. Sfeşnicul să-l faci bătut din ciocan: fusul, braţele, cupele, nodurile şi florile lui vor fi cu el un singur trup.

32 Din laturile lui vor ieşi şase braţe: trei braţe ale sfeşnicului, dintr-o latură, şi trei braţe ale sfeşnicului, din cealaltă latură.
33 Pe un braţ, trei cupe-n chip de migdală, fiecare cu nodul şi floarea ei; la fel pe fiecare braţ care iese din sfeşnic.
11 După unii: bordură pentru protejarea obiectelor de pe masă; după alţii: stinghie de unire a picioarelor mesei, care să-i asigure stabilitatea. Optăm pentru sensul prim.
12 Pâinile-ofrandă; pâinile-proaducere. În echivalentul liturgic ortodox: prescurile (aduse ca prinoase la altar).
34 Sfeşnicul va avea patru cupe-n chip de migdală, fiecare cu nodul şi floarea ei,
35 nodul de sub cele două braţe, nodul de sub cele patru braţe, deci la cele şase braţe care ies din sfeşnic.
36 Nodurile şi ramurile care ies dintr-însul vor fi toate dintr-un singur metal bătut cu ciocanul: aur curat.
37 Îi vei face şapte candele şi-i vei pune luminile şi ele vor lumina latura din faţa lui.
38 Mucările şi tăviţele i le vei face din aur curat.
39 Dintr-un talant13 de aur curat se va face totul.
40 Ia seama să faci totul după izvodul ce ţi-a fost arătat în munte.
26
Cortul adunării şi cele ale lui.
1 Cortul să-l faci din zece scoarţe de in1 topit, ţesut în violet, în purpuriu şi-n stacojiu; cu heruvimi le vei face, lucraţi cu iscusinţă2.
2 Lungimea unei scoarţe va fi de douăzeci şi opt de coţi, iar lăţimea unei scoarţe va fi de patru coţi: scoarţele vor avea toate aceeaşi măsură.
3 Cinci scoarţe vor fi îngemănate la un loc, celelalte scoarţe vor fi şi ele-ngemănate la un loc.
13 Un talant: aproximativ 35 kg.
1 Textual: „vison”, pânză de in de India, ţesătură foarte fină şi scumpă, cu firul răsucit după fierbere (topire).
2 În Textul Ebraic: „operă de artist”, ceea ce înseamnă lucrare de ţesător iscusit; aşadar, chipurile heruvimilor erau parte din ţesătura însăşi.

4 Cheotori de mătase violetă vei face pe marginea de-ngemănare a fiecărei scoarţe, şi tot aşa pe cealaltă margine de-ngemănare a scoarţei următoare.
5 Cincizeci de cheotori vei face la o scoarţă şi cincizeci de cheotori vei face pe marginea scoarţei de-ngemănare, aşa ca ea să se lege de cealaltă scoarţă prin cheotorile ce stau faţă-n faţă.
6 Vei face cincizeci de copci de aur; cu copcile vei lega o scoarţă de cealaltă, aşa că-ntregul cort va fi un singur tot.
7 Peste cort vei face un înveliş de păr de capră; unsprezece învelişuri vei face.
8 Lungimea unui înveliş va fi de treizeci de coţi, iar lăţimea unui înveliş va fi de patru coţi; cele unsprezece învelişuri vor avea toate aceeaşi măsură.
9 Cinci învelişuri le vei uni la un loc şi tot la un loc pe celelalte şase învelişuri. Pe cel de al şaselea înveliş îl vei îndoi în partea din faţă a cortului.
10 Vei face cincizeci de cheotori la un înveliş, pe marginea îngemănării, şi tot cincizeci de cheotori vei face pe marginea celuilalt înveliş, ca să se poată îngemăna cu primul.
11 Şi vei face cincizeci de copci de aramă; copcile le vei vârî în cheotori, aşa încât învelişurile se vor îngemăna şi vor alcătui un singur tot.
12 Cât despre ceea ce prisoseşte din învelitorile cortului, jumătatea de înveliş care prisoseşte va atârna pe partea de dinapoi a cortului.
13 De-a lungul acoperişului, de-o parte şi de alta, ceea ce prisoseşte din învelitori va atârna pe pereţii cortului, un cot într-o latură şi un cot în cealaltă, ca să-l acopere.
14 Cortului îi vei face apoi un acoperiş din piei de berbec vopsite-n roşu; iar pe deasupra, peste el, un acoperământ din piei de culoarea iachintului3.
15 Îi vei face cortului pilaştri din lemn de salcâm.
16 Fiecare pilastru va fi lung de zece coţi; lat de un cot şi jumătate va fi fiecare pilastru.
17 Fiecare pilastru va avea două cepuri, unul în dreptul altuia; aşa vei face la toţi pilaştrii cortului.

18 Cortului îi vei face douăzeci de pilaştri pentru latura dinspre miazăzi.
19 Sub cei douăzeci de pilaştri vei face patruzeci de tălpice de argint: câte două tălpice sub un pilastru, pentru cele două cepuri ale lui, şi două tălpice sub un alt pilastru, pentru cele două cepuri ale lui.
20 Iar pentru cealaltă latură, cea de miază-noapte, vei face douăzeci de pilaştri.
21 Vei face şi pentru ei patruzeci de tălpice de argint, câte două tălpice sub un pilastru şi două tălpice pentru alt pilastru.
22 Iar pentru partea dindărăt a cortului, care vine spre asfinţit4, vei face şase pilaştri.
23 Doi pilaştri vei face pentru unghiurile cortului, în spate;
24 ei vor fi deopotrivă-n partea de jos şi deopotrivă se vor îngemăna cu capetelede sus. Aşa vor fi: amândoi la fel şi amândoi întocmai pentru amândouă unghiurile.
25 Aşa că vor fi opt pilaştri cu şaisprezece tălpice de argint, două tălpice sub
3 Vezi nota de la 25, 5.
4 Literal: „spre mare” (adică spre Mediterana).

un pilastru şi două tălpice sub alt pilastru, în cele două laturi.
26 Şi vei face bârne din lemn de salcâm: cinci bârne pentru pilaştrii dintr-o parte a cortului,
27 cinci bârne pentru pilaştrii din cealaltă parte a cortului şi cinci bârne pentru pilaştrii din partea dindărăt a cortului, cea dinspre asfinţit.
28 Bârna de la mijloc va trece prin mijlocul pilaştrilor de la un capăt pân’ la celălalt [al peretelui].
29 Pilaştrii îi vei îmbrăca în aur; inelele lor, prin care se vâră bârnele, le vei face din aur; tot în aur vei îmbrăca şi bârnele.
30 Cortul aşa-l vei ridica, după izvodul ce ţi s-a arătat în munte.
31 Vei face o perdea5 ţesută-n violet, purpuriu şi stacojiu, în in topit; cu heruvimi o vei face, lucraţi cu iscusinţă.
32 O vei atârna de patru stâlpi de salcâm îmbrăcaţi în aur, cu vârfuri de aur şi cu tălpicile, patru, de argint.
33 Vei pune aşadar perdeaua pe stâlpi. Iar în spatele perdelei vei pune înlăuntru chivotul mărturiei. Perdeaua va fi astfel pentru voi despărţitură între sfânta şi sfânta-sfintelor6.
34 Cu perdeaua vei ascunde astfel privirilor chivotul mărturiei din sfânta-sfintelor.
35 Masa o vei aşeza dincoace, în faţa perdelei, iar sfeşnicul îl vei pune în faţa
5 În greceşte: katapétasma = „perdea”, „draperie”. Echivalentul ei liturgic din cultul ortodox e impropriu numit uneori „catapeteasmă” (perdea); mult mai potrivit e „iconostas” sau „tâmplă” (aceasta, de la templum).
6 Corespunzând în arhitectura liturgică ortodoxă: „sfânta” = naosul; „sfânta-sfintelor” = altarul.
mesei, dar într-o latură a cortului, cea dinspre miazăzi, în timp ce masa o vei aşeza în partea cortului cea dinspre miază-noapte.
36 În uşa cortului vei face un văl ţesut în violet, purpuriu şi stacojiu, în in topit cu alesături de fir în ţesătură.
37 Vălului îi vei face cinci stâlpi de salcâm, pe care-i vei îmbrăca în aur; capetele le vor fi de aur, iar pentru ei vei turna cinci tălpice de aramă.
27
Altarul jertfelor şi împrejmuirea cortului.
1 Vei face un jertfelnic din lemn de salcâm, lung de cinci coţi şi lat de cinci coţi jertfelnicul va fi pătrat -, şi de trei coţi înălţimea.
2 Coarnele i le vei face în cele patru unghiuri; coarnele vor fi dintr-un trup cu el. Îl vei îmbrăca în aramă.
3 Jertfelnicului îi vei face un brâu; iar învelitoarea lui, şi cupele lui şi furculiţele lui şi vătraiul lui, toate uneltele acestea le vei face din aramă.
4 Să-i faci o împletitură ca o plasă de aramă, iar împletiturii îi vei face patru inele de aramă la cele patru colţuri,
5 pe care le vei pune sub încheietura jertfelnicului: plasa va acoperi astfel doar jumătate din jertfelnic.
6 Jertfelnicului îi vei face pârghii din lemn de salcâm, pe care le vei fereca în aramă.

7 Pârghiile le vei trece prin inele, de o parte şi de alta a jertfelnicului, ca să poată fi purtat.

8 Să-l faci ca un buduroi îmbrăcat în scânduri1. După cum ţi s-a arătat în munte, aşa-l vei face.
9 Cortului îi vei face o curte. Pe partea dinspre miazăzi, curtea va fi alcătuită din pânze de in topit, lungi de o sută de coţi pentru o singură latură.
10 Acestora le vei face douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge şi verigi vor fi de argint.
11 Tot aşa şi pe latura dinspre miază-noapte: pânzele vor avea o sută de coţi în lungime, iar la ele douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge şi verigi vor fi de argint.
12 În latul curţii, pe partea dinspre asfinţit, ea va avea pânze pe cincizeci de coţi, cu zece stâlpi şi zece tălpice.
13 Tot de cincizeci de coţi vor fi pânzele în lăţimea dinspre răsărit a curţii, şi tot cu zece stâlpi şi zece tălpice;
14 cincisprezece coţi de pânze vor fi într-o latură, cu cei trei stâlpi şi cu cele trei tălpice ale lor,
15 iar în cealaltă latură vor fi pânze tot de cincisprezece coţi, cu cei trei stâlpi şi cu cele trei tălpice ale lor;
16 cât despre poarta curţii, ea va avea o pânză de douăzeci de coţi, măiestru lucrată-n mătase violetă, purpurie şi stacojie, bătută-n urzeală de in topit; ea va avea patru stâlpi cu patru tălpice.
17 Toţi stâlpii curţii, de jur-împrejur, vor fi ferecaţi cu argint; vârfurile le vor fi de argint; tălpicele, de aramă.
18 Aşadar, împrejmuirea curţii va fi, în amândouă laturile, de o sută de coţi; lăţimea, în amândouă capetele, de
1 Ideea este aceea de scobitură în lemn sau de trunchi găunos. În locurile de popas, golul era, probabil, umplut cu pietre sau nisip.
cincizeci de coţi; iar înălţimea, de cinci coţi... de in topit, cu tălpicele lor de aramă.
19 Toate lucrurile, toate uneltele şi toţi ţăruşii curţii vor fi de aramă.
20 Tu porunceşte-le fiilor lui Israel să-ţi aducă untdelemn curat pentru candelă, stors din măsline, aşa încât lumina să ardă-n toată vremea:
21 în cortul mărturiei, în afara perdelei ce se află-n faţa Legământului, acolo o vor întreţine Aaron şi fiii săi, de seara până dimineaţa, înaintea Domnului; lege veşnică pentru cei de după voi, de la fiii lui Israel, din neam în neam.
28
Veşmintele lui Aaron şi ale preoţilor.
1 Adu-i la tine pe Aaron, fratele tău, şi pe fiii săi din mijlocul fiilor lui Israel, ca să-Mi fie preoţi: Aaron, precum şi Nadab, Abiud, Eleazar şi Itamar, fiii lui Aaron.
2 Îi vei face lui Aaron, fratele tău, veşminte sfinţite, spre cinste şi mărire.
3 Tu vei vorbi către toţi cei înţelepţi în cuget, pe care Eu i-am umplut de duhul înţelepciunii şi al priceperii1, iar ei îi vor face lui Aaron veşmânt de sfinţenie-ntru sfinţire2, cu care să-Mi slujească.
4 Iată dar veşmintele pe care le vor face: pieptar, efod, mantă, tunică brodată, tiară şi brâu. Veşminte sfinte îi
1 Desigur, meşteri iscusiţi (de care va fi vorba şi la 31, 1-6), dar consideraţi ca nişte harismatici; cel ce produce opere menite sfinţeniei e mai mult decât un simplu meşteşugar.
2 Ca şi Aaron, veşmântul devine sfânt prin actul sfinţirii.

vor face lui Aaron, fratele tău, precum şi fiilor săi, ca să-Mi slujească ei ca preoţi.
5 Pentru aceasta vor face rost de fir de aur, de mătase violetă, purpurie şi stacojie, precum şi de in topit.
6 Efodul îl vor face de in topit şi răsucit, lucrare de mare iscusinţă.
7 Acesta va fi din două bucăţi: una pe piept şi alta pe spate, unite-ntre ele la umeri;
8 galonul efodului, care vine peste el ca şi cum ar veni din el, va fi lucrat din fir de aur curat, din mătase violetă, purpurie şi stacojie şi din in topit.
9 Vei lua două pietre, pietre de smarald, şi vei săpa în ele numele fiilor lui Israel:
10 şase nume pe o piatră şi alte şase nume pe cealaltă piatră, înşiraţi după cum s-au născut ei.
11 Precum fac săpătorii în piatră, care sapă peceţi, aşa vei săpa cele două pietre cu numele fiilor lui

Israel3.
12 Cele două pietre le vei pune pe umerii efodului: pietre de pomenire fiilor lui Israel: Aaron deci va purta pe amândoi umerii săi numele fiilor lui Israel înaintea Domnului, spre pomenirea lor.
13 Vei face paftale4 de aur curat
14 şi două lănţişoare vei face, tot de aur curat, răsucite ca sfoara şi-nflorate ca floarea; lănţişoarele cele răsucite le vei prinde de paftalele de pe umeri, în partea din faţă.
3 Textul Ebraic adaugă: „şi le vei aşeza în cuibuşoare de aur curat", adaos pe care Septuaginta îl consideră drept o anticipare a versetelor 13-14.
4 Literal: „paveze"; agrafe în formă de scut. Textul Ebraic indică locaşurile („cuibuşoarele") în care sunt montate pietrele preţioase.
15 Vei face un pieptar5 al judecăţilor, lucrat cu iscusinţă, la fel cu efodul: din fir de aur, din mătase violetă, purpurie şi stacojie şi din in topit.
16 Acesta va fi îndoit în patru colţuri, lung de o palmă şi lat de o palmă.
17 Pe el să aşezi o înfloritură de pietre scumpe, rânduite-n patru rânduri. Un rând de pietre va fi: un sardiu, un topaz şi un smarald: acesta-i rândul întâi;
18 în rândul al doilea: un rubin, un safir şi un diamant;
19 în rândul al treilea: un opal, o agată şi un ametist;
20 şi în rândul al patrulea: un hrisolit, un onix şi un iaspis; toate, după rânduiala lor, ferecate în aur şi-n cuibuşoare de aur.
21 Pietrele vor fi douăsprezece, potrivit cu numele celor doisprezece fii ai lui Israel săpate-n cele două pietre de pe umeri după numele lor şi după rânduiala-n care s-au născut. Pe fiecare vei săpa, ca-ntr-o pecete, câte un nume din cele douăsprezece seminţii.
22 Pentru pieptar vei face lănţişoare de aur curat, răsucite ca sfoara.6
5 Veşmânt desemnat în Septuaginta prin termenul logşion (derivat din logos), care înseamnă „avanscenă" (locul de unde vorbeau actorii teatrului antic), dar şi „tribunal". Sumara descriere de mai jos conturează o bucată de stofă îndoită, purtată pe piept; în îndoitura ei, ca într-un fel de buzunar, erau adăpostite oracolele Urim şi Tumim, prin mijlocirea cărora marele preot putea să cunoască „judecăţile" (hotărârile) lui Dumnezeu.
6 Textul Ebraic prezintă în continuare, de-a lungul a şase versete, o descriere de amănunt:
23 Pentru pieptar vei face două inele de aur; cele două inele de aur le vei prinde de cele două colţuri de sus ale pieptarului. 24 Cele două lănţişoare împletite din aur le vei trece prin cele două inele de la colţurile de sus ale pieptarului. 25 Cele două capete ale lănţişoarelor le vei prinde de cele două cuibuşoare de pe umerii efodului, în partea din faţă. 26 Vei face două inele de aur şi le vei pune la colţurile de jos ale pieptarului, pe marginea dinlăuntru, întoarsă spre efod. 27 Vei face două inele de aur şi le vei pune pe cei doi umeri ai efodului, dedesubt şi-n faţă, la încheieturi, peste cingătoarea efodului. 28 Inelele pieptarului se vor lega de inelele efodului printr-un şnur de mătase violetă, aşa încât să stea peste cingătoarea efodului: în acest fel, pieptarul nu se va mişca de pe efod. Din această inserţie rezultă un decalaj în numerotarea versetelor. Ediţia Rahlfs a Septuagintei notează decalajul, dar menţine numerotarea, sărind de la v. 22 la v. 29, însă adăugându-i acestuia un 29 a: Textul Masoretic rezumat aici în versetele 24 şi 25.

23 Astfel Aaron, când va intra în sfânta, va purta numele fiilor lui Israel pe pieptarul judecăţii, spre pomenire înaintea Domnului.
24 Pe pieptarul judecăţii vei pune lănţişoarele răsucite; pe amândouă marginile pieptarului le vei pune.
25 Iar cele două paftale le vei aşeza pe amândoi umerii efodului, în partea din faţă.
26 În pieptarul judecăţii vei pune Urim şi Tumim7; când Aaron va intra în sfânta înfăţişându-se înaintea Domnului, ele vor fi pe inima lui; astfel va purta Aaron pururea la inima sa judecăţile fiilor lui Israel înaintea Domnului.
27 Vei face şi o mantă, tot de mătase vişinie.
28 Gura ei va fi la mijloc, sus, tăiată dintr-însa, şi va avea-mprejur un guler
7 Urim şi Tumim: două cuvinte ebraice cu etimologii şi sensuri incerte, care s-ar putea traduce prin „Lumini şi Desăvârşiri". Septuaginta le traduce prin „Arătarea şi Adevărul". Nu ştim dacă ele erau obiecte (geme sau zaruri) ori numai cuvinte scrise înlăuntrul pieptarului. Oricum, aveau o funcţie

oraculară: prin mijlocirea lor obţinea marele preot răspunsuri dumnezeieşti, prin „da” sau „nu”, în împrejurări excepţionale.
lucrat cu măiestrie şi făcând un singur corp cu manta, ca să nu se deşire.
29 Iar pe la poale îi vei face de jur-împrejur un fel de rodii mărunte, rodii-nfloraten mătase violetă, stacojie, vişinie şi-n in topit; asta, pe poalele mantei;
30 iar printre rodii vei pune-n acelaşi chip clopoţei de aur, de jur-împrejur: o rodie de aur şi-un clopoţel de aur, ca o floare rotită pe poalele mantei.
31 Ea va fi pe Aaron când acesta va face slujbă, şi auzit le va fi clinchetul când el va intra în sfânta, înaintea Domnului, şi când va ieşi, aşa ca el să nu moară.
32 Vei face o tăbliţă de aur curat8 şi vei săpa în ea, ca-ntr-o pecete: Sfinţenia Domnului,
33 şi s-o prinzi de tiară9 cu un şnur de mătase violetă, în partea din faţă a tiarei.
34 Ea va fi pe fruntea lui Aaron, şi Aaron va purta păcatele celor ce au adus jertfe prinoasele afierosite de fiii lui Israel şi toate darurile din jertfele lor; ea le va fi pe fruntea lui Aaron ca o jertfă de-a pururi bineprimită înaintea Domnului.
35 Tunica cu ciucuri o vei face din in topit, şi tot din in topit vei face tiara; şi brâu vei face, totul lucrat cu măiestrie.
36 Şi fiilor lui Aaron le vei face tunici şi
8 Cuvântul original indică o placă alungită, în formă de potcoavă (aşa cum îl traduce Biblia din 1688); în fapt, o diademă, menită să-i ateste marelui preot un rol nu numai sacerdotal, ci şi princiar.
9 Tiară; coroana sacerdotală a marelui preot. Între ebraicul kidar, grecescul mitra şi echivalentul occidental turban, versiunea de faţă preferă, ca mai potrivit, termenul lui Ieronim, tiara (Vulgata).

brâie; şi tiare le vei face, spre cinste şi mărire.
37 Cu acestea îl vei îmbrăca pe Aaron, fratele tău, precum şi pe fiii lui; îi vei unge, le vei umple mâinile10 şi-i vei sfinţi ca să-Mi fie preoţi.
38 Le vei face pantaloni de in, de la brâu până sub genunchi, ca să-şi acopere goliciunea trupului11;
39 Aaron şi fiii săi îi vor purta ori de câte ori vor intra în cortul mărturiei sau când vor merge să slujească la jertfelnicul din sfânta, ca să nu-şi atragă asupră-le păcat şi să moară. Lege veşnică va fi aceasta pentru el şi pentru urmaşii săi de după el.
29
Sfinţirea lui Aaron şi a fiilor săi: pregătirea; spălarea, îmbrăcarea şi ungerea; jertfele; transmiterea veşmintelor. Sfinţirea altarului şi jertfele necontenite.
1 Iată ce vei face asupră-le spre a-i sfinţi ca să-Mi fie Mie preoţi: Vei lua un viţel din cireadă, doi berbeci fără meteahnă,
2 pâini-azime frământate în untdelemn şi turte-azime unse cu untdelemn; le vei face din făinuţă de grâu.
3 Le vei pune într-un paner, şi-n paner le vei aduce odată cu viţelul şi cu cei doi berbeci.
10 Ritualul prin care, pentru prima oară, în mâinile preotului erau puse bucăţile de carne ce trebuiau aduse ca jertfă.
11 Vezi nota de la 20, 26. Porunca presupune existenţa unui altar cu trepte, aşa cum va fi mai târziu în templul din Ierusalim.
4 Îi vei aduce pe Aaron şi pe fiii săi la intrarea cortului mărturiei şi-i vei spăla cu apă.
5 Vei lua sfintele veşminte şi-l vei îmbrăca pe Aaron, fratele tău, cu tunica şi cu manta, cu efodul şi cu pieptarul, încingându-i pieptarul peste efod;
6 pe cap îi vei pune tiara, iar pe tiară vei prinde tăbliţa Sfinţeniei.
7 Vei lua apoi untdelemnul de ungere, i-l vei turna pe cap şi-l vei unge.
8 Vei aduce şi pe fiii săi şi-i vei îmbrăca cu tunicile,
9 îi vei încinge cu brâiele şi le vei pune tiarele şi-Mi vor fi Mie preoţi în veac. Şi vei umple mâinile lui Aaron şi mâinile fiilor săi.
10 Vei aduce apoi viţelul în faţa cortului mărturiei. Acolo, la uşa cortului mărturiei, în faţa Domnului, Aaron şi fiii săi îşi vor pune mâinile pe capul viţelului
11 şi acolo, în faţa Domnului, la uşa cortului mărturiei, acolo vei înjunghia viţelul.
12 Vei lua din sângele viţelului şi-l vei pune tu, cu degetul tău, pe coarnele jertfelnicului; iar sângele rămas îl vei turna pe tot la poala jertfelnicului.

13 Vei lua toată grăsimea ce acoperă măruntaiele, vei lua prapurul ficatului şi amândoi rărunchii cu grăsimea de pe ei şi le vei arde pe jertfelnic.
14 Iar carnea viţelului, pielea şi necurăţeniile lui le vei arde cu foc în afara taberei: jertfă pentru păcat.
15 Vei lua apoi întâiul berbec, iar Aaron şi fiii săi îşi vor pune mâinile pe capul berbecului.
16 Tu vei înjunghia berbecul, îi vei lua sângele şi-l vei turna de jur-împrejurul jertfelnicului.

17 Berbecul îl vei despica în două bucăţi; măruntaiele şi picioarele i le vei spăla cu apă şi le vei pune deasupra celor două bucăţi, împreună cu capul.
18 Apoi vei arde berbecul, tot, pe jertfelnic, aducându-I Domnului ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă; jertfă Îi este Domnului.
19 Vei lua apoi pe cel de al doilea berbec; Aaron şi fiii săi îşi vor pune mâinile pe capul berbecului.
20 Tu îl vei înjunghia, apoi vei lua din sângele lui şi-l vei pune pe pulpa urechii drepte a lui Aaron, pe degetul mare al mâinii lui celei drepte, pe degetul mare al piciorului său celui drept, precum şi pe pulpele urechilor drepte ale fiilor săi şi pe degetele mari de la mâinile lor drepte şi pe degetele mari de la picioarele lor drepte.
21 Vei lua din sângele de pe jertfelnic şi din untdelemnul de ungere şi vei stropi asupra lui Aaron şi asupra veşmintelor lui şi, odată cu el, asupra fiilor săi şi asupra veşmintelor fiilor săi; şi se va sfinţi, el şi veşmintele lui, precum şi fiii săi şi veşmintele fiilor săi împreună cu el. Iar sângele rămas al berbecului îl vei turna de jur-împrejurul jertfelnicului.
22 Din berbec vei lua grăsimea, seul de pe măruntaie, prapurul ficatului, amândoi rărunchii cu grăsimea de pe ei, precum şi şoldul drept căci aceasta-i împlinirea1;
23 iar din panerul cu pâine nedospită ce este pus înaintea Domnului [vei lua] o pâine din cele cu untdelemn şi o turtă
24 şi pe toate le vei pune în mâinile lui Aaron şi în mâinile fiilor săi, ca să le
1 Ebr: „căci acesta-i berbec al sfinţirii” (preotului).
afierosească2 Domnului.
25 Le vei lua apoi din mâinile lor şi le vei arde pe jertfelnic, ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă înaintea Domnului; jertfă Îi este Domnului.
26 Din berbecul împlinirii care este al lui Aaron vei lua pieptul şi-l vei afierosi Domnului; aceasta va fi partea ta.
27 Şi vei sfinţi pieptul cel afierosit şi şoldul afierosirii, care au fost afierosite şi luate din berbecul împlinirii, adică din ceea ce este pentru Aaron şi pentru fiii săi,
28 şi-i va fi lui Aaron şi fiilor săi îndatorire veşnică din partea fiilor lui Israel; aceasta-i afierosire şi ea însăşi osebire din jertfele de mântuire ale fiilor lui Israel: afierosire Domnului.
29 Veşmintele sfântului adică ale lui Aaron vor fi după el ale fiilor săi, în ele să fie unşi şi sfinţiţi.
30 Timp de şapte zile le va purta preotul care-i va urma dintre fiii săi şi care va intra în cortul mărturiei să slujească-ntru cele sfinte.
31 Vei lua deci berbecul împlinirii şi-i vei fierbe carnea într-un loc sfânt,
32 iar Aaron şi fiii săi să mănânce carnea berbecului şi pâinile cele din paner, acolo, lângă uşile cortului mărturiei;
33 pe acestea să le mănânce, prin care li s-a făcut sfinţirea şi au dobândit preoţia; şi nimeni altcineva să nu mănânce, fiindcă sunt sfinte.
2 A afierosi: de la aforizo = „a separa”, „a despărţi”, „a osebi”, „a pune de-o parte”; de unde: a dedica, a consacra ceva (sau pe cineva) cuiva; a oferi prinos. În ebraică: „ca să le aducă, legănându-le...”. Gest ritual prin care ofranda Îi era întinsă lui Dumnezeu şi primită înapoi, ca de la El.

34 Iar dacă din carnea de jertfă a împlinirii sau din pâine va rămâne ceva până dimineaţa, cu foc le vei arde şi nu vor fi mâncate, fiindcă sunt sfinţite.
35 Prin urmare, aşa vei face cu Aaron şi cu fiii săi, aşa cum ţi-am poruncit: şapte zile să ţină sfinţirea lor.
36 În ziua curăţirii vei aduce un viţel ca jertfă pentru păcat şi vei curăţi jertfelnicul când tu însuţi te vei sfinţi pe el şi-l vei unge pentru a lui sfinţire.
37 Timp de şapte zile vei curăţi jertfelnicul şi-l vei sfinţi, şi va fi jertfelnicul o sfântă-a-sfintelor; tot

cel ce se va atinge de jertfelnic se va sfinţi.
38 Iată ce vei aduce tu pe jertfelnic: doi miei de câte un an, fără meteahnă; în fiecare zi îi vei aduce, necurmat, jertfă necontenită;
39 un miel îl vei aduce dimineaţa, iar pe cel de al doilea miel îl vei aduce-n amurg,
40 împreună cu o zecime dintr-o efă3 de făinuţă de grâu, frământată cu a patra parte dintr-un hin4 de untdelemn curat; iar pentru turnare5, a patra parte dintr-un hin de vin la un miel.
41 Pe cel de al doilea miel îl vei aduce-n amurg, ca şi pe cel jertfit de dimineaţă, şi cu aceeaşi turnare de vin; întru miros de bună mireasmă îl vei aduce jertfă Domnului,
42 jertfă necontenită din neam în neamurile voastre, lângă uşile cortului mărturiei de dinaintea Domnului, acolo unde Mă voi arăta Eu ţie ca să-ţi grăiesc.
43 Acolo le voi da Eu întâlnire fiilor lui
3 O efă: 36,4 litri.
4 Un hin: 6,06 litri.
5 Libaţie rituală.
Israel şi va fi [locul] sfinţit prin slava Mea.
44 Voi sfinţi cortul mărturiei şi jertfelnicul; şi pe Aaron şi pe fiii săi îi voi sfinţi, ca să-Mi slujească Mie ca preoţi.
45 Şi pe nume Mă voi numi6 întru fiii lui Israel şi le voi fi lor Dumnezeu;
46 şi vor cunoaşte că Eu, Domnul, Eu sunt Dumnezeul lor, Cel ce i-am scos din ţara Egiptului, pentru ca pe nume să Mă numesc întru ei şi să le fiu Dumnezeu.
30
Altarul tămâierii.
1 „Vei face un altar al tămâierii; din lemn de salcâm îl vei face.
2 Un cot îi va fi lungimea, un cot lăţimea va fi pătrat şi doi coţi înălţimea; coarnele vor fi un singur trup cu el.
3 Îl vei îmbrăca în aur curat: grătarul de deasupra, pereţii de jur-împrejur şi coarnele; şi-i vei face-mprejur o cunună de aur împletită.
4 Sub cununa lui împletită să-i faci două inele de aur curat pe cele două laturi; de-o parte şi de alta le vei face, iar prin ele vor fi trecute pârghiile cu care va fi purtat.
5 Pârghiile să le faci din lemn de salcâm şi să le îmbraci cu aur.
6 În Textul Ebraic: „voi locui” (în mijlocul lor). Septuaginta corelează verbul cu numele propriu „Domnul” (Iahve) din versetul următor: Dumnezeu este Cel ce Se identifică în propriul Său nume, un nume care, în acelaşi timp, înseamnă şi prezenţa Sa reală în mijlocul celor ce-i cunosc identitatea.

6 Şi-l vei aşeza în faţa perdelei de dinaintea chivotului mărturiilor, acolo unde Mă voi arăta Eu ţie.
7 Aaron va arde pe el tămâie măruntă, cu mireasmă plăcută; dis-de-dimineaţă va tămâia, când pregăteşte candelele.
8 Iar seara, când Aaron va aprinde candelele, iarăşi va arde pe el miresme: tămâiere de-a pururi ne-ntreruptă înaintea Domnului, din neam în neamurile lor.
9 Pe el să nu aduceţi nici un alt fel de tămâiere1 sau de prinoase, şi nici turnare nu veţi turna2 peste el.
10 Pe coarnele lui va aduce Aaron jertfa de ispăşire o dată pe an; o dată pe an, în ziua ispăşirii, cu sângele din jertfa de curăţire a păcatelor va face el curăţirea, din neam în neamurile voastre; sfântă-a-sfintelor Îi este Domnului”.
11 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
12 „Dacă vei face numărătoarea3 fiilor lui Israel, la socotirea lor să-I dea fiecare Domnului o răscumpărare pentru viaţa lui, pentru ca să nu cadă asupră-le vreo nenorocire în timpul număratului.
13 Şi iată ce va da cel ce va fi supus numărătorii: o jumătate de siclusocotit siclul sfânt4, de douăzeci de ghere un siclu; darea către Domnul va fi astfel o jumătate de siclu.
1 Adică tămâiere profană, fără scopuri rituale.
2 Mai exact: nu veţi vărsa libaţii.
3 Recensământul.
4 „Siclu” (Ieronim) îl traduce pe ebraicul şeqel; în LXX: didrahma. „Siclul sfânt”: moneda cu care

se plătea darea către templu, de douăzeci de ghere, spre deosebire de siclul mesopotamian, de douăzeci şi patru de ghere.
14 Tot cel ce intră la numărătoare, de la douăzeci de ani în sus, Îi va da Domnului această dare.
15 Bogatul nu va da mai mult, nici săracul mai puţin de jumătate de siclu ca dare către Domnul pentru răscumpărarea sufletului5.
16 Argintul dat de fiii lui Israel spre răscumpărare îl vei da pentru trebuinţele cortului mărturiei: fiilor lui Israel le va fi pomenire înaintea Domnului pentru ispăşirea sufletelor voastre”.
17 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
18 „Vei alcătui o baie de aramă, cu tălpica tot de aramă, să fie pentru spălat; o vei pune între cortul mărturiei şi jertfelnic. Vei turna într-însa apă
19 şi dintr-însa îşi vor spăla Aaron şi fiii săi mâinile şi picioarele cu apă.
20 Când vor intra în cortul mărturiei se vor spăla cu apă, şi astfel nu vor muri; sau când se vor apropia de jertfelnic ca să slujească şi să-I aducă Domnului ardere-de-tot,
21 să-şi spele cu apă mâinile şi picioarele; când vor intra deci în cortul mărturiei să se spele cu apă, ca să nu moară. Şi va fi aceasta lege veşnică pentru el şi pentru urmaşii săi de după el”.
22 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
23 „Vei lua mirodenii: cinci sute de sicli de smirnă aleasă; pe jumătate, adică două sute cincizeci de sicli, scorţişoară binemirositoare; două sute cincizeci de sicli, trestie binemirositoare;
5 Se considera că recensământul e o necesitate social-economică, dar şi un păcat împotriva lui Dumnezeu, singurul îndreptăţit să cunoască numărul real al supuşilor Săi.

24 casie6, cinci sute de sicli socotiţi după siclul sfânt precum şi un hin de untdelemn de măsline.
25 Din ele vei face untdelemn pentru ungere sfântă, mir înmiresmat după meşteşugul făcătorilor de aromate; acesta va fi untdelemn pentru ungere sfântă.
26 Cu el vei unge cortul mărturiei şi chivotul mărturiei
27 şi sfeşnicul cu toate ale lui şi altarul tămâierii
28 şi jertfelnicul arderii-de-tot cu toate ale lui şi masa cu toate ale ei şi baia cu tălpica ei
29 şi le vei sfinţi şi vor fi ele sfinte-alesfintelor: tot cel ce se va atinge de ele se va sfinţi.
30 Cu el îi vei unge şi pe Aaron şi pe fiii săi, şi-i vei sfinţi, ca să-Mi slujească Mie ca preoţi.
31 Iar fiilor lui Israel le vei spune: untdelemn de uns cu ungere sfântă fi-va acesta, din neam în neamurile voastre.
32 Trup omenesc7 nu va fi uns cu el, şi nici nu vă veţi face ceva asemănător felului în care a fost el alcătuit: acesta-i lucru sfânt, şi sfânt e şi pentru voi.
33 Acela care-şi va face ceva asemănător, sau acela care va da din el cui nu trebuie să-i dea, stârpit va fi din neamul său”.
34 Şi a zis Domnul către Moise: „Fă-ţi rost de mirodenii: răşină, oniha, galban mirositor şi tămâie curată (din fiecare aceeaşi măsură)
6 „Casie”: specie de arbore oriental, folosit şi în medicină (Cassia fistula).
7 În sensul: trupul unui om oarecare, al unui profan (vezi versetul următor).
35 şi din ele vei face tămâie binemirositoare, Facerea a făcătorilor de mir, lucru curat şi sfânt.
36 O vei tăia-n bucăţele mărunte şi o vei pune-n faţa mărturiilor, în cortul mărturiei, acolo unde Eu Mă voi arăta ţie. Lucru preasfânt va fi acesta pentru voi.
37 Pentru voi nu o veţi face după această-ntocmire, căci pentru voi ea e sfinţenie afierosită Domnului.
38 Oricine-şi va face ceva asemănător spre-nmiresmarea lui, acela va fi stârpit din neamul său”.
31
Meşterii cortului. Serbarea zilei de odihnă. Tablele legii.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Iată, Eu l-am chemat anume pe Beţaleel, fiul lui Uri, fiul lui Or, din seminţia lui Iuda,
3 şi l-am umplut de duhul cel dumnezeiesc al înţelepciunii, al priceperii şi al ştiinţei întru tot meşteşugul,
4 ca să fie el mai mare peste meşteri şi să lucreze aurul şi argintul şi arama şi inul topit,
5 să şlefuiască pietre scumpe, şi să sape-n lemn şi să lucreze-n felurite chipuri.
6 Şi-mpreună cu el i-am rânduit pe Oholiab, fiul lui Ahisamac, din seminţia lui Dan; şi tuturor celor

înţelepţi cu inima le-am dat înţelepciune, şi ei vor face toate câte ţi-am poruncit Eu ţie:
7 cortul mărturiei, chivotul legământului şi acoperământul de deasupra lui, precum şi-ntocmirea cortului,

8 altarul tămâierii, masa şi toate vasele ei, sfeşnicul cel de aur curat cu toate obiectele lui,
9 baia împreună cu tălpica ei,
10 veşmintele cele pentru slujbă ale lui Aaron şi veşmintele fiilor săi rânduiţi să-Mi slujească Mie,
11 mirul pentru ungere, tămâia cea binemirositoare pentru locul cel sfânt; pe toate le vor face ei aşa cum ţi-am poruncit Eu ţie".
12 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
13 „Porunceşte-le tu fiilor lui Israel: băgaţi de seamă şi păziţi zilele Mele de odihnă, căci ele sunt semn între Mine şi voi din neam în neam, pentru ca voi să ştiţi că Eu, Domnul, Eu sunt Cel ce vă sfinţeşte.
14 Păziţi aşadar ziua de odihnă, căci sfântă Îi este ea Domnului şi vouă; cel ce o va întina, acela cu moarte va fi omorât, şi tot cel ce va face într-însa vreo lucrare, sufletul acela va fi stârpit din neamul său.
15 Lucrul să ţi-l faci în şase zile; a şaptea zi, cea de odihnă, odihnă sfântă va fi ea pentru Domnul; tot cel ce va lucra în ziua odihnei, cu moarte va fi omorât.
16 Vor păzi aşadar fiii lui Israel zilele odihnei, şi vor face aceasta din neam în neam: legământ veşnic,
17 veşnic semn între Mine şi fiii lui Israel, pentru că-n şase zile a făcut Domnul cerul şi pământul, iar în ziua a şaptea a încetat şi s-a odihnit".
18 Şi de-ndată ce a contenit să-i grăiască lui Moise-n muntele Sinai, i-a dat cele două table ale Legii, table de piatră, scrise cu degetul lui Dumnezeu.
32
Viţelul de aur.
1 Văzând însă poporul că Moise întârzie să se coboare din munte, s-a adunat la Aaron şi i-a zis: „Scoală-te, tu, şi fă-ne nouă dumnezei care să meargă-naintea noastră, căci cu Moise, cu omul acela care ne-a scos din ţara Egiptului, nu ştim ce s-a întâmplat".
2 Iar Aaron le-a zis: „Scoateţi cerceii de aur din urechile femeilor şi fetelor voastre şi aduceţi-i la mine".
3 Atunci întregul popor a scos cerceii cei de aur din urechile femeilor şi i-a adus la Aaron.
4 Şi el i-a luat din mâinile lor, i-a topit în tipar şi a făcut din ei un viţel turnat şi le-a zis: „Iată-i pe dumnezeii tăi, Israele, cei ce te-au scos din ţara Egiptului!"1
5 Văzând aceasta, Aaron a zidit în faţa lui un jertfelnic; şi a strigat Aaron şi a zis: „Mâine este sărbătoarea Domnului!"
6 A doua zi s-au sculat ei de dimineaţă şi au adus arderi-de-tot şi jertfe de mântuire; apoi a şezut poporul de a mâncat şi a băut şi pe urmă s-a sculat să joace.
7 Atunci a grăit Domnul către Moise: „Grăbeşte de te pogoară de aici, căci poporul tău, pe care l-ai scos din ţara Egiptului, s-a ticăloşit.
8 Curând s-au abătut de la calea pe care le-ai poruncit-o, şi-au făcut un viţel
1 În Versiunea Ebraică aceste cuvinte sunt rostite de popor şi se referă la un singur „dumnezeu". În Septuaginta, rostit de Aaron, textul capătă o notă de ironie amară, ca-n deznădejdea unei înfrângeri: deşi idolul este unul, Aaron foloseşte pluralul limbajului politeist.

turnat şi i s-au închinat şi i-au adus jertfe, zicând: iată-i pe dumnezeii tăi, Israele, care te-au scos din ţara Egiptului!"2.
9 [Şi i-a zis Domnul lui Moise: „L-am văzut pe poporul acesta şi, iată: e un popor tare de cerbice.]3
10 Şi acum, lasă-Mă!: aprindă-se mânia Mea asupră-le şi-i voi da pierzării, iar din tine voi face un mare popor!"
11 Moise însă s-a rugat în faţa Domnului Dumnezeu şi I-a zis: „Pentru ce, Doamne, să se-aprindă mânia Ta asupra poporului Tău pe care Tu l-ai scos din ţara Egiptului cu putere mare şi cu braţul Tău cel înalt?
12 de ce să spună Egiptenii: cu vicleşug i-a scos, ca să-i ucidă în munţi şi să-i şteargă de pe faţa

pământului?... Aşadar, potoleşte-Ţi aprinderea mâniei şi fii blând cu răutatea poporului Tău.
13 Adu-Ţi aminte de Avraam şi de Isaac şi de Iacob, robii Tăi, cărora Te-ai jurat Tu pe Tine Însuţi şi le-ai zis: înmulţi-voi seminţia voastră multă ca stelele cerului!... Şi tot pământul acesta, pe care tot Tu ai spus că-l vei da urmaşilor lor, fie ca ei să-l stăpânească în veci!"
14 Atunci Domnul Şi-a îmblânzit urgia pe care spusese c-o va abate asupra poporului Său.
15 Şi întorcându-se Moise, s-a coborât din munte, având în mâinile sale cele două table ale Legii: table de piatră, scrise pe amândouă părţile pe o parte şi pe alta erau scrise.
16 Tablele acestea erau lucrul lui Dumnezeu şi scrisul era scrisul lui Dumnezeu,
2 În ochii lui Dumnezeu, Aaron s-a făcut solidar cu păcatele poporului.
3 Acest verset lipseşte în Septuaginta.
săpat pe table.
17 Atunci, auzind Iosua zarva poporului răsunând, a zis către Moise: „În tabără e strigăt de război...".
18 Iar Moise a zis: „Acesta nu-i strigăt de biruitori, nici strigăt de biruiţi puşi pe fugă; eu aud strigăte de oameni beţi".
19 Şi dacă s-a apropiat de tabără, a văzut viţelul şi jocurile; şi aprinzându-se Moise de mânie, a aruncat din mâinile sale cele două table şi le-a sfărâmat la poala muntelui.
20 Apoi a luat viţelul pe care-l făcuseră ei, l-a ars în foc şi l-a pisat mărunt şi l-a presărat în apă şi le-a dat-o fiilor lui Israel s-o bea.
21 Şi a zis Moise către Aaron: „Ce ţi-a făcut ţie poporul acesta, de-ai abătut asupră-i un păcat atât de mare?"
22 Iar Aaron i-a răspuns lui Moise: „Nu te scârbi, doamne, că ştii tu cum e poporul acesta când se porneşte.
23 Căci ei mi-au zis: fă-ne nouă dumnezei care să meargă-naintea noastră, căci cu Moise, cu omul acela care ne-a scos din ţara Egiptului, nu ştim ce s-a întâmplat.
24 Atunci eu le-am zis: de la cine are aur, adunaţi-l! Şi ei l-au adunat şi mi l-au dat mie şi eu l-am aruncat în foc şi a ieşit viţelul acesta...".
25 Şi văzând Moise că poporul scăpase din frâu, căci Aaron îi slăbise frâul spre bucuria duşmanilor lor,
26 a stat în poarta taberei şi a zis: „Cine este pentru Domnul, să vină la mine!" Şi s-au adunat la el toţi fiii lui Levi.
27 Şi le-a zis: „Aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: puneţi-vă fiecare sabia la şold şi străbateţi tabăra de la

o poartă la cealaltă şi ucideţi: fiecare pe fratele său, fiecare pe fârtatele său, fiecare pe aproapele său!"
28 Şi au făcut fiii lui Levi aşa cum le poruncise Moise. În ziua aceea au căzut din popor ca la trei mii de oameni.
29 Şi Moise le-a spus: „Domnului I-aţi închinat voi astăzi mâinile4, fiecare cu preţul fiului său ori cu al fratelui său, pentru ca El să vă dea binecuvântare!"
30 Iar a doua zi a zis Moise către popor: „Mare păcat aţi făcut! Mă voi sui eu acum la Dumnezeu, ca să mă rog pentru păcatul vostru".
31 şi s-a întors Moise la Domnul şi a zis: „O, Doamne, poporul acesta a săvârşit păcat mare, făcându-şi dumnezei de aur.
32 Şi acum, dacă vrei să le ierţi păcatul, iartă-l; iar de nu, şterge-mă pe mine din cartea Ta, pe care Tu ai scris-o!"5
33 Zis-a Domnul către Moise: „Pe cei ce au păcătuit în faţa Mea, pe aceia îi voi şterge din cartea Mea.
34 Tu însă du-te acum şi du poporul acesta la locul pe care ţi l-am spus. Iată, îngerul Meu va merge înaintea feţei tale. Cât despre păcatul lor, îl voi pedepsi în ziua pe care Eu o voi socoti".
35 Domnul a lovit poporul din pricina viţelului pe care şi-l făcuse pe care-l făcuse Aaron.
4 Literal: "V-aţi umplut mâinile", în sensul: aţi fost consacraţi Domnului. Ca răsplată pentru ceau făcut, leviţii primesc Învestitura preoţească. Pentru expresie vezi 29, 24.
5 Expresia nu este: „şterge-mă şi pe mine" (ideea de solidaritate) ca în unele traduceri, ci: „şterge-

mă pe mine” (în locul celor ce-au greşit = ideea de jertfă). O declaraţie atât de emoţionantă nu va mai fi întâlnită decât la Apostolul Pavel în Rm 9, 3.

33

Poruncă pentru plecare. Cortul adunării. Rugăciunea lui Moise în dorinţa de a vedea slava Domnului.

1 Şi a zis Domnul către Moise: „Du-te de aici, tu şi poporul tău pe care l-ai scos din ţara Egiptului şi suiţi-vă în ţara pentru care Eu m-am jurat lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacob, zicând: urmaşilor voştri le-o voi da!
2 Eu îl voi trimite pe îngerul Meu înaintea feţei tale şi-i voi izgoni pe Canaaneeni, pe Amorei, pe Hetei, pe Ferezei, pe Gherghesei, pe Hevei şi pe Iebusei,
3 şi te voi duce în ţara unde curge lapte şi miere. Dar Eu nu mă voi sui împreună cu tine1, fiindcă tu eşti popor îndărătnic şi s-ar putea să te nimicesc pe drum!”
4 Auzind poporul acest cuvânt grozav, a plâns cu lacrimi, şi nimeni nu şi-a mai pus podoabele.
5 Şi a zis Domnul către Moise: „Spune-le fiilor lui Israel: voi, popor îndărătnic, vedeţi să nu aduc Eu peste voi o altă bătaie şi să vă dau pierzării! Scoateţi acum de pe voi hainele voastre cele de slavă şi podoabele voastre, şi vă voi arăta ce-am să fac Eu cu voi”.
6 Şi fiii lui Israel şi-au scos podoabele şi şi-au dezbrăcat hainele cele slăvite acolo, la muntele Horeb2.
7 Iar Moise, luându-şi cortul, l-a întins afară din tabără, departe de ea, şi l-a numit cortul mărturiei3; şi a fost că tot

1 Schimbare de ton: Dumnezeu i Se adresează poporului.
2Horeb: un alt nume pentru Sinai.
3 În Textul Ebraic: „cortul întâlnirii” (dintre Dumnezeu şi Moise).

cel care-L căuta4 pe Domnul, venea la cort, în afara taberei.
8 Şi când Moise mergea spre cortul cel din afara taberei, tot poporul se ridica-n picioare şi fiecare privea din uşa cortului său şi-l urmărea cu ochii pe Moise până ce el intra în cort.
9 Iar după ce intra Moise în cort, stâlpul cel de nor se pogora şi stătea la intrarea cortului şi-i vorbea lui Moise.
10 şi-ntregul popor vedea stâlpul cel de nor stând la intrarea cortului, şi-ntregul popor se ridica-n picioare şi fiecare se-nchina din uşa cortului său.
11 Domnul grăia cu Moise faţă către faţă5, aşa cum ar grăi cineva cu prietenul său. Apoi [Moise] se întorcea în tabără, dar tânărul său slujitor Iosua, fiul lui Navi, nu părăsea cortul.
12 Şi a zis Moise către Domnul: „Iată, Tu îmi spui: du-l pe poporul acesta!, dar nu mi-ai arătat pe cine ai să trimiţi împreună cu mine, ci mi-ai spus: pe tine te ştiu mai mult decât pe toţi, şi har ai aflat tu la Mine.
13 Aşadar, dac-am aflat eu har în ochii Tăi, arată-mi-Te mie pe Tine Însuţi, să Te văd eu lămurit6, ca să aflu eu har în ochii Tăi şi să cunosc că acest neam e poporul Tău”.
14 Şi i-a zis [Domnul]: „Voi merge înaintea ta şi te voi odihni!”

4 Zeteo = a căuta pe cineva cu scopul de a-l întâlni, de a-l întreba, de a-l cerceta, de a afla ceva de la el. Sens oracular.
5 Expresia nu trebuie înţeleasă literal, de vreme ce Dumnezeu îi vorbea lui Moise din mijlocul norului. „Faţă către faţă” înseamnă că-i vorbea direct, fără intermediari, într-un limbaj accesibil.
6 Adverbul implică ideea de a cunoaşte ceva sau pe cineva în mod limpede, direct şi distinct, fără putinţă de îndoială.

15 Zis-a Moise către Domnul: „Dacă nu vei merge Tu Însuţi cu noi, atunci pe mine să nu mă scoţi de aici;
16 căci prin ce se va cunoaşte cu adevărat că eu şi poporul Tău am aflat har în ochii Tăi, dacă nu prin aceea că Tu vei merge împreună cu noi? Atunci eu şi poporul Tău vom fi cei mai slăviţi dintre toate neamurile de pe pământ”.
17 Şi a zis Domnul către Moise: „Voi face şi ceea ce zici tu, pentru că tu ai aflat har în ochii Mei şi te cunosc pe tine mai mult decât pe toţi”.
18 Şi [Moise] a zis: „Arată-mi slava Ta!”
19 [Domnul] i-a zis: „Eu Îmi voi trece slava pe dinaintea ta, şi-n faţa ta voi rosti numele Meu:

„Domnul”7, şi-l voi milui pe cel de care-Mi va fi milă şi Mă voi îndura de cel ce-Mi este de-ndurare”.
20 Şi a zis: „Faţa Mea însă nu vei putea s-o vezi; că nu va putea omul să-Mi vadă faţa şi să trăiască”.
21 Şi iarăşi a zis Domnul: „Iată, e un loc aici la Mine; şezi pe stâncă
22 şi când va trece slava Mea, Eu te voi pune în scobitura stâncii şi cu mâna Mea te voi acoperi până ce voi trece;
23 iar când Îmi voi lua mâna de pe tine, tu Îmi vei vedea spatele; dar faţa Mea nu ţi se va arăta”.
34
Noile table ale Legii. Moise coboară din munte cu faţa strălucind.
1 Zis-a Domnul către Moise: „Ciopleşte două table de piatră, ca şi cele dintâi, şi suie-te la Mine în munte şi voi scrie
7 Adică: „Iahve”.

pe table cuvintele care erau pe tablele dintâi, cele pe care tu le-ai sfărâmat.
2 Să fii gata dis-de-dimineaţă şi te vei sui în muntele Sinai şi vei sta înaintea Mea acolo, pe vârful muntelui.
3 Dar nimeni să nu se suie cu tine şi nici să se arate-n tot cuprinsul muntelui: nici oi, nici vite mari să nu pască-n apropierea acelui munte”.
4 Deci a cioplit Moise două table de piatră la fel cu cele dintâi; şi pornindu-se dis-de-dimineaţă, s-a suit în muntele Sinai, aşa cum îi poruncise Domnul; şi a luat Moise cu sine cele două table de piatră.
5 Atunci S-a pogorât Domnul în nor şi a stătut acolo înainte-i; şi [Moise] a chemat numele Domnului.
6 Şi Domnul i-a trecut pe dinainte strigând: „Domnul, Dumnezeu îndurat şi milostiv şi-ndelung-răbdător şi multmilostiv şi adevărat,
7 Cel ce păzeşte dreptatea şi face milă cu mii şi mii, Cel ce şterge fărădelegile şi nedreptăţile şi păcatele, dar nu-l lasă nepedepsit pe cel vinovat, fărădelegile părinţilor ţinându-le asupra copiilor şi asupra copiilor copiilor, asupra celui de al treilea şi al patrulea neam!”
8 Atunci Moise s-a plecat de-ndată la pământ şi s-a închinat,
9 zicând: „Dac-am aflat eu har în faţa Ta, să meargă Domnul meu împreună cu noi, căci poporul acesta e tare de cerbice1; Tu vei lua asupră-Ţi păcatele şi fărădelegile noastre, iar noi vom fi ai Tăi”.
10 Şi a zis Domnul către Moise: „Iată, Eu închei legământ în faţa-ntregului
1 „Tare de cerbice” (cu gâtul ţeapăn, cu ceafa groasă): îndărătnic, încăpăţânat, lipsit de flexibilitate, fără simţul nuanţelor.
tău popor: Face-voi lucruri slăvite aşa cum nu s-au făcut în tot pământul şi-n tot neamul, şi tot poporul în mijlocul căruia eşti tu va vedea lucrurile Domnului, că minunate2 sunt [lucrurile] pe care Eu le voi face asupră-ţi.
11 Tu ia aminte la tot ce-ţi poruncesc!: Iată, Eu îi alung de dinaintea voastră pe Amorei, pe Canaaneeni, pe Hetei, pe Ferezei, pe Hevei, pe Gherghesei şi pe Iebusei.
12 Ia aminte să nu faci legături cu cei ce locuiesc în ţara-n care intri, ca nu cumva ei să devină-n mijlocul vostru capcane.
13 [Dimpotrivă], capiştile3 lor să le dărâmaţi, stâlpii lor să-i zdrobiţi, sfintele lor crânguri4 să le tăiaţi, chipurile cele cioplite ale dumnezeilor lor să le ardeţi în foc.
14 Voi nu vă veţi închina la alţi dumnezei, căci Domnul e Dumnezeul al cărui nume e „Gelosul”5, un Dumnezeu gelos.
15 Nu cumva să-ţi faci legături cu cei ce locuiesc în ţara aceea; că altfel, ei se vor desfrâna pe potriva dumnezeilor lor şi vor aduce jertfe dumnezeilor lor şi te vor pofti şi tu vei mânca din jertfele lor;
2 În Versiunea Ebraică: „înfricoşătoare”. Septuaginta echivalează prin thaumasta = minunate, uimitoare, extraordinare (lucruri menite să stârnească nu groaza, ci admiraţia).
3 Capişte: altar, jertfelnic, templu.
4 Grecescul alsos = „copac” înseamnă îndeosebi „copac consacrat” şi, prin generalizare, orice perimetru vegetal dedicat unei zeităţi. Textul Ebraic foloseşte cuvântul aşera, care desemna emblema Astartei, zeiţa erosului şi a fecundităţii, al cărei cult orgiastic se consuma uneori în

crânguri sau desişuri destinate anume.
5 În legătură cu gelozia lui Dumnezeu vezi nota de la 20, 5.
162
16 şi dintre fetele lor vei lua neveste pentru fiii tăi, şi dintre fetele tale vei da după fiii lor, şi fetele tale se vor desfrâna pe potriva dumnezeilor lor, şi fiii tăi se vor desfrâna pe potriva aceloraşi dumnezei.
17 Să nu-ţi faci dumnezei turnaţi.
18 Vei păzi sărbătoarea Azimelor: şapte zile să mănânci azime, aşa cum ţi-am poruncit Eu, la vremea rânduită din luna lui Abib; că-n luna lui Abib ai ieşit tu din Egipt.
19 Tot întâi-născutul de parte bărbătească va fi al Meu; tot aşa, întâi-născutul vacii şi întâi-născutul oii.
20 Pe întâi-născutul asinei să-l dai în schimbul unui miel; iar de nu-l vei schimba, să-i dai preţul. Pe tot întâi-născutul fiilor tăi îl vei răscumpăra. Înaintea Mea să nu te înfăţişezi cu mâna goală.
21 Şase zile să lucrezi, iar în ziua a şaptea să te odihneşti; nu vei semăna şi nu vei secera.
22 În sărbătoarea Săptămânilor Îmi vei aduce pârga din secerişul grâului, ca şi-n sărbătoarea Culesului, la mijlocul anului.
23 De trei ori pe an, toţi ai tăi de parte bărbătească să se înfăţişeze înaintea Domnului Dumnezeului lui Israel;
24 căci, când voi alunga neamurile de dinaintea feţei tale şi-ţi voi lărgi hotarele, nimeni nu-ţi va pofti pământul, atunci când de trei ori pe an te vei sui să te-nfăţişezi înaintea Domnului Dumnezeului tău.
25 Sângele celor jertfite Mie nu-l vei înjunghia pe dospitură; jertfa de la sărbătoarea Paştilor să nu rămână până a doua zi.
26 Pârga roadelor ţarinii tale o vei aduce în casa Domnului Dumnezeului tău. Miel să nu fierbi în laptele mamei sale”.
27 Şi a zis Domnul către Moise: „Scrie-ţi cuvintele acestea; că pe temeiul acestor cuvinte închei Eu legământ cu tine şi cu Israel!”
28 Şi a stat Moise înaintea Domnului patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi; pâine n-a mâncat şi apă n-a băut. Şi a scris pe table cuvintele legământului: cele zece porunci.
29 Iar când s-a coborât Moise din munte, iată că cele două table erau în mâinile lui. Şi coborându-se din munte, Moise nu ştia că faţa sa strălucea de când grăise [Dumnezeu] cu el.
30 Dar Aaron şi toţi bătrânii lui Israel, văzându-l pe Moise că are faţa-ncărcată de slavă, s-au temut să se apropie de el.
31 Atunci Moise i-a chemat; şi au venit la el Aaron şi toţi capii obştii; şi Moise a grăit cu ei.
32 După aceasta s-au apropiat de el toţi fiii lui Israel, iar el le-a spus tot ce-i poruncise Domnul în muntele Sinai.
33 Şi când a încetat să le mai vorbească, el şi-a acoperit faţa cu un văl.
34 Şi când intra Moise în faţa Domnului ca să-I vorbească, atunci el îşi ridica vălul până când ieşea; iar la ieşire le spunea fiilor lui Israel cele ce-i poruncise Domnul.
35 Fiii lui Israel vedeau că faţa lui Moise era plină de slavă; iar Moise îşi punea iar vălul pe faţă până când intra să-I vorbească [Domnului].
163
35
Ziua odihnei. Daruri pentru Domnul. Chemarea meşterilor.
1 Atunci a adunat Moise toată obştea fiilor lui Israel şi le-a zis1: „Iată lucrurile pe care-a poruncit Domnul să le faceţi:
2 Şase zile să lucrezi, iar ziua a şaptea să-ţi fie sfântă, zi de odihnă, odihna Domnului; tot cel ce va lucra într-însa va fi omorât.
3 În ziua odihnei să nu aprindeţi foc în sălaşurile voastre. Eu sunt Domnul!”
4 Şi a grăit Moise către toată obştea fiilor lui Israel, zicând: „Iată ce a mai poruncit Domnul:
5 Din cele ce sunt ale voastre aduceţi-I daruri Domnului: pârgă să-I aducă fiecare Domnului, cât îl lasă inima: aur, argint şi aramă;
6 mătase viorie, vişinie şi stacojie, pânză de in topit şi păr de capră;
7 piei de berbec vopsite-n roşu, piei de culoarea iachintului şi lemn de salcâm;

8 untdelemn de candelă, miresme pentru ungere şi aromate pentru tămâie,
9 pietre de sardiu, pietre pentru prins la efod, la pieptar şi la tunică.
10 Tot cel cu minte înţeleaptă dintre voi să vină şi să facă toate câte a poruncit Domnul:
11 cortul şi amănuntele lui, acoperămintele, grinzile, zăvoarele şi stâlpii;
12 chivotul mărturiei şi drugii lui, acoperământul ispăşirii şi perdeaua; şi pânzele curţii cu stâlpii ei, şi pietrele
1 Capitolele 35-40 reiau textul din capitolele 25-31, cu unele prescurtări sau adăugiri, spre a sublinia că poruncile lui Dumnezeu sunt puse în aplicare. Notele de acolo sunt valabile şi pentru aceste pagini.
de smarald, tămâia şi mir pentru ungere;
13 masa cu toate vasele ei şi pâinile punerii-înainte;
14 sfeşnicul pentru luminat cu toate obiectele lui, candelele lui şi untdelemnul de ars;
15 altarul tămâierii cu drugii lui, untdelemnul pentru ungere, miresmele pentru tămâiere şi perdeaua de la intrarea cortului;
16 jertfelnicul pentru arderile-de-tot, cu vatra lui de aramă, cu drugii lui, cu toate obiectele lui; şi baia şi tălpica ei,
17 perdelele curţii, stâlpii ei cu tălpicele lor, acoperământul de la intrarea în curte,
18 ţăruşii cortului, ţăruşii curţii cu funiile lor;
19 sfintele veşminte ale lui Aaron preotul veşmintele în care se fac sfintele slujbe -, tunicile de slujbă pentru fiii lui Aaron, şi untdelemnul pentru ungere şi aromatele pentru tămâiere".
20 După aceea, toată obştea fiilor lui Israel a plecat de la Moise.
21 Şi a adus fiecare cât îl lăsa inima şi ce-l îndemna cugetul să-I aducă Domnului în dar pentru tot ce-i trebuia cortului mărturiei şi pentru toată podoaba lui şi pentru toate veşmintele sfintelor slujbe.
22 Şi aduceau bărbaţii de la femeile lor ceea ce-l lăsa cugetul pe fiecare; au adus verigi, cercei, inele, brăţări, salbe şi tot felul de lucruri de aur; şi toate I se aduceau Domnului ca prinoase de aur.
23 Şi mai aduceau, cei care aveau, mătase şi piei vopsite-n roşu şi piei vopsite-n vânăt.

24 Iar cei ce aveau argint sau aramă I le aduceau Domnului ca daruri; de asemenea, cei ce aveau lemn de salcâm îl aduceau pentru toate cele de trebuinţă.
25 Toate femeile iscusite-n ţesături torceau cu mâinile lor şi aduceau tort şi mătase viorie, vişinie şi stacojie, precum şi in topit şi răsucit.
26 Şi toate femeile pricepute şi cu tragere de inimă torceau păr de capră.
27 Căpeteniile au adus pietre de smarald şi pietre scumpe de pus la efod şi la pieptar,
28 precum şi miresme, untdelemn pentru candele şi pentru ungere, miresme pentru tămâiere.
29 Aşadar, toţi fiii lui Israel, bărbat sau femeie, cei pe care-i îndemna inima, i-au adus daruri Domnului; şi veneau şi lucrau tot ceea ce Domnul poruncise, prin Moise, să se facă.
30 Apoi a zis Moise către fiii lui Israel: „Iată, Domnul l-a chemat anume pe Beţaleel, fiul lui Uri al lui Or, din seminţia lui Iuda,
31 şi l-a umplut de duhul dumnezeiesc al înţelepciunii, al priceperii, al ştiinţei şi a toată iscusinţa,
32 ca să fie el mai mare peste meşteri şi, după-ntreaga rânduială a acestui meşteşug, să lucreze aurul şi argintul şi arama,
33 să cioplească piatra, să pregătească lemnele şi să facă tot felul de lucruri iscusite.
34 Şi priceperea i-a sporit-o nu numai lui, ci şi lui Oholiab, fiul lui Ahisamac, din seminţia lui Dan.
35 Pe ei i-a umplut de înţelepciune, ca să facă orice lucru de săpător şi de ţesător iscusit, de cusător pe pânză de mătase viorie, vişinie şi stacojie, pe pânză de in topit, să facă ei tot felul de ţesături şi să plăsmuiască tot ce-n ele este măiestrit".
36
Moise primeşte darurile poporului. Facerea cortului sfânt.
1 Aşadar, Beţaleel, Oholiab şi toţi pricepuţii cărora Domnul le dăduse înţelepciune şi iscusinţă întru a şti să facă tot felul de lucruri pentru locaşul cel sfânt, au făcut totul după cum le poruncise Domnul.
2 Iar Moise i-a chemat pe Beţaleel, pe Oholiab şi pe toţi pricepuţii cărora le dăduse Domnul iscusinţă, ca şi pe toţi cei pe care-i trăgea inima să vină şi să lucreze de bunăvoie.
3 Şi au luat ei de la Moise, ca să le lucreze, toate prinoasele pe care fiii lui Israel le aduseseră pentru

lucrările sfântului locaş; la acea vreme încă se mai primeau prinoase de la cei ce le aduceau dis-de-dimineaţă.
4 Atunci toţi meşterii care lucrau la sfântul locaş, lăsându-şi fiecare lucrul cu care se-ndeletnicea, au venit1 şi i-au spus lui Moise: „Poporul aduce mult mai mult decât trebuie pentru lucrările poruncite de Domnul să fie făcute".
5 Atunci Moise a dat porunci şi s-a strigat în tabără: nici bărbat şi nici femeie
1 De aici şi până la 40, 35 acelaşi material e ordonat diferit pe versete, în funcţie de variantele manuscriselor ebraice sau greceşti pe care au lucrat traducătorii. Întrucât ediţia Rahlfs adoptă, şi ea, o linie diferită, versiunea de faţă rămâne fidelă ediţiilor Bucureşti 1688 bucureşti 1914 şi tuturor celor intermediare, prin care s-a statornicit tradiţia biblică românească.

să nu mai aducă daruri pentru sfântul locaş!... Iar poporul s-a oprit şi n-a mai adus.
6 Căci material era destul pentru toate lucrările ce trebuiau făcute; ba mai şi prisosea.
7 Atunci toţi meşterii care lucrau la cort au făcut pentru cort zece scoarţe de in topit şi de mătase violetă, purpurie şi stacojie; şi-n ţesătura lor au făcut heruvimi, lucraţi cu iscusinţă.
8 Lungimea unei scoarţe era de douăzeci şi opt de coţi, iar lăţimea unei scoarţe era de patru coţi. Toate scoarţele aveau aceeaşi măsură.
9 Cinci scoarţe au fost prinse una de alta de-o parte, iar celelalte cinci au fost prinse una de alta în cealaltă parte.
10 Apoi au făcut cheotori de mătase violetă pe marginea scoarţei din marginea jumătăţii întâi de acoperiş, unde trebuia unită cu jumătatea a doua; de asemenea, au făcut şi pe marginea jumătăţii a doua, unde aceasta trebuia unită cu cea dintâi; cincizeci de cheotori au făcut la o jumătate de acoperământ şi cincizeci de cheotori au făcut la cealaltă, şi cheotorile acestea erau unele în dreptul altora.
11 Au mai făcut cincizeci de copci de aur, şi cu copcile acestea au unit scoarţele cele împreunate, şi astfel s-a alcătuit acoperişul cortului.
12 Apoi au făcut unsprezece învelişuri de păr de capră, care să acopere cortul pe deasupra.
13 Lungimea unui înveliş era de treizeci de coţi, iar lăţimea de patru coţi; toate cele unsprezece învelişuri aveau aceeaşi măsură; cinci învelişuri erau unite de-o parte, iar celelalte şase erau unite de cealaltă parte.
14 Au făcut cincizeci de cheotori la un înveliş, pe marginea îngemănării cu celălalt, şi tot cincizeci de cheotori au făcut pe marginea celuilalt înveliş, care se unea cu primul.
15 Şi au făcut cincizeci de copci de aramă; copcile le-au prins de cheotori şi au împreunat învelişurile, care s-au făcut una.
16 Apoi i-au făcut cortului un acoperiş din piei de berbec vopsite-n roşu, iar deasupra acestuia, un acoperiş din piei de culoarea iachintului.
17 I-au făcut cortului pilaştri din lemn de salcâm.
18 Fiecare pilastru avea lungimea de zece coţi, iar lăţimea de un cot şi jumătate.
19 Fiecare pilastru avea două cepuri, aşezate unul în dreptul celuilalt.
20 Aşa au făcut toţi pilaştrii cortului: douăzeci de pilaştri pentru latura de miazăzi; sub aceşti douăzeci de pilaştri au făcut patruzeci de tălpice de argint,
21 câte două tălpice la fiecare pilastru, pentru cele două cepuri ale lui.
22 Pentru latura a doua, cea dinspre miază-noapte, au făcut alţi douăzeci de pilaştri, iar acestora le-au făcut patruzeci de tălpice de argint, câte două tălpice de fiecare pilastru, pentru cele două cepuri ale lui;
23 iar pentru partea dindărăt a cortului, cea dinspre asfinţit, au făcut şase pilaştri.
24 Au mai făcut doi pilaştri pentru cele două unghiuri din spate ale cortului.
25 Acestea erau unite jos şi sus, aşa încât alcătuiau un întreg.

26 Şi aşa, cu cei doi pilaştri de la cele două unghiuri din partea de dindărăt a cortului s-au făcut opt pilaştri, iar aceştia aveau întru totul şaisprezece tălpice de argint, câte două tălpice sub fiecare pilastru.
27 Apoi au făcut cinci bârne din lemn de salcâm pentru pilaştrii de pe o latură a cortului,
28 şi cinci bârne pentru pilaştrii de pe cealaltă latură;

29 şi cinci bârne pentru pilaştrii din partea de dinapoi a cortului, cea dinspre asfinţit,
30 iar bârna din mijloc trecea prin pilaştri de la un capăt la celălalt [al peretelui].
31 Pilaştrii i-au îmbrăcat cu aur.
32 Inelele, prin care se vârau bârnele, le-au făcut de aur; şi tot cu aur au îmbrăcat şi bârnele.
33 După aceea au făcut o perdea de in topit, ţesut în violet, purpuriu şi stacojiu, iar pe ea au făcut chipuri de heruvimi, alese cu iscusinţă;
34 şi au atârnat-o de patru stâlpi din lemn de salcâm, îmbrăcaţi cu aur, cu vârfurile de aur şi cu tălpicile, patru, de argint.
35 Pentru intrarea cortului au făcut un văl ţesut în violet, purpuriu şi stacojiu, în in topit, cu alesături.
36 Pentru ea au făcut cinci stâlpi, cu vârfurile îmbrăcate-n aur.
37 Iar pentru ei au turnat cinci tălpice de aramă.
37
Sfintele odoare din cort.
1 Beţaleel a făcut apoi chivotul, din lemn de salcâm, lung de doi coţi şi jumătate, larg de un cot şi jumătate şi înalt tot de un cot şi jumătate;
2 l-a îmbrăcat cu aur curat pe dinlăuntru şi pe dinafară, iar împrejur i-a făcut o cingătoare de aur, din zimţi împletiţi.
3 A turnat pentru el patru inele de aur, pentru cele patru colţuri de jos ale lui: două inele pe o latură şi două inele pe cealaltă latură.
4 A făcut două pârghii din lemn de salcâm, le-a îmbrăcat cu aur
5 şi le-a vârât prin inelele de pe laturile chivotului, pentru ca chivotul să fie astfel purtat.
6 Deasupra chivotului a făcut acoperământul ispăşirii, din aur curat: lung de doi coţi şi jumătate şi lat de un cot şi jumătate.
7 A făcut doi heruvimi de aur, lucraţi din ciocan, şi i-a pus la amândouă capetele acoperământului ispăşirii,
8 un heruvim la un capăt şi altul la celălalt capăt al acoperământului ispăşirii.
9 Ce doi heruvimi îşi întindeau aripile deasupra şi umbreau cu ele acoperământul ispăşirii, iar feţele lor erau îndreptate una către alta, privind spre acoperământ.
10 A făcut apoi masa, din lemn de salcâm, lungă de doi coţi, lată de un cot şi înaltă de un cot şi jumătate.
11 A îmbrăcat-o cu aur curat şi i-a făcut împrejur o cingătoare de aur, din zimţi împletiţi.
12 Tot împrejur i-a făcut un brâu, înalt de o palmă, iar împrejurul brâului a făcut din aur o-mpletitură de zimţi.

13 A turnat pentru ea patru inele de aur şi le-a prins în cele patru colţuri ale picioarelor, sub cingătoarea împletită.
14 Prin inele erau trecute pârghiile cu ajutorul cărora să fie purtată masa.
15 Pârghiile de purtat masa le-a făcut din lemn de salcâm şi le-a îmbrăcat cu aur.
16 A făcut vase trebuitoare pentru masă: talere, căţui, ibrice şi cupe pentru turnat, toate din aur curat.
17 A făcut şi sfeşnicul, din aur curat, lucrat din ciocan:
18 fusul, braţele, cupele, nodurile şi florile lui erau cu el un singur trup.
19 Din el ieşeau şase braţe: trei braţe dintr-o parte şi trei braţe din cealaltă parte;
20 un braţ avea trei cupe în chip de migdală, cu nodurile şi florile lor;
21 alt braţ avea trei cupe tot în chip de migdală, cu nodurile şi florile lor;
22 aşa aveau toate cele şase braţe care ieşeau din sfeşnic.
23 Iar pe fusul sfeşnicului erau patru cupe în chip de migdală, cu nodurile şi florile lor.
24 Cele şase braţe care ieşeau din sfeşnic aveau: un nod sub primele două braţe, un nod sub alte două braţe şi un nod sub ultimele două braţe.
25 Braţele şi cupele erau, toate, din aur curat, lucrat din ciocan.
26 I-a făcut apoi cele şapte candele, cu mucări
27 şi tăviţe de aur curat.
28 Dintr-un talant de aur curat l-a făcut, cu toate ale lui.

29 A făcut altarul tămâierii, din lemn de salcâm, lung de un cot, lat de un cot adică pătrat şi înalt de doi coţi; coarnele lui erau un singur trup cu el;
30 şi l-a îmbrăcat cu aur curat: grătarul de deasupra, pereţii de jur-împrejur şi coarnele;
31 iar împrejur i-a făcut cunună de aur, împletită. Sub cununa lui împletită i-a făcut două inele de aur curat şi i le-a prins de-o parte şi de alta, pentru ca prin ele să fie trecute pârghiile cu ajutorul cărora să-l poarte.
32 Pârghiile le-a făcut din lemn de salcâm şi le-a îmbrăcat cu aur.
33 A făcut şi untdelemn pentru sfânta ungere, precum şi tămâia, din mirodenii curate, după meşteşugul făcătorilor de mir.
38
Curtea cortului şi lucrurile din ea.
1 A făcut jertfelnicul pentru arderile-de-tot, din lemn de salcâm, lung de cinci coţi, lat de cinci coţi adică cu faţa pătrată şi înalt de trei coţi.
2 I-a făcut patru coarne, ce ieşeau din el în cele patru colţuri, şi le-a îmbrăcat cu aramă.
3 Jertfelnicului i-a făcut un brâu; iar învelitoarea şi cupele şi furculiţele şi vătraiul lui, pe toate le-a făcut din aramă.
4 I-a făcut o împletitură ca o plasă de aramă.
5 I-a făcut patru inele de aramă pentru cele patru colţuri, sub împletitura de aramă, aceasta fiind până la mijlocul jertfelnicului.
6 Jertfelnicului i-a făcut pârghii din lemn de salcâm, pe care le-a îmbrăcat cu aramă; pârghiile le treceau prin

inelele din laturile jertfelnicului, ca să poată fi purtat.
7 Jertfelnicul l-a făcut ca un buduroi îmbrăcat în scânduri.
8 A făcut apoi baia de aramă, cu tălpica ei tot de aramă; a făcut-o din oglinzile femeilor postitoare, ale celor ce-au postit la intrarea cortului mărturiei.
9 După aceea a făcut curtea. Spre miazăzi curtea era alcătuită din pânze de in topit, lungi de o sută de coţi.
10 Şi la ele, douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge şi verigi erau de argint;
11 pe latura de miază-noapte pânzele erau de o sută de coţi; la ele, douăzeci de stâlpi cu douăzeci de tălpice de aramă, ale căror belciuge şi verigi erau de argint;
12 în partea dinspre asfinţit, pânze de cincizeci de coţi; la ele, zece stâlpi cu zece tălpice de aramă, ale căror belciuge şi verigi erau de argint;
13 iar în partea dinspre răsărit, pânze de cincizeci de coţi;
14 pânze de cincisprezece coţi într-o latură, la trei stâlpi cu trei tălpice de aramă;
15 cincisprezece coţi de pânze în cealaltă latură, şi trei stâlpi cu trei tălpice de aramă.
16 Toate pânzele cortului erau făcute din in topit şi răsucit.
17 Iar stâlpii aveau tălpicele de aramă, belciugele şi verigile le erau de argint, vârfurile le erau îmbrăcate în argint; toţi stâlpii curţii, de jur-împrejur, erau legaţi între ei prin legături de argint.
18 Iar perdeaua de la poarta curţii a făcut-o din in topit lucrat în violet, purpuriu şi stacojiu, cu alesături, lungăde douăzeci de coţi şi înaltă de cinci coţi, pe toată întinderea, potrivind-o cu pânzele curţii.
19 I-a făcut patru stâlpi cu patru tălpice de aramă, ale căror belciuge şi verigi erau de argint şi ale căror vârfuri erau îmbrăcate tot în argint.
20 Toţi ţăruşii dimprejurul curţii erau de aramă.
21 Iată acum socotelile cortului mărturiei, cel ce a fost făcut după porunca lui Moise, prin grija leviţilor îndrumaţi de Itamar, fiul preotului Aaron.
22 Dar cel ce a lucrat tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise a fost Beţaleel, fiul lui Uri al lui Or, din seminţia lui Iuda,
23 precum şi Oholiab, fiul lui Ahisamac, din seminţia lui Dan, mai-mare peste ţesături şi cusături şi alesături în pânză de in topit şi-n mătase violetă, purpurie şi stacojie.
24 Tot aurul întrebuinţat pentru locaşul sfânt şi pentru toate ale lui a fost aur din prinoase: douăzeci şi nouă de talanţi şi şapte sute treizeci de sicli de aur, socotit după siclul sfânt.

25 Iar argintul adus în dar de la oamenii cei număraţi ai obştii a fost o sută de talanţi şi o mie şapte sute şaptezeci şi cinci de sicli o drahmă de fiecare, adică o jumătate de siclu socotit după siclul sfânt -,
26 deci de la cei trecuţi prin numărătoare: şase sute trei mii cinci sute cincizeci de oameni, de la douăzeci de ani în sus.
27 O sută de talanţi de argint s-au întrebuinţat la turnarea tălpicelor [de la pilaştrii] cortului şi a tălpicelor [de la stâlpii] vălului:

28 o sută de tălpice din o sută de talanţi, câte un talant la o tălpică;
29 iar pe cei o mie şapte sute şaptezeci şi cinci de sicli i-au întrebuinţat la verigile stâlpilor şi la îmbrăcarea vârfurilor lor cu care-au fost împodobiţi.
30 Iar arama adusă în dar a fost de trei sute şaptezeci de talanţi şi două mii patru sute de sicli.
31 Din ea au făcut tălpice pentru stâlpii de la intrarea cortului mărturiei, jertfelnicul cel de aramă cu împletitura lui, precum şi toate uneltele jertfelnicului,
32 tălpicele de jur-împrejurul curţii, tălpicele pentru stâlpii de la intrarea curţii, toţi ţăruşii cortului şi toţi ţăruşii dimprejurul curţii.
39
Veşmintele preoţeşti.
1 Iar din mătase violetă, purpurie şi stacojie i-au făcut lui Aaron veşminte de slujbă, ca să slujească cu ele în locaşul cel sfânt, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
2 Efodul l-au făcut din fir de aur, din mătase violetă, purpurie şi stacojie şi din in topit:
3 foiţele de aur le-au tăiat în fire subţiri ca firul de păr, pe care cu iscusinţă le-au ţesut în mătasea violetă, purpurie şi stacojie şi-n pânza de in topit şi răsucit, lucrare de mare meşteşug.
4 Efodul era făcut din două bucăţi unite-ntre ele, şi pe de-a-ntregul ţesut din aur în mătase violetă, purpurie şi stacojie şi-n pânză de in topit, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
5 Au lucrat două pietre de smarald, le-au prins în cuibuşoare de aur, având pe ele săpate numele fiilor lui Israel, aşa cum se sapă o pecete.
6 Şi le-au pus la încheieturile efodului, pe umeri, întru pomenirea fiilor lui Israel, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
7 Au făcut apoi pieptarul, lucrat cu iscusinţă, asemenea efodului, din fir de aur şi în mătase violetă, purpurie şi stacojie şi-n pânză de in topit; pieptarul l-au făcut îndoit în patru colţuri, lung de o palmă şi lat de o palmă,
8 şi-n el au ţesut patru rânduri de pietre scumpe; în rândul cel dintâi: un sardiu, un topaz şi un smarald;
9 în rândul al doilea: un rubin, un safir şi un diamant;
10 în rândul al treilea: un opal, o agată şi un ametist;
11 şi în rândul al patrulea: un hrisolit, un onix şi un iaspis. Ele erau prinse-n cuibuşoare de aur şi legate-ntre ele cu aur.
12 Pe pietrele acestea erau săpate, ca pe o pecete, numele celor douăsprezece seminţii ale lui Israel, fiecare din cele douăsprezece seminţii cu numele ei.
13 Pieptarului i-au făcut lănţişoare de aur curat, răsucite ca sfoara.
14 Au mai făcut două paftale de aur şi două inele de aur;
15 pe cele două inele le-au prins de cele două colţuri de sus ale pieptarului;
16 pe cele două capete ale lănţişoarelor le-au agăţat de cele două inele din colţurile pieptarului;
17 pe celelalte două capete ale celor două lănţişoare le-au agăţat de cele două paftale, iar pe acestea le-au prins de încheieturile pieptarului, în faţă.

18 Au mai făcut două inele de aur şi le-au prins de celelalte două colţuri ale pieptarului, pe cealaltă parte, cea dinspre efod;
19 şi au mai făcut încă două inele de aur şi le-au prins de cele două încheieturi ale efodului, dedesubt şi-n faţă, unde se unesc, adică ceva mai sus de brâul efodului.
20 Inelele pieptarului le-au legat de inelele efodului printr-un şnur de mătase violetă, ca să stea nemişcat deasupra efodului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
21 Au făcut şi manta, cea care vine sub efod, ţesută din purpură violetă.

22 Gura acesteia se afla în partea de sus; împrejurul gurii era un guler, iar acesta avea de jur-împrejur un tiv, ca să nu se destrame.
23 La mantă i-au făcut pe poale un fel de rodii mărunte şi-nflorate, de mătase violetă, purpurie şi stacojie, şi de in topit.
24 I-au mai făcut şi clopoţei de aur, pe care i-au pus printre rodiile de la poalele mantei, de jur-împrejur,
25 clopoţei de aur şi rodii-nflorate pentru slujba pe care Domnul i-o poruncise lui Moise.
26 Au făcut apoi pentru Aaron şi pentru fiii săi tunici subţiri de in topit, ţesătură aleasă,
27 tiară de in topit, turbane tot de in topit şi pantaloni de in topit
28 şi brâie de in topit şi de mătase violetă, purpurie şi stacojie, ţesută cu alesături, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
29 Au făcut şi tăbliţa de aur curat, în semnul sfinţeniei, şi au scris pe ea litere săpate ca-n pecete: Sfinţenia Domnului.
30 Şi au pus peste ea un şnur de mătase violetă, ca să stea pe deasupra tiarei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
31 Aşa s-au sfârşit toate lucrările de la cortul mărturiei. Aşa le-au făcut fiii lui Israel pe toate, întocmai cum Domnul îi poruncise lui Moise.
32 Apoi au adus la Moise cortul cu toate ale lui, cu belciugele, pilaştrii, pârghiile, stâlpii şi tălpicele lui,
33 cu acoperămintele lui cele din piei de berbec vopsite-n roşu şi cu acoperişurile cele din piei de culoarea iachintului,
34 şi perdeaua cea din mijloc şi chivotul mărturiei cu pârghiile lui şi cu acoperământul ispăşirii,
35 masa cu toate cele de trebuinţă pentru ea, pâinile punerii-înainte,
36 sfeşnicul cel de aur curat, cu candelele lui şi cu toate ale lui, şi untdelemn de candelă,
37 altarul tămâierii, mirul pentru ungere, miresme pentru tămâiere, tămâie binemirositoare,
38 vălul de la intrarea cortului,
39 jertfelnicul cel de aramă, cu grătarul lui, cu pârghiile lui şi cu toate celelalte ale lui, baia cu tălpica ei,
40 pânzele curţii, stâlpii ei cu tălpicele lor, perdeaua de la intrarea curţii, funiile şi ţăruşii ei
41 şi toate lucrurile trebuitoare la slujbă în cortul mărturiei,
42 veşmintele de slujit în sfântul locaş, sfintele veşminte ale lui Aaron, şi veşmintele de slujbă ale fiilor lui. Toate aceste lucruri le făcuseră fiii lui Israel aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

43 Şi a privit Moise toate lucrurile; şi iată că erau făcute aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise, aşa le făcuseră. Şi Moise i-a binecuvântat.
40
Sfinţirea cortului.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „În ziua cea dintâi a primei luni vei întinde cortul mărturiei.
3 În el vei pune chivotul mărturiei, iar chivotul îl vei acoperi cu perdeaua.
4 Vei aduce înlăuntru masa, iar pe ea vei pune toate cele ale ei.
5 Şi sfeşnicul îl vei aduce înlăuntru şi-i vei aprinde candelele. Altarul cel de aur al tămâierii îl vei pune-n faţa chivotului mărturiei,
6 iar perdeaua o vei pune la intrarea în cort. Jertfelnicul arderilor-de-tot îl vei pune dinaintea intrării în cortul mărturiei.
7 Între cort şi jertfelnic vei aşeza baia, în care vei turna apă.
8 Împrejur vei aşeza curtea, iar la intrarea curţii vei atârna perdeaua.
9 Vei lua mir de ungere şi vei unge cortul şi toate cele ce sunt în el şi-l vei sfinţi, pe el şi toate lucrurile lui, şi sfinte vor fi. Vei unge jertfelnicul arderilor-de-tot şi toate lucrurile lui; şi-l vei sfinţi, şi preasfânt va fi.
10 Vei unge baia şi tălpica ei şi o vei sfinţi.
11 Îi vei aduce apoi pe Aaron şi pe fiii săi la uşile cortului mărturiei
12 şi-i vei spăla cu apă. Pe Aaron îl vei îmbrăca în sfintele veşminte şi-l vei unge şi-l vei sfinţi, şi el Mie-Mi va sluji ca preot. Şi pe fiii săi îi vei aduce şi-i vei îmbrăca în tunici şi-i vei unge aşa cum l-

ai uns pe tatăl lor, şi ei Mie-Mi vor sluji ca preoţi.
13 Această ungere le va fi lor veşnică ungere de preoţie, din neam în neam".
14 Iar Moise a făcut totul aşa cum îi poruncise Domnul.
15 În luna întâi a celui de al doilea an de la ieşirea lor din Egipt, în ziua cea dintâi a lunii, atunci a fost cortul aşezat.
16 Moise a fost cel ce a aşezat cortul; el i-a pus tălpicele, încheieturile de sus cu belciugele lor,
17 a ridicat pilaştrii, a întins scoarţele cortului, i-a pus cortului acoperişurile de deasupra, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
18 A luat apoi Mărturiile1 şi le-a pus în chivot, iar chivotului i-a petrecut pârghiile.
19 A dus apoi chivotul în cort, a atârnat perdeaua şi astfel a acoperit chivotul mărturiei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
20 După aceea a aşezat masa în cortul mărturiei, în partea de miază-noapte a cortului, în afara perdelei,
21 iar pe ea a pus pâinile-punerii-înaintea-Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
22 Sfeşnicul l-a aşezat în cortul mărturiei, în faţa mesei, în partea de miazăzi a cortului,
23 şi i-a aprins candelele-n faţa Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
1 Tablele Legii.

24 A aşezat altarul cel de aur în cortul adunării, în faţa perdelei,
25 şi a aprins pe el tămâie binemirositoare, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
26 Jertfelnicul arderilor-de-tot l-a aşezat la intrarea cortului mărturiei, iar pe el a adus arderi-de-tot şi prinoase, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
27 Apoi a aşezat baia între cortul mărturiei şi jertfelnic şi a turnat în ea apă,
28 pentru ca Moise, Aaron şi fiii săi să-şi spele-n ea mâinile şi picioarele;
29 când intrau ei în cortul mărturiei sau când se apropiau de jertfelnic ca să slujească, se spălau din ea, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
30 Împrejurul cortului a aşezat curtea, iar la intrarea curţii a atârnat perdeaua.
31 Şi astfel a isprăvit Moise toate lucrările. Atunci un nor a acoperit cortul mărturiei, şi cortul s-a umplut de slava Domnului.
32 Iar Moise nu putea să intre-n cortul mărturiei, pentru că norul îl umbrea de deasupra, iar cortul se umpluse de slava Domnului.
33 Când norul se ridica de pe cort, fiii lui Israel porneau la drum cu toate ale lor;
34 dar dacă norul nu se ridica, ei nu plecau până-n ziua când norul se ridica.
35 Pentru că norul Domnului stătea deasupra cortului în timpul zilei, iar noaptea foc era deasupră-i; şi aceasta, sub ochii tuturor fiilor lui Israel şi pe toată durata drumului lor.

Leviticul
1
Rânduiala jertfelor. Arderea-de-tot.
1 Domnul l-a chemat pe Moise şi i-a grăit din cortul mărturiei, zicând:
2 „Grăieşte tu către fiii lui Israel şi spune-le: dacă1 cineva dintre voi va aduce daruri2 Domnului, şi dacă ele sunt dintre animale, darul să-l aducă din cireada sau din turma voastră.
3 Dacă darul său va fi o ardere-de-tot3 din vite mari, el va fi parte bărbătească fără meteahnă; la intrarea cortului mărturiei îl va aduce, ca să fie el aducere bineplăcută înaintea Domnului.
4 Îşi va pune mâna pe capul jertfei4, pentru ca să-i fie bine primită şi milostiv să-i fie celui ce o aduce.
5 Apoi va înjunghia viţelul înaintea Domnului, iar fiii lui Aaron, preoţii, vor aduce sângele; cu sângele vor
1 „Dacă": nu în sens condiţional, ci în sens circumstanţial (când).
2 Grecescul doron = „dar" îl traduce pe ebraicul gorban, care înseamnă ofrandă de orice fel, chiar şi dintre cele ce nu sunt destinate sacrificării pe jertfelnic.
3 „Ardere-de-tot" = holocaust; jertfă de animal, după arderea căreia nu mai rămâne decât cenuşa.
4 „Jertfă" în sensul: vietatea ce urmează să fie jertfită.
stropi, de jur-împrejur, jertfelnicul ce se află la intrarea cortului mărturiei.

6 Jertfa arderii-de-tot o va jupui şi o va tăia-n bucăţi.
7 Fiii lui Aaron, preoţii, vor aprinde foc pe jertfelnic, iar pe foc vor pune lemne.
8 Pe lemnele ce sunt pe focul de pe jertfelnic vor pune fiii lui Aaron, preoţii, bucăţile, capul şi grăsimea;
9 iar măruntaiele şi picioarele, după ce le vor spăla cu apă, le vor pune preoţii pe jertfelnic drept aducere, jertfă, mireasmă plăcută Domnului.
10 Iar dacă darul adus de el Domnului va fi din vite mici, parte bărbătească fără meteahnă va fi dintre miei sau iezi spre ardere-de-tot; îşi va pune mâna pe capul lui
11 şi-l va înjunghia înaintea Domnului, în partea de miază-noapte a jertfelnicului; iar fiii lui Aaron, preoţii, vor stropi cu sângele jertfelnicul de jur-împrejur.
12 Îl vor tăia apoi în bucăţi, despărţind capul şi grăsimea; iar preoţii le vor pune pe lemnele ce sunt pe focul de pe jertfelnic;
13 măruntaiele şi picioarele vor fi spălate cu apă, iar preotul le va aduce pe toate şi le va pune pe jertfelnic: aducere, jertfă, mireasmă plăcută Domnului.
14 Dacă darul adus de el Domnului va fi din păsări, darul său va fi din turturele

sau din pui de porumbel.
15 Preotul va aduce [pasărea] pe jertfelnic; îi va înţepa capul în apropierea gâtului şi o va pune pe jertfelnic, iar sângele îl va scurge spre poala jertfelnicului.
16 Guşa şi penele le va scoate şi le va arunca lângă jertfelnic, în partea dinspre răsărit, la locul cenuşii.
17 Apoi îi va frânge aripile fără a le desprinde de trup, şi o va pune preotul pe jertfelnic, pe lemnele ce sunt pe foc: aducere, jertfă, mireasmă plăcută Domnului.
2
Jertfele de mâncare.
1 Dacă cineva Îi va dărui Domnului prinos de pâine1, darul său să fie din făină curată, peste care va turna untdelemn şi peste care va pune tămâie; aceasta-i jertfă.
2 Apoi le-o va aduce fiilor lui Aaron, preoţilor. Unul din ei va lua o mână plină de făină cu untdelemnul şi cu toată tămâia ei şi o va arde pe jertfelnic spre pomenire: jertfă, mireasmă plăcută Domnului.
3 Iar ceea ce rămâne, va fi a lui Aaron şi a fiilor săi; aceasta e sfinţenie mare din jertfele Domnului.
4 Dacă însă jertfa e prinos de pâine coaptă în cuptor, darul către Domnul va fi prinos de pâini nedospite, frământate cu untdelemn, şi de turte nedospite, unse cu untdelemn.
1 „Prinosul de pâine” are un înţeles mai larg:
orice prinos din produsele pământului.
5 Dacă darul tău este prinos de pâine copt în tigaie, să fie de făină frământată cu untdelemn şi nedospită.
6 Îl vei rupe în bucăţi şi vei turna peste el untdelemn; jertfă Îi este Domnului.
7 Dacă darul tău este prinos de pâine pregătit în spuză2, el va fi făcut din făină cu untdelemn.
8 Astfel pregătită din acestea, jertfa Îi va fi adusă Domnului; ea va fi adusă la preot, iar el o va aduce la jertfelnic.
9 Preotul va lua din jertfă partea menită pomenirii şi o va pune preotul pe jertfelnic: jertfă, mireasmă plăcută Domnului;
10 iar ceea ce rămâne din jertfă va fi pentru Aaron şi fiii săi; acestea-s sfinţenie mare din jertfele Domnului.
11 Orice prinos de pâine pe care-l aduceţi Domnului va fi nedospit; din tot ce e dospit, ca şi din orice fel de miere3, nu-I veţi aduce Domnului ca dar de jertfă.
12 I le puteţi însă aduce Domnului ca prinos de pârgă4, dar pe jertfelnic să nu le puneţi ca mireasmă bineplăcută Domnului.
13 Toate prinoasele tale de pâine le vei săra cu sare5; sarea legământului tău
2 „În spuză” sau pe vatră încinsă, pe plită.
3 Interdicţie insistentă asupra aluatului dospit, acesta fiind simbol al alterării, aşa cum îl va folosi şi Iisus (vezi Mt 16, 12 şi nota, precum şi locurile paralele). Cât despre „miere”, termenul ebraic cuprindea şi sucurile de fructe obţinute prin fierberea acestora. Oricum, mierea făcea parte din

jertfele rituale ale Canaaneenilor, Egiptenilor şi Asiro-Babilonienilor, ceea ce poate fi o raţiune a interdicţiei iudaice.
4 „Pârgă”: primele roade care se coc într-o cultură vegetală; de obicei, pârga exprimă mulţumirea faţă de Dumnezeu.
5 Încă din timpurile foarte vechi, sarea era mai mult decât condimentul care dă gust bucatelor sau le conservă: ea era simbolul prieteniei, al comuniunii, al frăţietăţii. E simbolul păstrat până astăzi în întâmpinarea cuiva cu pâine şi sare. Sacralitatea simbolului e foarte vizibilă în expresia: „sarea legământului cu Domnul” (sau: „sarea legământului Domnului”), imediat următoare, idee reluată şi în Nm 18, 19.

cu Domnul să nu lipsească din prinoasele tale; pe toate darurile tale adu-I Domnului Dumnezeului tău şi sare.
14 Dacă-I veţi aduce Domnului jertfă din pârga roadelor, adu-I grăunţe proaspăt frecate din spice şi prăjite pe foc; aceasta va fi jertfă din pârga roadelor;
15 peste ea vei turna untdelemn şi vei pune pe ea tămâie; aceasta-i jertfă.
16 Iar partea ei menită pomenirii o va aduce preotul din grăunţele cu untdelemn, împreună cu toată tămâia; aceasta este jertfă Domnului.
3
Jertfele de mulţumire.
1 Dacă însă darul cuiva va fi jertfă de mulţumire 1 şi se va aduce din vite mari, fie parte bărbătească, fie parte femeiască, din cele fără meteahnă îl va aduce înaintea Domnului.
2 Îşi va pune mâna pe capul jertfei şi o va înjunghia înaintea Domnului, la intrarea cortului mărturiei; iar fiii lui Aaron, preoţii, îi vor turna sângele
1 Ebraiştii încă nu sunt de acord dacă termenul original trebuie tradus: „jertfă de pace (împăcare)” sau: „jertfă de mulţumire” (sensul ultim e adoptat şi de istoricul evreu Iosif Flaviu). Septuaginta foloseşte sintagma thysia soteriou, ceea ce, în traducere literală, ar însemna „jertfă de mântuire”, sens conferit de cei vechi ritualului prin care cineva le mulţumea zeilor la capătul unei încercări, precum vindecarea dintr-o boală, ajungerea cu bine dintr-o călătorie etc.
pe jertfelnicul arderilor-de-tot, de jur-împrejur.
3 Din jertfa de mulţumire I se va afierosi Domnului: grăsimea care acoperă intestinele şi toată grăsimea de deasupra intestinelor;
4 cei doi rinichi cu grăsimea de pe ei, precum şi cea de pe şolduri; odată cu rinichii va scoate şi seul de pe ficat.
5 Fiii lui Aaron, preoţii, le vor pune pe jăratic ca ardere-de-tot, anume deasupra lemnelor de pe focul de pe jertfelnic; jertfă este aceasta, mireasmă plăcută Domnului.
6 Iar dacă cineva Îi va aduce Domnului jertfă de mulţumire din vite mici, fie parte bărbătească, fie parte femeiască, s-o aducă din cele fără meteahnă.
7 Dacă darul său va fi un miel, să-l aducă înaintea Domnului,
8 să-şi pună mâna pe capul jertfei sale şi s-o înjunghie la intrarea cortului mărturiei; iar fiii lui Aaron, preoţii, îi vor turna sângele pe jertfelnic, de jur-împrejur.
9 Din jertfa de mulţumire Îi va afierosi lui Dumnezeu grăsimea şi partea dintre şolduri, întreagă şi nesfărâmată (împreună cu muşchii de lângă şiră), precum şi grăsimea de pe intestine;
10 cei doi rinichi cu grăsimea de pe ei, precum şi cea de pe şolduri, seul de pe ficat (pe care-l va desprinde împreună cu rinichii).
11 Iar preotul le va aduce pe jertfelnic: miros de bună mireasmă; ardere Domnului.
12 Dacă însă jertfa sa este din capre, s-o aducă înaintea Domnului,
13 să-şi pună mâna pe capul ei şi s-o înjunghie la intrarea cortului mărturiei;

iar fiii lui Aaron, preoţii, să-i toarne sângele pe jertfelnic, de jur-împrejur.
14 Din ea Îi va afierosi Domnului: grăsimea de pe intestine, toată grăsimea care acoperă intestinele,
15 amândoi rinichii cu grăsimea de pe ei, precum şi cea de pe şolduri, seul de pe ficat (pe care-l va desprinde împreună cu rinichii),
16 iar preotul le va aduce pe jertfelnic: jertfă cu bună mireasmă Domnului. Toată grăsimea este a Domnului.

17 Aceasta-i lege veşnică pentru toţi urmaşii voştri din toate aşezările voastre: nici grăsime şi nici sânge să nu mâncaţi!"
4
Jertfele pentru păcat.
1 Şi a grăit Domnul către Moise şi a zis:
2 „Grăieşte tu către fiii lui Israel şi spune-le: dacă din neştiinţă va păcătui cineva împotriva poruncilor Domnului şi va face ce nu se cuvine călcând vreuna din ele,
3 şi dacă cel ce a păcătuit este arhiereu care a primit mirungerea şi care deci a tras şi poporul în păcat, pentru păcatul pe care el l-a săvârşit Îi va aduce Domnului un viţel fără meteahnă, ca jertfă pentru păcat.
4 Viţelul îl va aduce înaintea Domnului, la intrarea cortului mărturiei; îşi va pune mâna pe capul viţelului şi va înjunghia viţelul înaintea Domnului.
5 Preotul cel miruns, ale cărui mâini sunt sfinţite, va lua din sângele viţelului şi-l va aduce în cortul mărturiei.
6 Preotul îşi va muia degetul în sânge şi de şapte ori va stropi cu sânge înaintea Domnului, spre perdeaua cea sfântă1.
7 Din sângele viţelului va unge preotul coarnele altarului tămâierii, cel ce se află-n faţa Domnului în cortul mărturiei; iar tot ce-a mai rămas din sângele viţelului îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot, care se află la intrarea cortului mărturiei.
8 Viţelului jertfit pentru păcat îi va lua toată grăsimea, atât cea de pe intestine, cât şi cea care acoperă intestinele;
9 cei doi rinichi cu grăsimea de pe ei, precum şi cea de pe şolduri, seul de pe ficat (pe care-l va scoate împreună cu rinichii),
10 aşa cum se ia din viţelul jertfei de mulţumire şi le va arde preotul pe jertfelnicul arderii-de-tot.
11 Iar pielea viţelului, şi toată carnea lui împreună cu capul şi cu picioarele, cu măruntaiele şi cu necurăţenia lui,
12 întregul viţel îl va scoate afară din tabără, la loc curat, unde se aruncă cenuşa, şi-l va arde pe foc de lemne; unde se aruncă cenuşa, acolo să-l ardă.
13 Dacă însă întreaga obşte a lui Israel va păcătui ceva şi fapta a rămas ascunsă de ochii adunării, dacă ei au săvârşit ceva împotriva poruncilor Domnului, ceva ce nu trebuia făcut,
14 când se va afla păcatul pe care ei l-au săvârşit, atunci obştea va aduce drept jertfă pentru păcat un viţel fără meteahnă; acesta va fi adus în faţa cortului mărturiei,
15 iar bătrânii obştii îşi vor pune mâinile pe capul viţelului, înaintea Domnului,
1 Perdeaua ce despărţea sfânta de sfânta-sfintelor (Iş 26, 31-33); catapeteasma, în spatele căreia era locul cel sfânt al Domnului.

16 şi-naintea Domnului vor înjunghia viţelul; iar preotul cel uns va aduce din sângele viţelului în cortul mărturiei.
17 Preotul îşi va muia degetul în sângele viţelului, şi de şapte ori va stropi înaintea Domnului, spre perdeaua de la sfânta-sfintelor.
18 Din acest sânge va unge preotul coarnele altarului tămâierii, cel ce se află-n faţa Domnului în cortul mărturiei, iar tot ce-a rămas din sânge îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot, care se află la intrarea cortului mărturiei.
19 Toată grăsimea lui o va scoate din el şi o va arde pe jertfelnic;
20 şi va face cu viţelul acesta ceea ce s-a făcut cu viţelul adus pentru păcat; întocmai să facă. Şi aşa să se roage2 preotul pentru ei, iar păcatul lor va fi trecut cu vederea3.
21 Părţile rămase din viţel le va scoate afară din tabără şi le va arde aşa cum a ars şi viţelul de care s-a vorbit mai sus. Aceasta, pentru păcatul de obşte.
22 Iar dacă va păcătui o căpetenie, călcând vreuna din poruncile Domnului Dumnezeului său, şi din neştiinţă a păcătuit făcând ceea ce nu trebuia să facă,
23 atunci, când el îşi va cunoaşte păcatul pe care l-a săvârşit, va aduce jertfă pentru păcat un ţap, parte bărbătească fără meteahnă.
24 Îşi va pune mâna pe capul ţapului şi-l va înjunghia în locul unde se înjunghie
2 Exilaskomai = „a ispăşi", „a răscumpăra", dar şi „a se ruga" (prin mijlocirea sau făgăduinţa unui

ritual ispăşitor); vezi Iş 32, 30 şi contextul.
3 Sensul exact: va fi lăsat deoparte, părăsit, dat uitării pentru moment.
arderile-de-tot, înaintea Domnului; aceasta este jertfă pentru păcat.
25 Din sângele jertfei pentru păcat va unge preotul coarnele jertfelnicului arderii-de-tot, iar ceea ce a rămas din sânge îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot.
26 Toată grăsimea o va aduce pe jertfelnic, aşa cum se face cu grăsimea jertfei de mulţumire, şi aşa se va ruga preotul pentru păcatul aceluia, iar [păcatul] aceluia i se va trece cu vederea.
27 Dacă însă un om din poporul de rând4 va păcătui din neştiinţă împotriva uneia din toate poruncile Domnului şi va face ceva ce nu trebuia să facă şi astfel va greşi,
28 după ce-şi va cunoaşte păcatul pe care l-a săvârşit, va aduce-n dar din caprele sale, dar o capră fără meteahnă, parte femeiască, drept jertfă pentru păcatul pe care l-a săvârşit;
29 îşi va pune mâna pe capul jertfei aduse pentru păcatul său; capra adusă ca jertfă pentru păcat o va înjunghia acolo unde se înjunghie jertfele arderii-de-tot.
30 Cu degetul său, preotul va lua din sângele ei şi va unge coarnele jertfelnicului arderii-de-tot, iar sângele rămas îl va turna la temelia jertfelnicului.
31 Toată grăsimea ei o va desprinde aşa cum se desprinde grăsimea de pe jertfa de mulţumire, şi o va arde preotul pe jertfelnic, spre mireasmă bineplăcută Domnului; aşa se va ruga preotul pentru el, iar lui i se va trece [păcatul] cu vederea.
32 Dar dacă cineva vrea să aducă drept
4 Literal: „un suflet din poporul ţării”, adică un om de rând, fără funcţii sau demnităţi sociale.
178
jertfa pentru păcat o oaie, parte femeiască va aduce, fără meteahnă,
33 îşi va pune mâna pe capul jertfei pentru păcat şi o va înjunghia acolo unde se înjunghie jertfele arderii-de-tot.
34 Cu degetul său, preotul va lua din sângele jertfei pentru păcat şi va unge coarnele jertfelnicului arderii-de-tot, iar sângele rămas îl va turna la temelia jertfelnicului arderii-de-tot.
35 Toată grăsimea ei o va desprinde aşa cum se desprinde grăsimea de pe mielul adus ca jertfă de mulţumire, şi o va pune preotul pe jertfelnic ca ardere-de-tot adusă Domnului; aşa se va ruga preotul pentru el, pentru păcatul pe care l-a săvârşit, iar lui i se va trece cu vederea.
5
Jertfe pentru vinovăţie.
1 Dacă cineva va păcătui prin aceea că, fiind pus să jure ca martor, nu va spune ce a auzit sau ce ştie, şi astfel va lua păcatul asupră-şi;
2 sau dacă cineva se va atinge de ceva necurat fie stârv de fiară necurată, fie stârv de animal necurat, fie stârv de târâtoare necurată,
3 fie că se va atinge de necurăţenie omenească sau de orice fel de necurăţenie care spurcă -, dacă acela n-a ştiut, dar după aceea va afla, şi prin aceasta se va face vinovat;
4 sau dacă cineva cu buzele sale se va jura pripit să facă ceva fie rău, fie bine -, în orice împrejurare în care omul se jură fără să se gândească, uitând de sine, dar după aceea îşi va da seama că a păcătuit în una din acestea;
5 acela îşi va mărturisi păcatul pe care l-a săvârşit
6 aducându-I Domnului jertfă pentru păcatul pe care l-a săvârşit: parte femeiască din turmă, fie o mieluşea, fie o iadă, ca jertfă pentru păcat; aşa se va ruga preotul pentru păcatul aceluia, iar aceluia i se va trece cu vederea păcatul.
7 Iar de nu va fi în stare să aducă ceva din turmă, atunci pentru păcatul săvârşit de el să-I aducă Domnului două turturele sau doi pui de porumbel: unul, jertfă pentru păcat; iar altul, ardere-de-tot.
8 Le va aduce la preot, iar preotul va jertfi mai întâi pe cea pentru păcat, înţepându-i capul în apropierea gâtului, dar fără să despartă capul de trup;
9 apoi cu sângele acestei jertfe pentru păcat va stropi peretele jertfelnicului, iar sângele rămas îl va scurge la temelia jertfelnicului. Aceasta-i jertfă pentru păcat.
10 Iar pe cealaltă pasăre o va aduce ca ardere-de-tot, după rânduială; aşa se va ruga preotul pentru el, iar lui i se va trece cu vederea păcatul pe care l-a săvârşit.
11 Dacă însă nu-i va da mâna să aducă nici măcar o pereche de turturele sau doi pui de porumbel, atunci pentru păcatul pe care l-a săvârşit va aduce a zecea parte dintr-o efă1 de făină curată, ca jertfă

pentru păcat, dar fără să toarne pe ea untdelemn şi fără să pună pe ea tămâie, căci aceasta-i jertfă pentru păcat2.
1 „A zecea parte dintr-o efă”: 3,64 litri (în măsură de capacitate).
2 Spre deosebire de prinosul de pâine; vezi 2, 1.

12 O va aduce la preot, iar preotul va lua din ea o mână plină şi I-o va aduce Domnului, spre pomenire, pe jertfelnicul arderii-de-tot; aceasta-i jertfă pentru păcat.
13 Astfel se va ruga preotul pentru el pentru vreunul din acele păcate ce i s-ar fi întâmplat3 şi păcatul îi va fi trecut cu vederea. Rămăşiţa [de făină] va fi a preotului, ca la prinosul de mâncare”.
14 Domnul a grăit către Moise, zicându-i:
15 „Dacă va greşi cineva din uitare, sau dacă din neştiinţă va păcătui cu privire la cele afierosite Domnului4, pentru păcatul său Îi va aduce Domnului un berbec fără meteahnă, luat din turma sa, pe care tu îl vei preţui în sicli de argint, după preţul siclului sfânt5. E jertfă pentru păcat.
16 Pentru ceea ce a păcătuit el cu privire la lucrul cel sfânt, va plăti preţul acestuia şi va mai adăuga a cincea parte din preţ şi i-o va da preotului, iar preotul se va ruga pentru el jertfind berbecul cel pentru păcat, şi i se va trece cu vederea.
17 Oricine va păcătui călcând vreuna din toate poruncile Domnului şi va face ce nu se cuvine să facă, chiar dacă din neştiinţă va greşi, păcat va avea asupră-şi.
18 Acela va aduce la preot, din turma sa, drept jertfă pentru vină, un berbec fără meteahnă, pe care tu îl vei preţui ca atare; preotul se va ruga astfel
3 Păcatele enumerate în versetele 1-5.
4 Diversele prinoase sau jertfe datorate lui Dumnezeu, pe care cineva a omis să le aducă.
5 „Siclul sfânt”: moneda cu care se plătea darea către templu. Pentru detalii vezi nota de la Iş 30, 13.
pentru el, pentru neştiinţa lui, că din neştiinţă a greşit, şi i se va trece cu vederea;
19 aceasta, pentru că el într-adevăr a greşit în faţa Domnului”.
6
Alte jertfe.1
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Dacă va păcătui cineva şi din nebăgare de seamă va nesocoti poruncile Domnului, fie că-n faţa aproapelui său2 va tăgădui ceea ce acesta i-a încredinţat sau i-a plătit ca simbrie sau ceea ce i-a fost furat, fie că-l va înşela cu ceva pe aproapele său,
3 fie că va găsi un lucru pierdut şi-l va tăgădui; dacă va jura strâmb pentru oricare din lucrurile care-l fac pe om să păcătuiască, păcat va avea.
4 Şi dacă a păcătuit sau a greşit, el va întoarce îndărăt ceea ce a răpit sau ceea ce a înşelat sau ceea ce i-a fost încredinţat, sau ceea ce a fost pierdut şi găsit de el sau orice lucru în privinţa căruia s-a jurat strâmb. Pe de-a-ntregul îl va plăti, şi pe deasupra va mai adăuga a cincea parte din preţ către cel al căruia este lucrul; aceluia îi
1 În Textul Ebraic, următoarele şapte versete fac parte din capitolul 5, drept versetele 20-26, ordine pe care o adoptă şi ediţia Rahlfs a Septuagintei şi aşa cum se află în traducerile BJ, TOB, OSTY şi, la noi, 1938 (GALA). Versiunea de faţă preferă structura ediţiilor româneşti clasice, şi aşa cum se află şi în versiunile engleze KJV, RSV şi TEV.
2 „Aproapele” are aici (şi în contexte asemănătoare) sensul de fiu al lui Israel, israelit, compatriot, concetăţean.

va da în chiar ziua-n care vina sa va fi vădită.
5 Iar pentru greşala sa va aduce din turmă un berbec fără meteahnă, preţuit după măsura păcatului.
6 Preotul se va ruga pentru el înaintea Domnului, iar lui i se vor trece cu vederea toate câte a făcut şi a greşit”.
7 Şi a grăit Domnul cu Moise şi a zis:
8 „Porunceşte lui Aaron şi fiilor lui, zicându-le:
9 Aceasta este rânduiala arderii-de-tot: arderea-de-tot va arde pe jertfelnic fără-ncetare toată noaptea, până dimineaţa: focul jertfelnicului va arde pe el şi nu se va stinge.
10 Preotul se va îmbrăca în haina de in, iar împrejurul trupului său îşi va pune pantalonii de in;

scrumul grăsos care-a rămas pe jertfelnic din mistuirea arderii-de-tot îl va ridica
11 şi-l va pune alături de jertfelnic. Îşi va dezbrăca haina şi va îmbrăca o altă haină, după care va scoate cenuşa în afara taberei, la loc curat.
12 Dar focul pe jertfelnic va arde şi nu se va stinge; dis-de-dimineaţă, preotul va pune pe el lemne şi va clădi deasupră-i arderea-de-tot şi va arde grăsimea jertfei de mulţumire.
13 Focul va arde ne-ncetat pe jertfelnic şi nu se va stinge.
14 Iată acum rânduiala prinosului [de pâine] pe care fiii lui Aaron îl vor aduce înaintea Domnului, la jertfelnic:
15 Preotul va lua dintr-însul o mână de făină curată, cu untdelemnul ei şi cu toată tămâia de deasupra prinosului, şi le va arde pe jertfelnic întru miros de bună mireasmă, pomenire înaintea Domnului.
16 Iar rămăşiţa o va mânca Aaron cu fiii săi; nedospită s-o mănânce, în locul cel sfânt: în curtea cortului mărturiei, acolo s-o mănânce.
17 Nedospită se va coace. Pe aceasta Eu le-am dat-o din cele ce I se aduc Domnului. Sfinţenie mare este aceasta, aşa cum e jertfa pentru păcat şi jertfa pentru greşală.
18 Din ea va mânca toată partea bărbătească din tagma preoţilor: lege veşnică este aceasta, pentru tot neamul vostru, cu privire la cele ce I se aduc Domnului. Tot cel ce se va atinge de ele se va sfinţi".
19 Şi i-a grăit Domnul lui Moise, zicându-i:
20 „Iată darul pe care Aaron şi fiii săi I-l vor aduce Domnului în ziua-n care îl vei unge: a zecea parte dintr-o efă de făină curată, ca jertfă necontenită, jumătate dimineaţa şi jumătate seara.
21 În tigaie va fi gătită, cu untdelemn; îmbibată o va aduce şi sfărâmată, jertfă din fărâmituri, jertfă cu bună mireasmă înaintea Domnului.
22 Pe aceasta s-o săvârşească preotul care va fi uns drept urmaş al său dintre fiii lui [Aaron]. Lege veşnică: ea va fi arsă de istov.
23 Întreaga jertfă a preotului va fi ardere-de-tot şi nu va fi mâncată".
24 Şi i-a grăit Domnul lui Moise, zicându-i:
25 „Spune lui Aaron şi fiilor săi astfel: iată rânduiala jertfei pentru păcat: În locul unde se-njunghie jertfele arderii-de-tot, acolo vor fi înjunghiate-naintea Domnului şi cele pentru păcat. Aceasta-i sfinţenie mare.
26 Preotul care o aduce, el o va mânca; în locul cel sfânt s-o mănânce, în curtea

cortului mărturiei.
27 Tot cel ce se va atinge de carnea ei se va sfinţi; iar dacă haina cuiva va fi stropită cu sânge ţâşnit din ea, va fi spălată în locul cel sfânt.
28 Oala de lut în care a fost fiartă, va fi spartă; iar dac-a fost fiartă în vas de aramă, acesta va fi frecat şi spălat cu apă.
29 Toţi cei de parte bărbătească din tagma preoţilor vor mânca din ea. Sfinţenie mare este înaintea Domnului.
30 Dar orice jertfă pentru păcat, din al cărei sânge s-a adus în cortul mărturiei pentru rugăciuni de ispăşire în locul cel sfânt, nu va fi mâncată; în foc va fi arsă[3].
7
Jertfe de ispăşire.
1 Iată rânduiala jertfei pentru vinovăţie: aceasta-i sfinţenie mare.
2 În locul unde se face-njunghierea arderii-de-tot, acolo va fi înjunghiat şi berbecul adus înaintea Domnului ca jertfă pentru vinovăţie; iar sângele va fi vărsat la temelia jertfelnicului, de jur-împrejur.
3 Din el va fi adusă toată grăsimea, precum şi şalele, grăsimea de pe intestine şi grăsimea de deasupra intestinelor,
4 amândoi rinichii cu grăsimea de pe ei aceea care este pe coapse, precum şi
3 Urmând, probabil, versiunea Septuagintei de Frankfurt (1597), ediţiile româneşti din 1688 şi 1914 includ următoarele 10 versete în capitolul 6, acesta având deci un total de 40 de versete. În acord cu toate celelalte traduceri româneşti şi străine (inclusiv cele engleze), versiunea de faţă urmează ediţia Rahlfs.

grăsimea de pe ficat, pe care o va ridica odată cu rinichii.
5 Pe acestea le va arde preotul pe jertfelnic, ca jertfă Domnului; aceasta-i jertfă pentru vinovăţie.
6 Toţi cei de parte bărbătească din tagma preoţilor vor mânca din ea; în locul cel sfânt o vor mânca, de vreme ce ea-i sfinţenie mare.
7 La jertfa pentru vinovăţie va fi aceeaşi rânduială ca şi la jertfa pentru păcat: ea[1] îi revine preotului care s-a rugat pentru el.
8 Când preotul va aduce jertfa arderii-de-tot a cuiva, pielea arderii-de-tot îi revine preotului.
9 Toată jertfa care se va coace în cuptor, toată jertfa gătită pe plită sau în tigaie îi revine preotului care o aduce.
10 Tot prinosul [de pâine] frământat cu untdelemn sau uscat le revine tuturor fiilor lui Aaron, fiecăruia deopotrivă.
11 Iată acum rânduiala jertfei de mulţumire care I se aduce Domnului:
12 Dacă jertfa ce se aduce va fi de laudă, atunci să se aducă pâini de făină curată, frământată cu untdelemn, turte nedospite unse cu untdelemn şi făinuţă de grâu frământată cu untdelemn;
13 în afara acestora, vor fi aduse şi pâini dospite[2], ca adaos la jertfa de laudă mulţumitoare.
1 În întreaga lectură a Leviticului trebuie ţinut seama de faptul că, atât în limba ebraică cât şi în cea greacă, unul şi acelaşi cuvânt însemna „jertfă" = act ritual, „jertfă" = victima sau ofranda sacrificată şi „jertfă" = vina pentru care se aduce jertfa. Greaca Septuagintei încearcă o diferenţiere între thysía = jertfa-ritual şi karpoma = jertfa-victimă, dar, în fapt, sensurile se întrepătrund.
2 Pâini menite a fi consumate, ca hrană, la prânzul de după aducerea jertfei.

14 Din toate aceste daruri ale sale, unul Îi va fi adus Domnului ca parte osebită; ea îi va reveni preotului care a vărsat sângele jertfei de mulţumire.
15 Cărnurile jertfei de laudă mulţumitoare îi vor reveni tot lui, dar vor fi mâncate în chiar ziua-n care se vor aduce, din ele nerămânând nimic pe a doua zi.
16 Dacă însă jertfa ce se aduce va fi de făgăduinţă sau un dar de bunăvoie, ea va fi mâncată în ziua aducerii ei, dar [ceea ce rămâne se poate mânca] şi a doua zi.
17 Dacă însă din carnea jertfei va rămâne ceva şi pe a treia zi, să fie arsă-n foc.
18 Dar dacă cineva va mânca din aceste cărnuri în cea de a treia zi, atunci darul său nu va fi primit şi nu i se va ţine în seamă, căci urâciune este; oricine va mânca din ele, păcat va avea asupră-şi.
19 Cărnurile care-au fost atinse de ceva necurat nu vor fi mâncate, ci arse cu foc. Cărnurile [celelalte] vor fi mâncate de tot cel curat.
20 Dacă însă vreun om, ştiindu-se pe sine necurat, va mânca din cărnurile jertfei de mulţumire, care este a Domnului, acela va fi stârpit din poporul său.
21 Şi tot cel ce se va atinge de ceva necurat necurăţenie omenească, animal necurat sau orice altfel de lucru sau fiinţă necurată şi totuşi va mânca din cărnurile jertfei de mulţumire, care este a Domnului, acela va fi stârpit din poporul său".
22 Şi a grăit Domnul către Moise şi a zis:
23 „Spune-le fiilor lui Israel aşa: grăsime de bou sau de oaie sau de capră să nu mâncaţi.
24 Grăsimea de mortăciune, ca şi aceea a animalului sfâşiat de fiară, poate fi folosită pentru orice, dar de mâncat nu va fi mâncată.
25 Tot cel ce va mânca grăsimea de la vitele aduse ca jertfă Domnului, acela va fi stârpit din poporul său.
26 Sânge să nu mâncaţi în nici unul din sălaşurile voastre, nici de animale, nici de păsări.
27 Tot cel ce va mânca sânge, acela va fi stârpit din poporul său".
28 Şi a grăit Domnul către Moise şi a zis:
29 „Grăieşte tu către fiii lui Israel şi spune-le: cel ce-I va aduce Domnului jertfă de mulţumire, o parte din darul său de mulţumire I-o va afierosi Domnului;
30 cu mâinile sale Îi va aduce el jertfă Domnului: grăsimea de pe pieptul jertfei şi seul de pe ficat; pe acestea le va aduce ca dar înaintea Domnului.
31 Grăsimea o va arde preotul pe jertfelnic, iar pieptul va fi al lui Aaron şi al fiilor săi.
32 Şoldul cel drept din jertfele de mulţumire pe care le aduceţi i-l veţi da preotului.
33 Aceluia dintre fiii lui Aaron care a adus pe jertfelnic sângele şi grăsimea jertfei de mulţumire, lui îi va reveni şoldul cel drept;

34 căci Eu am luat de la fiii lui Israel, din jertfele lor de mulţumire, atât pieptul cât şi şoldul cel drept, şi le-am dat lui Aaron preotul şi fiilor săi: rânduială veşnică pentru fiii lui Israel.
35 Aceste părţi din jertfele Domnului li s-au cuvenit lui Aaron şi fiilor săi, din

ziua-n care ei au fost rânduiţi ca preoţi să-I slujească Domnului,
36 şi pe care a poruncit Domnul să li se dea de către fiii lui Israel din ziua ungerii lor. Aceasta este hotărâre veşnică în neamul lor".
37 Aceasta este rânduiala arderii-de-tot, a prinoaselor de pâine şi a jertfelor pentru păcat, pentru vinovăţie, pentru sfinţirea preoţilor şi a jertfei de mulţumire,
38 aşa cum Domnul i-a dat-o lui Moise pe muntele Sinai în ziua-n care El le-a poruncit fiilor lui Israel să-şi aducă prinoasele înaintea Domnului, acolo, în pustia Sinai.

8

Sfinţirea lui Aaron şi a fiilor săi.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Ia-i pe Aaron şi pe fiii săi, veşmintele, mirul de miruit, viţelul de jertfă pentru păcat, cei doi berbeci şi coşul cu azimele,
3 şi adună toată obştea la uşa cortului mărturiei".
4 Şi a făcut Moise aşa cum îi poruncise Domnul şi a adunat obştea la uşa cortului mărturiei.
5 Şi a zis Moise către obşte: „Iată ce porunceşte Domnul să se facă!"
6 I-a adus Moise pe Aaron şi pe fiii săi şi i-a spălat cu apă.
7 L-a îmbrăcat cu tunica, l-a încins cu brâul, l-a îmbrăcat apoi în mantă, i-a pus efodul, l-a încins cu brâul efodului şi i-a strâns cu el efodul;
8 peste el a pus pieptarul, iar în pieptar a aşezat Urim şi Tumim1;
9 pe cap i-a pus tiara, iar la tiară, în partea ei de dinainte, i-a prins tăbliţa cea de aur, diadema sfinţeniei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
10 Apoi a luat Moise mirul de miruit
11 şi din el a stropit de şapte ori asupra jertfelnicului şi a miruit jertfelnicul şi l-a sfinţit, pe el şi toate obiectele lui, precum şi baia cu tălpica ei, şi pe ele le-a sfinţit; apoi a uns cortul şi pe toate ale lui şi le-a sfinţit.
12 Moise a turnat mir pe capul lui Aaron şi l-a uns şi l-a sfinţit.
13 Apoi i-a adus Moise pe fiii lui Aaron, i-a îmbrăcat în tunici, i-a încins cu brâie şi le-a pus turbane, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
14 A adus Moise viţelul menit jertfei pentru păcat, iar Aaron şi fiii săi şi-au pus mâinile pe capul viţelului de jertfă pentru păcat;
15 Moise l-a înjunghiat, apoi cu degetul său a luat din sânge şi a uns coarnele jertfelnicului de jur-împrejur şi a curăţit jertfelnicul; iar sângele rămas l-a vărsat la temelia jertfelnicului; şi aşa l-a sfinţit pentru ca să poată aduce deasupră-i rugăciuni de ispăşire.
16 Moise a luat toată grăsimea de pe măruntaie, seul de pe ficat, amândoi rinichii cu grăsimea lor, şi le-a ars pe jertfelnic.
17 Iar viţelul, pielea lui, carnea şi necurăţenia lui le-a ars cu foc în afara taberei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
18 Apoi Moise a adus berbecul cel pentru arderea-de-tot, iar Aaron şi fiii săi
1 Literal: „Arătarea şi Adevărul". Despre Urim şi Tumim vezi nota de la Iş 28, 26.

şi-au pus mâinile pe capul berbecului.
19 Moise a-njunghiat berbecul şi a stropit cu sânge jertfelnicul de jur-împrejur.
20 A tăiat apoi berbecul în bucăţi şi a jertfit, prin ardere, bucăţile, căpăţâna şi grăsimea,
21 iar măruntaiele şi picioarele le-a spălat cu apă. Şi a ars Moise tot berbecul pe jertfelnic: ardere-de-tot, întru miros de bună mireasmă, jertfă Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
22 După aceea a adus Moise şi al doilea berbec, berbecul cel pentru sfinţire, iar Aaron şi fiii săi şi-au pus mâinile pe capul berbecului.
23 Moise l-a înjunghiat, apoi a luat din sângele lui şi a pus pe pulpa urechii drepte a lui Aaron, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă şi pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept.
24 Apoi i-a adus Moise pe fiii lui Aaron şi a pus sânge pe pulpa urechii lor celei drepte, pe degetul

cel mare de la mâna lor cea dreaptă şi pe degetul cel mare de la piciorul lor cel drept; şi a stropit Moise jertfelnicul cu sânge de jur-împrejur.
25 După aceea a luat Moise grăsimea, şalele şi toată grăsimea de pe măruntaie, seul de pe ficat, amândoi rinichii cu grăsimea lor şi şoldul cel drept;
26 iar din coşul cu pâinile punerii-înaintea-Domnului a luat o azimă, o pâine cu untdelemn şi o turtă şi le-a aşezat peste grăsime şi peste şoldul drept;
27 şi pe toate acestea le-a pus pe mâinile lui Aaron şi pe mâinile fiilor săi, iar ei le-au dus ca dar înaintea Domnului.
28 Apoi Moise le-a luat din mâinile lor şi le-a pus pe jertfelnic ca ardere-de-tot pentru sfinţire, întru miros de bună mireasmă, jertfă Domnului.
29 Luând apoi pieptul, Moise l-a ridicat ca dar înaintea Domnului; din berbecul sfinţirii preoţeşti, aceasta era partea lui Moise, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
30 Moise a luat apoi mir de miruit şi sânge de pe jertfelnic şi a stropit pe Aaron şi veşmintele lui, pe fiii acestuia şi veşmintele fiilor săi împreună cu el; şi aşa a sfinţit pe Aaron şi veşmintele lui şi, împreună cu el, pe fiii acestuia şi veşmintele fiilor săi.
31 Apoi a zis Moise către Aaron şi către fiii acestuia: „Fierbeţi carnea la loc sfânt, în curtea cortului mărturiei, şi acolo s-o mâncaţi, odată cu pâinea cea din coşul sfinţirii preoţeşti, după cum mi s-a poruncit mie şi mi s-a zis: Aaron şi fiii săi le vor mânca!
32 Iar rămăşiţele de carne şi de pâine le veţi arde cu foc.
33 Timp de şapte zile să nu vă-ndepărtaţi de la intrarea cortului mărturiei, până se vor împlini zilele sfinţirii voastre; căci în şapte zile vi se vor sfinţi mâinile.
34 Aşa cum s-a făcut astăzi, întocmai a poruncit Domnul să se facă, pentru ca voi să vă puteţi ruga.
35 Timp de şapte zile veţi şedea la intrarea cortului mărturiei, ziua şi noaptea, şi veţi păzi paza Domnului2, ca să nu muriţi: aşa mi-a poruncit mie Domnul Dumnezeu”.
36 Aaron şi fiii săi au făcut tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise.
2 Veţi păzi ceea ce Dumnezeu a poruncit să păziţi.
185
9
Jertfa lui Aaron.
1 În ziua a opta a chemat Moise pe Aaron, pe fiii acestuia şi pe bătrânii lui Israel.
2 Şi a zis Moise către Aaron: „Ia-ţi din cireadă un viţel spre jertfă pentru păcat, şi un berbec spre ardere-de-tot, amândoi fără meteahnă, şi adu-i înaintea Domnului.
3 Iar bătrânilor lui Israel grăieşte-le aşa: luaţi din turma de capre un ţap, ca jertfă pentru păcat, un berbec, un viţel şi un miel, de un an, toţi fără meteahnă, ca să fie aduşi ardere-de-tot,
4 precum şi un bou şi un berbec pentru jertfă de mulţumire înaintea Domnului, şi făinuţă de grâu amestecată cu untdelemn, căci astăzi Se va arăta Domnul întru voi”.
5 Ei au luat ceea ce poruncise Moise [spre a fi adus] înaintea cortului mărturiei; şi a venit toată obştea şi a stat înaintea Domnului.
6 Atunci a zis Moise: „Iată lucrul pe care vi l-a poruncit Domnul; faceţi-l, şi slava Domnului se va arăta întru voi”.
7 Şi a zis Moise către Aaron: „Apropie-te de jertfelnic şi adu jertfă pentru păcatul tău şi adu-ţi arderea-de-tot, şi roagă-te pentru tine şi pentru casa ta; apoi adu darurile poporului şi roagă-te pentru ei, aşa cum a poruncit Domnul!”
8 şi s-a apropiat Aaron de jertfelnic şi a-njunghiat viţelul menit să fie jertfă pentru păcatul său.
9 Fiii lui Aaron i-au adus sângele, iar el şi-a muiat degetul în sânge şi a uns coarnele jertfelnicului, iar sângele rămas l-a vărsat la temelia jertfelnicului.
10 Grăsimea, rinichii şi seul de pe ficatul jertfei pentru păcat le-a adus pe jertfelnic, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise,
11 iar carnea şi pielea le-a ars cu foc în afara taberei.
12 Apoi a-njunghiat jertfa cea pentru arderea-de-tot; fiii lui Aaron i-au adus sângele, iar el l-a turnat pe jertfelnic de jur-împrejur.
13 I-au adus apoi jertfa menită arderii-de-tot, ale cărei bucăţi le-a pus, împreună cu căpăţâna, pe jertfelnic,
14 iar măruntaiele şi picioarele, spălate cu apă, le-a pus peste arderea-de-tot, pe jertfelnic.

15 Apoi a adus prinosul poporului: a luat ţapul menit spre jertfă pentru păcatul poporului, l-a înjunghiat şi l-a adus ca jertfă pentru păcat, aşa cum făcuse şi cu [jertfa] cea dinainte1.
16 A adus arderea-de-tot, şi a făcut-o după rânduială 2.
17 A adus, de asemenea, prinos de pâine: luând din el o mână plină, l-a ars pe jertfelnic, pe lângă arderea-de-tot cea de dimineaţă.
18 Apoi a-njunghiat boul şi berbecul pentru jertfa de mulţumire a poporului; fiii lui Aaron i-au adus sângele, iar el l-a vărsat de jur-împrejurul jertfelnicului.
19 Grăsimea boului şi a berbecului, şalele şi grăsimea de pe măruntaie, amândoi rinichii cu grăsimea lor şi seul de pe ficat,
1 Cea descrisă în versetele 8-11.
2 Precizare cu valoare de avertisment în legătură cu ceea ce se va relata în capitolul următor despre abaterea de la rânduială a lui Nadab şi Abiud.

20 grăsimile acestea le-a pus pe piepturi şi a aşezat grăsimile pe jertfelnic;
21 iar pieptul şi şoldul drept le-a ridicat Aaron ca aducere înaintea Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
22 Şi ridicându-şi Aaron mâinile asupra poporului, i-a binecuvântat; apoi s-a coborât, după ce săvârşise jertfa pentru păcat, arderea-de-tot şi jertfa de mulţumire.
23 Au intrat apoi Moise şi Aaron în cortul mărturiei, iar când au ieşit au binecuvântat poporul întreg. Şi slava Domnului i s-a arătat întregului popor:
24 foc a ieşit de dinaintea Domnului şi a mistuit arderile-de-tot şi grăsimile de pe jertfelnic. şi-ntregul popor a văzut şi s-a uimit3 şi a căzut cu faţa la pământ4.
10
Greşala şi pedeapsa lui Nadab şi Abiud.
1 Nadab şi Abiud, cei doi fii ai lui Aaron1, şi-au luat fiecare cădelniţa, au pus în ele foc şi deasupra tămâie şi au adus înaintea Domnului foc străin, care nu le fusese poruncit de Domnul 2.
3 În Textul Ebraic: „a scos strigăte de bucurie”.
4 A cădea cu faţa la pământ: semn de adoraţie.
1 Primii doi fii ai lui Aaron, din cei patru; vezi Iş 6, 23.
2 „Foc străin” s-ar tâlcui prin „jertfă lipsită de sfinţenie”, „sacrificiu profan” sau „ofrandă în afara rânduielii”; aceasta, probabil, datorită faptului că cei doi se hotărâseră să tămâieze din iniţiativă proprie, în afara timpului prescris şi fără o învoire expresă din partea lui Moise sau a lui Aaron. Oricum, accentul cade pe ideea că dispoziţiile Legii trebuie aplicate în mod foarte riguros, fără nici o abatere. Este şi o prefigurare a principiului „ascultării” din viaţa monahală de mai târziu, potrivit căruia novicele nu are îngăduinţa de a face ceva din propria sa iniţiativă, ci numai în conformitate cu ceea ce-i porunceşte părintele său duhovnicesc („tăierea voii”).
2 Foc a ieşit atunci de dinaintea Domnului şi i-a mistuit şi au murit amândoi în faţa Domnului.
3 Iar Moise a zis către Aaron: „Iată ce a voit să spună Domnul când a zis: întru cei ce se apropie de Mine Mă voi sfinţi, şi-ntru toată adunarea Mă voi preamări”3. Aaron s-a făcut ca pământul4.
4 Moise i-a chemat atunci pe Misael şi Elţafan, fiii lui Uziel, unchiul lui Aaron, şi le-a zis: „Veniţi de-i scoateţi pe fraţii voştri de dinaintea [locului] celui sfânt şi duceţi-i afară din tabără!”
5 Iar aceştia s-au dus şi i-au scos în tunicile lor afară din tabără, aşa cum spusese Moise.
6 Moise a grăit apoi către Aaron şi către Eleazar şi Itamar, fiii rămaşi ai acestuia: „Capetele să nu vi le descoperiţi şi veşmintele să nu vi le sfâşiaţi, ca să nu muriţi şi ca să nu atrageţi mânia asupra-ntregii obşti; dar fraţii voştri, toată casa lui Israel, să plângă arderea pe care Domnul a aprins-o.
7 Din uşa cortului mărturiei să nu ieşiţi, ca să nu muriţi, căci aveţi pe voi
3 Textul citat nu se află în nici o altă parte a Bibliei, ceea ce înseamnă că, în afara celor consemnate în scris, exista şi un depozit al memoriei (Tradiţia). „Cei ce se apropie de Mine” = preoţii; „Mă voi preamări” = Îmi voi arăta slava şi puterea prin foc mistuitor.
4 Pentru a exprima starea sufletească a lui Aaron, traducerile din ebraică oscilează între „a tăcut” şi „s-a tânguit”, datorită jocului dintre două verbe omonime. Septuaginta foloseşte verbul katanysso, care înseamnă „a tăcea” („a amuţi”, „a rămâne mut”), dar numai ca derivat al sensului primar „a fi străpuns de durere”.

mirul de ungere cel de la Domnul!” Iar ei au făcut după cuvântul lui Moise.
8 Domnul i-a grăit lui Aaron, zicându-i:
9 „Vin şi băutură tare să nu bei, nici tu şi nici fiii tăi, când intraţi în cortul mărturiei sau vă apropiaţi de jertfelnic, pentru ca să nu muriţi acesta-i aşezământ veşnic de-a lungul tuturor neamurilor voastre,
10 şi pentru ca să puteţi deosebi între ceea ce este sfânt şi ceea ce nu este sfânt, între ceea ce e necurat şi ceea ce e curat,
11 şi pentru ca să-i învăţaţi pe fiii lui Israel toate legiuirile pe care Domnul le-a grăit prin Moise”.
12 Iar Moise a zis către Aaron şi către fiii rămaşi ai acestuia, Eleazar şi Itamar: „Luaţi prinosul de pâine rămas din jertfele Domnului şi mâncaţi-l nedospit, lângă jertfelnic, că acesta-i sfinţenie mare.
13 Dar în loc sfânt să-l mâncaţi, aşa cum s-a legiuit pentru tine şi pentru fiii tăi despre jertfele [aduse] Domnului; căci aşa mi s-a dat mie poruncă.
14 Cât despre pieptul ridicat în dar şi şoldul adus ca prinos, pe acestea să le mâncaţi în loc sfânt, tu şi fiii tăi şi casa ta, aşa cum s-a legiuit pentru tine şi pentru fiii tăi despre jertfele de mulţumire ale fiilor lui Israel.
15 Şoldul adus ca prinos şi pieptul ridicat în dar vor fi aduse înaintea Domnului ca părţi deosebite de grăsimile jertfelor arse, iar aceasta va fi lege veşnică pentru tine, şi-mpreună cu tine pentru fiii tăi şi pentru fiicele tale, aşa cum Domnul i-a poruncit lui Moise”.
16 Şi a căutat Moise să vadă ce e cu ţapul afierosit ca jertfă pentru păcat, şi iată că fusese ars! şi s-a mâniat Moise pe Eleazar şi pe Itamar, fiii cei rămaşi ai lui Aaron, şi a zis:
17 „De ce n-aţi mâncat voi jertfa pentru păcat, şi anume în loc sfânt? Că sfinţenie mare este aceasta, şi vouă v-a fost dată s-o mâncaţi, ca să ridicaţi păcatul obştii şi să vă rugaţi pentru ei în faţa Domnului;
18 iată că sângele ei nu s-a dus înlăuntrul locului celui sfânt; acolo, în locul cel sfânt trebuia ca voi s-o mâncaţi, aşa cum mi-a poruncit mie Domnul”.
19 Aaron însă a zis către Moise: „Iată, astăzi şi-au adus ei jertfa pentru păcat şi arderea-lor-de-tot înaintea Domnului, iar mie mi s-au întâmplat cele ce ştii; ei bine, de-aş mânca eu astăzi din jertfa pentru păcat, oare plăcut I-ar fi lucrul acesta Domnului?”
20 Iar Moise a auzit; şi i-a plăcut.
11
Animale curate şi necurate.
1 Şi a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
2 „Grăiţi către fiii lui Israel şi spuneţi-le: iată animalele pe care le puteţi mânca, din toate dobitoacele care sunt pe pământ:
3 Puteţi mânca orice animal cu unghia despicată şi care are copita despărţită-n două şi îşi rumegă mâncarea.
4 Dar şi din cele ce rumegă sau din cele ce-şi au unghia despicată sau copita despărţită-n două nu le veţi mânca pe acestea: cămila, pentru că ea rumegă, dar copita n-o are despicată; aceasta e necurată pentru voi;
188
5 iepurele de stâncă[1] rumegă, dar laba n-o are despicată; acesta este necurat pentru voi;
6 iepurele de câmp rumegă, dar laba n-o are despicată; acesta este necurat pentru voi;
7 porcul are unghia despicată şi copita despărţită-n două, dar nu rumegă; acesta este necurat pentru voi;
8 din carnea acestora să nu mâncaţi şi de stârvurile lor să nu vă atingeţi, căci acestea sunt necurate pentru voi.
9 Iată acum vieţuitoarele care sunt în apă şi din care puteţi mânca: din toate câte au aripi şi solzi, fie că sunt în râuri, în mări sau în bălţi, din acestea puteţi mânca;
10 dar toate câte nu au aripi şi solzi şi care sunt în ape mări sau râuri tot ceea ce puiesc apele şi mişună ca vietăţi prin ape,
11 spurcate sunt şi spurcate să vă fie: din carnea lor să nu mâncaţi şi de stârvurile lor să vă fie greaţă.
12 Toate vietăţile din ape, care n-au aripi şi solzi, spurcăciuni să vă fie.
13 Dintre păsări, de acestea să vă fie greaţă şi din ele să nu mâncaţi, fiindcă sunt spurcate: vulturul,

zgripţorul2 şi vulturul-de-mare;
14 şoimul şi eretele cu soiurile lor;
15 corbul cu soiurile lui;
16 struţul, cucuveaua, rândunica şi uliul cu soiurile lui;
1 Animal identificat cu hyrax syriacus (cf. Versiunii Ebraice) sau cu lepus timidus (cf. Septuagintei), iepure sălbatic cu laba catifelată. Deşi nu rumegă, mişcarea ritmică a buzei de jos îl arată c-ar face-o.
2 Zgripţorul: vulturul bărbos. De altfel, identificarea păsărilor necurate nu e întotdeauna foarte precisă, iar ordinea enumerării lor cunoaşte variante.
17 huhurezul, pescarul şi ibisul;
18 lebăda, pelicanul şi cocorul;
19 cocostârcul, bâtlanul cu soiurile lui; pupăza şi liliacul.
20 Toate insectele înaripate care umblă-n patru picioare, spurcate sunt pentru voi;
21 Dar din cele înaripate care umblă-n patru picioare puteţi mânca numai pe acelea care au fluierele picioarelor de dinapoi mai lungi, ca să poată sări pe pământ;
22 din acestea puteţi mânca: lăcusta şi soiurile ei, cosaşul şi soiurile lui, căluţul şi soiurile lui, şi lăcusta-de-iarbă cu soiurile ei3.
23 Orice altă insectă înaripată care are patru picioare este spurcată pentru voi şi [mâncând-o] vă veţi spurca.
24 Tot cel ce se va atinge de stârvurile lor, necurat va fi până seara;
25 şi tot cel ce va lua în mâini ceva din stârvurile lor, să-şi spele hainele, şi necurat va fi până seara.
26 Tot animalul cu copita despicată, dar fără s-o aibă despărţită-n două unghii şi care nu rumegă, necurat e pentru voi; tot cel ce se va atinge de stârvul acestuia, necurat va fi până seara.
27 Dintre patrupede, tot cel ce are călcătura pe talpa labei4 e necurat pentru voi; tot cel ce se va atinge de stârvul lor, necurat va fi până seara;
28 cel ce va umbla cu stârvul lor, să-şi spele haina şi necurat va fi până seara, căci ele sunt necurate pentru voi.
3 În fapt, patru specii de lăcuste, din cele nouă care sunt menţionate în Vechiul Testament şi pentru care limbile moderne nu au echivalente lexicale pe măsură.
4 Adică patruped fără copită, cu talpa moale, cum e câinele, pisica, ursul, maimuţa etc.

29 Dintre dobitoacele ce mişună pe pământ, iată care sunt necurate pentru voi: cârtiţa, şoarecele şi orice fel de şopârlă:
30 guşterul, şopârliţa, crocodilul, salamandra şi cameleonul;
31 dintre tot ce mişună pe pământ, acestea sunt necurate pentru voi; tot cel ce se va atinge de stârvurile lor, necurat va fi până seara.
32 Tot lucrul pe care va cădea stârvul vreuneia din acestea vas de lemn sau haină sau piele sau sac necurat va fi; să-l puneţi în apă, şi necurat va fi până seara; apoi va fi curat.
33 Dacă vreuna din ele va cădea într-un vas de lut, toate cele din el sunt necurate; iar vasul să-l spargeţi.
34 Orice lucru de mâncare peste care va cădea apă din acel vas, necurat va fi; şi toată băutura care-ar fi de băut dintr-un asemenea vas, necurată va fi.
35 Tot lucrul peste care va cădea ceva din stârvul acestora, necurat va fi; cuptoarele sau sobele vor fi fărâmate, că necurate sunt şi necurate vor fi pentru voi.
36 Cu toate acestea, izvoarele apelor, lacurile şi bălţile vor fi curate; dar cel ce se va atinge de mortăciunile din ele, acela necurat va fi.
37 Dacă ceva din stârvurile acestora va cădea pe sământa de semănat, aceasta curată va fi;
38 dar dacă ceva din stârvurile lor va cădea pe sământă după ce aceasta a fost muiată-n apă, atunci [sământa] necurată va fi pentru voi.
39 Dacă moare vreunul din animalele îngăduite să le mâncaţi şi dacă cineva se va atinge de stârvul lui, acela necurat va fi până seara;
40 cel ce va mânca din stârvul acestuia să-şi spele hainele, şi necurat va fi până seara; cel ce-i va căra stârvul, să-şi spele hainele, să se spele şi el cu apă, şi necurat va fi până seara.
41 Toată vietatea ce mişună pe pământ, spurcăciune să vă fie; să n-o mâncaţi.

42 Tot ce se târăşte pe pântece şi tot ce umblă necontenit în patru picioare şi cele cu picioare multe ce se târăsc pe pământ, să nu mâncaţi, că spurcate sunt pentru voi.
43 Să nu vă spurcaţi pe voi înşivă cu vreo vietate târâtoare; să nu vă întinaţi cu ele, ca nu cumva prin ele să deveniţi necuraţi.
44 Fiindcă Eu, Domnul, Eu sunt Dumnezeul vostru; voi vă veţi sfinţi, şi sfinţi veţi fi, fiindcă sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru; să nu vă întinaţi pe voi înşivă cu vreo vietate din cele ce se târăsc pe pământ,
45 căci Eu sunt Domnul, Cel ce v-am scos pe voi din ţara Egiptului ca să vă fiu vouă Dumnezeu; fiţi voi sfinţi, pentru că sfânt sunt Eu, Domnul".
46 Aceasta este legea privitoare la animale, la păsări, la toate vietăţile ce se mişcă-n apă şi la toate vietăţile ce mişună pe pământ,
47 cea prin care se poate face deosebirea între cele necurate şi cele curate, între vietăţile ce pot fi mâncate şi vietăţile ce nu pot fi mâncate.
12
Curăţirea femeilor după naştere.
1 Şi i-a grăit Domnul lui Moise, zicând:
2 „Grăieşte-le fiilor lui Israel şi spune-le: dacă o femeie va zămisli şi va
190
naşte băiat, necurată va fi timp de şapte zile; necurată va fi aşa cum este-n zilele necazului ei.
3 În ziua a opta, pruncul va fi tăiat-împrejur,
4 iar ea va mai şedea treizeci şi trei de zile spre a se curăţi de sângele ei cel necurat; de nimic sfânt să nu se atingă şi-n locaşul cel sfânt să nu meargă până ce i se vor împlini zilele curăţirii.
5 Iar dacă va naşte fată, necurată va fi timp de două săptămâni, aşa cum este-n zilele necazului ei; apoi va mai şedea timp de şaizeci şi şase de zile spre a se curăţi de sângele ei cel necurat.
6 După ce se vor împlini zilele curăţirii ei, pentru fiu sau pentru fiică, va aduce preotului, la intrarea cortului mărturiei, un miel de un an ca ardere-de-tot şi un pui de porumbel sau o turturea ca jertfă pentru păcat,
7 iar preotul le va aduce ca jertfă înaintea Domnului şi se va ruga pentru ea şi astfel o va curăţi de curgerea sângelui ei. Aceasta e rânduiala pentru cea care a născut băiat sau fată.
8 Iar de nu-i va da mâna să aducă un miel, va lua două turturele sau doi pui de porumbel, unul pentru ardere-de-tot şi altul jertfă pentru păcat, şi se va ruga pentru ea preotul, şi curată va fi".
13
Lepra la oameni şi pe veşminte1.
1 Cuvântul ebraic caraath desemna nu numai lepra în sine, aşa cum este ea definită astăzi, ci şi orice boală a pielii, ulceroasă sau nu, şi chiar mucegaiurile ce apar pe haine sau pereţi, producând degradarea acestora. Capitolele 13 şi 14 constituie un veritabil tratat de diagnosticare şi tratare a leprei. În diagnostic, preotul avea putere de decizie. Leprosul era considerat impur şi din punct de vedere spiritual, impuritate ce atrăgea şi interdicţia de a aduce jertfe la altar.
1 Şi a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicându-le:
2 „Dacă pe pielea unui om se va ivi semn de umflătură sau de pecingine sau de pete lucioase, sau dacă pe pielea trupului său se va arăta o rană ca de lepră, să fie adus la Aaron preotul sau la un preot din fiii lui.
3 Preotul va cerceta rana de pe pielea trupului acestuia, şi de va vedea că perii de pe rană s-au făcut albi şi că rana s-a adâncit în piele, aceea este rană de lepră; preotul, după ce l-a cercetat, îl va declara necurat.
4 Dacă pata albă de pe piele e lucioasă, dar nu şi adâncită mai jos decât pielea, şi dacă perii de pe ea nu s-au făcut albi, ci sunt negri, preotul îl va închide pe cel cu rana timp de şapte zile.
5 În ziua a şaptea va cerceta preotul rana; dacă-n faţa ochilor săi rana a rămas ca înainte şi nu s-a întins pe piele, preotul îl va închide alte şapte zile.
6 După cele alte şapte zile îl va cerceta preotul din nou; dacă rana va fi palidă şi nu se va fi întins pe piele, preotul îl va declara curat: aceasta-i o bubă, iar cel ce o are îşi va spăla hainele şi va fi curat.
7 Dar dacă buba se va întinde pe piele după ce omul i s-a arătat preotului spre a-l declara curat, el i se va arăta preotului pentru a doua oară,
8 iar preotul îl va cerceta din nou; dacă buba s-a întins pe piele, preotul îl va declara necurat: e

lepră.
191
9 Dacă pe trupul unui om se va ivi semn de lepră, acela să vină la preot.
10 Preotul va cerceta: dacă umflătura de pe piele va fi albă şi părul de pe ea se va fi albit şi dacă-n umflătură creşte carne vie,
11 aceea e lepră învechită pe pielea trupului său; preotul îl va declara necurat şi nu-l va închide, căci este necurat2.
12 Dacă însă lepra va înflori pe piele şi dacă va acoperi lepra toată pielea bolnavului, de la cap până la picioare, cât poate preotul să vadă cu ochii,
13 şi dacă preotul va vedea că lepra a acoperit toată pielea trupului, atunci îl va declara pe bolnav curat, pentru că tot s-a schimbat în alb şi deci este curat3.
14 Dar în ziua când se va ivi pe el carne vie, va fi necurat,
15 iar preotul, văzând carnea vie, îl va declara necurat, căci carnea vie este necurată: e lepră.
16 Iar dacă se va schimba carnea cea vie şi va deveni albă, bolnavul va veni la preot;
17 preotul îl va cerceta: dacă rana s-a schimbat în alb, atunci preotul să-l declare curat, căci e curat.
18 Dacă cineva a avut pe pielea trupului o bubă care s-a vindecat,
19 dar pe locul bubei s-a ivit o umflătură albă sau o pată cu luciu alb-roşiatic, să se arate preotului;
20 preotul îl va cerceta: dacă pata se vede ceva mai adâncă decât pielea şi
2 Semnele leprei sunt atât de evidente, încât nu mai e nevoie de ţinerea bolnavului în carantină.
3 Dacă lepra s-a generalizat, înseamnă că toată crusta albă va cădea de pe corp: semn de vindecare.
dacă părul de pe ea s-a schimbat în alb, preotul îl va declara necurat: aceasta-i lepră înflorită-n bubă.
21 Dacă însă preotul va vedea că părul [de pe rană] nu este alb şi ea nu este mai adâncă decât pielea trupului şi că a devenit palidă, atunci preotul îl va închide pe bolnav timp de şapte zile.
22 Dacă rana se va lăţi tare pe piele, preotul îl va declara necurat: e lepră înflorită-n bubă.
23 Iar dacă pata va sta pe loc şi nu se va lăţi, aceasta-i doar o urmă de bubă; preotul îl va declara curat.
24 Dacă trupul cuiva are pe piele o arsură de foc şi dacă-n locul arsurii vindecate se va ivi o pată lucie roşiaticăalbicioasă sau albă,
25 şi dacă preotul, cercetându-l, va vedea că părul de pe acea pată s-a schimbat în alb şi că pata e adâncită mai jos decât pielea, aceea este lepră înflorită-n arsură; preotul îl va declara necurat, căci e boala leprei.
26 Dacă însă preotul va vedea că părul de pe pată nu este alb şi că ea nu este adâncită mai jos decât pielea şi că a devenit palidă, preotul îl va închide pe timp de şapte zile.
27 Preotul îl va cerceta în cea de a şaptea zi: dacă pata s-a lăţit tare pe piele, preotul îl va declara necurat, că aceea este lepră înflorită-n rană;
28 dar dacă pata stă pe loc şi nu se va lăţi pe piele şi devine palidă, aceea este coaja arsurii, iar preotul îl va declara curat, fiindcă aceea-i o arsură cojită.
29 Dacă la un bărbat sau la o femeie se va ivi semn de lepră pe cap sau pe bărbie,
30 preotul va cerceta semnul: dacă va vedea că pata e mai adâncă decât pie lea
192
şi că părul de pe ea se subţiază-n gălbui, atunci preotul îl va declara necurat, că aceea este chelbe: lepra capului sau lepra bărbiei.
31 Dacă însă preotul, la cercetarea petei de chelbe, va vedea că ea nu este mai adâncă decât pielea şi că părul de pe ea nu este gălbui, atunci preotul îl va închide pe cel cu pata de chelbe timp de şapte zile.
32 În cea de a şaptea zi va cerceta preotul pata: dacă chelbea nu s-a întins şi părul de pe ea nu este gălbui şi nici nu e chelbea mai adâncă decât pielea,
33 atunci [omul] îşi va rade pielea dar fără să-şi radă şi partea chelboasă -, iar preotul îl va închide pe cel cu chelbea pentru alte şapte zile.
34 În cea de a şaptea zi va cerceta preotul chelbea: dacă, după ce [omul] s-a ras, chelbea nu se va fi întins pe piele şi nu se va fi adâncit mai jos decât pielea, preotul îl va declara curat, iar acela, spălându-şi hainele, curat va fi.
35 Dacă însă chelbea i s-a lăţit pe piele după ce el a fost declarat curat
36 şi dacă preotul va vedea că chelbea se lăţeşte pe piele, atunci preotul nici măcar nu va mai

cerceta dacă părul e gălbui: acela e necurat.
37 Dacă însă, dimpotrivă, şi chiar sub ochii lui, chelbea stă pe loc şi se iveşte pe ea păr negru, atunci chelbea s-a vindecat, [omul] e curat, şi curat îl va declara preotul.
38 Dacă un bărbat sau o femeie va avea pe pielea trupului pete lucii, pete albe,
39 şi dacă preotul va vedea că pe pielea trupului aceluia petele lucii bat în alb-palid, aceea e pecingine înflorită pe piele: omul e curat.
40 Dacă cuiva i-a căzut părul de pe cap, acela e un om pleşuv şi e curat.
41 Dacă părul i-a căzut din partea de dinainte a capului, aceea e pleşuvie a frunţii, iar [omul] e curat.
42 Dar dacă pe pleşuvia din partea de dinainte sau de dinapoi se iveşte o rană albă sau roşiatică, înseamnă că pe pleşuvia lui din faţă sau din spate a-nflorit lepra.
43 Preotul îl va cerceta: de va vedea că umflătura rănii de pe pleşuvia lui din faţă sau din spate e de un alb care bate-n roşu, cu aceeaşi înfăţişare ca a leprei de pe pielea trupului,
44 aceasta-nseamnă că omul e lepros: necurat este, iar preotul îl va declara necurat în rana capului său.
45 Leprosul pe care se află o astfel de rană îşi va avea hainele sfâşiate, capul descoperit, o învelitoare-n jurul gurii şi va striga: necurat!4
46 Câte zile va dura pe el o astfel de rană, el e necurat, necurat va fi; va trăi deoparte, locuinţa lui va fi în afara taberei.
47 Dacă boala leprei va fi pe o haină, fie ea haină de lână sau haină de in,
48 sau pe urzeală, sau pe bătătură de in sau de lână, sau pe piele sau pe vreun lucru de piele,
49 şi dacă o pată verzuie sau roşiatică se va ivi pe haină sau pe piele, pe urzeală sau pe bătătură, sau pe vreun lucru de piele, aceea este o rană a leprei şi-i va fi arătată preotului.
4 Literal: „necurat se va chema pe sine". În acest sens, Textul Ebraic e mai explicit, cuvântul „necurat" e repetat. Ca un mort printre cei vii, leprosul va avea semne distinctive, de doliu, se va căina pe sine şi-i va avertiza pe ceilalţi să se ţină la distanţă.

50 Preotul va cerceta pata, iar [lucrul atins de] pată îl va închide pe timp de şapte zile.
51 În cea de a şaptea zi, preotul va cerceta pata: dacă rana se va fi întins pe haină, sau pe urzeală, sau pe bătătură, sau pe piele, sau pe vreun lucru de piele, aceasta este lepră statornică; lucrul e necurat.
52 El va arde haina, sau urzeala, sau bătătura de lână sau de in, sau orice fel de lucru din piele pe care va fi rana, fiindcă aceea este lepră statornică, şi-n foc va fi arsă.
53 Iar dacă preotul va vedea că pata nu s-a întins pe haină, sau pe urzeală, sau pe bătătură, sau pe orice fel de lucru din piele,
54 atunci preotul va porunci ca lucrul pe care s-a ivit pata să fie spălat, apoi îl va închide, a doua oară, pentru şapte zile.
55 Dacă preotul va vedea că, chiar după ce a spălat-o, pata nu şi-a schimbat starea, deşi nu s-a întins, atunci lucrul este necurat: el va fi cu totul ars în foc, căci [lepra] a pătruns în haine sau în urzeală sau în bătătură.
56 Dacă însă preotul va vedea că pata, după spălarea ei, a devenit palidă, atunci preotul o va rupe de la haină, sau din piele, sau din urzeală, sau din bătătură.
57 Iar dacă din nou se va ivi pe haină, sau pe bătătură, sau pe urzeală, sau pe vreun lucru de piele, aceea este lepră înflorită: lucrul pe care s-a ivit pata va fi ars în foc.
58 Dacă însă haina, sau urzeala, sau bătătura, sau lucrul de piele va fi spălat şi [prin spălare] pata de pe el se duce, [lucrul] va fi spălat a doua oară
şi va fi curat.
59 Aceasta este rânduiala pentru pata de lepră ce se va ivi pe haină de lână sau de in, sau pe urzeală, sau pe bătătură, sau pe vreun lucru de piele, în ce priveşte chipul ca ele să fie declarate curate sau necurate".
14
Curăţirea leprei.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Iată legea pentru cel lepros în ziua curăţirii lui: el va fi dus la preot,

3 iar preotul va ieşi afară din tabără; de va vedea preotul că pata de lepră s-a vindecat de pe cel lepros,
4 atunci preotul va porunci să fie luate pentru cel curăţit două păsări vii, curate, lemn de cedru, aţă roşie răsucită şi isop.
5 Preotul va porunci ca una din păsări să fie-njunghiată într-un vas de lut, deasupra unei ape curgătoare.
6 Apoi va lua pasărea cea vie, lemnul de cedru, aţa cea roşie şi isopul, şi le va muia, împreună cu pasărea cea vie, în sângele păsării-njunghiate deasupra apei curgătoare;
7 va stropi de şapte ori pe cel ce s-a curăţit de lepră şi-l va declara curat, iar păsării celei vii îi va da drumul în câmp.
8 Iar cel curăţit să-şi spele hainele, să-şi tundă tot părul, să se îmbăieze-n apă, şi va fi curat. Apoi să intre în tabără, dar timp de şapte zile va locui în afara casei sale.
9 În ziua a şaptea îşi va rade tot părul de pe cap, îşi va rade barba şi sprâncenele; îşi va rade tot părul, îşi va spăla

hainele, îşi va îmbăia trupul în apă, şi va fi curat.
10 În ziua a opta va lua doi miei fără meteahnă, de câte un an, o mieluşea fără meteahnă, de un an, şi trei zecimi dintr-o efă de făină curată, frământată cu untdelemn, pentru prinosul de pâine, şi un log1 de untdelemn.
11 Preotul cel ce face curăţirea îl va duce pe omul ce se curăţeşte, împreună cu [prinoasele] acestea, înaintea Domnului, la intrarea cortului mărturiei;
12 acolo va lua preotul un miel şi-l va aduce drept jertfă pentru vinovăţie, şi logul de untdelemn, şi vor fi acestea aducere înaintea Domnului.
13 Mielul îl va înjunghia în locul unde se-njunghie arderile-de-tot şi jertfele pentru păcat, în loc sfânt; fiindcă jertfa pentru vinovăţie, ca şi jertfa pentru păcat, este a preotului, că-i sfinţenie mare.
14 Preotul va lua apoi din sângele jertfei pentru vinovăţie şi va pune preotul pe pulpa urechii drepte a celui ce se curăţeşte, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă şi pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept.
15 Preotul va lua apoi din logul de untdelemn şi-şi va turna în palma sa cea stângă.
16 Preotul îşi va muia degetul mâinii sale celei drepte în untdelemnul din palma sa cea stângă, şi cu degetul său va stropi de şapte ori cu acest untdelemn înaintea Domnului.
17 Iar untdelemnul rămas în palma sa îl va pune preotul pe pulpa urechii drepte a celui ce se curăţeşte, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă
1 Un log: aproximativ o jumătate de litru.
şi pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept, pe deasupra sângelui din jertfa pentru vinovăţie;
18 iar untdelemnul rămas în palma preotului îl va turna preotul pe capul celui ce se curăţeşte şi se va ruga preotul pentru el înaintea Domnului.
19 Preotul va săvârşi astfel jertfa pentru păcat, se va ruga pentru cel ce a venit să se cureţe de necurăţia lui, şi apoi va-njunghia jertfa arderii-de-tot.
20 Preotul va aduce arderea-de-tot şi prinosul de pâine pe jertfelnic înaintea Domnului; astfel se va ruga preotul pentru acela, iar acela va fi curat.
21 Dacă însă acela va fi sărac şi nu-i va da mâna, va lua doar un miel de un an şi-l va aduce jertfă pentru vinovăţie, ca să se roage pentru el, a zecea parte dintr-o efă de făină frământată cu untdelemn, pentru prinosul de pâine, un log de untdelemn
22 şi două turturele sau doi pui de porumbel, după cum îi va da mâna -: una, jertfă pentru păcat; alta, ardere-de-tot.
23 În cea de a opta zi, spre curăţirea sa le va aduce la preot înaintea Domnului, la uşa cortului mărturiei.
24 Iar preotul, luând mielul de jertfă pentru vinovăţie şi logul de untdelemn, le va aduce prinos înaintea Domnului.
25 Apoi va-njunghia mielul de jertfă pentru vinovăţie; şi va lua preotul din sângele jertfei pentru vinovăţie şi va pune pe pulpa urechii drepte a celui ce se curăţeşte, pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă şi pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept.
26 Din untdelemn va turna preotul în palma sa cea stângă;

27 şi cu degetul mâinii sale drepte de şapte ori va stropi preotul înaintea Domnului cu untdelemn din palma sa cea stângă;
28 şi tot din untdelemnul care este-n palma sa va pune preotul pe pulpa urechii drepte a celui ce se curăţeşte şi pe degetul cel mare de la mâna lui cea dreaptă şi pe degetul cel mare de la piciorul său cel drept, pe locurile [unde-a pus] şi sânge din jertfa pentru vinovăţie;
29 iar untdelemnul care i-a rămas în palmă îl va turna preotul pe capul celui ce se curăţeşte, şi se va ruga preotul pentru el înaintea Domnului.
30 Iar turturelele sau puii de porumbel, după cum îi va fi dat mâna le va aduce:
31 una, jertfă pentru păcat, iar alta, ardere-de-tot, împreună cu prinosul de pâine; şi aşa se va ruga preotul înaintea Domnului pentru cel ce se curăţeşte.
32 Aceasta este legea pentru cel cu rană de lepră şi căruia nu-i dă mâna să aducă tot ce se cere pentru curăţirea sa".
33 Şi a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
34 „După ce veţi intra în ţara Canaaneenilor, pe care Eu am să v-o dau vouă ca moştenire, şi dacă voi aduce rană de lepră în casele din ţara moştenirii voastre,
35 atunci stăpânul casei îi va da de veste preotului, zicând: în casa mea s-a ivit ceva ce seamănă cu o pată [de lepră].
36 Atunci preotul va porunci ca acea casă să fie golită mai înainte de a intra el, preotul, să cerceteze pata, pentru ca nimic din ceea ce este în casă să nu devină necurat, după care preotul va intra să cerceteze casa.
37 El va cerceta pata de pe pereţii casei: dacă pata i se arată a avea petice verzui sau roşiatice adâncite-n perete,
38 el va ieşi din casă pân' la uşa casei şi va închide casa pentru şapte zile.
39 În cea de a şaptea zi se va întoarce preotul şi va cerceta casa: de va vedea că pata s-a întins pe pereţii casei,
40 preotul va porunci să fie scoase pietrele pe care este boala2, să fie aruncate afară din oraş, la loc necurat,
41 casa să fie răzuită pe dinlăuntru, de jur-împrejur, iar tencuiala-răzătură să fie aruncată afară din oraş, la loc necurat.
42 Vor aduce apoi alte pietre cioplite şi le vor pune în locul pietrelor [celor dintâi], şi vor lua altă tencuială şi vor tencui casa.
43 Dacă boala se va ivi din nou şi va pătrunde în casă după ce s-au scos pietrele şi după ce casa a fost răzuită şi tencuită,
44 atunci preotul va veni din nou: dacă va vedea că boala s-a răspândit în casă, aceasta-nseamnă că-n casă-i lepră statornică; [aşadar], e necurată.
45 Casa aceea va fi dărâmată, iar pietrele, lemnul şi toată tencuiala ei să fie scoase afară din oraş, la loc necurat.
46 Cel ce va intra în casa aceea pe durata-n care va fi închisă, acela necurat va fi până seara;
47 cel ce va dormi în casă, să-şi spele hainele, şi necurat va fi până seara; cel
2 În funcţie de context, unul şi acelaşi cuvânt, afe, poate însemna „semn", „pată", „rană" sau „plagă", „boală" şi chiar, de-a dreptul, „lepră".

ce va mânca în casă, să-şi spele hainele, şi necurat va fi până seara.
48 Dacă însă preotul intră şi vede că boala nu s-a întins în casă după ce casa a fost din nou tencuită, preotul o va declara curată, căci boala a trecut.
49 El va lua, spre curăţirea casei, două păsări vii, curate, lemn de cedru, aţă roşie răsucită şi isop;
50 va-njunghia o pasăre într-un vas de lut, deasupra unei ape curgătoare.
51 Va lua lemnul de cedru, aţa, isopul şi pasărea vie şi le va muia în sângele păsării înjunghiate deasupra apei curgătoare şi va stropi casa de şapte ori.
52 Şi va curăţi astfel casa cu sângele păsării, cu apă curgătoare, cu pasărea cea vie, cu lemnul cel de cedru, cu aţa roşie răsucită şi cu isop,
53 iar păsării celei vii îi va da drumul în afara cetăţii, la câmp; şi se va ruga pentru casă, iar ea curată va fi.

54 Aceasta este legea pentru orice pată de lepră şi pentru chelbe,
55 pentru lepra de pe haine şi pentru cea de pe case,
56 pentru umflături, pecingine şi pete lucii,
57 ca să se ştie ziua-n care [cineva] e necurat şi ziua-n care va să fie curăţit; aceasta-i legea pentru lepră".
15
Rânduieli pentru necurăţia bărbaţilor şi a femeilor.
1 Şi a grăit Domnul către Moise şi către Aaron, zicând:
2 „Grăieşte către fiii lui Israel şi spune-le: Când un bărbat, oricare-ar fi el, vaavea scurgere din trupul său1, scurgerea lui este necurată.
3 Iată care este legea privitoare la necurăţia lui: fie că din trup se face scurgere de sământă, fie că ea s-a oprit a se mai scurge din trup, aceasta-i necurăţie într-însul pe toată durata scurgerii ei din trup sau a încetării de a se mai scurge; necurăţie îi este.
4 Orice pat pe care va dormi cel ce are scurgere este necurat; tot lucrul pe care va şedea cel ce are scurgere este necurat.
5 Omul care se va atinge de patul aceluia îşi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara.
6 Cel ce şade pe lucrul pe care-a şezut cel ce are scurgere, acela-şi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara.
7 Cel ce se va atinge de trupul celui ce are scurgere îşi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara.
8 Dacă cel ce are scurgere va scuipa pe cel curat, acesta-şi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara.
9 Oricare din şeile pe care va călări cel ce are scurgere, necurată va fi până seara.
10 Tot cel ce se atinge de câte-au fost sub acela, necurat va fi până seara; iar cel ce le va ridica, îşi va spăla hainele,
1 Întregul capitol 15 se ocupă cu eliminările, normale sau patologice, din sistemul genital al omului. Ceea ce pare a fi doar o problemă de igienă corporală este, în realitate, legiferarea comportamentului uman în sfera de taină a vieţii înseşi: fecunditatea şi reproducerea. De aici, caracterul sacral al tuturor acestor interdicţii formale şi prescripţii rituale.

se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara.
11 Cel ce va fi atins de cel ce are scurgere fără ca acela să-şi fi spălat mâinile cu apă, îşi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara.
12 Vasul de lut de care s-a atins cel ce are scurgere, va fi spart; vasul de lemn va fi spălat cu apă, şi curat va fi.
13 Iar când cel ce are scurgere se va curăţi de scurgerea sa, să-şi socotească şapte zile pentru curăţirea sa; el îşi va spăla hainele, îşi va îmbăia trupul în apă2, şi curat va fi.
14 În cea de a opta zi va lua cu sine două turturele sau doi pui de porumbel -, le va aduce-n faţa Domnului, la uşa cortului mărturiei, şi i le va da preotului;
15 iar preotul le va jertfi: una, pentru păcat, iar una, ardere-de-tot; astfel se va ruga preotul pentru el înaintea Domnului, pentru scurgerea lui.
16 Dacă un om va avea descărcare seminală-n timpul somnului, îşi va îmbăia întregul trup în apă, şi necurat va fi până seara.
17 Orice haină şi orice piele atinsă de scurgerea seminală va fi spălată cu apă, şi necurată va fi până seara.
18 Dacă o femeie se va culca cu un bărbat şi el va avea descărcare de sământă, fiecare din ei se va îmbăia în apă, şi necuraţi vor fi până seara.
19 Când o femeie are curgere de sânge curgerea [firească] din trupul său -, timp de şapte zile va rămâne în necurăţia ei. Tot cel ce se va atinge de ea, necurat va fi până seara.
20 Tot lucrul pe care se va culca ea în
2 În unele manuscrise (ebraice şi greceşti): „în apă curgătoare".
timpul necurăţiei va fi necurat, şi tot lucrul pe care va şedea, necurat va fi.
21 Tot cel ce se va atinge de patul ei îşi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până

seara.
22 Tot cel ce se va atinge de vreun lucru pe care a şezut ea, îşi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara.
23 Iar de se va atinge cineva de ceva din patul ei sau de lucrul pe care a şezut ea, acela necurat va fi până seara.
24 De se va culca cineva cu ea, necurăţia ei îl va atinge şi pe el; necurat va fi el timp de şapte zile, şi orice pat pe care va dormi, necurat va fi.
25 Dacă femeia va avea curgere de sânge timp de mai multe zile, şi nu în timpul necurăţiei sale [fireşti], sau dacă ea are curgere în prelungirea necurăţiei sale [fireşti], atunci, în tot timpul cât îi va curge necurăţia, ea va fi necurată ca şi în timpul necurăţiei sale [fireşti].
26 Orice pat pe care va dormi în timpul curgerii ei va fi necurat aşa cum e patul în timpul necurăţiei sale [fireşti], şi orice lucru pe care va şedea ea va fi necurat aşa cum necurat este în timpul necurăţiei sale [fireşti].
27 Tot cel ce se va atinge de acel [lucru], necurat va fi; el îşi va spăla hainele, îşi va îmbăia trupul în apă, şi necurat va fi până seara.
28 Când ea va fi curăţită de curgerea ei, să-şi socotească şapte zile, şi după aceea curată va fi.
29 În cea de a opta zi va lua cu sine două turturele sau doi pui de porumbel şi i le va aduce preotului, la uşa cortului mărturiei;
198
30 iar preotul le va jertfi: una, pentru păcat, iar una, ardere-de-tot; şi astfel se va ruga preotul în faţa Domnului pentru ea, pentru curgerea ei cea necurată.
31 Aşa să-i feriţi pe fiii lui Israel de necurăţenia lor, ca să nu moară ei în propria lor necurăţie prin aceea că-Mi spurcă locaşul care este-n mijlocul lor.
32 Aceasta este legea pentru cel ce are scurgere, sau pentru cel ce are descărcare seminală care-l face necurat,
33 sau pentru aceea care-i bolnavă-ntru necurăţia ei [firească]; adică pentru oricine, bărbat sau femeie, care are o curgere, ca şi pentru bărbatul ce se culcă cu o femeie în stare de necurăţie”.
16
Ziua cea mare a ispăşirii.
1 Domnul a vorbit cu Moise după moartea celor doi fii ai lui Aaron, cei ce muriseră pentru că au adus foc străin în faţa Domnului.
2 Şi a zis Domnul către Moise: „Spune-i lui Aaron, fratele tău, să nu intre oricând în locaşul cel sfânt de după perdea1, în faţa acoperământului ispăşirii2 ce se află pe chivotul mărturiei, dacă el vrea să nu moară; căci Eu Mă voi arăta în nor deasupra acoperământului ispăşirii.
3 Iată cum anume va intra Aaron în locaşul cel sfânt: cu un tăuraş ca jertfă pentru păcat, şi cu un berbec pentru ardere-de-tot.
1 Perdeaua care, în cortul mărturiei, despărţea sfânta de sfânta-sfintelor; catapeteasma.
2 Pentru ilasterion vezi nota de la Iş 25, 17, ca şi pe aceea de la Rm 3, 25. În cort, ilasterion era un acoperământ; în templu va deveni o masă.
4 El se va îmbrăca în tunica de in sfinţit, va purta pe trup pantaloni de in, încins va fi cu brâu de in, şi tiară de in va avea pe cap; acestea sunt veşminte sfinte: el îşi va îmbăia tot trupul în apă, şi numai aşa să se îmbrace cu ele.
5 Iar de la obştea fiilor lui Israel, din turma lor va lua doi ţapi ca jertfă pentru păcat şi un berbec pentru arderea-de-tot.
6 Aaron va aduce tăuraşul ca jertfă pentru propriul său păcat, şi astfel se va ruga pentru sine şi pentru casa sa3.
7 Apoi va lua cei doi ţapi şi-i va pune-n faţa Domnului, la uşa cortului mărturiei.
8 Aaron va arunca sorţi asupra celor doi ţapi: un sorţ pentru cel menit Domnului şi un sorţ pentru cel menit lui Ducă-se-pe-pustii4.
3 Prin „casa sa” se înţelege aici nu atât familia lui Aaron, cât întregul cin preoţesc (Aaron şi urmaşii săi întru preoţie).
4 Traducem prin „Ducă-se-pe-pustii” literalul apopompaios = „cel menit (făcut, ales) să fie alungat”. La rândul său, acesta îl traduce pe ebraicul azazel, cuvânt enigmatic, folosit de numai patru ori în cărţile canonice ale Vechiului Testament: o dată aici, de două ori în v. 10 şi o dată în v.

26; Vulgata îl redă prin emissarius = „cel trimis”. În absolut toate vechile traduceri ale Textului Ebraic (Septuaginta, Vulgata, Aquila, Symachus), echivalentul lui azazel e întemeiat pe ideea că termenul e un determinativ al ţapului (pe care s-a aruncat sorţul): cel ce urmează să fie alungat. Exegeţi moderni ai Leviticului (printre care şi Ion V. Georgescu) opinează că termenul Azazel desemnează numele unui demon care locuieşte în pustie (sălaşul diavolilor) şi căruia ţapul va trebui să-i ducă înapoi povara păcatelor pe care acela le-a inspirat. Obiecţia că o astfel de lectură ar sugera o concepţie dualistă (Dumnezeu-Diavol), cu totul străină monoteismului iudaic, e amendată prin observaţia că ţapul a fost mai întâi adus „în faţa Domnului” (v. 10) şi că, prin urmare, ţapul destinat lui Azazel nu reprezintă o alternativă, ci o decizie a lui Dumnezeu, cu ştirea şi îngăduinţa Căruia operează-n lume Satana (vezi cazul lui Iov, dar şi Fc 3). Acesta deci ar fi primul text care dezvăluie existenţa unei demonologii a Vechiului Testament.

9 Va lua Aaron ţapul cel sortit Domnului şi-l va aduce jertfă pentru păcat,
10 iar ţapul asupra căruia a căzut sorţul: „al lui Ducă-se-pe-pustii” îl va pune viu înaintea Domnului, ca să se roage asupră-i şi să-i dea drumul în pustie; în pustiu îl va lăsa să plece 5.
11 Aaron va aduce apoi tăuraşul de jertfă pentru propriul său păcat şi se va ruga pentru sine şi pentru casa sa; va înjunghia tăuraşul de jertfă pentru păcatul său.
12 Va lua cărbuni aprinşi de pe jertfelnicul cel de dinaintea Domnului, o cădelniţă plină, şi tămâie pisată mărunt, binemirositoare, două mâini pline, şi le va aduce înlăuntrul perdelei6;
13 va pune tămâia pe focul cel de dinaintea Domnului, iar norul de fum va acoperi acoperământul ispăşirii, cel ce se află pe chivotul mărturiei; şi astfel el nu va muri.
14 Va lua apoi din sângele tăuraşului, şi cu degetul său va stropi spre răsărit, peste acoperământul ispăşirii; iar în faţa acoperământului ispăşirii va stropi de şapte ori cu sânge, el, cu degetul său.
15 Va înjunghia apoi în faţa Domnului ţapul de jertfă pentru păcatul poporului; sângele i-l va duce înlăuntrul perdelei, iar cu sângele acela va face ceea ce a făcut şi cu sângele tăuraşului, stropind cu el pe acoperământul ispăşirii şi-n faţa acoperământului.
5 „A lăsa (să plece)” îl traduce aici pe afiemi, folosit în Levitic cu sensul de a trece cu vederea păcatele cuiva; a le ierta.
6 Adică în sfânta-sfintelor.
16 Aşa se va ruga el în locaşul cel sfânt pentru necurăţia fiilor lui Israel, pentru nelegiuirile lor şi pentru toate păcatele lor. Aşa va face el şi pentru cortul mărturiei, cel ce se află în mijlocul necurăţiei lor.
17 Nici un om nu va fi în cortul mărturiei, de când va intra el să se roage în locaşul cel sfânt şi până va ieşi. Aşa se va ruga el pentru sine, pentru casa sa şi pentru toată obştea fiilor lui Israel.
18 Apoi va ieşi la jertfelnicul cel de dinaintea Domnului şi se va ruga pentru el; şi va lua din sângele tăuraşului şi din sângele ţapului şi va unge coarnele jertfelnicului de jur-împrejur;
19 şi de şapte ori cu degetul său va stropi cu sânge şi-l va curăţi de necurăţiile fiilor lui Israel şi-l va sfinţi.
20 Iar după ce va sfârşi să se roage pentru locaşul cel sfânt, pentru cortul mărturiei şi pentru jertfelnic, va face curăţirea preoţilor; şi va aduce ţapul cel viu,
21 şi Aaron îşi va pune mâinile pe capul ţapului celui viu şi va mărturisi asupra lui toate fărădelegile fiilor lui Israel, toate nedreptăţile şi toate păcatele lor; şi punându-le pe acestea pe capul ţapului, îl va trimite-n pustie printr-un om anume.
22 Şi ţapul va purta asupră-şi în pământ neumblat toate nelegiuirile lor; şi vor lăsa ţapul slobod în pustie.
23 După aceea va intra Aaron în cortul mărturiei şi-şi va dezbrăca tunica de in cu care se îmbrăcase la intrarea în locul cel sfânt, şi o va lăsa acolo;
24 în locul cel sfânt îşi va îmbăia trupul în apă, îşi va îmbrăca haina sa şi, ieşind, va săvârşi arderea-de-tot pentru sine şi arderea-de-tot pentru popor,

şi astfel se va ruga pentru sine şi pentru casa sa şi pentru popor, ca şi pentru preoţi.
25 Iar grăsimea jertfei pentru păcat o va arde pe jertfelnic.
26 Cel ce a lăsat în pustie ţapul sortit să fie lăsat, îşi va spăla hainele, îşi va îmbăia trupul în apă şi numai atunci va intra în tabără.

27 Iar viţelul de jertfă pentru păcat şi ţapul de jertfă pentru păcat, al căror sânge a fost adus înlăuntru pentru curăţirea locaşului sfânt, vor fi scoşi afară din tabără şi-n foc vor fi arse pielea, carnea şi necurăţenia lor.
28 Cel ce le va arde îşi va spăla hainele, îşi va îmbăia trupul în apă, şi numai după aceea va intra în tabără.
29 Aceasta va fi pentru voi lege veşnică: în luna a şaptea, în ziua a zecea a lunii, să vă smeriţi sufletele şi nici o muncă să nu faceţi, nici băştinaşul şi nici străinul care s-a aşezat între voi,
30 căci în ziua aceasta se face rugăciune de ispăşire pentru voi ca să vă curăţiţi de toate păcatele voastre, şi curaţi veţi fi înaintea Domnului.
31 Aceasta va fi pentru voi ziua zilelor de odihnă: vă veţi smeri sufletele. Aceasta-i lege veşnică.
32 Rugăciunea [de ispăşire] o va face preotul care a primit ungerea şi ale cărui mâini îl învrednicesc să slujească după tatăl său7. El se va îmbrăca în haina de in, cu haina cea sfântă;
33 el se va ruga în sfânta-sfintelor, el va face curăţirea cortului mărturiei şi a jertfelnicului, el se va ruga pentru preoţi şi pentru toată obştea.
7 Textul exprimă caracterul ereditar al funcţiei de mare-preot (arhiereu).
34 Aceasta va fi pentru voi lege veşnică: fiilor lui Israel li se vor face rugăciuni de ispăşire pentru păcatele lor; o dată pe an se vor face", aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
17
Locul jertfelor. Oprirea de a mânca sânge.
1 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:1
2 „Vorbeşte lui Aaron şi fiilor săi şi tuturor fiilor lui Israel şi spune-le: Iată cuvântul pe care l-a poruncit Domnul, zicând:
3 Orice om dintre fiii lui Israel sau dintre străinii ce s-au lipit de voi care va înjunghia bou sau oaie sau capră în tabără, sau care va înjunghia afară din tabără,
4 şi nu le va înfăţişa înaintea cortului mărturiei spre a le aduce ardere-de-tot sau jertfă de mulţumire plăcută Domnului, cu miros de bună mireasmă; sau care le va înjunghia afară din tabără şi nu le va aduce la uşa cortului mărturiei spre a face din ele jertfă Domnului înaintea locaşului Domnului, omul acela va fi socotit ca un vărsător de sânge: sânge a vărsat, pieri-va sufletul aceluia din poporul său.2
1 În studiile introductive asupra Leviticului, capitolele 17-26 sunt cunoscute drept „Legea sfinţeniei", din pricina structurii lor compacte în jurul unei idei centrale. Sfinţenia lui Dumnezeu constă îndeosebi în transcendenţa şi inaccesibilitatea Lui: sfinţenia omului este derivată din aceea a lui Dumnezeu în măsura în care omul se apropie de El, Îi îndeplineşte prescripţiile rituale şi păzeşte legea morală.
2 Sacrificarea unui animal în afara ritualului era taxată drept crimă.

5 Aceasta, pentru ca fiii lui Israel, în loc să-şi înjunghie jertfele în câmp, să I le aducă Domnului la uşa cortului mărturiei, la preot, şi să I le-njunghie Domnului ca jertfă de mulţumire.
6 Şi va stropi preotul cu sânge jertfelnicul de jur-împrejur, înaintea Domnului, la uşa cortului mărturiei, iar grăsimea o va arde întru miros de bună mireasmă Domnului.
7 Ei nu-şi vor mai înjunghia jertfele pentru [idolii cei] găunoşi3, după care umblă desfrânându-se4. Aceasta să vă fie vouă lege veşnică întru neamurile voastre.
8 Mai spune-le: Dacă un om dintre fiii lui Israel sau dintre fiii străinilor care locuiesc între ei va face ardere-de-tot sau jertfă
9 şi nu o va aduce la uşa cortului mărturiei spre a o jertfi Domnului, omul acela va fi stârpit din poporul său.
10 Dacă un om dintre fiii lui Israel sau dintre străinii care locuiesc între voi va mânca orice fel de sânge, Îmi voi întoarce faţa Mea împotriva celui ce va mânca sânge şi-l voi stârpi din poporul său;
11 căci viaţa oricărui trup este în sângele său, iar Eu vi l-am dat pentru jertfelnic, pentru ca el să fie ispăşire sufletelor voastre; căci sângele este cel ce se roagă pentru ispăşirea sufletului5.
3 Entităţi nefolositoare, fără conţinut, pline de deşertăciune. Termenul ebraic sugerează ideea de ţap, catâr, ipostază a zeului Pan.
4 Deoarece Domnul era, prin excelenţă, mirele poporului lui Israel, închinarea la idoli era calificată ca desfrânare. Vezi şi Iş 34, 15-16.

5 Ca principiu vital, sângele Îi aparţine lui Dumnezeu, Creatorul vieţii: ca atare, el devine mijlocul prin care Dumnezeu îi oferă omului posibilitatea de a se purifica.
12 De aceea le-am spus fiilor lui Israel: nimeni din voi să nu mănânce sânge, şi nici străinul care locuieşte-ntre voi să nu mănânce sânge.
13 Şi oricine dintre fiii lui Israel sau dintre străinii care locuiesc la voi va vâna fiară sau pasăre care se mănâncă, acela să-i verse sângele şi să-l acopere cu pământ.
14 Căci viaţa oricărui trup este în sângele său, şi le-am spus fiilor lui Israel: Să nu mâncaţi sângele nici unui trup, pentru că sângele este viaţa oricărui trup: oricine-l mănâncă va fi stârpit.
15 Tot omul băştinaş ori străin care va mânca mortăciune sau animal sfâşiat de fiară, acela îşi va spăla hainele, se va îmbăia în apă, şi necurat va fi până seara, după care va fi curat;
16 dar de nu-şi va spăla hainele şi nu-şi va îmbăia trupul în apă, nelegiuire va purta asupră-şi".
18
Oprirea însoţirilor nelegiuite.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte-le fiilor lui Israel şi spune-le: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru1.
3 După datinile pământului Egiptului, în care-aţi rătăcit, să nu faceţi; după datinile pământului Canaanului, în care-am să vă duc, să nu faceţi; nici după rânduielile lor să nu umblaţi.
1 Această formulă, prin care Dumnezeu-Iahve Îşi reafirmă suprema Sa autoritate asupra fiilor lui Israel, va fi repetată ritmic de-a lungul capitolelor 18-26.

4 Ci rânduielile Mele le veţi plini şi poruncile Mele le veţi păzi şi-ntru ele veţi umbla: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
5 Păziţi toate poruncile Mele şi toate rânduielile Mele; pe ele să le ţineţi, căci omul care le plineşte viu va fi-ntru ele: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
6 Nimeni să nu se apropie de vreo rudă de sânge cu gândul de a-i descoperi goliciunea. Eu sunt Domnul!
7 Goliciunea tatălui tău şi goliciunea mamei tale să n-o descoperi; ea este mama ta: goliciunea să nu i-o descoperi!
8 Goliciunea femeii tatălui tău să n-o descoperi: e goliciunea tatălui tău!
9 Goliciunea surorii tale, a fiicei tatălui tău sau a fiicei mamei tale fie că s-a născut în casă, fie în afara ei să n-o descoperi.
10 Goliciunea fiicei fiului tău sau a fiicei fiicei tale să n-o descoperi: goliciunea lor e propria ta goliciune.
11 Goliciunea fiicei femeii tatălui tău să n-o descoperi: soră-ţi este după tată, să nu-i descoperi goliciunea.
12 Goliciunea surorii tatălui tău să n-o descoperi: e ruda tatălui tău.
13 Goliciunea surorii mamei tale să n-o descoperi: e ruda mamei tale.
14 Goliciunea fratelui tatălui tău să n-o descoperi şi la femeia lui să nu intri, pentru că rudă-ţi este.
15 Goliciunea nurorii tale să n-o descoperi: este femeia fiului tău, să nu-i descoperi goliciunea.
16 Goliciunea femeii fratelui tău să n-o descoperi: e goliciunea fratelui tău.
17 Goliciunea unei femei şi pe a fiicei sale să nu le descoperi; pe fiica fiului ei şi pe fiica fiicei sale să nu le iei spre a le descoperi goliciunea, că sunt rudele tale; aceasta-i nelegiuire.
18 Să nu iei ţiitoare pe sora femeii tale spre a-i descoperi goliciunean timp ce aceasta-i încă vie.
19 Să nu te apropii de femeie spre a-i descoperi goliciunea în vremea regulii ei.
20 Şi cu femeia aproapelui tău să nu te culci trupeşte, ca să te spurci cu ea.
21 Pe nici unul din copiii tăi să nu-l dai spre slujire lui Moloh2, ca să nu pângăreşti numele Meu cel sfânt. Eu sunt Domnul!
22 Să nu te culci cu bărbat ca şi cum te-ai culca cu o femeie; aceasta-i urâciune.
23 Nici cu dobitoc să nu te culci, ca să nu devii spurcat; nici femeia să nu stea la dobitoc ca să se-mpreuneze cu el; aceasta-i urâciune.
24 Să nu vă întinaţi cu nimic din acestea, căci cu toate acestea s-au întinat păgânii pe care Eu îi izgonesc de dinaintea feţei voastre.
25 că s-a spurcat pământul3, Eu le-am pedepsit nelegiuirile, iar pământul i-a
2 Ebraicul Molech însemna „rege", dar era scris în aşa fel încât vocalele anume aşezate între

consoane să-i schimbe lectura şi sensul în „lucru de ruşine”. Septuaginta preferă să-l traducă în sensul primar: „domn”. Moloh era un zeu al Canaaneenilor, căruia i se sacrificau copii prin aruncarea lor în foc, ritual interzis foarte limpede în 20, 2-5. O astfel de jertfă adusă unui asemenea „domn” însemna o trădare a singurului Domn: Dumnezeul lui Israel.
3 E vorba de pământul (ţara) Canaanului, spurcat de păgânii pe care Domnul îi va alunga spre a le face loc fiilor lui Israel (vezi v. 3). Dreptul de proprietate are un temei moral: moşteneşte doar cel ce este vrednic de moştenire. Înţelesul însă poate fi mult mai larg, aşa cum îl va descoperi Iisus Hristos vorbind despre Împărăţia lui Dumnezeu.

urât 4 pe cei ce-l locuiesc.
26 Dar voi să păziţi toate legile Mele şi toate poruncile Mele, şi nimic să nu faceţi din toate ticăloşiile acestea, nici băştinaşul, nici străinul care trăieşte între voi.
27 Că toate urâciunile acestea le-au făcut oamenii pământului care-au fost înainte de voi: şi s-a spurcat pământul.
28 Aceasta, pentru ca nu cumva şi pe voi să vă urască pământul atunci când îl veţi întina, aşa cum a urât neamurile de dinainte de voi.
29 Fiindcă tot cel ce va săvârşi ceva din toate spurcăciunile acestea, acel suflet care le va face stârpit va fi din poporul său.
30 Aşadar, păziţi poruncile Mele şi nimic să nu faceţi din obiceiurile cele spurcate, aşa cum au făcut cei de dinaintea voastră, nici să vă întinaţi întru ele: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!”
19
Porunci pentru viaţa de fiecare zi.
1 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte la toată obştea fiilor lui Israel şi spune-le: fiţi sfinţi, că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru!
3 Fiecare să se teamă de tatăl său şi de mama sa, iar zilele Mele de odihnă să le păziţi: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
4 În Textul Ebraic: i-a vărsat; i-a scuipat afară; i-a vomat.
4 Nu vă-nturnaţi către idoli, iar dumnezei turnaţi să nu vă faceţi: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
5 De veţi aduce Domnului jertfă de mulţumire, să o aduceţi de bunăvoie;
6 s-o mâncaţi în ziua jertfirii, precum şi a doua zi, iar ce va rămâne pentru a treia zi să ardeţi cu foc;
7 dar de va mânca cineva a treia zi: spurcată este, şi primită nu va fi;
8 cel ce va mânca, păcat va purta asupră-şi, că a spurcat lucrul cel sfânt al Domnului: sufletul acela stârpit va fi din poporul său.
9 Când vă veţi secera holdele-n ţara voastră, marginea holdei să n-o seceraţi pân’ la capăt, iar ceea ce cade din secera ta să nu aduni;
10 nici via ta să n-o culegi a doua oară, şi nici broboanele viei tale să nu le aduni; lasă-le pe acestea săracului şi străinului: Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău.
11 Să nu furaţi, să nu minţiţi, şi nimeni să nu-şi înşele aproapele.
12 Să nu vă juraţi strâmb pe numele Meu şi să nu pângăriţi numele cel sfânt al Dumnezeului vostru: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.
13 Să nu nedreptăţeşti pe aproapele şi să nu-l jefuieşti; plata simbriaşului tău să nu doarmă la tine pâna doua zi.
14 Pe surd să nu-l grăieşti de rău, în calea orbului să nu puipiatră de poticnire; teme-te de Domnul, Dumnezeul tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău.
15 La judecată să nu fiţi nedrepţi; nu căta la faţa săracului, iar faţa celui puternic n-o lăuda, ci-ntru dreptate să-l judeci pe aproapele tău.
16 Să nu umbli cu vicleşug în neamul tău, nici să te ridici asupra sângelui

aproapelui tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
17 Să nu-l urăşti pe fratele tău în inima ta; îl vei mustra însă pe aproapele tău, ca nu cumva din pricina lui să porţi asupră-ţi păcat.
18 Să nu te răzbuni cu mâna ta şi să nu porţi pică pe fiii poporului tău, ci să-l iubeşti pe aproapele

tău ca pe tine însuţi: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
19 Voi să păziţi legea Mea! În cireada ta să nu-mpreunezi [vite de] două soiuri; ogorul tău să nu-l semeni deodată cu două soiuri de seminţe; cu haină ţesută din două soiuri de fire să nu te îmbraci1.
20 De se va culca cineva trupeşte cu o femeie care e roabă, dar care e logodită cu un alt bărbat şi încă nerăscumpărată sau căreia încă nu i s-a dat libertatea, cercetare se va face asupră-le; dar nu vor fi daţi morţii, pentru că ea nu era liberă;
21 dar el Îi va aduce Domnului, la uşa cortului mărturiei, jertfă de vinovăţie: un berbec va aduce, ca jertfă pentru vina sa;
22 preotul se va ruga pentru el, pentru păcatul său, aducând berbecul înaintea Domnului, iar păcatul pe care l-a făcut îi va fi iertat.
23 Când veţi intra în ţara pe care v-o dă vouă Domnul, Dumnezeul vostru, şi când veţi fi sădit tot felul de pomi pentru hrană, necurăţia lor s-o curăţiţi împrejur2:
1 E posibil ca aceste interdicţii (de altfel, nemotivate) să se refere la unele practici magice care cultivau amestecuri dintre cele mai ciudate. Ele însă, în mod sigur (vezi începutul versetului), se constituie într-o metaforă pentru puritatea omogenă a legii lui Dumnezeu.
necurată va fi roada lor pentru voi timp de trei ani; să n-o mâncaţi;
24 în anul al patrulea toată roada lor va fi sfântă, prinos de laudă Domnului;
25 iar în anul al cincilea veţi mânca din roada lor, şi astfel rodirea lor o veţi îmbelşuga: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
26 Să nu mâncaţi pe munţi3, nici să descântaţi, nici în zborul păsărilor să ghiciţi4.
27 Să nu vă-ncreţiţi părul capului, nici să vă stricaţi faţa bărbii.
28 În trupul vostru să nu faceţi tăieturi pentru sufletele morţilor, nici să scrieţi pe voi cu împunsături de ac; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
29 Să nu-ţi pângăreşti fiica, făcând din ea o desfrânată, ca nu cumva pământul să cadă-n desfrânare şi ca nu cumva pământul să se umple de fărădelege.
30 Zilele Mele de odihnă le veţi păzi, de locaşul Meu cel sfânt vă veţi teme: Eu sunt Domnul!
31 Să nu alergaţi la cei ce cheamă morţii5, pe la vrăjitori să nu umblaţi, fiindcă ei vă întinează; Eu sunt Domnul,
2 În Versiunea Ebraică: „roada lor s-o socotiţi netăiată-mprejur” (adică necurată, asemenea păgânilor).
3 Ebr.: „Să nu mâncaţi cu sânge”; sau: „să nu mâncaţi deasupra sângelui”. „A nu mânca pe munţi” poate fi o aluzie la vulturul care-şi sfâşie prada sus, pe înălţimea stâncilor; dar, în context, se poate referi şi la anume ritualuri magice.
4 A ghici în zborul păsărilor era practica augurilor.
5 Literal: „la ventriloci”; la cei ce vorbesc din pântece, nefiresc, ca din altă lume. Termenul ebraic se poate referi atât la spiritele care sunt chemate, cât şi la necromanţii care le invocă prin mediumnitate. Practicarea spiritismului e condamnată şi în 20, 27; Dt 18, 11; 1 Rg 28, 7-20; 4 Rg 21, 6; 23, 24; Is 8, 19; 19, 3; 29, 4; 1 Par 10, 13; 2 Par 33, 6.

Dumnezeul vostru!
32 Înaintea celui cărunt să te scoli, să cinsteşti faţa bătrânului şi să te temi de Domnul, Dumnezeul tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
33 De se va aşeza vreun străin în ţara voastră, să nu-l strâmtoraţi.
34 Străinul care s-a aşezat la voi să vă fie ca un băştinaş de-al vostru; să-l iubeşti ca pe tine însuţi, că şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
35 Să nu faceţi nedreptate, fie la judecată, fie la măsurat, fie la cântărit, fie la turnat.
36 Cântarul vostru să fie drept, greutăţile drepte, efa dreaptă şi hinul drept: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am scos din ţara Egiptului.
37 Să păziţi legea Mea întreagă, toate rânduielile Mele, şi să le pliniţi: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!”
20
Păcate şi pedepse.
1 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:
2 „Spune-le fiilor lui Israel: dacă cineva dintre fiii lui Israel şi dintre străinii care trăiesc printre

Israeliţi va da pe careva din copiii săi lui Moloh1, acela să fie dat morţii: neamul băştinaşilor să-l ucidă cu pietre.
3 Iar Eu Îmi voi întoarce faţa împotriva omului aceluia şi-l voi stârpi din poporul său, pentru că a dat pe vreunul din copiii săi lui Moloh, aşa încât locul Meu cel sfânt să-l întineze şi numele Meu cel sfânt să-l necinstească.
1 Pentru „Moloh" vezi nota de la 18, 21.
4 Iar dacă oamenii pământului îşi vor închide ochii asupra acelui om care va fi dat pe cineva din copiii săi lui Moloh,
5 Eu faţa Mi-o voi întări atât împotriva acelui om cât şi-mpotriva neamului său şi-i voi stârpi din poporul său pe el şi pe toţi cei ce într-un gând cu el se unesc să se desfrâneze cu idolii lui Moloh.
6 Dacă vreun suflet va alerga la cei ce cheamă morţii sau la vrăjitori ca să se desfrâneze după ei, Eu îmi voi întări faţa împotriva sufletului aceluia şi-l voi stârpi din poporul său.
7 Sfinţi veţi fi voi, fiindcă sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru.
8 Păziţi rânduielile Mele şi pliniţi-le: Eu sunt Domnul, Cel ce vă sfinţeşte!
9 Cel ce va blestema2 pe tatăl său sau pe mama sa să fie dat morţii; de vreme ce a blestemat pe tatăl său sau pe mama sa, vinovat este.
10 Omul care va săvârşi adulter cu femeie măritată, adică cel ce săvârşeşte adulter cu femeia aproapelui său, acela să fie dat morţii, el, adulterul, dar şi ea, adultera.
11 Cel ce se va culca cu femeia tatălui său, acela goliciunea tatălui său a descoperit-o; amândoi să fie omorâţi, căci [amândoi] sunt vinovaţi.
12 De se va culca cineva cu nora sa, amândoi să fie omorâţi: s-au purtat ca nişte păgâni, aşa că sunt vinovaţi.
13 De se va culca cineva cu bărbat ca şi cum s-ar culca cu o femeie, amândoi au săvârşit urâciune: vor fi omorâţi, că vinovaţi sunt.
14 Dacă cineva îşi va lua femeie, dar şi pe mama ei de femeie, aceasta-i nelegiuire; cu foc să fie arşi, atât el cât şi
2 În unele nuanţe: cel ce va grăi de rău; cel ce va insulta.

ele, pentru ca-ntre voi să nu fie fărădelegi.
15 Cel ce se va împreuna cu dobitoc, acela să fie omorât; veţi ucide şi dobitocul.
16 Dacă femeia se va duce la vreun dobitoc ca să se-mpreuneze cu el, să ucideţi atât femeia cât şi dobitocul; cu moarte să fie omorâţi, că vinovaţi sunt.
17 Dacă cineva-şi va lua [de femeie] pe sora sa, fie după tată, fie după mamă, şi-i va vedea goliciunea aşa cum şi ea va vedea goliciunea lui, aceasta-i [faptă de] ocară; stârpiţi să fie sub ochii fiilor poporului lor. El a descoperit goliciunea surorii sale, păcatul e asupră-le.
18 Bărbatul care se va culca cu femeie în timpul curgerii ei şi-i va descoperi goliciunea, acela i-a descoperit izvorul, iar ea şi-a descoperit curgerea sângelui: amândoi să fie stârpiţi din neamul lor.
19 Goliciunea surorii mamei tale şi a surorii tatălui tău să n-o descoperi, căci aceasta-nseamnă a descoperi trupul cuiva înrudit; păcat vor avea amândoi.
20 Cel ce se va culca cu rudenia sa descoperă goliciunea rudeniei sale: fără copii să moară amândoi!
21 De va lua cineva pe femeia fratelui său, urâciune este, că a descoperit goliciunea fratelui său: fără copii să moară!
22 Păziţi toate rânduielile Mele şi toate hotărârile Mele pliniţi-le, ca să nu vă urască pământul în care vă duc să-l locuiţi.
23 Să nu umblaţi după legile neamurilor pe care Eu le alung din faţa voastră, că ele pe toate acestea le-au făcut, iar Eu de ele m-am scârbit.
24 Eu sunt Cel ce v-a spus: Voi veţi moşteni pământul lor şi Eu vă voi da să-l moşteniţi, pământul în care curge lapte şi miere. Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am osebit din toate neamurile;
25 voi veţi osebi3 între animalele curate şi necurate, între păsările curate şi necurate; să nu vă spurcaţi sufletele cu dobitoacele sau cu păsările sau cu toate cele ce se târâsc pe pământ, pe care Eu vi le-am deosebit ca necurate.
26 Să-Mi fiţi sfinţi, că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am osebit pe voi dintre toate neamurile, ca să fiţi ai Mei.

27 Bărbatul sau femeia care va chema morţi sau care va face vrăji, cu moarte să moară: cu pietre să-i ucideţi, că vinovaţi sunt!”
21
Sfinţenia preoţilor.
1 Zis-a Domnul către Moise: „grăieşte tu preoţilor, fiii lui Aaron, şi spune-le: Nimeni din voi să nu se spurce prin atingere de mort dintre ai săi,
2 în afară de ruda cea mai apropiată: tată, mamă, fii, fiice, frate,
3 sau de sora sa fecioară (care-i este aproape pentru că nu a cunoscut bărbat); de aceştia se poate atinge.
4 De nimeni altul din poporul său să nu se atingă, ca să nu se spurce.
3 Septuaginta sugerează că textul acestui verset nu e o simplă repetare a restricţiilor din 11, 43-45, ci o alegorie asupra situaţiei speciale a lui Israel în raport cu neamurile păgâne.

5 La mort să nu vă radeţi capul, să nu vă tundeţi colţurile bărbii şi nici să vă faceţi tăieturi pe trup.
6 Sfinţi vor fi ei pentru Dumnezeul lor: să nu pângărească numele Dumnezeului lor, pentru că ei sunt cei ce aduc jertfe Domnului, daruri Dumnezeului lor, şi sfinţi vor fi.
7 Să nu-şi ia de soţie femeie desfrânată sau pângărită, nici femeie lepădată de bărbatul ei, căci sfânt este el [preotul] pentru Domnul, Dumnezeul său.
8 Cinsteşte-l ca pe un sfânt, căci el este cel ce-I aduce daruri Domnului, Dumnezeului tău; sfânt să vă fie, că sfânt sunt Eu, Domnul, Cel ce-i sfinţesc pe ei.
9 Dacă fiica unui preot se va pângări prin desfrânare, ea pângăreşte numele tatălui său: cu foc să fie arsă!
10 Preotul care-i mai mare între fraţii săi, pe capul căruia s-a turnat mirul de ungere şi care-a fost sfinţit să poarte veşminte, capul nu şi-l va descoperi şi veşmintele nu şi le va sfâşia
11 şi nici la mort nu va intra: nici chiar de tatăl său sau de mama sa nu se va atinge.
12 Din locaşul cel sfânt nu va ieşi, şi nici va pângări locaşul Dumnezeului său, căci sfântul mir de ungere al Dumnezeului său este asupră-i: Eu sunt Domnul!
13 Acesta îşi va lua de femeie o fecioară din spiţa sa.
14 Dar văduvă sau lepădată sau pângărită sau desfrânată să nu ia; numai fecioară din spiţa sa să-şi ia de femeie;
15 să nu-şi pângărească seminţia întru poporul său, căci Eu sunt Domnul, Cel care-l sfinţesc!”
16 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
17 „Spune-i lui Aaron: Nimeni dintre urmaşii tăi ce vor fi din neam în neam şi care va avea-ntru sine un cusur1 să nu se apropie să-I aducă daruri Dumnezeului său.
18 Tot omul cu meteahnă să nu se apropie, fie el orb sau şchiop sau ciung sau cu urechile tăiate
19 sau cu mâna ruptă sau cu piciorul rupt
20 sau ghebos sau cu albeaţă la ochi sau cu ochi fără gene sau cu pecingine sau cu una din părţile bărbăteşti vătămată.
21 Nimeni din seminţia preotului Aaron, care va avea vreo meteahnă, să nu se apropie spre a aduce jertfă Domnului; are meteahnă?: să nu se apropie spre a-I aduce daruri Dumnezeului său!
22 El poate mânca din darurile lui Dumnezeu, din cele preasfinte şi din cele sfinte2,
23 dar aproape de perdea3 să nu vină şi de jertfelnic să nu se apropie: el are meteahnă, pricină pentru care el nu va întina locaşul cel sfânt al Dumnezeului său: Eu sunt Domnul, Cel ce-i sfinţesc pe ei!”
24 Pe acestea deci le-a grăit Moise către Aaron şi către fiii săi şi către toţi fiii lui Israel.
1 Cuvântul original e mult mai cuprinzător; deşi în context el se referă la un defect fizic (cusur, meteahnă, infirmitate), înţelesul său cuprinde şi aria morală (prihană). Dumnezeu a creat lumea perfectă; ca atare, şi imaginea Sa întrupată în preot trebuie să fie integrală, neştirbită.
3 Catapeteasma dintre sfânta şi sfânta-sfintelor.

22
Cum anume se vor înfrupta preoţii şi mirenii din cele sfinte; însuşirile jertfelor. Jertfe şi prinoase.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Spune lui Aaron şi fiilor săi: Să se ferească de lucrurile cele sfinte pe care Mi le jertfesc fiii lui

Israel şi să nu pângărească numele Meu cel sfânt: Eu sunt Domnul!
3 Spune-le: În neamurile voastre, tot omul din seminţia voastră care va avea pe sine vreo necurăţie când se va apropia de cele sfinte pe care fiii lui Israel le afierosesc Domnului, sufletul aceluia va fi stârpit de dinaintea Mea: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
4 Omul din seminţia preotului Aaron, care este lepros sau are scurgere, să nu mănânce din cele sfinte până ce se va curăţi. De asemenea, cel ce se va întina prin atingere de mort, sau cel ce are scurgere seminală,
5 sau cel ce se va atinge de vreo vietate necurată care să-l întineze, sau de vreun om care l-ar întina prin orice fel de necurăţie a lui,
6 cel ce s-a atins de acestea, necurat va fi până seara: să nu mănânce din cele sfinte înainte de a-şi fi îmbăiat trupul în apă;
7 dar după ce va apune soarele, curat va fi: va putea să mănânce din cele sfinte, că a lui este pâinea.
8 Mortăciune şi animal sfâşiat de fiară să nu mănânce, ca să nu se spurce prin ele; Eu sunt Domnul!
9 Ei să păzească poruncile Mele, ca nu cumva din pricina lor să aibă asupră-le păcat şi din pricina lor să moară când le vor pângări; Eu sunt Domnul, Dumnezeu, Cel ce-i sfinţesc pe ei.
10 Nici un străin1 să nu mănânce din cele sfinte: nici oaspetele preotului şi nici simbriaşul nu vor mânca din cele sfinte.
11 Dar dacă preotul îşi va cumpăra un rob pe banii lui, acela să mănânce din pâinea lui; de asemenea, cei născuţi în casa lui să mănânce din pâinea lui.
12 Dacă fiica preotului se va mărita cu bărbat de neam străin, nici ea nu va mânca din pârga celor sfinte.
13 Când însă fiica preotului va rămâne văduvă sau va fi alungată fără să fi fost însărcinată şi se va întoarce în casa tatălui ei, atunci ea va putea, ca şi-n tinereţe, să mănânce din pâinea tatălui său; dar dintre străini nimeni să nu mănânce.
14 Omul care din neştiinţă va mânca din cele sfinte, va adăuga a cincea parte din [preţul] celor sfinte şi-i va întoarce preotului jertfa,
15 ca să nu spurce ei cele sfinte ale fiilor lui Israel, pe care aceştia le afierosesc Domnului,
16 şi să nu-şi atragă asupră-le fărădelegea, chiar din greşeală, de a fi mâncat din lucrurile lor cele sfinte, căci Eu sunt Domnul, Cel ce le sfinţesc!”
17 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:
18 „Vorbeşte lui Aaron, fiilor lui şi la toată adunarea lui Israel şi spune-le: Dacă cineva dintre fiii lui Israel sau dintre străinii ce locuiesc printre ei în Israel îşi va aduce prinoasele ca plinire a unei făgăduinţe sau ca prinos de bunăvoie adus Domnului spre ardere-de-tot,
1 „Străin”: de altă etnie (alogen), dar şi străin de tagma preoţească (mirean, laic, profan).

19 primite vor fi numai [darurile] fără meteahnă, parte bărbătească din vitele mari, sau din oi, sau din capre.
20 Pe nici una din câte au meteahnă în sine să n-o aduceţi Domnului, că nu vă va fi primită.
21 Dacă cineva, plinind o făgăduinţă sau jertfind la alegere ori la sărbătorile voastre, Îi va aduce Domnului jertfă de mulţumire din boi sau din oi, aceea va fi fără meteahnă ca să fie primită; nici o meteahnă nu va avea.
22 Animal orb sau vătămat sau cu limba tăiată sau cu negi sau râios sau cu pecingine să nu aduceţi Domnului, şi din acestea să nu daţi spre a fi primite la jertfelnicul Domnului.
23 Bou sau oaie cu urechile tăiate sau cu coada tăiată poţi înjunghia pentru tine, dar la rugăciune nu-ţi vor fi primite.
24 Animal cu părţile bărbăteşti strivite, sfărâmate, tăiate sau smulse să nu aduceţi Domnului; aşa ceva-n ţara voastră să nu faceţi.
25 Nici din mâinile celor de alt neam să nu aduceţi vreun astfel de animal ca dar Dumnezeului vostru: vătămat şi cu meteahnă, el nu va fi primit”.
26 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
27 „Când se va naşte viţel sau miel sau ied, şapte zile va sta cu mama lui: iar începând cu ziua a opta, el va putea fi adus jertfă Domnului.
28 Vacă sau oaie să nu înjunghiaţi în aceeaşi zi cu puiul ei.
29 Când Îi aduceţi Domnului jertfă de bucurie, s-o aduceţi în aşa fel, încât ea să vă fie primită.

30 s-o mâncaţi în aceeaşi zi; din carnea ei să nu lăsaţi până-n dimineaţa următoare; Eu sunt Domnul!
31 Să păziţi poruncile Mele şi să le pliniţi: Eu sunt Domnul!
32 Să nu spurcaţi numele Meu cel sfânt, ci sfinţit să fiu Eu în mijlocul fiilor lui Israel; Eu sunt Domnul, Cel ce vă sfinţesc pe voi,
33 Cel ce v-am scos din ţara Egiptului ca să fiu Dumnezeul vostru: Eu sunt Domnul!"
23
Despre sărbători.
1 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte fiilor lui Israel şi spune-le: Sărbătorile Domnului în care veţi chema adunările sfinte sunt sărbătorile Mele.
3 Şase zile să lucraţi, iar ziua a şaptea este ziua odihnei, odihnă sfântă, pentru Domnul; nici o muncă să nu faceţi: Domnului Îi este odihnă în toate locuinţele voastre.
4 Iată sărbătorile Domnului, numite sfinte, pe care le veţi vesti la vremea lor:
5 În luna întâi1, în ziua a paisprezecea a lunii, în amurg2, sunt Paştile Domnului,
6 iar în ziua a cincisprezecea a aceleiaşi luni este sărbătoarea Azimelor Domnului: timp de şapte zile veţi mânca azime.
1 Luna Nisan (martie-aprilie), numită cândva şi „luna secerişului" (Abib).
2 Spre deosebire de Iş 12, 6 (vezi nota), Septuaginta traduce aici literal: „între cele două seri". Exegeţii plasează acest timp între momentul când soarele dispare sub orizont şi căderea propriu-zisă a nopţii.

7 Ziua cea dintâi va fi pentru voi adunare sfântă: nici o muncă nu veţi face.
8 Timp de şapte zile să-I aduceţi Domnului arderi-de-tot; ziua a şaptea să vă fie adunare sfântă; nici o muncă lucrătoare3 nu veţi face!"
9 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
10 „Vorbeşte fiilor lui Israel şi spune-le: când veţi intra în ţara pe care Eu v-o dau şi-i veţi face secerişul, veţi aduce la preot un snop, pârga secerişului vostru,
11 iar el va aduce snopul înaintea Domnului, pentru a fi primit în numele vostru; preotul îl va aduce în dimineaţa de după ziua odihnei.
12 În aceeaşi zi în care aduceţi snopul Îi veţi aduce Domnului ca ardere-de-tot un miel de un an, fără meteahnă,
13 precum şi prinosul Său de pâine: două zecimi de făină curată, frământată cu untdelemn jertfă Domnului, mireasmă bineplăcută Domnului; şi turnare4: un sfert de hin de vin.
14 Până-n ziua aceasta, când Îi veţi aduce Dumnezeului vostru darurile, pâine nouă să nu mâncaţi, şi nici grăunţe frecate din spic. Aceasta-i lege veşnică-ntru neamurile voastre, oriunde va fi să locuiţi.
15 Începând cu cea de a doua zi de după Sâmbătă, cu ziua-n care veţi aduce snopul punerii-înainte, să număraţi şapte săptămâni întregi;
16 cincizeci de zile veţi număra până-n prima zi de după cea de a şaptea Sâmbătă,
3 „Muncă lucrătoare": muncă brută sau muncă grea sau muncă productivă, spre deosebire de „ziua odihnei" (Sabatul), în care era interzisă orice fel de muncă.
4 Libaţie.
şi atunci să-I aduceţi Domnului un nou prinos de pâine.
17 Pâini să aduceţi din locuinţele voastre, spre punere-nainte: două pâini din câte două zecimi [de efă] de făină curată; coapte cu aluat, ele Îi vor fi Domnului pârgă.
18 Odată cu pâinile veţi mai aduce şapte miei de câte un an, fără meteahnă, un junc din cireadă şi doi berbeci fără meteahnă; aceştia Îi vor fi Domnului ardere-de-tot, cu prinoasele lor şi cu turnările lor, jertfă cu mireasmă bineplăcută Domnului.
19 Din turma de capre veţi jertfi un ţap ca jertfă pentru păcat, dar şi doi miei de câte un an ca jertfă de mulţumire, împreună cu pâinile din pârgă.
20 Pe acestea le va aduce preotul înaintea Domnului, împreună cu pâinile cele din pârgă, cu cei doi miei: sfinte Îi vor fi ele Domnului, şi vor fi ale preotului care le pune-înainte.
21 În chiar ziua aceea veţi chema adunarea; sfântă să vă fie; nici o muncă lucrătoare nu veţi face.

Aceasta-i lege veşnică-ntru neamurile voastre, oriunde va fi să locuiţi.
22 Iar când veţi secera holdele pământului vostru, marginea holdei tale să n-o seceri pân' la capăt, iar ceea ce cade din secera ta să nu aduni: lasă-le săracului şi străinului!; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!"
23 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
24 „Spune-le fiilor lui Israel: în luna a şaptea5, ziua cea dintâi a lunii să vă fie
5 „Luna a şaptea", numită şi Tişri, era toamna, în actualele septembrie-octombrie. Prima ei zi era marcată de lună nouă; ea va deveni „Ziua Anului", când începea, de fapt, anul ebraic.

zi de odihnă, sărbătoare a Trâmbiţelor şi adunare sfântă;
25 nici o muncă lucrătoare nu veţi face, ci ardere-de-tot Îi veţi aduce Domnului!"
26 Apoi a grăit Domnul către Moise, zicând:
27 „Cea de a zecea zi a lunii a şaptea este zi de ispăşire; adunare sfântă să vă fie; să vă smeriţi sufletele şi să-I aduceţi Domnului ardere-de-tot;
28 nici o muncă să nu faceţi în ziua aceasta, fiindcă ea este zi de ispăşire: pentru ispăşirea voastră vă veţi ruga înaintea Domnului, Dumnezeului vostru.
29 Tot sufletul care nu se va smeri în ziua aceasta va pieri din mijlocul poporului său;
30 şi tot sufletul care-n aceeaşi zi va lucra, pe acela Eu îl voi stârpi din mijlocul poporului său.
31 Nici o muncă să nu faceţi!: aceasta-i lege veşnică-ntru neamurile voastre, oriunde va fi să locuiţi.
32 Zi a zilelor de odihnă va fi pentru voi: să vă smeriţi sufletele; începând cu seara celei de a noua zi a lunii, din seara aceea până-n seara zilei următoare vă veţi serba odihna".
33 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:
34 „Spune-le fiilor lui Israel: ziua a cincisprezecea a celei de a şaptea luni este sărbătoarea Corturilor, şapte zile [închinate] Domnului.
35 În prima zi, adunare sfântă: nu veţi face nici o muncă lucrătoare.
36 Timp de şapte zile Îi veţi aduce Domnului arderi-de-tot, iar cea de a opta să vă fie adunare sfântă: să-I aduceţi Domnului arderi-de-tot; este ziua ieşirii din sărbătoare: nici o muncă lucrătoare să nu faceţi!
37 Acestea sunt sărbătorile Domnului, când veţi chema sfintele adunări spre a-I aduce Domnului jertfe, arderi-de-tot cu prinoasele lor şi cu turnările lor în fiecare zi,
38 acestea, pe lângă zilele de odihnă ale Domnului, pe lângă darurile voastre, pe lângă plinirea făgăduinţelor voastre şi pe lângă tot ceea ce de bunăvoie-I aduceţi Domnului.
39 Pe de altă parte, în ziua a cincisprezecea a aceleiaşi luni, a şaptea după ce vă strângeţi roadele pământului, timp de şapte zile să ţineţi sărbătoare Domnului: în ziua întâia, odihnă; în ziua a opta, odihnă.
40 În ziua întâi veţi lua roade de pomi frumoşi, stâlpări de finic, ramuri de copaci tufoşi şi de sălcii de râu şi timp de şapte zile vă veţi veseli înaintea Domnului, Dumnezeul vostru.
41 Şapte zile pe an veţi prăznui această sărbătoare: aceasta-i lege veşnică-ntru neamurile voastre; în luna a şaptea o veţi serba.
42 Timp de şapte zile veţi locui în corturi; tot băştinaşul în Israel va locui în corturi,
43 pentru ca urmaşii voştri să ştie că-n corturi i-am aşezat Eu pe fiii lui Israel când i-am scos din ţara Egiptului; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!"
44 Astfel le-a grăit Moise fiilor lui Israel despre sărbătorile Domnului.
24
Sfeşnicul şi pâinile punerii-înainte. A numi numele Domnului. Legea talionului.

1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Porunceşte-le fiilor lui Israel să-ţi aducă untdelemn de măsline, curat şi limpede, pentru candele, ca să ardă sfeşnicul necontenit.
3 În faţa perdelei din cortul mărturiei, acolo îl vor aprinde Aaron şi fiii săi înaintea Domnului, ca să ardă-ncontinuu, de seara până dimineaţa. Aceasta-i lege veşnică-ntru neamurile voastre.
4 În sfeşnicul cel curat, acolo veţi arde candele înaintea Domnului, până dimineaţa.
5 Şi veţi lua făină curată şi veţi face din ea douăsprezece pâini; fiecare pâine va fi [făcută] din două zecimi [de efă].

6 Şi le veţi pune pe două rânduri, câte şase pâini în rând, pe masa cea curată de dinaintea Domnului;
7 pe fiecare rând veţi pune tămâie curată şi sare, pentru ca-mpreună cu pâinile să fie spre pomenire înaintea Domnului.
8 În ziua odihnei le veţi pune de-a pururi înaintea Domnului din partea fiilor lui Israel; aceasta-i lege veşnică.
9 Ele vor fi ale lui Aaron şi ale fiilor săi, iar ei le vor mânca la loc sfânt, că preasfinte le sunt ele din ceea ce I se jertfeşte Domnului prin veşnic legământ".
10 Iar fiul unei israelite, care însă-ntre Israeliţi era fiul unui egiptean, a ieşit în mijlocul fiilor lui Israel, şi fiul israelitei s-a luat la ceartă-n tabără cu un israelit.
11 Fiul israelitei a numit Numele pe nume1 şi L-a blestemat; şi a fost adus
1 A fost o vreme când Israeliţii nu cutezau să pronunţe numele Domnului aşa cum era cuprins în tetragrama sacră YHVH = IaHveh; acesta era înlocuit, simplu, prin perifraza NUMELE. Rostirea numelui divin ca atare se socotea blasfemie.
la Moise (iar numele mamei lui era Şelomit, fata lui Dibri, din neamul lui Dan).
12 Şi l-au pus sub pază, ca să-l judece după cum va porunci Domnul.
13 Atunci a grăit Domnul către Moise zicând:
14 „Scoate-l afară din tabără pe cel ce a rostit blestemul. Toţi cei ce au auzit să-şi pună mâinile pe capul lui, şi obştea-ntreagă să-l ucidă cu pietre.
15 Apoi grăieşte către fiii lui Israel şi spune-le: omul care-l va blestema pe Dumnezeu îşi va agonisi păcat.
16 Cel ce pe nume va numi numele Domnului, acela cu moarte să moară: obştea-ntreagă să-l ucidă cu pietre. Fie că-i venetic, fie că-i băştinaş, dacă pe nume va numi numele Domnului, acela să fie ucis.
17 De va lovi cineva un om şi acesta va muri, să fie omorât.
18 De va lovi cineva de moarte un dobitoc, acela să plătească viaţă pentru viaţă.
19 Dacă va vătăma cineva pe aproapele său: ce a făcut el, să i se facă şi lui,
20 frântură pentru frântură, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte; aşa cum l-a vătămat el pe altul, întocmai să i se facă şi lui.
21 Cel ce va lovi de moarte un om, cu moarte va fi ucis.
22 O singură dreptate să aveţi, atât pentru cel străin cât şi pentru băştinaş; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!"

23 Moise le-a grăit apoi fiilor lui Israel: iar ei l-au scos afară din tabără pe cel ce blestemase şi l-au ucis cu pietre. Aşadar, fiii lui Israel au făcut aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
25
Anul jubileu.
1 Grăit-a Domnul către Moise în muntele Sinai, zicând:
2 „Vorbeşte tu către fiii lui Israel şi spune-le: după ce veţi intra în ţara pe care Eu v-o dau, pământul pe care Eu vi-l dau se va odihni întru odihna Domnului.
3 Şase ani să-ţi semeni ogorul, şase ani să-ţi lucrezi via şi să le aduni roadele,
4 dar cel de al şaptelea an să fie an de odihnă a pământului, odihna Domnului: ogorul să nu ţi-l semeni şi via să nu ţi-o tai.
5 Ceea ce-n ogorul tău va creşte de la sine să nu seceri, şi strugurii de pe viţele tale netăiate1 să nu-i culegi: an de odihnă să-i fie pământului.
6 În vremea odihnei pământului, roadele lui2 vă vor hrăni, pe tine, pe robul tău şi pe roaba ta, pe simbriaşul tău şi pe străinul care locuieşte la tine;
7 de asemenea, pentru vitele tale şi
1 Literal: „strugurii celui sfinţit al tău"; e traducerea ebraicului: „strugurii nazireului tău". Nazireul era un fel de monah al Vechiului Testament, ale cărui voturi includeau şi netunderea părului (vezi Nm 6, 5). Viţele netăiate ale viei sunt asemănate cu pletele lungi ale nazireului, persoană afierosită Domnului, sfinţită printr-o slujire aparte.
2 Roadele care cresc spontan, prin binecuvântarea lui Dumnezeu, fără ca pământul să fie cultivat.
pentru fiarele de pe pământul tău, toată roada lui va fi spre mâncare.
8 Îţi vei socoti şapte săptămâni de ani, de şapte ori câte şapte ani, aşa ca toate cele şapte săptămâni

de ani să-ţi dea patruzeci şi nouă de ani.
9 În cea de a zecea zi a lunii a şaptea, glas de trâmbiţe va răsuna în tot pământul vostru; în ziua ispăşirii3, atunci cu trâmbiţe veţi vesti în tot pământul vostru.
10 Şi veţi sfinţi anul al cincizecilea, şi-n toată ţara voastră veţi vesti eliberare4 pentru toţi cei ce locuiesc într-însa. An jubileu5 să vă fie: fiecare se va întoarce la moşia lui, fiecare se va întoarce la familia sa.
11 An jubileu să vă fie vouă acest an, al cincizecilea: nu veţi semăna, nu veţi secera ceea ce creşte de la sine, nu veţi culege poama de pe viţele netăiate,
12 fiindcă acesta-i jubileu; sfânt va fi pentru voi, din câmp îi veţi mânca roadele.
13 În anul jubileu se va întoarce fiecare la moşia sa.
14 Dacă vei vinde ceva aproapelui tău, sau dacă vei cumpăra ceva de la aproapele tău, nimeni să nu-şi înşele aproapele.
3 Vezi 16, 29-31. Pentru o vreme, această zi era începutul anului. Acum ea devine momentul solemn prin care se deschide cel de al cincizecilea an.
4 Cuvânt original bogat în sensuri: „plecare” (a corăbiilor în larg, a unui roi din stup); „iertare de pedeapsă”; „iertarea unei datorii”; „eliberare” a sclavilor sau a prizonierilor de război sau amilitarilor în termen.
5 Textual: „An al semnalului de eliberare”. Îl traduce pe ebraicul yovel, care înseamnă „berbec”. De aici, cornul de berbec din care se făcea trâmbiţa acelui timp, instrument muzical cu care era proclamată eliberarea (v. 9). Tot de aici: yobel = jubileu.

15 De la aproapele tău vei cumpăra ţinând seama de anii ce s-au scurs de la jubileu, iar el îţi va vinde ţinând seama de numărul anilor în care s-a cules.
16 Cu cât vor fi ani mai mulţi, cu atât îţi vei ridica preţul; şi cu cât vor fi mai puţini, cu atât ţi-l vei micşora, de vreme ce el îţi vinde după un anumit număr de strânsuri ale roadelor.
17 Nimeni să nu-l înşele pe aproapele său, ci teme-te de Domnul, Dumnezeul tău: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.
18 Faceţi tot ceea ce am rânduit Eu, păziţi poruncile Mele şi pliniţi-le, şi veţi locui liniştiţi pe pământ.
19 Pământul îşi va da roadele sale, voi veţi mânca pe săturate şi veţi trăi liniştiţi pe el.
20 Iar de veţi zice: Oare ce vom mânca în acest al şaptelea an, de vreme ce nu vom semăna şi nu ne vom culege roadele?,
21 [ei bine,] în cel de al şaselea an Eu voi trimite binecuvântarea Mea, în aşa fel încât el îşi va da roadele pentru trei ani.
22 Când voi veţi semăna, în anul al optulea, voi încă veţi mânca din strânsura cea veche; până în cel de al nouălea an, anume până ce va veni strânsura lui, veţi mânca din cele vechi, din anii trecuţi.
23 Pământul nu va fi vândut pe totdeauna6, fiindcă pământul este al Meu; cât despre voi, faţă de Mine voi străini sunteţi şi venetici.
6 Cu înţelesul: definitiv, ferm, fără putinţă de întoarcere. De altfel, liniile de forţă ale tuturor acestor prescripţii sunt două: 1) odată intraţi în ţara Canaanului, fiii lui Israel trebuie să-şi păstreze libertatea de după ieşirea lor din Egipt; 2) pământurile nu trebuie înstrăinate.
24 În tot pământul moştenirii voastre, răscumpărare îi veţi da pământului.
25 Dacă fratele tău, care e cu tine, va sărăci şi va vinde ceva din moştenirea7 sa, atunci cel ce-i este rudă mai apropiată să vină şi să răscumpere ceea ce fratele său a vândut.
26 Dacă însă cineva nu are rude, dar e cu dare de mână şi află cât îi trebuie pentru răscumpărare,
27 atunci să-şi numere anii de când a vândut, şi ceea ce trece să-i întoarcă aceluia căruia i-a vândut, iar el se va întoarce la moşia sa;
28 dar dacă nu are cât trebuie să-i întoarcă, atunci ceea ce vânduse rămâne în mâna cumpărătorului până la anul jubileu; atunci, în anul jubileu, [vânzarea] va fi eliberată8, iar vânzătorul se va întoarce la moşia lui.
29 Dacă cineva vinde o casă de locuit într-un oraş împrejmuit cu zid, o poate răscumpăra până la-mplinirea unui an de când a vândut-o: dreptul său de răscumpărare durează un an.
30 Iar dacă nu o răscumpără până la-mplinirea unui an întreg, atunci casa ce se află în oraş împrejmuit cu zid va fi pentru totdeauna a celui ce a cumpărat-o şi a urmaşilor săi: nici chiar în anul

jubileu nu va ieşi din ea.
31 Dar casele satelor care nu au zid de-mprejmuire vor fi socotite precum ţarinile ţării: ele pot fi răscumpărate oricând, iar în anul jubileu vor fi eliberate.
32 Cât despre oraşele leviţilor9: leviţii
7 „Moştenire” în sensul de „stăpânire”, „posesie”, „proprietate”, „bun care-i aparţine”.
8 Literal: „va ieşi”; va fi prescrisă.
9 Leviţii nu aveau drept de proprietate personală, dar posedau „oraşe” guvernate de legislaţie proprie.

vor putea oricând să răscumpere casele din cetăţile care sunt în stăpânirea lor.
33 Cel ce va cumpăra de la leviţi, în anul jubileu va ieşi din casa ce i s-a vândut în oraşul din stăpânirea lor, căci casele din oraşele leviţilor le sunt lor moşie între fiii lui Israel.
34 Ogoarele dimprejurul oraşelor lor nu pot fi vândute, fiindcă acestea le sunt lor moştenire veşnică.
35 Dacă fratele tău va scăpăta şi nu va putea să ţină pas cu tine, ajută-l ca pe un străin şi venetic10, ca să trăiască şi el pe lângă tine.
36 Să nu iei de la el camătă, nici mai mult decât ai dat, ci să te temi de Dumnezeul tău, eu sunt Domnul -, ca să trăiască şi fratele tău pe lângă tine.
37 Argintul tău să nu i-l dai lui cu camătă, nici hrana ta să i-o dai pentru câştig.
38 Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am scos din ţara Egiptului ca să vă dau ţara Canaanului şi să vă fiu vouă Dumnezeu.
39 Iar dacă fratele tău va sărăci şi ţi se va vinde ţie, să nu-l pui la muncă de rob,
40 ci să-ţi fie ca un simbriaş sau ca un venetic şi să-ţi lucreze până la anul jubileu;
41 iar în anul jubileu va pleca de la tine, el şi copiii săi împreună cu el, şi va merge la neamul său şi se va întoarce la moşia lui cea părintească.
42 De vreme ce ei sunt robii Mei, pe care Eu i-am scos din ţara Egiptului, ei nu vor fi vânduţi cum se vând robii.
10 Dacă nu de la egal la egal, cel puţin prin pogorământ, aşa cum băştinaşii trebuie să-i trateze pe străinii care s-au aşezat la ei; vezi 19, 33-34.
43 Să nu-l împovărezi cu sarcini grele, ci să te temi de Domnul, Dumnezeul tău.
44 Cât despre robii şi roabele pe care tu îi poţi avea: rob şi roabă îţi vei cumpăra de la neamurile dimprejurul vostru.
45 Dar şi dintre copiii străinilor care s-au aşezat la voi, şi dintre ei puteţi cumpăra, precum şi dintre neamurile lor care sunt cu voi şi care s-au născut pe pământul vostru; ei vor fi averea voastră,
46 îi puteţi lăsa moştenire fiilor voştri de după voi, înstăpâniţi11 vor fi de voi pentru vecie. Dar pe cineva dintre fraţii voştri, dintre cei ce sunt fiii lui Israel, nimeni să nu-l împovăreze pe fratele său cu sarcini grele.
47 Dacă străinul sau veneticul de lângă tine s-a îmbogăţit, dar fratele tău de lângă tine, devenit sărac, i se va vinde străinului sau veneticului care prin naştere se află lângă tine,
48 atunci, după ce El s-a vândut, va putea fi răscumpărat; unul din fraţii lui va putea să-l răscumpere:
49 fie unchiul său, fie feciorul său va putea să-l răscumpere, sau o rudă apropiată din neamul său va putea să-l răscumpere; sau, dacă-i dă mâna, se va răscumpăra singur.
11 Textul Ebraic adaugă: „puteţi face din ei robi” sau: „îi veţi avea ca pe nişte robi”. Septuaginta însă reţine o nuanţă prin folosirea adjectivului katohimos (de altfel, folosit numai în acest loc şi nicăieri altundeva în Vechiul Testament), cuvânt care înseamnă „locuit sau posedat de un zeu”, deci un ins asupra sau în interiorul căruia s-a înstăpânit o divinitate. Nuanţa traduce ideea că robul unui iudeu se află, totuşi, sub stăpânirea Domnului acestuia (de vreme ce iudeul însuşi este robul lui Dumnezeu). Totul, pe principiul fundamental că Evreii Îi aparţin Domnului lor.

50 El se va socoti cu cel ce l-a cumpărat, din anul când i s-a vândut până la anul jubileu, iar preţul vânzării sale se va socoti după numărul anilor: câţi i-a slujit, atât i se va plăti, după plata unui simbriaş.
51 Iar dacă vor fi ani mai mulţi, după numărul lor îşi va plăti răscumpărarea din banii pentru care se vânduse.

52 Dar dacă până la anul jubileu vor fi ani mai puţini, după numărul lor se va socoti.
53 Îi va fi ca un simbriaş tocmit cu anul: acela nu-l va împovăra cu sarcini grele sub ochii tăi.
54 Dar dacă el nu se va răscumpăra în acest chip, atunci el va ieşi în anul jubileu, el şi copiii lui.
55 Căci Mie Îmi sunt robi fiii lui Israel; ei sunt servii Mei, ei, pe care Eu i-am scos din ţara Egiptului. Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
26
Binecuvântări şi blesteme.
1 Să nu vă faceţi idoli, nici chipuri cioplite; nici stâlp să nu vă ridicaţi; în ţara voastră să nu puneţi piatră-n semn de veghe ca să vă închinaţi ei!; căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru!
2 Zilele Mele de odihnă să le păziţi, de locaşul Meu cel sfânt să vă temeţi: Eu sunt Domnul.
3 De veţi umbla întru poruncile Mele şi dacă învăţăturile Mele le veţi păzi şi le veţi face,
4 vă voi da ploile la vremea lor: pământu-şi va da belşugul, pomii câmpului îşi vor da roadele lor.
5 Treierişul vostru va dura pân' la culesul viilor, culesul viilor va dura pân' la semănat; pâinea voastră o veţi mânca întru-ndestulare, şi cu-ntemeiere veţi locui pe pământul vostru.
6 Război prin ţara voastră nu va trece, pace voi dărui pământului vostru; veţi dormi fără ca cineva să vă sperie, fiarele cele rele din pământul vostru le voi nimici.
7 Pe vrăjmaşii voştri îi veţi pune pe fugă, de sabie cădea-vor în faţa voastră.
8 Cinci din voi vor goni o sută, o sută din voi vor goni zece mii; de sabie vor cădea vrăjmaşii voştri-n faţa voastră.
9 Căuta-voi asupra voastră şi vă voi spori şi vă voi înmulţi şi voi întări legământul Meu cu voi.
10 Veţi mânca vechea strânsură şi foarte veche, iar pe cele vechi le veţi da la o parte spre a le face loc celor noi.
11 Legământul Meu îl voi pune-ntru voi, sufletul Meu nu se va scârbi de voi.
12 Voi umbla printre voi, Eu vă voi fi vouă Dumnezeu şi voi Îmi veţi fi Mie popor.
13 Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am scos din ţara Egiptului la vremea când eraţi acolo robi; zdrobit-am legătura jugului vostru, deacolo v-am scos cu graiul deschis1.
14 Dar dacă nu Mă veţi asculta şi dacă nu veţi îndeplini aceste porunci ale Mele,
1 „Cu graiul deschis" îl traduce pe parresía, care înseamnă „libertatea de a vorbi deschis", de a grăi cu îndrăznire. Folosit de numai cinci ori în Vechiul Testament, cuvântul devine mult mai frecvent în cel Nou, aşa cum îl vom afla, de pildă, în FA 2, 29; 4, 29 sau Ef 6, 20. Aici el sugerează faptul că lipsa de libertate presupune, printre altele,şi interdicţia de a vorbi ceea ce gândeşti.
217
15 şi lor nu vă veţi supune şi nici judecăţilor Mele, dacă sufletul vi se va îngreuia în aşa chip, încât să nu-Mi îndepliniţi poruncile şi să-Mi încălcaţi legământul,
16 atunci iată ce-am să vă fac Eu vouă: lipsurile le voi abate-asupra voastră şi râia, gălbinarea ce vă sleieşte ochii şi vă istoveşte sufletul; în zadar vă veţi semăna seminţele, că duşmanii voştri le vor mânca.
17 Îmi voi întoarce faţa împotriva voastră şi veţi cădea înaintea vrăjmaşilor voştri; cei ce vă urăsc vor domni peste voi şi veţi fugi când nimeni nu vă va alunga.
18 Dacă nici aşa nu Mă veţi asculta, atunci de şapte ori mai mult vă voi pedepsi pentru păcatele voastre.
19 Voi surpa semeţia mândriei voastre, cerul vostru-l voi face ca fierul, iar pământul vostru ca arama2.
20 În zadar vă veţi cheltui puterile, că pământul vostru nu-şi va da sămânţa, nici pomii ţarinii voastre nu-şi vor da poamele.
21 Dacă şi după acestea veţi merge-mpotrivă-Mi şi nu veţi vrea să Mă ascultaţi, atunci de şapte ori mai mult vă voi lovi pentru păcatele voastre.
22 Voi trimite-asupra voastră fiarele câmpului, care vă vor lipsi de copii şi vă vor prăpădi vitele; vă voi face atât de puţini, încât vi se vor pustii cărările.
23 Dacă nici după aceasta nu vă veţi îndrepta, ci tot împotriva Mea veţi merge,
24 atunci cu mânie mare veni-voi asupra voastră şi de şapte ori mai mult vă
2 Contrariul versetului 4: un cer care refuză să plouă, un pământ incapabil de germinaţie.
voi lovi pentru păcatele voastre.
25 Voi aduce-asupra voastră sabie răzbunătoare spre răzbunarea Legământului; şi veţi fugi prin

cetăţile voastre, dar Eu moarte voi trimite-n mijlocul vostru şi veţi fi daţi în mâinile duşmanilor.
26 Când Eu vă voi smeri cu lipsa de pâine, zece femei vă vor coace pâinile-ntr-un singur cuptor şi vă vor da pâinea cu cântarul şi veţi mânca şi nu vă veţi sătura.
27 Dacă nici după acestea nu Mă veţi asculta şi tot împotriva Mea veţi merge,
28 atunci cu mânie mare veni-voi asupra voastră şi de şapte ori mai mult vă voi lovi pentru păcatele voastre:
29 din carnea fiilor voştri veţi mânca, şi din carnea fiicelor voastre.
30 Pustiu voi face-mprejurul stâlpilor voştri, strica-voi idolii de lemn făcuţi cu mâinile voastre; pune-voi oasele voastre peste oasele idolilor voştri, într-atât de supărat va fi sufletul Meu pe voi.
31 Cetăţile vi le voi lăsa pustii, pustiu voi face din sfintele voastre locaşuri şi nu voi mirosi miresmele jertfelor voastre.
32 Pustii-voi ţara voastră, că se vor mira de ea vrăjmaşii voştri, ei, cei ce vor locui într-însa!,
33 iar pe voi vă voi risipi printre neamuri, şi sabia vă va topi din fugă, şi va fi pământul vostru pustiu şi pustiite vor fi cetăţile voastre.
34 Atunci pământul se va bucura de Sâmbetele sale de-a lungul pustiirii sale, când voi veţi fi în pământul vrăjmaşilor voştri; atunci pământul se va odihni şi se va bucura de odihna lui.
218
35 De-a lungul pustiirii sale el se va odihni cât nu s-a odihnit în zilele voastre de odihnă din vremea când locuiaţi pe el.
36 Iar celor rămaşi dintre voi, frică voi trimite-n inima lor pe pământul vrăjmaşilor lor; până şi freamătul frunzei mişcătoare-i va pune pe fugă, şi vor fugi ca de sabie şi vor cădea când nimeni nu-i va fugări;
37 ca-ntr-o fugă din război se vor împiedica unii de alţii când nimeni nu-i va urmări. Nu, nu veţi fi în stare să vă-mpotriviţi vrăjmaşilor voştri;
38 veţi pieri printre neamuri, pământul vrăjmaşilor voştri vă va mânca.
39 Iar cei ce vor rămâne după voi, din pricina păcatelor voastre3 vor pieri; în pământul vrăjmaşilor lor se vor topi.
40 Atunci îşi vor mărturisi ei fărădelegile lor şi fărădelegile părinţilor lor: cum m-au lăsat ei pe Mine de-o parte şi cum s-au făcut că nu Mă văd şi cum s-au mişcat ei împotriva Mea,
41 pentru care şi Eu venit-am asupră-le cu mânie mare, şi-i voi da pierzării în pământul vrăjmaşilor lor; atunci inima lor cea netăiată-mprejur se va ruşina, atunci se vor căi pentru păcatele lor.
42 Atunci Îmi voi aduce aminte de legământul Meu cu Iacob, de legământul Meu cu Isaac; şi de legământul Meu cu Avraam Îmi voi aduce aminte, şi de pământ Îmi voi aminti.
43 Dar pământul va fi părăsit de ei şi pământul se va odihni-ntru Sâmbetele sale când în urma lor va fi pustiu, iar ei
3 într-o seamă de variante ebraice şi greceşti: „din pricina păcatelor lor”. În schimb, ele adaugă (în acelaşi verset): „şi pentru păcatele părinţilor lor”.
se vor împovăra cu propriile lor fărădelegi, pentru că Mi-au nesocotit rânduielile, iar poruncile Mele le-au supărat sufletul.
44 Şi totuşi, chiar şi atunci, când vor fi ei pe pământul vrăjmaşilor, Eu nu-i voi trece cu vederea şi nu Mă voi scârbi de ei până-ntr-atât, încât să-i nimicesc şi să stric legământul Meu cu ei: Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor!
45 De dragul lor Îmi voi aduce aminte de legământul cel dintâi, când sub ochii neamurilor i-am scos din ţara Egiptului, ca să fiu Dumnezeul lor. Eu sunt Domnul!”
46 Acestea sunt rânduielile şi poruncile şi legile pe care Domnul le-a aşezat între El şi fiii lui Israel în muntele Sinai, prin Moise.
27
Făgăduinţe şi zeciuieli.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte fiilor lui Israel şi spune-le: când cineva I se va făgădui Domnului, preţul sufletului său să-l socoteşti astfel1:
3 Preţul unui bărbat între douăzeci şi şaizeci de ani va fi de cincizeci de sicli de argint, după siclul sfânt;
4 iar dacă este femeie, preţul va fi de treizeci de sicli.

1 Prin anume voturi sau făgăduinţe o persoană I se dedica lui Dumnezeu şi devenea astfel proprietatea Sa. La un moment dat însă ea putea fi scutită de obligaţiile asumate şi „eliberată" în schimbul unei sume de bani. Asemenea făgăduinţe erau făcute nu numai pentru oameni, ci şi pentru o seamă de bunuri materiale (animale, case, pământuri).

5 Dacă-i vorba de cineva între cinci şi douăzeci de ani, preţul va fi de douăzeci de sicli pentru bărbat şi zece sicli pentru femeie.
6 Dacă-i vorba de cineva între o lună şi cinci ani, preţul va fi de cinci sicli de argint pentru bărbat şi de trei sicli de argint pentru femeie.
7 De la şaizeci de ani în sus, preţul va fi de cincisprezece sicli de argint pentru bărbat şi zece sicli pentru femeie.
8 Iar dacă este sărac şi nu e-n stare să plătească preţul, va fi adus la preot şi-l va preţui preotul; preotul îl va preţui după mijloacele celui ce a făcut făgăduinţa.
9 Dacă însă va fi un animal din cele ce se aduc jertfă Domnului, tot ce se aduce Domnului va fi lucru sfânt;
10 el nu va fi înlocuit, nici unul bun cu unul rău, nici unul rău cu unul bun. Dacă cineva înlocuieşte un animal cu un altul, sfânt va fi şi animalul, şi înlocuitorul lui.
11 Dacă-i vorba de un animal necurat, din cele ce nu se aduc jertfă Domnului, animalul va fi adus la preot,
12 iar preotul îl va preţui de bun sau de rău; şi cum îl va preţui preotul, aşa va fi.
13 De va vrea cineva să-l răscumpere, atunci la preţul lui va adăuga o cincime.
14 Dacă cineva Îi va afierosi2 Domnului casa, preotul o va preţui de bună sau de rea; şi cum o va preţui preotul, aşa va rămâne.
15 Dacă cel ce şi-a afierosit casa va dori s-o răscumpere, atunci la preţul ei va adăuga argint o cincime, şi a lui va fi.
2 „A afierosi" = a dedica lui Dumnezeu (pe sine, o persoană sau un bun material).
16 Dacă cineva Îi va afierosi Domnului o ţarină din moşia sa, preţuirea se va face după sămânţa cu care ea se seamănă: cincizeci de sicli de argint pentru o măsură de orz.
17 Dacă ţarina şi-o va afierosi în chiar anul jubileu, ea va rămâne la preţul ei.
18 Dar dacă-şi afieroseşte ţarina după anul jubileu, atunci preotul îi va socoti preţul după numărul anilor ce mai rămân până la anul jubileu, şi va scădea din preţul ei.
19 Dacă însă va vrea să-şi răscumpere ţarina cel ce a afierosit-o, atunci el va adăuga la preţul ei o cincime, şi a lui va rămâne.
20 Iar dacă el nu-şi răscumpără ţarina, ci o vinde altui om, atunci ea nu mai poate fi răscumpărată,
21 ci de-ndată ce va trece anul jubileu, ţarina va fi lucru afierosit Domnului aşa cum e o ţarină închinată; ea va deveni moşie a preotului.
22 Iar dacă cineva Îi va afierosi Domnului o ţarină cumpărată, care deci nu este din ţarinile moşiei lui,
23 preotul îi va socoti preţul deplin până la anul jubileu, iar acela va plăti preţul chiar atunci, în ziua aceea, ca afierosire Domnului.
24 În anul jubileu, ţarina se va întoarce la cel de la care fusese cumpărată şi care o avusese ca moşie-n stăpânirea lui.
25 Toate preţurile vor fi făcute după siclul sfânt; siclul să aibă douăzeci de ghere3.
26 Totuşi, nimeni nu va putea să afierosească pe întâi-născuţii din animale,
3 Pentru „siclu" şi „gheră" vezi nota de la Iş 30, 13.

cei ce, ca întâi-născuţi, sunt ai Domnului: fie bou, fie oaie, al Domnului este4.
27 Iar de va fi dintre dobitoacele necurate, va putea fi răscumpărat după preţul lui, la care se va adăuga o cincime, şi va fi al celui ce-l răscumpără; iar de nu va fi răscumpărat, poate fi vândut la chiar preţul lui.
28 Tot ceea ce omul Îi va dărui Domnului din ceea ce are el fie om, fie dobitoc, fie ţarină din moşia sa nu se vinde şi nici nu se răscumpără. Toată dania cea sfântă, sfântă Îi este Domnului;
29 şi tot cel ce de la oameni a fost afierosit prin punere deoparte, acela nu poate fi răscumpărat, ci va fi dat morţii5.

30 Toată dijma6 pământului fie din sămânţa ogorului, fie din roada pomilor este a Domnului; sfântă Îi este Domnului.
31 Iar dacă cineva doreşte să-şi răscumpere dijma, la preţul ei va adăuga o cincime, şi a lui va fi.
32 Toată dijma din cirezi şi din turme, din tot ceea ce trece numărat pe sub toiag7, este afierosit Domnului;
33 ce e bun nu va fi înlocuit cu ce e rău, nici ce e rău cu ce e bun; dacă însă cineva îl înlocuieşte, atunci atât animalul înlocuit cât şi înlocuitorul său va fi lucru sfânt: nu vor putea fi răscumpăraţi".
4 Întâi-născuţii (chiar din animale) Îi aparţin de drept Domnului, aşa că ei nu mai pot fi afierosiţi a doua oară. Vezi Iş 13, 2 ş.a.
5 Avertisment pentru cei ce cu prea mare uşurinţă depun voturi de afierosire Domnului.
6 „Dijmă" = zeciuială; a zecea parte din recoltă, cantitate ce intră, de obicei, în tranzacţiile agricole.
7 La intrarea sau ieşirea din adăpost, animalele trec la numărătoare pe sub toiagul celui ce le păzeşte.
34 Acestea sunt poruncile pe care Domnul i le-a poruncit lui Moise pentru fiii lui Israel, pe muntele Sinai.

Numerele
1
Luptătorii lui Israel.
1 În cel de al doilea an de la ieşirea lor din ţara Egiptului, în ziua întâi a lunii a doua grăit-a Domnul către Moise în pustia Sinai, în cortul mărturiei, zicând:
2 „Număraţi toată obştea fiilor lui Israel după neamurile lor1, după familiile lor2, socotindu-le numărul după numele lor, om cu om, tot bărbatul
3 de la douăzeci de ani în sus, tot cel ce poate ieşi la oaste în Israel, toţi să fie număraţi de tine şi de Aaron după armele lor.
4 Cu voi va mai fi câte un om din fiecare neam, bărbatul cel mai de seamă în familia sa.
5 Iată numele bărbaţilor care vor fi cu voi: Din Ruben: Eliţur, fiul lui Şedeur;
6 din Simeon: Şelumiel, fiul lui Ţurişadai;
7 din Iuda: Naason, fiul lui Aminadab;
8 din Isahar: Natanael, fiul lui Ţuar;
9 din Zabulon: Eliab, fiul lui Helon;
10 din fiii lui Iosif: Elişama, fiul lui Amihud, din Efraim; şi Gamaliel, fiul lui Pedaţur, din Manase;
1 A se înţelege: după clanurile lor. Un clan cuprindea mai multe familii.
2 Literal: „după casele lor părinteşti", ceea ce indică descendenţii unui părinte comun.
11 din Veniamin: Abidan, fiul lui Ghedeon;
12 din Dan: Ahiezer, fiul lui Amişadai;
13 din Aşer: Paghiel, fiul lui Ocran;
14 din Gad: Eliasaf, fiul lui Raguel;
15 din Neftali: Ahira, fiul lui Enan.
16 Aceştia sunt cei aleşi din obşte, capii seminţiilor strămoşeşti, căpeteniile peste mii în Israel".
17 Moise şi Aaron i-au luat pe bărbaţii aceştia ce fuseseră numiţi pe numele lor,
18 au adunat toată obştea în ziua cea dintâi a lunii a doua din anul al doilea, şi au înscris, după spiţa neamurilor lor, pe toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, pe seminţii, pe familii şi pe numele lor, om cu om.
19 Numărătoarea aceasta a făcut-o Moise în pustia Sinai, aşa cum îi poruncise Domnul.
20 Fiii lui Ruben întâiul-născut al lui Israel după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
21 din seminţia lui Ruben au fost număraţi patruzeci şi şase de mii cinci sute.
22 Fiii lui Simeon, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul

numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
23 din seminţia lui Simeon au fost număraţi cincizeci şi nouă de mii trei sute.

24 Fiii lui Gad, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
25 din seminţia lui Gad au fost număraţi patruzeci şi cinci de mii şase sute cincizeci.
26 Fiii lui Iuda, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
27 din seminţia lui Iuda au fost număraţi şaptezeci şi patru de mii şase sute.
28 Fiii lui Isahar, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
29 din seminţia lui Isahar au fost număraţi cincizeci şi patru de mii patru sute.
30 Fiii lui Zabulon, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
31 din seminţia lui Zabulon au fost număraţi cincizeci şi şapte de mii patru sute.
32 Dintre fiii lui Iosif, fiii lui Efraim, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
33 din seminţia lui Efraim au fost număraţi patruzeci de mii cinci sute;
34 fiii lui Manase, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
35 din seminţia lui Manase au fost număraţi treizeci şi două de mii două sute.
36 Fiii lui Veniamin, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
37 din seminţia lui Veniamin au fost număraţi treizeci şi cinci de mii patru sute.
38 Fiii lui Dan, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
39 din seminţia lui Dan au fost număraţi şaizeci şi două de mii şapte sute.
40 Fiii lui Aşer, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
41 din seminţia lui Aşer au fost număraţi patruzeci şi una de mii cinci sute.
223
42 Fiii lui Neftali, după neamurile lor, după rudenia lor, după familiile lor, socotindu-i om cu om după numărul numelor lor, toţi bărbaţii de la douăzeci de ani în sus, toţi cei în stare să poarte arme:
43 din seminţia lui Neftali au fost număraţi cincizeci şi trei de mii patru sute.
44 Acestea sunt numerele ieşite din numărătoarea făcută de Moise şi Aaron împreună cu cei doisprezece bărbaţi, căpeteniile lui Israel, câte un bărbat pentru fiecare seminţie, după neamul strămoşesc.
45 Aşadar, întregul număr al fiilor lui Israel, cu armele lor, al celor de la douăzeci de ani în sus, al tuturor celor în stare să iasă la război întru Israel,
46 a fost de şase sute trei mii cinci sute cincizeci.
47 Cu ei însă nu au fost număraţi şi leviţii după seminţia părinţilor lor.
48 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
49 „Vezi ca seminţia lui Levi să n-o treci la numărătoare; numărul lor să nu-l socoteşti între fiii lui Israel;
50 ci pe leviţi rânduieşte-i la cortul mărturiei şi la toate lucrurile lui şi la toate câte sunt în el. Ei vor purta cortul cu toate lucrurile lui, vor sluji în el, şi-mprejurul cortului îşi vor aşeza tabăra.
51 Când va fi să plece cortul, leviţii îl vor strânge; când va fi să se oprească, leviţii îl vor întinde; străinul3 care se
3 „Străinul” cu sensul: „profanul”; cel ce nu este nici preot, nici levit; cel ce nu este învestit cu sacerdoţiu şi care, profanând locul cel sfânt al prezenţei lui Dumnezeu, urmează să moară; vezi Iş 19, 12.
va apropia va fi omorât.
52 Fiii lui Israel vor tăbărî fiecare în tabăra sa, fiecare sub steagul său şi sub armele sale.
53 Iar leviţii îşi vor aşeza tabăra în apropiere, împrejurul cortului mărturiei, ca nu cumva păcat să fie întru fiii lui Israel4; ei, leviţii, vor fi straja cortului mărturiei”.
54 Şi au făcut fiii lui Israel după tot ceea ce Domnul le poruncise lui Moise şi Aaron; aşa au făcut.

2
Tabăra poporului lui Israel.
1 Grăit-a Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
2 „Fiii lui Israel să-şi aşeze fiecare tabăra lângă steagul său, în preajma semnelor familiei sale; îşi vor aşeza taberele cu faţa spre cortul mărturiei şi-mprejurul lui1.
3 Întâi, spre răsărit, va poposi tabăra lui Iuda, cu armiile ei; căpetenia fiilor lui Iuda este Naason, fiul lui Aminadab,
4 cu oştenii săi în număr de şaptezeci şi patru de mii şase sute.
4 Ebr.: „ca nu cumva Mânia (Domnului) să fie asupra obştii fiilor lui Israel". Septuaginta reţine cauza Mâniei, nu efectul păcatului.
1 Întregul capitol e dedicat modului în care cele douăsprezece triburi ale lui Israel îşi aşază taberele pe durata unui popas. Schema întregii tabere e un pătrat pe ale cărui laturi se află câte trei triburi, două din ele avându-şi la mijloc pe cel principal. În mijlocul pătratului se află cortul mărturiei, străjuit de leviţi. Principiul dominant este acela că întotdeauna Dumnezeu prezent, activ şi grăitor în cortul mărturiei se află în centrul poporului.
224
5 Alături va poposi seminţia lui Isahar; căpetenia fiilor lui Isahar este Natanael, fiul lui Ţuar,
6 cu oştenii săi în număr de cincizeci şi patru de mii patru sute.
7 De cealaltă parte va poposi seminţia lui Zabulon; căpetenia fiilor lui Zabulon este Eliab, fiul lui Helon,
8 cu oştenii săi în număr de cincizeci şi şapte de mii patru sute.
9 Toţi cei număraţi în tabăra lui Iuda, o sută optzeci şi şase de mii patru sute după armiile lor, vor porni întâi.
10 Spre miazăzi va fi tabăra lui Ruben, cu armiile ei; căpetenia fiilor lui Ruben este Eliţur, fiul lui Şedeur,
11 cu oştenii săi în număr de patruzeci şi şase de mii cinci sute.
12 Lângă el va poposi seminţia lui Simeon; căpetenia fiilor lui Simeon este Şelumiel, fiul lui Ţurişadai,
13 cu oştenii săi în număr de cincizeci şi nouă de mii trei sute.
14 De cealaltă parte va poposi seminţia lui Gad; căpetenia fiilor lui Gad este Eliasaf, fiul lui Raguel,
15 cu oştenii săi în număr de patruzeci şi cinci de mii şase sute cincizeci.
16 Toţi cei număraţi în tabăra lui Ruben, o sută cincizeci şi una de mii patru sute cincizeci după armiile lor, vor porni în rândul al doilea.
17 Atunci va porni cortul mărturiei, cu tabăra leviţilor în mijlocul celorlalte tabere; cum au poposit, aşa vor şi pleca, fiecare ţinându-se de rândul său.
18 Spre apus va poposi tabăra lui Efraim cu armiile ei; căpetenia fiilor lui Efraim este Elişama, fiul lui Amihud,
19 cu oştenii săi în număr de patruzeci de mii cinci sute.
20 Lângă ea se va aşeza seminţia lui Manase; căpetenia fiilor lui Manase este Gamaliel, fiul lui Pedaţur,
21 cu oştenii săi în număr de treizeci şi două de mii două sute.
22 De cealaltă parte se va aşeza seminţia lui Veniamin; căpetenia fiilor lui Veniamin este Abidan, fiul lui Ghedeon,
23 cu oştenii săi în număr de treizeci şi cinci de mii patru sute.
24 Toţi cei număraţi în tabăra lui Efraim, o sută opt mii o sută după armiile lor, vor porni în al treilea rând.
25 La miază-noapte se va aşeza tabăra lui Dan cu armiile ei; căpetenia fiilor lui Dan este Ahiezer, fiul lui Amişadai,
26 cu oştenii săi în număr de şaizeci şi două de mii şapte sute.
27 Lângă el îşi va aşeza tabăra seminţia lui Aşer; căpetenia fiilor lui Aşer este Paghiel, fiul lui Ocran,
28 cu oştenii săi în număr de patruzeci şi una de mii cinci sute.
29 De cealaltă parte îşi va aşeza tabăra seminţia lui Neftali; căpetenia fiilor lui Neftali este Ahira, fiul lui Enan,

30 cu oştenii săi în număr de cincizeci şi trei de mii patru sute.
31 Toţi cei număraţi în tabăra lui Dan, o sută cincizeci şi şapte de mii şase sute după armiile lor, vor porni cei din urmă, când le este rândul”.
32 Acesta este numărul fiilor lui Israel după familiile lor strămoşeşti; întru totul, numărul celor socotiţi în tabere după armiile lor: şase sute trei mii cinci sute cincizeci.
33 Iar leviţii nu au fost număraţi cu ei, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.

34 Şi au făcut fiii lui Israel tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise: aşa îşi aşezau taberele în rândurile rânduite, şi tot aşa porneau, fiecare ţinându-se de rudenia sa şi de neamul părinţilor săi.
3
Numărătoarea leviţilor şi slujbele lor.
1 Iată-i pe urmaşii lui Aaron şi pe ai lui Moise, la vremea când a grăit Domnul cu Moise pe muntele Sinai.
2 Iată numele fiilor lui Aaron: Nadab, întâiul-născut, Abiud, Eleazar şi Itamar.
3 Acestea sunt numele fiilor lui Aaron, preoţii cei cu capetele unse şi cu mâinile sfinţite spre slujirea preoţească.
4 Nadab şi Abiud au murit în faţa Domnului, atunci când au adus ei foc străin înaintea Domnului, în pustia Sinai1. Ei n-au avut copii, aşa că Eleazar şi Itamar au fost cei ce s-au rânduit împreună cu Aaron, tatăl lor.
5 Atunci a grăit Domnul către Moise, zicând:
6 „Ia seminţia lui Levi şi pune-o la-ndemâna lui Aaron preotul, ca să-l ajute-n slujbă.
7 Ei vor păzi ce are el de păzit şi ceea ce au de păzit fiii lui Israel înaintea cortului mărturiei, făcând slujbele cortului.
8 Ei vor păzi toate lucrurile cortului mărturiei şi vor lua asupră-le sarcinile fiilor lui Israel, făcând slujbele cortului.
1 Vezi istoria lui Nadab şi Abiud în Lv 10, 1-7.
9 Pune-i pe leviţi la-ndemâna lui Aaron şi a fiilor săi, preoţii; ei Îmi vor fi dăruiţi Mie, ei dintre fiii lui Israel.
10 Iar pe Aaron şi pe fiii săi îi vei pune mai-mari peste cortul mărturiei; în grija lor va fi slujba preoţească şi toate cele ce sunt pe jertfelnic şi înlăuntrul perdelei2; străinul care se va apropia va fi omorât”.
11 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
12 „Iată, din mijlocul fiilor lui Israel Eu i-am luat pe leviţi în locul a tot întâi-născutul, cel ce se naşte-ntâi între fiii lui Israel; în schimbul lor vor fi, şi ai Mei vor fi leviţii;
13 fiindcă toţi întâi-născuţii sunt ai Mei; în ziua-n care i-am lovit pe toţi întâi-născuţii din ţara Egiptului Mi i-am sfinţit Mie pe toţi întâi-născuţii din Israel, de la om până la dobitoc; ai Mei vor fi! Eu sunt Domnul!”
14 Şi a grăit Domnul către Moise în pustia Sinai, zicând:
15 „Numără-i pe fiii lui Levi, după familiile lor părinteşti, după rudenia lor; îi vei număra pe toţi cei de parte bărbătească, de la o lună-n sus”.
16 Moise şi Aaron i-au numărat după cuvântul Domnului, aşa cum le poruncise Domnul.
17 Iată acum numele fiilor lui Levi: Gherşon, Cahat şi Merari.
18 Şi iată numele fiilor lui Gherşon, după rudeniile lor: Libni şi Şimei.
19 Fiii lui Cahat, după rudeniile lor: Amram, Iţhar, Hebron şi Uziel.
20 Fiii lui Merari, după rudeniile lor: Mahli şi Muşi. Acestea sunt neamurile
2 „Înlăuntrul perdelei”: în spatele catapetesmei; în sfânta-sfintelor; vezi Iş 26, 31 şi nota.

lui Levi, după familiile lor părinteşti.
21 De Gherşon se ţin neamul lui Libni şi neamul lui Şimei; aceste neamuri sunt ale lui Gherşon.
22 Cei număraţi ai lor, socotindu-se toţi cei de parte bărbătească de la o lună-n sus, cei număraţi ai lor au fost şapte mii cinci sute.
23 Fiii lui Gherşon îşi aşezau tabăra în spatele cortului, spre asfinţit.
24 Căpetenia casei părinteşti a neamului lui Gherşon era Eliasaf, fiul lui Lael.
25 La cortul mărturiei, fiii lui Gherşon aveau în seamă cortul şi acoperământul lui, vălul de la uşa

cortului adunării,
26 pânzele curţii, perdeaua de la intrarea-n curtea cortului, precum şi toate obiectele lui.
27 De Cahat se ţin neamul lui Amram, neamul lui Iţhar, neamul lui Hebron şi neamul lui Uziel; aceste neamuri sunt ale lui Cahat.
28 Socotindu-i pe toţi cei de parte bărbătească de la o lună-n sus, numărul celor ce aveau în seamă sfântul locaş era de opt mii trei sute.
29 Neamurile fiilor lui Cahat îşi aşezau tabăra într-o latură a cortului, spre miazăzi.
30 Căpetenia casei părinteşti a neamului lui Cahat era Elţafan, fiul lui Uziel.
31 În paza lor se aflau chivotul, masa, sfeşnicul, jertfelnicul, obiectele pentru sfintele slujbe, perdeaua cu toate ale ei.
32 Căpetenie peste căpeteniile leviţilor era Eleazar, fiul preotului Aaron, rânduit să privegheze pe cei ce aveau în seamă sfântul locaş.
33 De Merari se ţin neamul lui Mahli şi neamul lui Muşi; aceste neamuri sunt ale lui Merari;
34 socotindu-i pe toţi cei de parte bărbătească de la o lună-n sus, numărul lor era de şase mii două sute.
35 Căpetenie peste casa părintească a neamului lui Merari era Ţuriel, fiul lui Abihael. Ei îşi aşezau tabăra într-o latură a cortului, spre miază-noapte.
36 Fiii lui Merari aveau în seamă pilaştrii cortului, zăvoarele, stâlpii şi tălpicele lui, şi toate lucrurile şi uneltele lor,
37 stâlpii curţii de jur-împrejur, cu tălpicele, ţăruşii şi frânghiile lor.
38 Iar în partea din faţă a cortului mărturiei, spre răsărit, îşi aşezau tabăra Moise, Aaron şi fiii acestuia, în seama cărora se afla sfântul locaş pe care-ar fi trebuit să-l aibă-n seamă fiii lui Israel. Străinul ce se va apropia va fi omorât.
39 Întru totul, numărul leviţilor număraţi de Moise şi Aaron din porunca Domnului, după neamurile lor, parte bărbătească de la o lună-n sus, au fost douăzeci şi două de mii.
40 Şi a grăit Domnul către Moise: „Numără-i pe toţi întâi-născuţii de parte bărbătească dintre fiii lui Israel, de la o lună-n sus, şi fă-le numărul după nume.
41 Şi pe leviţi îi vei lua pentru Mine eu sunt Domnul în locul tuturor întâi-născuţilor din fiii lui Israel, iar vitele leviţilor în locul tuturor întâi-născuţilor din vitele fiilor lui Israel".
42 Atunci Moise i-a numărat, după cum îi poruncise Domnul, pe toţi întâi-născuţii dintre fiii lui Israel.
43 De toţi, întâi-născuţii de parte bărbătească de la o lună-n sus, după nu mărul

numelor, au fost douăzeci şi două de mii două sute şaptezeci şi trei.
44 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
45 „Ia-i pe leviţi în locul tuturor întâi-născuţilor din fiii lui Israel, şi vitele leviţilor în locul vitelor lor. Leviţii vor fi ai Mei. Eu sunt Domnul!
46 Pentru răscumpărarea celor două sute şaptezeci şi trei de întâi-născuţi ai fiilor lui Israel care trec peste numărul leviţilor
47 vei lua câte cinci sicli de cap; îi vei lua socotiţi după siclul sfânt, adică douăzeci de ghere într-un siclu,
48 şi argintul acesta îl vei da lui Aaron şi fiilor săi ca răscumpărare pentru cei ce sunt peste număr".
49 Iar Moise a luat argintul de răscumpărare a celor ce treceau de numărul leviţilor,
50 de la întâii-născuţi ai fiilor lui Israel a luat el argintul: o mie trei sute şaizeci şi cinci de sicli, după siclul sfânt.
51 Şi, după cuvântul Domnului, argintul pentru răscumpărarea celor ce prisoseau a fost dat de Moise lui Aaron şi fiilor acestuia, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
4
Slujbe deosebite ale leviţilor şi numărul lor.
1 Şi a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
2 „Dintre fiii lui Levi numără-i pe fiii lui Cahat după neamurile lor şi după familiile lor părinteşti,
3 de la douăzeci şi cinci de ani în sus până la vârsta de cincizeci de ani: toţi cei ce pot intra la slujbă1 să facă tot ce se cere în cortul mărturiei.
4 Iată slujba fiilor lui Cahat în cortul mărturiei: sfânta-sfintelor.

5 Când va pleca tabăra, Aaron şi fiii săi vor intra şi vor lua perdeaua adumbritoare2 şi vor înveli cu ea chivotul mărturiei.
6 Deasupra vor pune un acoperământ de piele-n culoarea iachintului3, iar peste el vor aşterne un înveliş de lână violetă; apoi îi vor pune pârghiile.
7 Pe masa pâinilor punerii-înainte vor aşterne o faţă de masă violetă, iar deasupra vor pune blidele, talerele, ibricele şi cupele turnării lor; pe ea vor fi şi pâinile cele de-a pururi.
8 Peste acestea vor pune o poală stacojie, iar pe deasupra ei vor aşterne un acoperământ de piele-n culoarea iachintului; apoi îi vor pune pârghiile.
9 Vor lua o îmbrăcăminte-n culoarea iachintului şi vor acoperi sfeşnicul luminilor şi candelele lui, cleştele lui, mucările lui şi toate vasele cele pentru untdelemn folosite-n slujbă.
10 Şi-l vor acoperi, pe el şi toate obiectele lui, cu un acoperământ de piele-n
1 Ebr.: „toţi cei apţi pentru serviciul militar". Leviţii erau scutiţi de acest serviciu în schimbul slujbelor religioase. În Versiunea Ebraică, vârsta minimă este de 30 de ani; textul Septuagintei însă concordă cu Nm 8, 23-26: serviciul militar începea la 25 de ani şi se încheia la 50.
2 Perdeaua (catapeteasma) care „adumbrea" sfânta-sfintelor, despărţind-o de sfânta. Pentru termenul „a umbri", „a adumbri" vezi nota de la Iş 25, 20.
3 „Piele-n culoarea iachintului": vezi nota de la Iş 25, 5. Termenul ebraic e tradus deseori prin „piele de delfin" („viţel de mare"). În ritualul ebraic, culorile aveau nu numai un rol practic, acela de a deosebi cu uşurinţă rostul şi folosirea diferitelor obiecte, ci şi o încărcătură simbolică.

culoarea iachintului, şi-l vor pune pe targă.
11 Peste jertfelnicul cel de aur vor pune o îmbrăcăminte-n culoarea iachintului şi-l vor acoperi cu un acoperământ de piele-n culoarea iachintului; apoi îi vor pune pârghiile.
12 Vor lua toate lucrurile ce se folosesc la slujbe-n locaşul cel sfânt, le vor aşeza într-un înveliş de culoarea iachintului şi le vor acoperi cu un acoperământ de piele-n culoarea iachintului; apoi le vor pune pe targă.
13 Acoperământ vor pune şi peste jertfelnic4; cu îmbrăcăminte stacojie îl vor acoperi.
14 Vor pune pe el toate obiectele ce se folosesc la slujbă: vătraiul, furculiţele, lopeţile, cănile de stropit şi toate lucrurile jertfelnicului; îi vor pune deasupra un acoperământ de piele-n culoarea iachintului, apoi îi vor pune pârghiile. Vor lua apoi o îmbrăcăminte stacojie şi vor acoperi baia şi tălpica ei; deasupra lor vor pune un acoperământ de piele-n culoarea iachintului, apoi le vor aşeza pe targă.5
15 După ce Aaron şi fiii săi vor fi terminat de acoperit locaşul cel sfânt şi toate lucrurile sfântului locaş, la vremea când tabăra urmează să plece la drum vor veni fiii lui Cahat să le poarte; ei însă nu se vor atinge de cele sfinte, ca să nu moară. Acestea sunt lucrurile cortului mărturiei pe care le vor purta fiii lui Cahat.
16 eleazar, fiul preotului Aaron, va avea sub veghea sa untdelemnul pentru sfeşnic, aromatele de tămâiat, darul
4 Ebr.: „vor curăţi jertfelnicul de cenuşă".
5 Această ultimă frază îi e proprie Septuagintei.
zilnic de pâine, mirul de ungere, cortul întreg şi toate câte sunt în el, locaşul cel sfânt şi toate lucrurile lui -".
17 Şi a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
18 „Să nu lăsaţi să se stingă dintre leviţi sământa neamului lui Cahat;
19 iată ce trebuie să le faceţi pentru ca ei să trăiască şi să nu moară când se vor apropia de lucrurile cele mai sfinte: Aaron şi fiii săi vor veni şi-l vor pune pe fiecare din ei la slujba lui şi la sarcina lui;
20 dar ei nu vor intra să dea cu ochii de cele sfinte, când acestea sunt învelite; altfel, vor muri".
21 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
22 „Numără-i şi pe fiii lui Gherşon, după familiile lor părinteşti şi după neamurile lor;
23 numără-i pe cei ce au vârsta între douăzeci şi cinci şi cincizeci de ani: toţi cei ce pot intra în slujbă spre a face tot ce se cere în cortul mărturiei.
24 Iată slujba neamurilor lui Gherşon, ce anume să facă şi să poarte:
25 Vor purta perdelele cortului, cortul mărturiei, învelitoarea lui, acoperişul de culoarea iachintului de deasupra lui, vălul de la intrarea cortului mărturiei,

26 pânzele curţii, perdeaua intrării de la poarta curţii de dimprejurul cortului şi jertfelnicului, frânghiile lor şi toate lucrurile lor de slujbă tot ce trebuie pentru ca ei să-şi facă slujba.
27 Toate slujbele fiilor lui Gherşon se vor face după porunca lui Aaron şi a fiilor săi, în tot ceea ce au ei de făcut şi de purtat; veţi veghea ca fiecare să-şi
229
ducă la îndeplinire ceea ce i s-a încredinţat.
28 Aceasta este slujba fiilor lui Gherşon la cortul mărturiei, ce anume au ei de făcut sub veghea lui Itamar, fiul lui Aaron preotul.
29 Cât despre fiii lui Merari, îi vei număra după neamurile şi după familiile lor părinteşti,
30 de la douăzeci şi cinci de ani în sus până la cincizeci, pe aceştia să-i numeri: pe toţi cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei.
31 În seama lor, să le poarte, sunt toate lucrurile din cortul mărturiei: pilaştrii cortului cu pârghiile, bârnele şi tălpicele lor, acoperământul, funiile cu ţăruşii lor;
32 stâlpii curţii, cei dimprejurul ei, cu tălpicele lor, ţăruşii, frânghiile şi toate uneltele cu tot ce ţine de lucrarea lor. Veţi număra pe nume toate lucrurile ce sunt în seama lor să le poarte.
33 Aceasta este slujba neamului fiilor lui Merari la cortul mărturiei, ce anume au ei de făcut sub veghea lui Itamar, fiul lui Aaron preotul”.
34 Moise, Aaron şi căpeteniile obştii i-au numărat pe fiii lui Cahat după neamurile lor şi după familiile lor părinteşti,
35 de la douăzeci şi cinci de ani în sus până la cincizeci, pe toţi cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei!
36 şi s-au găsit la numărătoare, după rudenia lor, două mii şapte sute cincizeci.
37 Acesta este numărul neamului lui Cahat, al tuturor celor ce slujeau la cortul mărturiei, aşa cum i-au numărat Moise şi Aaron după porunca Domnului dată prin Moise.
38 Au fost număraţi apoi fiii lui Gherşon, după rudenia lor şi după familiile lor părinteşti,
39 de la douăzeci şi cinci de ani în sus până la cincizeci, toţi cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei.
40 şi s-au găsit la numărătoare, după rudenia lor şi după familiile lor părinteşti, două mii şase sute treizeci.
41 Acesta este numărul neamului lui Gherşon, al tuturor celor ce slujeau în cortul mărturiei, aşa cum i-au numărat Moise şi Aaron după porunca Domnului.
42 A fost numărat după aceea şi neamul fiilor lui Merari, după rudeniile şi după familiile lor părinteşti,
43 de la douăzeci şi cinci de ani în sus până la cincizeci, toţi cei ce pot intra în slujba cortului mărturiei.
44 şi s-au găsit la numărătoare, după rudenia lor şi după familiile lor părinteşti, trei mii două sute.
45 Acesta este numărul neamului din fiii lui Merari, pe care i-au numărat Moise şi Aaron după porunca Domnului cea dată prin Moise.
46 De toţi, leviţii număraţi de Moise şi de Aaron şi de căpeteniile lui Israel, după neamurile şi după familiile lor părinteşti,
47 de la douăzeci şi cinci de ani în sus până la cincizeci, toţi cei ce pot intra la slujbă să facă tot ce se cere pe seama lor în cortul mărturiei,
48 ei, cei număraţi, au fost opt mii cinci sute optzeci.
49 După porunca Domnului cea dată prin Moise, fiecare bărbat a fost numărat după slujba sa şi după sarcina sa: aşa au fost ei număraţi, după cum Domnul îi poruncise lui Moise.
230
5
Cei necuraţi, afară din tabără! Femeia bănuită de adulter.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Porunceşte-le fiilor lui Israel să-l scoată afară din tabără pe tot leprosul, pe tot cel atins de scurgere şi pe tot cel întinat prin atingere de mort;
3 fie că-i bărbat, fie că-i femeie, să-i puneţi în afara taberei, pentru ca ei să nu-şi pângărească taberele în mijlocul cărora locuiesc Eu”.
4 Iar fiii lui Israel au făcut aşa: i-au scos afară din tabără. Întocmai cum Domnul îi poruncise lui

Moise, aşa au făcut fiii lui Israel.
5 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
6 „Vorbeşte către fiii lui Israel şi spune-le: Când un bărbat sau o femeie va săvârşi împotriva altcuiva vreunul din păcatele pe care oamenii le fac fără să le ia în seamă1, dar sufletul aceluia va fi vinovat,
7 să-şi mărturisească păcatul pe care l-a făcut, iar celui faţă de care a păcătuit îi va întoarce totul pe de-a-ntregul, la care va mai adăuga a cincea parte.
8 Dacă însă omul nu are pe nimeni apropiat căruia să i se dea preţul pentru răul făcut, atunci preţul I se cuvine Domnului şi va fi al preotului, pe lângă berbecul de ispăşire prin care acesta se va ruga pentru ispăşirea lui.
9 Şi toată pârga din toate cele ce-ntru fiii lui Israel I se sfinţesc Domnului prin aducere la preot, va fi a acestuia; ale lui vor fi cele sfinţite ale fiecăruia;
1 Ebr.: „... pe care oamenii le fac încălcându-şi credincioşia faţă de Domnul...".
10 orice-i va da cineva preotului, al lui va fi".
11 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
12 „Grăieşte către fiii lui Israel şi spune-le: dacă femeia unui bărbat va călca alături şi-l va înşela
13 prin aceea că cineva s-a culcat cu ea trupeşte şi ea se fereşte de privirea bărbatului său şi va tăgădui, fiind ea pângărită fără ca-mpotriva ei să fie vreo mărturie şi fără ca ea să fi rămas însărcinată2,
14 dacă el va fi cuprins de duhul geloziei şi-şi va bănui femeia fiind ea pângărită sau dacă va fi cuprins de duhul geloziei şi-şi va bănui femeia fără ca ea să fi fost pângărită,
15 atunci bărbatul îşi va aduce femeia la preot şi va aduce jertfa ce se cere pentru ea, o zecime dintr-o efă de făină de orz, dar să nu toarne deasupra untdelemn, nici să pună tămâie, pentru că aceasta este jertfă de bănuială, jertfă de amintire, care aminteşte păcatul.
16 Preotul o va aduce şi o va pune înaintea Domnului.
17 Apoi va lua preotul apă vie, curată3, într-un vas de lut, va lua ţărână din
2 Ebr., ultima propoziţie: „şi fără ca ea să fi fost prinsă asupra faptului". În variantă de traducere: („fără ca-mpotriva ei să fie vreo mărturie"), „de vreme ce n-a fost prinsă asupra faptului".
3 Ebr.: „apă sfântă", expresie unică în Vechiul Testament, cu sens incert: fie păstrată într-un loc sfânt (un sanctuar), fie adusă dintr-un izvor sfinţit. „Apa vie" nu presupune neapărat sacralitatea; ea este „apă curgătoare", „apă de izvor" sau, în orice caz, apă scoasă dintr-o fântână de mare adâncime, cât mai aproape de pânza freatică, „apa vie" prin excelenţă. Vezi şi Lv 14, 5-6; Nm 19, 17.

pământul de dinaintea cortului mărturiei şi o va pune în apă.
18 Preotul va pune femeia în faţa Domnului, va descoperi capul femeii şi-i va pune pe palme prinosul de amintire, jertfa de bănuială, în timp ce el, preotul, va avea în mâini apa mustrării, cea care aduce acest fel de blestem.
19 Preotul o va supune jurământului, spunându-i femeii: Dacă n-a dormit nimeni cu tine şi dacă tu nu te-ai abătut pângărindu-te cu altul în timp ce te aflai sub puterea bărbatului tău, curată să rămâi din această apă a mustrării, care aduce blestem;
20 dar dacă tu, având bărbat, te-ai abătut sau te-ai pângărit, şi altcineva decât bărbatul tău s-a culcat cu tine
21 preotul o va supune pe femeie acestui fel de jurământ cu blestem şi-i va zice femeii: de blestem şi de jurământ facă-ţi Domnul parte-n mijlocul poporului tău: deie Domnul să-ţi cadă coapsa, iar pântecele tău să se umfle;
22 apa aceasta blestemată să intre-n măruntaiele tale ca să ţi se umfle pântecele şi să-ţi cadă coapsa! Iar femeia va zice: Amin, amin4!
23 Preotul va scrie apoi blestemele acestea pe o hârtie şi le va muia în apa cea blestemată a mustrării
24 şi-i va da femeii să bea apa cea blestemată a mustrării, iar apa cea blestemată a mustrării va pătrunde într-însa.
25 Preotul va lua apoi din mâinile femeii jertfa de bănuială şi va pune jertfa înaintea Domnului şi o va aduce la jertfelnic.

4 „Amin” = „Aşa să fie” sau „Adevărat”.
26 Preotul va lua o parte din jertfa ei de amintire şi o va aduce pe jertfelnic, după care îi va da femeii să bea apa.
27 Dacă ea se va fi pângărit şi va fi ascuns aceasta de bărbatul ei, apa cea blestemată a mustrării va pătrunde într-însa şi pântecele ei se va umfla şi-i va cădea coapsa şi ţintă de blestem va fi ea în mijlocul poporului său.
28 Dar dacă femeia nu se va fi pângărit şi va fi curată, nevinovată va fi şi va avea urmaşi.
29 Aceasta este legea geloziei, pentru femeia care, având bărbat, va călca alături şi se va pângări,
30 sau pentru omul cuprins de duhul geloziei şi care şi-ar bănui femeia: îşi va aduce femeia înaintea Domnului, iar preotul o va supune pe de-a-ntregul acestei rânduieli.
31 Bărbatul va fi liber de păcat, dar ea, femeia, îşi va purta păcatul asupră-şi”.
6
Nazireii. Rostirea binecuvântării preoţeşti.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte către fiii lui Israel şi spune-le: dacă cineva, bărbat sau femeie, cu făgăduinţă se va făgădui să trăiască-n curăţie1 pentru Domnul,
3 să se-nfrâneze de la vin şi de la băutură tare; oţet de vin şi oţet de băutură
1 În Textul Ebraic: „să facă făgăduinţă de nazireu”. Nazireatul era un vot de abstinenţă temporară, practicat în special de bărbaţi (deşi acest verset face menţiune şi de un nazireat al femeii, cele următoare se ocupă numai de obligaţiile bărbatului). Un astfel de vot va face şi Sfântul Apostol Pavel: vezi FA 18, 18 şi nota.

tare să nu bea, şi nimic din cele făcute din struguri să nu bea; nici struguri proaspeţi sau uscaţi să nu mănânce.
4 Pe toată durata făgăduinţei sale să nu se hrănească cu cev-a crescut din viţa de vie, de la a bea vin de struguri pân' la a mânca sâmburi.
5 Pe toată durata făgăduinţei sale, brici nu-i va trece pe cap; până la-mplinirea zilelor cu care el i s-a făgăduit Domnului, sfânt va fi şi va lăsa pletele capului să-i crească-n voie.
6 Pe toată durata pentru care i s-a făgăduit Domnului, de trupul unui mort nu se va apropia;
7 chiar dacă tatăl său va muri, sau mama sa, sau fratele său, sau sora sa, să nu se spurce prin atingerea de ei, pentru că sfinţirea Dumnezeului său e peste el, pe capul său.
8 Pe toată durata făgăduinţei sale, sfânt Îi este Domnului.
9 Dacă însă va muri cineva lângă el cu moarte de năprasnă, adică fără veste, şi prin aceasta-şi va întina capul său de nazireu, atunci el să-şi tundă capul în ziua curăţirii sale; în ziua a şaptea să şi-l tundă.
10 Iar în ziua a opta va aduce la preot două turturele sau doi pui de porumbel, la uşa cortului mărturiei,
11 iar preotul va aduce spre jertfă una pentru păcat şi una ca ardere-de-tot, şi-l va curăţi preotul de păcatul atingerii de mort. În chiar ziua aceea el îşi va sfinţi capul
12 şi-I va afierosi Domnului zilele făgăduinţei sale şi va aduce un miel de un an ca jertfă pentru păcat: zilele de până atunci nu i se vor mai socoti, pentru că şi-a-ntinat capul său de om făgăduit.
13 Iată legea pentru cel ce s-a făgăduit pe sine: În ziua când i se-mplineşte vremea pentru care s-a făgăduit, el va fi adus la uşa cortului mărturiei
14 şi-I va aduce Domnului darul său: un miel de un an, fără meteahnă, ca ardere-de-tot; o mioară de un an, fără meteahnă, ca jertfă pentru păcat, şi un berbec fără meteahnă, ca jertfă de mulţumire,
15 şi un coş cu azime din făină curată, pâini frământate cu untdelemn şi turte nedospite unse cu untdelemn, cu prinoasele lor de pâine şi cu turnările lor;
16 preotul le va aduce înaintea Domnului, iar el2 le va aduce ca jertfă pentru păcat şi ca ardere-de-tot.
17 Berbecul îl va aduce Domnului ca jertfă de mulţumire, peste coşul cu azime, apoi preotul va aduce pentru el3 prinosul de pâine şi turnarea.
18 Atunci şi acolo, la intrarea cortului mărturiei, cel cu făgăduinţa îşi va tunde părul capului şi-l va pune pe focul de sub jertfa de mulţumire.
19 Preotul va lua apoi şoldul, odată fiert, al berbecului, o pâine nedospită din coş şi o turtă

nedospită şi le va pune pe mâinile celui cu făgăduinţa, după ce acesta îşi va fi tuns capul,
20 şi le va ridica preotul ca aducere înaintea Domnului: lucru sfânt e acesta, şi el va fi al preotului, pe lângă pieptul cel ridicat şi pe lângă şoldul aducerii; după care cel cu făgăduinţa poate să bea vin.
21 Aceasta este legea celui ce prin făgăduinţă s-a făgăduit pe sine, aceasta-i
2 După cei mai numeroşi exegeţi, acest „el" se referă la nazireu.
3 Pentru nazireu.

jertfa sa către Domnul pentru propria sa făgăduinţă, ea neavând nici o legătură cu darea lui de mână4; după puterea făgăduinţei cu care se va făgădui, aşa va lucra şi legea curăţirii sale".
22 Domnul a grăit către Moise, zicând:
23 „Vorbeşte tu către Aaron şi către fiii săi şi spune-le: Iată cum îi veţi binecuvânta pe fiii lui Israel; le veţi zice aşa:
24 Domnul să te binecuvinteze şi să te păzească!
25 Domnul să-Şi lumineze faţa spre tine şi să te miluiască!
26 Domnul să-Şi ridice faţa spre tine şi să-ţi dăruiască pace!
27 Aşa vor pune ei numele Meu asupra fiilor lui Israel şi Eu, Domnul, îi voi binecuvânta"5.
7
Jertfe şi daruri ale căpeteniilor lui Israel la sfinţirea cortului.
1 Şi a fost că-n ziua când a sfârşit Moise de ridicat cortul, l-a uns şi l-a sfinţit, pe el şi toate lucrurile lui, precum şi jertfelnicul cu toate obiectele lui. Când le-a miruit şi le-a sfinţit, mai-marii lui Israel au adus daruri; ei erau
2 cele douăsprezece căpetenii ale caselor lor părinteşti, mai-marii seminţiilor, cei ce fuseseră mai-mari peste cei număraţi.
3 Şi au adus darurile lor în faţa Domnului: şase care acoperite şi doisprezece boi, câte un car de la două căpetenii şi
4 Cantitatea şi valoarea jertfelor sunt independente de starea materială a celui ce le aduce.
5 Versetul 27 lipseşte din unele ediţii ale Septuagintei (inclusiv Rahlfs). În altele, el face parte din versetul 26.
câte un bou de la fiecare; şi le-au adus înaintea cortului.
4 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
5 „Primeşte-le din partea lor, şi vor fi ele folosite în slujba cortului mărturiei. Dă-le leviţilor, fiecăruia după slujba sa".
6 Şi luând Moise carele şi boii, le-a dat leviţilor:
7 două care şi patru boi le-a dat fiilor lui Gherşon, după slujba lor;
8 patru care şi opt boi le-a dat fiilor lui Merari, după slujba lor de sub îndrumarea lui Itamar, fiul lui Aaron preotul.
9 Dar fiilor lui Cahat nu le-a dat, pentru că ei, având în seamă lucrurile sfinte, le purtau pe umeri.
10 Căpeteniile au adus şi daruri pentru înnoirea jertfelnicului, în chiar ziua-n care a fost uns; acolo, în faţa jertfelnicului, şi-au adus mai-marii darurile.
11 Şi a zis Domnul către Moise: „În fiecare zi, la rând, câte o căpetenie să-şi aducă darurile pentru sfinţirea jertfelnicului".
12 Cel ce şi-a adus darul în prima zi a fost Naason, fiul lui Aminadab, căpetenia seminţiei lui Iuda.
13 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, pentru jertfă;
14 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
15 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
16 un ţap, jertfă pentru păcat;

17 iar ca jertfă de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an. Acesta-i darul lui Naason, fiul lui Aminadab.
18 În ziua a doua şi-a adus darul Natanael, fiul lui Ţuar, căpetenia seminţiei lui Isahar.
19 El a adus în dar: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,

pentru jertfă;
20 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
21 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
22 un ţap, jertfă pentru păcat;
23 iar ca jertfă de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Natanael, fiul lui Ţuar.
24 În ziua a treia şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Zabulon: Eliab, fiul lui Helon.
25 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
26 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
27 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
28 un ţap, jertfă pentru păcat;
29 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Eliab, fiul lui Helon.
30 În ziua a patra şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Ruben: Eliţur, fiul lui Şedeur.
31 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
32 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
33 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
34 un ţap, jertfă pentru păcat;
35 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Eliţur, fiul lui Şedeur.
36 În ziua a cincea şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Simeon: Şelumiel, fiul lui Ţurişadai.
37 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
38 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
39 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
40 un ţap, jertfă pentru păcat;
41 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Şelumiel, fiul lui Ţurişadai.
42 În ziua a şasea şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Gad: Eliasaf, fiul lui Raguel.
43 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de

sicli şi o cupă de argint de şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu
frământată cu untdelemn, pentru jertfă;
44 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
45 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
46 un ţap, jertfă pentru păcat;
47 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Eliasaf, fiul lui Raguel.
48 În ziua a şaptea şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Efraim: Elişama, fiul lui Amihud.
49 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn
pentru jertfă;
50 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
51 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
52 un ţap, jertfă pentru păcat;
53 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Elişama, fiul lui Amihud.
54 În ziua a opta şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Manase: Gamaliel, fiul lui Pedaţur.
55 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli, o cupă de argint de

şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
56 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
57 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
58 un ţap, jertfă pentru păcat;
59 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Gamaliel, fiul lui Pedaţur.
60 În ziua a noua şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Veniamin: Abidan, fiul lui Ghedeon.
61 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
62 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
63 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
64 un ţap, jertfă pentru păcat;
65 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Abidan, fiul lui Ghedeon.
66 În ziua a zecea şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Dan: Ahiezer, fiul lui Amişadai.
67 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
68 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
69 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
70 un ţap, jertfă pentru păcat;
236
71 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Ahiezer, fiul lui Amişadai.
72 În ziua a unsprezecea şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Aşer: Paghiel, fiul lui Ocran.
73 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
74 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
75 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
76 un ţap, jertfă pentru păcat;
77 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Paghiel, fiul lui Ocran.
78 În ziua a douăsprezecea şi-a adus darul căpetenia fiilor lui Neftali: Ahira, fiul lui Enan.
79 Darul său cuprindea: un blid de argint în greutate de o sută treizeci de sicli şi o cupă de argint de
şaptezeci de sicli, după siclul sfânt, amândouă pline cu făinuţă de grâu frământată cu untdelemn,
pentru jertfă;
80 o cădelniţă de aur de zece sicli, plină cu tămâie;
81 un junc, un berbec şi un miel de un an pentru ardere-de-tot;
82 un ţap, jertfă pentru păcat;
83 iar pentru jertfa de mulţumire: două juninci, cinci berbeci, cinci ţapi şi cinci mieluşele de un an.
Acesta-i darul lui Ahira, fiul lui Enan.
84 Acestea au fost darurile din partea căpeteniilor lui Israel la sfinţirea jertfelnicului, în ziua când
acesta a fost miruit: douăsprezece blide de argint, douăsprezece cupe de argint, douăsprezece
cădelniţe de aur,
85 fiecare blid având o sută treizeci de sicli şi fiecare cupă câte şaptezeci de sicli. Întru totul,
argintul acestor vase: două mii patru sute de sicli, după siclul sfânt;
86 douăsprezece cădelniţe de aur, pline cu tămâie, de câte zece sicli fiecare, după siclul sfânt; întru
totul, aurul cădelniţelor: o sută douăzeci de sicli.
87 Vitele pentru arderi-de-tot au fost de toate: doisprezece junci, doisprezece berbeci şi doisprezece
miei de un an, împreună cu prinoasele de pâine şi cu turnările lor. Ca jertfă pentru păcat,
doisprezece ţapi.

88 Vitele pentru jertfa de mulţumire au fost, laolaltă: douăzeci şi patru de juninci, şaizeci de berbeci, şaizeci de ţapi şi şaizeci de mieluşele de un an şi fără meteahnă. Acestea au fost darurile la sfinţirea jertfelnicului, după-mplinirea celor rânduite şi după ce el a fost miruit.
89 Când Moise intra în cortul mărturiei ca să-I grăiască, el auzea glasul Domnului vorbind cu el de deasupra acoperământului ispăşirii de pe chivotul mărturiei, dintre cei doi heruvimi; şi el Îi vorbea1.
1 Verset izolat, fără aparentă legătură cu contextul: el însă confirmă modalitatea prin care Moise a primit toate poruncile de mai sus, precum şi plinirea făgăduinţei din Iş 25, 22. În ce priveşte ultima propoziţie a versetului, textul original (atât cel ebraic cât şi cel grecesc) nu acordă o anume determinare pronumelui personal, aşa încât traducerile oscilează între „El (Domnul) îi vorbea" (lui Moise) şi „el (Moise) Îi vorbea" (Domnului). Contextul însă impune varianta a doua: comunicarea dintre om şi Dumnezeu nu înseamnă monologul Acestuia, ci dialogul celor doi.

8
Sfinţirea leviţilor.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte-i lui Aaron şi spune-i: când vei aprinde candelele, cele şapte candele vor lumina partea sfeşnicului cea de dinainte".
3 Şi a făcut Aaron aşa: candelele sfeşnicului le-a aprins în partea lui cea din faţă, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
4 Iată cum era meşteşugit sfeşnicul: din aur ciocănit şi fusul şi florile îi erau lucrate din ciocan; după izvodul pe care Domnul i-l arătase lui Moise, aşa a făcut el sfeşnicul.
5 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
6 „Ia-i pe leviţi din mijlocul fiilor lui Israel şi supune-i curăţirii.
7 Iată ce le vei face ca să fie curaţi: să-i stropeşti cu apa curăţirii, să-şi treacă ei briciul peste tot trupul lor şi să-şi spele hainele; atunci vor fi curaţi.
8 Apoi ei vor lua un junc şi prinosul său de făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, în vreme ce tu vei lua un al doilea junc ca jertfă pentru păcat.
9 Îi vei aduce pe leviţi înaintea cortului mărturiei şi vei aduna toată obştea fiilor lui Israel.
10 Pe leviţi îi vei aduce-n faţa Domnului, iar fiii lui Israel îşi vor pune mâinile pe leviţi.
11 Aaron îi va osebi pe leviţi ca afierosire-n faţa Domnului, pe ei, dintre fiii lui Israel, şi ei vor fi cei ce vor lucra lucrurile Domnului.
12 Leviţii îşi vor pune mâinile pe capetele juncilor, iar tu vei aduce: pe unul ca jertfă pentru păcat, pe celălalt ca ardere-de-tot Domnului, rugându-te astfel pentru ispăşirea lor.
13 Îi vei pune pe leviţi în faţa Domnului şi-n faţa lui Aaron şi-n faţa fiilor săi şi-i vei aduce ca afierosire-n faţa Domnului.
14 Aşa-Mi vei pune tu deoparte pe leviţi din mijlocul fiilor lui Israel, şi ei vor fi ai Mei.
15 După aceasta vor intra leviţii să lucreze ceea ce au de lucrat în cortul mărturiei. Aşa vei face curăţirea lor şi-i vei aduce înaintea Domnului.
16 Căci în dar Îmi sunt dăruiţi Mie dintre fiii lui Israel, în locul tuturor celor întâi-născuţi al celor ce ies întâi din pântece; pentru Mine Mi i-am luat dintre fiii lui Israel;
17 căci al Meu este tot întâi-născutul întru fiii lui Israel, fie că-i om, fie că-i dobitoc, pentru că Eu Mi i-am sfinţit Mie în ziua când în ţara Egiptului am lovit pe tot întâi-născutul,
18 şi i-am luat pe leviţi în locul tuturor celor întâi-născuţi între fiii lui Israel;
19 şi-n dar i-am dat pe leviţi lui Aaron şi fiilor săi, dintre fiii lui Israel, pentru ca ei să facă ceea ce fiii lui Israel au de făcut în cortul mărturiei şi să se roage pentru fiii lui Israel, pentru ca-ntre fiii lui Israel să nu fie nici o lovire când s-ar apropia de locaşul cel sfânt".
20 Moise şi Aaron şi toată obştea fiilor lui Israel au făcut cu leviţii aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise-n privinţa leviţilor; aşa au făcut cu ei fiii lui Israel.

21 şi s-au curăţit leviţii şi şi-au spălat hainele, iar Aaron i-a adus pe ei ca dar înaintea Domnului şi s-a rugat pentru ei Aaron, ca să fie ei curaţi.
22 După aceasta au intrat leviţii să-şi facă slujba în cortul mărturiei, în faţa lui Aaron şi-n faţa fiilor săi. Aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise-n privinţa leviţilor, aşa au făcut în privinţa lor.
23 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:

24 „Aceasta este legea leviţilor: De la douăzeci şi cinci de ani în sus vor intra să slujească în cortul mărturiei;
25 iar la cincizeci de ani vor înceta din slujbă şi nu vor mai lucra,
26 ci-n cortul mărturiei îi vor veghea pe fraţii lor să-şi facă fiecare slujba lui, dar de lucrat nu vor mai lucra. Aşa să faci cu leviţii, cum anume să-şi păzească slujba”.
9
Sărbătorirea Paştilor în pustia Sinai. Norul.
1 Şi i-a grăit Domnul lui Moise în pustia Sinai, în cel de al doilea an de după ieşirea lor din ţara Egiptului, în luna întâi, şi i-a zis:
2 „Spune-le fiilor lui Israel să facă Paştile la vremea lor.
3 La vreme le veţi face în cea de a paisprezecea zi a lunii întâi, spre seară; după legea lor şi după rânduiala lor le veţi face”.
4 Iar Moise le-a spus fiilor lui Israel să facă Paştile.
5 Începându-le în cea de a paisprezecea zi a lunii, în pustia Sinai, aşa le-au făcut fiii lui Israel, după cum Domnul îi poruncise lui Moise.
6 Au venit însă bărbaţii care erau necuraţi din pricină că se atinseseră de trup de om mort şi care deci nu puteau să facă Paştile în ziua aceea; în chiar ziua aceea s-au înfăţişat înaintea lui Moise şi Aaron
7 şi acei bărbaţi i-au zis1: „Noi suntem necuraţi, pentru că ne-am atins de trup de om mort; de ce să nu fim lăsaţi să-I aducem Domnului darul la vremea lui în mijlocul fiilor lui Israel?”
8 Şi a zis Moise către ei: „Staţi aici, iar eu voi auzi ce porunceşte Domnul pentru voi!”
9 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
10 „Vorbeşte tu către fiii lui Israel şi spune-le: dacă cineva din voi sau din urmaşii voştri va fi necurat prin atingere de trup de om mort, sau va fi departe în călătorie, acela va face şi el Paştile Domnului;
11 aceştia însă le vor face în cea de a doua lună, în ziua a paisprezecea, spre seară; să le mănânce cu azime şi cu ierburi amare;
12 şi nu vor lăsa din ele până-n dimineaţa următoare, nici os nu vor zdrobi; după rânduiala Paştilor le vor face.
13 Dar omul curat, care nu se află departe-n călătorie, dar va zăbovi să facă Paştile, sufletul acela se va stârpi din poporul său, pentru că nu I-a adus Domnului darul la vremea lui; omul acela îşi va purta păcatul asupră-şi.
14 Iar dacă un străin se va apropia de voi şi se va aşeza în ţara voastră şi va face Paştile Domnului, după legea Paştilor şi după rânduiala lor să le facă: o
1 I s-au adresat lui Moise.

singură lege să fie, şi pentru străin, şi pentru băştinaş”.
15 În ziua când a fost aşezat cortul, norul a acoperit cortul, casa mărturiei; începând de seara, el era peste cort ca o vedere de foc, până dimineaţa.
16 Aşa era-ntotdeauna: ziua îl acoperea norul; noaptea, o vedere de foc.
17 Oridecâteori se ridica norul de deasupra cortului, fiii lui Israel porneau la drum; în locul unde se oprea norul, acolo-şi aşezau tabăra fiii lui Israel.
18 La porunca Domnului îşi aşezau fiii lui Israel tabăra, la porunca Domnului porneau la drum; atâta vreme cât norul umbrea deasupra cortului, fiii lui Israel stăteau pe loc.
19 Când norul stătea deasupra cortului o vreme mai îndelungată, fiii lui Israel păzeau rânduiala lui Dumnezeu şi nu plecau la drum.
20 Uneori se întâmpla ca norul să rămână deasupra cortului doar câteva zile: la glasul Domnului se opreau cu tabăra şi la porunca Lui plecau la drum.
21 Alteori norul stătea numai de seara până dimineaţa: de-ndată ce norul se ridica dimineaţa, porneau şi ei la drum; iar dacă aceasta se-ntâmpla după o zi şi o noapte, plecau atunci.
22 Fie că norul umbrea deasupra o zi sau o lună sau mai mult, fiii lui Israel rămâneau pe loc şi nu plecau la drum.
23 Că din porunca Domnului se opreau cu tabăra şi din porunca Domnului porneau la drum; ei păzeau rânduiala Domnului după porunca pe care Domnul le-o dăduse prin Moise.

10
Cele două trâmbiţe de argint. Israeliţii pleacă la drum.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Fă-ţi două trâmbiţe de argint; din ciocan să le faci. Le vei avea pentru chemarea obştii şi pentru plecarea taberelor.
3 Când se va trâmbiţa din ele, toată obştea ţi se va aduna la uşa cortului mărturiei.
4 Dar dacă se va trâmbiţa numai din una, la tine se vor aduna toate căpeteniile, mai-marii neamurilor lui Israel.
5 Când veţi da semn din trâmbiţă1, vor porni taberele cele dinspre răsărit.
6 Când veţi da al doilea semn de trâmbiţă, vor porni taberele cele dinspre miazăzi. Când veţi da al treilea semn de trâmbiţă, vor porni taberele cele dinspre apus 2. Iar când veţi da al patrulea semn de trâmbiţă, vor porni taberele cele dinspre miază-noapte3. Aşa vor porni la drum, cu semn de trâmbiţă.
7 Când însă chemaţi adunarea, veţi trâmbiţa, dar nu cu semn [de plecare].
1 În unele versiuni ebraice: „când veţi suna alarma” sau „când veţi suna cu strigăte”. Text nu îndeajuns de clar, care sugerează emiterea unor strigăte de război, de pornire la luptă, menite să-i încurajeze pe luptători şi să-i sperie pe adversari, strigăte cu care însă era aclamat un rege sau de care era însoţită purtarea chivotului. Cu toate acestea, se pare că nu e vorba de voci omeneşti, ci de o anume modulare a sunetului de trâmbiţă, într-un fel de triluri clocotitoare.
2 Literal: „cele dinspre mare”.
3 Semnalele de plecare pentru taberele dinspre apus şi miază-noapte sunt proprii Septuagintei; ele lipsesc din Textul Ebraic.

8 Din trâmbiţe vor suna preoţii, fiii lui Aaron; aceasta va fi vouă lege veşnică-ntru neamurile voastre.
9 Iar când în ţara voastră veţi ieşi la război împotriva vrăjmaşilor ce vi se-mpotrivesc, veţi da un anume semn de trâmbiţă; atunci Îşi va aduce aminte de voi Domnul, iar voi veţi fi mântuiţi de vrăjmaşii voştri.
10 În zilele voastre de bucurie, în sărbătorile voastre şi la-nceputurile voastre de lună veţi trâmbiţa din trâmbiţe la arderile-voastre-de-tot şi la jertfele voastre de mulţumire, şi prin aceasta veţi fi pomeniţi în faţa Dumnezeului vostru. Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru”.
11 În anul al doilea, în luna a doua, în douăzeci ale lunii, s-a ridicat norul de deasupra cortului mărturiei.
12 Şi au plecat fiii lui Israel din pustia Sinai, cu toate ale lor, şi norul s-a oprit în pustia Paran4.
13 Aceasta a fost întâia plecare după porunca lui Dumnezeu dată prin Moise.
14 Întâi au pornit rândurile din tabăra fiilor lui Iuda, cu armiile lor; peste armiile lor era Naason, fiul lui Aminadab.
15 Peste armiile seminţiei lui Isahar era Natanael, fiul lui Ţuar;
16 iar peste armiile seminţiei fiilor lui Zabulon era Eliab, fiul lui Helon.
17 Cortul a fost apoi desfăcut şi au plecat fiii lui Gherşon şi fiii lui Merari, purtătorii cortului.
18 După aceea au pornit rândurile din
4 Pustia Paran: regiunea de nord a peninsulei Sinai, între Egipt, sudul Palestinei şi ţinutul Edomului.
tabăra lui Ruben cu armiile lor; peste armiile lor era Eliţur, fiul lui Şedeur;
19 peste armiile seminţiei lui Simeon era Şelumiel, fiul lui Ţurişadai;
20 iar peste armiile seminţiei fiilor lui Gad era Eliasaf, fiul lui Raguel.
21 După aceea au plecat fiii lui Cahat, cei ce duceau lucrurile sfinte5; cortul trebuia să fie aşezat înainte de sosirea lor.
22 Apoi au pornit rândurile din tabăra fiilor lui Efraim cu armiile lor; peste armiile lor era Elişama, fiul lui Amihud.
23 Peste armiile fiilor lui Manase era Gamaliel, fiul lui Pedaţur;
24 iar peste armiile fiilor lui Veniamin era Abidan, fiul lui Ghedeon.
25 În urma tuturor au pornit rândurile din tabăra fiilor lui Dan cu armiile lor; peste armiile lor era Ahiezer, fiul lui Amişadai;
26 peste armiile fiilor lui Aşer era Paghiel, fiul lui Ocran;

27 iar peste armiile fiilor lui Neftali era Ahira, fiul lui Enan.
28 Acestea sunt oştile fiilor lui Israel la vremea când au pornit la drum cu armiile lor.
29 Şi a zis Moise către Hobab, fiul lui Raguel, madianitul, socrul lui Moise: „Noi plecăm spre locul acela despre care Domnul a zis: pe acesta vouă vi-l voi da!... Vino cu noi şi-ţi vom face bine, căci Domnul pe cele bune le-a grăit despre Israel".
30 Iar acela i-a zis: „De aici nu plec decât în ţara mea şi la neamul meu".
31 Dar [Moise] a zis: „Nu ne lăsa!; tu cu
5 Pentru „lucrurile sfinte" ce se aflau pe seama fiilor lui Cahat vezi 3, 31.

noi ai fost în pustie şi-ntre noi se cade să-mbătrâneşti6.
32 Dacă mergi cu noi, binele pe care ni-l va face nouă Domnul ţi-l vom face şi noi ţie".
33 Plecând ei de la muntele Domnului, au mers cale de trei zile; iar chivotul legământului Domnului mergea înaintea lor cale de trei zile, ca să le caute loc de odihnă.
34 Când se ridica chivotul, Moise zicea: „Scoală-Te, Doamne, ca să se risipească vrăjmaşii Tăi şi să fugă de la faţa Ta toţi cei ce Te urăsc pe Tine!"
35 Iar când se oprea, el zicea: „Întoarce-te, Doamne, spre mulţimea miilor lui Israel!"
36 Şi norul Domnului îi umbrea ziua, oridecâteori plecau din locul de popas7.
11
Murmure-n popor; plângeri împotriva manei. Mijlocirea lui Moise. Cei şaptezeci de bătrâni. Prepeliţele.
1 şi s-a pornit poporul cu rea cârtire-mpotriva Domnului; iar Domnul a auzit şi cu urgie S-a mâniat: foc de la Domnul s-a aprins între ei şi le-a mistuit o parte din tabără.
2 Poporul a strigat atunci către Moise, iar Moise i s-a rugat Domnului şi focul a-ncetat.
3 Iar locul acela a fost numit Pârjol1,
6 Textul Ebraic e mai concret: „Nu ne lăsa; tu cunoşti cum (unde) ne putem noi aşeza tabăra în pustie, aşa că tu vei fi ochii noştri (călăuzitori)".
7 În Textele Masoretice acest verset ocupă poziţia lui 34, ca antepenultimul al capitolului. 1 Ebr.: Tabera.
căci acolo s-a aprins între ei foc de la Domnul.
4 Dar adunătura2 [de oameni] ce se afla printre ei s-a aprins de poftă; şi chiar fiii lui Israel s-au pus pe plâns şi ziceau: „Cine ne va hrăni cu carne?
5 Că iată, ne aducem aminte de peştele pe care-l mâncam pe nimic în Egipt, şi de castraveţi şi de pepeni şi de ceapă şi de praz şi de usturoi;
6 iar acum, iată că ni s-a uscat sufletul de tot, că ochii noştri nu mai văd nimic în afară de mană...".
7 Mana era ca sămânţa de coriandru3 şi arăta ca înfăţişarea cristalului.
8 Poporul se ducea şi o aduna, o râşneau în râşniţe sau o pisau în piuă, o fierbeau în căldări şi făceau din ea turte: dulceaţa ei era ca gustul turtelor cu untdelemn.
9 Noaptea, când cădea roua pe tabără, cădea peste ea şi mana.
10 Iar Moise i-a auzit cum plângeau prin neamurile lor, fiecare la uşa lui; atunci cu mare mânie S-a mâniat Domnul, iar lui Moise rău i-a căzut la inimă.
11 Şi a zis Moise către Domnul: „De ce-l întristezi Tu pe robul Tău şi de ce oare n-am aflat eu milă-n faţa ochilor Tăi, de mi-ai pus tu-n spinare tot poporul acesta?
12 Oare eu sunt cel ce-a zămislit tot poporul acesta, oare eu sunt cel ce l-a născut, pentru ca Tu să-mi zici: ia-i la sânul tău aşa cum îl ia doica pe sugar
2 Termen folosit numai aici şi la Iş 12, 38: amestecătură de ne-evrei (egipteni, semiţi şi alte neamuri) care plecaseră împreună cu ei din Egipt. La ei şi la poftele lor se va referi Pavel în 1 Co 10, 6.
3 Pentru „coriandru" vezi nota de la Iş 16, 31.

şi du-i spre pământul pe care Tu cu jurământ l-ai făgăduit părinţilor lor!?4
13 De unde să iau eu carne şi să dau la tot poporul acesta? Că mi se plâng, zicând: dă-ne carne să mâncăm!
14 Eu singur nu voi putea să duc tot poporul acesta; e prea greu pentru mine!
15 Dacă asta-mi faci Tu mie, atunci mai bine omoară-mă dac-am aflat milă-n faţa ochilor Tăi, ca să

nu-mi mai văd nenorocirea!”
16 Şi a zis Domnul către Moise: „Adună-Mi şaptezeci de bărbaţi dintre bătrânii lui Israel, pe care tu îi ştii că sunt bătrâni ai poporului şi cărturari ai lui, şi du-i la cortul mărturiei şi vor sta cu tine acolo.
17 Eu Mă voi pogorî şi voi vorbi cu tine acolo şi voi lua din duhul care este peste tine şi voi pune peste ei; şi ei vor purta-mpreună cu tine povara poporului, ca să n-o mai duci de unul singur.
18 Iar poporului spune-i: curăţiţi-vă pentru ziua de mâine şi veţi avea să mâncaţi carne, de vreme ce-aţi plâns în faţa Domnului, zicând: Cine ne va hrăni cu carne?, că ce bine ne era nouă în Egipt!... Ei bine, Domnul vă va da carne să mâncaţi, şi carne veţi mânca;
19 şi nu doar o zi veţi mânca, nici două zile, nici numai cinci zile, nici doar zece zile sau douăzeci de zile,
20 ci pân' la o lună de zile veţi mânca, pâno să vă dea pe nas şi-o să vă fie scârbă, pentru că nu L-aţi luat în seamă pe Domnul Cel ce este-ntru voi şi v-aţi plâns în faţa Lui, zicând: la ce bun am ieşit noi din Egipt?”
21 Şi a zis Moise: „Şase sute de mii de pedeştri numără poporul acesta-n care
4 Trecere de la vorbirea indirectă la cea directă.
sunt eu, şi Tu zici: Carne le voi da să mănânce, şi vor mânca o lună de zile...
22 Oare li se vor înjunghia atâtea oi şi atâţia boi încât să le ajungă? sau toţi peştii mării li se vor aduna ca să-i îndestuleze?...”.
23 Zis-a Domnul către Moise: „Dar mâna Domnului? ea nu va fi destulă? Acum vei vedea dacă spusa Mea se va plini sau nu”.
24 Atunci a ieşit Moise şi i-a spus poporului cuvintele Domnului. Şi a adunat şaptezeci de bărbaţi dintre bătrânii poporului şi i-a pus împrejurul cortului.
25 şi s-a pogorât Domnul în nor şi i-a vorbit; şi a luat din duhul care era peste el şi a pus peste cei şaptezeci de bărbaţi, bătrânii. Şi a fost că de-ndată ce duhul s-a odihnit peste ei, au profeţit; apoi n-au mai făcut-o5.
26 Doi bărbaţi însă rămăseseră în tabără; pe unul îl chema Eldad şi pe celălalt îl chema Medad. Şi duhul s-a odihnit peste ei; cu toate că erau înscrişi, ei nu veniseră la cort, şi au profeţit în tabără.
27 Atunci a alergat un tânăr şi i-a spus lui Moise, zicând: „Eldad şi Medad profeţesc în tabără”.
28 Şi răspunzând Iosua, fiul lui Navi, cel ales dintre apropiaţii lui Moise, a zis: „Domnul meu Moise, opreşte-i!”
29 Moise însă i-a zis: „Nu cumva eşti gelos pe mine? O, de-ar fi toţi profeţi în poporul Domnului când Îşi trimite Domnul duhul peste ei!”
30 Apoi s-a întors Moise în tabără, el şi bătrânii lui Israel.
5 În înţelesul primar: „a profeţi” = a vorbi în stare de extaz. În cazul de faţă, o harismă simplă şi temporară, ca o prefigurare a Duhului pe Care Domnul Iisus va avea să-L aducă în Biserica Sa.

31 atunci s-a stârnit vânt de la Domnul, a adus prepeliţe dinspre mare6 şi le-a aşternut pe tabără, pe-ntinderea unei zile de drum într-o parte şi a unei zile de drum în cealaltă parte, de jur-împrejurul taberei, într-un strat ca de doi coţi de la pământ.
32 Şi sculându-se poporul, toată ziua aceea şi toată noaptea şi toată ziua următoare au adunat prepeliţe; şi cine-a strâns mai puţin, tot a adunat zece coşuri; şi le-au întins în jurul taberei ca să se zvânte.
33 şi-n timp ce carnea încă le era-ntre dinţi şi n-o isprăviseră de mestecat, s-a aprins mânia Domnului asupra poporului, şi a lovit Domnul poporul cu lovire mare foarte.
34 Iar numele acelui loc s-a chemat Chivrot-Hataava7, căci acolo i-au pus în mormânt pe cei cuprinşi de poftă.
35 Poporul a plecat apoi din Chivrothataava la Haşerot; şi s-a oprit în Haşerot.
12
Mariam cârteşte-mpotriva lui Moise şi e lovită cu lepră.
1 Mariam1 şi Aaron vorbeau însă împotriva lui Moise din pricina femeii etiopience pe care Moise şi-o luase; căci el îşi luase, într-adevăr, o etiopiancă.
2 Ei ziceau: „Oare numai lui Moise i-a grăit Domnul? Nu ne-a grăit El oare şi
6 Vânt dinspre Marea Mediterană sau Golful Aqaba; curent de aer care a adus mulţimea păsărilor migratoare. Această minune este amintită şi în Ps 77, 26-30.

7 Se traduce: „Mormintele Poftei”.
1 Proorociţa Mariam, sora lui Aaron şi a lui Moise (vezi Iş 15, 20-21).
nouă?” Iar Domnul a auzit.
3 Dar omul Moise era foarte blând, mai mult decât toţi oamenii care sunt pe pământ.
4 Şi de-ndată a zis Domnul către Moise şi către Aaron şi către Mariam: „Ieşiţi voi câteşitrei la cortul mărturiei”. Şi au ieşit tustrei la cortul mărturiei.
5 Atunci S-a pogorât Domnul într-un stâlp de nor şi a stat la intrarea cortului mărturiei şi i-a chemat pe Aaron şi pe Mariam; şi au ieşit amândoi.
6 Şi le-a zis: „Ascultaţi cuvintele Mele: De este-ntre voi cineva profet al Domnului, aceluia-n vedenie Mă arăt şi-n somn îi vorbesc.
7 Nu tot aşa-i cu robul Meu Moise: credincios e el în toată casa Mea;
8 lui îi vorbesc gură către gură, aievea şi nu prin ghicituri2, iar el vede slava Domnului3. Cum de nu v-aţi temut să cârtiţi împotriva robului Meu Moise?”
9 şi s-a aprins mânia Domnului asupra lor; El a plecat,
10 a plecat şi norul de deasupra cortului, şi iată că Mariam era leproasă, [albă] cum e zăpada. Aaron s-a uitat la Mariam, şi iată că era leproasă!
11 Atunci a zis Aaron către Moise: „Rogu-mă, domnul meu, să nu ne socoteşti păcatul acesta, fiindcă n-am ştiut că păcătuim!
12 Te rog, să nu se facă ea asemenea morţii, ca un prunc ce iese mort din
2 Literal: „nu prin enigme”. E vorba de un limbaj limpede şi direct, fără încifrări.
3 În ebr.: „chipul (forma, silueta, conturul) Domnului”. În ambele versiuni, ceea ce poate Moise să vadă e altceva decât „faţa” (prosopon) lui Dumnezeu, pe care nimeni n-o poate vedea fără să moară (vezi Iş 33, 20-23). Expresia „slava Domnului” se află şi în versiunea siriacă.

pântecele mamei sale, cu trupul pe jumătate ros!”
13 Atunci a strigat Moise către Domnul şi a zis: „Dumnezeule, Te rog, vindec-o!”
14 Domnul însă a zis către Moise: „Dacă tatăl ei ar fi scuipat-o-n obraz, oare n-ar fi trebuit ea să se ruşineze timp de şapte zile? Aşadar, şapte zile să fie ţinută în afara taberei, şi numai după aceea să intre”.
15 Şi a fost ţinută Mariam în afara taberei timp de şapte zile; şi poporul n-a plecat la drum până ce Mariam s-a curăţit4.
16 După aceasta a pornit poporul de la Haşerot şi a poposit în pustia Paran.
13
Iscoadele trimise în Canaan.
1 Acolo a grăit Domnul cu Moise şi i-a zis:
2 „Trimite oameni ca să iscodească pământul Canaaneenilor pe care-l voi da Eu fiilor lui Israel spre moştenire; vei trimite câte un bărbat din fiecare seminţie părintească, fiecare din ei fiind căpetenie-ntre ele”.
3 Moise i-a trimis deci pe aceştia din pustiul Paran, după cuvântul Domnului; toţi aceştia erau căpetenii dintre fiii lui Israel.
4 Iată acum şi numele lor: din seminţia lui Ruben: Şammua, fiul lui Zahur;
5 din seminţia lui Simeon: Safat, fiul lui Hori;
4 A se curăţi de lepră = a se vindeca. De reţinut etapele morale ale întregului episod: păcat pedeapsă pocăinţă mijlocire penitenţă iertare.
6 din seminţia lui Iuda: Caleb, fiul lui Iefone;
7 din seminţia lui Isahar: Igal, fiul lui Iosif;
8 din seminţia lui Efraim: Osia, fiul lui Navi;
9 din seminţia lui Veniamin: Palti, fiul lui Rafu;
10 din seminţia lui Zabulon: Gadiel, fiul lui Sodi;
11 din Manase, seminţia lui Iosif: Gadi, fiul lui Susi;
12 din seminţia lui Dan: Amiel, fiul lui Ghemali;
13 din seminţia lui Aşer: Setur, fiul lui Mihael;
14 din seminţia lui Neftali: Nahbi, fiul lui Vofsi;
15 din seminţia lui Gad: Gheuel, fiul lui Machi.

16 Acestea sunt numele bărbaţilor pe care i-a trimis Moise să iscodească ţara. Iar pe Osia, fiul lui Navi, Moise l-a numit Iosua1.
17 Pe aceştia trimiţându-i Moise să iscodească pământul Canaanului, le-a
1 Ebraicul Yehoşua, din care derivă Iosua şi Iisus, derivă din tetragrama divină YHWH, adică Yahvé = „Domnul", numele pe care Dumnezeu i l-a descoperit lui Moise pe muntele Horeb (Iş 3, 14-15). În timp ce „Osia" înseamnă, simplu, „mântuire" (numai cu presupunerea că ea vine de la Dumnezeu), „Iosua" înseamnă „Domnul este mântuire" sau „Domnul mântuieşte". Schimbarea numelui lui Osia semnifică, pe deo parte, că un astfel de nume nu putea să existe înainte de revelaţia de pe Horeb şi, pe de alta, rolul pe care Moise i-l atribuie lui Iosua, acela de secund al său. E posibil ca schimbarea numelui să fi avut loc cu mult înaintea acestui moment, aici fiind menţionată anume în legătură cu trimiterea lui Iosua ca iscoadă în Canaan (el va fi acela care, în final, va cuceri Canaanul); cu numele cel nou e pomenit în Iş 17, 9-14; 24, 13; 32, 17 şi 33, 11.

zis: „Suiţi-vă prin pustia2 aceasta, urcaţi-vă pe munte3
18 şi cercetaţi ce pământ este, ce popor locuieşte în el: de este tare sau slab, numeros sau puţin numeros;
19 cum este ţara pe care o locuieşte: bună sau rea, cum sunt oraşele în care trăieşte el: cu ziduri sau fără ziduri;
20 cum este pământul: gras sau sterp, de sunt pe el copaci sau nu. Ţineţi-vă tari4 şi luaţi din roadele pământului". Era la vremea când încep a se coace strugurii.
21 Şi suindu-se ei, au cercetat ţara, începând de la pustiul Ţin până la Rehob, care se deschide spre Hamat.
22 Apoi, suindu-se prin pustie, au mers până la Hebron, unde trăiau Ahiman, Şeşai şi Talmai, urmaşii lui Enac5. Hebronul fusese zidit cu şapte ani înaintea oraşului egiptean Ţoan.
23 Apoi au venit până la valea Strugurelui, au cercetat-o şi au tăiat de acolo o viţă de vie cu un strugure pe ea şi-l duceau pe pârghia unei prăjini; de asemenea, au luat din rodii şi din smochine.
24 Locul acela l-au numit ei Valea Eşcol6, de la strugurele pe care-l tăiaseră de acolo fiii lui Israel.
2 Ebr.: Negheb; regiunea sudică a Canaanului, vecină cu partea de sus a peninsulei Sinai. Vezi nota de la Fc 12, 9.
3 Regiunea muntoasă dintre Beer-Şeba, Hebron şi Ierusalim.
4 În sensul: Nu vă lăsaţi!, rămâneţi legaţi unul de altul şi de cauza comună; perseveraţi în ceea ce aţi început. Verbul proskartereo e folosit numai aici, în tot Vechiul Testament.
5 Despre Enaciţi se ştie că locuiau în munţii Iudeii înainte de sosirea Evreilor.
6 Potrivit unei etimologii populare, Eşkol înseamnă „strugure". Valea Eşcol se afla la nord de Hebron.
25 Şi dacă au cercetat ei ţara, s-au întors după patruzeci de zile.
26 Şi, mergând, au venit la Moise şi la Aaron şi la toată obştea fiilor lui Israel, la Cadeş, în pustia Paran. Şi au dat seamă-n faţa lor şi-n faţa-ntregii adunări, şi le-au arătat roadele pământului.
27 Şi le-au povestit, zicând: „Am fost în ţara unde ne-aţi trimis, pământu-n care curge miere şi lapte, şi iată roadele lui.
28 Numai că poporul care locuieşte în ea este curajos şi oraşele sunt întărite şi foarte mari, ba şi pe urmaşii lui Enac i-am văzut acolo.
29 În partea de miazăzi a ţării locuieşte Amalec; Heteii, Heveii, Iebuseii şi Amoreii locuiesc în munţi, iar Canaaneenii locuiesc pe lângă mare şi pe lângă râul Iordanului".
30 Caleb însă a liniştit poporul în faţa lui Moise, zicând: „Nu, ci să ne ridicăm şi să cuprindem [ţara], că-i vom putea birui!"
31 Dar oamenii care fuseseră cu el au zis: „Să nu ne ridicăm, că nu vom putea noi să ne ridicăm împotriva acelui popor, fiindcă e mult mai tare decât noi".
32 Şi au împrăştiat printre fiii lui Israel zvonuri rele despre pământul pe care-l iscodiseră, zicând: „Pământul pe care l-am străbătut noi ca să-l iscodim este un pământ care-şi mănâncă locuitorii, iar oamenii pe care i-am văzut acolo sunt toţi nişte namile.
33 Acolo am văzut noi uriaşi7; noi păream pe lângă ei ca nişte lăcuste, aşa păream noi în ochii lor".
7 Textul Ebraic precizează: „pe urmaşii lui Enac, cei ce se trag din neamul uriaşilor".

14
Poporul cârteşte, Domnul Se mânie, Moise se roagă. Iertare şi pedeapsă.
1 Atunci toată adunarea s-a ridicat cu strigare; şi-n noaptea aceea toată, poporul a plâns.
2 Fiii lui Israel, toţi, au cârtit împotriva lui Moise şi a lui Aaron, şi-ntreaga obşte le-a zis: „Mai bine-am fi murit noi în pământul Egiptului sau am muri în pustiul acesta!
3 La ce ne duce Domnul în această ţară: să cădem în război? iar femeile şi copiii noştri să ajungă pradă?... Mai binear fi de pe-acum să ne întoarcem în Egipt".
4 Şi au zis unii către alţii: „Să ne facem noi o căpetenie şi să ne întoarcem în Egipt!"
5 Atunci Moise şi Aaron au căzut cu faţa la pământ înaintea-ntregii adunări a fiilor lui Israel.
6 Iar Iosua, fiul lui Navi, şi Caleb al lui Iefone, care erau dintre cei ce iscodiseră ţara, şi-au sfâşiat hainele
7 şi au zis către-ntreaga adunare a fiilor lui Israel: „Pământul pe care l-am cercetat noi este bun, foarte bun.
8 Dacă Domnul e cu noi şi ne va duce în ţara aceea şi ne-o va da nouă, acolo e pământul în care curge lapte şi miere.
9 Aşadar, nu staţi voi împotriva Domnului, şi nici nu vă temeţi de poporul acelei ţări, căci el va ajunge să ne fie nouă de mâncare: vremea lor a trecut, Domnul e cu noi, nu vă temeţi de ei!"
10 Atunci toată adunarea a zis să-i ucidă cu pietre, dar iată că slava Domnului li s-a arătat tuturor fiilor lui Israel în norul de deasupra cortului mărturiei.
11 Şi a zis Domnul către Moise: „Până când Mă va înfrunta poporul acesta? până când nu-Mi va da crezare, în ciuda tuturor minunilor pe care le-am făcut în mijlocul lui?
12 Cu moarte-l voi lovi şi-l voi nimici, iar pe tine şi casa tatălui tău vă voi face neam mare şi mai puternic decât acesta!"
13 Moise însă a zis către Domnul: „Da, dar Egiptenii au aflat cum Tu cu puterea Ta l-ai scos pe poporul acesta din mijlocul lor,
14 iar locuitorii acestei ţări1 au auzit 2 şi ei că Tu eşti Domn întru poporul acesta, că Tu, Doamne, i Te arăţi cătătură-n cătătură, că norul Tău stă deasupra lor şi că Tu mergi înaintea lor în stâlp de nor ziua şi-n stâlp de foc noaptea.
15 Dacă Tu vei face ca poporul acesta să piară ca un singur om, atunci neamurile care au auzit de numele Tău vor zice:
16 Domnul3 n-a fost în stare să-l ducă pe poporul acesta în ţara pe care i-a jurat-o, iată de ce i-a omorât pe ei în pustie...
17 Aşadar, înalţă-se acum puterea Ta, Doamne, după cum Tu Însuţi ai grăit, zicând:
18 Domnul este îndelung-răbdător, mult-milostiv şi adevărat, Cel ce şterge fărădelegile, nedreptăţile şi păcatele, şi cu curăţie nu-l va curăţi pe cel vinovat, ci nelegiuirile părinţilor le va strămuta în copii până la al treilea
1 Ţara Canaanului.
2 Au aflat de la Egipteni.
3 „Domnul" = Iahve (Dumnezeul lui Israel).

şi al patrulea neam4.
19 Iartă păcatul acestui popor, după mare mila Ta şi după cum ai suferit Tu poporul acesta din Egipt până-n ziua de azi".
20 Zis-a Domnul către Moise: „Milostiv le sunt lor, după cuvântul tău;
21 dar viu sunt Eu şi viu e numele Meu şi de slava Domnului e plin întreg pământul:
22 toţi bărbaţii câţi Mi-au văzut slava şi minunile pe care le-am făcut în ţara Egiptului şi-n această pustie şi care de zece ori5 m-au pus prin aceasta la-ncercare şi n-au ascultat glasul Meu,
23 aceia nu vor vedea ţara pe care Eu am jurat-o părinţilor lor; ci numai copiilor lor, care sunt aici cu Mine, care nu ştiu ce este binele şi ce este răul, şi tuturor nevârstnicilor neştiutori, lor le voi da ţara6, iar toţi cei ce m-au întărâtat nu o vor vedea.
24 Cât despre robul Meu Caleb, de vreme ce-ntru el a fost alt duh şi pentru că el Mi-a urmat Mie, pe el îl voi duce în ţara unde-a fost, şi seminţia lui o va moşteni.
25 Întrucât însă Amaleciţii şi Canaaneenii locuiesc pe vale, mâine să vă întoarceţi şi să vă îndreptaţi către pustie cu faţa spre Marea Roşie"7.

26 Şi a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
4 Citat liber din Iş 34, 6-7.
5 „De zece ori", număr simbolic: de nenumărate ori.
6 Excepţia cuprinsă între cuvintele „ci numai (...) ţara" lipseşte din Textul Masoretic.
7 Literal: „pe calea Mării Roşii, adică în direcţia drumului pe care Evreii ieşiseră din Egipt. Se pare că e vorba de golful Aqaba. Oricum, o indicaţie foarte generală.
27 „Până când această obşte rea, care cârteşte-mpotrivă-Mi? Căci am auzit cârtirea cu care fiii lui Israel cârtesc împotriva Mea.
28 Aşadar, spune-le: viu sunt Eu, zice Domnul. Aşa cum voi aţi grăit în auzul Meu, întocmai vă voi face vouă:
29 În această pustie vă vor cădea oasele, vouă tuturor, aşa număraţi cum sunteţi de la douăzeci de ani în sus, voi, cei ce aţi cârtit împotriva Mea.
30 Nu, voi nu veţi intra în ţara-n care cu mâna ridicată m-am jurat să vă aşez; nimeni în afară de Caleb, fiul lui Iefone, şi de Iosua, fiul lui Navi.
31 Pe copiii voştri, despre care voi ziceaţi că vor ajunge pradă, pe ei îi voi duce acolo-n ţară şi ei vor moşteni pământul de care voi v-aţi ferit,
32 în timp ce oasele voastre vor rămâne-n pustia aceasta.
33 Patruzeci de ani vor fi copiii voştri rătăcitori8 prin pustie şi vor purta povara desfrânării9 voastre până ce oasele voastre se vor topi toate în pustie.
34 După numărul celor patruzeci de zile în care-aţi iscodit voi ţara, patruzeci de ani veţi purta povara păcatelor voastre, un an pentru o zi, şi veţi cunoaşte lăuntrul10 mâniei Mele.
8 Literal: păstori nomazi. Sinaiul nu e un deşert total, aşa încât prezintă unele şanse de supravieţuire.
9 Cuvântul „desfrânare" e folosit aici în sensul limbajului profetic: infidelitate faţă de Dumnezeu. Iahve fiind unicul mire al poporului lui Israel, închinarea la alţi dumnezei (idolatria) era echivalentă cu adulterul.
10 În Textul Masoretic: (şi veţi cunoaşte) „ce-nseamnă să Mă părăsiţi"; „ce-nseamnă să Mă lepăd Eu de voi"; „cum e când vă stau Eu împotrivă"; „ce-nseamnă să-Mi cădeţi în dizgraţie". Septuaginta foloseşte termenul thymos care-nseamnă şi „furie violentă", ceea ce ar duce la un pleonasm: (veţi cunoaşte) „furia mâniei Mele". Dar sensul primar şi esenţial al lui thymos este acela de „suflu", „suflet", „principiu de viaţă", de unde: principiu al voinţei, al inteligenţei, al sentimentelor şi pasiunilor. Sensul teologic: suferinţa de durată îi este dată omului nu ca o răzbunare divină, ci ca un răgaz în care el poate descoperi raţiunea intimă, lăuntrică, a mâniei lui Dumnezeu asupră-i, descoperire menită să scoată suferinţa de sub incidenţa absurdului.

35 Eu, Domnul, am grăit!, da, aşa voi face cu această obşte rea care s-a răzvrătit împotrivă-Mi: în pustia aceasta se vor topi; acolo vor muri".
36 Cât despre oamenii pe care Moise îi trimisese să iscodească ţara şi care la-ntoarcere au defăimat-o în faţa adunării spunând vorbe rele despre ţara aceea,
37 oamenii care-au vorbit ţara de rău au murit de grea lovire-n faţa Domnului.
38 Iosua, fiul lui Navi, şi Caleb, fiul lui Iefone, au fost singurii care-au rămas vii dintre bărbaţii ce merseseră să iscodească ţara.
39 Cuvintele acestea le-a spus Moise înaintea tuturor fiilor lui Israel, şi a plâns poporul foarte.
40 Şi sculându-se ei dis-de-dimineaţă, s-au urcat pe vârful muntelui, zicând: „Iată-ne!, noi ne vom sui la locul de care ne-a grăit Domnul; căci am păcătuit!" 11
11 O seamă de traduceri, române şi străine, consideră inoportune prezenţa şi funcţiunea particulei „căci", de vreme ce ea sugerează păcatul drept cauză a victoriei, şi încearcă formulări precum: „deşi am păcătuit" sau: „ne vom sui la locul acela, în legătură cu care ne-a spus Domnul că am păcătuit". Traducerea corectă însă implică următoarea interpretare: tocmai de aceea ne asumăm riscul unei confruntări (al unei probe de foc), fiindcă am păcătuit; judecata lui Dumnezeu este aceea care alege între izbândă sau înfrângere.
41 Moise însă le-a zis: „De ce călcaţi voi porunca Domnului? Asta nu vă va da izbândă.
42 Nu vă suiţi, căci Domnul nu-i cu voi şi veţi cădea în faţa vrăjmaşilor voştri;
43 căci Amaleciţii şi Canaaneenii sunt acolo, în faţa voastră, şi veţi cădea de sabie; de vreme ce v-

aţi împotrivit şi n-aţi ascultat de Domnul, nici Domnul nu va fi cu voi”.
44 Dar ei au trecut peste asta şi s-au urcat pe vârful muntelui; dar chivotul legii Domnului şi Moise nu s-au urnit din tabără.
45 Iar Amaleciţii şi Canaaneenii care trăiau în muntele acela s-au coborât şi i-au înfrânt şi i-au măcelărit până la Horma; şi s-au întors în tabără.
15
Felurite jertfe. Pedeapsă pentru călcarea zilei de odihnă.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte fiilor lui Israel şi spune-le: când veţi intra în ţara-n care veţi locui şi pe care Eu v-o dau,
3 şi când Îi veţi aduce Domnului jertfe, ardere-de-tot, sau jertfă de făgăduinţă sau de bunăvoie, sau când la sărbătorile voastre Îi veţi aduce Domnului mireasmă plăcută din cirezi sau din turme,
4 cel ce aduce darul său Domnului să aducă jertfă de pâine a zecea parte dintr-o efă1 de făinuţă de grâu frământată cu un sfert de hin2 de untdelemn,
1 O zecime de efă era egală cu 3,64 litri (folosită ca măsură de capacitate).
2 Un hin = 6,06 litri.

5 iar vin pentru turnare, un sfert de hin veţi aduce la arderea-de-tot sau la altă jertfă; aceasta e aducerea pe care o veţi face pentru fiecare miel, întru miros de bună mireasmă Domnului.
6 Iar pentru un berbec, când îl veţi aduce ca ardere-de-tot sau ca o jertfă oarecare, veţi jertfi şi două zecimi dintr-o efă de făinuţă de grâu frământată cu o treime dintr-un hin de untdelemn,
7 iar vin pentru turnare, o treime de hin veţi aduce întru miros de bună mireasmă Domnului.
8 De veţi aduce un taur ca ardere-de-tot sau ca jertfă de făgăduinţă sau ca jertfă de mântuire,
9 atunci pe lângă junc veţi aduce ca prinos de pâine trei zecimi dintr-o efă de făinuţă de grâu frământată cu o jumătate dintr-un hin de untdelemn,
10 precum şi vin pentru turnare o jumătate de hin, jertfă întru miros de bună mireasmă Domnului.
11 Aşa veţi face pentru fiecare junc sau pentru fiecare berbec sau pentru fiecare cap de vită ales dintre oi sau dintre capre;
12 după numărul jertfelor aduse, aşa veţi face pentru fiecare: după numărul lor.
13 Aşa va face tot băştinaşul când Îi va aduce Domnului astfel de jertfe întru miros de bună mireasmă.
14 Iar dacă printre voi se va afla un străin locuind în ţara voastră, sau dacă un oarecare se va afla în neamurile voastre şi-I va aduce Domnului jertfă întru miros de bună mireasmă: cumfaceţi voi, aşa va face şi el. Aşa va face obştea Domnului:
15 o singură lege va fi, atât pentru voi, cât şi pentru străinii care s-au aşezat între voi, lege veşnică-ntru neamurile3 voastre: cum sunteţi voi, aşa va fi şi străinul înaintea Domnului.
16 O singură lege şi un singur drept va fi, atât pentru voi, cât şi pentru străinul care locuieşte la voi”.
17 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
18 „Vorbeşte fiilor lui Israel şi spune-le: când veţi intra în ţara-n care Eu vă voi duce
19 şi veţi mânca din pâinea acelei ţări, prinoase din prinos Îi veţi afierosi4 Domnului.
20 Drept pârgă din rodul grâului vostru veţi aduce o turtă; o veţi aduce aşa cum aduceţi prinosul din arie
21 ca pârgă din rodul grâului vostru; aşa I-o veţi aduce Domnului, din neam în neam.
22 Dacă însă veţi greşi şi nu veţi împlini toate poruncile acestea pe care Domnul le-a rostit către Moise
23 aşa cum vi le-a poruncit Domnul prin Moise din ziua când a-nceput Domnul a vă porunci, vouă, şi mai departe-n neamurile voastre -
24 astfel va fi: dacă greşala e fără de voie şi fără ştiinţa obştii, atunci toată obştea să aducă din cireadă un junc fără meteahnă, ardere-de-tot, întru miros bine plăcut Domnului, cu dar
3 „Neamurile”, aici: generaţiile.
4 „Afierosire” este partea dintr-un întreg care capătă o destinaţie anume. „A afierosi” înseamnă a-i atribui acelei părţi o destinaţie sacră, a o închina lui Dumnezeu. În cazul de faţă, pâine din pâinea Canaanului (în versetul precedent s-a precizat: „ţara în care Eu vă voi duce”, spre a i se aminti omului că totul I se datorează lui Dumnezeu).

250
de pâine, cu turnarea lui după rânduială; iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat.
25 Preotul se va ruga pentru toată obştea fiilor lui Israel; şi li se va ierta, fiindcă fără de voie au greşit şi şi-au adus prinosul ca jertfă Domnului pentru păcatul pe care fără de voie l-au făcut înaintea Domnului.
26 Atunci iertată va fi întreaga obşte a fiilor lui Israel, precum şi străinul care trăieşte între voi, pentru că-ntreg poporul a greşit din neştiinţă.
27 Dacă cel ce a greşit din neştiinţă este un singur suflet, va aduce o capră de un an ca jertfă pentru păcat.
28 Şi se va ruga preotul pentru cel ce din neştiinţă a greşit înaintea Domnului; şi-n urma rugăciunii i se va ierta.
29 Fie că e vorba de băştinaşul din Israel, fie că e vorba de străinul care locuieşte la voi, o singură lege va fi pentru cel ce păcătuieşte din neştiinţă.
30 Dar cel ce va păcătui din trufie5, ori că-i dintre băştinaşi, ori că-i dintre străini, acela Îl defaimă pe Domnul; sufletul6 acela va fi stârpit din poporul său.
31 De vreme ce a nesocotit cuvântul Domnului şi I-a călcat poruncile, omul acela va fi nimicit: păcatul său este-ntru el".
32 La vremea când fiii lui Israel erau în pustie, au găsit un om adunând lemne în ziua odihnei.
33 Iar cei ce l-au găsit adunând lemne în ziua odihnei l-au adus în faţa lui Moise
5 Textual: „cu mână trufaşă". Ebr.: „cu mână înaltă". A păcătui cu braţul ridicat însemna o înfruntare conştientă a lui Dumnezeu.
6 Şi aici, prin „suflet" se înţelege „persoană".
şi Aaron şi a-ntregii adunări a fiilor lui Israel.
34 Şi l-au pus sub pază, pentru că încă nu era hotărât ce anume să-i facă.
35 Atunci a grăit Domnul către Moise, zicând: „Acest om trebuie dat morţii; întreaga obşte să-l ucidă cu pietre afară din tabără!"
36 şi-ntreaga obşte l-a scos în afara taberei; acolo, afară din tabără, întreaga obşte l-a ucis cu pietre, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
37 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
38 „Vorbeşte fiilor lui Israel şi spune-le să-şi facă ciucuri la poalele hainelor lor din neam în neam, iar pe deasupra ciucurilor de la poalele hainelor să pună un şiret de mătase violetă.
39 Şi va fi că-n ciucurii aceştia vă veţi uita spre a vă aduce aminte de toate poruncile Domnului ca să le pliniţi şi spre a nu mai rătăci după cugetele voastre şi după ochii voştri, întru care voi vă desfrânaţi7 urmându-i.
40 Astfel vă veţi aduce aminte de toate poruncile Mele şi le veţi plini, şi veţi fi voi sfinţi în faţa Dumnezeului vostru.
41 Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce v-am scos din ţara Egiptului ca să fiu Dumnezeul vostru, Eu, Domnul, Dumnezeul vostru".
16
Răzvrătirea lui Core, Datan şi Abiron.
1 Atunci Core, fiul lui Iţhar, fiul lui Cahat, fiul lui Levi, împreună cu Datan şi
7 Sensul profetic al lui „a se desfrâna": „a se închina la idoli".
251
cu Abiron, fiii lui Eliab, şi împreună cu On, fiul lui Felet, din seminţia lui Ruben, s-au vorbit între ei
2 şi s-au ridicat împotriva lui Moise împreună cu două sute cincizeci de bărbaţi dintre fiii lui Israel, capi ai adunării, aleşi ai sfatului, oameni de seamă.
3 Adunându-se aceştia, împotriva lui Moise şi Aaron, le-au zis: „Destul cu voi! De vreme ce-ntreaga obşte, de vreme ce toţi sunt sfinţi şi Domnul este-ntru ei, de ce vă urcaţi voi deasupra adunării Domnului?1"
4 Auzind acestea, Moise a căzut cu faţa la pământ
5 şi a grăit către Core şi către toată ceata lui, zicând: „Dumnezeu este Cel ce-a socotit şi Cel ce-a cunoscut pe cei ce sunt ai Lui şi pe cei ce sunt sfinţi, El este Cel ce şi I-a apropiat; iar pe cei ce nu i-a ales să fie ai Săi, pe aceia nu şi I-a apropiat.
6 Iată ce să faceţi: Core şi toată ceata lui, luaţi-vă cădelniţe,

7 iar mâine să puneţi în ele foc şi să vărsaţi în ele tămâie-n faţa Domnului: omul pe care-l va alege Domnul, acela va fi sfânt. Acum ajunge, fii ai lui Levi!”
8 Şi a zis Moise către Core: „Ascultaţi voi la mine, fii ai lui Levi:
9 Este oare prea puţin pentru voi că Dumnezeul lui Israel v-a osebit din obştea lui Israel şi v-a apropiat de Sine pentru ca voi să faceţi slujbele în cortul
1 Motivaţia religioasă a acestei răzvrătiri este o proastă înţelegere asupra preoţiei universale, ca reprezentând prin sine calitatea de preot a fiecărui om (în acest sens, vezi nota de la Iş 19, 6). Episodul ne permite să percepem şi o răscoală (politică) împotriva lui Moise, dar ea e în principal îndreptată împotriva lui Aaron, cel ce deţinea calitatea de mare preot, în timp ce leviţii erau doar slujitori de rând.
Domnului şi pentru ca voi să staţi înaintea adunării Domnului spre a-i sluji?
10 El te-a apropiat pe tine, şi-mpreună cu tine pe toţi fraţii tăi, fiii lui Levi, iar voi încă mai vreţi şi preoţie?
11 Ei bine, împotriva lui Dumnezeu v-aţi adunat2, tu şi toată ceata ta! Şi ce este Aaron să cârtiţi împotrivă-i?”
12 Atunci a trimis Moise să-i cheme pe Datan şi pe Abiron, fiii lui Eliab. Ei însă au zis: „Nu ne vom duce!
13 Oare puţin lucru e că ne-ai ridicat din ţara-n care curge lapte şi miere ca să ne omori în pustie? mai vrei să fii şi stăpân peste noi?
14 Dusu-ne-ai tu Oare-n ţara unde curge lapte şi miere şi datu-ne-ai tu oare moştenire de holde şi vii? Vrei s-arunci cu praf în ochii acestor oameni? Nu mergem!”
15 şi s-a mâniat Moise foarte şi a zis către Domnul: „Nu căuta spre jertfa lor! Eu n-am poftit nimic din ceea ce-i al lor şi pe nimeni din ei n-am asuprit”.
16 Apoi a zis Moise către Core: „Sfinţeşte-ţi ceata, iar mâine să fiţi gata-n faţa Domnului: tu cu ai tăi, şi Aaron.
17 Luaţi-vă fiecare cădelniţe, puneţi în ele tămâie şi aduceţi-vă fiecare cădelniţa-n faţa Domnului, două sute cincizeci de cădelniţe. Tu şi Aaron, fiecare cu cădelniţa sa”.
18 Şi şi-a luat fiecare cădelniţa, au pus în ele foc şi peste el tămâie. Moise şi Aaron au stătut la intrarea cortului mărturiei,
2 De vreme ce Aaron fusese rânduit preot de Dumnezeu Însuşi, o răscoală împotriva lui însemna o răzvrătire împotriva lui Dumnezeu.
252
19 dar Core şi-a strâns adunarea lui3, toată-mpotriva lor la uşa cortului mărturiei. Iar slava Domnului s-a arătat la toată adunarea.
20 Şi a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
21 „Osebiţi-vă din mijlocul acestei adunări: îi voi topi într-o singură clipă”.
22 Iar ei au căzut cu feţele la pământ şi au zis: „Dumnezeule, Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul, pentru păcatul unui singur om va fi oare peste-ntreaga obşte mânia Domnului?”
23 Domnul însă i-a zis lui Moise:
24 „Vorbeşte către obşte şi spune-i: depărtaţi-vă de-mprejurimile locuinţei lui Core, Datan şi Abiron!”
25 şi s-a sculat Moise şi s-a dus la Datan şi Abiron; şi-mpreună cu el s-au dus toţi bătrânii lui Israel.
26 Şi i-a grăit adunării, zicând: „Depărtaţi-vă de corturile acestor oameni netrebnici; de nimic din ce este al lor să nu vă atingeţi, ca să nu pieriţi împreună cu ei în întregul lor păcat!”
27 Iar ei s-au depărtat din preajma cortului lui Core, Datan şi Abiron; iar Datan şi Abiron ieşiseră şi stăteau la uşile corturilor lor, cu femeile, cu copiii şi cu bunurile lor.
28 Zis-a Moise: „Cum că Domnul m-a trimis pe mine să fac toate lucrurile acestea şi cum că nu de la mine le fac, aşa veţi cunoaşte:
29 dacă aceştia vor muri aşa cum mor toţi oamenii, şi dacă certarea lor va
3 Această particularizare: „adunarea lui” aparţine numai Septuagintei. Versiunea Masoretică sugerează că răzvrătitul Core ar fi mobilizat întreaga adunare a lui Israel împotriva celor doi, ceea ce e puţin probabil. În cel mai bun caz, Core şi-a mai adăugat o seamă de partizani pe lângă cei două sute cincizeci.
fi precum certarea tuturor oamenilor, atunci nu Domnul m-a trimis;

30 dar dacă Domnul va lucra în chip neobişnuit, şi dacă pământu-şi va deschide gura şi-i va înghiţi, pe ei şi casele lor şi corturile lor şi tot ce e al lor, şi dacă ei de vii se vor pogorî la iad4, atunci veţi cunoaşte că oamenii aceştia L-au mâniat pe Domnul".
31 De cum a isprăvit el de spus toate lucrurile acestea, pământul li s-a crăpat acelora sub picioare
32 şi s-a deschis pământul şi i-a înghiţit, pe ei şi casele lor, pe toţi oamenii de partea lui Core cu toate bunurile lor.
33 De vii s-au pogorât la iad, ei cu toate ale lor, şi i-a acoperit pământul şi au pierit din mijlocul adunării.
34 La strigătele lor au fugit toţi Israeliţii ce se aflau în preajma lor, zicând: „Să nu ne înghită şi pe noi pământul!"
35 Foc a ieşit apoi de la Domnul şi i-a mistuit pe cei două sute cincizeci de bărbaţi care aduseseră tămâie.5
36 Şi a grăit Domnul către Moise şi către Eleazar, fiul preotului Aaron:
37 „Luaţi cădelniţele cele de aramă din mijlocul celor arşi; iar focul acesta străin să-l risipiţi mai încolo, căci s-au sfinţit cădelniţele păcătoşilor acestora-ntru sufletele lor.
38 Din ele să faceţi foi bătute-n ciocan pentru acoperit jertfelnicul, fiindcă ele au fost aduse înaintea Domnului şi
4 Literal: Hades; Şeol; locuinţa morţilor.
5 În Versiunea Ebraică, versetele 36-50 ale acestui capitol fac parte din capitolul 17. Este ordinea pe care o adoptă şi LXX ediţia Rahlfs. Versiunea de faţă însă păstrează nu numai ordinea românească din ediţiile 1688 (Şerban), 1795 (Bob), 1858 (Şaguna), 1914 (Sf. Sinod) şi 1936 (Miron), dar şi pe aceea din versiunile engleze KJV şi RSV în ediţia Nashville 1953.

s-au sfinţit şi semn au devenit pentru fiii lui Israel".
39 A luat deci Eleazar, fiul preotului Aaron, cădelniţele cele de aramă pe care le aduseseră cei ce-aveau să fie arşi
40 şi le-a pus în foi ca acoperământ jertfelnicului, ca să-şi aducă aminte fiii lui Israel că nimeni din alt neam, care nu e din seminţia lui Aaron, să nu se apropie spre a aduce tămâiere-n faţa Domnului şi să nu fie precum Core şi ceata lui, aşa cum Domnul grăise prin Moise.
41 A doua zi însă toată obştea fiilor lui Israel a cârtit împotriva lui Moise şi a lui Aaron, zicând: „Voi sunteţi cei ce aţi omorât poporul Domnului!"
42 Şi a fost că-n timp ce obştea se îndrepta împotriva lui Moise şi Aaron, aceştia s-au întors către cortul mărturiei, şi iată că norul l-a acoperit şi slava domnului s-a arătat.
43 Moise şi Aaron au venit în faţa cortului mărturiei,
44 iar Domnul a grăit către Moise şi Aaron, zicând:
45 „Osebiţi-vă din sânul acestei adunări, că-ntr-o clipă o voi pierde". Iar ei au căzut cu faţa la pământ.
46 Şi a zis Moise către Aaron: „Ia-ţi cădelniţa, pune în ea foc de pe jertfelnic, aruncă peste el tămâie şi du-te degrab în tabără şi roagă-te pentru ei; că mânie a ieşit de la faţa Domnului şi-a-nceput să prăpădească poporul".
47 Atunci Aaron a luat aşa cum îi zisese Moise şi a alergat la obşte; şi iată că-ncepuse prăpădul în popor; şi a pus tămâia şi s-a rugat pentru popor
48 şi a stat el aşa în mijlocul morţilor şi-al viilor, şi prăpădul a-ncetat.
49 Iar morţii, cei ce au murit atunci în prăpădul acela, au fost paisprezece mii şapte sute de oameni, în afară de cei ce muriseră din pricina lui Core.
50 Aaron s-a întors apoi lângă Moise, la intrarea cortului mărturiei: prăpădul încetase.
17
Adeverirea preoţiei lui Aaron: toiagul odrăslit.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Vorbeşte-le fiilor lui Israel şi ia de la ei câte un toiag, un toiag de fiecare casă părintească1, de la toţi mai-marii lor după casele lor părinteşti, întru totul douăsprezece toiege, şi numele fiecăruia scrie-l pe toiagul său.
3 Cât despre numele lui Aaron, să-l scrii pe toiagul lui Levi, căci un toiag va fi pentru fiecare cap de casă părintească.

4 Şi le vei pune în cortul mărturiei, în faţa chivotului mărturiei, acolo unde Mă arăt Eu ţie.
5 Şi omul al cărui toiag va odrăsli, el e cel pe care l-am ales; şi aşa voi risipi de la Mine cârtirea fiilor lui Israel cu care cârtesc împotriva voastră”.
6 Iar Moise le-a grăit fiilor lui Israel; şi toate căpeteniile lor i-au dat toiegele, câte un toiag de fiecare căpetenie, adică douăsprezece toiege, după cele douăsprezece seminţii ale lor; iar toiagul lui Aaron era printre toiegele lor.
7 Apoi Moise a pus toiegele înaintea Domnului, în cortul mărturiei.
1 Prin „casă părintească” se înţelege aici „seminţie”, „trib”; e vorba de cele douăsprezece seminţii ale lui Israel.
254
8 Şi a fost că a doua zi au intrat Moise şi Aaron în cortul mărturiei; şi iată că pentru casa lui Levi toiagul lui Aaron odrăslise şi-nmugurise şi-nflorise şi făcuse migdale.
9 Atunci Moise a scos toate toiegele de dinaintea Domnului înaintea tuturor fiilor lui Israel; şi au văzut, şi fiecare şi-a luat toiagul său.
10 Şi a zis Domnul către Moise: „Pune toiagul lui Aaron în faţa [chivotului] mărturiei, să fie păstrat ca semn pentru fiii neascultării: vor înceta să mai cârtească-mpotrivă-Mi şi nu vor muri”.
11 Iar Moise şi Aaron au făcut aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise; întocmai au făcut.
12 Şi au zis fiii lui Israel către Moise: „Iată că ne-am topit, iată c-am pierit, iată că ne-am potopit!;
13 tot cel ce se atinge de cortul Domnului, moare. Muri-vom oare până la unul?...”.
18
Slujba şi veniturile preoţilor şi leviţilor.
1 Zis-a Domnul către Aaron: „Tu şi fiii tăi, şi-mpreună cu tine casa tatălui tău1, voi veţi purta păcatele cele-mpotriva sfântului locaş; tu şi fiii tăi veţi purta păcatele cele-mpotriva preoţiei voastre2.
1 „Casa tatălui său”: întreaga seminţie a lui Levi.
2 Literal: „păcatele sfântului locaş” (mai sus) şi „păcatele preoţiei voastre”. Textul se referă la răspunderea fiecăruia pentru orice păcat săvârşit împotriva sfântului locaş (care fusese dat în grija leviţilor) sau împotriva preoţiei (cu care fuseseră învestiţi Aaron şi fiii săi).
2 Apropie-ţi pe fraţii tăi, ramura lui Levi, seminţia tatălui tău, ca să fie pe lângă tine şi să te ajute când tu şi-mpreună cu tine fiii tăi veţi fi înaintea cortului mărturiei.
3 Ei îşi vor lua asupră-le cele rânduite pentru tine şi cele rânduite pentru cort; nu se vor apropia însă nici de lucrurile cele sfinte şi nici de jertfelnic, ca să nu moară, ei şi voi împreună cu ei.
4 Ei vor fi deci pe lângă tine şi vor avea în seamă cele rânduite pentru cortul mărturiei şi pentru toate lucrările la cort; iar altul să nu se apropie de tine.
5 Şi veţi păzi rânduielile sfintelor slujbe, şi pe cele ale jertfelnicului, şi mânia nu va mai veni asupra fiilor lui Israel;
6 că dintre fiii lui Israel i-am luat pe fraţii voştri, pe leviţi, ca dar afierosit Domnului, să facă ei slujbele la cortul mărturiei;
7 iar tu şi fiii tăi împreună cu tine să vă îndepliniţi preoţia după toată rânduiala jertfelnicului şi a celor din lăuntrul catapetesmei; să săvârşiţi slujbele darului vostru preoţesc. Străinul ce se va apropia va fi dat morţii”.
8 Zis-a Domnul către Aaron: „Iată, Eu am dat în seama voastră pârga Mea din toate cele-nchinate Mie de la fiii lui Israel: ţie ţi le-am dat pe acestea, şi cinului tău şi fiilor tăi de după tine, prin lege veşnică.
9 Iată ce va fi al vostru din cele preasfinte: din aduceri, din toate darurile lor de pâine, din toate jertfele lor pentru greşală şi din toate jertfele lor pentru păcat, din toate cele sfinte câte-mi aduc ei Mie, ale tale vor fi şi ale fiilor tăi.
255
10 În locul cel preasfânt le veţi mânca; numai bărbaţii le vor mânca, tu şi fiii tăi; sfinte să-ţi fie.
11 Veţi mai avea parte: din pârga darurilor lor, din toate cele ce aduc fiii lui Israel; ţie ţi le-am dat şi fiilor tăi şi fiicelor tale care sunt cu tine; lege veşnică: tot cel curat din casa ta va mânca din ele.
12 Toată pârga untului-de-lemn şi toată pârga vinului şi a grâului, pârga din tot ceea ce I se aduce Domnului, ţie ţi-am dat-o.
13 Întâile roade ale pământului lor, toate, pe care ei le vor aduce Domnului, ale tale vor fi; tot cel

curat din casa ta va mânca din ele.
14 Tot darul pe care fiii lui Israel Mi-l vor afierosi Mie, al tău va fi.
15 Tot întâi-născutul din tot trupul, ce I se aduce Domnului, fie din oameni, fie din dobitoace, al tău va fi; dar întâiul-născut dintre oameni va fi răscumpărat3; răscumpărat va fi şi întâi-născutul dintre dobitoacele necurate4;
16 iar preţul răscumpărării lui, socotit de la o lună după naştere, este de cinci sicli de argint, după siclul sfânt, care are douăzeci de ghere.
17 Însă întâi-născutul vacilor, întâi-născutul oilor şi întâi-născutul caprelor nu se răscumpără: ei sunt sfinţi; sângele lor îl vei turna pe jertfelnic, iar grăsimea lor o vei aduce jertfă întru miros de bună mireasmă Domnului;
18 carnea lor însă este a ta, şi tot ale tale vor fi pieptul punerii-înainte şi şoldul drept.
3 Eliberat în schimbul unei sume.
4 În virtutea faptului că animalul necurat nu poate fi adus ca jertfă; vezi Iş 13, 13 şi nota.
19 Toate prinoasele din lucrurile sfinte pe care fiii lui Israel I le aduc Domnului ţi le-am dat ţie şi fiilor tăi şi fiicelor tale care sunt cu tine, prin lege veşnică; acesta-i legământ de sare5, veşnic, înaintea Domnului, ţie şi urmaşilor tăi de după tine".
20 Zis-a Domnul către Aaron: „În ţara lor tu nu vei avea moştenire, nici parte nu vei avea între ei: Eu sunt partea ta şi moştenirea ta între fiii lui Israel.
21 Cât despre fiii lui Levi, iată că le-am dat toată zeciuiala în Israel, în schimbul slujbelor lor, al slujbelor pe care le fac la cortul mărturiei.
22 Iar fiii lui Israel nu vor mai veni ei la cortul mărturiei, ca să nu cadă-n păcat aducător de moarte;
23 la cortul mărturiei vor face slujbe numai leviţii, şi numai ei îşi vor purta păcatele; aceasta-i lege veşnică-ntru neamurile lor; şi-ntre fiii lui Israel ei nu vor moşteni moşie,
24 căci zeciuiala fiilor lui Israel, pe care aceştia I-o aduc Domnului ca dar, pe aceea le-am dat-o leviţilor ca parte; iată de ce le-am spus că-ntre fiii lui Israel nu vor moşteni moşie".
25 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
26 „Vorbeşte leviţilor şi spune-le: Când veţi lua de la fiii lui Israel zeciuiala pe care Eu v-am dat-o ca parte, din ea Îi veţi aduce Domnului o zecime: zeciuială din zeciuială.
27 Aducerile voastre se vor socoti ca acelea din arie şi din teasc6.
5 Sarea fiind prin excelenţă nestricăcioasă, ea a devenit simbolul perpetuităţii; un „legământ de sare" constituia un contract ce nu poate fi călcat. Vezi Lv 2, 13 şi nota.
6 În sensul: asemenea oricărui fiu al lui Israel, levitul se poate bucura de tot ceea ce i-a rămas după ce a dat zeciuiala. Despre pârga din arie şi din teasc vezi Iş 22, 29.

28 Aşa încât şi voi Îi veţi aduce Domnului prinoase din toate zeciuielile pe care le veţi lua de la fiii lui Israel; prinos Domnului veţi da din ele preotului Aaron.
29 Din toate cele dăruite vouă să-I aduceţi prinos Domnului; şi din toată pârga, cele sfinţite dintr-însa.
30 Şi să le spui: Când veţi aduce pârgă din ele, li se va socoti leviţilor ca roada de la arie şi ca aducerile de la teasc.
31 Pe aceasta o veţi mânca oriunde, voi şi fiii voştri şi familiile voastre, căci aceasta vă este plata pentru munca la cortul mărturiei.
32 Pentru aceasta nu veţi avea păcat, de vreme ce veţi aduce pârgă dintr-însa; pe cele sfinte ale lui Israel nu le veţi întina şi nu veţi muri".
19
Apa care curăţă întinarea.
1 Grăit-a Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
2 „Iată rânduiala legii pe care a dat-o Domnul când a zis: Spune fiilor lui Israel să-ţi aducă o junincă roşie, fără meteahnă şi fără cusur şi care să nu fi purtat jug;
3 i-o vei da lui Eleazar, preotul; el o va scoate afară din tabără, la loc curat, şi o va înjunghia înaintea lui.
4 Eleazar, preotul, va lua din sângele ei, şi cu sângele ei de şapte ori va stropi partea de dinainte a cortului mărturiei.
5 Apoi sub ochii lui o vor arde de tot; de tot îi vor arde pielea şi carnea şi sângele şi necurăţenia.

6 Luând apoi preotul lemn de cedru, isop şi aţă de lână roşie, le va arunca pe focu-n care arde juninca.
7 După aceea preotul îşi va spăla hainele, îşi va spăla trupul cu apă şi va intra în tabără şi necurat va fi până seara.
8 Iar cel ce a ars-o îşi va spăla hainele, îşi va spăla trupul cu apă şi necurat va fi până seara.
9 Un om curat va strânge cenuşa junincii şi o va pune afară din tabără, la loc curat; păstrată va fi pentru obştea fiilor lui Israel spre a face cu ea apă de stropire; spre curăţire este.
10 Cel ce a adunat cenuşa junincii îşi va spăla hainele şi necurat va fi până seara. Lege veşnică va fi aceasta pentru fiii lui Israel şi pentru străinii ce locuiesc la ei.
11 Cel ce se atinge de mort, de leşul unui om, oricare ar fi el, necurat va fi şapte zile.
12 Acesta se va curăţi în ziua a treia şi în ziua a şaptea şi va fi curat; dar dacă nu se va curăţi în ziua a treia şi în ziua a şaptea, nu va fi curat.
13 Tot cel ce se atinge de mort, de trupul mort al unui om, şi nu se va curăţi, acela a pângărit cortul Domnului; omul acela stârpit va fi din Israel, căci cu apă de stropire nu s-a stropit şi necurat este, şi necurăţia lui e încă într-însul.
14 Iată legea: De va muri un om într-o casă, tot cel ce va intra în casa aceea şi câte sunt în casă vor fi necurate şapte zile.
257
15 Tot vasul descoperit, care nu are capac şi nici nu e legat la gură, necurat este.
16 Tot cel ce se atinge în câmp de un om ucis cu sabia, sau de mort, sau de os de om, sau de mormânt, necurat va fi şapte zile.
17 Pentru cel necurat se va lua din cenuşa jertfei arse pentru curăţire şi se va turna peste ea, într-un vas, apă vie;
18 un om curat va lua isop, îl va muia în apă şi va stropi casa, lucrurile şi oamenii câţi vor fi acolo, ca şi pe cel ce s-a atins de os omenesc sau de om ucis cu sabia sau de mort sau de mormânt.
19 Omul curat îl va stropi pe cel necurat în ziua a treia şi în ziua a şaptea; în ziua a şaptea îl va curăţi şi-şi va spăla hainele şi-şi va scălda trupul în apă şi necurat va fi până seara.
20 Dar omul care-i necurat şi nu se va curăţi, omul acela stârpit va fi din sânul adunării, de vreme ce a spurcat locaşul Domnului; întrucât el nu a fost stropit cu apă curăţitoare, necurat este.
21 Lege veşnică să vă fie: cel ce a stropit cu apă curăţitoare îşi va spăla hainele; iar cel ce s-a atins de apa curăţitoare, necurat va fi până seara.
22 Tot ceea ce-i atins de cel necurat, necurat va fi; şi tot cel ce va atinge acel ceva, necurat va fi până seara”.
20
Moartea Mariamei. Apa din piatră. Moartea lui Aaron.
1 În luna întâi au ajuns fiii lui Israel, toată obştea, în pustia Sin şi s-a aşezat poporul la Cadeş. Acolo a murit Mariam1 şi acolo a fost îngropată.
2 Cum însă acolo nu era apă pentru obşte, s-au adunat împotriva lui Moise şi a lui Aaron.
3 Şi-l blestema poporul pe Moise şi zicea: „O, de-am fi pierit şi noi când au pierit fraţii noştri înaintea Domnului!
4 De ce-aţi adus voi obştea Domnului în pustiul acesta, ca să ne omorâţi, şi pe noi şi vitele noastre?
5 De ce ne-aţi scos voi din Egipt ca să ajungem în acest loc rău? În locul acesta nici că se poate semăna, aici nu se află nici smochini, nici vii, nici rodii, şi nici măcar apă de băut!”
6 Şi plecând Moise şi Aaron din faţa poporului, au venit la uşa cortului mărturiei şi au căzut cu feţele la pământ; şi li s-a arătat slava Domnului.
7 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
8 „Ia-ţi toiagul şi adună obştea, tu şi Aaron, fratele tău, şi-n faţa lor îi veţi spune stâncii să-şi dea apele; şi le veţi scoate apă din stâncă şi veţi adăpa obştea şi vitele ei”.
9 A luat deci Moise toiagul de dinaintea Domnului, aşa cum poruncise Domnul.
10 Şi au adunat Moise şi Aaron adunarea-n faţa stâncii; şi a zis către obşte: „Ascultaţi, voi, neascultătorilor: oare din stânca aceasta vă vom scoate apă?”
11 Şi ridicându-şi Moise mâna, cu toiagul său a lovit stânca de două ori: şi a ieşit apă multă şi a băut obştea, precum şi vitele ei.
12 Atunci a zis Domnul către Moise şi Aaron: „Pentru că n-aţi crezut că prin

1 Mariam, sora lui Moise şi a lui Aaron, menţionată ca proorociţă în Iş 15, 20-21 şi ca răzvrătită în Nm 12.

voi Mă sfinţesc Eu2 în faţa fiilor lui Israel, ei bine!: nu voi veţi duce această obşte în ţara pe care i-am dat-o!"
13 Aceasta este apa Meriba, [numită astfel] fiindcă aici s-au certat fiii lui Israel înaintea Domnului3, iar El s-a sfinţit întru ei.
14 Din Cadeş a trimis Moise soli la regele Edomului ca să-i spună: „Aşa zice fratele tău Israel: Tu ştii toate greutăţile pe care le-am îndurat,
15 cum s-au coborât părinţii noştri în Egipt şi cum am pribegit noi îndelung în Egipt şi cum ne-au chinuit Egiptenii, pe noi şi pe părinţii noştri.
16 Dar noi am strigat către Domnul, iar Domnul ne-a auzit strigarea: înger a trimis de ne-a scos pe noi din Egipt. Acum ne aflăm în Cadeş, oraşul de lângă hotarele tale.
17 Lasă-ne să trecem prin ţara ta. Nu vom trece nici prin ogoare, nici prin vii, nici apă că vom bea din fântânile tale; ci vom merge pe calea-mpărătească4, fără să ne abatem nici la dreapta, nici la stânga, până ce vom trece de hotarele tale".
18 Edom însă i-a răspuns: „Nu veţi trece pe la mine!; altminteri, cu război voi ieşi înainte-ţi".
2 Literal: „că Mă sfinţiţi", în sensul: că prin voi se poate arăta întreaga Mea putere şi mântuire. Textul e o consecinţă a cuvintelor lui Moise din v. 10, care exprimă o îndoială; tot o urmare a îndoielii poate fi şi faptul că, deşi nu i se poruncise astfel, Moise a lovit stânca nu o dată, ci de două ori (v. 11). Fie că e vorba de acest text, fie că-l considerăm pe cel din Dt 32, 50-52, pedeapsa e o urmare a necredinţei.
3 Meriba, nume derivat din ebraicul riyv = „a căuta ceartă" (aluzie la versetele 3-4).
4 „Calea împărătească": „în drumul regelui", adică drumul principal ce străbătea ţara, de obicei bine păzit de gărzile regale.
19 Zisu-i-au fiii lui Israel: „Vom trece pe lângă munte, iar de vom bea din apa ta, eu sau vitele mele, îţi vom plăti: aproape o nimica-i să trecem pe lângă munte".
20 Dar acela a răspuns: „Nu vei trece pe la mine!" Şi a ieşit Edom înaintea lor cu gloată mare şi cu braţ puternic.
21 Şi dacă Edom nu s-a învoit să-l lase pe Israel să treacă prin hotarele sale, Israel s-a depărtat de la el.
22 Atunci fiii lui Israel, toată obştea, şi-au ridicat tabăra din Cadeş şi au venit la muntele Hor5.
23 Iar în muntele Hor, care e lângă hotarele ţării lui Edom, a grăit Domnul către Moise şi Aaron, zicând:
24 „Aaron se va adăuga6 la poporul său; că nu veţi intra în ţara pe care Eu le-am dat-o ca moştenire fiilor lui Israel, iar aceasta pentru că tare m-aţi supărat la apa Meriba.
25 Ia-l pe fratele tău Aaron şi pe Eleazar, fiul său, şi-n faţa întregii adunări îi vei sui pe muntele Hor.
26 Acolo-l vei dezbrăca pe Aaron de veşminte şi-l vei îmbrăca pe Eleazar, fiul său; atunci se va adăuga Aaron şi va muri acolo".
27 Şi a făcut Moise aşa cum îi poruncise Domnul: sub ochii-ntregii adunări i-a suit pe muntele Hor.
28 Moise l-a dezbrăcat pe Aaron de veşminte şi l-a îmbrăcat cu ele pe Eleazar, fiul acestuia. Şi a murit Aaron acolo, în
5 Muntele Hor, localizat între Cadeş şi Negheb (pentru Negheb, vezi nota de la Fc 12, 9), dincolo de hotarul nordvestic al Edomului. Aşadar, Aaron avea să moară în imediata vecinătate sudică a ţării Canaan.
6 „A se adăuga la poporul său": expresie vechitestamentară pentru „a muri".

vârful muntelui. Iar Moise şi Eleazar s-au pogorât din munte.
29 Toată obştea a văzut atunci că Aaron murise, şi toată casa lui Israel l-a plâns timp de treizeci de zile.
21
Şarpele de aramă.
1 Auzind însă regele canaaneean din Arad, care locuia Neghebul, că Israel vine pe drumul dinspre

Atarim, a ridicat război asupra lui Israel şi multă robime dintre ei a robit.
2 Atunci Israel I-a făcut Domnului făgăduinţă şi a zis: „Dacă-mi vei da pe poporul acesta sub mâna mea, Ţi-l voi aduce-n dar1, pe el şi cetăţile lui”.
3 Şi a ascultat Domnul glasul lui Israel şi i-a dat pe Canaaneeni sub mâna lui, iar el i-a adus în dar Domnului, pe ei şi oraşele lor, şi i-a pus locului aceluia numele Horma2.
4 De la muntele Hor au apucat pe calea cea dinspre Marea Roşie, ca să ocolească ţara lui Edom. Dar pe drum poporul a început să-şi piardă răbdarea.
5 Şi grăia poporul împotriva lui Dumnezeu şi împotriva lui Moise, zicând: „Ne-ai scos din Egipt ca să ne omori în pustie? Că aici nu este nici pâine, nici
1 Literal: „îl voi da anatemei”, în sensul: „îl voi dărui lui Dumnezeu”. O astfel de făgăduinţă făcea parte din ritualul războiului sfânt: întreaga pradă de război oameni, animale şi lucruri Îi aparţineau Domnului, dar, pentru ca nu cumva juruinţa să fie călcată prin eventuala folosire a prăzii, aceasta era supusă nimicirii totale. De aici, transferul semantic: a-l da pe cineva anatemei = a-l da pieirii (blestemul de a se alege din el praful şi pulberea).
2 Cuvântul Horma e în relaţie cu ebraicul cherem = „anatemă” = ofrandă votivă = nimicire.
apă, şi sufletul ni s-a scârbit de această hrană sărăcăcioasă3”.
6 Atunci a trimis Domnul asupra poporului şerpii ucigaşi4 care muşcau poporul; şi mult popor a murit dintre fiii lui Israel.
7 Şi ducându-se poporul la Moise, a zis: „Păcătuit-am vorbind împotriva Domnului şi-mpotriva ta; roagă-te tu Domnului, ca să-ndepărteze şerpii de la noi”. Şi Moise i s-a rugat Domnului pentru popor.
8 Iar Domnul a zis către Moise: „Fă-ţi un şarpe şi pune-l pe un stâlp5; şi va fi că tot omul atins de muşcătură şerpească, de se va uita la el, va trăi”.
9 Şi a făcut Moise un şarpe de aramă şi l-a pus pe un stâlp; şi când un şarpe muşca vreun om, acela privea la şarpele cel de aramă şi trăia.
10 Fiii lui Israel s-au ridicat apoi de acolo şi şi-au pus tabăra la Obot.
11 Iar după ce s-au ridicat şi din Obot, şi-au aşezat tabăra la Iie-Abarim, dincolo, în pustia din faţa Moabului, către soare-răsare.
12 De acolo s-au ridicat şi şi-au pus tabăra în valea Zared.
13 Ridicându-se apoi şi de acolo, şi-au
3 Hrana sărăcăcioasă: mana (vezi şi 11, 5-6).
4 În ebr.: „şerpi arzători” sau „şerpi focoşi”, probabil din pricina muşcăturilor resimţite ca nişte arsuri.
5 Cuvântul original, atât în ebraică (nes) cât şi în greacă (semeion) înseamnă „steag”, „drapel”, „fanion” (steagul de pe cortul unui general, pavilionul unei nave). Prin asociere, cuvântul a însemnat apoi prăjina care susţine steagul, stâlpul care poartă emblema. În principal, însă, grecescul semeion se traduce „semn”; prin extensie, „semnificaţie”. Valoarea simbolică (semnificativă) a acestui episod vechitestamentar va fi consemnată în In 3, 14, el prefigurând mântuitoarea înălţare pe cruce a lui Iisus Hristos.

aşezat tabăra dincolo de Arnon, în pustia care e în afara hotarelor Amoreilor; căci Arnonul este hotarul Moabului, între Moab şi Amorei.
14 De aceea se şi zice la carte:
15 „Războiul Domnului a-nvăpăiat Zoobul şi curgerile Arnonului iar curgerile le-a dus în locaşul Arului şi le-a făcut vecine cu hotarul Moabului”6.
16 De acolo s-au îndreptat spre Beer. Aceasta-i fântâna7 despre care a zis Domnul lui Moise: „Adună poporul şi le voi da apă să bea”.
17 Atunci a cântat Israel la fântână cântarea aceasta: „Cântaţi-i:
18 Fântâna pe care voievozii au săpat-o, pe care-mpăraţii neamurilor au deschis-o întru-mpărăţia lor, întru stăpânia lor”.
19 Din Beer [au mers] la Matana, de la Matana la Nahaliel, de la Nahaliel la Bamot;
20 iar de la Bamot la dumbrava din câmpia Moabului, spre vârful muntelui Fazga, cel ce cată spre faţa pustiei.
21 De acolo a trimis Moise soli la Sihon, regele Amoreilor, cu vorbe de pace, zicând:

6 În Versiunea Ebraică versetele 14 şi 15 exprimă un citat din „Cartea Războaielor Domnului", o veche culegere de texte epice, astăzi pierdută; de altfel, fragmentul menţionează două nume (Maheb şi Sufa) complet necunoscute, într-un context obscur. Septuaginta oferă un text mai limpede, asupra unui război al lui Iahve, în care verbul flogizo = „a învăpăia", „a nimici prin foc", „a arde" (cu nuanţa „a mâna pe cineva sau ceva cu bici de flacără") este folosit aproape aidoma ca în Iş 9, 24 (focul ca factor dinamic al apei): Zoobul este un afluent al Arnonului, iar acesta, la rândul său, îşi adună apele în bazinul oraşului Ar, localitate situată pe hotarul nordic al Moabului.
7 Beer înseamnă „fântână", „puţ".
22 „Vom trece prin ţara ta. Pe cale vom trece, nu ne vom abate nici în ţarină, nici în vie, nici apă din fântâna ta nu vom bea; pe calea-mpărătească vom merge, până ce vom trece de hotarele tale".
23 Dar Sihon nu l-a lăsat pe Israel să treacă prin hotarele lui; şi-a adunat Sihon tot poporul şi a ieşit în pustie să stea-mpotriva lui Israel şi, ajungând la Iahaţ, s-a luptat cu Israel.
24 Dar Israel l-a bătut măcelărindu-l cu sabia, şi i-a cuprins ţara de la Arnon până la Iaboc, până la fiii lui Amon, căci Iazir este hotarul fiilor lui Amon.
25 Şi a luat Israel toate cetăţile acestea şi s-a aşezat în toate cetăţile Amoreilor, în Heşbon şi în toate satele ce ţineau de el.
26 Căci Heşbonul era cetatea lui Sihon, regele Amoreilor. Acesta se luptase cu fostul rege al Moabului şi-i luase toată ţara, de la Aroer până la Arnon.
27 De aceea şi zic poeţii8: „Veniţi la Heşbon, ca să se zidească şi să se întărească cetatea lui Sihon.
28 Că foc a ieşit din Heşbon şi flacără din cetatea lui Sihon şi a-nghiţit până la Moab şi a mistuit zăvoaiele9 Arnonului.
29 Vai ţie, Moab! Pierit-a poporul lui Chemoş! Feciorii lui s-au risipit, fetele lui ajuns-au roabe la Sihon, regele Amoreilor!
30 De la Heşbon pierit-au pruncii până
8 Literal: „cei ce vorbesc în ghicituri" (în enigme, proverbe, parabole). Poemul ce urmează pare a fi o baladă amoreeană despre care nu se ştie sigur dacă fusese sau nu inclusă în „Cartea Războaielor Domnului". Oricum, textul era menit să demonstreze că Moabiţii îşi pierduseră de multă vreme drepturile asupra acestui teritoriu.
9 Literal: semnele de hotar.

la Dibon, chiar şi femeile-au fost arse de foc în Moab"10.
31 Şi aşa s-a aşezat Israel în toate cetăţile Amoreilor.
32 De acolo a trimis Moise să iscodească Iazirul, pe care l-a luat împreună cu satele lui şi i-a alungat pe Amoreii care locuiau acolo.
33 Şi întorcându-se, s-a suit în cale spre Vasan. Iar Og, regele Vasanului, le-a ieşit înainte la Edrei, cu tot poporul său, ca să se războiască cu ei.
34 Şi a zis Domnul către Moise: „Să nu te temi de el, că-n mâinile tale l-am dat, pe el şi tot poporul lui şi toată ţara lui, şi vei face cu el aşa cum ai făcut cu Sihon, regele Amoreilor, cel ce locuia în Heşbon".
35 Şi l-a bătut, pe el, pe fiii lui şi tot poporul lui, de n-a lăsat viu pe nici unul din ai lui, şi le-a cuprins ţara.
22
Istoria lui Balaam.
1 Şi dac-au plecat de acolo, fiii lui Israel şi-au pus tabăra la apus de Moab, lângă Iordan, în faţa Ierihonului.
2 Iar Balac, fiul lui Sefor, a văzut tot ceea ce Israel le făcuse Amoreilor.
3 Şi tare s-a-nfricoşat Moab de poporul acesta, pentru că era mult la număr; şi s-a-ngrozit Moab în faţa fiilor lui Israel.
4 Şi a zis Moab către bătrânii Madianului 1: „Gloata asta va-nghiţi acum tot
10 Ebr., varianta: „Pierit-au pruncii până la Dibon, femeile până la Nofa, bărbaţii până la Medeba".
1 Madian, regiune situată în nord-vestul Arabiei; asupra legăturilor lui Moise cu Madianul vezi Iş 3, 1; 18, 1. La vremea aceea însă rege al Moabiţilor era Balac, fiul lui Sefor.
ce e-mprejurul nostru aşa cum înghite boul verdeaţa de pe câmp".
5 Acesta a trimis soli la Balaam, fiul lui Beor, în Petor care se află pe Râu2, în ţara fiilor poporului

său ca să-l cheme, spunându-i: „Iată, a ieşit un popor din Egipt şi a acoperit faţa pământului şi iată că stă-mpotriva mea.
6 Vino deci acum şi blesteamă-mi poporul acesta, că-i mai tare decât mine; poate că atunci voi fi în stare să ucid o parte din el şi să-l alung din ţară. Eu ştiu că cel pe care tu îl binecuvintezi este binecuvântat şi cel pe care tu îl blestemi este blestemat”3.
7 S-au dus deci bătrânii din Moab şi bătrânii din Madian cu mâinile pline de daruri pentru vrăji4; şi ajungând la Balaam, i-au spus cuvintele lui Balac.
8 Iar el le-a zis: „Rămâneţi aici peste noapte, iar eu vă voi răspunde prin ceea ce-mi va spune Domnul”. Şi au rămas căpeteniile lui Moab la Balaam.
9 Atunci a venit Dumnezeu la Balaam5 şi a zis: „Ce e cu oamenii aceştia care sunt la tine?”
10 Iar Balaam a zis către Dumnezeu: „Balac, fiul lui Sefor, regele Moabului, i-a trimis la mine să-mi spună:
11 Iată, a ieşit din Egipt un popor şi a acoperit faţa pământului şi iată că stă-mpotriva mea; vino dar de mi-l
2 Prin „Râu” se înţelege, aici, Eufratul.
3 Asupra ireversibilităţii binecuvântării sau blestemului vezi istoria fraţilor Esau şi Iacob în Fc 27.
4 Literal: „purtând ghiciturile în mâinile lor”. În speţă, darurile cu care erau plătiţi vrăjitorii, ghicitorii, prezicătorii, cei ce tâlcuiau oracolele (vezi şi 1 Rg 9, 6-8).
5 Dumnezeu i s-a arătat printr-un vis sau printr-o vedenie.

blesteamă, doar l-aş putea birui şi alunga din ţară”.
12 Dumnezeu însă a zis către Balaam: „Nu te vei duce cu ei şi nici nu vei blestema poporul acela, că este binecuvântat”.
13 Dimineaţa s-a sculat Balaam şi a zis către bătrânii lui Balac: „Duceţi-vă la stăpânul vostru, că nu mă lasă Dumnezeu să merg cu voi”.
14 Sculându-se deci căpeteniile Moabului, au venit la Balac şi i-au spus: „Balaam n-a vrut să vină cu noi”.
15 Atunci Balac a trimis alţi bătrâni, mai mulţi şi mai însemnaţi decât aceia.
16 Şi venind aceştia la Balaam, i-au zis: „Aşa grăieşte Balac al lui Sefor: Rogu-te, nu pregeta să vii până la mine,
17 căci cu cinste mare te voi cinsti şi-ţi voi face toate câte-mi vei spune, numa vino de-mi blesteamă poporul acesta”.
18 Iar Balaam, răspunzând, a zis către bătrânii lui Balac: „Chiar de mi-ar da Balac casa sa plină de argint şi de aur, nu pot să calc porunca Domnului Dumnezeului meu şi să fac ceva mic sau mare, după bunul meu plac.
19 Acum însă rămâneţi şi voi aici peste noapte, ca să ştiu ce-mi va mai spune Domnul”.
20 Şi a venit Dumnezeu la Balaam noaptea şi i-a zis: „De vreme ce oamenii aceştia au venit să te cheme, Scoală-te şi du-te cu ei; dar numai ceea ce-ţi voi spune Eu, aceea să faci!”
21 A doua zi s-a sculat Balaam, şi-a pus samarul pe asina sa şi s-a dus cu bătrânii Moabului.
22 Dar se aprinsese mânia lui Dumnezeu pentru că s-a dus, iar îngerul lui Dumnezeu6 s-a sculat ca să-l împiedice în timp ce el şedea pe asina sa, însoţit de două slugi ale sale.
23 Asina l-a văzut atunci pe îngerul lui Dumnezeu proptit în drum, cu sabia ridicată-n mână; asina s-a abătut din drum şi a luat-o pe câmp; iar el îşi bătea asina cu toiagul, ca s-o întoarcă la drum.
24 Dar îngerul lui Dumnezeu a stat în drumeagul dintre răzoarele viilor, cu gard într-o parte şi gard în cealaltă;
25 iar asina, văzându-l pe îngerul lui Dumnezeu, s-a tras către gard şi i-a strâns lui Balaam piciorul în gard, iar el a-nceput din nou s-o bată.
26 Îngerul lui Dumnezeu însă a mers mai departe şi a stat la loc strâmt, unde nu era chip să te abaţi nici la dreapta, nici la stânga.
27 Iar asina, văzându-l pe îngerul lui Dumnezeu, s-a culcat sub Balaam; şi s-a mâniat Balaam şi-şi bătea asina cu toiagul.
28 Dar Dumnezeu a deschis gura asinei, iar ea a zis către Balaam: „Ce ţi-am făcut eu, de mă baţi acum pentru a treia oară?”
29 Iar Balaam a zis către asină: „Pentru că ţi-ai râs de mine; de-aş fi avut cuţit în mână, pe loc te-aş

fi ucis”.
30 A zis asina către Balaam: „Au nu sunt eu asina ta, pe care-ai umblat din
6 În limbajul V.T. „îngerul lui Dumnezeu” înseamnă manifestarea sensibilă a lui Dumnezeu, prin care El devine accesibil oamenilor. Pe de altă parte, versetul de faţă pare a contrazice versetul 20. Chiar dacă, filologic, aici poate fi punctul de interferenţă a două documente din două tradiţii diferite (vezi Introducerea la Pentateuh), ideea centrală este aceea că logica lui Dumnezeu n-o urmează neapărat pe aceea a oamenilor, că numai El este liantul tainic dintre aparenţă şi esenţă.

tinereţile tale şi până-n ziua de azi? Crezi oare că din nesăbuinţă ţi-am făcut ţie asta?” Iar el a zis: „Nu”.
31 Atunci Dumnezeu a deschis ochii lui Balaam, iar acesta l-a văzut pe îngerul Domnului proptit în drum, cu sabia ridicată-n mână; şi s-a plecat şi s-a-nchinat în faţa lui.
32 Iar îngerul lui Dumnezeu i-a zis: „De ce ţi-ai bătut acum asina pentru a treia oară? Iată, eu am ieşit să te împiedic, deoarece acest drum al tău nu-mi e pe plac;
33 şi asina, văzându-mă, de trei ori s-a abătut pân-acum de dinainte-mi; dacă ea nu s-ar fi abătut, acum eu pe tine te-aş fi ucis, iar pe ea aş fi cruţat-o”.
34 Zis-a Balaam către îngerul Domnului: „Păcătuit-am, că n-am ştiut că tu erai proptit în drumul meu. Iar acum, dacă asta nu-ţi place, mă voi întoarce”.
35 Zis-a îngerul lui Dumnezeu către Balaam: „Du-te cu oamenii aceştia, dar să grăieşti numai ceea ce-ţi voi spune eu!” şi s-a dus Balaam cu bătrânii lui Balac.
36 Când a auzit Balac că vine Balaam, i-a ieşit în întâmpinare în oraşul moabit care este lângă hotarul de la Arnon, chiar la hotar.
37 Şi a zis Balac către Balaam: „Oare n-am trimis eu la tine să te cheme? De ce n-ai venit la mine? Crezut-ai cumva că eu nu pot să te cinstesc?”
38 Şi a zis Balaam către Balac: „Iată, am venit la tine. Crezi tu că eu pot acum să-ţi spun orice? Cuvântul pe care mi-l va pune Dumnezeu în gură, pe acela-l voi grăi!”
39 Apoi s-a dus Balaam cu Balac şi au venit la Kiriat-Huţot.
40 Atunci a-njunghiat Balac oi şi boi şi i-a trimis lui Balaam şi bătrânilor care erau cu el.
41 Şi a fost că a doua zi de dimineaţă l-a luat Balac pe Balaam şi l-a suit pe Bamot-Baal7, şi i-a arătat de acolo o parte din popor.
23
Balaam îi binecuvintează pe Israeliţi.
1 Atunci a zis Balaam către Balac: „Zideşte-mi aici şapte jertfelnice şi pregăteşte-mi şapte viţei şi şapte berbeci”.
2 Şi a făcut Balac după cum zisese Balaam şi au jertfit câte un viţel şi câte un berbec pe fiecare jertfelnic.
3 Apoi a zis Balaam către Balac: „Stai lângă jertfa ta. Eu mă duc, că poate mi Se va arăta Dumnezeu în întâmpinare; şi ce-mi va descoperi El, aceea îţi voi spune”. Şi a rămas Balac lângă jertfa sa, iar Balaam s-a dus să-L întrebe pe Dumnezeu, şi s-a dus de-a dreptul1.
4 Şi i s-a arătat Dumnezeu lui Balaam şi a zis Balaam către El: „Am zidit şapte jertfelnice şi am ridicat câte un viţel şi câte un berbec pe fiecare jertfelnic”.
5 Iar Domnul a pus cuvânt în gura lui Balaam 2 şi a zis: „Întoarce-te la Balac,
7 „Bamot”: vezi 21, 19-20. „Bamot-Baal” s-ar traduce: „Înălţimile lui Baal”. „Baal”: zeu al soarelui, idol fenician, adorat temporar de Israeliţi în epoca judecătorilor (Jd 2, 10-23) şi a regilor (3 Rg 18 ş.a.).
1 Sensul exact: „fără abatere”, „fără să aibă îndoieli”, „fără nici o şovăire lăuntrică”. În Versiunea Ebraică: „s-a dus într-un loc înalt” sau: „pe un munte golaş”.
2 A pune Dumnezeu cuvânt în gura cuiva: a-l înzestra cu darul profetic. Vezi expresia în 22, 38, precum şi în Ir 1, 9.

şi aşa să-i spui!”
6 şi s-a întors la el, şi iată că el stătea lângă arderile-lui-de-tot, şi toate căpeteniile Moabului erau cu el. Şi Duhul lui Dumnezeu a fost peste [Balaam], iar el şi-a rostit poemul3, zicând:
7 „Din Mesopotamia m-a chemat Balac, regele Moabului, din munţii Răsăritului, zicând: Vino şi

mi-l blesteamă pe Iacob, vino şi mi-l osândeşte pe Israel!
8 Cum îl voi blestema pe cel ce Dumnezeu nu-l blesteamă? Cum îl voi osândi pe cel ce Dumnezeu nu-l osândeşte?
9 Că de pe vârful munţilor îl voi vedea, şi de pe dealuri îl voi cunoaşte: iată un popor care locuieşte deoparte, cel ce cu alte neamuri nu se numără.
10 Cine-a numărat seminţia lui Iacob? şi cine va socoti puzderia lui Israel? Să moară sufletul meu ca sufletele drepţilor, fie urmaşii mei precum urmaşii lor!"
11 Atunci a zis Balac către Balaam: „Ce mi-ai făcut? Eu te-am chemat să-mi blestemi vrăjmaşii, şi iată că tu cu binecuvântare i-ai binecuvântat!"...
12 Zis-a Balaam către Balac: „Oare nu ceea ce-mi va pune Dumnezeu în gură trebuie să spun eu cu grijă?"
13 Iar Balac a zis către el: „Vino acum cu mine în alt loc, de unde nu vei vedea [poporul] întreg, ci numai o parte din el vei vedea; nu pe toţi îi vei vedea, şi de-acolo să mi-l blestemi"...
14 Şi l-a dus într-o măgură, de pe vârful muntelui Fazga, şi a zidit acolo şapte jertfelnice şi a pus câte un viţel şi câte un berbec pe fiecare jertfelnic.
3 Grecescul parabole traduce aici ebraicul maşal, care înseamnă poem, incantaţie, proză ritmată.
15 Şi a zis Balaam către Balac: „Stai aici lângă jertfa ta, iar eu mă duc să-L întreb pe Dumnezeu".
16 Şi l-a întâmpinat Dumnezeu pe Balaam şi a pus cuvânt în gura lui şi a zis: „Întoarce-te la Balac, şi aşa să-i spui".
17 şi s-a întors la el. Iar acela stătea lângă jertfa sa, cu toate căpeteniile Moabului. Şi l-a întrebat Balac: „Ce ţi-a spus Domnul?"
18 Iar el şi-a rostit poemul, zicând: „Scoală-te, Balac, şi ascultă, pleacă-ţi urechea la mine, fiule al lui Sefor!
19 Dumnezeu nu-i ca omul, să se clatine, nici ca fiul omului, să se-ngrozească. Zis-a El oare fără să facă? spune-va El fără să-mplinească?
20 Iată, primit-am să binecuvintez şi voi binecuvânta şi nu voi reveni.
21 Sleire nu va fi în Iacob, nici necaz în Israel; Domnul Dumnezeul său este cu el, lumini de voievozi în mijlocul lui.
22 Dumnezeu Care l-a scos din Egipt îi este lui precum cornul inorogului4.
23 De vreme ce-n Iacob nu-i vrăjitorie, şi nici descântec în Israel, la vreme li se va spune lui Iacob şi lui Israel cele ce va-mplini Dumnezeu!
24 Iată popor ce se va ridica precum un pui de leu, precum un leu se va semeţi: somn nu va avea pân' ce prada nu şi-a sfâşiat-o şi pân' ce sângele răniţilor nu l-a băut".
25 Zis-a Balac către Balaam: „Dacă de blestemat nu mi-l blestemi, cel puţin nu-l binecuvânta!"
26 Iar Balaam, răspunzând, a zis către Balac: „Nu ţi-am grăit eu oare că
4 Inorog: animal fabulos unicorn, simbol al puterii invincibile.

nu voi face decât ceea ce-mi va spune Domnul?"
27 Atunci a zis Balac către Balaam: „Hai să te duc în alt loc, şi de-I va plăcea lui Dumnezeu, blesteamă-l de acolo".
28 Şi l-a luat Balac pe Balaam pe vârful lui Peor, care priveşte spre pustie.
29 Aici Balaam a zis către Balac: „Zideşte-mi şapte jertfelnice şi pregăteşte-mi şapte viţei şi şapte berbeci".
30 Şi a făcut Balac aşa cum a zis Balaam şi a pus câte un viţel şi câte un berbec pe fiecare jertfelnic.
24
Proorocia lui Balaam.
1 Văzând Balaam că plăcut Îi este Domnului să-l binecuvinteze pe Israel, n-a mai alergat, ca-n alte dăţi, după semne prevestitoare, ci s-a întors cu faţa spre pustie.
2 Şi ridicându-şi Balaam ochii, l-a văzut pe Israel aşezat în tabără după seminţiile sale; şi Duhul lui Dumnezeu a fost peste el
3 şi şi-a rostit poemul, zicând: „Aşa zice Balaam, fiul lui Beor, aşa grăieşte bărbatul cel ce vede cu adevărat;
4 aşa glăsuieşte cel ce aude cuvintele lui Dumnezeu, cel ce cu ochii deschişi a văzut în somn1 vedenia Celui-atotputernic:

5 Cât de frumoase sunt sălaşurile tale, Iacobe, şi corturile tale, Israele!
1 În somn, dar avându-şi ochii deschişi: în stare de extaz.
6 Ca nişte văi umbroase, ca nişte grădini lângă râuri, ca nişte corturi sădite de Domnul, ca nişte cedri pe lângă ape!
7 Un Om va odrăsli din seminţia lui şi neamuri multe va stăpâni2 şi împărăţia lui se va înălţa mai mult decât a lui Gog3 şi mult va creşte-mpărăţia sa.
8 Dumnezeu l-a scos din Egipt, fi-va slava lui precum a inorogului; mânca-va neamurile ce-i stau împotrivă, oasele lor le va sfărâma şi cu săgeţile sale-i va săgeta pe vrăjmaşi.
9 Culcându-se s-a odihnit ca un leu, ca un pui de leu: cine-l va scula? Binecuvântaţi să fie cei ce te binecuvintează, blestemaţi să fie cei ce te blesteamă!"
10 Atunci s-a mâniat Balac pe Balaam; şi, frângându-şi mâinile, a zis Balac către Balaam: „Eu te-am chemat să-mi blestemi pe vrăjmaşii mei, dar tu, iată, de trei ori i-ai binecuvântat pân-acum.
11 Fugi dar în ţara ta! Am zis că te voi cinsti; dar iată că Domnul te-a lipsit de slavă".
12 Balaam însă a zis către Balac: „Oare nu le-am spus eu şi solilor tăi pe care i-ai trimis la mine:
2 Text cu evidentă dimensiune profetică, asupra lui Mesia ca Împărat, pe care însă Versiunea Ebraică îl redă diferit, la modul impersonal: „Apa se revarsă din ciuturile lui, în ape-mbelşugate îi este seminţia". Profetismul textului însă e în perfectă concordanţă cu Fc 49, 10, dar şi cu v. 17 al prezentului capitol; acesta este motivul pentru care, probabil, BJ părăseşte aici Versiunea Ebraică şi preferă să traducă după Septuaginta.
3 În ebr.: „Agag", rege amalecit învins de Saul (1 Rg 15, 7-8); viziune istoricistă precară, deoarece Amaleciţii nu au fost niciodată o mare putere. Septuaginta preferă comparaţia cu Gog, a cărui istoricitate are şi o valenţă simbolică, reprezentând orice fel de adversitate organizată împotriva lui Dumnezeu (vezi nota de la Ap 20, 8).

13 Chiar de mi-ar da Balac casa sa plină de argint şi de aur, nu voi putea să calc porunca Domnului şi să fac ceva bun sau rău după bunul meu plac; ce-mi va spune mie Domnul, aceea voi grăi!?
14 Şi acum, iată că alerg spre ţara mea, dar vino să-ţi spun ce va face poporul acesta cu poporul tău în vremile ce-au să vină."
15 Şi şi-a urmat Balaam poemul, zicând: „Aşa grăieşte Balaam, fiul lui Beor, aşa grăieşte bărbatul cel ce vede cu adevărat,
16 cel ce aude cuvintele lui Dumnezeu, cel ce ştie ştiinţa Celui-Preaînalt, cel ce cu ochii deschişi a văzut în somn vedenia lui Dumnezeu:
17 I-l voi arăta, dar nu acum; îl fericesc, dar nu mi-i aproape:4 o Stea va răsări din Iacob, un Om se va ridica din Israel şi va zdrobi căpeteniile Moabului, şi pe toţi fiii lui Set îi va prăda.
18 Lua-va-n stăpânire pe Edom, şi-n stăpânire-l va lua pe Esau, vrăjmaşul său, şi Israel îşi va arăta puterea.
19 Din Iacob se va ridica şi-i va pierde pe cei ce-au scăpat din cetate".
20 Apoi, văzându-l pe Amalec, şi-a urmat poemul, zicând: „Amalec, cel dintâi dintre neamuri, dar şi seminţia lui va pieri".
21 Văzându-l apoi pe Cheneu, şi-a urmat poemul, zicând: „Tare-ţi este locaşul, dar chiar dacă-ţi vei pune cuibul în stâncă
22 şi chiar dacă lui Beor i se va face cuib învăluit, Asirienii5 te vor robi".
4 T. M.: „Îl văd, dar nu e acum; îl privesc, dar nu e aproape". Evident caracter profetic.
5 Aici, ca în multe alte părţi, poate fi vorba de Asirieni, dar nu poate fi exclusă nici referirea la Aşurim, menţionat în Fc 25, 3; vezi nota de la Fc 25, 18.
23 Iar când l-a văzut pe Og, şi-a urmat poemul, zicând: „Vai, vai, cine va mai trăi când Dumnezeu va aduce acestea?
24 că va scăpa din mâna Cheteilor, îl va asupri pe Aşurim, îi va împila pe Evrei, dar şi el odată va pieri".
25 Sculându-se apoi Balaam, s-a dus înapoi în ţara sa; şi s-a dus şi Balac întru ale sale.
25
Pedeapsa pentru idolatrie şi desfrânare.
1 Atunci s-a aşezat Israel în Şitim, iar poporul s-a dedat la desfrânare cu fetele din Moab.
2 Acestea îi pofteau la jertfele idolilor lor, iar poporul mânca din acele jertfe şi se închina la idolii

lor1.
3 Şi i s-a închinat Israel lui Baal-Peor, şi s-a aprins mânia lui Dumnezeu asupra lui Israel.
4 Şi a zis Domnul către Moise: „Ia pe toate căpeteniile poporului şi dă-I-le Domnului în vileag2 la faţa soarelui, pentru ca aprinderea mâniei Domnului să se abată de la Israel”.
1 Pe de-o parte, cultul lui Baal presupunea şi anumite ritualuri orgiastice, în care femeile îi antrenau pe participanţi; pe de alta, în limbajul Vechiului Testament se operează transferul semantic de la prostituţia propriu-zisă la prostituţia sacră, prin care infidelitatea faţă de Iahve este echivalentă cu adulterul.
2 Versiunea Ebraică foloseşte un cuvânt cu sens incert, tradus fie prin „spânzuraţi-le”, fie prin „trageţi-le în ţeapă”. Grecescul paradeigniatizo din Septuaginta înseamnă „a da pe cineva în vileag” (ca exemplu rău), „a-i aplica cuiva o pedeapsă exemplară”, „a-i descoperi cuiva partea negativă”; e folosit în Iz 13, 22, dar şi în Mt 1, 19.
267
5 Atunci a zis Moise către neamurile lui Israel: „Ucideţi fiecare pe casnicul său care i s-a închinat lui Baal-Peor!”
6 Iată însă că un om dintre fiii lui Israel a venit şi l-a apropiat pe fratele său de o madiancă3, sub ochii lui Moise şi sub ochii întregii obşti a fiilor lui Israel, în timp ce ei plângeau la uşa cortului mărturiei.
7 Şi văzând aceasta Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron preotul, s-a sculat din mijlocul adunării şi, luându-şi în mână lancea,
8 a intrat pe urma israelitului în culcuş şi i-a străpuns pe amândoi, pe bărbatul israelit, precum şi pe femeie prin josul pântecelui ei; şi a încetat pedeapsa4 de deasupra fiilor lui Israel.
9 Cei ce au murit de pedeapsa aceasta au fost douăzeci şi patru de mii.
10 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
11 „Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron preotul, a potolit mânia Mea de deasupra fiilor lui Israel prin aceea că-ntre ei a gelozit în locul geloziei Mele, aşa că Eu nu i-am nimicit pe fiii lui Israel în gelozia5 Mea.
12 Drept aceea, am zis: Iată că am încheiat cu el legământ de pace;
13 fi-va pentru el şi pentru urmaşii săi legământ de preoţie veşnică pentru aceea că a gelozit în locul Dumnezeului său şi s-a rugat pentru fiii lui Israel”.
3 Se presupune că madianca era cunoscută, dar numele ei va fi pomenit de abia în versetul 15.
4 Natura acestei pedepse nu ne e cunoscută.
5 În funcţie de context, grecescul zelos înseamnă „zel”, „râvnă” sau „gelozie”. Adulterul lui Israel cu popoarele idolatre ale Canaanului era de natură să stârnească gelozia lui Iahve, singurul îndreptăţit la credincioşie.
14 Omul israelit care a fost ucis împreună cu madianca se numea Zimri, fiul lui Salu, mai-mare peste casa seminţiei lui Simeon;
15 iar numele madiancei ucise era Cozbi, fiica lui Ţur, mai-mare peste neamurile lui Omot, casă părintească din Madian.
16 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând: „Vorbeşte către fiii lui Israel şi spune-le:
17 Fiţi duşmanii Madianiţilor şi omorâţi-i,
18 că ei vă duşmănesc pe voi prin vicleniile cu care-au viclenit prin Peor şi prin Cozbi, fiica unei căpetenii din Madian, sora lor care-a fost ucisă în ziua când s-a făcut ucidere din pricina lui Peor”.
26
Numărarea din nou a poporului.
1 Şi a fost că după această pedeapsă a grăit Domnul către Moise şi către Eleazar, fiul lui Aaron preotul, zicând:
2 „Număraţi întreaga obşte a fiilor lui Israel, de la douăzeci de ani în sus, după familiile lor, pe toţi cei buni de război în Israel”1.
3 Atunci Moise şi Eleazar preotul le-au grăit în şesurile Moabului, la Iordan, în dreptul Ierihonului, zicând:
4 „... de la douăzeci de ani în sus” aşa cum i-a grăit Domnul lui Moise2.
1 Acest al doilea recensământ, după cel relatat în capitolele 1 şi 3, îşi propune să evalueze, pe deo parte, forţa armată ce urmează să cucerească ţara Canaanului şi, pe de alta, numărul şi starea celor

ce vor primi pământ.
2 Manuscrise degradate, text fragmentar (versetul 4).
268
Iată fiii lui Israel care au ieşit din ţara Egiptului3:
5 Ruben, întâiul-născut al lui Israel. Fiii lui Ruben: Enoh şi neamul lui Enoh; din Falu, neamul Faluiţilor.
6 Din Heţron, neamul Heţroniţilor; din Carmi, neamul Carmiţilor.
7 Acestea sunt neamurile lui Ruben; şi s-au numărat patruzeci şi trei de mii şapte sute treizeci.
8 Fiul lui Falu: Eliab.
9 Fiii lui Eliab: Nemuel, Datan şi Abiron. Datan şi Abiron sunt aceia care s-au răznit de obşte şi s-au ridicat împotriva lui Moise şi a lui Aaron împreună cu părtaşii lui Core, când aceştia au stârnit răzvrătire împotriva Domnului
10 şi şi-a deschis pământul gura şi i-a înghiţit, pe ei şi pe Core; şi împreună cu ei au murit şi părtaşii lor, când focul a mistuit două sute cincizeci de oameni; şi au rămas ei ca pildă.
11 Dar fiii lui Core n-au murit.
12 Fiii lui Simeon, după familiile lor: din Iemuel, neamul Iemuelilor; din Iamin, neamul Iaminilor; din Iachin, neamul Iachinilor;
13 din Zerah, neamul Zerahilor; din Saul, neamul Sauliţilor.
14 Acestea sunt neamurile cele din Simeon, la a căror numărătoare s-au găsit douăzeci şi două de mii două sute.
3 În enumerarea celor douăsprezece seminţii ale lui Israel, Versiunea Ebraică prezintă o ordine uşor diferită de aceea a Septuagintei, motiv pentru care ediţia Rahlfs adoptă o dublă numerotare a versetelor. Datele însă sunt aceleaşi. Din ele rezultă că, faţă de primul recensământ, numărul celor din seminţiile lui Ruben, Simeon, Gad, Efraim şi Neftali descrescuse, în timp ce al celorlalte se mărise.
15 Fiii lui Gad, după neamurile lor: din Ţefon, neamul Ţefonienilor; din Haghi, neamul Haghiţilor; din Şunie, neamul Şunienilor;
16 din Ozni, neamul Oznienilor; din Eri, neamul Erienilor;
17 din Arod, neamul Arodeilor; din Areli, neamul Arelienilor.
18 Acestea sunt neamurile fiilor lui Gad, la a căror numărătoare s-au găsit patruzeci de mii cinci sute.
19 Fiii lui Iuda: Ir şi Onan, Şela, Fares şi Zara; însă Ir şi Onan au murit în ţara Canaanului.
20 Şi fiii lui Iuda, după neamurile lor: din Şela, neamul Şelaenilor; din Fares, neamul Fareseilor; din Zara, neamul Zaraenilor.
21 Fiii lui Fares: din Hesron, neamul Hesroneilor; din Hamul, neamul Hamulienilor.
22 Acestea sunt neamurile din Iuda, la a căror numărătoare s-au găsit şaptezeci şi şase de mii cinci sute.
23 Fiii lui Isahar, după neamurile lor: din Tola, neamul Tolaenilor; din Fuva, neamul Fuvaenilor;
24 din Iaşub, neamul Iaşubienilor; din Şimron, neamul Şimronienilor.
25 Acestea sunt neamurile din Isahar, la a căror numărătoare s-au găsit şaizeci şi patru de mii trei sute.
26 Fiii lui Zabulon, după neamurile lor: din Sered, neamul Seredienilor; din Elon, neamul Elonienilor; din Iahleil, neamul Iahleililor.
27 Acestea sunt neamurile din Zabulon, la a căror numărătoare s-au găsit şaizeci de mii cinci sute.
28 Fiii lui Iosif: Manase şi Efraim.
269
29 Fiii lui Manase, după neamurile lor: din Machir, neamul Machirienilor; din Machir s-a născut Galaad şi din Galaad este neamul Galaadenilor.
30 Fiii lui Galaad: din Iezer, neamul Iezerienilor; din Helec, neamul Helecienilor;
31 din Asriel, neamul Asrielienilor; din Şechem, neamul Şechemienilor;
32 din Şemida, neamul Şemidienilor; din Hefer, neamul Heferienilor.
33 Salfaad, fiul lui Hefer, n-a avut fii, ci numai fiice; numele fiicelor lui Salfaad: Mahla, Noa, Hogla, Milca şi Tirţa.
34 Acestea sunt neamurile lui Manase, la a căror numărătoare s-au găsit cincizeci şi două de mii

şapte sute.
35 Fiii lui Efraim, după neamurile lor: din Şutelah, neamul Şutelahienilor; din Becher, neamul Becherienilor; din Tahan, neamul Tahanienilor.
36 Iar fiii lui Şutelah: Din Eran, neamul eranienilor.
37 Acestea sunt neamurile fiilor lui Efraim, la a căror numărătoare s-au găsit treizeci şi două de mii cinci sute. Aceştia sunt fiii lui Iosif după neamurile lor.
38 Fiii lui Veniamin, după neamurile lor: din Bela, neamul Belaenilor; din Aşbel, neamul Aşbelienilor; din Ahiram, neamul Ahiramienilor;
39 din Şefufam, neamul Şefufamienilor; din Hufam, neamul Hufamienilor.
40 Iar fiii lui Bela: Ard şi Naaman: din Ard, neamul Ardienilor şi din Naaman, neamul Naamanienilor.
41 Aceştia sunt fiii lui Veniamin după neamurile lor, la a căror numărătoare s-au găsit patruzeci şi cinci de mii şase sute.
42 Fiii lui Dan, după neamurile lor: din Şuham, neamul Şuhamienilor. Acestea sunt familiile lui Dan, după neamurile lor.
43 Şi neamurile lui Şuhan, la numărătoarea lor, au fost de toate şaizeci şi patru de mii patru sute.
44 Fiii lui Aşer, după neamurile lor: din Imna, neamul Imnaenilor; din Işba, neamul Işbaenilor; din Verie, neamul Verienilor.
45 Din fiii lui Verie: din Heber, neamul Heberienilor; din Malchiel, neamul Malchielilor.
46 Şi numele fiicei lui Aşer a fost Serah.
47 Acestea sunt neamurile fiilor lui Aşer, la a căror numărătoare s-au găsit cincizeci şi trei de mii patru sute.
48 Fiii lui Neftali, după neamurile lor: din Iahţeel, neamul Iahţeelienilor; din Guni, neamul Gunienilor.
49 Din Ieţer, neamul Ieţerienilor; din Şilem, neamul Şilemienilor.
50 Acestea sunt neamurile lui Neftali, după familiile lor, la a căror numărătoare s-au găsit patruzeci şi cinci de mii patru sute.
51 Iată numărul fiilor lui Israel, al celor ce au intrat la numărătoare: şase sute una mii şapte sute treizeci.
52 Apoi a grăit Domnul către Moise, zicând:
53 „Acestora li se va împărţi pământul, să-l moştenească după numărul numelor lor;
54 celor mai mulţi le vei da moşie mai mare, iar celor mai puţini le vei da moşie mai mică; fiecăruia să i se dea moşie potrivit cu ceea ce s-a socotit la numărătoare.
270
55 Pământul se va împărţi prin sorţi, anume după neamul seminţiilor lor să-şi primească şi părţile:
56 prin sorţi vei împărţi moşia între cei mulţi şi cei puţini”.
57 Iată-i acum pe fiii lui Levi, după neamurile lor: din Gherşon, neamul Gherşonienilor; din Cahat, neamul Cahatienilor; din Merari, neamul Merarienilor.
58 Iată neamurile fiilor lui Levi: neamul lui Libni, neamul lui Hebron, neamul lui Mahli, neamul lui Muşi şi neamul lui Core. Din Cahat s-a născut Amram.
59 Femeia acestuia se numea Iochebed, fiica lui Levi, pe care femeia lui Levi i-a născut-o în Egipt; iar ea i-a născut lui Amram pe Aaron, pe Moise şi pe Mariam, sora lor.
60 Lui Aaron i s-au născut: Nadab şi Abiud, Eleazar şi Itamar.
61 Dar Nadab şi Abiud au murit când au adus foc străin înaintea Domnului, în pustia Sinai.
62 şi s-au numărat toţi cei de parte bărbătească de la o lună în sus şi s-au găsit douăzeci şi trei de mii; căci aceştia nu fuseseră număraţi împreună cu fiii lui Israel, pentru că nu li s-a dat moştenire printre fiii lui Israel.
63 Aceştia sunt cei număraţi de Moise şi de Eleazar preotul, cei ce i-au numărat pe fiii lui Israel în şesurile Moabului, lângă Iordan, în dreptul Ierihonului.
64 Printre ei nu se afla nici unul din fiii lui Israel număraţi de Moise şi de preotul Aaron în pustia Sinai,
65 căci Domnul le spusese acestora că vor muri toţi în pustie şi n-a rămas din ei nici unul, în afară de Caleb, fiul lui Iefone, şi de Iosua al lui Navi.
27

Fiicele lui Salfaad. Legea asupra dreptului de moştenire al fiicelor. Iosua ca succesor al lui Moise.
1 Atunci au venit fetele lui Salfaad, fiul lui Hefer, fiul lui Galaad, fiul lui Machir, din neamul lui Manase, fiul lui Iosif (iată şi numele lor: Mahla, Noa, Hogla, Milca şi Tirţa).
2 Şi stând ele înaintea lui Moise, a lui Eleazar preotul, înaintea căpeteniilor şi înaintea întregii adunări, la uşa cortului mărturiei, au zis:
3 „Tatăl nostru a murit în pustie; el n-a făcut parte din adunătura celor ce s-au ridicat împotriva Domnului, adică adunătura lui Core, ci a murit din pricina propriilor sale păcate, iar feciori nu i s-au născut.
4 Aşadar, pentru ca numele tatălui nostru să nu piară din neamul său pentru aceea că nu are fii, daţi-ne şi nouă moşie între fraţii tatălui nostru!”
5 Moise însă a adus pricina lor înaintea Domnului;
6 iar Domnul a grăit către Moise, zicând:
7 „Drept au grăit fetele lui Salfaad: Dă-le să aibă moştenire între fraţii tatălui lor: fă-le ca parte moşia tatălui lor.
8 Iar fiilor lui Israel să le grăieşti aşa: De va muri cineva fără să aibă feciori, moşia lui i-o veţi da fiicei sale.
9 Iar de nu are nici fiică, moşia lui să i-o daţi fratelui său.
10 Iar dacă nu va avea nici fraţi, moşia o veţi da fratelui tatălui său.
271
11 Iar dacă tatăl său nu are fraţi, moşia o veţi da rudeniei celei mai apropiate din neamul lui, ca să moştenească cele ce sunt ale lui. Aceasta va fi pentru fiii lui Israel o rânduială de drept: aşa cum Domnul i-a poruncit lui Moise1”.
12 Apoi a zis Domnul către Moise: „Suie-te pe muntele de dincolo (acela-i muntele Nebo)2, şi priveşte ţara Canaanului pe care Eu le-o dau fiilor lui Israel ca moştenire.
13 Iar după ce o vei vedea, te vei adăuga şi tu la poporul tău, aşa cum s-a adăugat Aaron, fratele tău, pe muntele Hor,
14 pentru că v-aţi împotrivit poruncii Mele în pustia Sin la vremea-ntărâtării obşteşti asupra sfinţeniei Mele: nu aţi făcut în aşa fel, încât sfinţenia Mea să se arate sub ochii lor prin ape3 (adică la apele Meriba4 de la Cadeş, în pustia Sin)”.
15 Zis-a Moise către Domnul:
16 „Domnul, Dumnezeul duhurilor şi a tot trupul, să rânduiască peste obştea aceasta un om
17 care-n fruntea ei să iasă şi-n fruntea ei să intre, care să-i ducă şi să-i aducă, pentru ca să nu rămână obştea Domnului ca nişte oi fără păstor”.
18 Iar Domnul a zis către Moise: „Ia-ţi pe Iosua, fiul lui Navi, om cu duh într-însul, pune-ţi mâinile peste el
1 Ceea ce cade sub incidenţa expresiei: „aşa cum Domnul i-a poruncit lui Moise” are putere de lege şi nu poate fi pus în discuţie.
2 În Versiunea Ebraică: „Suie-te pe muntele Abarim”. În fapt, Abarim era un lanţ muntos (etimologic: „cei ce se află de cealaltă parte”) ce se întindea de-a lungul coastei de est a Mării Moarte, între hotarul Moabului la sud şi vârful Nebo la miază-noapte.
3 Asupra sfinţeniei Domnului prin ape vezi nota de la 20, 12.
4 „Meriba”: vezi nota de la 20, 13.
19 şi du-l în faţa lui Eleazar preotul; şi-n faţa întregii adunări îi vei da porunci şi-n faţa lor vei da porunci asupră-i;
20 şi dă-i ceva din măreţia ta, pentru ca-n felul acesta fiii lui Israel să asculte de el.
21 El va sta în faţa lui Eleazar preotul, pe care-n faţa Domnului îl va întreba despre rostirea prin Urim5: prin rostirea acestuia va ieşi şi prin rostirea acestuia va intra, el şi-mpreună cu el toţi fiii lui Israel: toată obştea”.
22 Şi a făcut Moise aşa cum i-a poruncit Domnul Dumnezeu: l-a luat pe Iosua şi l-a pus în faţa lui Eleazar preotul şi-n faţa întregii adunări.
23 Şi-a pus mâinile peste el şi l-a rânduit aşa cum Domnul poruncise prin Moise.
28
Noi rânduieli pentru o seamă de jertfe.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:

2 „Dă porunci fiilor lui Israel; grăieşte către ei şi spune-le: vă veţi îngriji ca darurile Mele, dările Mele, jertfele Mele cele întru miros cu bună mireasmă să-Mi fie aduse la sărbătorile Mele.
3 Spune-le: Iată jertfele pe care trebuie să le aduceţi Domnului: miei de câte
5 Literal: „despre rostirea arătării", „arătarea" (descoperirea, vădirea) fiind cuvântul cu care Septuaginta îl traduce pe ebraicul Urim (asupra căruia vezi nota de la Iş 28, 26). Neavând nici preoţie şi nici dar profetic, Iosua nu poate fi un pandant al lui Moise; el va cunoaşte rostirile lui Dumnezeu numai prin mijlocirea marelui preot care, la rându-i, le va cunoaşte prin intermediul oracolului.

un an, fără meteahnă, doi pe zi, ardere-de-tot necontenită;
4 un miel îl veţi jertfi dimineaţa, iar pe cel de al doilea miel îl veţi jertfi seara.
5 Jertfă de pâine să aduci a zecea parte dintr-o efă de făinuţă de grâu frământată cu un sfert de hin de untdelemn:
6 ardere-de-tot necontenită, care-a fost săvârşită pe muntele Sinai, întru miros cu bună mireasmă Domnului.
7 Turnarea ei va fi un sfert de hin de vin la un miel; şi turnarea de vin către Domnul o vei turna în loc sfânt.
8 Pe cel de al doilea miel îl vei aduce spre seară, cu darul lui de pâine şi cu turnarea lui; întru miros cu bună mireasmă îl vei aduce Domnului.
9 Iar în ziua odihnei veţi aduce doi miei de câte un an, fără meteahnă, cu două zecimi dintr-o efă de făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, precum şi turnare,
10 ardere-de-tot pentru fiecare Zi a Odihnei, în afară de arderea-de-tot cea necontenită şi de turnarea ei.
11 La fiecare zi-ntâi a lunii Îi veţi aduce Domnului ardere-de-tot: doi viţei din cireadă, un berbec şi şapte miei de câte un an, fără meteahnă,
12 trei zecimi dintr-o efă de făinuţă de grâu frământată cu untdelemn pentru fiecare viţel şi două zecimi dintr-o efă de făinuţă de grâu frământată cu untdelemn pentru berbec
13 şi câte o zecime dintr-o efă de făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, ca dar de pâine la fiecare miel. Aceasta este ardere-de-tot, mireasmă plăcută, jertfă Domnului.
14 Turnare la ele: jumătate de hin de vin la fiecare viţel, o treime de hin la berbec şi un sfert de hin la fiecare miel. Aceasta este ardere-de-tot pentru fiecare început de lună, la toate lunile anului.
15 Să mai aduceţi Domnului şi un ţap ca jertfă pentru păcat; aceasta, împreună cu turnarea ei, va fi adusă în afară de arderea-de-tot cea necontenită.
16 În ziua a paisprezecea a lunii întâi sunt Paştile Domnului.
17 În ziua a cincisprezecea a acestei luni e sărbătoare. Şapte zile veţi mânca azime.
18 În ziua întâi veţi avea adunare sfântă1 şi nu veţi face nici o muncă slujitoare 2.
19 Îi veţi aduce Domnului jertfă, ardere-de-tot: doi viţei din cireadă, un berbec şi şapte miei de câte un an; aceştia să fie fără meteahnă.
20 Cu ei să aduceţi dar de pâine: făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, trei zecimi de efă la fiecare viţel, două zecimi de efă la berbec
21 şi câte o zecime de efă pentru fiecare din cei şapte miei.
22 Veţi aduce şi un ţap ca jertfă pentru păcat, pentru ispăşirea voastră.
23 Pe acestea să le aduceţi în afara arderii-de-tot de dimineaţă, care este ardere-de-tot necontenită.
1 E vorba de „adunarea sfântă" prescrisă în Lv 23, 2; era o convocare specială, în afara celor obişnuite la alte sărbători, când întreaga obşte a lui Israel se aduna împrejurul altarului.
2 Prin „munca slujitoare" (ergon latreuton) se înţelegea numai munca propriu-zisă, productivă, nu şitreburile mărunte, menite să-i asigure omului nevoia elementară de a se hrăni; această precizare e făcută în Iş 12, 16. Atunci când şi acestea din urmă erau interzise, se folosea expresia „nici o muncă" sau „nici un fel de lucrare" (ca în Nm 29, 7, unde repaosul total e motivat şi prin postire).

24 Tot aşa să aduceţi şi în fiecare din cele şapte zile: prinos de pâine, jertfă, mireasmă plăcută Domnului; aceasta, pe lângă arderea-de-tot cea necontenită, cu turnarea ei.
25 În ziua a şaptea veţi avea adunare sfântă; în ea nu veţi face nici o muncă slujitoare.
26 În ziua celor dintâi roade3, când Îi aduceţi Domnului prinosul nou de pâine, [în sărbătoarea]

Săptămânilor, veţi avea adunare sfântă şi nu veţi face nici o muncă slujitoare.
27 Veţi aduce arderi-de-tot întru miros de bună mireasmă Domnului: doi viţei din cireadă, un berbec şi şapte miei de câte un an, fără meteahnă.
28 Cu ei să aduceţi prinos de pâine: făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, trei zecimi dintr-o efă la fiecare viţel, două zecimi de efă la berbec
29 şi o zecime de efă la fiecare din cei şapte miei.
30 Veţi aduce şi un ţap ca jertfă pentru păcat, spre ispăşirea voastră.
31 Pe acestea, cu turnările lor, Mi le veţi aduce pe deasupra arderilor-de-tot neîncetate şi a prinoaselor de pâine curate să vă fie cu turnările lor.
29
Jertfe la zilele întâi, a zecea şi a cincisprezecea din luna a şaptea.
1 În ziua întâi a lunii a şaptea veţi avea adunare sfântă; nu veţi face nici o
3 Pârga produselor agricole, din care I se aduc prinoase Domnului (tradiţie perpetuată şi în ritualul creştin). Se mai numea şi sărbătoarea Secerişului (vezi Iş 23, 16), precum şi sărbătoarea Săptămânilor (Iş 34, 22).
muncă slujitoare; aceasta-i pentru voi o Zi a Trâmbiţării1.
2 Veţi aduce ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă Domnului: un viţel, un berbec şi şapte miei de câte un an, fără meteahnă.
3 La ei, ca prinos de pâine: făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, trei zecimi de efă la viţel, două zecimi de efă la berbec
4 şi câte o zecime de efă la fiecare din cei şapte miei.
5 Din turma de capre veţi aduce un ţap ca jertfă pentru păcat, spre ispăşirea voastră.
6 [Toate acestea], în afara arderilor-de-tot de la-nceput de lună, cu prinosul de pâine şi turnarea lor, şi în afara arderilor-de-tot necontenite, cu prinosul de pâine şi turnarea lor după rânduială, întru miros de bună mireasmă Domnului.
7 În ziua a zecea a acestei luni veţi avea adunare sfântă; vă veţi întrista sufletele2 şi nici o muncă să nu faceţi.
8 Îi veţi aduce Domnului ardere-de-tot întru miros de bună mireasmă: un viţel, un berbec şi şapte miei de câte un an, fără meteahnă.
9 La ei veţi aduce prinos de pâine: făinuţă de grâu frământată cu untdelemn, trei zecimi de efă la viţel, două zecimi de efă la berbec
10 şi câte o zecime de efă la fiecare din cei şapte miei.
1 Literal: „Semn", „Semnal". Strigăte de război (vezi 10, 5 şi nota) devenite aclamaţii religioase. Luna a şaptea (septembrie-octombrie) reprezenta începutul anului calendaristic şi avea foarte numeroase sărbători.
2 Întristarea sau smerirea sufletului (cf. Lv 16, 29) presupunea o stare de penitenţă în care se includea şi postul.

11 Iar din turma de capre veţi aduce un ţap ca jertfă pentru păcat, spre ispăşirea voastră; [toate acestea], pe lângă jertfa pentru păcat din ziua Ispăşirii şi pe lângă arderea-de-tot cea necontenită cu darul ei de pâine şi turnarea ei după rânduială, întru miros de bună mireasmă Domnului.
12 În ziua a cincisprezecea a lunii a şaptea veţi avea adunare sfântă; nici o muncă slujitoare nu veţi face şi timp de şapte zile Îi veţi sărbători sărbătoare Domnului.
13 În prima zi veţi aduce ardere-de-tot, jertfă, bună mireasmă plăcută Domnului: treisprezece viţei din cireadă, doi berbeci şi paisprezece miei de câte un an; dar să fie fără meteahnă.
14 Cu ei, ca prinos de pâine, veţi aduce făinuţă de grâu frământată cu untdelemn: trei zecimi de efă la fiecare din cei treisprezece viţei, două zecimi de efă la fiecare din cei doi berbeci
15 şi câte o zecime de efă la fiecare din cei paisprezece miei;
16 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, în afara arderii-de-tot necontenite, cu prinosul de pâine şi cu turnarea ei.
17 A doua zi, doisprezece viţei, doi berbeci şi paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,
18 cu prinosul de pâine şi cu turnarea lor pentru viţei, pentru berbeci şi pentru miei, după numărul lor, aşa cum e rânduit;
19 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, în afară de arderea-de-tot necontenită, cu

prinosul ei de pâine şi cu turnarea ei.
20 A treia zi: unsprezece viţei, doi berbeci şi paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,
21 cu prinosul de pâine şi cu turnarea lor pentru viţei, pentru berbeci şi pentru miei, după numărul
lor, aşa cum e rânduit;
22 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, în afară de arderea-de-tot necontenită cu
prinosul ei de pâine şi cu turnarea ei.
23 A patra zi: zece viţei, doi berbeci şi paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,
24 cu prinosul de pâine şi cu turnarea lor pentru viţei, pentru berbeci şi pentru miei, după numărul
lor, aşa cum e rânduit;
25 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită, cu
prinosul ei de pâine şi cu turnarea ei.
26 În ziua a cincea: nouă viţei, doi berbeci şi paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,
27 cu prinosul lor de pâine şi cu turnarea lor pentru viţei, pentru berbeci şi pentru miei, după
numărul lor, aşa cum e rânduit;
28 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită cu
prinosul ei de pâine şi turnarea ei.
29 În ziua a şasea: opt viţei, doi berbeci şi paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,
30 cu prinosul lor de pâine şi cu turnarea lor pentru viţei, pentru berbeci şi pentru miei, după
numărul lor, aşa cum e rânduit;
31 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită cu
prinosul ei de pâine şi cu turnarea ei.

32 În ziua a şaptea: şapte viţei, doi berbeci şi paisprezece miei de câte un an, fără meteahnă,
33 cu prinosul lor de pâine şi cu turnarea lor pentru viţei, pentru berbeci şi pentru miei, după
numărul lor, aşa cum e rânduit;
34 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită cu
prinosul ei de pâine şi cu turnarea ei.
35 În ziua a opta, încheierea sărbătorii; nici o muncă slujitoare nu veţi face-ntrînsa;
36 arderi-de-tot Îi veţi aduce Domnului, jertfă cu bună mireasmă: un viţel, un berbec şi şapte miei
de câte un an, fără meteahnă,
37 cu prinosul lor de pâine şi cu turnarea lor pentru viţel, pentru berbec şi pentru miei, după
numărul lor, aşa cum e rânduit;
38 iar din turma de capre, un ţap ca jertfă pentru păcat, pe lângă arderea-de-tot necontenită cu
prinosul ei de pâine şi cu turnarea ei.
39 Pe acestea toate I le veţi aduce Domnului în sărbătorile voastre, pe lângă jertfele voastre de
făgăduinţă, în afara jertfelor voastre de bunăvoie şi pe deasupra arderilor-voastre-de-tot şi a
prinoaselor şi a turnărilor şi a jertfelor voastre de mântuire”.
30
Despre făgăduinţe.
1 Moise le-a vorbit fiilor lui Israel după tot ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise1.
1 Acest verset reprezintă, de fapt, încheierea capitolului precedent.
2 Şi a grăit Moise către mai-marii peste seminţiile fiilor lui Israel şi le-a zis: „Iată lucrul pe care-l
porunceşte Domnul:
3 Omul care va face făgăduinţă Domnului sau cu jurământ se va jura să-i pună sufletului său o
anume legătură2, să nu-şi calce cuvântul: tot ce i-a ieşit din gură să facă întocmai3.
4 Dacă vreo femeie Îi va face Domnului făgăduinţă şi-şi va lua asupră-şi legământ la vremea când,
încă tânără fiind, trăieşte în casa tatălui ei
5 şi dacă tatăl ei, auzindu-i făgăduinţele şi legămintele pe care şi le-a pus asupră-şi, va tăcea asupră-
le, atunci toate făgăduinţele ei stau în picioare şi orice legământ asupra sufletului ei rămâne drept.
6 Dar dacă tatăl ei nu va fi de aceeaşi părere în ziua când le-a auzit, atunci toate făgăduinţele ei şi
toate legămintele pe care şi le-a pus asupră-şi sunt fără preţ: Domnul o va ierta, pentru că tatăl ei nu
a fost de aceeaşi părere.
7 Dacă însă ea este măritată şi şi-a luat asupră-şi o făgăduinţă sau prin cuvântul gurii sale şi-a pus
sieşi legământ

8 şi dacă bărbatul ei, auzindu-le, va tăcea asupră-le în ziua când le-a auzit, atunci toate făgăduinţele ei stau în picioare şi orice legământ asupra sufletului ei rămâne drept.
2 În context: prin „făgăduinţă" se înţelegea un anume vot prin care omul se obliga să-I facă lui Dumnezeu unul sau mai multe daruri (acestea fiind puse deoparte în acest scop); prin „legământ" se înţelegea votul cuiva de a-şi impune temporar o anumită abstinenţă, parţială sau totală, cum era, de pildă, nazireatul (vezi capitolul 6).
3 E vorba de sfinţenia cuvântului dat, mai ales în împrejurări solemne.

9 Dar dacă bărbatul ei nu va fi de aceeaşi părere în ziua când le-a auzit, atunci toate făgăduinţele şi toate legămintele pe care şi le-a pus asupră-şi sunt fără preţ: Domnul o va ierta, pentru că bărbatul ei nu a fost de aceeaşi părere.
10 Făgăduinţa văduvei şi a celei lăsate de bărbat orice legământ şi-ar pune ea asupra sufletului ei rămân în picioare.
11 Dacă însă ea a făcut făgăduinţă ori şi-a pus asupră-şi legământ la vremea când se afla în casa bărbatului ei
12 şi dacă bărbatul ei, auzindu-le, va tăcea şi nici nu se va împotrivi, atunci toate făgăduinţele ei stau în picioare şi orice legământ asupra sufletului ei rămâne drept.
13 Dacă însă bărbatul ei nu va fi de aceeaşi părere de-ndată ce le-a auzit, atunci tot ceea ce a ieşit de pe buzele ei făgăduinţe sau legăminte asupra sufletului ei sunt fără preţ: Domnul o va ierta, pentru că bărbatul ei nu a fost de aceeaşi părere.
14 Orice făgăduinţă şi orice legătură întărită cu jurământ pentru întristarea sufletului ei4, bărbatul ei o poate întări şi tot bărbatul ei o poate desfiinţa.
15 Dacă însă bărbatul ei a tăcut asupra acestora până-n ziua următoare, prin aceasta el i-a întărit ei toate făgăduinţele şi toate legămintele ce sunt asupra ei; le-a întărit pentru că el a tăcut asupră-le în ziua când le-a auzit.
16 Dar dacă bărbatul le-a desfiinţat după ziua în care le-a auzit, atunci el va purta asupră-şi păcatul".
4 Asupra „întristării sufletului" vezi nota de la 29, 7.
17 Acestea sunt poruncile pe care Domnul i le-a rânduit lui Moise asupra [legăturilor] dintre un bărbat şi femeia lui, dintre un tată şi fiica sa la vremea când ea, încă tânără fiind, trăieşte în casa tatălui ei.
31
Nimicirea Madianiţilor; măcelărirea femeilor.
1 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
2 „Pedepseşte-i pe Madianiţi cu răzbunarea fiilor lui Israel1; apoi te vei adăuga la poporul tău".
3 Iar Moise i-a grăit poporului, zicând: „Înarmaţi dintre voi oameni pentru război, şi-n faţa Domnului războiţi-vă împotriva Madianiţilor, pentru ca răzbunarea Domnului să fie asupra lui Madian.
4 Câte o mie veţi trimite la război din fiecare seminţie, din toate seminţiile fiilor lui Israel".
5 Şi din miile lui Israel s-au numărat câte o mie din fiecare seminţie: douăsprezece mii de oameni înarmaţi pentru război.
6 Pe aceştia i-a trimis Moise la război, câte o mie de fiecare seminţie; şi cu ei l-a trimis pe Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, preotul2; în mâinile lor3
1 Această poruncă este o urmare a celei rostite la sfârşitul capitolului 25 împotriva Madianiţilor, care-i atacaseră pe Israeliţi prin viclenie.
2 Nu se poate şti dacă Finees avea rolul de conducător militar sau numai de căpetenie religioasă. Oricum, Eleazar a rămas în tabără spre a nu se spurca prin eventuala atingere a cadavrelor de pe câmpul de luptă (vezi interdicţia din 19, 13).
3 Plural generic, în timp ce Versiunea Ebraică se referă numai la mâinile lui Finees. „Lucrurile sfinte" puteau fi vase ale cortului, veşminte sau chiar chivotul însuşi.

aveau lucrurile sfinte şi trâmbiţele de semnal.
7 şi s-au războit împotriva lui Madian, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise, şi i-au ucis pe toţi cei de parte bărbătească.

8 Şi-mpreună cu răniţii lor i-au ucis pe regii lui Madian: Evi, Rechem, Ţur, Hur şi Reba cinci regi madianiţi -, după care l-au ucis cu sabia pe Balaam, fiul lui Beor.
9 Iar pe femeile din Madian le-au dus în robie împreună cu copiii şi bunurile lor4; iar vitele şi turmele şi avuţiile lor le-au luat pe toate pradă.
10 Toate cetăţile-n care locuiau ei şi toate satele lor le-au ars cu foc.
11 Toată prada şi tot ce-au apucat să jefuiască, de la om pân' la dobitoc, au luat cu ei.
12 Robii, jafurile şi prada le-au adus la Moise, la preotul Eleazar şi-n faţa fiilor lui Israel, în tabăra din şesul Moabului, care este lângă Iordan, în apropierea Ierihonului.
13 Iar Moise, Eleazar preotul şi toţi capii adunării au ieşit să-i întâmpine în afara taberei.
14 Atunci s-a mâniat Moise pe căpeteniile oştirii pe căpeteniile miilor şi pe sutaşi care se întorseseră de la război.
15 Zisu-le-a Moise: „De ce le-aţi prins voi de vii pe cele ce sunt parte femeiască?
16 Pentru că ele sunt cele ce, după sfatul lui Balaam, i-au făcut pe fiii lui
4 Literal: „împreună cu tot ce ţinea de ele".
Israel să se lepede de cuvântul Domnului şi să-l calce de dragul lui Peor, din care pricină a venit pedeapsă-ntru obştea Domnului.
17 Ucideţi dar acum toţi copiii de parte bărbătească şi ucideţi toate femeile care-au cunoscut bărbat;
18 iar pe fetele care n-au cunoscut bărbat cruţaţi-le5.
19 Cât despre voi, timp de şapte zile veţi şedea în afara taberei; tot cel ce-a ucis pe cineva şi tot cel ce s-a atins de un rănit se va curăţi în ziua a treia şi în ziua a şaptea, voi şi cei pe care i-aţi luat robi.
20 De asemenea, veţi curăţi toate hainele, toate lucrurile de piele, tot ce este făcut din păr de capră şi toate vasele de lemn".
21 Apoi a zis Eleazar preotul către oştenii care veniseră din război: „Iată porunca legii pe care Domnul i-a dat-o lui Moise:
22 Lăsând la o parte aurul, argintul, arama, fierul, plumbul şi cositorul,
23 tot ce trece prin foc va fi lămurit prin foc şi cu apă curăţitoare6 va fi curăţit; iar ceea ce nu trece prin foc va trece prin apă.
24 În ziua a şaptea vă veţi spăla hainele spre curăţire, după care veţi intra în tabără".
25 Şi a grăit Domnul către Moise, zicând:
26 „Tu, împreună cu Eleazar preotul şi cu căpeteniile seminţiilor obştii număraţi prada de război pe cap de om şi de vită.
5 Textul Ebraic adaugă: „păstraţi-le vii pentru voi".
6 Apă lustrală, sfinţită, purificatoare.
7 De data aceasta, prin apă simplă, obişnuită.

27 Prada o veţi împărţi pe din două între oştenii care-au fost în război şi-ntre toată obştea.
28 De la oştenii care-au fost la război pune deoparte pentru Domnul câte un suflet din cinci sute, atât din oameni cât şi din vite, din oi şi din asini;
29 pe acestea le vei lua din jumătatea ce li se cuvine lor şi să i le dai lui Eleazar preotul, ca dar de pârgă Domnului.
30 Iar din jumătatea cuvenită fiilor lui Israel vei lua câte unul din cincizeci, atât din oameni cât şi din vite, din oi şi din asini, şi le vei da leviţilor care sunt rânduiţi să slujească la cortul Domnului".
31 Şi au făcut Moise şi Eleazar preotul aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
32 Ceea ce-a rămas din prăzile aduse de războinici au fost: şase sute şaptezeci şi cinci de mii de oi;
33 şaptezeci şi două de mii de vite;
34 şaizeci şi una de mii de asini;
35 fiinţe omeneşti, femei care n-au cunoscut bărbat: de toate, treizeci şi două de mii de suflete.
36 Partea-jumătate a celor ce fuseseră la război, bob-numărat, a fost de trei sute treizeci şi şapte de mii cinci sute de oi.
37 Dintre oi au fost puse deoparte, pentru Domnul, şase sute şaptezeci şi cinci;
38 vite: treizeci şi şase de mii; puse deoparte pentru Domnul: şaptezeci şi două;
39 asini: treizeci de mii cinci sute; puşi deoparte pentru Domnul: şaizeci şi unu;
40 oameni: şaisprezece mii; puşi deoparte pentru Domnul: treizeci şi două de suflete.
41 Partea Domnului, darea către Dumnezeu, i-a dat-o Moise lui Eleazar preotul, aşa cum Domnul îi

poruncise lui Moise.
42 Iar partea-jumătate a fiilor lui Israel, pe care Moise a osebit-o de la cei ce fuseseră la război,
43 această jumătate a întregului a fost: oi: trei sute treizeci şi şapte de mii cinci sute;
44 vite: treizeci şi şase de mii;
45 asini: treizeci de mii cinci sute;
46 fiinţe omeneşti: şaisprezece mii.
47 Din această jumătate a fiilor lui Israel a luat Moise câte unul din cincizeci, atât din oameni cât şi din vite, şi le-a dat leviţilor care sunt rânduiţi să slujească la cortul Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
48 Atunci au venit la Moise căpeteniile oştirii căpeteniile peste mii şi sutaşii
49 şi i-au zis lui Moise: „Servii tăi au numărat pe oştenii ce ne-au fost încredinţaţi, şi dintre ei n-a lipsit nici măcar unul.
50 Iată că şi noi I-am adus Domnului prinos, fiecare ce-am găsit de aur: lănţuguri, brăţări, inele, cercei şi salbe, ca să te rogi pentru noi înaintea Domnului”.
51 Moise şi Eleazar au luat de la ei aurul, toate aceste giuvaieruri lucrate din el.
52 Tot aurul care I-a fost adus Domnului prinos de către căpeteniile peste mii şi peste sute a fost de şaisprezece mii şapte sute cincizeci de sicli.
53 Cât despre oştenii de rând, fiecare a prădat pentru el.

54 Moise şi Eleazar preotul au primit aurul de la căpeteniile peste mii şi peste sute şi l-au dus în cortul mărturiei, spre pomenirea fiilor lui Israel înaintea Domnului.
32
Israel începe să se aşeze în ţara Canaanului.
1 Fiii lui Ruben şi fiii lui Gad aveau turme multe, foarte multe. Şi văzând că ţinutul Iazer şi ţinutul Galaad sunt un loc numai bun pentru turme,
2 au venit fiii lui Gad şi fiii lui Ruben şi au grăit cu Moise, cu Eleazar preotul şi cu căpeteniile obştii şi au zis:
3 „Atarotul, Dibonul, Iazerul, Nimra, Heşbonul, Eleale, Sevam, Nebo şi Beon,1
4 ţinutul pe care Domnul l-a aşternut2 înaintea obştii lui Israel, e un pământ numai bun pentru turme, iar robii tăi au turme”.
5 Şi au mai zis: „De-am aflat trecere în ochii tăi, dă ţinutul acesta-n stăpânire robilor tăi, şi să nu ne treci peste Iordan”.
6 Moise însă a zis către fiii lui Gad şi către fiii lui Ruben: „Fraţii voştri vor merge la război, iar voi să rămâneţi aici?
7 De ce-ndoiţi voi inima fiilor lui Israel, să nu treacă-n ţara pe care Domnul le-o dă?
1 Localităţi în regiunea transiordaniană cuprinsă între Iaboc şi Arnon.
2 Literal: „l-a dat” (cu nuanţa: „l-a predat”, „l-a transmis”). În Textul Ebraic: „l-a lovit”, aluzie probabilă la războiul împotriva Madianiţilor (cap. 31).
8 Aşa au făcut părinţii voştri când i-am trimis din Cadeş-Barnea să cerceteze ţara:
9 Au mers până-n valea Eşcol şi, după ce-au văzut ţinutul, au îndoit inima fiilor lui Israel, să nu intre ei în ţara pe care Domnul le-o dă.
10 În aceeaşi zi însă s-a aprins mânia Domnului, care s-a jurat, zicând:
11 nu, oamenii aceştia, care s-au suit din Egipt de la vârsta de douăzeci de ani şi mai sus şi care deci cunosc binele şi răul3, nu vor vedea pământul pe care Eu prin jurământ l-am făgăduit lui Avraam şi lui Isaac şi lui Iacob, pentru că ei nu Mi-au urmat Mie,
12 în afară de Caleb, fiul lui Iefone Chenezeul4, şi de Iosua, fiul lui Navi, pentru că aceştia I-au urmat Domnului...
13 şi s-a aprins atunci mânia Domnului asupra lui Israel şi timp de patruzeci de ani i-a tot învârtit5 prin pustie, până când s-a stins tot neamul6 care făcuse rele-n faţa Domnului.
14 Şi iată că acum în locul părinţilor voştri v-aţi ridicat voi, un pumn de oameni păcătoşi, ca să sporiţi, o dată mai mult, iuţimea mâniei Domnului asupra lui Israel
15 prin aceea că, abătându-vă voi din cale-I, Îl veţi face să-l lase [pe Israel]
3 Sintagma: „care cunosc binele şi răul” îi e proprie Septuagintei şi are menirea de a sublinia responsabilitatea morală a celor ce au ales neascultarea, cu toate consecinţele ei.

4 „Chenezeul”: precizare singulară, în sensul că Iefone făcea parte din tribul edomit al lui Chenaz, urmaş al lui Esau, menţionat în Fc 36, 11.
5 Acesta este singurul loc din Vechiul Testament în care e folosit cuvântul katarrembevo = „a face să se învârtească în toate direcţiile”; aşadar, nu e o învârtire circulară, ci una labirintică, sinuoasă, cu multe meandre într-un spaţiu relativ restrâns.
6 Aici „neamul” în sensul de generaţie.

şi mai mult în pustie, şi astfel pe această-ntreagă obşte o veţi face să trăiască-n necurmată nelegiuire”.
16 Iar ei, apropiindu-se de el, au zis: „Vom face aici stâni pentru turmele noastre şi cetăţi pentru copiii noştri;
17 iar noi, noi ne vom înarma şi vom merge-n fruntea fiilor lui Israel până ce-i vom duce-n locul care este al lor, în timp ce copiii noştri vor rămâne în cetăţile întărite, la adăpost de oamenii locului.
18 Nu ne vom întoarce la casele noastre până când fiii lui Israel nu vor intra fiecare în moştenirea sa;
19 că noi nu vom moşteni-mpreună cu ei dincolo de Iordan şi nici mai departe, de vreme ce moştenirea ne-am luat-o dincoace de Iordan, spre răsărit”.
20 Atunci a zis Moise către ei: „De veţi face aceasta, de veţi merge înarmaţi la război în faţa Domnului7,
21 de va trece fiecare din voi înarmat peste Iordan în faţa Domnului până ce duşmanul va pieri de la faţa Sa
22 şi ţara va fi supusă-naintea feţei Domnului, atunci vă veţi întoarce şi nevinovaţi veţi fi-naintea Domnului şi-naintea lui Israel şi veţi avea ţinutul acesta moştenire-naintea Domnului.
23 Iar de nu veţi face aşa, veţi păcătui în faţa Domnului şi vă veţi cunoaşte păcatul atunci când vă vor cuprinde relele.
24 Zidiţi-vă cetăţi pentru copiii voştri şi stâni pentru oile voastre şi faceţi cele ce-aţi rostit cu gura voastră”.
7 „În faţa Domnului” sau „înaintea Domnului”: expresie repetată prin care se sugerează prezenţa lui Dumnezeu în oastea luptătoare, fie prin chivotul mărturiei (care însoţea campaniile militare), fie prin anumite porunci inspirate comandanţilor.
25 Zis-au fiii lui Gad şi fiii lui Ruben către Moise: „Robii tăi vor face aşa cum porunceşte stăpânul nostru.
26 Copiii noştri, femeile noastre, turmele noastre şi toate vitele noastre vor rămâne aici în cetăţile Galaadului;
27 iar robii tăi, înarmaţi cu toţii şi pregătiţi, vor merge-n faţa Domnului la război, aşa cum spune stăpânul”.
28 Atunci Moise a dat asupră-le porunci lui Eleazar preotul, lui Iosua, fiul lui Navi, şi căpeteniilor peste seminţiile fiilor lui Israel
29 şi le-a zis Moise: „Dacă fiii lui Gad şi fiii lui Ruben vor trece cu voi peste Iordan, într-armându-se cu toţii pentru război în faţa Domnului, de-ndată ce voi veţi stăpâni ţara de dinaintea voastră le veţi da ţinutul Galaad în stăpânire.
30 Iar dacă ei nu vor merge cu voi înarmaţi pentru război în faţa Domnului, atunci pe copiii lor, pe femeile lor şi vitele lor le veţi trece-naintea voastră în ţara Canaanului şi acolo, în ţara Canaanului, vor primi ei moştenire-mpreună cu voi”.
31 Iar fiii lui Gad şi fiii lui Ruben au răspuns şi au zis: „Aşa cum Domnul le-a spus robilor tăi, întocmai vom face:
32 înarmaţi în faţa Domnului vom trece-n ţara Canaanului, iar partea noastră de moşie ne-o veţi da dincoace de Iordan”.
33 Atunci Moise le-a dat fiilor lui Gad, fiilor lui Ruben şi la jumătate din seminţia lui Manase, fiul lui Iosif, regatul lui Sihon, regele Amoreilor, şi regatul lui Og, regele Vasanului, ţara şi cetăţile cu pământurile lor, oraşele ţării de jur-împrejur.

34 Fiii lui Gad au zidit Dibonul, Atarotul, Aroerul,
35 Atarot-Şofanul, Iazerul, Iogbeha,

36 Bet-Nimra şi Bet-Haran, cetăţi întărite, precum şi stâni pentru oi.
37 Fiii lui Ruben au zidit Heşbonul, Eleale, Chiriataimul,
38 Nebo, Baal-Meonul ale căror nume au fost schimbate şi Sibma; oraşelor pe care le-au zidit ei le-au dat nume după numele lor.
39 Iar fiii lui Machir, fiul lui Manase, s-au dus în Galaad şi l-au luat în stăpânire şi i-au nimicit8 pe Amoreii care erau acolo.
40 Iar Moise a dat Galaadul lui Machir, fiul lui Manase, care s-a aşezat acolo.
41 Iair, fiul lui Manase, s-a dus şi le-a luat sălaşurile9 şi le-a numit Sălaşurile lui Iair.
42 Iar Nobah s-a dus şi a luat în stăpânire Chenatul şi satele care ţineau de el şi l-a numit după numele său: Nobah.
33
Drumul şi popasurile lui Israel între Egipt şi Iordan. Porunci pentru împărţirea Canaanului.
1 Iată acum popasurile fiilor lui Israel, după ce au ieşit ei din ţara Egiptului, împreună cu oştirile lor, sub mâna lui Moise şi Aaron.
2 Moise este cel ce, din porunca Domnului, a scris pornirile şi popasurile
8 Ebr.: „i -au deposedat”.
9 Sălaşuri: mici tabere de corturi sau de colibe rudimentare folosite de semi-nomazi.
lor; iar popasurile călătoriei lor sunt acestea:
3 În luna întâi, în cea de a cincisprezecea zi a lunii întâi, a doua zi de Paşti, fiii lui Israel au ieşit, cu mână înaltă1, sub ochii înşişi ai tuturor Egiptenilor,
4 în timp ce Egiptenii îi îngropau pe toţi cei ce muriseră dintre ei, pe toţi întâi-născuţii pe care-i lovise Domnul în ţara Egiptului: când şi asupra dumnezeilor lor a făcut Domnul izbândă.
5 Şi dacă fiii lui Israel au pornit din Ramses2, au poposit în Sucot.
6 Pornind apoi din Sucot, au tăbărât la Etam, care este la marginea pustiului.
7 Din Etam au pornit şi s-au îndreptat spre Pi-Hahirot, care este în faţa Baal-Ţefonului, şi şi-au aşezat tabăra în dreptul Migdolului.
8 Pornind apoi din Pi-Hahirot, au trecut prin mijlocul mării în pustie şi, mergând cale de trei zile prin pustiul Etam, şi-au aşezat tabăra la Mara.
9 Plecând de la Mara, au venit la Elim. În Elim însă erau douăsprezece izvoare de apă şi şaptezeci de finici şi au tăbărât acolo lângă apă.
10 Pornind apoi din Elim, au tăbărât lângă Marea Roşie.
11 Au pornit apoi de la Marea Roşie şi au tăbărât în pustiul Sin.
12 Pornind din pustiul Sin, au poposit la Dofca.
1 „Cu mână înaltă”: expresie a libertăţii; vezi şi nota de la Iş 14, 8.
2 Ramses, localitate menţionată în Iş 1, 11, situată la est de Delta Nilului, adică în imediata vecinătate a ţinutului Goşen. În următoarele versete (până la 49 inclusiv) sunt enumerate patruzeci de etape ale călătoriei lui Israel prin pustie; numele unor locuri se află numai în această recapitulare.

13 Pornind din Dofca, au tăbărât la Aluş.
14 Pornind din Aluş, şi-au aşezat tabăra la Rafidim; acolo nu avea poporul apă de băut.
15 Pornind din Rafidim, au tăbărât în pustiul Sinai.
16 Iar după ce au pornit din pustiul Sinai, au poposit la Chibrot-Hataava.
17 Pornind din Chibrot-Hataava, au tăbărât în Haşerot.
18 Pornind din Haşerot, au poposit la Ritma.
19 Pornind din Ritma, şi-au aşezat tabăra la Rimon-Pereţ.
20 Pornind din Rimon-Pereţ, au tăbărât la Libna.
21 Pornind din Libna, au tăbărât la Risa.
22 Pornind din Risa, şi-au aşezat tabăra la Chehelata.
23 Pornind din Chehelata, au tăbărât pe muntele Şafer.
24 Pornind de pe muntele Şafer, au poposit în Harada.
25 Pornind din Harada, au tăbărât la Machelot.
26 Pornind din Machelot, au poposit în Tahat.
27 Pornind din Tahat, s-au aşezat cu tabăra în Tarah.
28 Pornind din Tarah, au tăbărât în Mitca.

29 Pornind din Mitca, au tăbărât la Haşmona.
30 Pornind din Haşmona, au poposit la Moserot.
31 Pornind din Moserot, şi-au aşezat tabăra la Bene-Iaacan.
32 Pornind din Bene-Iaacan, au tăbărât la Hor-Hagghidgad.
33 Pornind din Hor-Hagghidgad, au poposit la Iotbata.
34 Pornind din Iotbata, au tăbărât la Abrona.
35 Pornind din Abrona, şi-au aşezat tabăra la Eţion-Gheber.
36 Pornind din Eţion-Gheber, au poposit în pustiul Sin. Plecând din pustiul Sin, au tăbărât în pustiul Faran, adică la Cadeş,
37 iar din Cadeş au purces şi au poposit la muntele Hor, în apropiere de ţara Edomului.
38 Aici s-a suit Aaron preotul în muntele Hor, din porunca Domnului, şi a murit acolo, în anul al patruzecilea de la ieşirea fiilor lui Israel din ţara Egiptului, în luna a cincea, în prima zi a lunii.
39 Aaron era de o sută douăzeci şi trei de ani când a murit în muntele Hor.
40 Atunci Canaaneanul, regele Aradului, care locuia în ţara Canaanului3, a auzit despre venirea fiilor lui Israel.
41 Aceştia însă, plecând de la muntele Hor, au tăbărât la Ţalmona.
42 Pornind din Ţalmona, au poposit la Punon.
43 Pornind din Punon, au tăbărât la Obot.
44 Pornind din Obot, au poposit la IIe-Abarim, dincoace de hotarele lui Moab.
45 Pornind de la Iie-Abarim, au tăbărât la Dibon-Gad.
46 Pornind de la Dibon-Gad, au poposit la Almon-Diblataim.
3 Ebr. precizează: „în Negheb” (adică în partea de miazăzi a Canaanului).

47 Pornind de la Almon-Diblataim, au tăbărât în munţii Abarim, în faţa lui Nebo.
48 Pornind de la munţii Abarim, au poposit în şesurile Moabului, la Iordan, în faţa Ierihonului.
49 Şi pornind din şesurile Moabului, şi-au aşezat tabăra la Iordan, între Betieşimot şi Abel-Şitim, spre apus de Moab.
50 Grăit-a Domnul cu Moise în şesurile Moabului, la Iordan, în faţa Ierihonului, zicând:
51 „Vorbeşte fiilor lui Israel şi spune-le: când veţi trece peste Iordan, în ţara Canaanului,
52 să-i nimiciţi4 din faţa voastră pe toţi locuitorii ţării, şi să le stricaţi toate jertfelnicele, să le nimiciţi toţi idolii cei turnaţi, şi toţi stâlpii lor să-i sfărâmaţi.
53 Şi după ce-i veţi nimici pe toţi locuitorii ţării, voi să locuiţi într-însa, căci vouă v-am dat pământul lor ca moştenire.
54 Pământul lor îl vei împărţi prin sorţi, după seminţiile voastre: celor mai numeroşi le veţi da o moştenire mai mare, iar celor mai puţin numeroşi le veţi da o moştenire mai mică; fiecăruia unde-i va cădea sorţul, acolo să-i fie partea. După neamurile voastre părinteşti veţi împărţi moşia.
55 Dar dacă nu-i veţi nimici din faţa voastră pe locuitorii ţării, atunci cei rămaşi din ei vor fi spini în ochii voştri şi bolduri în coastele voastre, şi vrăjmaşi au să vă fie-n ţara-n care veţi trăi,
56 şi ce-aveam Eu de gând să le fac lor, vouă vă voi face”.
4 Ebr.: „să-i alungaţi”; în variantă: „să-i deposedaţi”.
34
Hotarele ţării Canaanului; cei ce o vor împărţi.
1 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:
2 „Porunceşte fiilor lui Israel şi spune-le: iată, veţi intra în ţara Canaan; aceasta va fi moştenirea voastră; iată ţara Canaanului după hotarele ei:
3 Latura de la miazăzi o veţi avea începând de la pustiul Sin, care se învecinează cu Edomul. Hotarul de miazăzi îl veţi avea începând cu coasta dinspre răsărit a Mării Sărate:
4 hotarul se va îndrepta spre miazăzi, către înălţimea Acravimului, va trece prin Sin şi se va întinde până la miazăzi de Cadeş-Barnea, apoi va merge către Haţar-Adar, trecând la Aţmon.
5 De la Aţmon, hotarul se va îndrepta spre Râul Egiptului1 şi se va pogorî până la mare.
6 Iar hotar dinspre apus vă va fi Marea cea Mare2. Acesta va fi hotarul vostru dinspre asfinţit.
7 Iar spre miază-noapte, hotarul vostru să-l trageţi de la Marea cea Mare până la muntele Hor;
8 de la muntele Hor să-l trageţi spre Hamat, şi hotarul va atinge Ţedadul.
9 De acolo va merge hotarul către Ţifron şi va atinge Haţar-Enan. Acesta să vă fie hotarul de miază-

noapte.
10 Iar hotarul dinspre răsărit să vi-l trageţi de la Haţar-Enan către Şefam;
11 de la Şefam hotarul se va pogorî spre Ribla, pe la răsărit de Ain, mergând de-a
1 După o seamă de comentatori, braţul răsăritean al Nilului.
2 Mediterana.

lungul malului Mării Chineret3, pe partea de răsărit.
12 De aici hotarul se va pogorî pe Iordan şi se va sfârşi la Marea Sărată4. Aceasta va fi ţara voastră, după hotarele ei de jur-împrejur".
13 Atunci a dat Moise poruncă fiilor lui Israel şi a zis: „Iată ţara pe care voi o veţi moşteni prin sorţi, aceea pe care Domnul a poruncit să li se dea la nouă seminţii şi la jumătate din seminţia lui Manase.
14 Căci seminţia fiilor lui Ruben şi seminţia fiilor lui Gad, după casele lor părinteşti, precum şi jumătate din seminţia lui Manase şi-au primit partea lor.
15 Două seminţii întregi şi o jumătate de seminţie şi-au primit partea dincolo de Iordan5, la răsărit de Ierihon, spre soare-răsare".
16 Grăit-a Domnul cu Moise, zicând:
17 „Iată numele bărbaţilor care vă vor împărţi pământul ca moştenire: Eleazar preotul şi Iosua, fiul lui Navi.
18 Veţi mai lua şi câte o căpetenie de fiecare seminţie, să vă împartă pământul ca moşie.
19 Numele acestor bărbaţi sunt: Caleb, fiul lui Iefone, pentru seminţia lui Iuda;
20 Samuel, fiul lui Amihud, pentru seminţia fiilor lui Simeon;
21 Elidad, fiul lui Chislon, pentru seminţia lui Veniamin;
3 Chineret se va numi mai târziu lacul Ghenizaret sau Marea Tiberiadei (deseori menţionate în Noul Testament).
4 Marea Moartă.
5 Versetul e formulat ca o anticipaţie (profeţie sigură), ca şi cum autorul s-ar fi aflat deja pe teritoriul Canaanului.
22 căpetenia Buchi, fiul lui Iogli, pentru seminţia fiilor lui Dan;
23 căpetenia Haniel, fiul lui Efod, pentru seminţia fiilor lui Manase;
24 căpetenia Chemuel, fiul lui Şiftan, pentru seminţia fiilor lui Efraim;
25 căpetenia Eliţafan, fiul lui Parnac, pentru seminţia fiilor lui Zabulon;
26 căpetenia Paltiel, fiul lui Azan, pentru seminţia fiilor lui Isahar;
27 căpetenia Ahihud, fiul lui Şelomi, pentru seminţia fiilor lui Aşer;
28 căpetenia Pedael, fiul lui Amihud, pentru seminţia fiilor lui Neftali".
29 Aceştia sunt cei cărora le-a poruncit Domnul să le împartă fiilor lui Israel ţara Canaanului.
35
Cetăţile leviţilor şi cetăţile de scăpare.
1 Grăit-a Domnul cu Moise în şesurile Moabului, la Iordan, în faţa Ierihonului, zicând:
2 „Porunceşte fiilor lui Israel să le dea leviţilor, din moştenirea pe care ei o stăpânesc, cetăţi de locuit; şi le veţi da leviţilor şi ţarinile de lângă şi dimprejurul cetăţilor.
3 Cetăţile vor fi pentru locuit; iar locurile de dincolo de ziduri vor fi pentru turmele lor şi pentru toate vitele lor.
4 Locurile de pe lângă cetăţile pe care le veţi da leviţilor se vor întinde-mprejur, plecând de la ziduri, pe o rază de două mii de coţi1.
1 Un cot era egal cu aproximativ 45 centimetri.

5 Veţi măsura în afara cetăţii latura dinspre răsărit: două mii de coţi; latura dinspre miazăzi: două mii de coţi; latura dinspre apus: două mii de coţi; şi latura dinspre miază-noapte: două mii de coţi, cetatea fiind în mijloc; acestea vor fi pământurile lor de pe lângă cetăţi.
6 Cetăţile pe care le veţi da leviţilor vor fi cele şase cetăţi de scăpare, unde să poată fugi cel ce ucide2; pe lângă ele, încă patruzeci şi două de cetăţi.
7 Cetăţile pe care le veţi da leviţilor vor fi, de toate, patruzeci şi opt de cetăţi, ele şi ţarinile lor.
8 În privinţa cetăţilor pe care le veţi da din moştenirea fiilor lui Israel: de la cei ce au mult, multe;

de la cei ce au puţin, puţine; fiecare le va da leviţilor cetăţi după moştenirea pe care a moştenit-o”.
9 Grăit-a Domnul către Moise, zicând:
10 „Vorbeşte către fiii lui Israel şi spune-le: Veţi trece Iordanul, în ţara Canaanului;
11 să vă rânduiţi cetăţile care au să vă fie de scăpare, pentru ca-n ele să fugă tot ucigaşul care a ucis pe cineva fără să fi vrut.
12 Cetăţile acestea vă vor fi vouă scăpare de rudeniile celui ucis, aşa încât ucigaşul să nu fie omorât înainte de a fi stat în faţa adunării, la judecată.
13 Cetăţile pe care le veţi da, cele şase cetăţi, vă vor fi de scăpare.
14 Trei cetăţi veţi da dincolo de Iordan, şi trei cetăţi le veţi da în ţara Canaan
15 şi vor fi cetăţi de scăpare. Atât pentru fiii lui Israel cât şi pentru străini şi
2 Se instituie dreptul de azil, dar numai pentru criminalii care au ucis fără voie şi fără intenţie (vezi mai departe).
pentru cei ce s-au aşezat la voi, ele vor fi cetăţi de scăpare în care să fugă tot cel ce a ucis pe cineva fără să fi vrut.
16 Dacă l-a lovit cu armă de fier şi acela a murit, ucigaş este acesta: ucigaşul va fi dat morţii.
17 Dacă l-a lovit având în mână o piatră care poate ucide şi acela a murit, ucigaş este acesta: ucigaşul va fi dat morţii.
18 Sau dacă l-a lovit având în mână ceva de lemn care poate ucide şi acela a murit, ucigaş este acesta: ucigaşul va fi dat morţii.
19 Rudenia de sânge a celui ucis este cel care-l va ucide pe ucigaş; de cum îl va întâlni, îl va ucide.
20 Dacă-l va lovi din ură, sau dacă din răutate va arunca în el cu ceva şi acela a murit,
21 sau dacă din invidie l-a lovit cu mâna şi acela a murit, cel ce a lovit va fi dat morţii, că ucigaş este. Cel ce este rudă de sânge cu cel ucis îl va ucide pe ucigaş de-ndată ce-l va întâlni.
22 Dacă însă a lovit pe cineva din nebăgare de seamă sau dacă nu din răutate a aruncat cu ceva în el,
23 sau dacă, fără să-l fi văzut, a azvârlit o piatră asupră-i şi acela a murit, dar acesta nu i-a fost duşman şi nici n-a-ncercat să-i facă rău,
24 atunci adunarea după aceste rânduieli va judeca între ucigaş şi ruda de sânge a celui ucis
25 şi adunarea îl va scoate pe ucigaş din mâinile rudeniei celui ucis; apoi adunarea îl va face să se întoarcă în cetatea lui de scăpare, unde fugise, iar el va locui acolo până la moartea marelui preot care este miruit cu mir sfinţit3.
3 Înscăunarea unui nou arhiereu era prilej de amnistie pentru crimele de omucidere, când ucigaşii puteau ieşi fără teamă de sub ocrotirea cetăţilor de azil, întorcându-se acasă (v. 28).

26 Dacă ucigaşul va ieşi din hotarele cetăţii de scăpare-n care fugise
27 şi dacă ruda de sânge a celui ucis îl va găsi în afara cetăţii lui de scăpare şi dacă ruda celui ucis îl va ucide pe ucigaş, acesta nu este vinovat;
28 fiindcă acela trebuie să şadă în cetatea sa de scăpare până la moartea marelui preot; numai după moartea marelui preot va putea ucigaşul să se întoarcă în ţinutul unde-şi are moşia.
29 Acestea să vă fie rânduieli de judecată din neam în neamurile voastre şi-n toate locurile unde veţi trăi.
30 În privinţa celui ce ucide om, ucigaşul va fi ucis potrivit unor mărturii; dar nimeni nu va fi dat morţii pe temeiul unei singure mărturii.
31 De la cel ce a ucis să nu primiţi răscumpărare pentru viaţa lui; cel vinovat de moarte va fi dat morţii.
32 De la cel fugit în cetate de scăpare să nu primiţi răscumpărare care să-i îngăduie să locuiască în ţinutul său înainte de moartea marelui preot.
33 Să nu spurcaţi pământul pe care locuiţi; căci sângele este cel ce spurcă pământul, iar pământul nu se va curăţi de sângele vărsat pe el decât cu sângele celui ce l-a vărsat.
34 Să nu spurcaţi pământul pe care-l locuiţi, pe care şi Eu îl locuiesc întru voi; căci Eu, Domnul, Eu locuiesc întru fiii lui Israel”.
36
Rânduială pentru neînstrăinarea moşiilor la căsătoria fetelor.
1 Atunci au venit căpeteniile familiilor din seminţia fiilor lui Galaad, fiul lui Machir, fiul lui Manase, din seminţia fiilor lui Iosif, şi au grăit înaintea lui Moise şi înaintea lui Eleazar preotul şi

înaintea căpeteniilor urmaşilor fiilor lui Israel şi au zis:
2 „Domnul a poruncit stăpânului nostru să dea, prin sorţi, pământ de moştenire fiilor lui Israel; şi tot stăpânului nostru i s-a poruncit de la Domnul ca moştenirea lui Salfaad, fratele nostru, să le-o dea fiicelor acestuia.
3 Dacă însă ele vor deveni femei ale cuiva din seminţiile fiilor lui Israel, atunci partea lor va fi desprinsă din moşia părinţilor noştri şi, în timp ce se va adăuga la moşia seminţiei celor după care se vor mărita, ea se va desprinde din moşia noastră ce ni s-a cuvenit prin sorţi.
4 Şi chiar în anul de jubileu al fiilor lui Israel, partea lor se va adăuga la moşia acelei seminţii în care ele s-au măritat, şi partea lor se va şterge din moşia seminţiei părinţilor noştri”1.
5 Aşadar, din porunca Domnului le-a poruncit Moise fiilor lui Israel, zicând: „Drept grăieşte neamul fiilor lui Iosif.
6 Iată ce porunceşte Domnul pentru fiicele lui Salfaad: să se mărite cu cine le place, dar numai după cei din neamul părintelui lor.
7 În acest fel moşia fiilor lui Israel nu se
1 Despre anul jubileu vezi Lv capitolul 25. La jubileu se retrocedau pământurile vândute şi cumpărate, dar legea nu prevăzuse nimic asupra celor moştenite.

va strămuta de la un neam la altul, ci fiii lui Israel vor rămâne legaţi fiecare de moşia sa părintească.
8 Aşa că orice fată care stăpâneşte o moştenire în una din seminţiile fiilor lui Israel va trebui să se mărite cu cineva din neamul părintelui ei, pentru ca fiii lui Israel să moştenească fiecare moşia sa părintească,
9 iar moşia să nu se strămute de la un neam la altul, ci fiii lui Israel să rămână fiecare lipit de moşia sa”.
10 După cum i-a poruncit Domnul lui Moise, aşa au făcut fiicele lui Salfaad:
11 Mahla, Tirţa, Hogla, Milca şi Noa, fiicele lui Salfaad, s-au măritat după fiii unchiului lor;
12 ele s-au măritat după cei din neamul lui Manase, fiul lui Iosif, iar moştenirea lor s-a adăugat la moşia neamului din seminţia tatălui lor.
13 Acestea sunt poruncile şi aşezămintele şi rânduielile pe care le-a dat Domnul, prin mâna lui Moise, în scăpătatul Moabului2, la Iordan, în faţa Ierihonului.
2 Ebr.: „în şesurile Moabului”. Septuaginta foloseşte termenul dysme, a cărui semnificaţie e dublă: 1) apusul soarelui (sau al astrelor), ca punct cardinal; 2) declinul (unei vieţi, al unui popor, al unei civilizaţii). E de crezut că autorul le-a avut în vedere pe amândouă, dar că accentul cade pe înţelesul figurativ: sfârşitul Moabului, principalul adversar al Israeliţilor; precizările ce urmează sunt, şi ele, semnificative: Iordanul care trebuie trecut şi Ierihonul care se cere cucerit.

Deuteronomul
1
Binefacerile lui Dumnezeu; nemulţumirea poporului.
1 Iată cuvintele pe care le-a grăit Moise către-ntregul Israel1, dincolo de Iordan, în pustiul Araba, din faţa Sufei, între Paran, Tofel, Laban, Haşerot şi Di-Zahab,
2 cale de unsprezece zile de la Horeb, în drumul de la muntele Seir, către Cadeş-Barnea.
3 Fost-a că-n anul al patruzecilea, luna a unsprezecea2, în ziua cea dintâi a acestei luni a grăit Moise către toţi fiii lui Israel după toate câte-i poruncise Domnul pentru ei.
4 Aceasta, după ce-l bătuse pe Sihon, regele Amoreilor, care locuia în Heşbon, şi pe Og, regele Vasanului, care locuia în Aştarot şi în Edreea.
5 Acolo, dincolo de Iordan, în ţinutul Moabului, acolo a-nceput Moise să-nfăţişeze limpede3 această Lege, zicând:
1 „Întregul Israel” sau „tot Israelul” semnifică, de obicei, adunarea tuturor „fiilor lui Israel” (v. 3) într-un anume loc spre a li se citi, periodic, legea dată de Domnul prin Moise.
2 Luna Şebat (ianuarie-februarie), în cel de al patruzecilea an de la ieşirea din Egipt.
3 Verbul diasafeo, folosit numai aici în V. T., înseamnă a face lumină într-o chestiune oarecare, a face pe cineva să vadă limpede, a da cuiva instrucţiuni precise. Aşadar, Legea de pe Sinai este reluată şi completată într-o amplă expunere care cuprinde nu numai texte de lege propriu-
zise, ci şi o seamă de clarificări asupră-le.

6 „Domnul Dumnezeul nostru ne-a grăit nouă pe Horeb şi a zis: destul aţi locuit în muntele acesta!
7 Întoarceţi-vă şi porniţi la drum; duceţi-vă în muntele Amoreilor şi la toţi vecinii lor: în Araba4, în Munte, în Ţara-de-Jos5, în Negheb6 pe malurile mării, în ţinutul Canaaneenilor şi-n preajma Libanului pân' la râul cel mare al Eufratului.
8 Iată, datu-v-am ţara pe mână: intraţi într-însa şi luaţi în stăpânire pământul pe care Domnul li s-a jurat părinţilor voştri, lui Avraam şi lui Isaac şi lui Iacob, să li-l dea, lor şi urmaşilor lor de după ei.
9 În vremea aceea v-am zis: Nu pot să vă duc singur.
10 Domnul, Dumnezeul vostru, v-a înmulţit şi iată-vă astăzi numeroşi ca stelele cerului.
11 Domnul, Dumnezeul părinţilor voştri, să vă înmulţească de o mie de ori
4 Araba (sau Arabah): cu acest nume e desemnată valea Iordanului de lângă ţărmul nordic al Mării Moarte.
5 Ţara-de-Jos: zona deluroasă dintre Munte (centrul muntos al Palestinei) şi ţărmul Mediteranei.
6 Negheb: vezi nota de la Fc 12, 9 (partea de sud a Palestinei, desemnată uneori prin „câmpie", „ţinutul pustiu" sau „miazăziua").

mai mult decât sunteţi acum şi să vă binecuvinteze după cum v-a grăit!
12 Cum voi putea eu de unul singur să vă port durerea şi povara şi neînţelegerile dintre voi?
13 Alegeţi-vă dintre voi bărbaţi înţelepţi, pricepuţi şi încercaţi, pentru fiecare din seminţiile voastre, şi-i voi pune căpetenii peste voi.
14 Atunci mi-aţi răspuns, zicând: Bun lucru este ce-ai zis tu să facem!
15 Şi am luat dintre voi bărbaţi înţelepţi, pricepuţi şi încercaţi şi i-am pus peste voi: căpetenii peste mii, peste sute, peste cincizeci, peste zeci, şi condeieri judecătorilor voştri7.
16 Şi le-am poruncit atunci judecătorilor voştri, zicând: Să ascultaţi ceea ce se întâmplă-n mijlocul fraţilor voştri şi să judecaţi drept între un om şi fratele lui şi străinul din casa lui.
17 În judecată să nu cauţi la faţa omului: pe cel mic să-l judeci ca şi pe cel mare; de faţa omului să nu te temi, căci judecata este a lui Dumnezeu. Iar dacă o pricină va fi prea grea pentru voi, o veţi aduce la mine şi o voi asculta eu.
18 La vremea aceea v-am dat porunci asupra a tot ceea ce trebuie să faceţi.
19 Şi dac-am plecat de la Horeb, am mers prin tot pustiul acesta mare şi înfricoşător pe care l-aţi văzut, îndreptându-ne spre muntele Amoreilor, după cum ne poruncise nouă Domnul, Dumnezeul nostru, şi am ajuns la Cadeş-Barnea.
20 Atunci am zis către voi: Aţi ajuns la muntele Amoreilor, pe care Domnul, Dumnezeul nostru, ni-l dă nouă.
7 Condeieri (literal: „scribi"): grefieri pentru instanţele de judecată. Menţiune proprie Septuagintei.
21 Vedeţi: Domnul, Dumnezeul vostru, v-a dat pe mână pământul [acesta]; suiţi-vă şi luaţi-l în stăpânire, după cum v-a spus vouă Domnul, Dumnezeul părinţilor voştri; nu vă temeţi şi nici nu vă-nspăimântaţi!
22 Iar voi aţi venit cu toţii la mine şi aţi zis: Să trimitem câţiva oameni înaintea noastră: să iscodească ţinutul şi să ne aducă ştiri despre drumul pe care să ne suim şi despre cetăţile în care să intrăm.
23 Mie mi-a plăcut cuvântul acesta şi am luat dintre voi doisprezece bărbaţi, câte unul din fiecare seminţie.
24 Aceştia s-au dus şi s-au suit în munte şi au ajuns până la valea Eşcol8 şi au iscodit-o.
25 Au luat din roadele pământului şi ni le-au pus nouă înainte, zicând: Bun e pământul pe care ni-l dă nouă Domnul, Dumnezeul nostru.
26 Voi însă n-aţi vrut să vă suiţi, ci v-aţi împotrivit poruncii Domnului, Dumnezeului vostru.
27 Aţi cârtit prin corturile voastre şi aţi zis: Din ură-mpotriva noastră ne-a scos pe noi Domnul din ţara Egiptului, ca să ne dea în mâinile Amoreilor şi să ne nimicească.
28 Unde să ne suim? Fraţii voştri v-au îngrozit inima, zicând: Poporul acela-i mare şi numeros şi mai puternic decât noi; cetăţile sunt mari şi zidite pân' la cer; chiar şi pe urmaşii lui Enac9 i-am văzut acolo.
8 LXX literal: „valea Strugurelui". Ebraicul Eşkol înseamnă „strugure"; ţinut cu podgorii, nu departe de Hebron.
9 LXX literal: „fiii uriaşilor". Aluzie la Nm 13, 28, dar şi la Nm 13, 33, text în care „fiii lui Enac"

sunt descrişi ca nişte giganţi.
290
29 Atunci v-am zis: Nu vă temeţi de ei şi nici să vă speriaţi.
30 Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce merge înaintea voastră, El împreună cu voi îi va birui10, aşa cum întru toate v-a făcut El vouă în ţara Egiptului
31 precum şi-n pustiul acesta, în care aţi văzut cum Domnul, Dumnezeul tău, te-a hrănit pe tine aşa cum un om şi l-ar hrăni pe fiul său de-a lungul drumului întreg pe care l-aţi umblat până ce aţi poposit în locul acesta.
32 Voi însă nici aşa nu L-aţi crezut pe Domnul, Dumnezeul vostru,
33 Cel ce-n drumul acesta vă merge-nainte să vă caute vouă loc de popas, cu foc îndrumându-vă noaptea spre a vă arăta calea pe care să mergeţi, iar ziua cu nor.
34 Dar Domnul a auzit sunetul vorbelor voastre şi s-a mâniat şi s-a jurat, zicând:
35 Nu, nici măcar unul dintre oamenii aceştia nu va vedea pământul cel bun pe care Eu m-am jurat să-l dau părinţilor lor,
36 în afară de Caleb, fiul lui Iefone11; el îl va vedea, lui îi voi da pământul pe care s-a suit, lui şi fiilor săi, pentru că el întru toate i s-a supus Domnului.
37 Din pricina voastră S-a mâniat şi pe
10 Ebr.: „El se va bate pentru voi". Începând cu versetul următor, autorul introduce pasaje în care pronumele personal referitor la Israeliţi alternează între plural şi singular, uneori printr-o gramatică ciudată dar bine condusă, în interiorul aceleiaşi fraze. Teologic, aceasta înseamnă: 1) voi, fii ai lui Israel; 2) tu, Israele, ca popor ales şi unitar; 3) tu, israelitule, ca individ şi persoană. Relaţia omului cu Dumnezeu se consumă nu numai individual, ci şi în contextul neamului căruia îi aparţine (ca şi, de altfel, în contextul întregii omeniri).
11 Despre Caleb vezi Nm 13, 30; 14, 24.
mine Domnul şi a zis: Nici tu nu vei intra acolo!
38 Iosua, fiul lui Navi, cel ce-ţi stă înainte12, el va intra acolo; pe el să-l întăreşti, căci el îi va împărţi lui Israel [pământul] prin sorţi13;
39 Şi copiii voştri, despre care voi ziceaţi că vor fi de pradă, şi pruncii voştri care-n ceasul de faţă încă nu ştiu să aleagă-ntre bine şi rău, ei vor intra acolo; lor îl voi da şi ei îl vor moşteni...
40 Iar voi, întorcându-vă, v-aţi aşezat tabăra în pustie, pe calea ce duce spre Marea Roşie.
41 Şi mi-aţi răspuns, zicând: Păcătuit-am în faţa Domnului, Dumnezeului nostru! Ne vom sui şi vom lupta întocmai cum ne-a poruncit Domnul, Dumnezeul nostru!... Şi dacă v-aţi luat fiecare armele de luptă, v-aţi adunat şi vă suiaţi la munte!
42 Dar Domnul mi-a zis: Spune-le: Nu vă suiţi şi nu vă luptaţi, fiindcă Eu nu sunt cu voi; altfel, veţi pieri în faţa vrăjmaşilor voştri!
43 Şi eu v-am spus, dar voi nu m-aţi ascultat, ci v-aţi împotrivit poruncii Domnului şi cu semeţie v-aţi suit în munte.
44 Dar ieşindu-vă-nainte poporul amoreu care locuia în muntele acela, v-a pus pe fugă aşa cum fac albinele şi v-a măcelărit de la Seir până la Horma.
45 Atunci v-aţi aşternut la pământ şi-aţi plâns în faţa Domnului, dar Domnul nu v-a ascultat glasul şi nu v-a luat în seamă.
12 „Cel ce-ţi stă înainte": cel ce întotdeauna e gata să-ţi primească poruncile. Menţionat pentru prima oară în Iş 17, 9-16 drept comandant de oaste, Iosua va deveni succesor al lui Moise la conducerea Israeliţilor şi va cuceri Canaanul.
13 Referire la dispoziţia din Nm 33, 54.
291
46 Şi aţi locuit în Cadeş zile multe, că multe au fost zilele cât aţi şezut voi acolo.
2
Străbătând ţinuturile Edomiţilor, Moabiţilor şi Amoniţilor. Înfrângerea regelui Sihon.
1 Apoi, întorcându-ne noi, am pornit prin pustie spre Marea Roşie, după cum îmi grăise Domnul, şi timp de multe zile am mers împrejurul muntelui Seir.
2 Iar Domnul a zis către mine:
3 Ajunge de când umblaţi împrejurul acestui munte! Înturnaţi-vă dar spre miază-noapte!
4 Dă poruncă poporului şi zi: Voi acum veţi trece prin hotarele fiilor lui Esau1, fraţii voştri, care

locuiesc în Seir; ei se vor înfricoşa de voi şi foarte se vor teme,
5 dar voi să nu ridicaţi război împotrivă-le, pentru că din pământul lor nu vă voi da nici măcar o urmă de picior: muntele Seir l-am dat în stăpânirea fiilor lui Esau.
6 Mâncarea cu care vă hrăniţi s-o cumpăraţi de la ei cu bani, şi tot pe bani să vă cumpăraţi de la ei apa pe care-o beţi.
7 Căci Domnul, Dumnezeul nostru, te-a binecuvântat pe tine în tot lucrul mâinilor tale; El ştie cum ai străbătut pustia aceasta întinsă şi-nfricoşătoare; iată, de-a lungul a patruzeci de ani
1 „Fiii (sau urmaşii) lui Esau”: Edomiţii; descendenţii fratelui lui Iacob, care se numea şi Edom (vezi Fc 36, 1).
Domnul Dumnezeul tău a fost cu tine şi n-ai dus lipsă de nimic.
8 Şi am trecut pe-alături de fraţii noştri, fiii lui Esau, care locuiau în Seir, pe-alături de drumul Arabei, de la Elat şi Eţion-Gheber; pe urmă ne-am înturnat şi am apucat pe calea pustiei Moabului.
9 Dar Domnul mi-a zis: Nu vă puneţi în duşmănie cu Moabiţii şi să nu porniţi război asupră-le, pentru că din pământul lor nu vă voi da nimic în stăpânire: Arul l-am dat în stăpânire fiilor lui Lot.
10 Înainte au locuit acolo Emimii, popor mare, numeros şi înalt la statură, ca fiii lui Enac;
11 şi ei treceau drept Refaimi, ca fii ai lui Enac, dar Moabiţii i-au numit Emimi.
12 În Seir au trăit mai înainte şi Horeii; dar fiii lui Esau i-au alungat şi i-au nimicit de dinainte-le şi s-au aşezat ei în locul lor, aşa cum a făcut şi Israel cu pământul moştenirii sale, cel pe care Domnul i l-a dat...
13 Acum, sculaţi-vă!, porniţi-vă şi treceţi valea Zared! Şi am trecut valea Zaredului.
14 De atunci, de când am plecat de la Cadeş-Barnea şi până când am trecut valea Zaredului, s-au scurs treizeci şi opt de ani, până ce-au pierit din tabără toţi cei ce erau atunci buni de război, aşa cum li Se jurase Dumnezeu;
15 că mâna Domnului a fost asupră-le ca să-i topească din mijlocul taberei, până ce-au pierit de tot.
16 Şi a fost că dac-au murit toţi cei ce erau atunci buni de război şi dac-au pierit ei din mijlocul poporului,
17 mi-a grăit mie Domnul, zicând:

18 Astăzi vei trece pe lângă hotarele lui Moab spre Ar2;
19 veţi fi foarte aproape de Amoniţi, dar să nu vă puneţi cu ei în duşmănie şi să nu porniţi război asupră-le, pentru că din pământul fiilor lui Amon nu-ţi voi da nimic în stăpânire: stăpânirea le-am dat-o fiilor lui Lot”.
20 (Acesta era socotit şi el a fi pământul Refaimilor, căci Refaimii îl locuiseră mai înainte; Amoniţii îi numeau Zomzomimi3,
21 popor mare, numeros şi mai puternic decât voi, precum fiii lui Enac; Domnul însă l-a nimicit de dinaintea [Amoniţilor], aşa că aceştia s-au înstăpânit şi locuiesc în ţinuturile lor până-n ziua de azi,
22 aşa cum Domnul le-a făcut fiilor lui Esau, cei ce locuiau în Seir, când i-a prăpădit de dinainte-le pe Horei şi le-au luat în stăpânire ţinuturile şi s-au aşezat în ele până-n ziua de azi;
23 şi [cum le-a făcut] şi Heveilor, cei ce locuiau în sate pân’ la Gaza: i-au nimicit Caftorimii, cei ce plecaseră din Caftorim4, şi s-au aşezat în locul lor).
24 Acum, aşadar, sculaţi-vă!, porniţi-vă şi treceţi valea Arnonului! Iată, ţi l-am dat în mână pe Sihon Amoreul, regele Heşbonului, precum şi ţara lui; începeţi înstăpânirea, fă război cu el!
25 Chiar de astăzi Eu încep să semăn spaima de tine şi frica de tine-naintea
2 Despre Ar vezi nota de la Nm 21, 15. ÎnVersiunea Ebraică: „vei trece hotarul Moabului pe la Ar”. În LXX ed. Rahlfs: „la Seir”.
3 „Zomzomimi”: „cei ce murmură”; cârtitori. Par a fi identici cu Zuzimii menţionaţi în Fc 14, 5.
4 Septuaginta transcrie „Capadocienii” şi „Capadocia”. „Caftor”: locul de obârşie al Filistenilor (cf. Ir 47, 4); o seamă de cercetători îl plasează în insula Creta.
tuturor neamurilor ce se află sub cer: cei ce vor auzi de numele tău se vor tulbura şi se vor îngrozi-nainte-ţi.
26 Din pustiul Chedemot am trimis soli la Sihon, regele Heşbonului, cu aceste cuvinte de pace:
27 Trece-voi prin ţara ta; voi merge numai pe drum, fără să mă abat nici la dreapta şi nici la stânga;
28 tu pe bani îmi vei vinde mâncarea cu care să mă hrănesc, şi tot pe bani apa pe care s-o beau; nu vreau decât să trec pe picioare,

29 aşa cum au făcut pentru mine fiii lui Esau care trăiesc în Seir şi Moabiţii care locuiesc în Ar; aceasta, numai până voi trece Iordanul în ţara pe care ne-o dă nouă Domnul, Dumnezeul nostru.
30 Dar Sihon, regele Heşbonului, n-a vrut ca noi să trecem pe la el, pentru că Domnul, Dumnezeul tău, i-a învârtoşat duhul şi i-a împietrit inima, aşa ca el să fie dat în mâinile tale, aşa cum este acum.
31 Atunci mi-a zis Domnul: Iată, am început să ţi-l dau în mână pe Sihon Amoreul, regele Heşbonului, precum şi ţara lui; începe-ţi înstăpânirea peste pământul său!
32 Iar Sihon, regele Heşbonului, ne-a ieşit înainte la Iahaţ, el şi tot poporul său, gata de luptă.
33 Dar Domnul, Dumnezeul nostru, ni l-a dat pe mână şi l-am bătut, pe el şi pe fiii lui şi tot poporul lui.
34 Atunci, la vremea aceea, i-am luat noi toate cetăţile; fiecare cetate am nimicit-o, iar din bărbaţii lor şi din femeile lor şi din copiii lor n-am lăsat pe nimeni viu.

35 Numai vitele le-am luat ca pradă, precum şi ceea ce se jefuise din cetăţile pe care le cuceriserăm.
36 De la Aroer, care se află pe malul râului Arnon, şi de la cetatea cea din vale pân' la muntele Galaad n-a fost cetate care să ne fi scăpat; Domnul Dumnezeu a dat totul în mâinile noastre.
37 Numai de pământul fiilor lui Amon nu ne-am apropiat: de malul întreg al râului Iaboc, de cetăţile ce sunt pe munte şi de nimic din ceea ce ne-a poruncit nouă Domnul, Dumnezeul nostru.
3
Biruinţa asupra lui Og, regele Vasanului.
1 Întorcându-ne acolo, ne-am suit pe calea ce duce spre Vasan. Iar Og, regele Vasanului, ne-a ieşit înainte la Edreea, el şi tot poporul său, gata de luptă.
2 Dar Domnul mi-a zis: Nu te teme de el, că-n mâinile tale l-am dat, pe el şi tot poporul lui şi toată ţara lui; vei face cu el ce-ai făcut cu Sihon, regele Amoreilor, cel ce locuia în Heşbon.
3 Domnul, Dumnezeul nostru, l-a dat în mâinile noastre şi pe Og, regele Vasanului, cu tot poporul lui, şi l-am bătut până n-a mai rămas din el sământă.
4 Atunci, la vremea aceea, i-am luat noi toate cetăţile; n-a fost cetate pe care noi să n-o fi luat de la ei: şaizeci de cetăţi, tot ţinutul din preajma Argobului, [ce se ţinea] de regele Og al Vasanului,
5 toate, cetăţi întărite, cu ziduri înalte, cu porţi şi zăvoare; nu punem la socoteală şi cetăţile neîntărite1, care erau foarte multe.
6 Le-am nimicit aşa cum făcuserăm şi cu Sihon, regele Heşbonului; fiecare cetate am nimicit-o: bărbaţi, femei şi copii.
7 Iar toate vitele şi ceea ce se jefuise de prin cetăţi ni le-am luat ca pradă.
8 Atunci, la vremea aceea, am luat noi din mâinile celor doi regi ai Amoreilor ţara de dincoace de Iordan, de la râul Arnonului până la muntele Hermon
9 (Sidonienii numesc Hermonul Sirion, iar Amoreii îl numesc Senir),
10 toate cetăţile din şes, tot Galaadul şi tot Vasanul, până la Salca şi Edreea, cetăţi în ţara lui Og al Vasanului.
11 Căci numai Og, regele Vasanului, doar el mai rămăsese din Refaimi. Iată patul lui, pat de fier, încă se mai află în Rabotul fiilor lui Amon: de nouă coţi în lungime şi de patru coţi în lăţime, coţi bărbăteşti.
12 Atunci, la vremea aceea, am luat noi în stăpânire ţinutul acesta. De la Aroer, care este lângă râul Arnon, precum şi jumătate din muntele Galaadului cu cetăţile lui l-am dat [seminţiilor] lui Ruben şi Gad;
13 iar ceea ce a rămas din Galaad, precum şi tot Vasanul, ţara lui Og, le-am dat la jumătate din seminţia lui Manase (tot ţinutul Argob şi tot Vasanul acela se socotea a fi ţara Refaimilor;
14 Iair, fiul lui Manase, a luat tot ţinutul Argob până la hotarele Gheşuriţilor şi Maacatiţilor; iar [sălaşurile] Vasanului le-a numit după numele său: sălaşurile lui Iair, [aşa cum sunt] până astăzi).
1 Literal: „cetăţile Ferezeilor”: ale celor ce locuiau la ţară, în aşezări lipsite de fortificaţii.

15 Lui Machir i-am dat Galaadul;
16 iar [seminţiilor] lui Ruben şi Gad le-am dat de la Galaad până la râul Arnon (hotarul e pe mijlocul râului) şi până la râul Iaboc (râul este hotarul fiilor lui Amon),
17 precum şi Araba, cu Iordanul drept hotar, de la Chineret până la Marea Araba, Marea Sărată, la poalele muntelui Fazga, spre soare-răsare.

18 În acea vreme v-am poruncit eu vouă, zicând: Domnul, Dumnezeul vostru, v-a dat pământul acesta ca să-l stăpâniţi; voi toţi, cei destoinici, înarmaţi-vă şi mergeţi înaintea fraţilor voştri, fiii lui Israel.
19 Numai femeile voastre, copiii voştri şi vitele voastre (ştiu că aveţi vite multe) să rămână în cetăţile voastre pe care vi le-am dat,
20 până când Domnul Dumnezeu le va da fraţilor voştri odihnă aşa ca şi vouă, şi până când îşi vor lua şi ei în stăpânire pământul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, li-l dă peste Iordan; atunci vă veţi întoarce fiecare la moşia sa pe care eu v-am dat-o.
21 Şi tot în vremea aceea i-am poruncit lui Iosua, zicând: Cu ochii voştri aţi văzut tot ceea ce Domnul, Dumnezeul nostru, a făcut cu aceşti doi regi; tot aşa va face Domnul, Dumnezeul nostru, şi cu toate regatele prin care vei trece.
22 Nu vă temeţi de ele, fiindcă Domnul, Dumnezeul vostru, Însuşi El Se va lupta pentru voi.
23 În vremea aceea m-am rugat Domnului, zicând:
24 Doamne, Doamne, Tu eşti Cel ce ai început să-i arăţi robului Tău tăria Ta şi puterea Ta, mâna cea tare şi braţul cel înalt; cine este oare Dumnezeu, în cer sau pe pământ, Care să facă aşa cum Tu ai făcut şi aşa cum Tu ai întărit?
25 Ajută-mă dar să trec şi să văd pământul cel bun care este peste Iordan, muntele acela frumos şi Libanul.
26 Din pricina voastră însă Domnul nu m-a luat în seamă şi nu m-a ascultat; şi mi-a zis Domnul: Ajunge!; de-acum să nu mai vorbeşti de lucrul acesta!
27 Suie-te pe vârful Fazgăi şi uită-te cu ochii tăi spre apus şi spre miază-noapte şi spre miazăzi şi spre răsărit şi vezi cu ochii tăi; căci tu nu vei trece Iordanul acesta.
28 Dă-i porunci lui Iosua: întăreşte-l şi îmbărbătează-l, căci el va merge înaintea acestui popor şi el va da în stăpânire tot pământul pe care l-ai văzut.
29 Aşa că noi am rămas în vale, aproape de templul lui Bet-Peor.
4
Supunerea faţă de Lege.
1 Şi acum1, Israele, ascultă hotărârile şi rânduielile pe care vă învăţ eu astăzi să le pliniţi, pentru ca voi să trăiţi şi să vă înmulţiţi şi, intrând, să moşteniţi pământul pe care vi-l dă vouă Domnul, Dumnezeul părinţilor voştri.
2 Să nu adăugaţi nimic la cuvântul pe care vi-l poruncesc eu, nici să lăsaţi ceva din el; păziţi poruncile Domnului, Dumnezeului vostru, pe care vi le poruncesc eu astăzi.
1 Introducere concluzivă: Moise a încheiat expunerea unor evenimente istorice şi trece acum la înfăţişarea actelor normative care vor alcătui „A Doua Lege”.

3 Ochii voştri au văzut toate câte a făcut Domnul, Dumnezeul nostru, cu Baal-Peor: Domnul, Dumnezeul vostru, a nimicit dintre voi pe tot omul care i-a urmat lui Baal-Peor;
4 dar voi, cei ce v-aţi lipit de Domnul, Dumnezeul vostru, toţi sunteţi vii până în ziua de astăzi.
5 Iată, v-am învăţat rânduieli şi legi după cum mi-a poruncit mie Domnul, pentru ca voi aşa să le pliniţi în ţara-n care mergeţi s-o moşteniţi.
6 Le veţi păzi şi le veţi plini, că aceasta este înţelepciunea voastră şi priceperea înaintea tuturor neamurilor care vor auzi vorbindu-se de toate legiuirile acestea şi vor zice: Iată popor înţelept şi iscusit, neamul acesta mare!
7 Într-adevăr, care este oare marele neam căruia să-i fie dumnezeii atât de aproape aşa cum întru toate ne este nouă Domnul, Dumnezeul nostru, ori de câte ori Îl chemăm?
8 Sau care este marele neam căruia să i se fi dat rânduieli şi hotărâri drepte aşa cum este toată Legea aceasta pe care o pun eu astăzi în faţa voastră?
9 Bagă de seamă asupră-ţi şi păzeşte-ţi cu putere sufletul; să nu uiţi nimic din lucrurile pe care le-au văzut ochii tăi şi să nu-ţi iasă ele de la inimă în toate zilele vieţii tale; şi să-i înveţi pe fiii tăi şi pe fiii fiilor tăi2
10 ziua în care aţi stătut înaintea Domnului, Dumnezeului vostru, la Horeb, ziua adunării când mi-a zis mie Domnul: Adună la Mine poporul ca să asculte cuvintele Mele şi să înveţe a se teme de Mine în toate zilele pe care le
2 În sensul: să povesteşti urmaşilor tăi despre toate lucrurile pe care le-ai văzut; principiul predaniei

orale, din generaţie în generaţie.
vor trăi ei pe pământ, şi să-i înveţe şi pe fiii lor!
11 Atunci v-aţi apropiat şi aţi stătut la poalele muntelui; iar muntele ardea cu foc până-n cer3; întuneric4, beznă, vifor, vuiet mare5!
12 Iar Domnul v-a grăit din mijlocul focului6; glasul cuvintelor Lui l-aţi auzit, dar vreo asemănare7 n-aţi văzut; nimic, în afară de glas.
13 Atunci v-a vestit El legământul Său pe care v-a poruncit să-l pliniţi, adică cele zece porunci pe care le-a scris pe două table de piatră.
14 În vremea aceea mi-a poruncit Domnul să vă învăţ rânduielile şi legile pe care voi să le pliniţi în ţara în care intraţi ca s-o moşteniţi.
15 păziţi-vă cu străşnicie sufletele; de vreme ce n-aţi văzut vreo asemănare atunci când Domnul v-a grăit la Horeb, în munte, din mijlocul focului,
16 să nu cădeţi în nelegiuirea de a vă face vreun chip cioplit, nici vreo înfăţişare, nici vreo asemănare, fie ea bărbătească sau femeiască,
17 nici asemănarea vreunei fiare din
3 Ebr.: „până-n inima cerului”.
4 Compară cu Iş 20, 21: „iar Moise a intrat în întunericul unde era Dumnezeu”.
5 Versiunea Ebraică omite „vuiet mare”. De altfel, Textul Ebraic cunoaşte mai multe variante de traducere: „întuneric, nori şi întunecime” (KJV); „întuneric, nor şi întunecime” (RSV); „întunericul norilor şi al nopţii-ntunecoase” (TOB); „ceru-ntunecat de nori negri” (BJ); „întuneric, nor şi strat noros de-ntuneric” (OSTY); „cer înconjurat de întuneric, de nori şi de beznă” (GALA). Septuaginta întregeşte vizualul cu auditivul, dincolo de care se consumă experienţa mistică a lui Moise.
6 Unele versiuni ale LXX adaugă: „în munte”.
7 Homoioma = ceea ce seamănă cu cineva sau ceva; imagine. Deseori tradus prin „formă”, „chip”.

cele ce sunt pe pământ, nici asemănarea vreunei păsări înaripate care zboară sub cer,
18 nici asemănarea vreunei vieţuitoare ce se târăşte pe pământ, nici asemănarea vreunui peşte din apele de sub pământ.
19 Sau, de vei privi la cer şi vei vedea soarele şi luna şi stelele şi toată podoaba cerului8, să nu cumva să te-nşeli şi să te închini lor, nici să le slujeşti, lor, celor pe care Domnul, Dumnezeul tău, le-a împărţit tuturor neamurilor de sub cer9.
20 Pe voi însă v-a luat asupră-Şi Dumnezeu şi v-a scos din cuptorul cel de fier10, din Egipt, ca să-I fiţi Lui popor de moştenire aşa cum sunteţi acum.
21 Dar Domnul Dumnezeu S-a mâniat pe mine din pricina vorbelor voastre şi s-a jurat că eu nu voi trece Iordanul acesta şi nu voi intra în ţara pe care Domnul Dumnezeu ţi-o dă ţie ca moştenire.
22 Da, eu voi muri în ţinutul acesta; eu nu voi trece Iordanul acela, în timp ce voi veţi trece şi veţi lua în stăpânire pământul acela bun.
23 Luaţi aminte asupră-vă, ca nu cumva să uitaţi legământul pe care
8 Pentru „podoaba cerului” vezi nota de la Fc 2, 1.
9 Elementele naturale sunt un bun comun al tuturor neamurilor, în timp ce Dumnezeu i Se descoperă numai poporului ales. Întregul episod reprezintă o puternică pledoarie pentru monoteism, un monoteism despovărat de orice urmă de idolatrie.
10 „Cuptorul cel de fier”, metaforă pentru groaznicele chinuri îndurate de Israel în Egipt. Dacă însă, potrivit unor filologi, se traduce „cuptorul cel pentru fier” (furnal), atunci exegeza implică ideea purificării poporului ales în urma trecerii lui prin probele de foc ale Egiptului.
Domnul, Dumnezeul vostru, l-a încheiat cu voi, şi să nu vă faceţi chip cioplit asemănător cu ceva din cele pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-a poruncit [să nu le asemeni]11.
24 Căci Domnul, Dumnezeul tău, este foc mistuitor, Dumnezeu gelos12!
25 Iar de ţi se vor naşte fii şi nepoţi13 şi dacă, îmbătrânind voi în ţară, veţi săvârşi fărădelege şi vă veţi face orice fel de chip cioplit şi veţi făptui ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului vostru, ca să-L mâniaţi,
26 iau ca martori astăzi cerul şi pământul împotriva voastră, că repede şi de tot veţi pieri din ţara spre care treceţi Iordanul ca s-o moşteniţi; nu, multă vreme nu veţi trăi într-însa, ci cu desăvârşire veţi pieri14.

27 Domnul vă va împrăştia prin toate neamurile şi nu veţi rămâne decât puţini la număr în neamurile printre care Domnul vă va risipi.
28 Acolo veţi sluji la dumnezei străini, la lucruri făcute de mâini omeneşti din lemn şi din piatră, care nu văd şi nici nu aud, care nu mănâncă şi nici nu simt15.
11 E vorba de animalele şi elementele naturii enumerate în vv. 16-19, versete care, de altfel,
nu sunt altceva decât detalierea poruncii a doua (Iş 20, 4-5; Dt 5, 8-10). Toate aceste animale şi elemente făceau parte din cultele idolatre ale Egiptenilor, Asiro-Babilonienilor şi ale popoarelor din Canaan.
12 Pentru „Dumnezeu gelos" vezi nota de la Iş 20, 5. Expresia se repetă aici în acelaşi context (Dumnezeu nu admite „mariajul sau adulterul spiritual" cu nici o altă divinitate).
13 Literal: „şi fii din fiii tăi".
14 În sensul: veţi pieri ca naţiune.
15 Deseori tradus prin „nu miros" sau „nu au miros". Verbul osfraino înseamnă „a simţi", cu nuanţa simţului olfactiv al câinelui care discerne prin miros.

29 De acolo Îl veţi căuta pe Domnul, Dumnezeul vostru, şi-L veţi afla numai dacă-L vei căuta din toată inima ta şi din tot sufletul tău întru necazul tău,
30 atunci când în cele din urmă te vor ajunge toate cuvintele acestea şi te vei întoarce la Domnul, Dumnezeul tău, şi glasul Său îl vei auzi;
31 că Dumnezeu îndurat este Domnul, Dumnezeul tău, Care nu te va părăsi şi nu te va da pierzării şi nici nu va uita legământul încheiat cu părinţii tăi, acela pentru care li s-a jurat.
32 Întrebaţi zilele care-au fost, cele de dinainte de voi, din ziua când a făcut Dumnezeu om pe pământ, întrebaţi de la o margine a cerului pân' la marginea cerului, întrebaţi dacă s-a mai petrecut vreun lucru tot atât de mare ca acesta şi dacă s-a mai auzit ceva la fel,
33 dacă un neam oarecare a mai auzit vreodată glasul Dumnezeului Celui viu16 grăind din mijlocul focului, aşa cum l-aţi auzit voi fără să fi murit17;
34 sau dacă Dumnezeu a mai încercat vreodată să vină şi să-Şi ia popor din mijlocul altui popor prin încercări şi prin semne şi prin minuni şi prin război şi prin mână tare şi prin braţ înalt şi prin vedenii mari18, aşa cum Domnul, Dumnezeul nostru, a făcut în Egipt în faţa ochilor tăi,
35 pentru ca tu să ştii că Domnul, Dumnezeul tău, doar El este Dumnezeu, şi că-n afară de El un altul nu este.
36 Din cer ţi-a făcut auzit glasul Său ca
16 În Versiunea Ebraică: „glasul unui zeu" sau „glasul lui Dumnezeu". Expresia: „Dumnezeului celui viu" e specifică Septuagintei.
17 Literal: „şi aţi rămas vii".
18 Ebr.: „prin mari îngroziri". Aici „vedenii" în sensul de manifestări spectaculoase menite să uimească şi să-nspăimânte.
să te înveţe, pe pământ ţi-a arătat focul Său cel mare, iar tu I-ai auzit cuvintele din mijlocul focului.
37 Pentru că El i-a iubit pe părinţii tăi şi v-a ales pe voi, urmaşii lor de după ei, şi El însuşi cu puterea Lui cea mare te-a scos din Egipt
38 ca să nimicească de dinainte-ţi neamuri mai mari şi mai tari decât tine şi să te ducă-n ţara lor şi să ţi-o dea ţie moştenire, aşa cum o ai astăzi.
39 Cunoaşte dar astăzi şi adu-ţi aminte-n inima ta că Domnul, Dumnezeul tău, El este Dumnezeu sus în cer şi jos pe pământ şi că-n afară de El un altul nu este.
40 Să-I păzeşti hotărârile şi rânduielile pe care ţi le poruncesc eu astăzi, ca să-ţi fie bine, ţie şi fiilor tăi de după tine, şi să trăiţi îndelungate zile pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-l dă pentru totdeauna".
41 Atunci a ales Moise trei cetăţi de dincolo de Iordan, spre soare-răsare19,
42 pentru ca în ele să poată fugi ucigaşul cel ce fără voie şi-a ucis aproapele, adică fără să-i fi fost aceluia duşman cu o zi sau două înainte; dacă va fugi el în una din aceste cetăţi, va scăpa cu viaţă:
43 Beţer, în pustia din şes, pentru cei din Ruben; Ramot, în Galaad, pentru cei din Gad; şi Golan, în Vasan, pentru cei din Manase.
44 Iată legea pe care Moise a pus-o în faţa fiilor lui Israel.
45 Şi iată mărturiile, hotărârile şi rânduielile pe care Moise le-a rostit fiilor lui Israel în pustie, când

au ieşit din Egipt,
19 În Transiordania de astăzi.

46 dincolo de Iordan, în vale, faţă-n faţă cu Bet-Peorul, în ţara lui Sihon, regele Amoreilor, care a trăit în Heşbon, cel pe care-l bătuseră Moise şi fiii lui Israel după ieşirea lor din Egipt
47 şi s-au înstăpânit în ţara lui, ca şi în ţara lui Og, regele Vasanului, cei doi regi ai Amoreilor ce se aflau dincolo de Iordan, spre soare-răsare,
48 de la Aroer, care este pe malul râului Arnon, până la muntele Sihon (adică Hermon),
49 cu toată Araba de dincolo de Iordan, spre soare-răsare20, la poalele muntelui Fazga.
5
Întărirea celor zece porunci. Purtarea lui Israel şi cuvântarea lui Moise.
1 Moise a chemat tot Israelul şi le-a zis: „Ascultă, Israele, poruncile şi rânduielile pe care le grăiesc eu astăzi în auzul urechilor voastre; le veţi învăţa şi le veţi păzi întru faptă.
2 Domnul, Dumnezeul vostru, a încheiat cu voi legământ în Horeb.
3 Nu cu părinţii voştri a încheiat Domnul legământul acesta, ci cu voi, cu voi cei ce sunteţi astăzi aici cu toţii vii 1.
4 Faţă către faţă a grăit Domnul cu voi, în munte, din mijlocul focului;
20 Versiunea Ebraică adaugă: „până la Marea Araba” (în concordanţă cu 3, 17).
1 Idee înaltă asupra simultaneităţii generaţiilor în faţa lui Dumnezeu; prin eternitatea Lui şi convieţuirea în El, oricare generaţie devine contemporană cu cele ce au precedat-o şi cu cele ce-i urmează. Principiu preluat şi dezvoltat de Părintele Stăniloae în teologia responsabilităţii solidare la Judecata de Apoi.
5 iar eu în acest timp stăteam între Domnul şi voi ca să vă spun cuvântul Domnului, de vreme ce voi v-aţi temut de faţa focului şi nu v-aţi suit în munte. El a zis2:
6 Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-am scos din ţara Egiptului, din casa robiei.
7 Să nu ai alţi dumnezei în afară de Mine.
8 Să nu-ţi faci chip cioplit, nici vreo asemănare cu ceva din câte sunt în cer, acolo sus, ori din câte sunt pe pământ, aicea jos, ori din câte sunt în apele de sub pământ3;
9 să nu te închini lor, nici să le slujeşti; că Eu, Domnul, Dumnezeul tău, Eu sunt un Dumnezeu gelos, Cel ce vina părinţilor o dă pe seama copiilor pân’ la al treilea şi-al patrulea neam pentru cei ce Mă urăsc,
10 dar Mă milostivesc pân’ la al miilea neam spre cei ce Mă iubesc şi-Mi păzesc poruncile.
11 Să nu iei numele Domnului, Dumnezeului tău, în deşert, că nu va lăsa Domnul nepedepsit pe cel ce ia în deşert numele Lui.
12 Păzeşte ziua odihnei, ca s-o sfinţeşti, aşa cum ţi-a poruncit ţie Domnul, Dumnezeul tău.
13 Şase zile să lucrezi; în ele fă-ţi toate treburile,
14 dar ziua a şaptea este odihna Domnului, Dumnezeului tău; în ea să nu faci nici o muncă, nici tu, nici fiul tău,
2 Versetele 6-21 reprezintă repetarea Decalogului din Iş 20, 2-17, cu o seamă de adaosuri şi diferenţe întregitoare.
3 „Apele de sub pământ”: e vorba de apele subterane, dar şi de acelea pe care, potrivit cosmologiei biblice, stă pământul.

nici fiica ta, nici robul tău, nici roaba ta, nici boul tău, nici asinul tău, nici orice dobitoc al tău, nici străinul ce locuieşte la tine4, pentru ca robul tău şi roaba ta să se odihnească întocmai ca şi tine5.
15 Adu-ţi aminte că slugă ai fost în ţara Egiptului şi că Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos de acolo cu mână tare şi cu braţ înalt; iată de ce ţi-a poruncit ţie Domnul, Dumnezeul tău, să păzeşti ziua odihnei şi s-o sfinţeşti.
16 Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, aşa cum ţi-a poruncit Domnul, Dumnezeul tău, ca să-ţi fie ţie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-l dă ţie.
17 Să nu ucizi.
18 Să nu te desfrânezi.
19 Să nu furi.
20 Să nu mărturiseşti strâmb împotriva aproapelui tău prin mărturie mincinoasă.

21 Să nu râvneşti la femeia aproapelui tău; să nu râvneşti casa aproapelui tău, nici ţarina lui, nici robul lui, nici roaba lui, nici boul lui, nici asinul lui, nici orice dobitoc al lui, nici nimic din cele ce sunt ale aproapelui tău!
22 Cuvintele acestea le-a grăit Domnul către toată adunarea voastră, în munte, din mijlocul focului, al norului, al întunericului şi-al furtunii, cu glas
4 Ebr.: „străinul ce se află-n porţile tale" = ce se află-n cetăţile (aşezările) tale. „Poarta" cetăţii antice orientale domina o piaţă unde se ţineau întrunirile, judecăţile obşteşti şi orice alte acţiuni de interes public. În imperiul otoman „Înalta Poartă" desemna însăşi capitala.
5 De la „pentru ca...", completare în spiritul umanitar general al Deuteronomului. În unele variante ale Septuagintei, robului şi roabei i se adaugă: „şi dobitocul tău".
de tunet, şi altceva n-a mai grăit; şi le-a scris pe două table de piatră şi mi le-a dat mie.
23 Şi a fost că după ce I-aţi auzit glasul din mijlocul focului6 şi muntele ardea în pară de foc -, v-aţi apropiat de mine toate căpeteniile seminţiilor voastre, cu bătrânii voştri,
24 şi aţi zis: Iată, Domnul, Dumnezeul nostru, ne-a arătat slava Sa7, iar noi i-am auzit glasul din mijlocul focului; azi am văzut cum va grăi Dumnezeu către om şi acesta va rămâne viu.
25 Acum, însă, noi nu vrem să murim; că focul acesta mare ne va mistui; de vom mai auzi glasul Domnului, Dumnezeului nostru, vom muri.
26 Căci este oare vreun om care să audă glasul Dumnezeului Celui viu grăind din mijlocul focului, cum am auzit noi, şi să rămână viu?
27 Apropie-te dar tu şi ascultă câte-ţi va spune ţie Domnul, Dumnezeul nostru, şi apoi ne vei spune tu nouă toate câte ţi-a grăit Domnul, Dumnezeul nostru, şi noi le vom asculta şi le vom plini...
28 Iar Domnul a auzit glasul cuvintelor voastre grăind către mine şi mi-a zis Domnul: Auzit-am glasul cuvintelor acestui popor, pe care l-au grăit către tine; tot ce-au grăit este bine.
29 Numai de-ar avea într-înşii aceeaşi inimă să se teamă de Mine şi-n toată vremea să-Mi păzească poruncile, ca să le fie bine, şi lor, şi fiilor lor în veac!
30 Du-te şi spune-le: Întoarceţi-vă la sălaşele voastre!
31 Tu însă rămâi aici cu Mine, iar Eu îţi voi spune toate poruncile, hotărârile şi
6 Ebr.: „din mijlocul întunericului".
7 Textul Ebraic adaugă: „şi măreţia Sa".

rânduielile pe care tu trebuie să-i înveţi să le păzească în ţara pe care Eu le-o dau s-o moştenească.
32 Aşadar, aveţi grijă să faceţi aşa cum v-a poruncit Domnul, Dumnezeul vostru, şi să nu vă abateţi nici la dreapta, nici la stânga!
33 Umblaţi în calea pe care v-a poruncit-o Domnul, Dumnezeul vostru, ca să vă dea odihnă8 şi să vă fie bine şi s-aveţi îndelungare de zile în ţara pe care o veţi moşteni.
6
Iubirea faţă de Dumnezeu şi paza poruncilor Sale.
1 Iată poruncile, hotărârile şi rânduielile pe care Domnul, Dumnezeul vostru, mi-a poruncit să vă învăţ, pentru ca voi aşa să faceţi în ţara spre care mergeţi s-o moşteniţi,
2 ca să vă temeţi de Domnul, Dumnezeul vostru, şi toate hotărârile Lui şi poruncile Lui pe care ţi le poruncesc eu astăzi să le păzeşti, tu şi fiii tăi şi fiii feciorilor tăi, în toate zilele vieţii tale, ca să trăiţi în îndelungare de zile.
3 Ascultă, Israele, şi sileşte-te să le plineşti, ca să-ţi fie bine şi să vă înmulţiţi foarte, precum ţi-a grăit Domnul, Dumnezeul părinţilor tăi, că-ţi va da pământul unde curge lapte şi miere.
4 Acestea sunt hotărârile şi rânduielile pe care Domnul Dumnezeu le-a poruncit fiilor lui Israel în pustie, după ieşirea
8 Ebr.: „ca să trăiţi" (să fiţi vii). Aici însă e vorba de calea lui Dumnezeu, cea care-l adună pe om de pe drumurile sale rătăcitoare, nesigure, în derivă, calea la capătul căreia îl aşteaptă odihna.
lor din ţara Egiptului1: Ascultă, Israele: Domnul, Dumnezeul nostru, este singurul Domn2.
5 Să-L iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din toată puterea ta.
6 Cuvintele acestea pe care ţi le spun eu astăzi să fie în inima ta şi în sufletul tău;
7 să le sporeşti în fiinţa fiilor tăi şi să le vorbeşti de ele când şezi acasă, când mergi pe cale, când te culci şi când te scoli.

8 Să le legi ca semn la mână şi neclintite să-ţi fie înaintea ochilor3.
9 Să le scrii pe uşorii casei tale şi pe
1 Această frază se află numai în Septuaginta (uneori inclusă în versetul 3). Ea introduce, în special, amănuntele privitoare la respectarea primei porunci.
2 Text important şi (poate tocmai de aceea) cu mai multe variante de traduceri după Textul Ebraic: „Domnul, Dumnezeul nostru, este un Domn"; „Domnul, Dumnezeul nostru, Domnul este unul"; „Domnul este Dumnezeul nostru, Domnul este singur"; „Domnul este Dumnezeul nostru, Domnul El unul". Preferinţa unor traducători pentru varianta (cu nuanţele ei): „Domnul, Dumnezeul nostru, este Domnul unul" pune accentul pe ideea că Dumnezeu este indivizibil, că adică El nu poate fi multiplicat în asemănările idoleşti ale popoarelor păgâne. Textul Septuagintei însă e citat aidoma, chiar de Domnul Iisus, în Mc 12, 29, ceea ce-i conferă o autoritate indiscutabilă; el atestă, o dată mai mult, monoteismul pe care Dumnezeu Se străduieşte să-l impună poporului ales.
3 Cea de a doua jumătate a versetului, în Versiunea Ebraică: „şi-ţi vor fi ca o panglică-mprejurul frunţii tale". Interpretarea literală a acestui verset a creat mai târziu „filacteriile" (vezi Mt 23, 5 şi nota), adică punguţele de stofă în care erau cusute texte sacre scrise pe petice de pergament, purtate cu ostentaţie de farisei, ca şi de alţi iudei evlavioşi, spre a-şi arăta ataşamentul faţă de Lege. Diferenţa de text (compară şi cu Iş 13, 16) poate indica faptul că la vremea redactării Septuagintei filacteriile nu existau.
301
porţile tale.
10 Iar când Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în ţara pentru care li s-a jurat părinţilor tăi lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacob că ţi-o va da: cetăţi mari şi frumoase pe care nu tu le-ai zidit,
11 case pline de toate bunătăţile, pe care nu tu le-ai umplut, fântâni săpate pe care nu tu le-ai săpat, vii şi măslini pe care nu tu i-ai sădit; când vei mânca şi te vei sătura,
12 atunci ia seama să nu-L uiţi pe Domnul Cel ce te-a scos din ţara Egiptului, din casa robiei.
13 De Domnul, Dumnezeul tău, să te temi, numai Lui să-I slujeşti, de El să te lipeşti şi doar pe numele Lui să te juri4.
14 Să nu mergeţi pe urmele altor dumnezei, dintre dumnezeii neamurilor dimprejurul vostru,
15 că Dumnezeu gelos este Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce este-n mijlocul tău: nu cumva să se aprindă asupră-ţi mânia Domnului, Dumnezeului tău, şi să te piardă de pe faţa pământului.
16 Să nu-L ispiteşti pe Domnul, Dumnezeul tău5, aşa cum L-aţi ispitit la Masa6.
17 Cu străşnicie să păzeşti poruncile
4 Invocarea numelui lui Iahve într-un jurământ era nu numai o garanţie asupra sincerităţii, ci şi o mărturisire sinceră a credinţei în singurul Dumnezeu adevărat ca supremă autoritate morală.
5 Ebr., plural: „Să nu-L ispitiţi pe Domnul, Dumnezeul vostru". Domnul Iisus însă, în convorbirea Sa cu diavolul (Mt 4, 7; Lc 4, 12), va cita după Septuaginta. A nu-L ispiti pe Dumnezeu înseamnă a nu-L pune la încercare, a nu-L supune la probe, a nu-I cere dovezi asupra puterii Sale; altfel, ar însemna că te îndoieşti de El.
6 Vezi episodul din Iş 17, 2-7, când Israel s-a îndoit de prezenţa Domnului în mijlocul său.
Domnului, Dumnezeului tău, mărturiile şi hotărârile Lui pe care ţi le-a poruncit.
18 Să faci ceea ce este plăcut şi bun în ochii Domnului, Dumnezeului tău, ca să-ţi fie bine şi să intri şi să moşteneşti pământul cel bun pe care Domnul cu jurământ l-a făgăduit părinţilor voştri,
19 alungând de dinaintea feţei tale pe toţi vrăjmaşii tăi, după cum a grăit Domnul.
20 Şi va fi că de te va întreba mâine fiul tău, zicând: Ce e cu aceste mărturii şi hotărâri şi rânduieli pe care Domnul, Dumnezeul nostru, ni le-a poruncit nouă?
21 Îi vei răspunde fiului tău: Robi îi eram lui Faraon în ţara Egiptului, iar Domnul ne-a scos de acolo cu mână tare şi cu braţ înalt.
22 Acolo, sub ochii noştri, făcut-a Domnul semne şi minuni mari şi groaznice asupra Egiptului, asupra lui Faraon şi a casei lui,
23 iar pe noi ne-a scos de acolo ca să ne aducă înlăuntru spre a ne da pământul pe care cu jurământ le-a făgăduit părinţilor noştri că-l va da.
24 Atunci ne-a poruncit Domnul să plinim toate hotărârile acestea, să ne temem de Domnul, Dumnezeul nostru, ca să ne fie nouă bine în toate zilele şi să rămânem în viaţă aşa cum suntem azi.
25 Şi milă va face cu noi7 dacă ne vom sili să plinim toate poruncile acestea în

7 Ebr.: „Şi dreptatea noastră va fi”; sau: „Şi dreptate va fi pentru noi”; sau: „Aşa va fi dreptatea noastră”; sau: „Şi noi vom fi drepţi”; sau: „Şi va fi pentru noi un fapt de dreptate”... Aşadar, credincioşia faţă de Lege îi conferă omului un anume statut în faţa lui Dumnezeu, acela de „drept”, adică vrednic de mântuire. Întemeindu-se însă pe textul Septuagintei, Apostolul Pavel va demonstra că păzirea Legii, fiind imposibilă în totalitatea ei şi în amănuntele ei, nu-l poate face pe om „drept” (fără cusur) în faţa lui Dumnezeu şi că întotdeauna el Îi mai rămâne lui Dumnezeu dator cu ceva; această datorie este „radiată” nu prin „faptele Legii”, ci prin mila lui Dumnezeu. Aşadar, în ultimă instanţă, mântuirea e opera Harului (vezi îndeosebi epistolele către Romani şi Galateni).

faţa Domnului, Dumnezeului nostru, aşa cum El ne-a poruncit.

7

Israel trebuie să-i nimicească pe Canaaneeni şi să le ardă idolii.

1 Când Domnul, Dumnezeul tău, te va face să intri în ţara-n care vei intra s-o moşteneşti şi va şterge de dinaintea feţei tale neamuri mari şi numeroase: Heteii, Ghergheseii, Amoreii, Canaaneenii, Ferezeii, Heveii, Iebuseii şapte neamuri mai numeroase şi mai puternice decât voi -
2 şi când Domnul, Dumnezeul tău, îi va da în mâinile tale şi-i vei bate, atunci să-i stârpeşti de istov 1, să nu faci cu ei nici o înţelegere şi nici să le arăţi vreo milă.
3 Să nu te încuscreşti cu ei: pe fiica ta să n-o dai după fiul lui, iar pe fiica lui să nu o iei pentru feciorul tău,
4 că aceasta îl va face pe fiul tău să se-ndepărteze de Mine şi să slujească

1 În Textul Ebraic: „să-i dai anatemei”. „A da anatemei” era expresia folosită pentru prăzile de război (oameni şi bunuri) care-I erau oferite în întregime Domnului, ca semn de recunoştinţă, fără ca biruitorul să aibă dreptul de a se înfrupta din ele. Dar, pentru ca el să nu fie cumva ispitit s-o facă, atunci erau totalmente distruse: robii, ucişi; bunurile, arse. De aici, expresia „a da anatemei” a devenit echivalentă cu „a nimici”, „a stârpi”, „a da pierzării”; a anatemiza pe cineva = a-l blestema la pieire.

altor dumnezei; atunci se va aprinde mânia Domnului asupra voastră şi degrab te va pierde.
5 Dar iată cum să le faceţi: capiştile lor să le dărâmaţi, stâlpii lor să-i zdrobiţi, sfintele lor crânguri2 să le tăiaţi, chipurile cele cioplite ale dumnezeilor lor să le ardeţi în foc;
6 că popor sfânt Îi eşti tu Domnului, Dumnezeului tău; pe tine te-a ales Domnul, Dumnezeul tău, să-I fii poporul Său ales mai mult decât toate neamurile de pe faţa pământului.
7 Şi dacă Domnul v-a ales şi v-a osebit, aceasta nu pentru că voi aţi fi mai numeroşi decât toate neamurile căci voi sunteţi mai puţini decât toate neamurile.
8 Dar pentru că Domnul vă iubeşte şi pentru că El îşi ţine jurământul cu care li s-a jurat părinţilor voştri, de aceea v-a scos Domnul cu mână tare şi cu braţ înalt şi te-a scăpat din casa robiei, din mâna lui Faraon, regele Egiptului.
9 Şi vei cunoaşte că Domnul, Dumnezeul tău, El este Dumnezeu, Dumnezeu credincios3, Cel ce păzeşte legământul şi mila pân' la al miilea neam către cei ce-L iubesc şi-I păzesc poruncile;
10 dar celor ce-L urăsc le plăteşte fiecăruia4; fără-ntârziere îi va nimici pe cei

2 Pentru „sfintele lor crânguri” vezi nota de la Iş 34, 13.
3 „Dumnezeu credincios”: plin de credincioşie; leal; cel ce nu-şi calcă niciodată cuvântul.
4 Literal: „după faţă”. Grecescul prosopon înseamnă „faţă”, dar şi „persoană” (limba română păstrează acest înţeles în expresia „faţă bisericească”). Aşadar, pedeapsa dumnezeiască are în vedere răspunderea personală a fiecăruia din cei ce-L urăsc pe Dumnezeu, în timp ce versetul precedent atestă mila infinită şi nediscriminatorie a lui Dumnezeu, cu efecte şi asupra descendenţilor. Idee mult mai generoasă decât în Iş 34, 7, unde pedeapsa divină îi poate lovi şi pe urmaşi, dar numai pân' la al treilea şi al patrulea neam (faţă de beneficiarii milei, care sunt miişi mii).

ce-L urăsc, fiecăruia-n parte îi va plăti.
11 Păzeşte dar aceste porunci, hotărâri şi rânduieli, cele pe care-ţi poruncesc astăzi să le plineşti.
12 Şi va fi că dacă veţi asculta rânduielile acestea şi le veţi ţine şi le veţi plini, atunci şi Domnul, Dumnezeul tău, Îşi va ţine legământul şi mila faţă de tine, aşa cum li s-a jurat părinţilor tăi;
13 te va iubi, te va binecuvânta, te va înmulţi; va binecuvânta rodul pântecelui tău şi rodul

pământului tău, pâinea ta, vinul tău, untdelemnul tău, cirezile vitelor tale şi turmele oilor tale pe pământul acela pe care Domnul li s-a jurat părinţilor tăi că ţi-l va da.
14 Şi vei fi binecuvântat mai mult decât toate neamurile; nimeni nu va fi-ntru tine bărbat fără rod sau femeie stearpă, şi nici între vitele tale.
15 Domnul va îndepărta de la tine toată neputinţa; nici una din bolile cele rele ale Egiptului, pe care tu le-ai văzut şi le-ai cunoscut, nu le va pune asupră-ţi, ci le va pune asupra celor ce te urăsc.
16 Vei mânca toate prăzile neamurilor5 pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi le va da; ochiul tău să nu le cruţe, iar tu să nu slujeşti dumnezeilor lor: aceasta-ţi va fi ţie piedică.
17 Iar dacă vei zice-n cugetul tău: Neamul acesta-i mai numeros decât mine, cum voi putea să-i nimicesc?,
18 să nu te temi de ei, ci adu-ţi aminte de ceea ce le-a făcut Domnul, Dumnezeul tău, lui Faraon şi tuturor Egiptenilor,
5 Ebr.: „vei devora toate neamurile...".
19 de marile încercări pe care le-au văzut ochii tăi, de semnele acelea şi de minunile cele mari, de mâna cea tare şi de braţul cel înalt, de cele prin care Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos afară; aşa va face Domnul, Dumnezeul tău, cu toate neamurile în faţa cărora te temi.
20 Chiar şi viespile le va trimite Domnul, Dumnezeul tău, asupra lor până ce vor pieri cei ce-au rămas şi s-au ascuns de tine.
21 Nu te teme-n faţa lor, că Domnul, Dumnezeul tău, este-ntru tine, Dumnezeu mare şi puternic.
22 Domnul, Dumnezeul tău, va potopi de dinaintea ta popoarele acestea puţin câte puţin; nu vei putea să le nimiceşti dintr-o dată, ca să nu se pustiască pământul şi să se înmulţească împotriva ta fiarele sălbatice6.
23 Domnul, Dumnezeul tău, ţi le va pune-n mână, iar tu le vei da pierzării cu pierdere mare, până le vei stârpi.
24 Pe regii lor îi va da în mâinile voastre, iar numele lor va pieri din locul acela; nimeni în faţa ta nu va putea să ţi se-mpotrivească, până-i vei stârpi.
25 Chipurile cele cioplite ale dumnezeilor lor să le ardeţi cu foc; să nu râvneşti la argintul şi nici la aurul de pe ele; să nu le iei pentru tine, ca să nu greşeşti din pricina lor: că urâciune este aceasta înaintea Domnului, Dumnezeului tău.
26 Urâciune să nu duci în casa ta, ca nu cumva să cazi şi tu sub blestemu-n care este ea7; dimpotrivă, ca de-o scârbă
6 Versiunea Ebraică omite: „să nu se pustiască pământul".
7 Literal: „ca nu cumva să fii şi tu anatema ca şi ea"; vezi nota de la 7, 2.

să te scârbeşti şi ca pe-o urâciune s-o urăşti, că blestemată este.
8
Îndemn către popor să nu uite binefacerile lui Dumnezeu.
1 Siliţi-vă să pliniţi toate poruncile acestea pe care vi le poruncesc eu astăzi, ca să fiţi vii şi să vă înmulţiţi şi să intraţi şi să moşteniţi pământul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, cu jurământ l-a făgăduit părinţilor voştri.
2 Îţi vei aduce aminte de toată calea pe care Domnul, Dumnezeul tău, te-a purtat prin pustie1 ca să te chinuie şi să te încerce şi pentru ca ascunsurile inimii tale să se cunoască: păzi-vei tu poruncile Sale, sau nu?
3 Te-a chinuit, te-a înfometat şi te-a hrănit cu mana pe care părinţii tăi n-o cunoscuseră2, ca să-ţi arate că nu numai cu pâine va trăi omul, ci că omul va trăi cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu3.
1 Ebr. adaugă: „pe durata acestor patruzeci de ani".
2 Ebr.: „mana pe care tu n-ai cunoscut-o şi pe care n-o cunoscuseră nici părinţii tăi".
3 Ebr.: „ci cu tot ceea ce iese din gura Domnului", omiţându-se astfel „cuvântul". Textul Septuagintei însă va fi citat aidoma de Însuşi Iisus Hristos în convorbirea Sa cu diavolul (Mt 4, 4). Referinţa expresă la „cuvântul" lui Dumnezeu e o trimitere directă la puterea creatoare a Acestuia, Cel ce a făcut lumea („cerul şi pământul") prin cuvânt. Evanghelistul Ioan, prin transferul semantic dintre rhema şi logos, va identifica în acest „cuvânt" pe Fiul lui Dumnezeu („Cuvântul"), devenit, prin întrupare, Iisus Hristos (In 1,

1-3). Puşi în situaţia de a nu putea să-şi procure hrana prin mijloace proprii (cultivarea pământului), Evreii aveau să-şi dea seama că Dumnezeu îi poate hrăni direct, cu mană, o mană însă pe care mai întâi a anunţat-o prin cuvânt („Eu voi face să plouă pentru voi pâine din cer” iş 16, 4). Cum la Dumnezeu nu există virtualitate („pe cele ce nu sunt le cheamă ca şi cum ar fi” vezi Rm 4, 17 şi nota), orice lucru ia fiinţă în chiar clipa când Dumnezeu l-a rostit. Aşadar, prin succesiunea textuală: „nu numai... ci cu tot cuvântul” (iar nu: „ci şi cu tot cuvântul...”) nu trebuie înţeles un paralelism între „pâine” şi „cuvânt”, că adică omul s-ar hrăni cu cuvântul lui Dumnezeu, „pe lângă” pâine, ci sensul integrator, prin care cuvântul lui Dumnezeu devine (sau este) pâine. Hrana materială se află înlăuntrul celei duhovniceşti („căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi toate acestea (hrană, îmbrăcăminte, n. n.) vi se vor adăuga” mt 6, 33). În ultimă instanţă, Iisus Se va identifica pe Sine Însuşi ca atare: „Eu sunt Pâinea vieţii” (In 6, 35), anunţând, de fapt, Pâinea euharistică. Sfinţii Părinţi acordă spaţii largi dimensiunii duhovniceşti a acestui verset.
4 Iată că-n patruzeci de ani hainele de pe tine nu s-au ros, picioarele nu ţi s-au umflat.
5 Şi vei cunoaşte cu inima ta că, aşa cum omul îl ceartă4 pe fiul său, tot astfel Domnul, Dumnezeul tău, te ceartă pe tine,
6 şi [astfel] vei păzi poruncile Domnului, Dumnezeului tău, umblând în căile Lui şi temându-te de El.
7 Că Domnul, Dumnezeul tău, te va face să intri într-o ţară bună şi cuprinsă, unde-s pâraie de apă şi izvoare ale adâncurilor ce ţâşnesc prin câmpuri şi prin munţi,
8 ţară de grâu şi de orz, ţară de vii, de smochini şi rodii, ţară de măslini, untdelemn şi miere,
9 ţară-n care nu-ţi vei legumi pâinea5 şi
4 Sensul prim al grecescului paidevo este acela de a creşte un copil, de a-l forma, a-l instrui, a-l educa. Numai legat de acesta a derivat cel de al doilea: „a certa”, „a pedepsi”, „a-i da o lecţie”; aşadar, a certa pe cineva cu scopul de a-l îndrepta. Despre Dumnezeu ca educator, Clement Alexandrinul va scrie o carte anume: Pedagogul.
5... nu din sărăcie sau cu zgârcenie îţi vei mânca pâinea; nu vei socoti şi nici nu-ţi vei micşora îmbucăturile, gândind să-ţi mai rămână şi pe mâine.

de nimic nu vei duce lipsă, ţară-n care pietrele sunt fier şi din ai cărei munţi vei scoate 6 aramă.
10 Vei mânca şi te vei sătura şi-L vei binecuvânta pe Domnul, Dumnezeul tău, pentru ţara cea bună pe care ţi-a dat-o.
11 Ia aminte să nu-L uiţi pe Domnul, Dumnezeul tău, nepăzindu-i poruncile şi rânduielile şi hotărârile pe care ţi le poruncesc eu astăzi,
12 ca nu cumva după ce vei mânca şi te vei sătura şi-ţi vei zidi case frumoase şi vei trăi în ele,
13 după ce turmele şi cirezile tale se vor înmulţi, după ce-ţi va spori argintul şi aurul, după ce toate ale tale-ţi vor spori,
14 să nu ţi se-nalţe inima7 şi să-L uiţi pe Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din ţara Egiptului, din casa robiei,
15 Cel ce te-a purtat prin pustiul cel mare şi înfricoşător, unde sunt şerpi veninoşi, scorpioni şi locuri arse de soare şi fără de apă, Cel ce-a scos pentru tine izvor din stâncă de cremene,
16 Cel ce te-a hrănit în pustie cu o mană pe care tu n-o cunoşteai şi nici părinţii tăi n-o cunoscuseră, ca să te chinuie şi să te-ncerce şi-n cele din urmă să-ţi facă bine.
17 Să nu zici în inima ta: Tăria mea şi vigoarea mâinii mele, ele mi-au făurit
6 Verbul metallevo, folosit numai aici în V. T., îşi are sensurile legate de existenţa, săparea sau exploatarea unei mine (din care se extrag metalele). Poetul V. Voiculescu îşi va asemăna sufletul cu o mină în care Dumnezeu („Minerul”) caută aur.
7 În sensul: să nu se umfle de mândrie.
această putere mare8...
18 Dimpotrivă, să-ţi aduci aminte de Domnul, Dumnezeul tău, că El ţi-a dat tărie să devii9 puternic spre a-Şi întări legământul cu care li s-a jurat părinţilor tăi, aşa cum [este el] acum.
19 Şi va fi că dacă-L vei uita pe Domnul, Dumnezeul tău, şi vei merge după alţi dumnezei şi lor le vei sluji şi lor te vei închina, vă încredinţez eu astăzi, pe cer şi pe pământ, că-ntru totul veţi pieri.
20 Precum acele neamuri pe care Domnul Dumnezeu le face să piară de dinaintea voastră, aşa veţi pieri, pentru că n-aţi ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului vostru.

9
Moise le aminteşte Israeliţilor fărădelegile lor din trecut.
1 Ascultă, Israele: Tu treci astăzi Iordanul ca să intri şi să iei în stăpânire neamuri mari şi mult mai puternice decât tine, cetăţi mari cu ziduri până la cer,
2 popor mare şi numeros şi înalt la statură, fiii lui Enac, pe care tu îi ştii şi despre care ai auzit spunându-se: Cine poate să li se-mpotrivească fiilor lui Enac1?
3 Astăzi vei cunoaşte că Domnul, Dumnezeul tău, este Cel ce merge înaintea ta; foc mistuitor, El îi va surpa, El îi va pune pe fugă de dinainte-ţi, El îi va
8 Ebr.: „această bogăţie” (belşugul Canaanului).
9 Sintagma „pe cer şi pe pământ” e proprie Septuagintei.
1 Despre „fiii (urmaşii) lui Enac” vezi notele de la Nm 13,33 şi Dt 1, 28.

nimici degrab, aşa cum ţi-a grăit ţie Domnul.
4 După ce Domnul, Dumnezeul tău, va nimici aceste neamuri de dinaintea feţei tale, tu să nu zici în inima ta: Din pricina dreptăţii mele m-a adus Domnul să moştenesc acest pământ bun!, de vreme ce din pricina fărădelegilor lor va nimici Domnul aceste neamuri de dinaintea feţei tale.
5 Nu din pricina dreptăţii tale şi nu din pricina curăţiei inimii tale vei intra tu să le moşteneşti pământul, ci din pricina păgânătăţii lor va nimici Domnul aceste neamuri de dinaintea feţei tale, şi pentru ca să-ntărească legământul cu care Domnul li s-a jurat părinţilor voştri, Avraam, Isaac şi Iacob.
6 Şi vei cunoaşte astăzi că nu din pricina dreptăţii tale îţi dă Domnul, Dumnezeul tău, pământul acesta bun să-l moşteneşti, de vreme ce tu eşti un popor tare la cerbice2.
7 Adu-ţi aminte şi nu uita cât L-ai mâniat tu pe Domnul, Dumnezeul tău, în pustie: din ziua când aţi ieşit din Egipt şi pân’ ce-aţi poposit în locul acesta, voi n-aţi contenit să nu vă-ncredeţi în Domnul.
8 La Horeb L-aţi mâniat pe Domnul, iar Domnul într-atât s-a întărâtat asupră-vă încât voia să vă dea pierzării.
9 Când m-am suit eu în munte să iau tablele de piatră, tablele legământului pe care Domnul l-a încheiat cu voi, am stat în munte patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi; pâine n-am mâncat şi apă n-am băut.
10 Domnul mi-a dat două table de piatră
2 „Tare la cerbice”: cu ceafa groasă; inflexibil; îndărătnic; încăpăţânat.
scrise cu degetul lui Dumnezeu; pe ele erau scrise toate cuvintele pe care Domnul vi le-a grăit în munte, din mijlocul focului, în ziua adunării.
11 Şi a fost că, după patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, mi-a dat Domnul cele două table de piatră, tablele legământului.
12 Şi mi-a zis Domnul: Scoală-te şi te pogoară repede de aici, că poporul tău s-a ticăloşit3, cel pe care tu l-ai scos din ţara Egiptului; repede s-au abătut de la calea pe care le-am poruncit-o: şi-au făcut loruşi chip turnat.
13 Şi mi-a grăit Domnul: De mai multe ori ţi-am grăit şi am zis: Am văzut poporul acesta, şi iată că-i popor tare la cerbice.
14 Lasă-Mă dar acum să-i nimicesc şi numele să li-l sting de sub cer, iar pe tine te voi face neam mare şi tare şi mai numeros decât acesta...
15 Eu atunci m-am întors şi m-am pogorât din munte, iar muntele ardea în foc, iar cele două table ale mărturiilor erau în amândouă mâinile mele.
16 Şi văzând că voi păcătuiserăţi înaintea Domnului, Dumnezeului vostru, că v-aţi făcut un viţel turnat şi că atât de repede v-aţi abătut de la calea pe care Domnul vă poruncise s-o urmaţi,
17 am luat cele două table şi le-am aruncat din mâinile mele şi-n faţa voastră le-am sfărâmat.
18 Şi pentru a doua oară m-am rugat înaintea Domnului; ca şi întâia oară, patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi n-am mâncat pâine şi n-am băut apă, din pricina păcatelor voastre cu careaţi păcătuit făcând ceea ce e rău înaintea
3 Literal: „s-a nelegiuit”; trăieşte în fărădelege.

Domnului, Dumnezeului vostru, ca să-L mâniaţi.
19 Îngrozit eram de mânia şi de urgia cu care Domnul Se mâniase pe voi într-atât încât voia să vă

nimicească. Iar Domnul m-a ascultat şi de data aceasta.
20 Chiar şi pe Aaron Se mâniase Domnul foarte tare, încât şi pe el voia să-l dea pierzării; atunci, în chiar vremea aceea, eu m-am rugat şi pentru Aaron.
21 Iar păcatul vostru, viţelul pe care-l făcuserăţi, l-am luat, l-am ars cu foc, l-am zdrobit şi l-am pisat bine până ce s-a făcut mărunt şi arăta ca praful, iar praful l-am aruncat în pârâul ce se cobora din munte.
22 Şi la Tabera4, şi la Masa5, şi la Chivrot-Hataava6 L-aţi mâniat pe Domnul, Dumnezeul vostru.
23 Când Domnul v-a trimis din Cadeşbarnea, zicând: Suiţi-vă şi moşteniţi pământul pe care Eu vi l-am dat..., voi v-aţi împotrivit poruncii Domnului, Dumnezeului vostru, şi nu I-aţi dat crezare şi n-aţi ascultat de glasul Său.
24 Neascultători de Domnul aţi fost din ziua-n care El vi S-a făcut cunoscut7.
25 Patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi m-am rugat8 eu înaintea Domnului,
4 Pentru „Tabera" vezi Nm 11, 3 şi nota.
5 Vezi Iş 17, 1-7.
6 Vezi Nm 11, 31-34.
7 Ebr.: „din ziua-n care eu v-am cunoscut"; formulare ce exprimă o constatare a lui Moise şi limitată la durata relaţiei dintre acesta şi poporul ales. Septuaginta pune constatarea pe seama lui Dumnezeu Însuşi şi, într-o interpretare mai largă, o împinge până la începutul neamului omenesc, ştiut fiind că Dumnezeu i s-a descoperit (S-a făcut cunoscut) omului încă din epoca paradisiacă, atunci când s-a manifestat întâia şi marea neascultare a acestuia faţă de Creatorul său.
8 Ebr.: „m-am prosternat"; „am căzut cu faţa la pământ". Septuaginta foloseşte verbul deo = „a se ruga", din care derivă substantivul deisis = „rugăciune", dar cu particularitatea că e o rugăciune pentru cei ce sunt în nevoie şi au trebuinţă de mijlocire.
atât m-am rugat căci Domnul Se rostise să vă nimicească -
26 şi m-am rugat lui Dumnezeu, zicând: Doamne, Doamne, Împărat al dumnezeilor9, nu-l da pierzării pe poporul Tău moştenirea Ta pe care l-ai eliberat cu puterea Ta cea mare, pe cei ce Tu i-ai scos din ţara Egiptului cu marea Ta putere, cu mâna Ta cea tare şi cu braţul Tău cel înalt!
27 Adu-ţi aminte de Avraam, Isaac şi Iacob, robii Tăi, cărora Te-ai jurat pe Tine Însuţi; nu te uita la cerbicia acestui popor, la reaua lui credinţă, la păcatele lui,
28 ca nu cumva cei ce trăiesc în ţara din care Tu ne-ai scos să zică: Pentru că Domnul n-a fost în stare să-i ducă-n ţara pe care le-o spusese şi pentru că [astfel] i-a urât, de aceea i-a scos, ca să-i omOare-n pustie...
29 Ei sunt poporul Tău moştenirea Ta pe care i-ai scos din ţara Egiptului cu marea Ta putere, cu mâna Ta cea tare şi cu braţul Tău cel înalt.
9 Expresia „Împărat al dumnezeilor", proprie Septuagintei, nu se află în Textul Masoretic (ca „Dumnezeu al dumnezeilor" cum este întâlnită în 10, 17, ca şi în Ps 135, 2). Ea nu vrea să însemne că Domnul ar fi mai-marele zeilor, într-o ierarhie pseudo-religioasă, ci că Dumnezeu Unicul şi Atotputernicul dispune de dumnezeii cei mincinoşi în mod discreţionar. De altfel, în numele Unicului Dumnezeu sfărâmase Moise viţelul de aur, falsul dumnezeu al Israeliţilor.

10
Alte table ale Legii şi chivotul lor. Alegerea leviţilor. Credincioşia faţă de Dumnezeu. Tăierea-mprejur a inimii.
1 În vremea aceea mi-a zis Domnul: Ciopleşte-ţi două table de piatră cum au fost cele dintâi şi suie-te la Mine în munte; apoi îţi vei face un chivot de lemn.
2 Eu voi scrie pe table cuvintele careau fost pe tablele cele dintâi, pe care tu le-ai sfărâmat, iar tu le vei pune în chivot...
3 Eu am făcut un chivot din lemn de salcâm, am cioplit două table de piatră cum fuseseră cele dintâi şi m-am suit în munte, iar cele două table erau în mâinile mele.
4 El a scris pe table întocmai după cum fusese scris pe cele dintâi, cele zece porunci pe care vi le spusese Domnul în munte, din mijlocul focului1, iar Domnul mi le-a dat mie.
5 Şi întorcându-mă eu, m-am pogorât din munte şi am pus tablele în chivotul pe care-l făcusem acolo unde se află aşa cum îmi poruncise Domnul2.
6 (Fiii lui Israel au plecat din Beerotbene-Iaacan la Mosera. Acolo a murit Aaron şi acolo a fost

îngropat; iar Eleazar, fiul său, a devenit preot în locul lui.
7 De acolo au plecat la Gudgod, şi din
1 Ebr. adaugă: „în ziua adunării”.
2 Următoarele patru versete (6-9) reprezintă o digresiune asupra unui itinerar preluat dintr-o tradiţie uşor diferită faţă de cea consemnată în Nm 33, 30-38 (acolo, de pildă, se relatează că moartea lui Aaron a avut loc în muntele Hor). Pentru o mai bună explicitare am pus textul în paranteză.
Gudgod la Iotbata, pământ cu ape curgătoare.
8 În vremea aceea a pus Domnul deoparte seminţia lui Levi, ca să poarte chivotul legământului Domnului, să stea înaintea Domnului ca să slujească, să se roage şi să binecuvinteze întru numele Lui; aceasta, până-n ziua de astăzi.
9 De aceea nu au leviţii parte şi nici moştenire cu fraţii lor; moştenirea lor este Însuşi Domnul, aşa cum El Însuşi le-a spus-o.)
10 Am stat eu în munte patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi; iar Domnul m-a ascultat şi de data aceasta: Domnul n-a vrut să vă nimicească.
11 Mi-a zis Domnul: Scoală-te şi mergi înaintea poporului acestuia, ca să intre şi să moştenească ţara pe care m-am jurat părinţilor lor că le-o voi da.
12 Şi acum, Israele, ce anume cere de la tine Domnul, Dumnezeul tău, fără numai să te temi de Domnul, Dumnezeul tău, să umbli în toate căile Lui, să-L iubeşti, să slujeşti Domnului, Dumnezeului tău, din toată inima ta şi din tot sufletul tău,
13 să păzeşti poruncile Domnului, Dumnezeului tău, şi hotărârile Lui pe care ţi le spun eu astăzi ca să-ţi fie ţie bine?
14 Iată, al Domnului, Dumnezeului tău, este cerul şi cerul cerului, pământul şi toate câte sunt întru însul;
15 dar numai pe părinţii voştri i-a ales Domnul ca să-i iubească, şi pe urmaşii lor de după ei, pe voi v-a ales El mai mult decât toate neamurile, aşa [cum este] în ziua de azi.
16 Tăiaţi-vă-mprejur învârtoşarea inimii

voastre[3], şi cerbicea voastră n-o mai întăriţi[4].
17 Căci Domnul, Dumnezeul vostru, El este Dumnezeul dumnezeilor şi Domnul domnilor, Dumnezeul cel mare şi puternic şi temut[5], Cel ce nu caută la faţă[6] şi nici nu primeşte daruri[7],
18 Cel ce face dreptate străinului[8] şi orfanului şi văduvei, Cel ce iubeşte pe străin dându-i pâine şi haină.
19 Să-l iubiţi pe cel străin, pentru că şi voi aţi fost străini în ţara Egiptului.
20 De Domnul, Dumnezeul tău, să te temi, Lui să-I slujeşti, de El să te lipeşti şi pe numele Lui să te juri.
3 Ebr.: „Tăiaţi-vă-mprejur inima voastră”. Diferenţă de nuanţă, în care Septuaginta oferă metafora întreagă. Tăierea-mprejur era semnul exterior, corporal, care atesta apartenenţa la poporul lui Dumnezeu (Fc 17, 10). Mai importantă însă decât aceasta trebuie să fie circumcizia spirituală, aceea care desprinde şi aruncă învârtoşarea inimii (inima considerată ca sediu al minţii, voinţei şi sensibilităţii), adică acea coajă grosolană care-L separă pe Dumnezeu de miezul fiinţei omeneşti. Circumcizia învârtoşării inimii este prezentată aici ca lucrare a omului; circumcizia inimii este prezentată în 30, 6 ca lucrare a lui Dumnezeu; luate împreună, cele două lucrări realizează synergia, adică împreună-lucrarea din relaţia Dumnezeuom. Apelul la lepădarea învârtoşării inimii va fi făcut şi de proorocul Ieremia (4, 4) şi reluat, cu accente definitive, de către Pavel (Rm 2, 29); Apostolul va merge până într-acolo încât va declara inutilitatea circumciziei fizice şi înlocuirea acesteia cu circumcizia duhovnicească, botezul, singura poartă de intrare în Biserica lui Hristos.
4 Renunţaţi la încăpăţânare.
5 Enumerarea unor atribute menite să demonstreze că Iahve este unicul şi atotputernicul Dumnezeu într-o lume idolatră.
6 A nu căuta la faţa omului = a fi imparţial.
7 În sensul: nu poate fi mituit; Dumnezeu este incoruptibil.
8 „străin” în înţelesul de rezident; venetic; cel de alt neam care a cerut azil şi a fost acceptat într-o comunitate (familie, trib, naţiune). Vezi acest sens la Iş 12, 48, 49; 20, 10 etc.
21 El e fala ta şi El e Dumnezeul tău, El, Cel ce-n mijlocul tău a făcut acele lucruri mari şi slăvite pe

care le-au văzut ochii tăi.
22 Cu numai şaptezeci şi cinci de suflete9 s-au coborât părinţii tăi în Egipt, iar acum Domnul, Dumnezeul tău, te-a făcut numeros ca stelele cerului.
11
Îndemnuri la paza poruncilor Domnului.
1 Să-L iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, şi-n toate zilele să păzeşti ceea ce ţi-a spus El să păzeşti, hotărârile Lui şi judecăţile Lui.
2 Voi cunoaşteţi astăzi (căci nu [e vorba] de copiii voştri, care nu cunosc pentru că n-au văzut)1, Voi cunoaşteţi certarea Domnului, Dumnezeului tău, slava Lui, mâna cea tare şi braţul cel înalt,
3 precum şi semnele Lui şi minunile pe care le-a făcut în mijlocul Egiptului împotriva lui Faraon, regele Egiptului, şi asupra ţării lui întregi,
4 ce a făcut El cu oastea Egiptenilor, cu carele lor şi călărimea lor, cum a învăluit peste ei apele Mării Roşii atunci când alergau în urmărirea voastră, şi cum i-a nimicit Domnul Dumnezeu până-n ziua de astăzi;
5 ce a făcut El pentru voi în pustie până la sosirea voastră în locul acesta;
6 ce a făcut El cu Datan şi Abiron, fiii lui Eliab, fiul lui Ruben, când pământul şi-a deschis gura şi i-a-nghiţit în
9 În Versiunea Ebraică (şi chiar în unele ediţii ale Septuagintei): „şaptezeci de suflete". Asupra acestei nepotriviri vezi nota de la Iş 1, 5.
1 Reluarea ideii din 5, 3 (vezi nota).

mijlocul a tot Israelul, pe ei, familiile lor, corturile lor şi toată fiinţa ce se ţinea de ei,
7 căci ochii voştri sunt cei ce au văzut toate lucrurile Domnului cele mari pe care El le-a făcut astăzi întru voi.
8 Să păziţi toate poruncile Lui pe care vi le poruncesc eu astăzi, ca să fiţi vii şi să vă înmulţiţi şi să intraţi şi să moşteniţi pământul spre care veţi trece Iordanul, acolo!2, să-l moşteniţi,
9 ca să dăinuiţi îndelung în ţara pe care Domnul li s-a jurat părinţilor voştri să le-o dea, lor şi urmaşilor lor de după ei, ţara-n care curge lapte şi miere.
10 Căci pământul la care mergi tu ca să-l stăpâneşti nu este ca pământul Egiptului din care aţi ieşit, acolo unde, după ce semănai sămânţa, îl adăpai cu picioarele3, ca pe o grădină de legume;
11 ci pământul la care mergi tu să-l moşteneşti e pământ cu munţi şi văi, care se adapă din ploaia cerului,
12 un pământ asupra căruia Domnul, Dumnezeul tău, veghează pururea; ochii Domnului, Dumnezeului tău, sunt asupră-i de la-nceputul anului pân' la sfârşitul anului.
13 Şi va fi că dacă veţi asculta cu luare-aminte toate poruncile pe care ţi le poruncesc eu astăzi: să-L iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, şi să-I slujeşti din toată inima şi din tot sufletul tău,
14 El îi va da pământului tău ploaie la vreme, timpurie şi târzie, şi tu îţi vei aduna grâul şi vinul şi untdelemnul tău,
2 „acolo!" pare a indica gestul prin care Moise arată Ţara Făgăduinţei, în care el, totuşi, nu va ajunge. Amănunt specific Septuagintei.
3 Aluzie la tehnica irigaţiilor egiptene: fie o roată hidraulică acţionată prin pedalare, fie şanţuri scobite şi astupate cu picioarele.
15 şi-n ţarinile tale va da iarbă pentru animalele tale. Dar dacă vei mânca şi te vei sătura,
16 ia aminte la tine însuţi ca nu cumva să te-apuce mărinimia4, să călcaţi pealături, să slujiţi pe la dumnezei străini şi să vă închinaţi lor,
17 să-L aprindeţi pe Domnul asupră-vă cu mânie şi să vă-nchidă cerul ca să nu fie ploaie, şi pământul să nu-şi dea roadele, iar voi să pieriţi degrab de pe pământul cel bun pe care vi l-a dat vouă Domnul.
18 Puneţi dar aceste cuvinte în inima voastră şi-n sufletul vostru; legaţi-le ca semn la mână şi neclintite să le aveţi înaintea ochilor5.
19 Daţi-le ca învăţătură fiilor voştri; vorbeşte-le de ele când şezi acasă, când mergi pe cale, când te culci şi când te scoli.
20 Să le scrieţi pe uşorii caselor voastre şi pe porţile voastre,
21 pentru ca zilele voastre şi zilele copiilor voştri în ţara pe care Domnul li s-a jurat părinţilor voştri

că le-o va da să sporească precum zilele cerului deasupra pământului.
22 Şi va fi că dacă-ntru auz veţi auzi toate poruncile acestea pe care vă poruncesc eu astăzi să le pliniţi: să-L iubiţi pe Domnul, Dumnezeul vostru, să
4 Literal: „să nu ţi se lăţească inima”. Expresie ironică la adresa celui ce se îndestulează uitându-L pe Cel ce i-a dat belşugul şi arătându-şi disponibilitatea pentru un fel de ecumenism „avant la lettre”. Textul Masoretic, pe lângă faptul că izolează fraza precedentă, legând-o concluziv de prima parte a versetului 15, foloseşte o expresie mai directă: „ia seama ca nu cumva să-ţi fie inima înşelată”.
5 Pentru varianta masoretică vezi nota de la 6, 8.

umblaţi în toate căile Lui şi să vă lipiţi de El,
23 atunci Domnul va alunga toate popoarele acestea de la faţa voastră şi veţi stăpâni popoare mai mari şi mai puternice decât voi.
24 Tot locul pe care va călca talpa piciorului vostru, al vostru va fi: de la pustie şi de la Liban, de la râul cel mare, râul Eufratului, şi pân’ la marea cea dinspre apus vor fi hotarele voastre.
25 Nimeni nu va putea să vă stea-mpotrivă; frica de voi şi tremurul de voi le va pune Domnul, Dumnezeul vostru, pe faţa-ntregului ţinut pe care veţi călca, aşa cum El, Domnul, v-a grăit.
26 Iată, eu vă pun astăzi înainte binecuvântare şi blestem:
27 Binecuvântare, dacă veţi asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului vostru, pe care vi le poruncesc eu astăzi;
28 blestem, dacă nu veţi asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului vostru, pe care vi le poruncesc eu astăzi, ci vă veţi abate de la calea pe care v-o poruncesc eu astăzi şi veţi merge să slujiţi la dumnezei străini, pe care nu-i ştiţi6.
29 Când Domnul, Dumnezeul tău, te va duce în ţara spre care te îndrepţi ca s-o iei în stăpânire, binecuvântarea o vei pune în muntele Garizim şi blestemul în muntele Ebal7.
6 Binecuvântarea şi blestemul devin efective nu prin ele însele, ci prin opţiunea omului faţă de bine sau rău. Ca şi în cazul primilor oameni în rai, călcarea poruncii lui Dumnezeu atrage după sine blestemul.
7 Acest verset anunţă instaurarea ceremoniilor rituale prezentate în capitolul 27.
30 (Iată, nu sunt aceştia dincolo de Iordan, înapoia drumului dinspre soare-apune, în ţara Canaaneenilor care locuiesc la apus de Ghilgal, aproape de stejarul Mamvri8?).
31 Şi pentru că voi treceţi Iordanul spre a intra să moşteniţi ţara pe care Domnul, Dumnezeul vostru, v-o dă ca moştenire veşnică, s-o stăpâniţi şi să trăiţi într-însa,
32 daţi-vă silinţa să pliniţi toate poruncile Lui şi toate hotărârile acestea pe care vi le pun eu astăzi înainte.
12
Locul adevăratei slujiri lui Dumnezeu.
1 Iată poruncile şi hotărârile pe care vă veţi strădui să le pliniţi în ţara pe care Domnul, Dumnezeul părinţilor voştri, v-o dă spre moştenire pe toată durata zilelor câte le veţi trăi voi pe pământ.1
2 Să pustiiţi toate locurile unde popoarele pe care le veţi stăpâni au slujit dumnezeilor lor, cele din munţii înalţi, cele de pe dealuri şi cele de sub copac umbros.
3 Să le dărâmaţi altarele; să le zdrobiţi stâlpii; sfintele lor crânguri2 să le tăiaţi; chipurile cele cioplite ale dumnezeilor
8 Literal: „stejarul cel înalt”; pe numele său, Mamvri, pomenit pentru prima oară în Fc 12, 6.
1 În fapt, aici începe cea de „a doua Lege”. Prin conţinutul lor, capitolele 12-26 poartă şi numele de „Codul Deuteronomic”. Acest Cod este, în mare măsură, o reluare a Legii mai vechi, cu o seamă de amănunte, precizări şi adaosuri la măsura evoluţiei pe care societatea israelită o va cunoaşte în Ţara Făgăduinţei.
2 Despre „sfintele lor crânguri” vezi nota de la Iş 34, 13.

lor să le mistuiţi în foc, iar numele lor să-l stârpiţi din locul acela.
4 Nu tot aşa însă îi veţi face Domnului, Dumnezeului vostru,
5 ci în locul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, îl va alege în una din cetăţile voastre spre a I se rosti numele şi a fi chemat, acolo Îl veţi căuta, acolo veţi intra,

6 acolo vă veţi aduce arderile-de-tot şi jertfele şi pârga şi făgăduinţele şi darurile cele de bunăvoie şi pe întâiinăscuţi din cirezile voastre şi din turmele voastre;
7 acolo veţi mânca în faţa Domnului, Dumnezeului vostru, acolo vă veţi bucura, voi şi casnicii voştri, de tot ce-nseamnă lucrul mâinilor voastre, aşa cum te-a binecuvântat pe tine Domnul, Dumnezeul tău.
8 Acolo nu veţi face nimic din ceea ce faceţi voi acum aici, fiecare după cum îi place lui;
9 căci pân-acum încă n-aţi intrat în odihna şi-n moştenirea pe care v-o dă Domnul, Dumnezeul vostru.
10 După ce veţi trece Iordanul şi vă veţi aşeza în ţara pe care v-o dă vouă ca moştenire Domnul, Dumnezeul vostru, când El vă va odihni dinspre partea tuturor vrăjmaşilor care vă-mpresoară şi când veţi locui la adăpost de spaime,
11 atunci, în locul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, îl va alege spre a I se chema numele, acolo veţi aduce tot ceea ce vă poruncesc eu astăzi: arderile-voastre-de-tot, jertfele voastre, zeciuielile voastre, pârga ridicată de mâinile voastre, şi toate cele alese din darurile pe care I le veţi făgădui Domnului, Dumnezeului vostru.
12 Să vă veseliţi în faţa Domnului, Dumnezeului vostru, voi şi fiii voştri şi fiicele voastre şi robii voştri şi roabele voastre, precum şi levitul cel din porţile voastre3, de vreme ce el n-are parte şi moştenire cu voi.
13 Fereşte-te ca nu cumva să-ţi aduci arderile-de-tot în orice loc pe care-ţi cad ochii,
14 ci numai în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege în una din cetăţile tale; acolo-ţi vei aduce arderile-de-tot şi acolo vei plini tot ceea ce-ţi poruncesc eu astăzi.
15 Totuşi, ori de câte ori îţi va fi poftă, poţi să înjunghii şi să mănânci carne în oricare cetate, după binecuvântarea pe care ţi-a dat-o Domnul, Dumnezeul tău; atât cel necurat cât şi cel curat vor putea să mănânce din ea, aşa cum [se mănâncă] cea de căprioară şi cea de cerb4.
16 Numai sângele să nu-l mâncaţi, ci să-l vărsaţi pe pământ precum apa.
17 Nu-ţi va fi îngăduit să mănânci în cetăţile tale zeciuiala din grâul tău, din vinul tău şi din untdelemnul tău, nici întâi-născuţii cirezilor tale şi pe ai turmelor tale, nici prinoasele voastre de făgăduinţă, câte le veţi făgădui, nici darurile voastre cele de bunăvoie, nici pârga-n ridicarea mâinilor voastre,
18 ci-n locul acela pe care-l va alege Domnul, Dumnezeul tău, acolo le vei mânca în faţa Domnului, Dumnezeului tău, tu şi fiul tău şi fiica ta şi robul tău şi roaba ta, levitul şi străinul care este-n cetăţile tale; şi-n faţa Domnului, Dumnezeului tău, te vei veseli de toate câte-au făcut mâinile tale.
3 Adică „cel din cetăţile voastre”.
4 Vânatul constituia o „hrană profană”; carnea nu era supusă nici unei interdicţii sau restricţii rituale, putând fi consumată oricând şi oriunde.

19 Ia seama să nu-l părăseşti pe levit, în toată vremea cât vei trăi pe pământ.
20 Iar dacă Domnul, Dumnezeul tău, îţi va lărgi hotarele, aşa cum ţi-a spus, şi dacă tu vei zice: am să mănânc carne..., [şi aceasta] pentru că sufletul tău doreşte să mănânce carne, mănâncă-ntr-adevăr carne după pofta sufletului tău.
21 Dacă locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, l-a ales să I se cheme-ntrînsul numele va fi departe de tine, atunci să-njunghii din cirezile tale şi din turmele pe care ţi le-a dat Dumnezeul tău, aşa cum ţi-am poruncit eu, şi-n cetăţile tale să mănânci după pofta sufletului tău.
22 Cum se mănâncă cerbul şi căprioara, aşa le vei mânca; şi cel necurat din mijlocul tău, şi cel curat deopotrivă vor mânca.
23 Dar ia bine seama să nu mănânci sânge, pentru că sângele este suflet; să nu mănânci sufletul laolaltă cu carnea;
24 să nu-l mâncaţi, ci să-l vărsaţi pe pământ precum apa;
25 să nu-l mănânci, ca să-ţi fie bine, ţie şi copiilor tăi de după tine, de vei face [astfel] ce e bun şi plăcut în faţa Domnului, Dumnezeului tău.
26 Numai sfintele tale prinoase, de le vei avea, şi darurile tale de făgăduinţă, pe acelea le vei lua şi vei veni la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, Şi l-a ales caîntr-însul să I se cheme numele.
27 Îţi vei face arderile-tale-de-tot; cărnurile le vei aduce pe jertfelnicul Domnului, Dumnezeului tău; sângele jertfelor tale îl vei vărsa la temelia jertfelnicului Domnului, Dumnezeului tău, iar cărnurile

le vei mânca.
28 Păzeşte şi ascultă, şi vei plini tot ceea ce-ţi poruncesc eu ţie astăzi, ca să-ţi fie bine, ţie şi copiilor tăi în veac, de vei face [astfel] ce e bun şi plăcut în faţa Domnului, Dumnezeului tău.
29 Când Domnul, Dumnezeul tău, va pierde de la faţa ta neamurile la care tu mergi să le iei pământu-n stăpânire, după ce te vei înstăpâni asupră-le şi le vei locui ţara,
30 atunci ia seama asupră-ţi ca, după ce ele vor pieri de dinainte-ţi, nu cumva să te ispiteşti a călca pe urmele lor; să nu te ispiteşti spre dumnezeii lor, zicând: cum oare le-au slujit neamurile acestea dumnezeilor lor? Şi eu voi face la fel!...
31 Să nu-I faci aşa Domnului, Dumnezeului tău; căci urâciunile pe care Domnul le-a urât, pe acelea le-au făcut ele dumnezeilor lor: că chiar şi pe fiii lor şi pe fiicele lor le-au ars cu foc dumnezeilor lor5.
32 6 Tot cuvântul pe care ţi-l poruncesc eu astăzi, pe acela să-l păzeşti întru faptă; nimic să nu-i adaugi şi de nimic să nu-l lipseşti.
13
Pedepsirea celor ce îndeamnă la idolatrie.
5 E vorba de jertfele umane (îndeosebi copii) pe care neamurile păgâne ale Canaanului i le aduceau lui Moloh. Vezi Lv 18, 21 şi nota.
6 În Versiunea Ebraică, acest verset este primul din capitolul următor (care va avea, deci, 19 versete). Tot aşa e situat în Septuaginta ediţia Rahlfs. Versiunea de faţă păstrează însă ordinea din alte versiuni, mai vechi, ale Septuagintei, aşa cum se află în ediţiile româneşti ale Bibliei (Bucureşti 1688, Blaj 1795, Sibiu 1858, Bucureşti 1914 şi 1936), dar şi în versiunile engleze King James şi Revised Standard (nu însă şi în Today's).
314
1 De se va ridica în mijlocul tău prooroc sau visător de vise şi-ţi va da semn sau minune,
2 iar semnul sau minunea de care el ţi-a vorbit va veni într-adevăr, dacă atunci el îţi va zice: să mergem şi să slujim la alţi dumnezei..., pe care voi nu-i ştiţi,
3 să nu ascultaţi de cuvintele acelui prooroc sau de ale celui ce a visat visul acela1; că [prin aceasta] vă-ncearcă Domnul, Dumnezeul vostru, ca să afle dacă pe Domnul, Dumnezeul vostru, Îl iubiţi din toată inima voastră şi din tot sufletul vostru.
4 Pe urmele Domnului, Dumnezeului vostru, să umblaţi şi de El să vă temeţi; poruncile Lui să le păziţi şi de glasul Său să ascultaţi; Lui să-I slujiţi şi de El să vă lipiţi.
5 Iar pe proorocul acela sau pe cel ce a visat visul să-l daţi morţii, pentru că el ţi-a vorbit cu scopul de a te abate de la Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din ţara Egiptului şi te-a eliberat din casa robiei, dorind să te scoată din calea pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-a poruncit să mergi; să-l faceţi pe cel rău să piară dintre voi.
6 Dacă fratele tău dinspre tată sau fratele
1 De obicei, spusele unui profet sunt întărite, spre mai multă crezare, de semne şi minuni cu care el le asociază, aşa cum a făcut, de pildă, Moise (vezi Iş 4, 30-31). Dar de la acelaşi Moise ştim că şi vrăjitorii lui Faraon au fost în stare să facă aceleaşi semne (Iş 7, 11). Dacă deci profeţii mincinoşi au puterea de a-şi asocia profeţiile cu anumite semne, nu semnele sau minunile constituie principalul criteriu al credibilităţii, ci conţinutul profeţiilor, dacă ele adică sunt în acord cu autentica învăţătură descoperită de Dumnezeu. În asemenea cazuri, credinciosului i se cere un foarte puternic simţ al discernământului (facultatea „deosebirii duhurilor" - 1 Co 12, 10), spre a nu se lăsa înşelat.
tău dinspre mamă sau fiul tău sau fiica ta sau femeia de la sânul tău sau prietenul tău care-i una cu sufletul tău te va ruga în taină, zicând: să mergem şi să slujim altor dumnezei..., pe care tu nu i-ai ştiut, nici tu şi nici părinţii tăi,
7 unora dintre dumnezeii neamurilor din preajma voastră, aproape de tine sau departe de tine, de la o margine a pământului pân' la marginea pământului,
8 să nu te învoieşti cu el, nici să asculţi de el; ochiului tău să nu i se facă milă de el, să nu te-nduri de el şi nici să-l tăinuieşti;
9 ci dă-l cu totul pe faţă2; mâna ta să fie cea dintâi asupră-i ca să-l omoare, şi apoi mâinile poporului întreg.
10 Cu pietre-l vor ucide şi va muri, pentru că a-ncercat să te abată de la Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din ţara Egiptului, din casa robiei.

11 Şi dacă-ntregul Israel va auzi, se va teme, şi o altă asemenea faptă rea nu se va mai face-n mijlocul vostru.
12 Iar dacă-n vreuna din cetăţile pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi le dă ca să le locuieşti vei auzi spunându-se
13 că dintre voi au ieşit oameni nelegiuiţi care-i stârnesc pe locuitorii cetăţii lor, zicând: să mergem şi să slujim altor dumnezei..., pe care voi nu i-aţi ştiut,
14 caută, cercetează şi întreabă bine, şi de va fi adevărat lucrul acela, cum că-ntre voi s-a petrecut acea urâciune,
15 de tot să-i ucizi pe locuitorii acelei cetăţi cu lovire de sabie, şi s-o stârpeşti
2 În sensul: denunţă-l în faţa tuturor (secvenţă absentă din Textul Ebraic).

de istov 3, pe ea şi tot ce este în ea4.
16 Prăzile ei adună-le pe toate în mijlocul pieţei, iar cetatea arde-o în întregime cu foc, pe ea şi toată prada ei, înaintea Domnului, Dumnezeului tău: nelocuită fie-n veci, şi a doua oară să nu se mai zidească.
17 Nimic din cele blestemate5 să nu se lipească de mâna ta, ca să-Şi potolească Domnul iuţimea mâniei Sale şi să-ţi dea milă şi să se-ndure de tine şi să te înmulţească, aşa cum li s-a jurat părinţilor tăi,
18 de vei asculta glasul Domnului, Dumnezeului tău, şi de vei păzi toate poruncile Lui câte ţi le poruncesc eu astăzi, făcând ce este bun şi plăcut înaintea Domnului, Dumnezeului tău.
14
Jelanii oprite. Mâncăruri curate şi necurate.
1 Fii sunteţi ai Domnului, Dumnezeului vostru; să nu vă curăţiţi1 deasupra mortului, nici să vă radeţi între ochi2.
3 Pentru expresia „a stârpi de istov” vezi nota de la 7, 2.
4 Textul Ebraic adaugă: „chiar şi vitele ei să le treci prin ascuţişul săbiei”.
5 Din cele date anatemei, sortite pieirii.
1 Întregul verset se referă la unele rituri funerare practicate de neamurile Canaanului, rituri pe care Legea lui Dumnezeu le interzice. În legătură cu primul, Versiunea Ebraică denunţă practicarea unor incizii corporale, practică la care se face aluzie şi în Lv 19, 28. Septuaginta însă foloseşte verbul foivâo (de altfel, singura dată în întreg V. T.) = a purifica, a deveni strălucitor (prin purificare), ceva asemănător cu expresia „a străluci de curăţenie”, ceea ce n-ar exclude ritualul unei purificări prin incizare. Ideea „curăţirii” introduce astfel întregul capitol 14.
2 Poate fi vorba de raderea smocului de păr dintre sprâncene. Traducătorii din ebraică, deşi pornesc de la textualitatea expresiei „între ochi”, glosează pe ideea tunderii părului de pe frunte (cum am zice noi astăzi, tunderea „bretonului”), sau pe aceea a raderii părului din porţiunea frontală a capului.
2 Că popor sfânt Îi eşti tu Domnului, Dumnezeului tău, şi pe tine te-a osebit Domnul, Dumnezeul tău, să-I fii popor ales între toate neamurile câte se află pe faţa pământului.
3 Nimic spurcat3 să nu mâncaţi.
4 Iată animalele pe care le puteţi mânca: viţelul din vaci,
5 mielul din oi şi iedul din capre4; cerbul, gazela, antilopa, bivolul, ţapul sălbatic, bourul şi girafa5.
6 Orice animal care are copita despicată, cu copita adică despărţită-n două unghii, şi care face parte dintre rumegătoare, îl puteţi mânca.
7 Dintre cele ce rumegă şi dintre cele cu copita despicată şi din cele cu unghiile despărţite să nu mâncaţi: cămila, iepurele şi ariciul, cele ce rumegă fără să aibă copita despicată; acestea pentru voi sunt necurate;
8 şi porcul, pentru că, deşi are copita despicată şi despărţită-n două unghii, nu rumegă; necurat e pentru voi. Din cărnurile acestora să nu mâncaţi, de stârvurile lor să nu vă atingeţi.
9 Din toate [vietăţile] care sunt în apă le puteţi mânca pe acelea care au aripi
3 „Spurcat” e mai puternic decât „necurat” şi are aici un conţinut religios-moral: ceea ce este „urâciune” în faţa Domnului, termen care condamnă orice formă de idolatrie (vezi 7, 25).
4 Ebr.: „boul, oaia şi capra”. Acelaşi înţeles îl are şi textul Septuagintei, dar cu o nuanţă specială asupra purităţii soiului.

5 Literal: „cămila-panteră”. Acest fel de interdicţii alimentare, enumerate mai jos, sunt mai explicite în Lv 11; unele sunt reluate aici, dar nu toate vietăţile pot fi identificate foarte precis.

şi solzi; pe acestea le puteţi mânca,
10 dar pe nici una din cele ce nu au aripi şi solzi să n-o mâncaţi; acestea pentru voi sunt necurate.
11 Orice pasăre curată o puteţi mânca.
12 Dar dintre zburătoare să nu le mâncaţi pe acestea: vulturul, zgripţorul şi vulturul-de-mare;
13 şoimul şi eretele cu soiurile lor;
14 corbul cu soiurile lui;
15 struţul, cucuveaua, precum şi pescăruşul cu soiurile lui,
16 bâtlanul, cocorul şi ibisul;
17 huhurezul, vultanul cu soiurile lui, pupăza, bufniţa,
18 pelicanul, cormoranul cu soiurile lui, lebăda şi liliacul.
19 Toate insectele înaripate sunt necurate pentru voi; să nu mâncaţi din ele.
20 Orice zburătoare curată o puteţi mânca.
21 Să nu mâncaţi nici o mortăciune; dă-o străinului ce se află în cetăţile tale, s-o mănânce el; sau dă-o celui de alt neam6; că popor sfânt Îi eşti tu Domnului, Dumnezeului tău. Miel7 să nu fierbi în laptele mamei sale.
22 Să pui deoparte zeciuială din toată roada seminţelor tale, roada ţarinei tale de la an la an,
23 şi s-o mănânci în faţa Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca-ntr-însul să I se cheme numele; adu zeciuieli din grâul tău, din vinul tău, din untdelemnul tău, şi pe
6 Textul Masoretic adaugă: „sau vinde-i-o celui de alt neam”.
7 Ca şi la Iş 23, 19; 34, 26, Textul Masoretic preferă „ied”.
întâi-născuţii cirezilor tale şi ai turmelor tale, ca să te înveţi a te teme de Domnul, Dumnezeul tău, în toate zilele.
24 Dar dacă drumul va fi prea lung pentru tine şi dacă nu le vei putea duce pentru că locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, l-a ales spre a I se chema într-însul numele îţi e departe, atunci, pentru că Domnul, Dumnezeul tău, te-a binecuvântat,
25 vinde-le pe argint, ia argintul în mâinile tale şi mergi la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege,
26 şi cu argintul acela cumpără tot ce va pofti sufletul tău: şi din boi, şi din oi, şi din vin, şi din sicheră, şi din tot ce-ţi va pofti sufletul tău, şi mănâncă acolo, în faţa Domnului, Dumnezeului tău, şi te veseleşte, tu şi familia ta,
27 dar şi levitul care este-n cetăţile tale, pentru că el nu are parte şi nici moştenire împreună cu tine.
28 După trei ani să scoţi toate zeciuielile roadelor tale din anul acela şi să le pui în cetăţile tale;
29 atunci să vină levitul căci el nu are parte şi moştenire împreună cu tine şi străinul şi orfanul şi văduva, cei ce se află în cetăţile tale, şi să mănânce şi să se sature, pentru ca Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze întru tot lucrul pe care-l vei face.
15
Anul iertării. Întâi-născuţii.
1 În anul al şaptelea1 vei face iertare.
1 Adică la capătul unui ciclu de şapte ani. Legea pentru iertarea datoriilor şi eliberarea sclavilor urmează ritmul anului sabatic pentru odihna pământului, stabilit în Iş 23, 10-11.

2 Iată care este rânduiala iertării: Vei ierta întreaga datorie pe care ţi-o datorează aproapele tău şi fratele tău; să nu o ceri înapoi, pentru că iertare i s-a chemat Domnului, Dumnezeului tău.
3 De la cel străin cere ceea ce-i al tău asupră-i; dar fratelui să-i ierţi datoria pe care el o are către tine.
4 că-n mijlocul tău nu va fi sărman (pentru că Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta în ţara pe care ţi-o dă s-o stăpâneşti ca moştenire)
5 numai dacă veţi asculta cu luare-aminte glasul Domnului, Dumnezeului vostru, ca să păziţi şi să pliniţi toate poruncile acestea pe care ţi le poruncesc eu astăzi.
6 Căci Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta după cum ţi-a spus: tu vei împrumuta 2 neamuri

multe, dar tu nu te vei împrumuta; şi peste multe neamuri vei fi stăpân, dar ele pe tine nu te vor stăpâni.
7 Iar dacă-n ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă, dacă-n vreuna din cetăţile tale va fi-n mijlocul tău cineva sărac, să nu-ţi învârtoşezi inima, nici
2 LXX foloseşte verbul daneizo = „a împrumuta bani cu dobândă”, aşa cum e folosit aici, ca şi în versetele 8 şi 10, precum şi în cap. 28 vv. 12 şi 44. Traducerile Textului Masoretic însă introduc şi ideea unui amanet (gaj, garanţie, zălog) pe care creditorul îl deţine de la debitor şi care trebuie restituit odată cu iertarea datoriei. După unii interpreţi, amanetul putea fi chiar unul din copiii debitorului, care trebuia să muncească în contul datoriei neachitate. În altă ordine de idei, versetele 1-11 cunosc două variante de interpretare, în funcţie de formularea traducerii după T. M.: pe de-o parte, aceea a rabinilor talmudişti, care văd o iertare radicală şi definitivă a datoriilor, şi, pe de alta, aceea a moderaţilor, care cred că iertarea era doar temporară, pe durata anului sabatic, aşa cum pare a sugera versetul 9.
să-ţi închizi mâna de dinaintea fratelui tău celui lipsit;
8 dimpotrivă, deschide-ţi mâinile amândouă şi împrumută-l cu oricât îi va trebui şi pentru orice are lipsă.
9 Ia aminte asupră-ţi, ca nu cumva-n ascunzişul inimii tale să fie gând nelegiuit care să zică: se apropie anul al şaptelea, anul iertării..., şi să caţi cu ochi rău asupra fratelui tău celui lipsit şi să nu-i dai; că el va striga-mpotriva ta către Domnul, şi mare păcat va fi întru tine.
10 Dă-i, dă-i şi împrumută-l cu cât îţi cere şi după cum are trebuinţă; iar când îi dai, să nu ţi se strângă inima; că pentru aceasta te va binecuvânta Domnul, Dumnezeul tău, întru toate faptele tale şi-ntru totul, oriunde mâinile tale vor lucra.
11 Că săraci nu vor lipsi de pe pământ; de aceea-ţi poruncesc eu ţie să faci această faptă şi-ţi spun: Deschide, deschide-ţi mâna către fratele tău, către săracul tău şi către sărmanul tău din ţara ta!
12 De ţi se va vinde ţie fratele tău, evreu sau evreică, şase ani îţi va sluji, iar în al şaptelea îl vei lăsa să plece de la tine liber.
13 Iar când îl vei lăsa să plece de la tine liber, nu-l lăsa să plece cu mâna goală,
14 ci dă-i cu dărnicie din turmele tale şi din grâul tău şi de la teascul tău; după cum te-a binecuvântat pe tine Domnul, Dumnezeul tău, aşa dă-i şi lui.
15 Adu-ţi aminte că şi tu ai fost rob în ţara Egiptului şi că Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos de acolo; iată de ce-ţi poruncesc eu ţie să faci fapta aceasta.
16 Iar dacă acela îţi va zice: nu mă duc de la tine!..., pentru că te- a-ndrăgit,
318
pe tine şi casa ta, de vreme ce-i este bine la tine,
17 să iei undreaua şi să-i găureşti urechea lipită de canatul uşii, şi-ţi va fi el rob în veci. Tot aşa vei face şi cu slujnica ta.
18 Să nu-ţi vină greu când îl vei lăsa să plece liber de la tine, fiindcă-n şase ani el ţi-a slujit pentru simbria pe un an a unui simbriaş3; şi te va binecuvânta Domnul, Dumnezeul tău, în toate câte vei face.
19 Tot întâi-născutul de parte bărbătească ce se va naşte în cirezile tale şi-n turmele tale îl vei închina Domnului, Dumnezeului tău; cu boul tău cel întâi-născut să nu lucrezi, şi pe întâi-născutul oilor tale să nu-l tunzi.
20 Îl vei mânca, tu şi familia ta, an de an, în faţa Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege.
21 Dacă însă are-n el o meteahnă, dacă-i şchiop sau orb sau rău vătămat, să nu-l jertfeşti Domnului, Dumnezeului tău,
22 ci să-l mănânci în cetăţile tale; atât cel necurat cât şi cel curat pot să-l mănânce, ca pe o căprioară sau ca pe un cerb.
23 Numai sânge să nu mănânci, ci să-l verşi pe pământ precum apa.
16
Cele trei sărbători: a Paştilor, a Săptămânilor, a Corturilor.
3 Ebr.: „În şase ani ţi-a slujit de două ori cât plata unui simbriaş”; sau: „în şase ani el ţi-a slujit la jumătate din preţul unui slujitor plătit”.
1 Să păzeşti luna Spicului1 şi să-I faci Domnului, Dumnezeului tău, Paştile, pentru că în luna

Spicului te-a scos Domnul, Dumnezeul tău, din Egipt, noaptea.
2 Paştile3 să I le jertfeşti Domnului, Dumnezeului tău, din turme şi din cirezi, în locul pe care Domnul îl va alege pentru ca-ntr-însul să I se cheme numele.
3 Împreună cu ele să nu mănânci dospitură; timp de şapte zile să mănânci cu ele azimă, pâinea durerii că-n mare grabă aţi ieşit voi din Egipt, noaptea -, aşa încât de-a lungul vieţii voastre-ntregi să vă aduceţi aminte de ziua când aţi ieşit din ţara Egiptului.
4 Timp de şapte zile să nu se afle la tine dospitură-n tot ţinutul tău, iar din cărnurile pe care le-ai jertfit seara, în ziua cea dintâi, să nu rămână până dimineaţa.
5 Nu-ţi va fi îngăduit să jertfeşti Paştile în oricare dintre cetăţile tale pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi le dă,
6 ci numai în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca-ntr-însul să I se cheme numele, acolo să jertfeşti Paştile, seara, în asfinţitul soarelui, la vremea când ai ieşit tu din ţara Egiptului.
7 Acolo vei fierbe3 şi vei frige şi vei mânca, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege, iar dimineaţa te vei întoarce şi vei merge la sălaşurile tale.
1 Pentru „luna Spicului" („Abib") vezi nota de la Iş 13, 4.
2 „Paştile", aici: animalul sacrificat în cinstea Domnului.
3 Se pare că interdicţia de a fierbe, prevăzută la Iş 12, 9, e depăşită prin Codul Deuteronomic.

8 Şase zile vei mânca azime, iar ziua a şaptea, ca încheiere4, e sărbătoarea [închinată] Domnului, Dumnezeului tău; să nu faci în ea nici o lucrare, în afară de cele ce i se fac sufletului5.
9 Să-ţi numeri şapte săptămâni întregi; de când începe secera să secere, de atunci vei începe să numeri şapte săptămâni.
10 Îi vei sărbători Domnului, Dumnezeului tău, sărbătoarea Săptămânilor, după cum îţi dă mâna, din cele ce-ţi vor fi date prin binecuvântarea Domnului, Dumnezeului tău;
11 şi te vei veseli în faţa Domnului, Dumnezeului tău, tu, fiul tău şi fiica ta, robul tău şi roaba ta, levitul din cetăţile tale, străinul, orfanul şi văduva, cei care vor fi în mijlocul vostru, în locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca-ntr-însul să I se cheme numele.
12 Adu-ţi aminte că ai fost rob în ţara Egiptului; păzeşte şi plineşte poruncile acestea.
13 Sărbătoarea Corturilor s-o serbezi în şapte zile, când vei fi adunat strânsura din aria ta şi din teascul tău.
14 Şi te vei veseli în sărbătoarea ta, tu, fiul tău şi fiica ta, robul tău şi roaba ta, levitul şi străinul, orfanul şi văduva, cei ce sunt în cetăţile tale.
15 Şapte zile Îi vei sărbători Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care
4 Literal: „ieşire" (din sărbătoarea Azimelor). Ebr.: „adunare solemnă". În toate relatările, sărbătoarea Azimelor este strâns legată de aceea a Paştilor.
5 Menţiunea: „în afară de cele ce i se fac sufletului" lipseşte din Textul Masoretic. Pe această excepţie însă se vor rezema toate minunile pe care Iisus le va face în zi de Sâmbătă, toate îndreptate mai întâi spre vindecarea sufletului.
Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca-ntr-însul să I se cheme numele; dacă Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta în toate roadele tale şi-n tot lucrul mâinilor tale, tu vei fi veselindu-te.
16 De trei ori pe an, toţi ai tăi de parte bărbătească se vor înfăţişa înaintea Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege El: la sărbătoarea Azimelor, la sărbătoarea Săptămânilor şi la sărbătoarea Corturilor. În faţa Domnului, Dumnezeului tău, să nu te înfăţişezi cu mâinile goale,
17 ci fiecare după cum îi dă mâna, după cum ţi s-a dat şi ţie prin binecuvântarea Domnului, Dumnezeului tău.
18 În toate cetăţile tale, pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi le dă, îţi vei pune judecători şi condeieri6, după seminţii, ca să judece poporul cu judecată dreaptă.
19 Ei nu vor face abateri de la judecată, nu vor căta la faţa omului şi nici nu vor primi daruri, căci darurile orbesc ochii înţelepţilor şi strâmbă pricinile drepţilor.
20 Pe cel drept cu dreptatea să-l urmăreşti, pentru ca voi să trăiţi şi să intraţi şi să moşteniţi ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă.
21 Să nu-ţi sădeşti ţie crâng7, şi nici ceva de lemn, orice ar fi, lângă jertfelnicul

6 Ca şi la 1, 15, e vorba de grefierii care-i asistau pe judecători; ei însă puteau fi şi persoane instruite cu rol de sfetnici pe lângă cârmuitori, judecători şi căpetenii militare (29, 10; 20, 5, 8, 9).
7 Despre (sfintele) crânguri vezi nota de la Iş 34, 13. Chiar dacă un asemenea crâng e sădit pentru trebuinţele proprii, simplul fapt că el se află în vecinătatea altarului sacru i-ar putea conferi o aură de sacralitate, ceea ce ar fi un pas către idolatrie.

pe care I-l vei face Domnului, Dumnezeului tău.
22 Şi nici stâlp să nu-ţi întăreşti, cel pe care Domnul, Dumnezeul tău, l-a urât.
17
Idolatrii. Judecătorii. Regii.
1 Domnului, Dumnezeului tău, să nu-i jertfeşti viţel sau oaie cu meteahnă, sau cu oarecare beteşug, că urâciune este aceasta înaintea Domnului, Dumnezeului tău.
2 Dacă în vreuna din cetăţile tale pe care ţi le dă Domnul, Dumnezeul tău, se va afla bărbat sau femeie făcând ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului tău, călcând legământul Lui,
3 şi mergând să slujească altor dumnezei şi să se închine lor, soarelui sau lunii sau la orice [lucru] din cele ce alcătuiesc podoaba cerului1 adică la ceea ce nu ţi-am poruncit Eu2 -,
4 când ţi se va spune aceasta şi vei auzi, să cercetezi cu toată grija şi, dacă lucrul acesta se adevereşte, anume că o astfel de urâciune s-a petrecut în Israel,
5 atunci pe bărbatul acela, sau pe femeia aceea, pe cei ce au făcut acest lucru rău, scoate-i în faţa porţilor tale3 şi ucide-i cu pietre şi ei vor muri.
1 Ebr.: „oştirea cerului”. Vezi explicaţia în nota de la Fc 2, 1; expresie folosită şi la Dt 4, 19. Aici, nuanţa: oricât ar fi acel lucru de strălucit şi atrăgător, să nu te închini lui.
2 Aici „Eu” se referă la Domnul, care vorbeşte prin gura lui Moise.
3 Adică în afara cetăţii, pentru ca aceasta să nu fie întinată de cadavrul celui ucis. (De altfel, în piaţa de lângă poartă se făceau şi judecăţile publice).
6 Cel osândit la moarte va fi ucis pe temeiul a doi sau trei martori; pe temeiul unui singur martor nu va fi ucis.
7 Mâna martorilor va fi cea dintâi asupră-i ca să-l ucidă, şi numai după aceea mâna-ntregului popor; şi [astfel] voi înşivă veţi azvârli răul din voi.
8 Iar dacă-ntr-o judecată va fi o pricină pe care să n-o poţi lesne dezlega ceva între sânge şi sânge, între judecată şi judecată, între rană şi rană, între-nfruntare şi-nfruntare lucruri de judecat în cetăţile tale, atunci scoală-te şi du-te la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca-ntr-însul să I se cheme numele
9 şi mergi la preoţii leviţi şi la judecătorul care va fi în zilele acelea, iar ei vor cerceta şi-ţi vor spune ce a hotărât judecata4.
10 Şi vei face după cuvântul pe care ei ţi-l vor spune în chiar locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege pentru ca-ntr-însul să I se cheme numele, şi te vei sili să plineşti toate câte-ţi vor rândui ei.
11 După legea şi după hotărârea rostită de ei vei face; nu te vei abate, nici la dreapta şi nici la stânga, de la cuvântul pe care ţi-l vor spune ei.
12 Iar omul ce se va semeţi pânacolo, încât să nu asculte de preotul care pururea slujeşte numelui Domnului, Dumnezeului tău, sau de judecătorul care va fi în zilele acelea, omul acela va muri, şi [astfel] vei azvârli răul din Israel.
13 Şi dacă-ntregul popor va auzi, se va teme şi nu se va mai păgâni.
4 Acest for nu sugerează criterii de judecată pentru cel indecis, ci pronunţă el-însuși o sentinţă.

14 Când vei intra în ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă de moştenire, când o vei lua în stăpânire şi vei locui într-însa şi vei zice: îmi voi pune peste mine rege, ca şi celelalte neamuri dimprejurul meu...,
15 atunci să-ţi pui rege peste tine pe acela pe care-l va alege Domnul, Dumnezeul tău: dintre fraţii tăi să-ţi pui rege peste tine; să nu pui peste tine rege de alt neam, că acela nu este fratele tău.
16 Numa să nu ţină mulţi cai, nici să-ntoarcă poporul în Egipt, pentru ca să-şi înmulţească el caii5, căci Domnul a zis: pe calea aceasta nu vă veţi mai întoarce!
17 Să nu ţină multe femei, ca nu cumva să-i devină inima schimbătoare, nici argint şi aur să-şi

înmulţească peste măsură.
18 Şi de-ndată ce va şedea pe tronul regatului său, el să-şi scrie pentru sine această A Doua Lege6 din cartea ce se află la preoţii-leviţi.
19 s-o aibă cu sine şi s-o citească în toate zilele vieţii sale, spre a învăţa să se teamă de Domnul, Dumnezeul său, să păzească toate poruncile acestea şi să plinească aceste hotărâri,
20 aşa încât inima lui să nu se înalţe pe deasupra fraţilor săi, să nu se abată el de la porunci, nici la dreapta şi nici la stânga, şi să fie-ntru ani îndelungaţi, el şi fiii săi întru fiii lui Israel.
5 Un rege cu o armată (în special cavalerie) prea puternică e expus îngâmfării şi, ca urmare, neascultării faţă de Dumnezeu.
6 Ebr.: „va scrie pentru sine, într-o carte, o copie de pe această Lege". Expresia „A Doua Lege" (Deuteronomion) e specifică Septuagintei şi a devenit titlul întregii cărţi.
18
Veniturile preoţilor. Despre vrăjile de orice fel. Vestire mesianică.
1 Preoţii, leviţii şi toată seminţia lui Levi nu vor avea parte şi nici moştenire cu Israel; moştenirea lor sunt jertfele Domnului: cu acelea se vor hrăni.
2 [Levi] nu va avea moştenire între fraţii săi; moştenirea lui este Domnul, aşa cum i s-a spus.
3 Iată care e dreptul preoţilor din partea poporului, din partea celor ce aduc jertfe, fie bou, fie oaie: preotului îi vei da şoldul, fălcile şi stomacul1.
4 De asemenea, pârga grâului tău şi pe a vinului tău şi pe a untdelemnului tău, precum şi pârga de la tunderea oilor tale i le vei da lui,
5 că pe el l-a ales Domnul, Dumnezeul tău, din toate seminţiile tale, să stea înaintea Domnului, Dumnezeului tău, ca să slujească şi să binecuvinteze2 întru numele Domnului, el şi fiii săi întru fiii lui Israel de-a pururi3.
6 Dacă un levit va veni din vreuna din cetăţile voastre, de oriunde s-ar afla fiii lui Israel, de acolo unde locuieşte el, şi-i pofteşte sufletul să vină în locul pe care-l va alege Domnul,
7 el va sluji numelui Domnului, Dumnezeului tău, întocmai ca şi toţi fraţii săi, leviţii, care stau acolo înaintea Domnului;
1 „Stomacul" (enystron): al patrulea stomac al rumegătoarelor, în care se termină digestia, considerat în bucătărie ca o delicatesă; nuanţă specificată numai în acest loc.
2 „şi să binecuvinteze" lipseşte din Textul Masoretic.
3 „de-a pururi", literal: „în toate zilele", nu se află în toate variantele Septuagintei.

8 el va avea ca hrană parte egală, pe lângă ceea ce vinde din moştenirea părintească.
9 Iar după ce vei intra tu în ţara pe care ţi-o dă ţie Domnul, Dumnezeul tău, să nu te înveţi a face aceleaşi urâciuni pe care le fac acele neamuri.
10 Întru tine să nu se afle nimeni care să-şi treacă fiul sau fiica prin foc4, nici unul care vesteşte prevestind5, nici un prezicător6 sau ghicitor7 sau vrăjitor8
11 sau vreunul care descântă farmece sau care cheamă spirite9 sau care citeşte minunăţiile10 sau care vorbeşte cu morţii11.
12 Căci urâciune este înaintea Domnului tot cel ce face acestea, şi din pricina unor astfel de urâciuni îi va nimici Domnul, Dumnezeul tău, de la faţa ta.
13 Tu însă fii desăvârşit în faţa Domnului, Dumnezeului tău.
14 Că neamurile acestea, pe care tu le vei moşteni, ascultă de vrăjitori şi de prevestitori; dar ţie Domnul, Dumnezeul tău, nu ţi le îngăduie.
15 Prooroc ca mine îţi va ridica Domnul,
4 Vezi nota de la 12, 31.
5 Expresia se referă la practica oraculară a celor ce „prevestesc" în stare de transă (mediumnitate). Următoarele categorii nu au caracteristici foarte distincte, dar toate fac parte din categoria mai largă a practicilor magice.
6 Se pare că e vorba (cel puţin după termenul ebraic) de categoria astrologilor.
7 Grecescul oioonizomenos (de la oioonizomai) se referă la cel ce ghiceşte interpretând zborul sau strigătul păsărilor; la Romani se numea augur (care însă îl desemna şi pe cel ce prezicea prin tâlcuirea viselor).
8 Practicant al magiei negre, de orice fel.

9 Categoria spiritiştilor de orice fel; vezi nota de la Lv 19, 31.
10 Cel ce interpretează evenimentele sau întâmplările extraordinare.
11 Practica necromanţiei.
Dumnezeul tău, dintre fraţii tăi12; de El să ascultaţi.
16 este-ntocmai ceea ce tu ai cerut în Horeb de la Domnul, Dumnezeul tău, în ziua adunării, zicând: Mai mult să nu mai auzim glasul Domnului, Dumnezeului nostru, iar focul acesta mare să nu-l mai vedem, ca să nu murim.
17 Şi a zis Domnul către mine: Bine-au zis ce-au zis.
18 Prooroc asemenea ţie le voi ridica dintre fraţii lor şi voi pune cuvintele Mele în gura Lui şi El le va grăi după cum Îi voi porunci Eu13.
19 Iar omul care nu va asculta de cuvântul lui, de oricâte va grăi Proorocul acela întru numele Meu, Eu sunt Cel ce-i va cere socoteală.
20 Iar proorocul care va îndrăzni să grăiască în numele Meu cuvânt pe care nu Eu i-am poruncit să-l grăiască, şi care va grăi în numele altor dumnezei, acel prooroc va muri -.
21 Iar dacă vei zice-ntru inima ta:
12 Textul Masoretic adaugă: „din mijlocul vostru". Text profetic fundamental prin care se anunţă venirea lui Mesia. Pe el se vor întemeia Sfinţii Apostoli, mai întâi prin predica lui Petru (FA 3, 12-26) în a argumenta că Iisus Hristos ca Mântuitor a fost vestit chiar de Moise. Reţinem şi faptul că Petru, prin Evanghelistul Luca, citează după Septuaginta.
13 Ebr.: „El le va grăi tot ceea ce-I voi porunci Eu". Textul Septuagintei se referă nu la cantităţile, ci la domeniul şi modalitatea în care Iisus preia şi predă cuvintele Tatălui: „Cuvântul pe care îl auziţi nu este al Meu, ci al Tatălui Care m-a trimis" (In 14, 24); „Încă multe am a vă spune, dar nu le puteţi purta acum" (In 16, 12); „dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Tatăl Îl va trimite întru numele Meu, Acela vă va învăţa toate" (In 14, 26). Aşadar, textul Septuagintei nu face din predica lui Iisus o operă închisă, ci deschide perspectiva pneumatologică pe care se întemeiază predica Apostolilor şi întreaga Sfântă Tradiţie a Bisericii.

Cum vom cunoaşte cuvântul pe care nu Domnul l-a grăit?:
22 Când proorocul a grăit în numele Domnului, dar ceea ce a spus el nu se va plini şi nu se va-ntâmpla, atunci nu Domnul a grăit cuvântul acela; din duh păgân14 a vorbit acel prooroc; să nu vă ţineţi de el.
19
Cetăţile de scăpare. Pedepsirea martorilor mincinoşi.
1 Când Domnul, Dumnezeul tău, va nimici neamurile al căror pământ ţi-l dă ţie Domnul, Dumnezeul tău, când le vei moşteni şi vei locui în cetăţile şi-n casele lor,
2 atunci în mijlocul ţării pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă ţie, îţi vei alege trei cetăţi.
3 Calea [cea mai bună] tu s-o socoteşti 1; împarte în trei părţi pământul ţării pe care ţi-o împarte ţie Domnul, Dumnezeul tău; acolo va fi scăpare pentru tot
14 „duh păgân" încearcă să-l traducă pe asevia = impietate, sacrilegiu; lipsă de evlavie; impostură; cutezanţa (obrăznicia) de a te da drept ceea ce nu eşti, de a vorbi în numele altuia fără să ai mandat.
1 Traducerile după Textul Masoretic oscilează între: „Să-ţi pregăteşti o cale"; „Vei pregăti drumurile"; „Vei ţine-n stare bună calea lor de acces"; „Vei stabili un plan al drumurilor"; „Vei ţine drumurile-n stare bună"; „Să-ţi faci drum", toate convergând către ideea unui sistem rutier prin care fugarii să aibă acces la cetăţile de azil. Septuaginta foloseşte verbul stohazomai (de altfel, numai aici în tot V. T.) = a socoti, a chibzui, a judeca asupra a ceea ce poate fi mai bun, ceea ce înseamnă că termenul „calea" are sens metaforic: modalitate, fel de a lucra. Cu alte cuvinte, dacă Moise primeşte de la Domnul porunci precise şi deseori foarte amănunţite, el se bucură şi de propriul său liber arbitru.
ucigaşul.
4 Iată acum rânduiala privitoare la ucigaşul care va fugi acolo şi va trăi: tot cel ce fără voie îl va lovi pe aproapele său, fără să fi avut mai înainte vreo ură asupră-i;
5 cel ce va intra cu aproapele său în pădure să taie lemne şi, dacă cel ce taie lemne ridică mâna cu securea, iar securea sare din coadă şi-l loveşte pe aproapele lui şi acela moare, cestălalt va putea să fugă în una din aceste cetăţi şi va scăpa cu viaţă;

6 aceasta, ca nu cumva ruda celui ucis să alerge cu inima-nfierbântată pe urmele ucigaşului şi, dacă drumul va fi mai lung, să-l ajungă şi să-l omoare, măcar că acesta nu e vinovat de moarte, pentru că nu avusese mai-nainte vreo ură asupră-i.
7 Iată, prin urmare, de ce-ţi dau eu ţie această poruncă: alege-ţi trei cetăţi.
8 Iar când Domnul, Dumnezeul tău, îţi va lărgi hotarele, aşa cum li s-a jurat părinţilor tăi, şi când El, Domnul, îţi va da toată ţara pe care a zis că le-o va da părinţilor tăi,
9 dacă te vei sili să plineşti toate poruncile acestea pe care ţi le poruncesc eu astăzi, iubindu-L pe Domnul, Dumnezeul tău, şi umblând în toate căile Lui în toate zilele, atunci la aceste trei cetăţi îţi vei mai adăuga încă trei,
10 şi astfel nu se va vărsa sânge nevinovat în ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă s-o moşteneşti, şi-n mijlocul tău nu va fi [nimeni] vinovat de sânge.
11 Iar dacă-n mijlocul tău va fi vreun om care-şi urăşte aproapele şi-l pândeşte, şi dacă va sări asupră-i şi-l va lovi şi acela moare, şi dacă apoi va fugi în vreuna
324
din cetăţile acestea,
12 atunci bătrânii cetăţii lui vor trimite şi-l vor lua de acolo şi-l vor da pe mâna rudelor mortului, iar acestea îl vor ucide.
13 Ochiului tău să nu-i fie milă de el; sângele nevinovat îl vei spăla astfel din Israel şi bine-ţi va fi.
14 Să nu muţi pietrele de hotar ale aproapelui tău, cele pe care le-au pus părinţii tăi în moşia pe care tu ai moştenit-o în ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă s-o moşteneşti.
15 Un singur martor nu e de-ajuns să depună mărturie împotriva unui om pentru o oarecare nedreptate sau oarecare greşală sau oarecare păcat pe care-l va fi făcut, ci prin spusa a doi martori sau prin spusa a trei martori se va statornici tot ce se spune2.
16 De se va ridica martor nedrept asupra cuiva, învinuindu-l de nelegiuire,
17 cei doi împricinaţi vor sta înaintea Domnului şi înaintea preoţilor şi înaintea judecătorilor ce vor fi în zilele acelea,
18 iar judecătorii vor cerceta cu de-amănuntul şi, dacă vor găsi că acela a depus mărturie strâmbă şi că-ntru nedreptate a stat împotriva fratelui său,
19 să-i faceţi precum gândise el să-i facă rău fratelui său; şi veţi alunga răul dintre voi.
20 Iar ceilalţi, auzind, se vor teme şi nu se vor mai apuca să facă un astfel de rău în mijlocul vostru.
2 Depoziţiile a doi sau trei martori nu constituie o sentinţă, ci doar elementele prin care se defineşte capul de acuzare; cu alte cuvinte, martorii nu li se substituie judecătorilor. Principiul va fi recomandat de Însuşi Domnul Iisus pentru aplanarea litigiilor (Mt 18, 16).
21 Ochiului tău să nu-i fie milă de el: suflet pentru suflet, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, mână pentru mână, picior pentru picior; precum cineva îl va da de râpă pe fratele său, aşa să-l daţi voi pe el.3
20
Regulile războiului şi ale luptătorilor.
1 Când vei ieşi la război asupra duşmanilor tăi şi vei vedea cai, care de luptă şi gloată mai multă decât ai tu, să nu te temi de ei, căci cu tine este Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-a scos din ţara Egiptului.
2 Iar când vei fi aproape de luptă, să vină preotul şi să-i vorbească poporului, spunându-i:
3 Ascultă, Israele, voi mergeţi astăzi la război asupra duşmanilor voştri; inima să nu vă slăbească, nu vă temeţi, nu vă speriaţi, nu şovăiţi în faţa lor.
4 Că Domnul, Dumnezeul vostru, Cel ce-mpreună cu voi merge înaintea voastră, împreună cu voi îi va bate pe duşmanii voştri1 [şi] vă va mântui.
3 Ultima frază lipseşte din Textul Masoretic, ca şi din unele ediţii ale Septuagintei (inclusiv Rahlfs). Ea pecetluieşte celebra lege a talionului, pe care Iisus, pornind chiar de la această frază, o va răsturna prin inversarea subiecţilor: „Pe toate câte voiţi să vi le facă vouă oamenii, întocmai faceţi-le şi voi lor” (vezi Mt 7, 12 şi nota).
1 Ebr.: (Domnul) „merge cu voi ca să Se lupte pentru voi” (vezi şi 1, 30). În textul Septuagintei, Domnul nu i Se substituie omului (precum în cazul ieşirii lui Israel din Egipt, când Domnul, prin minuni, „Se luptă” în locul său iş 14, 14 -, omul fiind neajutorat), ci i se alătură în semn de solidaritate, ceea ce, în fapt, prefigurează synergia = conlucrarea dintre Dumnezeu şi om,

indispensabilă în procesul mântuirii, aşa cum va fi dezvoltată în teologia Sfinţilor Părinţi ai Răsăritului.
325
5 Cărturarii 2 vor grăi şi ei către popor, zicând: Cine e omul care şi-a zidit casă nouă şi n-a sfinţit-o3?: să se ducă şi să se-ntoarcă la casa lui, ca nu cumva să moară-n bătălie şi să i-o sfinţească altul.
6 Cine e omul care şi-a sădit vie şi încă nu s-a bucurat de ea?: să se ducă şi să se-ntoarcă la casa lui, ca nu cumva să moară-n bătălie şi un altul să se bucure de ea.
7 Cine e omul care s-a logodit cu o femeie şi n-a luat-o?: să se ducă şi să se-ntoarcă la casa lui, ca nu cumva să moară-n bătălie şi s-o ia altul.
8 De asemenea, cărturarii vor mai grăi către popor, zicând: Cine e omul care se-nspăimântă şi-i puţintel la inimă?: să se ducă şi să se-ntoarcă la casa lui, ca nu cumva să-mpuţineze şi inima fratelui său aşa cum e a lui.
9 Şi va fi că după ce cărturarii vor înceta să-i vorbească poporului, atunci pe mai-marii oştirii îi vor pune-nainte să călăuzească poporul.
10 Când te vei apropia de o cetate ca să te baţi cu ea, mai întâi s-o îmbii la pace.
11 Dacă-ţi vor răspunde cu pace şi-ţi vor deschide, atunci tot poporul ce se află într-însa îţi va plăti bir şi-ţi va fi supus4.
2 Literal: „scribii”; grămăticii. Idem în Textul Masoretic. Versiunile engleze preferă să traducă: „ofiţerii”. Contextul însă indică mai degrabă categoria acelor „condeieri” sau grefieri (vezi 1, 15 şi nota) care erau familiari cu legile.
3 Termenul se referă şi la mişcările din următoarele două versete şi indică acţiunea de a inaugura ceva nou ca act sacramental. E singurul text asupra inaugurării sacramentale a unei case particulare; acelaşi verb (kainizo) e folosit la 3 Rg 8, 63 pentru sfinţirea casei Domnului.
4 Ebr.: (poporul) „va fi silit la muncă forţată
12 Dar dacă nu te va asculta şi va face război asupră-ţi, atunci s-o împresori;
13 şi când Domnul, Dumnezeul tău, o va da în mâinile tale, tot ce este-ntrînsa parte bărbătească s-o ucizi cu tăişul săbiei,
14 în afară de femei5 şi de bunuri şi de vitele toate şi de tot ce este-n cetate; toate averile să ţi le iei ca pradă, şi tu vei mânca de la duşmanii tăi toată prada pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă ţie.
15 Aşa vei face cu toate cetăţile care sunt foarte departe de tine şi care nu sunt dintre cetăţile acestor neamuri.
16 Dar în cetăţile acestor neamuri pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi le dă să le moşteneşti pământul, să nu laşi în viaţă nimic din tot ce suflă,
17 ci de istov să-i dai pieirii6, pe Hetei şi pe Amorei, pe Canaaneeni şi pe Ferezei, pe Hevei, pe Iebusei şi pe Gherghesei, aşa cum ţi-a poruncit ţie Domnul, Dumnezeul tău,
18 ca nu cumva ei să vă înveţe să faceţi toate urâciunile pe care le-au făcut pentru dumnezeii lor, şi să păcătuiţi astfel în faţa Domnului, Dumnezeului vostru.
19 Dacă, luptându-te să cucereşti o cetate, o vei ţine împresurată mai multe zile, să nu-i strici pomii, nici să te pui pe ei cu securea; din pom să mănânci, dar de tăiat să nu-l tai; oare pomul ce stă-n pământ este el om să poată fugi de dinainte-ţi la adăpost în ţarc?
şi-ţi va sluji”.
5 T. M. adaugă: „şi de copii”. Totuşi, „toată partea bărbătească” din versetul precedent îi presupune şi pe pruncii de sex masculin (viitori soldaţi).
6 Literal: „să-i dai anatemei”. Pentru această expresie vezi nota de la 7, 2.
326
20 Numai copacul pe care-l ştii că nu face roadă bună de mâncat, pe acela poţi să-l strici şi să-l tai, ca să-ţi durezi întărituri de-mpresurare asupra cetăţii care se războieşte cu tine, până ce ţi se va preda.
21
Ispăşirea unui omor al cărui făptaş e necunoscut. Căsătoria cu femei aflate în robie. Dreptul întâiului-născut. Fiii nesupuşi.
1 Dacă pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-l dă ţie să-l moşteneşti se va găsi om ucis zăcând în câmp şi nu se ştie cine l-a ucis,
2 bătrânii tăi şi judecătorii tăi vor ieşi şi vor măsura [depărtarea] până la cetăţile dimprejurul celui

ucis;
3 iar bătrânii cetăţii celei mai apropiate de cel ucis vor lua o junincă ce n-a fost pusă la muncă şi n-a tras la jug;
4 şi bătrânii acelei cetăţi vor aduce juninca într-o râpă sălbatică1, într-un loc care n-a fost lucrat, nici măcar semănat, şi acolo-n râpă vor tăia gâtul junincii.
5 Apoi să vină preoţii, leviţii, că pe ei i-a ales Domnul, Dumnezeul tău, să-i stea înainte şi să binecuvinteze-ntru numele Lui, şi prin cuvântul lor se va judeca toată-mpotrivirea şi toată vătămarea -,
6 şi toţi bătrânii cetăţii celei mai apropiate de cel ucis îşi vor spăla mâinile pe capul junincii celei tăiate-n râpă.
7 Şi răspunzând, vor zice: Mâinile noastre n-au vărsat sângele acesta, şi ochii noştri n-au văzut;
1 Ebr.: „la o apă curgătoare".
8 fii milostiv poporului Tău, Israel, pe care Tu, Doamne, l-ai răscumpărat din ţara Egiptului; ca să nu fie sânge nevinovat întru poporul Tău, Israel!... Şi li se va ierta lor păcatul sângelui.
9 Tu, aşadar, vei ridica sângele nevinovat din mijlocul vostru dacă voi veţi face ce este bun şi plăcut înaintea ochilor Domnului, Dumnezeului tău.
10 Când vei ieşi la război în faţa duşmanilor tăi şi când Domnul, Dumnezeul tău, ţi-i va da în mâinile tale şi vei lua robi dintre ei ca pradă,
11 dacă printre robi vei vedea femeie frumoasă la chip şi-ţi va cădea dragă şi vei vrea să ţi-o iei de soţie,
12 o vei aduce în casa ta, îi vei rade capul, îi vei tăia unghiile,
13 şi vei lua de pe ea haina de robie2. Ea va locui în casa ta şi timp de o lună îşi va plânge pe tatăl ei şi pe mama sa; după aceea vei intra la ea şi vei locui cu ea şi-ţi va fi ţie femeie.
14 Iar dacă după aceea n-o mai vrei, s-o laşi liberă; dar să n-o vinzi pe bani: să nu faci din ea o sclavă, de vreme ce ai umilit-o.
15 De va avea cineva două femei, una iubită şi alta neiubită3, şi atât cea iubită cât şi cea neiubită îi vor naşte fii, iar întâiul-născut va fi al celei neiubite,
16 acela, în ziua când îşi va împărţi averea către fiii săi, nu va putea să-l socotească pe fiul femeii iubite drept întâi-născut în dauna fiului celei neiubite,
2 Simbolismul acestor acte, desigur, rituale (raderea capului, tăierea unghiilor şi lepădarea hainei de sclavă) nu ne este cunoscut. (Potrivit Textului Ebraic, acestea sunt făcute de către femeia însăşi).
3 Textual: „urâtă" (contrariul sentimentului de iubire); ebraism cu semnificaţia: mai puţin iubită.

care este întâiul-născut,
17 ci-l va recunoaşte drept întâi-născut pe fiul celei neiubite; acestuia îi va da parte îndoită din toate câte va avea, de vreme ce acesta este pârga fiilor lui, şi lui i se cuvin cele ce se cuvin întâiului-născut.
18 De va avea cineva fiu neascultător şi îndărătnic, care nu ascultă de vorba tatălui său şi de vorba mamei sale, şi dacă aceştia îl ceartă, dar el nu-i ascultă,
19 atunci tatăl său şi mama sa îl vor prinde şi-l vor duce la bătrânii cetăţii lor, la poarta acelui loc,
20 şi vor zice către bărbaţii cetăţii lor: acest fiu al nostru este neascultător şi îndărătnic, nu ascultă de vorba noastră; e lacom şi beţiv...
21 Atunci bărbaţii cetăţii lui îl vor ucide cu pietre, iar el va muri. Şi vei stârpi pe cel rău din mijlocul vostru, iar ceilalţi vor auzi şi se vor teme.
22 De va fi-ntru cineva păcat vrednic de moarte şi-l veţi osândi să moară spânzurat de copac,
23 trupul său să nu rămână peste noapte pe copac, ci în chiar ziua aceea să-l îngropaţi, de vreme ce blestemat este de Dumnezeu tot cel spânzurat pe lemn4; în felul acesta nu veţi pângări pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-l dă să-l moşteneşti.
22
Alte porunci.
4 Ebr.: „cel spânzurat este un blestem al lui Dumnezeu". Sfântul Pavel va cita textul din memorie, dar după Septuaginta (Ga 3, 13).
1 Când vezi boul fratelui tău sau oaia lui rătăcind pe drum, să nu le treci cu vederea, ci întoarce-le din drum şi du-i-le fratelui tău.

2 Dar dacă fratele tău nu este aproape de tine, sau nu-l cunoşti, du-le la tine-n adăpost şi să stea la tine până ce fratele tău le va căuta; atunci i le vei da.
3 Aşa să faci şi cu asinul său, aşa să faci cu haina lui, aşa să faci cu tot ce a pierdut fratele tău; din toate câte a pierdut el şi vei găsi tu, nimic să nu treci cu vederea.
4 Când vei vedea asinul fratelui tău sau boul său căzuţi în drum, să nu-i treci cu vederea, ci să-i ridici împreună cu el.
5 Femeia să nu se îmbrace în haine bărbăteşti, nici bărbatul să nu se îmbrace cu haine femeieşti; că tot cel ce face aceasta e urâciune-n ochii Domnului, Dumnezeului tău.
6 Dacă-n faţa ta se va ivi un cuib de pasăre, fie-n potecă, fie într-un copac, fie pe pământ, cu pui sau cu ouă şi cu mama lor şezând pe pui sau pe ouă, să n-o prinzi pe mamă împreună cu puii;
7 mamei dă-i drumul; doar puii să-i iei pentru tine, ca să-ţi fie ţie bine şi să trăieşti zile multe.
8 De vei zidi casă nouă, fă-i la streaşină o apărătoare de jur-împrejur, ca să nu faci în casa ta omor dacă va cădea cineva de pe ea.
9 Via ta să nu ţi-o semeni cu [seminţe] de două feluri, ca nu cumva, la strânsură, sământa pe care ai semănat-o să se afierosească împreună cu roadele viei tale1.
1 În sensul: nu cumva întreaga recoltă să-I fie închinată Domnului (să capete un caracter sacru) şi să nu poată fi folosită pentru consumul obişnuit, profan.

10 Să nu ari cu bou şi cu asin la un loc.
11 Să nu te îmbraci cu haină ţesută amestecat din lână şi din in.
12 Fă-ţi ciucuri la cele patru laturi ale hainelor tale cu care te îmbraci2.
13 De-şi va lua cineva femeie şi va trăi cu ea, dar apoi o va urî
14 şi va aduce asupră-i vorbe de învinuire şi-i va scoate nume rău şi va zice: am luat-o pe femeia aceasta şi, intrând eu la ea, n-am găsit-o fecioară...,
15 atunci tatăl fetei şi mama ei o vor lua şi vor arăta semnele fecioriei fetei în faţa bătrânilor, în poartă.
16 Iar tatăl fetei le va zice bătrânilor: pe această fiică a mea am dat-o de femeie acestui om, iar el a urât-o;
17 acum el aruncă asupra ei vorbe de-nvinuire, zicând: Pe fata ta n-am găsit-o fecioară...; dar iată, acestea sunt semnele fecioriei fiicei mele! Şi vor întinde veşmântul ei3 înaintea bătrânilor cetăţii.
18 Atunci bătrânii acelei cetăţi îl vor lua pe omul acela şi-l vor pedepsi;
19 îl vor îndatora să plătească o sută de sicli de argint pe care-i vor da tatălui fetei, pentru că a scos nume rău unei fecioare israelite; ea îi va deveni lui soţie, iar el nu va putea s-o izgonească toată viaţa.
20 Dar dacă cele spuse vor fi adevărate şi dacă asupra fetei nu s-au găsit semnele fecioriei,
21 atunci fata să fie scoasă la uşa casei tatălui ei; oamenii acelei cetăţi o vor
2 Ebr.: „cu care te acoperi”, dar poate fi vorba de acoperirea trupului, nu deînvelitoare. Detalii şi explicaţii asupra acestei porunci sunt date în Nm 15, 37-41.
3 Cămaşa nupţială.
ucide cu pietre, iar ea va muri, pentru că a făcut întinare întru fiii lui Israel, desfrânându-se în casa tatălui ei. Şi aşa vei stârpi răul din mijlocul tău.
22 De se va găsi cineva dormind cu femeie măritată, pe amândoi să-i ucideţi: şi pe bărbatul care a dormit cu femeia, şi pe femeie. Şi aşa vei stârpi răul din Israel.
23 De va fi vreo fată fecioară logodită cu bărbat, şi cineva o va întâlni în cetate şi se va culca cu ea,
24 pe amândoi îi veţi scoate la poarta cetăţii lor şi vor fi ucişi cu pietre: pe fată o vor ucide pentru că n-a strigat în cetate, iar pe bărbat pentru că a umilit-o pe femeia aproapelui său. Şi aşa vei stârpi răul din mijlocul tău.
25 Dacă pe fata cea logodită o va afla bărbatul acela în câmp şi, silind-o, se va culca cu ea, să-l ucideţi numai pe cel ce s-a culcat cu ea;
26 iar fetei să nu-i faci nimic; asupra ei nu este vină de moarte, căci aceasta este ca şi cum cineva s-ar ridica asupra aproapelui său şi l-ar omorî;
27 pentru că el a aflat-o în câmp: fata cea logodită va fi strigat, dar n-a fost cine s-o ajute.
28 De va întâlni cineva o fată fecioară, dar care nu-i logodită, şi, silind-o se va culca cu ea şi vor fi descoperiţi,

29 atunci cel ce s-a culcat cu ea îi va da tatălui fetei cincizeci de sicli de argint, iar ea îi va deveni lui soţie, pentru că el a umilit-o, şi nu va putea s-o izgonească toată viaţa.
30 Un bărbat să n-o ia pe femeia tatălui

său4, şi nici să ridice acoperământul5 tatălui său6.
23
Cei din adunarea Domnului.
1 Famenul şi scopitul nu vor intra în adunarea Domnului.
2 Cel născut din desfrânată nu va intra în adunarea Domnului.
3 Amonit şi moabit nu va intra în adunarea Domnului; chiar după al zecelea neam şi până-n veci, el nu va intra în adunarea Domnului,
4 pentru că ei nu v-au întâmpinat cu pâine şi cu apă când eraţi pe drum venind din Egipt, şi pentru că l-au plătit împotriva ta pe Balaam, fiul lui Beor, din Petorul Mesopotamiei, ca să te blesteme.
5 Dar Domnul, Dumnezeul tău, n-a voit să-l asculte pe Balaam; ci Domnul, Dumnezeul tău, a preschimbat blestemele în binecuvântare, pentru că Domnul, Dumnezeul tău, te-a iubit.
6 Cât vei trăi, în veci să nu le grăieşti cuvinte de pace sau de folos.
4 „Femeia tatălui său”: alta decât mama (în căsniciile poligame). Vezi asemenea cazuri la Fc 35,21; 49,4.
5 „A ridica acoperământul”: expresie eufemistică; ea se referă la gestul unui bărbat de a-şi ridica poala hainei asupra unei femei, ca semn că doreşte s-o aibă (ca soţie sau ţiitoare). Simbol de posesie, dar şi de protecţie. Expresia e mai limpede, prin context, în Rut 3, 9.
6 Versiunea Ebraică aşază acest ultim verset la începutul capitolului următor, el devenind astfel 23, 1. Totuşi, prin conţinut, el aparţine capitolului 22; aşa îl are Septuaginta (cu excepţia ediţiei Rahlfs) şi tot astfel îl numerotează versiunile engleze KJV şi RSV.
7 Pe edomit să nu-l urăşti, fiindcă el e fratele tău1; să nu-l urăşti pe egiptean, că străin ai fost în ţara lui2.
8 Fiii ce li se vor naşte în cel de al treilea neam vor intra în adunarea Domnului.
9 Când vei ieşi cu oaste asupra duşmanilor tăi, fereşte-te de tot lucrul rău.
10 Dacă va fi la tine om care să nu fie curat de pe urma ispitirii lui în visul de noapte, acela să iasă afară din tabără, nu va intra în tabără,
11 ci spre seară să-şi spele trupul cu apă, iar după asfinţitul soarelui va intra în tabără.
12 Pentru nevoia de a ieşi afară să ai un loc în afara taberei.
13 Să ai la brâu un ţăruş cu care să sapi atunci când ieşi afară şi cu care să-ţi acoperi necurăţeniile;
14 că Domnul, Dumnezeul tău, umblă prin tabăra ta ca să te elibereze şi să ţi-i dea pe duşmani la picioare; pentru aceea să fie tabăra ta sfântă, ca nu cumva, văzând El la tine ceva neruşinat, să-Şi întoarcă faţa de la tine.
15 Pe robul care a fugit de la stăpânul său la tine să nu-l dai [pe mâna] stăpânului său;
16 el va locui cu tine; între voi va locui, oriunde-i va plăcea lui; să nu-l necăjeşti.
17 Dintre fiicele lui Israel să nu fie
1 Edomiţii erau descendenţii lui Edom-Esau, fratele lui Iacob.
2 Motivarea indică o atitudine mult mai binevoitoare a legiuitorului faţă de Egiptenii care, totuşi, în ultimă instanţă, au fost un instrument al lui Dumnezeu în planul Său general. Textul nu mai foloseşte cuvântul „slugă” (oiketes), ca în 5, 15, ci „străin” (paroikos), cu înţelesul: rezident; străin care locuieşte temporar într-o ţară, cetate sau familie; imigrant (vezi Lc 24, 18 şi nota).

desfrânată3, nici desfrânat dintre fiii lui Israel.
18 Vrăjitoare să nu fie dintre fiicele lui Israel, nici descântător de vrajă4 dintre fiii lui Israel.
19 Plata desfrânatei şi preţul câinelui5 să nu le aduci în casa Domnului, Dumnezeului tău, pentru vreo oarecare făgăduinţă, căci acestea amândouă sunt urâciune înaintea Domnului, Dumnezeului tău.
20 De la fratele tău să nu iei camătă; nici camătă de la bani, nici camătă de la bucate, nici camătă de la orice lucru cu care-l împrumuţi.
21 De la cel străin, da, să iei camătă; dar de la fratele tău să nu iei camătă, pentru ca Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze în tot ceea ce vei face tu în ţara-n care intri s-o moşteneşti.

22 Dacă te-ai legat faţă de Domnul,
3 Textul Masoretic lasă posibilitatea unei speculaţii lingvistice în virtutea căreia numeroase versiuni occidentale moderne traduc „prostituată sacră”, cu referire la prostituţia de acest fel practicată de popoarele Canaanului; speculaţia se extinde şi asupra bărbatului. Din aceasta s-ar înţelege că interdicţia se limitează numai la această categorie de desfrânate şi desfrânaţi. Septuaginta nu face această separare, aşa cum n-o face nici Vulgata, textele lor fiind în concordanţă cu 1 Co 6, 9.
4 Acest verset, în întregime, lipseşte din Textul Masoretic (ca şi din Vulgata), fiindu-i propriu Septuagintei. Ediţia Rahlfs îl include, ca parte a doua, în versetul 17, dar aici s-a păstrat numerotarea din vechile ediţii româneşti. Cât despre sintagma „descântător de vrajă”, ea încearcă să-l traducă pe teliskomenos (derivat din verbul telisko, folosit până acum numai la Nm 25, 3, 5 cu sensul de a se închina la idoli); novice al unui cult esoteric, din categoria misterelor frigiene, novice care ajunge la capătul iniţierii prin anumite incantaţii vrăjitoreşti.
5 „Câine”: metaforă pentru prostituatul masculin, pervertitul sexual de orice fel; vezi şi nota de la Ap 22, 15.
Dumnezeul tău, cu o făgăduinţă, să nu întârzii în a o plini, căci Domnul, Dumnezeul tău, nu va întârzia s-o ceară de la tine, şi păcat vei avea întru tine.
23 Dar dacă nu vei vrea să făgăduieşti, întru tine păcat nu va fi.
24 Pe cele ce ies de pe buzele tale să le păzeşti şi să le plineşti întocmai cum te-ai făgăduit Domnului, Dumnezeului tău, ele fiind un dar rostit cu gura ta.
25 Dacă vei intra în holda aproapelui tău, adună spice cu mâinile tale, dar secera să n-o pui în holda aproapelui tău.
26 Dacă vei intra în via aproapelui tău, poţi mânca struguri după poftă, până te saturi, dar în paner să nu pui.
24
Legiuiri casnice.
1 De-şi va lua cineva femeie şi va locui împreună cu dânsa1 şi de se va întâmpla ca ea să nu afle bunăvoinţă-n ochii lui pentru că el a aflat într-însa ceva ce nu-i place2, să-i scrie carte de despărţire, să i-o dea în mână şi s-o scoată din casa lui.
2 Iar dacă ea, ducându-se, se va mărita cu un alt bărbat
1 Subînţeles: ei vor locui ca soţ şi soţie.
2 Termen ambiguu în ebraică, tradus foarte diferit, de la „ceva necurat” (KJV) până la „ceva scandalos” (OSTY) şi tot atât de divers interpretat de şcolile rabinice, de la a nu-i plăcea bărbatului cum i s-a gătit mâncarea şi până la situaţia că o altă femeie îi place mai mult. Septuaginta foloseşte ashemon = „rău conformat”, „diform” (fizic); „de neadmis”, „indecent”, „ruşinos” (moral). Oricum, obiecţia soţului constituie motiv de divorţ. Iisus însă va stabili că singurul motiv de divorţ e adulterul (Mt 19, 3-9); legea lui Moise era doar un pogorământ faţă de slăbiciunea firii omeneşti.

3 şi dacă acest al doilea bărbat o va urî şi el, să-i scrie carte de despărţire şi să i-o dea în mână şi s-o scoată din casa lui; sau dacă acest al doilea bărbat care şi-o luase de soţie va muri,
4 atunci bărbatul ei dintâi, cel ce-i dăduse drumul, nu va putea să se răzgândească şi să şi-o ia din nou de soţie după ce ea s-a pângărit; că urâciune este aceasta înaintea Domnului, Dumnezeului tău, şi să nu pângăreşti pământul pe care Domnul, Dumnezeul vostru, vi-l dă ca moştenire.
5 Dacă cineva şi-a luat femeie de curând, să nu iasă la război, şi nici vreo sarcină să i se pună; ci timp de un an să fie [de toate] scutit în familia sa, ca să-şi bucure femeia pe care a luat-o.
6 Să nu iei drept zălog moara, nici măcar piatra ei de deasupra, că prin aceasta iei ca zălog însăşi viaţa.
7 De se va afla că cineva dintre fiii lui Israel l-a răpit pe vreunul din fraţii săi şi, supunându-l silniciei, l-a vândut, tâlharul acela să moară; şi să stârpeşti răul din mijlocul vostru.
8 Asupra unei răni de lepră ia bine seama la ce faci, să păzeşti întocmai şi să plineşti totul după legea pe care v-o spun vouă preoţii, leviţii; aveţi grijă: precum v-am poruncit eu, aşa să faceţi!
9 Adu-ţi aminte ce i-a făcut Domnul, Dumnezeul tău, Mariamei când voi eraţi pe drum la ieşirea din Egipt.
10 Dacă l-ai îndatorat pe aproapele tău cu orice fel de datorie, în casa lui să nu intri ca să iei de la el zălog;

11 afară să stai, iar omul pe care l-ai îndatorat îţi va aduce el zălog, acolo, afară.
12 Iar dacă omul va fi sărac, să nu te culci având zălogul lui asupră-ţi,
13 ci să-i întorci zălogul la asfinţitul soarelui, ca să doarmă el în haina sa şi să te binecuvinteze şi să-ţi fie ţie ca milostenie înaintea Domnului, Dumnezeului tău.
14 Să nu opreşti plata celui sărac şi nevoiaş dintre fraţii tăi, nici pe aceea a străinului care trăieşte în cetăţile tale,
15 ci plata să i-o dai în aceeaşi zi, înainte de asfinţitul soarelui, de vreme ce el este sărac şi în ea îi e nădejdea; ca nu cumva să strige el către Domnul împotriva ta şi să fie păcat întru tine.
16 Părinţii să nu fie daţi morţii pentru vina copiilor, şi nici copiii să nu fie daţi morţii pentru vina părinţilor: fiecare să moară pentru păcatul său.
17 Să nu suceşti dreptatea străinului, nici pe a orfanului şi nici pe a văduvei; haina văduvei să n-o iei zălog;
18 adu-ţi aminte că rob ai fost în ţara Egiptului şi că Domnul, Dumnezeul tău, te-a scos de acolo; iată de ce-ţi poruncesc eu să faci lucrul acesta.
19 Când vei secera holda în ţarina ta şi vei uita vreun snop în ţarină, să nu te întorci să-l iei; el va fi al săracului şi al străinului şi al orfanului şi al văduvei, pentru ca Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze întru toate lucrurile mâinilor tale.
20 Când vei culege măslinele, să nu te întorci să aduni pe cele ce ţi-au rămas în urmă; ele vor fi ale străinului şi ale orfanului şi ale văduvei.
21 Când îţi vei culege via, să nu culegi pe urmă şi ceea ce ţi-a scăpat; să-i fie străinului şi orfanului şi văduvei.
22 Adu-ţi aminte că rob ai fost în ţara Egiptului; iată de ce-ţi poruncesc eu să faci lucrul acesta.

25
Măsuri de pază.
1 De se va întâmpla o neînţelegere între oameni şi vor veni la judecată şi se vor judeca, celui drept i se va da dreptate, iar cel vinovat va fi osândit.
2 Dacă celui vinovat i se va cuveni bătaie, judecătorii vor porunci să-l întindă jos şi să fie bătut în faţa lor, după măsura vinovăţiei lui.
3 Patruzeci de lovituri i se pot da, dar mai multe, nu1; că, dacă i se vor da mai multe, atunci fratele tău va fi schilodit în chiar faţa ochilor tăi.
4 Să nu legi gura boului care treieră.
5 Dacă vor locui fraţi în acelaşi loc şi unul din ei va muri fără ca din el să rămână urmaş, atunci femeia celui mort să nu se mărite cu bărbat din afară; fratele bărbatului ei va intra la ea şi o va lua de femeie şi va locui împreună cu ea2.
6 Şi va fi că pruncul ce se va naşte va purta numele celui mort, şi astfel numele acestuia nu se va stinge din Israel.
7 Dar dacă omul nu va voi s-o ia pe femeia fratelui său, să iasă femeia la poarta cetăţii, în faţa bătrânilor, şi să zică: Cumnatul meu nu vrea să înalţe numele fratelui său în Israel; fratele bărbatului meu nu m-a vrut.
8 Atunci bătrânii cetăţii lui îl vor chema şi vor sta de vorbă cu el; şi dacă el se va ridica şi va zice: Nu vreau s-o iau!,
1 La această limită se va referi Apostolul Pavel, căruia i se aplicase pedeapsa maximă; vezi nota de la 2 Co 11, 24.
2 Despre „căsătoria de levirat” vezi nota de la Fc 38, 8. La ea se vor referi saducheii în tentativa lor de a-L „prinde” pe Iisus în cuvânt (vezi Mt 22,
23-27; Mc 12, 18-23; Lc 20, 27-33).
9 atunci cumnata lui va veni la el acolo, în faţa bătrânilor, îi va scoate sandala de la un picior, îl va scuipa în obraz şi va zice: Aşa i se face omului care nu zideşte casa fratelui său!...;
10 iar numele lui în Israel se va chema: «Casa celui c-un picior desculţ...»
11 Dacă doi bărbaţi se iau undeva la harţă om cu fratele său -, iar femeia unuia dintre ei va veni să-l scoată pe bărbatul ei din mâna celui ce-l bate şi, întinzându-şi mâna, îl va apuca pe acesta de părţile lui ruşinoase,
12 să-i tai mâna; ochiului tău să nu-i fie milă de ea.

13 În sacul tău să n-ai pentru cântar greutăţi şi greutăţi, mari şi mici.
14 În casa ta să nu fie măsură şi măsură, mare şi mică.
15 Pentru cântar să ai greutate adevărată şi dreaptă, iar măsura ta să fie adevărată şi dreaptă, ca să trăieşti zile multe pe pământul pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-l dă ca moştenire;
16 că urâciune este înaintea Domnului, Dumnezeului tău, tot cel ce face acestea cel ce face strâmbătate.
17 Adu-ţi aminte de câte ţi-a făcut ţie Amalec când erai pe drum la ieşirea din Egipt,
18 cum ţi-a stat la drum împotrivă şi ţi-a retezat partea de dinapoi a oastei3 pe cei slăbiţi din spatele tău în timp ce tu erai înfometat şi sleit; şi nu s-a temut de Dumnezeu.
19 Şi va fi că atunci când Domnul, Dumnezeul tău, te va odihni dinspre partea tuturor vrăjmaşilor tăi de

3 Ariergarda. Despre lupta cu Amaleciţii vezi Iş 17, 8-13.

primprejuru-ţi, în ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă s-o moşteneşti, numele lui Amalec să-l stingi de sub cer. Şi să nu uiţi!

26

Pârga roadelor.

1 După ce vei intra în ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă ca moştenire, când tu o vei stăpâni şi vei locui într-însa,
2 să iei din pârga roadelor pământului tău pe care ţi-l dă ţie Domnul, Dumnezeul tău, şi s-o pui într-un paner şi să mergi la locul pe care Domnul, Dumnezeul tău, îl va alege spre a I se chema numele.
3 Vei merge la preotul care va fi în zilele acelea şi-i vei spune: Astăzi mărturisesc înaintea Domnului, Dumnezeului meu, că am intrat în ţara pe care Domnul li s-a jurat părinţilor noştri că ne-o va da nouă.
4 Preotul va lua panerul din mâinile tale şi-l va pune înaintea jertfelnicului Domnului, Dumnezeului tău,
5 iar tu, cuvântând, vei zice în faţa Domnului, Dumnezeului tău: Tatăl meu a părăsit Siria1, s-a coborât în Egipt cu puţini oameni şi a pribegit

1 Ebr.: „Tatăl meu era un arameu pribeag”. Referire la Iacob, părintele celor douăsprezece seminţii, ai cărui strămoşi erau aramei din Mesopotamia (vezi Fc 25, 20; 28, 5). KJV traduce: „Tatăl meu era un sirian gata să piară”, preluând adverbul ebraic nu numai în sensul de „pribeag”, „rătăcitor”, „nomad”, ci şi în acela de „om pierdut”, deznădăjduit, răzleţit de ai săi. Oricum, e vorba de diferenţa dintre pribeagul şi oropsitul (în Egipt) de odinioară şi proprietarul funciar de acum.

acolo; şi acolo a devenit neam mare, puternic şi numeros.
6 Dar Egiptenii ne-au chinuit şi ne-au umilit şi au pus asupră-ne grele poveri.
7 Şi am strigat către Domnul, Dumnezeul părinţilor noştri; iar Domnul ne-a auzit strigarea şi ne-a văzut umilinţa şi osteneala şi necazul.
8 Şi ne-a scos Domnul din Egipt, El Însuşi cu puterea Lui cea mare, cu mână tare şi cu braţ înalt, cu vedenii mari, cu semne şi minuni;
9 şi ne-a adus în locul acesta şi ne-a dat pământul acesta, ţara-n care curge miere şi lapte.
10 Acum, iată, am adus pârga roadelor pământului pe care Tu, Doamne, mi l-ai dat, ale pământului din care curge miere şi lapte... Şi o vei lăsa acolo, înaintea Domnului, Dumnezeului tău, şi acolo te vei închina înaintea Domnului, Dumnezeului tău.
11 Şi să te veseleşti de toate bunătăţile pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi le-a dat, ţie şi casei tale: tu şi levitul şi străinul care este cu tine.
12 Când vei fi isprăvit de dat toate zeciuielile din roadele pământului tău, în cel de al treilea an2, a doua zeciuială o vei da levitului şi străinului şi orfanului şi văduvei, şi vor mânca ei în cetăţile tale şi se vor sătura.
13 Şi să grăieşti în faţa Domnului, Dumnezeului tău: Pe cele afierosite3 le-am luat din casa mea şi le-am dat levitului şi străinului şi orfanului şi văduvei, după toate poruncile Tale pe

2 T. M. adaugă precizarea: „care este anul zeciuielii”; referire la 14, 28-29.
3 Literal: „Pe cele sfinte”. Odată închinate Domnului, darurile capătă dimensiunea sacralităţii, devin sfinte şi-I aparţin lui Dumnezeu.

care Tu mi le-ai poruncit; porunca Ta n-am călcat-o şi nici n-am dat-o uitării.
14 Din ele-n întristare n-am mâncat, din ele-ntru necurăţie n-am cheltuit, din ele celui mort eu nu i-am dat; de glasul Domnului, Dumnezeului meu, am ascultat, după cum Tu mi-ai poruncit am făcut.
15 Caută deci din casa Ta cea sfântă, din cer, şi binecuvintează-l pe Israel, poporul Tău, şi pământul pe care l-ai dat lor, după cum te-ai jurat părinţilor noştri că ne vei da o ţară în care curge lapte şi miere.
16 În ziua aceasta ţi-a poruncit Domnul, Dumnezeul tău, să plineşti toate hotărârile acestea şi rânduielile; să le păziţi şi să le pliniţi din toată inima voastră şi din tot sufletul vostru.
17 Tu astăzi L-ai ales pe Dumnezeu să fie Dumnezeul tău4; să umbli în căile Lui, să-I păzeşti hotărârile şi rânduielile, să asculţi de glasul Lui.
18 Tot astăzi Domnul te-a ales5 pe tine să-I fii popor ales, aşa cum ţi-a spus, ca să păzeşti toate poruncile Lui;
19 şi să fii tu mai presus decât toate neamurile, aşa cum te-a făcut El să fii: faimos şi mândru şi slăvit; ca să-I fii Domnului, Dumnezeului tău, popor sfânt6, aşa cum a grăit El".
5 A doua folosire a verbului aireo, de unde se vede că Dumnezeu şi omul se aleg reciproc, un parteneriat pe care teologia creştină îl va defini drept synergie = conlucrarea dintre Dumnezeu şi om.
6 Treptele: „popor ales", „preoţie împărătească" şi „neam (aici „popor") sfânt" sunt arătate mai pe larg în nota de la Iş 19, 6.
27
Scrierea Legii pe pietre; cele douăsprezece blesteme asupra celor ce o calcă.
1 Moise şi bătrânii lui Israel1 i-au poruncit poporului, zicând: „Să păziţi toate poruncile acestea pe care vi le poruncesc eu astăzi.
2 Şi va fi că-n ziua când veţi trece Iordanul în ţara pe care Domnul, Dumnezeul tău, ţi-o dă ţie, îţi vei aşeza pietre mari şi le vei vărui cu var;
3 şi pe pietrele acestea să scrii toate cuvintele acestei Legi, atunci când vei trece Iordanul ca să intri în ţara pe care Domnul, Dumnezeul părinţilor tăi, ţi-o dă, ţară-n care curge miere şi lapte, aşa cum a grăit Domnul, Dumnezeul părinţilor tăi.
4 După ce veţi fi trecut Iordanul, să puneţi pietrele acestea, pe care vi le poruncesc eu astăzi, pe muntele Ebal şi să le văruiţi cu var.
5 Să-I zideşti acolo jertfelnic Domnului, Dumnezeului tău, jertfelnic făcut din pietre; deasupra lor să nu pui fier2.
6 Din pietre întregi să-I zideşti jertfelnic Domnului, Dumnezeului tău, şi arderi-de-tot să-I aduci pe el Domnului, Dumnezeului tău.
7 Să jertfeşti acolo şi jertfă de mântuire; şi să mănânci şi să te saturi şi să te veseleşti în faţa Domnului, Dumnezeului tău.
8 Pe pietre să scrii toată Legea aceasta, în scriere foarte lămurită".
1 Acesta e singurul loc în care „bătrânii lui Israel" îi sunt asociaţi lui Moise în rostirea poruncilor. În cele ce urmează se reia alternanţa dintre pluralul şi singularul verbelor.
2 A nu pune fier: a lăsa totul în stare naturală, fără intervenţia forjei şi ciocanului.

9 Moise, împreună cu preoţii, leviţii, a grăit către tot Israelul, zicând: „Taci şi-ascultă, Israele: în ziua aceasta ai devenit popor Domnului, Dumnezeului tău.
10 Ascultă glasul Domnului, Dumnezeului tău, şi plineşte toate poruncile şi hotărârile Lui, câte ţi le poruncesc eu astăzi".
11 În ziua aceea i-a poruncit Moise poporului, zicând:
12 „După ce veţi fi trecut Iordanul, următorii vor sta pe muntele Garizim, ca să binecuvinteze poporul: Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Iosif şi Veniamin;
13 iar Ruben, Gad, Aşer, Zabulon, Dan şi Neftali vor sta pe muntele Ebal ca să blesteme.
14 Şi începând leviţii, vor zice cu glas mare către tot Israelul:
15 Blestemat să fie omul care va face chip cioplit sau turnat urâciune înaintea Domnului, lucru de mână de meşter şi-l va pune-n loc ascuns! Şi, răspunzând întregul popor, va zice: Amin3!
16 Blestemat să fie cel ce nu cinsteşte pe tatăl său şi pe mama sa! şi-ntregul popor va zice: Amin!
17 Blestemat să fie cel ce mută hotarul aproapelui! şi-ntregul popor va zice: Amin!

18 Blestemat să fie cel care-l face pe orb să rătăcească-n cale! şi-ntregul popor va zice: Amin!
19 Blestemat să fie cel ce strâmbă judecata străinului şi pe a orfanului şi pe a văduvei! şi-ntregul popor va zice: Amin!
3 „Amin!” = „Fie!”; „Aşa să fie!”; „Adevărat!”.
20 Blestemat să fie cel ce se culcă cu femeia tatălui său, pentru că a ridicat acoperământul tatălui său! şi-ntregul popor va zice: Amin!
21 Blestemat să fie cel ce se culcă cu orice fel de dobitoc! şi-ntregul popor va zice: Amin!
22 Blestemat să fie cel ce se culcă cu sora lui dinspre tată sau cu cea dinspre mamă! şi-ntregul popor va zice: Amin!
23 Blestemat să fie cel ce se culcă cu soacra sa! şi-ntregul popor va zice: Amin! Blestemat să fie cel ce se culcă cu sora femeii sale! şi-ntregul popor va zice: Amin!
24 Blestemat să fie cel care-l loveşte cu vicleşug pe aproapele său! şi-ntregul popor va zice: Amin!
25 Blestemat să fie cel ce primeşte daruri ca să ucidă suflet din sânge nevinovat! şi-ntregul popor va zice: Amin!
26 Blestemat să fie tot omul care nu va fi statornic în toate cuvintele Legii acesteia, ca să le plinească! şi-ntregul popor va zice: Amin!
28
Binecuvântări şi blesteme pentru cei ce păzesc sau calcă Legea.
1 Şi va fi că după ce veţi fi trecut Iordanul în ţara pe care v-o dă Domnul, Dumnezeul vostru, dacă veţi asculta cu luare-aminte glasul Domnului, Dumnezeului vostru, ca să păziţi şi să pliniţi toate poruncile acestea pe care ţi le poruncesc eu astăzi, atunci Domnul, Dumnezeul tău, te va înălţa mai presus decât toate neamurile pământului.
2 Dacă-ntru auz vei auzi glasul Domnului, Dumnezeului tău, asupra ta vor

veni toate binecuvântările acestea şi te vor afla:
3 Binecuvântat să fii în cetate şi binecuvântat să fii în ţarină!
4 Binecuvântate fie roadele pântecelui tău şi roadele pământului tău şi cirezile tale şi turmele tale!
5 Binecuvântate fie hambarele tale şi prisosurile tale!
6 Binecuvântat să fii când intri şi binecuvântat să fii când ieşi!
7 Pe vrăjmaşii tăi ce stau împotrivă-ţi să ţi-i dea Domnul, Dumnezeul tău, înfrânţi la picioare; pe o cale să vină asupră-ţi, pe şapte căi să fugă de tine!
8 Să-ţi trimită Domnul binecuvântare în hambarele tale şi-ntru tot ce lucrează mâinile tale asupra ţării pe care ţi-o dă ţie Domnul, Dumnezeul tău!
9 Domnul Dumnezeu să te facă Sieşi popor sfânt, aşa cum li s-a jurat părinţilor tăi, dacă vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, şi vei umbla în căile Lui!
10 Toate neamurile pământului vor vedea că tu eşti numit cu numele Domnului, Dumnezeului tău, şi se vor teme de tine.
11 Domnul, Dumnezeul tău, te va umple de bunătăţi: roadele pântecelui tău, roadele vitelor tale şi roadele pământului tău în ţara pe care Domnul
11 S-a jurat părinţilor tăi să ţi-o dea.
12 Să-ţi deschidă Domnul vistieria Sa cea bună, cerul, ca să-i dea pământului tău ploaie la vreme, să binecuvinteze tot lucrul mâinilor tale; tu vei împrumuta neamuri multe, dar tu nu te vei împrumuta; şi peste multe neamuri vei fi stăpân, dar ele pe tine nu te vor stăpâni.
13 Domnul, Dumnezeul tău, te va pune-n frunte, nu la coadă, şi vei fi deasupra, iar nu dedesubt, dacă vei asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului tău, pe care ţi le poruncesc eu astăzi, ca să le ţii şi să le plineşti,
14 şi dacă nu te vei abate nici la dreapta şi nici la stânga de la nici unul din cuvintele pe care ţi le poruncesc eu astăzi, să mergi cumva după dumnezei străini ca să le slujeşti.
15 Şi va fi că dacă nu vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, şi nu vei păzi şi nu vei plini toate poruncile Lui pe care ţi le poruncesc eu astăzi, veni-vor peste tine toate blestemele acestea şi te vor prinde:
16 Blestemat să fii în cetate şi blestemat să fii în ţarină!
17 Blestemate fie hambarele tale şi prisosurile tale!
18 Blestemate fie roadele pântecelui tău şi roadele pământului tău, ale cirezilor tale şi ale turmelor

tale!
19 Blestemat să fii când intri şi blestemat să fii când ieşi!
20 Trimită Domnul asupră-ţi lipsuri şi foamete şi sleire în toate şi peste tot unde-ţi vei pune mâna să facă ceva, până vei fi stârpit, până vei pieri degrab pentru răutatea faptelor tale, că M-ai părăsit.
21 Moartea s-o lipească Domnul de tine până te va topi din ţara-n care intri s-o moşteneşti.
22 Bată-te Domnul cu sfârşeală şi cu lingoare şi cu friguri şi cu fierbinţeli şi cu omor şi cu vătămare de vânt rău şi cu tăciune, iar ele să te fugărească până ce vei pieri.
23 Cerul de deasupră-ţi să fie aramă, pământul de sub tine să fie fier.
337
24 Praf să-i dea Domnul pământului tău în loc de ploaie, pulbere din cer să cadă peste tine până ce degrab te va nimici.
25 Dea Domnul să fii sfârtecat în faţa duşmanilor tăi; pe o cale să le ieşi înainte, pe şapte căi să fugi de ei, şi-mprăştiat să fii prin toate-mpărăţiile pământului.
26 Morţii voştri să fie hrană păsărilor cerului şi fiarelor pământului, de care nimeni nu va fi să-i apere.
27 Bată-te Domnul cu bubă egipteană-n şezut şi cu râie sălbatică şi cu mâncărimi de care să nu te poţi vindeca.
28 Bată-te Domnul cu minte bezmetică şi cu orbire şi cu ieşirea din minţi!
29 Ziua-n amiază să pipăi cum pipăie orbu-n întuneric; să n-ai noroc în drumurile tale; năpăstuit şi jefuit să fii de-a lungul zilelor tale şi nimeni să-ţi fie spre ajutor.
30 Femeie să-ţi iei, dar alt bărbat s-o ţină; casă să zideşti, dar în ea să nu trăieşti; vie să sădeşti, dar de cules să n-o culegi.
31 Boul tău să fie-njunghiat sub ochii tăi, dar din el să nu mănânci; asinul cu de-a sila să-ţi fie luat, dar înapoi să nu-ţi fie adus; oile tale să fie date vrăjmaşilor tăi, şi nimeni să-ţi fie într-ajutor.
32 Fiii tăi şi fiicele tale să fie daţi altui neam; ochii tăi să sece uitându-se la ei, dar braţul tău să nu aibă nici o putere.
33 Roadele pământului tău şi toate ostenelile tale să le mănânce un neam pe care tu nu-l cunoşti; năpăstuit şi asuprit să fii în toate zilele tale!
34 Mintea-ţi va ieşi din ţâţâni din pricina priveliştilor la care ochii tăi vor privi.
35 Bată-te Domnul cu bubă rea peste genunchi şi pulpe; din tălpile picioarelor tale şi până-n creştetul capului să nu te poţi vindeca!
36 Ducă-te Domnul, pe tine şi pe regele tău pe care-l vei pune peste tine, ducă-te la neamul pe care nu l-ai cunoscut nici tu, nici părinţii tăi şi-acolo vei sluji la dumnezei străini, la lemne şi la pietre;
37 şi fi-vei acolo de râs şi de arătat cu degetul şi de pomină prin toate neamurile la care Domnul te va duce.
38 Sămânţă multă vei semăna în ţarină, dar puţină vei culege, pentru că o vor mânca lăcustele;
39 vie îţi vei sădi şi o vei lucra, dar vin dintr-însa nu vei bea şi nici te vei veseli, pentru că o va mânca viermele.
40 Măslini vei avea în toate hotarele tale, dar cu untdelemn nu te vei unge, pentru că măslinele tale vor cădea.
41 Fii şi fiice vei naşte, dar nu vor fi ai tăi, pentru că vor fi duşi în robie.
42 Toţi pomii tăi şi roadele pământului se vor topi ofilindu-se.
43 Străinul cel ce este-n mijlocul tău se va ridica deasupră-ţi foarte sus, iar tu te vei coborî din ce în ce mai jos;
44 el te va împrumuta pe tine, dar tu pe el nu-l vei împrumuta; el va fi cap, iar tu vei fi coadă.
45 Veni-vor peste tine toate blestemele acestea şi te vor fugări şi te vor prinde pânte vor surpa şi pânte vor stârpi, pentru că n-ai ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului tău, ca să-I păzeşti poruncile şi hotărârile pe care ţi le-a poruncit.
46 Şi vor fi-ntru tine semne şi minuni, fi-vor ele-n neamul tău până în veac,
338
47 pentru că nu I-ai slujit Domnului, Dumnezeului tău, cu bucurie şi cu inimă bună pentru toate-mbelşugările.
48 Ci vrăjmaşilor tăi, pe care Domnul îi va trimite asupră-ţi, lor le vei sluji în foame şi-n sete şi-n golătate şi-n tot felul de lipsuri; şi jug de fier vor pune pe grumazul tău, până ce te vor nimici.

49 Aduce-va Domnul asupră-ţi un neam de departe, de la marginea pământului, ca pe un vultur ce se aruncă, neam a cărui limbă tu n-o vei înţelege,
50 neam neobrăzat, care nu se va sfii de obrazul bătrânului, iar de cel tânăr nu-i va fi milă.
51 El va mânca roadele vitelor tale şi roadele pământului tău şi nu-ţi va lăsa nici grâu, nici vin, nici untdelemn, nici cirezile vacilor tale şi nici turmele oilor tale, nimic pân' ce te va nimici.
52 În toate cetăţile tale te va zdrobi până ce în toată ţara ta se vor surpa zidurile tale cele înalte şi tari în care ai nădăjduit; şi te va împila în toate cetăţile tale pe care ţi le-a dat ţie Domnul, Dumnezeul tău.
53 În strâmtorarea şi-n necazul cu care te va chinui vrăjmaşul tău vei mânca rodul pântecelui tău, carnea fiilor tăi şi pe a fiicelor tale pe care ţi i-a dat Domnul, Dumnezeul tău1.
54 Cel alintat şi gingaş foarte-n mijlocul tău va căta cu ochi rău asupra fratelui său şi asupra femeii de la sânul său şi asupra celor din urmă fii care-i vor fi rămas,
55 ca nu cumva vreunuia din ei să-i dea carne din copiii lui pe care el îi
1 Istoricul Iosif Flaviu relatează că, în timpul asediului din anul 70 al armatei romane, locuitorii Ierusalimului ajunseseră să-şi mănânce copiii.
va mânca, fiindcă nimic nu i-a rămas de dat în strâmtorarea şi-n necazul cu care te vor chinui vrăjmaşii tăi în toate cetăţile tale.
56 Cea alintată şi gingaşă foarte-n mijlocul vostru, al cărei alint şi a cărei gingăşie n-au cutezat să-i facă piciorul s-atingă pământul, va căta cu ochi rău asupra bărbatului de la sânul ei şi asupra fiului ei şi asupra fiicei sale,
57 ca nu cumva să le dea căiţa2 ieşită dintre coapsele ei şi pruncul pe care l-a născut; că din pricina lipsei de toate îi va mânca pe ascuns în strâmtorarea ei şi în necazul cu care te va chinui vrăjmaşul tău în cetăţile tale.
58 Dacă nu veţi da ascultare, să pliniţi toate cuvintele acestei Legi, cele ce sunt scrise în cartea aceasta, şi dacă nu vă veţi teme de numele acesta cinstit şi minunat: Domnul, Dumnezeul tău,
59 atunci Domnul îţi va face parte de rănile tale şi de rănile urmaşilor tăi, răni mari şi nemaipomenite3, de boli rele şi statornice,
60 şi va aduce asupră-ţi toate plăgile cele rele ale Egiptului în faţa cărora tu te-ai temut şi se vor lipi de tine.
2 „Căiţa": placenta. Termen folosit şi în Versiunea Ebraică, pe care, totuşi, unii tălmăcitori români (Radu, Gala) îl traduc prin „fătul". Septuaginta foloseşte termenul horion = „placentă", care însă uneori e folosit în locul lui korion = „copilă" (Morrish). Având în vedere că horion este folosit numai aici în tot V. T., faptul că succesiunea imediată este „pruncul", că cei vechi ai noştri (ŞERBAN, BOB, ŞAGUNA, SINOD) l-au tradus prin „soartea" (casa sau cămaşa copilului, placenta), optăm pentru „căiţa"; textul exprimă teribila situaţie-limită în care suferinţa (întru necredinţă) îl poate dezumaniza chiar pe omul cel maipur, mai delicat, mai neprihănit.
3 Pentru „nemaipomenite" (minunate, ieşite din comun) vezi nota de la Iş 34, 10.

61 Mai mult, toate bolile şi toate plăgile care nu sunt scrise în cartea acestei Legi le va aduce Domnul asupra ta, până te va nimici.
62 Şi puţini veţi rămâne la număr voi, cei ce mai-nainte eraţi mulţi ca stelele cerului pentru că tu n-ai ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului tău.
63 În ce chip S-a bucurat Domnul de voi, ca să vă facă binele şi să vă înmulţească, tot aşa Se va bucura Domnul de voi ca să vă nimicească; aruncaţi veţi fi din ţara în care mergeţi s-o moşteniţi.
64 Domnul, Dumnezeul tău, te va împrăştia prin toate neamurile, de la o margine a pământului pân' la cealaltă, şi acolo vei sluji altor dumnezei lemnelor şi pietrelor pe care nici tu şi nici părinţii tăi nu i-aţi ştiut4.
65 Dar nici între neamurile acestea nu vei avea odihnă, nici odihnă va fi pentru talpa piciorului tău, că-ţi va da Domnul acolo inimă sperioasă şi ochi sleiţi şi suflet istovit.
66 Fi-va viaţa ta spânzurată-n faţa ochilor tăi şi te vei teme ziua şi noaptea, şi vieţii tale nu-i vei da crezare.
67 De frica inimii tale ce te va-nfrica şi de vedeniile pe care cu ochii tăi le vei vedea, vei zice dimineaţa: O, de s-ar face seară!, iar seara vei zice: O, de s-ar face dimineaţă!...
68 Şi te va întoarce Domnul în Egipt pe corăbii pe calea despre care ţi-am spus: De-acum tu n-o vei

mai vedea!... Şi acolo vă veţi vinde vrăjmaşilor voştri, să le fiţi robi şi roabe; şi nu va fi cine să vă cumpere”.
4 Versetele 64-68 anunţă, în principal, captivitatea babilonică (597-538 î. H.), cu o uimitoare clarviziune asupra evenimentelor şi stării de spirit.
29
Înnoirea legământului.
1 1 Iată cuvintele legământului pe care Domnul i-a poruncit lui Moise să-l încheie cu fiii lui Israel în ţara Moabului, pe lângă legământul pe care-l făcuse cu ei în Horeb.
2 Moise i-a chemat pe toţi fiii lui Israel şi le-a zis: „Voi aţi văzut toate câte-n faţa ochilor voştri a făcut Domnul în ţara Egiptului cu Faraon şi cu slugile lui şi cu toată ţara lui,
3 marile-ncercări pe care le-au văzut ochii tăi: semnele şi minunile cele mari, mâna cea tare şi braţul cel înalt;
4 dar până-n ziua de astăzi nu v-a dat Domnul Dumnezeu inimă să înţelegeţi şi ochi să vedeţi şi urechi să auziţi.
5 Patruzeci de ani v-a purtat prin pustie; hainele voastre nu s-au învechit, încălţămintele nu s-au stricat în picioarele voastre.
6 Pâine n-aţi mâncat, vin şi sicheră n-aţi băut, ca să ştiţi că Acesta este Domnul, Dumnezeul vostru.
7 Când însă aţi ajuns la locul acesta, au ieşit cu război împotriva voastră Sihon, regele Heşbonului, şi Og, regele Vasanului.
8 Dar noi i-am bătut şi le-am luat ţara şi am dat-o de moştenire lui Ruben şi lui Gad şi la jumătate din neamul lui Manase.
1 Versiunea Ebraică aşază acest verset la sfârşitul capitolului precedent, ca verset 69. În cazul acesta el e concluziv, iar începutul său poate fi tradus: „Acestea sunt cuvintele...”. Vulgata îl aşază aici, la început, ca introducere-titlu la capitolele 29-30. Tot aici se află şi în traducerile româneşti chiar şi în cele după Textul Ebraic. Versiunea de faţă îl păstrează astfel, deşi ediţia Rahlfs a Septuagintei îl înregistrează drept versetul 69 al capitolului 28.

9 Păziţi dar şi pliniţi toate cuvintele acestui legământ, ca să cunoaşteţi toate câte veţi face.
10 Voi staţi astăzi cu toţii înaintea feţei Domnului, Dumnezeului vostru: căpeteniile neamurilor voastre, bătrânii voştri, judecătorii voştri, condeierii voştri, toţi bărbaţii lui Israel,
11 femeile voastre, copiii voştri şi străinul tău ce se află-n tabăra voastră, de la tăietorul de lemne pân’ la cărătorul de apă,
12 ca să pătrundeţi în legământul Domnului, Dumnezeului vostru, şi-n blestemele Lui2, câte le pune Domnul, Dumnezeul tău, astăzi asupra ta;
13 ca să te întărească Sieşi popor, şi El să fie Dumnezeul tău, aşa cum ţi-a spus El ţie şi cum li s-a jurat părinţilor tăi: lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacob.
2 T. M. e tradus diferit: „ca să poţi tu intra în legământ cu Domnul, Dumnezeul tău, şi-n jurământul Lui” (KJV); „ca să poţi tu intra înjuratul legământ al Domnului...” (RSV); „să treci tu în legământul Domnului, Dumnezeului tău, jurat cu blestem...” (BJ); „pentru ca tu să treci în legământul Domnului, Dumnezeului tău, rostit cu blesteme...” (TOB); „pentru ca tu să treci în legământul Domnului, Dumnezeului tău, [acest legământ însoţit de] blestem...” (OSTY); „ca să închei legământ cu Domnul, Dumnezeul tău, şi să ai parte de jurământul-legământ...” (RADU); „ca să intri în legământul cu Domnul Dumnezeul tău şi în jurământul pe care îl va întări...” (GALA). Cele mai multe comentarii pe marginea acestor versiuni se referă la străvechiul ritual prin care legământul (contractul) dintre doi parteneri era însoţit de blestemele pe care şi le lua fiecare asupră-şi pentru cazul când n-ar mai respecta înţelegerea. Din această perspectivă e imposibil de admis că Dumnezeu, ca partener al legământului, Şi-ar asuma un astfel de blestem, deoarece El niciodată nu-Şi calcă făgăduinţa. Mult mai limpede, Septuaginta se referă, în fapt, la cele două alternative ale omului: legământ însoţit de făgăduinţe şi binecuvântări în caz de credincioşie; legământ însoţit de blesteme în caz de trădare. Vezi nota de la 26, 17.
14 Şi nu numai vouă vă pun eu înainte acest legământ şi blestemul acesta,
15 ci şi celor ce sunt astăzi aici împreună cu voi înaintea Domnului, Dumnezeului vostru, precum şi celor ce nu sunt astăzi aici împreună cu voi3.
16 Că voi ştiţi cum am trăit noi în ţara Egiptului şi cum am trecut prin neamurile cu care ne-am

petrecut
17 şi aţi văzut urâciunile lor şi idolii lor
lemn şi piatră, argint şi aur care sunt la ele.
18 Printre voi să nu fie nimeni bărbat sau femeie sau familie sau neam care să cugete cumva să se abată de la Domnul, Dumnezeul vostru, şi să meargă să slujească dumnezeilor acelor neamuri. Printre voi să nu fie vreo rădăcină care odrăsleşte deasupră-i fiere şi amărăciune,
19 cineva care să audă cuvintele acestui blestem şi să cugete-ntru inima sa, zicând: dreptatea-i de partea mea, de vreme ce eu întru rătăcirea inimii mele umblu... 4, pentru ca nu cumva păcătosul să-l nimicească pe cel nepăcătos;
20 spre unul ca acesta nu va vrea Dumnezeu să Se milostivească; dimpotrivă, de abia atunci se va aprinde mânia Domnului şi gelozia Lui5, asupra acelui om, peste care vor cădea toate blestemele acestui legământ cele ce sunt scrise în cartea aceasta -, căruia Domnul îi va şterge numele de sub cer
3 Alţii decât cei enumeraţi în vv. 10 şi 11. Pentru simultaneitatea generaţiilor în faţa lui Dumnezeu vezi nota de la 5, 3.
4 Cugetul celui ce crede că el e măsura tuturor lucrurilor.
5 Pentru „gelozia" lui Dumnezeu vezi nota de la 4, 24. A. Idolii nu se numără printre bunurile pe care Dumnezeu le-a împărţit oamenilor. Vezi şi nota de la 4, 19.
341
21 şi pe care Domnul îl va însingura spre nenorociri pe el, dintre toţi fiii lui Israel după toate blestemele legământului, cele ce sunt scrise în această carte a Legii.
22 Iar neamul de după voi, fiii voştri, cei ce se vor ridica în urma voastră, precum şi străinul ce va veni din ţară-ndepărtată, vor zice văzând plăgile acelei ţări şi bolile ei pe care Domnul le-a trimis asupră-i
23 sare şi pucioasă, tot pământul este ars; pe el nu se va semăna, el nimic nu va rodi, nici va creşte pe el verdeaţă, aidoma cu Sodoma şi Gomora, cu Adma şi Ţeboimul, pe care Domnul le-a stârpit întru aprindere şi mânie -
24 da, toate neamurile vor zice: de ce a făcut Domnul aşa cu ţara aceasta? Ce-nseamnă oare această mare aprindere a mâniei?...
25 Şi vor răspunde: pentru că au părăsit legământul Domnului, Dumnezeului părinţilor lor, pe care El l-a încheiat cu părinţii lor când i-a scos din ţara Egiptului,
26 şi s-au dus de au slujit la dumnezei străini şi li s-au închinat lor, pe care ei nu i-au cunoscut şi care nu le-au fost daţi ca parte.
27 De aceea cu aprindere S-a mâniat Domnul asupra ţării aceleia, ca să aducă asupră-i toate blestemele scrise în cartea acestei Legi;
28 cu mânie şi cu urgie şi cu aprindere mare foarte i-a smuls pe ei Domnul din ţara lor şi i-a aruncat în altă ţară, aşa cum sunt acum.
29 Lucrurile ascunse sunt la Domnul, Dumnezeul nostru, dar cele descoperite sunt la noi şi-n veac la fiii noştri, ca să plinim noi toate cuvintele acestei Legi.
30
Iertare celor ce se pocăiesc, osândă celor împietriţi.
1 Şi va fi că, după ce vor veni asupră-ţi toate cuvintele acestea binecuvântarea şi blestemul pe care ţi le-am pus înainte şi pe care le vei cugeta cu inima ta prin toate neamurile de oriunde te va împrăştia Domnul, Dumnezeul tău,
2 dacă te vei întoarce la Domnul, Dumnezeul tău, şi dacă din toată inima ta şi din tot sufletul tău vei asculta glasul Său întru toate câte-ţi poruncesc eu ţie astăzi,
3 atunci Domnul îţi va vindeca păcatele şi te va milui şi iarăşi te va aduna de prin toate neamurile-n care Domnul, Dumnezeul tău, te-a împrăştiat.
4 Dac-ai fi tu împrăştiat de la o margine a cerului pân' la cealaltă margine a cerului, chiar şi de acolo te va aduna Domnul, Dumnezeul tău, şi de acolo te va lua;
5 şi te va aduce Domnul, Dumnezeul tău, în ţara pe care-au moştenit-o părinţii tăi; tu o vei moşteni, iar El îţi va da binele şi te va înmulţi mai mult decât pe părinţii tăi.
6 Domnul va curăţi-mprejur1 inima ta şi inima urmaşilor tăi, aşa ca tu să-l iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta şi din tot sufletul tău, ca să trăieşti.
7 Atunci Domnul, Dumnezeul tău, va întoarce blestemele acestea asupra

1 Ebr.: „va tăia-mprejur”. Pentru expresia de faţă vezi nota de la Lv 19, 23.

vrăjmaşilor tăi şi asupra celor ce te-au urât şi te-au prigonit.
8 Iar tu te vei întoarce şi vei asculta glasul Domnului, Dumnezeului tău, şi vei plini poruncile Lui pe care ţi le poruncesc eu astăzi.
9 Domnul, Dumnezeul tău, îţi va purta de grijă întru tot lucrul mâinilor tale, întru roadele pântecelui tău, întru prăsila vitelor tale şi-ntru roadele pământului tău; că Domnul, Dumnezeul tău, Se va întoarce şi El, ca să Se bucure de tine şi să-ţi facă binele, aşa cum S-a bucurat de părinţii tăi,
10 dacă tu vei asculta de glasul Domnului, Dumnezeului tău, şi vei păzi şi-I vei plini poruncile şi hotărârile şi rânduielile care sunt scrise în cartea acestei Legi şi dacă te vei întoarce la Domnul, Dumnezeul tău, din toată inima ta şi din tot sufletul tău.
11 Căci porunca aceasta pe care ţi-o poruncesc eu astăzi nu este mai sus de tine, şi nici de tine departe.
12 Ea nu este în cer, ca să zici: cine dintre noi se va sui în cer şi ne-o va aduce, pentru ca noi s-o auzim şi s-o plinim?...;
13 şi nu este nici peste mare, ca să zici: cine dintre noi va trece marea şi ne-o va aduce, pentru ca noi s-o auzim şi s-o plinim?...
14 Ci cuvântul este foarte aproape de tine; el e-n gura ta şi-n inima ta şi-n mâinile tale: numa să-l plineşti!
15 Iată, eu astăzi ţi-am pus înainte viaţa şi moartea, binele şi răul.
16 Dacă vei asculta de poruncile Domnului, Dumnezeului tău, pe care ţi le poruncesc eu astăzi: să-L iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, să umbli în toate căile Lui, să-I păzeşti hotărârile şi rânduielile, veţi trăi şi vă veţi înmulţi şi Domnul, Dumnezeul tău, te va binecuvânta în întreaga ţară-n care vei intra s-o moşteneşti.
17 Dar dacă inima ta se va schimba şi dacă tu nu vei asculta, ci, lăsându-te înşelat, te vei închina la alţi dumnezei şi le vei sluji,
18 îţi spun eu ţie astăzi: Veţi pieri de istov; zile multe nu veţi trăi în ţara pe care Domnul Dumnezeu ţi-o dă, spre care treceţi voi acum Iordanul ca s-o moşteniţi.
19 Cerul şi pământul le iau astăzi ca martori împotriva voastră: v-am pus în faţă viaţa şi moartea, binecuvântarea şi blestemul. Alege viaţa, ca să trăieşti, tu şi urmaşii tăi!
20 Iubeşte-L pe Domnul, Dumnezeul tău, şi ascultă-I glasul şi lipeşte-te de El, că aceasta este viaţa ta şi-ndelungarea zilelor tale, de a locui pe pământul pentru care Domnul, Dumnezeul tău, li s-a jurat părinţilor tăi, lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacob, să li-l dea”.
31
Moise îl rânduieşte pe Iosua Navi ca urmaş al său.
1 Şi dac-a sfârşit Moise de grăit cuvintele acestea către toţi fiii lui Israel,
2 le-a zis: „Eu sunt acum de o sută douăzeci de ani; de-acum nu mai pot să intru şi să ies, iar Domnul mi-a zis: tu nu vei trece Iordanul acesta.
3 Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce merge-n faţa ta, El va nimici neamurile acestea de dinainte-ţi, pentru ca tu să le moşteneşti; iar Iosua este cel ce

va merge înaintea ta, precum a grăit Domnul.
4 Domnul va face cu ei cum a făcut cu Sihon şi cu Og, cei doi regi ai Amoreilor, care erau dincolo de Iordan, precum şi cu ţara lor în care i-a nimicit.
5 Şi după ce Domnul vi-i va da vouă, să faceţi cu ei aşa cum v-am poruncit.
6 Îmbărbătează-te şi întăreşte-te, nu-ţi fie teamă, nu te speria de ei şi nici nu te-ngrozi; că Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce merge înaintea ta împreună cu tine, nu te va lăsa şi nu te va părăsi”.
7 Şi l-a chemat Moise pe Iosua şi i-a zis în faţa-ntregului Israel: „Îmbărbătează-te şi întăreşte-te, că tu eşti cel ce vei intra cu poporul acesta în ţara pe care Domnul li s-a jurat părinţilor voştri să le-o dea; tu eşti cel ce le-o vei da ca moştenire.
8 Domnul, Cel ce-mpreună cu tine merge-nainte, El este Cel ce nu te va lăsa şi nu te va părăsi; nu te teme şi nici nu te-ngrozi!”
9 Cuvintele acestei Legi le-a scris Moise într-o carte, pe care a dat-o preoţilor, fiii lui Levi, cei ce purtau chivotul legământului Domnului, precum şi bătrânilor fiilor lui Israel.

10 În ziua aceea le-a poruncit Moise, zicând: „După şapte ani, la vremea anului iertării, la sărbătoarea Corturilor,
11 când tot Israelul se va aduna să se înfăţişeze înaintea Domnului, Dumnezeului tău, în locul pe care-l va alege Domnul, să citiţi Legea aceasta înaintea întregului Israel, în auzul lor.
12 Să aduni poporul, bărbaţii, femeile, copiii, precum şi pe străinii ce se vor afla în cetăţile voastre, ca să audă şi să înveţe a se teme de Domnul, Dumnezeul vostru, şi, auzind, să plinească toate cuvintele acestei Legi.
13 Şi fiii lor, care nu ştiu, vor auzi şi vor învăţa a se teme de Domnul, Dumnezeul vostru, în toate zilele câte vor trăi ei pe pământul spre care voi treceţi Iordanul ca să-l moşteniţi".
14 Şi a zis Domnul către Moise: „Iată, zilele morţii tale s-au apropiat; cheamă-l pe Iosua şi staţi la uşile cortului mărturiei, ca să-i dau porunci". Şi au venit Moise şi Iosua la cortul mărturiei şi au stat la uşile cortului mărturiei.
15 Şi Domnul S-a pogorât într-un nor, şi a stat la uşile cortului mărturiei; iar stâlpul de nor a stat la uşile cortului mărturiei.
16 Şi a zis Domnul către Moise: „Iată, tu vei adormi împreună cu părinţii tăi, iar poporul acesta se va scula şi se va desfrâna după dumnezeii străini ai ţării în care intră, iar pe Mine Mă vor părăsi şi vor călca legământul Meu pe care l-am încheiat cu ei.
17 În ziua aceea Mă voi aprinde cu mânie-mpotrivă-le şi-i voi părăsi şi-Mi voi întoarce faţa de la ei, iar ei le vor fi altora spre hrană1; şi-l vor ajunge mulţime de rele şi de necazuri şi va zice-n ziua aceea: Pentru că Domnul, Dumnezeul meu, nu este-ntru mine, de aceea m-au ajuns relele acestea!...
18 Dar Eu Îmi voi întoarce, da, în ziua aceea Îmi voi întoarce faţa de la ei, din pricina tuturor răutăţilor pe care le-au făcut, că s-au dus la dumnezei străini.
19 Iar acum, scrieţi cuvintele acestei cântări şi puneţi-i pe fiii lui Israel s-o înveţe; puneţi-o în gura lor, pentru ca
1 Sau: „vor fi devoraţi". Reversul situaţiei din 7, 16.

ea, cântarea aceasta, să-Mi fie spre mărturie întru2 fiii lui Israel.
20 Căci Eu îi voi duce la pământul cel bun, cel pentru care m-am jurat părinţilor lor să li-l dau, pământ din care curge lapte şi miere; ei vor mânca şi, săturându-se, se vor îmbuiba şi se vor întoarce către dumnezei străini şi le vor sluji, iar pe Mine Mă vor mânia şi vor strica legământul Meu, cel pe care Eu l-am dat lor.
21 Şi va fi că, după ce-i vor ajunge mulţime de rele şi necazuri, cântarea aceasta va fi mărturie-mpotriva lor, căci ea nu va fi uitată din gura lor şi din gura urmaşilor lor; că Eu le cunosc răutatea, câte vor face ei aici şi acum, mai-nainte chiar de a-i fi dus Eu la pământul cel bun pentru care m-am jurat părinţilor lor".
22 Şi a scris Moise cântarea aceasta în chiar ziua aceea şi i-a pus pe fiii lui Israel s-o înveţe.
23 Iar Moise i-a poruncit lui Iosua, fiul lui Navi, zicând: „Îmbărbătează-te şi întăreşte-te, că tu eşti cel ce îi vei duce pe fiii lui Israel în ţara pentru care Domnul li s-a jurat, iar El va fi cu tine"3.
24 După ce Moise a isprăvit de scris în carte până la capăt toate cuvintele acestei Legi,
25 le-a poruncit leviţilor care purtau
2 Ebr.: „împotriva"; tot aşa în versetul 26.
3 În Textul Masoretic acest verset e formulat astfel: „El (adică Moise, preluat din versetul precedent) i-a poruncit lui Iosua, fiul lui Navi: Fii tare şi curajos, că tu îi vei duce pe fiii lui Israel în ţara pe care Eu m-am jurat să le-o dau, şi Eu voi fi cu tine". Evident, personajul e Moise, dar cuvintele sunt ale lui Dumnezeu, rostite însă la persoana întâi. Spre a evita confuzia, unii traducători l-au înlocuit pe „El" (Moise) cu „Domnul".
chivotul legământului Domnului, zicând:
26 „Luaţi Cartea acestei Legi şi puneţi-o alături de chivotul legământului Domnului, Dumnezeului vostru, şi va fi ea acolo spre mărturie-ntru tine.
27 Că Eu îţi cunosc îndărătnicia şi-nvârtoşarea cerbicei; că, dacă acum, când eu sunt cu voi încă viu, I-aţi stat împotrivă lui Dumnezeu, cum veţi fi altfel după moartea mea?
28 Aduceţi-i la mine pe mai-marii seminţiilor voastre şi pe bătrânii voştri şi pe judecătorii voştri şi pe condeierii voştri, pentru ca-n auzul lor să rostesc toate cuvintele acestea şi să le pun înainte-le ca martori cerul şi pământul.

29 Că ştiu eu că după moartea mea veţi face tot felul de nelegiuiri şi vă veţi abate de la calea pe care v-am poruncit-o; în zilele cele de apoi vă vor ajunge relele, pentru că voi veţi face răul în faţa Domnului şi-L veţi mânia cu lucrul mâinilor voastre".
30 şi-n auzul întregii adunări a lui Israel a rostit Moise cuvintele cântării acesteia, până la sfârşit:
32
Cântarea lui Moise1.
1 „Cântarea lui Moise" e una din cele mai frumoase pagini poetice ale Vechiului Testament, intrată de timpuriu în cultul creştin. Ea cuprinde relaţia dramatică dintre Domnul (Iahve) şi poporul Său cel ales. În ciuda binefacerilor revărsate de Domnul asupră-i, Israel îi devine necredincios prin veşnica sa aplecare spre idolatrie. Mâniat, Domnul îl pedepseşte, dar, bun, nu-l dă pierzării; până la urmă, puterea lui Dumnezeu este aceea care învinge. Comentatorii occidentali notează că textul Versiunii Ebraice e foarte deteriorat, ceea ce face ca traducerile să recurgă deseori la parafraze şi aproximaţii; nu o dată ei recurg la limpezimea Septuagintei.
345
1 „Ia aminte, cerule, şi voi grăi, graiuri din gura mea audă pământul!
2 Rostirea să mi-o aştepte ca pe-o ploaie, ca roua să mi se pogoare cuvintele, ca ploaia răpăind pe păşune, ca bruma pălind pe căpiţe 2.
3 Că numele Domnului l-am chemat, daţi slavă Dumnezeului nostru!
4 Dumnezeu: adevărate-s lucrurile Sale, toate căile Lui sunt drepte. Credincios e Dumnezeu, nedreptate nu se află-ntru El; drept şi sfânt este Domnul.
5 Greşit-au: nu sunt ai Săi fiii cei cu prihană neam îndărătnic şi răzvrătit.
6 Cu acestea-I răsplătiţi voi Domnului, popor nebun şi nemintos?! Oare nu e El, Tatăl tău, Cel ce te-a agonisit, Cel ce te-a făcut şi te-a zidit?
7 Aduceţi-vă aminte de zilele veacului, socotiţi anii-ndărăt din neam în neam; întreabă-l pe tatăl tău şi-ţi va povesti, întreabă-i pe bătrânii tăi şi-ţi vor spune3:
8 Atunci când Cel-Preaînalt a împărţit neamurile, când i-a semănat pe fiii lui Adam, a pus hotarele neamurilor după numărul îngerilor lui Dumnezeu4;
2 Puterea cuvântului şi modalităţile lui (line, dulci, aspre sau pedepsitoare) de a se rosti.
3 Incursiune în istoria deja consumată a lui Israel.
4 În Textul Masoretic: „după numărul fiilor lui Israel". Toţi exegeţii însă (inclusiv Ernest Wright) sunt de acord că textul Septuagintei „reflectă, în mod aproape sigur, textul original ebraic". El se află în consonanţă nu numai cu contextul imediat, dar şi cu texte mai îndepărtate cum ar fi Ps 81; Ps 88, 7; Dn 10, 13, din care reiese că Dumnezeu i-a rânduit fiecărui neam un înger păzitor şi că toate entităţile cereşti, oricare le-ar fi numele şi rangul, se află în subordinea lui Dumnezeu. Apostolul Pavel va folosi această temă în Epistola către Evrei, capitolele1 şi 2, spre a demonstra că, în calitatea Sa deFiu al lui Dumnezeu (şi, deci, El Însuşi Dumnezeu), Iisus Hristos e mai presus de toate entităţile cereşti. De notat că numeroşi traducătoridin ebraică (RSV, BJ, RADU, GALA) au preferat textul Septuagintei, în timp ce alţii (KJV, TOB,
OSTY) au rămas pe Textul Masoretic.
9 partea Domnului a devenit poporul lui Iacob, partea lui de moştenire, Israel.
10 Îndestulatu-l-a pe el în pustie, în arzătoare sete, în loc fără apă, împrejmuitu-l-a şi l-a călăuzit şi l-a păzit ca pe lumina ochiului Său.
11 Ca un vultur ce-şi umbreşte cuibul întinzându-şi dorul aripelor spre pui, aşa i-a luat ducându-i pe grumajii Săi5.
12 Domnul singur i-a povăţuit, dumnezeu străin nu s-a aflat cu ei.
13 Urcatu-i-a pe ei la tăria pământului, cu roada ţarinilor i-a hrănit; miere din piatră supt-au şi untdelemn din stâncă vârtoasă6,
14 unt de vacă şi lapte de oaie cu grăsimea mieilor şi-a berbecilor7, a viţeilor şi-a iezilor, cu grăsime din măduva grâului; şi sânge de strugure-au băut: vin.
15 A mâncat Iacob şi s-a săturat şi s-a lepădat de Cel-Iubit, s-a îngroşat, s-a îngrăşat şi s-a lăbărţat şi L-a părăsit pe Dumnezeu Cel ce l-a făcut şi s-a-ndepărtat de la Dumnezeu, mântuitorul său.
5 Imaginea grandioasă a vulturului care-şi învaţă puii să zboare.
6 Mierea albinelor sălbatice, cu fagurii adăpostiţi în clonţani (vezi şi Ps 80, 16); untdelemn din măslinii ce cresc în locuri pietroase.

7 T. M. precizează: „a berbecilor de Vasan” (din regiunea vestită pentru mulţimea şi frumuseţea turmelor).

16 Mâniatu-m-a-ntru [dumnezei] străini8, întru urâciunile lor m-a amărât;
17 el nu lui Dumnezeu I-a adus jertfe, ci diavolilor le-a adus, dumnezeilor pe care ei nu i-au ştiut, cei noi şi de curând veniţi, pe care părinţii lor nu i-au ştiut.
18 Pe Dumnezeu Cel ce te-a născut l-ai părăsit şi L-ai uitat pe Dumnezeul Care te hrăneşte.
19 Văzut-a Domnul şi s-a stârnit şi prin mânie S-a-ntărâtat asupra fiilor şi fiicelor Sale.
20 Şi a zis: întoarce-voi faţa Mea de la ei şi le voi arăta cum va fi la urmă; că neam îndărătnic e acesta, fii lipsiţi de credincioşie.
21 Ei Mi-au întărâtat gelozia prin cei ce nu sunt Dumnezeu, mânia Mi-au aprins-o prin idolii lor; le voi întărâta şi Eu gelozia prin cei ce nu-s popor, printr-un popor nerod îi voi obijdui9.
22 Că foc s-a aprins din mânia Mea; arde-va pân’ la iadul cel mai de jos, va mistui pământul şi roadele lui, temeliile munţilor le va pârjoli.
23 Rele voi aduna asupră-le şi-ntru ei Îmi voi sfârşi săgeţile toate.
24 Sleiţi vor fi de foame şi de păsări hulpave şi de nevindecată gârbovire; dinţi de fiară voi trimite-mpotriva lor, cu mânia târâtoarelor pământului.
25 Din afară-i va stârpi sabia, din lăuntrul cămărilor, frica: pe tânăr şi pe fecioară, pe sugar şi pe bătrânul dealături.
26 Zis-am: Îi voi împrăştia şi voi face să piară amintirea lor dintre oameni...
8 Ebr.: „I-au stârnit gelozia prin [dumnezei] străini” (aici v. 21).
9 Versetul va fi citat parţial, din memorie, de Apostolul Pavel în Rm 10, 19.
27 Aceasta, dacă n-ar fi mânia vrăjmaşilor, ca nu cumva aceştia să dăinuie prea mult ca nu cumva potrivnicii să sară-asupra lor şi să zică: mâna noastră-naltă este şi nu Domnul a făcut acestea toate...
28 Că-i neam ce şi-a pierdut capul, în ei nu e ştiinţă;
29 ei n-au gândit ca să-nţeleagă: cum să le ia pe toate din veac ce va să vină.
30 Cum oare va fugări unul o mie şi doi vor goni zece mii, dacă Dumnezeu nu Şi-ar fi luat mâna de pe ei, dacă Domnul nu i-ar fi lăsat?
31 Că dumnezeii lor nu sunt ca Dumnezeul nostru, iată ceea ce duşmanii noştri nu pot să priceapă.
32 Că via lor este din via Sodomei, viţa lor, din viţa Gomorei; strugurele lor, strugure de fiere, poamă le e de amărăciune;
33 vinul lor, suflare de balaur, suflare de aspidă ne-mblânzită.
34 Oare nu sunt acestea, iată, adunate la Mine, pecetluite-n vistieriile Mele?
35 În ziua răzbunării voi plăti, la vremea când piciorul lor va luneca; fiindcă aproape-i ziua pieirii lor, ceea ce vi s-a pregătit e de faţă.
36 Că Domnul îl va judeca pe poporul Său şi Se va pleca spre robii Săi văzându-i vlăguiţi şi părăsiţi în primejdii şi neputincioşi.
37 Atunci a zis Domnul: unde sunt dumnezeii lor spre care au nădăjduit,
38 din ale căror jertfe voi mâncaţi grăsimea şi din ale căror turnări10 beţi vinul? Scoală-se şi să vă ajute şi să vă fie paveze!
10 „turnări” = libaţii; acte rituale prin care se vărsa pe pământ sau pe carnea jertfelor vin (sau alte lichide aduse în cinstea zeilor).

39 Vedeţi, vedeţi că Eu sunt şi că-n afară de Mine nu este un alt Dumnezeu; Eu voi ucide şi voi face viu, Eu voi răni şi voi vindeca şi nu-i nimeni care să scoată din mâinile Mele.
40 Că mâna Mea Mi-o voi ridica în cer şi pe dreapta Mea Mă voi jura şi voi zice: viu sunt Eu în veac!
41 Că sabia ca pe un fulger Mi-o voi ascuţi şi mâna Mea va prinde-ntrînsa judecata şi cu pedeapsă voi plăti vrăjmaşilor Mei, şi celor ce Mă urăsc le voi plăti.
42 Săgeţile Mi le voi îmbăta de sânge şi sabia Mea carne va mânca şi sânge de răniţi şi de robiţi, din capetele capilor duşmani.
43 Veseliţi-vă, voi, ceruri, împreună cu El, Lui să I se-nchine toţi fiii lui Dumnezeu! Veseliţi-vă, voi, neamuri, împreună cu poporul Său, întărească-se pentru El toţi îngerii lui Dumnezeu! Că El va răzbuna sângele fiilor Săi şi cu răzbunare le va plăti vrăjmaşilor Săi, şi celor ce-L urăsc le va plăti şi

va curăţi Domnul pământul poporului Său”.11
44 Moise a scris această cântare în chiar ziua aceea şi i-a pus pe fiii lui Israel s-o înveţe. Şi a venit Moise şi a grăit toate cuvintele acestei Legi în auzul poporului, el şi Iosua, fiul lui Navi.
45 Iar după ce Moise a sfârşit de spus toate cuvintele acestea în faţa-ntregului Israel, le-a zis:
11 Acest verset e formulat astfel în Versiunea Ebraică: „Voi, neamuri, lăudaţi-l pe poporul Său, căci El va răzbuna sângele servilor Săi, răzbunarea o va-ntoarce asupra potrivnicilor Săi şi va curăţi pământul poporului Său”. Versiunea Septuagintei este atestată de manuscrisele de la Qumran, ceea ce i-a făcut, probabil, pe traducătorii BJ s-o adopte ca atare.
46 „Puneţi la inimă toate cuvintele pe care vi le mărturisesc eu astăzi şi porunciţi-le fiilor voştri să păzească şi să plinească toate cuvintele acestei Legi;
47 că ea nu-i pentru voi doar o vorbă goală, ci e însăşi viaţa voastră, şi prin cuvântul acesta vă veţi îndelunga zilele pe pământul spre care treceţi Iordanul ca să-l moşteniţi”.
48 Tot în ziua aceea a grăit Domnul cu Moise, zicând:
49 „Suie-te în muntele acesta Abarim, muntele Nebo, care este în ţara Moabului, faţă-n faţă cu Ierihonul, şi vezi ţara Canaanului, pe care-o dau eu ca moştenire fiilor lui Israel,
50 şi mori acolo, în muntele pe care te sui, şi te adaugă la poporul tău, în acelaşi chip în care Aaron, fratele tău, a murit în muntele Hor şi s-a adăugat la poporul său,
51 pentru că n-aţi ascultat de cuvântul Meu în mijlocul fiilor lui Israel, la apa Meribei, la Cadeş, în pustia Sin, pentru că nu m-aţi arătat pe Mine sfânt12 întru fiii lui Israel;
52 că vei vedea ţara cum îţi stă-nainte, dar într-însa nu vei intra”13.
33
Moise binecuvintează poporul şi prooroceşte.
1 Şi iată binecuvântarea1 cu care Moise,
12 Literal: „pentru că nu m-aţi sfinţit”. Pentru aceasta vezi nota de la Nm 20, 12.
13 T. M. adaugă: „în ţara pe care Eu le-o dau fiilor lui Israel”.
1 Această binecuvântare a lui Moise este oarecum asemănătoare cu aceea a lui Iacob (Fc 49), şi totuşi diferită, în sensul că în „destinele” unor triburi au survenit schimbări. Fiecare seminţie este numită, ca şi acolo, cu numele strămoşului.

omul lui Dumnezeu 2, i-a binecuvântat pe fiii lui Israel înainte ca el să fi murit.
2 Şi a zis: „Din Sinai venit-a Domnul şi din Seir ni s-a arătat; din muntele Paran şi din Cadeş S-a sârguit cu zeci de mii de îngeri: de-a dreapta Sa, împreună cu El.
3 El Şi-a cruţat poporul: toţi cei sfinţiţi3, sub mâinile Tale, sub Tine se află. Din cuvintele Lui au primit Legea
4 pe care ne-a poruncit-o nouă Moise, moştenire adunărilor lui Iacob.
5 Rege va fi întru cel-iubit, că s-au adunat mai-marii neamurilor împreună cu seminţiile lui Israel.
6 Să trăiască Ruben şi să nu moară; şi Simeon să fie mult la număr!”
7 Şi iată pentru Iuda: „Ascultă, Doamne, glasul lui Iuda, şi fă-l să vină la poporul său; mâinile sale-l vor face osebit, Tu îi vei fi ajutor împotriva vrăjmaşilor lui”.
8 Iar lui Levi i-a zis: „Lui Levi daţi-i Urimul său şi Tumimul său4, bărbatului celui cuvios pe care [Domnul] l-a-ncercat la Masa şi l-a certat la apa Meribei;
9 celui ce-i zice tatălui său şi mamei sale: nu te-am văzut!..., şi pe fraţii săi nu i-a cunoscut şi pe fiii săi nu i-a ştiut. Că ei au păzit cuvintele Tale şi au ţinut legământul Tău;
2 „Omul lui Dumnezeu”: denumire pentru prooroci (1 Rg 2, 27; 9, 6) sau pentru trimişii Domnului (Jd 13, 6, 8).
3 Fiii lui Israel; totalitatea poporului ales.
4 Despre Urim şi Tumim vezi nota de la Iş 28, 26. Şi aici, textual: „Arătările şi Adevărul”.
10 îi vor arăta lui Iacob hotărârile Tale şi Legea ta lui Israel; de teama mâniei Tale pune-vor de-a pururi tămâie pe jertfelnicul Tău.
11 Binecuvintează, Doamne, puterea lui şi primeşte lucrurile mâinilor lui; frânge şalele vrăjmaşilor săi ce se ridică împotriva lui şi pe ale celor ce-l urăsc: să nu se mai ridice!”
12 Iar lui Veniamin i-a zis: „Iubit de Domnul, fără de frică va locui: Dumnezeu în toată ziua umbreşte5 deasupră-i, între umerii săi S-a odihnit6.
13 Lui Iosif i-a zis: „Din binecuvântarea Domnului pământul lui, din roadele cerului şi din rouă şi

din adâncurile izvoarelor de jos;
14 din roadele pe care soarele şi luna le fac să odrăslească,
15 din ce-i mai bun al munţilor bătrâni, din ce-i mai bun al dealurilor veşnice,
16 din roadele îmbelşugatului pământ. [Darurile] plăcute Celui ce s-a arătat în rug7 să vină peste capul lui Iosif, pe creştetul celui mărit între fraţi.
5 Verbul skiazo = „a umbri" (figurativ: „a ocroti") are în limbajul biblic şi o semnificaţie duhovnicească: prezenţa sau acţiunea prin care harul sau puterea lui Dumnezeu lucrează asupra oamenilor. Norul care „umbrea" deasupra cortului mărturiei reprezenta una din lucrările Domnului asupra Israeliţilor (Nm 9, 18, 22; 10, 36). Aceeaşi lucrare se manifestă în Noul Testament: asupra Fecioarei Maria (Lc 1, 35), asupra Sfinţilor Apostoli pe muntele Tabor (Mt 17, 5; Mc 9, 7), asupra suferinzilor prin Apostolul Petru (FA 5, 15).
6 „Umerii" = metaforă pentru munţii sau colinele ce mărginesc o vale în care se afla un sanctuar al seminţiei lui Veniamin (după unii comentatori, chiar templul din Ierusalim). Metafora însă poate prefigura şi locul anatomic, pe corpul uman, unde se concentrează rugăciunea inimii: acela pe care se odihneşte şoldul lăutei, sub bărbie, sub ochii plecaţi ai celui ce se roagă, aşa cum va sugera Evagrie Ponticul.
7 Aluzie la Domnul Cel ce i s-a arătat lui Moise în rugul care ardea fără să se mistuie (Iş 3, 2).
349
17 Cel întâi-născut al taurului 8, lui fie-i frumuseţea; şi coarnele inorogului9, coarnele lui cu ele va împunge neamurile pân' la marginea pământului. Acestea sunt zecile de mii ale lui Efraim, acestea sunt miile lui Manase".
18 Iar lui Zabulon i-a zis: „Veseleşte-te, Zabulon, în ieşirea ta, şi tu, Isahar, în corturile tale!
19 Neamuri vor surpa şi [numele Domnului] acolo-l veţi chema şi veţi jertfi jertfele dreptăţii; că vei suge bogăţia mării şi mărfurile celor ce locuiesc pe ţărmuri".
20 Lui Gad i-a zis: „Binecuvântat este Cel ce lărgeşte hotarele lui Gad; ca un leu s-a odihnit, sfărâmând braţul şi capul.
21 El şi-a văzut pârga, fiindcă acolo li s-a-mpărţit moşie căpeteniilor celor ce s-au adunat împreună cu mai-marii popoarelor. Dreptate a făcut Domnul, şi judecata Sa cu Israel".
22 Iar lui Dan i-a zis: „Dan, pui de leu care se aruncă din Vasan".
23 Lui Neftali i-a zis: „Neftali, saţul roadelor celor bineprimite, sătul de binecuvântarea Domnului, Marea şi Miazăziua va moşteni".
24 Lui Aşer i-a zis: „Binecuvântat fie Aşer între fii; bineprimit va fi de fraţii săi, piciorul său în untdelemn şi-l va întinge:
25 fier şi aramă-i vor fi încălţările; tăria ta, cât zilele tale!
8 Taurul, simbol al puterii; uneori, atribut divin. Versetul pare a-i conferi lui Iosif privilegiul unui întâi-născut.
9 Despre „inorog" vezi nota de la Nm 23, 22.
26 Nimeni nu-i ca Dumnezeul celui-iubit, Cel ce merge pe ceruri ca să-ţi vină-n ajutor, Cel ce-ntru tărie-i plin de strălucire10.
27 Puterea lui Dumnezeu te va acoperi; jos, sub tăria braţelor veşnice îl va izgoni de la faţa ta pe vrăjmaş, zicând: piei!...
28 Şi va locui Israel fără frică singur pe moşia lui Iacob, moşie cu grâu şi cu vin şi cu cerul doldora de rouă.
29 Ferice de tine, Israele! Care popor este asemenea ţie, mântuit de Domnul?: cu pavăză te va ocroti Cel ce te ajută; sabia ta, lauda ta! Vrăjmaşii tăi te vor înşela, dar tu vei călca peste grumajii lor!"
34
Moartea lui Moise.
1 şi s-a suit Moise din şesurile Moabului în muntele Nebo, pe vârful Fazga, care este faţă-n faţă cu Ierihonul. Şi Domnul i-a arătat tot ţinutul Galaad, până la Dan,
2 şi tot ţinutul lui Neftali şi tot ţinutul lui Efraim şi al lui Manase şi tot ţinutul lui Iuda, până la marea de dincolo de zare1,
3 şi Neghebul2 şi împrejururile Ierihonului, cetatea Palmierilor, până la Ţoar.
4 Şi a zis Domnul către Moise: „Iată ţara pentru care m-am jurat lui
10 „Tărie" (aici ca la Fc 1, 6): firmament; bolta cerului.

1 Ebr.: „până la marea dinspre apus” (adică Mediterana).
2 Literal: „pustiul”. Partea de sud a Canaanului; vezi şi nota de la Fc 12, 9.

Avraam, lui Isaac şi lui Iacob, zicând: seminţiei tale o voi da... Iată, le-am arătat-o ochilor tăi; dar tu într-însa nu vei intra!”
5 Şi a murit Moise, robul lui Dumnezeu, acolo, în ţinutul Moabului, după cum îi spusese Domnul.
6 Şi l-au îngropat în vale, în ţinutul Moabului, aproape de templul lui Peor3, dar mormântul său nimeni nu-l ştie, nici până-n ziua de astăzi4.
7 Şi era Moise de o sută douăzeci de ani când a murit; vederea nu i se înnegurase, nici gura nu i se zbârcise.
8 Şi l-au plâns fiii lui Israel pe Moise, în şesurile Moabului, la Iordan, aproape de Ierihon, timp de treizeci de zile, până s-au sfârşit zilele jelitului în plângerea după Moise.
9 Iar Iosua, fiul lui Navi, s-a umplut de duhul înţelepciunii, pentru că Moise îşi pusese mâinile peste el5. Iar fiii lui Israel i s-au supus şi au făcut aşa precum Domnul poruncise prin Moise.
10 Şi nu s-a mai ridicat în Israel prooroc ca Moise, pe care Domnul să-l fi cunoscut faţă către faţă6,
11 întru toate semnele şi minunile pe care Domnul l-a trimis să le facă în ţara Egiptului, lui Faraon şi slugilor lui şi ţării lui întregi,
3 Adică: templul lui „Bet-Peor”, zeitate păgână, pomenită şi la 3, 29.
4 Mormântul lui Moise rămâne o taină pe seama căreia tradiţiile rabinice au făcut numeroase speculaţii. În general, creştinii admit punctul de vedere că această taină făcea parte din planul lui Dumnezeu, ca nu cumva Evreii, atât de aplecaţi spre idolatrie, să facă din trupul lui Moise un obiect de adoraţie, divinizându-l.
5 Pentru învestirea lui Iosua ca urmaş al lui Moise vezi Nm 27, 18-23.
6 „Să-l fi cunoscut faţă către faţă”: să fi vorbit cu el direct, fără mijlocitori, limpede şi cu urmări.
12 precum şi-ntru minunile cele mari şi-ntru mâna cea tare pe care Moise le-a săvârşit în faţa-ntregului Israel.

Introducere la cartea Isus Navi

Personaj biblic, Iosua este succesorul şi executorul testamentar al lui Moise.
Misiunea esenţială a lui Moise fusese aceea de a-i elibera pe fiii lui Israel din robia egipteană şi de a-i strămuta în Ţara Făgăduinţei, hărăzită astfel încă din vremea lui Avraam. Dar marele profet avea să-i ducă până în pragul Canaanului, după o peregrinare de patruzeci de ani, anume rânduită din raţiuni pedagogice; el va muri acolo, din porunca Domnului, apucând doar să vadă pământul dorit, fără să şi păşească pe el. Ocuparea teritoriului palestinian va fi făcută de către Israeliţi sub comanda lui Iosua, pe care Domnul i-l rânduieşte lui Moise la capătul călătoriei prin pustia Sinaiului: „Ia-ţi pe Iosua, fiul lui Navi, om cu duh într-însul, pune-ţi mâinile peste el şi du-l în faţa lui Eleazar preotul; şi'n faţa întregii adunări îi vei da porunci şi'n faţa lor vei da porunci asupră-i; şi dă-i ceva din măreţia ta, pentru ca'n felul acesta fiii lui Israel să asculte de el“ (Nm 27, 18-20).
Numele lui Iosua (transcris în greceşte Iisus) înseamnă „Dumnezeu mântuieşte“; singur sau în asociere cu acela al lui Navi, el va da numele celei de a şasea cărţi din canonul Vechiului Testament.
O seamă de critici susţin chiar şi astăzi că, de fapt, cartea lui Iosua ar trebui legată, prin învecinare, de aceea a Deuteronomului, ea nefiind altceva decât o continuare a acesteia; în acest caz, nu se mai poate vorbi de Pentateuh, ci de Hexateuh (cele şase cărţi). Obiecţia însă nu stă în picioare. Pentateuhul, operă unitară a lui Moise, a fost receptată ca atare încă din vremile străvechi, nu numai de tradiţia rabinică, dar şi de cea creştină. Literar vorbind, dacă Moise este eroul a patru din cele cinci cărţi ale Pentateuhului, opera sa nu putea să se încheie decât cu tainica apoteoză a sfârşitului său. Faptul în sine că această carte, a lui Iosua, este o prelungire, în plan istoric, a Deuteronomului, nu susţine teza integrării ei în Pentateuh, după cum Odiseea, de pildă, deşi e continuarea Iliadei, rămâne totuşi o scriere distinctă (deşi ambele sunt opera aceluiaşi autor).
Cartea lui Iosua cuprinde trei părţi distincte:
1. Capitolele 1-12: Cucerirea Canaanului, care se face dinspre răsărit spre apus şi de la sud la nord.

Aceasta însă nu este o cucerire propriu-zisă, adică o invazie pe pământ străin, iar biruitorii nu sunt „ocupanţi". Pornindu-se de la principiul că Dumnezeu e creatorul şi stăpânul absolut al pământului, El îl atribuie cui vrea, total sau în parte. În istoria mântuirii, Canaanul devine teritoriul în care va trăi şi se va dezvolta poporul ales, al cărui strămoş, Avraam, este anume chemat din Mesopotamia şi aşezat aici şi a cărui odraslă după trup, Iisus Hristos, născut tot aici, va fi Mântuitorul lumii. În vremea exilului egiptean, Canaanul devine „Ţara Făgăduinţei", care mai apoi se va numi „Ţara Sfântă". Aşadar, Iosua şi supuşii săi au conştiinţa că „revin" în ţara părinţilor lor, în care se află mormintele acestora, ca mărturii ale unei istorii comune; chiar şi osemintele înstrăinatului Iosif vor fi aduse din Egipt şi îngropate aici. Ţara astfel cucerită nu e o obişnuită „captură", ci, pur şi simplu, o moştenire; fiecare trib şi fiecare familie se vor înstăpâni pe moşia proprie. E raţiunea pentru care cucerirea Canaanului, deşi are caracterul unei campanii militare, este în foarte mică măsură opera armelor: ea este, în principal, opera lui Dumnezeu, Cel ce se luptă alături de protejaţii Săi prin mijloacele clasice: semne şi minuni. Iordanul e trecut printr-o minune, Ierihonul e cucerit printr-o minune, şi tot printr-o minune este învinsă coaliţia militară a suveranilor băştinaşi. La rândul său, Iosua este o copie fidelă a lui Moise şi purtător al mandatului divin.
2. Capitolele 13-21: Împărţirea ţării către cele unsprezece triburi ale lui Israel (leviţii, ca sacerdoţi, având beneficii speciale). În mare, ea se face după prescripţiile lui Moise, dar operaţia de amănunt presupune mai întâi catagrafierea terenului şi numai după aceea repartizarea lui, prin tragere la sorţi, către beneficiari. Cartea lui Iosua este documentul pe baza căruia numeroase echipe de cercetători (arheologi, istorici, geografi şi etnologi) au făcut investigaţii pe teren, căutând să identifice adevărul celor relatate cu o mie de ani în urmă. Dificultăţile nu sunt puţine, iar acestea au devenit evidente în însăşi redactarea versiunii de faţă; deşi, precum şi în celelalte cărţi ale Vechiului Testament, grafierea toponimelor s-a făcut după ediţiile româneşti curente (care, la rândul lor, urmează Versiunea Ebraică), unele aproximaţii nu pot fi evitate, ţinând seama de faptul că unele localităţi aveau câte două (şi chiar trei) nume, păstrate multă vreme în paralel, dar şi de faptul că transcrierea numelui lor dintr-o limbă în alta sau dintr-un dialect în altul nu avea criterii uniforme (fenomen întâlnit şi în zilele noastre, când PekingPekin, Pei-Kinga devenit Beijing). Distribuirii propriu-zise i se adaugă locurile de azil („cetăţile de scăpare") pentru ucigaşii fără voie. : Ultimele evenimente şi cele din urmă dispoziţii ale lui Iosua; moartea acestuia şi a arhiereului Eleazar.
Tradiţia biblică creştină (inclusiv cea românească) admite că Iosua însuşi este autorul celor mai importante părţi ale scrierii (e vorba de cineva care cunoştea foarte bine topografia Canaanului), dar că autori mai târzii au adus o seamă de completări şi precizări, aşa încât cartea, aşa cum o avem noi astăzi, s-a constituit ca operă integrală cândva în jurul anului 1000 (dar nu înainte de 1006), în vremea domniei regelui David. Cu ea se începe seria scrierilor numite, în limbajul canonului biblic, „istorice", adică cele situate între Tora (Pentateuhul) şi Profeţi.

Iosua Navi
1
Domnul îl îmbărbătează pe Iosua Navi pentru trecerea Iordanului.
1 Şi a fost că după moartea lui Moise a grăit Domnul către Iosua, fiul lui Navi1, ajutătorul2 lui Moise, zicând:
2 „Moise, robul Meu, a murit. Ridică-te dar şi treci Iordanul, tu şi tot poporul acesta, în ţara pe care Eu le-o dau.
3 Tot locul pe care-l va călca talpa piciorului vostru vi-l dau, aşa cum i-am grăit lui Moise.
4 Pustiul3 şi Antilibanul până la marele râu al Eufratului şi până la marea cea mai îndepărtată dinspre soare-apune, acelea vor fi hotarele voastre4.
5 Nu va fi om care să vă stea împotrivă, pe toată durata zilelor vieţii tale; aşa cum am fost cu Moise, întocmai voi fi şi cu tine: nu te voi părăsi şi nu te voi trece cu vederea.
6 Întăreşte-te şi îmbărbătează-te, căci tu îi vei împărţi acestui popor pământul
1 Începutul cărţii are tonul unei continuări a Deuteronomului: Iosua e un personaj deja cunoscut.
2 Sensul principal al cuvântului hipourgos (folosit numai aici în V.T.) este „cel ce asistă (pe cineva)", „cel ce ajută", „auxiliar".
3 „Pustiul": ţinutul Negheb, în sudul Iudeii.
4 Munţii Antiliban la nord, Neghebul la sud, Eufratul la est şi Mediterana la vest: întinderea ideală a

ţării Canaanului.
pe care Eu m-am jurat părinţilor voştri să li-l dau.
7 Întăreşte-te dar şi îmbărbătează-te, ca să păzeşti şi să faci aşa cum ţi-a poruncit Moise, sluga Mea, şi de la ele să nu te abaţi nici la dreapta, nici la stânga, pentru ca să fii tu înţelept în tot ceea ce vei face.
8 Iar cartea acestei legi să nu lipsească, ci întru ea să cugeţi ziua şi noaptea, pentru ca tu să înţelegi cum anume să faci toate lucrurile care sunt scrise [în ea]; atunci vei păşi drept şi-ţi vei face căile uşoare şi atunci vei fi înţelept.
9 Iată, Eu îţi poruncesc: Întăreşte-te şi îmbărbătează-te!; să nu te sperii, şi nici să ai teamă, căci Domnul, Dumnezeul tău, este cu tine în toate locurile unde vei merge".
10 Iar Iosua le-a poruncit scribilor poporului5, zicând:
11 „Treceţi prin mijlocul taberei poporului şi porunciţi-i poporului, zicând: Pregătiţi-vă merinde; căci încă trei zile, şi veţi trece Iordanul acesta ca să intraţi spre a lua în stăpânire pământul pe care vi-l dă vouă Domnul, Dumnezeul părinţilor voştri!"
12 Iar către Ruben şi către Gad şi către jumătate din neamul lui Manase6 a zis Iosua:
5 „Scribii": funcţionari ştiutori de carte, la dispoziţia conducătorilor politici sau religioşi.
6 Triburile lui Ruben şi Gad, precum şi jumătate din acela al lui Manase, aveau deja aşezăristatornice, încă din vremea lui Moise (vezi Dt 3,12-13).
352
13 „Aduceţi-vă aminte de cuvântul Domnului pe care Moise, robul Domnului, vi l-a poruncit, zicând: Domnul, Dumnezeul vostru, El v-a dat odihnă şi v-a dat pământul acesta.
14 Femeile voastre şi copiii voştri şi vitele voastre să locuiască pe pământul pe care El vi l-a dat. Iar voi toţi, cei ce sunteţi în stare, să mergeţi cu bună rânduială înaintea fraţilor voştri şi să vă luptaţi laolaltă cu ei
15 până când Domnul, Dumnezeul vostru, le va da fraţilor voştri odihnă, aşa cum v-a dat şi vouă, şi până când vor moşteni şi ei pământul pe care li-l dă Domnul, Dumnezeul nostru; şi veţi merge fiecare la moşia sa pe care Moise v-a dat-o dincolo de Iordan, spre soarerăsare".
16 Iar ei, răspunzându-i lui Iosua, i-au zis: „Vom face tot ceea ce ne vei porunci şi vom merge peste tot unde ne vei trimite;
17 în orice am ascultat de Moise vom asculta şi de tine, numai să fie cu tine Domnul, Dumnezeul nostru, aşa cum a fost El cu Moise.
18 Iar omul care nu ţi se va supune ţie şi care nu-ţi va asculta cuvintele pe care tu i le vei porunci, acela să moară; doar atât, tu fii tare şi îmbărbătează-te!"
2
Iosua trimite iscoade în Canaan.
1 Iosua, fiul lui Navi, a trimis din Şitim doi tineri să iscodească [ţara], zicându-le: „Duceţi-vă şi vedeţi ţara şi Ierihonul1!" Şi ducându-se acei doi tineri, au venit în Ierihon; şi au intrat în casa unei femei desfrânate, al cărei nume era Rahab, şi s-au odihnit acolo.
2 Dar regelui Ierihonului i s-a dat de ştire cum că aici au intrat nişte bărbaţi dintre fiii lui Israel, ca să iscodească ţara.
3 Iar regele Ierihonului a trimis şi a grăit către Rahab, zicând: „Scoate-i afară pe bărbaţii care ţi-au intrat azinoapte în casă, fiindcă ei au venit să iscodească ţara!"
4 Dar femeia, luându-i pe cei doi bărbaţi, i-a ascuns şi le-a grăit [trimişilor regelui], zicând: „Au intrat la mine nişte bărbaţi, dar n-am ştiut de unde sunt;
5 iar la vremea întunericului, când poarta s-a închis, bărbaţii aceia au ieşit, dar eu nu ştiu unde s-au dus; alergaţi după ei şi-i veţi prinde!"...
6 Iar ea s-a suit la ei, deasupra casei 2, şi i-a ascuns între nişte snopi de in pe care ea îi pusese acolo, pe acoperişul casei.
7 Iar oamenii3 au alergat după ei pe calea Iordanului, până la vad; şi poarta s-a închis4.
8 Şi a fost că atunci când oamenii care umblau după ei s-au dus, şi mai înainte
1 Ierihon: principala cetate a Canaanului, situată la capătul sudic al Văii Iordanului, localitate din care astăzi au rămas doar ruinele pe care le cercetează arheologii. (Noul Ierihon, acela al Noului Testament, a fost ridicat de către Irod cel Mare pe un alt amplasament.)
2 E vorba de un acoperiş de casă palestiniană, drept şi întins ca o terasă.

3 Trimi şii regelui.
4 A fost închisă poarta cetăţii, ceea ce a obligat-o pe femeie să-şi scape protejaţii pe fereastra din zid (v. 15).

ca ei5 să fi adormit, ea s-a urcat la ei pe acoperişul casei şi le-a zis:
9 „Eu ştiu că Domnul v-a dat vouă ţara; că frica de voi a căzut asupră-ne;
10 fiindcă noi am auzit cum a secat Domnul Dumnezeu Marea Roşie de dinaintea voastră, atunci când aţi ieşit din ţara Egiptului, precum şi tot ceea ce El le-a făcut celor doi regi ai Amoreilor de dincolo de Iordan, lui Sihon şi lui Og, pe care voi i-aţi nimicit.
11 Şi dac-am auzit noi acestea, inima ni s-a înfricoşat şi în nici unul dintre noi n-a mai rămas curaj în faţa voastră, căci Domnul, Dumnezeul vostru, este Dumnezeu sus în cer şi jos pe pământ.
12 Şi acum, juraţi-mi pe Dumnezeu că aşa cum am făcut eu milă cu voi, tot astfel să faceţi şi voi milă cu casa tatălui meu:
13 că anume veţi lăsa cu viaţă casa tatălui meu şi pe mama mea şi pe fraţii mei şi pe surorile mele şi toată casa mea şi tot ce au ei, şi că sufletul meu îl veţi izbăvi din moarte”.
14 Şi i-au zis bărbaţii: „Viaţa noastră pentru a voastră, chiar şi cu moarte!” Iar ea a zis: „Când Domnul vă va da cetatea, să faceţi cu mine milă şi adevăr!”
15 Şi le-a dat drumul pe fereastră6
16 şi le-a zis: „Duceţi-vă la munte, ca nu cumva să dea de voi cei ce vă urmăresc, şi staţi ascunşi acolo vreme de trei zile, până ce urmăritorii se vor întoarce de către voi, şi apoi vă veţi duce în calea voastră”.
5 Spionii.
6 T.M. completează: „... i-a coborât cu o funie pe fereastră, căci îi era casa în zidul cetăţii şi în zidul cetăţii locuia”.
17 Şi i-au zis bărbaţii: „Liberi suntem noi de acest jurământ al tău7:
18 Iată, noi vom intra într-o parte a cetăţii, iar tu să pui semn: această funie roşie să o legi la fereastra prin care ne-ai dat drumul: iar pe tatăl tău şi pe mama ta şi pe fraţii tăi şi toată casa tatălui tău să-i aduni la tine, în casa ta.
19 Şi va fi că tot cel ce va ieşi în afara uşii casei tale, vina lui va fi asupră-i, iar noi vom fi liberi de acest jurământ; iar pentru câţi vor fi împreună cu tine în casa ta, noi vom fi vinovaţi dacă mână de om se va atinge de ei.
20 Dar dacă vreunul ne va vătăma, sau dacă va da pe faţă aceste cuvinte ale noastre, liberi vom fi noi de jurământul acesta cu care ne-ai jurat”.
21 Iar ea le-a zis: „Fie după cuvântul vostru!” Şi le-a dat drumul, iar ei au plecat.
22 Şi au ajuns la munte şi au rămas acolo vreme de trei zile; iar cei ce-i urmăreau au scotocit toate drumurile, dar nu i-au aflat.
23 Şi întorcându-se cei doi tineri, s-au coborât de la munte; şi s-au dus la Iosua Navi şi i-au povestit toate câte li se întâmplaseră.
24 Şi i-au zis lui Iosua: „Domnul a dat în mâna noastră toată ţara aceea şi toţi locuitorii acelei ţări tremură de frica noastră”.8
7 Formulă a unui jurământ condiţionat de poziţia părţii celeilalte; în cazul de faţă, condiţia constă în instrucţiunile ce urmează.
8 Cei doi spioni nu aduceau informaţii de ordin militar sau economic, ci asupra stării de spirit a locuitorilor; importantă era demobilizarea interioară a acestora, ceea ce-l va face pe Iosua să adopte o strategie corespunzătoare. Totul va începe de la desfrânata Rahab, eroina acestui episod, care se va desprinde de neamul ei şi va deveni o fiică a lui Israel, înscriindu-se chiar în arborele genealogic al lui Iosif, logodnicul Mariei (vezi Mt 1.5).

3
Trecerea Iordanului.
1 Şi sculându-se Iosua dis-de-dimineaţă, a plecat din Şitim. Şi au venit până la Iordan1 şi au poposit acolo mai înainte de a trece.
2 Şi a fost că după trei zile au trecut scribii prin tabără
3 şi i-au poruncit poporului, zicând: „Când veţi vedea chivotul 2 legământului Domnului,

Dumnezeului vostru, şi pe preoţii voştri şi pe leviţi purtându-l, să vă ridicaţi din locurile voastre şi să mergeţi după ei.
4 Dar între voi şi el să fie o depărtare: voi să fiţi cam la două mii de coţi3; să nu vă apropiaţi de el, pentru ca să ştiţi calea pe care veţi merge, fiindcă voi niciodată n-aţi mai umblat pe calea aceasta".
5 Iar Iosua i-a zis poporului: „Pentru mâine să fiţi curaţi, căci mâine va face Domnul minuni între voi".
6 Iar preoţilor le-a zis Iosua: „Ridicaţi chivotul legământului Domnului şi mergeţi înaintea poporului!" Şi ridicând preoţii chivotul legământului Domnului, mergeau înaintea poporului.
7 Şi a zis Domnul către Iosua: „În ziua aceasta voi începe a te înălţa pe tine în
1 T.M. precizează: „... el şi toţi fiii lui Israel".
2 Despre chivot vezi nota de la Iş 25, 10.
3 Distanţă de aproximativ un kilometru. Prin legea lui Moise, oamenii din popor nu aveau voie să se apropie de lucrurile sfinte; pe de altă parte, se cerea evitată îmbulzeala şi, deci, lipsa de perspectivă.
faţa tuturor fiilor lui Israel, ca să cunoască ei că aşa cum am fost cu Moise, tot astfel voi fi şi cu tine.
8 Şi acum, porunceşte-le preoţilor care poartă chivotul legământului, zicându-le: De cum veţi intra pe o parte a apei Iordanului, staţi în Iordan!"
9 Şi a zis către fiii lui Israel: „Apropiaţi-vă aici şi auziţi cuvântul Domnului, Dumnezeului vostru!
10 Întru aceasta veţi cunoaşte că-ntru voi se află Dumnezeu-Cel-Viu şi că El va nimici de dinaintea voastră pe Canaanean şi pe Heteu şi pe Ferezeu şi pe Heveu şi pe Amoreu şi pe Ghergheseu şi pe Iebuseu.
11 Iată, chivotul legământului Domnului-a-tot-pământul va trece Iordanul înaintea voastră.
12 Alegeţi dintre fiii lui Israel doisprezece bărbaţi: câte unul din fiecare seminţie.
13 Şi va fi că de îndată ce picioarele preoţilor care poartă chivotul legământului Domnului-a-tot-pământul se vor opri în apa Iordanului, apa Iordanului de sub ele se va duce la vale, iar apa care vine la vale se va opri".
14 Şi poporul s-a ridicat din corturi ca să treacă Iordanul, iar preoţii au ridicat chivotul legământului Domnului înaintea poporului.
15 Şi când preoţii care purtau chivotul legământului Domnului au intrat în Iordan şi când picioarele preoţilor care purtau chivotul legământului Domnului se afundau într-o parte a apei Iordanului (Iordanul se umfla acum în toată matca lui, ca în zilele secerişului de grâne),
16 atunci apele care veneau din sus s-au oprit; un cheag se oprise foarte

departe, până spre ţinutul Chiriat-Iearim; iar cele de din vale s-au scurs în marea Araba marea Sărată până ce s-au dus de tot; iar poporul stătea faţă-n faţă cu Ierihonul4.
17 Iar preoţii care purtau chivotul legământului Domnului au stătut pe uscat în mijlocul Iordanului; şi toţi fiii lui Israel treceau pe uscat, până ce întregul popor, pân' la cel din urmă, a trecut Iordanul.
4
Cele douăsprezece pietre spre amintire. Sfârşitul trecerii Iordanului. Sosirea la Ghilgal.
1 Şi după ce întregul popor a trecut Iordanul, Domnul i-a grăit lui Iosua, zicând:
2 „Ia bărbaţi din popor, câte unul din fiecare seminţie1.
3 Şi porunceşte-le, zicând: Luaţi din mijlocul Iordanului douăsprezece pietre şi aduceţi-le cu voi şi puneţi-le în tabăra voastră, acolo unde veţi tăbărî la noapte!"
4 Şi chemând Iosua doisprezece bărbaţi fruntaşi dintre fiii lui Israel, câte unul de fiecare seminţie,
5 le-a zis: „Înaintaţi în faţa mea, înaintea feţei Domnului, până-n mijlocul Iordanului, şi fiecare să ia de acolo câte
4 Locuitorii Ierihonului inclusiv Rahab (vezi 2, 10) aflaseră de minunata trecere a Israeliţilor prin Marea Roşie. Acum şi aici se petrece o minune asemănătoare: ambele sunt făcute de unul şi acelaşi Dumnezeu în favoarea unuia şi aceluiaşi popor. Demobilizarea lăuntrică a adversarilor din faţă va spori.
1 Deci, doisprezece.
o piatră şi s-o ridice pe umeri, după numărul celor douăsprezece seminţii ale lui Israel,
6 pentru ca acestea să vă fie semn de-a pururi; pentru ca, atunci când fiul tău te va întreba mâine, zicând: Ce înseamnă pentru voi aceste pietre?,
7 tu îl vei lămuri pe fiul tău, zicând: Râul Iordanului a secat de dinaintea chivotului legământului

Domnului-atot-pământul, atunci când l-a trecut!... Şi pietrele acestea le vor fi spre amintire fiilor lui Israel în veci.”
8 Iar fiii lui Israel au făcut aşa cum i-a poruncit Domnul lui Iosua. Şi au luat din mijlocul Iordanului douăsprezece pietre (aşa cum Domnul îi poruncise lui Iosua când fiii lui Israel şi-au încheiat trecerea) şi le-au adus cu ei în tabără şi le-au aşezat acolo.
9 Iar Iosua a aşezat, de asemenea, alte douăsprezece pietre în chiar Iordanul însuşi, anume în locul de sub picioarele preoţilor care purtau chivotul legământului Domnului; ele sunt acolo până-n ziua de astăzi.
10 Iar preoţii care purtau chivotul legământului Domnului au stătut în Iordan până când Iosua a isprăvit tot ceea ce Domnul îi poruncise să spună poporului; şi poporul s-a grăbit şi a trecut.
11 Şi a fost că după ce a trecut tot poporul, a trecut şi chivotul legământului Domnului; şi pietrele înaintea lor 2.
12 Iar fiii lui Ruben şi fiii lui Gad şi jumătate din seminţia lui Manase, bine înarmaţi, au trecut înaintea fiilor lui Israel, aşa cum le poruncise Moise.
13 Patruzeci de mii, pregătiţi de luptă,
2 Primele douăsprezece pietre au fost strămutate în tabăra din Ghilgal (vezi v. 20). T. M.: „... cu preoţii în fruntea poporului”.

au trecut prin faţa Domnului să se războiască împotriva cetăţii Ierihonului.
14 În ziua aceea l-a preamărit Domnul pe Iosua în faţa întregului neam al lui Israel; şi s-au temut de el, aşa cum se temuseră şi de Moise, pe toată durata vieţii lui.
15 Şi a grăit Domnul către Iosua, zicând:
16 „Porunceşte-le preoţilor care poartă chivotul legământului Domnului să iasă din Iordan!”
17 Iar Iosua le-a poruncit preoţilor, zicând: „Ieşiţi din Iordan!”
18 Şi a fost că după ce preoţii care purtau chivotul legământului Domnului au ieşit din Iordan şi au atins pământul cu picioarele, apa Iordanului a năvălit la locul ei şi curgea ca mai înainte peste toate malurile lui.
19 Poporul a ieşit din Iordan în ziua a zecea a primei luni3; şi fiii lui Israel şi-au aşezat tabăra la Ghilgal4, în ţinutul dinspre răsărit faţă de Ierihon.
20 Iar cele douăsprezece pietre pe care Iosua le luase din Iordan le-a aşezat în Ghilgal; şi le-a grăit fiilor lui Israel, zicând:
21 „Când fiii voştri vă vor întreba, zicând: Ce sunt pietrele acestea?,
22 voi le veţi povesti fiilor voştri că Israel a trecut Iordanul acesta pe uscat
23 atunci când Domnul, Dumnezeul nostru, a secat apa Iordanului de dinaintea
3 Luna Nisan (martie-aprilie). În ziua a zecea a acestei luni începeau pregătirile pentru serbarea Paştilor (vezi Iş 12, 3), eveniment ce va avea loc,şi aici, în curând.
4 Ghilgal (al cărui nume înseamnă „cerc de pietre”) devine punct de pornire şi centru de referinţă pentru cucerirea Canaanului. Din vechea aşezare nu se mai vede aproape nimic.
lor până când l-am trecut, aşa cum Domnul, Dumnezeul nostru, a făcut cu Marea Roşie, pe care Domnul, Dumnezeul nostru, a secat-o de dinaintea noastră până ce am trecut-o;
24 pentru ca să cunoască toate neamurile pământului că tare este puterea Domnului, şi pentru ca voi în toată vremea să-L cinstiţi pe Domnul, Dumnezeul vostru.”
5
Spaimă în Canaan. Tăierea împrejur. Serbarea Paştilor în Ţara Făgăduinţei. Îngerul Domnului la Iosua.
1 Şi a fost că de îndată ce regii Amoreilor, care erau dincolo de Iordan, precum şi regii Feniciei, care erau lângă mare, au auzit că Domnul Dumnezeu a secat râul Iordanului de dinaintea fiilor lui Israel până ce ei l-au trecut, inimile lor au slăbit, minţile li s-au topit şi nici un curaj nu mai era în ei de dinaintea fiilor lui Israel.
2 şi-n vremea aceasta a zis Domnul către Iosua: „Fă-ţi cuţite de piatră, din piatră ascuţită, şi aşază-te şi taie-i împrejur pe fiii lui Israel a doua oară!”
3 Iar Iosua şi-a făcut cuţite de piatră, cu muchiile ascuţite, şi i-a tăiat împrejur pe fiii lui Israel la locul ce se cheamă „Dealul-celor-netăiaţi-împrejur1”.
4 În acest chip i-a tăiat Iosua împrejur pe fiii lui Israel: câţi erau născuţi pe cale şi câţi nu au fost

tăiaţi împrejur dintre cei ce ieşiseră din Egipt,
1 T. M.: „Dealul Prepuţurilor”. Circumcizia era practicată, din timpuri străvechi, şi de unii băştinaşi ai Canaanului.

5 pe toţi aceştia i-a tăiat Iosua împrejur;
6 căci patruzeci şi doi de ani2 s-a tot învârtit Israel prin pustie, pricină pentru care cei mai mulţi dintre luptătorii ieşiţi din ţara Egiptului erau netăiaţi împrejur, cei ce nu s-au supus poruncilor lui Dumnezeu şi cărora Domnul le-a rânduit să nu vadă ţara din care curge lapte şi miere, aceea pe care Domnul Se jurase faţă de părinţii lor să ne-o dea nouă;
7 şi-n locul acelora i-a pus pe fiii lor, cei pe care Iosua i-a tăiat împrejur, ei nefiind tăiaţi împrejur fiindcă erau născuţi pe cale şi, deci, netăiaţi împrejur3.
8 Iar după ce au fost tăiaţi împrejur au şezut acolo, liniştiţi, în tabără, până ce s-au vindecat.
9 Şi a zis Domnul către Iosua, fiul lui Navi: „În această zi am ridicat de la voi ocara Egiptului4”. Şi locul acela l-a numit Ghilgal.
10 Iar fiii lui Israel au făcut Paştile în cea de a paisprezecea zi a lunii, spre seară, nu departe de Ierihon5, de partea cealaltă a Iordanului, în câmp.
11 Iar a doua zi de Paşti au mâncat azime şi pâine nouă din grâul pământului.
12 În ziua aceasta, după ce au mâncat
2 T. M.: „... patruzeci de ani”: cifră rotundă pentru durata rătăcirii lui Israel prin pustiu; în fapt, durata unei generaţii.
3 Vechea generaţie, care încă mai purta tarele şi nostalgia Egiptului idolatru, fusese rânduită să moară pe drum; acum legea circumciziei i se aplica noii generaţii, din care nu lipseau războinicii.
4 „Ocara Egiptului”: ruşinea de a nu fi circumcis (vezi Fc 34, 14).
5 Această ultimă menţiune, proprie Septuagintei, prefigurează metaforic căderea Ierihonului, care se va petrece curând.
din grâul pământului, a încetat să mai cadă mană; iar fiii lui Israel n-au mai avut mană; şi în anul acela au adunat din roadele ţării Fenicienilor.
13 Şi a fost că atunci când Iosua era la Ierihon6, s-a uitat cu ochii săi şi a văzut un om stând înaintea lui, având în mână o sabie goală. Şi, apropiindu-se Iosua, i-a zis: „Eşti de-al nostru, sau dintre duşmanii noştri?”
14 Iar acela i-a zis: „Eu sunt voievodul oştilor Domnului; acum am venit”... Iar Iosua a căzut cu faţa la pământ şi i-a zis: „Stăpâne, ce-i porunceşti robului tău?”
15 Iar voievodul Domnului a zis către Iosua: „Dezleagă-ţi încălţămintea din picioare, căci locul pe care stai e sfânt”.7
6
Luarea Ierihonului.
1 Ierihonul era straşnic închis şi întărit, şi nimeni nu ieşea din el şi nimeni nu intra.
2 Şi a zis Domnul către Iosua: „Iată, Eu dau Ierihonul în puterea ta, şi pe regele lui în el şi pe cei vârtoşi în putere.
3 Şi pune-i pe războinici să-l înconjoare.
4 Înconjuraţi cetatea o dată pe zi; aceasta să faceţi timp de şase zile.
6 Adică în preajma Ierihonului, aproape de Ierihon (în Ghilgal).
7 T. M. adaugă: „Şi Iosua a făcut aşa”. Episodul reiterează momentul similar din Iş 3, 5, atestându-l pe Iosua ca urmaş legitim al lui Moise.

Şapte preoţi vor purta înaintea chivotului şapte trâmbiţe din corn de berbec, iar în ziua a şaptea să ocoliţi cetatea de şapte ori, şi preoţii să sune din trâmbiţe1.
5 Şi va fi că atunci când veţi striga cu trâmbiţe de strigare, să strige tot poporul deodată. Şi când ei vor striga, zidurile cetăţii vor cădea singure; şi tot poporul va intra înlăuntru, fiecare avântându-se de-a dreptul în cetate.”
6 Şi a intrat Iosua Navi la preoţi
7 şi le-a zis: „Porunciţi-i poporului să umble de jur-împrejur şi să înconjoare cetatea; iar războinicii să meargă înaintea [chivotului] Domnului;
8 şapte preoţi, purtând şapte trâmbiţe sfinte, să treacă înaintea [chivotului] Domnului şi să

trâmbiţeze puternic, iar chivotul legământului Domnului să-i urmeze.
9 Războinicii, ţinând aproape, să meargă înainte, iar preoţii, sunând din trâmbiţe, precum şi cei de dinapoia oastei, în urma chivotului legământului Domnului, să meargă sunând din trâmbiţe.”
10 Iar poporului i-a poruncit Iosua, zicând: „Să nu strigaţi, şi nimeni să nu vă audă glasul, şi cuvânt din gura voastră să nu iasă până în ziua în care eu vă voi porunci să strigaţi: atunci să strigaţi!”
11 Şi, înconjurând cetatea cu chivotul legământului Domnului, îndată s-au întors în tabără şi acolo au rămas peste noapte.
12 Iar a doua zi s-a sculat Iosua dis-de-dimineaţă, iar preoţii au ridicat chivotul legământului Domnului.
1 Versetul 4: text lacunar în LXX şi preluat din T. M.
13 Şi cei şapte preoţi care purtau cele şapte trâmbiţe mergeau aproape înaintea [chivotului] Domnului şi sunau din trâmbiţe, iar după ei mergeau războinicii şi toată gloata rămasă înapoia chivotului legământului Domnului; iar preoţii buciumau din trâmbiţe.
14 şi-ntreaga gloată de dinapoi a înconjurat cetatea, din aproape-n mai aproape, după care s-a întors în tabără; aşa a făcut vreme de şase zile.
15 Şi a fost că în ziua a şaptea s-au sculat dis-de-dimineaţă şi-n ziua aceea au înconjurat cetatea de şapte ori: de şapte ori au înconjurat-o numai în ziua aceea.
16 Şi a fost că atunci când au înconjurat cetatea a şaptea oară, preoţii au buciumat din trâmbiţe, iar Iosua a zis către fiii lui Israel: „Strigaţi!, căci Domnul v-a dat cetatea!
17 Şi toată cetatea aceasta, cu tot ce se află în ea, Îi va fi afierosită Domnului Atotţiitorului2, în afară de desfrânata Rahab; pe ea s-o cruţaţi, şi tot ceea ce se află în casa ei.
18 Iar voi feriţi-vă cu tot dinadinsul de ceea ce e dăruit, ca nu cumva pofta să vă împingă a lua ceva din danie şi să puneţi tabăra lui Israel sub blestem şi să ne daţi pierzării.
2 Literal: „... Îi va fi anatema Domnului”. Substantivul anathema înseamnă, pe de-o parte, „ofrandă adusă Divinităţii ca urmare a unei făgăduinţe” (ofrandă votivă) şi, pe de alta, „blestem”. Ca şi în vremea lui Moise, prada de război (oameni şi bunuri) Îi era făgăduită în întregime Domnului, cuceritorii neavând dreptul să-şi însuşească absolut nimic. Dar, pentru ca nu cumva ei să fie ispitiţi s-o facă, prada era „nimicită de istov”, adică distrusă în întregime. În funcţie de context, „a anatemiza” sau „a da anatemei” se traduce „a oferi în dar”, „a afierosi”, sau „a nimici”, „a da pierzării”. Un om anatemizat (sau dat anatemei) e blestemat să piară.

19 Şi tot argintul şi aurul şi arama şi fierul Îi vor fi sfinte Domnului şi vor fi duse în vistieria Domnului”.
20 Şi a strigat poporul, iar preoţii au buciumat din trâmbiţe; şi când poporul a auzit sunetul trâmbiţelor, întregul popor a strigat deodată cu strigăt mare şi puternic; şi-ntregul zid s-a prăbuşit de jur-împrejur3; şi-ntregul popor a năvălit în cetate.
21 Şi Iosua a dat-o nimicirii, cu tot ce se afla în ea, bărbat şi femeie şi tânăr şi bătrân şi viţel şi oaie şi asin, totul prin ascuţişul săbiei.
22 Iar celor doi tineri care iscodiseră ţara le-a zis Iosua: „Intraţi în casa femeii şi scoateţi-o de acolo cu tot ce are ea.”
23 Iar cei doi tineri care iscodiseră cetatea au intrat în casa femeii şi au scos-o pe desfrânata Rahab şi pe tatăl ei şi pe mama ei şi pe fraţii ei şi rudeniile ei şi tot ce era al ei; şi au aşezat-o în afara taberei lui Israel4.
24 Iar cetatea, cu tot ce se afla în ea, au ars-o cu foc5, în afară de argint şi de
3 Cercetările arheologice au constatat că vechiul Ierihon avea două rânduri de ziduri, exterior şi interior, şi că ele, într-adevăr, s-au prăbuşit pe propriile lor temelii. Cei mai puţin credincioşi, fără să excludă intervenţia lui Dumnezeu, bănuiesc că a fost un cutremur; pe de altă parte, se poate prezuma că, făcând legătura între un strigăt puternic, multiplu şi simultan şi prăbuşirea zidurilor, Dumnezeu i-a descoperit omului, pentru prima oară, fenomenul de rezonanţă. Cât priveşte cele şase zile precedente, ele erau parte din războiul psihologic, menit să sporească, până la paroxism, spaima celor ce priveau nişte procesiuni aparent neagresive, fără să ştie ce se poate întâmpla.
4 Tabăra fiilor lui Israel era loc sacru, în care păgânii nu aveau acces.
5 Cercetările arheologice au descoperit şi urmele incendiului. Rămăşiţele din gropile de grâu indică faptul că luarea Ierihonului s-a petrecut curând după seceriş.

aur şi de aramă şi de fier, pe care le-au dat să fie duse în vistieria Domnului.
25 Iar pe Rahab desfrânata, cu toată casa tatălui ei, i-a lăsat Iosua vii, şi a făcut ca ea să locuiască în Israel până-n ziua de astăzi, fiindcă ea a ascuns iscoadele pe care Iosua le trimisese să iscodească Ierihonul.
26 şi-n ziua aceea, Iosua i-a jurat pe ei în faţa Domnului, zicând: „Blestemat în faţa Domnului să fie omul care va zidi această cetate!; temelia să i-o pună pe întâiul-său-născut şi să-i aşeze porţile pe fiul său cel mai tânăr!” Şi aşa a făcut Ozan din Betel: i-a pus temeliile pe Abiron, fiul său cel întâi-născut, şi i-a aşezat porţile pe fiul său cel mai tânăr, care scăpase cu viaţă6.
27 Şi Domnul a fost cu Iosua, iar numele acestuia era în toată ţara.
7
Greşala şi pedeapsa lui Acan.
1 Dar fiii lui Israel au făcut o mare nelegiuire prin aceea că au luat din cele afierosite1; fiindcă Acan, fiul lui Carmi, fiul lui Zabdi, fiul lui Zerah, din seminţia lui Iuda, a luat din cele date anatemei; şi cu urgie S-a mâniat Domnul pe fiii lui Israel2.
2 Iar Iosua a trimis din Ierihon câţiva bărbaţi la Ai3, [cetate] ce se află
6 Acest blestem s-a împlinit în secolul IX î. H., când Hiel din Betel a încercat să rezidească Ierihonul (vezi 3 Rg 16.34).
1 Vezi nota de la 6.17.
2 Păcatul unuia singur s-a răsfrânt asupra tuturor. Acest păcat va fi pricina tainică a înfrângerii din istorisirea care urmează.
3 „Ai” înseamnă „Ruina”; cercetările arheologice l-au identificat la doi kilometri sud-est deBetel (cca 15 km nord de Ierusalim).

aproape de Betel, zicându-le: „Iscodiţi Aiul!” Şi s-au suit bărbaţii şi au iscodit Aiul.
3 şi s-au întors la Iosua şi i-au zis: „Să nu meargă întregul popor, ci să meargă doar ca la două sau trei mii de bărbaţi şi să ia cetatea prin împresurare; nu duce acolo tot poporul, căci [duşmanii] sunt puţini”.
4 Şi s-au dus ca la trei mii de bărbaţi, dar ei au fugit de dinaintea bărbaţilor din Ai.
5 Iar bărbaţii din Ai au ucis dintre ei până pe la vreo treizeci şi şase de bărbaţi şi i-au gonit de la poartă şi i-au nimicit pe râpa dealului; iar inima poporului a slăbit şi s-a făcut ca apa.
6 Iar Iosua şi-a sfâşiat hainele; şi a căzut Iosua cu faţa la pământ înaintea Domnului până seara, el şi bătrânii lui Israel, şi şi-au pus cenuşă pe cap.
7 Şi a zis Iosua: „Doamne, mă rog: De ce robul Tău a trecut poporul acesta peste Iordan?: Ca să-l dai pe mâna Amoreilor, să ne nimicească? Mai bine am fi rămas şi ne-am fi aşezat dincolo de Iordan!
8 Şi ce voi grăi eu după ce Israel a dat dosul4 din faţa duşmanilor săi?
9 Că dacă vor auzi Canaaneenii şi toţi locuitorii ţării, ne vor împresura şi ne vor nimici de pe pământ; şi ce vei face Tu pentru numele Tău cel mare?”
10 Şi a zis Domnul către Iosua: „Ridică-te!; de ce ai căzut cu faţa la pământ?
11 Poporul a păcătuit şi a călcat legământul pe care Eu l-am făcut cu ei; au furat din bunurile blestemate şi le-au dus în ascunzişurile lor.
4 Literal: „şi-a întors grumazul”.
12 Şi fiii lui Israel nu vor fi în stare să stea în faţa vrăjmaşilor lor; ei vor da dosul de dinaintea duşmanilor lor, fiindcă ei s-au aşezat sub blestem; dacă nu veţi ridica din mijlocul vostru ceea ce e blestemat, Eu nu voi mai fi cu voi.
13 Scoală-te, sfinţeşte poporul şi spune-le: Sfinţiţi-vă pentru mâine!; acestea zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Blestemul este-ntru voi, Israele; nu veţi fi în stare să staţi în faţa vrăjmaşilor voştri până când veţi ridica din mijlocul vostru ceea ce e blestemat.
14 Mâine dimineaţă să vă adunaţi toţi laolaltă, din toate seminţiile; şi va fi că seminţia pe care Domnul o va arăta, voi o veţi aduce pe familii, şi familia pe care Domnul o va arăta, voi o veţi aduce pe gospodării; şi gospodăria pe care Domnul o va arăta, voi o veţi aduce om cu om;
15 şi omul care va fi dat pe faţă, acela va fi ars cu foc, el şi toate câte sunt ale lui, fiindcă el a călcat legământul Domnului şi a făcut nelegiuire întru Israel”.
16 şi s-a sculat Iosua dis-de-dimineaţă şi a adus poporul după seminţiile lui, şi seminţia lui Iuda a

fost dată pe faţă.
17 Şi ea a fost adusă pe familii, şi a fost arătată familia lui Zerah; şi a fost adus om cu om;
18 şi a fost arătat Acan, fiul lui Carmi, fiul lui Zabdi, fiul lui Zerah.
19 Şi a zis Iosua către Acan: „Dă slavă astăzi Domnului, Dumnezeului lui Israel, şi mărturiseşte-te şi spune-mi mie ce ai făcut, şi nu-mi ascunde nimic!"
20 Iar Acan i-a răspuns lui Iosua şi a zis: „Adevărat, eu am păcătuit în faţa Domnului, Dumnezeului lui Israel; aşa şi aşa am făcut:

21 În timpul prădării am văzut o mantie brodată şi două sute de drahme de argint şi o pană de aur în greutate de cincizeci de drahme şi, poftindu-le, le-am luat şi le-am ascuns în pământ, în cortul meu; şi argintul este pus dedesubtul lor".
22 Atunci Iosua a trimis vestitori, iar aceia au alergat la cort, în tabără; şi pe acestea le-au aflat ascunse în cortul lui, şi argintul sub ele.
23 Şi le-au scos din cort şi le-au adus la Iosua şi la bătrânii lui Israel şi le-au pus înaintea Domnului.
24 Iar Iosua l-a luat pe Acan, fiul lui Zerah, şi argintul şi mantia şi pana de aur şi pe fiii lui şi pe fiicele lui şi boii şi asinii şi oile lui şi cortul lui şi tot ceea ce avea el; şi tot poporul era cu el; şi i-a dus la Emec-Acor.
25 Şi i-a zis Iosua lui Acan: „De ce ne-ai nimicit tu pe noi? Nimicească-te pe tine Domnul astăzi!" şi-ntregul Israel l-a ucis cu pietre5.
26 Şi au îngrămădit deasupră-i un morman de pietre; Iar Domnul Şi-a potolit aprinderea mâniei Sale. De aceea l-a numit Emec-Acor6 până-n ziua de astăzi.
8
Împresurarea şi luarea cetăţii Ai.
1 Şi a zis Domnul către Iosua: „Să nu-ţi fie teamă, şi nici să te-nspăimânţi! ia-i cu tine pe toţi războinicii şi scoală-te şi suie-te la Ai; iată că ţi l-am dat în mână pe regele Aiului, cu toată ţara.
5 T. M. adaugă: „Şi după ce i-au ucis cu pietre i-au ars cu foc" (concordanţă cu v. 15).
6 În ebraică: „Valea Nefericirii".
2 Şi vei face cu Aiul ceea ce ai făcut cu Ierihonul şi cu regele lui; veţi ţine însă pentru voi şi veţi împărţi prada de vite; şi puneţi-vă oameni de pândă înapoia cetăţii".
3 şi s-a sculat Iosua şi-ntregul popor bun de război ca să meargă la Ai. Iar Iosua a ales treizeci de mii de bărbaţi puternici şi i-a trimis noaptea.
4 Şi le-a poruncit, zicând: „Staţi la pândă înapoia cetăţii; să nu vă duceţi prea departe de cetate şi cu toţii să fiţi gata.
5 Iar eu şi toţi cei ce sunt cu mine ne vom apropia de cetate; şi va fi că după ce locuitorii Aiului vor ieşi împotriva noastră, aşa cum au făcut-o înainte, noi vom fugi din faţa lor.
6 Şi când se vor lua după noi, noi îi vom trage departe de cetate, iar ei vor zice: Ăştia fug de dinaintea noastră aşa cum au făcut-o şi altădată...
7 Noi vom fugi de ei, iar voi vă veţi ridica din pândă şi veţi intra în cetate.
8 Veţi face după cum v-am spus: iată, v-am dat poruncă!"
9 Şi Iosua i-a trimis, iar ei s-au dus să se aşeze la pândă: şi s-au aşezat între Betel şi Ai, la apus de Ai.
10 Iar Iosua s-a sculat a doua zi devreme şi a cercetat poporul trecându-i pe dinainte. şi s-a ridicat, el şi bătrânii, în fruntea poporului, împotriva Aiului.
11 Şi toţi războinicii s-au ridicat cu el şi au înaintat şi au venit dinspre răsărit împotriva cetăţii;
12 iar cei ce pândeau cetatea se aflau spre apus.1
1 T. M. adaugă: „Şi a aşezat tabăra spre miază-noapte de Ai; iar între el şi Ai era o vale".

13 Iar el a aşezat poporul tot într-o singură tabără, care se întindea în partea de miază-noapte a cetăţii, aşa încât coada taberei ajungea până spre partea de apus a cetăţii. Iar Iosua a fost, în noaptea aceea, în mijlocul văii.2
14 Şi a fost că atunci când regele Aiului a văzut, El s-a grăbit şi a ieşit, el şi bărbaţii cetăţii, împotriva lor la război, şi tot poporul era cu el; dar nu ştia că împotriva lui sunt oameni la pândă, ascunşi în spatele cetăţii.
15 Iar Iosua şi-ntregul Israel s-au tras îndărăt, ca şi cum le-ar fi fost frică, şi fugeau pe calea ce

ducea spre pustiu.
16 Iar ei au alergat după fiii lui Israel şi i-au gonit de dinapoi, îndepărtându-se astfel de cetate;
17 şi în Ai n-a rămas nici unul care să nu alerge după fiii lui Israel; şi, lăsând cetatea deschisă, îi fugăreau pe fiii lui Israel.
18 Atunci Domnul a zis către Iosua: „Întinde-ţi mâna spre cetate, cu lancea pe care o ai în mână, că în mâinile tale am dat-o; iar oamenii de la pândă să se ridice degrab din locul unde sunt!" Şi şi-a întins Iosua mâna cu lancea asupra cetăţii.
19 Şi când Iosua şi-a întins mâna, oamenii de la pândă s-au ridicat degrab din locul unde erau şi au intrat în cetate şi au luat-o; şi, grăbindu-se, au dat foc cetăţii.
20 Iar când locuitorii Aiului au cătat înapoi, atunci au văzut fumul ridicându-se din cetate spre cer, dar nu mai aveau unde să fugă, încoace sau încolo... 3
2 Versetul 13: text lacunar în LXX; preluat din T. M.
3 T. M. adaugă: „... căci poporul care fugea spre pustiu se întorsese împotriva celor ce-l urmăreau".
21 Şi văzând Iosua şi-ntregul Israel că pândarii luaseră cetatea şi cum fumul cetăţii se ridica pân' la cer, s-au întors şi i-au lovit pe oamenii Aiului.
22 Iar ceilalţi au ieşit din cetate ca să-i întâlnească; iar aceştia [Aiţii] se aflau în mijlocul taberei lui Israel, între unii de-o parte şi alţii de alta. Şi i-au ucis, până ce n-a mai rămas dintre ei nici unul scăpat cu viaţă sau cu fuga.
23 Iar pe regele Aiului l-au prins viu şi l-au adus la Iosua.
24 Şi a fost că atunci când fiii lui Israel au încetat să-i ucidă pe toţi cei ce se aflau în Ai şi-n câmpuri şi pe povârnişul muntelui şi de peste tot unde-i fugăriseră şi unde-au căzut, până la unul, sub ascuţişul săbiei, atunci Iosua s-a întors la Ai şi l-a trecut prin ascuţişul săbiei.
25 Cei ce-au căzut în ziua aceea, bărbaţi şi femei, au fost douăsprezece mii: toţi locuitorii Aiului.
26 Iar Iosua nu şi-a lăsat în jos mâna pe care o întinsese împreună cu lancea până ce nu i-a nimicit pe toţi locuitorii Aiului,4
27 în afară de vitele şi de prăzile ce se aflau în cetate, pe care fiii lui Israel le-au împărţit între ei după porunca Domnului, aşa cum Domnul îi poruncise lui Iosua.
28 Iar Iosua a ars cetatea şi a prefăcut-o în movilă pe veci nelocuită, aşa cum se vede şi astăzi.
29 Iar pe regele Aiului l-a spânzurat de un copac cu două trunchiuri gemene; şi a stat el spânzurat de copac până
4 Versetul 26: text lacunar în LXX; preluat din T. M.

seara; iar la apusul soarelui a dat Iosua poruncă şi l-au luat de pe copac şi l-au aruncat într-o groapă; şi au pus peste el o grămadă mare de pietre, aşa cum se vede şi astăzi.5
30 Atunci Iosua I-a zidit Domnului, Dumnezeului lui Israel, un jertfelnic în muntele Ebal,6
31 aşa cum Moise, sluga Domnului, le poruncise fiilor lui Israel şi cum este scris în legea lui Moise: jertfelnic de pietre întregi,7 peste care n-a fost pus nimic de fier; şi acolo i-a adus Domnului ardere-de-tot şi jertfă de mântuire.8
32 Iar Iosua a scris pe pietre9 Deuteronomul, legea lui Moise, în faţa fiilor lui Israel10.
33 Şi tot Israelul, cu bătrânii lor, cu judecătorii şi grămăticii lor, cu toţi băştinaşii şi veneticii lor, mergeau pe aproape, de-o parte şi de alta în preajma chivotului, iar preoţii şi leviţii purtau chivotul legământului Domnului; jumătate din ei erau aproape de muntele Garizim şi jumătate erau aproape de muntele Ebal, aşa cum poruncise
5 În textul Septuagintei, versetele următoare (30-35) ale acestui capitol sunt inserate în capitolul următor drept versetele 2b-2 F. Versiunea de faţă le introduce aici, în concordanţă nu numai cu Textul Masoretic, ci şi cu vechile ediţii româneşti.
6 Muntele Ebal se află la nord de Sichem şi are o înălţime de 938 m.
7 De ce pietre întregi?: Pentru că cele cioplite erau profanate de unealta omului şi, pe de altă parte, puteau fi luate drept idoli (chipuri cioplite).
8 Din „arderea-de-tot" (holocaust) nu rămânea decât scrumul, cenuşa; din „jertfa" propriu-zisă era arsă doar o parte, cealaltă rămânând în folosinţa preoţilor.
9 Altele decât acelea ale jertfelnicului.
10 E vorba de un dublet al Deuteronomului, copiat din cartea pe care o păstrau preoţii-leviţi, prescripţie consemnată în Dt 17, 18.

Moise, sluga Domnului, spre a-l binecuvânta mai întâi pe poporul lui Israel.
34 Apoi a citit Iosua toate cuvintele acestei legi, binecuvântările şi blestemele, aşa cum toate erau scrise în legea lui Moise.
35 Din toate câte-i poruncise Moise lui Iosua n-a fost nici un cuvânt pe care Iosua să nu-l fi citit în auzul întregii adunări a fiilor lui Israel, al bărbaţilor şi al femeilor şi al copiilor şi al străinilor11 care făceau drumul împreună cu Israel.
9
Înţelegeri împotriva lui Israel. Vicleşugul Gabaoniţilor.
1 Iar când au auzit regii Amoniţilor, cei de dincolo de Iordan, cei ce se aflau la munte şi-n câmpie şi pe ţărmul mării celei mari şi cei ce erau lângă Antiliban şi Heteii şi Canaaneenii şi Ferezeii şi Heveii şi Amoreii şi Ghergheseii şi Iebuseii,
2 atunci s-au adunat laolaltă pentru ca toţi să facă război împotriva lui Iosua şi a lui Israel.
3 Iar locuitorii Gabaonului, auzind despre toate lucrurile pe care Domnul le făcuse cu Ierihonul şi Aiul,
4 au pus la cale şi ei un vicleşug,1 că s-au dus şi şi-au agonisit merinde şi s-au pregătit; şi-au pus pe asini saci vechi şi vin în burdufuri vechi, rupte şi cârpite,
11 „Străinii” sau „veneticii” erau păgâni acceptaţi în obştea lui Israel ca rezidenţi, adică pe cale de a se converti; prozeliţi.
1 Gabaoniţii credeau că viclenia strategică cu care Iosua cucerise Aiul le poate servi drept model.

5 şi-n picioare încălţăminte şi sandale vechi şi peticite, şi pe ei îmbrăcăminte vechi, iar pâinile din merindele lor erau uscate, mucede şi roase.
6 Şi au venit la Iosua, în tabăra lui de la Ghilgal, şi au grăit către Iosua şi către tot Israelul: „Am venit dintr-o ţară de departe; şi acum, încheiaţi cu noi un legământ”.
7 Iar fiii lui Israel au zis către Hevei: „Luaţi aminte, ca nu cumva să locuiţi printre noi; atunci, cum am putea să încheiem cu voi un legământ?”
8 Iar ei au zis către Iosua: „Noi suntem robii tăi”. Dar Iosua le-a zis: „De unde sunteţi? şi de unde aţi venit?”
9 Iar ei au răspuns: „Robii tăi au venit dintr-o ţară foarte îndepărtată, în numele Domnului, Dumnezeului tău, căci noi am auzit de numele Lui şi de toate câte a făcut El în Egipt
10 şi despre toate câte a făcut El cu regii Amoreilor, cei de dincolo de Iordan, şi cu Sihon, regele Heşbonului, şi cu Og, regele Vasanului, cel ce locuia în Aştarot şi Edreea.
11 Şi dac-am auzit, bătrânii noştri şi toţi locuitorii ţării noastre au grăit către noi, zicând: Luaţi-vă merinde de drum şi mergeţi în întâmpinarea lor şi să le spuneţi: Noi suntem robii voştri; şi acum, încheiaţi cu noi un legământ!
12 Pâinile acestea erau calde când le-am luat să ne fie merinde, în ziua-n care am plecat să venim la voi; acum sunt uscate şi roase.
13 Când am umplut noi aceste burdufuri cu vin, ele erau noi; acum s-au rupt. Aceste haine şi încălţăminte ale noastre s-au învechit din pricina drumului neobişnuit de lung...”.
14 Iar căpeteniile au luat din merindele lor, dar pe Domnul nu L-au întrebat.
15 Iar Iosua a făcut pace cu ei; şi cu ei au făcut legământ că nu-i vor ucide, iar căpeteniile s-au legat faţă de ei cu jurământ.
16 Şi a fost că dac-au trecut trei zile după ce încheiaseră cu ei un legământ, au aflat că le sunt aproape vecini şi că locuiesc între ei.
17 Şi au pornit fiii lui Israel şi au venit la cetăţile lor; iar cetăţile lor erau Gabaonul, Chefira, Beerot şi cetatea Iearim.
18 Dar fiii lui Israel nu s-au bătut cu ei, deoarece toate căpeteniile lor li se juraseră pe Domnul, Dumnezeul lui Israel; şi-ntreaga obşte a cârtit împotriva căpeteniilor.
19 Iar căpeteniile au zis către obşte: „Noi ne-am legat faţă de ei cu jurământ pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, şi acum nu ne putem atinge de ei.
20 Dar le vom face astfel: Îi vom prinde de vii şi-i vom ţine în viaţă; în acest fel nu va fi peste noi mânia Domnului din pricina jurământului cu care ne-am legat în faţa lor;
21 ei vor trăi şi vor fi tăietori de lemne şi cărători de apă pentru toată obştea, aşa cum le-au spus căpeteniile”.

22 Iar Iosua i-a chemat şi le-a zis: „De ce m-aţi înşelat voi, zicând: Noi trăim foarte departe de voi..., în timp ce voi sunteţi învecinaţi cu cei ce locuiesc printre noi?
23 Şi acum, blestemaţi să fiţi: rob să nu lipsească dintre voi, nici tăietor de lemne şi nici cărător de apă pentru mine şi Dumnezeul meu!"
24 Iar ei i-au răspuns lui Iosua, zicând: „Ni s-a spus că Domnul, Dumnezeul tău, i-a poruncit lui Moise, sluga

Sa, să vă dea vouă această ţară, iar pe noi să ne daţi pieirii, pe noi şi pe toţi cei din faţa voastră care locuiesc în ea; şi foarte ne-am temut pentru viaţa noastră; de frica voastră am făcut noi aceasta.
25 Şi acum, iată, noi suntem în puterea voastră; faceţi cu noi ce vă place şi cum vi se pare!"
26 Şi le-au făcut aşa: În ziua aceea i-a scăpat Iosua din mâna fiilor lui Israel şi nu i-au omorât.
27 şi-n ziua aceea i-a făcut tăietori de lemne şi cărători de apă pentru toată obştea şi pentru jertfelnicul lui Dumnezeu. Drept urmare, locuitorii Gabaonului au devenit tăietori de lemne şi cărători de apă la jertfelnicul lui Dumnezeu până-n ziua de astăzi, ca şi pentru locul pe care Domnul l-ar alege.
10
Cucerirea sudului Palestinei: bătălia de la Gabaon; urmărirea şi uciderea celor cinci regi; luarea mai multor cetăţi.
1 Auzind însă Adoni-Ţedec, regele Ierusalimului, că Iosua a luat cetatea Ai şi a nimicit-o, că aşa cum făcuse cu Ierihonul şi cu regele lui, întocmai a făcut cu Aiul şi cu regele lui, şi că locuitorii Gabaonului au mers de bunăvoie la Iosua şi la Israel şi că au rămas între ei,
2 s-a temut foarte, fiindcă ştia că Gabaonul este cetate tare ca o metropolă şi că toţi oamenii ei sunt puternici.
3 Şi a trimis Adoni-Ţedec, regele Ierusalimului, la Hoham, regele Hebronului, la Piream, regele Iarmutului, la Iafia, regele Lachişului, şi la Debir, regele Eglonului, zicând:
4 „Veniţi la mine şi ajutaţi-mă să bat Gabaonul, căci s-a închinat lui Iosua şi fiilor lui Israel!"
5 Şi au venit acei cinci regi ai Amoreilor: regele Ierusalimului şi regele Hebronului şi regele Iarmutului şi regele Lachişului şi regele Eglonului, ei şi tot poporul lor. Şi au împresurat Gabaonul şi-l loveau.
6 Iar locuitorii Gabaonului au trimis la Iosua, în tabăra din Ghilgal, zicând: „Să nu-ţi iei mâna de pe robii tăi! Vino la noi degrab şi ajută-ne şi scapă-ne!; că împotriva noastră s-au adunat toţi regii Amoreilor care locuiesc la munte".
7 Şi a plecat Iosua din Ghilgal, şi-mpreună cu el tot poporul războinic, fiece om puternic în tărie.
8 Şi a zis Domnul către Iosua: „Nu-ţi fie frică de ei, fiindcă Eu i-am dat în mâinile tale; nimeni dintre ei nu va rămâne-n faţa voastră".
9 şi-n vremea aceea a sosit Iosua asupra lor pe neaşteptate, că toată noaptea făcuse drumul din Ghilgal.
10 Iar Domnul i-a lovit cu spaimă în faţa lui Israel; şi cu zdroabă mare i-a zdrobit Domnul la Gabaon. Şi i-au fugărit pe calea ce urcă spre Bet-Horon şi i-au bătut până la Azeca şi până la Macheda.
11 şi-n timp ce ei fugeau din faţa fiilor lui Israel pe povârnişul Bet-Horon, Domnul a aruncat asupră-le pietre de grindină, din cer pân' la Azeca; şi mai mulţi au fost cei ucişi de grindină decât cei ucişi în bătălie de săbiile fiilor lui Israel.
12 Atunci Iosua a grăit către Domnul, în ziua în care Domnul i-a dat pe Amorei în puterea lui Israel, când i-a nimicit

în Gabaon şi au fost zdrobiţi de dinaintea fiilor lui Israel. Şi a zis Iosua: „Să stea soarele deasupra Gabaonului şi luna deasupra văii Aialonului1!"
13 Şi soarele şi luna s-au oprit pe loc până când Domnul s-a răzbunat pe vrăjmaşii lor.2 şi s-a oprit soarele în mijlocul cerului; şi nu s-a mişcat spre asfinţit până la sfârşitul unei zile.3
14 Iar o zi ca aceea n-a mai fost nici înainte şi nici după, aşa ca Domnul să asculte de cuvântul omului; că s-a luptat Domnul de partea lui Israel.
15 Şi Iosua, şi tot Israelul împreună cu el, s-a întors în tabără la Ghilgal.
16 Iar aceşti cinci regi au fugit şi s-au ascuns în peştera din Macheda4.

17 Iar lui Iosua i s-a spus: „Cei cinci regi au fost aflaţi ascunşi în peştera din Macheda”.
18 Şi a zis Iosua: „Prăvăliţi pietre mari pe gura peşterii şi puneţi oameni să le păzească!
19 Iar voi nu staţi aici, ci goniţi-i din urmă pe duşmanii voştri şi loviţi partea
1 Aialonul: localitate situată la 15 km vest de Gabaon.
2 T. M. adaugă: „Oare nu despre aceasta se scrie în Cartea Dreptului?” „Cartea Dreptului” (menţionată şi în 2 Rg 1.18) era, după toate probabilităţile, un poem eroic care s-a pierdut, aşa cum pierdută era şi „Cartea Războaielor Domnului” (vezi nota de la Nm 21.15). Aşadar, Iosua preia citatul şi i-L rosteşte Domnului ca pe o rugăciune.
3 Aceasta ar însemna o zi în plus, fără să fi fost precedată de o noapte. Iosua urmărea o victorie totală într-un război foarte greu (cinci armate contra una), iar pentru aceasta avea nevoie de timp. Ca orice altă minune din Sfânta Scriptură, şi aceasta trebuie acceptată ca atare, printr-un act de credinţă pură; orice încercare de a o explica raţional e sortită eşecului.
4 Macheda (menţionată şi în v. 10) se afla la sud de Gabaon, între Lachiş şi Hebron. Nume cu rezonanţă epică, prin istorisirea care urmează.
lor de dinapoi5 şi să nu vă fie milă de ei şi nu-i lăsaţi să intre în cetăţile lor, căci Domnul, Dumnezeul nostru, i-a dat în mâinile noastre”.
20 Şi a fost că atunci când Iosua şi fiii lui Israel au încetat să-i taie într-un măcel care i-a nimicit de istov, cei ce scăpaseră cu viaţă au fugit în cetăţi tari.
21 şi-ntregul popor s-a întors cu sănătate la Iosua, în Macheda, şi limba nici unuia dintre fiii lui Israel n-a murmurat6.
22 Şi a zis Iosua: „Deschideţi peştera şi scoateţi-i afară pe cei cinci regi!”
23 Şi i-au scos afară din peşteră pe cei cinci regi: regele Ierusalimului, regele Hebronului, regele Iarmutului, regele Lachişului şi regele Eglonului.
24 Şi după ce i-au scos în faţa lui Iosua, atunci Iosua a chemat laolaltă întregul Israel şi căpeteniile luptătoare care veniseră cu el, zicându-le: „Înaintaţi şi puneţi-vă picioarele pe grumajii lor!” Iar ei au venit şi şi-au pus picioarele pe grumajii lor7.
25 Şi le-a zis Iosua: „Nu vă temeţi de ei şi nici să vă-nspăimântaţi! Îmbărbătaţi-vă şi întăriţi-vă, că aşa le va face Domnul tuturor vrăjmaşilor voştri, cu care voi vă veţi bate”.
26 Şi Iosua i-a bătut şi i-a spânzurat de cinci copaci. Şi au stat spânzuraţi până seara.
27 Şi a fost că spre apusul soarelui, Iosua
5 Adică să separe ariergarda de corpul oştirii. Tactică folosită cândva de Amaleciţi împotriva lui Israel (menţionată în Dt 25, 18).
6 Israeliţii, veşnic puşi pe cârteală împotriva mai-marilor lor şi a Domnului -, nu aveau acum nici un motiv s-o facă. T. M.: „Şi nimeni nu şi-a îndreptat limba împotriva fiilor lui Israel”.
7 Gest simbolic al victoriei totale, obişnuit la faraonii Egiptului şi regii Babilonului.

a poruncit şi i-au coborât de pe copaci şi i-au aruncat în peştera în care fugiseră şi au prăvălit pietre peste peşteră, aşa cum se vede şi astăzi8.
28 şi-n aceeaşi zi au cucerit Macheda, iar pe locuitori i-au trecut prin ascuţişul săbiei, şi de istov au nimicit tot ce era viu în ea; şi nimeni în ea n-a rămas care să fi scăpat cu viaţă sau cu fuga. Iar cu regele Machedei a făcut aşa cum făcuse şi cu regele Ierihonului.
29 Iar Iosua, şi tot Israelul cu el, au plecat din Macheda la Libna; şi au împresurat Libna.
30 Şi a dat-o Domnul în mâinile lui Israel; şi au luat-o, pe ea şi pe regele ei, iar pe locuitorii ei i-au trecut prin ascuţişul săbiei, precum şi tot ce era suflare în ea; nimeni n-a scăpat cu viaţă sau cu fuga; iar cu regele ei au făcut ceea ce făcuseră cu regele Ierihonului.
31 Iar Iosua, şi tot Israelul cu el, au plecat din Libna la Lachiş; şi a împresurat-o şi a pornit război asupră-i.
32 Iar Domnul a dat Lachişul în mâinile lui Israel; şi l-au luat în ziua următoare, iar pe locuitorii din el i-au trecut prin ascuţişul săbiei; şi au dărâmat cetatea, aşa cum făcuseră cu Libna.
33 Atunci Horam, regele Ghezerului, s-a ridicat în ajutorul Lachişului; iar Iosua l-a izbit cu ascuţişul săbiei, pe el şi poporul său, că dintre ei n-a rămas nici unul care să fi scăpat cu viaţă sau cu fuga.
34 Iar Iosua, şi tot Israelul cu el, au plecat din Lachiş la Eglon şi l-au împresurat
8 Campania-fulger a lui Iosua este relatată în şase episoade scurte, redactate aproape la fel, ca nişte

rapoarte de luptă, peste tot reliefându-se faptul că adevăratul învingător este Domnul, Cel ce Se luptă de partea poporului Său.
şi au pornit război asupră-i; iar Domnul l-a dat în mâinile lui Israel;
35 şi în chiar ziua aceea l-au luat, iar pe locuitori i-au trecut prin ascuţişul săbiei; şi-n ziua aceea au ucis tot ce era viu în el, aşa cum făcuseră în Lachiş.
36 Iar Iosua, şi tot Israelul cu el, au plecat de la Eglon la Hebron şi l-au împresurat;
37 şi l-au luat şi l-au trecut prin ascuţişul săbiei, şi pe regele lui şi toate satele lui; şi n-a scăpat nimic din ceea ce era viu în el; precum făcuseră cu Eglonul, aşa au făcut şi cu el, nimicindu-l, pe el şi tot ce se afla în el.
38 Iar Iosua, şi tot Israelul cu el, s-au întors la Debir şi l-au împresurat;
39 şi l-au luat, pe el şi pe regele lui şi satele lui şi l-au trecut prin ascuţişul săbiei; şi l-au nimicit, şi tot ce era suflare în el; şi n-au lăsat în el pe nimeni care să fi scăpat cu viaţă; precum făcuseră cu Hebronul şi cu regele acestuia, aşa au făcut cu Debirul şi cu regele lui.
40 Şi a lovit Iosua tot pământul ţinutului muntos şi Neghebul şi ţinutul şes şi Asidotul şi pe regii lui; nimic din ele n-a rămas care să fi scăpat viu; şi de istov au nimicit tot ce era viu, aşa cum a poruncit Domnul, Dumnezeul lui Israel,
41 din Cadeş-Barnea până la Gaza şi tot ţinutul Goşen până la Gabaon.
42 Pe toţi regii acestora şi ţinuturile lor le-a lovit Iosua o dată pentru totdeauna, căci Domnul, Dumnezeul lui Israel, S-a luptat de partea lui Israel[9].
9 T. M. conchide înv. 43: „Iar Iosua, şi tot Israelul cu el, s-au întors în tabără la Ghilgal”.

11
Cucerirea nordului Palestinei: bătălia de la apele Merom; luarea Haţorului şi a altor cetăţi; încheiere.
1 Şi dac-a auzit de aceasta Iabin, regele Haţorului, a trimis la Iobab, regele Madonului, la regele Şimronului şi la regele Acşafului
2 şi la regii dinspre marele Sidon, la munte, şi la Araba, în preajma Chinarotului[1], şi la câmpie şi în ţinutul Dor
3 şi la Canaaneenii cei de pe ţărmul de la răsărit, şi la Amoreii de pe ţărmul mării, şi la Hetei şi la Ferezei şi la Iebuseii din munţi şi la Heveii cei de sub Hermon, în ţinutul Miţpa.
4 Şi au ieşit aceştia, ei şi regii lor şi popor mult, numeros ca nisipul de pe ţărmul mării, şi cai şi foarte multe care de luptă.
5 Toţi regii aceştia s-au adunat laolaltă şi au venit într-un singur loc şi şi-au aşezat tabăra la apele Merom[2], ca să se bată cu Israel.
6 Şi a zis Domnul către Iosua: „Nu te teme de ei, căci mâine, la ceasul acesta, Eu pe toţi îi voi da lui Israel ca să-i ucidă; cailor le vei tăia vinele, iar carele de luptă le vei arde-n foc”.
7 Iar Iosua şi toţi războinicii au năvălit asupră-le năprasnic la apele Merom şi s-au repezit în ei în ţinutul muntos.
8 Şi Domnul i-a dat în mâna lui Israel; acesta i-a lovit şi i-a fugărit până la
1 „Chinarot”: variantă a toponimului Chineret.
2 „Apele Merom”: izvoare sau cursuri de apă situate în jumătatea de nord a Galileii, după toate probabilităţile la aproximativ 6 km nordvest de localitatea Safed; zona în care Iosua a câştigat bătălia împotriva unei noi coaliţii palestiniene.
marele Sidon şi până la Misrefot-Maim şi până în câmpurile de la Miţpa, spre răsărit; şi i-a nimicit până ce nici unul din ei n-a mai rămas să scape cu viaţă sau cu fuga.
9 Iar Iosua le-a făcut aşa cum îi poruncise Domnul: cailor le-a tăiat vinele, iar carele de luptă le-a ars în foc.
10 şi-n vremea aceea s-a întors Iosua şi a luat Haţorul, iar pe regele lui l-a ucis cu sabia. Până atunci, Haţorul fusese căpetenia tuturor acestor regate.
11 Şi toată suflarea cetăţii au trecut-o prin ascuţişul săbiei, şi i-au nimicit pe toţi şi n-a mai rămas în ea nimic din ce era viu; şi au ars Haţorul cu foc.
12 Şi a luat Iosua toate cetăţile acestor regate, ca şi pe regii lor, pe care i-a trecut prin ascuţişul săbiei şi i-a nimicit, aşa cum poruncise Moise, sluga Domnului.
13 Dar Israel nu a ars nici una dintre cetăţile întărite, în afară de Haţor, pe care Iosua a ars-o.

14 Fiii lui Israel au luat pentru ei toate prăzile, iar pe oameni i-au trecut prin ascuţişul săbiei până ce i-au nimicit de istov: pe nimeni din ei nu l-au lăsat cu suflare.
15 Aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise, sluga Sa, întocmai îi poruncise Moise lui Iosua; aşa a făcut Iosua, fără să lase pe dinafară nimic din ceea ce Domnul îi poruncise lui Moise.
16 Şi a luat Iosua toată ţara muntoasă şi ţinutul Negheb şi tot ţinutul Goşen şi ţinutul de şes şi pe cel dinspre apus şi muntele lui Israel şi ţinuturile joase dinspre munte,
17 de la muntele Pele, care se întinde spre Seir, până la Baal-Gad, şi plaiurile Libanului, la poalele Hermonului;

şi i-a prins pe toţi regii lor şi i-a bătut şi i-a omorât.
18 Zile multe s-a războit Iosua cu regii aceştia.
19 Şi n-a fost cetate pe care să n-o fi cucerit fiii lui Israel3; pe toate le-au luat prin război.
20 Că de la Domnul a fost ca inima lor să se întărească în a ieşi cu război împotriva lui Israel, pentru ca să fie ei nimiciţi de istov şi nici o milă să nu fie asupră-le, ci să fie daţi pieirii, aşa cum Domnul îi grăise lui Moise.
21 şi-n vremea aceea a venit Iosua şi i-a nimicit cu totul pe Enachimii4 cei de dincolo de ţinutul muntos, din Hebron şi din Debir şi din Anab şi din tot muntele lui Israel şi din tot muntele lui Iuda, împreună cu cetăţile lor; şi i-a nimicit Iosua întru totul.
22 Fiii lui Israel n-au cruţat pe nici unul dintre Enachimi; din ei însă au rămas în Gaza, în Gat şi Aşdod.
23 Şi a luat Iosua toată ţara, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise. Şi Iosua le-a dat-o ca moştenire lui Israel, prin împărţire, după seminţiile lor. şi s-a odihnit pământul de război.
12
Regii învinşi, la răsărit şi la apus de Iordan.
1 Aceştia sunt regii ţării, pe care fiii lui Israel i-au bătut şi ale căror pământuri le-au moştenit dincolo de Iordan, spre
3 T. M. adaugă: „... în afară de Heveii care locuiau în Gabaon” (în concordanţă cu 9, 7).
4 Enachimii: populaţie tribală, descendentă din Enac, strămoşul uriaşilor; cunoscuţi în V. T. şi drept „fiii lui Enac” (vezi Dt 1.28 şi nota).
răsărit, de la valea Arnonului până la muntele Hermon, şi tot ţinutul Arabei dinspre răsărit:
2 Sihon, regele Amoreilor, care locuia în Heşbon şi domnea de la Aroer, ce se afla pe povârnişul văii Arnonului, şi de la jumătatea Galaadului până la [râul] Iaboc, hotarele fiilor lui Amon;
3 şi Araba până la marea Chinerot, spre răsărit, şi până la marea Arabei; Marea Sărată spre răsărit, pe calea către Bet-Ieşimot, de laTeman, la poalele muntelui Fazga;
4 Og, regele Vasanului, care locuia în Aştarot şi în Edreea, rămas cel din urmă dintre uriaşi1
5 şi care domnea de la muntele Hermon şi de la Salca şi peste tot ţinutul Vasanului spre hotarele Gheşurului şi Maacului, şi peste jumătate din Galaad, până la hotarele lui Sihon, regele Heşbonului.
6 Pe aceştia i-au ucis Moise, sluga Domnului, şi fiii lui Israel; iar Moise i-a dat ca moştenire lui Ruben şi lui Gad şi la jumătate din seminţia lui Manase.
7 Şi aceştia sunt regii Amoreilor, pe care Iosua şi fiii lui Israel i-au ucis dincolo de Iordan, de la Baal-Gad, în valea Libanului, şi până la muntele Pele, cum te urci spre Seir; iar Iosua a dat [pământul] seminţiilor lui Israel, să-l moştenească după cum le cade:
8 la munte, la câmpie, în Araba, în Asidot, în pustie, în Negheb; pe Heteu şi pe Amoreu şi pe Canaanean şi pe Ferezeu şi pe Heveu şi pe Iebuseu;
9 pe regele Ierihonului şi pe regele Aiului, care este aproape de Betel,
1 E vorba de Refaimi, care, asemenea Enachimilor, treceau drept uriaşi.

10 pe regele Ierusalimului şi pe regele Hebronului,
11 pe regele Iarmutului şi pe regele Lachişului,
12 pe regele Eglonului şi pe regele Ghezerului,
13 pe regele Debirului şi pe regele Ghederului,
14 pe regele Hormei şi pe regele Aradului,
15 pe regele Libnei şi pe regele Adulamului,
16 pe regele Machedei şi pe regele Betelului2,

17 pe regele Tapuahului şi pe regele Heferului,
18 pe regele Afecului şi pe al Şaronului,
19 pe regele Haţorului,
20 pe regele Şimron-Meronului, pe regele Madonului, pe regele Acşafului,
21 pe regele Chedeşului, pe regele Taanacului,
22 pe regele Meghiddonului, pe regele Iocneamului de lângă Carmel,
23 pe regele Dorului de lângă Nafatdor, pe regele Goimilor din Ghilgal,
24 pe regele Tirţei. De toţi, treizeci şi unu de regi.
13
Împărţirea pământului la răsărit de Iordan.
1 Iosua era bătrân şi îndelungat în zile; şi a zis Domnul către Iosua: „Tu ai îmbătrânit, eşti înaintat în vârstă, dar
2 „... şi pe regele Betelului”: text lacunar în LXX; preluat din T. M.
pământ care să fie împărţit ca moştenire e încă foarte mult.
2 Acesta e pământul care rămâne: Hotarele Filistenilor, Gheşurul şi Canaanul;
3 de la ţinutul nelocuit din faţa Egiptului până la hotarele Ecronului, de-a stânga Canaaneenilor, se socotesc cele cinci principate ale Filistenilor: Gaza, Aşdod, Ascalon, Gat şi Ecron;
4 şi [ţinutul] Heveilor: de la Teman la ţinutul Canaan din faţa Gazei, şi ţinuturile sidoniene până la Afeca şi până la hotarele Amoreilor.
5 Şi tot ţinutul filistean Ghebla şi tot Libanul spre soare-răsare, de la Baal-Gad, la poalele muntelui Hermon, până la intrarea Hamatului;
6 pe toţi locuitorii ţinutului muntos, de la Liban până la Misrefot-Maim, pe toţi Sidonienii îi voi nimici de dinaintea lui Israel; dar tu să-i dai lui Israel [pământul] prin sorţi, aşa cum ţi-am poruncit Eu ţie.
7 Şi acum, împarte pământul acesta, ca moştenire prin sorţi, la nouă seminţii şi la jumătate din seminţia lui Manase; de la Iordan până la Marea cea Mare, înspre apus, să li-l dai lor: Marea cea Mare va fi hotarul”.
8 Iar celor două seminţii, a lui Ruben şi a lui Gad, şi la jumătate din seminţia lui Manase le-a dat Moise pe cel de dincolo de Iordan; Moise, sluga lui Dumnezeu, li l-a dat spre răsărit,
9 de la Aroer, care e pe malul râului Arnon, şi cetatea cea din mijlocul văii şi Medeba întreagă, până la Dibon,
10 precum şi toate cetăţile lui Sihon, regele Amoreilor, care a stăpânit din Heşbon până la hotarele fiilor lui Amon;

11 şi ţinutul Galaadului şi hotarelor Gheşuriţilor şi ale Maacatienilor, tot muntele Hermonului şi întregul ţinut al Vasanului, până la Salca;
12 întregul regat al lui Og din ţinutul Vasanului, care a domnit în Aştarot şi în Edreea, cel rămas dintre uriaşi, pe care Moise l-a bătut şi l-a nimicit.
13 Dar fiii lui Israel nu i-au nimicit pe Gheşureni şi pe Maacatieni şi pe Canaaneeni; iar regele Gheşurenilor şi al Maacatienilor locuieşte până azi printre fiii lui Israel.
14 Doar seminţiei lui Levi nu i s-a dat moştenire: Domnul, Dumnezeul lui Israel, El e moştenirea lor, aşa cum le-a spus Domnul1. Şi aceasta e împărţirea pe care Moise le-a făcut-o fiilor lui Israel la Araba Moabului, dincolo de Iordan, spre Ierihon.
15 Pământul i l-a dat Moise seminţiei lui Ruben, după familiile lor.
16 Hotarele lor au fost de la Aroer, care este faţă-n faţă cu valea Arnonului, precum şi cetatea ce se află în valea Arnonului, şi tot şesul până la Medeba
17 şi până la Heşbon şi toate cetăţile din şes, şi Dibonul şi Bamot-Baal şi Betbaal-Meon
18 şi Vasanul şi Chedemotul şi Mefaatul
19 şi Chiriataim, Sibma şi Ţeretiaşahar în muntele Emec;
20 şi Bet-Peor şi poalele muntelui Fazga şi Bet-Ieşimot;
21 şi toate cetăţile din şes şi tot regatul lui Sihon, regele Amoreilor, pe care l-a ucis Moise, pe el şi pe căpeteniile
1 Tribul lui Levi avea un statut special, stabilit de către Moise (Nm 18, 21-24; Dt 10, 9); ei se întreţineau din ofrandele aduse lui Dumnezeu.

Madianului: Evi, Rechem, Ţur, Hur şi Reba, căpeteniile de pe lângă Sihon, şi pe locuitorii ţinutului.
22 Iar pe Balaam al lui Beor, vrăjitorul, l-au ucis în luptă.
23 Iar hotarele lui Ruben erau: însuşi Iordanul era hotar; aceasta-i moştenirea fiilor lui Ruben, după familiile lor, după cetăţile şi satele lor.
24 Moise, de asemenea, le-a dat moştenire fiilor lui Gad, după familiile lor.
25 În hotarele lor erau: Iezerul şi toate cetăţile Galaadului şi jumătate din ţinutul fiilor lui Amon, până la Aroer, care se află în faţa cetăţii Raba;
26 şi de la Heşbon până la Ramat-Miţpa şi Betonim, şi de la Mahanaim până la hotarele Debirului,
27 şi Bet-Haram şi Bet-Nimra şi Sucot şi Ţafon şi restul regatului lui Sihon, regele Heşbonului. Hotarul lui era Iordanul, până la marea Chineret, dincolo de Iordan, spre răsărit.
28 Aceasta e moştenirea fiilor lui Gad, după familiile, cetăţile şi satele lor.
29 Moise a dat [moştenire] şi la jumătate din seminţia lui Manase.
30 Iar hotarele lor au fost de la Mahanaim, cu tot regatul Vasanului, cu tot regatul lui Og, regele Vasanului, şi cu toate satele Iairului care se află în ţinutul Vasanului -: şaizeci de cetăţi.
31 Iar jumătate din Galaad, cu Aştarotul şi Edreea, cetăţile regale ale lui Og în ţinutul Vasanului i-a fost dată fiilor lui Machir, fiul lui Manase, adică la jumătate din fiii lui Machir, fiul lui Manase, după familiile lor.
32 Aceştia sunt cei cărora le-a dat Moise moştenire în şesul Moabului, dincolo de Iordan, în faţa Ierihonului, spre răsărit. Dar seminţiei lui Levi nu i-a dat

Moise moştenire: Domnul, Dumnezeul lui Israel, El este moştenirea lor, aşa cum le-a grăit.2
14
Împărţirea pământului la apus de Iordan.
1 Aceştia sunt aceia dintre fiii lui Israel care au primit moştenire în ţara Canaanului, cărora Eleazar preotul şi Iosua, fiul lui Navi, şi capii de familie ale seminţiilor fiilor lui Israel le-au împărţit ca moştenire 1.
2 Ei şi-au primit moştenirea prin sorţi, aşa cum Domnul, prin mâna lui Iosua, le-a poruncit celor nouă seminţii şi la o jumătate de seminţie
3 dincolo de Iordan. Dar Leviţii nu aveau parte printre ei.
4 Fiindcă fiii lui Iosif erau două seminţii: Manase şi Efraim; iar pentru Leviţi nu era în ţară nici o parte care să le fi fost dată, ci doar cetăţi de locuit, precum şi împrejurimile acestora pentru vitele lor, cu vite cu tot.
5 Precum Domnul îi poruncise lui Moise, aşa au făcut fiii lui Israel şi au împărţit pământul.
6 Iar fiii lui Iuda au venit la Iosua în Ghilgal; şi i-a grăit Caleb, fiul lui Iefone Chenezeul: „Tu ştii cuvântul pe care Domnul l-a grăit către Moise, sluga lui Dumnezeu, în privinţa mea şi a ta, la Cadeş-Barnea.
7 Că eu aveam patruzeci de ani când Moise, sluga lui Dumnezeu, m-a trimis
2 A doua frază a acestui verset e preluată din T. M.
1 Sunt puse în aplicare instrucţiunile cuprinse în Nm 34, 16-29.
din Cadeş-Barnea să iscodesc această ţară; iar eu i-am răspuns după gândul său2.
8 Fraţii mei, cei ce s-au suit împreună cu mine, au înspăimântat inima poporului; eu însă L-am urmat întocmai pe Domnul, Dumnezeul meu.
9 În ziua aceea s-a jurat Moise, zicând: Pământul în care te-ai dus îţi va fi moştenire, ţie şi fiilor tăi în veci, fiindcă tu L-ai urmat întocmai pe Domnul, Dumnezeul nostru.
10 Şi acum, iată că Domnul m-a ţinut viu, aşa cum a grăit; patruzeci şi cinci de ani sunt acum de când Domnul a grăit cuvântul acesta către Moise, la vremea când Israel umbla prin pustie; şi acum, iată, eu am optzeci şi cinci de ani
11 şi sunt încă tare, ca atunci când m-a trimis Moise; tare sunt şi acum să ies şi să intru în război.
12 Şi acum, cer de la tine muntele acesta, aşa cum a zis Domnul în ziua aceea; că tu ai auzit cuvântul acesta în ziua aceea. Enachimii sunt şi acum acolo, cu cetăţi mari şi tari; aşadar, dacă Domnul va fi cu mine, eu îi voi nimici, aşa cum mi-a spus mie Domnul.”
13 Iar Iosua l-a binecuvântat; şi a dat Hebronul ca moştenire lui Caleb, fiul lui Iefone Chenezeul.
14 Şi de atunci până-n ziua de astăzi i-a fost Hebronul moştenire lui Caleb, fiul lui Iefone Chenezeul, fiindcă el a ascultat de porunca Domnului, Dumnezeul lui Israel.

15 Mai înainte Hebronul se numea Chiriat-Arba, cetatea-metropolă a
2 Pentru istoria spionării Canaanului vezi Nm 13-14.

Enachimilor. şi s-a liniştit pământul de război.
15
Partea lui Iuda.
1 Iar hotarele seminţiei lui Iuda, după familiile lor, au fost de la hotarele Idumeii, de la pustiul Sin, până la Cadeş, spre miazăzi-apus.
2 Hotarul lor de miazăzi merge până la partea Mării Sărate, de unde începe pintenul ce se lasă spre miazăzi;
3 înaintează către suişul Acravimului, trece prin pustiul Sin, iar dinspre miazăzi se urcă spre Cadeş-Barnea, iese pe la Heţron, înaintează până la Adar şi se întoarce pe calea dinspre apus de Cadeş;
4 trece prin Aţmon şi iese la valea Egiptului; capătul acestui hotar este marea. Acesta este hotarul dinspre miazăzi.
5 Iar hotarul lor de răsărit e toată Marea Sărată până la Iordan. Iar hotarul de miază-noapte pleacă de la hotarul Mării şi de la Iordan;
6 se urcă spre Bet-Hogla, trece pe la miază-noapte de Bet-Araba şi merge în sus până la piatra lui Bohan, fiul lui Ruben;
7 hotarul merge mai departe spre Debir, prin cea de-a patra parte a văii Acor, şi se coboară spre Ghilgal, care se află în faţa Adumimului, în partea de miazăzi a văii; trece apoi pe la apele En-Şemeş1 şi se prelungeşte până la En-Roghel2.
1 LXX traduce: „Izvoarele Soarelui”.
2 LXX traduce: „Izvorul Piuarului”.
8 Hotarul merge în sus spre valea Benhinom, prin spatele Iebusului, spre miazăzi; acesta este Ierusalimul; şi se termină hotarul în vârful muntelui ce se află-n faţa văii Hinom, spre apus, la marginea dinspre miază-noapte a văii Refaim.
9 Din vârful muntelui, hotarul se îndreaptă spre izvorul apelor Neftoah şi merge spre muntele Efron; apoi se încovoaie spre Baala: aceasta este cetatea Chiriat-Iearim.
10 Hotarul se întoarce apoi de la Baala spre mare şi se îndreaptă spre muntele Seir prin partea din spate, de miază-noapte, a cetăţii Iearim; acesta e Chesalonul; şi, coborându-se spre cetatea Bet-Şemeş, trece spre miazăzi;
11 de aici, hotarul trece prin partea de miază-noapte a Ecronului şi se îndreaptă spre Şicron, se încovoaie spre miazăzi şi se îndreaptă spre Iabneel; iar capătul hotarului e marea; hotarul dinspre apus îl alcătuieşte marea, adică Marea cea Mare3.
12 Acestea sunt hotarele de peste tot ale fiilor lui Iuda, după familiile lor.
13 Iar lui Caleb, fiul lui Iefone, i-a dat parte în mijlocul fiilor lui Iuda, după cum poruncise Dumnezeu; şi i-a dat Iosua cetatea Chiriat-Arba, cetatea-metropolă a lui Enac, care este Hebronul.
14 Acolo i-a nimicit Caleb, fiul lui Iefone, pe cei trei fii ai lui Enac: pe Şeşai, pe Ahiman şi pe Talmai.
15 De acolo a pornit Caleb asupra celor ce locuiau în Debir; numele Debirului era mai înainte Chiriat-Sefer4.
3 Mediterana.
4 LXX traduce: „Cetatea Literelor” (care poate fi şi „Cetatea Cărţii” sau „Cetatea Scribului”).

16 Şi a zis Caleb: „Celui ce va lua şi va nimici Cetatea Literelor, aceluia îi voi da de soţie pe fiica mea Acsa”.
17 Şi a luat-o Otniel, fiul lui Chenaz, fratele mai mic al lui Caleb; iar Caleb i-a dat-o de soţie pe Acsa, fiica sa.
18 Şi a fost că-n timp ce ea îşi făcea ieşirea, s-a sfătuit cu el, zicând: „Îi voi cere tatălui meu o ţarină!” Şi a strigat de pe asin. Iar Caleb i-a zis: „Ce ţi-a venit?”
19 Ea i-a răspuns: „Dă-mi o binecuvântare, că mi-ai dat pământ ca din secetă5; dă-mi şi izvoarele de apă!” Şi i-a dat Izvoarele de sus şi Izvoarele de jos.
20 Aceasta este moştenirea seminţiei fiilor lui Iuda, după neamurile lor.
21 Iar cetăţile lor erau cetăţi ale seminţiei fiilor lui Iuda, din hotarele Edomului spre pustiu: Cabţeel,

Eder şi Iagur;
22 China, Dimona şi Adada;
23 Chedeş, Haţor şi Itnan;
24 Zif, Telem şi Bealot;
25 Haţor-Hadata, Cheriot-Heţron, adică Haţor;
26 Amam, Şema şi Molada;
27 Haţar-Gada, Heşmon şi Bet-Palet;
28 Haţar-Şual, Beer-Şeba şi Biziotia, cu împrejurimile şi satele lor;
29 Baala, Iim şi Atem;
30 Eltolad, Chesil şi Horma;
31 Ţiclag, Madmana şi Sansana;
32 Lebaot, Şilhim, Ain şi Rimon; de toate, douăzeci şi nouă de cetăţi, cu satele lor6.
5 Literal: „din Negheb" (acesta fiind ţinutul pustiu din sudul Palestinei).
6 În realitate, sunt treizeci şi cinci. Se prezumă că cineva a corectat lista celor douăzeci şi nouă de cetăţi adăugând încă şase, dar neglijând să corecteze şi totalul.
33 Iar la şes: Eştaol, Ţora şi Aşna;
34 Zanuah, En-Ganim, Tapuah şi Enam;
35 Iarmut, Adulam, Soco şi Azeca;
36 Şaaraim, Aditaim şi Ghedera cu împrejurimile ei: paisprezece cetăţi, cu satele lor.
37 Ţenan, Hadaşa şi Migdal-Gad;
38 Dilean, Miţpa şi Iocteel;
39 Lachiş, Boţcat şi Eglon;
40 Cabon, Lahmas şi Chitliş;
41 Ghederot, Bet-Dagon, Naama şi Macheda: şaisprezece cetăţi, cu satele lor.
42 Libna, Eter şi Aşan;
43 Iftah, Aşna şi Neţib;
44 Cheila, Aczib şi Mareşa: nouă cetăţi, cu satele lor.
45 Ecron, cu împrejurimile şi satele ei;
46 şi de la Ecron spre mare, tot ce se află în apropiere de Aşdod, cu satele lor;
47 Aşdod, cu împrejurimile şi satele ei; Gaza, cu satele şi împrejurimile ei, până la râul Egiptului şi până la Marea cea Mare, care-i este hotar.
48 La munte: Şamir, Iatir şi Soco;
49 Dana şi Cetatea Literelor, adică Debir;
50 Anab, Eştemo şi Anim;
51 Goşen, Holon şi Ghilo: unsprezece cetăţi, cu satele lor;
52 Anab, Duma şi Eşean;
53 Ianum, Bet-Tapuah şi Afeca;
54 Humta, Chiriat-Arba, adică Hebron, şi Ţior: nouă cetăţi, cu satele lor.
55 Maon, Carmel, Zif şi Iuta;
56 Izreel, Iocdeam şi Zanuah;
57 Cain, Ghibeea şi Timna: zece cetăţi, cu satele lor.

58 Halhul, Bet-Ţur şi Ghedor;
59 Maarat, Bet-Anot şi Eltecon: şase cetăţi, cu satele lor. Tecoa, Efrata sau Betleem -, Peor, Etam, Culon, Tatam, Sores, Carem, Galem, Betir şi Manah: unsprezece cetăţi, cu satele lor.
60 Chiriat-Baal sau Chiriat-Iearim şi Harabah: două cetăţi, cu satele şi împrejurimile lor.
61 În pustiu: Bet-Araba, Midin şi Secaca;
62 Nibşan, Ir-Melah şi En-Gaddi: şase cetăţi, cu satele lor.
63 Iebuseii însă locuiau în Ierusalim, iar fiii lui Iuda nu i-au putut nimici; şi trăiesc Iebuseii în Ierusalim până-n ziua de astăzi.
16
Partea fiilor lui Efraim.
1 Apoi hotarul fiilor lui Iosif: De la Iordan, lângă Ierihon, dinspre răsărit, urcă de la Ierihon până-n ţinutul muntos, până-n pustiul ce se întinde de la Ierihon până la Betel,

2 iese din Betel spre Luz, trece hotarul Archienilor
3 şi se întoarce spre apus la hotarele lui Iaflet până la hotarele Bet-Horonului de jos şi până la Ghezer şi se înfundă în ţărmul mării.
4 Iar Efraim şi Manase, fiii lui Iosif, şi-au luat partea de moştenire.
5 Hotarele fiilor lui Efraim, după familiile lor, au fost acestea: Hotarul moştenirii lor era la răsărit Atarot-Adar până la Bet-Horonul de sus şi Ghezer;
6 apoi trecea spre apus, pe la miază-noapte, la Micmetat, se întorcea spre răsărit la Taanat-Şilo şi trecea pe la răsărit deIanoah;
7 de la Ianoah se cobora la Atarot şi la Naarata, atingând Ierihonul, şi ieşea la Iordan;
8 de la Tapuah mergea hotarul spre apus, către pârâul Cana, şi se termina în ţărmul mării. Aceasta este moştenirea seminţiei lui Efraim, după familiile lor.
9 Şi fiilor lui Efraim li s-au mai dat cetăţi şi în partea fiilor lui Manase; acele cetăţi erau cu satele lor.
10 Dar Efraimiţii nu i-au nimicit pe Canaaneenii care locuiau în Ghezer; şi au trăit Canaaneenii între Efraimiţi până-n ziua aceasta, când a venit Faraon, regele Egiptului, şi a luat cetatea şi a ars-o cu foc, iar pe Canaaneeni şi pe Ferezei şi pe locuitorii Ghezerului i-a ucis. Iar Faraon i-a dat-o de zestre fiicei sale1.
17
Partea lui Manase.
1 Iar hotarele seminţiei fiilor lui Manase (acesta fiind întâiul-născut al lui Iosif) i-au căzut lui Machir (acesta fiind întâiul-născut al lui Manase), tatăl lui Galaad, care fusese războinic: Galaadul şi Vasanul;
2 dar şi celorlalţi fii ai lui Manase, după familiile lor: fiilor lui Abiezer şi fiilor lui Helec şi fiilor lui Asriel şi fiilor lui Sichem şi fiilor lui Hefer şi fiilor lui Şemida; aceştia sunt fiii de parte bărbătească, după familiile lor.
1 Această ultimă menţiune, proprie Septuagintei, se conjugă cu cea asemănătoare din 3 Rg 9, 16-17: Fiica lui Faraon devenise soţia regelui Solomon.

3 Iar Salfaad, fiul lui Hefer, fiul lui Galaad, fiul lui Machir, fiul lui Manase, nu avea fii, ci doar fiice; iată numele fiicelor lui Salfaad: Mahla, Noa, Hogla, Milca şi Tirţa.
4 Acestea au venit în faţa lui Eleazar preotul şi în faţa lui Iosua şi în faţa dregătorilor şi au zis: „Prin mâna lui Moise, Dumnezeu a poruncit să ni se dea o moştenire în mijlocul fraţilor noştri". Şi li s-a dat moştenire, după porunca Domnului, între fraţii tatălui lor.
5 Şi sorţul lor a căzut de la Anasa şi de la Labec până la ţinuturile Galaadului şi Vasanului, care erau dincolo de Iordan;
6 fiindcă fiicele fiilor lui Manase au moştenit o parte în mijlocul fraţilor lor, dar ţinutul Galaadului le-a devenit moşie celorlalţi fii ai lui Manase.
7 Iar hotarul fiilor lui Manase pleca de la Aşer către Micmetat, care e în faţa fiilor lui Sichem, şi înainta spre hotarul lui Iamin şi Iasib, la fântâna lui Tapuah;
8 aceasta i-a căzut lui Manase, pe când [cetatea] Tapuah, de la hotarul lui Manase, li s-a cuvenit fiilor lui Efraim.
9 De aici se coboară hotarul pe valea Canei, spre latura de miazăzi a văii Ariel (acolo se află arborele de terebentină care-i aparţine lui Efraim), adică între cetatea lui Manase şi hotarul acestuia, pe partea de miază-noapte a râului, sfârşindu-se apoi în mare;
10 în acest fel, partea lui Efraim se află spre miazăzi, în timp ce partea lui Manase se află la miază-noapte, amândouă fiind hotărnicite de mare; aceasta din urmă se mărgineşte la miază-noapte cu Aşer, şi tot acolo, spre răsărit, cu Isahar.
11 În partea lui Aşer şi a lui Isahar, i se cuvin lui Manase: Bet-Şean cu satele lui, Ibleam cu satele lui, locuitorii din Dor şi din satele lui, locuitorii din Taanac şi din satele lui, locuitorii din Meghiddon şi din satele lui, precum şi a treia parte din Nefet, cu satele lui.
12 Dar fiii lui Manase n-au putut să nimicească aceste cetăţi, şi aşa au început Canaaneenii să locuiască în ţinutul acesta.
13 Şi a fost că după ce fiii lui Israel s-au întărit, ei i-au supus pe Canaaneeni, dar de omorât nu i-au omorât.

14 Dar fiii lui Iosif i s-au plâns lui Iosua, zicând: „De ce ne-ai dat o singură moşie şi un singur sorţ, de vreme ce noi suntem un popor numeros, aşa cum ne-a binecuvântat Dumnezeu?”
15 Iar Iosua le-a zis: „Dacă sunteţi popor numeros, suiţi-vă la păduri şi curăţaţi-vă locuri în ţinutul Ferezeilor şi Refaimilor, dacă muntele lui Efraim vă e strâmt!”
16 Dar fiii lui Iosif au zis: „Muntele lui Efraim nu ne place, din pricină că băştinaşii Canaaneeni au călărime pe sprânceană şi care de fier, atât cei din Bet-Şean şi din satele lui, cât şi cei din valea lui Izreel”.
17 Iar Iosua a zis către fiii lui Iosif, adică lui Efraim şi lui Manase: „Dacă sunteţi popor numeros şi aveţi putere multă, atunci voi nu veţi avea moşie!;
18 căci a voastră va fi pădurea căci pădure este! şi o veţi curăţi şi a voastră va fi pân’ la marginile ei; iar pe Canaaneeni îi veţi nimici: au ei călărime pe sprânceană, dar voi sunteţi mai tari decât ei!”

18

Moştenirea seminţiei lui Veniamin.

1 atunci s-a strâns toată obştea fiilor lui Israel în Şilo[1]; şi acolo şi-au întins cortul mărturiei[2]; şi ţara le era supusă.
2 Dintre fiii lui Israel mai rămăseseră şapte seminţii care nu-şi primiseră moştenire.
3 Iar Iosua le-a zis fiilor lui Israel: „Până când vă veţi codi să moşteniţi pământul pe care vi l-a dat Domnul, Dumnezeul nostru?
4 Alegeţi dintre voi câte trei oameni din fiecare seminţie; ei să se ridice şi să străbată ţara şi apoi o vor descrie în faţa mea, ca s-o pot împărţi aşa cum se cuvine”.
5 Şi au venit la el; iar el le-a împărţit şapte părţi, [zicând]: „Iuda să le fie hotarul de miazăzi, iar fiii lui Iosif să le fie hotarul de miază-noapte;
6 aşadar, voi veţi împărţi pământul în şapte părţi şi veţi veni apoi aici la mine, iar eu vă voi trage sorţi în faţa Domnului, Dumnezeului nostru.
7 Căci fiii lui Levi nu au parte între voi, de vreme ce partea lor este însăşi preoţia Domnului; cât despre Gad şi Ruben şi jumătate din seminţia lui Manase, ei şi-au primit moştenirea dincolo de Iordan, spre răsărit, aceea pe care le-a dat-o Moise, sluga Domnului”.
8 Şi sculându-se bărbaţii aceia, s-au dus; iar Iosua le-a poruncit bărbaţilor

1 Şilo, situat la 18 km nord de Betel, devine al doilea centru al fiilor lui Israel în Canaan, după Ghilgal.
2 „Cortul mărturiei”: chivotul mărturiei instituit de Moise ca semn al prezenţei lui Dumnezeu (vezi Iş 25).

ce se duceau să străbată ţara, zicând: „Mergeţi şi cercetaţi pământul; străbateţi-l, apoi veniţi la mine, pentru ca aici, în Şilo, să vă trag sorţi în faţa Domnului”.
9 Iar bărbaţii aceia s-au dus şi au străbătut pământul; şi l-au văzut şi l-au descris într-o carte după cetăţile lui[3], şi l-au împărţit în şapte părţi şi s-au întors la Iosua în tabără, la Şilo.
10 Iar Iosua a aruncat sorţi în Şilo, în faţa Domnului; şi acolo le-a împărţit Iosua fiilor lui Israel moştenire, în faţa Domnului.
11 Cel dintâi a ieşit sorţul seminţiei lui Veniamin, după familiile ei: hotarele moşiei lor au ieşit între fiii lui Iuda şi fiii lui Iosif.
12 Hotarul lor de miază-noapte începe de la Iordan, urcă spre miază-noapte pe lângă Ierihon, urcă prin munte spre apus şi se termină în pustiul Bet-Aven;
13 de acolo merge hotarul spre Luz, prin spatele Luzului, acesta fiind Betelul; apoi coboară hotarul spre Atarotadar, merge spre muntele dinspre miazăzi de Bet-Horonul de jos,
14 trece şi se îndreaptă spre partea dinspre mare, pe la miazăzi, de la muntele din faţa Bet-Horonului până unde se termină, la Chiriat-Baal, adică Chiriat-Iearim, cetatea fiilor lui Iuda; aceasta este partea dinspre apus.
15 Iar partea de miazăzi: de la Chiriatbaal merge hotarul spre mare, până la izvorul apei Neftoah;
16 apoi se coboară prin faţa pădurii lui Hinom, care se află pe partea de miază-noapte faţă de Emec Refaim, se coboară

3 Au alcătuit un plan al teritoriului, cetăţile fiind puncte de reper.

din nou prin miazăzi faţă de Iebus şi merge spre En-Roghel;

17 înaintează apoi spre En-Şemeş şi înaintează spre Ghelilot, care este în faţa urcuşului spre Adumim, şi se coboară spre piatra lui Bohan, a fiilor lui Ruben;
18 apoi trece pe la miază-noapte de Harabah şi se coboară la hotarul mării Araba;
19 de acolo trece pe lângă Bet-Hogla, pe la miază-noapte, şi se termină în cornul de miază-noapte al Mării Sărate, la vărsarea Iordanului. Acesta e hotarul de miazăzi.
20 Iar hotarul de răsărit este Iordanul. Aceasta este moştenirea fiilor lui Veniamin, acestea sunt hotarele lor, de jur-împrejur, după familiile lor.
21 Iar cetăţile fiilor lui Veniamin, după familiile lor, erau: Ierihonul, Bethogla, şi Emec-Cheţiţ;
22 Bet-Harabah, Ţemaraim şi Betel;
23 Avim, Para şi Ofra;
24 Chefar-Amonai, Ofni şi Gheba: douăsprezece cetăţi, cu satele lor;
25 Gabaon, Rama şi Beerot;
26 Miţpa, Chefira şi Moţa;
27 Rechem, Irpeel şi Tareala;
28 Ţela, Elef şi Iebus (adică Ierusalimul): paisprezece cetăţi, cu satele lor. Aceasta este moştenirea fiilor lui Veniamin, după familiile lor.
19
Moştenirea seminţiilor lui Simeon, Zabulon, Isahar, Aşer, Neftali şi Dan. Partea lui Iosua.
1 Al doilea sorţ a căzut pentru fiii lui Simeon; partea lor de moştenire a fost între hotarele părţii fiilor lui Iuda1.
2 Moştenirea lor era: Beer-Şeba, Şeba şi Molada;
3 Haţar-Şual, Bala şi Aţem;
4 Eltolad, Betul şi Horma;
5 Ţiclag, Bet-Marcabot şi Haţar-Susa;
6 Bet-Lebaot şi ţarinile lor: treisprezece cetăţi, cu satele lor2;
7 Ain, Rimon, Eter şi Aşan: patru cetăţi, cu satele lor;
8 şi toate satele ce se aflau împrejurul acestor cetăţi, până la Baalatbeer-Ramat, mergând spre miazăzi. Aceasta este moştenirea seminţiei fiilor lui Simeon, după familiile lor.
9 Moştenirea fiilor lui Simeon [era parte] din partea fiilor lui Iuda, fiindcă partea fiilor lui Iuda era mai mare decât a lor; de aceea fiii lui Simeon au primit parte din moşia lor.
10 Al treilea sorţ i-a căzut lui Zabulon, după familiile lor; hotarul moştenirii lor mergea până la Sarid,
11 se urca spre apus până la Maraala şi atingea Dabeşetul în valea de dinaintea Iocneamului;
12 de la Sarid se întorcea înapoi, spre răsărit, până la hotarul ţinutului Chislot-Tabor, de unde trecea spre Dabrat şi se urca spre Iafia;
13 se îndrepta apoi la răsărit spre Ghethefer, la Ita-Caţin şi mergea spre Rimon, Metora şi Nea
14 şi se întorcea de la miază-noapte spre Hanaton şi ieşea la Iftah-El;
1 Teritoriul tribului lui Simeon nu va avea hotare proprii, ci făcea parte din lotul cel mare al tribului lui Iuda.
2 În T. M. se adaugă: Şaruhen. Explicaţia, în nota de la 15, 32.

15 apoi la Catat, Nahalal, Şimron, Idala şi Betleem: douăsprezece cetăţi, cu satele lor3.
16 Aceasta este moştenirea seminţiei fiilor lui Zabulon, după familiile lor: cetăţile cu satele lor.
17 Al patrulea sorţ i-a căzut lui Isahar.
18 În hotarul lor erau cuprinse: Izreel, Chesulot şi Şunem;
19 Hafaraim, Şion şi Anaharat;
20 Harabit, Chişion şi Ebeţ;
21 Remet, En-Ganim, En-Hada şi Betpaţeţ;
22 hotarul atingea Taborul, Şahaţima şi Bet-Şemeş, iar capătul lui era Iordanul.
23 Aceasta este moştenirea seminţiei fiilor lui Isahar, după familiile lor: cetăţile cu satele lor4.
24 Al cincilea sorţ i-a căzut lui Aşer, după familiile lor.
25 Hotarul lor trecea prin Helcat, Hali, Beten şi Acşaf,
26 Alamalec, Amead şi Mişeal; hotarul lor atingea spre apus Carmelul şi Şihor-Libnat,
27 după care se întorcea dinspre soarerăsare către Bet-Dagon şi atingea hotarul lui Zabulon şi Iftah-

El la miază-noapte şi intra în hotarul Asatei la Betemec şi Neiel şi mergea la Cabul
28 şi mai departe la Abdon, Rehob, Hamon şi Cana, până la marele Sidon;
29 hotarul se întorcea apoi îndărăt la Rama, la fântâna lui Masfasat şi la Tirieni, după care se încovoia spre Hosa, spre mare, Mahaleb şi Aczib;
3 Nici aici, totalul de douăsprezece nu corespunde enumerării; asemenea, în T. M.
4 T.M. consemnează şi totalul: şaisprezece cetăţi.
30 după aceea, Aco, Afec şi Rehob.
31 Aceasta este moştenirea seminţiei fiilor lui Aşer, după familiile lor: cetăţile cu satele lor.
32 Al şaselea sorţ i-a căzut lui Neftali.
33 Hotarul lor mergea de la Helef şi de la pădurea Ţaananim către Adaminecheb şi Iabneel până la Lacum şi se isprăvea în Iordan;
34 hotarul se întorcea apoi spre apus către Aznot-Tabor şi de acolo mergea spre Hucoc şi se învecina la miazăzi cu ţinutul Zabulonului, spre apus cu ţinutul lui Aşer, iar spre soare-răsare cu Iordanul.
35 Cetăţi întărite erau Ţidim, Ţer, Hamat, Racat şi Chineret;
36 Adama, Rama şi Haţor;
37 Chedeş, Edreea şi En-Haţor;
38 Ireon, Migdal-El, Horem, Bet-Anat şi Bet-Şemeş.
39 Aceasta este moştenirea seminţiei fiilor lui Neftali.
40 Al şaptelea sorţ i-a căzut lui Dan.
41 Hotarul lor cuprindea: Ţora, Eştaol şi Ir-Şemeş;
42 Şaalabim, Aialon şi Itla;
43 Elon, Timnata şi Ecron;
44 Elteche, Ghibeton şi Baalat;
45 Iehud, Bene-Berac şi Gat-Rimon;
46 Me-Iarcon şi Haracon, la apusul cărora hotarul se învecina cu Ioppe.
47 Aceasta este moştenirea seminţiei fiilor lui Dan, după familiile lor, acestea sunt cetăţile lor, cu satele lor. Dar fiii lui Dan nu i-au izgonit pe Amoreii care le făcuseră necazuri în munţi; iar Amoreii nu le-au îngăduit să coboare la vale, ci le-au luat cu de-a sila hotarul porţiei lor.
380
48 Atunci s-au dus fiii lui Dan şi au purtat război împotriva Leşemului şi l-au luat şi l-au lovit cu ascuţişul săbiei; şi au locuit în el şi l-au numit „Leşemul-lui-Dan”, după numele lui Dan, tatăl lor. Iar Amoreii au locuit pe mai departe în Edom şi în Salamin5; dar mâna lui Efraim i-a stăpânit şi au devenit supuşii săi.
49 După ce au luat în stăpânire pământul, după hotarele lor, fiii lui Israel i-au dat între ei moştenire lui Iosua, fiul lui Navi,
50 aşa cum poruncise Dumnezeu; şi i-au dat cetatea pe care o ceruse, Timnat-Serah, care se află în muntele lui Efraim; iar el a zidit cetatea şi a locuit în ea.
51 Acestea sunt părţile pe care Eleazar preotul şi Iosua, fiul lui Navi, şi capii familiilor le-au împărţit, prin tragere la sorţi, fiilor lui Israel, în Şilo, înaintea feţei Domnului, la intrarea cortului mărturiei; iar aceştia s-au dus să-şi ia în stăpânire pământul6.
20
Cetăţile de scăpare.
1 Şi i-a grăit Domnul lui Iosua, zicând:
2 „Vorbeşte-le fiilor lui Israel şi spune-le: Rânduiţi cetăţile în care să scape fugarii, despre care Eu v-am grăit prin Moise1;
3 ca să poată scăpa acolo ucigaşul care fără voia lui a luat viaţa cuiva, fără să
5 Amănunt propriu Septuagintei.
6 T. M. conchide altfel: „Şi aşa s-a isprăvit împărţirea pământului”.
1 E vorba de azilul oferit ucigaşilor fără voie, rânduială stabilită prin legea dată lui Moise (Iş 21, 13).
fi avut înainte un astfel de gând. Şi vă vor fi ele cetăţi de scăpare, ca nu cumva ucigaşul să fie omorât de rudele celui ucis mai înainte de a fi fost el adus în faţa adunării, pentru judecată.
4 Acela, după ce a fugit în una din aceste cetăţi, va sta la poarta cetăţii2 şi va spune ce are de spus în

faţa bătrânilor acelei cetăţi, iar obştea îl va primi şi-i va da un loc, iar el va locui cu ei.
5 Iar dacă ruda celui ucis va alerga în căutarea lui, ei nu-l vor da pe ucigaş în mâinile ei, pentru că el din neştiinţă l-a lovit pe aproapele său, iar nu pentru că mai înainte l-ar fi urât.
6 Şi va locui el în cetatea aceea până când va sta la judecată în faţa adunării sau până când va muri arhiereul acelor zile3; atunci ucigaşul se va întoarce şi se va duce în cetatea sa şi la casa lui, de unde fugise”.
7 Iar el [Iosua] a rânduit Chedeşul în Galileea, în muntele lui Neftali, şi Sichemul în muntele lui Efraim şi Chiriat-Arba adică Hebronul în muntele lui Iuda.
8 Iar dincolo de Iordan, în faţa Ierihonului, spre răsărit, a rânduit: Beţerul, în şesul pustiului din seminţia lui Ruben; Ramot, în Galaad, în seminţia lui Gad, şi Golan, în Vasan, în seminţia lui Manase.
9 Acestea sunt cetăţile rânduite pentru toţi fiii lui Israel şi pentru străinii ce locuiesc printre ei4, pentru ca acolo să fugă cel ce fără voie a luat viaţa cuiva, ca nu cumva ruda celui ucis să-l
2 „Poarta cetăţii”: în cetatea antică, piaţa în care se ţineau adunările publice, se făceau tranzacţiile comerciale şi se judecau procesele.
3 Moartea arhiereului era prilej de amnistiere.
4 Străinii rezidenţi sau prozeliţi.

omoare înainte de a fi stat el la judecată în faţa adunării.
21
Cetăţile leviţilor.
1 Capii de familie ale fiilor lui Levi au venit atunci la Eleazar preotul şi la Iosua, fiul lui Navi, şi la capii de familie din seminţiile lui Israel.
2 Şi le-au grăit în Şilo, în ţara Canaanului, zicând: „Domnul a poruncit prin Moise să ni se dea cetăţi în care să locuim, precum şi împrejurimile lor pentru vitele noastre”.
3 Iar fiii lui Israel le-au dat leviţilor, din părţile lor, după porunca Domnului, următoarele cetăţi, cu împrejurimile lor.
4 Şi sorţul a ieşit pentru fiii lui Cahat. Iar fiii lui Aaron, preoţii leviţi, au avut prin sorţi treisprezece cetăţi din seminţia lui Iuda şi din seminţia lui Simeon şi din seminţia lui Veniamin.
5 Iar celorlalţi fii ai lui Cahat li s-au dat, prin sorţi, zece cetăţi din seminţia lui Efraim şi din seminţia lui Dan şi din jumătate din seminţia lui Manase.
6 Iar fiilor lui Gherşon li s-au dat treisprezece cetăţi din seminţia lui Isahar şi din seminţia lui Aşer şi din seminţia lui Neftali şi din jumătate din seminţia lui Manase în Vasan.
7 Iar fiii lui Merari, după familiile lor, au avut prin sorţi douăsprezece cetăţi din seminţia lui Ruben şi din seminţia lui Gad şi din seminţia lui Zabulon.
8 Fiii lui Israel le-au dat leviţilor cetăţile şi împrejurimile lor, aşa cum Domnul îi poruncise lui Moise.
9 Seminţia fiilor lui Iuda şi seminţia fiilor lui Simeon şi parte din seminţia fiilor lui Veniamin au dat cetăţile acestea;
10 şi ele li s-au rânduit fiilor lui Aaron din familia lui Cahat a fiilor lui Levi, fiindcă acestea au ieşit întâi la sorţi.
11 Şi le-au dat: Chiriat-Arba, metropola fiilor lui Enac, adică Hebronul, în ţinutul muntos al lui Iuda, cu împrejurimile ei;
12 dar ţarinile cetăţii şi satele ei le-a dat Iosua fiilor lui Caleb, fiul lui Iefone, să le stăpânească.
13 Iar fiilor lui Aaron le-a dat cetatea de scăpare a ucigaşilor: Hebronul şi împrejurimile lui, Libna şi împrejurimile ei;
14 Iatirul şi împrejurimile lui, Eştemoa şi împrejurimile ei;
15 Holonul şi împrejurimile lui, Debirul şi împrejurimile lui;
16 Ainul şi împrejurimile lui, Iuta şi împrejurimile ei, Bet-Şemeşul şi împrejurimile lui: nouă cetăţi din aceste două seminţii.
17 Iar din seminţia lui Veniamin: Gabaonul şi împrejurimile lui, Gheba cu împrejurimile ei;
18 Anatotul şi împrejurimile lui, Almonul cu împrejurimile lui: patru cetăţi.
19 Toate cetăţile fiilor lui Aaron, preoţii: treisprezece.
20 Iar familiilor fiilor lui Cahat, leviţilor celor rămaşi dintre fiii lui Cahat li s-au dat cetăţi din

hotarele seminţiei lui Efraim.
21 li s-a dat cetatea de scăpare a ucigaşilor, Sichemul, cu împrejurimile ei, şi Ghezerul cu împrejurimile ei;

22 Chibţaimul cu împrejurimile lui şi Bet-Horonul cu împrejurimile lui: patru cetăţi.
23 Din seminţia lui Dan: Elteche cu împrejurimile lui şi Ghibetonul cu împrejurimile lui;
24 Aialonul cu împrejurimile lui şi Gatrimonul cu împrejurimile lui: patru cetăţi.
25 Din jumătatea seminţiei lui Manase: Taanacul cu împrejurimile lui şi Ibleam1 cu împrejurimile lui: două cetăţi.
26 De toate, zece cetăţi, cu împrejurimile lor, pentru familiile celorlalţi fii ai lui Cahat.
27 Iar fiilor lui Gherşon, leviţii: două cetăţi din cealaltă jumătate a seminţiei lui Manase, cetăţi puse deoparte pentru scăparea ucigaşilor: Golanul, în ţinutul Vasanului, cu împrejurimile ei, şi Beştra cu împrejurimile ei.
28 Din seminţia lui Isahar: Chişionul cu împrejurimile lui şi Dabrat cu împrejurimile lui;
29 Iarmutul cu împrejurimile lui şi EnGanimul cu împrejurimile lui: patru cetăţi.
30 Din seminţia lui Aşer: Mişalul cu împrejurimile lui şi Abdonul cu împrejurimile lui;
31 Helcatul cu împrejurimile lui şi Rehobul cu împrejurimile lui: patru cetăţi.
32 Din seminţia lui Neftali: Chedeşul Galileii, cetate pusă deoparte pentru scăparea ucigaşilor, cu împrejurimile ei, Hamot-Dorul cu împrejurimile lui şi
1 În T. M.: „... şi Gat-Rimonul...”; din eroare redacţională, repetarea numelui din versetul precedent.
Cartanul cu împrejurimile lui: trei cetăţi.
33 Toate cetăţile [fiilor] lui Gherşon, după familiile lor, au fost treisprezece.
34 Celorlalţi leviţi din fiii lui Merari: din seminţia lui Zabulon: Iocneamul cu împrejurimile lui şi Carta cu împrejurimile ei;
35 Dimna cu împrejurimile ei şi Nahalalul cu împrejurimile lui: patru cetăţi.
36 De cealaltă parte a Iordanului, în faţa Ierihonului, din seminţia lui Ruben: Beţerul, cetate de scăpare pentru ucigaşi, cu împrejurimile ei, în pustiul Miso2, Iahţa cu împrejurimile ei;
37 Chedemotul cu împrejurimile lui şi Mefaatul cu împrejurimile lui: patru cetăţi.
38 Din seminţia lui Gad: cetăţile de scăpare pentru ucigaşi: Ramot-Galaad cu împrejurimile lui şi Mahanaimul cu împrejurimile lui;
39 Heşbonul cu împrejurimile lui şi Iazerul cu împrejurimile lui; de toate, patru cetăţi.
40 Toate cetăţile [date] fiilor lui Merari, după familiile lor rămase din seminţia lui Levi, adică părţile ce li s-au cuvenit: douăsprezece cetăţi.
41 Iar toate cetăţile date leviţilor între fiii lui Israel au fost patruzeci şi opt de cetăţi cu împrejurimile lor;
42 fiecare cetate cu împrejurimile ei: întocmai la toate aceste cetăţi. Aşa a sfârşit Iosua să împartă ţara în hotarele ei. Iar fiii lui Israel i-au dat lui Iosua partea lui; după porunca Domnului i-au dat cetatea pe care o ceruse,
2 Textual: „... în pustiu, Miso...”.
Printr-o eroare ortografică, numele pustiului devine nume de cetate. Corectat după T. M.

Timnat-Serah, în muntele lui Efraim. Şi Iosua a zidit cetatea şi a locuit în ea. Iar Iosua a luat cuţitele de piatră cu care îi tăiase împrejur pe fiii lui Israel cei născuţi pe cale în pustie, căci în pustie nu fuseseră tăiaţi împrejur şi le-a pus în Timnat-Serah3.
43 Aşa i-a dat Domnul lui Israel toată ţara pe care Se jurase să le-o dea părinţilor lor; iar ei au moştenit-o şi au locuit în ea.
44 Şi le-a dat Domnul odihnă de jur-împrejur, aşa cum li Se jurase părinţilor lor: dintre toţi vrăjmaşii lor, nimeni nu le-a stat împotrivă; pe toţi vrăjmaşii lor i-a dat Domnul în mâinile lor.
45 n-a rămas neîmplinit nici un cuvânt din toate cuvintele bune pe care Domnul le-a grăit către fiii lui Israel; toate s-au împlinit.
22
Triburile lui Ruben, Gad şi jumătate din al lui Manase se întorc dincolo de Iordan.
1 Atunci i-a chemat Iosua pe fiii lui Ruben şi pe fiii lui Gad şi jumătate din seminţia lui Manase
2 şi le-a zis: „Voi aţi auzit tot ceea ce Moise, sluga Domnului, v-a poruncit, iar voi aţi ascultat

cuvântul meu întru toate câte eu v-am poruncit.
3 În această vreme-ndelungată 1 nu i-aţi lăsat pe fraţii voştri, şi până-n ziua de astăzi aţi păzit porunca Domnului, Dumnezeului vostru.
3 Această ultimă frază, proprie Septuagintei, este concluzia relatării din 5, 2-8.
1 Literal: „în aceste zile multe": durata cuceririi Canaanului.
4 Iar acum, Domnul, Dumnezeul nostru, i-a odihnit pe fraţii voştri, aşa cum le-a spus; aşadar, întoarceţi-vă acum şi mergeţi la casele voastre şi-n ţara moştenirii voastre pe care Moise, sluga Domnului, v-a dat-o dincolo de Iordan.
5 Dar fiţi cu mare luare-aminte să faceţi poruncile şi legea pe care Moise, sluga Domnului, v-a poruncit să le faceţi: Să-L iubiţi pe Domnul, Dumnezeul vostru, şi să umblaţi în toate căile Lui, să-I păziţi poruncile şi să vă lipiţi de El şi să-I slujiţi din tot cugetul vostru şi din toată inima voastră".
6 Şi Iosua i-a binecuvântat şi le-a dat drumul; iar ei s-au dus la casele lor.
7 Iar unei jumătăţi din seminţia lui Manase i-a dat Iosua o parte în ţinutul Vasanului, iar celeilalte jumătăţi i-a dat Iosua parte cu fraţii săi dincoace de Iordan, lângă mare; după aceea Iosua le-a dat drumul la casele lor şi i-a binecuvântat.
8 Iar ei s-au dus la casele lor cu avuţii multe şi cu foarte multe vite şi cu argint şi cu aur şi cu aramă şi cu fier şi cu foarte multă îmbrăcăminte; prada pe care o luaseră de la duşmani au împărţit-o cu fraţii lor.
9 Astfel că fiii lui Ruben şi fiii lui Gad şi jumătate din seminţia lui Manase s-au întors de la fiii lui Israel din Şilo, care se află în ţara Canaan, ca să meargă în Galaad, în ţinutul moştenirii lor, pe care-l dobândiseră, din porunca Domnului, prin mâna lui Moise.
10 Şi au venit în Galaadul Iordanului, care se află în ţara Canaan. Iar fiii lui Ruben şi fiii lui Gad şi jumătate din seminţia lui Manase au zidit acolo jertfelnic lângă Iordan, jertfelnic mare la

vedere2.
11 Şi auzind fiii lui Israel, au zis: „Iată, fiii lui Ruben şi fiii lui Gad şi jumătate din seminţia lui Manase au zidit jertfelnic la hotarele ţării Canaan, la Galaadul Iordanului, faţă-n faţă cu fiii lui Israel"3.
12 Şi toţi fiii lui Israel s-au adunat în Şilo, să se ridice şi să se bată cu ei.
13 Fiii lui Israel l-au trimis la fiii lui Ruben şi la fiii lui Gad şi la fiii jumătăţii din seminţia lui Manase, în ţinutul Galaad, pe Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, marele preot,
14 şi-mpreună cu el zece dintre bărbaţii de frunte: un cap de familie din fiecare seminţie a lui Israel (capii de familie sunt fruntaşii miilor lui Israel).
15 Aceştia s-au dus la fiii lui Ruben şi la fiii lui Gad şi la acea jumătate din seminţia lui Manase, în ţinutul Galaad, şi le-au grăit:
16 „Aşa grăieşte toată obştea Domnului: Ce înseamnă această nelegiuire pe care voi aţi făcut-o în faţa Dumnezeului lui Israel, să vă întoarceţi astăzi de la Domnul prin aceea că v-aţi zidit jertfelnic, aşa ca să staţi voi astăzi împotriva Domnului4?
17 Mic este oare pentru voi păcatul din Peor, că nici până-n ziua de azi nu ne-am curăţit de el, cu toate că a fost pedeapsă mare în obştea Domnului5?
2 Construcţie vizibilă de departe.
3 „Fiii lui Israel" (în context): majoritatea triburilor israeliene ce se aşezaseră în dreapta Iordanului şi care monopolizaseră dreptul de a avea un altar de închinare, cel din Şilo.
4 Acuzaţie gravă, exprimată prin termenul apostates = „răzvrătit", „rebel", „cel ce se ridică sau stă împotrivă" (folosit şi în Nm 14, 9).
5 Aluzie la istorisirea din Nm 25: ajunşi în Moab, fiii lui Israel au căzut în idolatrie, adorându-l pe Baal-Peor, fapt pentru care au fost aspru pedepsiţi.
18 Şi voi v-aţi răzvrătit astăzi împotriva Domnului; şi va fi că dacă voi staţi astăzi împotriva Domnului, mâine fi-va urgia peste-ntregul Israel.
19 Şi acum, dacă ţinutul moştenirii voastre vă este mic, treceţi în ţinutul moştenirii Domnului, unde se află cortul Domnului, şi primiţi o moştenire printre noi; şi nu staţi împotriva lui Dumnezeu, şi nici împotriva noastră să nu staţi prin aceea că v-aţi zidit un jertfelnic în afară de jertfelnicul Domnului, Dumnezeului nostru.
20 Oare Acan, fiul lui Zerah, n-a făcut el nelegiuire când a luat din cele afierosite şi a adus mânia

peste-ntreaga obşte a lui Israel? Şi el era unul singur, dar nu singur a murit în păcatul său6!"
21 Atunci fiii lui Ruben şi fiii lui Gad şi jumătate din seminţia lui Manase au răspuns; şi au grăit către fruntaşii miilor lui Israel, zicând:
22 „Dumnezeul Dumnezeu este Domnul, şi Dumnezeul Dumnezeu7 ştie, şi însuşi Israel va cunoaşte: dacă noi am făcut păcatul răzvrătirii în faţa Domnului, atunci El să nu ne cruţe astăzi!
23 Şi dacă noi am zidit jertfelnic pentru ca să stăm împotriva Domnului, Dumnezeului nostru, sau pentru ca să aducem pe el arderi-de-tot sau pentru ca să aducem pe el jertfă de mântuire, Domnul să cerceteze!
24 Dar noi am făcut aceasta de teamă ca nu cumva fiii voştri să le spună mâine
6 Păcatul lui Acan, în 7, 1: nelegiuirea unui membru al comunităţii atrage pedepsirea întregii comunităţi.
7 Dumnezeul Dumnezeu: superlativul absolut pentru Cel ce este Domnul. T. M.: „Dumnezeul dumnezeilor".

fiilor noştri: Ce aveţi voi de-a face cu Domnul, Dumnezeul lui Israel?;
25 că Domnul a aşezat hotar între noi şi voi, chiar Iordanul, iar voi nu aveţi parte cu Domnul... Şi astfel fiii voştri îi vor înstrăina pe fiii noştri, aşa ca ei să nu I se închine Domnului.
26 De aceea am zis: Să facem aşa: să zidim jertfelnicul acesta, nu pentru a aduce jertfe de ardere şi nici pentru jertfe de rând,
27 ci pentru ca să fie el mărturie între noi şi voi şi între fiii noştri de după noi că putem să-I facem Domnului slujbă în faţa Lui prin jertfele noastre de ardere şi prin jertfele noastre de rând şi prin jertfele noastre de mântuire; şi astfel fiii voştri nu le vor zice mâine fiilor noştri: Voi nu aveţi parte cu Domnul!
28 Şi am zis: Dacă va fi vreodată ca ei să vorbească astfel către noi sau către urmaşii noştri de mâine, atunci aceştia vor zice: Iată asemănarea jertfelnicului Domnului pe care părinţii noştri l-au făcut nu pentru jertfe de ardere şi nici pentru jertfele noastre de rând, ci pentru ca el să fie mărturie între voi şi noi şi între fiii noştri.
29 Departe de noi, aşadar, să ne abatem astăzi de la Domnul şi să stăm împotriva Domnului zidindu-ne jertfelnic pentru jertfe de ardere şi pentru jertfele de pace şi pentru jertfele de mântuire în afara jertfelnicului Domnului, Dumnezeului nostru, care se află în faţa cortului Său!"
30 Şi după ce Finees preotul şi mai marii obştii şi capii peste miile lui Israel care erau cu ei au auzit cuvintele grăite de fiii lui Ruben şi de fiii lui Gad şi de jumătate din seminţia lui Manase, le-a plăcut.
31 Atunci Finees, fiul lui Eleazar preotul, a zis către fiii lui Ruben şi către fiii lui Gad şi către jumătate din seminţia lui Manase: „Azi am cunoscut că Domnul e cu noi, de vreme ce voi n-aţi făcut această nelegiuire în faţa Domnului şi i-aţi cruţat pe fiii lui Israel de mâna Domnului".
32 Aşa că Finees, fiul lui Eleazar preotul, şi dregătorii s-au întors de la fiii lui Ruben şi de la fiii lui Gad şi de la jumătate din seminţia lui Manase din ţinutul Galaadului în ţara Canaanului, la fiii lui Israel, şi le-au spus cuvintele.
33 Şi le-a plăcut aceasta fiilor lui Israel. Iar ei au grăit către fiii lui Israel şi L-au binecuvântat pe Dumnezeul fiilor lui Israel şi le-au spus să nu se mai ridice cu război asupra lor spre a nimici ţinutul fiilor lui Ruben şi al fiilor lui Gad şi a jumătate din seminţia lui Manase; aşa că ei au locuit în el.
34 Iar Iosua a dat un nume jertfelnicului lui Ruben şi al lui Gad şi al jumătăţii din seminţia lui Manase; şi a zis: „Acesta-i în mijlocul lor o «Mărturie» că Domnul este Dumnezeul lor"8.
23
Iosua vorbeşte întregului Israel.
1 Şi a fost că la vreme-ndelungată după ce Domnul Dumnezeu L-a odihnit pe
8 Numele propriu-zis a dispărut din Versiunea Ebraică; T. M. îl preia din Versiunea Siriacă; se presupune că el a fost „Ed", adică „Mărturie". În LXX: Martirion = „Mărturie". În Fc 31, 47-48 cuvântul Galaad este tradus prin „Movila Martorului" (vezi nota). Pe de altă parte, T. M. pune denumirea nu pe seama lui Iosua, ci pe aceea a noilor ocupanţi ai Galaadului: „Acesta este mărturie între noi că Domnul este Dumnezeul nostru".

Israel de toţi vrăjmaşii lui de primprejur, Iosua, îndelungat în zile, a îmbătrânit;

2 şi i-a chemat Iosua pe toţi fiii lui Israel şi pe bătrânii lor şi dregătorii lor şi pe cărturarii lor şi pe judecătorii lor şi le-a zis: „Eu, îndelungat în zile, am îmbătrânit.
3 Iar voi aţi văzut tot ceea ce Domnul, Dumnezeul nostru, le-a făcut tuturor acestor neamuri ce ne-au stat în faţă; căci Dumnezeul vostru, El este Cel ce s-a luptat pentru voi.
4 Vedeţi cum eu v-am aruncat înainte aceste neamuri care v-au rămas prin sorţi pentru seminţiile voastre, toate neamurile pe care eu le-am nimicit, începând de la Iordan şi până la Marea cea Mare dinspre soare-apune.
5 Iar Domnul, Dumnezeul nostru, le va nimici de dinaintea voastră până ce vor pieri de istov; şi va trimite asupră-le fiarele sălbatice până ce le va nimici de dinaintea voastră, pe ele şi pe regii lor, iar voi veţi moşteni pământul lor, aşa cum Domnul, Dumnezeul vostru, v-a grăit vouă.
6 De aceea, străduiţi-vă să păziţi şi să faceţi toate cele scrise în cartea legii lui Moise, neabătându-vă nici la dreapta, nici la stânga;
7 şi să nu umblaţi laolaltă cu neamurile care-au rămas cu voi; numele dumnezeilor lor să nu le pomeniţi între voi; să nu le slujiţi şi nici să vă închinaţi la ei;
8 ci numai de Domnul, Dumnezeul vostru, să vă lipiţi, aşa cum aţi făcut până-n ziua de acum.
9 Domnul a surpat de dinaintea voastră neamuri mari şi tari, şi nimeni, până-n ziua de azi, n-a fost în stare să vă stea împotrivă:
10 unul din voi a gonit o mie, căci Domnul, Dumnezeul vostru, El este Cel ce s-a războit pentru voi, aşa cum El v-a grăit.
11 Luaţi aminte şi puneţi la inimă: să-L iubiţi pe Domnul, Dumnezeul vostru!
12 Că dacă vă veţi abate şi vă veţi împreuna cu neamurile care-au rămas cu voi, dacă vă veţi încuscri cu ei şi vă veţi amesteca împreună cu ei, şi ei împreună cu voi,
13 atunci să ştiţi că Domnul nu va mai nimici de dinaintea voastră aceste neamuri; şi ele vor fi pentru voi laţuri şi pietre de poticnire şi cuie-n călcâie şi ţepuşe-n ochi, până ce voi veţi pieri de pe acest pământ bun pe care vi l-a dat Domnul, Dumnezeul vostru[1].
14 Eu însă mă grăbesc alergându-mi calea[2], aşa cum fac toţi pământenii. Dar voi să ştiţi în inima voastră şi-n sufletul vostru că din toate cuvintele cele bune pe care Domnul, Dumnezeul vostru, vi le-a grăit, nici un cuvânt n-a căzut[3]; din toate câte vă priveau, nici unul n-a lipsit.
15 Şi va fi că aşa cum v-au venit toate cuvintele cele bune pe care Domnul, Dumnezeul vostru, le-a grăit despre voi, tot astfel Domnul, Dumnezeul vostru,

1 Neamestecul cu neamurile păgâne nu vizează puritatea sângelui (prozeliţii erau ne-evrei care deveneau evrei prin adoptarea credinţei), ci puritatea religioasă: neamul care-L pierde pe Dumnezeu va fi nimicit de cei fără Dumnezeu. Cuvântarea lui Iosua este o puternică pledoarie pentru păstrarea monoteismului.
2 Călătoria pe calea vieţii e asemănată cu o alergare continuă, care-şi accelerează ritmul în ultima etapă. Aşa o vedea şi Pavel, către sfârşitul vieţii: „... alergarea mi-am împlinit-o"; vezi 2 Tim 4, 7 (în ediţia revizuită).
3 Eficienţa cuvintelor lui Dumnezeu poate fi evidentă prin stabilitatea lor. Ebr.: „... nici un cuvânt n-a fost zadarnic".

va aduce peste voi toate cuvintele cele rele, până ce vă va nimici de pe acest pământ bun pe care Domnul, Dumnezeul vostru, vi l-a dat,
16 atunci când veţi călca legământul Domnului, Dumnezeului nostru, pe care El ni l-a poruncit, şi vă veţi duce şi veţi sluji la dumnezei străini şi vă veţi închina la ei"[4].

24

Iosua le vorbeşte seminţiilor. Moartea lui Iosua şi a lui Eleazar.

1 Şi a adunat Iosua toate seminţiile lui Israel în Sichem[1] şi i-a chemat pe bătrânii lor şi pe cărturarii lor şi pe judecătorii lor şi au stat în faţa lui Dumnezeu [2].
2 Şi a zis Iosua către tot poporul: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Părinţii voştri au locuit la început dincolo de Râu[3]: Terah, tatăl lui Avraam şi tatăl lui Nahor; şi au slujit la dumnezei străini.
3 Dar Eu l-am luat pe Avraam, părintele vostru, din cealaltă parte a Râului şi l-am călăuzit prin toată ţara Canaanului şi i-am înmulţit sămânţa şi i l-am dat pe Isaac;
4 iar lui Isaac, pe Iacob şi pe Esau. Lui Esau i-am dat ca moştenire muntele Seir, iar Iacob şi fiii săi

s-au coborât în
4 T. M. începe versetul cu condiţionalul „Dacă”... şi conchide: „... atunci se va aprinde asupra voastră mânia Domnului şi veţi pieri curând din ţara aceasta bogată pe care v-a dat-o Domnul”.
1 Sichem: loc sfânt, de care era legată istoria patriarhilor. Iosua se strămutase din Şilo.
2 Nu în faţa cortului (care se afla în Şilo), ci în faţa unui altar improvizat (vezi versetul 26).
3 Adică dincolo de Eufrat, în Mesopotamia.
Egipt şi au devenit neam mare şi numeros şi tare; iar Egiptenii le-au făcut necazuri.
5 Şi am lovit Egiptul cu semnele pe care le-am făcut între ei4...”.
6 Iar după aceasta [Dumnezeu]5 i-a scos pe părinţii voştri din Egipt; şi au intrat în Marea Roşie, în timp ce Egiptenii alergau de dinapoia părinţilor noştri, cu care de luptă şi cu cai, până la Marea Roşie.
7 Iar noi am strigat către Domnul, iar El a dat nor şi negură între noi şi Egipteni; şi a adus marea peste ei şi i-a acoperit. Ochii voştri au văzut câte a făcut Domnul în Ţara Egiptului. Şi aţi fost vreme-ndelungată în pustie.
8 Şi v-am adus în ţara Amoreilor, a celor ce locuiau dincolo de Iordan6; şi Domnul i-a dat în mâinile voastre şi le-aţi moştenit ţara şi i-aţi nimicit de dinaintea voastră.
9 s-a ridicat apoi Balac, fiul lui Sefor, regele Moabului, şi s-a rânduit cu oaste împotriva lui Israel; şi a trimis şi l-a chemat pe Baalam să ne blesteme;
10 dar Domnul, Dumnezeul vostru, n-a vrut să vă nimicească: acela ne-a binecuvântat cu mare binecuvântare şi ne-a izbăvit de mâinile lor, iar pe ei ni i-a dat nouă.
11 Şi aţi trecut Iordanul şi aţi venit la Ierihon; iar locuitorii Ierihonului s-au luptat împotriva voastră: Amoreul şi Canaaneanul şi Ferezeul şi Heveul şi Iebuseul şi Heteul şi Ghergheseul; dar Domnul i-adat în mâinile voastre.
4 În T. M. fraza e precedată de: „Dar Eu i-am trimis pe Moise şi pe Aaron...”.
5 Registrul cuvântării se schimbă de la vorbirea indirectă la cea directă.
6 T. M. adaugă: „... iar ei au ieşit în faţa voastră cu război”.

12 Şi El a trimis înaintea voastră viespi şi i-a gonit de dinaintea voastră pe cei doi regi ai Amoreilor -, nu cu sabia ta şi nu cu arcul tău.
13 Şi v-a dat pământul pe care nu voi v-aţi ostenit şi cetăţile pe care nu voi le-aţi zidit: v-aţi aşezat în ele şi aţi mâncat din viile şi din măslinii pe care nu voi i-aţi sădit.
14 Şi acum, temeţi-vă de Domnul şi slujiţi-L cu neabatere şi cu dreptate; şi lepădaţi-i pe dumnezeii străini cărora le-au slujit părinţii voştri dincolo de Râu şi în Egipt; şi slujiţi-I Domnului.
15 Dar dacă nu vă place să-I slujiţi Domnului, atunci alegeţi-vă acum cui anume veţi sluji: dumnezeilor părinţilor voştri de dincolo de Râu sau dumnezeilor Amoreilor în a căror ţară locuiţi; dar eu şi casa mea Îi vom sluji Domnului, că sfânt este!”
16 Iar poporul, răspunzând, a zis: „Departe de noi gândul de a-L părăsi pe Domnul şi de a sluji la dumnezei străini!
17 Domnul, Dumnezeul nostru, El este Dumnezeu; El ne-a scos, pe noi şi pe părinţii noştri, din ţara Egiptului7, El ne-a păzit în toată calea pe care am umblat şi printre toate neamurile prin care am trecut.
18 Domnul a izgonit din faţa noastră pe Amoreu şi toate neamurile care locuiau în ţara aceasta; iar noi Îi vom sluji Domnului, căci El este Dumnezeul nostru!”
19 Iar Iosua a zis către popor: „Nu-I veţi putea sluji Domnului, fiindcă Dumnezeu
7 T. M. adaugă: „din casa robiei şi a făcut semne mari sub ochii noştri...”.
este sfânt; şi, gelos fiind8, nu vă va trece cu vederea păcatele şi nelegiuirile.
20 De câte ori Îl veţi părăsi pe Domnul şi veţi sluji la dumnezei străini, de atâtea ori El va veni şi vă va necăji şi vă va nimici, de vreme ce El, dimpotrivă, v-a făcut bine.”
21 Iar poporul a zis către Iosua: „Nu, ci Domnului Îi vom sluji!”
22 Iar Iosua a zis către popor: „Voi sunteţi martori împotriva voastră, de vreme ce voi L-aţi ales pe Domnul să-I slujiţi9.
23 Şi acum, aruncaţi-i pe dumnezeii străini ce se află printre voi şi îndreptaţi-vă inima spre Domnul, Dumnezeul lui Israel!”
24 Iar poporul a zis către Iosua: „Domnului, Dumnezeului nostru, Îi vom sluji, şi de glasul Lui vom

asculta!”
25 În ziua aceea a făcut Iosua un legământ cu poporul şi i-a dat lege şi porunci în Sichem, în faţa cortului Dumnezeului lui Israel10.
26 Şi a scris aceste cuvinte în cartea legii lui Dumnezeu11; şi a luat o piatră mare şi a aşezat-o sub stejar, înaintea
8 Căderea fiilor lui Israel în idolatrie era asemănată cu infidelitatea unei femei faţă de soţul ei, act care stârneşte gelozia şi răzbunarea acestuia. Temă anunţată în Dt 32, 21 şi reluată, cu deosebită amploare, de aproape toţi profeţii Vechiului Testament.
9 Textul sună a profeţie neagră, prevestind repetatele abateri de la monoteism ale fiilor lui Israel de-a lungul secolelor următoare. T. M. adaugă: „Ei au răspuns: «Suntem martori!»”.
10 Ca reprezentant al lui Dumnezeu şi urmaş legitim al lui Moise, Iosua era îndreptăţit să continue opera legislativă a înaintaşului său.
11 Nu se ştie dacă „aceste cuvinte” cuprindeau legea şi poruncile, sau cuvântările lui Iosua către popor.

Domnului12.
27 Şi a zis Iosua către poporul întreg: „Iată, piatra aceasta va fi martor între voi, căci ea a auzit toate cuvintele Domnului, cele pe care El ni le-a grăit astăzi; şi ea va fi între voi mărturie în zilele de apoi, oridecâteori Îi veţi minţi Domnului, Dumnezeului meu13”.
28 Atunci Iosua a eliberat poporul; şi fiecare s-a dus la locul său.
29 Şi a fost că după aceea a murit Iosua, fiul lui Navi, robul Domnului, în vârstă de o sută şi zece ani.
30 Şi l-au îngropat între hotarele moştenirii sale, în Timnat-Serah, în muntele lui Efraim, la miază-noapte de muntele Gaaş. Şi împreună cu el au pus în mormântul în care l-au îngropat cuţitele de piatră cu care îi tăiase împrejur pe fiii lui Israel în Ghilgal, după ce îi adusese din Egipt, aşa cum îi poruncise Domnul; şi ele sunt acolo până astăzi.
31 Israel I-a slujit Domnului în toate zilele lui Iosua şi-n toate zilele bătrânilor care au trăit încă multă vreme în urma lui Iosua şi care au văzut toate lucrurile pe care Domnul le-a făcut pentru Israel.
32 Iar fiii lui Israel au adus din Egipt osemintele lui Iosif şi le-au îngropat în Sichem, în partea de ţarină pe care Iacob o cumpărase cu o sută de mioare de la Amoreii ce locuiau în Sichem şi pe care i-o dăduse lui Iosif ca parte.
12 În cartea Facerii 35, 4 se vorbeşte de „stejarul de lângă Sichem”. Piatra pusă acum de Iosua simboliza, pe de o parte, definitiva îngropare a idolilor şi, pe de alta, un altar de închinare Domnului.
13 Întrucât Iosua prevăzuse căderile idolatre ale fiilor lui Israel şi se delimitase de aceştia (v. 15), el preferă să spună: „... Dumnezeului meu”. T. M.: „... Dumnezeului vostru”.
33 Şi a fost că după aceea a murit şi Eleazar, fiul lui Aaron arhiereul, şi l-au îngropat în Ghibeea lui Finees, fiul său, pe care el i-o dăduse în muntele lui Efraim.
34 În ziua aceea au luat fiii lui Israel chivotul lui Dumnezeu şi l-au purtat printre ei, de jur-împrejur; iar Finees a fost preot în locul lui Eleazar, tatăl său, până când a murit şi a fost îngropat în Ghibeea, cetatea sa.
35 Iar fiii lui Israel s-au dus fiecare la locul său şi-n cetatea sa. Dar fiii lui Israel s-au închinat la Astarte şi la Aştarot şi la dumnezeii neamurilor dimprejurul lor; şi Dumnezeu i-a dat în mâinile lui Eglon, regele Moabului, care i-a stăpânit vreme de optsprezece ani.
14 Versetul 35 e propriu Septuagintei. Unii traducători ai Textului Masoretic (BJ, OSTY) îl inserează ca notă infra-paginală.

INTRODUCERE LA CARTEA JUDECĂTORILOR
Cartea Judecătorilor face parte din scrierile istorice ale Vechiului Testament şi este continuarea cărţii lui Iosua Navi; aşa a fost considerată de la început şi aşa a fost rânduită şi consacrată – nu numai de tradiţia iudaică, dar şi de cea creştină – în canonul biblic.
Cu toate acestea, citirea ei în prelungirea celei precedente e de natură să provoace nedumeriri. Evenimente care acolo se declară consumate (cuceriri de cetăţi şi teritorii, distribuirea pământului)

apar aici ca tot atâtea începuturi. Explicaţia constă în aceea că dacă Iosua a ocupat Canaanul după un plan unitar, bine pus la punct, şi printr-o campanie-fulger, desfăşurată din victorie în victorie, în perioada imediat următoare, aceea a judecătorilor, pe durata a 175 de ani (cca 1200-1025 î. H.) a avut loc consolidarea înstăpânirii, printr-un proces lent, cu înaintări şi retrageri, cu victorii şi înfrângeri, fiecare trib descurcându-se pe cont propriu, uneori prin compromisuri umilitoare. Pe de altă parte, renunţând la principiul exterminării băştinaşilor şi acceptând o coabitare mai mult sau mai puţin paşnică, fiii lui Israel recad în idolatrie, stârnind astfel mânia Domnului lor, Care nu o dată Se declarase un „Dumnezeu gelos“. În consecinţă, pedeapsa divină este instrumentată prin câteva popoare sau triburi precum Mesopotamienii, Moabiţii, Filistenii, Madianiţii, Amoniţii, care-i hărţuiesc şi-i asupresc pe aleşii infideli. Ritmul acesta: păcat-pedeapsă-căinţă-mântuire poate fi urmărit cu limpezime de-a lungul cărţii, el legându-se organic cu cele asemănătoare de dinainte de judecători (epoca lui Moise) şi de după ei (epoca regilor şi profeţilor). Istoria judecătorilor e povestită de-a lungul a paisprezece capitole (3-16). Acestora li se adaugă cinci capitole suplimentare (17-21), foarte importante prin aceea că reflectă mentalităţi şi moravuri israelite (şi nu numai) de dinainte de instaurarea monarhiei. Faptele relatate aici pot cutremura conştiinţa creştinului de azi; ele sunt specifice acelei epoci îndepărtate, dar nu e mai puţin adevărat că pot fi identificate, sub o formă sau alta, în plină eră a omului pretins civilizat.
E posibil ca această carte – a Judecătorilor – să nu fie opera unui singur autor, ci a câtorva, care, în mod sigur, pe lângă inspiraţia teologică a Duhului Sfânt, au fost asistaţi de memoria colectivă a seminţiilor lui Israel, ca şi de o seamă de texte scrise (precum Cântarea Deborei).
În ceea ce priveşte timpul scrierii, părerile sunt, ca de obicei, împărţite. Unii cred că textul definitiv ar fi fost redactat în vremea regelui Saul (poate chiar de către profetul Samuel), adică între 1030 şi 1010 î. H. Dacă însă menţiunea din 18, 30 poate fi raportată la prima deportare masivă a Israeliţilor, ordonată de Tiglatfalasar al III-lea în anul 733 î. H., atunci opera devine mai tânără cu aproape trei secole.

Judecători
1
Cucerirea Canaanului.
1 Şi a fost că, după moartea lui Iosua,1 fiii lui Israel L-au întrebat pe Domnul2, zicând: „Cine se va ridica pentru noi împotriva Canaaneenilor, ca să se bată cu ei?”
2 Iar Domnul le-a zis: „Iuda se va ridica; iată, în mâna lui am dat ţara”.
3 Şi a zis Iuda către Simeon, fratele său3: „Ridică-te cu mine în moşia mea şi să facem război împotriva Canaaneenilor; apoi voi merge şi eu cu tine, în moşia ta”. Iar Simeon a mers cu el.
4 şi s-a ridicat Iuda, iar Domnul i-a dat în mâinile lor pe Canaaneeni şi pe Ferezei; şi dintre ei au lovit la Bezec4 zece mii de bărbaţi.
5 Iar în Bezec au dat peste Adonibezec5 şi au făcut război cu el; şi i-au
1 Noile evenimente se desfăşoară după moartea lui Iosua, deşi numele şi decesul acestuia vor fi reluate, anamnetic, în capitolul 2.
2 Întrebare făcută, probabil, de către un preot, prin Urim şi Tumim (vezi nota de la Iş 28, 26).
3 Iuda şi Simeon erau născuţi din aceeaşi mamă, Lia (Fc 29, 33, 35). În textul de faţă, eponimi ai triburilor respective, cele două din sud, care vor avea o istorie oarecum aparte faţă de cele nordice.
4 Bezec: localitate situată, după toate probabilităţile, pe locul actualului Bet-Şean.
5 Adoni-Bezec înseamnă „Bezec-e-domnul-meu” (personaj diferit de Adoni-Bezec (Adoniţedec), regele Ierusalimului, din Ios 10, 3).
bătut pe Canaaneeni şi pe Ferezei.
6 Iar Adoni-Bezec a fugit, dar ei au alergat după el şi l-au prins şi i-au tăiat degetele de la mâini şi degetele de la picioare.
7 Şi a zis Adoni-Bezec: „Şaptezeci de regi avându-şi tăiate degetele de la mâini şi degetele de la picioare adunau fărâmituri de sub masa mea; prin urmare, aşa cum le-am făcut eu lor, tot astfel mi-a răsplătit mie Dumnezeu”. Şi l-au adus în Ierusalim şi a murit acolo.
8 Iar fiii lui Israel au făcut război împotriva Ierusalimului şi l-au luat şi l-au trecut prin ascuţişul săbiei, iar cetatea au ars-o cu foc.
9 Iar după aceasta s-au coborât fiii lui Iuda să bată război împotriva Canaaneenilor care locuiau la

munte şi în ţinutul din miazăzi şi în cel dinspre câmpie.
10 Şi a mers Iuda împotriva Canaaneenilor care locuiau în Hebron, iar Hebronul i-a ieşit împotrivă (iar numele cel vechi al Hebronului era Chiriat-Arba); şi i-au bătut pe Şeşai şi pe Ahiman şi pe Talmai, rămăşiţele lui Enac6.
11 Iar de acolo s-au suit împotriva celor ce locuiau în Debir (al cărui nume fusese
6 Ultimii urmaşi ai Enachimilor, oameni fabuloşi, cu statură gigantică.

mai înainte Chiriat-Sefer, Cetatea Cărturarilor).
12 A zis Caleb: „Cel ce va lovi Cetatea Cărturarilor şi o va lua, aceluia îi voi da de soţie pe fiica mea Acsa”.
13 Şi a luat-o Otniel, fiul cel mai tânăr al lui Chenaz, fratele lui Caleb; iar Caleb i-a dat-o de soţie pe Acsa, fiica sa.
14 Şi a fost că-n timp ce ea mergea, Otniel a îndemnat-o să ceară o ţarină de la tatăl ei; şi ea cârtea şi striga de pe asin: „M-ai dat în ţinutul din miazăzi!...”. Dar Caleb i-a zis: „Ce ţi-a venit?”
15 Iar Acsa i-a zis: „Dă-mi, te rog, o binecuvântare, că m-ai trimis într-un ţinut din miazăzi: dă-mi şi izvoarele de apă!” Iar Caleb i-a dat, după inima ei, Izvoarele cele de sus şi cele de jos.
16 Iar fiii lui Hobab Cheneul, socrul lui Moise, s-au suit din cetatea Palmierilor, cu fiii lui Iuda, în pustia ce se află la miazăzi de Iuda, la miazăzi de Arad, şi s-au dus şi au locuit cu poporul.
17 Şi a mers Iuda împreună cu Simeon, fratele său, şi i-a bătut pe Canaaneenii care locuiau în Ţefat şi i-au dat pierzării; iar cetăţii i-au pus numele Pierzanie.
18 Dar Iuda nu a luat Gaza, nici împrejurimile ei, nici Ascalonul sau hotarele lui, nici Ecronul şi nici hotarele lui, nici Azotul sau împrejurimile lui.8
7 În Codex Vaticanus: Anathema, cuvântul original care se traduce Pierzanie. Anathema era prada de război dedicată în întregime lui Dumnezeu; pentru ca însă nu cumva vreunul dintre luptători să fie ispitit a-şi însuşi ceva, ea era nimicită fără nici o cruţare.
8 Negaţia se află în amândoi codicii LXX: Alexandrinus şi Vaticanus; T. M. relatează cuceriri succesive. Cetăţile însă vor fi supuse sub regele David.
19 Şi Domnul era cu Iuda; acesta a luat muntele, fiindcă pe locuitorii din vale n-a putut să-i nimicească, ei fiind ocrotiţi de Rahab.9
20 Hebronul i l-au dat lui Caleb, aşa cum spusese Moise; şi acolo a moştenit el cele trei cetăţi şi acolo i-a omorât pe cei trei fii ai lui Enac.
21 Dar fiii lui Veniamin nu i-au scos pe Iebuseii care locuiau în Ierusalim, astfel că Iebuseii locuiesc până astăzi în Ierusalim împreună cu fiii lui Veniamin.
22 Fiii lui Iosif s-au suit la Betel; şi Domnul era cu ei.
23 Şi au împresurat Betelul şi l-au dărâmat; iar numele cel vechi al cetăţii era Luz.
24 Iar iscoadele văzând un om ieşind din cetate, l-au prins şi i-au zis: „Arată-ne pe unde să intrăm în cetate şi vom face milă cu tine”.
25 Şi el le-a arătat pe unde să intre în cetate; iar ei au izbit cetatea cu ascuţişul săbiei; iar pe omul acela şi pe rudele lui i-au lăsat liberi.
26 Şi a mers omul acela în ţinutul Heteilor şi a zidit acolo o cetate pe care a numit-o Luz; acesta e numele ei până-n ziua de astăzi.
27 Manase, de asemenea, nu i-a alungat pe cei din Bet-Şean, care este o
9 Rahab: desfrânata din Ierihon, faţă de care Israeliţii aveau obligaţii morale (Ios 6, 25). T. M. motivează diferit: „... de vreme ce ei aveau care de fier”.

cetate a Sciţilor10, nici oraşele11 ei şi nici împrejurimile ei; nici pe cei ce locuiau în Taanac, nici oraşele acestuia; nici pe locuitorii din Dor, nici oraşele acestuia; nici pe locuitorii din Balac şi nici împrejurimile sau oraşele lui, nici pe locuitorii Meghiddonului şi nici împrejurimile sau oraşele acestuia, nici pe locuitorii Ibleamului şi nici împrejurimile sau oraşele acestuia; iar Canaaneenii au început să locuiască în această ţară.
28 Şi a fost că după ce Israel s-a întărit, i-a făcut pe Canaaneeni să-i plătească bir, dar de alungat nu i-a alungat.
29 Nici Efraim nu i-a alungat pe Canaaneenii care locuiau în Ghezer; iar Canaaneenii au locuit în mijlocul lui şi-i plăteau bir.

30 Nici Zabulon nu i-a alungat pe cei ce locuiau în Chitron, nici pe cei ce locuiau în Nahalol; iar Canaaneenii au locuit în mijlocul lui şi-i plăteau bir.
31 Nici Aşer nu i-a alungat pe cei ce locuiau în Aco, care-i plăteau bir, nici pe locuitorii din Dor, nici pe locuitorii din Sidon, nici pe locuitorii din Mahaleb, din Aczib, din Helba, din Afec şi din Rehob.
32 Şi a trăit Aşer în mijlocul Canaaneenilor care locuiau în ţara aceea, de vreme ce nu i-a izgonit.
33 Nici Neftali nu i-a alungat pe locuitorii din Bet-Şemeş, nici pe locuitorii
10 „... o cetate a Sciţilor": menţiune proprie Septuagintei; una şi aceeaşi cu Schitopolis. Sciţii (numiţi în V. T. şi Aşchenazi fc 10, 3): popor nomad, din care unele triburi au plecat din sudul Rusiei şi au pătruns în Asia şi-n Orientul Mijlociu. Pavel îi va menţiona ca fiind cei mai îndepărtaţi dintre „barbari" (adică dintre cei ce nu vorbeau limba greacă), ceea ce înseamnă că locuiau în nordul Mării Negre.
11 Textual: „fiicele" = oraşe subordonate; filiale.
din Bet-Anat; şi a trăit Neftali în mijlocul Canaaneenilor care locuiau în ţara aceea; dar locuitorii din Bet-Şemeş şi din Bet-Anat i-au devenit plătitori de bir.
34 Amoreii însă i-au împins pe fiii lui Dan în munte, fiindcă nu le-au îngăduit să se coboare la vale.
35 Aşa au început Amoreii să locuiască în muntele Mirţilor, unde trăiesc urşi şi vulpi, în Aialon şi în Şaalbim; dar mâna fiilor lui Iosif a fost puternică asupra Amoreilor, aşa încât aceştia i-au devenit birnici.
36 Iar hotarul Amoreilor a fost de la urcuşul spre Acravim, de la stâncă şi mai sus de ea.
2
Îngerul Domnului vesteşte nenorociri peste Israel. Moartea lui Iosua. Israeliţii îl trădează pe Dumnezeu, Acesta îi pedepseşte.
1 Şi îngerul Domnului1 s-a suit de la Ghilgal2 la Locul Plângerilor3 şi la Betel şi la casa lui Israel şi le-a zis: „Aşa grăieşte Domnul: Eu v-am scos din ţara Egiptului şi v-am adus în ţara pe care m-am jurat faţă de părinţii voştri să v-o dau vouă, zicând: În veac nu voi
1 E vorba de îngerul pe care Domnul l-a rânduit să-i călăuzească pe lungul şi anevoiosul lor drum din Egipt până-n Ţara Făgăduinţei (vezi Iş 23, 20-22). Dacă insuccesele Israeliţilor menţionate în capitolul precedent aveau explicaţii de natură istorică, acest episod (versetele 1-5) introduce şi explicaţiile de natură religioasă.
2 Ghilgal: prima tabără a Israeliţilor în Canaan, de unde Iosua şi-a pornit campania militară.
3 „Locul Plângerilor": menţiune proprie Septuagintei.

călca legământul pe care l-am făcut cu voi!
2 Dar nici voi să nu faceţi vreun legământ cu cei ce locuiesc în această ţară şi nici să nu vă închinaţi dumnezeilor lor; dimpotrivă, chipurile lor cele cioplite să le nimiciţi, jertfelnicele lor să le surpaţi!... Dar voi n-aţi ascultat de glasul Meu, de vreme ce aţi făcut toate aceste lucruri.
3 Iar Eu am zis: Nu-i voi alunga de dinaintea voastră, ci ei vor fi să vă facă necazuri, iar dumnezeii lor să vă fie piatră de poticnire".
4 Şi a fost că după ce a grăit îngerul Domnului aceste cuvinte către toţi fiii lui Israel, poporul şi-a ridicat glasul şi a plâns.
5 De aceea au numit locul acela „al Plângerilor"; şi I-au adus acolo jertfă Domnului.
6 Şi Iosua a dat drumul poporului, iar fiii lui Israel s-au dus fiecare la moştenirea sa, să-şi moştenească pământul.
7 Iar poporul I-a slujit Domnului în toate zilele lui Iosua şi-n toate zilele bătrânilor care-au trăit îndelung după Iosua şi care-au cunoscut toate lucrurile cele mari pe care Domnul le-a făcut în Israel.
8 Iar Iosua, fiul lui Navi, sluga Domnului, a murit în vârstă de o sută zece ani.
9 Şi l-au îngropat în hotarul moştenirii sale, la Timnat-Heres, în muntele lui Efraim, la miazănoapte de muntele Gaaş;
10 şi toată generaţia aceea s-a adăugat la părinţii lor; şi după ei s-a ridicat o altă generaţie, care nu L-a recunoscut pe Domnul şi nici lucrurile pe care Domnul le făcuse cu Israel.
11 Şi fiii lui Israel au făcut rău în faţa Domnului şi s-au închinat baalilor.4
12 Şi L-au părăsit pe Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, Cel ce îi scosese din ţara Egiptului, şi au

mers după dumnezei străini, dumnezeii popoarelor din jurul lor, şi li s-au închinat şi L-au mâniat pe Domnul;
13 şi L-au părăsit şi le-au slujit lui Baal şi Astartelor.
14 Şi Domnul S-a mâniat cu mare aprindere asupra lui Israel; şi i-a dat pe mâna prădătorilor, care i-au jefuit; şi i-a vândut în mâna duşmanilor lor de primprejur, iar ei n-au mai fost în stare să stea împotriva vrăjmaşilor lor,
15 împotriva celor cu care mergeau mână-n mână5; dimpotrivă, mâna Domnului era împotriva lor, spre rău aşa cum Domnul grăise şi aşa cum Domnul li Se jurase; şi El a adus peste ei necazuri mari.
16 Şi Domnul le-a ridicat judecători6; şi Domnul i-a mântuit din mâna celor ce-i prădau.
17 Dar ei nici de judecătorii lor n-au ascultat, ci s-au desfrânat umblând după alţi dumnezei şi li s-au închinat acestora; şi repede s-au întors din calea în care părinţii lor umblaseră să asculte
4 Baali: = zeii canaaneeni ai pământului şi fertilităţii.
5 Dacă, în virtutea credinţei lor monoteiste, fiii lui Israel fuseseră capabili de victorii asupra unor forţe armate, decadenţa religioasă îi pune în faţa crimei organizate, căreia nu-i pot rezista, ca unii ce deveniseră aliaţi ai propriilor lor inamici.
6 Aici este introdusă tema judecătorilor, pe care Dumnezeu îi rânduieşte la vreme şi vremi de criză morală, aşa cum va face, mai târziu, cu profeţii. În acest sens, judecătorii nu erau magistraţi care să cumpănească şi să împartă dreptatea, ci conducători, eroi, salvatori.

de cuvintele Domnului; ei n-au făcut aşa.
18 Şi de vreme ce Domnul le ridicase judecători, Domnul era cu judecătorul şi-i scăpa de mâna duşmanilor lor în toate zilele judecătorului; fiindcă Domnului îi părea rău de suspinul lor, pricinuit de către cei care-i impresurau şi le făceau necazuri.
19 Dar după ce judecătorul murea, ei se întorceau şi se stricau mai rău decât părinţii lor, mergând după dumnezei străini, slujindu-le şi închinându-se lor; ei nu şi-au părăsit izvodirile,7 şi nici căile lor cele rele.
20 Şi tare S-a mâniat Domnul asupra lui Israel şi a zis: „De vreme ce neamul acesta a părăsit legământul pe care Eu l-am poruncit părinţilor lor şi n-au ascultat de glasul Meu,
21 nici Eu nu voi mai izgoni de dinaintea lor pe nimeni dintre neamurile lăsate de Iosua,
22 lăsate ca prin ele să fie Israel pus la-ncercare şi să vadă dacă va ţine sau nu calea Domnului, să meargă pe ea aşa cum au păzit-o părinţii lor”.
23 Domnul este Cel ce a lăsat aceste neamuri, şi nu le-a nimicit degrabă şi nici nu le-a dat în mâna lui Iosua.
3
Otniel, Aod şi Şamgar.
1 Iată neamurile pe care Domnul le-a lăsat pentru ca prin ele să-l pună la-ncercare pe Israel, cele ce nu cunoşteau războaiele Canaanului,
7 „Izvodire”: procesul prin care oamenii îşi imaginau zeităţi şi idoli.
2 doar de dragul generaţiilor lui Israel, ca să le înveţe războiul, ceea ce ele nu ştiau mai dinainte:
3 Cele cinci stăpâniri ale Filistenilor şi toţi Canaaneenii şi Sidonienii şi Heveii care locuiau în Liban, de la muntele Baal-Hermon până la Hamat.
4 Le-a lăsat pentru ca prin ele să-l pună pe Israel la-ncercare, să ştie dacă ei vor asculta de poruncile Domnului, pe care Acesta le dăduse părinţilor lor prin mâna lui Moise.
5 Şi au locuit fiii lui Israel în mijlocul Canaaneenilor şi al Heteilor şi al Amoreilor şi al Ferezeilor şi al Heveilor şi al Ghergheseilor şi al Iebuseilor.
6 Pe fetele acelora şi le-au luat de femei, iar pe fetele lor le-au dat după fiii acelora, şi au slujit dumnezeilor lor.
7 Rău au făcut fiii lui Israel în faţa Domnului şi L-au uitat pe Domnul, Dumnezeul lor, şi au slujit baalilor şi tufişurilor1.
8 Şi Domnul S-a mâniat cu aprindere pe fiii lui Israel; şi i-a dat în mâinile lui Cuşan-Rişeataim, regele Siriei-râurilor2; şi fiii lui Israel i-au slujit lui Cuşan-Rişeataim vreme de opt ani.
9 Fiii lui Israel au strigat către Domnul, iar Domnul i-a ridicat lui Israel un mântuitor care l-a mântuit, şi anume pe Otniel, fiul lui Chenaz, fratele mai mic al lui Caleb.
10 Duhul Domnului a fost peste el3; el

1 Tufişurile sau crângurile erau locuri ale sacralităţii păgâne, unde aveau loc, de obicei, ritualuri orgiastice.
2 „Siria-Râurilor”: Mesopotamia. Cât despre Cuşan-Rişeataim (care ar însemna: „Cuşit-cu-îndoită-răutate”), este o poreclă care nu duce la numele adevărat, deci prin care purtătorul lui era luat în râs.
3 „Duhul Domnului...”: Alegere, misiune şi învestitură divină.

a fost judecător peste Israel şi a ieşit la război şi Domnul i l-a dat în mână pe Cuşan-Rişeataim, regele Siriei 4, şi mâna lui a fost puternică asupra lui Cuşan-Rişeataim.
11 Şi ţara a fost liniştită vreme de patruzeci de ani; şi a murit Otniel, fiul lui Chenaz.
12 Dar fiii lui Israel s-au ţinut în a face rău în faţa Domnului, iar Domnul l-a întărit pe Eglon, regele Moabului, împotriva lui Israel, de vreme ce ei făceau răul în faţa Domnului.
13 Şi i-a adunat la sine pe toţi fiii lui Amon şi Amalec; şi s-au pornit şi l-au bătut pe Israel şi au pus stăpânire pe cetatea Palmierilor.
14 Şi fiii lui Israel i-au slujit lui Eglon, regele Moabului, vreme de optsprezece ani.
15 Fiii lui Israel au strigat către Domnul, iar Domnul le-a ridicat mântuitor pe Aod, fiul lui Ghera, fiul lui Iemeni5, bărbat în stare să folosească deopotrivă atât mâna dreaptă cât şi pe cea stângă; prin mâna lui au trimis fiii lui Israel daruri lui Eglon, regele Moabului.
16 Iar Aod şi-a făcut un pumnal cu două tăişuri, lung de o palmă, şi l-a încins sub haină, la şoldul drept.
17 Şi mergând el, i-a dus lui Eglon, regele Moabului, darurile, iar Eglon era un om foarte plăcut6.
4 T. M.: „regele Mesopotamiei”.
5 „Fiul lui Iemeni” = din neamul lui Veniamin. Numele celui mai mic fiu al lui Iacob pare înrudit cu Binu-Jamina, numele străvechi al unui trib de Beduini din Mesopotamia. T. M.: „Veniaminit”(din tribul lui Veniamin).
6 Grecescul asteios înseamnă „plăcut”. T. M.: „gras”. În mentalitatea vremii, omul gras era şi plăcut (citadin bine hrănit); termenul ebraic, mai direct, este şi mai propriu.
18 Şi a fost că după ce Aod a sfârşit de înmânat darurile, i-a mânat afară pe cei ce le purtaseră.
19 Iar el, întorcându-se de la idolii din Ghilgal, a zis: „O, rege, am să-ţi spun un cuvânt de taină”. Iar Eglon i-a zis: „Taci!...”. Şi i-a scos afară, de pe lângă sine, pe toţi cei ce şedeau împrejurul său.
20 Şi Aod a intrat la el iar acela şedea de unul singur în foişorul său de vară; şi a zis Aod: „O, rege, eu am pentru tine un cuvânt de la Dumnezeu”. Atunci Eglon s-a sculat de pe scaunul său şi a stătut aproape de el.
21 Şi a fost că de-ndată ce regele s-a sculat, Aod şi-a întins mâna stângă, a luat pumnalul de la şoldul său cel drept şi l-a împlântat în pântecele lui Eglon
22 atât de puternic, încât şi mânerul a intrat după limba pumnalului, iar grăsimea a astupat rana în urma ascuţişului, de vreme ce el nu a scos pumnalul din pântecele aceluia.
23 Iar Aod a ieşit în tindă printre paznici, închizând după sine uşile foişorului şi încuindu-le.
24 Şi după ce a ieşit el, au intrat slujitorii regelui şi, văzând uşile foişorului încuiate, au zis: „Nu cumva a ieşit să se legene în scaunul din foişorul de vară?”
25 Şi li s-a urât de-atâta aşteptare; şi văzând ei că nimeni nu deschide uşile foişorului, au luat cheia şi au deschis; şi, iată, stăpânul lor zăcea pe pământ, mort.
26 Şi până să se dumerească ei, Aod a fugit fără ca cineva să prindă de veste; şi, trecând pe lângă chipurile cioplite, a scăpat în Seira.

27 Şi a fost că de îndată ce Aod a venit în ţara lui Israel, el a trâmbiţat din corn în muntele lui Efraim; iar fiii lui Israel s-au coborât din munte împreună cu el, avându-l în frunte.
28 Iar el a zis către ei: „Veniţi după mine, căci Domnul Dumnezeu i-a dat pe vrăjmaşii noştri, pe Moab, în mâna noastră”. şi s-au coborât după el şi au cuprins vadurile Iordanului dinspre Moab, şi n-au lăsat pe nimeni să treacă.
29 şi-n ziua aceea au ucis din Moab ca la zece mii de bărbaţi, pe fiece războinic ce se afla între ei şi pe fiece voinic; şi nici un om n-a scăpat.7
30 Aşa s-a umplut Moab de ruşine sub mâna lui Israel în ziua aceea. Şi ţara a avut odihnă vreme de optzeci de ani; iar Aod i-a judecat8 până a murit.
31 Iar după el s-a ridicat Şamgar, fiul lui Anat, care i-a ucis pe Filisteni, ca la vreo şase sute de

bărbaţi, cu un fier de plug desprins în urma boilor; şi el, de asemenea, l-a mântuit pe Israel.
4
Debora şi Barac.
1 Dar fiii lui Israel s-au ţinut în a face răul în faţa Domnului; Aod însă murise.
2 Şi Domnul i-a dat în mâna lui Iabin, regele Canaanului, care domnea în Haţor; iar căpetenia oastei lui era Sisera, care locuia în Haroşet-Goim.
3 Fiii lui Israel au strigat către Domnul; fiindcă acela avea nouă sute de
7 Ca şi, mai târziu, Filistenii lui Goliat, armata rămasă fără comandant intră în derută şi poate fi uşor nimicită.
8 I-a condus.
care ferecate şi cu mare străşnicie i-a asuprit pe fiii lui Israel vreme de douăzeci de ani.
4 Şi Debora, o proorociţă1, soţia lui Lapidot ea era judecător2 în Israel la vremea aceea.
5 Şi ea locuia sub palmierul Deborei, între Rama şi Betel, în muntele lui Efraim; la ea veneau fiii lui Israel să se judece.
6 Şi Debora a trimis şi l-a chemat pe Barac, fiul lui Abinoam, din Chedeşul Neftalimului, şi i-a zis: „Oare nu ţie ţi-a poruncit Domnul, Dumnezeul lui Israel, să te duci în muntele Tabor şi să iei cu tine zece mii de bărbaţi dintre fiii lui Neftali şi dintre fiii lui Zabulon?...
7 Iar Eu îl voi aduce la tine, la pârâul Chişon, pe Sisera, căpetenia oştirii lui Iabin, şi carele lui şi gloatele lui, şi ţi-l voi da în mână”.
8 Şi i-a zis Barac: „Dacă tu vei veni împreună cu mine, mă voi duce; dar dacă nu vei merge, nu mă voi duce; fiindcă eu nu cunosc ziua în care Domnul îi va deschide îngerului Său un drum alături de mine”.
9 Iar Debora a zis către el: „Negreşit, voi merge împreună cu tine, dar să ştii că nu a ta va fi biruinţa pe calea pe care mergi, căci în mână de femeie îl va da Domnul pe Sisera”. şi s-a ridicat Debora şi a mers împreună cu Barac la Chedeş.
10 Şi Barac i-a chemat pe Zabulon şi pe Neftali la Chedeş; şi i-au venit la picioare
1 Debora înseamnă „albină”. „Proorociţă”: inspirată de Dumnezeu (aşa cum fusese Mariam, sora lui Moise iş 15, 20).
2 Contextul o prezintă pe Debora nu ca pe o căpetenie politică, ci ca pe un magistrat care împarte dreptatea.

zece mii de bărbaţi; iar Debora a mers cu el.
11 Dar Heber Cheneul s-a despărţit de fiii lui Hobab, socrul lui Moise, şi şi-a întins cortul la stejarul Ţaanaim, aproape de Chedeş.
12 Atunci i s-a spus lui Sisera că Barac, fiul lui Abinoam, s-a suit în muntele Tabor.
13 Iar Sisera a chemat toate carele sale nouă sute de care ferecate şi tot poporul pe care-l avea, de la Haroşetgoim la pârâul Chişon.
14 Iar Debora a zis către Barac: „Scoală-te, căci aceasta e ziua în care Domnul l-a dat pe Sisera în mâna ta, fiindcă Domnul va merge înaintea ta”. Iar Barac s-a coborât din muntele Tabor; şi cu el, cei zece mii de bărbaţi.
15 Atunci Domnul l-a îngrozit pe Sisera cu toate carele lui şi cu toată oştirea lui în faţa ascuţişului săbiei cu care îl întâmpina Barac; şi a sărit Sisera din carul său şi fugea cu picioarele.
16 Iar Barac i-a fugărit carele şi oştirea până la Haroşet-Goim; şi toată oştirea lui Sisera a căzut sub ascuţişul săbiei şi nimeni n-a rămas.
17 Iar Sisera a fugit cu picioarele până la cortul Iaelei, femeia lui Heber Cheneul căci între Iabin, regele Haţorului, şi casa lui Heber Cheneul era pace.
18 Iar Iaela i-a ieşit înainte lui Sisera şi i-a zis: „Abate-te, domnul meu, abate-te la mine, nu-ţi fie teamă!” Iar El s-a abătut la ea, în cort; şi ea l-a acoperit cu o mantie de-a ei.
19 Şi i-a zis Sisera: „Dă-mi puţină apă să beau, că sunt însetat!” Iar ea a destupat un burduf cu lapte şi i-a dat să bea şi l-a acoperit.3
3 Femeia ştia că laptele aduce somn...
20 Sisera i-a zis: „Stai în uşa cortului, şi dacă va veni cineva la tine şi te va întreba: este vreun om aici?, tu să-i spui: nu este!”
21 Atunci Iaela, femeia lui Heber, a luat un ţăruş de la cort şi a luat şi un mai în mână şi a intrat la

el, tiptil; şi i-a pus ţăruşul pe tâmplă şi l-a izbit cu maiul şi i-a străpuns creierii până-n pământ; iar el a leşinat şi s-a întunecat şi a murit.
22 Şi, iată, Barac îl urmărea pe Sisera; iar Iaela i-a ieşit înainte şi i-a zis: „Vino, şi ţi-l voi arăta pe bărbatul pe care-l cauţi!” Şi a intrat cu ea: şi, iată, Sisera zăcea mort, cu ţăruşul înfipt în tâmplă.
23 Aşa l-a umilit Dumnezeu în ziua aceea pe Iabin, regele Canaanului, în faţa fiilor lui Israel.
24 Şi mâna fiilor lui Israel a înaintat din ce în ce mai mult împotriva lui Iabin, regele Canaanului, până ce l-a nimicit.
5
Cântarea Deborei şi a lui Barac.
1 În ziua aceea, Debora şi Barac, fiul lui Abinoam, au cântat, zicând:1
2 „Descoperire-n Israel când tot poporul
1 Acesta este unul din cele mai vechi texte poetice ale Vechiului Testament; a fost alcătuit la scurtă vreme după ce s-au petrecut evenimentele din capitolul precedent, lăudând triburile care au răspuns chemării Deborei şi mustrându-le pe cele care n-au răspuns. Din cauza vechimii, Textul Ebraic e în mare parte deteriorat şi ridică mari dificultăţi de traducere, dificultăţi resimţite şi în Septuaginta. Versiunea de faţă reţine ceea ce e mai limpede în codicii Alexandrinus şi Vaticanus.

în luptă se îndeamnă!2 Pe Domnul binecuvântaţi-L!
3 Auziţi, voi, regi, şi luaţi aminte, voi, satrapi: Eu Domnului îi voi cânta, cântări voi înălţa Dumnezeului lui Israel.3
4 Doamne, când ai ieşit Tu din Seir4 şi când treceai prin padina Edomului, pământul se cutremura, cerul se tulbura şi norii picuri picurau, de ploaie;
5 munţii se clătinau de faţa lui Elohim5, Domnul, Sinaiul acesta de faţa Domnului, Dumnezeului lui Israel.
6 În zilele lui Şamgar, fiul lui Anat, în zilele Iaelei pustii făcut-au căile, iar ei umblau pe-alături, pe strâmbe căi umblau.6
7 În Israel slăbeau vitejii, se sleiau pân' ce s-a ridicat Debora, pân' ce s-a ridicat în Israel o mamă.
8 Ales-au dumnezei străini, războiu-atunci bătea la porţi: nici pavăză, nici suliţă, nimic în cele patruzeci de mii ale lui Israel!
2 Descoperirea constă în aceea că Însuşi Domnul, prin îngerul Său, participă la lupta voluntară a poporului.
3 „Cântări” („psalmodii”) acompaniate de unul sau mai multe instrumente muzicale.
4 Seir: masiv muntos la sud de Marea Moartă, populat de Edomiţii care se întindeau (potrivit unor texte egiptene) până în Sinai, fostul „sălaş” al Domnului. De acolo ieşise El în fruntea poporului Său (vezi Ps 67, 7). De obicei, arătările lui Dumnezeu sunt însoţite de mişcări cosmice extraordinare, precum cele ce urmează.
5 Elohim (Eloi): menţiune proprie Septuagintei (Codex Vaticanus). În limbajul şi teologia Vechiului Testament, folosirea acestui nume era menită să ateste faptul că Dumnezeu (Elohim), Creatorul lumii, este Domnul (Iahve) absolut al propriei Sale creaţii, precum şi Suveranul istoriei (B. W. Anderson) (Vezi şi nota de la Fc 4, 26).
6 Îndepărtarea de Dumnezeu provoacă pustiu şi sleire.
9 În ce-i e rânduit lui Israel, acolo-mi este inima. Voi, cei din popor, voioşi de luptă, pe Domnul binecuvântaţi-L!
10 Voi, cei ce-n amiază călăriţi pe cenuşiile asine,7 voi, cei ce staţi pe tron de judecată şi bateţi drumul laolaltă cu cei ce judecă din mers, gândiţi-vă!
11 Voioase sunete vor înălţa cei din taraful veselelor hore; acolo vor grăi de fapte drepte. O, Doamne fă să se-nmulţească dreptăţile în Israel! Atunci poporul Domnului s-a coborât acasă, în cetăţi.
12 Trezeşte-te, deşteaptă-te, Debora, trezeşte-te deşteaptă-te şi cântă! Ridică-te, Barac, şi fă-ţi-i robi pe cei ce te-au robit, tu, fiu al lui Abinoam!
13 atunci s-a preamărit puterea lui. O, Doamne, umileşte-i pe cei mai tari ca mine!8
14 El, Efraim, i-a smuls din rădăcini în Amalec; Veniamin, în spate, cu ai săi; Machir s-a coborât cu mine să-şi caute duşmanii; din Zabulon s-au coborât acei ce poartă pană pentru scris.
15 Şi prinţi din Isahar sunt cu Debora şi Barac, aşa că pedestraşii lui Barac trimişi au fost de către el

în vale, în partea de moşie a lui Ruben. Grele-ncercări pentru o biată inimă!9
16 De ce şedeau ei oare între stâni?: s-audă behăitul turmelor pentru oştirile lui Ruben. Grele-ncercări pentru o biată inimă!
7 În antichitate, conducătorii de popoare mergeau călare pe asin.
8 În cele ce urmează, campania militară a lui Barac e prezentată de un martor ocular, cu amănunte care lipsesc din capitolul 4, unde istorisirea e condensată pe esenţial.
9 Nu toate triburile lui Israel au răspuns chemării lui Barac, ceea ce provoacă deziluzie, amărăciune.

17 Peste Iordan e Galaad, acolo corturile şi le-a-ntins. De ce rămâne Dan în luntri? Aşer stă jos pe ţărmul mării, în porturi corturi şi-a întins.
18 Şi Zabulon, popor care-şi aruncă viaţa către moarte, şi Neftali pe dealul din câmpie.
19 Regi au venit la ei şi s-au întins în rânduri de bătaie. Atunci încoronaţii Canaanului s-au războit la Taanac, pe apa Meghiddonului, dar n-au luat nici o pradă de argint.
20 Stelele-n cer s-au rânduit de luptă şi s-au bătut cu oastea lui Sisera.10
21 Pârâul Chişon i-a aruncat la mal, vechiul pârâu, pârâul lui Chişon... Puternicul meu suflet îl va călca-n picioare!
22 Când unghiile cailor s-au rupt, vitejii lor fugeau mâncând pământul
23 să blesteme cetatea lui Meroz.11
24 O, binecuvântată fie-ntre femei Iaela,12 femeia lui Heber Cheneul! O, binecuvântată fie ea peste femeile din corturi!
25 Acela13 apă i-a cerut, ea lapte dintr-un blid i-a dat şi unt cu care prinţii se hrănesc.
26 Şi mâna stângă la ţăruş a-ntins-o şi dreapta ei la maiul de bătut: cu maiul pe Sisera l-a izbit şi capul i l-a sfredelit şi tâmplele c-un singur cui i le-a străpuns. O, blestemaţi-o!, grăieşte înger de la Domnul, cu greu blestem să-i blestemaţi pe cei ce locuiesc într-însa, că n-au venit în ajutorul Domnului, pe Domnul să-L ajute-ntre viteji.
10 E vorba de un război sfânt, cu participare cosmică!
11 Meroz: cetate în tribul lui Neftali, ai cărei locuitori n-au sărit să-L sprijine pe Domnul în război.
12 Iaela: eroina care-l va ucide, cu cruzime, pe comandantul Sisera.
13 „Acela”: Sisera.
27 El i s-a zvârcolit chiar la picioare, chiar la picioare i-a murit: cum a intrat, aşa s-a dus...
28 Mama lui Sisera pe fereastră se tot uita, şi iată c-a strigat:14 De ce-ntârzie carul său să vină? de ce în drum nu i se-arată carele?...
29 Femeile-nţelepte-i răspundeau,15 dar ea din nou se întreba în sine:
30 Au nu cumva el stă şi-mparte prăzi? El va fi darnic fiecărui om. Haine pestriţe, prăzi pentru Sisera,16 haine pestriţe, pradă de tot felul, şi ţesături cu aur înflorite sunt prăzi bogate pe grumazul său...
31 Doamne, aşa să piară toţi vrăjmaşii Tăi! Iar cei ce Te iubesc să fie ca răsăritul soarelui puternic!”
32 Şi patruzeci de ani a fost în ţară pace.
6
Ghedeon.
1 Şi fiii lui Israel au făcut răul în faţa Domnului, iar Domnul i-a dat în mâna Madianiţilor vreme de şapte ani.
2 Mâna lui Madian apăsa greu asupra lui Israel; şi din pricina Madianiţilor şi-au făcut fiii lui Israel ascunzători în munţi şi bârloguri şi vizuini în stâncă.
3 Şi era că după ce fiii lui Israel semănau, Madianiţii şi Amaleciţii şi alţii de la răsărit se ridicau
14 Schimbare de decor: palatul lui Sisera, unde mama, scuturată de nelinişti, şi-l imaginează, totuşi, victorios. Relatare din care nu lipseşte sadismul învingătorului care jubilează.
15 „Femeile-nţelepte”: doamnele de onoare, a căror menire era să-şi încurajeze stăpâna...
16 „Haine pestriţe”: straie cu broderii multicolore, făcute anume pentru nobili.

4 şi tăbărau pe ei şi le stricau recoltele până la Gaza şi pe pământul lui Israel nu lăsau nimic cu care omul să-şi poată ţine viaţa sau oaia sau boul sau asinul;
5 că aceia tot veneau, ei şi animalele lor, aducându-şi şi corturile; ca lăcustele veneau, ei şi nenumăratele lor cămile, veneau pe pământul lui Israel şi-l lăsau pustiu.

6 Şi tare a sărăcit Israel din pricina Madianiţilor.
7 Atunci Israel a strigat către Domnul. Şi a fost că atunci când fiii lui Israel au strigat către Domnul, de răul Madianiţilor,
8 Domnul a trimis un bărbat, un profet, la fiii lui Israel, iar acesta le-a zis: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu sunt Cel ce v-am ridicat din ţara Egiptului şi v-am scos din casa robiei
9 şi v-am izbăvit din mâna Egiptului şi din mâna tuturor celor ce vă necăjeau; şi i-am alungat de dinaintea voastră, iar pământul lor vi l-am dat vouă.
10 Şi v-am zis: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru; nu vă temeţi de dumnezeii Amoreilor în a căror ţară locuiţi! Dar voi n-aţi ascultat de glasul Meu.”
11 Atunci a venit un înger al Domnului şi a şezut sub un stejar care se afla la Ofra1 în ţarina lui Ioaş, tatăl lui Abiezer; iar Ghedeon, fiul său, îmblătea2
1 Ofra (LXX îl transcrie, incorect, „Efrata”): orăşel situat pe teritoriul tribului Manase, în Cisiordania.
2 „A îmblăti”: a treiera grâul bătând spicele cu un băţ. Spre a se feri de privirile duşmanilor, Ghedeon făcea această treabă într-un lin, adică într-o cuvă de lemn, cu pereţi înalţi (nu chiar săpată în stâncă), din care, în mod normal, se obţinea vinul prin zdrobirea strugurilor cu picioarele desculţe şi bine spălate.
grâu într-un lin, ca să scape cu fuga de dinaintea Madianiţilor.
12 Iar îngerul Domnului i s-a arătat,3 zicând: „Domnul este cu tine, cel tare-n tărie”.
13 Iar Ghedeon i-a zis: „Cu mine, Domnul meu? Dar dacă Domnul este cu noi, de ce au căzut asupră-ne toate relele acestea? Şi unde sunt toate minunile Lui, despre care părinţii noştri ne povesteau, zicând: Oare nu Domnul ne-a scos pe noi din Egipt?... Acum însă Domnul ne-a lepădat şi ne-a dat în puterea lui Madian...”.
14 Dar îngerul Domnului s-a întors spre el şi i-a zis: „Du-te cu această putere pe care o ai,4 şi-l vei mântui pe Israel din mâna lui Madian! Iată, Eu te-am trimis!”
15 Dar Ghedeon i-a zis: „Pe mine, Doamne?... Cum îl voi mântui eu pe Israel? Iată, neamurile mele5 sunt mai slabe în [tribul lui] Manase, iar eu sunt cel mai tânăr în casa tatălui meu!”6
16 Iar Domnul i-a zis: „Eu voi fi cu tine şi-l vei bate pe Madian ca pe un om”.
17 Şi i-a zis Ghedeon: „Dac-am aflat milă în ochii tăi şi dacă vei face astăzi pentru mine tot ceea ce mi-ai spus,
18 să nu pleci de aici până când eu mă voi întoarce la tine şi voi aduce jertfă şi voi jertfi în faţa ta”. Iar acela i-a zis:
3 Trimiterea unui înger este modalitatea perceptibilă prin care Dumnezeu le transmite oamenilor anumite mesaje.
4 E vorba de puterea fizică, la care se adaugă aceea a lui Dumnezeu Care-l trimite.
5 Literal: „mia mea”, cifră simbolică pentru noţiunea de „clan”.
6 Asemenea lui Moise (Iş 3, 11) şi Ieremia (Ir 1, 6) în faţa chemării Domnului, Ghedeon opune la început rezistenţă.

„Eu sunt7; voi rămâne până când te vei întoarce”.
19 Şi Ghedeon s-a dus şi a pregătit un ied dintre capre, iar dintr-o efă de făină a făcut azime; carnea a pus-o în coş, iar zeama a turnat-o într-o oală, şi i le-a adus sub stejar şi s-a apropiat.
20 Iar îngerul Domnului i-a zis: „Ia carnea şi azimele şi pune-le pe piatră, iar zeama toarn-o deasupra”. Iar el a făcut aşa.
21 Iar îngerul Domnului a întins vârful toiagului pe care-l avea în mână şi a atins carnea şi azimele; şi foc a ieşit din piatră şi a mistuit carnea şi azimele. Şi îngerul Domnului s-a dus de sub ochii lui.
22 Şi a văzut Ghedeon că acela fusese îngerul Domnului; şi a zis Ghedeon: „Vai, vai, Doamne al meu, Doamne!, că l-am văzut pe îngerul Domnului faţă către faţă!”
23 Şi i-a zis Domnul: „Pace ţie!; nu te teme, nu vei muri!”8
24 Şi Ghedeon I-a zidit acolo Domnului un altar şi l-a numit Pacea Domnului; el se află până azi în Ofra lui Abiezer.
25 Şi a fost că în noaptea aceea i-a zis Domnul: „Ia un tăuraş din cireada tatălui tău şi un taur de şapte ani; şi vei dărâma jertfelnicul lui Baal, care e al tatălui tău, şi vei tăia tufişul de lângă el.9
26 Şi-I vei zidi Domnului, Dumnezeului

7 „Eu sunt”: formulă prin care Dumnezeu Se defineşte pe Sine (vezi Iş 3, 14: „Eu sunt Cel ce este”).
8 Credinţa era că un om nu-L poate vedea pe Dumnezeu fără să moară din această pricină (Iş 20, 19; mai explicit: Iş 33, 20).
9 În cultul lui Baal, tufişurile erau locuri sacre unde se petreceau, de obicei, ritualurile orgiastice.
tău, un jertfelnic pe vârful muntelui Maoz, în bună rânduială, şi vei lua taurul cel de al doilea şi-l vei aduce ardere-de-tot cu lemnele tufişului pe care-l vei tăia”.
27 Şi a luat Ghedeon zece bărbaţi dintre slujitorii săi şi a făcut aşa cum i-a spus Domnul; dar s-a temut s-o facă ziua, de teama casei tatălui său şi a oamenilor cetăţii, şi a făcut-o noaptea.
28 Iar oamenii cetăţii s-au sculat a doua zi dis-de-dimineaţă; şi, iată, jertfelnicul lui Baal era dărâmat, iar tufişul de alături tăiat; şi au văzut taurul cel de al doilea adus ardere-de-tot pe jertfelnicul cel nou-zidit.
29 Şi au zis unul către altul: „Cine a făcut lucrul acesta?” Şi au cercetat şi au întrebat şi au aflat că Ghedeon, fiul lui Ioaş, a făcut lucrul acesta.
30 Iar oamenii cetăţii au zis către Ioaş: „Scoate-l afară pe fiul tău!: să moară, de vreme ce a dărâmat jertfelnicul lui Baal şi a tăiat tufişul de lângă el!”
31 Dar Ioaş a zis către oamenii ce se ridicaseră asupră-i: „Voi vreţi acum să-l răzbunaţi pe Baal? Oare voi îl veţi mântui? Oricine îi va lua partea, acela să moară-n dimineaţa asta! Dacă el este dumnezeu, să se apere singur pe sine că i-a dărâmat cineva jertfelnicul!”
32 şi-n ziua aceea l-au numit [pe Ghedeon] Ierubaal10, zicând: „Să se apere Baal de el însuşi, că i s-a dărâmat jertfelnicul!”
33 Atunci toţi Madianiţii şi Amaleciţii şi fiii răsăritului s-au adunat laolaltă şi şi-au pus tabăra în valea Izreel.
10 Conform unor etimologii populare, Ierubaal ar însemna: „Baal să se apere” sau: „Baal să se preamărească”.

34 Iar Duhul lui Dumnezeu l-a îmbrăcat pe Ghedeon; el a trâmbiţat din corn, iar Abiezer i-a venit într-ajutor.
35 Şi a trimis vestitori la tot [tribul lui] Manase şi la Aşer şi la Zabulon şi la Neftali; şi a ieşit în întâmpinarea lor.
36 Şi a zis Ghedeon către Dumnezeu: „Dacă Tu îl vei mântui pe Israel prin mâna mea, aşa cum ai zis,
37 iată, eu pun un maldăr de lână pe arie; şi dacă roua va fi numai pe maldărul de lână, iar încolo, peste tot locul, uscăciune, atunci voi şti că prin mâna mea îl vei mântui pe Israel, aşa cum ai spus”.
38 Şi a făcut aşa. şi s-a sculat Ghedeon dis-de-dimineaţă şi a stors lâna, iar roua a curs din lână: un blid plin cu apă.
39 Şi a zis Ghedeon către Dumnezeu: „Să nu se aprindă mânia Ta asupră-mi dacă voi mai grăi încă o dată; voi mai face încă o dată încercare cu lâna: să fie uscăciune numai pe lână, iar peste tot locul să fie rouă!”
40 Şi aşa a făcut Dumnezeu în noaptea aceea: uscăciunea a fost numai pe lână, iar peste tot locul a fost rouă.
7
Lupta lui Ghedeon împotriva Madianiţilor.
1 Ierubaal adică Ghedeon s-a sculat dis-de-dimineaţă, precum şi întregul popor care era cu el, şi şi-au aşezat tabăra la En-Harod; iar tabăra Madianiţilor şi Amaleciţilor se afla spre miază-noapte de el, pe colina Moré, cea din şes.
2 Şi a zis Domnul către Ghedeon: „Poporul care este cu tine e numeros; de aceea Eu nu-i voi da pe Madianiţi în mâna lor, ca nu cumva Israel să se laude împotriva Mea, zicând: Mâna mea este aceea care m-a mântuit!...”.
3 Şi i-a zis Domnul: „Vorbeşte aşa ca să audă tot poporul şi zi: Cine este înspăimântat sau fricos?: Acela să se întoarcă îndărăt din muntele Galaad!” şi s-au întors din popor douăzeci şi două de mii şi au rămas zece mii.
4 Şi a zis Domnul către Ghedeon: „Încă e mult popor; coboară-i la apă, iar Eu ţi-i voi alege: şi va fi că acela asupra căruia Eu îţi voi spune: acesta să meargă cu tine!, el va merge cu tine; iar acela despre care Eu îţi voi spune: acesta nu va merge cu tine!, acela nu va merge cu tine”.

5 Iar el a coborât poporul la apă. Şi a zis Domnul către Ghedeon: „Pe tot cel ce va linchi apa cu limba, aşa cum lincheşte câinele, să-l pui de-o parte; iar pe tot cel ce se va pune în genunchi să bea apă, să-l pui de altă parte”.
6 Şi numărul celor ce au linchit apa din mâna dusă căuş la gură au fost trei sute de bărbaţi; iar restul poporului s-a pus în genunchi să bea apă.
7 Şi Domnul i-a zis lui Ghedeon: „Cu aceşti trei sute de bărbaţi care au linchit vă voi mântui şi-i voi da pe Madianiţi în mâna ta; iar restul poporului să se ducă fiecare la casa lui”.1
8 Şi au luat merindele poporului în mâna lor, precum şi trâmbiţele; iar pe
1 Proba era de ordin psihologic: nu e un bun luptător acela care se repede cu lăcomie să bea apă din râu, cu ochii închişi sau cufundaţi în unde; bun luptător este acela care bea cumpătat, stând în picioare, în stare de veghe, cu privirea roată împrejur.

acei bărbaţi ai lui Israel i-a trimis pe fiecare la cortul său; dar pe cei trei sute de bărbaţi i-a îmbărbătat. Iar tabăra Madianiţilor era acolo, dedesubt, în vale.
9 Şi a fost că-n noaptea aceea a zis Domnul către Ghedeon: „Scoală-te şi te coboară de-ndată la tabără, că ţi-am dat-o în mână!
10 Dar dacă te temi să cobori singur, atunci coboară-te la tabără tu şi Pura, sluga ta.
11 Iar tu vei auzi ce vor spune, şi după aceea mâinile tale se vor întări şi te vei coborî asupra taberei”. Iar el şi Pura, sluga lui, s-au coborât în apropierea celor cincizeci care străjuiau la margine.
12 Madianiţii şi Amaleciţii şi toţi fiii răsăritului tăbărâseră în vale, mulţi ca lăcustele; cămilele lor erau nenumărate, multe ca nisipul de pe ţărmul mării.
13 Şi dacă a sosit Ghedeon, iată că un bărbat îi povestea vecinului său un vis, zicând: „Am visat un vis; şi, iată, o pâine de orz se rostogolea prin tabăra Madianiţilor şi a venit până la un cort şi l-a lovit şi l-a răsucit şi l-a dezghinat şi l-a doborât...”.
14 Iar vecinul său i-a zis: „Asta nu poate fi altceva decât sabia lui Ghedeon, fiul lui Ioaş, bărbat din Israel; Dumnezeu i-a dat în mână pe Madianiţi şi toată tabăra”.2
15 Şi a fost că după ce a auzit Ghedeon povestirea visului şi tâlcuirea lui, i s-a închinat Domnului şi s-a întors în tabăra lui Israel şi a zis: „Sculaţi-vă, căci Domnul a dat tabăra Madianiţilor în
2 Visul şi tâlcuirea lui demonstrează că adversarii lui Israel sunt demobilizaţi lăuntric, proces psihologic pe care contează orice luptător.
mâna noastră!”
16 Şi i-a împărţit pe cei trei sute de oameni în trei cete; şi-n mâinile fiecăruia a pus o trâmbiţă şi o ulcică goală, şi-n ulcică o făclie.
17 Şi le-a zis: „Cum mă veţi vedea pe mine, aşa să faceţi şi voi; iată, eu mă duc în mijlocul taberei: cum voi face eu, aşa să faceţi şi voi.
18 Eu voi suna din trâmbiţă, iar voi toţi, împreună cu mine, veţi suna din trâmbiţe de jur-împrejurul întregii tabere şi veţi striga: Pentru Domnul şi pentru Ghedeon!”
19 Iar Ghedeon şi suta de bărbaţi care erau cu el au venit în apropierea taberei la începutul străjii de miezul nopţii3 şi au trezit străjile şi sunau din trâmbiţe şi învârteau prin aer ulcelele pe care le aveau în mâini.
20 Şi cele trei cete au sunat din trâmbiţe şi au spart ulcelele şi ţineau în mâna stângă făcliile şi-n mâna dreaptă trâmbiţele din care trâmbiţau în timp ce strigau: „O sabie pentru Domnul şi pentru Ghedeon!”
21 Şi fiecare om a stat pe locul său de jur-împrejurul oştirii; iar oştirea toată, alergând, a dat semnal şi a fugit.4
22 Şi cei trei sute de bărbaţi au sunat din trâmbiţe, iar Domnul a pus o sabie în mâna fiecărui om din întreaga oştire împotriva vecinului său, aşa încât se tăiau unii pe alţii; şi a fugit oştirea către Ţerera până la Betşita şi până la Abel-Mehola, aproape de Tabat.
3 Literal: „la începutul străjii de mijloc” (din cele trei ale nopţii).
4 Ivit năprasnic în puterea nopţii, fantasticul spectacol al unui cerc de torţe ce se învârtejeau prin văzduh şi păreau că trâmbiţează şi fac pământul să plesnească era de natură să provoace derută şi panică în tabăra adversă.

23 Atunci au fost chemaţi bărbaţii israeliteni din [triburile] Neftali şi Aşer şi din întregul Manase şi-

i fugăreau pe Madianiţi.
24 Iar Ghedeon a trimis vestitori în tot muntele lui Efraim, zicând: „Coborâţi-vă înaintea Madianiţilor şi luaţi-le apa5 până la Betbara şi Iordan!” Şi fiecare bărbat din Efraim a dat strigare şi au luat apa, până la Betbara şi Iordan.
25 Şi au prins două căpetenii ale Madianiţilor: pe Oreb şi pe Zeeb; pe Oreb l-au ucis la Ţur-Oreb, iar pe Zeeb la Iechebzeeb.6 Şi i-au urmărit pe Madianiţi, iar capetele lui Oreb şi Zeeb le-au dus la Ghedeon, dincolo de Iordan.
8
Biruinţa lui Ghedeon asupra Madianiţilor. Sfârşitul misiunii sale.
1 Iar bărbaţii din Efraim au zis către Ghedeon: „Ce ne-ai făcut tu nouă, că nu ne-ai chemat când ai mers să te războieşti cu Madianiţii?...”. şi s-au certat straşnic cu el.
2 Iar Ghedeon le-a zis: „Ce-am făcut eu acum faţă de ce-aţi făcut voi? Oare nu-i mai bună toată roada din via lui Efraim decât un ciorchine din via lui Abiezer?1
5 Strategia de a-i lăsa pe fugari fără apă, ocupând punctele de aprovizionare.
6 Oreb înseamnă „Corb”, Zeeb înseamnă „Lup”; locurile unde au fost ucişi au căpătat numele lor.
1 Efraimiţii nu fuseseră invitaţi să ia parte la campanie decât în ultimul moment (vezi 7, 24-25), dar lor le revenea meritul de a-i fi prins pe Oreb şi Zeeb, o captură mai importantă decât toate isprăvile celorlalte triburi. Ciorchinele e struguraşul stafidit care a rămas pe viţă în urma culesului viei (cuvânt folosit şi în Mi 7, 1).
3 În mâna voastră i-a dat Domnul pe Oreb şi Zeeb, căpeteniile Madianiţilor; ce-am putut face eu faţă de ce-aţi făcut voi?” Şi dacă el le-a grăit cuvântul acesta, li s-a potolit mânia îndreptată asupră-i.
4 Şi Ghedeon a venit la Iordan şi l-a trecut, el şi cei trei sute de bărbaţi care erau cu el, flămânzi, dar tot urmărind.
5 Şi a zis către oamenii din Sucot: „Daţi pâine pentru hrana acestui popor care este cu mine, că e flămând; iar eu de-ndată alerg în urmărirea lui Zebah şi Ţalmuna, regii Madianului”.
6 Dar mai-marii Sucotului au zis: „Sunt oare acum mâinile lui Zebah şi Ţalmuna în mâna ta, ca să-i dăm oastei tale pâine?...”.
7 Iar Ghedeon a zis: „Prin urmare, când Domnul îi va da în mâna mea pe Zebah şi pe Ţalmuna, atunci şi eu vă voi scărpina trupurile cu spinii pustiului şi cu ciulini”.
8 Şi de acolo s-a suit la Penuel, şi tot aşa le-a grăit celor de acolo; iar oamenii din Penuel i-au răspuns aşa cum îi răspunseseră cei din Sucot.
9 Şi a zis Ghedeon către oamenii din Penuel: „Când mă voi întoarce cu pace, atunci voi dărâma turnul acesta!”
10 Iar Zebah şi Ţalmuna se aflau în Carcor; şi oastea lor era cu ei, ca la vreo cincisprezece mii, toţi cei care mai rămăseseră din toată oştirea răsăritului; iar cei ce căzuseră au fost o sută douăzeci de mii de bărbaţi purtători de sabie.
11 şi s-a suit Ghedeon pe calea celor ce locuiesc în corturi2, la răsărit de Nobah şi de Iogbeha; şi a lovit oştirea, dar oştirea nu avea grijă.
2 Adică pe calea nomazilor.

12 Zebah şi Ţalmuna au fugit, dar El s-a luat după ei şi i-a prins pe cei doi regi ai Madianului, adică pe Zebah şi pe Ţalmuna, şi a tulburat întreaga oştire.
13 Şi Ghedeon, fiul lui Ioaş, s-a întors din război pe urcuşul dinspre Heres.
14 Şi a prins o slugă dintre ale locuitorilor din Sucot şi a întrebat şi a scris numele mai-marilor şi pe ale bătrânilor lui3: şaptezeci şi patru de bărbaţi.
15 Şi a mers Ghedeon la mai-marii Sucotului şi le-a zis: „Iată Zebah şi Ţalmuna, din pricina cărora m-aţi luat peste picior, zicând: Sunt oare acum mâinile lui Zebah şi Ţalmuna în mâna ta, ca să dăm pâine oamenilor tăi flămânzi?...”.
16 Şi i-a luat pe mai-marii şi pe bătrânii cetăţii şi i-a bătut cu spinii pustiului şi cu ciulini: cu ei i-a pedepsit pe bărbaţii cetăţii.
17 Şi turnul din Penuel l-a dărâmat, iar pe bărbaţii cetăţii i-a ucis.
18 Şi a zis către Zebah şi Ţalmuna: „Ce fel de bărbaţi erau aceia pe care i-aţi omorât în Tabor?” Iar ei au zis: „Cum arăţi tu, aşa arătau şi ei: asemănarea unui fiu de rege”.

19 Şi a zis Ghedeon: „Aceia erau fraţii mei şi fiii maicii mele”. Şi li s-a jurat: „Viu este Domnul!: Dacă voi i-aţi fi lăsat cu viaţă, eu nu v-aş ucide”.
20 Şi i-a zis lui Ieter, fiul său cel întâi-născut: „Scoală-te şi ucide-i!” Dar fiul său nu şi-a scos sabia, fiindu-i teamă, deoarece era încă foarte tânăr.
21 Iar Zebah şi Ţalmuna i-au zis: „Scoală-te şi cazi asupra noastră, căci puterea ta este aceea a unui bărbat!”
3 „Mai-marii” erau şefii executivi ai comunităţii; „bătrânii” alcătuiau sfatul înţelepţilor, având şi atribuţii administrative.
Şi Ghedeon s-a sculat şi i-a ucis pe Zebah şi pe Ţalmuna şi a luat luniţele4 de la gâtul cămilelor lor.
22 Iar bărbaţii lui Israel au zis către Ghedeon: „Domneşte peste noi, tu şi fiul tău şi fiul fiului tău, căci tu ne-ai mântuit din mâna Madianiţilor!”
23 Dar Ghedeon le-a zis: „Eu nu voi domni, şi nici fiul meu nu va domni între voi, ci Domnul va domni asupra voastră”.
24 Şi le-a zis Ghedeon: „Vă voi cere ceva: Fiecare bărbat să-mi dea câte un cercel din prăzile lui”. Aceasta, fiindcă ei, fiind ismaeliţi, aveau cercei de aur.5
25 Iar ei au zis: „Negreşit, vom da”. Şi fiecare bărbat, întinzându-şi haina, a pus pe ea un cercel din prada sa.
26 Şi greutatea cerceilor de aur pe care el îi ceruse a fost de o mie şapte sute de sicli6, în afară de luniţe şi de lănţuguri şi de straiele de porfiră pe care le purtau regii Madianului şi-n afară de lanţurile care erau la gâturile cămilelor.
27 Ghedeon şi-a făcut din ele un efod şi l-a pus în cetatea sa, Ofra, cu care tot poporul de după El s-a desfrânat şi care a devenit piatră de poticnire pentru Ghedeon şi casa lui.7
4 „Luniţele”: Ornamente circulare sau, mai probabil, în formă de semilună.
5 Termenul „ismaeliţi” (urmaşii lui Ismael, fiul egiptencei Agar) e folosit aici pentru „nomazi”. Aceştia, asemenea ţiganilor corturari de astăzi, aveau cultul podoabelor de aur. Numărându-se printre învinşi, comorile lor deveniseră pradă de război (foarte bogată, după cum se va vedea).
6 Aproximativ douăzeci de kilograme!
7 Efodul era un veşmânt preoţesc instituit de Moise. Sensul de aici al cuvântului este incert. Se pare că e vorba de un idol cu înfăţişare de statuie sau de săculeţ sau altceva de acest fel, pe care urmaşii lui Ghedeon l-au adorat ca pe un zeu, săvârşind astfel „desfrânare” faţă de Dumnezeul lor.
406
28 Aşa au fost Madianiţii umiliţi în faţa lui Israel, şi de atunci nu şi-au mai ridicat capul. şi-n zilele lui Ghedeon a fost pace în ţară vreme de patruzeci de ani.
29 şi s-a dus Ierubaal, fiul lui Ioaş, şi a locuit în casa lui.
30 A avut Ghedeon şaptezeci de fii născuţi din coapsa lui, fiindcă avea multe femei.
31 Iar ţiitoarea lui era în Sichem; şi i-a născut şi ea un fiu, căruia i-a pus numele Abimelec.
32 Ghedeon, fiul lui Ioaş, a murit în cetatea sa şi a fost îngropat în mormântul lui Ioaş, tatăl său, în Ofra lui Abiezer.
33 Şi a fost că după ce a murit Ghedeon, fiii lui Israel s-au întors şi s-au desfrânat cu baalii şi şi-au făcut un legământ cu Baal-Berit, cum că el este dumnezeul lor.
34 Şi fiii lui Israel nu şi-au mai adus aminte de Domnul, Dumnezeul lor, Cel ce i-a mântuit din mâna tuturor vrăjmaşilor lor de primprejur.
35 Şi nu s-au purtat cu milă faţă de casa lui Ierubaal adică Ghedeon -, după tot binele pe care el i-l făcuse lui Israel.
9
Abimelec.
1 Abimelec, fiul lui Ierubaal 1, s-a dus în
1 Ghedeon nu mai apare cu numele său adevărat, ci cu porecla sa (poate din cauză că făcuse efodul menţionat în 8, 27, obiect de idolatrie).
Sichem2 la fraţii mamei sale şi a grăit către ei şi către toate rudeniile din casa tatălui mamei sale, zicând:
2 „Spuneţi în auzul tuturor oamenilor din Sichem, zicând: Cum e mai bine pentru voi?: Să vă stăpânească şaptezeci de bărbaţi, adică toţi fiii lui Ierubaal, sau să vă stăpânească un singur bărbat? Şi amintiţi-vă că eu sunt osul vostru şi carnea voastră!”

3 Şi fraţii mamei sale au vorbit despre el, în auzul tuturor oamenilor din Sichem, toate aceste cuvinte. Iar ei şi-au plecat inimile spre Abimelec, fiindcă ziceau: „El e fratele nostru”.
4 Şi i-au dat şaptezeci de arginţi din casa lui Baal-Berit, iar Abimelec şi-a tocmit cu ei nişte oameni de nimic şi fără căpătâi, care s-au şi dus cu el.
5 şi s-a dus la casa tatălui său, în Ofra, şi i-a ucis pe toţi fraţii săi, adică pe fiii lui Ierubaal, şaptezeci de bărbaţi, pe o piatră; dar a rămas Iotam, fiul cel mai mic al lui Ierubaal, fiindcă se ascunsese.3
6 Şi s-au adunat toţi bărbaţii din Sichem şi toată casa Bet-Milo4 şi s-au dus şi l-au făcut pe Abimelec rege la stejarul Aşezării5, lângă Sichem.
2 Sichem: vechi oraş canaanean, situat la cca 50 km nord de Ierusalim; în el îşi avuseseră sălaş patriarhii Avraam, Iacob şi fiii acestuia. Osemintele lui Iosif, aduse din Egipt, aci fuseseră îngropate (Ios 24, 32), şi tot aci îşi ţinuse Iosua Navi cuvântarea de rămas-bun (Ios 24, 1, 25). Cu toate acestea, populaţia oraşului era canaaneană, neam din care făcea parte şi ţiitoarea lui Ghedeon, mama lui Abimelec, acesta fiind, aşadar,jumătate israelit şi jumătate canaanean.
3 De fapt erau şaptezeci şi doi, dar naratorul reţine doar numărul celor ucişi de Abimelec.
4 Milo (Bet-Milo): clădire în care se ţineau adunările consiliului cetăţii.
5 „Stejarul Aşezării”: Sub acest stejar pusese Iosua o piatră funerară (Ios 24, 26); aşadar, locul avea o anume sacralitate.

7 Şi i s-a spus lui Iotam, iar el s-a dus şi a stat pe vârful muntelui Garizim şi şi-a ridicat glasul şi a plâns şi le-a zis: 6 „Ascultaţi-mă, bărbaţi ai Sichemului, şi Dumnezeu vă va asculta!
8 S-au dus cândva copacii să-şi ungă un rege. Şi i-au zis măslinului: Domneşte peste noi!
9 Dar măslinul le-a răspuns: Oare-mi voi lăsa eu grăsimea cu care oamenii Îl preamăresc pe Dumnezeu7, ca să mă duc să domnesc peste copaci?
10 Şi au zis copacii către smochin: Vino şi domneşte peste noi!
11 Dar smochinul le-a răspuns: Oare-mi voi lăsa eu dulceaţa şi roada mea cea bună, ca să mă duc să domnesc peste copaci?
12 Şi au zis copacii către viţă: Vino şi domneşte peste noi!
13 Dar viţa le-a răspuns: Oare-mi voi lăsa eu vinul veselia lui Dumnezeu şi a oamenilor ca să mă duc să domnesc peste copaci?
14 Apoi copacii toţi au zis către mărăcine: Vino şi domneşte peste noi!
15 Iar mărăcinele le-a zis copacilor: Dacă-ntr-adevăr mă ungeţi rege peste voi, veniţi, şedeţi la umbra mea!; dacă nu, să iasă foc din mine şi să mistuie cedrii Libanului!
16 Şi acum, dacă voi întru adevăr şi cu desăvârşire aţi lucrat şi l-aţi pus pe Abimelec să domnească, şi dacă aţi făcut bine cu Ierubaal şi casa lui, şi dacă i-aţi făcut-o ca să-i răsplătiţi binele pe care el, cu mâna lui, vi l-a făcut
6 Rostirea lui Iotam este în Biblie întâia fabulă cu personaje din lumea vegetală şi animală.
7 În T. M. şi Codex Alexandrinus: „... prin care-ntru mine se preamăresc Dumnezeu şi oamenii”.
17 căci tatăl meu s-a bătut pentru voi, şi viaţa şi-a pus-o în primejdie şi v-a mântuit din mâna Madianiţilor,
18 dar voi v-aţi ridicat astăzi împotriva casei tatălui meu şi i-aţi omorât pe fiii lui (şaptezeci de bărbaţi) pe o piatră şi l-aţi făcut rege peste locuitorii Sichemului pe Abimelec, fiul slujnicei lui, fiindcă el e fratele vostru -,
19 ei bine, dacă întru adevăr şi desăvârşire aţi lucrat astăzi faţă de Ierubaal şi casa lui, veseliţi-vă întru Abimelec, iar el să se veselească întru voi!;
20 dar dacă nu, foc să iasă din Abimelec şi să-i mistuie pe oamenii Sichemului şi casa Milo; şi foc să iasă din oamenii Sichemului şi din casa Milo şi să-l mistuie pe Abimelec!”
21 Şi Iotam a fugit şi, mergând pe căi ocolite, s-a dus la Beer şi a trăit acolo, ferindu-se de Abimelec, fratele său.
22 Iar Abimelec a domnit peste Israel vreme de trei ani.
23 Dar Dumnezeu a trimis un duh rău8 între Abimelec şi locuitorii Sichemului, iar locuitorii Sichemului s-au purtat ca nişte trădători faţă de casa lui Abimelec,
24 ca să aducă la lumină nedreptatea făcută celor şaptezeci de fii ai lui Ierubaal, iar sângele lor să-l arunce asupra lui Abimelec, fratele lor, care i-a ucis, şi pe bărbaţii Sichemului, care i-au îmbărbătat mâna să-şi ucidă fraţii.

25 Şi locuitorii Sichemului i-au pus pândari pe crestele munţilor şi-i jefuiau pe toţi cei ce treceau pe acolo. Şi i s-a dat de ştire lui Abimelec.
8 Sensul nu e acela de a fi trimis o fiinţă rea (un înger rău sau un demon), ci de a fi provocat o anume stare de spirit, defavorabilă, între conducător şi conduşi.

26 Atunci a venit în Sichem Gaal, fiul lui Ebed9, şi fraţii săi, iar locuitorii Sichemului s-au încrezut în ei.
27 Şi au ieşit la câmp şi au cules viile şi au călcat strugurii şi s-au veselit; şi au intrat în casa dumnezeului lor şi au mâncat şi au băut şi l-au blestemat pe Abimelec.
28 Şi a zis Gaal, fiul lui Ebed: „Cine e Abimelec şi cine e fiul Sichemului, ca să-i slujim? Oare nu e el fiul lui Ierubaal şi oare Zebul, ajutorul său, nu e oare sluga lui, el, fiul lui Hemor, tatăl lui Sichem?... De ce trebuie să-i slujim noi lui?10
29 Dac-ar fi ţara asta pe mâna mea!..., atunci l-aş alunga pe Abimelec şi i-aş zice: Înmulţeşte-ţi oastea şi ieşi!"
30 Iar Zebul, mai-marele cetăţii, a auzit cuvintele lui Gaal, fiul lui Ebed, şi s-a mâniat foarte.
31 Şi a trimis în taină soli la Abimelec, zicând: „Iată, Gaal, fiul lui Ebed, a venit cu fraţii lui în Sichem şi au întărâtat cetatea împotriva ta.
32 Şi acum, ridică-te noaptea, tu şi poporul care este cu tine, şi pândeşte dimineaţa în câmp.
33 Şi va fi că dimineaţa, în răsăritul soarelui, te vei porni şi vei năvăli asupra cetăţii; şi când el, împreună cu poporul care e de partea lui, se va porni împotriva ta, fă-i după cum îţi dă mâna!"
9 Acest Gaal pare un aventurier care abuzează de încrederea oamenilor, le percepe problemele şi le face jocul. El apare la vremea culesului viilor, când se făceau şi petrecerile recoltei. Abimelec nu locuia în Sichem, aşa că el n-a fost de faţă la petrecere.
10 Gaal încearcă să aţâţe orgoliul nobilimii Sichemului împotriva unui „rege" pe jumătate israelit.
34 Iar Abimelec s-a ridicat noaptea, împreună cu tot poporul care era de partea lui, şi au stat la pândă asupra Sichemului în patru cete.
35 Şi dacă s-a făcut dimineaţă, a ieşit Gaal, fiul lui Ebed, şi a stat în poarta cetăţii; iar Abimelec s-a ridicat din pândă, laolaltă cu poporul care era cu el.
36 Iar Gaal, fiul lui Ebed, a văzut poporul şi a zis către Zebul: „Iată, popor se coboară de pe creasta munţilor...". Dar Zebul i-a zis: „Tu vezi umbra munţilor ca şi cum ar fi oameni!...".
37 Gaal însă a mai grăit, zicând: „Iată, popor se coboară dinspre asfinţit, mergând drept prin mijloc, o parte vine pe calea stejarului Văzătorilor şi o alta pe calea Meonim...".
38 Atunci Zebul i-a zis: „Unde-ţi este acum gura care zicea: Cine este Abimelec, ca să-i slujim noi lui? Oare nu acesta-i poporul pe care l-ai dispreţuit? Du-te acum şi bate-te cu el!"
39 Iar Gaal a ieşit în fruntea bărbaţilor din Sichem şi s-a bătut cu Abimelec, dar Abimelec l-a pus pe fugă.
40 Şi a fugit de dinaintea lui, şi mulţi au căzut ucişi până la poarta cetăţii.
41 Şi Abimelec a intrat în Aruma, iar Zebul i-a alungat pe Gaal şi pe fraţii săi, aşa ca ei să nu mai locuiască în Sichem.
42 Şi a fost că a doua zi a ieşit poporul la câmp. Şi i s-a dat de veste lui Abimelec.
43 Iar el a luat poporul şi l-a împărţit în trei cete şi le-a pus la pândă în câmp. şi s-a uitat, şi, iată, poporul ieşea din cetate; iar el s-a ridicat împotriva lor şi i-a bătut.
44 Atunci Abimelec şi căpeteniile care erau cu el s-au avântat şi apoi s-au oprit

la poarta cetăţii, iar celelalte două cete s-au năpustit asupra tuturor celor ce se aflau în câmp şi i-au bătut.
45 şi-n toată ziua aceea s-a luptat Abimelec împotriva cetăţii; şi a luat cetatea şi a ucis poporul care se afla în ea şi a dărâmat cetatea şi a presărat-o cu sare.11
46 Şi auzind oamenii toţi care se aflau în turnul Sichemului12, au venit la adunarea lui Baal-Berit13.
47 Şi i s-a spus lui Abimelec că acolo s-au adunat toţi oamenii din turnul Sichemului.
48 Atunci Abimelec s-a suit în muntele Salmon, el şi tot poporul care era cu el; şi a luat Abimelec în mână un topor şi a tăiat o sarcină de lemne şi, ridicând-o, şi-a pus-o pe umăr şi a zis către poporul ce se afla cu el: „Ce m-aţi văzut pe mine făcând, faceţi repede ca mine!"

49 Şi au tăiat şi ei, fiecare, câte o sarcină; şi, ridicând-o, au mers după Abimelec şi le-au pus deasupra locului de adunare şi le-au dat foc; şi astfel au murit toţi oamenii din turnul Sichemului, ca la o mie de bărbaţi şi de femei.
50 Apoi s-a dus Abimelec la Teveţ şi a împresurat Teveţul şi l-a luat.
51 Dar în mijlocul cetăţii era un turn puternic; şi au fugit în el toţi bărbaţii şi femeile cetăţii şi au închis uşa după ei şi s-au urcat pe acoperişul turnului.
52 Iar Abimelec a ajuns la turn şi l-a împresurat; şi s-a apropiat de uşa turnului, ca să-i dea foc şi să ardă.
11 Pământul sărat este sau devine steril. Pe astfel de ruine nu mai creşte nici iarbă.
12 Se pare că acest turn se afla în afara cetăţii. În el şedeau cei ce se refugiaseră în vremea luptelor.
13 Baal-Berit: zeul menţionat în v. 4.
53 Dar o femeie a aruncat de sus o bucată de piatră de râşniţă în capul lui Abimelec şi i-a spart ţeasta.
54 Iar Abimelec l-a strigat de-ndată pe tânărul care-i purta armele şi i-a zis: „Scoate-ţi sabia şi ucide-mă, ca nu cumva să se spună vreodată: „L-a omorât o muiere!” Iar tânărul l-a înjunghiat, şi el a murit.
55 Şi văzând bărbaţii din Israel că Abimelec a murit, s-au dus fiecare la casa lui.
56 Aşa i-a plătit Dumnezeu lui Abimelec răul pe care i-l făcuse tatălui său, omorându-i pe cei şaptezeci de fraţi ai săi.
57 Şi tot răul bărbaţilor Sichemului l-a plătit Dumnezeu asupra capului lor: asupra lor a venit blestemul lui Iotam, fiul lui Ierubaal.
10
Israel învins de Filisteni.
1 După Abimelec, spre mântuirea lui Israel s-a ridicat Tola, fiul lui Pua, fiul lui Dodo1, din seminţia lui Isahar; el locuia în Şamir, pe muntele lui Efraim.
2 I-a fost judecător lui Israel vreme de douăzeci şi trei de ani şi a murit şi a fost îngropat la Şamir.
3 Şi după el s-a ridicat Iair din Galaad şi i-a fost judecător lui Israel vreme de douăzeci şi doi de ani.
4 Şi i s-au născut treizeci şi doi de fii, care călăreau pe treizeci şi doi de cai tineri şi aveau treizeci şi două de cetăţi; pe acestea le-au numit „oraşele lui
1 Septuaginta traduce literal numele lui Dodo (Dod): „unchiul”.

Iair”, până-n ziua de azi; ele se află în Galaad.
5 Şi Iair a murit şi a fost îngropat la Camon.
6 Dar fiii lui Israel au continuat să facă răul în faţa Domnului, slujind baalilor şi Astartelor şi dumnezeilor Amoreilor şi dumnezeilor Sidonului şi dumnezeilor Moabului şi dumnezeilor Filistenilor; şi L-au părăsit pe Domnul şi nu i-au slujit. 2
7 Iar Domnul cu aprindere S-a mâniat pe Israel; şi i-a dat în mâna Filistenilor şi-n mâna fiilor lui Amon,
8 care i-au necăjit şi i-au asuprit la acea vreme pe fiii lui Israel timp de optsprezece ani: pe toţi fiii lui Israel de dincolo de Iordan, în ţinutul Amoreului, în Galaad.
9 Fiii lui Amon au trecut Iordanul ca să se bată cu [triburile] Iuda şi Veniamin şi Efraim, aşa că fiii lui Israel erau foarte strâmtoraţi.
10 Şi au strigat fiii lui Israel spre Domnul, zicând: „Am păcătuit împotriva Ta, că L-am părăsit pe Dumnezeul nostru şi i-am slujit lui Baal”.
11 Iar Domnul a zis către fiii lui Israel: „Oare nu v-am mântuit Eu pe voi din mâna Egiptului şi a Amoreilor şi a fiilor lui Amon şi a Moabului şi a Filistenilor
12 şi a Sidonienilor şi a lui Amalec şi a lui Madian, atunci când aceştia v-au asuprit şi când voi aţi strigat spre Mine?
13 Dar voi m-aţi părăsit şi aţi slujit la dumnezei străini; de aceea, nu vă voi
2 Recăderea Israeliţilor în idolatrie anunţă alte pedepse; cauza acestora e de ordin religios-moral. Dar, în virtutea iconomiei divine, tot ele anunţă un nou mântuitor.
mai mântui.
14 Duceţi-vă şi strigaţi la dumnezeii pe care i-aţi ales, pentru ca ei să vă mântuiască la vremea necazului vostru!”

15 Şi au zis fiii lui Israel către Domnul: „Am păcătuit, fă cu noi ce-Ţi place, doar de această dată mântuieşte-ne!”
16 Şi i-au lepădat din mijlocul lor pe dumnezeii străini şi I-au slujit numai Domnului, Căruia I-a părut rău de necazurile lor.
17 Iar fiii lui Amon s-au ridicat şi şi-au pus tabăra în Galaad; dar şi fiii lui Israel s-au adunat laolaltă şi şi-au pus tabăra la Miţpa.
18 Şi au zis poporul şi mai-marii Galaadului, fiecare către vecinul său: „Cine oare este acela care va începe să se bată cu fiii lui Amon şi va fi căpetenie peste toţi cei ce locuiesc în Galaad?”
11
Istoria lui Ieftae.
1 Iar Ieftae Galaaditul era puternic în vârtute1; era fiul unei desfrânate care i l-a născut lui Galaad pe Ieftae2.
2 Dar femeia lui Galaad i-a născut fii. Şi după ce fiii femeii au crescut, aceştia l-au alungat pe Ieftae, zicându-i: „Tu nu vei avea moştenire în casa tatălui nostru, de vreme ce eşti fiu de ţiitoare”.
3 Iar Ieftae a fugit de dinaintea fraţilor săi şi a locuit în ţinutul Tob. şi-n jurul
1 T. M.: „războinic viteaz”.
2 Galaad era numele unei regiuni, dar în 5, 17 pare a fi numele unui trib. În acest caz, „Galaad” din textul de faţă este un eponim: Ieftae e un bastard pe care o desfrânată îl dăruieşte Galaadiţilor prin Galaad. Nefiind copil legitim, el nu avea drept de moştenire, fapt pentru care s-a refugiat în Tob.

lui Ieftae s-au adunat oameni de nimic şi au mers cu el.
4 Şi a fost că la vremea când fiii lui Amon se pregăteau să se bată cu Israel,
5 bătrânii Galaadului au mers să-l aducă pe Ieftae din ţinutul Tob.
6 Şi i-au zis lui Ieftae: „Vino şi fii căpetenia noastră, şi ne vom bate cu fiii lui Amon!”
7 Şi a zis Ieftae către bătrânii Galaadului: „Oare nu voi m-aţi urât şi m-aţi gonit din casa tatălui meu şi m-aţi alungat de la voi? De ce veniţi la mine acum, când sunteţi la necaz?”
8 Iar bătrânii Galaadului i-au zis lui Ieftae: „Tocmai de aceea ne-am întors acum la tine, ca să mergi cu noi şi să te lupţi cu fiii lui Amon şi ne vei fi căpetenie peste toţi cei ce locuiesc în Galaad”.
9 Şi a zis Ieftae către bătrânii Galaadului: „Dacă voi mă întoarceţi spre a mă lupta cu fiii lui Amon şi dacă Domnul îi va da în mâinile mele, atunci eu voi fi căpetenia voastră”.
10 Şi au zis bătrânii Galaadului către Ieftae: „Domnul să fie martor între noi că vom face după cuvântul tău!”
11 Şi a mers Ieftae cu bătrânii Galaadului; şi poporul l-a pus căpetenie şi cârmuitor peste ei; iar Ieftae a grăit toate cuvintele sale în faţa Domnului, în Miţpa.
12 Apoi Ieftae a trimis soli la regele fiilor lui Amon, zicând: „Ce ai tu cu mine, că ai venit împotrivă-mi să te baţi în ţara mea?”
13 Iar regele fiilor lui Amon le-a răspuns solilor lui Ieftae: „Fiindcă Israel, atunci când s-a suit din Egipt, a luat pământul meu, de la Amon până la Iaboc şi Iordan; iar acum, întoarce-mi-l cu pace, şi voi pleca”.
14 Şi dacă solii s-au întors la Ieftae, acesta a trimis din nou soli la regele fiilor lui Amon,
15 care i-au zis: „Aşa grăieşte Ieftae3: Israel nu a luat pământul lui Moab, şi nici pământul fiilor lui Amon,
16 deoarece, atunci când a ieşit din Egipt, Israel a mers prin pustie până la Marea Roşie, după care a venit la Cadeş.
17 Atunci a trimis Israel soli la regele Edomului, zicând: Lasă-mă să trec prin ţara ta!, dar regele Edomului nu l-a ascultat. A trimis apoi şi la regele Moabului, dar nici acesta n-a vrut. Atunci Israel s-a aşezat la Cadeş.
18 Apoi ei au călătorit prin pustie şi au ocolit ţara Edomului şi ţara Moabului; şi au venit spre răsărit de ţara Moabului şi şi-au aşezat tabăra dincolo de Arnon şi n-au trecut de hotarul lui Moab, căci Arnon este hotarul Moabului.
19 Atunci a trimis Israel soli la Sihon, regele Amoreilor, regele Heşbonului, şi i-a zis Israel: Lasă-mă să trec prin ţara ta către locul meu!
20 Dar Sihon n-a vrut să-l lase pe Israel să treacă prin hotarele lui; dimpotrivă, Sihon şi-a adunat tot poporul şi şi-au aşezat tabăra la Iahaţ şi s-au bătut cu Israel.

21 Dar Domnul, Dumnezeul lui Israel, 1
3 În cele ce urmează, Ieftae aduce argumente:
1) de ordin istoric: Israel nu a intrat în Canaan ca un cuceritor care, pur şi simplu, invadează un teritoriu, ci ca un proprietar care nu cere altceva decât să-şi croiască drum către locul din care plecase (vv. 15-22); 2) de ordin religios: fiecare popor moşteneşte teritoriul pe care i l-a hărăzit divinitatea în care crede (vv. 23-24); 3) de ordin juridic, şi anume principiul prescripţiei: dacă un teritoriu nu e revendicat de nimeni pe o anumită durată, el devine proprietatea celui care îl foloseşte (vv. 25-26).
412
l-a dat pe Sihon, împreună cu tot poporul său, în mâna lui Israel şi l-au bătut; iar Israel a moştenit tot pământul Amoreilor care locuiau în ţara aceea,
22 de la Arnon până la Iaboc şi din pustie până la Iordan.
23 Şi acum, Domnul, Dumnezeul lui Israel, l-a înlăturat pe Amoreu de dinaintea poporului Său Israel; dar tu eşti oare acela care îl va moşteni?
24 Nu vei moşteni tu oare ceea ce ţi-a dat Chemoş, dumnezeul tău? Aşa şi noi: suntem moştenitorii tuturor acelora pe care Domnul, Dumnezeul nostru, i-a înlăturat din faţa noastră şi ni i-a dat moştenire.
25 Şi acum, eşti tu mai bun decât Balac, fiul lui Sefor, regele Moabului? A făcut el oare război cu Israel? l-a biruit?,
26 atunci când Israel locuia în Heşbon şi-n hotarele lui şi-n ţinutul Aroer şi-n hotarele lui şi-n toate cetăţile de pe lângă Iordan, vreme de trei sute de ani? de ce nu le-aţi luat în atâta amar de vreme?
27 Şi acum, eu n-am păcătuit împotriva ta, dar tu eşti nedrept faţă de mine pregătind un război împotrivă-mi. Domnul, Judecătorul, El să judece astăzi între fiii lui Israel şi fiii lui Amon!”
28 Dar regele fiilor lui Amon n-a ascultat de cuvintele lui Ieftae, pe care acesta i le trimisese.
29 Şi Duhul Domnului a venit peste Ieftae. Acesta a străbătut Galaadul şi ţinutul lui Manase, a ajuns la Miţpa Galaadului, iar de la Miţpa Galaadului spre cealaltă latură a fiilor lui Amon.
30 Atunci I-a făcut Ieftae o făgăduinţă Domnului şi a zis: „Dacă-mi vei da în mână pe fiii lui Amon,
31 atunci va fi că oricine va ieşi primul pe uşa casei mele să mă întâmpine când mă voi întoarce cu pace de la fiii lui Amon, acela va fi al Domnului: îl voi aduce ardere-de-tot”.4
32 Şi a mers Ieftae înainte ca să-i întâmpine pe fiii lui Amon şi s-a războit cu ei, iar Domnul i-a dat în mâna lui.
33 Şi i-a bătut de la Aroer până spre Minit, în douăzeci de cetăţi, şi până la Abel-Cheramim, cu mari pagube; iar fiii lui Amon au fost umiliţi în faţa fiilor lui Israel.
34 Şi dacă s-a întors Ieftae în Miţpa, la casa lui, iată că fiica lui a ieşit să-l întâmpine cu timpane şi jocuri; ea era singurul său copil, el nemaiavând un altul, nici băiat, nici fată.
35 Şi a fost că-n clipa când a văzut-o, el şi-a sfâşiat hainele şi a zis: „Vai, vai, fiica mea, tu mi-ai răsturnat totul, tu îmi dai totul peste cap: că împotriva ta mi-am deschis eu gura către Domnul, şi nu voi putea să-mi iau cuvântul înapoi!...”.5
36 Iar ea i-a zis: „Tată, ţi-ai deschis tu gura către Domnul?: Fă cu mine după cuvântul care ţi-a ieşit din gură,
4 Făgăduinţele nu erau obligatorii în Israel, dar, odată făcute, trebuiau duse la îndeplinire. Făgăduinţa este, de obicei, condiţionată, având caracterul unui contract între om şi Dumnezeu; primul exemplu de acest fel ni-l oferă Iacob (Fc 28, 20-22). Sacrificiile umane erau însă interzise prin lege, şi tocmai în aceasta constă insolitul făgăduinţei lui Ieftae, explicabilă numai prin marea miză pe care el o pune în joc: victoria asupra Amoniţilor: dacă Dumnezeu îi va dărui ceea ce e mai bun, el nu-I poate oferi, în schimb, decât tot ceea ce e mai bun! Cu toate acestea, votul său e făcut în pripă şi e greu de presupus că s-a gândit la propria sa fiică.
5 Ieftae îşi dă seama că preţul victoriei e prea mare şi că toată bucuria lui s-a spulberat. Cu toate acestea, rămâne neclintit în credinţă şi onoare.
413
de dragul căruia te-a răzbunat Domnul împotriva vrăjmaşilor tăi dintre fiii lui Amon!”6
37 Şi a mai zis ea către tatăl său: „Tată, fă pentru mine lucrul acesta: Lasă-mă două luni, să mă duc pe munţi în sus şi-n jos şi să-mi plâng fecioria, eu şi însoţitoarele mele!”
38 Iar el i-a zis: „Du-te!” Şi a lăsat-o liberă timp de două luni, iar ea s-a dus, împreună cu

însoţitoarele ei, şi şi-a plâns fecioria în munţi.
39 Şi dacă acele două luni s-au sfârşit, ea s-a întors la tatăl ei, iar el a plinit asupra ei făgăduinţa pe care o făcuse7. Şi ea n-a cunoscut bărbat.
40 şi s-a făcut un obicei în Israel: fiicele lui Israel se adunau în fiecare an s-o plângă pe fiica lui Ieftae: patru zile pe an.8
6 Deşi tatăl nu-i explică anume despre ce e vorba, copila pricepe şi-şi asumă jertfa.
7 Aici arta naratorului e desăvârşită: deşi e vorba de un holocaust (înjunghierea victimei şi arderea ei totală, până la cenuşă), autorul evită ispita unui tablou dramatic, răscolitor, terifiant (ca acela al Ifigeniei din opera lui Euripide), şi expediază totul în câteva cuvinte seci şi concludente, apelând la imaginaţia şi participarea lăuntrică a cititorului.
8 Acest obicei e menţionat numai aici în V. T., şi e probabil că n-a avut viaţă lungă. Dincolo şi deasupra lui, însă, acest crâmpei de istorie deschide perspectiva unei ample analize teologice: Dumnezeu acceptă provocarea omului, acceptând în acelaşi timp şi soluţia. Dilematic: salvează o fiinţă umană sacrificându-Şi poporul, sau Îşi salvează poporul sacrificând o fiinţă umană?... Mult mai târziu, arhiereul Caiafa, inspirat de Dumnezeu, va enunţa principiul că „de folos ne este să moară un om (adică Iisus, n. n.) pentru popor, iar nu tot neamul să piară” (In 11, 50).
12
Istoria lui Ieftae. Nemulţumirea şi înfrângerea Efraimiţilor. Moartea sa. Trei judecători mărunţi.
1 Dar bărbaţii lui Efraim s-au adunat şi au venit la Ţefon1 şi i-au zis lui Ieftae: „De ce te-ai dus tu să te lupţi cu fiii lui Amon fără să ne fi chemat şi pe noi să mergem cu tine?: Cu foc îţi vom arde casa, grămadă peste tine!”
2 Iar Ieftae le-a zis: „Eu eram războinic, eu şi poporul meu, iar fiii lui Amon mă umileau de moarte; atunci v-am strigat, dar voi nu m-aţi scăpat din mâinile lor.
3 Atunci, văzând eu că voi nu-mi sunteţi de nici un ajutor, mi-am pus sufletul în mână şi mi-am croit drum până la fiii lui Amon, iar Domnul mi i-a dat în mână. De ce oare v-aţi ridicat voi astăzi împotriva mea, să vă războiţi cu mine?”
4 Şi i-a adunat Ieftae pe toţi bărbaţii galaadiţi ca să se bată cu Efraim; şi i-au bătut bărbaţii Galaadului pe Efraimiţi, fiindcă aceştia le ziseseră: „Voi sunteţi nişte fugari din Efraim: Galaadul se află între Efraim şi Manase...”.
5 Şi Galaadiţii au pus mâna pe vadul Iordanului înaintea Efraimiţilor. Iar fugarii dintre Efraimiţi le ziceau: „Lăsaţi-ne să trecem!” Iar oamenii Galaadului ziceau: „Eşti cumva Efraimit?” Iar acela zicea: „Nu!”
6 Atunci ei îi ziceau: „Zi: „Şibbolet”! Dar acela nu putea să-l rostească întocmai2, iar ei îl luau şi-l ucideau acolo,
1 Ţefon (menţionat în Nm 26, 15): oraş în teritoriul lui Gad, în Transiordania, la nord de Sucot.
2 T. M.: „Acela zicea: «Sibbolet»” (se vede că Efraimiţii, asemenea grecilor, nu-l puteau pronunţa pe „Ş”). „Şibbolet” înseamnă „spic”.

la vadul Iordanului. La acea vreme au căzut din Efraim patruzeci şi două de mii.
7 Ieftae i-a fost judecător lui Israel vreme de şase ani. Şi a murit Ieftae Galaaditul şi a fost îngropat în Galaad, cetatea sa.
8 După el, cel care l-a cârmuit pe Israel ca judecător a fost Ibţan din Betleem.
9 Acestuia i s-au născut treizeci de băieţi şi treizeci de fete; pe acestea le-a dat la casele lor, iar pentru băieţi a adus din afară treizeci de fete. El i-a fost judecător lui Israel vreme de şapte ani.
10 Şi a murit Ibţan şi a fost îngropat în Betleem.
11 Iar după el a fost în Israel judecător Elon din Zabulon, vreme de zece ani.
12 Şi a murit Elon Zabuloneanul şi a fost îngropat în Aialon, în ţinutul lui Zabulon.
13 După el a fost în Israel judecător Abdon, fiul lui Hilel Piratonitul.
14 Acesta a avut patruzeci de fii şi treizeci de nepoţi, care călăreau pe şaptezeci de cai tineri. I-a fost judecător lui Israel vreme de opt ani.
15 Şi a murit Abdon, fiul lui Hilel Piratonitul, şi a fost îngropat în Piraton, în ţinutul lui Efraim, pe muntele lui Amalec.
13
Naşterea lui Samson.

1 Fiii lui Israel au făcut iarăşi răul în faţa Domnului, iar Domnul i-a dat în mâna Filistenilor vreme de patruzeci de ani.
2 Era pe atunci un om din Ţora, din seminţia lui Dan, al cărui nume era Manoe; femeia lui era stearpă şi nu năştea.
3 Dar îngerul Domnului i s-a arătat femeii şi i-a zis: „Iată, tu eşti stearpă şi n-ai născut, dar vei zămisli şi vei naşte fiu.
4 Şi acum, să fii cu mare grijă: să nu bei vin sau băutură tare şi să nu mănânci nimic din ceea ce este necurat.
5 Că, iată, vei zămisli şi vei naşte fiu: brici de capul său nu se va atinge, căci nazireu1 îi va fi pruncul, încă din pântece, lui Dumnezeu, şi el va începe să-l mântuiască pe Israel din mâna Filistenilor".
6 Femeia s-a dus şi i-a spus bărbatului ei, zicând: „Un om al lui Dumnezeu a venit la mine iar înfăţişarea lui era ca aceea a unui înger al lui Dumnezeu -, şi l-am întrebat de unde este, dar numele său nu mi l-a spus.
7 Şi mi-a zis: Iată, vei zămisli şi vei naşte fiu; şi acum, să nu bei vin sau băutură tare şi să nu mănânci nimic din ceea ce este necurat2, căci nazireu Îi va
1 Nazireul era în Israel bărbatul (foarte rar femeia) care I se dedica în mod special lui Dumnezeu pe viaţă sau pe termen limitat făgăduind să nu-şi taie părul, să nu bea vin sau băuturi tari şi să nu se atingă de cadavre. Nazireatul implica, pe toată durata lui, şi o anume sfinţenie. Regulile nazireatului au fost instituite prin legea lui Moise (Nm 6, 1-21). Nazireul era, aşadar, un harismatic, înzestrat cu daruri dumnezeieşti şi avea de îndeplinit o misiune sacră: profet, în cazul lui Samuel; apostol, în cazul lui Pavel; războinic, în cazul lui Samson; acesta din urmă a fost rânduit astfel chiar de Dumnezeu, aşa cum arată textul de faţă.
2 Lucrurile necurate erau cele interzise prin legea lui Moise.

fi pruncul, încă din pântece, lui Dumnezeu, până în ziua morţii sale".
8 Iar Manoe i s-a rugat Domnului, zicând: „O, Doamne, omul acela al lui Dumnezeu, pe care Tu l-ai trimis la noi, să vină din nou şi să ne înveţe ce anume să-i facem pruncului care se va naşte".
9 Şi a auzit Dumnezeu glasul lui Manoe: îngerul lui Dumnezeu a venit din nou la femeie, la vremea când ea se afla la câmp şi bărbatul ei nu era cu dânsa.
10 Şi femeia a alergat în grabă şi i-a spus bărbatului ei: „Iată, mi s-a arătat omul care a venit la mine în ziua aceea!"
11 Iar Manoe s-a sculat şi a mers după femeia sa; şi a venit la bărbatul acela şi i-a zis: „Tu eşti omul care i-a vorbit femeii mele?" Iar îngerul a zis: „Eu sunt".
12 Şi a zis Manoe: „Acum, dacă vorba ta se va plini, ce trebuie făcut cu copilul, şi de ce să se ferească?"
13 Iar îngerul Domnului a zis către Manoe: „De tot ce i-am spus femeii, de acelea să se ferească:
14 Să nu mănânce nimic din ceea ce iese din viţa de vie; să nu bea vin sau băutură tare; să nu mănânce nimic din ceea ce este necurat; să păzească tot ceea ce i-am poruncit ei3".
15 Şi a zis Manoe către îngerul Domnului: „Nu-ţi vom da drumul să pleci până când vom găti un ied".
16 Dar îngerul Domnului a zis către Manoe: „Dacă nu mă laşi să plec, nu voi mânca din pâinea ta; iar dacă vei vrea să faci o ardere-de-tot, pe aceea
3 Desigur, restricţiile impuse femeii (v. 4) erau numai pentru durata sarcinii; ale copilului, însă, pe viaţă (cu toate că acesta nu le va respecta!).
Domnului să I-o aduci"; fiindcă Manoe nu-şi da seama că acela este îngerul Domnului.
17 Şi a zis Manoe către îngerul Domnului: „Care-ţi este numele? pentru ca, după ce cuvântul tău se va plini, să te preamărim".
18 Dar îngerul Domnului i-a zis: „De ce-ntrebi tu de numele meu? Că e minunat!"4
19 Atunci Manoe a luat un ied şi jertfa de carne şi I le-a adus Domnului pe o stâncă. Iar acela a făcut un lucru minunat sub ochii lui Manoe şi ai femeii sale:
20 Când flacăra s-a ridicat de pe jertfelnic spre cer, în flacără s-a ridicat şi îngerul Domnului; iar Manoe şi femeia sa, văzând aceasta, au căzut cu faţa la pământ.
21 Iar îngerul Domnului nu li s-a mai arătat lui Manoe şi femeii sale. Atunci Manoe a ştiut că acela

fusese îngerul Domnului.
22 Şi a zis Manoe către femeia sa: „Negreşit vom muri, de vreme ce L-am văzut pe Dumnezeu...”.5
23 Iar femeia i-a zis: „Dacă Dumnezeu ar fi vrut să ne omoare, n-ar fi primit din mâna noastră ardere-de-tot şi jertfă de carne şi nu ne-ar fi arătat toate aceste lucruri, şi nici nu ar fi făcut cu noi ceea ce până acum nu s-a mai auzit”.
24 Şi femeia a născut un fiu şi i-a pus numele Samson6. Şi pruncul a crescut, iar Dumnezeu l-a binecuvântat.
4 Răspuns identic cu acela pe care îngerul Domnului i-l dăduse lui Iacob la aceeaşi întrebare (Fc 32, 29).
5 „Nu va putea omul să-Mi vadă faţa şi să trăiască” (Iş 33, 20).
6 Samson (în ebraică) înseamnă „Soare” (sau „Solarul”, „Cel-ce-vine-din Soare”) şi era un nume obişnuit la populaţia canaaneană.
416
25 Şi Duhul Domnului a început a Se avânta împreună cu el7 în tabăra lui Dan, între Ţora şi Eştaol.
14
Samson se însoară cu o filisteancă. Ghicitoarea lui Samson.
1 Samson s-a coborât la Timna1; iar în Timna a văzut o femeie dintre fiicele Filistenilor şi i-a plăcut.
2 şi s-a suit şi le-a spus tatălui său şi mamei sale, zicând: „Am văzut în Timna o femeie dintre fiicele Filistenilor; aşadar, luaţi-mi-o de femeie!”
3 Dar tatăl său, ca şi mama sa, i-a zis: „Oare printre fiicele fraţilor tăi 2 şi-n tot poporul meu nu-i nici o femeie? De ce să te duci tu şi să-ţi iei femeie dintre Filisteni, de la cei ce sunt netăiaţi-împrejur3?” Iar Samson a zis către tatăl său: „Pe aceasta să mi-o iei, fiindcă ochii mei pe ea au plăcut-o!”
4 Dar tatăl său şi mama sa nu ştiau că de la Domnul este aceasta, că adică el caută să se răzbune pe Filisteni fiindcă
7 Sensul exact al verbului synekporevomai (folosit numai aici în V. T.) este: „a înainta (a avansa) împreună cu”. Aşadar, impulsul nu venea de la Samson, cu efect asupra Duhului, ci invers. T. M.: „Şi Duhul Domnului a început să-l stârnească” (să-l agite, să-l răscolească).
1 Timna: orăşel în ţinutul lui Dan, la hotarul cu ţinutul lui Iuda, cucerit de Filisteni. Era situat, cumva, în „ţara de jos”, ceea ce explică termenii „s-a coborât”, „s-a suit” (ca în relaţia Ierihon-Ierusalim).
2 „... printre fiicele fraţilor tăi” înseamnă: printre tinerele de acelaşi neam cu tine (din acelaşi trib sau clan).
3 Este evidentă nota de dispreţ a primilor faţă de „cei netăiaţi-împrejur”.
la acea vreme Israel se afla sub stăpânirea Filistenilor.4
5 Aşadar, Samson, împreună cu tatăl său şi cu mama sa, s-a dus la Timna. Şi dacă a ajuns el la viile Timnei, acolo i-a ieşit înainte un leu tânăr răcnind la el.
6 Atunci Duhul domnului s-a repezit5 asupră-i, iar el a sfâşiat leul ca pe un ied, fără să aibă nimic în mâini. Dar tatălui şi mamei sale nu le-a spus ce făcuse.
7 Apoi s-a coborât şi i-a vorbit femeii, iar ea a plăcut în ochii lui Samson.
8 Şi după câtăva vreme s-a întors ca s-o ia. şi s-a abătut să vadă stârvul leului; şi iată că-n gura leului era un roi de albine, şi miere6.
9 Şi a luat-o în mâinile sale şi mergea mâncând. Şi a venit la tatăl său şi la mama sa şi le-a dat, iar ei au mâncat; dar nu le-a spus că din gura leului luase mierea.
10 şi s-a coborât tatăl său la femeie, iar Samson a făcut acolo un ospăţ de şapte zile, căci aşa făceau tinerii.
11 Şi a fost că atunci când l-au văzut cei de acolo, au ales treizeci de nuntaşi; şi aceştia erau împreună cu el.
12 Iar Samson le-a zis: „Am să vă spun o ghicitoare; şi dacă-n aceste şapte zile ale ospăţului mi-o veţi descoperi şi mi-o veţi dezlega, vă voi da treizeci de
4 Cererea lui Samson, aparent capricioasă, făcea parte din planul lui Dumnezeu.
5 Hallomai: „a sări”, „a se năpusti”, „a se arunca”, „a se repezi” (asupra cuiva); cuvânt rar în V. T.; asociat cu „Duhul Domnului” e folosit numai aici şi în 15, 14.

6 Un roi de albine sălbatice îşi făcuse „buduroi" din hârca leului care, între timp, devenise schelet.

trâmbe de pânză şi treizeci de rânduri de haine;
13 dar dacă nu veţi fi în stare să mi-o descoperiţi, atunci voi îmi veţi da mie treizeci de trâmbe de pânză şi treizeci de rânduri de haine". Iar ei au zis: „Spune-ne ghicitoarea, s-o auzim!"
14 Atunci el le-a zis: „Din cel ce mănâncă a ieşit mâncare şi din cel puternic a ieşit dulceaţă". Dar ei, timp de trei zile, n-au putut să-i ghicească ghicitoarea.
15 Şi a fost că-n cea de a patra zi au zis ei către femeia lui Samson: „Păcăleşte-l pe bărbatul tău ca să-ţi dezlege ghicitoarea; că dacă nu, cu foc te vom arde, pe tine şi casa tatălui tău; oare deaceea ne-aţi chemat, ca să ne sărăciţi?"
16 Atunci femeia lui Samson a plâns în faţa lui şi i-a zis: „Tu nu faci decât să mă urăşti, nu să mă iubeşti, de vreme ce ghicitoarea pe care le-ai pus-o fiilor poporului meu nu mi-o spui şi mie...". Iar Samson i-a zis: „Dacă eu n-am spus-o nici tatălui meu şi nici mamei mele, cum o să ţi-o spun ţie?
17 Şi ea i s-a tot plâns în acele şapte zile cât a durat ospăţul. Şi a fost că în cea de a şaptea zi, de vreme ce ea nu-l slăbea, i-a spus; iar ea le-a spus-o fiilor poporului său.
18 Iar în ziua a şaptea, înainte de asfinţitul soarelui, oamenii cetăţii i-au zis: „Ce e mai dulce decât mierea şi ce e mai puternic decât leul?" Iar Samson le-a zis: „Dacă nu mi-aţi fi pus juninca să are, ghicitoarea nu mi-aţi fi ghicit-o".
19 atunci s-a năpustit asupră-i Duhul Domnului; şi s-a coborât el în Ascalon şi acolo a bătut treizeci de oameni şi le-a luat hainele, iar rândurile de haine le-a dat celor ce-i spuseseră ghicitoarea. Cu mare aprindere s-a mâniat atunci Samson şi s-a suit în casa tatălui său.
20 Cât despre femeia lui Samson, ea s-a măritat cu fratele lui de mână7, care-i era prieten.
15
Samson se răzbună.
1 Şi a fost că după câtva timp, la vremea secerişului, Samson s-a dus să-şi vadă femeia, aducând cu el un ied. Şi a zis: „Vreau să intru la femeia mea, în odaia ei de culcare". Dar tatăl ei nu l-a lăsat să intre.
2 Şi a zis tatăl ei: „Am crezut că-ntr-adevăr ai urât-o şi i-am dat-o unuia din prietenii tăi. Iată, sora ei mai tânără nu e oare mai bună decât ea? Să fie a ta în locul ei".
3 Iar Samson le-a zis: „Nevinovat voi fi eu de acum în faţa Filistenilor, de vreme ce le voi face rău!"
4 Şi ducându-se Samson, a prins trei sute de vulpi şi le-a legat câte două coadă de coadă şi, luând făclii, a legat câte o făclie între două cozi.
5 Şi, aprinzând făcliile, a dat drumul vulpilor în holdele Filistenilor; şi a ars totul, de la grâul de pe arie până la grâul încă nesecerat şi chiar până la vii şi măslini.
6 Iar Filistenii au zis: „Cine a făcut asta?...". Şi li s-a spus: „Samson, ginerele Timneanului, pentru că acela i-a luat femeia şi a dat-o după un fârtat
7 Înţelesul propriu al cuvântului nymfagogos: „cel ce, la nuntă, conduce mireasa la mirele ei"; deci, un intim şi om de încredere al mirelui; în tradiţia populară românească: „frate de mână". Termen folosit şi la Fc 21, 22 (vezi nota).

de-al lui". Iar Filistenii s-au dus şi au ars-o cu foc, pe ea şi casa tatălui ei.
7 Samson însă le-a zis: „Cu toate că asta aţi făcut voi cu ea, eu tot mă voi răzbuna pe voi, şi doar după aceea voi fi liniştit".
8 Şi le-a dat o bătaie straşnică, lovindu-i peste fluiere şi peste coapse. Apoi s-a dus de acolo şi a locuit într-o peşteră din stânca Etam.
9 Iar Filistenii s-au suit şi şi-au aşezat tabăra în [ţinutul] lui Iuda şi s-au întins până la Lehi.
10 Iar oamenii din Iuda le-au zis: „De ce-aţi venit împotriva noastră?" Filistenii au răspuns: „Am venit să-l legăm pe Samson şi să-i facem ce ne-a făcut el".
11 Trei mii de oameni din Iuda s-au dus atunci la gura stâncii Etam şi i-au zis lui Samson: „Oare nu ştii că Filistenii sunt stăpâni peste noi? De ce ne-ai făcut tu asta?" Iar Samson le-a zis: „Cum mi-au făcut ei mie, aşa le-am făcut eu lor".
12 Dar ei i-au zis: „Noi am venit să te legăm şi să te dăm în mâinile Filistenilor". Iar el le-a zis: „Juraţi-mi că nu vă veţi arunca asupră-mi!"

13 Iar ei au zis: „Nu, ci doar te vom lega strâns şi te vom da în mâna lor, dar de ucis nu te vom ucide”. Şi l-au legat cu două funii noi şi l-au dus de la stânca aceea.
14 Şi dacă a ajuns el la Lehi, Filistenii strigau de bucurie, şi i-au ieşit, alergând, înainte. Dar Duhul Domnului s-a repezit asupră-i, iar funiile cu care-i erau legate braţele s-au făcut ca nişte câlţi apucaţi de foc: legăturile de pe braţele lui s-au topit.
15 Şi găsind el o falcă de măgar aruncată prin preajmă, şi-a întins mâna, a apucat-o şi a omorât cu ea o mie de bărbaţi.
16 Şi a zis Samson: „Cu o falcă de măgar i-am dat gata, cu o falcă de măgar am ucis o mie”.
17 Şi a fost că după ce a încetat să grăiască, a aruncat din mână falca şi a numit locul acela Ramat-Lehi1.
18 Şi era el foarte însetat. Şi a strigat către Domnul, zicând: „Tu ai binevoit a da această mare mântuire prin mâna robului Tău, iar acum eu voi muri de sete şi voi cădea în mâna celor netăiaţi-împrejur?...”.
19 Atunci Dumnezeu a făcut să se ivească o deschizătură în falcă, şi din ea a ieşit apă 2. Iar el a băut şi duhul i-a revenit şi s-a înviorat; de aceea s-a numit el [locul acela] Izvorul-celui-ce-se-roagă, până-n ziua de azi.
20 Şi el i-a fost judecător lui Israel, în zilele Filistenilor, vreme de douăzeci de ani.
16
Porţile Gazei. Trădat de Dalila, Samson se răzbună.
1 Ducându-se Samson la Gaza, a văzut acolo o femeie desfrânată şi a intrat la ea.
2 Iar celor din Gaza li s-a dat de veste: „Samson a venit aici!” Iar ei l-auîmpresurat; şi toată noaptea l-au pândit la

1 S-ar traduce după T. M.: „Dâlma-Fălcii”. După LXX: „Ridicarea-Fălcii”.
2 Dintr-un schelet de leu, miere, dintr-un schelet de asin, apă, iată puterea lui Dumnezeu de a converti simbolurile morţii în viaţă aievea. T. M.: „Dumnezeu a despicat stânca din Lehi şi a ieşit apă”.

poarta cetăţii; şi toată noaptea nu s-au mişcat, zicându-şi: „Să aşteptăm până se luminează de ziuă, şi atunci îl vom omorî”.
3 Iar Samson a dormit până la miezul nopţii; iar la miezul nopţii s-a sculat şi a apucat amândouă uşile din poarta cetăţii împreună cu amândoi stâlpii şi, ridicându-le cu zăvor cu tot, şi le-a pus pe umăr şi le-a dus în vârful muntelui din faţa Hebronului şi le-a lăsat acolo.
4 Şi a fost că după aceea el a iubit o femeie din Valea Sorecului de şes, al cărei nume era Dalila.
5 Iar mai-marii Filistenilor s-au suit la ea şi i-au zis: „Ispiteşte-l şi vezi în ce anume stă tăria lui cea mare, cum anume îl vom birui şi-l vom lega ca să-l umilim; iar noi îţi vom da, fiecare bărbat, câte o mie şi o sută de arginţi”.
6 Şi a zis Dalila către Samson: „Spune-mi, te rog, în ce anume stă tăria ta cea mare şi cu ce poţi fi legat ca să fii umilit?”
7 Iar Samson i-a răspuns: „Dacă mă vor lega cu şapte vine crude, neuscate, atunci voi deveni slab şi voi fi ca unul din oamenii obişnuiţi”.
8 Atunci mai-marii Filistenilor i-au adus ei şapte vine crude, neuscate, iar ea l-a legat cu ele.
9 Cei puşi de ea să pândească şedeau în cămară. Iar ea a zis către el: „Filistenii vin asupra ta, Samsoane!” Iar el a rupt vinele ca şi cum ar fi rupt cineva o aţă de câlţi atinsă de foc; astfel că tăria lui a rămas o taină.
10 Atunci Dalila a zis către Samson: „Iată că m-ai înşelat şi mi-ai spus minciuni; acum însă să-mi spui: cu ce poţi fi legat?”
11 Iar el i-a zis: „Dacă mă vor lega strâns în funii noi, cu care nimeni şi nimic n-a mai fost legat, atunci voi deveni slab şi voi fi ca unul din oamenii obişnuiţi”.
12 Atunci Dalila a luat nişte funii noi şi l-a legat cu ele; cei puşi de ea să stea la pândă au ieşit din cămară, iar ea a zis către el: „Filistenii vin asupra ta, Samsoane!” Dar el ca pe o aţă şi-a rupt funiile de pe braţe.
13 Şi a zis Dalila către Samson: „Iată că m-ai înşelat şi mi-ai spus minciuni; acum însă te rog să-mi spui drept: cu ce anume poţi fi tu legat?” Iar el i-a zis: „Dacă vei împleti cu fir de urzeală1 cele şapte şuviţe ale capului meu şi dacă le vei prinde cu un cui în perete, atunci eu voi fi slab ca orice

om obişnuit”.
14 Şi a fost că atunci când el dormea, Dalila a luat cele şapte şuviţe ale capului său şi le-a împletit cu fir de urzeală şi le-a prins cu un cui în perete şi i-a zis: „Samsoane, Filistenii vin asupră-ţi!” Iar el, trezindu-se din somn, a smuls din perete cuiul cu împletitura.
15 Şi a zis Dalila către Samson: „Cum de spui tu: «Te iubesc», de vreme ce inima ta nu este cu mine? Iată, a treia oară m-ai înşelat şi nu mi-ai spus în ce anume stă tăria ta cea mare”.
16 Şi a fost că tot necăjindu-l ea fără-ncetare şi neslăbindu-l, sufletul lui a slăbit pân’ la moarte.
17 Atunci i-a vorbit el din toată inima şi i-a zis: „Brici nu s-a atins de capul meu, căci sfânt al lui Dumnezeu sunt eu încă din pântecele maicii mele; aşadar, dacă aş fi ras, atunci tăria mea se va îndepărta de la mine şi voi deveni slab şi voi fi ca unul din oamenii obişnuiţi”.
1 „Fir de urzeală”: de obicei, fir de tort (in sau cânepă), puternic, rezistent.

18 Şi văzând Dalila că el îi vorbise din toată inima, a trimis şi i-a chemat pe mai-marii Filistenilor, zicând: „Mai veniţi o dată, acum!, că mi-a vorbit din toată inima!” Şi au venit la ea toţi maimarii Filistenilor, aducând în mâinile lor banii.
19 Şi l-a făcut Dalila pe Samson să adoarmă pe genunchii ei; şi a chemat un om, iar acela i-a ras cele şapte şuviţe de pe cap şi a-nceput să-l umilească2, iar tăria s-a îndepărtat de el.
20 Şi a zis Dalila: „Samsoane, Filistenii vin asupră-ţi!” Iar el s-a trezit din somn şi a zis: „Voi ieşi din asta ca şi altădată şi mă voi scutura...”. El însă nu ştia că Domnul Se îndepărtase de el.
21 Iar Filistenii l-au prins şi i-au scos ochii şi l-au adus în Gaza şi l-au legat cu cătuşe de aramă. Şi trăgea la râşniţă în casa temniţei3.
22 După ce însă a fost ras, părul capului a început să-i crească.
23 Iar mai-marii Filistenilor s-au adunat să-i aducă mare jertfă lui Dagon, dumnezeul lor, şi să se veselească. Şi au zis: „Dumnezeu ni l-a dat în mână pe Samson, vrăjmaşul nostru”.
24 Şi văzându-l poporenii, aduceau laude dumnezeului lor, zicând: „Dumnezeul nostru ni l-a dat în mână pe
2 După cât se pare, slăbirea fizică era asociată cu demobilizarea interioară prin aceea că chipul femeii se arăta deja triumfător, aşa cum Samson avea să-l vadă când se va trezi.
3 Aceasta putea fi o râşniţă (moară) pentru cereale sau pentru piatră. Regele Sedechia va avea aceeaşi soartă: după ce-i va scoate ochii şi-l va încătuşa, Nabucodonosor îl va ţine, pentru tot restul vieţii, „în casa morii” (Ir 52, 11). Muncă umilitoare, rezervată, de obicei, femeilor şi sclavilor.
vrăjmaşul nostru, pe cel ce ne pustia pământul şi ne sporea răniţii!”
25 şi-n vreme ce inima lor se veselea, ei au zis: „Chemaţi-l pe Samson din casa temniţei şi să joace în faţa noastră!” Şi l-au chemat pe Samson din casa temniţei, iar el a jucat în faţa lor; şi îşi băteau joc de el şi l-au pus între doi stâlpi4.
26 Iar Samson a zis către tânărul care-l ducea de mână: „Lasă-mă să pipăi stâlpii pe care se susţine casa şi să mă reazim pe ei!”
27 Iar casa era plină de bărbaţi şi de femei; se aflau acolo toţi mai-marii Filistenilor, iar pe acoperiş erau ca la trei mii de bărbaţi şi femei uitându-se la batjocorirea lui Samson.
28 Iar Samson a strigat către Domnul, zicând: „Doamne, Doamne,5 adu-Ţi aminte de mine şi întăreşte-mă, Dumnezeule, şi de astă dată, ca să le plătesc Filistenilor cu vârf şi îndesat pentru ochii mei amândoi!”
29 Şi rezemându-se Samson în cei doi stâlpi ai casei, cei ce ţineau zidirea pe ei, s-a proptit în ei, în unul cu dreapta şi în celălalt cu stânga.
30 Şi a zis Samson: „Sfârşească-mi-se viaţa odată cu a Filistenilor!” şi s-a opintit cu toată puterea, iar casa a căzut peste mai-mari şi peste tot poporul ce se afla în ea; iar morţii pe care Samson i-a ucis la moartea sa au fost mai mulţi decât aceia pe care-i ucisese în viaţa lui.
31 Atunci s-au coborât fraţii săi şi toată casa tatălui său şi l-au luat; şi, suindu-se, l-au îngropat între Ţora şi Eştaol, în mormântul lui Manoe, tatăl său. Şi a
4 Scena se petrece în marele templu al lui Dagon.
5 Textual: „Adonai, Iahve”.

fost el judecător în Israel timp de douăzeci de ani.
17

Mica îşi face pe seama lui o casă de rugăciune.
1 Era un om din muntele lui Efraim, care se numea Mica.
2 Şi a zis el către mama sa: „Cei o mie şi o sută de arginţi care ţi s-au luat şi din pricina cărora tu ai rostit un blestem l-ai spus chiar în auzul meu -, iată, argintul e la mine: eu l-am luat". Iar mama sa a zis: „Binecuvântat să fie fiul meu înaintea Domnului!"
3 El i-a înapoiat mamei sale cei o mie şi o sută de arginţi, iar mama sa a zis: „Argintul l-am afierosit Domnului din partea mea pentru fiul meu, ca să fac din el un chip cioplit, un chip turnat; acum ţi-l dau ţie".1
4 Dar el i-a înapoiat argintul mamei sale. Iar mama sa a luat două sute de arginţi şi i-a dat argintarului; iar acela a făcut un chip cioplit, chip turnat; acesta se afla în casa lui Mica.
5 Iar casa lui Mica era în ochii lui casa lui Dumnezeu2; şi a făcut un efod3 şi un terafim4 şi şi-a pus mâna pe unul din fiii săi, iar acela i-a devenit preot.
1 Tot acest episod (ca şi capitolul următor) ilustrează starea de confuzie care domnea atunci în Israel, de la debusolarea credinţei până la pervertirea moravurilor.
2 Centrele cultice fiind foarte puţine în Israel (Şilo, Ghilgal, Betel, Miţpa), oamenii au început să creadă că fiecare îşi poate face un locaş de închinare pe cont propriu, cu obiecte, „sacre" şi cu o „preoţie" improvizată.
3 „Efod": un fel de buzunar din ţesătură în care erau ţinuţi, probabil, sorţii prin care se făcea consultarea zeilor.
4 „Terafimi": zei casnici, ocrotitori ai familiei, ale căror chipuri străjuiau vatra. Mici ca dimensiuni, ei puteau fi furaţi, ceea ce făcuse, cândva, Rahela (vezi Fc 31, 19).
6 În zilele acelea nu era rege în Israel; de aceea fiecare om făcea ceea ce i se părea lui că e drept5.
7 Se afla pe atunci un tânăr în Betleemul seminţiei lui Iuda; era levit şi locuia acolo.
8 Iar omul acela a plecat din Betleem, cetate a lui Iuda, să se aşeze unde va găsi un loc. Şi a venit până la muntele lui Efraim şi la casa lui Mica, adică la capătul drumului.
9 Iar Mica l-a întrebat: „De unde vii?" El a răspuns: „Eu sunt levit din Betleemul lui Iuda şi merg să mă aşez oriunde voi găsi un loc".
10 Iar Mica i-a zis: „Şezi cu mine, şi să-mi fii părinte şi preot; şi-ţi voi da zece arginţi pe an şi un rând de haine şi cele pentru trai".
11 Şi levitul a mers şi a început să locuiască cu omul acela; şi tânărul i-a devenit ca unul din fiii săi.
12 Iar Mica şi-a pus mâna pe capul levitului, iar tânărul i s-a făcut preot; şi a rămas în casa lui Mica.
13 Şi a zis Mica: „Acum ştiu că Domnul îmi va face bine, fiindcă levitul mi-a devenit mie preot".
18
Fiii lui Dan cuprind cetatea Laiş şi cad în idolatrie.
5 Punând anarhia pe seama lipsei de autoritate statală, autorul crede că numai instaurarea monarhiei ar putea soluţiona criza. Din păcate, istoria regilor lui Israel avea să-i dea dreptate doar parţial.

1 În zilele acelea nu era rege în Israel; şi-n zilele acelea seminţia lui Dan îşi căuta moşie unde să locuiască fiindcă până la acea vreme încă nu-i căzuse parte deplină între neamurile fiilor lui Israel.1
2 Iar fiii lui Dan au trimis din neamurile lor cinci bărbaţi, unul şi unul, din Ţora şi din Eştaol, să iscodească ţara şi s-o cerceteze. Şi le-au zis: „Mergeţi şi cercetaţi ţara!" Iar ei au mers până la muntele lui Efraim, până la casa lui Mica; şi s-au odihnit ei acolo, în casa lui Mica.
3 Acolo au recunoscut glasul tânărului levit şi s-au abătut pe la el şi l-au întrebat: „Cine te-a adus aici? şi ce faci tu aici? şi ce ai tu aici?"
4 Iar el le-a răspuns: „Aşa şi aşa a făcut Mica pentru mine şi m-a tocmit cu simbrie, iar eu i-am devenit preot".
5 Ei i-au zis: „Întreabă-L tu acum pe Dumnezeu, iar noi vom şti dacă vom avea izbândă pe calea pe care mergem".
6 Iar preotul le-a zis: „Mergeţi în pace!: calea pe care mergeţi e în faţa Domnului".
7 Cei cinci bărbaţi s-au dus şi au ajuns la Laiş2. Şi au văzut că poporul de acolo locuia liniştit şi fără grijă, în felul Sidonienilor, şezând fără frică; nimeni nu avea ceva cu cineva în ţară, nici că era cineva care să stoarcă averi; erau departe de Sidonieni şi nu aveau nimic de-a face cu Sirienii.
1 În realitate, fiii lui Dan îşi primiseră partea, dar n-au fost în stare să şi-o ţină, datorită faptului că Amoreii i-au împins către munte (1, 34).

2 Laiş, denumit mai târziu Dan: un mic stat aramaic, locuit de cetăţeni paşnici, care se îndeletniceau mai degrabă cu negustoria decât cu politica.
8 Cei cinci oameni au venit la fraţii lor în Ţora şi Eştaol şi le-au zis: „Ce mai staţi?"
9 Şi le-au zis: „Sculaţi-vă şi să mergem împotriva lor, căci noi am văzut pământul, şi iată că este foarte bun, dar vouă nu vă pasă; nu mai amânaţi plecarea: intraţi ca să luaţi în stăpânire ţara!
10 Şi oriunde vă veţi duce veţi da peste un popor la locul lui; ţara e întinsă, căci Dumnezeu a dat-o în mâna voastră: un loc unde nu lipseşte nimic din cele ce sunt pe pământ".
11 Şi au pornit din neamurile lui Dan, anume din Ţora şi Eştaol, şase sute de bărbaţi încinşi cu arme de război.
12 Şi s-au suit şi au tăbărât la Chiriat-Iearim, în ţinutul lui Iuda; de aceea s-a numit locul acela Tabăra-lui-Dan, până-n ziua de azi; iată, el este în spatele lui Chiriat-Iearim.
13 Iar de acolo au străbătut până la muntele lui Efraim şi au venit la casa lui Mica.
14 Iar cei cinci bărbaţi care veniseră să iscodească ţara Laiş au răspuns şi au zis către fraţii lor: „Ştiţi voi oare că în locul acesta se află un efod şi un terafim3
şi un chip cioplit şi un chip turnat4?... Prin urmare, ştiţi acum ce să faceţi!"
15 Şi au făcut o mişcare şi au intrat în casa tânărului, levitul, în casa lui Mica, şi l-au întrebat de sănătate.5
16 Iar cei şase sute de bărbaţi dintre fiii
3 Vezi 17, 5.
4 Textul din 17, 4-5, ambiguu, pare a vorbi de un singur idol, probabil un chip cioplit în lemn şi îmbrăcat apoi, prin turnare, cu argint. Aici însă e vorba de doi.
5 Literal: „... l-au întrebat de pace".

lui Dan, încinşi cu armele lor de război, stăteau la uşile porţii.
17 Iar cei cinci bărbaţi care merseseră să iscodească ţara s-au ridicat
18 şi au intrat în casa lui Mica; iar preotul şedea acolo. Şi au luat chipul cioplit şi efodul şi terafimul şi chipul cel turnat. Iar preotul le-a zis: „Ce faceţi?"
19 Ei i-au răspuns: „Taci! Pune-ţimâna la gură şi vino cu noi şi ne vei fi părinte şi preot. Mai bine este oare să fii preot în casa unui singur om decât să fii preot al unui neam şi al unei case în Israel?"
20 Iar inima preotului s-a veselit; el a luat efodul şi terafimul şi chipul cel cioplit şi chipul cel turnat şi s-a dus în mijlocul poporului.
21 Aşa s-au întors ei şi au plecat, punându-şi copiii şi avutul şi lucrurile înainte.
22 Şi dacă s-au îndepărtat ei de casa lui Mica, iată că Mica şi oamenii care locuiau în vecinătatea lui au strigat şi i-au ajuns pe fiii lui Dan.
23 Şi au strigat către fiii lui Dan. Iar fiii lui Dan, întorcându-şi feţele, au zis către Mica: „Ce te-a apucat, de strigi aşa?"
24 Iar Mica a zis: „Voi mi-aţi luat chipul cel cioplit pe care eu mi l-am făcut şi preotul mi l-aţi luat şi v-aţi dus; şi acum îmi spuneţi: de ce strigi?...".
25 Iar fiii lui Dan i-au zis: „Tacă-ţi gura!, ca nu cumva să-ţi sară-nainte oameni cu sufletul amărât şi să-ţi pierzi viaţa, pe a ta şi viaţa casei tale!"
26 Fiii lui Dan s-au dus în drumul lor, iar Mica, văzând că ei sunt mai tari decât el, s-a întors la casa lui.
27 Aşa că fiii lui Dan au luat cele făcute de Mica şi pe preotul lui şi au venit la Laiş, împotriva unui popor care trăia liniştit şi fără grijă, şi i-au trecut prin ascuţişul săbiei, iar cetatea au ars-o cu foc.
28 Şi n-a fost nimeni care să-i scape, căci de Sidon erau departe, şi nici nu aveau ceva de-a face cu alţii. Aceasta s-a petrecut în valea Bet-Rehob; şi au rezidit cetatea şi au locuit în ea.
29 Cetatea au numit-o Dan, după numele lui Dan, părintele lor, care i se născuse lui Israel; numele cel vechi al cetăţii fusese Laiş.
30 Fiii lui Dan şi-au ridicat chipul cel cioplit, să fie al lor. Iar Ionatan, fiul lui Gherşom, fiul lui Moise6, el şi fiii săi i-au fost preoţi seminţiei lui Dan până-n ziua strămutării din ţara aceea.7
31 Iar chipul cel cioplit făcut de Mica a rămas la ei de-a lungul tuturor zilelor când casa lui Dumnezeu se afla în Şilo.
19
Nelegiuirea din Ghibeea.

1 Şi a fost că-n zilele acelea, când nu era rege în Israel,1 un bărbat levit care locuia pe coasta muntelui lui Efraim şi-a luat o ţiitoare 2 din Betleemul lui Iuda3.
6 Dintr-o eroare de transcriere, în LXX: „fiul lui Manase" Se ştie însă că Gherşom era fiul lui Moise (Iş 2, 22).
7 Poate fi vorba de prima deportare ordonată de Tiglatfalasar al III-lea în anul 734 (sau 733) î. H.
1 Menţiune menită să arate cauza decăderii politice şi morale a lui Israel.
2 Literal: „o femeie ţiitoare". În contextul vremii, cuvântul „ţiitoare" nu avea în el nimic infamant; aceasta era un fel de „soţie suplimentară", cu un statut aparte. Avraam avusese mai multe ţiitoare (Fc 25, 6), Ghedeon avusese şi el una (Jd 8, 31).
3 Din Betleemul lui Iuda, altul decât Betleemul lui Zabulon (Ios 19, 15) plecase şi levitul adăpostit de Mica (17, 7-8).

2 Dar ţiitoarea s-a mâniat pe el şi l-a părăsit, ducându-se la casa tatălui ei din Betleemul lui Iuda; şi a rămas acolo patru luni.
3 Iar bărbatul ei s-a sculat şi s-a dus la ea să-i vorbească după inima ei, să se împace cu ea şi s-o aducă acasă. Şi, luând cu sine pe sluga lui şi doi asini, s-a dus la casa tatălui ei.
4 Şi dacă l-a zărit tatăl tinerei, i-a ieşit cu bucurie înainte. Şi socrul său, tatăl tinerei, l-a dus înlăuntru; iar el a şezut cu dânsul trei zile şi a mâncat şi a băut şi a dormit acolo.
5 Şi a fost că în ziua a patra, trezindu-se dis-de-dimineaţă, s-a sculat să plece. Iar tatăl tinerei a zis către ginerele său: „Întăreşte-ţi inima cu o bucată de pâine, şi apoi plecaţi".
6 Şi au şezut amândoi şi au mâncat împreună şi au băut. Şi a zis tatăl tinerei către bărbat: „Mai rămâi, rogu-te, şi inima ta să se veselească!"
7 Şi dacă omul s-a ridicat să plece, socrul său nu l-a lăsat. Şi din nou aşezându-se, a rămas acolo.
8 În cea de a cincea zi, sculându-se el dis-de-dimineaţă ca să plece, tatăl tinerei i-a zis: „Întăreşte-ţi inima cu pâine şi pregăteşte-te de drum ca un ostaş4 până ce ziua se va pleca!" Şi au mâncat amândoi şi au băut.
9 Şi omul s-a sculat să plece, el şi ţiitoarea lui şi sluga lui, dar socrul său, tatăl tinerei, i-a zis: „Iată, ziua s-a plecat spre seară; mai rămâi aici, şi inima ta să se veselească; iar mâine de dimineaţă
4 Stratevo = „a servi sau a se comporta ca un ostaş" (cu grijă pentru rezistenţa lui fizică). Argument menit să convingă.
veţi porni pe calea voastră şi vei merge la locuinţa ta".
10 Dar omul n-a vrut să mai rămână, ci, ridicându-se, au pornit la drum. Şi au venit până aproape de Iebus adică Ierusalim5 -, având cu el o pereche de asini înşeuaţi şi alături pe ţiitoarea lui.
11 Şi au ajuns la Iebus, când ziua era aplecată mult spre asfinţit.6 Iar tânărul a zis către stăpânul său: „Vino, te rog, să ne abatem în această cetate a Iebusiţilor şi să rămânem în ea peste noapte!"
12 Dar stăpânul său i-a zis: „Nu ne vom abate noi în cetate străină, în care nu se află nimeni din fiii lui Israel, ci vom merge până la Ghibeea7".
13 Şi i-a zis tânărului: „Vino, şi să ne apropiem de unul din aceste locuri şi să poposim în Ghibeea sau în Rama".
14 Şi au trecut şi au mers; şi soarele le-a apus aproape de Ghibeea, care se află în ţinutul lui Veniamin.
15 Şi acolo s-au abătut din drum, ca să intre şi să poposească în Ghibeea. Şi au intrat şi au şezut în uliţa cetăţii, dar nu era nimeni care să-i îndrume spre o casă în care să rămână.
16 Iată însă că un om bătrân venea spre seară de la munca lui de pe câmp. Omul acesta era şi el din muntele lui Efraim şi locuia în Ghibeea; iar oamenii locului erau fii ai lui Veniamin.
17 Şi dacă el şi-a ridicat ochii, a văzut
5 Ierusalimul se numea, de multă vreme, Ierusalim, dar autorul îl numeşte Iebus, adică oraş locuit de Iebusei (vezi Ios 15, 8), pregătind astfel următoarele două versete.
6 De la Betleem la Ierusalim sunt cam două ore de mers.
7 Ghibeea: cetate situată la 6 km nord de Ierusalim.

un călător în uliţa cetăţii. Şi i-a zis bătrânul: „Unde mergi şi de unde vii?"
18 Acela i-a răspuns: „Suntem în trecere de la Betleemul lui Iuda până în laturile muntelui lui Efraim că eu de acolo sunt; m-am dus până la Betleemul lui Iuda şi mă întorc la casa mea, dar aici

nu e nimeni care să mă ducă spre o casă.
19 Pentru asinii noştri am paie şi hrană, am pâine şi vin pentru mine şi pentru slujnica mea şi pentru tânărul ce se află cu robii tăi; nu avem lipsă de nimic".
20 Şi a zis bătrânul: „Pace ţie!; lipsurile tale le iau eu asupră-mi, dar nu cumva să rămâi în uliţă".8
21 Şi i-a adus în casa lui şi a făcut loc pentru asini; şi le-a spălat picioarele9 şi au mâncat şi au băut.
22 Şi dacă şi-au desfătat inima, iată că bărbaţii cetăţii, fii ai nelegiuiţilor, au înconjurat casa şi au bătut la uşă şi au zis către bătrân, stăpânul casei: „Scoate-l pe omul care a intrat în casa ta, ca să-l cunoaştem10.
23 Atunci a ieşit la ei stăpânul casei şi le-a zis: „Nu, fraţilor, nu faceţi rău, de vreme ce acest om a intrat în casa mea; să nu faceţi nebunia aceasta!
24 Iată, eu am o fată fecioară, iar el are o ţiitoare; le voi scoate afară, umiliţi-le şi faceţi cu ele după cum vă taie pofta; dar cu acest bărbat să nu faceţi o astfel de faptă nebunească!"
8 De aici, istorisirea e un ecou al episodului din Fc 19, 2-11, întâmplare care a dus la nimicirea Sodomei şi Gomorei.
9 Spălarea picioarelor făcea parte din ritualul ospeţiei.
10 „A cunoaşte" are aici sensul biblic: a avea relaţii intime. Aşadar, e vorba, ca şi în Sodoma, de homosexuali.
25 Oamenii însă n-au vrut să-l asculte; atunci bărbatul a luat-o pe ţiitoarea lui şi a scos-o afară; iar aceia au cunoscut-o şi şi-au bătut joc de ea toată noaptea, până dimineaţa, şi i-au dat drumul când se lumina de ziuă.
26 Iar spre ziuă a venit femeia şi s-a prăbuşit la uşa casei omului unde era bărbatul ei, până s-a luminat.
27 Şi dacă s-a luminat de ziuă, bărbatul ei a deschis uşa casei şi a ieşit ca să plece-n drumul său; iată însă că femeia lui, ţiitoarea, zăcea prăbuşită la uşa casei, cu mâinile pe prag.
28 Iar el i-a zis: „Scoală-te, să mergem!" Dar ea nu i-a răspuns: murise. Iar el a luat-o şi a pus-o pe asin şi, ridicându-se, s-a dus la casa lui.
29 Şi dacă a intrat în casă, a luat sabia şi, apucându-şi ţiitoarea, a tăiat-o în douăsprezece bucăţi, pe care le-a trimis în toate hotarele lui Israel.
30 Şi a fost că tot cel ce vedea acestea zicea: „Aşa ceva nu s-a petrecut şi nici nu s-a văzut din ziua în care fiii lui Israel au ieşit din ţara Egiptului şi până-n ziua de azi! Luaţi seama şi rostiţi-vă!"
20
Pedepsirea nelegiuirii din Ghibeea.
1 Atunci au ieşit toţi fiii lui Israel; şi toată obştea, ca un singur om, de la Dan până la Beer-Şeba, cu ţara Galaadului, s-a adunat la Domnul, în Miţpa.1
1 Un altar al Domnului se afla în Miţpa lui Veniamin (care nu trebuie confundată cu Miţpa Galaadului). De altfel, redactarea acestui capitol e defectuoasă; text încărcat, deseori redundant sau lacunar, cu o seamă de inadvertenţe şi exagerări (inclusiv numărul participanţilor la război, din ambele părţi).

2 Toate neamurile lui Israel, obştea întregului popor a stat în adunarea poporului lui Dumnezeu: patru sute de mii de bărbaţi pedeştri, purtători de sabie.
3 Iar fiii lui Veniamin au auzit că fiii lui Israel s-au suit la Miţpa. Şi dacă fiii lui Israel au venit, au zis: „Spuneţi-ne, unde s-a petrecut acest rău?"
4 Şi răspunzând levitul, bărbatul femeii care murise, a zis: „Eu şi ţiitoarea mea am venit în Ghibeea lui Veniamin ca să rămânem peste noapte.
5 Dar oamenii din Ghibeea s-au ridicat împotriva mea şi au înconjurat casa, noaptea, împotriva mea; pe mine au vrut să mă omoare2, iar pe ţiitoarea mea au umilit-o şi şi-au bătut joc de ea, iar ea a murit.
6 Iar eu am apucat-o pe ţiitoarea mea şi am tăiat-o în bucăţi şi le-am trimis în toate hotarele moştenirii fiilor lui Israel; aceasta, pentru că ei au făcut în Israel o astfel de nebunie şi o asemenea ruşine.
7 Iată, voi toţi sunteţi fiii lui Israel: rostiţi-vă şi sfătuiţi-vă aici, între voi".
8 Atunci întregul popor s-a ridicat ca un singur om, zicând: „Nimeni dintre noi nu se va întoarce la cortul său şi nimeni dintre noi nu se va întoarce la casa lui!

9 Şi acum, iată ce avem de făcut în Ghibeea: Vom merge împotrivă-i prin tragere la sorţi:
10 Din fiecare seminţie a lui Israel vom lua câte zece bărbaţi la o sută şi câte o sută la o mie şi câte o mie la zece mii,
2 Din istorisirea în sine a evenimentului nu reiese această intenţie; levitul are în minte, probabil, violenţa cu care fusese împresurată casa.
ca să aducă hrană pentru poporul ce va merge în Ghibeea lui Veniamin ca să-i plătească pe măsura ruşinii pe care ea a făcut-o în Israel”.3
11 Şi toţi oamenii lui Israel s-au adunat în cetate ca un singur om.
12 Iar seminţiile lui Israel au trimis oameni în întreaga seminţie a lui Veniamin, zicând: „Ce este răul acesta care s-a făcut între voi?
13 Daţi-ni-i dar acum pe acei oameni, fiii nelegiuiţilor din Ghibeea, ca să-i ucidem şi să curăţim răul din Israel!” Dar fiii lui Veniamin n-au vrut să ia seama la glasul fraţilor lor, fiii lui Israel.
14 Dimpotrivă, fiii lui Veniamin s-au adunat de prin cetăţile lor la Ghibeea, spre a ieşi să se bată cu fiii lui Israel.
15 Numărul fiilor lui Veniamin care au ieşit în ziua aceea de prin cetăţile lor a fost de douăzeci şi cinci de mii fiece bărbat fiind purtător de sabie -, în afara locuitorilor din Ghibeea, al căror număr era de şapte sute de bărbaţi aleşi din întregul popor,
16 iscusiţi în a-şi folosi deopotrivă amândouă mâinile; toţi aceştia erau aruncători cu praştia, putând să nimerească cu piatra, fără greş, un fir de păr.
17 Şi tot Israelul, în afară de fiii lui Veniamin, a numărat patru sute de mii de bărbaţi aleşi pe sprânceană, purtători de sabie; toţi aceştia erau războinici.
18 Şi s-au ridicat şi au venit la Betel şi L-au întrebat pe Dumnezeu4. Au zis
3 Poporul ştie, totuşi, că nu e vorba de o simplă tentativă de omor, ci de o faptă infamantă care se răsfrânge asupra întregului Israel.
4 L-au întrebat, probabil, prin Urim şi tumim, modalitatea preoţească de a cunoaşte voia lui Dumnezeu (vezi v. 28). Menţiunea introduce ideea că războiul care va începe, deşi fratricid, e un război sfânt, menit să aplice justiţia divină.

fiii lui Israel: „Cine va merge în fruntea noastră ca să se bată cu fiii lui Veniamin?” Iar Domnul a zis: „Iuda va fi în frunte, conducător”.5
19 Iar fiii lui Israel s-au ridicat a doua zi şi au tăbărât lângă Ghibeea.
20 Toţi bărbaţii lui Israel au ieşit la război împotriva lui Veniamin şi s-au rânduit laolaltă împotriva Ghibeii.
21 Dar fiii lui Veniamin au ieşit din Ghibeea şi au culcat la pământ, în ziua aceea, douăzeci şi două de mii de bărbaţi din rândurile lui Israel.
22 Dar fiii lui Israel s-au îmbărbătat şi s-au rânduit din nou pentru luptă acolo unde se rânduiseră în prima zi.
23 Şi s-au ridicat fiii lui Israel şi până seara au plâns în faţa Domnului. Şi l-au întrebat pe Domnul, zicând: „Oare ne vom mai apropia noi să ne batem cu fraţii noştri, fiii lui Veniamin?” Domnul a zis: „Ridicaţi-vă împotriva lor!”
24 Iar fiii lui Israel s-au apropiat a doua zi de fiii lui Veniamin.
25 Dar în aceeaşi zi, a doua, fiii lui Veniamin le-au ieşit înainte din Ghibeea şi au culcat la pământ încă optsprezece mii de bărbaţi din rândurile lui Israel; toţi aceştia erau purtători de sabie.
26 Toţi fiii lui Israel şi întregul popor s-au ridicat atunci şi au venit la Betel şi au plâns şi au şezut acolo în faţa Domnului; şi-n ziua aceea au ajunat până seara şi au adus înaintea Domnului arderi-de-tot şi jertfe de mântuire
27 căci acolo era în acele zile chivotul legământului Domnului,
5 Iuda: tribul lui Iuda.
28 iar Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, stătea pe atunci înaintea lui; şi L-au întrebat fiii lui Israel pe Domnul, zicând: „Oare vom mai ieşi noi să ne batem cu fraţii noştri, fiii lui Veniamin?” Iar Domnul le-a răspuns: „Ridicaţi-vă!: mâine îi voi da în mâinile voastre!”
29 Fiii lui Israel au pus atunci oameni la pândă împrejurul Ghibeii.6
30 şi-n ziua a treia s-au ridicat fiii lui Israel împotriva fiilor lui Veniamin şi s-au rânduit împotriva Ghibeii, aşa cum o mai făcuseră de două ori.

31 Iar fiii lui Veniamin au ieşit în faţa poporului, lăsând cetatea goală; şi au început, ca şi mai înainte, să lovească şi să rănească poporul, între drumurile care duc unul spre Betel şi altul spre Ghibeea,7 în câmp: [au ucis] ca la treizeci de bărbaţi din Israel.
32 Şi au zis fiii lui Veniamin: „Cad în faţa noastră, ca la-nceput!...”. Dar fiii lui Israel au zis: „Haideţi să fugim, ca să-i scoatem afară din cetate, la drumuri!” Şi au făcut aşa.
33 Şi toţi bărbaţii lui Israel s-au ridicat de pe locurile lor şi s-au rânduit la Baal-Tamar8; iar pândarii lui Israel au alergat de pe locurile lor, dinspre partea de apus a Ghibeii.
34 Şi au venit asupra Ghibeii zece mii de oameni, aleşi pe sprânceană din întregul Israel; şi bătălia devenea crâncenă; şi ei [fiii lui Veniamin] nu ştiau că nenorocirea vine asupră-le.
6 Strategie după modelul cuceririi cetăţii Ai (Ios 8, 3-25).
7 Drumul se bifurcă la aproximativ 6 km nordvest de Ghibeea.
8 Baal-Tamar: localitate la nord-vest de Ghibeea.

35 Şi Domnul l-a lovit pe Veniamin în faţa fiilor lui Israel; şi-n ziua aceea fiii lui Israel au nimicit din Veniamin douăzeci şi cinci de mii şi o sută de oameni, toţi purtători de arme.
36 Iar fiii lui Veniamin au văzut că sunt înfrânţi. Iar Israelitenii le-au deschis Veniaminiţilor drumul, căci ei se bizuiau pe oamenii de pândă pe care-i puseseră împotriva Ghibeii.
37 Şi când aceia se retrăgeau, pândarii s-au pornit şi s-au revărsat asupra Ghibeii; toţi pândarii s-au repezit şi au trecut întreaga cetate prin ascuţişul săbiei.
38 Iar fiii lui Israel aveau un semnal de luptă cu oamenii de pândă: aceia să ridice din cetate un stâlp de fum.
39 Atunci fiii lui Israel au văzut că pândarii luaseră Ghibeea şi s-au rânduit în linie de bătaie; dar şi fiii lui Veniamin au început să lovească şi au rănit ca la vreo treizeci de oameni dintr-ai lui Israel; căci ziceau: „Negreşit, vor cădea de dinaintea noastră, aşa cum s-a petrecut în prima luptă...”.
40 Semnalul însă se ridica din ce în ce mai înalt deasupra cetăţii, ca un stâlp de fum. Şi dacă fiii lui Veniamin s-au uitat îndărăt, iată că nimicirea cetăţii se urca pân’ la cer...
41 Atunci oamenii lui Israel s-au întors înapoi; iar fiii lui Veniamin s-au speriat văzând că nenorocirea s-a apropiat de ei.
42 Şi au întors spatele de dinaintea fiilor lui Israel, pe calea pustiei, şi au fugit, dar lupta i-a luat din toate părţile: cei din cetate i-au nimicit în chiar mijlocul lor.
43 Fiilor lui Veniamin le-au tăiat calea şi i-au fugărit de la Menoha, din aproape-n mai aproape, până ce au ajuns dincolo de Ghibeea, spre răsărit.
44 Dintre fiii lui Veniamin au căzut atunci optsprezece mii de oameni, toţi fiind bărbaţi puternici.
45 Iar ceilalţi, văzând, au fugit în pustie la stânca lui Rimon9; dar fiii lui Israel au cules din ei, pe cale, cinci mii de oameni; şi, urmărindu-i până la Ghideom, au ucis dintre ei încă două mii de bărbaţi.
46 Şi toţi cei ce au căzut din Veniamin au fost douăzeci şi cinci de mii de oameni, care-n ziua aceea purtau sabie; toţi aceştia, bărbaţi puternici.
47 Iar ceilalţi, văzând, au fugit în pustie la stânca lui Rimon, şase sute de oameni; şi au şezut acolo, la stânca lui Rimon, vreme de patru luni.
48 Iar fiii lui Israel s-au întors către fiii lui Veniamin şi i-au trecut prin ascuţişul săbiei, de la cetate până la păşunea cirezilor şi până la orice s-a putut afla în fiecare cetate; şi au ars cu foc toate cetăţile pe care le-au aflat.
21
Seminţia lui Veniamin se reface.
1 Fiii lui Israel s-au jurat în Miţpa, zicând: „Nimeni dintre noi să nu-şi dea fata de nevastă vreunuia din Veniamin!”
2 şi s-a dus tot poporul la Betel şi a şezut acolo până seara înaintea lui Dumnezeu şi şi-au ridicat glasul şi au plâns cu plângere mare.
3 Şi au zis: „De ce, Doamne, Dumnezeul lui Israel, de ce s-a făcut aceasta,
9 Rimon: la cca 50 km nord-est de Ghibeea.

ca să piară astăzi din Israel o seminţie?”
4 Şi a fost că a doua zi s-a sculat poporul dis-de-dimineaţă şi a zidit acolo altar şi au adus ardere-de-

tot şi jertfă de mântuire.
5 Şi au zis fiii lui Israel: „Cine oare, din toate seminţiile lui Israel, nu a venit la Domnul în această adunare?” Căci era un jurământ mare împotriva celor ce nu s-au suit la Domnul în Miţpa, zicând: „Unul ca acela să fie dat morţii!”
6 Dar fiii lui Israel s-au mulcomit asupra lui Veniamin, fratele lor, şi au zis: „Azi a pierit o seminţie din Israel![1]
7 Ce vom face oare ca să le dăm neveste celor ce au rămas? Că noi ne-am jurat faţă de Domnul că nu le vom da soţii dintre fetele noastre”.
8 Şi au zis: „Cine, din neamurile lui Israel, nu s-a suit la Domnul în Miţpa?” Şi, iată, la adunare nu venise în tabără nici un om din Iabeş-Galaad...
9 Şi a fost numărat poporul: acolo nu se afla nici un om dintre locuitorii Iabeşgalaadului.
10 Iar adunarea a trimis acolo douăsprezece mii de bărbaţi dintre cei mai puternici şi le-a poruncit, zicând: „Duceţi-vă şi treceţi-i prin ascuţişul săbiei pe toţi locuitorii Iabeş-Galaadului.
11 Şi aşa veţi face: Pe fiece bărbat, ca şi pe fiece femeie care a cunoscut culcuş de bărbat, să-i daţi pieirii; dar pe fecioare să le cruţaţi!” Iar ei au făcut aşa.
12 Şi printre locuitorii Iabeşgalaadului au găsit patru sute de fete fecioare, care nu cunoscuseră
1 Campania lui Israel împotriva lui Veniamin fusese, practic, un război de exterminare.
culcuş de bărbat, şi le-au adus în tabără la Şilo, în ţinutul Canaan.
13 Atunci toată adunarea a trimis şi le-a grăit fiilor lui Veniamin ce se aflau la stânca Rimon şi i-a chemat la pace.
14 şi-n vremea aceea s-au întors fiii lui Veniamin la fiii lui Israel; iar aceştia le-au dat de neveste pe fetele pe care le adunaseră vii din Iabeş-Galaad; iar acelora le-a plăcut aceasta.
15 Iar poporul s-a mulcomit asupra lui Veniamin, că făcuse Domnul o spărtură în seminţiile lui Israel.
16 Şi au zis bătrânii adunării: „Ce vom face oare ca să le dăm neveste celor ce au rămas, de vreme ce femeile din seminţia lui Veniamin au fost nimicite?”
17 Şi au zis: „O moştenire trebuie să fie pentru cei ce au rămas, ca să nu piară o seminţie din Israel”;
18 căci noi nu vom putea să le dăm soţii dintre fetele noastre, de vreme ce fiii lui Israel s-au jurat, zicând: „Blestemat să fie cel ce-i va da soţie lui Veniamin!”
19 Şi au zis: „Iată, acum e sărbătoarea anuală a Domnului[2], în Şilo, care se află la miază-noapte de Betel şi la răsărit de drumul care duce de la Betel la Sichem şi la miazăzi de Levona”.
20 Şi le-au poruncit fiilor lui Veniamin, zicând: „Mergeţi şi ascundeţi-vă în vii!;
21 şi când veţi vedea că fetele locuitorilor din Şilo ies dănţuind la joc, ieşiţi din vii, şi fiecare bărbat să-şi ia femeie dintre fiicele din Şilo şi să vă duceţi în ţinutul lui Veniamin.
22 Şi va fi că atunci când părinţii sau fraţii lor vor veni la noi[3] să se plângă,
2 Poate fi vorba de sărbătoarea recoltei (Lv 23, 39).
3 Textual: „... la voi”. Corectat după T. M.

noi le vom zice: „Iertaţi-i, de dragul nostru!; că nici noi nu i-am luat fiecărui bărbat o femeie ca pradă de război, nici voi nu le-aţi dat atunci când v-au cerut; aşa că şi voi aveţi o vină”.
23 Iar fiii lui Veniamin au făcut aşa; şi şi-au luat femei, după numărul lor, dintre dănţuitoarele pe care le-au apucat. Şi au plecat şi s-au întors la moşia lor şi au rezidit cetăţile şi au locuit în ele.
24 şi-n vremea aceea s-au dus de acolo fiii lui Israel, fiecare la seminţia lui şi la neamurile lui, fiecare la moştenirea lui.
25 În zilele acelea nu era rege în Israel; de aceea fiecare om făcea ceea ce i se părea în faţa ochilor lui că e drept.[4]
4 Concluzie care pregăteşte epoca regilor lui Israel.

Rut
1
Noemina în ţara Moabului; Rut nu se desparte de ea, ci merg împreună la Betleem.
1 Şi a fost că-n zilele când cârmuiau judecătorii[1] s-a făcut foamete în ţară. Iar un om din Betleemul lui Iuda[2] s-a dus să locuiască în câmpia Moabului[3], el şi femeia lui şi cei doi fii ai lor.

2 Numele bărbatului era Elimelec4, numele femeii sale era Noemina, iar numele celor doi feciori ai lor erau Mahlon şi Chilion. Aceştia erau Efrateni din Betleemul lui Iuda. Şi au venit în câmpia Moabului şi au rămas acolo.
3 Dar Elimelec, bărbatul Noeminei, a murit, iar ea a rămas cu cei doi fii ai săi.
1 E de observat arta naratorului de a-şi pregăti cititorul printr-o introducere pe cât de succintă (de numai cinci versete) pe atât de cuprinzătoare (timp, loc, personaje, circumstanţe, acestea din urmă fiind două dezastre: o secetă şi o moarte întreită).
2Betleemul lui Iuda (deosebit de Betleemul lui Zabulon) se mai numea şi Efrata (vezi versetul următor).
3 Câmpia Moabului: un platou transiordanian cu o înălţime de cca 700-800 m; regiune fertilă.
4 Numele personajelor implicate în istorisire au şi o semnificaţie simbolică: Elimelec = „Dumnezeul meu e rege”; Noemina (sau Noemi) = „Dulceaţa mea”; Mahlon = „Moliciune”; Chilion = „Sleire”; Orfa = „Cea care întoarce spatele”; Rut = „Prietena”.
4 Aceştia şi-au luat femei moabitence; pe una o chema Orfa, iar numele celeilalte era Rut. Şi au locuit acolo vreo zece ani.
5 Mahlon şi Chilion au murit amândoi, aşa că femeia a rămas şi fără bărbatul ei, şi fără cei doi fii.
6 Iar ea s-a ridicat împreună cu amândouă nurorile ei şi s-au întors din câmpia Moabului; aceasta, deoarece în câmpia Moabului s-a auzit că Domnul Şi-a cercetat poporul, dându-i pâine.
7 A ieşit ea din locul unde se afla; şi, împreună cu ea, amândouă nurorile ei; şi mergeau pe cale, să se întoarcă în ţara lui Iuda.
8 Şi a zis Noemina către amândouă nurorile ei: „Duceţi-vă şi vă întoarceţi fiecare la casa ei părintească, şi să facă Domnul milă cu voi, aşa cum şi voi aţi făcut cu cei morţi şi cu mine;
9 să vă dea Domnul să aveţi odihnă, fiecare în casa bărbatului ei!”5 Şi le-a sărutat. Iar ele, înălţându-şi glasul, au plâns.
10 Şi i-au zis: „Nu! Cu tine ne vom întoarce la poporul tău!”
11 Dar Noemina le-a zis: „Întoarceţi-vă, fiicele mele!; de ce să mergeţi cu mine?
5 Noemina consideră că cele două nurori au petrecut-o îndeajuns. Odată cu sărutarea de rămas-bun, ea le dă şi dezlegare de a se recăsători.

Oare-n pântecele meu mai sunt încă fii care să vă fie bărbaţi?
12 Aşadar, întoarceţi-vă, fiicele mele, căci eu am îmbătrânit şi nu mai pot avea bărbat. Chiar însă dacă v-aş spune că încă sunt la vârsta măritişului şi că aş naşte fii,
13 veţi aştepta voi oare până ce ei vor creşte mari? Vă veţi păstra oare pentru ei, ca să nu vă măritaţi după alt bărbat?... Nu, fiicele mele, că tare m-am amărât eu de grija voastră; că Domnul S-a îndepărtat de mine”.6
14 Iar ele, înălţându-şi glasul, iarăşi au plâns. Apoi Orfa şi-a sărutat soacra şi s-a întors la poporul ei, iar Rut a mers cu aceasta.
15 Şi a zis Noemina către Rut: „Iată, cumnata ta s-a întors la poporul ei şi la dumnezeii săi; întoarce-te dar şi tu după cumnata ta”.
16 Dar Rut i-a zis: „Departe de mine gândul de a te părăsi sau de a mă întoarce de lângă tine; unde vei merge tu, voi merge şi eu; unde te vei aşeza tu, mă voi aşeza şi eu; poporul tău va fi poporul meu, iar Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu;7
17 şi unde vei muri tu, voi muri şi eu, şi acolo mă voi îngropa. Aşa să-mi facă mie Domnul, şi chiar mai mult; că numai moartea mă va despărţi de tine”.
6 Noemina se referă la căsătoria de levirat, legiferată de Moise (Dt 25, 5-10), dar practicată de Evrei cu mult înainte (Fc 38, 7-30), o lege în virtutea căreia fratele soţului mort avea obligaţia de a se însura cu văduva acestuia; primul lor fiu purta numele celui mort şi-l moştenea. Acesta, în fapt, este firul roşu al istorisirii de faţă.
7 Rut se predă cu totul destinului pe care şi l-a ales, în ciuda faptului că Moise interzisese acceptarea unui moabit în adunarea Domnului (Dt 23, 3).
18 Văzând atunci Noemina că ea stăruie să-i meargă alături, a încetat s-o mai îndemne.
19 Şi au mers amândouă până ce au sosit în Betleem. Şi a fost că după ce au venit în Betleem s-a auzit de ele în toată cetatea; şi ziceau: „Oare aceasta este Noemina?”8
20 Dar ea le-a zis: „Nu mă chemaţi Noemina, ci chemaţi-mă Amărâta, că mult m-a amărât pe mine

Atotputernicul9.
21 Îndestulată m-am dus, dar cu mâinile goale m-a întors Domnul. De ce mă chemaţi Noemina? Căci Domnul m-a umilit şi Cel-Atotputernic mi-a făcut necazuri”.
22 Aşa s-au întors Noemina şi Rut Moabiteanca, nora ei, din câmpia Moabului. Şi au sosit la Betleem când se începea seceratul orzului.10
2
Rut adună spice în holda lui Booz.
1 Noemina cunoştea un om care fusese un apropiat al soţului ei.1 Omul acela era foarte cuprins, din neamul lui Elimelec, iar numele său era Booz.2
8 După zece ani de absenţă şi suferinţă, Noemina părea de nerecunoscut.
9 „Amărâta”, în contrast cu numele ei adevărat„„Dulceaţă”; în ebraică, „Mara”.
10 Adică în prima jumătate a lunii mai.
1 Arta naratorului se vădeşte şi aici, şi în cele ce urmează: relaţia Booz-Noemina e prezentată progresiv: cunoştinţă de-aproape (gnorimos) (2, 1), rudă apropiată (anhisteus) (2, 20) şi deus ex machina! rudă foarte apropiată (anhisteus engion) (3, 12).
2Booz e un nume a cărui etimologie sau semnificaţie n-a putut fi stabilită. Oricum, Booz va fi numele stâlpului din stânga al templului din Ierusalim (3 Rg 7, 21).

2 Iar Rut, Moabiteanca, a zis către Noemina: „Mă duc în holdă să adun spicele care rămân în urma aceluia la care voi avea trecere”. Iar ea i-a zis: „Du-te, fiica mea!”3
3 şi s-a dus. Şi, mergând, aduna în holdă pe urma secerătorilor. Şi s-a întâmplat să nimerească în holda lui Booz, cel din neamul lui Elimelec.
4 Şi, iată, Booz a venit din Betleem şi le-a zis secerătorilor: „Domnul să fie cu voi!” Iar ei i-au răspuns: „Domnul să te binecuvinteze!”
5 Şi a zis Booz către servul său, care era vătaf peste secerători: „Cine este tânăra aceasta?”
6 Iar servul, care era vătaf peste secerători, i-a răspuns: „Tânăra este moabiteanca aceea care s-a întors cu Noemina din câmpia Moabului.
7 Ea a zis: Lasă-mă să adun şi să culeg de printre snopi în urma secerătorilor!... Şi, de când a venit, de azidimineaţă până acum, nu s-a odihnit nici măcar atât în holdă”.
8 Atunci Booz a zis către Rut: “N-ai auzit, fiica mea?: Să nu mergi să culegi în altă holdă; să nu te duci de aici, ci rămâi la un loc cu tinerele mele4.
9 Şi ia aminte la holda în care seceră ei, şi mergi pe urma lor; că, iată, eu le-am poruncit băieţandrilor să nu se atingă de tine; iar când îţi va fi sete, mergi la
3 Legea lui Moise le permitea săracilor să adune spicele rămase în urma secerătorilor (Lv 19, 9; 23, 22; Dt 24, 19). Mai mult, proprietarii erau obligaţi să le ofere sărmanilor această posibilitate. Practic, însă, ea rămânea un act de bunăvoinţă.
4 Aceste tinere erau, de fapt, slujnicele (cu simbrie sau fără) ale lui Booz; el însă le numeşte astfel din delicateţe faţă de Rut, ca nu cumva aceasta să se simtă umilită.
vase şi bea de unde ei, băieţandrii, vor scoate apă”.5
10 Iar ea, căzând înaintea lui cu faţa la pământ, i-a zis: „Cum se face oare că am aflat atâta trecere6 în ochii tăi, încât să mă iei în seamă, de vreme ce eu sunt o străină?”
11 Şi răspunzând Booz, i-a zis: „Mi s-au spus multe şi de toate despre cum te-ai purtat tu cu soacra ta după ce ţi-a murit bărbatul, despre cum i-ai lăsat tu pe tatăl tău şi pe mama ta şi ţara-n care te-ai născut şi ai venit la un popor pe care înainte nu l-ai ştiut.
12 Domnul să-ţi răsplătească lucrarea!; multă să-ţi fie răsplata de la Domnul, Dumnezeul lui Israel, la Care ai venit să-ţi pui încrederea sub aripile Lui”.7
13 Iar ea a zis: „Aflat-am trecere în ochii tăi, doamne, că m-ai alinat şi ai grăit pe inima slujnicei tale!; şi, iată, eu voi fi ca una din slujnicele tale”.8
14 Şi i-a zis Booz: „Acum e vremea mesei; apropie-te aici şi mănâncă pâine şi înmoaie-ţi bucătura în oţet9”. Rut a şezut de-o parte de secerători, Booz i-a dat pâine, iar ea a mâncat şi s-a săturat, iar ce-a rămas a pus de-o parte.
15 şi s-a ridicat să culeagă. Iar Booz le-a poruncit băieţandrilor: „Lăsaţi-o să
5 Un pas înainte spre sentimentul că Rut trebuie să se considere printre casnicii lui Booz.
6 Literal: „... atâta har”; atâta bunăvoinţă.

7 „... sub aripile Lui”: superbă metaforă pentru ocrotirea oferită omului de către Dumnezeu; vezi şi Ps 16, 8; 35, 7; 56, 1; 60, 4; 62, 7; 90, 4. Expresia pregăteşte însă, aici, o conotaţie aparte.
8 Gingăşiei lui Booz i se răspunde cu smerenie.
9 Ceea ce se numeşte aici, generic, „oţet” era apă în care se punea puţin oţet de vin, obţinându-se astfel o gustoasă băutură răcoritoare.

adune şi de printre snopi, şi să n-o umiliţi.
16 Mai mult, daţi-i o mână de ajutor şi lăsaţi-i într-adins din ce s-a secerat; lăsaţi-o să mănânce şi să culeagă şi să n-o ţineţi de rău!”
17 Aşa că ea a adunat în holdă până seara. Şi a îmblătit10 ceea ce adunase şi a fost ca la o efă11 de orz.
18 Şi, luându-l, a intrat în cetate, iar soacra ei a văzut ce adunase. Iar Rut a adus şi i-a dat ceea ce a rămas după ce ea se săturase.
19 Şi a întrebat-o soacra: „Unde ai adunat astăzi? şi unde ai lucrat? Binecuvântat să fie cel ce te-a luat în seamă!” Iar Rut i-a spus soacrei sale unde a lucrat şi a zis: „Numele omului la care am lucrat astăzi este Booz”.
20 Şi a zis Noemina către nora ei: „Binecuvântat este prin el Domnul,12 că El n-a încetat să facă milă cu cei vii şi cu cei morţi13!” Şi i-a zis Noemina: „Apropie-se omul de noi!; e una din rudele noastre de-aproape...”.
21 Iar Rut a zis către soacra sa: „Da, şi mi-a mai zis: „Ţine-te aproape de tinerele mele până ce oamenii îmi vor termina tot secerişul!”
22 Şi a zis Noemina către Rut, nora sa: „E bine, fiica mea, e bine că ai mers cu tinerele lui; aşa că nimeni n-o să se împiedice de tine într-o altă holdă”.
23 Şi Rut s-a prins cu tinerele lui Booz să adune până se va termina secerişul orzului şi al grâului.
10 „A îmblăti” = a treiera spicele bătându-le cu bâta.
11 O efă: 38, 80 litri.
12 Literal: „Binecuvântat Îi este el Domnului”.
13 Căsătoria de levirat era menită să-l împace şi pe cel mort, asigurându-i o succesiune (spre a nu i se stinge numele şi neamul).
3
îndemnată de Noemina, Rut se culcă la picioarele lui Booz adormit. Rut la Noemina.
1 Şi locuia împreună cu soacra ei. Iar Noemina, soacra ei, i-a zis: „Fiica mea, oare nu-ţi voi căuta eu un loc de tihnă, ca să-ţi fie bine?
2 Acuma, Booz, cu ale cărui tinere ai fost, nu ne este oare apropiat? Iată, în noaptea aceasta el are să vânture orzul pe arie.1
3 Dar tu spală-te, unge-te, pune-ţi straiele pe tine2 şi du-te pe arie; dar să nu i te descoperi omului până ce el va fi sfârşit de mâncat şi de băut.
4 Şi va fi că atunci când el se va culca, tu vei afla locul unde doarme; mergi acolo, dezveleşte-i picioarele, iar el îţi va spune ce să faci.”3
5 Iar Rut i-a zis: „Voi face tot ce mi-ai spus”.
6 şi s-a coborât la arie şi a făcut tot ceea ce îi poruncise soacra ei.
7 Iar Booz a mâncat şi a băut şi inima i s-a veselit4; şi s-a dus de s-a culcat lângă un stog. Iar rut s-a furişat până la el şi i-a ridicat poala aşternutului de pe picioare5.
8 Şi a fost că la miezul nopţii s-a speriat omul şi s-a tulburat: Iată, o femeie şedea culcată la picioarele lui!
1 Vânturatul se făcea mai ales noaptea, când bătea vântul.
2 Ritualul cu care o mireasă se pregătea să-şi întâmpine mirele.
3 Scena pare frivolă doar pentru nefericita mentalitate modernă; în mentalitatea arhaică ea avea o dimensiune sacrală.
4 „... inima i s-a veselit”, în sensul că se simţea bine, şi nimic mai mult.
5 Adică poala mantiei cu care el se învelise.

9 Şi i-a zis: „Cine eşti?” Ea i-a zis: „Eu sunt Rut, slujnica ta; întinde-ţi aripa peste slujnica ta, că-mi eşti rudă.”6

10 Iar Booz a zis: „Binecuvântata Domnului Dumnezeu să fii tu, fiica mea, de vreme ce fapta bună de pe urmă ţi-ai făcut-o mai bună decât cea dintâi; că nu te-ai dus după om tânăr, fie el sărac sau bogat.
11 Şi acum, fiica mea, nu-ţi fie teamă; orice-mi vei spune tu, aceea voi face; fiindcă tot neamul poporului meu ştie că eşti femeie vrednică.
12 Şi acum, eu îţi sunt, într-adevăr, rudenie: cu toate acestea, este o rudă mai aproape decât mine7.
13 Rămâi aici peste noapte; iar mâine fi-va că dacă el, fiind rudă mai apropiată, va vrea să te ia, bine! dar dacă nu, o fac eu viu e Domnul!; acum, dormi până dimineaţă!"
14 Iar ea a dormit la picioarele lui până dimineaţa. şi s-a sculat devreme, la îngânatul zorilor, când încă nu se cunoaşte om cu om.8 Iar Booz i-a zis: „Să nu se ştie că o femeie a venit pe arie".
15 Şi i-a zis: „Adu încoace şorţul pe
6 „... întinde-ţi aripa peste slujnica ta": invocaţie rituală prin care Rut îi cerea lui Booz s-o ia de soţie în virtutea legii leviratului. Ritualul consta în aceea că bărbatul îşi întindea poala mantiei asupra femeii. Aici însă e folosit cuvântul „aripă" spre a-l lega de 2, 12: Bărbatul devine ocrotitorul femeii sale aşa cum Dumnezeu este, în general, ocrotitorul omului; căsnicia capătă astfel o conotaţie divină.
7 Noutatea intervine brusc, ca şi cum ar vrea să provoace o răsturnare de situaţie. Ea este însă, cum se va vedea, mai mult decât un procedeu literar.
8 T. M.: „... înainte de a se fi putut ei cunoaşte unul pe altul". Textul însă se referă la momentul plecării lui Rut; deşi întâlnirea lor fusese castă, ea nu trebuia să dea naştere la bănuieli (mai ales pentru ceea ce avea să se întâmple în ziua aceea).
care-l porţi!" Ea l-a ţinut, iar el i-a măsurat şase măsuri de orz; şi i l-a pus pe grumaz, iar ea a venit apoi în cetate.
16 Şi a intrat Rut la soacra ei, iar aceasta i-a zis: „Cum e, fiica mea?" Iar ea i-a spus tot ceea ce omul făcuse pentru ea.
17 Şi i-a zis: „El mi-a dat aceste şase măsuri de orz; că mi-a zis: „Să nu te duci la soacra ta cu mâna goală".
18 Iar ea i-a zis: „Mai şezi, fiica mea, până când vei şti cum se va sfârşi treaba; că omul nu va avea odihnă până ce treaba nu se va sfârşi astăzi".
4
Booz se căsătoreşte cu Rut.
1 Booz a ieşit la poartă şi şedea acolo.1 Şi, iată, ruda aceea despre care pomenise Booz trecea pe acolo. Şi i-a zis Booz: „Abate-te din drum şi aşază-te aici!" Iar acela s-a abătut din drum şi s-a aşezat.
2 Şi a luat Booz zece oameni dintre bătrânii cetăţii şi a zis: „Şedeţi aici!" Iar ei au şezut.
3 Iar Booz i-a zis rudei: „Noemina, care s-a întors din câmpia Moabului, vrea să vândă partea de ţarină care este a fratelui nostru2 Elimelec.
4 Şi am zis că te voi înştiinţa, zicând: Răscumpăr-o3 în faţa celor ce sunt aşezaţi
1 E vorba de poarta cetăţii, în faţa căreia se afla piaţa unde se făceau adunările şi judecăţile publice.
2 În limbajul biblic, cuvântul „frate" are un înţeles foarte larg, de la frate propriu-zis, de sânge, până la văr, rudă apropiată, la membru al comunităţii locale sau al întregului Israel.
3 Sensul grecescului anhistevo e complex: „a-şi exercita (cineva) dreptul de rudă apropiată", imposibil de tradus ca atare. Echivalentul e în funcţie de obiect: a vinde, a cumpăra (sau a răscumpăra sau a moşteni) o ţarină, a o lua de soţie pe văduva celui mort, a-i transmite fiului numele şi moştenirea mortului etc.

aici şi în faţa bătrânilor poporului meu; dacă vrei s-o răscumperi, răscumpăr-o; dar dacă nu vrei s-o răscumperi, spune-mi ca să ştiu; că în afară de tine nu este o rudă mai apropiată, iar eu sunt după tine". Iar acela a zis: „Sunt aici, eu o voi răscumpăra".
5 Şi a zis Booz: „În ziua în care vei lua ţarina din mâna Noeminei, trebuie s-o iei şi pe Rut Moabiteanca, femeia celui răposat, ca să ridici numele mortului în moştenirea lui".
6 Iar ruda aceea a zis: „Nu voi putea s-o răscumpăr pentru mine, ca să nu-mi stric moştenirea; răscumpără tu pentru tine dreptul meu, că eu nu voi putea să-l răscumpăr".4
7 În vremile de demult era în Israel obiceiul ca, la o răscumpărare sau o târguială, pentru ca lucrul

să fie bine aşezat, omul îşi dezlega sandala şi i-o da celuilalt, care-i răscumpăra dreptul; aceasta era mărturie în Israel.
8 Aşadar, ruda i-a zis lui Booz: „Cumpără pentru tine dreptul meu!” Şi şi-a dezlegat sandala şi i-a dat-o.5
9 Iar Booz a zis către bătrâni şi către tot poporul: „Sunteţi astăzi martori că am cumpărat din mâna Noeminei tot ceea ce era al lui Elimelec şi tot ceea ce era al lui Chilion şi tot ceea ce era al lui Mahlon.
10 Mai mult, şi pe Rut Moabiteanca,
4 Ruda (căruia nu i se dă numele) a intuit dorinţa lui Booz de a se căsători cu Rut şi se retrage delicat. Cei doi bărbaţi au un comportament de mare fineţe.
5 Gest ritual-simbolic prin care cineva îi ceda altuia un drept al său.
femeia lui Mahlon, am răscumpărat-o spre a-mi fi soţie, pentru ca eu să ridic numele celui răposat în moştenirea lui şi să nu piară numele mortului dintre fraţii lui şi din spiţa poporului său. Voi sunteţi astăzi martori”.
11 Şi a răspuns tot poporul ce se afla în poartă: „Să dea Domnul ca femeia care merge în casa ta să fie ca Rahela şi ca Lia, cele ce amândouă au întemeiat casa lui Israel şi au făcut Efrata puternică şi vor face din Betleem un nume.6
12 Casa ta să devină precum casa lui Fares, pe care Tamara i l-a născut lui Iuda7, din a cărui sământă să-ţi dea ţie Domnul prin această tânără femeie!”
13 Atunci Booz a luat-o pe Rut, iar ea i-a devenit soţie. El a intrat la ea, iar Domnul i-a dat ei rod şi a născut un fiu.
14 Şi au zis femeile către Noemina: „Binecuvântat este Domnul, Cel ce n-a răbdat să ţi se stingă rudenia, ci a făcut ca numele tău să fie rostit în Israel!
15 Acesta-i cel ce sufletul ţi-l va întoarce la sine şi-ţi va hrăni bătrâneţele, că nora ta, cea care te-a iubit, a născut un fiu care-ţi este mai bun decât şapte fii”.
16 Iar Noemina a luat pruncul şi l-a pus la sânul ei şi i-a fost ca o doică.8
17 Şi vecinele i-au dat un nume, zicând: „Un fiu i s-a născut Noeminei”. Şi i-au pus numele Obed; acesta este tatăl lui
6 Lia şi Rahela: cele două soţii ale lui Israel (Fc 35, 22-24). În apropiere de Betleem (Efrata) şi de Rama se afla mormântul Rahelei (Fc 35, 19). De Betleem vor fi legate numele lui Iesei şi David, precum şi al „fiului lui David”, Iisus Hristos.
7 Fares, strămoş al lui Booz, fusese rodul unei căsătorii de levirat; istoria despre Iuda şi Tamara în Fc 38.
8 Gestul nu indică o adopţie (de fapt, Noemina devenise mama legală a pruncului), ci protecţie.

Iesei, tatăl lui David.9
18 Şi acestea sunt generaţiile lui Fares: Fares i-a dat naştere lui Heţron,
19 Heţron i-a dat naştere lui Aram, Aram i-a dat naştere lui Aminadab,
20 Aminadab i-a dat naştere lui Naason, Naason i-a dat naştere lui Salmon,
21 Salmon i-a dat naştere lui Booz, Booz i-a dat naştere lui Obed,
22 Obed i-a dat naştere lui Iesei, iar Iesei i-a dat naştere lui David.
9 De obicei, numele unui nou-născut era dat de mamă şi, uneori, de tată. Aici se petrece un fapt neobişnuit: comunitatea se implică în naşterea pruncului, cu convingerea că evenimentul o priveşte direct. Obed înseamnă „Cel-ce-slujeşte”. Prin el, Rut devine bunica regelui David şi strămoaşă a lui Iisus (Mt 1, 5-6, 16).

Cartea întâi a Regilor
1
Naşterea lui Samuel.
1 Era un om la Ramatai1, un ţufit din muntele lui Efraim2, al cărui nume era Elcana, fiul lui Ieroham, fiul lui Elihu, fiul lui Tohu, fiul lui Ţuf efraimitul.
2 Acesta avea două femei;3 numele uneia era Ana, iar numele celeilalte era Penina. Penina avea copii, dar Ana nu avea nici unul.
3 Omul acela se suia în fiecare an din cetatea sa, din Ramataim, la Şilo4, să se închine şi să-I aducă

jertfe Domnului, lui Dumnezeu Atotţiitorul5. Preoţi acolo erau Eli şi cei doi fii ai săi, Ofni şi Finees.
4 Şi a fost că într-o zi Elcana a adus jertfă; şi le-a dat porţii femeii sale Penina şi fiilor ei şi fiicelor ei6.
1 Ramataim (= „Cele-două-înălţimi"), localitate numită în alte locuri vechitestamentare Rama, este Arimateea Noului Testament (Mt 27, 57; In 19, 38); nu departe de Betleem (Efrata).
2 Muntele lui Efraim: regiune deluroasă în mijlocul Palestinei, în ţinutul lui Ţuf, unde se stabilise tribul lui Efraim.
3 Bigamia sau poligamia nu erau interzise la Evrei; o practicaseră Avraam şi Iacob, o va practica David şi Solomon.
4 Şilo: cel mai important centru religios al epocii, la aproximativ 35 km nord de Ierusalim.
5 Textual: Dumnezeu-Sabaot (vezi nota de la Fc 4, 26).
6 După sacrificarea animalului, o parte era a Domnului, iar o alta rămânea la dispoziţia celui ce adusese jertfa (de regulă, capul familiei), din care acesta le făcea porţii alor săi.
5 Dar Anei i-a dat o porţie mai bună, fiindcă ea nu avea copil; Elcana o iubea pe Ana mai mult decât pe cealaltă, dar Domnul închisese pântecele acesteia;
6 că Domnul nu i-a dat nici un prunc în necazul ei şi după măsura amărăciunii ei; şi tare era ea întristată din această pricină, că Domnul îi încuiase pântecele încât să nu-i dea prunc.
7 Aşa făcea ea în fiecare an când se suia la casa Domnului: se întrista şi plângea şi nu mânca.
8 Iar Elcana, bărbatul ei, i-a zis: „Ano!" Iar ea i-a răspuns: „Iată, eu sunt, domnul meu!" El a zis: „Ce e cu tine? de ce plângi? de ce nu mănânci? de ce ţi se zbate inima? Oare nu-ţi sunt eu mai bun decât zece copii?...".
9 După ce au mâncat ei în Şilo, Ana s-a ridicat şi a stat înaintea Domnului. Iar preotul Eli şedea la pragul locaşului Domnului.
10 Şi ea, cu sufletul mâhnit, i s-a rugat Domnului şi a plâns.
11 Şi i-a făcut Domnului făgăduinţă, zicând: „Doamne, Doamne, Dumnezeule, Atotţiitorule7, dacă vei vrea să cauţi
7 Pentru ca rugăciunea ei să se facă auzită, femeia rosteşte în versiunea grecească aproape toate numele lui Dumnezeu: Adonai, Iahve (Kyrie), Elohim, Sabaot.

spre smerenia roabei Tale8 şi-ţi vei aduce aminte de mine şi-i vei da roabei Tale un copil de parte bărbătească, eu ţi-l voi dărui Ţie, în faţa Ta, până-n ziua morţii sale: vin şi băutură tare nu va bea, şi brici de capul său nu se va atinge9".
12 Şi a fost că-n timp ce ea se ruga îndelung în faţa Domnului, preotul Eli privea la gura ei.
13 Ea grăia în inima sa, buzele i se mişcau, dar glasul nu i se auzea; şi Eli socotea că e beată.10
14 Şi servul lui Eli a zis către ea: „Câtă vreme vei fi beată? Ia-ţi cu tine vinul de aici şi du-te din faţa Domnului!"
15 Şi răspunzând Ana, a zis: „Nu, domnul meu! Sunt o femeie într-o zi grea; vin sau băutură tare n-am băut, ci doar îmi revărs sufletul în faţa Domnului.
16 n-o lua pe roaba ta drept o femeie ciumată, căci din preaplinul suspinului meu am zăbovit până acum".
17 Şi răspunzând Eli, i-a zis11: „Mergi în pace! Dumnezeul lui Israel să-ţi facă parte de toată cererea pe care ai cerut-o de la El!"
18 Iar Ana a zis: „Roaba ta a aflat bunăvoinţă în ochii tăi". şi s-a dus femeia în calea sa; şi a intrat în sălaşul ei şi a mâncat şi a băut cu bărbatul ei; şi chipul nu i-a mai fost trist.
8 Rostire preluată întocmai de Fecioara Maria în timpul vizitei sale la Elisabeta (Lc 1, 48)
9 Acestea erau, de fapt, voturile nazireatului (vezi textul şi nota de la Nm 6, 2-9), mai puţin interdicţia de a se atinge de lucruri necurate. Ca şi în cazul lui Samson (Jd 13, 14).
10 Obişnuiţi să „strige" către Domnul, preoţii nu puteau concepe, pe atunci, rugăciunea lăuntrică.
11 Când a crezut-o beată, Eli i-a vorbit prin intermediar; acum, luminat, îi vorbeşte direct.
19 Iar a doua zi s-au sculat de dimineaţă, i s-au închinat Domnului şi s-au dus în calea lor. Şi a intrat Elcana în casa lui din Ramataim şi a cunoscut-o pe Ana, femeia sa; atunci Domnul Şi-a amintit-o, iar ea a zămislit.
20 Şi a fost că atunci când i s-a împlinit sorocul, a născut un fiu; şi i-a pus numele Samuel, zicând:

„De la Domnul, Dumnezeu Atotţiitorul, de la El l-am cerut”12.
21 Iar omul Elcana, cu toată casa lui, s-a suit la Şilo să aducă jertfa de fiecare an şi făgăduinţele sale şi zeciuielile pământului său.
22 Dar Ana nu s-a dus cu el, ci i-a spus bărbatului ei că [nu se va duce] până ce pruncul va fi înţărcat şi în stare să meargă şi să I se arate feţei Domnului şi să rămână acolo pentru totdeauna.
23 Şi i-a zis Elcana, bărbatul ei: „Fă cum ţi se pare că e bine în ochii tăi; rămâi până ce îl vei înţărca, iar Domnul să întărească ceea ce ţi-a ieşit din gură!” Şi a rămas femeia şi şi-a alăptat pruncul până l-a înţărcat.
24 Atunci s-a suit cu el la Şilo, cu un viţel de trei ani şi cu pâini şi cu o efă de făinuţă şi cu un burduf de vin; şi au intrat în casa Domnului, la Şilo, şi pruncul împreună cu ei.
25 Iar tatăl a adus în faţa Domnului şi a înjunghiat jertfa pe care în fiecare an i-o făcea Domnului; şi şi-a apropiat pruncul şi a înjunghiat viţelul; iar Ana, mama pruncului, l-a adus la Eli.
26 Şi a zis: „Domnul meu, aşa cum sufletul tău este viu: eu sunt femeia care
12 Mama îi dă numelui Samuel o tălmăcire liberă. El ar putea să însemne: „Numele lui Dumnezeu” sau „Numele (lui Dumnezeu) este El”.

a stat în faţa ta când mă rugam Domnului.
27 Pentru pruncul acesta m-am rugat, iar Domnul mi-a făcut parte de cererea pe care am cerut-o de la El.13
28 Iar eu I-l împrumut14 Domnului pentru toate zilele vieţii lui, ca să-I fie Domnului de folos.
2
Cântarea Anei. Răutatea servilor lui Eli. Samuel la Şilo. Eli şi fiii săi.
1 Şi a zis1: „Inima mea s-a întărit întru Domnul, întru Domnul, Dumnezeul meu, mi s-a înălţat fruntea; gura larg mi s-a deschis împotriva vrăjmaşilor mei, bucuratu-m-am întru mântuirea Ta.
2 Că nu este sfânt ca Domnul şi nu e drept ca Dumnezeul nostru; nimeni nu e sfânt în afară de Tine.
3 Nu vă lăudaţi şi nu grăiţi cu trufie; din gura voastră să nu iasă cuvinterăsunet, căci Domnul e Dumnezeul cunoaşterii,2 Dumnezeu îşi pune la cale lucrările.
4 Arcul celor tari a slăbit, cei slabi s-au încins cu putere.
13 Ana repetă cuvintele cu care o încurajase Eli (v. 17).
14kihrâo = „a împrumuta”. Folosit de numai trei ori în V. T., dar numai aici cu o conotaţie duhovnicească. Dumnezeu îi dăruise Anei pruncul, ştiind că-l va primi înapoi (oricum, El era proprietarul de drept al fiecărui întâi-născut). La rândul ei, mama l-a dăruit prin făgăduinţă, dar acum vrea să-şi păstreze sentimentul că prin aceasta nu l-a abandonat, nu s-a despărţit de el.
1 Ceea ce urmează, în versuri, este un imn de preamărire a Atotputernicului Dumnezeu.
2 Stihul poate fi o aluzie la neputinţa lui Eli de a-i fi perceput rugăciunea lăuntrică (1, 13).
5 Sătuii3 s-au văzut în lipsă, flămânzii au moştenit pământul; căci cea stearpă a născut şapte, iar cea cu mulţi copii slăbeşte.
6 Domnul ucide şi tot El învie, aruncă-n iad4 şi tot El ridică.
7 De la Domnul e sărăcia şi tot de la El e bogăţia, El umileşte şi tot El înalţă,
8 pe sărman îl ridică din ţărână, pe cel sărac îl trage din gunoi ca să-l aşeze cu mai-marii poporului şi tronul slavei să i-l dea moştenire.
9 Celui ce se roagă, El îi dă rugăciunea şi binecuvintează anii celui drept, că nu prin propria-i putere birui-va omul.
10 Domnul îşi va slăbi vrăjmaşii, Sfânt este Domnul! Să nu se laude-nţeleptul cu-a sa înţelepciune, puternicul să nu se laude cu-a sa putere, să nu se laude bogatul cu bogăţia lui; cel ce se laudă, cu acestea să se laude: să-L priceapă şi să-L cunoască pe Domnul, să facă judecată şi dreptate în mijlocul pământului. Domnul S-a suit în cer şi a tunat: El va judeca marginile pământului şi putere le va da regilor noştri şi va înălţa fruntea Unsului Său”.5
11 Şi l-a lăsat acolo, înaintea Domnului; iar ei au plecat la Ramataim. Iar pruncul urma să-I slujească Domnului sub ochii preotului Eli.
12 Dar fiii preotului Eli erau copii răi, necunoscându-L pe Domnul.
13 Venitul preotului de la oricare poporan care aducea jertfă era acesta: Când
3 Literal: „Cei plini de pâini”.
4 Literal: „locuinţa morţilor”; Şeol, Hades.

5 Ultimele două stihuri prefigurează instituirea (prin Samuel) a monarhiei în Israel şi, în dimensiune profetică mesianică, venirea şi biruinţa lui Iisus Hristos („Uns” e traducerea cuvântului Hristos)

fierbea carnea, feciorul preotului6 venea având în mână o furculiţă cu trei dinţi,
14 o vâra în căldarea cea mare sau în tigaie, sau în oală şi ce se prindea în furculiţă lua preotul pentru sine; aşa se făcea cu toţi Israeliţii care veneau să-I jertfească Domnului la Şilo.
15 Dar, înainte ca grăsimea să fi ars pentru bună-mireasmă, feciorul preotului venea şi-i zicea omului care adusese jertfa: „Dă carne de friptură pentru preot, căci eu nicicum nu voi primi de la tine carne fiartă din căldare!”
16 Dar cel ce aducea jertfa zicea: „Lasă mai întâi să se ardă grăsimea, aşa cum e rânduiala, şi ia-ţi apoi din tot ceea ce-ţi pofteşte inima!” El însă zicea: „Nu! Acum să dai!; căci dacă nu, voi lua eu cu de-a sila!”7
17 Aşa că mare era păcatul acelor feciori înaintea Domnului, căci dispreţuiau jertfa ce I se aducea Domnului.
18 Samuel însă îi slujea Domnului, el, un băieţel încins cu efoda de in.
19 Iar maică-sa îi făcea câte un veşmânt mic, pe care i-l aducea în fiecare an, când se suia împreună cu bărbatul ei să aducă jertfa anuală.
20 Eli i-a binecuvântat pe Elcan8, ca şi pe femeia sa, zicând: „Domnul să te răsplătească cu copii din această femeie, pentru darul pe care I l-ai făcut Domnului!” Iar omul s-a dus la casa lui.
6 „Fecior” nu înseamnă aici „fiu”, ci un tânăr în serviciul preotului; termen folosit în expresia: „fecior de casă”. Cu toate acestea, prin procedeul literar al introducerii progresive, autorul îi va identifica cu cei doi fii ai lui Eli.
7 E limpede că, prin abuz, feciorul le-o cerea pentru el.
8 Efod (aici): o bucată de pânză cu care era încins mijlocul, până la genunchi; făcea parte din vestimentaţia preoţilor şi leviţilor.
21 Şi Domnul a cercetat-o pe Ana; ea a zămislit şi a născut încă trei fii şi două fiice. Iar pruncul Samuel creştea în faţa Domnului.
22 Iar Eli, foarte bătrân, a auzit despre ceea ce fiii săi le făceau fiilor lui Israel şi cum se culcau ei cu femeile ce se adunau la uşa cortului mărturiei,
23 şi le-a zis: „De ce faceţi voi asemenea lucruri, pe care eu le aud din gura întregului popor al Domnului?
24 Nu, fiilor, căci vorbele pe care eu le aud despre voi nu sunt de bine; nu mai faceţi aşa, că nu e de bine ce aud; voi faceţi poporul să nu-I mai slujească Domnului9.
25 Dacă un om păcătuieşte faţă de alţi oameni, aceia I se vor ruga Domnului pentru el; dar dacă va păcătui împotriva Domnului, cine se va ruga pentru el?” Dar ei n-au ascultat de glasul părintelui lor, căci Domnul voia cu tot dinadinsul să-i dea pierzării.
26 Iar tinerelul Samuel sporea şi creştea, bineplăcut fiind el Domnului şi oamenilor.
27 Un om al lui Dumnezeu10 a venit la Eli şi i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul: Eu pe deplin m-am descoperit celor din casa tatălui tău, când erau ei robii lui Faraon în ţara Egiptului.
28 Şi dintre toate casele lui Israel, Eu pe cei din casa tatălui tău i-am ales să-Mi fie preoţi11, să se urce la altarul
9 Cu alte cuvinte, scârbit de purtarea preoţilor, poporul se va îndepărta de Dumnezeu şi va înceta să mai aducă jertfe.
10 „Un om al lui Dumnezeu”: un inspirat, un anume trimis al Domnului; de altfel, omul acesta foloseşte limbajul profetic. O seamă de biblişti cred că acest episod reprezintă o inserţie târzie; oricum, el prezintă multe dificultăţi de traducere.
11 E vorba de tribul lui Levi.

Meu şi să ardă tămâie şi să poarte efod. Şi casei tatălui tău i-am dat spre hrană o parte din tot ceea ce fiii lui Israel jertfesc prin foc.
29 Atunci, de ce ai cătat tu cu ochi neruşinaţi la jertfa Mea de tămâie şi la jertfa Mea de carne şi i-ai cinstit pe fiii tăi mai mult decât pe Mine, aşa ca ei să se îngraşe din pârga fiecărei jertfe pe care Israel Mi-o aduce înainte?12
30 De aceea, aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Am zis: casa ta şi casa tatălui tău va

rămâne pe veci în faţa Mea; dar acum zice Domnul: să nu mai fie aşa!; căci Eu îi voi cinsti numai pe cei ce Mă cinstesc, dar cel ce Mă defaimă va fi dispreţuit.
31 Iată, veni-vor zile când voi nimici sămânţa ta şi sămânţa casei tatălui tău;
32 şi niciodată nu vei mai avea om bătrân în casa Mea.
33 Dar nu pe toţi ai tăi îi voi îndepărta de la jertfelnicul Meu; va fi însă că ochii celui rămas vor seca şi sufletul i se va topi, şi tot cel ce va rămâne-n casa ta va cădea sub sabie de om.
34 Iar pentru ceea ce va veni asupra acestor doi fii ai tăi, Ofni şi Finees, iată, acesta-ţi va fi semnul: Amândoi vor muri în aceeaşi zi.
35 Iar Eu Îmi voi ridica un preot credincios, care va face tot ce e în inima Mea şi-n sufletul Meu; şi-i voi zidi o casă credincioasă13 şi va umbla el pentotdeauna înaintea Unsului Meu.
36 Şi va fi că tot cel ce va rămâne viu în casa ta va veni la el să i se supună
12 Eli este învinuit de neglijenţă, de delăsare şi de prea multă îngăduinţă faţă de fiii săi.
13 „... o casă credincioasă”: urmaşi devotaţi Domnului.
pentru un bănuţ de argint şi pentru un dumicat de pâine, zicând: Aruncă-mă într-un locşor al preoţimii tale, ca să pot mânca o bucăţică de pâine!”
3
Chemarea lui Samuel.
1 Şi băieţelul Samuel îi slujea lui Dumnezeu sub privirea preotului Eli. Cuvântul Domnului însă era scump în zilele acelea; nici o vedenie nu era limpede.1
2 Şi a fost că-n vremea aceea Eli şedea culcat în locul său2; şi ochii au început a i se îngreuia, iar el nu putea să vadă.
3 Şi, mai înainte de a se fi stins lumina din sfeşnicul Domnului3, Samuel dormea în locaşul Domnului, unde se afla chivotul lui Dumnezeu.
4 Atunci Domnul l-a chemat: „Samuele! Samuele!” Iar el a zis: „Iată, eu sunt!”
5 Şi a alergat la Eli şi i-a zis: „Iată, eu sunt; de ce m-ai chemat?” Dar Eli i-a zis: „Nu te-am chemat; întoarce-te şi te culcă!”
6 El s-a întors şi a adormit. Iar Domnul l-a chemat din nou: „Samuele! Samuele!” Iar el s-a dus a doua oară la Eli şi i-a zis: „Iată-mă, de vreme ce tu m-ai chemat!” Dar Eli i-a zis: „Nu te-am chemat, fiule; întoarce-te şi te culcă!”
1 „Scump” (aici): rar; semn de puţină bunăvoinţă din partea lui Dumnezeu. Pe de altă parte, „cuvântul” profetic al Domnului se concretiza, de obicei, într-o vedenie.
2 Sub acelaşi acoperiş cu Samuel, dar nu în aceeaşi cameră.
3 Aceasta înseamnă că era cu puţin înainte de revărsatul zorilor; uleiul din sfeşnic trebuia să ţină o noapte, până se făcea ziuă.

7 Aceasta se petrecea mai înainte ca Samuel să-L fi cunoscut pe Dumnezeu şi înainte de a i se fi descoperit cuvântul Domnului.4
8 Şi Domnul l-a chemat din nou pe Samuel, a treia oară; iar el s-a sculat şi s-a dus la Eli şi i-a zis: „Iată-mă, de vreme ce tu m-ai chemat!” Atunci Eli a cunoscut că Domnul era Cel care-l chemase pe băieţel.5
9 Şi a zis: „Întoarce-te şi te culcă, fiule! Şi dacă te va mai chema, tu să zici: Vorbeşte, Doamne, că robul Tău Te aude!” Iar Samuel s-a dus şi s-a culcat în locul său.
10 Iar Domnul a venit şi a stat şi l-a chemat6 aşa cum o făcuse întâia şi a doua oară. Iar Samuel a zis: „Vorbeşte, că robul Tău Te aude!”
11 Iar Domnul a zis către Samuel: „Iată, Eu voi face în Israel astfel de lucruri încât oricine va auzi de ele îi vor ţiui amândouă urechile.
12 În ziua aceea voi ridica împotriva lui Eli tot ceea ce Eu am grăit împotriva casei lui; voi începe şi voi isprăvi.
13 I-am spus că pe veci îi voi pedepsi casa, din pricina nedreptăţilor fiilor lui; fiindcă fiii săi L-au defăimat pe Dumnezeu, dar el nu i-a mustrat.
14 De aceea m-am jurat casei lui Eli că nedreptatea casei lui Eli nu va fi în veac ispăşită nici prin arderi de tămâie şi nici prin jertfe”.7
4 Aşadar, înainte ca el să fi avut vreo experienţă profetică.
5 Nu ştim ce vârstă va fi avut atunci Samuel, dar, oricum, nu mai era un copil; LXX foloseşte

termenul cu care erau numiţi tinerii slujitori ai lui Booz (Rut 2, 9).
6 De data aceasta, glasul Domnului devenise vedenie.
7 Păcatele de fond nu pot fi răscumpărate prin acte formale.
15 Samuel a dormit până dimineaţa; iar dimineaţa s-a sculat devreme şi a deschis uşile casei Domnului. Dar Samuel s-a temut să-i spună lui Eli vedenia.
16 Atunci Eli a zis către Samuel: „Samuele, fiule!" Iar el a zis: „Iată-mă, eu sunt!"
17 Acela i-a zis: „Ce este cuvântul care ţi s-a spus? Să nu mi-l ascunzi; aşa să-ţi facă ţie Dumnezeu, şi încă pe deasupra, dacă-mi vei ascunde ceva din toate cuvintele ce ţi s-au grăit în urechile tale!"
18 Iar Samuel i-a spus toate cuvintele şi nu i-a ascuns nimic. Şi a zis Eli: „El este, Domnul; El va face ce e bun în ochii Săi".
19 Samuel a crescut, iar Domnul era cu el, şi nici unul din cuvintele lui nu s-a pierdut pe jos.
20 şi-ntregul Israel, de la Dan până la Beer-Şeba, a cunoscut că Samuel Îi era Domnului profet credincios.
21 Şi Domnul încă s-a mai arătat în Şilo, căci Domnul i Se descoperea lui Samuel. Şi întregul Israel, de la o margine la alta a ţării, era încredinţat că Samuel este profet al Domnului. Iar Eli a îmbătrânit mult, în timp ce fiii săi mergeau din rău în mai rău; rea era calea lor înaintea Domnului.
4
Lui Israel, înfrânt, i se răpeşte chivotul. Moartea lui Eli şi a fiilor săi.
1 Şi a fost că-n zilele acelea s-au adunat Filistenii1 să facă război împotriva
1 Literal: „Cei-de-alt-neam", denumire generică pentru Filisteni, care nu erau semiţi. Aceştia emigraseră din Caftor (după toate probabilităţile, insula Creta vezi Dt 2, 23 şi nota; Ir 47, 4 şi nota) şi se stabiliseră în Canaan, unde, încă din vremea lui Samson, deveniseră adversari agresivi ai Israeliţilor.
444
lui Israel. Iar Israeliţii au ieşit să-i întâmpine şi şi-au aşezat tabăra la EbenEzer, în timp ce Filistenii îşi aveau tabăra la Afec.
2 Filistenii s-au rânduit în luptă cu Israeliţii, iar bătălia s-a întors împotriva acestora; bărbaţii lui Israel s-au frânt în faţa Filistenilor: patru mii de oameni au căzut în acea bătălie pe câmpul de luptă.
3 Atunci poporul a venit la tabără, iar bătrânii lui Israel au zis: „De ce oare a făcut Domnul aceasta, să ne frângem astăzi în faţa Filistenilor? Haideţi să luăm din Şilo chivotul Dumnezeului nostru, să meargă el între noi şi să ne mântuiască din mâna vrăjmaşilor noştri!"
4 Iar poporul a trimis la Şilo şi au luat de acolo chivotul Domnului puterilor, Cel ce şade pe heruvimi2; iar cu chivotul erau amândoi fiii lui Eli: Ofni şi Finees3.
5 Şi a fost că după ce a venit chivotul în tabără, tot Israelul a strigat cu glas mare; şi a răsunat pământul4.
6 Iar Filistenii, auzind sunetul strigătului, au zis: „Ce e cu acest mare strigăt în tabăra Evreilor?" Şi şi-au dat seama că în tabără venise chivotul Domnului.
2 Pe capacul chivotului (care avea forma unei lădiţe) se aflau doi heruvimi, aceştia simbolizând tronul lui Dumnezeu.
3 Chivotul era purtat ca o targă, pe două prăjini.
4 Era un strigăt puternic, semnal al războiului sfânt (pe care Filistenii, ca vecini, nu-l ignorau).
7 şi s-au speriat Filistenii şi au zis: „Aceştia sunt dumnezeii care au venit la ei în tabără!
8 Vai nouă, doamne! Scapă-ne acum, că aşa ceva nu ni s-a întâmplat niciodată! Vai nouă! Cine ne va scăpa din mâna acestor dumnezei puternici? Aceştia sunt dumnezeii care au lovit Egiptul cu tot felul de pedepse, chiar şi în pustie.
9 Întăriţi-vă şi îmbărbătaţi-vă, o, Filistenilor, ca să nu le robiţi Evreilor aşa cum ne-au robit ei nouă; îmbărbătaţi-vă şi bateţi-vă cu ei!"
10 şi s-au bătut. Iar Israeliţii s-au frânt în faţa Filistenilor şi au fugit fiecare la cortul său; şi a fost acolo mare măcel: treizeci de mii de pedestraşi au căzut din Israel.
11 Iar chivotul lui Dumnezeu a fost luat de către Filisteni; şi amândoi fiii lui Eli, adică Ofni şi Finees, au murit.
12 Atunci un om din seminţia lui Veniamin a alergat de la locul bătăliei şi a ajuns în ziua aceea la Şilo; avea hainele sfâşiate şi ţărână pe cap5
13 Şi a venit; şi, iată, Eli şedea pe scaunul său de la poartă, adulmecând drumul; căci inima îi era

tare întristată din pricina chivotului lui Dumnezeu6. Iar omul a intrat în cetate să aducă veşti; şi toată cetatea a strigat cu mare glas.
14 Iar Eli a auzit glasul strigătului şi a zis: „Ce e cu glasul acestui strigăt?” Iar omul s-a grăbit şi a intrat şi i-a spus lui Eli.
15 Eli avea atunci nouăzeci şi opt de ani; ochii i se întunecaseră şi nu vedea.
5 Hainele sfâşiate şi ţărâna (sau cenuşa) pe caperau semne de jale.
6 Orb fiind, Eli scruta cu auzul orice zgomot semnificativ de pe drumul ce venea spre locaşul lui Dumnezeu.
445
A zis Eli către oamenii care şedeau pe lângă el: „Ce e cu glasul acestui strigăt?”
16 (Atunci s-a grăbit omul şi a venit la Eli) şi a zis: „Eu sunt cel ce a venit din tabără, eu am fugit astăzi de pe câmpul de luptă”. Iar Eli i-a zis: „Ce s-a întâmplat, fiule?”
17 Iar tânărul a răspuns şi a zis: „Israel a fugit din faţa Filistenilor şi mare măcel s-a făcut în popor; fiii tăi au murit amândoi, iar chivotul lui Dumnezeu a fost luat”.
18 Şi a fost că atunci când i s-a pomenit de chivotul lui Dumnezeu, el a căzut din scaun pe spate, ţinându-se de poartă; şi şi-a rupt spinarea şi a murit, că era om bătrân şi greu. El fusese judecător în Israel vreme de patruzeci de ani7.
19 Iar nora lui, soţia lui Finees, era însărcinată şi aproape să nască; şi dacă a auzit că chivotul lui Dumnezeu fusese luat şi că socrul ei şi bărbatul ei au murit, a plâns şi a născut, că i-au venit durerile.
20 Şi atunci, la ceasul ei, pe când trăgea să moară, i-au zis femeile care şedeau pe lângă ea: „Nu te teme, că ai născut un băiat!” Dar ea n-a răspuns; inima ei n-a mai dat nici un semn.
21 Iar pe băieţel l-au numit Icabod8, din pricina chivotului lui Dumnezeu şi a socrului şi a bărbatului ei.
22 Şi au zis: „De vreme ce chivotul Domnului a fost luat, slava s-a dus din Israel”.
7 Textual: „douăzeci de ani”; eroare corectată de T. M. şi vechile ediţii româneşti.
8 „Icabod” înseamnă: „Unde-este-slava?” E vorba de slava lui Dumnezeu, vizibilă cândva în pustie, prin foc (vezi Iş 24,17), iar acum prin chivotul legământului.
5
Robia chivotului.
1 Filistenii au luat chivotul lui Dumnezeu şi l-au dus de la Eben-Ezer la Aşdod1.
2 Şi au luat Filistenii chivotul Domnului şi l-au adus în casa lui Dagon2; şi l-au aşezat lângă Dagon.
3 Iar poporul Aşdodului s-au sculat a doua zi devreme şi au intrat în casa lui Dagon şi s-au uitat; şi, iată, Dagon zăcea căzut cu faţa la pământ înaintea chivotului Domnului. Şi l-au ridicat pe Dagon şi l-au pus la locul lui. Dar mâna Domnului era grea asupra celor din Aşdod şi i-a rănit şi i-a lovit cu buboaie-n şezut3.
4 Şi a fost că a doua zi, sculându-se ei dis-de-dimineaţă, iată, Dagon zăcea din nou cu faţa la pământ înaintea chivotului legământului Domnului; dar capul lui Dagon şi amândouă tălpile picioarelor lui zăceau rupte pe dunga pragului; şi amândouă palmele mâinilor lui căzuseră pe podele; doar spinarea lui Dagon mai rămăsese.
5 (Iată de ce, până-n ziua de azi, preoţii lui Dagon şi tot cel ce intră în casa lui Dagon nu calcă pe pragul casei lui Dagon, în Aşdod, ci păşesc peste el).
6 Iar mâna Domnului era grea asupra celor din Aşdod şi i-a lovit şi i-a spuzit cu bube; şoarecii s-au înmulţit în ţară şi s-a lăţit în cetate o groază de moarte.
1 Aşdod (în transcriere greacă: Azot): cetate situată la cca. 45 km vest de Ierusalim. Astăzi, Isdud.
2 Dagon: zeitatea Filistenilor.
3 Plaga bubei (egiptene) în şezut era unul din cumplitele blesteme deuteronomice (Dt 28, 27). Buboaiele apar în straturile adipoase ale feselor şi sunt extrem de dureroase.
446
7 Şi dacă au văzut oamenii Aşdodului că aşa era, au zis: „Chivotul Dumnezeului lui Israel nu va rămâne cu noi, căci grea este mâna Lui asupra noastră şi asupra lui Dagon, dumnezeul nostru”.
8 Şi, trimiţând, au adunat la ei pe mai-marii Filistenilor şi le-au zis: „Ce vom face cu chivotul Dumnezeului lui Israel?” Iar cei din Gat au zis: „Chivotul lui Dumnezeu să fie strămutat la noi!” Atunci chivotul Dumnezeului lui Israel a fost strămutat la Gat4.

9 Şi a fost că după ce s-a strămutat chivotul, mâna Domnului a venit asupra cetăţii: tulburare mare foarte; şi i-a lovit pe oamenii cetăţii mari şi mici -, cu buboaie-n şezut i-a lovit.
10 Şi au trimis chivotul lui Dumnezeu la Ecron5. Şi a fost că după ce chivotul lui Dumnezeu a intrat în Ecron, oamenii Ecronului au strigat, zicând: „De ce aţi adus la noi chivotul Dumnezeului lui Israel?: ca să ne omorâţi, pe noi şi tot poporul nostru?"
11 Şi, trimiţând, i-au adunat pe toţi mai-marii Filistenilor şi le-au zis: „Duceţi de aici chivotul Dumnezeului lui Israel!; să stea acolo unde-i este locul şi să nu ne omoare, pe noi şi tot poporul nostru!" Că spaimă de moarte se făcuse în toată cetatea, mare şi grea, de îndată ce chivotul Dumnezeului lui Israel a intrat în ea.
12 Iar cei vii cei care nu muriseră aveau buboaie-n şezut, iar strigătul cetăţii se urca pân' la cer.
4 Gat: una din cele cinci cetăţi care alcătuiau o confederaţie filisteană; situată la 20 km sud-est de Aşdod.
5 Ecron: o altă cetate din confederaţia filisteană, la o depărtare de 20 km nord-est de Gat.
6
Chivotul se întoarce.
1 Şapte luni a stat chivotul Domnului în ţara Filistenilor. şi-n ţara lor mişunau şoarecii.
2 Atunci Filistenii i-au chemat pe preoţii lor şi pe vrăjitorii lor şi pe descântătorii lor şi le-au zis: „Ce vom face cu chivotul Domnului? Învăţaţi-ne, cum anume să-l trimitem acolo unde-i este locul?"
3 Aceia au zis: „Dacă trimiteţi chivotul legământului Domnului Dumnezeului lui Israel atunci cu nici un chip să nu-l trimiteţi fără nimic, ci negreşit să-i daţi un prinos pentru suferinţa din boală; şi atunci vă veţi vindeca şi veţi dobândi ispăşire; altfel, mâna Lui nu se va îndepărta de deasupra voastră".
4 Atunci ei au zis: „Ce fel de prinos pentru suferinţa din păcat trebuie să-i întoarcem?" Iar aceia le-au răspuns: „După numărul cârmuitorilor1 Filistenilor: cinci fese de aur căci rana a fost pe voi şi pe cârmuitorii voştri şi pe-ntregul popor -
5 şi cinci şoareci de aur asemănarea şoarecilor care v-au stricat pământul; şi să-I daţi slavă lui Dumnezeu, aşa ca El să-Şi uşureze mâna de peste voi şi de peste dumnezeii voştri şi de peste ţara voastră2.
6 De ce oare vă învârtoşaţi inimile, aşa
1 Textual: „satrapilor", dar nu în sensul guvernatorilor din imperiul persan. E vorba de cârmuitorii celor cinci cetăţi din confederaţia filisteană: Gaza, Gat, Ascalon, Aşdod şi Ecron (vezi v. 17).
2 Soluţia era pusă, oarecum, în termenii teologiei ebraice, dar ascundea o gândire magică: imaginea răului operează asupra răului însuşi; prin îndepărtarea simbolurilor erau îndepărtate plăgile. T. M.: „... cinci buboaie de aur".

cum Egiptul şi Faraon şi le-au învârtoşat pe ale lor?: Că numai după ce au fost loviţi, de abia atunci le-au dat drumul, iar ei s-au dus?
7 Aşadar, luaţi acum [lemne] şi faceţi un car nou; şi înjugaţi două vaci la întâia lor fătare, şi care n-au mai fost înjugate, dar viţeii să-i luaţi de lângă ele şi să-i ţineţi acasă.
8 Luaţi apoi chivotul Domnului şi puneţi-l în car, iar lucrurile de aur pe care i le veţi da ca prinos pentru păcat să le puneţi alături într-o lădiţă, şi daţi-i drumul să meargă.
9 Şi uitaţi-vă: Dacă merge pe calea ce duce spre hotarele Lui, adică spre Betşemeş, înseamnă că El ne-a făcut răul acesta mare; iar dacă nu, atunci vom şti că nu mâna Lui s-a atins de noi şi că ceea ce am păţit a fost o întâmplare"3.
10 Aşa au făcut Filistenii: au luat două vaci la întâia lor fătare şi le-au înjugat la car, iar pe viţei i-au închis într-o casă.
11 În car au pus chivotul Domnului şi lădiţa cu şoarecii de aur şi cu asemănările feselor lor.
12 Iar vacile au mers drept pe drumul ce duce la Bet-Şemeş; de-a dreptul mergeau vacile pe drumul acela şi nu se opreau şi nici că se abăteau la dreapta sau la stânga; iar cârmuitorii filistenilor s-au ţinut în urmă până la hotarul Bet-Şemeşului.
13 Iar cei din Bet-Şemeş secerau grâu în vale; şi dacă şi-au ridicat ochii au văzut chivotul Domnului; şi s-au bucurat să-l întâmpine.
3 Dacă va lucra instinctul matern, vacile nu se vor îndepărta de puii lor, ci dimpotrivă; dacă nu va

lucra, atunci deasupra instinctului e o altă putere.
14 Carul însă a intrat în ţarina lui Iosua cel din Bet-Şemeş şi s-a oprit acolo lângă o piatră mare4. Ei au despicat lemnele carului, iar vacile I le-au adus Domnului ardere-de-tot.
15 Iar leviţii, luând chivotul Domnului şi lădiţa cu odoarele de aur care se afla lângă el, le-au aşezat pe piatra cea mare, iar locuitorii Bet-Şemeşului au adus în ziua aceea ardere-de-tot şi I-au înjunghiat jertfe Domnului.
16 Iar cei cinci cârmuitori ai Filistenilor au văzut, şi-n ziua aceea s-au întors la Ecron.
17 Iată fesele de aur pe care Filistenii I le-au dat Domnului pentru ispăşirea păcatului: una pentru Aşdod, una pentru Gaza, una pentru Ascalon, una pentru Gat şi una pentru Ecron;
18 şi şoarecii de aur, după numărul tuturor cetăţilor filistene ale celor cinci cârmuitori, de la cetăţile cu ziduri până la satele deschise5 şi până la piatra cea mare pe care aşezaseră chivotul legământului Domnului, cea care se afla în ţarina lui Iosua din Bet-Şemeş.
19 Dar fiii lui Iehonia dintre oamenii din Bet-Şemeş nu s-au bucurat că au văzut chivotul Domnului; iar El a lovit dintre ei cincizeci de mii şi şaptezeci de bărbaţi. Şi a plâns poporul, căci Domnul cu mare pedeapsă lovise poporul.
20 Şi au zis oamenii din Bet-Şemeş: „Cine va putea să treacă prin faţa acestui Domn Dumnezeu cel sfânt? Şi la cine se va sui de la noi chivotul legământului Domnului?”
4 Prezenţa unei pietre e semn că acolo trebuie adusă o jertfă (vezi Jd 6, 19-21).
5 Textual: „... până la satele Ferezeilor”. Ferezeii: trib palestinian, al căror nume însemna: „sate fără ziduri împrejur”.

21 Şi au trimis soli la locuitorii din Chiriat-Iearim6 să le spună: „Filistenii au înapoiat chivotul Domnului; coborâţi-vă şi urcaţi-l la voi”.
7
Samuel judecător; sub cârma lui, Israeliţii îi înfrâng pe Filisteni.
1 Iar oamenii din Chiriat-Iearim au venit şi au adus chivotul legământului Domnului; şi l-au aşezat în casa lui Aminadab, pe deal; iar pe Eleazar, fiul său, l-au sfinţit ca să păzească chivotul legământului Domnului1.
2 Şi a fost că, de la vremea când chivotul Domnului s-a aflat la Chiriat-Iearim, zilele s-au tot adăugat şi au trecut douăzeci de ani. Şi toată casa lui Israel s-a întors cu faţa spre Domnul.
3 Iar Samuel 2 a grăit către toată casa lui Israel, zicând: „Dacă voi vă întoarceţi spre Domnul cu toată inima voastră, atunci lepădaţi din mijlocul vostru pe dumnezeii străini şi tufişurile3, şi slujiţi-I numai Lui, iar El vă va scoate din mâna Filistenilor”.
4 Atunci fiii lui Israel au lepădat baalii şi tufişurile Astartei şi I-au slujit numai Domnului.
5 Iar Samuel a zis: „Adunaţi tot Israelul
6 Chiriat-Iearim: localitate situată la 50 km nord-est de Bet-Şemeş.
1 Gestul denunţă tot un moment de criză: consacrarea e făcută de mireni, aşa cum Mica îl consacrase pe unul din fiii săi (Jd 17, 5).
2 Samuel reapare după o perioadă lungă, de data aceasta matur şi autoritar.
3 „Tufişurile” (sau „crângurile”) erau locurile ferite unde se petreceau riturile orgiastice ale Astartei; T. M.: „astartele”.
la Miţpa4, şi eu mă voi ruga Domnului pentru voi!”
6 şi s-a adunat poporul la Miţpa; şi au scos apă şi au turnat-o pe pământ în faţa Domnului5. şi-n ziua aceea au ajunat şi au zis: „Am păcătuit în faţa Domnului!” Samuel îi judeca pe fiii lui Israel în Miţpa.
7 Dar Filistenii au auzit că fiii lui Israel s-au adunat toţi la Miţpa. Atunci cârmuitorii Filistenilor s-au ridicat împotriva lui Israel; iar fiii lui Israel au auzit şi s-au speriat de Filisteni.
8 Şi au zis fiii lui Israel către Samuel: „Nu înceta să strigi pentru noi către Domnul, Dumnezeul tău, ca să ne scape de mâna Filistenilor!” Iar Samuel a zis: „Să nu-mi fie mie una ca aceasta, să mă îndepărtez eu de Domnul, Dumnezeul meu, şi să nu strig pentru voi rugându-mă!”
9 Samuel a luat atunci un miel de lapte şi, împreună cu tot poporul, l-a a dus ardere-de-tot Domnului. Şi a strigat Samuel către Domnul pentru Israel, iar Domnul l-a ascultat.
10 şi-n timp ce Samuel aducea arderea-de-tot, Filistenii s-au apropiat cu război împotriva lui Israel; dar Domnul a tunat în ziua aceea cu sunet mare asupra Filistenilor, iar aceia s-au destrămat şi s-au

frânt în faţa lui Israel.
11 Atunci bărbaţii lui Israel au ieşit din Miţpa şi s-au luat pe urma Filistenilor şi i-au bătut până-n vale de Bet-Car.
12 Iar Samuel a luat o piatră şi a pus-o între Miţpa şi Şen; şi a numit-o
4 Miţpa din tribul lui Veniamin (alta decât Miţpa Galaadului) se afla la cca. 13 km nordvest de Ierusalim.
5 Unică menţiune în V. T. asupra acestui ritual; simbol al inimii smerite.

Eben-Ezer, adică „Piatra-Celui-Ce-ajută", zicând: „Până aici ne-a ajutat nouă Domnul".
13 Şi i-a umilit Domnul pe Filisteni, iar aceia n-au mai venit la hotarul lui Israel. Iar mâna Domnului a fost împotriva Filistenilor în toate zilele lui Samuel.
14 Cetăţile pe care Filistenii le luaseră de la fiii lui Israel au fost date înapoi;
I le-au înapoiat lui Israel, de la Ecron până la Gat, dar şi ţinuturile lor au fost luate de către Israel din mâna Filistenilor. Şi a fost pace între Israel şi Amorei6.
15 Iar Samuel a fost judecător peste Israel în toate zilele vieţii sale.
16 şi-n fiecare an mergea, prin rotaţie, la Betel şi la Ghilgal şi la Miţpa şi-i făcea lui Israel judecată în toate aceste locuri sfinte.7
17 Şi iarăşi se întorcea la Ramah8, fiindcă acolo era casa lui şi de acolo îl judeca pe Israel; şi acolo I-a zidit jertfelnic Domnului.
8
Poporul cere un rege.
1 Şi a fost că după ce Samuel a îmbătrânit, i-a pus pe fiii săi judecători peste Israel.
2 Iată acum numele fiilor săi: întâiul-născut, Ioil; iar numele celui de al doilea
6 Prin „Amorei" se înţeleg, aici, locuitorii Canaanului.
7 Betel: loc sacru al patriarhilor; Ghilgal: prima tabără a lui Iosua Navi şi centrul operaţiunilor militare pentru cucerirea Canaanului; Miţpa: locul de popas al chivotului.
8 Despre Rama vezi nota de la 1, 1.
era Abia; aceştia erau judecători în Beer-Şeba1.
3 Dar fiii săi n-au umblat pe calea lui şi s-au dedat la pofta de bani şi primeau daruri2 şi judecau strâmb.
4 Iar bărbaţii lui Israel s-au adunat şi au venit la Samuel, în Rama.
5 Şi i-au zis: „Iată, tu ai îmbătrânit, iar fiii tăi nu umblă pe calea ta. Aşadar, pune acum peste noi un rege care să ne judece, aşa cum e la alte neamuri".
6 Lucrul acesta însă era rău în ochii lui Samuel, că adică ei spuseseră: „Dă-ne un rege care să ne judece". Şi Samuel i s-a rugat Domnului.
7 Iar Domnul a zis către Samuel: „Ascultă glasul poporului, în orice va grăi către tine; că nu pe tine te-au lepădat, ci pe Mine m-au lepădat, pentru ca nu Eu să domnesc peste ei3.
8 Aşa cum s-au purtat ei cu Mine, prin toate faptele lor, din ziua când i-am scos din ţara Egiptului şi până-n ziua de azi, părăsindu-Mă şi slujind altor dumnezei, tot astfel se poartă şi cu tine.
9 Acum însă ascultă de glasul lor; dar să le stai în faţă ca martor şi să le spui drepturile regelui care va domni peste ei".
10 Iar Samuel a spus întreg cuvântul Domnului către poporul care-i cerea rege.
11 Şi le-a zis: „Iată drepturile regelui
1 Nu reiese de nicăieri raţiunea pentru care cei doi îşi exercitau funcţiile în Beer-Şeba, la marginea de sud a Israelului.
2 În limbajul biblic, „a primi daruri" înseamnă „a lua mită". Cei doi aveau şi prerogative juridice.
3 Prin aceasta, Dumnezeu Îşi exprimă rezervele asupra instituirii monarhiei în Israel.

care va domni peste voi4: pe fiii voştri îi va lua şi-i va pune la carele sale şi va face din ei călăreţi şi alergători înaintea carelor lui;
12 el şi-i va pune căpetenii peste sute şi căpetenii peste mii şi să-i secere holda şi să-i adune bucatele şi să-i meşterească uneltele de război şi uneltele carelor lui;
13 pe fiicele voastre le va lua să-i fie mironosiţe5 şi bucătărese şi brutăriţe;
14 el vă va lua ţarinile şi viile şi livezile de măslini şi le va da slugilor sale;

15 va lua zeciuială din semănăturile voastre şi din viile voastre şi o va da eunucilor săi6 şi slugilor sale;
16 vă va lua slugile şi slujnicele şi cirezile voastre cele bune şi asinii voştri şi le va dijmui pentru treburile lui;
17 şi din turmele voastre va lua zeciuială, iar voi veţi fi slugile lui.
18 Atunci, în ziua aceea, veţi striga din pricina regelui pe care vi l-aţi ales, dar Domnul Dumnezeu nu vă va auzi în zilele acelea, de vreme ce voi v-aţi ales un rege".
19 Poporul însă n-a vrut să asculte de Samuel, ci i-au zis: „Nu, ci peste noi să fie rege!
20 Atunci vom fi şi noi ca toate neamurile; regele ne va judeca, el va merge înaintea noastră şi el va purta războaiele noastre!"
4 În cele ce urmează, stăruinţele poporului sunt puse la încercare printr-un tablou menit mai degrabă să descurajeze.
5 „Mironosiţe": cele ce parfumează cu mirodenii casa regelui.
6 „Eunuci" (sau „fameni"): oameni castraţi, în anturajul curţilor regale din Orient; puteau ajunge demnitari cu mare influenţă pe lângă suveran.
21 Iar Samuel a ascultat toate cuvintele poporului şi le-a grăit în auzul Domnului.
22 Şi a zis Domnul către Samuel: „Ascultă de glasul lor şi pune-le un rege7!" Iar Samuel a zis către oamenii lui Israel: „Să plece fiecare la cetatea sa!"
9
Saul îşi caută asinele; întâlnirea cu Samuel.
1 Între fiii lui Veniamin se afla un bărbat pe care-l chema Chiş, fiul lui Abiel, fiul lui Ţeror, fiul lui Becorat, fiul lui Afia, fiul unui veniaminit, om de ispravă.
2 Acesta avea un fiu pe care-l chema Saul1, mândru la statură2, om bun; între fiii lui Israel nu era un om mai bun decât el; de la umeri în sus era mai înalt decât oricare din popor.
3 Iar asinele lui Chiş, tatăl lui Saul, s-au pierdut. Şi a zis Chiş către Saul, fiul său: „Ia cu tine pe unul din argaţi şi sculaţi-vă şi duceţi-vă să căutaţi asinele!"
4 Şi au străbătut ei muntele lui Efraim şi ţinutul Şalişa, dar nu le-au găsit;
7 Trei erau raţiunile pentru care Israelul cerea instaurarea monarhiei: 1) Decadenţa morală a conducătorilor (fiii lui Eli şi ai lui Samuel); 2) mândria naţională; 3) o autoritate războinică (în ciuda consemnării liniştitoare de la 7, 14, Filistenii rămân un pericol virtual). Dincolo de acestea, intervine iconomia divină: prin regele David, regalitatea lui Iisus Hristos. (De altfel, primul rege, Saul, nu va fi ales de popor, ci rânduit de Dumnezeu).
1 „Saul" înseamnă „Cerut" (de la Dumnezeu).
2 Grecescul eumegethes (folosit numai aici în V. T.) are înţelesul unui superlativ absolut: „de mare măreţie".

au străbătut şi ţinutul Şaalim, dar nici acolo nu erau; au străbătut şi ţinutul lui Veniamin, dar nu le-au aflat.
5 Şi dac-au ajuns ei în ţinutul Ţuf3, Saul i-a zis argatului care era cu el: „Hai să ne întoarcem, ca nu cumva tatăl meu să fi uitat de asine şi să ne ducă nouă grija!"
6 Argatul însă i-a zis: „Iată, în cetatea aceasta e un om al lui Dumnezeu, un om de mare vază; tot ce grăieşte se plineşte; hai să mergem acolo, ca să ne spună el calea pe care să ţinem ochii".
7 Iar Saul i-a zis argatului care era cu el: „Bine, să mergem; dar ce-i vom duce omului lui Dumnezeu? că pâinile din traistă ni s-au isprăvit, şi altceva nu avem să-i dăm omului lui Dumnezeu".4
8 Argatul i-a mai răspuns lui Saul, zicând: „Iată, în mâna mea se află un sfert de siclu de argint5; pe acesta i-l vei da omului lui Dumnezeu, iar el ne va spune calea noastră".
9 (În vremile de demult, când cineva dintre fiii lui Israel mergea să-L întrebe pe Dumnezeu, zicea aşa: „Hai să mergem la văzătorul"; că, mai înainte, aşa-l numea poporul pe profet: văzătorul).
10 Şi a zis Saul către argatul său: „Bine zis! Hai să mergem!" Şi au mers în cetatea unde era omul lui Dumnezeu6.
11 şi-n timp ce ei urcau costişa cetăţii, au dat de fetele care ieşiseră să ia apă şi le-au întrebat: „Aici se află văzătorul?"
3 Ţuf era ţinutul unde se afla Rama (vezi nota de la 1, 1), oraşul lui Samuel.

4 Se obişnuia să i se ofere profetului sau tălmaciului un mic dar, mai ales în natură.
5 Mai puţin de 3 grame.
6 Cetatea era Rama.
12 Iar fetele le-au răspuns: „Aici este; iată-l, înaintea voastră; chiar acum vine în cetate, anume pentru această zi, căci astăzi se aduce în deal jertfă pentru popor7.
13 Dacă veţi intra acum în cetate, acolo în cetate îl veţi găsi, înainte de a se duce pe deal să mănânce; că poporul nu va mânca până nu vine el; fiindcă el binecuvintează jertfa, şi după aceea mănâncă oaspeţii. Aşadar, duceţi-vă acum, că astăzi îl veţi afla".
14 Atunci ei s-au dus în cetate. Şi umblând ei prin mijlocul cetăţii, iată că Samuel ieşea să-i întâmpine ca să se urce pe deal.
15 Acum, cu o zi mai înainte ca Saul să fi venit la Samuel, Domnul i-a făcut acestuia o descoperire în auz8, zicând:
16 „Mâine, pe vremea aceasta, voi trimite la tine un om din ţinutul lui Veniamin; pe acela să-l ungi domn peste poporul Meu Israel; el Îmi va mântui poporul din mâna Filistenilor; că am căutat spre smerenia poporului Meu9, de vreme ce strigătul lui a ajuns la Mine".
17 Când l-a văzut Samuel pe Saul, Domnul i-a răspuns10: „Iată omul de care ţi-am vorbit; el va domni peste poporul Meu".
18 Saul s-a apropiat de Samuel în mijlocul cetăţii şi i-a zis: „Spune-mi, te rog,
7 „Văzătorii" erau, de obicei, itineranţi, mergând din cetate în cetate. „Pe deal" se afla jertfelnicul; expresia nu are nimic în comun cu „înălţimile" idoleşti.
8 Revelaţie doar în auz, nu şi în vedenie; Samuel nu-l va recunoaşte pe Saul după chip.
9 Expresia folosită la instituirea monarhiei de drept divin va fi preluată de Fecioara Maria în casa Elisabetei: „... că a căutat spre smerenia roabei Sale".
10 Fineţe literară: Răspunsul întâmpină intuiţia!

care este casa văzătorului?"
19 Iar Samuel, răspunzându-i lui Saul, a zis: „Chiar eu sunt acela. Urcă-te înaintea mea pe deal şi mănâncă astăzi cu mine; mâine-dimineaţă îţi voi da drumul şi-ţi voi spune tot ce ai pe inimă.
20 Inima să nu-ţi fie la asinele tale care s-au pierdut acum trei zile, căci au fost găsite. Şi cui oare i se cuvine tot ceea ce e mai de preţ în Israel?: Nu ţie şi casei tatălui tău?"
21 Dar Saul i-a răspuns: „Oare nu sunt eu fiul unui veniaminit, cea mai mică seminţie a neamului lui Israel? şi din familia cea mai mică din întreaga seminţie a lui Veniamin? De ce dar îmi vorbeşti în felul acesta?"
22 Atunci Samuel l-a luat pe Saul şi pe argatul acestuia şi i-a dus la han; şi acolo le-a dat un loc printre oaspeţii cei mai de vază, ca la şaptezeci de oameni.
23 Şi i-a zis Samuel bucătarului: „Dă-mi porţia pe care ţi-am dat-o şi pe care ţi-am zis s-o ţii de-o parte".
24 Iar bucătarul, ridicând hartanul cu tot ce era pe el, l-a pus dinaintea lui Saul. Şi i-a zis Samuel lui Saul: „Iată rămăşiţa11; pune-ţi-o dinainte şi mănâncă; fiindcă spre mărturie ţi s-a păstrat ţie aceasta înaintea celorlalţi12; înfruptă-te!" În ziua aceea Saul a mâncat cu Samuel.
25 şi s-a coborât de pe deal în cetate; lui Saul i se pregătise aşternut în foişor, unde a dormit.
26 Şi a fost că în revărsatul zorilor l-a chemat Samuel pe Saul, în foişor, şi i-a zis: „Scoală-te, şi te voi lăsa să pleci".
11 „Rămăşiţa": semn că era bucata de carne din care mâncase şi Samuel; aşadar, părtăşie.
12 Regim preferenţial care anunţă ceva.
Iar Saul s-a ridicat şi amândoi au ieşit afară, el şi Samuel.
27 Iar dacă au ajuns ei într-o parte a cetăţii, Samuel i-a zis lui Saul: „Spune-i argatului tău să treacă înaintea noastră, iar tu stai astăzi aici şi ascultă cuvântul Domnului!"
10
Saul este uns rege; apoi se întoarce acasă.
1 Atunci Samuel a luat vasul cu untdelemn şi i l-a turnat pe cap şi l-a sărutat şi i-a zis: „Iată, Domnul te-a uns pe tine domn peste poporul Său, peste Israel1; tu vei domni în poporul Domnului şi tu îl vei mântui din mâinile vrăjmaşilor lui de primprejur. Iată care-ţi va fi semnul că Domnul te-a uns să fii cârmuitor peste moştenirea Lui:

2 După ce vei pleca astăzi de la mine vei afla doi oameni lângă mormântul Rahelei2, în muntele lui Veniamin, sărind şi jucând. Ei îţi vor zice: „S-au găsit asinele pe care v-aţi dus să le căutaţi! Şi, iată, tatăl tău a uitat de asine şi duce grija voastră, zicând: Ce voi face eu pentru fiul meu?”
3 Şi dacă veţi pleca de acolo, veţi ajunge la stejarul Tabor şi veţi afla trei oameni urcându-se la Dumnezeu în Betel3, unul ducând trei iezi, altul ducând trei coşuleţe cu pâine şi altul ducând un burduf cu vin.
1 Ca „uns al Domnului”, Saul inaugurează monarhia de drept divin.
2 Mormântul Rahelei (soţia lui Iacob-Israel) se afla în apropierea drumului spre Efrata (Betleem) (Fc 35, 19).
3 Betel: străvechi loc de închinare al Israeliţilor, situat pe o înălţime (la 19 km nord de Ierusalim).

4 Ei te vor întâmpina cu pace şi-ţi vor da două bucăţi de pâine, iar tu le vei lua din mâinile lor.
5 După aceea vei ajunge la Ghibeea lui Dumnezeu, unde se află tabăra Filistenilor; acolo este Nasib Filisteanul. Şi va fi că atunci când veţi fi intrat în cetate veţi întâlni o ceată de profeţi coborându-se de pe deal, având înaintea lor lăute şi timpane şi fluiere şi cobze; iar ei, profetizând4.
6 Atunci Duhul Domnului va veni năprasnic5 peste tine şi vei profetiza împreună cu ei şi vei deveni alt om6.
7 Iar după ce se vor petrece cu tine semnele acestea, fă tot ce vei găsi cu cale, căci Dumnezeu va fi cu tine.
8 Dar să te cobori înaintea mea la Ghilgal; şi, iată, eu mă voi coborî la tine, ca să aducem arderi-de-tot şi jertfe de pace; şapte zile vei aştepta până eu voi veni la tine şi-ţi voi arăta ce trebuie să faci”.
9 Şi a fost că de îndată ce el şi-a întors grumajii să plece de la Samuel, Dumnezeu i-a întors o altă inimă7; toate aceste semne s-au petrecut în ziua aceea.
4 „A profetiza” (spre deosebire de „a profeţi”) nu era acţiunea propriu-zisă de a învăţa, a mustra sau a prevesti în numele Domnului, ci aceea de a rosti incantaţii sacre într-un fel de extaz religios, dus până la starea de transă, alimentat de acompaniamentul unor instrumente muzicale.
5 Efallomai (folosit numai de trei ori în V. T. şi numai în IRegi): „a sări pe”; „a se arunca peste”; „a se repezi”. Unul din semnele Duhului Sfânt este acela de a veni năprasnic, pe neaşteptate.
6 Adică un profet inspirat de Dumnezeu. O astfel de schimbare radicală se va produce cu Sfinţii Apostoli la Cincizecime.
7 Textul grecesc foloseşte aici un joc între două verbe apropiate, dar cu sensuri nuanţat diferite: epistrefo = „a se întoarce” şi metastrefo = „a întoarce sentimentele într-o altă direcţie”.
10 Şi de acolo a venit la Ghibeea; şi, iată, o ceată de profeţi în faţa lui; şi Duhul lui Dumnezeu a venit asupra lui, iar el a profetizat în mijlocul lor.
11 Şi toţi cei care-l ştiau mai dinainte au venit şi au văzut; şi, iată, el profetiza în mijlocul profeţilor. Iar poporul zicea, fiecare către cel de lângă el: „Ce i s-a întâmplat oare feciorului lui Chiş? Oare şi Saul este printre profeţi?”
12 Iar unul dintre ei, răspunzând, a zis: „Şi cine e taică-său?” De aici vine proverbul: „E şi Saul printre profeţi?”8
13 Şi a încetat să mai profetizeze şi a venit la deal.
14 Iar o rudă de a sa a zis către el şi către argatul său: „Pe unde-aţi umblat?” Iar ei au zis: „Să căutăm asinele; şi, văzând că nu sunt, ne-am dus la Samuel”.
15 Şi a zis ruda către Saul: „Spune-mi, ce ţi-a spus Samuel?”
16 Iar Saul a zis către ruda sa: „Mi-a spus de-a dreptul că asinele s-au găsit”. Dar despre vorba asupra regatului nu i-a spus nimic.
17 Samuel i-a poruncit întregului popor să se adune la Domnul, în Miţpa.
18 Şi a grăit Samuel către fiii lui Israel: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: „Eu i-am scos din Egipt pe părinţii voştri, pe fiii lui Israel, şi v-am scăpat din mâna lui Faraon, regele Egiptului, şi din a tuturor regilor ce vă făceau necazuri.
19 Dar voi L-aţi lepădat astăzi pe Dumnezeu, Cel ce v-a mântuit din toate relele şi necazurile voastre, şi aţi zis: Nu, ci să pui peste noi rânduiala regatului!
8 Distanţa dintre el şi profeţi era măsurată cu distanţa dintre obârşia lui modestă şi ceea ce apărea acum; (prin situaţii asemănătoare va trece şi Iisus).

Acum, înfăţişaţi-vă înaintea Domnului după seminţiile voastre şi după familiile voastre!”
20 Şi a adunat Samuel toate seminţiile lui Israel, iar sorţii au căzut pe seminţia lui Veniamin9.
21 Apoi şi-a apropiat seminţia lui Veniamin pe familii; iar sorţii au căzut pe familia lui Matri10; după aceea s-au adunat cei din familia lui Matri, bărbat cu bărbat, şi sorţii au căzut pe Saul, fiul lui Chiş. Şi l-a căutat, dar acesta nu era de găsit.
22 Samuel L-a întrebat iarăşi pe Domnul: „Veni-va oare bărbatul acela aici?” Iar Domnul a răspuns: „Iată-l ascuns printre boccele!”
23 Atunci el a alergat şi l-a luat de acolo şi l-a aşezat în mijlocul poporului: de la umeri în sus era mai înalt decât oricare din popor.
24 Iar Samuel a zis către-ntregul popor: „L-aţi văzut pe acela pe care Domnul Şi l-a ales? şi că-ntre voi toţi nu-i nimeni care să-i semene?” Atunci întreg poporul şi-a dat seama pe cine are în faţă şi a zis: „Trăiască regele11!”
25 Samuel i-a spus întregului popor drepturile regelui şi le-a scris într-o carte pe care a pus-o apoi înaintea Domnului. Şi Samuel i-a dat drumul poporului şi s-a întors fiecare la casa lui.
9 Tot prin tragere la sorţi (adică prin voia lui Dumnezeu) făcuse Iosua Navi distribuirea Canaanului între triburile lui Israel.
10 Matri: personaj necunoscut.
11 E de observat că în capitolele 8, 9 şi 10 Dumnezeu evită cuvântul „rege” (basileus al cărui sens generic este acela de „suveran”), preferându-L pe „domn” (arhon), conducător, cârmuitor, căpetenie. Cuvântul „rege” e rostit numai de popor, în timp ce Dumnezeu îl pronunţă doar ca pe un citat din rostirea poporului.
26 Iar Saul s-a dus la casa lui, în Ghibeea; şi împreună cu Saul au mers şi vitejii a căror inimă o atinsese Dumnezeu12.
27 Dar unii oameni de nimic ziceau: „Acesta oare ne va mântui?” Şi-l dispreţuiau şi nu i-au adus daruri13. Dar el s-a făcut că nu aude14.

11

Saul îi bate pe Amoniţi.

1 Şi a fost că după vreo lună s-a ridicat Nahaş Amonitul1 şi şi-a pus tabăra în faţa cetăţii Iabeş din Galaad. Atunci toţi oamenii Iabeşului au zis către Nahaş Amonitul: „Fă cu noi un legământ de pace, iar noi îţi vom sluji ţie”.
2 Dar Nahaş Amonitul le-a răspuns: „Iată cum am să fac eu cu voi legământ de pace: am să vă scot la toţi ochiul drept şi-am să vă fac de ocară în tot Israelul2!”
3 Atunci oamenii din Iabeşul Galaadului au zis: „Dă-ne un răgaz de şapte zile şi vom trimite soli în toate hotarele Israelului; şi dacă nimeni nu va fi să ne scape, vom ieşi la voi”.
4 Iar solii au ajuns la Ghibeea, la Saul, şi au grăit cuvintele acestea în auzul
12 Aceşti războinici vor fi începutul unei armate regale.
13 Aducerea de daruri era semn de supunere şi respect.
14 Ultima propoziţie, preluată din T. M. 1 Amoniţii: popor alcătuit din triburi transiordaniene, aşezate între Arnon şi Iaboc. „Nahaş” înseamnă „şarpe”.
2 Mutilarea nu urmărea, aşa cum s-ar putea crede, diminuarea capacităţii de luptă a subiecţilor, ci, pur şi simplu, ridiculizarea lor (un popor de chiori!).

poporului3; şi întregul popor şi-a ridicat glasul şi a plâns.
5 Şi, iată, Saul venea dimineaţa de la ţarină. Şi a zis Saul: „Ce se întâmplă, de plânge poporul?” Şi i s-au spus acele cuvinte ale oamenilor din Iabeş.
6 Atunci Duhul Domnului a venit năprasnic peste Saul de îndată ce el a auzit cuvintele acestea, iar mânia lui s-a aprins ca un fulger asupră-le.
7 Şi a luat doi boi, i-a tăiat în bucăţi şi, prin mâinile solilor, le-a trimis în toate hotarele fiilor lui Israel, zicând: „Aşa se va întâmpla cu boii celui ce nu va merge după Saul şi după Samuel!” Atunci văpaia Domnului4 a căzut peste poporul lui Israel şi toţi, ca un singur om, au dat strigăt de război.
8 El i-a cercetat la Bezec; toţi bărbaţii lui Israel: şase sute de mii; şi bărbaţii lui Iuda: şaptezeci de mii.
9 Şi le-a zis solilor care veniseră: „Aşa veţi grăi către oamenii din Iabeş: Mâine, când va începe soarele să încălzească, atunci va fi mântuirea voastră”. Solii s-au dus în cetate şi le-au spus

oamenilor din Iabeş, iar ei s-au bucurat.
10 Atunci oamenii din Iabeş au zis către Nahaş Amonitul: „Mâine vom ieşi la tine, iar tu vei face cu noi aşa cum o să-ţi placă”.
11 A doua zi, Saul a împărţit oastea în trei cete, iar în geana dimineţii au pătruns
3 Nahaş le făcuse concesia, convins fiind că nu se va găsi nimeni care să-i apere pe cei ameninţaţi. Planul său însă va fi dejucat de neaşteptata schimbare de atitudine a lui Saul.
4 „Văpaia Domnului” (ekstasis kyriou) ar fi mişcarea răscolitoare, deseori însoţită de spaimă, pe care Dumnezeu o produce în sufletul omului. În cazul de faţă, ea este colectivă, în strânsă legătură cu ceea ce Duhul Sfânt produsese, „năprasnic”, în fiinţa lui Saul.
până-n mijlocul taberei şi i-au lovit pe fiii lui Amon până când ziua a început să se încălzească; iar cei rămaşi s-au împrăştiat de n-au mai rămas doi la un loc.
12 Atunci poporul a zis către Samuel: „Cine oare a zis că Saul nu va domni peste noi? Dă-ni-i pe oamenii aceia şi-i vom omorî!”
13 Dar Saul a zis: „Azi nu va muri nimeni, fiindcă astăzi a făcut Domnul mântuire în Israel!”
14 Iar Samuel a zis către popor: „Să mergem la Ghilgal, şi acolo să înnoim domnia!”
15 Şi tot poporul a mers la Ghilgal. Acolo l-a uns Samuel pe Saul, să fie rege în faţa Domnului, la Ghilgal5. Şi acolo a adus el jertfe în faţa Domnului, şi prinoase de pace. Iar Samuel şi întregul Israel s-au veselit foarte.
12
Samuel încetează de a mai fi judecător.
1 Şi a zis Samuel către-ntregul Israel: „Iată, în tot ceea ce mi-aţi spus am ascultat de cuvântul vostru şi am aşezat peste voi un rege.
2 Şi acum, iată, regele este cel care merge în fruntea voastră; eu am îmbătrânit şi e vremea să mă odihnesc; şi, iată, fiii mei sunt printre voi1. Iată, eu am umblat în fruntea voastră din tinereţile mele până-n ziua de azi.
5 Prima ungere a lui Saul fusese tainică (10, 1); acum ea devine un act public.
1. Ca un adevărat părinte, Samuel trece cu vederea ceea ce poporul îi spusese despre fiii săi (8, 5).

3 Iată-mă! Răspundeţi împotriva mea în faţa Domnului şi-n faţa unsului Său: Cui i-am luat eu boul? sau cui i-am luat asinul? sau pe cine l-am asuprit? sau pe cine l-am apăsat? sau de la cine am luat mită fie şi numai o sandală? Fiţi martori împotriva mea, iar eu voi despăgubi!”
4 Dar ei i-au zis lui Samuel: „Nu ne-ai nedreptăţit, nici nu ne-ai asuprit, nici nu ne-ai apăsat şi nici că ai luat ceva din mâna cuiva!”
5 Iar Samuel a zis către popor: „Domnul este martor între voi şi martor este astăzi unsul Său că-n mâna mea n-aţi aflat nimic?” Iar ei au zis: „Martor!”
6 Şi a zis Samuel către popor: „Martor este Domnul, Cel ce i-a rânduit pe Moise şi pe Aaron, Cel ce i-a scos din Egipt pe părinţii noştri!
7 Iar acum, mai staţi, şi vă voi spune toată dreptatea Domnului, pe care El a făcut-o întru voi şi-ntru părinţii voştri:
8 cum au intrat Iacob şi fiii săi în Egipt, cum i-a umilit Egiptul, cum au strigat părinţii voştri spre Domnul şi cum i-a trimis Domnul pe Moise şi pe Aaron şi i-a scos din Egipt pe părinţii voştri şi cum i-a aşezat în locul acesta.
9 Ei însă L-au uitat pe Domnul, Dumnezeul lor, iar El i-a dat în mâinile lui Sisera, căpetenia oştilor lui Iabin, regele Haţorului2, şi în mâinile Filistenilor şi în mâinile regelui Moabului, care s-au războit cu ei.
10 Şi ei au strigat spre Domnul şi au zis: „Păcătuit-am, că L-am părăsit pe Domnul şi le-am slujit baalilor şi tufişurilor! Acum însă scoate-ne din mâinile vrăjmaşilor noştri şi-ţi vom sluji!”
2 Vezi istoria în Jd 4-5.
11 Atunci Domnul le-a trimis pe Ierubaal3 şi pe Barac şi pe Ieftae şi pe Samuel şi v-a scos din mâinile duşmanilor voştri de primprejur şi aţi locuit fără teamă.
12 Iar când aţi văzut că Nahaş, regele Amoniţilor, vine împotriva voastră, aţi zis: „Nu!, nimeni, ci un rege să domnească peste noi!,” cu toate că Domnul, Dumnezeul nostru, El e rege peste noi4.
13 Şi acum, iată-l pe regele pe care l-aţi ales! Iată, Domnul a aşezat un rege peste voi!
14 Dacă vă veţi teme de Domnul şi Lui Îi veţi sluji şi de glasul Lui veţi asculta şi dacă nu vă veţi

împotrivi glasului Domnului şi dacă veţi umbla şi voi, şi regele care domneşte peste voi după Dumnezeul vostru, [va fi bine];
15 dar dacă nu veţi asculta de glasul Domnului şi dacă vă veţi împotrivi graiului Domnului, atunci mâna Domnului va fi împotriva voastră şi împotriva regelui vostru.
16 Şi acum, mai staţi şi vedeţi acest mare lucru pe care Domnul îl va face în faţa ochilor voştri:
17 Oare nu acum e secerişul grâului? Eu Îl voi chema pe Domnul, iar El va trimite tunete şi ploaie; şi veţi cunoaşte şi veţi vedea că mare este răul pe care voi l-aţi făcut în faţa Domnului cerându-vă un rege".
18 Atunci Samuel L-a chemat pe Domnul, iar Domnul a trimis în ziua aceea tunete şi ploaie. Şi foarte s-a temut poporul de Domnul şi de Samuel.
3 Ierubaal: porecla lui Ghedeon (Jd 6-8).
4 Accentul lui Samuel inculcă ideea că regalitatea nu este o iniţiativă a lui Dumnezeu, ci mai degrabă o concesie pe care Acesta a făcut-o de dragul poporului Său.

19 Şi întregul popor a zis către Samuel: „Roagă-te Domnului, Dumnezeului tău, pentru robii tăi, ca să nu murim; că la toate păcatele noastre am mai adăugat unul: acela de a cere pentru noi un rege".
20 Iar Samuel a zis către popor: „Nu vă temeţi; voi aţi făcut, într-adevăr, răul acesta, dar să nu vă abateţi de la Domnul, ci Domnului să-I slujiţi cu toată inima voastră.
21 Să nu vă abateţi spre dumnezeii care nu sunt decât nimic, care nu-s buni de nimic şi care nu vă vor mântui, de vreme ce sunt nimic.
22 Căci Domnul nu-Şi va lepăda poporul, de dragul numelui Său celui mare, fiindcă Domnului I-a plăcut să vă ia spre a-I fi Lui popor.
23 Departe fie de mine să păcătuiesc în faţa Domnului prin a înceta să mă rog Domnului pentru voi; ci Domnului Îi voi sluji, iar vouă vă voi arăta calea cea bună şi dreaptă.
24 Doar temeţi-vă de Domnul şi slujiţi-I întru adevăr şi cu toată inima voastră, fiindcă vedeţi ce lucruri mari a făcut El cu voi.
25 Dar dacă veţi face rău, atunci veţi pieri şi voi, şi regele vostru".5
13
Greşala lui Saul.
1 Saul era în vârstă de (nu se ştie câţi) ani când a devenit rege, şi a domnit (nu se ştie câţi) ani peste Israel 1.
5 Poporul şi regele său au răspundere solidară; nici una din părţi nu poate arunca vina pe cealaltă.
1 Acest verset lipseşte din Septuaginta, iar în Textul Ebraic este redactat aşa cum se vede (dar fără parantezele noastre); din fiecare număr a căzut o cifră. Nu există repere pentru o eventuală corectare; Iosif Flaviu consemnează o tradiţie (preluată şi de FA 13, 21) după care Saul ar fi domnit patruzeci de ani, dar tot el, în altă parte, notează douăzeci de ani. Orice încercare de a traduce integral versetul (fie şi conjectural) rămâne inoperantă. Literal: „Saul era un copil de un an când a devenit rege şi a domnit doi ani peste Israel".
2 Saul şi-a ales trei mii de bărbaţi dintre oamenii lui Israel. Cu Saul erau două mii la Micmaş şi pe muntele Betel, iar o mie erau cu Ionatan în Ghibeea lui Veniamin; pe ceilalţi dintre poporeni i-a trimis pe fiecare la cortul său.
3 Ionatan l-a izbit pe Nasib Filisteanul, care locuia în Ghibeea, iar Filistenii au auzit; iar Saul a trâmbiţat în toată ţara2, zicând: „Evreii s-au răsculat3!"
4 Şi tot Israelul a auzit vorbindu-se că Saul l-a bătut pe Nasib Filisteanul; şi cum Israelul fusese umilit de către Filisteni, fiii lui Israel s-au suit după Saul în Ghilgal.
5 Iar Filistenii s-au adunat laolaltă să se bată cu Israel: treizeci de mii de care de luptă şi şase mii de călăreţi s-au ridicat împotriva lui Israel, şi popor mult ca nisipul de pe ţărmurile mării; şi s-au suit şi şi-au pus tabăra la Micmaş, spre miazăzi de Bet-Aven.
6 Iar Israeliţii au văzut că sunt la strâmtoare şi că nu se pot apropia4; atunci poporul s-a ascuns prin peşteri şi prin crăpături şi prin stâncării şi prin şanţuri şi prin gropi;
2 A trâmbiţa: a da semnal de război.
3 O eroare de transcriere în Textul Ebraic permite şi traducerea: „Robii s-au răsculat!"
4 Nu se pot apropia să lupte, să facă joncţiunea cu oastea principală.

7 iar cei ce trecuseră dincoace au trecut din nou Iordanul în ţinuturile Gad şi Galaad; Saul se afla încă la Ghilgal, iar poporul care era cu El s-a speriat.
8 Şi şi-a luat un răgaz de şapte zile ca să-i stea mărturie, aşa cum spusese Samuel5; dar Samuel n-a venit la Ghilgal, aşa că poporul de pe lângă El s-a risipit.
9 Atunci Saul a zis: „Aduceţi ce trebuie, ca să aduc eu ardere-de-tot şi jertfă de pace!" Şi a jertfit ardere-de-tot.
10 Şi după ce a sfârşit aducerea arderii-de-tot, iată că şi Samuel a sosit!; iar Saul a ieşit să-l întâmpine şi să-i ureze bun-venit6.
11 Dar Samuel i-a zis: „Ce-ai făcut?" Iar Saul a răspuns: „Am văzut că poporul de pe lângă mine se risipea şi că tu n-ai venit, aşa cum făgăduiseşi, la vremea rânduită, în timp ce Filistenii erau adunaţi la Micmaş.
12 Şi am zis: Acum se vor năpusti Filistenii peste mine în Ghilgal, iar eu nu am cătat spre faţa Domnului; de aceea mi-am călcat pe inimă şi am adus ardere-de-tot7".
13 Samuel i-a zis atunci lui Saul: „Te-ai purtat nebuneşte, că n-ai păzit porunca pe care Domnul ţi-a dat-o!; chiar acum ar fi făcut Domnul ca domnia ta peste Israel să fie întărită până-n veac.
5 Vezi 10, 8.
6 Literal: „... şi să-l binecuvinteze" (binecuvântarea poate însemna ca în cazul de faţă şi „salutare").
7 Saul nu voia să înceapă bătălia cu Filistenii fără ca mai întâi să fi avut loc ritualul jertfei (care avea şi o dimensiune oraculară). În absenţa preotului Samuel, el îşi asumase o funcţie sacerdotală cu care nu fusese învestit. El explică acum cazul de forţă majoră, dar aceasta nu-l va scuti de consecinţele imposturii în cele sfinte.
14 Acum însă domnia ta nu va putea să dureze, ci Domnul Îşi va căuta om după inima Sa; şi Domnul Îi va porunci să fie rege peste tot poporul Său, fiindcă tu n-ai păzit ceea ce ţi-a poruncit ţie Domnul".
15 s-a ridicat Samuel şi a plecat din Ghilgal. Iar rămăşiţa poporului a mers după Saul să-i ajungă din urmă pe războinicii care plecaseră din Ghilgal spre Ghibeea lui Veniamin. Acolo a numărat Saul poporul ce se afla cu el: ca la şase sute de bărbaţi.
16 Saul, împreună cu Ionatan, fiul său, şi cu poporul ce se afla cu ei s-au oprit în Ghibeea lui Veniamin; şi plângeau; iar Filistenii îşi puseseră tabăra la Micmaş.
17 Din latura Filistenilor au ieşit trei cete ca să prade: o ceată mergea pe drumul spre Ofra, din ţinutul Şual;
18 altă ceată mergea pe calea Bet-horonului, iar o alta mergea pe drumul înalt care se îndreaptă spre latura Ţeboimului.
19 (În ţara lui Israel nu era de găsit atunci nici un meşter fierar, din pricină că Filistenii ziceau: „Nu cumva să-şi facă Evreii sabie sau suliţă"8.
20 Şi întregul Israel se cobora la Filisteni ca să-şi ascută fiecare secera şi sapa şi securea şi coasa;
21 holdele erau gata de seceriş, iar uneltele lor [se preţuiau] la trei sicli pentru un fier de plug, şi tot aşa pentru o secure sau o seceră).
22 Aşa se face că-n zilele războiului de la Micmaş nu se afla sabie sau suliţă
8 Filistenii monopolizaseră pentru ei întreaga industrie a fierului, ca mijloc de precauţie, spre a-i împiedica pe Evrei să se înarmeze. Ca în orice monopol, ei impuneau şi preţurile produselor.

în mâna întregului popor care era cu Saul şi cu Ionatan; ele se aflau numai la Saul şi la Ionatan, fiul său.
23 Atunci a ieşit unul din tabăra Filistenilor ca să treacă dincolo de Micmaş.
14
Vitejia lui Ionatan.
1 A fost o zi în care Ionatan, fiul lui Saul, a zis către feciorul care-i purta armele: „Hai să mergem dincolo de Micmaş, la tabăra Filistenilor!" Dar tatălui său nu i-a spus.
2 Iar Saul şedea spre marginea Ghibeii, sub rodiul din Migron; cu el erau ca la vreo şase sute de bărbaţi.
3 Iar Ahia, fiul lui Ahituv, fratele lui Icabod, fiul lui Finees, fiul lui Eli, preotul lui Dumnezeu în Şilo, purta efodul1. Poporul însă nu ştia că Ionatan plecase.
4 Trecătoarea pe unde Ionatan încerca să pătrundă în tabăra Filistenilor se afla între două stânci

ascuţite, de-o parte şi de alta; numele uneia era Boţeţ, iar cealaltă se numea Sene;
5 o stâncă se ridica la miază-noapte, spre Micmaş, iar cealaltă la miazăzi, spre Ghibeea.
6 Şi a zis Ionatan către feciorul care-i purta armele: „Hai să pătrundem până spre tabără, la aceşti netăiaţi-împrejur2, şi poate că Domnul va face ceva; căci Domnului nu-I este anevoie
1 Efodul făcea parte din vestimentaţia preotului; era un buzunărel în care se aflau sorţii prin care era consultat Domnul în anumite împrejurări.
2 „... aceşti netăiaţi-împrejur": formulă de dispreţ.
să mântuiască, fie cu mulţi, fie cu puţini!"
7 Iar scutierul său i-a zis: „Fă tot ce-ţi pofteşte inima; iată, eu sunt cu tine, inima ta este şi inima mea".
8 Şi a zis Ionatan: „Iată, noi vom merge la oamenii aceia şi vom intra în bătaia văzului lor;
9 dacă ei ne vor zice: Staţi acolo până vă spunem noi!, atunci vom sta şi nu vom da peste ei;
10 dar dacă ne vor zice: Suiţi-vă la noi!, atunci ne vom sui; acesta va fi semnul că Domnul i-a dat în mâinile noastre".
11 Şi au intrat amândoi în văzul Filistenilor. Iar Filistenii au zis: „Iată, Evreii ies din găurile lor, în care s-au ascuns...3!"
12 Oamenii taberei au grăit atunci către Ionatan şi scutierul său, zicând: „Suiţi-vă la noi; şi vă vom arăta ceva!" Iar Ionatan a zis către scutierul său: „Suie-te după mine, căci Domnul i-a dat în mâinile lui Israel!"
13 Atunci Ionatan s-a suit căţărându-se cu mâinile şi cu picioarele, iar scutierul său după el. Aceia s-au uitat la chipul lui Ionatan, iar el îi izbea, în timp ce scutierul său îl ajuta din spate.
14 În această primă lovitură, Ionatan şi scutierul său au ucis douăzeci de oameni, cu lancea şi cu praştia, cu pietricelele de pe câmp.
15 şi s-a făcut învălmăşeală în tabără şi-n câmp; şi tot poporul din preajma taberei şi cei ce se duseseră după pradă s-au înspăimântat şi ei, şi nu voiau să facă nimic; ţara era lovită de groază, şi frică mare i-a cuprins de la Domnul.
3 Dispreţul vine din partea cealaltă!

16 Iar străjile lui Saul, cele din Ghibeea lui Veniamin, au văzut; şi, iată, tabăra căzuse în zăpăceală de ambele părţi.
17 Şi a zis Saul către poporul ce se afla cu el: „Număraţi-vă şi vedeţi cine s-a dus dintre voi!" Şi, iată, Ionatan şi scutierul său nu erau de găsit.
18 Atunci Saul a zis către Ahia: „Adu efodul4!"; căci el purta efodul în ziua aceea în faţa lui Israel.
19 Şi a fost că-n timp ce Saul le vorbea preoţilor, zgomotul din tabăra Filistenilor creştea şi se umfla. Şi a zis Saul către preot: „Trage-ţi mâinile înapoi5!"
20 Saul s-a ridicat atunci cu tot poporul ce se afla cu el şi au venit la bătălie; şi, iată, sabia fiecărui om era întoarsă împotriva vecinului său o foarte mare zăpăceală...
21 Şi robii care ieri şi alaltăieri erau cu Filistenii, cei ce se suiseră în tabără, s-au întors şi ei de partea Israeliţilor care erau cu Saul şi cu Ionatan.
22 Şi toţi Israeliţii care se ascunseseră în muntele lui Efraim, auzind şi ei că Filistenii au fugit, s-au adunat în spatele lor la luptă.
23 În ziua aceea l-a mântuit Domnul pe Israel; războiul a străbătut Betavenul. Tot poporul ce se afla cu Saul era ca la zece mii de bărbaţi. Războiul s-a întins în toate cetăţile din muntele lui Efraim.
24 Saul însă a făcut în ziua aceea o
4 În efod se aflau Urim şi Tumim, sorţii prin care voinţa Domnului era consultată. T. M.: „Aduceţi chivotul!", ceea ce e o inadvertenţă, deoarece chivotul legământului cel din Şilo, şi singurul se afla atunci la Chiriat-Iearim, de unde David îl va strămuta la Ierusalim.
5 Zgomotul din tabăra Filistenilor îi era lui Saul semn că folosirea efodului (consultarea Domnului) nu mai era necesară.
mare greşală din neştiinţă: a aruncat un blestem asupra poporului, zicând: „Blestemat să fie cel ce va mânca până diseară!; aşa mă voi răzbuna pe duşmanul meu!" Şi nimeni din popor n-a gustat pâine;
25 şi ţara întreagă nu a mâncat de prânz6. Era pe acolo o pădure în care se aflau ştiubeie cu miere7 la faţa pajiştei.

26 Şi a venit poporul la ştiubeie; şi, iată, din ştiubeie curgea miere, dar nimeni nu şi-a dus mâna la gură, căci poporul se temea de blestemul Domnului.
27 Ionatan însă nu-l auzise pe tatăl său aruncând blestem asupra poporului; şi, întinzând vârful toiagului pe care-l avea în mână, l-a muiat într-un fagure de miere şi, întorcându-şi-l cu mâna la gură, ochii i s-au luminat8.
28 Atunci cineva din popor i-a zis: „Tatăl tău a legat poporul, zicând: Blestemat să fie omul care va mânca astăzi!” Poporul era lihnit,
29 iar Ionatan, care a cunoscut aceasta, a zis: „Tatăl meu a sleit ţara; vezi cum ochii mei s-au luminat de îndată ce am gustat din această miere.
30 Dacă poporul ar fi mâncat astăzi din prăzile ce s-au găsit la vrăjmaşii lor, măcelul dintre Filisteni ar fi acum mai mare”.
31 şi-n ziua aceea el a bătut pe unii dintre Filisteni la Micmaş; poporul însă era foarte slăbit.
6 Textual: „şi ţara întreagă a prânzit”. Evident, „nu” a fost omis din greşală. Tertulian însă îl citează cu negaţie. Textul Masoretic nu cuprinde acest adaos (de altfel, redundant).
7 „Ştiubeiele” nu erau altceva decât buturugi scorburoase, folosite de albinele sălbatice.
8 Ochii i se împăienjeniseră de foame.
461
32 şi s-a pus poporul pe pradă; au luat turme şi cirezi şi viţei şi au înjunghiat pe pământ şi au mâncat cu sânge9.
33 Şi i s-a spus lui Saul că poporul, mâncând cu sânge, a păcătuit faţă de Domnul. Iar Saul a zis: „Prăvăliţi-mi din deal, aici, o piatră mare!”
34 Şi Saul a mai zis: „Împrăştiaţi-vă prin popor şi spuneţi-le: Fiecare din voi să-şi aducă aici viţelul sau oaia şi să le înjunghie pe această piatră şi nu veţi păcătui împotriva Domnului mâncând cu sânge”.10 Şi poporul a adus fiecare ce avea în mână, noaptea, şi au înjunghiat acolo.
35 Acolo i-a zidit Saul un jertfelnic Domnului; acesta a fost întâiul jertfelnic pe care Saul I l-a zidit Domnului.
36 Apoi Saul a zis: „Să năvălim la noapte asupra Filistenilor şi să dăm iama prin ei până se crapă de ziuă şi să nu lăsăm dintre ei nici măcar un om!” Iar ei au zis: „Fă ce crezi tu că e bine!” Iar preotul a zis: „Să ne apropiem aici de Dumnezeu!”
37 Şi L-a întrebat Saul pe Dumnezeu11: „Dacă eu mă cobor să-i urmăresc pe Filisteni, Îi vei da Tu oare în mâinile lui Israel?” Dar El nu i-a răspuns în ziua aceea.
38 Atunci Saul a zis: „Aduceţi aici toate colţurile lui Israel12 şi cunoaşteţi şi vedeţi prin cine s-a săvârşit astăzi păcatul acesta!;
9 A consuma carnea cu sângele ei era strict interzis prin legea lui Moise (Fc 9, 4; Lv 17, 10-14).
10 Sângele curgea mai întâi pe piatra improvizată ca altar; pe acest traseu Îi era oferit Domnului,şi numai după aceea se scurgea pe pământ.
11 Prin mijlocirea sorţilor (Urim şi Tumim) ce se aflau în efodul preotului.
12 Sau: „toate pietrele unghiulare ale lui Israel” = toată elita, tot ce are Israel mai de seamă.
39 căci viu este Domnul, Cel ce l-a mântuit pe Israel: dacă răspunsul va fi împotriva fiului meu Ionatan, el cu moarte va muri!” Dar nu s-a găsit nimeni, din tot poporul, care să-i răspundă.
40 Şi a zis către toţi oamenii lui Israel: „Voi veţi sta într-o latură, iar eu şi Ionatan, fiul meu, vom sta în cealaltă”.13 Şi a zis poporul către Saul: „Fă ce crezi tu că e bine!”
41 Iar Saul a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, cum se face că astăzi nu i-ai răspuns robului Tău? Dacă nedreptatea se află în mine sau în Ionatan, fiul meu, Doamne, Dumnezeul lui Israel, arată!; şi dacă aşa se va rosti, atunci dă-i poporului Tău Israel sfinţenie!” şi s-a făcut arătare pentru Ionatan şi Saul, iar poporul a scăpat.14
42 Şi a zis Saul: „Aruncaţi sorţi între mine şi fiul meu Ionatan; pe oricare din noi va face Domnul să cadă sorţul, acela să moară”. Dar poporul a zis către Saul: „Aşa ceva nu se va întâmpla!” Saul însă a învins poporul şi a aruncat sorţii asupra lui Saul şi asupra fiului său Ionatan. Şi sorţul a căzut pe Ionatan.
43 Atunci Saul a zis către Ionatan: „Spune-mi ce-ai făcut!” Iar Ionatan i-a răspuns, zicând: „Doar am gustat puţină miere de pe vârful toiagului pe care-l aveam în mână; şi, iată, trebuie să mor...”.
44 Iar Saul i-a zis: „Aşa să-mi facă mie Dumnezeu, şi chiar mai mult să-mi
13 Literal: „Voi veţi fi sub ascultare, eu şi Ionatan,fiul meu, vom fi sub ascultare”.

14 T. M. glosează: „Dacă vina se află în mine sau în fiul meu Ionatan..., fă să iasă Urim; dacă vina se află în poporul Tău Israel, fă să iasă Tumim. Şi sorţul a căzut pe Saul şi pe Ionatan”.

facă: negreşit, astăzi vei muri!”
45 Dar poporul a zis către Saul: „Oare tocmai el să fie astăzi dat morţii, el, cel ce a făcut această mare biruinţă în Israel? Viu este Domnul: nici un fir de păr de pe capul său nu va cădea pe pământ; fiindcă poporul lui Dumnezeu a făcut ziua de astăzi să fie cum e!” şi-n ziua aceea s-a rugat poporul pentru Ionatan, şi el n-a murit.15
46 Saul s-a hotărât să nu-i mai urmărească pe Filisteni; iar Filistenii s-au dus la locul lor.
47 Avându-şi putere asupra lui Israel prin tragere la sorţi16, Saul s-a războit cu toţi duşmanii lui de primprejur: cu Moab, cu fiii lui Amon, cu fiii lui Edom, cu Haţorul şi cu regele Ţobei şi cu Filistenii; oriîncotro se întorcea, era biruitor.
48 Şi, luptând cu vitejie, l-a bătut pe Amalec şi l-a scăpat pe Israel de sub puterea celor ce-l călcau în picioare.
49 Iar fiii lui Saul au fost: Ionatan, Iesui şi Melchişua; iar numele celor două fiice ale sale erau Merob, al celei mai mari, şi Micol, al celei mai mici.
50 Numele soţiei lui Saul era Ahinoam, fiica lui Ahimaaţ; iar numele căpeteniei oastei sale era Abner, fiul lui Ner, o rudă a lui Saul.
51 Chiş era tatăl lui Saul, Ner era tatăl lui Abner, fiul lui Abiel.
15 Deşi Ionatan căzuse sub blestem ignorând blestemul, el cade sub osândă. Oricât ar părea de absurd, regele este unsul lui Dumnezeu şi nu trebuie înfrânt; pe de altă parte, şi poporul este al lui Dumnezeu („neam sfânt, preoţie împărătească” iş 19, 6); prin el, ca instrument al Domnului, Acesta restabileşte echilibrul.
16 Având a alege între Saul şi Ionatan, sorţul a căzut în favoarea regelui (v. 42), ceea ce-l face pe acesta să se considere confirmat.
52 Războiul cu Filistenii a fost crâncen în toate zilele lui Saul; dacă Saul vedea un bărbat puternic sau un bărbat bun de luptă, îl lua pentru sine.
15
Războiul cu Amaleciţii. Saul e lepădat de Domnul.
1 Şi a zis Samuel către Saul: „Pe mine m-a trimis Domnul să te ung rege peste Israel; acum, ascultă glasul Domnului!
2 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Acum mă voi răzbuna pe ceea ce Amalec i-a făcut lui Israel, cum i-a aţinut el calea când acesta se suia din Egipt.1
3 Şi acum, du-te şi loveşte-l pe Amalec2 şi pe Ierim şi toate ale lui, şi nimic dintr-ale lui să nu cruţi; ci să-l nimiceşti şi să-l dai pierzării,3 pe el şi toate ale lui; să nu-ţi fie milă de el; să ucizi, de la bărbat pân' la femeie, de la copil pân' la sugar, de la viţel pân' la oaie, de la cămilă pân' la asin”.
4 Atunci Saul a dat poruncă să se adune poporul; şi i-a numărat la Ghilgal: două sute de mii de pedeştri, iar din Iuda treizeci de mii de pedeştri.
5 Saul a venit până la cetăţile lui Amalec şi a pus oameni de pândă la pârâu.
6 Şi a zis Saul către Chenei4: „Duceţi-vă şi plecaţi din mijlocul Amaleciţilor,
1 Fapte relatate în Iş 17, 8-14 şi Dt 25, 17-18.
2Amalec: eponim pentru Amaleciţi.
3 Literal: „să-l dai anatemei” (în sensul: să I-l dăruieşti lui Dumnezeu). Expresie specială în limbajul şi ritualul războiului sfânt: întreaga pradă de război (oameni, animale, obiecte) Îi aparţineau Domnului; dar, pentru ca nu cumva juruinţa să fie călcată prin ispita de a o folosi, aceasta era supusă nimicirii totale.
4 Cheneii: descendenţi ai lui Cain; triburi nomade înrudite cu Madianiţii şi Amaleciţii, dar având bune relaţii cu fiii lui Israel, cărora deseori le deveneau aliaţi.

ca să nu pieriţi împreună cu ei; că voi v-aţi purtat cu milă faţă de fiii lui Israel la vremea când se suiau din Egipt”. Atunci Cheneii au ieşit dintre Amaleciţi.
7 Iar Saul l-a bătut pe Amalec, de la Havila până la Şur, adică până în faţa Egiptului.
8 Şi l-a prins viu pe Agag, regele Amaleciţilor, şi i-a zdrobit poporul întreg, iar pe Ierim5 l-a ucis cu sabia.

9 Saul şi-ntregul popor l-au ţinut viu pe Agag. Iar ceea ce era mai bun din turme şi din cirezi şi din poame şi din vii şi din toate bunătăţile n-au vrut să le nimicească, ci au nimicit doar ceea ce era fără preţ şi de nici un folos.
10 Şi a fost cuvântul Domnului către Samuel, zicând:
11 Îmi pare rău că l-am făcut pe Saul să fie rege, de vreme ce El s-a abătut de la calea Mea, iar cuvintele Mele nu le-a ţinut". Atunci Samuel s-a mâhnit şi toată noaptea a strigat spre Domnul.
12 Samuel s-a sculat devreme şi a venit să-l întâlnească dimineaţa pe Saul. Şi i s-a spus lui Samuel: „Saul a venit la Carmel şi şi-a ridicat acolo un semn de amintire şi şi-a întors carul". Atunci Samuel s-a dus la Saul, în Ghilgal; şi, iată, el îi aducea Domnului arderi-de-tot din prăzile cele mai de frunte pe care le adusese de la Amalec.
13 Aşa că Samuel a venit la Saul. Şi Saul i-a zis: „Binecuvântat Îi eşti tu Domnului! Eu am rânduit tot ceea ce Domnul a spus".
14 Iar Samuel a zis: „Atunci, ce este
5 Ierim: personaj necunoscut, pomenit numai în LXX.
oare behăitul acestor turme în urechile mele şi mugetul acestor boi pe care eu îl aud?"
15 Saul a zis: „Le-am adus de la Amalec, fiindcă poporul a păstrat ceea ce era mai bun din turme şi din cirezi, spre a-I fi aduse jertfă Domnului, Dumnezeului tău; iar ce-a rămas, am nimicit".
16 Şi a zis Samuel către Saul: „Lasă-mă să-ţi spun ce mi-a grăit Domnul azi noapte!" Iar el i-a zis: „Spune!"
17 Şi a zis Samuel către Saul: „Oare nu erai tu mic înaintea Lui când El te-a făcut să porţi toiagul6 neamului lui Israel?
18 Şi Domnul te-a trimis la drum şi ţi-a zis: Du-te şi nimiceşte-i pe cei ce au păcătuit împotriva Mea, pe Amaleciţi, şi să-i baţi până ce cu totul îi vei stârpi!
19 De ce dar n-ai ascultat tu de cuvântul Domnului, şi te-ai repezit să strângi pradă şi ai făcut ce e rău în faţa Domnului?"
20 Şi a zis Saul către Samuel: „Pentru că am ascultat de glasul poporului; am mers pe calea în care m-a trimis Domnul şi l-am adus pe Agag, regele Amaleciţilor, iar pe Amaleciţi i-am nimicit.
21 Dar poporul a luat din prăzi cele mai bune turme şi cele mai bune cirezi în afara celor nimicite -, ca să-i jertfească Domnului, Dumnezeului nostru, în Ghilgal".
22 Şi a zis Samuel: „Oare mai mult Îi plac Domnului arderile-de-tot şi jertfele decât ascultarea de cuvântul Domnului? Iată, ascultarea7 e mai bună decât
6 Toiagul: sceptrul.
7 „Ascultare" în sensul de „supunere", „obedienţă".

o jertfă bună şi plinirea poruncii8 decât grăsimea de berbec.
23 Căci păcatul e un fel de vrăjitorie: idoli aducători de durere şi mâhnire. Şi de vreme ce tu ai lepădat cuvântul Domnului, şi Domnul te va lepăda pe tine, să nu mai fii rege peste Israel".
24 Şi a zis Saul către Samuel: „Am păcătuit, prin aceea că am călcat cuvântul Domnului şi îndrumarea ta; că m-am temut de popor şi am ascultat de glasul lor.
25 Şi acum, ridică-mi păcatul şi întoarce-te cu mine şi mă voi închina Domnului, Dumnezeului tău".
26 Dar Samuel a zis către Saul: „Nu mă voi întoarce cu tine; de vreme ce tu ai lepădat cuvântul Domnului, şi Domnul te va lepăda pe tine, să nu mai fii rege în Israel".
27 Şi dacă Samuel şi-a întors faţa să plece, Saul l-a apucat de poala hainei şi a sfâşiat-o.
28 Atunci Samuel i-a zis: „Astăzi ţi-a sfâşiat Domnul din mână regatul lui Israel şi i-l va da aproapelui tău, celui ce e mai bun decât tine9.
29 Şi va fi Israel împărţit în două.10 Iar El nu se va răzgândi şi nici nu se va căi, căci El nu e ca omul, să-I pară rău".
30 Iar Saul a zis: „Am păcătuit; dar Dă-mi cinstire în faţa bătrânilor lui Israel
8 Autorul introduce aici un al doilea subiect, cu sens foarte apropiat de acela al primului („ascultarea"): epakroasis (folosit numai aici în V. T.) înseamnă „aducerea la îndeplinire" (a unei rugăminţi, a unei porunci etc.); acesta însă derivă din verbul epakroaomai = „a apleca urechea", „a asculta"; aşadar, plinirea unei porunci pe care ai auzit-o, de care eşti sau trebuie să fii conştient.
9 Textul prevesteşte ungerea lui David.

10 Previziune asupra divizării regatului după moartea lui Solomon.
şi-n faţa poporului meu şi întoarce-te cu mine şi mă voi închina Domnului Dumnezeului tău!”
31 Atunci Samuel s-a întors înapoi cu Saul şi s-a închinat Domnului.
32 Şi a zis Samuel: „Aduceţi-mi-l pe Agag, regele Amaleciţilor!” Iar Agag a venit la el tremurând. Şi a zis Agag: „Dacă-i aşa, amară e moartea?”
33 Iar Samuel a zis către Agag: „Aşa cum sabia ta a lăsat femei fără copii, tot astfel, fără copii, va rămâne mama ta între femei”. Şi Samuel l-a tăiat pe Agag înaintea Domnului, în Ghilgal.11
34 Samuel s-a dus apoi la Rama12, iar Saul s-a suit la casa lui din Ghibeea.
35 Şi Samuel nu l-a mai văzut pe Saul până-n ziua morţii sale; căci Samuel plângea după Saul, iar Domnului Îi părea rău că-l pusese pe Saul rege peste Israel.
16
David este uns în Betleem; apoi intră în slujba lui Saul.
1 Şi a zis Domnul către Samuel: „Până când vei plânge după Saul? Oare nu Eu l-am lepădat, ca să nu mai domnească peste Israel? Umple-ţi cornul cu untdelemn şi vino!; Eu te voi trimite la Iesei1, în Betleem, căci dintre fiii săi mi-am ales un rege”.
11 Saul îi ceruse lui Samuel să se întoarcă cu el la Ghilgal spre a-I aduce jertfă Domnului şi a demonstra astfel că între rege şi preot nu se produsese o ruptură. În cele din urmă, Samuel acceptă să se întoarcă, dar cu alt gând: porunca Domnului trebuia plinită până la capăt.
12 Rama era cetatea lui Samuel.
1 Iesei, păstor în Betleem, era nepotul lui Booz şi al moabitencei Rut (Rut 4, 21-22).

2 Dar Samuel i-a zis: „Cum să mă duc? Că Saul va auzi şi mă va ucide!” Iar Domnul i-a zis: „Ia cu tine o junincă din cireadă şi vei zice: Am venit să-I aduc Domnului o jertfă.
3 Tu îl vei chema la jertfă pe Iesei, iar Eu îţi voi arăta ce trebuie să faci; tu îl vei unge pe acela pe care ţi-l voi spune Eu”.
4 Şi a făcut Samuel tot ceea ce-i grăise Domnul. Şi a venit în Betleem, iar bătrânii cetăţii au ieşit să-l întâmpine şi au zis: „Paşnică-i venirea ta, văzătorule?”
5 Iar el a zis: „Paşnică! Am venit să-I jertfesc Domnului. Sfinţiţi-vă şi vă veseliţi astăzi împreună cu mine!” Şi i-a sfinţit2 pe Iesei şi pe fiii săi şi i-a chemat la jertfă.
6 Şi a fost că atunci când au intrat, el l-a văzut pe Eliab3 şi i-a zis: „Cu adevărat, unsul Domnului se află în faţa Lui”.
7 Dar Domnul i-a zis lui Samuel: „Nu te lua după chipul său şi nici după statura lui înaltă, deoarece Eu l-am lepădat; căci Dumnezeu nu vede aşa cum vede omul: omul se uită la faţă, dar Dumnezeu se uită în inimă”.
8 Atunci Iesei l-a chemat pe Aminadab, iar acesta a trecut prin faţa lui Samuel; şi Samuel a zis: „Nici pe acesta nu l-a ales Domnul”.
9 Iesei l-a adus atunci pe Şama; iar Samuel a zis: „Nici pe acesta nu l-a ales Domnul”.
10 Şi i-a adus Iesei pe cei şapte fii ai săi să treacă prin faţa lui Samuel; şi
2 „A sfinţi” (aici): a absolvi pe cineva de toate necurăţiile cu care s-a întinat în ultima vreme.
3 Eliab era fiul cel mai mare al lui Iesei, a cărui falnică statură l-a impresionat pe Samuel, făcându-l să creadă că el va fi unsul Domnului.
a zis Samuel: „Nu dintre aceştia a ales Domnul”.
11 Şi a zis Samuel către Iesei: „Aceştia sunt oare toţi fiii?” Iar Iesei a zis: „Mai este cel mai mic; acela paşte oile”. Şi a zis Samuel către Iesei: „Trimite şi adu-l!; că nu vom sta la masă până când el nu va veni aici”.
12 Şi a trimis şi l-a adus: era bălan, cu ochi frumoşi şi plăcut înaintea Domnului.4 Şi a zis Domnul către Samuel: „Scoală-te şi unge-l pe David, căci el este bun!”
13 Atunci Samuel a luat cornul cu untdelemn şi l-a uns în mijlocul fraţilor săi; şi Duhul Domnului a venit năprasnic5 peste David, din ziua aceea şi de atunci înainte. Apoi Samuel s-a ridicat şi a plecat la Rama.
14 Iar Duhul Domnului s-a îndepărtat de Saul; şi un duh rău de la Domnul îl înăbuşea6.
15 Atunci servii lui Saul i-au zis: „Iată, duh rău de la Domnul te înăbuşă.
16 Grăiască acum servii tăi înaintea ta şi să caute ei pentru stăpânul nostru
4 „... plăcut înaintea Domnului”: sintagmă proprie Septuagintei; Samuel intuieşte şi frumuseţea

lăuntrică a tânărului păstor (în concordanţă cu versetul 7).
5 Pentru expresia „a venit năprasnic” vezi nota de la 10, 6. Cât despre precizarea care urmează: Deşi Duhul Domnului este o prezenţă permanentă în unsul Său, manifestările Lui speciale îşi păstrează caracterul năprasnic, asemenea unor rafale de vânt.
6 Pnigo (folosit în V. T. numai aici şi în versetul următor): „a sugruma”, „a strânge de gât”, „a înăbuşi”, „a sufoca”. Verbul se raportează mai ales la plantele care se sufocă la umbra unui copac sau în vecinătatea unor plante mai mari şi mai viguroase. Venind asupra lui David, Duhul Domnului se retrăsese de la Saul; acesta, fără s-o ştie, se înăbuşea lângă statura interioară a celuilalt. În cazul de faţă, „duhul rău” nu este o entitate, ci o stare de spirit.

un om iscusit în a cânta la harpă; şi când duhul cel rău va fi peste tine, el va cânta la harpă, iar tu te vei simţi bine şi te vei putea odihni”.
17 Şi a zis Saul către servii săi: „Căutaţi-mi acum un om iscusit în cântare şi aduceţi-l la mine!”
18 Şi, răspunzând unul din servii săi, a zis: „Iată, am văzut pe un fiu al lui Iesei Betleemitul, care ştie să cânte; e om cuminte, războinic şi înţelept în cuvânt; omul are chip încuviinţat, iar Domnul este cu el”.
19 Atunci Saul a trimis soli la Iesei, zicând: „Trimite-l la mine pe fiul tău David, cel de la turma ta!”
20 Iar Iesei a luat o sarcină de pâine şi un burduf cu vin şi un ied dintre capre şi i le-a trimis lui Saul prin mâna fiului său David.
21 Iar David a intrat la Saul şi i s-a înfăţişat; iar acesta l-a plăcut foarte şi l-a făcut purtătorul său de arme.
22 Şi a trimis Saul la Iesei, zicând: „Lasă-l pe David să fie-n slujba mea, de vreme ce-n ochii mei a dobândit bunăvoinţă!”
23 Şi a fost că oridecâteori venea asupra lui Saul duhul cel rău, David lua harpa şi cânta cu ea; atunci Saul răsufla şi se simţea bine, iar duhul cel rău se îndepărta de la el.
17
David şi Goliat.
1 Filistenii şi-au adunat oştile la război şi au venit la Soco1, cel din Iuda, şi şi-au aşezat tabăra între Soco şi Azeca, la Efes-Damim.
1 Soco: la cca. 30 km sud-vest de Ierusalim.
2 Atunci Saul şi bărbaţii lui Israel s-au adunat şi şi-au aşezat tabăra la Valea Stejarului şi s-au rânduit în linii de luptă împotriva Filistenilor.
3 Filistenii şedeau pe munte, de-o parte, iar Israeliţii şedeau pe munte, de cealaltă parte; între ei, valea.
4 Din oastea Filistenilor a ieşit atunci un bărbat puternic, al cărui nume era Goliat, din Gat2; înălţimea lui era de patru coţi şi o palmă3.
5 Pe cap avea chivără şi purta o platoşă de zale; platoşa lui cântărea cinci mii de sicli de aramă şi fier4;
6 la glezne purta pulpare de aramă; apărătoare de aramă între grumaji;
7 coada suliţei lui era ca sulul de la războiul de ţesut, iar vârful suliţei lui cântărea şase sute de sicli de fier.5 Înaintea lui mergea purtătorul său de arme.
8 şi s-a oprit şi a strigat către oastea lui Israel, zicându-le: „De ce-aţi venit şi v-aţi rânduit împotriva noastră în linii de bătaie? Oare nu sunt eu Filistean şi nu sunteţi voi Evrei de-ai lui Saul? Alegeţi pentru voi un bărbat, iar acela să se coboare la mine;
9 şi dacă va fi în stare să se bată cu mine şi mă va ucide, atunci noi vom fi robii voştri; dar dacă eu voi birui şi-l voi ucide, atunci voi veţi fi robii noştri şi ne veţi sluji!”
10 Şi a zis Filisteanul: „Iată, eu am ocărât astăzi oastea lui Israel; daţi-mi un om, şi ne vom bate în doi!”
2 Din Ios 13, 22 ştim că în Gat rămăsese un rest din neamul Enachimilor, bărbaţi vestiţi prin statura lor uriaşă.
3 Aproximativ 2 metri. T. M.: „şase coţi şi o palmă” = cca. 3 metri (cifră adaptată, probabil, la dimensiunile şi greutatea armurii lui Goliat).
4 Aproximativ 60 de kilograme.
5 Aproximativ 18 kilograme.

11 Iar Saul şi întregul Israel au auzit aceste cuvinte ale Filisteanului şi s-au întristat şi foarte s-au înspăimântat.6
12 Atunci David a zis către Saul: „Inima stăpânului meu să nu se mâhnească într-însul; robul tău va merge şi se va bate cu Filisteanul”.
13 Dar Saul a zis către David: „Cu nici un chip nu vei fi tu în stare să mergi împotriva Filisteanului, ca să te baţi cu el, de vreme ce tu eşti un copilandru, pe când el e războinic din tinereţile lui”.
14 Iar David i-a zis lui Saul: „Robul tău păştea oile tatălui său; şi când un leu sau un urs venea şi lua vreo oaie din turmă,
15 atunci alergam după el şi-l loveam şi-i scoteam oaia din gură; iar dacă se ridica împotrivă-mi, atunci îl apucam de gâtlej şi-l loveam şi-l omoram.
16 Robul tău îl bătea şi pe leu, şi pe urs; acest Filistean netăiat-împrejur7 va fi ca unul din ei; oare nu voi merge eu şi-l voi bate şi voi ridica astăzi ocara din Israel? La urma urmelor, cine-i acest netăiat-împrejur care a ocărât oştirea lui Dumnezeu cel viu?
17 Domnul, Cel ce m-a scos din gheara leului şi din gheara ursului, El mă va scoate din mâna acestui Filistean netăiat-împrejur”. Atunci Saul a zis către David: „Du-te, şi Domnul să fie cu tine!”
18 Saul l-a îmbrăcat pe David cu tunică de război şi i-a pus pe cap un coif de aramă;
19 şi l-a încins cu sabia sa peste tunica lui de război. Dar David a ostenit umblând cu ele o dată şi încă o dată. Şi
6
7 Sintagma „netăiat-împrejur”, folosită de Israeliţi, avea sens peiorativ, dispreţuitor.
i-a zis David lui Saul: „Nu voi putea să merg cu astea, că nu-s deprins cu ele.” Atunci le-au scos de pe el.
20 Şi şi-a luat el toiagul în mână şi şi-a ales cinci pietre netede din pârâu şi le-a pus în traista ciobănească pe care o purta de obicei. Şi, cu praştia în mână, s-a apropiat de bărbatul filistean.
21 Filisteanul venea şi el apropiindu-se de David, iar purtătorul lui de arme îi mergea înainte.8
22 Filisteanul l-a văzut pe David şi a râs de el, fiindcă acesta era doar un copilandru, bălan şi cu ochi frumoşi.
23 Şi a zis Filisteanul către David: „Sunt eu oare ca un câine, că vii împotrivă-mi cu bâtă şi cu pietre?” Iar David a zis: „Ba mai rău decât un câine!” Atunci Filisteanul l-a blestemat pe David în numele dumnezeilor săi.
24 Şi a zis Filisteanul către David: „Vino tu la mine şi-ţi voi da trupul păsărilor cerului şi fiarelor pământului!”
25 Dar David i-a zis Filisteanului: „Tu vii spre mine cu sabie şi cu suliţă şi cu pavăză; eu însă voi merge spre tine în numele Domnului Celui-Atotputernic, Dumnezeul oastei lui Israel, pe care tu ai ocărât-o astăzi.
26 El, Domnul, te va da astăzi în mâna mea şi te voi omorî şi-ţi voi lua capul, iar mădularele tale şi mădularele oastei Filistenilor le voi da chiar astăzi păsărilor cerului şi fiarelor pământului; şi tot pământul va cunoaşte că este un Dumnezeu în Israel.
27 Şi toată adunarea va cunoaşte că nu cu sabie şi cu suliţă mântuieşte Domnul
8 Acest verset, omis în LXX, este preluat din T. M.

căci al Domnului e războiul şi Domnul vă va da în mâinile noastre”.
28 Atunci Filisteanul s-a ridicat şi a venit în întâmpinarea lui David.
29 Iar David, vârându-şi mâna în traistă, a luat o piatră, a pus-o în praştie, a aruncat-o şi l-a lovit pe Filistean în frunte; piatra i-a pătruns în frunte prin chivără, iar el a căzut cu faţa la pământ.
30 Aşa l-a biruit David pe Filistean: cu praştia şi cu piatra; şi l-a lovit pe Filistean şi l-a omorât. Sabie nu era în mâna lui David9.
31 Atunci David a alergat şi s-a oprit deasupra lui şi i-a smuls sabia şi l-a ucis tăindu-i capul. Iar Filistenii, văzând că viteazul lor a murit, au luat-o la fugă.
32 Iar bărbaţii lui Israel şi ai lui Iuda10 s-au ridicat şi au dat strigăt şi i-au fugărit până la intrarea în Gat şi până la poarta Ascalonului; iar răniţii Filistenilor au căzut pe calea ce duce deopotrivă la Gat şi la Ecron.
33 Iar bărbaţii lui Israel, la întoarcerea lor din urmărirea Filistenilor, prădau taberele acelora.

34 Iar David, luând capul Filisteanului, l-a adus în Ierusalim; dar armele aceluia şi le-a pus în cortul său.11
9 Acest verset, omis în LXX (şi e lesne de văzut de ce), este preluat din T. M.
10 Inadvertenţă istorică: cele două regate încă nu existau.
11 T. M. continuă: 55 Când Saul l-a văzut pe David că iese în întâmpinarea Filisteanului, a zis către Abner, căpetenia oştilor: „Abner, al cui fiu este băiatul acesta?” Iar Abner a răspuns: „O, rege, viu e sufletul tău că nu ştiu nimic”. 56 Iar regele a zis: „Vezi şi întreabă al cui fiu este tânărul acesta”. 57 Iar când David se întorcea după uciderea Filisteanului, Abner l-a luat şi l-a dus la Saul; iar capul Filisteanului era în mâna lui.
58 Atunci Saul l-a întrebat: „Tinere, al cui fiu eşti tu?” Şi David a răspuns: „Sunt fiul robului tău Iesei din Betleem”.
18
David în fruntea oastei. Invidia lui Saul. Căsătoria lui David.1
1 Atunci au ieşit dănţuitoarele din toate cetăţile lui Israel să-l întâmpine pe David cu timpane şi cu veselie şi cu ţimbale.
2 Şi cântau femeile şi ziceau: „Saul şi-a biruit miile, iar David miriadele”.
3 Aceasta însă a căzut rău în ochii lui Saul; el a zis: „I-au dat lui David miriade, iar mie mi-au dat mii2?”
4 Şi din ziua aceea, de-a lungul timpului, Saul s-a uitat la David cu un ochi invidios.
5 A doua zi, un duh rău de la Dumnezeu a căzut asupra lui Saul:3 în mijlocul casei sale, el vorbea în dodii. Iar David, ca şi în celelalte zile, adia strunele cu mâna. Saul însă avea în mână o lance.
6 Atunci Saul a aruncat lancea, zicând: „Îl voi pironi pe David în perete!” David însă de două ori s-a ferit de Saul.
7 Şi Saul era neliniştit din pricina lui David;
1 T. M. începe acest capitol cu cinci versete pe care LXX nu le cuprinde: 1 După ce [David] a isprăvit de vorbit cu Saul, sufletul lui Ionatan s-a legat de sufletul lui David; şi Ionatan l-a iubit ca pe sine însuşi. 2 Saul l-a luat în ziua aceea şi nu l-a mai lăsat să se întoarcă la casa tatălui său. 3 Iar Ionatan a încheiat cu David un legământ, fiindcă îl iubea ca pe sine însuşi. 4 Ionatan şi-a dezbrăcat manta pe care o avea pe el şi i-a dat-o lui David; tot astfel straiele, sabia, arcul şi cingătoarea. 5 În ieşirile sale, oriunde îl trimitea Saul, David avea izbândă, iar Saul l-a pus căpetenie peste oşteni. Şi era bine văzut de tot poporul, şi chiar de slujitorii lui Saul.
2 Următoarele trei versete, omise în LXX, sunt preluate din T. M.
3 Despre „duhul cel rău” vezi nota de la 16, 14.

8 şi l-a îndepărtat de la el şi l-a făcut pentru sine căpetenie peste o mie, cea care ieşea şi intra în fruntea poporului.4
9 David însă era înţelept în toate căile sale, iar Domnul era cu el.
10 Iar Saul vedea că era foarte înţelept şi se temea de el.
11 şi-ntregul Israel şi Iuda îl iubeau pe David, de vreme ce el intra şi ieşea în fruntea poporului.5
12 Iar Micol, fiica lui Saul, l-a îndrăgit pe David. Şi i s-a spus lui Saul, iar aceasta i-a bineplăcut ochiului său.
13 Şi a zis Saul: „Am să i-o dau, ca să-i fie piatră de poticnire...”. Acuma, mâna Filistenilor era împotriva lui David.
14 Saul le-a poruncit servilor săi, zicând: „Luaţi-l voi de-o parte pe David şi spuneţi-i: iată, regele te place şi toţi slujitorii săi te iubesc; fii tu ginerele regelui!”
15 Servii lui Saul au grăit aceste cuvinte în auzul lui David. Iar David le-a zis: „Puţin lucru este-n ochii voştri să fii ginerele regelui? Eu sunt un om umil, nu plin de slavă”.
16 Iar servii i-au spus lui Saul aceste cuvinte pe care le grăise David.
4 Adică mergea la război în fruntea oastei şi se întorcea victorios.
5 T. M. introduce aici trei versete care nu se regăsesc în LXX; ele par a fi o inserţie târzie, complicând problema căsătoriei lui David: 17 Saul i-a zis lui David: „Iat-o pe fiica mea cea mai mare, Merob; pe care ţi-o voi da de soţie; numai să fii viteaz şi să duci războaiele Domnului”. Căci Saul îşi zicea: „Asupra lui să nu fie mâna mea, ci mâna Filistenilor să fie împotrivă-i”. 18 Dar David i-a zis lui Saul: „Cine sunt eu, şi care e viţa mea neamul tatălui meu în Israel -, ca să fiu eu

ginerele regelui?” 19 Dar la vremea când Merob ar fi trebuit să-i fie dată lui David, fiica lui Saul i-a fost dată ca soţie lui Adriel din Mehola.
17 Iar Saul a zis: „Aşa să-i spuneţi lui David: regele nu vrea nici un dar6, ci numai o sută de prepuţuri filistene,7 ca să se răzbune pe vrăjmaşii regelui”. Fiindcă Saul se gândea să-l împingă în mâinile Filistenilor.
18 Iar servii lui Saul i-au spus lui David cuvintele acestea, iar lui David i-a surâs gândul de a deveni ginerele regelui.
19 Atunci David s-a ridicat şi s-a dus, el şi oamenii săi, şi au ucis dintre Filisteni o sută de bărbaţi. El a adus prepuţurile acestora şi a devenit ginerele regelui, căci Saul i-a dat-o de soţie pe Micol, fiica sa.
20 Iar Saul vedea că Domnul este cu David şi că tot Israelul îl iubea.
21 Şi tot mai mult se temea de David.
19
Marea prietenie dintre Ionatan şi David. David e ameninţat de Saul, dar Micol îl scapă. David în refugiu la Samuel.
1 Saul i-a spus fiului său Ionatan, precum şi tuturor slujitorilor săi, să-l ucidă pe David. Ionatan însă, fiul lui Saul, ţinea foarte mult la David.
2 Şi Ionatan i-a spus lui David, zicând: „Saul, tatăl meu, caută să te omoare. Aşadar, păzeşte-te; mâine-dimineaţă ascunde-te şi rămâi ascuns.
3 Iar eu voi ieşi şi voi sta aproape de tatăl meu în câmpul unde vei fi tu şi-i voi vorbi tatălui meu despre tine; atunci
6 E vorba de darul în bani şi în natură pe care mirele trebuia să i-l facă tatălui miresei sau chiar acesteia (vezi Fc 34, 12 şi nota).
7 Filistenii nu erau circumcişi.

voi vedea care-i va fi răspunsul şi-ţi voi da de ştire.”
4 Ionatan l-a vorbit de bine pe David în faţa lui Saul, părintele său, şi i-a zis: „Să nu păcătuiască regele împotriva servului tău David, fiindcă nici el nu a păcătuit împotriva ta, iar faptele lui sunt foarte bune.
5 Punându-şi viaţa în primejdie, el l-a ucis pe Filistean, iar Domnul a făcut mare biruinţă; şi tot Israelul a văzut şi s-a bucurat. Atunci, de ce să păcătuieşti tu împotriva unui sânge nevinovat, să-l ucizi pe David fără nici o pricină?”
6 Iar Saul a ascultat de cuvântul lui Ionatan; şi s-a jurat Saul, zicând: „Viu este Domnul!; el nu va muri!”
7 Atunci Ionatan l-a chemat pe David şi i-a spus toate cuvintele acestea. Şi l-a adus Ionatan pe David la Saul; şi era pe lângă el ca şi mai înainte.
8 Şi a fost din nou război împotriva lui Saul. Iar David s-a purtat ca un viteaz şi s-a luptat cu Filistenii şi i-a lovit cu mare măcel, iar aceia au fugit din faţa lui.
9 Şi un duh rău de la Dumnezeu era asupra lui Saul;1 el se odihnea în casă, avându-şi suliţa în mână, iar David, cu mâinile pe strune, cânta la harpă.2
10 Şi Saul căuta să-l lovească pe David
1 Sub starea de spirit maladivă, Saul revenea la mai vechea sa obsesie de a-l ucide pe David cu suliţa; de fapt, e reacţia oricărui demonizat în faţa exorcismului.
2 David cânta nu numai spre a-l alina pe rege, ci şi pentru propria sa plăcere, deprinsă încă din vremea când păzea oile (vezi Ps 151). Acest tânăr (al cărui nume e menţionat de aproape opt sute de ori în V. T. şi de cca. şaizeci de ori în N.T.) va deveni nu numai cel mai mare rege al Evreilor, ci şi marele poet care ne-a lăsat Cartea Psalmilor.
cu suliţa, dar David s-a ferit repede din faţa lui Saul, aşa că suliţa s-a înfipt în perete. Iar David a fugit şi a scăpat.
11 Şi a fost că-n noaptea aceea a trimis Saul nişte soli la casa lui David ca să-l pândească, cu scopul de a-l ucide dimineaţa. Iar Micol, femeia lui David, i-a spus, zicând: „Dacă-n noaptea asta nu-ţi vei scăpa viaţa, mâine vei fi ucis”.
12 Aşa că Micol l-a lăsat în jos pe fereastră, iar el a plecat şi a fugit şi a scăpat.3
13 Iar Micol a luat o păpuşă mare4 şi a pus-o în pat şi i-a aşezat pe cap o pernă din păr de capră şi a

învelit-o cu un ţol.
14 Când Saul a trimis soli ca să-l ia pe David, ea le-a spus că e bolnav.
15 Dar el a trimis din nou la David, zicând: „Să mi-l aduceţi cu pat cu tot, ca să-l omor!”
16 Iar solii s-au dus; şi, iată, în pat o păpuşă mare, având pe cap o pernă din păr de capră...
17 Atunci a zis Saul către Micol: „De ce m-ai înşelat tu astfel şi l-ai lăsat pe duşmanul meu să plece şi el a scăpat?” Iar Micol i-a zis lui Saul: „El mi-a zis: Lasă-mă să plec!; că dacă nu, te voi ucide”.
18 Aşa că David a fugit şi a scăpat şi s-a dus la Samuel în Rama şi i-a spus tot ce-i făcuse Saul. Apoi Samuel şi David au plecat şi au locuit în Naiotul Ramei5.
3 Acest episod îi va inspira lui David Psalmul 58.
4 Textual: kenotafion (cuvânt folosit numai aici şi în v. 16) = „mormânt gol”; figurat: „imagine înşelătoare”. Ebr: „terafim”: idol casnic (de mici dimensiuni), ca aceia pe care Rahela îi luase din casa tatălui ei (vezi istoria în Fc 31, 19-35). În cazul de faţă însă pare a fi un obiect de statura unui om.
5 Naiot: localitate în apropiere de Rama. De altfel, acest episod e în discordanţă cu 15, 35: „Samuel nu l-a mai văzut pe Saul până-n ziua morţii sale”. Critica textuală nu exclude ipoteza că vv. 18-24 sunt o inserţie târzie. Fiind vorba de un amănunt istoric (ca foarte multe altele), inadvertenţa nu anulează caracterul inspirat al Sfintei Scripturi.

19 Şi i s-a spus lui Saul: „Iată, David se află în Naiotul Ramei”
20 Atunci Saul a trimis soli ca să-l prindă pe David. Iar ei au văzut ceata profeţilor şi pe Samuel stând în fruntea lor. Şi Duhul lui Dumnezeu a venit peste solii lui Saul, şi au profetizat şi ei. 6
21 Şi i s-a spus lui Saul; el a trimis alţi soli, dar şi aceştia au profetizat; şi a mai trimis un al treilea rând de soli, dar şi aceştia au profetizat.
22 Atunci Saul s-a aprins de mânie şi s-a dus el însuşi la Rama şi a mers până la izvorul ariei din Soco; şi a întrebat, zicând: „Unde sunt Samuel şi David?” Şi i-au spus: „Iată, în Naiotul Ramei.”
23 Şi de acolo s-a dus la Naiotul Ramei. Şi Duhul lui Dumnezeu a venit peste el şi a mers profetizând până ce a ajuns în Naiotul Ramei.
24 Şi şi-a dezbrăcat hainele şi a profetizat în faţa lor; şi a şezut, dezbrăcat, toată ziua aceea şi toată noaptea. De aceea au zis: „Oare şi Saul este printre profeţi?”7
20
David e prigonit, Ionatan îl ajută.
6 Aici (ca şi la 10, 5), verbul „a profetiza” are sensul larg de a rosti incantaţii într-un fel de stare de transă, întreţinută de acompaniamentul unor instrumente muzicale.
7 Zicala din 10, 12, dar cu o altă explicaţie.
1 David a fugit din Naiotul Ramei şi s-a dus în faţa lui Ionatan şi a zis: „Ce-am făcut? şi care-i greşala mea? şi cu ce-am păcătuit eu faţă de tatăl tău, de-mi caută viaţa?”
2 Iar Ionatan i-a zis: „Departe de tine aceasta!; nu vei muri. Iată, tatăl meu nu va face nici un lucru, mare sau mic, pe care să nu mi-l spună şi mie;1 de ce mi-ar ascunde tatăl meu lucrul acesta? Nu, nu-i aşa!”
3 Şi răspunzându-i David lui Ionatan, a zis: „Tatăl tău ştie negreşit că eu am aflat bunăvoinţă în ochii tăi şi de aceea a zis: pe asta să n-o ştie Ionatan, ca nu cumva să spună nu; dar viu este Domnul şi viu este sufletul tău că, aşa cum am spus, între mine şi moarte nu mai e decât un pas”.
4 Atunci Ionatan i-a zis lui David: „Ce anume îţi doreşte sufletul? şi ce voi putea face eu pentru tine?”
5 Şi a zis David către Ionatan: „Iată, mâine este lună nouă2, iar eu sub nici un cuvânt nu voi şedea cu regele la masă; tu lasă-mă să plec, iar eu mă voi ascunde în câmp până seara.
6 Şi dacă tatăl tău va întreba şi mă va căuta, tu să-i spui: încă devreme, David mi-a cerut îngăduinţa de a merge la Betleem, cetatea sa, căci acolo se aduce jertfa anuală pentru tot neamul său.
7 Şi dacă el va zice: bine!, atunci pace îi va fi servului tău; dar dacă-ţi va răspunde aspru, atunci să ştii că răul din el şi-a făcut plinul.
8 Tu însă fă milă cu robul tău; că tu l-ai adus pe robul tău să încheie
1 Literal: „pe care să nu-l descopere urechii mele”.
2 Începutul fiecărei luni era sărbătorit prin ceremonii şi ritualuri religioase (vezi Nm 10, 10; 28, 11)

cu tine un legământ al Domnului; şi dacă este-n robul tău vreo nedreptate, atunci ucide-mă tu; de ce dar să mă duci aşa la tatăl tău?”
9 Şi a zis Ionatan: „Departe de tine aceasta!; că dacă eu voi şti negreşit că răul din tatăl meu şi-a făcut plinul spre a veni asupră-ţi chiar dacă nu şi împotriva cetăţilor tale -, atunci îţi voi spune”.
10 Şi a zis David către Ionatan: „Cine-mi va spune mie dacă tatăl tău îţi va răspunde aspru?”
11 Iar Ionatan a zis către David: „Du-te şi aşteaptă în câmp”. Şi s-au dus amândoi în câmp.
12 Acolo a zis Ionatan către David: „Domnul Dumnezeul lui Israel ştie că, după cum va fi împrejurarea, eu am să-l întreb de trei ori pe tatăl meu; şi de va fi de bine pentru David, eu nu voi trimite la tine în câmp.
13 Aşa să-i facă Dumnezeu lui Ionatan, şi încă pe deasupra, că aşa îţi voi da de veste dacă va fi ceva de rău; îţi voi aduce la cunoştinţă şi te voi lăsa să pleci; iar tu vei pleca în pace, iar Domnul să fie cu tine aşa cum a fost cu tatăl meu.
14 Şi dacă eu voi mai trăi, tu să faci milă cu mine; iar dacă, într-adevăr, voi muri,3
15 tu nicicând să nu-ţi iei înapoi mila de la casa mea, chiar şi atunci când Domnul îi va nimici pe vrăjmaşii lui David, unul câte unul, de pe faţa pământului;
16 fie numele lui Ionatan în casa lui David şi caute-i Domnul pe vrăjmaşii lui David!”
3 Ionatan e conştient de riscul pe care şi-l asumă (mai fusese o dată condamnat la moarte de către tatăl său!).
17 Şi Ionatan i s-a mai jurat încă o dată lui David, de vreme ce el iubea sufletul celui ce-l iubea.
18 Şi a zis Ionatan: „Mâine este lună nouă, iar el va întreba de tine când va vedea că scaunul tău e gol.
19 Tu vei sta acolo trei zile, pândeşte un prilej şi vino la locul unde te poţi ascunde într-o zi de lucru; şi vei şedea acolo, lângă semn.4
20 Eu, trăgând la ţintă, voi repezi trei săgeţi.
21 Şi, iată, eu voi trimite un băiat, zicând: du-te şi caută-mi săgeata! Dacă eu îi voi spune răspicat băiatului: săgeata-i dincoace de tine (adică dincoace de tine), ia-o!, adică vino, căci totul îţi e spre bine şi nicicum spre rău viu este Domnul!
22 Dar dacă eu îi voi spune băiatului: săgeata-i dincolo de tine, adică mai încolo, atunci du-te, căci Domnul ţi-a dat drumul.
23 Cât despre cuvântul pe care noi doi l-am vorbit, iată că Domnul e martor între mine şi tine până-n veac”.
24 David se ascunde-n câmp, luna [nouă] vine, vine şi regele la masă să mănânce.
25 şi s-a aşezat, ca de obicei, pe scaunul său chiar pe scaunul său de la perete -, Ionatan i s-a aşezat în faţă, Abner a stat lângă Saul, iar scaunul lui David s-a văzut că era gol.
26 şi-n ziua aceea Saul n-a zis nimic, gândindu-se: Pesemne cănu-i curat, fiindcă nu s-a curăţit pe sine.5
4 Aici textul grecesc e obscur, iar cel ebraic, pe care traducătorii îl declară grav deteriorat, nu le e nici lor de mare folos.
5 Adică a neglijat să îndeplinească ritualul purificării de dinainte de jertfe (masa făcea partdin acest ritual).

27 Şi a fost că a doua zi în cea de a doua zi a lunii s-a văzut că locul lui David era tot gol. Atunci Saul a zis către Ionatan, fiul său: „De ce n-a venit fiul lui Iesei la masă nici ieri şi nici astăzi?”
28 Ionatan i-a răspuns lui Saul, zicând: „David mi-a cerut mie voie să se ducă până la Betleem, cetatea sa;
29 mi-a zis: lasă-mă să mă duc, căci avem o jertfă de familie în cetate şi am primit poruncă de la fraţii mei; şi acum, dacă am aflat bunăvoinţă în ochii tăi, mă voi duce şi mă voi vedea cu fraţii mei!... De aceea n-a venit la masa regelui”.
30 Atunci Saul s-a aprins cu mare mânie asupra lui Ionatan şi i-a zis: „Tu, fecior de fată teleleică 6!, nu ştiu eu că te-ai făcut fârtate cu fiul lui Iesei, spre ruşinea ta şi spre ruşinea goliciunii mamei tale?
31 Că atâta vreme cât fiul lui Iesei va trăi pe pământ, regatul tău nu se va întemeia!7 Şi atunci, trimite chiar acum şi prinde-l pe tânărul acela, căci de-acum e fiul morţii!”
32 Dar Ionatan i-a răspuns lui Saul, tatăl său, zicând: „De ce să moară? ce-a făcut?”
33 Iar Saul şi-a ridicat suliţa asupra lui Ionatan, ca să-l omoare; atunci Ionatan a ştiut că răul din

tatăl său şi-a făcut plinul, ca să-l ucidă pe David.
34 Şi Ionatan, aprins de mânie, a sărit
6 În sensul său primar, verbul automoleo se referă la dezertorul care şi-a trădat oastea şi umblă de colo-colo. Injurie obişnuită (din păcate) asupra mamei celui insultat, chiar când cel ce o face este sau a fost soţul ei.
7 Intuiţia lui Saul e justă: nu Ionatan va fi urmaşul său la tron, ci David.
de la masă; şi-n ziua aceea a doua a lunii n-a mâncat pâine, întristat fiind din pricina lui David, că se hotărâse tatăl său să-l omoare.
35 Şi dacă s-a făcut dimineaţă, a ieşit Ionatan la câmp aşa cum prin jurământ îi făgăduise lui David - , având cu el un băiat.
36 Şi i-a zis băiatului: „Aleargă şi găseşte-mi săgeţile pe care le arunc!" Băiatul a alergat, iar acesta a aruncat o săgeată, trimiţând-o dincolo de el.
37 şi s-a dus băiatul până la locul unde Ionatan aruncase săgeata. Iar Ionatan a strigat după băiat, zicând: „Săgeata e mai încolo, dincolo de tine!"
38 Şi a strigat Ionatan după băiat, zicând: „Aleargă cât poţi şi nu te opri!" Şi servul lui Ionatan a adunat săgeţile şi le-a adus la stăpânul său.
39 Băiatul însă nu ştia nimic; doar Ionatan şi David ştiau lucrul acesta.
40 Ionatan i-a dat băiatului armele sale şi i-a zis: „Du-te, intră în cetate!"
41 Şi după ce s-a dus băiatul, David s-a ridicat de la semn şi a căzut cu faţa la pământ şi i s-a închinat de trei ori şi s-au sărutat unul cu altul şi au plâns amândoi unul pentru altul, să le ţină vreme multă.
42 Şi a zis Ionatan: „Mergi în pace!; şi precum amândoi ne-am jurat în numele Domnului, zicând: domnul să fie martor între mine şi tine, între urmaşii mei şi urmaşii tăi până-n veac!"
21
Fugar, David rătăceşte din loc în loc, căutând scăpare.
474
1 David s-a ridicat şi s-a dus, iar Ionatan a intrat în cetate1.
2 David a venit la Nobe, la preotul Ahimelec2. Iar Ahimelec s-a înspăimântat de întâlnirea cu el şi i-a zis: „De ce eşti singur şi nimeni cu tine?"
3 Iar David i-a zis preotului: „Regele mi-a dat astăzi o poruncă şi mi-a zis: nimeni să nu ştie treaba la care te-am trimis şi pentru care ţi-am poruncit! Iar eu le-am poruncit alor mei să fie la locul nostru de întâlnire.3
4 Şi acum, dacă ai la îndemână cinci pâini, dă-mi în mână ce se găseşte".
5 Iar preotul i-a răspuns lui David, zicând: „Nu am la îndemână pâini obişnuite, ci doar pâini sfinte; din ele pot mânca tinerii slujitori, dar numai dacă s-au abţinut cel puţin de la femei".
6 Iar David i-a răspuns preotului, zicând: „De la femei ne-am abţinut de trei zile; când am plecat eu la drum, toţi tinerii slujitori au trecut prin curăţire; dar dacă cumva această călătorie nu-i curată, ea se va sfinţi astăzi prin armele mele".4
7 Atunci preotul Ahimelec i-a dat pâinile punerii-înainte, căci nu se afla acolo altă pâine în afară de pâinile Feţei, cele ridicate de dinaintea feţei Domnului spre a fi înlocuite cu pâini calde în chiar ziua în care au fost luate.
1 Acest verset încheie, de fapt, capitolul precedent.
2 Nobe: cetate nu departe de Ierusalim. Ahimelec: preot în descendenţa lui Eli.
3 Ginere al regelui şi comandant fără escortă, David evită să spună că e fugar. Ca să scape, el se simte obligat să fabuleze. În ansamblul iconomiei divine (ca şi în cazul lui Iacob), scopul urmărit de Dumnezeu cu David copleşeşte circumstanţele jenante.
4 Spre a se înfrupta din pâinile de jertfă, David pretinde, prin sugestie, că duce un război sfânt.
8 şi-n ziua aceea era acolo unul din slujitorii lui Saul, întârziat înaintea feţei Domnului; numele său era Doeg Idumeul şi paştea catârii lui Saul.
9 Şi a zis David către Ahimelec: „Vezi dacă ai pe-aici la îndemână o suliţă sau o sabie, căci eu n-am apucat să-mi iau sabia şi armele, de vreme ce porunca regelui nu suferea întârziere".
10 Iar preotul a zis: „Iată, se află aici sabia lui Goliat Filisteanul, cel pe care tu l-ai ucis în valea Ela; e înfăşurată într-o haină; dacă vrei să ţi-o iei, ia-o, căci o alta nu se află aici în afară de aceasta". Iar David a zis: „Iată, o alta nu-i ca ea! Dă-mi-o!"

11 Şi i-a dat-o. şi s-a ridicat David, şi-n ziua aceea a fugit de la faţa lui Saul; şi a venit la Achiş, regele Gatului.
12 Iar slujitorii lui Achiş i-au zis acestuia: „Oare nu acesta e David, regele ţării? Oare nu pentru acesta au început dănţuitoarele să strige, zicând: Saul şi-a biruit miile, iar David miriadele?...
13 Aceste cuvinte l-au săgetat la inimă pe David şi tare s-a înfricoşat el de Achiş, regele Gatului.
14 şi-n văzul aceluia şi-a schimbat înfăţişarea şi-n ziua aceea se făcea ca şi cum ar fi nebun şi bătea ca-n tobă în porţile cetăţii şi-şi bălăngănea mâinile ca un apucat şi-şi lăsa balele să-i curgă în barbă.
15 Iar Achiş a zis către slujitorii săi: „Voi nu vedeţi că omul acesta e epileptic? de ce l-aţi adus la mine?”
16 Credeţi că de epileptici duc eu lipsă, de l-aţi adus să-nnebunească la mine?... În casa mea nu va intra!”

22
David rătăceşte mai departe. Saul ucide preoţii din Nobe.
1 David a plecat de acolo, şi astfel a scăpat. Şi a venit în peştera Adulam.1 Iar fraţii săi şi toată casa tatălui său au auzit şi s-au coborât acolo la el.
2 Şi se adunau la el toţi cei ce erau în nevoie şi toţi datornicii şi toţi cei cu sufletul amărât; iar el era mai-mare peste ei; şi erau cu el ca la patru sute de bărbaţi.
3 De acolo s-a dus David la Miţpa Moabului. Şi a zis către regele Moabului: „Te rog, lasă-i pe tatăl meu şi pe mama mea să stea la tine până ce eu voi şti ce vrea să facă Dumnezeu cu mine”.2
4 Şi a stăruit pe lângă regele Moabului; şi au locuit ei la regele Moabului pe toată durata cât a stat el îngrădit acolo.
5 Dar profetul Gad3 i-a zis lui David: „Nu sta aici, îngrădit! Du-te şi intră în ţinutul lui Iuda!” Atunci David a plecat şi a ajuns în cetatea Heret.
6 Saul a auzit că David a fost descoperit, ca şi bărbaţii ce se aflau cu el. Saul se afla pe deal, sub ogorul ce se ţinea de Rama, cu suliţa în mână şi cu toţi slujitorii în preajmă.
7 Şi a zis Saul către slujitorii care-i erau în preajmă: „Ascultaţi acum, voi, fii ai lui Veniamin: Oare fiul lui Iesei vă va da într-adevăr ţarine şi vii şi vă va face sutaşi şi căpetenii peste mii?
1 E vorba de o grotă mare şi uscată, aşa cum sunt multe în ţinuturile calcaroase.
2 David era înrudit cu moabiţii prin bunica sa Rut.
3 Gad, asemenea unor preoţi, era purtător de cuvânt al lui Dumnezeu.
8 Că voi toţi aţi uneltit împotriva mea şi nimeni n-a fost să-mi sufle la ureche atunci când fiul meu a făcut legământ cu fiul lui Iesei, şi nimănui dintre voi nu i-a păsat de mine, să-mi spună că fiul meu l-a stârnit pe robul meu vrăjmaş împotrivă-mi, aşa cum se vede şi astăzi”.
9 Atunci Doeg Idumeul cel ce era mai mare peste catârii lui Saul a răspuns, zicând: „L-am văzut pe fiul lui Iesei venind la Nobe, la preotul Ahimelec, fiul lui Ahituv;
10 iar acela l-a întrebat pe Domnul să-i spună ce e cu el şi i-a dat merinde şi i-a dat chiar sabia lui Goliat Filisteanul”.
11 Atunci regele a poruncit să fie chemat Ahimelec, fiul lui Ahituv, şi toţi fiii tatălui său, preoţii ce se aflau în Nobe. Şi au venit cu toţii la rege.
12 Iar Saul a zis: „Ascultă acum, tu, fiu al lui Ahituv!” Iar acela a zis: „Iată, eu sunt; vorbeşte, stăpâne!”
13 Şi i-a zis Saul: „De ce ai uneltit tu împotriva mea, tu şi fiul lui Iesei, că i-ai dat pâine şi sabie şi L-ai întrebat pe Dumnezeu ce e cu el, ca să-l ridici vrăjmaş împotrivă-mi, aşa cum se vede şi astăzi?”
14 Atunci Ahimelec i-a răspuns regelui, zicând: „Şi cine-ntre toţi slujitorii tăi e credincios ca David şi ginerele regelui şi ascultător a toată porunca ta şi plin de cinste-n casa ta?
15 Oare astăzi am început eu să-L întreb pe Dumnezeu ce e cu el? Nicidecum! Aşadar, să nu-l învinuiască regele pe robul său, şi nici întreaga casă a tatălui meu, de vreme ce robul tău n-a ştiut nimic din toată treaba aceasta, ceva mare sau mic”.
16 Dar regele Saul a zis: „Cu moarte vei

muri, Ahimelec, tu şi toată casa tatălui tău!”
17 Şi a zis Saul către pedestraşii ce i se aflau în preajmă: „Aduceţi-i şi ucideţi-i pe preoţii

Domnului, de vreme ce mâna lor este cu David şi au ştiut că el e fugar şi nu mi-au spus!” Dar slujitorii regelui n-au vrut să-şi ridice mâinile să cadă pe preoţii Domnului.
18 Atunci regele i-a zis lui Doeg: „Întoarce-te tu şi căsăpeşte-i pe preoţi!” Iar Doeg Idumeul s-a întors şi i-a omorât în ziua aceea pe preoţii Domnului: trei sute cinci bărbaţi, toţi purtători de efod4.
19 El a trecut prin ascuţişul săbiei şi Nobe, cetatea preoţească, deopotrivă bărbat şi femeie şi copil şi sugar şi viţel şi asin şi oaie.
20 A scăpat însă unul din fiii lui Ahimelec, fiul lui Ahituv; el se numea Abiatar şi a fugit după David.
21 Abiatar i-a spus lui David că Saul îi omorâse pe toţi preoţii Domnului.
22 Şi i-a zis David lui Abiatar: „Încă din ziua aceea, când eram acolo, am ştiut că Doeg Idumeul îi va spune lui Saul! Eu sunt vinovat de moartea oamenilor din casa tatălui tău.
23 Şezi cu mine! Nu te teme, căci oriunde voi căuta eu un loc [de scăpare] pentru viaţa mea, îl voi căuta şi pentru viaţa ta, de vreme ce tu ţi-ai găsit adăpost la mine”.
23
David în pribegie la Cheila, în pustia lui Iuda, în pustia Zifeilor şi a Maoniţilor.
4 Efodul (în care se aflau sorţii Urim şi Tumim) făcea parte din vestimentaţia preoţilor.
1 Şi i s-a spus lui David: „Iată, Filistenii bat război în Cheila şi pradă şi calcă ariile de secerat”.
2 Atunci David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Să mă duc oare să-i bat pe Filisteni?” Iar Domnul i-a zis: „Du-te!; îi vei bate pe Filisteni şi vei mântui Cheila”.
3 Iar oamenii lui David au zis către el: „Iată, noi fiind aici, în Iudeea, ne temem; cum va fi oare dacă vom merge la Cheila? să stăm agăţaţi de prăzile Filistenilor?”
4 Atunci David L-a întrebat încă o dată pe Domnul, iar Domnul i-a răspuns, zicând: „Ridică-te şi du-te la Cheila, căci Eu îi dau pe Filisteni în mâinile tale”.
5 Atunci David s-a dus la Cheila împreună cu oamenii care erau cu el şi s-au bătut cu Filistenii şi i-au pus pe fugă; şi le-au luat vitele şi i-au lovit cu mare măcel şi astfel i-a izbăvit David pe cei ce locuiau în Cheila.
6 Şi a fost că după ce Abiatar, fiul lui Ahimelec, a fugit la David, s-a coborât şi el cu David la Cheila, avându-şi efodul în mână.
7 Şi i s-a spus lui Saul că David venise la Cheila. Iar Saul a zis: „Dumnezeu mi l-a vândut mie, căci El s-a închis pe sine intrând într-o cetate cu porţi şi zăvoare”.
8 Şi Saul i-a poruncit întregului popor să se coboare cu război la Cheila, să-i împresoare pe David şi pe oamenii lui.
9 Iar David, cunoscând că Saul nu va înceta să-i facă rău, a zis către preotul Abiatar: „Adu efodul Domnului!”
10 Şi a zis David: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, robul tău a auzit fără putinţă de tăgadă că Saul caută să vină

împotriva Cheilei ca să nimicească cetatea pe seama mea.
11 Fi-va oare [locul] închis? sau va veni Saul acum, aşa cum a auzit robul Tău? Doamne, Dumnezeul lui Israel, spune-i robului Tău!” Iar Domnul a zis: „Va fi închis”.
12 Şi a zis David: „Oare mă vor da cei din Cheila pe mine şi pe oamenii mei în mâinile lui Saul?” Iar Domnul a zis: „Te vor da”.1
13 Atunci David şi oamenii ce se aflau cu el ca la vreo patru sute s-au ridicat şi mergeau oriîncotro puteau merge. Şi i s-a spus lui Saul că David ieşise din Cheila şi s-a oprit de la a mai veni.
14 Iar David a locuit în Mesara, în pustie, prin trecători înguste; şi a locuit în pustia din muntele Zif, în ţinut uscat. Iar Saul îl căuta în fiecare zi, dar Domnul nu l-a dat în mâinile lui.
15 David văzuse că Saul a ieşit să-l caute. Pe atunci David se afla în muntele cel sec, în Noul Zif.
16 Iar Ionatan, fiul lui Saul, s-a ridicat şi a mers la David în Noul şi l-a întărit întru Domnul.
17 Şi i-a zis: „Nu te teme, căci mâna lui Saul, tatăl meu, nu te va găsi; şi tu vei fi rege peste Israel, iar eu îţi voi fi ţie al doilea; Saul, tatăl meu, o ştie.”
18 Şi au făcut amândoi legământ în faţa Domnului; David a rămas în Noul, iar Ionatan s-a întors la casa sa.
19 Apoi Zifiţii din ţinutul nisipos s-au urcat la Saul pe deal şi au zis: „Iată, nu cumva e David cel ce s-a ascuns la

1 Întrebările erau puse în aşa fel încât răspunsul, prin mijlocirea celor doi sorţi (Urim şi Tumim) din efod să fie „da” sau „nu”. Acest verset (12) este preluat din Codex Alexandrinus.
noi în Mesara, în strâmtorile din Noul, în pustiul din muntele Hachila, care se află în dreapta Ieşimonului?.
20 Şi acum, după cum a dorit inima regelui, să se coboare el la noi, că prins e în mâinile regelui”.
21 Iar Saul le-a zis: „Binecuvântaţi Îi sunteţi voi Domnului, că v-a păsat de mine”.
22 Duceţi-vă şi pregătiţi-vă mai bine şi căutaţi şi vedeţi locul unde-i va fi piciorul, acolo unde-aţi zis, ca nu cumva să scape cu vicleşug.2
23 Vedeţi şi aflaţi, iar eu voi fi cu voi; şi de va fi el în ţară, îl voi căuta printre toate miile lui Iuda”.
24 Atunci Zifiţii s-au ridicat şi au mers înaintea lui Saul; iar David şi oamenii lui se aflau în pustia Maon, spre apus, în dreapta Ieşimonului.
25 Saul şi oamenii lui s-au dus să-l caute pe David. i s-a dat însă de ştire lui David, iar el s-a coborât la piatra din pustia Maonului. Iar Saul a auzit şi a alergat după David spre pustia Maonului.
26 Saul şi oamenii lui mergeau în partea de dincoace a muntelui, iar David şi oamenii lui se aflau în partea de dincolo; David se ascundea să scape de Saul, iar Saul şi oamenii lui îşi rânduiau tabără de împresurare asupra lui David şi oamenilor lui, ca să-i prindă.
27 Atunci a venit la Saul un vestitor, zicând: „Grăbeşte-te şi vino, căci Filistenii au năvălit în ţară!”
28 Iar Saul s-a întors din urmărirea lui David şi s-a dus să dea piept cu Filistenii; de aceea s-a numit acel loc Stânca Despărţirii.
2 Oameni ai locului, Zifiţii cunoşteau bine potecile şi ascunzătorile.
478
24
David cruţă viaţa lui Saul.
1 Iar David s-a ridicat de acolo şi s-a aşezat în strâmtorile En-Gaddi.
2 Şi a fost că după ce Saul s-a întors din urmărirea Filistenilor, i s-a spus că David se află în pustia En-Gaddi1.
3 Şi luând el cu sine trei mii de bărbaţi aleşi din tot Israelul, s-a dus să-i caute pe David şi pe oamenii lui în faţa Sadaemului.
4 Şi a ajuns la turmele de oi ce se aflau pe lângă drum,2 iar acolo era o peşteră. Saul a intrat să-şi facă nevoia, în timp ce David şi oamenii lui şedeau în partea mai adâncă a peşterii.
5 Atunci bărbaţii lui David i-au zis: „Iată, aceasta este ziua despre care ţi-a spus Domnul că-l va da pe vrăjmaşul tău în mâinile tale, ca să faci cu el după pofta inimii.” Iar David s-a ridicat şi a tăiat cu fereală poala hainei lui Saul.3
6 Şi a fost că după aceea i-a părut rău lui David4 că-i tăiase poala hainei.
7 Şi a zis David către oamenii lui: „Să mă ferească Dumnezeu să fac eu una ca aceasta împotriva stăpânului meu, a unsului Domnului, să-mi ridic eu mâna asupră-i; căci el este unsul Domnului5”.
1 En-Gaddi: oază în apropiere de ţărmul vestic al Mării Moarte. Se vede că ascunzătoarea lui David se afla pe undeva prin vecinătate, în ţinutul pustiu.
2 Turmele erau aduse de la păşune să se odihnească în răcoarea stâncilor.
3 Desigur, pentru comoditate, Saul îşi aruncase mantia undeva pe alături.
4 Literal: „... inima lui David l-a lovit”.
5 David socotea, pesemne, că propria sa ungere fusese doar in spe, în timp ce Saul era rege în exerciţiu.
8 Aşa că David şi-a potolit oamenii cu vorbe ca acestea şi nu i-a lăsat să se ridice şi să-l omoare pe Saul. Iar Saul s-a ridicat şi s-a dus în drumul lui.
9 Din peşteră însă s-a ridicat şi David după el. Şi a strigat David în urma lui Saul, zicând: „O, doamne!, o, rege!” Atunci Saul a cătat înapoi, iar David plecându-se cu faţa la pământ, i s-a închinat.
10 Şi a zis David către Saul: „De ce asculţi tu de vorbele poporului care zice: iată, David îţi caută viaţa?
11 Iată, ochii tăi au văzut cum chiar astăzi mi te-a dat Domnul în mână, acolo, în peşteră; dar eu n-am vrut să te omor, ci te-am cruţat şi am zis: nu-mi voi ridica mâna asupra stăpânului meu, fiindcă el e unsul Domnului.
12 Şi, iată, poala hainei tale e în mâna mea; eu am tăiat poala hainei tale şi nu te-am omorât.

Cunoaşte azi şi vezi că-n mâna mea nu-i nici o răutate şi nici o necredinţă şi nici o răzvrătire; eu n-am păcătuit împotriva ta, dar tu îmi vânezi viaţa ca să mi-o iei.
13 Judece Domnul între mine şi tine şi Domnul să-mi răsplătească din ceea ce-i al tău!; dar mâna mea nu-ţi va fi împotrivă.
14 Aşa cum spune vechiul proverb: «Din cei nelegiuiţi va izvorî greşala»; deci mâna mea nu se va ridica asupră-ţi.
15 Şi acum, după cine umbli tu, o, rege al lui Israel? după cine alergi? după un câine mort? după un purice?
16 Fie Domnul cumpănitor şi judecător între mine şi tine6!; Domnul să vadă şi
6 Mai explicit: „Fie Domnul arbitru şi judecător între mine şi tine". În faţa judecăţii Domnului, robul şi stăpânul se bucură de aceleaşi criterii.

să-mi judece pricina şi-ntru dreptate să mă scoată din mâinile tale!"
17 Şi a fost că după ce David a isprăvit aceste cuvinte către Saul, acesta a zis: „Al tău este glasul acesta, fiule David?" Şi ridicându-şi Saul glasul, a plâns.
18 Şi a zis Saul către David: „Tu eşti mai drept decât mine, căci tu mi-ai răsplătit cu bine, dar eu ţi-am răsplătit cu rău.
19 Tu mi-ai arătat mie astăzi ce bine mi-ai făcut, cum m-a închis pe mine Domnul astăzi în mâinile tale, dar tu nu m-ai ucis7.
20 Că de-l va afla cineva pe vrăjmaşul său în necaz şi-i va deschide paşii spre calea cea bună, aşa cum ai făcut tu astăzi, Domnul îi va răsplăti cu binele.
21 Şi acum, iată, eu ştiu că tu într-adevăr vei domni şi că-n mâna ta va sta regatul lui Israel.
22 Aşadar, jură-mi acum pe Domnul că nu-i vei nimici pe urmaşii mei şi că nu-mi vei şterge numele din casa tatălui meu".
23 Aşa i-a jurat David lui Saul. Saul s-a dus la casa sa, iar David şi oamenii lui s-au suit în strâmtoarea Mesara.
25
Moartea lui Samuel. David şi Abigail.
1 Şi Samuel a murit. Şi tot Israelul s-a adunat şi l-a jelit. Şi l-au îngropat în casa lui din Rama.1 Iar David,
7 Saul capătă conştiinţa că gestul lui David a avut darul de a anula intenţia lui Dumnezeu.
1 „... în casa lui": pe proprietatea lui.
sculându-se, s-a coborât în pustia Maonului2.
2 Acolo, în Maon, era un om, ale cărui turme se aflau în Carmel; omul acela era foarte bogat: avea trei mii de oi şi o mie de capre; şi s-a întâmplat să fie în Carmel3, când îşi tundea oile.
3 Numele acelui om era Nabal, iar numele femeii sale era Abigail; femeia sa era iscusită la minte şi tare frumoasă la vedere; omul însă era aspru şi rău în faptele lui, un om câinos4.
4 Iar David, în pustie, a auzit că Nabal Carmelitul îşi tunde oile.
5 Atunci David a trimis zece tinerei, zicându-le: „Suiţi-vă în Carmel şi mergeţi la Nabal şi daţi-i bineţe în numele meu.
6 Şi veţi zice: spor să ai în toată vremea, tu şi casa ta şi toate ale tale-n deplină sănătate!
7 Şi acum, iată, am auzit că păstorii tăi, care erau cu noi în pustie, ei îţi tund oile, iar noi nu i-am oprit şi nici că am cerut ceva de la ei pe toată durata şederii lor în Carmel.
8 Întreabă-i pe tinerii tăi şi-ţi vor spune. Atunci, afle tinerii mei bunăvoinţă în faţa ta că în bună zi am venit5: dă-le slujitorilor tăi ce te lasă inima, lor şi fiului tău David!"
2 Maon (sau Paran): regiune situată între Palestina şi peninsula Sinai.
3 Carmel: localitate în apropierea Hebronului.
4 T. M.: (în ultima caracterizare) „era un calebit". Referinţă fără consistenţă, în afară de faptul că numele Caleb înseamnă „câine". Altfel, Caleb fusese trimis de Moise să cerceteze Canaanul şi avusese un rol pozitiv. (Nm 13, 30; 14, 6-9). Nabal însă înseamnă „Nebun".
5 Tunsoarea oilor avea o anume zi cu caracter sărbătoresc.

9 Şi venind tinereii lui David, i-au grăit lui Nabal toate cuvintele acestea, în numele lui David.
10 Atunci Nabal le-a răspuns tinereilor lui David, zicând: „Cine e David? şi cine e fiul lui Iesei? În

vremea noastră e o puzderie de slugi care pleacă fiecare de la stăpânul ei.
11 Credeţi cumva că voi lua pâinea mea şi vinul meu şi carnea vitelor pe care le-am înjunghiat pentru cei ce-mi tund oile şi le voi da unor oameni pe care nu-i ştiu de unde sunt?”
12 Aşa că tinereii lui David s-au întors în calea lor şi au venit şi i-au spus lui David toate cuvintele acestea.
13 Atunci David le-a zis oamenilor săi: „Fiecare să-şi încingă sabia!”6 Iar ei şi-au încins fiecare sabia; de asemenea, şi David şi-a încins sabia. Şi au mers cu David ca la patru sute de bărbaţi, iar două sute au rămas cu avutul.
14 Unul din slujitori însă îi spusese lui Abigail, femeia lui Nabal, zicând: „Iată, David a trimis soli din pustie să-i dea bineţe stăpânului nostru; dar el le-a întors spatele.
15 Dar oamenii aceia au fost foarte buni cu noi şi nu ne-au împiedicat şi nici că ne-au cerut ceva pe toată durata cât am fost pe lângă ei.
16 Şi când noi ne aflam în câmp, ei erau ca un zid în jurul nostru, şi ziua şi noaptea, în toată vremea cât am fost cu ei păscând turma.
17 Şi acum, ia seama şi vezi ce vei face tu; căci se pune la cale un necaz împotriva stăpânului nostru şi a casei sale; iar el e o fire nesuferită şi nu-i chip să vorbeşti cu el”.
6 De aici până la sfârşitul acestei fraze, cf. Codex Alexandrinus.
18 Atunci Abigail s-a pus repede pe treabă şi a luat două sute de pâini şi două burdufuri cu vin şi cinci oi gătite şi cinci efe de făină şi un omer de stafide şi două sute de legături de smochine, le-a pus pe asini
19 şi le-a zis servilor săi: „Mergeţi înaintea mea; şi, iată, eu vin după voi”. Dar bărbatului ei nu i-a spus.
20 Şi a fost că atunci când ea mergea călare pe asin şi venea spre poalele muntelui, iată că David şi oamenii lui se coborau s-o întâmpine. Şi ea s-a întâlnit cu ei.
21 Şi David a zis: „Pesemne că de aceea am păzit eu averea acestui om în pustie, ca să-mi facă mie rău; noi nu am poruncit să fie luat ceva din bunurile lui, dar el m-a răsplătit cu rău pentru bine.
22 Aşa să-i facă Domnul lui David, şi încă pe deasupra, dacă până mâine-dimineaţă voi lăsa pe cineva de parte bărbătească7 din tot ce ţine de Nabal!”
23 Şi dacă Abigail a dat cu ochii de David, a sărit în grabă de pe asin şi a căzut cu faţa înaintea lui David şi i s-a plecat până la pământ.
24 Şi i-a căzut la picioare şi i-a zis: „În mine, domnul meu, să fie nedreptatea! Las-o pe roaba ta să grăiască în auzul tău şi ascultă cuvintele roabei tale.
25 Să nu şi-l pună domnul meu la inimă pe acest om nesuferit, pe Nabal, căci el e aşa cum îi e şi numele: numele său este Nabal, şi nebunia se ţine de el. Dar eu, roaba ta, nu i-am văzut pe slujitorii domnului meu, pe care tu i-ai trimis.
7 Literal: „... pe cineva din cei ce urinează la perete”.

26 Şi acum, domnul meu: Viu este Domnul şi viu este sufletul tău: aşa cum Domnul te-a oprit de la a vărsa sânge nevinovat, păstrându-ţi mâna curată, tot astfel, acum, vrăjmaşii tăi şi cei ce îi vor domnului meu răul, să fie ca Nabal!
27 Şi acum, primeşte darul acesta pe care roaba ta i l-a adus domnului meu şi dă-l servilor care-i slujesc domnului meu!
28 Iartă nelegiuirea roabei tale; căci Domnul îi va face domnului meu, negreşit, casă credincioasă, căci lupta domnului meu e lupta Domnului, şi-n tine niciodată nu se va afla vreun rău.
29 Şi dacă om se va scula să te prigonească şi să-ţi caute viaţa, atunci viaţa domnului meu va fi legată întru legătura vieţii cu Domnul Dumnezeu8, iar viaţa vrăjmaşilor tăi o vei zvârli ca dintr-o praştie.
30 Când Domnul va face pentru tine, domnul meu, toate lucrurile cele bune pe care le-a grăit asupră-ţi şi va rândui ca tu să fii cârmuitor peste Israel,
31 atunci peste inima domnului meu nu va apăsa urâciunea şi crima de a fi vărsat fără pricină sânge nevinovat şi de a fi pângărit mâna domnului meu. Şi astfel Domnul îi va face bine domnului meu, iar tu îţi vei aminti de roaba ta, să faci asupră-i binele”.
32 Şi a zis David către Abigail: „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce te-a trimis pe tine astăzi să mă întâmpini;

33 şi binecuvântată fie-ţi lăuntrica alcătuire9
8 Dacă lupta omului este lupta lui Dumnezeu deci, în favoarea binelui -, atunci şi Dumnezeu Se va simţi obligat ca în virtutea unui legământ să-l ajute pe om la necaz.
şi binecuvântată să fii tu, cea care astăzi m-ai împiedicat de la a merge să vărs sânge şi de la a-mi pângări mâna.
34 Dar viu este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce m-a oprit astăzi de la a face răul, că dacă tu nu te-ai fi grăbit şi n-ai fi venit să mă întâmpini, eu tocmai atunci zisesem că până mâine-dimineaţă nimic de parte bărbătească nu-i va rămâne lui Nabal".
35 David a luat din mâinile ei tot ceea ce ea îi adusese şi i-a zis: „Mergi în pace la casa ta!; vezi, am ascultat de glasul tău şi ţi-am cinstit făptura".
36 Iar Abigail s-a dus la Nabal; şi, iată, în casa lui era petrecere ca o petrecere regească; cu inima veselă deasupră-i, Nabal era beat criţă. Aşa că ea nu i-a spus nimic, însemnat sau neînsemnat, până s-a luminat de ziuă.
37 Şi dacă s-a făcut dimineaţă şi Nabal s-a trezit din vin, femeia sa i-a spus toate cuvintele acestea; şi inima a amorţit într-însul, iar el s-a făcut ca o piatră.
38 Şi a fost că după vreo zece zile Nabal a fost lovit de Domnul şi a murit.
39 Şi dacă a auzit David că Nabal murise, a zis: „Binecuvântat este Domnul, Cel ce a judecat pricina ocării ce mi-a venit din partea lui Nabal şi l-a scăpat pe robul Său din puterea răului, iar răutatea lui Nabal a întors-o asupra capului său!" Şi David a trimis şi a vorbit despre Abigail să şi-o ia de soţie.
40 Slujitorii lui David au venit la Abigail în Carmel şi au grăit către ea, zicând:
9 Tropos (referitor la persoane), cuvânt cu mare încărcătură semantică: fel de a gândi şi de a face; moravuri, obiceiuri, conduită, caracter, sentimente (Bailly).

„David ne-a trimis la tine ca să te ia de soţie".
41 Iar ea s-a ridicat şi s-a prosternat cu faţa pân' la pământ şi a zis: „Iată, slujnică să fie roaba ta, ca să spele picioarele slugilor tale".10
42 Abigail s-a ridicat apoi în grabă şi s-a suit pe asin; şi cinci fete o însoţeau. şi s-a dus cu slujitorii lui David şi i-a devenit soţie.
43 Iar David a luat-o şi pe Ahinoam din Izreel şi amândouă au fost soţiile lui.
44 Iar Micol, femeia lui David, fiica lui Saul, i-a fost dată de acesta lui Paltiel, fiul lui Laiş, din Galim.
26
David îl cruţă încă o dată pe Saul.
1 Zifiţii din ţinutul nisipos au ieşit la Saul, pe deal, şi i-au zis: „Iată, David se ascunde la noi pe muntele Hachila, faţă-n faţă cu Ieşimonul".
2 Atunci Saul s-a ridicat şi s-a dus în pustia Zif, luând cu el trei mii de bărbaţi aleşi din Israel, care să-l caute pe David în pustia Zif 1.
3 Saul şi-a pus tabăra pe muntele Hachila, care se află în faţa Ieşimonului, lângă drum, în timp ce David locuia în pustie. Iar David a văzut că Saul venise după el în pustie.
4 Atunci David a trimis iscoade şi a aflat că, într-adevăr, Saul venise pregătit din Cheila.
10 Femeia le vorbeşte solilor, umilindu-se, ca şi cum s-ar afla în faţa stăpânului lor.
1 Saul pare a nu-şi aminti de împăcarea cu David. Nu trebuie uitat însă că „duhul cel rău" al invidiei nu-l părăsise sau, cel puţin, îl stăpânea din când în când.
5 David s-a ridicat cu mare fereală şi s-a dus la locul unde dormea Saul. Acolo se afla Abner, fiul lui Ner, căpetenia oştirii sale. Saul dormea în vatra taberei2, iar poporul îşi aşternea tabăra împrejurul său.
6 Şi David, răspunzând, a vorbit cu Ahimelec Heteul şi cu Abişai, fiul lui Ţeruia, fratele lui Ioab, şi a zis: „Cine va intra cu mine la Saul în tabără?" A răspuns Abişai: „Eu voi intra cu tine".
7 Aşa că David şi Abişai s-au strecurat noaptea în tabără; şi, iată, Saul dormea adânc în vatra taberei; suliţa îi era înfiptă în pământ, aproape de cap; iar Abner şi oamenii săi dormeau împrejuru-i.
8 Atunci Abişai a zis către David: „Domnul ţi l-a dat astăzi în mână pe vrăjmaşul tău; acum, eu îl voi pironi cu suliţa-n pământ dintr-o singură lovitură, fără să mai trebuiască a doua".
9 Dar David a zis către Abişai: „Să nu-l omori!; căci cine oare îşi va ridica mâna asupra unsului

Domnului şi va rămâne nevinovat?”
10 Şi a adăugat David: „Viu este Domnul!: dacă Domnul nu-l loveşte, ziua morţii lui tot va veni, sau va merge la război şi va pieri.
11 Pe mine însă să mă ferească Domnul să ridic eu mâna asupra unsului Domnului. Şi acum, ia-i suliţa de lângă cap şi urciorul cu apă şi să ne întoarcem”.
12 David i-a luat de la cap suliţa şi urciorul cu apă şi au plecat amândoi. Şi nimeni nu i-a văzut şi nu i-a cunoscut şi nimeni nu s-a trezit; toţi dormeau,
2 Textual: „... în carul cu coviltir”. Corectat după T. M. De obicei, carele cu merinde alcătuiau circumferinţa taberei, ca un zid de apărare, pe când al comandantului era în centru.

căci somn greu căzuse peste ei de la Domnul.
13 Aşa că David a trecut în partea cealaltă şi s-a oprit departe, pe vârful muntelui; o bună depărtare era între ei.
14 Atunci David a strigat către popor şi i-a zis lui Abner, zicând: „Oare nu-mi vei răspunde, Abner?” Iar Abner i-a răspuns, zicând: „Cine eşti tu, care mă strigi?”
15 A zis David către Abner: „Oare tu nu eşti bărbat? Şi cine este ca tine în Israel? De ce atunci nu-l păzeşti pe domnul tău, pe rege? Că unul din popor a intrat să-l omoare pe domnul tău, pe rege.
16 Ce-aţi făcut voi, nu-i lucru bun. Pe Dumnezeu cel viu, că sunteţi vrednici de moarte, voi, cei ce-l păziţi pe rege, domnul vostru, unsul Domnului. Şi acum, ia vezi: suliţa regelui şi urciorul cu apă de la capul său, unde sunt?”
17 Atunci Saul a cunoscut glasul lui David şi a zis: „Glasul tău este acesta, fiule David?” Iar David a zis: „Robul tău, o, domnul meu, o, rege!”
18 Şi a zis: „De ce-l prigoneşte domnul meu pe robul său? ce-am greşit? şi ce nedreptate s-a aflat în mine?
19 Şi acum, să asculte domnul meu, regele, cuvântul robului său: Dacă Dumnezeu te stârneşte împotriva mea, primită să-ţi fie jertfa; dar dacă fiii oamenilor [au făcut-o], blestemaţi fie ei în faţa Domnului, căci ei m-au izgonit astăzi, aşa ca eu să nu rămân în moştenirea Domnului3, zicând: du-te şi slujeşte la dumnezei străini!
20 Şi acum, să nu se verse sângele meu pe pământ în faţa Domnului, că a ieşit
3 „Moştenirea Domnului”: ţara lui Israel.
regele lui Israel să-mi caute viaţa, aşa cum ar face-o un corb de noapte prin munţi”.
21 Atunci Saul a zis: „Am păcătuit! întoarce-te, fiule David, că nu-ţi voi face nici un rău, de vreme ce viaţa mea are astăzi atâta preţ în ochii tăi! m-am purtat ca un nebun şi fără de margini am greşit!”
22 Iar David a răspuns: „Iată, suliţa regelui!; să vină una din slugi şi s-o ia!
23 Şi Domnul să-i răsplătească fiecăruia după dreptatea lui şi după credinţa lui! Căci Domnul te-a dat astăzi în mâinile mele, dar eu n-am vrut să-mi ridic mâna asupra unsului Domnului.
24 Şi, iată, aşa cum viaţa ta s-a preamărit astăzi în ochii mei, aşa să se preamărească sufletul meu înaintea Domnului; El să mă ocrotească şi să mă scoată din tot necazul!”
25 Iar Saul a zis către David: „Fii binecuvântat, fiule!; tu, cel negreşit în fapte mari şi negreşit biruitor”. Apoi David s-a dus în drumul său, iar Saul s-a întors la casa lui.
27
David în Ţiclag.
1 Şi David a cugetat în inima lui, zicând: „Asta e: într-o bună zi am să cad în mâinile lui Saul! Bine nu-mi va fi, decât dacă voi fugi în ţara Filistenilor; atunci Saul va înceta să mă mai caute prin tot hotarul lui Israel, şi astfel voi scăpa de mâna lui!”
2 Aşa că David s-a ridicat el şi cei şase sute de oameni care îl însoţeau şi s-a

dus la Achiş, fiul lui Maoc, regele Gatului1.
3 Şi a locuit David cu Achiş în Gat, el şi oamenii lui, fiecare la casa lui, precum şi cele două femei ale sale, Ahinoam Izreeliteanca şi Abigail, fosta femeie a lui Nabal Carmelitul.
4 Şi i s-a spus lui Saul că David a fugit la Gat; şi de atunci nu l-a mai căutat.
5 Şi a zis David către Achiş: „Dacă robul tău a aflat bunăvoinţă în ochii tăi, dă-mi un loc în una din cetăţile tale de la câmp, şi voi locui acolo; că de ce trebuie să locuiască robul tău împreună cu tine în cetatea regală?”

6 Atunci Achiş, în chiar ziua aceea, i-a dat cetatea Ţiclag2; aşa se face că Ţiclagul a rămas până azi în stăpânirea regilor iudei.
7 Iar numărul zilelor în care David a locuit în ţara Filistenilor a fost un an şi patru luni.
8 David şi oamenii lui s-au ridicat şi au năvălit asupra Gheşurenilor şi a Ghirzenilor şi a Amaleciţilor; şi, iată, ţara era locuită, de la Şur (unde se aflau vechii băştinaşi) până la ţara Egiptului.
9 Şi loveau ţinutul şi nu lăsau viu nici bărbat, nici femeie, ci luau cu ei turme şi cirezi şi asini şi cămile şi haine, după care se întorceau şi veneau la Achiş.
10 Şi a zis Achiş către David: „Peste cine aţi năvălit astăzi?" Iar David i-a răspuns lui Achiş: „Peste latura de miazăzi a Iudeii şi peste latura de miazăzi
1 Gat: una din cele cinci cetăţi principale ale Filistenilor. Fiind cea mai apropiată de hotarul lui Israel, ea a cunoscut de mai multe ori alternanţa celor două stăpâniri.
2 Aşezat în câmpie, la poalele munţilor, Ţiclagul putea fi în centrul unor incursiuni de jaf, prin care David putea să-şi hrănească oastea.
a Ierahmeelului şi peste latura de miazăzi a Cheneilor;
11 şi n-am lăsat viu nici bărbat şi nici femeie pe care să-i aduc în Gat, fiindcă am zis: Nu cumva aceştia să povestească în Gat despre noi şi să se spună: Iată ce face David!" Aşa a făcut David în toată vremea cât a locuit în ţara Filistenilor.
12 Şi aşa s-a încrezut Achiş în David, zicând: „Tare mult l-a urât poporul său, în Israel, şi de aceea îmi va fi mie rob în veac".
28
Saul la vrăjitoarea din Endor.
1 În zilele acelea s-au adunat Filistenii cu oştile lor ca să se bată cu Israel. Atunci a zis Achiş către David: „Să ştii negreşit că vei merge cu mine să te baţi, tu şi oamenii tăi".
2 Iar David a zis către Achiş: „Aşa vei afla acum ce va face robul tău"... 1 Atunci Achiş a zis către David: „Aşa că te voi face mai-mare peste paza mea de corp2 pe toată durata războiului".
3 Samuel însă murise, şi tot Israelul l-a plâns; şi l-au îngropat în Rama, cetatea sa. Saul îi izgonise din ţară pe cei ce cheamă morţii3 şi pe ghicitori.
1 Pus în situaţia de a merge la luptă împotriva propriului său popor, David răspunde-n doi peri: nuanţa va fi prinsă de către Achiş.
2 Somatofylax = „gardă de corp".
3 Textual: „... pe ventriloci" (cei ce vorbesc din pântece, nefiresc, ca din altă lume, rostire frecventă în practica spiritismului). E vorba de necromanţi, adică de cei ce cheamă spiritele morţilor, practică condamnată în numeroase locuri din Sfânta Scriptură (Lv 19, 31; 20, 6, 27; Dt 18, 11; 4 Rg 21, 6; 23, 24; Is 8, 19; 19, 3; 29, 4; 1 Par 10, 13; 2 Par 33, 6).

4 Filistenii s-au adunat şi au venit şi şi-au aşezat tabăra la Şunem. Iar Saul şi i-a adunat pe toţi ostaşii lui Israel şi şi-a aşezat tabăra la Ghelboa.
5 Saul a văzut tabăra Filistenilor şi s-a înfricoşat; tare i s-a tulburat inima.
6 Atunci Saul l-a întrebat pe Domnul, dar Domnul nu i-a răspuns prin vise, nici prin arătări4 şi nici prin profeţi.
7 Şi a zis Saul către slujitorii săi: „Căutaţi-mi o femeie care cheamă morţii, iar eu mă voi duce la ea şi o voi întreba". Iar slujitorii i-au zis: „Iată, în Endor5 se află o femeie care cheamă morţii".
8 Atunci Saul şi-a schimbat înfăţişarea şi s-a îmbrăcat în alte haine şi s-a dus, însoţit de doi bărbaţi, şi a ajuns la femeie noaptea şi i-a zis: „Te rog, ghiceşte-mi prin grăirea cu morţii şi scoală-mi pe cine îţi voi spune eu!"
9 Şi a zis femeia: „Iată, tu ştii ce a făcut Saul, cum a stârpit el din ţară pe cei ce cheamă morţii şi pe vrăjitori; şi atunci, de ce-i întinzi tu sufletului meu un laţ ca să-l nimiceşti?"
10 Atunci Saul i s-a jurat pe Domnul, zicând: „Viu este Domnul, dacă vei avea tu de suferit ceva rău din această pricină!"
4 Prin „arătare" nu trebuie înţeleasă, aici, vedenie (viziune), ci existenţa unui „da" sau „nu" în urma consultării Domnului prin cei doi sorţi Urim şi Tumim (cele două pietricele sau, poate, beţigaşe, păstrate de preot în buzunărelul ce se numea efod). Visele, sorţii şi rostirile profeţilor erau cele trei modalităţi admise pentru ascultarea voinţei divine. Saul va înţelege că Dumnezeu refuză

comunicarea cu el: în disperare de cauză, el va recurge, conştient, la practica interzisă a spiritismului.
5 Endor (En-Dor) = „Izvorul Porţii”: localitate situată la poalele Taborului, nu departe spre nord de Şunem.
11 Şi femeia i-a zis lui Saul: „Pe cine să ţi-l scol?” Iar el a zis: „Să mi-l scoli pe Samuel”.
12 Şi femeia l-a văzut pe Samuel şi a strigat cu glas mare. Şi a zis femeia către Saul: „De ce m-ai înşelat? că tu eşti Saul!...”.
13 Atunci regele i-a zis: „Nu te teme; spune pe cine ai văzut!” Iar femeia i-a zis: „Am văzut dumnezei sculându-se din pământ”6.
14 Iar el i-a zis: „Ce-ai văzut?” Ea i-a răspuns: „Un bărbat ridicându-se drept din pământ, îmbrăcat în mantă”. Atunci Saul a ştiut că acesta era Samuel şi s-a aruncat cu faţa la pământ şi i s-a închinat.
15 Iar Samuel a zis: „De ce m-ai tulburat, aşa ca eu să mă ridic?”7 Şi Saul a zis: „Sunt foarte necăjit, căci Filistenii se războiesc împotriva mea, iar Dumnezeu s-a îndepărtat de mine şi nu m-a mai ascultat nici prin mâna profeţilor şi nici prin vise; iar acum te-am chemat pe tine, ca să-mi arăţi ce să fac”.
16 Şi a zis Samuel: „De ce mă întrebi tu pe mine, de vreme ce Dumnezeu S-a
6 T. M.: „un dumnezeu” (sau: „un zeu”). Vechii Semiţi numeau „zei” sau „zeităţi” sufletele morţilor, ca pe nişte entităţi supranaturale. Aici, potrivit Septuagintei, se pare că femeia a văzut mai întâi o înfăţişare difuză, multiplă, adunându-se apoi în consistenţa unui personaj identificabil.
7 Acesta este unul din cele mai tulburătoare episoade ale Vechiului Testament. Poate fi presupus şi un scenariu, ca multe altele de acest fel, regizat în funcţie de priceperea femeii-medium şi de credulitatea lui Saul; rămâne însă o taină a lui Dumnezeu îngăduinţa ca sufletul lui Samuel să-şi părăsească odihna şi să răspundă unei asemenea chemări. Există însă şi probabilitatea unei substituiri: un diavol deghizat în faţa unui Saul deghizat; la urma urmelor, Saul nu-l vede pe Samuel, ci doar îl aude prin vocea femeii ventriloce; adevărul spuselor „celuilalt” face parte din arta travestiului.

îndepărtat de tine şi a trecut de partea aproapelui tău?
17 Domnul ţi-a făcut aşa cum a grăit prin mine; Domnul îţi va lua regatul din mână şi i-l va da aproapelui tău David,
18 pentru că tu n-ai ascultat de glasul Domnului şi nu ai dus până la capăt aprinderea mâniei Lui împotriva lui Amalec; de aceea ţi-a făcut Domnul acestea astăzi.
19 Domnul îl va da pe Israel cu tine cu tot în mâinile Filistenilor; tu şi fiii tăi veţi cădea mâine, iar oastea lui Israel o va da Domnul în mâinile Filistenilor”.
20 Atunci Saul, cât era de lung, a căzut deodată la pământ şi foarte s-a înfricoşat de cuvintele lui Samuel. Şi nu mai era în el nici o putere, căci nu mâncase pâine în toată ziua aceea şi-n toată noaptea.
21 Iar femeia a intrat la Saul şi l-a văzut şi foarte s-a tulburat şi i-a zis: „Iată, roaba ta a ascultat de cuvântul tău şi viaţa mi-am pus-o în mâinile tale şi m-am supus cuvintelor pe care mi le-ai grăit.
22 Aşadar, acum ascultă şi tu de cuvântul roabei tale: eu îţi voi pune înainte o bucată de pâine, iar tu mănâncă, pentru ca să prinzi putere, că eşti călător”.
23 Dar el n-a vrut să mănânce, aşa că slujitorii săi şi femeia l-au silit, iar el a ascultat de cuvântul lor şi s-a ridicat şi a şezut pe scaun.
24 Femeia aceea avea acasă o junincă îngrăşată; şi a înjunghiat-o grabnic şi a luat făină şi a frământat-o şi a copt azimă.
25 Şi a pus [mâncarea] în faţa lui Saul şi a slujitorilor săi, iar ei au mâncat. Apoi s-au ridicat şi, în chiar noaptea aceea, s-au dus.
29
Filistenii, bănuitori, îl trimit înapoi pe David.
1 Filistenii şi-au adunat toate oştile la Afec, iar Israeliţii şi-au aşezat tabăra la Izvorul ce se află în Izreel.
2 Căpeteniile Filistenilor mergeau cu sutele şi cu miile, în timp ce David şi oamenii săi mergeau la urmă cu Achiş.
3 Şi au zis căpeteniile Filistenilor: „Cine sunt umblăreţii aceştia?”1 Iar Achiş a zis către căpeteniile

Filistenilor: „Oare nu acesta este David, slujitorul lui Saul, regele lui Israel? El a fost multă vreme cu noi, şi nici acum, în cel de al doilea an, nu am aflat în el nici o greşală, din ziua-n care a venit la mine şi până-n ziua de azi”.
4 Atunci căpeteniile Filistenilor s-au mâniat pe el şi i-au zis: „Dă-i drumul acestui om, să se ducă la locul lui, acolo unde l-ai pus tu, iar nu să vină cu noi la război şi să uneltească împotriva taberei. Fiindcă, la drept vorbind, cum o să se pună el bine cu stăpânul său? oare nu cu capetele acestor oameni?
5 Oare nu el este David, căruia dănţuitoarele începuseră a-i cânta: Saul şi-a biruit miile, iar David miriadele?”
6 Atunci Achiş l-a chemat pe David şi i-a zis: „Viu este Domnul, că tu eşti drept şi bun în ochii mei, şi tot aşa este ieşirea şi intrarea ta cu mine în tabără;
1 T. M.: „Ce e cu Evreii aceştia?” denumirea de „Evrei” le era dată Israeliţilor de către străini, cu o nuanţă răutăcioasă: Călători, Trecători, Nestatornici, Pribegi (vezi şi „Avram Pribeagul” în Fc 14, 13).

că din ziua-n care ai venit la mine şi până-n ziua de astăzi n-am aflat în tine nimic rău, dar în ochii căpeteniilor nu eşti bun.
7 Şi acum, întoarce-te şi du-te în pace; numai aşa nu vei face nici un rău în ochii căpeteniilor Filistenilor”.
8 Iar David a zis către Achiş: „Ce ţi-am făcut eu ţie? şi ce-ai aflat tu în robul tău din ziua-n care ţi-am venit în faţă şi până-n ziua de astăzi, de nu pot să vin şi să mă bat împotriva duşmanilor domnului meu regele?”
9 Iar Achiş i-a răspuns lui David: „Ştiu că-n ochii mei eşti bun ca un înger al lui Dumnezeu2, dar căpeteniile Filistenilor zic: El nu va merge cu noi la război!
10 Şi acum, sculaţi-vă dis-de-dimineaţă, tu şi slujitorii domnului tău care au venit cu tine, şi mergeţi la locul pe care vi l-am rânduit; şi gând rău să nu pui în inima ta, că bun eşti tu înaintea mea. Sculaţi-vă devreme când se luminează de ziuă să fiţi pe drum şi duceţi-vă!”
11 Iar David şi oamenii lui s-au sculat devreme ca să plece la drum şi să păzească pământul Filistenilor; iar Filistenii s-au dus la război împotriva lui Israel.
30
Biruinţa lui David asupra Amaleciţilor.
1 Şi a fost că a treia zi după ce David şi oamenii săi au plecat spre Ţiclag, Amaleciţii au năvălit asupra ţinutului din
2 „... ca un înger al lui Dumnezeu” cf. recenzia lui Origen şi Lucian.
miazăzi şi asupra Ţiclagului; şi au lovit Ţiclagul şi l-au ars cu foc.1
2 Cât despre femei şi despre tot ce era înlăuntru, de la mic pân' la mare, n-au omorât pe nimeni nici bărbat, nici femeie -, ci i-au luat robi şi i-au dus în drumul lor.
3 Când David şi oamenii săi au ajuns în cetate, iată că ea era arsă cu foc; iar femeile lor şi fiii lor şi fiicele lor erau duşi în robie.
4 Atunci David şi oamenii săi şi-au ridicat glasul şi au plâns până când n-au mai avut putere să mai plângă.
5 Şi amândouă femeile lui David erau duse în robie, Ahinoam Izreeliteanca şi Abigail, fosta soţie a lui Nabal Carmelitul.
6 Şi tare mult s-a necăjit David, fiindcă poporul se vorbea să-l ucidă cu pietre; că întristat era sufletul întregului popor, fiecare pentru fiii săi şi fiicele sale. David însă s-a întărit în Domnul, Dumnezeul său.
7 Şi a zis David către preotul Abiatar, fiul lui Ahimelec: „Adu efodul!” Iar Abiatar a adus efodul la David.
8 Atunci David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Porni-voi oare să urmăresc această şleahtă? şi dacă da, îi voi ajunge?” Iar Domnul i-a zis: „Aleargă, căci negreşit îi vei ajunge şi-i vei scăpa pe cei robiţi”.
9 Şi a plecat David şi cei şase sute de oameni împreună cu el şi au ajuns la pârâul Besor, unde cei ce erau de prisos s-au oprit.2
1 E de înţeles că Amaleciţii răzbunau şi prăzile pe care David le luase de prin ţinuturile lor (27, 8-

9).
2 Între Afec şi Ţiclag, David şi ai săi străbătuseră o distanţă de 120 de kilometri; o parte din ei erau obosiţi.
488
10 Şi a alergat cu patru sute de bărbaţi, în timp ce două sute de bărbaţi s-au oprit dincolo de pârâul Besor.
11 În câmp au dat peste un Egiptean şi l-au prins şi l-au adus la David. Şi i-au dat pâine, iar el a mâncat; şi i-au dat şi apă să bea;
12 i-au dat şi o legătură de smochine şi două de stafide, iar acela a mâncat şi a prins din nou putere, că de trei zile şi trei nopţi nu mâncase pâine şi nu băuse apă.
13 Apoi David i-a zis: „De unde eşti şi al cui?" Iar tânărul, Egipteanul, i-a zis: „Eu sunt rob al unui bărbat amalecit; stăpânul meu s-a lipsit de mine, fiindcă acum trei zile m-am îmbolnăvit.
14 Noi am făcut o năvală în latura de miazăzi a Cheretienilor şi-n părţile Iudeii şi-n latura de miazăzi a lui Caleb, iar Ţiclagul l-am ars cu foc".
15 David i-a zis: „Vrei tu să mă duci acolo jos, la şleahta aceea?" Acela i-a zis: „Jură-mi acum pe Dumnezeu că nu mă vei ucide şi că nu mă vei da în mâinile stăpânului meu; şi eu te voi duce acolo jos, la şleahta aceea".
16 Şi l-a dus acolo jos. Şi, iată, aceia se împrăştiaseră prin tot ţinutul, mâncând şi bând şi ospătându-se din toate prăzile cele mari pe care le luaseră din ţara Filistenilor şi din ţara lui Iuda.
17 Atunci David a căzut asupră-le şi i-a lovit de dimineaţa până seara şi-n ziua următoare; şi nimeni dintre ei n-a scăpat, decât patru sute de tineri slujitori care erau călări pe cămile şi care astfel au fugit.
18 Şi David a luat înapoi tot ceea ce luaseră Amaleciţii, iar pe amândouă femeile sale le-a eliberat.
19 Şi nimic nu le-a lipsit, nici mare, nici mic, nici fii, nici fiice, nici prăzi, nimic din toate pe care aceia le luaseră de la ei; David a luat totul înapoi.
20 Şi a luat toate turmele şi cirezile şi le mânau înaintea prăzilor; iar despre prăzi se spunea: „Acestea sunt prăzile lui David".
21 şi s-a întors David la cei două sute de oameni care, neputând merge cu el, rămăseseră în urmă, fiind lăsaţi de el la pârâul Besor. Iar ei au ieşit înaintea lui David şi a celor ce erau cu el. David s-a apropiat de popor, iar ei l-au întrebat de sănătate.
22 Atunci au răspuns cei netrebnici şi răi dintre oamenii care merseseră cu David şi au zis: „De vreme ce ei n-au mers cu noi, nu le vom da din prăzile pe care le-am adus, ci doar fiecare să-şi ia femeia şi copiii şi să se întoarcă."
23 David însă a zis: „Nu veţi face una ca asta, de vreme ce Domnul ne-a dat şi ne-a păzit şi de vreme ce Domnul ne-a dat în mână şleahta care venea asupră-ne.
24 Şi cine oare va asculta de aceste vorbe ale voastre? Căci ei nu sunt mai prejos decât noi, ci: precum este partea celui ce s-a dus la război, aşa va fi şi partea celui care a rămas cu tărhaturile; întocmai vor împărţi!"
25 Şi a fost că de atunci înainte s-a statornicit aceasta drept poruncă şi îndreptar în Israel, până-n ziua de azi.
26 Şi dacă a venit David în Ţiclag, a trimis din daruri bătrânilor lui Iuda şi apropiaţilor săi, zicând: „Iată câte ceva din prăzile luate de la vrăjmaşii Domnului!":
27 celor din Betel, celor din Rama de miazăzi şi celor din Iatir,
28 celor din Aroer, celor din Amada, celor
489
din Sifmot, celor din Eştemoa şi celor din Gat;
29 celor din Chimat, celor din Safec, celor din Timat, celor din Carmel şi celor din cetăţile Ierahmeeliţilor şi din cetăţile cheneene;
30 celor din Horma şi celor din Bersaba şi celor din Noa
31 şi celor din Hebron şi celor de prin toate locurile prin care trecuse David cu oamenii săi.
31
Înfrângerea de la Ghelboa. Moartea lui Saul.
1 Şi Filistenii s-au războit cu Israel; iar oamenii lui Israel au fugit din faţa Filistenilor şi au căzut răniţi în muntele Ghelboa.1

2 Filistenii i-au învăluit pe Saul şi pe fiii săi; şi i-au ucis Filistenii pe Ionatan şi pe Aminadab şi pe Melchişua, fiii lui Saul.
3 Lupta împotriva lui Saul devenise crâncenă; au dat de el săgetători cu arcul şi l-au rănit sub coaste.
4 Atunci Saul i-a zis scutierului său: „Scoate-ţi sabia şi străpunge-mă cu ea, ca să nu vină aceşti netăiaţi-împrejur şi să mă străpungă să-şi bată joc de mine!” Dar scutierul n-a vrut, căci se temea foarte; aşa că Saul şi-a luat sabia şi s-a aruncat în ea.
5 Iar scutierul, văzând că Saul era mort, s-a aruncat şi el în sabia lui şi a murit cu el.
1 Ghelboa: munte cu o înălţime de peste 500 m deasupra Mediteranei, situat lângă una din cele două văi ce se desprindeau din valea Iordanului spre valea lui Izreel.
6 Aşa a murit Saul, şi cei trei fii ai săi şi scutierul său, toţi în aceeaşi zi deodată.
7 Iar oamenii lui Israel ce se aflau de cealaltă parte a văii, precum şi cei de dincolo de Iordan, au văzut că oamenii lui Israel fugeau şi că Saul şi fiii săi erau morţi; şi şi-au părăsit cetăţile şi au fugit, iar Filistenii au venit şi au locuit în ele.
8 Şi a fost că a doua zi, când au venit Filistenii să-i dezbrace pe cei morţi, i-au aflat pe Saul şi pe cei trei fiii ai săi căzuţi în munţii Ghelboa.
9 Şi l-au întors şi l-au dezbrăcat de armură şi i-au tăiat capul şi l-au trimis în ţara Filistenilor, răspândind de jur-împrejur noutăţi vesele la idolii lor şi la popor.
10 Armura i-au pus-o la templul Astartei, iar trupul i l-au spânzurat la zidul Bet-Şan.
11 Şi auzind locuitorii Iabeşului din Galaad despre ce făcuseră Filistenii cu Saul,
12 s-au ridicat toţi vitejii şi au mers toată noaptea şi au luat trupul lui Saul şi trupul lui Ionatan, fiul său, de la zidul Bet-Şan şi le-au dus la Iabeş şi acolo le-au ars.[2]
13 Apoi le-au luat oasele şi le-au îngropat într-o dumbravă[3] din Iabeş; şi au postit şapte zile.
2 Incinerarea cadavrelor nu făcea parte din practica Evreilor. Excepţia presupune graba de a nu le expune unei eventuale incursiuni a Filistenilor. Dar, dincolo de circumstanţe, ea poate fi şi o consecinţă a păcatului lui Saul de a fi recurs la serviciile vrăjitoarei din Endor.
3 Dumbrava era un crâng verde şi răcoros. Termenul ebraic indică un arbore din familia stejarului (vezi şi nota de la Fc 21, 33).

Cartea a doua a Regilor
1
David îi plânge pe Saul şi pe Ionatan.
1 Şi a fost că, după moartea lui Saul, David s-a întors din războiul cu Amaleciţii şi a poposit două zile în Ţiclag.
2 A treia zi, iată că a venit un om din tabără, de la poporul lui Saul; avea hainele sfâşiate şi ţărână pe cap[1]. Şi, venind la David, a căzut la pământ şi i s-a închinat.
3 Iar David i-a zis: „De unde vii?” El i-a răspuns lui David: „Am scăpat din tabăra lui Israel”.
4 David i-a zis: „Spune-mi, ce s-a întâmplat?” Iar el a răspuns: „Poporul a fugit din bătălie, mulţi din popor au căzut şi au murit; au murit şi Saul, şi Ionatan, fiul său”.
5 Atunci David a zis către tânărul care-i adusese veştile: „Cum de ştii tu că Saul şi Ionatan, fiul său, au murit?”
1 Ţinută de doliu. În cele ce urmează (3-16), moartea lui Saul e relatată diferit de 1 Rg 31, 3-5. Unii comentatori cred că e vorba de o variantă preluată dintr-o altă tradiţie şi introdusă mai târziu în textul primar. Pe de altă parte, e evident că „amalecitul” se prezintă cu o invenţie (construită pe un sâmbure de adevăr), menită să-i aducă o recompensă. Se pare că cele două însemne doveditoare au rămas la jumătatea gestului de a fi scoase din traistă. Credul, David rămâne fidel faţă de Saul, ca şi faţă de maiestatea principială a „unsului Domnului”.
6 Iar tânărul care-i adusese veştile i-a zis: „Mă aflam din întâmplare pe muntele Ghelboa; şi, iată, Saul era rezemat în suliţa sa; şi, iată, carele de luptă şi căpeteniile călăreţilor îl strângeau tot mai de-aproape.
7 Şi cătând el înapoia sa, a dat cu ochii de mine şi m-a chemat; iar eu am zis: iată-mă!
8 Atunci el mi-a zis: cine eşti tu? Iar eu i-am răspuns: eu sunt amalecit.
9 El mi-a zis: stai deasupra mea şi ucide-mă, căci cumplit întuneric m-a cuprins, iar sufletul meu este încă în mine!

10 Iar eu am stat deasupra lui şi l-am ucis, fiindcă ştiam că după cădere n-o să mai trăiască. Şi i-am luat cununa regească de pe cap şi brăţara de la mână şi le-am adus aici, la domnul meu".
11 Atunci David şi-a apucat hainele şi le-a sfâşiat; şi toţi oamenii care erau cu el şi-au sfâşiat hainele.
12 şi s-au tânguit şi au plâns şi au postit până seara pentru Saul şi pentru Ionatan, fiul său, şi pentru poporul lui Iuda şi pentru casa lui Israel, de vreme ce fuseseră loviţi de sabie.
13 Şi a zis David către tânărul care-i adusese veştile: „De unde eşti tu?" Acela a răspuns: „Sunt fiul unui străin amalecit".

14 David i-a zis: „Cum de nu te-ai temut să-ţi ridici mâna ca să-l ucizi pe unsul Domnului?"
15 Atunci David l-a chemat pe unul din tinerii săi slujitori şi i-a zis: „Du-te şi sari pe el!" Şi l-a lovit, iar acela a murit.
16 David a zis atunci asupră-i: „Sângele tău fie asupra capului tău; căci gura ta a mărturisit împotrivă-ţi, zicând: l-am ucis pe unsul Domnului!"
17 Şi David l-a plâns pe Saul şi pe fiul său Ionatan cu această plângere de jale
18 pe care le-a poruncit fiilor lui Iuda s-o înveţe; iată, ea se află scrisă în Cartea Dreptului2:
19 Înalţă un stâlp, Israele, pentru morţii tăi ucişi pe-nălţimile tale!; cum au căzut vitejii!
20 n-o povestiţi în Gat şi n-o spuneţi pe străzile Ascalonului, ca nu cumva să se bucure fiicele Filistenilor, să nu se veselească fiicele netăiaţilor-împrejur.
21 Voi, munţi din Ghelboa: nici rouă, nici ploaie să cadă pe voi, nici fie pe voi ogoare cu pârgă, de vreme ce-acolo căzut-au vitejii sub scut; mirungere nu e pe scutul lui Saul!3
22 Din sângele răniţilor, din seul celor tari arcul lui Ionatan nu se-ntorcea pustiu, iar sabia lui Saul nu se-nvârtea zadarnic.
23 Saul şi Ionatan, iubiţii şi frumoşii, ei n-au fost despărţiţi; cu vrednicie-n
2 „Cartea Dreptului": colecţie de cântece şi poeme celebre, dispărută în timp; menţionată şi în nota de la Ios 10, 13. Înainte însă de a fi fost introdusă într-o colecţie scrisă, această splendidă piesă de poezie biblică a circulat în memoria colectivă, precum Cântarea lui Moise (vezi Dt 32, 44), ceea ce înseamnă, o dată mai mult, că numeroase texte scrise ale Bibliei au fost precedate şi consacrate de autoritatea Tradiţiei.
3 Saul a căzut ca şi cum n-ar fi fost unsul Domnului.
viaţă, în moarte laolaltă, mai sprinteni se vădeau decât vulturii şi mai puternici decât leii.
24 Voi, fiice ale lui Israel, plângeţi-l pe Saul, cel ce-n porfiră mândră vă-mbrăca şi fir de aur vă punea pe straie!
25 Cum au căzut vitejii în mijlocu-ncleştării! O, Ionatan, tu, cel rănit de moarte pe propriile tale înălţimi!
26 O, frate Ionatan, tristeţii mele hrană!; mi-ai fost atât de scump!; iubirea ta mi te-a făcut minune mai sus decât iubirile femeii.
27 Cum au căzut vitejii şi cum pierit-a arma de război!
2
David rege. Răzvrătirea lui Işboşet.
1 Şi a fost că după aceea L-a întrebat David pe Domnul, zicând1: „Mă voi sui oare în una din cetăţile lui Iuda?" Iar Domnul i-a zis: „Suie-te!" Şi David a zis: „Unde mă voi sui?" Şi i s-a răspuns: „În Hebron2".
2 Atunci David s-a suit în Hebron, el şi cele două femei ale sale, Ahinoam Izreeliteanca şi Abigail, fosta soţie a lui Nabal Carmelitul,
3 precum şi oamenii care erau cu el, fiecare cu familia lui; şi locuiau în oraşele Hebronului.
1 Întrebările şi răspunsurile erau instrumentate de către preotul Abiatar, prin mijlocirea efodului (în care se aflau sorţii Urim şi Tumim).
2 Hebronul, vestit încă din vremea patriarhilor şi beneficiar al darurilor lui David (1 Rg 30, 31) era rânduit să devină întâia capitală davidică.

4 Şi au venit bărbaţii Iudeii şi acolo l-au uns pe David rege peste casa lui Iuda, după ce i-au spus lui David că oamenii din Iabeşul Galaadului îl îngropaseră pe Saul.3
5 Atunci David a trimis soli la maimarii peste Iabeşul Galaadului, zicându-le: „Binecuvântaţi îi

sunteţi voi Domnului, că aţi făcut această milă cu domnul vostru Saul, unsul Domnului, şi l-aţi îngropat, pe el şi pe Ionatan, fiul său.
6 Şi acum, facă Domnul cu voi milă şi adevăr; iar eu, de asemenea, întru această faptă bună am să mă port cu voi, de vreme ce aţi făcut aceasta.
7 Şi acum, întărească-se mâinile voastre, iar voi să fiţi viteji; căci Saul, domnul vostru, a murit, iar cei din casa lui Iuda m-au uns pe mine rege peste ei".4
8 Dar Abner, fiul lui Ner, căpetenia oştilor lui Saul, l-a luat pe Işboşet, fiul lui Saul, şi l-a suit din tabără la Mahanaim
9 şi l-a făcut rege peste ţinutul Galaad şi peste Aşer şi peste Izreel şi peste Efraim şi peste Veniamin şi peste întregul Israel.
10 Işboşet, fiul lui Saul, avea patruzeci de ani când a devenit rege peste Israel; şi a domnit doi ani, dar nu peste cei din casa lui Iuda, care îl urmau pe David.
11 Iar durata domniei lui David în Hebron, peste casa lui Iuda, a fost de şapte ani şi şase luni.
3 De fapt, David fusese uns rege prin mâna lui Samuel (1 Rg 16, 13), dar actul se petrecuse în cercul intim al familiei lui Iesei. Ungerea de acum (făcută, probabil, de către un preot la cererea poporului) o confirmă pe prima şi-i conferă caracterul unui act public.
4 David încearcă să-i atragă de partea lui pe devotaţii lui Saul, dar, precum se va vedea, fără succes.
12 Atunci Abner, fiul lui Ner, şi slugile lui Işboşet, fiul lui Saul, au ieşit din Mahanaim la Gabaon;
13 iar Ioab, fiul Ţeruiei5, şi servii lui David au ieşit şi ei din Hebron şi s-au întâlnit unii cu alţii la fântâna din Gabaon, în acelaşi loc; aceştia au şezut dincoace de izvor, iar ceilalţi dincolo.
14 Şi a zis Abner către Ioab: „Să se ridice flăcăii şi să se ia la-ntrecere în faţa noastră!" Iar Ioab a zis: „Să se ridice!"
15 Şi s-au ridicat şi au trecut, număraţi, doisprezece feciori veniaminiţi6, din partea lui Işboşet, fiul lui Saul, şi doisprezece dintre servii lui David.
16 Şi fiecare l-a apucat cu mâna de cap pe cel de lângă el şi [şi-au înfipt] sabia unul altuia în coastă şi au căzut deodată; iar locul acela s-a numit Parteaviclenilor7; el se află în Gabaon.
17 Şi tare crâncenă a fost bătălia-n ziua aceea; iar Abner şi oamenii lui Israel au fugit de dinaintea servilor lui David.
18 Acolo se aflau trei fii ai Ţeruiei: Ioab, Abişai şi Asael; Asael însă era sprinten la picior, ca o căprioară de câmp.
19 Atunci Asael a alergat după Abner; şi din urmărirea lui Abner nu s-a abătut nici la dreapta, nici la stânga.
20 Iar Abner s-a uitat înapoi şi a zis: „Asael, tu eşti?" Acela a răspuns: „Eu sunt".
21 Şi i-a zis Abner: „Abate-te la dreapta sau la stânga şi prinde pe una din slugi şi ia-i pentru tine armele!" Asael însă n-a vrut să se abată din urmărirea lui.
5 Ţeruia era sora lui David (1 Par 2, 16).
6 Veniamin era tribul lui Saul.
7 Viclean (aici): cel ce atacă pe neaşteptate, ignorând fair-play-ul unei întreceri. Ebr: Câmpul-coastelor.

22 Dar Abner i-a zis din nou lui Asael: „Stai departe de mine, ca să nu te culc la pământ; cu ce obraz mă voi uita eu la Ioab? Ce înseamnă asta? Întoarce-te la Ioab, fratele tău!"
23 Dar el n-a vrut să se abată. Atunci Abner l-a lovit cu coada suliţei în golul de sub furca pieptului; suliţa l-a străpuns şi i-a ieşit prin spate, iar el a căzut şi a murit pe loc. Şi a fost că toţi cei ce treceau prin locul unde a căzut şi a murit Asael, acolo rămâneau.
24 Ioab şi Abişai l-au fugărit pe Abner pân' la apusul soarelui; şi au ajuns la dealul Amma, care este în faţa Ghiahului, pe calea ce duce spre pustia Gabaonului.
25 Iar fiii lui Veniamin, care-l urmaseră pe Abner, s-au adunat şi s-au alcătuit într-o singură oaste şi au stat pe vârful unui deal.
26 Atunci Abner a strigat către Ioab, zicând: „Oare fără-ncetare va-nfuleca sabia? Oare nu ştii cât de amar poate fi sfârşitul? Până când oare nu vei vrea să-i spui poporului să nu ne mai fugărească fraţii?"
27 Iar Ioab a zis: „Viu este Domnul, că dacă tu n-ai fi vorbit, încă de dimineaţă s-ar fi oprit poporul de la a-şi fugări fiecare pe fratele său".

28 Atunci Ioab a sunat din trâmbiţă, iar poporul întreg s-a potolit şi nu l-a mai urmărit pe Israel şi nu s-a mai bătut.
29 Iar Abner şi oamenii săi au plecat înspre seară şi [au mers] toată noaptea aceea şi, după ce au trecut Iordanul, au străbătut toată întinderea mărginaşă şi au venit în tabără.8
8 T. M. precizează: „... la Mahanaim şi Bitron".
30 Iar Ioab s-a întors din urmărirea lui Abner şi a adunat tot poporul: dintre oamenii lui David lipseau nouăsprezece bărbaţi, precum şi Asael.
31 Oamenii lui David au ucis trei sute şaptezeci de bărbaţi din fiii lui Veniamin adică din oamenii lui Abner.
32 Şi l-au luat pe Asael şi l-au îngropat în mormântul tatălui său, în Betleem. Iar Ioab şi oamenii lui au mers toată noaptea şi li s-a luminat de ziuă în Hebron.
3
Abner încearcă o înţelegere cu David, apoi este ucis de Ioab.
1 Îndelungată vreme a fost război între casa lui Saul şi casa lui David; dar casa lui David înainta şi se întărea, în timp ce casa lui Saul scădea şi slăbea.
2 Lui David i s-au născut în Hebron şase fii. Întâiul-născut a fost Amnon, din Ahinoam Izreeliteanca;
3 al doilea a fost Chileab, din Abigail Carmelita, fosta soţie a lui Nabal; al treilea a fost Abesalom, fiul Maacăi, fiica lui Talmai, regele Gheşurului;
4 al patrulea a fost Adonia, fiul Haghitei; al cincilea a fost Şefatia, fiul Abitalei;
5 iar al şaselea a fost Itream, din Egla, femeia lui David. Aceştia i s-au născut lui David în Hebron.
6 Şi a fost că-n vremea războiului dintre casa lui Saul şi casa lui David, stăpânitor peste casa lui Saul era Abner.
7 Saul avusese o ţiitoare cu numele Riţpa, fiica lui Aia. Abner a intrat la ea, dar Işboşet, fiul lui Saul, a zis către Abner:

„De ce ai intrat la ţiitoarea tatălui meu?"1
8 Atunci Abner s-a mâniat cumplit pe Işboşet din pricina acestei întrebări. Şi i-a zis Abner: „Ce sunt eu?: cap de câine? Am făcut azi bunătate cu casa lui Saul, tatăl tău, şi cu fraţii şi prietenii săi, şi n-am vrut să mă duc la casa lui David, iar tu mă socoteşti acum nelegiuit pentru o muiere?
9 Aşa să-i facă Dumnezeu lui Abner ba încă şi mai mult: aşa cum Domnul i s-a jurat lui David2, întocmai voi face eu astăzi pentru el:
10 să ia regatul de la casa lui Saul şi să ridice tronul lui David peste Israel şi peste Iuda, de la Dan până la Beerşeba".
11 Iar Işboşet n-a mai îndrăznit să-i răspundă ceva lui Abner, căci se temea de el.
12 Abner a trimis de îndată soli la David la Hebron, unde se afla el, zicând: „Fă cu mine un legământ; şi, iată, mâna mea este cu tine, ca să întorc la tine toată casa lui Israel!"
13 Iar David a zis: „Bine, voi face cu tine un legământ, dar îţi cer un lucru; adică: Nu-mi vei vedea faţa dacă nu mi-o vei aduce pe Micol, fiica lui Saul, atunci când vei veni să mi te înfăţişezi".3
14 David a trimis o solie la Işboşet, fiul lui Saul, zicând: „Dă-mi-o pe Micol, soţia
1 Gestul lui Abner de a dispune de haremul regelui defunct (pe care, de drept, îl moştenea fiul acestuia) era interpretat ca fiind o aspiraţie la tron.
2 Aluzie probabilă la sentinţa lui Dumnezeu de a transfera regatul de la Saul la David (1 Rg 15, 28).
3 După fuga lui David, Saul o dăduse pe Micol după Paltiel, fiul lui Laiş, din Galim (1 Rg 25, 44).
mea, pe care am luat-o în schimbul a o sută de prepuţuri filistene".4
15 Atunci Işboşet a trimis şi a luat-o de la bărbatul ei Paltiel, fiul lui Laiş.
16 Iar bărbatul ei, plângând după ea, a petrecut-o până la Bahurim. Acolo Abner i-a zis: „Du-te îndărăt!" Iar acela s-a întors.
17 Şi a grăit Abner către bătrânii lui Israel, zicând: „În alte vremuri, voi îl căutaţi pe David să vă fie rege.
18 Faceţi-o şi acum; căci Domnul a grăit despre David, zicând: Prin mâna robului Meu David îl voi mântui pe Israel din mâna Filistenilor şi din mâna tuturor vrăjmaşilor lui".
19 Abner a vorbit şi în auzul [fiilor] lui Veniamin5. şi s-a dus Abner să vorbească şi în auzul lui David în Hebron, tot ceea ce părea bun în ochii lui Israel şi-n ochii a toată casa lui Veniamin.

20 Şi a venit Abner la David, în Hebron, şi douăzeci de oameni împreună cu el; iar David le-a făcut ospăţ cu vin, lui Abner şi oamenilor săi.
21 Şi a zis Abner către David: „Mă voi ridica şi mă voi duce şi voi aduna întregul Israel la stăpânul meu, regele. Eu voi face cu el un legământ, iar tu vei domni peste tot ce-ţi pofteşte inima”. Atunci David i-a dat cale deschisă lui Abner, iar acela s-a dus cu pace.
22 Iată însă că servii lui David împreună cu Ioab se întorceau dintr-o raită şi aduceau cu ei prăzi numeroase; dar Abner nu se afla cu David în Hebron, de vreme ce David îi dăduse cale deschisă, iar acela se dusese cu pace.
23 Când a sosit Ioab cu toată oastea lui, i s-a spus: „Abner, fiul lui Ner, a venit
4 Vezi istoria în 1 Rg 18, 17-18.
5 Veniamin era tribul din care se trăgea Saul.

la David; David l-a lăsat să plece, iar acela s-a dus în pace”.
24 Atunci Ioab a intrat la rege şi i-a zis: „Ce-ai făcut?... Iată, Abner a venit la tine; cum de l-ai lăsat să plece, iar el s-a dus cu pace?
25 Oare nu cunoşti tu viclenia lui Abner, fiul lui Ner, că a venit să te înşele, să ştie el pe unde ieşi şi pe unde intri şi să ştie tot ce faci?”
26 Şi după ce Ioab s-a întors de la David, a trimis soli după Abner şi l-a întors de la fântâna Sira; dar David nu ştia.
27 Şi dacă l-a întors pe Abner la Hebron, Ioab l-a făcut să se abată puţin spre latura porţii, chipurile să-i spună două-trei vorbe; şi acolo l-a lovit în golul de sub furca pieptului; şi a murit pentru sângele lui Asael, fratele lui Ioab.
28 Mai pe urmă a auzit David şi a zis: „Nevinovat în faţa Domnului sunt eu în veac, eu şi regatul meu, de sângele lui Abner, fiul lui Ner.
29 Cadă el asupra capului lui Ioab şi asupra casei tatălui său! Din casa lui Ioab să nu lipsească cel bolnav de scurgere sau cel atins de lepră sau cel ce merge-n cârji sau cel ucis de sabie sau cel ce n-are pâine!”
30 Aceasta, pentru că Ioab şi fratele său Abişai îl omorâseră pe Abner din pricină că acesta îl omorâse pe Asael, fratele lor, în lupta de la Gabaon.
31 Şi a zis David către Ioab şi către tot poporul care era cu el: „Sfâşiaţi-vă hainele şi încingeţi-vă cu pânză de sac şi plângeţi în faţa lui Abner!” Şi regele David mergea în urma patului mortuar.
32 Şi l-au îngropat pe Abner în Hebron; şi regele şi-a ridicat glasul şi a plâns deasupra gropii; şi tot poporul l-a plâns pe Abner.
33 L-a plâns regele pe Abner şi a zis: Poate muri Abner cu moartea lui Nabal?6
34 Mâinile nu-ţi erau legate, picioarele nu-ţi erau încătuşate; nimeni nu te-a asemuit cu Nabal, ai căzut în faţa fiilor nedreptăţii”.
35 şi-ntregul popor s-a adunat să-l plângă. şi-ntregul popor a venit să-l facă pe David să mănânce pâine la vremea când încă era ziuă. Iar David s-a jurat, zicând: „Aşa să-mi facă mie Domnul ba încă şi mai mult dacă pân’ la asfinţitul soarelui voi mânca pâine sau orice altceva”.
36 şi-ntregul popor a luat la cunoştinţă; şi tot ceea ce regele făcea în faţa poporului era plăcut în ochii lor.
37 şi-n ziua aceea a aflat întregul popor şi-ntregul Israel că nu de la rege a pornit uciderea lui Abner, fiul lui Ner.
38 Şi a zis regele către slujitorii săi: „Oare nu ştiţi că o mare căpetenie a căzut astăzi în Israel?
39 şi că eu îi sunt astăzi rudă, ca şi cum el ar fi fost rânduit de către rege? Dar oamenii aceştia, fiii Ţeruiei, sunt mult prea grei pentru mine7. Celui ce face răul, după răutatea lui să-i plătească Domnul!”
4
Işboşet e ucis, David îl răzbună.
6 Nabal, neomenosul soţ al Abigailei, devenită apoi soţia lui David, murise de apoplexie (1 Rg 25, 38). Ebr.: „Trebuia Abner să moară ca un nesăbuit?”
7 Ioab şi fraţii săi deţineau controlul armatei.

1 Şi dacă Işboşet, fiul lui Saul, a auzit că Abner, fiul lui Ner, murise în Hebron, mâinile i s-au

slăbănogit şi toţi oamenii Israelului şi-au pierdut curajul.
2 Iar Işboşet, fiul lui Saul, avea doi bărbaţi căpetenii de oaste; numele unuia era Baana, iar numele celuilalt era Rechab, fiii lui Rimon Beroteanul, dintre urmaşii lui Veniamin căci şi Beerotul se socotea al fiilor lui Veniamin;
3 Beerotenii fugiseră la Ghitaim şi acolo au rămas, ca străini, până-n ziua de azi.
4 Iar de la Ionatan, fiul lui Saul, rămăsese un fiu beteag de picioare; el avea cinci ani când a venit din Izreel vestea despre Saul şi fiul său Ionatan; atunci doica lui l-a ridicat şi a fugit, dar în graba ei de a fugi, el a căzut şi a rămas şchiop. Numele lui era Mefiboşet.
5 Rechab şi Baana, fiii lui Rimon Beroteanul, au plecat; şi la amiază, în zăduful zilei, au sosit la Işboşet; iar acesta dormea în pat.
6 Şi, iată, pe portarul casei, care vânturase grâu, l-a prins somnul şi a adormit, iar fraţii Rechab şi Baana s-au furişat în casă.
7 Işboşet dormea pe patul său, în odaia lui; iar aceia l-au lovit şi l-au omorât şi i-au tăiat capul. Şi luându-i capul, au mers toată noaptea pe drumul dinspre asfinţit.
8 Şi au adus capul lui Işboşet la David în Hebron şi au zis către rege: „Iată capul lui Işboşet, fiul lui Saul, duşmanul tău care-ţi căuta viaţa; Domnul l-a răzbunat astăzi pe domnul meu, regele, împotriva duşmanilor săi, împotriva lui Saul, vrăjmaşul său, şi împotriva seminţiei lui”.
9 Şi răspunzându-le David lui Rechab şi fratelui său Baana, fiii lui Rimon Beroteanul, le-a zis: „Viu este Domnul, Cel ce mi-a izbăvit viaţa din tot necazul:
10 cel ce mi-a spus mie că Saul a murit cu toate că el mi se înfăţişase ca purtător de veste bună l-am prins şi l-am omorât în Ţiclag, pe el, căruia se cuvenea, chipurile, să-i dau o răsplată pentru veştile lui.
11 Iar acum, oameni răi au ucis un om drept, în casa lui, în patul lui; acum dar voi cere sângele lui din mâinile voastre şi vă voi stârpi de pe pământ”.
12 Aşa că David le-a poruncit slujitorilor săi, iar aceia i-au omorât şi le-au tăiat mâinile şi picioarele şi i-au spânzurat deasupra iazului din Hebron. Iar capul lui Işboşet l-a îngropat în mormântul lui Abner, fiul lui Ner.
5
David rege peste tot Israelul. Casa şi fiii lui David în Ierusalim. Două biruinţe asupra Filistenilor.
1 Toate seminţiile lui Israel au venit atunci la David în Hebron şi i-au zis: „Iată, noi suntem oasele tale şi carnea ta1
2 Încă din vremea când Saul domnea peste noi, tu erai călăuza lui Israel. Atunci a zis Domnul către tine: «Tu îl vei paşte pe poporul Meu Israel şi tu vei fi cârmuitorul poporului Meu Israel»”.
3 Toţi bătrânii lui Israel au venit la rege în Hebron. Şi acolo, în Hebron, regele
1 Certificarea că David nu este un intrus, ci îi aparţine aceluiaşi neam.

David a făcut cu ei legământ înaintea Domnului. Şi l-au uns pe David rege peste tot Israelul2.
4 David era un fecior de treizeci de ani când a început să domnească, şi a domnit patruzeci de ani.
5 Şapte ani şi şase luni domnise în Hebron peste Iuda, iar treizeci şi trei de ani a domnit în Ierusalim peste întregul Israel şi Iuda.
6 David şi toţi oamenii lui s-au dus la Ierusalim, la Iebuseii care locuiau ţinutul3; dar i s-a spus lui David: „Tu nu vei intra aici!”, căci îi stăteau împotrivă orbii şi şchiopii care ziceau: „David nu va intra aici!”
7 Atunci David a luat fortăreaţa Sionului; aceasta este cetatea lui David4.
8 Şi a zis David în ziua aceea: „Tot cel ce-i loveşte pe Iebusei să-i treacă prin ascuţişul săbiei: şi pe şchiopi, şi pe orbi, şi pe cei ce urăsc sufletul lui David”. De aceea se zice: „Orbii şi şchiopii
2 În afară de ungerea tainică, teologică, făcută de Samuel, David primise o consacrare publică din partea fiilor lui Iuda (2, 4), iar acum o primeşte, tot public, din partea fiilor lui Israel, devenind astfel rege recunoscut de către întregul Israel. Cele două mari teritorii vor rămâne însă distincte, până la separarea lor politică în regatul de nord, Israel, şi regatul de sud, Iuda.
3 Primii locuitori ai Ierusalimului au fost Iebuseii (Ios 15, 8, 63; 18, 16, 28). Numele cetăţii e menţionat pentru prima oară într-un text egiptean din secolul 19 sau 18 î. H. sub forma „Uruşalim”. „Ierusalim” este transcrierea grecească a pronunţiei aramaice. În grafia originală înseamnă „Cetatea Păcii”. Momentul intrării lui David e crucial: Ierusalimul devine nu numai capitala regatului, ci şi

cel mai important oraş al lumii.
4 Aşezată pe muntele care domină Ierusalimul, fortăreaţa oferea o reşedinţă sigură. Sionul va deveni „casa lui Dumnezeu”, prin aceea că David va înălţa aici un altar, iar Solomon va zidi templul.
nu vor intra în casa Domnului”5.
9 David s-a aşezat în fortăreaţă, iar Aceasta s-a numit cetatea lui David; cetatea în sine a zidit-o de jur-împrejur; [acolo şi-a zidit] şi casa lui.
10 Aşa că David propăşea, devenind tot mai mare, iar Domnul Atotţiitorul era cu el.
11 Atunci Hiram, regele Tirului, i-a trimis lui David soli şi lemn de cedru şi dulgheri şi meşteri ziditori în piatră, iar aceştia i-au zidit lui David o casă.
12 Şi David a cunoscut că Domnul îl rânduise rege peste Israel şi că regatul său s-a ridicat de dragul poporului Său Israel.
13 David şi-a mai luat femei şi ţiitoare, din Ierusalim, după ce a venit din Hebron; şi i s-au mai născut lui David fii şi fiice.
14 Iată numele celor ce i s-au născut în Ierusalim: Şamua şi Şobab, Natan şi Solomon;
15 Ibhar şi Elişua, Nefeg şi Iafia;
16 Elişama, Eliada şi Elifelet; Samae, Iesivat, Natan, Galamaan, Ievaar, Teisus, Elfalat, Naged, Nafec, Ionatan, Leasamis, Baalimat şi Elifaat.
17 Şi dacă au auzit Filistenii că David fusese uns rege peste Israel, toţi Filistenii s-au ridicat să-l caute pe David. Iar David, dacă a auzit, s-a închis în fortăreaţă.
18 Filistenii au venit şi s-au adunat în valea Refaimiţilor6.
5 Versetele 6 şi 8 s-ar putea referi la o opoziţie totală din partea localnicilor, inclusiv a invalizilor. Ar putea fi însă şi o reacţie la interdicţia şchiopilor şi orbilor de a-I sluji lui Iahve (Lv 21, 18).
6 Textual: „în valea Titanilor”. Refaimiţii fuseseră vestiţi prin urieşenia staturii lor. Cu acest nume era desemnată o câmpie de la sud-vest de Ierusalim.
498
19 Atunci David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Mă voi ridica împotriva Filistenilor? îi vei da în mâinile mele?” Iar Domnul a zis către David: „Ridică-te, căci negreşit îi voi da pe Filisteni în mâinile tale”.
20 David s-a lăsat de deasupra Rupturilor 7, şi acolo i-a lovit pe Filisteni. Şi a zis David: „Domnul i-a rupt pe duşmanii Filisteni de dinaintea mea aşa cum rup apele”. De aceea s-a numit locul acela Rupturile-de-Sus.
21 Acolo şi-au lăsat [Filistenii] idolii, iar David şi oamenii săi i-au ridicat.8
22 Filistenii însă s-au ridicat din nou şi s-au adunat în valea Refaimiţilor.
23 Iar David L-a întrebat pe Domnul, zicând: „Mă voi ridica împotriva Filistenilor? îi vei da în mâinile mele?” Dar Domnul i-a zis: „Nu te vei ridica să-i întâmpini; ocoleşte-i prin spate şi-i vei întâlni aproape de locul Plângerii.
24 Şi fi-va că atunci când vei auzi freamătul crengilor din pădurea Plângerii, tu te vei năpusti asupra lor, fiindcă atunci îţi va ieşi Domnul înainte să-i prăpădească-n luptă pe Filisteni”.
25 Iar David a făcut aşa cum i-a poruncit Domnul şi i-a lovit pe Filisteni de la Gabaon până la Ghezer.
7 Termenul de ruptură (diakope) indică acţiunea apei de a rupe un zăgaz, o stavilă, un obstacol care-i stă în cale. Aşadar, David s-a lăsat prin văile drepte din susul muntelui, trecători formate în timp prin năvala şuvoaielor. T. M.: „David s-a dus la Baal-Peraţim şi acolo i-a lovit...”; localizare incertă într-un text obscur.
8 T. M. adaugă: „Şi a poruncit să-i ardă în foc”.
6
Aducerea chivotului la Ierusalim.
1 David i-a adunat din nou pe tinerii din Israel, ca la vreo şaptezeci de mii.
2 şi s-a ridicat David, el şi tot poporul care era cu el, precum şi o seamă din dregătorii lui Iuda, şi au mers pe calea urcuşului1 ca să aducă de acolo chivotul lui Dumnezeu, deasupra căruia este chemat numele Domnului puterilor, Cel ce şade pe heruvimii de deasupra2.
3 Şi a pus chivotul Domnului într-un car nou, luându-l din casa lui Aminadab care locuia pe deal; iar Uza şi fraţii săi, fiii lui Aminadab, mânau carul,
4 în timp ce fraţii săi mergeau înaintea chivotului,

5 iar David şi toţi fiii lui Israel erau jucând înaintea Domnului, cu instrumente răsunătoare şi cu cântări şi cu harpe şi cu alăute şi cu tobe şi cu ţimbale şi cu fluiere3.
6 Au venit astfel până la aria de treierat a lui Nachon; acolo Uza şi-a întins mâna spre chivotul lui Dumnezeu, ca să-l sprijine, şi s-a ţinut de el, fiindcă boii îl făcuseră să se mişte într-o rână.
1 T. M.: „... s-au dus la Baala lui Iuda", Baala fiind vechiul nume al cetăţii Chiriat-Iearim (Ios 15, 9), unde fusese aşezat ultima oară chivotul legământului, în casa lui Aminadab (1 Rg 7, 1). „Calea urcuşului" (care nu e un nume propriu) ar putea să însemne ascensiunea lui David în urma victoriei asupra Filistenilor.
2 Pe capacul chivotului se aflau imaginile a doi heruvimi care simbolizau tronul nevăzutului Dumnezeu (Nm 7, 8-9).
3 Amplă procesiune, cu tot fastul regesc, în care bucuria era exprimată prin jocuri şi cântece; acestea din urmă, codificate, se păstrează până azi în Biserica Etiopiei, sub numele generic de „dansuri davidice".

7 Dar Domnul S-a mâniat pe Uza cu mare aprindere; şi din pricina acestei îndrăzneli l-a lovit Dumnezeu chiar acolo; şi acolo a murit, lângă chivotul Domnului, înaintea lui Dumnezeu4.
8 şi s-a mâhnit David pentru aceea că Domnul făcuse o astfel de ruptură asupra lui Uza; şi locul acela s-a numit Ruptura lui Uza, până-n ziua de azi.
9 şi-n ziua aceea s-a temut David de Domnul, zicând: „Cum va intra la mine chivotul Domnului?"
10 Şi n-a vrut David să aducă la sine chivotul legii Domnului, în cetatea lui David, ci l-a adus David în casa lui Obed-Edom Gateanul.
11 Şi a rămas chivotul Domnului vreme de trei luni în casa lui Obed-Edom Gateanul şi a binecuvântat Domnul casa lui Obed-Edom şi tot ce avea el.
12 Şi i s-a spus regelui David, zicând: „Domnul a binecuvântat casa lui Obed-Edom, şi tot ce are el, pentru chivotul lui Dumnezeu". Atunci David a mers şi a ridicat cu veselie chivotul Domnului din casa lui Obed-Edom în cetatea lui David.
13 Şi împreună cu el, purtând chivotul Domnului, erau şapte cete; şi viţei şi miei pentru jertfă.
14 Şi David cânta cu mare răsunet din instrumente muzicale înaintea Domnului; şi era îmbrăcat în vestmânt luminat.
4 Teribilul eveniment era menit să demonstreze că chivotul legii, simbol al prezenţei lui Dumnezeu, este intangibil chiar şi în faţa bunelor intenţii ale unui laic. Totul pentru a consolida sentimentul sacralităţii. Cuvântul „ruptură" (diakope) are aici o arie semantică mult mai largă: adevărata „ruptură" se produce în fiinţa lui David, anume în credinţa sa că Dumnezeu nu poate fi nedrept.
15 Şi David şi toată casa lui Israel au ridicat chivotul Domnului în strigăte şi glasuri de trâmbiţă.
16 Şi a fost că atunci când chivotul Domnului a sosit în cetatea lui David, Micol, fiica lui Saul, s-a uitat pe fereastră şi l-a văzut pe regele David dănţuind şi cântând înaintea Domnului; şi l-a dispreţuit în inima ei5.
17 Şi au adus chivotul Domnului şi l-au aşezat înlăuntru, la locul lui, în mijlocul cortului pe care David îl ridicase pentru el; atunci David a adus în faţa Domnului arderi-de-tot şi jertfe de pace.
18 Iar după ce David a săvârşit aducerea arderilor-de-tot şi a jertfelor de pace, a binecuvântat poporul întru numele Domnului Puterilor.
19 Şi a împărţit la tot poporul şi chiar oştirii lui Israel de la Dan până la Beer-Şeba, fiecăruia, atât bărbaţi cât şi femei, câte o bucată de pâine şi câte o ciozvârtă de carne friptă şi câte o clătită din tigaie; şi tot poporul a plecat, fiecare la casa lui.
20 Şi David s-a întors să-şi binecuvinteze propria sa casă. Iar Micol, fiica lui Saul, a ieşit în întâmpinarea lui David şi l-a salutat şi a zis: „Câtă cinste astăzi pentru regele lui Israel, cel ce s-a descoperit astăzi în ochii slujnicelor şi slugilor lui aşa cum li se descoperă oricare din cei ce ţopăie ca nebunii6!"
21 Iar David a zis către Micol: „Eu voi juca în faţa Domnului. Binecuvântat este Domnul, Cel ce m-a ales, peste capul tatălui tău şi peste capul casei
5 Micol era soţia lui David.
6 Termenul face aluzie la dansurile orgiastice ale unor culte păgâne, în timpul cărora, cuprinşi de frenezie, bărbaţii ajungeau să se automutileze.

acestuia, să facă din mine cârmuitor peste poporul Său, peste Israel! Şi voi juca şi voi sălta în faţa Domnului,
22 şi aşa încă mă voi mai descoperi, şi netrebnic voi fi în ochii tăi, dar împreună cu slujnicele în ochii cărora ziceai că n-aş fi în cinste”.
23 Iar Micol, fiica lui Saul, nu a avut nici un copil până-n ziua când a murit.
7
Profeţia lui Natan. Rugăciunea lui David.
1 Şi a fost că la vremea când regele şedea în casa lui şi când Domnul îi dăduse răgaz din toate părţile vrăjmaşilor dimprejurul său,
2 a zis regele către profetul Natan: „Iată, eu trăiesc într-o casă de cedru, în timp ce chivotul Domnului locuieşte în mijlocul unui cort”.
3 Iar Natan a zis către rege: „Du-te şi fă tot ceea ce ai în inima ta, căci Domnul e cu tine”.
4 Şi a fost că-n noaptea aceea s-a făcut cuvântul Domnului către Natan, zicând:
5 „Du-te şi spune-i robului Meu David: aşa grăieşte Domnul: Tu nu-Mi vei zidi Mie casă în care să locuiesc;
6 că Eu nu într-o casă am locuit, din ziua în care i-am scos pe fiii lui Israel din Egipt până-n ziua aceasta, ci am umblat din popas în popas şi în cort.
7 Oriunde am umblat, în tot Israelul, am spus Eu oare vreunei seminţii din Israel, căreia îi poruncisem să-l pască pe poporul Meu Israel, zicând: de ce nu Mi-aţi zidit o casă de cedru?
8 Şi acum, aşa îi vei grăi robului Meu David: aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Te-am luat de la stâna oilor ca să fii îndrumător peste poporul Meu, peste Israel.
9 Şi am fost cu tine peste tot pe unde ai umblat, iar pe vrăjmaşii tăi i-am nimicit de dinainte-ţi şi te-am făcut renumit după renumele celor mari de pe pământ.
10 Şi voi rândui un loc pentru poporul Meu Israel şi-i voi răsădi şi vor locui ei între ei şi nu vor mai fi nelinişti, iar fiul nedreptăţii nu-i va mai umili ca atunci, la început,
11 din zilele când am pus judecători peste poporul Meu Israel; şi-ţi voi da odihnă din partea vrăjmaşilor tăi, iar Domnul îţi va spune că-ţi vei zidi casă.
12 Şi fi-va că după ce zilele tale se vor plini şi tu vei dormi împreună cu părinţii tăi, Eu îl voi ridica pe urmaşul tău de după tine, din chiar coapsa ta, şi voi rândui regatul său.
13 Acesta-i va zidi casă numelui Meu, iar Eu îi voi întări tronul până-n veac.
14 Eu îi voi fi lui Tată, iar el Îmi va fi Mie fiu. Şi de se va întâmpla să greşască, atunci îl voi certa cu toiagul bărbaţilor şi cu loviturile fiilor oamenilor.
15 Iar mila Mea nu o voi îndepărta de la el aşa cum am îndepărtat-o de la cei pe care i-am lepădat de la faţa Mea.
16 Casa lui va fi neclintită, regatul său va rămâne veşnic înaintea Mea, iar tronul său în veac va fi întărit”.
17 Potrivit tuturor acestor cuvinte şi potrivit acestei vedenii, aşa i-a vorbit Natan lui David.
18 Şi intrând regele David, a stat în faţa Domnului şi a zis: „Cine sunt eu,
501
Doamne al meu, Doamne? şi ce este casa Mea de m-ai iubit atât?
19 În timp ce eu eram foarte mic înaintea Ta, Doamne al meu, Doamne, Tu vorbeai despre casa robului Tău în durată. Aceasta-i oare legea omului, Doamne al meu, Doamne?
20 Ce oare va mai grăi David către Tine? De acum Tu-l ştii pe robul Tău, Doamne al meu, Doamne!
21 De dragul robului Tău ai lucrat şi după inima Ta ai făcut tot binele acesta, ca să-l arăţi robului Tău,
22 aşa ca eu să Te preamăresc, Doamne al meu; că nimeni nu este ca Tine, şi-n afară de Tine nu este Dumnezeu întru tot ceea ce noi am auzit cu urechile noastre.
23 Care alt neam de pe pământ este ca poporul Tău Israel, pe care Dumnezeu să-l fi călăuzit ca să-Şi răscumpere Sieşi popor spre a-ţi face un nume, ca să-i faci lucruri mari şi luminate, aşa ca Tu să izgoneşti neamuri şi jertfelnice de dinaintea poporului Tău pe care ţi l-ai răscumpărat din Egipt?
24 Şi Tu ţi-ai pregătit poporul lui Israel să-ţi fie popor până-n veac, iar Tu, Doamne, Te-ai făcut lui Dumnezeu.
25 Şi acum, Doamne al meu, Doamne, adevereşte până-n veac cuvântul pe care l-ai grăit despre

robul Tău şi casa lui! Doamne Atotţiitorule, Dumnezeul lui Israel, fă precum ai spus!
26 Şi acum, preamărească-se numele Tău până-n veac şi întărească-se casa robului Tău David în faţa Ta!
27 Doamne Atotţiitorule, Dumnezeul lui Israel, Tu eşti Cel ce i-a descoperit robului Tău acestea, zicând: Îţi voi zidi casă!; iată de ce robul Tău a găsit cu cale-n inima sa să-ţi înalţe această rugăciune.
28 Şi acum, Doamne al meu, Doamne: Tu eşti Dumnezeu!; şi cuvintele Tale vor fi adevărate, şi Tu ai grăit despre robul Tău aceste lucruri bune.
29 Şi acum, începe şi binecuvintează casa robului Tău, ca să dăinuie ea veşnic înaintea Ta!; că Tu, Doamne al meu, Doamne, Tu eşti Cel ce a grăit, şi din binecuvântarea Ta să se binecuvinteze casa robului Tău, ca să dăinuie ea veşnic înaintea Ta!”
8
Biruitor în războaie, David pune rânduială în regat.
1 Şi a fost că după aceasta i-a lovit David pe Filisteni şi i-a înfrânt. Şi a luat David tribut1 din mâinile Filistenilor.
2 Apoi i-a bătut David pe Moabiţi: şi, culcându-i la pământ, i-a măsurat cu funia: două funii spre ucidere şi două funii spre cruţare. Moabiţii i-au devenit robi lui David, plătindu-i bir.
3 După aceea l-a bătut David pe Hadad-ezer, fiul lui Rehob, regele Ţobei, la vremea când acesta mergea să-şi întindă puterea până la râul Eufrat;
4 şi a luat David o mie din carele lui de luptă şi şapte mii de călăreţi şi douăzeci de mii de pedestraşi; şi a sfărâmat David toate carele de luptă2, păstrând
1 Textul Ebraic are aici două cuvinte (Meteghaama) pe care nici un traducător nu le poate desluşi. Septuaginta foloseşte un derivat al verbului aforízo, care ar însemna „tribut”, dar cu un înţeles mai special: tributul pe care învingătorul îl pune deoparte, el fiind afierosit (destinat) Domnului.
2 Ebr: „a tăiat vinele cailor” (aşa cum făcuse Iosua Navi - (11, 6, 9).

din ele o sută de care.
5 Siria Damascului a venit în ajutorul lui Hadad-Ezer, regele Ţobei, dar David a ucis douăzeci şi două de mii de Sirieni.
6 Şi a pus David oşti de pază în Siria, aproape de Damasc, iar Sirienii au devenit robii şi birnicii lui David. Domnul îl păzea pe David oriîncotro acesta mergea.
7 Atunci a luat David lănţugurile de aur care erau pe trupurile slujitorilor lui Hadad-Ezer, regele Ţobei, şi le-a dus la Ierusalim; pe acestea avea să le ia Şişac, regele Egiptului, când a năvălit asupra Ierusalimului în zilele lui Roboam, fiul lui Solomon.
8 Iar din Tebah şi din cetăţile de seamă ale lui Hadad-Ezer a luat regele David foarte multă aramă; din aceasta avea să facă Solomon baia de aramă şi stâlpii şi spălătoarele şi toate vasele3.
9 Auzind Tou, regele Hamatului, că David a bătut toată oştirea lui Hadad-ezer,
10 l-a trimis pe Hadoram, fiul său, la regele David să-l întrebe de sănătate şi să-l laude pentru aceea că-l lovise şi-l învinsese pe Hadad-Ezer el fiind un duşman al lui Hadad-Ezer; în mâinile lui erau vase de argint şi vase de aur şi vase de aramă.
11 Regele David le-a afierosit şi pe acestea Domnului, odată cu argintul şi aurul pe care le afierosise de prin toate cetăţile pe care le cucerise:
12 din Idumeea şi din Moab şi de la fiii lui Amon şi de la Filisteni şi de la Amaleciţi şi din prăzile lui Hadad-Ezer, fiul lui Rehob, regele Ţobei.
3 E vorba de zestrea viitorului templu.
13 Astfel şi-a făcut David un nume când s-a întors şi i-a bătut pe Idumei în Valea Sărată4, ca la vreo optsprezece mii de oameni.
14 Şi a pus oştiri de pază în Idumeea în toată Idumeea; şi toţi Idumeii erau robii regelui. Iar Domnul îl păzea pe rege oriîncotro acesta mergea.
15 Şi a domnit David peste întregul Israel; David făcea judecată şi dreptate asupra întregului său popor.
16 Mai-mare peste oaste era Ioab, fiul Ţeruiei, în timp ce Iosafat, fiul lui Ahilud, era cronicar.
17 Ţadoc, fiul lui Ahitub, şi Ahimelec, fiul lui Abiatar, erau preoţi, iar Seraia era grămătic5.
18 Benaia, fiul lui Iehoiada, era sfetnic, iar Cheretienii şi Peletienii6 şi fiii lui David erau mai-marii

curţii.
9
David şi Mefiboşet (Meribaal).
1 Şi a zis David: „A mai rămas cineva din casa lui Saul, ca să fac milă cu el de dragul lui Ionatan?”
2 Din casa lui Saul era un slujitor cu numele de Ţiba. Şi l-au chemat la David. Şi i-a zis regele: „Tu eşti Ţiba?” Iar acela a zis: „Eu, robul tău”.
3 Şi a zis regele: „A mai rămas cineva din casa lui Saul, ca să-i arăt mila lui
4 Valea Sărată: depresiune în vecinătatea Mării Moarte.
5 Cronicarul putea fi şi grămătic, copist sau cel care ţinea evidenţele scriptice ale armatei.
6 Cheretienii şi Peletienii: mercenari cretani şi, respectiv, filisteni intraţi în garda personală a regelui. La 20, 23 se spune că Benaia era comandantul lor (în acord şi cu T. M.).

Dumnezeu?” Atunci Ţiba a zis către rege: „Mai este un fiu al lui Ionatan, beteag la picioare”. 1
4 Iar regele l-a întrebat: „Unde e?” Ţiba i-a răspuns regelui: „Iată, el se află în casa lui Machir, fiul lui Amiel, din Lodebar”.
5 Atunci regele a trimis şi l-a luat din casa lui Machir, fiul lui Amiel, din Lodebar.
6 Aşa că Mefiboşet, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul, a venit la regele David; şi căzând cu faţa la pământ, i s-a închinat. Iar David i-a zis: „Mefiboşet!” Iar acela a zis: „Iată, robul tău”.
7 Şi i-a zis David: „Nu te teme, căci negreşit voi face milă cu tine de dragul lui Ionatan, tatăl tău; îţi voi înapoia toată moşia lui Saul, bunicul tău, iar tu pentotdeauna vei mânca pâine la masa mea”.
8 Atunci Mefiboşet i s-a închinat şi i-a zis: „Cine sunt eu, robul tău, că ai căutat asupra unui câine mort ca mine?”
9 Iar regele, chemându-l pe Ţiba, slujitorul lui Saul, i-a zis: „Toate câte sunt ale lui Saul şi toată casa lui i le-am dat fiului stăpânului tău.
10 Tu îi vei lucra pământul, tu şi fiii tăi şi robii tăi, şi-i vei aduce fiului stăpânului tău pâine pentru hrană; iar Mefiboşet, fiul stăpânului tău, va şedea întotdeauna la masă cu mine”. Ţiba avea cincisprezece fii şi douăzeci de robi.
11 Şi a zis Ţiba către rege: „Tot ceea ce domnul meu, regele, i-a poruncit robului său, aşa va face robul tău”. Şi Mefiboşet mânca la masa lui David ca unul din fiii regelui.
12 Mefiboşet avea un copil mic cu numele Mica. Şi toţi casnicii lui Ţiba erau
1 Pregătirea acestui episod s-a făcut în 4, 4.
slujitorii lui Mefiboşet.
13 Iar Mefiboşet locuia în Ierusalim, de vreme ce întotdeauna mânca la masa regelui; şi era şchiop de amândouă picioarele.2
10
David şi Amoniţii.
1 Şi a fost că după aceasta a murit regele fiilor lui Amon1, iar în locul său a devenit rege Hanun, fiul său.
2 Atunci a zis David: „Face-voi milă cu Hanun, fiul lui Nahaş, aşa cum şi tatăl său a făcut milă cu mine”. Şi David a trimis să-l aline asupra tatălui său prin mâinile slujbaşilor săi. Iar slujbaşii lui David au venit în ţara fiilor lui Amon.
3 Dar dregătorii fiilor lui Amon au zis către Hanun, domnul lor: „Oare de aceea a trimis David la tine să te aline, că-i arde lui să-l cinstească-n faţa ta pe tatăl tău? Nu cumva mai degrabă şi-a trimis David slujitorii la tine ca să cerceteze cetatea şi s-o iscodească şi s-o cearnă din ochi?”
4 Atunci Hanun i-a luat pe slujbaşii lui David şi le-a ras bărbile şi le-a retezat hainele până la şolduri, după care le-a dat drumul.
5 Şi i s-a spus lui David ce se întâmplase cu oamenii lui; şi a trimis să-i întâmpine, că tare mult erau oamenii batjocoriţi. Şi a zis regele: „Staţi în Ierihon până ce vă vor creşte bărbile, după care vă veţi întoarce”.
2 Un alt nume al lui Mefiboşet era Meribaal, păstrat în 1 Par 8, 34 şi 9, 40.
1 „Fiii lui Amon” (Amoniţii): popor alcătuit din mai multe triburi transiordaniene.

6 Atunci au văzut fiii lui Amon că aruncaseră ruşine asupra poporului lui David. Şi au trimis fiii lui Amon să-i tocmească cu plată pe Sirienii din Betrehob şi pe Sirienii din Ţoba, douăzeci de mii de

pedestraşi, şi pe regele Amaleciţilor cu o mie de oameni, iar de la Iştov douăsprezece mii de oameni.
7 Iar David a auzit şi l-a trimis pe Ioab cu toată oastea lui toţi unul şi unul.
8 Fiii lui Amon au ieşit şi s-au rânduit în linie de bătaie la intrarea porţii; iar cei din Siria, din Ţoba, din Rehob şi din Iştov şi din Maaca erau deoparte, singuri în câmp.
9 Văzând atunci Ioab că linia de bătaie era împotriva lui atât din faţă, cât şi din spate, a ales o seamă de tineri din Israel, iar aceştia s-au îndreptat împotriva Siriei;
10 iar pe ceilalţi din popor i-a dat pe seama lui Abişai, fratele său; aceştia s-au îndreptat împotriva fiilor lui Amon.
11 Şi a zis: „Dacă vor fi Sirienii mai tari decât mine, îmi veţi veni voi în ajutor; iar dacă fiii lui Amon vor fi mai tari decât voi, atunci eu vă voi veni în ajutor.
12 Îmbărbătaţi-vă, şi să fim tari pentru poporul nostru şi pentru cetăţile Dumnezeului nostru, iar Domnul va face ceea ce e bine în ochii Lui.”
13 Ioab şi poporul care era cu el au intrat în luptă împotriva Sirienilor, iar aceia au fugit din faţa lor.
14 Iar fiii lui Amon, văzând că Sirienii au fugit, au luat-o şi ei la fugă din faţa lui Abişai şi au intrat în cetate. Iar Ioab s-a întors de la fiii lui Amon şi a venit în Ierusalim.
15 Şi dacă au văzut Sirienii că fuseseră înfrânţi în faţa lui Israel, s-au adunat la un loc.
16 Atunci Hadad-Ezer a trimis şi i-a adunat pe Sirienii de dincolo de Râu2, iar aceştia au venit la Helam; în fruntea lor se afla Sovac, căpetenia oştirii lui Hadad-Ezer.
17 Când i s-a spus lui David despre aceasta, el a adunat întregul Israel şi, trecând Iordanul, a venit la Helam. Sirienii s-au rânduit în linie de luptă împotriva lui David şi s-au bătut cu el.
18 Sirienii însă au fugit din faţa lui Israel, iar David a zdrobit de la Sirieni şapte sute de care de luptă şi patru mii de călăreţi; l-a lovit şi pe Sovac, căpetenia oastei, care a murit acolo.
19 Atunci toţi regii care erau supuşi lui Hadad-Ezer, văzând că sunt înfrânţi de către Israeliţi, de bunăvoie li s-au alăturat Israeliţilor şi le-au slujit. Iar Siria s-a temut să-i mai ajute pe fiii lui Amon.
11
David şi Urie.
1 Şi a fost că la întoarcerea anului1, la vremea când regii se pornesc în războaie2, regele David l-a trimis pe Ioab şi împreună cu el pe slujitorii lui şi întregul Israel şi i-au nimicit pe fiii lui Amon şi au împresurat Raba; iar David a rămas în Ierusalim.
2 Şi a fost că spre seară, când David s-a sculat din aşternutul său şi se plimba pe acoperişul casei regale3, a
2 De dincolo de Eufrat. Numele „Halamac” din LXX nu spune nimic.
1 La întoarcerea anului”: primăvara, când reîncepeau campaniile militare (care încetau odată cu venirea iernii).
2 Literal: „... la vremea când regii ies”.
3 Acoperiş în formă de terasă.

văzut de acolo, de pe acoperiş, o femeie scăldându-se; iar femeia era foarte frumoasă la vedere.
3 Atunci David a trimis şi a cercetat să vadă cine este acea femeie. Şi unul i-a spus: „Oare nu este aceasta Batşeba, fiica lui Eliam, femeia lui Urie Heteul?”4
4 Iar David a trimis soli şi a luat-o; şi a intrat la ea şi s-a culcat cu ea. Şi după ce ea s-a curăţit de necurăţia ei, s-a întors la casa sa.5
5 Femeia a zămislit; şi a trimis şi i-a dat de ştire lui David, zicând: „Iată, eu sunt însărcinată”.
6 Atunci David a trimis la Ioab, zicând: „Trimite-mi-l pe Urie Heteul!” Iar Ioab l-a trimis pe Urie la David.
7 Urie a sosit şi s-a dus la el, iar David l-a întrebat despre ce face Ioab, ce face poporul, cum merge războiul.
8 Şi a zis David către Urie: „Du-te la casa ta şi spală-ţi picioarele!” Iar Urie a ieşit din casa regelui, în timp ce pe urma lui venea un mertic de la masa regală.
9 Urie a dormit la uşa casei regelui, laolaltă cu toţi slujitorii stăpânului său, şi nu s-a dus la casa lui.
10 Şi i s-a spus lui David că Urie nu se dusese la casa lui. Atunci David a zis către Urie: „Oare nu vii de pe drum? de ce nu te-ai dus la casa ta?”6
4 Interogaţia sugerează că femeia măritată este un tabu moral. Aşadar, David va păcătui cu

luciditate, în cunoştinţă de cauză, ceea ce-l va face ca, mai târziu, să recunoască în Psalmul 50: „... Şi răul în faţa Ta l-am făcut”.
5 Femeia se afla în perioada lunară favorabilă conceperii.
6 Intenţia ascunsă a lui David era aceea de a-i transfera lui Urie paternitatea asupra copilului ce se va naşte.
11 Iar Urie a zis către David: „Chivotul şi Israel şi Iuda locuiesc în corturi, stăpânul meu Ioab şi slujitorii stăpânului meu îşi au tabăra pe pământ gol; cum să intru eu în casa mea şi să mănânc şi să beau şi să mă culc cu femeia mea? Aşa cum sufletul tău e viu, eu nu voi face aşa ceva!”
12 Şi a zis David către Urie: „Mai rămâi aici, astăzi, iar mâine o să-ţi dau drumul”. Şi a rămas Urie în Ierusalim, în ziua aceea şi în cea următoare.
13 Apoi David l-a poftit la el, iar acela a mâncat şi a băut în faţa lui; şi l-a îmbătat, dar, când a venit seara, acela s-a dus să doarmă în aşternutul lui, cu slujitorii stăpânului său, şi nu s-a dus acasă la el.
14 Şi dacă s-a făcut dimineaţă, David a făcut o scrisoare către Ioab şi i-a trimis-o prin mâna lui Urie.
15 Iar în scrisoare se spunea: „Pune-l pe Urie în fruntea primei linii de bătaie, apoi retrageţi-vă de dinapoia lui, în aşa fel încât el să fie rănit şi să moară”.
16 Şi a fost că atunci când Ioab pusese cetatea sub pândă, l-a pus pe Urie într-un loc unde ştia el că sunt ostaşi mai viteji.
17 Atunci ostaşii cetăţii au ieşit şi s-au bătut cu Ioab; şi au căzut câţiva din popor, dintre oamenii lui David, şi a murit şi Urie Heteul.
18 Apoi Ioab a trimis şi l-a înştiinţat pe David despre toate trebile războiului, aşa cum trebuiau ele spuse regelui.
19 Şi i-a poruncit solului, zicând: „După ce vei sfârşi cu toate trebile războiului şi i le vei spune regelui,
20 dacă el se va aprinde de mânie şi-ţi va zice: de ce aţi mers atât de

aproape de cetate ca s-o loviţi? oare nu ştiaţi că aceia vor săgeta de pe zid?
21 Cine l-a lovit pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? oare nu o femeie a aruncat de pe zid asupră-i o piatră de râşniţă, şi el a murit la Teveţ? de ce s-a apropiat el de zid?...7 Atunci să zici: a murit şi slujitorul tău Urie Heteul”.
22 Solul lui Ioab a mers la rege în Ierusalim şi a venit şi i-a spus lui David tot ceea ce îi spusese Ioab, despre toate trebile războiului. Iar David s-a mâniat foarte tare pe Ioab. Şi a zis David către sol: „De ce v-aţi apropiat de cetate să vă luptaţi? Oare nu ştiaţi că veţi fi răniţi de pe zid? Cine l-a lovit pe Abimelec, fiul lui Ierubaal? Oare nu o femeie a aruncat de pe zid asupră-i o piatră de râşniţă, şi el a murit la Teveţ? De ce v-aţi apropiat de zid?”
23 Şi a zis solul către David: „Oamenii aceia au fost mai tari decât noi şi au ieşit la câmp împotriva noastră, iar noi i-am gonit până la poarta cetăţii.
24 Acolo arcaşii au tras de pe zid asupra slujitorilor tăi şi au murit câţiva dintre slujitorii regelui şi a murit şi slujitorul tău Urie Heteul”.
25 Şi a zis David către sol: „Aşa să-i spui lui Ioab: faptul acesta să nu te tulbure, căci sabia ucide o dată într-un fel şi altă dată în alt fel. Înteţeşte lupta împotriva cetăţii şi nimiceşte-o! Aşa să-l încurajezi!”
26 Şi dacă femeia lui Urie a auzit că Urie, bărbatul ei, a murit, a plâns după bărbatul ei.
27 Şi când s-a isprăvit vremea jelitului, David a trimis şi a adus-o în casa lui; iar ea i-a devenit soţie şi i-a născut un
7 Moartea lui Abimelec: relatată în Jd 9, 50
54.
fiu. Dar fapta lui David s-a arătat rea în ochii Domnului.
12
Natan îl mustră pe David. Naşterea lui Solomon.
1 Domnul l-a trimis atunci la David pe profetul Natan. Acesta a intrat la el şi i-a zis: „Într-o cetate erau doi oameni: unul bogat şi altul sărac.
2 Cel bogat avea foarte multe turme şi cirezi,
3 iar cel sărac n-avea nimic, în afară de o mieluşea mică, pe care o cumpărase şi pe care a ţinut-o şi

a hrănit-o; şi ea a crescut laolaltă cu el şi copiii lui: din pâinea lui mânca şi din paharul lui bea şi la sânul lui dormea şi-i era ca o fiică.
4 La omul bogat a poposit un călător, dar el nu s-a îndurat să ia din turmele lui şi din cirezile lui ca să gătească pentru călătorul care venise la el, ci a luat mieluşeaua omului sărac şi a gătit-o pentru oaspetele său”.
5 Atunci David s-a mâniat cu mare aprindere împotriva acelui om; şi a zis David către Natan: „Viu este Domnul: vinovat de moarte este omul care a făcut aceasta;
6 de şapte ori va plăti mieluşeaua, de vreme ce a făcut o faptă ca aceasta şi n-a avut milă!”
7 Atunci Natan a zis către David: „Tu eşti omul care a făcut aceasta! Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu sunt Cel ce te-a uns rege peste Israel; tot Eu sunt Cel ce te-a scăpat din mâna lui Saul
8 şi ţi-am dat casa domnului tău şi pe femeile domnului tău la sânul tău şi ţi-am

dat casa lui Israel şi pe a lui Iuda; iar dacă aceasta e puţin, îţi voi da mai mult.
9 De ce ai nesocotit tu cuvântul Domnului, ca să faci ceea ce e rău în ochii Lui?: pe Urie Heteul l-ai ucis cu sabia; i-ai luat soţia ca să-ţi fie ţie femeie, iar pe el l-ai ucis cu sabia fiilor lui Amon.
10 Şi acum: Sabia nu se va îndepărta niciodată din casa ta, de vreme ce tu m-ai nesocotit pe mine şi ai luat-o pe soţia lui Urie Heteul ca să-ţi fie ţie femeie.
11 Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu voi ridica împotrivă-ţi rău chiar din casa ta şi pe femeile tale le voi lua de dinaintea ochilor tăi şi le voi da aproapelui tău, iar el se va culca cu femeile tale la lumina zilei;
12 căci tu ai făcut această faptă pe ascuns, dar Eu voi face lucrul acesta în văzul întregului Israel şi în faţa acestui soare”.
13 Atunci David a zis către Natan: „Am păcătuit împotriva Domnului”. Iar Natan a zis către David: „Şi Domnul ţi-a îndepărtat păcatul: nu vei muri.1
14 Dar pentru că tu, prin fapta aceasta, le-ai dat vrăjmaşilor Domnului un mare prilej de întărâtare, şi fiul tău care ţi s-a născut va muri negreşit”.
15 Natan s-a întors la casa sa. Iar Domnul a lovit pruncul pe care femeia lui Urie Heteul i-l născuse lui David, iar acela s-a îmbolnăvit.
16 Şi David a căutat spre Domnul în grija pentru prunc. Şi a postit David
1 Sfinţii Părinţi îl propun ca model nu pe David care a comis un dublu păcat (adulter şi omucidere), ci pe regele care şi-a recunoscut păcatul şi s-a căit. Acest act de căinţă îi va inspira celebrul Psalm 50.
cu post aspru şi a rămas toată noaptea culcat pe pământ.
17 Iar bătrânii casei sale s-au ridicat şi au venit la el ca să-l scoale de pe pământ, dar el n-a vrut, şi nici n-a mâncat pâine cu ei.
18 Şi a fost că în ziua a şaptea a murit pruncul; dar servii lui David s-au temut să-i spună lui David că pruncul murise; căci ziceau: „Noi i-am vorbit la vremea când pruncul era încă viu, dar el nu ne-a ascultat; cum îi vom spune oare acum că pruncul e mort? căci asta îi va face şi mai rău...”.
19 David i-a văzut atunci pe servii săi şoptind şi a înţeles că pruncul murise. Şi a zis David către servii săi: „A murit pruncul?” Iar ei au zis: „A murit”.
20 Atunci David s-a ridicat de pe pământ şi s-a spălat şi s-a uns şi şi-a schimbat hainele şi a intrat în casa lui Dumnezeu şi i s-a închinat. Apoi a intrat în casa lui şi a cerut pâine să mănânce; ei i-au pus pâine dinainte, iar el a mâncat.
21 Iar servii săi i-au zis: „Ce înseamnă oare aceasta, ce-ai făcut tu în legătură cu pruncul?: în timp ce el încă trăia, tu posteai şi privegheai, dar după ce a murit te-ai ridicat şi ai mâncat şi ai băut”.
22 Iar David a zis: „Câtă vreme pruncul încă trăia, am postit şi am plâns, căci ziceam: Cine ştie dacă Domnul va avea milă de mine şi pruncul va trăi?
23 Dar acum, dacă a murit, la ce bun să mai postesc? voi putea eu să-l mai aduc înapoi? Eu mă voi duce la el, dar el nu se va mai întoarce la mine”.
24 Iar David a alinat-o pe Batşeba, femeia sa, şi a intrat la ea şi s-a culcat cu ea, iar ea i-a născut un fiu, căruia i-a

pus numele Solomon. Pe acesta Domnul l-a iubit2.

25 Şi l-a trimis pe profetul Natan şi, de dragul Domnului, acesta i-a pus numele Iedida3.
26 Iar Ioab se lupta împotriva Rabei, a fiilor lui Amon, şi a luat cetatea domnească.
27 Apoi a trimis Ioab un vestitor la David şi i-a zis: „Am luat Cetatea-apelor4.
28 Şi acum, adună rămăşiţele poporului şi tăbărăşte asupra cetăţii şi ia-o tu înainte, ca nu cumva s-o iau eu înainte şi să poarte numele meu".
29 Iar David a adunat întregul popor şi a mers la Raba şi s-a luptat împotriva ei şi a luat-o.
30 Şi a luat coroana de pe capul regelui ei, care cântărea un talant de aur, având şi pietre scumpe5, iar aceasta a fost pusă pe capul lui David. A luat din cetate şi belşug de prăzi.
31 Iar pe poporenii din ea i-a scos afară şi i-a pus să taie cu ferăstrăul şi cu grapa de fier şi cu securea şi să lucreze la cuptorul de ars cărămidă6; şi aşa a
2 Primul copil era fructul unui adulter, deci un bastard. Cestălalt, Solomon, era fiul legitim născut dintr-o soţie legitimă.
3 „Iedida" înseamnă „Iubit-de-Dumnezeu". „Solomon" înseamnă „Omul-Păcii", un nume care se referă mai mult la demnitatea regală decât la odrasla propriu-zisă.
4 „Cetatea-apelor" era, probabil, un supranume al Rabei, cetate asupra căreia istorisirea revine acum, după ce a părăsit-o la 11, 1. Expresia „am luat-o" înseamnă, aici, „am împresurat-o", e în mâna mea.
5 Un talant (ca măsură de greutate): 34, 5 kilograme.
6 Traducerea literală a acestui verset îi face pe mulţi să creadă că David obişnuia să-şi tortureze prizonierii sau să-i ardă. Dar analize filologice atente au demonstrat că era vorba de anumite munci forţate (sau cu o destinaţie anume), de care şi Evreii avuseseră parte în Egipt. Vezi şi nota de la 1 Par 20, 3, cu motivaţia filologică.
făcut cu toate cetăţile fiilor lui Amon. Apoi David şi întregul Israel s-au întors la Ierusalim.
13
Amnon şi Tamara. Abesalom pune la cale uciderea lui Amnon.
1 Iar după Aceasta s-a întâmplat că Abesalom, fiul lui David, avea o soră foarte frumoasă, al cărei nume era Tamara; iar Amnon, fiul lui David, o iubea1.
2 Şi într-atât s-a chinuit Amnon din pricina surorii sale Tamara, încât s-a îmbolnăvit; fiindcă ea era fecioară, iar lui Amnon i se părea greu să-i facă ceva.
3 Amnon avea un prieten al cărui nume era Ionadab, fiul lui Şama, fratele lui David. Ionadab însă era un om foarte viclean.
4 Acesta i-a zis: „Ce e cu tine, o, fiu al regelui, de slăbeşti aşa din zi în zi? Ia spune-mi!" Iar Amnon i-a zis: „O iubesc pe Tamara, sora fratelui meu Abesalom".
5 Atunci Ionadab i-a zis: „Întinde-te pe patul tău şi fă-te bolnav. Tatăl tău va veni să te vadă şi-i vei zice: să vină Tamara, sora mea, şi să mă hrănească cu bucăţele; să gătească bucate înaintea ochilor mei, aşa ca eu să văd şi să mănânc din mâinile ei".
6 Iar Amnon, culcându-se s-a făcut bolnav. Şi a venit regele să-l vadă, iar el
1 Abesalom şi Tamara erau copiii lui David născuţi din Maaca, fiica lui Talmai, regele Gheşurului (3, 3); Amnon era născut din Ahinoam Izreeliteanca (de altfel, întâiul-născut al lui David). Aşadar, Tamara era sora vitregă a lui Amnon.

i-a zis regelui: „Să vină Tamara, sora mea, şi să facă-n văzul meu două turte şi să le mănânc din mâna ei".
7 Atunci David a trimis acasă la Tamara, zicând: „Mergi în casa fratelui tău Amnon şi fă-i de mâncare!"
8 Şi a mers Tamara în casa lui Amnon, fratele ei; iar el era culcat. Ea a luat făină şi a frământat-o şi sub ochii lui a făcut turte şi le-a copt.
9 Apoi a luat tigaia şi i le-a pus înainte, dar el n-a vrut să mănânce. Şi a zis Amnon: „Scoateţi-i afară pe toţi de la mine!" Şi i-au scos afară de la el până la cel din urmă om.
10 Iar el a zis către Tamara: „Adu-mi mâncarea în cămară şi voi mânca din mâna ta". Iar Tamara a luat turtele pe care le făcuse şi i le-a adus fratelui său Amnon în odaia cu aşternut.
11 Şi l-a îmbiat să mănânce, dar el a prins-o şi i-a zis: „Vino şi culcă-te cu mine, sora mea!"
12 Ea însă i-a zis: „Nu, fratele meu, nu mă umili, că aşa ceva nu se face în Israel; nu face această nebunie!

13 Iar eu, eu cum îmi voi purta ocara? Iar tu vei fi în Israel ca unul din cei fără de minte. Şi acum, vorbeşte-i tu regelui, căci el nu se va împotrivi să mă dea după tine”.2
14 Amnon însă n-a vrut să asculte de cuvântul ei, ci s-a năpustit asupră-i şi a umilit-o şi s-a culcat cu ea.
15 După aceea a urât-o Amnon cu ură foarte mare, că mai mare era ura cu care o ura decât iubirea cu care o iubise.
2 Legea lui Moise interzicea o astfel de legătură (Lv 18, 9, 11; Dt 27, 22). E de presupus că Tamara o sugerează spre a depăşi momentul critic şi a câştiga timp.
Şi i-a zis Amnon: „Scoală-te şi pleacă!”3
16 Dar Tamara i-a zis: „Nu, frate; căci răul cel din urmă, acela de a mă alunga, e mai mare decât răul cel dintâi pe care l-ai făcut cu mine”. Dar Amnon n-a vrut să asculte de vorba ei,
17 ci l-a chemat pe servul care era mai mare peste casa lui şi i-a zis: „Scoate-o afară şi încuie uşa după ea!”
18 Ea însă era îmbrăcată în haină pestriţă, căci aşa era îmbrăcămintea purtată de fiicele regelui care erau fecioare. Iar servul a scos-o afară şi a încuiat uşa după ea.
19 Iar Tamara a luat cenuşă şi şi-a presărat-o pe cap şi şi-a rupt haina pestriţă cu care era îmbrăcată şi, punându-şi mâinile pe cap, mergea aşa şi striga.
20 Atunci Abesalom, fratele ei, a zis către ea: „Nu cumva Amnon, fratele tău, a umblat cu tine?... Acum însă taci, sora mea, căci el este fratele tău; nu-ţi frânge inima pentru fapta aceasta”. Şi a şezut Tamara, părăsită, în casa lui Abesalom, fratele ei.
21 Dar regele David a auzit de toate acestea şi s-a aprins de mânie, dar n-a vrut să strice inima lui Amnon, fiul său, pe care-l iubea fiindcă era întâiulsău-născut.
22 Iar Abesalom nu i-a vorbit nimic lui Amnon, nici de bine, nici de rău, asupra faptului că o umilise pe Tamara, sora lui.
3 Studiile de psihologie abisală, precum şi literaturile lumii prezintă numeroase cazuri de acest fel, când limita dintre iubire şi ură e foarte subţire. Cu atât mai mult aici, unde instinctul brut se ciocneşte de conştiinţa faptului impur: iubirea se transformă în contrariul ei.

23 Şi a fost că după doi ani de zile, la vremea când tundeau oile lui Abesalom în Baal-Haţor, care se află în Efraim, Abesalom i-a poftit pe toţi fiii regelui.4
24 Şi a venit Abesalom la rege şi i-a zis: „Iată, la robul tău este tunsul oilor; să meargă deci regele şi servii săi la robul tău”.
25 Dar regele i-a zis lui Abesalom: „Nu, fiul meu, nu vom merge noi toţi şi nu te vom împovăra”. Iar Abesalom l-a rugat cu mare stăruinţă, însă el n-a vrut să se ducă, ci doar l-a binecuvântat.
26 Atunci Abesalom a zis către el: „Dacă nu, atunci să meargă cu noi Amnon, fratele meu”. „De ce să meargă el cu tine?” i-a zis regele.
27 Dar dacă Abesalom a stăruit, el i-a învoit pe Amnon şi pe toţi fiii regelui. Iar Abesalom a făcut un ospăţ ca ospăţul unui rege.
28 Abesalom însă le-a poruncit slugilor sale, zicând: „Luaţi aminte la vremea când inima lui Amnon se va veseli de vin şi când eu vă voi spune: loviţi-l pe Amnon şi omorâţi-l! Nu vă temeţi; oare nu eu vă poruncesc? îmbărbătaţi-vă şi fiţi viteji!”
29 Iar slugile lui Abesalom i-au făcut lui Amnon aşa cum le poruncise Abesalom. Atunci toţi fiii regelui s-au sculat de la masă şi, aruncându-se fiecare pe catârul său, au fugit.
30 Şi a fost că la vremea când ei erau încă pe drum, a venit veste la David cum că Abesalom îi omorâse pe toţi fiii regelui şi că nici unul n-a scăpat.
31 Atunci regele s-a ridicat şi şi-a sfâşiat hainele şi s-a aşternut pe
4 Tunsul oilor, ca orice recoltă, era prilej de serbare şi ospăţ.
pământ; şi slujitorii lui, care-i şedeau împrejur, şi ei şi-au sfâşiat hainele.
32 Dar Ionadab, fiul lui Şama, fratele lui David, a răspuns şi a zis: „Să nu gândească domnul meu, regele, că i-a ucis pe toţi tinerii, fiii regelui, fiindcă dintre ei doar Amnon a murit; căci Abesalom îşi pusese aceasta în gând încă din ziua-n care Amnon a umilit-o pe Tamara, sora lui.
33 Acum, aşadar, domnul meu, regele, să nu pună la inimă gândul că toţi fiii regelui ar fi murit, de vreme ce doar Amnon, el singur, e mort”.
34 Şi Abesalom a fugit. Aici însă omul de strajă şi-a ridicat ochii şi a privit şi, iată, popor mult

venea pe calea de pe coasta muntelui, în coborâş. Iar straja a venit şi i-a dat de veste regelui, zicând: „Am văzut oameni pe calea Bahurim, pe coasta muntelui”.
35 Atunci Ionadab a zis către rege: „Iată, fiii regelui sunt de faţă; cum a spus robul tău, aşa s-a petrecut.”
36 Şi a fost că de cum a sfârşit el vorbele acestea, iată, au sosit fiii regelui şi au ridicat glas şi au plâns. Şi însuşi regele şi toţi slujitorii lui au plâns cu plângere mare.
37 Iar Abesalom a fugit şi s-a dus la Talmai, fiul lui Amihud, regele Gheşurului. Iar regele David l-a plâns fără-ncetare pe fiul său.
38 Aşa a fugit Abesalom şi s-a dus la Gheşur, unde a rămas vreme de trei ani.
39 Iar regele David a încetat să mai umble după Abesalom, căci se alinase de moartea lui Amnon.

14
Întoarcerea lui Abesalom.
1 Cunoscând Ioab, fiul Ţeruiei, că inima regelui s-a întors spre Abesalom,
2 a trimis Ioab la Tecoa şi a luat de acolo o femeie isteaţă şi i-a zis: „Plângi, îmbracă-te cu haine de jale şi nu te unge cu untdelemn şi fii ca o femeie care jeleşte de multe zile pentru un mort;
3 şi du-te la rege şi vorbeşte-i aşa:...
Şi Ioab i-a spus ce avea să zică.
4 Aşa că femeia din Tecoa a venit la rege şi a căzut cu faţa la pământ şi i s-a închinat, zicând: „Ajutor, o, rege, ajutor!”
5 Iar regele i-a zis: „Ce e cu tine?” Iar ea a zis: „Sunt femeie văduvă, căci mi-a murit bărbatul.
6 Roaba ta avea doi feciori, iar aceştia s-au sfădit în ţarină şi nu era cine să-i despartă, aşa că unul dintre ei l-a lovit pe celălalt, fratele lui, şi l-a omorât.
7 Şi, iată, toate rudele s-au ridicat împotriva roabei tale, zicând: dă-ni-l pe acela care şi-a ucis fratele şi-l vom ucide pentru viaţa fratelui său pe care l-a ucis, şi-l vom nimici chiar şi pe moştenitorul lui!... Şi astfel vor ei să stingă şi tăciunele care mi-a mai rămas, aşa încât bărbatului meu să nu-i rămână urmaş sau nume pe faţa pământului”.
8 Atunci regele i-a zis femeii: „Mergi sănătoasă la casa ta, iar eu voi da porunci pentru tine”.
9 Iar femeia din Tecoa a zis către rege: „O, rege, domnul meu, asupra mea să fie vina, şi asupra casei tatălui meu, iar regele şi tronul său să fie fără vină!”1
10 Regele i-a zis: „Cine este cel ce vorbeşte împotrivă-ţi? Adu-l la mine, şi nimeni nu se va mai atinge de el2!”
11 Iar femeia a zis: „Aducă-şi dar aminte regele de Domnul, Dumnezeul său, atunci când rudele de sânge se vor aduna să strige, şi să nu-l lase pe fiul meu pradă pierzaniei”. Şi a zis regele: „Viu este Domnul de va cădea pe pământ un fir din părul fiului tău!”
12 Şi a zis femeia: „Atunci, grăiască roaba ta o vorbă către domnul meu, regele!” El a zis: „Grăieşte!”
13 Atunci a zis femeia: „De ce ai cugetat tu aceasta împotriva poporului lui Dumnezeu? Cuvântul acesta, ieşit din gura regelui, e ca o greşală făcută de el însuşi, aceea de a nu-l mai întoarce regele pe cel izgonit.
14 Căci noi cu moarte vom muri, şi vom fi ca apa ce se varsă pe pământ şi nu se mai adună la un loc; Dumnezeu însă nu vrea ca sufletul să se piardă, şi nici va socoti să-l alunge de la El pe cel izgonit.
15 Şi acum, am venit să grăiesc cuvântul acesta către rege, domnul meu, căci poporul mă va vedea, iar roaba ta va zice: Să-i vorbească cineva domnului meu, regele, că doar va plini regele rugămintea roabei sale
16 pe care regele o va asculta, s-o mântuiască pe roaba sa din mâna omului care caută să mă nimicească, pe mine şi pe fiul meu, din moştenirea lui Dumnezeu”.
17 Şi a zis femeia: „Acum, dacă cuvântul
1 Bine instruită, femeia nu se mulţumeşte cu o rezoluţie formală, de rutină, ci-l atrage pe rege într-o angajare concretă, responsabilă.
2 Adică de fiul ei.

domnului meu, regele, e binevoitor..., bine; căci regele, domnul meu, e ca un înger al lui Dumnezeu,

care aude şi binele, şi răul; şi Domnul, Dumnezeul tău, va fi cu tine”.
18 Şi răspunzând regele, i-a zis femeii: „Să nu ascunzi de mine lucrul despre care te voi întreba”. Iar femeia a zis: „Grăiască domnul meu, regele!”
19 Şi a zis regele: „Oare nu-i cu tine mâna lui Ioab în toate acestea?” Iar femeia i-a zis regelui: „Pe viaţa sufletului tău, o, rege, doamne, că din tot ceea ce a grăit domnul meu, regele, eu nu mă abat nici la dreapta, nici la stânga; da, robul tău Ioab, el mi-a dat poruncă şi el a pus toate aceste cuvinte în gura roabei tale.
20 Robul tău Ioab a făcut învăluirea de cuvinte asupra acestui lucru; iar domnul meu, regele, este înţelept ca înţelepciunea îngerului lui Dumnezeu în a cunoaşte toate cele de pe pământ.”3
21 Atunci regele a zis către Ioab:4 „Iată, ţi-am făcut după cuvântul acesta: Du-te şi adu-l înapoi pe tânărul Abesalom”.
22 Iar Ioab, căzând cu faţa la pământ, s-a închinat şi l-a binecuvântat pe rege. Şi a zis Ioab: „Astăzi a cunoscut robul tău că am aflat bunăvoinţă5 în ochii tăi, o, rege, doamne al meu; căci domnul meu, regele, a plinit cererea robului său”.
23 Apoi Ioab s-a ridicat, s-a dus la Gheşur şi l-a adus pe Abesalom la Ierusalim.
3 Aşa cum făcuse profetul Natan în cazul lui Urie, Ioab îi prezintă regelui o întâmplare inventată, o parabolă, spre a-i dezvălui, în final, adevărata intenţie.
4 Scena se schimbă brusc, rolul femeii s-a încheiat cu succes.
5 Literal: „... că am aflat har...”.
24 Şi a zis regele: „Să se întoarcă la casa lui, dar faţa mea să n-o vadă!” şi s-a întors Abesalom la casa lui, dar faţa regelui n-a văzut-o.
25 În tot Israelul nu se afla bărbat mai frumos decât Abesalom: din tălpile picioarelor şi până-n creştetul capului nu avea nici o meteahnă.
26 Când îşi tundea capul (şi-l tundea la începutul fiecărui an, că-i era greu cu el), părul tuns cântărea două sute de sicli (pe potriva siclului regesc)6.
27 Lui Abesalom i s-au născut trei fii şi o fiică, numele celei din urmă era Tamara; aceasta era femeie foarte frumoasă şi a devenit soţia lui Roboam, fiul lui Solomon; iar ea l-a născut pe Abia.
28 Şi a rămas Abesalom în Ierusalim doi ani de zile, dar faţa regelui n-a văzut-o.
29 Atunci l-a chemat Abesalom pe Ioab ca să-l trimită la rege, dar acela n-a vrut să vină la el; şi a trimis la el a doua oară, dar n-a vrut să vină.
30 Şi a zis Abesalom către slugile sale: „Iată, în câmp, partea de ţarină a lui Ioab, pe care el are orz, vecină cu a mea; duceţi-vă şi daţi-i foc”. Aşa că slugile lui Abesalom i-au ars cu foc holda.
31 Atunci robii lui Ioab s-au dus la el cu hainele sfâşiate şi au zis: „Slugile lui Abesalom ţi-au ars holda”. Atunci Ioab s-a ridicat şi a venit acasă la Abesalom şi i-a zis: „De ce mi-au ars slugile tale holda?”
32 Iar Abesalom a zis către Ioab: „Iată, am trimis la tine, zicând: vino aici şi te voi trimite la rege! Căci îmi ziceam: De ce am venit eu din Gheşur?
6 200 de sicli = aproximativ 3,200 kg.

că-mi era bine acolo! Acum, însă, iată că faţa regelui n-am văzut-o. Dacă se află-n mine nedreptate, ucide-mă!”
33 Ioab a intrat atunci la rege şi i-a spus, iar acela l-a chemat pe Abesalom. Şi a intrat la rege şi i s-a închinat şi a căzut cu faţa la pământ în faţa regelui. Iar regele l-a sărutat pe Abesalom.
15
Răscoala lui Abesalom. Fuga lui David. David şi Huşai.
1 Şi a fost că, după aceasta, Abesalom şi-a pregătit care şi călăreţi şi cincizeci de oameni care-i mergeau înainte.
2 Abesalom se scula dis-de-dimineaţă şi stătea pe marginea drumului de la poartă. Şi când venea cineva la rege să se judece pentru vreo pricină, Abesalom striga spre el, zicându-i: „Din care cetate eşti tu?” Iar omul îi răspundea: „Robul tău este din cutare trib al lui Israel”.
3 Iar Abesalom îi zicea: „Iată, pricina ta este bună şi dreaptă, dar la rege tu nu ai pe nimeni care să te asculte”.
4 Şi mai zicea Abesalom: „O, dacă m-ar pune cineva pe mine judecător în ţara asta, atunci orice om care ar avea o neînţelegere sau o pricină ar veni la mine, iar eu i-aş face dreptate”.

5 Şi dacă se apropia cineva să i se plece înainte, el îşi întindea mâna şi-l îmbrăţişa şi-l săruta.
6 Aşa făcea Abesalom cu fiecare israelit care venea la rege pentru judecată şi aşa a intrat Abesalom la inima Israeliţilor.
7 Şi a fost că după patruzeci de ani de domnie a lui David, a zis Abesalom către tatăl său: „Mă duc la Hebron ca să plinesc o făgăduinţă pe care i-am făcut-o Domnului1.
8 Fiindcă eu, robul tău, la vremea când trăiam la Gheşur, în Siria, am făcut această făgăduinţă: Dacă într-adevăr Domnul mă va întoarce în Ierusalim, atunci Îl voi sluji pe Domnul.”
9 Iar regele i-a zis: „Mergi în pace!” Iar el s-a ridicat şi s-a dus la Hebron.
10 Atunci Abesalom şi-a trimis oameni de încredere2 la toate triburile lui Israel, zicând: „Când veţi auzi sunet de corn, atunci să ziceţi: Abesalom a devenit rege în Hebron”.
11 Cu Abesalom se aflau două sute de bărbaţi din Ierusalim, anume aleşi; dar ei, în simplitatea lor, mergeau şi nu ştiau nimic.
12 şi-n timp ce aducea jertfele, Abesalom a trimis şi l-a chemat pe Ahitofel Ghilonitul, sfetnicul lui David, din cetatea lui, adică din Ghilo; şi s-a făcut o puternică punere la cale: de partea lui Abesalom curgea popor din ce în ce mai numeros.
13 Atunci a venit un vestitor la David, zicând: „Inima oamenilor lui Israel s-a pornit spre Abesalom”.
14 Iar David le-a zis tuturor slujitorilor ce se aflau cu el în Ierusalim: „Sculaţi-vă, şi să fugim, căci nu vom scăpa de Abesalom! Grăbiţi-vă să plecăm, ca să nu se grăbească el şi să ne prindă şi să ne facă rău şi să lovească cetatea cu ascuţişul săbiei!”
15 Iar slujitorii regelui au zis către rege: „În tot ceea ce alege stăpânul nostru, iată, noi suntem servii tăi!”
1 Hebron era oraşul natal al lui Abesalom (3, 2-3).
2 Literal: „spioni”.

16 Atunci regele şi toată casa lui au ieşit, mergând pe jos. Dar regele a lăsat zece din ţiitoarele lui să ţină casa.
17 Şi au plecat regele şi toţi slujitorii săi, mergând pe jos, şi s-au oprit departe de casă.
18 Şi toţi slujitorii săi i s-au alăturat; şi toţi Cheretienii şi toţi Peletienii şi toţi Gateenii, ca la şase sute de oameni, care veniseră pe jos din Gat, mergeau înaintea regelui.
19 Iar regele a zis către Itai din Gat3: „De ce mergi şi tu cu noi? Întoarce-te şi rămâi cu regele4, căci tu eşti străin, ca unul ce ai plecat din locul tău şi te-ai aşezat aici.
20 De vreme ce doar ieri ai venit, te voi face eu astăzi să mergi cu noi?5 Eu merg unde merg, dar tu întoarce-te, şi cu tine întoarce-i şi pe fraţii tăi, iar Domnul va face cu tine milă şi adevăr”.
21 Iar Itai i-a răspuns regelui, zicând: „Viu este Domnul, şi viu e stăpânul meu, regele: Oriunde va fi stăpânul meu, regele, fie în moarte, fie în viaţă, acolo va fi şi robul tău!”
22 Atunci regele a zis către Itai: „Vino şi mergi cu mine!” Aşa că Itai Gateeanul a mers cu regele, precum şi toţi slujitorii şi toată mulţimea care era cu el.
23 Şi toată ţara plângea cu glas mare. Şi tot poporul se îndrepta spre pârâul Cedrilor6. Şi a trecut regele pârâul Cedrilor;
3 Probabil, căpetenia cetei venite din Gat (versetul precedent).
4 Cu noul rege, cu Abesalom. Aparent, David a cedat prea uşor, dar el are o bogată experienţă a ajutorului lui Dumnezeu.
5 Redundant, originalul impune o simplificare sintactică.
6 Pârâul Cedrilor (sau al Chedronului) se afla între cetatea Ierusalimului şi Muntele Măslinilor. Dincolo de el era grădina Ghetsimani, din care Iisus va fi arestat (In 18, 1 şi urm.).
şi întregul popor, laolaltă cu regele, mergea pe calea ce duce în pustie.
24 Şi, iată, era acolo şi Ţadoc, şi toţi leviţii împreună cu el, care duceau din Betar chivotul legământului Domnului; şi au oprit acolo chivotul legământului lui Dumnezeu, iar Abiatar a stat în picioare până ce întregul popor a ieşit din cetate.
25 Iar regele a zis către Ţadoc: „Întoarce chivotul lui Dumnezeu în cetate; dacă eu voi afla bunăvoinţă în ochii Domnului, Domnul mă va întoarce şi mi-l va arăta, pe el şi frumuseţea lui;
26 dar dacă-mi va zice: nu te vreau!, iată, eu sunt aici, iar El va face cu mine aşa cum va crede de cuviinţă”.

27 Şi a mai zis regele către preotul Ţadoc: „Iată, întoarceţi-vă cu pace în cetate: tu şi Ahimaaţ, fiul tău, şi Ionatan, fiul lui Abiatar, amândoi fiii voştri.
28 Iată, eu voi rămâne în laturile pustiei până ce din partea voastră vor veni soli să-mi vestească”.
29 Aşa că Ţadoc şi Abiatar au dus chivotul Domnului înapoi în Ierusalim, unde a şi rămas.
30 Iar David se urca pe suişul Muntelui Măslinilor; se urca plângând şi cu capul acoperit; şi mergea desculţ; şi tot poporul care se afla cu el, fiecare cu capul acoperit, mergea urcându-se şi plângând.
31 Şi i s-a spus lui David: „Ahitofel este printre cei ce şi-au dat mâna cu Abesalom”. Iar David a zis: „Doamne, Dumnezeul meu, risipeşte sfatul lui Ahitofel!”
32 Şi dacă David a ajuns în vârf, acolo i s-a închinat lui Dumnezeu. Şi, iată, în faţa lui a ieşit Huşai Archianul, prietenul

său cel mai bun, avându-şi haina sfâşiată şi cenuşă pe cap.
33 Şi i-a zis David: „Dacă vei merge cu mine, îmi vei fi povară;
34 dar de te vei întoarce în cetate şi-i vei zice lui Abesalom: fraţii tăi au trecut; după mine a trecut regele; şi acum, o, rege, eu sunt robul tău: îngăduie-mi să trăiesc! Atunci şi până mai acum am fost servul tatălui tău; acum însă sunt robul tău!... Atunci vei risipi uneltirea lui Ahitofel.
35 Şi, iată, acolo sunt cu tine preoţii Ţadoc şi Abiatar; şi va fi că fiece cuvânt pe care-l vei auzi în casa regelui îl vei spune preoţilor Ţadoc şi Abiatar.
36 Şi, iată, acolo sunt cu ei şi cei doi fii ai lor: Ahimaaţ, fiul lui Ţadoc, şi Ionatan, fiul lui Abiatar; prin ei îmi veţi trimite fiece cuvânt pe care-l vei auzi”.
37 Atunci Huşai, prietenul lui David, a intrat în cetate; tot atunci intra şi Abesalom în Ierusalim.
16
David batjocorit de Şimei. Huşai şi Abesalom.
1 David trecuse puţin de vârful muntelui când, iată, Ţiba, sluga lui Mefiboşet, i-a ieşit în întâmpinare cu o pereche de asini încărcaţi cu două sute de pâini şi o sută de legături de stafide şi o sută de legături de smochine şi un burduf de vin.
2 Şi a zis regele către Ţiba: „Ce vrei tu să spui cu astea?” Iar Ţiba a răspuns: „Asinii sunt pentru cei din casa regelui, ca să umble pe ei; pâinile şi poamele sunt pentru hrana oamenilor, iar vinul este pentru cei ce slăbesc în pustie, să bea”.
3 Atunci regele i-a zis: „Şi unde este fiul stăpânului tău?” Iar Ţiba a zis către rege: „Iată, el a rămas în Ierusalim; căci a zis: Casa lui Israel îmi va întoarce astăzi regatul tatălui meu”.
4 A zis regele către Ţiba: „Iată, toate bunurile lui Mefiboşet sunt ale tale”. Iar Ţiba, închinându-i-se, i-a zis: „O, rege, stăpân al meu, să aflu milă în ochii tăi!”
5 Iar când regele David a ajuns la Bahurim1, iată că de acolo ieşea un om din familia casei lui Saul, al cărui nume era Şimei, fiul lui Ghera; ieşea şi blestema
6 şi arunca cu pietre în David şi în toţi slujitorii regelui David; dar poporul întreg şi toţi voinicii se aflau de-a dreapta şi de-a stânga regelui.
7 Şi aşa grăia Şimei când îl blestema: „Pleacă, pleacă, tu, om al vărsărilor de sânge şi om nelegiuit!
8 Domnul a întors împotrivă-ţi tot sângele casei lui Saul, că te-ai făcut tu rege în locul lui; Domnul a dat regatul în mâna lui Abesalom, fiul tău; şi, iată, tu [ai rămas] în răutatea ta, că eşti omul vărsărilor de sânge!”
9 Atunci Abişai, fiul Ţeruiei, a zis: „De ce-l blesteamă acest câine mort pe stăpânul meu, regele? Mă duc chiar acum să-i iau capul!”
10 Iar regele a zis: „Ce am eu de-a face cu voi, fii ai Ţeruiei? Daţi-i pace, lăsaţi-l să blesteme; că dacă Domnul i-a spus lui să-l blesteme pe David, cine oare îi va spune: de ce faci asta?”
1 Bahurim: cetate pe drumul dintre Ierusalim şi Ierihon, la nord-est de Muntele Măslinilor.

11 Şi a zis David către Abişai şi către toţi slujitorii săi: „Iată, fiul meu, cel care a ieşit din coapsele mele, umblă după viaţa mea; cu atât mai mult, acum, acest fiu al lui Veniamin. Lăsaţi-l să blesteme, căci Domnul i-a zis;
12 dacă Domnul îmi va vedea umilirea, îmi va răsplăti cu bine pentru blestemul lui de astăzi”.
13 David şi toţi oamenii lui mergeau pe cale, iar Şimei îi mergea alături pe coasta muntelui; mergea şi blestema şi arunca cu pietre în el şi-l împroşca cu ţărână.
14 Iar regele şi tot poporul ce se afla cu el au ajuns aproape de Iordan şi s-au odihnit acolo.

15 Pe de altă parte, Abesalom şi toţi oamenii lui Israel au ajuns în Ierusalim; cu el se afla şi Ahitofel.
16 Şi a fost că atunci când Huşai Archianul, prietenul cel mai bun al lui David, a venit la Abesalom, a zis Huşai către Abesalom: „Trăiască regele!”
17 Iar Abesalom i-a zis lui Huşai: „Asta-ţi este mila faţă de prietenul tău? De ce nu te-ai dus după prietenul tău?”
18 Şi a zis Huşai către Abesalom: „Nu, ci după acela care a fost ales de Domnul şi de acest popor şi de întregul Israel; al lui voi fi, şi cu el voi rămâne.
19 Şi, la urma urmelor, pe cine voi sluji? Oare nu pe fiul său? Aşa cum am slujit în faţa tatălui tău, întocmai voi face şi-n faţa ta”.
20 Atunci a zis Abesalom către Ahitofel: „Sfătuiţi-vă între voi ce trebuie să fac”.
21 Iar Ahitofel a zis către Abesalom: „Intră la ţiitoarele tatălui tău, pe care el le-a lăsat să-i ţină casa; şi întregul Israel va auzi că tu l-ai ruşinat pe tatăl tău, iar mâinile tuturor celor ce sunt cu tine vor prinde putere”.2
22 Atunci Abesalom a întins un cort pe acoperiş3; şi a intrat Abesalom la ţiitoarele tatălui său în văzul întregului Israel.
23 Iar sfaturile lui Ahitofel, pe care el le dădea atunci, în primele zile, erau ca şi cum cineva ar fi întrebat cuvântul lui Dumnezeu; aşa erau sfaturile lui Ahitofel, şi către David, şi către Abesalom.
17
Huşai dejoacă planurile lui Ahitofel. Război între David şi Abesalom.
1 Şi a zis Ahitofel către Abesalom: „Îmi voi alege douăsprezece mii de oameni şi mă voi ridica, şi chiar în noaptea aceasta mă voi arunca în urmărirea lui David;
2 şi voi cădea asupră-i când e ostenit şi cu mâinile slăbănogite şi-l voi izbi cu furie; şi tot poporul care e cu el se va împrăştia şi-l voi ucide doar pe rege.
3 Şi-ţi voi aduce înapoi întreg poporul, aşa cum se întoarce mireasa la bărbatul ei, de vreme ce tu cauţi viaţa unui singur om; şi-n tot poporul va fi pace”.
4 Cuvântul acesta s-a părut drept în ochii lui Abesalom şi în ochii tuturor bătrânilor lui Israel.
5 Iar Abesalom a zis: „Chemaţi-l acum şi pe Huşai Archianul, să auzim ce zice el.”
2 A lua în stăpânire haremul înaintaşului era semn de înstăpânire asupra regatului, ceea ce-i făcea pe supuşi să prindă curaj.
3 Cortul era spaţiul nupţial din tradiţia tuturor popoarelor semitice.

6 Şi a intrat Huşai la Abesalom, iar acesta i-a grăit, zicând: „Iată ce zice Ahitofel; vom face oare după cum zice el? Iar dacă nu, spune tu”.
7 Şi a zis Huşai către Abesalom: „De data aceasta, sfatul pe care l-a dat Ahitofel nu e bun.”
8 Şi a mai zis Huşai: „Tu-l cunoşti pe tatăl tău, ca şi pe oamenii lui, că sunt foarte viteji şi amarnici la inimă ca o ursoaică rămasă fără pui în câmp şi ca o scroafă sălbatică-n poiană; tatăl tău este om războinic şi nu-i va da poporului răgaz.
9 Că, iată, el stă acum undeva ascuns într-un munte sau în oricare alt loc; şi va fi că atunci când el va cădea asupră-le năprasnic încă de la început şi vestea se va auzi, se va spune: măcel a fost în poporul care-l urmează pe Abesalom...
10 Chiar şi omul cel mai viteaz, a cărui inimă este ca inima leului, şi el se va topi de frică; căci tot Israelul ştie că tatăl tău este puternic şi că toţi cei care se află cu el sunt oameni viteji.
11 Aşa că iată ce sfat îţi dau: Adună la tine tot Israelul, de la Dan până la Beer-Şeba mult ca nisipul mării -, iar tu să mergi în mijlocul lor.
12 Şi vom merge împotriva lui în orice loc îl vom afla şi vom tăbărî asupră-i aşa cum cade roua pe pământ şi pe nimeni nu vom lăsa: nici pe el, nici pe oamenii care sunt cu el.
13 Iar dacă cumva s-ar retrage, el şi oamenii lui, într-o cetate, atunci întregul Israel va aduce funii la cetatea aceea şi o vom trage chiar pân’ la râu, aşa ca nici măcar o piatră să mai rămână acolo”.1
1 Peroraţie menită să aprindă imaginaţia lui Abesalom şi să-l convingă.
14 Au zis atunci Abesalom şi toţi oamenii Israelului: „Sfatul lui Huşai Archianul e mai bun decât sfatul lui Ahitofel”. Aceasta, fiindcă Domnul poruncise ca sfatul lui Ahitofel să fie destrămat, în aşa fel încât Domnul să aducă toate relele asupra lui Abesalom.
15 Iar Huşai Archianul a zis către preoţii Ţadoc şi Abiatar: „Iată ce i-a sfătuit Ahitofel pe Abesalom

şi pe bătrânii lui Israel şi iată ce i-am sfătuit eu.
16 Şi acum, trimiteţi de-ndată şi daţi-i de ştire lui David, zicând: „Să nu rămâi la noapte în câmpul pustiei, ci să treci cât mai repede, ca nu cumva să-l prindă pe rege şi pe oamenii care sunt cu el.”
17 Dincolo, Ionatan şi Ahimaaţ şedeau lângă fântâna Roghel. La ei a venit o slujnică şi le-a spus, iar ei s-au dus şi i-au dat de veste lui David, căci ei nu se puteau arăta în cetate.
18 I-a văzut însă o slugă, iar aceasta i-a spus lui Abesalom. Atunci amândoi au plecat degrabă şi au intrat în casa unui om din Bahurim, în curtea căruia se afla o fântână şi s-au coborât în ea.
19 Iar o femeie a luat o velinţă şi a aşternut-o peste gura gropii şi a pus pe ea grăunţe zdrobite la uscat şi nu s-a ştiut nimic.
20 Dar slugile lui Abesalom au venit acasă la femeie şi au zis: „Unde sunt Ahimaaţ şi Ionatan?” Iar femeia le-a răspuns: „Numa ce-au trecut pârâul”. Atunci ei au căutat şi nu i-au găsit şi s-au întors în Ierusalim.
21 Şi a fost că după ce au plecat, cestălalţi au ieşit din fântână şi s-au dus în drumul lor şi i-au spus regelui David, iar David a zis: „Ridicaţi-vă şi treceţi

repede apa, căci iată sfatul pe care Ahitofel l-a dat împotriva voastră”.
22 Iar David s-a ridicat, şi toţi oamenii care erau cu el, şi până-n zorii zilei au trecut Iordanul, aşa că n-a rămas nici unul care să nu-l fi trecut.
23 Ahitofel, însă, văzând că sfatul său nu a fost urmat, şi-a pus şaua pe asin şi s-a ridicat şi s-a dus la casa lui din cetatea sa; acolo i-a pus în rânduială pe casnicii săi, iar El s-a spânzurat şi a murit;2 şi a fost îngropat în mormântul tatălui său.
24 David a trecut la Mahanaim, iar Abesalom a trecut Iordanul, el şi tot Israelul împreună cu el.
25 Abesalom l-a înlocuit pe Ioab din fruntea oastei, punându-l pe Amasa. Amasa era fiul unui om care se numea Itra Israelitul, care intrase la Abigail, fiica lui Nahaş, sora Ţeruiei, mama lui Ioab.
26 Tot Israelul şi Abesalom şi-au aşezat tabăra în ţinutul Galaad.
27 Şi a fost că atunci când David a venit la Mahanaim, acolo Şobi, fiul lui Nahaş din Raba fiilor lui Amon, şi Machir, fiul lui Amiel din Lodebar, şi Barzilai Galaaditul, cel din Roghelim,
28 au adus zece paturi cu scoarţe lânoase pe amândouă feţele şi zece căldări şi vase de lut şi grâu şi orz şi făină şi grăunţe prăjite şi bob şi linte şi pâini
29 şi miere şi unt şi oi şi brânză de vaci; şi le-au adus lui David şi poporului ce se afla cu el, ca să mănânce, căci ziceau: „Poporul e ostenit şi flămând şi însetat în pustie”.
2 Destinul clasic al trădătorului, aşa cum se va întâmpla şi cu Iuda.
18
Moartea lui Abesalom.
1 David a numărat poporul care era cu el şi a rânduit căpetenii peste mii şi căpetenii peste sute.
2 Şi i-a trimis David pe oamenii săi astfel: o treime sub comanda lui Ioab, o treime sub comanda lui Abişai, fiul Ţeruiei, fratele lui Ioab, şi o treime sub comanda lui Itai Gateeanul. Şi a zis David către popor: „Şi eu însumi voi merge cu voi”.
3 Iar ei au zis: „Tu nu trebuie să ieşi; că dacă ar fi ca noi să fugim, lor n-o să le pese de noi; şi dacă ar fi ca jumătate din noi să moară, de noi n-o să le pese; căci tu, unul, eşti cât zece mii ca noi. Şi acum, mai bine va fi ca tu să ne dai ajutor din cetate”.
4 Atunci regele le-a zis: „Ce-o să vă placă vouă, aceea voi face!” Şi a stat regele lângă poarta cetăţii, în timp ce tot poporul ieşea, cu sutele şi cu miile.
5 Iar regele le-a poruncit lui Ioab şi lui Abişai şi lui Itai, zicând: „Pe fiul meu, Abesalom, să mi-l cruţaţi!”1. Şi întregul popor l-a auzit pe rege poruncindu-le tuturor căpeteniilor pentru Abesalom.
6 Şi tot poporul a ieşit la pădure împotriva Israeliţilor, iar lupta s-a dat în pădurea lui Efraim.
7 Acolo a căzut poporul lui Israel în faţa slujitorilor lui David2; şi mare măcel a
1 În plin război civil, de uzurpare a tronului, sentimentul patern înmuiase inima regelui-oştean (ceea ce nu se va întâmpla, de pildă, cu Petru cel Mare).
2 Prin „slujitorii lui David” autorul înţelege, probabil, întreaga oaste de sub comanda celor trei.

fost acolo, ca la vreo douăzeci de mii de oameni.
8 Iar bătălia de acolo s-a întins pe faţa întregului ţinut; în ziua aceea, pădurea a mistuit mai mulţi oameni decât a mistuit sabia3.

9 când s-a întâlnit Abesalom cu oamenii lui David, el era călare pe un catâr. Când catârul a fugit pe sub crengile groase ale unui stejar mare, părul lui Abesalom s-a încâlcit în crengile stejarului, catârul a fugit de sub el, iar el a rămas spânzurat între cer şi pământ.
10 Un om a văzut asta şi i-a spus lui Ioab, zicând: „L-am văzut pe Abesalom spânzurând de un stejar".
11 Iar Ioab a zis către omul care-i adusese vestea: „Iată că l-ai văzut; atunci, de ce nu l-ai doborât acolo la pământ? ţi-aş fi dat zece sicli de argint şi o cingătoare".
12 Iar omul a zis către Ioab: „O mie de sicli de argint dacă mi-ai pune-n palmă, eu tot nu-mi voi pune mâna pe fiul regelui; că-n auzul nostru v-a poruncit regele, şi ţie, şi lui Abişai, şi lui Itai, zicând: Pe tânărul Abesalom să mi-l păziţi!,
13 în înţelesul ca să nu i se facă nici un rău; că nici un lucru nu-i va rămâne ascuns regelui, iar tu vei fi martor împotriva mea".
14 Şi a zis Ioab: „Eu voi începe aceasta şi nu te voi aştepta pe tine!" Atunci Ioab a luat în mână trei săgeţi şi le-a înfipt în inima lui Abesalom în timp ce acesta era încă viu în inima stejarului.
15 Iar zece slujitori, care purtau armele
3 Prin numeroasele hăţişuri, obstacole şi capcane pe care o pădure le pune în faţa unor mulţimi în derută. Alegerea locului făcuse parte din strategia lui David, prin cei trei comandanţi.
lui Ioab, l-au înconjurat pe Abesalom şi l-au lovit şi l-au omorât.
16 Atunci Ioab a trâmbiţat din corn, iar poporul s-a întors din urmărirea lui Israel, fiindcă Ioab a cruţat poporul.
17 Iar pe Abesalom l-au luat şi l-au aruncat într-o râpă mare din pădure, într-o groapă adâncă, şi au îngrămădit peste el un morman de pietroaie. Şi întregul Israel a fugit, fiecare la cortul său.
18 Abesalom însă, încă pe când trăia, îşi făcuse un stâlp4 pe care l-a pus în Valea Regelui; el îşi spusese că, neavând un fiu ca să-i poarte amintirea numelui, stâlpul îi va purta numele; de aceea se numeşte el, până-n ziua de astăzi, Stâlpul lui Abesalom5.
19 Iar Ahimaaţ, fiul lui Ţadoc, a zis: „Voi alerga şi-i voi da regelui o veste bună, cum că Domnul l-a scăpat din mâna vrăjmaşilor săi".
20 Ioab însă i-a zis: „Astăzi nu vei fi tu purtător de veşti bune; în altă zi le vei purta; astăzi însă nu vei duce nici un fel de veste, de vreme ce fiul regelui a murit".
21 Şi a zis Ioab către Huşai: „Du-te şi spune-i regelui tot ce-ai văzut!" Atunci Huşai i s-a închinat lui Ioab şi s-a dus.
22 Iar Ahimaaţ, fiul lui Ţadoc, a zis din nou către Ioab: „Fie ce-o fi, alerg şi eu după Huşai!" Ioab însă i-a zis: „De ce să alergi aşa, fiul meu? Ia seama: dacă te duci, vestea cea bună nu-ţi va fi de folos".
23 Dar Ahimaaţ a zis: „Fie şi aşa, dar eu tot mă duc!" Iar Ioab i-a zis: „Du-te!" Iar Ahimaaţ a alergat pe o cale mai netedă şi l-a întrecut pe Huşai.
4 „Stâlp": monument funerar.
5 Literal: „Mâna lui Abesalom".

24 David şedea între cele două porţi6, când străjerul s-a urcat în pridvorul porţii de la zid, şi-a ridicat ochii şi a privit; şi, iată, un om alergând singur înaintea lui.
25 Atunci străjerul a strigat şi i-a spus regelui, iar regele a zis: „Dacă e singur, înseamnă că aduce veste bună". Omul venea şi se apropia.
26 Străjerul însă a văzut şi pe un altul alergând; şi a strigat străjerul la poartă, zicând: „Iată că şi un alt om aleargă singur". Iar regele a zis: „Şi acesta e binevestitor".
27 Şi a zis străjerul: „Eu văd alergarea celui dintâi ca şi cum ar fi alergarea lui Ahimaaţ, fiul lui Ţadoc". Iar regele a zis: „Acesta-i om bun şi vine cu veste bună".
28 Iar Ahimaaţ a strigat şi a zis către rege: „Pace!" Şi i s-a închinat regelui cu faţa la pământ şi a zis: „Binecuvântat este Domnul Dumnezeul tău, Cel ce i-a biruit pe oamenii care-şi ridicaseră mâna împotriva domnului meu, regele!"
29 Iar regele l-a întrebat: „Tânărul Abesalom e bine?" Ahimaaţ a zis: „La vremea când Ioab, robul regelui, l-a trimis pe robul tău, am văzut o mulţime mare, dar eu n-am ştiut ce e acolo".
30 Atunci regele a zis: „Dă-te de-o parte şi stai aici!" Iar acela s-a dat de-o parte şi a stat.
31 Şi, iată, după el a venit Huşai şi i-a zis regelui: „Veste bună îi aduc eu domnului meu, regele, că

Domnul i-a pedepsit astăzi pe toţi cei ce s-au ridicat împotriva ta”.
6 Între poarta exterioară şi cea interioară, deasupra cărora era o terasă pentru străji.
32 Iar regele l-a întrebat pe Huşai: „Tânărul Abesalom e bine?” Iar Huşai a zis: „Ca fiul acesta să ajungă vrăjmaşii domnului meu, regele, şi toţi cei ce s-au ridicat cu rău împotriva lui!”
19
David iarăşi rege.
1 Atunci regele s-a tulburat şi s-a suit în foişorul cel de deasupra porţii şi a plâns. Şi aşa zicea mergând: „Fiul meu, Abesalom, fiul meu! Fiul meu Abesalom!... Mai bine muream eu în locul tău..., eu în locul tău..., Abesalom, fiul meu..., fiul meu...”.
2 Şi i s-a spus lui Ioab: „Iată, regele plânge şi se tânguie după Abesalom”.
3 În ziua aceea, biruinţa s-a preschimbat în jale pentru tot poporul, fiindcă în ziua aceea a auzit poporul spunându-se: „Regele e trist după fiul său”.
4 şi-n ziua aceea poporul a intrat în cetate furişându-se, aşa cum se furişează un popor când fuge, ruşinat, de la război.
5 Regele însuşi, acoperindu-şi faţa, striga cu glas mare: „Fiul meu, Abesalom!... Abesalom, fiul meu!...”.
6 Atunci Ioab a intrat la rege, în casa lui, şi a zis: „Astăzi ai ruşinat feţele tuturor slujitorilor tăi care te-au scăpat astăzi de la moarte, pe tine şi vieţile fiilor tăi şi pe ale fiicelor tale şi vieţile soţiilor şi ţiitoarelor tale,
7 iubindu-i pe cei ce te urăsc şi urându-i pe cei ce te iubesc; azi ai arătat că dregătorii tăi şi slujitorii tăi sunt o nimica toată-n ochii tăi; acum ştiu că Dac-ar fi trăit Abesalom, noi toţi am fi astăzi

morţi, căci aşa ar fi fost drept în ochii tăi.
8 Şi acum, ridică-te şi ieşi afară şi vorbeşte-le servilor tăi de la inimă la inimă; fiindcă eu m-am jurat pe Domnul că dacă tu nu vei ieşi afară astăzi, la noapte nu va rămâne cu tine nici măcar un om; şi vei cunoaşte că răul acesta va fi mai mare decât tot răul ce a venit asupră-ţi din tinereţile tale până acum”.
9 şi s-a ridicat regele şi a şezut în poartă1. Şi întregului popor i s-a dat de veste, zicându-se: „Iată, regele şade în poartă”. Şi întregul popor a venit în faţa regelui, căci israeliţii fugiseră fiecare la vatra lui2.
10 Şi tot poporul din toate triburile lui Israel se sfădea, zicând: „Regele David ne-a scăpat de toţi duşmanii noştri, şi tot el ne-a scos din mâna Filistenilor, iar acum a trebuit să fugă din ţară şi din regatul său şi din faţa lui Abesalom.
11 Abesalom, însă, pe care l-am uns [să domnească] peste noi, a murit în război. Şi acum, de ce amuţiţi când e vorba să-l aducem înapoi pe rege?” Atunci toată suflarea lui Israel a venit la rege.
12 Iar regele David a trimis la preoţii Ţadoc şi Abiatar, zicând: „Grăiţi către bătrânii lui Iuda şi spuneţi-le: de ce zăboviţi voi în a-l întoarce pe rege la casa lui, când cuvintele întregului Israel au ajuns şi la rege?
13 Voi sunteţi fraţii mei, sunteţi oasele şi carnea mea; de ce sunteţi voi cei din
1 Poarta (în cetatea antică): piaţa din faţa porţii principale, loc de adunare, de sfat şi judecată.
2 Literal: „la cortul său”. Expresia (aici şi în alte locuri) se menţinea ca o aluzie la vremea când Israeliţii erau păstori nomazi.
urmă în a-l aduce pe rege înapoi în casa lui?
14 Iar lui Amasa să-i ziceţi: nu eşti tu oare osul meu şi carnea mea? Aşa să-mi facă mie Dumnezeu, ba încă şi mai mult, dacă tu n-ai să fii căpetenia oştirii mele, pentru totdeauna în locul lui Ioab!”
15 Aşa a înduplecat el inima tuturor oamenilor lui Iuda, ca pe a unui singur om; iar aceştia au trimis la rege şi i-au spus: „Întoarce-te, tu şi toţi servii tăi!”
16 Atunci regele s-a întors şi a ajuns la Iordan; iar Iudeii au venit pe drumul lor la Ghilgal ca să-l întâmpine pe rege şi să-l treacă Iordanul.
17 Iar Şimei, fiul lui Ghera, veniaminitul din Bahurim, s-a grăbit să coboare cu Iudeii în întâmpinarea regelui David.3
18 Acesta avea cu el o mie de oameni veniaminiţi, şi pe Ţiba, sluga casei lui Saul, şi pe cei cincisprezece fii ai săi şi douăzeci de robi ai săi. Aceştia au coborât de-a dreptul la Iordan, înaintea regelui.

19 Şi şi-au îndeplinit slujba de a-l trece pe rege şi au adus o luntre care să-i treacă pe casnicii regelui, [străduindu-se] să facă ceea ce e drept în ochii lui. Iar Şimei, fiul lui Ghera, a căzut cu faţa la pământ înaintea regelui, de îndată ce acesta a trecut Iordanul,
20 şi a zis către rege: „Să nu-mi ia domnul meu în seamă fărădelegea şi să nu-ţi aduci aminte de nedreptăţile pe care ţi le-a făcut robul tău în ziua în care
3 Şimei este omul care-l insultase pe David şi-l împroşcase cu pietre la Bahurim (16, 5-8, 13). Întors biruitor, David se confruntă, şi el, cu lichelele oportuniste care, prin gesturi mieroase şi limbaj sofisticat, caută să scape de pedeapsă.

domnul meu, regele, ieşea din Ierusalim, făcute în aşa fel încât regele să şi le pună la inimă.
21 Fiindcă robul tău ştie că a păcătuit; şi, iată, eu am venit astăzi mai înainte decât întregul Israel şi decât toată casa lui Iosif ca să mă plec întru întâmpinarea domnului meu, regele".
22 Atunci Abişai, fiul Ţeruiei, a răspuns, zicând: „Se poate oare ca Şimei să nu fie dat morţii pentru aceea că l-a blestemat pe unsul Domnului?"
23 David însă a zis: „O, fiii Ţeruiei, ce aveţi voi cu mine de vă puneţi astăzi împotriva mea? Astăzi nici un om din Israel nu va fi dat morţii, de vreme ce eu nu ştiu dacă astăzi voi domni peste Israel".
24 Şi a zis regele către Şimei: „Nu vei muri!" Şi regele i s-a jurat.
25 Iar Mefiboşet, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul, s-a coborât să-l întâmpine pe rege. Acesta, din ziua-n care regele a plecat şi până-n ziua când s-a întors cu pace, nu-şi mai îngrijise picioarele, nu-şi mai tăiase unghiile, nu-şi mai tunsese părul şi nu-şi mai spălase hainele.
26 Şi a fost că-n timp ce el intra în Ierusalim să-l întâmpine pe rege, acesta i-a spus: „Mefiboşet, tu de ce n-ai mers cu mine?"
27 Iar Mefiboşet a zis către el: „O, rege, domnul meu, servul meu m-a înşelat; căci robul tău i-a zis: Pune şaua pe asin, ca să încalec şi să mă duc cu regele (căci robul tău e şchiop).
28 El însă s-a purtat cu robul tău ca un înşelător faţă de domnul meu, regele. Dar domnul meu, regele, e ca un înger al lui Dumnezeu; fă ceea ce crezi tu că e bun în ochii tăi.
29 Căci toată casa tatălui meu s-a făcut vinovată de moarte faţă de domnul meu, regele; cu toate acestea, tu l-ai aşezat pe robul tău printre cei ce mănâncă la masa ta; aşadar, ce drept am eu să mă plâng în faţa regelui?"
30 Şi i-a zis regele: „De ce tot pui tu vorbe peste vorbe? Eu am zis ca tu şi Ţiba să împărţiţi ţarina între voi".
31 Iar Mefiboşet i-a zis regelui: „Să ia el tot, de vreme ce domnul meu, regele, s-a întors cu pace la casa lui".
32 Atunci a venit şi Barzilai Galaaditul, din Roghelim, şi a trecut Iordanul împreună cu regele, ca să-l petreacă astfel peste Iordan.
33 Barzilai însă era foarte bătrân, ca la optzeci de ani; el îl hrănise pe rege la vremea când acesta locuia în Mahanaim, că era om foarte avut.
34 Atunci regele a zis către Barzilai: „Tu vei merge cu mine, iar eu îţi voi hrăni bătrâneţele în Ierusalim, alături de mine".
35 Dar Barzilai a zis către rege: „Cât mai am eu de trăit, ca să mă sui cu regele în Ierusalim?
36 Eu am astăzi optzeci de ani; mai pot eu deosebi între bine şi rău? va mai cunoaşte robul tău gustul a ceea ce mănâncă sau bea? mai pot eu să aud glasul cântăreţilor sau pe al cântăreţelor? şi, la urma urmelor, de ce să fie robul tău o povară pentru domnul meu, regele?
37 Robul tău doar puţin îl va petrece pe rege peste Iordan; de ce să-mi întoarcă regele această răsplătire?
38 Aşadar, rogu-te, dă-i voie robului tău să se întoarcă, pentru ca să mor în cetatea mea, lângă mormântul tatălui meu şi al mamei mele. Iată-l însă pe

robul tău Chimham4; el va merge cu domnul meu, regele; şi fă cu el ceea ce se pare bun în ochii tăi".
39 Iar regele a zis: „Chimham să meargă cu mine, iar eu voi face cu el ceea ce se va părea bun în ochii tăi; iar tu, orice vei vrea de la mine, aceea voi face eu pentru tine".
40 Şi întregul popor a trecut Iordanul, şi a trecut şi regele. Atunci regele l-a sărutat pe Barzilai şi l-a binecuvântat; iar acesta s-a întors la casa lui.

41 Regele a trecut apoi la Ghilgal, iar Chimham a mers cu el. Şi tot poporul lui Iuda l-a petrecut pe rege, precum şi jumătate din poporul lui Israel.
42 Dar, iată, toţi oamenii lui Israel au venit la rege şi i-au zis: „De ce oamenii lui Iuda, fraţii noştri, te-au răpit şi l-au făcut pe rege şi casa lui să treacă Iordanul, şi împreună cu el pe toţi oamenii lui David?”5
43 Dar oamenii lui Iuda le-au răspuns cu toţii oamenilor lui Israel, zicând: „Fiindcă regele ne este nouă aproape; de ce vă mâniaţi voi atât de tare pentru o treabă ca aceasta? Am mâncat noi cumva din mâncarea regelui? sau ne-a făcut el cumva vreun dar? sau ne-a scutit el pe noi de vreo povară?”
44 Atunci oamenii lui Israel le-au răspuns celor din Iuda, zicând: „Noi suntem zece părţi din rege6 şi suntem mai
4 Chimham era unul din fiii lui Barzilai. Una din ultimele dorinţe ale lui David, înainte de moarte, va fi aceea ca fiii lui Barzilai să fie hrăniţi la masa lui Solomon (3 Rg 2, 7).
5 Deşi David domneşte peste o singură ţară, tensiunile separatiste dintre nord şi sud se menţin; ele vor duce, în cele din urmă, la apariţia celor două regate, Israel şi Iuda, sub cei doi urmaşi ai lui Solomon.
6 Cele zece triburi din nord. Literal: „Noi suntem zece mâini ale regelui” (ebraism).
bătrâni decât voi7; noi avem de-a face cu David mai mult decât voi; de ce ne-aţi batjocorit aşa? şi de ce cuvântul nostru despre întoarcerea regelui n-a fost luat în seamă înaintea cuvântului lui Iuda?” Dar spusele oamenilor lui Iuda au cântărit mai greu decât acelea ale oamenilor lui Israel.
20
Răzvrătirea lui Şeba şi moartea lui. Dregătorii de la curtea lui David.
1 Şi era acolo1 un nelegiuit cu numele de Şeba, veniaminit, fiul lui Bicri. Acesta a sunat din trâmbiţă şi a zis: „Noi nu avem nici o părtăşie cu David, nici că avem noi vreo moştenire în fiul lui Iesei. Fiecare la cortul său, Israele!”
2 Atunci toţi oamenii lui Israel s-au ridicat dinspre David spre Şeba, fiul lui Bicri; dar oamenii lui Iuda au rămas lipiţi de regele lor, toţi, de la Iordan pân’ la Ierusalim.
3 Iar David a venit la casa lui din Ierusalim. Şi le-a luat regele pe cele zece ţiitoare ale lui, pe care le lăsase să-i ţină casa, şi le-a pus într-o casă de pază; şi le-a hrănit, dar la ele n-a intrat2; şi au stat închise, trăind ca văduve, până la moartea lor.
4 Şi a zis regele către Amasa: „În trei zile cheamă-i la mine pe oamenii lui Iuda; şi să fii şi tu aici!”
7 Nordicii considerau că Iuda a intrat târziu pe scena istoriei.
1 „Acolo”: la Ghilgal.
2 La ele intrase, în chip samavolnic, fiul său Abesalom (16, 22).

5 şi s-a dus Amasa să-i cheme pe Iudei, dar a zăbovit mai mult decât îi îngăduise David.
6 Atunci David i-a zis lui Abişai: „Acum Şeba, fiul lui Bicri, are să ne facă mai mult rău decât Abesalom; acum, ia-i cu tine pe servii domnului tău şi ţine-te de urma lui, ca nu cumva să-şi găsească el cetăţi întărite şi să ne scape de sub ochi!”
7 În urma lui Abişai au ieşit şi oamenii lui Ioab şi Cheretienii şi Peletienii şi toţi războinicii; şi au ieşit din Ierusalim ca să-l urmărească pe Şeba, fiul lui Bicri.
8 Dar în timp ce se aflau ei lângă piatra cea mare de la Gabaon, s-a ivit acolo Amasa. Ioab era îmbrăcat în hainele lui de ostaş şi încins cu o sabie care-i atârna de şold în teaca ei; dar sabia a ieşit şi a căzut.
9 Şi a zis Ioab către Amasa: „Eşti sănătos, fratele meu?” Şi cu mâna dreaptă l-a apucat de barbă ca să-l sărute.
10 Amasa însă n-a băgat de seamă că sabia se afla în mâna lui Ioab; iar Ioab l-a lovit cu ea în pântece, că i s-au vărsat măruntaiele pe pământ şi n-a mai fost nevoie să-l lovească şi a doua oară; iar acela a murit. Apoi Ioab şi fratele său Abişai au alergat în urmărirea lui Şeba, fiul lui Bicri.
11 Dar unul din servii lui Ioab a rămas lângă el3 şi a zis: „Cine îl vrea pe Ioab şi cine este de partea lui David, să-l urmeze pe Ioab!”
12 Amasa însă zăcea tăvălit în sânge, în mijlocul drumului. Iar omul văzând că tot poporul se oprea acolo, l-a mutat pe Amasa din drum într-un câmp de alături şi a aşternut pe el o haină,
3 Lângă cadavrul lui Amasa.
de vreme ce văzuse că fiece om care venea la el rămânea acolo.

13 Şi a fost că după ce l-a mutat din drum, fiecare om din Israel se ducea după Ioab ca să-l urmărească pe Şeba, fiul lui Bicri.
14 Iar el [Ioab] a trecut prin toate triburile lui Israel, până la Abel şi Betmaaca; şi toţi cei din Berim s-au adunat şi ei şi l-au urmat.
15 Apoi au venit şi l-au împresurat [pe Şeba] la Abel şi la Bet-Maaca; şi au ridicat un val de pământ împrejurul cetăţii şi s-au apropiat de zid; şi toţi oamenii ce se aflau cu Ioab erau de părere să spargă zidul.
16 Atunci o femeie înţeleaptă a strigat de pe zid: „Ascultaţi, ascultaţi! Spuneţi-i lui Ioab să vină aproape, că vreau să-i vorbesc!”
17 El i-a venit aproape, iar femeia i-a zis: „Tu eşti Ioab?” El a răspuns: „Eu”. Atunci femeia i-a zis: „Ascultă vorbele roabei tale!” Iar Ioab a zis: „Ascult”.
18 Iar ea i-a grăit, zicând: „Odinioară se spunea aşa: Să se întrebe în Abel şi în Dan dacă a lipsit ceva din cele ceau hotărât credincioşii din Israel; dacă e de întrebat, să se întrebe în acelaşi chip în care s-a văzut lipsa.
19 Eu sunt una din cetăţile paşnice printre cele puternice ale lui Israel; de ce cauţi tu să prăpădeşti moştenirea Domnului?”
20 Atunci Ioab a răspuns, zicând: „Departe de mine, departe de mine să am gândul de a o prăpădi sau nimici!
21 Nu aşa stă treaba, ci un om din muntele lui Efraim, anume Şeba, fiul lui Bicri, şi-a ridicat mâna împotriva regelui David. Daţi-mi-l mie doar pe el singur, şi voi pleca de lângă cetate”. Iar femeia

i-a zis lui Ioab: „Iată, capul său îţi va fi aruncat peste zid”.
22 Femeia a mers la tot poporul şi, cu înţelepciunea ei, a vorbit către toată cetatea. Şi au tăiat capul lui Şeba, fiul lui Bicri, şi i l-au aruncat lui Ioab. Atunci acesta a sunat din trâmbiţă, iar poporul a plecat de lângă cetate, fiecare la cortul său; iar Ioab s-a întors la rege, în Ierusalim.
23 Ioab era mai-mare peste toate oştile lui Israel, iar Benaia, fiul lui Iehoiada, era peste Cheretieni şi Peletieni;
24 Adoram era peste dări; Iosafat, fiul lui Ahilud, era cronicar;
25 Siva era secretar, Ţadoc şi Abiatar erau preoţi;
26 de asemenea, şi Ira din Iair era preot al lui David.
21
Marea foamete şi uciderea a şapte urmaşi ai lui Saul. Biruinţa asupra Filistenilor.
1 În zilele lui David a fost o foamete de trei ani, an după an. David a căutat atunci spre faţa Domnului, iar Domnul a zis: „Aceasta, din pricina lui Saul şi a nedreptăţii casei lui în a face ucideri sângeroase atunci când el i-a măcelărit pe Gabaoniţi”.
2 Atunci regele David i-a chemat pe Gabaoniţi şi le-a zis (acuma, Gabaoniţii nu sunt fii ai lui Israel, ci din rămăşiţa Amoreilor1, iar Israeliţii le făcuseră jurământ; Saul însă a căutat să-i
1 „Amorei” (aici şi în alte câteva locuri): nume generic dat populaţiilor care locuiau Canaanul înainte de venirea Evreilor.
dea pierzării, în zelul său pentru fiii lui Israel şi ai lui Iuda);
3 aşadar, a zis David către Gabaoniţi: „Ce să fac eu cu voi? şi cum să fac ispăşire pentru ca voi să binecuvântaţi moştenirea Domnului?” 2
4 Iar Gabaoniţii i-au zis: „De la Saul şi de la casa lui nu ne trebuie argint sau aur, şi nici că trebuie ucis cineva din Israel”. Iar el le-a zis: „Ce-mi veţi spune voi, aceea voi face”.
5 Atunci ei au zis către rege: „Omul care a vrut să ne stârpească şi care ne-a asuprit şi care şi-a pus în gând să ne dea pierzării, pe acela să-l dăm noi pierzării, aşa ca el să nu rămână în tot hotarul lui Israel.
6 Daţi-ne şapte bărbaţi dintre fiii lui, iar noi să-i atârnăm la soare3, în faţa Domnului, în Gabaonul lui Saul, ca pe nişte aleşi ai Domnului”. Iar regele a zis: „Eu îi voi da”.
7 Dar regele l-a cruţat pe Mefiboşet, fiul lui Ionatan, fiul lui Saul, din pricina jurământului Domnului ce fusese între ei, adică între David şi Ionatan, fiul lui Saul.
8 Regele însă i-a luat pe cei doi fii pe care Riţpa, fiica lui Aia, i-i născuse lui Saul: Armoni şi Mefiboşet, şi pe cei cinci fii pe care Merob, fiica lui Saul, i-i născuse lui Adriel, fiul lui Barzilai din Mehola,

9 şi i-a dat în mâinile Gabaoniţilor, iar aceştia i-au atârnat la soare, în munte, în faţa Domnului; acolo au căzut, toţi
2 Călcarea jurământului se pedepseşte, iar pedeapsa cere ispăşire.
3 Exeliazo (folosit în V. T. numai aici şi în versetele 9 şi 13) = „a expune la soare”; pedeapsă, desigur, mai crudă decât spânzurarea propriuzisă. (Verb derivat din heliazo, care are acelaşi înţeles (v. 14).

şapte într-un singur loc; mai mult, au fost omorâţi în zilele de la începutul secerişului, când se începe seceratul orzului.
10 Iar Riţpa, fiica lui Aia, a luat pânză de sac şi a aşternut-o pe stâncă la începutul seceratului orzului, până când a picat peste ei apă din cer; şi n-a lăsat să se culce pe ei păsările cerului ziua şi fiarele câmpului noaptea.
11 Şi i s-a spus lui David ce făcuse Riţpa, fiica lui Aia, ţiitoarea lui Saul.
12 Atunci David a mers şi a luat osemintele lui Saul şi osemintele lui Ionatan, fiul său, de la locuitorii din Iabeşul Galaadului, pe care aceştia le furaseră din uliţa Bet-Şeanului, unde le puseseră Filistenii în ziua în care ei l-au ucis pe Saul la Ghelboa;
13 şi de acolo a strămutat el osemintele lui Saul şi pe ale lui Ionatan, fiul său, şi a adunat şi osemintele celor ce fuseseră ucişi prin întindere la soare4.
14 Iar osemintele lui Saul şi osemintele lui Ionatan, fiul său, şi osemintele celor ce fuseseră ucişi prin întindere la soare le-au îngropat în ţinutul lui Veniamin, alături de mormântul lui Chiş, tatăl lui [Saul]. şi s-a făcut tot ceea ce poruncise regele. Şi după aceea s-a milostivit Dumnezeu asupra ţării.
15 Şi a mai fost încă un război între Filisteni şi Israel. Atunci s-a coborât David, şi servii săi împreună cu el, şi s-au bătut cu Filistenii; dar David a obosit.
16 Atunci Işbi-Benob, unul din urmaşii lui Rafa5, a cărui suliţă cântărea trei
4 Leşurile au rămas acolo toată vara, de la „începutul seceratului orzului” „până când a picat peste ele apă din cer”, adică până când au început ploile de toamnă, acestea fiind şi semnul că seceta luase sfârşit.
5 „Rafa”: eponim al Refaimilor (sau Refaimi ţilor), oameni legendari cu statură gigantică, a căror simplă prezumare era de natură să-i înspăimânte pe Evrei (Fc 14, 5; Dt 2, 11, 20; 3, 11, 13; Ios 12, 4; 17, 15).
sute de sicli de aramă6 şi care purta la cingătoare o măciucă, se socotea să-l lovească pe David.
17 Dar Abişai, fiul Ţeruiei, l-a ajutat [pe David] şi l-a lovit pe filistean şi l-a ucis. Atunci oamenii lui David s-au jurat, zicând: „Tu să nu mai ieşi cu noi la război, ca să nu se stingă facla lui Israel”.
18 După aceea a mai fost un război cu Filistenii, la Gob. Atunci Sibecai Huşatitul l-a ucis pe Saf, unul din urmaşii lui Rafa.
19 Tot la Gob a mai fost o altă bătălie cu Filistenii. Atunci Elhanan, fiul lui Iaare Oreghim din Betleem, l-a ucis pe Goliat din Gat, a cărui suliţă avea coada cât un sul de la războiul de ţesut.
20 Şi a mai fost încă o bătălie, la Gat. Şi era acolo un om înalt, care avea câte şase degete la fiecare mână şi la fiecare picior în total, douăzeci şi patru -, tot dintre urmaşii lui Rafa.
21 Acesta îi defăima pe Israeliţi, dar l-a ucis Ionatan, fiul lui Şama, fratele lui David.
22 Aceşti patru oameni erau urmaşi ai uriaşilor din Gat, din neamul lui Rafa; şi au căzut de mâna lui David şi a servilor lui.
22
Cântarea de mulţumire a lui David.
1 Atunci David I-a rostit Domnului cuvintele acestei cântări, în ziua când
6 Mult peste trei kilograme.

Domnul l-a izbăvit de toţi vrăjmaşii lui şi din mâinile lui Saul.
2 Şi a zis aşa:1 „Doamne, Tu eşti stânca mea şi tăria mea şi izbăvitorul meu,
3 Dumnezeul meu; El va fi păzitorul meu, iar eu voi fi încrezător în El; El e apărătorul meu şi puterea mântuirii mele, ocrotitorul meu şi adăpostul scăpării mele şi de cel nedrept mă va mântui.
4 În laude Îl voi chema pe Domnul şi de vrăjmaşii mei mă voi mântui.
5 Că tulburările morţii m-au cuprins, pâraiele nelegiuirii m-au tulburat;
6 durerile morţii m-au înconjurat, laţurile morţii m-au copleşit.

7 Întru necazul meu Îl voi chema pe Domnul şi către Dumnezeul meu voi striga; din locaşul Său cel sfânt mă va auzi, strigătul meu fi-va în auzul Său.
8 Pământul s-a clătinat şi s-a cutremurat şi temeliile cerului împreună s-au tulburat şi s-au scuturat, că Domnul S-a mâniat pe ele.
9 Fum s-a ridicat întru mânia Lui şi foc din gura Lui mistuie, cărbuni de la El s-au aţâţat.
10 Cerurile le-a aplecat şi le-a coborât, negură sub picioarele Lui.
11 Pe heruvimi S-a suit şi a zburat şi s-a arătat pe aripile vântului.
12 Întunericul Şi l-a făcut împrejuru-i ascunzătoare, besna apelor Îi este cortul, cu norii văzduhului S-a înfăşurat.
13 Din strălucirea de dinainte-I cărbuni de foc s-au aţâţat.
1 Această cântare a lui David îşi are izvodul în Psalmul 17, pe care, de fapt, îl reproduce cu unele diferenţe de nuanţă şi amănunt. De altfel, însuşi titlul Psalmului 17 face referire expresă la această cântare.
14 Domnul a tunat din cer, glasul Celui-preaînalt.
15 Săgeţi a trimis şi i-a risipit, cu fulger a fulgerat şi i-a tulburat.
16 De certarea Domnului şi de suflarea mâniei Sale adâncurile apelor s-au arătat, temeliile lumii s-au descoperit.
17 Dintru înălţime a trimis şi m-a luat, ridicatu-m-a din ape multe;
18 El m-a izbăvit de vrăjmaşii mei cei tari, de cei ce m-au urât, că s-au întărit mai mult decât mine.
19 Zilele necazului meu m-au copleşit, dar Domnul mi-a fost reazim
20 şi m-a adus la lărgime şi m-a izbăvit, căci El a binevoit întru mine.
21 Domnul mi-a răsplătit după dreptatea mea, după curăţia mâinilor mele îmi va răsplăti,
22 că am păzit căile Domnului şi nu I-am fost necredincios Dumnezeului meu.
23 Că toate judecăţile Lui sunt înaintea mea, şi îndreptările Lui nu s-au depărtat de mine.
24 Fără prihană Îi voi fi, de nelegiuirea mea mă voi păzi.
25 Domnul îmi va răsplăti după dreptatea mea, după curăţia mâinilor mele în faţa ochilor Săi.
26 Cu cel cuvios vei fi cuvios, cu omul desăvârşit vei fi desăvârşit,
27 cu cel ales vei fi ales şi cu cel îndărătnic te vei îndărătnici.
28 Pe poporul cel sărac îl vei mântui şi vei smeri privirea celor mândri.
29 Că Tu, Doamne, eşti luminătorul meu, Tu îmi vei lumina mie întunericul.
528
30 Că-ntru Tine voi alerga încins cu putere, întru Dumnezeul meu voi trece zidul.
31 Cel-Puternic: fără prihană Îi este calea; cuvântul Domnului: puternic, lămurit în foc; apărător le este tuturor celor ce nădăjduiesc în El.
32 Cine este Cel-Tare în afară de Domnul? şi cine va fi Ziditor în afară de Dumnezeul nostru?
33 El este Cel-Tare care mă întăreşte cu putere şi fără prihană îmi pregăteşte calea,
34 Cel ce-mi face picioarele ca ale cerbului şi peste cele înalte mă aşază,
35 Cel ce-mi învaţă mâinile la război şi arc de aramă sfărâmă-n braţele mele.
36 Tu mi-ai dat pavăza mântuirii, ascultarea de Tine mi-a dat spor.
37 Paşii mi i-ai lărgit sub mine, picioarele mele n-au slăbit.
38 Pe vrăjmaşii mei îi voi goni şi-i voi prinde, şi nu mă voi întoarce până nu-i voi nimici:
39 eu îi voi zdrobi, ei nu se vor ridica, ci sub picioarele mele vor cădea.
40 Tu mă vei întări cu putere la război, pe cei ce se ridică împotrivă-mi îi vei pleca sub mine.
41 Pe vrăjmaşii mei i-ai fugărit de dinainte-mi, pe cei ce mă urăsc i-ai nimicit;
42 ei vor striga spre Domnul, dar nimeni să-i ajute, şi nimeni să-i asculte;
43 eu i-am zdrumicat ca pe ţărâna pământului, ca tina din drumuri i-am subţiat.
44 Tu mă vei izbăvi din certarea popoarelor, Tu mă vei păzi în fruntea neamurilor: poporul pe care nu l-am cunoscut, acela mi-a slujit;
45 copii străini m-au linguşit, cu auzul urechii m-au auzit;
46 copii străini vor fi lepădaţi şi fi-vor prăbuşiţi din ascunzişurile lor.
47 Viu este Domnul, binecuvântat e păzitorul meu, Dumnezeul meu Se va înălţa, păzitorul mântuirii mele.
48 Tare este Domnul, Cel ce mă răzbună, sub mine a supus popoare
49 şi de la vrăjmaşii mei m-a scos; Tu mă vei înălţa din mijlocul celor ce se ridică împotrivă-mi, Tu

mă vei izbăvi de omul nedrept.
50 Pentru aceasta Te voi lăuda între neamuri, şi numelui Tău îi voi cânta.
51 El sporeşte biruinţele regelui Său, şi-i face milă unsului Său, lui David şi seminţiei lui până-n veac”.
23
Testamentul lui David. Vitejii săi.
1 Iată ultimele cuvinte ale lui David:1 „Credincios este David, fiul lui Iesei, şi credincios e omul pe care Domnul l-a ridicat să fie unsul Dumnezeului lui Iacob; frumoşi sunt psalmii lui Israel.
2 Duhul Domnului a grăit întru mine, cuvântul Său a fost pe limba mea.
3 Zice Dumnezeul lui Israel: Paznicul lui Israel mi-a vorbit, parabolă a grăit: Cum veţi întări printre oameni frica de Dumnezeu?
1 Aici nu e vorba de un testament propriu-zis, ci de unul duhovnicesc, care-l prezintă pe David în perpetua sa alianţă cu Dumnezeu, biruitor asupra duşmanilor şi întăritor al credinţei. Diferenţele, notabile, dintre Textul Septuagintei şi Textul Masoretic se datorează faptului că acesta din urmă după cum declară traducătorii e în mare măsură deteriorat.

4 În dimineaţă e lumina lui Dumnezeu, dimineaţa să răsară soarele prin a cărui lumină a trecut [Domnul] şi ca din ploaie otava pe pământ.
5 Căci casa mea nu-i astfel cu Celtare; căci veşnic legământ făcut-a El cu mine, gata oricând, de pază-n toată vremea; că-ntreaga mântuire şi-ntreaga mea dorinţă: din cel nelegiuit să nu răsară floare.
6 Aceştia toţi sunt ca un ghimpe scos: ei nu cu mâna vor fi luaţi
7 şi om într-înşii nu se va trudi, ci cu belşug de fier şi suliţe de lemn şi-n foc vor arde-ntru ruşinea lor”.
8 Iată acum numele vitejilor lui David2: Ioşeb-Basşebet Taşchemonitul, căpetenia peste o treime; el şi-a scos sabia împotriva a opt sute de oameni deodată.
9 După el vine Eleazar, fiul lui Dodo, fiul lui Ahohi, unul din cei trei viteji ai lui David; când acesta i-a înfruntat pe Filisteni, ei s-au adunat pentru luptă, iar oamenii lui Israel s-au ridicat.
10 Acesta s-a ridicat atunci şi i-a lovit pe Filisteni până ce mâna i-a ostenit şi i s-a lipit de sabie; mare biruinţă a dat Domnul în ziua aceea, iar poporul s-a dus după el doar spre a-i aduna pe cei ucişi.
11 După el vine Şama, fiul lui Aghe, din Harar. Când Filistenii s-au adunat la Lehi, unde era o ţarină semănată cu linte, şi când poporul a fugit de Filisteni,
12 acesta a rămas neclintit în ţarină şi a scăpat-o bătându-i pe Filisteni. Atunci Domnul a dat biruinţă mare.
2 În lista care urmează nu e vorba de războinicii propriu-zişi, a căror vitejie era prezumată sau dovedită, ci de un corp de elită, capabil oricând de fapte măreţe.
13 Aceştia trei, din cei treizeci, s-au coborât şi au venit la David în peştera Adulam, când oastea Filistenilor tăbărâse în valea Refaim;
14 David se afla într-un loc întărit, iar o unitate a Filistenilor se afla în Betleem.
15 Şi David, aflându-se în lipsă, a zis: „Cine-mi va da apă din fântâna care este în Betleem, lângă poartă?” (ceata Filistenilor aflându-se atunci în Betleem).
16 Iar cei trei viteji au străpuns tabăra Filistenilor şi au scos apă din fântâna ce se află lângă poarta Betleemului şi au luat-o şi s-au întors la David, dar el n-a vrut s-o bea, ci I-a vărsat-o Domnului;
17 şi a zis: „Departe de mine, Doamne, de a face una ca aceasta; voi bea eu sângele oamenilor care s-au dus punându-şi viaţa în cumpănă?” Şi n-a vrut s-o bea. Aceasta au făcut cei trei viteji.
18 Iar Abişai, fratele lui Ioab, fiul Ţeruiei, era întâiul între [alţi] trei; el a ridicat suliţa împotriva a trei sute, pe care i-a şi ucis; era renumit între cei trei;
19 între cei trei era cel mai lăudat, şi a devenit căpetenie, dar el nu i-a ajuns pe [primii] trei.
20 Benaia, fiul lui Iehoiada, era bărbat care făcuse fapte mari şi multe în Cabţeel; el i-a ucis pe cei doi fii ai lui Ariel Moabitul şi tot el s-a coborât într-o groapă şi a ucis un leu pe vreme de iarnă.
21 Tot el a ucis un egiptean, om chipeş, care avea în mână o suliţă cât o margine de scară; el însă s-a apropiat de el cu un toiag, a smuls suliţa din mâna egipteanului şi l-a ucis cu propria lui suliţă.

22 Pe acestea le-a săvârşit Benaia, fiul lui Iehoiada, şi era renumit între cei trei viteji;
23 între cei trei era slăvit, dar la cei trei [dintâi] n-a ajuns; iar David l-a pus peste sfetnicii săi.
24 Iată numele celor viteji ai regelui David: Asael, fratele lui Ioab, este unul din cei treizeci; Elhanan, fiul lui Dodo, din Betleem;
25 Şama Haroditeanul; Elica Haroditeanul;
26 Heleţ Paltianul; Ira, fiul lui Icheş, din Tecoa;
27 Abiezer din Anatot; Mebunai din Huşa;
28 Ţalmon Ahohitul; Maharai din Netofat;
29 Heleb, fiul lui Baana, din Netofat; Itai, fiul lui Ribai, din Ghibeea lui Veniamin;
30 Benaia din Piraton; Hidai din Nahali-Gaaş;
31 Abi-Baal din Araba; Azmavet din Bahurim;
32 Eliahba din Şaalbon; Ionatan, unul din fiii lui Iaşen;
33 Şama din Harar; Ahiam, fiul lui Şarar, din Arar;
34 Elifelet, fiul lui Ahasbai, fiul unui Maacateean; Eliam, fiul lui Ahitofel, din Ghilo;
35 Heţrai din Carmel; Paarai din Arba;
36 Igal, fiul lui Natan, din Ţoba; Bani din Gad;
37 Ţelec Amonitul; Naharai din Beerot, armaşul lui Ioab, fiul Ţeruiei;
38 Ira din Iatir; Gareb din Iatir;
39 Urie Heteul. De toţi, treizeci şi şapte.
24
Numărătoarea poporului. Ciuma. Un jertfelnic pe aria lui Aravna Iebuseul.
1 Mânia Domnului s-a aprins din nou în Israel; el l-a stârnit pe David împotriva lor, zicând: „Mergi şi numără-i pe Israeliţi şi pe Iudei!”1
2 Şi a zis regele către Ioab, mai-marele oştirii: „Du-te dar prin toate seminţiile lui Israel şi ale lui Iuda, de la Dan până la Beer-Şeba, şi numără poporul, iar eu voi şti numărul poporului!”
3 Dar Ioab a zis către rege: „Domnul Dumnezeul tău să-i adauge poporului încă o sută de ori cât este acum, iar ochii domnului meu, regele, s-o vadă; de ce însă doreşte acest lucru domnul meu, regele?”
4 Cu toate acestea, cuvântul regelui a fost mai puternic decât al lui Ioab şi al mai-marilor oştirii. Atunci Ioab şi maimarii oştirii au plecat de la rege ca să numere poporul lui Israel.
1 Text dificil, întrucât persoana care l-a stârnit pe David rămâne incertă: „el” poate fi: 1) Cineva din popor (foarte puţin probabil); 2) Diavolul, aşa cum va interpreta autorul Paralipomenelor (1 Par 21, 1); 3) Dumnezeu Însuşi, Cel care, în teologia Vechiului Testament, este cauza primă a tot ce există şi se mişcă, inclusiv istoria; sensul acesta este extras şi din Versiunea Ebraică. Aşadar, Dumnezeu incită, David se supune, Ioab obiectează (v. 3), recensământul se face (vv. 8-9), David şi-l asumă ca păcat (v. 10), Domnul pedepseşte (v. 15). În ce constă, totuşi, păcatul? Recensământul populaţiei era prescris în legea lui Moise (Iş 30, 12-16), dar fiecare cetăţean trebuia să plătească o „răscumpărare”, ceea ce sub David nu s-a făcut. Un recensământ avea ca obiectiv principal stabilirea dărilor şi a volumului de muncă forţată; se pare că David a vrut să-şi cunoască doar forţele armate, ceea ce poate fi un semn de trufie din partea unui suveran care, cel puţin pentru un moment, ignora suveranitatea absolută a lui Dumnezeu.

5 Şi au trecut Iordanul şi şi-au aşezat tabăra la Aroer, de-a dreapta cetăţii ce se află în mijlocul văii Gad, aproape de Iazer.
6 De acolo au mers în Galaad şi în ţinutul Tahtim-Hodşi, adică în Adisai, de unde au venit la Dan-Iaan, ocolind Sidonul;
7 şi au venit la cetatea Tir şi prin toate cetăţile Heveilor şi ale Canaaneilor şi au ieşit în partea de miazăzi a Iudei, la Beer-Şeba.
8 Apoi au străbătut toată ţara, iar după nouă luni şi douăzeci de zile au ajuns la Ierusalim.
9 Acolo Ioab i-a dat regelui cartea cu numărătoarea poporului: în Israel se aflau opt sute de mii de bărbaţi tari, purtători de sabie, iar bărbaţii din Iuda erau cinci sute de mii de războinici.
10 După această numărătoare a poporului, inima lui David a prins a i se zbuciuma în piept. Şi a zis David către Domnul: „Tare mult am greşit făcând lucrul acesta! Şi acum, Doamne, ridică nelegiuirea robului Tău, că foarte nebuneşte am lucrat!”

11 A doua zi, David s-a sculat dis-de-dimineaţă. Atunci a fost cuvântul Domnului către profetul Gad văzătorul2, zicând:
12 „Du-te, grăieşte către David şi spune-i: aşa grăieşte Domnul: Trei lucruri îţi pun înainte: alege unul din ele, şi ţi-l voi face".
13 Gad a venit la David şi i-a grăit, zicând: „Alege tu ce anume să ţi se întâmple:
2 „Văzătorul": profetul care avea capacitatea de a vedea viitorul, dar şi pe aceea de a vedea ce se petrece în sufletul omului. În 2 Par 29, 25 va fi numit „Gad, văzătorul regelui".
trei ani de foamete în ţară; trei luni de-a lungul cărora tu să fugi din faţa vrăjmaşilor tăi în timp ce ei te gonesc; sau trei zile de ciumă3 în ţara ta. Acum, deci, hotărăşte şi vezi ce răspuns trebuie să-I duc Celui ce m-a trimis".
14 Şi a zis David către Gad: „Tare strâmtorat sunt eu din toate cele trei părţi; cu toate acestea, mai bine e să cad eu în mâinile Domnului, că foarte multe sunt îndurările Lui, decât să cad în mâinile oamenilor".
15 Aşadar, David a ales ciuma. Şi erau zilele seceratului grâului. Şi a trimis ciumă în Israel, de dimineaţa până la vremea prânzului, şi a început molima în popor; şi au murit, de la Dan până la Beer-Şeba, şaptezeci de mii de oameni.
16 Atunci îngerul Domnului şi-a întins mâna împotriva Ierusalimului, ca să-l nimicească; dar Domnului I s-a făcut milă de atâta rău şi i-a zis îngerului care nimicea poporul: „Destul acum!; trage-ţi mâna!" Iar îngerul Domnului se afla lângă aria lui Aravna Iebuseul.
17 Iar David, văzându-l pe îngerul care lovea poporul, a zis către Domnul: „Iată, eu sunt cel ce a păcătuit, eu, păstorul, eu sunt cel ce a făcut răul4; dar oile acestea ce-au făcut?... Fie-Ţi mâna împotriva mea şi împotriva casei tatălui meu!"
18 În ziua aceea a venit Gad la David şi i-a zis: „Ridică-te şi fă-i Domnului jertfelnic pe aria lui Aravna Iebuseul!"
19 Iar David s-a ridicat după cuvântul lui Gad, aşa cum îi poruncise Domnul.
3 Literal: „moarte" sau „mortalitate", ciuma fiind un flagel năprasnic şi necruţător.
4 Această ultimă propoziţie este preluată din Codex Alexandrinus.

20 Acolo Aravna s-a uitat şi l-a văzut pe rege venind către el împreună cu servii săi; atunci Aravna a ieşit şi i s-a închinat regelui cu faţa la pământ.
21 Şi a zis Aravna: „Ce să fie, oare, că a venit domnul meu, regele, la robul său?" Iar David i-a zis: „Să cumpăr de la tine aria, spre a-I zidi Domnului jertfelnic, pentru ca să înceteze molima în popor".
22 Şi a zis Aravna către David: „S-o ia domnul meu, regele, şi să-I aducă Domnului tot ceea ce crede el că este bun; iată boii pentru ardere-de-tot, şi roţile [carelor] şi jugurile boilor drept lemne".
23 Pe toate i le-a dat Aravna regelui. Şi a zis Aravna către rege: „Domnul, Dumnezeul tău, să te binecuvinteze!"
24 Atunci regele a zis către Aravna: „Nu, ci fără doar şi poate voi cumpăra de la tine cu preţ bun; Domnului, Dumnezeului meu, nu-I voi aduce ardere-de-tot luată pe nimic". David a cumpărat aria şi boii cu cincizeci de sicli de argint.
25 Acolo i-a zidit David jertfelnic Domnului şi a adus ardere-de-tot şi jertfă de pace. Mai târziu, Solomon i-a făcut jertfelnicului un adaos, căci cel dintâi era mic5. şi s-a milostivit Domnul asupra ţării şi a încetat molima în Israel.
5 Altarul de pe aria lui Aravna poate fi o prefigurare a templului pe care David şi-l visează şi pe care Solomon îl va zidi.

Cartea a treia a Regilor
1
Bătrâneţea lui David. El îl rânduieşte pe Solomon ca urmaş la tron.
1 Iar regele David era bătrân şi îndelungat în zile1; şi-l înveleau cu haine şi nu se încălzea.
2 Iar slujitorii săi au zis: „Să se caute pentru rege o tânără fecioară; ea îi va sta regelui aproape şi-i va ţine de cald şi va dormi cu el, iar domnul nostru, regele, se va încălzi".
3 Aşa că au căutat o fată frumoasă prin toate hotarele lui Israel; şi au aflat-o pe Abişag Şunamita2 şi au adus-o la rege.

4 Fata era foarte frumoasă la chip şi-i ţinea regelui de cald şi-i slujea, dar el n-a cunoscut-o3.
5 Iar Adonia, fiul Haghitei4, şi-a ridicat capul, zicând: „Eu voi fi rege!”; şi şi-a
1 David avea 62 de ani; era mai degrabă îmbătrânit decât bătrân.
2 „Şunamita”, adică din Şunem, localitate menţionată în Ios 19, 18, unde se va afla şi generoasa gazdă a profetului Elisei (4 Rg 4, 8); astăzi, Sulam. Sulamita va fi numele iubitei ideale a lui Solomon (Cântarea Cântărilor 7, 1).
3 Nu a avut cu ea legătură trupească. Se pare că prezenţa fetei făcea parte din practica generală a bunicelor bătrâne de a-şi aduce în pat nepoate tinere.
4 Adonia, născut din Haghita, era al patrulea fiu al lui David, după Amnon, Chileab şi Abesalom (2 Rg 3, 2-5); întrucât primii trei muriseră, el se socotea îndreptăţit să moştenească tronul.
făcut care de luptă şi călăreţi; şi cincizeci de oameni alergau înaintea lui.
6 Tatăl său însă niciodată nu-l oprise, nici măcar cu întrebarea: „De ce faci asta?” Iar el era foarte frumos la chip şi născut după Abesalom.
7 şi s-a vorbit cu Ioab, fiul Ţeruiei, şi cu preotul Abiatar, iar aceştia i-au venit în ajutor, urmându-i.
8 Dar preotul Ţadoc şi Benaia, fiul lui Iehoiada, şi profetul Natan şi Şimei şi Rei şi vitejii lui David nu erau de partea lui Adonia.
9 Iar Adonia a jertfit5 oi şi viţei şi miei la piatra Zohelet, cea de lângă fântâna Roghel, şi i-a chemat pe toţi fraţii săi, şi pe toţi bărbaţii lui Iuda, servii regelui,
10 dar pe profetul Natan şi pe Benaia şi pe viteji şi pe Solomon, fratele său, nu i-a chemat.
11 Atunci Natan a grăit către Batşeba, mama lui Solomon, zicând: „Oare n-ai auzit că Adonia, fiul Haghitei, s-a făcut rege fără ca David, domnul nostru, să ştie ceva?
12 Şi acum, vino să-ţi dau un sfat şi să-ţi scapi viaţa, pe a ta şi pe a fiului tău
5 Literal: „a înjunghiat”. Aducând jertfe, Adonia se comportă ca un suveran, ospătându-şi adepţii şi, practic, delimitându-şi adversarii (ceea ce pentru aceştia va fi un semnal de alarmă).

Solomon:
13 Vino şi intră la regele David şi spune-i: O, rege, domnul meu, oare nu tu i te-ai jurat roabei tale, zicând: «Solomon, fiul tău, va domni după mine şi va şedea pe tronul meu»? Atunci, de ce domneşte Adonia?
14 Şi, iată, în timp ce tu încă vei grăi cu regele, voi intra şi eu după tine şi-ţi voi adeveri cuvintele”.
15 Aşa că Batşeba a intrat la rege în odaie; regele era foarte bătrân, iar Abişag Şunamita era slujindu-i regelui.
16 Batşeba s-a plecat şi i s-a închinat regelui; iar regele i-a zis: „Ce dorinţă ai?”
17 Iar ea a zis: „O, rege, domnul meu, oare nu tu i te-ai jurat roabei tale pe Domnul, Dumnezeul tău, zicând: «Fiul tău Solomon va domni după mine şi va şedea pe tronul meu»?
18 Cu toate acestea, iată că Adonia este cel ce domneşte, în timp ce tu, o rege, domnul meu, n-o ştii.
19 El a jertfit viţei şi miei şi oi din belşug şi i-a chemat pe toţi fiii regelui şi pe preotul Abiatar şi pe Ioab, căpetenia oştirii, dar pe Solomon, robul tău, nu l-a chemat.
20 Iar tu, o rege, domnul meu spre tine [se îndreaptă] ochii întregului Israel, să le spui cine va şedea pe tronul domnului meu, regele, după el.
21 Şi va fi că atunci când domnul meu, regele, va dormi laolaltă cu părinţii săi, eu şi fiul meu Solomon vom fi învinuiţi...”.
22 Şi, iată, că în timp ce ea încă-i mai vorbea regelui, a intrat profetul Natan.
23 Şi i s-a spus regelui: „Iată, profetul Natan!” Iar acesta i s-a înfăţişat regelui şi i s-a prosternat cu faţa la pământ.
24 Şi a zis Natan: „O, rege, domnul meu, ai zis tu cumva: «Adonia va domni după mine şi el va şedea pe tronul meu»?
25 Că el s-a coborât astăzi şi a jertfit viţei şi miei şi oi din belşug şi i-a chemat pe toţi fiii regelui şi pe căpeteniile oştirii şi pe preotul Abiatar; şi, iată, ei beau şi mănâncă în faţa lui şi zic: «Trăiască regele Adonia!»
26 Dar pe mine, robul tău, şi pe preotul Ţadoc şi pe Benaia, fiul lui Iehoiada, şi pe Solomon, robul tău, nu ne-a chemat.
27 Oare lucrul acesta s-a petrecut cu voia domnului meu, regele, fără ca el să-i fi spus robului tău cine va şedea pe tronul stăpânului meu, regele, după el?”

28 Atunci regele David, răspunzând, a zis: „Chemaţi-o la mine pe Batşeba!” Şi ea a intrat în faţa regelui şi a stat înaintea lui.
29 Iar regele s-a jurat, zicând: „Pe Domnul-Cel-Viu6, Cel ce mi-a scăpat sufletul din orice necaz:
30 Precum ţi-am jurat eu ţie pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, zicând: «Solomon, fiul tău, va domni după mine, şi el va şedea pe tronul meu în locul meu», aşa voi face astăzi!”
31 Atunci Batşeba s-a plecat cu faţa la pământ şi i s-a închinat regelui şi i-a zis: „În veci să trăiască domnul meu, regele David!”
32 Iar regele David a zis: „Chemaţi-i la mine pe preotul Ţadoc şi pe profetul Natan şi pe Benaia, fiul lui Iehoiada!” Iar aceştia au venit în faţa regelui.
6 Textual: „Viu este Domnul”; formulă stereotipă prin care Dumnezeu era invocat drept martor al unui jurământ sau al unei făgăduinţe.

33 Iar regele le-a zis: „Luaţi-i cu voi pe servii domnului vostru7 şi puneţi-l pe fiul meu Solomon călare pe catârul meu şi coborâţi-l la Ghihon8.
34 Acolo preotul Ţadoc şi profetul Natan să-l ungă rege peste Israel; şi să sunaţi din trâmbiţă şi să ziceţi: trăiască regele Solomon!
35 Şi el se va aşeza pe tronul meu şi va domni în locul meu; eu sunt cel ce a poruncit ca el să fie mai-mare peste Israel şi Iuda”.
36 Atunci Benaia, fiul lui Iehoiada, i-a răspuns regelui, zicând: „Aşa să fie! Domnul, Dumnezeul domnului meu, regele, s-o adeverească!
37 Aşa cum a fost Domnul cu domnul meu, regele, întocmai să fie şi cu Solomon şi să-i preamărească tronul mai mult decât pe al domnului meu, regele David!”
38 După aceea preotul Ţadoc şi profetul Natan şi Benaia, fiul lui Iehoiada, şi Cheretienii şi Peletienii s-au coborât şi l-au pus pe Solomon pe catârul regelui David şi l-au adus la Ghihon.
39 Iar preotul Ţadoc a luat din sfântul locaş9 cornul cu untdelemn şi l-a uns pe Solomon; şi a sunat din trâmbiţă şi-ntregul popor a strigat: „Trăiască regele Solomon!”
40 şi-ntregul popor s-a suit după el; şi jucau în danţuri şi se veseleau cu veselie mare, că de glasul lor răsuna pământul.
7 Cei din garda personală a regelui.
8 Ghihon: izvor la poalele muntelui Sion: locul ales de David (revenit la luciditate şi capabil de hotărâri) pentru ceremonia de învestitură a lui Solomon.
9 Literal: „din cort”; e vorba de cortul pe care David îl adusese din casa lui Obed-Edom şi care adăpostea chivotul legământului (2 Rg 6, 12).
41 Atunci Adonia şi toţi cei pe care el îi poftise au auzit la vremea când tocmai se isprăvise ospăţul; iar Ioab a auzit sunetul trâmbiţei şi a zis: „Ce-nseamnă oare freamătul cetăţii?”
42 şi-n timp ce el încă vorbea, iată că a venit Ionatan, fiul preotului Abiatar. Iar Adonia a zis: „Vino, că tu eşti bărbat puternic şi aduci veşti bune!”
43 Şi, răspunzând Ionatan, i-a zis lui Adonia: „Dimpotrivă: domnul nostru, regele David, l-a făcut rege pe Solomon;
44 regele i-a trimis cu el pe preotul Ţadoc şi pe profetul Natan şi pe Benaia, fiul lui Iehoiada, şi pe Cheretieni şi pe Peletieni şi l-au aşezat călare pe catârul regelui,
45 iar preotul Ţadoc şi profetul Natan l-au uns rege la Ghihon; şi de acolo s-au suit veselindu-se, iar cetatea a intrat în freamăt: acesta e sunetul pe care l-aţi auzit.
46 Iar Solomon s-a aşezat pe tronul regatului,
47 în timp ce servii regelui au intrat să-l binecuvinteze pe domnul nostru, regele David, zicând: «Dumnezeu să facă numele lui Solomon, fiul tău, mai bun decât numele tău şi să-i facă tronul mai slăvit decât pe al tău!» Iar regele, pe patul său, s-a închinat.
48 Şi aşa a zis regele: «Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce l-a rânduit astăzi pe unul din urmaşii mei să şadă pe tronul meu, iar ochii mei s-o vadă!»”.
49 Atunci toţi oaspeţii lui Adonia s-au înspăimântat şi s-au sculat şi fiecare om s-a dus în drumul său.
50 Iar Adonia s-a temut de Solomon şi s-a sculat şi s-a dus şi a prins cu mâinile

coarnele jertfelnicului.

51 Şi i s-a spus lui Solomon: „Iată, Adonia se teme de regele Solomon şi se ţine de coarnele jertfelnicului, zicând: «Să-mi jure astăzi regele Solomon că nu-l va ucide pe robul său cu sabia!»”.
52 Iar Solomon a zis: „De va fi om bun, nici un fir de păr de pe capul său nu va cădea pe pământ; dar dacă în el se va afla viclenie, atunci va muri”.
53 Regele Solomon a trimis şi l-au luat de la jertfelnic. Iar el a intrat şi i s-a închinat regelui Solomon. Şi i-a zis Solomon: „Du-te la casa ta!”
2
Ultimele dorinţe şi moartea lui David. Solomon se scutură de potrivnici.
1 Şi apropiindu-i-se lui David vremea să moară, el i-a poruncit fiului său Solomon, zicând:
2 „Eu mă duc pe calea fiecărui pământean, iar tu întăreşte-te şi arată-te bărbat
3 şi păzeşte rânduielile Domnului, Dumnezeului tău, pentru ca, mergând în căile Lui, să păzeşti poruncile şi dreptarele şi judecăţile care sunt scrise în legea lui Moise, în aşa fel încât tu să poţi înţelege cele ce vei face în toate lucrurile pe care eu ţi le poruncesc,
4 ca Domnul să-Şi adeverească-ntru totul cuvântul pe care l-a grăit, zicând: Dacă fiii tăi se vor păzi în calea lor, pentru ca-ntru adevăr să umble ei în faţa Mea cu toată inima lor şi cu tot sufletul lor, atunci îţi spun Eu ţie că nu-ţi va lipsi bărbat de pe tronul lui Israel.
5 Tu ştii tot ce mi-a făcut mie Ioab, fiul Ţeruiei, ce le-a făcut el celor două căpetenii ale oastei lui Israel, lui Abner, fiul lui Ner, şi lui Amasa, fiul lui Ieter, că i-a omorât şi că-n vreme de pace a vărsat sânge ca-n vreme de război şi cum şi-a pus el sânge nevinovat la cingătoarea dimprejurul coapselor şi în încălţămintea picioarelor lui.
6 Ca atare, tu te vei purta cu el potrivit înţelepciunii tale şi nu-i vei lăsa cărunteţele să cobOare-n iad cu pace.1
7 Dar vei face milă cu fiii lui Barzilai Galaaditul; ei să se numere printre cei ce mănâncă la masa ta, căci ei mi-au venit aproape atunci când fugeam din faţa lui Abesalom, fratele tău.
8 Şi iată, cu tine este Şimei, fiul lui Ghera, veniaminitul din Bahurim; el este cel ce cu greu blestem m-a blestemat în ziua când eu mă duceam la tabără; el s-a coborât la Iordan să mă întâmpine; şi i-am jurat pe Domnul, zicând: «Nu te voi ucide cu sabia».
9 Tu însă nu-l vei lăsa ca pe un nevinovat căci om înţelept eşti tu şi vei şti ce să faci cu el: căruntețele lui pătate cu sânge să le cobori în iad”.
10 Şi a adormit David laolaltă cu părinţii săi; şi a fost îngropat în cetatea lui David.2
11 Iar zilele în care David a domnit peste Israel au fost patruzeci de ani3;
1 Dacă David nu a fost în stare să răzbune asasinarea celor doi, el lasă aceasta pe seama fiului şi succesorului său, „potrivit înţelepciunii” acestuia, adică atunci când va crede că e momentul potrivit. „În iad”: în locuinţa morţilor; Hades; Şeol.
2 „Cetatea lui David”: fortăreaţa de pe muntele Sion, pe care el o luase de la Iebusei şi unde îşi stabilise reşedinţa (2 Rg 5, 7).
3 Se consideră, în general, că David a început să domnească în anul 1000.

şapte ani a domnit în Hebron şi treizeci şi trei de ani în Ierusalim.
12 Solomon s-a aşezat pe tronul lui David, tatăl său, iar regatul său s-a întărit foarte.4
13 Atunci Adonia, fiul Haghitei, a venit la Batşeba, mama lui Solomon şi i s-a închinat. Iar ea i-a zis: „Paşnică îţi este venirea?” El a răspuns: „Paşnică.
14 Am o treabă cu tine”. Ea a zis: „Spune!”
15 El i-a zis: „Tu ştii că regatul era al meu şi că spre mine căta întregul Israel ca să domnesc; dar regatul a fost întors de la mine şi a devenit al fratelui meu; că de la Domnul i s-a rânduit.
16 Şi acum, am să-ţi cer ceva dar nu-ţi întoarce faţa!” Iar Batşeba a zis: „Grăieşte!”
17 El i-a zis: „Vorbeşte-i tu regelui Solomon, că de la tine nu-şi va întoarce faţa: Să mi-o dea de soţie pe Abişag Şunamita”.
18 Iar Batşeba i-a zis: „Bine, am să-i vorbesc regelui pentru tine”.
19 Atunci Batşeba a intrat la regele Solomon ca să-i vorbească pentru Adonia. Iar regele s-a ridicat în faţa ei şi i s-a închinat; şi s-a aşezat pe tronul său; şi s-a pus un scaun şi pentru mama regelui, iar ea a şezut de-a dreapta lui.
20 Şi i-a zis: „Am către tine o mică cerere; să nu-mi întorci faţa de la tine”. I-a zis regele: „Cere, maica mea, iar eu nu-ţi voi întoarce vorba”.

21 Iar ea a zis: „E vorba de Abişag Şunamita: să i se dea de soţie lui Adonia, fratele tău”.
4 T. M.: „... iar domnia lui a devenit foarte temeinică”.
22 Şi răspunzând regele Solomon, i-a zis maicii sale: „Şi de ce ai cerut-o tu pe Abişag pentru Adonia? Cere pentru el şi regatul, de vreme ce el e fratele meu mai mare, iar el şi-i are aproape pe preotul Abiatar şi pe Ioab, fiul Ţeruiei, mai-marele oştirilor...”.
23 Şi regele Solomon s-a jurat pe Domnul, zicând: „Aşa să-mi facă mie Dumnezeu, şi încă mai rău, dacă Adonia n-a grăit acest cuvânt împotriva propriei sale vieţi...
24 Şi acum, viu este Domnul, Cel ce m-a rânduit şi m-a aşezat pe tronul părintelui David şi mi-a făcut o casă după cum Domnul a grăit: chiar astăzi, Adonia va fi dat morţii!”
25 Atunci regele Solomon l-a trimis pe Benaia, fiul lui Iehoiada, iar acela l-a ucis; şi-n chiar ziua aceea a murit Adonia.5
26 Iar regele a zis către preotul Abiatar: „Pleacă repede la Anatot, la moşia ta, că tu eşti astăzi vinovat de moarte; eu însă nu te voi ucide, căci tu ai purtat chivotul legământului Domnului înaintea tatălui meu şi ai suferit în tot ceea ce tatăl meu a suferit”.
27 Şi Solomon l-a înlăturat pe Abiatar din slujba sa de preot al Domnului, ca să se plinească cuvântul pe care Domnul i-l grăise lui Eli în Şilo.6
5 Cu toate că Abişag nu fusese, practic, ţiitoarea lui David, ea făcuse parte, teoretic, din haremul acestuia. Or, primul pas al unui uzurpator era acela de a-şi însuşi, total sau în parte, haremul regelui, aşa cum făcuse Abesalom (2 Rg 16, 20-22). De aici, bănuiala lui Solomon (dar şi prilejul de a se descotorosi de un adversar, aşa cum va face şi cu următorii doi). Cruţarea lui Adonia fusese condiţionată de absenţa vicleniei (1, 52).
6 Reaua purtare a fiilor lui Eli, dar şi nepermisa îngăduinţă a acestuia, Îl făcuseră pe Dumnezeu să-i vestească stingerea tagmei preoţeşti din familia sa (1 Rg 2, 27-36).

28 Vestea a ajuns până la Ioab, fiul Ţeruiei; că Ioab se dăduse de partea lui Adonia şi nu venise de partea lui Solomon. Atunci Ioab a fugit la cortul Domnului şi s-a prins de coarnele jertfelnicului.7
29 Şi i s-a spus lui Solomon că Ioab a fugit la cortul Domnului şi că se ţine de coarnele jertfelnicului. Atunci regele Solomon a trimis la Ioab, zicând: „Ce ţi s-a întâmplat de ai fugit la jertfelnic?” Ioab a zis: „Fiindcă m-am înspăimântat de tine şi am fugit la Domnul”. Atunci regele Solomon l-a trimis pe Benaia, fiul lui Iehoiada, zicându-i: „Du-te şi ucide-l şi îngroapă-l!”
30 Iar Benaia, fiul lui Iehoiada, a venit la Ioab în cortul Domnului şi i-a zis: „Aşa grăieşte regele: Ieşi afară!” Dar Ioab a zis: „Nu voi ieşi afară, ci aici voi muri”. Atunci Benaia, fiul lui Iehoiada, s-a întors şi i-a spus regelui, zicând: „Aşa a grăit Ioab şi aşa mi-a răspuns”.
31 Iar regele i-a zis: „Du-te şi fă-i după cum a spus el şi ucide-l şi îngroapă-l, şi astfel vei lua astăzi de pe mine şi de pe casa tatălui meu sângele pe care Ioab l-a vărsat fără pricină;
32 Domnul a întors împotriva capului său sângele vărsat pe nedrept, pe măsura a ceea ce el le-a făcut celor doi oameni mai drepţi şi mai buni decât el; că i-a omorât cu sabia, fără ca tatăl meu, David, să fi ştiut de sângele lor: pe Abner, fiul lui Ner, voievodul oştilor lui Israel, şi pe Amasa, fiul lui Ieter, maimarele oştirii lui Iuda.
33 Sângele lor s-a întors asupra capului său şi asupra capului urmaşilor lui
7 Adică s-a aşezat sub protecţie divină, încercând astfel să se salveze.
până-n veac; dar David şi seminţia lui şi casa lui şi tronul său să aibă-n veac pace de la Domnul!”
34 Astfel s-a suit Benaia, fiul lui Iehoiada, şi s-a aruncat asupră-i şi l-a ucis; şi l-a îngropat în casa lui, în pustie.
35
36 Atunci regele l-a chemat pe Şimei şi i-a zis: „Zideşte-ţi o casă în Ierusalim şi şezi acolo, dar de acolo să nu ieşi nicăieri.
37 Va fi însă că-n ziua în care vei ieşi şi vei trece pârâul Cedrilor, atunci să ştii bine că negreşit vei muri; sângele tău va fi asupra capului tău”. Şi chiar atunci, în ziua aceea, regele l-a pus să jure.
38 Iar Şimei a zis către rege: „Bun e cuvântul pe care l-ai grăit, o, rege, domnul meu; aşa va face robul tău!” Şi a rămas Şimei în Ierusalim vreme de trei ani.
39 Şi a fost că, după trei ani, doi robi ai lui Şimei au fugit la Achiş, fiul lui Maaca, regele Gatului. Şi i s-a spus lui Şimei: „Iată, robii tăi sunt în Gat”.
40 Atunci Şimei s-a ridicat, a pus şaua pe asinul său şi a plecat la Gat, la Achiş să-şi caute robii. şi

s-a dus Şimei şi şi-a scos robii din Gat.
41 Şi i s-a spus lui Solomon, zicându-i-se: „Şimei a plecat din Ierusalim la Gat şi şi-a adus robii înapoi”.
42 Atunci regele a trimis şi l-a chemat pe Şimei şi i-a zis: „Oare nu te-am pus eu să juri pe Domnul şi ţi-am poruncit, zicându-ţi: «În ziua în care vei ieşi din Ierusalim şi vei merge la dreapta sau la stânga, să ştii bine că negreşit vei muri»? Iar tu mi-ai zis: «Bun e cuvântul pe care îl aud».

43 Atunci, de ce n-ai păzit jurământul pe Domnul şi porunca pe care eu ţi-am dat-o?”
44 Şi a mai zis regele către Şimei: „Tu îţi ştii întreaga răutate pe care inima ta o ştie, ce i-ai făcut tu lui David, părintele meu; Domnul însă a întors răutatea asupra capului tău,
45 în timp ce regele Solomon e binecuvântat, iar tronul lui David va rămâne veşnic în faţa Domnului”.
46 Atunci Solomon i-a poruncit lui Benaia, fiul lui Iehoiada, iar acesta s-a dus şi l-a ucis.8 Regele Solomon era foarte priceput şi înţelept; iar Iuda şi Israel erau foarte numeroşi, ca nisipul de pe lângă mare, ca o mulţime care mănâncă şi bea şi se veseleşte. Solomon era cârmuitor9 peste toate regatele; ele îi aduceau daruri şi i-au slujit lui Solomon în toate zilele vieţii lui. Solomon a prins a deschide stăpânirile Libanului şi a zidit Terma în pustie. Şi iată care era hrana zilnică a [curţii] lui Solomon: treizeci de măsuri de făinuţă de grâu, şaizeci de măsuri de făină obişnuită, viţei îngrăşaţi, douăzeci de boi din păşune şi o sută de oi, în afară de cerbi şi căprioare şi păsări îndopate. Fiindcă el cârmuia peste toate ţările de dincoace de Râu10, de la Hazor
8 De aici până la sfârşitul versetului, textul Septuagintei cuprinde un nou episod, menit să completeze portretul lui Solomon: celor două calităţi, „priceperea” şi „înţelepciunea”, li se adaugă o a treia, aceea a „cârmuitorului”, cu toate efectele ei în materie de guvernare, organizare statală, aprovizionare, putere armată, politică externă etc. Episodul nu a fost preluat de vechile ediţii româneşti; în ediţia Rahlfs e numerotat cu 46 a-l.
9 Arhon = „cârmuitor”: conducător cu autoritate asupra altora (inclusiv cea militară) şi care este ascultat.
10 Prin „Râu” se înţelegea Eufratul. Aşadar, ţinuturile de la vest de Eufrat.
la Gaza, peste toţi regii din această latură a râului; şi era om al păcii în toate laturile de jur-împrejur; iar Iuda şi Israel trăiau fără frică, fiecare sub viţa lui de vie şi sub smochinul său, mâncând şi bând şi prăznuind, de la Dan până la Beer-Şeba, în toate zilele lui Solomon. Şi iată care erau dregătorii lui Solomon: Azaria, fiul preotului Ţadoc, Azaria, fiul lui Natan, căpetenie peste ispravnici şi omul de casă, Şişa, scribul, Ioasaf, fiul lui Ahilud, cel ce ţinea socotelile, Abişar, fiul lui Ioab, mai-mare peste dări, Benaia, fiul lui Iehoiada, mai-mare peste gospodării şi peste lucrările de zidărie, şi Zabud, fiul lui Natan, sfetnic. Solomon avea patruzeci de mii de iepe fătătoare pentru carele lui, şi douăsprezece mii de cai. Şi era cârmuitor peste toţi regii, de la Râu şi până la ţinutul Filistenilor şi până la hotarele Egiptului; aşa că Solomon, fiul lui David, domnea în Ierusalim peste Israel şi Iuda.
3
Visul şi înţelepciunea lui Solomon; faimoasa judecată. 1
1 Solomon a devenit ginerele lui Faraon, regele Egiptului; el a luat-o pe fiica lui Faraon şi a adus-o în cetatea lui David până ce va isprăvi de zidit propria ei casă, dar mai întâi casa
1 Versetul 1 al acestui capitol relatează, pe scurt, căsătoria lui Solomon cu fiica lui Faraon, fapt care a fost deja relatat în 2, 35. Textul Masoretic, care nu cuprinde episodul, îl relatează aici, pe când Septuaginta îl omite. Totuşi, pentru integritatea capitolului, versiunea de faţă îl preia ca atare.

Domnului şi zidul dimprejurul Ierusalimului.
2 Poporul însă ardea tămâie pe înălţimi, deoarece până la acea vreme încă nu i se zidise casă numelui Domnului.2
3 Solomon Îl iubea pe Domnul, urmând poruncilor lui David, părintele său, numai că el aducea jertfe şi ardea tămâie pe înălţimi.
4 El s-a ridicat şi a mers la Gabaon să aducă jertfă acolo, deoarece acesta era locul cel mai înalt şi mai larg; pe jertfelnicul din Gabaon a adus Solomon o mie de arderi-de-tot.
5 Iar Domnul i s-a arătat lui Solomon în vremea nopţii. Şi a zis Domnul către Solomon: „Cere ceva pentru tine!”

6 Iar Solomon a zis: „Tu ai făcut multă milă cu robul Tău, David, părintele meu, după cum a umblat el în faţa Ta întru adevăr şi întru dreptate şi cu inimă cinstită; iar Tu i-ai păstrat această mare milă, de l-ai aşezat pe fiul său pe tronul său, aşa cum este astăzi.
7 Şi acum, Doamne, Dumnezeul meu, Tu l-ai rânduit pe robul Tău în locul lui David, părintele meu; eu însă sunt un copilandru3 şi nu ştiu dacă s-o iau încolo sau încoace4.
8 Dar robul Tău se află în mijlocul poporului Tău, pe care Tu l-ai ales, un popor mare, a cărui mulţime nu se poate
2 În lipsa unui templu central şi centralizator, o seamă de jertfe erau aduse pe altare improvizate; acestea se situau pe înălţimi, printr-o veche tradiţie a triburilor Canaanului.
3 După Iosif Flaviu, Solomon avea paisprezece ani când s-a urcat pe tron; după tradiţia rabinică, doisprezece. Totuşi, la vremea când a avut visul, expresia „sunt un copilandru" se referea mai degrabă la disproporţia dintre vârsta sa, încă tânără, şi uriaşa responsabilitate pe care şi-o asuma.
4 Literal: „nu-mi cunosc ieşirea şi intrarea".
număra.
9 Aşadar, dă-i robului Tău inimă să-l asculte şi să-l judece întru dreptate pe poporul Tău, ca să priceapă el cumpăna dintre bine şi rău; căci cine va fi în stare să-l judece pe acest mare popor al Tău?"
10 Plăcut a fost înaintea Domnului că Solomon ceruse lucrul acesta.
11 Şi i-a zis Domnul: „Pentru că aceasta ai cerut de la Mine, şi n-ai cerut viaţă lungă şi n-ai cerut bogăţie şi n-ai cerut vieţile vrăjmaşilor tăi, ci ai cerut priceperea de a asculta judecata5,
12 iată, ţi-am dat după cuvântul tău; şi, iată, ţi-am dat inimă pricepută şi înţeleaptă; înainte de tine n-a fost nimeni ca tine, şi nici după tine nu se va ridicavreunul care să-ţi semene.
13 Dar Eu ţi-am dat şi ceea ce n-ai cerut: şi bogăţie, şi slavă, aşa că nimeni între regi nu va fi asemenea ţie în toate zilele tale.
14 Şi dacă vei umbla în calea Mea, să-mi păzeşti poruncile şi rânduielile, aşa cum a umblat David, părintele tău, atunci îţi voi înmulţi şi zilele".
15 şi s-a trezit Solomon; şi, iată, fusese un vis. şi s-a sculat şi a venit la Ierusalim şi a stat în faţa jertfelnicului de dinaintea chivotului legământului Domnului, în Sion, şi a adus arderi-de-tot şi jertfe de pace; şi a făcut mare ospăţ, pentru el şi pentru toţi servii săi.
16 Atunci s-au ivit în faţa regelui două femei desfrânate şi i-au stat înainte.
5 Pentru a judeca drept trebuie ca mai întâi să ai virtutea de a-i asculta pe cei împricinaţi. Aici „priceperea" îl traduce pe synesis, cuvânt foarte apropiat semantic de fronesis (vezi nota de la 2, 35); el stă în relaţie cu verbul „a pricepe" (syniemi) din versetul 9.

17 Iar una din femei i-a zis: „Cată spre mine, domnul meu!: Eu şi femeia aceasta am locuit într-o singură casă şi în aceeaşi casă am născut.
18 Şi a fost că a treia zi după ce am născut eu, a născut şi această femeie; şi eram numai noi amândouă, iar altcineva în afară de noi două n-a fost în casă.
19 Dar pruncul acestei femei a murit noaptea, din pricină că ea a adormit peste el.
20 Iar la miezul nopţii s-a sculat şi mi-a luat pruncul din braţe căci roaba ta dormea şi l-a culcat la sânul ei, iar pe pruncul ei cel mort mi l-a pus mie la sân.
21 Când eu, dimineaţa, m-am sculat să-mi alăptez pruncul, el era mort; şi, iată, dimineaţa am luat seama bine la el: şi, iată, nu era fiul meu, cel pe care-l născusem".
22 Iar cealaltă femeie a zis: „Nu, ci acela care trăieşte e fiul meu; fiul tău e cel mort...". Aşa au vorbit ele în faţa regelui.
23 Atunci regele le-a zis: „Tu zici: «Fiul cel viu este al meu, iar cel mort este fiul tău»; iar tu zici: «Nu, ci cel viu este fiul meu, iar cel mort este fiul tău»...".
24 Şi a zis regele: „Luaţi o sabie şi aduceţi-o la mine!" Şi au adus o sabie în faţa regelui.
25 Şi a zis regele: „Tăiaţi în două pruncul cel viu, cel care suge: jumătate din el daţi-l acestei femei, iar cealaltă jumătate daţi-o celeilalte femei!"
26 Atunci femeia al căreia era copilul cel viu a zis către rege că-i sărise inima pentru copilul ei -: „Vai mie, doamne!, daţi-i ei pruncul, numai să nu-l omorâţi!" Dar cealaltă a zis: „Să nu fie nici al meu, nici al ei; împărţiţi-l!"
27 Atunci regele a răspuns, zicând:„Daţi pruncul cel viu femeii care a zis: «Daţi-i-l ei, numai să nu-l

omorâţi!», căci aceasta este mama lui!”
28 Şi întregul Israel a auzit de această judecată pe care o judecase regele; şi s-au temut de rege, deoarece au văzut că înţelepciunea lui Dumnezeu era în el, ca să facă dreptate.
4
Dregătorii lui Solomon. Slava lui.
1 Aşadar, regele Solomon domnea peste Israel.
2 Şi iată care erau dregătorii lui:1 Azaria, fiul preotului Ţadoc;
3 Elihoref şi Ahia, fiii lui Şişa, scribi; Iosafat, fiul lui Ahilud, cronicar;
4 Benaia, fiul lui Iehoiada, căpetenie peste oştire; Ţadoc şi Abiatar, preoţi;
5 Azaria, fiul lui Natan, căpetenie peste ispravnici; Zabud, fiul lui Natan, preot şi prieten al regelui;
6 Ahişar era mai-mare peste casa regelui; Eliab, fiul lui Saf, era peste moşii, iar Adoniram, fiul lui Abda, era peste dări.
7 Şi mai avea Solomon doisprezece ispravnici peste tot Israelul, care aduceau alimente pentru rege şi casa lui;
1 Dregătorii: înalţi demnitari de la curtea regală şi din administraţia ţării. Ca de obicei, transcrierea numelor proprii din limba ebraică în cea greacă a fost una din marile dificultăţi ale ostenitorilor Septuagintei; tot ca de obicei, versiunea de faţă preia Textul Masoretic (care, la rândul său, a fost îndreptat după Septuaginta, mai ales în succesiunea logică a unor informaţii).
542
fiecăruia îi venea rândul să aducă alimente o lună pe an.
8 Iată numele lor: Ben-Hur, peste muntele lui Efraim, singur;
9 Ben-Decher, peste Macaţ, peste Şaalebim, peste Bet-Şemeş, peste Elon şi peste Bet-Hanan;
10 Ben-Hased, peste Arubot; şi tot sub el mai era şi Soco, ca şi tot ţinutul Hefer;
11 Ben-Abinadab, peste tot Nafat-Dor; Tafat, fiica lui Solomon, era soţia lui;
12 Baana, fiul lui Ahilud, era peste Tanac, peste Meghiddo şi peste tot ţinutul Bet-Şean, care este aproape de Ţartan, mai jos de Izreel, de la Bet-Şean până la Abel-Mehola şi chiar până dincolo de Iocmeam;
13 Ben-Gheber, peste Ramot-Galaad; sub el mai erau şi satele lui Iair, fiul lui Manase, care sunt în Galaad; tot sub el mai era şi ţinutul Argob, care se află în Vasan, şaizeci de cetăţi mari, cu ziduri şi cu zăvoare de aramă;
14 Ahinadab, fiul lui Ido, peste Mahanaim;
15 Ahimaaţ, care o avea de soţie pe Basemat, fiica lui Solomon, era peste ţinutul Neftali;
16 Baana, fiul lui Huşai, peste Aşer şi Bealot;
17 Iosafat, fiul lui Paruah, peste Isahar;
18 Şimei, fiul lui Ela, peste Veniamin;
19 Gheber, fiul lui Urie, peste Galaad, peste ţara lui Sihon, regele Amoreilor, şi peste a lui Og, regele Vasanului. El era singur ispravnic peste aceste ţinuturi.
20 Iar [fiii lui] Iuda şi Israel care erau nesfârşit de mulţi la număr, ca nisipul de pe ţărmul mării, mâncau, beau şi se veseleau.
5
Pregătiri pentru zidirea Casei Domnului.
1 Solomon domnea peste toate regatele, de la Râu şi până la ţara Filistenilor şi până la hotarele Egiptului. Acestea îi aduceau daruri şi i-au slujit lui Solomon în toate zilele vieţii lui.
2 Hrana zilnică a [curţii] lui Solomon era: treizeci de măsuri de făinuţă şi şaizeci de măsuri de făină obişnuită;
3 zece viţei îngrăşaţi, douăzeci de boi din păşune şi o sută de oi, în afară de cerbi, căprioare şi păsări îndopate;
4 căci domnea peste tot pământul de dincoace de Râu, de la Tifsah până la Gaza, şi peste toţi regii de dincoace de Râu, şi era în pace cu toate ţările dimprejur.
5 Astfel au trăit fără grijă fiii lui Iuda şi ai lui Israel, fiecare sub viţa lui de vie şi fiecare sub smochinul său, de la Dan până la Beer-Şeba, în toate zilele lui Solomon.
6 Solomon avea patruzeci de mii de iesle pentru caii de la carele lui şi douăsprezece mii de călăreţi.
7 Şi acei ispravnici îi aduceau regelui Solomon tot ce trebuia pentru masa regelui, fiecare în luna lui, şi nu lăsa să ducă lipsă de nimic;

8 şi orz, şi paie pentru cai şi pentru celelalte vite aducea fiecare, când îi venea rândul, la locul unde se afla regele.
9 Şi i-a dat Dumnezeu lui Solomon pricepere şi foarte multă înţelepciune şi
543
mărinimie ca nisipul de pe ţărmul mării.
10 Înţelepciunea lui Solomon era mai multă decât a tuturor celor din vechime şi mai presus decât a tuturor înţelepţilor Egiptului;
11 el era mai înţelept decât toţi ceilalţi oameni; mult mai înţelept chiar decât Etan Ezrahiteanul, decât Heman şi decât Calcol şi Darda, fiii lui Mahol; şi numele lui era slăvit de toate popoarele dimprejur.
12 Solomon a rostit trei mii de proverbe, iar cântările lui au fost o mie şi cinci.
13 El a vorbit despre copaci, de la cedrii cei din Liban până la isopul de pe ziduri; a vorbit şi despre animale, despre păsări, despre târâtoare şi despre peşti.
14 La el veneau toate neamurile să asculte înţelepciunea lui Solomon, şi daruri de la toţi regii pământului, din câţi auziseră de înţelepciunea lui.1
15 Iar Hiram, regele Tirului2, şi-a trimis servii la Solomon ca să-l ungă în locul lui David, părintele său;3 fiindcă Hiram l-a iubit întotdeauna pe David.
1 Codex Vaticanus continuă versetul cu următorul text: „Şi Solomon şi-a luat-o de soţie pe fiica lui Faraon şi a adus-o în cetatea lui David până când el a isprăvit casa Domnului şi propria sa casă şi zidul Ierusalimului. Atunci Faraon, regele Egiptului, s-a ridicat şi a luat Gaza şi a ars-o, precum şi aşezarea canaaneană din Mergab; iar Faraon le-a dat de zestre fiicei sale, soţiei lui Solomon; iar Solomon a zidit din nou Gaza”.
2 Tir: marea metropolă feniciană, vecină cu Sidonul; port la Marea Mediterană. Hiram (grafiat uneori Huram), nume prescurtat din Ahiram (care ar fi însemnat „Fratele Celui-preaînalt”) îl ajutase pe David cu materiale şi meşteri pentru construirea casei sale din Ierusalim (2 Rg 5, 11).
3 Afirmaţie curioasă, proprie Septuagintei şi versiunii lui Lucian. Ceea ce în T. M. pare o simplă vizită de curtoazie, aici ea are un caracter ceremonial cu totul aparte. Potrivit unuia din documentele descoperite la Tell El-Amarna (capitală a Egiptului în vremea lui Amenhotep III), ceremonialul ungerii era aplicat de un suzeran asupra vasalului său. De aici, speculaţiile că daniile menţionate în versetul 25 nu erau componenta unui simplu schimb comercial, ci un tribut anual pe care Solomon i-l plătea lui Hiram. E de observat însă că textul exprimă o intenţie care nu se finalizează. În ipoteza că Hiram i-ar fi oferit tânărului rege (de numai 12 sau 14 ani) suzeranitatea care însemna şi o formă de protecţie -, acesta îi propune, pur şi simplu, un parteneriat. T. M.: „Hiram, regele Tirului, şi-a trimis servii la Solomon, de vreme ce aflase că acesta fusese uns rege în locul tatălui său”.
16 Iar Solomon a trimis la Hiram, zicând:
17 „Tu ştii că David, părintele meu, nu a putut să-i dureze casă numelui Domnului Dumnezeului meu, din pricina războaielor ce i-au tot dat târcoale până ce Domnul i-a aşezat [pe duşmanii săi] sub tălpile picioarelor lui.
18 Mie, însă, Domnul, Dumnezeul meu mi-a dat odihnă din toate părţile: nu-i nimeni uneltind împotrivă-mi, nici vreun rău care să ameninţe.
19 Şi, iată, am în gând să-i zidesc casă numelui Domnului, Dumnezeului meu, aşa cum Domnul Dumnezeu i-a grăit lui David, părintele meu, zicând: «Fiul tău, pe care Eu îl voi aşeza în locul tău pe tronul tău, el îi va zidi casă numelui Meu».
20 Şi acum, porunceşte să se taie pentru mine lemn din Liban; şi, iată, robii mei vor fi laolaltă cu robii tăi; iar pentru ceea ce faci pentru mine îţi voi plăti după cum vei zice tu; căci tu ştii că la noi nu e nimeni care să ştie să taie lemnul ca Sidonienii”.
21 Şi a fost că de îndată ce Hiram a auzit aceste cuvinte ale lui Solomon s-a bucurat foarte şi a zis: „Binecuvântat este astăzi Dumnezeu, Cel ce i-a dat lui
544
David un fiu înţelept peste acest popor numeros”.
22 Atunci Hiram a trimis la Solomon, zicând: „Am auzit despre tot ceea ce ai trimis la mine; voi face după întreaga ta dorinţă; cât despre lemnul de cedru Şi pin4,
23 robii mei îl vor coborî din Liban la mare; eu îl voi face plute pe care le voi trimite până la locul pe care tu mi-l vei spune, unde le voi lăsa şi de unde tu le vei lua; dar şi tu să-mi faci pe voie,

dându-i casei mele pâine5”.
24 Aşa că Hiram i-a dat lui Solomon cedri şi pini după cât a dorit.
25 Iar Solomon i-a dat lui Hiram douăzeci de mii de măsuri de grâu pentru hrana casei lui, precum şi douăzeci de mii de măsuri de untdelemn curat; aşa îi dădea Solomon lui Hiram în fiecare an.
26 Iar Domnul i-a dat lui Solomon înţelepciune, aşa cum îi grăise; şi a fost pace între Hiram şi Solomon şi au făcut între ei un legământ.
27 Solomon lua bir de la întregul Israel; birul era de treizeci de mii de oameni.6
28 Dintre aceştia trimitea în Liban zece mii pe lună, făcând pe rând cu schimbul: o lună erau în Liban şi două luni la casele lor; Adoniram era mai-mare peste bir.
4 Munţii Liban şi Antiliban erau faimoşi (şi râvniţi) pentru falnicele lor păduri de cedru, lemn aromat şi de esenţă tare, excelent ca material de construcţii. Pinul (chiparosul) de Liban făcea parte din specia răşinoaselor mediteraneene(pinus maritima).
5 Tirul excela în materiale şi meşteri pentru construcţii, dar avea o agricultură săracă şi, oricum, neîndestulătoare pentru o mare metropolă comercială.
6 Birul (darea, impozitul) nu era perceput în bani, ci în zile de muncă obligatorie.
29 Mai avea Solomon şaptezeci de mii care purtau poverile şi optzeci de mii care tăiau piatră în munte;
30 iar în afară de ispravnicii care se aflau peste lucrările lui Solomon, mai avea trei mii şase sute de supraveghetori peste poporul care făcea lucrările;
31 vreme de trei ani au pregătit ei piatra şi lemnul.
6
Zidirea Casei Domnului.
1 Şi a fost că la patru sute patruzeci de ani după ieşirea fiilor lui Israel din Egipt, în cel de al patrulea an al domniei lui Solomon peste Israel1, în luna a doua2, [a început el] să-I zidească Domnului casă.3 Regele a poruncit şi s-au luat pietre mari şi costisitoare pentru temelia casei, precum şi pietre cioplite. Pietrele au fost cioplite de oamenii lui Solomon şi de oamenii lui Hiram. În cel de al patrulea an a aşezat el temelia casei Domnului, în luna Zif, chiar în luna a doua. Iar în anul al unsprezecelea, în luna Bul, adică în luna a opta, templul a fost isprăvit întocmai după planul lui şi după toate rânduielile lui.
2 Templul pe care regele Solomon I l-a zidit Domnului avea şaizeci de coţi în
1 S-a calculat trecerea a unsprezece generaţii de câte patruzeci de ani fiecare. T. M. adaugă una; aşadar, patru sute optzeci de ani, ceea ce ar însemna anul 966 sau 965 (Solomon s-a urcat pe tron în 970).
2 T. M.: „în luna Zif” (adică „a Florilor”, după tradiţia canaaneană): aprilie-mai.
3 Textul următor, până la sfârşitul versetului, este reconstituit după câtiva codici, în special după Purpureus; ed. Rahlfs numerotează cu 1 a-d. T. M. îl aşază la sfârşitul capitolului.

lungime, douăzeci de coţi în lăţime şi treizeci de coţi în înălţime.4
3 Pridvorul din faţa templului avea o lungime de douăzeci de coţi, potrivit cu lăţimea din faţă a templului. Şi a zidit templul şi l-a isprăvit.
4 Templului i-a făcut ferestre largi înlăuntru şi înguste în afară.
5 În faţa zidului templului a făcut odăi, de jur-împrejurul templului şi al altarului.
6 Odăile de jos erau late de cinci coţi, cele din mijloc de şase coţi, iar cele din catul al treilea aveau o lăţime de şapte coţi; căci templului i s-a lăsat pe dinafară o margine despărţitoare, aşa încât ele să nu fie lipite de zidul templului.
7 Pe durata zidirii templului, el a fost zidit din pietre gata cioplite; nici ciocan, nici secure, nici vreo altă unealtă de fier nu s-a auzit în templu pe durata zidirii.
8 Intrarea în catul de jos era sub aripa dreaptă a clădirii; o scară în spirală ducea la catul din mijloc, şi de la cel din mijloc la cel de al treilea.
9 Aşa a zidit templul şi l-a încheiat. Tavanul templului l-a făcut din lemn de cedru.
10 Odăilor dimprejurul întregului templu le-a dat o înălţime de câte cinci coţi; fiecare era legată de templu prin grinzi de cedru.5
11 Şi a fost cuvântul Domnului către Solomon, zicând:
4 Un cot era de 0,48 m. 2 Par 3.3;Ezr 5.11;FA 7.47;

5 Versetele 11-14: text lacunar în ed. Rahlfs; redactat după codicii Vaticanus şi Purpureus (note infrapaginale), în concordanţă cu T. M.
12 „Iată casa aceasta pe care tu Mi-o zideşti: Dacă vei umbla după legile Mele şi vei plini judecăţile Mele şi vei păzi toate poruncile Mele ca să rămâi în ele, atunci Îmi voi împlini faţă de tine cuvântul pe care i l-am grăit lui David, părintele tău:
13 Voi locui în mijlocul fiilor lui Israel şi nu-l voi părăsi pe Israel, poporul Meu".
14 Şi a zidit Solomon templul şi l-a isprăvit.
15 Pereţii templului i-a îmbrăcat pe dinlăuntru cu lemn de cedru, de la pardoseală până la tavan şi căpriori; cu lemn de cedru i-a căptuşit peste tot, iar pardoseala a făcut-o din scânduri de chiparos.
16 În partea din fund a templului a zidit o despărţitură de douăzeci de coţi de la zid la zid şi de la pardoseală la căpriori şi astfel a deschis zidul către sfânta-sfintelor.
17 De patruzeci de coţi era întâia despărţitură a templului.
18 Templul l-a căptuşit pe dinlăuntru cu tăbliţe din cedru, pe care a săpat înflorituri şi frunze; totul era acoperit cu cedru, iar piatra nu se vedea.
19 Altarul dinlăuntrul templului l-a făcut ca să aşeze acolo chivotul legământului Domnului;
20 el avea douăzeci de coţi în lungime şi douăzeci de coţi în lăţime şi douăzeci de coţi în înălţime; şi l-a îmbrăcat în aur curat6;
21 iar aproape de faţa altarului a făcut
6 În forma unui pătrat (simbol al perfecţiunii), aşa cum va fi şi dimensiunea Noului Ierusalim (Ap 21, 16), altarul era spaţiul prin excelenţă sacru, menit să adăpostească chivotul legământului; el se va numi „sfânta-sfintelor".

un jertfelnic de cedru, pe care l-a îmbrăcat cu aur.
22 Şi tot templul l-a căptuşit cu aur, până la capăt.
23 În altar a făcut doi heruvimi din lemn de chiparos7, fiecare de câte zece coţi;
24 aripa unui heruvim era de cinci coţi, şi tot de cinci coţi îi era aripa cealaltă; între vârfurile celor două aripi era o deschidere de zece coţi.
25 Tot aşa era şi cel de al doilea heruvim; amândoi aveau aceeaşi măsură şi aceeaşi înfăţişare.
26 Înălţimea unui heruvim era de zece coţi; tot aşa era şi aceea a celuilalt heruvim.
27 Pe cei doi heruvimi i-a aşezat în mijlocul despărţiturii din fund a templului. Aripile erau deschise; aripa unui heruvim se atingea de un perete, iar aripa celuilalt se atingea de celălalt perete, în timp ce aripile dinspre mijlocul clădirii se atingeau una de cealaltă, aripă de aripă.
28 Şi pe heruvimi i-a îmbrăcat în aur.
29 Pe toţi pereţii templului, de jur-împrejur, a încrestat chipuri de heruvimi şi finici, atât pe dinlăuntru, cât şi pe dinafară.
30 Şi pardoseala templului a îmbrăcat-o în aur, atât înlăuntru cât şi afară.
31 La intrarea altarului a făcut uşi din lemn de ienupăr; stâlpii uşilor erau în cinci muchii.
32 Pe cele două uşi, făcute din lemn de pin, a încrustat heruvimi şi finici şi frunze; şi le-a îmbrăcat în aur; poleiţi cu aur erau şi heruvimii şi finicii.
7 Heruvimii erau simbolul prezenţei Domnului.
33 La intrarea în templu a făcut uşori din lemn de ienupăr în patru muchii
34 şi două uşi din lemn de chiparos; fiecare uşă avea două canaturi, cu ţâţânile lor, iar canatul al doilea era cel care se învârtea;
35 pe ele erau încrustate chipuri de heruvimi şi finici şi frunze desfăcute, iar încrustările erau poleite cu aur.
36 A zidit şi curtea interioară, cu trei rânduri de piatră cioplită, iar de jur-împrejur cu un rând de grinzi de cedru; a făcut şi perdeaua pridvorului casei ce se afla în faţa templului.
7
Casa lui Solomon. Podoaba şi odoarele templului.1
1 Solomon şi-a zidit pentru sine o casă în treisprezece ani.
2 Casa şi-a făcut-o din lemn de Liban, lungă de o sută de coţi, largă de cincizeci de coţi; iar înălţimea îi era de treizeci de coţi, pe patru rânduri de stâlpi de cedru, stâlpi pe care erau puse grinzi de cedru.
3 Deasupra grinzilor erau odăi, a căror podea de lemn de cedru se rezema pe

1 Acest capitol cuprinde două părţi: 1) Podoaba şi odoarele templului; 2) Casa lui Solomon. Aceasta este ordinea din Septuaginta. Textul Masoretic însă prezintă ordinea inversă, adoptată, în bună măsură, şi de vechile ediţii româneşti, ceea ce face şi ediţia de faţă. Dacă T. M. este pe alocuri deteriorat, nici textul LXX nu duce lipsă de lacune, ceea ce face ca ambele texte să devină, deseori, complementare. Aceste descrieri, duse uneori până la amănuntul în aparenţă nesemnificativ, sunt singurele mărturii după care poate fi reconstituită fiinţa magnificului edificiu, având în vedere că din templul lui Solomon, jefuit şi distrus de Nabucodonosor în 587, nu a mai rămas nimic.
547
patruzeci şi cinci de stâlpi, câte cincisprezece pe un rând;
4 trei rânduri de odăi, fiecare rând avându-şi ferestrele în dreptul celor din rândul de dincolo.
5 Toate uşile şi ferestrele se alcătuiau într-un pătrat; uşile fiecărui rând stăteau faţă-n faţă cu cele din rândul de dincolo.
6 Şi a mai făcut un pridvor pe stâlpi, lung de cincizeci de coţi şi lat de treizeci de coţi; iar înaintea lui, încă un pridvor, cu stâlpi şi trepte în faţă.
7 De asemenea, a mai făcut un pridvor cu tron, în care făcea judecăţile: pridvorul de judecată.
8 Un asemenea pridvor a făcut şi la casa fiicei lui Faraon, pe care Solomon şi-o luase de soţie.
9 Toate aceste clădiri erau făcute din pietre costisitoare, frumos cioplite după măsură pe o faţă şi pe cealaltă, de la temelie până la streaşină, şi din afară până la curtea cea mare,
10 avându-şi temeliile zidite din pietre mari şi foarte costisitoare, lungi de câte zece şi opt coţi.
11 Iar deasupra, pietre costisitoare, pe măsura celor cioplite, precum şi lemn de cedru.
12 Curtea cea mare avea împrejur trei rânduri de pietre cioplite şi un rând de grinzi de cedru frumos încrestate.
13 Astfel şi-a isprăvit Solomon casa lui întreagă.
14 Şi a fost că regele Solomon a trimis şi l-a adus pe Hiram din Tir,
15 fiul unei femei văduve din seminţia lui Neftali, al cărui tată era tirian, meşter lucrător în aramă. Plin de măiestrie şi de pricepere şi de cunoştinţă în a face orice lucrare de aramă, el a venit la regele Solomon şi a făcut toate lucrările.
16 El a turnat cei doi stâlpi de aramă de la pridvorul templului; fiecare stâlp avea înălţimea de optsprezece coţi, iar rotundul de jur-împrejur avea o cuprindere de paisprezece coţi; grosimea era de patru degete.
17 A făcut şi două capiteluri pentru vârfurile stâlpilor, ambele turnate în aramă; fiecare capitel avea înălţimea de cinci coţi.
18 A făcut şi două plase care să acopere capitelurile stâlpilor: o plasă la un capitel şi o plasă la celălalt capitel; drept ciucuri a făcut două rânduri de rodii de aramă, lucrate în împletitură, ce atârnau de jur-împrejur, aidoma la amândouă.
19 Capitelurile de pe vârfurile stâlpilor aveau fiecare forma unei cupe de crin cu deschizătura de patru coţi;
20 iar la capitelurile celor doi stâlpi, sus, la încheietura lor, la marginea plasei, erau două sute de rodii rânduite în lanţ peste cel de al doilea capitel.
21 Şi a aşezat stâlpii pridvorului templului; l-a aşezat pe primul, în dreapta, şi l-a numit Iachin; l-a aşezat şi pe cel de al doilea, în stânga, şi l-a numit Booz.2
2 Cei doi stâlpi nu făceau parte din edificiul propriu-zis, ci erau separaţi, la mică distanţă de intrarea în pridvorul templului. „Dreapta” şi „stânga” înseamnă nord şi sud. Astfel de stâlpi puteau fi văzuţi la intrarea a numeroase temple din Egipt şi Asia Mică, până în Babilonia. Semnificaţia celor doi stâlpi din Ierusalim este încă necunoscută; se presupune că ar fi simbolizat doi munţi printre care credincioşii intrau în templu. Cât despre numele lor, şi acestea continuă să rămână o enigmă. În 2 Par 3,17 (Septuaginta) ele sunt traduse: „Temeiul” (Katorthosis) şi, respectiv, „Tăria” (Ishys). Plecând de aici, R. B. Y. Scott sugerează că cele două nume ar fi începutul a două fraze: „El [Dumnezeu] va temeinici tronul lui David şi regatul său în veac”; şi: „Întru tăria Domnului se va veseli regele”. E de observat că sensul primului nume poate fi regăsit în Psalmul 96, 2: „Dreptatea şi judecata sunt temeiul tronului Său”.
548
22 Iar pe capul stâlpilor a pus capitelurile lucrate în forma cupei de crin; aşa s-a încheiat lucrarea stâlpilor.

23 Şi a făcut o mare turnată din aramă 3; de la o margine până la cealaltă avea zece coţi; era rotundă de jur-împrejur şi înaltă de cinci coţi; rotundul ei, de jur-împrejur, măsura treizeci şi trei de coţi.
24 Pe dedesubtul buzei era împrejmuită de o cingătoare pe care se rezema, al cărei rotund, de jur-împrejur, măsura zece coţi şi care avea două rânduri de podoabe, toate turnate laolaltă cu marea.
25 Buza mării era ca buza unui potir, lucrată ca o cupă de crin, cu grosimea de un lat de palmă; în ea încăpeau două mii de vedre.
26 Marea se sprijinea pe doisprezece boi de aramă: trei cu faţa spre miază-noapte, trei cu faţa spre asfinţit, trei cu faţa spre miazăzi şi trei cu faţa spre răsărit; deasupra lor, marea; spinările lor erau, toate, spre centru.
27 A mai făcut şi zece şasiuri de aramă4; fiecare şasiu era lung de cinci
3 „Marea” de aramă era un bazin uriaş, în forma unei cupe, sprijinit pe un suport circular care, la rândul său, se sprijinea pe un suport rectangular. Vasul era folosit de preoţi pentru spălările rituale cu apă.
4 Prin „ şasiu” trebuie să se înţeleagă, aici, cadrul metalic al caroseriei unui vehicul (cum ar fi, în zilele noastre, cel al unui vagonet de mină), sprijinit pe două osii şi sprijinind, la rândul său, un vas cu apă susţinut de patru panouri de me tal. Aşadar, e vorba de o cuvă portabilă pe un vagonet. Cinci vagoneţi puteau fi legaţi între ei, formând astfel un mic convoi rulant. În apa rituală din aceste vase îşi spălau preoţii mâinile după aducerea unei jertfe sângeroase totale („ardere-de-tot”; „holocaust”).
coţi, lat de patru coţi şi înalt de şase coţi.
28 Şasiurile erau lucrate în tăblii, iar acestea se legau unele de altele la unghiuri.
29 Pe faţa de dinafară a tăbliilor erau săpate chipuri de lei şi de boi şi de heruvimi; iar deasupra şi dedesubtul leilor şi boilor erau săpate funii de flori.
30 Fiecare şasiu avea câte patru roţi de aramă şi osii de aramă. La cele patru colţuri avea nişte umeri pe care se sprijinea vasul; jos, sub cupa spălătorului, şi sub fiecare funie înflorată era câte o policioară.
31 În partea lui de deasupra, şasiul avea înlăuntru o adâncitură în care se aşeza vasul, adâncă de un cot; gura ei era rotundă, cu diametrul de un cot şi jumătate, iar împrejurul ei erau podoabe săpate; tăbliile de pe margini nu erau rotunde, ci pătrate.
32 Cele patru roţi se aflau sub tăblii; osiile roţilor erau fixate în şasiuri; înălţimea fiecărei roţi era de un cot şi jumătate.
33 Forma roţilor era la toate aceeaşi, ca roţile de la trăsură; osiile, obezile, spiţele şi butucii le erau, toate, turnate.
34 Cei patru umeri de la cele patru colţuri ale fiecărui şasiu erau, de asemenea, turnaţi; policioarele erau ieşite din şasiu.
35 Partea de deasupra a şasiului se termina printr-o cunună înaltă de o jumătate

de cot şi făcută în aşa fel încât vasul de spălat să fie pus deasupra; aceasta, împreună cu umerii şi policioarele erau turnate dintr-o singură bucată.
36 Pe feţele umerilor şasiului şi pe policioarele dintre ei a săpat heruvimi, lei şi finici, pe unde a găsit loc; şi împrejur a pus funii înflorate.
37 Aşa a făcut el zece şasiuri; toate erau turnate în acelaşi chip, având aceeaşi măsură şi aceeaşi înfăţişare.
38 Şi a mai făcut zece vase de aramă; în fiecare vas încăpeau câte patruzeci de vedre; fiecare vas era de patru coţi; fiecare vas stătea pe unul din cele zece şasiuri.
39 Şasiurile le-a aşezat: cinci în partea dreaptă a templului şi cinci în partea stângă. Iar marea a aşezat-o spre partea dreaptă a templului, anume în partea de răsărit-miazăzi.
40 Tot Hiram a făcut căldările şi cleştele şi cupele. Aşa a isprăvit Hiram toate lucrările pe care regele Solomon i le dăduse să le facă pentru casa Domnului:
41 Cei doi stâlpi cu cele două capiteluri de pe vârfurile stâlpilor; cele două plase care acopereau frunţile capitelurilor de pe vârful stâlpilor;
42 cele patru sute de rodii de aramă de la cele două plase; două rânduri de rodii la fiecare plasă, ca să acopere amândouă capitelurile de pe amândoi stâlpii;
43 cele zece şasiuri şi cele zece spălătoare de pe ele;
44 marea şi cei doisprezece boi de sub ea;

45 căldările şi cleştele şi cupele şi toate vasele pe care Hiram i le-a făcut regelui Solomon pentru casa Domnului, precum şi cei patruzeci şi opt de stâlpi pentru casa regelui şi pentru casa Domnului. Toate lucrurile pe care Hiram i le-a făcut regelui erau din aramă.
46 Arama din care au fost făcute toate acestea nu mai putea fi socotită; de multă ce era, greutatea aramei folosite pentru toate acestea nu se mai ştia.
47 Regele a pus să le toarne într-un pământ cleios din împrejurimile Iordanului, între Sucot şi Ţartan.
48 Regele Solomon a pus toate vasele la locul lor; dar arama din ele nu mai putea fi cântărită din pricină că ele erau foarte multe.
49 Solomon a făcut şi toate obiectele de slujbă în casa Domnului: jertfelnicul cel de aur şi masa pâinilor punerii-înainte, tot de aur;
50 sfeşnicele lucrate din aur curat, cinci de-a dreapta şi cinci de-a stânga în faţa sfintei-sfintelor, cu candelele, înfloriturile şi mucările lor, toate de aur;
51 şi pridvoarele şi zăvoarele şi cupele şi blidele şi cădelniţele de aur curat; şi ţâţânile uşilor din fundul templului, la sfânta-sfintelor, şi pe cele de la uşile templului, toate fiind de aur.
52 Aşa s-a plinit toată lucrarea casei Domnului, făcută de Solomon. Şi a adus Solomon şi pe cele afierosite de David, părintele său: argintul şi aurul şi obiectele de slujbă, pe care le-a pus în vistieria casei Domnului.
8
Sfinţirea templului lui Solomon: Strămutarea chivotului legământului; cuvântarea lui Solomon către
550
popor; rugăciunea lui Solomon; binecuvântarea; jertfele de sfinţire.
1 Şi a fost că dacă Solomon a isprăvit de zidit casa Domnului şi propria sa casă, după douăzeci de ani, atunci regele Solomon i-a adunat în Sion pe toţi bătrânii lui Israel ca să strămute chivotul legământului Domnului, care se afla în cetatea lui David, adică în Sion,
2 în luna lui Etanim, la sărbătoarea care este în luna a şaptea.
3 Şi au venit toţi bătrânii lui Israel,
4 iar preoţii au ridicat chivotul şi cortul mărturiei şi toate obiectele sfinte ce se aflau în cortul mărturiei.
5 Iar regele şi întregul Israel mergeau înaintea chivotului aducând nenumărate jertfe de oi şi de boi.
6 Iar preoţii au adus chivotul la locul lui, în altarul templului, adică în sfânta-sfintelor, sub aripile heruvimilor
7 (că aripile heruvimilor erau deschise deasupra locului unde se afla chivotul, aşa că heruvimii acopereau de deasupra chivotul şi pârghiile lui cele sfinte).
8 Sfintele pârghii însă întreceau în lungime [chivotul], aşa încât ele se vedeau din naos1, adică din faţa altarului, dar de afară nu se vedeau; aşa au rămas ele acolo până-n ziua de azi.
9 În chivot nu se afla nimic altceva decât cele două table de piatră adică tablele legii pe care Moise le pusese acolo în Horeb, când Domnul a făcut legământ cu fiii lui Israel la ieşirea lor din ţara Egiptului.
1 Literal: „sfânta”, adică partea de mijloc a templului, numită astfel în funcţie de „sfânta-sfintelor”, adică altarul, spaţiul prin excelenţă sfânt.
10 Şi a fost că după ce preoţii au ieşit din naos, norul a umplut casa Domnului.2
11 Şi nu puteau preoţii să stea la slujbă în faţa norului3, fiindcă slava Domnului umpluse templul.
12 Atunci a zis Solomon: „Domnul a zis că vrea să locuiască-n întuneric;
13 eu Ţi-am zidit un templu spre locuinţă, un loc unde să locuieşti în veci”.4
14 Regele şi-a întors faţa şi a binecuvântat întregul Israel (şi toată obştea lui Israel era de faţă);
15 şi a zis: „Binecuvântat fie astăzi Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce cu gura Sa a grăit despre David, părintele meu, şi anume despre ceea ce a plinit cu mâinile Sale, zicând:
16 «Din ziua în care l-am scos pe poporul meu Israel din Egipt, în nici una din seminţiile lui Israel nu am ales o cetate unde să fie zidită casa în care să se afle numele Meu5; ci am ales Ierusalimul, pentru ca acolo să fie numele Meu, şi l-am ales pe David, pentru ca el să fie peste poporul Meu Israel».
2 „Norul” (substantiv articulat): e vorba de acelaşi nor care-i călăuzise pe fiii lui Israel în pustie şi care se aşeza, în anumite momente, pe cortul lui Moise; simbol şi semn văzut al prezenţei

Domnului.
3 „în faţa norului”: grecescul prosopon înseamnă „faţă”, dar şi „prezenţă”.
4 Versetele 12 şi 13 lipsesc din versiunile clasice ale Septuagintei şi sunt preluate aici din codici secundari, ca şi din T. M. Ideea se regăseşte în v. 53.
5 Insistenţa cu care nu Domnul, ci „numele Domnului” este arătat ca fiind locatarul templului arată, pe de o parte, grija de a evita orice posibilă reprezentare antropomorfă sau limitare a lui Dumnezeu şi, pe de alta, gândul teologic că Numele face parte din Fiinţă (o teologie foarte bogată atât în Noul Testament cât şi la Sfinţii Părinţi ai Bisericii).

17 Iar David, părintele meu, îşi pusese la inimă să zidească el casă numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.
18 Dar Domnul a zis către David, părintele meu: «De vreme ce ţi-ai pus la inimă să zideşti casă numelui Meu, bine ai făcut că ţi-ai pus-o la inimă;
19 cu toate acestea, nu tu vei zidi casa, ci fiul tău care a ieşit din coapsele tale, el îi va zidi numelui Meu casă».
20 Iar Domnul Şi-a plinit cuvântul pe care l-a grăit; şi-n locul lui David, părintele meu, m-am ridicat eu şi am şezut pe tronul lui Israel, aşa cum Domnul a grăit, şi am zidit casă numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.
21 Şi am aşezat acolo un loc pentru chivotul în care se află legământul Domnului, acela pe care Domnul l-a făcut cu părinţii noştri la vremea când i-a scos din ţara Egiptului”.
22 Şi a stat Solomon înaintea jertfelnicului Domnului, în faţa a toată obştea lui Israel, şi şi-a întins mâinile spre cer
23 şi a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, nu este Dumnezeu asemenea Ţie, nici sus în cer, nici jos pe pământ; Tu eşti Cel ce păzeşti legământul şi-i faci milă robului Tău care umblă înaintea Ta cu toată inima sa6;
24 Tu eşti Cel ce i-ai stat de pază robului Tău David, părintele meu, Tu eşti Cel ce cu gura Ta ai grăit şi cu mâinile Tale ai plinit ceea ce este astăzi.
25 Şi acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, păzeşte-i robului Tău David, părintele meu, ceea ce i-ai grăit, zicând: «Înaintea Mea nu-ţi va lipsi niciodată un om care să şadă pe tronul lui Israel, dar numai dacă fiii lui Israel îşi vor
6 În T. M., plural: „... ai milă de robii Tăi...” etc.
păzi căile spre a umbla ei înaintea Mea aşa cum tu Mi-ai umblat înainte».
26 Şi acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, adeverească-se cuvântul Tău către David, părintele meu!
27 Adevărat să fie oare că Dumnezeu va locui cu oamenii pe pământ? Că dacă cerul şi cerul-cerurilor nu Te încap, cum o va face casa aceasta pe care eu i-am zidit-o numelui Tău?
28 Aşadar, caută spre rugăciunea mea, Doamne, Dumnezeul lui Israel, ca să auzi bucuria cu care robul Tău, întru plinirea dorului său7, Ţi se roagă Ţie astăzi;
29 şi să fie ochii Tăi deschişi spre casa aceasta ziua şi noaptea, spre locul despre care Tu ai zis: «Numele Meu va fi acolo», ca să auzi rugăciunea cu care robul Tău se roagă în locul acesta ziua şi noaptea;
30 şi să asculţi cererea robului Tău, ca şi pe a poporului Tău, Israel, oridecâteori se vor ruga în locul acesta; şi vei auzi în locul şederii Tale în cer, şi vei face şi milostiv vei fi.
31 Oridecâteori cineva îi va greşi aproapelui său şi-şi va lua asupră-şi blestem cu care el însuşi s-a blestemat pe sine şi va veni şi se va mărturisi înaintea jertfelnicului Tău, în casa aceasta,
32 Tu să-l asculţi din cer şi să plineşti; şi să-l judeci pe poporul Tău Israel: celui nelegiuit să-i plăteşti întorcându-i fapta asupra capului său, iar pe cel drept să-l îndreptăţeşti: să-i dai după dreptatea lui.
33 Dacă poporul Tău Israel va cădea în
7 Cuvântul terpsis, folosit de numai două ori în V. T. (aici şi la Sof 3, 17) exprimă satisfacţia sau bucuria care însoţeşte plinirea unei dorinţe (în cazul de faţă, zidirea templului).

faţa vrăjmaşilor din pricină că ei au păcătuit faţă de Tine şi dacă ei se vor întoarce şi se vor mărturisi numelui Tău şi se vor ruga şi vor mijloci în casa aceasta,

34 Tu să-i auzi din cer, şi milostiv să fii faţă de păcatele poporului Tău Israel şi să-i întorci în ţara pe care le-ai dat-o părinţilor lor.
35 Dacă se va închide cerul şi nu va ploua din pricină că ei au păcătuit faţă de Tine şi dacă ei se vor ruga în locul acesta şi se vor mărturisi numelui Tău şi se vor întoarce de la păcatele lor atunci când Tu îi vei umili,
36 Tu să-i asculţi din cer şi milostiv să fii faţă de păcatele robului Tău şi ale poporului Tău Israel şi să le arăţi calea cea bună pe care să umble şi să dai ploaie pe pământul Tău, cel pe care l-ai dat moştenire poporului Tău.
37 Dacă va fi foamete sau dacă va fi moarte pe vânt arzător sau val de lăcuste -, de va fi tăciune8 sau dacă vrăjmaşii îi vor asupri în vreuna din cetăţile lor, atunci pentru orice întâmplare şi orice durere,
38 pentru orice rugăciune sau cerere pe care fiece om o va face după cum îşi cunoaşte fiecare rana inimii -, dacă-şi vor întinde mâinile spre locaşul acesta,
39 Tu să-i asculţi din cer din locaşul Tău cel sfânt9 şi milostiv să fii şi să plineşti şi să-i dai omului după purtările lui, aşa cum îi vei cunoaşte inima că doar Tu cunoşti inima tuturor fiilor
8 „Tăciune”: boală molipsitoare, îndeosebi a cerealelor.
9 Accent repetat pe ideea că „locuinţa” lui Dumnezeu e pretutindeni (în cerul ceresc), că prezenţa Lui în templu e reală, dar că templul nu e altceva decât spaţiul sacru unde omul poate comunica, prin rugăciune, cu Dumnezeu.
oamenilor -,
40 ca să se teamă ei de Tine atât cât vor trăi în ţara pe care Tu le-ai dat-o părinţilor noştri.
41 Cât despre străinul care nu face parte din acest popor al Tău, dar care, de dragul numelui Tău, va veni din vreo ţară de departe
42 fiindcă a auzit de numele Tău cel mare şi de mâna Ta cea tare şi de braţul Tău cel înalt -, dacă el va veni şi se va ruga în locaşul acesta,
43 Tu să-l asculţi din cer din locaşul Tău cel sfânt şi să-i faci pe potriva a tot ceea ce străinul acela va cere de la Tine, pentru ca toate popoarele să cunoască numele Tău şi să se teamă de Tine întocmai ca poporul Tău, Israel, şi să ştie că numele Tău a fost chemat asupra acestui templu pe care eu l-am zidit.
44 Dacă va fi ca poporul Tău să iasă la război împotriva vrăjmaşilor lui, pe drumul arătat de Tine, şi dacă el întru numele Domnului se va ruga cu ochii îndreptaţi spre această cetate pe care Tu ai ales-o şi spre această casă pe care eu i-am zidit-o numelui Tău,
45 Tu să-i asculţi din cer rugăciunea şi cererea şi să faci ceea ce este cu dreptate.
46 Dacă-Ţi vor greşi că nu este om care să nu greşască -, iar Tu Te vei mânia pe ei şi-i vei da în faţa vrăjmaşilor lor, şi dacă cei ce robesc îi vor robi, ducându-i în vreo ţară de departe sau de aproape,
47 şi dacă ei, acolo, în ţara-n care vor fi robi, îşi vor întoarce inima, şi din pământul robiei Ţi se vor ruga, zicând: «Am păcătuit, fărădelege şi nedreptate am făcut!»,

48 şi dacă ei, cu toată inima şi cu tot sufletul lor, se vor întoarce spre Tine, acolo, în ţara vrăjmaşilor lor, unde Tu i-ai strămutat, şi dacă Ţi se vor ruga [avându-şi ochii îndreptaţi] spre ţara lor, aceea pe care Tu le-ai dat-o părinţilor lor, şi spre cetatea pe care Tu ai ales-o şi spre templul pe care eu i l-am zidit numelui Tău,
49 Tu să-i asculţi din cer din locaşul Tău cel sfânt -, să le asculţi rugăciunea şi cererea
50 şi milostiv să fii faţă de nedreptăţile lor cu care ei Ţi-au greşit şi faţă de toate păcatele cu care ei Ţi-au greşit, şi să-i faci să afle îndurare la cei ce i-au robit să le fie milă de ei;
51 că ei sunt poporul Tău şi moştenirea Ta, ei, cei pe care Tu i-ai scos din ţara Egiptului şi din mijlocul cuptorului de fier10.
52 Şi să fie ochii Tăi deschişi şi urechile Tale deschise spre rugăciunea robului Tău şi spre rugăciunea poporului Tău Israel, ca să-i asculţi în tot ceea ce ei Ţi se vor ruga.
53 Că Tu Ţi i-ai ales să-Ţi fie de moştenire, pe ei, dintre toate neamurile pământului, aşa cum ai grăit prin mâna robului Tău Moise atunci când i-ai scos pe părinţii noştri din ţara Egiptului, Doamne, Doamne!” Aşa a vorbit Solomon asupra templului, atunci când i-a isprăvit zidirea: „Domnul a arătat soarele pe cer, El a grăit, Cel ce locuieşte-n întuneric:11 Tu zideşte-Mi
10 „Cuptorul de fier”: metaforă pentru duritatea chinurilor suferite de Israeliţi în Egipt (vezi şi nota

de la Dt 4, 20).
11 Catafatismul şi apofatismul lui Dumnezeu, Care poate fi definit, în acelaşi timp, prin ceea ce este şi prin ceea ce nu este. Lumină şi Izvor al luminii, El locuieşte-n întuneric prin nepătrunsul Fiinţei Sale, care rămâne inaccesibilă; pe muntele Sinai, „Moise a intrat în întunericul unde
era Dumnezeu" (Iş 20, 21).
Mie casă, ţie casă preafrumoasă12, ca să stai pe veşnică înnoire"13; iată, oare nu este scrisă aceasta în Cartea Cântării14?
54 Şi a fost că după ce Solomon a sfârşit toată această rugăciune şi cerere către Domnul, s-a ridicat de dinaintea jertfelnicului Domnului unde stătuse îngenunchiat cu braţele întinse spre cer,
55 şi a stat şi cu glas mare a binecuvântat întreaga obşte a lui Israel, zicând:
56 „Binecuvântat este astăzi Domnul, Cel ce i-a dat odihnă poporului Său, Israel, potrivit cu tot ceea ce El a grăit; din toate bunele cuvinte pe care El le-a grăit prin mâna robului Său Moise, nici un cuvânt nu a rămas neplinit.
57 Domnul, Dumnezeul nostru, să fie cu noi aşa cum a fost cu părinţii noştri: să nu ne părăsească, şi nici să se întoarcă dinspre noi,
58 ci inimile noastre să le plece spre Sine, pentru ca noi să umblăm în toate căile Lui şi să-I păzim toate poruncile şi toate rânduielile pe care le-a poruncit părinţilor noştri.
12 „... preafrumoasă": echivalent pentru ekprepes (cuvânt folosit numai aici în V.T.) = „superior", „distins", „remarcabil" (între cele ce sunt frumoase sau plăcute la vedere).
13 „Înnoire" este aici superlativul a tot ceea ce este nou, atât ca esenţă, cât şi ca durată.
14 „Cartea Cântării": veche colecţie de imnuri dedicate războaielor pe care Israeliţii le-au purtat de-a lungul drumului lor între Egipt şi Canaan; azi, pierdută. Specialiştii o atestă ca fiind una şi aceeaşi operă cu Cartea Dreptului (sau Cartea lui Iaşar), citată la Ios 10, 13 şi 2 Rg 1, 18. Se crede că citatul de faţă a fost nucleul original al rugăciunii lui Solomon; eliminat din Textul Masoretic, el îi este propriu Septuagintei. Teologia lui, densă, e evidentă succint din cele trei note precedente.
554
59 Iar cuvintele acestea cu care eu m-am rugat astăzi în faţa Domnului, Dumnezeului nostru, ziua şi noaptea să-I stea aproape Domnului, Dumnezeului nostru, ca să-i facă dreptate robului Său şi dreptate poporului Său Israel, fiecăruia la vremea lui;
60 pentru ca toate popoarele pământului să cunoască faptul că Domnul, Dumnezeul Acesta, El şi nu un altul este Dumnezeu.
61 Şi să fie inimile noastre desăvârşite spre Domnul, Dumnezeul nostru, iar noi întru sfinţenie să umblăm în rânduielile Lui şi să-I păzim poruncile aşa cum facem azi!"
62 Atunci şi regele şi toţi fiii lui Israel au adus jertfe în faţa Domnului.
63 Regele Solomon a adus jertfele de pace pe care el I le-a jertfit Domnului: douăzeci şi două de mii de boi şi o sută douăzeci de mii de oi; iar regele şi toţi fiii lui Israel au sfinţit15 casa Domnului.
64 În ziua aceea regele a sfinţit mijlocul pridvorului ce se afla în faţa casei Domnului, fiindcă acolo a adus el ardere-de-tot şi jertfele şi grăsimile jertfelor de pace, deoarece jertfelnicul de aramă de dinaintea Domnului era prea mic spre a cuprinde arderea-de-tot şi prinosul şi jertfele de pace.
65 şi-n ziua aceea a prăznuit Solomon Sărbătoarea16, şi cu el întregul Israel; adunare mare (de la intrarea Hamatului până la râul Egiptului)17 în
15 Verbul kaimzo indică acţiunea de a inaugura ceva nou ca act sacramental; aşa trebuie citit şi în textul de faţă.
16 Sărbătoarea prin excelenţă, aceea a Corturilor.
17 Extremităţile nordice şi sudice ale Palestinei.
faţa Domnului, Dumnezeului nostru, în casa pe care el o zidise, mâncând şi bând şi veselindu-se în faţa Domnului, Dumnezeului nostru, timp de şapte zile18.
66 Iar în ziua a opta a dat drumul poporului; ei l-au binecuvântat pe rege, după care s-a dus fiecare la casa lui19, toţi bucurându-se şi avându-şi inima plină de bunătăţile pe care Domnul le-a revărsat asupra robului Său David şi asupra poporului Său Israel.
9
O nouă arătare a Domnului. Cetăţi date lui Hiram. Cetăţi şi ascultări. Fiica lui Faraon se mută în casa ei. Corăbiile lui Solomon.
1 Şi a fost că după ce Solomon a terminat de zidit casa Domnului şi casa domnească şi toate

lucrările, câte i-a plăcut lui să-şi facă,
2 Domnul i s-a arătat lui Solomon a doua oară, aşa cum i Se arătase în Gabaon.
3 Şi a zis Domnul către el: „Am auzit glasul rugăciunii tale şi pe al cererii tale cu care te-ai rugat în faţa Mea şi ţi-am plinit după cum în întregime m-ai rugat: am sfinţit această casă pe care
18 Potrivit rânduielii din Deuteronom 16, 15, Sărbătoarea Corturilor dura şapte zile; aceasta, în toată perioada pre-exilică. Masoreţii însă au adăugat încă şapte: „... timp de şapte zile şi alte şapte zile, adică paisprezece zile", ceea ce, de altfel, e în neconcordanţă cu începutul versetului următor. Ei au crezut că şapte zile a durat inaugurarea propriu-zisă a templului, căreia i-a urmat Sărbătoarea Corturilor, scăpându-le faptul că regele le-a concentrat pe amândouă în una singură.
19 Literal: „la cortul său", expresie încetăţenită din vremea când fiii lui Israel erau nomazi.
555
tu ai zidit-o spre a-Mi aşeza într-însa numele în veac; acolo vor fi ochii Mei şi acolo va fi inima Mea pentotdeauna.
4 Şi dacă tu vei umbla înaintea Mea aşa cum a umblat David, părintele tău, cu inimă curată şi cu dreptate, în aşa fel încât tu să faci tot ceea ce Eu i-am poruncit lui, şi dacă-Mi vei păzi rânduielile şi poruncile,
5 atunci tronul domniei tale peste Israel îl voi ridica pentru vecie, aşa cum i-am grăit lui David, părintele tău, zicând: «Nu-ţi va lipsi bărbat cârmuitor în Israel».
6 Dar dacă voi sau copiii voştri vă veţi întoarce dinspre Mine şi nu-Mi veţi păzi poruncile şi rânduielile pe care Moise le-a dat înaintea voastră, şi dacă veţi merge şi veţi sluji unor dumnezei străini şi vă veţi închina lor,
7 atunci pe fiii lui Israel îi voi stârpi din ţara pe care le-am dat-o, iar casa aceasta, pe care Eu i-am sfinţit-o numelui Meu, o voi lepăda de la faţa Mea, iar Israel va fi de arătat cu degetul şi de poveste la toate neamurile.
8 Şi casa aceasta, pe cât e ea de înaltă, pe atât va fi că tot cel ce va trece pe lângă ea va da din cap şi va fluiera şi va zice: de ce a făcut Domnul astfel cu ţara aceasta şi cu această casă?...
9 Şi vor răspunde: pentru că ei L-au părăsit pe Domnul, Dumnezeul lor, Cel ce i-a scos pe părinţii lor din ţara Egiptului, din casa robiei, şi s-au lipit de dumnezei străini şi lor li s-au închinat şi le-au slujit; de aceea a adus Domnul peste ei tot răul acesta". După aceea a adus-o Solomon pe fiica Faraonului din cetatea lui David în casa pe care el o zidise în zilele acelea.
10 Şi a fost că după cei douăzeci de ani în care Solomon a zidit cele două case (casa Domnului şi casa domnească),
11 timp în care Hiram, regele Tirului, l-a ajutat1 pe Solomon cu lemn de cedru şi cu lemn de pin şi cu aur şi cu tot ceea ce a mai vrut regele Solomon i-a dat regelui Hiram douăzeci de cetăţi în ţinutul Galileii.
12 Aşa că Hiram a plecat din Tir şi s-a dus în Galileea să vadă cetăţile pe care i le dăduse Solomon, dar nu i-au plăcut.
13 Şi a zis: „Ce sunt aceste cetăţi pe care mi le-ai dat mie, frate?" Şi le-a numit Hotar2, până-n ziua de azi.
14 Hiram i-a trimis lui Solomon o sută douăzeci de talanţi de aur3.
15 Aceasta a fost îndreptăţirea birului pe care regele Solomon l-a rânduit spre a zidi casa Domnului şi casa domnească şi îngrădirea cetăţii lui David şi zidul Ierusalimului şi Haţorul şi Meghiddo şi Ghezerul.
16 Faraon, regele Egiptului, s-a ridicat şi a luat Ghezerul şi l-a ars cu foc, iar
1 Sensul de aici al verbului antilamvano este „a veni în ajutorul cuiva", dar cu nuanţa sensului primar: a face ceva în schimbul a altceva.
2 Ebr.: „Kabul". După unii, cuvântul ar fi însemnat „Ţară-de-nimic"; după alţii: „Ţară-de-hotar"; oricum, un nume dispreţuitor. De reţinut că Solomon nu i le dăduse ca schimb pentru materiale şi meşteri (pe acestea i le plătise deja, cf. 5, 11), ci pentru că, în acel moment, nu avea ceva mai bun inclusiv bani.
3 Cantitate enormă: peste 5000 de kilograme aur! Gestul pare a-l fi umilit pe Solomon, dar cronicarul din 2 Par 8, 2 notează că „Solomon a rezidit cetăţile pe care i le dăduse Hiram şi i-a aşezat pe fiii lui Israel să locuiască acolo", ceea ce sugerează că aurul dat de Hiram însemna, de fapt, răscumpărarea cetăţilor pe care le refuzase.

în continuare, versetele 15-25 sunt preluate din recenzia lui Origen, în concordanţă cu Textul Ebraic. De fapt, ele reprezintă o mai potrivită inserţie a textului din 10, 22 a-c.

pe Canaaneenii care locuiau în cetate i-a omorât; şi l-a dat de zestre fiicei sale, soţia lui Solomon.
17 Iar Solomon a rezidit Ghezerul şi Bet-Horonul de Jos
18 şi Balaatul şi Tadmorul din pustiu
19 şi toate cetăţile-tabără, care erau ale lui Solomon, şi toate cetăţile carelor de luptă şi toate cetăţile călăreţilor şi tot ceea ce i-a plăcut lui Solomon să zidească în Ierusalim şi în Liban şi-n toată ţara pe care el o stăpânea.
20 Pe tot poporul care rămăsese din Amorei, din Hetei, din Ferezei, din Canaaneeni, din Hevei, din Iebusei şi din Ghergheseni, care nu erau dintre fiii lui Israel,
21 precum şi pe fiii acestora, rămaşi în ţară după ei şi pe care fiii lui Israel n-au putut să-i doboare, Solomon i-a făcut birnici4 până-n ziua de azi.
22 Solomon însă nu a pus la lucru pe nimeni dintre fiii lui Israel, de vreme ce aceştia erau războinicii şi slujitorii şi căpitanii şi dregătorii lui şi mai-mari peste carele de luptă şi peste călăreţii lui.
23 Iar ispravnicii rânduiţi peste lucrările lui Solomon erau în număr de cinci sute cincizeci, cei ce vegheau asupra poporului pus la lucru.
24 Iar fiica lui Faraon s-a mutat din cetatea lui David în casa ei care-i fusese ridicată la vremea când se zidea Milo.
25 De trei ori pe an aducea Solomon arderi-de-tot şi jertfe de pace pe jertfelnicul pe care i-L zidise Domnului, făcând
4 T. M. o spune direct: „corvoadă” = muncă silnică (rezervată sclavilor). Septuaginta nuanţează în sensul că zilele de muncă obligatorie (vezi nota de la 5, 13) erau echivalente impozitului pe care cetăţenii, oricum, îl datorau statului.
deasupră-i tămâieri în faţa Domnului. Casa o isprăvise.
26 Regele Solomon a făcut o flotă5 la Eţion-Gheber, care se află lângă Elat, pe ţărmul de la Coada-Mării6, în ţara Edom.
27 Iar Hiram a trimis în flotă, pe lângă oamenii lui Solomon, o seamă de corăbieri dintre supuşii săi, care ştiau să umble pe mare.
28 Şi s-au dus la Ofir7 şi au luat de acolo patru sute douăzeci de talanţi de aur şi i-au dus regelui Solomon.
10
Regina de Saba vine la Solomon; bogăţiile acestuia.
1 Iar regina de Saba1, auzind de numele lui Solomon şi de numele Domnului, a venit să-l pună pe Solomon la încercare prin cuvinte cu subînţelesuri2.
2 Şi a venit în Ierusalim cu foarte mare slavă şi cu cămile care purtau mirodenii
5 Textual: „o corabie” (substantiv generic).
6 „Coada-Mării” desemnează terminalul cornului răsăritean al Mării Roşii.
7 Ofir: localitate celebră prin calitatea aurului. Localizare incertă.
1 Saba (sau Şeba, după numele unuia din nepoţii lui Avraam vezi Fc 25, 3) era teritoriul unei comunităţi de negustori din sud-vestul Arabiei, comunitate care, la vremea aceea, controla toate căile comerciale ale regiunii. Vizita la Ierusalim a reginei de Saba a devenit celebră nu numai în contextul ei biblic, dar şi în legendele arabe şi în tradiţia Etiopienilor (aceştia din urmă pretind că ea s-a întors în Etiopia purtând la sân un prunc care va fi începătorul dinastiei lor imperiale). La rându-i, lumea arabă era faimoasă prin înţelepţii ei.
2 Aimgma (citeşte enigma) = „cuvânt obscur, cu două sau mai multe înţelesuri”; „enigmă” (dar nu în sens de ghicitoare, ci de problemă care se cere desluşită).

şi foarte mult aur şi pietre scumpe; şi a intrat la Solomon şi i-a spus tot ce avea pe inimă.
3 Iar Solomon i-a dat răspunsuri la toate întrebările ei; n-a fost întrebare peste care regele să treacă şi la care să nu dea răspuns.
4 Regina de Saba a văzut atunci toată înţelepciunea lui Solomon, casa pe care el o zidise,
5 şi mâncărurile lui Solomon şi locuinţa slugilor lui şi rânduiala servilor săi şi îmbrăcămintea lui şi

pe paharnicii săi şi arderea-de-tot pe care el o aducea în casa Domnului; şi a rămas pe de-a-ntregul uimită.
6 Şi a zis către regele Solomon: „Adevărat este tot ceea ce eu am auzit în ţara mea despre tine şi despre înţelepciunea ta.
7 Şi nu i-am crezut pe cei ce-mi povesteau, până când eu am venit şi până când ochii mei au văzut; şi, iată, nici pe jumătate nu mi se spusese; tu ai întrecut în bunătate tot ceea ce mi s-a spus în ţara mea.
8 Fericite sunt femeile tale, fericite sunt slugile care-ţi stau pururea înainte, cei ce aud întreaga ta înţelepciune.
9 Binecuvântat fie Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce a binevoit întru tine, ca să te aşeze pe tronul lui Israel; că i-a bineplăcut Domnului să-i întărească pe fiii lui Israel în veci şi te-a aşezat pe tine rege peste ei, ca să faci judecată dreaptă în pricinile lor".
10 Şi i-a dat lui Solomon o sută douăzeci de talanţi de aur şi foarte multe mirodenii şi pietre scumpe; după acele mirodenii n-au mai venit altele care să fie mai îmbelşugate decât cele pe care regina de Saba i le-a dăruit lui Solomon.
11 (Flota lui Hiram, cea care aducea aurul din Ofir, a adus foarte multă lemnărie cioplită3 şi pietre preţioase.
12 Din lemnele acelea cioplite i-a făcut regele proptele casei Domnului şi casei domneşti; de asemenea, chitare şi harpe pentru cântăreţi; lemne cioplite ca acelea n-au mai venit în ţară şi nici că s-au mai văzut undeva până-n ziua de azi).
13 Iar regele Solomon i-a dat reginei de Saba tot ceea ce ea a dorit, orice a cerut, pe deasupra a tot ceea ce regele Solomon i-a dat la alegerea lui; iar ea s-a întors şi a venit în ţara ei, ea şi toţi servii săi.
14 Greutatea aurului care-i venea lui Solomon într-un singur an era de şase sute şaizeci şi şase de talanţi de aur4,
15 în afară de dările supuşilor şi ale negustorilor de mărfuri şi ale tuturor regilor de dincolo5 şi ale guvernatorilor ţării.
16 Şi a făcut regele Solomon două sute de scuturi de aur ciocănit; pe fiecare scut erau trei sute de sicli de aur6;
17 de asemenea, trei sute de scuturi de aur ciocănit, pe fiecare scut fiind câte
3 Termenul ebraic pentru desemnarea acestui lemn nu conduce la identificarea lui. În general, se crede că ar fi vorba de santal, lemn de esenţă tare şi culoare roşie, foarte bun pentru decoraţii şi pentru confecţionarea instrumentelor muzicale; totuşi Iosif Flaviu îl aseamănă cu pinul („dar mai alb şi mai strălucitor").
4 Cantitate enormă: peste 23000 de kilograme!
5 „de dincolo": din părţile arabe.
6 Scuturile erau de lemn, dar acesta era suflat cu aur pe ambele feţe. Un siclu de aur cântărea ceva mai mult de 11 grame şi jumătate. În T. M.: „... câte şase sute de sicli".

trei mine de aur7; şi le-a pus regele în Casa Pădurii Libanului.
18 Regele Solomon a făcut şi un mare tron de fildeş şi l-a ferecat cu aur lămurit.8
19 Tronul avea şase trepte; pe spatele tronului erau săpături cu viţei; de-o parte şi de alta a locului de şedere avea rezemători pe care şedeau doi lei;
20 iar alţi doisprezece lei şedeau pe cele şase trepte, de-o parte şi de alta. Aşa ceva nu s-a mai făcut în nici un alt regat.
21 Şi toate vasele făcute de Solomon erau de aur; cele de spălat erau de aur; toate vasele din Casa Pădurii Libanului erau de aur curat; de argint nu erau, căci argintul nu era luat în seamă în zilele lui Solomon.
22 Căci Solomon avea pe mare o flotă de Tarsis împreună cu flota lui Hiram; la fiecare trei ani îi veneau regelui de la Tarsis corăbii încărcate cu aur, argint9, lemn cioplit şi lemn lucrat.
23 Solomon i-a întrecut pe toţi regii pământului în bogăţie şi în înţelepciune.
24 Toţi regii pământului căutau să-l vadă pe Solomon, ca să-i audă înţelepciunea pe care Domnul i-o pusese în inimă.
25 Şi fiecare îşi aducea darurile lui: vase de aur şi îmbrăcăminte şi miruri şi mirodenii şi cai şi

catâri, câte un rând în fiecare an.
7 O mină de aur cântărea 571,200 grame. scuturile mari protejau corpul întreg; scuturile mici, doar o parte. Acestea, suflate cu aur, nu erau destinate războaielor, ci parăzilor militare sau decorării sălilor de arme.
8 „Aur lămurit”: aur purificat prin foc; aur pur.
9 T. M. adaugă: „fildeş, maimuţe şi păuni”.
26 Avea Solomon patru mii de iepe pentru carele lui şi douăsprezece mii de călăreţi, pe care i-a aşezat în cetăţile unde-şi avea carele, precum şi pe lângă rege, în Ierusalim. El era domn peste toţi regii, de la Râu10 până la ţara Filistenilor şi la hotarele Egiptului.
27 El a făcut ca aurul şi argintul să fie [tot atât de preţuit] în Ierusalim ca şi pietrele, iar cedrii i-a făcut, prin mulţimea lor, să fie ca duzii în câmpie.
28 Caii i se aduceau lui Solomon din Egipt şi din Coa11; negustorii regelui îi luau din Coa pe bani.
29 Un car era adus din Egipt cu şase sute de sicli de argint; un cal, cu o sută cincizeci de sicli de argint; tot astfel veneau pe mare pentru toţi regii Heteilor şi pentru regii Siriei.
11
Femeile lui Solomon şi închinarea la idolii lor. Duşmanii din afară ai regelui. Răscoala lui Ieroboam. Moartea lui Solomon.
1 Regele Solomon era iubitor de femei. În afară de fiica lui Faraon, el şi-a luat multe femei străine: moabite, amonite, sirience, idumee, hetite şi amonite,
2 adică din acele neamuri de la care Domnul îi oprise pe fiii lui Israel, zicând: „Nu veţi intra la ele, şi nici ele să intre la voi, ca nu cumva ele să vă abată inima spre idolii lor”. De acestea s-a lipit Solomon cu dragoste.
10 „... de la Râu”: de la Eufrat.
11 Coa: după toate probabilităţile, vechiul nume al Ciliciei, provincie din Asia Mică, renumită pentru caii de rasă.

3 El avea şapte sute de soţii şi trei sute de ţiitoare1.
4 Şi a fost că la vremea bătrâneţelor lui Solomon, inima lui nu era în întregime aţintită spre Domnul, Dumnezeul său, aşa cum fusese inima lui David, părintele său; şi femeile străine i-au abătut inima spre dumnezeii lor.
5 Aşa că Solomon a zidit o capişte pe deal pentru Chemoş, idolul Moabiţilor, şi capiştea lui Moloh, idolul Amoniţilor,
6 precum şi Astartei, urâciunea Sidonienilor;
7 aşa s-a purtat el, cu ochii la toate femeile străine care ardeau tămâie şi le aduceau jertfe idolilor lor.
8 Şi a făcut Solomon rău în faţa Domnului şi n-a umblat după Domnul, aşa cum făcuse David, părintele său.
9 Iar Domnul S-a mâniat pe Solomon, de vreme ce inima lui se abătuse de la Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce i Se arătase de două ori,
10 şi-n această privinţă îi poruncise ca nicicum să nu meargă după alţi dumnezei, ci să aibă grijă să facă ceea ce îi poruncise Domnul Dumnezeu.
11 Şi a zis Domnul către Solomon: „De vreme ce aşa stau lucrurile cu tine şi nu Mi-ai păzit poruncile şi rânduielile pe care ţi le-am poruncit, îţi voi rupe negreşit regatul din mână şi i-l voi da slujitorului tău.
12 Numai că n-o voi face în zilele tale, de dragul lui David, părintele tău, ci din mâna fiului tău îl voi lua.
13 Regatul însă nu-l voi lua pe tot; un sceptru i-l voi da fiului tău, de dragul
1 Măreţia unui rege oriental se măsura şi cu bogăţia haremului său, un aşezământ, desigur, foarte costisitor.
lui David, robul Meu, şi de dragul Ierusalimului, cetatea pe care Eu am ales-o”.
14 Şi Domnul a ridicat un duşman2 împotriva lui Solomon, pe Hadad Idumeul.3 El a fost potrivnicul lui Israel în toate zilele lui Solomon. Hadad Idumeul era de viţă regească în Idumeea.
15 Şi s-a întâmplat că în timp ce David nimicea Idumeea şi în timp ce Ioab, mai-marele oştirii lui, mergea să îngroape morţii atunci când ei i-au ucis pe toţi cei de parte bărbătească din Idumeea

16 (fiindcă şase luni au rămas Ioab şi întregul Israel în Idumeea, până ce i-au nimicit pe toţi cei de parte bărbătească din Idumeea),
17 atunci Hadad a fugit, el, şi împreună cu el toţi Idumeii care fuseseră în slujba tatălui său; şi s-au dus în Egipt. Hadad era pe atunci copil mic.
18 Acolo s-au ridicat nişte oameni din cetatea Madian şi au venit la Paran; şi au mai luat cu ei nişte oameni şi au venit la Faraon, regele Egiptului; astfel că Hadad a venit la Faraon, iar acesta i-a dat o casă şi i-a rânduit hrană.
19 Hadad a aflat mare bunăvoinţă în ochii lui Faraon; acesta i-a dat-o de soţie pe sora soţiei sale, pe sora mai mare a Tafnesei.
20 Iar sora Tafnesei i-a născut lui Hadad pe fiul ei Ghenubat, pe care Tafnes l-a adus în mijlocul fiilor lui Faraon; şi a crescut Ghenubat în mijlocul fiilor lui Faraon.
2 Aici şi în versetul 23 autorul foloseşte cuvântul „satan", care, în limbajul biblic, are conotaţia duşmanului prin excelenţă.
3 LXX intercalează aici un text care, în realitate, îşi are locul în versetele 23-24 (lacună în ed. Rahlfs).

21 Hadad a auzit în Egipt că David se odihnea alături de părinţii săi şi că Ioab, mai-marele oştirii, murise; atunci Hadad i-a zis lui Faraon: „Dă-mi drumul, că vreau să mă întorc în ţara mea".
22 Iar Faraon i-a zis lui Hadad: „Ce-ţi lipseşte la mine, de vrei să te întorci în ţara ta?" Iar Hadad i-a zis: „Lasă-mă, negreşit, să plec!" Aşa că Hadad s-a întors în ţara lui.
23 Domnul a ridicat un duşman împotriva lui Solomon, pe Rezon, fiul lui Eliada, care fugise de la Hadad-Ezer, regele din Ţoba, stăpânul său;
24 acesta şi-a strâns oameni în jurul său şi a devenit capul unei adunături şi i-a dus la Damasc şi l-au luat, iar el a domnit în Damasc.
25 Cât despre Hadad, acesta a fost răul pe care l-a făcut: amarnic duşman i-a fost lui Israel; el a domnit în ţara Edom.
26 Iar Ieroboam, fiul lui Nabat, Efraimitul din Ţereda, copilul unei văduve, îi era serv lui Solomon.
27 Şi iată împrejurarea în care el şi-a ridicat mâna împotriva regelui Solomon: Regele Solomon a zidit cetăţuia şi a desăvârşit întăriturile cetăţii lui David, părintele său.
28 Iar tânărul Ieroboam era foarte puternic; Solomon a văzut că e om de treabă şi l-a pus mai-mare peste corvezile4 casei lui Iosif.
29 Şi a fost că-n vremea aceea a ieşit Ieroboam din Ierusalim; pe drum l-a întâlnit profetul Ahia din Şilo care l-a făcut să se abată din cale. Ahia era îmbrăcat cu o haină nouă; în câmp se aflau doar ei amândoi.
4 Literal: „dările" (vezi nota de la 9, 21).
30 Atunci Ahia şi-a luat de pe el haina cea nouă şi a rupt-o în douăsprezece bucăţi
31 şi i-a zis lui Ieroboam: „Ţine pentru tine zece bucăţi, căci aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: «Iată, Eu rup regatul din mâna lui Solomon şi-ţi voi da ţie zece seminţii5.
32 Dar două seminţii îi vor rămâne lui, de dragul robului Meu David şi de dragul Ierusalimului, cetatea pe care Eu am ales-o dintre toate seminţiile lui Israel.
33 [Aceasta], din pricină că ei m-au părăsit şi i s-au închinat Astartei, urâciunea Sidonienilor, şi lui Chemoş, idolul Moabiţilor, şi lui Moloh, idolul fiilor lui Amon, şi n-au umblat în căile Mele, ca să facă ce e drept în faţa Mea, aşa cum a făcut David, părintele său.
34 Cu toate acestea, Eu nu voi lua din mâna lui întregul regat (căci, negreşit, Eu îl voi sprijini în toate zilele vieţii lui), de dragul lui David, robul Meu pe care Eu l-am ales,
35 ci din mâna fiului său voi lua regatul; ţie îţi voi da zece seminţii,
36 iar fiului său îi voi da două seminţii, aşa ca robul Meu David să aibă în faţa Mea de-a pururi un aşezământ în Ierusalim, cetatea pe care Eu Mi-am ales-o spre a-Mi fi numele într-însa.
37 Iar pe tine te voi lua şi vei domni în tot ceea ce-ţi pofteşte sufletul şi vei fi rege peste Israel.
38 Şi dacă tu vei păzi toate poruncile pe care ţi le voi da şi vei umbla în căile Mele şi vei face ceea ce e drept în faţa Mea, ca să-Mi păzeşti rânduielile şi poruncile aşa cum a făcut David, robul Meu, Eu voi fi cu tine şi-ţi voi zidi
5 Literal: „zece sceptre".

casă nebântuită, aşa cum i-am zidit-o lui David.
39 Prin aceasta voi umili seminţia lui David, dar nu pe totdeauna".6
40 Solomon a căutat să-l omoare pe Ieroboam, dar acesta s-a ridicat şi a fugit în Egipt, la Şişac, regele Egiptului; şi a rămas în Egipt până la moartea lui Solomon.
41 Cât despre ce a mai rămas din istoria lui Solomon şi din faptele lui şi din toată înţelepciunea lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Cuvintelor lui Solomon?7
42 Iar zilele pe durata cărora a domnit Solomon în Ierusalim au fost patruzeci de ani8.
43 Şi a adormit Solomon laolaltă cu părinţii săi şi l-au îngropat în cetatea lui David, părintele său, iar în locul lui a domnit Roboam, fiul său.
12
Dezbinarea politică şi religioasă a regatului.
1 Regele Roboam s-a dus la Sichem, căci la Sichem veniseră toţi Israeliţii ca să-l facă rege.
2 (Dar Ieroboam, fiul lui Nabat, a auzit de aceasta în Egipt fiindcă în Egipt locuia după ce fugise de Solomon).
3 Poporul i-a vorbit atunci regelui Roboam, zicând:
6 Verset preluat din recenziile lui Origen şi Lucian, conforme cu T. M.; în ed. Rahlfs, notă infrapaginală.
7 2 Par 9.29 o numeşte „Cartea profetului Natan, Cartea lui Ahia din Şilo şi Vedeniile lui Ido văzătorul despre Ieroboam, fiul lui Nabat".
8 Se pare că e vorba de o cifră rotundă (dar, oricum, foarte apropiată de adevăr).
4 „Tatăl tău ne-a îngreuiat jugul; dar tu, acum, uşurează ceva din asprele sarcini puse de tatăl tău şi ceva din jugul cel greu pe care l-a pus asupră-ne, iar noi îţi vom sluji".
5 Iar el le-a zis: „Duceţi-vă până poimâine, şi atunci reveniţi la mine". Iar ei s-au dus.
6 Atunci regele a adus aceasta înaintea bătrânilor care şedeau în faţa lui Solomon la vremea când el trăia, zicând: „Ce sfat îmi daţi, ca să pot da un răspuns acestui popor?"
7 Iar ei au grăit către el, zicând: „Dacă tu îi vei fi astăzi slujitor acestui popor şi le vei sluji şi le vei spune vorbe bune, atunci ei vor fi slujitorii tăi în toate zilele".
8 Dar el n-a ţinut seamă de sfatul pe care i l-au dat bătrânii şi s-a sfătuit cu tinerii, cu cei ce crescuseră cu el şi-i erau aproape; şi le-a zis:
9 „Ce sfat îmi daţi, ca să pot da un răspuns acestui popor care mi-a grăit, zicând: uşurează-ne ceva din jugul pe care tatăl tău l-a pus asupră-ne!"
10 Atunci tinerii, cei ce crescuseră împreună cu el, i-au grăit, zicând: „Iată ce vei spune poporului care ţi-a zis: tatăl tău ne-a îngreuiat jugul, dar tu acum uşurează-ni-l; iată ce le vei spune: degetul meu cel mic va fi mai gros decât mijlocul tatălui meu;
11 dacă tatăl meu v-a împovărat cu jug greu, eu vă voi face jugul şi mai greu: tatăl meu v-a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni".1
12 A treia zi a venit tot Israelul la regele Roboam, aşa cum le spusese însuşi regele: „Reveniţi poimâine".
1 „Scorpioni": bici în ale cărui plesne erau împletite ace de sârmă.

13 Iar regele le-a vorbit cu asprime, nesocotind sfatul pe care i-l dăduseră bătrânii,
14 şi le-a grăit aşa cum îl sfătuiseră tinerii; şi le-a zis: „Tatăl meu v-a îngreuiat jugul, dar eu vi-l voi face şi mai greu: tatăl meu v-a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni".
15 Aşa că regele n-a ascultat de popor, căci aşa fusese rânduit de la Domnul: să se adeverească ceea ce i se spusese lui Ieroboam, fiul lui Nabat, prin Ahia din Şilo.
16 Şi dacă întregul Israel a văzut că regele nu-l ascultase, atunci poporul i-a răspuns regelui, zicând: „Ce parte avem noi cu David? Noi nu avem moştenire cu fiul lui Iesei! Aleargă, Israele, la corturile tale! De-acum, o, Davide, paşte-ţi propria ta casă!...". Aşa că Israel s-a dus la corturile lui.2
17 Cât despre fiii lui Israel care locuiau în cetăţile lui Iuda, peste ei a domnit Roboam.3
18 Regele l-a trimis pe Adoniram, care era ispravnic peste corvezi, dar ei l-au ucis cu pietre şi el a murit. Iar regele Roboam a apucat să se urce într-un car ca să fugă la Ierusalim.
19 aşa s-a lepădat Israel de casa lui David până-n ziua de azi.
20 Şi a fost că atunci când întregul Israel a auzit că Ieroboam se întorsese din Egipt, au trimis şi l-au chemat la adunare şi l-au făcut rege peste Israel. Şi nimeni nu i-a urmat casei lui David,

2 Prin Israel se înţeleg, aici, cele zece triburi care vor alcătui regatul de nord.
3 E vorba de Israeliţii triburilor din nord care, din motive foarte variate, se stabiliseră pe teritoriul a ceea ce va fi regatul de sud, Iuda. (Acest verset e preluat din recenziile lui Origen şi Lucian, confirmate şi de T. M.).
în afară de [triburile lui] Iuda şi Veniamin; numai ele.4
21 Iar Roboam a intrat în Ierusalim şi a adunat obştea lui Iuda şi seminţia lui Veniamin: o sută douăzeci de mii de tineri războinici, ca să se lupte împotriva casei lui Israel spre a întoarce regatul sub domnia lui Roboam, fiul lui Solomon.
22 Şi a fost cuvântul Domnului către Şemaia, omul lui Dumnezeu, zicând:
23 „Vorbeşte către Roboam, fiul lui Solomon, regele lui Iuda, şi către toată casa lui Iuda şi Veniamin, precum şi către cei rămaşi din popor5, zicând:
24
25 Ieroboam a zidit Sichemul, în muntele lui Efraim, şi s-a aşezat în el. Şi a plecat de acolo şi a zidit Penuelul.
26 Şi a zis Ieroboam în inima lui: Iată, regatul se va întoarce acum la casa lui David.
27 Dacă poporul acesta se va urca să aducă jertfe în templul Domnului, cel din Ierusalim, atunci inima acestui popor se va întoarce la Domnul, precum şi la domnul lor Roboam, regele lui Iuda, iar pe mine mă vor ucide...
28 Atunci regele s-a sfătuit şi a făcut două juninci de aur şi a zis către popor: „Ajunge cu suitul la Ierusalim!; iată dumnezeii tăi, Israele, cei ce te-au scos din ţara Egiptului!”6
4 Cu aceasta se consfinţea formarea celor două regate: Israel, în nord, cu zece triburi, şi Iuda, în sud, cu două.
5 Cei menţionaţi în v. 17.
6 Cedând înclinaţiilor idolatre ale fiilor lui Israel, Aaron făcuse şi el, în pustie, un viţel de aur(Iş 32, 4). Junincile (sau vacile), ca reprezentări sacre, erau familiare în Canaan, dar în flagrantă contradicţie cu monoteismul iudaic. Generată de o raţiune politică personală, reforma lui Ieroboam adâncea şi mai mult ruptura dintre cele două facţiuni ale Israeliţilor.
563
29 Şi pe una a pus-o în Betel, iar pe cealaltă în Dan.7
30 Fapta aceasta însă a devenit păcat: poporul mergea la una din ele, chiar până la Dan, şi a părăsit templul Domnului.
31 El a zidit capişti pe înălţimi şi a făcut preoţi din poporul de rând, care nu erau dintre fiii lui Levi.
32 Ieroboam a rânduit o sărbătoare în luna a opta, anume în cea de a cincisprezecea zi a lunii, asemenea cu sărbătoarea din ţara lui Iuda, şi s-a suit la jertfelnicul pe care-l ridicase în Betel, ca să aducă jertfe junincilor făcute de el; iar în Betel a aşezat preoţi pentru locurile înalte pe care le făcuse.
33 şi-n cea de a cincisprezecea zi a lunii a opta, la sărbătoarea pe care şi-a urzit-o din propria sa inimă şi din care le-a făcut sărbătoare fiilor lui Israel, s-a suit lajertfelnicul pe care-l ridicase; la jertfelnic s-a suit, ca să aducă jertfe.
13
Omul lui Dumnezeu şi profetul cel bătrân. Pedeapsă asupra lui Ieroboam.
1 Şi la vremea când Ieroboam sta la jertfelnic ca să aducă jertfă, iată că un om al lui Dumnezeu 1 a venit din Iuda la Betel cu cuvântul Domnului.
2 Şi cu cuvântul Domnului a strigat asupra jertfelnicului şi a zis: „O,
7 Betel... Dan: localităţi situate la extremitatea sudică şi, respectiv, nordică a regatului.
1 „Om al lui Dumnezeu”: om trimis de Dumnezeu, cel ce vorbeşte în numele Domnului; uneori asimilat cu profetul.
jertfelnicule, jertfelnicule, aşa grăieşte Domnul: «Iată, casei lui David i se va naşte un fiu, anume Iosia; deasupra ta îi va aduce el ca jertfă pe preoţii înălţimilor, pe cei ce jertfesc pe tine, şi oase de oameni va arde pe tine»”.
3 şi-n ziua aceea a dat şi un semn, zicând: „Acesta-i cuvântul pe care Domnul l-a grăit: iată, jertfelnicul s-a despicat, iar grăsimea de pe el se va vărsa”.
4 Şi a fost că dacă regele Ieroboam a auzit cuvântul omului lui Dumnezeu al celui ce strigase asupra jertfelnicului din Betel şi-a întins regele mâna de la jertfelnic, zicând: „Prindeţi-l!” Şi, iată, mâna pe

care şi-o întinsese împotriva aceluia s-a uscat, aşa că n-a mai putut să şi-o tragă înapoi.
5 Iar jertfelnicul s-a despicat, iar grăsimea de pe El s-a vărsat, după semnul pe care omul lui Dumnezeu îl dăduse prin cuvântul Domnului.
6 Atunci regele Ieroboam a zis către omul lui Dumnezeu: „Roagă-te în faţa Domnului, Dumnezeului tău, ca mâna mea să se întoarcă la mine". Iar omul lui Dumnezeu s-a rugat în faţa Domnului, iar mâna regelui s-a întors la el, făcându-se ca mai înainte.
7 Şi a zis regele către omul lui Dumnezeu: „Intră cu mine în casă şi prânzeşte şi-ţi voi da daruri".
8 Dar omul lui Dumnezeu i-a zis regelui: „Chiar şi jumătate din casa ta de mi-ai da-o, eu tot nu voi intra cu tine şi nu voi sta la masă şi nici nu voi bea apă din locul acesta;
9 căci aşa mi-a poruncit mie Domnul prin cuvântul Său: «Să nu mănânci pâine şi să nu bei apă şi să nu te întorci pe drumul pe care ai venit»".

10 şi s-a dus pe altă cale, neîntorcându-se pe drumul pe care venise la Betel.
11 În Betel locuia un profet bătrân. Fiii săi au venit şi i-au povestit toate lucrurile pe care omul lui Dumnezeu le făcuse în ziua aceea în Betel, precum şi cuvintele pe care i le spusese regelui. Iar faţa tatălui lor s-a schimbat.
12 Atunci tatăl lor le-a grăit, zicând: „Pe ce cale s-a dus?" Iar fiii săi i-au arătat calea pe care plecase omul lui Dumnezeu, cel ce ieşise din Iuda.
13 Şi le-a zis fiilor săi: „Puneţi-mi şaua pe asină!" Şi i-au pus şaua pe asină, iar el a încălecat pe ea.
14 Şi a mers după omul lui Dumnezeu şi l-a aflat şezând sub un stejar; şi i-a zis: „Tu eşti oare omul lui Dumnezeu, cel ce a ieşit din Iuda?" Iar acela a zis: „Eu".
15 Şi i-a zis: „Vino cu mine şi mănâncă pâine!"
16 Acela însă i-a zis: „Nicidecum nu voi putea să mă întorc cu tine, nici nu voi mânca pâine şi nici nu voi bea apă în locul acesta,
17 de vreme ce aşa mi-a poruncit mie Domnul prin cuvânt, zicând: «Acolo să nu mănânci pâine şi acolo să nu bei apă şi de acolo să nu te întorci pe calea pe care ai mers»".
18 Dar cestălalt i-a zis: „Sunt şi eu profet, ca şi tine, şi un înger mi-a grăit cu cuvântul Domnului, zicând: întoarce-l la tine, în casa ta, unde să mănânce pâine şi să bea apă". El însă l-a minţit.
19 Şi l-a întors îndărăt, iar acela a mâncat pâine şi a băut apă în casa lui.
20 Şi a fost că-n timp ce el şedea la masă, fost-a cuvântul Domnului către profetul care-l adusese înapoi,
21 iar acesta a grăit către omul lui Dumnezeu, cel ce venise din Iuda, zicând2: „Aşa grăieşte Domnul: Pentru că ai amărât cuvântul Domnului3 şi n-ai păzit porunca pe care ţi-a poruncit-o Domnul, Dumnezeul tău,
22 ci te-ai întors şi ai mâncat pâine şi ai băut apă în locul acesta despre care ţi-am grăit, zicând: «Să nu mănânci pâine şi nici să bei apă!»: trupul tău nu va intra în mormântul părinţilor tăi".
23 Şi a fost că după ce el a mâncat pâine şi a băut apă, acesta i-a pus şaua pe asinul său, iar acela s-a întors,
24 dar pe cale a dat peste el un leu şi l-a ucis; trupul său zăcea aruncat în drum, asinul şedea lângă el, iar leul şedea şi el lângă trup.4
25 Şi, iată, nişte oameni mergeau prin preajmă şi au văzut stârvul aruncat în drum şi pe leu şezând lângă stârv; şi au venit şi au spus-o în cetatea unde locuia profetul cel bătrân.
26 Acesta, adică cel care-l întorsese din cale, a auzit şi a zis: „Acesta e omul lui Dumnezeu, cel ce a amărât cuvântul Domnului
27 şi pe care Domnul l-a dat leului care l-a sfâşiat şi l-a ucis, după cuvântul pe care Domnul i l-a grăit". Şi le-a spus fiilor săi: „Puneţi-mi şaua pe asin!" Iar ei au pus-o.
2 Dumnezeu Se rosteşte prin gura celui ce minţise, tocmai spre a-i arăta acestuia că El nu poate fi minţit; omul lui Dumnezeu va fi pedepsit pentru neascultare, aceasta fiind un păcat mult maigreu decât minciuna.
3 Cuvântul Domnului nu e un simplu mijloc de comunicare, ci însăşi fiinţa, prezenţa şi lucrarea Sa; a-i „amărî" cuvântul e ca şi cum L-ai amărî pe El.
4 Aici intervine nu numai plinirea cuvântului Domnului, ci şi minunea: leul, cel pururea avid de cărnuri şi sânge, refuză să-şi devore victima sau să atace asinul.

28 şi s-a dus şi a aflat trupul aruncat în drum, iar pe asin şi pe leu stând lângă trup; leul nu mâncase trupul omului lui Dumnezeu şi nici nu sfâşiase asinul.
29 Atunci profetul a luat trupul omului lui Dumnezeu şi l-a pus pe asin; şi profetul l-a întors în cetate, ca să-l îngroape.
30 Şi i-a pus trupul în propriul său mormânt şi l-a plâns: „Vai, frate!"
31 Şi a fost că, după ce l-a plâns, le-a grăit fiilor săi, zicând: „Când va fi să mor, îngropaţi-mă în acest mormânt în care a fost îngropat omul lui Dumnezeu; puneţi-mă alături de osemintele lui, pentru ca oasele mele să se mântuiască împreună cu oasele lui.5
32 Căci, negreşit, cuvântul pe care el l-a grăit prin cuvântul Domnului despre jertfelnicul din Betel şi despre capiştile cele înalte din Samaria, acela se va plini."
33 Ieroboam, însă, nici după întâmplarea aceasta nu s-a întors de la răutăţile lui, ci, dimpotrivă, continua ca din poporul de rând să facă preoţi pentru capiştile de pe înălţimi; pe cine vrea să fie, pe acela îl „sfinţea", iar acela devenea preot al capiştilor de pe înălţimi.
34 Faptul acesta s-a socotit păcat pentru casa lui Ieroboam, spre nimicire şi spre stingere de pe faţa pământului.
5 Ultima propoziţie se află numai în Septuaginta; menţiune menită să ateste că, deşi pedepsit pentru neascultare, omul lui Dumnezeu este adevăratul mijlocitor pentru mântuirea păcătosului care şi-a recunoscut greşala.
14
Ahia profeţeşte asupra lui Ieroboam; domnia acestuia, păcatul şi moartea lui. Domnia lui Roboam.
1 În vremea aceea s-a îmbolnăvit Abia, fiul lui Ieroboam.
2 Iar Ieroboam i-a zis femeii sale: „Scoală-te şi schimbă-te ca să nu te cunoască nimeni că tu eşti femeia lui Ieroboam şi du-te la Şilo; acolo se află profetul Ahia, cel care mi-a spus că voi domni peste acest popor.
3 Şi ia cu tine pentru omul lui Dumnezeu zece pâini şi turte pentru copiii lui şi struguri şi un urcior cu miere şi vei merge la el, iar el îţi va spune ce va fi cu pruncul".
4 Aşa a făcut femeia lui Ieroboam şi s-a dus la Şilo şi a intrat în casa lui Ahia; dar Ahia nu era în stare să vadă, că i se împăienjeniseră ochii de bătrâneţe.
5 Şi a zis Domnul către Ahia: „Iată, femeia lui Ieroboam vine să te întrebe despre fiul ei, că e bolnav: aşa şi aşa îi vei spune".
6 şi-n timp ce ea intra făcându-se ca şi cum ar fi fost alta, Ahia a auzit zgomotul paşilor ei intrând pe uşă şi a zis: „Intră, tu, femeia lui Ieroboam!; de ce te faci ca şi cum ar fi alta? Şi eu sunt pentru tine un trimis aspru.
7 Mergi acasă şi spune-i lui Ieroboam: Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: «Pentru că Eu te-am ridicat din mijlocul poporului şi te-am pus cârmuitor peste poporul Meu Israel
8 şi am rupt regatul tău de casa lui David şi ţi l-am dat ţie, dar tu n-ai fost ca robul Meu David cel ce Mi-a păzit poruncile şi a umblat după Mine cu toată

inima lui, ca să facă ceea ce e drept în ochii Mei —,
9 ci te-ai purtat mai rău decât toţi cei ce au fost înaintea ta şi ţi-ai făcut alţi dumnezei şi chipuri turnate ca să Mă întărâţi la mânie, iar pe Mine m-ai lepădat de la faţa ta,
10 de aceea, iată, Eu voi aduce necazuri asupra casei lui Ieroboam şi voi stârpi din casa lui Ieroboam pe toţi cei de parte bărbătească, rob sau liber în Israel, şi voi curăţa casa lui Ieroboam aşa cum se mătură gunoiul, până n-o să mai rămână nimic;
11 cel din Ieroboam care va muri în cetate, pe acela câinii îl vor mânca; iar cel ce va muri în câmp, pe acela îl vor mânca păsările cerului, căci Domnul a grăit».
12 Aşadar, ridică-te şi du-te la casa ta; când vei pune piciorul în cetate, atunci pruncul va muri;
13 şi-l va plânge întregul Israel şi-l vor îngropa; căci el singur dintre cei care sunt ai lui Ieroboam va fi pus în mormânt, fiindcă din casa lui Ieroboam doar în el s-a aflat cuvânt bun despre Domnul, Dumnezeul lui Israel.
14 Iar Domnul Îşi va ridica peste Israel un rege care va nimici casa lui Ieroboam în ziua aceea, începând de acum.
15 Fi-vor Israeliţii loviţi de Domnul aşa cum se clatină trestia în apă; El îi va stârpi de pe faţa acestui bun pământ pe care l-a dat părinţilor lor şi-i va împrăştia dincolo de Râu1, pentru că şi-au

făcut crânguri2, mâniindu-L pe Domnul.
1 Prin „Râu” se înţelege Eufratul (şi, în consecinţă, Mesopotamia).
2 „Crânguri” (sau „desişuri”): tufe păduroase care adăposteau ritualurile orgiastice păgâne.
16 Domnul îl va da pe Israel pentru păcatele lui Ieroboam, cel ce însuşi a păcătuit făcându-l şi pe Israel să păcătuiască”.
17 şi s-a ridicat femeia lui Ieroboam şi s-a dus la Tirţa. Şi a fost că-n clipa când ea păşea peste pragul casei, pruncul a murit; şi l-au îngropat.
18 Şi l-a plâns întregul Israel, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin mâna robului Său, profetul Ahia.
19 Iar celelalte fapte ale lui Ieroboam cum a purtat el războaie şi cum a domnit -, iată că acestea sunt scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel3.
20 Iar zilele în care a domnit Ieroboam au fost douăzeci şi doi de ani. Şi a adormit împreună cu părinţii săi; iar în locul lui a domnit Nadab, fiul său.4
21 Iar peste Iuda [în acest timp] domnea Roboam, fiul lui Solomon. Când a început să domnească, Roboam avea patruzeci şi unu de ani; şi a domnit şaptesprezece ani în Ierusalim, cetatea pe care, dintre toate seminţiile lui Israel, Şi-a ales-o Domnul să-şi pună numele acolo. Pe mama lui o chema Naama Amonita.
22 Roboam a făcut şi el fapte rele în faţa Domnului şi, prin păcatele săvârşite de el, L-a mâniat mai mult decât tot ceea ce făcuseră părinţii lui.
23 Ei [Iudeii] şi-au zidit înălţimi şi stâlpi şi crânguri pe fiece deal înalt şi sub fiece copac umbros.
3 Ebr.: „Cartea Cronicilor regilor lui Israel”.
4 Versetele 1-20 ale acestui capitol (care, cu unele variante şi amplificări, repetă istorisirea din 12, 24) sunt preluate din Codex Alexandrinus.

24 Şi sodomie5 s-a făcut în ţară; au făcut toate urâciunile neamurilor pe care Domnul le izgonise din faţa fiilor lui Israel.
25 Şi a fost că în cel de al cincilea an al domniei lui Roboam, Şişac, regele Egiptului, s-a ridicat împotriva Ierusalimului.
26 Şi a luat toate vistieriile casei Domnului şi vistieriile casei domneşti şi scuturile de aur pe care David le luase din mâna slujitorilor lui Hadad-Ezer, regele din Ţoba, şi le adusese în Ierusalim, şi scuturile de aur pe care le făcuse Solomon, pe toate le-a luat şi le-a dus în Egipt.
27 Iar Roboam a făcut în locul lor scuturi de aramă şi cu ele i-a înzestrat pe căpitanii gărzii care păzeau poarta casei regelui;
28 când regele venea la templul Domnului, garda le purta înainte; apoi le punea în casa corpului de gardă.
29 Iar celelalte fapte ale lui Roboam, şi toate lucrurile pe care el le-a făcut, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?
30 Între Roboam şi Ieroboam a fost război în toată vremea.
31 Roboam a adormit împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în cetatea lui David. Numele mamei sale era Naama Amonita. Iar în locul lui a domnit Abia, fiul său.
5 Literal, eufemismul „ascunsă vânzoleală”. Textul Ebraic, ceva mai explicit, denunţă prostituţia sacră, de ambele sexe, practicată împotriva interdicţiei din Dt 23, 19 (vezi şi nota).
15
Abia şi Asa, regi în Iuda. Nadab şi Baeşa, regi în Israel.
1 În anul al optsprezecelea al domniei lui Ieroboam, fiul lui Nabat1, peste Iuda a devenit rege Abia, fiul lui Roboam.
2 Trei ani a domnit el în Ierusalim. Pe mama sa o chema Maaca, şi era fiica lui Abesalom.
3 Acesta a umblat în toate păcatele tatălui său, pe care le făcuse înaintea lui; inima lui nu era pe de-a-ntregul cu Domnul Dumnezeul lui, aşa cum fusese inima lui David, străbunicul său2;
4 căci de dragul lui David i-a dat Domnul acestuia o rămăşiţă, aşa ca el să-i rânduiască după el pe fiii săi şi să întărească Ierusalimul;
5 fiindcă David a făcut ceea ce este drept înaintea Domnului, şi-n toate zilele vieţii sale nu s-a abătut de la nimic din câte i-a poruncit3.
6 Şi război a fost între Abia şi Ieroboam.4

7 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Abia şi despre toate câte a făcut el, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Iuda?
8 Abia a adormit împreună cu părinţii lui în cel de al douăzecilea an al
1 Ieroboam domnea în Israel (regatul de nord).
2 Literal: „părintele său". David rămâne, peste tot, etalon pentru regele credincios.
3 T. M. adaugă: „... în afară de întâmplarea cu Urie Heteul".
4 În T. M., acest verset sună: „Şi război a fost între Roboam şi Ieroboam în toate zilele vieţii lor", ceea ce, desigur, reprezintă un dublet al textului din 14, 30. În versiunea greacă, ed. Rahlfs îl trece ca parte a versetului 7 (versetul 6 fiind omis); deci, locul lui este aici.

domniei lui Ieroboam şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în cetatea lui David. Iar în locul său a devenit rege Asa, fiul său.
9 Asa a început să domnească peste Iuda în cel de al douăzecilea an al domniei lui Ieroboam, regele Israelului.
10 Patruzeci şi unu de ani a domnit el în Ierusalim. Pe mama lui o chema Ana, din neamul lui Abesalom.
11 Asemenea lui David, strămoşul său, Asa a făcut ceea ce e drept înaintea Domnului;
12 el a stârpit din ţară ascunşii paşi ai şoaptelor păgâne5 şi a curăţit-o de toate spurcăciunile6 pe care le făcuseră părinţii lui.
13 Ba încă şi pe Ana, mama sa, a lipsit-o de numele de regină, pentru că ea făcuse o adunare ruşinoasă în propriul ei desiş; Asa i-a stricat culcuşurile şi le-a ars cu foc la pârâul Cedrilor.
14 Înălţimile însă nu le-a surpat; cu toate acestea, inima lui Asa a fost pe de-a-ntregul cu Domnul în toate zilele vieţii sale.
15 El a adus în casa Domnului stâlpii tatălui său şi stâlpii lui de aur şi argint, precum şi vasele.
5 Grecescul telete (folosit, în V. T., numai aici şi la Amos 7, 9) are un înţeles foarte complex (pe care noi îl cunoaştem de la Herodot, Euripide, Platon şi alţii) şi nu poate fi tradus printr-un singur cuvânt; la plural (ca în cazul de faţă): rituri de iniţiere în religiile misterice, care se făceau în mare secret, cu foarte multe precauţii, în trepte cu incantaţii ritmice, rituri în care excelau misterele orfice şi mitraice. (În lipsă de ceva mai bun, Biblia 1688 traduce: „pricăjiturile" adică ticăloşiile, infamiile —, iar cea din 1914: „smintelile"). T. M.: „prostituţia sacră".
6 Prin „spurcăciuni" se înţeleg, de obicei, idolii.
16 Între Asa şi Baeşa, regele Israelului, a fost război în toate zilele lor.
17 Baeşa, regele Israelului, s-a ridicat împotriva [regatului] lui Iuda şi a început a zidi Rama, aşa ca nimeni să nu poată ieşi sau intra la Asa, regele lui Iuda.7
18 Atunci Asa a luat tot argintul şi aurul ce se aflau în vistieriile casei Domnului şi în vistieriile casei regelui şi a pus totul în mâinile servilor săi, pe care i-a trimis cu următoarea solie la Benhadad, fiul lui Tabrimon, fiul lui Hezion, regele Siriei, care locuia în Damasc:
19 „Legământ să fie între mine şi tine, între tatăl meu şi tatăl tău; iată, ţi-am trimis în dar argint şi aur; vino acum şi strică legământul pe care-l ai cu Baeşa, regele Israelului, pentru ca el să se retragă dinspre mine".
20 Iar Benhadad l-a ascultat pe regele Asa şi i-a trimis pe căpitanii oştilor sale în cetăţile lui Israel şi au bătut Ainul, Danul, Abel, Bet-Maaca şi tot Chineretul şi tot ţinutul Neftali.
21 Şi a fost că dacă Baeşa a auzit, s-a oprit din zidirea Ramei şi s-a întors la Tirţa.
22 Atunci regele Asa a dat poruncă în întregul Iuda fără să scutească pe cineva şi au cărat din Rama pietrele şi lemnele cu care zidise Baeşa; regele Asa a zidit cu ele Ghibeea lui Veniamin şi Miţpa.
23 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Asa şi despre puternicele lui fapte pe care le-a săvârşit, oare nu sunt ele
7 Situată la 9 km nord de Ierusalim, fortăreaţa Rama urma să fie doar începutul anexării unui teritoriu menit să-i închidă lui Asa căile de comunicare.

scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Iuda? (în afară de aceea că la bătrâneţe a fost bolnav de picioare).
24 Şi a adormit Asa împreună cu părinţii lui şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii lui în cetatea lui David, strămoşul său. În locul lui a devenit rege Iosafat, fiul său.

25 Cât despre Nadab, fiul lui Ieroboam, el a început să domnească peste Israel în cel de-al doilea an al domniei lui Asa, regele lui Iuda; şi a domnit peste Israel timp de doi ani.
26 Acesta a făcut ce e rău în faţa Domnului şi a umblat pe urmele tatălui său, în păcatele cu care l-a făcut şi pe Israel să păcătuiască.
27 Iar Baeşa, fiul lui Ahia, din casa lui Isahar, a uneltit împotriva lui şi l-a ucis la Ghibeton, cetatea Filistenilor, atunci când Nadab şi toţi Israeliţii împresuraseră Ghibetonul.
28 Baeşa l-a ucis în cel de-al treilea an al domniei lui Asa, regele lui Iuda, şi a domnit în locul lui.
29 Şi a fost că de îndată ce a devenit rege, el a ucis toată casa lui Ieroboam şi n-a lăsat din Ieroboam pe nimeni cu suflare până ce i-a nimicit cu totul, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin robul Său Ahia din Şilo,
30 din pricina păcatelor pe care Ieroboam le făcuse, cu care l-a împins şi pe Israel să păcătuiască, purtare cu care L-a mâniat pe Domnul, Dumnezeul lui Israel.
31 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Nadab şi despre toate pe care el le-a făcut, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?
32 Între Asa şi Baeşa, regele lui Israel, a fost război în toate zilele lor.8
33 Baeşa, fiul lui Ahia, a început să domnească peste Israel, la Tirţa, în cel de al treilea an al domniei lui Asa, regele lui Iuda; şi a domnit douăzeci şi patru de ani.
34 Acesta a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului; el a umblat pe urmele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, în păcatele lui, cu care l-a făcut şi pe Israel să păcătuiască.
16
Ela, Zimri, Omri şi Ahab, regi în Israel.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către Baeşa prin mâna lui Iehu, fiul lui Hanani:
2 „Pentru că Eu te-am ridicat din ţărână şi te-am făcut domn peste poporul Meu Israel, dar tu ai umblat pe urmele lui Ieroboam şi l-ai făcut şi pe poporul Meu Israel să cadă în păcat, ca să Mă întărâte cu deşertăciunile lor 1,
3 iată, Eu îi voi lua pe ultimii urmaşi ai lui Baeşa şi pe ultimii urmaşi ai casei lui şi-i voi face casa precum casa lui Ieroboam, fiul lui Nabat:
4 cel din Baeşa care va muri în cetate, pe acela câinii îl vor mânca, iar cel ce va muri în câmp, pe acela îl vor mânca păsările cerului”.
5 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Baeşa şi despre toate faptele pe care le-a făcut şi despre domnia lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?
8 Verset preluat din recenzia lui Origen; eliminat din versiunile principale ca dublet al versetului 16.
1 Prin „deşertăciuni” se înţelegeau idolii şi închinarea la ei.

6 Baeşa a adormit împreună cu părinţii lui şi a fost îngropat la Tirţa. În locul lui a devenit rege Ela, fiul său.
7 Iar despre Baeşa şi despre casa lui şi despre toate relele pe care el le-a făcut în faţa Domnului ca să-L mânie cu faptele mâinilor sale, dovedindu-se el a fi precum casa lui Ieroboam pricină pentru care a şi fost stârpit -, pe toate acestea le grăise Domnul prin mâna lui Iehu, fiul lui Hanani.
8 Ela, fiul lui Baeşa, a domnit peste Israel vreme de doi ani, în Tirţa2.
9 Împotriva lui a uneltit Zimri, căpitan peste jumătate din călărimea lui: în timp ce [regele] a băut şi s-a îmbătat în casa lui Arţa, mai-marele curţii din Tirţa,
10 Zimri a intrat şi l-a lovit şi l-a omorât3 şi a domnit în locul lui.
11 Şi a fost că de îndată ce a devenit rege şi s-a aşezat pe tronul său, a ucis toată casa lui Baeşa, că n-a mai rămas din ea nimeni de parte bărbătească, nici rude şi nici prieteni.
12 Şi astfel a nimicit Zimri toată casa lui Baeşa, după cuvântul pe care Domnul îl grăise despre casa lui Baeşa prin profetul Iehu,
13 pentru toate păcatele lui Baeşa şi ale fiului său Ela, cu care ei l-au făcut şi pe Israel să păcătuiască, pentru ca prin idolii lor să-L mânie pe Domnul, Dumnezeul lui Israel.
14 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ela şi despre toate câte le-a făcut,
2 T. M. adaugă: „... a început să domnească în anul al douăzeci şi şaselea al lui Asa, regele Iudei”.
3 Versiunea Ebraică şi Codex Alexandrinus adaugă: „în anul al douăzeci şi şaptelea al lui Asa, regele Iudei”.
iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?

15 Zimri a domnit în Tirţa şapte zile4; iar Israel îşi rânduise tabăra împotriva Ghibetonului, care se afla la Filisteni.
16 Poporul din tabere a auzit spunându-se că Zimri a uneltit împotriva regelui şi că l-a omorât. Atunci poporul din Israel, în aceeaşi zi, acolo, în tabără, l-a făcut rege pe Omri, mai-marele oştirii.
17 Iar Omri, şi cu el întregul Israel, au plecat din Ghibeton şi au împresurat Tirţa.
18 Şi a fost că de îndată ce Zimri a văzut că cetatea fusese luată, s-a dus în odaia din fund a casei domneşti şi a aprins peste el casa domnească şi a murit acolo
19 din pricina păcatelor pe care le săvârşise făcând ceea ce e rău în ochii Domnului, umblând în calea lui Ieroboam, fiul lui Nabat, şi în păcatele aceluia, cu care-l făcuse şi pe Israel să păcătuiască.
20 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Zimri şi despre uneltirile pe care el le-a urzit, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?
21 Atunci poporul lui Israel s-a împărţit în două: o jumătate din popor era pentru Tibni, fiul lui Ghinat, să-l facă pe el rege, iar cealaltă jumătate îl urma pe Omri.
22 Dar cei care-l urmau pe Omri i-au biruit pe cei care-l urmau pe Tibni, fiul lui Ghinat. Tibni a murit şi, odată cu
4 T. M. adaugă: „şi a început să domnească în anul al douăzeci şi şaptelea al lui Asa, regele Iudei”.
571
el, şi fratele său Ioram, iar Omri a devenit rege în locul lui Tibni.5
23 În cel de al treizeci şi unulea an al domniei lui Asa6 a început Omri să domnească peste Israel vreme de doisprezece ani; şase ani a domnit în Tirţa.
24 Omri a cumpărat muntele Samariei, cu doi talanţi de argint, de la Şemer, stăpânul acelui munte; pe munte a ridicat ziduri, iar muntele pe care el a zidit s-a numit Samaria, după numele lui Şemer, stăpânul muntelui.7
25 Omri a făcut ceea ce este rău în ochii Domnului şi a fost mai nelegiuit decât toţi cei de dinaintea lui.
26 El a umblat pe toate căile lui Ieroboam, fiul lui Nabat, şi în păcatele prin care acela l-a făcut şi pe Israel să păcătuiască, spre a-L mânia pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, cu idolii lor.
27 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Omri şi despre toate faptele lui şi despre toată tăria lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?
28 Iar Omri a adormit împreună cu părinţii lui şi e înmormântat în Samaria. Iar în locul lui a devenit rege Ahab, fiul său.8 În cel de al unsprezecelea an al domniei lui Omri s-a urcat pe tron Iosafat, fiul lui Asa; avea treizeci şi cinci
5 Evident, e vorba de un război civil în care Tibni,pentru o vreme, a deţinut superioritatea.
6 Asa: rege în Iuda.
7 În realitate, e vorba de un deal, înalt de aproximativ 450 M faţă de câmpul înconjurător; excelent punct strategic în vreme de război şi centru comercial în vreme de pace.
8 Septuaginta (Codex Alexandrinus) intercalează aici, adică în următoarele opt paragrafe (pe care ed. Rahlfs le numerotează cu 28 a-h), scurta istorie a regelui Iosafat, pe care T. M. o relatează în 22, 41-51.
de ani când a început să domnească, iar domnia lui în Ierusalim a durat douăzeci şi cinci de ani. Pe mama lui o chema Azuba şi era fiica lui Şilhi. El a umblat în căile lui Asa, părintele său, şi nu s-a abătut de la ele, făcând ceea ce e drept în ochii Domnului, în afară de faptul că nu a desfiinţat înălţimile, căci [poporul] încă aducea jertfe şi tămâieri pe înălţimi. Cât despre înţelegerile pe care Iosafat le-a făcut cu regele lui Israel şi despre toate faptele mari pe care le-a săvârşit şi despre duşmanii împotriva cărora s-a luptat, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Iuda? El a stârpit din ţară rămăşiţele desfrânării9 pe care unii o săvârşeau în zilele lui Asa, părintele său. În Edom nu era rege, ci un locţiitor.10 Iar regele Iosafat a făcut o corabie la Tarsis, ca să meargă la Ofir pentru aur; dar ea n-a ajuns, căci s-a sfărâmat la Eţion Gheber. Atunci regele Israelului i-a zis lui Iosafat: „Să meargă în corabie atât servii tăi, cât şi servii mei!” Dar Iosafat n-a vrut. Iosafat a adormit împreună cu părinţii lui şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în cetatea lui David. În locul lui a devenit rege Ioram, fiul său.
29 În cel de al doilea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit, pentru douăzeci şi doi de ani, Ahab, fiul lui Omri.
30 Ahab, fiul lui Omri, a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului şi a fost mai nelegiuit decât toţi cei

de dinaintea lui.
9 E vorba, şi aici, de prostituţia sacră, una din practicile cultelor idolatre.
10 LXX: „În Siria". Corectat după T. M. Textul, enigmatic, ar vrea să sugereze căEdomul era condus de un delegat al regelui Iosafat.

31 Nu i-a fost de-ajuns să umble în păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, dar şi-a luat-o de femeie pe Izabela, fiica lui Etbaal, regele Sidonului, şi a început să-i slujească lui Baal şi să i se închine.
32 Şi i-a ridicat lui Baal un jertfelnic în casa urâciunilor pe care o făcuse în Samaria;
33 şi a făcut un tufiş; dar Ahab a făcut mult mai multe nelegiuiri, ca să-L mânie pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, şi să-şi dărâme propriul său suflet, fiind el mai nelegiuit decât toţi regii lui Israel de dinaintea lui.
34 În zilele lui, Hiel din Betel a zidit Ierihonul; temelia i-a pus-o pe [mormântul lui] Abiron, întâiul său-născut, iar porţile i le-a aşezat pe [mormântul lui] Segub, fiul său mai mic, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin Iosua, fiul lui Navi.12
17
Profetul Ilie vesteşte o foamete şi se retrage la pârâul Cherit. Ilie la văduva din Sarepta Sidonului
1 Atunci profetul Ilie, Tesviteanul din Tesva Galaadului 1, a zis către Ahab: „Viu este Domnul, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel, în faţa Căruia stau eu: În aceşti ani nu va fi nici
11 S-a plinit astfel blestemul lui Iosua Navi (Ios 6, 26).
1 Ilie este una dintre cele mai puternice personalităţi ale Vechiului Testament, cel ce duce o luptă grea şi îndârjită împotriva idolatriei care bântuia, începând de la casa regală, întregul Israel. Numele lui se traduce: „Domnul este Dumnezeul meu". Amintirea lui e foarte puternică şi în vremea Mântuitorului; în momentul „schimbării la faţă", el apare, alături de Moise, ca mărturisitor şi prieten al lui Iisus (Mt 17, 3). Aici el apare dintr-odată, fără nici o introducere.
rouă şi nici ploaie decât numai când voi zice eu.2
2 Şi a fost cuvântul Domnului către Ilie:
3 „Du-te de aici, îndreaptă-te spre răsărit şi ascunde-te la pârâul Cherit, care este în faţa Iordanului.3
4 Apă vei bea din acel pârâu, iar eu le voi porunci corbilor să te hrănească acolo".
5 Iar Ilie a făcut după cuvântul Domnului şi s-a aşezat la pârâul Cherit, în faţa Iordanului.
6 Corbii îi aduceau pâine dimineaţa şi carne seara, iar apă bea din pârâu.
7 Şi a fost că, după o vreme, pârâul a secat, nefiind ploaie pe pământ.
8 Atunci a fost cuvântul Domnului către Ilie, zicând:
9 „Ridică-te şi du-te la Sarepta Sidonului; iată, eu i-am poruncit unei femei văduve să te hrănească".4
10 Iar el s-a ridicat şi s-a dus la Sarepta şi a ajuns la poarta cetăţii; şi, iată, acolo era o femeie văduvă adunând vreascuri; iar Ilie a chemat-o şi i-a zis: „Adu-mi oleacă de apă într-un vas, ca să beau!"
11 Ea a plecat ca să-i aducă, dar Ilie a chemat-o şi i-a zis: „Adu-mi în mână şi o bucată de pâine!"
12 Dar femeia i-a zis: „Viu este Domnul, Dumnezeul tău, că nu am nici o
2 Literal: „... decât numai prin gura cuvântului meu".
3 „Pârâul" era, de fapt, un torent care-şi săpase o albie adâncă prin stâncăria muntelui, oferindu-i astfel lui Ilie o bună ascunzătoare de mânia regelui.
4 Sarepta (azi, Sarafand): cetate situată la 15 km sud de Sidon. Aşadar, Domnul îl trimite pe Ilie la o femeie păgână, în casa căreia va face minuni, fapt ce va fi remarcat de Iisus (Lc 4, 26); afront la adresa necredinţei lui Israel.

azimă, ci doar o mână de făină într-un vas şi puţin untdelemn într-un urcior; iată, adun câteva vreascuri şi mă duc să o gătesc pentru mine şi pentru copiii mei5 şi vom mânca şi vom muri."
13 Atunci Ilie i-a zis: „Cutează!; intră şi fă aşa cum ai zis; dar de acolo să faci mai întâi pentru mine o azimă mică şi să mi-o aduci; iar pentru tine şi copiii tăi vei face la urmă.
14 Căci aşa grăieşte Domnul: Făina din vas nu va scădea şi untdelemnul din urcior nu se va împuţina până în ziua când Domnul va da ploaie pe pământ".
15 Iar femeia s-a dus şi a făcut întocmai; şi au mâncat, ea, el şi copiii ei;
16 şi făina din vas nu a scăzut şi untdelemnul din urcior nu s-a împuţinat, după cuvântul pe care

Domnul îl grăise prin gura lui Ilie.6
17 Şi a fost că după aceea s-a îmbolnăvit fiul femeii, stăpâna casei; iar boala lui a fost atât de grea, încât n-a mai rămas în el nici o suflare.
18 Atunci ea a zis către Ilie: „Ce-ai avut cu mine, omul lui Dumnezeu? ai venit la mine să-mi pomeneşti păcatele şi să-mi omori fiul?”
19 Iar Ilie i-a zis femeii: „Dă-mi-l pe fiul tău!” Şi i l-a luat de la sân şi l-a urcat în odaia în care locuia el şi l-a întins pe pat.
20 Şi a strigat Ilie şi a zis: „O, Doamne, Tu, martorul femeii la care locuiesc, Tu i-ai făcut rău omorându-i fiul!”7
21 Şi a suflat de trei ori asupra copilului şi L-a chemat pe Domnul, zicând:
5 Ebr.: „... şi pentru fiul meu”.
6 Literal: „... prin mâna lui Ilie” (ebraism). Ilie nu a lăsat nimic scris.
7 Cu alte cuvinte: Tu l-ai ucis, Tu să-l învii! În T. M., fraza e interogativă.
„O, Doamne, Dumnezeul meu, sufletul acestui copil să se întoarcă în el!”
22 Şi aşa s-a făcut, şi copilul a dat glas;
23 iar el l-a coborât în casă din odaia de deasupra şi i l-a dat mamei sale. Şi a zis Ilie: „Vezi, fiul tău trăieşte”.
24 Iar femeia a zis către Ilie: „Iată, acum ştiu că eşti un om al lui Dumnezeu şi că adevărat este în gura ta cuvântul Domnului”.
18
Ilie se întâlneşte cu Obadia. Ilie în faţa lui Ahab. Jertfa lui Ilie; el şi preoţii lui Baal. Ploaia.
1 Şi a fost că după multe zile, în anul al treilea a fost cuvântul Domnului către Ilie, zicând: „Du-te şi i te înfăţişează lui Ahab, iar Eu voi aduce ploaie pe faţa pământului”.
2 Iar Ilie a plecat să i se înfăţişeze lui Ahab. Foametea era cumplită în Samaria,
3 iar Ahab l-a chemat pe Obadia, maimarele curţii (acest Obadia era foarte temător de Dumnezeu;
4 când Izabela îi ucidea pe profeţii Domnului, Obadia a luat o sută de profeţi şi i-a ascuns, câte cincizeci, în două peşteri, şi-i hrănea cu pâine şi apă).
5 Şi a zis Ahab către Obadia: „Vino şi să umblăm prin ţară şi pe la izvoarele apelor şi pe la toate pâraiele, că poate vom găsi ceva iarbă ca să ţinem în viaţă caii şi catârii, aşa ca ei să nu piară cu totul”.
6 Atunci şi-au împărţit între ei calea pe care s-o cutreiere fiecare: Ahab a apucat singur pe un drum, iar Obadia a apucat, tot singur, pe un altul.

7 Obadia era singur pe drum; iar Ilie venea, tot singur, să-l întâmpine. Atunci Obadia s-a grăbit şi a căzut cu faţa la pământ şi a zis: „Domnul meu, Ilie, oare tu eşti?”
8 Iar Ilie i-a zis: „Eu. Du-te şi spune-i stăpânului tău: iată, Ilie este aici!”
9 Atunci Obadia a zis: „Ce păcat am făcut eu ca să-l dai pe robul tău în mâinile lui Ahab să mă omoare?
10 Viu este Domnul, Dumnezeul tău: Nu e neam sau regat la care stăpânul meu să nu fi trimis să te caute. Şi dacă-i spuneau: nu se află aici!, atunci el dădea foc regatului şi ţinuturilor lui, numai pentru că n-a dat de tine.
11 Iar acum tu zici: du-te şi spune-i stăpânului tău: iată, Ilie este aici!...
12 Dar când eu voi pleca de lângă tine, iar pe tine te va duce Duhul Domnului într-un loc pe care eu nu-l ştiu, şi voi intra să-i spun lui Ahab, iar el nu te va afla, atunci el mă va ucide. Robul tău însă se teme de Domnul încă din tinereţile lui.
13 Domnul meu, oare nu ţi s-a spus ce am făcut eu când Izabela îi ucidea pe profeţii Domnului?: cum am ascuns eu o sută dintre profeţii Domnului, câte cincizeci într-o peşteră, şi cum i-am hrănit cu pâine şi apă?
14 Iar acum tu îmi zici: du-te şi spune-i stăpânului tău: iată-l pe Ilie!, iar el mă va ucide”.
15 Ilie însă a zis: „Viu este Domnul Puterilor, în faţa Căruia stau eu: astăzi mă voi arăta în faţa lui!”
16 Atunci Obadia a plecat să-l întâlnească pe Ahab; şi i-a spus, iar Ahab a alergat în mare grabă şi s-a dus să-l întâmpine pe Ilie.
17 Şi a fost că atunci când Ahab l-a văzut pe Ilie, i-a zis: „Tu eşti cel care-l răzvrăteşti pe Israel?”
18 Dar Ilie a zis: „Nu eu îl răzvrătesc pe Israel, ci tu şi casa tatălui tău, prin aceea că L-aţi părăsit pe

Domnul, Dumnezeul vostru, şi aţi mers după baali.
19 Şi acum, trimite şi adună la mine întregul Israel pe muntele Carmel1, şi pe cei patru sute cincizeci de profeţi neruşinaţi ai lui Baal şi pe cei patru sute de profeţi ai tufişurilor, care mănâncă la masa Izabelei!”
20 Ahab a trimis atunci la tot Israelul; şi toţi profeţii s-au adunat pe muntele Carmel.
21 Iar Ilie s-a apropiat de ei toţi. Şi le-a zis Ilie: „Până când veţi şchiopăta din amândouă gleznele?2 Dacă Domnul este Dumnezeu, mergeţi după El; dar dacă este Baal, mergeţi după el!” Dar poporul n-a răspuns nimic.
22 Şi a zis Ilie către popor: „Eu singur am rămas profet al Domnului; profeţii lui Baal sunt patru sute cincizeci, iar profeţii tufişurilor sunt patru sute.
23 Daţi-ne doi boi: ei să-şi aleagă unul, să-l taie în bucăţi şi să-l aşeze deasupra lemnelor, dar foc să nu pună; iar eu îl voi rândui pe celălalt bou, dar foc nu voi pune.
24 Voi să strigaţi numele dumnezeilor voştri, iar eu voi chema numele Domnului Dumnezeului meu; ei bine, Dumnezeul care va răspunde cu foc, Acela este Dumnezeu”. Şi întregul popor a
1 Muntele Carmel: simbol al măreţiei naturale şi al mândriei israeliene; magnifică scenă pe care se va desfăşura crâncena confruntare religioasă.
2 Locuţiune menită să denunţe duplicitatea religioasă a fiilor lui Israel.

răspuns, zicând: „Bun e cuvântul pe care l-ai grăit!”
25 Iar Ilie le-a zis profeţilor ruşinii: „Alegeţi-vă un bou şi jertfiţi voi întâi fiindcă sunteţi mulţi!3 şi chemaţi numele dumnezeului vostru; dar foc să nu puneţi!”
26 Iar aceia au luat un bou şi au făcut aşa şi de dimineaţa până la amiază au chemat numele lui Baal, zicând: „Auzi-ne, Baale, auzi-ne...!” Şi nici că glas a fost, şi nici auz.4 Şi alergau bezmetici5 în jurul jertfelnicului pe care-l făcuseră.
27 Şi se făcuse amiază, iar Ilie Tesviteanul îşi bătea joc de ei, zicând: „Strigaţi cât vă ţine gura, că el e dumnezeu; poate că se gândeşte, ori că s-a apucat de vreo oarecare treabă, ori poate că doarme... ca să se trezească...”.
28 Iar ei strigau cu glas mare şi după obiceiul lor se tăiau cu cuţitele6 şi se loveau cu bice până ce le dădea sângele7.
29 Şi au tot profeţit până-n seară, la vremea jertfei; şi nici că glas a fost, şi nici auz. Atunci Ilie Tesviteanul a grăit către profeţii urâciunilor, zicând: „Daţi-vă acum la o parte, ca să-mi aduc şi eu jertfa!” Iar ei s-au dat de-o parte, mai încolo.
30 Iar Ilie a zis către popor: „Apropiaţi-vă de mine!” Şi întregul popor s-a apropiat de el.
31 Atunci Ilie a luat douăsprezece pietre
3 Motivaţie ironică!
4 Când o voce nu e auzită, în fapt ea nu există!
5 Diatreho = „a alerga de colo până colo”.
6 E vorba de incizii rituale pe corp, practicate în religiile feniciene şi, prin contaminare, chiar de unii Israeliţi.
7 În ritualurile paroxistice se înscria şi autoflagelarea.
după numărul seminţiilor lui Israel, aşa cum Domnul îi spusese: „Israel va fi numele tău”8
32 şi a zidit pietrele întru numele Domnului şi a vindecat jertfelnicul care fusese dărâmat9; iar împrejurul jertfelnicului a săpat un şanţ în care ar fi încăput două măsuri de sămânţă10;
33 şi a îngrămădit lemnele pe jertfelnicul pe care-l făcuse şi a tăiat bucăţile [de carne] menite arderii-de-tot şi le-a aşezat deasupra lemnelor şi le-a rânduit pe jertfelnic.
34 Şi a zis: „Aduceţi-mi patru vedre de apă şi vărsaţi-le peste jertfă şi peste lemne!” Şi au făcut aşa. Şi a zis: „Faceţi-o a doua oară!” Şi au făcut-o a doua oară. Şi a zis: „Faceţi-o a treia oară!” Iar ei au făcut-o a treia oară.
35 Apa alerga împrejurul jertfelnicului, iar şanţul se umpluse de apă.
36 Ilie şi-a ridicat atunci glasul către cer şi a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Israel, auzi-mă, Doamne, şi răspunde-mi astăzi cu foc, ca să cunoască tot poporul că Tu eşti Domnul, Dumnezeul lui Israel, şi că eu sunt robul Tău şi că de dragul Tău am făcut eu lucrurile acestea!
37 Auzi-mă, Doamne, auzi-mă cu foc, ca să cunoască acest popor că Tu eşti Domnul Dumnezeu şi

că Tu ai întors la Tine inima acestui popor!”
8 Citat textual din Fc 35, 10. În trupul altarului rezidit, şi în contextul unui popor divizat politic, Ilie introduce simbolul unităţii celor douăsprezece triburi ale lui Israel.
9 Rezidirea altarului nu e altceva decât „vindecarea” unui trup bolnav.
10 Se pare că nu e vorba de o măsură de capacitate, ci de suprafaţa pe care puteau fi semănate două măsuri de sământă, ceea ce ar echivala cu aproximativ 30 de metri pătraţi.

38 Atunci foc a căzut din cer de la Domnul şi a mistuit jertfa şi lemnele şi apa care era în şanţ; focul a lins pietrele şi lutul.
39 Şi întregul popor a văzut şi a căzut cu faţa la pământ şi a zis: „Cu adevărat, Domnul este Dumnezeu; Domnul Acesta este Dumnezeu!”
40 Şi a zis Ilie către popor: „Prindeţi-i pe profeţii lui Baal, încât nici unul din ei să nu scape!” Şi i-au prins, iar Ilie i-a dus la pârâul Chişonului şi acolo i-a înjunghiat.11
41 După aceea i-a zis Ilie lui Ahab: „Du-te şi mănâncă şi bea, că se aude vuiet de ploaie!”
42 şi s-a dus Ahab să mănânce şi să bea. Iar Ilie s-a urcat pe Carmel şi, plecându-se la pământ, şi-a pus faţa între genunchi
43 şi i-a zis servului său: „Ridică-te şi uită-te spre mare!” Servul s-a uitat şi a zis: „Nu e nimic”. Şi i-a zis Ilie: „Du-te şi fă-o de şapte ori!” Iar acela s-a dus de şapte ori.
44 Şi a fost că a şaptea oară, iată, un norişor cât urma unui picior de om scotea apă din mare. Iar acesta i-a zis: „Du-te şi spune-i lui Ahab: înhamă-ţi caii la căruţă şi du-te devale, ca să nu te prindă ploaia!”
45 Şi a fost că între timp cerul s-a înnegrit de nori şi de vânt; şi a fost ploaie mare. Iar Ahab a înhămat şi s-a dus la Izreel.
11 Chişon: apă ce curge în valea lui Izreel, lunecă pe sub clinurile răsăritene ale muntelui Carmel şi se varsă în Mediterana aproape de Haifa. O astfel de execuţie, promptă şi rapidă, se explică atât prin mentalitatea şi practicile vremii, cât şi prin neîndurarea cumplitului Ilie faţă de principalii autori ai depravării poporului său.
46 Şi mâna Domnului era peste Ilie. Acesta, încingându-şi mijlocul, a alergat înaintea lui Ahab în Izreel.
19
Ameninţat, Ilie fuge pe muntele Horeb, unde e hrănit de un înger. Întâlnirea cu Dumnezeu.
1 Iar Ahab i-a spus Izabelei, femeia sa, tot ceea ce făcuse Ilie, şi cum îi omorâse pe profeţi cu sabia.
2 Atunci Izabela a trimis la Ilie şi a zis: „Tu eşti Ilie, iar eu sunt Izabela: aşa să-mi facă mie dumnezeu ba încă mai mult dacă mâine la vremea aceasta nu voi face cu viaţa ta ceea ce ai făcut tu cu viaţa fiecăruia dintre ei!”
3 Iar Ilie s-a temut şi s-a ridicat să-şi scape viaţa şi a venit la Beer-Şeba, în ţara lui Iuda, unde şi-a lăsat servul.1
4 Şi a mers în pustie, cale de o zi; şi a venit şi s-a aşezat sub un ienupăr2 şi-şi ruga moartea, zicând: „Destul îmi este acum! Ia-mi, Doamne, viaţa, că nu sunt eu mai bun decât părinţii mei!”
5 şi s-a culcat şi a adormit acolo, sub copac. Şi, iată, Cineva3 S-a atins de el şi i-a zis: „Scoală-te şi mănâncă!”
6 Ilie s-a uitat şi, iată, lângă căpătâiul său era o azimă de orz şi un urcior cu apă. şi s-a sculat şi a mâncat şi a băut şi a adormit din nou.
1 Ilie iese de sub jurisdicţia lui Ahab şi a Izabelei, refugiindu-se în regatul de sud, pe care îl străbate până la Beer-Şeba, ultima localitate pe pământ cultivat, din apropierea căreia începe deşertul.
2 Ienupăr: arbust din familia răşinoaselor; umbră rară, dar alta mai bună nu se afla în pustie.
3 Ebr.: „un înger”

7 Iar îngerul Domnului s-a întors şi l-a atins din nou şi i-a zis: „Scoală-te şi te hrăneşte, că lungă îţi este calea!”
8 Iar el s-a sculat şi a mâncat şi a băut; şi în puterea acelei hrane a mers patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi până la muntele Horeb4.
9 Acolo a intrat în peşteră5 şi a locuit în ea. Şi, iată, cuvântul Domnului a fost către el şi i-a zis: „Ce faci aici, Ilie?”

10 Iar Ilie a zis: „Mare râvnă am avut pentru Domnul Atotţiitorul, de vreme ce fiii lui Israel Te-au părăsit şi ţi-au dărâmat jertfelnicele, iar pe profeţii Tăi i-au ucis cu sabia; eu singur am rămas, iar ei caută să-mi ia viaţa".
11 Iar El a zis: „Să ieşi mâine şi să stai în faţa Domnului în munte. Şi, iată, Domnul va trece; şi, iată, înaintea Domnului va fi năprasnică vijelie ce va despica munţii şi va sfărâma stâncile, dar nu în vijelie va fi Domnul; după vijelie va fi cutremur, dar nu în cutremur va fi Domnul;
12 şi după cutremur va fi foc, dar nu în foc va fi Domnul; şi după foc va fi adiere de vânt lin, şi întrînsa va fi Domnul".6
4 Horeb (sau Sinai): muntele pe care Moise primise tablele legii, după ce postise patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi (Iş 34, 28; Dt 9, 9); un post de aceeaşi durată va face Iisus înainte de a ieşi la propovăduire (Mt 4, 2; Lc 4, 2). Hrana tainică şi întăritoare a lui Ilie a fost interpretată de către Sfinţii Părinţi ca prefigurând Euharistia.
5 Cuvântul „peşteră" e articulat (to spelaion), ceea ce înseamnă că e vorba de o grotă cunoscută. Tradiţia creştină va vedea în Ilie prototipul monahului; de aici, preferinţa călugărilor (îndeosebi răsăriteni) de a locui în peşteri (precum, la noi, Daniil Sihastrul).
6 Versetele 11-12: imagine grandioasă, de mare frumuseţe şi adâncime. Pe acelaşi munte, unde prezenţa Domnului în faţa lui Moise se manifestase prin nor, fulgere, tunete, negură, foc şi trâmbiţe, în prezenţa lui Ilie Se manifestă prin aura (citeşte avra) = „adiere uşoară de vânt", „mişcarea şi sunetul brizei marine", prefigurându-L astfel pe Dumnezeu Care li se va arăta oamenilor prin Iisus Hristos, Cel „blând şi smerit cu inima" (Mt 11, 29). Cele două moduri de manifestare a lui Dumnezeu (în funcţie de vârstele şi percepţia omenirii) vor fi evidente, simbolic, pe un alt munte, al Taborului, când Iisus Se va schimba la faţă avându-i alături pe Moise şi Ilie (Mt 17, 3; Mc 9, 4; Lc 9,30).
13 Şi a fost că dacă Ilie a auzit, şi-a acoperit faţa cu cojocul7 şi a ieşit şi a stat lângă peşteră. Şi, iată, un glas a venit la el şi i-a zis: „Ce faci aici, Ilie?"
14 Iar Ilie a zis: „Mare râvnă am avut pentru Domnul Atotţiitorul, de vreme ce fiii lui Israel au părăsit legământul Tău şi Ţi-au dărâmat jertfelnicele, iar pe profeţii Tăi i-au ucis cu sabia; eu singur am rămas, iar ei caută să-mi ia viaţa".
15 Şi a zis Domnul către el: „Du-te, întoarce-te pe calea ta şi mergi pe calea din pustia Damascului; şi te vei duce şi-l vei unge pe Hazael rege peste Siria.
16 Pe Iehu, fiul lui Nimşi, îl vei unge rege peste Israel; iar pe Elisei, fiul lui Şafat din Abel-Mehola, îl vei unge profet în locul tău.
17 Şi va fi că cel ce va scăpa de sabia lui Hazael, pe acela îl va ucide Iehu; iar cel ce va scăpa de sabia lui Iehu, pe acela îl va ucide Elisei.
18 Eu însă voi păstra în Israel şapte mii de bărbaţi: toţi genunchii care nu i s-au plecat lui Baal şi toate gurile care nu l-au cinstit".
19 Iar el a plecat de acolo şi l-a aflat pe
7 Şi-a acoperit faţa pentru eventualitatea că Domnul i Se va arăta de-a dreptul, nemijlocit. Cât despre „cojoc", acesta era o mantie făcută din blăniţe de miel; ea era, deopotrivă, veşmânt profetic şi învelitoare împotriva frigului.

Elisei, fiul lui Şafat, care ara cu boii: douăsprezece perechi de boi erau înaintea lui, iar el în urma celei de a douăsprezecea; şi a mers Ilie la el şi şi-a aruncat cojocul asupră-i8.
20 Atunci Elisei a lăsat boii şi a alergat după Ilie şi a zis: „Îi voi săruta pe tatăl meu şi pe mama mea şi voi veni după tine!" Iar acela i-a zis: „Întoarce-te, că am treabă cu tine!"
21 Iar acesta a plecat de lângă el şi a luat o pereche de boi şi i-a înjunghiat şi i-a fript cu jugurile boilor şi i-a dat poporului; aceia au mâncat, iar el s-a ridicat şi a mers după Ilie şi-i slujea.
20
Luptele lui Ahab cu Sirienii. 1
1 Benhadad, regele Siriei, şi-a strâns toate oştile şi s-a ridicat şi a împresurat Samaria, el şi treizeci şi doi de regi împreună cu el; el cu toată călărimea şi cu toate carele lui de luptă s-a ridicat şi a împresurat Samaria şi s-a războit împotriva ei.
2 Şi a trimis soli în cetate la Ahab, regele lui Israel,
3 iar aceia au zis: „Aşa grăieşte Benhadad: argintul şi aurul tău e al meu, femeile şi fiii tăi cei

preafrumoşi sunt ai mei”.
4 Iar regele lui Israel a răspuns, zicând: „Aşa cum ai grăit, o, rege, domnul meu: eu sunt al tău, şi toate ale mele”.
5 Solii însă au venit din nou şi au zis: „Aşa grăieşte Benhadad: am trimis
8 Semn că l-a luat în posesie, că Elisei trebuie să-l urmeze.
1 În LXX s-a făcut o rocadă: capitolul 20 devine 21 şi viceversa. Păstrăm această ordine, în conformitate şi cu vechile ediţii româneşti.
la tine, zicând: Tu îmi vei da mie argintul şi aurul tău şi pe femeile tale şi pe copiii tăi.
6 De aceea, mâine pe vremea asta îmi voi trimite slugile la tine şi ele vor scotoci prin casa ta şi prin casele servilor tăi: şi tot ce va fi pe pofta ochilor lor sau pe care ele vor pune mâna, vor lua”.
7 Atunci regele lui Israel i-a chemat pe toţi bătrânii ţării şi a zis: „Vedeţi şi luaţi seama că omul acesta cată nod în papură; că el a trimis la mine pentru femeile mele şi pentru fiii mei şi pentru fiicele mele; de la argintul şi aurul meu nu l-aş ţine de rău”.2
8 Dar bătrânii şi-ntregul popor au zis: „Să nu-l asculţi şi nici să te-nvoieşti!”
9 Iar el a zis către solii lui Benhadad: „Spuneţi-i stăpânului vostru: Toate lucrurile pentru care ai trimis prima oară la robul tău, sunt gata să le fac; dar lucrul acesta nu voi putea să-l fac”. Atunci solii au plecat şi i-au înapoiat răspunsul.
10 Dar Benhadad a trimis la el, spunând: „Aşa să-mi facă mie dumnezeu, ba încă şi mai mult, dacă ţărâna Samariei va fi de-ajuns să umple pumnii întregului popor, ai pedestraşilor mei!”
11 Iar regele lui Israel a răspuns, zicând: „Ajunge: cocoşatul să nu se umfle-n pene ca acel cu şira dreaptă”.3
12 Şi a fost că atunci când a primit el răspunsul acesta, el şi toţi regii care erau cu el şedeau în corturi şi beau; iar el le-a zis servilor săi: „Faceţi şanţ!” Şi au făcut şanţ împrejurul cetăţii.
13 Şi, iată, un profet a venit la Ahab, regele
2 Ahab e dispus la un compromis, dar nu să accepte pretenţiile excesive ale asediatorului.
3 „Cel ce se încinge [cu sabia] să nu se fălească precum acel ce şi-o descinge”.

Israelului, şi i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul: văzut-ai tu această mare mulţime?: Iată, Eu o voi da astăzi în mâna ta, iar tu vei cunoaşte că Eu sunt Domnul”.
14 Şi a zis Ahab: „Prin cine?” Acela a zis: „Aşa grăieşte Domnul: prin tinerii servi ai mai-marilor peste ţinuturi”. Ahab a zis: „Cine va începe războiul?” Şi i s-a spus: „Tu”.
15 Atunci Ahab i-a numărat pe tinerii servi ai mai-marilor peste ţinuturi: erau două sute treizeci4; apoi a numărat poporul, adică pe toţi războinicii: şaizeci de mii5.
16 Şi a ieşit la amiază. Iar Benhadad el şi cei treizeci şi doi de regi care i se alăturaseră beau în corturi şi se îmbătaseră.
17 Şi au ieşit mai întâi tinerii servi ai mai-marilor peste ţinuturi. Regele Siriei a trimis cercetaşi, iar aceştia i-au spus: „Sunt oameni ieşind din Samaria”.
18 Iar el a zis: „Dacă ies pentru pace, prindeţi-i vii; dacă ies pentru război, prindeţi-i vii!”
19 Din cetate au ieşit tinerii servi ai mai-marilor peste ţinuturi, şi oastea după ei.
20 Şi fiecare îl lovea pe cel ce-i era în faţă şi fiecare îl mai lovea o dată pe cel ce-i sta împotrivă. Sirienii au fugit, Israeliţii i-au urmărit, iar Benhadad, regele Siriei, a scăpat pe calul unui călăraş.
21 Atunci a ieşit şi regele lui Israel şi a luat toţi caii şi toate carele şi pradă
4 Luptători de elită, puţini la număr, dar foarte bine instruiţi. T. M.: „...două sute treizecişi doi”.
5 T. M.: „... toţi fiii lui Israel, şapte mii”.
mare a făcut în Siria.
22 Iar profetul a venit la regele Israelului şi a zis: „Întăreşte-te, ia seama şi vezi ce ai de făcut; că, după un an, Benhadad, regele Siriei, se va ridica din nou împotriva ta”.
23 Iar servii regelui Siriei, chiar ei, i-au zis: „Dumnezeul lui Israel este un Dumnezeu al munţilor, iar nu un Dumnezeu al văilor, de aceea a fost mai puternic decât noi; dar dacă noi ne vom lupta cu ei în şes, atunci într-adevăr vom fi mai puternici decât ei.
24 Tu să faci aşa: Îndepărtează-i pe regi, pe fiecare la treaba lui, şi-n locul lor pune satrapi.
25 Fă-ţi o oaste pe potriva celei ce a fost nimicită şi călărime pe potriva călărimii şi care pe potriva carelor şi ne vom bate cu ei în şes şi vom fi mai puternici decât ei”. Iar el le-a ascultat vorba şi a făcut aşa.

26 Şi a fost că, după un an, Benhadad i-a numărat pe Sirieni şi s-a suit la Afec să se războiască cu Israel.
27 Fiii lui Israel au fost număraţi şi au venit în întâmpinarea lor; Israeliţii şi-au aşezat în faţa lor o tabără cât două turme mici de capre, în timp ce Sirienii umpluseră pământul.
28 Atunci a venit omul lui Dumnezeu6 şi a zis către regele Israelului: „Aşa grăieşte Domnul: de vreme ce Siria a spus că Domnul, Dumnezeul lui Israel, este un Dumnezeu al munţilor şi că nu e un Dumnezeu al văilor, Eu voi da în mâna ta această oaste mare, iar tu vei cunoaşte că Eu sunt Domnul".
29 Şi au stat taberele una în faţa alteia
6 „Omul lui Dumnezeu" poate fi profetul din versetele 13 şi 22 sau un altul; întrucât este articulat, poate fi acelaşi.

timp de şapte zile. Şi a fost că-n ziua a şaptea s-a pornit războiul, iar Israeliţii i-au lovit pe Sirieni, o sută de mii de pedestraşi într-o singură zi.
30 Cei ce-au scăpat au fugit la Afec, în cetate, dar zidul a căzut peste douăzeci şi şapte de mii de oameni din cei rămaşi; iar Benhadad a fugit şi a intrat în casa de dormit, într-o cămară dosnică.
31 Iar servii săi i-au zis: „Iată, noi ştim că regii casei lui Israel sunt regi milostivi; aşadar, să ne punem pânză de sac împrejurul mijlocului şi funii pe cap şi să mergem la regele lui Israel, că doardoar ne va cruţa vieţile".
32 Şi şi-au încins mijlocul cu pânză de sac şi şi-au pus funii pe cap şi au zis către regele lui Israel: „Robul tău Benhadad zice: cruţă-mi viaţa!" Iar acela a zis: „Încă trăieşte?: e fratele meu!"
33 Oamenii au ghicit ce vrea să spună şi s-au grăbit şi i-au prins vorba din gură şi au zis: „Benhadad e fratele tău". Iar el a zis: „Mergeţi şi aduceţi-l!" Atunci Benhadad a venit la el, iar acesta l-a urcat în carul său; iar [Benhadad]
34 i-a zis: „Cetăţile pe care tatăl meu le-a luat de la tatăl tău ţi le voi da înapoi; eu îţi voi face în Damasc uliţe de negoţ7 aşa cum tatăl meu a făcut în Samaria". „Iar eu te voi lăsa, cu legământ, să pleci". Atunci Ahab a făcut cu el un legământ şi l-a lăsat să plece.8
7 Literal: „ieşiri". E vorba de străduţe-bazar, unde se făceau schimburi comerciale; cu alte cuvinte, Benhadad se oferă să deschidă în Damascul Siriei pieţe de desfacere pentru produsele israeliene.
8 Ahab nu-şi dăduse seama că intervenţia regelui captiv nu era altceva decât o viclenie menită să trezească orgoliul generos al oricărui suveran îngâmfat.
35 Iar un om dintre fiii profeţilor a grăit către un aproape al său cu cuvântul Domnului9: „Loveşte-mă!" Dar omul n-a vrut să-l lovească.
36 Acela i-a zis: „De vreme ce tu n-ai ascultat de cuvântul Domnului, iată că, plecând de la mine, te va lovi un leu". Acesta s-a dus, iar un leu a dat peste el şi l-a omorât.
37 Şi a aflat pe un alt om şi i-a zis: „Loveşte-mă!" Omul l-a lovit şi din lovitură l-a rănit.
38 Atunci profetul s-a dus şi a stat în calea regelui lui Israel şi s-a legat la ochi cu o faşă.10
39 Şi a fost că-n timp ce regele trecea pe aproape, el a strigat către rege şi a zis: „Robul tău a ieşit la război; şi, iată, un om l-a adus pe un altul la mine şi mi-a zis: păzeşte-l pe omul acesta; dar dacă va fugi cumva, atunci viaţa ta va fi în schimbul vieţii lui, sau vei plăti un talant de argint.
40 Dar în timp ce robul tău se uita încoace şi încolo, acela s-a făcut nevăzut". Iar regele lui Israel i-a zis: „Iată, singur ţi-ai dat răspunsul".
41 Acela, grăbindu-se, şi-a luat faşa de pe ochi, iar regele lui Israel l-a recunoscut: era unul dintre profeţi.
42 Acela i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul: fiindcă tu ai lăsat să-ţi scape din mână un om vrednic de moarte, viaţa ta va fi în schimbul vieţii lui şi poporul tău în schimbul poporului său".
43 Iar regele lui Israel a plecat mâhnit şi trist şi a venit în Samaria.
9 Rostire cu autoritate divină.
10 adică s-a mascat.

21
Via lui Nabot; Ahab, Izabela şi profetul Ilie.
1 Nabot Izreeliteanul avea o vie lângă aria lui Ahab, regele Israelului.1
2 Şi a grăit Ahab către Nabot, zicând: „Dă-mi via ta, ca să-mi fac o grădină de legume, fiindcă e

aproape de casa mea; iar eu îţi voi da în schimb o altă vie, mai bună decât aceasta; sau, dacă-ţi vine mai bine, îţi voi plăti via cu bani, iar ea îmi va fi grădină de legume”.
3 Dar Nabot i-a zis lui Ahab: „Ferească-mă Dumnezeu să-ţi dau eu moştenirea părinţilor mei!”
4 Atunci sufletul lui Ahab s-a tulburat; el s-a culcat pe patul său şi şi-a acoperit faţa şi n-a mâncat.2
5 Iar Izabela, femeia sa, a intrat la el şi i-a zis: „De ce-ţi este sufletul tulburat şi nu mănânci?”
6 Iar el i-a zis: „Fiindcă i-am vorbit lui Nabot Izreeliteanul şi i-am zis: „Dă-mi via ta pe bani; sau, dacă vrei, în schimbul ei îţi voi da o altă vie”. Dar el mi-a răspuns: „Nu-ţi voi da moştenirea părinţilor mei!”
7 Atunci Izabela, femeia sa, i-a zis: „Aşa faci tu acum, tu, rege peste Israel?... Scoală-te şi mănâncă şi fii stăpân pe tine: eu îţi voi da via lui Nabot Izreeliteanul!”
8 Ea a făcut o scrisoare în numele lui Ahab şi a pecetluit-o cu pecetea lui şi a
1 Dintr-o menţiune în 18, 45 reiese că Ahab, a cărui reşedinţă era în Samaria, avea şi o casă (probabil, o reşedinţă de vară) în Izreel.
2 Nabot avea dreptate: în virtutea dreptului cutumiar, o moştenire de la părinţi nu putea fi înstrăinată, ea fiind, de fapt, un bun al întregii familii. Ahab îşi dă seama că în faţa legii nescrise nu poate face nimic.
trimis-o la bătrânii şi la fruntaşii3 care locuiau [în aceeaşi cetate] cu Nabot.
9 Iar în scrisoare se spunea: „Ţineţi post4 şi puneţi-l pe Nabot să şadă printre fruntaşii poporului.
10 şi-n preajma lui puneţi să şadă doi oameni netrebnici care să mărturisească împotrivă-i, zicând: ai defăimat pe Dumnezeu şi pe rege!... Apoi să-l scoată afară, să-l ucidă cu pietre, şi aşa să moară”.5
11 Iar bătrânii şi fruntaşii care locuiau în aceeaşi cetate cu el au făcut aşa cum le poruncise Izabela şi cum se spunea în scrisorile pe care ea le trimisese.
12 Şi au ţinut post şi l-au pus pe Nabot să şadă printre fruntaşii poporului.
13 Şi au venit doi oameni netrebnici şi au şezut în preajma lui. Iar oamenii netrebnici au dat mărturie împotriva lui Nabot, zicând: „Ai defăimat pe Dumnezeu şi pe rege!” Atunci l-au scos afară din cetate şi l-au ucis cu pietre, şi aşa a murit.
14 Şi au trimis la Izabela, zicând: „Nabot a fost ucis cu pietre, şi aşa a murit”.
15 Şi a fost că atunci când Izabela a auzit aceasta, a zis către Ahab: „Scoală-te şi pune stăpânire pe via lui Nabot Izreeliteanul, cel care n-a vrut să ţi-o vândă, căci Nabot nu mai e viu, ci a murit”.
3 Literal: „oamenii liberi” sau „oamenii născuţi liberi”, ceea ce la Evrei însemna „fruntaşi”, sau chiar „nobili”.
4 Postul general era rânduit în momentele cruciale, de mare criză, şi constituia un semnal de alarmă. În cazul de faţă, postul avea funcţie de factor psihologic, pe fundalul căruia urma să se comită crima.
5 Izabela, prin oamenii ei, exploatează evlavia poporului şi-l acuză pe Nabot că a încălcat interdicţia specificată în Iş 22, 28.

16 Şi a fost că dacă Ahab a auzit că Nabot Izreeliteanul e mort, şi-a sfâşiat hainele şi s-a îmbrăcat în pânză de sac. Şi a fost că după aceea s-a sculat Ahab şi s-a coborât la via lui Nabot Izreeliteanul ca s-o ia în stăpânire.6
17 Atunci a grăit Domnul către Ilie Tesviteanul, zicând:
18 „Scoală-te şi te coboară să-l întâlneşti pe Ahab, regele Israelului, cel din Samaria; el se află în via lui Nabot, unde s-a dus s-o ia în stăpânire.
19 Şi vei grăi către el, zicând: aşa grăieşte Domnul: De vreme ce tu ai ucis şi ai luat în stăpânire, de aceea aşa grăieşte Domnul: În locul unde porcii şi câinii au lins sângele lui Nabot, acolo vor linge câinii sângele tău; şi târfele se vor spăla în sângele tău”.
20 Şi a zis Ahab către Ilie: „M-ai aflat, vrăjmaşule, şi aici?” Iar acesta a zis: „Te-am aflat, fiindcă tu nebuneşte te-ai aruncat să faci ce e rău în faţa Domnului, ca să-I stârneşti mânia.
21 Aşa grăieşte Domnul: iată, Eu voi aduce peste tine necazuri, şi foc voi aprinde-n urma ta şi voi nimici tot ceea ce e parte bărbătească din Ahab, fie rob, fie liber în Israel.
22 Şi voi face din casa ta ceea ce am făcut din casa lui Ieroboam, fiul lui Nabat, şi din casa lui Baeşa, fiul lui Ahia, pentru întărâtările cu care m-ai întărâtat şi cu care l-ai făcut şi pe Israel să păcătuiască”.
23 Domnul a grăit şi despre Izabela, zicând: „Câinii o vor mânca lângă zidul Izreelului.

24 Cei din neamul lui Ahab: câinii îl vor mânca pe cel mort în cetate, păsările
6 Regele îşi asumă doliul, dar îşi urmăreşte ţinta.
cerului îl vor mânca pe cel mort în câmp.
25 Nimeni însă nu este ca Ahab, prin aceea că El s-a aruncat pe de-a-ntregul să facă ce e rău în faţa Domnului, aşa cum Izabela, femeia lui, l-a dus de căpăstru.
26 Urât s-a făcut el prin urâciunile pe care le-a urmat, cele săvârşite de Amoreii pe care Domnul i-a nimicit din faţa fiilor lui Israel".
27 Şi, din pricina acestui cuvânt, Ahab s-a pătruns de mâhnire în faţa Domnului şi a prins a plânge şi şi-a sfâşiat hainele şi şi-a încins trupul cu sac şi a postit; cu sac se îmbrăcase şi în ziua când l-a ucis pe Nabot Izreeliteanul.
28 Cuvântul Domnului a fost atunci în gura robului său Ilie asupra lui Ahab; şi a zis Domnul:
29 „Ai văzut cum s-a pătruns Ahab de mâhnire în faţa Mea?: Nu în zilele lui voi aduce necazurile, ci în zilele fiului său le voi aduce".7
22
Lupte împotriva Sirienilor. Moartea lui Ahab. Iosafat, rege peste Iuda; Ohozia, rege peste Israel.
1 Au trecut trei ani fără război între Siria şi Israel.
2 Şi a fost că în cel de al treilea an s-a coborât Iosafat, regele lui Iuda, la regele lui Israel. 1
7 Pocăinţa omului şi îndurarea lui Dumnezeu sunt posibile chiar şi în cazul unuia dintre regii cei mai ticăloşi pe care i-a avut Israelul.
1 Iosafat era vasal al lui Ahab şi a venit la chemarea acestuia. Faptul va fi evident în desfăşurarea evenimentelor.

3 Iar regele lui Israel a zis către servii săi: „Ştiţi voi oare că Ramotul Galaadului este al nostru, iar noi de atâta vreme tăcem şi ne lenevim să-l scoatem din mâna regelui Siriei?"2
4 Apoi regele lui Israel a zis către Iosafat: „Oare vei merge şi tu cu noi să ne războim pentru Ramotul Galaadului?" Iar Iosafat a zis: „Cum sunt eu, aşa şi tu; cum e poporul meu, aşa-i şi poporul tău; cum sunt caii mei, aşa şi caii tăi".
5 Şi a zis Iosafat, regele lui Iuda, către regele lui Israel: „Întreabă-l dar, astăzi, pe Domnul!"
6 Atunci regele lui Israel i-a adunat pe toţi profeţii, ca la vreo patru sute de bărbaţi; şi le-a zis regele: „Voi merge oare la Ramotul Galaadului să mă războiesc, sau mă voi lăsa păgubaş?" Iar ei au zis: „Mergi, şi Domnul îl va da negreşit în mâinile regelui".
7 Şi a zis Iosafat către regele lui Israel: „Nu se află oare pe-aici un profet al Domnului, pentru ca noi prin el să-L întrebăm pe Domnul?"3
8 Iar regele lui Israel a zis către Iosafat: „Mai e pe-aici un om prin care-L putem întreba pe Dumnezeu; eu însă îl urăsc, deoarece el nu grăieşte de bine pe socoteala mea, ci de rău: Miheia, fiul lui Imla". Dar Iosafat, regele lui Iuda, a zis: „Să nu vorbească regele aşa!"
9 Atunci regele lui Israel a chemat un eunuc4 şi i-a zis: „De-ndată să-l aduceţi pe Miheia, fiul lui Imla!"5
2 Potrivit istoricului Iosif Flaviu, Ramotul Galaadului fusese luat de către Benhadad, regele Siriei, în vremea lui Omri.
3 Cei patru sute erau profeţi de curte, întotdeauna atenţi să fie pe placul regelui; sceptic, Iosafat cere şi o altă mărturie.
4 Eunuc (sau famen): demnitar la curtea regală.
5 Acest Miheia nu are nimic în comun cu profetul Miheia, autorul cărţii care-i poartă numele.
10 Iar regele lui Israel şi Iosafat, regele lui Iuda, şedeau fiecare pe scaunul său, înarmaţi, în porţile Samariei; şi toţi profeţii profeţeau în faţa lor.
11 Iar Sedechia, fiul lui Chenaana, şi-a făcut nişte coarne de fier şi a zis: „Aşa grăieşte Domnul: cu acestea îi vei împunge pe Sirieni, până vor pieri".
12 Şi toţi profeţii profeţeau aşa, zicând: „Du-te la Ramotul Galaadului, că va fi bine: Domnul îl va da în mâna ta pe regele Siriei".
13 Iar solul care se dusese să-l cheme pe Miheia i-a grăit acestuia, zicând: „Iată, toţi profeţii într-un singur glas vorbesc de bine asupra regelui; fie acum cuvintele tale precum cuvintele fiecăruia din ei şi grăieşte de bine!"
14 Dar Miheia a zis: „Viu este Domnul: Orice va grăi Domnul către mine, aceea voi grăi!"

15 Şi a venit la rege; iar regele i-a zis: „Miheia, voi merge eu oare la Ramotul Galaadului să mă războiesc, sau mă voi lăsa păgubaş?” Iar acela i-a zis: „Mergi, şi va fi bine: Domnul îl va da în mâna regelui”.
16 Iar regele i-a zis: „De câte ori să te leg eu cu jurământ ca să-mi spui adevărul în numele Domnului?”
17 Şi a zis Miheia: „Nu aşa! L-am văzut pe tot Israelul împrăştiat prin munţi ca o turmă fără păstor. Şi a zis Domnul: «Nu au domn: să se întoarcă fiecare cu pace la casa lui!»”
18 Atunci regele lui Israel a zis către Iosafat, regele lui Iuda: „Nu ţi-am spus eu că acest om nu-mi profeţeşte de bine, că nu vorbeşte decât de rău?”
19 Miheia însă a zis: „Nu-i aşa! Nu
584
pe mine, ci ascultă cuvântul Domnului! Nu-i aşa! L-am văzut pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, şezând pe tronul Său, şi toată oştirea cerului6 stând lângă El, de-a dreapta şi de-a stânga Sa.
20 Şi a zis Domnul: «Cine l-ar ademeni pe Ahab, regele lui Israel, să meargă la Ramotul Galaadului şi să cadă acolo?» Şi unul zicea una, altul alta.
21 Atunci a ieşit un duh şi a stat înaintea Domnului şi a zis: «Eu îl voi înşela». Iar Domnul i-a zis: «Cum?»
22 Iar acela a zis: «Mă voi duce şi mă voi face duh mincinos în gura tuturor profeţilor». Iar El a zis: «Tu îl vei ademeni şi vei izbuti; du-te şi fă aşa!»
23 Şi acum, iată cum Domnul a pus un duh mincinos în gura tuturor acestor profeţi ai tăi; Domnul n-a grăit bine despre tine”.7
24 Atunci Sedechia, fiul lui Chenaana, s-a apropiat de Miheia şi l-a lovit peste obraz şi i-a zis: „Ce fel de duh al Domnului a grăit în tine?”8
25 Iar Miheia i-a răspuns: Iată, vei vedea
6 „Oştirea cerului”: mulţimile îngerilor.
7 Un „duh mincinos” trimis de Dumnezeu în gura unor profeţi poate fi interpretat fie printr-o anumită intenţie a Domnului, Cel care uneori implementează binele prin rău (aşa cum va afirma Pavel: „Şi de aceea le trimite Dumnezeu lucrare de amăgire, pentru ca ei să dea crezare minciunii” (2 tes 2, 11), fie prin asaltul pe care puterile răului îl dau asupra binelui (idee formulată de Petru: „Dar au fost în popor şi profeţi mincinoşi, după cum şi-ntre voi vor fi învăţători mincinoşi, care vor strecura erezii pierzătoare...” - 2 ptr 2,1). Ieremia şi Iezechiel vor avea mult de furcă cu falşii profeţi, întotdeauna optimişti şi mobilizatori, dar total lipsiţi de simţul realităţii.
8 T. M.: „Cum? Oare Duhul domnului s-a depărtat de la mine ca să grăiască prin tine?” Oricum, în textul de faţă nu este şi nu poate fi vorba de Duhul Sfânt.
în ziua în care vei intra într-o cămară din fundul casei, ca să te ascunzi acolo”.
26 Atunci regele lui Israel a zis: „Luaţi-l pe Miheia şi duceţi-l la Amon, căpetenia cetăţii, şi la Ioaş, fiul regelui,
27 să-l arunce în temniţă şi să-l hrănească cu pâinea necazului şi cu apa necazului până ce eu mă voi întoarce cu pace”.
28 Iar Miheia a zis: „Dacă tu te vei întoarce cu pace, atunci Domnul n-a grăit prin mine”.9
29 Aşa că regele lui Israel şi Iosafat, regele lui Iuda, împreună cu el s-a ridicat împotriva Ramot-Galaadului.
30 Iar regele lui Israel a zis către Iosafat, regele lui Iuda: „Eu mă voi ascunde sub altă îmbrăcăminte şi voi merge la război, iar tu să pui pe tine îmbrăcămintea mea”. Aşa că regele lui Israel şi-a ascuns înfăţişarea sub altă îmbrăcăminte şi s-a dus la război.
31 Iar regele Siriei le-a poruncit celor treizeci şi doi de căpitani peste carele lui de luptă, zicând: „Nu vă bateţi cu cel mic sau cu cel mare, ci numai împotriva regelui lui Israel!”
32 Şi a fost că atunci când căpitanii carelor de război l-au văzut pe Iosafat, regele lui Iuda, au zis: „Acesta-i regele lui Israel!” Şi l-au înconjurat să se bată cu el; dar Iosafat a strigat.
33 Şi a fost că atunci când căpitanii carelor de luptă au văzut că acesta nu era regele lui Israel, s-au întors dinspre el.
34 Dar unul şi-a întins arcul cătând bine la ţintă10 şi l-a izbit pe regele lui
9 T. M. adaugă: „Ascultaţi, toate popoarele!”, sintagmă transferată din Miheia 1, 2 de către cineva care i-a confundat pe cei doi.

10 T. M.: „... din întâmplare”.

Israel între plămâni şi coşul pieptului. Iar acela i-a zis căruţaşului său: „Întoarce-ţi mâna şi scoate-mă din luptă, căci sunt rănit”.
35 În ziua aceea a încetat războiul 11, iar regele a stat în carul său, în faţa Sirienilor, de dimineaţa până seara; sângele îi curgea din rană pe fundul carului; şi a murit până seara; şi sângele i se scurgea din rană până pe fundul carului.
36 Când apunea soarele, vestitorul oastei a stat în tabără şi a zis: „Fiecare să se întoarcă în cetatea sa şi pe moşia sa,
37 căci regele a murit”. Iar ei au venit în Samaria şi acolo, în Samaria, l-au îngropat pe rege.
38 Şi au spălat carul la fântâna Samariei; şi porcii şi câinii lingeau sângele; şi târfele s-au spălat în sânge, după cuvântul pe care Domnul îl grăise.
39 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ahab şi despre toate faptele lui şi despre casa de fildeş pe care şi-a clădit-o şi despre toate cetăţile pe care le-a zidit, iată, nu sunt toate acestea scrise în Cartea Faptelor din anii regilor lui Israel?
40 Ahab a adormit împreună cu părinţii lui, iar în locul său a domnit Ohozia, fiul său.
41 Iar Iosafat, fiul lui Asa, a domnit peste Iuda; Iosafat a început să domnească în cel de al patrulea an al domniei lui Ahab, regele lui Israel.
42 Când a început să domnească, el era de treizeci şi cinci de ani; şi a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci şi cinci de ani; mama lui se numea Azuba şi era fiica lui Şilhi.
43 El a umblat întru totul în calea lui Asa, părintele său, şi nu s-a abătut de
11 T. M.: „... războiul s-a întărâtat”.
la ea, făcând ceea ce e drept în ochii Domnului;
44 doar înălţimile nu le-a desfiinţat, căci poporul încă mai aducea jertfe şi tămâieri pe înălţimi.
45 Iosafat s-a aflat în pace cu regele lui Israel.
46 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iosafat şi despre faptele lui puternice şi despre tot ceea ce el a mai făcut, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din vremea regilor lui Iuda?12
47 Iar rămăşiţa desfrânaţilor, care mai rămăsese din zilele lui Asa, părintele său, a stârpit-o din ţară.
48 În Idumeea pe atunci nu era rege, ci un locţiitor.
49 Iosafat a făcut corăbii în Tarsis, ca să meargă la Ofir, pentru aur; dar n-au ajuns, căci s-au sfărâmat la Eţiongheber.
50 Atunci a zis Ohozia, fiul lui Ahab, către Iosafat: „Să se ducă şi servii mei în corăbii cu servii tăi!” Dar el n-a vrut.
51 Iosafat a adormit împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în cetatea lui David, părintele său. În locul lui a domnit Ioram, fiul său.
52 În Samaria, peste Israel a domnit Ohozia, fiul lui Ahab; el a început să domnească în cel de al şaptesprezecelea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda; şi a domnit peste Israel, în Samaria, vreme de doi ani.
53 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, umblând în calea lui Ahab, tatăl său, şi în calea Izabelei, mama sa, şi în păcatele casei lui Ieroboam, fiul lui
12 Versetele 47-50 sunt preluate din Codex Alexandrinus şi în conformitate cu T. M.

Nabat, care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.
54 El le-a slujit baalilor şi li s-a închinat şi L-a întărâtat pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, aşa cum făcuseră toţi cei de dinaintea lui.

Cartea a patra a Regilor
1
Boala şi moartea lui Ohozia. Ilie şi focul din cer.
1 După moartea lui Ahab, moabul s-a răzvrătit împotriva lui Israel.
2 Iar Ohozia a căzut printre gratiile foişorului său, cel din Samaria, şi s-a îmbolnăvit; şi a trimis soli şi le-a zis: „Duceţi-vă şi întrebaţi-l pe Baalzebub1, dumnezeul Ecronului2: Mă voi ridica eu oare din această boală?” Iar aceia s-au dus să-l întrebe.
3 Atunci îngerul Domnului a grăit către Ilie Tesviteanul, zicând: „Ridică-te şi ieşi în întâmpinarea

solilor lui Ohozia, regele Samariei, şi spune-le: oare de aceea mergeţi voi să-l întrebaţi pe Baal-Zebub, dumnezeul Ecronului, că nu este Dumnezeu în Israel?
4 Dar nu va fi aşa! Căci aşa grăieşte Domnul: Din patul în care te-ai suit, nu te vei coborî, ci negreşit vei muri". şi s-a dus Ilie şi le-a spus.
5 Iar solii s-au întors, iar el [Ohozia] le-a zis: „De ce v-aţi întors?"
1 Numele real al zeului era Baal-Zebul, care însemna „Baal Domnul", nume regăsit în Noul Testament ca Beelzebul (Mt 12, 24). „Baalzebub" era numele său de ocară, realizat prin schimbarea unui singur sunet.
2 Ecron: una din cele cinci cetăţi ale Filistenilor (Ios 13, 3).
6 Iar ei i-au zis: „Un om ne-a ieşit înainte şi ne-a zis: mergeţi, întoarceţi-vă la regele care v-a trimis şi spuneţi-i: Aşa grăieşte Domnul: Că nu este Dumnezeu în Israel, de aceea mergi tu să-l întrebi pe Baal-Zebub, dumnezeul Ecronului? Dar nu va fi aşa! Din patul în care te-ai suit, nu te vei coborî, ci negreşit vei muri".
7 Iar el le-a zis: „Ce înfăţişare avea omul care v-a ieşit înainte şi care v-a grăit cuvintele acestea?"
8 Ei au răspuns: „Era un om păros şi încins peste mijloc cu o curea". Iar el a zis: „Acela-i Ilie Tesviteanul!"
9 Şi a trimis la el un căpitan peste cincizeci de oameni, împreună cu cei cincizeci de oameni ai lui. Ei s-au dus şi au ajuns la el; şi, iată, Ilie şedea pe vârful muntelui. Atunci căpitanul i-a grăit, zicând: „Omule al lui Dumnezeu, te cheamă regele; coboară!"
10 Iar Ilie, răspunzând, i-a zis căpitanului: „Dacă eu sunt omul lui Dumnezeu, atunci să se pogoare foc din cer şi să te mistuie pe tine şi pe cei cincizeci ai tăi!" şi s-a pogorât foc din cer şi i-a mistuit, pe el şi pe cei cincizeci ai lui.
11 Atunci regele a trimis la el, pentru a doua oară, un căpitan şi pe cei cincizeci ai lui. Iar căpitanul celor cincizeci i-a grăit, zicând: „Omule al lui Dumnezeu, aşa grăieşte regele: coboară-te
588
degrab!"
12 Şi răspunzând Ilie, i-a zis: „Dacă eu sunt omul lui Dumnezeu, atunci să se pogoare foc din cer şi să te mistuie, pe tine şi pe cei cincizeci ai tăi!" şi s-a pogorât foc din cer şi i-a mistuit, pe el şi pe cei cincizeci ai lui.
13 Atunci regele a mai trimis, a treia oară, un căpitan, cu cei cincizeci ai lui. Iar cel de al treilea căpitan a venit şi i-a căzut lui Ilie în genunchi şi i s-a rugat şi i-a grăit, zicând: „Omule al lui Dumnezeu, aibă preţ în ochii tăi viaţa mea şi viaţa acestor cincizeci, robii tăi!
14 Iată, foc s-a pogorât din cer şi i-a mistuit pe primii doi căpitani şi pe cei cincizeci ai fiecăruia din ei; acum, însă, aibă preţ în ochii tăi viaţa robilor tăi!"
15 Atunci îngerul Domnului a grăit către Ilie, zicând: „Coboară-te cu el, nu-ţi fie teamă de ei!" Iar Ilie s-a sculat şi s-a coborât cu el la rege.
16 Şi i-a grăit Ilie acestuia, zicând: „Aşa grăieşte Domnul: de ce ai trimis tu soli să-l întrebe pe Baal-Zebub, dumnezeul Ecronului? Ci nu va fi aşa: Din patul în care te-ai suit, nu te vei coborî, căci negreşit vei muri".
17 Şi a murit, după cuvântul pe care Domnul îl grăise către Ilie.
18 Cât despre celelalte fapte ale lui Ohozia, cele făcute de el, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Anii Regilor lui Israel?
19 Iar Ioram, fiul lui Ahab, a domnit peste Israel, în Samaria, vreme de doisprezece ani, [începând] în cel de al optsprezecelea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda; el a făcut ceea ce e rău în faţa Domnului, însă nu ca fraţii săi, şi nici ca mama sa.
20 El a îndepărtat stâlpii lui Baal, pe care îi făcuse tatăl său, şi i-a rupt în bucăţi; numai că s-a lipit de păcatele casei lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel ce l-a făcut pe Israel să păcătuiască, şi nu s-a îndepărtat de ele: Domnul Şi-a aprins mânia asupra casei lui Ahab.
2
Ilie este ridicat la cer. Începutul misiunii lui Elisei.
1 Şi a fost că atunci când Domnul era să-l ridice pe Ilie în vârtej de vânt, ca şi cum ar fi la cer1, Ilie şi Elisei au plecat din Ghilgal2.
2 Şi a zis Ilie către Elisei: „Stai aici, căci Dumnezeu m-a trimis la Betel". Dar Elisei i-a zis: „Viu este Domnul şi viu este sufletul tău3 dacă te voi lăsa singur!" Aşa că amândoi au venit la Betel.

1 „Vârtejul de vânt” (de proporţii reduse sau de dimensiunea unei tornade) e o mişcare de mare viteză a aerului care se înşurubează într-o pâlnie verticală ce se roteşte în spirală ascendentă, răpind de la sol obiecte mai mici sau mai mari pe care le urcă în văzduh şi le lasă apoi să cadă în altă parte. Pe un astfel de fenomen grandios se proiectează celebra ridicare a lui Ilie. E de observat că dintre cele trei trupuri care au părăsit pământul prin desprindere, numai despre al lui Iisus se spune limpede, fără echivoc, că „S-a înălţat la cer” (Mc 16, 19;Lc 24, 51). Despre Enoh se spune că, la un moment dat, „nu s-a mai aflat, pentru că Dumnezeu îl strămutase” (Fc 5, 24) ridicarea sa la cer e o ipoteză exegetică. Cât despre Ilie, autorul textului îşi ia aşa cum va face Iezechiel o măsură de precauţie, introducând similitudinea: „... ca şi cum ar fi la cer” (menţiune proprie Septuagintei). În bună măsură, opinia Sfinţilor Părinţi este aceea că Ilie a fost astfel strămutat într-un loc pe care numai Dumnezeu îl ştia.
2 Acest Ghilgal nu e cunoscuta cetate situată între Ierihon şi Iordan (Ios 4, 19), ci o localitate ce se afla pe drumul dintre Sichem şi Betel (la cca 12 km nord de Betel).
3 Formulă obişnuită de jurământ.

3 Iar fiii profeţilor4 care se aflau în Betel au venit la Elisei şi i-au zis: „Ştii tu oare că Domnul îl va lua astăzi pe domnul tău pe deasupra capului tău?” Iar el a zis: „Da, ştiu; tăceţi!”
4 Şi a zis Ilie către Elisei: „Stai aici, căci Domnul m-a trimis la Ierihon”. Dar Elisei i-a zis: „Viu este Domnul şi viu este sufletul tău dacă te voi lăsa singur!” Aşa că amândoi au venit la Ierihon.
5 Iar fiii profeţilor care se aflau în Ierihon s-au apropiat de Elisei şi i-au zis: „Ştii tu oare că Domnul îl va lua astăzi pe Ilie pe deasupra capului tău?” Iar el a zis: „Da ştiu; tăceţi!”
6 Şi i-a zis Ilie: „Stai aici, căci Domnul m-a trimis la Iordan”. Dar Elisei a zis: „Viu este Domnul şi viu este sufletul tău dacă te voi lăsa singur!” Aşa că s-au dus amândoi,
7 precum şi cincizeci de oameni dintre fiii profeţilor, care au stat în faţă, la oarecare depărtare, în timp ce ei amândoi şedeau lângă Iordan.
8 Acolo Ilie şi-a luat cojocul şi l-a făcut vălătuc şi a lovit apa; iar apa s-a despărţit într-o parte şi în alta, aşa că ei amândoi au trecut ca pe uscat.
9 Şi a fost că după ce au trecut, Ilie i-a zis lui Elisei: „Cere ceea ce vrei să fac pentru tine mai înainte de a fi eu luat prin ridicare de la tine”. Iar Elisei a zis: „Duhul care este în tine să fie îndoit peste mine”.
10 Iar Ilie a zis: „Greu lucru ai cerut: dacă mă vei vedea atunci când voi fi
4 Prin „fiii profeţilor” se înţelegeau toţi cei ce făceau parte din tagma profeţilor. Aceştia ştiu despre iminenţa evenimentului, dar Elisei îşi va duce degetul la buze: „Tăceţi!”, subliniindu-i dimensiunea tainică.
luat prin ridicare de la tine, aşa îţi va fi; dar dacă nu mă vei vedea, nu-ţi va fi aşa”.
11 Şi a fost că-n timp ce mergeau şi vorbeau, iată, un car de foc şi cai de foc i-au despărţit unul de altul: în vârtej de vânt, Ilie era luat prin ridicare, ca şi cum ar fi fost la cer.5
12 Iar Elisei privea şi striga: „Părinte, părinte6, carul lui Israel, şi călăreţul lui!...”. Şi nu l-a mai văzut. Şi, apucându-şi hainele, le-a sfâşiat în două7.
13 Apoi a ridicat cojocul lui Ilie, care căzuse de la acesta asupra lui Elisei. şi s-a întors Elisei şi a stat pe malul Iordanului;
14 şi a luat cojocul lui Ilie cel ce căzuse asupră-i şi a lovit apa, dar ea nu s-a despărţit. Şi a zis: „Unde este acum Dumnezeul lui Ilie?” Şi a lovit apa, ea s-a despărţit într-o parte şi în alta, iar Elisei a trecut.
15 Iar fiii profeţilor cei din Ierihon care rămăseseră de partea cealaltă, l-au văzut şi au zis: „Duhul lui Ilie s-a odihnit peste Elisei”. Şi i-au venit în întâmpinare şi i s-au închinat până la pământ.
16 Şi i-au zis: „Iată acum: împreună cu servii tăi sunt cincizeci de bărbaţi viteji; să meargă ei să-l caute pe domnul tău, ca nu cumva Duhul Domnului să-l fi ridicat şi să-l fi aruncat în Iordan
5 În istorisirea celui mai spectaculos eveniment din viaţa lui Ilie, naratorul foloseşte trei verbe: anago = „a ridica” (v. 1);lamvano = „a lua” (vv. 3 şi 5) şi analamvano = „a lua prin ridicare” aşa cum iei un prunc în braţe (vv. 9, 10 şi 11). În toate cazurile, acţiunea e a lui Dumnezeu;Ilie e obiectul ei.
6 Exclamaţie adresată lui Ilie, ca unui părinte spiritual care i-a fost răpit.
7 În semn de durere.

sau pe un munte sau pe un deal”. Dar Elisei a zis: „Nu veţi trimite!”
17 Ei însă au stăruit până ce El s-a înduplecat şi le-a zis: „Trimiteţi!” Ei au trimis cincizeci de oameni, aceia l-au căutat trei zile şi nu l-au aflat.
18 şi s-au întors la el fiindcă el locuia în Ierihon -, iar el le-a zis: „Nu v-am spus eu să nu vă duceţi?”8
19 Iar oamenii cetăţii au zis către Elisei: „Iată, aşezarea cetăţii noastre e bună, aşa cum domnul nostru vede, dar apele sunt rele şi pământul e sterp”.
20 Atunci Elisei le-a zis: „Aduceţi-mi o oală nouă şi puneţi în ea sare!” Şi i-au adus-o.
21 Iar Elisei a ieşit la izvoarele apelor şi a aruncat acolo sarea şi a zis: „Aşa grăieşte Domnul: eu am însănătoşit aceste ape; de acum înainte nu va mai fi aici moarte şi nici pământ sterp”.
22 Şi sănătoase au rămas apele până-n ziua de azi, după cuvântul pe care-l grăise Elisei.
23 De acolo s-a suitla Betel. şi-n timp ce urca drumul, nişte copii au ieşit din cetate şi-şi băteau joc de el, zicând: „Urcă, chelule, urcă!”9
8 În momentul schimbării Sale la faţă (Mt 17, 1-9;Mc 9, 2-10;Lc 9, 28-36), Iisus îi va avea alături, de o parte şi de alta, pe Moise şi Ilie, cei doi profeţi ale căror morminte au rămas necunoscute, în timp ce mormântul gol al lui Iisus va constitui prima dovadă a învierii Sale din morţi.
9 În mentalitatea antică, chelia era un semn al dizgraţiei divine (aşa cum era sterilitatea femeii). „Chel” era un cuvânt de ocară. Prin această mentalitate trebuie văzută şi pedepsirea copiilor, o pedeapsă pe care Noul Testament o va desfiinţa cu desăvârşire. Oricum, morala acestei nefericite întâmplări este aceea că, în orice împrejurare, copiii trebuie să-i respecte pe cei vârstnici.
24 Iar el s-a întors cu faţa spre ei şi i-a văzut şi i-a blestemat în numele Domnului. Şi, iată, din pădure au ieşit doi urşi şi au sfâşiat dintre ei patruzeci şi doi de copii.
25 De acolo s-a dus pe muntele Carmel, iar de aici s-a întors în Samaria.
3
Ioram, rege peste Israel.
1 Ioram, fiul lui Ahab1, a început să domnească în Israel în cel de al optsprezecelea an al domniei lui Iosafat, regele lui Iuda, şi a domnit doisprezece ani.
2 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, deşi nu ca tatăl său, şi nici ca mama sa2; el a îndepărtat stâlpii lui Baal, pe care-i făcuse tatăl său,
3 dar s-a lipit de păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască, şi de ele nu s-a îndepărtat.
4 Meşa, regele Moabului, avea turme multe; şi din ele îi dădea regelui lui Israel, la începutul [fiecărui an] câte o sută de mii de miei şi o sută de mii de berbeci netunşi3.
5 Şi a fost că după ce a murit Ahab, regele Moabului s-a răzvrătit împotriva regelui lui Israel.
6 În ziua aceea, regele Ioram a ieşit din
1 Ioram era fratele mai mic al lui Ohozia (care nu avusese fii).
2 Ahab şi Izabela fuseseră crânceni adoratori ai lui Baal.
3 E vorba, desigur, de un tribut anual (după aceste cifre, enorm). Platoul Moabului era renumit pentru păşunile lui.

Samaria şi l-a numărat pe Israel4.
7 Şi a mers şi a trimis la Iosafat, regele lui Iuda, zicând: „Regele Moabului s-a răzvrătit împotriva mea; vei merge oare cu mine la război împotriva Moabului?” Iar acela a zis: „Mă voi ridica; cum eşti tu, aşa sunt şi eu; cum sunt eu, aşa eşti şi tu; cum e poporul meu, aşa-i şi poporul tău; cum sunt caii mei, aşa-s şi caii tăi”.
8 Şi a mai zis: „Pe ce cale mă voi urca?” Acela i-a răspuns: „Pe calea pustiei Edomului”.
9 Şi au pornit regele lui Israel şi regele lui Iuda şi regele Edomului şi au înconjurat cale de şapte zile5; dar nu era apă pentru tabără, şi nici pentru animalele pe care le aveau cu ei.
10 Atunci regele lui Israel a zis: „Ah, că Domnul i-a chemat pe cei trei regi ca să-i dea în mâna Moabului!...”.
11 Dar Iosafat i-a zis: „Oare nu se află pe-aici vreun profet de-al Domnului, pentru ca prin el să-L întrebăm pe Domnul?” A răspuns unul din servii regelui lui Israel, zicând: „Aici se află Elisei, fiul lui Safat, cel care turna apă pe mâinile lui Ilie6”.

12 Iosafat a zis: „În el e cuvântul Domnului!” Atunci regele lui Israel şi Iosafat, regele lui Iuda, şi regele Edomului s-au coborât la el.
13 Iar Elisei a zis către regele lui Israel: „Ce am eu de-a face cu tine? Du-te la profeţii tatălui tău şi la profeţii mamei tale...!”. Dar regele lui Israel i-a zis: „Oare de aceea i-a chemat Domnul pe
4 Un astfel de recensământ descoperea numărul bărbaţilor buni de luptă.
5 Învăluire strategică, menită să deruteze inamicul.
6 În 3 Rg 19, 21 se menţionează că, după ce fusese chemat, Elisei îi slujea lui Ilie.
aceşti trei regi, ca să-i dea în mâinile lui Moab?”
14 Iar Elisei a zis: „Viu este Domnul Puterilor, Căruia eu Îi stau înainte, că dacă nu l-aş avea în vedere pe Iosafat, regele lui Iuda, nu m-aş fi uitat spre tine şi nu te-aş fi văzut.
15 Acum, însă, aduceţi-mi un cântăreţ de harpă!” Şi a fost că-n timp ce cântăreţul cânta, mâna Domnului a venit peste el7.
16 Şi a zis: „Aşa grăieşte Domnul: faceţi în valea aceasta gropi, gropi...
17 Căci aşa grăieşte Domnul: nu veţi vedea vânt, şi nici ploaie nu veţi vedea, dar valea aceasta se va umple de apă; şi veţi bea, voi şi turmele voastre şi cirezile voastre.
18 Uşor lucru este acesta în ochii Domnului; Eu îl voi da pe Moab în mâna voastră;
19 veţi lovi fiecare cetate puternică şi veţi doborî fiece copac bun şi veţi astupa toate izvoarele de apă, iar fiece ogor bun îl veţi strica cu pietre”.
20 Şi a fost că dimineaţa, la vremea când se aducea jertfa, iată că ape veneau dinspre Edom, că s-a umplut pământul de apă.
21 Şi toţi Moabiţii au auzit că regii s-au ridicat cu război împotriva lor; şi se strigau unii pe alţii cei încinşi cu arme şi stăteau pe hotar.
22 Şi s-au sculat dis-de-dimineaţă; şi soarele răsărea peste ape, iar Moabiţii, din partea cealaltă, vedeau apele roşii ca sângele.
7 Adică peste Elisei (care, prin mâna Domnului, a fost luat în posesie de către Acesta, devenind inspirat). Nu e pentru prima oară când prezenţa şi lucrarea instrumentelor muzicale favorizează extazul profetic (vezi 1 Rg 10,5-6).

23 Şi au zis: „Acesta-i sânge de sabie: regii s-au bătut între ei, fiecare lovindu-l pe aproapele său... Acum, la pradă, Moab!...”.
24 Şi au intrat în tabăra lui Israel; iar Israel s-a ridicat şi i-a lovit pe Moabiţii care fugeau din faţa lor; şi a pătruns urmărindu-i şi lovindu-i pe Moabiţi.
25 Şi le-au dărâmat cetăţile; şi fiecare om şi-a aruncat piatra pe fiece ogor bun, până l-a umplut; şi au astupat fiece izvor de apă şi au doborât fiece copac bun, până ce n-au mai lăsat decât pietre de ziduri dărâmate; iar aruncătorii cu praştia au înconjurat [cetatea] şi au lovit-o8.
26 Atunci regele Moabului, văzând că războiul se întorcea împotrivă-i, a luat şapte sute de oameni cu săbiile trase, ca să-şi taie drum spre regele Edomului; dar n-au izbutit.
27 Atunci l-a luat pe fiul său cel întâi-născut cel pe care avea să-l pună rege în locul său şi l-a adus drept ardere-de-tot pe zid. Și mare căinţă s-a făcut asupra lui Israel9; şi au plecat de la el şi s-au întors în propria lor ţară.
8 T. M.: „Până la urmă, n-a mai rămas decât Chir-Haresetul;şi aruncătorii din praştie, înconjurându-l, l-au lovit”. Chir-Hareset (menţionat şi în Is 16, 7) era capitala Moabului.
9Gestul suprem al regelui moabit, acela de a i-l sacrifica zeului Chemoş pe propriul său moştenitor (după ce-i eşuase încercarea disperată de a străpunge rândurile inamice) va fi produs o mare impresie asupra Israeliţilor, care-şi vor fi dat seama că, distrugând totul ogoare şi izvoare merseseră prea departe;aşa se explică retragerea lor de bună voie. T. M. e diferit: „O mare mânie s-a stârnit împotriva lui Israel”, în sensul că gestul regelui Meşa stârnise indignarea propriului său popor împotriva Israeliţilor, care s-ar fi retras, astfel, de frică.
4
Minunile lui Elisei.
1 Şi una din femeile fiilor profeţilor1 striga către Elisei, zicând: „Robul tău, soţul meu, a murit; tu ştii că robul tău era om temător de Dumnezeu; creditorul a venit să mi-i ia pe amândoi feciorii, ca să-i fie robi”.
2 Iar Elisei a zis: „Ce să fac eu pentru tine? Spune-mi, ce ai în casă?” Ea i-a răspuns: „Roaba ta n-

are nimic în casă, în afară de ceva untdelemn cu care să mă ung”.
3 Iar el i-a zis: „Du-te pe la toţi vecinii şi cere să-ţi dea vase goale dar nu puţine.
4 Apoi intră şi închide uşa după tine şi după feciorii tăi; şi toarnă în aceste vase, iar pe cele pline le vei pune deoparte”.
5 Iar ea a plecat de la el şi a făcut aşa; şi a închis uşa după ea şi după feciorii săi; ei îi aduceau vasele aproape, iar ea a turnat până ce vasele s-au umplut.
6 Atunci ea le-a zis feciorilor ei: „Mai aduceţi-mi un vas!” Dar ei i-au zis: „Nu mai e nici un vas”. Şi untdelemnul s-a oprit.
7 Ea a venit şi i-a spus omului lui Dumnezeu. Iar Elisei a zis: „Du-te şi vinde untdelemnul şi plăteşte-ţi datoriile; iar tu şi feciorii tăi veţi trăi din untdelemnul care va rămâne”.
8 Se făcea ziuă când Elisei a trecut la Şunem2. Acolo se afla o mare doamnă, care l-a poftit la masă. Şi a fost că oridecâteori venea în cetate, el se abătea să mănânce acolo.
1Soţia unuia din tagma profeţilor.
2 Şunem: cetate în ţinutul tribului Isahar.

9 Şi a zis femeia către bărbatul ei: „Iată, acum ştiu că om sfânt al lui Dumnezeu este acesta care întotdeauna trece pe la noi.
10 Hai să-i facem deasupra, într-un loc anume, un foişor3, şi să-i punem acolo pat şi masă şi scaun şi sfeşnic; şi va fi că oridecâteori va vrea el să intre la noi, să meargă de-a dreptul acolo”.
11 Şi a venit ziua când el a intrat acolo; şi s-a dus în foişor şi a dormit în el.
12 Şi a zis către Ghehazi, servul său: „Cheam-o la mine pe această Şunamită!” Acela a chemat-o, iar ea a stat în faţa lui4.
13 Iar el i-a zis aceluia: „Spune-i: iată, tu ai făcut atâtea pentru noi!; dar eu ce pot face pentru tine? Nu cumva ai nevoie de o vorbă pe lângă rege sau pe lângă căpetenia oştirii?”5 Iar ea a zis: „Eu mă bucur de pace în mijlocul poporului meu”.6
14 Atunci el a zis către Ghehazi: „Atunci, ce trebuie să fac pentru ea?” Iar Ghehazi, servul său, a zis: „Dacă e ceva..., ea nu are nici un copil, iar bărbatul ei e bătrân”.
15 Atunci el a zis: „Cheam-o!” Acela a chemat-o, iar ea a stat lângă uşă. Iar Elisei i-a zis:
16 „La anul pe vremea asta, vie fiind, vei ţine în braţe un fiu”. Dar ea a zis:
3 Foişorul era o cameră construită pe acoperiş, la care se avea acces printr-o scară exterioară, ceea ce o făcea independentă de casa propriuzisă.
4 „... în faţa lui”, adică în faţa lui Ghehazi. Din text rezultă că, din raţiuni de protocol şi bunăcuviinţă, gazda nu a intrat în camera oaspetelui, ci a rămas în anticamera unde locuia Ghehazi;aşa se explică şi dialogul prin intermediar.
5 De aici rezultă că Elisei avea relaţii şi influenţă în lumea mare.
6 Gazda oferise ospeţie fără nici un interes.
„Nu, domnul meu, n-o amăgi pe roaba ta!”
17 Şi femeia a zămislit şi a născut un fiu la vremea şi în ceasul pe care i le spusese Elisei.
18 Şi copilul a crescut. Şi a fost că atunci când el s-a dus la tatăl său, la secerători,
19 a zis către tatăl său: „Capul meu... capul meu...”.7 Iar acela i-a spus unei slugi: „Du-l la mama lui!”
20 Şi l-a dus la mama lui; iar el a dormit pe genunchii ei până la amiază, şi a murit.
21 Ea l-a urcat şi l-a aşezat pe patul omului lui Dumnezeu, apoi a încuiat casa şi a ieşit. Şi l-a chemat pe bărbatul ei şi a zis:
22 „Trimite-mi o slugă şi un asin şi voi alerga la omul lui Dumnezeu şi mă voi întoarce”.
23 Iar bărbatul ei a zis: „De ce să te duci la el astăzi, nefiind nici lună nouă, nici sâmbătă?” Dar ea a zis: „Fii pe pace!”
24 Şi a pus şaua pe asin şi i-a zis slugii: „Hai, repede, porneşte, şi să nu mă opreşti din mers până-ţi voi spune eu!”8
25 Astfel a mers ea şi a venit la omul lui Dumnezeu, pe muntele Carmel. Şi a fost că dacă Elisei a văzut-o venind, a zis către Ghehazi, servul său: „Iat-o pe şunamită!
26 Aleargă acum în întâmpinarea ei şi spune-i: Eşti pe pace? pe pace ţi-e bărbatul? dar copilul, e pe pace?” Iar ea a zis: „Pe pace”.
27 Şi a venit la Elisei pe munte şi s-a prins de picioarele lui; iar Ghehazi s-a

7 Vaiet de durere.
8 Sluga ducea asinul de căpăstru.

apropiat s-o dea la o parte, dar Elisei i-a zis: „Las-o, căci sufletul din ea e tare întristat, iar Domnul mi-a ascuns-o şi nu mi-a spus”.
28 Şi ea a zis: „Cerut-am eu fiu de la domnul meu? Dimpotrivă, am zis: nu mă amăgi!...”. Atunci Elisei a zis către Ghehazi: „Încinge-ţi mijlocul, ia toiagul meu şi mergi;
29 şi de vei întâlni pe cineva, să nu-i dai bineţe; şi de-ţi va da cineva bineţe, să nu-i răspunzi; şi să pui toiagul meu peste faţa copilului”.
30 Dar mama copilului a zis: „Viu este Domnul şi viu este sufletul tău dacă te voi lăsa!”9 Atunci Elisei s-a ridicat şi a mers după ea.
31 Ghehazi însă a mers înaintea ei şi şi-a pus toiagul pe faţa copilului, dar n-a fost glas, şi nici auz10. Aşa că s-a întors să-l întâmpine şi i-a zis: „Copilul nu s-a ridicat”.
32 Şi a intrat Elisei în casă; şi, iată, copilul era aşezat, mort, pe patul lui.
33 Şi a intrat Elisei în casă şi a încuiat uşa după ei amândoi şi i s-a rugat Domnului.
34 şi s-a suit [pe pat] şi s-a culcat pe copil şi şi-a pus gura pe gura lui şi ochii pe ochii lui şi palmele pe palmele lui; şi s-a plecat peste el, iar carnea copilului s-a încălzit.
35 şi s-a întors şi a umblat prin casă încoace şi încolo; apoi s-a suit şi s-a plecat peste copil până de şapte ori, iar copilul şi-a deschis ochii.
36 Elisei a strigat către Ghehazi şi i-a zis: „Cheam-o pe această Şunamită!”
9 Încrederea femeii nu e în servul (ucenicul) profetului, ci în profetul însuşi.
10 „... n-a fost glas, şi nici auz”: expresie pentru ceea ce nu se întâmplă.
Acela a chemat-o, ea a intrat la el, iar Elisei i-a zis: „Ia-ţi copilul!”
37 Atunci femeia a intrat şi i-a căzut la picioare şi i s-a închinat pân’ la pământ; şi şi-a luat copilul şi a ieşit.
38 Iar Elisei s-a întors la Ghilgal11. Şi era foamete în ţară, iar fiii profeţilor şedeau în faţa lui. Şi a zis Elisei către servul său: „Pune căldarea cea mare şi fă o fiertură pentru fiii profeţilor!”
39 Acela a intrat în ţarină să adune verdeţuri şi a găsit în ţarină o viţă şi a cules de pe ea tărtăcuţe sălbatice12, o poală plină, şi a venit şi le-a aruncat în căldarea de fiertură, fără să le cunoască.
40 Şi le-a turnat oamenilor să mănânce. Şi a fost că pe când mâncau ei din fiertură, iată că au strigat şi au zis: „Omul lui Dumnezeu, în căldare e moarte!...”. Şi n-au putut să mănânce.
41 Atunci el a zis: „Luaţi făină şi aruncaţi-o în căldare!” Şi a zis Elisei către servul său: „Toarnă-i poporului, şi să mănânce!” Şi în căldare n-a mai fost nimic vătămător.
42 Şi a venit acolo un om din Baalşalişa şi i-a adus omului lui Dumnezeu, din pârgă, douăzeci de pâini de orz, precum şi turte de smochine. Şi i-a zis: „Dă-le poporului, şi să mănânce!”
43 Dar slujitorul său i-a zis: „Cum o să pun eu astea înaintea a o sută de oameni?” Dar el a zis: „Dă-i poporului să mănânce, căci aşa grăieşte Domnul: vor mânca şi va rămâne”.
11 Pentru acest Ghilgal vezi nota de la 2, 1.
12 Această viţă era mai mult un vrej târâtor, asemenea cu cel de dovleac, şi avea pe el fructe de forma şi mărimea unei portocale;miezul acestora, ingurgitat în cantităţi mari, era foarte otrăvitor.

44 Şi au mâncat şi a mai şi rămas, după cuvântul Domnului.
5
Elisei îl vindecă pe Neeman Sirianul.
1 Neeman, căpetenia oştirii Siriei, era om de seamă în faţa regelui său şi tare preţuit, fiindcă prin el dăduse Domnul biruinţă Siriei; dar omul acesta, plin de putere, era lepros.
2 La vremea când din Siria ieşeau la jaf pâlcuri mici, uşor înarmate, au robit din ţara lui Israel o copilă, care acum era slujnica femeii lui Neeman.
3 Aceasta i-a zis [stăpânei sale]: „Dacă domnul meu s-ar afla în faţa profetului lui Dumnezeu, cel din Samaria, atunci l-ar curăţi de lepră”.
4 Aceea a intrat la domnul ei şi i-a spus: „Aşa şi aşa a grăit fata din ţara lui Israel”1.
5 Iar regele Siriei a zis către Neeman: „Du-te! pleacă! Eu voi trimite o scrisoare către regele lui Israel”2 Iar acela s-a dus, luând cu sine zece talanţi de argint, şase mii de galbeni de aur şi zece rânduri de haine.

6 Şi i-a adus regelui lui Israel scrisoarea, [în care] se spunea: „... Şi acum, dacă această scrisoare va ajunge la tine, iată că l-am trimis la tine pe
1 T. M.: „Acesta [Neeman] a intrat la domnul său [regele] şi i-a spus:...". Septuaginta preferă mijlocirea soţiei lui Neeman, subînţelegându-se că acesta nu putea să plece fără ştirea şi învoirea regelui.
2 Solicitarea nu putea fi făcută decât de la suveran la suveran!
Neeman, servul meu, să-l vindeci de lepră"3.
7 Şi a fost că dacă regele lui Israel a citit scrisoarea, şi-a sfâşiat hainele şi a zis: „Sunt eu oare cumva Dumnezeu, să omor şi să dau viaţă, de trimite ăsta la mine un om ca să-l vindec de lepră? Cunoaşteţi dar şi vedeţi că ăsta-mi cată pricină...!".4
8 Şi a fost că dacă Elisei, omul lui Dumnezeu, a auzit că regele lui Israel şi-a sfâşiat hainele, a trimis la regele lui Israel, zicând: „De ce ţi-ai sfâşiat hainele? Neeman să vină la mine, şi va cunoaşte că în Israel se află un profet".
9 Aşa că Neeman a venit, cu cal şi trăsură, şi a stat la uşa casei lui Elisei.
10 Iar Elisei a trimis la el un vestitor, zicând: „Du-te şi te spală de şapte ori în Iordan, şi trupul ţi se va înnoi şi va fi curat".
11 Dar Neeman s-a mâniat şi a plecat şi a zis: „Iată, eu îmi ziceam că el va ieşi la mine şi va sta şi va chema numele Domnului, Dumnezeului său, şi-şi va pune mâna pe locul bolnav şi va alunga lepra...
12 Oare Abana şi Farfar, râurile Damascului, nu sunt ele mai bune decât toate apele lui Israel? Oare nu la ele voi merge, şi-n ele mă voi spăla şi mă voi curăţi?...". şi s-a întors şi s-a dus mânios5.
3 Regele Siriei vorbeşte cu autoritatea unui învingător (vezi v. 1), dar şi cu autoritatea celui ce, puţin mai târziu, va dispune de cetatea Dotan (6, 13-14).
4 Regele crede că e vorba de o provocare, menită să-i aducă un nou război cu Siria, şi-şi sfâşie hainele în semn de doliu anticipativ.
5 Marele demnitar sirian se simte de două ori jignit: profetul îi vorbise prin intermediar şi nu-i oferise prilejul unei vindecări spectaculoase, cu un anumit ritual;profetul îl umilise trimiţându-l la apa Iordanului, a cărei modestie nu suferea comparaţie cu frumuseţea şi limpezimea râurilor Damascului.
596
13 Dar servii săi s-au apropiat de el şi i-au zis: „Stăpâne, dacă profetul ţi-ar fi cerut să faci un lucru mare, oare nu l-ai fi făcut? Cu atât mai uşor, acum, că el nu ţi-a spus decât: spală-te şi te curăţă!"
14 Atunci Neeman s-a coborât şi s-a afundat de şapte ori în Iordan, după cum îi spusese Elisei; şi trupul i s-a înnoit ca trupul unui prunc, şi s-a curăţit.
15 şi s-a întors la Elisei, el şi tot alaiul său. Şi a venit şi a stat în faţa lui şi a zis: „Iată, acum ştiu că-n tot pământul nu este Dumnezeu, decât în Israel. Şi acum, primeşte un semn de mulţumire de la robul tău!"
16 Elisei însă a zis: „Viu este Domnul, în faţa Căruia stau eu, dacă voi primi!" Acela însă îl silea să primească, dar el n-a vrut6.
17 Iar Neeman a zis: „Atunci, dacă nu, să i se dea robului tău pământ cât pot duce doi catâri; să-mi dai pământ din cel roşu, căci de acum înainte nu va aduce robul tău ardere-de-tot sau jertfă altor dumnezei, ci numai Domnului7.
18 Domnul însă îl va ierta pe robul tău atunci când regele meu va intra în templul lui Rimon, ca să se închine acolo, când el se va rezema pe braţul meu, iar eu mă voi închina în templul lui Rimon, oridecâteori se va închina el în templul lui Rimon; pentru faptul acesta să-l ierte Domnul pe robul tău".
6 Raportându-ne la versetul 5, Elisei refuză o avere enormă: în 1954, aceasta era estimată (în afara celor zece rânduri de haine) la peste 80000 de dolari!
7 Adevăratele jertfe trebuiau aduse pe pământ curat.
19 Iar Elisei a zis către Neeman: „Mergi în pace!"8 Iar acela s-a îndepărtat de el o bucăţică de drum.
20 Atunci Ghehazi, servul lui Elisei, a zis: „Iată, domnul meu l-a lăsat pe acest Neeman Sirianul să se ducă fără să fi primit din mâna lui ceea ce adusese... Viu este Domnul, că voi alerga după el şi voi lua de la el ceva!"
21 Şi a alergat Ghehazi după Neeman. Iar Neeman l-a văzut alergând după el şi s-a coborât din

trăsură să-l întâmpine şi i-a zis: „Cu pace vii?”
22 Iar Ghehazi a zis: „Cu pace. Stăpânul meu m-a trimis ca să-ţi spun: iată, acum au venit la mine doi tineri dintre fiii profeţilor ce se află în muntele lui Efraim; dă-le, te rog, un talant de argint şi două rânduri de haine!”
23 Iar Neeman a zis: „Ia doi talanţi de argint!” Şi a luat acela, în doi saci, doi talanţi de argint şi două rânduri de haine, şi i-a pus pe umerii a două dintre slugile sale, care le-au purtat înaintea lui.
24 Şi a venit într-un loc dosnic şi i-a luat din mâinile lor şi i-a dus apoi în casă, iar oamenilor le-a dat drumul.
25 După aceea a intrat şi a stat în faţa stăpânului său. Şi i-a zis Elisei: „De unde vii, Ghehazi?” Ghehazi a răspuns: „Robul tău n-a fost nicăieri”.
26 Iar Elisei i-a zis: „Oare n-a mers inima mea cu tine atunci când omul s-a coborât din trăsură ca să te întâmpine?... Şi acum, iată că ai primit argint şi iată că ai primit haine şi [prin
8 Elisei se arată îngăduitor faţă de obligaţia profesională a lui Neeman, aceea de a-şi însoţi regele în templu şi, în ciuda convingerii sale intime, de a se supune cultului oficial. Rimon era un epitet al lui Hadad, zeul asirian al tunetului şi al vremii.

ele], livezi de măslini şi vii şi turme şi cirezi şi slugi şi slujnice...
27 Lepra lui Neeman se va lipi de tine şi de urmaşii tăi pentotdeauna!” Şi a plecat acela de dinainte-i alb de lepră, ca zăpada.
6
Toporul în apă. Asediul Samariei; foametea din cetate, al cărei sfârşit e anunţat de către Elisei.
1 Şi au zis fiii profeţilor către Elisei: „Iată, locul unde locuim aici la tine e prea strâmt pentru noi.
2 Să mergem la Iordan şi să luăm fiecare câte o bârnă şi să ne facem acolo locuinţe”. Iar el a zis: „Duceţi-vă”.
3 Dar unul dintre ei i-a zis cu blândeţe: „Vino şi tu cu robii tăi!” Iar el a zis: „Voi veni”.
4 Şi a mers cu ei, au venit la Iordan şi au început să taie lemne.
5 Şi, iată, în timp ce unul reteza o bârnă, toporul i-a scăpat din coadă şi a căzut în apă. Şi el a strigat: „Vai, stăpâne, numa ce-l împrumutasem...!”
6 Iar omul lui Dumnezeu a zis: „Undea căzut?” Acela i-a arătat locul, iar el a rupt o bucată de lemn şi a aruncat-o acolo şi a ieşit toporul deasupra.
7 Şi i-a zis: „Ia-ţi-l!” Iar acela şi-a întins mâna şi l-a luat.
8 La o vreme, regele siriei s-a pornit cu război asupra lui Israel. şi s-a sfătuit cu servii săi, zicând: „Îmi voi aşeza tabăra în cutare loc”1.
1 De fapt, tabăra era un loc secret de pândă, unde regele sirian spera să-şi prindă inamicul într-o ambuscadă.
9 Atunci Elisei a trimis la regele Israelului, zicând: „Fereşte-te să treci prin locul acela, căci Sirienii sunt ascunşi acolo”.
10 Iar regele Israelului a trimis la locul pe care i-l spusese Elisei şi s-a ferit pe sine, nu o dată şi nu de două ori.
11 Faptul acesta a tulburat sufletul regelui Siriei. El i-a chemat pe servii săi şi le-a zis: „Oare nu-mi veţi spune cine mă vinde regelui lui Israel?”
12 Dar unul din servii săi a zis: „Nu, o, rege, domnul meu!; ci profetul Elisei, care se află în Israel, el îi spune regelui lui Israel toate cuvintele pe care tu le grăieşti în cămara ta de taină”.
13 Acela a zis: „Mergeţi şi vedeţi unde se află, iar eu voi trimite şi-l voi prinde”. Iar ei i-au spus: „Iată, în Dotan2”.
14 Atunci el a trimis acolo călăreţi şi care de luptă şi o oaste puternică; şi au venit noaptea şi au împresurat cetatea.
15 Iar servul lui Elisei s-a sculat dimineaţa devreme şi a ieşit afară; şi, iată, cetatea era înconjurată de oaste şi de cai şi de care de luptă... Şi i-a zis: „O, stăpâne, ce vom face?”
16 Iar Elisei i-a zis: „Nu te teme, fiindcă cei ce sunt cu noi îs mai mulţi decât cei ce sunt cu ei”.
17 şi s-a rugat Elisei şi a zis: „Doamne, deschide-i robului Tău ochii să vadă!” Şi Domnul i-a deschis ochii, iar el a văzut; şi, iată, muntele plin: cai şi care de foc erau împrejurul lui Elisei3.
18 Şi cum ei [Sirienii] se coborau spre
2 Dotan: localitate situată la 22 km nord de Samaria;locul unde Iosif îi găsise pe fraţii săi păscându-

şi turmele (Fc 37, 17).
3 Cai şi care de foc, aşa cum fuseseră la ridicarea lui Ilie (2, 11).

el, el i s-a rugat Domnului şi a zis: „Loveşte-i pe oamenii aceştia cu orbire!” Şi [Domnul] i-a lovit cu orbire, după cuvântul lui Elisei.
19 Atunci Elisei le-a zis: „Nu aceasta este cetatea şi nu aceasta e calea; veniţi după mine, iar eu vă voi duce la omul pe care îl căutaţi”. Şi i-a dus în Samaria.
20 Şi a fost că după ce au intrat în Samaria, Elisei a zis: „Doamne, deschide-le ochii să vadă!” Şi Domnul le-a deschis ochii, ei au văzut, şi, iată, erau în mijlocul Samariei...
21 Când i-a văzut, regele lui Israel a zis către Elisei: „Nu cumva trebuie să-i ucid, părinte?”
22 Dar el a zis: „Nu-i ucide, decât doar dacă i-ai prins cu sabia ta şi cu arcul tău ca să-i omori; dimpotrivă, pune-le dinainte pâine şi apă, să mănânce şi să bea şi să se ducă la stăpânul lor”.
23 Şi le-a pus dinainte un prânz mare, ei au mâncat şi au băut, el le-a dat drumul, iar ei s-au întors la stăpânul lor. Şi n-au mai venit pâlcurile de jaf din Siria în ţara lui Israel4.
24 Şi a fost că, după aceasta, fiul lui Benhadad, regele Siriei, şi-a strâns întreaga oştire şi s-a suit şi a împresurat Samaria.
25 Şi foamete mare s-a făcut în Samaria; şi, iată, atât de mult au ţinut-o împresurată, încât o căpăţână de măgar ajunsese la preţul de cincizeci5 de sicli de argint, iar un sfert de cab6 de găinaţ de porumbel [se vindea] cu cinci sicli de argint.
4 Referire la pâlcurile pomenite la 5, 2.
5 T. M.: „... optzeci”.
6 Nu poate fi determinată capacitatea unui „cab”. Oricum, preţuri uriaşe pentru o hrană derizorie.
26 Odată, când regele lui Israel mergea pe zid, o femeie a strigat către el, zicând: „O, rege, domnul meu, ajută-mă!”
27 Iar regele i-a zis: „Dacă Domnul nu te ajută, cum să te ajut eu?: din arie, de la teasc?...”.
28 Şi a întrebat-o regele: „Ce e cu tine?” Iar ea a zis: „Această femeie mi-a zis: dă-l pe fiul tău, şi-l vom mânca astăzi, iar pe fiul meu îl vom mânca mâine.
29 Aşa că l-am fript pe fiul meu şi l-am mâncat. Iar a doua zi i-am spus: dă-l pe fiul tău, ca să-l mâncăm!... Dar ea şi-a ascuns fiul”7.
30 Şi a fost că dacă regele lui Israel a auzit cuvintele femeii, şi-a sfâşiat hainele mergând pe zid, şi a văzut poporul că, pe dedesubt, el purta pe trup pânză de sac8.
31 Şi a zis regele: „Aşa să-mi facă mie Dumnezeu, ba încă şi mai mult, dacă astăzi capul lui Elisei îi va rămâne pe umeri!”9
32 Elisei şedea în casa lui, împreună cu bătrânii, când regele a trimis la el un om. Dar mai înainte ca acel sol să fi sosit la Elisei, acesta le-a zis bătrânilor: „Ştiţi voi că acest fiu de ucigaş10 a
7 Istoricul Iosif Flaviu relatează că în timpul asedierii Ierusalimului de către armatele romane, în anul 70, locuitorii cetăţii ajunseseră să-şi mănânce copiii. Dar nu numai ei: în Anglia, marea foamete din 1316 îi făcuse pe oameni să-şi mănânce copiii, să mănânce câini, şoareci şi găinaţ de porumbel.
8 În semn de părtăşie la nenorocirea generală.
9 Regele îl crede pe Elisei răspunzător pentru ceea ce se întâmplă;se poate presupune un oarecare îndemn la rezistenţă, însoţit de promisiunea ajutorului divin.
10 „Fiu de ucigaş” putea fi mai degrabă o expresie comună referitoare la orice declasat, aşa cum la Englezi va fi injuria: „fiu de căţea”.

trimis să-mi ia capul? Vedeţi ca, de îndată ce solul va fi intrat, închideţi uşa şi ţineţi-l la uşă: nu cumva în urma lui se aud paşii stăpânului său?”
33 şi-n timp ce încă vorbea cu ei, solul a venit la el şi i-a zis: „Iată, răul acesta e de la Domnul; ce să mai aştept eu de la Domnul?”
7
Minunea salvatoare. Sfârşitul asediului.
1 Dar Elisei a zis: „Ascultaţi cuvântul Domnului: aşa grăieşte Domnul: Mâine, pe vremea aceasta, o măsură de făină aleasă va costa un siclu, iar două măsuri de orz vor costa un siclu la porţile Samariei”.

2 Iar cel care era al treilea după rege cel pe al cărui braţ se rezema regele i-a răspuns lui Elisei, zicând: „Iată, chiar dacă Domnul ar deschide jgheaburile cerului1, nici atunci nu va fi cu putinţă un astfel de lucru”. Dar Elisei a zis: „Tu, cu ochii tăi, vei vedea, dar de acolo nu vei mânca”2.
3 La poarta cetăţii erau patru oameni leproşi. Şi au zis unul către altul: „De ce să stăm noi aici până vom muri?
4 De vom zice: hai să intrăm în cetate!, în cetate e foamete, şi vom muri acolo; de vom şedea aici, tot vom muri. Aşadar, veniţi şi hai să cădem în tabăra Sirienilor, poate că ne vor lăsa vii
1 „... jgheaburile cerului”: metaforă folosită şi în relatarea asupra dezlănţuirii potopului lui Noe(Fc 7, 11).
2 Aici se încheie, de fapt, capitolul precedent. Versetele sunt însă şi o introducere la cele ce urmează.
şi vom trăi; iar de ne vor da morţii, vom muri”.
5 Şi, încă fiind întuneric, s-au sculat ca să intre în tabăra Sirienilor. Dar când au ajuns la marginea taberei Sirienilor, iată că acolo nu mai era nici un om...
6 Căci Domnul făcuse în aşa fel, încât în tabăra Sirienilor să se audă huruit de care şi nechezat de cai şi freamăt de oaste mare3. Iar ei au zis unul către altul: „Regele Israelului a tocmit împotriva noastră, cu plată, pe regii Heteilor şi pe regii Egiptului, ca să vină asupră-ne...”.
7 Şi s-au sculat şi au fugit pe-ntuneric şi şi-au lăsat în tabără, aşa cum erau, corturile şi caii şi asinii şi au fugit ca să-şi scape viaţa.
8 Iar leproşii aceştia au pătruns, nu prea adânc, în tabără şi au intrat într-un cort şi au mâncat şi au băut şi au luat de acolo argint şi aur şi haine, şi s-au dus şi le-au ascuns, apoi s-au întors şi au intrat în alt cort şi au luat şi de acolo şi s-au dus şi le-au ascuns.
9 Şi au zis unul către altul: „Ce facem noi, nu facem bine! Ziua aceasta e o zi de noutăţi bune; dacă tăcem şi aşteptăm până se face ziuă, atunci noi vom da de bucluc; aşadar, hai să ne ducem şi să dăm noi de veste la casa regelui!”
10 Şi s-au dus şi au strigat la poarta cetăţii şi le-au dat de veste, zicând: „Am intrat în tabăra Sirienilor; şi, iată, acolo nu se află nici un om, nici măcar glas de om, ci doar cai legaţi şi asini legaţi şi corturile lor aşa cum erau”.
11 Atunci portarii au strigat şi au dat de veste înlăuntru, în casa regelui.
3 Desigur, „caii şi carele lui Israel”, forţe perceptibile încă din vremea lui Ilie.

12 Iar regele, sculându-se noaptea, le-a zis servilor săi: „Acum am să vă spun eu vouă ce fac Sirienii cu noi: Ei ştiu că noi suntem flămânzi şi au ieşit din tabără şi s-au ascuns pe câmp, zicând: ei vor ieşi din cetate, iar noi îi vom prinde de vii şi vom intra în cetate”.
13 Dar unul din servii săi, răspunzând, a zis: „Să se ia cei cinci cai care au mai rămas, care sunt aici (că atât mai rămăsese pentru toată gloata lui Israel), şi vom trimite acolo şi vom vedea”.
14 Aşa că au luat doi călăreţi, pe care regele lui Israel i-a trimis după regele Siriei, zicându-le: „Mergeţi şi vedeţi!”
15 Şi au mers pe urma aceluia până la Iordan; şi, iată, tot drumul era plin de hainele şi de uneltele pe care Sirienii, în zăpăceala lor, le aruncaseră. Atunci trimişii s-au întors şi i-au spus regelui lui Israel.
16 Şi a ieşit poporul şi a jefuit tabăra Sirienilor; o măsură de făină aleasă a scăzut la preţul de un siclu, iar două măsuri de orz, tot la un siclu, după cuvântul Domnului.
17 Iar regele l-a pus mai-mare la poartă pe cel ce era al treilea după el pe al cărui braţ se rezema regele; şi acolo, în poartă, a fost călcat în picioare de popor şi a murit, aşa cum omul lui Dumnezeu grăise atunci când solul se coborâse la el4.
18 Şi a fost aşa cum Elisei îi spusese regelui când i-a zis: „Două măsuri de orz, un siclu, şi o măsură de făină aleasă, un siclu: acestea vor fi preţurile mâine,
4 Vezi 6, 32 - 7, 2. Aflând de spectaculoasa ieftinire a hranei, poporul se îmbulzea, înnebunit de foame, să prindă ceea ce se putea. (De menţionat că prin „poartă” trebuie înţeleasă piaţa, care se afla, de obicei, în faţa interioară a porţii).
la vremea aceasta, în poarta Samariei”,
19 şi aşa cum s-a întâmplat când cel ce era al treilea după rege zisese către Elisei: „Iată, chiar dacă Domnul ar deschide jgheaburile cerului, nici atunci nu va fi cu putinţă un astfel de lucru”, la care

Elisei a răspuns: „Tu, cu ochii tăi vei vedea, dar de acolo nu vei mânca”.
20 Aşa a fost: în poartă l-a călcat poporul în picioare şi a murit.
8
Şunamita şi bunurile ei. Elisei şi Hazael. Ioram şi Ohozia, regii lui Iuda.
1 Elisei a grăit către femeia căreia îi înviase copilul şi i-a zis: „Scoală-te şi pleacă, tu şi casa ta1, şi locuieşte unde vei putea; căci Domnul a chemat foamete în ţară, care va fi în ţară vreme de şapte ani”.
2 Atunci femeia s-a sculat şi a făcut după cuvântul lui Elisei. şi s-a dus, ea şi casa ei, şi a locuit în ţara Filistenilor vreme de şapte ani.
3 Şi a fost că după ce acei şapte ani s-au încheiat, femeia s-a întors din ţara Filistenilor în cetate şi a venit la rege ca să-l roage pentru casa ei şi ţarinile sale2.
1 În limbajul biblic, prin „casa” cuiva se înţelegea toată obştea unei case: familia, servitorii şi, eventual, sclavii;în numeroase cazuri, descendenţii dintr-un strămoş comun („casa lui Iosif”, „casa lui Veniamin” etc.).
2 Rămase fără proprietar, bunurile acestuia deveneau proprietatea regelui (în zilele noastre, a statului).
601
4 Aceasta, la vremea când regele grăia către Ghehazi, servul omului lui Dumnezeu, zicând: „Vorbeşte-mi despre toate lucrurile cele mari pe care le-a făcut Elisei”.
5 Şi a fost că-n timp ce acesta îi spunea regelui cum îl înviase [Elisei] pe copilul cel mort, iată că, tocmai atunci, femeia al cărei copil fusese înviat de Elisei striga către rege pentru casa şi ţarinile sale. Atunci Ghehazi a zis: „O, rege, stăpâne, aceasta-i femeia şi acesta-i fiul ei, cel pe care Elisei l-a înviat!”
6 Regele a întrebat-o pe femeie, iar ea i-a povestit. Atunci regele i-a dat un eunuc, zicându-i acestuia: „Întoarce-i tot ceea ce era al ei, precum şi toate roadele ţarinei din ziua-n care a părăsit ţara şi până astăzi!”
7 Elisei a venit în Damasc la vremea când regele Siriei, fiul lui Hadad3, era bolnav. Şi i s-a spus: „Omul lui Dumnezeu a venit aici”.
8 Atunci regele i-a zis lui Hazael: „Ia în mână un dar4 şi du-te în faţa omului lui Dumnezeu, şi printr-însul întreabă-l pe Domnul, zicând: mă voi vindeca eu oare de această boală?”
9 Hazael s-a dus atunci să-l întâmpine; şi-n mână a luat, drept dar, toate bunătăţile Damascului, cât încăpea pe patruzeci de cămile; şi a venit, i-a stat înainte şi i-a zis: „Fiul tău, fiul lui Hadad, regele Siriei, m-a trimis la tine, zicând: mă voi vindeca eu oare de această boală?”
3 E vorba de Benhadad al II-lea.
4 Nimeni nu mergea la un profet să-i ceară o consultaţie fără a-i aduce un dar, mai mic sau mai mare, pe care acesta, de obicei, nu-l refuza. Prin expresia: „Ia în mână un dar” se înţelege: „Ia cu tine un dar”.
10 Iar Elisei i-a zis: „Du-te şi spune-i: «Negreşit, vei trăi», deşi Domnul mi-a arătat că el, negreşit, va muri”5.
11 Atunci Hazael i-a stat în faţă şi l-a pironit cu ochii până când acela n-a mai suferit. Şi omul lui Dumnezeu a început să plângă.
12 Iar Hazael i-a zis: „De ce plângi, domnul meu?” Iar acela a zis: „Fiindcă ştiu câte rele le vei face tu fiilor lui Israel: cetăţile lor le vei nimici cu foc, floarea vitejilor lor o vei ucide cu sabia, pe pruncii lor îi vei zdrobi şi pe cele însărcinate le vei spinteca”.
13 Şi i-a zis Hazael: „Cine-i oare robul tău?: câine câinos, ca să facă el asemenea grozăvii?” Atunci Elisei i-a zis: „Domnul mi-a arătat că tu vei fi rege peste Siria”6.
14 Iar acela a plecat de lângă Elisei şi s-a dus la stăpânul său. Acesta i-a zis: „Ce ţi-a spus Elisei?” Acela i-a zis: „Elisei mi-a spus că, negreşit, vei trăi”.
15 Şi a fost că, a doua zi, el a luat o învelitoare şi a înmuiat-o în apă şi i-a pus-o pe faţă, iar acela a murit. Aşa că Hazael a devenit rege în locul lui.
16 În cel de-al cincilea an al domniei lui Ioram, fiul lui Ahab, regele lui Israel, a devenit rege Ioram, fiul lui Iosafat, regele lui Iuda7.
5 Elisei nu afirmă că regele va trăi, ci doar îl îndeamnă pe demnitar să-i spună cuvintele de rutină pe care orice bolnav le aşteaptă. În fond, soarta regelui nu mai interesează, ea fiind pecetluită, şi

aceasta pare a fi raţiunea pentru care Hazael îl va asasina chiar a doua zi. Adevărata profeţie este aceea despre ascensiunea lui Hazael şi despre atrocităţile pe care noul rege al Siriei le va săvârşi asupra Israeliţilor.
6 De fapt, Hazael fusese uns de către Ilie (3 Rg 19, 15);Elisei nu face altceva decât să-i pună în faţă viitorul său comportament.
7 Cei doi Ioram: regele lui Israel (852-841) şi regele lui Iuda (848-841) au fost contemporani în ultimii lor opt ani de domnie (de notat că, în bună parte, cronologia suveranilor pomeniţi în V. T. este uşor aproximativă).

17 Treizeci şi doi de ani avea când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de opt ani.
18 El a umblat în căile regilor lui Israel, aşa cum făcuse casa lui Ahab (căci femeia lui era fiica lui Ahab), şi a făcut ceea ce e rău în faţa Domnului.
19 Dar Dumnezeu n-a vrut să nimicească pe Iuda, de dragul lui David, robul său, căruia îi spusese că-i va da întotdeauna un luminător, lui şi fiilor săi.
20 În zilele lui s-au eliberat Edomiţii, prin răscoală, de sub stăpânirea lui Iuda 8, şi şi-au pus un rege peste ei.
21 şi s-a dus Ioram la Ţair; şi-mpreună cu el, toate carele lui. şi s-a sculat noaptea şi i-a lovit pe Edomiţii care-l împresuraseră, şi pe căpeteniile carelor, dar grosul luptătorilor au fugit în corturile lor.
22 Aşa s-au eliberat Edomiţii, prin răscoală, de sub stăpânirea lui Iuda, până-n ziua de astăzi. Atunci şi tot aşa s-a eliberat Libna.
23 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioram, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
24 Ioram a adormit împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în cetatea lui David. Iar în locul lui a devenit rege Ohozia, fiul său.
25 Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda, a devenit rege în cel de al doisprezecelea an al domniei lui Ioram, fiul lui Ahab.
8 3 Rg 22, 48: „În Idumeea pe atunci nu era rege, ci un locţiitor".
26 Ohozia era de douăzeci şi doi de ani când a devenit rege şi a domnit în Ierusalim doar un an. Pe mama lui o chema Atalia şi era fiica lui Omri, regele lui Israel.
27 El a umblat în calea casei lui Ahab şi a făcut ceea ce e rău în faţa Domnului, aşa cum făcuse casa lui Ahab, de vreme ce era ruda lui Ahab.
28 El s-a dus cu Ioram, fiul lui Ahab, să se războiască împotriva lui Hazael, regele Siriei, la Ramotul Galaadului; dar Sirienii l-au rănit pe Ioram.
29 Atunci regele Ioram s-a întors să se vindece în Izreel de rana pe care i-o făcuseră Sirienii la Ramot, când se luptase cu Hazael, regele Siriei. Iar Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda, a venit la Izreel să-l vadă pe Ioram, fiul lui Ahab, acesta fiind bolnav.
9
Iehu, uns rege peste Israel. Iehu ucide pe regele lui Israel şi pe al lui Iuda.
1 Profetul Elisei l-a chemat pe unul din fiii profeţilor şi i-a zis: „Încinge-ţi mijlocul, ia în mână cornul cu acest untdelemn şi du-te la Ramotul Galaadului.
2 Şi vei intra acolo şi-l vei vedea pe Iehu, fiul lui Iosafat, fiul lui Nimşi. Şi, intrând, îl vei face să se ridice dintre fraţii lui şi-l vei duce într-o cămară de taină.
3 Şi vei lua cornul cu untdelemn şi-l vei turna pe capul lui şi-i vei zice: Aşa grăieşte Domnul: «Te-am uns rege peste Israel!» Apoi vei deschide uşa şi vei fugi fără zăbavă".

4 Şi tânărul, profetul, s-a dus la Ramotul Galaadului.
5 Şi a intrat. Şi, iată, acolo şedeau căpitanii oastei. Şi a zis: „Căpitane, am ceva să-ţi spun". Iar Iehu a zis: „Căruia dintre noi?" Acela a zis: „Ţie, căpitane".
6 şi s-a sculat şi a intrat în casă; şi a turnat untdelemnul pe capul său şi i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: «Te-am uns să fii rege peste poporul Domnului, peste Israel.
7 Şi vei nimici de dinaintea Mea casa lui Ahab, stăpânul tău, şi vei răzbuna sângele robilor mei, profeţii, şi sângele tuturor slujitorilor Domnului, din mâna Izabelei,

8 şi din mâna întregii case a lui Ahab; din casa lui Ahab vei stârpi toată partea bărbătească, fie rob, fie liber în Israel1.
9 Şi voi face cu casa lui Ahab aşa cum am făcut cu casa lui Ieroboam, fiul lui Nabat, şi cu casa lui Baeşa, fiul lui Ahia.
10 Câinii o vor mânca pe Izabela în câmpul Izreel, şi nu va fi cine s-o îngroape»". Şi a deschis uşa şi a fugit.
11 Iehu a ieşit la servii domnului său, iar aceia i-au zis: „E bine? De ce-a venit la tine bezmeticul acesta2?" El le-a zis: „Voi cunoaşteţi omul şi ce mi-a spus".
12 Dar ei au zis: "N-ai dreptate; spune-ne acum". Atunci Iehu le-a zis: „Asta şi asta mi-a grăit; şi mi-a spus: «Aşa grăieşte Domnul: te-am uns rege peste Israel»".
1 Ca în multe alte cazuri, Dumnezeu Îşi alege instrumentul prin care va răzbuna sângele nevinovaţilor ucişi de idolatri şi de uneltele lor.
2 E în firea şi obiceiul mitocanilor să-i ia în derâdere pe slujitorii sau reprezentanţii spiritului.
13 Iar ei, auzind aceasta, s-au grăbit să-şi ia fiecare haina şi să şi-o pună sub el, ca să pară că stă mai sus... 3 Şi au sunat din trâmbiţă, strigând: „Iehu este rege!"
14 Iehu, fiul lui Iosafat, fiul lui Nimşi, s-a ridicat împotriva lui Ioram acest Ioram apăra Ramotul Galaadului şi întregul Israel împotriva lui Hazael, regele Siriei.
15 Iar regele Ioram se întorsese să se vindece în Izreel de rănile pe care i le făcuseră Sirienii în războiul său cu Hazael, regele Siriei. Şi a zis Iehu: „Dacă sunteţi într-un cuget cu mine, să nu iasă din cetate vreun fugar care să se ducă şi să dea de veste în Izreel".
16 Iehu a încălecat şi a pornit şi s-a coborât la Izreel căci Ioram, regele lui Israel, se vindeca în Izreel de săgetăturile cu care Sirienii îl răniseră la Ramot, în războiul cu Hazael, regele Siriei (căci el era bărbat tare şi puternic4) unde se coborâse Ohozia, regele lui Iuda, să-l vadă pe Ioram.
17 Iar un străjer s-a suit în turnul lui Izreel şi a văzut praful pe care Iehu îl stârnea apropiindu-se; şi a zis: „Văd praf". Şi i-a zis Ioram: „Ia un călăreţ şi trimite-l în întâmpinare şi să zică: „Cu pace vii?"
18 Călăreţul s-a dus să-i întâmpine şi a zis: „Aşa grăieşte regele: cu pace vii?" Dar Iehu a zis: „Ce ai tu de-a face cu pacea?: Treci în spatele meu!" Iar
3 Textul original atât cel ebraic cât şi cel grecesc e obscur, traducerile diferă, dar acesta pare a fi înţelesul cel mai apropiat: cuprinşi de frenezie, fârtaţii noului rege se şi văd, fiecare, în rangul cel mai înalt, cât mai aproape de ultima treaptă. (Nu e de mirare, de vreme ce chiar doi dintre ucenicii lui Iisus vor avea aceeaşi ispită mc 10, 35-37).
4 Rezistent la lovituri şi boală.

străjerul a spus, zicând: „Trimisul a ajuns la ei, dar de întors nu s-a întors".
19 Atunci a trimis un alt călăreţ, care s-a dus la el şi i-a zis: „Aşa grăieşte regele: cu pace vii?" Dar Iehu i-a zis: „Ce ai tu de-a face cu pacea?: Treci în spatele meu!"
20 Iar străjerul a spus, zicând: „A ajuns la ei, dar de întors nu s-a întors. Dar cel ce mână este Iehu, fiul lui Nimşi, căci aleargă ca un apucat".
21 Atunci Ioram a zis: „Înhamă!"; şi au înhămat caii la car. Şi au ieşit Ioram, regele lui Israel, şi Ohozia, regele lui Iuda, fiecare în carul său, şi s-au dus să-l întâmpine pe Iehu; şi l-au aflat la ţarina lui Nabot Izreeliteanul.
22 Şi a fost că atunci când Ioram l-a văzut pe Iehu, i-a zis: „Cu pace vii, Iehu?" Dar Iehu a zis: „Ce fel de pace?: încă mai puiesc destrăbălările mamei tale Izabela şi multele ei vrăjitorii...".
23 Atunci Ioram şi-a întors mâinile şi a fugit, zicându-i lui Ohozia: „Trădare, Ohozia!"
24 Dar Iehu şi-a încordat arcul cu toată întreaga lui putere şi l-a lovit pe Ioram între umeri; săgeata i-a trecut prin inimă, iar el a căzut pe genunchi.
25 Şi a zis Iehu către Bidcar, căpetenia oştirii: „Aruncă-l în ţarina lui Nabot Izreelitul!: adu-ţi aminte că-n timp ce noi doi călăream în urma lui Ahab, tatăl său, Domnul a aruncat asupră-i această prezicere, zicând:
26 ieri am văzut sângele lui Nabot şi sângele fiilor săi, zice Domnul; aici, în ţarina aceasta, aici îl voi răzbuna, zice Domnul... 5 Aşadar, ridică-l şi aruncă-l în această ţarină, după cuvântul Domnului!"
5 Rostirea din 3 Rg 21, 19, citată din memorie.
27 Iar Ohozia, regele lui Iuda, văzând aceasta, a fugit pe drumul ce duce la Bethagan6. Iar Iehu a

alergat după el şi a zis: „Şi pe ăsta!" Şi cineva l-a lovit în car, în dreptul Gurului care este lângă Ibleam. El a fugit la Meghiddo7 şi a murit acolo.
28 Iar servii săi l-au pus în car şi l-au dus la Ierusalim şi l-au îngropat în mormântul său din cetatea lui David.
29 Ohozia devenise rege în cel de al unsprezecelea an al domniei lui Ioram, fiul lui Ahab.
30 Apoi Iehu a venit în Izreel. Iar Izabela, auzind de aceasta, şi-a vopsit ochii şi şi-a împodobit capul şi s-a uitat pe fereastră
31 în timp ce Iehu intra în cetate8. Şi a zis: „Oare Zimri, ucigaşul stăpânului său, va avea el pace?"9
32 El şi-a ridicat capul spre fereastră, a văzut-o şi a zis: „Cine eşti tu? Vino cu mine jos!" Spre el, jos, se uitau de sus doi eunuci.
33 El le-a zis: „Aruncaţi-o jos!" Iar ei au aruncat-o10; sângele ei a stropit peretele şi caii, care au călcat-o în picioare.
34 Iar Iehu a intrat şi a mâncat şi a băut şi a zis: „Aveţi grijă acum de blestemata aia şi s-o îngropaţi, că e fiică de rege".
6 Bethagan (în traducere: „Casa grădinii"): ar putea fi identificat cu actualul Jenin.
7 Meghiddo: Veche cetate canaaneeană, devenită apoi israeliană, situată la sud de Izreel şi care domina întreaga vale a lui Izreel.
8 Mândră, regina adoptase ţinuta de ceremonie în care, de obicei, privea la fereastră serbările de stradă.
9 Aluzie la căpitanul Zimri care-şi asasinase regele (vezi 3 Rg 16, 10).
10 Demnitari regali, eunucii erau pregătiţi să trădeze!

35 Şi s-au dus s-o îngroape, dar din ea nu s-a mai găsit decât capul, picioarele şi palmele mâinilor.
36 şi s-au întors şi i-au spus lui Iehu, iar el a zis: „E cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit prin robul Său Ilie Tesviteanul, zicând: în ţarina Izreel o să mănânce câinii cărnurile Izabelei11;
37 şi va fi stârvul Izabelei ca gunoiul pe ogorul din câmpul Izreel, aşa că nimeni nu va putea să zică: aceasta e Izabela!...".
10
Stârpirea neamului lui Ahab şi a cultului lui Baal. Domnia lui Iehu.
1 Ahab avea şaptezeci de fii în Samaria. Iar Iehu a făcut o scrisoare şi a trimis-o în Samaria la mai-marii Samariei şi la bătrâni şi la cei ce se îngrijeau de fiii lui Ahab, zicând:
2 „... Şi acum, de îndată ce această scrisoare va ajunge la voi (fiindcă aci, cu voi, se află fiii stăpânului vostru şi cu voi sunt carele şi caii şi armele şi cetăţile întărite),
3 puneţi ochii pe cel mai bun şi mai potrivit dintre fiii stăpânului vostru şi aşezaţi-l pe tronul tatălui său şi bateţi-vă pentru casa domnului vostru".
4 Iar ei s-au înspăimântat foarte tare şi au zis: „Iată, doi regi n-au putut să-i stea împotrivă; cum vom putea noi?"
5 Atunci mai-marii casei şi căpeteniile cetăţii şi bătrânii şi îngrijitorii au trimis la Iehu, zicând: „Noi suntem robii tăi şi oricâte ne vei spune vom face; nu
11 Citat din memorie (3 Rg 21, 23), cu precizarea că nu mai e vorba de întregul trup al reginei, ci de resturile lui, şi cu adaosul lui Iehu.
vom pune rege pe nimeni; ce crezi tu că e bine, aceea vom face"1.
6 Iehu le-a trimis o a doua scrisoare, zicând: „Dacă voi sunteţi de-ai mei şi ascultaţi de vorba mea, luaţi capetele acelor bărbaţi care sunt fiii stăpânului vostru şi aduceţi-le la mine, în Izreel, mâine pe vremea aceasta". Acuma, fiii regelui erau şaptezeci; pe aceştia îi hrăneau bogaţii cetăţii.
7 Şi a fost că dacă a ajuns scrisoarea la ei, i-au luat pe fiii regelui şi i-au înjunghiat pe cei şaptezeci de bărbaţi şi le-au pus capetele în coşuri şi le-au trimis în Izreel.
8 Şi a venit la el un sol şi i-a spus, zicând: „Au adus capetele fiilor regelui". Iar el a zis: „Puneţi-le în două grămezi, lângă poarta cetăţii, până dimineaţă".
9 şi s-a făcut dimineaţă, iar el a ieşit şi s-a aşezat şi a zis către întregul popor: „Voi nu aveţi nici o vină2. Iată, eu m-am ridicat împotriva stăpânului meu şi l-am omorât; dar pe toţi aceştia, cine i-a ucis?
10 Vedeţi acum că nimic pe pământ nu rămâne ne-mplinit din cuvântul pe care Domnul l-a grăit împotriva casei lui Ahab; căci Domnul este Cel ce a făcut tot ceea ce El a spus prin mâna robului

său Ilie”.
11 Şi Iehu i-a ucis pe toţi cei ce mai rămăseseră din casa lui Ahab în Izreel şi pe toţi cei mai de seamă ai lui şi pe apropiaţii lui şi pe preoţii lui, că n-a mai rămas nimeni dintre ai lui.
1 Provocarea lui Iehu avusese în vedere factorul psihologic: un ins care fusese în stare să ucidă doi regi într-o singură zi nu putea fi un om obişnuit, ci înzestrat cu puteri speciale, supraumane. Aşadar, supunere totală!
2 Literal: „Voi sunteţi drepţi”.

12 şi s-a ridicat Iehu şi s-a dus în Samaria. Şi ajungând în drum la Bet-Eched3,
13 i-a aflat pe fraţii lui Ohozia, regele lui Iuda, şi a zis: „Cine sunteţi voi?” Iar ei au zis: „Suntem fraţii lui Ohozia, şi ne ducem să dăm bineţe fiilor regelui şi fiilor reginei”.
14 Iar el a zis: „Luaţi-i de vii!” Şi i-a înjunghiat acolo, la Bet-Eched: patruzeci şi doi de oameni; şi n-a lăsat viu pe nici unul din ei.
15 Apoi, plecând de acolo, l-a aflat pe Ionadab, fiul lui Recab, care venea să-l întâlnească. Acela i-a dat bineţe, iar Iehu i-a zis: „Este inima ta dreaptă cu inima mea, aşa cum inima mea este cu a ta?” Ionadab a zis: „Este”. Iar Iehu a zis: „Dacă este, atunci dă-mi mâna!” Acela i-a dat mâna, iar el l-a luat cu sine în car4.
16 Şi i-a zis: „Vino cu mine şi vezi râvna mea pentru Domnul Sabaot!” Şi l-a făcut să şadă în carul său.
17 Şi au intrat în Samaria şi i-au ucis pe toţi cei ce mai rămăseseră din casa lui Ahab în Samaria, până i-a stârpit, după cuvântul pe care Domnul i-l grăise lui Ilie.
18 Şi a adunat Iehu tot poporul şi le-a zis: „Ahab l-a slujit pe Baal puţin; Iehu îl va sluji mult.
19 Şi acum: chemaţi-i la mine pe toţi profeţii lui Baal şi pe toţi slujitorii lui şi pe toţi preoţii lui! Nici unul să nu lipsească, fiindcă mare jertfă îi voi aduce eu lui Baal; cel ce va lipsi va muri.
3 Bet-Eched (poate însemna: „Casa Tunsorii”): localitate situată între Izreel şi Samaria;identificată cu actuala Beit-Qad.
4 După Iosif Flaviu, Iehu şi Ionadab erau de multă vreme prieteni.
(Iehu însă a făcut aceasta cu şiretlic, ca să-i poată nimici pe slujitorii lui Baal.)
20 Şi a zis Iehu: „Faceţi-i lui Baal o sfântă serbare!” Iar ei au făcut chemarea.
21 Şi a trimis Iehu în tot Israelul, zicând: „Să vină acum toţi slujitorii lui Baal şi toţi preoţii lui şi toţi profeţii lui, şi nimeni să nu lipsească; fiindcă o jertfă mare voi aduce; cel ce nu va veni nu va trăi”. Aşa că au venit toţi slujitorii lui Baal şi toţi preoţii lui şi toţi profeţii lui; n-a fost nici unul care să nu fi venit; şi au intrat în templul lui Baal; şi s-a umplut templul lui Baal de la un capăt la celălalt.
22 Şi a zis Iehu către veşmântari: „Aduceţi câte un veşmânt pentru toţi slujitorii lui Baal!” Şi le-au adus veşminte.
23 Apoi Iehu, împreună cu Ionadab, fiul lui Recab, a intrat în templul lui Baal şi le-a zis slujitorilor lui Baal: „Cercetaţi şi vedeţi dacă nu cumva se află printre voi vreunul din slujitorii Domnului, pentru că aici nu trebuie să mai fie altcineva decât numai şi numai slujitorii lui Baal”.
24 Şi a intrat să aducă jertfe şi arderi-de-tot. Iehu însă îşi rânduise afară optzeci de oameni, cărora le-a zis: „Dacă cineva dintre voi îl va scăpa pe vreunul din oamenii pe care eu vi-i voi aduce în mână, viaţa lui va fi în schimbul vieţii aceluia”.
25 Şi a fost că dacă a adus arderea-de-tot, Iehu le-a zis pedestraşilor săi şi căpitanilor lor: „Intraţi şi ucideţi-i!; nici un om dintre ei să nu scape!” Şi i-au trecut prin ascuţişul săbiei; pedestraşii şi căpitanii le-au aruncat trupurile. Apoi s-au dus în cetatea unde se afla capiştea lui Baal

26 şi au scos afară stâlpul lui Baal şi l-au ars;
27 şi au doborât stâlpii lui Baal5, iar capiştea lui Baal au dărâmat-o şi au făcut din ea umblătoare6 până-n ziua de azi.
28 Aşa l-a stârpit Iehu pe Baal din Israel.
29 Iehu însă nu s-a îndepărtat de păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, care-l făcuse pe Israel să păcătuiască; în Betel şi în Dan se aflau juninci de aur.
30 Şi a zis Domnul către Iehu: „Fiindcă tu ai făcut bine ceea ce era drept în ochii Mei şi ai îndeplinit împotriva casei lui Ahab tot ceea ce Eu aveam la inimă, fiii tăi până la al patrulea neam vor şedea

pe tronul lui Israel”.
31 Dar Iehu nu şi-a dat silinţa să umble cu toată inima lui în legea Domnului, Dumnezeului lui Israel, şi nu s-a abătut de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască.
32 În zilele acelea a început Domnul să taie părţi din ţara lui Israel; Hazael le-a lovit în toate hotarele lui Israel:
33 la răsărit de Iordan, tot ţinutul Galaadului, al lui Gad, al lui Ruben şi al lui Manase, începând de la Aroer, care se află pe ţărmul râului Arnon, şi Galaadul şi Vasanul7.
34 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iehu, despre toate vitejiile lui şi despre războaiele pe care le-a purtat,
5 Stâlpii de lemn sau de piatră simbolizau prezenţa zeului.
6 „Umblătoare” (popular): closet public.
7 Teribilul, crudul şi cinicul Iehu nu s-a dovedit şi un bun apărător al hotarelor lui Israel. Profitând de slăbirea temporară a imperiului asirian, vigurosul Hazael a cucerit, aproape în întregime, teritoriile israeliene de la est de Iordan.
oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?
35 Şi a adormit Iehu împreună cu părinţii săi şi l-au îngropat în Samaria. Iar în locul lui a devenit rege Ioahaz, fiul său.
36 Iar timpul domniei lui Iehu peste Israel, în Samaria, a fost de douăzeci şi opt de ani.
11
Atalia şi Ioaş.
1 Iar Atalia, mama lui Ohozia1, văzând că fiul ei e mort, s-a ridicat şi a stârpit tot ce era sânge regesc.
2 Dar Ioşeba, fiica regelui Ioram, sora lui Ohozia, l-a luat pe Ioaş, fiul fratelui ei, furându-l de printre fiii regelui care trebuiau ucişi, şi l-a furişat pe el şi pe doica lui în odaia de dormit, ascunzându-l astfel de faţa Ataliei; şi el n-a fost ucis.
3 Şi împreună cu ea a rămas ascuns în templul Domnului vreme de şase ani, timp în care Atalia a domnit peste ţară.
4 În cel de al şaptelea an, preotul Iehoiada a trimis şi a luat sutaşi dintre Cheretieni2 şi dintre pedestraşi şi i-a
1 Atalia era fiica lui Ahab şi a Izabelei. Moartea lui Ohozia a surprins-o în poziţia de regină-mamă. Poftitoare de putere, a luat de îndată măsuri drastice de exterminare a tuturor posibililor sau eventualilor pretendenţi la tron. Domnia ei, de şase ani, a însemnat apogeul cultului lui Baal în regatul de sud, ea dovedindu-se tot atât de aprigă ca mama ei în Israel. Racine va face din ea eroina unei celebre piese de teatru.
2 Cheretienii: mercenari cretani, angajaţi mai întâi de David în corpul de gardă al regelui şi al casei sale. Ei formau o grupă aparte (alături de Peletieni, mercenari recrutaţi dintre Filisteni).

adus la el în templul Domnului şi a făcut cu ei un legământ în numele Domnului şi le-a luat jurământ; atunci Iehoiada le-a arătat pe fiul regelui3.
5 Şi le-a poruncit, zicând: „Iată ce aveţi de făcut: o treime din voi veţi intra sâmbătă şi veţi sta de strajă la casa regelui, în pridvor;
6 o treime, la poarta Sur; şi o treime, la poarta din spatele pedestraşilor; şi ţineţi ochii pe casă!4
7 Iar două părţi din voi, din cei plecaţi în ziua de sâmbătă, veţi răspunde de paza regelui în templul Domnului.
8 Şi veţi face cerc în jurul regelui, fiecare cu arma în mână; cel ce va intra în rânduri, va muri. Şi veţi fi cu regele când va ieşi şi când va intra”.
9 Iar sutaşii au făcut tot ceea ce înţeleptul Iehoiada le poruncise; şi fiecare şi-a luat oamenii săi atât pe cei ce intrau, cât şi pe cei ce ieşeau din slujbă sâmbăta şi au venit la preotul Iehoiada.
10 Iar preotul le-a dat sutaşilor săbiile şi suliţele regelui David, care se aflau în templul Domnului5.
11 Şi s-au aşezat oştenii împrejurul regelui, fiecare cu arma-n mână, de la colţul din dreapta până la colţul din stânga al templului, şi până la jertfelnic şi de jur-împrejurul templului.
3 Din 2 Par 22, 11 ştim că Ioşeba era soţia preotului Iehoiada. Aceasta explică, pe de-o parte, ascunderea copilului pe un timp atât de lung şi, pe de alta, faptul că preotul devine iniţiatorul şi

conducătorul conspiraţiei.
4 Nu există repere pentru o imagine clară asupra acestor dispozitive militare;e limpede însă intenţia lui Iehoiada: aceea de a controla cu stricteţe punctele de circulaţie. El alesese sâmbăta ca zi pentru inaugurarea regelui.
5 Arme suflate cu aur, folosite numai cu prilejul marilor ceremonii şi defilări.
12 Şi l-a adus în faţă pe fiul regelui şi i-a pus coroana şi însemnele; şi l-a proclamat rege şi l-a uns; iar ei au bătut din palme şi au strigat: „Trăiască regele!"
13 Atunci Atalia a auzit larma poporului ce alerga, şi a intrat la popor în templul Domnului.
14 Şi, privind, iată că regele şedea, după rânduială, în scaunul de judecată; iar cântăreţii şi trâmbiţaşii erau în faţa regelui; şi-ntregul popor al locului se bucura şi suna din trâmbiţe. Atunci Atalia şi-a sfâşiat hainele şi a strigat: „Uneltire! Uneltire...!"
15 Dar preotul Iehoiada le-a poruncit sutaşilor mai-mari peste oaste şi le-a zis: „Scoateţi-o din rânduri!; iar cel ce va merge după ea, acela negreşit va muri de sabie!" Aceasta, fiindcă preotul a zis: „Să nu fie omorâtă în templul Domnului!"
16 Şi şi-au pus mâinile pe ea şi au împins-o pe calea intrării Cailor până la casa regelui, şi acolo au ucis-o.
17 Iar Iehoiada a făcut un legământ între Domnul şi rege şi popor, aşa ca ei să fie poporul Domnului6.
18 şi-ntregul popor al ţării a intrat în templul lui Baal şi l-au dărâmat; jertfelnicele şi chipurile lui le-au sfărâmat cu totul, pe Matan, preotul lui Baal, l-au ucis în faţa jertfelnicelor, iar preotul [Iehoiada] a aşezat strajă în templul Domnului.
19 Şi i-a luat pe sutaşi şi pe Cheretieni şi pe pedestraşi şi întregul popor din partea locului şi l-au coborât pe rege din templul Domnului şi au ajuns la
6 „A fi ei poporul Domnului": a-şi restaura credincioşia faţă de Domnul, ceea ce însemna, în primul rând, abolirea idolatriei şi întoarcerea la credinţa într-un singur Dumnezeu.
609
casa regelui pe calea porţii Alergătorilor, şi acolo l-au aşezat pe tronul regilor.
20 şi-ntregul popor al ţării s-a bucurat, iar cetatea s-a liniştit. Aşadar, pe Atalia au ucis-o cu sabia în casa domnească.
12
Domnia şi moartea lui Ioaş.
1 Ioaş avea şapte ani când a devenit rege.
2 Ioaş a început să domnească în cel de al şaptelea an al lui Iehu şi a domnit în Ierusalim vreme de patruzeci de ani.
3 Atâta vreme cât l-a îndrumat preotul Iehoiada, Ioaş a făcut ceea ce e drept în faţa Domnului;
4 doar înălţimile nu le-a desfiinţat, căci poporul încă mai aducea jertfe şi tămâieri pe înălţimi.
5 Şi a zis Ioaş către preoţi: „Toţi banii sfintelor datorinţe ce se aduc în casa Domnului, banii răscumpărării adică toţi banii pe care omul îi aduce pentru răscumpărare şi toţi banii pe care din inimă îi aduce omul în templul Domnului1,
6 preoţii să-i ia pentru ei, fiecare de la cel pe care-l cunoaşte; şi ei să dreagă stricăciunile templului, oriunde s-ar afla acele stricăciuni".
7 Cu toate acestea, vreme de douăzeci şi trei de ani din domnia lui Ioaş, preoţii nu au dres stricăciunile templului2.
1 E vorba de trei feluri de dări către templu: taxa fixă şi la termen a fiecărui credincios, plata pentru jertfa de răscumpărare şi, în plus, orice ofrandă benevolă.
2 Evident, preoţii abuzau de încrederea regelui, însuşindu-şi veniturile destinate reparaţiilor şi întreţinerii templului.
8 Atunci regele Ioaş i-a chemat pe Iehoiada şi pe preoţi şi le-a zis: „De ce n-aţi dres stricăciunile templului? De acum nu veţi mai lua bani pentru răscumpărările pe care le faceţi, ci îi veţi da pentru dregerea templului".
9 Preoţii s-au învoit să nu mai primească bani de la popor, şi nu ei să dreagă stricăciunile templului.
10 Atunci preotul Iehoiada a luat o ladă şi i-a făcut deasupra o deschizătură, în capac, şi a pus-o lângă jertfelnic, în partea dreaptă, pe unde intra poporul în templul Domnului. Iar preoţii care stăteau de pază la uşă puneau acolo toţi banii ce se aflau în templul Domnului.

11 Şi când vedeau că în ladă se adunaseră mulţi bani, atunci veneau secretarul regelui şi arhiereul şi strângeau şi numărau banii ce se aflaseră în templul Domnului.
12 Banii astfel adunaţi îi dădeau în mâinile celor rânduiţi să facă lucrările, supraveghetorii templului Domnului; iar ei îi plăteau pe dulgherii şi pe meşterii care lucrau în templul Domnului,
13 pe zidari şi pe cioplitorii în piatră, costul lemnăriei şi al pietrei cioplite pentru dregerea stricăciunilor din templul Domnului, precum şi orice alte cheltuieli de întreţinere a templului Domnului.
14 Dar din banii aduşi în templul Domnului nu se puteau face tăvi de argint, cuie înflorate, cupe sau trâmbiţe sau orice fel de vas de aur sau de argint3,
3 „... nu se puteau": nu în sensul că era interzis, ci în acela că banii nu erau destui ca să se mai facă şi altceva decât lucrările curente.

15 ci li se dădeau lucrătorilor, care făceau cu ei îmbunătăţiri în templul Domnului.
16 Şi nu se cerea socoteală de la oamenii cărora li se încredinţau banii ca să-i dea lucrătorilor, fiindcă aceia erau cu desăvârşire cinstiţi4.
17 Însă banii din jertfa pentru păcat şi banii din jertfa pentru greşală, care intrau în templul Domnului, pe aceia îi luau preoţii.
18 Atunci s-a ridicat Hazael, regele Siriei, şi a pornit cu război împotriva Gatului şi l-a luat. Hazael însă şi-a pus în gând să meargă şi împotriva Ierusalimului.
19 Dar Ioaş, regele lui Iuda, a luat toate sfintele odoare pe care le dăruiseră Iosafat, Ioram şi Ohozia, părinţii săi şi regii Iudei, precum şi sfintele odoare pe care el însuşi le dăruise, şi tot aurul ce s-a găsit în vistieria templului Domnului şi în casa regelui, şi i le-a trimis lui Hazael, regele Siriei; iar acesta s-a întors dinspre Ierusalim.
20 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioaş, despre toate faptele lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
21 Slugile5 lui însă s-au ridicat şi au uneltit şi l-au ucis pe Ioaş în casa Milo, ce se află în Sela.
22 Cei ce l-au lovit au fost slugile sale Iosacar, fiul lui Şimeat, şi Iozabad, fiul lui Şomer; el a murit şi a fost îngropat împreună cu părinţii lui în cetatea lui David. În locul lui a devenit rege Amasia, fiul său.
4 Această menţiune specială nu era de natură să-i onoreze pe preoţii vremii (pe care, de altfel, îi vor înfiera şi numeroşi profeţi).
5 „Slugile" (aici): ofiţerii superiori ai armatei.
13
Ioahaz şi Ioaş, regii lui Israel. Moartea lui Elisei.
1 În cel de al douăzeci şi treilea an al domniei lui Ioaş, fiul lui Ohozia, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit Ioahaz, fiul lui Iehu, care a domnit şaptesprezece ani.
2 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului şi a umblat în păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, care-l făcuse pe Israel să păcătuiască, şi nu s-a abătut de la ele.
3 Şi cu aprindere S-a mâniat Domnul pe Israel şi l-a dat pentotdeauna în mâna lui Hazael, regele Siriei, şi în mâna lui Benhadad, fiul lui Hazael1.
4 Atunci Ioahaz i s-a rugat Domnului, iar Domnul l-a ascultat, de vreme ce vedea necazul cu care regele Siriei îi strâmtora pe Israeliţi.
5 Şi le-a dat Dumnezeu mântuire Israeliţilor şi i-a scăpat de sub stăpânirea Siriei, iar fiii lui Israel au locuit, ca şi mai înainte, în casele lor.
6 Numai că ei nu s-au îndepărtat de păcatele casei lui Ieroboam, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască; dimpotrivă, tocmai în ele au umblat; tufişurile2 încă mai dăinuiau în Samaria.
7 Din oastea lui Ioahaz nu-i mai rămăseseră decât cincizeci de călăreţi şi zece care de luptă şi zece mii de pedestraşi, căci regele Siriei o nimicise şi o făcuse pulberea drumurilor.
8 Cât despre celelalte întâmplări ale lui
1 Acesta va fi Benhadad al III-lea (de care va fi vorba în versetul 25).
2 „Tufişurile" (sau „desişurile" sau „crângurile") erau locurile obscure în care se desfăşurau ritualurile orgiastice ale Astartei.

Ioahaz, despre toate faptele lui şi despre vitejiile lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din

Vremea Regilor lui Israel?
9 Şi a adormit Ioahaz împreună cu părinţii săi şi l-au îngropat în Samaria. Iar în locul lui a devenit rege Ioaş, fiul său.
10 În cel de-al treizeci şi şaptelea an al domniei lui Ioaş, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit Ioaş, fiul lui Ioahaz, care a domnit şaisprezece ani.
11 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la nici unul din păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască; dimpotrivă, în ele a umblat.
12 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioaş, despre toate faptele lui şi despre vitejiile lui împotriva lui Amasia, regele lui Iuda, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?
13 Şi a adormit Ioaş împreună cu părinţii lui şi a fost îngropat în Samaria, lângă regii lui Israel. Iar pe tronul său s-a urcat Ieroboam3.
14 Elisei era pe atunci bolnav de o boală în urma căreia a şi murit. Iar Ioaş, regele lui Israel, a coborât la el şi a plâns deasupră-i şi a zis: „Părinte, părinte, carul lui Israel şi călăreţul lui!”4
15 Iar Elisei i-a zis: „Ia un arc şi săgeţi!” Şi i s-au adus un arc şi săgeţi.
16 Şi i-a zis regelui: „Pune-ţi mâna pe arc!” Ioaş şi-a pus mâna pe arc, iar Elisei şi-a pus mâinile lui peste mâinile
3 E vorba de Ieroboam al II-lea, fiul lui Ioaş (în text e omisă formula de rutină cronicărească).
4 Cuvintele pe care Elisei le rostise la despărţirea de Ilie (2, 12).
regelui5.
17 Şi i-a zis: „Deschide fereastra dinspre răsărit!” El a deschis-o6, iar Elisei i-a zis: „Săgetează!” Şi el a săgetat.
18 Şi a zis Elisei: „Săgeata mântuirii Domnului şi săgeata mântuirii de Siria!; îi vei bate pe Sirieni la Afec până-i vei mistui”. Şi i-a zis Elisei: „Ia un arc!” Acela a luat, iar el i-a zis regelui lui Israel: „Bate în pământ!” Regele a bătut de trei ori şi s-a oprit.
19 Atunci omul lui Dumnezeu s-a supărat pe el şi i-a zis: „Dac-ai fi bătut de cinci sau şase ori, atunci ai fi bătut Siria pânai fi mistuit-o; acum însă o vei bate numai de trei ori”.
20 Şi a murit Elisei; şi l-au îngropat7. Iar la începutul acelui an au intrat în ţară pâlcurile tâlhăreşti ale lui Moab.
21 Şi a fost că-n timp ce unii îngropau un om, iată că au dat cu ochii de tâlhari şi l-au aruncat pe om în mormântul lui Elisei; şi de-ndată ce acela s-a atins de oasele lui Elisei, a înviat şi a stat pe picioarele lui8.
5 „Punând mâna pe arc”, regele, de fapt, l-a întins cu amândouă;Elisei îi dublează mişcarea.
6 Fereastra, pe atunci, era o simplă deschizătură în perete, fără geam;a o „deschide” însemna, în acest caz, a-i da perdeluţa la o parte, mişcare ce putea fi făcută uşor cu vârful săgeţii. „... dinspre răsărit”: în direcţia Siriei.
7 La moartea sa, Elisei trecuse de optzeci de ani.
8 Începutul anului ebraic era toamna;atunci obişnuiau să năvălească tâlharii, după strângerea recoltelor. Pe de altă parte, mormintele evreieşti erau săpate într-un perete stâncos şi acoperite cu câte o lespede de piatră. În cazul de faţă, oamenii nu ajunseseră la mormântul destinat mortului;când au dat cu ochii de tâlhari (care se aflau la o oarecare distanţă), ei s-au grăbit şi au dat la o parte lespedea mormântului care le era mai aproape şi care era al lui Elisei (desigur, după multă vreme de la moartea acestuia). Aşa s-a produs minunea. Credinţa că relicvele unor oameni ai lui Dumnezeu îşi păstrează puterea de a face minuni stă la temelia cultului sfintelor moaşte.

22 Iar Hazael, regele Siriei, mari necazuri le-a adus Israeliţilor în toate zilele lui Ioahaz.
23 Domnul însă a avut milă de ei, şi îndurare, şi a cătat spre ei de dragul legământului Său cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacob 9; Domnul n-a vrut să-i nimicească şi nu i-a lepădat de la faţa Lui10.
24 Şi a murit Hazael, regele Siriei, iar în locul lui a devenit rege Benhadad, fiul său.
25 Atunci Ioaş, fiul lui Ioahaz, şi-a revenit şi a luat de sub stăpânirea lui Benhadad, fiul lui Hazael, cetăţile pe care acela11 le luase prin război de sub stăpânirea lui Ioahaz, tatăl său; de trei ori l-a bătut Ioaş, şi a recucerit cetăţile lui Israel.
14
Domnia şi moartea lui Amasia. Ieroboam al II-lea, regele lui Israel.

1 În cel de al doilea an al domniei lui Ioaş, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel, peste Iuda a început să domnească Amasia, fiul lui Ioaş.
2 Când a început să domnească avea vârsta de douăzeci şi cinci de ani; şi a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci şi nouă de ani; pe mama sa o chema Iehoadan, şi era din Ierusalim.
9 Aşadar, nu pentru că oamenii ar fi meritat mila, ci pentru că Dumnezeu Se îndărătnicea să-şi ţină făgăduinţa.
10 T. M. adaugă: „... pentru moment" (sau: „până acum").
11 Adică Hazael. E vorba de ţinuturile menţionate în 10, 32-33.
3 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, însă nu ca David, părintele său; el şi-a potrivit faptele cu acelea ale lui Ioaş, tatăl său.
4 Numai că nu a desfiinţat înălţimile, căci poporul încă mai aducea jertfe şi tămâieri pe înălţimi.
5 Şi a fost că atunci când el a devenit stăpân pe putere, le-a ucis pe slugile care-l omorâseră pe tatăl său.
6 Dar pe fiii ucigaşilor nu i-a ucis, potrivit cu ceea ce e scris în cartea legii lui Moise, cu ceea ce a poruncit Domnul, zicând: „Părinţii să nu fie daţi morţii pentru vina copiilor, nici copiii să nu fie daţi morţii pentru vina părinţilor: fiecare să moară pentru păcatul său"1.
7 Tot el a bătut zece mii de Edomiţi în Valea Sării şi a luat Stânca2 prin luptă şi i-a pus numele Iocteel, [pe care-l poartă] până-n ziua de azi.
8 Atunci Amasia a trimis soli la Ioaş fiul lui Ioahaz, fiul lui Iehu -, regele lui Israel, zicând: „Vino să ne vedem faţă către faţă"3.
9 Dar Ioaş, regele lui Israel, a trimis la Amasia, regele lui Iuda, zicând: „Spinul Libanului a trimis să i se spună cedrului Libanului: dă-ţi fata după fiul meu... Dar fiarele sălbatice din Liban, în trecere, au călcat în picioare spinul!...
1 La început, legea lui Moise enunţase solidaritatea generaţiilor, atât în vină cât şi în pedeapsă. Deuteronomul (a doua lege) a anulat acest principiu, introducându-l pe acela al responsabilităţii individuale, principiu pe care Iezechiel şi-l va însuşi pe deplin (18, 20).
2 „Stânca" era o cetate moabită în Valea Sării, adică în prelungirea depresiunii dintre Marea Moartă (Marea Sărată), şi golful Aqaba.
3 De fapt, era o obraznică provocare la război. Ioaş, deloc lipsit de o anume semeţie, răspunde printr-o fabulă-avertisment.

10 Tu i-ai bătut şi i-ai rănit pe Edomiţi, şi inima te-a semeţit; slăveşte-te în casa ta; de ce să-ţi faci rău căutând prilej de ceartă? Tu vei cădea, şi Iuda cu tine".
11 Dar Amasia nu l-a ascultat. Aşa că Ioaş, regele lui Israel, s-a ridicat; el şi Amasia, regele lui Iuda, s-au văzut faţă către faţă la Bet-Şemeş, în Iuda.
12 Dar Iudeii au fost doborâţi de către Israeliţi, aşa că fiecare a fugit la cortul său.
13 Iar Amasia, regele lui Iuda, fiul lui Ioaş, fiul lui Ohozia, a fost prins acolo, la Bet-Şemeş, de către Ioaş, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel. şi s-a dus Ioaş la Ierusalim şi a dărâmat zidul Ierusalimului, de la poarta lui Efraim până la poarta din colţ: patru sute de coţi.
14 Şi a luat tot aurul şi argintul şi toate vasele câte s-au găsit în templul Domnului şi în vistieria casei regelui, precum şi ostateci, şi s-a întors în Samaria.
15 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioaş, despre toate faptele din vremea domniei lui şi despre cum s-a bătut cu Amasia, regele lui Iuda, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?
16 Şi a adormit Ioaş împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat în Samaria, lângă regii lui Israel. Iar în locul lui a devenit rege Ieroboam, fiul său.
17 Amasia, fiul lui Ioaş, regele lui Iuda, a mai trăit încă cincisprezece ani după moartea lui Ioaş, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel.
18 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Amasia, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
19 Făcându-se însă la Ierusalim o uneltire împotriva lui, a fugit în Lachiş; şi au trimis după el în Lachiş şi l-au ucis acolo.
20 Şi l-au adus pe cai şi l-au îngropat în Ierusalim, cu părinţii săi, în cetatea lui David.
21 Atunci întregul popor al lui Iuda l-a luat pe Azaria, care era pe atunci de şaisprezece ani, şi l-au

făcut rege în locul tatălui său Amasia.
22 El a rezidit Elatul şi l-a readus în Iuda, după ce regele adormise cu părinţii săi.
23 În cel de al cincisprezecelea an al domniei lui Amasia, fiul lui Ioaş, regele lui Iuda, în Samaria a devenit rege Ieroboam, fiul lui Ioaş, regele lui Israel; el a domnit peste Israel vreme de patruzeci şi unu de ani.
24 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la nici unul din păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască.
25 El a refăcut vechiul hotar al lui Israel, de la intrarea Hamatului până la marea Araba, după cuvântul pe care Domnul, Dumnezeul lui Israel, îl grăise prin robul său Iona, fiul lui Amitai, profetul din Gat-Hefer4
26 fiindcă Domnul văzuse necazul cel plin de amărăciune al Israeliţilor, că erau slăbiţi şi lipsiţi şi părăsiţi şi că Israel nu avea pe nimeni care să-l ajute.
4 E vorba de profetul Iona, pe care introducerea cărţii care-i poartă numele îl numeşte, de asemenea, „fiul lui Amitai" (Iona 1, 1). Numai de aici însă ştim că era originar din Gat-Hefer, cetate în ţinutul tribului Zabulon, şi că a avut o misiune profetică pe lângă regele Ieroboam al II-lea.

27 Căci Domnul nu spusese că va stinge seminţia lui Israel de sub cer; aşa că i-a mântuit prin mâna lui Ieroboam, fiul lui Ioaş.
28 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ieroboam, despre toate faptele lui şi despre vitejia cu care a purtat războaie şi despre cum i-a readus lui Israel Damascul şi Hamatul lui Iuda, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?
29 Şi a adormit Ieroboam împreună cu părinţii săi, cu regii lui Israel. Iar în locul lui a devenit rege Zaharia, fiul său.
15
Azaria, rege în Iuda. Zaharia, Şalum, Menahem, Pecahia şi Pecah, regi în Israel. Iotam, rege în Iuda.
1 În cel de al douăzeci şi şaptelea an al domniei lui Ieroboam, regele lui Israel, peste Iuda a devenit rege Azaria, fiul lui Amasia.
2 Acesta era de şaisprezece ani când a devenit rege şi a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci şi doi de ani. Pe mama sa o chema Iecolia, şi era din Ierusalim.
3 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, pe potriva tuturor faptelor tatălui său Amasia.
4 Numai înălţimile nu le-a desfiinţat, de vreme ce poporul încă mai aducea jertfe şi tămâieri pe înălţimi.
5 Dar Domnul l-a lovit pe rege, şi acesta a fost lepros până în ziua morţii sale. El a trăit într-o casă osebită, în timp ce Iotam, fiul regelui, şedea în casă şi judeca poporul.
6 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Azaria, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
7 Şi a adormit Azaria împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în cetatea lui David. Iar în locul lui a devenit rege Iotam, fiul său.
8 În cel de al treizeci şi optulea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, peste Israel, în Samaria, a devenit rege Zaharia, fiul lui Ieroboam, care a domnit şase luni.
9 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuseră şi părinţii lui, neabătându-se de la nici unul din păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.
10 Dar Şalum, fiul lui Iabeş, a făcut o uneltire împotriva lui; şi l-a lovit la Ibleam şi l-a ucis şi a devenit rege în locul lui.
11 Celelalte fapte ale lui Zaharia sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.
12 Aşa s-a plinit cuvântul pe care Domnul i-l spusese lui Iehu, zicând: „Fiii tăi numai până la al patrulea neam vor şedea pe tronul lui Israel".
13 Şalum, fiul lui Iabeş, a devenit rege în cel de-al treizeci şi nouălea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, şi a domnit în Samaria o lună.
14 Atunci Menahem, fiul lui Gadi, a plecat din Tirţa şi a venit în Samaria şi l-a lovit pe Şalum, fiul lui Iabeş, şi l-a ucis şi s-a făcut rege în locul său.
15 Celelalte fapte ale lui Şalum şi uneltirea pe care el a făcut-o, iată, ele sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.

16 Atunci Menahem a lovit Tirţa şi tot ce era în ea, precum şi hotarele ei de dincolo de Tirţa, fiindcă nu i-au deschis [poarta]1; a lovit-o, iar pe femeile însărcinate le-a spintecat.
17 Apoi Menahem, fiul lui Gadi, a devenit rege peste Israel în cel de al treizeci şi nouălea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, şi a domnit în Samaria zece ani.
18 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.
19 În zilele lui s-a ridicat Ful2, regele Asiriei, împotriva ţării; iar Menahem i-a plătit lui Ful o mie de talanţi de argint spre a-l ajuta să-şi întărească împărăţia;
20 Menahem a ridicat argintul acesta de la Israeliţi, de la toţi cei bogaţi, câte cincizeci de sicli de argint de fiecare
1 E posibil ca propriii săi concetăţeni din Tirţa (vechea capitală a regatului de nord) să fi reprobat asasinatul prin care Menahem devenise rege în Samaria;de unde, represaliile. Textul Ebraic se referă, fără motivaţie, la o altă cetate, anume Tipsa, care însă se afla pe Eufrat şi al cărei nume a fost corectat de copişti: Tapuah (o mică localitate, foarte puţin cunoscută, pe hotarul dintre Efraim şi Manase).
2 Sub numele de „Ful” era cunoscut, în Babilonia şi în ţările mediteraneene, Tiglatfalasar al III-lea (745-724), cel prin care imperiul asirian, după o lungă perioadă de declin, şi-a întins considerabil hotarele. După înfrângerea Armenilor, noul rege a întreprins o mare campanie militară în vest, ajungând la Mediterana;în 738 îi plăteau tribut regele Damascului, regele Israelului şi, practic, toţi principii din zonă. La valorile de azi, tributul plătit de către Menahem care devenise un fel de regepăpuşă se ridica la două milioane de dolari aur. De altfel, acesta a fost începutul declinului regatului de nord, care, în 722 (sau 721), sub Sargon al II-lea, va fi transformat în provincie asiriană, sub numele de Samarina, prin deportarea masivă a populaţiei şi înlocuirea ei cu cinci triburi asiatice.
om, ca să-i dea regelui Asiriei; iar regele Asiriei s-a întors şi n-a rămas acolo în ţară.
21 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Menahem, despre toate faptele lui, iată, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel?
22 Şi a adormit Menahem împreună cu părinţii săi, iar în locul lui a devenit rege Pecahia, fiul său.
23 Pecahia, fiul lui Menahem, a devenit rege peste Israel, în Samaria, în cel de al cincizecilea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, şi a domnit doi ani.
24 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.
25 Dar împotriva lui a uneltit Pecah, fiul lui Remalia cel ce era al treilea în rang după el -, împreună cu Argob şi cu Arie şi cu cincizeci de oameni din Galaad şi l-a lovit în Samaria, în faţa casei domneşti3, şi acolo l-a ucis; şi s-a făcut rege în locul lui.
26 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Pecahia, despre toate faptele lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.
27 În cel de al cincizeci şi doilea an al domniei lui Azaria, regele lui Iuda, peste Israel a devenit rege Pecah, fiul lui Remalia, care a domnit în Samaria douăzeci de ani.
28 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, neabătându-se de la păcatele lui Ieroboam, fiul lui Nabat, cel care l-a făcut pe Israel să păcătuiască.
29 În zilele lui Pecah, regele lui Israel, a venit Tiglatfalasar, regele Asiriei, şi
3 T. M.: „... în turnul (fortăreaţa) casei domneşti”.

a luat Ionul, Abel-Bet-Maaca, Ianoah, Chedeşul, Haţorul, Galaadul, Galileea şi tot ţinutul lui Neftali, iar pe locuitori i-a strămutat în Asiria4.
30 Dar Osea, fiul lui Ela, a uneltit împotriva lui Pecah, fiul lui Remalia, şi l-a lovit şi l-a ucis şi s-a făcut rege în locul lui în cel de al douăzecilea an al domniei lui Iotam, fiul lui Azaria.
31 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Pecah, despre toate faptele lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Israel.
32 În cel de al doilea an al domniei lui Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, a început să domnească Iotam, fiul lui Azaria, regele lui Iuda.
33 Când a început să domnească avea douăzeci şi cinci de ani, iar domnia lui în Ierusalim a durat şaisprezece ani. Pe mama sa o chema Ieruşa, şi era fiica lui Ţadoc.

34 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse Azaria, tatăl său.
35 Numai înălţimile nu le-a desfiinţat, căci poporul încă mai aducea jertfe şi tămâieri pe înălţimi. El a zidit poarta cea de sus la templul Domnului.
36 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iotam, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
37 În zilele acelea a început Domnul să trimită împotriva lui Iuda pe Raţon, regele Aramului, şi pe Pecah, fiul lui Remalia.
4 Tiglatfalasar al III-lea este cel care a instaurat o nouă politică faţă de locuitorii unei ţări învinse: în loc de a-i masacra sau de a-i vinde ca sclavi, îi deporta pe teritoriul Asiriei, ca mână de lucru ieftină;în locul lor aducea colonişti de prin alte părţi.
38 Şi a adormit Iotam împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat cu părinţii săi în cetatea lui David, părintele său; iar în locul lui a domnit Ahaz, fiul său.
16
Domnia lui Ahaz.
1 În cel de al şaptesprezecelea an al domniei lui Pecah, fiul lui Remalia, rege peste Iuda a devenit Ahaz, fiul lui Iotam.
2 Ahaz avea vârsta de douăzeci de ani când a devenit rege şi a domnit în Ierusalim vreme de şaisprezece ani. El nu a făcut ceea ce cu credinţă era drept în ochii Domnului, Dumnezeului său, aşa cum făcuse părintele său David,
3 ci a umblat în calea regilor lui Israel1; mai mult, pe fiul său l-a trecut prin foc2, după urâciunile neamurilor pe care Domnul le alungase din faţa fiilor lui Israel,
4 şi aducea jertfe şi ardea tămâie pe dealuri şi pe înălţimi şi sub fiece tufiş.
5 Atunci Raţon, regele Siriei, şi Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, au
1 Ahaz a adoptat o religie sincretistă şi, în virtutea acesteia, a introdus în templu o seamă de obiecte şi ritualuri idolatre (ceea ce, desigur, era mai rău decât idolatria în sine). De asemenea, el a restaurat cultul zeiţei Astarte (Iştar) şi a zidit un jertfelnic după modelul văzut în Damasc.
2 „A trece un copil prin foc” era, în cultele idolatre, un ritual de purificare. Exista însă, mai ales în cultul lui Baal, şi obiceiul de a-l jertfi zeului, prin ardere în foc, pe copilul întâi-născut. După o seamă de exegeţi, se pare că Ahaz a introdus acest ritual în ţara sa, începând cu propriul său copil, ceea ce înseamnă că expresia „l-a trecut prin foc” trebuie citită: „l-a ars cu foc” (N. H. Snaith). Din Ieremia 7, 31 reiese limpede că acesta era un ritual deja împământenit în regatul de sud.

pornit război împotriva Ierusalimului şi l-au împresurat pe Ahaz, dar nu l-au putut birui.
6 În vremea aceea Raţon, regele Siriei, a readus Elatul la Siria şi i-a izgonit pe Iudei din Elat, iar în Elat au venit Edomiţii, care trăiesc acolo până-n ziua de azi.
7 Ahaz a trimis soli la Tiglatfalasar, regele Asiriei, zicând: „Eu sunt robul şi fiul tău; vino şi scoate-mă de sub mâna regelui Siriei şi de sub mâna regelui lui Israel, care s-au ridicat împotriva mea”.
8 Ahaz a luat atunci argintul şi aurul care s-au găsit în vistieriile templului Domnului şi în acelea ale casei regale şi i le-a trimis regelui în dar.
9 Ca urmare, regele Asiriei l-a ascultat: s-a dus regele Asiriei la Damasc şi l-a cucerit; pe locuitori i-a strămutat, iar pe Raţon l-a ucis.
10 Iar regele Ahaz s-a dus la Damasc să-l întâlnească pe Tiglatfalasar, regele Asiriei, şi a văzut altarul din Damasc3. Şi regele Ahaz i-a trimis preotului Urie chipul întocmai al altarului şi măsurile lui şi toate alcătuirile lui;
11 iar preotul Urie a zidit altarul pe potriva a tot ceea ce regele Ahaz îi trimisese din Damasc.
12 Când regele a văzut altarul, s-a urcat la el
13 şi şi-a adus arderea-de-tot şi jertfele şi libaţiile, iar sângele jertfelor sale de pace l-a vărsat pe altar.
14 Iar jertfelnicul de aramă, care era în faţa Domnului4, şi care acum se afla
3 Altarul putea fi al unui cult idolatru din Siria sau din Asiria.
4 Jertfelnicul făcut de Solomon.
între altarul cel nou şi templul Domnului l-a mutat şi l-a aşezat în partea de miază-noapte a altarului [cel nou].
15 Apoi regele Ahaz i-a dat poruncă preotului Urie, zicând: „Pe jertfelnicul cel mare vei aduce

arderea-de-tot cea de dimineaţă, jertfa de carne cea de seară, arderea-de-tot a regelui şi jertfa lui de carne, arderea-de-tot a întregului popor, jertfa lor de carne şi libaţia; peste el vei vărsa tot sângele arderii-de-tot şi sângele oricăror alte jertfe; iar jertfelnicul de aramă rămâne pe seama mea, să văd ce e de făcut cu el”.
16 Şi a făcut preotul Urie aşa cum i-a poruncit Ahaz.
17 Regele a desprins apoi marginile şasiurilor şi a luat vasele de pe ele; de asemenea, marea [de aramă] a luat-o de pe boii de aramă pe care se sprijinea şi a aşezat-o pe o temelie de piatră;
18 tot el a făcut un postament pentru locul de odihnă din templul Domnului şi a schimbat locul de intrare a regelui, în afara templului Domnului; acestea, de dragul regelui Asiriei.
19 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ahaz, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
20 Şi a adormit Ahaz, împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat în cetatea lui David; iar în locul lui a devenit rege Iezechia, fiul său.
17
Osea, rege al lui Israel. Asirienii cuceresc Samaria şi deportează populaţia.
618
1 În cel de-al doisprezecelea an al domniei lui Ahaz, regele lui Iuda, rege peste Israel, în Samaria, a devenit Osea, fiul lui Ela, care a domnit nouă ani.
2 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, dar nu ca regii lui Israel de dinaintea lui.
3 Împotriva lui a venit Salmanasar, regele Asiriei1; Osea i-a devenit supus şi-i plătea bir.
4 Dar regele Asirienilor a descoperit în el necredincioşie, dat fiind că trimisese o solie la So, regele Egiptului, şi în anul acela nu-i plătise birul; şi l-a împresurat şi l-a încătuşat în temniţă.
5 Apoi regele Asiriei s-a ridicat împotriva întregii ţări şi a ajuns la Samaria şi a împresurat-o vreme de trei ani.
6 Iar în cel de al nouălea an al lui Osea, regele Asiriei a cucerit Samaria şi i-a strămutat pe Israeliţi în Asiria şi i-a aşezat în Halach şi în Habor, lângă râul Gozan, în munţii Mediei.2
7 Aceasta, deoarece fiii lui Israel au păcătuit
1 E vorba de Salmanasar al V-lea (726-722), urmaşul lui Tiglatfalasar al III-lea şi predecesorul fiului său, Sargon al II-lea (721-705).
2 Cronicile asiriene îi atribuie lui Sargon al II-lea cucerirea Samariei şi deportarea populaţiei, evenimente care s-ar fi petrecut în 722 sau 721. E posibil însă ca fiul să fi desăvârşit ceea ce începuse tatăl, aşa cum se va întâmpla, mult mai târziu, cu Vespasian şi Titus, cuceritorii Ierusalimului (70 d. H.). Oricum, acesta a fost sfârşitul regatului de nord, pe care cuceritorii l-au numit Samarina şi pe teritoriul căruia au adus, drept colonişti, cinci triburi asiatice. Aceste triburi, împreună cu Israeliţii rămaşi pe loc şi cu supravieţuitorii ce se vor întoarce, vor alcătui, prin amestec, populaţia Samarinenilor (cunoscută astfel şi în vremea Noului Testament);religia lor sincretistă şi obiceiurile bizare vor instaura între ei şi Iudei o ură neîmpăcată. În cele ce urmează (vv. 7-23) se dă motivaţia teologico-morală a acestei tragedii.
împotriva Domnului, Dumnezeului lor cel ce i-a scos din ţara Egiptului, de sub mâna lui Faraon, regele Egiptului şi s-au temut de dumnezei străini
8 şi au umblat în năravurile neamurilor pe care Dumnezeu le-a alungat din faţa fiilor lui Israel, precum şi în năravurile regilor lui Israel, făcând cum făceau aceştia;
9 şi deoarece fiii lui Israel au săvârşit fapte nedrepte împotriva Domnului, Dumnezeului lor, şi şi-au zidit înălţimi prin toate târgurile lor, de la turnul de pază până la cetatea întărită,
10 şi şi-au făcut stâlpi şi tufişuri pe fiece deal înalt şi sub fiece copac umbros
11 şi au ars tămâieri pe toate locurile înalte, aşa cum făceau neamurile pe care Domnul le alungase din faţa lor, şi au făcut locuri de-mpreunare3 şi şi-au cioplit idoli ca să-L întărâte pe Domnul,
12 şi au slujit idolilor despre care Domnul le spusese: „Să nu-I faceţi Domnului astfel de lucruri!”
13 Atunci Domnul a dat mărturie împotriva lui Israel şi împotriva lui Iuda prin toţi profeţii Săi, prin fiecare văzător, zicând: „Întoarceţi-vă din căile voastre cele rele şi păziţi poruncile Mele şi rânduielile Mele şi toată legea pe care Eu le-am poruncit-o părinţilor voştri, şi tot ceea ce Eu le-am trimis prin robii Mei, profeţii!”
14 Dar ei n-au ascultat, ci şi-au învârtoşat cerbicea4 mai tare decât aceea a părinţilor lor
3 „... locuri de-mpreunare” (menţiune proprie Septuagintei): fie locuri ale prostituţiei sacre, fie

locuri ale unor adunări secrete.
4 „A-şi învârtoşa cineva cerbicea”: a fi încăpăţânat, îndărătnic, refractar.

15 şi n-au ţinut seama de mărturiile cu care Domnul li Se mărturisise şi au umblat după deşertăciuni şi au devenit deşerţi5 şi [au umblat] după neamurile dimprejurul lor, deşi Domnul le poruncise să n-o facă;
16 şi au părăsit poruncile Domnului, Dumnezeului lor, şi şi-au făcut chipuri turnate două juninci! şi au făcut tufişuri şi s-au închinat la toată „puterea cerului”6 şi i-au slujit lui Baal.
17 Pe fiii şi pe fiicele lor le-au trecut prin foc şi s-au folosit de ghicit şi de descântece şi s-au vândut la ceea ce e rău în ochii Domnului, ca să-L întărâte.
18 Iar Domnul S-a mâniat cumplit pe Israeliţi şi i-a lepădat de la faţa Sa; şi n-a rămas decât seminţia lui Iuda.
19 Dar nici chiar fiii lui Iuda n-au păzit poruncile Domnului, Dumnezeului lor, ci au umblat întru năravurile fiilor lui Israel, pe care aceia le făptuiau, şi l-au lepădat pe Domnul.
20 Iar Domnul S-a mâniat pe întreaga seminţie a lui Israel; şi le-a trimis necazuri şi i-a dat în mâna celor ce i-au jefuit, până ce i-a lepădat de la faţa Sa.
21 Aceasta, fiindcă Israeliţii s-au răzvrătit împotriva casei lui David; ei şi l-au făcut rege pe Ieroboam, fiul lui Nabat; iar Ieroboam i-a abătut pe Israeliţi din calea Domnului şi i-a făcut să păcătuiască greu păcat:
22 fiii lui Israel au umblat în orice păcat pe care l-a făcut Ieroboam, fără nici o abatere,
23 până ce Domnul i-a lepădat pe Israeliţi de la faţa Sa aşa cum grăise prin
5 „Deşertăciuni” = idoli. Cel care se închină la un idol devine tot atât de găunos ca şi zeul cu care se identifică.
6 „Puterea (sau „puterile”) cerului”: referire la cultul astrelor.
toţi profeţii, robii Săi şi pe Israeliţi i-a strămutat din ţara lor în aceea a Asirienilor, unde se află şi azi.
24 Iar regele Asirienilor a adus oameni din Babilon, din Cuta, din Ava, din Hamat şi din Sefarvaim şi i-a aşezat în cetăţile Samariei, în locul fiilor lui Israel; aceştia au moştenit Samaria şi s-au aşezat în cetăţile ei.
25 Dar fiindcă la începutul vieţuirii lor acolo ei nu se temeau de Domnul, de aceea Domnul a trimis asupra lor lei care-i ucideau pe unii dintre ei.
26 Atunci i s-a spus regelui Asiriei, zicând: „Neamurile pe care tu le-ai strămutat şi pe care le-ai aşezat prin cetăţile Samariei nu cunosc legea Dumnezeului acelei ţări; de aceea El a trimis leii asupra lor şi, iată, aceia îi omoară pentru că ei nu cunosc legea Dumnezeului acelei ţări”.
27 Iar regele Asiriei a poruncit, zicând: „Trimiteţi acolo pe unul din preoţii pe care i-aţi adus de acolo, ca să se ducă şi să trăiască acolo şi să-i înveţe legea Dumnezeului acelei ţări”.
28 Şi l-au adus pe unul din preoţii pe care-i strămutaseră din Samaria, iar el s-a aşezat la Betel şi i-a învăţat cum să se teamă de Domnul.
29 Dar neamurile şi-au făcut, fiecare, dumnezeii lor şi i-au aşezat în capiştile de pe înălţimi, pe care le făcuseră Samarinenii7: fiecare neam în cetăţile pe care le locuia:
30 oamenii din Babilon şi l-au făcut pe Sucot-Benot, cei din Cuta şi l-au făcut pe Nergal, cei din Hamat şi-au făcut-o pe Aşima,
7 Aici apare pentru prima oară numele Samarinenilor ca populaţie ce trăia în centrul şi nordul ţării, aşa cum va fi numită şi în vremea Noului Testament.

31 cei din Ava şi i-au făcut pe Nivhaz şi Tartac, iar cei din Sefarvaim îşi ardeau fiii şi fiicele în cinstea lui Adramelec şi Anamelec, zeii Sefarvaimilor.
32 Ei se temeau de Domnul8, dar şi-au aşezat urâciunile în capiştile de pe înălţimi, pe care şi le-au făcut în Samaria, fiecare neam în cetăţile pe care le locuia; se temeau de Domnul şi şi-au făcut dintre ei preoţi pentru înălţimi, iar aceştia aduceau pentru ei jertfe în capiştile de pe înălţimi;
33 şi de Domnul se temeau, şi dumnezeilor lor le slujeau după obiceiul popoarelor din mijlocul cărora fuseseră aduşi.
34 Până-n ziua de azi, ei fac în felul lor: se tem [de Domnul] şi fac după obiceiurile lor cele vechi; rânduielile şi judecăţile lor nu şi le fac după legea şi după poruncile pe care Domnul le-a poruncit

fiilor lui Iacob cel pe care l-a numit Israel -
35 atunci când a făcut cu ei legământ şi le-a poruncit, zicând: „Să nu vă temeţi de dumnezei străini, nici să vă închinaţi lor, nici să le slujiţi şi nici să le aduceţi jertfe,
36 ci numai Domnului, Cel ce cu putere mare şi cu braţ înalt v-a scos din ţara Egiptului; de El să vă temeţi, Lui să vă închinaţi şi Lui să-i aduceţi jertfe;
37 fără-ncetare să păziţi rânduielile şi judecăţile şi legea şi poruncile pe care pentru voi le-a scris ca să le pliniţi; şi să nu vă temeţi de alţi dumnezei;
38 şi nici legământul pe care El l-a făcut cu voi să nu-l uitaţi; şi să nu vă temeţi de alţi dumnezei,
8 „Frica de Domnul" (adică de Iahve, Dumnezeul lui Israel) era acel minimum elementar pe care imigranţii păgâni şi l-au însuşit, dar fără să-l depăşească.
39 căci numai de Domnul, Dumnezeul vostru, trebuie să vă temeţi, şi El vă va scoate din mâna tuturor vrăjmaşilor voştri;
40 şi să nu vă potriviţi cu obiceiurile pe care ei le urmează!"
41 Aşa că neamurile acestea se temeau de Domnul şi slujeau idolilor lor; ba şi copiii lor şi copiii copiilor lor, până-n ziua de astăzi, fac aşa cum au făcut părinţii lor.
18
Iezechia, rege peste Iuda. Cucerirea Samariei şi sfârşitul regatului de nord. Primele invazii ale lui Senaherib asupra Ierusalimului.
1 În cel de al treilea an al domniei lui Osea, fiul lui Ela, regele lui Israel, peste Iuda a devenit rege Iezechia, fiul lui Ahaz.
2 Douăzeci şi cinci de ani avea când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci şi nouă de ani. Mama sa se numea Abia, şi era fiica lui Zaharia.
3 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse David, părintele său;
4 el a desfiinţat înălţimile şi a sfărâmat toţi stâlpii şi a nimicit tufişurile, precum şi şarpele de aramă pe care-l făcuse Moise, pentru că, până la vremea aceea, fiii lui Israel îi aduceau arderi de tămâie; el l-a numit Nehuştan.1
1 Făcut şi ridicat din porunca Domnului, şarpele de aramă avusese, la vremea lui, un rol benefic, vindecător (Nm 21, 8-9);în timp însă, datorită formei şi materiei sale, fusese asimilat unui idol, ceea ce a atras atenţia marelui reformator religios şi moral care a fost regele Iezechia (716-687). Cât despre „Nehuştan", acest nume înseamnă „lucru de aramă": semn de dispreţ.
621
5 El s-a încrezut în Domnul, Dumnezeul lui Israel; ca el n-a mai fost altul între regii lui Iuda, nici înainte, şi nici după;
6 că s-a lipit de Domnul şi nu s-a abătut de la El şi I-a păzit poruncile, cele pe care i le poruncise lui Moise.
7 Şi Domnul era cu el; şi înţelept era în tot ce făcea; şi s-a răzvrătit de sub mâna regelui Asiriei şi nu i-a mai slujit.
8 El i-a bătut pe Filisteni, până la Gaza şi pân' la hotarele ei, de la turnul de pază pân' la cetatea cea tare.2
9 Şi a fost că în cel de al patrulea an de domnie a regelui Iezechia (adică în anul al şaptelea al domniei lui Osea, fiul lui Ela, regele lui Israel), s-a ridicat Salmanasar, regele Asiriei, împotriva Samariei şi a împresurat-o,
10 iar după aproape trei ani a luat-o, adică în cel de al şaselea an al domniei lui Iezechia (ceea ce înseamnă al zecelea an al domniei lui Osea, regele lui Israel: atunci a fost luată Samaria).
11 Atunci regele Asiriei i-a strămutat pe Samarineni în Asiria şi i-a aşezat în Halach, în Habor, lângă râul Gozan, în munţii Mediei;
12 aceasta, fiindcă ei nu au ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului lor, şi I-au călcat legământul în tot ceea ce Moise, robul lui Dumnezeu, le poruncise: nici că le-au ascultat, nici că le-au făcut.3
2 Următoarele patru versete (9-12) repetă, cu unele aproximaţii, relatarea din 17, 3-6.
3 Textul cuprins între 18, 13 - 19, 37 se regăseşte, cu unele omisiuni sau adăugiri, în Is 31, 1 - 39, 8, cu scopul de a-i oferi cititorului contextul istoric în care intervine profetul.
13 Iar în cel de al paisprezecelea an al domniei lui Iezechia s-a ridicat Senaherib, regele Asiriei, împotriva puternicelor cetăţi ale Iudeii şi le-a luat.4
14 Iar Iezechia, regele lui Iuda, a trimis soli la regele Asiriei, în Lachiş5, zicând: „Am greşit;

îndepărtează-te de mine; orice povară vei pune asupra mea, o voi duce”. Iar regele Asirienilor a pus asupra lui Iezechia, regele lui Iuda, un bir de trei sute de talanţi de argint şi treizeci de talanţi de aur.6
15 Iezechia a dat tot argintul care s-a găsit în templul Domnului şi în vistieria casei domneşti.
16 În vremea aceea a ras Iezechia aurul de pe uşile templului şi de pe stâlpii pe care-i aurise însuşi Iezechia, regele lui Iuda, şi i l-a dat regelui Asiriei.
17 Regele Asiriei a trimis din Lachiş pe Tartan, pe Rabsaris şi pe Rabşache7 spre regele Iezechia, cu o mare oaste împotriva Ierusalimului. Aceştia s-au ridicat şi au venit la Ierusalim şi s-au oprit lângă scocul lacului de sus, pe drumul către ţarina nălbitorului.
18 Şi strigându-l aceia pe Iezechia, au ieşit Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, Şebna grămăticul şi Ioah cronicarul, fiul lui Asaf.
4 Senaherib s-a urcat pe tronul Asiriei după moartea lui Sargon al II-lea, în 704, şi a domnit până în 681. Prima sa invazie asupra regatului Iuda a avut loc la 701 î. H.
5 Lachiş: cetate mare şi puternică, unde se instalase Senaherib (la cca. 45 kilometri sud-vest de Ierusalim).
6 Tributul plătit de Iezechia, potrivit cronicilor asiriene (care mai menţionează: patruzeci şi şase de cetăţi ocupate, două sute de mii de robi şi un mare număr de animale) se ridica, în echivalentul de astăzi, la 2500000 dolari.
7 De fapt, acestea nu erau nume proprii, de persoane, ci denumirile rangurilor pe care cei trei le aveau la curtea şi în oastea regelui.

19 Şi le-a zis Rabşache:8 „Spuneţi-i acum lui Iezechia: Acestea zice regele, marele rege al Asirienilor: Ce fel de nădejde este aceea pe care tu te reazemi?
20 Tu ai spus (dar acestea erau vorbe goale): Am sfat şi putere să duc un război!... Acum, pe cine te bizui tu, de te-ai răzvrătit împotriva mea?
21 Iată, acum tu ţi-ai pus nădejdea în Egipt, în acest toiag de trestie frântă care, de se va rezema cineva în el, îi va intra prin mână şi i-o va găuri; aşa e Faraon, regele Egiptului, şi toţi cei ce se încred în el.
22 Iar dacă-mi veţi zice: noi ne încredem în Domnul, Dumnezeul nostru!, oare nu El e Acela Căruia însuşi Iezechia i-a stricat înălţimile şi altarele, zicând către Iuda şi Ierusalim: Numai în faţa acestui jertfelnic din Ierusalim vă veţi închina?
23 Acum, fă un legământ cu domnul meu, regele Asirienilor, şi-ţi voi da două mii de cai, dacă tu vei fi în stare să urci pe ei tot atâţia călăreţi...
24 Cum vei putea tu să faci faţă chiar unui singur satrap, cel din urmă dintre slugile domnului meu? Ai cumva nădejde în Egipt pentru care de luptă şi călăreţi?
25 Şi acum: Credeţi voi că fără Domnul ne-am ridicat noi împotriva acestui loc ca să-l nimicim? Domnul este Cel ce mi-a zis: mergi împotriva acestei ţări şi nimiceşte-o!”
26 Atunci Eliachim, fiul lui Hilchia, şi Şebna şi Ioah au zis către Rabşache:
8 În cele ce urmează (vv. 19-35) Rabşache vădeşte nu numai trufie, dar şi arta de a-şi demobiliza moral adversarii;se vede şi faptul că era la curent cu reforma religioasă a lui Iezechia, dar şi cu credinţa că el, invadatorul, este un instrument al lui Iahve (Domnul).
„Vorbeşte-le robilor tăi în limba siriană9, căci noi o înţelegem, şi nu ne vorbi în limba ebraică; o faci oare ca să vorbeşti în auzul oamenilor de pe zid?”
27 Iar Rabşache le-a zis: „Credeţi cumva că la stăpânul vostru sau la voi m-a trimis domnul meu să spun aceste cuvinte? nu m-a trimis oare la oamenii care stau pe zid, pentru ca ei împreună cu voi să-şi mănânce scârna şi să-şi bea udul?”
28 Şi a stat Rabşache în picioare şi a strigat în limba ebraică, zicând: „Ascultaţi cuvintele marelui rege al Asirienilor:
29 Acestea zice regele: Să nu vă amăgească Iezechia cu vorbe, căci el nu va fi în stare să vă scape din mâna mea.
30 Şi să nu vă facă Iezechia să vă puneţi nădejdea în Domnul, zicând: Domnul, negreşit, vă va scăpa; această cetate nu va fi dată în mâna regelui Asirienilor!...
31 Nu-l ascultaţi pe Iezechia! Căci acestea zice regele Asirienilor: Împăcaţi-vă cu mine şi veniţi la mine, şi fiecare om va bea din viţa lui de vie şi va mânca din smochinul său şi va bea apă din

propria sa fântână
32 până când vin eu şi vă voi strămuta într-o ţară care-i asemenea ţării voastre, o ţară de grâu şi de vin, de pâine şi de vii, o ţară de untdelemn şi miere,
9 „Limba siriană” (mai exact, „siriacă”): dialect al limbii aramaice, folosit mai ales de cărturari. La rândul ei, aramaica, originară din Mesopotamia şi răspândită în întregul Orient creştin, devenise a doua limbă oficială a diplomaţiei orientale. În vremea lui Iezechia, aramaica era cunoscută numai de către marii dregători ai regatului. Mai târziu însă, după ce ebraica clasică a început să se numere printre limbile moarte, ea va deveni limba poporului;în ea vor vorbi Domnul Iisus şi Apostolii Săi.

unde voi veţi trăi şi nu veţi muri. Şi nu-l ascultaţi pe Iezechia, fiindcă el vă amăgeşte zicând: Domnul vă va scăpa!...
33 A putut oare vreunul din dumnezeii neamurilor să-şi scape ţara din mâna regelui Asirienilor?
34 Unde e dumnezeul Hamatului sau al Arpadului? unde e dumnezeul Sefarvaimului, al Inei sau al Hevei? şi unde sunt dumnezeii Samariei?10 fost-au ei în stare să scape Samaria din mâna mea?
35 Care din dumnezeii acestor ţări şi-a scăpat ţara din mâna mea, pentru ca Domnul să scape din mâna mea Ierusalimul?”
36 Iar ei au tăcut şi nimeni nu i-a răspuns măcar o vorbă, fiindcă regele poruncise ca nimeni să nu-i răspundă.
37 Iar Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, şi Şebna grămăticul şi Ioah cronicarul, fiul lui Asaf, au venit la Iezechia, avându-şi hainele sfâşiate11, şi i-au spus cuvintele lui Rabşache.
19
Urmarea istorisirii. Înfrângerea, prin rugăciune, a lui Senaherib.
1 Şi a fost că dacă regele Iezechia a auzit acestea, şi-a sfâşiat hainele şi s-a îmbrăcat în sac şi s-a dus în templul Domnului.
2 Şi i-a trimis pe Eliachim, căpetenia curţii domneşti, pe Şebna grămăticul
10 Această ultimă întrebare (absentă în T. M.) este preluată din recensio Origenis şi recensio Luciani.
11 Hainele sfâşiate: semn de tristeţe, doliu, jale.
şi pe bătrânii preoţilor, îmbrăcaţi în sac, la Isaia profetul, fiul lui Amos1.
3 Aceştia i-au zis: „Aşa grăieşte Iezechia: ziua de azi e o zi de necaz, de certare şi de mânie: copiii stau să se nască, dar mama n-are putere.
4 Poate că Domnul, Dumnezeul tău2, va auzi cuvintele lui Rabşache, pe care regele Asirienilor, stăpânul său, l-a trimis să-L ocărască pe Dumnezeul-cel-Viu, şi anume să-L ocărască chiar cu vorbele pe care Domnul, Dumnezeul tău, le-a auzit; aşadar, roagă-te Domnului, Dumnezeului tău, pentru aceştia care au rămas3.
5 Aşa că servii regelui Iezechia au venit la Isaia.
6 Iar Isaia le-a zis: „Aşa să-i spuneţi domnului vostru: Aşa grăieşte Domnul: Să nu te temi de cuvintele pe care le-ai auzit, cu care m-au ocărât slugile regelui Asirienilor.
7 Iată, Eu voi trimite într-însul un duh şi va auzi o veste şi se va întoarce în ţara sa; şi acolo, în propria lui ţară, îl voi lovi Eu cu sabia”.
8 Aşa că Rabşache s-a întors şi l-a găsit pe regele Asiriei războindu-se împotriva Libnei4 căci auzise că acesta a plecat din Lachiş
1 Isaia, care-şi începuse mandatul profetic cu patruzeci de ani în urmă, se afla acum, încărcat de faimă, spre sfârşitul vieţii.
2 Expresia: „Dumnezeul tău” nu înseamnă că Isaia ar avea alt Dumnezeu decât regele şi trimişii săi, ci că profetul, prin mandatul său, se află într-o relaţie specială cu Domnul.
3 „... cei care au rămas”: cei ce se mai aflau în Ierusalim după deportarea, în 701, a nu mai puţin de 200000 de robi (vezi 18, 14 şi nota).
4 Libna: cetate în Iudeea, aproape de hotarul Filistenilor (alta decât locul de popas al Israeliţilor în pustie, menţionat cu acest nume în Nm 33, 20-21).

9 de îndată ce a auzit despre Tirhaca, regele Etiopienilor, spunându-se: „Iată, vine să te izbească”. Aşa că s-a întors şi a trimis soli la Iezechia, zicând:
10 „Aşa îi veţi grăi lui Iezechia, regele lui Iuda: să nu te amăgească Dumnezeul tău, în care te

încrezi, spunând: Ierusalimul nu va fi dat în mâna regelui Asirienilor!...
11 Oare tu n-ai auzit despre tot ceea ce regii Asirienilor au făcut în toate ţările, cum le-au nimicit? iar tu crezi c-ai să scapi?
12 Oare dumnezeii neamurilor pe care părinţii mei le-au nimicit fost-au în stare să scape Gozanul şi Haranul şi Reţeful şi pe fiii lui Eden care erau în Telasar?5
13 Unde e regele Hamatului? unde e regele Arpadului? şi unde-i regele cetăţii Sefarvaim, al Inei şi al Hevei?...".
14 Iar Iezechia a luat scrisoarea din mâna solilor şi a citit-o; şi s-a suit în templul Domnului; şi acolo, înaintea Domnului, a deschis-o
15 şi a zis: „Doamne, Dumnezeul lui Israel, Tu, Cel ce şezi pe heruvimi, doar Tu eşti Dumnezeu în toate împărăţiile pământului; Tu eşti Cel ce ai făcut cerul şi pământul.
16 Pleacă-Ţi, Doamne, auzul şi ia aminte; deschide-Ţi, Doamne, ochii şi vezi; şi auzi cuvintele lui Senaherib, pe care le-a trimis ca să-L ocărască pe Dumnezeul-Cel-Viu.
17 Că, într-adevăr, Doamne, regii Asirienilor au pustiit neamurile
18 şi pe dumnezeii lor i-au aruncat în foc; pentru că aceia nu sunt dumnezei,
5 Cetăţi şi ţări de pe ambele maluri ale Eufratului.
ci lucru de mâini omeneşti, din lemn şi din piatră; şi i-au nimicit.
19 Dar acum, Doamne, Dumnezeul nostru, scapă-ne din mâinile lor, pentru ca fiece împărăţie de pe pământ să aibă cunoştinţă că Tu singur eşti Dumnezeu!"
20 Iar Isaia, fiul lui Amos, a trimis la Iezechia şi i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel: Am auzit rugăciunea cu care Mi te-ai rugat asupra lui Senaherib, regele Asirienilor.
21 Acesta este cuvântul pe care Domnul l-a grăit despre el:6 Fiica fecioară a Sionului te-a dispreţuit şi te-a batjocorit; fiica Ierusalimului7 şi-a râs de tine dând din cap.
22 Pe Cine-ai ocărât tu şi L-ai întărâtat? Împotriva Cui ţi-ai înălţat tu glasul şi ţi-ai ridicat ochii spre înălţimi?: Împotriva Sfântului lui Israel.
23 Că prin soli L-ai ocărât pe Domnul, fiindc-ai zis: «Cu mulţimea carelor de luptă m-am ridicat eu pe înălţimea munţilor şi pe coamele Libanului şi i-am tăiat vârfurile cedrilor şi mândreţea chiparoşilor şi am intrat până-n inima codrului, a codrului Carmelului
24 şi m-am răcorit bând ape străine, şi cu urma piciorului meu am secat toate râurile-ntre maluri».
25 n-ai auzit tu oare de aceste lucruri pe care din vechime le-am făcut? Din vremuri de demult am rânduit, dar doar
6 Urmează un poem de mare frumuseţe, în care se recunoaşte stilul literar al lui Isaia. Dacă textul din Is 37, 22-35 prezintă unele (foarte puţine) diferenţe, ele i se datorează, desigur, autorului.
7 În gândirea şi limbajul lui Isaia, „fiica Sionului" şi „fiica Ierusalimului" îi desemnează pe locuitorii aceleiaşi cetăţi.

acum Mi-am arătat Eu planul ca tu să pustieşti cetăţile-n puternicia lor.
26 Celor ce locuiau în cetăţi întărite le-am slăbit mâinile, iar ei s-au veştejit; ca iarba uscată pe acoperişuri au devenit, cum e troscotul s-au făcut.
27 Dar acum îţi cunosc şederea şi ieşirea şi intrarea şi mânia cu care-mpotriva Mea te-ai mâniat.
28 De vreme ce-mpotriva Mea te-ai mâniat şi cu trufia Mi-ai atins auzul, belciugul Meu în nări am să ţi-l pun şi-n buze îţi voi pune o zăbală şi te-oi întoarce-n calea pe care ai venit... 8
29 Şi acesta-ţi va fi semnul:9 În anu-acesta vei mânca ce-ai strâns; în anual doilea, ce răsare; în anual treilea semănaţi şi seceraţi şi sădiţi vii şi poama le-o mâncaţi.
30 Vor creşte cei rămaşi în Iuda şi-şi vor înfige rădăcini în jos şi roadă vor purta în sus;
31 că din Ierusalim va ieşi o rămăşiţă şi din muntele Sion vor fi cei mântuiţi;10 râvna Domnului puterilor va face acestea.
32 De aceea, aşa grăieşte Domnul despre regele Asirienilor: Nu va intra el în cetatea aceasta şi nici săgeată-n ea va repezi, nici pavăză-mpotrivă-i va aduce şi nici cu şanţ o va împresura;
8 Cu toate că Senaherib a fost, fără s-o ştie, instrumentul lui Dumnezeu, trufia lui va fi, la rându-i, pedepsită.
9 Semnul restaurării: perioada lipsurilor cumplite va fi urmată de o alta, a belşugului, siguranţei şi mântuirii. (De aici, profetul i se adresează lui Iezechia).

10 „Rămăşiţa lui Israel” (idee care-şi va deschide în literatura biblică un drum glorios până la Pavel) se va alcătui nu numai din Israeliţii supravieţuitori ai deportărilor, ci şi din cei rămaşi la centru, în Ierusalim.
33 ci pe drumul pe care a venit pe acela se va întoarce şi în cetatea aceasta nu va intra, zice Domnul.
34 Eu voi ocroti cetatea aceasta ca să o mântuiesc de dragul Meu şi-al robului Meu David”.11
35 Şi a fost că-n noaptea aceea a venit îngerul Domnului şi a ucis din tabăra Asirienilor o sută optzeci şi cinci de mii; când s-au sculat dimineaţa, iată că toate trupurile erau leşuri.
36 Iar Senaherib, regele Asirienilor, s-a ridicat şi a plecat şi s-a întors şi a locuit în Ninive.
37 şi-n timp ce el se închina în templul lui Nisroc, dumnezeul său, Adramelec şi Şareţer, fiii săi, l-au ucis cu sabia şi au fugit în ţara Araratului; iar în locul lui a domnit Asarhadon, fiul său.
20
Boala şi vindecarea lui Iezechia. Solia lui Merodac Baladan.
1 În vremea aceea, Iezechia s-a îmbolnăvit de moarte. Iar profetul Isaia, fiul lui Amos, a venit la el şi i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul: Pune-ţi casa-n rânduială, că vei muri şi nu vei trăi”.
2 Iar Iezechia s-a întors cu faţa la perete şi i s-a rugat Domnului, zicând:
3 „Adu-ţi aminte, Doamne, cum am umblat eu în faţa Ta întru adevăr cu inimă plină şi cum am făcut eu ceea ce e bun în ochii Tăi!” Şi a plâns Iezechia cu plângere mare.
4 şi-n timp ce Isaia se afla în curtea cea din mijloc, fost-a cuvântul Domnului către el, zicând:
11 Vezi nota de la Is 37, 35.

5 „Întoarce-te şi spune-i lui Iezechia, cârmuitorul poporului Meu: aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui David, părintele tău: Rugăciunea ţi-am auzit-o, lacrimile ţi le-am văzut, şi iată că Eu te voi face sănătos: în cea de a treia zi te vei sui în templul Domnului;
6 şi-i voi adăuga duratei tale cincisprezece ani. Şi te voi izbăvi pe tine şi cetatea aceasta din mâna regelui Asirienilor; şi voi ocroti cetatea aceasta, de dragul Meu şi de dragul robului Meu David”.
7 Atunci Isaia a zis: „Să ia ei o turtă de smochine şi să i-o pună pe rană şi se va însănătoşi”.
8 Iar Iezechia a zis către Isaia: „Care este semnul că Domnul mă va vindeca şi că în cea de a treia zi mă voi sui în templul Domnului?”
9 Iar Isaia i-a zis: „Acesta este semnul de la Domnul, că adică Domnul Îşi va ţine cuvântul pe care l-a grăit: umbra va merge cu zece trepte înainte, sau se va întoarce cu zece trepte înapoi”.
10 Şi a zis Iezechia: „Uşor este ca umbra să se întindă cu zece trepte!... Nu, nu aşa!, ci să se întoarcă umbra cu zece trepte înapoi!”
11 Atunci Isaia a strigat către Domnul, iar umbra s-a întors cu zece trepte înapoi pe cadran1.
12 În vremea aceea, Merodac Baladan, fiul lui Baladan, regele Babilonului,
1 E vorba de un cadran solar;în mijloc era înfiptă o tijă, a cărei umbră, mişcându-se odată cu soarele, indica ora. După tradiţia talmudică, atunci când regele Ahaz (care fusese un rău cârmuitor) a murit, Dumnezeu a scurtat ziua cu zece trepte (grade, linii). Aşadar, când lui Iezechia i s-a dat înapoi sănătatea, ziua a revenit la durata ei normală (cf. Solomon B. Freehot, apud Manley).
auzind că Iezechia fusese bolnav, i-a trimis acestuia o scrisoare şi un dar.2
13 Iar Iezechia, bucurându-se de venirea solilor, le-a arătat toată casa în care îşi avea mirodeniile şi argintul şi aurul şi aromatele şi uleiul cel scump, şi cămara odoarelor şi tot ce se afla în vistieriile lui; nimic n-a fost în casa lui sau în ceea ce se afla în stăpânirea sa pe care el, Iezechia, să nu-l fi arătat.
14 Iar profetul Isaia a venit la regele Iezechia şi i-a zis: „Ce-au spus oamenii aceştia? şi de unde au venit ei la tine?” Iar Iezechia a zis: „Au venit la mine dintr-o ţară de departe: tocmai din Babilon”.
15 Atunci el a zis: „Ce-au văzut ei în casa ta?” Iar acela a zis: „În casa mea au văzut totul; nimic nu este-n casa mea pe care eu să nu li-l fi arătat, chiar şi tot ce e-n vistieriile mele”.
16 Atunci Isaia a zis către Iezechia: „Ascultă cuvântul Domnului:
17 Iată, vin zilele când vor fi duse-n Babilon toate câte se află-n casa ta şi tot ceea ce părinţii tăi au strâns până-n ziua de azi; nu se va pierde cuvântul pe care Domnul l-a grăit.
18 Şi fiii tăi, odraslele tale, ei, cei născuţi din tine, şi ei vor fi luaţi şi vor deveni eunuci3 în casa regelui Babilonului”.
2 În afară de faptul că asemenea gesturi făceau parte din eticheta curţilor orientale, solia lui Merodac Baladan (al cărui nume real era Marduk-abal-idinna) avea, după Iosif Flaviu, şi un scop

politic: acela al unei alianţe cu Iezechia. Acesta, la rândul său, va dori să arate că, în cazul unei alianţe, el nu e un rege sărac, care să nu-şi poată întreţine armata. El însă nu-şi dă seama de unul din adevărurile crude ale istoriei: aliatul de azi poate fi inamicul de mâine.
3 „Fiii” înseamnă „urmaşii” (aşa cum „părinţii” înseamnă, deseori, „strămoşii”). Profeţia lui Isaia s-a plinit în vremea lui Nabucodonosor, care a cucerit Ierusalimul, l-a supus pe regele Ioiachim şi l-a deportat pe Iehonia, urmaşul său, împreună cu toată curtea lui, confiscând şi toate averile regale (vezi capitolul 24). „Eunucii” (în contextul de aici) erau prizonieri castraţi şi puşi să păzească haremul.

19 Iar Iezechia a zis către Isaia: „Bun este cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit. Fie pace-n zilele mele!”4
20 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iezechia, despre toată lupta lui şi despre toate pe care el le-a înfăptuit: iazul, şi apeductul, şi cum a adus el apă în cetate, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
21 Şi a adormit Iezechia împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat în cetatea lui David, iar în locul lui a devenit rege Manase, fiul său.
21
Domnia lui Manase, apoi a lui Amon, fiul său.
1 Doisprezece ani avea Manase când a început să domnească; el a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci şi cinci de ani. Pe mama sa o chema Hefţibah.
2 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, urmând urâciunile neamurilor pe care Domnul le izgonise din faţa fiilor lui Israel.1
4 Iată un răspuns neaşteptat, care însă vrea să arate că regele, deşi avertizat asupra unor dezastre viitoare, nu pune la îndoială cuvântul lui Dumnezeu. (În Is 39, 8: „... dar mă rog ca în zilele mele să fie pace şi dreptate”).
1 Deşi a avut domnia cea mai lungă dintre toţi regii lui Iuda, Manase ne-a lăsat imaginea suveranului furibund care nu se mulţumeşte să restaureze, amplificată, idolatria, dar simte, diabolic, şi voluptatea profanării celor sfinte.
3 El a rezidit înălţimile pe care Iezechia, tatăl său, le dărâmase; i-a ridicat lui Baal un altar; a făcut tufişuri, aşa cum făcuse Ahab, regele lui Israel; şi i s-a închinat la toată „oştirea cerului” şi i-a slujit;
4 a zidit un altar chiar în templul Domnului, despre care Domnul spusese: „În Ierusalim Îmi voi pune numele”,
5 iar în cele două curţi ale templului Domnului a zidit un altar pentru întreaga „oştire a cerului”;
6 şi-a trecut fiii prin foc, a ghicit, a vrăjit, a adus oameni care se îndeletniceau cu chemarea morţilor şi a înmulţit vrăjitoarele, făcând astfel ceea ce e rău în ochii Domnului, ca să-I stârnească mânia;
7 şi a aşezat idolul tufişului2 în templul despre care Domnul îi spusese lui David şi lui Solomon, fiul său: „În această casă şi în Ierusalimul pe care Eu l-am ales din toate seminţiile lui Israel, aici Îmi voi pune numele pe veci;
8 şi nu voi mai urni piciorul lui Israel din ţara pe care Eu le-am dat-o părinţilor lor pentru cei ce-Mi vor păzi tot ceea ce Eu am poruncit, adică după legea pe care robul meu Moise le-a poruncit-o”.
9 Dar ei n-au ascultat; ci Manase i-a împins în a face ceea ce e rău în ochii Domnului mai mult decât neamurile pe care Domnul le-a stârpit din faţa fiilor lui Israel.
10 Atunci Domnul a grăit prin robii Săi, profeţii, zicând:
11 „De vreme ce Manase, regele lui Iuda, a făcut toate aceste urâciuni mai rău decât tot ce au făcut Amoreii3 care
2 T. M.: „chipul Aşerei”.
3 Prin „Amorei” se înţelegeau, de obicei, neamurile care locuiseră Palestina înainte de sosirea Evreilor.

au fost înainte de el, împingându-i şi pe Iudei să păcătuiască prin idolii lor,
12 de aceea, aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce peste Ierusalim şi peste Iuda atâtea rele, încât celui ce va auzi îi vor ţiui amândouă urechile.
13 Şi voi întinde peste Ierusalim funia de măsură a Samariei şi firul cu plumb al casei lui Ahab; şi voi şterge Ierusalimul aşa cum se şterge o oală golită, pusă apoi cu gura-n jos. 4

14 Şi voi lepăda rămăşiţa moştenirii Mele şi-i voi da în mâinile vrăjmaşilor lor: de jaf şi de pradă le vor fi tuturor vrăjmaşilor lor,
15 fiindcă au făcut ceea ce e rău în ochii Mei şi Mi-au stârnit mânia, chiar din ziua-n care i-am scos pe părinţii lor din Egipt şi până-n ziua de azi”.
16 Mai mult, pe lângă păcatele lui, cu care l-a făcut pe Iuda să păcătuiască făcând ceea ce e rău în ochii Domnului, Manase a vărsat şi mult sânge nevinovat, încât a umplut Ierusalimul de la un capăt la altul.
17 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Manase, despre toate faptele lui şi despre păcatul cu care a păcătuit, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
4 Ierusalimului i se vor aplica unităţile de măsură care-au lucrat asupra Samariei (desfiinţată ca entitate politică) şi asupra lui Ahab (condamnat la nimicire). „Funia de măsură” şi „firul cu plumb” alcătuiesc, stilistic, un oximoron: unelte de construcţie, ele pot fi, prin răsturnare, unelte de dărâmare. Cât despre „oala ştearsă” (imagine unică în Biblie), ea este simbolul-avertisment al nimicirii totale şi metodice;verbul apaleifo = „a şterge” are nuanţa de „a curăţi” (a înlătura necurăţia), dar şi pe aceea, absolută, de „a şterge de pe faţa pământului”, aşa cum e folosit în Fc 6, 7.
18 Şi a adormit Manase împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat în grădina casei sale, adică în grădina lui Uza, iar în locul lui a devenit rege Amon, fiul său.
19 Amon avea douăzeci şi doi de ani când a început să domnească; el a domnit în Ierusalim vreme de doi ani. Pe mama sa o chema Meşulemet, şi era fiica lui Haruţ din Iotba.
20 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuse Manase, tatăl său,
21 mergând pe toate urmele tatălui său, slujind idolilor cărora şi tatăl său le slujise şi cărora li s-a închinat,
22 părăsindu-L pe Domnul, Dumnezeul părinţilor săi, şi neumblând în calea Domnului.
23 Servii lui Amon însă au uneltit împotrivă-i; şi l-au ucis pe rege chiar în casa lui.
24 Dar poporul ţării i-a ucis pe cei ce uneltiseră împotriva regelui Amon; în locul acestuia, poporul ţării l-a pus rege pe Iosia, fiul său.
25 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Amon, despre faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
26 Şi l-au îngropat în mormântul său din grădina lui Uza; iar în locul lui a devenit rege Iosia, fiul său.
22
Cartea legii descoperită sub domnia lui Iosia.
1 Iosia avea opt ani când a devenit rege; şi a domnit în Ierusalim vreme de treizeci

şi unu de ani. Pe mama sa o chema Iedida, şi era fiica lui Adaia din Boţcat.
2 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului şi a umblat pe de-a-ntregul în calea lui David, părintele său, fără să se abată nici la dreapta, nici la stânga.1
3 Şi a fost că în cel de al optsprezecelea an al regelui Iosia, în luna a opta2, regele l-a trimis la templul Domnului pe grămăticul Şafan, fiul lui Aţalia, fiul lui Meşulam, zicând:
4 „Du-te la Hilchia, marele preot, pentru ca el să socotească banii aduşi la templul Domnului, banii adunaţi de la popor de către cei ce stau de pază la uşă,3
5 şi să-i dea în mâinile celor puşi să facă lucrările la templul Domnului”. Iar acela i-a dat lucrătorilor de la templul Domnului, ca să dreagă stricăciunile templului:
6 dulgherilor, pietrarilor şi zidarilor, ca şi la cumpărarea lemnăriei şi a pietrei cioplite pentru dregerea stricăciunilor de la templu.
7 Acestora însă nu li se cerea socoteală pentru banii ce li se încredinţaseră, fiindcă erau cu desăvârşire cinstiţi.
8 Iar Hilchia, marele preot, a zis către grămăticul Şafan: „Am găsit în templul Domnului Cartea legii”4. Şi Hilchia
1 Elogiu total, fără rezerve, pe care autorul îl acordase numai lui Iezechia, bunicul lui Iosia (18,3). David rămâne, şi aici, regele-etalon.
2 Anul 622 î. H. Cât despre „luna a opta”, precizarea se află numai în Septuaginta.
3 E vorba de banii adunaţi în lada instituită de regele Ioaş, destinaţi exclusiv lucrărilor de reparaţii

(vezi 12, 5-16).
4 denumirea de „Cartea legii (acesteia)” se află numai în Deuteronom (28, 61;29, 21;30, 10;31, 26), precum şi în Cartea lui Iosua Navi (1, 8;8, 34 cu referire la aceeaşi operă a lui Moise), de unde concluzia că scrierea nu putea fi altceva decât Deuteronomul, fie integral, fie cel puţin partea lui legislativă, cu toate prescripţiile, cu binecuvântări pentru cei ce vor respecta legea, dar şi cu aspre blesteme pentru cei ce o vor călca. E posibil ca ea să fi fost ascunsă, pierdută sau chiar uitată în anii de groază ai nelegiuitului Manase. Oricum, descoperirea ei reprezintă un moment foarte important din viaţa fiilor lui Israel, ea devenind izvorul noului suflu pe care Iosia îl va da vieţii religioase din regatul de sud. De notat că, la acea vreme, cele cinci cărţi ale lui Moise nu circulau laolaltă, în opera compactă ce se va numi Pentateuhul, ci în părţi separate.
i-a dat lui Şafan Cartea, iar el a citit-o.
9 Şi a intrat la regele Iosia, în templul Domnului, şi i-a spus ce avea de spus, zicând: „Robii tăi au luat banii ce s-au găsit în templu şi i-au dat în mâna celor puşi să facă lucrările în templul Domnului”.
10 Iar grămăticul Şafan i-a mai spus regelui, zicând: „Preotul Hilchia mi-a dat o Carte”. Şi a citit-o Şafan în faţa regelui.
11 Şi a fost că dacă regele a auzit cuvintele din Cartea legii, şi-a sfâşiat hainele.5
12 Apoi regele a poruncit preotului Hilchia şi lui Ahicam, fiul lui Şafan, şi lui Acbor, fiul lui Miheia, şi lui Şafan grămăticul, şi lui Asaia, servul regelui, zicând:
13 „Mergeţi şi întrebaţi-L pe Domnul pentru mine şi pentru tot poporul şi pentru întregul Iuda despre cuvintele acestei Cărţi care a fost găsită; că tare s-a aprins mânia Domnului asupra noastră, deoarece părinţii noştri nu au ascultat de cuvintele acestei
5 „Şi-a sfâşiat hainele” în semn de durere şi jale, descoperind uriaşa distanţă dintre poruncile lui Dumnezeu şi comportamentul celor chemaţi să le respecte.

Cărţi, ca să facă tot ceea ce s-a scris pentru noi”.
14 Aşa că preotul Hilchia şi Ahicam şi Acbor şi Şafan şi Asaia s-au dus la proorociţa Hulda, soţia lui Şalum veşmântarul6, fiul lui Ţicva, fiul lui Harhas; ea locuia în Ierusalim, în partea lui cea nouă; iar ei i-au vorbit.
15 Iar ea le-a zis: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Spuneţi-i omului care v-a trimis la mine:
16 Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu voi aduce rele asupra acestui loc şi asupra celor care-l locuiesc, după toate cuvintele Cărţii pe care regele lui Iuda a citit-o;
17 aceasta, pentru că ei m-au părăsit şi au adus jertfe unor dumnezei străini, ca să-Mi stârnească mânia în toate faptele mâinilor lor; aşadar, mânia Mea se va aprinde asupra acestui loc şi nu se va stinge.
18 Iar regelui lui Iuda, care v-a trimis să-L întrebaţi pe Domnul, spuneţi-i acestea: Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Cât despre cuvintele pe care tu le-ai auzit:
19 De vreme ce inima ta s-a mâhnit, iar tu te-ai smerit în faţa Domnului de îndată ce ai auzit ceea ce Eu am grăit despre locul acesta şi despre cei care-l locuiesc că vor fi nimiciţi şi blestemaţi -, de vreme ce ţi-ai sfâşiat hainele şi ai plâns în faţa Mea, ei bine, şi Eu am auzit, zice Domnul;
20 de aceea, nu va fi aşa: iată, Eu te voi adăuga la părinţii tăi şi te vei aduna în
6 Era în tradiţia regilor de a-L consulta pe Dumnezeu prin mijlocirea unui profet. Pe Hulda n-o cunoaştem şi din altă parte;a fost preferată, probabil, pentru că locuia mai aproape, soţul ei având în grijă veşmintele de slujbă ale preoţilor de la templu.
pace la mormântul tău, şi ochii tăi nu vor vedea relele pe care Eu le voi aduce peste locul acesta”. Şi i-au spus regelui răspunsul.
23
Iosia curăţă de idoli templul Domnului şi regatul lui Iuda, faptă care se răsfrânge şi în hotarele lui Israel. Regii Ioahaz şi Ioachim.
1 Atunci regele a trimis şi i-a adunat la el pe toţi bătrânii din Iuda şi din Ierusalim.1
2 şi s-a suit regele în templul Domnului, şi-mpreună cu el fiecare om din Iuda şi toţi locuitorii Ierusalimului şi preoţii şi profeţii şi-ntregul popor, de la mic la mare; şi-n auzul lor a citit toate cuvintele din Cartea legii, cea care fusese găsită în templul Domnului.

3 Şi a şezut regele pe scaunul de judecată2 şi a făcut legământ în faţa Domnului că vor umbla după Domnul şi cu toată inima şi cu tot sufletul Îi vor păzi poruncile şi mărturiile şi rânduielile şi vor plini cuvintele acestui legământ cele ce sunt scrise în Cartea aceasta. Şi tot poporul a stat întru legământ.3
1 „Bătrânii" reprezentau puterea locală a fiecărei comunităţi şi erau convocaţi în împrejurări speciale.
2 Textual: „... a şezut lângă stâlp (coloană)", locul consacrat pentru jilţul din templu al regelui (acelaşi pe care arhiereul Iehoiada îl aşezase pe regele copilandru Ioaş) (11, 14).
3 „Legământul" nu era altceva decât făgăduinţa solemnă că vor fi respectate toate condiţiile deuteronomice prin care fiii lui Israel îşi puteau menţine statutul de „poporul Meu". Regele l-a proclamat în numele poporului, iar acesta, în întregime, „a stat întru legământ" (éste e-n te diathéke), ceea ce consună şi cu Textul Ebraic. Acest „întru" nu denotă o simplă aderare (orice aderare e oarecum periferică), ci o angajare lăuntrică, o integrare fiinţială a omului în însăşi substanţa cuvântului lui Dumnezeu.

4 Regele i-a poruncit lui Hilchia, marele preot, ca şi preoţilor de rândul al doilea şi celor ce păzeau uşa, să scoată din templul Domnului toate obiectele ce fuseseră făcute pentru Baal şi pentru tufiş şi pentru toată „oştirea cerului", şi le-au ars în afara Ierusalimului, în valea Cedrilor, iar cenuşa au dus-o la Betel. 4
5 Şi a isprăvit cu preoţii idolatri pe care regii lui Iuda îi puseseră să ardă tămâie pe înălţimi şi în cetăţile lui Iuda şi împrejurul Ierusalimului; de asemenea, cu cei care-i ardeau tămâie lui Baal şi soarelui şi lunii şi stelelor şi la toată „oştirea cerului".
6 Tufişul5 din templul Domnului l-a scos afară din Ierusalim, la pârâul Cedrilor, şi l-a ars şi l-a prefăcut în cenuşă, iar cenuşa a aruncat-o pe groapa de obşte a oamenilor de rând6.
7 Şi a dărâmat casa sodomiţilor ce se afla în templul Domnului7, unde femeile ţeseau perdele pentru tufiş.8
4 Pentru explicaţia acestei strămutări vezi v. 15.
5 „Tufişul" (natural sau anume făcut) era locul şi simbolul prostituţiei sacre în cultul Astartei.
6 „Groapa de obşte a oamenilor de rând" (vezi şi Ir 26, 23) (literal: „groapa fiilor poporului") era ceea ce astăzi se numeşte „groapa comună". În vechime, doar oamenii înstăriţi îşi puteau permite să aibă un mormânt săpat în stâncă, închis cu o lespede verticală;groapa comună era săpată în pământ. Aruncarea cenuşii idoleşti pe o astfel de groapă însemna desacralizarea totală a ultimelor rămăşiţe păgâne.
7 E vorba de homosexuali bărbaţi. Deşi Deuteronomul interzicea drastic homosexualitatea de ambe sexe (Dt 23, 19), existenţa acestui păcat e consemnată de mai multe ori în istoria iudaică (ex. 3 Rg 14, 24). Desigur, „casa" acestora se afla într-o anexă a templului.
8 E vorba de voalurile din cultul Astartei.
8 Şi i-a adus pe toţi preoţii din cetăţile lui Iuda şi a spurcat înălţimile unde ei, preoţii, arseseră tămâie, de la Gheba până la Beer-Şeba; şi a stricat şi casa porţilor9, care se afla lângă uşa porţii lui Iosua, mai-marele cetăţii, adică pe partea stângă de cum intra omul pe poarta cetăţii.
9 Preoţii înălţimilor însă nu se suiau la jertfelnicul Domnului în Ierusalim, ci doar mâncau azimă în mijlocul fraţilor lor.
10 Şi a spurcat Tofetul din valea fiului lui Hinom, pentru ca nimeni să nu-şi mai treacă fiul sau fiica prin foc, [ca jertfă] lui Moloh.10
11 Şi a isprăvit cu caii pe care regii lui Iuda îi aşezaseră în cinstea soarelui la intrarea templului Domnului, aproape de cămara eunucului Netan-Melec, cea din Parvarim, iar carul soarelui l-a ars.
12 Iar jertfelnicele de pe acoperişul foişorului lui Ahaz, pe care le făcuseră regii lui Iuda, precum şi jertfelnicele pe care le făcuse Manase în amândouă curţile templului Domnului, le-a dărâmat regele şi le-a dus de acolo, aruncându-le molozul în pârâul Cedrilor.
13 Regele a spurcat şi casa din faţa Ierusalimului, în dreapta Muntelui Măslinilor, pe care Solomon, regele lui Israel, i-o zidise Astartei, idolul Sidonienilor,
9 Nu se ştie ce era această „casă a porţilor". Unii analişti ai termenului ebraic cred că e vorba de „casa satirilor" (aceştia fiind ţapii mitologici din familia zeului Pan).
10 „Tofetul" era locul unde copiii erau „trecuţi prin foc" (purificaţi înainte de a-i fi sacrificaţi lui

Baal sau lui Moloh) sau, de-a dreptul, arşi (vezi nota de la 16, 3). „Valea lui Hinom” se afla lângă Ierusalim;mai târziu se va numi Gheena şi era locul unde se aruncau şi ardeau gunoaiele oraşului.
632
şi lui Chemoş, idolul Moabului, şi lui Milcom, idolul Amoniţilor;
14 a sfărâmat stâlpii [idoleşti] şi a nimicit tufişurile, iar locul lor l-a umplut cu oase omeneşti.
15 De asemenea, altarul cel înalt din Betel, făcut de Ieroboam, fiul lui Nabat cel care-l făcuse pe Israel să păcătuiască -, altarul cel înalt l-a dărâmat, i-a sfărâmat pietrele făcându-le praf, iar tufişul l-a ars.11
16 Şi, întorcându-se Iosia, a văzut mormintele ce se aflau acolo, în cetate; şi a trimis de au luat oasele din morminte şi le-a ars pe altar şi l-a spurcat, după cuvântul pe care Domnul îl grăise prin omul lui Dumnezeu la vremea când Ieroboam şedea lângă altar, la sărbătoare; apoi, întorcându-se, şi-a ridicat ochii la mormântul omului lui Dumnezeu care prevestise aceste lucruri12
17 şi a zis: „Ce e movila aceea de acolo pe care-o văd?” Iar oamenii cetăţii i-au spus: „Aici e omul lui Dumnezeu care a venit din Iuda şi a prevestit ceea ce tu faci cu altarul din Betel”.
18 Iar el a zis: „Lăsaţi-l! Nimeni să nu se atingă de oasele lui!” Aşa că osemintele lui au fost cruţate, împreună cu osemintele profetului care venise din Samaria.
19 Mai mult, Iosia a dărâmat şi toate capiştile înălţimilor din cetăţile Samariei, pe care regii lui Israel le făcuseră ca să-L mânie pe Domnul, şi a făcut cu ele ceea ce făcuse în Betel.
11 Betelul se afla în fostul stat al lui Israel. Profitând de faptul că imperiul asirian intrase într-o perioadă de declin după moartea lui Asurbanipal (628 î. H.), Iosia a recucerit o parte din teritoriul Samariei, ceea ce i-a permis să-şi extindă acţiuneaşi aici.
12 Vezi istoria în 3 Rg 13, 1-8;omul lui Dumnezeu îl prevestise nominal pe Iosia.
20 Şi i-a înjunghiat acolo, pe altare, pe toţi preoţii înălţimilor şi a ars pe ele oase omeneşti şi s-a întors la Ierusalim.
21 După aceea, regele i-a poruncit întregului popor, zicând: „Sărbătoriţi Paştile Domnului, Dumnezeului vostru, aşa cum este scris în Cartea acestui legământ!”
22 Căci un Paşte ca acesta nu mai fusese sărbătorit din vremea judecătorilor care-l judecau pe Israel, şi nici cât au domnit regii lui Israel şi regii lui Iuda;
23 dar în cel de al optsprezecelea an al domniei lui Iosia, Paştile a fost sărbătorit în Ierusalim.13
24 Mai mult, Iosia i-a alungat pe cei ce cheamă morţii, şi vrăjitoarele şi terafimii14 şi idolii şi toate urâciunile ce-şi făcuseră sălaş în ţara lui Iuda şi în Ierusalim, pentru ca astfel să se plinească cuvintele Legii, cele scrise în Cartea pe care preotul Hilchia o aflase în templul Domnului.
25 Asemenea lui n-a mai fost nici un rege de dinainte de el, care să se fi întors către Domnul cu toată inima sa şi cu tot sufletul său şi cu toată tăria sa pe potriva întregii legi a lui Moise, şi nici după el nu s-a ridicat un altul care să-i semene.
26 Cu toate acestea, Domnul nu s-a întors de la aprinderea mâniei Sale celei mari pe care o îndreptase asupra lui Iuda din pricina tuturor întărâtărilor cu care-L întărâtase Manase.
13 Conform Deuteronomului, mielul pascal nu putea fi jertfit oriunde, ci numai „în locul pe care Domnul îl va alege”, adică în Ierusalim (Dt 16, 2, 5-7).
14 „Terafimi”: idoli mici de lemn, zeităţi casnice;un fel de penaţi (vezi şi nota de la Fc 31, 19).
633
27 Şi a zis Domnul: „Şi pe Iuda îl voi lepăda de la faţa Mea, aşa cum l-am lepădat pe Israel; şi voi lepăda această cetate pe care Eu am ales-o, Ierusalimul, şi templul despre care am zis: «Acolo va fi numele Meu»”.15
28 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Iosia, despre toate faptele lui, nu sunt ele oare scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
29 În zilele lui s-a ridicat Faraonul Neco, regele Egiptului, împotriva regelui Asirienilor, la râul Eufratului. Iosia i-a ieşit în întâmpinare, iar Neco, când l-a văzut, l-a ucis la Meghiddo.16
30 Iar servii săi l-au ridicat, mort, din Meghiddo şi l-au adus în Ierusalim şi l-au îngropat în mormântul său, în cetatea lui David. Iar poporul ţării l-a luat pe Ioahaz, fiul lui Iosia, şi l-au uns şi l-au făcut rege în locul tatălui său.
31 Ioahaz avea douăzeci şi trei de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de trei luni. Pe mama sa o chema Hamutal, şi era fiica lui Ieremia din Libna.
32 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuseră părinţii lui.17

15 Textul anunţă marele dezastru din 587 î. H.
16 E de presupus că Iosia, căutând să exploateze conflictul armat dintre cele două imperii, a încercat o acţiune pe cont propriu, în favoarea recuceririi celorlalte teritorii ale Samariei, ceea ce ar fi dus la restaurarea regatului lui Solomon. Nici un imperiu însă nu tolerează aşa ceva! Cât despre locul morţii lui Iosia: În limba ebraică, muntele Meghiddo este har-meghiddo, ceea ce în limba greacă a devenit Armagheddon: simbol al ultimei mari bătălii împotriva lui Dumnezeu (vezi Ap 16, 16 şi nota).
17 De notat: „... părinţii lui”, iar nu „părintele său”, aşa cum era formula consacrată;deci a se citi: „... strămoşii săi”.
33 Faraonul Neco l-a mutat în Ribla, în ţinutul Hamat, ca să nu mai domnească în Ierusalim18, şi a pus pe ţară un bir de o sută de talanţi de argint şi o sută de talanţi de aur.
34 Apoi Faraonul Neco l-a pus rege peste ei pe Eliachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, în locul lui Iosia, tatăl său, dar i-a schimbat numele în Ioiachim; pe Ioahaz l-a luat şi l-a dus în Egipt, unde a murit.
35 Ioiachim i-a dat lui Faraon aurul şi argintul, însă a pus o dare pe pământ, ca să poată da argintul poruncit de Faraon; fiecare a dat după preţul rânduit de el, şi aşa a strâns el argintul şi aurul de la poporul ţării, ca să i-l dea Faraonului Neco.
36 Ioiachim avea douăzeci şi cinci de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de unsprezece ani. Pe mama sa o chema Zebuda, şi era fiica lui Pedaia, din Ruma.
37 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuseră şi părinţii lui.
24
Ioiachim, Iehonia şi Sedechia, ultimii regi ai lui Iuda.
1 În zilele lui s-a ridicat Nabucodonosor, regele Babilonului1. Iar Ioiachim
18 E posibil ca Neco (care-şi instalase cartierul general la Ribla) să-l fi suspectat pe Ioahaz că duce mai departe politica naţionalistă a tatălui său.
1 Nabucodonosor era fiul lui Nabopolasar, cel care, pe de o parte, zdrobise armatele Faraonului Neco (609 î. H.) şi, pe de alta, pusese capăt imperiului asirian (606 î. H.). El a domnit între 605 şi 562. Potrivit teologiei vechitestamentare, Nabucodonosor a fost instrumentul prin care Domnul Şi-a pedepsit poporul infidel, fără ca prin aceasta să-l ierte.

i-a fost acestuia preasupus vreme de trei ani, după care şi-a luat seama şi s-a răsculat împotriva lui.
2 Atunci Domnul a trimis împotriva lui pâlcuri de Caldei, pâlcuri de Sirieni, pâlcuri de Moabiţi şi pâlcuri de Amoniţi; i-a trimis în ţara lui Iuda ca s-o încovoaie 2, după cuvântul pe care Domnul l-a rostit prin robii Săi profeţii.3
3 Dar, mai mult, mânia Domnului asupra lui Iuda era aceea de a-l lepăda de la faţa Sa, din pricina păcatelor lui Manase, adică pe măsura a tot ceea ce făptuise el;
4 că şi sânge nevinovat a vărsat, de-a umplut Ierusalimul cu sânge nevinovat, încât Domnul n-a vrut să-l fi scutit de răspundere şi pedeapsă pentru trufie şi cruzime.
5 Cât despre celelalte întâmplări ale lui Ioiachim, despre toate faptele lui, oare nu sunt ele scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda?
6 Şi a adormit Ioiachim împreună cu părinţii săi, iar în locul lui a devenit rege Iehonia, fiul său.
7 Regele Egiptului n-a mai ieşit din ţara sa, fiindcă regele Babilonului i-a luat regelui Egiptului tot ceea ce acesta avea sub stăpânire, de la râul Egiptului până la râul Eufratului.4
8 Iehonia avea optsprezece ani când a devenit rege, şi a domnit în Ierusalim
2 Acestea erau bande uşor înarmate care hărţuiau populaţia prin incursiuni şi jafuri repetate. E posibil ca ele să fi acţionat din porunca lui Nabucodonosor, spre a-l ţine pe Ioiachim ocupat până la vremea atacului.
3 E vorba de profeţii Ieremia şi Urie (vezi Ir 26, 20-23)
4 Prin victoria lui Nabucodonosor asupra Faraonului Neco, la Carchemiş, în 605 î. H., regele Babilonului îşi anexase, în întregime, Siria şi Palestina.
vreme de trei luni. Pe mama sa o chema Nehuşta, şi era fiica lui Elnatan din Ierusalim.
9 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse tatăl său.
10 În vremea aceea, Nabucodonosor, regele Babilonului, s-a ridicat împotriva Ierusalimului şi a împresurat cetatea.

11 Atunci a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, împotriva cetăţii, după ce servii săi o împresuraseră.5
12 Iar Iehonia, regele lui Iuda, a ieşit în faţa regelui Babilonului, împreună cu servii săi, cu mama sa, cu dregătorii şi eunucii săi; iar regele Babilonului l-a luat rob, în cel de al optulea an al domniei lui.
13 Şi a scos de acolo toate comorile ce se aflau în templul Domnului şi comorile din casa regelui; şi a tăiat toate vasele de aur pe care Solomon, regele lui Israel, le făcuse în templul Domnului, după cuvântul Domnului.
14 Şi a dus Ierusalimul în robie, pe toţi fruntaşii şi pe toţi vitejii, zece mii de robi, cu toţi dulgherii şi fierarii; şi n-au mai rămas decât sărmanii ţării.
15 Şi l-au dus şi pe Iehonia în Babilon; de asemenea, pe mama regelui şi pe femeile regelui şi pe eunucii săi; şi pe vitejii ţării i-a dus în robie, de la Ierusalim la Babilon;
16 şi pe toţi luptătorii, în număr de şapte mii, precum şi o mie de dulgheri şi fierari, toţi fiind buni de folosit în război: regele Babilonului i-a dus robi în Babilon.
17 Atunci regele Babilonului l-a pus în locul lui [Iehonia] pe Matania, unchiul
5 Text uşor corectat după T. M. Prin „servii” săi se înţeleg ofiţerii, generalii.

său6, schimbându-i numele în Sedechia.
18 Sedechia avea douăzeci şi unu de ani când a devenit rege; şi a domnit în Ierusalim vreme de unsprezece ani. Pe mama sa o chema Hamutal, şi era fiica lui Ieremia din Libna.
19 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse Iehonia;
20 căci mânia Domnului era peste Ierusalim şi Iuda, într-atât încât i-a lepădat de la faţa Sa: Sedechia a uneltit împotriva regelui Babilonului.7
25
Asediul şi cucerirea Ierusalimului. Sedechia, rob. Jefuirea templului, dărâmarea zidurilor. A doua deportare. Guvernatorul Godolia. Eliberarea lui Ioiachim.
1 Şi a fost că în cel de al nouălea an al domniei lui Sedechia, în luna a zecea1, Nabucodonosor, regele Babilonului, a venit cu toată oastea lui împotriva Ierusalimului şi l-a împresurat şi a făcut întărituri împrejuru-i.
6 Textual: „fiul său”. Corectat după T. M. Sedechia era fratele bun al lui Ioahaz, cel pe care Neco îl dusese rob în Egipt (608 î. H.), unde a şi murit (vezi 23, 34). Aşadar, Nabucodonosor avea motive să creadă că noul rege avea resentimente faţă de Egipteni.
7 Toată această dramă ne este relatată pe larg în cartea lui Ieremia (vezi şi Introducerea). Contemporan cu Sedechia şi lucid în mandatul său divin, profetul îl sfătuise pe rege să adopte o politică înţeleaptă într-o situaţie fără ieşire, dar nu a fost ascultat. Consecinţa: întâmplările din capitolul următor.
1 T. M. adaugă: „... în cea de-a zecea zi a lunii”. Asediul Ierusalimului a început spre sfârşitul lui decembrie 589 şi a durat doi ani.
2 Şi a stat cetatea împresurată până în anul al unsprezecelea al domniei regelui Sedechia.
3 Iar în ziua a noua [a lunii a patra], când foametea a biruit în cetate şi poporul ţării nu mai avea pâine,
4 o spărtură a fost făcută-n cetate, şi toţi războinicii au ieşit noaptea pe calea porţii cea dintre ziduri, adică [poarta] de lângă grădina regelui. caldeii însă stăteau aşezaţi în jurul cetăţii. şi a ieşit [şi regele] pe calea ce duce în câmpie.2
5 Dar oastea Caldeilor l-a urmărit pe rege şi l-a ajuns în şesul Ierihonului, iar oastea lui s-a risipit toată dimprejuru-i.
6 Şi l-au luat pe rege şi l-au dus la regele Babilonului, în Ribla3, şi l-au supus judecăţii.
7 Pe fiii regelui i-au înjunghiat în faţa ochilor lui, iar lui Sedechia i-au scos ochii şi i-au încătuşat picioarele în piedică de cai4 şi l-au dus în Babilon.
8 Iar în luna a cincea, în cea de a şaptea zi a lunii, adică în cel de al nouăsprezecelea an al domniei lui Nabucodonosor, regele Babilonului, a venit la Ierusalim Nebuzaradan, căpetenia gărzii cel dintâi între dregătorii regelui Babilonului -
9 şi a ars templul Domnului şi casa regelui şi toate casele din Ierusalim:
2 Înfometaţi, asediaţii au făcut o breşă în zidul interior al cetăţii şi au izbutit să iasă prin spaţiul

dintre cele două ziduri. prin Caldei se înţeleg Babilonienii.
3 Nabucodonosor îşi stabilise cartierul general la Ribla, acolo unde şi-l avusese Faraonul Neco (vezi 23, 33).
4 A-i pune picioarele în piedică de cai era o pedeapsă mai umilitoare decât punerea în lanţuri;procedeu barbar, atestat de mărturiile vremii.

casă cu casă, pe toate le-a ars
10 căpetenia gărzii.
11 Apoi a strămutat şi restul poporului care mai rămăsese în cetate, pe cei ce se predaseră regelui Babilonului şi rămăşiţa poporului de rând;
12 căpetenia gărzii n-a lăsat decât o parte din sărăcimea ţării, să lucreze viile şi ogoarele.
13 Caldeii au sfărâmat stâlpii de aramă din templul Domnului, şasiurile spălătoarelor şi marea de aramă din templul Domnului, iar arama lor au dus-o în Babilon;
14 şi căldările şi lopeţile şi cupele şi cădelniţele şi toate vasele de aramă ce se foloseau la slujbe, pe toate le-a luat.
15 A mai luat căpetenia gărzii tigăile, precum şi cupele de aur şi de argint,
16 cei doi stâlpi şi marea şi şasiurile pe care le făcuse Solomon pentru templul Domnului. Arama din toate aceste lucruri nu se mai putea cântări.
17 Un singur stâlp era înalt de optsprezece coţi; capitelul îi era de aramă, iar înălţimea acestuia era de trei coţi; plasa şi rodiile unui capitel, de jur-împrejur, erau de aramă; aşa era şi cel de al doilea stâlp, cu plasa... 5
18 Căpetenia gărzii l-a luat apoi pe Seraia, marele preot, pe Ţefania, al doilea preot, şi pe cei trei care străjuiau uşile.
19 Iar din cetate a luat un eunuc care era căpetenie peste oşteni şi cinci oameni din cei ce vedeau faţa regelui şi care au fost găsiţi în cetate, şi pe secretarul mai-marelui oastei, cel care ţinea socoteala poporului din ţară, precum şi şaizeci de oameni din poporul ţării, care se aflau în cetate;
5 Frază suspendată. Asupra acestui jaf, mai amănunţită este relatarea din Ir 52, 13-20.
20 pe aceştia i-a luat Nebuzaradan, căpetenia gărzii, şi i-a dus la regele Babilonului, în Ribla.
21 Iar regele Babilonului i-a lovit şi i-a ucis acolo, în Ribla, în ţinutul Hamatului. Aşa a fost strămutat Iuda din ţara lui.
22 Iar peste poporul care a rămas în ţara lui Iuda cel pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, l-a lăsat acesta l-a pus pe Godolia, fiul lui Ahicam, fiul lui Şafan.
23 Atunci toţi mai-marii oastei ei şi oamenii lor6 au auzit că regele Babilonului îl rânduise pe Godolia şi au venit la Godolia, în Miţpa: Ismael, fiul lui Netania, Iohanan, fiul lui Careah, Seraia, fiul lui Tanhumet, din Netofa, şi Iaazania, fiul lui Maacai, ei cu oamenii lor.
24 Iar Godolia li s-a jurat lor şi oamenilor lor şi le-a zis: „Nu vă temeţi de trecerea Caldeilor; rămâneţi în ţară, slujiţi-l pe regele Babilonului şi va fi bine de voi”.7
25 Dar a fost că în luna a şaptea a venit Ismael, fiul lui Netania, fiul lui Elişama, din neamul regesc, cu zece oameni şi l-a lovit pe Godolia, iar acesta a murit, el şi Iudeii şi Caldeii care se aflau cu el în Miţpa.
26 Atunci s-a sculat tot poporul de la
6 De la Ieremia (40, 7) ştim că aceştia se retrăseseră „la câmp”.
7 Textul Septuagintei ni-l prezintă pe Godolia ca mai apropiat de poziţia lui Ieremia, aceea de a se găsi un modus vivendi cu ocupantul;expresia „trecerea Caldeilor”, proprie Septuagintei, implică o nuanţă fină de optimism, menită să îndulcească îndemnul la compromis. Iosif Flaviu îl înfăţişează ca pe un om bun şi generos, iar de la Ieremia (40, 13-16) ştim că, de bună-credinţă, a refuzat să-l creadă pe Iohanan că Ismael ar fi un trădător, ceea ce l-a costat viaţa.

mic la mare -, cu căpeteniile oastei, şi s-au dus în Egipt, fiindcă se temeau de Caldei.
27 Şi a fost că în cel de al treizeci şi şaptelea an de la strămutarea lui Ioiachim, regele lui Iuda, şi anume în ziua a douăzeci şi şaptea a lunii a douăsprezecea, Evil-Merodac, regele Babilonului8, în primul an al domniei sale, a ridicat fruntea lui Ioiachim9, regele lui Iuda, şi l-a scos din temniţă.
28 Şi i-a spus vorbe bune şi i-a pus tronul mai presus de tronurile regilor care se aflau cu el în Babilon;

29 şi i-a schimbat hainele de temniţă; iar [Ioiachim] a mâncat întotdeauna de faţă cu el, în toate zilele vieţii lui.
30 Întreţinerea i se dădea, fără sminteală, din casa regelui, porţia zilnică în fiecare zi, în toate zilele vieţii lui.10
8 Evil-Merodac, fiul şi succesorul lui Nabucodonosor, a domnit între 562 şi 560.
9 „A ridica fruntea" (literal: „capul") cuiva: a graţia pe cineva şi a-i reda o parte din drepturi.
10 Patru din tăbliţele cu inscripţii cuneiforme descoperite sub parterul sudic al palatului lui Nabucodonosor se referă la raţiile alimentare pe care casa regală le oferea, cu regularitate, lui Ioiachim şi colegilor săi de detenţie.
638
Introducere la paralipomene
În Versiunea Ebraică, aceste două cărţi alcătuiau la început una singură, sub denumirea de „Fapte ale zilelor", ceea ce s-ar traduce: „Întâmplări din vremile de altădată" sau, mai pe scurt, „Cronici". Cu toate acestea, Cartea Cronicilor nu era catalogată printre operele istorice, ci printre acelea pe care canonul Vechiului Testament le numea „Scrieri", şi era aşezată după Ezdra şi Neemia, deşi evenimentele relatate în ea se petrec înaintea celor evocate de acestea. = „a omite", „a lăsa deoparte", ceea ce, în referire directă la Cărţile Regilor, ar însemna: „ceea ce a fost omis", „ceea ce nu s-a spus", cu subînţelesul că ea ar fi o completare a celor patru principale scrieri istorice. Titlul însă nu acoperă decât în mică măsură conţinutul, acesta cuprinzând mult mai multe şi mai importante omisiuni decât adaosuri, potrivit unui plan pe care autorul l-a cercetat cu foarte mare atenţie, în funcţie de scopul pe care-l urmărea. În afara celor patru Cărţi ale Regilor, autorul a mai utilizat şi numeroase alte izvoare, pe care le menţionează în diferite părţi ale operei, precum: „Cartea Regilor lui Israel"; „Cartea Regilor lui Israel şi Iuda"; „Cartea Regilor lui Iuda şi Israel"; „Cartea Regilor"; „Faptele Regilor lui Israel"; „Cronica regelui David"; „Faptele lui Samuel văzătorul"; „Faptele Profetului Natan"; „Faptele lui Gad văzătorul"; „Profeţia lui Ahia Şilonitul"; „Vedeniile lui Ido văzătorul"; „Faptele profetului Şemaia"; „Faptele lui Iehu, fiul lui Hanani"; „Celelalte fapte ale lui Ozia scrise de Isaia"; „Vedenia lui Isaia"; „Cartea Văzătorilor"; „Plângerea lui Ieremia asupra lui Iosia". Nici una din aceste scrieri nu ne este cunoscută. Pe lângă ele, a mai folosit şi tradiţia orală, îndeosebi pe aceea păstrată la templu de către preoţi şi leviţi.
Scriindu-şi opera, autorul urmăreşte un scop care poate fi decelat printr-o analiză sumară a textului: istoria statului teocratic iudeu, îndelung pregătit de la Adam până la începutul dinastiei davidice, consolidat şi ilustrat exemplar prin David şi Solomon, dezmembrat prin apariţia celor două regate adverse, plutind în derivă de-a lungul a două şiruri paralele de suverani în zig-zag, distrus prin intervenţia lui Nabucodonosor şi mijindu-şi renaşterea prin decretul lui Cirus. Raţiunea de a fi a statului teocratic rezidă în templu, ca prezenţă văzută a lui Dumnezeu, şi în cultul monoteist, ca expresie a credincioşiei poporului ales faţă de Cel ce l-a ales. În funcţie de aceste coordonate, cronicarul îşi parcurge documentele cu ochiul critic al celui ce evaluează, discerne, copiază, omite, adaugă, modifică, îngroaşă reliefuri sau simplifică traiectorii. De reţinut faptul că gândirea istoricului din Paralipomene nu e departe de cea profetică: Neco al Egiptului, Nabucodonosor al Babilonului şi Cirus al Persiei, puternici conducători ai marilor imperii de care depinde soarta lui Israel, nu sunt altceva decât instrumente ale unuia şi aceluiaşi Dumnezeu, fie pentru pedepsirea poporului păcătos, fie pentru eliberarea poporului prea mult încercat.
După toate probabilităţile, cronicarul - al cărui nume nu ne este cunoscut - pare a face parte din tagma leviţilor: ştie bine istoria poporului său, iar stilul adiază, nu rareori, incantaţii liturgice.
Cât priveşte data scrierii, aceasta poate fi aşezată între 538 î.H., anul edictului lui Cirus, şi 330, domnia lui Alexandru cel Mare. Există însă şi suficiente motive să credem că ea a fost alcătuită în timpul lui Ezdra (şi, după unii, chiar de către acesta). Oricum, importanţa ei istorică e cu totul aparte, mai ales prin datele şi informaţiile suplimentare în raport cu cele patru Cărţi ale Regilor.

Cartea întâia Paralipomena
1
Neamul patriarhilor până la Iacob.
1 Adama1, Set, Enos;
2 Cainan, Maleleil, Iared;

3 Enoh, Matusalem, Lameh;
4 Noe. Fiii lui Noe: Sem, Ham şi Iafet.
5 Fiii lui Iafet: Gomer, Magog, Madai, Iavan, Tubal, Meşec şi Tiras.
6 Fiii lui Gomer: Aşchenaz, Rifat şi Togarma.
7 Fiii lui Iavan: Elişa şi Tarsis, Chitim şi Dodanim.
8 Fiii lui Ham: Cuş, Miţraim, Put şi Canaan.
9 Fiii lui Cuş: Seba, Havila, Sabta, Rama şi Sabteca. Fiii lui Rama: Şeba şi Dedan.
10 Lui Cuş i s-a născut şi Nimrod; acesta, cel dintâi, a fost un puternic vânător pe pământ.
1 Capitolele 1-9 prezintă o succesiune de liste genealogice, începând cu Adam, strămoşul comun, continuând cu strămoşii marilor ramuri ale omenirii şi focalizându-se apoi către patriarhii poporului ales şi urmaşii acestora. În ciuda numeroaselor aproximaţii, omisiuni, neconcordanţe sau repetiţii (ceea ce denotă folosirea mai multor izvoare, biblice şi extra-biblice), ideea conducătoare e limpede: totul converge către dinastia davidică, rânduită de Dumnezeu să realizeze construirea templului, perpetuitatea sacerdoţiului şi desăvârşirea cultului (acestea fiind garanţia unităţii religioase monoteiste a lui Israel).
11 Lui Miţraim i s-au născut: Ludim, Anamim, Lehabim, Naftuhim,
12 Patrusim, Casluhim din care se trag Filistenii şi Caftorim.
13 Lui Canaan i s-au născut: Sidon, întâiul său născut, şi Heteul,
14 Iebuseul, Amoreul, Ghergheseul,
15 Heveul, Archeul, Sineul,
16 Arvadeul, Ţemareul şi Hamateul.
17 Fiii lui Sem: Elam, Asur, Arpaxad, Lud şi Aram. Fiii lui Aram: Uţ, Hul, Gheter şi Meşec.
18 Lui Arpaxad i s-a născut Cainan, lui Cainan i s-a născut Şelah, lui Şelah i s-a născut Eber.
19 Lui Eber i s-au născut doi fii: numele unuia era Peleg, pentru că în zilele lui a fost împărţit pământul; iar numele fratelui său era Ioctan.
20 Lui Ioctan i s-au născut: Almodad, Şelef, Haţarmavet, Ierah,
21 Hadoram, Uzal, Dicla,
22 Ebal, Abimael, Şeba,
23 Ofir, Havila şi Iobab. Toţi aceştia sunt fiii lui Ioctan.
24 Sem: Arpaxad, Cainan, Şelah,
25 Eber, Peleg, Reu,
26 Serug, Nahor, Terah
27 şi Avram, adică Avraam.
28 Fiii lui Avraam: Isaac şi Ismael;

29 iată-i pe urmaşii lor: Nebaiot, întâiul-născut al lui Ismael; apoi Chedar, Adbeel, Mibsam,
30 Mişma, Duma, Maşa, Hadad, Tema,
31 Ietur, Nafiş şi Chedma. Aceştia sunt fiii lui Ismael.
32 Fiii Cheturei, ţiitoarea lui Avraam2: Ea i-a născut pe Zimran, Iocşan, Medan, Madian, Işbac şi Şuah. Fiii lui Iocşan: Şeba şi Dedan. Fiii lui Dedan: Raguel, Navdeel, Aşurim, Letuşim şi Leumim.
33 Fiii lui Madian: Efa, Efer, Enoh, Abida şi Eldaa. Toţi aceştia sunt fiii Cheturei.
34 Avraam i-a dat naştere lui Isaac. Fiii lui Isaac: Esau şi Iacob.
35 Fiii lui Esau: Elifaz, Raguel, Ieuş, Ialam şi Core.
36 Fiii lui Elifaz: Teman, Omar, Ţefo, Gatam, Chenaz; iar Timna, ţiitoarea lui Elifaz, l-a născut pe Amalec.
37 Fiii lui Raguel: Nahat, Zerah, Şama şi Miza.
38 Fiii lui Seir: Lotan, Şobal, Ţibeon, Ana, Dişon, Eţer şi Dişan.
39 Fiii lui Lotan: Hori şi Heman; iar sora lui Lotan se numea Timna.
40 Fiii lui Şobal: Alvan, Manahat, Ebal, Şefo şi Onam. Fiii lui Ţibeon: Aia şi Ana.
41 Fiii lui Ana: Dişon şi Olibama. Fiii lui Dişon: Hemdan, Eşban, Itran şi Cheran.
42 Fiii lui Eţer: Bilhan, Zaavan şi Acan. Fiii lui Dişan: Uţ şi Aran.
43 Aceştia sunt regii lor3: Bela, fiul lui Beor, a cărui cetate se numea Dinhaba.
2 În Facerea 25, 1 Chetura nu e menţionată ca ţiitoare.
3 T. M. adaugă: „... care au domnit în ţara

44 Bela a murit; iar în locul lui a devenit rege Iobab, fiul lui Zerah din Boţra.
45 După moartea lui Iobab, în locul său a domnit Huşam, din ţara Temaniţilor.
46 Huşam a murit, iar după el a domnit Hadad, fiul lui Bedad, care i-a lovit pe Madianiţi în câmpia Moabului; cetatea lui se numea Avit.
47 După moartea lui Hadad a domnit Samla, din Masreca.
48 După moartea lui Samla, în locul său a domnit Şaul, din Rehobotul cel de lângă râu.
49 Şaul a murit, iar în locul său a domnit Baal-Hanan, fiul lui Acbor.
50 După moartea lui Baal-Hanan, în locul său a domnit Hadad. Cetatea lui se chema Pau, iar numele femeii sale era Mehetabel, fiica lui Matred, fiica lui Mezahab.
51 După moartea lui Hadad, în Edom au fost căpetenii: căpetenia Timna, căpetenia Alva, căpetenia Ietet,
52 căpetenia Oholibama, căpetenia Ela, căpetenia Pinon,
53 căpetenia Chenaz, căpetenia Teman, căpetenia Mibţar,
54 căpetenia Magdiel, căpetenia Iram. Acestea sunt căpeteniile Edomului.
2
Urmaşii lui Iacob (Israel) şi ai lui Iuda.
1 Iată numele fiilor lui Israel1: Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Zabulon,
Edom mai înainte de a se fi ridicat un rege peste fiii lui Israel”.
1 Cronicarul îi menţionează pe toţi cei doisprezece fii ai lui Israel, dar interesul său genealogic se va concentra cu precădere asupra triburilor lui Iuda, Simeon şi Veniamin (toate din sud), cărora li se adaugă tribul lui Levi.

2 Dan, Iosif, Veniamin, Neftali, Gad şi Aşer.
3 Fiii lui Iuda: Ir, Onan şi Şela. Aceştia trei i s-au născut din fiica Şuei, canaaneanca. Ir, întâiul-născut al lui Iuda, a fost rău în ochii Domnului, Care l-a ucis.
4 Tamara, nora lui [Iuda], i-a născut acestuia pe Fares şi pe Zara: toţi fiii lui Iuda au fost cinci.
5 Fiii lui Fares: Heţron şi Hamul.
6 Fiii lui Zara: Zimri, Etan, Heman, Calcol şi Darda; de toţi, cinci.
7 Fiul lui Carmi: Acan, aducătorul de nenorociri asupra lui Israel prin aceea că a dispreţuit anatema.
8 Fiul lui Etan: Azaria.
9 Fiii lui Heţron, care i s-au născut: Ierahmeel, Aram şi Caleb.
10 Aram i-a dat naştere lui Aminadab; Aminadab i-a dat naştere lui Naason, căpetenia casei lui Iuda.
11 Naason i-a dat naştere lui Salmon; Salmon i-a dat naştere lui Booz;
12 Booz i-a dat naştere lui Obed; Obed i-a dat naştere lui Iesei;
13 lui Iesei i s-a născut Eliab, întâiul-său-născut, apoi al doilea, Aminadab, al treilea, Şama,
14 al patrulea, Natanael, al cincilea, Radai,
15 al şaselea, Oţen, al şaptelea, David.
16 Surorile lor au fost Ţeruia şi Abigail. Fiii Ţeruiei au fost trei: Abişai, Ioab şi Asael.
17 Abigail l-a născut pe Amasa, tatăl lui Amasa fiind Ieter Ismaelitul.
18 Caleb, fiul lui Heţron, a luat-o de femeie pe Azuba [dar] şi pe Ieriot. Fiii [Azubei]: Ieşer, Şobab şi Ardon2.
19 Murind însă Azuba, Caleb şi-a luat-o de femeie pe Efrata, iar aceasta i l-a născut pe Hur.
20 Hur i-a dat naştere lui Urie; Urie i-a dat naştere lui Beţaleel.
21 După aceea Heţron a intrat la fiica lui Machir, tatăl lui Galaad, şi a luat-o el fiind de şaizeci şi cinci de ani -, iar ea i l-a născut pe Segub.
22 Lui Segub i s-a născut Iair; el avea douăzeci şi trei de cetăţi în Galaad.
23 Dar Gheşur şi Aram au luat de la ei satele lui Iair; cu Chenatul şi satele lui, şaizeci de cetăţi. Toate acestea erau ale fiilor lui Machir, tatăl lui Galaad.
24 După moartea lui Heţron, Caleb a intrat la Efrata, femeia lui Heţron, tatăl său, iar ea i l-a născut pe Aşur, tatăl lui Tecoa.
25 Fiii lui Ierahmeel întâiul născut al lui Heţron -: Ram, întâiul-său-născut, apoi Vuna, Oren, Oţem şi Ahia.
26 Ierahmeel a mai avut şi o altă femeie, care se numea Atara; aceasta este mama lui Onam.

27 Fiii lui Ram întâiul născut al lui Ierahmeel -: Maaţ, Iamin şi Echer.
28 Fiii lui Onam: Şamai şi Iada. Fiii lui Şamai: Nadab şi Abişur.
29 Numele femeii lui Abişur era Abihail; aceasta i-a născut pe Ahban şi pe Molid.
30 Fiii lui Nadab: Seled şi Efraim. Seled însă a murit fără copii.
31 Fiul lui Efraim a fost Işei; fiul lui Işei
2 Text dificil; reformulat prin recurs la Codex Alexandrinus.

a fost Şeşan, iar fiul lui Şeşan a fost Ahlai.
32 Fiii lui Iada, fratele lui Şamai: Ieter şi Ionatan; Ieter a murit fără copii.
33 Fiii lui Ionatan: Pelet şi Zaza. Aceştia sunt fiii lui Ierahmeel.
34 Şeşan n-a avut fii, ci doar fiice. Şeşan avea un serv egiptean, care se numea Iarha.
35 Şeşan i-a dat de femeie lui Iarha, servul său, pe una din fiicele sale, iar ea i l-a născut acestuia pe Atai.
36 Atai i-a dat naştere lui Natan, iar lui Natan i s-a născut Zabad.
37 Zabad i-a dat naştere lui Eflal, iar lui Eflal i s-a născut Obed.
38 Lui Obed i s-a născut Iehu, iar lui Iehu i s-a născut Azaria.
39 Azaria i-a dat naştere lui Heleţ, iar lui Heleţ i s-a născut Eleasa.
40 Lui Eleasa i s-a născut Sismai, iar lui Sismai i s-a născut Şalum.
41 Şalum i-a dat naştere lui Iecamia, iar lui Iecamia i s-a născut Elişama.
42 Fiul lui Caleb, fratele lui Ierahmeel, a fost Meşa, întâiul-său-născut, tatăl lui Zif. Acesta i-a dat naştere lui Mareşa, tatăl lui Hebron.
43 Fiii lui Hebron: Core, Tapuah, Rechem şi Şema.
44 Lui Şema i s-a născut Raham, tatăl lui Iorachean; iar lui Rechem i s-a născut Şamai.
45 Fiul acestuia a fost Maon, iar Maon este tatăl lui Bet-Ţur.
46 Iar Efa, ţiitoarea lui Caleb, i-a născut pe Haran, Moţa şi Gazez; iar Haran a fost tatăl lui Gazez.
47 Fiii lui Iahdai: Reghem, Iotan, Gheşan, Pelet, Efa şi Şaaf.
48 Maaca, ţiitoarea lui Caleb, i-a născut pe Şeber şi pe Tirhana.
49 Tot ea i-a născut pe Şaaf, tatăl Madmanei, pe Şeva, tatăl Macbenei şi tatăl Ghibeii. Fiica lui Caleb este Acsa.
50 Aceştia au fost fiii lui Caleb. Fiii lui Hur: întâiul-născut al Efratei, Şobal, tatăl lui Chiriat-Iearim,
51 Salma, tatăl lui Betleem, Haref, tatăl lui Bedgader.
52 Şobal, tatăl lui Chiriat-Iearim, i-a avut fii pe Haroe, Haţi şi Hamenuhot
53 şi familiile lui Chiriat-Iearim: Itrienii, Putienii, Şumatienii şi Mişraenii; din acestea se tragŢoreenii şi Eştaulenii.
54 Fiii lui Salma: Betleem, Netofatiţii, Atrot-Bet-Ioab, jumătate din Manahteni, Ţoareni,
55 familiile Soferiţilor, care trăiau în Iabeţ, Tiratiţii, Şimatiţii şi Sucatiţii. Aceştia sunt Chineenii, care se trag din Hamat, tatăl casei lui Recab.
3
Urmaşii lui David: regii lui Iuda.
1 Fiii lui David, care i s-au născut în Hebron: Amnon, întâiul-născut, din Ahinoam Izreeliteanca; al doilea, Daniel, din Abigail Carmelita;
2 al treilea, Abesalom, fiul Maacăi, fiica lui Talmai, regele Gheşurului; al patrulea, Adonia, fiul Haghitei;
3 al cincilea, Şefatia, din Abital; al şaselea, Itream, din Egla, femeia sa.
4 Aceştia şase i s-au născut în Hebron. În Hebron a domnit David şapte ani şi şase luni, iar în Ierusalim a domnit treizeci şi trei de ani.

5 Iată-i şi pe cei care i s-au născut în Ierusalim: Şimea, Şobab, Natan şi Solomon patru -, din Batşeba, fiica lui Amiel;
6 Ibhar, Elişama, Elifelet,
7 Nogah, Nefeg, Iafia,
8 Elişama, Eliada şi Elifelet; de toţi, nouă.
9 Aceştia sunt, toţi, fiii lui David, în afară de fiii de la ţiitoare. [A fost] şi Tamara, sora lor.
10 Fiul lui Solomon: Roboam; fiul acestuia, Abia; fiul acestuia, Asa; iar fiul acestuia, Iosafat;

11 fiul acestuia, Ioram; al acestuia, Azaria; iar al acestuia, Ioaş;
12 fiul acestuia, Amasia; al acestuia, Zaharia; al acestuia, Ioatam;
13 fiul acestuia, Ahaz; al acestuia, Iezechia; iar al acestuia, Manase;
14 fiul acestuia, Amon; iar al acestuia, Iosia;
15 fiii lui Iosia: întâiul-născut, Iohanan; al doilea, Ioiachim; al treilea, Sedechia; şi al patrulea, Şalum.
16 Fiii lui Ioiachim: Iehonia, fiul său; Sedechia, fiul său;
17 iar fiii lui Iehonia au fost: Salatiel,
18 Malchiram, Pedaia, Şenaţar, Iecamia, Hoşama şi Nedabia.
19 Fiii lui Pedaia: Zorobabel şi Şimei; fiii lui Zorobabel: Meşulam şi Hanania, precum şi sora acestora, Şelomit.
20 Fiii lui Meşulam: Haşuba, Ohel, Berechia, Hasadia şi Iuşab-Hesed;
21 fiii lui Hanania: Pelatia şi Isaia; fiul acestuia, Refaia; al acestuia, Arnan; al acestuia, Obadia, iar al acestuia, Şecania.
22 Fiii lui Şecania au fost şase: Şemaia, Hatus, Igheal, Bariah, Nearia şi Şafat;
23 fiii lui Nearia, trei: Elioenai, Iezechia şi Azricam;
24 fiii lui Elioenai, şapte: Hodavia, Eliaşib, Pelaia, Acub, Iohanan, Delaia şi Anani.
4
Urmaşii lui Iuda şi ai lui Simeon.
1 Fiii lui Iuda: Fares, Heţron, Carmi, Hur şi Şobal.
2 Reaia, fiul lui Şobal, l-a avut fiu pe Iahat; lui Iahat i s-au născut Ahumai şi Lahad. Acestea sunt familiile Ţoreenilor.
3 Fiii lui Etam: Izreel, Işma şi Idbaş, precum şi sora lor ce se chema Haţlelponi.
4 Panuel, tatăl lui Ghedor, şi Ezer, tatăl lui Huşa, sunt fiii lui Hur, întâiul-născut al Efratei şi tatăl lui Betleem.
5 Aşhur, tatăl lui Tecoa, a avut două femei: Helea şi Naara.
6 Naara i-a născut pe Ahuzam, Hefer, Temni şi Ahaştari. Aceştia sunt fiii Naarei.
7 Iar fiii Helei: Ţeret, Ţohar, Etna şi Coţ.
8 Lui Coţ i s-au născut Anub, Ţobeba, Iaheţ şi odraslele lui Aharhel, fiul lui Harum.
9 Iabeţ a fost un om mai însemnat decât fraţii săi; mama lui i-a dat numele de Iabeţ, zicând: „Cu durere l-am născut”.
10 Iabeţ L-a chemat pe Dumnezeul lui Israel, zicând: „O, de m-ai binecuvânta cu binecuvântare şi de mi-ai lărgi hotarele şi dacă mâna Ta ar fi cu mine şi

m-ai face să ştiu că nu mă umileşti...!”. Şi Dumnezeu i-a dăruit tot ce i-a cerut.
11 Lui Chelub, fratele lui Şuha, i s-a născut Mehir; acesta e tatăl lui Eşton.
12 Lui Eşton i s-au născut Bet-Rafa, Paseah şi Techina, întemeietorul cetăţii Nahaş; aceştia erau oameni din Recab.
13 Fiii lui Chenaz: Otniel şi Seraia; fiii lui Otniel: Hatat şi Meonotai.
14 Lui Meonotai i s-a născut Ofra. Lui Seraia i s-a născut Ioab, tatăl lui Gheharaşim; căci ei erau dulgheri.
15 Fiii lui Caleb, fiul lui Iefoni: Ir, Ela şi Naam; fiul lui Ela: Chenaz.
16 Fiii lui Iehaleleel: Zif, Zifa, Tiria şi Asareel.
17 Fiii lui Ezra: Ieter, Mered, Efer şi Ialon. Şi iată-i pe fiii Bitiei, fiica lui Faraon, pe care a luat-o Mered: Miriam, Şamai şi Işbah, tatăl lui Eştemoa.
18 Iar Iehudia, femeia lui, i-a născut pe Iered, tatăl lui Ghedor, pe Heber, tatăl lui Soco, şi pe Iecutiel, tatăl lui Zanoah.1
19 Fiii femeii lui Hodia, sora lui Naham, tatăl Cheilei: Garmi şi Eştemoa Maacateanul.
20 Fiii lui Simeon: Amnon, Rina, Benhanan şi Tilon. Fiii lui Işi: Zohet şi Benzohet.
21 Fiii lui Şela, fiul lui Iuda: Er, tatăl lui Leca, Laeda, tatăl lui Mareşa, şi familiile din casa lui Aşbeia,
22 Iochim şi locuitorii din Cozeba, Ioaş şi Saraf, care au locuit în Moab şi al căror nume a fost schimbat în Iaşubi şi Lehem.
23 Aceştia erau olari, locuitori ai Netaimului şi ai Ghederei, pe lângă rege; ei

1 Textul acestui verset, dislocat în vechiul original ebraic, a fost restaurat în versiunea OSTY.
au propăşit în regatul acestuia şi trăiau acolo.
24 Fiii lui Simeon: Nemuel, Iamin, Iarib, Zerah şi Saul.
25 Fiul lui Saul: Şalum; fiul acestuia, Mibsam; iar al acestuia, Mişma.
26 Fiii lui Mişma: Hamuel, fiul său; fiul acestuia, Zacar; iar al acestuia, Şimei.
27 Şimei a avut şaisprezece fii şi şase fiice; fraţii lui n-au avut mulţi copii, iar neamurile lor, toate la un loc, nu s-au înmulţit precum fiii lui Iuda.
28 Ei trăiau în Beer-Şeba, Molada, Haţar-Şual,
29 Bilha, Eţem, Tolad,
30 Betuel, Horma, Ţiclag,
31 Bet-Marcabot, Haţar-Susim, Betbirei şi Şaarim; acestea erau cetăţile lor de dinainte de [domnia lui] David.
32 Şi mai aveau: Etam, Ain, Rimon, Tochen şi Aşan: cinci cetăţi
33 şi toate satele dimprejurul lor, până la Baal. Iată locurile-n care îşi aveau sălaşul, precum şi spiţa neamului lor:
34 Meşobab, Iamlec şi Ioşa, fiul lui Amasia;
35 Ioil şi Iehu, fiul lui Ioşibia, fiul lui Seraia, fiul lui Asiel;
36 Elioenai, Iaacoba, Ieşohaia, Asaia, Adiel, Ieşimiel, Benaia,
37 Ziza, fiul lui Şifei, fiul lui Alon, fiul lui Iedaia, fiul lui Şimri, fiul lui Şemaia.
38 Aceştia, ale căror nume s-au dat mai sus, erau căpetenii în neamurile lor, iar familiile lor s-au înmulţit peste măsură.
39 ei s-au întins până la Gherar şi până la răsărit de Gai, în căutare de păşuni pentru vitele lor;

40 şi au găsit păşuni grase şi bune şi pământ cu lărgime-n faţa lor, paşnic şi liniştit; fiindcă înainte de ei trăiseră acolo doar câţiva din fiii lui Ham.
41 Aceştia, ale căror nume sunt scrise mai sus, au venit acolo în zilele lui Iezechia, regele lui Iuda, şi au lovit corturile celor ce se aflau acolo şi i-au nimicit pentru totdeauna şi s-au aşezat în locul lor, căci acolo se aflau păşuni pentru vitele lor.
42 Dar câţiva din ei, fiii lui Simeon, s-au dus la muntele Seir cinci sute de oameni care-i aveau în frunte pe Pelatia, Nearia, Refaia şi Uziel, fiii lui Işei;
43 şi i-au bătut pe cei care mai rămăseseră din Amaleciţi [şi trăiesc acolo] până-n ziua de azi.
5
Urmaşii lui Ruben, Gad, Manase şi Levi.
1 Fiii lui Ruben, întâiul-născut al lui Israel (căci el a fost născut întâi, dar pentru că el a întinat patul tatălui său, binecuvântarea [de întâietate] i-a fost dată fiului său Iosif fiul lui Israel -, aşa că el n-a mai fost socotit ca întâi-născut;
2 cu toate că Iuda era cel mai puternic între fraţii săi şi din el avea să fie un cârmuitor -, întâietatea i-a fost dată lui Iosif)
3 Fiii lui Ruben, întâiul-născut al lui Israel: Enoh, Falu, Heţron şi Carmi.
4 Fiii lui Ioil: Şemaia, fiul său; fiul acestuia, Gog; iar al acestuia, Şimei;
5 fiul acestuia: Mihea; al acestuia, Reaia; iar al acestuia, Baal;
6 fiul acestuia: Beera pe care Tiglatfalasar, regele Asiriei, l-a dus în robie; el era căpetenia Rubeniţilor.
7 Şi fraţii lui, după familiile lor, după spiţa neamului lor: cel mai însemnat, Ioil; apoi, Zaharia
8 şi Bela, fiul lui Azaz, fiul lui Şema, fiul lui Ioil. El locuia în Aroer, până la Nebo şi Baal-Meon;
9 iar spre răsărit se întindea până la marginea pustiului care începe de la râul Eufrat, fiindcă vitele lor erau foarte multe în ţinutul Galaadului.
10 În zilele lui Saul au purtat ei război cu localnicii, care au căzut în mâinile lor; şi toţi au locuit în corturile lor, în latura de răsărit a Galaadului.
11 Fiii lui Gad trăiau în faţa lor, în ţinutul Vasanului, până la Salca:
12 Ioil, întâiul-născut; Şafam, al doilea, apoi Iaenai şi Şafat în Vasan.
13 Fraţii lor, după familiile părinţilor lor, erau în număr de şapte: Micael, Meşulam, Şeba, Iorai, Iacan, Zia şi Eber;
14 ei erau fiii lui Abihail, fiul lui Huri, fiul lui Iaroah, fiul lui Galaad, fiul lui Micael, fiul lui Ieşişai,

fiul lui Iahdo, fiul lui Buz;
15 Ahi, fiul lui Abdiel, fiul lui Guni, era capul familiilor lor.
16 Ei trăiau în Galaad, în Vasan şi în satele acestora, în tot ţinutul dimprejurul Şirionului, până la margini.
17 Ei au fost cu toţii număraţi în zilele lui Iotam, regele lui Iuda, şi în zilele lui Ieroboam, regele lui Israel.
18 Fiii lui Ruben, ai lui Gad şi jumătate din seminţia lui Manase aveau războinici, bărbaţi care purtau scut şi sabie, care încordau arcul şi erau deprinşi

cu războiul: patruzeci şi patru de mii şapte sute şaizeci care ieşeau la luptă.
19 Ei au dus război cu Agarenii, cu Ietur, cu Nafiş şi cu Nodab
20 şi i-au biruit; Agarenii au fost daţi în mâna lor, ei şi toate corturile lor; fiindcă ei în vremea luptei au strigat spre Dumnezeu şi El i-a ascultat, pentru că ei aveau încredere în El.
21 Şi le-au poprit ce mai aveau: cincizeci de mii de cămile, două sute cincizeci de mii de oi, două mii de asini şi o sută de mii de oameni;
22 fiindcă mulţi căzuseră ucişi, de vreme ce războiul fusese al lui Dumnezeu. Şi au trăit în locul acelora până la ducerea în robie.
23 Jumătate din seminţia lui Manase au locuit ţinutul de la Vasan până la Baal-Hermon şi Senir şi până la muntele Hermon; şi s-au întins şi în Liban.
24 Iată capii lor de familie: Efer, Işei, Eliel, Azriel, Ieremia, Hodavia şi Iahdiel, bărbaţi puternici, bărbaţi vestiţi, căpetenii ale neamurilor lor.
25 Dar când ei s-au răzvrătit împotriva Dumnezeului părinţilor lor şi s-au desfrânat după dumnezeii neamurilor din acel ţinut, cele pe care Dumnezeu le izgonise din faţa lor,
26 atunci Dumnezeul lui Israel a întărâtat duhul lui Ful, regele Asiriei adică duhul lui Tiglatfalasar, regele Asiriei -, şi acesta i-a strămutat pe Rubeniţi şi pe Gadiţi şi jumătate din seminţia lui Manase şi i-a dus în Halach, Habor, Hara şi la râul Gozan, unde sunt până azi.
27 Fiii lui Levi: Gherşon, Cahat şi Merari.
28 Fiii lui Cahat: Amram, Iţhar, Hebron şi Uziel.
29 Fiii lui Amram: Aaron, Moise şi Mariam. Fiii lui Aaron: Nadab, Abiud, Eleazar şi Itamar.
30 Lui Eleazar i s-a născut Finees; lui Finees i s-a născut Abişua;
31 lui Abişua i s-a născut Buchi, iar lui Buchi i s-a născut Uzi;
32 lui Uzi i s-a născut Zerahia, iar lui Zerahia i s-a născut Meraiot;
33 lui Meraiot i s-a născut Amaria, iar lui Amaria i s-a născut Ahitub;
34 lui Ahitub i s-a născut Ţadoc, iar lui Ţadoc i s-a născut Ahimaaţ;
35 lui Ahimaaţ i s-a născut Azaria, iar lui Azaria i s-a născut Iohanan;
36 lui Iohanan i s-a născut Azaria; acesta a slujit ca preot la templul pe care Solomon l-a zidit în Ierusalim.
37 Lui Azaria i s-a născut Amaria, iar lui Amaria i s-a născut Ahitub;
38 lui Ahitub i s-a născut Ţadoc, iar lui Ţadoc i s-a născut Şalum;
39 lui Şalum i s-a născut Hilchia, iar lui Hilchia i s-a născut Azaria;
40 lui Azaria i s-a născut Seraia, iar lui Seraia i s-a născut Iehosadac.
41 Iehosadac a fost dus în robie cu Iuda şi Ierusalimul, sub Nabucodonosor.
6
Urmaşii lui Levi şi ai lui Aaron. Cetăţile lor.
1 Fiii lui Levi: Gherşon, Cahat şi Merari.
2 Iată numele fiilor lui Gherşon: Libni şi Şimei.
3 Fiii lui Cahat: Amram, Iţhar, Hebron şi Uziel.

4 Fiii lui Merari: Mahli şi Muşi. Iată urmaşii lui Levi, după neamurile lor:
5 Gherşon l-a avut pe Libni, fiul său, pe Iahat, fiul său, şi pe Zima, fiul său;
6 pe Ioah, fiul său, pe Ido, fiul său, pe Zerah, fiul său, şi pe Ieatrai, fiul său.
7 Fiii lui Cahat: Aminadab, fiul său; Core, fiul său, şi Asir, fiul său;
8 Elcana, fiul său; Ebiasaf, fiul său, şi Asir, fiul său;
9 Tahat, fiul său; Uriel, fiul său; Uzia, fiul său, şi Saul, fiul său.

10 Fiii lui Elcana: Amasai şi Ahimot,
11 Elcana, fiul său; Ţofai, fiul său şi Nahat, fiul său;
12 Eliab, fiul său; Ieroham, fiul său; Elcana, fiul său şi Samuel, fiul său.
13 Fiii lui Samuel: Ioil, întâiul-născut; al doilea, Abia.
14 Fiii lui Merari: Mahli, Libni, fiul său; Şimei, fiul său; Uza, fiul său;
15 Şimea, fiul său; Aghia, fiul său, şi Asaia, fiul său.
16 Iată-i pe aceia pe care David i-a rânduit căpetenii peste cântăreţi în casa Domnului, de îndată ce chivotul [legământului] a avut un loc de odihnă1,
17 care au servit [cântând] din instrumente în faţa cortului mărturiei până când Solomon a zidit templul Domnului în Ierusalim, fiind ei aşezaţi la slujbe după rânduiala lor;
18 iată-i pe cei care au fost rânduiţi, cu fiii lor; din fiii lui Cahat: Heman, cântăreţul de psalmi, fiul lui Ioil, fiul lui Samuel,
1 „Un loc de odihnă": un loc statornic. După lunga sa rătăcire prin pustie şi după migraţiile prin Canaan, cortul mărturiei fusese adus de către David în Ierusalim, dar nu înainte de a mai fi făcut un popas, nedorit de nimeni, în casa lui Obed-Edom (vezi istoria în 2 Rg 6).
19 fiul lui Elcana, fiul lui Ieroham, fiul lui Eliel, fiul lui Toah,
20 fiul lui Ţuf, fiul lui Elcana, fiul lui Mahat, fiul lui Amasai,
21 fiul lui Elcana, fiul lui Ioil, fiul lui Azaria, fiul lui Sofonie,
22 fiul lui Tahat, fiul lui Asir, fiul lui Abiasaf, fiul lui Core,
23 fiul lui Iţhar, fiul lui Cahat, fiul lui Levi, fiul lui Israel.
24 Şi fratele său Asaf, care stătea în partea lui cea dreaptă, adică Asaf, fiul lui Berechia, fiul lui Şimea,
25 fiul lui Micael, fiul lui Baaseia, fiul lui Malchia,
26 fiul lui Etni, fiul lui Zerah, fiul lui Adaia,
27 fiul lui Etan, fiul lui Zima, fiul lui Şimei,
28 fiul lui Iahat, fiul lui Gherşon, fiul lui Levi.
29 Iar din fiii lui Merari, fraţii lor din partea stângă: Etan, fiul lui Chişi, fiul lui Abdi, fiul lui Maluc,
30 fiul lui Haşabia, fiul lui Amasia, fiul lui Hilchia,
31 fiul lui Amţi, fiul lui Bani, fiul lui Şemer,
32 fiul lui Mahli, fiul lui Muşi, fiul lui Merari, fiul lui Levi.
33 Iar fraţii lor leviţi, după spiţa părinţilor lor, erau rânduiţi la tot felul de slujbe în casa Domnului.
34 Iar Aaron şi fiii săi aduceau arderi-de-tot pe jertfelnic şi ardeau tămâie pe altarul tămâierii, săvârşind toate slujbele în sfânta-sfintelor, pentru ispăşirea lui Israel, potrivit cu tot ceea ce poruncise Moise, robul Domnului.
35 Iată-i pe fiii lui Aaron: Eleazar, fiul său; Finees, fiul său; Abişua, fiul său;

36 Buchi, fiul său; Uzi, fiul său; Zerahia, fiul său;
37 Meraiot, fiul său; Amaria, fiul său; Ahitub, fiul său;
38 Ţadoc, fiul său; Ahimaaţ, fiul său.
39 Iată locuinţele lor, după satele lor în hotarele lor: Fiilor lui Aaron din familia lui Cahat, după cum le-a căzut sorţul,
40 li s-a dat Hebronul, în ţinutul lui Iuda, cu păşunile dimprejur;
41 dar ţarinile cetăţii, precum şi satele ei, i s-au dat lui Caleb, fiul lui Iefone.
42 Fiilor lui Aaron li s-au dat, de asemenea, cetăţile de scăpare Hebron şi Libna, cu păşunile lor, Iatir şi Eştemoa cu păşunile lor,
43 Hilenul cu păşunile lui, Debirul cu păşunile lui,
44 Aşanul cu păşunile lui, Bet-Şemeşul cu păşunile lui;
45 iar de la tribul lui Veniamin: Gheba cu păşunile ei, Alemetul cu păşunile lui, Anatotul cu păşunile lui; cetăţile familiilor lor erau, de toate, treisprezece cetăţi.
46 Celorlalţi fii ai lui Cahat, din familiile acestui trib, li s-au dat, după sorţi, zece cetăţi din hotarele jumătăţii tribului lui Manase.
47 Fiilor lui Gherşon, după familiile lor, li s-au dat treisprezece cetăţi din tribul lui Isahar, din tribul lui Aşer, din tribul lui Neftali şi din tribul lui Manase, în Vasan.
48 Fiilor lui Merari, după familiile lor, li s-au dat prin sorţi douăsprezece cetăţi din tribul lui Ruben,

din tribul lui Gad şi din tribul lui Zabulon.
49 Aşa le-au dat fiii lui Israel leviţilor cetăţi cu păşunile lor.
50 li s-au dat, prin sorţi, din tribul fiilor lui Iuda, din tribul fiilor lui Simeon şi din tribul fiilor lui Veniamin aceste cetăţi pe care ei le-au numit pe nume.
51 Iar unora din familiile fiilor lui Cahat li s-au dat, de asemenea, cetăţi din tribul lui Efraim.
52 li s-au dat cetăţile de scăpare: Sichemul cu păşunile lui din muntele lui Efraim, Ghezerul cu păşunile lui,
53 Iocmeamul cu păşunile lui şi Bet-horonul cu păşunile lui,
54 Aialonul cu păşunile lui şi Gatrimonul cu păşunile lui.
55 Din jumătatea tribului lui Manase li s-au dat: Anerul cu păşunile lui, Bileanul cu păşunile lui; acestea sunt locuinţele pentru ceilalţi fii ai lui Cahat.
56 Fiilor lui Gherşon din familiile din jumătatea tribului lui Manase li s-au dat: Golanul, în Vasan, cu păşunile lui, şi Aştarotul cu păşunile lui.
57 Din tribul lui Isahar li s-au dat Chedeşul cu păşunile lui, Dobratul cu păşunile lui,
58 Ramotul cu păşunile lui şi Anemul cu păşunile lui.
59 Din tribul lui Aşer li s-au dat Maşalul cu păşunile lui şi Abdonul cu păşunile lui;
60 Hucocul cu păşunile lui şi Rehobul cu păşunile lui.
61 Din tribul lui Neftali li s-au dat Chedeşul, în Galileea, cu păşunile lui, Hamonul cu păşunile lui şi Chiriataimul cu păşunile lui.
62 Iar celorlalţi fii ai lui Merari li s-au dat: din tribul lui Zabulon, Rimonul cu păşunile lui şi Taborul cu păşunile lui.
63 Iar dincolo de Iordan, în faţa Ierihonului, la răsărit de Iordan, li s-au dat
648
în tribul lui Ruben: Beţerul, în pustiu, cu păşunile lui, şi Iahţa cu păşunile ei,
64 Chedemotul cu păşunile lui şi Mefaatul cu păşunile lui.
65 Din tribul lui Gad li s-au dat Ramotul, în Galaad, cu păşunile lui, şi Mahanaimul cu păşunile lui,
66 Heşbonul şi Iazerul cu păşunile lor.
7
Urmaşii lui Isahar, ai lui Veniamin, ai lui Neftali, ai lui Manase, ai lui Efraim şi ai lui Aşer.
1 Fiii lui Isahar au fost patru: Tola, Fuva, Iaşub şi Şimron.
2 Fiii lui Tola: Uzi, Refaia, Ieriil, Iahmai, Ibsam şi Samuel; aceştia sunt cei mai de seamă din neamul lui Tola, oameni războinici din neam în neam; în zilele lui David, numărul lor era de douăzeci şi două de mii şi şase sute.
3 Fiul lui Uzi a fost Izraia; iar fiii lui Izraia au fost: Micael, Obadia, Ioil şi Işia de toţi, cinci; toţi, căpetenii.
4 Ei, după familiile lor şi după neamurile lor, aveau o oştire de treizeci şi şase de mii de oameni, fiindcă ei au avut multe femei şi mulţi copii.
5 Iar fraţii lor, în toate neamurile lui Isahar, aveau optzeci şi şapte de mii de luptători: acesta era numărul lor total.
6 Fiii lui Veniamin au fost trei: Bela, Becher şi Iediael.
7 Fiii lui Bela au fost cinci: Eţbon, Uzi, Uziel, Ierimot şi Iri, capi de familie, oameni războinici; numărul lor era de douăzeci şi două de mii treizeci şi patru.
8 Fiii lui Becher: Zemira, Ioaş, Eliezer, Elioenai, Omri, Ieremot, Abia, Anatot
şi Alemet; toţi aceştia sunt fiii lui Becher;
9 după înscrisurile din spiţa neamului, numărul lor era de douăzeci de mii şi şase sute de războinici.
10 Fiul lui Iediael a fost Bilhan. Fiii lui Bilhan: Ieuş, Veniamin, Ehud, Chenaana, Zetan, Tarsis şi Ahişahar;
11 toţi aceştia erau fiii lui Iediael, capi de familie; oameni războinici: şaptesprezece mii şi două sute în stare să iasă la război.
12 Şupim şi Iupim erau fiii lui Ir, iar Huşim era fiul lui Aher.
13 Fiii lui Neftali: Iahţiel, Guni, Ieţer şi Şalum, copiii Bilhăi.
14 Fiii lui Manase: Asriel pe care i l-a născut ţiitoarea sa siriană; tot ea i l-a născut pe Machir, tatăl lui Galaad.
15 Machir şi-a luat o femeie pentru Iupim şi Şupim. Sora lui se numea Maaca. Numele celui de al

doilea fiu al său era Salfaad; lui Salfaad i s-au născut numai fete.
16 Maaca, femeia lui Machir, a născut un fiu şi i-a pus numele Pereş; pe fratele acestuia îl chema Şereş. Fiii acestuia au fost Ulam şi Rechem.1
17 Fiul lui Ulam a fost Bedan. Aceştia sunt fiii lui Galaad, fiul lui Machir, fiul lui Manase.
18 Sora sa, Molechet, i-a născut pe Işhod, pe Abiezer şi pe Mahla.
19 Fiii lui Şemida: Ahian, Şechem, Lichi şi Aniam.
1 Versetele 12-16 ridică o problemă dificilă şi nerezolvată: Potrivit versetului 12, Şupim şi Iupim erau fiii lui Ir, dar în v. 15 reapar pe neaşteptate într-o relaţie incertă cu Machir. Pe de altă parte, Maaca era sora lui Machir (v. 15), nu soţia lui (v. 16).

20 Fiii lui Efraim: Şutelah; Bered, fiul său; Tahat, fiul său; Eleadah, fiul său; Tahat, fiul său;
21 Zabad, fiul său; Şutelah, fiul său; Ezer şi Elead. Pe aceştia i-au ucis locuitorii din Gat, băştinaşii acelui ţinut, fiindcă ei se duseseră să le ia vitele;
22 multe zile a plâns după ei Efraim, tatăl lor, şi au venit fraţii lui să-l mângâie.
23 Apoi el a intrat la femeia lui, iar ea a zămislit şi i-a născut un fiu, căruia i-a pus numele Beria, fiindcă [a zis ea] „întru nenorociri s-a născut în casa mea”.
24 El a avut şi o fată: Şeera; ea a zidit Bet-Horonul cel-de-sus şi cel-de-jos -, precum şi Uzen-Şeera;
25 Refah, fiul său; Reşef, fiul său; Telah, fiul său; Tahan, fiul său;
26 Ladan, fiul său; Amiud, fiul său; Elişama, fiul său;
27 Non, fiul său; Iosua, fiul său.
28 Moşiile şi locurile lor de locuit au fost: Betelul şi satele lui; spre răsărit, Naaranul; spre apus, Ghezerul şi satele lui; Sichemul şi satele lui până la Gaza şi satele ei;
29 iar până la hotarele fiilor lui Manase: Bet-Şeanul şi satele lui; Taanacul şi satele lui; Meghiddonul şi satele lui; Dorul şi satele lui. În ele locuiau fiii lui Iosif, fiul lui Israel.
30 Fiii lui Aşer: Imna, Işva, Işvi şi Beria; Serah, sora lor.
31 Fiii lui Beria: Heber şi Malkiel; acesta e tatăl lui Birzait.
32 Heber a dat naştere lui Iaflet, Şemer şi Hotam, precum şi surorii acestora, Şua.
33 Fiii lui Iaflet: Pasac, Bimhal şi Aşvat; aceştia sunt fiii lui Iaflet.
34 Fiii lui Şemer: Ahi, Rohga, Huba şi Aram.
35 Fiii lui Helem, fratele lui: Ţofah, Imna, Şeleş şi Amal.
36 Fiii lui Ţofah: Suah, Harnefer, Şual, Beri, Imra,
37 Beţer, Hod, Şama, Şilşa, Itran şi Beera.
38 Fiii lui Ieter: Iefune, Pispa şi Ara.
39 Fiii lui Ula: Arah, Haniel şi Riţia.
40 Toţi aceştia au fost fiii lui Aşer, capi de familie, oameni aleşi, războinici, oameni de mâna-ntâi; după numărul celor [înscrişi] pentru liniile de război, numărul lor era de douăzeci şi şase de mii de oameni.
8
Alte ştiri despre urmaşii lui Veniamin. Urmaşii şi familia lui Saul.
1 Lui Veniamin i s-a născut Bela, întâiul-său-născut; al doilea, Aşbel; al treilea, Ahrah;
2 al patrulea, Noha; şi al cincilea, Rafa.
3 Fiii lui Bela: Adar, Ghera, tatăl lui Ehud,
4 Abişua, Naaman, Ahoah,
5 Ghera, Şefufan şi Huram.
6 Iată-i pe fiii lui Ehud (aceştia au fost capii familiilor care locuiau în Gheba şi pe care ei le-au strămutat în Manahat):
7 Naaman, Ahia şi Ghera acesta le-a strămutat; lui i s-au născut Uza şi Ahiud.
8 Lui Şaharaim i s-au născut copii în câmpia Moabului, după ce el le-a dat drumul femeilor sale Huşim şi Baara.
9 Din Hodeşa, femeia sa, i s-au născut Iobab, Ţibia, Meşa, Malcam,

10 Iehuţ, Şachia şi Mirma. Aceştia au fost fiii săi, capi de familie.
11 Din Huşim i s-au născut Abitub şi Elpaal.
12 Fiii lui Elpaal: Eber, Mişeam, precum şi Şemed; acesta a zidit Ono, precum şi Lodul cu satele

lui;
13 de asemenea, Beria şi Şema (aceştia au fost capii de familie ai locuitorilor Aialonului; ei i-au alungat pe locuitorii din Gat).
14 Fraţii lor erau Şaşac, Iremot,
15 Zebadia, Arad, Eder,
16 Micael, Işpa şi Ioha, fiii lui Beria;
17 Zecadia, Meşulam, Hizchi, Heber,
18 Ieşmere, Izliah şi Iobab, fiii lui Elpaal;
19 Iachim, Zicri şi Zabdi,
20 Elienai, Ţiltai, Eliel,
21 Adaia, Beraia şi Şimrat, fiii lui Şimei;
22 Işpan, Eber, Eliel,
23 Abdon, Zicri, Hanan,
24 Hanania, Elam, Antotia,
25 Ifdia şi Fanuil, fiii lui Şişac;
26 Şamşerai, Şeharia, Atalia,
27 Iaareşia, Elia şi Zicri, fiii lui Ieroham.
28 Aceştia erau capi de familie, căpetenii în curgerea neamului lor. Ei au locuit în Ierusalim.
29 Reguel, tatăl Gabaoniţilor, a locuit în Gabaon. Pe femeia lui o chema Maaca.
30 Fiul ei cel întâi-născut a fost Abdon; după el, Ţur, Chiş, Baal, Nadab, Ner,
31 Ghedeor, Ahio, Zecher şi Miclot;
32 lui Miclot i s-a născut Şimea. Ei au locuit în Ierusalim împreună cu fraţii lor.
33 Lui Ner i s-a născut Chiş; lui Chiş i s-a născut Saul; lui Saul i s-a născut Ionatan, Melchişua, Aminadab şi Eşbaal.
34 Fiul lui Ionatan a fost Meribaal; Meribaal i-a dat naştere lui Mica.
35 Fiii lui Mica: Piton, Melec, Tarea şi Ahaz.
36 Lui Ahaz i s-a născut Iehoada; lui Iehoada i s-au născut Alemet, Asmavet şi Zimri; lui Zimri i s-a născut Moţa;
37 lui Moţa i s-a născut Binea; Rafa, fiul său; Eleasa, fiul său; Aţel, fiul său.
38 Aţel a avut şase fii; iată numele lor: Azricam, Bocru, Ismael, Şearia, Obadia şi Hanan; toţi aceştia sunt fiii lui Aţel.
39 Fiii lui Eşec, fratele său: Ulam, întâiul-său-născut; al doilea, Ieuş; al treilea, Elifelet.
40 Fiii lui Ulam au fost oameni războinici, trăgători cu arcul, având mulţi copii şi nepoţi: o sută cincizeci. Toţi aceştia erau din fiii lui Veniamin.
9
Locuitori ai Ierusalimului întorşi din robie. O spiţă a neamului lui Saul.
1 Aceştia sunt toţi Israeliţii, aşa cum li s-a ţinut socoteala după neamurile lor; aceştia erau înscrişi în Cartea Regilor lui Israel şi Iuda la vremea când, pentru fărădelegile lor, au fost strămutaţi în Babilon.1
1 Cu o uşoară intervenţie în punctuaţie şi forţând oarecum topica, ultima frază poate fi citită şi altfel (şi mai aproape de adevăr): „aceştia erau înscrişi în Cartea Regilor lui Israel. Şi Iuda, pentru fărădelegile lui, a fost strămutat în Babilon”. Pe de o parte, nu e vorba de Cărţile canonice ale Regilor, ci de alte izvoare; pe de alta, textul (şi contextul) se referă numai la deportarea populaţiei din regatul de sud, Iuda, la căderea Ierusalimului din 587 î. H.

2 Cei dintâi care au locuit din nou pe vetrele lor, în cetăţi, au fost Israeliţii, preoţii, leviţii şi ajutătorii.2
3 În Ierusalim au locuit unii din fiii lui Iuda, din fiii lui Veniamin şi din fiii lui Efraim şi ai lui Manase:
4 Utai, fiul lui Amihud, fiul lui Omri, fiul lui Imri, fiul lui Bani, fiul fiilor lui Fares, fiul lui Iuda;
5 din fiii lui Şiloni: Asaia, întâiul-născut şi fiii acestuia;
6 din fiii lui Zerah: Ieuel şi fraţii săi, şase sute nouăzeci;
7 din fiii lui Veniamin: Salu, fiul lui Meşulam, fiul lui Hodavia, fiul lui Asenua,
8 şi Ibneia, fiul lui Ieroham, şi Ela, fiul lui Uzi, fiul lui Micri, şi Meşulam, fiul lui Şefatia, fiul lui

Reguel, fiul lui Ibneia,
9 şi fraţii lor, după neamurile lor: nouă sute cincizeci şi şase. Aceşti bărbaţi erau capi de familie în neamurile lor.
10 Iar dintre preoţi: Iedaia, Ioiarib, Iachin
11 şi Zaharia, fiul lui Hilchia, fiul lui Meşulam, fiul lui Ţadoc, fiul lui Meraiot, fiul lui Ahitub, dregător în casa lui Dumnezeu;
12 Adaia, fiul lui Ieroham, fiul lui Paşhur, fiul lui Malchia; şi Maesai, fiul lui Iahzera, fiul lui Meşulam, fiul lui Meşilemit, fiul lui Imer;
2 E vorba de cei ce s-au întors din robia babilonică, în urma edictului din 538 î. H. al lui Cirus. Întrucât acest capitol se ocupă de cler (preoţi, leviţi şi ajutători), prin „Israeliţi" se înţeleg, aici, cei ce nu făceau parte din cler (laicii).
13 şi fraţii lor, capi ai familiilor lor: o mie şapte sute şi şaizeci, bărbaţi destoinici la slujbele din casa Domnului.
14 Iar din leviţi: Şemaia, fiul lui Haşub, fiul lui Azricam, fiul lui Haşabia; aceştia sunt din fiii lui Merari;
15 Bacbacar, Hereş, Galal şi Matania, fiul lui Mica, fiul lui Zicri, fiul lui Asaf,
16 Obadia, fiul lui Şemaia, fiul lui Galal, fiul lui Iditun; Berechia, fiul lui Asa, fiul lui Elcana, care locuia în casele Netofatiţilor.
17 Iar din portari: Şalum, Acub, Talmon şi Ahiman şi fraţii lor; Şalum era căpetenie;
18 ei până azi le fac de strajă fiilor leviţilor la porţile regale dinspre răsărit.
19 Şalum, fiul lui Core, fiul lui Ebiasaf, fiul lui Corah, precum şi fraţii lui care ţineau de casa tatălui său, Corahiţii, după datoria slujbei lor aveau în grijă paza cortului [mărturiei], iar părinţii lor păzeau intrarea în tabăra Domnului.
20 Finees, fiul lui Eleazar, fusese înainte căpetenie peste ei în faţa Domnului (fie ei cu El!)3.
21 Zaharia, fiul lui Meşelemia, era portar la cortul mărturiei.
22 Toţi cei aleşi ca portari la praguri erau două sute doisprezece. Ei erau înscrişi în condici după aşezările lor. Pe ei îi rânduiseră David şi Samuel văzătorul, pentru credincioşia lor.
23 Ei şi fiii lor ţineau paza la uşile casei Domnului, în casa cortului [mărturiei].
24 În patru laturi se aflau portari: la răsărit, la apus, la miază-noapte şi la miazăzi.
3 T. M.: „Domnul fie cu el!"

25 Iar fraţii lor trăiau în propriile lor sălaşuri, venind la ei din timp în timp, pentru şapte zile.
26 Aceştia patru, oameni de încredere, aveau în grijă porţile; leviţii erau cei ce aveau în seamă cămările şi ţineau sub pază vistieriile casei lui Dumnezeu;
27 a lor era răspunderea, şi asupra lor aveau cheile ca să deschidă uşile templului în fiecare dimineaţă.
28 Unii din ei aveau în grijă obiectele de slujbă, aşa că ei cu număr le primeau şi cu număr le dădeau.
29 Altora din ei le era încredinţat mobilierul, precum şi toate sfintele vase pentru slujbă şi făinuţa de grâu şi vinul şi untdelemnul şi tămâia cea bună şi aromatele;
30 iar o seamă dintre fiii preoţilor pregăteau mir cu miresme.
31 Matatia, unul din leviţi (care era întâiul-născut al lui Şalum, fiul lui Core) avea în seamă trebuinţele pentru tigaia de jertfă a marelui preot.
32 Unora din fraţii lor, din fiii lui Cahat, le era încredinţată pregătirea pâinilor punerii-înainte, ca să le pună în fiecare zi de sâmbătă.
33 Şi iată-i pe cântăreţi, capi ai familiilor de leviţi: ei erau scutiţi de orice altă osteneală, deoarece se aflau în slujbă ziua şi noaptea;
34 aceştia erau cei mai de seamă între familiile leviţilor, în curgerea neamului lor; ei locuiau în Ierusalim.
35 În Gabaon locuiau: Reguel, tatăl Gabaoniţilor, a cărui femeie se numea Maaca;
36 fiul său, întâiul-născut, se numea Abdon; după el veneau Ţur, Chiş, Baal, Ner, Nadab,
37 Ghedor, Ahio, Zaharia şi Miclot;
38 lui Miclot i s-a născut Şimea; ei locuiau printre fraţii lor, în Ierusalim, în chiar mijlocul fraţilor lor.

39 Lui Ner i s-a născut Chiş; lui Chiş i s-a născut Saul; lui Saul i s-au născut Ionatan, Melchişua, Aminadab şi Eşbaal.
40 Fiul lui Ionatan: Meribaal; lui Meribaal i s-a născut Mica.
41 Fiii lui Mica: Piton, Melec, Tareia şi Ahaz.
42 Lui Ahaz i s-a născut Iara; lui Iara i s-au născut Alemet, Asmavet şi Zimri; lui Zimri i s-a născut Moţa;
43 lui Moţa i s-a născut Binea; Refaia, fiul său; Eleasa, fiul său; Aţel, fiul său;
44 lui Aţel i s-au născut şase fii; iată numele lor: Azricam, Bocru, Ismael, Şearia, Obadia şi Hanan; aceştia sunt fiii lui Aţel.
10
Moartea lui Saul în lupta cu Filistenii.
1 Filistenii s-au ridicat cu război împotriva Israeliţilor, iar aceştia au fugit din faţa Filistenilor şi au căzut răniţi în muntele Ghelboa.
2 Atunci Filistenii au alergat pe urmele lui Saul şi ale fiilor săi şi i-au ucis Filistenii pe Ionatan, pe Aminadab şi pe Melchişua, fiii lui Saul.
3 Lupta împotriva lui Saul devenise crâncenă; au dat de el arcaşii şi l-au rănit cu săgeţi.
4 Atunci Saul i-a zis scutierului său: „Scoate-ţi sabia şi străpunge-mă cu ea, ca să nu vină aceşti netăiaţi-împrejur

şi să-şi bată joc de mine!” Dar scutierul n-a vrut s-o facă, fiindcă se temea foarte; aşa că Saul a luat sabia şi s-a aruncat în ea.1
5 Iar scutierul, văzând că Saul era mort, s-a aruncat şi el în sabia lui şi a murit.
6 Aşa a murit Saul: el şi cei trei fii ai săi într-o singură zi, şi toată casa lui împreună cu el.
7 Iar oamenii lui Israel ce se aflau de cealaltă parte a văii, văzând că fiii lui Israel fugeau şi că Saul şi fiii săi muriseră, şi-au părăsit cetăţile şi au fugit, iar Filistenii au venit şi au locuit în ele.
8 Şi a fost că a doua zi, când au venit Filistenii să-i despoaie pe cei răniţi, i-au aflat pe Saul şi pe fiii săi căzuţi în muntele Ghelboa.
9 Şi l-au dezbrăcat şi i-au luat capul şi armele şi le-au trimis în ţara Filistenilor, răspândind de jur-împrejur noutăţi vesele la idolii lor şi la popor.
10 Armura i-au pus-o în casa dumnezeului lor, iar capul i l-au aşezat în capiştea lui Dagon.
11 Şi toţi locuitorii Galaadului au auzit despre tot ceea ce Filistenii făcuseră cu Saul şi cu Israel;
12 şi s-au ridicat din Galaad toţi vitejii şi au luat trupul lui Saul şi pe ale fiilor săi şi le-au adus la Iabeş; şi le-au îngropat oasele sub un stejar din Iabeş şi au postit şapte zile.2
1 În acest capitol, moartea tragică a lui Saul (ca pedeapsă pentru păcatele lui) nu e altceva decât prefaţa la glorioasa domnie a lui David.
2 Relatării de mai sus, preluată, aproape cuvânt de cuvânt, din 1 Rg 31, 1-13, cronicarul îi adaugă, în următoarele două versete, o glosă teologică (cu trimitere la vrăjitoarea din Endor - 1 Rg 28).
13 Aşa a murit Saul, întru fărădelegile lui, pe care le-a făcut în faţa Domnului, după cuvântul Domnului pe care el nu l-a păzit atunci când el, Saul, a întrebat-o pe cea care cheamă morţii să-i caute răspuns şi când i-a răspuns profetul Samuel;
14 şi nu pe Domnul L-a căutat, aşa că El l-a ucis şi a strămutat regatul către David, fiul lui Iesei.
11
David rege. Luarea Ierusalimului. Vitejii lui David.
1 Şi întregul Israel a venit la David în Hebron şi i-a zis: „Iată, noi suntem oasele tale şi carnea ta.
2 Chiar şi înainte, când domnea Saul, tu erai cel ce cârmuia intrările şi ieşirile lui Israel, şi tu eşti cel căruia Domnul, Dumnezeul tău, i-a zis: «Tu îl vei paşte pe poporul Meu Israel şi tu vei fi să cârmuieşti peste Israel»”.
3 Şi toţi bătrânii lui Israel au venit la rege în Hebron. Iar regele David, acolo, în Hebron, a făcut cu ei legământ în faţa Domnului; şi ei l-au uns pe David să fie rege peste Israel, după cuvântul Domnului [rostit] prin Samuel.
4 Apoi regele şi oamenii lui Israel s-au dus la Ierusalim (adică la Iebus, căci ţinutul de acolo era locuit de Iebusei).
5 Dar locuitorii Iebusului i-au zis lui David: „Aici nu vei intra!” Atunci el a luat fortăreaţa Sionului;

aceasta este cetatea lui David.
6 Şi a zis David: „Oricine îi va lovi întâi pe Iebusei va fi dregător şi căpetenie”. Atunci Ioab, fiul Ţeruiei, s-a ridicat primul şi a devenit căpetenie.

7 David a locuit în fortăreaţă; de aceea s-a numit ea cetatea lui David.
8 Şi a întărit cetatea cu un zid de jur-împrejur.
9 David sporea întru toate şi se ridica; şi Domnul Atotţiitorul era cu el.
10 Iată căpeteniile vitejilor lui David, cei ce l-au întărit pe David să fie rege peste tot Israelul, după cuvântul pe care Domnul îl grăise despre Israel;
11 şi iată numărul vitejilor lui David: Iaşobeam, fiul lui Hacmoni, căpetenie peste treizeci; el şi-a scos o singură dată sabia împotriva a trei sute, pe care i-a ucis dintr-o dată.
12 După el, Eleazar, fiul lui Dodo Ahohitul, unul din cei trei viteji.
13 El se afla cu David în Pasdamim, unde Filistenii se adunaseră pentru război; în ţarină era un ogor plin cu orz, iar poporul a fugit din faţa Filistenilor.
14 El însă a stat în mijlocul ogorului şi l-a apărat şi i-a bătut pe Filisteni; şi mare biruinţă a făcut Domnul.
15 Trei din cele treizeci de căpetenii s-au coborât la stâncă, la David, în peştera Adulam, în timp ce tabăra Filistenilor se afla în Valea Uriaşilor1.
16 David se afla atunci în loc întărit, iar o unitate a Filistenilor se afla, tot atunci, în Betleem.
17 Şi David a dorit şi a zis: „Cine-mi va da apă din fântâna Betleemului, cea de lângă poartă?”
18 Atunci cei trei au rupt tabăra Filistenilor şi au scos apă din fântâna Betleemului, cea de lângă poartă, şi au luat-o
1 „Valea Uriaşilor” se mai numea şi „Valea Refaimilor”, adică a primilor ei locuitori care aveau faima unor oameni cu statură gigantică; se afla în apropierea Ierusalimului, fiind şi o uşoară cale de acces către Betleem.
şi au venit la David; dar David n-a vrut s-o bea, ci I-a vărsat-o Domnului
19 şi a zis: „Departe de mine, Doamne, de a face una ca aceasta; voi bea eu oare sângele acestor oameni, cel din vieţile lor?: căci punându-şi vieţile lor în cumpănă, aşa au adus-o”. Şi n-a vrut s-o bea. Iată, deci, ce-au făcut cei trei viteji.
20 Abişai, fratele lui Ioab, era căpetenie între [alţi] trei; el şi-a scos sabia împotriva a trei sute şi i-a ucis dintr-o dată; şi era vestit între cei trei;
21 el a fost mai renumit decât ceilalţi doi din cei trei şi le-a fost căpetenie; dar pe [primii] trei nu i-a ajuns.
22 Benaia, fiul lui Iehoiada, era fecior de viteaz; multe sunt faptele lui din Cabţeel; el a ucis doi oameni leonini2 din Moab şi s-a coborât într-o groapă şi a omorât un leu într-o zi cu zăpadă;
23 tot el a ucis un egiptean, om chipeş, [înalt] de cinci coţi, care purta în mână o suliţă cât sulul de la războiul de ţesut; Benaia s-a coborât la el cu un toiag, a smuls suliţa din mâna Egipteanului şi l-a ucis cu propria lui suliţă.
24 Astfel de lucruri a făcut Benaia, fiul lui Iehoiada; numele lui se află printre cei trei viteji;
25 el era mai de seamă decât cei treizeci, dar pe [primii] trei nu i-a ajuns. David l-a pus peste casa sa.
26 Iată-i pe vitejii oştirilor: Asael, fratele lui Ioab; Elhanan, fiul lui Dodo din
2 Textual: „... doi arieli din Moab”. Înţelesul ebraicului ariel (preluat ca atare de Septuaginta) nu este cunoscut; există doar o vagă presupunere că ar însemna „om-ca-un-leu” (cu statură, înfăţişare sau putere de leu), adică un om greu de învins. T. M. traduce (ca şi în 2 Rg 23, 20): „... pe cei doi fii ai lui Ariel Moabitul”, ceea ce nu spune nimic.

Betleem;
27 Şamot din Haror; Heleţ din Pelon;
28 Ira, fiul lui Icheş din Tecoa; Abiezer din Anatot;
29 Sibecai Huşateul; Ilai din Ahoh;
30 Maharai din Netofat; Heled, fiul lui Baana din Netofat;
31 Itai, fiul lui Ribai, din muntele lui Veniamin; Benaia din Piraton;
32 Hurai din Nahali-Gaaş; Abiel din Araba;

33 Azmavet din Bahurim; Eliahba din Şaalbon;
34 fiul lui Haşem din Ghizon; Ionatan, fiul lui Şaghi din Harar;
35 Ahiam, fiul lui Sacar din Harar; Elifelet, fiul lui Ur;
36 Hefer din Mechera; Ahia din Pelon;
37 Heţro Carmelitul; Naarai, fiul lui Ezbai;
38 Ioil, fiul lui Natan; Mibhar, fiul lui Hagri;
39 Ţelec, fiul lui Ammon; Nahrai din Beerot, scutierul lui Ioab, fiul Ţeruiei;
40 Ira din Iatir; Gareb din Iatir;
41 Urie Heteul; Zabad, fiul lui Ahlai;
42 Adina, fiul lui Şiza, căpetenie a Rubeniţilor, care avea sub el treizeci de inşi;
43 Hanan, fiul lui Maaca; Iosafat din Mitni;
44 Uzia din Aştarot; Şama şi Iehiel, fiii lui Hotam din Aroer;
45 Iediael, fiul lui Şimri, şi Ioha, fratele său, Tiţitul;
46 Eliel din Mahavim; Ieribai şi Ioşavia, fiii lui Elnaam, şi Itma Moabitul;
47 Eliel, Obed şi Iaasiel din Meţoba.
12
Vitejii care l-au urmat pe David.
1 Iată-i pe cei care au venit la David în Ţiclag, la vremea când el încă fugea din faţa lui Saul, fiul lui Chiş; aceştia erau printre vitejii care l-au ajutat în luptă
2 mânuind arcul şi cu dreapta şi cu stânga, aruncând pietre [cu praştia] şi săgeţi. Dintre fraţii lui Saul Veniaminitul:
3 Căpetenia Ahiezer, Ioaş, fiul lui Şemaa din Ghibeea; Ieziel şi Pelet, fiii lui Azmavet, Beraca şi Iehu din Anatot;
4 Işmaia Gabaonitul, viteaz printre cei treizeci şi căpetenie peste treizeci;
5 Ieremia, Iahaziel, Iohanan şi Iozabad din Ghedera;
6 Eluzai, Ierimot, Bealia, Şemaria şi Şefatia Harifianul;
7 Elcana, Işia, Azareel, Ioezer şi Iaşobeam, Coreiţi;
8 Ioela şi Zebadia, fiii lui Ieroham din Ghedor.
9 Din Gad au trecut la David în pustie viteji puternici, războinici purtători de scuturi şi suliţe; aveau feţele ca o faţă de leu şi erau sprinteni cum e căprioara când aleargă pe munţi:
10 Ezer, căpetenia; al doilea, Obadia; al treilea, Eliab;
11 al patrulea, Maşmana; al cincilea, Ieremia;
12 al şaselea, Atai; al şaptelea, Eliel;
13 al optulea, Iohanan; al nouălea, Elzabad;
14 al zecelea, Ieremia; şi al unsprezecelea, Macbanai.
15 Aceştia erau căpetenii de oaste din fiii lui Gad; cel mai mic comanda o sută, cel mai mare comanda o mie.

16 Aceştia sunt cei ce au trecut Iordanul în luna întâi, când el îşi iese din matcă, şi i-au alungat pe toţi cei ce locuiau în văi, spre răsărit şi apus.
17 În ajutorul lui David au venit, de asemenea, şi o seamă din fiii lui Veniamin şi ai lui Iuda.
18 Iar David a ieşit în întâmpinarea lor şi le-a zis: „Dacă aţi venit la mine cu pace, inima mea unească-se cu voi; dar dacă voi cu vicleşug [aţi venit] să mă vindeţi duşmanilor mei, atunci Dumnezeul părinţilor voştri să vadă şi să mustre!”
19 Duh l-a îmbrăcat1 atunci pe Amasai, căpetenia celor treizeci, şi a zis: „Mergi tu şi poporul tău, o, David, fiul lui Iesei; pace, pace ţie şi pace acelor ce-ţi ajută, că Dumnezeul tău te-a ajutat!” Şi i-a primit David şi i-a pus în fruntea oastei.
20 Şi din Manase au venit unii la David, atunci când el şi Filistenii s-au ridicat cu război împotriva lui Saul; dar el nu le-a fost acestora de nici un ajutor, de vreme ce căpeteniile Filistenilor au auzit că se spunea: „Cu capetele acestor oameni se va întoarce el la stăpânul său Saul”.2
21 Când David se ducea la Ţiclag, atunci au venit la el cei din Manase: Adnah, Iozabad, Iediael, Micael, Iozabad, Elihu şi Ţiltai, căpetenii peste mii în Manase.
1 Endyo = „a îmbrăca” în sensul de a lua complet în stăpânire; = „a se îmbrăca”: a intra în posesia cuiva sau a ceva; cu acest sens duhovnicesc va fi întâlnit în Rm 13, 14: „... îmbrăcaţi-vă în Domnul

Iisus Hristos”; în Ga 3, 27: „... în Hristos v-aţi îmbrăcat”; în Col 3, 12: „... îmbrăcaţi-vă cu simţăminte de-ndurare, de bunătate...”.
2 O motivaţie nouă (probabil suplimentară) a evenimentului relatat în 1 Rg 29, 2-11.
22 Ei au luptat de partea lui David împotriva năvălitorilor, căci erau oameni vânjoşi şi comandanţi în oaste;
23 zilnic veneau de partea lui David, până ce oastea a devenit mare ca oştirea lui Dumnezeu.
24 Iată numele căpeteniilor de oaste care au venit la David, în Hebron, să-i încredinţeze regatul lui Saul, după cuvântul Domnului:
25 Fii de-ai lui Iuda, care purtau scuturi şi suliţe: şase mii opt sute, iscusiţi în război;
26 din fiii lui Simeon: şapte mii o sută;
27 din fiii lui Levi: patru mii şase sute;
28 Iehoiada, căpetenie din neamul lui Aaron, şi cu el trei mii şapte sute;
29 şi Ţadoc, un tânăr voinic, cu douăzeci şi două de căpetenii din neamul tatălui său;
30 din fiii lui Veniamin fraţii lui Saul -: trei mii, căci mulţi dintre ei încă mai vegheau la paza casei lui Saul;
31 din fiii lui Efraim: douăzeci de mii opt sute de viteji, vestiţi în neamurile părinţilor lor;
32 din jumătatea tribului lui Manase: optsprezece mii, cei anume rânduiţi să-l facă pe David rege;
33 din fiii lui Isahar, oameni înţelepţi care ştiau ce şi când trebuie să facă Israel: două sute; şi cu ei, toţi fraţii lor;
34 din [tribul lui] Zabulon, oameni gata să iasă la luptă şi înarmaţi pentru război cu tot felul de arme: cincizeci de mii, ca să-l ajute pe David şi nu cu mâinile goale;
35 din [tribul lui] Neftali: o mie de căpetenii, şi cu ei treizeci şi şapte de mii de oameni cu scuturi şi suliţe;
657
36 din [tribul lui] Dan, gata de luptă: douăzeci şi opt de mii opt sute;
37 din [tribul lui] Aşer, gata să iasă în ajutor la luptă: patruzeci de mii;
38 iar de peste Iordan, din [tribul lui] Ruben, precum şi Gadiţii şi din jumătatea tribului lui Manase: o sută douăzeci de mii cu tot felul de arme de luptă.
39 Toţi aceştia, războinici căliţi în rânduiala ostăşească, au venit cu gând de pace la Hebron ca să-l facă pe David rege peste întregul Israel; dar şi ceilalţi din Israel, cu un singur cuget: să-l facă rege pe David.
40 Şi au rămas acolo trei zile mâncând şi bând, fraţii lor anume pregătindu-se;
41 dar şi vecinii lor până chiar şi Isahar şi Zabulon şi Neftali le aduseseră de-ale mâncării pe cămile, pe asini, pe catâri şi pe juncani: făină de grâu, legături de smochine, stafide, vin, untdelemn şi mulţime de viţei şi oi; că bucurie era în Israel.
13
Aducerea chivotului la Obed-Edom.
1 David s-a sfătuit cu căpeteniile peste mii, cu căpeteniile peste sute şi cu fiecare căpetenie în parte.
2 Şi a zis David către toată obştea lui Israel: „Dacă vouă vă stă la inimă şi dacă Domnul, Dumnezeul nostru, va face un pas înainte, să trimitem la ceilalţi fraţi ai noştri, cei rămaşi în toată ţara lui Israel, precum şi la preoţii şi leviţii care sunt cu ei prin cetăţile de pe moşiile lor, să se adune cu noi
3 şi să strămutăm la noi chivotul Dumnezeului nostru; căci, din vremea lui Saul, nimeni n-a mai avut grija lui!”
4 Şi toată obştea a zis că aşa să se facă: ceea ce s-a spus e bun în ochii întregului popor.
5 Aşa că David a adunat întregul Israel, de la hotarele Egiptului până la intrarea Hamatului, ca să aducă de la Chiriat-Iearim chivotul lui Dumnezeu.
6 Şi l-a adus David: tot Israelul s-a suit la Chiriat-Iearim care se afla în Iuda ca să aducă de acolo chivotul lui Dumnezeu, în faţa căruia se cheamă numele Domnului, Cel ce şade pe heruvimi.
7 Şi au pus chivotul lui Dumnezeu într-un car nou din casa lui Aminadab; Uza şi fraţii săi1 mânau carul.
8 Iar David şi-ntregul Israel jucau cât puteau în faţa lui Dumnezeu, laolaltă cu cântăreţii din gură şi din alăute şi din harpe şi din timpane şi din ţimbale şi din trâmbiţe.
9 Dar când au ajuns la aria lui Chidon, Uza şi-a întins mâna să sprijine chivotul, căci boii se

poticniseră.
10 Iar Domnul S-a mâniat pe Uza cu mare aprindere şi l-a lovit chiar acolo, din pricină că-şi întinsese mâna pe chivot; şi acolo a murit, în faţa lui Dumnezeu.
11 Şi mult s-a întristat David pentru aceea că Domnul făcuse o astfel de ruptură2 asupra lui Uza. şi s-a numit locul acela Ruptura lui Uza, până-n ziua de azi.
12 şi-n ziua aceea s-a temut David de Domnul, zicând: „Cum voi aduce la mine chivotul lui Dumnezeu?”
1 T. M.: „Uza şi Ahio”.
2 Text identic cu cel din 2 Rg 6, 8.

13 Şi n-a vrut David să aducă chivotul la el, în cetatea lui David, ci l-a abătut în casa lui Obed-Edom Gateanul.
14 Şi a rămas chivotul lui Dumnezeu în casa lui Obed-Edom vreme de trei luni; iar Dumnezeu l-a binecuvântat pe Obed-Edom şi toată avuţia lui.
14
Femeile şi fiii lui David. Două biruinţe asupra Filistenilor.
1 Hiram, regele Tirului, i-a trimis lui David soli şi lemn de cedru şi zidari şi dulgheri spre a-i face o casă.
2 Când David a ştiut că Domnul l-a rânduit rege peste Israel, că regatul său s-a ridicat de dragul poporului său Israel,
3 atunci David şi-a mai luat şi alte femei, din Ierusalim, şi i s-au mai născut lui David fii şi fiice.
4 Iată numele celor ce i s-au născut în Ierusalim: Şamua, Şobab, Natan şi Solomon;
5 Ibhar, Elişua şi Elifelet;
6 Nogah, Nefeg şi Iafia;
7 Elişama, Eliada şi Elifelet.
8 Şi dacă Filistenii au auzit că David fusese uns rege peste tot Israelul, toţi Filistenii s-au ridicat să-l caute pe David. Iar David, auzind, a ieşit să-i întâmpine.
9 Filistenii au venit şi şi-au aşezat tabăra în valea Uriaşilor.
10 Atunci L-a întrebat David pe Dumnezeu, zicând: „Dacă eu mă ridic împotriva Filistenilor, mi-i vei da Tu în mână?”. Iar Domnul i-a zis: „Du-te, şi îi voi da în mâinile tale!”
11 şi s-a suit în Baal-Peraţim, şi acolo i-a lovit David. Şi a zis David: „Dumnezeu i-a rupt pe duşmanii mei în mâna mea aşa cum rupe apa”. De aceea s-a numit locul acela Ruptura, adică Peraţim.
12 Acolo şi-au lăsat Filistenii idolii, iar David a zis: „Să fie arşi în foc!”1
13 Filistenii însă s-au adunat din nou în Valea Uriaşilor.
14 Şi din nou L-a întrebat David pe Dumnezeu, iar Dumnezeu i-a zis: „Nu te vei duce după ei; întoarce-te dinspre ei şi aruncă-te asupra lor acolo, lângă pomii care fac pere.
15 Şi va fi că atunci când tu le vei auzi freamătul în vârfurile perilor, atunci te vei arunca în luptă; căci Dumnezeu ţi-a ieşit înainte ca să lovească oastea Filistenilor”.
16 Şi a făcut David aşa cum îi poruncise Dumnezeu; şi a lovit oastea Filistenilor, de la Gabaon până la Ghezer.
17 şi s-a făcut numele lui David vestit în toată ţara; şi frica de el a pus-o Domnul în toate neamurile.
15
Aducerea chivotului în cetatea lui David.
1 El şi-a făcut pentru sine case în cetatea lui David. A pregătit însă şi un loc pentru chivotul lui Dumnezeu şi a făcut cort.
2 Atunci a zis David: „Chivotul lui Dumnezeu nu poate fi purtat decât de leviţi, căci pe ei i-a ales Dumnezeu să
1 Faţă de 2 Rg 5, 21, cronicarul relatează momentul final: porunca lui David.

poarte chivotul Domnului şi să-I slujească până-n veac”.1
3 Şi a adunat David tot Israelul în Ierusalim, să aducă chivotul Domnului în locul pe care i-l pregătise.
4 Şi a strâns David laolaltă pe fiii lui Aaron şi pe leviţi:

5 Din fiii lui Cahat: căpetenia Uriel şi fraţii lui, o sută douăzeci;
6 Din fiii lui Merari: căpetenia Asaia şi fraţii lui, două sute douăzeci;
7 Din fiii lui Gherşon: căpetenia Ioil şi fraţii lui, o sută treizeci;
8 Din fiii lui Eliţafan: căpetenia Şemaia şi fraţii lui, două sute;
9 Din fiii lui Hebron: căpetenia Eliel şi fraţii lui, optzeci;
10 Din fiii lui Uziel: căpetenia Aminadab şi fraţii lui, o sută douăzeci;
11 David i-a chemat pe preoţii Ţadoc şi Abiatar, şi pe leviţii Uriel, Asaia, Ioil, Şemaia, Eliel şi Aminadab
12 şi le-a zis: „Voi sunteţi căpeteniile caselor leviţilor; curăţiţi-vă, voi şi fraţii voştri, ca să aduceţi chivotul Dumnezeului lui Israel acolo unde i-am pregătit loc;
13 fiindcă mai înainte, nefiind voi gata, Dumnezeul nostru a făcut în noi o ruptură, de vreme ce nu L-am căutat cum se cuvine”.
14 Atunci preoţii şi leviţii s-au curăţit spre a aduce chivotul Dumnezeului lui Israel. 2
15 Apoi fiii leviţilor au luat chivotul lui Dumnezeu (aşa cum Moise a poruncit
1 David se convinsese că chivotul Domnului nu trebuie transportat cu carul, ci pe umerii celor anume rânduiţi s-o facă.
2 E vorba de ritualul purificării, obligatoriu înainte de un moment important.
prin cuvântul lui Dumnezeu, potrivit Scripturii), purtându-i drugii pe umeri.
16 Iar David a zis către căpeteniile leviţilor: „Puneţi-i pe fraţii voştri cântăreţi din instrumente muzicale, din alăute, harpe şi ţimbale, să strige cu glas de bucurie!”
17 Leviţii l-au rânduit pe Heman, fiul lui Ioil; iar dintre fraţii lui, pe Asaf, fiul lui Berechia; pe Etan, fiul lui Cuşaia, din fiii lui Merari, fraţii lor;
18 cu ei, pe fraţii lor de mâna a doua: Zaharia, fiul lui Iaaziel, Şemiramot, Iehiel, Uni, Eliab, Benaia, Maaseia, Matitia, Elifelehu, Micneia, Obed-Edom şi Ieiel, portarii;
19 şi pe cântăreţii Heman, Asaf şi Etan, cu ţimbale de aramă, să facă sunetul să se audă;
20 şi pe Zaharia, Iaaziel, Şemiramot, Iehiel, Uni, Eliab, Maaseia şi Benaia, cu alăute de sunete subţiri;
21 pe Matitia, Elifelehu, Micneia, Obed-Edom, Ieiel şi Azazia, cântând din harpe cu opt coarde, ca să sune tare;
22 iar Chenania, căpetenia leviţilor, era dascăl de cântări, având iscusinţă mare.
23 Berechia şi Elcana erau uşierii chivotului.
24 Iar preoţii Şebania, Iosafat, Natanael, Amasai, Zaharia, Benaia şi Eliezer sunau din trâmbiţe înaintea chivotului lui Dumnezeu. Obed-Edom şi Iehia erau uşierii chivotului lui Dumnezeu.
25 Aşa s-a dus David cu bătrânii lui Israel şi cu căpeteniile peste mii să aducă cu veselie chivotul legământului Domnului din casa lui Obed-Edom.
660
26 Şi a fost că după ce Dumnezeu i-a întărit pe leviţi să ridice chivotul legământului Domnului, au înjunghiat şapte viţei şi şapte berbeci.
27 Iar David era îmbrăcat în veşminte de vison; ca el, toţi leviţii care purtau chivotul legământului Domnului, precum şi Chenania, căpetenia cântăreţilor şi muzicanţilor. Iar David purta efod de vison.
28 Întregul Israel a adus chivotul legământului Domnului cu strigăte şi cu sunete de corn şi cu trâmbiţe şi cu ţimbale, cântând puternic din alăute şi harpe.
29 Şi a fost că atunci când chivotul legământului Domnului a sosit şi a intrat în cetatea lui David, Micol, fiica lui Saul, s-a aplecat pe fereastră şi l-a văzut pe regele David săltând şi jucând; şi l-a dispreţuit în inima ei.
16
Cântarea lui David; rânduiala slujbelor dumnezeieşti.
1 Aşa au adus ei chivotul lui Dumnezeu şi l-au aşezat în mijlocul cortului pe care i-l ridicase1; şi au adus arderi-de-tot şi jertfe de mântuire în faţa lui Dumnezeu.
2 Şi după ce David a isprăvit aducerea arderilor-de-tot şi a jertfelor de mântuire, a binecuvântat poporul în numele Domnului.
3 Şi fiecărui om al lui Israel bărbaţi şi femei deopotrivă fiecăruia i-a împărţit câte o bucată de pâine, câte ceva de la cuptor şi câte o turtă cu miere.

1 Cortul era instalat în „cetatea lui David”, adică pe muntele Sion.
4 Înaintea chivotului legământului Domnului a rânduit leviţi care să slujească, să-şi ridice glasul, să-L mărturisească şi să-L laude pe Domnul, Dumnezeul lui Israel:
5 Asaf, căpetenia; al doilea după el, Zaharia; apoi Uziel, Şemiramot, Iehiel, Matitia, Eliab, Benaia, Obed-Edom şi Ieiel, cu instrumente muzicale, alăute şi harpe; iar Asaf, cu ţimbalul;
6 de asemenea, pe preoţii Benaia şi Oziel necontenit cu trîmbiţe înaintea chivotului legământului Domnului.
7 În ziua aceea, atunci pentru întâia oară, i-a rânduit David pe Asaf şi pe fraţii lui să-L laude pe Domnul:2
8 „Mărturisiţi-vă Domnului şi chemaţi-I numele, vestiţi între neamuri lucrurile Lui!
9 Cântaţi-I şi lăudaţi-L, povestiţi toate minunile Sale, pe care Domnul le-a făcut.
10 Lăudaţi-vă întru numele Său cel sfânt, veselească-se inima celor ce-I caută bunăvoirea.
11 Căutaţi-L pe Domnul şi vă întăriţi, pururea căutaţi-I faţa.
12 Aduceţi-vă aminte de minunile Lui, pe care El le-a făcut, de semnele Lui şi de judecăţile gurii Sale,
13 voi, sămânţa lui Israel, robul Său, voi, sămânţa lui Iacob, aleşii Săi.
14 El este Domnul, Dumnezeul nostru, judecăţile Lui sunt în tot pământul.
2 Rolul lui Asaf şi al fraţilor săi leviţi era acela de a-L lăuda pe Domnul prin instrumente muzicale. Imnul care urmează, acompaniat de ei, este extras din opera poetică a lui David, în felul următor: vv. 8-22/Ps 104, 1-15; vv. 23-33/ selecţii din Ps 95, 1-12; vv. 34-36 / selecţii din Ps 105,
1, 47-48. Intervenţiile cronicarului în text au în vedere doar unele nuanţe.

15 Pururea să ne aducem aminte de legământul Său, de cuvântul pe care l-a poruncit într-o mie de generaţii,
16 pe care l-a încheiat cu Avraam, şi de jurământul Său către Isaac.
17 El i l-a pus lui Iacob spre poruncă şi lui Israel spre legătură veşnică,
18 zicând: «Ţie îţi voi da pământul Canaanului, partea moştenirii Tale».
19 Când ei erau puţini la număr, foarte puţini şi străini într-însul
20 şi au trecut de la un neam la altul şi de la un regat la un alt popor,
21 El nimănui nu i-a îngăduit să le facă nedreptate şi de dragul lui a certat regi:
22 «Nu vă atingeţi de unşii Mei şi profeţilor Mei să nu le faceţi rău!»
23 Cântaţi-I Domnului tot pământul, din zi în zi binevestiţi mântuirea Lui.
24 Vestiţi-I între neamuri slava, între toate popoarele minunile Lui.
25 Că mare este Domnul şi lăudat foarte, de temut este mai presus decât toţi dumnezeii;
26 că toţi dumnezeii păgânilor sunt idoli, dar Domnul nostru a făcut cerurile;
27 slavă şi laudă sunt înaintea Lui, tărie şi frumuseţe în locaşul Său.
28 Voi, urmaşi ai neamurilor, aduceţi-I Domnului, Domnului aduceţi-I slavă şi cinste;
29 aduceţi-I Domnului slava datorată numelui Său; luaţi jertfe şi aduceţi-le înaintea Lui, în sfintele Sale curţi închinaţi-vă Domnului.
30 De faţa Lui să se teamă tot pământul, îndrepte-se pământul şi să nu se clatine.
31 Veselească-se cerul şi să se bucure pământul şi să se spună între neamuri că Domnul s-a împărăţit.
32 Marea să tresalte cu toată plinătatea ei, să se bucure câmpurile cu tot ce e pe ele.
33 Atunci toţi copacii pădurii se vor bucura de faţa Domnului, că a venit să judece pământul.
34 Mărturisiţi-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui!
35 Şi ziceţi: Mântuieşte-ne, Dumnezeul mântuirii noastre, şi scoate-ne de printre neamuri, ca să lăudăm numele Tău cel sfânt şi să ne fălim întru lauda Ta.
36 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, din veac şi până-n veac! Şi tot poporul va zice: «Amin!»”. Şi aşa L-au lăudat pe Domnul.
37 Şi i-au lăsat acolo, înaintea chivotului legământului Domnului, pe Asaf şi pe fraţii lui, ca să slujească fără încetare în faţa chivotului, după rânduiala de fiecare zi;
38 şi pe Obed-Edom şi pe fraţii lui, şaizeci şi opt; Obed-Edom, fiul lui Iditun, şi Hosa, aveau să fie uşieri;
39 iar pe preotul Ţadoc şi pe ceilalţi preoţi, fraţii săi, i-a rânduit înaintea locaşului Domnului de pe

înălţimea Gabaon,3
40 ca să-I aducă Domnului arderi-de-tot pe jertfelnicul arderilor-de-tot, neîncetat, dimineaţa şi seara, potrivit cu toate cele scrise în legea Domnului,
3 Din 3 Rg 3, 4 ştim că regele Solomon obişnuia să aducă jertfe pe o mare înălţime a Gabaonului. De aici, pe lângă motivaţia că „era locul cel mai înalt", presupunerea că pe vârful acelui deal poposise cândva chivotul Domnului (în perioada ocupării Canaanului de către Evrei) şi că acela rămăsese doar locaşul, adăpostul, căruia David i-a acordat o atenţie cu totul specială.

cele pe care El le-a poruncit fiilor lui Israel prin mâna lui Moise, robul lui Dumnezeu;
41 şi împreună cu el, pe Heman, pe Iditun şi pe ceilalţi, aleşi pe nume să-L laude pe Domnul, că în veac este mila Lui;
42 şi, împreună cu ei, trâmbiţe şi ţimbale răsunătoare şi instrumente muzicale pentru cântările lui Dumnezeu; iar fiii lui Iditun, la poartă.
43 Şi a plecat tot poporul, fiecare la casa lui; iar David s-a întors să-şi binecuvinteze casa.
17
Profeţia lui Natan. Rugăciunea lui David.
1 Şi a fost că la vremea când David locuia în casa lui, a zis David către profetul Natan: „Iată, eu locuiesc într-o casă de cedru, dar chivotul legământului Domnului [locuieşte] sub piei".1
2 Iar Natan a zis către David: „Tot ce ţi-ai pus tu la inimă, fă!, căci Dumnezeu e cu tine".
3 Şi a fost că în noaptea aceea s-a făcut cuvântul Domnului către Natan, zicând:
4 „Du-te şi spune-i robului Meu David: Aşa grăieşte Domnul: Tu nu-Mi vei zidi Mie casă în care să locuiesc;
5 că Eu nu într-o casă am locuit, din ziua în care l-am scos pe Israel şi până-n ziua aceasta, ci în cort şi din popas în popas.
6 Oriunde am umblat, în tot Israelul, spus-am Eu oare vreodată vreunei seminţii a lui Israel, sau vreunuia dintre
1 Cortul era făcut din piei de animale.
judecătorii cărora le-am poruncit să-l pască pe poporul Meu, zicând: de ce nu Mi-aţi zidit o casă de cedru?
7 Şi acum, aşa îi vei grăi robului Meu David: aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Te-am luat de la stână, din spatele turmei, ca să fii îndrumător peste poporul Meu Israel;
8 şi am fost cu tine peste tot pe unde ai umblat, iar pe vrăjmaşii tăi i-am nimicit de dinainte-ţi şi te-am făcut renumit după renumele celor mari de pe pământ.
9 Şi voi rândui un loc pentru poporul Meu Israel; şi-i voi răsădi şi vor locui ei între ei şi nu vor mai suferi nedreptatea de a fi umiliţi ca atunci, la început,
10 şi din zilele când am rânduit judecători peste poporul Meu Israel. Şi i-am umilit pe toţi vrăjmaşii tăi; pe tine te voi spori, iar Domnul îţi va zidi o casă.2
11 Şi va fi că după ce zilele tale se vor plini şi vei adormi cu părinţii tăi, Eu îl voi ridica pe urmaşul tău, care va fi din coapsa ta, şi-i voi pregăti regatul.
12 El Îmi va zidi Mie casă, iar Eu îi voi reaşeza tronul pe veci.
13 Eu îi voi fi Tată, el Îmi va fi Mie fiu şi mila Mea n-o voi îndepărta de la el aşa cum am îndepărtat-o de la cei ceau fost înainte de tine;
14 Şi-l voi adeveri în casa Mea şi-n regatul său pe veci; şi fi-va tronul său pe veci reaşezat".
15 Toate cuvintele acestea şi toată această vedenie i le-a spus Natan lui David.
16 Atunci regele David a venit şi a şezut înaintea Domnului şi a zis: „Cine sunt
2 „A-i zidi o casă" (aici): a-i asigura urmaşi.

eu, Doamne, Dumnezeule? şi ce este casa mea, de m-ai iubit atât?
17 Dar şi acestea au însemnat puţin înaintea Ta, Dumnezeule! Tu ai vorbit despre casa robului Tău cu ochiul departe3 şi Te-ai uitat la mine ca la o vedenie a omului4 şi m-ai înălţat, Doamne, Dumnezeule!
18 Ce mai poate David adăuga [în ruga lui] spre Tine, ca să Te slăvească? Că Tu-l cunoşti pe robul Tău.
19 Tu după inima Ta ai făcut această mărire-ntreagă.

20 Doamne, nu-i nimeni asemenea Ţie şi nu e Dumnezeu în afară de Tine, după toate câte am auzit noi cu urechile noastre;
21 iar pe pământ nu este un alt neam precum poporul Tău Israel, pe care să-l fi călăuzit Dumnezeu, ca să-Şi răscumpere5 Sieşi popor şi să-i facă nume mare şi strălucit, izgonind neamuri din faţa poporului Tău pe care l-ai răscumpărat din Egipt;
22 şi Ţi l-ai rânduit pe poporul Tău Israel să-Ţi fie Ţie popor în veac; şi Tu, Doamne, Te-ai făcut lor Dumnezeu.
23 Şi acum, Doamne, în veac adeverească-se cuvântul pe care Tu l-ai grăit către robul Tău şi despre casa lui, şi fă precum ai spus!
24 În veac adeverească-se şi să se preamărească numele Tău, zicându-se: doamne, Doamne Atotţiitorule, Dumnezeul
3 Literal: „... ai vorbit de departe": din perspectiva unui viitor foarte îndepărtat.
4 „... ca la o vedenie a omului": ca la un prototip uman; ca la un izvor al perfecţiunii.
5 Lytroo = a elibera în schimbul unui preţ, a răscumpăra. Sensul acesta va fi raportat şi la Iisus Hristos, care a eliberat neamul omenesc cu preţul Sângelui Său (Mt 20, 28; Ef 1, 7; Tit 2, 14).
lui Israel! Şi casa lui David, robul Tău, reaşezată fie-n faţa Ta!
25 Că Tu, Doamne, ai descoperit în auzul robului tău că-i vei zidi casă; de aceea a aflat robul Tău îndrăzneală de a se ruga înaintea feţei Tale.
26 Şi acum, Doamne, Tu Însuţi eşti Dumnezeu şi Tu ai grăit aceste lucruri bune despre robul Tău.
27 Şi acum Tu ai început să binecuvintezi casa robului Tău, aşa încât să rămână-n veac în faţa Ta; că Tu, Doamne, ai binecuvântat, şi Tu binecuvintezi în veac!"
18
Războaiele lui David. Aşezarea dregătorilor.
1 Şi a fost după aceea că David i-a lovit pe Filisteni şi i-a pus pe fugă şi a luat din mâna Filistenilor Gatul şi satele ce ţineau de el.
2 Şi i-a bătut pe Moabiţi, iar Moabiţii au devenit robii lui David, plătindu-i tribut.
3 Apoi David l-a bătut pe Hadad-Ezer, regele Ţobei, la Hamat, când acela mergea să-şi întindă stăpânirea până la râul Eufratului.
4 David a luat de la el o mie de care de luptă şi şapte mii de călăreţi şi douăzeci de mii de pedestraşi. Şi a stricat David toate carele de luptă; din ele n-a lăsat decât o sută.
5 Sirienii însă au venit din Damasc să-l ajute pe Hadad-Ezer, regele Ţobei; dar David a bătut douăzeci şi două de mii de oameni dintre Sirieni.
6 David şi-a pus o oaste de pază în Siria, aproape de Damasc; aceia [Sirienii]

i-au devenit robi, plătindu-i bir. Iar Domnul îl ajuta pe David oriunde acesta mergea.
7 Atunci a luat David lănţugurile de aur care erau pe trupurile slujitorilor lui Hadad-Ezer şi le-a adus în Ierusalim.
8 Iar din Tibhat şi din cetăţile de seamă ale lui Hadad-Ezer a luat David foarte multă aramă, din care Solomon a făcut baia de aramă şi stâlpii şi vasele de aramă.
9 Auzind Tou, regele Hamatului, că David a bătut toată oştirea lui Hadad-ezer,
10 l-a trimis pe Hadoram, fiul său, la regele David să-l întrebe de sănătate şi să-l laude pentru aceea că purtase război cu Hadad-Ezer şi-l bătuse tou fiindu-i potrivnic lui Hadad-Ezer.
11 Şi a adus toate vasele de aur şi de argint. Pe acestea le-a afierosit David Domnului, împreună cu argintul şi aurul pe care le luase de la toate neamurile: din Idumeea şi din Moab şi de la fiii lui Amon şi de la Filisteni şi de la Amaleciţi.
12 Iar Abişai, fiul Ţeruiei, i-a bătut pe Idumei în Valea Sărată: optsprezece mii;
13 şi a pus în vale o oaste de pază; şi toţi Idumeii au devenit robii lui David. Iar Domnul îl ajuta pe David oriunde acesta mergea.
14 Şi a domnit David peste întregul Israel şi făcea judecată şi dreptate la tot poporul său.
15 Ioab, fiul Ţeruiei, era căpetenie peste oştire; Iosafat, fiul lui Ahilud, era cronicar;
16 Ţadoc, fiul lui Ahitub, şi Ahimelec, fiul lui Abiatar, erau preoţi; Şausa era secretar;
17 Benaia, fiul lui Iehoiada, era căpetenie peste Cheretieni şi Peletieni; iar fiii lui David erau cei dintâi după el.
19

David îi pedepseşte pe Amoniţi şi-i bate din nou pe Sirieni.
1 După Aceasta s-a întâmplat că a murit Nahaş, regele fiilor lui Amon, iar în locul lui a devenit rege Hanun, fiul său.
2 Şi a zis David: „Face-voi milă cu Hanun, fiul lui Nahaş, aşa cum şi tatăl său a făcut milă cu mine”. Şi a trimis David soli ca să-l aline pentru moartea tatălui său. Şi au venit slujbaşii lui David în ţara lui Amon, ca să-l aline.
3 Dar dregătorii fiilor lui Amon au zis către Hanun: „Oare de aceea a trimis David la tine să te aline, că-i arde lui să-l cinstească-n faţa ta pe tatăl tău? Nu cumva mai degrabă au venit slujitorii lui la tine să cerceteze cetatea şi să iscodească ţara?”
4 Atunci Hanun i-a luat pe slujbaşii lui David şi i-a ras şi le-a retezat hainele până la şolduri şi le-a dat drumul.
5 Şi au venit nişte inşi la David să-i spună despre oamenii lui. Iar David a trimis să-i întâmpine, că tare mult erau oamenii batjocoriţi. Şi le-a zis regele: „Staţi în Ierihon până ce vă vor creşte bărbile, după care vă veţi întoarce”.
6 Şi au văzut fiii lui Amon că aruncaseră ruşine asupra poporului lui David. Atunci Hanun şi fiii lui Amon au trimis o mie de talanţi de argint să tocmească, cu plată, care şi călăreţi din

Siria Mesopotamiei, din Siria Maacăi şi din Ţoba.
7 Aşa că şi-au tocmit cu plată treizeci şi două de mii de care de luptă şi pe regele Maacăi cu poporul lui; aceştia au venit şi şi-au aşezat tabăra în faţa Medebei, în timp ce fiii lui Amon s-au adunat de prin cetăţile lor şi au venit să se bată.
8 Iar David a auzit şi l-a trimis pe Ioab cu toată oastea lui de viteji.
9 Fiii lui Amon au ieşit şi s-au rânduit în linie de bătaie lângă poarta cetăţii; iar regii care veniseră erau deoparte, singuri în câmp.
10 Văzând atunci Ioab că linia de bătaie era împotriva lui atât din faţă cât şi din spate, a ales o seamă de tineri din Israel, iar aceştia s-au îndreptat împotriva Sirienilor;
11 iar pe ceilalţi din popor i-a dat în seama lui Abişai, fratele său; aceştia s-au îndreptat împotriva fiilor lui Amon.
12 Şi a zis: „Dacă vor fi Sirienii mai tari decât mine, îmi veţi veni voi în ajutor; iar dacă fiii lui Amon vor fi mai tari decât voi, atunci eu vă voi veni în ajutor.
13 Îmbărbătaţi-vă, şi să fim tari pentru poporul nostru şi pentru cetăţile Dumnezeului nostru, iar Domnul va face ceea ce e bine în ochii Lui”.
14 Ioab şi poporul care era cu el au intrat în luptă împotriva Sirienilor, iar aceia au fugit din faţa lor.
15 Iar fiii lui Amon, văzând că Sirienii au fugit, au luat-o şi ei la fugă din faţa lui Abişai şi din faţa lui Ioab, fratele său, şi au intrat în cetate. Iar Ioab s-a întors la Ierusalim.
16 Şi dacă au văzut Sirienii că Israel îi biruise, au trimis soli şi i-au adus pe Sirienii cei de dincolo de Râu; iar Şofac, căpetenia oastei lui Hadad-Ezer, era în fruntea lor.
17 Când i s-a spus lui David, el a adunat întregul Israel şi, trecând Iordanul, a venit asupră-le şi a rânduit linia de bătaie împotriva lor. Aşa că David şi-a aşezat lupta împotriva Sirienilor, iar aceştia s-au luptat cu el.
18 Dar Sirienii au fugit din faţa lui David, iar David a zdrobit de la Sirieni şapte mii de care de luptă şi patruzeci de mii de pedestraşi; iar pe Şofac, căpetenia oştirii, l-a ucis.
19 Şi dacă slujbaşii lui Hadad-Ezer au văzut că fuseseră înfrânţi de dinaintea lui Israel, au făcut pace cu David şi i-au slujit. Iar Sirienii n-au mai vrut să-i ajute pe fiii lui Amon.
20
Războaiele şi biruinţele lui David asupra Amoniţilor şi Filistenilor.
1 Şi a fost că la întoarcerea anului, la vremea când regii ies [la război], Ioab a scos oastea, în toată puterea ei, şi a pustiit ţara fiilor lui Amon şi a venit şi a împresurat Raba, în timp ce David a rămas în Ierusalim; Ioab a bătut Raba şi a nimicit-o.1
2 Iar David i-a luat lui Milcom, regele lor, coroana de pe cap şi s-a aflat că are aur în greutate de un talant, având pe ea şi pietre preţioase; şi a fost pusă pe capul lui David. El a dus din cetate şi foarte multe prăzi.
1 Cronicarul omite, cu bună ştiinţă, episodul penibil David-Batşeba-Urie-Natan, dar omite, probabil din neatenţie, versetul 29 din 2 Rg 12 în care se spune că, în final, şi David a participat la cucerirea

Rabei.

3 Iar pe poporenii din ea i-a scos afară şi i-a silit să taie cu ferăstrăul şi cu topoarele şi să despice lemne2; aşa a făcut David cu toţi fiii lui Amon. Apoi David şi tot poporul său s-au întors în Ierusalim.
4 Şi a fost că după aceea s-a petrecut un nou război cu Filistenii la Ghezer. Atunci Sibecai Huşatitul l-a bătut pe Sipai, unul din fiii uriaşilor, şi l-a supus.
5 Şi din nou a fost un război cu Filistenii. Iar Elhanan, fiul lui Iair, l-a lovit pe Lahmi, fratele lui Goliat din Gat; coada suliţei acestuia era cât sulul de la războiul de ţesut.
6 Şi a mai fost un război la Gat. Acolo era un om neobişnuit de trupeş, care avea câte şase degete la mâini şi la picioare: de toate, douăzeci şi patru; şi el se trăgea tot din uriaşi.
7 Şi el l-a ocărât pe Israel, dar Ionatan, fiul lui Şama, fratele lui David, l-a ucis.
8 Aceştia erau oameni născuţi în Gat, din Refaimi: toţi patru erau uriaşi şi au căzut de mâna lui David şi de mâna slujitorilor lui.
2 În traducere (foarte) literală: „Iar pe poporul din ea l-a scos afară şi l-a tăiat cu ferăstrăul şi cu topoarele şi l-a despicat ca pe lemne". Aşa apare textul în aproape toate ediţiile româneşti (dar şi străine, mai vechi, precum KJV). Eroarea vine de la traducerea necritică a verbului diaprio, al cărui sens primar este „a tăia în două cu ferăstrăul". Folosit însă la timpul trecut, ca în cazul de faţă (dieprisen), el înseamnă „a tortura", „a chinui", „a face pe cineva să sufere" (sau, cu o nuanţă mult mai temperată „a se mânia", „a fremăta de furie" împotriva cuiva, ca în FA 5, 33; 7, 54). Aşadar, e vorba de supunerea prizonierilor de război la munci forţate (de care avuseseră parte şi fiii lui Israel în Egipt). În comparaţie cu 2 Rg 12, 31, cronicarul omite munca la cuptoarele de ars cărămidă. („A despica lemne": preluat, aici, din Codex Vaticanus).
21
Numărătoarea poporului. Ciuma de trei zile. Un jertfelnic în aria lui Ornan.
1 Atunci s-a ridicat diavolul împotriva Israelului şi l-a îndemnat pe David să-l numere pe Israel.1
2 Şi a zis regele David către Ioab şi către căpeteniile oastei: „Mergeţi, număraţi-l pe Israel de la Beer-Şeba până la Dan şi aduceţi-mi socoteala, iar eu voi şti numărul lor.
3 Dar Ioab a zis: „Domnul să-Şi înmulţească poporul de o sută de ori cât este acum, iar ochii domnului meu, regele, s-o vadă! O, rege, domnul meu, oare nu suntem noi toţi nişte robi ai domnului meu? De ce caută domnul meu un lucru ca acesta? de ce să fie el spre păcat lui Israel?"
4 Cu toate acestea, cuvântul regelui a fost mai puternic decât al lui Ioab. Aşa că Ioab a ieşit şi a umblat prin tot Israelul şi s-a întors la Ierusalim.
5 Ioab i-a dat lui David numărul ieşit din cercetare; întregul Israel era un milion şi o sută de mii de bărbaţi purtători de sabie; iar fiii lui Iuda erau patru sute şaptezeci de mii de bărbaţi purtători de sabie.
6 Dar pe leviţi şi pe veniaminiţi nu i-a numărat laolaltă cu ei, căci lui Ioab îi displăcuse cuvântul regelui.
7 Lucrul acesta s-a arătat rău înaintea lui Dumnezeu, şi El l-a lovit pe Israel.
8 Şi a zis David către Dumnezeu: „Tare mult am greşit făcând lucrul acesta!
1 Asupra acestui incident vezi nota de la 2 Rg 24, 1. De remarcat că lipseşte „mânia lui Dumnezeu"; păcatul lui David e opera diavolului (în T. M.: „Satana").

Şi acum, Doamne, şterge răutatea robului Tău, că foarte nebuneşte am lucrat!"
9 Atunci Domnul a grăit către Gad, văzătorul lui David, zicând:
10 „Du-te şi spune-i lui David: aşa grăieşte Domnul: Trei lucruri aduc asupră-ţi;alege-ţi unul din ele şi pe acela ţi-l voi face".
11 Şi a venit Gad la David şi i-a zis:
12 „Aşa grăieşte Domnul: alege-ţi: trei ani de foamete, trei luni de-a lungul cărora tu să fugi din faţa vrăjmaşilor tăi în timp ce ei te gonesc; sau sabia Domnului şi ciumă pe trei zile, când îngerul Domnului va face prăpăd în moştenirea lui Israel... Şi acum, vezi tu ce anume cuvânt îi voi răspunde Celui ce m-a trimis".
13 Şi a zis David către Gad: „Tare strâmtorat sunt eu din toate cele trei părţi; cu toate acestea, mai bine e să cad eu în mâinile Domnului, că foarte multe sunt îndurările Lui; să nu cad însă în mâinile

oamenilor”.
14 Aşa că Domnul a adus ciumă în Israel; şi au căzut din Israel şaptezeci de mii de oameni.
15 Şi a trimis Domnul un înger la Ierusalim ca să-l nimicească. şi-n timp ce acesta îl prăpădea, Domnul a văzut şi I-a părut rău pentru răul acela şi a zis către îngerul care nimicea: „Ajungă-ţi!; trage-ţi mâna!” Iar îngerul Domnului se afla la aria lui Ornan2 Iebuseul.
16 David şi-a ridicat ochii şi l-a văzut pe îngerul Domnului stând între pământ şi cer, cu sabia goală în mână, întinsă asupra Ierusalimului. Atunci David şi
2 Ornan e una şi aceeaşi persoană cu Aravna din 2 Rg 24, 18-25.
bătrânii lui Israel, îmbrăcaţi în sac, au căzut cu faţa la pământ.
17 Şi a zis David către Dumnezeu: „Oare nu eu sunt cel ce a poruncit să fie numărat poporul? Eu sunt cel ce a păcătuit, cel ce a făcut un lucru atât de rău; dar turma aceasta ce-a făcut?... Doamne, Dumnezeule, fie-Ţi mâna împotriva mea şi împotriva casei tatălui meu, iar nu spre nimicire împotriva poporului Tău, Doamne!”
18 Atunci îngerul Domnului i-a spus lui Gad să-i spună lui David să se suie şi să-i facă Domnului un jertfelnic în aria lui Ornan Iebuseul.
19 Iar David s-a suit, după cuvântul pe care Gad i-l grăise în numele Domnului.
20 Şi dacă Ornan şi-a întors privirea, l-a văzut pe rege; şi s-a ascuns, împreună cu cei patru fii ai săi (că Ornan tocmai treiera grâu).
21 Dar David a venit la Ornan, iar Ornan a ieşit din arie şi i s-a închinat lui David cu faţa la pământ.
22 Şi a zis David către Ornan: „Dă-mi mie locul tău de arie, iar eu voi zidi pe el jertfelnic Domnului; dă-mi-l pe bani, la cât preţuieşte el, ca să înceteze molima din popor”.
23 Atunci Ornan a zis către David: “ia-l, şi să facă domnul meu, regele, ce este bine înaintea Lui! Iată, am dat juncii pentru ardere-de-tot şi plugul pentru lemne şi grâul pentru jertfă!; pe toate le-am dat”.
24 Şi a zis regele David către Ornan: „Nu!, ci vreau să cumpăr cu bani, la cât preţuieşte; că nu vreau să iau pentru Domnul ceea ce e al tău, ci eu să-I aduc în dar Domnului ardere-de-tot”.
25 Şi i-a dat David lui Ornan, pentru

locul lui, șase sute de sicli de aur, sumă pusă pe cântar.
26 Acolo i-a zidit David jertfelnic Domnului şi a adus ardere-de-tot şi jertfe de mântuire. Şi a strigat către Domnul, şi El i-a răspuns cu foc din cer pe jertfelnicul arderii-de-tot şi a mistuit arderea-de-tot.
27 Atunci Domnul i-a vorbit îngerului, iar acesta şi-a vârât sabia în teaca ei.
28 La vremea când David a văzut că Domnul i-a răspuns în aria lui Ornan Iebuseul, acolo a jertfit.
29 La acea vreme, cortul Domnului, pe care Moise îl făcuse în pustie, ca şi jertfelnicul arderilor-de-tot, se aflau pe înălţimea de la Gabaon.
30 Dar David n-a putut să meargă acolo să-L întrebe pe Dumnezeu, căci se îngrozise văzând sabia îngerului Domnului.
22
Pregătiri pentru zidirea casei Domnului.
1 Şi a zis David: „Iată casa Domnului Dumnezeu şi iată jertfelnicul lui Israel pentru arderile-de-tot!”
2 Şi a poruncit David să-i adune pe toţi străinii din ţara lui Israel. Şi i-a pus cioplitori de piatră, ca să cioplească pietre netede pentru zidirea templului lui Dumnezeu.
3 Şi a pregătit David mult fier pentru piroanele uşilor şi ale porţilor, ca şi pentru legăturile lor; şi aramă atât de multă, încât nu mai putea fi cântărită;
4 şi lemn de cedru nemăsurat, de vreme ce Sidonienii şi Tirienii îi aduceau lui David lemn de cedru din belşug.
5 Şi a zis David: „Solomon, fiul meu, este încă foarte tânăr, dar casa care-i va fi zidită Domnului trebuie să fie foarte măreaţă şi vestită şi slăvită în tot pământul; eu îi voi face pregătirile”. Şi a făcut David belşug de pregătiri înainte de a muri.
6 Şi l-a chemat pe Solomon, fiul său, şi i-a poruncit să-I zidească Domnului, Dumnezeului lui Israel, templu.
7 Şi i-a zis David lui Solomon: „Fiule, eu îmi pusesem la inimă să-I zidesc casă numelui Domnului

Dumnezeu.
8 Dar a fost către mine cuvântul Domnului, zicând: tu ai vărsat sânge din belşug şi ai purtat războaie mari; nu tu îi vei zidi numelui Meu casă, fiindcă tu ai vărsat în faţa mea mult sânge pe pământ.
9 Iată, un fiu ţi se va naşte; el va fi un bărbat al odihnei; Eu îi voi da odihnă din partea tuturor vrăjmaşilor lui dimprejur, căci numele lui va fi Solomon, iar Eu îi voi da lui Israel pace şi linişte în zilele lui.1
10 El îi va zidi casă numelui Meu şi el îmi va fi Mie fiu şi eu îi voi fi lui Tată, iar Eu voi întări pe veci tronul domniei lui în Israel.
11 Şi acum, fiul meu, Domnul va fi cu tine şi te va face să propăşeşti; şi tu Îi vei zidi casă Domnului Dumnezeu, aşa cum El a grăit despre tine.
12 Numai să-ţi dea Domnul înţelepciune şi pricepere şi să te întărească peste Israel pentru ca tu să păzeşti şi să plineşti legea Domnului, Dumnezeului tău.
13 Atunci te va face El să propăşeşti, dacă tu te vei îngriji să plineşti poruncile
1 Numele lui Solomon derivă din şalom, care înseamnă „pace" (sau „propăşire").

şi judecăţile pe care Domnul i le-a poruncit lui Moise pentru Israel; fii bărbat şi puternic!; şi nu te teme, nici să te sperii!
14 Iată, eu, din sărăcia mea, am pregătit pentru casa Domnului o sută de mii de talanţi de aur şi un milion de talanţi de argint; de asemenea, aramă şi fier fără măsură, căci se află din belşug; am pregătit lemnărie şi piatră; la acestea tu vei adăuga.
15 Ai cu tine o mulţime de lucrători: meşteri, zidari în piatră, dulgheri pentru lemnărie, toţi iscusiţi în orice fel de lucru.
16 Aur, argint, aramă şi fier ai cât nu se poate cântări. Ridică-te şi fă!, şi Domnul va fi cu tine".
17 David le-a poruncit tuturor maimarilor lui Israel să-l ajute pe Solomon, fiul său:
18 „Oare nu e Domnul cu voi?; El v-a dat pace din toate părţile, căci El i-a dat în mâinile voastre pe locuitorii ţării, iar ţara s-a supus în faţa Domnului şi în faţa poporului Său.
19 Aşadar, puneţi-vă la inimă şi la suflet să-L căutaţi pe Domnul, Dumnezeul vostru; şi ridicaţi-vă şi zidiţi-I casă sfântă Domnului, Dumnezeului vostru, ca să aduceţi chivotul legământului Domnului şi sfintele vase ale lui Dumnezeu în templul care va fi zidit în numele Domnului!"
23
Numărul, rânduiala şi slujba leviţilor.
1 Fiind David bătrân şi sătul de zile, în locul lui l-a făcut rege peste Israel pe Solomon, fiul său.
2 Şi i-a adunat pe toţi mai-marii din Israel şi pe preoţi şi pe leviţi.
3 Şi leviţii s-au numărat pe ei înşişi, cei de la treizeci de ani în sus; numărul lor, pe cap de om, a fost de treizeci şi opt de mii de bărbaţi.
4 Dintre ei, cârmuitori peste lucrările casei Domnului au fost douăzeci şi patru de mii; iar grămătici şi judecători, şase mii;
5 patru mii erau portari, iar patru mii erau cântăreţi ai Domnului, cu instrumentele muzicale pe care ei le făcuseră să-L laude pe Domnul.
6 Şi i-a împărţit David în cete care să facă-n fiecare zi cu rândul, după fiii lui Levi: Gherşon, Cahat şi Merari.
7 Din Gherşoniţi: Laedan şi Şimei.
8 Fiii lui Laedan au fost trei: Iehiel, căpetenie, Zetam şi Ioil.
9 Fiii lui Şimei au fost trei: Şelomit, Haziel şi Haran. Aceştia sunt căpeteniile fiilor lui Laedan.
10 Tot fii ai lui Şimei au fost Iahat, Ziza, Ieuş şi Beraia; aceştia patru sunt tot fii ai lui Şimei;
11 Iahat era căpetenie; Ziza era al doilea; Ieuş şi Beraia au avut puţini copii şi de aceea au fost socotiţi la un loc cu casa tatălui lor.
12 Fiii lui Cahat au fost patru: Amram, Iţhar, Hebron şi Uziel.
13 Fiii lui Amram: Aaron şi Moise. Aaron a fost rânduit să sfinţească lucrurile cele mai sfinte1 el şi fiii săi pe veci, să ardă tămâie în faţa Domnului,
1 Literal: „... să sfinţească sfintele sfintelor" (genitivul-superlativ, ca în „Cântarea Cântărilor").

să-I slujească şi să-I binecuvinteze numele în veci.

14 Iar Moise, omul lui Dumnezeu, şi fiii săi au fost socotiţi la tribul lui Levi.
15 Fiii lui Moise: Gherşon şi Eliezer.
16 Fiul lui Gherşon: Şebuel, căpetenia.
17 Fiul lui Eliezer: Rehabia, căpetenia. Eliezer n-a mai avut alţi copii; Rehabia însă a avut foarte mulţi.
18 Fiul lui Iţhar: Şelomit, căpetenia.
19 Fiii lui Hebron: întâiul, Ieria; al doilea, Amaria; al treilea, Iahaziel; al patrulea, Iecameam.
20 Fiii lui Uziel: întâiul, Mica, al doilea, Işia.
21 Fiii lui Merari: Mahli şi Muşi; fiii lui Mahli: Eleazar şi Chiş.
22 Eleazar a murit fără să fi avut fii, ci numai fiice, pe care le-au luat de soţii fiii lui Chiş, verii lor.
23 Fiii lui Muşi au fost trei: Mahli, Eder şi Ieremot.
24 Aceştia sunt fiii lui Levi, după casele părinţilor lor, adică ale capilor de familie, după numărătoarea lor pe nume şi pe capete, cei care, de la douăzeci de ani în sus, făceau slujbă în templul Domnului.
25 Căci David a zis: „Domnul, Dumnezeul lui Israel, i-a dat linişte poporului Său şi pe veci l-a aşezat în Ierusalim".
26 Leviţii nu mai purtau cortul şi toate ale lui, cele de trebuinţă pentru slujbele din el.
27 De aceea, după cele din urmă porunci ale lui David, au fost număraţi leviţii de la douăzeci de ani în sus,
28 ca să stea la îndemâna fiilor lui Aaron pentru slujbele din templul Domnului, pentru [veghea] curţilor şi a cămărilor, pentru curăţirea tuturor lucrurilor şi pentru ceea ce era de trebuinţă la slujbele din templul lui Dumnezeu,
29 pentru a se îngriji de pâinile punerii-înainte, de făinuţa de grâu pentru prinosul de pâine şi pentru azime, de ceea ce era de copt, de fript şi de măsurat,
30 pentru a sta dimineaţa şi seara să-l laude pe Domnul şi să I se mărturisească
31 şi pentru toate arderile-de-tot aduse Domnului sâmbăta, la lună nouă şi la sărbători, după numărul şi rânduiala lor, totdeauna înaintea Domnului
32 şi să facă paza la cortul mărturiei şi paza la locaşul cel sfânt şi paza la fiii lui Aaron, fraţii lor, în slujbele din templul Domnului.
24
Cetele preoţilor.
1 Şi fiii lui Aaron, împărţiţi în cete: Fiii lui Aaron: Nadab, Abiud, Eleazar şi Itamar.
2 Nadab şi Abiud au murit înaintea tatălui lor, iar fii n-au avut; aşa că numai Eleazar şi Itamar, fiii lui Aaron, au slujit ca preoţi.
3 David i-a împărţit astfel: Pe Ţadoc, unul din fiii lui Eleazar, şi pe Ahimelec, unul din fiii lui Itamar, potrivit cu numărul lor, cu slujba lor şi cu familiile părinţilor lor.
4 Dar între fiii lui Eleazar s-au găsit mai multe căpetenii decât între fiii lui Itamar, aşa că i-a împărţit astfel: din fiii lui Eleazar, şaisprezece capi de familie, iar din fiii lui Itamar, opt.

5 Şi i-a împărţit prin sorţi, pe unii ca şi pe ceilalţi, căci, dintre fiii lui Eleazar şi dintre fiii lui Itamar, ei erau mai-mari ai celor sfinte şi mai-mari ai Domnului.1
6 Iar Şemaia, fiul lui Natanael, grămătic din neamul leviţilor, i-a scris în faţa regelui şi a căpeteniilor şi în faţa preoţilor Ţadoc şi Ahimelec, fiul lui Abiatar, şi a capilor de familii preoţeşti şi levitice, o casă părintească fiindu-i rânduită lui Eleazar şi una lui Itamar.
7 Sorţul cel dintâi i-a ieşit lui Iehoiarib; al doilea, lui Iedaia;
8 al treilea, lui Harim; al patrulea, lui Seorim;
9 al cincilea, lui Malchia; al şaselea, lui Miiamin;
10 al şaptelea, lui Hacoţ; al optulea, lui Abia;
11 al nouălea, lui Ieşua; al zecelea, lui Şecania;
12 al unsprezecelea, lui Eliaşib; al doisprezecelea, lui Iachim;
13 al treisprezecelea, lui Hupa; al paisprezecelea, lui Işbaal;
14 al cincisprezecelea, lui Bilga; al şaisprezecelea, lui Imer;
15 al şaptesprezecelea, lui Hezir; al optsprezecelea, lui Hapiţeţ;
16 al nouăsprezecelea, lui Petahia; al douăzecilea, lui Iezechiel;

17 al douăzeci şi unulea, lui Iachin; al douăzeci şi doilea, lui Gamul;
1 „Mai-marii Domnului” aveau, după toate probabilităţile, atribuţii cu totul speciale, de drept divin, care nu ne sunt cunoscute. Oricum, acest genitiv trebuie citit ca în expresiile „frica lui Dumnezeu” = frica de Dumnezeu, sau „mântuirea lui Dumnezeu” = mântuirea care vine de la Dumnezeu.
18 al douăzeci şi treilea, lui Delaia; al douăzeci şi patrulea, lui Maazia;
19 Acesta era rândul lor la slujbă, cum anume trebuia să vină în templul Domnului, după rânduiala lor dată prin Aaron, părintele lor, aşa cum Domnul, Dumnezeul lui Israel, îi poruncise acestuia.
20 Ceilalţi fii ai lui Levi au fost împărţiţi astfel: Din fiii lui Amram, Şubael; din fiii lui Şubael, Iehdia;
21 din fiii lui Rehabia, întâiul era Işia;
22 din fiii lui Iţhar: Şelomot; din fiii lui Şelomot: Iahat;
23 din fiii lui Hebron: întâiul, Ieria; al doilea, Amaria; al treilea Iahaziel; şi al patrulea, Iecameam;
24 din fiii lui Uziel: Mica; din fiii lui Mica: Şamir.
25 Fratele lui Mica a fost Işia; din fiii lui Işia: Zaharia.
26 Fiii lui Merari: Mahli şi Muşi; din fiii lui Iaazia: Beno;
27 din fiii lui Merari, după Iaazia: Beno, Şoham, Zacur şi Ibri.
28 Mahli i-a avut pe Eleazar şi pe Itamar; Eleazar a murit fără să fi avut fii.
29 Chiş l-a avut pe Ierahmeel.
30 Fiii lui Muşi: Mahli, Eder şi Ierimot. Aceştia sunt fiii leviţilor după familii.
31 Şi ei, de asemenea, au primit sorţi, ca şi fraţii lor, fiii lui Aaron, în faţa regelui David, a lui Ţadoc şi a lui Ahimelec, a capilor de familii preoţeşti şi levitice, fiecare cap de familie fiind pe picior de egalitate cu cei mai tineri fraţi ai săi.
672
25
Cântăreţii.
1 Regele David şi căpeteniile oştirii i-au rânduit la slujbe pe fiii lui Asaf, pe ai lui Heman şi pe ai lui Iditun, ca să cânte imnuri în sunetul alăutelor şi al harpelor şi al ţimbalelor.1
2 Din fiii lui Asaf: Zacur, Iosif, Netania şi Aşarela; fiii lui Asaf, cei ce se ţineau de profetul Asaf, îşi aveau locul îndată după rege.
3 Din cei ai lui Iditun, fiii lui Iditun: Ghedalia, Ţeri, Isaia, Şimei, Haşabia şi Matitia; ei erau şase, sub conducerea tatălui lor Iditun, care cânta din alăută mulţumiri şi laude Domnului.
4 Din cei ai lui Heman: fiii lui Heman: Buchia, Matania, Uziel, Şebuel, Ierimot, Hanania, Hanani, Eliata, Ghidalti, Romamti-Ezer, Ioşbecaşa, Maloti, Hotir şi Mahaziot.
5 Toţi aceştia erau fiii lui Heman, întâiul cântăreţ al regelui atunci când se cerea cuvânt de la Domnul pentru ridicarea cornului. Şi i-a dat Dumnezeu lui Heman paisprezece fii şi trei fiice.
6 Toţi aceştia, laolaltă cu tatăl lor, cântau în templul Domnului imnuri [acompaniate] de ţimbale, harpe şi alăute, avându-şi locul îndată după rege şi după Asaf, Iditun şi Heman.
7 Iar numărul lor înţelegându-se şi al fraţilor lor care învăţaseră să-I cânte Domnului şi care erau iscusiţi în slujba aceasta era de două sute optzeci şi opt.
1 Autorul Paralipomenelor pune un preţ deosebit pe tagma cântăreţilor. Aceştia sunt recrutaţi din trei familii levitice: Asaf, Iditun şi Heman. (Ca în foarte multe alte cazuri, prin „fii” se înţeleg „urmaşi”, descendenţi dintr-un părinte comun).
8 Şi ei, de asemenea, au aruncat sorţi pentru rândul lor zilnic la slujbă, pentru mare şi mic, pentru cel desăvârşit şi pentru învăţăcel.
9 Întâiul sorţ i-a căzut lui Asaf, adică lui Iosif, fraţilor şi fiilor săi: doisprezece; al doilea, lui Ghedalia, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
10 al treilea, lui Zacur, cu fraţii şi fiii săi: doisprezece;
11 al patrulea, lui Iţri, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
12 al cincilea, lui Netania, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
13 al şaselea, lui Buchia, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
14 al şaptelea, lui Ieşarela, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
15 al optulea, lui Isaia, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
16 al nouălea, lui Matania, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
17 al zecelea, lui Şimei, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;

18 al unsprezecelea, lui Azareel, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
19 al doisprezecelea, lui Haşabia, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
20 al treisprezecelea, lui Şebuel, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
21 al paisprezecelea, lui Matitia, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
22 al cincisprezecelea, lui Ierimot, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
23 al şaisprezecelea, lui Hanania, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
24 al şaptesprezecelea, lui Ioşbecaşa, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
25 al optsprezecelea, lui Hanani, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
673
26 al nouăsprezecelea, lui Maloti, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
27 al douăzecilea, lui Eliata, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
28 al douăzeci şi unulea, lui Hotir, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
29 al douăzeci şi doilea, lui Ghidalti, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
30 al douăzeci şi treilea, lui Mahaziot, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece;
31 al douăzeci şi patrulea, lui Romamtiezer, cu fiii şi fraţii săi: doisprezece.
26
Portarii, cămăraşii şi judecătorii.
1 Şi cetele portarilor: Din fiii lui Core: Meşelemia, unul din fiii lui Asaf.
2 Fiii lui Meşelemia: întâiul-născut, Zaharia; al doilea, Iediael; al treilea, Zebadia; al patrulea, Iatniel;
3 al cincilea, Elam; al şaselea, Iohanan; al şaptelea, Elioenai.
4 Fiii lui Obed-Edom: întâiul născut, Şemaia; al doilea, Iehozabad; al treilea, Ioah; al patrulea, Sacar; al cincilea, Natanael;
5 al şaselea, Amiel; al şaptelea, Isahar; al optulea, Peultai (fiindcă Dumnezeu l-a binecuvântat).
6 Fiului său Şemaia i s-au născut, de asemenea, fii care au fost căpetenii în casa lor părintească, fiindcă au fost oameni puternici.
7 Fiii lui Şemaia: Otni, Rafael, Obed şi Elzabad; iar fraţii săi, oameni puternici: Elihu, Semachia şi Isbacom.
8 Toţi aceştia erau dintre fiii lui Obed-Edom; ei, fiii lor şi fraţii lor au fost oameni sârguincioşi la slujbă şi pricepuţi; şaizeci şi doi au fost din Obed-Edom.
9 Meşelemia a avut optsprezece fii şi fraţi, oameni puternici.
10 Hosa, unul din fiii lui Merari, i-a avut pe Şimri, căpetenie: deşi nu el era întâiul-născut, tatăl său l-a pus căpetenie;
11 al doilea, Hilchia; al treilea, Tebalia; al patrulea, Zaharia; fiii şi fraţii lui Hosa au fost, de toţi, treisprezece.
12 Aceştia sunt cei rânduiţi la porţi, după capii de familie, vrednici de slujbă, împreună cu fraţii lor, ca să slujească în templul Domnului.
13 Şi ei, de asemenea, au aruncat sorţi, pentru mari şi pentru mici după familiile lor, pentru fiecare poartă.
14 Pentru poarta dinspre răsărit, sorţul i-a căzut lui Şelemia; lui Zaharia, fiul său, i s-au aruncat sorţi şi i-a căzut poarta dinspre miază-noapte;
15 lui Obed-Edom, cea dinspre miazăzi, peste drum de cămări;
16 lui Şupim şi Hosa le-a căzut sorţul pentru cea dinspre apus, la porţile Şelechet, unde drumul urcă şi unde străjile stau faţă-n faţă.
17 Spre răsărit, câte şase pe zi; spre miază-noapte, câte patru pe zi; spre miazăzi, câte patru pe zi; iar la cămări, câte doi, cu schimbul,
18 să ţină paza; spre apus, patru; iar către drum, doi, să ţină paza.
19 Acestea sunt cetele portarilor din fiii lui Core şi din fiii lui Merari.
20 Iar leviţii, fraţii lor, erau peste vistieriile casei Domnului şi peste vistieriile lucrurilor sfinţite.
21 Fiii lui Laedan, fiul lui Gherşon, căpeteniile ce se trăgeau din Laedan
674
Gherşonitul: Iehiel;
22 Fiii lui Iehiel: Zetam şi Ioil, fratele său, care păzeau vistieria casei Domnului
23 împreună cu urmaşii lui Amram: Iţhar, Hebron, Uziel;

24 Şebuel, fiul lui Gherşon, fiul lui Moise, era mai mare peste vistierii.
25 Fratele său Eleazar îl avea fiu pe Rehabia; acesta, pe Isaia; acesta, pe Ioram; acesta, pe Zicri; iar acesta, pe Şelomit.
26 Şelomit şi fraţii săi privegheau asupra tuturor vistieriilor lucrurilor sfinţite pe care le afierosiseră regele David şi capii de familie şi căpeteniile peste mii şi peste sute şi căpeteniile oastei,
27 lucruri pe care ei le luaseră de prin cetăţi [cucerite] şi din prăzi şi din care afierosiseră, pentru ca zidirea templului Domnului să nu ducă lipsă.
28 De asemenea, tot ceea ce afierosise profetul Samuel, precum şi Saul, fiul lui Chiş, şi Abner, fiul lui Ner, şi Ioab, fiul Ţeruiei, toate cele afierosite erau în grija lui Şelomit şi a fraţilor lui.
29 Din neamul lui Iţhar, Hanania şi fiii săi erau rânduiţi la slujbele din afară ale Israeliţilor, ca scriitori şi judecători.
30 Din neamul lui Hebron, Haşabia şi fiii săi, oameni puternici, în număr de o mie şapte sute, aveau supravegherea asupra lui Israel de cealaltă parte de Iordan, spre apus, pentru tot felul de slujbe ale Domnului şi ale regelui.
31 Din neamul lui Hebron, Ieria era căpetenia Hebroniţilor, după generaţii şi după familii. În cel de al patruzecilea an al domniei lui [David] ei au fost număraţi, iar între ei s-au aflat viteji în Iazerul Galaadului.
32 Iar fraţii lui, oameni puternici, în număr de două mii şapte sute, erau capi de familie; pe aceştia i-a pus David peste triburile lui Ruben şi Gad şi peste jumătate din seminţia lui Manase, pentru toate rânduielile lui Dumnezeu şi treburile regelui.
27
Alţi dregători ai lui David.
1 Iată-i pe fiii lui Israel, după numărul lor: capi de familie, căpetenii peste mii şi peste sute, cu grămăticii lor, care-i slujeau poporului după fiece cuvânt al regelui, împărţiţi în cete care intrau şi ieşeau [din slujbă], lună de lună, în toate lunile anului; în fiecare ceată erau câte douăzeci şi patru de mii.
2 Căpetenia primei cete, pentru luna întâi: Iaşobeam, fiul lui Zabdiel; în ceata lui erau douăzeci şi patru de mii;
3 el era dintre fiii lui Fares, mai-mare peste toate căpeteniile de oaste în luna întâi.
4 Peste ceata din luna a doua: Dodai Ahohitul; în ceata lui se afla şi căpetenia Miclot; în ceata lui erau douăzeci şi patru de mii.
5 A treia căpetenie, pentru luna a treia: Benaia, fiul preotului Iehoiada; şi în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii;
6 acest Benaia era un viteaz între cei treizeci şi mai-mare peste cei treizeci; în ceata lui se afla şi Amizabad, fiul său.
7 A patra căpetenie, pentru luna a patra: Asael, fratele lui Ioab; iar după el era Zebadia, fiul său; în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.

8 A cincea căpetenie, pentru luna a cincea: Şamhut Izrahitul; în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.
9 A şasea căpetenie, pentru luna a şasea: Ira, fiul lui Icheş Tecoanul; în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.
10 A şaptea căpetenie, pentru luna a şaptea: Heleţ Peloninul, din fiii lui Efraim; şi în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.
11 A opta căpetenie, pentru luna a opta: Sibecai Huşatitul, din seminţia lui Zarah; în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.
12 A noua căpetenie, pentru luna a noua: Abiezer Anatoteanul, din fiii lui Veniamin; şi în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.
13 A zecea căpetenie, pentru luna a zecea: Maherai din Netofat, din familia lui Zarah; în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.
14 A unsprezecea căpetenie, pentru luna a unsprezecea: Benaia din Piraton, din fiii lui Efraim; şi în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.
15 A douăsprezecea căpetenie, pentru luna a douăsprezecea: Heldai din Netofat, din seminţia lui Otniel; şi în ceata lui erau tot douăzeci şi patru de mii.

16 Iar peste triburile lui Israel: Căpetenie peste Ruben era Eliezer, fiul lui Zicri; peste Simeon era Şefatia, fiul lui Maaca;
17 peste leviţi era Haşabia, fiul lui Chemuel; peste Aaron era Ţadoc;
18 peste Iuda era Elihu, din fraţii lui David; pentru Isahar era Omri, fiul lui Micael;
19 peste Zabulon era Işmaia, fiul lui Obadia; peste Neftali era Ierimot, fiul lui Azriel;
20 peste fiii lui Efraim era Hoseia, fiul lui Azazia; peste jumătatea din tribul lui Manase era Ioil, fiul lui Pedaia;
21 peste jumătatea cealaltă din tribul lui Manase cea din Galaad era Ido, fiul lui Zaharia; peste Veniamin era Iaasiel, fiul lui Abner;
22 peste Dan era Azareel, fiul lui Ieroham. Acestea erau căpeteniile triburilor lui Israel.
23 David însă nu i-a numărat şi pe cei de douăzeci de ani şi mai în jos, deoarece Domnul spusese că-l va înmulţi pe Israel ca stelele cerului.
24 Ioab, fiul Ţeruiei, începuse să facă numărătoarea, dar nu a şi sfârşit-o, pricină pentru care s-a făcut mânie asupra lui Israel şi pentru care numărătoarea aceea nu a intrat în Cartea Faptelor regelui David.
25 Peste vistieriile regelui era Azmavet, fiul lui Adiel, iar peste strânsurile de pe câmp, din oraşe şi din sate şi din turnuri era Ionatan, fiul lui Uzia.
26 Peste gospodarii care lucrau pământul era Ezri, fiul lui Chelub.
27 Peste vii era Şimei din Rama, iar peste pivniţele de vinuri era Zabdi, fiul lui Şifmi.
28 Peste livezile de măslini şi de smochini în câmpie era Baal-Hanan din Gheder, iar peste magaziile untdelemnului era Ioaş.
29 Peste vitele mari ce păşteau în Şaron era Şitrai Haşaroneanul, iar peste cele din văi era Şafat, fiul lui Adlai.
30 Peste cămile era Obil Ismaelitul, peste asini, Iehdia Meroneanul.
676
31 Peste turme era Iaziz Agariteanul. Toţi aceştia erau cârmuitori peste strânsurile de hrană ale regelui David.
32 Ionatan, unchiul lui David dinspre tată, era sfetnic, om înţelept şi grămătic; iar Iehiel, fiul lui Hacmoni, era cu fiii regelui.
33 Şi Ahitofel era sfetnic al regelui; iar Huşai Archianul era cel mai apropiat prieten al regelui.
34 Lui Ahitofel i-au urmat Iehoiada, fiul lui Benaia, şi Abiatar. Iar Ioab era căpetenia oştirii regelui.
28
Sfaturile lui David pentru zidirea casei Domnului.
1 David a adunat în Ierusalim toate căpeteniile lui Israel, pe mai-marii judecătorilor, mai-marii cetelor care-i slujeau regelui, căpeteniile peste mii şi peste sute, pe vistiernici şi pe cei ce răspundeau de strânsurile pentru hrana regelui şi a tuturor oamenilor lui şi a fiilor săi împreună cu eunucii, pe viteji şi pe războinicii din oaste.
2 Şi a stat David în mijlocul adunării şi a zis: „Ascultaţi-mă, fraţii mei şi poporul meu. Mi-a stat la inimă să zidesc locaş de odihnă pentru chivotul legământului Domnului şi aşternut picioarelor Domnului nostru; şi am pregătit ceea ce e de trebuinţă pentru zidire.
3 Dar Dumnezeu mi-a zis: să nu-i zideşti locaş numelui Meu, fiindcă tu eşti om războinic şi ai vărsat sânge!
4 Cu toate acestea, Domnul, Dumnezeul lui Israel, pe mine m-a ales din toată casa tatălui meu să fiu în veac rege peste Israel; El din Iuda a ales regalitatea; din casa lui Iuda, casa tatălui meu; iar dintre fiii tatălui meu, pe mine m-a vrut să fiu rege peste întregul Israel.
5 Iar dintre fiii mei că mulţi fii mi-a dat mie Domnul -, pe fiul meu Solomon l-a ales să-l aşeze pe tronul regatului Domnului, peste Israel.
6 Iar Dumnezeu mi-a zis: solomon, fiul tău, el va zidi casa Mea şi curtea Mea, căci pe el l-am ales să-Mi fie Mie fiu, iar Eu să-i fiu lui Tată;
7 regatul său i-l voi aşeza pe veci, dacă el se va ţine tare, aşa cum o face astăzi, să-Mi păzească poruncile şi judecăţile.1
8 Şi acum, în faţa a toată adunarea Domnului şi în auzul Dumnezeului nostru: Păziţi şi căutaţi toate poruncile Domnului, Dumnezeului nostru, pentru ca voi să moşteniţi pământul cel bun şi să-l lăsaţi moştenire veşnică fiilor voştri de după voi.

9 Şi acum, Solomoane, fiul meu!: Cunoaşte-L pe Dumnezeul părinţilor tăi şi slujeşte-I din inimă desăvârşită şi din suflet plin de vrere, căci Domnul este Cel care încearcă toate inimile şi cunoaşte fiece gând; dacă tu Îl vei căuta, El ţi Se va face aflat2, iar dacă-L vei părăsi, şi El pentotdeauna te va părăsi.
10 Vezi acum că pe tine te-a ales Domnul să-I zideşti casă de sfinţenie; adună-ţi puterile şi fă-o!"
1 O făgăduinţă a lui Dumnezeu este întotdeauna condiţionată de credincioşia şi comportamentul omului.
2 Când Dumnezeu devine obiectul căutării omului, El este Cel ce i Se face cunoscut acestuia.

11 Atunci David i-a dat lui Solomon, fiul său, planul templului şi al clădirilor lui şi al vistieriilor şi al foişoarelor şi al cămărilor dinlăuntru şi al casei ispăşirii,
12 precum şi planul pe care-l avea în minte pentru curţile templului Domnului şi pentru toate odăile dimprejur, pentru vistieriile templului Domnului, pentru vistieriile lucrurilor sfinte
13 şi pentru odăile de odihnă, pentru încăperile preoţilor şi leviţilor, pentru toate lucrările de slujbă din templul Domnului şi pentru vistieriile vaselor de slujbă din templul Domnului,
14 cu greutatea lor în aur şi argint;
15 şi i-a dat greutatea sfeşnicelor şi a candelelor.
16 De asemenea, i-a dat greutatea meselor pentru pâinile punerii-înainte, a fiecărei mese de aur, ca şi a celei de argint,
17 pe a furculiţelor, talerelor şi cupelor de aur; greutatea aurului şi a argintului pentru cădelniţe şi căţui, potrivit cu măsura fiecăreia.
18 I-a arătat şi măsura altarului tămâierii, din aur curat, şi planul carului heruvimilor cu aripile întinse, care umbreau chivotul legământului Domnului.
19 Pe toate i le-a dat David lui Solomon, în scriere de mâna Domnului3, pentru ca el să priceapă cum să ducă planul la îndeplinire.
20 Şi a zis David către Solomon, fiul său: „Adună-ţi puterile,
3 În v. 12 se spune că David avea planul „în minte". Menţiunea de aici: „în scriere de mâna Domnului" se referă la „izvodul" cortului legământului, pe care Dumnezeu, prin revelaţie directă, i-l dăduse lui Moise ca prototip al viitorului templu (Iş 25, 9, 40).
îmbărbătează-te şi fă-le! Nu te teme, nici nu te speria, căci Domnul, Dumnezeul meu, va fi cu tine şi nu te va lăsa şi nu te va părăsi până ce vei fi isprăvit toată lucrarea pentru slujba templului Domnului.
21 Iată şi cetele preoţilor şi leviţilor pentru toate slujbele din templul lui Dumnezeu! Şi cu tine sunt meşteri iscusiţi în orice lucrare, după meşteşugul fiecăruia; de asemenea, mai-marii şi-ntregul popor sunt gata pentru tot ceea ce tu vei porunci".
29
Danii pentru casa Domnului. Rugăciunea regelui. Ungerea lui Solomon. Moartea lui David.
1 Şi a zis regele David către întreaga adunare: „Solomon, fiul meu, cel pe care Domnul l-a ales, e tânăr şi plăpând, iar lucrarea e grea, de vreme ce zidirea nu-i pentru om, ci pentru Domnul Dumnezeu.
2 Pe cât mi-a stat în putere, pentru templul Domnului meu am pregătit aur, argint, aramă, fier, lemn şi piatră, onix şi pietre scumpe pentru tot felul de podoabe, pietre nestemate şi multă marmură.
3 Şi fiindcă mare dragoste am eu pentru casa Dumnezeului meu, aurul şi argintul pe care l-am agonisit pentru mine, iată, îl dau pentru casa Dumnezeului meu, ca adaos la cel pe care l-am pregătit anume pentru casa celor sfinte:
4 trei mii de talanţi de aur de Ofir şi şapte mii de talanţi de argint curat, pentru îmbrăcarea pereţilor casei Domnului:

5 aur pentru ceea ce e de aur, argint pentru ceea ce e de argint; şi totul să fie lucrat de mână de meşter... Şi acum: cine vrea să vină cu mâinile pline pentru Domnul?"
6 Atunci capii de familie şi mai-marii fiilor lui Israel şi căpeteniile peste mii şi căpeteniile peste sute şi supraveghetorii lucrurilor şi iconomii regelui s-au îndemnat
7 şi au dat pentru lucrările templului Domnului cinci mii de talanţi de aur şi zece mii de galbeni din aur şi zece mii de talanţi de argint şi optsprezece mii de talanţi de aramă şi o sută de mii de talanţi

de fier.
8 Iar cei care aveau pietre scumpe, le-au dat şi pe acelea în vistieria templului Domnului prin mâinile lui Iehiel Gherşonitul.
9 Şi s-au bucurat poporenii de râvna lor, că din plinul inimii au binevoit să-I dea Domnului; iar regele David s-a bucurat foarte.
10 Atunci regele David L-a binecuvântat pe Domnul în faţa adunării, zicând: „Binecuvântat eşti, Doamne, Dumnezeul lui Israel, Tatăl nostru din veac până-n veac!
11 A Ta este, Doamne, mărirea şi puterea şi lauda şi biruinţa şi tăria; că Tu eşti Stăpânul a tot ce e în cer şi a tot ce e pe pământ, şi de faţa ta se cutremură fiecare rege şi fiecare neam.
12 De la Tine sunt bogăţia şi slava; Tu, Doamne, pe toţi îi stăpâneşti, că Tu eşti Stăpânul a toată stăpânia şi-n mâna Ta este puterea şi domnia; şi-n puterea Ta, Atotţiitorule, stă ca pe toate să le măreşti şi să le întăreşti.
13 Şi acum, Doamne, ne mărturisim Ţie şi lăudăm numele slavei Tale.
14 Dar cine sunt eu şi cine e poporul meu, că ne-am învrednicit să-Ţi aducem acestea?: că ale Tale sunt toate şi dintru ale Tale Ţi-am dat;
15 că străini suntem noi în faţa Ta, străini precum toţi părinţii noştri; ca umbra sunt zilele noastre pe pământ, şi nimic nu rămâne.
16 Doamne, Dumnezeul nostru, tot belşugul acesta pe care noi l-am pregătit ca să-i zidim casă numelui Tău celui sfânt este din mâna Ta, şi al Tău este totul.
17 Şi am cunoscut, Doamne, că Tu eşti Cel care cercetezi inimile şi iubeşti dreptatea; eu cu inimă curată Ţi-am jertfit toate acestea, iar acum l-am văzut pe poporul Tău, care se află aici, că-ntru bucurie Ţi-a jertfit.
18 Doamne, Dumnezeul lui Avraam şi al lui Isaac şi al lui Israel, părinţii noştri, în veac păzeşte aceste lucrări în cugetul inimii poporului Tău, şi inimile lor le îndreaptă spre Tine!
19 Iar lui Solomon, fiul meu, dă-i inimă bună, ca să-Ţi plinească poruncile şi mărturiile şi învăţăturile şi să ducă la capăt zidirea templului Tău, pentru care am făcut pregătire!”
20 Şi a zis David către toată adunarea: „Binecuvântaţi-L pe Domnul, Dumnezeul nostru!” Şi toată adunarea L-a binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul părinţilor ei; şi, plecându-şi genunchii, s-a închinat Domnului şi regelui.
21 Iar în ziua următoare I-a adus David jertfe Domnului şi arderi-de-tot lui Dumnezeu: o mie de miei, o mie de berbeci şi o mie de viţei, cu libaţiile lor; şi o mulţime de jertfe pentru tot Israelul.
22 şi-n ziua aceea au mâncat şi au băut în faţa Domnului cu bucurie mare; şi

pentru a doua oară l-au făcut rege pe Solomon, fiul lui David, şi l-au uns în faţa Domnului, ca rege1, iar pe Ţadoc ca preot.
23 şi s-a aşezat Solomon pe tronul lui David, tatăl său, şi a sporit, şi tot Israelul i s-a supus.
24 i s-au supus şi căpeteniile şi dregătorii şi toţi fiii regelui David, părintele său.
25 Domnul l-a mărit pe Solomon în ochii întregului Israel; şi i-a dat slavă regească, aşa cum nici un rege n-a avut înaintea lui.
26 David, fiul lui Iesei, a domnit peste Israel vreme de patruzeci de ani:
27 şapte ani în Hebron şi treizeci şi trei de ani în Ierusalim.
28 Şi a murit la bătrâneţe bună, sătul de zile, în bogăţie şi mărire. Iar în locul lui a domnit Solomon, fiul său.
29 Iar celelalte fapte ale regelui David, cele dintâi şi cele din urmă, sunt scrise în cartea lui Samuel văzătorul şi în cartea profetului Natan şi în cartea lui Gad văzătorul,
30 despre toată domnia lui şi despre puterea lui şi despre vremile care-au fost peste el şi peste Israel şi peste toate împărăţiile pământului.
1 Solomon fusese desemnat direct de către David ca succesor al său (23, 1); acum are loc aclamarea din partea poporului, care confirmă astfel opţiunea regelui.

Cartea a doua Paralipomena
1
Înţelepciunea şi bogăţia lui Solomon.
1 Şi Solomon, fiul lui David, a prins putere asupra regatului său; iar Domnul, Dumnezeul său, era

cu el şi l-a umplut de slavă.
2 Solomon a grăit către întregul Israel, către căpeteniile peste mii şi către sutaşi şi către judecători şi către toţi dregătorii de peste Israel şi către capii de familie.
3 Şi Solomon, împreună cu toată adunarea, a mers pe înălţimea de pe Gabaon, unde se afla cortul mărturiei lui Dumnezeu, cel pe care Moise, robul lui Dumnezeu, îl făurise în pustie.
4 (Cât despre chivotul lui Dumnezeu, David îl adusese din cetatea Chiriat-Iearim în locul pe care el, David, i-l pregătise atunci când i-a întins cort în Ierusalim).
5 Şi jertfelnicul de aramă, pe care-l făcuse Beţaleel, fiul lui Uri, fiul lui Hur, se afla acolo, în faţa cortului Domnului, iar Solomon şi adunarea l-au cercetat.
6 Pe acest jertfelnic de aramă, care se afla înaintea Domnului, în cort, a adus Solomon o mie de arderi-de-tot.
7 În noaptea aceea i s-a arătat Dumnezeu lui Solomon şi i-a zis: „Cere: ce să-ţi dau?"
8 Iar Solomon I-a zis lui Dumnezeu: „Tu ai făcut mare milă cu David, părintele meu, iar pe mine m-ai făcut rege în locul său.
9 Şi acum, Doamne, Dumnezeule: credincios să rămână numele Tău asupra lui David, părintele meu,1 de vreme ce Tu m-ai făcut rege peste un popor numeros ca ţărâna pământului.
10 Acum, dă-mi înţelepciune şi pricepere2 ca să ies şi să intru în faţa acestui popor!; căci cine oare îl va judeca3 pe acest mare popor al Tău?"
11 Şi a zis Dumnezeu către Solomon: „De vreme ce aceasta a fost în inima ta, şi n-ai cerut multă bogăţie, nici slavă, nici viaţa vrăjmaşilor, şi nici zile multe n-ai cerut, ci ai cerut înţelepciune
1 Adică: Să-Ţi ţii făgăduinţa pe care i-ai făcut-o lui David, părintele meu! „Credincios": fidel, loial. „Numele Tău": Tu-Însuţi.
2 Înţelepciunea (sofia) (mai ales în conducere): capacitatea intelectului de a discerne între bine şi rău. „Pricepere" (synesis) (înţeles înrudit cu acela al lui fronesis): capacitatea de a pune înţelepciunea în practică, de a găsi întotdeauna o soluţie dreaptă în orice problemă.
3 „A judeca" (aici): a cârmui după dreptate, a judeca neînţelegerile prin cumpăna cea dreaptă.

şi pricepere ca să-l judeci pe poporul Meu, peste care te-am pus rege,
12 înţelepciunea şi priceperea ţi le dau; şi-ţi voi da bogăţie şi avuţii şi slavă, aşa cum nici un rege de dinaintea ta nu ţi-a fost pe măsură, şi aşa cum nici după tine nu va fi".
13 Şi a venit Solomon de pe înălţimea Gabaonului din faţa cortului mărturiei la Ierusalim, şi a domnit peste Israel.
14 Solomon a adunat care şi călăreţi: avea o mie patru sute de care şi douăsprezece mii de călăreţi; şi le-a aşezat în cetăţile carelor; iar poporul era cu regele în Ierusalim.
15 Regele a făcut în aşa fel încât argintul şi aurul era în Ierusalim [tot atât de preţuit] ca pietrele; iar cedrii se aflau în Iudeea ca duzii care cresc în neştire pe câmp.
16 I se aduceau lui Solomon, pe bani, cai din Egipt; negustorii regelui cumpărau cu bani:
17 scoţându-l din Egipt, îi aduceau regelui un car pentru şase sute de sicli de argint şi un cal pentru o sută cincizeci de sicli de argint; tot astfel şi tot ei aduceau pentru toţi regii Heteilor şi pentru regii Siriei.
18 Solomon a zis că-i va zidi o casă numelui Domnului şi o casă pentru regatul său.
2
Pregătiri pentru zidirea casei Domnului.
1 Şi a adunat Solomon şaptezeci de mii de salahori şi optzeci de mii de tăietori de piatră în munte; iar peste aceştia erau trei mii şase sute de supraveghetori.
2 Solomon a trimis la Hiram, regele Tirului, zicând: „De vreme ce tu te-ai purtat bine cu David, părintele meu, şi i-ai dat cedri spre a-şi zidi o casă în care să locuiască,
3 iată că şi eu, fiul său, îi zidesc o casă numelui Domnului, Dumnezeului meu, spre a I-o sfinţi şi a arde în faţa Lui tămâie cu bună mireasmă şi a aduce fără-ncetare pâinile punerii-înainte şi a aduce fără-ncetare arderi-de-tot, dimineaţa şi seara şi sâmbăta şi la lună nouă şi la sărbătorile Domnului, Dumnezeului nostru, ceea ce e [rânduială] veşnică în Israel.
4 Iar casa pe care eu o zidesc urmează să fie mare, căci mare este Dumnezeul nostru peste toţi dumnezeii.
5 Şi cine oare va putea să-I zidească Lui casă, de vreme ce însuşi cerul şi cerul cerului nu-I cuprind

slava? Şi cine sunt eu, ca să-I zidesc Lui casă, decât numai spre a I se aduce jertfe de tămâie?
6 Şi acum, trimite-mi un om înţelept şi iscusit în a lucra în aur şi în argint şi în aramă şi în fier şi în tort purpuriu şi stacojiu şi roşu şi vânăt, şi unul care să ştie să sape înflorituri împreună cu iscusiţii meşteri care sunt la mine în Iuda şi în Ierusalim, cei pe care i-a pregătit David, părintele meu.
7 Şi mai trimite-mi din Liban lemn de cedru şi de ienupăr şi de pin; fiindcă ştiu că servii tăi se pricep să taie lemnul din Liban.
8 Şi, iată, servii mei vor merge împreună cu servii tăi, ca să-mi pregătească lemnărie multă, căci mare şi mărită va fi casa pe care o zidesc.

9 Şi, iată, servilor tăi lucrători, celor ce taie lemnul, le-am dat de mâncare, în dar, douăzeci de mii de măsuri de grâu şi douăzeci de mii de măsuri de orz şi douăzeci de mii de măsuri de vin şi douăzeci de mii de măsuri de untdelemn".
10 Iar Hiram, regele Tirului, a răspuns în scris şi a trimis la Solomon, zicând: „Fiindcă Domnul Şi-a iubit poporul, de aceea te-a făcut pe tine rege peste el".
11 Şi a zis Hiram: „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce a făcut cerul şi pământul, Cel ce i-a dat regelui David un fiu înţelept, iscusit în pricepere şi ştiinţă, care va zidi o casă pentru Domnul şi o casă pentru regatul său.
12 Şi acum, ţi-am trimis un om înţelept şi înzestrat cu pricepere, pe Hiram-abi1
13 (mama lui era dintre fetele lui Dan, iar tatăl său era tirian), care ştie să lucreze în aur şi în argint şi în aramă şi în fier şi în piatră şi în lemn şi să ţească cu purpură şi cu tort albastru şi stacojiu şi cu vison şi să sape înflorituri şi să înţeleagă tot ce se poate plănui şi orice îi vei da tu să facă, tu şi meşterii tăi şi meşterii domnului meu David, părintele tău.
14 Şi acum, grâul şi orzul şi vinul şi untdelemnul de care domnul meu a vorbit, trimite-le servilor tăi.
15 Iar noi vom tăia din Liban lemnul de care ai nevoie şi-l vom aduce cu plutele pe mare la Ioppe 2, iar tu le vei duce la Ierusalim".
16 Atunci Solomon i-a adunat pe toţi străinii care se aflau în ţara lui Israel,
1 Hiram-Abi" se traduce: „Hiram este tatăl meu".
2 Ioppe: Iaffa de astăzi.
după numărătoarea cu care-i numărase David, părintele său; şi s-au aflat o sută cincizeci şi trei de mii şi şase sute. 17 Şi dintre ei a făcut şaptezeci de mii de salahori şi optzeci de mii de tăietori în piatră şi trei mii şase sute de supraveghetori peste popor3.
3
Zidirea templului.
1 Solomon a început să zidească templul Domnului în Ierusalim, pe muntele Moria1, acolo unde Domnul i Se arătase lui David, părintele său, pe locul pe care David îl pregătise în aria lui Ornan Iebuseul.
2 Zidirea a început în luna a doua din cel de al patrulea an al domniei lui.
3 Şi aşa a început Solomon să zidească templul Domnului: lungimea chiar de la prima măsurătoare, de la un capăt la altul era de şaizeci de coţi; lăţimea, douăzeci de coţi.
4 Pridvorul din faţa templului avea lungimea egală cu lăţimea templului, adică douăzeci de coţi; iar înălţimea, o sută douăzeci de coţi. Şi l-a căptuşit pe dinlăuntru cu aur curat.
5 Casa cea mare2 a căptuşit-o cu lemn de cedru şi a poleit-o cu aur curat, iar pe el a săpat finici şi lănţişoare.
3 T. M.: „... supraveghetori care să-i facă să muncească". Evident, e vorba de o muncă silnică, făcută nu cu evrei, ci cu străinii ce se aflau în Israel (despre care nu ni se spune că ar fi fost plătiţi).
1 Numai de aici, din acest verset, aflăm că Sionul era unul şi acelaşi loc cu Moria, muntele pe care, cu nouă secole în urmă, se petrecuse jertfa lui Avraam (Fc 22, 2).
2 Adică ceea ce se chema „sfânta" (echivalentul naosului dintr-o biserică creştină).

6 Şi a împodobit templul, spre slavă, cu pietre scumpe; iar aurul era din Parvaim3.
7 Templul pereţii lui [lăuntrici] şi uşorii şi tavanele şi uşile le-a poleit cu aur; iar pe pereţi a săpat heruvimi.
8 A făcut şi locaşul sfintei-sfintelor, a cărui lungime era egală cu lăţimea locaşului sfintei; lăţimea

era de douăzeci de coţi, iar lungimea, de douăzeci de coţi; şi, având în vedere heruvimii, l-a îmbrăcat cu şase sute de talanţi de aur curat.
9 Greutatea cuielor greutatea fiecăruia era de cincizeci de sicli de aur. Şi odăile de sus le-a căptuşit cu aur.
10 În sfânta-sfintelor a făcut doi heruvimi, sculptaţi în lemn, şi i-a ferecat cu aur.
11 Aripile heruvimilor aveau în lungime douăzeci de coţi; o aripă de cinci coţi atingea peretele templului, iar cealaltă aripă de cinci coţi atingea aripa celuilalt heruvim;
12 de asemenea, aripa de cinci coţi a celuilalt heruvim atingea peretele templului, iar cealaltă aripă de cinci coţi atingea aripa celuilalt heruvim.
13 Întinse, aripile acestor heruvimi aveau o lungime de douăzeci de coţi; ei şedeau în picioare, cu feţele spre sfânta.
14 A făcut şi o perdea de inuri purpurii, stacojii, albastre şi de vison, iar pe ea a brodat heruvimi.
15 În faţa templului a făcut doi stâlpi, înalţi de treizeci şi cinci de coţi, ale căror capiteluri erau de câte cinci coţi.
3 Parvaim: regiune situată, probabil, în Arabia, regiune faimoasă în vechime pentru calitatea aurului; neidentificată geografic.
16 A mai făcut lănţişoare, precum cele din sfânta-sfintelor, şi le-a pus pe capetele stâlpilor; a făcut şi o sută de rodii, pe care le-a pus pe lănţişoare.
17 Stâlpii i-a aşezat în faţa templului, unul de-a dreapta şi altul de-a stânga; pe cel din dreapta l-a numit Temeiul, iar pe cel din stânga l-a numit Tăria.4
4
Vasele sfinţite.
1 A făcut un jertfelnic de aramă, lung de douăzeci de coţi, lat de douăzeci de coţi şi înalt de zece coţi.
2 A făcut marea turnată, de zece coţi în diametru, complet rotundă, cu înălţimea de cinci coţi şi cu circumferinţa de treizeci de coţi.
3 Dedesubtul ei, de jur-împrejur, se aflau chipuri de boi făcute prin turnare; ele înconjurau baia pe două rânduri de câte zece coţi.
4 Erau turnaţi doisprezece boi: trei cu faţa spre miază-noapte, trei cu faţa spre apus, trei cu faţa spre miazăzi, trei cu faţa spre răsărit; spinările lor erau spre centru.
5 Grosimea [mării] era de un pumn. Buza ei era ca o buză de potir, lucrată ca o cupă de crin; în ea încăpeau trei mii de vedre; aşa au făcut-o.
6 A făcut şi zece spălătoare; şi le-a pus cinci de-a dreapta şi cinci de-a stânga, pentru ca în ele să fie spălate cele de trebuinţă pentru arderile-de-tot şi-n ele să fie clătite vasele; iar marea, pentru ca în ea să se spele preoţii.
4 Despre numele celor doi stâlpi şi semnificaţia lor vezi nota de la 3 Rg 7, 21.

7 A făcut şi zece sfeşnice de aur, după izvoadele lor; şi le-a aşezat în templu, cinci de-a dreapta şi cinci de-a stânga.
8 A mai făcut zece mese, şi le-a aşezat în templu, cinci de-a dreapta şi cinci de-a stânga. A făcut şi zece cupe de aur.
9 A făcut şi curtea preoţilor, precum şi curtea cea mare; curţilor le-a făcut porţi, iar porţile le-a ferecat cu aramă.
10 Marea a aşezat-o în colţul din dreapta al templului, cel dinspre miazăzi-răsărit.
11 Hiram a făcut şi cârligele de prins carnea, precum şi căldările şi grătarul jertfelnicului şi toate uneltele lui. Şi a sfârşit Hiram tot ceea ce avusese de făcut pentru regele Solomon în templul lui Dumnezeu:
12 doi stâlpi; iar deasupra lor, lucrarea în relief pentru capitelurile din vârful celor doi stâlpi; şi două reţele care acopereau partea de deasupra a capitelurilor din vârful stâlpilor;
13 pentru reţele, patru sute de clopoţei de aur; la o plasă, două rânduri de rodii, ca să acopere cele două capiteluri de pe vârful stâlpilor.
14 A făcut zece şasiuri, iar pe şasiuri a făcut spălătoare;
15 şi marea, cu cei doisprezece boi de sub ea;
16 şi lighene pentru spălat picioarele, şi cârlige de atârnat carnea, şi cupe şi uneltele (pe care le

făcuse Hiram şi pe care i le adusese regelui Solomon în casa Domnului): din aramă curată.
17 Regele a pus să le toarne într-un pământ cleios din împrejurimile Iordanului, între Sucot şi Ţartan.
18 Toate aceste lucruri le-a făcut Solomon din mare belşug, căci n-a lipsit mulţimea aramei.
19 Făcut-a Solomon toate uneltele templului Domnului; şi altarul tămâierii, cel de aur, şi mesele pe care să stea pâinile punerii-înainte,
20 şi sfeşnicele şi candelele de aur curat, ca să ardă, după rânduială, în faţa altarului;
21 şi mucarniţele şi cupele şi cădelniţele şi căţuile, din aur curat;
22 şi uşa interioară a templului, cea spre sfânta-sfintelor, şi uşile din locaşul sfintei, de aur.
5
Sfinţirea templului. Strămutarea chivotului.
1 Aşa s-a sfârşit toată lucrarea pe care a făcut-o Solomon în templul Domnului. Şi a adus Solomon lucrurile afierosite de David, părintele său: argintul, aurul şi toate lucrurile şi le-a pus în vistieria templului Domnului.
2 Atunci i-a adunat Solomon la Ierusalim pe toţi bătrânii lui Israel şi pe toţi capii seminţiilor şi pe capii de familie ai fiilor lui Israel, ca să aducă din cetatea lui David adică Sionul chivotul legământului Domnului.
3 Şi tot Israelul s-a adunat la rege în sărbătoare, în luna a şaptea.
4 Au venit toţi bătrânii lui Israel. Iar leviţii au luat chivotul;
5 cortul mărturiei şi toate sfintele vase care erau în cort le-au purtat preoţii şi leviţii.
6 Iar regele Solomon cu toată obştea lui Israel şi temătorii de Dumnezeu şi toţi cei ce se mai adunaseră mergeau înaintea chivotului jertfind viţei şi oi, al
685
căror număr era atât de mare că nu se mai putea socoti.
7 Preoţii au adus chivotul legământului Domnului la locul lui, înlăuntrul templului, în sfânta-sfintelor, sub aripile heruvimilor;
8 aripile heruvimilor erau întinse peste locul chivotului; heruvimii umbreau chivotul şi pârghiile lui de deasupra;
9 pârghiile se întindeau în aşa fel, încât capetele lor se vedeau din naos, adică din faţa altarului, dar de afară nu se vedeau; şi acolo au rămas ele până-n ziua de azi.
10 În chivot nu se afla nimic altceva decât cele două table pe care Moise le pusese în Horeb, când Domnul a făcut legământ cu fiii lui Israel după ieşirea lor din ţara Egiptului.
11 Şi a fost că după ce preoţii au ieşit din naos (căci toţi preoţii ce se aflau acolo se sfinţiseră, fără să se mai ţină seama de rândul lor zilnic)
12 toţi leviţii cântăreţi, cu fiii lui Asaf, ai lui Heman, ai lui Iditun fiii lor şi fraţii lor îmbrăcaţi în veşminte de vison, cu ţimbale, cu alăute şi cu harpe, au stat în faţa altarului; şi împreună cu ei au stat o sută douăzeci de preoţi care sunau din trâmbiţe;
13 un singur glas era în sunetul trâmbiţelor şi-n cântările psalmilor şi-n strigăte; un singur glas, ca să I se mărturisească Domnului şi să-I aducă laude. Şi dacă împreună şi-au ridicat glasul în trâmbiţe şi în ţimbale şi în instrumente muzicale, au zis: „Mărturisiţi-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui!”
14 Atunci templul s-a umplut de norul slavei Domnului. Şi nu puteau preoţii să stea să slujească din pricina norului, căci slava Domnului umpluse templul lui Dumnezeu.
6
Rugăciunea lui Solomon.
1 Atunci a grăit Solomon: „Domnul a zis că vrea să locuiască-n întuneric;
2 dar eu i-am zidit numelui Tău un templu care să-Ţi fie sfânt şi pregătit să locuieşti în el pe veci”.
3 Regele şi-a întors faţa şi a binecuvântat toată adunarea lui Israel (şi întreaga adunare a lui Israel era de faţă);
4 şi a zis: „Binecuvântat fie Domnul, Dumnezeul lui Israel, Cel ce cu gura Sa a grăit despre David, părintele meu, şi cu mâinile Sale a plinit, zicând:
5 «Din ziua în care l-am scos pe poporul meu din ţara Egiptului, în nici una din seminţiile lui Israel nu am ales o cetate unde să fie zidit templul în care să se afle numele Meu şi nu am ales un alt om care să fie cârmuitor peste poporul Meu Israel;

6 ci am ales Ierusalimul, pentru ca acolo să fie numele Meu, şi l-am ales pe David, pentru ca el să fie peste poporul Meu Israel».
7 Iar David, părintele meu, îşi pusese la inimă să zidească el templu numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.
8 Dar Domnul a zis către David, părintele meu: «De vreme ce ţi-ai pus la inimă să zideşti templu numelui Meu, bine ai făcut că ţi l-ai pus la inimă;
9 cu toate acestea, nu tu vei zidi templul, ci fiul tău care va ieşi din coapsele tale, el îi va zidi numelui Meu casă».
10 Iar Domnul Şi-a plinit cuvântul pe care l-a grăit; şi-n locul lui David, părintele
686
meu, m-am ridicat eu şi am şezut pe tronul lui Israel, aşa cum Domnul a grăit, şi am zidit templu numelui Domnului, Dumnezeului lui Israel.
11 Şi am aşezat în el chivotul în care se află legământul Domnului, cel pe care El l-a făcut cu Israel”.
12 Şi a stat înaintea jertfelnicului Domnului, în faţa a toată obştea lui Israel, şi şi-a întins mâinile
13 (căci Solomon făcuse un amvon de aramă, lung de cinci coţi şi lat de cinci coţi şi înalt de trei coţi, şi-l pusese în mijlocul curţii templului; şi a stat pe el şi a îngenunchiat în faţa a toată obştea lui Israel) şi şi-a întins mâinile spre cer şi a zis:
14 „Doamne, Dumnezeul lui Israel, nu este Dumnezeu asemenea Ţie, nici sus în cer, nici jos pe pământ; Tu eşti Cel ce păzeşti legământul şi le faci milă robilor Tăi care umblă înaintea Ta cu toată inima lor.
15 Tu eşti Cel ce i-ai stat de pază robului Tău David, părintele meu, Tu eşti Cel ce cu gura Ta ai grăit şi cu mâinile Tale ai plinit ceea ce este astăzi.
16 Şi acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, păzeşte-i robului Tău David, părintele meu, ceea ce i-ai grăit, zicând: «Înaintea Mea nu-ţi va lipsi niciodată un om care să şadă pe tronul lui Israel, dar numai dacă fiii tăi îşi vor păzi căile şi vor umbla în legea Mea aşa cum ai umblat tu».
17 Şi acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, adeverească-se cuvântul pe care Tu i l-ai grăit robului Tău David.
18 Adevărat să fie oare că Dumnezeu va locui cu oamenii pe pământ? Că dacă cerul şi cerul-cerurilor nu Te încap, cum oare o va face templul acesta pe care eu l-am zidit?
19 Aşadar, Doamne, Dumnezeul meu, cată spre rugăciunea robului Tău şi spre cererea mea, ca să asculţi cererea mea şi rugăciunea cu care robul Tău se roagă astăzi în faţa Ta;
20 şi să fie ochii Tăi deschişi spre templul acesta ziua şi noaptea, spre locul despre care Tu ai zis ca într-însul să fie chemat numele Tău, ca să asculţi rugăciunea cu care robul Tău se roagă în locul acesta.
21 Şi să auzi rugăciunea robului Tău şi a poporului Tău Israel: ei se vor ruga din locul acesta, iar Tu să-i asculţi din sălaşul Tău din cer; să-i asculţi şi milostiv să fii.
22 Dacă cineva îi va greşi aproapelui său şi-şi va lua asupră-şi blestem cu care el-însuşi s-a blestemat pe sine şi va veni şi se va mărturisi înaintea jertfelnicului din templul acesta,
23 Tu să-l asculţi din cer şi să plineşti şi să-i judeci pe robii Tăi: celui nelegiuit să-i plăteşti întorcându-i fapta asupra capului său, iar pe cel drept să-l îndreptăţeşti, fiecăruia răsplătindu-i după dreptatea lui.
24 Dacă poporul Tău Israel se va frânge în faţa vrăjmaşilor, dacă ei ar păcătui faţă de Tine şi dacă se vor întoarce şi se vor mărturisi numelui Tău şi se vor ruga şi-Ţi vor înălţa cereri în templul acesta,
25 Tu să auzi din cer şi să fii milostiv faţă de păcatele poporului Tău Israel şi să-i întorci în ţara pe care le-ai dat-o lor şi părinţilor lor.
26 Dacă se va închide cerul şi nu va ploua din pricină că ei au păcătuit faţă de Tine şi dacă ei se vor ruga în locul acesta şi se vor mărturisi numelui
687
Tău şi se vor întoarce de la păcatele lor fiindcă Tu i-ai umilit,
27 Tu să-i asculţi din cer şi să fii milostiv faţă de păcatele robilor Tăi şi ale poporului Tău Israel şi să le arăţi calea cea bună în care să umble, şi să trimiţi ploaie pe pământul Tău, pe care Tu l-ai dat moştenire poporului Tău.

28 Dacă va fi foamete pe pământ, sau dacă va fi moarte sau vătămare de vânt rău sau tăciune, sau dacă va fi lăcustă sau omidă, sau dacă duşmanul îi va hărţui în faţa cetăţilor lor: în orice fel de plagă şi necaz [ar fi ei],
29 atunci orice rugăciune sau cerere pe care o va face fiecare om sau întregul popor al lui Israel dacă-şi va cunoaşte omul rana şi păcatul şi-şi va întinde mâinile spre templul acesta -,
30 Tu să auzi din cer, din locaşul Tău cel pregătit, şi să Te milostiveşti şi să-i dai omului după căile lui, aşa cum Tu îi vei cunoaşte inima căci numai Tu cunoşti inima fiilor oamenilor -,
31 pentru ca ei să se teamă de Tine şi să umble în toate căile Tale atât cât vor trăi pe faţa pământului pe care Tu l-ai dat părinţilor noştri.
32 Cât despre străinul care nu face parte din poporul Tău Israel, dar care, de dragul numelui Tău celui mare şi al mâinii Tale celei tari şi al braţului Tău celui înalt, va veni din vreo ţară de departe -, dacă va veni şi se va închina în locul acesta,
33 Tu să-l auzi din cer, din locaşul Tău cel pregătit, şi să-i faci pe potriva a tot ceea ce străinul acela Te va ruga, pentru ca toate popoarele pământului să cunoască numele Tău şi să se teamă de Tine întocmai ca poporul Tău, Israel, şi să ştie că numele Tău a fost chemat asupra acestui templu pe care l-am zidit.
34 Dacă va fi ca poporul Tău să iasă la război împotriva vrăjmaşilor lui, pe drumul arătat de Tine, şi dacă Ţi se va ruga cu ochii îndreptaţi spre această cetate pe care Tu ai ales-o şi spre templul pe care eu l-am zidit numelui Tău,
35 Tu din cer să le asculţi rugăciunea şi cererea şi să faci ceea ce le este cu dreptate.
36 Dacă-Ţi vor greşi că nu este om care să nu greşască -, iar Tu îi vei lovi şi-i vei da în mâinile vrăjmaşilor, şi dacă cei ce robesc îi vor robi şi-i vor duce în ţara vrăjmaşilor într-o ţară de departe sau de aproape -
37 şi dacă ei, acolo, în ţara unde sunt robi, îşi vor întoarce inimile şi ei-înşişi se vor întoarce, şi-n robia lor Ţi se vor ruga, zicând: am păcătuit, făcut-am fărădelege şi nedreptate!...,
38 şi dacă ei, cu toată inima lor şi cu tot sufletul lor se vor întoarce spre Tine, acolo, în ţara robiei lor, unde i-au dus cei ce i-au robit, şi dacă Ţi se vor ruga cu ochii întorşi spre calea ce duce-n ţara lor aceea pe care Tu le-ai dat-o părinţilor lor şi spre cetatea pe care Tu ai ales-o şi spre templul pe care eu l-am zidit numelui Tău,
39 Tu din cer din locaşul Tău cel pregătit să le auzi rugăciunea şi cererea şi să faci dreptate şi să-i fii milostiv poporului care a păcătuit faţă de Tine.
40 Şi acum, Doamne, să fie ochii Tăi deschişi, iar auzul Tău să ia aminte la rugăciunea [ce se face] din locul acesta.1
1 Următoarele două versete reproduc, cu unele nuanţări, versetele 8-10 din Psalmul 131.

41 Şi acum, Doamne, Dumnezeule, scoală-Te întru odihna Ta, Tu şi chivotul puterii Tale! Preoţii Tăi, Doamne, Dumnezeule, s-au îmbrăcat în mântuire, iar fiii Tăi întru cele bune se vor bucura.
42 Doamne, Dumnezeule, să nu întorci faţa unsului Tău! Adu-ţi aminte de milele Tale pe care i le-ai făcut lui David, robul Tău!”
7
Jertfele sfinţirii. O nouă vedenie.
1 Când Solomon şi-a isprăvit rugăciunea, atunci foc s-a pogorât din cer şi a mistuit arderile-de-tot şi jertfele; şi s-a umplut templul de slava Domnului.
2 Şi la vremea aceea nu puteau preoţii să intre în templul Domnului, fiindcă templul se umpluse de slava Domnului.
3 Iar fiii lui Israel, toţi, când au văzut focul şi slava Domnului pogorându-se peste templu, au căzut cu faţa la pământ, pe lespezile de piatră, şi s-au închinat şi L-au lăudat pe Domnul - „că e bun, că în veac este mila Lui”.
4 Iar regele şi poporul întreg aduceau jertfe în faţa Domnului.
5 Atunci a jertfit regele Solomon douăzeci şi două de mii de viţei şi o sută douăzeci de mii de oi; aşa a fost sfinţit templul lui Dumnezeu de către regele Solomon şi întregul popor.
6 Preoţii stăteau la locurile lor de pază, în timp ce leviţii, cu instrumentele muzicale ale Domnului pe care le făcuse regele David spre a se mărturisi Domnului („că în veac este mila Lui”) -, cântau imnurile pe care însuşi David [le cânta] prin mâinile lor;1 iar preoţii sunau din trâmbiţe înaintea lor;

şi întregul Israel stătea de faţă.
7 Şi a sfinţit Solomon mijlocul curţii din templul Domnului, căci acolo a adus el arderile-de-tot şi grăsimile şi jertfele de mântuire, de vreme ce jertfelnicul de aramă pe care-l făcuse Solomon nu ajungea să cuprindă arderile-de-tot şi jertfele şi grăsimile.
8 În vremea aceea a făcut Solomon un praznic de şapte zile, şi tot Israelul împreună cu el, o foarte mare adunare, [venită] de la intrarea Hamatului până la râul Egiptului.
9 Iar în ziua a opta a făcut încheierea, căci sfinţirea jertfelnicului durase şapte zile, şi tot şapte zile serbarea.
10 Iar în douăzeci şi trei din luna a şaptea a dat drumul poporului [să meargă] la sălaşele lor, veseli şi cu inimă bună pentru toate bunătăţile pe care Domnul le-a făcut lui David şi lui Solomon şi lui Israel, poporul Său.
11 Aşa a isprăvit Solomon templul Domnului şi casa regelui, precum şi tot ceea ce Solomon şi-a dorit în inima lui să facă în casa Domnului şi în propria sa casă; [întru toate] a avut spor.
12 Iar Dumnezeu i s-a arătat lui Solomon noaptea şi i-a zis: „Ţi-am auzit rugăciunea şi Mi-am ales locul acesta drept casă de jertfă.
13 Dacă voi închide cerul şi nu va ploua, şi dacă-i voi porunci lăcustei să mănânce vegetaţia, şi dacă-n poporul Meu voi trimite molimă,
14 atunci, dacă poporul Meu cel peste care numele Meu este chemat dacă
1 Chiar şi în plină slavă solomonică, David îşi menţine prestigiul de întemeietor şi continuator al muzicii sacre şi al instrumentelor ei.

se vor smeri şi se vor ruga şi vor căuta spre faţa Mea şi se vor întoarce din căile lor cele rele, Eu voi auzi din cer, şi milostiv voi fi cu păcatele lor şi le voi vindeca ţara.
15 Şi acum, ochii Mei vor fi deschişi şi auzul Meu va lua aminte la rugăciunile ce se vor face în acest loc.
16 Şi acum, Eu am ales şi am sfinţit templul acesta, pentru ca numele Meu să fie pe veci într-însul; şi acolo fără încetare fi-vor ochii Mei şi inima Mea.
17 Iar tu, dacă vei umbla înaintea Mea aşa cum a umblat David, părintele tău, şi dacă vei face tot ceea ce Eu ţi-am poruncit şi dacă vei păzi toate poruncile şi judecăţile Mele,
18 atunci tronul regatului tău îl voi ridica aşa cum i-am făgăduit lui David, părintele tău, zicând: «Nu va lipsi din tine bărbat care să domnească în Israel».
19 Dar dacă voi vă veţi abate pe-alături şi veţi părăsi poruncile şi rânduielile Mele, cele pe care Eu le-am dat înaintea voastră, şi dacă veţi merge la alţi dumnezei şi le veţi sluji şi vă veţi închina lor,
20 atunci vă voi strămuta din ţara pe care Eu le-am dat-o [părinţilor voştri], iar templul acesta, pe care Eu i l-am sfinţit numelui Meu, îl voi lepăda de la faţa Mea şi-l voi face de pomină şi de poveste la toate neamurile.
21 Şi tot omul care va trece pe lângă această casă, care acum este înaltă, se va înspăimânta şi va zice: «De ce a făcut Domnul aşa cu această ţară şi cu acest templu?...».
22 Şi i se va răspunde: «Fiindcă ei L-au părăsit pe Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, Cel ce i-a scos din ţara Egiptului, şi s-au lipit de alţi dumnezei şi li s-au închinat şi le-au slujit; de aceea a adus El asupră-le tot răul acesta»”.
8
Zidirile lui Solomon. Slujbele de la templu. Flota regelui.
1 Şi a fost că după douăzeci de ani timp în care Solomon a zidit casa Domnului şi propria sa casă -,
2 Solomon a rezidit cetăţile pe care Hiram i le dăduse lui Solomon şi i-a aşezat pe fiii lui Israel să locuiască acolo.1
3 Apoi a pornit Solomon împotriva Hamat-Ţobei şi a luat-o.
4 Şi a zidit Tadmorul, în pustiu, şi toate cetăţile întărite 2 pe care le-a zidit în Hamat.
5 A mai zidit Bet-Horonul de Sus şi Bet-horonul de Jos, cetăţi tari care aveau ziduri, porţi şi zăvoare;
6 Baalatul şi toate cetăţile întărite pe care le avea Solomon, şi toate cetăţile carelor şi cetăţile călăreţilor şi tot ceea ce Solomon a dorit să zidească în Ierusalim şi în Liban şi-n tot regatul său.
7 Cât despre tot poporul care rămăsese din Hetei, din Amorei, din Ferezei, din Hevei şi din Iebusei, cei ce nu făceau parte din Israel,

8 ci erau din fiii celor rămaşi în ţară, pe care fiii lui Israel nu-i nimiciseră de tot, Solomon i-a făcut birnici3 până-n ziua de azi.
1 Vezi nota de la 3 Rg 9, 14.
2 T. M.: „cetăţile-hambar” (în care se depozitauproviziile alimentare).
3 Birul nu era plătit în bani, ci în zile de muncă obligatorie.
690
9 Dar dintre fiii lui Israel nu a făcut Solomon slugi ale regatului său, de vreme ce ei erau războinici, comandanţi, viteji, mai-mari peste care şi peste călăreţi.
10 Regele Solomon avea două sute cincizeci de conducători mari care supravegheau oamenii la lucru.
11 Solomon a strămutat-o pe fiica lui Faraon din cetatea lui David în casa pe care el i-o zidise, căci a zis: „Femeia mea nu va locui în cetatea lui David, regele lui Israel, fiindcă aceasta-i sfântă, de vreme ce în ea a intrat chivotul Domnului”.
12 Solomon I-a adus atunci Domnului arderi-de-tot pe jertfelnicul pe care I-l zidise Domnului în faţa templului,
13 potrivit rânduielii zilnice, aceea de a aduce [jertfe] după poruncile lui Moise: în sâmbete, la fiecare lună nouă şi la cele trei sărbători de peste an: la sărbătoarea Azimelor, la sărbătoarea Săptămânilor şi la sărbătoarea Corturilor.
14 Şi, după rânduiala lui David, a aşezat cetele preoţilor, potrivit cu slujbele lor: leviţii să fie de strajă, să aducă laude şi să slujească înaintea preoţilor după rânduiala de fiecare zi; şi portarii, după cetele lor, la fiecare poartă; fiindcă aşa a poruncit David, omul lui Dumnezeu;
15 nimic n-au lăsat din poruncile regelui privitoare la preoţi şi la leviţi şi la vistierie.
16 Acum toată lucrarea era isprăvită, din ziua în care i s-a pus temelia şi până când Solomon a încheiat casa Domnului.
17 Atunci s-a dus Solomon la Eţiongheber şi la Elot, pe ţărmul mării, în ţara Idumeii:
18 Hiram, prin mâna slujitorilor săi, trimisese corăbii şi servi cunoscători ai mării: aceştia, împreună cu servii lui Solomon, au mers la Ofir şi au adus de acolo patru sute cincizeci de talanţi de aur; [cu el] au venit la regele Solomon.
9
Vizita reginei de Saba. Bogăţiile lui Solomon.
1 Iar regina de Saba, auzind de numele lui Solomon, a venit să-l pună pe Solomon la încercare prin cuvinte cu subînţelesuri. Şi a venit în Ierusalim cu foarte mare slavă şi cu cămile care purtau mulţime de mirodenii şi aur şi pietre scumpe; şi a intrat la Solomon şi i-a spus tot ce avea pe suflet.
2 Iar Solomon i-a dat răspunsuri la toate întrebările ei; n-a fost întrebare la care Solomon să nu fi răspuns.
3 Şi a văzut regina de Saba toată înţelepciunea lui Solomon şi casa pe care el o zidise
4 şi bucatele de la mesele lui şi locuinţa slugilor lui şi rânduiala servilor săi şi îmbrăcămintea acestora şi pe paharnicii săi cu fireturile lor şi arderile-de-tot pe care el le aducea în casa Domnului. Şi, minunându-se, i-a zis regelui:
5 „Adevărat este tot ceea ce eu am auzit în ţara mea despre faptele tale şi despre înţelepciunea ta.
6 Şi n-am crezut în spusele lor până când am venit şi până când ochii mei au văzut; şi, iată, nici pe jumătate nu mi s-a spus din bogăţia înţelepciunii tale; tu ai întrecut tot ceea ce eu am auzit.
691
7 Fericiţi sunt oamenii tăi şi fericite sunt aceste slugi ale tale care de-a pururi îţi stau înainte şi-ţi aud înţelepciunea.
8 Binecuvântat fie Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce a binevoit întru tine, ca să te aşeze pe tronul Său să-I fii rege Domnului, Dumnezeului tău. De vreme ce Domnul, Dumnezeul tău, l-a iubit pe Israel ca să-l întărească în veci, te-a făcut pe tine rege peste el, ca să faci judecată şi dreptate”.
9 Şi i-a dat regelui o sută douăzeci de talanţi de aur şi foarte multe mirodenii şi pietre scumpe; şi [nicăieri] nu se aflau mirodenii ca acelea pe care regina de Saba i le-a dat regelui Solomon.
10 Servii lui Solomon şi servii lui Hiram îi aduceau lui Solomon aur de Ofir şi lemn de pin şi pietre scumpe.
11 Din lemnul de pin a făcut regele trepte la casa Domnului şi la casa regală, precum şi harpe şi alăute pentru cântăreţi, aşa cum niciodată nu se mai văzuse în ţara Iudei.

12 Iar regele Solomon i-a dat reginei de Saba tot ceea ce ea a vrut şi a cerut, cu mult mai mult decât tot ceea ce ea îi adusese regelui Solomon; aşa s-a întors ea în ţara ei.
13 Greutatea aurului care i se aducea lui Solomon într-un singur an era de şase sute şaizeci şi şase de talanţi de aur,
14 în afară de dările supuşilor şi ale negustorilor de mărfuri şi ale tuturor regilor Arabiei şi ale guvernatorilor ţării; toţi aceştia îi aduceau regelui Solomon aur şi argint.
15 Şi a făcut regele Solomon două sute de scuturi de aur ciocănit; pe fiecare scut erau şase sute de sicli de aur curat;
16 de asemenea, trei sute de scuturi de aur ciocănit, pe fiecare scut fiind câte trei sute de sicli de aur curat; şi le-a pus regele în Casa Pădurii Libanului.
17 A făcut regele şi un mare tron de fildeş şi l-a ferecat cu aur lămurit.
18 Tronul avea şase trepte îmbrăcate în aur; două rezemători pentru coate, deo parte şi de alta a scaunului, şi doi lei şezând lângă rezemători
19 şi doisprezece lei şezând pe cele şase trepte, de-o parte şi de alta. Aşa ceva nu se afla în nici un alt regat.
20 Vasele casei regale erau, toate, de aur; iar vasele din Casa Pădurii Libanului erau, toate, suflate cu aur; argintul nu era luat în seamă în zilele lui Solomon.
21 Căci flota regelui mergea la Tarsis cu servii lui Hiram; la fiecare trei ani îi veneau regelui, de la Tarsis, corăbii încărcate cu aur, argint, dinţi de elefant şi maimuţe.
22 Solomon i-a întrecut pe toţi regii în slavă, în bogăţie şi în înţelepciune.
23 Toţi regii pământului căutau să-l vadă pe Solomon, ca să-i audă înţelepciunea pe care Dumnezeu i-o pusese în inimă.
24 Şi fiecare îşi aducea, anual, darurile lui: vase de argint, vase de aur, îmbrăcăminte, miruri şi mirodenii, cai şi catâri.
25 Avea Solomon patru mii de iepe pentru carele lui şi douăsprezece mii de călăreţi, pe care i-a aşezat în cetăţile unde-şi avea carele de luptă, precum şi pe lângă rege, în Ierusalim.
26 El era domn peste toţi regii, de la Râu până la ţara Filistenilor şi la hotarele Egiptului.
692
27 El a făcut ca aurul şi argintul să fie [tot atât de preţuit] în Ierusalim ca şi pietrele, iar cedrii să fie ca duzii care se înmulţesc în voie pe câmp.
28 Caii i se aduceau lui Solomon din Egipt şi din toate ţările.
29 Celelalte fapte ale lui Solomon, de la cele dintâi până la cele din urmă, sunt scrise în Cartea profetului Natan, în Cartea lui Ahia Şilonitul şi în Vedeniile lui Ido văzătorul despre Ieroboam, fiul lui Nabat.
30 Solomon a domnit peste întregul Israel vreme de patruzeci de ani.
31 Şi a adormit Solomon împreună cu părinţii lui şi l-au îngropat în cetatea lui David, părintele său; iar în locul lui a domnit Roboam, fiul său.
10
Dezbinarea regatului. Adunarea de la Sichem.
1 Roboam a venit la Sichem, căci la Sichem se adunase întregul Israel ca să-l facă rege.
2 Şi a fost că dacă Ieroboam, fiul lui Nabat, a auzit de aceasta (acuma, el se afla în Egipt, unde fugise de la faţa regelui Solomon, aşa că Ieroboam locuia în Egipt), Ieroboam s-a întors din Egipt.
3 Şi au trimis şi l-au chemat. Atunci Ieroboam şi toată adunarea lui Israel au venit la Roboam, zicând:
4 „Tatăl tău ne-a îngreuiat jugul; dar tu, acum, uşurează ceva din asprele sarcini puse de tatăl tău şi ceva din jugul cel greu pe care l-a pus asupră-ne, iar noi îţi vom sluji”.
5 Iar el le-a zis: „Duceţi-vă până poimâine, şi atunci să reveniţi la mine”. Iar poporul s-a dus.
6 Atunci regele Roboam i-a adunat pe bătrânii care şedeau în faţa lui Solomon, părintele său, la vremea când el trăia, şi le-a zis: „Ce sfat îmi daţi, ca să pot da un răspuns acestui popor?”
7 Iar ei au răspuns: „Dacă tu te vei purta bine astăzi cu acest popor şi dacă le vei fi pe plac şi le vei grăi cuvinte bune, atunci ei vor fi slujitorii tăi în toate zilele”.
8 Dar el n-a ţinut seamă de sfatul pe care i l-au dat bătrânii şi s-a sfătuit cu tinerii, cu cei ce crescuseră împreună cu el şi-i erau aproape.
9 Şi le-a zis: „Ce sfat îmi daţi, ca să pot da un răspuns acestui popor care mi-a grăit zicând:

uşurează-ne ceva din jugul pe care tatăl tău l-a pus asupră-ne?”
10 Atunci tinerii, cei ce crescuseră cu el, i-au zis: „Aşa să-i spui poporului care ţi-a grăit, zicând: tatăl tău ne-a îngreuiat jugul, dar tu uşurează-ni-l!; spune-le aşa: degetul meu cel mic va fi mai gros decât mijlocul tatălui meu;
11 şi dacă tatăl meu v-a pedepsit cu jug greu, eu vă voi face jugul şi mai greu: tatăl meu v-a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni”.
12 A treia zi, Ieroboam cu tot poporul au venit la Roboam, aşa cum le spusese însuşi regele: „Reveniţi poimâine”.
13 Iar regele le-a vorbit cu asprime, nesocotind sfatul pe care i-l dăduseră bătrânii;
14 şi le-a grăit aşa cum îl sfătuiseră tinerii, zicând: „Tatăl meu v-a îngreuiat jugul, dar eu vi-l voi face şi mai greu;

tatăl meu v-a bătut cu bice, dar eu vă voi bate cu scorpioni”.
15 Aşa că regele n-a ascultat de popor, căci astfel fusese rânduit de la Dumnezeu: să se adeverească ceea ce Domnul spusese despre Ieroboam, fiul lui Nabat, prin Ahia din Şilo.
16 Şi dacă întregul Israel a văzut că regele nu-l ascultase, atunci poporul i-a răspuns regelui, zicând: „Ce parte avem noi cu David şi ce moştenire cu fiul lui Iesei? Aleargă Israele, la corturile tale! De-acum, o, Davide, vezi-ţi de propria ta casă!” Aşa că întregul Israel s-a dus la corturile lui.
17 Dar oamenii lui Israel care locuiau în cetăţile lui Iuda l-au făcut pe Roboam rege peste ei.
18 Regele Roboam l-a trimis [la cei ce plecaseră] pe Adoniram, care era ispravnic peste corvezi, dar fiii lui Israel l-au ucis cu pietre şi el a murit. Iar regele Roboam, dacă a auzit, s-a grăbit să se urce în car şi a fugit la Ierusalim.
19 aşa s-a lepădat Israel de casa lui David până-n ziua de azi.
11
Pregătiri de război. Femeile şi copiii lui Roboam.
1 Ajuns în Ierusalim, Roboam a adunat tribul lui Iuda şi pe al lui Veniamin, o sută optzeci de mii de voinici în stare de luptă, şi a pornit la război împotriva lui Israel spre a întoarce regatul la Roboam.
2 Şi a fost cuvântul Domnului către Şemaia, omul lui Dumnezeu, zicând:
3 „Vorbeşte-i lui Roboam, fiul lui Solomon, şi către toţi cei din Iuda şi Veniamin şi spune-le:
4 Aşa grăieşte Domnul: să nu vă ridicaţi şi nici să vă războiţi cu fraţii voştri, ci fiecare om să se întoarcă la casa lui, căci lucrul acesta e de la Mine!” Iar ei au ascultat de cuvântul Domnului şi, întorcându-se, n-au mai mers împotriva lui Ieroboam.
5 Roboam a locuit în Ierusalim şi a zidit în Iudeea cetăţi întărite cu ziduri.
6 El a zidit Betleemul, Etamul şi Tecoa,
7 Bet-Ţurul, Soco şi Adulamul,
8 Gatul, Mareşa şi Ziful,
9 Adoraimul, Lachişul şi Azeca,
10 Ţora, Aialonul şi Hebronul, care se ţineau de triburile lui Iuda şi Veniamin: cetăţi întărite cu ziduri.
11 Şi le-a întărit cu ziduri şi a aşezat în ele căpetenii şi magazii pentru alimente, untdelemn şi vin,
12 scuturi şi suliţe în fiecare cetate; şi le-a întărit aşa cum trebuia. El avea de partea lui triburile lui Iuda şi Veniamin.
13 Dar şi preoţii şi leviţii care se aflau în întregul Israel s-au adunat la el, din toate hotarele;
14 fiindcă leviţii şi-au părăsit locurile pe care le stăpâneau şi s-au dus în [tribul lui] Iuda, în Ierusalim, din pricină că Ieroboam şi fiii săi îi îndepărtaseră de la slujirea Domnului,
15 de vreme ce el îşi făcuse preoţi pentru înălţimile şi pentru idolii şi pentru deşertăciunile şi pentru viţeii pe care-i făcuse Ieroboam;
16 şi i-a alungat din triburile lui Israel pe cei ce-şi puseseră la inimă să-L caute pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, şi care veneau la Ierusalim să-I jertfească

Domnului, Dumnezeului părinţilor lor.
17 Aceştia au întărit regatul lui Iuda şi l-au întărit pe Roboam, fiul lui Solomon, vreme de trei ani, căci trei ani a umblat el în căile lui David şi ale lui Solomon.
18 Roboam şi-a luat-o de femeie pe Mahalat, fiica lui Ierimot, fiul lui David şi al Abihailei, fiica lui

Eliab, fiul lui Iesei;
19 aceasta i-a născut fii: pe Ieuş, pe Şemaria şi pe Zaham.
20 Apoi şi-a luat-o pe Maaca, fiica lui Abesalom, care i-a născut pe Abia, pe Atai, pe Ziza şi pe Şelomit.
21 Pe Maaca însă, fiica lui Abesalom, o iubea Roboam mai mult decât pe toate femeile şi ţiitoarele sale căci el a avut optsprezece soţii şi şaizeci de ţiitoare, şi din ele a dat naştere la douăzeci şi opt de băieţi şi şaizeci de fete.
22 Iar pe Abia, fiul Maacăi, l-a pus maimare peste fraţii lui, fiindcă pe el voia să-l facă rege.
23 Pe toţi [ceilalţi] fii ai săi i-a împărţit în toate cetăţile întărite din hotarele lui Iuda şi Veniamin şi le-a dat hrană din belşug şi le-a căutat multe femei.
12
Năvala lui Şişac. Domnia şi moartea lui Roboam.
1 Şi a fost că atunci când regatul lui Roboam s-a întărit, iar [regele] a devenit puternic, acesta a părăsit poruncile lui Dumnezeu; şi, împreună cu el, întregul Israel.1
1 Cronicarul face o legătură mai directă între păcat şi pedeapsă, în relaţia cauză-efect.
2 Şi a fost că în cel de al cincilea an al domniei lui Roboam, Şişac, regele Egiptului, s-a ridicat împotriva Ierusalimului de vreme ce acesta greşise în faţa Domnului -
3 cu o mie două sute de care de luptă şi şaizeci de mii de călăreţi; şi nenumărată era gloata care venise cu el din Egipt: Libieni, Troglodiţi2 şi Etiopieni.
4 Şi a luat în stăpânire cetăţile întărite ce se aflau în Iuda şi a ajuns la Ierusalim.
5 Atunci profetul Şemaia a venit la Roboam şi la căpeteniile lui Iuda care se adunaseră în Ierusalim de frica lui Şişac şi le-a zis: „Aşa grăieşte Domnul: Voi m-aţi părăsit pe Mine, iar Eu vă voi părăsi pe voi în mâna lui Şişac”.
6 Atunci căpeteniile lui Iuda şi regele s-au ruşinat şi au zis: „Drept este Domnul”.
7 Şi dacă Domnul a văzut că ei s-au căit, fost-a cuvântul Domnului către Şimei, zicând: „Ei s-au pocăit, Eu nu-i voi nimici, ci peste puţin îi voi mântui: mânia Mea nu va veni asupra Ierusalimului.
8 Cu toate acestea, ei vor deveni slugi, ca să cunoască ce-nseamnă a fi în slujba Mea sau în slujba regilor pământului”.
9 Aşa că Şişac, regele Egiptului, s-a ridicat împotriva Ierusalimului şi a luat vistieriile din templul Domnului şi vistieriile din casa regelui: pe toate le-a luat. A luat şi scuturile de aur pe care le făcuse Solomon.
10 (Roboam a făcut în locul lor scuturi de aramă.) Iar Şişac a pus peste el
2 „Troglodiţii” erau Etiopienii primitivi, care locuiau în vizuini.

pe căpitanii alergătorilor, ca paznici la poarta regelui.
11 Când regele intra în templul Domnului, intrau gărzile şi alergătorii, precum şi cei ce se întorceau să-i întâmpine pe alergători.3
12 Aşadar, de vreme ce s-a căit, mânia Domnului s-a întors de la el şi nu l-a nimicit; că se mai găsea ceva bun în Iuda.
13 Aşa s-a întărit regele Roboam în Ierusalim şi a domnit. Roboam era de patruzeci şi unu de ani când a devenit rege şi a domnit şaptesprezece ani în Ierusalim, în cetatea pe care Domnul a ales-o din toate seminţiile fiilor lui Israel, pentru ca acolo să fie chemat numele Lui; pe mama sa o chema Naama Amonita.
14 El însă a făcut rău, că nu şi-a îndreptat inima să-l caute pe Domnul.
15 Faptele lui Roboam, cele dintâi şi cele din urmă, sunt scrise în Cartea profetului Şemaia şi a lui Ido văzătorul, cu împlinirile lui. Roboam s-a războit cu Ieroboam în toate zilele vieţii lor.
16 Roboam a murit şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în cetatea lui David; iar în locul lui a domnit Abia, fiul său.
13
Abia, rege în Iuda. Războiul cu Ieroboam.
1 Abia a devenit rege peste Iuda în cel de al optsprezecelea an al domniei lui Ieroboam.
3 Se pare că, la adăpostul ritualului de curte, Şişac l-a pus pe Roboam sub supraveghere discretă. T. M. e diferit.
2 Trei ani a domnit el în Ierusalim; pe mama sa o chema Maaca şi era fiica lui Uriel din Ghibeea. Şi

a fost război între Abia şi Ieroboam.
3 Abia a pregătit pentru război o oaste puternică, de patru sute de mii de viteji, în timp ce Ieroboam a pregătit împotrivă-i o oaste de opt sute de mii de războinici viteji.
4 Abia s-a ridicat pe vârful Temaraim, care se află în muntele lui Efraim, şi a zis: „Ascultaţi-mă, Ieroboame, şi voi, întregul Israel!:
5 Oare voi nu ştiţi că Domnul, Dumnezeul lui Israel, i-a dat lui David domnie veşnică peste Israel, precum şi fiilor săi printr-un legământ de sare1?
6 Dar Ieroboam, fiul lui Nabat care era robul lui Solomon, fiul lui David, s-a ridicat şi s-a despărţit de stăpânul său;
7 şi în jurul lui s-au adunat oameni netrebnici, fii nelegiuiţi, iar el s-a ridicat împotriva lui Roboam, fiul lui Solomon, la vremea când Roboam, tânăr şi cu inima strânsă de frică, n-a fost în stare să i se împotrivească.
8 Iar acum, voi ziceţi că staţi împotriva regatului Domnului, pe care El l-a dat fiilor lui David, doar pentru că voi sunteţi o gloată numeroasă şi că de partea voastră sunt viţeii de aur pe care Ieroboam vi i-a făcut dumnezei.
9 Oare nu voi i-aţi izgonit pe preoţii Domnului, fiii lui Aaron, şi pe leviţi, şi v-aţi făcut preoţi din poporul de rând al ţării?: Orice om care vine cu câţiva viţei din cireadă şi cu şapte berbeci devine preot al celui ce nu este Dumnezeu.
1 Legământ de sare”: un contract ce nu poate fi alterat sau călcat; perpetuu; veşnic (vezi nota de la Nm 18, 19).

10 Noi însă nu L-am părăsit pe Domnul, Dumnezeul nostru, iar preoţii Săi, fiii lui Aaron şi leviţii, Îi slujesc Domnului după zilnicele lor rânduieli:
11 Îi jertfesc Domnului arderi-de-tot, dimineaţa şi seara, precum şi tămâie binemirositoare; şi aşază pe masa curată pâinile punerii-înainte şi aprind sfeşnicul de aur şi candelele lui ca să ardă seara; fiindcă noi păzim rânduielile Domnului, Dumnezeului părinţilor noştri; voi însă L-aţi părăsit.
12 Şi, iată, Domnul şi preoţii Săi sunt în fruntea noastră, ca şi trâmbiţele răsunătoare care ne dau semnal. Voi, fii ai lui Israel, nu vă luptaţi împotriva Domnului, Dumnezeului părinţilor voştri, că nu veţi avea nici un spor!”
13 Ieroboam însă îşi pusese pândari să-i cadă lui Iuda din spate; aşa că el îi venea din faţă, iar pândarii, de dinapoi.
14 Când Iudeii şi-au întors privirea, iată că lupta le venea împotrivă atât din faţă cât şi din spate; şi au strigat spre Domnul, iar preoţii au sunat din trâmbiţe.
15 Şi au strigat bărbaţii lui Iuda; şi a fost că-n timp ce bărbaţii lui Iuda strigau, Domnul i-a lovit pe Ieroboam şi pe Israel în faţa lui Abia şi a lui Iuda;
16 fiii lui Israel au fugit din faţa Iudeilor, aşa că Domnul i-a dat în mâinile acestora.
17 Iar Abia şi poporul său i-a lovit cu mare măcel: cinci sute de mii de viteji din Israel au căzut ucişi.
18 Umiliţi au fost fiii lui Israel în ziua aceea, în timp ce fiii lui Iuda au prins putere, deoarece ei îşi puseseră nădejdea în Domnul, Dumnezeul părinţilor lor.
19 Abia l-a fugărit din urmă pe Ieroboam şi i-a luat cetăţile Betel cu satele ei şi Ieşana cu satele ei şi Efron cu satele ei.
20 Iar Ieroboam, cât a trăit, n-a mai fost în stare să i se împotrivească lui Abia; lovit de Domnul, a murit.
21 Dar Abia s-a întărit şi şi-a luat paisprezece femei din care i s-au născut douăzeci şi doi de băieţi şi şaisprezece fete.
22 Cât despre ceea ce s-a mai petrecut cu Abia şi despre faptele lui şi despre spusele lui, ele sunt scrise în Cartea profetului Ido2.
23 Abia a adormit împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat în cetatea lui David, iar în locul lui a domnit Asa, fiul său. Sub domnia lui Asa, ţara lui Iuda a avut pace vreme de zece ani.
14
Domnia lui Asa; el sfărâmă idolii şi-i înfrânge pe Etiopieni.
1 Asa a făcut ceea ce e bun şi drept în faţa Domnului, Dumnezeului său.
2 El a îndepărtat altarele dumnezeilor străini şi înălţimile şi a sfărâmat stâlpii şi a tăiat tufişurile

3 şi le-a spus Iudeilor să caute spre Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, şi să-I păzească legea şi poruncile;
4 şi din toate cetăţile lui Iuda a înlăturat altarele şi idolii. Iar ţara lui a avut pace.
2 Ebr.: „... sunt scrise în Midraşul profetului Ido”. În V. T., cuvântul midraş înseamnă, în special, „cercetare”, iar în literatura rabinică de mai târziu a căpătat sensul de „interpretare” (cu aplicare specială la interpretarea Torei sau Legii). Aşadar, aici e vorba de folosirea unei surse din afara Scripturii).
697
5 De vreme ce ţara a avut pace, el a zidit cetăţi întărite în ţara lui Iuda; în anii aceştia n-a purtat nici un război, căci Domnul i-a dăruit odihnă.
6 Şi le-a zis Iudeilor: „Haideţi să întărim aceste cetăţi în ţara pe care o stăpânim; să le facem ziduri şi porţi şi zăvoare; căci aşa cum noi L-am cercetat pe Domnul, Dumnezeul nostru, tot astfel ne-a cercetat şi El pe noi şi ne-a dat pace din toate părţile şi ne-a mers bine”.
7 Asa avea în oastea lui trei sute de mii de oameni din seminţia lui Iuda, înarmaţi cu scuturi şi lănci; iar din seminţia lui Veniamin, două sute optzeci de mii de scutieri şi arcaşi; toţi aceştia erau războinici viteji.
8 Împotriva lui însă s-a ridicat Zerah Etiopianul, cu o oaste de un milion şi cu trei sute de care de luptă; şi a venit până la Mareşa.
9 Aici i-a ieşit înainte Asa, care şi-a aşezat oastea în linie de bătaie în valea dinspre miază-noapte de Mareşa.
10 Şi a strigat Asa către Domnul, Dumnezeul său, şi a zis: „Doamne, Ţie nu-Ţi este cu neputinţă să mântuieşti, fie cu mulţi, fie cu puţini. Doamne, Dumnezeul nostru, întăreşte-ne, că în Tine nădăjduim şi întru numele Tău am venit împotriva acestei gloate numeroase. Doamne, Dumnezeul nostru, nu-l lăsa pe om să biruiască împotriva Ta!”
11 Atunci Domnul i-a lovit pe Etiopieni în faţa lui Iuda, iar Etiopienii au fugit.
12 Iar Asa şi poporul său i-au fugărit din urmă până la Gherar; şi au căzut atât de mulţi Etiopieni, încât [se credea] că nu mai au nici o scăpare; căci se frânseseră în faţa Domnului şi în faţa oastei Lui; iar [Iudeii] au luat multe prăzi
13 şi le-au nimicit satele dimprejurul Gherarei, căci spaima Domnului era asupra acelora; şi le-au prădat toate cetăţile, căci multe prăzi au adus cu ei.
14 De asemenea, le-au nimicit şi adăposturile vitelor şi i-au tăiat pe Alimazoni 1 şi au luat o mulţime de oi şi de cămile şi s-au întors la Ierusalim.
15
Regele Asa şi credincioşia lui.
1 Şi a fost Duhul Domnului peste Azaria, fiul lui Obed.1
2 Acesta i-a ieşit înainte lui Asa şi întregului Iuda şi lui Veniamin şi a zis: „Ascultaţi-mă pe mine!: Domnul este cu voi în timp ce voi sunteţi cu El; dacă voi Îl veţi căuta, El vi Se va descoperi, dar dacă-L veţi părăsi, El vă va părăsi.
3 Multă vreme va fi Israel fără Dumnezeul cel adevărat, fără preot-învăţător şi fără lege;
4 dar când ei se vor întoarce spre Domnul, Dumnezeul lui Israel, şi-L vor căuta, El li Se va descoperi.
5 În vremea aceea nu va fi pace nici pentru cel care iese, nici pentru cel care intră, căci spaima Domnului se va afla peste toţi locuitorii ţărilor;
1 „Alimazoni”: nume enigmatic, rezultat, probabil, din lecţiunea eronată a termenului ebraic. Va mai fi întâlnit la 22, 1. T. M.: „... au luat ca pradă vite mărunte”.
1 Numele acestui profet nu e pomenit în vreo altă parte a Vechiului Testament (de altfel, textul din versetele 1-15 îi este propriu cronicarului).
698
6 un neam se va lupta cu altul şi o cetate împotriva alteia, căci Dumnezeu i-a înspăimântat cu tot felul de necazuri.
7 Voi însă fiţi tari, iar mâinile voastre să nu slăbească: pentru lucrul vostru există o răsplată”.
8 Şi dacă [Asa] a auzit aceste cuvinte şi profeţia lui Azaria profetul, a prins curaj şi a azvârlit toate urâciunile din toată ţara lui Iuda şi a lui Veniamin şi din cetăţile pe care le stăpânise Ieroboam în muntele lui Efraim; şi a înnoit jertfelnicul Domnului, cel ce se afla în faţa templului Domnului.

9 Şi i-a adunat pe cei din triburile lui Iuda şi Veniamin, ca şi pe străinii care locuiau cu ei în Efraim şi în Manase şi în Simeon (căci mulţi din Israel i se alăturaseră când au văzut că Domnul, Dumnezeul său este cu el).
10 Şi s-au adunat în Ierusalim în luna a treia din cel de al cincisprezecelea an al domniei lui Asa;
11 şi-n ziua aceea I-au adus Domnului jertfe din prăzile pe care le aduseseră: şapte sute de viţei şi şapte mii de oi.
12 şi s-au legat între ei2 să-L caute pe Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, cu toată inima lor şi cu tot sufletul lor;
13 iar cel care nu-L va căuta pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, acela trebuie să moară, fie că-i tânăr sau bătrân, fie că-i bărbat sau femeie.
14 Şi i s-au jurat Domnului cu glas mare şi cu trâmbiţe şi cu buciume;
15 şi-ntregul Iuda s-a veselit de acest jurământ, căci din toată inima s-au jurat şi cu întreaga lor dorinţă L-au căutat,
2 Literal: „au intrat într-un legământ"; sau: „au trecut printr-un legământ". Momentul ţine de psihologia maselor, care se va dovedi, ca de obicei, fragilă.
iar El li s-a descoperit. Şi le-a dat Domnul odihnă3 din toate părţile.
16 Pe Maaca, mama sa, a îndepărtat-o din slujirea de preoteasă a Astartei4; şi a retezat idolul şi l-a ars în pârâul Cedrilor.
17 Cu toate acestea, înălţimile nu le-a surpat: ele încă mai erau în Israel; dar inima lui Asa a rămas deplină toată viaţa lui.
18 El a adus în templul lui Dumnezeu lucrurile cele sfinte ale lui David, părintele său, şi lucrurile sfinte ale templului Domnului, aur, argint şi vase.
19 Şi nici un război n-a fost până în cel de al treizeci şi cincilea an al domniei lui Asa.
16
Întreitul păcat al regelui Asa.
1 În anul al treizeci şi optulea al domniei lui Asa, Baeşa, regele Israelului, s-a ridicat împotriva [regatului] lui Iuda şi a început a zidi Rama, aşa încât nimeni să nu poată ieşi sau intra la Asa, regele lui Iuda.
2 Atunci Asa a luat argint şi aur din vistieriile templului Domnului şi din ale casei regale şi i le-a trimis lui Benhadad, regele Siriei, care locuia în Damasc, zicând:
3 „Legământ să fie între mine şi tine, între tatăl meu şi tatăl tău; iată, ţi-am trimis aur şi argint: vino şi ia-mi-l de pe cap pe Baeşa, regele Israelului, pentru ca el să se ducă de la mine".
3 „Odihnă" (în limbaj biblic): pace.
4 Prin aceasta, Maaca şi-a pierdut şi demnitatea de regină-mamă.

4 Iar Benhadad l-a ascultat pe regele Asa şi i-a trimis pe căpitanii oştilor sale împotriva cetăţilor lui Israel şi au pustiit Ainul, Danul, Abel-Maimul şi toate ţinuturile lui Neftali.
5 Şi a fost că dacă Baeşa a auzit, s-a oprit din zidirea Ramei şi şi-a încetat lucrul.
6 Atunci regele Asa i-a strâns pe toţi cei din Iuda şi a luat pietrele şi lemnăria cu care Baeşa începuse să zidească Rama; şi cu ele a zidit Ghibeea şi Miţpa.
7 În vremea aceea a venit profetul Hanani la Asa, regele lui Iuda, şi i-a zis: „De vreme ce tu ţi-ai pus nădejdea în regele Siriei în loc să ţi-o pui în Domnul, Dumnezeul tău, de aceea oastea Siriei ţi s-a luat din mână.
8 Oare Etiopienii şi Libienii nu aveau ei o oaste mare şi vitează, cu mulţime de care şi călăreţi? şi?: deoarece tu ai nădăjduit în Domnul, Acesta ţi i-a dat în mână.
9 Căci ochii Domnului văd oriunde, peste tot pământul, ca să-i întărească pe cei ce cu toată inima deci pe de-a-ntregul sunt cu faţa spre El. Întru aceasta, tu te-ai purtat nebuneşte; de acum, tu vei avea război".
10 Atunci Asa s-a mâniat pe profet; şi fiindcă se mâniase, l-a aruncat în temniţă. În acea vreme i-a apăsat Asa şi pe unii din popor.
11 Şi, iată, faptele lui Asa, cele dintâi şi cele din urmă, sunt scrise în Cartea regilor lui Iuda şi ai lui Israel.
12 În cel de al treizeci şi nouălea an al domniei sale, Asa s-a îmbolnăvit foarte rău la picioare; dar în boala sa, el nu L-a căutat pe Domnul, ci pe doctori. 1

1 Aşadar, Asa a fost pedepsit pentru întreitul său păcat: 1) s-a atins de vistieria templului; 2) a dat prioritate unei alianţe omeneşti, ignorând-o pe cea divină; 3) bolnav, a apelat la doctor fără să apeleze mai întâi (sau în acelaşi timp) la Dumnezeu.
13 Şi a adormit Asa împreună cu părinţii lui; a murit în cel de al patruzeci şi unulea an al domniei lui.
14 Şi l-au îngropat în mormântul pe care el şi-l săpase în cetatea lui David, aşezându-l pe un pat pe care l-au umplut cu mirodenii şi cu tot felul de miruri ale celor ce le fac; şi i-au făcut o înmormântare nemaipomenită.
17
Iosafat, regele lui Iuda.
1 În locul lui a domnit Iosafat, fiul său. Iar Iosafat s-a întărit împotriva lui Israel:
2 a aşezat câte o oaste în toate cetăţile cele întărite ale lui Iuda şi a rânduit căpetenii în toate cetăţile lui Iuda şi în cetăţile lui Efraim, cele pe care le cucerise Asa, părintele său.
3 Iar Domnul a fost cu Iosafat, fiindcă acesta a umblat în căile cele dintâi ale lui David, părintele său, şi n-a căutat la idoli,
4 ci pe Domnul, Dumnezeul părintelui său, L-a căutat, şi întru poruncile tatălui său a umblat, iar nu după faptele lui Israel.
5 Domnul a întărit regatul în mâna lui; toţi poporenii lui Iuda i-au dat lui Iosafat daruri1, iar el a dobândit multă avuţie şi slavă.
6 Inima i s-a înălţat în calea Domnului; el a desfiinţat capiştile de pe înălţimi
1 Darurile aduse noului rege erau şi un semn al supuşeniei.

şi tufişurile din ţara lui Iuda.
7 În cel de al treilea an al domniei sale a trimis căpeteniile pe care le avea, pe cele mai viteze, anume pe Benhail, Obadia, Zaharia, Natanael şi Miheia, să înveţe poporul în cetăţile lui Iuda;
8 şi, împreună cu ei, pe leviţii Şemaia, Netania, Zebadia, Asael, Şemiramot, Ionatan, Adonie, Tobie şi Tob-Adonie; iar dintre preoţi, pe Elişama şi Ioram.
9 Aceştia au învăţat în Iuda, având cu ei cartea legii Domnului: şi au cutreierat toate cetăţile lui Iuda şi au învăţat poporul.2
10 şi-n toate regatele dimprejurul lui Iuda intrase frica de Domnul şi nici unul din ele nu a făcut război împotriva lui Iosafat.
11 Până şi unii dintre Filisteni îi aduceau lui Iosafat daruri şi argint şi plocoane, iar Arabii i-au adus şapte mii şapte sute de berbeci.
12 Aşa că Iosafat a sporit foarte şi s-a înălţat; şi a zidit în Iudeea sălaşe de locuit şi cetăţi întărite.
13 Şi multe lucruri a făcut el în Iudeea; iar în Ierusalim avea ostaşi viteji şi puternici.
14 Iată numărul acestora, după familiile lor dinspre tată: Din Iuda, căpetenii peste mii: Adna, căpetenie, care avea sub el trei sute de mii de viteji puternici;
15 după el, Iohanan, căpetenie, care avea sub el două sute optzeci de mii;
16 după acesta, Amasia, fiul lui Zicri, care avea râvnă pentru Domnul: avea sub el două sute de mii de viteji.
2 Instruirea poporului asupra propriei sale religii e una din cele mai frumoase iniţiative ale unui rege.
17 Din Veniamin: viteazul ostaş Eliada, care avea sub el două sute de mii de arcaşi şi scutieri;
18 după acesta Iehozabad, care avea sub el o sută optzeci de mii de viteji războinici.
19 Aceştia erau slujitorii regelui, în afara celor pe care-i aşezase regele în cetăţile întărite ale lui Iuda.
18
Iosafat şi Ahab în război cu Sirienii. Moartea lui Ahab.
1 Iosafat a dobândit şi mai multă bogăţie şi slavă; şi s-a înrudit, prin căsătorie, cu familia lui Ahab.
2 După câţiva ani s-a coborât la Ahab, în Samaria; iar Ahab a înjunghiat pentru el o mulţime de oi şi viţei pentru el şi pentru oamenii cu care venise -, căci voia să-l atragă de partea lui să meargă împreună asupra Ramotului din Galaad.
3 Şi a zis Ahab, regele lui Israel, către Iosafat, regele lui Iuda: „Vei merge tu cu mine la Ramotul Galaadului?" Iar acela i-a răspuns: „Cum sunt eu, aşa şi tu; cum e poporul tău, aşa-i şi poporul meu:

cu tine la război”.
4 Şi a zis Iosafat către regele lui Israel: „Întreabă-L tu astăzi pe Domnul!”
5 Atunci regele lui Israel i-a adunat pe profeţi1 patru sute de oameni şi le-a zis: „Voi merge oare la Ramotul Galaadului să mă bat, sau mă voi lăsa păgubaş?” Iar ei au zis: „Ridică-te, şi Dumnezeu îl va da în mâinile regelui”.
1 După cum se va vedea, aceştia erau profeţi mincinoşi, gata oricând să spună ceea ce e pe placul stăpânului.

6 Iar Iosafat a zis: „Oare pe-aici nu mai este vreun profet al Domnului, ca să-l întrebăm?”.
7 Iar regele lui Israel i-a răspuns lui Iosafat: „Mai este un om prin care-L putem întreba pe Domnul; eu însă îl urăsc, deoarece el nu profeţeşte de bine pe socoteala mea, ci, de când trăieşte, numai de rău; acesta e Miheia, fiul lui Imla”. Dar Iosafat a zis: „Să nu vorbească regele aşa!”
8 Atunci regele lui Israel a chemat un eunuc şi i-a zis: „Cheamă-l degrab pe Miheia, fiul lui Imla!”
9 Regele lui Israel şi Iosafat, regele lui Iuda, şedeau fiecare pe scaunul său, îmbrăcaţi în vestminte, în faţa porţii Samariei şi toţi profeţii profeţeau în faţa lor.
10 Iar Sedechia, fiul lui Chenaana, şi-a făcut nişte coarne de fier şi a zis: „Aşa grăieşte Domnul: cu aceste coarne voi împunge Siria, până ce va pieri”.
11 Şi toţi profeţii profeţeau aşa, zicând: „Du-te la Ramotul Galaadului, şi va fi bine; Domnul îl va da în mâna regelui”.
12 Iar solul care se dusese să-l cheme pe Miheia i-a grăit acestuia, zicând: „Iată, toţi profeţii, într-un singur glas, au grăit de bine asupra regelui; fie acum cuvintele tale precum cuvintele fiecăruia din ei şi grăieşte de bine!”
13 Dar Miheia a zis: „Viu este Domnul: Orice-mi va spune Domnul, aceea voi grăi!”
14 Şi a venit la rege, iar regele i-a zis: „Miheia, voi merge eu oare la Ramotul Galaadului să mă războiesc, sau mă voi lăsa păgubaş?” Iar acela i-a răspuns: „Mergi, şi va fi bine; vor fi daţi în mâinile voastre”.
15 Iar regele i-a zis: „De câte ori să te leg eu cu jurământ ca să nu-mi spui în numele Domnului nimic altceva decât adevărul?”2
16 Acela i-a răspuns: „Văzutu-l-am pe Israel împrăştiat prin munţi ca o turmă fără păstor. Şi a zis Domnul: «Nu au domn, să se întoarcă fiecare cu pace la casa lui!»”
17 Atunci regele lui Israel a zis către Iosafat: „Nu ţi-am spus că despre mine nu profeţeşte de bine, ci numai de rău?”
18 Miheia însă a zis: „Nu-i aşa! Ascultaţi cuvântul Domnului! L-am văzut pe Domnul şezând pe tronul Său, şi toată oştirea cerului stând împrejuru-i, de-a dreapta şi de-a stânga.
19 Şi a zis Domnul: «Cine l-ar ademeni pe Ahab, regele lui Israel, să se urce la Ramotul Galaadului şi să cadă acolo?» Şi unul zicea una, altul alta.
20 Atunci a ieşit un duh şi a stat înaintea Domnului şi a zis: „Eu îl voi înşela». Iar Domnul i-a zis: «Cu ce?»
21 Iar acela a zis: «Mă voi duce şi mă voi face duh mincinos în gura tuturor profeţilor lui». Iar El a zis: «Tu îl vei ademeni şi vei izbuti; du-te şi fă aşa!»
22 Şi acum, iată cum Domnul a pus un duh mincinos în gura tuturor acestor profeţi ai tăi; Domnul grăit-a rău despre tine”.
23 Atunci Sedechia, fiul lui Chenaana, s-a apropiat de Miheia şi l-a lovit peste obraz, zicându-i: „Pe ce cale a trecut Duhul Domnului de la mine ca să-ţi grăiască ţie?”
24 Iar Miheia a zis: „Iată, vei vedea în ziua aceea când vei alerga din odaie-n odaie ca să te ascunzi”.
2 Regele a intuit jocul lui Miheia, acela de a vorbi mai întâi în isonul falşilor profeţi (ceea ce, la el, era un fapt cu totul neobişnuit).

25 Atunci regele lui Israel a zis: „Luaţi-l pe Miheia şi duceţi-l la Amon, căpetenia cetăţii, şi la Ioaş, fiul cel mai mare al regelui,
26 şi veţi zice: aşa a zis regele: Aruncaţi-l în temniţă, şi acolo să mănânce pâinea necazului şi să bea apa necazului până ce eu mă voi întoarce cu pace”.
27 Iar Miheia a zis: „Dacă tu te vei întoarce cu pace, atunci nu Domnul a grăit întru mine”.

28 Aşa că regele lui Israel şi Iosafat, regele lui Iuda, s-au dus la Ramotul Galaadului.
29 Iar regele lui Israel a zis către Iosafat: „Eu mă voi ascunde sub altă îmbrăcăminte şi voi merge la război, iar tu să pui pe tine îmbrăcămintea mea”. Aşa că regele lui Israel şi-a ascuns înfăţişarea sub altă îmbrăcăminte şi s-a dus la război.
30 Iar regele Siriei le-a poruncit căpitanilor ce se aflau cu el în fruntea carelor de luptă, zicând: „Nu vă bateţi cu cel mic sau cu cel mare, ci numai împotriva regelui lui Israel!”
31 Şi a fost că atunci când căpitanii carelor de luptă l-au văzut pe Iosafat, au zis: „Acesta-i regele lui Israel!” Şi l-au înconjurat să se bată cu el; dar Iosafat a strigat, iar Domnul l-a scăpat; Dumnezeu i-a îndepărtat de la el.
32 Şi a fost că dacă au văzut căpitanii carelor că nu acela era regele lui Israel, au plecat de lângă el.
33 Dar un bărbat şi-a întins arcul cătând bine la ţintă şi l-a izbit pe regele lui Israel între plămâni şi coşul pieptului. Iar acela i-a zis căruţaşului său: „Întoarce-ţi mâna şi scoate-mă din luptă, căci sunt rănit”.
34 În ziua aceea a încetat războiul, iar regele lui Israel a stat în car, în preajma Siriei, până seara; şi a murit în asfinţitul soarelui.
19
Mustrat de Iehu, Iosafat pune rânduială în trebile religioase şi politice.
1 Iosafat, regele lui Iuda, s-a întors cu pace la casa lui din Ierusalim.
2 Dar în întâmpinarea lui a ieşit profetul Iehu, fiul lui Hanani, şi i-a zis: „O, rege Iosafat, cum de-l ajuţi tu pe cel păcătos şi-l iubeşti pe cel urât de Domnul? De aceea a venit asupră-ţi mânia Domnului.1
3 Cu toate acestea, în tine s-au găsit şi fapte bune, de vreme ce ai stârpit tufişurile din ţara lui Iuda şi ţi-ai îndreptat inima să-L caute pe Domnul”.
4 Iar Iosafat, după ce s-a aşezat cu locuinţa în Ierusalim, şi-a cercetat din nou poporul, de la Beer-Şeba până la muntele lui Efraim; şi i-a întors către Domnul, Dumnezeul părinţilor lor.
5 Şi a aşezat judecători în toate cetăţile lui Iuda, cetate cu cetate.
6 Şi le-a zis judecătorilor: „Vedeţi ce faceţi; că nu pentru oameni faceţi voi judecată, ci pentru Domnul, iar El e cu voi când rostiţi judecata.
7 Şi acum, fie frica Domnului peste voi!, fiţi cu băgare de seamă, căci la Domnul, Dumnezeul nostru, nu se află nedreptate;
1 Iosafat e mustrat pentru alianţa sa cu nelegiuitul Ahab (şi, în subsidiar, poate şi pentru naivitatea de a fi acceptat cu atâta uşurinţă un travesti care putea să-l coste viaţa).

El nu caută la faţa omului, nici nu ia mită”.2
8 Mai mult, Iosafat a aşezat în Ierusalim, pentru judecata Domnului, o seamă de preoţi şi leviţi şi căpetenii de familii ale lui Israel, ca să-i judece pe locuitorii Ierusalimului.
9 Şi le-a poruncit, zicând: „Aşa să faceţi: cu frică de Domnul, cu adevăr şi cu inimă dreaptă;
10 oricare dintre fraţii voştri care locuiesc în cetăţi va veni să se judece, fie pentru vărsare de sânge, fie pentru lege adică porunci, rânduieli sau judecăţi -, voi sunteţi cei ce hotărâţi pentru ei, aşa ca ei să nu păcătuiască în faţa Domnului, iar peste voi şi peste fraţii voştri să nu se abată urgie; aşa să faceţi, şi nu veţi greşi.3
11 Şi, iată, preotul Amaria va fi căpetenie peste voi pentru orice lucru al Domnului; iar Zebadia, fiul lui Ismael, este căpetenie peste casa lui Iuda pentru orice lucru al regelui; cât despre cărturari şi leviţi, îi aveţi în faţă; fiţi tari şi harnici, iar Domnul va fi cu cel bun”.
20
Iosafat: biruinţa asupra Amoniţilor şi aliaţilor lor; sfârşitul domniei.
1 După aceasta, fiii lui Moab şi fiii lui Amon şi, cu ei, o seamă de Edomiţi1 au venit cu război împotriva lui Iosafat.
2 Reforma judiciară a lui Iosafat se întemeiază pe trei principii: 1) frică de Dumnezeu; 2) obiectivitate; 3) incoruptibilitate.
3 Aceştia, cei din Ierusalim, judecau în primă instanţă procesele locale şi în a doua instanţă pe cele trimise din cetăţi.
1 Textual: „Mineeni”, un nume care nu spune nimic, rezultat din lecţiunea eronată a Textului Ebraic. Edomiţii, urmaşii lui Esau, erau duşmanii ancestrali ai Evreilor; locuiau în ţinuturile pustii

ale muntelui Seir (vezi v. 10).
2 Şi dacă au venit, i s-a spus lui Iosafat: „Împotriva ta a venit o mare mulţime din Siria, de dincolo de mare; şi, iată, se află la Haţaţon-Tamar, adică la Engaddi”.
3 Atunci Iosafat s-a speriat şi şi-a îndreptat faţa să-L caute pe Domnul şi a hotărât post în întregul Iuda.
4 Şi întregul Iuda s-a adunat să-L cheme pe Domnul; din toate cetăţile lui Iuda au venit să-L cheme pe Domnul.
5 Iar Iosafat s-a ridicat în adunarea din Ierusalim a lui Iuda, în templul Domnului, în faţa curţii celei noi,
6 şi a zis: „Doamne, Dumnezeul părinţilor mei, oare nu Tu eşti Dumnezeu în cer, şi nu Tu domneşti peste toate împărăţiile neamurilor, şi nu în mâna Ta se află tăria şi puterea? şi este oare cineva care să-Ţi poată sta împotrivă?
7 Oare nu Tu eşti Domnul care i-a nimicit pe locuitorii acestei ţări de dinaintea poporului Tău Israel? şi nu Tu i-ai dat-o pentotdeauna seminţiei lui Avraam, pe care l-ai iubit?
8 Iar ei au locuit în ea, şi-n ea i-au zidit numelui Tău casă, zicând:
9 «Dacă vor veni peste noi întâmplări rele sau sabie sau certare sau molimă sau foamete, vom sta în faţa acestui templu şi-n faţa Ta căci numele Tău este peste templul acesta şi din necazul nostru vom striga spre Tine, iar Tu ne vei auzi şi ne vei mântui».
10 Şi acum, iată, fiii lui Amon şi ai lui Moab şi cei din muntele Seir, prin hotarele cărora Tu nu L-ai lăsat pe Israel să treacă atunci când ieşise din ţara Egiptului dimpotrivă, el i-a ocolit fără să-i

nimicească -,
11 iată că acum s-au pornit împotriva noastră, ca să ne scoată din moştenirea pe care Tu ne-ai dat-o.
12 Doamne, Dumnezeul nostru, oare nu-i vei pedepsi? Că noi nu putem sta împotriva acestei gloate numeroase care a venit împotriva noastră; şi nu ştim ce să le facem, fără numai să ne îndreptăm ochii spre Tine”.
13 Şi toţi Iudeii stăteau în faţa Domnului şi copiii lor, şi femeile lor.
14 Atunci Duhul Domnului s-a pogorât în mijlocul adunării peste Iahaziel, fiul lui Zaharia, fiul lui Benaia, fiul lui Ieiel, fiul lui Matania, levit dintre fiii lui Asaf;
15 şi acesta a zis: „Ascultaţi, voi, toţi ai lui Iuda, şi voi, locuitori ai Ierusalimului, şi tu, rege Iosafat! Aşa vă grăieşte Domnul: «Să nu vă temeţi şi nici să vă înspăimântaţi de această mare mulţime, căci războiul nu este al vostru, ci al lui Dumnezeu.
16 Mâine să mergeţi împotriva lor; iată, ei urcă pe coasta Ţiţ, iar voi îi veţi găsi la capătul văii de lângă pustiul Ieruel.
17 Nu voi vă veţi lupta; înţelegeţi lucrul acesta şi veţi vedea izbăvirea pe care Domnul v-o dă vouă, Iuda şi Ierusalim! Să nu vă temeţi şi nici să vă înspăimântaţi să le ieşiţi mâine înainte; şi Domnul va fi cu voi”.
18 Atunci Iosafat s-a plecat cu faţa la pământ laolaltă cu întregul Iuda şi cu locuitorii Ierusalimului; şi au căzut în faţa Domnului, ca să I se închine Domnului.
19 Iar leviţii dintre fiii lui Cahat şi dintre fiii lui Core s-au ridicat să-L laude pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, înălţând glas puternic.
20 Şi s-au sculat dis-de-dimineaţă şi au ieşit în pustiul Tecoa; şi-n timp ce ieşeau, Iosafat a stat şi a strigat, zicând: „Ascultaţi-mă, voi, Iudeilor, şi voi, locuitori ai Ierusalimului! Aveţi încredere în Domnul, Dumnezeul vostru, şi încrederea voastră va fi răsplătită; aveţi încredere în profetul Său şi veţi izbuti cu bine!”
21 Şi după ce s-a sfătuit cu poporul, a pus oameni să cânte psalmi şi laude şi mulţumiri şi să-I laude sfinţenia, mergând înaintea oastei şi zicând: „Mărturisiţi-vă Domnului, că în veac este mila Lui!”
22 Şi când au început ei a lăuda şi a mărturisi, Domnul i-a făcut pe fiii lui Amon să lupte împotriva Moabiţilor şi împotriva celor din muntele Seir; şi i-a pus în stare de zăpăceală;2
23 căci fiii lui Amon şi ai lui Moab s-au ridicat împotriva celor din Seir, ca să-i nimicească şi să-i mistuie; şi după ce au terminat cu cei din Seir, s-au năpustit unii împotriva altora, aşa că s-au nimicit ei între ei.
24 Iar Iudeii au venit la turnul de veghe al pustiului şi s-au uitat şi au văzut gloatele şi, iată, toţi căzuseră la pământ, morţi: nici unul nu scăpase.

25 Atunci Iosafat şi poporul său au ieşit să-i prade; şi au aflat multe vite şi unelte şi îmbrăcăminte şi lucruri de preţ; şi i-au prădat: trei zile le-a trebuit ca să ia prăzile, că erau multe.
26 Şi a fost că în cea de a patra zi s-au adunat în Valea Binecuvântării (căci acolo Îl binecuvântaseră ei pe Domnul, şi de aceea a fost numit locul acela Valea Binecuvântării până-n ziua de azi).
2 E vorba de o derută psihică, urmată, imediat, de cea militară.

27 Şi toţi oamenii lui Iuda s-au întors la Ierusalim, avându-l în frunte pe Iosafat, cu bucurie mare, că bucurie le dăduse Domnul dinspre partea vrăjmaşilor lor.
28 Şi au intrat în Ierusalim cu alăute şi cu harpe şi cu trâmbiţe, mergând în templul Domnului.
29 Şi toate regatele pământului erau cuprinse de frica Domnului, când au auzit că Domnul se luptase împotriva vrăjmaşilor lui Israel.
30 Iar regatul lui Iosafat s-a aflat în pace; pace i-a dat Dumnezeul său, de jur-împrejur.
31 Aşa a domnit Iosafat peste Iuda; treizeci şi cinci de ani avea când a început să domnească, şi a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci şi cinci de ani. Pe mama sa o chema Azuba, şi era fiica lui Şilhi.
32 El a umblat în căile lui Asa, tatăl său, şi nu s-a abătut de la a face ceea ce e drept în ochii Domnului.
33 Cu toate acestea, capiştile de pe înălţimi încă mai erau: poporul încă nu-şi îndreptase inima spre Domnul, Dumnezeul părinţilor lor.
34 Celelalte fapte ale lui Iosafat, cele dintâi şi cele din urmă, iată, sunt scrise în cărţile lui Iehu al lui Hanani, care a scris Cartea regilor lui Israel3.
35 După aceasta, Iosafat, regele lui Iuda, s-a aliat cu Ohozia, regele lui Israel (care era un nelegiuit);
36 şi s-a întovărăşit cu el să facă amândoi corăbii care să meargă la Tarsis; corăbiile le-au făcut la Eţion-Gheber.
37 Iar Eliezer, fiul lui Dodava, din Mareşa, a rostit o profeţie împotriva lui
3 Despre acest Iehu nu ştim nimic.
Iosafat, zicând: „De vreme ce tu te-ai aliat cu Ohozia, Domnul ţi-a sfărâmat lucrarea: corăbiile tale s-au sfărâmat”. Şi ele n-au putut să meargă la Tarsis.
21
Ioram, regele lui Iuda.
1 Iosafat a adormit împreună cu părinţii săi; şi a fost îngropat în cetatea lui David; în locul lui a domnit Ioram, fiul său.
2 Acesta avea şase fraţi, fii ai lui Iosafat: Azaria, Iehiel, Zaharia, Azaria, Micael şi Şefatia; toţi aceştia erau fiii lui Iosafat, regele lui Iuda.
3 Tatăl lor le dăduse daruri multe, argint şi aur şi arme, împreună cu cetăţile întărite din ţara lui Iuda; domnia însă i-a dat-o lui Ioram, căci acesta era întâiul-născut.
4 Şi dacă Ioram a primit regatul tatălui său şi s-a întărit, i-a ucis cu sabia pe toţi fraţii săi şi câteva dintre căpeteniile lui Israel.
5 Ioram avea treizeci şi doi de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de opt ani.
6 Şi a umblat în calea regilor lui Israel, aşa cum făcuse casa lui Ahab căci fiica lui Ahab era soţia lui şi a făcut ceea ce e rău în faţa Domnului.
7 Cu toate acestea, Domnul nu a vrut să nimicească de tot casa lui David, de dragul legământului pe care-l făcuse cu David, spunându-i că-i va da lui şi fiilor săi un luminător pentotdeauna.
8 În zilele acelea s-au rupt Edomiţii de Iuda şi şi-au făcut propriul lor rege.
9 Atunci a purces Ioram împreună cu căpeteniile şi cu toată călărimea; şi,

sculându-se noaptea, i-a lovit pe Edomiţii care-l împresuraseră, şi pe căpeteniile carelor, dar poporul a dat fuga la corturile lor.
10 Aşa s-au eliberat Edomiţii de sub Iuda până-n ziua de azi; şi tot atunci s-a eliberat de sub mâna lui şi Libna; aceasta, fiindcă el Îl părăsise pe Domnul, Dumnezeul părinţilor săi
11 şi fiindcă făcuse înălţimi în cetăţile lui Iuda şi-i făcuse pe locuitorii Ierusalimului să se dedea la desfrânare şi-l amăgise pe Iuda.
12 Atunci a venit la el o scrisoare de la profetul Ilie,1 zicând: „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui

David, părintele tău: «Pentru că n-ai umblat în calea lui Iosafat, tatăl tău, şi-n căile lui Asa, regele lui Iuda,
13 ci ai umblat în căile regilor lui Israel şi l-ai făcut pe Iuda şi pe locuitorii Ierusalimului să se desfrâneze aşa cum s-a desfrânat casa lui Ahab, şi i-ai ucis pe fraţii tăi fiii tatălui tău -, care erau mai buni decât tine,
14 iată, Domnul te va lovi cu rană mare în poporul tău şi-n fiii tăi şi-n femeile tale şi-n toată casa ta;
15 iar tu vei fi lovit de o boală cumplită, o boală a pântecelui, până când măruntaiele vor ieşi din tine, zi de zi, odată cu boala»”.
16 Aşa că Domnul a ridicat împotriva lui Ioram pe Filisteni şi pe Arabi şi pe cei ce se învecinau cu Etiopienii;
17 aceştia s-au ridicat împotriva Iudeilor şi i-au învins şi au luat toate bunurile ce se aflau în casa regelui, precum şi pe fiii lui şi pe fiicele lui, că nu
1 Relatare proprie cronicarului; din nici o parte a Bibliei nu avem un indiciu asupra acestei scrisori.
i-a mai rămas nici un fecior, în afară de Ohozia, cel mai mic dintre fiii săi.
18 Şi după toate acestea, Domnul l-a lovit în măruntaie cu o boală fără leac,
19 care s-a tot lungit de la o zi la alta; iar când s-au împlinit doi ani, odată cu boala i-au ieşit şi măruntaiele; şi a murit de boală chinuitoare; iar poporul său nu i-a făcut o înmormântare aşa cum fusese aceea a părinţilor săi.
20 El avea treizeci şi doi de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de opt ani. şi s-a dus fără nici o cinstire şi a fost îngropat în cetatea lui David, dar nu printre mormintele regilor.
22
Ohozia, regele lui Iuda. Atalia. Ioaş e salvat de la masacru.
1 Iar locuitorii Ierusalimului l-au făcut rege în locul lui pe Ohozia, fiul său cel mai mic, deoarece pe cei mai mari, pe toţi, îi omorâse ceata tâlharilor care veniseră asupră-le împreună cu Arabii şi Alimazonii; aşa că a domnit Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda.
2 Ohozia avea douăzeci şi doi de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de un an; pe mama sa o chema Atalia, şi era fiica lui Omri.
3 El a umblat în calea casei lui Ahab, căci mama sa îi era sfetnic în a păcătui
4 Şi a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuseră cei din casa lui Ahab, care, după moartea tatălui său, îi deveniseră sfetnici, spre nimicirea lui.

5 Şi, umblând în sfaturile lor, a plecat împreună cu Ioram, fiul lui Ahab, să facă război împotriva lui Hazael, regele Siriei, în Ramotul Galaadului; atunci arcaşii sirieni l-au rănit pe Ioram.
6 Iar el s-a întors ca să se vindece în Izreel de rana pe care i-o făcuseră Sirienii la Ramot în vreme ce purta război împotriva lui Hazael, regele Siriei. Iar Ohozia, fiul lui Ioram, regele lui Iuda, s-a dus la Izreel să-l vadă pe Ioram, fiul lui Ahab, acesta fiind bolnav.
7 Şi de la Dumnezeu a fost pierirea lui Ohozia prin venirea lui la Ioram; căci, după sosirea lui, a plecat cu Ioram împotriva lui Iehu, fiul lui Nimşi, pe care Domnul îl unsese pentru stârpirea casei lui Ahab.
8 Şi a fost că-n timp ce Iehu făcea răzbunarea împotriva casei lui Ahab, i-a găsit şi pe mai-marii din Iuda şi pe rudeniile lui Ohozia, care-i slujeau, şi i-a ucis.
9 Atunci Iehu a poruncit să-l caute pe Ohozia; şi l-au luat din Samaria, unde era ascuns, şi l-au dus la Iehu, iar acela l-a ucis. Şi l-au îngropat, că au zis: „E fiul lui Iosafat, care L-a căutat pe Domnul cu toată inima sa”. Aşa că în casa lui Ohozia nu era nimeni care să poată domni.
10 Atunci Atalia, mama lui Ohozia, văzând că fiul ei a murit, s-a ridicat şi a stârpit toată sămânţa regească din casa lui Iuda.1
11 Dar Ioşeba, fiica regelui Ioram, l-a luat pe Ioaş, fiul lui Ohozia, furându-l de printre fiii regelui pe care-i omorau, l-a dus pe el şi pe doica lui în odaia de dormit; ascuns a fost de către
1 Masacrul era menit să-i asigure reginei o domnie fără nici un rival.
Ioşeba, fiica regelui Ioram, sora lui Ohozia, soţia preotului Iehoiada2; ea l-a ascuns de Atalia, care, astfel, nu l-a ucis.
12 Şi l-au ţinut ascuns în templul lui Dumnezeu timp de şase ani; iar peste ţară a domnit Atalia.
23

Uneltirea împotriva Ataliei; moartea acesteia şi începutul domniei lui Ioaş.
1 Iar în anul al şaptelea s-a îmbărbătat Iehoiada şi i-a luat alături de sine în templul Domnului pe sutaşi, adică pe Azaria, fiul lui Ieroham, pe Ismael, fiul lui Iohanan, pe Azaria, fiul lui Obed, pe Maaseia, fiul lui Adaia, şi pe Elişafat, fiul lui Zicri.
2 Şi a cutreierat regatul Iuda în lung şi-n lat şi i-a adunat pe leviţii din toate cetăţile lui Iuda şi pe capii de familie din Israel şi a venit în Ierusalim.
3 Aici, în templul lui Dumnezeu, întreaga adunare a lui Iuda a făcut legământ cu regele. El le-a arătat pe fiul regelui şi a zis: „Iată, el este fiul regelui; el să domnească, aşa cum a grăit Domnul despre casa lui David.
4 Şi acum, iată ce aveţi de făcut: O treime din voi, şi anume dintre preoţi şi leviţi, veţi intra sâmbăta [de strajă] la porţile intrărilor;
2 „Ioşeba... soţia preotului Iehoiada": mărturie preţioasă, care nu se află în 4 Rg 11, 2 şi care explică de ce şi cum a putut fi copilul ascuns vreme de atâţia ani fără ca Atalia să aibă vreo bănuială. (În istoria Românilor, pruncul Constantin Brâncoveanu, viitorul domn şi martir, a fost salvat dintr-un masacru asemănător).

5 o treime, în casa regelui; iar o treime, la poarta din mijloc; iar întregul popor, în curţile templului Domnului.
6 În templul Domnului nu va intra nimeni, în afară de preoţi şi leviţi şi de slujitorii leviţilor; doar ei să intre, fiindcă ei sunt sfinţi; şi tot poporul să păzească rânduielile Domnului.
7 Leviţii vor face roată în jurul regelui, fiecare cu arma în mână, şi vor ucide pe oricine va intra în templu. Şi vor fi cu regele când iese şi când intră".
8 Leviţii şi întregul Iuda au făcut aşa cum le poruncise preotul Iehoiada; şi fiecare [sutaş] şi-a luat oamenii săi atât pe cei ce intrau, cât şi pe cei ce ieşeau din slujba săptămânală -, căci Iehoiada nu-i lăsase liberi pe cei ce ieşeau din schimb.
9 Iehoiada i-a înarmat pe sutaşi cu săbiile şi cu scuturile şi cu armurile care fuseseră ale lui David în templul Domnului.
10 Şi a aşezat poporul întreg, fiecare cu armele lui, de la colţul din dreapta până la colţul din stânga al templului, în faţa jertfelnicului şi în faţa templului, de jur-împrejurul regelui.
11 Şi l-a adus în faţă pe fiul regelui şi i-a pus coroana regală şi însemnul; Iehoiada şi fiii săi l-au proclamat rege şi l-au uns şi au strigat: „Trăiască regele!"
12 Atunci Atalia a auzit larma poporului care alerga, şi pe a celor ce-l recunoşteau pe rege şi-l lăudau; şi a intrat la rege în templul Domnului.
13 Şi, privind, iată că regele şedea pe tronul său; la intrare, dregătorii şi trâmbiţaşii; în jurul regelui, dregători; şi tot poporul ţinutului se veselea: trâmbiţele răsunau, cântăreţii cântau din instrumente, şi imnuri de laudă cântau. Atunci Atalia şi-a sfâşiat haina şi a strigat: „Asta e: uneltiţi împotriva mea!"
14 Atunci preotul Iehoiada a ieşit în faţă şi le-a poruncit sutaşilor şi căpeteniilor oastei, zicând: „Scoateţi-o afară din templu şi n-o lăsaţi din mâini; şi să fie ucisă cu sabia!" (căci spusese preotul: „Să nu fie omorâtă în templul Domnului").
15 Şi şi-au pus mâinile pe ea şi au scos-o pe poarta călăreţilor casei regale, şi acolo au ucis-o.
16 Iar Iehoiada a făcut un legământ între el, popor şi rege, aşa ca ei să fie poporul Domnului.
17 Şi tot poporul ţării a intrat în templul lui Baal şi l-a dărâmat; jertfelnicele şi chipurile lui le-au sfărâmat, iar pe Matan, preotul lui Baal, l-au ucis în faţa jertfelnicelor lui.
18 Iar preotul Iehoiada a aşezat rânduielile templului Domnului în mâna preoţilor şi leviţilor, aşa cum le hotărâse David în casa Domnului; şi I-a adus Domnului arderi-de-tot aşa cum este scris în legea lui Moise -, cu veselie şi cântări aşa cum rânduise David.
19 Şi a aşezat portari la porţile templului Domnului, ca să nu poată intra cel ce este necurat prin vreo faptă oarecare.
20 Şi i-a luat pe capii de familie şi pe viteji şi pe mai-marii poporului şi-ntregul popor al ţării, iar ei l-au purtat pe rege în templul Domnului; aşa a intrat el pe poarta lăuntrică în casa regală, iar ei l-au poftit pe rege să şadă pe tronul regatului.
21 Şi întregul popor al ţării s-a bucurat, iar cetatea s-a liniştit. Iar pe Atalia au ucis-o cu sabia.

24

Domnia lui Ioaş. Închinarea la idoli. Pedepsirea şi moartea lui.
1 Ioaş avea şapte ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de patruzeci de ani; pe mama sa o chema Ţibia şi era din Beer-Şeba.
2 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, atât cât preotul Iehoiada a trăit.
3 Iehoiada i-a luat două femei, iar acestea i-au născut fii şi fiice.
4 Şi a fost că, după acestea, Ioaş şi-a pus în gând să dreagă stricăciunile din templul Domnului.
5 Şi i-a adunat pe preoţi şi pe leviţi şi le-a zis: „Ieşiţi prin toate cetăţile lui Iuda şi strângeţi argint din tot Israelul, pentru ca în fiecare an să prenoim templul Domnului; grăbiţi-vă la treabă!” Dar leviţii nu s-au grăbit.
6 Atunci regele Ioaş l-a chemat pe Iehoiada, capul lor, şi i-a zis: „De ce n-ai avut grijă să-i sileşti pe leviţi să aducă din Iuda şi din Ierusalim darea pe care Moise, omul lui Dumnezeu, a rânduit-o atunci când l-a adunat pe Israel la cortul mărturiei?
7 Căci Atalia era o nelegiuită, iar fiii ei au jefuit templul lui Dumnezeu: sfintele lucruri ale templului Domnului le-au hărăzit baalilor”.
8 Şi a zis regele: „Să se facă o ladă şi să fie pusă la poarta templului Domnului, afară.
9 Şi să se facă strigare în Iuda şi în Ierusalim să I se aducă Domnului ceea ce Moise, robul lui Dumnezeu, i-a spus lui Israel în pustie”.
10 Şi toţi dregătorii şi tot poporul au dat; şi aduceau şi puneau în ladă până se umplea.
11 Iar când lada era adusă de către leviţi la dregătorii regelui, dacă aceştia vedeau că în ea se află bani mai mulţi decât trebuia, atunci venea secretarul regelui, precum şi împuternicitul marelui preot, şi goleau lada şi o puneau la locul ei. Aşa făceau în fiecare zi, şi adunau bani mulţi;
12 iar regele şi preotul Iehoiada îi dădeau lucrătorilor tocmiţi la lucrul templului Domnului, şi plăteau pietrari şi tâmplari care să repare templul Domnului, precum şi făurari în fier şi în aramă, să repare templul Domnului.
13 Aşa s-au apucat lucrătorii de treabă şi lucrul sporea în mâinile lor; aşa au reparat templul Domnului, chiar din temelii, şi l-au adus la starea lui de mai-nainte.
14 Şi dacă au terminat, i-au adus regelui şi lui Iehoiada ceea ce rămăsese din bani; şi au făcut vase pentru templul Domnului, vase de slujbă pentru arderile-de-tot, şi cădelniţe de aur şi de argint; şi au adus în templul Domnului arderi-de-tot, fără încetare, în toate zilele lui Iehoiada.
15 Aşa a îmbătrânit Iehoiada, îndestulat de zile, şi a murit în vârstă de o sută treizeci de ani.
16 Şi l-au îngropat în cetatea lui David, alături de regi, pentru binele pe care-l făcuse pentru Israel, pentru Dumnezeu şi templul Acestuia.
17 Şi a fost că, după moartea lui Iehoiada, dregătorii lui Iuda au intrat la rege şi i s-au închinat. Atunci regele a ascultat de ei.
18 Aşa L-au părăsit ei pe Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, şi au slujit Astartelor şi idolilor; în ziua aceea, urgie s-a abătut peste Iuda şi peste Ierusalim.
710
19 Şi a trimis la ei profeţi ca să-i întoarcă spre Domnul, dar ei n-au ascultat; El le-a dat mărturie, dar ei nu s-au supus.
20 Atunci Duhul lui Dumnezeu l-a cuprins pe Zaharia, fiul preotului Iehoiada, care s-a ridicat în faţa poporului şi a zis: „Aşa grăieşte Domnul: De ce vă abateţi voi de la poruncile Domnului? Aşa nu veţi propăşi, că dacă voi L-aţi părăsit pe Domnul, şi El vă va părăsi”.
21 Dar ei s-au ridicat împotriva lui şi, din porunca regelui Ioaş, l-au ucis cu pietre în curtea templului Domnului.1
22 Aşa că Ioaş nu şi-a adus aminte de mila pe care Iehoiada, tatăl acestuia, o făcuse cu el, şi i-a ucis fiul; iar acesta, în timp ce murea, a zis: „Domnul să vadă şi să judece!”
23 Şi a fost că, după un an, oastea Siriei s-a ridicat împotrivă-i; şi au venit împotriva lui Iuda şi a Ierusalimului şi i-au ucis pe toţi dregătorii, precum şi din popor, iar prăzile le-au trimis la regele Damascului.
24 Cu toate că oastea Siriei venise cu oameni puţini, Dumnezeu i-a dat în mâini o oaste foarte mare, pentru că ei Îl părăsiseră pe Dumnezeul părinţilor lor; El este Cel ce a făcut judecată asupra lui Ioaş.
25 Şi după ce [Sirienii] s-au dus de la el, lăsându-l în prada unor boli grele, împotriva lui au uneltit propriile lui slugi,
1 Acest episod tragic va fi citat de Iisus în asprul Său rechizitoriu asupra fariseilor şi cărturarilor

(Mt 23, 35; Lc 11, 51), cu precizarea locului din curtea templului unde a avut loc uciderea profetului, dar şi cu menţiunea că Zaharia era fiul lui Berechia (fiul lui ido, cf. Za 1, 1, 7).
pentru sângele fiului preotului Iehoiada, şi l-au ucis în patul lui, şi aşa a murit. Şi l-au îngropat în cetatea lui David, dar nu l-au îngropat în cimitirul regilor.
26 Cei ce s-au ridicat împotriva lui au fost Zabad, fiul Şimeatei Amonita, şi Iehozabad, fiul Şimritei Moabiteanca.
27 Şi toţi fiii săi, cei cinci, au venit la el. Cât despre celelalte fapte ale lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Regilor. Iar în locul lui a domnit Amasia, fiul său.
25
Domnia lui Amasia, regele lui Iuda.
1 Amasia avea douăzeci şi cinci de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci şi nouă de ani. Pe mama sa o chema Iehoadan şi era din Ierusalim.
2 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, dar nu cu inimă plină.
3 Şi a fost că după ce a devenit stăpân pe putere, şi-a ucis slugile care-i omorâseră tatăl;
4 dar pe fiii lor nu i-a ucis, după legământul legii Domnului, aşa cum este scris în porunca Domnului Care a zis: „Părinţii să nu fie daţi morţii pentru vina copiilor, şi nici copiii să nu fie daţi morţii pentru vina părinţilor, ci fiecare să moară pentru păcatul său”.
5 Amasia a adunat casa lui Iuda şi, potrivit cu familia fiecăruia, i-a rânduit căpetenii peste mii şi căpetenii peste sute în întregul Iuda şi în Ierusalim. Şi i-a numărat pe cei de la douăzeci de ani în sus şi a aflat că erau trei sute de
711
mii de inşi în stare să meargă la război, purtând suliţă şi pavăză.
6 De asemenea, a tocmit din Israel, cu plată, o sută de mii de războinici, pentru o sută de talanţi de argint.
7 Dar un om al lui Dumnezeu a venit la el, zicând: „O, rege, oastea lui Israel să nu meargă cu tine, căci Domnul nu este cu Israel şi nici cu vreunul din fiii lui Efraim;
8 dacă tu îţi faci socoteala că te întăreşti cu ei, Domnul te va înfrânge de dinaintea vrăjmaşilor, că de la Domnul vin puterea şi biruinţa”.
9 Şi a zis Amasia către omul lui Dumnezeu: „Dar ce voi face cu suta de talanţi pe care am dat-o oastei lui Israel?” Iar omul lui Dumnezeu a zis: „Domnul poate să-ţi dea mai mult decât atât”.
10 Atunci Amasia a despărţit oastea care-i venise din Efraim, ca să se întoarcă la locul ei; iar aceia s-au mâniat foarte tare pe Iuda, şi s-au întors furioşi la locul lor.
11 Iar Amasia s-a îmbărbătat, şi-a luat poporul şi s-a dus în Valea Sării şi acolo i-a ucis pe fiii lui Seir, zece mii;
12 iar pe alţi zece mii, fiii lui Iuda i-au prins de vii şi i-au dus în vârful stâncii şi i-au aruncat de pe buza prăpastiei şi toţi s-au făcut bucăţi.
13 Dar ostaşii pe care Amasia nu-i lăsase să meargă cu el la război au năvălit asupra cetăţilor lui Iuda, din Samaria până la Bet-Horon, şi au ucis în ele trei mii de oameni, luând şi multe prăzi.
14 Şi a fost că după ce Amasia s-a întors de la războiul cu Idumeea, i-a adus acasă pe dumnezeii fiilor lui Seir şi i-a făcut ca fiindu-i dumnezei şi s-a plecat în faţa lor şi le-a adus jertfă.
15 Atunci Domnul S-a mâniat pe Amasia şi a trimis la el un profet, zicându-i: „De ce i-ai căutat tu pe dumnezeii acelui popor, pe cei ce n-au fost în stare să-şi scape poporul din mâna ta?”
16 Şi a fost că după ce acesta a grăit, el i-a zis: „Te-am făcut eu cumva sfetnic al regelui?... Ia seama, ca nu cumva să fii biciuit!” Iar profetul s-a ferit, zicând: „Ştiu că [Domnul] vrea să te dea pierzării, de vreme ce ai făcut aceasta şi n-ai ascultat de sfatul meu”.
17 Atunci Amasia, regele lui Iuda, s-a sfătuit cu ai săi şi a trimis soli la Ioaş fiul lui Ioahaz, fiul lui Iehu -, regele lui Israel, zicând: „Vino, să ne vedem faţă către faţă”.
18 Dar Ioaş, regele lui Israel, a trimis la Amasia, regele lui Iuda, zicând: „Spinul Libanului a trimis să i se spună cedrului Libanului: dă-ţi fata după fiul meu! da, dar iată că vor veni fiarele sălbatice din câmpul Libanului... Şi au venit fiarele şi au călcat în picioare spinul!...
19 Tu ai zis: iată, eu am bătut Idumeea!... Inima te-a semeţit, acum şezi în casa ta! De ce să-ţi faci rău căutând prilej de ceartă? Că vei cădea, şi Iuda cu tine”.
20 Dar Amasia nu l-a ascultat (că de la Domnul a fost ca el să fie dat în mâinile vrăjmaşilor, de vreme ce el îi căutase pe dumnezeii Idumeilor).

21 Aşa că Ioaş, regele lui Israel, s-a ridicat; el şi Amasia, regele lui Iuda, s-au văzut faţă către faţă la Bet-Şemeş, în Iuda.
22 Dar Iudeii au fost bătuţi de către Israeliţi, aşa că fiecare a fugit la cortul

său.
23 Iar Amasia, regele lui Iuda, fiul lui Ioaş, fiul lui Ohozia, a fost prins acolo, la Bet-Şemeş, de către Ioaş, regele lui Israel, care l-a dus la Ierusalim; acesta a dărâmat zidul Ierusalimului, de la poarta lui Efraim până la poarta din colţ: patru sute de coţi.
24 Şi a luat tot aurul şi argintul şi toate vasele câte s-au găsit în templul Domnului, la Obed-Edom, şi în vistieriile casei regale, precum şi ostateci, şi s-a întors la Samaria.
25 Iar Amasia, regele lui Iuda, fiul lui Ioaş, a mai trăit încă cincisprezece ani după moartea lui Ioaş, fiul lui Ioahaz, regele lui Israel.
26 Celelalte fapte ale lui Amasia, atât cele dintâi cât şi cele din urmă, sunt scrise în Cartea regilor lui Iuda şi ai lui Israel.
27 La vremea când Amasia s-a îndepărtat de Domnul s-a făcut împotriva lui o uneltire, iar el a fugit din Ierusalim în Lachiş; şi au trimis după el în Lachiş şi l-au ucis acolo.
28 Şi l-au adus pe cai şi l-au îngropat în cetatea lui David, laolaltă cu părinţii săi.

26

Ozia (Azaria), rege în Iuda; tămâiază idoli şi se umple de lepră.

1 Atunci tot poporul ţării l-a luat pe Ozia, care avea vârsta de şaisprezece ani, şi l-a făcut rege în locul tatălui său.
2 El a rezidit Elatul şi l-a readus în Iuda, după ce regele adormise cu părinţii săi.
3 Ozia avea şaisprezece ani când aînceput să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci şi doi de ani. Pe mama sa o chema Iecolia şi era din Ierusalim.
4 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse şi Amasia, tatăl său.
5 El L-a căutat pe Domnul în zilele lui Zaharia, care îl învăţa frica de Domnul; şi cât timp L-a căutat pe Domnul, Domnul l-a ajutat să-i meargă bine.
6 Şi a ieşit şi s-a războit împotriva Filistenilor şi a dărâmat zidurile Gatului şi zidurile Iabnei şi zidurile Aşdodului; şi a zidit cetăţi în ţinutul Aşdodului şi printre Filisteni.
7 Domnul l-a întărit împotriva Filistenilor şi împotriva Arabilor care locuiesc în stâncării şi împotriva Meuniţilor.
8 Chiar şi Amoniţii îi dădeau daruri lui Ozia, încât i s-a dus vestea până în hotarele Egiptului, căci devenise foarte puternic.
9 Şi în Ierusalim a zidit Ozia turnuri, la poarta din colţ şi la poarta din vale şi la colţurile zidurilor; şi le-a întărit.
10 Şi a zidit turnuri în pustie şi a săpat numeroase fântâni, că avea vite multe în ţara de jos şi în câmpie, precum şi lucrători de vie în munţi şi în Carmel, fiindcă era gospodar.
11 A avut Ozia şi o oaste care mergea la război; cu rânduială ieşea la luptă şi cu rânduială se întorcea la numărătoare; socoteala ei o ţineau scriitorul Ieiel şi judecătorul Maasia, care se aflau sub conducerea lui Hanania, locţiitorul regelui.
12 Numărul total al capilor de familie al vitejilor războinici era de două mii

şase sute;
13 sub conducerea lor era o oaste de trei sute şapte mii cinci sute de ostaşi care puteau merge la război să-l ajute pe rege împotriva duşmanilor.
14 Şi pentru toată oastea a făcut Ozia scuturi, suliţe, coifuri şi platoşe, arcuri şi praştii pentru pietre.
15 În Ierusalim a făcut maşini născocite de un om foarte isteţ, ca să fie aşezate pe turnuri şi pe colţuri şi să arunce lănci şi bolovani de piatră; de pregătirea lor s-a dus vestea până departe, căci El s-a ajutat cu ele de minune, până ce a devenit puternic.
16 Şi dacă a devenit puternic, inima i s-a semeţit, spre pierzania lui: a păcătuit împotriva Domnului, Dumnezeului său, intrând în templul Domnului ca să ardă tămâie pe altarul tămâierilor.
17 Dar în urma lui a intrat şi preotul Azaria şi, împreună cu acesta, preoţii Domnului, optzeci de oameni vânjoşi,
18 care i s-au împotrivit regelui Ozia şi i-au zis: „Nu ţie ţi se cuvine să-I arzi tămâie Domnului, o,

Ozia, ci preoţilor, fiii lui Aaron, cei anume sfinţiţi să tămâieze. Ieşi din locaşul cel sfânt, căci te-ai îndepărtat de Domnul; lucrul acesta nu-ţi va fi spre cinste din partea Domnului Dumnezeu”.
19 Atunci Ozia s-a aprins de mânie, în timp ce în mână avea cădelniţa cu care să tămâieze în templu; şi-n clipa când el s-a mâniat pe preoţi, pe fruntea lui s-a ivit lepra, în faţa preoţilor din templul Domnului, lângă altarul tămâierii.
20 Iar Azaria, marele preot, s-a întors spre el, precum şi preoţii: şi, iată, el era lepros pe frunte; şi l-au scos repede de acolo, căci şi el se grăbea să iasă, de vreme ce Domnul îl mustrase.
21 Regele Ozia a fost lepros până-n ziua morţii sale; ca lepros, el locuia într-o casă osebită, el, care fusese scos din casa Domnului. Iar Iotam, fiul său, cârmuia regatul, judecând poporul ţării.
22 Celelalte fapte ale lui Ozia, atât cele dintâi cât şi cele din urmă, sunt scrise de profetul Isaia.
23 Şi a adormit Ozia împreună cu părinţii săi; şi l-au îngropat laolaltă cu părinţii săi în câmpul cu mormintele regilor, fiindcă au zis: „E lepros”. Iar în locul lui a devenit rege Iotam, fiul său.
27
Iotam, regele lui Iuda.
1 Iotam avea douăzeci şi cinci de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de şaisprezece ani. Pe mama sa o chema Ieruşa şi era fiica lui Ţadoc.
2 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse şi Ozia, tatăl său, numai că el nu a intrat în locaşul Domnului, iar poporul continua să-şi strice purtările.
3 El a zidit poarta cea înaltă a templului Domnului şi a făcut multe adaosuri la zidul Ofel;
4 în muntele lui Iuda a zidit cetăţi, iar în păduri a ridicat locuinţe şi turnuri.
5 El s-a luptat cu regele fiilor lui Amon şi l-a biruit; fiii lui Amon îi dădeau anual câte o sută de talanţi de argint şi câte zece mii de măsuri de grâu şi zece mii de măsuri de orz; pe acestea i

le aducea regele fiilor lui Amon în fiecare an: în primul an şi în al doilea şi în al treilea.
6 Iotam a devenit puternic fiindcă el şi-a îndreptat căile în faţa Domnului, Dumnezeului său.
7 Celelalte întâmplări ale lui Iotam, războiul şi faptele lui, iată că ele sunt scrise în Cartea Regilor lui Iuda şi ai lui Israel.
8 Douăzeci şi cinci de ani avea când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de şaisprezece ani.
9 Şi a adormit Iotam împreună cu părinţii săi şi a fost îngropat în cetatea lui David; iar în locul lui a domnit Ahaz, fiul său.
28
Ahaz, regele lui Iuda, şi nelegiuirile lui.
1 Ahaz avea douăzeci de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de şaisprezece ani. El însă nu a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse David, părintele său,
2 ci a umblat în căile regilor lui Israel, că până şi chipuri cioplite le-a făcut idolilor lor
3 şi le-a adus idolilor jertfe în valea lui Hinom şi i-a trecut pe fiii săi prin foc, după urâciunile neamurilor păgâne pe care Domnul le alungase din faţa fiilor lui Israel;
4 şi aducea tămâieri pe înălţimi şi pe acoperişuri şi sub fiece copac umbros.
5 Dar Domnul l-a dat în mâna regelui Siriei; acela l-a lovit şi a luat din regatul său o mare mulţime de robi, pe care i-a dus în Damasc. De asemenea, l-a dat şi în mâna regelui lui Israel, care l-a lovit cu mare măcel;
6 căci Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, a ucis în Iuda o sută douăzeci de mii de viteji într-o singură zi; aceasta, din pricină că aceia Îl părăsiseră pe Domnul, Dumnezeul părinţilor lor.
7 Iar Zicri, viteazul din Efraim, l-a ucis pe Maaseia, fiul regelui, pe Azricam, căpetenia casei sale, şi pe Elcana, locţiitorul regelui.
8 Fiii lui Israel au robit atunci dintre fraţii lor trei sute de mii (femei, fii şi fiice) şi i-au prădat de multe bunuri şi au dus prăzile în Samaria.
9 Dar acolo se afla un profet al Domnului, care se numea Obed. El a ieşit în întâmpinarea oastei celor ce veneau la Samaria şi le-a zis: „Iată, mânia Domnului, Dumnezeului părinţilor voştri, e peste [fiii lui] Iuda; El i-a dat în mâinile voastre, iar voi i-aţi ucis cu atâta cruzime încât aceasta a ajuns pân’ la ceruri.
10 Iar acum, voi spuneţi că pe fiii lui Iuda şi pe ai Ierusalimului să-i ţineţi ca robi şi roabe. Iată, oare

nu sunt eu cu voi spre a mărturisi pentru Domnul, Dumnezeul vostru?
11 Şi acum, ascultaţi la mine: Întoarceţi înapoi pe aceia din fraţii voştri pe care i-aţi luat robi; că aprinderea mâniei Domnului e peste voi”.
12 Atunci mai-marii fiilor lui Efraim: Azaria, fiul lui Iohanan, Berechia, fiul lui Meşilemot, Iezechia, fiul lui Şalum, şi Amasa, fiul lui Hadlai, s-au ridicat împotriva celor ce se întorceau de la război
13 şi le-au zis: „Să nu-i aduceţi la
715
noi pe robii aceştia, ca să nu punem asupră-ne un păcat împotriva Domnului! Avem noi destule păcate şi vinovăţii, nu mai adăugaţi voi altele; că mare e păcatul nostru, iar aprinderea mâniei Domnului e peste Israel”.
14 Aşa că războinicii i-au lăsat pe robi, precum şi prăzile, în faţa mai-marilor şi a întregii adunări.
15 Atunci oamenii pomeniţi mai sus s-au ridicat şi i-au luat în primire pe robi: pe toţi cei goi i-au îmbrăcat din prăzi: le-au dat îmbrăcăminte şi încălţăminte şi le-au dat să mănânce şi să bea; şi le-au dat untdelemn să se ungă, iar pe toţi cei slăbiţi i-au ajutat cu asini; şi i-au dus la Ierihon, cetatea finicilor, la fraţii lor, după care s-au întors în Samaria.
16 În vremea aceea, regele Ahaz a trimis la regele Asiriei ca să-l ajute în următoarea împrejurare:
17 Idumeii se ridicaseră împotrivă-i şi loviseră Iuda şi luaseră o mulţime de robi.
18 De asemenea, năvăliseră şi Filistenii în cetăţile ţinuturilor de la şes şi de la miazăzi ale lui Iuda şi luaseră Bet-Şemeşul şi Aialonul şi Ghederotul şi Soco, cu satele lor, şi Timna cu satele ei şi Ghimzo cu satele ei şi se aşezaseră acolo;
19 fiindcă Domnul îl umilise pe Iuda din pricina lui Ahaz, regele lui Iuda, de vreme ce acesta se îndepărtase mult de Domnul.
20 Şi a venit împotrivă-i Tiglatfalasar, regele Asiriei, şi l-a bătut.
21 Atunci Ahaz a luat bunurile din templul Domnului şi din casa regelui şi dintr-ale dregătorilor şi i le-a dat regelui Asiriei, dar aceasta nu i-a fost de nici un folos,
22 ci mai mare necaz i-a făcut; aşa fiind, el din ce în ce mai mult se îndepărta de Domnul. Şi a zis regele Ahaz:
23 „Voi căuta spre dumnezeii Damascului, cei care m-au bătut”. Şi a zis: „De vreme ce dumnezeii regelui Sirienilor le-a ajutat lor, eu le voi aduce jertfă, iar ei îmi vor ajuta mie”. Dar ei i-au devenit piatră de poticnire, lui şi-ntregului Israel.
24 Ahaz a înlăturat vasele din templul Domnului şi le-a sfărâmat şi a închis uşile templului Domnului şi şi-a făcut altare în fiece colţ al Ierusalimului;
25 şi-n multe din cetăţile lui Iuda, în fiecare, a făcut înălţimi de pe care să li se ardă tămâie dumnezeilor străini; şi aşa L-au mâniat ei pe Domnul, Dumnezeul părinţilor lor.
26 Celelalte întâmplări ale lui Ahaz şi faptele lui, atât cele dintâi cât şi cele din urmă, iată că ele sunt scrise în Cartea Regilor lui Iuda şi ai lui Israel.
27 Şi a adormit Ahaz împreună cu părinţii lui; şi l-au îngropat în cetatea lui David, dar nu l-au pus în cimitirul regilor lui Israel; iar în locul lui a domnit Iezechia, fiul său.
29
Iezechia, regele lui Iuda, înnoieşte adevărata slujbă.
1 Iezechia avea douăzeci şi cinci de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de douăzeci şi nouă de ani. Pe mama sa o chema Abia şi era fiica lui Zaharia.
2 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului, aşa cum făcuse şi David, părintele
716
său.
3 Şi a fost că de îndată ce a luat în stăpânire regatul, în luna întâi, el a deschis porţile templului Domnului şi le-a prenoit.
4 Şi i-a adus înlăuntru pe preoţi şi pe leviţi şi i-a aşezat în latura dinspre răsărit
5 şi le-a zis: „Ascultaţi, voi, leviţilor: De-acum curăţiţi-vă, şi curăţiţi şi templul Domnului, Dumnezeului părinţilor voştri, şi scoateţi necurăţia din sfintele locaşuri;
6 căci părinţii noştri s-au răzvrătit şi au făcut ceea ce era rău în faţa Domnului, şi L-au părăsit şi şi-au întors faţa dinspre locaşul Domnului şi au întors spatele;
7 şi au închis uşile templului şi au stins luminile; cu tămâie n-au tămâiat, arderi-de-tot n-au adus în

locaşul cel sfânt al Dumnezeului lui Israel.
8 Iar Domnul S-a aprins de mânie împotriva lui Iuda şi a Ierusalimului; şi i-a dat spaimei şi pustiirii şi şuierului, aşa cum vedeţi cu ochii voştri.
9 Şi, iată, părinţii noştri au fost loviţi de sabie; fiii noştri şi fiicele noastre şi femeile noastre au fost robiţi într-o ţară care nu e a lor, aşa cum sunt şi astăzi.
10 Acum însă puneţi-vă în gând să faceţi un legământ cu Domnul, Dumnezeul lui Israel, iar El Îşi va întoarce dinspre noi aprinderea mâniei Sale.
11 Şi acum, nu staţi de-o parte, căci pe voi v-a ales Domnul să staţi înaintea Lui, să-I slujiţi şi să-I fiţi slujitori şi să-i aduceţi jertfe de tămâie".
12 Atunci s-au ridicat leviţii Mahat, fiul lui Amasia, şi Ioil, fiul lui Azaria, dintre fiii lui Cahat; Chiş, fiul lui Abdi, şi Azaria, fiul lui Iehaleleel, din seminţia lui Merari; Ioah, fiul lui Zima, şi Eden, fiul lui Ioah, din neamul lui Gherşon;
13 Şimri şi Ieiel, din fiii lui Eliţafan; Zaharia şi Matania, din fiii lui Asaf;
14 Iehiel şi Şimei, din fiii lui Eman; Şemaia şi Uziel, din fiii lui Iditun.
15 Aceştia i-au adunat pe fraţii lor şi s-au curăţit din porunca regelui potrivit poruncii Domnului ca să curăţească templul Domnului.
16 Şi au intrat preoţii în templul Domnului, ca să-L curăţească, şi au scos toată necurăţia ce se afla în templul Domnului chiar şi în curtea templului Domnului -, necurăţie pe care leviţii au luat-o şi au aruncat-o afară, în pârâul Cedrilor.
17 Au început a se curăţi în prima zi a primei luni de lună-nouă, iar în cea de a opta zi a lunii au intrat în templul Domnului; timp de opt zile au curăţit templul Domnului, iar în cea de a şaisprezecea zi a primei luni au isprăvit.
18 Şi au intrat înlăuntru la regele Iezechia şi au zis: „Am curăţit toate lucrurile din templul Domnului: jertfelnicul arderii-de-tot cu vasele lui, masa punerii-înainte cu vasele ei,
19 şi toate vasele pe care le-a pângărit regele Ahaz în timpul domniei lui, în lepădarea lui de Domnul; le-am pregătit, le-am curăţit, iată, ele sunt înaintea jertfelnicului Domnului".
20 Iezechia s-a sculat dis-de-dimineaţă şi i-a adunat pe mai-marii cetăţii şi s-a suit la templul Domnului.
21 Şi a adus şapte viţei, şapte berbeci, şapte miei şi şapte iezi ca jertfă pentru păcat şi pentru regat şi pentru cele sfinte şi pentru Israel; şi le-a spus preoţilor fiii lui Aaron să se suie pe jertfelnicul Domnului.
717
22 Şi au înjunghiat viţeii, iar preoţii au primit sângele şi l-au turnat pe jertfelnic; şi au înjunghiat berbecii şi au vărsat sângele pe jertfelnic; au înjunghiat şi mieii şi au vărsat sângele pe jertfelnic;
23 iar iezii jertfa pentru păcat i-au adus în faţa regelui şi a adunării şi şi-au pus mâinile pe ei;
24 preoţii i-au înjunghiat, iar cu sângele lor au stropit a ispăşire pe deasupra jertfelnicului, ispăşire pentru tot Israelul, căci regele a spus: „Pentru tot Israelul să fie aduse arderea-de-tot şi jertfele pentru păcat".
25 Şi i-a aşezat pe leviţi în templul Domnului cu ţimbale şi cu alăute şi cu harpe, după porunca regelui David şi a lui Gad, văzătorul regelui, şi a profetului Natan, căci din porunca Domnului era rânduiala aceea aşezată prin mâna profeţilor.
26 Şi stăteau leviţii cu instrumentele muzicale ale lui David; iar preoţii, cu trâmbiţele.
27 Şi a zis Iezechia: „Să fie adusă arderea-de-tot pe jertfelnic!" Şi când au început să aducă arderea-de-tot, au început să-I cânte Domnului: şi trâmbiţele, şi instrumentele muzicale ale lui David, regele lui Israel;
28 şi toată adunarea se închina şi cântăreţii cântau şi trâmbiţele răsunau până ce arderea-de-tot a fost pe de-a-ntregul săvârşită.
29 Şi după ce s-a săvârşit arderea, regele şi toţi cei ce erau cu el s-au plecat şi s-au închinat Domnului.
30 Iar regele Iezechia şi dregătorii le-au zis leviţilor să-I cânte Domnului imnuri cu cuvintele lui David şi ale profetului Asaf; şi I-au cântat cu veselie şi au căzut cu faţa la pământ şi i s-au închinat Domnului.
31 Şi a răspuns Iezechia zicând: „Acum v-aţi sfinţit pentru Domnul; apropiaţi-vă şi aduceţi jertfe de laudă în templul Domnului". Şi a adus adunarea jertfe şi prinoase de mulţumire în templul

Domnului; şi tot cel ce avea inima arzândă aducea arderi-de-tot.
32 Numărul arderilor-de-tot pe care le-a adus adunarea a fost: şaptezeci de viţei, o sută de berbeci, două sute de miei; totul, spre ardere-de-tot Domnului.
33 Viţeii afierosiţi au fost şase sute; iar oile, trei mii.
34 Preoţii însă erau puţini şi nu puteau să jupoaie animalele pentru arderea-de-tot; de aceea i-au ajutat şi leviţii, fraţii lor, până ce toată treaba a fost isprăvită şi până când preoţii s-au curăţit căci leviţii au fost mai zeloşi la sfinţire decât preoţii.
35 Arderile-de-tot au fost îmbelşugate, cu grăsimile jertfelor de mântuire şi cu libaţiile arderilor-de-tot. Şi aşa s-a isprăvit lucrul în templul Domnului.
36 şi s-a bucurat Iezechia împreună cu-ntregul popor pentru faptul că poporul Îl îmblânzise pe Dumnezeu; căci lucrul fusese făcut pe neaşteptate.
30
Vestirea şi serbarea Paştelui.
1 Iezechia a trimis veste la tot Israelul şi la Iuda şi a făcut scrisori către Efraim şi Manase să vină în Ierusalim la templul Domnului ca să serbeze Paştile Domnului, Dumnezeului lui Israel.
718
2 Regele şi dregătorii şi toată adunarea Ierusalimului s-au sfătuit să serbeze Paştile în luna a doua;
3 aceasta, pentru că nu putuseră să le serbeze la vremea lor, deoarece preoţii, câţi trebuiau, nu se curăţiseră, iar poporul nu se adunase la Ierusalim.
4 Sfatul acesta a plăcut în faţa regelui şi a adunării.
5 Şi au poruncit să se facă vestire în tot Israelul, de la Beer-Şeba la Dan, să vină să serbeze în Ierusalim Paştile Domnului, Dumnezeului lui Israel, că de multă vreme nu fuseseră serbate după cum e scris.
6 Şi, din porunca regelui, în tot Israelul şi Iuda au mers vestitori cu scrisorile de la rege şi dregători, zicând: „Voi, fiii lui Israel, întoarceţi-vă la Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac şi al lui Israel, întorcându-i astfel pe cei scăpaţi, pe cei ce au rămas din mâna regelui Asiriei.
7 Nu fiţi ca părinţii voştri şi ca fraţii voştri, care s-au îndepărtat de Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, încât El i-a dat spre pustiire, aşa cum o vedeţi şi voi;
8 şi nu vă învârtoşaţi cerbicea, aşa cum au făcut părinţii voştri; daţi slavă Domnului şi intraţi în casa Lui cea sfântă, pe care El a sfinţit-o pe veci, şi slujiţi Domnului, Dumnezeului vostru, iar El va îndepărta de la voi aprinderea mâniei Sale.
9 Că dacă voi vă veţi întoarce la Domnul, fraţii voştri şi fiii voştri vor afla milă în faţa tuturor celor ce i-au dus în robie, iar El îi va întoarce în această ţară; că milostiv şi îndurat este Domnul, Dumnezeul nostru, şi nu-Şi va întoarce faţa dinspre noi dacă noi ne vom întoarce la El”.
10 Aşa mergeau vestitorii din cetate în cetate, în muntele lui Efraim şi în Manase, până la Zabulon; dar aceia îi luau în bătaie de joc şi râdeau de ei.
11 Doar oamenii din seminţia lui Aşer şi câţiva din Manase şi din Zabulon s-au smerit şi au venit la Ierusalim.
12 Mâna Domnului a fost şi în Iuda să le dea inimă să vină, să facă după porunca regelui şi a dregătorilor, prin cuvântul Domnului.
13 Şi mare mulţime de popor s-a adunat la Ierusalim ca să prăznuiască sărbătoarea Azimelor, în luna a doua; o foarte mare adunare.
14 Şi s-au ridicat şi au sfărâmat altarele ce se aflau în Ierusalim şi au surpat toate altarele pe care li se ardea tămâie [dumnezeilor] celor mincinoşi şi le-au aruncat în pârâul Cedrilor.
15 Iar în cea de a paisprezecea zi a lunii a doua au înjunghiat mielul pascal, iar preoţii şi leviţii s-au căit de păcatele lor şi s-au curăţit şi au adus ardere-de-tot în templul Domnului.
16 Şi au şezut la locul lor, după rânduiala lor, aşa cum a poruncit Moise, omul lui Dumnezeu; şi preoţii primeau sângele din mâna leviţilor.
17 Şi pentru că mulţi din adunare nu erau curăţiţi, leviţii înjunghiau mielul pascal în locul celor ce nu se putuseră curăţi pentru Domnul.
18 Fiindcă cea mai mare parte din poporul lui Efraim şi al lui Manase şi al lui Isahar şi al lui Zabulon nu se curăţiseră, ci mâncaseră Paştile împotriva Scripturii. Ţinând seamă de aceasta, Iezechia s-a rugat pentru ei, zicând:
19 „Domnul-Cel-Bun să se milostivească spre orice inimă care într-adevăr Îl caută pe Domnul,

719
Dumnezeul părinţilor ei, fără să se fi curăţit pe potriva curăţirii sfântului locaş”.
20 Iar Domnul l-a ascultat pe Iezechia şi a iertat poporul.
21 Iar fiii lui Israel care se aflau în Ierusalim au prăznuit sărbătoarea Azimelor timp de şapte zile, cu bucurie mare, zilnic lăudând pe Domnul; şi preoţii şi leviţii Îi cântau Domnului din instrumente muzicale.
22 Apoi Iezechia a vorbit pe inima tuturor leviţilor şi a celor ce aveau o bună înţelegere asupra lucrurilor Domnului. Şi au isprăvit sărbătoarea Azimelor, cea de şapte zile, aducând jertfe de mântuire şi mărturisindu-se Domnului, Dumnezeului lor.
23 Atunci adunarea s-a sfătuit împreună să sărbătorească alte şapte zile; şi cu bucurie au sărbătorit alte şapte zile;
24 că Iezechia a dat pentru adunare o mie de viţei şi şapte mii de oi, iar dregătorii i-au dat poporului o mie de viţei şi zece mii de oi, precum şi o mare parte din cele afierosite preoţilor.
25 şi s-a veselit toată adunarea, preoţii şi leviţii, şi toată obştea lui Iuda şi cei ce se aflau în Ierusalim, precum şi străinii care veniseră din ţara lui Israel, ca şi cei ce locuiau în Iuda.
26 Mare veselie s-a făcut atunci în Ierusalim, că un asemenea praznic nu se mai făcuse în Ierusalim din zilele lui Solomon, fiul lui David, regele lui Israel.
27 Apoi preoţii şi leviţii s-au ridicat şi au binecuvântat poporul; şi glasul lor a fost auzit, şi rugăciunea lor, în locaşul cel sfânt al Domnului, Care este în cer.
31
Înnoirea cultului şi rânduială în tagma preoţească.
1 Şi după ce toate acestea au luat sfârşit, a ieşit tot Israelul cei ce se aflau în cetăţile lui Iuda şi au sfărâmat stâlpii şi au tăiat tufişurile şi au doborât înălţimile şi capiştile din toată Iudeea şi din Veniamin şi din Efraim şi din Manase, până ce au terminat cu ele. Apoi întregul Israel s-a întors, fiecare la moşia lui şi în cetatea lui.
2 Iar Iezechia a rânduit cetele zilnice ale preoţilor şi ale leviţilor, rânduielile fiecăruia după slujba lui de preot sau levit, pentru arderea-de-tot şi pentru jertfa de mântuire şi pentru a aduce laude şi a mărturisi şi a sluji la porţile de la curtea templului Domnului,
3 precum şi partea regelui, din averea lui, la arderea-de-tot de dimineaţa şi de seara şi la arderile-de-tot pentru ziua odihnei şi pentru lunile noi şi pentru sărbători, aşa cum s-a scris în legea Domnului.
4 Şi a zis către popor către cei ce locuiau în Ierusalim să le dea preoţilor şi leviţilor partea ce li se cuvine, pentru ca ei să se întremeze în slujirea templului Domnului.
5 Şi după ce el a dat porunca, fiii lui Israel au adus din belşug pârgă de grâu şi de vin şi de untdelemn şi de miere şi din fiece roadă a ţarinii;
6 fiii lui Israel şi ai lui Iuda au adus zeciuieli din belşug, iar cei ce locuiau în cetăţile lui Iuda au adus şi ei zeciuială din viţei şi din oi şi din capre, afierosindu-le Domnului, Dumnezeului lor; le-au adus şi le-au pus grămezi-grămezi.
720
7 Grămezile au început a se face în luna a treia şi le-au isprăvit în luna a şaptea.
8 Atunci a venit Iezechia cu dregătorii săi şi au văzut grămezile şi au binecuvântat pe Domnul şi poporul lui Israel.
9 Iezechia i-a întrebat pe preoţi şi pe leviţi asupra grămezilor.
10 Şi a răspuns preotul Azaria, maimarele neamului lui Ţadoc, şi a zis: „De când s-a început a se aduce prinoase în templul Domnului, noi am mâncat şi am băut şi a mai şi rămas din belşug; căci Domnul Şi-a binecuvântat poporul: iată, aceasta este ceea ce prisoseşte”.
11 Şi a zis Iezechia: „Să se pregătească în templul Domnului cămări!” Şi le-au pregătit;
12 şi au pus în ele, fără nici o sminteală, pârga şi zeciuielile; iar Conania levitul era ispravnic peste ele, precum şi fratele său Şimei, ca al doilea.
13 Din porunca regelui Iezechia şi a lui Azaria, căpetenia templului Domnului, Conania şi fratele său Şimei i-au numit supraveghetori pe Iehiel, Azazia, Nahat, Asael, Ierimot, Iozabad, Eliel, Ismachia, Mahat şi Benaia.
14 Iar Core, fiul levitului Imna, portarul din partea de răsărit, era supraveghetor al prinoaselor, ca să împartă pârga şi lucrurile cele mai sfinte.
15 Sub mâna lui se aflau Eden, Miniamin, Iosua, Şemaia, Amaria şi Şecania, preoţi meniţi să

împartă cu credincioşie părţile ce li se cuveneau fraţilor lor din cetăţi, atât celui mare, cât şi celui mic,
16 în afara celor de parte bărbătească de la trei ani în sus: fiecăruia din cei ce intră în templul Domnului, potrivit cu slujba lui zilnică, cu rangul şi cu rândul lui de fiecare zi.
17 Aceasta este împărţeala preoţilor, după familiile lor: leviţii, întru rânduielile lor, de la douăzeci de ani în sus, fiecare în rândul lui,
18 ţinându-se seamă, la fiecare neam, de fiii şi fiicele lor, de toţi la un loc; fiindcă ei cu credincioşie făceau curăţenia sfântului locaş.
19 Iar pentru fiii lui Aaron care săvârşeau slujba preoţiei şi care locuiau în cetăţi au fost puşi bărbaţi anume rânduiţi să-i dea porţie fiecărui ins de parte bărbătească dintre preoţi şi fiecăruia dintre leviţii avuţi în vedere.
20 Aşa a făcut Iezechia în întregul Iuda: a făcut ceea ce era drept şi bun în ochii Domnului, Dumnezeului său.
21 În fiece lucru pe care el l-a început în slujba templului Domnului, precum şi în lege şi în porunci, el a căutat spre Dumnezeul său din tot sufletul său; şi a făcut şi a sporit.
32
Iezechia scapă, prin minune, de Senaherib.
1 Iar după aceste lucruri şi după adevărul lor s-a ridicat Senaherib, regele Asirienilor, şi a venit împotriva lui Iuda şi şi-a aşezat tabăra împotriva cetăţilor întărite cu ziduri, zicându-şi să le ia pentru sine.
2 Iar Iezechia, văzând venirea lui Senaherib şi hotărârea lui de a da luptă împotriva Ierusalimului,
3 s-a sfătuit cu bătrânii săi şi cu vitejii să astupe izvoarele de apă din afara cetăţii; şi l-au ajutat;
721
4 şi a adunat mult popor şi a astupat izvoarele apelor şi râul care curgea prin cetate, zicând: „Nu cumva regele Asiriei să vină şi să afle apă multă şi să prindă putere”.
5 şi s-a întărit Iezechia şi a umplut la loc zidul care fusese surpat şi a zidit turnuri şi un alt zid exterior, în faţă, şi a întărit turnul cetăţii lui David şi a pregătit arme din belşug.
6 Şi a pus căpitani de război peste popor; şi s-au adunat la el în locul deschis din poarta văii, iar el le-a grăit, zicând:
7 „Întăriţi-vă şi îmbărbătaţi-vă şi să nu vă speriaţi în faţa regelui Asiriei şi în faţa tuturor neamurilor care sunt cu el, că mai mulţi sunt cu noi decât cu el;
8 cu el sunt braţe de carne, dar cu noi este Domnul, Dumnezeul nostru, ca să ne scape şi să ducă lupta noastră”. Iar poporul s-a întărit cu aceste cuvinte ale lui Iezechia, regele lui Iuda.
9 După aceea, Senaherib, regele Asiriei, şi-a trimis servii la Ierusalim (în timp ce el se afla la Lachiş, împreună cu toată oastea lui); a trimis la Iezechia, regele lui Iuda, şi la întregul Iuda ce se afla în Ierusalim, zicând:
10 „Aşa grăieşte Senaherib, regele Asirienilor: în cine vă puneţi voi nădejdea, de rămâneţi sub împresurare în Ierusalim?
11 Nu cumva Iezechia vă înşală, ca să vă dea morţii şi foamei şi setei, zicând: «Domnul, Dumnezeul nostru, ne va scăpa din mâna regelui Asiriei!»?
12 Oare nu acesta este Iezechia, cel care I-a dărâmat jertfelnicele şi locurile Lui cele înalte şi le-a zis Iudeilor şi locuitorilor Ierusalimului: «În faţa acestui jertfelnic să vă închinaţi şi deasupra lui să tămâiaţi!»?
13 Oare voi nu ştiţi ceea ce eu şi părinţii mei le-am făcut tuturor neamurilor din ţările lor? Au putut oare dumnezeii neamurilor de pe-ntreg pământul să-şi scape popoarele din mâna mea?
14 Dintre dumnezeii acestor neamuri pe care părinţii mei le-au nimicit, cine a fost în stare să-şi scape poporul din mâna mea?... Cum dar va putea Dumnezeul vostru să vă mântuiască din mâna mea?
15 Aşadar, să nu vă amăgească Iezechia şi să nu facă din voi nişte creduli; să nu-l credeţi: nici un dumnezeu al vreunui neam şi al vreunui regat nu va putea să-şi scape poporul din mâna mea, aşa cum nu l-a scăpat din mâna părinţilor mei; aşadar, nici Dumnezeul vostru nu vă va scăpa din mâna mea”.
16 Şi încă alte multe au grăit servii săi împotriva Domnului Dumnezeu şi împotriva lui Iezechia, robul Său.

17 El a făcut şi o scrisoare prin care-l defăima pe Domnul, Dumnezeul lui Israel, spunând despre El: „Aşa cum dumnezeii neamurilor pământului nu şi-au scos popoarele din mâna mea, nici Dumnezeul lui Iezechia nu-Şi va scoate din mâna mea poporul”.
18 Şi au strigat cu glas mare, în limba ebraică, spre poporul Ierusalimului, cel de pe zid, să le ajute şi să dărâme [zidurile], pentru ca ei să ia cetatea.
19 Ei vorbeau despre Dumnezeul Ierusalimului ca despre dumnezeii popoarelor pământului (lucruri de mâini omeneşti).
20 Atunci regele Iezechia şi profetul Isaia, fiul lui Amos, s-au rugat asupra acestora şi au strigat la cer.
21 Iar Domnul a trimis un înger şi a sfărâmat pe tot viteazul şi războinicul

şi pe comandanţii şi pe căpeteniile cele mari din tabăra regelui Asiriei; acesta s-a întors plin de ruşine în ţara lui şi a intrat în capiştea dumnezeului său, iar fiii lui cei ce ieşiseră din coapsele lui l-au ucis cu sabia.
22 Aşa i-a mântuit Domnul pe Iezechia şi pe locuitorii Ierusalimului din mâna lui Senaherib, regele Asiriei, şi din mâna tuturor celorlalţi şi i-a apărat din toate părţile.
23 Şi mulţi Îi aduceau daruri Domnului în Ierusalim şi daruri lui Iezechia, regele lui Iuda, şi multă slavă şi-a dobândit el, după acestea, în ochii tuturor neamurilor.
24 În zilele acelea, regele Iezechia s-a îmbolnăvit de moarte şi i s-a rugat Domnului; iar El l-a ascultat şi i-a dat semn.
25 Dar Iezechia nu I-a răsplătit pe măsura darului pe care-l primise: inima lui devenise semeaţă; aşa că mânie s-a stârnit asupra sa şi a lui Iuda şi asupra Ierusalimului.
26 Cu toate acestea, de îndată ce Iezechia s-a smerit pe sine din semeţia inimii el şi cei ce locuiau în Ierusalim -, mânia Domnului n-a venit peste ei în zilele lui Iezechia.
27 Iezechia a avut avere şi foarte multă slavă; şi-a făcut vistierii pentru aur, pentru argint, pentru pietre preţioase, ca şi pentru mirodenii; de asemenea, magazii pentru arme şi pentru vase de mare preţ
28 şi hambare pentru roadele de grâu, de vin şi de untdelemn, precum şi grajduri şi ţarcuri pentru tot felul de vite, şi stâne pentru turme;
29 şi cetăţi, pe care şi le-a zidit pentru sine, şi agonisită de oi şi de mulţi boi, că i-a dat Domnul foarte multă avuţie.
30 Acelaşi Iezechia a astupat gura de sus a apelor Ghihonului şi le-a făcut să curgă în jos prin partea de miazăzi a cetăţii lui David. Şi a propăşit Iezechia în toate lucrurile sale.
31 Cu toate acestea, atunci când trimişii mai-marilor Babilonului au venit la el să-l întrebe despre semnul ce se făcuse în ţară, Domnul l-a părăsit, ca să-l încerce, ca să cunoască ce anume avea el în inima lui.
32 Cât despre celelalte fapte ale lui Iezechia, despre bunătatea lui, iată, ele sunt scrise în Vedenia profetului Isaia, fiul lui Amos, precum şi în Cartea Regilor lui Iuda şi ai lui Israel.
33 Şi a adormit Iezechia împreună cu părinţii săi şi l-au îngropat în rândul de sus al mormintelor fiilor lui David; şi la moartea lui, slavă şi cinste i-au adus întregul Iuda şi locuitorii Ierusalimului. În locul lui a devenit rege Manase, fiul său.
33
Domnia lui Manase şi a lui Amon.
1 Manase avea doisprezece ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de cincizeci şi cinci de ani.
2 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, urmând urâciunile neamurilor pe care Domnul le-a izgonit din faţa fiilor lui Israel.
3 El a zidit la loc înălţimile pe care le dărâmase Iezechia, tatăl său, şi le-a ridicat baalilor stâlpi şi a făcut tufişuri şi s-a închinat la toată „oştirea cerului” şi tuturor le-a slujit;

4 şi a zidit un altar în templul Domnului acela despre care Domnul a zis: „În Ierusalim va fi numele Meu în veac” -,
5 iar în cele două curţi ale templului Domnului a zidit altare pentru toată „oştirea cerului”;
6 şi pe fiii săi i-a trecut prin foc în valea Ben-Hinom, a ghicit, a vrăjit, a adus oameni care se

îndeletniceau cu chemarea morţilor, precum şi vrăjitori, făcând astfel multe rele în faţa Domnului,
ca să-L întărâte;
7 iar idolul şi chipul turnat pe care le făcuse le-a aşezat în templul lui Dumnezeu, aceea despre care
Dumnezeu spusese către David şi către Solomon, fiul acestuia: „În această casă şi în Ierusalimul pe
care Eu l-am ales din toate seminţiile lui Israel, aici Îmi voi pune numele pe veci;
8 şi nu voi mai urni piciorul lui Israel din ţara pe care Eu le-am dat-o părinţilor lor, dar numai dacă
vor păzi tot ceea ce Eu am poruncit, adică după toată legea şi după poruncile şi judecăţile date prin
mâna lui Moise”.
9 Dar Manase i-a dus în rătăcire pe Iuda şi pe locuitorii Ierusalimului, ca să facă ei ce e rău mai
mult decât toate neamurile pe care Domnul le-a alungat din faţa fiilor lui Israel.
10 Domnul a grăit către Manase şi către poporul său, dar ei nu L-au ascultat;
11 aşa că Domnul a adus asupra lor căpeteniile oastei regelui Asiriei, care l-au prins pe Manase cu
arcanul şi l-au legat cu cătuşe şi l-au dus în Babilon.
12 şi-n timp ce el se afla în necaz, a căutat spre faţa Domnului, Dumnezeului său, şi s-a smerit
foarte în faţa Dumnezeului părinţilor săi.
13 şi s-a rugat la El, iar El l-a auzit şi i-a ascultat strigarea şi l-a întors la Ierusalim, în regatul său, şi
a cunoscut Manase că Domnul, El este Dumnezeu.
14 După aceea a zidit el zidul cel din afară al cetăţii lui David, de la miazăzi spre răsăritul
Ghihonului, până la pârâu, la intrarea prin Poarta Peştilor, a înconjurat Ofelul, l-a înălţat foarte şi a
aşezat căpetenii de oaste prin toate cetăţile întărite ale lui Iuda.
15 Şi a înlăturat dumnezeii străini şi idolul din templul Domnului şi toate altarele pe care le zidise
în muntele templului Domnului, în Ierusalim şi în afara cetăţii.
16 Şi a dres la loc jertfelnicul Domnului şi a adus pe el jertfe de mântuire şi de laudă; şi le-a spus
fiilor lui Iuda să-I slujească Domnului, Dumnezeului lui Israel.
17 Cu toate acestea, poporul încă mai aducea jertfe pe înălţimi, dar numai pentru Domnul,
Dumnezeul său.
18 Cât despre celelalte fapte ale lui Manase, despre rugăciunea lui către Dumnezeu şi despre
cuvintele văzătorilor pe care aceştia i le grăiau în numele Domnului, Dumnezeului lui Israel,
19 iată, ele se află în cuvintele rugăciunii lui, aşa cum Domnul l-a ascultat. Cât despre păcatele lui şi
căderile lui şi despre locurile unde zidise înălţimi şi unde făcuse tufişuri şi idoli mai înainte de a se
fi pocăit, iată, ele sunt scrise în Cartea Văzătorilor.
20 Şi a adormit Manase împreună cu părinţii săi şi l-au îngropat în grădina casei lui; iar în locul lui
a domnit Amon, fiul său.
21 Amon avea douăzeci şi doi de ani
724
când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de doi ani.
22 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, aşa cum făcuse Manase, tatăl său, şi aducea jertfe
tuturor idolilor pe care-i făcuse Manase, tatăl său, şi le slujea.
23 Dar el nu s-a smerit în faţa Domnului, aşa cum se smerise Manase, tatăl său; căci Amon, fiul
acestuia, şi-a înmulţit păcatul.
24 Şi servii săi au uneltit împotrivă-i şi l-au ucis în casa lui.
25 Dar poporul ţării i-a ucis pe cei ce uneltiseră împotriva regelui Amon; în locul acestuia l-au pus
rege pe Iosia, fiul său.
34
Domnia lui Iosia.
1 Iosia avea opt ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de treizeci şi unu
de ani.
2 El a făcut ceea ce e drept în ochii Domnului şi a umblat în căile lui David, părintele său, şi nu s-a
abătut nici la dreapta, nici la stânga.
3 În cel de al optulea an al domniei sale fiind el încă tânăr a început a-L căuta pe Domnul,
Dumnezeul lui David, părintele său; iar în anul al doisprezecelea al domniei sale a început să cureţe
[regatul lui] Iuda şi Ierusalimul de locurile cele înalte şi de tufişuri şi de capişti şi de chipuri
cioplite;
4 şi a dărâmat altarele baalilor, care-i stăteau în faţă, precum şi înălţimile de deasupra lor; şi a tăiat

tufişurile şi chipurile cioplite, iar chipurile turnate le-a sfărâmat şi le-a mărunţit şi le-a topit şi le-a aruncat pe mormintele celor ce le aduseseră jertfe.
5 A ars oasele preoţilor pe altarele lor şi a curăţit Iuda şi Ierusalimul
6 şi cetăţile lui Manase, ale lui Efraim, ale lui Simeon şi ale lui Neftali, precum şi locurile dimprejurul lor.
7 Şi a dărâmat altarele şi tufişurile, a sfărâmat idolii, fărâmiţându-i, şi a retezat toate înălţimile din întreaga ţară a lui Israel, după care s-a întors în Ierusalim.
8 Iar în cel de-al optsprezecelea an al domniei sale, după ce curăţise ţara şi templul, a trimis pe Şafan, fiul lui Aţalia, pe Maaseia, căpetenia cetăţii, şi pe Ioab, fiul lui Ioahaz, cronicarul său, să prenoiască templul Domnului, Dumnezeului său.
9 Aceştia au venit la Hilchia arhiereul şi i-au dat banii ce fuseseră aduşi în templul Domnului, cei pe care leviţii paznici ai porţii îi adunaseră din mâinile seminţiilor lui Manase şi Efraim şi de la căpetenii şi de la toţi cei ce rămăseseră în Israel şi de la fiii lui Iuda şi ai lui Veniamin şi de la locuitorii Ierusalimului.
10 Şi i-au dat în mâna meşterilor care lucrau în templul Domnului, să-l prenoiască şi să-l întărească;
11 i-au împărţit la dulgheri şi la zidari, ca să cumpere pietre cioplite şi lemnărie pentru acoperişul clădirilor pe care regii lui Iuda le stricaseră.
12 Oamenii aceia erau cinstiţi în ceea ce făceau; peste ei îi aveau, ca supraveghetori, pe Iahat şi pe Obadia leviţi din fiii lui Merari -, pe Zaharia şi pe Meşulam dintre fiii lui Cahat -, precum şi pe toţi leviţii, pe toţi cei ce ştiau
725
să cânte cu instrumente muzicale;
13 ei erau şi peste salahori şi peste toţi lucrătorii care aveau de făcut, fiecare, o anume lucrare; dintre leviţi erau şi scriitori, judecători şi portari.
14 Când au luat banii ce fuseseră aduşi în templul Domnului, atunci Hilchia preotul a găsit Cartea legii Domnului, care fusese dată prin mâna lui Moise.
15 Şi răspunzând Hilchia, a zis către Şafan scriitorul: „În templul Domnului am găsit Cartea legii". Şi Hilchia i-a dat lui Şafan Cartea.
16 Iar Şafan a dus Cartea la rege. În acelaşi timp, i-a dat regelui socoteală, zicând: „Toţi banii au fost daţi în mâna servilor tăi care fac lucrările;
17 argintul ce s-a aflat în templul Domnului a fost topit şi apoi dat în mâna supraveghetorilor şi în mâna celor ce lucrează".
18 Atunci scriitorul Şafan i-a dat de ştire regelui zicând: „Preotul Hilchia mi-a dat o carte". Iar Şafan a citit-o în faţa regelui.
19 Şi a fost că dacă regele a auzit cuvintele legii, şi-a sfâşiat hainele;
20 şi regele le-a poruncit lui Hilchia, lui Ahicam, fiul lui Şafan, lui Abdon, fiul lui Miheia, lui Şafan scriitorul şi lui Asaia, slujitorul regelui, zicând:
21 „Duceţi-vă şi întrebaţi-L pe Domnul despre mine şi despre cei ce au rămas în Israel şi în Iuda, cu privire la cuvintele Cărţii care s-a găsit, că mare este mânia Domnului care s-a aprins peste noi din pricină că părinţii noştri n-au ascultat cuvintele Domnului, să facă pe potriva a tot ceea ce este scris în Cartea aceasta".
22 Atunci Hilchia şi cei cărora le poruncise regele s-au dus la Hulda proorociţa, soţia lui Şalum veşmântarul, fiul lui Tochat, fiul lui Hasra, cel care avea în pază veşmintele; ea locuia în Ierusalim, în despărţământul al doilea; şi i-au vorbit despre ceea ce aveau de spus.
23 Iar ea le-a zis: „Aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Spuneţi-i omului care v-a trimis la mine:
24 Aşa grăieşte Domnul: «Iată, eu voi aduce rele asupra acestui loc şi asupra celor care-l locuiesc, după toate cuvintele scrise în Cartea care a fost citită în faţa regelui lui Iuda;
25 aceasta, pentru că ei m-au părăsit şi au adus jertfe unor dumnezei străini, ca să-Mi stârnească mânia în toate faptele mâinilor lor; aşadar, mânia Mea se va aprinde asupra acestui loc şi nu se va stinge».
26 Iar regelui lui Iuda, care v-a trimis să-L întrebaţi pe Domnul, aşa să-i spuneţi: «Aşa grăieşte domnul, Dumnezeul lui Israel:
27 Cât despre cuvintele pe care tu le-ai auzit: De vreme ce inima ta s-a înfrânt, iar tu te-ai smerit în

faţa Mea de îndată ce ai auzit cuvintele Mele privitoare la locul acesta şi la locuitorii lui şi te-ai umilit în faţa Mea şi ţi-ai sfâşiat hainele şi ai plâns în faţa Mea, şi Eu am auzit, zice Domnul:
28 iată, Eu te voi adăuga la părinţii tăi şi te vei sălăşlui cu pace în mormântul tău, şi ochii tăi nu vor vedea toate relele pe care Eu le voi aduce peste locul acesta şi peste locuitorii lui»". Iar ei i-au dus regelui răspunsul.
29 Atunci regele a trimis şi i-a adunat la el pe bătrânii din Iuda şi din Ierusalim.
30 şi s-a suit regele în templul Domnului, şi-mpreună cu el întregul Iuda şi

locuitorii Ierusalimului şi preoţii şi leviţii şi-ntregul popor, de la mic la mare; şi-n auzul lor a citit toate cuvintele din Cartea legii, cea care fusese găsită în templul Domnului.
31 Şi a şezut regele pe locul său şi a făcut legământ în faţa Domnului că vor umbla după Domnul şi cu toată inima şi cu tot sufletul Îi vor păzi poruncile şi mărturiile şi îndreptările şi vor plini cuvintele legii, cele ce sunt scrise în Cartea aceasta.
32 Iosia i-a îndatorat pe toţi cei ce se aflau în Ierusalim şi în Iuda şi în Veniamin şi au făcut locuitorii Ierusalimului legământ în templul Domnului, al Dumnezeului părinţilor lor.
33 Şi a alungat Iosia toate urâciunile din întreaga ţară a fiilor lui Israel, iar pe toţi cei ce se aflau în Ierusalim şi în Israel i-a făcut să-I slujească Domnului, Dumnezeului lor; şi-n toate zilele vieţii lui, ei nu s-au abătut de la Domnul, Dumnezeul părinţilor lor.
35
Iosia serbează Paştile. Moartea sa.1
1 Şi a sărbătorit Iosia Paştile Domnului, Dumnezeului său; şi a jertfit mielul pascal în cea de a paisprezecea zi a lunii întâi.2
2 Şi i-a pus pe preoţi la rânduiala lor şi le-a poruncit să slujească în templul
1 În LXX ed. Rahlfs, capitolele 35 şi 36 din 2 Par alcătuiesc capitolul 1 din Ezdra; locul lor însă este aici.
2 Relatarea de mai jos (vv. 2-6), proprie cronicarului, e menită să demonstreze că Iosia a restaurat cultul iudaic în conformitate cu vechile legiuiri şi rânduieli.
Domnului.
3 Iar leviţilor, care aveau căderea să lucreze în tot Israelul, le-a spus să I se sfinţească Domnului; ei au aşezat chivotul cel sfânt în templul pe care-l zidise Solomon, fiul lui David, regele lui Israel. Şi a zis regele: „Nu aveţi nimic de ridicat pe umeri; aşadar, acum slujiţi-I Domnului, Dumnezeului vostru, şi poporului Său Israel.
4 Să vă pregătiţi după neamurile voastre părinteşti şi după cetele voastre zilnice, aşa cum a scris David, regele lui Israel, şi [cum a rămas] prin mâna fiului său Solomon.
5 Aşezaţi-vă în templu pe potriva împărţirii după casele voastre părinteşti, pentru fraţii voştri, fiii poporului3; de asemenea, pe potriva cetelor în care sunt împărţiţi leviţii, după familiile lor.
6 Înjunghiaţi mielul pascal şi pregătiţi-l pentru fraţii voştri, pentru ca ei să facă aşa cum Domnul a grăit prin mâna lui Moise".
7 Şi Iosia le-a dat fiilor poporului, ca prinos, oi şi miei şi iezi, toate pentru Paşti; întru totul, numărul lor a fost de treizeci de mii, precum şi trei mii de viţei; acestea, din averea regelui.
8 Dar şi dregătorii săi au dat prinoase poporului şi preoţilor şi leviţilor: Hilchia, Zaharia şi Iehiel, căpeteniile templului lui Dumnezeu, le-au dat preoţilor, pentru jertfa de Paşti, două mii şase sute de oi, miei şi iezi, precum şi trei sute de viţei;
9 Conania, Şemaia şi Natanael, fratele acestuia, Haşabia, Ieiel şi Iozabad, căpeteniile
3 Prin „fraţii voştri, fiii poporului" se înţeleg laicii (cei ce nu făceau parte din casta preoţească).

leviţilor, le-au dat leviţilor, ca prinos de Paşti, cinci mii de oi şi cinci sute de viţei.
10 aşa s-a întocmit slujba; şi au stătut preoţii în locul lor şi leviţii la cetele lor, după porunca regelui.
11 Şi au înjunghiat mielul pascal; preoţii stropeau, din mâinile lor, cu sânge, iar leviţii jupuiau pielea de pe animalele de jertfă.
12 Apoi au pregătit cele de trebuinţă pentru arderile-de-tot, ca să le dea acelora pe potriva împărţirii lor pe case părinteşti, precum şi fiilor poporului, pentru ca aceştia să I le aducă Domnului, aşa cum e scris în cartea lui Moise. Aşa au făcut până dimineaţa.
13 Mielul pascal l-au fript la foc, după rânduială, iar jertfele sfinte le-au fiert în căldări şi vase de

aramă şi au dus totul pân' la capăt şi grabnic au împărţit la toţi fiii poporului.
14 Iar după aceea şi-au pregătit pentru ei înşişi şi pentru preoţi căci preoţii fuseseră prinşi până-n noapte cu împărţirea arderilor-de-tot şi a grăsimilor -, aşa că leviţii au pregătit pentru ei înşişi şi pentru fraţii lor, fiii lui Aaron.
15 Şi fiii lui Asaf, cântăreţii, au stat la locurile lor, după rânduielile lui David, ale lui Asaf, ale lui Heman şi ale lui Iditun, profeţii regelui; tot aşa căpeteniile şi portarii fiecărei porţi acestora nu le era îngăduit să se mişte din slujba celor sfinte, fiindcă fraţii lor, leviţii, pregăteau şi pentru ei.
16 aşa s-a rânduit şi s-a săvârşit toată slujba Domnului în acea zi a prăznuirii Paştilor; şi au adus arderi-de-tot pe jertfelnicul Domnului, după porunca regelui.
17 În vremea aceea, fiii lui Israel care erau de faţă au prăznuit Paştile şi sărbătoarea Azimelor timp de şapte zile.
18 Paşti ca acestea nu mai fuseseră în Israel din zilele profetului Samuel; nici un rege din Israel nu I-a făcut Domnului Paşti aşa cum a făcut Iosia, fiind de faţă şi preoţii şi leviţii şi întregul Iuda şi Israel şi locuitorii Ierusalimului.
19 Paştile acestea s-au petrecut în cel de al optsprezecelea an al domniei lui Iosia. După toate acestea, pe care Iosia le-a făcut în templu, regele Iosia a ars pe cei ce chemau morţii, ghicitorii, terafimii, idolii şi sodomiţii ce se aflau în ţara lui Iuda şi în Ierusalim, ca să adeverească, prin aceasta, cuvintele legii, cele scrise în Cartea pe care preotul Hilchia o aflase în templul Domnului. Înainte de el n-a mai fost un altul care să se fi întors către Domnul cu toată inima sa şi cu tot sufletul său şi cu toată puterea sa potrivit cu toată legea lui Moise -, şi nici după el nu a fost un altul să-i semene. Cu toate acestea, Domnul nu s-a întors cu totul de la aprinderea mâniei Sale celei mari, ci cu mare mânie S-a aprins Domnul împotriva lui Iuda, din pricina tuturor întărâtărilor cu care Îl întărâtase Manase. Şi a zis Domnul: „Aşa cum l-am lepădat pe Israel, tot astfel îl voi lepăda şi pe Iuda de la faţa Mea şi voi părăsi cetatea pe care Eu am ales-o, Ierusalimul, şi casa despre care am zis: «Acolo va fi numele Meu»".
20 Iar Neco, regele Egiptului, s-a ridicat împotriva regelui Asirienilor, la râul Eufrat, iar regele Iosia a ieşit să-l întâmpine.
21 Acela i-a trimis nişte soli, zicând: „Ce treabă am eu cu tine, rege al lui Iuda? Nu împotriva ta vin eu astăzi cu război. Dumnezeu mi-a spus să mă

grăbesc; fereşte-te de Dumnezeul Care este cu mine, ca nu cumva să te nimicească".
22 Dar Iosia nu s-a dat înapoi de dinaintea lui, ci s-a pregătit să se lupte cu el neascultând cuvintele lui Neco, cele ce erau din gura lui Dumnezeu -, ci a venit să se războiască în câmpia Meghiddo.
23 Atunci arcaşii au tras asupra lui Iosia. Iar regele le-a zis servilor săi: „Duceţi-mă de aici, căci sunt greu rănit".
24 Iar servii săi l-au ridicat din carul de luptă şi l-au aşezat în cel de al doilea car pe care-l avea şi l-au adus la Ierusalim, unde a murit. Şi l-au îngropat împreună cu părinţii lui; şi întregul Iuda şi Ierusalimul l-au plâns pe Iosia.
25 De asemenea, şi Ieremia l-a jelit pe Iosia; şi toţi dregătorii şi femeile lor au prins a rosti plângeri pentru Iosia până-n ziua de azi; şi-n această privinţă au dat poruncă în Israel şi, iată, ele se află scrise în Plângeri.4
26 Cât despre celelalte fapte ale lui Iosia, despre nădejdea lui în cele scrise în legea Domnului,
27 despre faptele lui cele de la început şi cele de pe urmă, iată, ele sunt scrise în Cartea Regilor lui Israel şi ai lui Iuda.
36
Ioahaz, Ioiachim şi Sedechia, regii lui Iuda. Jefuirea Ierusalimului şi a templului. Robia babilonică. Decretul lui Cirus.
4 Nu ştim nimic despre o asemenea colecţie de Plângeri. Se consideră însă că versurile lui Ieremia: „Nu-l plângeţi pe cel mort, nici vă tânguiţi pentru el" (Ir 22, 10) au fost scrise la adresa lui Iosia (vezi şi nota).
1 Poporul ţării l-a luat pe Ioahaz, fiul lui Iosia, şi l-a uns şi l-a făcut rege în Ierusalim, în locul tatălui său.
2 Ioahaz era de douăzeci şi trei de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim vreme de trei luni. Pe mama lui o chema Hamutal şi era fiica lui Ieremia din Libna. Acesta a făcut ceea ce

e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuseră părinţii lui. Dar Faraonul Neco l-a luat
legat la Ribla, în ţinutul Hamatului, ca să nu mai domnească în Ierusalim.
3 Apoi regele l-a dus în Egipt, iar pe ţară a pus un tribut de o sută de talanţi de argint şi un talant de
aur.
4 Faraonul Neco l-a făcut rege peste Iuda pe Eliachim, fiul lui Iosia, în locul tatălui său Iosia, şi i-a
schimbat numele în Ioiachim; iar pe Ioahaz, fratele său, Faraonul Neco l-a luat şi l-a dus în Egipt,
unde a şi murit, dar nu înainte de a-i fi dat lui Faraon argintul şi aurul cerut. De atunci a început ţara
să plătească tribut, după porunca lui Faraon; şi fiecare, după cum putea, cerea de la poporul ţării
argint şi aur spre a-i fi dat Faraonului Neco.
5 Ioiachim avea douăzeci şi cinci de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim
vreme de unsprezece ani. Pe mama lui o chema Zebuda şi era fiica lui Pedaia din Ruma. Acesta a
făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuseră părinţii lui. În zilele lui a
venit în ţară Nabucodonosor, regele Babilonului; el i-a fost supus vreme de trei ani, dar după aceea
s-a scuturat de el. Iar Domnul i-a trimis împotriva lor pe Caldei, pe tâlharii Siriei, pe tâlharii
Moabiţilor,

pe fiii lui Amon şi pe cei ai Samariei; dar după aceasta ei au plecat, după cuvântul pe care Domnul
îl grăise prin mâna robilor Săi, profeţii. Cu toate acestea, mânia Domnului încă a mai dăinuit asupra
[fiilor] lui Iuda, aşa ca ei să fie lepădaţi de la faţa Lui din pricina tuturor păcatelor pe care le făcuse
Manase şi din pricina sângelui nevinovat pe care îl vărsase Ioiachim că umpluse Ierusalimul de
sânge nevinovat. Însă Domnul tot n-a vrut să-l nimicească.
6 Împotriva lui s-a ridicat Nabucodonosor, regele Babilonului, şi l-a legat în cătuşe de aramă şi l-a
dus în Babilon.
7 El a dus în Babilon şi o parte din vasele templului Domnului şi le-a aşezat în capiştea sa din
Babilon.
8 Cât despre celelalte fapte ale lui Ioiachim şi despre toate câte le-a făcut, iată, oare nu sunt ele
scrise în Cartea Faptelor din Vremea Regilor lui Iuda? Ioiachim a adormit împreună cu părinţii săi
şi a fost îngropat laolaltă cu părinţii săi în Ganozai. Iar în locul lui a devenit rege Iehonia, fiul său.
9 Iehonia avea optsprezece ani când a început să domnească; el a domnit în Ierusalim vreme de trei
luni şi zece zile. El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului.
10 La începutul anului, regele Nabucodonosor a trimis şi l-a adus în Babilon, împreună cu vasele
cele scumpe ale templului Domnului; iar peste Iuda şi peste Ierusalim l-a făcut rege pe Sedechia,
fratele tatălui său.
11 Sedechia avea douăzeci şi unu de ani când a început să domnească; şi a domnit în Ierusalim
vreme de unsprezece ani.
12 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului său; şi nu s-a ruşinat în faţa profetului
Ieremia, şi nici de cuvintele Domnului;
13 întru Aceasta s-a răzvrătit el împotriva regelui Nabucodonosor, în pofida jurământului pe care i-l
făcuse pe Dumnezeu; şi şi-a învârtoşat cerbicea şi şi-a împietrit inima, aşa ca el să nu se întoarcă la
Domnul, Dumnezeul lui Israel.
14 Şi toţi fruntaşii lui Iuda, precum şi preoţii şi poporul ţării, au sporit în a face nelegiuiri, după
toate urâciunile păgânilor, şi au întinat templul Domnului, cel din Ierusalim.
15 Iar Domnul, Dumnezeul părinţilor lor, a trimis cuvânt prin mâna profeţilor Săi şi prin aceea a
trimişilor Săi pe care i-a ridicat dis-de-dimineaţă, fiindcă voia să-Şi cruţe poporul şi sfântul Său
locaş.
16 Dar ei Îi batjocoreau solii şi-I defăimau cuvintele şi-şi râdeau de profeţii Săi, până ce mânia
domnului s-a îngrămădit deasupra poporului Său în aşa măsură, încât nu mai era nimic de făcut.
17 Şi l-a adus asupră-le pe regele Caldeilor, iar acela i-a ucis pe tinerii lor, cu sabia, în casa
sfântului Său locaş; şi nici pe Sedechia nu l-a cruţat; şi milă n-au avut de fecioarele lor, iar pe
bătrânii lor i-au dus departe; El a dat totul în mâinile lor.
18 Şi toate vasele templului lui Dumnezeu, pe cele mari şi pe cele mici, şi vistieriile [templului
Domnului], precum şi toate vistieriile regelui şi ale dregătorilor, pe toate le-a dus în Babilon.
19 Şi a ars templul Domnului; şi a dărâmat zidul Ierusalimului; şi palatele

lui le-a ars cu foc; şi toate vasele cele scumpe s-au pierdut.
20 Iar pe cei rămaşi i-a strămutat în Babilon; aceştia i-au fost robi, lui şi fiilor săi, până la întemeierea regatului Mezilor,
21 ca să se plinească cuvântul Domnului, cel grăit prin gura lui Ieremia, că ţara se va sătura de atâta odihnă, prin sâmbetele ei pustii, până la împlinirea celor şaptezeci de ani.
22 În primul an de domnie al lui Cirus, regele Perşilor la capătul profeţiei pe care Domnul o rostise prin gura lui Ieremia -, Domnul a trezit duhul lui Cirus, regele Perşilor, şi i-a poruncit să vestească în scris prin toată împărăţia lui, zicând:
23 „Aşa grăieşte Cirus, regele Perşilor: Domnul, Dumnezeul cerului, mi-a dat mie toate regatele pământului şi mi-a poruncit să-I zidesc templu în Ierusalim, în Iudeea. Cine din poporul său întreg mai este printre voi?: Dumnezeul său fie cu el, şi să plece!"
731

Introducere la cartea lui Ezdra şi Neemia

La început, în Versiunea Ebraică, Ezdra şi Neemia alcătuiau o singură carte, sau, mai precis, două părţi ale uneia şi aceleiaşi cărţi de după captivitatea babilonică: nucleul celei dintâi era rezidirea templului din Ierusalim şi restaurarea cultului; nucleul celei de a doua era rezidirea cetăţii Ierusalimului şi restaurarea legii. Chiar şi în primele redactări ale Septuagintei, cele două cărţi alcătuiau una singură, Ezdra I şi Ezdra II, dar după aceea, cu timpul, au fost separate, aşa cum le avem astăzi înscrise în canonul Vechiului Testament.

Principalele evenimente se succed astfel: În anul 538 î. H. regele Cirus al Perşilor emite un edict prin care Evreii, aflaţi în captivitatea babilonică din vremea lui Nabucodonosor (587), sunt liberi să se repatrieze.

Primul convoi, de peste 50.000 de persoane, se întoarce la Ierusalim sub comanda nobilului Zorobabel, secondat de preotul Iosua. După un an începe rezidirea templului. În ciuda unor intrigi şi piedici venite în special din partea Samarinenilor, lucrarea este isprăvită în anul 515, având şi sprijinul moral al profeţilor Agheu şi Zaharia: sfinţirea templului şi prăznuirea Paştilor devin prilejuri ale unor mari festivităţi religioase.

Trec 57 de ani. Printre cei rămaşi în exil se află şi preotul cărturar Ezdra, „iscusit în legea lui Moise", la care ajung veşti din ţara de baştină şi care-şi dă seama că reconstruirea templului poate fi o operă caducă dacă nu va fi completată cu reconstruirea lăuntrică a închinătorilor lui, ceea ce înseamnă cunoaşterea legii lui Dumnezeu şi punerea ei în practică. Înarmat cu scrisori din partea regelui Artaxerxe, prin care acesta le conferea Iudeilor importante privilegii şi considerabile ajutoare materiale, Ezdra pleacă spre Ierusalim în anul 458 î. H. în fruntea unui convoi de proporţii reduse şi, odată ajuns, începe mai întâi să facă rânduială în viaţa morală a conaţionalilor săi, anulând căsătoriile mixte şi îndemnând poporul la pocăinţă şi rugăciune.

Neemia.Ajuns în patrie, el izbuteşte să mobilizeze toate forţele locuitorilor din Ierusalim şi de peste tot şi, în pofida unor noi intrigi şi împotriviri, reconstruirea zidului, de jur-împrejur, e isprăvită în numai 52 de zile.

Se produce şi împlinirea visului lui Ezdra, acela de a construi pe dinlăuntru. Împreună cu acesta, Neemia organizează lectura sistematică a legii lui Moise, însoţită de tâlcuirea pe înţelesul tuturor şi urmată de juruinţa întregului popor de a o respecta întocmai. După douăzeci şi doi de ani de activitate în Ierusalim, Neemia se întoarce la Suza, dar curând află că, după plecarea lui, decadenţa morală a fiilor lui Iuda a reînceput: delăsarea preoţilor, abuzurile bogaţilor, căsătoriile cu femei de alt neam şi de altă credinţă. El revine, pentru scurtă vreme, şi ia măsuri drastice de îndreptare.

Autorul celor două cărţi este un cronicar care a folosit izvoare autentice de primă mână: memoriile (sau însemnările) personale ale lui Ezdra şi ale lui Neemia (identificabile în pasajele istorisite la persoana întâi), documente din arhiva templului, precum şi informaţii secundare.

Ezdra

1

Ca urmare a edictului lui Cirus, primii Iudei se întorc din captivitatea babilonică.
1 În primul an al lui Cirus, regele Perşilor1, ca să se plinească cuvântul Domnului [cel rostit] prin gura lui Ieremia2 -, Domnul a stârnit duhul lui Cirus, regele Perşilor3, iar acesta a poruncit să se vestească în toată ţara ba încă chiar în scris -, zicând:

2 „Aşa grăieşte Cirus, regele Perşilor: Domnul, Dumnezeul cerului, mi-a dat mie toate regatele pământului şi mi-a poruncit să-I zidesc casă în Ierusalim, adică în Iudeea.
3 Cine dintre voi face parte din poporul Său?: cu el fie Dumnezeul său!, şi să se ducă în Ierusalim, adică în Iudeea, şi să zidească templul Dumnezeului lui Israel; Acela e Dumnezeul Ce se află în
1 Aici nu e vorba de primul an al domniei lui Cirus ca rege al Perşilor (559 î. H.), ci de primul an al stăpânirii lui asupra Babilonului (538 î. H.)
2 Ieremia prevestise durata exilului babilonic ca fiind, în cifră rotundă, 70 de ani (Ir 25, 11-12; 29, 10). Aşadar, momentul eliberării Iudeilor faceparte din planul divin.
3 Din planul divin face parte şi apariţia lui Cirus cel Mare pe scena istoriei (559-529), biruinţa sa asupra Babilonului (imperiu pe care, de fapt, îl desfiinţează) şi, ca urmare, edictul din 538. Expresia: „a stârni duhul" (cuiva) înseamnă a-i inspira cuiva un gând de năprasnă, neaşteptat, pe care nu el l-a zămislit.
Ierusalim.
4 Fiecăruia din cei rămaşi4, oriunde s-ar afla, oamenii acelui loc5 îi va veni în ajutor cu argint, cu aur, cu bunuri, cu vite, laolaltă cu orice va voi să dea de bună voie pentru templul lui Dumnezeu Care Se află în Ierusalim".
5 Atunci s-au ridicat capii de familie ai lui Iuda şi ai lui Veniamin, precum şi toţi preoţii şi leviţii, toţi cei al căror duh a fost stârnit de Dumnezeu, să se urce să zidească templul Domnului Care Se află în Ierusalim.
6 Şi toţi cei ce le erau în preajmă i-au ajutat6 cu vase de argint, cu aur, cu bunuri, cu vite şi cu daruri scumpe, în afară de ceea ce dăduseră de bună voie.7
7 Şi regele Cirus a scos vasele templului Domnului8, pe care Nabucodonosor le luase din Ierusalim şi le pusese în capiştea dumnezeului său;
4 „Cei rămaşi": supravieţuitorii exilului; Iudeii rămaşi încă în viaţă.
5 „Oamenii acelui loc": băştinaşii (sau oameni de alte neamuri) vecini cu Iudeii dintr-o anume localitate.
6 „...i-au ajutat": literal: „le-au întărit mâinile".
7 Pe lângă cele poruncite de rege, vecinii oferiseră, voluntar, şi alte bunuri.
8 „Vasele templului": termen generic pentru toate obiectele de cult (acestea fuseseră luate de către Nabuzaradan, din ordinul lui Nabucodonosor, în 587).

8 pe acestea le-a scos Cirus, regele Perşilor, prin mâna vistiernicului Mitridat, care le-a dat pe seama lui Şeşbaţar, căpetenia lui Iuda9.
9 Iată numărul lor: treizeci de cupe de aur, o mie de cupe de argint, douăzeci şi nouă de obiecte felurite,
10 treizeci de căţui de aur, patru sute zece [vase] de argint de mâna a doua şi o mie de alte vase.
11 Numărul total al vaselor de aur şi de argint era de cinci mii patru sute; toate s-au suit cu Şeşbaţar, pe drumul de întoarcere a robilor, de la Babilon la Ierusalim.
2
Numele şi numărul surghiuniţilor care s-au întors cu Zorobabel în Ierusalim şi-n Iuda.
1 Iată-i pe fiii ţării care s-au suit din robia înstrăinării, cei pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi înstrăinase în Babilon şi care s-au întors în Ierusalim şi în Iudeea, fiecare în cetatea sa,
2 cei care au venit cu Zorobabel 1: Iosua, Neemia, Seraia, Reelaia, Nahamani, Mardoheu, Bilşan, Mispar, Bigvai, Rehum şi Baana. Numărul poporului lui Israel:
3 Fiii lui Paroş: 2172;
9 Se presupune că acest Şeşbaţar (cu nume babilonian, adoptat şi de Iudei) ar fi fost fiul regelui Iehonia; el va fi avut o misiune temporară, despre care nu ştim mai mult.
1 „Zorobabel" înseamnă „odrasla Babilonului" sau „odrăslit în Babilon"; iudeu născut în captivitate. Lista care urmează cuprinde mai multe categorii de oameni, catalogaţi fie după neam, fie după loc, fie după poziţia sacerdotală. Ea se regăseşte, cu o seamă de diferenţe, în Neemia 7.
4 fiii lui Şefatia: 372;
5 fiii lui Arah, 775;
6 fiii lui Pahat-Moab, făcând parte din fiii lui Iosua şi Ioab: 2812;

7 fiii lui Elam: 1254;
8 fiii lui Zatu: 945;
9 fiii lui Zacai: 760;
10 fiii lui Bani: 642;
11 fiii lui Bebai: 623;
12 fiii lui Azgad: 1222;
13 fiii lui Adonicam: 666;
14 fiii lui Bigvai: 2056;
15 fiii lui Adin: 454;
16 fiii lui Ater, cei din Iezechia: 98;
17 fiii lui Beţai: 323;
18 fiii lui Iora: 112;
19 fiii lui Haşum: 223;
20 fiii lui Ghibar: 95;
21 fiii din Betleem: 123;
22 fiii din Netofa: 56;
23 fiii din Anatot: 128;
24 fiii din Azmavet: 42;
25 fiii din Chiriat-Iearim, Chefira şi Beerot: 743;
26 fiii din Rama şi Gheba: 621;
27 fiii din Micmaş: 122;
28 fiii din Betel şi din Ai: 223;
29 fiii din Nebo: 52;
30 fiii din Magbiş: 156;
31 fiii altui Elam: 1254;
32 fiii lui Harim: 320;
33 fiii din Lod, Hadid şi Ono: 725;
34 fiii din Ierihon: 345;
35 fiii lui Senaa: 3630;
36 Preoţi: fiii lui Iedaia, din casa lui Iosua: 973;

37 fiii lui Imer: 1052;
38 fiii lui Paşhur: 1247;
39 fiii lui Harim: 1017;
40 Leviţi: fiii lui Iosua şi Cadmiel, din fiii lui Hodavia: 74;
41 Cântăreţi: fiii lui Asaf: 128.
42 Fiii portarilor: fiii lui Şalum, fiii lui Ater, fiii lui Talmon, fiii lui Acuv, fiii lui Hatita, fiii lui Şobai, de toţi: 139.
43 Natinei:2 fiii lui Ţiha, fiii lui Hasufa, fiii lui Tabaot,
44 fiii lui Cheros, fiii lui Siaha, fiii lui Padon,
45 fiii lui Lebana, fiii lui Hagaba, fiii lui Acub,
46 fiii lui Hagab, fiii lui Şamlai, fiii lui Hanan,
47 fiii lui Ghidel, fiii lui Gahar, fiii lui Reaia,
48 fiii lui Reţin, fiii lui Necoda,
49 fiii lui Gazam, fiii lui Uza, fiii lui Paseah,
50 fiii lui Besai, fiii lui Asna, fiii lui Meunim,
51 fiii lui Nefişim, fiii lui Bacbuc,
52 fiii lui Hacufa, fiii lui Harhur, fiii lui Baţlut, fiii lui Mechida, fiii lui Harşa,
53 fiii lui Barcos, fiii lui Sisera, fiii lui Tamah,
54 fiii lui Neţiah, fiii lui Hatifa.
55 Fiii robilor lui Solomon3: fiii lui Sotai, fiii lui Soferet, fiii lui Peruda,
2 „Natinei” = „daţi” sau „încredinţaţi” templului, în slujba leviţilor (vezi şi 8, 20). O parte erau iudei, dar cei mai mulţi erau prizonieri de război deveniţi, prin repartiţie, sclavi ai templului.
3 „Fiii robilor lui Solomon”: urmaşii băştinaşilor canaaneeni pe care Solomon îi silise să muncească

la corvezile templului, făcând din ei robi perpetui (vezi 3 Rg 9, 20-21).
56 fiii lui Iaala, fiii lui Darcon, fiii lui Ghidel,
57 fiii lui Şefatia, fiii lui Hatil, fiii lui Pocheret-Haţebaim, fiii lui Ami.
58 Natineii şi fiii robilor lui Solomon erau, de toţi, 392.
59 Iar cei ce au ieşit din Tel-Melah, din Tel-Harşa şi din Cherub-Adan şi Imer şi care n-au putut să arate din ce familie se trag sau din ce seminţie şi că fac parte din Israel au fost:
60 Fiii lui Delaia, fiii lui Tobie şi fiii lui Necoda: 652.
61 Iar din fiii preoţilor: fiii lui Hobaia, fiii lui Hacoţ şi fiii lui Barzilai cel care, luându-şi de soţie pe una din fiicele lui Barzilai Galaaditul, şi-a însuşit numele acestuia;
62 aceştia, căutându-şi cartea spiţei neamului lor şi negăsind-o, au fost scoşi din preoţie;
63 iar Tirşata4 le-a zis să nu mănânce din cele sfinte până nu se va ridica un preot cu Urim şi Tumim.
64 Aşadar, întreaga adunare la un loc era alcătuită din 42360 de oameni,
65 în afară de robii şi roabele lor, care erau în număr de 7337; şi mai erau cu ei 200 de cântăreţi şi cântăreţe.
66 Şi aveau 736 de cai, 245 de catâri,
67 435 de cămile, 6720 de asini.
68 Şi dacă o seamă din capii de familie au ajuns la templul Domnului ce se afla în Ierusalim, au făcut de bună voie daruri pentru templul lui Dumnezeu, spre a fi reaşezat pe locul său cel dinainte pregătit.
4 „Tirşata”, cuvânt persan care însemna „Excelenţa Sa”, apelativ pentru demnitatea de guvernator. În cazul de faţă: persoana cu autoritate asupra preoţilor.

69 După puterea lor au dat în vistieria lucrărilor şaizeci şi una de mii de drahme de aur, cinci mii de talanţi de argint şi o sută de veşminte preoţeşti.
70 Aşa că preoţii şi leviţii şi poporenii şi cântăreţii şi portarii şi natineii şi-au aşezat locuinţele în cetăţile lor, şi tot Israelul în cetăţile sale.
3
Ridicarea jertfelnicului; reluarea cultului; punerea temeliei templului.
1 Şi dacă a sosit luna a şaptea1, când fiii lui Israel se aşezaseră în cetăţile lor, poporul s-a adunat, ca un singur om, în Ierusalim.
2 şi s-a ridicat Iosua, fiul lui Ioţadac, şi fraţii lui preoţii şi Zorobabel, fiul lui Salatiel, şi fraţii lui, şi au zidit altarul Dumnezeului lui Israel, ca să aducă pe el arderi-de-tot, potrivit cu ceea ce este scris în legea lui Moise, omul lui Dumnezeu.
3 Jertfelnicul l-au aşezat pe locul lui căci spaimă era asupră-le din pricina popoarelor pământului2; şi pe el Îi aduceau Domnului arderi-de-tot dimineaţa şi seara.
4 Şi au prăznuit sărbătoarea Corturilor, după cum este scris3, şi-n fiecare zi au adus arderi-de-tot, după numărul hotărât şi după rânduiala fiecărei zile;
1 Luna a şaptea: septembrie-octombrie (în chiar anul reîntoarcerii din captivitate, 538 î. H.).
2 Rezidirea jertfelnicului era de natură să alunge spaimele celor reveniţi într-un mediu ostil (Iudei renegaţi, Samarinenii, păgânii din preajmă). T. M.: „deşi se temeau...” nu are sens.
3 Sărbătoare instituită de Moise (Lv 23, 34).
5 iar după aceea, arderile-de-tot obişnuite, în curgerea lor, şi la lună nouă şi în toate sfintele sărbători [ale Domnului], precum şi pentru tot cel ce-I aduce Domnului, de bună voie, un prinos.
6 Arderi-de-tot au început a-I aduce Domnului în prima zi a lunii a şaptea; dar temelia templului Domnului încă nu era pusă.
7 Şi le-au dat bani pietrarilor şi dulgherilor, precum şi bucate şi băuturi şi untdelemn Tirienilor şi Sidonienilor, ca să aducă pe mare la Ioppe cedri din Liban, după învoirea dată lor de Cirus, regele Perşilor.
8 Iar în anul al doilea după sosirea lor la templul lui Dumnezeu din Ierusalim, în luna a doua, Zorobabel, fiul lui Salatiel, şi Iosua, fiul lui Ioţadac, şi ceilalţi fraţi ai lor, preoţii şi leviţii, şi toţi cei ce veniseră din robie la Ierusalim i-au rânduit pe leviţii de la douăzeci de ani în sus să supravegheze lucrările la templul Domnului.
9 Şi aşa Iosua cu fiii şi fraţii săi, şi Cadmiel cu fiii săi, fiii lui Iuda, precum şi fiii lui Henadad cu fiii

şi fraţii lor, leviţii, au stat să-i supravegheze pe cei ce lucrau la templul lui Dumnezeu.
10 şi-n timp ce puneau temelia pentru zidirea templului Domnului, preoţii în veşmintele lor şi cu trâmbiţe, şi leviţii, fiii lui Asaf, cu ţimbale, s-au aşezat să-l laude pe Domnul, după porunca lui David, regele lui Israel.
11 Şi îşi răspundeau [unii altora] cu laude şi cu mulţumiri Domnului, „că e bun, că în veac este mila lui spre Israel". Şi tot poporul striga cu glas mare, lăudând pe Domnul la întemeierea templului Domnului.
12 Dar mulţi din preoţi şi leviţi şi din

bătrânii capi de familie care văzuseră primul templu şi care acum vedeau cu ochii lor punerea temeliei acestui templu, plângeau cu hohote; mulţimea însă înălţa cântarea cu strigare şi cu veselie,
13 aşa încât nimeni nu putea osebi glasul strigării de bucurie de glasul plângerii mulţimii; căci poporul striga tare şi glasul se auzea de departe.
4
Duşmanii lui Iuda împiedică zidirea templului.
1 Cei care-i necăjeau pe Iuda şi pe Veniamin1au auzit că fiii robiei zidesc templul Domnului, Dumnezeului lui Israel.
2 şi s-au apropiat de Zorobabel şi de capii de familie şi le-au zis: „Să zidim şi noi împreună cu voi, de vreme ce noi, ca şi voi, Îl căutăm pe Dumnezeul vostru şi-I aducem jertfe din zilele lui Asarhadon, regele Asiriei, care ne-a adus aici".2
3 Dar Zorobabel, Iosua şi ceilalţi capi de familie ai lui Israel le-au zis: „Vouă
1 Principalii adversari ai Iudeilor erau, acum, Samarinenii. Se ştie că în 722 (sau 721) î.H. regele Sargon II al Asiriei cucerise Samaria, deportase majoritatea locuitorilor şi o repopulase cu cinci triburi asiatice. Amestecul dintre aceste triburi păgâne şi Israeliţii rămaşi pe loc au dat naştere poporului hibrid al Samarinenilor, cu o religie sincretistă şi cu un templu propriu pe muntele Garizim. Evident, Samarinenii nu vedeau cu ochi buni rezidirea templului din Ierusalim. Cât despre „Iuda şi Veniamin", acestea erau triburile majoritare care reveniseră din exil şi care sunt numite, tot aici, „fiii robiei".
2 Asarhadon era fiul lui Senaherib, succesorul lui Sargon II. Nu ştim nimic despre deportarea menţionată aici. După aproape două secole, memoria putea face confuzii.
nu vi se cuvine să-I zidiţi Dumnezeului nostru templul împreună cu noi, ci doar noi, ca un singur om, Îi vom zidi Domnului, Dumnezeului nostru, aşa cum ne-a poruncit Cirus, regele Perşilor".
4 Atunci poporul acelui pământ a prins a-i descuraja pe cei din neamul lui Iuda şi a-i împiedica în zidire,
5 cumpărând potrivnici şi uneltind să le zădărnicească planul; aceasta, pe toată durata domniei lui Cirus şi până la domnia lui Darius, regele Perşilor.3
6 Şi sub domnia lui Ahaşveroş pe la începutul domniei acestuia au scris o epistolă împotriva locuitorilor din Iuda şi din Ierusalim.
7 Iar în zilele lui Artaxerxe, Tabeel i-a făcut o scrisoare paşnică lui Mitridat şi celorlalţi tovarăşi ai săi; iar mai-marele peste dări i-a scris şi el lui Artaxerxe, regele Perşilor,4 o scrisoare în [limba] şi slova aramaică5.
8 Şi sfetnicul Rehum împreună cu scriitorul Şimşai i-au trimis regelui Artaxerxe
3 Versetele 6-23 alcătuiesc un episod pe care autorul îl introduce aici spre a demonstra că intrigile Samarinenilor, care aveau un obiectiv religios, foloseau şi argumentul politic. Faptele relatate aici se petrec nu sub Darius I (522-486), ci sub succesorii săi, Xerxes I (486-465) şi Artaxerxe I Mână-Lungă (465-423). Aşa că, textual, v. 24 este continuarea versetului 5.
4 Tabeel (nume ebraic) îi va fi scris lui Mitridat (demnitar persan) spre a-i mijloci accesul la rege. Se ştie că satrapii se lăsau uşor mituiţi. „Maimarele peste dări" (perceptorul-şef) avea menirea de a avertiza că, prin refortificarea Ierusalimului, Iudeii vor refuza să-şi mai plătească dările către regele persan. (Cât despre „Bişlam" din T. M., acesta nu era un nume propriu, ci un cuvânt aramaic care însemna „paşnic", „cu pace", cu care începeau, de obicei, scrisorile).
5 Textual: „siriacă". Aramaica (siriaca) devenise limba de mare circulaţie a imperiului persan (aşa cum va deveni greaca în imperiul lui Alexandru cel Mare).

o scrisoare împotriva Ierusalimului:
9 „Aşa au socotit sfetnicul Rehum şi scriitorul Şimşai şi ceilalţi tovarăşi ai noştri: Dineii, şi Arfarsateii, Tarpeleii, Afarseii, Erecii, Babilonienii, Suzienii, Dehaveii, Elamiţii
10 şi ceilalţi din neamurile pe care strălucitul şi marele Asurbanipal le-a strămutat şi le-a aşezat în cetăţile Samarinei şi în celelalte cetăţi de peste Râu...”.6
11 Iată cuprinsul scrisorii pe care aceştia i-au trimis-o: „Robii tăi, oamenii de dincolo de Râu, către regele Artaxerxe:
12 Ştiut să-i fie regelui că Iudeii care s-au suit de la tine la noi au venit în Ierusalim, cetatea cea răzvrătită şi vicleană pe care ei o zidesc: zidurile le-au întemeiat, temeliile i le-au înălţat.
13 Acum, să ştie regele că dacă cetatea aceea va fi rezidită şi dacă zidurile ei se vor întări, tu nu vei mai avea nici un fel de tribut, de vreme ce ei nu vor plăti; or, aceasta-i vătămare pentru regi.
14 Din partea noastră ar fi o nelegiuire să-l vedem pe rege supus unei astfel de ruşini; iată de ce noi am trimis şi i-am dat de ştire regelui,
15 ca să se facă cercetare în cartea de însemnări a părinţilor tăi; aşa vei afla şi vei cunoaşte că acea cetate este o cetate răzvrătită şi dăunătoare regilor şi ţinuturilor şi că din vremuri străvechi se află în ea adăpost pentru robii fugari, fapt pentru care cetatea aceea a fost pustiită.
16 Aşadar, noi îi dăm regelui de ştire că
6 Scrisoare din partea vechilor deportaţi asiatici, care-şi aminteau cu îngrijorare de „patria-mamă”! „Râul” era Eufratul.
dacă cetatea aceea va fi zidită şi dacă zidurile ei se vor încheia, tu nu vei avea pace”.
17 Atunci regele a trimis sfetnicului Rehum şi scriitorului Şimşai şi celorlalţi tovarăşi ai lor care locuiesc în Samaria, precum şi celorlalţi de peste Râu, „Pace!...”, zicând:
18 „Mai-marele peste dări pe care l-aţi trimis la noi a fost chemat în faţa mea.
19 Şi dac-am dat poruncă, s-a cercetat şi s-a aflat că, din vremuri străvechi, cetatea aceea s-a ridicat împotriva regilor şi că în ea s-au petrecut răscoale şi că s-a făcut adăpost pentru fugari.
20 Regi puternici se aflau în Ierusalim, care stăpâneau tot ţinutul de dincolo de Râu şi cărora li se plăteau biruri grele şi tot felul de dări.
21 Şi acum, aveţi poruncă să-i opriţi pe oamenii aceia, iar cetatea aceea să nu mai fie zidită. Luaţi aminte la poruncă
22 şi nu fiţi nebăgători de seamă asupra acestui lucru, ca nu cumva vătămarea să se înmulţească, pe negândite, împotriva regilor”.
23 Atunci mai-marele peste dări al regelui Artaxerxe a citit [scrisoarea] în faţa sfetnicului Rehum şi a scriitorului Şimşai şi a tovarăşilor lor; iar aceştia s-au dus în grabă la Ierusalim şi în tribul lui Iuda şi, folosind cai şi oaste, i-au oprit.
24 Atunci a încetat lucrul la templul lui Dumnezeu, în Ierusalim, şi a rămas aşa până în cel de al doilea an al domniei lui Darius, regele Perşilor.
5
Reîncepe zidirea templului.
737
1 Dar profetul Agheu şi [profetul] Zaharia, fiul lui Ido, le-au profeţit Iudeilor din Ierusalim şi din Iuda o profeţie în numele Dumnezeului lui Israel.1
2 Atunci s-au ridicat Zorobabel, fiul lui Salatiel, şi Iosua, fiul lui Ioţadac, şi au început să zidească templul lui Dumnezeu, cel din Ierusalim; şi cu ei, ajutându-i, erau profeţii lui Dumnezeu.
3 În acest timp au venit la ei Tatnai, cârmuitorul ţinuturilor de peste Râu, şi Şetar-Boznai şi tovarăşii lor2 şi le-au grăit astfel: „Cine v-a dat voie să zidiţi templul acesta şi să faceţi această cheltuială?”
4 Şi le-au mai spus: „Care sunt numele oamenilor ce zidesc această cetate?”
5 Dar ochii lui Dumnezeu au fost peste robimea lui Iuda şi nu i-a oprit până ce i s-a dat de veste regelui Darius; atunci, cu privire la aceasta, prin mai-marele peste dări s-a dat
6 o copie de pe scrisoarea pe care Tatnai, cârmuitorul ţinuturilor din această parte a Râului, şi Şetar-Boznai şi tovarăşii lor, împreună cu Arfasateii din această parte a Râului i-au trimis-o lui Darius.
7 Ei i-au trimis o scrisoare, şi iată-i cuprinsul: „Regelui Darius, pacea deplină!
8 Ştiut să-i fie regelui că ne-am dus în ţara Iudeii la templul marelui Dumnezeu; acela se zideşte cu pietre alese3,

1 E vorba de profeţii care au dat numele celor două cărţi ale Vechiului Testament (vezi Introducerile).
2 Aceştia erau, desigur, reprezentanţii regelui în teritoriile transeufratiene.
3 „... cu pietre alese”: argument că nu era vorba de zidul cetăţii (aşa cum afirmau detractorii Iudeilor), ci de o construcţie din materiale fine.
cu lemnărie pusă în pereţi4, iar lucrul acela e de toată lauda şi sporeşte în mâinile lor.
9 Atunci i-am întrebat pe bătrânii aceia, şi iată ce le-am spus: cine v-a dat voie să zidiţi templul acesta şi să faceţi această cheltuială?...
10 Şi i-am întrebat şi de numele lor, ca să te înştiinţăm, adică să-ţi scriem numele mai-marilor lor.
11 Iar ei ne-au răspuns aşa: noi suntem robii Dumnezeului cerului şi al pământului şi zidim templul pe care, cu mulţi ani înaintea acestuia, l-a zidit un mare rege al lui Israel: l-a zidit şi l-a isprăvit.
12 Dar, după ce părinţii noştri L-au mâniat pe Dumnezeul cerului, El i-a dat în mâinile lui Nabucodonosor Caldeul, regele Babilonului, care a dărâmat acest templu şi a strămutat poporul în Babilon.5
13 Iar în primul an al regelui Cirus, regele Cirus a dat o hotărâre cum că acest templu al lui Dumnezeu trebuie zidit.
14 Iar vasele templului lui Dumnezeu, cele de aur şi de argint, pe care Nabucodonosor le-a adus din templul ce se afla în Ierusalim şi le-a pus în capiştea regală, regele Cirus le-a scos de acolo şi i le-a dat vistiernicului Şeşbaţar care era mai-marele vistieriei -
15 şi i-a zis: ia toate vasele şi du-te şi pune-le în templul din Ierusalim, unde le este locul!
16 Acel Şeşbaţar a venit atunci şi a pus temeliile templului lui Dumnezeu în
4 Poate fi vorba de grinzile încadrate în zid pentru susţinerea acoperişului.
5 Dezastrul are o raţiune teologică şi e pus pe seama păcatelor poporului.

Ierusalim; şi de atunci până acum se zideşte şi nu s-a isprăvit.
17 Şi acum, dacă regele crede că e bine, să se caute în casa-vistierie a regelui Babilonului6, ca să se ştie că de la regele Cirus a fost porunca de a fi zidit templul lui Dumnezeu în Ierusalim; şi după ce regele va avea cunoştinţă de lucrul acesta, să trimită la noi”.
6
Terminarea lucrărilor şi sfinţirea templului.
1 Atunci1 regele Darius a poruncit şi s-a făcut cercetare în lăzile unde se păstrau actele şi unde se ţinea vistieria Babilonului.
2 şi s-a găsit în cetatea Ecbatana, metropola ţinutului Mediei 2, un sul de pergament pe care era scrisă următoarea însemnare:
3 „În primul an al regelui Cirus, regele Cirus a dat o poruncă în legătură cu templul cel sfânt al lui Dumnezeu ce se afla în Ierusalim:3
6 Casa-vistierie”: arhivele regale. Desigur, documentele din vremea lui Nabucodonosor trebuiau căutate în Babilon.
1 „Atunci”: după ce raportul a ajuns la rege.
2 Deşi, după indicaţia demnitarilor transeufratieni, cercetarea se va fi făcut în Babilon, documentul a fost aflat în Ecbatana (textual: Ahmeta), fosta capitală a Mediei, devenită reşedinţă de vară a regilor persani.
3 În toate aceste relatări e de remarcat ambiguitatea voită a cronicarului asupra raportului dintre vechiul templu (care nu mai exista) şi noul templu (care de abia începe să existe), ca şi cum ar fi unul singur. să fie zidit templul, locul unde să se aducă jertfele (şi a rânduit ca înălţimea lui să fie de şaizeci de coţi şi lăţimea de şaizeci de coţi);
4 şi să se pună trei rânduri de pietre tari şi un rând de lemn, iar cheltuiala se va da din casa regelui.
5 Iar vasele templului lui Dumnezeu, cele de argint şi cele de aur, pe care Nabucodonosor le-a luat din templul [lui Dumnezeu] ce se afla în Ierusalim şi le-a adus în Babilon, să fie date şi duse unde se aflau, în templul lui Dumnezeu.
6 Acum, voi, cârmuitori de dincolo de Râu, Şetar-Boznai şi tovarăşii voştri, Arfarsateii de cealaltă parte a Râului, ţineţi-vă departe de locul acela
7 şi lăsaţi să se facă lucrarea la templul lui Dumnezeu; mai-marii Iudeilor şi bătrânii Iudeilor să zidească templul acela al lui Dumnezeu pe locul unde a fost.

8 Tot eu am poruncit asupra a ceea ce aveţi voi de făcut în sprijinul bătrânilor iudei pentru zidirea acelui templu al lui Dumnezeu: cheltuiala să se facă din averea regelui şi din birurile de dincolo de Râu; să daţi cu grijă acelor oameni, în aşa fel încât ei să nu înceteze lucrul.
9 Şi orice le va trebui: viţei, berbeci şi miei pentru arderile-de-tot aduse Dumnezeului cerului, precum şi grâu, sare, vin, untdelemn, să li se dea după cuvântul preoţilor din Ierusalim, zi de zi, ori de câte ori vor cere,
10 pentru ca ei să-I aducă Dumnezeului cerului miresme bine plăcute şi să se roage pentru viaţa regelui şi a fiilor săi.4
11 Tot eu am poruncit: dacă vreun om va schimba această hotărâre, din casa
4 Vechile arhive din Persepolis atestă faptul că regii persani, într-adevăr, au finanţat revigorarea cultică a popoarelor supuse, inclusiv pe cea iudaică.

lui va fi scoasă o bârnă şi, ridicată, îl va străpunge5, iar casa lui va fi de jaf.
12 Iar Dumnezeul al Cărui nume locuieşte acolo să-l doboare pe orice rege sau popor care-şi va întinde mâna să strice sau să nimicească templul lui Dumnezeu din Ierusalim. Eu, Darius, am poruncit; aşa să se facă întocmai!”
13 Atunci Tatnai, cârmuitorul ţinuturilor de peste Râu, Şetar-Boznai şi tovarăşii lor au făcut întocmai cum poruncise regele Darius.
14 Iar bătrânii Iudeilor şi leviţii zideau, după profeţia profetului Agheu şi a lui Zaharia, fiul lui Ido, şi zideau şi sporeau; şi au isprăvit zidirea, din porunca Dumnezeului lui Israel şi din porunca lui Cirus şi a lui Darius şi a lui Artaxerxe, regii Perşilor.6
15 Templul l-au isprăvit în cea de a treia zi a lunii Adar7, în al şaselea an al domniei regelui Darius.
16 Iar fiii lui Israel, preoţii, leviţii şi ceilalţi fii ai robiei au făcut cu bucurie sfinţirea templului lui Dumnezeu.
17 La sfinţirea templului lui Dumnezeu au adus o sută de viţei, două sute de berbeci, patru sute de miei, iar pentru păcatul întregului Israel, doisprezece iezi, după numărul seminţiilor lui Israel.
18 Pe preoţi i-au aşezat în cetele lor şi pe leviţi în rânduiala lor să-I slujească lui Dumnezeu în templul din Ierusalim, aşa cum este scris în Cartea lui Moise.
5 E vorba de pedeapsa prin tragere în ţeapă, rezervată doar marilor nelegiuiţi.
6 Precum Nabucodonosor în pedeapsă, regii persani sunt instrumentele lui Dumnezeu în alinare.
7 Luna Adar: februarie-martie.
19 Iar fiii robiei au sărbătorit Paştile în cea de a paisprezecea zi a primei luni.8
20 Căci preoţii şi leviţii s-au curăţit, toţi ca unul, şi au înjunghiat mielul pascal pentru toţi fiii robiei, pentru fraţii lor preoţi şi pentru ei înşişi.
21 Şi au mâncat fiii lui Israel Paştile, toţi cei ce se întorseseră din robie şi toţi cei ce se desprinseseră de necurăţia neamului ţării ca să-L caute pe Domnul, Dumnezeul lui Israel.9
22 Şi au prăznuit cu bucurie, timp de şapte zile, sărbătoarea Azimelor, fiindcă Domnul îi înveselise şi întorsese spre ei inima regelui Asiriei10, ca să le întărească mâinile în zidirea templului Dumnezeului lui Israel.
7
Ezdra; călătoria sa la Ierusalim. Scrisoarea lui Artaxerxe. Rugăciunea lui Ezdra.
1 După întâmplările acestea, sub domnia lui Artaxerxe, regele Perşilor1, s-a ridicat Ezdra, fiul lui Seraia, fiul lui Azaria, fiul lui Hilchia,
2 fiul lui Şalum, fiul lui Ţadoc, fiul lui Ahitub,
8 Potrivit calculelor, în anul 515 î. H. ziua a paisprezecea a lunii Nisan a fost 21 aprilie, deci la scurtă vreme după terminarea construirii templului.
9 Aceştia din urmă erau prozeliţii.
10 Expresia „regele Asiriei” pare anacronică în context, dar ea se explică prin aceea că regii Persiei erau succesorii regilor Babilonului, care, la rândul lor, fuseseră succesorii regilor Asiriei. Suveranul nenumit ar putea fi Artaxerxe (vezi capitolul următor).
1 E vorba de Artaxerxe I (465-423). Se apreciază că Ezdra s-a ridicat în anul 458 î. H.

3 fiul lui Amaria, fiul lui Azaria, fiul lui Meraiot,
4 fiul lui Zerahia, fiul lui Uzi,

5 fiul lui Buchi, fiul lui Abişua, fiul lui Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron arhiereul2.
6 Acest Ezdra3 s-a ridicat din Babilon; era cărturar iscusit în legea lui Moise, pe care o dăduse Domnul, Dumnezeul lui Israel. Şi regele i-a dat tot ce a dorit, fiindcă mâna Domnului, Dumnezeului său, era peste el.
7 În cel de al şaptelea an al regelui Artaxerxe au plecat cu el şi unii din fiii lui Israel şi preoţi şi leviţi şi portari şi natinei4.
8 Şi au sosit la Ierusalim în luna a cincea, în acelaşi al şaptelea an al regelui.
9 Căci în prima zi a primei luni a fost plecarea lui din Babilon, iar în Ierusalim a ajuns în prima zi a lunii a cincea, fiindcă mâna binevoitoare a lui Dumnezeu era peste el.
10 Căci Ezdra îşi pusese la inimă să caute legea, s-o plinească şi să-l înveţe pe Israel poruncile şi judecăţile.
11 Iată copia de pe porunca pe care Artaxerxe i-a dat-o preotului Ezdra, scriitorul cărţii care cuprindea cuvintele poruncilor Domnului şi pe ale rânduielilor Lui pentru Israel5:
12 „Artaxerxe, rege al regilor, către Ezdra, scriitorul legii Domnului, Dumnezeului
2 Genealogie bogată, menită să ilustreze nobleţea sacerdotală a unui personaj atât de important.
3 Ezdra: nume aramaic, cu însemnarea:
[Dumnezeu este] „Ajutor”.
4 Despre „natinei” vezi nota de la 2, 43.
5 „... scriitorul cărţii”: posibilă referire la un exemplar al legii, copiat chiar de Ezdra, cu mâna lui (ceea ce îl va fi făcut s-o şi cunoască atât de bine).
cerului: Plinească-se porunca şi răspunsul!
13 Poruncă s-a dat de către mine ca, în regatul meu, oricare din poporul lui Israel şi din preoţi şi din leviţi va vrea să meargă la Ierusalim, poate să meargă cu tine.
14 Tu eşti trimis de către rege şi de către cei şapte sfetnici ai săi să cercetezi Iudeea şi Ierusalimul după legea Dumnezeului lor, care se află în mâna ta,
15 şi să duci la templul Domnului argintul şi aurul pe care regele şi sfetnicii săi au binevoit să-l dăruiască Dumnezeului lui Israel, Cel ce locuieşte în Ierusalim,
16 precum şi tot argintul şi aurul pe care-l vei afla în toată ţara Babilonului, împreună cu ofrandele poporului şi ale preoţilor, pe care ei de bunăvoie le dau pentru templul lui Dumnezeu din Ierusalim.
17 Cât despre tot cel ce va sosi acolo, cere-i de îndată, pe temeiul acestei scrisori, [să aducă] viţei, berbeci, miei, precum şi prinoasele lor de carne şi prinoasele lor de băutură, iar tu le vei aduce pe jertfelnicul templului din Ierusalim al Dumnezeului vostru.
18 Şi ce vei crede tu şi fraţii tăi că e bine să faceţi cu celălalt argint şi aur, faceţi aşa cum Îi place Dumnezeului vostru.
19 Iar vasele ce ţi s-au dat pentru slujirea templului lui Dumnezeu adu-le în faţa lui Dumnezeu, în Ierusalim.
20 Cât despre celelalte trebuinţe ale templului lui Dumnezeu, dă-le din casa vistieriilor regale
21 şi de la mine. Eu, regele Artaxerxe, am dat poruncă la toţi ispravnicii vistieriilor de dincolo de Râu ca tot ceea ce va cere de la voi Ezdra, preotul şi scri itorul

legii Dumnezeului cerului, să-i daţi numaidecât:
22 până la o sută de talanţi de argint şi până la o sută de core de grâu şi până la o sută de măsuri de vin şi până la o sută de untdelemn; iar sare, fără măsură.
23 Tot ceea ce se află în porunca Dumnezeului cerului, aceea să se facă! Luaţi aminte ca nu cumva cineva să se atingă de templul Dumnezeului cerului, ca nu cumva Acesta să Se mânie împotriva regelui şi a fiilor săi.
24 De asemenea, vă dăm de ştire că nici asupra preoţilor, leviţilor, cântăreţilor, portarilor, natineilor şi slujitorilor templului lui Dumnezeu să nu puneţi bir; nici nu vă este îngăduit să-i puneţi în slujba voastră6.
25 Iar tu, Ezdra, în a cărui mână se află înţelepciunea lui Dumnezeu, pune scriitori şi judecători ca săjudece poporul cel de peste Râu, pe toţi cei ce cunosc legea Dumnezeului tău; iar pe cei ce n-o cunosc, să-i înveţi.
26 Şi pe tot cel ce nu va plini legea lui Dumnezeu şi legea regelui, pe acela de îndată să-l judecaţi, fie spre moarte, fie spre surghiun, fie spre plată pe avere, fie spre aruncare în temniţă”.

27 „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul părinţilor noştri, Cel ce a pus în inima regelui gândul de a preamări templul Domnului, ce se află în Ierusalim,
28 şi mi-a dat să aflu bunăvoinţă în ochii regelui şi ai sfetnicilor săi şi ai tuturor dregătorilor celor puternici ai regelui! Iar eu m-am întărit, aşa cum
6 Katadouloo = „a face pe cineva sclav"; de unde: „a aservi"; (porunca le este dată cârmuitorilor politici).
a fost peste mine mâna cea bună a lui Dumnezeu, şi i-am adunat pe maimarii lui Israel să se urce cu mine".
8
Călătoria lui Ezdra la Ierusalim.
1 „Iată-i pe capii de familie, cârmuitorii care s-au urcat cu mine în timpul domniei lui Artaxerxe, regele Babilonului:
2 Din fiii lui Finees: Gherşom; din fiii lui Itamar: Daniel; din fiii lui David: Hatuş;
3 din fiii lui Şecania şi din fiii lui Paroş: Zaharia şi, împreună cu el, o ceată de o sută cincizeci;
4 din fiii lui Pahat-Moab: Elioenai, fiul lui Zerahia şi, împreună cu el, două sute de bărbaţi;
5 din fiii lui Zatu: Şecania, fiul lui Iahaziel, cu trei sute de bărbaţi;
6 din fiii lui Adin: Ebed, fiul lui Ionatan, cu cincizeci de bărbaţi;
7 din fiii lui Elam: Isaia, fiul lui Atalia, cu şaptezeci de bărbaţi;
8 din fiii lui Şefatia: Zebadia, fiul lui Micael, cu optzeci de bărbaţi;
9 din fiii lui Ioab: Obadia, fiul Iehiel, cu două sute optsprezece bărbaţi;
10 din fiii lui Bani: Şelomit, fiul lui Iosifia, cu o sută şaizeci de bărbaţi;
11 din fiii lui Bebai: Zaharia, fiul lui Bebai, cu douăzeci şi opt de bărbaţi;
12 din fiii lui Azgad: Iohanan, fiul lui Hacatan, cu o sută zece bărbaţi;
13 şi cei din urmă din fiii lui Adonicam, ale căror nume erau: Elifelet, Ieiel şi Şemaia, cu şaizeci de bărbaţi;
742
14 din fiii lui Bigvai: Utai şi Zabud, cu şaptezeci de bărbaţi.
15 Pe aceştia i-am adunat eu la râul ce curge prin Ahava1, şi am poposit acolo trei zile. Iar când am cercetat eu poporul şi pe preoţi, n-am aflat acolo pe nimeni din fiii lui Levi.2
16 Şi i-am chemat pe fruntaşii Eleazar, Ariel, Şemaia, Elnatan, Iariv, Elnatan, Natan, Zaharia şi Meşulam şi pe iscusiţii Ioiarib şi Elnatan
17 şi i-am trimis la căpeteniile din ţinutul Casifia şi am pus în gura lor cuvintele pe care să le grăiască lui Ido şi fraţilor săi natinei din ţinutul Casifia, ca să ne aducă nouă cântăreţi pentru templul Dumnezeului nostru.
18 Şi fiindcă mâna cea bună a Dumnezeului nostru era cu noi, ne-au adus un om înţelept din fiii lui Mahli, fiul lui Levi, fiul lui Israel (la început au venit fiii şi fraţii săi, optsprezece3),
19 precum şi pe Haşabia şi pe Isaia din fiii lui Merari, împreună cu fraţii săi şi cu fiii acestora, douăzeci.
20 Iar din natinei cei pe care David şi dregătorii lui i-au rânduit în slujba leviţilor -: două sute douăzeci de natinei; aceştia toţi au fost adunaţi pe numele fiecăruia.
21 Şi acolo, la râul Ahava, am rânduit post, ca să ne smerim în faţa Dumnezeului
1 Localitatea Ahava nu a putut fi identificată cu siguranţă. „Râul" era mai degrabă un canal al Eufratului, destinat irigaţiilor. Oricum, locul era punctul de întâlnire al celor ce, de aici, urmau să formeze convoiul organizat în drumul spre Ierusalim.
2 Leviţii vor fi refuzat să răspundă la apel, pe socotinţa că un exil confortabil, cu care se obişnuiseră, era de preferat unei întoarceri aventuroase.
3 T. M.: „...fiul lui Israel, [anume] Şerevia, împreună cu fiii săi şi cu fraţii săi, optsprezece".
nostru, ca să cerem de la El călătorie pe cale dreaptă, pentru noi, pentru copiii noştri şi pentru toată agonisita noastră.
22 Că mi-a fost ruşine să-i cer regelui o gardă şi călăreţi să ne scape de vrăjmaşi pe drum; fiindcă noi îi grăisem regelui, zicând: mâna Dumnezeului nostru este binefăcătoare peste toţi cei ce-L caută, dar puterea şi mânia Sa sunt împotriva tuturor celor ce-L părăsesc.
23 Aşa am postit şi L-am rugat pentru aceasta pe Dumnezeul nostru; iar El ne-a auzit.
24 Şi am ales de-o parte doisprezece inşi din căpeteniile preoţilor: pe Şerevia, pe Haşabia şi,

împreună cu ei, pe zece din fraţii lor.
25 Şi le-am dat, cu cântarul, aurul şi argintul şi vasele afierosite templului Dumnezeului nostru, cele dăruite de rege şi de sfetnicii săi şi de dregătorii săi şi de întregul Israel ce se afla acolo.
26 Şi am pus în mâinile lor şase sute cincizeci de talanţi de argint şi o sută de vase de argint şi o sută de talanţi de aur
27 şi douăzeci de vase de aur preţuind o mie de drahme, precum şi vase de aramă din cea mai bună, tot atât de dorită ca şi aurul.
28 Şi le-am zis: voi sunteţi sfinţiţii Domnului, vasele sunt sfinţite, iar argintul şi aurul Îi sunt aduse de bunăvoie Domnului, Dumnezeului părinţilor voştri.
29 Fiţi veghetori şi păziţi-le până ce le veţi pune înaintea mai-marilor preoţilor şi leviţilor şi capilor de familie în Ierusalim, în cămările templului Domnului.

30 Aşa că preoţii şi leviţii au primit, cu cântarul, argintul şi aurul şi vasele pe care să le ducă la Ierusalim în templul Dumnezeului nostru.
31 Şi am plecat de la râul Ahava în cea de a douăsprezecea zi a lunii întâi, ca să ajungem la Ierusalim; şi mâna Dumnezeului nostru a fost peste noi şi ne-a scăpat din mâna vrăjmaşului şi de cei ce ni se împotriveau pe drum.
32 Şi am sosit la Ierusalim şi am rămas acolo trei zile.
33 Iar în cea de a patra zi am dat, cu cântarul, argintul şi aurul şi vasele la templul Dumnezeului nostru, în mâna preotului Meremot, fiul lui Urie, cu el fiind Eleazar, fiul lui Finees, precum şi leviţii Iozabat, fiul lui Iosua, şi Noadia, fiul lui Binui.
34 Pe toate le-am dat cu număr şi cu măsură, iar greutatea s-a însemnat în scris.
35 În vremea aceea, fiii surghiunului, cei ce veniseră din robie, I-au adus arderi-de-tot Dumnezeului lui Israel: doisprezece viţei pentru tot Israelul -, nouăzeci şi şase de berbeci, şaptezeci şi şapte de miei, doisprezece iezi ca jertfă pentru păcat: toate, arderi-de-tot Domnului.
36 Edictul regelui l-am dat satrapilor şi guvernatorilor de peste Râu, iar aceştia au dat cinstire poporului şi templului lui Dumnezeu".
9
Căsătoriile cu străinii. Pocăinţa şi rugăciunea lui Ezdra.
1 „După încheierea acestora, căpeteniile au venit la mine şi au zis: poporul lui Israel şi preoţii şi leviţii nu s-au despărţit de popoarele pământene1 întru urâciunile lor2, adică de Canaaneeni, de Hetei, de Ferezei, de Iebusei, de Amoniţi, de Moabiţi, de Egipteni şi de Amorei.
2 Aceasta, pentru că şi-au luat, pentru ei şi pentru fiii lor, soţii dintre fiicele acelora; aşa că sămânţa cea sfântă3 s-a amestecat cu popoarele pământene, iar mâna mai-marilor a fost cea dintâi în această nelegiuire.
3 Şi când am auzit eu lucrul acesta, mi-am sfâşiat hainele şi m-am învolburat şi mi-am smuls fire de păr de pe cap şi din barbă şi m-am prăbuşit de mâhnire.
4 Atunci s-au strâns la mine toţi cei ce păzeau cuvântul Dumnezeului lui Israel, din pricina nelegiuirii celor veniţi din robie; iar eu am rămas întru mâhnire până la jertfa de seară.
5 Iar la jertfa de seară m-am ridicat din umilinţă; şi după ce mi-am sfâşiat hainele şi m-am învolburat, mi-am plecat genunchii şi mi-am întins mâinile spre Domnul, Dumnezeul meu, şi am zis:
6 Doamne, ruşine-mi este şi nu îndrăznesc să-mi ridic faţa spre Tine, că fărădelegile noastre s-au înmulţit mai mult decât perii capului nostru, iar păcatele noastre s-au mărit pân' la cer.
7 Din zilele părinţilor noştri şi până-n ziua de astăzi ne aflăm în mare păcat; din pricina fărădelegilor noastre, noi şi regii noştri şi copiii noştri am fost daţi
1 Literal: „popoarele ţărilor", în sensul: popoarele băştinaşe ale Canaanului.
2 „Urâciuni": închinarea la idoli şi practicile libertine. Aşadar, nedespărţirea era de natură religioasă şi morală.
3 „Sămânţa cea sfântă": „Neam sfânt" (Iş 19, 6), în „Ţara sfântă" (Za 2,16).

în mâna regilor neamurilor prin sabie, robie şi pradă, întru ruşinea feţei noastre, aşa cum suntem şi astăzi.
8 Şi acum, milostiv a fost cu noi Domnul, Dumnezeul nostru, lăsându-ne să devenim liberi şi

dându-ne aşezare în locul sfinţeniei Sale, ca să ne lumineze ochii şi să ne facă să răsuflăm puţin în robia noastră.
9 Robi suntem noi, dar Domnul, Dumnezeul nostru, nu ne-a părăsit nici în robie, ci cu milă ne-a îmbrăcat în faţa regilor Perşilor, ca să ne lase să ne înviorăm şi să înălţăm templul Dumnezeului nostru şi să-i nimicim pustiirea şi să ne facem gard în Iuda şi-n Ierusalim.
10 Şi acum, după toate acestea, ce vom zice noi, Dumnezeul nostru? că am părăsit poruncile Tale
11 pe care Tu ni le-ai dat prin mâna robilor Tăi profeţii, zicând: «Ţara în care intraţi ca s-o moşteniţi e o ţară necurată prin necurăţiile păgânilor din aceste ţinuturi, prin spurcăciunile şi murdăriile cu care au umplut-o de la o margine la alta.
12 Şi acum, pe fiicele voastre să nu le daţi după fiii lor, şi nici din fiicele lor să nu luaţi pentru fiii voştri, şi pacea şi bunurile lor nicicând să le căutaţi, pentru ca voi să vă întăriţi şi să vă hrăniţi cu bunătăţile ţării pe care s-o lăsaţi moştenire fiilor voştri până-n veac!»
13 Şi după toate câte au venit asupră-ne din pricina faptelor noastre celor rele şi din pricina păcatului nostru celui mare, [e limpede] că nimeni nu-i asemenea Dumnezeului nostru, căci Tu ne-ai uşurat de fărădelegile noastre şi Tu ne-ai dat mântuire,
14 în timp ce noi din nou Ţi-am călcat poruncile şi ne-am încuscrit cu popoarele acestor ţinuturi; nu Te mânia pe noi într-atât, încât să nu mai rămână nici unul şi nimeni să nu scape!
15 Doamne, Dumnezeul lui Israel, drept eşti Tu; de vreme ce noi am ajuns să ne izbăvim până-n ziua aceasta; iată, noi Îţi stăm înainte în păcatele noastre; astfel fiind, nu putem să-Ţi stăm în faţă”.
10
Femeile străine, afară din Israel!
1 După ce Ezdra s-a rugat şi s-a mărturisit, plângând şi rugându-se înaintea templului lui Dumnezeu, o foarte mare adunare din Israel s-a strâns la el, bărbaţi, femei şi tineri; că plângea poporul, şi amarnic plângea.
2 Atunci Şecania, fiul lui Iehiel, care era din urmaşii lui Elam, a răspuns şi a zis către Ezdra: „Noi am rupt legământul cu Dumnezeul nostru, luându-ne femei străine din popoarele pământene; dar în privinţa aceasta încă mai este o nădejde pentru Israel.
3 Aşadar, să facem acum un legământ cu Dumnezeul nostru că vom da drumul tuturor femeilor şi celor născuţi din ele, aşa cum ne vei sfătui tu; ridică-te dar şi pune-i în mişcare cu poruncile Dumnezeului nostru; şi cum este legea, aşa să se facă!
4 Ridică-te, că ţie ţi se cade să faci aceasta; noi suntem cu tine; îmbărbătează-te şi fă!”
5 Ezdra s-a ridicat şi i-a pus pe maimari, pe preoţi, pe leviţi şi întregul popor să jure că vor face aşa; iar ei s-au jurat.

6 şi s-a ridicat Ezdra de dinaintea templului lui Dumnezeu şi s-a dus la locuinţa lui Iohanan, fiul lui Eliaşib; şi, ajungând acolo, pâine n-a mâncat şi apă n-a băut, căci plângea pentru nelegiuirea celor reveniţi din surghiun.
7 şi s-a făcut vestire în Iuda şi în Ierusalim şi printre toţi fiii robiei să se adune în Ierusalim:
8 Tot cel ce nu va veni în trei zile aşa cum hotărâseră căpeteniile şi bătrânii -, toată averea lui va fi sortită pieirii1, iar el va fi alungat din adunarea robimii.
9 În acele trei zile s-au adunat în Ierusalim toţi oamenii din Iuda şi din Veniamin. Şi era în cea de a douăzecea zi a lunii a noua. Atunci întregul popor s-a aşezat în piaţa de dinaintea templului lui Dumnezeu, răvăşit sub povara păcatului, dar şi sub aceea a vremii de iarnă.
10 şi s-a ridicat preotul Ezdra şi le-a zis: „Voi aţi rupt legământul prin aceea că v-aţi luat femei de alt neam, ca să puneţi un adaos peste păcatul lui Israel.
11 Şi acum, daţi-I laudă Domnului, Dumnezeului părinţilor noştri, şi faceţi ceea ce e plăcut în ochii Săi: despărţiţi-vă de popoarele pământene şi de femeile străine!”
12 Şi întreaga adunare, răspunzând, a zis cu glas puternic: „Puternic este cuvântul tău asupra noastră, ca să-l plinim.
13 Dar poporul e numeros şi vremea e ploioasă şi nu ne stă-n putere să rămânem afară; pe de altă parte, treaba aceasta nu-i de o zi sau două, pentru
1 Literal: „... va fi dat anatemei”; despre „anatema” vezi nota de la Nm 21, 2.
că mulţi din noi au săvârşit acest păcat.
14 Deci, să rămână căpeteniile noastre; iar toţi cei de prin cetăţile noastre care şi-au luat femei

străine să vină aici la vremea hotărâtă, şi împreună cu ei să vină şi bătrânii fiecărui oraş, precum şi judecătorii lui, pentru ca astfel să se îndepărteze mânia Dumnezeului nostru ce s-a aprins asupră-ne din această pricină”.
15 Aşa că au rămas doar Ionatan, fiul lui Asael, şi Iahzeia, fiul lui Ticva; iar leviţii Meşulam şi Şabetai le erau ajutoare.
16 Iar fiii robiei au făcut aşa; iar preotul Ezdra şi capii de familie, după neamurile lor, au şezut deoparte, toţi fiind numiţi după nume; şi au şezut în prima zi a lunii a zecea, ca să cerceteze lucrul acesta.
17 Iar în prima zi a lunii întâi au isprăvit cercetarea tuturor acelora care-şi luaseră femei de alt neam.
18 Din fiii preoţilor care-şi luaseră femei străine s-au găsit: din fiii lui Iosua, fiul lui Ioţadac, şi din fraţii săi: Maaseia, Eliezer, Iariv şi Ghedalia.
19 ei s-au legat2 să-şi alunge femeile, iar pentru păcatul lor să aducă un berbec din turmă ca jertfă pentru vină.
20 Din fiii lui Imer: Hanani şi Zebadia;
21 din fiii lui Harim: Maaseia, Ilie, Şemaia, Iehiel şi Uzia;
22 din fiii lui Paşhur: Elioenai, Maaseia, Ismael, Natanael, Iozabad şi Eleasa;
23 din leviţi: Iozabad, Şimei, Chelaia (zis şi Chelita), Petahia, Iuda şi Eliezer;
2 Literal: „... şi-au dat mâinile”: expresie pentru făgăduinţă solemnă.

24 din cântăreţi: Eliaşib; din portari, Şalum, Telem şi Uri.
25 Iar din Israeliţi: Ramia, Izia, Malchia, Miamin, Eleazar, Malchia şi Benaia, din fiii lui Paroş;
26 din fiii lui Elam: Matania, Zaharia, Iehiel, Abdi, Iremot şi Ilie;
27 din fiii lui Zatu: Elioenai, Eliaşib, Matania, Ieremot, Zabad şi Aziza;
28 din fiii lui Bebai: Iohanan, Hanania, Zabai şi Atlai;
29 din fiii lui Bani: Meşulam, Maluc, Adaia, Iaşub, Şeal şi Ieramot;
30 din fiii lui Pahat-Moab: Adna, Chelal, Benaia, Maaseia, Matania, Binui, Manase şi Beţaleel;
31 din fiii lui Harim: Eliezer, Işia, Malchia, Şemaia, Simeon,
32 Veniamin, Maluc şi Şemaria;
33 din fiii lui Haşum: Matnai, Matata, Zabad, Elifelet, Ieremai, Manase şi Şimei;
34 iar din fiii lui Bani: Maadai, Amram, Ioel,
35 Benaia, Bedia, Cheluhu,
36 Vania, Meremot, Eliaşib,
37 Matania, Matnai, Iaasai,
38 Bani, Binui, Şimei,
39 Şelemia, Natan, Adaia,
40 Macnadbai, Şaşai, Şarai,
41 Azarel, Şelemiahu, Şemaria,
42 Şalum, Amaria şi Iosif;
43 şi, în sfârşit, din fiii lui Nebo: Ieiel, Matitia, Zabad, Zebina, Iadai, Ioel şi Benaia.
44 Toţi aceştia îşi luaseră femei străine şi din ele li se născuseră copii.

Neemia
1
Veşti rele din Iuda. Rugăciunea lui Neemia.
1 Cuvântul lui Neemia1, fiul lui Hacalia. Şi a fost că în luna Chislev2, în anul al douăzecilea3, eram la curtea regală din Suza4.
2 Atunci Hanani, unul din fraţii mei5, a venit împreună cu nişte oameni [sosiţi] din Iuda; iar eu i-am întrebat despre cei rămaşi, adică despre cei ce scăpaseră din robie, şi despre Ierusalim.
3 Iar ei mi-au spus: „Cei rămaşi, adică cei scăpaţi din robie, acolo, în ţară, se află în mare necaz şi înjosire; zidurile Ierusalimului s-au risipit, porţile lui sunt arse cu foc”.
4 Şi a fost că după ce am auzit eu aceste cuvinte, am şezut şi am plâns şi multe zile m-am jelit şi am postit şi m-am rugat în faţa Dumnezeului cerului
1 Neemia înseamnă „Dumnezeu alină”.

2 Luna Chislev: în calendarul babilonic, luna a noua; noiembrie decembrie în calendarul iudaic.
3 Din 2, 1 ştim că evenimentele se petrec sub domnia lui Artaxerxe I (465-423 î. H.). Această cronologie, pusă sub semnul întrebării, este încă subiect de cercetări şi calcule.
4 Suza: capitala Elamului, reşedinţa de iarnă a regilor persani.
5 Cuvântul „frate”, în limbajul biblic, are un înţeles foarte elastic: un iudeu (de acelaşi neam), o rudă apropiată (văr) sau frate de sânge, propriu-zis.
5 şi am zis: Doamne, Dumnezeul cerului, Tu, Cel mare şi înfricoşător, Cel ce-ţi păzeşti legământul şi mila faţă de cei ce Te iubesc şi-ţi păzesc poruncile,
6 fie auzul Tău cu luare-aminte şi fie ochii Tăi deschişi, ca să auzi rugăciunea robului Tău, aceea cu care eu mă rog astăzi în faţa Ta, ziua şi noaptea, pentru fiii lui Israel, robii Tăi, mărturisind păcatele fiilor lui Israel, acelea cu care noi am păcătuit împotriva Ta, eu şi casa tatălui meu:
7 Îndepărtatu-ne-am de Tine şi n-am păzit poruncile şi îndreptările şi judecăţile pe care Tu i le-ai poruncit lui Moise, robul Tău.
8 Adu-ţi aminte de cuvântul pe care i l-ai poruncit lui Moise, robul Tău, zicând: „Dacă veţi rupe legământul, Eu vă voi împrăştia printre popoare;
9 dar dacă vă veţi întoarce la Mine şi-mi veţi păzi poruncile şi le veţi plini, atunci chiar dac-aţi fi împrăştiaţi până la marginea cerului, Eu şi de acolo vă voi aduna şi vă voi aduce în locul pe care Eu l-am ales pentru ca acolo să locuiască numele Meu”.
10 Ei sunt acum robii Tăi şi poporul Tău, cel pe care Tu l-ai răscumpărat prin marea Ta putere şi prin mâna Ta cea tare.
11 Aşadar, Doamne, fie auzul Tău cu luare-aminte spre rugăciunea robului Tău şi spre rugăciunile robilor Tăi, a

celor ce doresc să se teamă de numele Tău, şi ajută-l astăzi pe robul Tău şi fă-l să afle milă în ochii acestui om!... Eu eram paharnicul regelui.6
2
Împuternicit de rege, Neemia se apucă să rezidească Ierusalimul.
1 Şi a fost că în luna Nisan, în cel de al douăzecilea an al regelui Artaxerxe1, având eu vinul în faţă, am luat vinul şi i l-am dat regelui; un altul nu-i şedea atunci în faţă.
2 Şi mi-a zis regele: „De ce ai chipul trist şi nu te simţi în largul tău?: asta nu poate veni decât dintr-o inimă rea2...”. Iar eu m-am temut foarte mult
3 şi i-am zis regelui: trăiască regele în veci! Cum să nu-mi fie faţa tristă dacă cetatea casa mormintelor părinţilor mei este pustiită, iar porţile ei arse cu foc?
4 Regele mi-a zis: „Pentru cine ceri tu aceasta?” Iar eu m-am rugat către Domnul, Dumnezeul cerului,
5 şi i-am zis regelui: Dacă regelui i se pare c-ar fi bine şi dacă robul tău va afla bunăvoinţă în ochii tăi, trimite-l în Iudeea, în cetatea mormintelor părinţilor mei, iar eu o voi rezidi.
6 Paharnicul era unul din cei mai înalţi demnitari ai curţii regale persane; rangul său se situa imediat după prinţul moştenitor şi înaintea spătarului: funcţia lui era nu numai de a gusta vinul din cupa regală, dar şi aceea de mareşal al apartamentelor regale.
1 Martie aprilie 445 î. H.
2 „Inimă rea”: stare de spirit confuză; dar aici poate fi şi insinuarea că în ea s-a cuibărit un gând rău, ascuns.
6 Atunci regele în timp ce ţiitoarea sa şedea lângă el3 mi-a zis: „Cât va dura călătoria ta? şi când te vei întoarce?” Spusa mea i-a plăcut regelui; el mi-a dat drumul, iar eu i-am dat un termen.4
7 Şi i-am zis regelui: Dacă regelui i se pare c-ar fi bine, să-mi dea scrisori către guvernatorii de peste Râu, ca să mă treacă de la unul la altul până ce voi ajunge în Iudeea,
8 precum şi o scrisoare către Asaf, maimarele paznic al pădurilor regelui, ca să-mi dea lemne să acopăr porţile, ca şi pentru ziduri şi pentru casa în care voi intra. Iar regele mi le-a dat, de vreme ce mâna cea bună a lui Dumnezeu era asupră-mi.
9 Şi am venit la guvernatorii de peste Râu şi le-am dat scrisorile regelui (regele trimisese cu mine căpitani de oaste şi călăreţi).
10 Dar dacă Sanbalat Horonitul5 şi Tobie, robul amonit6, au auzit aceasta, le-a părut rău că a venit un om să caute binele fiilor lui Israel.

11 Aşa am ajuns la Ierusalim şi am stat acolo trei zile.
3 Aici nu e vorba de regină (soţia regelui), ci, după cât se pare, de prima sa concubină, care va fi avut un cuvânt bun în favoarea lui Neemia; oricum, conversaţia se petrece într-o atmosferă de intimitate.
4 Din 5, 14 ştim că absenţa lui Neemia a fost de doisprezece ani; e posibil însă ca el să fi propus un termen mai scurt, iar acesta să fi fost prelungit.
5 Numele „Sanbalat" era asociat cu acela al Samarinenilor (vezi 3, 33). „Horonitul" se referea, probabil, la legătura lui cu localitatea Bet-horon din ţinutul lui Efraim. În timpul lui Ezdra, Samarinenii încercaseră să împiedice rezidirea templului.
6 „Tobie" este echivalentul ebraic al lui Tabeel (vezi Ezr 4, 7); personajul era „robul amonit" al regelui.

12 Şi m-am sculat noaptea, eu şi câţiva oameni cu mine7; şi n-am spus nimănui ce-mi pusese Dumnezeu în inimă să fac cu Israel; şi nici un animal nu era cu mine, în afară de acela pe care călăream.
13 Şi am ieşit noaptea pe Poarta Văii şi m-am îndreptat spre izvorul Dragonului şi spre Poarta Gunoiului şi mă frângeam pe zidul cel risipit al Ierusalimului şi peste porţile lui cele mistuite de foc.8
14 Şi am trecut la Poarta Izvorului şi la Iazul Regelui; dar animalul de sub mine nu avea loc pe unde să mă treacă.
15 Atunci, noaptea, m-am suit pe zidul Pârâului; şi mă frângeam deasupra zidului, după care am venit înapoi la Poarta Văii şi m-am întors.
16 Paznicii însă n-au ştiut unde merg şi ce fac; şi până atunci nu le-am spus nici Iudeilor, nici preoţilor, nici nobililor, nici căpeteniilor şi nici celorlalţi care se îndeletniceau cu felurite lucrări.
17 De abia atunci le-am spus: Vedeţi răul acesta în care ne aflăm, cum s-a pustiit Ierusalimul şi cum sunt porţile lui mistuite de foc; haideţi să zidim de jur-împrejur zidul Ierusalimului şi să nu mai fim de ocară!
18 Şi le-am vorbit despre mâna cea bună a lui Dumnezeu care este asupră-mi şi despre cuvintele pe care regele mi le grăise şi le-am zis: Haideţi să ne sculăm şi să zidim!... Atunci mâinile lor s-au întărit spre lucrul cel bun.
19 Dar dacă Sanbalat Horonitul şi Tobie, robul amonit, şi Gheşem Arabul9
7 Oamenii îl însoţeau mergând pe jos, în timp ce Neemia, singur, mergea călare.
8 „...mă frângeam": plângeam cu inima frântă.
9 Celor doi duşmani ai lui Israel li se adaugă un al treilea, Gheşem, demnitar al regelui persan, stăpânitor peste ţinuturile arabe („Arabul" nu se referă la etnie, ci la teritoriu).
au auzit de aceasta, ne-au luat în râs şi au venit la noi şi au zis: „Ce v-aţi apucat voi să faceţi aici? nu cumva vă răzvrătiţi împotriva regelui?"
20 Eu însă, răspunzând, le-am zis: Dumnezeul cerului, El ne va ajuta, iar noi, robii Săi, suntem curaţi10 şi vom zidi; dar voi nu aveţi nici o parte, nici un drept şi nici o pomenire în Ierusalim.
3
Rezidirea Ierusalimului.
1 Atunci s-a ridicat Eliaşib, marele preot, împreună cu fraţii săi preoţi, şi au zidit Poarta Oilor şi au sfinţit-o până la turnul Mea; şi i-au pus uşile şi au sfinţit-o până la turnul lui Hananeel.1
2 Lângă Eliaşib au zidit oamenii din Ierihon, iar lângă aceştia a zidit Iacur, fiul lui Imri.
3 Fiii lui Senaa au zidit Poarta Peştilor şi au acoperit-o şi i-au pus uşile şi zăvoarele şi gratiile.
4 De la aceştia, mai departe, rândul i-a fost lui Meremot, fiul lui Urie, fiul lui Hacoţ; lângă acesta, Meşulam, fiul lui
10 „... suntem curaţi": avem cugetul curat; nu ni se poate imputa nimic; ne asumăm dreptul de a zidi.
1 Acest capitol oferă numeroase date asupra topografiei Ierusalimului din acea vreme. Lucrările de rezidire au fost distribuite, pe porţiuni, fie unor familii, fie locuitorilor dintr-un anume teritoriu, fie unor bresle de meseriaşi; ele încep cu Poarta Oilor (pe unde intrau animalele de jertfă) şi se termină la aceeaşi Poartă (v. 32). Eliaşib era fiul lui Iosua şi nepotul lui Ioţadac (Ezr 3, 2).

Berechia, fiul lui Meşezabeel; iar mai departe, Ţadoc, fiul lui Baana.
5 Alături de ei, cei din Tecoa; dar fruntaşii acestora nu şi-au pus grumazul la treabă.
6 Ioiada, fiul lui Paseah, şi Meşulam, fiul lui Besodia, au reparat Poarta Veche şi i-au pus uşile şi zăvoarele şi gratiile.
7 Alăturea de ei au reparat Melatia Gabaonitul şi Iadon din Meronot, precum şi oamenii din Gabaon şi din Miţpa, cei de sub stăpânirea guvernatorului de dincoace de Râu.
8 Alăturea de ei au făcut reparaţiile Uziel, fiul lui Harhaia argintarul, iar de la acesta înainte a reparat Hanania, fiul lui Rocheim; şi au întărit Ierusalimul până la zidul cel lat.
9 De la ei încolo a reparat Refaia, fiul lui Hur, căpetenia unei jumătăţi din ţinutul Ierusalimului.
10 Lângă acesta a reparat, în faţa casei lui, Iedaia, fiul lui Harumaf; iar lângă el, Hatuş, fiul lui Haşabneia.
11 Alăturea de el au reparat Malchia, fiul lui Harim, şi Haşub, fiul lui Pahatmoab, până la turnul Cuptoarelor.
12 De la ei înainte a reparat Şalum, fiul lui Haloheş, căpetenia celeilalte jumătăţi a ţinutului Ierusalimului; el, împreună cu fiicele sale.
13 Hanun şi locuitorii din Zanoah au reparat Poarta Văii; au zidit-o şi i-au pus uşile şi zăvoarele şi gratiile; tot ei: o mie de coţi de zid, până la Poarta Gunoiului.
14 Malchia, fiul lui Recab, căpetenia ţinutului Bet-Hacherem, a reparat Poarta Gunoiului, el şi fiii săi; i-au pus uşile şi zăvoarele şi gratiile.
15 Şalum, fiul lui Col-Hoze, căpetenia ţinutului Miţpa, a reparat Poarta Izvorului; a zidit-o, a acoperit-o şi i-a pus uşile şi gratiile. El a făcut şi zidul de la scăldătoarea Siloam, de lângă grădina regelui, până la scara ce coboară din cetatea lui David.
16 De la el înainte a reparat Neemia, fiul lui Azbuc, căpetenia unei jumătăţi din ţinutul Bet-Ţur, până la grădina mormintelor lui David şi până la iazul cel făcut de mână şi până la Casa Vitejilor.
17 De la el înainte au reparat leviţii: Rehum, fiul lui Bani; lângă acesta, Haşabia, căpetenia unei jumătăţi din ţinutul Cheila, din partea acestui ţinut.
18 Mai departe au reparat fraţii săi: Bavai, fiul lui Henanad, căpetenia celeilalte jumătăţi din ţinutul Cheila,
19 iar lângă el, Ezer, fiul lui Iosua, căpetenia din Miţpa, a reparat o altă parte a turnului urcuşului, până la colţ.
20 Alăturea de el, Barac, fiul lui Zabai, a reparat o a doua parte, de la colţ până la poarta casei lui Eliaşib, marele preot.
21 După el, Meremot, fiul lui Urie, fiul lui Hacoţ, a reparat o altă parte de zid, de la poarta casei lui Eliaşib până la capătul casei lui Eliaşib.
22 După el au reparat preoţii, locuitori ai vecinătăţilor.
23 Lângă el, Veniamin şi Haşub au reparat zidul din dreptul casei lor. Lângă ei, Azaria, fiul lui Maaseia, fiul lui Anania, a reparat partea de lângă casa lui.
24 Lângă acesta, Binui, fiul lui Henadad, a reparat o altă bucată de zid, de la casa lui Azaria până-n dreptul colţului.
751
25 Palal, fiul lui Uzai, a reparat în dreptul unghiului şi al turnului care se ridică deasupra casei de sus a regelui, cea din apropierea curţii închisorii. Lângă acesta a reparat Pedaia, fiul lui Paroş.
26 Iar natineii2, care locuiau pe deal, au reparat zidul până în dreptul Porţii Apelor, spre răsărit, şi până la turnul cel înalt.
27 După ei, cei din Tecoa au reparat o altă parte, cea din dreptul turnului celui înalt până la zidul lui Ofel.
28 De la Poarta Cailor în sus au reparat preoţii, fiecare în dreptul casei sale.
29 De la ei înainte a reparat Ţadoc, fiul lui Imer, în dreptul casei sale; iar după el a reparat Şemaia, fiul lui Şecania, străjerul Porţii Răsăritului.
30 După el, Hanania, fiul lui Şelemia, şi Hanum, al şaselea fiu al lui Ţalaf, au reparat o altă parte de zid. După ei, Meşulam, fiul lui Berechia, a reparat în dreptul locuinţei lui.
31 După el Melchia, fiul lui Sarefi3, a reparat până la casa natineilor şi a negustorilor de unelte, din dreptul porţii lui Mifcad până la scara din colţ.
32 Iar de la scara din colţ până la Poarta Oilor au reparat argintarii şi negustorii.

33 Şi a fost că de-ndată ce Sanbalat a auzit că noi refacem zidul, i s-a făcut rău şi tare s-a mâniat şi a rostit ocări împotriva Iudeilor.
34 Şi a zis în faţa fraţilor săi (adică războinicii Samarinenilor): „E adevărat oare că Iudeii îşi rezidesc cetatea? aduc ei, într-adevăr, jertfe? vor avea
2 Pentru „natinei” vezi nota de la Ezr 2, 43.
3 T. M.: Melchia, cel din breasla argintarilor.
oare vreo izbândă? şi vor fi ei în stare să închege la loc pietrele după ce au fost arse şi prefăcute-n mormane de dărâmături?...”.
35 Atunci Tobie Amonitul a venit lângă el şi i-a zis: „Jertfesc ei oare şi mănâncă acolo la ei?: Nu va veni cumva o vulpe şi le va dărâma zidul de piatră?”
36 Auzi, o, Dumnezeul nostru, că ne-am făcut de batjocură! Întoarce-le ocara asupra capetelor lor şi fă-i de batjocură într-o ţară a robiei
37 şi să nu le acoperi fărădelegea!
38 Cu toate acestea, noi am lucrat mai departe la zid şi l-am încheiat până la jumătate; poporul muncea cu tragere de inimă.4
4
Cu toate piedicile, zidirea înaintează. Rugăciunea lui Neemia.
1 Şi a fost că atunci când Sanbalat şi Tobie şi Arabii şi Amoniţii1 au auzit că zidurile Ierusalimului s-au înălţat şi că spărturile au început să fie astupate, li s-a făcut rău de tot.
2 Şi s-au adunat laolaltă, ei toţi, ca să vină cu luptă împotriva Ierusalimului şi să-l nimicească.
3 Iar noi ne-am rugat Dumnezeului nostru şi am rânduit străji împotriva lor, ziua şi noaptea.
4 Şi au zis Iudeii: „Puterea salahorilor s-a încovoiat,2 dar dărâmăturile sunt mari şi nu vom fi în stare să zidim”.
4 Spaţiu lacunar în LXX, versetul 37 este preluat din T. M.
1 T. M. adaugă: „şi cei din Aşdod”.
2 Textual: „Puterea vrăjmaşilor...”; corectat după T. M.

5 Dar cei ce ne necăjeau pe noi au zis: „Nu vor şti şi nu vor vedea până când noi vom veni în mijlocul lor şi-i vom ucide şi vom face lucrul să înceteze”.
6 Şi a fost că atunci când Iudeii care locuiau aproape de ei au ajuns la noi, ne-au zis: „Din toate părţile se urcă împotriva noastră...”.
7 Aşa că eu am aşezat oameni în partea de jos a cetăţii, în spatele zidului, la locuri de pândă, şi am rânduit poporul după familii, cu săbiile, cu suliţele şi cu arcurile lor.
8 Şi am privit şi m-am ridicat şi am grăit către nobili, către căpitani şi către ceilalţi din popor: Nu vă temeţi de ei! Aduceţi-vă aminte de Dumnezeul nostru Cel mare şi înfricoşător şi luptaţi-vă pentru fraţii voştri, pentru fiii voştri, pentru fiicele voastre, pentru femeile voastre şi pentru casele voastre!...
9 Şi a fost că dacă vrăjmaşii noştri au auzit că noi prinseserăm de veste, Dumnezeu le-a risipit planul, iar noi toţi ne-am întors la zid, fiecare la lucrul său.
10 Şi a fost că, începând din ziua aceea, jumătate din cei rânduiţi erau la lucru, iar jumătate stăteau gata de luptă, cu suliţe, cu scuturi, cu arcuri şi platoşe, iar în spate se aflau căpeteniile din toată casa lui Iuda;
11 chiar şi cei ce cărau poverile se aflau sub arme: cu o mână îşi făceau lucrul şi cu alta ţineau arma;
12 ba încă şi zidarii: fiecare îşi avea sabia încinsă la şold, şi aşa zidea; iar trâmbiţaşul îşi avea trâmbiţa lângă el.
13 Şi am zis către nobili şi către dregători şi către ceilalţi din popor: Lucrul este mult şi de mare cuprindere, iar noi suntem împrăştiaţi pe ziduri şi depărtaţi unii de alţii;
14 de oriunde veţi auzi sunetul trâmbiţei, de acolo să vă adunaţi la noi; şi Dumnezeul nostru Se va lupta pentru noi!
15 Şi aşa ne-am dus lucrarea mai departe: jumătate din ei stăteau cu lăncile gata, din revărsatul zilei pân' la ivirea stelelor.
16 Şi la vremea aceea am zis către popor: Fiecare, cu sluga sa, să rămână peste noapte în Ierusalim; noaptea, de strajă, iar ziua, la lucru!3

17 Eu eram acolo, având-mi străjile în spate; şi nimeni dintre noi nu-şi dezbrăca hainele4.
5
Săraci şi bogaţi; Neemia opreşte camăta.
1 Mare era strigătul poporului şi al femeilor către fraţii lor Iudei.1
2 Unii ziceau: „Noi, cu fiii şi fiicele noastre, suntem amanetaţi2; aşa vom
3 E vorba de cei din alte localităţi care, de obicei, veneau la lucru dimineaţa şi plecau seara.
4 T. M. adaugă: „fiecare îşi avea lancea în mâna dreaptă". Există însă şi o variantă, după Ieronim: „Nimeni nu se dezbrăca decât ca să se spele". Septuaginta păstrează radicalizarea măsurilor de pază.
1 Firul povestirii e întrerupt aici de un capitol pe care autorul îl consacră unor probleme economico-sociale intervenite în viaţa poporului iudeu: siliţi de sărăcie, unii iau bani cu camătă şi, neavând cu ce plăti, ajung să-şi vândă copiii; aşadar, pe de o parte, nobilii şi dregătorii hrăpăreţi, care profită de nevoile altora, şi, pe de alta, nevoiaşii, care nu mai rabdă.
2 Printr-o eroare de lecţiune a termenului ebraic, „amanetaţi" a fost tradus: „mulţi"; „numeroşi". Aici se face cuvenita rectificare.

lua grâu şi vom mânca şi vom trăi".
3 Alţii ziceau: „Ne vom pune zălog3 ţarinile şi viile şi casele, ca să luăm grâu şi să mâncăm".
4 Iar alţii ziceau: „Ca să ne plătim birurile către rege, noi ne-am împrumutat cu bani în schimbul ţarinilor şi al viilor şi al caselor noastre.
5 Şi acum: noi avem un trup ca şi al fraţilor noştri, copiii noştri sunt asemenea copiilor lor; cu toate acestea, iată că noi suntem nevoiţi să-i vindem pe fiii noştri şi pe fiicele noastre ca robi, iar unele din fiicele noastre devin de-a dreptul sclave; în mâinile noastre nu-i nici o putere, căci ţarinile şi viile noastre se află în mâinile nobililor".4
6 Iar eu, când am auzit strigarea şi cuvintele acestea, am fost cuprins de mare mâhnire.
7 Şi m-am sfătuit cu propria mea inimă şi m-am rostit împotriva nobililor şi a mai-marilor şi le-am zis: Oare fiece om trebuie să ceară de la fratele său ceea ce cereţi voi?...5 Şi-mpotriva lor am făcut o adunare mare
8 şi le-am zis: Noi, de bunăvoia noastră6, i-am răscumpărat pe fraţii noştri care fuseseră vânduţi la păgâni; iar voi, voi îi vindeţi pe fraţii voştri?; şi asta, pentru ca ei să ne fie daţi nouă?... Iar ei, neaflând nici un răspuns, au tăcut.
3 „A pune zălog": a pune drept gaj, garanţie, amanet.
4 Deşi oamenii, prin însăşi natura lor, sunt egali între ei, lăcomia unora generează inegalitatea socială.
5 T. M.: „Voi stoarceţi dobândă, fiecare de la fratele lui".
6 T. M.: „Noi, după puterea noastră...", ceea ce înseamnă o precaută limitare a angajamentului. Răscumpărarea Iudeilor vânduţi la străini era prevăzută în legea lui Moise (Lv 25, 47-48).
9 Şi le-am zis: Ceea ce faceţi voi nu e un lucru bun; voi nu umblaţi în frica Dumnezeului nostru, aruncând astfel asupră-ne ocara vrăjmaşilor noştri păgâni.
10 Iată, eu şi fraţii mei şi cunoscuţii mei le-am dat bani şi grâu fără să le fi cerut să plătească.
11 Aşadar, chiar astăzi înapoiaţi-le ţarinile şi viile şi măslinii şi casele, iar dobânda să le-o înapoiaţi în grâu, vin şi untdelemn!
12 Iar ei au zis: „Vom înapoia şi nu vom pretinde nimic de la ei; vom face aşa cum ai spus". Atunci, chemând preoţii, i-am legat cu jurământ că vor face aşa cum au spus.
13 Iar eu mi-am scuturat îmbrăcămintea şi am zis: Aşa să-l scuture Dumnezeu şi de casă şi de roada muncii lui, pe tot omul care nu se va ţine de cuvântul acesta; aşa să fie: scuturat şi gol!... Şi toată adunarea a zis: „Amin!" Şi L-a lăudat pe Domnul; şi poporul şi-a ţinut cuvântul.
14 Din ziua în care el7 m-a împuternicit să le fiu guvernator în ţara lui Iuda, din cel de al douăzecilea an până în cel de al treizeci şi doilea an al [domniei] lui Artaxerxe -, adică timp de doisprezece ani, eu şi fraţii mei n-am mâncat din vlaga lor.8
15 Căci guvernatorii de dinaintea mea i-au apăsat luând de la ei pâine şi vin şi cel din urmă ban, patruzeci de drahme de argint; ba până şi slugile lor erau stăpâni peste popor; eu însă n-am făcut aşa, căci m-am temut de Dumnezeu;
7 „El": Artaxerxe.
8 Pe lângă taxele datorate regelui, poporul avea obligaţia de a acoperi şi cheltuielile pentru casa

guvernatorului local; Neemia a renunţat la acest drept.
754
16 la zid am lucrat, ţarină nu mi-am cumpărat, iar slujbaşii mei s-au adunat acolo la lucru;
17 la masa mea se aflau Iudei în număr de până la o sută cincizeci de bărbaţi, în afară de cei veniţi la noi din neamurile învecinate;9
18 zilnic se gătea un viţel şi şase oi alese şi un ied; şi, la zece zile, vin din belşug, de toate soiurile; cu toate acestea, pâinea cuvenită conducătorului n-am cerut-o, de vreme ce poporul acesta era foarte împovărat.
19 Adu-ţi aminte de mine, Doamne, spre tot binele, de dragul a tot ceea ce am făcut eu pentru poporul acesta!
6
În pofida altor piedici, lucrarea se termină.
1 Şi a fost că dacă Sanbalat şi Tobie şi Gheşem Arabul şi ceilalţi duşmani ai noştri au auzit că eu am reparat zidul şi că-n el n-a mai rămas nici o spărtură, dar că până la acea vreme încă nu am pus uşile porţilor,
2 au trimis Sanbalat şi Gheşem la mine, zicând: „Vino să ne întâlnim laolaltă în unul din satele din Valea Ono!” Dar ei puseseră la cale să-mi facă rău.
3 Eu însă am trimis la ei soli să le spună: „Eu tocmai fac un lucru de seamă, aşa că nu mă pot coborî pân’ la voi, ca nu cumva lucrul să se oprească; dar după ce-l voi sfârşi, mă voi coborî la voi”.
9 Pe lângă musafiri, curtenii guvernatorului erau obişnuiţii săi la masă (vezi consumul culinar al regelui Solomon în 3 Rg 4, 22 şi urm.).
4 De patru ori mi-au trimis ei această poftire, şi de fiecare dată le-am răspuns la fel.
5 Atunci Sanbalat l-a trimis la mine pe servul său; acesta avea în mână o scrisoare deschisă
6 în care se spunea: „S-a dat de veste printre neamuri cum că tu şi Iudeii puneţi la cale o răscoală; de aceea zideşti tu zidul, că vrei să le fii rege;
7 mai mult, ţi-ai pus şi profeţi cum că vrei să locuieşti în Ierusalim ca rege peste Iuda. Toate acestea vor fi acum aduse la cunoştinţa regelui, aşa că vino acum să ne sfătuim împreună”.
8 Iar eu am trimis la el, zicând: Nimic nu s-a întâmplat din cele ce spui tu; pe acestea tu le-ai născocit din inima ta...
9 Într-adevăr, toţi căutau să ne sperie, zicându-şi: „Mâinile lor se vor opri din lucrarea aceasta şi ea nu se va face!” În pofida acestora, mâinile mele s-au întărit.
10 Apoi am venit în casa lui Şemaia, fiul lui Delaia, fiul lui Mehetabeel; acesta, încuindu-se în casă, mi-a zis: „Să ne adunăm în templul lui Dumnezeu, în mijlocul lui, şi să-i încuiem uşile; că or să vină noaptea să te ucidă”.1
11 Dar eu am zis: Cine este om asemenea mie şi să fugă? Sau cine este omul care să intre în templu şi să trăiască? Nu voi intra!2
12 Şi am cunoscut că, iată, nu Dumnezeu îl trimisese, căci profeţia era o poveste îndreptată împotriva mea:
1 Şemaia se încuie spre a crea o atmosferă de tensiune nervoasă. Sfatul său vrea să-l facă pe Neemia să-şi caute refugiu în sanctuar, ceea ce constituia un sacrilegiu, şi astfel să se compromită chiar faţă de ai săi.
2 Un conducător ca Neemia nu poate fi laş!
755
13 Tobie şi Sanbalat cumpăraseră o mulţime de inşi împotriva mea, pentru ca eu să mă sperii şi să fac aşa şi să greşesc şi să-mi fac la ei nume rău şi ei să mă batjocorească.
14 Adu-Ţi aminte, Dumnezeul meu, de Tobie şi de Sanbalat, pe potriva acestor fapte ale lor, şi de proorociţa Noadia3 şi de ceilalţi profeţi care au încercat să mă sperie!
15 Zidul a fost isprăvit în ziua a douăzeci şi cincea a lunii Elul, adică în cincizeci şi două de zile.4
16 Şi a fost că de îndată ce toţi duşmanii noştri au auzit de aceasta, toate neamurile din preajma noastră s-au temut, şi frică mare a căzut asupră-le şi au cunoscut că de la Dumnezeul nostru a fost ca lucrul acesta să fie dus până la capăt.
17 Şi, în zilele acelea, de la mulţi nobili ai lui Iuda mergeau scrisori la Tobie şi de la Tobie veneau la ei;
18 căci mulţi din Iuda erau legaţi de el prin jurământ5, de vreme ce el era ginerele lui Şecania, fiul

lui Arah, iar fiul său Iohanan îşi luase de soţie pe fiica lui Meşulam, fiul lui Berechia.
19 Cuvintele lui mi le spuneau mie, pe ale mele i le spuneau lui; iar Tobie... îmi trimitea scrisori ca să mă înspăimânte!
7
Paza cetăţii. Lista celor întorşi cu Zorobabel.
3 Despre această Noadia nu ştim nimic.
4 Septembrie 445 î. H.
5 „... legaţi de el prin jurământ”: nimic altceva decât legături matrimoniale.
1 Şi a fost că după ce am isprăvit zidul şi am pus uşile şi am rânduit portarii, cântăreţii şi leviţii,
2 le-am poruncit lui Hanani, fratele meu, şi lui Anania, căpetenia palatului din Ierusalim că era om adevărat şi temător de Dumnezeu mai mult decât alţii -
3 şi le-am zis: Porţile Ierusalimului să nu se deschidă înainte de răsăritul soarelui; de închis, să fie zăvorâte la vremea când voi aveţi ochii încă deschişi; străjerii rânduiţi-i dintre cei ce locuiesc în Ierusalim; fiecare să stea de strajă înaintea casei sale.
4 Cetatea însă era întinsă şi mare, poporul din ea era puţin, iar case nu se zideau1.
5 Dar Dumnezeu mi-a dat gândul de a-i aduna pe nobili şi pe dregători şi poporul după spiţa neamurilor; şi am aflat condica cu spiţele de neam ale celor ce veniseră întâia oară, şi iată ce am găsit scris în ea:
6 Iată-i pe fiii ţării care au venit din robie, după numărul celor pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi strămutase departe şi care s-au întors la Ierusalim şi în Iuda, fiecare la cetatea sa,
7 împreună cu Zorobabel, Iosua, Neemia, Azaria, Raamia, Nahamani, Mardoheu, Bilşan, Misperet, Bigvai, Nehum şi Baana. Oamenii poporului lui Israel:2
8 Fiii lui Paroş: 2172;
9 fiii lui Şefatia: 372;
10 fiii lui Arah: 652;
1 Expresia: „case nu se zideau” poate fi citită şi: „familii noi nu se întemeiau”.
2 Lista de mai jos, cu unele deosebiri, este aceeaşi cu lista din Ezr 2, 1-70.

11 fiii lui Pahat-Moab (adică fiii lui Iosua şi Ioab): 2818;
12 fiii lui Elam: 1254;
13 fiii lui Zatu: 845;
14 fiii lui Zacai: 760;
15 fiii lui Binui: 648;
16 fiii lui Bebai: 628;
17 fiii lui Azgad: 2322;
18 fiii lui Adonicam: 667;
19 fiii lui Bigvai: 2067;
20 fiii lui Adin: 655;
21 fiii lui Ater (din neamul lui Iezechia): 98;
22 fiii lui Haşum: 328;
23 fiii lui Beţai: 324;
24 fiii lui Harif: 112;
25 fiii din Gabaon: 95;
26 fiii din Betleem şi Netofa: 188;
27 fiii din Anatot: 128;
28 oamenii din Bet-Azmavet: 42;
29 oamenii din Chiriat-Iearim, din Chefira şi din Beerot: 743;
30 oamenii din Rama şi din Gheba: 621;
31 oamenii din Micmaş: 122;
32 oamenii din Betel şi din Ai: 123;
33 oamenii din Nebo Aher: 52;
34 oamenii din Elam: 1254;
35 fiii din Harim: 320;
36 fiii din Ierihon: 345;

37 fiii din Lod, Hadid şi Ono: 721;
38 fiii lui Senaa: 3930.
39 Preoţi: fiii lui Iedaia, din casa lui Iosua: 973;
40 fiii lui Imer: 1052;
41 fiii lui Paşhur: 1247;
42 fiii lui Harim: 1017.
43 Leviţi: fiii lui Iosua şi ai lui Cadmiel, din casa lui Hodavia: 74.
44 Cântăreţi: fiii lui Asaf: 148.
45 Portari: fiii lui Şalum, fiii lui Ater, fiii lui Talmon, fiii lui Acuv, fiii lui Hatita, fiii lui Şobai: 138.
46 Natinei: fiii lui Ţiha, fiii lui Hasufa, fiii lui Tabaot,
47 fiii lui Cheros, fiii lui Sia, fiii lui Padon,
48 fiii lui Lebana, fiii lui Hagaba, fiii lui Şalmai,
49 fiii lui Hanan, fiii lui Ghidel, fiii lui Gahar,
50 fiii lui Reaia, fiii lui Reţin, fiii lui Necoda,
51 fiii lui Gazam, fiii lui Uza, fiii lui Paseah,
52 fiii lui Besai, fiii lui Meunim, fiii lui Nefişim,
53 fiii lui Bacbuc, fiii lui Hacufa, fiii lui Harhur,
54 fiii lui Baţlit, fiii lui Mechida, fiii lui Harşa,
55 fiii lui Barcos, fiii lui Sisera, fiii lui Tamah,
56 fiii lui Neţiah, fiii lui Hatifa.
57 Fiii robilor lui Solomon: fiii lui Sotai, fiii lui Soferet, fiii lui Perida,
58 fiii lui Iaala, fiii lui Darcon, fiii lui Ghidel,
59 fiii lui Şefatia, fiii lui Hatil, fiii lui Pocheret-Haţebaim, fiii lui Amon.
60 De toţi, natineii şi fiii robilor lui Solomon: 392.
61 Iată-i şi pe cei ce au plecat din Tel-Melah, din Tel-Harşa, din Cherubadon şi din Imer şi care n-au putut să arate din ce familie se trag şi din ce seminţie şi că fac parte din Israel:
757
62 Fiii lui Delaia, fiii lui Tobie, fiii lui Necoda: 642.
63 Iar dintre preoţi: fiii lui Hobaia, fiii lui Hacoţ, fiii lui Barzilai cel care, luându-şi de soţie pe una din fiicele lui Barzilai Galaaditul, şi-a însuşit numele acestuia;
64 aceştia, căutându-şi cartea spiţei neamului lor şi negăsind-o, au fost scoşi din preoţie;
65 iar Tirşata3 le-a zis să nu mănânce din cele sfinte până nu se va ridica un preot cu Urim şi Tumim.
66 Aşadar, întreaga adunare era în jur de 42360,
67 în afară de robi şi roabe, care erau în număr de 7337. Printre ei se aflau şi 245 de cântăreţi şi cântăreţe.
68 Ei aveau 736 de cai, 245 de catâri,
69 435 de cămile şi 6720 de asini.
70 O parte din capii de familie au dat în vistieria lui Neemia, pentru lucrare, o mie de drahme de aur, cincizeci de cupe şi treizeci de veşminte preoţeşti.
71 Iar alţi capi de familie au dat în vistieria lucrării douăzeci de mii de drahme de aur şi două mii trei sute de mine de argint.
72 Ceilalţi din popor au dat douăzeci de mii de drahme de aur, două mii două sute de mine de argint şi şaizeci şi şapte de veşminte preoţeşti.
73 Iar preoţii şi leviţii şi portarii şi cântăreţii şi unii din popor şi natineii şi tot Israelul s-au aşezat în cetăţile lor.
3 Despre „Tirşata" vezi nota de la Ezr 2, 63.
8
Neemia şi Ezdra citesc şi tâlcuiesc legea. Sărbătoarea corturilor.
1 Iar când a sosit luna a şaptea1, fiii lui Israel se aflau aşezaţi în cetăţile lor. Atunci întregul popor s-a adunat, ca un singur om, în piaţa de dinaintea Porţii Apei şi i-au cerut lui Ezdra cărturarul să aducă acolo Cartea legii lui Moise, cea pe care Domnul i-a poruncit-o lui Israel.
2 Şi atunci, în prima zi a lunii a şaptea, preotul Ezdra a adus legea în faţa adunării a bărbaţilor, a femeilor şi a tuturor care aveau pricepere s-o asculte.3

3 Şi a citit din ea, de la răsăritul soarelui până la amiază, în faţa bărbaţilor şi a femeilor; iar aceia înţelegeau, şi auzul întregului popor era îndreptat spre Cartea legii.
4 Ezdra cărturarul stătea în picioare pe o podină de lemn, iar alături de el stăteau, de-a dreapta, Matitia, Şema, Anaia, Urie, Hilchia şi Maaseia, iar de-a stânga, Pedaia, Misael, Malchia, Haşum, Haşbadana, Zaharia şi Meşulam.
5 Ezdra a deschis Cartea în faţa întregului popor, căci el se afla mai sus decât poporul; şi a fost că atunci când a deschis-o, tot poporul a stat în picioare3.
6 Ezdra L-a binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul-Cel-Mare, iar întregul popor, ridicându-şi mâinile, a zis:
1 Septembrie octombrie.
2 Priceperea de a asculta este capacitatea de a percepe un text la nivelul elementar al limbii şi limbajului.
3 După obiceiul oriental, de regulă poporul şedea jos; deschiderea Cărţii (adică începutul desfăşurării sulului de papirus sau pergament) era un moment solemn.

„Amin!”; şi, plecându-se, i s-a închinat Domnului cu faţa la pământ.
7 Apoi Iosua, Bani, Şerebia, Iamin, Acub, Şabetai, Hodia, Maaseia, Chelita, Azaria, Iozabad, Hanan, Pelaia şi leviţii îi tâlcuiau poporului legea, în timp ce poporul stătea la locul său.
8 Ei citeau din Cartea legii lui Dumnezeu, iar Ezdra învăţa şi tâlcuia cu limpezime4 cunoaşterea Domnului; iar poporul înţelegea ceea ce se citea.
9 Atunci Neemia şi Ezdra, preotul şi cărturarul, şi leviţii şi cei care-i învăţau pe poporeni au zis către întregul popor: „Zi sfântă Îi este astăzi Domnului, Dumnezeului nostru; nu vă întristaţi, nu plângeţi!” Căci tot poporul plângea când auzea cuvintele legii.5
10 Şi le-au zis: „Mergeţi şi mâncaţi grăsimi şi beţi băuturi dulci şi trimiteţi porţii celor ce nu au; căci ziua aceasta sfântă Îi este Domnului nostru; nu fiţi trişti, căci ea este tăria voastră6.
11 Iar leviţii linişteau întregul popor, zicând: „Tăceţi şi nu vă mâhniţi, căci zi sfântă este aceasta”.
12 şi s-a dus tot poporul să mănânce şi să bea şi să trimită porţii celor ce nu aveau şi să facă veselie mare, căci înţelegeau cuvintele ce li se arătau.7
13 Iar a doua zi, capii de familie cu tot poporul, precum şi preoţii şi leviţii,
4 Aici e folosit verbul diastello = „a explica ceva cu precizie”. După toate probabilităţile, textele dificile erau reluate în lectură de către leviţi şi interpretate, mai la adânc, de către cărturarul Ezdra.
5 Legea lui Moise le amintea Iudeilor de păcatelepropriului popor şi de pedepsele divine.
6 T. M.: „... căci bucuria Domnului este tăria voastră”.
7 Bucuria de a avea acces la dreapta cunoaştere a cuvântului lui Dumnezeu, iată un pas important spre înnobilarea omului!
s-au adunat la Ezdra cărturarul, pentru ca acesta să le facă cunoscute toate cuvintele legii.
14 Şi au aflat că în legea pe care Domnul i-o poruncise lui Moise este scris că în timpul sărbătorilor din luna a şaptea fiii lui Israel trebuie să locuiască în corturi,
15 iar faptul acesta să fie vestit prin trâmbiţă în toate cetăţile lor şi în Ierusalim. Şi a zis Ezdra: „Ieşiţi la munte şi aduceţi crengi de măslin şi de chiparos şi de mirt şi de finic, precum şi tufari, şi să facem corturi, aşa cum este scris”.
16 Atunci poporul a ieşit şi le-a adus şi şi-au făcut corturi, fiecare pe acoperişul casei sale sau în curţile sale şi în curţile templului lui Dumnezeu şi pe uliţele cetăţii până la poarta Efraim.
17 Şi toată adunarea care se întorsese din robie a făcut corturi şi s-a aşezat în ele; că din zilele lui Iosua, fiul lui Navi, şi până-n ziua aceea, fiii lui Israel nu mai făcuseră aşa. şi s-a făcut veselie mare foarte.
18 Şi pe durata tuturor acestor zile, de la cea dintâi până' la cea din urmă, s-a citit din Cartea legii lui Dumnezeu; şi au prăznuit timp de şapte zile, iar în cea de a opta au încheiat, după rânduială.
9
Pocăinţa întregului popor.
1 În cea de a douăzeci şi patra zi a acestei luni1, fiii lui Israel s-au adunat în post şi-n haină de sac.
1 A opta zi de la începutul sărbătorii Corturilor.

2 Atunci fiii lui Israel s-au despărţit de tot omul străin şi s-au aşezat şi şi-au mărturisit păcatele, pe

ale lor şi fărădelegile părinţilor lor.
3 Şi aşezându-se fiecare la locul său, li s-a citit din Cartea legii Domnului, Dumnezeului lor; şi i s-au mărturisit Domnului şi i s-au închinat Domnului, Dumnezeului lor.
4 Apoi Iosua, Binui, Cadmiel, Şebania, Buni, Şerebia, Bani şi Chenani au şezut pe treptele leviţilor şi au strigat cu glas mare spre Domnul, Dumnezeul lor.
5 Iar leviţii Iosua, Cadmiel, Bani, Haşabneia, Şerebia, Hodia, Şebania şi Petahia au zis: „Sculaţi-vă şi binecuvântaţi pe Domnul, Dumnezeul vostru, din veac şi până-n veac!... Şi vor binecuvânta numele Tău cel slăvit şi-l vor înălţa mai presus de orice binecuvântare şi laudă!"
6 Iar Ezdra a zis:2 „Numai Tu eşti Domn; Tu ai făcut cerul şi cerul cerurilor şi toată statornicia lor3, pământu-ntreg cu toate ale lui şi mările cu toate ale lor, Tu pe toate le chemi la viaţă, Ţie ţi se-nchină oştirile cerului4.
7 Tu eşti Domnul Dumnezeu, Tu l-ai ales pe Avram şi l-ai scos din ţara Caldeilor5
2 Rugăciunea de mai jos are structura unui psalm şi e recunoscută drept unul din cele mai frumoase texte imnografice ale Vechiului Testament; versetele 6-11 au fost adoptate în cultul iudaic. Ea înfăţişează dramatica istorie a fiilor lui Israel, în relaţia acestora cu Dumnezeul lor: ei trădează, El pedepseşte, apoi Se îndură şi iartă, dar mila Lui e urmată de o nouă trădare, în cicluri care se refac, pare-se, la infinit. Tonul e patetic, dar însoţit de luminile sincerităţii.
3 „Statornicia" (stasis): fixitatea legilor universului.
4 „Oştirile cerului": îngerii.
şi i-ai pus numele Avraam;
8 aflându-i inima că-ţi este credincioasă, făcut-ai legământ cu el să-i dai şi lui şi seminţiei sale pământul Canaaneenilor şi al Heteilor şi al Amoreilor şi-al Ferezeilor şi-al Iebuseilor şi-al Ghergheseilor şi Ţi-ai ţinut făgăduinţele, că drept eşti Tu.
9 Şi ai văzut necazul părinţilor noştri în Egipt şi le-ai auzit strigarea la Marea Roşie;
10 şi semne şi minuni făcut-ai în Egipt împotriva lui Faraon şi a slugilor lui şi a poporului din ţara lui, ştiind dispreţul lor pentru ai noştri; şi nume Ţi-ai făcut, cum e şi azi.
11 Şi marea-n faţa lor ai despărţit-o, şi ei ca pe uscat au străbătut-o, iar pe acei ce-i urmăreau i-ai aruncat întru adânc ca pe o piatră-n apa unui iaz.
12 Cu stâlp de nor le-ai mersnainte ziua, cu stâlp de foc în vremea nopţii, lumină-n calea de sub paşii lor.
13 Te-ai pogorât pe muntele Sinai şi le-ai grăit din cer şi drepte judecăţi le-ai dat şi legileadevărului, dreptarele şi bunele porunci.
14 Şi ziua Ta cea sfântă de odihnă atunci le-ai arătat-o; porunci şi rânduieli şi lege le-ai dat prin Moise, robul Tău.
15 Pâine din cer le-ai dat spre hrană şi apăai scos din piatră-n setea lor şi i-ai mânat să moştenească ţara cea peste care mâna Ţi-ai întins-o ca să le-o dai.
16 Dar ei s-au semeţit, părinţii noştri, şi şi-au învârtoşat cerbicea şi de porunci n-au ascultat de ale Tale!
5 T. M.: „l-ai scos din Urul Caldeii". Ur: cetatea mesopotamiană din care a plecat Avram cu turmele (Fc 11, 31).

17 Nici nu le-a fost aminte să asculte şi nici că şi-au adus aminte că pentru ei ai săvârşit minuni; şi şi-au învârtoşat cerbicea şi căpetenie şi-au făcut, să se întoarcă în starea de robie, în Egipt. Dar Tu, Cel răbdător cu-ndelungare, Tu, Dumnezeul milei şi-ndurării şi-mbelşugat în îndurări, Tu nu i-ai părăsit.
18 Ei însă şi-au făcut viţel turnat şi-au zis: „Aceştia-s dumnezeii cei ce ne-au scos afară din Egipt!...". şi defăimări cumplite-au săvârşit.
19 Dar Tu, Cel cu belşug de îndurări, Tu în pustie nu i-ai părăsit şi stâlpul cel de nor nu l-ai smintit ca să le fie ziua călăuză şi nici pe cel de foc în vremea nopţii lumină-n calea de sub paşii lor.
20 Şi Duhul Tău cel bun le-ai dăruit6 ca să-i înveţi7 şi mana Ta nu le-a lipsit din gură şi apă Tu le-ai dat în setea lor.
21 Şi patruzeci de ani le-ai dat lor hrană în pustie şi n-au dus lipsă de nimic: îmbrăcămintea nu li s-a-nvechit, sandalele nu li s-au rupt.
22 Mai mult decât atât: le-ai dat regate, le-ai împărţit popoare şi-au moştenit pământul lui Sihon,

regele Heşbonului, şi pe-al lui Og, stăpân peste Vasan.
23 Pe fiii lor i-ai înmulţit ca stelele pe cer şi i-ai adus în ţara despre care bunilor lor le-ai spus s-o moştenească, iar ei au moştenit-o.
24 Din faţa lor ai nimicit pe cei ce locuiau
6 „Duhul Tău cel bun": acelaşi pe care Isaia îl numeşte „Duhul Sfânt" (63, 11).
7 Synetizo = „a învăţa", a instrui, a face (pe cineva) să înţeleagă. Dumnezeu i-a acordat poporului Său nu numai asistenţă materială (mană, apă), ci şi pe cea spirituală, ajutându-l să înveţe şi să priceapă legea.
acel pământ, pe Canaaneeni, şi-n mâna lor i-ai dat, pe ei, pe rege şi pe toţi ai ţării, cu ei să facă după plac.
25 Au luat cetăţi înalte şi case-au moştenit, gemând de bunuri, fântâni săpate, vii, măslini în câmp, pometuri din belşug; şi au mâncat, s-au săturat, s-au îngrăşat, s-au desfătat în bunătatea Ta cea multă.
26 dar s-au schimbat, s-au depărtat de Tine şi legea Ta au lepădat-o-n spate şi pe profeţii Tăi i-au omorât cei ce-mpotriva lor mărturiseau ca să-i întoarcă iarăşi către Tine şi defăimări cumplite-au săvârşit.
27 Atunci i-ai dat în mâna celor răi, aceia le-au făcut necazuri, iar ei la vremea suferinţei spre Tine au strigat, iar Tu din cerul Tău i-ai auzit şi cu mulţimea îndurării Tale le-ai dat izbăvitori şi de vrăjmaşii lor i-ai mântuit.
28 Dar dacă ei s-au odihnit, au prins din nou a face răunainte-ţi, aşa că i-ai lăsat în mâinile vrăjmaşilor care i-au luat în stăpânire. Şi ei din nou strigat-au către Tine, iar Tu din cer i-ai auzit şi cu mulţimea îndurării Tale din nou i-ai izbăvit.
29 Tu martor împotrivă-le erai, ca să-i întorci la legea Ta; dar ei, semeţi, n-au ascultat, ci-ntru păcate ţi-au călcat poruncile şi judecăţile acelea care viu îl fac pe cel ce le plineşte şi spatele şi l-au întors şi şi-au învârtoşat cerbicea şi n-au mai auzit.
30 Dar Tu le-ai fost cu-ngăduinţă de-a lungul multor ani şi mărturii le-ai dat cu Duhul Tău prin proorocii Tăi; dar ei n-au ascultat, iar Tu i-ai dat în stăpânirea popoarelor pământului.
31 Şi, totuşi, Tu, prin marea-ţi îndurare, nu i-ai lăsat să fie nimiciţi şi nu
761
i-ai părăsit, căci Tu puternic eşti, cu milă şi-ndurat.
32 Şi-acum, Tu, Dumnezeul nostru Cel tare, mare şi puternic şi înfricoşător, Cel ce Te ţii de legământ şi milă, în ochii Tăi nu fie puţin lucru necazul ce ne-a apăsat, pe noi, pe regii noştri, pe cârmacii noştri, pe preoţii şi pe profeţii noştri şi pe părinţii noştri şi pe poporul Tău întreg, din vremea regilor Asiriei şi până-n ziua de acum!
33 Tu, Tu eşti drept în tot ce vineasupra noastră, căci ţi-ai ţinut credincioşia în timp ce noi păcătuiam.
34 Nici regii noştri, nici cârmacii noştri, nici preoţii şi nici părinţii noştri din legea Ta nu şi-au făcut vieaţă, nici că ţi-au luat în seamă poruncile şi mărturiile pe care Tu le-ai dat.
35 Nu Ţie ţi-au slujit întru a Ta împărăţie şi-n bunătatea Ta cea multă pe care Tu le-ai dat-o şi în pământul larg şi gras pe care-n faţa lor l-ai pus, şi nici că s-au întors din bezna relelor năravuri.
36 Şi, iată, astăzi suntem robi: în ţara chiar pe care Tu le-ai dat-o părinţilor din stirpea noastră ca să-i mănânce roada şi dulceaţa, azi, iată, suntem robi,
37 în timp ce-mbelşugatele ei roade se duc în faţa regilor pe care pentru-ale noastre mari păcate i-ai pus să stăpânească peste noi; ei, după bunul plac, stăpâni ne sunt pe trupuri şi pe vite, iar noi ne zbatem în necaz".
10
Noul legământ şi pecetluirea lui.
1 „Pentru toate acestea, noi facem în scris un legământ de credinţă, iar maimarii noştri, leviţii noştri şi preoţii noştri îşi pun pe el pecetea".1
2 şi-n fruntea celor ce şi-au pus pecetea erau Neemia guvernatorul, fiul lui Hacalia, şi Sedechia,
3 fiul lui Seraia, Azaria, Ieremia,
4 Paşhur, Amaria, Malchia,
5 Hatuş, Şebania, Maluc,
6 Harim, Meremot, Obadia,

7 Daniel, Ghineton, Baruc,
8 Meşulam, Abia, Miiamin,
9 Maazia, Bilgai, Şemaia; aceştia au fost preoţii;
10 leviţii: Iosua, fiul lui Azania, Binui, din fiii lui Henadad, Cadmiel,
11 şi fraţii lor: Şecania, Hodia, Chelita, Pelaia, Hanan,
12 Mica, Rehob, Haşabia,
13 Zacur, Şerebia, Şebania,
14 Hodia, Bani, Beninu;
15 căpeteniile poporului: Paroş, Pahatmoab, Elam, Zatu, Bani,
16 Buni, Azgad, Bebai,
17 Adonia, Bigvai, Adin,
18 Ater, Iezechia, Azur,
19 Hodia, Haşum, Beţai,
20 Harif, Anatot, Nebai,
21 Magpiaş, Meşulam, Hezir,
22 Meşezabeel, Ţadoc, Iadua,
23 Pelatia, Hanan, Anania,
24 Hoşea, Hanania, Haşub,
1 În Vulgata şi, în acord cu ea, într-o seamă de traduceri (printre care şi româneşti), acest verset este înscris ca ultimul (38) al capitolului precedent. El însă este începutul unui document (un fel de proces-verbal) prin care fiii lui Israel încheie cu Domnul un nou legământ.

25 Haloheş, Pilha, Şobec,
26 Rehum, Haşabna, Maaseia,
27 Ahia, Hanan, Anan,
28 Maluc, Harim, Baana.
29 Şi celălalt popor: preoţi, leviţi, portari, cântăreţi, natinei şi toţi cei ce s-au despărţit de popoarele băştinaşe [îndreptându-se] spre legea lui Dumnezeu, ei şi femeile lor şi fiii lor şi fiicele lor, toţi cei ce erau în stare să cunoască şi să înţeleagă2
30 stăruiau pe lângă fraţii lor şi i-au legat cu jurământ şi ei înşişi s-au legat cu jurământ şi cu blestem să umble în legea lui Dumnezeu aceea care a fost dată prin mâna lui Moise, robul lui Dumnezeu ca să păzească şi să îndeplinească toate poruncile Domnului nostru, şi judecăţile Lui şi dreptarele Lui,
31 iar pe fiicele noastre3 să nu le dăm popoarelor băştinaşe şi nici să luăm pe fiicele lor pentru feciorii noştri;
32 cât despre popoarele băştinaşe care ne aduc bucate şi tot felul de mărfuri să le vândă în ziua de odihnă, noi nu vom cumpăra nimic de la ele în zi de odihnă sau de sărbătoare; în al şaptelea an vom lăsa [pământul să se odihnească] şi [vom ierta] toate datoriile;
33 şi ne îndatorăm să dăm anual o treime de siclu pentru slujbele din templul Dumnezeului nostru,
34 pentru pâinile punerii înainte, pentru jertfa cea necontenită, pentru
2 Aderarea la noua ordine religioasă şi morală trebuia să fie un act conştient, lucid, comprehensiv.
3 Schimbarea bruscă a verbelor la persoana întâi plural pare să indice că, de aici şi până la sfârşitul capitolului, textul a fost preluat din arhiva templului.
arderile-de-tot necontenite, pentru cele din zilele de odihnă, de la lună nouă şi din sărbători, pentru lucrurile sfinte, pentru jertfele cele pentru păcat spre curăţirea lui Israel şi pentru lucrările de la templul Dumnezeului nostru.
35 Şi am aruncat sorţi pentru adusul lemnelor:4 preoţii şi leviţii şi poporul, după casele lor părinteşti, care să aducă lemne în templul Dumnezeului nostru, la o anumită vreme a fiecărui an, pentru ca pe jertfelnicul Domnului, Dumnezeului nostru, să fie arse jertfele, aşa cum este scris în lege,
36 şi-n fiecare an să aducem în templul Domnului pârgă din roadele pământului nostru şi pârgă din roada fiecărui pom;
37 pe întâiul-născut dintre fiii noştri5 şi din vitele noastre aşa cum este scris în lege şi pe întâiul-născut din cirezile noastre şi din turmele noastre să le aducem în templul Dumnezeului nostru

pentru preoţii care fac slujbe în templul Dumnezeului nostru
38 şi să aducem la preoţi, în vistieria templului lui Dumnezeu, pârgă din grânele noastre şi primele noastre roade din fiece pom, din vin şi din untdelemn, precum şi dijma din pământul nostru către leviţi; căci leviţii sunt cei
4 Iosif Flaviu notează că focul de pe jertfelnic trebuia să ardă necontenit, spre a fi asigurat astfel întregul ciclu sacrificial; Neemia introduce, şi aici, o ordine clară.
5 Nu e vorba de sacrificiu uman (repudiat de legea şi de cutuma iudaică), ci de afierosirea primului-născut de sex masculin pe care părinţii trebuiau să i-L prezinte Domnului în cea de a opta zi de la naştere; acesta devenea astfel proprietatea lui Dumnezeu; spre a se evita sacrificarea propriu-zisă, pruncului i se aplica principiul răscumpărării (Iş 13, 13-15).

ce vor primi dijmele în toate cetăţile de pe pământurile lucrate de noi.
39 Un preot, fiu al lui Aaron, va fi cu leviţii când aceştia vor lua zeciuiala; şi din acea zeciuială vor duce leviţii a zecea parte în templul Dumnezeului nostru, în vistieriile templului lui Dumnezeu.
40 Căci atât fiii lui Israel cât şi fiii leviţilor trebuie să aducă în aceste vistierii pârga de grâu, de vin şi de untdelemn; acolo sunt vasele cele sfinte şi preoţii şi slujitorii şi portarii şi cântăreţii; şi astfel nu vom lăsa în părăsire templul Dumnezeului nostru.
11
Împărţirea celor ce vor locui în Ierusalim şi în celelalte cetăţi.
1 Căpeteniile poporului s-au aşezat în Ierusalim, iar ceilalţi poporeni au aruncat sorţi: unul din zece să vină să locuiască în sfânta cetate a Ierusalimului, iar ceilalţi nouă din zece în celelalte cetăţi.1
2 Iar poporul i-a binecuvântat pe oamenii care de bunăvoie s-au aşezat în Ierusalim.
3 Iată căpeteniile ţării care s-au aşezat în Ierusalim şi în cetăţile lui Iuda, fiecare locuind pe moşia sa, în cetatea sa: Israeliţii, preoţii, leviţii, natineii şi urmaşii servilor lui Solomon.
4 În Ierusalim s-au aşezat o seamă din fiii lui Iuda şi din fiii lui Veniamin. Din
1 Noua măsură administrativă urmăreşte repopularea Ierusalimului. Textul pare a sugera că selecţia s-a făcut pe criteriul individual (ceea ce ar fi dus la dislocarea familiei), dar el trebuie interpretat în funcţie de criteriul familial.
fiii lui Iuda s-au aşezat: Ataia, fiul lui Uzi, fiul lui Zaharia, fiul lui Amaria, fiul lui Şefatia, fiul lui Mahalaleel din fiii lui Fares,
5 şi Maaseia, fiul lui Baruc, fiul lui Colhoze, fiul lui Hazaia, fiul lui Adaia, fiul lui Ioiarib, fiul lui Zaharia, fiul lui Şiloni.
6 Fiii lui Fares care s-au aşezat în Ierusalim erau, de toţi, patru sute şaizeci şi opt de viteji.
7 Iată-i acum pe fiii lui Veniamin: Salu, fiul lui Meşulam, fiul lui Ioed, fiul lui Pedaia, fiul lui Colaia, fiul lui Maaseia, fiul lui Itiel, fiul lui Isaia;
8 după acesta: Gabai şi Şalai: nouă sute douăzeci şi opt;
9 iar Ioil, fiul lui Zicri, era supraveghetorul lor, în timp ce Iuda, fiul lui Senua, era al doilea în cetate.
10 Din preoţi: Iedaia, fiul lui Ioiarib, şi Iachin;
11 Seraia, fiul lui Hilchia, fiul lui Meşulam, fiul lui Ţadoc, fiul lui Meraiot, fiul lui Ahitub, căpetenia templului lui Dumnezeu;
12 şi fraţii lor care se îndeletniceau cu slujba în templu: opt sute douăzeci şi doi: Adaia, fiul lui Ieroham, fiul lui Pelalia, fiul lui Amţi, fiul lui Zaharia, fiul lui Paşhur, fiul lui Malchia,
13 şi fraţii săi, capii de familie: două sute patruzeci şi doi; şi Amasai, fiul lui Azareel, fiul lui Ahzai, fiul lui Meşilemot, fiul lui Imer,
14 şi fraţii lor, bărbaţi de oaste: o sută douăzeci şi opt; iar Zabdiel, fiul lui Ghedolim, era supraveghetorul lor.
15 Din leviţi: Şemaia, fiul lui Haşub, fiul lui Azricam, fiul lui Haşabia, fiul lui Buni,

16 Şabetai şi Iozabad, căpetenii ale leviţilor pentru treburile din afară ale templului lui Dumnezeu;2
17 Matania, fiul lui Mica, fiul lui Zabdi, fiul lui Asaf, căpetenia care începea laudele în timpul rugăciunii; şi Bacbuchia, al doilea între fraţii săi, şi Abda, fiul lui Şamua, fiul lui Galal, fiul lui Iditun.
18 Leviţii din cetatea sfântă erau, de toţi, două sute optzeci şi patru.

19 Portarii: Acub, Talmon şi fraţii lor, păzitorii porţilor: o sută şaptezeci şi doi.
20 Ceilalţi Israeliţi, preoţi şi leviţi, s-au aşezat în cetăţile lui Iuda, fiecare pe moşia sa.
21 Natineii s-au aşezat pe colină şi-i aveau drept căpetenii pe Ţiha şi Ghişpa.
22 Căpetenia leviţilor în Ierusalim era Uzi, fiul lui Bani, fiul lui Haşabia, fiul lui Matania, fiul lui Mica, dintre fiii lui Asaf, cântăreţi îndatoraţi să facă slujbă la templul lui Dumnezeu,
23 căci aşa era pentru ei poruncă de la rege.
24 Petahia, fiul lui Meşezabeel, din fiii lui Zerah, fiul lui Iuda, era împuternicitul regelui pentru toate trebuinţele poporului.
25 Iar dintre fiii lui Iuda care-şi aveau sălaşele la sate, pe ţarinile lor, s-au aşezat la Chiriat-Arba şi în satele ei, la Dibon şi în satele lui şi la Iecabţeel şi în satele lui,
26 la Ieşua, la Molada, la Bet-Pelet,
27 la Haţar-Şual, la Beer-Şeba şi în satele ce ţineau de ea,
2 Versetul 16, omis în LXX, este preluat din T.M.; tot după acesta sunt corectate unele lacune ale listei.
28 la Ţiclag, la Mecona şi în satele ce ţineau de ea,
29 la En-Rimon, la Ţorea, la Iarmut,
30 la Zanoah, la Adulam şi-n satele lui, la Lachiş şi-n ţarinile lui, la Azeca şi în satele ei; şi şi-au făcut aşezări de la Beer-Şeba până la Valea Hinom.
31 Fiii lui Veniamin s-au aşezat, începând de la Gheba: în Micmaş, în Aia, în Betel şi-n satele lui,
32 în Anatot, în Nob, în Anania,
33 în Haţor, în Rama, în Ghitaim,
34 în Hadid, în Ţeboim, în Nebalat,
35 în Lod, în Ono şi în Valea Lucrătorilor.
36 Cete de leviţi se aflau atât în Iuda cât şi în Veniamin.
12
Liste de preoţi şi leviţi. Genealogia arhiereilor dintre anii 520 şi 335. Alte liste de preoţi şi leviţi. Sfinţirea zidului Ierusalimului.
1 Iată preoţii şi leviţii care au venit cu Zorobabel, fiul lui Salatiel, şi cu Iosua:1 Seraia, Ieremia, Ezdra,
2 Amaria, Maluc, Hatuş,
3 Şecania, Rehum, Meremot,
4 Ido, Ghineton, Abia,
5 Miiamin, Moadia, Bilga,
6 Şemaia, Ioiarib, Iedaia,
7 Salu, Amoc, Hilchia, Iedaia. Aceştia au fost căpeteniile preoţilor şi ale fraţilor lor în zilele lui Iosua.
1 Aceste liste se constituiau şi în documente juridice care atestau drepturile urmaşilor, în funcţie de vechime. Notăm şi faptul că numele menţionate în vv. 4-6 sunt preluate din T. M.

8 Leviţii: Iosua, Binui, Cadmiel, Şerebia, Iuda, Matania peste cântăreţi, el şi fraţii lui;
9 Bacbuchia, Uni şi fraţii lor, fiecare la slujba sa.
10 Iosua i-a dat naştere lui Ioiachim, Ioiachim i-a dat naştere lui Eliaşib, Eliaşib i-a dat naştere lui Ioiada,
11 Ioiada i-a dat naştere lui Iohanan, Iohanan i-a dat naştere lui Iadua.
12 În zilele lui Ioachim, preoţi, căpetenii de familii, erau: Meraia pentru casa lui Seraia, Hanania pentru casa lui Ieremia,
13 Meşulam pentru casa lui Ezdra, Iohanan pentru casa lui Amaria,
14 Ionatan pentru casa lui Maluc, Iosif pentru casa lui Şecania,
15 Adna pentru casa lui Harim, Helcai pentru casa lui Meremot,
16 Zaharia pentru casa lui Ido, Meşulam pentru casa lui Ghineton,
17 Zicri pentru casa lui Abia, Piltai pentru casa lui Miiamin şi Moadia,
18 Şamua pentru casa lui Bilga, Ionatan pentru casa lui Şemaia,
19 Matanai pentru casa lui Ioiarib, Uzi pentru casa lui Iedaia,
20 Calai pentru casa lui Salai, Eber pentru casa lui Amoc,

21 Haşabia pentru casa lui Hilchia, Natanael pentru casa lui Iedaia.
22 În zilele lui Eliaşib, ale lui Ioiada, ale lui Iohanan şi ale lui Iadua, leviţii, căpetenii de case, au fost înscrişi cu preoţii până la domnia lui Darius Persul;
23 fiii lui Levi, căpetenii de familie, au fost înscrişi în Cartea Cronicilor până în zilele lui Iohanan, fiul lui Eliaşib;
24 căpeteniile leviţilor: Haşabia, Şerebia şi Iosua, fiul lui Cadmiel; iar fraţii lor erau rânduiţi, fiecare, să cânte şi să aducă laude după rânduiala lui David, omul lui Dumnezeu.
25 Matania, Bacbuchia şi Obadia, Meşulam, Talmon şi Acub erau paznicii porţilor la vremea când eu i-am adunat pe portari;
26 aceasta a fost în zilele lui Ioachim, fiul lui Iosua, fiul lui Ioţadac, şi în vremea guvernatorului Neemia şi a lui Ezdra preotul şi cărturarul.
27 Iar la sfinţirea zidului Ierusalimului i-au căutat pe leviţi în locurile lor ca să-i aducă în Ierusalim pentru săvârşirea sfinţirii şi pentru sărbătoarea veselă, cu mulţumiri şi cântări în sunetul ţimbalelor, harpelor şi alăutelor.
28 Cei din neamul cântăreţilor s-au adunat de prin împrejurimile Ierusalimului şi din cetăţile Netofaniţilor2,
29 din Bet-Ghilgal, din şesurile Ghebei, din Azmavet, căci cântăreţii îşi făcuseră sate în preajma Ierusalimului.
30 şi s-au curăţit preoţii şi leviţii şi au sfinţit poporul, porţile şi zidul.
31 Pe căpeteniile lui Iuda le-au urcat pe zid şi au aşezat două cete mari pentru cântările de laudă, dintre care una a trecut de-a dreapta, spre Poarta Gunoiului.
32 În urma lor mergeau Hoşaia şi jumătate din căpeteniile lui Iuda:
33 Azaria, Ezdra şi Meşulam,
34 Iuda, Veniamin, Şemaia şi Ieremia;
35 iar dintre fiii preoţilor mergeau, cu trâmbiţe, Zaharia, fiul lui Ionatan, fiul
2 Netofaniţii: locuitorii Netofei (localitate menţionată în Ezr 2, 22 şi Ne 7, 26), situată la sud de Betleem.

lui Şemaia, fiul lui Matania, fiul lui Mica, fiul lui Zacur, fiul lui Asaf,
36 şi fraţii săi: Şemaia, Azareel, Milalai, Ghilalai, Maai, Natanael, Iuda şi Hanani, cântând din instrumentele muzicale ale lui David, omul lui Dumnezeu;
37 iar înaintea lor, cântând laude împreună cu ei, se afla Ezdra cărturarul; şi s-au suit pe scările cetăţii lui David, în susul zidului, deasupra casei lui David, până la Poarta Apelor, spre răsărit.
38 A doua ceată de cântăreţi s-a îndreptat spre partea cealaltă, iar eu după ea, împreună cu jumătate din popor, şi am înaintat pe zid de la turnul Cuptoarelor până la zidul cel lat,
39 iar de la Poarta Efraim am trecut pe lângă Poarta Veche şi Poarta Peştilor, pe lângă turnul lui Hananeel, pe lângă turnul Mea spre Poarta Oilor şi ne-am oprit la Poarta Închisorii.
40 Apoi amândouă cetele de cântăreţi s-au oprit în templul lui Dumnezeu, aşa cum am făcut şi eu şi jumătate din căpeteniile care erau cu mine
41 şi preoţii Eliachim, Maaseia, Miniamin, Mica, Elioenai, Zaharia şi Hanania, cu trâmbiţe,
42 Maaseia, Şemaia, Eleazar, Uzi, Iohanan, Malchia, Elam şi Ezer. Cântăreţii cântau sub conducerea lui Izrahia.
43 În ziua aceea au înjunghiat mulţime de jertfe şi s-au veselit, căci Dumnezeu îi dăduse poporului pricină mare de veselie; s-au veselit şi femeile şi copiii lor: veselia din Ierusalim se auzea până departe.
44 În ziua aceea au rânduit supraveghetori peste cămările prinoaselor, peste pârgă şi peste zeciuială, pentru ca în ele să se adune din ţarinile din jurul cetăţilor părţile cuvenite preoţilor şi leviţilor; că veselie era în Iuda pentru preoţii şi leviţii care-şi îndeplineau slujba
45 păzind rânduielile templului lui Dumnezeu şi rânduielile curăţirii, aşa cum făceau şi cântăreţii şi portarii, după porunca lui David şi a fiului său Solomon
46 că din zilele lui David, dintru început, a fost rânduit Asaf căpetenie a cântăreţilor spre a-I aduce lui Dumnezeu cântări şi laude -.
47 În zilele lui Zorobabel şi Neemia, întregul Israel le dădea cântăreţilor şi portarilor, fiecăruia, câte o porţie zilnică; ei le afieroseau leviţilor, iar leviţii le afieroseau fiilor lui Aaron.

13
Râvna lui Neemia pentru îndreptarea vieţii morale.
1 În ziua aceea s-a citit din Cartea lui Moise în auzul poporului şi s-a aflat scris în ea că Amoniţii şi Moabiţii nu trebuie să intre vreodată în adunarea lui Dumnezeu;
2 aceasta, fiindcă ei n-au ieşit cu pâine şi apă înaintea fiilor lui Israel şi fiindcă l-au tocmit împotriva lor pe Balaam ca să-i blesteme (dar Dumnezeul nostru a schimbat blestemul în binecuvântare).
3 Şi a fost că după ce s-a auzit ce spune legea, tot ce era amestec în Israel a fost dat deoparte.1
4 Dar mai înainte de aceasta, preotul
1 Măsura pare radicală, dar raţiunea ei nu e de natură etnică, ci moral-religioasă.

Eliaşib, care era peste2 cămările templului Dumnezeului nostru şi care era un apropiat al lui Tobie,
5 i-a rânduit acestuia o odaie mare, unde mai înainte erau puse prinoasele, tămâia, vasele, zeciuiala din grâu, vin şi untdelemn care le era rânduită leviţilor, cântăreţilor şi portarilor, precum şi pârga cuvenită preoţilor.3
6 Dar în tot acest timp eu nu mă aflam în Ierusalim,4 fiindcă în cel de al treizeci şi doilea an al domniei lui Artaxerxe, regele Babilonului5, eu mă dusesem la rege, iar după un oarecare timp i-am cerut regelui învoire
7 şi am venit la Ierusalim şi am luat cunoştinţă de lucrul cel rău pe care-l făcuse Eliaşib dându-i lui Tobie odaie în curtea templului lui Dumnezeu.
8 Şi mi s-a părut că e un lucru foarte rău şi am aruncat afară din cămară toate lucrurile care-i aparţineau lui Tobie;
9 şi am dat poruncă şi au curăţit cămările şi am pus la loc lucrurile templului lui Dumnezeu şi prinoasele şi tămâia.
10 Şi am mai aflat că porţiile leviţilor nu le fuseseră date şi că aceştia fugiseră, fiecare la ţarina sa, adică leviţii şi cântăreţii îndatoraţi să facă slujbele.
11 Şi am certat căpeteniile şi am zis: De ce a fost părăsit templul lui Dumnezeu? Şi i-am adunat [pe cei ce fugiseră] şi i-am pus la locurile lor.
2 Textual: „... care locuia în”; corectat după T. M.
3 E vorba de un abuz al preotului în favoarea unui apropiat (rudă sau prieten).
4 Text redactat după memoriile lui Neemia.
5 Artaxerxe I (465-423). Deşi era suveranul imperiului persan, el se intitula şi „rege al Babilonului”.
12 Atunci întregul Iuda a adus în cămări zeciuială de grâu, de vin şi de untdelemn.
13 Şi i-am pus [peste cămări] pe preotul Şelemia şi pe cărturarul Ţadoc şi pe Pedaia, unul din leviţi, şi le-au dat ca ajutor pe Hanan, fiul lui Zacur, fiul lui Matania, fiindcă aceştia treceau drept oameni de încredere; lor li s-a dat împuternicirea de a împărţi cele cuvenite fraţilor lor.
14 Pomeneşte-mă, Dumnezeule, pentru aceasta, şi nu-mi uita mila pe care am făcut-o cu templul Domnului Dumnezeu!
15 În zilele acelea am văzut în Iuda oameni care în zi de sâmbătă călcau în linuri6 şi cărau snopi şi încărcau pe asini vin, struguri, smochine şi tot felul de poveri şi le aduceau în Ierusalim sâmbăta; şi i-am mustrat în chiar ziua când vindeau.
16 Erau în el şi locuitori care aduceau peşte şi alte soiuri de marfă pe care le vindeau fiilor lui Iuda, sâmbăta, în Ierusalim.
17 Şi i-am mustrat pe fiii cei liberi ai lui Iuda şi le-am zis: ce înseamnă aceste fapte urâte pe care le faceţi voi, că pângăriţi ziua odihnei?
18 Oare nu aşa au făcut părinţii voştri şi nu din această pricină a adus Dumnezeul nostru asupră-le şi asupră-ne şi asupra acestei cetăţi toate relele acestea?... Iar voi aduceţi din nou mânie asupra lui Israel, pângărind ziua odihnei?
19 Şi a fost că atunci când s-au făcut porţile în Ierusalim, în ajun de sâmbătă,
6 „Lin”: cuvă mare de lemn în care strugurii copţi erau zdrobiţi şi terciuiţi cu picioarele, şi din care vinul curgea ca un şipot.

eu am vorbit în ajun de sâmbătă, iar porţile s-au închis; şi am poruncit ca ele să nu se deschidă până ce trece sâmbăta; şi am aşezat la porţi o seamă dintre slujitorii mei, ca nu cumva cineva să aducă înlăuntru poveri în ziua odihnei,

20 aşa că toţi negustorii de acest fel au rămas peste noapte, o dată sau de două ori, în afara Ierusalimului.
21 Şi i-am mustrat şi le-am zis: de ce rămâneţi voi peste noapte în faţa zidului? Dacă mai faceţi aşa, voi pune mâna pe voi!... Şi de atunci n-au mai venit în ziua de odihnă.
22 Şi le-am poruncit leviţilor să se cureţe şi să vină să păzească porţile şi să sfinţească ziua de odihnă. Pomeneşte-mă, Dumnezeule, pentru acestea, şi ocroteşte-mă după mulţimea milei Tale!
23 În zilele acelea am văzut Iudei care se însuraseră cu femei aşdodiene, amonite şi moabite;
24 jumătate din copiii lor vorbeau limba aşdodiană7 şi nu ştiau să vorbească în limba iudaică.
25 Şi i-am mustrat şi i-am blestemat; pe unii i-am lovit şi le-am smuls părul şi i-am jurat pe Dumnezeu, zicând: să nu vă daţi fetele după fiii lor, şi nici pe fetele lor să le luaţi pentru feciorii voştri!
26 Oare nu aşa a păcătuit Solomon, regele lui Israel?: Nu multe popoare aveau un rege ca el; Dumnezeu îl iubea, Dumnezeu îl pusese rege peste tot Israelul; cu toate acestea, femei străine l-au târât pe-alături.
7 Se crede că aşdodiana nu era altceva decât un dialect al limbii aramaice; aşadar, Neemia urmărea şi restaurarea unei limbi corecte.
27 Cel puţin de voi să nu auzim că faceţi tot răul acesta, că rupeţi legământul cu Dumnezeul nostru, ţinând femei de alt neam!
28 Unul din fiii lui Ioiada, fiul lui Eliaşib, marele preot, era ginerele lui Sanbalat Horonitul; dar l-am gonit de la mine.
29 Adu-Ţi aminte de ei, Dumnezeule, că au spurcat preoţia şi legământul preoţesc şi pe cel de levit!
30 Aşa i-am curăţit eu de toate legăturile străine; şi le-am pus rânduială preoţilor şi leviţilor, fiecăruia după slujba lui;
31 de asemenea, am hotărât la ce anume vreme să se aducă lemnele pentru arderea jertfelor, precum şi prinoasele de pârgă. Adu-Ţi aminte de mine, Dumnezeul nostru, spre ceea ce e bun!

Introducere la cartea esterei
Mardoheu este unul din numeroşii iudei care, în urma decretului lui Cirus, preferase să nu se întoarcă în patrie, ci să rămână în imperiul medo-persan. El trăieşte în capitala Suza împreună cu Estera, frumoasa nepoată de frate, pe care a înfiat-o şi în care vede pe viitoarea sa soţie. În acest timp, regele Artaxerxe o repudiază pe proaspăta regină Vasti, în urma refuzului acesteia de a primi învestitura la un banchet cu meseni turmentaţi. Ca rezultat al unui concurs de frumuseţe şi comportament, Estera devine regină, ceea ce-i permite lui Mardoheu accesul la curtea regală. Astfel el descoperă un complot la adresa regelui şi i-l comunică acestuia prin mijlocirea reginei, fapt consemnat în cronica regală.
Din scrupule religioase, Mardoheu refuză să-şi plece genunchii (după obiceiul oriental) în faţa lui Aman, un parvenit ambiţios, crud şi foarte vanitos, pe treapta de prim-ministru. Ofensat, acesta jură răzbunare şi obţine de la rege un decret de exterminare a întregului neam iudaic din cuprinsul imperiului, pogrom ce urma să aibă loc în ziua de 13 Adar. Acum, avându-l în spate pe Mardoheu, intervine Estera, care, punându-şi în joc toată credinţa, inteligenţa şi farmecele, obţine de la rege condamnarea la moarte a lui Aman şi un nou decret care nu numai că-l anulează pe primul, dar le permite Iudeilor ca, exact în aceeaşi zi de 13 Adar, să-şi masacreze adversarii din imperiu; numărul victimelor variazădupă tradiţii diferiteîntre 15000 şi 75000.
Mardoheu devine primul demnitar în statal doilea după regeşi, împreună cu Estera, instituie sărbătoarea Purimului, în fiinţă la Evrei până azi, în amintirea momentului în care, odată mai mult, au scăpat de la nimicire.
Cercetătorii biblici admit că Artaxerxe (Ahaşveroş în Versiunea Ebraică) nu este altul decât Xerxe I (486-465 î. H.). Cartea Esterei a fost scrisă la scurtă vreme după consumarea evenimentelor, iar autorul, un iudeu din partea locului, foarte familiar cu istoria, eticheta, intrigile şi luxul de la curtea regală, a folosit, deopotrivă, amintirile proprii, memoriile lui Mardoheu şi însemnările cronicarilor din palat.
Cartea Esterei ni se păstrează în două versiuni: cea ebraică, incompletă, lacunară, ceea ce-i obligă pe traducători să apeleze, compensator, la textul grecesc; cea grecească, reprezentată mai ales prin codicii cei mai vechi ai Septuagintei: Vaticanus, Alexandrinus şi Sinaiticus. Cea grecească e

redactată într-un stil controlat, sobru, concis, pe când cea ebraică, cu un număr mult mai mare de cuvinte, foloseşte deseori glosa şi parafraza. Dar deosebirea cu adevărat notabilă dintre ele e de natură teologică: Versiunea Ebraică e o scriere laică, în care numele lui Dumnezeu e absent şi în care nu există nici măcar o adiere de transcendenţă; cea grecească, dimpotrivă, prezintă o istorisire cu implicaţii religioase: totul se petrece cu participarea Dumnezeului lui Israel, făcătorul cerului şi al pământului, Cel ce veghează asupra poporului ales, pedepsindu-l pentru păcate şi iertându-l prin iubire; Mardoheu şi Estera nu sunt altceva decât instrumentele acestui Dumnezeu Care-Şi salvează poporul intervenind la timp. Această dimensiune religioasă a Septuagintei îi este dată îndeosebi de zece fragmente care lipsesc din Versiunea Ebraică, pe care unii biblişti occidentali le numesc „adaosuri“, dar care ar putea să nu fie altceva decât nişte texte incomode pe care un anume spirit laicizant le-a eliminat din originalul ebraic; nu trebuie uitat că Purimul este o sărbătoare eminamente laică, o mare petrecere cu mâncăruri şi băuturi. Nefăcând parte din canonul biblic, Evreii citesc doar facultativ Cartea Esterei la sărbătoarea Purimului; Septuaginta o are printre cărţile canonice (ultima din seria celor istorice), romano-catolicii au catalogat-o drept deuterocanonică, în timp ce protestanţii o taxează ca „apocrifă“. În versiunea de faţă, cele zece fragmente sunt identificabile prin notele infrapaginale.

Estera
1
Regele Artaxerxe o alungă pe regina Vasti.
1 Şi a fost că după aceste întâmplări din zilele lui Artaxerxe (acest Artaxerxe domnea peste o sută douăzeci şi şapte de ţări, de la India până în Etiopia),1
2 la vremea când regele Artaxerxe îşi avea tronul în cetatea Suza,
3 în cel de al treilea an al domniei sale a făcut un mare ospăţ pentru prietenii săi şi pentru cei veniţi de prin alte neamuri şi pentru nobilii Persiei şi ai Mediei şi pentru mai-marii satrapilor,
4 arătându-şi marea bogăţie a regatului său şi deosebita strălucire a slavei sale, de-a lungul a o sută optzeci de zile.
5 Iar când s-au plinit zilele ospăţului de nuntă2, regele a făcut o petrecere de şase zile şi pentru neamurile ce se aflau în cetate, anume în curtea palatului regal,
1 De fapt, e vorba de Xerxe I (486-465 î. H.), care a moştenit de la Darius I un imperiu gigantic, atestat documentar ca întinzându-se din India până în Etiopia, împărţit în douăzeci de satrapii şi numeroase provincii. El se intitula „regele cel mare”, „regele regilor”, „regele largului şi-ntinsului pământ” (a fost, totuşi, înfrânt la Salamina). În Textul Ebraic: Ahaşveroş. 2 Menţiune proprie Septuagintei.
6 împodobită cu perdele de vison şi de purpură violetă, atârnată pe funii de in şi de mătase, trecute prin verigi de argint şi sprijinite pe stâlpi de marmură şi piatră, cu divanuri de aur şi de argint aşezate pe pardoseală de smarald şi de marmură albă, cu aşternuturi strălucite, lucrate cu alesături de flori şi cu revărsări de trandafiri de jur-împrejur,
7 cu cupe de aur şi de argint şi cu o cupă de rubin-închis care preţuia treizeci de mii de talanţi, cu vin îmbelşugat şi dulce, din care bea însuşi regele.
8 Ospăţul nu păstra rânduiala obişnuită, căci aşa a vrut regele să fie; el le-a poruncit slujitorilor să-i facă fiecăruia după voia lui şi a celor ce erau cu el.
9 Regina Vasti a făcut şi ea ospăţ, pentru femei, în palatul regelui Artaxerxe.
10 În ziua a şaptea, când regele se înveselise, a zis către Mehuman, Bizeta, Harbona, Bigta, Abgata, Zetar şi Carcas, cei şapte eunuci care-i slujeau regelui Artaxerxe3,
11 s-o aducă la el pe regină, ca s-o aşeze pe tron, s-o încununeze cu coroană şi să le arate nobililor şi neamurilor frumuseţea ei, căci era frumoasă.4
3 Eunuci: demnitari de obicei, foarte influenţi la curţile regilor orientali.
4 Text care confirmă versetul 5. E vorba de un ospăţ de nuntă, la capătul căruia regina urma să fie încoronată de însuşi regele şi prezentată ca atare în toată splendoarea.

12 Dar regina nu l-a ascultat ca să vină cu eunucii -, iar regele s-a mâhnit şi s-a mâniat.
13 Şi a zis către prietenii săi: „Aşa a zis Vasti; faceţi dar pentru acest lucru lege şi judecată!” 5
14 Atunci au venit la el Carşena, Şetar, Admata, Tarsis, Mereş, Marsena şi Memucan, principii

Perşilor şi ai Mezilor, apropiaţi ai regelui, întâistătători pe lângă rege6;
15 aceştia i-au grăit potrivit legilor, ce anume trebuie făcut cu regina Vasti, de vreme ce ea nu a făcut ceea ce regele îi poruncise prin eunuci.
16 Şi a zis Memucan către rege şi către principi: „Regina Vasti s-a purtat rău nu numai faţă de rege, ci şi faţă de toţi guvernatorii şi principii regelui”
17 şi le-a spus cuvintele reginei, cum anume a grăit ea împotriva regelui; „aşadar, dacă ea a grăit împotriva regelui Artaxerxe,
18 atunci, de astăzi, şi celelalte doamne ale nobililor din Persia şi Media, auzind ce anume i-a spus ea regelui, vor cuteza ca în acelaşi chip să-şi necinstească soţii.
19 Aşadar, dacă regelui i se pare potrivit, să dea poruncă împărătească, scrisă după legile Mezilor şi ale Perşilor întocmai, fără nici o schimbare: regina să nu intre la el, iar regele să-i
5 Autorul nu ne spune (nici aici, nici mai jos) ce anume spusese regina, dar e de presupus că vorbele ei (ca şi refuzul de a veni) erau de natură să-ljignească pe suveran.
6 Aceştia erau, în fapt, sfetnicii regelui, înţelepţi, astrologi şi jurişti, care aveau dreptul de a veni oricând în faţa suveranului, cu excepţia timpului când el se afla în harem.
ia vrednicia de regină şi să o dea unei femei mai vrednice decât ea;
20 iar hotărârea regelui, aceea pe care el a luat-o, să fie larg răspândită în regatul său; şi astfel toate soţiile îşi vor cinsti bărbaţii, de la cel sărac pân’ la cel bogat”.
21 Cuvântul acesta a plăcut regelui şi nobililor; şi a făcut regele după spusa lui Memucan
22 şi a trimis în tot regatul său, prin fiece ţară în limba ei, în aşa fel încât bărbaţii să fie de temut în casele lor.7
2
Estera devine regină. Mardoheu descoperă o uneltire împotriva regelui.
1 După ce s-au petrecut acestea, mânia regelui a încetat; el n-a mai pomenit de Vasti, având în minte ce spusese ea şi cum o osândise.
2 Atunci slujitorii regelui au zis: „Să se caute pentru rege fete tinere, curate şi frumoase;
3 regele să numească dregători în toate ţările împărăţiei sale, iar aceştia să aleagă fete tinere şi frumoase [şi să le aducă] în cetatea Suza, în casa femeilor; ele să fie date în seama eunucului regelui, paznicul femeilor, şi să li se dea săpun şi cele ce mai sunt de trebuinţă pentru spălat;
4 iar femeia care-i va plăcea regelui, aceea să fie regină în locul Vastiei”. Regelui i-a plăcut aceasta, şi aşa a făcut.
5 În cetatea Suza se afla un iudeu al cărui nume era Mardoheu, fiul lui Iair,
7 Numele reginei Vasti nu se află în analele curţii din Suza.

fiul lui Şimei, fiul lui Chiş, din seminţia lui Veniamin,
6 unul din robii pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi adusese din Ierusalim.1
7 La el se afla o copilă înfiată, fiica lui Aminadab, fratele tatălui său, care se numea Estera2; după ce acesteia îi muriseră părinţii, el o adusese la el cu gândul de a-i fi femeie3; iar copila era frumoasă.
8 Şi când porunca regelui a fost auzită, multe copile s-au adunat la Suza, sub supravegherea lui Hagai; Estera i-a fost şi ea adusă lui Hagai, paznicul femeilor4.
9 Iar copila i-a plăcut şi a aflat bunăvoinţă în ochii lui; El s-a grăbit să-i dea săpunul şi partea ce i se cuvenea din celelalte; şi i-a rânduit şapte slujnice de la curtea regelui, pe care, împreună cu ea, le-a aşezat în casa femeilor.
10 Dar Estera nu şi-a dat pe faţă familia, nici din ce neam făcea parte, căci Mardoheu îi poruncise să nu spună.
11 Iar Mardoheu obişnuia să meargă zilnic prin curtea femeilor, ca să vadă ce se va petrece cu Estera.
12 Acuma, vremea când o fată putea să intre la rege era după trecerea a douăsprezece luni (căci aşa se plineau zilele
1 Foarte gramatical, textul s-ar referi la Mardoheu ca fiind „unul din robii...”, ceea ce pare imposibil: deportarea avusese loc în 587, ceea ce ar însemna că Mardoheu ar fi trebuit să aibă acum mult peste o sută de ani, iar Estera cel puţin şaptezeci. Aşadar, „unul din robii” se referă la Chiş, bunicul lui Mardoheu.

2 Numele Estera derivă din acela al zeiţei Iştar (Astarte), sau din persanul stara = „stea”.
3 Afirmaţie proprie Septuagintei, preluată şi însuşită de tradiţia iudaică postcreştină.
4 Hagai era eunucul îndatorat cu paza haremului.
curăţirii: şase luni se ungea cu ulei de mirt şi şase luni cu alte mirodenii şi cu săpunuri femeieşti);
13 atunci intra la rege, când [eunucul] o ducea de la casa femeilor în odaia regelui;
14 intra seara, iar dimineaţa era dusă în cea de a doua casă a femeilor, unde se afla Hagai, eunucul regelui, paznicul femeilor; ea nu mai intra la rege decât atunci când era chemată anume.
15 Şi când s-a plinit vremea să intre la rege Estera fiica lui Aminadab, fratele tatălui lui Mardoheu -, ea nu a uitat nimic din ceea ce-i poruncise eunucul, paznicul femeilor; căci Estera afla bunăvoinţă în ochii tuturor celor ce o vedeau.
16 Estera a intrat la regele Artaxerxe în cea de a douăsprezecea lună, adică în Tebet, în anul al şaptelea al domniei sale.
17 Şi regele a iubit-o pe Estera, ea a aflat bunăvoinţă mai multă decât toate celelalte fecioare, iar el i-a pus coroana reginei.
18 Regele a făcut un ospăţ de şapte zile pentru toţi prietenii săi şi pentru dregători şi a sărbătorit cu mare slavă nunta Esterei, iar celor ce se aflau sub sceptrul său le-a uşurat dările.
19 Dar Mardoheu slujea la curte.5
20 Iar Estera nu şi-a arătat rudenia, căci aşa îi poruncise Mardoheu: să se teamă de Dumnezeu şi să-I păzească poruncile, aşa cum făcea şi când era la el; aşadar, Estera nu şi-a schimbat felul de viaţă.
5 O inscripţie cuneiformă menţionează numele unui oarecare Mardoheu, demnitar cu plată la curtea regală din Suza.

21 Atunci cei doi eunuci ai regelui, cei ce erau căpeteniile corpului său de pază6, s-au mâniat pe faptul că Mardoheu fusese pus în frunte şi căutau să-l ucidă pe regele Artaxerxe.
22 De aceasta a aflat Mardoheu, el i-a spus Esterei, iar ea i-a vorbit regelui despre ceea ce se punea la cale.
23 Atunci regele i-a cercetat pe cei doi eunuci şi i-a spânzurat. Şi regele a poruncit ca despre această faptă bună a lui Mardoheu să se facă însemnare, spre laudă, în Condica ce se afla în biblioteca regală.7
3
Aman unelteşte împotriva Iudeilor.
1 După acestea, regele Artaxerxe i-a dat o mare cinstire lui Aman, fiul lui Hamadata Agaghitul1, din ţara Agag, şi i-a înălţat scaunul mai presus decât ale tuturor prietenilor săi. 2
2 Şi toţi curtenii i se închinau, căci aşa poruncise regele să se facă; dar Mardoheu nu i se închina.3
3 Atunci curtenii i-au zis lui Mardoheu: „Tu de ce nu asculţi de porunca regelui?”
6 De fapt, aceştia răspundeau de paza apartamentului regal, ceea ce însemna că aveau acces direct în spaţiul intim al suveranului.
7 Se ştie că, în final, regele Xerxe I a fost asasinat, în urma unui complot de curte; aşadar, cu sau fără Mardoheu, împrejurarea s-a repetat.
1 Agaghitul: descendent, probabil, din Agag, rege al Amaleciţilor (1 Rg 15, 8-9), popor duşman al Israeliţilor.
2 Noul rang al lui Aman era echivalent cu al primului ministru.
3 Închinarea” era prosternarea pe genunchi şi cu faţa la pământ (frecventă în lumea orientală).
4 Aşa îi spuneau în fiecare zi, dar el nu le dădea ascultare. Atunci i-au spus lui Aman că Mardoheu se împotriveşte poruncii regelui; Mardoheu însă le spusese că e iudeu.4
5 Şi dacă Aman a înţeles că Mardoheu nu i se închină, a fost cuprins de mare mânie
6 şi şi-a pus în gând să-i nimicească pe toţi Iudeii de sub stăpânirea lui Artaxerxe.
7 Iar în cel de al doisprezecelea an al domniei lui,5 Artaxerxe a făcut sfat şi a aruncat sorţi6, pentru zile şi luni, pentru ca neamul lui Mardoheu să fie nimicit într-o singură zi; şi sorţul a căzut pe ziua a treisprezecea7 a lunii Adar.
8 Şi i-a grăit regelui Artaxerxe, zicând: „Este un neam risipit printre neamuri în toată împărăţia ta; legile lor sunt altfel decât ale tuturor celorlalte neamuri, iar ei nu ascultă de legile regelui; dacă regele îi lasă aşa, nu-i foloseşte la nimic.
9 Dacă regele crede că e bine, să dea poruncă pentru nimicirea lor; iar eu voi vărsa în vistieria

regelui zece mii de talanţi de argint”.
10 Atunci regele şi-a scos inelul şi l-a pus în mâna lui Aman, pentru ca
4 Apartenenţa sa la religia monoteistă, potrivit căreia numai lui Dumnezeu I se cuvine închinare, era, de fapt, motivaţia refuzului.
5 Anul 474 î. H.
6 T. M.: „... au aruncat Pur, adică sorţul”. „Pur”: cuvânt de origine asiriană, al cărui echivalent ebraic era „sorţ” sau „zar” (prin sorţi se consultau zeii sau astrele spre a se vedea care va fi ziua cea mai potrivită pentru plănuitul pogrom). Cuvântul „Pur” va da numele sărbătorii Purim (vezi 9, 26-32).
7 Textual: „ziua a paisprezecea”; se pare că autorul (sau copistul) a avut în minte ziua sărbătorii Purimului (vezi 9, 17, 21 şi 26).

acesta să pecetluiască porunca scrisă împotriva Iudeilor.
11 Şi i-a zis regele lui Aman: „Argintul ţine-l pentru tine, iar cu neamul [Iudeilor] fă cum vrei!”
12 În cea de a treisprezecea zi a lunii întâi au fost chemaţi grămăticii regelui, iar aceştia au scris, după cum le-a poruncit Aman, către căpeteniile oştirilor şi către guvernatorii din toate ţările, din India până în Etiopia, către cele o sută douăzeci şi şapte de ţări, către cârmuitorii neamurilor în limba fiecăruia, în numele regelui Artaxerxe.
13
14 Copiile acestei scrisori s-au făcut cunoscute în fiecare ţară; şi poruncă li s-a dat tuturor neamurilor să fie gata pentru ziua aceea.
15 Treaba era grăbită la Suza. şi-n timp ce regele şi Aman se aşterneau pe băut, cetatea era în fierbere.
4
Mardoheu îi cere Esterei să intervină pe lângă rege. Rugăciunea lui Mardoheu. Rugăciunea Esterei.
1 Când Mardoheu şi-a dat seama de ceea ce se făcuse, şi-a sfâşiat hainele şi s-a îmbrăcat în sac şi s-a presărat cu cenuşă1; şi, alergând pe uliţele cetăţii, striga cu glas mare: „Piere neamul care n-a făcut nimic rău!”
2 Şi a venit la poarta regelui, dar acolo a rămas, căci nu-i era îngăduit să intre în curte având pe el sac şi cenuşă.
3 şi-n fiecare ţară unde fuseseră vestite scrisorile, strigăt şi tânguire şi plângere
1 A intrat în ţinută de doliu.
mare era printre Iudei: sac pe ei, şi cenuşă şi-au presărat.
4 Atunci slujnicele şi eunucii reginei au venit la ea şi i-au spus: iar ea, când a auzit ce se făcuse, s-a tulburat; şi a trimis la Mardoheu ca să-l îmbrace, adică să ia de pe el haina de sac, dar el nu s-a învoit.
5 Aşa că Estera l-a chemat pe Hatac, eunucul ei, cel care era rânduit să-i stea aproape, şi l-a trimis la Mardoheu, ca să afle adevărul.
6 Şi mergând Hatac la Mardoheu în piaţa oraşului ce se afla în faţa curţii regelui,2
7 Mardoheu i-a spus acestuia ce se petrecuse, şi făgăduinţa pe care Aman i-o făcuse regelui, aceea de a aduce în vistierie zece mii de talanţi pentru ca el să-i nimicească pe Iudei.
8 Şi i-a dat şi o copie de pe porunca pornită din Suza aceea ce privea nimicirea -, ca s-o arate Esterei. Şi i-a mai zis să-i poruncească să intre la rege şi să-l roage şi să-l înduplece pentru popor; „şi să-ţi aduci aminte de zilele tale cele smerite, cum erai tu hrănită cu mâna mea; fiindcă Aman cel ce este al doilea după rege a grăit împotriva noastră, ca să fim daţi morţii. Cheamă-L pe Domnul şi vorbeşte-i regelui despre noi, să ne scape de la moarte”.
9 Aşa că Hatac a venit la ea şi i-a spus toate cuvintele acestea.
10 Atunci Estera a zis către Hatac: „Mergi la Mardoheu şi spune-i:
11 Toate neamurile din regat ştiu că oricine bărbat sau femeie va intra la rege (în curtea cea mai dinlăuntru) fără să fi fost chemat, acea persoană nu
2 Verset preluat din T. M. (text lacunar în LXX).

scapă vie (în afară de aceea asupra căreia regele îşi va întinde sceptrul său de aur); or, sunt treizeci de zile de când eu n-am mai fost chemată să intru la rege”.

12 Iar Hatac i-a spus lui Mardoheu cuvintele Esterei.
13 Şi a zis Mardoheu către Hatac: „Mergi la ea şi spune-i: «Estera, să nu spui în sine-ţi că doar tu, dintre toţi Iudeii, vei scăpa în regat;
14 că dacă tu nu vei vrea să asculţi în această împrejurare, Iudeilor le va veni ajutor şi sprijin din altă parte, iar tu şi casa tatălui tău veţi pieri; [pe de altă parte], cine ştie dacă nu cumva tu ai fost făcută regină tocmai pentru această împrejurare?»”.
15 Atunci Estera l-a trimis la Mardoheu pe cel ce venise la ea, ca să-i spună:
16 „Du-te şi adună-i pe Iudeii din Suza şi postiţi pentru mine; timp de trei zile să nu mâncaţi şi să nu beţi, nici noaptea şi nici ziua; şi nici eu cu slujnicele mele nu vom mânca; atunci voi intra la rege înfruntând legea, chiar dacă va trebui să mor”.
17
5
Estera intervine la rege. Aman la ospăţul reginei.
1 Şi a fost că în ziua a treia, când ea a încetat să se roage, şi-a dezbrăcat hainele tristeţii şi s-a îmbrăcat cu cele de slavă.1 Şi având înfăţişare strălucită
1 De aici până la sfârşitul versetului 2, text propriu Septuagintei, în care autorul se arată preocupat de starea de spirit a Esterei prilejuită de venirea ei la rege.
şi chemându-L pe Dumnezeu-Cel-a-toate-văzător şi Mântuitor, a luat cu ea două slujnice: una de care se sprijinea ca într-o alintare femeiască, şi una care-i mergea în urmă ţinându-i trena. Înfloritoare era în desăvârşirea frumuseţii sale şi faţa ei era veselă ca şi cum ar fi fost plină de iubire, dar inima îi era apăsată de frică. Şi, după ce a trecut prin toate uşile, s-a oprit în faţa regelui; acesta şedea pe tronul regal, îmbrăcat în toate vestmintele slavei sale, în aur şi pietre scumpe, dar cu chipul posomorât. Şi dacă şi-a ridicat capul încărcat de strălucire, a privit cu cumplită mânie. Atunci regina a căzut şi s-a schimbat la faţă din pricina slăbiciunii care o cuprinsese şi şi-a aplecat capul pe slujnica ce-i mergea alături. Dar Dumnezeu a schimbat duhul regelui în blândeţe; cuprins de simţăminte puternice, s-a ridicat de pe tronul său şi a cuprins-o în braţele lui până ce ea şi-a venit în fire; şi a mângâiat-o cu vorbe bune şi i-a zis: „Ce ai, Estera? Eu sunt fratele tău.2 Linişteşte-te, tu nu vei muri, căci stăpânirea mea e şi a ta. Apropie-te!”
2 Şi, ridicându-şi sceptrul de aur, i-a atins grumazul şi a îmbrăţişat-o şi i-a zis: „Vorbeşte-mi!” Iar ea i-a zis: „Te-am văzut, domnul meu, ca pe un înger al lui Dumnezeu, şi inima mi s-a tulburat de spaima slavei tale; că minunat eşti, stăpâne, şi faţa ta e plină de haruri”. şi-n timp ce vorbea, a căzut din nou, leşinată; iar regele s-a tulburat şi toată curtea căuta s-o aline.
2 În mentalitatea şi limbajul antichităţii, adeseori soţul îi spunea soţiei „soră”, iar soţia îi spunea soţului „frate”, în semn de iubire şi egalitate (vezi şi Cântarea Cântărilor). Cât despre schimbarea stării de spirit a regelui, Dumnezeu a avut un aliat: frumuseţea Esterei.

3 Şi i-a zis regele: „Ce vrei tu, Estera? şi care-ţi este cererea? [cere-mi] chiar jumătate din regat, şi ţi-l voi da!”
4 Atunci Estera a zis: „Astăzi e ziua mea de sărbătoare; dacă regelui i se pare că e bine, atunci să vină împreună cu Aman la ospăţul pe care-l voi face astăzi”.3
5 Iar regele a zis: „Chemaţi-l degrabă pe Aman, ca să plinim poftirea Esterei!” Şi au mers amândoi la ospăţul despre care vorbise Estera.
6 Iar la băutură a zis regele către Estera: „Ce doreşti, regină Estera? Îţi voi da ca şi celor vrednici de cinstire”.
7 Ea a zis: „Cererea şi rugămintea mea sunt:
8 Dac-am aflat bunăvoinţă în faţa regelui, atunci regele împreună cu Aman să vină şi mâine la ospăţul pe care-l voi face pentru ei; mâine voi da şi răspunsul”.
9 Aşa că Aman a ieşit de la rege foarte vesel şi voios. Dar când Aman l-a văzut în curte pe iudeul Mardoheu, s-a aprins de mânie.
10 Şi ducându-se acasă, şi-a chemat prietenii şi pe Zereş, soţia sa,
11 şi le-a arătat bogăţia şi mărirea cu care regele îl căftănise, şi cum îl făcuse mare dregător şi diriguitor în regat.
12 Şi a zis Aman: „Regina nu a chemat pe nimeni să vină la ospăţ împreună cu regele decât pe mine; ba încă şi pentru mâine m-a poftit.

13 Numai asta nu-mi place, când îl văd în curte pe iudeul Mardoheu”.
14 Atunci Zereş, soţia sa, şi prietenii i-au zis: „Porunceşte să-ţi facă o spânzurătoare
3 Estera urmăreşte să alimenteze infatuarea lui Aman (şi aşa, excesivă: vezi vv. 11-12). Căderea lui va fi astfel şi mai spectaculoasă.
înaltă de cincizeci de coţi; mâine vorbeşte-i regelui, Mardoheu să fie spânzurat, iar tu vei merge la ospăţ împreună cu regele şi te vei veseli”. Lui Aman i-a plăcut ce i se spusese şi a pregătit spânzurătoarea.
6
Aman trebuie să-i dea cinstire lui Mardoheu.
1 În noaptea aceea Domnul a alungat somnul regelui, iar acesta i-a zis slujitorului său să-i aducă Cronica însemnărilor zilnice şi să-i citească.
2 Şi a aflat însemnările care fuseseră scrise asupra lui Mardoheu, cum îi spusese el regelui despre cei doi eunuci ai regelui, când ei stăteau de pază şi plănuiau să pună mâna pe Artaxerxe.
3 Şi a zis regele: „Ce cinste sau răsplată i-am dat eu lui Mardoheu?” Iar slujitorii regelui au zis: “N-ai făcut nimic pentru el”.
4 şi-n vreme ce regele punea întrebări asupra bunăvoinţei lui Mardoheu, iată că Aman se afla în curte. Şi a zis regele: „Cine e în curte?” Că Aman venise în curte ca să-i spună regelui să-l spânzure pe Mardoheu în spânzurătoarea pe care o pregătise.
5 Slujitorii regelui au zis: „Iată, în curte stă Aman”. Iar regele a zis: „Chemaţi-l!”
6 Iar regele a zis către Aman: „Ce-i voi da eu omului pe care vreau să-l cinstesc?” Atunci Aman a zis întru sine: pe cine vrea regele să-l cinstească, dacă nu pe mine?...
7 Iar către rege a zis: „Pentru omul pe care regele vrea să-l cinstească

8 să aducă slujitorii regelui vestmântul de vison cu care însuşi regele se îmbracă şi calul pe care însuşi regele călăreşte
9 şi să-i fie date unuia din nobilii prieteni ai regelui, iar acela să-l îmbrace pe omul pe care regele îl iubeşte şi să-l urce călare pe cal şi să strige pe uliţele cetăţii, zicând: aşa i se va da fiecărui om pe care vrea regele să-l slăvească!”1
10 Iar regele a zis către Aman: „Bine ai zis! Aşa fă-i iudeului Mardoheu, cel ce slujeşte la curte; şi să nu laşi pe dinafară nici un cuvânt din cele pe care le-ai spus!”2
11 Aşa că Aman a luat vestmântul şi calul şi l-a îmbrăcat pe Mardoheu şi l-a urcat pe cal şi a străbătut uliţele cetăţii şi a strigat, zicând: „Aşa i se va da fiecărui om pe care vrea regele să-l slăvească!”
12 Apoi Mardoheu s-a întors la curte, iar Aman s-a întors acasă cătrănit, cu capul în pământ.
13 Aman a povestit soţiei sale, Zereş, şi prietenilor săi cele ce se întâmplaseră, iar prietenii şi femeia sa i-au zis: „Dacă Mardoheu este din neamul Iudeilor şi dacă tu ai început a fi umilit în faţa lui, vei cădea negreşit şi nu vei fi în stare să-i ţii piept, căci Dumnezeul-Cel-Viu e de partea lui”.
1 Alai princiar, de care avusese parte şi Iosif la curtea lui Faraon (Fc 41, 41-43). Mai târziu, la curtea otomană, făcea parte din ceremonialul de învestitură a marelui vizir.
2 Regele îl onorează pe Mardoheu la foarte scurtă vreme după ce dăduse un edict pentru exterminarea neamului acestuia! E de observat însă că edictul descrie caracteristicile neamului incriminat, fără să-i pomenească şi numele, ceea ce înseamnă că, în momentul de faţă, regele nu face nici o legătură între Mardoheu şi obiectul decretului, după cum nu face nici o legătură între Mardoheu şi Estera.
14 şi-n timp ce ei încă vorbeau, au venit eunucii şi l-au grăbit pe Aman să se ducă la ospăţul pe care-l pregătise Estera.
7
Estera intervine din nou la rege. Aman e spânzurat.
1 Regele şi Aman au intrat să se ospăteze cu regina.
2 În vremea ospăţului, regele a zis a doua oară către Estera: „Ce e asta, regină Estera? Care-ţi este cererea? care-ţi este rugămintea? că ţi se va împlini, până la jumătate din regatul meu”.1
3 Iar ea, răspunzând, a zis: „Dacă eu am aflat bunăvoinţă în faţa regelui, să-mi dăruiască mie şi poporului meu viaţa pentru care mă rog;
4 căci eu şi poporul meu suntem vânduţi2 spre nimicire, spre jefuire şi spre robie noi şi copiii noştri

să fim robi şi roabe; dar eu nu m-am supus, de vreme ce omul care defaimă nu e vrednic de palatul regelui.3
5 Iar regele a zis: „Cine este cel ce a îndrăznit să facă lucrul acesta?”
1 Evident ca şi prima dată regele ştie că un asemenea ospăţ are un preţ.
2 Verbul „a vinde” (uneori folosit în Biblie pentru echivalentul „a da în mâna vrăjmaşului”) poate fi aici o aluzie la mita (de zece mii de talanţi, obţinuţi prin jefuirea victimelor) pe care Aman i-o oferise regelui.
3 Regina introduce o raţiune de ordin moral. T. M. induce un argument economic: „Dacă am fi fost vânduţi pentru robie bărbaţi şi femei —, eu mi-aş fi ţinut gura; dar vrăjmaşul nu ar fi acoperit paguba făcută regelui” (vistieria ar fi fost lipsită de cei zece mii de talanţi).

6 Estera a zis: „Potrivnicul este Aman, omul acesta viclean”. Atunci Aman s-a cutremurat în faţa regelui şi a reginei.
7 Ridicându-se regele de la masă, a mers în grădină. Iar Aman se ruga de regină şi-i cerea milă, căci se vedea pe sine în primejdie.
8 Când regele s-a întors din grădină, Aman tocmai se aruncase pe patul pe care se afla regina, implorând-o. Atunci regele a zis: „Tu vrei chiar să-mi siluieşti soţia în propria mea casă?...”. Iar Aman, când a auzit, s-a schimonosit la faţă.
9 Atunci Harbona, unul din eunuci, a zis către rege: „Iată, Aman a pregătit şi o spânzurătoare pentru Mardoheu cel ce i-a vorbit regelui despre ce se punea la cale; o spânzurătoare înaltă de cincizeci de coţi a fost ridicată la casa lui Aman”. Iar regele a zis: „Să fie el spânzurat în ea!”
10 Aşa a fost spânzurat Aman în spânzurătoarea pe care i-o pregătise lui Mardoheu; atunci mânia regelui s-a stins.
8
Răzbunarea Iudeilor.
1 În ziua aceea, regele Artaxerxe i-a dat Esterei tot ce-i aparţinea potrivnicului Aman. Şi l-a chemat regele pe Mardoheu căci Estera îi spusese că-i este rudă.
2 Şi regele şi-a scos inelul pe care-l luase de la Aman şi i l-a dat lui Mardoheu; iar Estera l-a pus pe Mardoheu peste toate câte avusese Aman.
3 Şi din nou i-a vorbit regelui şi i-a căzut la picioare şi i s-a rugat să înlăture nedreptatea lui Aman şi tot ceea ce făcuse el împotriva Iudeilor.
4 Atunci regele şi-a întins asupra Esterei sceptrul de aur, iar Estera s-a ridicat şi a şezut lângă rege.
5 Şi a zis Estera: „Dacă regele crede că e bine şi dacă eu am aflat bunăvoinţă [în ochii săi], să fie trimisă o poruncă prin care scrisorile trimise de Aman să fie anulate cele scrise pentru nimicirea Iudeilor din regatul tău.
6 Căci nu-i aşa? cum aş putea eu să mă uit la necazul poporului meu, şi cum aş putea să rămân vie când neamul meu piere?”
7 Atunci regele a zis către Estera: „De vreme ce ţi-am dat şi de bunăvoie ţi-am dăruit tot ceea ce avea Aman, şi de vreme ce l-am spânzurat fiindcă îşi ridicase mâna împotriva Iudeilor, ce mai vrei de la mine?
8 Dacă vă place, scrieţi şi voi în numele meu şi pecetluiţi cu inelul meu; căci tot ceea ce se scrie din porunca regelui şi e pecetluit cu inelul meu nu poate să cunoască împotrivire”.
9 Grămăticii au fost astfel chemaţi în cea de a treia lună, adică Sivan, în ziua a douăzeci şi treia, în acelaşi an; şi li s-a scris Iudeilor ceea ce li se poruncise guvernatorilor şi căpeteniilor satrapilor, din India până-n Etiopia, în o sută douăzeci şi şapte de satrapii, după ţinutul şi limba fiecăreia;
10 s-a scris în numele regelui şi s-a pecetluit cu inelul său, iar scrisorile au fost trimise prin ştafete;
11 le-a poruncit ca în fiecare cetate să trăiască după legile lor, să-i ajute şi pe alţii [să facă la fel], iar cu vrăjmaşii lor să facă după cum le este voia1
1 Textul Masoretic în concordanţă cu o seamă de codici ai LXX adaugă: „... să nimicească, să ucidă şi să dea pierzării cu femeile şi copiii lor pe toţi cei puternici din popor şi din ţară care ar îndrăzni să-i atace, iar averea lor să o jefuiască”.

12 într-o singură zi în tot regatul lui Artaxerxe, şi anume în ziua a treisprezecea din luna a douăsprezecea, adică Adar.2

13
14 Atunci călăreţii au ieşit degrabă să îndeplinească porunca regelui; porunca a fost vestită şi în cetatea Suza.
15 Iar Mardoheu a ieşit îmbrăcat în vestmânt regesc, cu coroană de aur şi diademă de vison; şi poporul din Suza a văzut şi s-a veselit.
16 Iar Iudeilor li s-a făcut lumină şi veselie
17 prin cetăţi şi prin ţări, oriunde a ajuns porunca aducătoare de bucurie şi veselie; desfătare şi veselie pentru Iudei. Şi mulţi dintre păgâni se tăiau împrejur şi deveneau Iudei de frica Iudeilor.
9
Iudeii îşi măcelăresc duşmanii. Se instituie sărbătoarea Purimului.
1 În cea de a treisprezecea zi a lunii a douăsprezecea adică luna Adar au sosit scrisorile trimise de rege.
2 În ziua aceea au pierit cei ce erau împotriva Iudeilor, că nimeni nu li s-a împotrivit, temându-se de ei;
3 că mai-marii satrapilor şi guvernatorii şi grămăticii regali îi cinsteau pe Iudei:
2 Adică exact în ziua în care Iudeii urmau să fie exterminaţi ca efect al primului decret.
4 că frica de Mardoheu stătea asupra lor
5 (că porunca regelui era în putere, aceea ca numele acestuia să fie cinstit în tot regatul).
6 În cetatea Suza au ucis Iudeii cinci sute de oameni; [între ei]:
7 pe Parşandata, pe Dalfon, pe Aspata,
8 pe Porata, pe Adalia, pe Aridata,
9 pe Parmaşta, pe Arisai, pe Aridai şi pe Iezata,
10 adică pe cei zece fii ai lui Aman, fiul lui Hamadata, vrăjmaşul Iudeilor; în aceeaşi zi le-au jefuit averile1.
11 Numărul celor ce au pierit în Suza a fost adus la cunoştinţa regelui.
12 Şi a zis regele către Estera: „Dacă numai în cetatea Suza au omorât Iudeii cinci sute de oameni, ce crezi tu că vor fi făcut în restul ţării? Ce mai ai de cerut, ca să-ţi fie dat?"
13 Iar Estera a zis către rege: „Să li se îngăduie Iudeilor să facă la fel şi mâine, ca să-i spânzure pe cei zece fii ai lui Aman".2
14 Atunci el a îngăduit să se facă aşa; şi le-a dat Iudeilor din cetate trupurile fiilor lui Aman să le spânzure.
15 În cea de a paisprezecea zi a lunii Adar s-au adunat Iudeii în Suza şi au ucis trei sute de oameni, dar de jefuit n-au jefuit nimic.
16 Iar ceilalţi Iudei din regat s-au adunat şi s-au ajutat între ei şi au isprăvit cu grija de duşmani, că au ucis dintre
1 T. M.: „... dar de pradă nu s-au atins".
2 Cele zece cadavre trebuiau şi spânzurate, nu numai ca exemplu pentru duşmani, dar şi pentru a împinge răzbunarea la ultimele consecinţe: „Blestemat de Dumnezeu e tot cel spânzurat pe lemn" (Dt 21, 23).

aceştia cincisprezece mii3, în cea de a treisprezecea zi a lunii Adar; dar de jefuit n-au jefuit nimic.
17 Iar în cea de a paisprezecea zi a acestei luni s-au odihnit şi au ţinut-o ca zi de odihnă cu bucurie şi veselie.
18 Iudeii din cetatea Suza s-au adunat şi ei în cea de a paisprezecea zi şi s-au odihnit; dar au ţinut-o şi pe cea de a cincisprezecea, cu bucurie şi veselie.
19 Acesta e motivul pentru care Iudeii împrăştiaţi în provincie [în afara cetăţilor] sărbătoresc ziua a paisprezecea a lunii Adar ca zi de veselie, trimiţând daruri fiecare aproapelui său, pe când cei care locuiesc în metropole4 se veselesc în cea de a cincisprezecea zi a lunii Adar, trimiţând daruri celor apropiaţi.
20 Mardoheu a scris aceste întâmplări într-o carte şi le-a trimis Iudeilor, atâţia câţi se aflau în regatul lui Artaxerxe, celor de aproape şi celor de departe,
21 pentru ca ei să le statornicească drept zile de bucurie şi să ţină zilele de paisprezece şi cincisprezece ale lunii Adar,
22 deoarece în aceste zile au avut Iudeii pace dinspre duşmanii lor; cât despre luna Adar, în ea li s-a

preschimbat plânsul în bucurie şi întristarea în zi bună: să o petreacă în întregime ca pe nişte zile de nuntă şi de veselie, trimiţând daruri prietenilor lor şi săracilor.
23 Iar Iudeii au făcut aşa, luând cunoştinţă de ceea ce le scrisese Mardoheu:
24 cum Aman, fiul lui Hamadata Macedoneanul,
3 T. M.: „... şaptezeci şi cinci de mii", cifră atestată de Iosif Flaviu, de Vulgata şi Versiunea Siriacă.
4 De fapt, metropola era una: Suza.
pornise la luptă împotriva lor, cum a uneltit să se arunce sorţi pentru stârpirea lor
25 şi cum a intrat el la rege cerându-i să-l spânzure pe Mardoheu; dar toate nenorocirile pe care el încerca să le abată asupra Iudeilor s-au întors împotriva lui: el a fost spânzurat, el şi copiii lui.
26 De aceea zilele acestea au fost numite Purim, adică „sorţi" (căci în limba lor aceştia se numesc „purim")5. Aşadar, potrivit cu toate cuvintele acestei scrisori şi cu toate câte ei au suferit pe seama acestor fapte şi cu tot ceea ce li se întâmplase,
27 Iudeii au rânduit, pentru ei, pentru seminţia lor şi pentru toţi cei ce se ţin de datina lor, ca nicicum să facă altfel, ci să ţină zilele acestea drept aducere aminte în fiecare generaţie şi-n fiecare cetate şi-n fiecare familie şi-n fiecare ţară.
28 Zilele acestea ale Purimului vor fi ţinute pe întotdeauna, iar amintirea lor nu va lipsi din nici o generaţie.
29 Iar regina Estera, fiica lui Aminadab, şi Mardoheu Iudeul au scris tot ceea ce ei au făcut atunci, întărind scrisoarea despre ceea ce se cheamă Purim,
30 aşa cum Mardoheu şi regina Estera hotărâseră în această privinţă.
31 Atunci Mardoheu şi regina Estera au rânduit post pentru ei înşişi, potrivit cu sănătatea şi cu sfatul lor,
32 iar Estera a poruncit ca el să fie pe veci rânduit, iar lucrul acesta să fie scris spre pomenire.6
5 Vezi nota de la 3, 7.
6 Încercat mai întâi în particular, postul a fost apoi generalizat prin poruncă.

10
Slava lui Mardoheu.
1 Regele a rânduit un tribut în regatul său, şi pe uscat, şi pe mare.
2 Cât despre tăria şi vitejia şi avuţia sa şi despre slava regatului său, iată, ele sunt scrise, spre amintire, în Cartea regilor Perşilor şi Mezilor.1
3 Iar Mardoheu era al doilea după regele Artaxerxe şi era om mare în regat şi cinstit de către Iudei; şi şi-a petrecut viaţa iubit de toţi cei din neamul său.2 Şi a zis Mardoheu: „De la Dumnezeu s-au făcut acestea. Că mi-am adus aminte de visul pe care l-am avut asupra acestor fapte: nimic din ele n-a fost să nu fie: izvorul cel mic care a devenit râu şi era lumină şi soare şi apă multă; râul este Estera cu care regele s-a căsătorit şi pe care a făcut-o regină. Cei doi balauri suntem eu şi Aman. Neamurile sunt acelea care şi-au dat mâna să nimicească numele Iudeilor. Cât despre neamul meu, acesta este Israel, cel ce a strigat spre Dumnezeu şi s-a mântuit; Domnul Şi-a mântuit poporul, Domnul ne-a izbăvit din toate relele acestea. Semne şi minuni mari a făcut Dumnezeu, aşa cum nu s-au făcut la nici un alt neam. De aceea a poruncit El să se facă doi sorţi: unul pentru poporul lui Dumnezeu şi unul pentru toate celelalte neamuri. Iar aceşti doi sorţi au ieşit la ceas şi la vreme şi-n zi de judecată în faţa lui Dumnezeu, pentru toate neamurile. Dumnezeu Şi-a adus aminte
1 Din 2, 23 şi 6, 1 ştim că la curtea din Suza exista o cronică cu însemnări zilnice.
2 De aici până la sfârşit, text propriu Septuagintei (două fragmente): Tâlcuirea visului lui Mardoheu şi epilogul.
de poporul Său şi a răzbunat moştenirea Sa. Iar ei vor ţine aceste zile din luna Adar, adică a paisprezecea şi a cincisprezecea zi a lunii, cu adunare, bucurie şi veselie înaintea lui Dumnezeu, de-a lungul generaţiilor şi pe totdeauna în poporul Său Israel". În cel de al patrulea an al domniei lui Ptolemeu şi a Cleopatrei3, Dositei, care zicea că e preot şi levit, şi Ptolemeu, fiul său, au adus această scriere despre Purim, pe care ei au adeverit-o4 şi pe care a tălmăcit-o Lisimah, fiul lui Ptolemeu, unul din [locuitorii] Ierusalimului.5
3 Nu se poate şti dacă e vorba de Ptolemeu VIII (114-113 î. H.) sau de Ptolemeu XII (48-47 î. H.), deoarece fiecare a domnit având alături o Cleopatră.
4 Au atestat-o ca fiind autentică.

5 Scrierea a fost tradusă (în greceşte) de către Lisimah, care locuia în Ierusalim, şi trimisă la Alexandria prin preotul Dositei şi fiul său, probabil din iniţiativa comunităţii ierusalimitene.

Introducere la cartea lui Iov

în părţile Răsăritului a trăit cândva bogatul, puternicul, neprihănitul şi dreptul Iov, un adevărat principe al ţinutului Uz, regiune situată la hotarul dintre Idumeea şi Arabia. Iată însă că, din senin, asupra lui Iov se năpustesc o seamă de nenorociri ce se rostogolesc una după alta, ca într-o cascadă ameţitoare: focul şi tâlharii îl lipsesc de turme, cirezi şi herghelii; cei zece copii ai săi, băieţi şi fete, mor de năprasnă sub dărâmăturile casei în care se ospătau. Izbit în tot ce are, Iov găseşte tăria de a nu se descumpăni; el nu numai că nu-L blesteamă pe Dumnezeu, aşa cum ar fi făcut oricare altul, ci, dimpotrivă, îl binecuvintează, ca pe Unul ce are puterea de a lua ceea ce a dat. Nenorocirile însă nu se opresc aici; Iov se pomeneşte lovit de o boală grea şi impură, cu trupul plin de bube dezgustătoare, ceea ce-l obligă să se izoleze de societate şi să-şi îndure suferinţa undeva în afara cetăţii, pe o grămadă de gunoi, aproape gol, răzându-şi puroaiele cu ajutorul unui ciob. Dar, cu toate că însăşi soţia sa îl îndeamnă să-L blesteme pe Dumnezeu, Iov se abţine şi de data aceasta.

După o vreme, trei dintre prietenii săi, auzind de cele întâmplate, vin de departe să-l vadă şi să-l mângâie: Elifaz din Teman, Bildad din Şuah şi Ţofar din Naamah. Adepţi ai înţelepciunii tradiţionale, potrivit căreia Dumnezeu îi dă fiecăruia după faptele sale, pe cel drept adică răsplătindu-l cu viaţă fericită şi moarte senină, iar nedreptului plătindu-i pe măsura nedreptăţii lui, cei trei sunt departe de a-l consola pe nefericitul lor prieten; în fapt, ei se străduiesc să-l convingă că starea lui de acum trebuie să fie consecinţa unui oarecare păcat pe care el nu-l mărturiseşte sau, eventual, nu-l ştie. La rândul său, Iov se apără cu îndârjire, susţinându-şi nevinovăţia; şi iată-ne astfel în plină dramă a conflictului dintre starea ideală şi cea reală: prezumţia că omul drept e răsplătit cu binele - şi viceversa - e contrazisă de evidenţa nenumăratelor cazuri în care dreptul e menit să sufere, în timp ce nelegiuitul, prin propria sa nelegiuire, se bucură de viaţă îmbelşugată şi moarte liniştită. Suferinţa omului drept, iată principala temă a procesului pe care Iov i-L deschide lui Dumnezeu. Suferinţa sa e nu numai fizică, ci şi morală; în ultimă instanţă, el nu se plânge de suferinţă, ci de faptul că nu o înţelege, că ea se consumă sub semnul absurdului în atotputernicia unui Dumnezeu Care nu poate fi decât raţional. Suprema lui întrebare: De ce? rămâne fără răspuns, un răspuns pe care nu i-l pot da nici înţelepţii prin logica lor sofisticată, dar nici Dumnezeu Care, deocamdată, Se mulţumeşte să tacă.

Pe neaşteptate, intervine un al patrulea prieten, Elihu; plecând de la unele afirmaţii oarecum hazardate ale lui Iov la adresa măreţiei şi dreptăţii lui Dumnezeu, el încearcă să-i inculce acestuia măcar o urmă de vinovăţie, însă nu izbuteşte; osânditul continuă să-şi susţină inocenţa, dar fără să rostească vreun cuvânt blasfemiator.

în cele din urmă, Dumnezeu rupe tăcerea şi-i vorbeşte lui Iov din mijlocul norului. Rostirea Sa e menită să-i aducă aminte omului de propria sa fragilitate şi nimicnicie în raport cu eternitatea şi puternicia Creatorului. Folosind imagini strivitoare, ce se succedă ca o cascadă de fulgere, recurgând deseori la un limbaj al ironiei divine şi al verdictului fără replică, Dumnezeu trece prin faţa ochilor lui Iov o seamă de minuni ale creaţiei, precum alcătuirea lumii, splendoarea zorilor, nemărginirea mării şi a pământului, tainele luminii, măreţia fenomenelor naturii, frumuseţea cerului şi a constelaţiilor, dar şi raţiunile ascunse ce zac în comportamentul unor animale ca antilopa (cerboaica), asinul sălbatic, struţul, calul dresat pentru război. Copleşit, lui Iov nu-i mai rămâne decât să-şi ducă degetul la buze, dar Atotputernicul îi mai pune în faţă două dintre făpturile Sale redutabile, Hipopotamul şi Leviatanul, înfăţişate cu o mare încrengătură de amănunte, menite să-i demonstreze omului că el, dacă nu are acces nici la cunoaşterea creaturii, cu atât mai puţin va avea acces la cunoaşterea Creatorului. Iov se resemnează; el recunoaşte atotputernicia discreţionară a Dumnezeului său, pe Care mai înainte doar îl auzise, dar pe Care acum L-a şi văzut. La rândul Său, Dumnezeu îi mustră pe cei trei interlocutori ai lui Iov pentru superficialitatea mărturiei lor şi-l laudă pe erou pentru cutezanţa de a-şi fi rostit adevărurile, chiar cu riscul, zicem noi, de a fi depăşit hotarul atât de subţire dintre revoltă şi blasfemie. Ca urmare, el va fi repus în drepturile sale depline, va redeveni sănătos, îşi va redobândi averile şi familia şi va trăi liniştit până la adânci bătrâneţe.

Aceasta este Cartea lui Iov, în 42 de capitole, capodopera poetică a Vechiului Testament şi una dintre cele mai tulburătoare ale literaturii universale. Poemul propriu-zis, în versuri, e cuprins între

un Prolog (1, 1 - 2, 13) şi un Epilog (42, 7-17), ambele în proză. Ca arhitectură, el e structurat în trei mari secţiuni. Partea întâi (3, 1 - 31, 40) e alcătuită din amplul dialog dintre Iov şi cei trei prieteni; primul său cuvânt este urmat de două cicluri de cuvântări, fiecare interlocutor vorbind câte o dată şi primind câte un răspuns, şi de un al treilea ciclu, cu numai două cuvântări şi două răspunsuri. Partea a doua (32, 1 - 37, 24) cuprinde cuvântarea lui Elihu, iar cea de a treia (38, 1 - 42, 6) înfăţişează cuvântul lui Dumnezeu, întrerupt de o scurtă intervenţie a lui Iov (40, 3-5) şi urmat de finalul concluziv al acestuia.

Pe autor nu-l cunoaştem decât din opera însăşi. După toate probabilităţile, e vorba de un iudeu locuitor al Palestinei, a cărui bogată cultură va fi fost sporită prin călătorii în străinătate, mai cu seamă în Egipt. Cunoştea Legea lui Moise, la care însă se referă foarte rar şi doar aluziv, cu intenţia de a-i conferi propriei sale opere un caracter de universalitate. S-a emis şi ipoteza că opera ar avea doi autori: unul, al părţii în proză (Prologul şi Epilogul), în care un al doilea ar fi intercalat poemul în versuri. Argumentele, mai ales de ordin filologic şi stilistic, nu au consistenţă. Nu poate fi exclusă însă prezumţia că autorul a preluat din tradiţia orală istoria lui Iov, pe care a amplificat-o şi adâncit-o prin vastul său poem. Dacă Goethe a preluat din folclor tema lui Faust, iar din cartea lui Iov, textele din care şi-a construit „Prologul în cer" al celebrei sale opere, nimeni nu se gândeşte să-i alăture un autor-asociat, aşa după cum lui Shakespeare nu i se contestă originalitatea prin aceea că preluase, transfigurând-o, legenda lui Hamlet.

Asupra timpului când a fost scrisă cartea, părerile sunt împărţite. În general, bibliştii protestanţi şi o parte din cei catolici se pronunţă pentru perioada post-exilică, adică după anul 538 î. H. Şcoala biblică românească însă optează pentru o perioadă pre-exilică, adică anterioară anului 587 î. H. Pe lângă marea ei frumuseţe literară, Cartea lui Iov prezintă şi un deosebit interes teologic, mai ales prin textele inspirate care aruncă lumini timpurii asupra perspectivei eshatologice: credinţa în nemurirea sufletului şi putinţa acestuia de a-L vedea pe Dumnezeu; învierea trupului şi o înviere obştească; omul înviat este una şi aceeaşi persoană cu cel care a trăit pe pământ. De asemenea, mijeşte ideea unui Mântuitor, precum şi aceea a unui martor ceresc, identificat în teologia ortodoxă ca fiind Maica Domnului.

Iov

1

Prolog: bunăstarea, nenorocirile şi înţelepciunea lui Iov.

1 A fost cândva în ţinutul Uz1 un om pe care-l chema Iov 2; acesta era un om adevărat, neprihănit, drept, cinstitor de Dumnezeu3, ferindu-se de tot lucrul

1 Uz (uneori transcris Uţ; în Vulgata, Huz): după toate probabilităţile, regiune situată în sud-estul Palestinei, în aria Moabului, care cuprindea şi o parte din deşertul Arabiei. Numele e redat aici după T. M. Se pare însă, potrivit unor exegeţi, că autorul a folosit într-adins un nume incert spre a-i da istorisirii un caracter de generalitate. E posibil ca aceasta să fi fost raţiunea pentru care Septuaginta îl desemnează cu numele de Ausitis, a cărui rădăcină poate fi pusă în relaţie cu grecescul austeros = sec, pustiu, aspru, auster.

2 Iov: nume propriu care poate fi pus în relaţie cu ebraicul iib = „a duşmăni", „a trata pe cineva drept duşman", ceea ce ar duce la însemnarea: „cel duşmănit şi persecutat". Deşi cu nume simbolic, Iov a fost un personaj istoric, atestat ca atare de Proorocul Iezechiel (14, 14), care-l aşază alături de drepţii Noe şi Daniel, precum şi de Sfântul Iacob (5, 11), care-l dă exemplu de răbdare. Sfinţii Părinţi, atât răsăriteni cât şi apuseni, sunt unanimi în a-i recunoaşte existenţa istorică. În calendarul ortodox e prăznuit la 6 mai; în cel catolic, la 10 mai.

3 Ebr.: „temător de Dumnezeu". Grecescul theoseves înseamnă „cinstitor de Dumnezeu", aşa cum e folosit şi în FA 16, 14. Verbul sevo înseamnă „a onora", „a venera", „a cinsti", cu referire specială la divinităţi, şi numai în al doilea rând, ca sens derivat, poate însemna şi „a se teme", dar o teamă vecină cu respectul, care, la rându-i, e impus de sentimentul cinstirii. Aşadar, teologic vorbind, fără ca frica de Dumnezeu să fie eliminată sau ignorată, principala legătură a lui Iov cu Dumnezeu este aceea a cinstirii, pe care se întemeiază şi actele rituale relatate în versetul 5.

rău.

2 Şapte feciori şi trei fete i s-au născut.

3 Avea o turmă de şapte mii de oi, trei mii de cămile, cinci sute de perechi de boi, cinci sute de

asine păscătoare, precum şi mulţime mare de slugi; avea tot ce poate să aibă un om pe pământ4; şi omul acesta era cel mai de seamă din tot ţinutul Soarelui-Răsare.
4 Feciorii lui, adunându-se unul la altul, făceau pe rând ospeţe-n fiecare zi, aducându-le şi pe cele trei surori ale lor să mănânce şi să bea împreună cu ei.
5 Iar când se isprăveau zilele ospăţului, Iov îi chema şi-i supunea curăţirii5; şi sculându-se dis-de-dimineaţă aducea pentru ei jertfe, după numărul lor, şi un viţel pentru păcat, pentru sufletele lor, căci zicea Iov: „Nu cumva feciorii mei să fi gândit în cugetele lor ceva rău asupra lui Dumnezeu". Aşa făcea Iov în toată vremea.
6 Şi iată că-n ziua aceea când îngerii lui Dumnezeu6 au venit la-nfăţişare înaintea
4 Textual: „lucruri mari îi erau lui pe pământ"; precizare proprie Septuagintei. Înalta stare socială a lui Iov e menţionată în propoziţia următoare, precum şi în capitolul 29.
5 În calitate de cap de familie, Iov îşi asuma rolul sacerdotal al purificării.
6 Ebr.: „fiii lui Dumnezeu", ca în Fc 6, 1-4; Ps 28, 1. Septuaginta echivalează prin „îngerii lui Dumnezeu", ca în Tob 5,4: fiinţe spirituale, superioare omului, care alcătuiesc curtea împărătească a lui Dumnezeu, slujitori cărora Acesta le acordă audienţe în zile anumite.

Domnului, împreună cu ei a venit şi Diavolul7.
7 Atunci Domnul i-a zis Diavolului: „Tu de undeai venit?" Şi răspunzând Diavolul, a zis către Domnul: „Dac-am dat un târcol pământului şi-am hoinărit prin cele de sub cer, iată-mă şi-aici!"
8 Iar Domnul i-a zis: „Luat-a cugetul tău în seamă şi pe robul Meu Iov?, că dintre pământeni nu-i nici un om ca el, neprihănit, adevărat, cinstitor de Dumnezeu, ferindu-se de tot lucrul rău?"
9 Iar Diavolul, răspunzând în faţa Domnului, a zis: „Oare pe degeaba îl cinsteşte Iov pe Dumnezeu?
10 Oare n-ai făcut tu gard ocrotitor împrejurul curţii lui şi-mprejurul casei lui şi-mprejuru-a tot întinsul bunurilor lui? oare nu tu ai binecuvântat lucrul mâinilor lui şi-ai făcut ca turmele lui să umple pământul?
11 Dar ia întinde-ţi mâna şi atinge-te de tot ce are, şi să vedem dacă nu cumva o să te blagoslovească drept în faţă...".
12 Atunci Domnul i-a zis Diavolului: „Iată, toată avuţia lui o dau pe mâna ta; numa de el să nu te atingi." Iar Diavolul a plecat din faţa Domnului.
13 Şi a fost că-ntr-o zi feciorii lui Iov şi
7 Ebr.: „Satanul". Articulat, el nu e un nume propriu (devine astfel în 1 Par 21, 1), ci conotează un atribut care în limba ebraică înseamnă „Acuzatorul" (aşa cum îl traduce TOB). Textul însă nu-l prezintă astfel, ci ca pe un duh iscoditor, intrigant, gata să facă rău. „Diavolul" e o noţiune mai precisă, desemnând duhul rău prin excelenţă, care însă nu acţionează decât cu ştirea şi îngăduinţa lui Dumnezeu.
fiicele lui beau vin8 în casa fratelui lor mai mare.
14 Şi iată că un vestitor a venit la Iov şi i-a spus: „Perechile de boi arau şi asinele păşteau pe lângă ei,
15 când prădătorii9 au năvălit asupră-le şi le-au dus, iar pe slugi le-au trecut prin sabie; eu singur am scăpat şi-am venit să-ţi dau de veste!"
16 În timp ce el încă grăia, un alt vestitor a venit la Iov şi i-a spus: „Foc din cer10 a căzut şi a mistuit oile, arzându-i şi pe păstori; eu singur am scăpat şi-am venit să-ţi dau de veste!"
17 n-a sfârşit bine vorba când un alt vestitor a venit la Iov şi i-a spus: „Caldeii11 au năvălit asupră-ne în trei pâlcuri, au înconjurat cămilele şi le-au luat, iar pe slugi le-au ucis cu sabia; eu singur am scăpat şi-am venit să-ţi dau de veste!"
18 În timp ce încă vorbea, un alt vestitor a venit şi i-a spus lui Iov: „Feciorii tăi şi fetele tale mâncau şi beau vin în casa fratelui lor mai mare,
19 când iată că dinspre pustie un vânt puternic s-a stârnit de năprasnă, a zguduit cele patru colţuri ale casei, casa s-a prăbuşit peste copiii tăi, iar ei au murit; eu singur am scăpat şi-am venit să-ţi dau de veste".
8 Ebr.: „mâncau şi beau vin" (ca în versetele 4 şi 18).
9 Ebr.: „Sabeenii" = trib nomad din vecinătatea Medinei.
10 Ebr.: „Focul lui Dumnezeu", ceea ce ar sugera că această calamitate ar fi opera lui Dumnezeu. Textul Septuagintei trimite la fenomenul natural al fulgerului-trăsnet.

11 Textual: „Călăreţii”. Prin Caldei se înţelegeau triburile aramaice ecvestre, care se ocupau cu jaful şi care puteau izbi dinspre răsărit sau dinspre miază-noapte.

20 Atunci Iov s-a sculat, şi-a sfâşiat hainele, şi-a tuns părul capului, şi-a presărat ţărână pe cap12, a căzut cu faţa la pământ şi s-a închinat, zicând:
21 „Gol am ieşit din pântecele maicii mele, gol mă voi întoarce-n matca mea13; Domnul a dat, Domnul a luat; cum I-a plăcut Domnului, aşa s-a făcut14; fie numele Domnului binecuvântat!”
22 Întru acestea toate câte i s-au întâmplat, Iov nu a păcătuit în faţa Domnului şi nu L-a făcut pe Dumnezeu nebun.
2
Prolog: răbdarea lui Iov.
1 Şi a fost că-n ziua aceea când îngerii lui Dumnezeu au venit la-nfăţişare înaintea Domnului1, venit-a şi Diavolul în mijlocul lor să I se-nfăţişeze Domnului.
2 Şi Domnul i-a zis Diavolului: „De unde vii?” Iar Diavolul a zis în faţa Domnului: „Străbătând prin cele de sub cer şi hoinărind de-a lungul şi de-a latul, iată c-am venit”.
3 Şi Domnul i-a zis Diavolului: „Luat-ai tu aminte la robul Meu Iov?, că dintre pământeni nu-i nici un om ca el, neprihănit, drept, adevărat, cinstitor de
12 Acest ultim gest ritual nu se află în Textul Masoretic şi lipseşte din unele versiuni ale Septuagintei.
13 Textual: „gol mă voi întoarce acolo”. E vorba de dubla semnificaţie a cuvântului „mamă”: mama care-l aduce pe om în viaţă prin naştere şi mama universală, pământul, din care Dumnezeu l-a zidit pe Adam şi în care omul, prin păcat, avea să se întoarcă (vezi Fc 2, 7; 3, 19).
14 „... cum I-a plăcut Domnului, aşa s-a făcut”, expresie proprie Septuagintei.
1 Versetele 1-6 alcătuiesc o paralelă destul de strânsă cu 1, 6-12.
Dumnezeu, ferindu-se de tot răul. Şi măcar că prin zisele tale ai făcut ca pe nedrept să-şi piardă averile, el încă se ţine statornic în neprihana lui!”
4 Şi răspunzând Diavolul, a zis către Domnul: „Cojoc pentru cojoc!2 Că dacă-i vorba de viaţa lui, dă omul tot ce are.
5 Nu aşa ne-a fost vorba! Dimpotrivă, ia întinde-ţi mâna şi atinge-te de osul şi de carnea lui, şi vezi dacă nu te va blagoslovi-n obraz!...”.
6 Domnul i-a zis Diavolului: „Iată, ţi-l dau ţie pe mână; numai de viaţa lui să nu te-atingi!”
7 Diavolul a plecat de dinaintea Domnului şi l-a lovit pe Iov cu bubă rea3 din tălpi până-n creştet.
8 Şi a luat Iov un ciob ca să-şi radă puroaiele şi s-a aşezat pe gunoi, în afara cetăţii.4
9 Şi dac-a trecut o vreme şi înc-o vreme5, zis-a către el femeia lui: „Până când oare te vei mai răbda, zicând: -
2 Textual: „Piele pentru piele!” Expresie populară prin care Diavolul vrea să sugereze că legătura dintre om şi Dumnezeu e un fel de târg în folosul celui mai abil: dacă Iov, prin resemnare, izbuteşte să scape cu viaţă şi cu trupul întreg, tot ceea ce pierduse se poate reface.
3 Nu e vorba de lepră, ca în unele traduceri, ci de boala care constituise a şasea plagă a Egiptului (Iş 9, 9-11), termenul grecesc fiind acelaşi şi desemnând o explozie de inflamaţii purulente şi dureroase pe toată suprafaţa corpului uman.
4 În afara oraşului se afla un loc în care se depozitau gunoaiele, cărora, din când în când, li se dădea foc. Aşa se face că Textul Ebraic îl aşază pe Iov „în mijlocul cenuşii” sau „printre cenuşi”. Deşi nu erau lepră, bubele puteau indica un început al acestei boli, ceea ce presupunea izolarea suferindului, evitându-se astfel posibila contaminare.
5 Literal: „Şi trecând vreme multă”. Nuanţă proprie Septuagintei: izolarea lui Iov se consumă nu numai în spaţiu, ci şi în timp.

Iată, încă puţin să mai aştept întru nădejdea mântuirii mele!?... Că iată, amintirea ta s-a şters de pe pământ, şi chiar aceea a feciorilor tăi şi a fiicelor tale, pe care-n dureri şi chinuri i-am purtat în pântece şi pentru care-n zadar cu osteneli m-am nevoit. Iar tu, tu zaci aici în putregaiul viermilor, nemişcat sub cerul deschis, în timp ce eu rătăcesc ca o slujnică şi umblu din loc în loc şi din casă-n casă, aşteptând să scapete soarele ca să mă odihnesc de ostenelile şi de durerile ce mă cuprind acum... Ci zi ceva, o vorbă către Domnul, şi mori!”6

10 Iar el, uitându-se lung la ea, a grăit: „De ce vorbeşti tu ca o femeie fără minte? Dacă noi am primit din mâna Domnului pe cele bune, oare nu le vom răbda şi pe cele rele?...”. şi-n toate aceste întâmplări ce s-au petrecut asupră-i, nimic n-a greşit Iov cu buzele sale-n faţa lui Dumnezeu.
11 Iar trei prieteni ai săi, auzind de toate nenorocirile ce căzuseră asupră-i, au venit la el, fiecare din ţara lui: Elifaz, regele Temanilor, Bildad, domnul Şuahilor, şi Ţofar, regele Naamahilor7.
6 În Versiunea Masoretică versetul 9 sună astfel: „Femeia lui i-a zis: încă te mai încăpăţânezi în neclintirea ta? Blesteamă-L pe Dumnezeu şi mori!” Dezvoltarea îi e proprie Septuagintei, iar ediţia Rahlfs o notează cu 9 A-9 C.
7 Elifaz venea din Teman, ţinutul Edomului (vezi Fc 36, 11); numele lui putea să însemne „Dumnezeu zdrobeşte”. Bildad aparţinea tribului Şuah (vezi în Fc 25, 2), probabil înrudit cu Arameii nomazi din sud-estul Canaanului; numele său ar însemna „Iubit al Domnului”. Cât despre Ţofar, al cărui nume, cu înţeles incert, ar putea să însemne „pasăre fremătătoare” sau „cui ascuţit” sau „sprinten ca un căprior” (cf. Paul Scherer), el trăia în ţinutul Naamah (pe care LXX îl transcrie Minaios), în nord-vestul Arabiei. Septuaginta îi menţionează ca înalţi demnitari ai popoarelor lor, demnităţile implicând şi atributul înţelepciunii.
Ei au ajuns la el toţi odată, ca să-l aline şi să-i stea la-ndemână.
12 Şi dacă l-au văzut de departe, nu l-au recunoscut. Atunci cu glas mare au strigat şi au plâns, şi şi-au sfâşiat fiecare veşmântul şi şi-au presărat capul cu ţărână.
13 Şapte zile şi şapte nopţi au şezut lângă el şi nici un cuvânt nu i-au vorbit, văzând cât de groaznică îi era durerea, şi mare foarte.
3
Iov îşi blesteamă ziua-n care s-a născut.
1 După aceea şi-a deschis Iov gura şi şi-a blestemat ziua,
2 zicând1:
3 „Să piară ziua-aceea în care m-am născut şi noaptea care-a zis: „Un prunc se zămisli!”
4 Desiş de-ntunecime să fie ziua-aceea; de sus, din ceruri, Domnul să n-o mai ia în seamă, de sus, din cer, lumina pe ea să nu mai cadă!
5 Din beznă umbra morţii s-o ţină strâns în gheare şi negură-ndesată să vină peste ea!
6 Blestem pe ziua-aceea, blestem pe noaptea-aceea, să piară-n întuneric!; nicicând să nu mai fie-ntre zilele din an, şi nici între-ale lunii să nu se socotească;
1 De aici începe poemul propriu-zis, pe care versiunea de faţă îşi propune să-l tălmăcească în versuri cât mai apropiate de textul original al Septuagintei, din care păstrează cuvintele nucleice, îngăduindu-şi să adauge doar cuvinte întăritoare, menite să-i confere poemului valenţele prozodice ale limbii române.

7 ci-ntreagă noaptea-aceea să fie-ntr-o durere; nu, nici o veselie în ea, nici bucurie;
8 blestem din partea celui ce zilele blesteamă, a celui ce trezeşte din solzi Leviatanul2.
9 Întunece-se aştrii acelei nopţi adânci; s-aştepte lung lumina şi ea să nu mai vină, luceafărul de ziuă nu-l vadă răsărind;
10 că pântecele mamei nu l-a-ncuiat la prag, durerea s-o alunge din ochii nedeschişi.
11 De ce nu mi-a fost moartea în sânul maicii mele, sau n-am murit de-ndată ce i-am ieşit din pântec?
12 De ce şi-a pus genunchii să-mi fie aşternut, şi pieptul ei cel dulce de ce i l-am mai supt?...
13 Acum, dormindu-mi somnul, m-aş înveli-n tăcere; zăcând, m-aş odihni
14 cu regii laolaltă şi cu mai-marii lumii semeţi întru armuri,
15 sau cu boierii-alături îmbelşugaţi de aur, cei ale căror case sunt doldora de-argint;3
16 aş fi ca stârpitura de pântec lepădată, ca pruncii prea devreme lumina s-o mai vadă.
17 Acolo4 păcătoşii-n iuţimea lor au ars;
2 Textual: „Chitul cel mare”. În mitologia semitică Leviatanul era un monstru marin uriaş, oarecum asemănător cu un balaur sinuos (TOB îl traduce prin „Întortocheatul”), simbol al haosului care poate răsturna ordinea universului şi înghiţi soarele (legat, probabil, şi de fenomenul eclipsei). Apucat de solzi, gâdilat, el poate fi trezit şi pus să înghită lumina zilei care-l născuse pe Iov, nimicind-o.
3 T. M. face o aluzie mai transparentă la „casele” funerare (mormintele) regilor mesopotamieni şi

egipteni, în care erau acumulate bogăţii imense.
4 „Acolo”: în locaşurile morţilor (Şeol).
acolo-şi au odihnă cei osteniţi în trup;
18 acolo nici vieţaşii nu mai aud poruncă şi glas de temnicer.
19 Acolo mic şi mare, de-a valma, sunt totuna; acolo robu-n fine de domn nu se mai teme...
20 De ce s-a dat lumină amarului luminii şi viaţă celor care-n durere vieţuiesc
21 şi celor ce-şi vor moartea şi nu dau peste ea, în van scurmând s-o afle ca pe-o comoară-ascunsă
22 şi-s plini de bucurie de-o nimeresc cândva?
23 Odihnă-i este omului murirea, căci într-însa l-înfaşă Dumnezeu!
24 În faţa pâinii mele mă podidesc suspine şi spaime curgătoare sunt lacrimile mele;
25 temutu-m-am de spaimă, şi iat-o, stă deasupră-mi; de ceea ce mi-e frică, aceea-mi stă-nainte.
26 Nici pace pentru mine, nici tihnă, nici odihnă, ci groaza m-a cuprins!”
4
Cuvântul lui Elifaz.
1 Şi răspunzând Elifaz din Teman, a zis:
2 „De multe ori în viaţă ţi s-a vorbit în dodii? Pe cine crezi tu oare că-nmoi cu vorbe grele?
3 Că iată, tu, cel care pe mulţi i-ai învăţat şi multe mâini slăbite le-ai împuternicit,
4 tu, cel ce prin cuvinte bolnavi ai ridicat şi din genunchi nevolnici făcut-ai îndrăzneţi,

5 acum, când şi pe tine durerea te-a atins, te-ai aruncat asupră-i1...
6 Ce? frica ta de Domnul2 e oare nebunie? şi tot aşa nădejdea? şi calea ta cea dreaptă?
7 Adu-ţi aminte: care din cei curaţi s-a stins? sau când pierit-au oare cei drepţi, cu toţi ai lor?3
8 Pe cât ştiu eu, aceia ce ară rătăcire şi seamănă durere, pe-acestea le culeg.
9 Ei prin porunca-naltă a Domnului se sfarmă şi prin suflarea joasă-a mâniei Lui se sting.
10 A leului tărie şi răcnetul leoaicei s-au stins, ca şi trufia balaurilor mari.
11 Furnicoleul4 moare că n-are ce mânca, iar puii de leoaică se duc care-ncotro
12 Din tot ce-ai spus, o vorbă de-ar fi adevărată, nimic din aste rele nu te-ar
1 Folosirea verbului spoudazo = „a fi atent”, „a fi curtenitor”, „a se grăbi cu luare-aminte” introduce o notă de ironie; modalitate oratorică de a obţine un ascendent asupra interlocutorului.
2 Textual: „frica”, prin aceasta înţelegându-se, în limbajul biblic, frica de Dumnezeu, echivalentă însă cu evlavia.
3 Acest verset este nucleul întregii pledoarii a lui Elifaz.
4 „Furnicoleul” (grecescul myrmekoleon, astfel tradus în Biblia lui Şerban): insectă a cărei larvă se hrăneşte cu furnici, aruncându-se asupra lor şi devorându-le asemenea unui leu. Numele ştiinţific myrmeleon (de la myrmex = „furnică” şi leon = „leu”) denotă insecta, iar nu ursul furnicar (myrmecophaga jubata). Spre a evidenţia puterea lui Dumnezeu, singura care rânduieşte totul în lume (v. 9), în versetele 10 şi 11 poetul dă mai întâi exemple grandioase (leul, leoaica, balaurii), apoi se coboară în lumea măruntă a insectelor, pentru ca să niveleze cu cea mijlocie, a puilor de leu care se despart şi se risipesc prin înţărcare. Termenul ebraic corespunzător lui myrmekoleon provoacă traduceri care oscilează între „leul” (BJ, OSTY), „leul bătrân” (KJV), „leul puternic” (RSV), „ghepardul” (TOB).
fi-ntâmpinat. Minunile Lui toate, o şoaptă în auz.
13 Atunci când spaima nopţii şi-a vocii ei întoarse5 devine spaimă-n oameni,
14 cutremur mă cuprinde şi spaimă mă cuprinde şi oasele din mine le-aud cum clănţănesc,
15 că vânt ca o suflare6 mi-a adiat pe chip şi mi-a făcut şi părul şi carnea să se strângă.
16 m-am ridicat să aflu, dar n-am ştiut ce e; vedeam, dar nici o formă aievea-n văzul meu, ci numai în ureche o şoaptă de vânt lin7:
17 La Domnul său, e oare vreun muritor curat? prin fapta lui, e oare un om fără prihană?
18 Că dacă nu se-ncrede nici chiar în servii Săi, şi dacă chiar în îngeri El află ceva strâmb,
19 cu cât mai mult în viermii bordeielor de lut un lut din care, iată, şi noi suntem făcuţi -, în cei ce pier asemeni cu fluturii de noapte:
20 erau de dimineaţă, iar seara nu mai sunt; s-au dus, fără să-şi afle în ei nici o scăpare;
21 asupră-le suflare, şi, iată, s-au uscat; pierit-au, că n-avură în ei înţelepciune.
5 „Vocea ei întoarsă”: ecoul (năluca) sunetului înfiorător al nopţii. Acest vers introduce un tablou

sumbru, de mare forţă literară, menit să sugereze că omul nu-şi are cunoaşterea prin sine însuşi, ci în afara lui.
6 Grecescul pneuma poate însemna fie „duh” (spirit), fie „vânt” sau „suflare de vânt”. Chiar dacă e vorba de o entitate divină, ea nu se manifestă vizual, ci acustic.
7 „Adiere de vânt lin” este modalitatea în care Dumnezeu i s-a descoperit şi proorocului Ilie în muntele Horeb. E posibil ca autorul cărţii lui Iov să fi cunoscut pasajul din 3 Rg 19, 12. Oricum, în ambele texte e folosit acelaşi substantiv: aura, care înseamnă adiere uşoară de vânt, mişcarea şi sunetul brizei marine.

5
Cuvântul lui Elifaz (continuare).
1 Hai, strigă, dacă bănui că-i cine să teasculte, sau dacă vezi cu ochii vreun înger din cei sfinţi!
2 Mânia îl ucide pe cel lipsit de minte, aşa cum gelozia-l omoară pe răzleţ.
3 Eu am văzut nebunul cum prinde rădăcină, dar şi degraba-n care statura i-a pierit.
4 Copiii lui departe-s de pragul mântuirii; sunt trişti în umilinţă la poarta celor mici şi-n lume n-au pe nimeni să-i scape din ce sunt;
5 strânsura lor din holde doar drepţii vor mânca-o, din răul ce-i apasă ei nu vor fi scăpaţi, tăria lor din urmă în spulber va pieri.
6 Că suferinţa-n sine nu iese din pământ, aşa cum nici durerea nu-i odrăslită-n munţi,
7 ci omul e acela ce naşte suferinţa precum vulturii tineri se-avântă spre-nălţimi1.
1 Textual în LXX: „ci omul se naşte spre suferinţă, şi puii vulturului zboară spre înălţimi”. Textul Ebraic stă sub semnul controverselor, de vreme ce teologii încă nu sunt de acord că trebuie tradus: „omul este născut spre suferinţă” (KJV, RSV, TOB) sau: „omul naşte suferinţă” (BJ, OSTY); aceasta, datorită prezumţiei că masoreţii au citit incorect cuvântul original, adică yullad = „cel ce este născut”, în loc de yolid = „cel ce naşte”. Corectura e impusă de context, versetele 6 şi 7 conţinând o singură idee, anume că suferinţa nu-i este exterioară omului, ca un dat pe care el e obligat să-l accepte, ci-şi află rădăcina în el însuşi, în propria sa liberă voinţă, ceea ce îi incumbă şi partea de responsabilitate. Cât despre partea a doua a versului, traducerile din ebraică oscilează între: „precum scânteile zboară-n sus” (KJV, RSV, TEV, TOB), sau: „precum fiii fulgerului zboară-n înălţimi” (OSTY), sau: „precum zborul vulturilor caută înălţimea” (BJ). Se crede că originalul trebuie citit „fiii lui Reşep”, acesta fiind zeul fulgerului, al cărui simbol era vulturul. Dar de aci până la „scânteile care sar dintr-un incendiu” (nota din TOB) e o distanţă care văduveşte textul de unitate şi coerenţă. În tălmăcirea de faţă, omul care şi-a creat singur suferinţa e pus în paralelă cu vulturii tineri (puii de vultur) care cuceresc înălţimile prin propriile lor eforturi, ceea ce înseamnă o suferinţă asumată; aceasta e de natură să-l transfigureze pe cel ce şi-o asumă şi să-i confere chiar când e tragică o anumită măreţie.
8 Eu însă doar pe Domnul, pe El Îl voi ruga, şi-L voi chema pe Domnul A-toate-ţiitorul,
9 pe Cel ce face lucruri măreţe, necuprinse, slăvite, minunate şi multe fără număr;
10 pe Cel ce udă faţa pământului cu ploaie precum trimite apă spre cele de sub cer;
11 pe Cel ce le înalţă smeriţilor smerenia şi-i cheamă iar la viaţă pe cei ce stau să piară;
12 pe Cel ce-ntoarce planul isteţilor, încât zadarnică le fie a mâinilor lucrare.
13 El pe-nţelepţi îi prinde în viclenia lor2 aşa ca sfatul celor dibaci să se răstoarne.
14 Acestora-ntuneric le-o fi-n amiaza-mare, în plină zi umbla-vor ca noaptea, pipăind.
15 De sabie pieri-vor, iar cel slăbit scăpa-va din mâna celui tare.
16 Aşa se va întoarce nădejdea la cel
2 Deşi Elifaz e un iubitor de înţelepciune, el îşi dă seama şi mărturiseşte că aşa-zisul înţelept cultivă o isteţime vecină cu viclenia, pe care Dumnezeu o „prinde” şi o dejoacă. De altfel, cuvântul folosit aici e acelaşi cu care e caracterizat şarpele în Fc 3, 1: fronesis (respectiv, fronimos) = „inteligenţă”, „raţiune”, „isteţime”, „viclenie”, „sentiment al orgoliului”. Acest verset este singurul text din cartea lui Iov care se află citat în Noul Testament, anume la 1 Co 3, 19.

slab în timp ce gura celui asupritor se-astupă.
17 O, fericit e omul pe care-l mustră Domnul, cel ce-n dojană-L află pea-toate-ţiitorul!
18 Că rana El o face şi-apoi tot El o leagă, cu-aceeaşi mână bate şi-alină vindecând.

19 De şase ori din şase necazuri te va scoate, a şaptea oară răul nicicum nu te-o atinge3.
20 La timp de-nfometare te va scăpa din moarte, în luptă te va scoate din ghearele de fier.
21 Tot El te va ascunde, ferit de biciul limbii, de rele viitoare n-ai cum să te mai temi.
22 De cei fără de lege, de cei nedrepţi, vei râde, şi nu te vei mai teme de fiarele pădurii;
23 în câmp sălbăticiunea va sta cu tine-n pace4.
24 În pace-ţi vei şti casa şi-n cortul tău viaţa fără păcat va fi.
25 Vei şti că mulţi la număr te-or pomeni urmaşii, că fiii tăi, de-asemeni, ca iarba de pe câmp.
26 Către mormânt veni-vei ca grâul copt la vreme şi secerat, ca snopul la vreme strâns din holdă5.
27 Pe toate-acestea, iată, aşa le-am cercetat, aşa le-am auzit; e rândul tău de-acuma
3 Elifaz foloseşte „proverbul numeric" (vezi Pr 6, 16; 30, 15). Şase sunt numerele care-l precedă pe 7, acesta fiind simbolul desăvârşirii.
4 T. M. adaugă: „Tu vei avea un legământ cu pietrele câmpului".
5 La începutul secolului II d.Hr., Sfântul Ignatie Teoforul, condamnat la moarte şi călătorind în lanţuri spre Roma, unde avea să fie sfâşiat de lei în arenă, scria într-o epistolă: „Sunt grâu al lui Dumnezeu şi sunt măcinat de dinţii fiarelor, ca să fiu găsit pâine curată a lui Hristos".
să ştii ce-ai de făcut".
6
Răspunsul lui Iov.
1 Şi răspunzând Iov, a zis:
2 „O, Dac-ar fi catargul să-mi strângă sus frământul1, durerile să-mi pună-n balanţă pe tipsii,
3 acestea-ar fi mai grele decât nisipul mării; de-aceea, pe cât pare, mi-i vorba dezlânată.
4 că-n trupul meu înfipte-s a Domnului săgeţi; a lor întărâtare tot sângele mi-l soarbe2
5 Au va zbiera asinul sălbatic de-i sătul? mugi-va oare boul cu ieslea plină-n faţă?
6 poţi să mănânci o pâine făcută fără sare? şi unde-i oare gustul cuvintelor deşarte?
7 că-n sufletul din mine nu-i chip de alinare, mâncarea mea duhneşte-a miros urât de leu.
8 Că dacă Domnu-mi cheamă pe buze rugăciunea, atuncea şi nădejdea tot El o să mi-o dea.
9 De vreme ce-a-nceput-o, rănească-mă deci Domnul, dar tot El, pân' la urmă, să nu mă nimicească.
10 Mormânt fie-mi cetatea peste-ale cărei ziduri săream; eu nu-mi ţin partea, căci sfintele cuvinte a Domnului rostire eu nu le-am înşelat, şi roiul lor mă-mpunge când vorba mi-o încep.
1 Verbul original sugerează acţiunea de a strânge pânza unui catarg prin înfăşurare de jos în sus, ea devenind astfel o nouă greutate în cumpăna (balansul) corăbiei; cuvântul pregăteşte imaginea din versul următor.
2 Ebr.: „şi duhul meu le bea veninul".

11 Căci ce putere oare am eu ca să mai rabd? sau câte zile-n faţă pânviaţa mi-o ridică?
12 Tăria mea e oare tărie ca de piatră? sau carnea mea e oare o carne de aramă?
13 Au nu în El nădejdea întreagă mi-o puneam? şi, iată, ajutorul s-a-ndepărtat de mine.
14 Departe-mi este mila, şi-a Domnului veghere mă trece cu vederea.3
15 Ai mei cei de aproape n-au căutat spre mine; ca pe o albie seacă de râu m-au părăsit, ca valul m-au trecut.
16 Temuţii mei se-aruncă asupră-mi ca un viscol, ca sloiuri mari de gheaţă
17 ce-ncep să se topească de cum dau de căldură, că n-a rămas nici urmă acolo unde-au fost.
18 Aşa şi eu, aicea, de toţi sunt părăsit; parc-am pierit, sunt singur, de casă-nstrăinat.
19 Priviţi acele drumuri pe care merg Temanii, şi căile din Saba4, voi, cei ce ştiţi s-alegeţi5!
3 Traducerile din ebraică ale acestui verset (după un text destul de obscur şi foarte controversat în filologia biblică) cunosc numeroase variante care oscilează între: „Unui om deznădăjduit i se cuvinebunătate din partea prietenului său, şi el (omul deznădăjduit) leapădă frica de Cel-Atotputernic", formulare ce se vrea foarte fidelă originalului, şi: „Omul prăbuşit are dreptul la mila aproapelui său; dacă nu (dacă mila nu vine), el va lepăda frica de Cel-Atotputernic", soluţie care evită să i se atribuie lui Iov o atitudine contrară credincioşiei sale constante faţă de Dumnezeu. Septuaginta, prin formularea de faţă, pune pe seama lui Iov nu o atitudine, ci un sentiment: acela că a fost părăsit de Dumnezeu, un sentiment pe care-l va avea şi Iisus-omul pe cruce (Mt 27, 46; Mc 15, 34).
4 Temanii: locuitorii din Teman, oraşul lui Elifaz. Despre Sabeeni vezi nota de la 1, 15.

5 „Cei ce ştiţi s-alegeţi”: cei ce aveţi capacitatea (înţeleaptă) de a discerne. Versetul e luminat de cel următor: Temanii, încrezători în cetatea şi averile lor, pot fi prădaţi de Sabeeni (trib nomad care trăia din jafuri), realizând astfel precaritatea condiţiei umane.
20 Preţ ruşinos plăti-vor acei ce-şi pun nădejdea în bani sau în cetăţi.
21 Iar voi, voi fără milă m-aţi asuprit pe mine; acum, văzându-mi rana, cu spaimă să vă temeţi!
22 Ce?: de la voi cerut-am vreodată de pomană? sau de puterea voastră am eu nevoie-acum
23 să mă scăpaţi din mâna potrivnicilor mei ori să mă scoateţi teafăr din gheare de tiran?
24 Hai, fiţi-mi voi didascali, şi eu voi amuţi; sau dacă oareunde m-am înşelat, spuneţi-mi!
25 Dar, vai!, ce dezlânată e vorba celui drept!6 Că nu din partea voastră voi cere eu tărie,
26 şi nici mustrarea voastră o să-mi astupe gura; de limba voastră dulce de-acuma sunt sătul.
27 Aşa cum voi asupra orfanului cădeţi, cădeţi acum asupra prietenului vostru.
28 Mă uit în ochii voştri şi nu vă voi minţi.
29 Staţi jos, cu luare-aminte, şi să nu fiţi nedrepţi, ci fiţi şi voi odată-mpreună cu cel drept,
30 că-n gura mea nu este nici pic de strâmbătate. Au nu gâtleju-acesta priceperi cercetează?
7
Răspunsul lui Iov (continuare).
6 Autoironie amară. Pentru vorbirea sa, Iov foloseşte aici acelaşi cuvânt ca în versetul 3.
790
1 Au pe pământ nu-i viaţa-ncercare pentru om? şi viaţa lui nu-i oare-a tocmitului cu ziua,
2 a slugii care-n umbră se-ascunde de stăpân, a calfei cu simbrie în aşteptarea plăţii?
3 Aşa şi eu, răbdat-am atâtea luni deşarte, şi nopţi de suferinţă cumplită mi s-au dat.
4 Mă culc şi zic în sinemi: Când oare va fi ziuă?; mă scol şi spun asemeni: Când oare va fi seară?; şi-s plin de suferinţă din noapte până-n zori.
5 A viermilor putoare tot trupul mi-l frământă; îmi răzuiesc puroiul, şi ciobul se înmoaie.
6 Că viaţa mea-n balanţă mai slabă-i decât graiul1 şi s-a topit în hăul nădejdilor deşarte.
7 Adu-Ţi aminte [Doamne], că viaţa mea-i suflare, că tot ce-i bun rămas-a napoi de ochiul meu,
8 că ochiul strâns asupră-mi nu va mai da de mine, că ochii Tăi m-or cere, dar eu nu voi mai fi,
9 cum nici pe cer e norul ce-a fost şi s-a topit. Aşa coboară omul în iad2 şi nu mai urcă;
10 la casa lui, acolo, nicicând se va întoarce, şi dacă da, nici vatra, nu, nu-l va mai cunoaşte.
1 Cuvintele, efemeridele despre care se spune că „zboară”, sunt mult mai perene decât viaţa omului prin aceea că, scrise sau chiar numai rostite, o transcend şi o prelungesc, aşa cum, în ordinea morală, credinţa şi fapta omului sunt acelea care-i perpetuează statutul fiinţial şi dincolo de moarte. În T. M.: „Zilele mele au fost mai repezi decât suveica”.
2”Iad”, nu în sensul creştin de loc al chinului veşnic, ci în acela al lumii antice: „locaş al morţilor”, „Şeol”.
11 Aşa că eu de-acuma nu-mi voi mai ţine gura; din marea-mi suferinţă voi face-o să vorbească, cu inima cuprinsă de-amar o voi deschide.
12 Sunt eu cumva o mare? sunt eu cumva balaur să pui asupră-mi strajă?3
13 Că dacă-mi zic: E vremea să mă alinte patul, să fiu doar eu cu mine în aşternutul meu,
14 Tu mă-nspăimânţi cu visuri, şi-n spaime pui vedenii,
15 zburdalnicul meu suflet rupându-mi-l de duh şi oasele, de moarte.4
16 Că nu trăiesc cât veacul, să-ndur la nesfârşit; hai, lasă-mă în pace cu viaţa-mi găunoasă!...
17 Ce-i omul, că Tu Însuţi l-ai ridicat în slăvi? ce-i omul, ca Tu Însuţi să nu-l scapi din vedere,5
3 Dumnezeu este Acela care veghează ca marea să se păstreze între ţărmurile ei (Ps 88, 9) spre a-i ţine la adăpost pe locuitorii uscatului. „Balaurul” (care poate fi şi un monstru marin, ca în Ps 73, 14) este, de asemenea, o forţă uriaşă cu care Iov (nu fără o notă ironică) nu poate fi comparat.
4 Text dificil. După toate probabilităţile, versetul trebuie pus în legătură cu precedentul, în sensul că „visurile” şi „vedeniile” se consumă în zona fragilă a psihologicului (psyhe) prin mişcări aberante, produse de spaime, în care elementul constant al fiinţei umane (pneuma) nu se implică; de asemenea, groază produce şi imaginea oaselor, în opoziţie cu moartea, care conferă linişte (vezi 3, 13-19). Apostolul Pavel va face o distincţie clară între omul psihologic (psyhikos), care trăieşte doar la nivelul afectelor şi pasiunilor labile, şi omul duhovnicesc (pneumatikos), statornic în legătura sa cu Dumnezeu. Cât despre Textul Masoretic al versetului de faţă, el sună astfel: „Sufletul meu ar alege sugrumarea, şi mai degrabă moartea, decât scheletul meu”.

5 Majoritatea comentatorilor cred că acest verset reprezintă o replică amară şi ironică la textul din Psalmul 8.

18 să ai un ochi asupră-i din seară până-n ziuă şi-n ceasu-i de odihnă să-l iei la întrebări?
19 O, până când mă-nvălui, şi până când m-acoperi, şi până când n-am tihnă nici să-mi înghit scuipatul?
20 Dac-am greşit, ce oare pot face eu? hai, spune-mi, Tu, Cel ce pân' şi gândul din om îl sfredeleşti?! De ce m-ai pus pe mine să-Ţi stau, eu, împotrivă, şi sarcină să-Ţi fiu?6
21 De ce fărădelegea Tu nu vrei să mi-o uiţi şi pentru ce păcatul din mine nu mi-l speli?... Şi-acum, merg în pământ; curând s-o face ziuă, dar eu nu voi mai fi."
8
Cuvântul lui Bildad.
1 Atunci Bildad din Şuah a răspuns, zicând:
2 „Mult oare-o să mai turui de lucruri ca acestea? Ţi-e gura ca un iureş al vorbelor vântoase!
3 Au face Domnul lucruri nedrepte judecând? sau tulbură dreptatea A-toatefăcătorul?
4 Feciorii tăi asupră-I păcate de-au făcut, El i-a lăsat pe mâna nelegiuirii lor.
5 Dar tu s-alergi la Domnul A-toate-ţiitorul
6 Ebr.: „şi sarcină să-mi fiu". Potrivit filologilor biblici, acesta este unul dintre cele optsprezece locuri din Vechiul Testament în care masoreţii, din raţiuni de teologie ebraică, au introdus schimbări deliberate în textul original, în timp ce Septuaginta îl păstrează intact. E motivul pentru care marea majoritate a traducerilor din ebraică adoptă aici versiunea greacă. E de presupus că masoreţii nu au perceput vorbirea ironic-hiperbolică a lui Iov.
6 rugându-te; te-ascultă, de eşti curat şi drept, şi cumpăna1 dreptăţii la loc El ţi-o aşază,
7 încât ce-a fostnainte ţi s-o părea puţin pe lângă ce, la urmă, va fi de negrăit.
8 Întreabă-i pe cei care au fostnaintea noastră, adulmecă poteca bătută de părinţi.
9 Că noi de ieri doar suntem, şi nu ştim chiar nimic; că viaţa noastră-n lume nu e decât o umbră.
10 Da, ei ţi-or spune-acestea, şi ei te-or învăţa, din inimă scoţându-şi cuvinte de-acest fel:
11 Au papura se prinde-n pământul fără apă? au trestia se-nalţă de n-are umezeală?
12 Dar iarba fără apă, nu se usucă oare chiar stând pe rădăcină-nainte de-a fi tunsă?
13 Aşa-i sfârşitul celor ce L-au uitat pe Domnul şi-aşa se veştejeşte nădejdea-n cel păgân:
14 el are locuinţă, dar ea-i nelocuită, iar cortul său se duce ca pânza de paing;
15 el casa şi-o propteşte, dar ea nu stă-n
1 Substantivul diaita (citeşte: dieta), cu verbul diaitao (citeşte: dietao) e folosit numai în Cartea lui Iov şi înseamnă „mod de viaţă", „vieţuire" în general, iar în particular: viaţă ordonată, cumpătată, în acord cu regulile morale sau cu anumite prescripţii medicale (de unde: dietă, dietetic). Nuanţele se traduc în funcţie de context. În versetul de faţă, „cumpăna dreptăţii" este asociată cu verbul apokathistemi, care înseamnă „a restaura", „a repune ceva în starea de dinainte", „a restabili". Aşadar, dacă dreptatea omului neprihănit a fost zdruncinată de o pricină oarecare, Dumnezeu are grijă s-o reaşeze în starea iniţială. (Teologia cunoaşte şi foloseşte termenul „apocatastază" (apokatastasis ton panton) spre a defini erezia lui Origen după care, la sfârşitul veacurilor, chiar şi păcătoşii vor fi mântuiţi, într-un fel de restauraţie universală. Erezia a fost condamnată de Sfinţii Părinţi).

picioare şi, de-i va pune scoabe, ea tot nu se va ţine;
16 el verde stă sub soare şi doar din putrejune un ram îi odrăsleşte;
17 odihna lui, odihnă pe un morman de pietre, iar viaţa lui, o viaţă încercuită-n stânci.2
18 De l-a-nghiţit ţărâna, ţărâna va minţi: nicicând nu l-am văzut!...
19 Aşa va fi surparea lipsitului de crez, şi din pământ un altul în sus va odrăsli.
20 Că Domnul nu-i alungă din Sine pe cei buni3, cum nu primeşte darul din mâna celui rău.
21 Că gura celor vrednici4 o s-o umple iar de râset şi buzele lor pline vor fi de mulţumiri.
22 Vrăjmaşii lor de-a pururi s-or îmbrăca-n ruşine, aşa cum joacă-n cumpeni cel fără Dumnezeu."
9
Răspunsul lui Iov.
1 Atunci Iov a răspuns, zicând:

2 „Adevărat, ştiu bine că totul e cum spui: Cum poate pământeanul să fie drept la Domnul?
3 Că Dac-ar vrea să steie cu El la o voroavă, ar îngăima de-a surda, că n-ar putea răspunde o vorbă la o mie.
2 Ebr.: „rădăcinile lui se-mpleticesc în pietre, el se aruncă-n inima stâncii”. Originalul nefiind îndeajuns de clar, traducerile cunosc numeroase variante. Textul LXX e mult mai limpede asupra condiţiei fragile a omului păcătos: încrederea lui nu are temeiuri puternice (vv. 14-15), iar siguranţa sa e subţire, superficială (vv. 16-18).
3 Textual: „pe cei fără răutate”.
4 Textual: „celor adevăraţi”.
4 El e-nţelept la cuget, puternic e şi mare: cine I-a stat vreodată-mpotrivă şi-a învins?
5 Cel ce-nvecheşte munţii fără ca ei s-o ştie, Cel ce-n mânie-i surpă,
6 Cel ce pământu-l face săjoace-n temelii, să tremure din stâlpi,
7 El, Cel ce suflă-n soare şi-acesta nu răsare şi stelelor le pune deasupră-le pecete,
8 Cel ce prin Sine Însuşi tot cerul l-a întins şi umblă ca-n câmpie pe valurile mării,
9 Cel ce-a făcut Luceafăr-de-seară şi Pleiade şi Orion şi stele-n Cămări-demiazăzi1,
10 El, Cel ce face lucruri adânci, de nepătruns, slăvite, minunate şi multe fără număr!...
11 De trece pe deasupră-mi, El trece şi nu-L văd; de mi-a trecut pe-alături, S-a dus şi n-am ştiut.
12 Că dacă El alungă, e cineva să-ntoarcă? e cineva în stare să-I spună: ce-ai făcut?
13 De-i mânios, El poate mânia să Şi-o-ntoarcă; sub El se încovoaie toţi monştrii2 de sub cer.
14 O, Dac-ar vrea s-asculte cu grijă la ce spun!
1 „Cămările-de-miazăzi”: constelaţie australă. De altfel, aproape toţi traducătorii din limbile vechi (ebraică, greacă, latină) consemnează numele acestor constelaţii sub rezerva unui oarecare procent de probabilitate.
2 Textual:”chitimea”, totalitatea chiţilor, chitul fiind orice vietate acvatică de proporţii gigantice (cum sunt cetaceele, dar şi crocodilii sau hipopotamii). Metafora exprimă un maxim de forţă în viaţa pământească. Textul Masoretic, mult mai obscur, vorbeşte de aliaţii lui Rahab”, acesta fiind o zeitate marină din vechea mitologie orientală.
793
15 Chiar dac-aş fi-n dreptate, El nu m-ar asculta, şi-n faţa judecăţii mă voi ruga de milă;
16 şi chiar de L-aş chema eu, şi El m-ar asculta, eu nici atunci n-aş crede că El m-a auzit,
17 El, Cel ce mă sfărâmă cu-o mână de-ntuneric şi, de mă face ţăndări, nu-I trebuie pricină.
18 Că de la El răgazuri nu am nici să răsuflu şi-s plin de-amărăciune.
19 De-i vorba de putere, El este Cel-Puternic, şi judecăţii Sale-i va sta-mpotrivă cine?
20 Că, chiar de am dreptate, cu gura mea mă-nvinui, şi, de-s fără prihană, tot vinovat voi fi.
21 De sunt fără prihană, nici sufletu-mi n-o ştie; un singur lucru ştie: că viaţa mi se ia.
22 Am zis deci: pe cel mare ca şi pe cel puternic îi termină mânia,
23 cei răi sfârşind în pace prin moarte minunată, în timp ce drepţii lumii ajung de râsul lumii,
24 că daţi au fost pe mâna ce-o-ntinde necuratul. El este Cel ce leagă la ochi judecătorii şi dacă-n asta nu-i El, atuncea cine e?
25 Mai grabnică mi-i viaţa decât alergătorul, că fuge şi n-o ştie;
26 rămân niscaiva urme din drumul unei nave sau când vulturul zboară cătându-şi de mâncare?
27 Că, chiar dacă mi-ai spune: uita-voi tot ce-am zis!, de-mi voi pleca privirea în jos, voi suspina.
28 Mă clatin din întregul alcătuirii mele, ştiind că fără vină Tu nu mă vei lăsa.
29 Şi dacă-s cu prihană, atunci de ce nu mor?
30 Că, dacă cu zăpadă fiinţa mi-aş spăla-o şi de mi-aş curăţi-o cu mâinile curate,
31 Tu chiar şi-atunci mocirla mi-ai da-o să mă scald, aşa ca şi veşmântul să-mi fie prins de silă.
32 Că nu eşti om ca mine, să-Ţi stau eu împotrivă şi-apoi la judecată să mergem amândoi.
33 O, Dac-ar fi la mijloc un altul, care mustră şi poate să asculte ce spune fiecare,
34 să ia de lângă mine toiagul ce se-ncruntă, aşa ca eu să nu mă-ngrozesc de teama lui,
35 să nu-mi mai fie frică de ceea ce voi spune...; că, altfel, nu-ndrăznesc!
10
Răspunsul lui Iov (continuare).
1 Trudit pân’ la durere e sufletul din mine1; de-acum voi da frâu liber cuvintelor spre El, grăindu-I din amarul ce sufletu-mi cuprinde.

2 Voi zice către Domnul: nu mă-nvăţa păgân! De ce? din ce pricină m-ai judecat aşa?
1 „Trudit pân' la durere" îl traduce pe grecescul kamno = „a munci cu efort", „a fi ostenit de lucru", „a fi cuprins de durere", verb care e folosit numai în Cartea lui Iov, şi numai de două ori: aici şi în 17, 2. El exprimă condiţia obiectivă care motivează ieşirile violente ale eroului ce se descoperă victima unei apăsări fără ieşire. T. M.: „sufletul meu e dezgustat de viaţa mea", ceea ce înseamnă o implicare a personajului în propria sa deznădejde, pe când „sufletul trudit" e rezultatul unor eforturi lăuntrice care, ajunse la limită, anunţă epuizarea.

3 Ţi-e bine ţie dacă fac eu o strâmbătate? că Tu nu iei aminte la plăsmuirea Ta, ci-n sfatul strâmbătăţii, acolo-ţi e amintea!
4 Vezi Tu aşa cum vede un pământean de rând? Au vei vedea Tu lumea precum o vede omul?
5 Au sunt zilele Tale ca viaţa omenească şi anii Tăi sunt oare ca anii omeneşti,
6 ca să Te ţii de urma fărădelegii mele şi să-mi scrutezi păcatul la fiecare pas,
7 atunci când Tu ştii bine că n-am făcut nimic şi că din mâna-ţi tare nu-i nimeni să mă scape?
8 Cândva mâinile Tale mi-au plăsmuit un chip2 şi m-au făcut; pe urmă, sucind-o, m-ai lovit.
9 Adu-Ţi aminte astăzi: din lut m-ai plăsmuit şi-n lut mă vei întoarce3.
10 Nu Tu, ca pe un lapte, m-ai muls din nefiinţă şi, precum caşul proaspăt, cu cheag m-ai închegat?
11 În piele şi în carne tot Tu m-ai îmbrăcat şi mi-ai ţesut lăuntrul din oase şi din nervi;
12 cu viaţă şi cu milă m-ai binecuvântat şi veghea Ta de pază i-a stat suflării mele.
13 Din tot ce porţi în Tine, eu ştiu că Tu poţi totul şi că nimic în lume nu-ţi e cu neputinţă.
14 De voi greşi, vei ţine asupră-mi ochi de pază; de fac fărădelege, nu-ţi sunt nevinovat.
15 De săvârşesc păcatul, e vai şi-amar de mine, iar dacă-s drept, nici capul nu
2 În gândirea lui Iov, formarea embrionului, ca şi naşterea fătului, e opera directă a lui Dumnezeu.
3 AluzielaFc. 3, 19: „pământ eşti şi în pământ te vei întoarce".
pot să mi-l ridic, aşa cum sunt, cu mintea-mpănată de dispreţ.
16 Ca pe un leu în fugă Tu mă vânezi spre moarte şi-apoi, sucindu-ţi gândul, cu greu mă laşi din mână4,
17 reînnoind asupră-mi ispite de tot felul; cu marea Ta mânie Te-ai mâniat pe mine şi-ai năpustit asupră-mi bulucuri de piraţi.
18 De ce m-ai scos din pântec? de ce nu mi-am dat duhul, ca nici un ochi pe lume să nu mă fi văzut,
19 şi să fi fost atuncea ca şi cum n-aş fi fost? De ce din sânul mamei nu m-ai mutat în groapă?
20 Viaţa mea nu-i oare, şi-aşa, destul de scurtă?: Ci lasă-mă să-mi dărui o leacă de odihnă
21-nainte de-a purcede pe calea fără-ntoarceri, acolo, în tărâmul de neguri şi-ntuneric,
22 în întuneric veşnic, tărâm fără lumină şi fără văz în viaţă de oameni muritori".
11
Cuvântul lui Ţofar.
1 Şi răspunzând Ţofar din Naamah, a zis:
2 „Cel ce grăieşte multe nu va primi răspuns? cel ce grăieşte bine părea-se-va şi drept? Blagoslovit e omul cel cu vieaţa scurtă!
3 Nu fi bogat în vorbe, că nu e nimeni care să ţi se-mpotrivească.
4 Reversul versetului 8: Dumnezeu pare un atotputernic capricios care, după bunul Său plac, dă cu o mână şi ia cu alta, sau invers. În ambele versete e folosit verbul metaballo = „a se răzgândi", „a-şi schimba gândul sau părerea".

4 Aceasta, findcă tu zici: curat sunt eu în fapte, şi-n faţa Lui, de-asemeni, eu sunt fără prihană.
5 Dar dacă Domnul Însuşi ar fi să-ţi cuvinteze şi buzele spre tine ar fi să le deschidă
6 şi-apoi să-ţi povestească puterea-nţelepciunii că ea-ndoită fi-va acelor ce-s ca tine -, atunci vei şti că cele ce Domnul ţi-a trimis sunt pe măsura celor ce le-ai păcătuit.
7 Găsi-vei tu o urmă din ceea ce e Domnul? ajuns-ai tu vreodată la marginile trase de Cel-Atotputernic?
8 Înalt e cerul! Bine, înalt; şi ce vei face? de-s mai adânci hotare decât în iad, ce ştii tu?,
9 sau trase pe întinderi mai lungi decât pământul, mai late decât marea? -
10 Şi dacă El pe toate le va strica, e oare vreun om în lumea asta să-I spună: ce-ai făcut?...
11 Că El cunoaşte fapta celor fără de lege, El vede pasu-alături şi nu închide ochii.

12 Dar muritorul jalnic înoată în cuvinte şi-ajunge ca asinul sălbatic în pustie.
13 Iar tu, de-ai pus în tine o inimă curată şi dacă tinzi la ceruri cu mâinile spre El,
14 de ţi-a rămas în mână ceva fărădelege şi faci ca ea să fugă departe de la tine şi-n felul tău de viaţă ce-i strâmb să nu rămână,
15 atunci îţi va fi faţa ca iezerul în soare şi, dezbrăcat de tină, te-ai scuturat de spaime;
16 atunci amara trudă o vei fi dat uitării ca pe un val, şi groaza nu-ţi va lovi simţirea;
17 atunci şi rugăciunea-ţi va fi ca un luceafăr şi viaţă răsări-va din miezul tău de zi1;
18 având nădejde-n tine, vei fi încrezător, din griji şi-ngrijorare îţi răsări-va pace.
19 Căci, liniştit fiindu-ţi, nu-ţi vei avea războinici şi de-ai avut, sucind-o, se vor ruga de tine;
20 pe-aceştia mântuirea-i va părăsi de tot, findcă-ntru ei nădejdea nu e decât pierzare şi ochii celor aprigi se vor topi de plâns".
12
Răspunsul lui Iov.
1 Şi răspunzând Iov, a zis:
2 „Nu-ncape îndoială că voi sunteţi poporul1 şi că înţelepciunea se va sfârşi cu voi!...
3 Dar inima din mine e-aceeaşi ca şi-a voastră.
4 Cel drept, fără prihană, acum e râsullumii:
5 La un soroc ajunge sub alţii să-ngenunche şi casele să-i fie prădate de nemernici.2
6 Cel rău să nu se-aştepte să fie fără vină, cum crede că-s aceia ce-L părăsesc pe Domnul, că-adică niciodată nu
1 Aluzia anticipează revenirea lui Iov la o viaţă nouă după încheierea teribilei probe la care a fost supus.
1 Textual: „că voi sunteţi oameni", în sensul general de „omenire" (totalitatea, chintesenţa speciei umane). Verset ironic.
2 În textul Septuagintei versetele 3-5 au o mare concentrare poetică, în timp ce Textul Masoretic introduce, pe aceeaşi idee, parafraze explicative care dublează numărul versurilor.

vor avea certare.3
7 Ci-ntreabă-le pe vite, şi ele îţi vor spune, şi păsările zării, şi ele-or povesti;
8 vorbeşte cu pământul, şi el te lămureşte, dar şi cu peştii mării, iar ei vor tâlcui.
9 Din toate-acestea, cine-ntru sfârşit nu va cunoaşte că ele, toate-acestea, de Domnu-au fost făcute,
10 de Cel ce ţine-n mână vieaţa-a tot ce-i viu şi duhul a tot omul?
11 Urechea osebeşte cuvintele-ntre ele aşa cum cerul gurii bucatele le gustă.
12 În vremea-ndelungată va sta înţelepciunea, în viaţa-ndelungată se va găsi ştiinţa.
13 La El e-nţelepciunea, la El este puterea, şi tot la El e sfatul şi darul de-a pricepe.
14 Că dacă El dărâmă, cin' va zidi la loc? şi pe un om de-l pune sub cheie, cine-l scoate?
15 De va opri El apa, se va usca pământul, iar dacă-i dă frâu liber, îl pierde prăbuşindu-l.
16 A Lui este puterea, a Lui este tăria, la El este ştiinţa şi darul de-a pricepe.
17 Pe sfetnici El îi duce, desculţi, în grea robie, judecătorii lumii se îngrozesc de El;
18 Pe regi El îi aşază pe tronurile lor, dar tot El le şi leagă mijlocu-n cingătoare4;
3 Ebr.: „Tâlharii se răsfaţă în corturi liniştite; / cei ce-L stârnesc pe Domnul se simt la adăpost, / cei ce şi-l pun în mână pe dumnezeul lor". RSV ediţia Nashville 1957 notează că Textul Ebraic e nesigur (de unde, traduceri foarte variate). Ultimul vers, enigmatic, ar exprima eroarea celor ce-şi fac din pumn (simbolul forţei) un dumnezeu.
19 El este Cel ce-i duce pe preoţi în robie, şi pe mai-marii lumii, puternici, îi prăvale.
20 El taie vorba5 celor de tot încrezători, bătrânilor le ştie priceperea. Tot El
21 îi face de ocară pe cei ce sunt maimari şi pe smeriţi îi urcă.
22 El scoate la iveală adâncuri de-ntuneric şi tot El umbra morţii o trage spre lumină.
23 Pe neamuri le sporeşte şi-apoi tot El le pierde, le risipeşte-n larguri şi tot El le adună.
24 El inimile celor mai-mari ai lumii strâmbă şi-i lasă-n rătăcire pe căi necunoscute,
25 să pipăie doar bezna, şi nicidecum lumina, şi-n gol să rătăcească asemeni celui beat.
13
Răspunsul lui Iov (continuare).
1 Pe toate-acestea, iată, cu ochiul le-am văzut, cu propria-mi ureche, la fel, le-am auzit.

2 Ştiu tot atât de multe pe câte ştiţi şi voi şi-n iscusinţa minţii eu nu sunt mai prejos.
3 Dar nu!, ci eu cu Domnul vreau astăzi să vorbesc, Lui astăzi socoteală să-i dau, dac-o să vrea.
4 Că, iată, voi îmi sunteţi ca nişte doctori strâmbi şi vraci de rele, toţi.
5 Şi, oh!, de-aţi amuţi, să-i daţi şi voi oleacă târcol înţelepciunii!...
4 Metaforă pentru „a face prizonier", „a duce în robie".
5 Textual: „schimbă buzele".

6 Dar ascultaţi-mi vorba în apărarea mea, luaţi aminte bine cum judec eu rostind.
7 Ştiţi voi că înaintea lui Dumnezeu grăiţi, că, stându-I înainte, voi îndrugaţi minciuni?
8 sau că vă îndoiţi? sau că pe voinainte-I judecători vă faceţi?
9 Că binele s-o ţine el, cel puţin de voi, şi dacă faceţi totul, vă veţi lipi de Dânsul.
10 Aceasta nu înseamnă că El n-o să vă mustre, dar de-Şi ascunde faţa, voi vă veţi minuna.
11 Au nu a Lui mânie vă bagă-n sperieţi, şi frica Lui, nu-i oare cea care vă turteşte?
12 Atunci trufia voastră se face ca cenuşa şi trupul ca argila.
13 Tăceţi, ca eu să glăsui şi să-mi înmoi mânia,
14 cu dinţii apucându-mi bucăţi din carnea mea şi sufletul, întregul, punându-mi-l în palmă1.
15 Chiar dacă El, Cel-Tare, nu-Şi va-nceta prigoana, eu tot am să mă apăr, grăind, în faţa Lui;
16 aceasta-mi va fi mie arvună mântuirii, de vreme ce minciuna nu-ncape-n faţa Sa.
17 O, ascultaţi-mi vorba, cuvintele-ascultaţi-mi, vă cer să luaţi aminte la ce voi povesti!
18 Că, iată, eu aproape-am ajuns de judecată şi ştiu că-n judecată eu sunt cel cu dreptatea.
1 Ultimele două versuri: paralelism sinonimic, ele spunând unul şi acelaşi lucru. „A apuca bucăţi din carnea sa" (literal: „cărnurile") şi „a-şi pune sufletul în palmă" înseamnă gestul suprem prin care Iov are de câştigat totul sau nimic; a intra în luptă „cu arme şi bagaje".
19 E cineva să-mi deie vieaţa-n judecată? că dacă da, atuncea eu tac şi încetez.
20 Doar două lucruri, două, doresc să mi le dai, şi-atunci de dinainte-ţi eu nu mă voi ascunde:
21 Îndepărtează-ţi mâna, da, ia-o de pe mine, iar frica Ta să nu mă cutremure de groază.
22 Apoi mă vei chema, şi eu voi auzi, sau Tu îmi vei vorbi, şi eu voi da răspuns.
23 Câte-am făcut păcate şi câte fărdelegi? Hai, spune-mi, care sunt?
24 De ce Te-ascunzi de mine şi crezi că eu, de-aicea, aş fi duşmanul Tău?
25 Te sperii Tu de-o frunză pe care-o bate vântul? Îmi stai Tu împotrivă, când eu îs funigel2,
26 de scrijeleşti pe tablă împotrivă-mi ce e rău şi-mi pui sub ochi păcate făcute-n tinereţe
27 şi-mi vâri, ca la popreală, picioarele-n butuci, şi fapta cea mai mică mi-o ţii mereu sub pândă şi-ajungi cu luare-aminte la urma tălpii mele?...
28 Eu, cel ce se-nvecheşte ca un burduf de piele sau ca o haină scumpă mâncată-n pod de molii...
14
Răspunsul lui Iov (continuare).
1 Născutul din femeie e om cu viaţă scurtă şi plină de necazuri.
2 Ca floarea înfloreşte, şi după-aceea cade, şi fuge ca o umbră, şi n-are vreun răgaz.
2 Ebr.: „Vrei Tu să-nfricoşezi o frunză mişcătoare / şi să hărţuieşti un pai uscat?"

3 Nu-i el acel pe care l-ai luat la cercetări şi l-ai silit să-ţi vină sub ochi la judecată?
4 În cazu-acesta, cine-i curat de tină? Nimeni, chiar da că-i va fi viaţa o zi doar pe pământ.1
5 Că Tu la socoteală şi lunile i-ai pus; i-ai pus hotar în vreme, hotar de netrecut.
6 Mai lasă-l din privire, dă-i timp să seodihnească, să-i placă şi lui viaţa măcar cât unei slugi!
7 Că până şi copacul, tot are o nădejde: chiar dacă-l tai, trupina mai poate să-nflorească, şi nici lăstarii fragezi din ea nu vor lipsi;
8 chiar dacă rădăcina-n pământ îmbătrâneşte şi trunchiul printre pietre se macină murind,
9 adulmecarea apei îl face s-odrăslească şi va rodi crenguţe ca un răsad de ieri.
10 Dar omul, dacă moare, se prăbuşeşte-n hău, şi dacă muritoru-a căzut, mai mult nu e.
11 Că prin lucrarea vremii chiar marea scade-n maluri şi râu-şi pustieşte zăvoaiele şi seacă;
12 la fel, şi omu-adoarme şi nu se mai ridică, şi pân' ce va fi cerul, el nu se mai
1 O seamă de ediţii greceşti leagă acest vers de cel precedent. Textul a fost astfel interpretat ca o aluzie inspirată asupra păcatului originar şi folosit, în secolul IV, împotriva ereziei pelagiene. Doctrina asupra păcatului originar va începe însă, în mod explicit, odată cu Sfântul Apostol Pavel,

prin Epistola către Romani 5, 12-14: solidară cu Adam (arhetipul), specia umană moşteneşte, din generaţie în generaţie şi din individ în individ, păcatul acestuia. În funcţie de mentalitatea vremii sale, Iov nu-i putea concepe omului decât o impuritate funciară, legată de propria sa natură, dar o fulguraţie a Revelaţiei nu poate fi exclusă, aşa cum se întâmplă în foarte numeroase texte biblice.
trezeşte, nu, nu se mai deşteaptă din somnul său adânc.2
13 Măcar de m-ai ascunde în iadul cel de jos3, sub pază, pân' la vremea când ţi-a trecut mânia şi-ai rândui o vreme să-ţi aminteşti de mine;
14 că dacă omul moare şi înc-ar mai trăi chiar când şi-ncheie viaţa cu ziua cea din urmă, aş aştepta-n tăcere pân' ce din nou voi fi.
15 Apoi mă vei chema, şi eu Îţi voi răspunde: Nu-ndepărta zidirea făcută chiar de Tine!4
16 Dar Tu ţii socoteala la tot ce fac eu zilnic şi nu, nimic nu-ţi scapă din bietele-mi păcate;5
17 în sac ţii sub pecete amele fărdelegi şi însemnezi chiar orice-am greşit fără de voie.
2 Autorul e foarte departe de reprezentarea unei vieţi viitoare în care suferinţele de pe pământ ale omului pot fi compensate printr-o anume stare de fericire, aşa cum o va aduce în lume creştinismul; el măsoară totul la scara vieţii pământeşti.
3 În sensul: împărăţia morţilor; Şeol.
4 Literal: „lucrurile mâinilor Tale nu le îndepărta!" Punctuaţia versetului e proprie versiunii de faţă.
5 Verset foarte controversat de traducători, datorită faptului că Textul Masoretic prezintă următoarea redactare: „În loc ca Tu să-mi numeri astăzi paşii, / (atunci) nu vei mai ţine seama de păcatul meu"; şi, în continuare (v. 17): „pecetluită într-un sac va fi fărădelegea mea / şi Tu îmi vei albi greşala". În acest caz, versetul ar fi o continuare a ceea ce Iov îşi îngăduie să viseze asupra unei posibile întâlniri paşnice cu Dumnezeu, la capătul căreia nu se va mai ţine seama de păcatele omului şi totul va fi iertat. Aceasta ar duce inevitabil la ceea ce s-a numit în teologie apocatastaza, adică restauraţia universală (vezi nota de la 8, 6). Textul Septuagintei nu lasă loc unor asemenea controverse: după ce fantezia lui Iov emite ipoteza unei reconcilieri dintre om şi Dumnezeu, revine cu amărăciune la realitatea prezentă.
799
18 Aşa precum un munte-n cădere se prăvale, aşa precum o piatră în locu-i se-nvecheşte,
19 cum apele rod pietre şi-ntinsele şuvoaie duc straturi de pământ, aşa în om Tu spulberi puterea de-andura:
20 întinzi de el pân' vine sfârşitul, şi s-a dus, îi schimbi înfăţişarea6 şi-apoi îl dai afară.
21 Şi de i-au fost feciorii la număr mulţi, nu ştie, iar de i-au fost la număr puţini, nici asta ştie;
22 el ştie doar atâta: că trupul l-a durut şi sufletul i-a plâns".
15
Cuvântul lui Elifaz.
1 Atunci Elifaz din Teman a răspuns, zicând:
2 „Care-nţelept răspunde cu judecăţi de vânt şi pântecele-şi umflă cu lacrimi bătăioase,
3 mustrând cu-atâtea vorbe-n afara cuviinţei şi prin cuvinte care n-aduc nici un folos?
4 Au frica ta de Domnu-ntr-atât ţi-ai lepădat-o, să spui astfel de vorbe chiar stând în faţa Lui?
5 Că propriile-ţi vorbe te învinovăţesc, de nu cumva ales-ai să ne vorbeşti de Sus1.
6 În sensul: îl desfigurezi (prin îmbătrânire sau moarte).
1 Literal: „de nu cumva ales-ai cuvintele celor tari", „cel tare" (dynastes) fiind suveranul care-şi poate permite să le vorbească altora peste umăr. Textul Ebraic presupune chiar o aluzie la şarpele din Fc 3, 1, al cărui limbaj e construit pe dispreţul faţă de adevărul şi suveranitatea lui Dumnezeu.
6 Nu eu acum te-nvinui, ci însăşi gura ta, şi martori împotrivă-ţi sunt chiar atale buze.
7 Ce dar? eşti tu întâiul-născutul dintre oameni? sau tu mai înainte de munţi te-ai plămădit?
8 sau tu cu-auzul stat-ai cândva la sfat cu Domnul şi numai întru tine s-a strâns înţelepciunea?
9 Ce ştii tu-n lumea asta să nu o ştim şi noi? sau ce pricepi tu, oare, şi noi să nu pricepem?
10 Că şi la noi se află bătrâni şi Vechi-de-zile, mai încărcaţi de zile chiar decât tatăl tău.
11 Puţine răni ai faţă de ce-ai păcătuit, că multe-ţi sunt la număr greşalele, prea multe.
12 Ce fel de îndrăzneală din inima ta curge, sau ce anume oare aşteaptă ochii tăi
13 de ţi-a zbucnit mânia de faţă-aici cu Domnul şi-ai slobozit din gură cuvinte ca acestea?
14 Căci cine, om fiind, va fi fără prihană, sau cum va fi curat născutul din femeie?
15 Că dacă El nu-i crede nici chiar pe sfinţii Săi2 şi-n dreptul feţei Sale nici cerul nu-i curat,

16 cum o să fie omul cel urîcios şi scârnav, acel ce nedreptatea o soarbe ca pe apă?
17 Aş vrea să-ţi spun un lucru de mare preţ. Ascultă: Voi povesti eu însumi, şi ce-am văzut cu ochii,
18 şi ce-au spus înţelepţii nimic ţinând în taină de la părinţii lor
2 „... sfinţii Săi" = îngerii Săi; vezi 4, 18.

19 (cei cărora pământul acesta le-a fost dat şi nimeni de-altă naţie venise printre ei).3
20 Nelegiuitu-şi duce vieaţa numa-n grijă4, şi-n anii daţi cu număr tiranului puternic
21 el n-are decât spaime ţipându-i în urechi, şi-atunci când i se pare că-n casa lui e pace îi vine prăbuşirea.
22 El nu mai poate crede că scapă de-ntuneric; sortit simţindu-şi trupul să piară sub tăiş
23 s-au rânduit anume vulturilor spre hrană, în sineşi el nu vede nimic decât căderea. Iar ziua de-ntuneric îl bântuie cu spaime,
24 nevoia şi necazul îl ţin împresurându-l ca pe-un voivod ce cadenainte de-a se bate.
25 Că mâinile-mpreună şi-a ridicat spre Domnul, dar s-a-ncontrat cu Domnul A-toate-ţiitorul5
26 şi i-a ieşit-nainte cu vorbe de ocară şi cu cerbicea groasă a pavezelor lui;
27 că faţa şi-a-nvelit-o pe toată cu grăsime şi şi-a făcut pe coapse răzoare de osânză6;
28 el va trăi-nlăuntrul cetăţilor pustii şi va intra în case de nimeni locuite; şi ceau gătit aceia va fi cărat de alţii.
3 Elifaz îşi atribuie o înţelepciune moştenită din vremea când ea nu putea fi alterată de influenţe străine.
4 Grijă, îngrijorare, nelinişte, preocupare continuă, anxietate.
5 Textul LXX pare a sugera, printre altele, şi păcatul ipocriziei: pe de-o parte, demnitarul nelegiuit pare a-L implora pe Dumnezeu cu mâinile ridicate, pe de alta el I se împotriveşte.
6 Grăsimea era simbolul insensibilităţii religioase şi decăderii morale; vezi Dt 32, 15. În unele ediţii greceşti urmează emistihul: „lauda lui, sudalma"
29 Bogat n-o să devină, averi n-o să-i rămână, nici umbră nu-i va face pământului, pieziş,
30 şi nici din întuneric nu va avea scăpare; odrasla lui cea verde va veşteji-o vântul şi floarea va cădea.
31 Să nu se-ncreadă-n sine că-n veac va dăinui, căci doar deşertăciune veni-va peste el.
32 Securea-l va răpune-nainte de-a-i fi vremea, şi tânăra-i mlădiţă putere nu va prinde.
33 Cules ca agurida va fi,-naintea vremii, şi va cădea ca floarea măslinului sătul.
34 Că mărturia celui necredincios e moartea şi foc va arde casa celor spurcaţi la daruri.
35 În pântece ca-n sarcini va zămisli dureri, dar nu i se vor naşte decât deşertăciuni, căci el, acolo-n pântec, găteşte vicleşug."
16
Răspunsul lui Iov.
1 Atunci Iov a răspuns, grăind:
2 „Eu lucruri ca acestea am auzit destule; voi sunteţi, toţi, o tagmă de bieţi mângâietori.
3 Ce dar? găseşti vreo noimă acestor vorbe-n vânt? sau cine te împunge în coastă să răspunzi?
4 Din parte-mi, cred că şi eu aş cuvânta ca voi de-ar fi sufletul vostru în locul alui meu; şi eu asupra voastră m-aş năpusti cu vorbe şi-apoi, asemeni vouă, aş clătina din cap;
5 de-ar fi atâta vlagă scorţoasă-n gura mea, n-aş pregeta o clipă din buze să-mi dau drumul.

6 Dar, de vorbesc, ce-nseamnă?: nu mă mai doare rana? sau, dacă tac, înseamnă că nu mă mai rănesc?
7 Dar azi Tu ai în mine un biet nebun, sleit,
8 şi Te-ai pornit asupră-mi, să-mi fiu de mărturie; în mine se ridică minciuna ce mă paşte, minciuna ce-mpotrivă-mi din faţă mi-a răspuns. 1
9 Mânia Lui stârnită m-a prăbuşit în praf şi dinţii Şi-i scrâşneşte-mpotrivă-mi de deasupra; haidăii Lui şi-aruncă săgeţile spre mine,
10 cu ghimpii cătăturii spre mine-au năvălit, cu straşnice ţepuşe mi-au înţepatgenunchii, grămadă toţi, deodată, s-au aruncat asupră-mi.
11 Că Domnu-a vrut mă aibă în mână cel nedrept şi tot El mă aruncă la cei nelegiuiţi.
12 Eu vieţuiam în pace şi El m-a risipit, prinzându-mă de chică m-a rupt în bucăţele şi m-a-nălţat

deasupra aşa cum pui o ţintă;
13 o armie de suliţi roieşte-n jurul meu, cu nemilostivire-n rărunchii mei se-aruncă şi tot cu ne-ndurare pe jos îmi
1 Marea majoritate a traducătorilor după Textul Masoretic notează că versetele 7 şi 8 constituie un loc extrem de anevoios, cu sensuri neclare ce se datorează, după toate probabilităţile, faptului că textul însuşi e denaturat; de aci, marea varietate a formulărilor. Nici textul Septuagintei nu e foarte uşor, dar înţelesul său ar fi: în momentul de faţă Iov a căzut într-un fel de fatalism: fie că vorbeşte, fie că tace, suferinţa lui rămâne aceeaşi (v. 6). Dumnezeu a făcut din el un om slab, epuizat, tocmai ca să-l poată lovi mai tare şi să-l facă să se recunoască drept martor al propriei sale suferinţe. Mai mult, minciuna care-l paşte (literal: „cel mincinos al meu" = calomniatorul meu) nu mai e un dat exterior, ci s-a strămutat în chiar lăuntrul fiinţei sale, chinuindu-l şi de acolo. Textul introduce teribilele imagini din versetele 9-14.
varsă fierea2.
14 Durere pe durere m-au prăbuşit în praf, puternici şi puternici au alergat asupră-mi.
15 Pe trupul meu cusură o volbură de sac, tăria frunţii mele în pulbere se stinse.
16 De-atâta plâns fierbinte m-am opărit pe pântec, dar peste gene umbră;
17 că nici o strâmbătate în mâini eu nu aveam, iar ruga mea, curată.
18 Pământule, n-ascunde al trupului meu sânge, nimic să nu-i stea-n cale, rotund, strigării mele!
19 Dar martorul meu, iată, de-acuma este-n ceruri, şi-acolo-n cele-nalte am eu o mărturie.3
20 Ajunsu-mi-a la Domnul [în ceruri] rugăciunea,-naintea feţei Sale pătrunde ochiul meu.
21 Să-i fie apărare lui, omului, la Domnul, şi-aproapelui său fie-i, deasemeni, fiul omului.4
2 A-i vărsa cuiva fierea pe pământ: a-i face o rană mortală (vezi Pr 7, 23).
3 Pornind de la o intuiţie a lui Jung, Paul Evdokimov (La femme et le salut du monde) a insistat, cu mare răsunet, asupra dimensiunii profetice a acestui verset. Textul e, într-adevăr, enigmatic. În mijlocul disperării sale, când Iov se crede lepădat de Dumnezeu şi neînţeles de oameni, iată că apare, ca din nimic, o rază de speranţă: acest „martor" ceresc misterios, în care teologul rus o identifică pe Maica Domnului; ea este aceea care, cunoscând adevărurile fiinţei omeneşti, va depune mărturie, prin rugăciune (deisis), în cerurile lui Dumnezeu. În primul stih al acestui verset e folosit cuvântul martys = „martor", iar în cel de al doilea, cuvântul synistor = „cel ce ştie ceva împreună cu un altul", adică cel ce depune mărturie în cunoştinţă de cauză. Pentru ideea în sine vezi şi următoarele două versete.
4 Ebr.: „O, dacă El ar putea să arbitreze între om şi Dumnezeu / aşa cum [se face] între un om şi aproapele său!". Sensul e evident: Dumne zeu nu poate să arbitreze împotriva Lui Însuşi. Aceasta i-a făcut pe mulţi traducători să adopte formulări convenţionale. Versetul 21 din textul Septuagintei pare a revela nu numai mijlocirea Maicii Domnului în faţa lui Dumnezeu, dar şi pe aceea a „Fiului Omului" în favoarea „aproapelui Său", adică a fiecărui om. Textul invită la meditaţie profundă.
802
22 Că anii, câţi la număr mai fi-vor, mi se duc, şi voi porni pe drumul cel fără de-nturnare.
17
Răspunsul lui Iov (continuare).
1 Purtându-mă cu duhul, mă scad, mă pierd, mă sting1; mă rog de îngropare, la groapă nu ajung.
2 Trudit pân' la durere, mă rog; şi ce-i cu asta?
3 Averile-adunate mi le-au furat străinii... Acesta cine este? să-l leg cu mâna mea!...
4 Că inima dintr-înşii de minte le-ai ascuns-o 2, de-aceea niciodată nu-i faci biruitori.
5 Că unei părţi anume i se vestesc doar
1 Reversul textului din Fc 1, 2: dacă atunci „Duhul lui Dumnezeu Se purta pe deasupra apelor" ca într-un fel de gestaţie a lumii ce avea să fie creată, Iov se poartă cu propriul său duh având sentimentul sfârşitului.
2 Cuvântul fronesis înseamnă mult mai mult decât „minte": raţiune, inteligenţă, gândire raţională, înţelepciune. Mintea e depozitara tuturor acestor atribute, în timp ce inima e sediul afectelor. Ele trebuie să lucreze împreună, întregindu-se reciproc. Scindarea lor (pe care Iov, în accentele lui amare, i-o atribuie lui Dumnezeu) provoacă dezechilibrul fiinţei umane. Mistica isihastă de mai târziu, teoretizată magistral de Sf. Grigore Palama, va restabili echilibrul duhovnicesc prin „rugăciunea lui Iisus", care se mai numeşte „rugăciunea minţii în inimă".

rele şi ochii mei dincoace se scurg pentru copii.3
6 Făcutu-m-ai poveste de băsmuit la neamuri, de râsul lor ajuns-am.
7 De-atâta supărare am negură pe ochi, de parcă toată lumea-mprejur mă împresoară.
8 De-această întâmplare cei drepţi se minunează, cel drept îl are-n ţintă pe cel nelegiuit;
9 dar credinciosul, dreptul, să-şi ţină calea sa şi cel cu mâini curate să capete-ndrăznire.
10 Nu însă voi; hai, prindeţi curaj, veniţi cu toţii, că şi-aşa n-o să aflu în voi vreun adevăr.
11 În zbor zilele mele-au trecut şi s-au tot dus şi inima din mine s-a rupt la-ncheieturi4.
12 Că pentru mine noaptea mi-a fost în loc de zi, lumina mi-i subţire alături de-ntuneric.
13 De-o fi să mai îngădui, din casa mea fac iad, în negură întins-am biet aşternutul meu.
14 Şi moartea am chemat-o, ca ea să-mi fie tată, iar mamă-n veac să-mi fie, şi soră, putrezirea.
15 Atunci, spuneţi-mi, unde mai am eu vreo nădejde? sau bunurile mele când pot să le mai văd?
16 s-or pogorî deci ele cu mine până-n iad, sau otova, de-a valma, ne vom culca-n ţărână?!"
3 Sens neclar în Versiunea Masoretică, ceva mai limpede aici: proverb inserat anume spre a sprijini versetul precedent (separarea inimii de minte).
4 Literal: „încheieturile (articulaţiile) inimii mele s-au rupt"; figură de stil pentru: dorinţele mele s-au risipit.
803
18
Cuvântul lui Bildad.
1 Atunci Bildad din Şuah a început să vorbească şi a zis:
2 „Cât ai de gând tu oare s-o ţii aşa întruna? Opreşte-te!, mai dă-ne şi nouă rând la vorbă!
3 O faci, că te-ascultarăm tăcând ca nişte vite?
4 Îţi trebuia urgia! Ce? dacă-nchizi tu ochii, se pustieşte lumea? sau munţii o să piară surpaţi din temelii?1
5 O, da!, lumina celui nelegiuit se stinge şi flacăra din vatră nu-i va mai străluci.
6 În felul său de viaţă lumina-i întuneric şi candela de veghe deasupra lui se stinge.
7 Averea lui vânată-i de oameni mărunţei şi sfatul său se surpă.
8 Piciorul său se prinde în laţ de picioruş şi-n plasă împletită din sfori subţiri se-ncurcă.
9 Asupra lui se-ndreaptă o armie de laţuri şi preaputerea celor setoşi de răzbunare.
10 La pândă-i stă o funie ascunsă în pământ şi-o cursă pe cărări.
11 El piere strâns în cercuri de spaime şi dureri şi mulţi de primprejuru-i cumplit îl strâmtorează.
12 Căderea lui, răsunet.
13 Picioarele lui fi-vor mâncate de ciupercă, pe-ai lui în floarea vârstei o să-i mănânce moartea.
1-În cele ce urmează, Bildad prezintă un portret circumstanţial al nelegiuitului, cu intenţia de a-l face pe Iov să se recunoască în el. Chiar dacă textul LXX foloseşte un stil de blestem-avertisment, în timp ce T. M. abordează stilul direct, efectul este acelaşi.
14 În felul său de viaţă nu-i chip de vindecare, mânat să-şi ia asupră-şi regească-nvinuire2.
15 În noaptea lui sunt alţii ce stau în casa lui, ce-avea mai scump e abur prin fumul de pucioasă3.
16 Sub el i se usucă adâncul rădăcinii, deasupra holda coaptă se scutură-n ţărână.
17 De pe pământ îi piere chiar umbra amintirii, iar numele-i se stinge în veşnica uitare.
18 Şi iată-l din lumină împins în întuneric şi scos afar' din lume4.
19 Necunoscut el fi-va întru poporul său, nemântuită casa-ntru cele de sub cer, şi alţii locui-vor în tot ce-a fost al său.
20 La capul său suspină urmaşii cei din urmă, iar cei dintâi se miră.
21 Acestea sunt sălaşuri în care-au stat nedrepţii, acesta-i locul celor ce nu-L cunosc pe Domnul".
19
Răspunsul lui Iov.
1 Atunci Iov a început să vorbească şi a zis:
2 „Cât oare veţi mai plânge prin sufletu-mi trudit, surpându-mi-l cu vorbe?...
2 Ebr.: „mânat la regele spaimelor". Aluzie la Nergal, personaj din mitologia babiloniană: regele Şeolului, adică al împărăţiei morţilor, pe care textul de faţă (mai explicit în Septuaginta) îl prezintă ca pe un acuzator al celor nelegiuiţi.
3 Fumul de pucioasă cu care se dezinfecta o locuinţă înainte de a fi ocupată de noul locatar.
4 Versul acesta (al doilea) nu se află în toate ediţiile greceşti, inclusiv a lui Rahlfs.

804
3 Să ştiţi doar că El, Domnul, El m-a făcut cum sunt; iar voi, neruşinaţii, mă-nvinuiţi pe mine!
4 Chiar dacă adevărul e că m-am înşelat, a mea e înşelarea; şi de-am grăit cuvinte ce nu se cuveneau, sunt graiurile mele, dar nu fără măsură.
5 Şi dacă voi acuma vă-mpăunaţi asupră-mi şi mă-nfruntaţi cu scârbe,
6 să ştiţi că Domnul este Cel ce m-a răvăşit şi că deasupră-mi astfel Şi-a înălţat cetatea.1
7 Ei, iată,-mi râd de scârbe şi nu voi mai grăi, că strig după dreptate, dar nici o judecată!
8 Zidit sunt împrejuru-mi şi nu e chip să trec, un văl de întuneric mi-a aşezat pe faţă;
9 m-a dezbrăcat de slavă şi de pe fruntea mândră tot El mi-a luat cununa;
10 m-a rupt în bucăţele, de-a roata, şi m-am dus; nădejdea mi-a tăiat-o cum ai tăia un pom;
11 cu groaznică urgie asupră-Mi s-a pornit şi-a socotit că-n luptă aş fi duşmanul Său;
12 haidăii Lui venit-au asupră-mi pân’ la unul, în drumurile mele m-aşteaptă ochi la pândă;
13 s-au depărtat de mine, da, chiar şi fraţii mei: la cei străini ei cată mai mult decât la mine; prietenii mei, iată-i, îmi sunt nemilostivi.
1 Ebr.: (El este) „Cel ce m-a învăluit cu laţul Său”; aluzie la 18, 8, dar în sensul că nu Iov este cel ce se prinde în laţ, ci Dumnezeu i-l întinde. În textul Septuagintei Iov afirmă că Domnul i-a răvăşit mai întâi viaţa (pe dinafară şi pe dinlăuntru), pentru ca pe această ruină să-Şi înalţe El cetatea (cuvântul original, ohyroma, e mai puternic: „fortăreaţa”, „întăritura”). E ca şi cum Iov ar fi intuit „pariul” pe care Dumnezeu îl făcuse cu Satan.
14 Cei ce mi-au fost aproape se uită-n altă parte şi cei ce mă ştiură pe nume m-au uitat;
15 vecinilor de-acasă şi slujnicelor mele le-am devenit străin;
16 îmi chem pe nume sluga şi ea nu mă ascultă şi-o rog cu gura mea;
17 cu-aceeaşi rugăminte dulceagă-mi chem femeia şi-i linguşesc pe fiii ibovnicelor mele;
18 dar ei pe totdeauna cu toţi m-au părăsit; de cum mă scol, aruncă-mpotrivă-mi vorbe grele.
19 Toţi cei ce mă ştiură-ndeaproape m-au urât, pe care-i îndrăgisem s-au ridicat asupră-mi.
20 Ţesuturile cărnii mi s-au topit în piele, iar oasele în zgârciuri de-abia că se mai ţin.
21 Prieteni, aveţi milă de mine, milă daţi-mi, că-a Domnului e mâna ce s-a atins de mine!
22 De ce mă luaţi la goană, aşa cum face Domnul, şi-n cărnurile mele rămâneţi nesătui?
23 Ah, cine-ar fi să scrie şi graiurile mele, şi astfel să le pună pe toate într-o carte,
24 cu fier-peniţă scrise, sau cu condei de plumb, sau chiar săpate-n stâncă şi să rămână-n veac?
25 Căci ştiu că veşnic este Acel ce-o să-mi dezlege târziul pe pământ;
26 da, pielea, care-ndură acestea, va-nvia.2 Că de la Însuşi Domnul mi s-au făcut acestea
2 Fiind veşnic, Dumnezeu are întotdeauna ultimul cuvânt. Oricât de târzie ar fi moartea lui Iov, Domnul este Cel ce Se va pronunţa asupra cazului său. Textul însă are o deschidere mult mai largă: „târziul de pe pământ” al lui Iov poate fi nu numai moartea sa fizică, ci şi sfârşitul somnului său de după moarte. Fericitul Ieronim, traducând din ebraică, este primul exeget care a sesizat dimensiunea profetică a versetelor 25-26, în sensul că ele se referă la învierea trupurilor. Versiunea sa (Vulgata) sună astfel: „Căci eu ştiu că Răscumpărătorul meu e viu, că în ziua cea de apoi eu mă voi scula din pământ, că din nou voi fi învelit în pielea mea şi că-n carnea mea Îl voi vedea pe Dumnezeu”. Dar imensele dificultăţi ale originalului ebraic (îndeosebi inconsistenţa lexicală şi gramaticală), care au generat traduceri din cele mai variate, ridică şi astăzi controverse pasionante nu numai în teologia protestantă, dar şi în cea catolică. Mai concentrat în metaforismul său, textul Septuagintei transmite acelaşi mesaj: Dumnezeu (Acela) este o fiinţă veşnică şi, ca atare, transcende nu numai viaţa, ci şi moartea. El este Acela care-l dezleagă pe om, întru „târziul” acestuia, din legăturile morţii. „Pielea” este simbolul materialităţii omului, învelişul în care însăşi carnea “s-a topit” (v. 20), trupul care pe pământ „îndură” suferinţa, dar care, atunci, „va învia”. Apostolul Pavel va vorbi şi el, în numeroase locuri, despre trup ca înveliş (adăpost, casă, cort) al duhului.
805
27 pe care mi le ştiu, pe care eu, nu altul, cu ochii le-am văzut, pe toate care-aicea în sân s-au săvârşit.3
28 Iar dacă voi veţi zice: Ce vom grăi-mpotrivă-i? găsi-vom noi pricină de-ndreptăţire-n el4?,
29 o, temeţi-vă şi voi de scoarţă, de-nveliş; că va veni mânia în cei fără
3 Sân”: metaforă pentru spaţiul lăuntric. Ea va fi folosită şi de Evanghelistul Luca în expresia „sânul lui Avraam”. În antichitatea iudeo-elenă cuvântul kolpos însemna nu numai spaţiul toracic

dintre cămaşă şi trup, ci şi cuta rezultată din îndoirea şorţului sau a veşmântului până la cingătoare, ea devenind astfel un fel de leagăn în care o mamă putea să-şi poarte pruncul. În cazul de faţă, Iov mărturiseşte că suferinţa sa nu se limitează la o experienţă exterioară, a simţurilor fizice, ci se consumă într-o mult mai profundă experienţă lăuntrică, angajând astfel totalitatea fiinţei sale.
4 Literal: „găsi-vom în el rădăcina cuvântului?" „Rădăcină": raţiunea ultimă a unui lucru sau a unui fapt; stratul profund. „Cuvânt" (logos) în sensul de „justificare", „explicaţie", „dare de seamă", „clarificare raţională".
de lege şi-atunci vor şti ei unde li-i miezul plin de seve".5
20
Cuvântul lui Ţofar.
1 Şi răspunzând Ţofar din Naamah, a zis:
2 „Nu astfel mă gândeam eu că-mi vei întoarce vorba; că, iată, decât mine tu nu-nţelegi mai mult.
3 Am ascultat o lecţie menită să mă mustre şi voi răspunde-n duhul priceperii din mine.
4 Tu nu ştii nici atâta, că din vechimea vremii, de când îşi are omul sălaş pe-acest pământ,
5 desfătul celor silnici le e, de fapt, cădere şi bucuria celor nelegiuiţi, pierzanie?
6 Chiar dacă pân' la ceruri i s-ar sui ofranda şi fumul jertfei sale de nori se va atinge,
7 în clipa când se crede stăpân pe temelie, atunci, în clipa-aceea, cu totul va pieri, iar cei ce-l cunoscură vor zice: Unde e?
8 Ca pe un vis ce zboară, nu-i chip să-l mai găseşti, ca o nălucă-a nopţii în beznă s-a topit;
5 Pe linia celor afirmate în versetul 27 (vezi nota), Iov îşi avertizează prietenii să nu cadă în cursa aparenţelor, a raţiunii superficiale. Înţeleasă sau nu, justificată sau nu, suferinţa este aceea care-i oferă omului şansa de a pătrunde în propria sa interioritate, de a se descoperi în forul său lăuntric, acolo unde se consumă experienţa tragică. Finalul acestui capitol (versetele 25-29), urmând unor puternice accente ale disperării, se constituie astfel într-un bogat izvor al exegezelor teologice.

9 nici ochii ce-l văzură mai mult nu-l vor vedea, nici locul său de taină de-acum nu-l mai cunoaşte.
10 Feciorii săi în luptă se frâng sub cei nevolnici, iar mâinile lui fi-vor aprinse de dureri.
11 Puterea tinereţii ce încă-i stă în oase se va culca odată cu dânsul în ţărână.
12 De i s-ar face dulce în gură răutatea, sub limbă şi-ar ascunde-o;
13 de ea nu se îndură, pe ea n-o părăseşte, grămadă şi-o adună sub nodul din gâtlej;
14 şi totuşi el nu poate să-şi vină-ntrajutor: în pântece el n-are decât venin de şarpe.
15 El îşi vomită astfel strânsura lui nedreaptă, un înger ca din casă i-o dă afar' din pântec.
16 Venin de şarpe supt-a, a şarpelui e limba ce-l va ucide-acum.
17 Mai mult n-o să mai vadă cum vitele se mulg, şi nici păşunea-n valuri de miere şi de unt.
18 Zadarnică, deşartă i-a fost alergătura s-adune bogăţie din care n-o să guste, ca din ceva ce nu poţi să mesteci şi să-nghiţi.
19 Că multor vieţi sărmane le-a dărâmat el casa şi-a jefuit cămara pe care n-a umplut-o.
20 Scăparea lui nu este în avuţia lui, în voia poftei sale nu se va mântui.
21 Nimic nu va rămâne din ce-a pus în hambare, de-aceea nici o floare din bunurile lui.
22 Când i se pare plinul, atunci necazul paşte şi-atunci nevoia toată dă buzna peste el.
23 De-o fi cumva să-şi umple stomacul pân la saţ, asupră-i va trimite1 urgie ca de foc, dureri pe el să verse;
24 nicicum să nu le scape cătuşelor de fier şi arcul de aramă în carne să-l rănească;
25 săgeată ascuţită prin trupul său să treacă şi stele să se plimbe prin tainiţele lui şi frică-n zarea lui;
26 noian de întuneric să stăruie într-însul, să-şi mistuie suflarea în foc nemistuit, în casa lui să-şi facă de cap un oarecine.
27 Nelegiuirea-i toată s-o dea pe faţă cerul, pământul împotrivă-i de tot să se răscoale;
28 de casa lui pierzania să tragă până-n hău, din cer să vină ziua mâniei peste el.
29 E partea de la Domnul a celui ticălos, ce-a moştenit din partea Acelui ce veghează".
21
Răspunsul lui Iov.
1 Şi răspunzând Iov, a zis:
2 „O, ascultaţi, prieteni, cuvintele-ascultaţi-mi, să nu rămân cu-atâta din mângâierea voastră!
3 Îngăduiţi-mi dară să mai vorbesc şi eu, şi numai după-aceea să mă luaţi în râs.

4 Ce? credeţi că mustrarea mi-o-ndrept către un om? sau care-ar fi pricina să nu-mi stârnesc mânia?
5 Uitaţi-vă la mine, miraţi-vă-ndelung cu falca rezemată-ndesat în podul palmei.
1 Subînţeles: Dumnezeu.

6 Că de-mi aduc aminte, mă prinde tulburarea şi carnea de pe mine mă arde şi mă doare.
7 De ce necredincioşii se ţin întregi în viaţă şi-ajung la bătrâneţe ba chiar în bogăţii?1
8 Urmaşii lor se-nalţă, un suflet după altul, feciorii li se-mbie aici, sub ochii lor;
9 ei au în case sporuri, şi frică nicăieri, şi vargă de la Domnul nu stă deasupra lor,
10 nici nu le fată vacanainte de-a fi vremea, nici leapădă din pântec, şi nici rămâne stearpă;
11 ei dăinuiesc ca oaia ce nu cunoaşte vârstă, copiii lor prin preajmă tresaltă dănţuind
12 şi-n mâini cu alăute şi-n sunet de chitară se veselesc cântându-şi plăcerea de a fi.
13 Ei viaţa şi-o termină-ncărcaţi de bunătăţi şi-adorm întru odihna locaşului de veci.
14 Dar ei ziceau spre Domnul: ci dă-mi-te încolo, că drumurile Tale nu vreau să le cunosc;
15 au cine-i Preasătulul, ca să-I slujim noi Lui? şi ce folos ni-i nouă de-L vom întâmpina?...
16 Că ei pe cele bune le-aveau în mâna lor şi fapta ticăloasă păreau că nici n-o văd.
17 Dar zici: nu, ticăloşii n-au candelă nestinsă; asupra lor veni-va surparea
1 Întrebare tragică, alcătuind miezul acestui capitol, unul dintre cele mai importante ale cărţii. Ca un ecou al textului din Ir 12, 1-2, ea contrazice înţelepciunea tradiţională, potrivit căreia cei buni se bucură numai de răsplată, iar cei răi sunt pedepsiţi. Viziunii teoretice, idealiste, Iov îi opune evidenţa realităţii.
de istov, dureri îi vor cuprinde, ţâşnite din Mânie;
18 ei fi-vor ca o pleavă de vânturi vânturată, ca pulberea-n furtună: vârtej în spulberare.
19 El [Domnul] nu i-i face pe fii moştenitori; îi va plăti cu plată-ndesată, ca s-o ştie,
20 cu ochii lui să-şi vadă rostogolirea-n gol şi nici o mântuire nu-i vină de la Domnul;
21 că oare ce-i mai pasă de-ai lui de după el când lunile-i la număr sunt gata socotite?
22 Priceperea, ştiinţa, nu Domnul le învaţă? şi nu-i tot El Acela ce judecă omorul?
23 Acesta, iată, moare-n puterea lui deplină, în culmea-mbelşugării şi-a traiului tihnit,
24 cu maţele-mbuibate în straturi de grăsime, cu măduva din oase mustind pe dinafară,
25 în timp ce altul moare cu sufletul amar, că nu-i fu dat în viaţă să guste nici un bine;
26 şi, totuşi, laolaltă dormi-vor în ţărână, învăluiţi în viermii putreziciunii lor.
27 Deci, vă cunosc pornirea cu care staţi asupră-mi;
28 că ziceţi: Unde-i casa boierului de ieri şi unde e bordeiul în care-au stat mişeii?
29 Hai, întrebaţi drumeţii şi nu daţi cu piciorul la ce vor spune ei,
30 că-n ziua nimicirii cel rău este cruţat şi-n zilele mâniei e pus la adăpost.
31 Cine-o să-i spună-n faţă pe ce drum a umblat şi cine-o să-i plătească chiar după fapta lui?:

32 În groapă s-a fost dus şi doar deasupra gropii rămâne veghetor2;
33 dulceaţă i se-mbie din bulgării clisoşi3, în urma lui se mişcă toţi oamenii-n convoi, mulţimi nenumărate îl însoţesc din faţă4.
34 Cum dar îmi staţi de taină cu mângâieri deşarte? O, nu, în faţa voastră nicicum n-oi conteni!”
22
Cuvântul lui Elifaz.
1 Şi răspunzând Elifaz din Teman, a zis:
2 „«Priceperea, ştiinţa, nu Domnul le învaţă?»1
3 Căci ce câştigă Domnul de-ai fost tu fără greş? sau care-I e folosul că-n calea ta eşti drept,
4 sau, de te bagă-n seamă, Se pleacă să te mustre şi, mai mult, să şi vină cu tine-n judecată?
5 Au nu cumva grozavă e răutatea ta şi multe, fără număr, păcatele îţi sunt?
6 Tu de la fraţi luat-ai zălog pentru nimic şi de pe trupuri smuls-ai veşmântul celor goi;
2 „Rămâne veghetor” prin stâlpul ce i s-a pus pe groapă, un semn ce-i poartă numele sau, eventual, chipul.
3 Expresie oarecum echivalentă cu urarea latină: „Sit tibi terra levis!” („Să-ţi fie ţărâna uşoară!”). Ea se referă la bulgării pe care rostogolirea torenţilor îi formează din pietricele şi lutul cleios care le leagă.
4 Onorurile funebre cu care-l însoţesc pe omul păcătos.

1 În pornirea sa de a-i da lui Iov o replică necruţătoare, în sensul că izvorul suferinţelor sale vor fi fiind păcate grele şi nemărturisite, Elifaz începe prin a-i cita cuvintele din 21, 22.
7 tu gurile-nsetate nu le-ai umplut cu apă şi n-ai vrut să dai pâine flămânzilor din jur;
8 pe unii cu cinstire i-ai căutat la faţă, dar pe săraci culcat-ai cu faţa la pământ;
9 pe văduve afară le-ai dat, cu mâna goală, şi pe orfani cu chinuri de iad i-ai chinuit.
10 De-aceea împrejuru-ţi doar laţuri te-mpresoară şi te-a cuprins deodată război de necrezut.
11 Lumina de-altădată acum ţi-e întuneric, şi somnul tău de noapte seacoperă de apă2.
12 Au Cel ce locuieşte în ceruri3 nu priveşte şi nu-i smeri pe-aceia ce se purtau semeţ?
13 Iar tu ai zis în sineţi: Ce ştie El, Celtare? cum poate El prin ceaţă să facă judecată?
14 că norii sunt perdeaua în care El Se-ascunde, plimbarea Lui e roată pe margini largi de cer... 4
15 Au vrei şi tu să umbli pe calea cea străveche pe care au bătut-o bărbaţii cei nedrepţi,
16 cei ce-au fost duşi la vale cu multnaintea vremii?: tari temelii avură; acum, puhoi de ape.5
17 Şi ei ziceau în sineşi: Ce-o să ne facă „Domnul”? ce bine-o să ne-aducă „A-toate-ţiitorul”?
2 În simbolistica onirică apa înseamnă necazuri, nenorociri, deprimare.
3 Literal: „Cel ce locuieşte întru cele înalte”.
4 Locuind „întru cele înalte”, Dumnezeu (în concepţia necredincioşilor) e separat de pământ prin perdeaua norilor; mişcarea Sa se face numai circular, la periferia cerurilor, departe de oameni.
5 Aluzie probabilă la nimicirea păcătoşilor prin potopul din vremea lui Noe.

18 El însă îi umpluse de bunătăţi prin case, dar sfatul necredinţei departe e de El.
19 Cei drepţi, privind în preajmă, se bucură râzând, iar cel fără prihană îşi bate joc de ei:
20 Vedeţi cum bunăstarea din case li s-a dus, iar ce-a rămas dintr-însa mâncat va fi de foc...
21 Fii aspru-n tine însuţi, de stărui în răbdare, şi dup-aceea roada-ţi va fi-ntru bunătăţi.
22 Din gura Lui primeşte ce-ţi dă: mărturisire, şi graiurile Sale la suflet să le pui.
23 Dacă te-ntorci la Domnul şi-n faţă-I te smereşti şi-nlături nedreptatea din vieţuirea ta,
24 El pulberea ţărânii o va preface-n pietre, şi pietrele din prunduri în aur de Ofir6;
25 şi astfel Cel-Puternic e scutul tău în luptă şi-argint din tine face, curat, trecut prin foc.
26 Or, numai dup-aceea vei îndrăzni la Domnul şi ochii tăi căta-vor cu veselie-n cer;
27 spre El vei face rugă şi El te-o asculta şi vei avea plinire în ce-ai făgăduit;
28 va pune iar dreptatea în felul tău de viaţă şi-n drumurile tale va străluci lumină.
29 Că te-ai smerit pe tine, tu, cel ce-ai fost semeţ, iar El îl mântuieşte pe cel cu ochi plecaţi.
30 Tot El îl liberează pe cel nevinovat; acum te mântuieşte-ntru mâinile curate!”
6 Literal: „în Ofir”. Ofir era ţinutul faimos prin bogăţia şi fineţea aurului său (vezi 1 Par 29, 4: regele David dăruieşte pentru templu 3000 de talanţi de aur de Ofir).
23
Răspunsul lui Iov.
1 Şi răspunzând Iov, a zis:
2 „Eu ştiu că-a mea mustrare e chiar din mâna mea, că mâna Lui apasă, grea, pe suspinul meu.
3 O, cine-n lumea asta m-ar învăţa să-l aflu şi să ajung odată la un deznodământ?
4 Atunci mi-aş spune mie că este-o judecată şi cu mustrări asupră-mi aş umple gura mea;
5 cuvintele le-aş paşte, pe care mi le-ar spune, şi spusele Lui toate le-aş pipăi cu mintea.
6 Şi de-ar veni asupră-mi, El, cu putere multă, cu una mai puţină nu mă va-nfricoşa:
7 din El e adevărul şi de la El mustrarea, prin El mi-i judecata-n deznodământul ei.
8 Că eu dacă voi merge-n ce-a fost întâi, mă pierd; iar ce va fi pe urmă, ce pot eu, biet, să ştiu?
9 El dac-o ia la stânga şi vreau să-l prind, nu pot, iar de S-a-ntors la dreapta, eu nici aici nu-L văd.
10 Dar El îmi ştie calea, şi m-a ales ca focul o lamură de aur.
11 El a grăit porunca, eu am ieşit s-o-ntâmpin, căci calea I-am păzit-o şi nu mă voi abate,
12 şi nici voi sta departe de ale Lui porunci, şi tainiţă mi-i sânul, a graiurilor Lui.
13 Dar dacă-aşa El zice1, cine-I va sta-mpotrivă?: ce-a vrut a şi făcut.
1 Literal: „dacă El a judecat aşa...”. Se revine la ideea că Dumnezeu este, în acelaşi timp, împricinat şi judecător.

14 Acesta mi-i temeiul că-am năzuit spre El şi, dojenit, gândit-am la El cu-ngrijorare.2
15 Şi iată de ce, totuşi, de El îmi scutur pasul, şi mă socot cu mintea, şi iar mă tem de El.

16 Din inima mea Domnul făcu o slăbănoagă şi Cel-Atotputernic Se năpusti asupră-mi.
17 Căci n-am ştiut că-mi vine de-acolo întuneric şi nici că-mi va fi chipul acoperit de neguri.
24
Răspunsul lui Iov (continuare).
1 Dar vremile dreptăţii, de ce-L ascund pe Domnul1,
2 încât necredincioşii împing din loc hotarul şi fură-ntreaga turmă cu baciul ei cu tot?
2 Cu tot procesul sever pe care I-l face lui Dumnezeu, Iov nu-şi poate reţine o notă afectivă, de părere de rău.
1 „Vremile dreptăţii": evenimentele care curg de-a lungul timpului şi care urmează să fie evaluate moral, ca bune sau rele. Autorul pare a se feri să-I atribuie lui Dumnezeu participarea la răul ce se petrece în lume. De altfel, numeroşi traducători ai Versiunii Ebraice notează că textul original al acestui capitol e foarte deteriorat, ceea ce face ca sensurile să nu fie clare. Nici textul Septuagintei nu e lipsit de dificultăţi, acestea provenind din aceea că, vorbind despre oamenii ticăloşi (păcătoşi, nedrepţi, nelegiuiţi), autorul se referă brusc la victimele acestora (cum par a fi versetele 5-6 şi 8), victime care, la rândul lor, împinse de disperare, îi victimizează pe alţii în lupta pentru supravieţuire. Dezvoltându-şi gândul, Iov vrea să demonstreze că pentru pedepsirea păcătoşilor nu e nevoie neapărat de intervenţia lui Dumnezeu; ei sunt pedepsiţi de o instanţă internă, şi anume de propriile lor păcate, care le degradează îndeosebi psihologia (sfârşesc copleşiţi de spaime şi deznădejde)
3 Ei iau şi duc din curtea săracului asinul şi iau zălog văcuţa de lapte a văduvei;
4 abat neputincioşii din calea lor cea dreaptă, cei buni şi blânzi ai ţării se-ascund de peste tot:
5 În câmp ca şi asinii au năvălit asupră-mi aşa cum li-i nărăvul să iasă de-a grămada şi pâinea şi-o-ndulciră, s-o dea la cei micuţi.
6 Nefind a lor, ei holda-au cules-o prea devreme; neputincioşii lucră la ticăloşi în vii de-a surda, fără plată şi fără-mbucătură.
7 Pe mulţi golaşi făcură să doarmă fără haine, le-au luat pân' şi veşmântul al sufletului lor:
8 în munte ploi mărunte îi udă pân' la oase; în loc de-nvelitoare, cu piatră se-nvelesc.
9 Ei smulg fără-ndurare orfanul de la ţâţă şi altor umilinţe-l supun pe cel căzut.
10 În pat cu strâmbătate îi culcă pe cei goi şi pâinea de la gura celor flămânzi o smulg.
11 Pe cei în strâmtorare din umbră îi pândesc ca unii ce n-au ştire de calea celor drepţi,
12 a celor luaţi la goană din case şi cetăţi, cu prunci al căror suflet se zguduia-n suspine... Dar El? de ce pe-aceştia El nu i-a cercetat?
13 Ei, pe pământ fiindu-şi, cunoaştere nu au, de căile dreptăţii nicicum n-au auzit şi nici pe-a ei cărare vreodată au umblat.
14 Ştiindu-le lucrarea, i-a dat pe mâna beznei, şi noaptea lor întreagă e trează ca un fur.
15 Adulterinul scurmă-ntunericul cu ochiul zicându-şi: Nu e ochiul în

stare să mă simtă!; şi faţa şi-o ascunde-nvelită într-un văl.
16 El casa vieţii sale şi-o sapă-n întuneric, de cum se face ziuă se-ascunde cât mai bine, lumina n-o cunoaşte;
17 că dimineaţa nu-i e decât o umbră-a morţii, lui, care ştie ce e fiorul umbrei morţii.
18 El mai uşor pluteşte decât pe faţa apei 2, în ţară moştenirea îi este sub blestem.
19 Şi oasele prin ţarini i s-or vedea, uscate, că-a jefuit orfanul în brăţişorul lui3.
20 Păcatul său răsare apoi în amintire şi nevăzut se face ca aburul din rouă; dar plata se va face ca plată pentru faptă, aşa că tot nedreptul se macină pe sine ca lemnu-n putregai.
21 Că el femeii sterpe nu i-a vorbit domneşte, şi nici de cea sărmană nu s-a milostivit,
22 îl rupse-ntru mânie pe cel neputincios. Învie şi nu crede în propria sa viaţă;
23 bolnav, el nu mai speră că se va face bine, ci-n boală se afundă.
24 Că multora li-i răul din înălţarea lui; de-aceea el păleşte ca nalba în arşiţă, ca spicu-n za uscată, ce cade de la sine.
25 De nu-i aşa, au cine va zice că eu mint şi va găsi nimicul în cele ce spun eu?"
2 Adică pluteşte în derivă, în voia sorţii, lipsit de repere şi de controlul înotului.
3 Literal: „a jefuit braţele orfanului", în ideea: „a furat până şi puţinul pe care orfanul îl avea în braţe". Cuvântul agkalis, folosit numai aici În V. T., înseamnă „braţ îndoit".

25
Cuvântul lui Bildad.
1 Şi răspunzând Bildad din Şuah, a zis:
2 „Ce credeţi?: pasul dulce1, sau frica-i de la El, El, Cel ce face totul în cele preaînalte2?
3 cin' crede că tâlharii-s lăsaţi la nesfârşit3? şi cine oare fi-va scutit de pânda Lui?
4 Cum poate muritorul să fie drept la Domnul şi cum se curăţi-va născutul din femeie?
5 El porunceşte lunii, şi ea nu luminează, şi-n faţa Lui curate nici stelele nu sunt.
6 Atunci, ce să mai spunem de omul-putrejune, de fiul său de carne, al omului, un vierme!"
26
Răspunsul lui Iov.
1 Şi răspunzând Iov, a zis:
2 „Cui vrei tu să te-alături? pe cine vrei s-ajuţi?: pe cel bogat în vlagă? pe cel cu braţ puternic?
1 Pasul dulce" încearcă să echivaleze cuvântul prooímion (folosit numai aici în V. T.), care înseamnă „intrare", „introducere", „preambul", „preludiu" (la un discurs sau o piesă muzicală), mişcarea lină şi liniştitoare care-şi propune să atragă atenţia. E alternativa „fricii" (de fapt, frica de Dumnezeu), cea pe care Bildad pare să conteze.
2 „Cele preaînalte": înălţimea cerurilor, de unde Dumnezeu stăpâneşte, veghează şi rânduieşte totul, de la astre până la vietăţile mărunte.
3 Literal: „vor fi toleraţi până nu se ştie când". Cuvântul parelkysis, astfel nuanţat, e folosit numai aici în V. T.

3 Tu-l sfătuieşti pe cel ce e plin de-nţelepciune? te ţii de urma celui din culmile puterii?
4 Cui i-ai rostit cuvinte şi-a cui este suflarea ce ţi-a ieşit din gură?
5 Au numai uriaşii1 se chinuiesc să nască sub apă, şi-mpreună cei ce mai sunt acolo?
6 La Domnul2 despuiat e locaşul celor morţi, nu-i nici o-nvelitoare s-ascundă nimicirea.
7 El, Cel ce Miază-noaptea o-ntinde pe genună şi tot aşa pământul l-atârnă pe nimic;3
8 El este Cel ce apa o strânge-n norii Săi şi norul nu se rupe sub greutatea ei;
9 El stăpâneşte faţa înaltului Său tron4 şi peste ea întinde, la vrere, norul Său.
10 El Şi-a rotit porunca-mprejur la faţa apei, pân' la hotarul dintre lumină şi-ntuneric.
11 Ca nişte braţe stâlpii tăriei se desfac şi-astfel se minunează de supărarea Lui.5
1 Prin „uriaşi" se înţelegeau monştrii care, potrivit mitologiilor antice, populau apele subterane. Prin neputinţa lor de a ieşi la suprafaţă, ei erau, în fond, tot atât de slabi ca şi „umbrele" morţilor din Şeol. Acest verset îl pregăteşte pe cel următor.
2 Literal: „înaintea Domnului".
3 Metaforă pentru creatio ex nihilo. „Miază-noaptea" poate fi o referire la Steaua Polară, reperul mişcării circulare a astrelor. Totul se reazemă pe puterea lui Dumnezeu.
4 Ebr.: „faţa lunii (pline)", ceea ce-i face pe exegeţi să creadă că e o aluzie la eclipsele de lună. Luna însă poate fi luată drept simbol al tronului ceresc; Dumnezeu având stăpânire asupră-i, numai El decide când poate fi văzut şi când trebuie ascuns. într-un sens mai adânc, Dumnezeu este Cel ce hotărăşte asupra Revelaţiei.
5 Nu e vorba de un simplu cutremur de pământ, ci de faptul că instrumentele cutremurului („stâlpii cerului") Îl recunosc pe Dumnezeu ca pricină şi motivaţie a fenomenului.
12 Cu-nalta Sa putere El potoleşte marea, cu-adânca Sa ştiinţă răni de moarte monstrul6;
13 zăvoarele-ncuiate pe cer se tem de El, că pe vicleanul Şarpe-l ucise prin poruncă.
14 Acestea iată-s numai un pas din drumul Său, iar noi numai o şoaptă7 vom auzi-ntru El; dar cine ştie, oare, când va vorbi prin trăsnet?"
27
Răspunsul lui Iov (continuare).
1 Dar Iov, mergând mai departe, a grăit în parabolă, zicând:
2 „Pe viul Domn, Cel care m-a judecat aşa, pe-A-toate-ţiitorul ce-mi puse-amar în suflet,
3 atâta timp cât încă suflarea mea e-n mine şi nările-mi se umplu de duh dumnezeiesc,
4 aceste buze nu vor grăi fărădelegi, nici sufletul din mine minciuni va cugeta.
5 Nu, nici prin gând nu-mi trece să spun c-aveţi dreptate: pân' la mormânt striga-voi că sunt nevinovat;

6 la sân îmi strâng dreptatea, şi nu voi înceta, că nu-mi cunosc în viaţă ceva nepotrivit.
7 Vrăjmaşii mei le fie surpare celor răi, potrivnicii, pieire în cei nelegiuiţi!
6 Pentru „monstrul" vezi nota de la 9, 13. Acestui sens însă i se poate atribui şi o dimensiune profetică: Iisus Hristos, omorâtorul Şarpelui, făgăduit de Dumnezeu (Fc 3, 15) şi devenit biruitor până la sfârşitul veacurilor (Ap 20, 2); vezi şi versetul următor.
7 Literal: „aburul umed al cuvântului".
813
8 Au ce nădejde are păgânul când aşteaptă? sau, dacă speră-n Domnul, chiar se va mântui?
9 sau, dacă se şi roagă, o să-l asculte Domnul? sau, dacă e-n nevoie,
10 va cuteza el oare măcar să-I stea-nainte? sau, dacă-L cheamă-n rugă, va fi şi ascultat?
11 Deci vă voi spune despre ce ţine-n palmă Domnul şi nu vi-L voi ascunde pe-A-toate-ţiitorul.
12 Voi, iată, ştiţi cu toţii că umpleţi gol cu gol.
13 Cu asta se alege păgânul de la Domnul, cu asta, cel-puternic sub Cel-atotputernic.
14 De i-or fi mulţi copiii, vor fi spre-njunghiere, şi de-or ajunge vârstnici, va fi ca să cerşească;
15 cei care-i sunt pe-alături se vor sfârşi în moarte, şi milă de la nimeni spre văduvele lor.
16 De-ar strânge el argintun grămezi cât îi pământul şi de-ar lucra în aur precum olaru-n lut,
17 pe toate-acestea drepţii, doar ei, le-or moşteni şi banii lui vor curge spre cei neprihăniţi.
18 Iar casa lui, o casă de molii şi păianjeni.
19 Bogatul adormi-va, şi-atât, nimic mai mult; de-şi va deschide ochii, a fost şi nu mai e.
20 Durerile se-aruncă pe el ca un puhoi, în toiul nopţii-l fură un val-vârtej de neguri;
21 vânt arzător 1 îl smulge şi-l duce şi-l
1 Ebr.: „vântul de Răsărit", a cărui suflare avea o mare forţă de distrugere. LXX îl echivalează cu kausos - „căldură excesivă", „arşiţă", cuvânt înrudit prin rădăcină cu Kaunias, vântul care sufla dinspre Kaunos spre Rhodos.
ridică şi-l spulberă din locu-i.
22 Şi [Dumnezeu] Se-aruncă asupră-i fără milă, iar el numai cu fuga Îi va scăpa din mână.
23 Se veseleşte gloata de el, bătând din palme2, şi-l fluieră din drum.
28
Răspunsul lui Iov (continuare).1
1 Că loc are argintul acolo und' se naşte şi loc e pentru aur de lămurit în foc.
2 Că fierul din adâncul subpământean se trage, arama se ciopleşte aşa cum tai în piatră.
3 El [omul] rânduială a pus în întuneric, în toate socoteşte hotarul cel din urmă, al pietrei de-ntuneric, al ei de umbra morţii,
4 pârâu ce-şi taie drumul prin albie de nisip. Cei ce-au uitat dreptaru-ntre muritori pieriră.
5 Pământul, cel din care ieşea la faţă pâinea, pe dedesubt se-ntoarse, ca răvăşit de foc;
6 în piatra lui, acolo-i locaş pentru safir, şi lutul său e aur.
2 Atât Textul Masoretic, cât şi unele redactări ale Septuagintei permit traducerea: „El [Dumnezeu] Îşi plesneşte mâinile asupra lui [a păcătosului]". Formularea de faţă se sprijină pe redactarea, mult mai potrivită, din Codex Vaticanus şi Codex Sinaiticus.
1 Acest capitol e unul dintre cele mai frumoase ale operei, un elogiu adus Înţelepciunii. Aceasta însă nu se află nici în măruntaiele pământului, scormonite de om prin ingeniozitatea minţii lui (vv. 1-11), nici în vreun punct al universului, ea nu poate fi preţuită cu nici una din comorile lumii; ea e cunoscută numai de Dumnezeu, iar omului nu-i rămâne decât înţelepciunea practică: frica de Domnul.
814
7 Un drum pe care, iată, nici pasărea nu-l ştie şi nici un ochi de vultur de sus nu l-a ochit,
8 pe care nu-l călcară feciori de uşuratici, nici leul nu-l trecu.
9 În piatră colţuroasă el2 şi-a întins o mână şi, sfărâmând-o, munţii i-a dezrădăcinat;
10 vârtejuri mari de apă din râuri şi le-a spart şi ochii mei văzură noian de nestemate;
11 adâncurile apei tot el le-a dezvelit, puterea arătându-şi, întreagă, la lumină.
12 Înţelepciunea însă, ea, unde s-a aflat? şi unde este locul în care stă Ştiinţa3?
13 Nu-i pământean pe lume să-i fi văzut cărarea, şi nici că ea vreodată-ntru oameni s-a aflat.
14 Adâncul din genună a zis: Ea nu e-n mine!, iar Marea: Nu-i cu mine!
15 Ea nu se dă pe preţuri de aur zăvorât4, argintul greu din cumpeni nu-i poate fi de schimb;

16 ea nu se preţuieşte cu aur de Ofir, şi nici cu scumpul onix, precum nici cu safirul;
17 nici aurul, nici sticla nu-s pe potriva ei, pe vase mari de aur nu poate fi schimbată;
18 mărgeanul şi cleştarul nici nu mai intră-n vorbă, că-nţelepciunea trage
2 El: omul.
3 Episteme = „ştiinţă"; „cunoaştere ştiinţifică"; „facultatea de a cunoaşte prin studiu". O seamă de traduceri din ebraică preferă termenul „înţelegere" (facultatea de a înţelege) sau „inteligenţă".
4 „Aur zăvorât" = „aur nativ". Literal: „închidere", „spaţiu închis".
mai greu decât adâncul5;
19 topazul negrei Nubii6 nu-i poate sta-nainte, cu ea nu stă-mpreună nici aurul curat.
20 Şi-atunci, Înţelepciunea, ea, unde s-a aflat? şi unde este locul în care stă Ştiinţa?
21 Nu-i om s-o poată şti, ascunsă e de ochiul şi-al pasării din cer.
22 Pierzania7 şi Moartea s-au mărginit să spună: am auzit prin târguri vorbindu-se de ea!...
23 Doar Dumnezeu, El este Cel ce-i deschide calea şi locul i-l cunoaşte.
24 El este Cel ce vede întregul de sub cer şi ştie tot ce Dânsul făcut-a pe pământ,
25 deci: vântului popasuri şi apelor măsură
26 atunci când i-a dat ploii răstimpurile ei şi trăsnetului calea;
27 atunci El a văzut-o şi-atunci a tâlcuit-o, atunci a pregătit-o şi-atunci a cercetat-o.
28 Iar omului îi zise: înţelepciunea-i frica de Domnul-Dumnezeu8, şi-a te feri de rele, aceasta e Ştiinţa!"
29
Răspunsul lui Iov (continuare).
5 Literal: „mai greu decât cele ce sunt înlăuntru" (ta esootata), adică de tot ceea ce se află în interiorul intim (al mării, în speţă, sau, prin generalizare, al pământului). Echivalenţă impusă de context. Textul Masoretic pune în cumpănă Înţelepciunea şi perlele.
6Nubia (textual): Etiopia.
7 T. M.: „Abaddon", cuvânt care în ebraică înseamnă „distrugere", „pustiire", „nimicire", „ruină". Folosit în Ap 9, 11.
8 „Domnul-Dumnezeu", expresie care adună doi termeni din cele două versiuni principale: „Domnul" în T. M., „Dumnezeu" în LXX.

1 Iar Iov, mergând mai departe, a grăit în parabolă, zicând:
2 „O, cine mă va-ntoarce în lunile din urmă, în zilele-mi păzite de Însuşi Dumnezeu,
3 când facla Lui cea vie pe frunte-mi strălucea, când cu a Lui lumină umblam prin întuneric,
4 când drumurile toate plesneau sub paşii mei şi Domnul sta de veghe deasupra casei mele,
5 când eu eram o zare de munţi împăduriţi1 şi-n jurul meu, de-a roata, şedeau copiii mei,
6 când drumurile mele erau scăldate-n unt şi munţii mei, izvoare cu revărsări de lapte?
7 Atunci, când dimineaţa ieşeam eu în cetate şi-n piaţa largă scaun înalt mi se punea,
8 văzându-mă, cei tineri pe-alături se fereau, în vreme ce bătrânii se ridicau tăcuţi;
9 fruntaşii peste gloate-ncetau să mai vorbească, făcând în preajmă semne cu degetul la gură.
10 Vorbeam, şi-ascultătorii mă fericeau în gând, cu limba umezită călcându-şi pe gâtlej;
11 mă auzeau cu-auzul, mă fericeau cu mintea, iar ochiul, dând de mine, se abătea din drum.
12 Că-am mântuit sărmanul din mâna celui tare şi-am ajutat orfanul lipsit de ajutor;
13 cel ce era să piară mă binecuvânta, şi binecuvântare din sufletul văduvei.
14 Dreptatea era zilnic îmbrăcămintea mea, cu judecata ca-ntr-un veşmânt
1 Metaforă pentru bogăţiile imense, nesfârşite, ale lui Iov.
mă-nfăşuram.
15 Eram pe lume ochiul celor lipsiţi de văz, piciorul celor şchiopi;
16 pe-atunci neputincioşii aveau în mine tată, pricini necunoscute tot eu le cercetam;
17 măselele din gură zdrobeam celor nedrepţi, din dinţii lor amarnici eu prada le-o smulgeam.
18 Şi îmi ziceam: Cu vremea o să sporesc în vârstă şi, ca finicu-n bucium, ani mulţi îi voi trăi;
19 adâncul rădăcinii spre apă mi se-ntinde în timp ce roua cade şi stă pe holda mea.
20 Mărirea mea de-a pururi se înnoieşte-n mine şi se-ntăreşte arcul pe care-l ţin în mână...
21 Pe-atunci ascultătorii la mine luau aminte, la sfatul meu tăceau;
22 mai mult decât vorbisem n-aveau nimic de spus, cuprinşi de bucurie când iarăşi le grăiam.

23 Aşa precum pământu-nsetat aşteaptă ploaia, tot astfel ei, cu toţii, ca eu să le vorbesc.
24 De surâdeam spre dânşii, nu cutezau să creadă, lumina feţei mele ei n-o slăbeau din ochi;
25 le alegeam cărarea şi le stăteam în frunte, trăind precum un rege în mijlocul oştirii, de vreme ce-ntristaţii m-aveau mângâietor.2
30
Răspunsul lui Iov (continuare).
2 Slava de altădată a lui Iov nu se întemeia nici pe înţelepciune (care nu era a lui), nici pe putere (de care nu era însetat), ci pe coordonatele morale ale dreptăţii şi milei.
816
1 Şi-acum, sunt râsul celor mai tineri decât mine; acum îmi fac dojană bezmeticii aceia pe-ai căror taţi şi mame eu nu dădeam doi bani şi nu-i puneam de-o seamă cu câinii de la grajduri.
2 Ei, cei a căror vlagă din mâini mi-era nimica, de vreme ce pierise-nainte de sfârşit
3 luptându-se cu lipsa şi foamea; ei, cei care mai ieri fugeau prin stepă, sleiţi şi chinuiţi,
4 şi călăreau ecoul să-i dea târcoale mării când loboda-de-mare era mâncarea lor1; ei, cei lipsiţi de cinste, de slavă şi de bine când ronţăiau, de foame, copacii-n rădăcină,
5 s-au ridicat asupră-mi cu-avânturi de tâlhari,
6 ei, tâmpii, troglodiţii de-abia ieşiţi din peşteri2,
7 ei, tuse măgărească în cântec lin de strune, ei, râme pe sub crânguri sălbatice, uscate,
8 copii de proşti şi nume al celor fără nume, a căror slavă strâmbă s-a stins de pe pământ!...
9 Acum le sunt chitară, acum sunt basmul lor!...
10 Mă-nvăluie cu ură şi mi se ţin departe şi-asupra feţei mele nu şi-au cruţat scuipatul.
1 Joc verbal prin dubla folosire a aceluiaşi cuvânt: alimos, care înseamnă „ceea ce îi aparţine mării" sau „ceea ce e produs de mare" şi „lobodă-de-mare", plantă sărată ce creşte pe ţărmurile Mării Moarte şi care se mănâncă în felul piureului de spanac.
2 Literal: „ale căror case erau găuri (troglai) de piatră". (Substantivul trogle = „gaură" a dat naştere cuvântului generic troglodytes = troglodit; la origine locuitor al Etiopiei, care locuia în caverne.)
11 Căci El, golindu-Şi tolba, m-a-nveninat cu chinuri, iar ei, slăbindu-şi frâul, mi se hlizesc în faţă.
12 În dreapta mea se scoală puiţă şi prăsilă picioarele-ntinzându-şi şi cale peste mine făcându-şi, de pierzanie;
13 e cale bătucită, de vreme ce veşmântul mi l-au desprins de trup.
14 Săgeţile Lui toate de sus m-au săgetat, cu vrerea Lui El face cu mine tot ce vrea, dureri mă tot frământă.
15 Durerile-mpotrivă-mi deodată s-au întors, nădejdea mea se duse ca spulberul de vânt, precum un nor se duse şi mântuirea mea.
16 Şi-acum, pâraie calde mi-i sufletul pe chip3 şi-n zile de durere mă ţine înzilirea;
17 mi-i somnul parcă, noaptea, din prăvăliri de oase, şi nervii se desfac.
18 Cu straşnică tărie mă ţine El de haină şi de gâtlej mă strânge ca gulerul cămăşii.
19 Tu mă socoţi, pe mine, nimic decât noroi, că parc-aş fi totuna cu praful sau cenuşa.
20 Strigat-am către Tine şi, iată, nu m-asculţi, stătut-am în picioare şi nu mă bagi în seamă;
21 atâtea, fără milă, s-au năpustit asupră-mi, căci Tu, cu mână tare, mă baţi necontenit
22 şi cu dureri mă-mpresuri tăindu-mi orice cale spre mântuirea mea.4
23 Că ştiu prea bine: moartea mă surpă din ce sunt, pământul fiind casa oricărui pământean.
3 Literal: „sufletul meu se revarsă asupră-mi"; metaforă pentru „a plânge", „a vărsa lacrimi".
4 Ebr.: „Mă urci pe vânt, mă faci să-l călăresc / şi mă risipeşti în furtună".
817
24 O, dac-aş fi în stare să-mi curm odată viaţa, ori să mi-l rog pe altul s-o facă-n locul meu!
25 Că eu am plâns deasupra oricărui slăbănog şi-am suspinat văzându-l pe omul nevoiaş.
26 Şi aşteptând să-mi vină belşug de bunătăţi, de zile rele, iată, din urmă-am fost ajuns.
27 M-aprind în măruntaie şi fierb fără-ncetare şi simt strânsoarea spaimei şi-a zilelor miloage.
28 Am tras, gemând, caleaşca, dar fără frâu în gură, am stat în adunare şi-ntrînsa am strigat;
29 sunt frate cu şacalii, prieten sunt cu struţii;
30 mi-i pielea parcă toată-nvelită cu-ntuneric şi oasele din mine-nvelite în arsuri;
31 chitara mea se-ntoarse cu strunele spre jale: cântării mele-nalte doar plânsul i-a rămas.
31

Răspunsul lui Iov (continuare).
1 Un legământ de taină-am făcut cu ochii mei: să nu-i opresc vreodată, cu gânduri, spre fecioară.
2 Şi? ce mi-a dat ca parte din ceruri Dumnezeu, sau, jos, ca moştenire din cele preaînalte?
3 Au nu-i sortit să piară în beznă cel nedrept şi-n grea înstrăinare nelegiuiţii toţi?
4 Au El nu vede care e calea mea deaici, şi nu e El Acela ce-mi numără toţi paşii?;
5 ori de-am umblat alături cu batjocoritorii, sau pasul meu grăbit-a cumva spre viclenie?
6 Dar eu am stat cu totul în cumpăna cea dreaptă, ca-n ea să vadă Domnul neprihănirea mea.
7 Că pasul meu vreodată de se-abătu din cale, sau ochiul meu târât-a şi inima cu el, sau m-am atins cu mâna de daruri necurate,
8 atuncea eu să seamăn, şi altul să mănânce, şi fărde rădăcină să fiu pe-acest pământ!
9 Dac-am dorit o alta decât femeia mea şi dac-am stat la pândă pe lângă uşa ei,
10 atunci şi-a mea să-i facă plăcere altui om şi pruncii mei să fie de-a pururi umiliţi;
11 că ne-nfrânată este pornirea-nvăpăiată de-a pângări cu trupul femeia altui om;
12 că-n curgere de zile foc este, arzător, iar cel la care vine-i pierdut din rădăcină.
13 De n-aş fi luat în seamă dreptatea slugii mele, şi-a slujnicei, când ele s-au socotit cu mine,
14 ce-o să mă fac când Domnu-mi va cere socoteală?, sau, de va fi-ntrebare, ce oare voi răspunde?
15 Ei [servii mei] în pântec n-au fost la fel ca mine? La fel am fost în pântec!
16 Pe nevoiaşii-n lipsă eu nu i-am înşelat, nici c-am trecut pe-alături de lacrima văduvei.
17 Dac-am mâncat vreodată eu singur pâinea mea şi nu i-am dat dintr-însa şi celui necăjit
18 eu, cel ce, ca un tată, de tânăr l-am hrănit şi de la maica-n pântec am prins a-i da poveţe -,
818
19 sau de-am trecut pe lângă cel gol ce sta să piară şi nu l-am îmbrăcat,
20 de-a fost sărman pe lume şi nu mi-a mulţumit că-i ţine cald la umeri tunsoarea turmei mele,
21 de-am ridicat eu mâna să-l bat pe cel sărman nădăjduind că astfel îmi sunt într-ajutor,
22 atuncea al meu umăr din zgârci să se dezghioace şi braţul meu, de-asemeni, din cot să se zdrobească.
23 Căci frica mea de Domnul m-a luat în stăpânire şi, când mă ia El Însuşi, de-abia că pot să-ndur.
24 De-am socotit vreodată că-n aur stă puterea sau de mi-am pus nădejdea în piatra nestemată,
25 dac-am icnit prea-vesel de multa mea avere şi mâna mi-am întins-o spre bunuri fără număr,
26 dac-am văzut lumina din soare cum păleşte sau luna în scădere că-n ele n-au nimic —
27 şi inima din mine pe-ascuns s-a înşelat şi mâna mea mi-am dus-o la gură s-o sărut[1],
28 atunci să-mi fie-aceasta cumplită fărdelege, că L-am minţit pe Domnul Cel-mai-presus-de-ceruri.
29 De mi-am văzut prieteni căzând, m-am bucurat şi inima mi-am pus-o să zică: Bravo, bravo!,
30 urechea mea s-audă blestemul meu asupră-mi şi-n neamul meu ocară să fiu, şi defăimat.
1 Versetele 26-27 se referă la adorarea astrelor şi a fenomenelor cosmice, foarte frecventă în păgânătatea antică (şi chiar la Iudei, prin contaminare, în vremea regelui Manase, cf. 4 Rg 21, 3-5). Adoraţia era deseori exprimată prin a duce mâna la gură şi a o săruta (gest pe care oamenii îl fac şi în zilele noastre, ca semn de afecţiune a unora către alţii).
31 Iar slujnicele mele adesea de-ar fi zis: O, cin’ ne-ar face saţul din cărnurile lui? fiind eu foarte bun,
32 străinul niciodată nu-mi rămânea afară, pe nou-venit o uşă-l întâmpina deschisă.
33 Dac-am greşit, nevrându-l, şi mi-am ascuns păcatul
34 — că-n faţa gloatei nu mi-am schimbat întâiul gând de-a nu le fi eu martor chiar împotriva mea..., de-a fost flămând să-mi iasă din prag cu mâna goală...
35 O, cine-mi va da oare pe cel ce mă ascultă? Dacă-ntru Domnul nu m-am temut de mâna Lui, dac-am păstrat înscrisul datornicului meu
36 ca să-l citesc, purtându-l la gât ca pe-o cunună,
37 în loc de-a-l rupe-n două sau de a-l da-napoi, aşa încât nimica să iau de la datornic,
38 de-a suspinat pământul asupra mea vreodată sau de i-am plâns vreodată răzoarele-mpreună,
39 de i-am mâncat eu singur puterea, făr să-i dau, sau sufletul din Domnul pământului l-am scos afară, întristându-l,
40 atunci, în loc de grâne, urzică să-mi răsară, şi-n loc de orz, ciulini!”[2]. [Aici] au încetat cuvintele lui Iov.
32

Cuvântul lui Elihu.
2 Nici Dumnezeu cu pedepsele, şi nici prietenii cu sfaturile nu l-au putut convinge pe Iov că a păcătuit cu ceva. Începând cu versetul 7 al acestui capitol, el rosteşte o serie de blesteme condiţionate care, laolaltă, se constituie într-o amplă pledoarie asupra nevinovăţiei sale.
819
1 Iar cei trei prieteni au încetat şi ei să mai vorbească împotriva lui Iov, căci în faţa lor era drept.
2 Atunci s-a mâniat Elihu al lui Varahiil Buzitul1, din spiţa lui Ram2 din ţara Ausitei3; şi foarte s-a mâniat el pe Iov, din pricină că acesta pretindea că e drept în faţa Domnului;
3 dar el s-a mâniat foarte şi pe cei trei prieteni, din pricină că ei nu fuseseră în stare să-i ţină piept lui Iov cu răspunsurile lor şi-l copleşiseră [doar cu învinuirea] de a fi fost necredincios.
4 Elihu se aştepta ca ei să-i răspundă lui Iov, ca unii ce erau mai vechi de zile decât el.
5 Dar când Elihu a văzut că-n gura celor trei bărbaţi nu mai era nici un răspuns, atunci i s-a aprins mânia.
6 Şi răspunzând Elihu al lui Varahiil Buzitul, a zis: „De vreme ce-s mai tânăr, iar voi sunteţi bătrâni, eu am păstrat tăcere, temându-mă ca-n faţă să spun şi eu ce ştiu.
7 Şi-am zis: Nu vârsta este în drept să glăsuiască, şi nici cei grei de zile cunosc înţelepciunea,
8 ci duh e-n pământeni; suflarea, ea învaţă, a Celui-Preaputernic4.
9 Nu cei cu număr mare de ani sunt înţelepţi,
1 „Buzitul”: membru al tribului ce se trăgea din Buz, menţionat în Fc 22, 21 ca fiu al lui Nahor,fratele lui Avraam.
2 Nu este sigur dacă Ram este o altă grafiere a numelui personal Aram, menţionat în Rut 4, 19 ca descendent al lui Iuda.
3 „... din ţara Ausitei”: menţiune ce se află numai în Septuaginta, imposibil de localizat, parcă anume introdusă de autor spre a-i conferi lui Elihu o aură de mister; vezi şi nota de la 1, 1.
4 Textual: „suflarea Atotputernicului”. Elihu crede că nu vârsta sau experienţa este aceea care descoperă şi garantează adevărul, ci iluminarea lăuntrică, cea care vine de la Dumnezeu.
şi nici bătrânii-s cei ce ţin judecata-n palmă.
10 De-aceea v-am zis vouă: luaţi-mă-n aminte, şi-am să vă spun ce ştiu,
11 să-mi fiţi auz în graiuri, ca-n grai să m-ascultaţi. Eu v-ascultai voroava, dar pân’ la mintea voastră5, adică până unde e sfadă pe cuvinte.
12 Din graiurile voastre gândeam că voi pricepe, dar, iată, nu-i nici unul să-l fi rămas pe Iov, din voi nu, nu-i nici unul să-i fi răspuns la vorbă,
13 ca să nu ziceţi: domnul, cu-a Lui învecinare, prin El înţelepciunea ascunsă am aflat-o!;
14 şi v-aţi întors la omul ca om dintotdeauna grăind cuvinte câte...
15 Şi, vai, se-nspăimântară, mai mult n-au mai răspuns, cuvinte-mbătrânite li se-ncleiau în gură.
16 Şi-am stat întru răbdare, căci n-am vrut să vorbesc, de vreme ce ei stat-au pe loc făr să răspundă. Acuma voi răspunde şi eu, măcar în parte.”
17 Şi răspunzând Elihu, a zis:
18 „Grăi-voi dimpotrivă; că plin sunt de cuvinte, că duhul meu lăuntric mă pierde şi-mi dă ghies;
19 lăuntrul meu e parcă burduf cu must ce fierbe, cazan în clocotire ce-i gata să irumpă.
20 Grăi-voi deci din buze, ca să-mi aduc odihnă;
21 că nu-mi va fi ruşine să stau cu omu-n faţă, nici silă nu-mi va face să văd un pământean;
5 Formulare proprie Septuagintei. Acest vers însă se află numai în codicii Alexandrinus şi Venetus. Îl încorporează Biblia lui Şerban, nu însă şi cea din 1914. Ediţia Rahlfs îl notează în subsol.
820
22 că nu mă ştiu să-i laud cuiva înfăţişarea; de-i altfel, atunci viermii m-or roade şi pe mine.
33
Cuvântul lui Elihu (continuare).
1 De-aceea, Iov, ascultă cuvintele ce-ţi spun, urechea ţi-o apleacă spre graiul meu întreg.
2 Deschis-am gura, iată, şi limba mea grăieşte.
3 Eu inima curată o am întru cuvinte, priceperea din buze gândeşte ce-i curat.
4 Dumnezeiescul Duh pe mine m-a făcut, suflarea, ea mă-nvaţă, a Celui-preaputernic.
5 Hai, dacă eşti în stare, răspunde-mi la acestea; nu te grăbi, ci cată la mine, eu la tine.
6 Întocmai ca şi mine, eşti plăsmuit1 din humă; da, din aceeaşi humă noi suntem plăsmuiţi;

7 de-aceea nici o spaimă nu-ţi va veni din parte-mi, nici mâna mea asupră-ţi va fi apăsătoare.
8 Tu însuţi chiar ai spus-o în chiar auzul meu, din graiul gurii tale te-am auzit spunând:
9 curat sunt, fără vină, şi n-am păcătuit, eu sunt fără prihană, iar nu nelegiuit;
10 dar El aflat-a-n mine o oarece pricină, El socoteşte-n Sine că eu I-aş fi vrăjmaş,
1 Loc unic în Vechiul Testament pentru folosirea (de două ori) a verbului diartizo = „a plăsmui", „a fasona", „a modela", „a aranja", „a da formă", ceea ce denotă crearea unei opere elaborate.
11 îmi vâră pe la glezne picioarele-n butuci şi căile, pe toate, tot El mi le pândeşte...
12 Cum oare zici tu: Drept sunt, şi nu m-a ascultat!, când veşnic este Cel de deasupra omenirii?
13 Şi zici: De ce n-ascultă-n cuvânt dreptatea mea?...
14 Că de vorbit El, Domnul, vorbeşte doar o dată; a doua oară însă El Se rosteşte-n vis
15 sau, noaptea, în vedenie precum atunci când cade grea frică peste oameni la vreme de odihnă şi somn în aşternut;
16 atunci El dă pe faţă ascunsul gând2 din oameni, cu frică-n chipu-acesta prin gând înfricoşându-i,
17 ca astfel să-l întoarcă pe om din strâmbătate şi trupul să i-l scape de prăbuşire-n hău
18 şi sufletul din moarte la pândă să îl scoată spre-a nu fi şi el unul din cei căzuţi în luptă.
19 De-asemeni, îl mai mustră cu boală-n aşternut, când oasele dintr-însul vai, multe! amorţesc,
20 când trupul nu-i primeşte nici aburul din pâine în timp ce bietul suflet pofteşte să mănânce;
2 „... ascunsul gând" îşi propune să-l traducă, aici, pe grecescul noos-nous, cuvânt cu un conţinut foarte bogat şi profund, frecvent nu numai în filosofia tuturor timpurilor, dar şi în teologia paulină şi patristică. El poate să însemne, printre multe altele, „gând", „gândire", facultatea de a gândi, de a raţiona, de a pătrunde inteligibil în fiinţa ta lăuntrică. În cazul de faţă, Elihu postulează că somnul este o stare de latenţă a gândului, un gând pe care Dumnezeu îl dă pe faţă (anakalypto = „a dezveli", „a dezvălui", „a vorbi deschis", „a da pe faţă" vezi şi Iov 20, 27; 28, 11) prin mijlocirea visului sau a vedeniei onirice, fenomene menite să neliniştească sau să înspăimânte prin însăşi natura lor neobişnuită.

21 acestea, pân' ce carnea din el îi putrezeşte şi oasele, golite, încep să i se vadă,
22 pânsufletul dintr-însul se-apropie de moarte şi viaţa lui, de iad.
23 De-ar fi chiar mii de îngeri aducători de moarte, lui rană nu-i va face nici unul dintre ei când inima-i gândeşte3 întoarcerea la Domnul şi omului va spune păcatul său întreg şi-şi va vădi de faţă cu toţi fărădelegea;
24 atunci El [Domnul] nu-l va lăsa să cadă-n moarte şi-i înnoi-va trupul ca varul pe perete şi oasele lui iarăşi cu măduvă le-o umple
25 şi fragedă-i va face lui carnea, ca de prunc, şi-i va reda lui însuşi bărbatul între oameni.
26 El Domnului se roagă, şi Domnul îl ascultă, şi va intra cu faţă curată-ntru mărire şi veste dă-ntre oameni de mântuirea sa.
27 Atunci de-abia el, omul, s-o-nvinui pe sine: Greşit-am, făr să-mi vină pedeapsă pe măsură;
28 am suflet: mântuieşte-l de tot ce-i stricăciune!, am viaţă: fă-o astăzi să vadă-n veci lumina!...
29 Pe-acestea toate, iată, le face Cel-puternic cu omul: da, trei căi
30 prin care El mă scapă cu sufletul din moarte, aşa ca viaţa-n mine să-L laude-n lumină.
31 Iov, ia aminte bine, ascultă la ce-ţi spun, fii mut, eu voi vorbi.
3 Textual: „de va gândi cu inima". Întoarcerea la Dumnezeu trebuie să fie un act nu numai al intelectului, ci şi al simţirii, inima fiind considerată sediul sentimentelor. Asocierea dintre noos şi kardia va căpăta o profundă dimensiune duhovnicească în practica isihaştilor, a căror rugăciune se va numi „a minţii în inimă".
32 De ai cuvinte-n tine, atunci, te rog, răspunde-mi!; grăieşte, că mi-i voia ca tu să ai dreptate;
33 iar dacă nu, ascultă; să taci acum spre cel ce te-nvaţă-nţelepciunea".
34
Cuvântul lui Elihu (continuare).
1 Elihu a vorbit mai departe şi a zis:
2 „Deci, ascultaţi la mine, voi, cei cu-nţelepciunea, deschideţi-vă-auzul, voi, cei ce-aveţi Ştiinţa;
3 urechea e cea care cuvintele le cearcă aşa precum gâtlejul mâncările le gustă.
4 Să judecăm de-aceea noi înşine ce-i drept, e bine să cunoaştem noi între noi ce-i bun.
5 Fiindcă Iov a spus-o cu gura: eu sunt drept, dar Domnu-ndepărtează de mine judecata;

6 El judecăţii mele i-a-mpotrivit minciuna; adâncă mi-i săgeata; eu, fără strâmbătate...
7 Ah, cine e ca Iov să bea cu uşurinţă batjocura ca apa,
8 fără păcat şi fără nici cea mai mică vină şi făr să-şi fi dat mâna cu cei fără de lege, nici să fi mers pe cale cu cei necredincioşi?
9 Să nu zici: nu e omul cel care cercetează, ci de la Domnu-i vine cerească cercetare.
10 De-aceea luaţi aminte, voi, inimi pricepute: Nu-mi fie ca sub Domnul să fac ceva de rău, sub Cel-Atotputernic să-l tulbur pe cel drept;
11 Căci El plăteşte omul întocmai după faptă, da, El pe om îl află în chiar purtarea lui.

12 Tu crezi că Domnul face ceva lipsit de noimă, că Cel-Atotputernic încurcă judecata,
13 El, Cel ce-a dat pământul? Cine-a făcut pământul şi lumea de sub cer?
14 Că Dac-ar vrea El totul pe loc să se oprească şi duhul1 dintr-o dată să-l ţină lângă Sine,
15 atunci deodată totul din viaţă ar muri şi omul s-ar întoarce-n pământul de-nceput.
16 De nu pricepi, ascultă!, auzul tău să vadă cuvintele cum sună!
17 Vezi tu că veşnic este, şi-n veşnicie drept, Cel ce urăşte-n lume din veac fărădelegea şi-i pierde pe cei răi,
18 El, Cel ce poat' să-i spună-mpăratului: Netrebnic!, şi
celor mari ai lumii, la fel: Nelegiuiţi!
19 Cel ce Se uită ţintă în ochi la cel cinstit nu ştie să-i cinstească-n cuvânt pe cei bogaţi, să-i laude la chip
20 pe cei ce-n van se roagă şi strigă către om, nelegiuiţii, zbirii sărmanilor din poartă.
21 Căci El pe om nu-l vede decât în fapta lui, dar nici ea, fapta-n sine, nici ea nu-l dă uitării2,
22 că pentru cel nemernic nu-i loc de ascunziş;
23 de-acum pe omul-semen mai mult n-o să-l înşele, fiindcă Domnu-Şi are privirea peste toţi;
1 Aici nu e vorba de Duhul Sfânt, ci de duhul lui Dumnezeu care pune şi menţine totul în mişcare. În ebr.: „Dacă El Şi-ar chema duhul înapoi / şi suflarea Şi-o va aduna la Sine...", un paralelism sinonimic care pledează pentru nemajuscularea substantivului „duh".
2 Chiar dacă omul păcătos, nelegiuitul, e dispus să facă abstracţie de existenţa şi veghea lui Dumnezeu, conştiinţa care rezidă în faptă nu poate scăpa, până la urmă, de această prezenţă.
24 El, Cel ce le cunoaşte pe cele neştiute, slăvite, minunate şi multe fără număr,
25 El este Cel ce ştie şi faptele lor toate şi Se întoarce noaptea şi-i culcă la pământ.
26 Pe cei fără credinţă îi mistuie şi-i stinge, dar ei, cu toate-acestea, nu pier şi-n faţa Lui3,
27 ei, cei ce de la legea lui Dumnezeu s-au dus şi nici nu cunoscură a Sale judecăţi,
28 făcând la El s-ajungă strigarea celor slabi, la El, Cel ce le-aude acestora strigarea.
29 Când El Se linişteşte, au cine-I bagă vină? când El Şi-ascunde faţa, au cine-l va vedea? El pentru neam e unul, şi-acelaşi pentru om,
30 şi dacă-nchide ochii când om viclean domneşte, o face pentru răul ce vine din popor.
31 Când cineva Îi spune: am luat zălog, dar gata, de-acum n-o să mai iau,
32 arată-mi Tu aceea ce nu pot eu să văd, şi-o altă nedreptate de-acum nu voi mai face...,
33 nu de la tine oare îţi vei plăti greşala?, căci tu eşti cu cârteala şi-ai început, nu eu; de ştii ceva, vorbeşte!
34 De-aceea înţelepţii cu inima grăi-vor, aşa cum înţeleptul m-ascultă-n tot ce spun.
35 Dar Iov nu întru dreapta priceperea grăit, iar vorbele lui toate-s lipsite de ştiinţă.
36 Nu, Iov, ci te învaţă să nu mai dai răspunsuri precum cei ne-nţelepţi,
3 Dispariţia fizică a păcătoşilor pedepsiţi de Dumnezeu nu înseamnă că ei au dispărut şi din perspectiva unei judecăţi finale, definitive.

37 ca nu cumva prin asta să ne sporim păcatul; că grea fărădelege va fi deasupra noastră de-om spune vorbe multe având pe Domnu-n faţă".
35
Cuvântul lui Elihu (continuare).
1 Elihu a vorbit mai departe şi a zis:
2 „De ce-ai adus tu toate acestea-n judecată? Tu cine eşti, de zis-ai: eu, eu sunt drept la Domnul!?,
3 sau spui: ce-mi este bine sau rău, păcătuind?

4 Acum îţi voi răspunde, şi ţie, dar şi celor ce-ţi sunt prieteni, trei.
5 Priveşte-n cer şi vezi şi socoteşte norii, cât îţi sunt ei de sus.
6 Păcătuieşti; ei, şi? iar dacă mult îţi este păcatul, ce poţi face?
7 De vreme ce, să zicem, eşti drept, Lui ce-o să-I dai? sau, dacă vrei, ce oare ia El din mâna ta?
8 Păcatul tău l-atinge tot pe un om ca tine, dreptatea ta-l priveşte pe fiul pui de om.
9 Ei sunt acei ce strigă sub cruntă asuprire şi ei răcnesc din braţu-nmulţit în jurul lor.
10 Şi n-au zis: unde-i Domnul, Cel care m-a făcut? şi Cel ce rânduieşte vegheri la ceas de noapte,
11 Cel ce mă osebeşte de vitele ţărânii, de păsări în văzduh?
12 Acolo or să strige şi n-or fi auziţi, şi-aceasta din pricina ocării celor răi.
13 Că Domnul nu voieşte să vadă fărdecalea 1; A-toate-ţiitorul, El Însuşi ia aminte
1 Cuvântul atopos nu se află decât în Cartea lui Iov (de şase ori) şi în Cartea Proverbelor (o dată) şi înseamnă tot ceea ce nu este la locul său, ceea ce e alături de calea normală, ceea ce e straniu, insolit, extravagant, incomod, fără noimă. Deseori (ca şi în cazul de faţă) e folosit în paralelă cvasi-sinonimică cu anomos = nelegiuit, cel fără de lege. Spre deosebire de acesta, care are o nuanţă statică, primul introduce dinamismul păcatului care se face din mers, prin simpla abatere de la calea lui Dumnezeu.
14 la cei fără de lege, şi mă va mântui. Iar dacă poţi să-L lauzi, aşa cum este El, El te-o chema-nainte-I şi te va judeca.
15 Şi-acum, că nici mânia nu I se ia în seamă şi nici că El cunoaşte prea bine ce-i greşala,
16 zadarnic îşi deschide Iov gura să grăiască şi, neştiind ce spune, se-agaţă de cuvinte".
36
Cuvântul lui Elihu (continuare).
1 Mergând mai departe, Elihu a zis:
2 „Îngăduie-mă încă puţin, ca să te-nvăţ, că-n mine încă este destul din ce-am să-ţi spun.
3 Ştiinţa mea cea multă porni-va de departe, iar eu din fapte drepte porni-voi să grăiesc
4 cu-adevărat; că altfel, de-ar fi din vorbe strâmbe, tu strâmb vei înţelege.
5 Să ştii şi tu că Domnul n-alungă pe cel bun, pe cel ce-şi ia putere1 din inima lui tare;
6 pe cel fără de lege nu-l cheamă iar la
1 Termenul aseves îl desemnează pe omul necredincios, dar şi pe cel ce are o credinţă, dar e lipsit de evlavie, de trăirea credinţei, de respectarea normelor morale ce izvorăsc din propria-i credinţă.

viaţă2, dar de la El săracii îşi vor primi dreptatea;
7 El nu-Şi întoarce ochii din faţa celor drepţi, ci cu-mpăraţii-n tronuri biruitori îi face; şi se vor înălţa.
8 Cei slabi, încătuşaţii, picioarele şi-or prinde în laţul sărăciei
9 şi-apoi li se va spune-n poveste ce-au făcut şi ce-au greşit, anume că se credeau puternici.
10 Ci El va lua aminte cu-auzul la cel drept zicând: se vor întoarce din strâmbătatea lor.
11 De-or asculta [de Domnul] şi dacă-I vor sluji, în bunătăţi plini-vor belşugul lor de zile şi-n cuviinţă, anii.
12 Necredincioşii însă nu se vor mântui, că n-au avut voinţă pe Domnul să-L cunoască, şi dac-au fost sub ceartă, ei tot n-au ascultat.
13 Făţarnicii lăuntrici3 îşi vor stârni mânie; nu vor striga, căci gura le e de-acum legată.
14 De tânăr să le moară, deci, sufletul din ei şi viaţa lor să fie rănită-adânc de
2 Zoopoieo = „a face (pe cineva) viu", „a însufleţi". Bătrânii noştri din 1688 şi 1914 îl traduc cu „a învia". Înţelesul versului este acela că Dumnezeu nu-l va rechema la viaţă („spre învierea vieţii", In 5, 29) pe cel ce nu şi-a trăit adevărul credinţei. Compară şi cu In 5, 21: „Tatăl îi învie pe cei morţi şi le dă viaţă". Aşadar, e vorba nu numai de înviere ca fapt în sine, ci şi de ceea ce urmează după ea: viaţa (la Evanghelistul Ioan cuvântul „viaţă" nu se referă niciodată la viaţa fizică, ci numai la cea spirituală), sau judecata (osânda).
3 Literal: „făţarnicii cu inima" (hypokritai kardia). Este vorba nu de ipocriţii clasici, care-i înşală pe oameni prin aparenţe false, ci de ipocriţii care se înşală pe ei înşişi, în forul lor interior, printr-o subtilă pervertire a adevărului obiectiv într-un adevăr personal. Dacă făţarnicul din prima categorie îşi conduce în mod deliberat ipocrizia, cel de-al doilea riscă să nu se mai poată controla.
îngeri,

15 că ei pe cel nevolnic şi slab l-au necăjit; dar [Domnul] rânduieşte dreptate celor blânzi.
16 Pe tine dar din gura vrăjmaşilor te-o scoate să-ţi fie masa-ntinsă şi plină de grăsime, încât să se reverse-n adâncul de sub ea.
17 Nu, nu va sta dreptatea departe de cei drepţi!
18 În schimb, mânie mare pe cei necredincioşi cu daruri necurate primite pe nedrept.
19 De bunăvoie mintea să nu te-abată-n cale, ea, de la ruga celor slăbiţi întru nevoi. Din cei ce au puterea
20 să nu-l scoţi pe nici unul afar' în toiul nopţii ca-n locul său să urce mulţime de norod;4
21 fereşte-te să lucri ceva fără-de-cale, că-ntru aceasta liber vei fi de sărăcie.
22 Cel-Tare întăreşte întru tăria Lui, că, iată, cine-i oare puternic cum e El?
23 Cine-a făcut cercare în lucrurile Lui şi cine-i ca să-I spună: Strâmb ai lucrat aici!?
24 Adu-ţi aminte: mare-i lucrarea Lui, pe care o laudă tot omul.
25 Tot omul vede-n sine câţi pământeni ca dânsul au trupul plin de răni.
26 Cel-Tare-i pretutindeni, dar noi nu vom cunoaşte al anilor Săi număr, fiind el nesfârşit.
4 Text dificil, cu punctuaţie derutantă în Septuaginta. Cât despre cel masoretic, el este atât de alterat, încât versetele 19 şi 20 sunt foarte departe de un înţeles cât de cât limpede, ceea ce-l face pe Osty să le lase netraduse, spre a nu cădea în capcana unor tălmăciri fanteziste. Cel de faţă pare a se referi la greşala de a detrona o personalitate spre a o înlocui cu entităţi gregare.

27 Bob numărat Îi sunt Lui grăunţii mici de ploaie, cei ce-naintea ploii se strâng, de sus, în nor;5
28 când cad, ei cad în sine ca nişte vechituri umbrind mulţimi nespuse de pământeni cu norul. El vreme rânduit-a la fiare şi cirezi, ca ele să-şi cunoască, la ceasul lor, culcuşul. Acestea toate-n cuget nu-ţi dau nici o uimire? şi inima din tine nicicum n-o primenesc?
29 Şi dacă vei pricepe cum se lărgeşte norul fiind cu sine însuşi egal în cortul lui,
30 ei bine, iată, [Domnul] a-ntins spre el o rază, şi el acoperit-a străfundurile mării.
31 Că-ntru acestea [Domnul] va judeca popoare şi celor în putere le dă belşug de hrană.
32 Cu mâinile-amândouă El fulgerul l-ascunde şi tot El îl trimite spre ţintă să lovească;
33 tot El îi dă de veste prietenului Său, şi despre-agoniseală, şi despre nedreptate.
37
Cuvântul lui Elihu (continuare).
1 Da, inima din mine sub cer s-a scuturat şi-a curs din locul ei.
2 Auzi, ascultă-n iureş a Domnului mânie, cum cercetarea-I iese din gură ca un tunet.
5 Elihu deschide o amplă pledoarie menită să ateste puterea şi măreţia lui Dumnezeu ce se manifestă îndeosebi prin fenomenele meteorologice (fenomene, adăugăm noi, pe care omul nici astăzi nu le poate controla), cu scurte şi neaşteptate incursiuni în efectele acestora asupra omului şi animalelor. Autorul foloseşte uneori metafore de o rară subţirime.
3 Sub ceru-ntreg ţâşnirea, lumina Lui, ea însăşi pe aripile Terrei.
4 În urma ei, un vuiet cu voce de strigare: El tună lung din glasul nestăvilirii Lui, nimic nu se opreşte, căci vocea Lui se-aude.
5 Cel-Tare face tunet din glasu-I minunat căci lucruri mari lucrează, necunoscute nouă.
6 Poruncă-i dă zăpezii: te-aşterne pe pământ!, şi ploi să cadă iarna, ale puterii Lui.
7 Pe omul tot, El pune, cu mâna Sa, pecete, aşa ca fiecare să-şi ştie slăbiciunea.
8 Sălbăticiunea intră sub adăpostul ei şi-adoarme în culcuş.
9 Furtuna Vine-n cercuri din tainice cămări, din culmi înalte, frigul.
10 Suflarea Celui-Tare preface apa-n gheaţă, El cârmuieşte apa precum Îi este voia;
11 şi norul se prelinge ungând pe cel ales1, lumina lui pătrunde prin ceaţă, risipind-o.
12 El este Cel ce-nvârte, rotund, pornite cicluri, în propria-I voinţă, spre săvârşirea lor; oricâte porunceşte se rânduiesc printr-însul, cu totul, pe pământ:
13 ori pentru vreo certare, ori pentru moarte-n lut, ori pentru orice milă ce s-ar afla într-însul.
14 O, ia aminte, Iov, stai locului şi-nvaţă a Domnului putere!
1 Asocierea, aproape suprarealistă, dintre „norul" care, de obicei, udă prin ploaie, verbul „a aplica un unguent" şi adjectivul substantivat „alesul" sau „cel ales" poate constitui o referire la norul care l-a „uns" pe Moise ca ales al lui Dumnezeu. Textul capătă astfel o dimensiune duhovnicească.

15 Ştii tu ce aşezare Şi-a pus în fapte Domnul când El din întuneric a izvorât lumină?
16 Ştii tu vârtejul tainic ce risipeşte norii şi taina dinlăuntru-a căderii celor răi,
17 tu, omul cel al cărui veşmânt se încălzeşte când vântul din austru se odihneşte-n câmp?
18 Poţi tu să-ntinzi tăria cu Cel-de-odinioară, cea tare ca lumina răsfrântă-n revărsări?
19 Învaţă-mă, hai, spune-mi, ce voi grăi cu El? şi, dacă da, eu vorba mi-o priponesc aici.
20 Stau oare lângă mine un scriitor, o carte, ceva care să-l facă pe om să stea tăcând?
21 Că nu toţi văd lumina aceea preacurată de-atunci, din începuturi, lucind din depărtări, aşa cum ea luceşte când El aprinde norii,
22 da, nori de miază-noapte, cu faţa lor de aur, în care numai slavă ea-toate-ţiitorul.
23 Că nu aflăm un altul la fel întru putere ca El, Cel ce dreptate le face celor drepţi; tu nu vrei să-L auzi?
24 De-aceea ne vom teme noi, oamenii, de El, cu teama omenească a inimii-nţelepte”.
38
Cuvântul lui Dumnezeu către Iov.
1 După ce a încetat Elihu de a mai vorbi, zis-a Domnul către Iov prin vifor şi nor1:
1 Iov Îi ceruse lui Dumnezeu să compară amândoi în faţa unei instanţe supreme, pentru ca el să se poată dezvinovăţi. Iată că Dumnezeu rupe tăcerea şi-i vorbeşte, dar nu ca parte egală, ci ca un Atotputernic, deseori folosind ironia. Viforul şi norul sunt elemente prin care Dumnezeu Se descoperă pe Sine; în Textul Masoretic: „i-a răspuns din mijlocul furtunii”; Septuaginta menţine „norul” ca formă vizibilă prin care Dumnezeu îi vorbise şi lui Moise.
2 „O, cine e acela ce sfatul Mi-l ascunde şi-n noduri de cuvinte M-ascunde chiar pe Mine?
3 Încinge-ţi bărbăteşte mijlocu-n cingătoare: Eu întrebări voi pune, iar tu ai să-Mi răspunzi.
4 Unde erai când Însumi întemeiam pământul? Hai, spune-mi, dacă ştii!
5 Ştii oare cine-anume i-a hotărât măsuri, sau cine-a pus o plasă de funii peste el?
6 şi, dacă-l ţin pilaştrii, în ce sunt ei înfipţi? sau cin’ i-a pus tărie de piatră unghiulară?
7 hai, cine?; toate-acestea când stele se năşteau şi îngerii Mei (da, toţi!) Mă preamăreau în cor?2
8 Când marea se născuse din sânul maicii sale şi se vărsa pe-alături, au cine a-ngrădit-o?
9 că scutece de neguri am pus pe trupul ei şi norul drept veşmânt
10 şi-n jurul ei hotar şi lacăte la porţi,
11 zicându-i: Pân-aici doar să vii, şi nu mai mult, şi valurile tale să se zdrobească-n tine!
12 Au peste tine-ntins-am aripile luminii, şi-n veacul tău menirea luceafăru-şi căta,
2 „şi toţi fiii lui Dumnezeu strigau de bucurie”. Oricum, e vorba de un monoteism pur, în care nu există nici cea mai slabă urmă a credinţei în preexistenţa răului.
827
13 anume să apuce pământul de la colţuri să-l scuture de toată nelegiuirea lui?3
14 Au tu ai luat ţărână din lut şi i-ai dat viaţă şi ai făcut dintr-însa pământ cuvântător?
15 Au tu ai luat lumina din cei nelegiuiţi? dar braţul celor mândri, au tu l-ai sfărâmat?
16 Venitu-i-ai tu mării-n adâncuri, la izvoare? umblat-ai tu vreodată pe urmele genunii?
17 Ţi s-au deschis, de frică, cumva, porţile morţii4 şi s-au holbatnainte-ţi ai iadului portari?
18 Aflat-ai tu lăţimea pământului sub cer?, hai, spune: câtă, cum e?,
19 şi unde-i ţara-n care se ghemuie lumina? dar bezna, ce loc are?
20 de le cunoşti hotarul, hai, du-Mă tu de mână la-ncheietura lor!
21 Le ştii?, că doar pe-atuncea erai şi tu născut, şi-al anilor tăi număr îl ştii cât e de mare...5
22 Ajuns-ai tu vreodată-n cămările zăpezii? dar grindina, văzut-ai din ce cămări se-azvârle
23 ca Eu să-ţi port de grijă când te pândesc vrăjmaşii la vreme de războaie, la ceas de bătălii?
24 De unde iese bruma? de und’ se răspândeşte austrul pe pământ?
3 Pământul este scuturat ca o pătură de pe care fug praful şi impurităţile; lumina zilei este aceea care pune nelegiuiţii pe fugă (vezi Iov 24, 16).
4 „Porţile morţii”: porţile care închid împărăţia morţilor (iadul, hades-ul, Şeol-ul). Expresie folosită şi în Ps 9, 13; 106, 18). Dumnezeu este singurul Care poate pătrunde, ca un Stăpân, prin aceste încuietori, aşa cum o va face Iisus Hristos, la Înviere, prin pogorârea la iad.
5 Ironie divină!
25 Au cine-i gată ploii largi curgeri în şuvoaie şi fulgerului cale şi tunetului drum,
26 aşa încât să plouă-n pământ nelocuit şi-n apriga pustie umblată de ţipenii,

27 să sature pământul înţelenit, deşert, să facă să răsară păşuni cu iarbă deasă?
28 Hai, cine-i tatăl ploii şi cine-i cel ce naşte în aer stropi de rouă?
29 Ce pântec naşte gheaţa şi cine zămisleşte, mai blândă, bruma-n cer,
30 să se pogoare, apă, dar nu curgând ca apa? Adâncul are-o faţă; ei, cine-a rânduit-o?
31 Ştii tu prin ce belciuge Pleiadele se leagă? Deschis-ai tu-ngrădirea ce ţine Orionul?
32 Au tu eşti cel ce sparge, la vreme, Zodiacul şi-aduce jos, de chică, luceafărul-de-seară?
33 Ce zici?: cunoşti tu oare schimbările din cer şi cele de sub ceruri, că laolaltă merg?6
34 Poţi tu să chemi la tine, cu voce arsă, norul, şi el să mi te-asculte cu revărsări de apă?
35 Poţi tu trimite-n ţintă iuţi trăsnete, şi ele să meargă şi să-ţi spună: ajuns-am; ce să facem?...
36 Cine i-a dat femeii ştiinţa de a ţese, ca şi pe-aceea, veche, de-a face-alesături?
37 Au cine ţine-n număr, cu-nţelepciune, norii, şi cerul îl apleacă, prielnic, spre pământ,

6 Versetul nu implică, neapărat, o doctrină astrologică, ci observaţia că anumite fenomene terestre sunt determinate sau condiţionate de fenomene cosmice (cum ar fi atracţia şi fazele lunii asupra mareelor sau asupra ciclului sangvin al femeii).

38 să se reverse-asupră-i ca pulberea-n vântoase, măcar că-l întărisem ca piatra-n patru muchii?
39 Tu eşti cel ce vânează mâncare pentru lei şi potoleşte foamea balaurilor mari,
40 când toţi aceştia, gheme-n culcuşuri, stau la pândă sau se ascund în dese hăţişuri prin păduri?
41 Cine-a avut în grijă să-ndestuleze corbul, când puii lui spre Domnul de foame croncănesc şi umblă-ncoace-ncolo în căutarea hranei?

39

Cuvântul lui Dumnezeu către Iov (continuare).

1 Ştii tu sorocu-n care nasc caprele-de-stâncă? ai urmărit tu vremea cerboaicelor când fată?
2 Din lunile lor grele ai numărat vreuna? şi din dureri născânde au tu le-ai dezlegat?
3 Hrănitu-le-ai tu puii-n afar' de orice spaimă? Durerile lor toate au tu le-ai alinat?
4 Că ele-şi uită puii, aceştia se prăsesc şi pleacă de la ele şi nu se mai întorc.
5 Cine-a lăsat asinul sălbatic să stea liber şi de la iesle slobod de legătura lui?
6 că-n felul său de viaţă Eu pusu-i-am pustia şi, drept ocol, pământuri cu buza-n sărătură,
7 să-şi râdă el de zarva oraşelor-viespare şi nici să nu audă strigare de stăpân,
8 ci sus în munţi să-şi cate păşunea răcoroasă din tot ce e verdeaţă.1

1 Chiar în asprimea vieţii pe care o îndură asinul sălbatic, există o înţelepciune a lui Dumnezeu: singurătatea sa îi asigură o libertate şi o linişte pe care nu o pot avea oamenii, mai ales cei îngrămădiţi în marile lor aşezări. într-un fel, imaginea prefigurează viaţa pustnicilor de mai târziu, o viaţă singuratică şi aspră, dar singura ce le poate oferi „isihia".

9 Tu crezi că inorogul2 va vrea să-ţi fie slugă sau să-şi petreacă noaptea dormind la ieslea ta?
10 Poţi tu să-i pui pe coamă un jug legat în bice şi să ţi-l faci să tragă în brazda ta la plug?
11 Sau, pentru că-i puternic, îţi pui nădejdea-n el şi toate ale tale le laşi pe seama lui?
12 Crezi tu că roada holdei el ţie ţi-o va da şi-o va aduce-ntocmai la aria de treier?
13 Ştii struţul?: are aripi ce-n umbra lor se-ntind; vai, struţul: ce frumoase sunt aripile lui!
14 Când el sămânţa-şi lasă cu ouăle-n ţărână să se clocească-n spuza nisipului fierbinte,
15 el uită că piciorul le poate risipi şi fiarele pustiei le pot strivi sub labe.
16 De pui nu-i este milă, de parcă nu-s ai lui, nu-şi teme osteneala c-ar fi fără folos;
17 că Dumnezeu nu-i zise să aibă-nţelepciune şi nici părtaş îl face priceperii obşteşti,
18 dar, când îi vine vremea să se ridice-nalt, atunci în fugă-şi râde de cal şi călăreţ!...
19 Ah, calul! Iată, calul: Au tu i-ai dat puterea, sau tu i-ai pus în coamă mândria de-a-ngrozi

2 Inorog: animal fabulos unicorn, simbol al puterii invincibile (vezi şi Nm 23, 22). Textul Ebraic sugerează (în funcţie de traducători): „bivolul"; „boul sălbatic"; „bizonul"; „taurul".

20 când arme şi armură i s-au lipit de trup şi pieptul i se umflă de slavă şi-ndrăznire?
21 El sapă cu copita şi-n sine se-ndârjeşte şi aprig iese-n câmp.
22 Săgeţile ce plouă-mpotrivă-i nu le vede, de armă nu se teme:
23 şi sabia, şi arcul lucesc pe trupul său.
24 Prins parcă de mânie, loveşte-n loc pământul şi nu-şi găseşte-astâmpăr decât când goarna sună.
25 Iar când trompeta sună, el zice: bine, haideţi!, şi-adulmecă războiul cu chiot şi strigare.3

26 Din mintea ta stă şoimul cu aripile-ntinse şi nemişcat în aer, cătând spre miazăzi4?
27 Au din a ta poruncă se-nalţă-n slăvi vulturul? prin tine el, zgripţorul,5 şezând pe cuibul său
28 ascuns în stâncărie,
29 de-acolo-şi cată hrană scrutând nemărginirea cu ochii-i de oţele?;
30 iar puii săi, alături, se tăvălesc în sânge; că unde sunt măceluri, acolo e şi el".
40
Iov îngaimă un răspuns, Domnul îi vorbeşte din nou.
3 Ideea generală a fragmentului (vv. 19-25) este aceea că dresarea animalului de către om (în speţă, aceea a calului) nu e posibilă decât în funcţie de însuşirile naturale ale celui ce se lasă dresat, însuşiri care, în primă şi ultimă instanţă, sunt de la Dumnezeu.
4 „Spre miazăzi": direcţia în care migrează păsările.
5 „Zgripţorul" (gyps) e una şi aceeaşi pasăre cu „vulturul" (aetos), numai că se pune accentul pe ideea că e o pasăre de pradă.
1 Şi Domnul i-a mai grăit lui Iov, zicând1:
2 „Crezi tu că poţi să-L judeci pe Cel-de-a-gata-Sieşi?, că Dumnezeu răspunde cumva mustrării tale?"
3 Şi Iov I-a răspuns Domnului, zicând:
4 „Mă judec eu cu Domnu-n dojană şi mustrare, eu, bietul, cel ce-n faţă cu-acestea sunt nimic? cu-atâtea înainte-mi, eu ce să mai răspund? Ci mâna mi-o voi pune, cuminte, peste gură:
5 dac-am vorbit o dată, de-acum nu mai vorbesc".
6 Dar Domnul, răspunzându-i lui Iov, i-a zis din nor:
7 „Nu! Strânge-ţi bărbăteşte mijlocu-n cingătoare: Eu întrebări voi pune, iar tu ai să-Mi răspunzi.2
8 Te-abaţi din judecată şi-o măsluieşti măiestru ca să te-arăţi tu drept?
9 Au braţul tău e-asemeni cu-al Domnului din cer, sau glasul tău e tunet aşa cum este-al Lui?
10 Atunci, hai, pune-ţi pene şi zboară şi te-avântă şi-mbracă-te cu slavă şi cinste până-n tălpi:
11 Trimite-ţi vista-voii să-ţi trâmbiţe mânia, smereşte-i tu pe cei ce te-nfruntă cu trufie,
12 topeşte-i pe cei mândri, stârpeşte-i tu de-ndată pe cei necredincioşi,
13 ascunde-i în pământ şi fă-le frumuseţea din chip să se dezghioace!
1 În unele ediţii mai vechi ale Septuagintei acest verset şi următoarele patru fac parte din capitolul precedent, ca versetele 31-35; aşa se află şi în ediţiile româneşti dintre 1688-1914. Versiunea de faţă însă urmează ediţia Rahlfs.
2 Aceste două versuri sunt repetarea exactă a celor din 38, 3, ceea ce pare o nouă ironie divină.

14 De faci aşa, Eu Însumi Mă pun de mărturie că dreapta ta e-n stare, şi ea, să mântuiască.
15 Dar, iată, lângă tine stă el, Hipopotamul3! El paşte iarba verde întocmai ca şi boul.
16 Vezi ce putere are în coapsele-i de piatră şi ce putere-n muşchii îngrămădiţi pe pântec;
17 el coada şi-o-ncordează de parcăar fi de cedru şi za îi este trupul, cu-mpletituri de vine;
18 cât despre coaste, ele sunt coaste de aramă, spinarea toată-i parcă de fier topit, vărsat.
19 El de la Domnul este zidirea cea dintâi4, făcută ca să-şi râdă de ea îngerii Săi5;
20 iar de-a venit în munte stâncos, prăpăstios, subpământene bestii6
3 Substantivul themon desemnează o fiară feroce, uriaşă, monstruoasă, aproape fabuloasă, fără să-i aparţină unei anume specii. Un astfel de monstru indică şi cuvântul Behemoth din Versiunea Ebraică (folosit la pluralul intensităţii, aşa cum face şi cea greacă theria), cu precizarea: „pe care Eu l-am făcut ca şi pe tine", o expresie mai directă decât „lângă tine" (sau: cel ce-ţi stă alături în marea familie a creaturilor). Majoritatea tălmăcitorilor şi exegeţilor sunt de părere că descrierea amănunţită pe care i-o face, mai jos, autorul, indică hipopotamul. Oricum, e vorba de „simbolul forţei brutale pe care Dumnezeu o stăpâneşte, dar pe care omul nu o poate îmblânzi" (BJ).
4 „... cea dintâi": fie în timp, fie pe scara puterii.
5 Imagine de o mare subtilitate stilistică: forţa pe care omul n-o poate stăpâni, dar din care Dumnezeu a făcut un fel de jucărie pentru copii. Textul Ebraic (deteriorat) a dat naştere mai multor variante de traducere, dintre care cea mai „limpede" pare a fi: „El e cea dintâi făptură a lui Dumnezeu; Făcătorul ei a ameninţat-o cu sabia" (BJ).
6 Literal: „patrupedele din Tartar"; „îngerii" de la polul opus.
se-nveselesc de el.

21 El doarme pe sub feluri şi feluri de copaci, pe lângă păpurişuri şi trestii şi rogoz,
22 dar şi copaci cu fală se-nalţă-n umbra lui, ai ţarinii pilaştri cu ramuri şi stâlpări.
23 De se revarsă apa umflată, el nu simte, sperând că şi Iordanul va curge-n gura lui.
24 Cine-l va prinde oare, întreg, în văzul său şi-i va străpunge nara?
25 Vei pescui tu Oare-n cârlig Leviatanul7 să-i pui la nas căpăstru,
26 să-i pui belciug în nară şi să-l străpungi în falcă cu toartă de argint?
27 Îţi va vorbi el ţie rugându-se de tine cu grai de umilinţă?
28 Va face el cu tine un legământ de pace şi-l vei lua la tine ca să-ţi robească-n veci?
29 Te vei juca cu dânsul cum joci o păsăruică, legându-l ca pe vrăbii-n hârjoană de copii?
30 Hrăni-se-vor dintr-însul, precum din peşte, neamuri, şi-or vrea Fenicienii să şi-l împartă-n târg?
31 Nu duce-ntreaga flotă un solz din coada lui, nici capul său o gloată de luntri pescăreşti.
32 Hai, vino!, pune-ţi mâna pe el: doar amintindu-ţi de ce-are el în gură, vei trage-o ca din foc.
41
Cuvântul lui Dumnezeu (continuare).
7 Textual: „Balaurul”. Despre Leviatan vezi nota de la 3, 8.

1 Tu, nici că l-ai văzut, nici te-ai mirat de cele ce-asupra lui se spun.
2 Nu te gândeşti cu teamă că-acesta-i semnul Meu? Căci cine este oare acel ce-Mi stă-mpotrivă?
3 sau cine-Mi stă-mpotrivă şi va rămâne viu? Au lumea nu-i a Mea?
4 Mă voi rosti asupră-i şi-n veac voi milui cu logosul puterii pe cel cu el întocmai.
5 Poţi tu să-i scoţi din taină vestmântul de deasupra, ori să-i pătrunzi sub zale în cuta căptuşelii?
6 el are porţi1 pe chipu-i: cin’ le-a deschis vreodată? El are dinţi în gură, împrejmuiţi cu frică.
7 Lăuntrul său făcut e din scuturi de aramă cu-ncheieturi legate ca piatra grea, de şmirghel2:
8 atât de mult sunt strânse-ntre ele laolaltă, că nici măcar suflare de vânt nu le răzbate;
9 aşa cum se lipeşte un om de al său frate, tot astfel se ţin ele şi nu se mai despart.
10 El numa ce strănută şi scapără lumină, în ochii săi e chipul luceafărului nou.
11 Din gura lui ies parcă văpăi de torţe-aprinse şi scapără dintr-însul ca un grătar de foc.
12 Din nări aruncă-n aer fum gros, ca de cuptor în care ard cărbuni.
1 Porţi (pe faţă): căi de acces spre lăuntrul fiinţei. Ideea se leagă cu cea din versetul precedent: Leviatanul e inaccesibil cunoaşterii omeneşti, indiferent de latura sau unghiul de abordare.
2 Şmirghel: rocă metalică dură, alcătuită din mărunte granule de corindon şi magnetit. Măcinate mărunt şi aplicate pe o peliculă de hârtie, granulele sunt folosite la polizarea unor obiecte de lemn sau metal.
13 Suflarea lui, jăratic, din gura lui, vâlvori.
14 Grumazul său adună în el puterea toată, în faţa lui, pierzanie.
15 Pe trupul său sunt cărnuri lipite şi-ndesate: izbeşte-n el cu apă, el nu se va clinti.
16 Iar inima într-însul e-nfiptă ca o piatră şi ca o nicovală rămâne neclintită.
17 Când el se-ntoarce, groază în cele patru labe simt fiarele din preajmă şi fug mâncând pământul.
18 Aruncă lănci asupră-i: nimic nu-l înspăimântă, nici suliţa ce zboară, nici platoşa-n văzduh;
19 căci el socoate fierul fiind ca nişte paie, arama, putregai.
20 Nu-l vatămă săgeata din arcul de aramă; dacă-l loveşti cu piatra, o simte fir de iarbă.
21 De cad pe el ciocane, l-ating ca nişte trestii, şi-şi râde de-ncruntatul aruncător de flăcări.
22 Ţepuşele-ascuţite îi ţin de aşternut; sub el, aurul mării e tot n-o ştii! mocirlă,
23 adâncul clocoteşte ca o căldare-ncinsă, căci lui îi este marea un vas de fiert unsori,
24 prăpastia genunii, un rob adus din luptă, genunea însăşi, locul în care el se plimbă.
25 Aici, pe-ntreg pământul, ca el nu-i nimeni altul, făcut să-şi râdă-n joacă, de el, îngerii Mei;
26 el vede tot înaltul, el, împărat a toată făptura de sub ape”.

42
Al doilea răspuns al lui Iov. Epilog.
1 Şi răspunzând Iov, a zis către Domnul:
2 „Eu ştiu că Tu poţi totul şi că nimic nu-Ţi este, de vrei, cu neputinţă.
3 Căci cine oare-ascunde de Tine ce-are-n gând şi, tăinuind cuvinte, le-ascunde şi de Tine? Cine-mi va spune mie ceva ce n-am ştiut, necunoscute lucruri şi mari şi minunate?

4 Ascultă-mă Tu, Doamne, ca să grăiesc şi eu; eu să Te-ntreb pe Tine, iar Tu să mă înveţi.
5 Te auzeam-nainte cu-auzul, şi atât; dar astăzi şi cu ochiul vederii Te-am văzut.
6 De-aceea eu pe mine m-acopăr cu dispreţ, eu, care-n mine însumi pământ sunt şi ţărână.”
7 Şi a fost că după ce Domnul a rostit aceste cuvinte toate către Iov, i-a grăit lui Elifaz din Teman: „Tu şi cei doi prieteni ai tăi aţi greşit, fiindcă-n ochii Mei n-aţi grăit nimic din adevărurile pe care le-a vorbit robul Meu, Iov.
8 Şi acum, luaţi şapte viţei şi şapte berbeci şi duceţi-vă la robul Meu, Iov, iar el le va aduce jertfă pentru voi; şi robul Meu, Iov, se va ruga pentru voi; că dacă Eu n-aş căta la faţa lui şi dacă nu de dragul lui aş face-o, atunci v-aş fi nimicit, deoarece n-aţi grăit întru adevăr asupra lui Iov, robul Meu”.
9 Aşa că Elifaz din Teman, Bildad din Şuah şi Ţofar din Naamah s-au dus şi au făcut aşa cum le poruncise Domnul; şi [Domnul], de dragul lui Iov, le-a iertat păcatul.
10 Iar Domnul Şi l-a alăturat pe Iov; iar dacă şi el s-a rugat pentru prietenii săi, [Domnul] le-a iertat păcatul.1 Şi Domnul i-a dat lui Iov îndoit decât avusese el mai înainte, de două ori mai mult.
11 Iar fraţii lui toţi şi surorile lui au auzit de toate câte i se întâmplaseră şi au venit la el împreună cu toţi ai lui cei de altădată; şi au mâncat şi au băut şi l-au alinat şi s-au mirat de toate câte adusese Domnul asupră-i; şi i-a dat fiecare câte o mieluşea şi câte o bucată de aur de patru drahme, nepecetluit.
12 Şi Dumnezeu a binecuvântat pe cele din urmă ale lui Iov mai mult decât pe cele dintâi; vitele lui erau: paisprezece mii de oi, şase mii de cămile, o mie de perechi de boi şi o mie de asine.
13 Şi i s-au născut şapte fii şi trei fiice.
14 Celei dintâi i-a pus numele Iemima, celei de a doua, Cheţia, iar celei de a treia, Cheren-Hapuc.
15 Nu se găseau sub cer femei atât de frumoase ca fetele lui Iov, iar tatăl lor le-a făcut părtaşe la moştenire, alături de fraţii lor.
16 Iar după încercarea aceea a mai trăit Iov o sută şaptezeci de ani; de toţi, anii săi au fost două sute patruzeci şi opt. Şi i-a văzut pe fiii săi şi pe fiii fiilor săi până la al patrulea neam.
17 Şi Iov a murit bătrân şi încărcat de zile2. Şi este scris că iarăşi se va ridica împreună cu aceia pe care Domnul îi va învia.
1 Dumnezeu Şi-l face pe om părtaş la actul iertării; o nuanţă pe care Textul Masoretic o omite.
2 Textul Masoretic se opreşte aici, ca final al Cărţii lui Iov. Fraza următoare îi e proprie Septuagintei.

INTRODUCERE LA CARTEA PSALMILOR


Psalmii în contextul poeziei antice.

Dacă omul dintotdeauna şi-a simţit lăuntrul adiat de fiorul sacru, avem toate motivele să credem că nici adierile artei nu i-au fost străine. Cavernele Altamirei ne-au păstrat capodopere de pictură preistorică, cuneiformele Mesopotamiei ne-au transmis Epopeea lui Chilgameş, hieroglifele Egiptului s-au rostit în Cartea Morţilor, harpa davidică ne-a dăruit Psalmii. Şi dacă arta I-a fost adusă Dumnezeirii ca o jertfă bineplăcută, din tot ceea ce omul credea ca are mai bun, atunci poezia psalmilor nu este altceva decât teologia în starea ei de graţie muzicală.

Fără nici o îndoială, în contextul lumii vechi Evreii au fost poporul cu cea mai bogată înzestrare poetică. Nu mai puţin de o treime din Vechiul Testament este alcătuită din texte poetice. În capitolul 4 din Cartea Facerii (versetele 23-24) se află scurtul dar străvechiul

poem al lui Lameh; capitolul 15 din Ieşire (versetele 1-19) cuprinde cântarea lui Moise, urmată de aceea a proorociţei Mariam; în cartea Numerelor (10, 35-36) întâlnim Cântarea Chivotului; în aceeaşi Carte (21,17-18) se află Cântarea Fântânii; a doua Cântare a lui Moise, una dintre cele mai frumoase pagini poetice ale Vechiului Testament, intrată de timpuriu în cultul creştin, ocupă cea mai mare parte (versetele 1-43) din capitolul 32 al Deuteronomului; nu putem trece cu vederea nici celebrele „Blesteme deuteronomice” (versetele 16-68 ale capitolului 28), a căror expresivitate literară şi-a găsit rezonanţa în nu mai puţin faimoasele „Blesteme" din opera lui Tudor Arghezi. Cartea lui Iov, Psalmii, Proverbele, Cântarea Cântărilor, Plângerile lui Ieremia, cărţile profeţilor Avdia, Miheia, Naum, Avacum şi Sofonie sunt în întregime poetice; tot poezie conţin părţi însemnate din cărţile profeţilor Isaia, Osea, Ioil şi Amos, iar cartea lui Ieremia e pe jumătate poetică; nu pot fi ignorate fragmentele lirice din Judecători, 1 şi 2 Regi, Ecclesiastul, Iezechiel, Daniel şi Zaharia.

Cât despre Noul Testament, deşi poezia nu abundă, vom reţine splendidele accente lirice din Evanghelia după Luca: Salutarea Elisabetei („Binecuvântată eşti tu între femei” 1,42-45), Imnul Sfintei Fecioare Maria („Măreşte, suflete al meu, pe Domnul” 1, 46-55), Rugăciunea dreptului Simeon („Acum slobozeşte pe robul Tău” 2, 29-32), la care vom adăuga observaţia că o seamă dintre învăţăturile enunţiative ale Mântuitorului sunt structurate pe paralelismul specific al poeziei ebraice.

Artă poetică. Această poezie e departe de a fi rodul unui amatorism mai mult sau mai puţin izbutit; ea vădeşte o anume ştiinţă a versificaţiei, deloc lipsită de rafinament. Istoricul losifFlaviu afirmă că Moise a învăţat de la Egipteni, printre altele, şi meşteşugul prozodiei, adică pe acela de a-i asigura versului metrică, ritm şi armonie; după el, Cântarea lui Moise din Deuteronom 32 a fost compusă în hexametri, opinie căreia i se alătură şi Origen. Despre David se spune că a alcătuit imnuri în trimetri şi pentametri, ceea ce presupune o adevărată măiestrie.

Zicem „presupune” pentru că structurile prozodice ale poeziei ebraice erau foarte departe de ceea ce ştim sau practicăm noi astăzi în arta poetică. Rima era inexistentă, iar ritmul, extrem de flexibil, nu se întemeia pe distribuirea silabelor în picioare metrice, nici pe alternanţa dintre silabe vocalice lungi şi scurte, ci printr-un sistem tonal derutant, imposibil de sesizat prin semne grafice, care se transmitea pe cale oral-auditivă. În Deuteronom 32, 44 ni se spune că „Moise a scris această cântare în chiar ziua aceea şi i-a pus pe fiii lui Israel s-o înveţe”.

Singurul lucru pe care-l ştim mai limpede este că principiul fundamental al compoziţiei poetice ebraice era paralelismul stihurilor, adică, în fapt, paralelism al gândirii în două sau trei versuri succesive: ideea din primul vers este reluată de al doilea care, după caz, o repetă, o neagă sau o îmbogăţeşte. Astfel structurată, poezia Vechiului Testament reprezintă un unicat cultural, iar Origen notează că aceasta, nu avea nimic în comun cu structurile poeziei greceşti. Iată de ce, nici traducerea greacă (Septuaginta), nici cea latină (Vulgata) nu ne oferă nimic în această privinţă, autorii lor fiind de la început conştienţi că asemenea corespondenţe prozodice sunt practic imposibile. Cât despre masoreţii de mai târziu (secolele VIII-X d. H.), ei au fost în stare să completeze alfabetul ebraic prin inventarea şi inserţia semnelor vocalice, dar au rămas neputincioşi faţă de orice tentativă asupra modului în care poezia ebraică se cere recitată sau cântată. Cu atât mai puţin o asemenea treabă poate fi făcută în limbile moderne.

Cununa poeziei vechitestamentare este Cartea Psalmilor sau, aşa cum s-a impus prin terminologia greacă, Psaltirea. Numele vine de la instrumentul muzical psalterion, un fel de harpă a zilelor noastre, cu care era acompaniată recitarea sau cântarea imnurilor religioase.

Din textele psalmilor pot fi extrase cele mai grăitoare exemple de artă poetică ebraică, îndeosebi asupra a ceea ce am amintit că se numeşte paralelism. Acesta cunoaşte trei forme principale:

a) Paralelismul sinonimic, în care cel de al doilea stih repetă ideea primului şi o rosteşte oarecum altfel:

De ce oare s-au întărâtat neamurile şi de ce'n deşert au cugetat popoarele? (Ps2, 1)

sau:

Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria. (Ps 18, 1)

b) Paralelismul antitetic pune cele două stihuri în opoziţie sau în contrast de gândire: Că Domnul cunoaşte calea drepţilor, iar calea necredincioşilor va pieri.
sau:

Cei de-acolo în care de luptă, cei de dincolo în cai, dar noi întru numele Domnului Dumnezeului nostru ne vom încrede.

Ei s-au împiedicat şi au căzut, dar noi ne-am ridicat şi drepţi am stat. (Ps 19, 8)

c) Paralelismul sintetic sau formal, în care cel de al doilea stih preia ideea primului şi o transmite celor următoare, amplificând-o; în acest fel, primele două paralelisme (sinonimic şi antitetic) se întrepătrund:

Zis-a cel nebun întru inima sa:

Nu este Dumnezeu!

Stricaţi au devenitşi urâţi s-au făcut în căile lor,nu-i nimeni care să facă binele,nu, nici măcar unul nu este.

Din cer S-a aplecat Domnul spre fiii oamenilorsă vadă dacă este cineva care înţelegesau care-L urmează pe Dumnezeu. (Ps 13, 1-2)

Din această foarte sumară prezentare rezultă că absenţa rimei silabice în favoarea unei rime a gândirii, precum şi lipsa ritmului prozodic în favoarea ritmului interior conferă poeziei psalmilor o notă de surprinzătoare modernitate.

Totodată e bine de reţinut şi observaţia că titlurile sau subtitlurile unor versiuni literare, dintre care unele foarte valoroase, precum: Psaltirea în versuri sau Psaltirea versificată sunt improprii, pentru că psalmii au fost compuşi dintru început în versuri; ediţia de faţă nu face altceva decât să restaureze arhitectura lor poetică originală, aşa cum se află în textul Septuagintei.

Numărul psalmilor. Cartea Psalmilor cuprinde 150 de poeme. Numărul a fost stabilit înainte de apariţia Septuagintei: aceasta are, într-adevăr, şi un al 151-lea psalm, care însă poartă menţiunea „în afara numărului". Acelaşi număr de psalmi îl cuprinde Vulgata; Fericitul Ieronim i-a tradus mai întâi după Septuaginta (folosind, probabil, şi Hexapla lui Origen), dar totalul e identic şi în traducerea făcută ulterior după textul ebraic.

Cu toate acestea, numerotarea lor cunoaşte o seamă de diferenţe, iar acest lucru e bine să fie ştiut de cititorii care folosesc Biblia în varianta ei ebraică sau în cea greacă. Astfel, Textul Masoretic (adică cel ebraic din secolul X) desparte Psalmul 9 în două părţi, el

devenind 9 şi 10. Decalajul se menţine până la Psalmul 113, pe care T.M. îl sparge în Psalmii 114 şi 115. Asemenea decalaje se continuă, dar toate la un loc pot fi urmărite mai bineîn următorul tablou sinoptic:

LXX T. M.

1-8 1-8

9-113 9-114- 11:

114 116, 1 - 9

115 116, 10-19

116-145 117- 146

146 147, 1-11

147 147, 12-20

148- 150 148-150

Aceste diferenţe au făcut ca unele traduceri după Textul Masoretic (BJ, TOB) să introducă o numerotare dublă (începând, bineînţeles, cu Psalmul 9), cifra din LXX fiind trecută în paranteză. Cu toate acestea, ediţia românească din 1936, în concordanţă cu toată tradiţia noastră biblică de până atunci, păstrează numerotarea Septuagintei; în schimb, ediţia din 1938 (Radu - Galaction) se menţine cu fidelitate pe structurile Textului Masoretic. S-au făcut aici aceste precizări pentru o mai bună orientare în sistemul referenţial, adică în trimiterile la locurile paralele.

Autor, autori. Titlul general al Cărţii Psalmilor este Psaltirea profetului şi regelui David, ceea ce ar însemna că întreaga operă are un singur autor; aşa credea vechea şcoală rabinică . Şi de aceeaşi părere erau chiar câţiva dintre Părinţii şi scriitorii bisericeşti ai primelor patru secole.

Cu toate acestea, atât titlurile originale ale psalmilor cât şi critica textuală obiectivă au ajuns la concluzia că nu toţi psalmii sunt ai lui David, dar nici nu pot fi stabilite certit udini asupra paternităţii unuia sau altuia dintre cei puşi la îndoială. Câţiva ii sunt atribuiţi lui Asaf sau urmaşilor lui, dar Cassiodor, unul dintre cei mai harnici comentatori, crede că e vorba numai de un procedeu literar al lui David. Psalmul 89 este pus pe seama lui Moise, dar psalmii anonimi nu pot fi decât ai autorului principal. E posibil însă ca psalmii 145-148, atribuiţi lui Agheu şi Zaharia, să dateze din epoca postexilică, precum şi Psalmul 136, intrat în cult ca polieleu la utrenie.

Controversele de acest fel sunt neesenţiale. Important este faptul că psalmii, în întregul lor, sunt străbătuţi de o tonalitate poetică una şi aceeaşi de la un capăt la altul: duhul davidic.

Felurile psalmilor. Cercetătorii şi editorii Bibliei au încercat, în mai toate timpurile, clasificări ale psalmilor după conţinutul lor. Există câteva variante care îngăduie o sinteză menită să-l ajute pe creştin să-şi grupeze psalmii în funcţie de trebuinţele lui sufletești. Astfel:

Imnuri. Acestea sunt, în general, cântări de slavă şi preamărire a lui Dumnezeu ca împărat universal sau ca împărat al Sionului: 8, 18, 28, 32, 45, 46, 47, 75, 83, 86, 92, 95, 96, 97, 98, 99, 102, 103, 104, 105, 112, 113, 116, 121, 134, 135, 144-150.

Rugăciuni; cereri la vreme de necaz, de suferinţă, plângeri adresate lui Dumnezeu. La rândul lor, ele se pot împărţi în:

a) rugăciuni colective: 11, 43, 59, 73, 78, 79, 82, 84, 105, 122, 128 şi 136;

b) rugăciuni individuale: 3, 5, 6, 7, 12, 16, 21, 24, 25, 27, 30, 34, 37, 41, 42, 50, 54, 55, 56, 58, 62, 63, 68, 69, 70, 76, 85, 101, 119, 129, 139, 140, 141 şi 142.

Psalmii de mulţumire: 17, 20, 29. 32, 33. 39, 64, 65, 66, 67. 91. 114. 115, 117, 123, 128, 137 şi 143.

Psalmii regali sunt aceia care se referă la persoana regelui sau la ceremoniile legate de curtea regală. Ei pot avea înţeles propriu sau profetic, după caz 2, 1 7, 19, 20, 27, 44, 60, 62. 7,. 100, 109, 131 şi 143.

Psalmii mesianici, adică cei care, în întregime sau parţial se referă la Domnul Iisus Hristos prin dimensiunea lor profetică. Desigur, din punct de vedere creştin-teologic, aceştia suni cei mai importanţi. Trebuie precizat însă că psalmii de acest fel numai în rare cazuri au fost concepuţi şi scrişi ca atare: o profeţie este insuflată de Duhul Sfânt, iar Duhul Sfânt suflă nu numai unde vrea, ci şi când vrea. Cele mai autorizate păreri atestă psalmii 15, 20, 21, 44, 71 şi 109 ca fiind direct mesianici, în timp ce psalmii 3, 4, 6, 8, 33, 67 şi 107, dar nu numai ei, sunt socotiţi ca fiind indirect mesianici (de altfel versetele profetice sunt menţionate în notele ce însoţesc versiunea de faţă).

Catismele. Psalmii au intrat foarte de timpuriu în cult, atât în cel mozaic cât şi în cel creştin. Citirea sau cântarea de psalmi se practică în toate marile ramuri ale creştinismului, adică în Bisericile ortodoxă, catolică, protestantă şi anglicană. În occident ei sunt versificaţi anume şi au melodii specifice. în cultul ortodox, se regăsesc, integral sau numai versete, în toate Cele Șapte Laude ale zilei liturgice, în Sfintele Taine, în ierurgii şi în colecţii de rugăciuni. În unele mănăstiri, mai mari sau mai mici, Psaltirea este citită fără întrerupere, prin rotaţie, ziua şi noaptea, în biserică sau în chilii, şi se constituie în ceea ce se cheamă „rugăciunea neadormită".

Tradiţia liturgică a împărţit psalmii, în ordinea curgerii lor, în 20 de grupe numite „catisme" (de la grecescul kathisma = „acţiunea de a aşeza ", substantiv derivat din verbul kathizo = „a se aşeza"; aceasta pentru că, în timpul citirii lor, călugării sau călugăriţele din mănăstiri îi pot asculta şezând în strâni). Cele douăzeci de catisme se află în cartea de cult numită Psaltire; la sfârşitul fiecărei catisme se află şi o mică rânduială cu o rugăciune pentru creştinii care citesc Psaltirea acasă.

Universul sufletesc al psalmilor. Se pare că, încă din fragedă tinereţe, păstorul David se îndeletnicea cu făurirea unor instrumente muzicale. Aşa sună, cel puţin, mărturia sa din Psalmul extra-numerar (al 151-lea în ordinea Septuagintei):

Mâinile mele au făcut o harpăşi degetele mele au alcătuit o psaltire.

Faptul n-ar fi de mirare dacă ne gândim că cele mai multe din fluierele și cavalele ciobanilor noștri sunt făcute de ei înșiși.

Sigur este însă că tânărul devenise faimos prin talentul său de a cânta la harpă. Această faimă l-a adus în casa regelui, pentru ca prin cântec să-i alunge acestuia stările neguroase pricinuite de bântuiala unui duh rău (1 Reg 16, 14-23). Aceasta înseamnă că arta muzicală avea, cel puţin în această împrejurare, o funcţie exorcizantă. Pe de altă parte, nu poate fi exclusă presupunerea că talentul lui David nu se limita doar la strunele harpei. Dacă este adevărat că, şi în cazul său, poeta nascitur, atunci trebuie să-i vedem muzica împletită cu rostirea poetică, aşa cum o va face de-a lungul unei vieţi prin opera ce-şi va împrumuta numele tocmai de la instrumentul muzical care o acompania. De asemenea, e de crezut că nu a renunţat niciodată la lucrarea exorcizantă a artei sale; cei patruzeci de ani de domnie i-au fost bântuiţi de duhurile rele ale numeroșilor săi duşmani, din afară şi din lăuntru, de care îşi apăra sufletul printr-o armă mai puternică decât sabia şi care era numai a lui: poezia.

David a purtat numeroase războaie, dar nu inamicii de pe câmpurile de luptă se regăsesc cel mai adesea în poezia sa. Aceştia se ivesc doar din când în când, iar regele se bate cu ei sub asistenţa lui Dumnezeu:

Nu în arcul meu îmi voi pune nădejdeaşi nu sabia mea mă va mântui;

ci Tu m-ai izbăvit de cei ce mă supără. (43, 6-7)

Victoria finală e a lui Dumnezeu, chiar şi atunci când, formal regele şi-o pune pe seama lui:

Pe vrăjmaşii mei îi voi alerga şi-i voiprindeşi nu mă voi întoarce până ce se vorslei;îi voi zdrobi şi nu vor mai putea să seridice,cădea-vor sub picioarele mele; (...)îi voi mărunţi cum e praful în faţavântului,cum e tina uliţelor îi voi face clisă.(17, 37-38, 42)

Adevăratul său inamic este, generic vorbind, omul păcătos, adică omul rău, viclean, mincinos, trufaş, făţarnic, invidios, lacom, asupritor, lipsit de milă şi de omenie, omul care nu poate trăi fără bucuria de a-i întinde altuia o cursă:

Păzeşte-mă, Doamne, de mânapăcătosului,scapă-mă de oamenii nedrepţi, de cei ce uneltesc: să-mi împiedicepaşii... (139, 4)

sau:

Să nu vină peste mine piciorul trufiei şi mâna păcătoșilor să nu mă caute!(35,11)

Dacă pe adversarii războinici şi-i doreşte înfrânţi şi morţi pe câmpul de bătaie, duşmanilor sociali le doreşte de la Dumnezeu o pedeapsă direct proporţională cu gradul lor de imoralitate:

Acelora dâ-le după faptele lorşi după răutatea purtărilor lor. (27, 4) Suprema suferinţă a celui înfrânt este umilirea lui de către cel ce l-a biruit. Acesta este un sentiment (poate că doar o temă literară) cu mare frecvenţă în poezia lui David. Faţă'n faţă cu adversarii, sau urmărit de vrăjmaşii săi, singura lui teamă este aceea ca nu cumva ei, în final, să jubileze asupră-i; el îl roagă pe Dumnezeu să lucreze prin răsturnare: în ruşine să se îmbrace şi în ocară cei ce se laudă împotriva mea!(34, 26)

Ceea ce la adversar este, în mod sigur, orgoliu, la David nu poate fi decât demnitate, iar Domnul este chemat să i-o apere printr-o solidaritate divino-umană:
Doamne, să nu fiu ruşinat că Te-amchemat pe Tine! (30, 17)

Acelaşi sentiment se rosteşte şi în actul de recunoştinţă:

înălţa-Te-voi, Doamne, că Tu m-airidicatşi n-ai făcut din mine veseliavrăjmaşilor mei. (29, 1)

Cauză primă şi ultimă a biruinţei celui bun asupra celui rău, Dumnezeu însuşi îşi rezervă jubilaţia finală:

Domnul îşi va râde de el, deoarece El de mai'nainte vede că ziua Lui va veni. (36, 13)

Viziunea nu e nouă; în cea de a doua carte a lui Moise, Iahve le spune fiilor lui Israel care urmează să fie eliberaţi din robia lui Faraon: “ca să povestiţi voi în auzul fiilor voştri şi al fiilor fiilor voştri despre cum i-am jucat Eu pe Egipteni...” (Iş 10, 1). Așadar, fiece nouă biruinţă este nu numai încununarea unei lupte, ci şi un avertisment pentru cei ce ar mai cuteza să-i imite pe cei înfrânţi:

Ei vor blestema. Tu vei binecuvânta, să se ruşineze cei ce se ridică împotrivă-mi. (108, 28)

Cu toate acestea, distanţa dintre Creator şi creatură este enormă, ca şi aceea dintre imensitatea cosmosului şi această furnică inteligentă ce populează pământul. Decalajul nu e înregistrat fără un sentiment de nelinişte şi tristeţe:

Doamne, ce este omul că i Te-ai făcutcunoscut?Sau fiul omului, că-l iei în seamă?(143, 3)

Interogaţia însă poate avea şi accentele ironice ale lui Iov, prefigurându-le, de vreme ce, iată, Dumnezeu nu numai că-l ia pe om în seamă, dar îl copleşeşte, uneori până la strivire, cu prezenţa Sa perpetuă şi incomodă: Adânc pe adânc se cheamă în vuietul cascadelor Tale; valurile Tale au trecut peste mine. (41, 7) Valurile însă au mişcările în dublu sens: înaintează şi se retrag. Dacă înaintarea copleşeşte, retragerea poate pricinui un sentiment de părăsire, ceea ce înseamnă că omul nu rămâne niciodată indiferent faţă de relaţia sa cu Dumnezeu, fie în prezenţa Acestuia, fie în absenţa Sa. După ce psalmistul ii aminteşte Domnului de toate făgăduinţele făcute lui David, robul Său, îşi îngăduie un reproş cu o mare încărcătură de amărăciune:

Dar Tu Te-ai lepădat de unsul Tău şi l-ai înjosit şi Te-ai aruncat asupră-i.(88, 38)

Imaginea valului care vine, se duce şi iarăşi vine e cât se poate de evidentă: sufletul stă pe coama valului şi se lasă purtat nu numai înainte şi înapoi, ci şi în sus şi în jos:
că după ce m-ai ridicat, m-ai prăbușit.(101, 10)

Până la urmă, nici măcar jocul de-a valul care poate avea în el o anume frumuseţe tragică, nici el nu se mai petrece. Poetul se pomeneşte înconjurat de pustiu şi tăcere, aşa cum, peste veacuri, va exclama Arghezi, tot într-un Psalm:

Tare sunt singur, Doamne, şi pieziş! Dacă acesta preferă metafora copacului uitat în pustie, David evocă o singurătate care, totuşi e înzestrată cu suflare, ceea ce-i conferă o mai puternică tensiune poetică:

Devenit-am asemenea pelicanuluipustiei.,ajuns-am ca o bufniţă pe o casădărăpănată;în priveghiul meu sunt ca o vrăbiuţă singuratică pe acoperiş. (101, 6-7)

Singurătatea se resimte nu numai în spaţiu, ci şi în timp. Sub apăsarea lui Dumnezeu (a rânduielii Lui, prin mânia izgonirii luiAdam din rai), fiecare fiu al omului se îndepărtează de obârşii:

Că zilele noastre toate s-au istovit, întru mânia Ta ne-am istovit, anii noştri ca un păianjen şi-au depănat povestea. (89, 9) în cele mai multe poeme nu e vorba, pur şi simplu, de un abandon, ci de hărţuire, ceea ce îl face pe poet să strige din adâncul unei deznădejdi ce nu mai poate fi reţinută:
Unde sunt, Doamne, milele Tale deodinioarăpe care'ntru adevărul Tău i le-ai juratlui David? (88, 49) Drama însă nu e doar a insului singuratic.

David e rege, în el se răsfrânge conştiinţa poporului ales, cu care Dumnezeu a făcut un legământ, pe care l-a scos din numeroaserobii, dar pe care l-a şi pedepsit cu o asprime rar întâlnită în istoria omenirii. Mai mult, în sufletul psalmistului se înfiripează sentimentul devastator că Dumnezeu-Tatăl Și-a trădat copiii:

Tu Ţi-ai vândut poporul pe preţ denimicşi nici un câştig n-a ieşit din vinderea noastră. (43, 12)

În faţa unui asemenea text nu poate fi evitată întrebarea: Cui anume Şi-a vândut Domnul poporul? E posibil să descifrăm şi aici unul dintre nucleele Cărţii lui Iov, şi anume concesia pe care Dumnezeu i-a făcut-o lui Satan. dându-i acestuia puteri asupra omului. Dar, spre deosebire de Iov, care-şi striga nevinovăţia şi-L învinuia pe Dumnezeu de nedreptate, psalmistul nu ezită să caute în el însuşi cauzele nefericirilor, nu înainte însă de a-şi aşterne fiinţa, ca pe o tipsie, înaintea Domnului:

Viaţa mea Ţi-am povestit-o Ţie, lacrimile mele pune-Ţi-le înainte.(55, 8)

Scrutându-şi conştiinţa şi cumpănind mai bine lucrurile, omul îşi dă seama că, oricât de mare i-ar fi năpasta ce-i vine de sus sau din depărtare, adică din mânia lui Dumnezeu, vina trebuie căutată tot în biata creatură:

Păcatul mi l-am cunoscut, fărădelegea nu mi-am acoperit-o.(31, 5)

Dacă ar încerca să-şi ascundă păcatul şi să pară altceva decât ceea ce este, atunci psalmistul nu s-ar deosebi de vrăjmaşii săi, de care se teme tocmai din pricina vicleniei lor. Păcatul nu este altceva decât rodul unei stări demenţiale, adică al unei ieşiri din ordinea normală, iar el se cere recunoscut, ca atare, cu atât mai mult cu cât de Dumnezeu nu se poate feri:

Dumnezeule, Tu mi-ai cunoscutnebunia,şi greşalele mele nu s-au ascuns deTine. (68, 5)

Acum sufletul s-a cuibărit în lumina smereniei; de acum nici o cale spre mântuire nu-imai poate fi închisă, căci însuşi Dumnezeu îşi mărturiseşte solidaritatea cu suferinţa omului şi, mai mult, participarea:

împreună cu el sunt Eu în necaz şi-l voi scăpa şi-l voi preamări.(90, 15)

La rândul său, omul își va da seama că între el și Dumnezeu există un parteneriat (pe care teologia creştină îl va numi sinergie; cei doi se caută și se întâmpină reciproc, propunându-și ca de acum înainte să lucreze împreună:

Ţie Ţi-a zis inima mea: Faţa mea aicăutat-o,faţa Ta, Doamne, o voi căuta. (26, 8) Neliniştile, neînțelegerile, mustrările, pedepsele, toate au rămas undeva în urmă și nu mai au nici un preţ în ele însele, de vreme ce s-au strămutat, prin transfigurare, în bucuriile de acum, ale tuturor:

Să ne veselim pentru zilele în care ne-am smerit,pentru anii în care am văzut rele.(89, 5)

Poetul își ia răgazul de a se cerceta pe sine cu mai multă luare-aminte; el își descoperă - mai bine zis, își conștientizează - propriul univers interior:
întru voia Ta, Doamne, dat-aifrumuseţii mele putere. (29, 7) Desigur, nu e vorba de frumuseţea fizică, şi nici cel puţin de cea morală; e vorba de frumuseţea poeziei, o artă care însă nu e gratuită, făcută doar de dragul ei, ci una care, în interiorul voii lui Dumnezeu, capătă o dublă putere lucrătoare: pe de o parte, ea se constituie în laudă pentru Creator, pe de alta, devine o mărturisire a Acestuia în fața tuturor oamenilor. Mai mult, poetul își descoperă, prin arta sa, o dublă dimensiune morală, aparent contradictorie, dar care, până la urmă, își vădește caracterul antinomic: psalmistul e smerit în viața lui comună, de toate zilele, dar mândru (în sensul bun al cuvântului) prin conștiința sa de artist:

Plânsul mi l-ai întors întru bucurie..., pentru ca slava mea să-Ţi cânte fără să-mi pară rău. (29, 11-12) Biografia regelui David nu excelează nici prin victorii militare strălucite, nici prin ctitorirea unor edificii importante, nici prin reforme legislative; el rămâne mare prinmarea sa poezie, și nu o dată va pomeni el de „slava mea" ca de adevărata cunună a vieții sale. Eadevărat însă că mândria lui nu devine trufie, iar aceasta se datorează convingerii că harul poetic i-a fost hărăzit de Dumnezeu: Domnul e tăria mea și cântecul meu(117, 14),

un sentiment care-l va face chiar și pe orgoliosul Arghezi să exclame într-unul din Psalmii săi:

Doamne, izvorul meu și cântecelemele!

Dacă Dumnezeu este creator al lumii și, totodată, proniator, în procesul inspirației poetice El este și cauza primară, și mobil al tuturor începuturilor:

Doamne, buzele mele vei deschide și gura mea va vesti lauda Ta. (50, 15) De aceea:

Întru Domnul voi lăuda graiul, întru Dumnezeu voi lăuda cuvântul(55, 10),

prin aceasta înțelegându-se prezența inspirației divine nu numai la nivelul cuvântului „ce rostește adevărul” (Eminescu), ci și la acela al limbajului poetic:
Milele Tale, Doamne, în veac le voicânta,cu gura mea din neam în neam voivesti adevărul Tău. (88, 1-2) Rostirea poetică devine astfel murmur de izvor și râu în fremătare și vuiet de ocean și foșnet inefabil în aburul ploii și cântec universal purces din inima omului; psalmistul respiră poezia așa cum iezerul respiră lumina, cu toate încrengăturile jocului secund și în necontenita curgere a timpului:

Cânta-voi Domnului de-a lungul vieţiimele,cânta-voi Dumnezeului meu până ce voi fi. (103, 33)

şi adaugă:

Dulci să i fie Lui cuvintele mele!(103, 34)

Din această perspectivă psalmistul ne oferă o deschidere de-a dreptul uluitoare:

Mărturisi-mă-voi Ţie, Doamne, cutoată inima mea..., în faţa îngerilor îţi voi cânta. (137, 1)

Psalmii
1
PSALMUL 1 1
1 Fericit bărbatul2 carele3 n-a umblat în sfatul necredincioşilor şi cu păcătoşii-n cale nu a stat şi pe scaunul ucigaşilor n-a şezut;
2 ci în legea Domnului îi este voia, în legea Lui va cugeta4 ziua şi noaptea.
1 Psalmul abordează paralela dintre omul credincios şi cel nelegiuit, ce anume i se întâmplă sau i se poate întâmpla fiecărui om din cele două categorii. Comentatorii îl consideră drept o introducere la întreaga Carte a Psalmilor.
2
3 „carele” nu este o variantă a pronumelui relativ simplu „care”, ci un vechi cuvânt românesc folosit adesea în locul sintagmei „cel care” sau „cel ce”; aşadar, cu rol determinativ. Când se spune: „Tatăl nostru Carele eşti în ceruri”, expresia nu vizează relaţia „Tată ceresc” - „tată pământesc”, ci determinarea, cu valoare apoziţională, a lui Dumnezeu în transcendenţă imanenţă. Femininul lui „carele” este „carea”, aşa cum apare, de pildă, în imnul Axion, cu sensul de „cea care”.
4 Unii tălmăcitori ai T. M. preferă sensul primar al cuvântului ebraic şi traduc „murmură” (BJ, OSTY) sau „recită” (TOB), pornind de la vechiul obicei al evreilor de a recita zilnic, cu voce joasă, fragmente din Legea dată de Dumnezeu lui Moise pe muntele Sinai. KJ şi RSV însă reţin sensul al doilea: „meditează”, sens pe care-l implică şi grecescul meletao (cu toate că şi acesta se referă la practica declamaţiei). A cugeta în (iar nu despre) legea Domnului are acum şi un sens creştin: a te concentra lăuntric asupra esenţei la care se reduce, în ultimă instanţă, legea lui Moise: iubirea de Dumnezeu şi iubirea de aproapele (Mt 22, 37-40). În dimensiunea mistică a textului, necontenita cugetare lăuntrică se învecinează şi cu practica isihastă a rugăciunii lui Iisus (a minţii în inimă).
3 Şi va fi ca pomul răsădit lângă izvoarele apelor, cel ce roada şi-o va da la vreme, a cărui frunză nu, nu va cădea şi ale cărui fapte, toate, vor spori.
4 Nu aşa-s necredincioşii, nu aşa, nu!, ci-s ca praful ce-l spulberă vântul de pe faţa pământului...
5 De aceea nu se vor scula necredincioşii în judecată,5 nici păcătoşii în sfatul celor drepţi.
6 Că Domnul cunoaşte6 calea drepţilor, iar calea necredincioşilor va pieri.
2
PSALMUL 2 1 Al lui David.
1 De ce oare s-au întărâtat neamurile şi de ce-n deşert au cugetat popoarele?
5 Necredincioşii nu vor avea dreptul să-i judece pe alţii, aşa cum în viziunea creştină sfinţii sunt aceia care, împreună cu Iisus Hristos, vor judeca lumea (vezi 1 Co 6, 2). Sensul acestui stih e luminat de cel următor.
6 „A cunoaşte” are aici sensul de „a purta grija”, „a ocroti”, ceea ce traduce exact şi termenul ebraic.
1 Psalm profetic prin excelenţă, cu trimiteri mesianice şi eshatologice, fapt pentru care el stă alături de Ps 109. Personajul central al acestui psalm transcende cu mult circumstanţele istorice ale regelui David, aşa încât El a putut fi uşor identificat cu Iisus Hristos: „fiul lui David”.

2 S-au strâns laolaltă regii pământului, mai-marii între ei s-au sfătuit împotriva Domnului şi a Hristosului2 Său:
3 „Să rupem legăturile lor de pe noi şi jugul lor de pe noi să-l azvârlim!"
4 Cel ce locuieşte-n ceruri Îşi va râde de ei, Domnul îi va lua-n bătaie-de-joc.
5 Atunci va grăi către ei întru pornirea Sa şi întru mânia Sa îi va îngrozi:
6 „Eu Împărat sunt pus de El peste Sion muntele cel sfânt al Lui -
7 ca să vestesc porunca Domnului.3 Zis-a Domnul către Mine: fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut4;
8 cere de la Mine şi-Ţi voi da neamurile să-Ţi fie moştenire şi marginile pământului să-ţi fie stăpânire.
9 Pe ei îi vei păstori cu toiag de fier, ca pe un vas al olarului îi vei zdrobi în bucăţi".
10 Şi acum, voi, regilor, înţelegeţi, învăţaţi-vă voi toţi cei ce judecaţi pământul!
11 Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur5!
2 „Hristos" înseamnă „uns" şi e corespondentul ebraicului „Maşiah" = rege învestit prin ungere. Unele traduceri din T. M. redau: „împotriva lui Mesia al Său" (BJ, TOB), în timp ce altele (KJV, RSV, OSTY) preferă: „împotriva unsului Său".
3 Sf. Grigorie de Nyssa pune acest text în relaţie cu profeţia din Is 9, 6. Pe de altă parte, Fericitul Augustin crede că dacă „Sion" înseamnă „contemplaţie", acest cuvânt nu se poate referi decât la Biserică, potrivit textului din 2 Co 3, 18 (vezi şi nota); aşadar, traducerea lăuntrică ar fi: „Eu Împărat sunt, pus de El peste Biserică".
4 „Astăzi", înseamnă prezentul continuu. E vorba, aşadar, de naşterea Fiului din Tatăl în eternitate („mai înainte de toţi vecii"), eternitatea în care nu poate exista nici trecut, nici viitor, de vreme ce tot ceea ce e veşnic e pururea în fiinţă (Fer. Augustin).
5 Ebr.: „tremurând sărutaţi-I picioarele".
12 Luaţi învăţătură, ca nu cumva Domnul să Se-aprindă de mânie şi să pieriţi din calea cea dreaptă! Atunci, când degrab I Se va aprinde mânia, fericiţi vor fi toţi cei ce se încred într-însul!
3
PSALMUL 3 Al lui David; când fugea de dinaintea fiului său Abesalom1.
1 Doamne, de ce s-au înmulţit cei ce mă necăjesc? Mulţi se ridică împotriva mea,
2 mulţi îi spun sufletului meu: "Nu-i este lui mântuire întru Dumnezeul lui"...
3 Dar Tu, Doamne, Tu eşti ocrotitorul meu, Tu eşti slava mea şi Cel ce înalţi capul meu.
4 Cu glasul meu către Domnul am strigat şi El m-a auzit din muntele Său cel sfânt.
5 Eu m-am culcat şi am adormit; sculatu-m-am, că Domnul mă va ocroti.
6 Nu mă voi teme de miile de popoare care-mprejur mă împresoară.
7 Ridică-Te, Doamne, mântuieşte-mă, Dumnezeul meu, că Tu i-ai bătut pe toţi cei ce fără pricină mă duşmănesc, dinţii păcătoşilor i-ai zdrobit.
8 A Domnului este mântuirea şi peste poporul Tău binecuvântarea Ta.
1 Vezi această istorie în 2 Rg 15. În altă ordine de idei, Versiunea Ebraică numerotează acest subtitlu drept versetul 1, aşa încât psalmul are 9 versete. Această ordine o adoptă şi ediţia Rahlfs, în concordanţă cu BJ, TOB, OSTY. Versiunea de faţă însă păstrează numerotarea clasică a ediţiilor româneşti; ea se află, de altfel, şi în KJV şi RSV. Cazul Psalmului 3 devine aproape general.

4
PSALMUL 4 Pentru sfârşit1: o cântare a lui David, printre psalmi.
1 Când eu am strigat, Tu m-ai auzit, Dumnezeul dreptăţii mele; întru necaz m-ai alinat2; ai milă de mine, ascultă-mi rugăciunea!
2 Voi, fii ai oamenilor, până când veţi fi greoi la inimă? de ce iubiţi voi deşertăciunea şi cătaţi după minciună?
3 Să ştiţi că minunat l-a făcut Domnul pe cel sfânt3 al Său; Domnul mă va auzi când voi striga către Dânsul.
4 Mâniaţi-vă, dar nu păcătuiţi4; deasupra paturilor voastre căiţi-vă de cele
1 Fericitul Ieronim notează că, deşi titlurile psalmilor nu se află sau nu sunt aceleaşi în toate manuscrisele ebraice, greceşti sau latineşti, importanţa lor nu trebuie neglijată, ele făcând parte integrantă din textul Sfintei Scripturi. Expresia „Pentru sfârşit" (eis to telos), întâlnită de mai multe

ori în fruntea psalmilor, denotă dimensiunea profetică a psalmului respectiv. În cazul de faţă, „moştenirea" nu poate fi altceva decât împărăţia lui Dumnezeu; dacă evreii socotesc că au dobândit-o dintru început, noi, creştinii, ştim că ea nu va veni decât la „sfârşitul" veacurilor, şi anume prin Biserica lui Hristos. Adăugăm observaţia că telos înseamnă nu numai „sfârşit", ci şi „ţintă", „finalitate", „scop", „termen final", „plinire", „realizare", „rezultat", „consecinţă", „plenitudine", „culminaţie", corolar", „desăvârşire", „deznodământ". Textul „sfârşitul Legii este Hristos" de la Rm 10, 4 trebuie înţeles ca şi cum ai citi: „sfârşitul seminţei este planta".
2 Literal: „mi-ai lărgit inima" = m-ai eliberat din suferinţa lăuntrică.
3 Cuvântul hosios poate însemna „drept", „evlavios", „cuvios", dar conotaţia sa primară e mult mai aproape de sfera sfinţeniei.
4 Mânia poate fi proprie naturii omeneşti, dar păcatul constă în prelungirea şi amplificarea ei (vezi nota de la Ef 4, 26, unde versul e citat aidoma). De aceea, psalmistul îi cere omului (în următoarele două versuri) ca înainte de a intra în aşternut, seara, să-şi adune gândurile şi să se căiască de ceea ce a păcătuit lăuntric.
ce-aţi grăit în inimile voastre.
5 Jertfiţi jertfa dreptăţii şi nădăjduiţi în Domnul.
6 Mulţi zic: „Cine ni le va arăta nouă pe cele bune?" Însemnatu-s-a peste noi lumina feţei5 Tale, Doamne;
7 dat-ai bucurie în inima mea mai mult decât în ei când roada lor de grâu, de vin şi untdelemn s-a înmulţit6.
8 În pace de-ndată mă voi culca şi voi adormi, că Tu, Doamne, osebit m-ai aşezat întru nădejde.
5
PSALMUL 5 Pentru sfârşit: un psalm al lui David, pentru cea care a dobândit moştenirea.
1 Graiurile mele ascultă-le, Doamne, înţelege-mi strigarea!
2 Ia aminte la glasul rugăciunii mele, Împăratul meu şi Dumnezeul meu, căci Ţie mă voi ruga, Doamne!
3 Dimineaţa vei auzi glasul meu, dimineaţa voi sta înaintea Ta şi Tu mă vei vedea.
4 Că Tu nu eşti un dumnezeu care vrea fărădelegea, nici va locui cu Tine cel ce doreşte răul;
5 Grecescul prosopon înseamnă nu numai „faţă", ci şi „persoană" (ca în expresia „faţă bisericească"). Tâlcuirea duhovnicească a versului: Lumina persoanei lui Dumnezeu a fost însemnată (întipărită, pecetluită) în om prin aceea că el a fost făcut după chipul Creatorului, dar şi prin aceea că, mai târziu, a primit „însemnarea" botezului şi pecetea Duhului Sfânt, devenind astfel „fiu al luminii" (Lc 16, 8; 1 Tes 5, 5).
6 Către sensul acesta converg toate traducerile Versiunii Ebraice. Bucuria pe care i-o oferă omului comuniunea cu Dumnezeu e mult mai mare decât aceea oferită de recoltele îmbelşugate.

5 nelegiuiţii nu vor rămâne în preajma ochilor Tăi, urâtu-i-ai pe toţi cei ce lucrează fărădelege;
6 pe cei ce grăiesc minciuna Tu îi vei da pierzării, pe omul ucigaş şi viclean îl urăşte Domnul1.
7 Dar întru mulţimea milei Tale voi intra în casa Ta, în frica de Tine mă voi închina spre locaşul Tău cel sfânt.
8 Din pricina vrăjmaşilor mei, Doamne, călăuzeşte-mă întru dreptatea Ta, calea Ta fă-o dreaptă înaintea mea.
9 că-n gura lor nu este adevăr, inima lor e deşartă, gâtlejul lor, mormânt deschis, cu limba lor lucrează viclenii.
10 Judecă-i, Dumnezeule; surpă-i din gândurile lor, pentru mulţimea răutăţilor lor alungă-i afară, că ei, Doamne, Te-au amărât.
11 Şi se vor veseli toţi cei ce nădăjduiesc întru Tine; ei în veac se vor bucura, Tu2 Te vei sălăşlui întru ei şi toţi cei ce iubesc numele Tău întru Tine se vor lăuda.
12 Că Tu pe cel drept îl vei binecuvânta, Doamne, cu pavăza bunăvoinţei ne-ai încununat.
1 Fericitul Ieronim crede că omul păcătos (ucigaş, viclean), deşi urât de Dumnezeu, rămâne încă viu (deci, capabil de pocăinţă şi îndreptare), pe când omul minciunii, care nu e altcineva decât ereticul, e destinat pieirii, adică unei condamnări sufleteşti definitive, ca unul care se nimiceşte pe sine şi-i atrage şi pe alţii către pieire.
2 T. M.: „Tu le vei fi sălaş" (apărător, ocrotitor, adăpost). Aici însă e vorba de omul care devine

sălaş al lui Dumnezeu (theofor); textul prefigurează misterul euharistic şi calea omului spre îndumnezeire.
6
PSALMUL 6 Pentru sfârşit: un psalm al lui David, printre cântările pentru Octavă1
1 Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă cerţi.
2 Miluieşte-mă, Doamne, că sunt neputincios2; vindecă-mă, Doamne, că oasele mele s-au tulburat,
3 şi sufletul mi s-a tulburat foarte; dar Tu, Doamne, până când?
4 Întoarce-Te spre mine, Doamne, izbăveşte-mi sufletul, de dragul milei Tale mântuieşte-mă.
5 Că nu din moarte Te va pomeni cineva; cine, în iad fiind, se va mărturisi Ţie?3
6 Ostenit-am întru suspinul meu, în fiece noapte scălda-voi patul meu, în lacrimi aşternutul mi-l voi uda.
7 Ochiul meu s-a tulburat de supărare, în mijlocul duşmanilor mei m-am învechit.
8 Îndepărtaţi-vă de mine voi, meşteri ai fărădelegii, căci auzit-a Domnul glasul plângerii mele;
9 Domnul mi-a auzit ruga, Domnul mi-a primit rugăciunea.4
1 Fericitul Augustin tâlcuieşte: Octava (într-un fel, ziua a opta) nu poate fi altceva decât veşnicia de după sfârşitul veacurilor. Dacă timpul e repetarea ritmică a celor şapte zile, cea de a opta înseamnă ieşirea din timp, trecerea existenţei dincolo de cronologie.
2 În neputinţa limitelor sale, omul ştie că nu se poate salva prin el însuşi şi că are nevoie de ajutorul lui Dumnezeu.
3 Păcatul, a cărui plată este moartea (iadul), nu face altceva decât să-l separe pe om de Dumnezeu şi de lucrarea Duhului Sfânt, aruncându-l în imposibilitatea comunicării şi comuniunii.
4 În acest verset sunt folosite două cuvinte înrudite, dar cu înţelesuri specifice: în primul stih, deisis = rugă de mijlocire pentru alţii (cuvânt ce a dat numele icoanei „Deisis”, a Dreptului Judecător Care ascultă ruga Maicii Domnului pentru omenire); în cel de-al doilea, prosevhe = rugăciune în general, personală.
837
10 Să se ruşineze şi foarte să se tulbure toţi vrăjmaşii mei, acum, degrab să dea înapoi copleşiţi de ruşine!
7
PSALMUL 7 Un psalm al lui David, pe care l-a cântat Domnului pentru cuvintele lui Huşai, fiul lui Iemeni.1
1 Doamne, Dumnezeul meu, în Tine am nădăjduit, mântuieşte-mă de toţi cei ce mă prigonesc şi izbăveşte-mă,
2 ca nu cumva ei asemenea unui leu să-mi răpească sufletul, nefiind cel ce mântuieşte şi nici cel ce izbăveşte.2
1 Huşai este cel ce a salvat viaţa lui David când acesta se afla în război cu Abesalom, şi tot el i-a vestit regelui moartea fiului său (vezi 2 Rg 17-18). Totuşi, istoria nu-l numeşte „fiul lui Iemeni”, ci „Huşai Archianul”, Iemeni fiind un nume inexistent. Sf. Ioan Gură de Aur crede că psalmistul i-a dat un nume simbolic: „fiul dreptei”, după fapta cea dreaptă pe care o săvârşise; exemple asemănătoare în Sfânta Scriptură: Iuda = „fiul pierzării” (In 17, 12), diavolul = „fiul pierzării” (2 Tes 2, 3), omul primitor = „fiu al păcii” (Lc 10, 6).
2 În legătură cu dubla folosire a celor două verbe, „a mântui” şi „a izbăvi”: Omul se poate mântui şi prin puterea lăuntrică a propriei sale credinţe (Lc 7, 50; Mt 8, 13), dar pentru izbăvire (eliberare din robie) are nevoie de cineva din afară care să-l răscumpere. Psalmistul se roagă să fie mântuit de duşmanii săi de acum, din această viaţă, şi izbăvit de cei ce în ceasul morţii sale, la pragul trecerii în viaţa de dincolo diavolii şi propriile sale păcate se vor repezi, asemenea unui leu, să-i răpească sufletul. Aşadar, o lectură posibilă: Mântuieşte-mă de mulţimea celor ce mă prigonesc şi izbăveşte-mă, pentru ca să nu fiu răpit ca şi cum n-ar exista Cel-Ce-Răscumpără (Sf. Ioan Hrisostom).
3 Doamne, Dumnezeul meu, dac-am făcut eu aceasta, dacă-n mâinile mele e cumva nedreptate,
4 dac-am răsplătit cu rău celor ce mi-au făcut mie rău,3 atunci gol să cad eu din faţa vrăjmaşilor mei;
5 vrăjmaşul să-mi prigonească sufletul şi să-l prindă, viaţa în lut să mi-o calce şi slava să mi-o culce-n ţărână!
6 Scoală-Te, Doamne, întru mânia Ta, înalţă-Te pân’ la hotarele duşmanilor mei; scoală-Te,

Doamne, Dumnezeul meu, cu porunca pe care ai poruncit-o,
7 şi adunare de popoare Te va înconjura, şi de dragul lor în înălţime Te vei întoarce.
8 Domnul va judeca popoarele4; Doamne, judecă-mă după dreptatea mea şi după nerăutatea de deasupra mea.
9 Isprăvească-se răutatea păcătoşilor, iar Tu îl vei călăuzi pe cel drept, Tu, Cel ce pătrunzi inimile şi rărunchii,5 Dumnezeule!
10 Drept e ajutorul meu de la Dumnezeu, Cel ce-i mântuieşte pe cei drepţi la inimă!6
3 T. M.: „Dac-am răsplătit cu rău celor ce mi-au făcut bine”.
4 Verbul „a judeca” are în Sfânta Scriptură mai multe înţelesuri: „a face dreptate”, „a pedepsi”, „a cerceta”, „a examina” (după anumite criterii), „a cumpăni”, „a cataloga”. În cazul de faţă, el înseamnă „a cerceta” circumstanţele prin care unui iudeu, unui elin sau unui scit, de exemplu, i se poate atribui o vină mai mare sau mai mică.
5 În sens biblic, inima este locaşul simţămintelor nobile, în timp ce rărunchii (măruntaiele) sunt sediul pasiunilor carnale.
6 „Drept la inimă” este cel ce nu are mintea pornită spre exagerare, nici spre micşorare, ci se îndreaptă spre calea de mijloc a virtuţii (Sf. Ioan Hrisostom).

11 Dumnezeu, judecător drept şi tare şi îndelung-răbdător, mânia nu Şi-o aduce-n fiecare zi.
12 Dacă nu vă veţi întoarce, El sabia şi-o va face să lucească, arcul Şi l-a încordat şi l-a pregătit
13 şi-n el a gătit unelte de moarte, săgeţile Lui sunt gata pentru cei ce ard în mânie:
14 Iată, s-a chinuit să nască nedreptate, a zămislit durere, a născut nelegiuire;7
15 a deschis o groapă, şi a adâncit-o şi va cădea în groapa pe care a făcut-o;
16 durerea lui se va întoarce pe capul său, pe creştetul său nedreptatea lui se va coborî.
17 Lăuda-voi pe Domnul după dreptatea Lui şi voi cânta numele Domnului Celui-Preaînalt.
8
PSALMUL 8 Pentru sfârşit: un psalm al lui David privitor la teascurile de vin. 1
1 Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot
7 Aici subiectul e subînţeles: omul rău. Verbele predicative sunt preluate din actul naşterii, dar nu în ordinea lor naturală: a zămisli, a avea dureri, a naşte, ci după o altă logică, pe care Sf. Ioan Hrisostom o explică: poftele nebuneşti, repezi, provoacă spasme chinuitoare; nestăpânirea gândului rău zămisleşte durere; răutatea aprinsă în inimă naşte nelegiuire.
1 Titlul acestui psalm nu acoperă conţinutul, deoarece nicicum nu e vorba de teascuri. Aşadar, el este un simbol profetic asupra Bisericii: aşa cum prin treier grâul se separă de pleavă şi cum prin tescuire se separă vinul de ciorchine, tot astfel în Biserica luptătoare se aleg cei buni de cei ce rămân prea mult legaţi de lume (Fer. Augustin).
pământul! Că măreţia Ta s-a înălţat mai presus de ceruri.
2 Din gura pruncilor şi a celor ce sugŢi-ai pregătit laudă2, din pricina vrăjmaşilor Tăi, ca să-i nimiceşti pe duşman şi pe răzbunător.
3 Când privesc cerurile, lucrul mâinilor Tale, luna şi stelele pe care Tu le-ai întemeiat:
4 Ce este omul, că-Ţi aminteşti de el? sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?3
5 Micşoratu-l-ai pentru-o clipă4 mai prejos de îngeri, cu slavă şi cu cinste l-ai încununat
6 şi l-ai pus peste lucrul mâinilor Tale, pe toate le-ai supus sub picioarele lui,
7 oile şi boii, da, totul, chiar şi fiarele câmpului,
8 păsările cerului şi peştii mării, cele ce străbat cărările mărilor.
9 Doamne, Dumnezeul nostru, cât de minunat este numele Tău în tot pământul!
2 Text citat de Iisus asupra copiilor care-L aclamau cu ramuri la intrarea Sa în Ierusalim (Mt 21, 16).
3 „Omul” semnifică prototipul speciei umane (BJ îl traduce prin „Adam”) sau omul ca specie, în timp ce „fiul omului” (denumire ce nu-i poate fi atribuită lui Adam, de vreme ce el nu s-a născut din alt om) semnifică omul individual. Versetul are un ecou în cartea lui Iov (7, 17-18), într-o parafrază din care nu lipseşte ironia.
4 Ebr.: „Făcutu-l -ai cu puţin mai prejos decât un zeu”. Apostolul Pavel va raporta întregul text din versetele 5 şi 6 la Iisus Hristos, citând însă după Septuaginta (vezi Evr 2, 6-8 şi notele), unde sensul temporal „pentru scurtă vreme” (pe durata întrupării „Fiului Omului”) e preferat celui spaţial-

calitativ din Versiunea Ebraică.

9
PSALMUL 9 1 Pentru sfârşit: un psalm al lui David cu privire la cele ascunse ale Fiului2.
1 Mărturisi-mă-voi Ţie, Doamne, cu toată inima mea, spune-voi toate minunile Tale;
2 mă voi veseli şi mă voi bucura de Tine, cânta-voi numele Tău, Preaînalte!
3 Când se vor întoarce vrăjmaşii mei, slăbi-vor şi vor pieri de dinaintea feţei Tale,
4 că Tu mi-ai făcut mie judecata şi dreptatea, şezut-ai pe scaun, Tu, Cel ce judeci după dreptate.
5 Tu i-ai mustrat pe păgâni şi pierit-au necredincioşii; stins-ai numele lor în veac şi în veacul veacului;
6 vrăjmaşul a fost pân' la urmă lipsit de sabie, iar cetăţile lui le-ai surpat; pierit-a pomenirea lui cu răsunet.
7 Dar Domnul rămâne în veac, întru judecată Şi-a pregătit scaunul
8 şi lumea o va judeca întru dreptate, după îndreptar va judeca popoarele.
9 Şi S-a făcut Domnul scăpare sărmanului, ajutor la vreme de necaz.
10 Să nădăjduiască în Tine cei ce cunosc
1 Versiunea Ebraică a împărţit acest psalm în două părţi: versetele 1-21 alcătuiesc Psalmul 9, în timp ce versetele 22-38 formează Psalmul 10. De aici, un decalaj între Textul Ebraic, care numără 151 de psalmi, şi între Septuaginta şi Vulgata, care numără în total 150 de psalmi. Fireşte, versiunea de faţă păstrează ordinea Septuagintei şi, prin ea, a tradiţiei româneşti.
2 Fericitul Ieronim raportează acest titlu enigmatic (şi specific Septuagintei) la taina morţii Fiului lui Dumnezeu, într-un text profetic, pe care traducătorii evrei care ne-au dat Septuaginta l-au intuit prin revelaţie, dar pe care n-au cutezat, la vremea lor, să-l exprime.
numele Tău, că nu i-ai părăsit pe cei ce Te caută pe Tine, Doamne!
11 Cântaţi-I Domnului Celui ce locuieşte în Sion, faptele Lui vestiţi-le întru neamuri.
12 Că Cel ce le caută sângele Şi-a adus aminte de ei, n-a uitat strigarea săracilor.
13 Miluieşte-mă, Doamne, vezi-mi înjosirea din partea duşmanilor mei, Tu, Cel ce mă înalţi din porţile morţii3,
14 ca să vestesc toate laudele Tale în porţile fiicei Sionului;4 veseli-mă-voi de mântuirea Ta!
15 Căzut-au păgânii5 în groapa pe careau făcut-o; în cursa aceasta pe care au ascuns-o s-a prins piciorul lor.
16 Cunoscut e Domnul când face judecată, pe păcătos îl prinde în faptele mâinilor lui.
17 În iad întoarcă-se păcătoşii, toate neamurile care-L uită pe Dumnezeu!
18 Că nu până-n sfârşit va fi uitat sărmanul, răbdarea săracilor în veac nu va pieri.
19 Scoală-Te, Doamne, să nu se întărească omul,6 păgânii să fie judecaţi în
3 Pentru „porţile morţii" vezi nota de la Iov 38, 17.
4 „porţile fiicei Sionului", în contrast cu „porţile morţii". Prin „Sion" se înţelege Ierusalimul, cetatea care era socotită drept mama locuitorilor ei; aşadar, „fiicele Sionului" = poporul Ierusalimului. De reţinut: nu se spune „la porţile", ci „în porţile", adică în interiorul cetăţii, acolo unde laudele aduse cu glas mare Domnului răscumpără tăcerea din Şeol.
5 Grecescul ethne (de la ethnos) se traduce fie prin „neamuri", fie prin „păgâni", în funcţie de context. Al doilea înţeles era: „ne-evrei", adică toţi cei de alt neam decât fiii lui Avraam. Pavel a fost numit „apostolul neamurilor", adică al păgânilor.
6 Omul, fiinţă orgolioasă, mai ales prin necredinţă.

faţa Ta;
20 pune, Doamne, legiuitor peste ei, ca să cunoască păgânii că oameni sunt.7
21 De ce, Doamne, stai Tu departe? De ce ne treci cu vederea la vreme de necaz?
22 Când se trufeşte necredinciosul, săracul se aţâţă;8 ei se prind în sfaturile pe care le ticluiesc.
23 Că se laudă păcătosul cu poftele sufletului său, iar nedreptul pe sine se blagosloveşte.
24 Păcătosul Îl întărâtă pe Domnul; Acesta nu-l va căuta după mulţimea mâniei Sale: în faţa lui nu este Dumnezeu.
25 Spurcate sunt căile lui în toată vremea. De la faţa lui lepădate sunt judecăţile Tale, [el crede] că peste toţi duşmanii lui va stăpâni;

26 că a zis în inima lui: „Nu mă voi clătina, nu-mi va fi mie rău cât va fi lumea.9
27 Gura lui e plină de blestem, de amăreală şi vicleşug; sub limba lui, osteneală şi durere.
28 Cu cei bogaţi el stă la pândă într-ascuns ca să-l ucidă pe cel nevinovat, ochii lui stau ţintă spre cel sărac;
29 din ascunziş pândeşte ca leul din culcuşul său, pândeşte ca să-l apuce pe cel sărac, pe sărac îl pândeşte ca să-l tragă la el.
30 În laţul său se va smeri, se va pleca
7 Păgânul, necredinciosul lipsit de evlavie şi bun simţ, pierde măsura şi nu-şi dă seama de limitele lui.
8 Trufia nelegiuitului îl poate face pe cel năpăstuit să-şi piardă şi el măsura şi să păcătuiască prin mânie.
9 Literal: „din neam în neam”.
şi va cădea când îl va stăpâni pe cel sărman.
31 Că a zis în inima lui: „Dumnezeu a uitat, Şi-a întors faţa, ca pân’ la urmă să nu mă vadă...”.
32 Scoală-Te, Doamne, Dumnezeul meu, înalţă-se mâna Ta, nu-i uita pe săracii Tăi până în sfârşit!
33 De ce L-a întărâtat necredinciosul pe Dumnezeu? Pentru că a zis în inima lui: „Nu, El nu va cerceta!...”.
34 Vezi, pentru că Tu înţelegi ca osteneala şi mânia să le iei în mâinile Tale; că Ţie ţi s-a încredinţat sărmanul, orfanului Tu i-ai fost ajutor.
35 Zdrobeşte braţul celui păcătos şi rău; păcatul său va fi căutat şi nu se va afla.
36 Împărăţi-va Domnul în veac şi în veacul veacului, voi, păgânilor, pieriţi din pământul Său!
37 Dorinţa sărmanilor ai auzit-o, Doamne, auzul Tău a luat aminte la râvna inimii lor
38 spre judecarea orfanului şi sărmanului, ca să nu se mai mândrească omul pe pământ.
10
PSALMUL 10 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 Spre Domnul am nădăjduit; cum de-i ziceţi sufletului meu: „Mută-te în munţi ca o pasăre!?”1
2 Că, iată, păcătoşii şi-au încordat arcul, gătit-au săgeţi în tolbă ca să-i săgeteze la întuneric pe cei drepţi la inimă.
1 Muntele e loc de ascunziş, un loc de care însă psalmistul nu are nevoie, de vreme ce el Îl are ocrotitor pe Domnul.
841
3 Că ei au stricat ceea ce Tu ai alcătuit; dar dreptul ce-a făcut?2
4 Domnul este în locaşul Său cel sfânt,3 Domnul în cer Îşi are tronul, ochii Lui spre cel sărac se-ndreaptă, genele Lui îi cercetează pe fiii oamenilor4.
5 Domnul îl cercetează pe cel drept şi pe cel necredincios, dar sufletul Său îl urăşte pe cel ce iubeşte nedreptatea.
6 Cu laţuri va ploua El peste cei păcătoşi, foc, pucioasă şi suflare de vifor e partea paharului lor.
7 Că drept este Domnul, iubeşte dreptatea, iar faţa Lui spre cele drepte priveşte.
11
PSALMUL 11 Pentru sfârşit: un psalm al lui David pentru Octavă.
1 Mântuieşte-mă, Doamne, că a lipsit cel cuvios,1 că s-au împuţinat adevărurile de la fiii oamenilor.
2 Deşertăciuni2 a grăit fiecare către aproapele său, buze viclene are în inimă, în inimă grăit-a ce e rău.
3 Domnul va nimici toate buzele viclene şi limba cea plină de trufie,
2 Ebr.: „Atunci când temeliile sunt nimicite,/ ce poate face dreptul?”
3 „locaşul Său cel sfânt”: în Legea Veche, templul; în Legea Nouă, biserica (pe de-o parte, ca locaş de închinare, dar şi fiinţa fiecărui creştin, pe de alta, ca templu al lui Dumnezeu; vezi 1 Co 3, 17 şi 6, 19).
4 „fiii oamenilor”, aici: cei ce s-au lepădat de „omul cel vechi” şi au devenit, prin primenire duhovnicească, oameni noi.
1 Înţelesul versetului: De vreme ce în lume nu mai sunt oameni pe care să te poţi rezema, mântuirea (scăparea) nu poate veni decât de la Domnul.
2 Lucruri deşarte, trecătoare, fără conţinut.
4 pe cei ce au zis: „Cu limba noastră ne vom slăvi, buzele noastre sunt ale noastre; cine e domn

peste noi?”
5 „Pentru necazul săracilor şi pentru suspinul sărmanilor acum mă voi scula, zice Domnul, îi voi aşeza în mântuire, întru aceasta Eu voi vorbi deschis”.
6 Cuvintele Domnului, cuvinte curate, argint lămurit în foc, cercat în pământ,3 de şapte ori trecut prin curăţire.
7 Tu, Doamne, ne vei păzi şi ne vei feri de neamul acesta în veac.
8 Necredincioşii umblă-mprejur; după măsura înălţimii Tale i-ai preţuit pe fiii oamenilor.
12
PSALMUL 12 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 Până când, Doamne, mă vei uita cu totul?;1 până când Îţi vei întoarce faţa de la mine?
2 Până când voi pune îngândurări în sufletul meu, dureri în inima mea ziua şi noaptea? Până când se va ridica vrăjmaşul meu împotriva mea?
3 Cată spre mine, auzi-mă Doamne, Dumnezeul meu, luminează-mi ochii,
3Se pare că e vorba de argintul purificat într-un cuptor săpat în pământ sau cu pereţi de cărămidă. Oricum: cuvintele Domnului, odată ajunse la noi, sunt libere de orice impuritate.
1 Chiar când tristeţea noastră ia chipul deznădejdii, să nu uităm că Dumnezeu ne poate oferi un dar îndoit: El Se poate coborî să ne ilumineze mintea prin cunoaştere şi, pe de altă parte, să retrezească în noi virtutea şi să ne ridice la El prin lucrarea îndreptăţirii (Sf. Maxim Mărturisitorul).

ca nu cumva să adorm întru moarte2,
4 ca nu cumva să zică vrăjmaşul meu: „Întăritu-m-am împotrivă-i!” Dacă eu mă voi clătina, cei ce mă necăjesc se vor bucura.
5 Dar eu spre mila Ta am nădăjduit, bucura-se-va inima mea de mântuirea Ta; cânta-voi Domnului, binefăcătorului meu, cânta-voi numelui Domnului Celui-Preaînalt.3
13
PSALMUL 13 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 Zis-a cel nebun întru inima sa: „Nu este Dumnezeu!” 3 Stricaţi au devenit şi urâţi s-au făcut în căile lor2, nu-i nimeni care să facă binele, nu, nici măcar unul nu este3.
2 Din cer s-a aplecat Domnul spre fiii oamenilor să vadă dacă este cineva care-nţelege sau care-L urmează pe Dumnezeu.
3 Toţi s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut, nu-i nimeni care să facă binele, nu, nici măcar unul nu este!
4 Oare nici unul din cei ce lucrează fărădelegea nu va ajunge la cunoaştere?
2 Când ochiul lăuntric e luminat de Dumnezeu, somnul natural devine el însuşi veghetor şi nu alunecă în moarte.
3 De reţinut legătura intimă dintre Dumnezeu şi numele Său.
1 Sf. Ioan Damaschin demonstrează că tăgăduirea existenţei lui Dumnezeu se opune gândirii logice. Ca atare, numai un nebun Îl poate nega pe Dumnezeu.
2 „căile lor” = modul lor de viaţă, felul lor de a lucra.
3 Hiperbolă cu trimitere la Fc 6, 5, 12; text pe care Pavel îl va exploata teologic, asociindu-i altele asemănătoare, în Rm 3, 9-20.
Cei ce-l mănâncă pe poporul Meu, aşa cum mănâncă pâine, nu L-au chemat pe Domnul.
5 Cu frică s-au temut acolo unde nu era frică, fiindcă Dumnezeu este în neamul drepţilor.
6 Sfatul săracului l-aţi ruşinat, dar Domnul este nădejdea lui.
7 Cine va da din Sion mântuirea lui Israel? Când Domnul va întoarce robia poporului Său, atunci se va bucura Iacob şi se va veseli Israel.
14
PSALMUL 14 Un psalm al lui David.
1 Doamne, cine va locui în locaşul Tău şi cine se va sălăşlui în muntele Tău cel sfânt?1
2 Cel ce umblă fără prihană şi face dreptate, cel ce are adevărul în inima sa,
3 cel ce cu limba lui n-a grăit vicleşuguri, nici nu i-a făcut rău aproapelui său şi ocară n-a rostit împotriva celor de lângă el.
4 Dispreţuit e-n ochii săi cel ce face răul, dar el îi slăveşte pe cei ce se tem de
1 „locaşul”: literal, „cortul”, cu trimitere la vechiul „cort al mărturiei”, care era templul ambulant al

poporului lui Israel. „Muntele Tău cel sfânt” = Sionul, înălţimea pe care se afla templul de la Ierusalim. Primul e legat de verbul „a locui” (temporar); celui de al doilea îi este asociat verbul „a se sălăşlui” (a locui permanent). În perspectiva creştinului, din prima categorie fac parte cei ce se află în Biserica luptătoare, de pe pământ, în care statornicia e relativă şi pot exista căderi; în cea de a doua se încadrează cei ce ajung în Biserica triumfătoare, din ceruri, unde totul devine permanent şi statornic (Fer. Ieronim).

Domnul, el, cel ce i se jură aproapelui său şi nu se dezice,
5 el, cel ce nu şi-a dat argintul cu camătă şi mită n-a primit împotriva celor nevinovaţi. Cel ce face acestea nu se va clătina în veac.
15
PSALMUL 15 Inscripţie pe stâlp; a lui David.
1 Păzeşte-mă, Doamne, că în Tine am nădăjduit.
2 Zis-am Domnului: Domnul meu eşti Tu, că bunurile mele nu-Ţi trebuie...
3 Prin sfinţii care sunt pe pământul Său, întru ei făcut-a Domnul minunate toate voile Sale.
4 Înmulţitu-s-au slăbiciunile idolatrilor1, de aceea s-au umplut de sârg2. Cu adunările lor sângeroase3 nu mă voi aduna, numele lor pe buzele mele nu-l voi pomeni.
5 Domnul este partea moştenirii mele şi a paharului meu; Tu eşti Cel ce-mi pui la loc moştenirea.
6 Partea mea mi-a căzut între cei puternici, căci şi moştenirea mea puternică îmi este.
7 Binecuvânta-voi pe Domnul Cel ce m-a înţelepţit, întru aceasta până şi noaptea mă învaţă inima.
8 Pe Domnul Îl vedeam pururea înaintea mea, căci El îmi stă de-a dreapta, ca eu să nu mă clatin.
1 Textual: „slăbiciunile lor”; completare după Textul Ebraic.
2 Cu cât necredinciosul se simte mai slab, cu atât intră în panică şi se grăbeşte spre dezastru.
3 Originalul sugerează libaţiile de sânge pe care le practicau închinătorii la idoli.
9 De aceea inima mea s-a veselit şi limba mea s-a bucurat; chiar şi trupul meu se va sălăşlui întru nădejde,
10 că nu-mi vei lăsa sufletul în iad, nici îl vei da pe sfântul Tău să vadă stricăciune.3
11 Cunoscute mi-ai făcut căile vieţii; cu faţa Ta, de veselie mă vei umple; de-a dreapta Ta, eterne desfătări.
16
PSALMUL 16 O rugăciune a lui David.
1 Ascultă-mi, Doamne, dreptatea, ia aminte la ruga mea, pleacă-Ţi auzul la rugăciunea mea din buze neviclene!
2 De dinaintea feţei Tale să-mi vină mie judecata,1 ochii mei2 să vadă ce e drept.
3 Tu mi-ai cercat inima, noaptea ai cercetat-o; cu foc m-ai lămurit, dar nu s-a aflat întru mine nedreptate.
4 Pentru ca gura mea să nu grăiască lucruri omeneşti, de dragul cuvintelor de pe buzele Tale eu am păzit căi aspre.
5 Întăreşte-mi paşii întru cărările Tale pentru ca paşii mei să nu şovăie.
6 Eu am strigat fiindcă Tu m-ai auzit, Dumnezeule; pleacă-Ţi auzul spre mine şi ascultă-mi cuvintele!
7 Minunate fă milele Tale, Tu, Cel ce-i mântuieşti pe cei ce nădăjduiesc întru
4 Acest text din versetele 9 şi 10 e foarte aproape de ideea învierii şi va duce inevitabil la ea. Dimensiunea lui profetică va fi subliniată de Apostolul Petru în prima sa cuvântare misionară (FA 3, 26-27) şi reluată mai târziu de marele Pavel(FA 13, 35).
1 În sensul: De la Tine să-mi vină mie judecata (grecescul prosopon = „faţă” înseamnă şi persoană).
2 Ebr.: „Ochii Tăi”.

Tine, îi mântuieşti de cei ce stau împotriva dreptei Tale.
8 Păzeşte-mă ca pe lumina ochiului; cu acoperământul aripilor Tale acoperă-mă
9 de faţa necredincioşilor care mă necăjesc. Duşmanii mi-au împresurat sufletul;
10 în grăsimea lor s-au îngrădit, gura lor a grăit trufie.
11 Izgonitu-m-au acum şi m-au înconjurat, ochii şi i-au pus asupră-mi ca să mă culce la pământ.
12 Apucatu-m-au precum un leu gata de vânătoare, ca un pui de leu ce locuieşte-n ascunzişuri.

13 Scoală-Te, Doamne, ieşi-le înainte şi împiedică-i! Izbăveşte-mi sufletul de cei necredincioşi, cu sabia Ta, de vrăjmaşii mâinii Tale,
14 Doamne, de cei puţini care-n viaţa lor îşi iau partea acestei lumi, cei ce din cămările3 Tale şi-au umplut pântecele, şi-au săturat fiii, iar rămăşiţele le-au lăsat pe seama pruncilor lor.
15 Iar eu întru dreptate mă voi arăta feţei Tale, sătura-mă-voi când se va arăta slava Ta.
17
PSALMUL 17 Pentru sfârşit: pentru robul lui Dumnezeu David; ce i-a grăit el Domnului prin chiar cuvintele acestei cântări în ziua în care Domnul l-a izbăvit din mâna tuturor vrăjmaşilor săi şi din mâna lui Saul1. Şi a zis:
3 Literal: „din cele ascunse" = din rezerve.
1 O variantă a acestui psalm se află în 2 Rg 22, 2- 51.
1 Iubi-Te-voi, Doamne, vârtutea mea,
2 Domnul este întărirea mea şi scăparea mea şi izbăvitorul meu; Dumnezeul meu e ajutorul meu şi voi nădăjdui spre El, El e apărătorul meu şi puterea2 mântuirii mele şi ocrotitorul meu.
3 Întru laudă Îl voi chema pe Domnul şi de vrăjmaşii mei mă voi mântui.
4 Cuprinsu-m-au durerile morţii, pâraiele fărădelegii m-au tulburat,
5 durerile iadului m-au înconjurat, laţurile morţii mi-au ieşit în cale.
6 Şi-ntru necazul meu L-am chemat pe Domnul, către Dumnezeul meu am strigat. Din locaşul Său cel sfânt auzit-a glasul meu, strigarea mea de dinaintea Lui va intra în auzul Său.
7 Şi pământul s-a clătinat şi s-a cutremurat3, temeliile munţilor au fremătat şi s-au clătinat, că Dumnezeu S-a mâniat pe ele.
8 Întru mânia Lui fum s-a ridicat, pară de foc din faţa Lui se aprinde, cărbuni se aţâţă din parte-I.
9 El cerurile le-a aplecat şi s-a pogorât, negură sub picioarele Lui.
10 şi s-a suit pe heruvim şi a zburat, pe aripile vântului zburat-a.
11 El Şi-a pus întunericul să-I ţină perdea, cortul Său împrejurul Său, apă-ntunecoasă în norii văzduhului4.
12 Mişcatu-s-au norii de strălucirea feţei Sale, grindină şi cărbuni aprinşi.
13 Domnul a tunat din cer, Domnul Cel-preaînalt Şi-a dat glasul Său;
2 Literal: „cornul"; simbol al rugăciunii; trâmbiţa biruinţei.
3 Versetele 9-19 cuprind tabloul măreţelor fenomene teofanice prin care Dumnezeu îi arată psalmistului că e de partea lui.
4 Imagine asemănătoare în Iov 22, 14.

14 trimis-a săgeţi şi i-a risipit, fulgere înmulţit-a şi i-a răvăşit.
15 şi s-au arătat izvoarele apelor şi s-au descoperit temeliile lumii de certarea Ta, Doamne, la suflarea vântului mâniei Tale.
16 Trimis-a [mâna Lui] din înălţime şi m-a luat, ridicatu-m-a din ape multe.
17 El mă va izbăvi de vrăjmaşii mei cei tari, şi de cei ce mă urăsc, că s-au întărit mai mult decât mine.
18 Ei m-au luat pe neaşteptate în ziua necazului meu, dar Domnul mi-a fost întărire
19 şi m-a scos la lărgime; izbăvitu-m-a pentru că m-a vrut5.
20 Domnul mă va răsplăti după dreptatea mea, după curăţia mâinilor mele îmi va răsplăti;
21 că am păzit căile Domnului şi nu I-am fost necredincios Dumnezeului meu;
22 că toate judecăţile Lui sunt înaintea mea şi îndreptările Lui nu s-au depărtat de la mine.
23 Şi voi fi neprihănit cu El şi de fărădelegea mea mă voi păzi.
24 Şi Domnul mă va răsplăti după dreptatea mea, după curăţia mâinilor mele înaintea ochilor Săi.
25 Cu cel drept vei fi drept; cu omul nevinovat, nevinovat vei fi;
26 cu cel ales vei fi ales şi cu cel îndărătnic Te vei îndărătnici.
27 Că Tu vei mântui poporul celor umiliţi şi vei smeri privirea celor mândri.
28 Că Tu vei lumina ceea ce mă luminează6,
5 Dumnezeu ştie întotdeauna ce vrea să facă cu omul pe care îl ajută.
Doamne; Tu, Dumnezeul meu, îmi vei lumina mie întunericul.
29 Că întru Tine mă voi izbăvi de-ncercare şi întru Dumnezeul meu voi trece zidul.
30 El, Dumnezeul meu, fără prihană e calea Lui, cuvintele Domnului în foc lămurite; El este scutul

tuturor celor ce nădăjduiesc într-însul.
31 Că cine este Dumnezeu în afară de Domnul? şi cine este Dumnezeu în afară de Dumnezeul nostru?:
32 Dumnezeu, Cel ce mă încinge cu putere şi fără prihană mi-a făcut calea,
33 El, Cel ce-mi face picioarele tari ca ale cerbului şi peste cele înalte mă aşază.
34 Tu eşti Cel ce-mi învaţă mâinile la luptă şi pune-n braţele mele arc de aramă.
35 Tu mi-ai dat mie scutul mântuirii; dreapta Ta m-a sprijinit, certarea Ta m-a îndreptat cu totul, certarea Ta îmi va fi învăţătură.
36 Lărgit-ai paşii mei sub mine, urmele mele n-au slăbit.
37 Pe vrăjmaşii mei îi voi alerga şi-i voi prinde şi nu mă voi întoarce până ce se vor slei;
38 îi voi zdrobi şi nu vor mai putea să se ridice, cădea-vor sub picioarele mele.
39 Tu m-ai încins cu putere pentru război, Tu i-ai împiedicat pe toţi cei de sub mine ce se ridicau împotriva mea,
6 Literal: „îmi vei lumina lampa". Formularea de faţă e determinată de stihul următor, care completează o idee extraordinară: una din cele mai mari înşelări ale omului este aceea de a lua întunericul drept lumină, minciuna drept adevăr, răul drept bine. Iisus Însuşi va spune: „Dacă lumina care este în tine este întuneric, cu cât mai mult întunericul!" Adevărata lumină vine numai de la Dumnezeu.

40 pe vrăjmaşii mei mi i-ai pus pe fugă7 şi pe cei ce mă urăsc i-ai nimicit.
41 Ei au strigat, dar nu era Cel ce mântuieşte, [strigat-au] spre Domnul, dar El nu i-a auzit.
42 Eu îi voi mărunţi cum e praful în faţa vântului, cum e tina uliţelor îi voi face clisă.
43 Tu mă vei izbăvi de tăgada8 poporului; Tu m-ai pus în fruntea neamurilor; poporul pe care nu l-am cunoscut mi-a slujit,
44 cu auzul urechii m-a auzit, fiii străinilor m-au linguşit9.
45 Fiii străinilor au îmbătrânit şi au şchiopătat în afara cărărilor lor.
46 Viu este Domnul, binecuvântat este Dumnezeul meu, Înalţe-Se Dumnezeul mântuirii mele!
47 Dumnezeule, Cel ce mi-ai dăruit răzbunare şi mi-ai supus popoare,
48 Tu, Cel ce m-ai izbăvit de vrăjmaşii cei furioşi, înalţă-mă dintre cei ce se ridică împotriva mea, de omul nedrept izbăveşte-mă!
49 Pentru aceasta, Doamne, Te voi lăuda întru neamuri şi numelui Tău îi voi cânta,
50 al Tău, Cel ce sporeşti mântuirea regelui Tău10 şi-i faci milă unsului Tău, lui David şi seminţiei lui până-n veac.
7 Literal: „Tu mi i-ai dat pe vrăjmaşii mei cu dosul spre mine", expresie care nu ascunde o anume jubilaţie a învingătorului.
8 În text, plural. antilogía înseamnă, în principal, „contradicţie", „contestaţie".
9 Literal: „m-au minţit". Linguşitorul este cel ce posedă arta de a-şi minţi stăpânul, făcându-l fericit. Ebr.: „fiii străinilor mi-au devenit curtezani".
10 A regelui ce se află sub stăpânirea Ta; pe care Tu l-ai rânduit şi l-ai aşezat pe tron.
18
PSALMUL 18 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 Cerurile povestesc1 mărirea lui Dumnezeu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria2!
2 Ziua-i spune zilei cuvânt şi noaptea-i vesteşte nopţii cunoaştere3.
3 Nu sunt graiuri şi nici cuvinte ale căror glasuri să nu se-audă.
4 În tot pământul a ieşit vestirea4 lor şi la marginile lumii5 cuvintele lor. În soare Şi-a pus locaşul Său;
5 şi El, ca un mire ce iese din cămara Sa, bucura-Se-va ca un uriaş ce-şi aleargă drumul.
1 Verbul diegeomai înseamnă „a expune în amănunt", „a povesti", „a descrie". Aşadar, cerurile (prin care se înţelege întregul univers, văzut şi nevăzut) nu se mărginesc să dea o mărturie globală, generală, asupra Creatorului lor, ci au capacitatea de a şi demonstra, pe măsură ce omul le descoperă, puterea şi mărirea Acestuia. Biblia lui Şerban (1688) traduce cu „povestesc", în concordanţă cu Textul Ebraic.
2 Tăria = firmamentul; cerul înstelat. Vezi Fc 1, 6-8.
3 Gnosis = acţiunea de a cunoaşte; cunoaştere (dar şi recunoaştere). Pe măsură ce se succedă,

fiecare zi îi comunică celei următoare ce a izbutit să ştie, în timp ce nopţile, întotdeauna propice meditaţiei, consumă stratul profund al cunoaşterii, adică evaluarea semnificaţiilor ce se desprind din ştiinţă.
4 „Vestirea” e un echivalent aproximativ al cuvântului fthongos, care înseamnă „zgomot”, „sunet”, dar un altfel de sunet decât acela al glasului omenesc (fone). Dacă asiro-babilonienii numeau firmamentul „cartea tăcută a cerurilor”, psalmistul îl socoteşte drept o carte ce ni se deschide şi al cărei foşnet anunţă „cuvintele” din stihul următor.
5 „Lume” (oikoumene) nu înseamnă aici universul (kosmos), ci totalitatea oamenilor, a fiinţelor raţionale care pot să ştie, să înţeleagă şi să cunoască frica (respectuoasă) pe care Dumnezeu i-o inspiră omului.

6 De la marginea cerului îşi are ieşirea, pân’ la marginea cerului îi este alergarea, şi nimic nu se poate ascunde de căldura lui.
7 Legea Domnului e fără prihană: întoarce suflete; mărturia Domnului e de bună credinţă: înţelepţeşte pruncii;
8 legiuirile Domnului sunt drepte: veselesc inima; porunca Domnului luceşte de departe: luminează ochii;
9 frica Domnului6 este curată: rămâne în veacul veacului; judecăţile Domnului sunt adevărate: îndreptăţite toate.
10 Dorite-s mai mult decât aurul şi decât nestemata, mai dulci decât mierea şi fagurele.
11 Căci robul Tău le păzeşte, în paza lor e multă răsplata.
12 Greşalele, cine le va pricepe7? de [greşalele] mele cele ascunse curăţeşte-mă
13 şi de ale altora fereşte-l pe robul Tău; dacă ele nu mă vor stăpâni, atunci fără prihană voi fi şi de păcat mare mă voi curăţi8.
14 Iar cuvintele gurii mele şi cugetul inimii mele vor fi pururea bineplăcute înaintea Ta, Doamne, ajutorul meu şi răscumpărătorul meu!
7 În sensul: cine le poate discerne?; cine e în stare să aleagă greşalele reale de cele aparente? (E vorba, desigur, de greşalele psalmistului; vezi stihul următor).
8 Dacă omul izbuteşte să nu fie stăpânit (sau să se scuture) de vicii, adică de greşalele repetate care ajung să-l domine, atunci el devine capabil să se elibereze şi din robia unui păcat major.
19
PSALMUL 19 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 Auză-te Domnul în ziua necazului, ocrotească-te1 numele Dumnezeului lui Iacob.
2 Ajutor să-ţi trimită din locaşul Său cel sfânt, şi din Sion să te sprijinească.
3 Pomenească toată jertfa ta şi arderea-de-tot a ta să-I fie bineplăcută.
4 Să-ţi dea ţie Domnul după inima ta şi tot gândul2 tău să-l plinească.
5 Bucura-ne-vom întru mântuirea Ta şi întru numele Dumnezeului nostru ne vom mări. Plinească Domnul toate cererile tale!
6 Acum am cunoscut că l-a mântuit Domnul pe unsul Său; din cerul Său cel sfânt îl va auzi, întru puteri3 este mântuirea dreptei Sale.
7 Cei de-acolo în care de luptă, cei de dincolo în cai, dar noi întru numele Domnului Dumnezeului nostru ne vom încrede!4
8 ei s-au împiedicat şi au căzut, dar noi ne-am ridicat şi drepţi am stat.
9 Mântuieşte-l, Doamne, pe regele Tău şi ne auzi pe noi în orice zi Te vom
1 Hiperaspizo = „a pune scutul ca armă defensivă”; de aici, vechiul cuvânt românesc „a scuti”, care însă, cu vremea, şi-a schimbat aria semantică. Aşadar, „a apăra”, „a ocroti”. De altfel, psalmul este o rugăciune a regelui înainte de a pleca la război şi o rugăciune a creştinului pândit de primejdii.
2 Sensul corect: ceea ce ţi-ai pus în gând; scopul;ţinta.
3 În context: puterile de sus; puterile cereşti.
4 Forţa spiritului, alimentată de credinţa în Dumnezeu şi de ajutorul Său, prevalează asupra forţelor materiale, oricât ar fi ele de bine orânduite. Cu atât mai mult în aria războiului nevăzut.

chema.
20

PSALMUL 20 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 Doamne, întru puterea Ta se va veseli regele1 şi de mântuirea Ta se va bucura foarte.
2 Dorinţa inimii lui i-ai dăruit-o2 şi de cererea buzelor lui nu l-ai lipsit.
3 Că l-ai întâmpinat cu binecuvântări de dreptate, pus-ai pe capul său cunună de piatră scumpă.
4 Viaţă a cerut de la Tine, şi i-ai dat-o: lungime de zile în veacul veacului.
5 Mare este slava lui întru mântuirea Ta, slavă şi mare-cuviinţă3 vei pune peste el;
6 că-i vei da lui binecuvântare în veacul veacului, cu faţa Ta întru bucurie îl vei veseli.
7 Că regele nădăjduieşte în Domnul şi din mila Celui-Preaînalt nu se va clinti.
8 Mâna Ta îi va găsi pe toţi vrăjmaşii Tăi, dreapta Ta să-i afle pe toţi cei ce Te urăsc.
9 Ca un cuptor de foc îi vei face atunci când Te arăţi; Domnul întru mânia Sa îi va răvăşi, focul îi va mistui.
10 Rodul lor de pe pământ îl vei şterge şi seminţia lor dintre fiii oamenilor.
1 Psalmul acesta este frate geamăn cu cel precedent.
2 În dublu sens: Dumnezeu a înzestrat inima omului cu capacitatea de a-şi formula o dorinţă ca plan de perspectivă; ca dar al lui Dumnezeu, dorinţa inimii poate fi plinită prin rugăciune.
3 „mare-cuviinţă": veche şi frumoasă expresie românească. Literal se traduce „măreţie", „maiestate", „magnificenţă".
11 Că lucruri rele au gândit împotriva Ta, planuri au cugetat care nu vor dura.
12 Că Tu îi vei pune pe fugă, prin cei rămaşi ai Tăi le vei găti căderea4.
13 Înalţă-Te, Doamne, întru tăria Ta; cânta-vom şi vom lăuda puterile Tale.
21
PSALMUL 21 Pentru sfârşit: un psalm al lui David cu privire la ajutorul ce vine dimineaţa.
1 Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, ia aminte la mine; de ce m-ai părăsit?1 Departe sunt de mântuirea mea cuvintele greşalelor mele.
2 Dumnezeul meu, striga-voi ziua şi nu vei auzi, şi noaptea chiar, şi fără să-mi fiu nebun2.
3 Dar Tu întru cele sfinte locuieşti, Tu, lauda lui Israel.
4 În Tine au nădăjduit părinţii noştri, în Tine au nădăjduit şi Tu i-ai izbăvit;
5 spre Tine au strigat şi s-au mântuit, în Tine au nădăjduit şi n-au fost ruşinaţi.
6 Dar eu sunt vierme şi nu om, ocara oamenilor şi defăimarea poporului.
4 Dumnezeu poate să-Şi învingă mulţimea vrăjmaşilor prin minoritatea care I-a rămas credincioasă. Ebr.: „cu arcul Tău îi vei ţinti în faţă".
1 Aceste cuvinte ale psalmistului, în esenţa lor, vor fi rostite de Iisus pe cruce (Mt 27, 46; Mc 15, 34). De altfel, toţi Evangheliştii vor menţiona că suferinţele lui Iisus nu sunt altceva decât plinirea spuselor psalmistului (v. 7 în Mc 15, 29; v. 8 în Mt 27, 43; v. 18 în Mt 27, 35; Mc 15, 24; Lc 23, 34; In 19, 23-24).
2 Stăruinţa în rugăciune, chiar când nu are răspuns, nu cade sub incidenţa absurdului.

7 Toţi cei ce m-au văzut, m-au batjocorit, grăind cu buzele, clătinându-şi capul:
8 „Nădăjduit-a în Domnul; acum să-l izbăvească; să-l mântuiască pentru că îl vrea.
9 Că Tu eşti Cel ce m-a scos din pântece, nădejdea mea de lângă sânul maicii mele;
10 spre Tine am fost aruncat din pântece4, din pântecele maicii mele îmi eşti Tu Dumnezeu.
11 Nu Te-ndepărta de mine, că necazul e aproape, că nu-i nimeni să mă ajute.
12 Înconjuratu-m-a mulţime de juncani, de tauri graşi mă văd împresurat;
13 asupra mea şi-au căscat botul asemeni unui leu ce sare la pradă răcnind.
14 Ca apa m-am vărsat, oasele toate mi s-au risipit. Inima mi s-a făcut ca ceara, în mijlocul măruntaielor mi se topeşte;
15 tăria mi s-a uscat ca un hârb, limba mi s-a lipit de gâtlej. Tu m-ai pogorât în ţărâna morţii.
16 Că mulţime de câini m-a înconjurat, adunarea celor vicleni m-a împresurat, mâinile şi picioarele mi le-au străpuns.
17 Toate oasele mi le-au numărat, iar ei priveau şi se holbau la mine.
18 Împărţit-au hainele mele loruşi, iar pentru cămaşa mea au aruncat sorţi.
19 Dar Tu, Doamne, nu-Ţi îndepărta ajutorul de la mine, spre trebuinţa mea de sprijin ia aminte.
20 Izbăveşte-mi sufletul de sabie şi din gheara câinelui viaţa mea5;
3 Vezi nota de la 17, 19.

4 Analogie cu ritualul adopţiunii relatat în Fc 30, 3; 48, 12.
5 Literal: „ceea ce e numai al meu”.
21 mântuieşte-mă din gura leului şi înjosirea mea din coarnele inorogilor.
22 Povesti-voi6 numele Tău fraţilor mei, în mijlocul adunării Te voi lăuda7.
23 Cei ce vă temeţi de Domnul, lăudaţi-l!; toată seminţia lui Iacob, slăviţi-L! Toată seminţia lui Israel să se teamă de El,
24 că El n-a dispreţuit şi nici nu s-a scârbit de ruga săracului, nici că Şi-a întors faţa de la mine şi-atunci când am strigat m-a auzit.
25 De la Tine mi-i lauda în marea adunare, în faţa celor ce se tem de El îmi voi face rugăciunile.
26 Mânca-vor săracii şi se vor sătura şi vor lăuda pe Domnul acei ce-L caută pe Dânsul; vii vor fi inimile lor în veacul veacului8.
27 Toate marginile pământului îşi vor aminti şi se vor întoarce la Domnul, în faţa Lui se vor închina toate ginţile neamurilor9,
28 că a Domnului este împărăţia şi El stăpâneşte peste neamuri.
29 Mâncat-au şi s-au închinat toţi graşii pământului, în faţa Lui vor cădea toţi cei ce se pogoară în ţărână. Iar sufletul meu trăieşte pentru El,
6 Pentru „povesti-voi” vezi nota de la 18, 1.
7 Pavel va cita acest verset ca fiind rostit de Însuşi Iisus prin gura lui David. De vreme ce Hristos este arhetipul, pârga, începătorul mântuirii oamenilor, aceştia devin fraţii Săi printr-o sublimă solidaritate divino-umană.
8 Ebr.: „trăiască inimile lor în veacul veacului”. Urare de încheiere a unei cine rituale. Primele două stihuri sunt o paralelă sinonimică în care e vorba de aceleaşi persoane: săracii sunt aceia care-L caută pe Domnul, mănâncă şi se satură la masa Lui, apoi Îl laudă şi primesc, în schimb, viaţa veşnică în inimile lor. Text foarte transparent asupra Cinei euharistice.
9grupele neamurilor care au o descendenţă comună.

30 seminţia mea Lui Îi va sluji. Domnului I se va vesti neamul ce va să vină,
31 dreptatea Lui i se va vesti poporului ce se va naşte, că Domnul a făcut-o.
22
PSALMUL 22 Un psalm al lui David.1
1 Domnul mă paşte şi nimic nu-mi va lipsi.
2 La loc de păşune, acolo m-a sălăşluit, la apa odihnei m-a hrănit,
3 sufletul mi l-a întors la sineşi2. El m-a călăuzit pe cărările dreptăţii de dragul numelui Său3.
4 Că chiar de voi umbla prin mijlocul umbrei morţii, nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti; toiagul Tău şi varga Ta, acestea m-au mângâiat4.
5 Masă ai pregătit înainte-mi, de faţă cu cei ce mă necăjesc; uns-ai cu untdelemn capul meu, iar paharul Tău mă-mbată5 de parc-ar fi prea tare.
1 Psalmul Bunului Păstor.
2 „a întoarce la sine”: ideea este aceea de restaurare, de revenire la ceea ce ai fost, de recâştigare a unui drept. (Verbul epistrefo înseamnă, printre altele, a te întoarce de undeva, spre a găsi drumul pe care l-ai pierdut). Uneori sufletul se poate înstrăina de sine însuşi, de propria lui autenticitate; revenirea la sine se face prin Dumnezeu.
3 Bunul Păstor (în care se prefigurează Domnul Iisus vezi In 10, 11-16; 1 Ptr 2, 25; Evr 13, 20) Îşi rămâne întotdeauna credincios Sieşi şi, prin aceasta, păstoriţilor Săi.
4 După Sf. Maxim Mărturisitorul, „toiagul” este judecata lui Dumnezeu, iar „varga” este providenţa, adică grija Sa faţă de om.
5 „mă îmbată”, în sensul bun, poetic, al cuvântului: mă îmbată mireasma unei livezi înflorite. Aşa îl traduce Biblia lui Şerban şi tot astfel Nichita Stithatul, care tălmăceşte: Celor îmbunătăţiţi duhovniceşte, lectura Sfintelor Scripturi le este vin din potirul dumnezeiesc, care le înveseleşte inimile şi-i scoate din ei înşişi (îi îmbată) prin puterea şi adâncimea înţelesurilor (un fel de extaz al cititorului înduhovnicit). Textul Masoretic e mai simplu: „paharul meu se revarsă”.
6 Şi mila Ta mă va urma în toate zilele vieţii mele şi voi locui în casa Domnului întru lungime de zile.
23

PSALMUL 23 Un psalm al lui David; pentru ziua cea dintâi de după Sâmbătă.
1 Al Domnului e pământul şi plinirea lui, lumea şi toţi cei ce locuiesc într-însa;
2 Acesta pe mări l-a întemeiat şi pe râuri l-a aşezat.
3 Cine se va sui în muntele Domnului şi cine va sta în locul Său cel sfânt1?:
4 Cel nevinovat cu mâinile şi curat cu inima, cel ce nu şi-a luat sufletul în deşert2 şi nu s-a jurat cu vicleşug aproapelui său.
5 Acesta va primi binecuvântare de la Domnul şi milostivire de la Dumnezeu, Mântuitorul său.
6 Acesta este neamul celor ce-L caută [pe Domnul], al celor ce caută faţa Dumnezeului lui Iacob.
7 Deschideţi3, mai-mari, porţile voastre, şi voi, porţi veşnice, ridicaţi-vă, ca
1= Cine e vrednic să intre în biserica Domnului?
2= Cel ce nu şi-a bătut joc de sufletul său; cel ce şi-a luat sufletul în serios; cel ce nu şi-a cheltuit sufletul pe nimicuri.
3 Literal: „Ridicaţi". Porţile cetăţilor antice, ca şi ale templului din Ierusalim, nu se deschideau lateral, ci erau ridicate cu ajutorul unor scripeţi. Somaţia e dublă: către „boieri" (căpetenii, dregători, mai-mari) şi către porţile însele.

să intre Împăratul slavei.
8 Cine este Acesta Împăratul slavei? Domnul Cel tare şi puternic, Domnul Cel tare în război4.
9 Deschideţi, mai-mari, porţile voastre, şi voi, porţi veşnice, ridicaţi-vă, ca să intre Împăratul slavei.
10 Cine este Acesta Împăratul slavei? Domnul puterilor, Acesta este Împăratul slavei.
24
PSALMUL 24 Un psalm al lui David.
1 Spre Tine, Doamne, mi-am ridicat sufletul, Dumnezeul meu.
2 În Tine mi-am pus nădejdea; în veac să nu fiu dat de ruşine1, nici să-şi râdă de mine vrăjmaşii mei.
3 Că toţi cei ce pe Tine Te aşteaptă nu vor fi daţi de ruşine, dar ruşine celor ce fără pricină fac fărădelegi!
4 Imaginea este aceea a unui împărat biruitor care a ajuns la porţile cetăţii şi-i somează pe maimarii ei (textual: principii) să i-o predea. „Porţi veşnice": hiperbolă pentru porţile ce au stat prea multă vreme închise. În dimensiunea profetică, „Împăratul slavei" este Însuşi Iisus Hristos cel înviat, biruitor asupra morţii, Care-i somează pe „portarii iadului" să-I deschidă spre a-i elibera pe cei din veac legaţi înlăuntru (vezi 1 Ptr 3, 19 şi nota). În Cântarea a 6-a din Canonul Învierii, Sf. Atanasie cel Mare comentează textul şi în perspectivă eshatologică: Din pricina păcatului nostru, porţile raiului I-au fost închise şi lui Iisus Hristos ca purtător de trup, în relaţia Sa umană, dar I se vor deschide, tot pentru noi, în relaţia Sa divină, ca „Împărat al slavei". Ritualul ortodox foloseşte acest text nu numai în slujba Învierii, ci şi la sfinţirea unei biserici noi. (În Textul Masoretic somaţia li se adresează numai porţilor, nu şi căpeteniilor).
1= să nu fiu umilit (arătat cu degetul) că am sperat în zadar, că m-am rugat fără să fiu auzit.
4 Fă-mi cunoscute, Doamne, căile Tale, învaţă-mă cărările Tale!
5 Călăuzeşte-mă spre adevărul Tău şi mă învaţă, că Tu eşti Dumnezeu, Mântuitorul meu, şi pe Tine Te-am aşteptat ziua-ntreagă.
6 Adu-Ţi aminte de îndurările Tale, Doamne, şi de milele Tale, că din veac sunt.
7 Păcatele tinereţilor mele şi ale neştiinţei mele nu le pomeni; după mila Ta pomeneşte-mă, de dragul bunătăţii Tale, Doamne.
8 Bun şi drept este Domnul; de aceea lege le va pune celor ce păcătuiesc în cale2.
9 Pe cei blânzi îi va călăuzi la judecată, învăţa-va pe cei blânzi căile Sale3.
10 Toate căile Domnului sunt milă şi adevăr celor ce-I caută legământul4 şi mărturiile.
11 Pentru numele Tău, Doamne, uşurează-mi păcatul, că mult este.
12 Cine este omul care se teme de Domnul?: lege-i va pune în calea pe care a ales-o.
13 Sufletul său întru bunătăţi se va sălăşlui şi seminţia lui va moşteni pământul.
14 Domnul este întărirea celor ce se tem de El, lor le va arăta legământul Său.
2 A pune lege: a stabili norma de îndreptare; a pune la dispoziţie criterii pentru revenirea la calea cea dreaptă.
3 „Sufletul blând e tronul simplităţii: în sufletul lin va încăpea cuvântul înţelepciunii" (Sf. Ioan

Scărarul).
4 Legământul făcut de Iahve cu Israel: „Eu voi fi Dumnezeul tău, iar tu vei fi poporul Meu”, în sensul: Eu voi fi Dumnezeul (proniatorul) Tău atâta vreme cât şi tu vei fi poporul Meu (vei asculta de Mine).

15 Ochii mei sunt pururea spre Domnul, că El va scoate din laţ picioarele mele.
16 Caută spre mine şi mă miluieşte, că singuratic sunt şi sărman.
17 Necazurile inimii mele s-au înmulţit, din nevoile mele scoate-mă.
18 Vezi-mi smerenia şi osteneala şi treci cu vederea toate păcatele mele.
19 Vezi-i pe vrăjmaşii mei, că s-au înmulţit şi cu ură nedreaptă m-au urât.
20 Păzeşte-mi sufletul şi mă izbăveşte: să nu fiu ruşinat că am nădăjduit în Tine.
21 Cei fără răutate şi cei drepţi s-au lipit de mine, că eu pe Tine Te-am aşteptat, Doamne.
22 Izbăveşte-l, Dumnezeule, pe Israel din toate necazurile lui!
25
PSALMUL 25 Al lui David.
1 Judecă-mă, Doamne1, că eu întru nerăutate am umblat; şi, întru Domnul nădăjduind, nu voi slăbi.
2 Cearcă-mă, Doamne, pune-mă la încercare; aprinde-mi rărunchii şi inima2.
3 Că mila Ta este-n faţa ochilor mei şi-ntru adevărul Tău am bineplăcut.
4 În adunarea deşertăciunii n-am şezut şi cu cei ce calcă legea n-am intrat.
1 În sensul: „Fă-mi, Doamne, dreptate!”
2 În sensul: Încearcă-le prin foc. După Sfântul Macarie cel Mare, acesta e focul Duhului Sfânt, Cel ce i-a făcut pe Sfinţii Apostoli să vorbească în limbi, Cel ce l-a insuflat şi iluminat pe Apostolul Pavel, Cel ce i s-a arătat lui Moise în rugul aprins, Cel ce l-a prins pe profetul Ilie în carul de foc, Cel ce l-a inspirat pe David să scrie acest verset.
5 Urât-am adunarea făcătorilor de rău şi cu cei necredincioşi nu voi şedea.
6 Spăla-voi întru nevinovăţie mâinile mele3 şi voi înconjura jertfelnicul Tău, Doamne,
7 ca să aud glasul laudei Tale şi să povestesc toate minunile Tale.
8 Doamne, iubit-am frumuseţea casei Tale şi locul unde sălăşluieşte slava Ta.
9 Să nu-mi nimiceşti sufletul împreună cu cei necredincioşi şi nici viaţa mea cu vărsătorii de sânge,
10 în ale căror mâini e fărădelege şi-a căror dreaptă e plină de mită4.
11 Dar eu întru nerăutatea mea am umblat; mântuieşte-mă, Doamne, şi mă miluieşte.
12 Că piciorul meu a stat întru dreptate; în adunări Te voi binecuvânta, Doamne.
26
PSALMUL 26 Al lui David; înainte de a fi fost uns.
1 Domnul este luminarea mea şi mântuirea mea; de cine mă voi teme? Domnul este ocrotitorul vieţii mele; de cine mă voi înfricoşa?
2 Când făcătorii de rele se vor apropia de mine să mă sfâşie1, ei, cei ce mă necăjesc şi-mi sunt duşmani, ei au slăbit şi au căzut.
3 Versetele 6-12 au devenit rugăciunea liturgică pe care preotul o rosteşte în timp ce-şi spală mâinile la începutul Sfintei Liturghii.
4 Substantivul din text e la plural; el poate însemna şi „camătă” sau orice fel de bunuri obţinute pe cale necinstită.
1 Literal: „să-mi mănânce carnea”; metaforă probabilă pentru „a calomnia”.

3 Chiar dacă o oaste s-ar rândui împotrivă-mi, inima mea nu se va înfricoşa; chiar dacă război s-ar ridica împotrivă-mi, eu întru El nădăjduiesc.
4 Un lucru am cerut de la Domnul, şi pe acesta-l voi căuta: să locuiesc în casa Domnului în toate zilele vieţii mele, văzul să mi-l desfăt în frumuseţea Domnului şi să cercetez locaşul Său2.
5 Că El m-a ascuns în cortul Său în ziua necazurilor mele, în ascunzişul cortului Său m-a adăpostit, pe stâncă m-a înălţat,
6 iar acum, iată, capul mi l-a înălţat deasupra vrăjmaşilor mei; cortul Său l-am înconjurat şi-n el am jertfit jertfă de laudă; laude voi glăsui, Domnului Îi voi cânta.
7 Auzi, Doamne, glasul meu cu care am strigat; miluieşte-mă şi ascultă-mă.
8 Ţie Ţi-a zis inima mea: Faţa mea ai căutat-o, faţa Ta, Doamne, o voi căuta3.

9 Faţa Ta să nu Ţi-o întorci de la mine şi să nu Te abaţi în mânie de la robul Tău. Fii ajutorul meu; să nu mă lepezi şi să nu mă laşi, Dumnezeule, Mântuitorul meu.
10 Că tatăl meu şi mama mea m-au părăsit, dar Domnul m-a adus la Sine.
2 Sf. Ioan Hrisostom: Dacă cheltuim o avere spre a ne construi o casă trecătoare aici, pe pământ, cu mult mai puţină cheltuială putem dobândi casa cea luminoasă şi netrecătoare sus, în ceruri.
3 Verbul zeteo are înţelesul special de „a căuta spre a întâlni", „a căuta spre a cunoaşte". Dumnezeu şi omul se caută reciproc, ca doi îndrăgostiţi, şi se întâlnesc în sfânta îmbrăţişare a bucuriilor inefabile. Ebr.: „Caută-I faţa; faţa Ta, Doamne, o voi căuta". Aici, după ediţia Rahlfs. De reţinut şi faptul că „faţă" înseamnă şi „persoană".
11 În calea Ta, Doamne, pune-mi lege, pe cărarea cea dreaptă călăuzeşte-mă, din pricina vrăjmaşilor mei.
12 Nu mă da pe mâna celor ce mă necăjesc, că împotriva mea s-au ridicat martori nedrepţi şi nedreptatea şi-a minţit sieşi.
13 Cred că voi vedea bunătăţile Domnului în pământul celor vii.
14 Aşteaptă-L pe Domnul, îmbărbătează-te, inima să ţi se-ntărească şi aşteaptă-L pe Domnul.
27
PSALMUL 27 Al lui David.
1 Către Tine, Doamne, am strigat; Dumnezeul meu, să nu taci de dinaintea mea, că dacă Tu taci de dinaintea mea eu mă voi asemăna cu cei ce se pogoară în groapă.
2 Ascultă glasul rugăciunii mele când mă rog către Tine, când mâinile mi le ridic către locaşul Tău cel sfânt.
3 Sufletul să nu mi-l tragi laolaltă cu cei păcătoşi, să nu mă nimiceşti laolaltă cu cei ce fac strâmbătate, cu cei ce aproapelui îi vorbesc de pace dar în inimile lor poartă răutăţi.
4 Acelora dă-le după faptele lor şi după răutatea purtărilor lor; dă-le după lucrarea mâinilor lor, plăteşte-le cu ce-au plătit şi ei1.
5 Că n-au înţeles lucrurile Domnului şi lucrările mâinilor Sale2; Tu îi vei dărâma, şi la loc nu-i vei zidi.
1= plăteşte-le cu propria lor măsură (vezi şi Mt 7, 2).
2 Ignoranţa se pedepseşte („Rătăciţi neştiind Scripturile" mt 22, 29).

6 Binecuvântat este Domnul, că a auzit glasul rugăciunii mele.
7 Domnul este ajutorul meu şi ocrotitorul meu; în El a nădăjduit inima mea, iar El m-a ajutat şi trupul mi l-a înflorit şi din voia mea cea bună mă voi mărturisi Lui.
8 Domnul este întărirea poporului Său şi ocrotitor al mântuirii unsului Său3.
9 Mântuieşte poporul Tău şi binecuvintează moştenirea Ta; păstoreşte-i şi înalţă-i până-n veac.
28
PSALMUL 28 Un psalm al lui David; la ieşirea cu Cortul.
1 Aduceţi-I Domnului, voi, fii ai lui Dumnezeu1, aduceţi-I Domnului pe fiii berbecilor2, aduceţi-I Domnului slavă şi cinstire,
2 aduceţi-I Domnului slavă numelui Său, închinaţi-vă Domnului în curtea Lui cea sfântă.
3 Glasul Domnului peste ape; Dumnezeul slavei a tunat, Domnul peste ape multe.
4 Glasul Domnului întru tărie, glasul Domnului întru măreţie,
5 glasul Domnului, cel ce spintecă cedrii, Domnul spintecă cedrii Libanului.
6 El îi va mărunţi ca pe juncul Libanului, iar cel iubit, ca puiul inorogilor3.
3 „unsul" = „regele" (David), cf. 17, 50; 19, 6. 1 „fii ai lui Dumnezeu" = poporul lui Israel, cf. Iş 4, 22; Dt 14, 1. Textul Ebraic permite sensul de „zei" sau „fii ai zeilor".
2 Mieii de jertfă.
3 În timp ce puterea lui Dumnezeu stăpâneşte natura, o poate strivi şi distruge într-un spectacol de rară măreţie, „cel iubit" al Său (omul credincios şi neprihănit) este cruţat ca un pui de sălbăticiune puternică. Pentru „inorog" vezi nota de la Iov 39, 9.
7 Glasul Domnului, cel ce revarsă pară de foc,
8 glasul Domnului, cel ce cutremură pustiul, Domnul va cutremura pustiul Cadeşului.
9 Glasul Domnului, cel ce-ntăreşte cerbii şi face să se arate dumbrăvile şi-n locaşul Său pe tot cel ce zice: Slavă!

10 Domnul sălăşluieşte în potop4, Domnul va împărăţi în veac.
11 Domnul îi va da tărie poporului Său, Domnul Îşi va binecuvânta poporul cu pace.
29
PSALMUL 29 Pentru sfârşit: un psalm pentru sfinţirea casei; al lui David1.
1 Înălţa-Te-voi, Doamne, că Tu m-ai ridicat şi n-ai făcut din mine veselia vrăjmaşilor mei.
2 Doamne, Dumnezeul meu, strigat-am către Tine şi Tu m-ai vindecat.
3 Doamne, Tu mi-ai scos sufletul din iad, Tu m-ai smuls2 dintre cei ce se pogoară în groapă.
4 Cântaţi-I Domnului voi, cei cuvioşi ai Lui, şi mărturisiţi pomenirea sfinţeniei Lui;
5 că urgie este-n mânia Lui, dar viaţă în vrerea Lui: seara-i sălaş de plângere, iar dimineaţa, de bucurie3. 3
4= ca manifestare a dreptăţii dumnezeieşti.
1 Scris şi cântat cu prilejul sfinţirii palatului regal din Ierusalim.
2 Textual: „Tu m-ai mântuit” (m-ai eliberat).
3 Sf. Vasile cel Mare: Exemplul cel mai grăitor este acela al Sfinţilor Apostoli şi al sfintelor femei, care au plâns seara, văzându-L pe Domnul pe cruce, dar s-au bucurat dimineaţa, văzându-L înviat.
855
6 Zis-am eu întru îmbelşugarea mea: „În veac nu mă voi clinti!”
7 Întru voia Ta, Doamne, dat-ai frumuseţii mele putere, dar dacă Tu Ţi-ai întors faţa, eu m-am tulburat.
8 Către Tine, Doamne, voi striga şi către Dumnezeul meu mă voi ruga:
9 „Ce folos ai Tu de sângele meu3, că mă cobor în stricăciune? Oare ţărâna se va mărturisi Ţie? sau ea va vesti adevărul Tău?”
10 Auzit-a Domnul şi m-a miluit, Domnul a fost ajutorul meu.
11 Plânsul mi l-ai întors întru bucurie, sacul5 mi l-ai rupt şi cu veselie m-ai încins,
12 pentru ca slava mea să-Ţi cânte fără să-mi pară rău; Doamne, Dumnezeul meu, în veac Te voi lăuda!
30
PSALMUL 30 Pentru sfârşit: un psalm al lui David, la vreme de năprasnă1.
1 Spre Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu ruşinat nicicând. Întru dreptatea Ta izbăveşte-mă şi scapă-mă2.
4 Adică: Ce folos ai Tu de moartea mea? Sângele e viaţă (Fc 9, 4-6).
5 „Sacul” era o fâşie de pânză aspră cu care cineva, în semn de doliu, îşi încingea coapsele.
1 Ekstasis (extaz) înseamnă o ieşire din sine a minţii, pricinuită fie de o panică, fie de o descoperire dumnezeiască. În cazul de faţă e vorba de năprasna pe care poporul lui Dumnezeu o are asupră-i din pricina prigoanelor sau a necredinţei din lume (Fer. Augustin).
2 Literal: „scoate-mă” (din necaz, din primejdie, din moarte).
2 Pleacă-Ţi auzul spre mine, grăbeşte de mă scapă; fii mie Dumnezeu ocrotitor şi casă de scăpare3 spre mântuirea mea.
3 Că Tu eşti puterea mea şi scăparea mea şi de dragul numelui Tău mă vei călăuzi şi mă vei hrăni.
4 Tu mă vei scoate din cursa aceasta pe care-au ascuns-o pentru mine, că Tu eşti ocrotitorul meu.
5 În mâinile Tale îmi voi pune duhul4; Tu m-ai mântuit, Doamne, Dumnezeul adevărului.
6 Urâtu-i-ai pe cei ce ţin la zădărnicii deşarte5, dar eu în Domnul am nădăjduit.
7 Bucura-mă-voi şi mă voi veseli de mila Ta, că Tu ai căutat spre smerenia mea, mântuit-ai din nevoi sufletul meu
8 şi nu m-ai lăsat în mâinile vrăjmaşului, la loc larg mi-ai aşezat picioarele.
9 Miluieşte-mă, Dumnezeule, că sunt în necaz; ochiul îmi e tulburat de supărare, şi tot astfel sufletul şi inima mea.
10 Că-ntru dureri mi se cheltuie viaţa şi-ntru suspine anii mei; tăria mea s-a slăbit în sărăcie şi oasele mele s-au tulburat.
11 Tuturor vrăjmaşilor mei m-am făcut de ocară, mai mult, şi vecinilor mei şi frică cunoscuţilor mei, iar cei ce mă vedeau pe-afară fugeau de mine.
12 Uitat am fost de la inimă ca un mort, ajuns-am ca un vas netrebnic.
13 Că am auzit cârtirea multora din cei ce locuiesc în preajmă, când se adunau
3 „casă de scăpare” = loc de refugiu; azil.

4 Iisus va relua aceste cuvinte înainte de a muri pe cruce (Lc 23, 46).
5 „zădărnicii deşarte” sau „zădărnicii găunoase” = metaforă pentru idoli.
856
laolaltă împotriva mea sfătuindu-se să-mi ia sufletul.
14 Dar eu în Tine am nădăjduit, Doamne; zis-am: „Tu eşti Dumnezeul meu”.
15 Vremile mele sunt în mâinile Tale; izbăveşte-mă de vrăjmaşii mei şi de cei ce mă prigonesc.
16 Arată faţa Ta peste robul Tău, întru mila Ta mântuieşte-mă.
17 Doamne, să nu fiu ruşinat că Te-am chemat pe Tine; necredincioşii să se ruşineze, pogoare-se la iad!
18 Mute să se facă buzele cele viclene, care-mpotriva celui drept grăiesc nelegiuire cu mândrie şi defăimare.
19 Cât e de mare mulţimea bunătăţii Tale, Doamne, pe care ai pus-o deoparte pentru cei ce se tem de Tine, pe care ai vădit-o celor ce nădăjduiesc în Tine înaintea fiilor oamenilor.
20 De tulburarea oamenilor îi vei ascunde întru ascunsul feţei Tale6, de tăgada limbilor în cortul Tău îi vei acoperi.
21 Binecuvântat este Domnul, că minunată a fost mila Sa în cetatea-mpresurată.
22 Iar eu am zis în tulburarea mea: „Alungat sunt eu de la faţa ochilor Tăi”. Şi, totuşi, Tu ai auzit glasul rugăciunii mele când am strigat către Tine.
23 Iubiţi-L pe Domnul voi, toţi cuvioşii Săi, căci Domnul caută adevăruri, dar celor ce se trufesc7 le plăteşte cu vârf.
6 „întru ascunsul feţei Tale” = în taina prezenţei Tale. Această tainică prezenţă poate fi cea sacramentală, în altarul Domnului, sau cea din experienţa mistică, atunci când Dumnezeu e de faţă şi continuă să rămână mister.
7 Literal: „celor ce lucrează cu prisos de mândrie”.
24 Îmbărbătaţi-vă şi fie-vă inima întărită, a tuturor celor ce nădăjduiţi în Domnul!
31
PSALMUL 31 Un psalm al lui David; privitor la pricepere.
1 Fericiţi cei cărora li s-au trecut cu vederea fărădelegile şi ale căror păcate li s-au acoperit.
2 Fericit e omul căruia Domnul nu-i va socoti păcatul şi-n gura căruia nu este vicleşug.
3 Fiindcă eu am tăcut, oasele mi-au îmbătrânit în strigătul meu de toată ziua1.
4 Că mâna Ta s-a îngreuiat asupră-mi ziua şi noaptea, întorsu-m-am în suferinţă când ghimpele mă împungea.
5 Păcatul mi l-am cunoscut, fărădelegea nu mi-am acoperit-o. Zis-am: „Împotriva mea îmi voi mărturisi Domnului fărădelegea”,2 iar Tu mi-ai trecut cu vederea nelegiuirea inimii3.
6 Pentru aceasta se va ruga la Tine tot cuviosul la vreme potrivită, şi chiar în potop de ape multe, ele de el nu se vor apropia.
1 Fiindcă bolnavul (pe patul de suferinţă) a refuzat să-şi mărturisească păcatele, preferând să tacă, singurul său strigăt a rămas acela al trupului chinuit de durere.
2 Dacă se întâmplă să cazi în păcat, învinuieşte-te pe tine însuţi, nu da vina pe Adam! (Sf. Simeon Noul Teolog).
3 într-o seamă de ediţii ale Septuagintei: „nelegiuirea păcatului meu”; „nelegiuirea inimii mele” se află numai în codicii Vaticanus, Sinaiticus şi Alexandrinus, pe care ediţia Rahlfs îi notează în aparatul critic. Ebr.: „Tu mi-ai iertat vina păcatului”.
857
7 Tu eşti scăparea mea din necazul ce mă cuprinde; Tu, bucuria mea, izbăveşte-mă de cei ce m-au împresurat!
8 eu te voi învăţa şi te voi cârmui pe calea aceasta pe care vei merge, ochii Mei asupra ta se vor întări:
9 Nu fi ca un cal sau ca un catâr lipsit de pricepere, ale căror fălci tu le vei strânge-n frâu şi-n zăbală, ca ei să nu se apropie de tine.
10 Multe sunt durerile4 păcătosului, dar mila îl va înconjura pe cel ce nădăjduieşte în Domnul.
11 Bucuraţi-vă în Domnul şi veseliţi-vă, drepţilor, lăudaţi-vă, toţi cei drepţi la inimă!
32
PSALMUL 32 Un psalm al lui David; fără titlu la Evrei.

1 Bucuraţi-vă, drepţilor, întru Domnul!; celor drepţi li se cuvine laudă.
2 Lăudaţi-L pe Domnul în alăută, în psaltire cu zece strune cântaţi-I 1.
3 Cântaţi-I Lui cântare nouă, frumos cântaţi-I în strigări de bucurie.
4 Textual: „loviturile de bici pe care le îndură”.
1 „Alăută” este, oarecum, echivalentul românesc pentru „ţiteră”, instrument muzical asemănător cu harpa, a cărui cutie de rezonanţă îşi are puterea jos, la bază, de unde coardele pornesc în sus. Ea este simbolul faptelor pământeşti care-şi află preţul în cer (mila devenită comoară). „Psaltire” este echivalentul grecescului psalterion = harpă, instrument muzical a cărui cutie de rezonanţă îşi are puterea sus, către vârf, de unde coboară cele zece coarde. Ea simbolizează cele zece porunci ale Decalogului, dar şi cele cinci simţuri ale trupului îmbinate cu cele cinci ale duhului, prin care trebuie să-L lăudăm pe Domnul (Cassiodor).
4 Că drept este cuvântul Domnului, şi toate lucrurile Lui întru credinţă.
5 Domnul iubeşte mila şi judecata, de mila Domnului este plin pământul.
6 Prin cuvântul Domnului s-au întemeiat cerurile, iar puterea lor, prin duhul gurii Sale,
7 adunând ca un burduf apele mării2, punând adâncurile-n cămări.
8 Tot pământul să se teamă de Domnul, de El să se cutremure toţi cei ce locuiesc în lume;
9 că El a zis şi ele s-au făcut, El a poruncit şi ele s-au zidit3.
10 Domnul risipeşte sfaturile neamurilor, aruncă planurile popoarelor şi dezice sfaturile mai-marilor.
11 Dar sfatul Domnului rămâne în veac, din neam în neam gândurile inimii Lui.
12 Fericit e neamul căruia Domnul îi este Dumnezeu, poporul pe care El Şi l-a ales să-L moştenească.
13 Domnul a privit din cer, pe toţi fiii oamenilor i-a văzut;
14 din locul pe care Şi l-a gătit i-a văzut pe toţi cei ce locuiesc pământul,
15 El, Cel ce singur le-a plăsmuit inimile, Cel ce toate lucrurile lor le pricepe.
16 Un rege nu se mântuieşte prin mulţimea
2 Aluzie şi la minunea istorisită în Iş 15, 8.
3 Sensul foarte exact: El a zis, şi ele (lucrurile) au luat fiinţă (au intrat în existenţă), El a poruncit, şi ele s-au organizat (s-au rânduit raţional, după un anume plan). După Sf. Vasile cel Mare, creaţia a început cu desăvârşita ordine care domneşte în toate lucrurile vizibile. Pe de altă parte, prin crearea lumii Dumnezeu nu Şi-a epuizat puterea creatoare; aceasta se poate extinde la infinit, totul atârnând de impulsul voinţei Sale.

oştirii4, şi nici uriaşul se va izbăvi prin mărimea tăriei lui;
17 fără folos5 e calul când să scapi, cu mărimea puterii lui nu te va scăpa.
18 Iată, ochii Domnului6 spre cei ce se tem de Dânsul, spre cei ce în mila Lui nădăjduiesc,
19 să le izbăvească sufletele din moarte şi să-i hrănească la vreme de foamete.
20 Sufletul nostru Îl va aştepta pe Domnul, că El este ajutorul şi ocrotitorul nostru;
21 că întru El ni se va veseli inima şi în numele Său cel sfânt am nădăjduit.
22 Fie, Doamne, mila Ta spre noi precum am nădăjduit şi noi întru Tine!
33
PSALMUL 33 Un psalm al lui David; când şi-a schimbat el înfăţişarea în faţa lui Ahimelec şi i s-a dat drumul şi a plecat1.
1 În toată vremea Îl voi binecuvânta pe Domnul, lauda Lui pururea în gura mea.
2 Întru Domnul se va lăuda sufletul meu: audă cei blânzi şi să se veselească.
3 Măriţi-L pe Domnul laolaltă cu mine, împreună să-I înălţăm numele.
4 Literal: „nu se mântuieşte cu oştire multă”.
5 Literal: „mincinos” (puternic doar în aparenţă).
6 În întregul său, psalmul are o introducere (vv. 1-3), un final (vv. 20-22) şi corpul propriuzis (vv. 4-19), care cuprinde două teme: lucrarea lui Dumnezeu în creaţie şi lucrarea lui Dumnezeu în istorie. La rândul lor, cele două teme sunt tratate în trei părţi: cuvântul lui Dumnezeu (vv. 4-9), sfatul lui Dumnezeu (vv. 10-12) şi ochiul lui Dumnezeu (vv. 13-19).
1 Vezi acest episod în 1 Rg 21-22.
4 Pe Domnul L-am căutat şi El m-a auzit şi din toate necazurile m-a izbăvit.

5 Apropiaţi-vă de El şi luminaţi-vă şi feţele voastre nu se vor ruşina.
6 Sărmanul acesta a strigat, iar Domnul l-a auzit şi din toate necazurile lui l-a mântuit.
7 Îngerul Domnului îşi va pune tabăra împrejurul celor ce se tem de El, şi El îi va izbăvi.
8 Gustaţi şi vedeţi că bun este Domnul2; fericit bărbatul care nădăjduieşte întru El.
9 Temeţi-vă de Domnul, voi, toţi sfinţii Lui, că nimic nu le lipseşte celor ce se tem de El3.
10 Bogaţii au sărăcit şi au flămânzit, dar cei ce-L caută pe Domnul nu se vor lipsi de tot binele.
11 Veniţi, fiilor, ascultaţi-mă pe mine; frica Domnului vă voi învăţa.
12 Cine este omul care doreşte viaţă, care iubeşte să vadă zile bune?:
13 Opreşte-ţi limba de la rău iar buzele tale să nu grăiască vicleşug;
14 ocoleşte răul şi fă binele, caută pacea şi mergi pe urmele ei.
2 Text profetic asupra Sfintei Euharistii. „Dintre toate sfintele rituri, numai Euharistia este aceea care le alimentează pe toate celelalte Taine cu desăvârşire. Atât de desăvârşită este această Taină şi atât de mult le depăşeşte pe celelalte, încât ea conduce spre adevărata culme a lucrurilor celor bune. Aici este şi ţinta finală a strădaniei omeneşti: prin ea Îl dobândim noi pe Însuşi Dumnezeu, iar Dumnezeu Se uneşte cu noi în desăvârşită unire; căci ce legătură poate fi mai completă decât aceea de a deveni un singur duh cu Dumnezeu?" (Nicolae Cabasila).
3 Sf. Simeon Noul Teolog: Frica de Dumnezeu naşte smerenie, smerenia naşte plânsul cel curăţitor de păcate, plânsul îl îndestulează pe om cu dulceaţa Duhului şi-i aduce belşug de nădejde în propria sa mântuire.

15 Ochii Domnului asupra celor drepţi şi urechile Lui spre rugăciunea lor.
16 Dar faţa Domnului e împotriva celor ce fac rău, pentru ca pomenirea lor s-o şteargă de pe pământ.
17 Strigat-au drepţii, iar Domnul i-a auzit şi din toate necazurile lor i-a izbăvit.
18 Aproape este Domnul de cei cu inima zdrobită4 şi-i va mântui pe cei smeriţi cu duhul.
19 Multe sunt necazurile drepţilor, dar din ele toate [Domnul] îi va izbăvi.
20 Domnul le păzeşte oasele toate, nici unul din ele nu va fi zdrobit5.
21 Rea e moartea păcătoşilor şi vor greşi aceia care-l urăsc pe cel drept.
22 Mântui-va Domnul sufletele robilor Săi şi nimeni nu va greşi din toţi cei ce nădăjduiesc întru însul.
34
PSALMUL 34 Al lui David.
1 Judecă-i, Doamne, pe cei ce-mi fac mie nedreptate, războieşte-Te împotriva celor ce se războiesc cu mine.
2 Ia-Ţi armura şi pavăza şi ridică-Te în ajutorul meu;
3 sabie scoate şi închide calea celor ce mă prigonesc; spune-i sufletului meu: „Eu sunt mântuirea ta!"
4 Ruşinaţi şi înfruntaţi să fie cei ce caută sufletul meu; cei ce-mi gândesc mie
4 „inimă zdrobită": expresie folosită la Is 61, 1 şi citată la Lc 4, 18.
5 Compară cu v. 18: omul cu inima zdrobită (de căinţă) îşi salvează toată fiinţa de la zdrobire (de la fărâmiţare, de la nimicire). Cel de al doilea stih va fi citat la In 19, 36.
răul întoarcă-se îndărăt şi plini de ruşine.
5 Să fie ei ca praful în faţa vântului şi îngerul Domnului să-i necăjească;
6 fie-le calea întuneric şi alunecare şi îngerul Domnului să-i fugărească.
7 Fiindcă fără pricină ei pe ascuns în laţul lor mi-au pregătit pieirea, fără pricină mi-au suduit sufletul.
8 Asupra lor să vină laţul pe care ei nu-l cunosc, pe ei să-i prindă cursa pe care au ascuns-o şi în acelaşi laţ să cadă.
9 Dar sufletul meu se va bucura întru Domnul, de mântuirea Lui se va veseli.
10 Toate oasele mele1 vor zice: „Doamne, cine este asemenea Ţie, să-l izbăvească pe sărman din mâna celor mai tari decât el, da, pe sărac şi pe sărman de cei ce îi jefuiesc?"
11 Martori mincinoşi2 s-au ridicat şi de ceea ce nu ştiam m-au întrebat;
12 prin rele pentru bune m-au răsplătit, secătuire sufletului meu.
13 Dar eu, când ei mă supărau, cu haină de sac m-am îmbrăcat, cu postire mi-am smerit sufletul3,

iar rugăciunea mea în sânul meu se va întoarce.
14 Ca şi cu un vecin, ca şi cu un frate de-al nostru, aşa de bine m-am purtat; ca şi cum aş fi jelit şi m-aş fi întristat, aşa m-am smerit.
1 oasele" în sensul de „fiinţă" (toată fiinţa mea).
2 Literal: „martori nedrepţi".
3 Sf. Isihie al Ierusalimului: Adevărata smerenie se dobândeşte astfel: În fiecare zi adu-ţi în minte virtuţile aproapelui tău, calităţile lui fireşti, şi compară-le cu virtuţile şi calităţile tale. Când mintea îşi vede propria nevrednicie şi constată cât de departe este de desăvârşirea altora, atunci şi tu vezi că nu eşti decât praf şi cenuşă şi, în cel mai bun caz, eşti îndărătul tuturor fiinţelor raţionale de pe pământ.

15 Dar ei împotriva mea s-au veselit şi s-au adunat; bice s-au adunat împotriva mea şi eu nu ştiam. Risipiţi au fost, dar nu s-au căit.
16 m-au pus la-ncercare, cu batjocură m-au batjocorit, cu dinţii au scrâşnit împotrivă-mi.
17 Doamne, când oare vei vedea? Îndepărtează-mi sufletul de la faţa lor cea rea, de la lei, viaţa mea.
18 Mărturisi-mă-voi Ţie, Doamne, în adunare mare, întru popor puternic Te voi lăuda.
19 Să nu se bucure de mine cei ce mă duşmănesc pe nedrept, cei ce fără pricină mă urăsc şi-şi fac semne cu ochiul.
20 Că ei de pace îmi vorbeau, dar în mânie vicleşuguri gândeau
21 şi larg şi-au deschis gura împotriva mea, zicând: „E bine, e bine, ochii noştri au văzut!"
22 Tu ai văzut-o, Doamne, să nu păstrezi tăcere, Doamne, nu Te depărta de mine!
23 Scoală-Te, Doamne, şi ia aminte la judecata mea, Dumnezeul meu şi Domnul meu, ia aminte la pricina mea.
24 Judecă-mă, Doamne, după dreptatea Ta, Dumnezeul meu, aşa încât ei să nu se bucure de mine;
25 să nu zică în inimile lor: „E bine, bine-i este sufletului nostru"!, nici să zică: „Noi l-am înghiţit!"
26 Să se ruşineze şi să se năruie deodată cei ce se bucură de răul meu, în ruşine să se îmbrace şi-n ocară cei ce se laudă împotriva mea.
27 Dar cei ce-mi doresc mie dreptatea, ei să se bucure şi să se veselească şi să spună fără-ncetare: „Mărit să fie Domnul, Cel ce doreşte pacea robului Său!"
28 Şi limba mea va grăi dreptatea Ta, în ziua-ntreagă lauda Ta.
35
PSALMUL 35 Pentru sfârşit: al lui David, robul Domnului.
1 Călcătorul de lege, păcătuind, zice-n sinea lui că înaintea ochilor săi nu este frică de Dumnezeu1.
2 Fiindcă el însuşi se amăgeşte chiar cu ochii săi, ca nu cumva să-şi afle fărădelegea şi s-o urască.
3 Cuvintele gurii sale sunt fărădelege şi vicleşug, el n-a dorit să înţeleagă cum e să fii bun.
4 Fărădelege a gândit în aşternutul său, pe sine s-a pus în orice cale care nu e bună şi răutatea n-a urât-o.
5 Doamne, mila Ta este în cer iar adevărul Tău se-ntinde pân' la nori;
6 dreptatea Ta e ca munţii lui Dumnezeu, adânc nepătruns judecăţile Tale. Oameni şi dobitoace vei mântui Tu, Doamne;
7 cât ai înmulţit mila Ta, Dumnezeule, fiii oamenilor în umbra aripilor Tale vor nădăjdui,
8 din grăsimea casei Tale îi vei îmbăta2 şi din izvorul desfătării Tale îi vei adăpa.
1 Este vorba de călcătorul de lege care în chiar sinea lui, în mod deliberat, îşi propune să calce legea lui Dumnezeu şi să păcătuiască. Spunându-şi că frica de Dumnezeu nu există, el elimină eventualitatea consecinţelor ce derivă din păcatul său (Apostolos Makrakis).
2 Grăsimea era socotită drept partea cea mai bună din animalul jertfit la templu (în casa Domnului) şi-I era rezervată lui Dumnezeu (Lv 7, 25). Plăcuţii lui Dumnezeu iau parte la ospăţul de după jertfă şi se înfruptă din aceleaşi bunătăţi ca şi Domnul, trăind un fel de „beţie sacră", vecină cu extazul. Este şi paharul Domnului care „mă-mbată de parc-ar fi prea tare" (vezi Ps 22, 5 şi nota). Calist patriarhul conchide: „Noi pururea vom avea viitoarele bunătăţi dumnezeieşti şi vom fi în ele, dacă vom gusta din amândouă părţile vinul din potirul de viaţă făcător şi nou, aflat în mâna Domnului, şi vom bea din el în toate zilele".

9 Că la Tine este izvorul vieţii, întru lumina Ta vom vedea lumină 3.

10 Tinde mila Ta celor ce Te cunosc pe Tine şi dreptatea Ta celor drepţi la inimă.
11 Să nu vină peste mine piciorul trufiei şi mâna păcătoşilor să nu mă clatine.
12 Acolo au căzut toţi cei ce lucrează fărădelege; izgoniţi au fost şi nu vor putea să se ridice4.
36
PSALMUL 36 Al lui David.
1 Nu-ţi face sânge rău1 din pricina celor ce fac rău, nici nu-i pizmui pe cei ce lucrează fărădelege2;
2 căci ei ca iarba curând se vor ofili şi ca verdeaţa ierbii degrab se vor trece.
3 Tu nădăjduieşte în Domnul şi fă binele şi locuieşte pământul şi hrăneşte-te din bogăţia lui.
3 Sf. Grigorie Palama: Vederea acestei lumini e o unire; căci unirea cu lumina, ce este altceva decât vedere? Lumina se vede în lumină, iar cel ce vede devine el însuşi întreg lumină, făcându-se şi el asemenea cu ceea ce vede; mai bine zis, se uneşte în chip neamestecat, lumină fiind şi lumină văzând prin lumină.
4 Literal: „nu vor putea să stea-n picioare”. 1 Parazeloo (în cazul de faţă, urmat de e-n cu dativul) = „a fi enervat, agasat, contrariat, iritat, agitat”.
2 Dacă păcatele aproapelui tău te preocupă prea mult şi fără-ncetare, nu numai că vei cădea în păcatul de a-l judeca (Mt 7, 1), dar îţi asumi riscul de a nu-ţi mai vedea păcatele tale proprii (Sf. Dorotei de Gaza).
4 Desfătează-te în Domnul şi El va împlini cererile inimii tale.
5 Descoperă-I Domnului calea ta şi nădăjduieşte într-însul, şi El va lucra
6 şi dreptatea ţi-o va scoate ca lumina şi judecata ta, precum amiaza.
7 Supune-te Domnului şi roagă-L; nu-ţi face sânge rău din pricina celui ce sporeşte-n calea sa, din pricina omului care face fărădelege.
8 Potoleşte-ţi furia, lasă mânia; nu-ţi face sânge rău ca şi cum ai face răul;
9 fiindcă cei ce fac răul vor pieri de istov, dar cei ce-L aşteaptă pe Domnul, ei vor moşteni pământul.
10 Încă puţin, şi păcătosul nu va mai fi: îi vei căuta locul şi nu-l vei afla.
11 Dar cei blânzi vor moşteni pământul3 şi se vor desfăta întru belşug de pace.
12 Pândi-va păcătosul pe cel drept şi cu dinţii va scrâşni asupră-i.
13 Dar Domnul Îşi va râde de el, deoarece El de mai-nainte vede că ziua lui va veni.
14 Sabie au scos păcătoşii, arcul şi l-au întins ca să-l doboare pe sărac şi pe sărman, ca să-i înjunghie pe cei drepţi la inimă.
15 Să intre sabia lor în inima lor, arcurile să li se sfărâme!
16 Mai bun e puţinul pentru cel drept decât multa bogăţie a păcătoşilor.
3 Sf. Grigorie de Nyssa: Iisus îi va numi pe aceştia „fericiţi” (Mt 5, 5). Când psalmistul spune: „Cred că voi vedea bunătăţile Domnului în pământul celor vii” (Ps 26, 13), el nu are în minte pământul obişnuit, în care totul se naşte şi moare, ci un pământ transfigurat, de care moartea nu se mai apropie, în care nimeni nu mai umblă pe calea păcătoşilor şi unde vicleşugul nu-şi mai află cărare.

17 Că braţele păcătoşilor se vor zdrobi, dar Domnul pe cei drepţi îi întăreşte.
18 Cunoaşte Domnul căile celor fără prihană şi moştenirea lor în veac va fi;
19 în vreme rea nu vor fi ruşinaţi, în zile de foamete se vor sătura.
20 Că păcătoşii vor pieri, iar vrăjmaşii Domnului, de îndată ce au fost slăviţi şi s-au înălţat, s-au stins, precum fumul au pierit.
21 Păcătosul se împrumută şi nu înapoiază, dar dreptul are milă: el dă4.
22 Că cei ce-L binecuvintează pe El vor moşteni pământul, dar cei ce-L blesteamă vor pieri de istov.
23 De la Domnul îşi îndreaptă omul paşii şi calea Lui o va dori foarte;
24 când va cădea, el nu va fi doborât, că Domnul îl sprijină cu mâna Sa.
25 Tânăr am fost, acum sunt, iată, bătrân şi nu l-am văzut pe cel drept părăsit, şi nici seminţia lui cerşind pâine;
26 cât e ziua de lungă, dreptul miluieşte şi împrumută şi seminţia sa întru binecuvântare va fi.
27 Fereşte-te de rău şi fă binele5 şi vei sălăşlui în veacul veacului.
28 Că Domnul iubeşte judecata şi nu-i va părăsi pe cuvioşii Săi; ei în veac vor fi păziţi. Dar

nelegiuiţii vor fi alungaţi, iar seminţia necredincioşilor va fi stârpită;
29 drepţii însă vor moşteni pământul şi-n veacul veacului îşi vor avea sălaş pe el.
4 În sensul: el nu dă cu împrumut, ci dăruieşte; sau: dă cu împrumut propunându-şi să nu primească nimic înapoi (Lc 6, 35).
5 Sf. Maxim Mărturisitorul: Adică războieşte-l pe vrăjmaş ca să-ţi micşorezi patimile, apoi ţine-te treaz pentru ca ele să nu crească; luptă-te ca să dobândeşti virtuţile, apoi ţine-te treaz pentru ca să le păstrezi.
30 Gura dreptului va murmura6 înţelepciune şi limba lui va rosti judecată;
31 legea Dumnezeului său în inima lui, şi paşii lui nu se vor poticni.
32 Păcătosul îl pândeşte pe cel drept şi caută să-l omoare;
33 dar Domnul pe acesta nu-l va lăsa în mâinile lui şi nicicum nu-l va osândi atunci când îl judecă.
34 Aşteaptă-L pe Domnul şi păzeşte-I calea şi El te va înălţa pentru ca tu să moşteneşti pământul; când vor fi stârpiţi păcătoşii, tu vei vedea.
35 Văzutu-l-am pe cel necredincios ridicat în slăvi7 şi înălţându-se pe sine ca cedrii Libanului;
36 şi am trecut pe-acolo şi, iată, nu era; şi l-am căutat, dar locul său nu era de găsit.
37 Păzeşte nerăutatea şi caută ce e drept, că omul de pace lasă urmaşi după el;
38 dar nelegiuiţii vor fi nimiciţi deodată şi urmaşii necredincioşilor fi-vor stârpiţi.
39 Dar mântuirea drepţilor e de la Domnul; El e ocrotitorul lor la vreme de necaz;
40 şi Domnul le va ajuta şi El îi va izbăvi şi-i va scoate din mâna păcătoşilor şi-i va mântui, că ei au nădăjduit în El.
37
PSALMUL 37 Un psalm al lui David; spre aducere aminte, asupra Sâmbetei.1
6 Verbul meletao înseamnă, de fapt, „a exersa”, „a practica”, „a declama un text”, adică a-l rosti continuu.
7 Hyperypsoo = a înălţa fără măsură, a exalta.
863
1 Doamne, nu cu mânia Ta să mă mustri, nici cu urgia Ta să mă cerţi.
2 Că săgeţile Tale s-au înfipt în mine2 şi ai apăsat peste mine mâna Ta.
3 Nu este vindecare în trupul meu de la faţa mâniei Tale, nu este pace în oasele mele de la faţa păcatelor mele.
4 Că fărădelegile mele au covârşit capul meu, ca o sarcină grea mă apasă.
5 Împuţitu-s-au şi au putrezit rănile mele de la faţa nebuniei mele;
6 chinuitu-m-am şi m-am gârbovit peste măsură, toată ziua mâhnindu-mă umblam.
7 Că şalele mele s-au umplut de ocări şi nu este vindecare în trupul meu.
8 Necăjitu-m-am şi m-am smerit foarte, răcnit-am din suspinul inimii mele.
9 Doamne, înaintea Ta este toată dorirea mea şi suspinul meu de la Tine nu s-a ascuns.
10 Inima mi s-a tulburat, tăria m-a părăsit, iar lumina ochilor mei, nici aceasta nu este cu mine.
1 Fer. Augustin: Dacă psalmistul plângea şi se tânguia într-o zi de Sâmbătă, care este ziua de odihnă, înseamnă că sufletul său era foarte tulburat. În acest sens trebuie citit şi textul: „Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia” (Mt 5, 4); cei ce-şi plâng păcatele sunt capabili de mântuire.
2 Pornind de la premisa că „săgeţile Domnului” nu sunt altceva decât cuvintele Sale înfipte în inima omului cu menirea de a o înflăcăra, Fericitul Augustin tâlcuieşte astfel: Cuvintele (săgeţile) Domnului există în inima psalmistului, şi datorită lor îşi aminteşte el de Ziua Sâmbetei; dar pentru că, din pricina stării sale de păcat, Sâmbăta este doar o amintire, iar nu o trăire actuală, cuvintele Domnului nu mai provoacă înflăcărare, ci o suferinţă din cauza căreia „nu este vindecare în trupul meu” (v. urm.)
11 Prietenii mei şi vecinii mei în preajma mea s-au apropiat şi au şezut, apropiaţii mei departe de mine au stat,
12 şi peste măsură se sileau cei ce-mi căutau mie sufletul; cei ce căutau să-mi facă rău grăiau deşertăciuni şi vicleşuguri toată ziua cugetau.
13 Eu însă ca un surd nu auzeam şi ca un mut ce nu-şi deschide gura;
14 şi m-am făcut ca un om ce nu aude şi-n gura lui nu are vorbe de mustrare.
15 Că eu în Tine, Doamne, am nădăjduit, Tu mă vei auzi, Doamne, Dumnezeul meu.
16 Că am zis: - „Să nu se bucure cândva de mine vrăjmaşii mei”, şi când mi s-au clătinat picioarele,

ei împotriva mea grăiau cu vorbe mari.
17 Că eu sunt gata să cad sub lovituri şi durerea îmi este pururea-nainte.
18 Că fărădelegea mea eu o voi vesti şi treaz voi sta asupra păcatului meu.
19 Dar vrăjmaşii mei trăiesc şi s-au făcut mai tari decât mine şi s-au înmulţit cei ce mă urăsc pe nedrept;
20 cei ce-mi răsplătesc cu rău pentru bine mă defăimau pentru că urmam binele.
21 Nu mă părăsi, Doamne, Dumnezeul meu, nu Te-ndepărta de mine;
22 ia aminte spre ajutorul meu, Doamne al mântuirii mele!
38
PSALMUL 38 Pentru sfârşit: o cântare a lui David pentru Iditun1.
1 Unii comentatori cred că Iditun denotă modul de a cânta un anume psalm (tonul, tonalitatea, inflexiunea vocii) şi că rudenia acestui cuvânt cu Iditun, cântăreţul levit rânduit de David (1 Par 25, 1; 2 Par 5, 12) este incertă sau foarte Îndepărtată.

1 Zis-am: „Păzi-voi căile mele, ca să nu păcătuiesc eu cu limba mea"; pusu-i-am gurii mele pază când păcătosul mi-a stat împotrivă,
2 amuţit-am şi m-am smerit, şi chiar despre cele bune am tăcut 2 şi durerea mea s-a înnoit.
3 Inima mea s-a înfierbântat în lăuntrul meu şi în cugetul meu foc se va aprinde. Cu limba mea grăit-am: „Doamne, fă-mă să-mi cunosc sfârşitul
4 şi care este numărul zilelor mele, ca să ştiu ce-mi lipseşte"3.
5 Iată, Tu mi-ai făcut zilele ca pasul deo palmă şi fiinţa4 mea ca o nimica înaintea Ta. Da, toate sunt deşarte, fiece om care trăieşte;
6 da, omul trece ca un chip în oglindă5, vai, în zadar se tulbură; adună comori şi nu ştie pentru cine le strânge.
7 Şi acum, cine este tăria mea de a-ndura? Oare nu Domnul? Da, fiinţa mea e de la Tine.
8 Izbăveşte-mă de toate fărădelegile mele; Tu m-ai făcut ocară celui fără minte.
2 „Cel ce în vremea năvălirii ispitelor se abţine de la contemplaţia naturală şi stăruie numai în rugăciune, adunându-şi mintea din toate şi concentrând-o în ea însăşi şi în Dumnezeu, omoară puterea deprinderii naturale a sufletului de a lucra răul prin simţuri" (Sf. Maxim Mărturisitorul).
3= ca să ştiu cât sunt eu de plăpând şi trecător.
4 Hypostasis = „fiinţă", fiinţare, substanţă.
5 Substantivul eikon înseamnă „chip", „figură", „imagine", „portret", „tablou", dar şi „fantomă", „nălucă", „imagine a spiritului", „imagine reflectată în oglindă". Echivalenţa e impusă de context.
9 Amuţit-am şi nu mi-am deschis gura, Că Tu eşti Cel ce m-ai făcut.
10 Îndepărtează de mine biciuirile Tale; sfârşitu-m-am de puternicia mâinii Tale.
11 Cu mustrări pentru nelegiuiri Tu l-ai certat pe om şi viaţa i-ai subţiat-o ca pe o pânză de păianjen; da, în zadar se tulbură tot omul.
12 Ascultă-mi, Doamne, rugăciunea şi ia aminte la cererea mea, lacrimile mele nu le trece sub tăcere, că străin sunt eu la Tine, străin ca toţi părinţii mei.
13 Cruţă-mă, ca să răsuflu înainte de a mă duce şi de a nu mai fi.
39
PSALMUL 39 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 L-am aşteptat, pe Domnul L-am aşteptat, şi El a luat aminte la mine şi mi-a auzit rugăciunea
2 şi m-a scos din groapa ticăloşiei şi din tina noroiului; şi pe piatră mi-a pus picioarele şi paşii mi i-a îndreptat;
3 şi-n gura mea a pus cântare nouă, cântare Dumnezeului nostru; mulţi vor vedea şi se vor teme şi vor nădăjdui în Domnul.
4 Fericit bărbatul a cărui nădejde este numele Domnului şi n-a privit la deşertăciuni şi la bâiguieli mincinoase1.
1 Sau: „frenezii mincinoase"; „deliruri mincinoase", „pseudoinspiraţii". E vorba de acele stări de spirit şi manifestări pe care în antichitate le aveau cei ce se credeau posedaţi de duhul oracular al unor zei şi, mai nou, cei ce pretind că sunt posedaţi de Duhul Sfânt şi, simulând glosolalia (vorbirea în limbi), îngaimă vorbe fără înţeles.

5 Doamne, Dumnezeul meu, multe sunt minunile pe care le-ai făcut şi-n gândurile Tale nu-i nimeni asemenea Ţie. Vestit-am şi am grăit: ele fără de număr s-au înmulţit.
6 Jertfă şi prinos n-ai voit, dar mi-ai întocmit un trup2; arderi-de-tot şi jertfă pentru păcat n-ai cerut;
7 atunci am zis: „Iată, vin!, scris este despre mine în sulul cărţii -
8 ca să fac voia Ta, Dumnezeul meu; dar şi legea Ta am vrut-o în lăuntrul inimii mele3".
9 Dreptate am binevestit în adunare mare; iată, buzele mele nu le voi opri; Doamne, Tu o ştii.
10 Dreptatea Ta n-am ascuns-o în inima mea, adevărul Tău şi mărturia Ta le-am grăit; mila Ta şi adevărul Tău nu le-am ascuns de adunarea mare.
11 Dar Tu, Doamne, să nu-Ţi îndepărtezi îndurările Tale de la mine, mila Ta şi adevărul Tău pururea să mă sprijinească.
12 Fiindcă rele nenumărate m-au împresurat; fărădelegile mele m-au ajuns şi n-am fost în stare să văd; înmulţitu-s-au mai mult decât perii capului meu, şi inima m-a părăsit.
13 Binevoieşte, Doamne, să mă izbăveşti, Doamne, spre ajutorul meu ia aminte.
14 Ruşinaţi şi înfruntaţi deodată să fie cei ce sufletul meu îl caută ca să-l piardă. Întoarcă-se înapoi şi să se ruşineze cei ce-mi doresc mie răul;
15 să-şi poarte de-ndată ruşinarea cei ce-mi zic: „Bine-ţi fac!, bine-ţi fac!"
2 Profeţie mesianică (aici şi în următoarele două versete), pe care Pavel o foloseşte în Evr 10, 5-9.
3 Literal: „în mijlocul măruntaielor mele".
16 Toţi cei ce Te caută pe Tine, Doamne, să se bucure şi să se veselească, iar cei ce iubesc mântuirea Ta să zică de-a pururi: „Mărit să fie Domnul!"
17 Iar eu sărac sunt şi sărman; Domnul se va îngriji de mine. Tu eşti ajutorul meu şi apărătorul meu; Dumnezeul meu, nu Te lăsa aşteptat!
40
PSALMUL 40 Pentru sfârşit: un psalm al lui David1.
1 Fericit cel ce se gândeşte la sărac şi la sărman; în ziua cea rea, Domnul îl va izbăvi2.
2 Domnul să-l păzească şi să-l ţină în viaţă şi să-l fericească pe pământ şi să nu-l dea în mâinile vrăjmaşilor lui.
3 Domnul să-l ajute în patul durerii sale; în aşternutul bolii lui, Tu i-ai întors lâncezeala spre bine.
4 Eu am zis: „Doamne, miluieşte-mă, vindecă sufletul meu, că Ţi-am greşit Ţie".
5 Vrăjmaşii mei m-au vorbit de rău: „Când va muri el? iar numele lui când va pieri?"
6 Venea cineva să mă vadă, grăia deşertăciuni, inima lui îşi aduna sieşi fărădelege, ieşea afară şi tuna împotriva mea.
7 Toţi vrăjmaşii mei laolaltă şopteau împotrivă-mi, împotriva mea puneau la cale rele;
1 Rugăciune personală, mai ales pe patul de suferinţă.
2 Nu se poate ca iubirea faţă de sărman să rămână nerăsplătită. Aşadar, dacă cineva îşi dăruieşte toate bunurile, sau numai o parte din ele, cel ce are de câştigat e sufletul său (Sf. Chiril al Alexandriei).

8 cuvânt nelegiuit au pus împotrivă-mi: „Cel ce doarme, oare se va mai scula?"
9 Fiindcă chiar omul păcii mele, cel în care îmi puneam nădejdea, cel ce a mâncat din pâinea mea, chiar el şi-a ridicat călcâiul împotrivă-mi3.
10 Dar Tu, Doamne, miluieşte-mă şi ridică-mă, iar eu le voi răsplăti.
11 Prin aceasta am cunoscut că Tu m-ai vrut, că nu se va bucura de mine vrăjmaşul meu.
12 De dragul nerăutăţii mele m-ai ajutat şi pentru totdeauna m-ai aşezat înaintea feţei Tale.
13 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, din veac şi până-n veac. Amin! Amin!
41
PSALMUL 41 Pentru sfârşit: fiilor lui Core, spre învăţătură1.
1 În ce chip tânjeşte2 cerbul după izvoarele apelor, aşa tânjeşte sufletul meu după Tine, Dumnezeule.
2 Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu cel tare3, cel viu; când oare voi veni şi mă voi înfăţişa înaintea lui Dumnezeu?
3 Pâine mi-au fost lacrimile, ziua şi noaptea, în timp ce zilnic mi se spunea: „Unde este Dumnezeul tău?"
3 Fericitul Augustin vede în acest verset o prefigurare a trădării lui Iuda.

1 Vezi istoria lui Core în Nm 16; fiii săi n-au murit odată cu el: Nm 26, 11. Sub regele David, urmaşii lui Core deveniseră cântăreţi.
2 Epipotheo înseamnă mai mult decât, simplu, „a dori”: „a dori peste măsură”, „a suspina după”, „a tânji”.
3 Expresia „cel tare” se află numai în Codex Alexandrinus; este motivul pentru care ea nu poate fi citită în toate ediţiile.
4 De acestea mi-am adus aminte, şi sufletul mi l-am revărsat pe mine 3, căci voi merge la locul cortului celui minunat, chiar la casa lui Dumnezeu, în glas de bucurie şi laudă, al sunetului de sărbătoare.
5 De ce eşti mâhnit, suflete al meu, şi de ce-n adâncul meu mă tulburi? Nădăjduieşte în Dumnezeu, căci Lui mă voi mărturisi; mântuirea feţei5 mele e Dumnezeul meu.
6 Sufletul mi s-a tulburat înlăuntrul meu; pentru aceasta îmi voi aduce aminte de Tine din ţinutul Iordanului şi al Ermonului, de la muntele cel mic.
7 Adânc pe adânc se cheamă în vuietul cascadelor Tale; toate talazele şi valurile Tale au trecut peste mine6.
8 Ziua porunci-va Domnul mila Sa; noaptea, cântarea Lui va fi cu mine, rugăciune către Dumnezeul vieţii mele.
9 Îi voi zice lui Dumnezeu: „Tu eşti ocrotitorul meu: de ce m-ai uitat? De ce umblu eu mâhnit când mă necăjeşte vrăjmaşul?
10 Când oasele mi se zdrobeau, duşmanii mei rosteau ocări asupră-mi, da, când zilnic îmi spuneau: „Unde-i Dumnezeul tău?”
11 De ce eşti mâhnit, suflete al meu, şi de ce-n adâncul meu mă tulburi? Pune-ţi
4 În sensul: mi-am descărcat inima; m-am uşurat.
5 „faţă” = persoană.
6 Grandioasă, superbă imagine-simbol atuturor relelor ce s-au abătut asupra psalmistului. Încercările la care Dumnezeu îl supune pe om îl ajută pe acesta să-şi cunoască propriile profunzimi. Mai mult, aşa cum într-o cascadă apa de deasupra pragului se prăvăleşte în străfundul celei de jos, sfredelind-o şi răscolind-o, tot astfel, prin suferinţă, adâncurile lui Dumnezeu se năpustesc în acelea ale omului, ajutându-l să I le cunoască şi să şi le cunoască.

nădejdea în Dumnezeu, că Lui mă voi mărturisi; Dumnezeul meu e mântuirea feţei mele.
42
PSALMUL 42 Un psalm al lui David; fără titlu la Evrei.
1 Judecă-mă, Dumnezeule, şi fă-i pricinii mele judecată împotriva neamului lipsit de sfinţenie, izbăveşte-mă de omul nedrept şi viclean.
2 Că Tu eşti, Dumnezeule, tăria mea; de ce Te-ai lepădat de mine? de ce umblu eu mâhnit când mă necăjeşte vrăjmaşul meu?
3 Trimite-Ţi Tu lumina şi adevărul; acestea m-au călăuzit şi m-au adus la muntele Tău cel sfânt şi la locaşurile Tale.
4 Şi voi intra la jertfelnicul lui Dumnezeu, la Dumnezeu, Care-i dă tinereţii mele veselie. Întru alăută Te voi lăuda, Dumnezeule, Dumnezeul meu.
5 De ce eşti mâhnit, suflete al meu, şi de ce-n adâncul meu mă tulburi? Pune-ţi nădejdea în Dumnezeu, că Lui mă voi mărturisi; Dumnezeul meu e mântuirea feţei mele.
43
PSALMUL 43 Pentru sfârşit: fiilor lui Core, spre învăţătură.
1 Dumnezeule, cu urechile noastre am auzit, părinţii noştri ne-au povestit lucrul pe care Tu l-ai făcut în zilele lor, în zilele cele de demult.
2 Mâna Ta a nimicit neamuri şi-n locul lor pe ei i-ai răsădit; Tu ai hărţuit1 popoare, iar pe ei i-ai adus la liman2.
3 Că nu cu sabia lor au moştenit ei ţara şi nu braţul lor i-a izbăvit, ci dreapta Ta şi braţul Tău şi luminarea feţei Tale, căci Tu ai binevoit întru ei.
4 Tu Însuţi eşti Împăratul meu şi Dumnezeul meu, Cel ce porunceşti mântuirea lui Iacob:
5 Prin Tine-i vom străpunge pe vrăjmaşii noştri şi prin numele Tău îi vom nimici pe cei ce se ridică împotriva noastră.

6 Pentru că nu în arcul meu îmi voi pune nădejdea şi nu sabia mea mă va mântui;
7 că Tu ne-ai izbăvit de cei ce ne supără şi pe cei ce ne urăsc i-ai ruşinat3.
8 Întru Dumnezeu ne vom lăuda noi toată ziua şi întru numele Tău ne vom mărturisi în veac.
9 Acum însă Te-ai lepădat de noi şi ne-ai ruşinat şi nu vei ieşi, Dumnezeule3, cu oştirile noastre;
10 făcutu-ne-ai să dăm înapoi din faţa duşmanilor noştri şi cei ce ne urăsc ne-au prădat în folosul lor.
1kakoo = „a maltrata", „a pune în pericol", „a hărţui".
2 Sensul exact al verbului ekbaino = „a ieşi" (dintr-o corabie), „a debarca".
3 Sf. Maxim Mărturisitorul: Din suflet să iubim pe orice om, dar să nu ne punem nădejdea în nici unul dintre oameni. Căci câtă vreme ne susţine Domnul, toţi prietenii ne înconjoară, iar vrăjmaşii noştri sunt fără putere. Când însă ne părăseşte Domnul, atunci ne părăsesc şi prietenii cu toţii; şi împreună cu toţi vrăjmaşii dobândesc putere împotriva noastră. Dar şi cel ce îndrăzneşte bizuindu-se pe sine, va cădea în cădere jalnică.
4 Cuvântul „Dumnezeule" se află numai în Codex Alexandrinus. Lipseşte din Versiunea Ebraică.
868
11 Datu-ne-ai ca pe o turmă la tăiere şi printre neamuri ne-ai risipit;
12 Tu Ţi-ai vândut poporul pe preţ de nimic şi nici un câştig n-a ieşit din vinderea noastră.
13 Ocară ne-ai făcut vecinilor noştri, batjocură şi râs celor dimprejurul nostru;
14 de pomină ne-ai făcut între neamuri, clătinare din cap între popoare.
15 Ocara mea îmi stă înainte cât e ziua de lungă şi ruşinea obrazului meu m-a acoperit,
16 dinspre glasul celui ce ocărăşte şi cleveteşte, dinspre faţa duşmanului şi a prigonitorului.
17 Acestea toate au venit peste noi, dar noi nu Te-am uitat şi nici n-am făcut nedreptate în legământul Tău,
18 inima noastră nu s-a dat înapoi, paşii noştri nu s-au abătut de la calea Ta.
19 Că ne-ai umilit la loc de durere şi umbra morţii ne-a acoperit.
20 Dac-am fi uitat noi numele Dumnezeului nostru şi ne-am fi întins mâinile spre dumnezeu străin,
21 oare nu Dumnezeu va cerceta acestea?: Căci El e Cel ce ştie ascunzişurile inimii.
22 De dragul Tău suntem noi ucişi toată ziua, socotiţi suntem ca nişte oi de-njunghiere.
23 Deşteaptă-Te, Doamne, de ce dormi? Scoală-Te şi nu Te lepăda de noi pân' la sfârşit.
24 De ce-Ţi întorci faţa? Uiţi Tu oare de sărăcia şi de necazul nostru?
25 Că sufletul ni s-a plecat în ţărână, pântecele ni s-a lipit de pământ.
26 Scoală-Te, Doamne, ajută-ne nouă, şi de dragul numelui Tău izbăveşte-ne!
44
PSALMUL 44 Pentru sfârşit: un psalm al lui David; privitor la [stihurile] ce se cântă cu schimbul1, spre învăţătură fiilor lui Core; cântare pentru Cel-Iubit.2
1 Cuvânt bun revărsat-a3 dintr-însa inima mea, stihurile4 mele i le spun eu Împăratului, limba mea e pană de scriitor ce scrie-n grabă.
2 Plăcut eşti Tu în frumuseţe mai mult decât fiii oamenilor, har se revarsă pe buzele Tale, de aceea Dumnezeu Te-a binecuvântat în veac.
3 Încinge-Te cu sabia peste coapsă, Puternice, în strălucirea şi frumuseţea Ta.
4 Încordează-Ţi arcul, propăşeşte şi domneşte de dragul adevărului, blândeţii şi dreptăţii, şi dreapta Ta călăuză minunată Îţi va fi.
5 Ascuţite sunt săgeţile Tale, Puternice, popoare sub Tine vor cădea -, ascuţite în inimile celor ce-L duşmănesc pe Împărat.
1 E vorba de cântarea alternativă (antifonică) a versurilor. Prin comparaţie cu Textul Ebraic (eliptic), s-a emis şi ipoteza că e vorba de iudeii care-şi schimbă atitudinea faţă de Lege, devenind apostaţi. Contextul însă obligă la prima interpretare.
2 Prin „Cel-Iubit" trebuie să-L înţelegem pe Iisus Hristos, Fiul Cel Iubit al Tatălui (Mt 3, 17) (Cassiodor). De altfel, atât Sfinţii Părinţi cât şi Părinţii filocalici i-au atribuit întregului psalm o dimensiune mesianică, fapt pentru care textul impune şi majusculările de rigoare. Liturghia bizantină şi cea romană l-au inclus de timpuriu în cult, versetele lui fiind citate în marile sărbători ale Mântuitorului Hristos şi ale Maicii Domnului.
3 Poemul e pus în gura unei prinţese străine care devine soţia regelui şi ale cărei cuvinte se revarsă din preaplinul inimii.

4 Literal: „operele”.

6 Scaunul Tău, Dumnezeule, este în veacul veacului, toiag de dreptate e toiagul împărăţiei Tale5.
7 Iubit-ai dreptatea şi-ai urât fărădelegea; de aceea Te-a uns pe Tine Dumnezeu, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe fârtaţii Tăi6.
8 Smirnă şi balsam şi aloe mireasma şi-o răspândesc din veşmintele Tale; din palate de fildeş Te înveselesc ele, fiice de împăraţi, întru cinstea Ta.
9 Stătut-a împărăteasa de-a dreapta Ta, în haină ţesută cu aur şi-n ape lucioase învârstată7.
10 Ascultă, fiică, şi vezi şi pleacă-ţi urechea şi uită poporul tău şi casa părintelui tău,
11 că Împăratul îţi va dori frumuseţea, că El este Domnul tău.
12 Lui I se vor închina cu daruri fiicele Tirului, feţei Tale i se vor ruga bogaţii poporului.
13 Slava fiicei Împăratului e toată înlăuntru, îmbrăcată-n ţesături de aur şi-n ape lucioase învârstată.
14 Fecioarele ce-i urmează vor fi aduse Împăratului, Ţie îţi vor fi aduse cele ce-i sunt aproape;
15 în veselie şi bucurie vor fi aduse, aduse vor fi la templul Împăratului.
16 Copii ţi se nasc în locul părinţilor tăi; pe ei îi vei pune mai-mari peste-ntregul pământ.
5 Text pe care Pavel îl va raporta la Iisus Hristos (Evr 1, 8). „toiag” = sceptru.
6 „Hristos nu a fost uns de semeni cu untdelemn sau cu ungere materială; Însuşi Dumnezeu, făcând din El mântuitor al lumii întregi, L-a uns cu Duhul Sfânt, aşa cum ne spune Sf. Petru” (în Faptele Apostolilor 10, 38) (Sf. Chiril al Ierusalimului).
7 Mai exact: înfrumuseţată cu diferite culori.
17 Ei îţi vor pomeni numele întru tot neamul şi neamul, de aceea te vor lăuda popoarele în veac şi în veacul veacului.
45
PSALMUL 45 Pentru sfârşit: fiilor lui Core, asupra celor ascunse1; Psalm.
1 Dumnezeul nostru este scăpare şi putere, ajutor în necazurile cele ce cu putere se abat asupra noastră.
2 De aceea nu ne vom teme când pământul se va cutremura, nici când munţii se vor muta în inima mărilor.
3 Apele lor au vuit şi s-au tulburat, de tăria Lui munţii s-au cutremurat.
4 Avânturile2 râului înveselesc cetatea lui Dumnezeu; Cel-Preaînalt Şi-a sfinţit locaşul.
5 Dumnezeu e-n mijlocul ei, ea nu se va clătina, Dumnezeu o va ajuta dis-de-dimineaţă.
6 Neamuri s-au tulburat, împărăţii s-au încovoiat, Cel-Preaînalt Şi-a ridicat glasul, pământul s-a cutremurat.
7 Domnul puterilor e cu noi, El e ocrotitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob.
8 Veniţi şi vedeţi faptele Domnului3, minunile pe care le-a pus El pe pământ
9 punând capăt războaielor pân’ la marginile pământului; El va sfărâma arcul
1 Cassiodor interpretează „cele ascunse” ca referindu-se la „taina cea din veac ascunsă” a venirii lui Hristos în lume.
2 „Avânturile”: asalturile, elanurile, năpustirile. Ed. Şerban: „pornirile”.
3 În Codex Alexandrinus: „faptele lui Dumnezeu”.

şi va frânge arma, iar scuturile în foc le va arde.
10 Luaţi-vă răgaz şi cunoaşteţi că Eu sunt Dumnezeu4; întru neamuri Mă voi slăvi, slăvit voi fi pe pământ.
11 Domnul puterilor e cu noi, El e ocrotitorul nostru, Dumnezeul lui Iacob.
46
PSALMUL 46 Pentru sfârşit: un psalm pentru fiii lui Core.
1 Bateţi din palme 1 1, voi, toate neamurile, strigaţi2 lui Dumnezeu cu glas de bucurie,
2 că Domnul Cel-Preaînalt e înfricoşător, Împărat mare peste tot pământul.
3 El ne-a supus nouă popoare şi neamuri sub picioarele noastre.
4 El ne-a ales pe noi pentru moştenirea Sa3, frumuseţea lui Iacob pe care l-a iubit.
5 Suitu-s-a Dumnezeu întru strigare, Domnul în glas de trâmbiţă.
6 Cântaţi Dumnezeului nostru, cântaţi-I, cântaţi Împăratului nostru, cântaţi-I,
7 că Împărat a tot pământul e Dumnezeu, cântaţi cu înţelegere4.

4 Adică: Faceţi o pauză în lucrul vostru obişnuit, în preocupările voastre curente; cunoaşterea lui Dumnezeu nu se dobândeşte în grabă, între alte două treburi; ea cere o anumită aşezare a minţii.
1 Bătaia din palme, ritmică, făcea parte din ritualul iudaic al marilor celebrări religioase.
2 Alalazo = a scoate strigăte de luptă în faţa inamicului; a scoate strigăte de bucurie în caz de victorie. În ceremoniile religioase iudaice strigătele de bucurie însoţeau bătaia din palme.
3 Literal: „El ne-a ales nouă moştenirea Sa".
4 Slăvirea lui Dumnezeu nu trebuie să fie sau să rămână un simplu act ritual; ea trebuie să aibă un conţinut, un înţeles la care să participe atât inima cât şi mintea.
8 Dumnezeu s-a împărăţit5 peste neamuri, Dumnezeu şade pe tronul Său cel sfânt.
9 Mai-marii popoarelor s-au adunat laolaltă cu Dumnezeul lui Avraam, că foarte s-au înălţat puternicii lui Dumnezeu pe pământ.
47
PSALMUL 47 Psalm, cântare pentru fiii lui Core; pentru cea de a doua zi a săptămânii1.
1 Mare este Domnul şi lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele Său cel sfânt,
2 întru bucuria bine înrădăcinată a întregului pământ. Munţii Sionului pe clinurile de miază-noapte, cetatea Împăratului celui mare.
3 Dumnezeu în turnurile ei Se cunoaşte, atunci când o apără.
4 Iată, regii pământului2 s-au adunat, venit-au toţi împreună.
5 Dac-au văzut-o astfel, s-au mirat, s-au tulburat, s-au zdruncinat,
6 cutremur i-a cuprins; erau în chinuri, ca acelea ale femeii care naşte.
7 Prin vânt năprasnic vei sfărâma Tu corăbiile Tarsului.
5 „S-a împărăţit" = a devenit Împărat; Şi-a aşezat tron de domnie.
1 În ziua a doua a săptămânii (a creaţiei) notează Fericitul Augustin dumnezeu a făcut tăria pe care a numit-o cer şi care avea să fie populată de mulţimea astrelor (firmamentul). Noi ne gândim la cerul duhovnicesc populat cu sfinţii şi drepţii care alcătuiesc Biserica triumfătoare a lui Iisus Hristos.
2 „pământului", în Codex Alexandrinus.

8 Precum am auzit, aşa am şi văzut în cetatea Domnului puterilor, în cetatea Dumnezeului nostru; Dumnezeu a întemeiat-o pentru vecie.
9 Gândit-am, Dumnezeule, la mila Ta în mijlocul locaşului3 Tău.
10 După numele Tău, Dumnezeule, aşa e şi lauda Ta peste marginile pământului; dreapta Ta e plină de dreptate.
11 Să se veselească muntele Sionului, fiicele Iudeii să se bucure de dragul judecăţilor Tale, Doamne.
12 Înconjuraţi Sionul şi-l cuprindeţi, spuneţi-i povestea în turnurile lui.
13 Puneţi-vă inimile în puterea lui şi socotiţi-i turnurile, ca să puteţi povesti neamului de după voi.
14 Că Acesta este Dumnezeu, Dumnezeul nostru, în veac şi în veacul veacului4; El ne va păstori pe noi în veci.
3 În unele manuscrise greceşti s-a strecurat o eroare de lecţiune sau de transcriere: în loc de naos = „templu", „locaş divin" s-a citit laos = „popor". E motivul pentru care în vechile ediţii româneşti (1688-1914) întâlnim: „în mijlocul norodului (poporului) Tău". Corect e textul din Ediţia Rahlfs.
4 Sf. Grigorie de Nyssa: Veşnicia este una singură, atât cea de dinainte de facerea lumii, cât şi cea de după sfârşitul acesteia. Veşnicul Dumnezeu este şi El unul singur. Noi, însă, vorbind despre veşnicie şi Dumnezeu, deseori riscăm să greşim; aceasta, nu din cauză că Dumnezeu, în propria Sa existenţă, lasă în urmă-I vreun interval sau trece din nou către ceva ce I-ar sta înainte, ci din pricină că intelectul nostru nu e în stare să perceapă lucrurile decât în limitele propriei noastre naturi; aşa se face că gândim şi exprimăm eternitatea prin categoriile trecutului şi viitorului. Dar psalmistul mai spune: „Dumnezeu este Împăratul nostru de dinainte de veac" (Ps 73, 12).
48
PSALMUL 48 Pentru sfârşit: un psalm pentru fiii lui Core.
1 Auziţi acestea, voi, toate neamurile, ascultaţi, voi, toţi cei ce locuiţi în lume,
2 voi, deopotrivă, pământenii şi fiii oamenilor, bogaţi şi săraci laolaltă1.
3 Gura mea va grăi înţelepciune şi cugetul inimii mele, pricepere;

4 urechea mi-o voi pleca spre parabolă2, ghicitoarea3 mi-o voi dezvălui în cânt de psaltire4.
5 De ce să mă tem în ziua cea rea? Nelegiuirea călcâiului meu îmi va da târcoale.
6 Sunt unii care se încred în puterea lor şi cu mulţimea bogăţiei lor se laudă.
7 Un frate nu poate mântui; va putea oare un om să mântuiască5? el nu-i va
1 În dimensiunea lui profetică, acest psalm este glasul Fiului lui Dumnezeu; El i se adresează creaturii întregi, ca unul ce nu părtineşte pe cineva într-un sens sau altul (Cassiodor).
2 Dumnezeu ne vorbeşte în limitele putinţei noastre de a înţelege. E motivul pentru care Iisus va vorbi în parabole. Iar Pavel va spune: „Acum (în acest stadiu al existenţei, n.n.) vedem prin oglindă, ca-n ghicitură; dar atunci (în stadiul absolut al existenţei, n.n.), faţă către faţă. Acum cunosc în parte; atunci însă deplin voi cunoaşte” (1 Co 13, 12).
3 „ghicitoarea” traduce termenul problema = „enigmă”, „ghicitoare”, „problemă”, cuvânt foarte apropiat ca sens de ainigma (citeşte enigma), folosit de Pavel în 1 Co 13, 12 şi tradus prin „ghicitură” (vezi nota precedentă).
4 Rostirile profetice erau la evrei însoţite, cel mai adesea, de muzică (vezi 1 Rg 10, 5; 4 Rg 3, 15). Nu astfel se întâmpla cu rostirile menite să înveţe.
5 Sf. Atanasie cel Mare: Dacă Hristos ar fi fost o simplă creatură şi s-ar fi făcut om, omul ar fi rămas ceea ce este, iar nu împreunat cu Dumnezeu; ca atare, El n-ar mai fi avut puterea de a ierta păcatele şi de a mântui; un simplu om nu are capacitatea de a mântui un alt om.

da lui Dumnezeu preţ de răscumpărare pentru sine
8 şi nici preţul mântuirii sufletului său,
9 cu toate că s-a ostenit în veac şi viu va fi până-ntru sfârşit. Căci El nu va vedea stricăciune atunci când îi va vedea pe cei înţelepţi murind.
10 Cel nebun şi cel nepriceput vor sfârşi împreună şi bogăţia lor o vor lăsa pentru alţii;
11 mormintele lor vor fi casele lor de-a pururi, locuinţele lor din neam în neam, cu toate că ei cu numele lor şi-au numit pământurile.
12 Şi omul, în cinste fiind, n-a înţeles: li s-a alăturat dobitoacelor celor fără minte, şi asemenea lor s-a făcut6.
13 Această cale a lor le este piatră de poticnire7, dar după aceea vor fi mulţumiţi cu spusele lor.
14 Ca nişte oi sunt aşezaţi în iad, pe ei moartea îi va păstori; şi drepţii vor avea stăpânire peste ei dimineaţa, iar ajutorul lor în iad se va învechi; izgoniţi din slava lor au fost.
15 Dar sufletul meu îl va mântui Dumnezeu din mâna iadului atunci când mă va lua.
16 Nu te teme când omul se îmbogăţeşte, nici când sporeşte slava casei lui.
17 Că atunci când moare nu ia cu sine nimic, şi nici slava lui se va coborî după
6 Sf. Maxim Mărturisitorul: Prin păcat, omul s-a îmbolnăvit de necunoştinţa cauzei sale, agonisindu-şi cunoştinţa compusă şi pierzătoare, născătoare de patimă. Pierzând cunoaşterea celor inteligibile, el a rămas cu aceea a celor sensibile, lucrând, căutând şi voind aceleaşi lucruri ca şi dobitoacele, în tot chipul; ba le-a şi întrecut în iraţionalitate, mutând raţiunea cea după fire în ceea ce e împotriva firii. (Despre aceasta vezi în Rm 1, 22-32).
7 Paradoxul: drumul devine piedică.
18 Că sufletul său, binecuvântat în timpul vieţii lui, care te va lăuda când îi faci bine -
19 intra-va în şirul părinţilor săi care-n veac nu vor vedea lumină.
20 Omul, în cinste fiind, n-a înţeles: li s-a alăturat dobitoacelor celor fără minte, şi asemenea lor s-a făcut.
49
PSALMUL 49 Un psalm al lui Asaf1.
1 Dumnezeul dumnezeilor, Domnul a vorbit şi a chemat pământul de la răsăritul soarelui până la apus.
2 Din Sion e bunăcuviinţa frumuseţii Sale. Dumnezeu întru arătare va veni2,
3 Dumnezeul nostru, şi nu va păstra tăcere. Foc înaintea Lui va arde şi vifor mare fi-va împrejuru-I.
4 Chema-va cerul de sus şi pământul ca să-l judece pe poporul Său.
5 Adunaţi la El pe cuvioşii Săi, pe cei ce I-au întărit legământul deasupra jertfelor.
1 Asaf a fost unul dintre cei patru mai-mari ai cântăreţilor, rânduiţi de David să-I psalmodieze Domnului prin instrumente muzicale (1 Par 6, 39). Cassiodor notează că el nu trebuie privit ca autor

al psalmului, ci doar ca un muzicant de seamă şi ca un exponent al credincioşilor faţă de casa lui Dumnezeu. Lui i-au fost atribuiţi psalmii 72-82. În general se admite că David a folosit procedeul literar de a pune în gura altuia un anume gând (ex.: Eminescu, „Rugăciunea unui dac”).
2 Vestire limpede a întrupării lui Dumnezeu prin Iisus Hristos. Altă traducere: „Dumnezeu va deveni vizibil”. Textul Masoretic: „Dumnezeul nostru va veni”; „Dumnezeul nostru vine”; „Să vină El, Dumnezeul nostru”.

6 Şi cerurile vor vesti dreptatea Lui, că judecător este Dumnezeu.
7 „Ascultă, popor al Meu, şi-ţi voi grăi ţie, Israele, şi voi aduce mărturie împotriva ta3; Eu sunt Dumnezeu, Dumnezeul tău.
8 Nu pentru jertfele tale te voi mustra, nu: arderile-tale-de-tot sunt pururea înaintea Mea.
9 Nu voi primi viţei din casa ta şi nici ţapi din turmele tale,
10 că ale Mele sunt toate fiarele câmpului, dobitoacele din munţi şi boii;
11 Eu cunosc toate păsările cerului, iar frumuseţea ţarinii cu Mine este.
12 Dacă flămânzesc, nu ţie îţi voi spune, că a Mea este lumea şi plinirea ei.
13 Oare carne de taur voi mânca, sau voi bea Eu sânge de ţapi?
14 Jertfeşte-I lui Dumnezeu jertfă de laudă şi plineşte-I Celui-Preaînalt făgăduinţele tale.
15 şi-n ziua necazului tău cheamă-Mă pe Mine şi Eu te voi izbăvi, iar tu Mă vei preamări”.
16 Dar păcătosului i-a zis Dumnezeu: „De ce povesteşti tu dreptăţile Mele şi legământul Meu îl iei în gura ta?
17 Tu ai urât învăţătura, iar cuvintele Mele le-ai aruncat înapoia ta.
18 Dacă vedeai un hoţ, alergai împreună cu el, iar cu cel desfrânat îţi puneai şi tu partea ta.
19 Gura ta prisosea în răutate şi limba ta vicleşuguri împletea.
20 Şezând, tu cleveteai împotriva fratelui tău şi împotriva fiului maicii tale puneai piatră de poticnire. Pe acestea le-ai făcut, iar Eu am tăcut;
3 Diamartyreo (diamartyromai) = „a fi martor împotriva cuiva”, „a învinui”, „a acuza”.
21 tu ai gândit fărădelege, că adică Eu voi fi asemenea ţie. Dar Eu te voi mustra, şi păcatele tale ţi le voi pune-n faţă.
22 Înţelegeţi dar aceste lucruri, voi, cei ce-L uitaţi pe Dumnezeu, ca nu cumva El să vă răpească şi să nu fie nimeni să vă scape.
23 O jertfă de laudă Mă va preamări şi acolo e calea în care-i voi arăta mântuirea lui Dumnezeu”.
50
PSALMUL 50 Pentru sfârşit: un psalm al lui David; când a venit la el profetul Natan ca să-l mustre pentru vremea când el intrase la Batşeba, femeia lui Urie1.
1 Miluieşte-mă, Dumnezeule, după mare mila Ta şi după mulţimea îndurărilor Tale şterge fărădelegea mea.
2 Spală-mă-ntru totul2 de fărădelegea
1 Săvârşind adulter cu femeia oşteanului Urie şi apoi uneltind moartea acestuia în război, regele David şi-a încărcat sufletul cu două păcate foarte grele, pentru care Dumnezeu l-a mustrat prin profetul Natan (vezi toată istoria în 2 Rg 11, 2-17). Fructul literar al acestei nefericite întâmplări a fost Psalmul 50, ca expresie a pocăinţei pentru o vină recunoscută. Fericitul Augustin notează că nu David cel din păcat trebuie să fie modelul creştinului, ci David cel ce se căieşte de păcat. De căzut, poate cădea oricine; important e să se ridice. Psalmul 50, ca rugăciune personală de căinţă şi umilinţă, este cel mai cunoscut, mai popular şi mai practicat din cei 150, nu numai în mânăstiri, ci şi în rândul credincioşilor obişnuiţi; cei mai mulţi îl ştiu pe-de-rost. Textul a cunoscut atâtea şlefuiri de-a lungul secolelor, încât diortosirea sa nu poate fi decât minimă.
2 Sintagma epi pleion înseamnă „mult peste număr”, „mult peste măsură”; în ultimă instanţă: întru totul, exhaustiv. Vechea limbă română l-a tradus prin „mai vârtos”, expresie care nu acoperă sensul şi care astăzi este uzată. Textul grecesc realizează şi efectul sonor al unei aliteraţii: epi pleion plynon me = „spală-mă-ntru totul”...

mea şi de păcatul meu mă curăţeşte.
3 Că fărădelegea mea eu o cunosc şi păcatul meu înaintea mea este pururea.
4 Ţie unuia am greşit şi răul în faţa Ta l-am făcut, 3 aşa ca Tu să Te îndreptăţeşti întru cuvintele

Tale şi Tu să biruieşti atunci când vei face judecata4.
5 Că, iată, întru fărădelegi m-am zămislit şi în păcate m-a născut maica mea5.
6 Că, iată, adevărul l-ai iubit: cele nearătate şi cele ascunse ale înţelepciunii Tale mi le-ai arătat mie.
7 Stropi-mă-vei cu isop şi mă voi curăţi, spăla-mă-vei şi mai alb decât zăpada mă voi albi.
8 Auzului meu vei da bucurie şi veselie, bucura-se-vor oasele cele smerite.
9 Întoarce faţa Ta de către păcatele mele şi toate fărădelegile mele şterge-le.
3 Răul săvârşit cu răutate şi obrăznicie, fără ca făptaşul să mai fi încercat, ca de obicei, să se ascundă; păcatul conştient de sine, cu asumarea consecinţelor.
4 Construcţie gramaticală menită să sugereze că acţiunile din propoziţiile secundare se vor produce în condiţiile prevăzute de propoziţiile principale, dar nu sunt cauzate de acestea. Aşadar, nu se poate spune că psalmistul a păcătuit cu scopul de a demonstra că Dumnezeu e drept şi biruitor, ci că dreptatea şi biruinţa lui Dumnezeu devin evidente atunci când omul păcătuieşte şi când păcatul său se cere cumpănit în judecata divină. În cazul de faţă, judecata se cere a fi iertare. Iertând, Dumnezeu nu-Şi dezminte dreptatea spuselor şi, totodată, Îşi manifestă biruinţa asupra păcatului. Partea a doua a versetului va fi citată de Pavel în Rm 3,4.
5 Deşi psalmistul pare a invoca impuritatea funciară a omului (vezi şi Iov 14, 4) drept motivaţie sau scuză pentru ceea ce a făcut, textul poate fi şi o străfulgerare a conştiinţei păcatului originar, o doctrină care va căpăta contur doar prin Apostolul Pavel în Rm 5, 12-21.
10 Inimă curată zideşte întru mine, Dumnezeule, şi duh drept înnoieşte întru cele dinlăuntru ale mele6.
11 Nu mă lepăda de la faţa Ta şi Duhul Tău cel Sfânt nu-L lua de la mine.
12 Dă-mi iarăşi7 bucuria mântuirii Tale şi cu duh stăpânitor mă întăreşte.
13 Învăţa-voi pe cei fără de lege căile Tale şi cei necredincioşi la Tine se vor întoarce.
14 Izbăveşte-mă de vina sângelui, Dumnezeule, Dumnezeul mântuirii mele; bucura-se-va limba mea de dreptatea Ta.
15 Doamne, buzele mele vei deschide şi gura mea va vesti lauda Ta.
16 Că de-ai fi voit jertfă, Ţi-aş fi dat; arderile-de-tot nu le vei binevoi.
17 Jertfă lui Dumnezeu: duh umilit; inima zdrobită şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi8.
18 Fă-i bine, Doamne, întru bunăvoirea Ta, Sionului, şi să se zidească zidurile Ierusalimului.
19 Atunci vei binevoi jertfa de dreptate
6 Sf. Maxim Mărturisitorul: „Cel ce s-a luptat vitejeşte cu patimile trupului şi a răzbit cu tărie duhurile necurate şi a alungat din ţinutul sufletului său gândurile lor, să se roage să i se dea inimă curată şi să i se înnoiască duh drept în propriul său interior, adică să fie cu desăvârşire golit de gândurile întinate şi să fie umplut prin har de gândurile dumnezeieşti, ca să devină astfel în chip spiritual o lume a lui Dumnezeu strălucită şi mare”.
7 Apodidomi = „a da din nou”, „a restitui”, „a restaura”, „a recompune”. Psalmistul se roagă să i se dea bucuria pe care o avusese, dar pe care a pierdut-o prin păcat.
8 „Smerenia nu se dobândeşte prin încovoierea grumazului, prin râncezeala coamei sau prin haina neîngrijită, aspră şi soioasă, în care mulţi socotesc că stă toată virtutea; ea vine din inima zdrobită şi sălăşluieşte în duhul smereniei” (Nichita Stithatul).

prinosul şi arderile-de-tot -, atunci vor pune pe altarul Tău viţei.
51
PSALMUL 51 Pentru sfârşit: Învăţăturile lui David când a venit Doeg Idumeul şi i-a vestit lui Saul şi i-a zis: David a venit în casa lui Ahimelec1.
1 Ce te făleşti întru răutate, puternice, şi toată ziua întru fărădelege?
2 Limba ta a uneltit nedreptate, ca un brici ascuţit a făcut vicleşug.
3 Iubit-ai răul mai mult decât binele, nedreptatea mai mult decât a grăi dreptatea.
4 Iubit-ai toate cuvintele pierzării, limbă vicleană!
5 Pentru aceasta Dumnezeu te va nimici până la urmă, te va smulge şi te va muta din locaşul tău şi rădăcina ta din pământul celor vii.
6 Vedea-vor drepţii şi se vor teme şi vor râde de el şi vor zice:
7 „Iată omul care nu şi L-a făcut pe Dumnezeu ajutor, ci s-a încrezut în mulţimea bogăţiei sale şi s-a întărit întru deşertăciunea sa”.

8 Dar eu sunt ca un măslin roditor în casa lui Dumnezeu; eu în mila lui Dumnezeu am nădăjduit2 în veac şi în veacul veacului.
1 Vezi istoria în 1 Rg 22, 7-13.
2 Vecinătatea fonetică dintre cuvintele greceşti eleia (citeşte eleia) = „măslin" şi eleos = „milă" îl face pe Sf. Nicodim Aghioritul să noteze că omul care oferă mila şi fapta bună experiază o bucurie mai mare decât acela care beneficiază de ele. El îl citează, în acest sens, pe Sf. Grigorie Teologul: „În nimic altceva nu este omul mai asemenea lui Dumnezeu decât în a face binele".
9 Slăvi-Te-voi în veac pentru ceea ce ai făcut şi voi aştepta numele Tău, că bun este el înaintea cuvioşilor Tăi.
52
PSALMUL 52 Pentru sfârşit: o învăţătură a lui David asupra lui Maelet1.
1 Zis-a cel nebun întru inima sa: „Nu este Dumnezeu!" Stricaţi au devenit şi urâţi s-au făcut în fărădelegi; nu-i nimeni care să facă binele!
2 Din cer Şi-a aplecat Dumnezeu privirea spre fiii oamenilor să vadă dacă este cineva care-nţelege sau care-L caută pe Dumnezeu.
3 Toţi s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut, nu-i nimeni care să facă binele, nu, nici măcar unul nu este2!
4 Oare nici unul din cei ce lucrează fărădelegea nu va ajunge la cunoaştere? Cei ce-l mănâncă pe poporul Meu, aşa cum mănâncă pâine, nu L-au chemat pe Dumnezeu.
5 Cu frică s-au temut acolo unde nu era frică, fiindcă Dumnezeu a risipit oasele celor ce plac oamenilor; ruşinaţi au fost, căci Dumnezeu i-a făcut de nimic.
1 Fer. Augustin: „Maelet" e un nume ebraic care înseamnă „Cineva care se află în durerile naşterii" sau, în general, „Cineva care este în chinuri". Pe de-o parte, Iisus Hristos este Cel care a zis: „Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti?" (FA 9, 4). Pe de alta (şi în continuare), Pavel (fostul Saul) va exclama către Galateni: „O, copiii mei, pentru care sufăr iarăşi durerile naşterii până ce Hristos va lua chip în voi!" (Ga 4, 19). De altfel, acest psalm este o variantă (cu foarte mici deosebiri) a Psalmului 13.
2 Exclamaţie amară pentru vremurile în care lumea e stăpânită de răul extrem.

6 Cine va da din Sion mântuirea lui Israel? Când Domnul va întoarce robia poporului Său, atunci se va bucura Iacob şi se va veseli Israel.
53
PSALMUL 53 Pentru sfârşit: printre cântările de învăţătură ale lui David; când au venit Zifiţii şi i-au zis lui Saul: „Iată, nu cumva s-a ascuns David la noi?"1
1 Dumnezeule, întru numele Tău mântuieşte-mă şi întru puterea Ta mă judecă.
2 Dumnezeule, auzi rugăciunea mea, ia aminte la cuvintele gurii mele.
3 Că s-au ridicat străinii împotriva mea şi oameni tari au căutat după sufletul meu; ei nu L-au pus pe Dumnezeu înaintea lor.
4 Iată, Dumnezeu îmi ajută mie şi Domnul este ocrotitorul sufletului meu.
5 Pe cele rele le va întoarce asupra vrăjmaşilor mei; cu adevărul Tău îi vei nimici.
6 De bunăvoie Îţi voi jertfi Ţie, mărturisi-mă-voi numelui Tău, Doamne, că este bun;
7 că din tot necazul m-ai izbăvit şi ochiul meu i-a privit de sus2 pe vrăjmaşii mei.
1 „Zifiţii" (sau „Zifinii") pare numele simbolic al unui popor necunoscut. Fericitul Augustin îl tâlcuieşte „stropirea feţei", ritual prin care preotul israelit stropea împrejur cu sângele animalului de jertfă. Oricum, psalmul exprimă suferinţa lui David.
2 Eforeo = „a privi peste"; „a privi de sus" sau „a privi în jos"; cătătura biruitorului la sfârşitul luptei.
54
PSALMUL 54 Pentru sfârşit: printre cântările de învăţătură ale lui David.
1 Auzi, Dumnezeule, rugăciunea mea, ruga mea n-o trece cu vederea;
2 ia aminte la mine şi mă ascultă. Mâhnitu-m-am întru tânguirea mea
3 şi m-am tulburat de glasul vrăjmaşului şi de apăsarea păcătosului, căci ei au abătut fărădelege asupra mea şi cu mânie m-au duşmănit.
4 Inima mea s-a tulburat întru mine şi frica morţii a căzut asupra mea,
5 teamă şi tremur au venit peste mine şi întuneric m-a acoperit1.

6 Şi am zis: „Cine-mi va da aripi ca de porumbel ca să zbor şi să mă odihnesc?”
7 Iată, am fugit departe şi m-am sălăşluit în pustie.
8 L-am aşteptat pe Cel ce mă mântuieşte de nevolnicie şi vifor.
9 Aruncă-i, Doamne, în adâncul mării şi împarte limbile lor, că am văzut fărădelege şi dezbinare în cetate.
10 Ziua şi noaptea se rotesc pe zidurile ei; în mijlocul ei: fărădelege şi trudă şi nedreptate;
11 din uliţele ei n-au plecat camăta şi vicleşugul.
1 Sf. Atanasie cel Mare tâlcuieşte: Înainte de Întruparea Domnului, moartea era înspăimântătoare chiar pentru sfinţi, care-şi plângeau moartea ca pe o nimicire. Acum însă, de vreme ce Domnul a înviat cu trupul, moartea nu mai înspăimântă; toţi cei ce cred în Hristos o tratează ca pe o nimica-toată şi preferă să moară decât să-şi tăgăduiască credinţa în El. (La noi, poetul Daniel Turcea exclamă: „Ştiu, vom muri; dar câtă splendoare!”).
877
12 Că, dacă vrăjmaşul m-ar fi ocărât, aş fi răbdat; şi dacă cel ce mă urăşte s-ar fi năpustit asupra mea cu gură mare, m-aş fi ascuns de el.
13 Dar tu, omule cu sufletul întocmai ca al meu, tu, povaţa mea şi apropiatul meu,
14 tu, cel ce împreună cu mine te-ai îndulcit din bucatele mele, cu tine în acelaşi gând am umblat eu în casa lui Dumnezeu;
15 moarte să vină peste unii ca aceştia şi de vii să se pogoare ei în iad, că vicleşug se află în sălaşele lor, în mijlocul lor.
16 Dar eu către Dumnezeu am strigat şi Domnul m-a auzit.
17 Seara şi dimineaţa şi-n amiazăzi voi povesti, voi vesti şi El va asculta glasul meu.
18 Cu pace îmi va mântui El sufletul de cei ce se apropie de mine, că în multe lucruri erau cu mine 2.
19 Dumnezeu îi va auzi şi îi va smeri, El, Cel ce este mai înainte de veci. că-n ei nu se află îndreptare, fiindcă nu s-au temut de Dumnezeu.
20 El Şi-a întins mâna să plătească, ei I-au pângărit făgăduinţa;
21 risipiţi au fost de mânia feţei Sale şi inimile lor mi s-au apropiat3; buzele li s-au făcut mai moi decât untdelemnul, dar ele sunt lănci.
22 Aruncă-ţi grija spre Domnul, şi El te va hrăni4; El în veac nu va îngădui ca dreptul să se clatine.
2 E vorba de vechii prieteni ai psalmistului, care l-au trădat.
3 Adică: După ce şi-au dat seama că au greşit (în urma pedepsei lui Dumnezeu), prietenii mei de ieri şi duşmanii de acum încearcă să mi se înfăţişeze din nou ca prieteni.
4 Sf. Ioan Damaschin ilustrează acest vers cu exemplul Mariei, sora Martei, care asculta cuvintele lui Iisus (Lc 10, 41-42).
23 Dar Tu, Dumnezeule, îi vei pogorî în groapa stricăciunii; oamenii sângeroşi şi vicleni nu vor ajunge la jumătatea zilelor lor, dar eu, Doamne, voi nădăjdui în Tine.
55
PSALMUL 55 Pentru sfârşit: despre poporul care se îndepărtase de la cele sfinte. [Psalm] al lui David, pentru o inscripţie pe stâlp, când cei de alt neam l-au prins la Gat1.
1 Miluieşte-mă, Doamne, că omul m-a călcat în picioare2; toată ziua, războindu-se, m-a necăjit.
2 Toată ziua m-au călcat duşmanii în picioare, că mulţi sunt cei ce de pe înălţimi3 se luptă cu mine.
3 Ziua-ntreagă nu mă voi teme, că-ntru Tine voi nădăjdui.
4 Întru Dumnezeu îmi voi lăuda cuvintele4 de-a lungul zilei, în Dumnezeu mi-am pus nădejdea, nu mă voi teme: Ce-mi va face mie insul materialnic?5
1 Istoria regelui David la Gat: vezi 1 Rg 21, 10-15. Cât despre „cei de alt neam”: cuvântul grecesc este allofyloi, nume prin care, în Septuaginta şi Vulgata, sunt desemnaţi Filistenii.
2 „a călca în picioare” îl traduce exact pe katapateo. Poate avea şi înţelesul de „a presa”, „a oprima”.
3 „de pe înălţimi” (literal: „din înălţime”) se poate referi la dealurile înalte din preajma Ierusalimului. În sens figurat: semeţia duşmanului care te priveşte de sus.
4 Poetul e conştient că psalmii săi (cuvintele sale) merită laudă, dar nu pentru că ar fi opera lui, ci pentru că sunt inspiraţi de Duhul Sfânt: de aceea lauda sa este „întru Dumnezeu”.
5 Literal: „Ce-mi va face mie carnea?” La fel în Versiunea Ebraică. Ideea e constituită pe opoziţia

spirit-materie: omul care se încrede în puterea (eminamente spirituală) a lui Dumnezeu nu are a se teme de cei ce se încred în materialitatea puterii lor (arme, armate, cetăţi, bani etc.). Vezi aceeaşi idee în Ps 19, 7-8.

5 Ei toată ziua mi-au urât cuvintele, toate gândurile lor sunt spre rău împotriva mea.
6 Locui-vor aproape şi se vor ascunde, ei îmi vor urmări călcâiul aşa cum mi-au aşteptat şi sufletul.
7 Cu nici un chip îi vei mântui, întru mânia Ta popoare vei surpa, Dumnezeule.
8 Viaţa mea Ţi-am povestit-o Ţie, lacrimile mele pune-Ţi-le înainte.
9 Precum în făgăduinţa Ta, întoarce-i îndărăt pe vrăjmaşii mei în orice zi Te voi chema6; iată, am cunoscut că Tu eşti Dumnezeul meu.
10 Întru Dumnezeu voi lăuda graiul, întru Domnul voi lăuda cuvântul;
11 în Dumnezeu mi-am pus nădejdea, nu mă voi teme: Ce-mi va face mie materia?
12 În mine, Dumnezeule, sunt făgăduinţele pe care le voi aduce-ntru lauda Ta,
13 că Tu mi-ai izbăvit sufletul din moarte, picioarele din alunecare, aşa ca eu să-I fiu bineplăcut lui Dumnezeu în lumina celor vii.
56
PSALMUL 56 Pentru sfârşit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David, când a fugit el în peşteră din faţa lui Saul 1.
6 Punctuaţia versetelor 8-9 e corectată după ed. Bagster / Hendrickson.
1 Vezi istoria în 1 Rg 22.
1 Miluieşte-mă, Dumnezeule, miluieşte-mă, că în Tine s-a încrezut2 sufletul meu şi în umbra aripilor Tale voi nădăjdui până va trece fărădelegea.
2 Striga-voi către Dumnezeul-cel-preaînalt, către Dumnezeul Care mi-a făcut bine.
3 Trimis-a din cer şi m-a mântuit, spre ocară i-a dat pe cei ce mă călcau în picioare. Trimis-a Dumnezeu mila Sa şi adevărul Său
4 şi mi-a izbăvit sufletul din mijlocul puilor de lei; m-am culcat să dorm ca un ins tulburat. Cât despre fiii oamenilor, dinţii lor sunt arme şi săgeţi, iar limba lor e sabie ascuţită.
5 Înalţă-Te peste ceruri, Dumnezeule, şi peste tot pământul slava Ta!
6 Cursă au gătit pentru picioarele mele şi sufletul mi l-au împilat; groapă au săpat înaintea feţei mele şi au căzut în ea.
7 Gata este inima mea, Dumnezeule, gata-mi este inima;
8 întru slava mea3 cânta-voi şi-Ţi voi aduce laudă. Deşteaptă-te, tu, slava mea, treziţi-vă, voi, psaltire şi alăută!; în zori mă voi trezi.
9 Pe Tine Te voi mărturisi între popoare, Doamne, Ţie Îţi voi cânta între neamuri,
10 că pân’ la cer s-a mărit mila Ta şi pân’ la nori adevărul Tău.
11 Înalţă-Te peste ceruri, Dumnezeule, peste tot pământul slava Ta!
2 Peitho (printre altele) = „a se încrede”, „a crede în cuvântul dat”.
3 Sintagma „Ţie... întru slava mea” este preluată din Codex Sinaiticus (cf. ed. Rahlfs, nota infrapaginală).

57
PSALMUL 57 Pentru sfârşit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David pentru o inscripţie pe stâlp.
1 Grăiţi voi, într-adevăr, dreptate? judecaţi voi oare drept, fii ai oamenilor?1
2 Fiindcă-n inimă fărădelege lucraţi voi pe pământ, strâmbătate mâinile voastre împletesc.
3 Încă din zămislire s-au înstrăinat păcătoşii, încă din pântece s-au rătăcit, grăit-au minciuni.
4 Mânia lor este ca aceea a şarpelui, ca a unei aspide2 surde, care-şi astupă urechile,
5 care nu va auzi glasul celor ce o descântă, nici nu e vrăjită de vrăjile celui ce farmecă.
6 Dumnezeu le va zdrobi dinţii din gură, măselele leilor le-a sfărâmat Domnul.
7 Ca o nimica pieri-vor, ca apa ce trece; El Îşi va întinde arcul până ce ei vor slăbi.
8 Precum ceara ce se topeşte vor fi nimiciţi; căzut-a foc peste ei şi n-au văzut soarele.
9 Înainte ca spinii voştri să-şi cunoască ghimpii3, încă de vii îi va înghiţi El întru
1 În T. M. întrebarea se adresează unor „zei”, „dumnezei” sau „fiinţe divine”, dacă ei îi judecă după dreptate pe „fiii omului” sau „fiii lui Adam”, ceea ce face ca traducerile să fie foarte nesigure. Potrivit Septuagintei, întrebarea psalmistului, amară, se referă la incapacitatea omului de a judeca

drept; o judecată dreaptă se face în cunoştinţă de cauză; or, numai Dumnezeu este Acela Care cunoaşte şi lăuntrul omului, nu doar aparenţele. În acest sens este construit finalul psalmului.
2 „aspidă”: specie de şarpe veninos.
3 Adică: încă în stare crudă, înainte de a atinge maturitatea.
mânie.
10 Veseli-se-va dreptul când va vedea răzbunarea împotriva necredincioşilor, mâinile şi le va spăla în sângele păcătosului.
11 Şi va zice omul: „Dacă într-adevăr este o roadă pentru cel drept, da, este un Dumnezeu Care-i judecă pe pământ”.
58
PSALMUL 58 Pentru sfârşit: Nu nimici! [Un psalm] al lui David pentru o inscripţie pe stâlp, când Saul a trimis şi i-a urmărit casa, ca să-l ucidă1.
1 Scoate-mă de la vrăjmaşii mei, Dumnezeule, şi de cei ce se scoală împotriva mea mântuieşte-mă;
2 izbăveşte-mă de cei ce lucrează fărădelege şi de oamenii vărsărilor de sânge mântuieşte-mă!
3 Că, iată, ei mi-au vânat sufletul, cei tari mi-au stat împotrivă. Nu-i nici fărădelegea mea, Doamne, şi nici păcatul meu;
4 eu în afara nelegiuirii mi-am îndreptat alergarea; scoală-Te întru întâmpinarea mea şi vezi.
5 Şi Tu, Doamne, Dumnezeul puterilor, Dumnezeul lui Israel, ia aminte să cercetezi toate neamurile; să nu ai milă de nimeni din cei ce lucrează fărădelege.
6 Ei se vor întoarce seara şi vor flămânzi ca nişte câini şi vor umbla-mprejurul cetăţii;
7 iată, din gura lor urlete vor scoate şi sabie le este pe buze; căci [zic ei] cine
1 Vezi istoria în 1 Rg 19, 11-12.

i-a auzit 2?
8 Iar Tu, Doamne, vei râde de ei, Tu de nimic vei face toate neamurile.
9 O, Tu, Puterea mea, spre Tine voi veghea, că Tu, Dumnezeule, Tu eşti ocrotitorul meu.
10 O, Dumnezeul meu, mila Ta mă va cuprinde; Dumnezeu mi-o va arăta în mijlocul vrăjmaşilor mei.
11 Să nu-i omori, ca nu cumva să uite ei vreodată legea Ta; risipeşte-i cu puterea Ta şi doboară-i, Doamne, Tu, apărătorul meu.
12 Păcat al gurii lor e cuvântul buzelor lor; fie ei prinşi în trufia lor!; din blestem şi din minciună se va vesti nimicirea lor,
13 întru mânie le va fi nimicirea, şi ei nu vor mai fi; şi vor cunoaşte că Dumnezeu este Stăpânul lui Iacob, al marginilor pământului.
14 Ei se vor întoarce seara şi vor flămânzi ca nişte câini şi vor umbla-mprejurul cetăţii;
15 se vor împrăştia ca să mănânce, iar dacă nu se vor sătura, vor murmura.
16 Iar eu îi voi cânta puterii Tale şi mă voi bucura dimineaţa de mila Ta, că Te-ai făcut ocrotitorul meu şi scăparea mea în ziua necazului meu.
17 Tu eşti ajutorul meu, Ţie Îţi voi cânta, că Tu, Dumnezeule, Tu eşti ajutorul meu, Tu, Dumnezeul meu, Tu eşti mila mea.
2 Unii exegeţi cred că aceasta poate fi întrebarea psalmistului. În realitate, ea este o întrebare-blasfemie a oamenilor păcătoşi.
59
PSALMUL 59 Pentru sfârşit: cu privire la [stihurile] ce se cântă cu schimbul; mai departe, pentru o inscripţie pe stâlp a lui David, când el a ars Mesopotamia Siriei şi Ţoba Siriană şi s-a întors Ioab şi l-a bătut pe Edom, douăsprezece mii, în Valea Sărată1.
1 Dumnezeule, Tu ne-ai lepădat şi ne-ai doborât, Tu Te-ai mâniat şi Tu ai avut milă de noi.
2 Tu ai cutremurat pământul şi l-ai răvăşit2.
3 Lucruri aspre ai arătat poporului Tău, cu vinul umilinţei ne-ai adăpat.
4 Celor ce se tem de Tine datu-le-ai un semn, ca să poată fugi din faţa arcului,
5 pentru ca cei iubiţi ai Tăi să fie izbăviţi; mântuieşte Tu cu dreapta Ta şi auzi-mă!
6 Dumnezeu a grăit în locul Său cel sfânt: „Bucura-Mă-voi şi voi împărţi Sichemul, iar valea Sucot o voi măsura;
7 al Meu este Galaadul, al Meu este Manase, iar Efraim este coiful Meu3; Iuda e regele Meu,

8 Moab, iezerul nădejdilor Mele!4; spre Idumeea Îmi voi întinde sandala, străinii Mie mi s-au supus".
1 Vezi istoria în 2 Rg 8.
2 Syntaresso = „a tulbura în adâncime", „a răsturna cu susu-n jos", „a agita", „a răscoli", „a răvăşi". Nuanţele se traduc în funcţie de context. Vindecă-i dărâmăturile, că de cutremur a fost cuprins.
3 Literal: „este tăria capului Meu". Textul Ebraic e mai direct.
4 Literal: „scăldătoarea nădejdii Mele". Lebes = „cazan", „căldare", „vas pentru spălarea picioarelor" (sau a mâinilor). Ebr.: „scăldătoarea în care Eu Mă spăl".

9 Cine mă va duce la cetatea-ntărită? cine mă va călăuzi până la Idumeea?
10 Oare nu Tu, Dumnezeule, Cel ce te-ai lepădat de noi? oare nu Tu vei ieşi, Dumnezeule, cu oştile noastre?
11 Dă-ne ajutor să ieşim din necaz, că deşertăciune este mântuirea de la om.
12 Întru Dumnezeu vom face noi fapte viteze, El îi va nimici pe cei ce ne supără.
60
PSALMUL 60 Pentru sfârşit: printre cântările lui David.
1 Ascultă, Dumnezeule, la ruga mea, la rugăciunea mea ia aminte.
2 De la marginile pământului către Tine am strigat întru mâhnirea inimii mele; Tu pe piatră m-ai înălţat,
3 Tu m-ai călăuzit, că Tu Te-ai făcut nădejdea mea, turn de tărie în faţa vrăjmaşului1.
4 În locaşul Tău voi locui pe veci, cu acoperământul aripilor Tale mă voi acoperi.
5 Că Tu, Dumnezeule, mi-ai auzit rugăciunile; celor ce se tem de numele Tău le-ai dat o moştenire.
6 Zile vei adăuga la zilele regelui 2, anii lui până-n zile din neam în neam;
7 în veac va rămâne el în faţa lui Dumnezeu. Cât despre mila şi adevărul
1 „Smerita cugetare e acoperământ dumnezeiesc, pentru ca propriile noastre izbândiri să nu fie văzute. Smerita cugetare e adâncul fără fund al puţinătăţii noastre, care nu poate fi jefuit de nici un tâlhar. Smerita cugetare este «turn tare dinspre faţa vrăjmaşului»" (Sf. Ioan Scărarul). 2 Regele: însuşi psalmistul.
Său, cine le va pretinde3?
8 Aşa voi cânta numelui Tău în veacul veacului, pentru ca zi de zi să-mi plinesc făgăduinţele.
61
PSALMUL 61 Pentru sfârşit: un psalm al lui David despre Iditun1.
1 Oare nu lui Dumnezeu I se va supune sufletul meu?2 că de la El îmi este mântuirea;
2 fiindcă El este Dumnezeul meu, Mântuitorul meu şi ocrotitorul meu, şi mai mult nu mă voi clătina.
3 Până când vă năpustiţi asupra unui om? Voi toţi ucideţi, ca şi cum v-aţi năpusti asupra unui zid povârnit, asupra unui gard surpat.
4 Dar ei s-au sfătuit să-mi alunge cinstea, alergat-au întru minciună: cu gura mă binecuvintează, dar cu inima mă blesteamă.
5 Dar tu, suflete al meu, lui Dumnezeu supune-te, că de la El îmi vine puterea de a îndura3,
3 Aici ekzeteo înseamnă „a reclama", „a pretinde". Sensul textului: mila şi adevărul lui Dumnezeu sunt daruri, ele nu pot fi pretinse ca fiind un drept al cuiva.
1 Despre Iditun vezi nota de la Ps 38.
2 Sf. Simeon Noul Teolog: Cel ce s-a rupt cu totul de lume se socoteşte pe sine ca fiind într-un pustiu neumblat şi plin de fiare sălbatice; atunci când se simte ameninţat, întrebarea devine strigăt către Dumnezeu, aşa cum altădată au strigat Daniel, cei trei tineri sau Manase.
3 „Precum marea tulburată se linişteşte când se varsă în ea untdelemn, furtuna ei fiind biruită de calitatea aceluia, aşa şi sufletul nostru se umple de o linişte fericită când se toarnă în el dulceaţa Duhului Sfânt" (Diadoh al Foticeii).

6 că El e Dumnezeul meu şi Mântuitorul meu, Ocrotitorul meu, şi de aici nu mă voi strămuta4.
7 În Dumnezeu e mântuirea mea şi slava mea; El este Dumnezeul ajutorului meu, în Dumnezeu e nădejdea mea.
8 Nădăjduiţi în El, voi, toată adunarea poporului; în faţa Lui revărsaţi-vă inimile, Dumnezeu este

ajutorul nostru.
9 Dar fiii oamenilor sunt deşerţi, fiii oamenilor sunt mincinoşi în cumpenele de a le fi altora nedrepţi5; din deşertăciune sunt toţi laolaltă.
10 Nu vă puneţi nădejdea în nedreptate şi nu tânjiţi după jaf; de-ar curge-n valuri bogăţia, inima să nu v-o apropiaţi.
11 Dumnezeu a vorbit o dată, eu două lucruri am auzit: că puterea e a lui Dumnezeu, şi a Ta, Doamne, este mila;
12 că Tu vei răsplăti fiecăruia după faptele lui.
62
PSALMUL 62 Un psalm al lui David, când se afla el în pustia Iudeii.
1 Dumnezeule, Dumnezeul meu, spre
4 Adevărata răbdare şi adevărata linişte nu pot fi dobândite fără o condiţie esenţială: smerenia inimii (Sf. Ioan Gură de Aur).
5 Text dificil, tradus în diferite feluri. Formularea de faţă urmează punctuaţia din ediţia Rahlfs. „Fiii oamenilor" sunt fii ai deşertăciunilor, cei ce iubesc vanitatea, trufia şi minciuna; ei se înşală unii pe alţii, ca într-un fel de deprindere, prin balanţe şi greutăţi duble, prin bani falşi, prin acte contrafăcute. Deprinderea lor fiind un viciu, ei refuză să se lase convinşi de contrariu, refuzând astfel apropierea de Dumnezeu. T. M. e mult simplificat: „(fiii oamenilor) dacă se urcă în balanţă, toţi împreună sunt mai puţin decât o suflare".
Tine caut dis-de-dimineaţă1; însetat-a de Tine sufletul meu; de câte ori i-a fost trupului meu dor de tine în pământ pustiu şi neumblat şi fără apă2!
2 Aşa m-am arătat eu Ţie în locaşul Tău cel sfânt, ca să-Ţi văd puterea şi slava.
3 Că mila Ta e mai bună decât viaţa; buzele mele Te vor lăuda.
4 Aşa Te voi binecuvânta în viaţa mea şi întru numele Tău voi ridica mâinile mele3.
5 Ca de seu şi de grăsime să se sature sufletul meu, şi cu buze de bucurie Te va lăuda gura mea.
6 De mi-am adus aminte de Tine în aşternutul meu, în aurori am cugetat la Tine,
7 că Tu ai fost ajutorul meu şi întru umbra aripilor Tale mă voi bucura.
8 Lipitu-s-a sufletul meu de Tine, dreapta Ta m-a ocrotit.
9 Iar ei în zadar au umblat după sufletul meu, intra-vor în cele mai de jos ale pământului,
10 da-se-vor în ascuţişul4 săbiei, fi-vor ei porţii pentru vulpi.
11 Dar regele se va veseli în Dumnezeu; lăudat va fi tot cel ce se jură întru El, că s-a astupat gura celor ce grăiesc nedreptăţi.
1 Versetul consună cu Ps 118, 148. Dis-de-dimineaţă (în revărsatul zorilor, când se iveşte aurora) este timpul când omul din parabola lui Iisus a ieşit să tocmească lucrători pentru via sa; de aici, slujba utreniei, când monahii sunt adunaţi la rugăciune (Sf. Ioan Casian).
2 Atât sufletul cât şi trupul, întreaga fiinţă umană tânjeşte după Dumnezeu atunci când simte că împrejuru-i e doar uscăciune.
3 Ridicarea mâinilor către Domnul, ca act cultic, este atestată şi în Iş 17, 11 şi urm; Ps 142, 6; 1 Tim 2, 8. Gestul, însoţit de rugăciune, se practică şi astăzi în anumite momente liturgice.
4 Literal: „mâinile"; ebraism.

63
PSALMUL 63 Pentru sfârşit: un psalm al lui David.
1 Auzi, Dumnezeule, glasul meu când mă rog eu Ţie, scoate-mi sufletul din frica vrăjmaşului1!
2 Acoperă-mă de năvala celor ce fac rău, de mulţimea celor ce lucrează fărădelege,
3 de cei ce şi-au ascuţit limbile ca sabia, de cei ce şi-au întins arcul amarnică lucrare -
4 pentru ca-ntru ascuns să-l săgeteze pe cel neprihănit.
5 Năprasnic îl vor săgeta şi nu se vor teme, întăritu-s-au în plănuirea lor cea rea, s-au vorbit să ascundă laţurile; zis-au: „Cine ne va vedea?"2
6 Iscodit-au după fărădelege şi s-au sleit iscodind iscodiri.
7 Un om se va apropia, şi inima e adâncă şi Dumnezeu Se va înălţa:3
8 Ca dintr-o săgeată de copii le sunt loviturile, fără putere li s-au făcut limbile împotrivă. Toţi cei ce i-au văzut s-au tulburat şi fiece om s-a înfricoşat4.
9 Şi au vestit lucrurile lui Dumnezeu şi faptele Lui le-au înţeles.

1 Fer. Augustin: Când mucenicii, mergând la moarte, se rugau astfel, ei nu-I cereau lui Dumnezeu să-i scape de moarte, ci de frica în faţa morţii.
2 Textual, vorbire indirectă: „Cine îi va vedea?” Corectat după Versiunea Ebraică (OSTY).
3 „Un om” e duşmanul ce se apropie; dar inima celui pândit e adâncă prin aceea că-L are pe Dumnezeu în ea; din aceste adâncuri lăuntrice Se va ridica El să-l facă pe duşman neputincios. Sf. Ciprian de Cartagina a folosit acest verset pentru a-i încuraja pe cei ce mergeau spre moarte martirică.
4 Versetele 8-9; efectele lucrării lui Dumnezeu.
10 Veseli-se-va cel drept întru Domnul şi în El va nădăjdui, întru El se vor lăuda toţi cei drepţi la inimă.
64
PSALMUL 64 Pentru sfârşit: un psalm-cântare al lui David, odă cântată de Ieremia şi Iezechiel şi de poporul robit, când erau ei gata de plecare1.
1 Ţie, Dumnezeule, Ţi se cuvine cântare în Sion şi Ţie Ţi se va plini făgăduinţă în Ierusalim.
2 Ascultă-mi ruga, spre Tine tot trupul va veni2.
3 Cuvintele nelegiuiţilor ne-au încovoiat, dar necredinţele3 noastre Tu le vei uşura.
4 Fericit este cel pe care Tu l-ai ales şi l-ai luat la Tine; el în curţile Tale va locui. Sătura-ne-vom de bunătăţile casei Tale; sfânt e locaşul Tău, minunat întru dreptate.
5 Auzi-ne pe noi, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, nădejdea tuturor marginilor pământului şi a celor ce sunt pe mare, departe,
1 În anul 587 Evreii au fost duşi în captivitatea babilonică, dar profetul Ieremia a prezis că după 70 de ani se vor întoarce. Printre profeţii captivi se afla şi Iezechiel. După întoarcerea captivilor s-a făcut şi restaurarea templului din Ierusalim.
2 Intuind prefigurarea Ierusalimului ceresc, Fer. Augustin vede plinirea făgăduinţelor atunci, la învierea cea de obşte, când drepţii vor sta în faţa lui Dumnezeu nu numai cu sufletele, ci şi cu trupurile, acestea din urmă nefiind supuse stricăciunii, ca unele ce au ieşit din Babilon.
3 „necredinţele” (aici): păcatul (repetat) de a nu-ţi pune viaţa în acord cu credinţa ta, de a nu-i rămâne totdeauna credincios lui Dumnezeu.

6 Tu, Cel ce munţii îi pregăteşti întru tăria Ta, Tu, Cel încins cu putere,
7 Tu, Cel ce răscoleşti adâncul mării şi vuietul valurilor ei.
8 De semnele Tale se vor tulbura neamurile şi se vor înspăimânta cei ce locuiesc mărginimile; porţile4 dimineţii şi ale serii Tu le vei face frumoase.
9 Tu ai cercetat pământul şi din belşug l-ai adăpat, bogăţiile lui le-ai făcut să sporească; râul lui Dumnezeu5 s-a umplut de apă; Tu le-ai pregătit hrana, căci aşa e pregătirea Ta.
10 Adapă-i brazdele pân’ la beţie6, înmulţeşte-i roadele!; vesel va fi în stropii lui de ploaie când totul odrăsleşte.
11 Tu cu bunătatea Ta vei binecuvânta cununa anului şi câmpurile Tale se vor umple de grăsime;
12 munţii pustiei7 se vor îngrăşa şi dealurile în bucurie se vor încinge;
13 turmele8 s-au îmbrăcat în lână, văile se vor îmbelşuga de grâu; şi strigăte vor scoate, căci în cântări Te vor cânta.
4 Literal: „Ieşirile”, deschiderile prin care soarele răsare şi apune. Sensul: extremităţile pământului.
5 „râul lui Dumnezeu”: metaforă pentru rezervele de apă pe care anticii le presupuneau deasupra bolţii cereşti şi din care Dumnezeu face să cadă ploile. Urmează un amplu tablou al pământului udat de ploi în urma unei secete prelungite (robia).
6 Textual: „îmbată-i brazdele”. E vorba de beţia euforică a belşugului, a bucuriei şi veseliei. Verbul e acelaşi ca în Ps 22, 5 (vezi nota).
7 Textual (ed. Rahlfs şi altele): „frumuseţile”, „păşunile” sau „roadele de anotimp” ale pustiei. În Codicii Vaticanus şi Sinaiticus: „munţii”. Opţiunea de faţă e impusă de paralelismul sinonimic al versetului (munţii dealurile).
8 Literal: „berbecii turmelor”.
65
PSALMUL 65 Pentru sfârşit: o cântare psalmodică a învierii1.
1 Cu bucurie strigaţi-I2 lui Dumnezeu tot pământul,

2 numelui Său cântaţi-i, daţi mărire laudei Lui!
3 Spuneţi-I lui Dumnezeu: Cât de înfricoşătoare sunt lucrurile Tale! Întru mulţimea puterii Tale Te vor linguşi vrăjmaşii Tăi.
4 Tot pământul să Ţi se închine şi să-Ţi cânte, numelui Tău să-i cânte.
5 Veniţi şi vedeţi faptele lui Dumnezeu, cât e El de înfricoşător în sfaturi, mai mult decât fiii oamenilor,
6 El, Cel ce întoarce marea în uscat; prin râu vor trece cu piciorul. Acolo ne vom veseli de El,
7 de Cel ce întru puterea Sa stăpâneşte veacul; ochii Săi se uită spre neamuri: cei ce-L amărăsc să nu se înalţe întru ei!
8 Voi, neamuri, binecuvântaţi-L pe Dumnezeul nostru şi faceţi să se audă glasul laudei Lui.
9 El, Cel ce sufletul mi l-a temeinicit în viaţă3, nu mi-a lăsat picioarele să se clatine.
10 Că ne-ai încercat pe noi, Dumnezeule, cu foc ne-ai lămurit, aşa cum în foc
1 Fer. Augustin: „Pentru sfârşit": „sfârşitul" e Hristos (cf. Rm 10, 4). Hristos este Cel ce a înviat. El însă este Capul, iar Biserica este Trupul; dacă El, Capul, a înviat, Biserica Îl va urma. Evreii credeau că numai ei, deţinătorii Legii, vor învia. Psalmul însă începe prin cuvintele: „Cu bucurie strigaţi-I lui Dumnezeu tot pământul", de unde caracterul universal al învierii.
2 Despre alalazo vezi nota de la Ps 46, 1.
3 „mi l-a temeinicit": mi l-a aşezat pe temelie tare.

se lămureşte argintul;
11 ne-ai prins în laţ, necazuri ne-ai pus pe grumaz,
12 oameni ai ridicat deasupra capetelor noastre, prin foc trecut-am şi prin apă şi Tu ne-ai scos la odihnă4.
13 În casa Ta intra-voi cu arderi-de-tot, Ţie voi plini făgăduinţele mele
14 pe care buzele mele le-au rostit şi gura mea le-a grăit întru necazul meu;
15 arderi-de-tot cu măduvă5 Îţi voi aduce, cu tămâie şi berbeci, boi şi ţapi Îţi voi aduce.
16 Veniţi şi auziţi, şi eu vă voi povesti vouă, celor ce vă temeţi de Dumnezeu, câte i-a făcut El sufletului meu.
17 Către El cu gura mea am strigat, pe El cu limba mea L-am preamărit.
18 Dacă-n inima mea am zărit strâmbătate, atunci Domnul să nu mă audă!
19 De aceea m-a auzit Dumnezeu, luat-a aminte la glasul rugăciunii mele.
20 Binecuvântat este Dumnezeu, Cel ce nu mi-a îndepărtat rugăciunea, şi nici mila Lui de la mine!
66
PSALMUL 66 Pentru sfârşit: printre cântări, un psalm-cântare al lui David1.
4 În războiul nostru duhovnicesc, Dumnezeu îi îngăduie diavolului să ne treacă prin tot felul de încercări, prin focul şi furtuna patimilor noastre, prin dulceaţa poftelor iraţionale, pentru ca, după aceea, biruitori, să ajungem la bucuria Binelui (Nichita Stithatul).
5 „măduva": partea cea mai grasă şi mai fină a animalului de jertfă; metaforic: ce e mai bun; chintesenţa.
1 „al lui David": menţiune în Codex Vaticanus.
1 Dumnezeule, milostiveşte-Te spre noi şi ne binecuvintează, luminează-Ţi faţa Ta peste noi şi ne miluieşte,
2 ca să cunoaştem pe pământ calea Ta, în toate neamurile mântuirea Ta.2
3 Pe Tine Te vor lăuda popoarele, Dumnezeule, toate popoarele Te vor lăuda.
4 Veselească-se neamurile şi să se bucure, că Tu cu dreptate vei judeca popoarele şi neamurile de pe pământ le vei călăuzi.
5 Pe Tine Te vor lăuda popoarele, Dumnezeule, toate popoarele Te vor lăuda.
6 Pământul şi-a dat rodul său:3 Binecuvintează-ne, Dumnezeule, Dumnezeul nostru!
7 Binecuvintează-ne pe noi, Dumnezeule, şi de Tine să se teamă toate marginile pământului.
67
PSALMUL 67 Pentru sfârşit: un psalm-cântare al lui David.
1 Să învie1 Dumnezeu şi să se risipească vrăjmaşii Lui şi să fugă de la
2 Deşi psalmul a fost alcătuit de un rege al Evreilor, el nu poartă mesajul acestora, că adică numai ei se vor mântui, ci pe acela, profetic, al universalităţii creştinismului.

3 Fer. Ieronim: În viziunea profetică, „rodul” este Sfânta Fecioară Maria, fruct al acestui pământ, al acestei seminţe, al acestui lut, al lui Adam. Ceea ce s-a pierdut în Eden a fost dobândit în Fiul ei. Notă: Propoziţia: „Pământul şi-a dat rodul său” este începutul acestui verset, iar nu sfârşitul celui precedent, aşa cum o găsim în unele ediţii româneşti. Ceea ce urmează e consecinţa acestui „rod”.
1 Grecescul anistemi înseamnă „a face (pe cineva) să se scoale”, „a se scula” (din pat), de unde, prin analogie, „a învia”. În acest ultim sens a fost folosit, cu mult înainte de ivirea creştinismului, de Eschil în „Agamemnon” şi de Sofocle în „Electra”. Versiunea de faţă îl traduce în semnificaţia lui profetică, cu atât mai mult cu cât primele trei versete ale acestui psalm au intrat în cultul creştin: cu ele se deschide slujba Învierii Domnului.

faţa Lui cei ce-L urăsc pe El;2
2 precum se stinge fumul, aşa să se stingă; precum se topeşte ceara de faţa focului, aşa să piară păcătoşii de la faţa lui Dumnezeu,
3 iar drepţii să se veselească, să se bucure în faţa lui Dumnezeu, întru veselie să se desfete.
4 Cântaţi-I lui Dumnezeu, cântaţi numelui Său, pregătiţi-I cale Celui ce pluteşte pe asfinţituri domnul Îi este numele -, înaintea Lui bucuraţi-vă! Să se tulbure ei de faţa Lui,
5 a Celui ce e Părinte al orfanilor şi Judecător al văduvelor.
6 Dumnezeu este în locul Său cel sfânt, Dumnezeu îi aşază-n casă pe cei singuratici, cu vitejie îi scoate pe cei legaţi în obezi, şi tot aşa pe cei ce-L amărăsc, pe cei ce locuiesc în morminte.
7 Dumnezeule, când mergeai Tu înaintea poporului Tău, când treceai Tu prin pustie,
8 pământul s-a cutremurat căci şi cerurile rouraseră în faţa Dumnezeului Sinaiului, în faţa Dumnezeului lui Israel.
9 Ploaie binevoitoare i-ai pus Tu deoparte, Dumnezeule, moştenirii Tale; ea a slăbit, Tu o vei întări;
10 vietăţile Tale locuiesc într-însa, cu bunătatea Ta ai pregătit-o, Dumnezeule, pentru cel sărac.
11 Domnul va da cuvânt cu putere multă celor ce binevestesc.
2 Singur în pustie, Sf. Antonie cel Mare obişnuia să cânte acest verset, însoţit de semnul crucii, pentru alungarea demonilor.
12 El, Cel ce este Împăratul Puterilor, El îi va împărţi celui iubit al Său prăzile menite să înfrumuseţeze casa.
13 Dacă dormiţi între bunurile moştenirii, aripi de porumbiţă veţi avea, suflate cu argint, al cărei grumaz e-n ape de aur verzui.3
14 Când Cel-ce-este-n ceruri hotărăşte regi peste ea, ei vor deveni albi ca zăpada pe Salmon.4
15 Muntele lui Dumnezeu e munte gras, munte închegat, munte gras.
16 De ce gândiţi voi, munţi închegaţi, că acesta e muntele unde I-a plăcut lui Dumnezeu să locuiască? Pentru că şi Domnul va locui în el până-ntru sfârşit.
17 Carul de luptă al lui Dumnezeu e înmulţit în mii de mii, mii din cele fără număr; Domnul e-n mijlocul lor pe Sinai, în locul Său cel sfânt.
18 Întru cele înalte Te-ai înălţat, robia ai dus-o în robie,5 daruri ai primit între oameni (da, fiindcă erau nesupuşi), pentru ca Tu să poţi locui acolo.
19 Binecuvântat este Domnul Dumnezeu, binecuvântat e Domnul în fiecare zi, belşug ne fie nouă Dumnezeul mântuirii noastre.
20 Dumnezeul nostru e un Dumnezeu al mântuirii şi ale Domnului Domn sunt căile ieşirii6 din moarte.
3 „Cele văzute de suflet spre a se preface în faptă sunt argintii ca aripile porumbelului; iar cele cugetate, adică cele de dincolo de raţiune, menite contemplaţiei, sunt aurii. Dacă sufletul nu este înfrumuseţat în acest chip, atunci el nu poate zbura şi nu se poate odihni acolo unde este sălaşul tuturor celor ce se veselesc” (Ilie Ecdicul).
4 „Salmon” (sau „Ţalmon”): munte în apropiere de Sichem.
5 „Hristos a înviat din morţi, cu moartea pe moarte călcând...” (Troparul Învierii).
6 În sens propriu, cuvântul diexodos înseamnă „canal de ieşire”; de aici, tunel sau cale de a ieşi (scăpa) de undeva.

21 Dar Dumnezeu va sfărâma capetele vrăjmaşilor Săi, coama celor ce stăruiesc în greşalele lor.
22 Zis-a Domnul: „Din Vasan îi voi întoarce, în adâncurile mării îi voi întoarce,

23 pentru ca să se afunde piciorul tău în sânge, limba câinilor tăi în acela al vrăjmaşilor tăi”.
24 Văzută a fost, Dumnezeule, intrarea Ta, 7
25 Înainte mergeau căpeteniile, după ele cântăreţii din strune, la mijloc copilele bătând din timpane:
26 „În adunări binecuvântaţi pe Dumnezeu, pe Domnul din izvoarele lui Israel!”
27 Acolo era Veniamin, cel mai tânăr, cu sufletu-n răpire,8 căpeteniile lui Iuda, dregătorii lor, căpeteniile Zabulonului, căpeteniile Neftalimului.
28 Porunceşte, Dumnezeule, puterilor Tale, întăreşte, Dumnezeule, ceea ce Tu ai făcut pentru noi.
29 De la templul Tău de deasupra Ierusalimului Îţi vor aduce regii daruri.
30 Mustră fiarele din trestii,9 acea adunare de tauri printre junincile popoarelor, ca nu cumva ei să-i alunge pe cei ce-au fost încercaţi ca argintul. Risipeşte neamurile care voiesc războaie;
31 veni-vor soli din Egipt, Etiopia se va grăbi să-şi întindă mâna spre Dumnezeu.
7 În ceea ce urmează: tabloul unei măreţe procesiuni religioase. intrarea Dumnezeului meu, a Împăratului meu, în sfântul locaş.
8 Adică în stare euforică, de extaz.
9 Se pare că e o aluzie (defăimătoare) la Egipteni.
32 Voi, împărăţii ale pământului, cântaţi lui Dumnezeu, cântaţi-I Domnului!
33 Cântaţi lui Dumnezeu Cel ce mână cerul cerului spre revărsatul zorilor; iată, cu glasul Său rosteşte glas de putere.
34 Daţi slavă lui Dumnezeu! Peste Israel Îi este măreţia, în nori Îi este puterea.
35 Minunat este Dumnezeu întru sfinţii Săi; Dumnezeul lui Israel, El îi va da poporului Său putere şi tărie. Binecuvântat este Dumnezeu!
68
PSALMUL 68 Pentru sfârşit: privitor la [stihurile] ce se cântă cu schimbul; un psalm al lui David.1
1 Mântuieşte-mă, Dumnezeule, că pân’ la suflet2 m-au năpădit3 apele.
2 În noroiul adâncului m-am afundat, şi nimic de care să mă ţin.4 Intrat-am în adâncurile mării, şi furtuna m-a copleşit.
3 Ostenit-am strigând, gâtlejul mi-a amorţit, de la nădejdea mea spre Dumnezeul meu, ochii mei au ajuns să slăbească.
4 Cei ce mă urăsc fără pricină s-au înmulţit mai mult decât perii capului meu. Întăritu-s-au vrăjmaşii mei, cei ce mă prigonesc pe nedrept: ceea ce n-am jefuit, aceea am plătit.
1 Psalm mesianic; atât Evangheliştii cât şi Sfinţii Părinţi au văzut, într-o seamă din versetele lui, prefigurarea patimilor Mântuitorului.
2 Ebr.: „până la gât”.
3 Literal: „au intrat”; „au venit”.
4 Sf. Grigorie de Nyssa: Noroiul păcatelor creează întotdeauna senzaţia de nesiguranţă.
888
5 Dumnezeule, Tu mi-ai cunoscut nebunia şi greşalele mele nu s-au ascuns de Tine.
6 Cei ce Te aşteaptă pe Tine să nu fie ruşinaţi din pricina mea, Doamne, Doamne al puterilor, şi nici din pricina mea să fie înfruntaţi cei ce Te caută pe Tine, Dumnezeul lui Israel.
7 Că de dragul Tău am suferit ocară, ruşinea mi-a acoperit obrazul.
8 Înstrăinat le-am devenit fraţilor mei, străin de fiii maicii mele,
9 că râvna casei Tale m-a mâncat şi ocările celor ce pe Tine Te ocărăsc au căzut asupra mea.
10 Sufletul mi l-am smerit cu post, şi aceasta mi-a fost spre ocară;
11 cu haină de sac m-am îmbrăcat, şi lor le-am ajuns de poveste.
12 Cei ce şedeau pe la porţi şuşoteau5 împotrivă-mi şi despre mine cântau băutorii de vin.
13 Dar eu prin rugăciunea mea strig către Tine, Doamne; vremea e pentru bună-plăcerea Ta; Dumnezeule, întru mulţimea milei Tale auzi-mă întru adevărul mântuirii Tale.
14 Mântuieşte-mă din noroi, ca să nu mă scufund; izbăveşte-mă de cei ce mă urăsc, şi din adâncul apelor,
15 să nu mă înece vâltoarea apei, nici să mă înghită adâncul şi nici gura fântânii deasupra mea să se închidă.
16 Auzi-mă, Doamne, că bună este mila Ta; după mulţimea îndurărilor Tale caută spre mine.
17 Să nu-Ţi întorci faţa Ta de la robul Tău, că necăjit sunt eu; auzi-mă degrab!
5 Literal: „pălăvrăgeau”.

18 Ia aminte la sufletul meu şi mântuieşte-l; din pricina duşmanilor mei, izbăveşte-mă!
19 Că Tu îmi cunoşti ocara şi ruşinea şi umilirea; în faţa Ta sunt toţi cei ce mă necăjesc;
20 ocară a aşteptat sufletul meu, şi suferinţă. Şi am aşteptat pe cineva care să îndure împreună cu mine, dar nimeni nu era; şi pe cei ce m-ar fi mângâiat, dar n-am aflat pe nimeni.6
21 Şi ca hrană mi-au dat fiere şi întru setea mea mi-au dat să beau oţet.
22 Facă-li-se masa capcană înaintea lor, şi răsplată şi piatră de poticnire;
23 ochii să li se întunece ca să nu poată vedea, şi spinarea lor fă-o pentotdeauna gârbovă;
24 varsă-Ţi urgia Ta peste ei şi mânia urgiei Tale să-i cuprindă;
25 facă-se curtea lor pustie şi-n sălaşele lor nimeni să locuiască;
26 fiindcă ei l-au prigonit pe cel bătut de Tine şi-n durerea rănilor mele7 au mai pus pe deasupra.
27 Adaugă-le fărădelege la fărădelege şi-ntru dreptatea Ta să nu intre;
28 şterşi să fie ei din cartea celor vii şi să nu fie scrişi alături de cei drepţi.
29 Sărac sunt eu şi-ndurerat; mântuirea Ta, Dumnezeule, să mă ocrotească.
30 Cu o cântare voi lăuda numele lui Dumnezeu şi-ntru laudă Îl voi preamări;
6 Ecou profetic: singur şi neajutorat în suferinţă, Iisus Şi-a asumat durerea asemenea unui om, prin natura Sa omenească (Sf. Irineu de Lugdunum).
7 În ediţiile româneşti curente: „rănilor lui”. În concordanţă cu o seamă de manuscrise: „rănilor mele”.

31 şi-I va plăcea lui Dumnezeu mai mult decât un viţel tânăr, căruia îi cresc coarne şi unghii.8
32 Să vadă săracii şi să se bucure; căutaţi-L pe Dumnezeu, şi viu va fi sufletul vostru.
33 Că Domnul i-a auzit pe cei săraci şi nu i-a dispreţuit pe cei încătuşaţi de dragul Lui.
34 Pe El să-L laude cerurile şi pământul, marea şi toate cele ce se târăsc în ea.
35 Că Dumnezeu va mântui Sionul şi se vor zidi cetăţile lui Iuda şi ei vor locui acolo şi-l vor moşteni;9
36 şi seminţia robilor Tăi îl va stăpâni şi cei ce iubesc numele Tău10 vor locui în el.
69
PSALMUL 69 Pentru sfârşit: al lui David; spre aducere aminte, ca Domnul să mă mântuiască.1
1 Dumnezeule, spre ajutorul meu ia aminte; Doamne, grăbeşte-Te să-mi ajuţi!2
2 Să se ruşineze şi să se înfrunte cei ce-mi caută sufletul; să se întoarcă înapoi
8 Suita: cântare-laudă-preamărire se constituie în jertfa duhovnicească, singura adevărată şi bineplăcută lui Dumnezeu.
9 Sionul.
10 În ediţiile româneşti curente: „robilor Lui”, „numele Lui”; după Codex Sinaiticus: „robilor Tăi”, „numele Tău”.
1 Textul reia, în variantă, o seamă de versete ale Psalmului 39.
2 După Sf. Ioan Scărarul, aceasta e prima treaptă, elementară, în lupta cu gândurile (care te înstrăinează de la rugăciune): te rogi împotriva lor. A doua treaptă, superioară: grăieşti împotriva lor; iar a treia, desăvârşită: le dispreţuieşti şi te ridici deasupra lor.
şi să se ruşineze cei ce-mi doresc mie răul;
3 întoarcă-se de-ndată ruşinaţi cei ce-mi grăiesc mie: „Bine-ţi fac! bine-ţi fac!”
4 Să se bucure şi să se veselească toţi cei ce Te caută pe Tine; cei ce iubesc mântuirea Ta, Dumnezeule, pururea să zică: „Mărit să fie Domnul!” Iar eu sărac sunt şi sărman; Dumnezeule, vino întru ajutorul meu!
5 Tu eşti ajutorul meu şi izbăvitorul meu; Doamne, nu Te lăsa aşteptat!
70
PSALMUL 70 Al lui David. Un psalm al fiilor lui Ionadab şi al celor dintâi care au fost duşi în robie. (Fără titlu la Evrei).1
1 Întru Tine, Doamne, am nădăjduit, să nu fiu ruşinat în veac.
2 Întru dreptatea Ta izbăveşte-mă şi scapă-mă, pleacă-Ţi auzul către mine şi mă mântuieşte.
3 Fii-mi Dumnezeu apărător şi loc întărit ca să mă mântuieşti, că Tu eşti temelia mea şi scăparea mea.
4 Dumnezeul meu, izbăveşte-mă din mâna păcătosului, din mâna călcătorului de lege şi a omului nedrept.

5 Că Tu eşti, Doamne, puterea mea de a-ndura; din tinereţile mele, Domnul e nădejdea mea.
6 Încă fiind în pântece, de Tine-am fost legat; încă din pântecele maicii mele, Tu eşti apărătorul meu; întru Tine de-a pururi e cântul meu de laudă.
1 Vezi istoria lui Ionadab şi a fiilor săi în Ir 35.

7 Ca de minune m-am făcut multora, dar Tu eşti ajutorul meu cel tare.
8 Să se umple gura mea de laudă, ca în cântări să laud slava Ta, toată ziua mare-cuviinţa Ta.
9 Nu mă lepăda la vremea bătrâneţelor; când mie îmi va lipsi tăria, Tu să nu mă laşi.
10 Că vrăjmaşii mei au vorbit împotriva mea şi cei ce-mi urmăresc sufletul s-au sfătuit împreună,
11 zicând: „Dumnezeu l-a părăsit; urmăriţi-l şi-l prindeţi, că nu-i nimeni să-l scape!”
12 Dumnezeule, nu te-ndepărta de mine, Dumnezeul meu, spre ajutorul meu ia aminte!
13 Să se ruşineze şi să piară cei ce-mi defaimă sufletul; în ruşine să se-mbrace şi în înfruntare cei ce caută să-mi facă rău.
14 Dar eu pururea voi nădăjdui în Tine şi laudei Tale întregi voi pune adaos.2
15 Gura mea va vesti dreptatea Ta, toată ziua mântuirea Ta, altceva nu ştiu.3
16 Intra-voi în puterea Domnului; Doamne, îmi voi aminti de dreptatea care este numai a Ta.
17 Dumnezeule, Tu din tinereţile mele mi-ai dat învăţătură, şi eu de-acum voi vesti minunile Tale.
18 pân’ la bătrâneţe şi pân’ la cinstirea anilor, Dumnezeule, nu mă părăsi, pân’ ce braţul Ţi-l voi vesti la tot neamul ce va să vină, puterea Ta şi dreptatea Ta, Dumnezeule,
2 Chiar când cântarea de laudă pare deplină, râvna psalmistului încă mai cântă.
3 În traducere literală: „că nu ştiu să fac socoteli (calcule)”; „nu ştiu să număr totul pe degete”. Echivalenţă liberă.
19 pân’ la cele înalte voi vesti lucrurile cele mari. Dumnezeule, cine este asemenea Ţie?
20 Cât sunt de mari necazurile cele multe şi rele pe care mi le-ai arătat!; dar, întorcându-Te, Tu m-ai chemat din nou la viaţă şi din genunile pământului m-ai scos.
21 Peste mine ai înmulţit mărirea Ta şi, întorcându-Te, m-ai mângâiat şi din genunile pământului din nou m-ai scos.
22 Căci pe Tine Te voi mărturisi; adevărul Tău în unelte de cântare, Dumnezeule; Ţie Îţi voi cânta, Ţie, Sfântul lui Israel.
23 Bucura-se-vor buzele mele când Îţi voi cânta, şi sufletul meu, pe care l-ai mântuit.
24 Chiar şi limba mea toată ziua va cugeta la dreptatea Ta, când vor fi ruşinaţi şi înfruntaţi cei ce caută să-mi facă rău.
71
PSALMUL 71 Pentru Solomon1.
1 Dumnezeule, judecata Ta dă-o regelui şi dreptatea Ta fiului regelui2,
1 Pornind de la etimologia numelui „Solomon” = „Făcătorul de pace”, Cassiodorîi atribuie acestui titlu o valenţă profetică, raportându-l la Iisus Hristos, Cel ce a spus: „Pace vă las vouă, pacea Mea v-o dau” (In 14, 27). Solomon a preluat demnitatea regală de la David, părintele său (3 Rg 1), dar şi Iisus Hristos a fost numit „fiul lui David” (Mt 9, 27), iar David „părintele Său” (după trup) (Lc 1, 32). De altfel, întregul psalm a fost recunoscut drept mesianic, atât de tradiţia ebraică, tradiţie care a văzut în el prefigurarea regelui ideal, cât şi de cea creştină, care a identificat o parte din atributele lui Iisus Hristos. Aşadar, şi psalmul acesta se cere citit „pe dinlăuntru”. 2 Paralelismul sinonimic al acestui verset poate sugera ideea că, în perspectivă mesianică, nu e vorba de două persoane diferite, ci numai de una (aşa cum, de altfel, rezultă din conţinutul întregului psalm): Iisus Hristos este, în acelaşi timp, Dumnezeu adevărat şi Fiul lui Dumnezeu. Pe de altă parte, Sf. Atanasie cel Mare observă că, în timp ce la crearea lumii a fost folosit verbul „a fi” = „să fie”!, pentru „plinirea vremii” (Ga 4, 4) e utilizat verbul „a da” = „dă-o”, frecvent în Noul Testament, în sensul că Dumnezeu-Tatăl „I-a dat” Fiului Său toată puterea (inclusiv pe cea judecătorească in 5, 22) în cer şi pe pământ.

2 ca să-l judece pe poporul Tău întru dreptate şi pe săracii Tăi întru judecată.
3 Primească munţii pace pentru popor şi dealurile dreptate.
4 El îi va judeca pe săracii poporului şi-i va milui pe fiii săracilor, iar pe clevetitor îl va umili.
5 Şi astfel va face 3 cât va fi soarele şi cât va fi luna, din neam în neam.

6 Ca ploaia pe lână Se va pogorî4 şi ca picăturile ce cad pe pământ.
7 În zilele Lui va răsări dreptatea şi belşug de pace cât va sta luna pe cer5.
8 Şi stăpânirea Lui va fi de la o mare pân' la alta şi de la râu pân' la marginile lumii6.
9 În faţa Lui vor cădea la pământ Etiopienii şi vrăjmaşii Lui vor linge ţărâna.
10 Regii Tarsisului şi insulele vor aduce daruri, daruri vor aduce regii Arabilor şi cei din Saba; şi Lui I se vor închina toţi regii pământului,
3 Symparameno = „a persista", „a stărui", „a continua o lucrare".
4 Cassiodor tâlcuieşte: Precum ploaia cade lin pe lâna mieluşelei, fără s-o vatăme şi fără ca aceasta s-o simtă, aşa S-a pogorât şi s-a sălăşluit Fiul lui Dumnezeu în pântecele Fecioarei; puterea supremă devenită gingăşie umană.
5 Literal: „atâta timp cât luna nu va pieri".
6 Aici nu e vorba de lume ca univers (kosmos), ci de lume ca omenire (oikoumene), ceea ce denotă un teritoriu spiritual.
11 neamurile toate Lui Îi vor sluji.
12 Că El l-a izbăvit pe sărac din mâna asupritorului şi pe sărmanul fără de ajutor;
13 pe sărac îl va cruţa şi pe sărman şi sufletele săracilor le va mântui;
14 sufletele lor vor scăpa de camătă şi nedreptate şi scump va fi numele Lui în faţa lor7.
15 Şi El viu va fi şi I se va da Lui din aurul Arabiei, iar ei de-a pururi se vor ruga pentru El, toată ziua Îl vor binecuvânta.
16 Fi-va El pe pământ reazem în crestele munţilor, roada Lui se va înălţa mai sus decât Libanul, iar cei din cetate vor înflori ca iarba pământului.
17 Fi-va numele Lui binecuvântat în veci, numele Lui va dăinui cât soarele8. Şi în El se vor binecuvânta toate neamurile pământului, toate neamurile Îl vor ferici.
18 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, singurul Care face minuni, şi binecuvântat e numele slavei Sale în veac şi în veacul veacului; de slava Lui va fi plin întreg pământul! Amin! Amin!
72
PSALMUL 72 Un psalm al lui Asaf.1
7 În ediţiile româneşti curente: „scump va fi numele lor înaintea lui", eroare datorată nu numai unei transcrieri greşite în Codex Sinaiticus, dar şi Textului Masoretic: „scump va fi sângele lor în ochii lui" (vezi şi ed. Galaction, 1938). Eroarea a fost preluată şi de ed. Rahlfs.
8 E vorba de dăinuirea (pomenirea) numelui Săupe toată durata istoriei.
1 Pentru „Asaf" vezi nota de la Ps 49 (titlu).
892
1 Cât de bun îi este Dumnezeu lui Israel, celor ce sunt drepţi cu inima!
2 Mie însă puţin mi-a fost de nu mi-au alunecat picioarele, puţin mi-a fost că paşii nu mi s-au poticnit.
3 Că i-am pizmuit pe cei fără de lege în timp ce vedeam pacea păcătoşilor,
4 că anume la moartea lor nu sunt semne de durere şi că ei nu şovăie atunci când sunt loviţi;
5 ei nu au parte de trudă aşa cum au alţi oameni şi nici cu alţi oameni fi-vor biciuiţi2.
6 Iată de ce i-a stăpânit trufia şi de ce se înfăşoară în nedreptatea şi-n necredinţa lor.
7 Nedreptatea li se scurge din grăsime, trecut-au spre poftele inimii.
8 În răutate au gândit şi au vorbit, nedreptatea şi-au rostit-o cu înfumurare3.
9 Gura şi-au pus-o împotriva cerului şi limba lor cutreieră pământul.
10 Drept aceea, poporul meu se va întoarce aici şi zile pline fi-vor aflate întru ei4.
11 Ei zic: „Cum de ştie Dumnezeu? este oare cunoaştere întru Cel-Preaînalt?
12 Iată, aceştia sunt păcătoşii şi sunt înfloritori; încă în veacul acesta au dobândit averi!"
2 Asemenea lui Iov, psalmistul observă că principiul ideal în virtutea căruia oamenii răi ar trebui să aibă destinul faptelor lor e contrazis de realitate. Constatarea îi provoacă o depresie psihică vecină cu prăbuşirea (v. 2), dar, iluminat de înţelepciunea divină, el găseşte suficiente resurse spre a ancora în speranţă.
3 Literal: „şi-au rostit-o de sus".
4 „Zilele pline" nu sunt altceva decât prefigurarea „plinirii vremii", când Fiul lui Dumnezeu S-a întrupat (Fer. Augustin).

13 Iar eu am zis: „Vai, în zadar am păstrat în inima mea dreptatea şi întru nevinovăţie mi-am spălat mâinile;
14 lovit am fost de-a lungul întregii zile şi mie mi-a fost mustrarea în fiecare dimineaţă!...”.
15 Şi am zis: „Astfel voi grăi: iată, ar fi trebuit să rup legământul cu neamul fiilor Tăi!...”.
16 Şi mă sileam să înţeleg, dar era prea obositor pentru mine,
17 până ce am intrat în locaşul cel sfânt al lui Dumnezeu şi le-am priceput sfârşitul.
18 Într-adevăr, pentru faptele lor viclene Tu i-ai lovit cu rău: când ei se înălţau, Tu i-ai doborât.
19 Cât de repede li s-a făcut pustiul!; de-ndată s-au stins, pierit-au din pricina nelegiuirii lor.
20 Ca un vis al celui ce se trezeşte, Doamne, în cetatea Ta chipul lor de nimic îl vei face.
21 Că inima-n mine s-a aprins şi rărunchii mi s-au schimbat,
22 că eu o nimica toată eram şi n-o ştiam, ca o vită şedeam înaintea Ta.
23 Dar eu cu Tine sunt de-a pururi, Tu m-ai ţinut de mâna mea cea dreaptă,
24 cu sfatul Tău m-ai călăuzit şi cu slavă m-ai primit la Tine.
25 Căci oare ce-mi este mie în cer?5 şi, în afară de Tine, ce mi-am dorit eu pe pământ?...
26 Inima şi trupul mi-au slăbit, Dumnezeule al inimii mele, şi Dumnezeu îmi este partea pe veci.
5 „Nimic altceva răspunde Sf. Ioan Scărarul decât să mă lipesc de Tine cu mintea neîmprăştiată în timpul rugăciunii”.
893
27 Că iată, cei ce se îndepărtează de Tine vor pieri; Tu i-ai nimicit pe toţi cei ce prin desfrâu se duc de la Tine6.
28 Iar mie bine îmi este să mă lipesc de Dumnezeu şi să-mi pun în Domnul nădejdea, ca să vestesc eu toate laudele Tale în porţile fiicei Sionului.
73
PSALMUL 73 Un psalm al lui Asaf; spre pricepere. 1
1 De ce, Dumnezeule, până în cele din urmă Te-ai lepădat de noi? de ce s-a aprins mânia Ta peste oile păşunii Tale?
2 Adu-Ţi aminte de adunarea Ta pe care dintru început ai agonisit-o. Izbăvit-ai toiagul moştenirii Tale, acest munte al Sionului, cel în care Tu ai locuit.
6 În limbajul profetic, „desfrâu” (sau „adulter”) înseamnă infidelitatea faţă de Dumnezeu. În primul stih e vorba de cei ce, pur şi simplu, se îndepărtează de Dumnezeu prin lucrarea diavolului şi care sunt sortiţi pieirii prin însăşi fapta lor. Cei din al doilea stih fac parte din categoria duplicitarilor, care gustă din plăcerile vieţii sau ale altor credinţe fără să-L renege pe Dumnezeu, ca un bărbat infidel care, totuşi, nu divorţează; aceştia ajung în situaţia de „a sluji la doi domni” (Mt 6, 24), fapt pentru care nu vor pieri prin ei înşişi, ci vor fi nimiciţi de Dumnezeu (Makrakis).
1 Potrivit tradiţiei teologice răsăritene, acest psalm este o anticipare profetică a dărâmării Ierusalimului (inclusiv a Templului de pe muntele Sion) în anul 70 d. H., când armatele romane au pătruns în cetatea sfântă. În sens mai larg, el poate fi şi o profeţie asupra încercărilor prin care va trece Biserica în vremuri de mare restrişte. În orice caz, critica textelor biblice, inclusiv cea protestantă, nu a putut stabili o relaţie suficientă între conţinutul acestui psalm şi asalturile asupra Ierusalimului de dinainte de anul 70.
3 Pân’ la urmă ridică-Ţi Tu mâinile Tale împotriva trufiilor lor, împotriva relelor pe care vrăjmaşul le-a făcut în locul Tău cel sfânt.
4 Cei ce Te urăsc s-au fălit în mijlocul sărbătorii Tale, semnele lor le-au pus drept semne, fără ca ei s-o ştie,
5 ca şi cum ar fi fost o plecare spre înălţimi2.
6 Ca într-o pădure de copaci, cu topoarele i-au tăiat uşile laolaltă, cu secure şi ciocan l-au dărâmat.
7 Cu foc au ars locaşul Tău cel sfânt, pân’ la pământ spurcat-au locuinţa numelui Tău.
8 Zis-au în inima lor, şi-mpreună cu ei rudeniile lor: „Veniţi! să nimicim toate serbările lui Dumnezeu de pe pământ!”
9 Semnele noastre nu le-am văzut; nici un profet nu mai este, El pe noi nu ne va mai cunoaşte3.
10 Până când, Dumnezeule, Te va ocărî vrăjmaşul? oare pân’ la urmă va defăima potrivnicul numele Tău?
11 Oare pe totdeauna Îţi întorci Tu mâna şi dreapta Ta din mijlocul sânului Tău?4
2 „Semne” pot fi insignele militare (uniforme, steaguri, trofee). În limbajul biblic, însă, prin

„semne” se înţeleg minunile (miracolele, faptele neobişnuite) care se fac, pe de o parte, prin puterea lui Dumnezeu sau, pe de alta, prin puterea diavolului (vezi „semnele” asemănătoare făcute de Aaron şi de vrăjitorii Egiptului iş 7, 9-12). În cazul de faţă, duşmanii, în ignoranţa lor („popor fără-de-minte” v. 18), îşi iau victoria ca pe o suită de „semne” menite să-i ducă spre înălţimi, fără să ştie că „semnele” virtuale ale lui Dumnezeu se pot manifesta oricând.
3 Absenţa minunilor şi a profeţiilor: sentimentulpărăsirii totale.
4 În v. 3 I se cerea lui Dumnezeu să-Şi ridice mâinile împotriva vrăjmaşilor; acum I se reproşează că „stă cu mâinile în sân”.
894
12 Dar Dumnezeu este Împăratul nostru de dinainte de veac, El a făcut mântuire în mijlocul pământului.
13 Tu, cu puterea Ta, ai întemeiat marea; Tu ai zdrobit capetele balaurilor din apă,
14 capul balaurului5 Tu l-ai sfărâmat, Tu l-ai dat ca hrană popoarelor etiopiene6.
15 Tu ai făcut să irumpă izvoare şi pâraie, Tu ai făcut să sece râurile Etamului7.
16 A Ta este ziua şi a Ta este noaptea, Tu ai întemeiat lumina şi soarele.
17 Tu ai făcut toate marginile pământului; vara şi primăvara Tu le-ai plăsmuit.
18 Adu-Ţi aminte de aceasta: Vrăjmaşul L-a ocărât pe Domnul şi poporul cel fără-de-minte Ţi-a defăimat numele.
19 Sufletul ce Te mărturiseşte pe Tine să nu-l dai la fiare8; de sufletele săracilor Tăi să nu uiţi pân’ la sfârşit.
20 Caută spre legământul Tău, că întunecimile pământului s-au umplut de casele fărădelegilor.
5 Ebr.: „capetele Leviatanului”. „Leviatanul” (în mitologia semitică): monstru marin uriaş, oarecum asemănător cu un balaur sinuos. În sensul creştin: „Balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se cheamă diavol şi Satana” (Ap 12, 9).
6 Prin „popoarele etiopiene” se înţelegeau triburile sălbatice care trăiau ca fiarele (acestora li s-a dat mai întâi numele de „troglodiţi” = cei ce locuiesc în caverne).
7 Etam: Localitate pomenită în Ios 15, 59, situată în zona Betleemului. Istoricul Iosif Flaviu menţionează că Etamul era aşezarea rurală favorită a regelui Solomon, loc de retragere, situat la opt mile distanţă de Ierusalim; era un drum pe care el îl făcea dis-de-dimineaţă, mânându-şi caii de la caretă.
8 „fiarele” = „duşmanii”.
21 Cel umilit, cel ruşinat să nu fie întors înapoi; săracul şi sărmanul vor lăuda numele Tău.
22 Scoală-Te, Dumnezeule, judecă-Ţi propria Ta pricină; adu-Ţi aminte de ocara pe care cel fără-de-minte o face toată ziua împotriva Ta.
23 Nu uita glasul celor ce Ţi se roagă Ţie; trufia celor ce Te urăsc urcă fără-ncetare.
74
PSALMUL 74 Pentru sfârşit: Nu nimici!1 Un psalm-cântare al lui Asaf.
1 Ţie ne vom mărturisi, Dumnezeule, Ţie ne vom mărturisi, şi numele Tău îl vom chema2,
2 povesti-voi despre toate minunile Tale. „Atunci când Îmi voi lua timp, cu dreptate voi judeca3.
3 Topitu-s-a pământul şi toţi cei ce locuiesc pe el; Eu sunt Cel ce stâlpii lui i-a întărit.”4
1 Fer. Ieronim: Sensul verbului „a nimici” are multe nuanţe. David îl foloseşte (în ebraică) vorbindu-i cuiva despre Saul: „Să nu-l omori!” (1 Rg 26, 9). Din alte locuri (1 Rg 26, 11, 23; 25, 32-34; 24, 11-13) înţelegem că David L-a binecuvântat pe Dumnezeu pentru aceea că mâinile sale fuseseră oprite de la a-l ucide pe Saul. La fel poate fi şi pentru noi: dacă nu ucidem, e pentru că mâinile noastre sunt ţinute în frâu.
2 Potrivit Fericitului Ieronim, aici verbul „a se mărturisi” nu semnifică pocăinţă, ci mai degrabă laudă sau mulţumire.
3 Cei mai vechi exegeţi ai Psalmilor, chiar înainte de Ieronim, au fost de acord că aceste trei stihuri sunt cuvintele Domnului (grafica ebraică şi greacă nu cunoşteau semnele citării). Domnul nu judecă acum, ci mai târziu, la sfârşitul veacurilor.
4 Înainte de întruparea Domnului, pământul cuprindea o omenire dizolvată din soliditatea adevărului într-o mâzgă a păcatului. El însă i-a venit în ajutor, întărindu-i „stâlpii”, adică pe apostoli (care, şi ei, se clătinaseră în vremea patimilor lui Iisus). De notat şi contrastul dintre verbele „a se topi” - „a întări” (Cassiodor).

895
4 Le-am zis nelegiuiţilor: „Nu faceţi fărădelege!”, şi celor păcătoşi: „Nu vă ridicaţi fruntea!;
5 fruntea nu v-o ridicaţi la înălţime şi nu grăiţi ce e strâmb împotriva lui Dumnezeu!”
6 Că judecata nu vine nici de la răsărituri, nici de la apusuri şi nici din munţii pustii,
7 fiindcă Dumnezeu e Judecător; pe unul îl smereşte, pe altul îl înalţă.
8 că-n mâna Domnului e un pahar cu vin curat şi plin de cuviinţă 5, şi El l-a înclinat de la unul la altul, dar drojdiile lui nu s-au golit cu totul; din ele vor bea toţi păcătoşii pământului6.
9 Iar eu mă voi bucura în veac, cânta-voi Dumnezeului lui Iacob.
10 Şi toate frunţile păcătoşilor le voi zdrobi, iar fruntea celui drept înălţată va fi.
5 „plin de cuviinţă” încearcă să echivaleze sintagma: pleres kerasmatos. Literal s-ar traduce: „plin de amestec”, expresie lipsită de sens. Cuvântul kerasma înseamnă, într-adevăr, „amestec”, dar cu nuanţa că e un amestec menit să tempereze tăria lichidului (a vinului), să-l îmblânzească, să-l facă decent, cuviincios.
6 Cassiodor tâlcuieşte: Prin „drojdii” nu trebuie să înţelegem obişnuitele reziduuri de pe fundul vasului, ci ultima porţiune, cea de jos, a vinului care, curat cum este, li se oferă tuturor credincioşilor fără să se împuţineze. Din această ultimă rămăşiţă vor bea, către sfârşitul lumii, atât iudeii convertiţi la Evanghelie cât şi păcătoşii care se vor pocăi. Sf. Ciprian de Cartagina vede în acest „pahar” prefigurarea potirului euharistic, menit să-i întărească pe creştinii ce se pregătesc de martiriu.
75
PSALMUL 75 Pentru sfârşit: Printre cântări. Un psalm al lui Asaf, cântare Asirienilor1.
1 Cunoscut este Dumnezeu în Iudeea, mare este numele Lui în Israel.
2 Locul Său s-a făcut întru Pace2 şi locuinţa Lui în Sion;
3 acolo a zdrobit tăria arcurilor, arma şi sabia şi războiul.
4 Tu luminezi minunat din munţii cei veşnici;
5 tulburatu-s-au toţi cei nepricepuţi cu inima, somnul şi l-au dormit, iar oamenii bogăţiei n-au mai găsit, nici unul, nimic în mâinile lor.
6 De certarea Ta, Dumnezeule al lui Iacob, de certarea Ta au aţipit călăreţii pe cai.
7 Tu eşti de temut, şi cine-Ţi va sta Ţie-mpotrivă? De atunci Îţi este mânia.
8 Tu ai făcut să se audă din cer judecată; pământul s-a temut şi s-a alinat
9 când Dumnezeu s-a ridicat la judecată să-i mântuiască pe toţi blânzii pământului.
10 Că gândul lăuntric3 al omului Îţi va
1 Fer. Ieronim: Cuvântul „Asirieni” se traduce: „Cei ce înaintează de-a dreptul”, adică cei ce cunosc regulile credinţei şi se grăbesc să meargă pe urmele ei cele adevărate; acestora li se adresează Asaf, lăudându-L pe Dumnezeu în minunate chipuri.
2 „Pace” în limba ebraică se spune „Salem”; aşadar, „Pace” e o traducere literală a cuvântului „Ierusalim”, care s-a numit mai întâi „Salem” (în vremea preotului Melchisedec-Fc 14, 18-20), apoi Iebus (vezi Jd 19, 10) şi mai apoi Ieru-Salem (Fer. Ieronim).
3 „gândul lăuntric” încearcă să-l traducă pe enthymios = „ceea ce pui la inimă”, rudă cu verbul enthymeomai = „a reflecta”, „a întreţine un gând”, ambele fiind contrase din enthymos = „în suflet”, „în inimă”, „în inteligenţă”. Dumnezeu poate fi lăudat şi fără cuvinte sau gesturi, numai în forul interior al omului, în stricta sa intimitate (de pildă ca la Arghezi: „Rugăciunea mea e gândul”; „ruga mea e fără cuvinte”).
896
aduce laudă şi rămăşiţa gândului lăuntric Te va prăznui.
11 Domnului, Dumnezeului vostru faceţi-I făgăduinţe şi pliniţi-le, toţi cei dimprejurul Său daruri Îi vor aduce,
12 Lui, Celui de temut, Celui ce prinţilor le taie răsuflarea, Celui de temut între regii pământului.
76
PSALMUL 76 Pentru sfârşit: un psalm al lui Asaf, cu privire la Iditun.
1 Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Dumnezeu, şi El a luat aminte la mine.
2 În ziua necazului meu pe Dumnezeu L-am căutat, cu mâinile mele ridicate noaptea-n faţa Lui, şi nu m-am înşelat; sufletul meu n-a vrut să se mângâie.1

3 Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu şi m-am veselit; în mine am cugetat şi duhul mi-a slăbit 2.
4 Ochii mi-au fost veghetori mai-naintea vegherilor3; tulburat am fost şi n-am grăit.
1 Adică: sufletul meu n-a acceptat consolare de la oameni.
2 Introspecţia e o lucrare a intelectului; încercarea de a te rezolva pe tine însuţi doar prin lucrarea minţii duce la slăbirea duhului; („sufletul meu n-a vrut să se mângâie”).
3 Prin „veghere” se înţelegea, în antichitate, perioada de câte trei ore (din cele douăsprezece ale zilei) în care un sutaş sau paznic stătea de strajă (veghetor, cu ochii deschişi). Ochii psalmistului stau de veghe chiar şi atunci când străjile, înainte de a le veni rândul, încă dorm. într-un sens mai adânc, râvna rugăciunii veghetoare îl face pe om să fie treaz chiar înainte de ceasul privegherii, după spusa: Cine se roagă numai când trebuie să se roage, acela nu se roagă.
5 Gândit-am la zilele cele de demult, anii veacurilor duse i-am chemat în minte şi am cugetat;
6 cugetat-am noaptea întru inima mea şi duhul mi se-nfrigura căutând4.
7 Oare-n veci Se va lepăda Domnul de mine şi nu va mai avea nici o bunăvoinţă?
8 oare pân’ la sfârşit şi din neam în neam mă va lipsi de mila Lui?
9 oare uita-va Dumnezeu să fie milostiv, sau întru mânia Sa Îşi va opri îndurările?
10 Şi am zis: Acum am pus un început; această schimbare e a dreptei Celui-preaînalt5.
11 Adusu-mi-am aminte de lucrurile Domnului, că-mi voi aduce aminte de minunile Tale cele dintru început
12 şi la toate lucrurile Tale voi cugeta şi la faptele Tale voi gândi6.
13 Dumnezeule, calea Ta e-n locul cel
4 Acesta este singurul loc din Vechiul Testament în care e folosit verbul skallo = „a căuta cu grijă, cu hărnicie”, „a scormoni”, „a scotoci”, a căuta prin buzunare. Acest verset trebuie pus în relaţie cu stihul al doilea din versetul 3.
5 În limbajul duhovnicesc există expresia: „a pune un început bun”, ceea ce înseamnă hotărârea cuiva de „a o rupe” cu starea de păcat şi de a se angaja din nou pe calea cea bună. Psalmistul consideră că o astfel de „schimbare” nu e opera omului, ci vine din mâna cea dreaptă a lui Dumnezeu.
6 De notat, în versetele 11-12, timpurile verbelor: o acţiune trecută a fost cauzată de o întreită acţiune viitoare. În fond, acesta e semnalul profetic: profetul s-a rostit asupra unui eveniment pentru simplul motiv că acesta urmează să se producă.

sfânt; cine este Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru?:
14 Tu eşti Dumnezeu Carele faci minuni. Cunoscută Ţi-ai făcut puterea între popoare;
15 cu braţul Tău Ţi-ai izbăvit poporul, pe fiii lui Iacob şi ai lui Iosif.
16 Văzutu-Te-au apele, Dumnezeule, văzutu-Te-au apele şi s-au înfricoşat şi adâncurile s-au tulburat de clocotul răsunetului apelor.
17 Glas au slobozit norii, căci săgeţile Tale cutreieră;
18 în vârtejul lor e glasul tunetului Tău, fulgerele Tale luminat-au lumea7, clătinatu-s-a pământul şi s-a cutremurat.
19 În mare sunt căile Tale, în ape multe cărările Tale, şi urmele Tale nu se vor cunoaşte.
20 Ca pe o turmă Ţi-ai călăuzit poporul prin mâna lui Moise şi a lui Aaron.
77
PSALMUL 77 Al lui Asaf, spre înţelegere.1
1 Luaţi aminte, poporul meu, la legea mea,2 plecaţi-vă auzul la graiurile gurii mele!
7 Oikoumene: lumea ca omenire; pământul locuit de oameni.
1 Adică un psalm de învăţătură: cel ce cântă psalmul (Asaf) trebuie să şi înţeleagă ceea ce rosteşte. În fapt, e un îndemn către oricare cititor al Scripturii şi, îndeosebi, către tot cel ce cântă sau rosteşte psalmi.
2 Aici, „legea”: istoria sfântă a poporului evreu, din care psalmistul evocă o parte. Psalmul e mai mult istoric şi numai în parte profetic.
2 În parabole3 îmi voi deschide gura, lucruri umbrite4 rosti-voi din cele ce-au fost de la-nceput,
3 câte-am auzit şi-am cunoscut şi câte părinţii noştri ne-au povestit.
4 Ele nu le erau ascunse copiilor lor din alte generaţii; ele vesteau laudele Domnului şi puterile Lui şi minunile pe care El le-a făcut.

5 El a ridicat mărturie în Iacob şi lege a pus în Israel, acele lucruri pe care El le poruncise părinţilor noştri, pentru ca ei să le facă cunoscute fiilor lor,
6 aşa ca şi o altă generaţie să le poată cunoaşte, adică fiii ce se vor naşte şi se vor ridica şi le vor vesti fiilor lor,
7 pentru ca ei în Dumnezeu să-şi pună nădejdea şi lucrurile lui Dumnezeu să nu le uite şi poruncile Lui să le cerceteze,
8 pentru ca ei să nu fie ca părinţii lor: neam nestatornic5 şi înăcrit, neam care nu şi-a îndreptat inima şi duhul nu şi l-a deprins să stea cu Dumnezeu.
9 Fiii lui Efraim, cei ce-şi încordează arcurile şi trag, dat-au dosul în zi de război.
10 Ei n-au păzit legământul lui Dumnezeu şi în legea Lui n-au vrut să umble.
11 Uitat-au facerile Lui de bine şi minunile Lui, cele pe care El le-a arătat lor,
3 Aici, parabole = „parabolă" traduce ebraicul maşal: procedeul poetic de a rosti ritmic o frază în două versuri paralele.
4 „lucru umbrit" (problema): lucru neclar, enigmatic, subiect de discuţie şi controversă, eveniment încă obscur, neelucidat, rămas parţial în umbră. E vorba de evenimentele expuse în acest psalm, de la ieşirea din Egipt, sub Moise, până la începutul domniei lui David.
5 Literal: „întortocheat", „sinuos", „şerpuitor", „onctuos"; cel ce veşnic îşi schimbă direcţia; cel pe care nu se poate conta.

12 minunile pe care El le făcuse în faţa părinţilor lor, în ţara Egiptului, în câmpia Tanis6.
13 El a despicat marea şi i-a trecut prin ea, El a făcut apele să stea ca într-un burduf;
14 cu nor i-a călăuzit în timpul zilei, şi toată noaptea cu lumină de foc;
15 El a despicat stânca în pustie şi le-a dat să bea ca într-un afund adânc;
16 din stâncă a scos apă şi apele le-a revărsat ca pe nişte râuri.
17 Dar ei din nou au păcătuit faţă de El, în loc lipsit de apă L-au amărât pe Cel-Preaînalt.
18 şi-n inimile lor L-au pus pe Dumnezeu la-ncercare cerând mâncare pentru sufletele lor.
19 Grăit-au ei împotriva lui Dumnezeu şi au zis: „Oare nu va putea Dumnezeu să pregătească o masă în pustie?
20 pentru că El lovise stânca şi apele au ţâşnit şi pâraiele s-au revărsat -, oare nu va fi El în stare să dea şi pâine sau să pregătească o masă pentru poporul Său?"
21 Iată deci că Domnul a auzit şi s-a mâniat şi foc s-a aprins în Iacob şi mânie s-a ridicat împotriva lui Israel,
22 fiindcă ei n-au crezut în Dumnezeu şi nici n-au nădăjduit în mântuirea Lui.
23 Şi El poruncă le-a dat norilor de deasupra şi porţile cerului le-a deschis
24 şi peste ei a plouat mană să mănânce, şi pâine cerească le-a dat.
25 Pâine îngerească a mâncat omul, hrană le-a trimis din destul.
6 Tanis (care la început s-a numit Zoan): oraş în Egipt (devenit capitala lui Ramses al II-lea).
26 Şi vântul austru l-a strămutat din cer şi cu puterea Lui a adus vântul de miazăzi
27 şi cărnuri a plouat peste ei ca şi cum ar fi fost pulbere, şi ca nisipul mării păsări zburătoare,
28 care au căzut în mijlocul taberei lor, împrejurul corturilor lor.
29 Şi au mâncat şi s-au săturat foarte şi El le-a împlinit pofta;
30 nimic nu le lipsea din cele ce pofteau. Dar pe când mâncarea încă era în gura lor,
31 mânia lui Dumnezeu s-a ridicat asupră-le şi i-a ucis pe îmbuibaţii lor şi aleşilor lui Israel le-a-mpleticit picioarele.
32 Întru toate acestea ei n-au contenit să păcătuiască şi n-au crezut în minunile Lui.
33 Şi zilele lor s-au stins în zadar şi anii lor cu de-a fuga.
34 Când El îi ucidea, ei Îl căutau şi se întorceau şi dis-de-dimineaţă se uitau după Dumnezeu.
35 Şi şi-au adus aminte că Dumnezeu e ajutorul lor şi că Dumnezeul-cel-preaînalt e Mântuitorul lor.
36 Ei însă Îl iubeau din gură, dar cu limba Îl minţeau,
37 căci inima lor nu-L avea cu adevărat, nici că ei credeau în legământul Său.
38 El însă este-ndurător şi le va uşura păcatele şi nu-i va nimici; şi de multe ori Îşi va întoarce mânia şi urgia nu şi-o va aprinde.
39 Adusu-Şi-a aminte că ei sunt doar trup, suflare ce se duce şi nu se mai întoarce.
40 De câte ori L-au amărât ei în pustie şi L-au mâniat în pământ fără de apă?

899
41 şi s-au întors şi L-au pus pe Dumnezeu la-ncercare şi pe Sfântul lui Israel L-au întărâtat.
42 Nu şi-au adus aminte de mâna Lui, de ziua-n care i-a mântuit din mâna asupritorului,
43 cum a făcut El în Egipt semnele Lui şi minunile Lui în câmpia Tanis:
44 în sânge le-a prefăcut7 râurile şi ploile, ca ei să nu poată bea;
45 tăuni a trimis asupră-le şi i-au mâncat, şi broaşte şi i-au prăpădit;
46 şi roadele lor le-a dat omizilor şi ostenelile lor le-a dat lăcustelor;
47 şi viile lor le-a nimicit cu grindină şi duzii lor, cu brumă;
48 vitele lor le-a dat pe seama grindinei, pe seama focului averile lor;
49 împotriva lor a trimis urgia mâniei Lui; mânie, urgie şi necaz prin îngeri răi anume trimişi;
50 o cale-i făcuse mâniei Sale şi sufletele lor nu le-a cruţat de la moarte şi cirezile lor în moarte le-a închis.
51 Şi a lovit pe fiecare întâi-născut în Egipt, pârga sârguinţelor lor în corturile lui Ham.
52 Ca pe o turmă Şi-a ridicat poporul, ca pe o turmă i-a dus în pustie
53 şi-ntru nădejde i-a călăuzit, iar ei nu s-au temut şi pe vrăjmaşii lor marea i-a acoperit.
54 Şi i-a dus în muntele sfinţeniei Sale, muntele acesta pe care dreapta Lui îl dobândise.
55 Neamuri a izgonit de dinaintea lor şi lor le-a împărţit prin sorţi pământ de moştenire şi-n corturile lor a aşezat seminţiile lui Israel.
7 Subînţeles: lor, Egiptenilor.
56 Dar ei L-au pus la-ncercare şi L-au amărât pe Dumnezeu Cel-Preaînalt şi mărturiile Lui nu le-au păzit.
57 şi s-au întors şi au trădat ca şi părinţii lor şi s-au făcut ca într-un arc viclean8
58 şi L-au mâniat între înălţimile dealurilor lor şi prin idolii lor L-au făcut gelos9.
59 Dumnezeu a auzit şi nu s-a mai uitat la ei şi ca pe o nimica l-a socotit pe Israel
60 şi nu i-a mai vrut locaşul din Şilo, locaşul Său în care locuise printre oameni.
61 Tăria lor a dat-o robiei şi-n mâinile vrăjmaşului frumuseţea lor.
62 Cu sabie Şi-a îngrădit poporul şi spre moştenirea Lui n-a mai privit.
63 Focul i-a înghiţit pe tinerii lor şi fecioarele lor nu s-au jelit.
64 Preoţii lor de sabie au căzut şi pentru văduvele lor nimeni nu va plânge.
65 Şi Domnul Se trezi ca unul ce-a dormit, ca un bărbat puternic preasăturat de vin,
66 şi pe vrăjmaşii Săi i-a lovit din spate, ocară veşnică le-a dat.
67 De sălaşul lui Iosif s-a lepădat şi seminţia lui Efraim n-a ales-o;
68 ci a ales seminţia lui Iuda10, muntele Sion pe care l-a iubit,
8 Grecescul streblos înseamnă „răsucit", „strâmb", „încovoiat"; are însă şi un sens figurat: „pervers", „viclean", „vicios". În Ps 17, 26 e tradus: „îndărătnic" (în funcţie de context).
9 Căderile în idolatrie ale fiilor lui Israel erau socotite adulter şi erau de natură să stârnească gelozia lui Iahve, singurul îndreptăţit la credincioşie. Vezi şi Nm 25, 11; Dt 29, 20.
10 Cassiodor tâlcuieşte: Judecăţile lui Dumnezeu sunt limpezi prin însăşi armonia numelor. Să avem în vedere faptul că Sfânta Scriptură, prin semnificaţia numelor ebraice, foarte adesea ne descoperă taine obscure. Nu e nici o îndoială că un astfel de limbaj îi este propriu numai literaturii sacre, căci scrierile profane nu-l au. „Iosif" înseamnă „creştere", în ambele sensuri, bun sau rău. Cu toate că Iosif a fost un om drept, urmaşii săi sunt cunoscuţi ca poftitori de bunăstare lumească. „Efraim" înseamnă „roditor" sau „belşug"; urmaşii săi au devenit înfumuraţi prin belşugul recoltelor lor. Iuda înseamnă „mărturisind" sau „preamărind". Acum e de la sine înţeles de ce Dumnezeu a ales seminţia lui Iuda.
900
69 şi Şi-a zidit locaşul Său cel sfânt ca pe al unui inorog, în veac l-a întemeiat pe pământ.
70 Şi l-a ales pe David, robul Său, şi l-a luat de la turmele de oi,
71 de lângă oile fătătoare l-a luat, ca să-l păstorească pe Iacob, poporul Său, şi pe Israel, moştenirea Sa.
72 Şi i-a păstorit întru nerăutatea inimii lui şi prin iscusinţa mâinilor sale i-a călăuzit.
78
PSALMUL 78 Un psalm al lui Asaf.
1 Dumnezeule, intrat-au păgânii1 în moştenirea Ta, locaşul Tău cel sfânt Ţi l-au pângărit, făcut-au

Ierusalimul colibă prădată2.
2 Leşurile robilor Tăi le-au făcut mâncare păsărilor cerului, trupurile celor cuvioşi ai Tăi, fiarelor pământului.
3 Vărsat-au sângele lor ca apa împrejurul Ierusalimului, şi nu era cine să-i
1 În context, ethne înseamnă „păgâni”, neevrei.
2 Literal: „făcut-au Ierusalimul ca şi cum ar fi fost o colibă a paznicului livezii” (sau viei). În coliba paznicului se depozita, temporar, recolta de fructe, după care era desfăcută. Ideea este aceea de umilire: Ierusalimul nu fusese dărâmat ca o cetate şi prefăcut în ruină, ci, pur şi simplu, jefuit şi dărâmat ca o cocioabă.
îngroape.
4 Făcutu-ne-am ocară vecinilor noştri, batjocură şi râs celor dimprejurul nostru.
5 Până când, Doamne, Te vei mânia?: oare până la sfârşit? până când ca focul Ţi se va aprinde mânia3?
6 Varsă-Ţi mânia4 peste neamurile care nu Te cunosc şi peste regatele care n-au chemat numele Tău;
7 că l-au mâncat pe Iacob şi locul lui l-au pustiit.
8 Nu-Ţi aminti de fărădelegile noastre cele de demult; degrab să ne întâmpine îndurările Tale, că am sărăcit foarte.
9 Ajută-ne, Dumnezeule, Mântuitorul nostru, pentru slava numelui Tău; de dragul numelui Tău ne izbăveşte şi uşurează-ne păcatele,
10 ca nu cumva să zică păgânii: „Unde-i Dumnezeul lor?” Acum, în faţa ochilor noştri, fă-Ţi cunoscută între neamuri răzbunarea sângelui robilor Tăi, care s-a vărsat.
11 În faţa ochilor Tăi să ajungă suspinul celor ferecaţi, după măreţia braţului Tău păzeşte-i pe fiii celor ucişi.
12 Vecinilor noştri dă-le-n sân de şapte ori ocara cu care ei Te-au ocărât pe Tine, Doamne.
13 Iar noi, poporul Tău şi oile păşunii Tale, Ţie Îţi vom mulţumi5 în veac, din neam în neam vom vesti lauda Ta.
3 Literal: „gelozia” (zelos); ceea ce denotă că poporul lui Israel era pedepsit pentru idolatrie (vezi nota de la 77, 58), păcat pe care psalmistul îl pune pe seama trecutului (v. 8).
4 Aici, „mânia” la propriu (orgen).
5 Anthomologeomai = „a-ţi mărturisi public recunoştinţa”; de unde: „a mulţumi” (ca la Lc 2, 38; în V. T. e folosit numai aici).

79
PSALMUL 79 Pentru sfârşit: în legătură cu cei ce se schimbă; o mărturie a lui Asaf; un psalm despre Asirieni.
1 Tu, Cel ce eşti Păstorul lui Israel, ia aminte, Tu, Cel ce pe Iosif îl călăuzeşti ca pe o turmă de oi, Tu, Cel ce şezi pe heruvimi, arată-Te!
2 În faţa lui Efraim şi-a lui Veniamin şi-a lui Manase ridică-Ţi puterea şi vino să ne mântuieşti!1
3 Dumnezeule, întoarce-ne, arată-Ţi faţa şi ne vom mântui.
4 Doamne, Dumnezeul puterilor, până când Te vei mânia pe ruga robilor Tăi?
5 Oare cu pâine de lacrimi ne vei hrăni şi cu lacrimi după măsură2 ne vei adăpa?
6 Pusu-ne-ai în răspăr cu vecinii noştri şi vrăjmaşii noştri ne-au batjocorit.
7 Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-ne şi arată-Ţi faţa şi ne vom mântui.
8 O vie din Egipt ai adus, păgâni ai alungat şi ai răsădit-o3.
9 Cale ai făcut înainte-i4, i-ai răsădit
1 Redactarea versetelor 1-2 s-a făcut aici după ortografia ed. Rahlfs.
2 Literal: „în măsură”, cuvântul având aici înţelesul: „unitate de măsură”. S-ar traduce: „în măsură plină-ochi”, umplută până la refuz; dar expresia, în relaţie cu stihul precedent, poate avea şi sensul: apă pe măsura mâncării.
3 „Via”: simbol al poporului evreu pe care Dumnezeu l-a scos din Egipt şi, alungând „neamurile” Canaanului, l-a răsădit aici. Imaginea va avea ecou în profeţia lui Isaia (5, 1-7) şi în parabola lucrătorilor celor răi (Mt 21, 33-43). Sfinţii Părinţi au văzut în ea şi un simbol al Bisericii, care a rodit şi rodeşte sfinţi.

4 În drum spre Canaan, Dumnezeu l-a călăuzit pe Israel printr-un nor ziua şi printr-un stâlp de foc noaptea.
rădăcinile şi s-a umplut pământul.
10 Umbra ei acoperit-a munţii, iar mlădiţele ei, cedrii lui Dumnezeu;5
11 viţele şi le-a întins până la mare, şi lăstarii până la râu6.
12 De ce i-ai dărâmat gardul şi de ce o culeg toţi cei ce trec pe cale?
13 Mistreţul pădurii a stricat-o, fiara sălbatică s-a cuibărit într-însa.
14 Dumnezeul puterilor, întoarce-Te iarăşi, caută din cer şi vezi şi cercetează via aceasta
15 pe care a făcut-o dreapta Ta, şi o desăvârşeşte7, şi caută spre fiul omului pe care Ţi l-ai făcut puternic!
16 Arsă e cu foc şi scormonită; ei de mustrarea feţei Tale vor pieri.
17 Fie mâna Ta peste bărbatul dreptei Tale şi peste fiul omului pe care Ţi l-ai întărit!
18 Şi nu ne vom îndepărta de Tine; Tu ne vei via, iar noi numele Tău îl vom chema.
19 Doamne, Dumnezeul puterilor, întoarce-ne, arată-Ţi faţa şi ne vom mântui!
5 Origen: Pe cei ce i-a scos din valea Nilului, Dumnezeu nu vrea să-i răsădească în alte văi, adică în alte locuri joase, ci pe înălţimi, pentru ca astfel ei să-şi poată dobândi un alt mod de viaţă şi să dea alt fel de roade. În „cedrii lui Dumnezeu” îi putem vedea pe profeţi şi pe apostoli.
6 Geografic: de la Marea Mediterană până la râul Eufrat, adică în lumea (toată) cunoscută în acea vreme.
7 Aceste ultime patru stihuri au intrat în actul liturgic şi sunt rostite de arhiereu în timpul cântării „Sfinte Dumnezeule”. Evident, e vorba de Biserica sădită de Hristos.

80
PSALMUL 80 Pentru sfârşit: un psalm al lui Asaf despre teascurile de vin.1
1 Bucuraţi-vă întru Dumnezeu, ajutorul nostru, cu bucurie strigaţi-I Dumnezeului lui Iacob.
2 Alegeţi un psalm şi aduceţi timpanul2, dulcea psaltire cu alăută3.
3 Sunaţi din trâmbiţă la lună nouă, în ziua cea vestită a sărbătorii noastre!4
4 Fiindcă aceasta e poruncă pentru Israel şi judecată a Dumnezeului lui Iacob;
5 El a poruncit-o drept mărturie în Iosif când a ieşit din ţara Egiptului; acesta a auzit o limbă pe care n-o înţelegea.5
6 El i-a luat povara din spinare; mâinile lui robiseră la coşuri:
7 „Întru necaz m-ai chemat şi te-am izbăvit; auzitu-te-am din taina furtunii6, te-am pus la-ncercare la Apa-ncercării7.
1 Pentru „teascurile de vin” vezi nota de la Ps 8, titlu.
2 Literal: „luaţi un psalm” (adică la alegere, din Psaltire, un psalm potrivit momentului) „şi aduceţi timpanul”, adică instrumentul care însoţeşte, de obicei, strigarea de bucurie.
3 Despre „psaltire” şi „alăută” vezi nota de la 32, 2.
4 E vorba de sărbătorirea primei zile a lunii a şaptea (Evreii aveau calendar lunar) (vezi Lv 23, 24; Nm 29, 1), care preceda sărbătoarea Corturilor (Dt 31, 10).
5 Prin Iosif s-a strămutat Iacob în Egipt, cu numai şaptezeci şi cinci de suflete, pentru ca acolo să devină un popor numeros; el păstra mărturia asupra adevărurilor dumnezeieşti. Când a venit vremea ieşirii din Egipt, Dumnezeu vorbea prin „semne şi minuni”, un limbaj pe care urmaşii lui Iosif nu-l mai înţelegeau.
6 Referire la cadrul teofanic de pe muntele Sinai.
7= Apa Meriba
8 Ascultă, poporul Meu, şi-ţi voi grăi8, cu tine, Israele, voi vrea să stau de vorbă9, de Mă vei auzi:
9 Nu va fi un dumnezeu nou în mijlocul tău, nici te vei închina la dumnezeu străin10;
10 căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce te-am scos din ţara Egiptului. Deschide-ţi mare gura, şi Eu o voi umple.11
11 Dar poporul Meu nu Mi-a auzit glasul şi Israel n-a căutat spre Mine.
12 Şi i-am lăsat să umble după calea inimii lor, şi au mers în căile lor.
13 Dacă poporul Meu m-ar fi ascultat, dacă Israel ar fi umblat în căile Mele,
14 degrab i-aş fi umilit pe vrăjmaşii lor şi mâna Mi-aş fi pus-o pe cei care-i asupreau”.
15 Vrăjmaşii Domnului L-au minţit12, dar va veni cândva şi vremea lor.

8 „şi-ţi voi grăi”: în Codicii Vaticanus şi Sinaiticus.
9 „a vrea să stea de vorbă” încearcă un echivalent pentru diamartyromai = „a protesta cu scopul de a împiedica ceva”. Vezi versetele următoare.
10 Sf. Ambrozie: Pe lângă sensul său istoric (zeităţile popoarelor Canaanului), acest verset poate avea şi o conotaţie hristologică: Dacă Fiul nu ar fi co-etern cu Tatăl, ci ar fi fost creat de Acesta în timp, El ar fi un dumnezeu „nou”; dacă Fiul n-ar fi co-substanţial cu Tatăl, ci ar avea o natură diferită, atunci El ar fi un dumnezeu „străin”. Aşadar, dacă poporului lui Israel i se porunceşte să nu aibă nici „dumnezeu nou” şi nici „dumnezeu străin”, aceasta înseamnă că va trebui să aibă un Dumnezeu co-etern şi cosubstanţial cu Iahve.
11 Gura va fi plină de cuvintele Domnului (vezi şi Ir 1, 9).
12 „Vrăjmaşii Domnului” nu sunt păgânii, căci ei nu-I făcuseră lui Dumnezeu nici o făgăduinţă pe care ar fi călcat-o; aşadar, e vorba tot de poporul lui Israel (Cassiodor).
903
16 Şi i-a hrănit din frunte de grâu şi cu miere din stâncă i-a săturat.
81
PSALMUL 81 Un psalm al lui Asaf.
1 Dumnezeu a stat în adunare de dumnezei şi în mijloc pe dumnezei îi va osebi1.
2 Până când veţi judeca voi cu nedreptate şi-i veţi acoperi pe păcătoşii 2?
3 Cumpăniţi asupra orfanului şi săracului3, faceţi dreptate celui smerit, celui sărman.
4 Scăpaţi-l pe cel sărman şi pe cel nevoiaş, din mâna păcătosului scăpaţi-l!
5 Ei4 n-au ştiut şi nici n-au priceput, ei umblă-n întuneric: toată aşezarea5 pământului se clatină.
6 Eu am zis: „Dumnezei sunteţi voi, şi toţi sunteţi fii ai Celui-Preaînalt;”6
1
2 Literal: „veţi lua asupra voastră (lambanete) persoanele (prosopa) păcătoşilor?” Dacă primul stih se referă la injustiţia comisivă (a condamna pe cineva pe nedrept), acesta vizează injustiţia omisivă (a nu condamna pe cineva care merită să fie pedepsit).
3 Aici krino, în sensul de „a estima”, „a aprecia”; altfel spus: Nu-l judecaţi în grabă pe cel sărman, ca pe unul ce nu se poate apăra.
4 „Ei”: judecătorii, dregătorii nedrepţi.
5 Literal: „toate temeliile”.
6 Dumnezeu S-a făcut om pentru ca omul să devină dumnezeu (Sf. Atanasie cel Mare). Mistica răsăriteană vorbeşte frecvent de îndumnezeirea omului, dar nu prin natură, ci prin participare la lumina cea necreată, prin energiile divine, ca un corolar al vieţii lui duhovniceşti. „Precum fierul aprins se face şi el foc, dar nu se preface în foc (nu-şi schimbă natura), ci prin transmitere şi părtăşie (atâta vreme cât se află împreună cu focul), şi precum fierul devine şi scaun al focului, întrucât focul se aşază şi se odihneşte în fier, aşa şi mintea se face duh şi tron al Duhului prin naştere din Duhul sau prin unire cu El şi părtăşie de la El, Dumnezeu învăluind în chip vădit mintea şi unindu-Se cu ea şi odihnindu-Se în ea ca într-un scaun” (Patriarhul Calist).
7 dar voi ca nişte oameni muriţi şi ca unul din dregători cădeţi.7
8 Scoală-Te, Dumnezeule, judecă pământul, că-n stăpânirea Ta sunt toate neamurile!
82
PSALMUL 82 Un psalm-cântare al lui Asaf.
1 Dumnezeule, cine va fi asemenea Ţie?1 Să nu taci şi nici să Te domoleşti, Dumnezeule!2
2 Că, iată, vrăjmaşii Tăi au fremătat3 şi cei ce Te urăsc şi-au ridicat capul.
3 Împotriva poporului Tău au uneltit şi împotriva sfinţilor Tăi s-au sfătuit.4
7 Aici „ca nişte” şi „ca unul” nu sunt sintagme comparative, ci întăritoare: voi muriţi omeneşte, datorită naturii voastre muritoare. Fiecare om botezat poartă în sine o îndumnezeire virtuală, dar depinde numai de conlucrarea dintre el şi Dumnezeu (synergia) ca ea să devină reală; ea însă se realizează în om fără ca omul să-şi schimbe natura (muritoare, supusă căderii).
1 Folosind acest citat, Sf. Atanasie cel Mare demonstrează că el se referă la oameni, iar nu la Fiul lui Dumnezeu (cum susţinea erezia ariană); creatura, schimbătoare, nu poate fi asemenea Creatorului, care e neschimbător. Fiul nu era „asemenea” Tatălui, ci de-o-fiinţă (identic) cu El, fiind El Însuşi necreat: „Eu şi Tatăl Meu una suntem” (In 10, 30).
2 Fer. Ieronim: Această rugă-îndemn vine din partea unui om care e liniştit şi tace, adică a unui om

drept, împăcat cu propriul său duh.
3 Adică au început să facă zgomot, să creeze tumult, să foşgăie într-o mare de glasuri indistincte; imagine auditivă, precedând-o pe cea următoare, vizuală.
4 Du şmanii fiilor lui Israel sunt duşmanii lui Dumnezeu.
904
4 Zis-au: „Veniţi!, să-i nimicim de tot ca neam, şi numele lui Israel nicicum să mai fie pomenit!”
5 Că ei într-un gând s-au sfătuit împotriva lui; împotriva Ta legământ au făcut
6 corturile5 Idumeilor şi ale Ismaeliţilor, ale Moabului şi Agarienilor,
7 ale lui Ghebal şi Amon şi Amalec şi ale străinilor de pe lângă locuitorii Tirului.
8 Că până şi Asur a venit împreună cu ei, ajutor li s-au făcut fiilor lui Lot.
9 Fă-le lor ca lui Madian şi lui Sisera şi ca lui Iabin la pârâul Chişon;
10 nimiciţi au fost în Endor, ca nişte gunoaie6 i-au devenit pământului.
11 Fă din mai-marii lor ce-ai făcut din Oreb şi din Zeeb şi din Zebah şi din Ţalmuna, da, pe toţi mai-marii lor
12 care ziceau: „Să luăm pentru noi ca moştenire jertfelnicul lui Dumnezeu!”
13 Dumnezeul meu, fă-i ca pe o roată, ca pe o trestie în faţa vântului,
14 ca pe un foc ce va arde pădurea, ca pe o văpaie ce va mistui munţii;
15 aşa îi vei alunga Tu cu viforul Tău şi-ntru urgia Ta îi vei umple de groază.
16 Umple feţele lor cu ocară şi vor căuta la numele Tău, Doamne.
17 Să se ruşineze şi să se-ngrozească în veacul veacului, înfruntaţi să fie şi nimiciţi.
18 Şi să cunoască ei că numele Tău este Domnul; numai Tu eşti Cel-Preaînalt peste tot pământul.
5 Idumeii (Edomiţii) şi alte popoare nomade sau seminomade locuiau în corturi; aici cuvântul corturi are conotaţie de „trib” sau „tabără”. Cele enumerate mai jos făceau parte dintre duşmanii tradiţionali ai lui Israel.
6 Expresia originală e mai tare: „ca o balegă”.
83
PSALMUL 83 Pentru sfârşit: fiilor lui Core, cu privire la teascurile de vin.
1 Cât sunt de iubite locaşurile Tale, Doamne al puterilor!
2 Tânjeşte şi se sfârşeşte sufletul meu după curţile Domnului;1 inima mea şi trupul meu s-au bucurat în Dumnezeu Cel-viu.
3 Că până şi vrabia şi-a aflat o casă şi turtureaua cuib unde-şi va pune puii: în chiar altarele Tale, Doamne al puterilor, Împăratul meu şi Dumnezeul meu!
4 Fericiţi sunt cei ce locuiesc în casa Ta, în vecii vecilor Te vor lăuda.
5 Fericit e omul al cărui ajutor e de la Tine, Doamne; suişuri în inima sa şi-a făcut,2
6 în valea plângerii, în locul ce i s-a rânduit; că binecuvântare va da dătătorul de lege.
7 Merge-vor din putere în putere, Dumnezeul dumnezeilor va fi văzut în Sion.
8 Doamne, Dumnezeul puterilor, ascultă-mi rugăciunea, pleacă-Ţi auzul, Dumnezeule al lui Iacob!
1 Dacă veţi merge la curţile regilor, acolo nu veţi auzi vorbindu-se decât despre bogăţie, putere sau glorie; nimic despre cele duhovniceşti. Doar aici, în casa lui Dumnezeu, auziţi vorbindu-se numai despre suflet, viaţă, de ce anume ne-am născut, de ce trăim un anume timp pe pământ, cum părăsim această viaţă şi cum intrăm în cealaltă (Sf. Ioan Hrisostom).
2 Sf. Grigorie de Nazianz: „După ce ne-am păzit cu grijă sufletul, după ce ne-am făcut suişuri în inimă, după ce am desfundat ogorul înţelenit (cf. Ir 4, 4) şi după ce am semănat întru dreptate(cf. Pr11, 18), să ne luminăm cu lumina cunoştinţei şi apoi să vorbim despre înţelepciunea lui Dumnezeu cea ascunsă în taină (1 Co 2, 7) şi să-i luminăm şi pe alţii”.
905
9 Tu, ocrotitorul nostru, vezi, Dumnezeule, şi caută la faţa unsului Tău!
10 Că mai bună e o zi în curţile Tale decât mii pe oareunde;3 am ales: mai degrabă să fiu lepădat în casa Dumnezeului meu4 decât să locuiesc în sălaşele păcătoşilor.
11 Fiindcă milă şi adevăr iubeşte Domnul, har şi slavă va dărui Dumnezeu; Domnul nu-i va lipsi de bunătăţi pe cei ce umblă întru nerăutate.
12 Doamne al puterilor, fericit e omul cel ce nădăjduieşte-n Tine!
84
PSALMUL 84 Pentru sfârşit: un psalm fiilor lui Core.

1 Binevoit-ai, Doamne, ţării Tale, întors-ai robimea lui Iacob.
2 Fărădelegile poporului Tău le-ai trecut cu vederea, păcatele lor le-ai acoperit.1
3 Mânia Ţi-ai potolit-o, de la iuţimea mâniei Tale Te-ai întors.
4 Întoarce-ne şi pe noi, Dumnezeul
3 „pe oareunde”: completare cerută de logica gramaticală.
4 „meu”, în Codicii Vaticanus şi Sinaiticus. 1 Fericitul Augustin insistă asupra caracterului profetic al Psalmilor. Vechiul Testament nu e altceva decât prefigurarea celui Nou. Psalmistul vorbeşte de fapte viitoare folosind verbele la timpul trecut, pentru că în faţa lui Dumnezeu evenimentele ce se vor petrece sunt ca şi cum ele s-ar fi petrecut. Istoriceşte, fiii lui Iacob (ai lui Israel) au fost de mai multe ori duşi în robie şi eliberaţi; eliberaţi însă pentru că Dumnezeu le-a trecut cu vederea fărădelegile şi le-a acoperit păcatele. Aceasta înseamnă că adevărata robie a omului este de ordin spiritual: înrobirea la care-l supune păcatul. De îndată ce se căieşte şi păcatele îi sunt iertate, el redevine liber.
mântuirii noastre, mânia Ta întoarceţi-o dinspre noi.
5 Oare în veci Te vei mânia pe noi, sau din neam în neam Îţi vei întinde mânia?
6 Întorcându-Te Tu, Dumnezeule, pe noi ne vei via2 şi poporul Tău se va veseli întru Tine.
7 Doamne, arată-ne mila Ta şi dă-ne mântuirea Ta!
8 Auzi-voi ce va grăi întru mine Domnul Dumnezeu, că pace va grăi El peste poporul Său şi peste cei cuvioşi ai Săi şi peste cei ce-şi întorc inima spre El.
9 Da, aproape-i mântuirea Lui de cei ce se tem de El, pentru ca-n ţara noastră să-şi facă slava sălaş.
10 Mila şi adevărul s-au întâmpinat, dreptatea şi pacea s-au sărutat;
11 adevărul din pământ a răsărit şi dreptatea din cer a privit.3
12 Că Domnul va da bunătate, iar pământul nostru îşi va da rodul;
2 „a via”: vechi şi frumos cuvânt românesc, aproape ieşit din folosinţă (nu însă şi din dicţionare); el traduce grecescul zao, dar în forma zoo = „a menţine în viaţă”, „a menţine viaţa”, „a dăinui”, folosit în V. T. numai aici şi la 79, 18.
3 Aceste două versete reprezintă unul dintre cele mai frumoase pasaje ale Psaltirii. Cassiodor tâlcuieşte: E vorba de întâlnirea celor două Testamente: cel Nou, prin care mila (graţia, harul) lui Dumnezeu ne-a făcut liberi, şi cel Vechi, în care sălăşluieşte adevărul rostit prin lege şi profeţi. Ele se întâlnesc nu pentru a-şi menţine opoziţia, ci pentru a deveni una. Adevărul a răsărit din pământ atunci când Cuvântul S-a făcut trup din Fecioara Maria, iar dreptatea a privit din cer atunci când Fiul lui Dumnezeu va fi venit (pe norii cerului) să judece lumea. Ultimele două stihuri pot avea şi un înţeles duhovnicesc: adevărul răsare din pământ atunci când păcătosul, cu părere de rău, îşi mărturiseşte păcatele; dreptatea priveşte din cer în clipa când Dumnezeu, prin duhovnic, i le iartă.
906
13 dreptatea va merge înaintea Lui şi-I va pune paşii pe cale.
85
PSALMUL 85 O rugăciune a lui David.
1 Pleacă-Ţi, Doamne, auzul şi ascultă-mă, că sărac şi lipsit sunt eu;
2 păzeşte-mi sufletul, că sfânt1 sunt eu; Dumnezeul meu, mântuieşte-l pe robul Tău, pe cel ce nădăjduieşte-n Tine.
3 Miluieşte-mă, Doamne, că spre Tine voi striga toată ziua;
4 veseleşte sufletul robului Tău, că spre Tine, Doamne, mi-am ridicat sufletul.
1 Asupra cuvântului hosios vezi nota de la 4, 3. Aici însă e mult mai important, fiindcă traducerea lui prin „sfânt” e de natură să nedumerească şi să intrige. Tălmăcirile din ebraică oscilează între „dumnezeiesc” (RSV), „credincios” (în sensul de „fidel”) (TOB, OSTY), „prietenul Tău” (BJ), „credincios înaintea Ta” (ed. rom. 1936), „cucernic” (GALA), „cuvios” (ediţiile româneşti curente). Totuşi: „sfânt” (VULGATA - „quia sanctus sum” şi KJV - „for I am holy”). Fericitul Augustin interpretează stihul întemeindu-se pe sensul de „sfânt”, în care vede lumina profetică: Nu văd cine ar putea să afirme: „eu sunt sfânt”, în afară de Acela care a fost fără păcat în lume. Acela prin Care păcatele toate au fost nu săvârşite, ci iertate. El rosteşte aceste cuvinte din poziţia de rob pe care Şi-a asumat-o (Flp 2, 7). Iisus Hristos era în acelaşi timp: ca Dumnezeu, egal cu Tatăl; ca rob, cap al Bisericii. Aşadar, când aud: „că sfânt sunt eu”, Îi recunosc vocea. Dar nici pe a mea nu o exclud, de vreme ce Biserica e Trupul Său, inseparabilă de Cap, şi de vreme ce eu sunt mădular al Bisericii, de

asemenea inseparabil de Capul ei. dacă s-a spus: „Fiţi sfinţi, că sfânt sunt Eu, Domnul, Dumnezeul vostru” (Lv 19, 2), atunci Trupul lui Hristos poate să-şi ia îndrăzneală, iar Omul care „de la marginile pământului către Tine a strigat” (Ps 60, 2) poate îndrăzni împreună cu Capul său şi sub Capul său să strige: „că sfânt sunt eu”, deoarece el a primit harul sfinţeniei, harul Botezului şi iertarea păcatelor.
5 Că Tu, Doamne, eşti bun şi blând şi mult-milostiv tuturor celor ce Te cheamă.
6 Ascultă-mi, Doamne, rugăciunea şi ia aminte la glasul rugii mele.2
7 Spre Tine am strigat eu în ziua necazului, fiindcă Tu m-ai auzit.
8 Nimeni nu-i asemenea Ţie între dumnezei,3 Doamne, şi nici oricare alte fapte nu sunt ca faptele Tale.
9 Toate neamurile pe care le-ai făcut vor veni şi se vor închina înaintea Ta, Doamne, şi vor preamări numele Tău,
10 că mare eşti Tu, Cel ce faci minuni, numai Tu singur eşti Dumnezeu.
11 Călăuzeşte-mă, Doamne, pe calea Ta şi voi umbla întru adevărul Tău; veselească-se inima mea, ca să se teamă de numele Tău.
12 Mărturisi-mă-voi Ţie, Doamne, Dumnezeul meu, cu toată inima mea şi-n veac voi preamări numele Tău.
13 Că mare este mila Ta spre mine, sufletul mi l-ai izbăvit din iadul cel mai de jos.
14 Dumnezeule, călcătorii de lege s-au ridicat împotrivă-mi şi adunarea celor tari a căutat după sufletul meu; şi nu pe Tine Te-au pus înaintea lor.
2 În aceste două stihuri sunt folosite două cuvinte cu înţeles foarte apropiat, dar deosebite ca nuanţă: în primul, prosevhe = rugăciunea pe care cineva o face pentru sine şi, în al doilea, deisis = rugăciunea pe care cineva o face pentru altul sau pentru alţii, rugăciune de mijlocire. Pe linia interpretării Fericitului Augustin se poate nota că prima e rugăciunea „robului”, iar cea de a doua e rugăciunea mijlocitorului. (Limbile moderne nu au echivalenţe pentru aceste nuanţe).
3 Sf. Antonie cel Mare: „Prin dumnezei se înţeleg aceia care, deşi creaţi, au devenit părtaşi ai Cuvântului, aşa cum El Însuşi spune: Scriptura (deci, Dumnezeu) „i-a numit dumnezei pe aceia către care a fost cuvântul lui Dumnezeu” (In 10, 35).
907
15 Dar Tu, Doamne, Dumnezeule, Tu eşti îndurat şi milostiv, îndelungrăbdător, mult-milostiv şi adevărat.
16 Caută spre mine şi mă miluieşte, tăria Ta dă-i-o slugii Tale şi mântuieşte-l pe fiul slujnicei Tale.
17 Fă cu mine semn spre bine, ca să vadă cei ce mă urăsc şi să se ruşineze, că Tu, Doamne, m-ai ajutat şi m-ai mângâiat.
86
PSALMUL 86 Un psalm-cântare, fiilor lui Core.
1 Temeliile Lui sunt în munţii cei sfinţi;
2 Domnul iubeşte porţile Sionului mai mult decât toate sălaşele lui Iacob.
3 Lucruri slăvite s-au grăit despre tine, cetate a lui Dumnezeu.
4 Celor ce mă cunosc le voi pomeni de Raab1 şi de Babilon; şi, iată, străinii şi Tirul şi poporul Etiopienilor, aceştia acolo s-au născut.
5 Un om va spune: „Mamă Sion” şi: „Omul acesta s-a născut în el” şi: „Însuşi Cel-Preaînalt l-a întemeiat”.
6 Domnul o va povesti în scriptura2 popoarelor şi a căpeteniilor lor, a celor ce s-au născut în ea.
7 Cât de mult se veselesc toţi cei ce-şi au sălaşul în Tine!
1 „Raab” = „Rahab”; vezi istoria acestei păcătoase mântuite în Ios 2.
2 Grafe = „scriere”, „scriptură”. Sf. Iustin Martirul şi Filosoful vede în acest verset o profeţie referitoare la traducerea Vechiului Testament în limba greacă, Septuaginta, versiune menită să facă Scriptura cunoscută nu numai Evreilor, ci tuturor popoarelor.
87
PSALMUL 87 Un psalm-cântare, fiilor lui Core; pentru sfârşit, privitor la răspunsul lui Maelet1, în legătură cu înţeleptele învăţături către Eman Israelitul.
1 Doamne, Dumnezeul mântuirii mele, ziua am strigat şi noaptea înaintea Ta;
2 să ajungă rugăciunea mea înaintea Ta, pleacă-Ţi, Doamne2, auzul spre ruga mea3!

3 Că sufletul mi s-a umplut de rele4 şi viaţa mea de iad s-a apropiat.
4 Socotit am fost cu cei ce se coboară în groapă, ajuns-am ca un neajutorat, liber printre cei morţi,
5 ca nişte răniţi ce zac aruncaţi5 în mormânt, de care Tu nu-Ţi mai aduci aminte, lepădaţi de la mâna Ta.
6 Pusu-m-au în groapa cea mai de jos, întru cele întunecate şi în umbra morţii.
1 Despre „Maelet" vezi nota de la Ps 52, titlu. Fer. Augustin vede în Ps 87 o prefigurare a patimilor Domnului. „Răspunsul" este „urmarea" („imitarea") lui Hristos de către orice creştin care îşi asumă pătimiri asemănătoare (cf. 1 Ptr 2, 21; 1 In 3, 16).
2 Cuvântul „Doamne" e omis în Codex Sinaiticus; de aci, absenţa lui în numeroase versiuni şi ediţii.
3 Asupra relaţiei „rugăciune" - „rugă" vezi nota de la Ps 85, 6.
4 Nu în sensul că s-a umplut de păcate personale, ci de acelea ale oamenilor; cu privire la Hristos, vezi Is 53, 4: „păcatele noastre le poartă şi pentru noi rabdă durere"; în grădina Ghetsimani „a prins a Se întrista şi a Se mâhni", spunând-o chiar El: „Întristat de moarte Îmi este sufletul". În gura creştinului obişnuit, psalmul nu poate fi decât o rezonanţă a patimilor Domnului, pe care el şi le asumă.
5 Ajuns în mormânt, robul e liber faţă de stăpânul său (vezi Iov 3, 19), dar şi de suferinţa vieţii. „aruncaţi": omis în Codex Alexandrinus.

7 Asupra mea s-a întărit mânia Ta şi toate valurile Tale le-ai adus peste mine.
8 Depărtat-ai pe cunoscuţii mei de la mine, urâciune m-au făcut loruşi,
9 predat am fost şi n-am putut să scap, ochii mei au slăbit de întristare6;
10 strigat-am către Tine, Doamne, toată ziua, spre Tine mi-am întins eu mâinile mele:
11 Oare morţilor le vei face minuni? sau doctorii îi vor scula pe ei din morţi pentru ca aceia să-Ţi aducă laudă?7
12 Oare-n mormânt va povesti cineva despre mila Ta şi-ntru pierzanie despre adevărul Tău?
13 Oare în întuneric vor fi cunoscute minunile Tale şi dreptatea Ta, în pământ uitat?
14 Dar eu către Tine, Doamne, am strigat şi dimineaţa rugăciunea mea Te va întâmpina.
15 De ce, Doamne, lepezi Tu sufletul meu şi-Ţi întorci faţa de la mine?
16 Sărac sunt eu şi-n suferinţe din tinereţile mele, înălţat am fost, dar şi umilit şi mâhnit.
17 Furiile Tale au trecut peste mine, înfricoşările Tale m-au tulburat, ca nişte ape m-au împresurat, toată ziua laolaltă m-au cuprins.
6 Literal: „de sărăcie"; metaforă pentru absenţa bucuriilor, adevărata bogăţie a sufletului.
7 Doctorii nu au puterea de a învia morţi (desigur, nu e vorba de tehnica medicală a reanimării); numai Dumnezeu o poate face, dar fără să contrazică principiul dreptăţii. Aici, însă, „doctorii" pot fi şi o aluzie la medicii egipteni care îmbălsămau cadavrele prefăcându-le în mumii; ei puteau astfel să-i asigure cadavrului longevitate, ferindu-l de descompunere, dar nu şi înviere.
18 Depărtat-ai de la mine pe prieten şi pe vecin şi pe cunoscuţii mei de la suferinţă.
88
PSALMUL 88 Spre învăţătură, lui Etan Israelitul.1
1 Milele Tale, Doamne, în veac le voi cânta, cu gura mea din neam în neam voi vesti adevărul Tău.
2 Că ai zis: „Mila pe veci se va zidi, în ceruri se va întări adevărul Tău.
3 Făcut-am legământ cu aleşii Mei, juratu-m-am lui David, robul Meu:
4 până-n veac îţi voi întări seminţia şi din neam în neam îţi voi zidi tronul".
5 Cerurile vor mărturisi minunile Tale, Doamne, şi adevărul Tău în adunarea sfinţilor.
6 Că cine fi-va în nori asemenea Domnului? şi cine se va asemăna cu Domnul între fiii lui Dumnezeu?
7 Dumnezeu, Cel preamărit în sfatul sfinţilor, mare este şi de temut peste toţi cei dimprejurul Său.
8 Doamne, Dumnezeul puterilor, cine este asemenea Ţie? Tare eşti, Doamne, şi adevărul Tău e împrejurul Tău.
9 Tu stăpâneşti puterea mării, pornirea valurilor ei Tu o potoleşti.
1 Etan: posibil strămoş al lui Asaf (1 Par 6, 27) sau, mai degrabă, Etan Ezrahiteanul (pe care LXX îl transcrie „Israeliteanul"), menţionat în3 Rg 5, 11, ca termen de comparaţie pentru înţelepciunea lui Solomon. Semnificaţia numelui: „îndelung înzilit"; ca adjectiv: „necontenit", „pururea curgător" (L.

Hicks). Potrivit acestei semnificaţii, Cassiodor îl propune drept etalon de statornicie şi rezistenţă duhovnicească.
909
10 Tu l-ai smerit pe cel mândru ca pe un rănit, cu braţul puterii Tale Ţi-ai risipit vrăjmaşii.
11 Ale Tale sunt cerurile, al Tău este pământul; lumea2 şi plinirea ei Tu le-ai întemeiat,
12 miază-noaptea şi marea Tu le-ai făcut, Taborul şi Ermonul în numele Tău se vor bucura.
13 Al Tău este braţul care are putere; întărească-se mâna Ta, dreapta Ta să se înalţe!
14 Dreptatea şi judecata sunt temelia tronului Tău, mila şi adevărul vor merge înaintea feţei Tale.
15 Fericit e poporul care cunoaşte strigăt de bucurie; Doamne, în lumina feţei Tale vor merge
16 şi întru numele Tău ziua-ntreagă se vor bucura şi întru dreptatea Ta se vor înălţa.
17 Că Tu eşti lauda puterii lor şi întru bunăvoinţa Ta ni se va înălţa nouă fruntea.
18 Că de la Domnul ne este apărarea, de la Sfântul lui Israel, Împăratul nostru.
19 Pe-atunci le-ai grăit în vedenii sfinţilor Tăi3 şi ai zis: „Celui puternic i-am dat ajutor, pe cel ales din poporul Meu l-am înălţat;
20 pe robul Meu David l-am aflat, cu untdelemnul Meu cel sfânt l-am uns;
2 „Lumea” ca oikoumene: omenirea, totalitatea oamenilor care locuiesc pământul.
3 Cuvântul de aici e acelaşi hosios ca la 85, 2. În câteva manuscrise (minuscule) se află varianta „fiilor Tăi”, aşa cum o vedem şi în ediţiile româneşti 1688-1914. Traducerile după T. M. oscilează între „prietenii Tăi” (BJ), „credincioşii Tăi” (TOB), „credinciosului Tău” (OSTY), „celui credincios al Tău” (RSV); în schimb, Vulgata optează pentru „sfinţilor Tăi” (sanctis tuis), dar KJV traduce „sfântului Tău”. Ed. Rahlfs notează varianta în nota infrapaginală.
21 pentru că mâna Mea îi va veni într-ajutor şi braţul Meu îl va întări;
22 duşmanul nu va avea nici un spor împotrivă-i şi nici fiul nelegiuirii nu-i va mai face rău;
23 pe vrăjmaşii lui îi voi despica înaintea feţei sale şi pe cei ce-l urăsc îi voi pune pe fugă.
24 Şi adevărul Meu şi mila Mea cu el vor fi şi fruntea lui în numele Meu se va înălţa;
25 şi mâna lui o voi pune-n mare şi dreapta lui o voi pune-n râuri.
26 El mă va chema4: tatăl meu eşti Tu, Dumnezeul meu şi ocrotitorul mântuirii mele!
27 Pe el Mi-l voi face întâi-născut, mai înalt decât regii pământului;
28 în veac îi voi păstra mila Mea şi legământul Meu credincios îi va fi;
29 seminţia lui o voi aşeza în veacul veacului şi tronul său ca zilele cerului.
30 Dacă fiii lui vor părăsi legea Mea şi nu vor umbla după judecăţile Mele,
31 de vor necinsti dreptăţile Mele şi poruncile Mele nu le vor păzi,
32 atunci cu toiag le voi cerceta fărădelegile şi cu biciuiri păcatele;
33 dar mila Mea nu o voi risipi de la ei, nici nu voi fi nedrept întru adevărul Meu,
34 nici legământul nu Mi-l voi necinsti, iar cele ce ies din buzele Mele nu le voi desfiinţa.
4 David poate fi o referire profetică la Iisus Hristos, Cel ce Îl va numi pe Dumnezeu „Tatăl Meu”; Acesta îi va avea ca fii duhovniceşti pe membrii Bisericii; în timpul vieţuirii Sale pe pământ, Se va bucura de asistenţa Tatălui, dar tot El, ca om, va avea sentimentul că a fost părăsit. Textul următor trebuie citit pe ambiguitatea voită David-Hristos (hristos însemnând „uns”, atribut pe care îl are şi David; vezi vv. 20 şi 38).
910
35 Juratu-m-am odată întru sfinţenia Mea că lui David nu îi voi minţi;
36 seminţia lui în veac va dura şi tronul său va fi ca soarele înaintea Mea
37 şi ca luna pentotdeauna aşezată şi martor credincios în cer”.
38 Dar Tu Te-ai lepădat de unsul Tău şi l-ai înjosit şi Te-ai aruncat asupră-i;
39 legământul robului Tău l-ai rupt şi sfântul său locaş pe pământ l-ai batjocorit.
40 Toate gardurile i le-ai doborât, întăriturile lui i le-ai făcut spaimă.
41 Toţi cei ce treceau pe drum l-au jefuit, ocară li s-a făcut el vecinilor săi.
42 Dreapta celor ce-l necăjesc ai înălţat-o, pe toţi vrăjmaşii lui i-ai veselit;
43 ajutorarea săbiei lui ai luat-o de la el şi-n război nu l-ai ajutat.
44 Stării lui de curăţie i-ai pus capăt, tronul i l-ai doborât la pământ;
45 zilele vieţii i le-ai micşorat, ruşine ai revărsat asupră-i.
46 Până când, Doamne, Te-ndepărtezi întru totul? până când mânia Ta ca focul se va aprinde?
47 Aminteşte-Ţi ce anume e fiinţa5 mea; Oare-n zadar i-ai făcut Tu pe toţi fiii oamenilor?

48 Cine este omul care va trăi şi nu va vedea moartea şi sufletul şi-l va izbăvi din mâna iadului6?
49 Unde sunt, Doamne, milele Tale de odinioară pe care-ntru adevărul Tău i le-ai jurat lui David?
50 Adu-Ţi aminte, Doamne, de ocara robilor Tăi pe care eu de la multe neamuri o port în sân,
5 Hypostasis = „fiinţa"; „substanţa".
6 „iad": Şeol; Hades; locuinţa morţilor.
51 de ocara cu care vrăjmaşii Tăi m-au ocărât, cu care au ocărât reîmpăcarea7 unsului Tău.
52 Binecuvântat este Domnul în veci! Amin! Amin!
89
PSALMUL 89 O rugăciune a lui Moise, omul lui Dumnezeu.1
1 Doamne, scăpare Te-ai făcut nouă în neam şi în neam.
2 Mai înainte de a se fi făcut munţii şi de a se fi plăsmuit pământul şi lumea lui2, din veşnicie până-n veşnicie3 Tu eşti4.
3 Să nu-l întorci îndărăt pe om în umilinţă, Tu, Cel ce ai zis: „Întoarceţi-vă, fii ai oamenilor!"
7 Primul sens al cuvântului antallagma = „schimb" (aşa cum e folosit la Mt 16, 26 şi Mc 8, 37); al doilea sens = „reconciliere". Teologia vorbeşte frecvent despre împăcarea survenită între Dumnezeu şi om prin Iisus Hristos.
1 Singurul psalm atribuit lui Moise, probabil din cauza asemănării cu principala operă a acestuia. Cartea Facerii prezintă crearea universului, a omului, a omenirii; psalmul 89 înfăţişează natura omului, condiţia sa fragilă şi efemeră în raport cu eternitatea lui Dumnezeu.
2 Munţii erau socotiţi partea cea mai solidă şi mai stabilă a pământului, un fel de schelet al lui. „A plăsmui" (plasso) = a fasona, a modela, a da o formă; „lumea lui" = (oikoumene) = omenirea. Aşadar, suita: pământul ca osatură, pământul ca formă deplină, pământul cu oameni.
3 Literal: „din veac până-n veac", ceea ce ar însemna că trebuie citit: „din secol până-n secol". Grecescul aion (citeşte eon) are înţelesul de timp ca durată nedeterminată şi, mai mult, de eternitate (în limbajul filosofiei: „ceea ce există din eternitate", „entitate divină"). În limbajul nostru biblic şi liturgic expresiile „în veacul veacului", „în veacul vecilor" sau „în vecii vecilor" înseamnă „în veşnicie".
4 T. M.: „Tu eşti Dumnezeu".

4 Că o mie de ani în ochii Tăi, Doamne5, sunt ca ziua de ieri care a trecut şi cât o strajă în noapte6.
5 Anii lor vor fi ca o nimica; el se va trece ca iarba dimineaţa,
6 dimineaţa va înflori şi se va trece, în seară va cădea, se va ofili şi se va usca.
7 Că-ntru urgia Ta ne-am istovit şi-ntru mânia Ta ne-am tulburat.
8 Pus-ai fărădelegile noastre înaintea Ta, veleatul nostru în lumina feţei Tale.7
9 Că zilele noastre toate s-au istovit, întru mânia Ta ne-am istovit, anii noştri ca un păianjen şi-au depănat povestea8.
10 Zilele anilor noştri, în durata lor, sunt şaptezeci de ani, iar de vor fi-n putere, optzeci de ani; iar ce e mai mult decât aceştia, trudă şi durere. Că liniştire9 s-a aşternut peste noi şi ne vom domoli10.
11 Cine cunoaşte puterea urgiei Tale, şi-n afara fricii de Tine cine-Ţi va măsura mânia?
12 Aşa că fă-mi mie cunoscută dreapta Ta, şi celor ce-n inima lor şi-au cercat înţelepciunea.
5 „Doamne", în Codex Alexandrinus.
6 O „strajă" era, în vechime, durata de 3 ore a unei santinele.
7 Termeni de comparaţie: păcatul cu lipsa de păcat, vremelnicia cu veşnicia.
8 Verbul meletao înseamnă „a recita" sau „a declama fluent", în curgere continuă, o bucată literară sau oratorică. Păianjenul îşi deapănă firul cu mişcări curgătoare, dar pânza lui e plăpândă, fragilă.
9 Preutes (o altă formă a lui praotes) = „dulceaţă", „bunătate", „blândeţe" (ca în Ps 44, 4; Ga 5, 23), dar aici are nuanţa de „resemnare", „liniştire".
10 Sensul exact al lui „a se domoli": copilul năzdrăvan care s-a domolit după ce a fost certat şi pedepsit (comparaţie pedagogică).
13 Întoarce-Te, Doamne; până când?... şi mângâie-i pe robii Tăi!
14 Umplutu-ne-am dimineaţa de mila Ta şi ne-am bucurat şi ne-am veselit în toate zilele noastre;
15 să ne veselim pentru zilele în care ne-ai smerit, pentru anii în care-am văzut rele.
16 Caută spre robii Tăi şi spre lucrurile Tale şi călăuzeşte-i pe fiii lor;
17 şi fie peste noi strălucirea Domnului Dumnezeului nostru şi lucrurile mâinilor noastre le

îndreptează.
90
PSALMUL 90 O cântare-laudă a lui David.1
1 Cel ce locuieşte întru ajutorul2 Celui-preaînalt întru acoperământul Dumnezeului cerului se va sălăşlui.
1 O simplă „cântare" sau o simplă „laudă" pot fi creaţii laice, dar o „cântare-laudă" nu poate fi decât dumnezeiască. Acest psalm, cu o mare putere duhovnicească împotriva demonilor şi a spaimelor pe care ei le pricinuiesc, trebuie citit la sfârşitul activităţilor zilei, spre căderea nopţii, pentru ca diavolul să ştie cui anume îi aparţinem noi: lui Iisus Hristos şi Bisericii Sale (Cassiodor). Psalmul e menit să inspire încredere.
2 Fer. Ieronim interpretează: „Ajutor" este traducerea numelui lui Ezdra (Esra, Esdra), eroul-profet care a stat în fruntea poporului lui Israel la eliberarea sa din robia babilonică şi întoarcerea în Ţara Făgăduinţei (538 î. H.). Aplicând metoda tropologică (interpretarea alegorică a figurilor de stil), numele lui Ezdra se traduce „Hristos", Cel ce a operat eliberarea din robia păcatului şi ne călăuzeşte spre noua Ţară a Făgăduinţei, Împărăţia Cerurilor. Aşadar, cel ce locuieşte în Iisus Hristos, Fiul Celui-Preaînalt, se va sălăşlui întru (nu „sub", ci în interior) acoperământul Tatălui Însuşi, care, prin pana Sfântului Pavel, ne făgăduieşte „casă nefăcută de mână, veşnică în ceruri" (2 Co 5, 1).
912
2 El Îi va zice Domnului: „Tu eşti ocrotitorul meu şi scăparea mea"; El este Dumnezeul meu şi întrînsul voi nădăjdui.
3 Că El te va izbăvi de laţul vânătorilor şi de cuvântul tulburător.3
4 Cu spatele te va umbri4 şi sub aripile Lui vei nădăjdui, adevărul Său ca o pavăză te va înconjura.
5 Nu te vei teme de frica de noapte, de săgeata ce zboară ziua,
6 de lucrul ce umblă în întuneric, de reaua întâmplare5 şi de demonul cel de amiazăzi.6
3 Se ştie că diavolul este vânătorul (în ebr. „păsărarul") care le întinde oamenilor laţuri-capcană (vezi şi Ps 123, 7). Cât despre „cuvântul tulburător": „Atâta vreme cât ne păstrăm în har, sufletul nostru e liniştit; de îndată ce prindem însă a cocheta cu păcatul, sufletul se tulbură, limbajul lui devine un fel de bolboroseală, ca trosniturile unei corăbii izbite de valuri" (Fer. Ieronim).
4 Verbul „a umbri" (episkiazo) are în Sfânta Scriptură o conotaţie specială: acţiunea prin care Dumnezeu Îşi exercită puterea sau Îşi revarsă harul asupra uneia sau mai multor persoane. Moise era „umbrit" de un nor (Iş 40, 32-35); puterea Celui-Preaînalt a „umbrit-o" pe Sfânta Fecioară în momentul zămislirii (Lc 1, 35); la schimbarea la faţă a Domnului un nor luminos i-a „umbrit" pe cei trei apostoli prezenţi (Mt 17, 5; Mc 9, 7; Lc 9, 34); bolnavii din Ierusalim, pe margini de uliţe, aşteptau să treacă Petru şi măcar „umbra lui să-i umbrească" spre a se vindeca (FA 5, 15). Aici „spatele" (lui Dumnezeu), în sensul primar al cuvântului metafrenon, ar fi „omoplaţii", adică aria din care pornesc aripile. Vezi stihul următor.
5 Symptoma = „eveniment nefericit".
6 „demonul cel de amiazăzi": demonismul lucid, cel ce determină păcatul nu ca pe un accident al simţurilor, ci la nivelul intelectului, în mod elaborat, deliberat, cu o motivaţie aparent logică şi atrăgătoare, asemenea ispitei pe care diavolul, în plină zi, a pus-o în faţa protopărinţilor Adam şi Eva. Asemenea „demoni de amiazăzi" populează opera lui Dostoievski, ca precursori ai ateismului „ştiinţific". T. M.: „de molima ce bântuie în plină amiază", cu explicaţialui Osty că psalmul ar fi fost inspirat de o epidemie devastatoare, al cărei punct critic e determinat de zăpuşeala amiezii...
7 Cădea-vor dinspre latura ta o mie şi zece mii de-a dreapta ta, dar de tine nu se vor apropia.
8 Cu numai ochii tăi vei privi şi răsplătirea păcătoşilor o vei vedea.
9 Căci Tu, Doamne, Tu eşti nădejdea mea; pe Cel-Preaînalt ţi L-ai făcut scăpare.7
10 Lucruri rele nu se vor apropia de tine şi bici nu se va apropia de sălaşul tău.
11 Că îngerilor Săi le va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile tale;
12 pe mâini te vor înălţa, ca nu cumva piciorul tău să ţi-l izbeşti de piatră;8
13 peste aspidă9 şi vasilisc10 vei merge şi vei călca peste leu şi peste balaur.11
14 „Că el în Mine şi-a pus nădejdea, iar Eu îl voi izbăvi; îl voi adăposti, fiindcă a cunoscut numele Meu.
7 Acest verset n-ar avea nici un sens dacă nu i s-ar acorda dimensiunea profetică om hristos dumnezeu.

8 Recunoscând valenţa profetică a versetelor 11 şi 12, diavolul însuşi I le va cita lui Iisus în pustie. Fericitul Ieronim observă însă că citatul e incomplet: ispititorul omite stihul 2 al primului verset: „ca să te păzească în toate căile tale", ştiind bine că el i se rosteşte împotrivă: dacă Dumnezeu Îl păzeşte pe Fiul Său în „toate" căile Lui, atunci Îl va păzi şi în împrejurarea de faţă. (De altfel, diavolul nici nu duce citatul până la capăt: el omite şi versetul 13, parte inseparabilă de corpul textului). De aici: citatul trunchiat, cu intenţia de a induce în eroare, e operă demonică.
9 „aspidă": specie de şarpe veninos (vezi şi 57, 4).
10 „vasilisc": viperă.
11 Sf. Ioan Scărarul: Dacă porneşti la luptă împotriva vreunei patimi, să ai smerenia ca aliată. Aici e vorba despre păcat, despre deznădejde şi despre diavol (leul şi balaurul, n. n.), balaurul trupului.
913
15 Striga-va spre Mine şi-l voi auzi; împreună cu el sunt Eu în necaz şi-l voi scăpa şi-l voi preamări;
16 cu lungime de zile îl voi umple şi-i voi arăta mântuirea Mea".
91
PSALMUL 91 Un psalm-cântare, pentru Ziua Sâmbetei.
1 Bine este a ne mărturisi1 Domnului şi a-i cânta numelui Tău, Preaînalte,
2 a vesti dimineaţa mila Ta şi adevărul Tău în toată noaptea
3 pe psaltire cu zece strune, prin cântec de alăută.
4 Că m-ai veselit, Doamne, întru făpturile Tale şi întru lucrul mâinilor Tale mă voi bucura.
5 Cât de mari sunt lucrurile Tale, Doamne, cât de adânci sunt gândurile Tale!:
6 Omul fără minte n-o va cunoaşte şi cel nepriceput n-o va pricepe.
7 Când păcătoşii răsar ca iarba şi toţi cei ce lucrează fărădelege iscodesc pe sub gene 2,
8 o fac spre nimicirea lor în veacul veacului; dar Tu, Doamne, Preaînalt eşti în veac.
1 Verbul exomologeo înseamnă „a se mărturisi" şi numai în anumite contexte înseamnă „a lăuda", „a aduce laudă" (construit cu dativul). În cazul de faţă, Fer. Ieronim îi conferă sensul primar şi, notând ordinea în care se desfăşoară mişcările, tâlcuieşte: întâi I te mărturiseşti Domnului, ca să-ţi ierte păcatele; odată despovărat, vei avea şi starea sufletească de a-I cânta.
2 Înţelesul nuanţat al verbului diakypto = „a se apleca (printr-o deschizătură sau peste un gard) spre a vedea ce se petrece dincolo".
9 Că, iată, vrăjmaşii Tăi, Doamne, vor pieri şi toţi cei ce lucrează fărădelege se vor risipi,
10 iar fruntea mea se va înălţa ca aceea a inorogului şi bătrâneţile mele se vor întări cu untdelemn bogat3.
11 Şi ochiul meu s-a uitat peste vrăjmaşii mei, iar urechea mea îi va auzi pe viclenii ce se ridică împotrivă-mi.
12 Dreptul ca finicul va înflori şi ca un cedru din Liban se va înmulţi.
13 Cei ce sunt răsădiţi în casa Domnului în curţile Dumnezeului nostru vor înflori,
14 la adâncă bătrâneţe4 ei încă se vor înmulţi şi fericiţi vor fi să dea de veste
15 că drept este Domnul, Dumnezeul meu, şi că nedreptate nu se află într-însul.
92
PSALMUL 92 O cântare-laudă a lui David; pentru ziua de dinaintea Sâmbetei, când pământul a fost locuit pentru întâia oară.1
1 Domnul s-a împărăţit2, întru podoabă s-a îmbrăcat, îmbrăcatu-s-a
3 Literal: „untdelemn gras".
4 Literal: „la bătrâneţe grasă": înaintată, hrănită cu untdelemn bogat (v. 10).
1 Deşi, la creaţie, pământul a fost populat cu tot felul de vieţuitoare, psalmistul socoteşte că a fost cu adevărat locuit doar din ziua a şasea (de dinaintea Sabatului, adică a zilei de odihnă), când Dumnezeu l-a făcut pe om, singura fiinţă pe care El a creat-o „după chipul" Său şi singura devenită „întru suflet viu" (Fc 2, 7).
2 Forma reflexivă traduce cel de al doilea sens al verbului basilevo = „a deveni împărat"; nu e vorba, aşadar, de o acţiune încheiată, ci de una începută şi care continuă.
914
Domnul întru putere şi s-a încins, pentru că a întărit lumea care nu se va clinti.
2 De-atunci tronul tău s-a pregătit, Tu din veşnicie eşti.3
3 Ridicat-au râurile, Doamne, ridicat-au râurile glasurile lor;

4 râurile-şi vor ridica valurile la glas de ape multe; minunate sunt talazele mării, minunat e Domnul întru cele înalte.
5 Mărturiile Tale s-au adeverit foarte, casei Tale i se cuvine sfinţenie, Doamne, întru lungime de zile.
93
PSALMUL 93 Un psalm al lui David; pentru cea de a patra zi a săptămânii.2
1 Domnul este Dumnezeul răzbunărilor; Dumnezeul răzbunărilor a vorbit deschis.
2 Înalţă-Te, Tu, Cel ce judeci pământul, dă-le celor mândri ce li se cuvine.
3 Până când păcătoşii, Doamne, până când păcătoşii se vor făli?
4 Până când vor rosti şi vor grăi nedreptate, până când vor grăi ei, toţi cei ce lucrează fărădelegea?
3 Pentru „veşnicie” vezi nota de la 89, 2.
1 Fer. Augustin explică: Întregul psalm e un îndemn la răbdare faţă de succesele şi propăşirea păcătosului. Pe de altă parte, el este dedicat celei de a patra zi a săptămânii; e vorba de cea de a patra zi a creaţiei, când Dumnezeu a făcut luminătorii cerului (Fc 1, 14-19). Cheia înţelesului ne-o dă Sf. Pavel în Epistola către Filipeni: „Pe toate să le faceţi fără murmur şi fără socoteli, ca să fiţi fără prihană şi curaţi, fii ai lui Dumnezeu, neîntinaţi în mijlocul unui neam sucit şi stricat, în care voi străluciţi ca nişte luminători în lume” (2, 14-15).
5 Pe poporul Tău, Doamne, l-au asuprit şi moştenirii Tale i-au adus dureri.
6 Pe văduvă şi pe străin2 i-au ucis şi pe orfani i-au omorât.
7 Şi au zis: „Domnul nu va vedea, nici că va pricepe Dumnezeul lui Iacob”...
8 Înţelegeţi dar voi, cei nemintoşi de prin popor, iar voi, nebunilor, fiţi şi voi o dată înţelepţi!
9 Cel ce-a sădit urechea, El oare nu aude? Cel ce-a plăsmuit ochiul, El oare nu-nţelege?
10 Cel care-i ceartă pe păgâni, oare nu-i va dojeni, El, Cel care-l învaţă pe om să cunoască?
11 Domnul cunoaşte gândurile oamenilor, anume că sunt deşarte.
12 Fericit e omul pe care-l vei certa3, Doamne, şi din legea Ta îl vei învăţa,
13 ca să-i dai odihnă-n zile rele până ce o groapă i se va săpa păcătosului.
14 Căci Domnul nu Se va lepăda de poporul Său şi moştenirea nu-Şi va părăsi-o
15 până ce dreptatea se va întoarce la judecată şi toţi cei drepţi cu inima Îi vor fi aproape.
16 Cine se va ridica pentru mine împotriva răufăcătorilor, sau cine va sta-mpreună cu mine împotriva celor ce lucrează fărădelegea?
17 Că dacă Domnul nu m-ar fi ajutat, puţin i-ar fi lipsit sufletului meu să-şi afle sălaş în iad.
2 „străin” în sensul de imigrant, rezident, prozelit.
3 Aici, ca şi în cele mai multe locuri din Sfânta Scriptură, verbul „a certa” (paidevo) are un sens pedagogic: certarea (sau chiar pedeapsa) pe care părintele sau învăţătorul i-o aplică fiului sau şcolarului, cu scopul de a-l îndrepta.
915
18 De câte ori am zis: piciorul mi-a alunecat..., mila Ta, Doamne, mi-a stat într-ajutor.
19 Doamne,4 după mulţimea durerilor din inima mea, aşa au adus mângâierile Tale veselie-n sufletul meu.5
20 Scaunul fărădelegii să nu aibă părtăşie cu Tine, cel ce pe temeiul poruncii plăsmuieşte muncă silnică6;
21 ei vor prinde-n vânătoare sufletul celui drept şi sânge nevinovat vor osândi.
22 Dar mie Domnul mi s-a făcut scăpare şi Dumnezeul meu, ajutorul nădejdii mele.
23 Iar lor le va plăti Domnul după a lor nelegiuire şi după răutatea lor îi va face Domnul Dumnezeul nostru să piară vederii.
94
PSALMUL 94 O cântare-laudă a lui David (fără titlu la Evrei).
4 „Doamne” se află numai în Codex Alexandrinus, motiv pentru care lipseşte dintr-o seamă de versiuni (inclusiv cele româneşti dintre 1688 şi 1914).
5 Sf. Isaac Sirul: Vrei să te veseleşti de mângâierile lui Dumnezeu? Nu fi răzbunător, ci eliberator; nu căuta cusururi, ci oferă alinare; nu fi trădător, ci martir; nu acuza, ci apără. În numele păcătoşilor roagă-L pe Dumnezeu să-i miluiască, pentru cei drepţi roagă-L să-i păzească întru dreptate. Pe omul rău cucereşte-l prin bunătate şi blândeţe, pe cel zelos fă-l să se minuneze de bunătatea ta. Fă dreptatea să roşească în faţa milostivirii tale. Alături de cel mâhnit să ai şi tu inima mâhnită.

Iubeşte-i pe toţi oamenii, dar ţine-te departe de toţi oamenii. Adu-ţi aminte de moarte, pregăteşte-te să ajungi acolo şi înfrumuseţează-ţi alergarea.
6 Înţelesul corect al cuvântului kopos: suferinţă cauzată de o muncă istovitoare; tradus prin „muncă silnică” în contextul juridic al versetului.
1 Veniţi să ne bucurăm întru Domnul, întru bucurie să-I strigăm lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru.
2 Întru laudă să-I întâmpinăm faţa, cu psalmi de bucurie să-I strigăm.1
3 Că mare Dumnezeu este Domnul, şi mare Împărat peste tot pământul.
4 că-n mâna Lui sunt marginile pământului, înălţimile munţilor ale Sale sunt;
5 că a Lui este marea, El a făcut-o, şi mâinile Lui au plăsmuit uscatul.
6 Veniţi să ne închinăm şi să-I cădem înainte şi să plângem în faţa Domnului Care ne-a făcut!
7 Că El e Dumnezeul nostru, iar noi suntem poporul păşunii Sale şi turma mâinilor Lui. O, dacă I-aţi auzi voi astăzi glasul:
8 „Nu vă învârtoşaţi inimile ca atunci, la Răzvrătire2, în ziua ispitirii în pustie,
9 unde părinţii voştri m-au ispitit, m-au pus la-ncercare şi au văzut lucrurile Mele.
1 „Faţa” înseamnă aici persoana Mântuitorului, ivirea şi prezenţa Sa printre noi. Să nu aşteptăm acasă până ce El va veni, ci să-I ieşim în întâmpinare cu mulţumiri şi imne de laudă, să-I dăm Fiului cinstirea pe care o dăm Tatălui (Sf. Nicolae Cabasila).
2 Aluzie la întâmplarea şi cuvintele lui Moise din Iş 17, 2. Versetele 8-12 vor fi citate de Pavel în Evr 3, 7-11 şi comentate de Sf. Ioan Hrisostom. Momentele sau locurile de odihnă sunt trei: Ziua a Şaptea, când Dumnezeu, după creaţie, S-a odihnit de toate lucrurile Lui; Ţara Făgăduinţei, unde poporul lui Israel s-a odihnit după lunga sa călătorie prin pustie; Împărăţia cerurilor, unde noi năzuim să ne odihnim după toate ostenelile noastre. Primele două s-au consumat în istorie, aşa că aici nu mai poate fi vorba de ele; rămâne ultima, odihna pe care răzvrătiţii (păcătoşii) n-o vor avea, dar spre care noi ne străduim şi în care nădăjduim.

10 Patruzeci de ani m-am mâniat pe neamul acesta şi am zis: ei pururea rătăcesc cu inima
11 şi căile Mele nu le-au cunoscut, aşa că juratu-m-am întru mânia Mea: Întru odihna Mea nu vor intra!”
95
PSALMUL 95 O cântare-laudă a lui David; când a fost Casa zidită după întoarcerea din robie. Fără titlu la Evrei.
1 Cântaţi-I Domnului cântare nouă, cântaţi-I Domnului tot pământul!
2 Cântaţi-I Domnului, binecuvântaţi-I numele, din zi în zi binevestiţi mântuirea Lui.
3 Vestiţi-I între neamuri slava, între toate popoarele minunile Lui.
4 Că mare e Domnul şi lăudat foarte, de temut este mai presus decât toţi dumnezeii;
5 că toţi dumnezeii păgânilor sunt demoni,1 dar Domnul a făcut cerurile;
6 laudă şi frumuseţe sunt înaintea Lui, sfinţenie şi măreţie în locaşul Său cel sfânt.
7 Voi, urmaşi ai neamurilor, aduceţi-I Domnului, Domnului aduceţi-I slavă şi cinste; aduceţi-I Domnului slava datorată numelui Său,
8 aduceţi jertfe şi intraţi în curţile Lui, în curtea Lui cea sfântă închinaţi-vă Domnului.
9 De faţa Lui să tresalte2 tot pământul;
1 Daimonion (în limbajul biblic) = „duh rău”, „demon”, „diavol” (ca în Dt 32, 17).
2 Sensul generic al verbului salevo este „a (se) agita”, dar nuanţele se traduc în funcţie de context (vezi şi v. 11).
spuneţi între neamuri că Domnul s-a împărăţit
10 pentru că a întărit lumea care nu se va clinti; El întru dreptate va judeca popoarele.
11 Veselească-se cerurile şi să se bucure pământul, marea să tresalte cu toată plinătatea ei,3 să se bucure câmpurile cu tot ce e pe ele.
12 Atunci toţi copacii pădurii se vor bucura de faţa Domnului, că vine, vine să judece pământul;
13 lumea o va judeca întru dreptate şi popoarele întru adevărul Său.4
96
PSALMUL 96 Al lui David; când pământul i-a fost înapoiat1. Fără titlu la Evrei.
1 Domnul s-a împărăţit, să se bucure pământul, insule multe2 să se veselească.
3= cu toate vieţuitoarele care sunt în ea.

4 Omul cu conştiinţa curată nu aşteaptă judecata lui Dumnezeu cu spaimă, ci cu încredere şi bucurie.
1 Nu cunoaştem un fapt istoric la care s-ar putea referi această menţiune. Fer. Augustin crede că, în perspectivă profetică, „pământul înapoiat" (restituit) nu e altceva decât Învierea lui Hristos, prin care trupul (făcut din pământ) a fost restaurat în puritatea, dumnezeirea şi nemurirea de la început.
2 „insule multe" poate fi o aluzie la textul din Fc 10, 32: (din triburile fiilor lui Noe) „s-au răspândit insulele neamurilor pe pământ după potop". Termenul e acelaşi: nesos = insulă. Aşadar, insule multe: popoare multe, concept de universalitate a împărăţiei lui Dumnezeu. De altfel, Sf. Atanasie cel Mare, într-o predică de Paşti, notează că, dacă acest psalm este un imn de bucurie al poporului lui Israel în urma unei victorii oarecare, el este şi o prefigurare a bucuriei noastre pascale, dobândită prin victoria lui Hristos asupra morţii.

2 Nor şi negură împrejuru-I, dreptatea şi judecata sunt temeiul tronului Său.
3 Foc va merge înainte-I şi de jur-împrejur îi va arde pe vrăjmaşii Săi.
4 Strălucire arătară lumii fulgerele Lui, pământul a văzut şi a tremurat.
5 Munţii precum ceara s-au topit la faţa Domnului, la faţa Domnului a tot pământul.
6 Cerurile I-au vestit dreptatea, popoarele toate I-au văzut mărirea.
7 Să se ruşineze toţi cei ce se închină la chipuri cioplite şi se laudă cu idolii lor. Închinaţi-vă Lui toţi îngerii Lui!
8 Sionul a auzit şi s-a veselit şi fiicele Iudeii s-au bucurat de dragul judecăţilor Tale, Doamne.
9 Că Tu eşti Domnul Cel-Preaînalt peste tot pământul, înălţatu-Te-ai foarte, mai presus decât toţi dumnezeii.
10 Voi, cei ce-L iubiţi pe Domnul, urâţi răul! Domnul păzeşte sufletele sfinţilor Săi, din mâna păcătoşilor îi va izbăvi.
11 Celui drept i-a răsărit lumină, veselie celor drepţi la inimă.
12 Voi, cei drepţi, veseliţi-vă întru Domnul şi lăudaţi pomenirea sfinţeniei Lui!
97
PSALMUL 97 Un psalm al lui David. 1
1 Cântaţi-I Domnului cântare nouă, că lucruri minunate a făcut Domnul; mântuire I-au făcut Lui dreapta Sa şi braţul Său cel sfânt.
1 Text cu viziune eshatologică; parţial, variantă a Psalmului 95.
2 Cunoscută Şi-a făcut Domnul mântuirea, înaintea neamurilor Şi-a descoperit dreptatea.
3 Lui Iacob i-a amintit de mila Sa şi casei lui Israel de adevărul Său; toate marginile pământului au văzut mântuirea Dumnezeului nostru.
4 Strigaţi-I lui Dumnezeu cu bucurie tot pământul, cântaţi şi bucuraţi-vă şi cântaţi,
5 cântaţi-I Domnului cu alăută, cu alăută şi în sunet de psaltire,
6 cu trâmbiţe ferecate şi-n glasul trâmbiţei de corn strigaţi cu bucurie-n faţa Domnului, Împăratul nostru.
7 Să tresalte marea cu toată plinătatea ei, lumea şi toţi ce locuiesc într-însa;
8 râurile-mpreună vor bate din palme, munţii se vor bucura, că vine să judece pământul;
9 lumea o va judeca întru dreptate şi popoarele în ceea ce e drept2.
98
PSALMUL 98 Un psalm al lui David.
1 Domnul s-a împărăţit: să se mânie popoarele1; El şade pe heruvimi: să
2 „în ceea ce e drept" (en euthyteti) poate însemna şi: de-a dreptul; pe faţă; la lumina zilei; fără ocolişuri sau artificii de procedură (spre deosebire de instanţele omeneşti).
1 Fer. Augustin observă că trei sunt psalmii care încep cu cuvintele: „Domnul s-a împărăţit": 92, 96 şi 98, dar ceea ce urmează imediat e diferit, şi nu fără o anumită noimă. În primul caz: Domnul „întru podoabă s-a îmbrăcat", ceea ce exprimă măreţia Sa de creator al întregii lumi; în al doilea: „să se bucure pământul", ceea ce înseamnă bucuria celor ce cred în El şi-I urmează căile; în cazul de faţă: „să se mânie popoarele" exprimă starea de spirit a celor ce, la sfârşitul veacurilor, îşi vor vedea necredinţa şi tăgada contrazise de evidenţa lui Iisus Hristos şi a judecăţii pe care El urmează s-o facă.

tremure pământul 2.
2 Mare este Domnul în Sion şi înalt peste toate popoarele;
3 ele să-Ţi mărturisească numele Tău cel mare, că de temut e şi sfânt; şi cinstea3 Împăratului iubeşte judecata.
4 Tu ai pregătit îndreptar4, Tu ai făcut judecată şi dreptate în Iacob.
5 Înălţaţi-L pe Domnul, Dumnezeul nostru, şi vă închinaţi aşternutului picioarelor Lui, că sfânt este!5
6 Moise şi Aaron printre preoţii Săi şi Samuel printre cei ce cheamă numele Lui. Ei L-au chemat pe Domnul, iar El i-a auzit,
7 în stâlp de nor le grăia, fiindcă ei păzeau mărturiile Lui şi poruncile pe care El le dăduse lor.
8 Doamne, Dumnezeul nostru, Tu i-ai ascultat; Dumnezeule, bun şi iertător Te-ai făcut lor şi pentru toate faptele lor i-ai răsplătit.
9 Înălţaţi-L pe Domnul, Dumnezeul
2 Nu e vorba de un cutremur de pământ, ci de o tremurare a lui, adică de tot ceea ce e pământesc în noi şi care nu poate fi vindecat dacă nu tremură. De îndată ce e tulburat şi scuturat, îşi redobândeşte sănătatea (Fer. Ieronim). Tremurul înainte de vindecare ar fi ca efectele imediate şi deseori neplăcute, tulburătoare, ale unui vaccin.
3 „cinstea” = „onoarea”, „demnitatea”.
4 „îndreptar”: totalitatea normelor după care se face o judecată şi se împarte dreptatea; fiind pregătit de Dumnezeu, el are caracter absolut, perfect, negreşelnic.
5 Evident, Dumnezeu nu are nevoie de ajutorul omului spre „a Se înălţa”. De altfel, expresia „a-L înălţa pe Dumnezeu” înseamnă a-I înălţa imne de laudă şi preamărire; astfel „înălţându-l” pe Dumnezeu, omul îşi acordă sieşi şansa de a se înălţa.
nostru, şi vă închinaţi în muntele Său cel sfânt, că sfânt este Domnul, Dumnezeul nostru!
99
PSALMUL 99 Psalm de laudă.
1 Cu bucurie strigaţi-I Domnului tot pământul,
2 Domnului slujiţi-I întru veselie, cu bucurie veniţi-I înainte!
3 Cunoaşteţi că însuşi Domnul este Dumnezeu, că El ne-a făcut pe noi, iar nu noi înşine, că noi suntem poporul Său şi turma păşunii Sale.
4 Cu laude intraţi pe porţile Lui, cu cântări în curţile Sale!
5 Lui să-I aduceţi laudă, numele Lui lăudaţi-L, că bun este Domnul, că în veac este mila Lui şi din neam în neam adevărul Său.
100
PSALMUL 100 Un psalm al lui David.
1 Mila şi judecata le voi cânta pentru Tine, Doamne;1
1 Dacă, în perspectivă profetică, Iisus este Cel ce-I cântă Părintelui Său, e de reţinut observaţia că mila precedă judecata. Între cele două veniri ale lui Hristos, omenirea se află sub semnul Mielului vestit de Ioan Botezătorul (In 1, 29) şi sub mila lui Dumnezeu, „Cel ce face să răsară soarele Său peste cei răi şi peste cei buni şi să plouă peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi” (Mt 5, 45); la a doua Sa venire, omenirea va sta sub semnul judecăţii; de abia atunci va lucra „securea” vestită tot de Ioan Botezătorul (Mt 3, 10), cumplitul deznodământ al judecăţii, la care se referă ultimul verset al acestui psalm.

2 în cale neprihănită voi cânta şi voi înţelege; când vei veni la mine? Întru nerăutatea inimii mele umblat-am eu în casa mea.
3 Lucruri nelegiuite n-am pus în faţa ochilor mei, pe cei ce calcă legea i-am urât.
4 Inimă îndărătnică nu s-a lipit de mine, pe omul rău ce fugea de mine nu l-am cunoscut.
5 Pe cel ce într-ascuns îşi clevetea vecinul, pe acela l-am alungat; cu cel mândru-n cătătură şi nesăţios la inimă, cu acela n-am mâncat.
6 Ochii mei erau peste credincioşii pământului, ca ei să şadă cu mine; cel ce umbla pe cale neprihănită, acela îmi slujea.
7 În mijlocul casei mele meşterul trufiei nu va locui; cel ce lucruri nedrepte grăieşte, drept nu va sta în faţa ochilor mei.

8 În dimineţi i-am ucis pe toţi păcătoşii pământului, pentru ca din cetatea Domnului să-i nimicesc pe cei ce lucrează fărădelegea.
101
PSALMUL 101 Rugăciunea unui sărac mâhnit care-şi revarsă rugăciunea înaintea Domnului.1
1 Auzi-mi, Doamne, rugăciunea, strigarea mea la Tine să vină!
2 Faţa Ta de la mine să nu Ţi-o întorci; în ziua necazului meu pleacă-Ţi auzul spre mine, auzi-mă degrab în orice zi Te voi chema.
1 O rugăciune care nu e doar rostită cu buzele, ci se revarsă pe dinlăuntru, din preaplinul inimii.
3 Că zilele mele s-au stins ca fumul, iar oasele mele ca nişte uscături s-au mistuit.
4 Sunt bătucit ca iarba şi inima mi s-a ofilit, că am uitat să-mi mănânc pâinea.
5 De glasul suspinului meu mi s-a lipit osul de carne.
6 Devenit-am asemenea pelicanului pustiei, ajuns-am ca o bufniţă într-o casă dărăpănată,
7 în priveghiul meu sunt ca o vrăbiuţă singuratică pe acoperiş.
8 Cât e ziua de lungă m-au ocărât vrăjmaşii, iar cei ce mă lăudau se jurau împotrivă-mi.
9 că-n faţa urgiei şi a mâniei Tale cenuşă mâncam în loc de pâine
10 şi băutura cu plângere mi-o amestecam;2 că după ce m-ai ridicat, m-ai prăbuşit3.
11 Zilele mele ca umbra s-au plecat, eu ca iarba m-am veştejit.
12 Dar Tu, Doamne, pururea dăinuieşti şi pomenirea Ta din neam în neam.
13 Tu Te vei ridica şi vei avea milă de Sion, că vremea e să Te milostiveşti de El; da, acum e vremea.
14 Că robii Tăi bine s-au simţit în pietrele lui şi milă le va fi de ţărâna lui.
15 De numele Domnului se vor teme neamurile şi toţi regii pământului de slava Ta,
2 Sf. Ioan Hrisostom: Medicina pocăinţei: să-ţi osândeşti păcatele proprii; să-ţi pui mintea în stare de smerenie; să ai inima zdrobită de păreri de rău; să te rogi cu stăruinţă şi cu lacrimi; să faci fapte de milostenie.
3 Textul original al versetelor 9-10 a fost supus aici unei redistribuiri gramaticale, pentru ca înţelesul să capete mai multă limpezime.

16 că Domnul va zidi Sionul şi Se va arăta întru slava Sa.
17 El a căutat spre rugăciunea celor smeriţi şi cererea lor n-a dispreţuit-o.
18 Să se scrie aceasta pentru neamul ce va să vină şi poporul ce se zideşte va lăuda pe Domnul,
19 că a privit din înălţimea Lui cea sfântă. Domnul din cer pe pământ a privit
20 ca să audă suspinul celor ferecaţi, să-i dezlege pe fiii celor omorâţi,
21 să vestească în Sion numele Domnului şi lauda Lui în Ierusalim,
22 când se vor aduna popoarele laolaltă şi regii, să-I slujească Domnului.
23 Răspunsu-I-am în felul tăriei Lui: Vesteşte-mi puţinătatea zilelor mele;
24 nu mă lua la jumătatea zilelor mele; anii Tăi sunt din neam în neam.
25 Întru-nceput Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat, şi cerurile sunt lucrul mâinilor Tale;
26 ele vor pieri, dar Tu rămâi şi toate ca o haină se vor învechi;
27 ca pe o velinţă le vei împătura şi se vor schimba, dar Tu acelaşi eşti şi anii Tăi nu se vor sfârşi4
28 Fiii robilor Tăi vor avea sălaşe şi seminţia lor în veac va merge pe calea cea dreaptă.
102
PSALMUL 102 Al lui David.
4 Textul din versetele 25-27 va fi citat de Sf. Apostol Pavel în Evr 1, 10-12 şi comentat deSf. Grigorie de Nyssa în sprijinul dogmei despre dumnezeirea Fiului (devenit Iisus Hristos).
1 Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul, şi toate cele dinlăuntrul meu1 [să binecuvinteze] numele cel sfânt al Lui.
2 Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul, şi nu uita toate răsplătirile Lui2;
3 pe Cel ce Se milostiveşte3 de toate fărădelegile tale, pe Cel ce vindecă toate bolile tale4,
4 pe Cel ce izbăveşte din stricăciune viaţa ta, pe Cel ce te încununează cu milă şi cu îndurări5,
1 toate cele dinlăuntrul meu” = adâncurile cele mai intime ale fiinţei mele; străfundul inimii. Aceasta înseamnă participarea totală a insului la actul rugăciunii.
2 Prin „răsplătirile Lui” nu trebuie înţeleasă aici o răsplată pe care Dumnezeu i-o dă omului pentru faptele lui bune (fiindcă ele niciodată nu vor fi îndeajuns de bune), ci „tot ceea ce Dumnezeu a făcut

pentru tine". Că nu e vorba de o răsplată în sensul obişnuit al cuvântului se vede din v. 10.
3 „Se milostiveşte" încearcă o echivalenţă a verbului evilatevo = „a fi întru totul binevoitor faţă de"; ca în Dt 29, 20.
4 Sufletul are tot atâtea boli câte păcate. Femeia „care de optsprezece ani avea un duh de neputinţă şi era gârbovă şi nu putea nicidecum să se ridice" (Lc 13, 11) e imaginea unei boli sufleteşti; când cineva are o boală pricinuită de o stare a sufletului, el devine gârbov, se uită numai în jos şi zăreşte doar ţărâna, în neputinţa sa de a privi spre cer (Fer. Ieronim).
5 Sf. Ioan Hrisostom: Prin har noi am devenit iubiţii lui Dumnezeu, dar nu ca slugi, aşa cum eram înainte, ci în calitate de fii şi prieteni. Slugi eram sub Legea Veche, dar fii am devenit prin Iisus Hristos: „din plinătatea Lui noi toţi am primit, şi har pentru har; căci Legea prin Moise s-a dat, dar harul şi adevărul prin Iisus Hristos au venit" (In 1, 16-17). Băgaţi de seamă cum harul i se opune legii şi cum verbul „au venit" i se opune lui "s-a dat"; acesta din urmă aparţine unei succesiuni de mişcări, când cineva a primit ceva de la altcineva, iar pe acel ceva l-a transmis mai departe către cel căruia i se poruncise să-l transmită, în timp ce „harul şi adevărul au venit" din partea unui Împărat Care are autoritatea de a ierta păcatele şi de a-i încununa pe beneficiarii acestei iertări.
921
5 pe Cel ce umple de bunătăţi dorirea ta; înnoi-se-vor ca ale vulturului tinereţile tale.
6 Cel ce face milostenie, Domnul, şi judecată tuturor celor ce li se face strâmbătate.
7 Cunoscute i-a făcut căile Sale lui Moise, fiilor lui Israel voile Sale.
8 Îndurat şi milostiv este Domnul, îndelung-răbdător şi mult-milostiv.
9 Nu până în sfârşit Se va iuţi, nici în veac Se va mânia.
10 Nu după păcatele noastre s-a purtat cu noi, nici după fărădelegile noastre ne-a răsplătit,
11 ci după cât e cerul de-nalt de la pământ, într-atât Şi-a întărit Domnul mila spre cei ce se tem de El;
12 pe cât de departe sunt răsăriturile de apusuri, într-atât a-ndepărtat El de la noi fărădelegile noastre;
13 în ce chip îi miluieşte tatăl pe fii, aşa i-a miluit Domnul pe cei ce se tem de El;
14 că El ne-a cunoscut alcătuirea 6, adusu-Şi-a aminte că ţărână suntem.
15 Omul: ca iarba sunt zilele lui; ca floarea câmpului, aşa va înflori;
16 că adiere a trecut prin el, şi el nu va mai fi, şi nici locul nu i se va mai cunoaşte7.
6 Plasma = „alcătuirea"; „substanţa care dă o formă". Bătrânii din 1688 au tradus „ziditura" (substanţa a ceea ce e zidit).
7 Sf. Grigorie de Nazianz: Omul vine din nefiinţă în fiinţă şi după ce fiinţează se topeşte, aşa cum se spune şi în cartea lui Iov: „Ca pe un vis ce zboară, nu-i chip să-l mai găseşti, / ca o nălucă-a nopţii în beznă s-a topit". Aceasta e condiţia fragilă a omului, pe care şi Ecclesiastul o deplânge: „Deşertăciunea deşertăciunilor, toate sunt deşertăciune" (Ecc 1, 2), pentru ca tot el, ceva mai la vale, să conchidă: „Teme-te de Dumnezeu şi păzeşte-I poruncile" (12, 13). Acesta din urmă e singurul câştig al omului de pe urma existenţei sale efemere; cu alte cuvinte, de la cele ce se văd, trecătoare, să meargă spre cele ce nu se văd, netrecătoare (2 Co 4, 18), şi dintr-o existenţă a celor ce se schimbă prin zdruncinare să intre şi să rămână în cele ce sunt de nezdruncinat (Evr 12, 27).
17 Dar mila Domnului e din veac în veac spre cei ce se tem de El,
18 şi dreptatea Lui peste fiii fiilor, spre cei care-I păzesc legământul şi-şi aduc aminte să-I plinească poruncile8.
19 Domnul în cer Şi-a pregătit tronul, iar împărăţia Lui pe toţi îi stăpâneşte.
20 Binecuvântaţi pe Domnul, voi, toţi îngerii Lui, cei puternici în tărie, care-i pliniţi cuvântul şi auziţi glasul cuvintelor Lui;
21 binecuvântaţi pe Domnul, voi, toate puterile Lui, slujitorii Lui care faceţi voia Lui9;
22 binecuvântaţi pe Domnul, voi, toate lucrurile Lui, în tot locul stăpânirii Lui; binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul!
103
PSALMUL 103 Al lui David.
1 Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul! Doamne, Dumnezeul meu,
8 Literal: „şi-şi aduc aminte de poruncile Lui, ca să le plinească" (să prefacă în faptă ceea ce li s-a poruncit).

9 Îngerii lui Dumnezeu fac voia lui Dumnezeu. În „Tatăl nostru”, noi spunem: „Facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ!” Aşadar, precum voia Ta, Doamne, este făcută în îngeri, acolo sus, tot astfel să se facă aici pe pământ în mine, Doamne! (Sf. Chiril al Ierusalimului).
922
măritu-Te-ai foarte! În mărturisire1 şi-n mare podoabă Te-ai îmbrăcat, Tu,
2 Cel ce Te îmbraci cu lumina precum cu o mantie, Cel ce întinzi cerul ca pe un cort
3 şi-i acoperi cu ape înălţimile2 şi norii îi pui să-i facă urcuşul. Cel ce umblă3 pe aripile vânturilor;
4 Cel ce-i face pe îngerii Săi duhuri4 şi pară de foc pe slujitorii Săi;
5 Cel ce a întemeiat pământul pe temeinicia lui5, că-n veacul veacului el nu se va abate6.
1 Psalmul 103 este un amplu tablou asupra creaţiei. Dacă lumea, odată aşezată, Îl mărturiseşte pe Creator („Cerurile povestesc mărirea lui Dumnezeu şi facerea mâinilor Lui o vesteşte tăria!”, Ps 18, 1), Creatorul Însuşi Se mărturiseşte pe Sine prin propria Sa creaţie. Aşa se face că, din această perspectivă, lumina (slava) lui Dumnezeu nu e văzută ca fiind lăuntrică (slava de care Fiul S-a golit pe Sine prin întrupare smerită flp 2, 6-8), ci ca un veşmânt de mărturisire (exomologesis), podoabă şi lumină. (Cu Psalmul 103 se deschide vecernia, slujba care marchează începutul zilei liturgice ca început al lumii).
2 „înălţimile”: de la hiperoos = ceea ce e situat la etajul superior, deasupra, la înălţime.
3 Registrul gramatical alternează între „Tu” şi „El”. „Umblă pe aripile vânturilor”: metaforă pentru omniprezenţa lui Dumnezeu.
4 Cum oare îi face Dumnezeu pe îngerii Săi duhuri, de vreme ce ei sunt duhuri prin însăşi natura lor? Ideea este că îngerul, ca duh, este născut din Duhul Sfânt, aşa cum va preciza mai târziu Evanghelistul: „cel ce este născut din Duh, duh este” (In 3, 6). Omul însuşi îşi are duhul născut din acelaşi Duh, ceea ce îi conferă putinţa de a deveni om duhovnicesc. Şi aşa cum îngerii, ca duhuri din Duh, stau pururea cu faţa spre Dumnezeu, de aceeaşi părtăşie a luminii dumnezeieşti (necreate) se învrednicesc, prin Duhul Sfânt, şi oamenii duhovniceşti (Calist Catafygiotul).
5 „temeinicia” (de la asfaleia): stabilitate, siguranţă, asigurare, certitudine.
6 Klino = „a înclina” talerul unei balanţe ce se află în echilibru stabil; „a se abate de la drumul stabilit”; „a se îndepărta”; „a rătăci”. Prezenţa acestui verb, în asociere cu „temeinicia” din stihul precedent, arată că versetul e construit pe câteva abstracţii matematice şi aruncă o lumină extraordinară asupra unei viziuni cosmogonice deloc străine de ceea ce ştim noi astăzi. În termeni contemporani, textul s-ar traduce astfel: Dumnezeu a creat universul pe baza legilor fixe pe care i le-a stabilit o dată pentru totdeauna. Ca parte din univers, pământul se conduce după aceleaşi legi, rotindu-se în jurul axei sale şi, în acelaşi timp, în jurul soarelui pe o anume orbită fixă, adică pe o traiectorie de la care nu există deviere. (De altfel, zborurile cosmice ar fi de neconceput fără existenţa legilor stabile ale universului).
6 Adâncul ca o mantie Îi este-mbrăcămintea, peste munţi vor sta ape;
7 de certarea Ta vor fugi, de glasul tunetului Tău se vor înfricoşa.
8 Munţi se urcă şi văi se coboară acolo-n locul unde le-ai întemeiat;
9 hotar ai pus pe care nu-l vor trece şi nici se vor întoarce să acopere pământul.
10 El în văi trimite izvoare, ape vor trece prin mijlocul munţilor;
11 din ele se vor adăpa toate fiarele câmpului, asinii sălbatici setea îşi vor potoli;
12 păsările cerului se vor sălăşlui deasupră-le, din mijlocul stâncilor vor da glas.
13 Cel ce munţii îi adapă din înălţimile Sale7, din roada lucrurilor Tale se va sătura pământul.
14 Cel ce face să răsară iarbă pentru vite şi verdeaţă spre slujirea8 oamenilor,
15 şi vinul ce veseleşte inima omului;
7 Vezi v. 3.
8 „Slujirea” (douleia): ideea că natura nu a fost creată pentru ea însăşi, ci pentru a fi în serviciul omului, el fiind scopul şi încununarea creaţiei. ca să scoată pâine din pământ,
923
să-i facă faţa veselă cu untdelemn şi cu pâinea care-ntăreşte inima omului.
16 Sătura-se-vor copacii câmpului, cedrii Libanului pe care Tu i-ai sădit;
17 în ei îşi vor face păsările9 cuib, locaşul cocostârcului fiind deasupra lor10.
18 Munţii cei înalţi scăpare pentru cerbi, iar pentru iepuri, stâncile.
19 El a făcut luna spre măsurarea vremilor; soarele şi-a cunoscut apusul său,

20 pus-ai întuneric şi s-a făcut noapte când toate fiarele pădurii vor ieşi11;
21 pui de lei răcnind să-şi prindă prada şi de la Dumnezeu să-şi ceară demâncarea.
22 Dar soarele a răsărit şi ei s-au adunat şi în culcuşurile lor s-or odihni12;
9 Literal: „vrăbiuţele". Sf. Maxim Mărturisitorul le acordă înţelesul alegoric de „suflete" sau „virtuţi".
10 Cocostârcul e simbolul neprihănirii. Dacă păsările obişnuite îşi fac cuiburile în copacii obişnuiţi, şi chiar în cedrii cei înalţi ai Munţilor Liban, dar, oricum, la adăpost, cocostârcul şi-l face în punctul cel mai de sus al copacului înalt, sau în vârful unui stâlp, fără umbră, scăldat în aerul pur. Neprihana stă deasupra tuturor virtuţilor (Sf. Maxim Mărturisitorul).
11 Sf. Grigorie Sinaitul tâlcuieşte alegoric: Noaptea patimilor este întunericul ignoranţei; sau, altfel spus, noaptea este împărăţia în care se nasc patimile. În ea împărăţeşte stăpânul întunericului, diavolul, şi prin ea umblă duhurile necurate care iau chip ca fiarele codrului, căutând cu urletele să ne răpească şi să ne devore.
12 Sf. Ioan Scărarul: Dacă, printr-o iconomie pedagogică, Soarele a răsărit în noi, iar după aceea Şi-a cunoscut întâiul Său apus, atunci peste locul culcuşului Său a pus întuneric şi s-a făcut noapte. În ea, în noapte, vor veni spre noi puii sălbatici şi toate fiarele colţoase ca să răpească nădejdea din noi, cerând de la Dumnezeu drept mâncare patimile noastre, hrănite fie prin gânduri, fie prin făptuire. După aceea, însă, din întunecoasa smerenie ne-a răsărit iarăşi Soarele, iar fiarele s-au adunat din nou în culcuşurile lor; de acum ele vor zăcea doar în inimile iubitoare de plăceri, dar nu în noi.
23 iar omul va ieşi la lucrul său şi la lucrarea sa până seara.
24 Cât de mărite sunt lucrurile Tale, Doamne, pe toate-ntru înţelepciune le-ai făcut; umplutu-s-a pământul de zidirea13 Ta.
25 Marea aceasta este mare şi largă; acolo-n ea se află târâtoare nenumărate, vietăţi mici de-a valma cu cele mari;
26 acolo pe ea străbat corăbii; acolo-i balaurul acesta pe care l-ai zidit să-Ţi faci din el o joacă14.
27 Toate de la Tine aşteaptă să le dai hrană la vreme potrivită;
28 dacă le-o vei da, o vor aduna; dacă mâna Tu Ţi-o vei deschide, toate se vor umple de bunătate;
29 dacă Tu Îţi vei întoarce faţa, ele se vor tulbura; dacă Tu le vei lua duhul, ele se vor sfârşi şi în ţărâna lor se vor întoarce;
13 „zidirea" în sensul: agoniseala, strânsura, totalitatea rodurilor muncii (în speţă, ale creaţiei): ierburi, copaci, vietăţi, oameni. Cei vechi ai noştri au preferat să-l traducă pe ktesis prin „zidire" în ideea că întreaga creaţie a lui Dumnezeu e o lucrare elaborată, „zidită" după un anume plan, în trepte.
14 „Balaurul": în Versiunea Ebraică, „Leviatanul": monstru mitic marin, oarecum asemănător cu un balaur onctuos. Imagine apropiată de aceea din Iov 40, 19: „El (monstrul) de la Domnul este zidirea cea dintâi / făcută ca să-şi râdă de ea îngerii Săi"; simbol al forţei brutale pe care omul n-o poate stăpâni, dar care pentru Dumnezeu şi chiar pentru îngerii Săi e o jucărie cu care se amuză. Imaginea se apropie şi de întrebarea pusă de Dumnezeu lui Iov (a cărui neputinţă stă în opoziţie cu atotputinţa Creatorului): „Te vei juca cu dânsul cum joci o păsăruică...?" (40, 29). Verbul din Iov (paizo) e înrudit cu cel de faţă (empaizo) şi identic cu cel din Iş 10, 2 (vezi textul şi nota), cu aceleaşi sensuri de joacă, amuzament, derâdere, luare în bătaie de joc.

30 iar dacă Duhul Tău Îl vei trimite, ele se vor zidi15 şi faţa pământului o vei înnoi16.
31 Fie slava Domnului în veci; veselise-va Domnul de lucrurile Sale;
32 Cel ce caută spre pământ şi-l face să tremure, Cel ce munţii îi atinge şi ei fumegă.
33 Cânta-voi Domnului de-a lungul vieţii mele, cânta-voi Dumnezeului meu până ce voi fi17.
34 Dulci să-I fie Lui cuvintele mele, iar eu mă voi veseli-ntru Domnul.
35 Să piară păcătoşii de pe pământ şi cei fără de lege, ca nicicum să mai fie! Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul!
104
PSALMUL 104 Aliluia1.
15 „se vor zidi" = vor fi create (vezi v. 24). Sf. Vasile cel Mare: Învierea din morţi se face prin lucrarea Duhului Sfânt. Dacă, aici, prin creaţie (zidire) se înţelege schimbarea într-o condiţie mai

bună a celor ce în viaţă au căzut prin păcate (întru Hristos, omul e „făptură nouă”, 2 Co 5, 17), înnoirea ce se petrece acum şi strămutarea noastră din viaţa pământeană, senzorială, în condiţia cerească ce se instaurează în noi prin lucrarea Duhului, atunci sufletele noastre se ridică pe cele mai înalte culmi ale existenţei. Prin Sfântul Duh ne vine întoarcerea în rai, înălţarea noastră în Împărăţia cerurilor.
16 Duhul Sfânt este autorul regenerării duhovniceşti. În împărăţia lui Dumnezeu nu se intră decât printr-o nouă naştere, din apă şi din Duh (In 3, 5) (Sf. Grigorie de Nazianz).
17 Pentru expresia „până ce voi fi” vezi nota de la Mt 1, 25.
1 Acesta este primul din seria psalmilor în al căror titlu se află Aliluia (Allelouia în transcriere grecească), cuvânt ebraic care înseamnă „Lăudaţi pe Domnul”. Ca şi Psalmii 77 şi 105, acesta rememorează, în linii mari, evenimentele petrecute în istoria fiilor lui Israel de la Avraam până la intrarea în Canaan; dar, spre deosebire de aceia, textul său evită să menţioneze şi abaterile poporului de la poruncile Domnului, limitându-se la binefacerile revărsate de Acesta asupra aleşilor Săi.
1 Mărturisiţi-vă Domnului şi chemaţi-I numele, vestiţi între neamuri lucrurile Lui.
2 Cântaţi-I şi lăudaţi-L, povestiţi toate minunile Sale!
3 Lăudaţi-vă întru numele Său cel sfânt, veselească-se inima celor ce-L caută pe Domnul;
4 căutaţi-L pe Domnul şi vă întăriţi, pururea căutaţi-I faţa.
5 Aduceţi-vă aminte de minunile Lui, pe care El le-a făcut, de semnele Lui şi de judecăţile gurii Sale.
6 Voi sunteţi seminţia lui Avraam, robii Săi, voi, fiii lui Iacob, aleşii Săi.
7 El este Domnul, Dumnezeul nostru, judecăţile Lui sunt în tot pământul.
8 El pururea Şi-a amintit de legământul Său, de cuvântul pe care l-a poruncit într-o mie de generaţii,
9 pe care l-a încheiat cu Avraam, şi de jurământul Său către Isaac.
10 El i l-a pus lui Iacob spre poruncă şi lui Israel spre legătură veşnică,
11 zicând: „Ţie îţi voi da pământul Canaanului, partea moştenirii tale”.
12 Când ei erau puţini la număr, foarte puţini şi străini într-însul2
13 şi au trecut de la un neam la altul şi de la un regat la un alt popor,
14 El nimănui nu i-a îngăduit să le facă nedreptate şi de dragul lor a certat regi:
2 E vorba de Canaan, în care Evreii trăiau ca „rezidenţi”, adică străini aşezaţi printre neamurile băştinaşe.

15 „Nu vă atingeţi de unşii Mei şi profeţilor Mei să nu le faceţi rău!”
16 Şi a chemat foamete pe pământ, paiul pâinii3 l-a fărâmat;
17 înaintea lor a trimis un om: Iosif a fost vândut ca sclav.
18 Picioarele i le-au umilit în obezi, viaţa lui a trecut prin cătuşe4
19 până ce cuvântul său a răzbătut în afară. Rostirea Domnului l-a trecut prin lamură5,
20 regele a trimis şi l-a dezlegat el, mai-marele poporului şi liber l-a lăsat;
21 stăpân al casei sale l-a pus şi căpetenie peste toată strânsura lui,
22 ca să-i înveţe pe mai-marii săi ca şi pe sine şi pe bătrânii lui să-i deprindă cu înţelepciunea.
23 Şi a intrat Israel în Egipt şi Iacob a locuit ca străin în ţara lui Ham.
24 Şi El l-a înmulţit foarte pe poporul Său şi l-a făcut mai puternic decât vrăjmaşii lui;
25 inima acestora le-a întors-o ca să-I urască poporul, să se poarte cu vicleşug împotriva robilor Săi.
26 El l-a trimis pe Moise, robul Său, şi pe Aaron, pe care Şi l-a ales;
27 pus-a-ntru ei cuvintele semnelor Lui şi pe ale minunilor Lui în ţara lui Ham.
28 Întuneric a trimis şi-ntunecare s-a făcut, căci ei amarnici erau împotriva cuvintelor Lui;
3 „paiul pâinii” = paiul spicului, paiele pe care se sprijină holda; şi limba română foloseşte până astăzi „a culege pâinea” pentru „a secera grâul”.
4 Literal: „prin fier” sau „în fier”.
5 „l-a trecut prin lamură” = l-a trecut prin proba de foc, l-a purificat prin încercări extreme (asemenea aurului lămurit în foc).
29 apele lor în sânge le-a prefăcut şi le-a omorât peştii;
30 pământul lor a puit broaşte în chiar cămările de taină ale regilor lor;
31 El a grăit, şi tăuni au năvălit şi puzderie de muşte-n toate hotarele lor;
32 şi grindină le-a pus în ploaie şi pară de foc în pământ;

33 şi le-a bătut viile şi smochinii şi le-a rupt copacii toţi ai hotarelor lor.
34 El a grăit, şi lăcustă a năvălit şi omidă, toate fără număr,
35 şi au mâncat toată iarba-n ţara lor şi tot rodul l-au mâncat de pe pământul lor.
36 Şi El i-a lovit pe toţi întâi-născuţii din ţara lor, pârga tuturor sârguinţelor lor.
37 Iar pe ei i-a scos afară cu argint şi aur şi-n neamurile lor nu era nimeni bolnav.
38 De ieşirea lor s-a veselit Egiptul, căci frica de ei căzuse asupră-le.
39 Un nor a întins deasupra lor să-i acopere şi foc le-a dăruit să-i lumineze noaptea.
40 Ei au cerut, şi prepeliţe au venit, şi El cu pâine din cer i-a săturat;
41 a despicat o stâncă şi au curs ape, în pământ fără de apă râuri au alergat.
42 Că Şi-a adus aminte de cuvântul Său cel sfânt pe care i-l spusese lui Avraam, robul Său,
43 şi întru bucurie Şi-a scos poporul şi întru veselie pe cei aleşi ai Săi.
44 Şi le-a dat lor ţările păgânilor, iar ei ostenelile popoarelor le-au moştenit,
45 ca să-I păzească dreptăţile şi legea să I-o urmeze.

105
PSALMUL 105 Aliluia.
1 Mărturisiţi-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui!1
2 Cine va spune puternicele fapte ale Domnului, cine va face ca toate laudele Lui să fie auzite?
3 Fericiţi cei ce păzesc judecata şi fac dreptate fără-ncetare.
4 Adu-Ţi aminte de noi, Doamne, întru bunăvoinţa Ta faţă de poporul Tău; cercetează-ne cu mântuirea Ta2,
5 pentru ca s-o vedem în bunătăţile aleşilor Tăi, să ne veselim întru veselia neamului Tău, să ne lăudăm cu moştenirea Ta.
6 Păcătuit-am împreună cu părinţii noştri3, nelegiuire şi nedreptate am făcut.
7 Părinţii noştri în Egipt n-au înţeles minunile Tale, nu şi-au adus aminte de mulţimea milei Tale şi Te-au amărât când s-au suit la Marea Roşie.
8 Iar El i-a mântuit de dragul numelui Său, să-Şi facă El cunoscută slăvita Sa putere.
9 Şi a certat Marea Roşie şi a secat-o şi
1 Spre deosebire de psalmul precedent, acesta scoate în relief repetatele şi gravele abateri prin care fiii lui Israel L-au mâniat pe Domnul, ceea ce îndreptăţeşte, o dată mai mult, îndemnul la mărturisire, urmat de atestarea bunătăţii lui Dumnezeu.
2 În sensul: cu mântuirea care vine de la Tine.
3 Text important. Psalmistul Îi mărturiseşte Domnului că el şi contemporanii săi sunt şi ei răspunzători pentru păcatele înaintaşilor lor, ceea ce atestă principiul solidarităţii morale a generaţiilor. Părintele Stăniloae spune că, la Judecata de Apoi, fiecare va răspunde nu numai pentru propriile sale fapte, ci şi pentru ale celor care l-au precedat şi care i-au urmat.
prin adâncuri i-a călăuzit ca prin pustie;
10 El i-a scăpat din mâna celor ce-i urau şi din mâna vrăjmaşului i-a izbăvit;
11 asupritorii au fost acoperiţi de ape, că n-a rămas nici unul.
12 Iar ei au dat crezare cuvintelor Lui şi I-au cântat lauda.
13 S-au pripit, au uitat de lucrurile Lui, sfatul nu I l-au aşteptat;
14 cu poftă au poftit în pustie şi-n loc fără de apă L-au pus pe Dumnezeu la-ncercare.
15 El le-a plinit cererea şi saţ a pus în sufletele lor.
16 Iar ei l-au mâniat pe Moise-n tabără şi pe Aaron, sfântul Domnului;
17 deschisu-s-a pământul şi l-a înghiţit pe Datan şi a acoperit adunarea lui Abiron4;
18 şi foc s-a aprins în adunarea lor, văpaie i-a ars pe păcătoşi.
19 Iar în Horeb au făcut un viţel şi s-au închinat la chip cioplit;
20 şi slava Lui au schimbat-o în asemănarea unui viţel ce mănâncă iarbă.
21 Şi L-au uitat pe Dumnezeu Care-i scăpase, Cel ce lucruri mari făcuse în Egipt,
22 minunate lucruri în ţara lui Ham, înfricoşătoare la Marea Roşie.
23 Iar El a zis, şi i-ar fi dat pierzării, dacă Moise, alesul Său, nu I-ar fi stat cu zdrobire-nainte, ca să-I întoarcă mânia şi să nu-i nimicească.
24 La ţara cea dorită ei se gândeau cu dispreţ, cuvântului Său nu i-au dat crezare
4 Referire la răzvrătirea unor căpetenii israelite, istorisită în Nm 16.

927
25 şi cârteau în corturile lor şi de glasul Domnului n-au ascultat.
26 El mâna Şi-a ridicat-o împotriva lor, ca să-i doboare-n pustie,
27 seminţia să le-o doboare printre neamuri şi prin ţinuturi să-i risipească.
28 ei s-au închinat lui Baal-Peor şi au mâncat jertfele morţilor;
29 iar pe El L-au întărâtat cu scornirile lor şi nimicirea între ei a sporit.
30 Atunci a stătut înainte Finees şi a făcut ispăşire şi plaga a încetat;
31 şi i s-a socotit lui ca dreptate din neam în neam, până-n veac.
32 Apoi L-au mâniat la Apa Certării şi Moise a-ndurat necaz de dragul lor,
33 că ei îi amărâseră duhul, iar el a rostit judecăţi cu buzele sale.
34 Ei nu i-au nimicit pe păgânii despre care le vorbise Domnul,
35 ci s-au amestecat cu păgânii şi s-au deprins cu lucrurile lor
36 şi au slujit chipurilor lor celor cioplite şi piatră de poticnire li s-a făcut aceasta;
37 pe fiii lor şi pe fiicele lor le-au jertfit demonilor
38 şi sânge nevinovat au vărsat, sângele fiilor şi fiicelor lor pe care i-au jertfit chipurilor cioplite ale Canaanului; şi s-a înecat pământul în sânge de omor
39 şi pângărit a fost în faptele lor, iar ei s-au desfrânat întru scornirile lor5.
5 Părăsirea (trădarea lui Dumnezeu) şi închinarea la idoli erau echivalente cu adulterul. Tragicul situaţiei consta în aceea că mobilul adulterului nu era o zeitate reală, ci rodul imaginaţiei păgâne, care devenea astfel şi rodul imaginaţiei celui care îl adoptase. Să-L fi trădat pe Dumnezeu pentru nimic, iată penibila tristeţe a unui sfârşit de viaţă!
40 şi s-a aprins Domnul cu mânie împotriva poporului Său şi iată că Şi-a urât moştenirea.
41 Şi i-a dat pe ei în mâinile păgânilor şi cei care-i urau le-au devenit stăpâni;
42 vrăjmaşii lor i-au asuprit şi umiliţi erau sub mâinile acestora.
43 De multe ori i-a izbăvit, dar ei L-au amărât cu sfatul lor şi umiliţi au fost în fărădelegile lor
44 Dar i-a văzut când erau în necaz, le-a auzit rugăciunea
45 şi Şi-a adus aminte de legământul Său şi I-a părut rău, după mulţimea milei Sale,
46 şi a făcut ca ei să afle milă în ochii tuturor celor ce-i robiseră.
47 Mântuieşte-ne, Doamne, Dumnezeul nostru, şi ne adună de printre neamuri, ca să putem mărturisi numele Tău cel sfânt şi să ne fălim întru lauda Ta!
48 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, din veac şi până-n veac!; şi tot poporul să zică: Amin! Amin!
106
PSALMUL 106 Aliluia.
1 Mărturisiţi-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui!
2 s-o spună cei ce-au fost izbăviţi de Domnul, cei pe care El i-a izbăvit din mâna vrăjmaşului.
3 Din ţări i-a adunat, de la răsărit şi de la apus, de la miază-noapte şi de la mare1.
1 „de la mare” = de la miazăzi. Fer. Augustin subliniază caracterul universalist al acestui text, universalitate ce va fi adusă-n lume de creştinism.
928
4 Ei au rătăcit prin pustie, în pământ fără de apă, fără să afle vreo cale spre cetate de locuit.
5 Flămânzind şi însetând, sufletul în ei li se sfârşea.
6 Şi în necazul lor au strigat către Domnul, iar El i-a scăpat din nevoile lor
7 şi i-a călăuzit pe calea cea dreaptă, aşa ca ei să poată merge spre o cetate de locuit.
8 Să-I dăm Domnului mulţumire pentru milele Sale2 şi pentru minunile Sale spre fiii oamenilor,
9 că suflet însetat3 a săturat şi suflet flămând a umplut de bunătăţi.
10 Cei ce şedeau în întuneric şi în umbra morţii4, ferecaţi în sărăcie şi fier,
11 fiindcă amarnici se făcuseră împotriva spuselor lui Dumnezeu şi mâniaseră sfatul Celui-Preaînalt,
12 da, în muncă grea li se înjosise inima, slăbeau şi nu era cine să-i ajute
13 în necazul lor au strigat către Domnul şi El i-a mântuit din nevoile lor
14 şi i-a scos din întuneric şi din umbra morţii şi legăturile lor le-a rupt în bucăţi.
15 Să-I dea ei Domnului mulţumire pentru milele Sale şi pentru minunile Sale spre fiii oamenilor,
2 Îndemnul de a I se aduce mulţumire (sau laudă) lui Dumnezeu e repetat în acest psalm de patru

ori, din partea a patru categorii de beneficiari ai bunătăţii divine: v. 8: cei ce rătăciseră prin pământ pustiu; v. 15: cei ce fuseseră robi; v. 21: bolnavii pe care Domnul i-a vindecat; v. 31: călătorii pe mare. Versetele 33-43 se constituie într-un imn de laudă pentru Cel ce stăpâneşte natura şi fenomenele ei.
3 Literal: „deşert"; gol pe dinlăuntru.
4= condamnaţii pentru crime grele, de natură să-i aducă nu numai în întunericul temniţei, ci şi în pragul morţii.
16 că porţi de aramă a sfărâmat şi zăvoare de fier a rupt.
17 El i-a ajutat să iasă din calea fărădelegii lor, că pentru fărădelegile lor fuseseră umiliţi;
18 sufletul lor a urât orice fel de mâncare şi s-au apropiat pân' la porţile morţii;
19 şi-n necazul lor au strigat către Domnul şi El i-a mântuit din nevoile lor;
20 L-a trimis pe Cuvântul Său şi El i-a vindecat şi i-a izbăvit din stricăciunile lor.
21 Să-I dea ei Domnului mulţumire pentru milele Sale şi pentru minunile Sale spre fiii oamenilor
22 şi jertfă de laudă să-I jertfească şi-ntru bucurie să vestească lucrurile Sale.
23 Cei ce se coboară la mare în corăbii făcându-şi lucrarea lor în ape multe,
24 aceia au văzut lucrurile Domnului şi minunile Lui întru adânc;
25 El a zis, şi vânt de furtună s-a stârnit şi valurile mării s-au înălţat;
26 pân' la ceruri se urcă şi până-n adâncuri se coboară, iar sufletul lor în tot ce e mai rău li se topea;
27 tulburaţi erau şi se clătinau ca omul când e beat şi toată înţelepciunea le-a fost înghiţită.
28 şi-n necazul lor au strigat către Domnul şi El i-a scos din necazurile lor;
29 El i-a poruncit furtunii, şi ea s-a făcut adiere şi valurile ei au tăcut;
30 şi ei s-au veselit că se alinaseră, iar El i-a călăuzit la limanul vrerii Sale.
31 Să-I dea ei Domnului mulţumire pentru milele Sale, pentru minunile Sale spre fiii oamenilor;
929
32 să-L înalţe în adunarea poporului, în scaunul bătrânilor să-L laude.
33 El a prefăcut râuri în albii pustii, curgeri de ape, în pământ însetat,
34 pământ roditor, în sărătură, din pricina răutăţii celor ce locuiesc pe el.
35 El a prefăcut un pustiu în iezere de apă, şi pământ scorojit, în curgeri de ape,
36 şi i-a aşezat acolo pe cei flămânzi; iar ei au întemeiat cetăţi de locuit
37 şi au semănat ţarine şi au sădit vii şi au făcut roadă de sămânţă.
38 Iar El i-a binecuvântat, şi ei s-au înmulţit foarte şi numărul vitelor lor nu l-a micşorat.
39 Şi ei din nou au fost împuţinaţi şi încovoiaţi de necazuri, rele şi dureri.
40 Dispreţ au revărsat asupra maimarilor lor, iar El i-a făcut să rătăcească în pământ neumblat, unde nu-i nici o cărare.
41 Dar pe cel sărac l-a ajutat să iasă din sărăcie şi familia i-a făcut-o cât o turmă.
42 Vedea-vor drepţii şi se vor veseli şi toată fărădelegea îşi va astupa gura.
43 Cine este oare înţelept şi va păzi aceste lucruri şi va pricepe milele Domnului?
107
PSALMUL 107 O cântare psalmică a lui David.
1 Gata este inima mea, Dumnezeule, gata-mi este inima; întru slava mea cânta-voi şi-Ţi voi aduce laudă.
2 Deşteptaţi-vă, voi, psaltire şi alăută!; în zori mă voi trezi.
3 Pe Tine Te voi mărturisi între popoare, Doamne, Ţie Îţi voi cânta între neamuri 1,
4 că mare e mila Ta, deasupra cerurilor, şi pân' la nori e adevărul Tău.
5 Înalţă-Te peste ceruri, Dumnezeule, şi peste tot pământul slava Ta.
6 Pentru ca ei, cei iubiţi ai Tăi, să se izbăvească, mântuieşte-mă cu dreapta Ta şi mă auzi!
7 Grăit-a Dumnezeu în locul Său cel sfânt: „Mă voi înălţa şi voi împărţi Sichemul şi Valea Corturilor o voi măsura;
8 al Meu este Galaadul, al Meu este Manase, Efraim e ocrotitorul capului Meu, Iuda e regele Meu; Moab, vas al nădejdii Mele,
9 peste Idumeea Îmi voi întinde sandala, Mie mi s-au supus triburile străine."
10 Cine mă va aduce în cetatea întărită? Cine mă va călăuzi până la Idumeea?
11 Oare nu Tu, Dumnezeule, Cel ce ne-ai lepădat? Oare nu Tu vei ieşi, Dumnezeule, cu oştirile noastre?

12 Dă-ne ajutor ca să ieşim din necaz, că deşartă e mântuirea ce vine de la om.
13 Întru Dumnezeu vom face fapte puternice şi El îi va nimici pe vrăjmaşii noştri.
108
PSALMUL 108 Pentru sfârşit1; un psalm al lui David.
1 Fer. Ieronim: Text profetic: Evanghelia va fi vestită (prin mărturisire) mai întâi seminţiilor lui Israel („popoarelor") şi apoi păgânilor („neamurilor").
1 Deşi psalmul e o plângere a celui oropsit şi prigonit, cu toate obidele lui, Fericitul Ieronim îi atribuie şi evidente iluminări profetice la adresa lui Iisus Hristos.
930
1 Dumnezeule, lauda mea să n-o ţii sub tăcere,
2 că gura păcătosului şi gura vicleanului s-au deschis împotrivă-mi; cu limbă vicleană au grăit împotrivă-mi
3 şi cu vorbe de ură m-au împresurat şi fără pricină s-au războit cu mine;
4 în loc să mă iubească mă cleveteau, iar eu mă rugam;
5 în locul binelui m-au răsplătit cu rău şi cu ură, în locul iubirii mele.
6 Pune peste el un păcătos deasupră-i, şi diavolul să stea de-a dreapta lui;
7 când e judecat, să iasă osândit, iar rugăciunea lui prefacă-se-n păcat.
8 Puţine să-i fie zilele, iar dregătoria 2 lui s-o ia altul;
9 copiii să-i ajungă orfani şi femeia lui, văduvă;
10 copiii lui să rătăcească fără nici un adăpost şi să cerşească, alungaţi din vatra caselor lor.
11 Cămătarul să-i scotocească prin tot ce are, străinii să-i jefuiască ostenelile;
12 să nu aibă cine să-l ocrotească şi nici să-i miluiască pe copiii lui rămaşi fără tată;
13 copiii lui să fie daţi pierzării, iar numele său într-un singur neam3 să se stingă;
14 fie fărădelegea părinţilor lui pomenită-n faţa Domnului, iar păcatul maicii lui să nu se stingă.
2 Literal: „episcopia", adică funcţia unui demnitar de a supraveghea ceea ce se petrece sub jurisdicţia sa. Cuvântul grecesc episkope a avut, încă din vechime, şi o conotaţie religioasă, aşa cum s-a impus apoi în creştinism (vezi 1 Tim 3, 2).
3 Adică într-o singură generaţie.
15 Fie ei de-a pururi înaintea Domnului şi piară-le amintirea de pe pământ,
16 că nu şi-au amintit să facă milă şi l-au asuprit pe cel sărac şi pe cel sărman şi pe cel cu inima umilă, ca să-l poată ucide.
17 Că a iubit blestemul, şi va veni asupră-i; şi n-a vrut binecuvântarea, şi va fugi de la el.
18 Cu blestemul s-a îmbrăcat precum cu o haină, ca apa i-a intrat în măruntaie şi ca uleiul, în oase;
19 fie-i ca o haină cu care se îmbracă şi ca un brâu cu care pururea se încinge.
20 Aceasta-i ceea ce face Domnul cu cei ce mă defaimă şi cu cei ce vorbesc de rău împotriva sufletului meu.
21 Dar Tu, Doamne, Doamne, de dragul numelui Tău fă milă cu mine, că bună e mila Ta.
22 Izbăveşte-mă, că sărac şi sărman sunt eu şi inima în lăuntrul meu s-a tulburat.
23 Ca o umbră când se-nclină mă petrec, ca lăcustele mă scutur;
24 genunchii mei au slăbit de post, carnea mi s-a ponosit de dorul uleiului.
25 Iar eu le-am devenit lor ocară, m-au văzut, şi capetele şi le-au clătinat.
26 Ajută-mă, Doamne, Dumnezeul meu, mântuieşte-mă după mila Ta
27 şi să cunoască ei că aceasta-i mâna Ta şi că Tu, Doamne, ai făcut-o.
28 Ei vor blestema, Tu vei binecuvânta; să se ruşineze cei ce se ridică împotrivă-mi, iar robul Tău să se veselească.
29 Cei ce mă clevetesc îmbrace-se cu ocară şi-n ruşinarea lor ca într-un ţol să se-nvelească.
931
30 Cu gura mea Îl voi mărturisi foarte pe Domnul şi-n mijlocul multora Îl voi lăuda,
31 că El a stat de-a dreapta săracului ca să-mi mântuiască sufletul de cei ce mă prigonesc.
109
PSALMUL 109 Un psalm al lui David1.
1 Zis-a Domnul către Domnul meu: „Şezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale".2
2 Toiagul puterii3 Ţi-l va trimite Domnul din Sion: „Stăpâneşte în mijlocul vrăjmaşilor Tăi!

3 Cu Tine este înstăpânirea4 în ziua puterii Tale, întru strălucirea sfinţilor
1 Psalm mesianic de mare transparenţă, pe care Sf. Pavel îl va folosi cu îmbelşugare în Epistola către Evrei.
2 După ce Dumnezeu (şi nu omul) L-a uns pe Fiul Său cu untdelemnul bucuriei (Ps 44, 7), El Îi conferă locul cel mai de cinste, de-a dreapta Sa, pe toată durata victoriei Lui asupra vrăjmaşilor (care îl au în frunte pe Satana). De observat că adverbul heos = „până ce" semnifică un prezent continuu, deoarece nu e de presupus că Fiul n-ar mai sta de-a dreapta Tatălui şi după victorie; vezi şi nota de la Mt 1, 25.
3 „Toiag", în limbajul biblic, semnifică, de fapt, „sceptru", Însemn al regalităţii. Asemenea ungerii, Fiul Îşi primeşte demnitatea împărătească nu de la oameni (deşi, după trup, este „fiul lui David"), ci de la Tatăl, Cel ce stăpâneşte în Sion („Sion", simbol al locuirii lui Dumnezeu printre oameni).
4 Autorul foloseşte aici cuvântul arhe, ale cărui prime sensuri sunt „început", „principiu", „origine", dar al cărui ultim înţeles este acela de „ceea ce este supus unei autorităţi", „imperiu", „regat", „ţară", „dominion". Versiunea de faţă preferă echivalentul „înstăpânire", cu nuanţa că e vorba de o autoritate pe care Fiul o are de la început, de când Se născuse din Tatăl „mai înainte de luceafăr", adică mai înainte de aşezarea lumii (vezi stihul al treilea din acest verset).
Tăi; din pântece mai înainte de luceafăr Te-am născut".
4 Juratu-s-a Domnul şi nu-I va părea rău: „Tu eşti preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec"5!
5 Domnul de-a dreapta Ta va sfărâma regi în ziua mâniei Sale;
6 El va judeca între popoare, El le va umple de leşuri, El va zdrobi capetele multora pe pământ6.
7 El din pârâu pe cale va bea7; de-aceea El capul Şi-l va înălţa.
110
PSALMUL 110 Aliluia.
1 Mărturisi-mă-voi Ţie, Doamne, cu toată inima mea, în sfatul celor drepţi şi-n adunare.
2 Mari sunt lucrurile Domnului, dovedite în toate vrerile Sale;
5 Asupra lui Melchisedec vezi episodul din Fc 14, 18-20. Acesta era „preot al lui Dumnezeu Cel-Preaînalt", ceea ce înseamnă că nu-şi avea preoţia prin Aaron şi leviţi (care pe atunci nici nu existau). Pavel va folosi acest citat spre a demonstra că Iisus Hristos, ca „preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec", nu-şi are nici El preoţia de la oameni. Aşadar, Hristos-Profetul (Ps 44, 7), Hristos-Împăratul (Ps 109, 2) şi Hristos-arhiereul (textul de faţă) Îşi are lucrările, pe toate trei, direct de la Dumnezeu, Tatăl Său.
6 Hristos, Cel ce stă de-a dreapta Tatălui, va avea biruinţa finală în lungul Său război cu diavolul.
7 Prin „cale" se înţelege drumul omenirii de-a lungul istoriei. Un călător poate muri de sete dacă nu găseşte apă; creştinătatea însă, condusă de Capul ei cel nevăzut, Iisus Hristos, va avea întotdeauna pâraiele Duhului Sfânt din care să se adape şi să trăiască în lunga ei călătorie către Eshaton.

3 mărturisire şi măreţie este lucrarea Lui şi dreptatea Lui rămâne în veacul veacului.
4 Pomenire a făcut de minunile Lui; milostiv şi îndurat este Domnul,
5 hrană le-a dat celor ce se tem de El1. El pururea va avea grijă de legământul Său.
6 Tăria lucrurilor Sale i-a vestit-o poporului Său, aşa ca El să le poată da moştenirea neamurilor.
7 Lucrurile mâinilor Sale sunt adevăr şi judecată; vrednice de crezare sunt toate poruncile Lui,
8 întărite în veacul veacului, făcute întru adevăr şi dreptate.
9 El i-a trimis mântuire poporului Său, în veac Şi-a pus legământul sub poruncă; sfânt şi de temut e numele Său.
10 Frica de Domnul2 este începutul înţelepciunii, toţi cei ce o plinesc au asupră-i o bună înţelegere. Lauda Lui rămâne în veacul veacului.
1 Fer. Ieronim: În tâlcuire literală: Dumnezeu l-a hrănit pe Ilie când era flămând, i-a hrănit pe Israeliţi cu mană în pustie şi, plinind Scripturile, le-a dat hrană tuturor celor ce se tem de El. În tâlcuire alegorică (profetică): Adevărata, duhovniceasca hrană pe care ne-a dat-o Dumnezeu este „Pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer" (In 6, 51), adică Iisus, Care va deveni Hristosul Euharistic.
2 Literal: „Frica Domnului". Ca şi în multe alte expresii („credinţa lui Dumnezeu", „omul lui Dumnezeu", „muntele lui Dumnezeu"), acest genitiv posesiv exprimă superlativul, absolutul. Aşadar, (în mentalitatea iudaică) „frica lui Dumnezeu" ar fi singura pe care trebuie s-o iei cu

adevărat în seamă, celelalte fiind neglijabile. Cu toate acestea, „frica” nu trebuie înţeleasă, sub nici o formă, ca fiind o însuşire a lui Dumnezeu, ceea ce impune, pentru mentalitatea modernă, o traducere prin genitivul instrumental: „frica de Domnul”.
111
PSALMUL 111 Aliluia.
1 Fericit bărbatul care se teme de Domnul, întru poruncile Lui se va dori foarte1.
2 Puternică va fi pe pământ seminţia lui; neamul drepţilor se va binecuvânta.
3 Slavă şi bogăţie vor fi în casa lui şi dreptatea lui rămâne în veacul veacului.
4 Celor drepţi în întuneric le-a răsărit lumină: milostiv este El2 şi îndurat şi drept.
5 Bun este omul care se îndură şi împrumută; cu judecată îşi va rândui cuvintele, că în veac nu se va clinti;
6 întru pomenire veşnică va fi dreptul, de vorbire de rău nu se va teme.
7 Gata este inima lui să nădăjduiască în Domnul; inima îi este întărită, el nu se va teme până ce se va uita de sus la vrăjmaşii săi.
8 A risipit, a dat săracilor, dreptatea lui rămâne în veacul veacului,
9 fruntea lui se va înălţa întru slavă.
10 Păcătosul va vedea şi se va mânia, va scrâşni din dinţi şi se va topi; pofta
1 Verbul ethelo (thelo) înseamnă, în profunzime, „a binevoi”, „a se ataşa cu convingere”, „a dori”, „a umbla după”, „a iubi”. Aşadar, „teama de Dumnezeu” nu trebuie văzută ca un fel de teroare exercitată de Acesta asupra omului, ci mai degrabă teama ca nu cumva, călcându-I poruncile, omul să se lipsească pe sine de confortul său lăuntric. Stihul se poate traduce şi: „întru poruncile Lui se va simţi bine”.
2Majuscularea acestui pronume se întemeiază şi pe faptul că în Codex Alexandrinus există adaosul: „Domnul Dumnezeu”. Aşadar, drepţilor le răsare lumină nu, pur şi simplu, în virtutea îndreptăţirii lor, ci pentru că Dumnezeu, prin mila Sa, le-o recunoaşte şi o întregeşte.

păcătoşilor va pieri.
112
PSALMUL 112 Aliluia.
1 Lăudaţi-L, copii1, pe Domnul, numele Domnului lăudaţi-l.
2 Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până-n veac.
3 Din răsărituri pân’ la apusuri de soare2 lăudat fie numele Domnului.
4 Înalt este Domnul peste toate neamurile, sus, peste ceruri, Îi este slava.
5 Cine este oare ca Domnul, Dumnezeul nostru, Cel ce locuieşte întru cele înalte
6 şi spre cele smerite priveşte în cer şi pe pământ?
7 El, Cel ce de la pământ îl ridică pe sărac şi din gunoi îl urcă pe sărman
8 ca să-l aşeze laolaltă cu mai-marii, cu mai-marii poporului Său;
9 El, Cel ce o face pe cea stearpă să locuiască în casă, mamă să fie, veselindu-se asupra copiilor.
113
PSALMUL 113 Aliluia.
1 Sensul primar al cuvântului pais (paidos) este acela de „copil”, „copilaş” şi numai în al doilea rând acela de „rob tânăr”, „serv”. Versiunea de faţă (ca şi ed. 1688) îl preferă pe primul. Fer. Augustin tâlcuieşte: Nu e vorba de vârsta biologică, ci de cea duhovnicească, aceea de care vorbeşte Domnul: „De nu veţi fi precum copiii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor” (Mt 18, 3); dar şi Apostolul Pavel: „Fraţilor, nu fiţi copii în gândire; în răutate, da, fiţi prunci, dar în gândire fiţi desăvârşiţi” (1 Co 14, 20).
2 Sensul poate fi temporal sau geografic (sau amândouă).
1 Când a ieşit Israel din Egipt şi casa lui Iacob din mijlocul unui popor barbar,
2 Iudeea a devenit locaşul Său cel sfânt, Israel, stăpânirea Lui.
3 Marea a văzut şi a fugit, Iordanul s-a întors înapoi;
4 munţii au săltat ca berbecii, şi dealurile ca mioarele1.
5 Ce ţi-a venit, mare, de ai fugit? dar ţie, Iordane, de te-ai întors înapoi?
6 dar vouă, munţilor, de aţi săltat ca berbecii? dar vouă, dealurilor, ca mioarele?
7 De faţa Domnului2 a tremurat pământul, de faţa Dumnezeului lui Iacob,

8 Cel ce a prefăcut stânca în iezer de răcoare şi piatra în izvoare de apă.
9 Nu nouă, Doamne, nu nouă, ci numelui Tău să-i dai mărire, pentru mila Ta şi adevărul Tău,
10 ca nu cumva să zică păgânii: „Unde este Dumnezeul lor?”
11 Dar Dumnezeul nostru este în cer; în ceruri şi pe pământ pe toate câte le-a vrut le-a făcut.
1 Tocmai neconcordanţa textului davidic cu faptele istorice pledează pentru faptul că psalmul are o dimensiune profetică, ştiut fiind, de exemplu, că Iordanul nu s-a întors înapoi, ci s-a oprit în amonte şi s-a scurs în aval spre a-i lăsa pe fiii lui Israel să treacă în Ţara Făgăduinţei (Ios 3, 15-17); de asemenea, nu cunoaştem că munţii şi dealurile ar fi săltat. De aici concluzia că noi, creştinii, suntem casa lui Israel şi casa lui Iacob, de vreme ce, fiind fii ai lui Hristos, suntem şi sămânţa lui Avraam (Ga 3, 29) (Fer. Augustin). Pe de altă parte, tot alegoric vorbind, munţii şi dealurile care „saltă” nu sunt altceva decât cei desăvârşiţi şi cei începători în viaţa duhovnicească (Sf. Grigorie Sinaitul).
2 „faţa Domnului” = prezenţa Domnului.

12 Idolii neamurilor sunt argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti:
13 gură au şi nu vor grăi, ochi au şi nu vor vedea,
14 urechi au şi nu vor auzi, nări au şi nu vor mirosi,
15 mâini au şi nu vor pipăi, picioare au şi nu vor umbla,
16 Cum sunt ei să fie cei care-i făuresc şi toţi cei ce se încred în ei!
17 Casa lui Israel a nădăjduit în Domnul: El este ajutorul şi apărătorul lor;
18 casa lui Aaron a nădăjduit în Domnul: El este ajutorul şi apărătorul lor;
19 cei ce se tem de Domnul au nădăjduit în Domnul: El este ajutorul şi apărătorul lor.
20 Domnul Şi-a amintit de noi şi ne-a binecuvântat: a binecuvântat casa lui Israel, a binecuvântat casa lui Aaron,
21 i-a binecuvântat pe cei ce se tem de Domnul, pe cei mici împreună cu cei mari.
22 Domnul să vă dea mai mult decât aveţi, vouă şi copiilor voştri!
23 Voi sunteţi binecuvântaţii Domnului, Cel ce a făcut cerul şi pământul.
24 Cerul cerului este al Domnului, dar pământul l-a dat fiilor oamenilor.
25 Nu morţii Te vor lăuda pe Tine, Doamne, nici careva din cei ce se pogoară în iad,
26 ci noi, cei vii, noi Îl vom binecuvânta pe Domnul de acum şi până-n veac3.
3 Sf. Macarie cel Mare: Când un om a părăsit lumea şi toate dulceţile ei de dragul lui Hristos, dar nu a fost în stare s-o înlocuiască cu lumea duhovnicească şi cu nepieritoarele ei dulceţi, atunci el devine ca o sare fără gust, cea mai mizerabilă dintre fiinţele omeneşti, pentru că, pe de o parte, a pierdut, şi, pe de alta, nu a câştigat. Dacă el nu a izbutit ca, prin Duhul Sfânt, să intre într-o nouă vârstă, atunci devine un om mort; fiindcă în afară de moartea văzută există şi alta, nevăzută, după cum în afara vieţii care se vede există şi o alta, care nu se vede, a celor cu adevărat vii, a celor ce pururea Îl laudă pe Domnul.
114
PSALMUL 114 Aliluia.
1 Plin am fost de iubire, că auzit-a Domnul glasul rugii mele,
2 că auzul Şi l-a plecat spre mine şi-n zilele mele Îl voi chema.
3 Durerile morţii m-au cuprins, primejdiile iadului m-au găsit; necaz şi durere am aflat.
4 Şi am chemat numele Domnului: „O, Doamne, scapă-mi sufletul!”
5 Milostiv şi drept este Domnul şi miluieşte Dumnezeul nostru.
6 Domnul este Cel ce păzeşte pruncii1; umilit am fost, şi El m-a mântuit.
7 Întoarce-te, suflete al meu, la odihna ta, că Domnul ţi-a făcut bine2;
8 că El mi-a scos sufletul din moarte,
1 Sf. Isaac Sirul tâlcuieşte: Aici nu e vorba doar de pruncii ale căror trupuri sunt firave prin însăşi natura lor, ci şi, alegoric, de oamenii care, înţelepţi fiind în lume, îşi leapădă înţelepciunea prin aceea că se dedică în întregime unei alte înţelepciuni, întru totul îndestulătoare; în felul acesta, devenind ca nişte prunci ai propriei lor libere voinţe, învaţă cealaltă înţelepciune care nu poate fi învăţată din obişnuitele studii. De aceea şi Marele Pavel spune: „Dacă i se pare cuiva că-i înţelept în veacul acesta, să se facă nebun, ca să devină înţelept” (1 Co 3, 18).
2 Sf. Ioan Hrisostom: Versetul acesta se cântă la slujba înmormântării. Mai adu-ţi aminte şi de altele: „Nu mă voi teme de rele, că Tu cu mine eşti” (Ps 22, 4); sau: „Tu eşti scăparea mea din

necazul ce mă cuprinde” (Ps 31, 7). Toate acestea au o rezonanţă aparte în sufletul fiecărui om. Tu ia aminte la funeraliile altora, pentru ca să afli leac pentru propriile tale nelinişti. Când ştii că Dumnezeu îţi face bine, mai poţi să plângi?

ochii din lacrimi şi picioarele din lunecare.
9 Bineplăcut voi fi eu înaintea Domnului în pământul celor vii.
115
PSALMUL 115 Aliluia.
1 Crezut-am, de aceea am grăit, dar eu foarte m-am smerit1.
2 Zis-am eu întru uimirea mea: „Tot omul este mincinos”.
3 Ce oare Îi voi da eu Domnului pentru toate câte El mi-a dat?:
4 Paharul mântuirii voi lua şi numele Domnului voi chema2.
5 Făgăduinţele mele Domnului I le voi plini în faţa întregului Său popor.
6 Scumpă este înaintea Domnului moartea cuvioşilor Lui.
7 O, Doamne, eu sunt robul Tău, eu sunt robul Tău şi fiul slujnicei Tale; Tu ai rupt legăturile mele,
1 În Versiunea Ebraică psalmii 114 şi 115 alcătuiesc unul singur, aşa încât începutul acestuia se cere legat, ca sens, de sfârşitul celui precedent. În ce anume a crezut psalmistul?: În aceea că el va fi bineplăcut înaintea Domnului, că va locui în cerul Său cel sfânt, că va fi asemenea îngerilor. Cu toate acestea, el nu a căzut în păcatul mândriei, ci şi-a păstrat întreagă conştiinţa imensei distanţe dintre bunătatea lui Dumnezeu care-l înalţă şi condiţia sa de făptură mărginită, joasă, smerită, singura care cu adevărat îl mântuieşte. Pavel va cita primul stih al acestui verset (2 Co 4, 13) în sprijinul credinţei ca suport al mărturisirii şi curajului.
2 „paharul mântuirii” este potirul euharistic. Euharistie înseamnă mulţumire. Aşadar, singurul răspuns pe care noi I-l putem da lui Dumnezeu pentru toate binefacerile Lui este acela de a-I mulţumi împărtăşindu-ne cu Sfintele Taine după ce ne-am pregătit prin post, rugăciune şi spovedanie.
8 Ţie-Ţi voi aduce jertfa de laudă şi numele Domnului voi chema.
9 Făgăduinţele mele Domnului I le voi plini în faţa întregului Său popor,
10 în curţile casei Domnului, în mijlocul tău, Ierusalime.
116
PSALMUL 116 Aliluia.
1 Lăudaţi-L pe Domnul, voi, toate neamurile, pe El lăudaţi-L voi, toate popoarele;
2 că s-a întărit mila Lui peste noi şi adevărul Domnului rămâne în veac.
117
PSALMUL 117 Aliluia.
1 Mărturisiţi-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui1.
2 Să spună dar casa lui Israel că e bun, că în veac este mila Lui.
3 Să spună dar casa lui Aaron că e bun, că în veac este mila Lui.
4 Să spună dar toţi cei ce se tem de Domnul că e bun, că în veac este mila Lui2.
1 Îndemnul de a ne mărturisi Domnului, urmat de asigurarea că El este bun şi milostiv, nu trebuie să-l ducă pe creştin la certitudinea mântuirii prin absoluta bunătate a lui Dumnezeu, căci o asemenea certitudine nu există, ci la sentimentul încrederii că Domnul îi ascultă mărturisirea cu bunătate şi milă.
2 Ce anume semnifică cele două „case” (familii spirituale), a lui Israel şi a lui Aaron ştim mai limpede din versetul 21 al Psalmului 113: „cei ce se tem de Domnul, cei mici împreună cu cei mari”.

5 Eu din necaz L-am chemat pe Domnul şi El m-a auzit întru lărgimea auzului.
6 Domnul este ajutorul meu, nu mă voi teme de ce-mi va face mie omul.
7 Domnul este ajutorul meu şi eu de sus mă voi uita la vrăjmaşii mei.
8 Mai bine e să te încrezi în Domnul decât să te încrezi în om.
9 Mai bine e să nădăjduieşti în Domnul decât să nădăjduieşti în mai-marii pământului.
10 Toate neamurile m-au împresurat, iar eu în numele Domnului le-am biruit;
11 de jur-împrejur m-au împresurat, iar eu în numele Domnului le-am înfrânt;

12 m-au împresurat precum albinele un fagure3 şi s-au aţâţat ca focul între spini, iar eu în numele Domnului le-am biruit;
13 împins am fost şi răsucit să cad, dar Domnul mi-a sărit în sprijin.
14 Domnul e tăria mea şi cântecul meu şi El mi s-a făcut mie spre mântuire.
15 Glas de bucurie şi mântuire în corturile drepţilor: „Dreapta Domnului a lucrat putere,
16 dreapta Domnului m-a înălţat, dreapta Domnului a lucrat putere".
17 Nu voi muri, ci voi fi viu şi voi povesti lucrurile Domnului.
3 Evidenţiind valenţele profetice ale acestui psalm, Fericitul Augustin raportează stihul acesta „de mare subtilitate mistică" la cei ce l-au batjocorit pe Iisus şi L-au răstignit, neştiind ce fac. Dacă albinele din stup fac miere, fără s-o ştie, prigonitorii Domnului nu-şi dădeau seama că ni-L făceau pe Domnul mai dulce ca oricând, prin însăşi patima Sa. „Gustaţi şi vedeţi că bun este Domnul" (Ps 33, 8).
18 Certând m-a certat Domnul, dar morţii nu m-a dat.
19 Deschideţi-mi porţile dreptăţii: prin ele voi intra şi-L voi lăuda pe Domnul.
20 Aceasta este poarta Domnului, drepţii vor intra printr-însa4.
21 Pe Tine Te voi mărturisi, că Tu m-ai auzit şi mie mi Te-ai făcut spre mântuire.
22 Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului;
23 de la Domnul s-a făcut aceasta şi minunată este în ochii noştri5.
24 Aceasta este ziua pe care Domnul a făcut-o: să ne bucurăm şi să ne veselim într-însa!6
25 O, Doamne, Te rog, mântuieşte! O, Doamne, Te rog, adu belşug!
26 Binecuvântat este cel ce vine întru numele Domnului; pe voi v-am binecuvântat, cei din casa Domnului.
27 Dumnezeu este Domnul şi s-a arătat nouă; sărbătoare rânduiţi în umbrare până la coarnele jertfelnicului7.
4 Sf. Clement Romanul: „Dintre multele porţi deschise, numai poarta dreptăţii este poarta lui Hristos; toţi cei ce intră prin ea sunt fericiţi şi-şi îndreaptă mersul în cuvioşie, în dreptate, săvârşind totul fără tulburare. Să fie cineva credincios, să fie puternic în a-şi spune ştiinţa, să fie înţelept în deosebirea cuvintelor, să fie curat în fapte; dar cu atât mai mult se cuvine să fie smerit cu cât pare a fi mai mare! Să caute folosul de obşte: pe al tuturor, iar nu pe al său".
5 Versetele 22-23 vor fi citate de Iisus cu referire la Sine Însuşi.
6 Verset intrat de timpuriu în Slujba Învierii Domnului.
7 Aducând în amintire vechea sărbătoare a Cortului Mărturiei, rânduită de Moise, pasajul acesta nu este altceva decât o metaforă pentru singura Sărbătoare ce trebuie ţinută de întreaga făptură raţională: aceea a Învierii Domnului, prin care Dumnezeu ni s-a arătat ca arvună a propriei noastre învieri (Sf. Grigorie de Nyssa).

28 Dumnezeul meu eşti Tu, Ţie mă voi mărturisi; Dumnezeul meu eşti Tu, pe Tine Te voi înălţa; Ţie Îţi voi mulţumi, că Tu m-ai auzit şi mi Te-ai făcut mie spre mântuire.
29 Mărturisiţi-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui!
118
PSALMUL 118 1 Aliluia.
1 Fericiţi cei fără prihană în cale, cei ce umblă în legea Domnului!
2 Fericiţi cei ce caută să-I afle mărturiile2; cu toată inima Îl vor căuta.
3 Fiindcă cei ce lucrează fărădelegea n-au umblat în căile Sale.
4 Tu eşti Cel ce poruncile Tale le-ai poruncit pentru ca noi să le păzim foarte.
1 Acesta este nu numai cel mai lung, ci şi cel mai bine construit dintre psalmii didactici. Arhitectura sa cuprinde 22 de strofe a câte 8 stihuri; numărul strofelor reprezintă numărul celor 22 de litere ale alfabetului ebraic; primul cuvânt al fiecărei strofe începe cu litera respectivă. Evident, Septuaginta păstrează structura, nu însă şi canonul alfabetic. Tema generală a psalmului este legea dumnezeiască, în sensul ei cel mai larg: totalitatea învăţăturilor pe care Dumnezeu le-a descoperit şi le-a transmis prin profeţi. De aici, frecvenţa unor cuvinte care gravitează în jurul noţiunii de „lege": nelegiuire, fărădelege, mărturie, poruncă, dreptate, îndreptare, făgăduinţă, pricepere, înţelepciune, cuvânt, spusă, judecată, cale..., cuvinte care se repetă şi care uneori acuză redundanţa. Textul însă, ca atare, e o expresie maximă a evlaviei, dar şi a meditaţiei asupra vieţii şi sfârşitului, ceea ce-l

făcea pe Pascal să-l aibă la inimă. Psalmul a intrat puternic în cult: face parte din Slujba Înmormântării.
2 „Mărturiile” lui Dumnezeu: cerul, pământul şi toate câte sunt într-însele; cortul mărturiei (Nm 1, 53), ca expresie a locuirii Domnului printre oameni; toate cuvintele lui Dumnezeu descoperite prin profeţi, precum şi faptele Sale consemnate în Sfintele Scripturi.
5 O, de s-ar face căile mele drepte spre paza dreptăţilor Tale!
6 Atunci de-abia nu mă voi ruşina, când voi căuta spre toate poruncile Tale.
7 Ţie mă voi mărturisi, Doamne, întru deschiderea inimii3 când voi fi învăţat judecăţile dreptăţii Tale.
8 Îndreptările4 Tale le voi păzi, Nu mă părăsi în cele din urmă!
9 Prin ce îşi va îndrepta un tânăr calea sa?: prin păzirea cuvintelor Tale.
10 Eu cu toată inima Te-am căutat, să nu mă lepezi de la poruncile Tale.
11 Cuvintele Tale mi le-am ascuns în inimă, ca nu cumva să păcătuiesc faţă de Tine.
12 Binecuvântat eşti, Doamne, învaţă-mă îndreptările Tale.
13 Cu buzele mele am vestit toate judecăţile gurii Tale.
14 În calea mărturiilor Tale m-am desfătat tot atât de mult cât în toată
3 Traducerea „întru deschiderea inimii” se Întemeiază pe substantivul euthytes = „direcţie în linie dreaptă”, dar şi pe adjectivul/adverbul euthys = „fără ocolişuri”, „franc”, „deschis”. În fapt, aceasta este starea de spirit cu care un creştin trebuie să meargă la Taina Spovedaniei.
4 Spre deosebire de dikaiosis = „îndreptăţire”, „justificare”, dikaioma înseamnă „îndreptar”, „călăuză”, „ghid”, „criteriu moral”. Pluralul acestui substantiv este, în româneşte, „îndreptare”. Acest plural însă sună identic cu singularul substantivului „îndreptare” (al cărui plural e „îndreptări”), care, stricto sensu, îl traduce pe grecescul paideia = „educaţie”, „corecţie”, „corectare” (dar şi „pedeapsă”). Aşadar, exprimarea adevărată ar fi: „Îndreptarele Tale le voi păzi” (aici şi în numeroase alte locuri). Numai că pluralul „îndreptări” („îndreptările”) a intrat în limbajul liturgic la o vreme când limba română încă nu-şi diferenţiase asemenea nuanţe. El s-a încetăţenit atât de adânc în rostire şi auz, încât versiunea de faţă preferă să-l păstreze ca atare, până la o nouă vârstă a limbii române. E bine însă să se ştie care este înţelesul său real.

bogăţia.
15 La poruncile Tale voi gândi şi căile Tale le voi înţelege;
16 la îndreptările Tale voi cugeta, cuvintele Tale nu le voi da uitării.
17 Dă-i răsplată robului Tău5, viază-mă6 şi-Ţi voi păzi cuvintele.
18 Ia-mi vălul de pe ochi şi voi înţelege minunatele lucruri din legea Ta.
19 Străin sunt eu pe pământ, poruncile Tale nu mi le ascunde.
20 Sufletul meu de-a pururi a tânjit să dorească judecăţile Tale7.
21 Tu i-ai certat pe cei mândri; blestemaţi sunt cei ce se abat de la poruncile Tale.
22 Despresoară-mă de ocară şi defăimare, că mărturiile Tale le-am păzit;
23 fiindcă mai-marii şezut-au şi grăiau împotrivă-mi, dar robul Tău cugeta la îndreptările Tale;
24 fiindcă mărturiile Tale sunt cugetarea mea şi îndreptările Tale sunt sfetnicii mei.
25 Sufletul mi s-a lipit de pământ8;
5 Fer. Augustin: O răsplată poate fi de patru feluri: 1) rău pentru rău (iadul pentru cei păcătoşi); 2) bine pentru bine (împărăţia cerurilor pentru cei drepţi); 3) bine pentru rău (jertfa lui Hristos şi iertarea de pe cruce); 4) rău pentru bine (Iuda şi complicii săi). În rugăciune nu se poate cere decât răsplată pentru modul al treilea, deoarece nici un om nu se poate socoti pe sine atotbun.
6 „a via” = a ţine (a menţine) în viaţă.
7 Origen: În mod normal, omul nu doreşte judecăţile lui Dumnezeu, căci se teme de pedeapsă. O astfel de dorinţă rămâne un ideal care poate forma obiectul rugăciunii.
8 Sf. Ilarie: Aici e vorba de sufletul care stă lipit de trupul său şi de care, după o grea luptă, se va despărţi prin moarte. De aici, sentimentul omului că e străin pe pământ (v. 19) şi că sufletul, de altă natură decât trupul, trebuie să meargă la Domnul (2 Co 5, 8).
viază-mă, după cuvântul Tău.
26 Eu mi-am vestit căile, Tu m-ai auzit, învaţă-mă îndreptările Tale.
27 Fă-mă să înţeleg calea îndreptărilor Tale şi la minunile Tale voi cugeta.

28 Sufletul meu a dormitat de mâhnire, întăreşte-mă întru cuvintele Tale.
29 Calea nedreptăţii îndepărtează-o de mine şi cu legea Ta miluieşte-mă.
30 Eu calea adevărului am ales-o, judecăţile Tale nu le-am uitat.
31 De mărturiile Tale, Doamne, m-am lipit, Tu fă-mă să nu-mi fie ruşine.
32 Pe calea poruncilor Tale am alergat când Tu inima mi-ai lărgit-o.
33 Lege pune-mi, Doamne, calea îndreptărilor Tale, şi ne-ncetat o voi păzi.
34 Dă-mi mie pricepere şi voi căuta să aflu legea Ta şi cu toată inima mea o voi păzi.
35 Îndrumează-mă pe cărarea poruncilor Tale, că aceasta-i ceea ce mi-am vrut.
36 Pleacă-mi inima spre mărturiile Tale9, iar nu spre lăcomie.
37 Întoarce-mi ochii, ca să nu văd deşertăciunea; în calea Ta viază-mă.
38 Pune-i robului Tău în faţă cuvântul Tău întru teama de Tine.
39 Îndepărtează-mi ocara de care m-am temut, căci bune sunt judecăţile Tale.
9 Dacă „închipuirea inimii omului se pleacă spre rău încă din tinereţea lui” (Fc 8, 21), omul are nevoie de Dumnezeu pentru ca inima lui să se întoarcă spre dreptate, prin luminare de la Duhul Sfânt (Apolinarie de Laodiceea). Pe de altă parte, oprindu-se asupra acestui verset, Pascal (tocmai el, cel pururea însetat de înţelegere!) notează: Nu vă miraţi când vedeţi oameni simpli crezând fără să priceapă; Dumnezeu este Acela care le pleacă inimile spre credinţă.
939
40 Iată, am tânjit după poruncile Tale, viază-mă întru dreptatea Ta.
41 Să vină peste mine mila Ta, Doamne, mântuirea Ta, după cuvântul Tău,
42 şi cuvânt le voi răspunde celor ce mă ocărăsc că am nădăjduit în cuvintele Tale.
43 Din gura mea să nu iei nicicum cuvântul adevărului, că în judecăţile Tale am nădăjduit10.
44 Şi legea Ta o voi păzi de-a pururi, în veac şi în veacul veacului.
45 În largul meu am umblat căutând să-Ţi aflu poruncile.
46 În faţa regilor am vorbit despre mărturiile Tale şi nu m-am ruşinat.
47 Şi la poruncile Tale am cugetat, că le-am iubit foarte.
48 Mâinile mi le-am ridicat spre poruncile Tale pe care le-am iubit şi spre îndreptările Tale gândul mi l-am aşternut.
49 Adu-Ţi aminte de cuvântul Tău către robul Tău, întru care m-ai făcut să nădăjduiesc.
50 Aceasta m-a mângâiat întru smerenia mea, că rostirea Ta m-a păzit în viaţă.
51 Cei mândri s-au nelegiuit peste măsură, dar eu de la legea Ta nu m-am abătut.
52 Adusu-mi-am aminte de judecăţile Tale cele de demult, Doamne, şi m-am alinat.
53 Mâhnire m-a cuprins din pricina păcătoşilor care părăsesc legea Ta.
10 Origen: Cei ce deja au primit „cuvântul adevărului” riscă să-l piardă dacă, avându-l şi învăţându-i şi pe alţii, se arată nevrednici de el.
54 Îndreptările Tale erau cântecele mele11 în locu-n care pribegeam.
55 Noaptea mi-am adus aminte de numele Tău, Doamne, şi legea Ta am păzit-o.
56 Aceasta s-a petrecut cu mine, că am căutat să aflu îndreptările Tale.
57 Tu eşti partea mea, Doamne12, eu am zis că se cade să-Ţi păzesc legea.
58 Feţei Tale m-am rugat cu toată inima mea, miluieşte-mă după cuvântul Tău.
59 La căile Tale am cugetat, picioarele mi le-am întors la mărturiile Tale.
60 Gata m-am făcut, şi nu m-am tulburat că trebuie să-Ţi păzesc poruncile.
61 Funiile păcătoşilor s-au încâlcit împrejuru-mi, dar eu legea Ta n-am uitat-o.
62 La miezul nopţii m-am sculat ca să-ţi aduc laudă13 pentru judecăţile dreptăţii Tale.
63 Părtaş le sunt tuturor celor ce se tem de Tine şi poruncile Tale le păzesc.
64 De mila Ta, Doamne, este plin pământul, învaţă-mă îndreptările Tale.
65 Bunătate ai făcut cu robul Tău, Doamne, după cuvântul Tău.
66 Bunătate şi rânduială şi cunoaştere
11 Un ecou al acestui stih poate fi întâlnit la Arghezi: „Doamne, izvorul meu şi cântecele mele!” (Psalm).
12 Sf. Ilarie: Puţini sunt oamenii care pot spune că partea (porţia) lor e Dumnezeu. Când Moise a împărţit Ţara Sfântă între triburile lui Israel, leviţii nu şi-au avut parte, din pricină că partea (moştenirea) lor „e Însuşi Domnul”. În viaţa duhovnicească, Dumnezeu e „partea” celor ce au renunţat la bucuriile acestei lumi şi-I slujesc numai Domnului.

13 Psalmul 118 (catisma 17) se citeşte zilnic, în mânăstiri, la slujba numită Miezonoptică.
940
învaţă-mă, că în poruncile Tale am crezut14.
67 Mai înainte de a fi fost umilit, am păcătuit; de aceea Ţi-am păzit cuvântul.
68 Bun eşti Tu, Doamne, şi întru bunătatea Ta învaţă-mă îndreptările Tale.
69 Nedreptatea celor mândri s-a înmulţit împotrivă-mi, dar eu cu toată inima mea voi cerceta poruncile Tale.
70 Inima lor s-a închegat ca laptele, dar eu întru legea Ta am cugetat.
71 Bine-mi este mie că m-ai smerit, ca să pot învăţa îndreptările Tale15.
72 Bună-mi este mie legea gurii Tale, mai mult decât mii de aur şi argint.
73 Mâinile Tale m-au făcut şi m-au zidit16, înţelepţeşte-mă şi mă voi învăţa poruncile Tale.
74 Cei ce se tem de Tine mă vor vedea şi se vor veseli, că eu în cuvintele Tale am nădăjduit.
75 Cunoscut-am, Doamne, că drepte sunt judecăţile Tale şi că întru adevăr m-ai smerit.
76 Facă-se dar ca mila Ta să-mi fie mângâiere, după spusa Ta17 către robul
14 Didim cel Orb: Dumnezeu este şi bun şi aspru (Rm 11, 22); bun cu cei ce rămân tari în credinţă, aspru cu cei ce se îndepărtează de ea. Pentru ca psalmistul să înţeleagă mai bine sensul bunătăţii, el nu are alt dascăl decât pe Dumnezeu; pe Acesta Îl roagă să-l înveţe „rânduială” (disciplină, control de sine), ca virtute morală, şi „cunoaştere”, ca virtute intelectuală.
15 Sf. Ioan Hrisostom: Dacă ne gândim bine, gloria lui David a fost mai mare în primejdii decât în viaţa obişnuită a unui rege. Se cade aşadar să acceptăm cu bucurie lecţiile pe care Dumnezeu ni le dă prin aceea că ne smereşte.
16 Foarte exact: „m-au plăsmuit”. Aşadar: Mâinile Tale m-au creat şi mi-au dat o formă.
17 „spusa” îl traduce pe logion (cu pluralul logia= „spusele”). Uneori însă, în funcţie de context sau cadenţă, logion este tradus şi prin cuvânt (logos). Ed. 1688: „cuvântarea”.
Tău.
77 Să vină îndurările Tale peste mine şi voi trăi, că legea Ta e cugetarea mea.
78 Să se ruşineze cei mândri, că-ntru nedreptate m-au nedreptăţit, eu însă la poruncile Tale voi cugeta.
79 Întoarcă-se la mine cei ce se tem de Tine şi cei ce cunosc mărturiile Tale.
80 Neprihănită să-mi fie inima întru îndreptările Tale, ca nu cumva să fiu ruşinat.
81 Sufletul mi se topeşte de dorul mântuirii Tale18; în cuvântul Tău am nădăjduit.
82 Ochii mi s-au sleit de dorul cuvântului Tău, zicând: „Când mă vei alina?”
83 Că m-am făcut ca un burduf de piele-n brumă19, dar îndreptările Tale nu le-am uitat.
84 Câte sunt zilele robului Tău?; când vei face pentru mine judecată asupra celor ce mă prigonesc?
85 Nelegiuiţii mi-au spus o puzderie de vorbe, dar ele nu sunt ca legea Ta, Doamne.
86 Toate poruncile Tale sunt adevăr; pe nedrept m-au prigonit, ajută-mă!
87 Puţin a fost de nu m-au terminat la pământ, dar eu nu Ţi-am părăsit poruncile.
88 După mila Ta viază-mă şi voi păzi mărturiile gurii Tale.
89 În veşnicie, Doamne, Cuvântul Tău
20
rămâne în cer.
18 Ca în numeroase alte cazuri, genitivul posesiv „mântuirea Ta” trebuie înţeles ca genitiv instrumental: „mântuirea (care vine) de la Tine”. Acest genitiv exprimă ideea de absolut.
19= burduful care, prin răcire, devine scorţos, rigid, chiar sfărâmicios.
20 Sf. Atanasie cel Mare: Aici e vorba de o dogmă mai înaltă decât cea care se naşte din textul: „Întru-nceput a fost Cuvântul” (In 1, 1): Cuvântul veşnic al lui Dumnezeu, legat nu numai de creaţie, dar şi de pronie; vezi versetul 91.
941
90 În neam şi în neam e adevărul Tău; Tu ai întemeiat pământul, şi el rămâne.
91 Prin rânduiala Ta rămâne ziua, că toate lucrurile sunt Ţie slujitoare.
92 Dacă legea Ta nu mi-ar fi fost mie cugetare, atunci aş fi pierit în umilinţa mea.
93 În veac nu voi uita îndreptările Tale, că într-însele m-ai viat, Doamne 21.
94 Al Tău sunt eu, mântuieşte-mă, că îndreptările Tale le-am căutat.
95 Păcătoşii m-au aşteptat să mă dea pierzării, dar eu am înţeles mărturiile Tale.

96 Oricărei desăvârşiri eu i-am văzut hotarul, porunca Ta hotărnicie n-are22.
97 O, legea Ta cât am iubit-o, Doamne!; ea e gândul meu de-a lungu-ntregii zile.
98 Tu pe deasupra duşmanilor mei m-ai înţelepţit cu poruncile Tale23, că ele ale mele sunt în veac.
99 Pe deasupra tuturor dascălilor mei am câştigat pricepere, că mărturiile Tale sunt cugetarea mea.
21 Cuvântul „Doamne" lipseşte din Codex Alexandrinus, din care cauză nu e întâlnit în toate versiunile; există însă în ed. Rahlfs.
22 Literal: „Porunca Ta e un spaţiu nemăsurat de larg". Sf. Ioan Scărarul tâlcuieşte: Virtutea are marginea nemărginită. Dacă (în urcuşul duhovnicesc) unii lucrători buni înaintează de la puterea făptuirii la puterea vederii, adică la contemplaţie, şi dacă iubirea nu ajunge niciodată la sfârşit, atunci marginea ei, a iubirii, este cu adevărat nemărginită. Înaintând în ea, niciodată nu ajungem la un sfârşit, nici în veacul de acum, nici în cel viitor, adăugând lumină la lumină.
23 Pluralul „poruncile Tale", în concordanţă cu Codex Sinaiticus; ed. Rahlfs: „porunca Ta".
100 Pe deasupra bătrânilor mei am dobândit pricepere, că poruncile Tale le-am căutat.
101 Din toată calea cea rea mi-am oprit picioarele, ca să pot eu păzi cuvintele Tale.
102 De la judecăţile Tale nu m-am abătut, că Tu mi-ai pus o lege.
103 Cât sunt de dulci cuvintele Tale în cerul gurii mele!, mai dulci sunt decât mierea-n gura mea.
104 Din poruncile Tale mi-am dobândit pricepere, de aceea urât-am toată calea nedreptăţii.
105 Făclie picioarelor mele este legea Ta, şi lumină cărărilor mele24.
106 Juratu-m-am şi am hotărât să păzesc judecăţile dreptăţii Tale.
107 Umilit am fost peste măsură; viază-mă, Doamne, după cuvântul Tău.
108 Prinoasele de bunăvoie ale gurii mele binevoieşte-le, Doamne, şi învaţă-mă judecăţile Tale.
109 Sufletul meu e de-a pururi în mâinile Tale şi legea Ta n-am uitat-o.
110 Păcătoşii mi-au întins o cursă, dar eu de poruncile Tale nu m-am rătăcit.
111 Mărturiile Tale le-am moştenit pe veci, că ele sunt bucuria inimii mele.
112 Inima mi-am plecat-o spre săvârşirea îndreptărilor Tale, pentru ca-n veci să-mi fie răsplătire.
113 Pe călcătorii de lege i-am urât, dar legea Ta am iubit-o.
24 Sf. Maxim Mărturisitorul: „Făclia" e legea scrisă, ale cărei simboluri, ghicituri şi combinaţii seamănă cu o flacără care luminează, arde şi umbreşte. „Lumina" e legea duhovnicească a harului; acesta, în mod simplu, fără simboluri sensibile, arată cărările cele veşnice pe care mintea contemplativă e dusă spre cel mai înalt dintre bunuri, spre Dumnezeu.

114 Ajutorul meu şi ocrotitorul meu Tu eşti, în cuvântul Tău am nădăjduit.
115 Îndepărtaţi-vă de mine, voi, făcătorii de rele, şi eu voi cerceta poruncile Dumnezeului meu.
116 Ocroteşte-mă, după cuvântul Tău, şi viază-mă, şi de la aşteptarea mea să nu mă-ndepărtezi în ruşine.
117 Ajută-mă şi mă voi mântui şi pururea voi cugeta la îndreptările Tale.
118 De nimic i-ai făcut pe toţi cei ce se îndepărtează de la îndreptările Tale, pentru că nedrept este gândul lor lăuntric25.
119 Călcători de lege i-am socotit pe toţi păcătoşii pământului; de aceea eu pururea am iubit mărturiile Tale.
120 Ţintuieşte-mi trupul cu frica de Tine26, că de judecăţile Tale m-am temut.
121 Făcut-am judecată şi dreptate; nu mă da pe mâna celor ce mă nedreptăţesc.
122 Primeşte-l pe robul Tău întru bunătate; cei mândri să nu mă năpăstuiască27.
123 Ochii mi s-au sleit de dorul mântuirii Tale şi de dorul cuvântului dreptăţii Tale28.
124 Fă cu robul Tău după mila Ta şi învaţă-mă îndreptările Tale.
25 „gândul lăuntric" îl traduce pe enthymema = „ceea ce se află în spirit", „gândire", „reflecţie". Folosire unică, aici, în Cartea Psalmilor.
26 Literal: „frica Ta", vezi nota de la v. 81.
27 Sykofanteo (folosit numai aici în Cartea Psalmilor): „a calomnia", „a acuza pe nedrept".
28 Fără-ncetare aşteaptă psalmistul mântuirea care vine de la Dumnezeu, întemeindu-se pe împlinirea unei făgăduinţe. Expresia: „mi s-au sleit" e folosită pentru a arăta intensitatea sentimentului (Teodoret de Cir).
125 Robul Tău sunt eu; dă-mi pricepere şi voi cunoaşte mărturiile Tale.
126 Vremea este a lucra pentru Domnul, că ei au risipit legea Ta.

127 De aceea Ţi-am iubit poruncile mai mult decât aurul şi topazul.
128 De aceea m-am îndreptat spre toate poruncile Tale şi toată calea cea strâmbă am urât-o.
129 Minunate sunt mărturiile Tale, de aceea sufletul meu le-a cercetat29.
130 Dezvăluirea30 cuvintelor Tale va face lumină şi pricepere le va da pruncilor.
131 Eu gura mi-am deschis-o şi duh am tras într-însa, că după poruncile Tale am tânjit.
132 Caută spre mine şi mă miluieşte după judecata celor ce iubesc numele Tău.
133 Paşii mei îndreaptă-i după cuvântul Tău şi nici o fărădelege să nu mă stăpânească.
134 Izbăveşte-mă de năpasta oamenilor şi voi păzi poruncile Tale.
135 Faţa Ta arat-o peste robul Tău şi învaţă-mă poruncile Tale.
29 În ordinea „normală”, cercetarea e urmată de descoperire, iar aceasta provoacă admiraţia. Aici lucrurile se petrec invers: Psalmistul are mai întâi revelaţia creaţiei (mărturiilor) lui Dumnezeu, aceasta îl umple de uimire, iar uimirea, la rândul ei, îl determină să cerceteze în amănunt ceea ce descoperise global. În fapt, acesta este procesul cunoaşterii prin revelaţie. E un text care anulează aberaţia: „crede şi nu cerceta”.
30 Delosis (folosire unică în Cartea Psalmilor): „acţiunea de a arăta, de a descoperi, de a face să se înţeleagă, de a interpreta, de a semnifica”. Sensul versetului se leagă de cel precedent: lumina globală a revelaţiei (dezvăluirii) duce la studiul şi priceperea amănuntelor.

136 Din ochii mei curs-au izvoare de apă, fiindcă eu legea Ta n-am păzit-o.
137 Drept eşti, Doamne, şi drepte sunt judecăţile Tale.
138 Mărturiile Tale le-ai poruncit cu-ntreaga dreptate şi cu-ntreg adevărul.
139 Râvna pentru Tine31 m-a mistuit, că vrăjmaşii mei au uitat de cuvintele Tale.
140 Lămurită-n foc este spusa Ta foarte, şi robul Tău a iubit-o32.
141 Tânăr sunt eu şi socotit de nimic, dar îndreptările Tale nu le-am uitat.
142 Dreptatea Ta este dreptate în veac şi adevăr e legea Ta.
143 Necazuri şi nevoi au dat peste mine; poruncile Tale sunt cugetarea mea.
144 Drepte sunt în veci mărturiile Tale; dă-mi Tu pricepere, şi eu voi fi viu.
145 Strigat-am din toată inima mea: „Auzi-mă, Doamne!; îndreptările Tale voi căuta să le aflu”.
146 Strigat-am către Tine: „Mântuieşte-mă şi voi păzi mărturiile Tale!”
31 În ed. Rahlfs: „râvna casei Tale” (probabil, prin contaminare de la Ps 68, 9). Tradus aici în concordanţă cu Codex Alexandrinus şi cu vechile versiuni româneşti.
32 Eusebiu de Cezareea: Textul poate fi raportat la focul pe care Hristos l-a adus pe pământ (Lc 12, 49), menit să ardă şi să mistuie toate impurităţile noastre carnale, pentru ca sufletul să rămână curat ca aurul lămurit în foc. Didim cel Orb: Aici poate fi vorba şi de „cuvintele Domnului”..., curate ca argintul lămurit în foc (Ps 11, 6), acel foc al spuselor lui Iisus care-i aprindea pe ucenicii Luca şi Cleopa în drumul spre Emaus şi care i-a făcut să spună după aceea: „Oare nu ardea-ntru noi inima noastră când ne vorbea pe cale şi-n timp ce ne tâlcuia Scripturile?” (Lc 24, 32).
147 În puterea nopţii33 m-am sculat şi am strigat, în cuvintele Tale am nădăjduit.
148 Ochii mi s-au trezit înaintea zorilor ca să cuget la cuvintele Tale.
149 Glasul meu auzi-l, Doamne, după mila Ta; după judecata Ta viază-mă.
150 Cei ce întru fărădelege mă prigonesc s-au apropiat, dar de legea Ta s-au îndepărtat.
151 Aproape eşti Tu, Doamne34, şi toate poruncile Tale sunt adevăr.
152 Dintru-nceput am cunoscut din mărturiile Tale că pentru veci le-ai întemeiat.
153 Vezi-mi smerenia şi scapă-mă, că legea Ta n-am uitat-o.
154 Judecă-mi pricina şi mă izbăveşte; de dragul cuvântului Tău viază-mă.
155 Departe de păcătoşi e mântuirea, că ei nu Ţi-au căutat îndreptările.
156 Multe sunt îndurările Tale, Doamne; după judecata Ta viază-mă.
157 Mulţi sunt cei ce mă prigonesc şi mă necăjesc, dar eu de la mărturiile Tale nu m-am abătut.
158 Mă mistuiam văzându-i pe cei nepricepuţi, fiindcă spusele Tale nu le-au păzit.
159 Iată, vezi că Ţi-am iubit poruncile; Doamne, întru mila Ta viază-mă.
33 Aoria înseamnă „timp nepotrivit, neobişnuit, contrar obiceiului sau regulei”. Aşadar, timp de rugăciune în afara tipicului şi în plus faţă de acesta; meditaţie în afara orelor obişnuite. Râvna care sparge rutina.
34 Iată, Dumnezeu ne este aproape; dar dacă noi nu facem o mişcare să ne apropiem şi noi de El, nu

ne putem bucura de vecinătatea Sa. Cei ce se apropie de Dumnezeu sunt legaţi de El pe potriva dorinţei şi desăvârşirii lor (Tâlcuire atribuită lui Origen).

160 Adevăr este începutul cuvintelor Tale şi toate judecăţile dreptăţii Tale vor dăinui în veci.
161 Fără pricină m-au prigonit puternicii zilei35 şi din pricina cuvintelor Tale inima mi s-a înfricoşat.
162 Bucura-mă-voi întru spusele Tale ca unul ce-a dat peste pradă multă.
163 Urât-am nedreptatea şi am dispreţuit-o, dar legea Ta am iubit-o.
164 De şapte ori pe zi Te-am lăudat36 pentru judecăţile dreptăţii Tale.
165 Pace multă au cei ce iubesc legea Ta şi cărora nu le e piatră de poticnire37.
166 Mântuirea Ta am aşteptat-o, Doamne, şi poruncile Tale le-am iubit.
167 Păzit-a sufletul meu mărturiile Tale şi le-a iubit foarte.
168 Păzit-am poruncile şi mărturiile Tale, că toate căile mele înaintea Ta sunt, Doamne.
169 Apropie-se rugăciunea mea înaintea Ta, Doamne, după spusa Ta dă-mi mie pricepere38.
170 Să intre cererea mea în faţa Ta; după spusa Ta izbăveşte-mă.
171 Buzele mele să reverse laudă când Tu mă vei învăţa îndreptările Tale.
35Arhontes e un cuvânt generic pentru cei ce au ranguri înalte în conducere şi stăpânire.
36 Pe temeiul acestui stih a fost rânduit ciclul liturgic al Celor Şapte Laude, adică toate slujbele bisericeşti din durata a 24 de ore.
37 Nichita Stithatul: Cei ce iubesc legea lui Dumnezeu se bucură de multă pace; în ei nu există sminteală tocmai pentru că ea, legea, nu le poate fi piatră de poticnire.
38 Fer. Augustin: Ştiind cine este cel ce se roagă (adică David), în această rugăciune ne putem recunoaşte şi pe noiînşine, dacă ne străduim s-o facem împreună cu el. Expresia „după spusa Ta" înseamnă „după făgăduinţa Ta", ceea ce ne trimite la textul din Ps 31, 8: „Eu te voi învăţa şi te voi cârmui".
172 Rosti-va limba mea spusele Tale, fiindcă toate poruncile Tale sunt drepte.
173 Fie-mi spre mântuire mâna Ta, că eu poruncile Tale le-am ales.
174 Tânjit-am după mântuirea Ta, Doamne, şi legea Ta îmi este cugetare.
175 Viu va fi sufletul meu şi Te va lăuda şi judecăţile Tale îmi vor ajuta39.
176 Rătăcit-am ca o oaie pierdută; caută-l pe robul Tău, că poruncile Tale nu le-am uitat.
119
PSALMUL 119 O cântare a treptelor1.
1 Către Domnul am strigat în necazul meu şi El m-a auzit.
2 Doamne, izbăveşte-mi sufletul de buze nedrepte şi de limbă vicleană!
3 Ce ţi se va da şi ce ţi se va adăuga prin limba vicleană?:
4 Săgeţile Celui-Tare, ascuţite în cărbunii pustiului2.
5 Vai mie, că pribegia mea s-a prelungit, în sălaşele lui Chedar3 m-am sălăşluit.
39 Didim cel Orb: „Sufletul meu va fi viu pentru că, amintindu-i eu de judecăţile Tale şi păzindu-le, înlătur moartea care-i urmează păcatului. Nu voi mai păcătui; dimpotrivă, voi săvârşi acele fapte a căror urmare este: «Viu va fi sufletul meu şi Te va lăuda», mulţumindu-Ţi pentru viaţa cea veşnică pe care i-ai dăruit-o".
1 Psalmii 119-133 se numesc „cântări" ale celor cincisprezece trepte suitoare ce înconjurau templul iudaic şi pe care, la slujbă, şedeau preoţii şi leviţii, după ranguri. Ei simbolizează tot atâtea trepte ale urcuşului duhovnicesc.
2 „cărbunii pustiului": metaforă care se limpezeşte prin sensul versetului următor.
3 „Chedar", al doilea fiu al lui Ismael (Fc 25, 13), strămoşul Chedariţilor, trib arab care locuia în pustiuri. (Unii genealogişti arabi duc ascendenţa profetului Mahomed până la Chedar). Prin urmare, cu ce se va alege omul dacă va avea limbă vicleană?: Cu rănile propriei sale izolări de Dumnezeu şi de oameni.

6 Mult a pribegit sufletul meu.
7 Cu cei ce urăsc pacea eram paşnic; când le grăiam, fără pricină se războiau cu mine.
120
PSALMUL 120 O cântare a treptelor.

1 Ridicat-am ochii mei la munţi, de unde-mi va veni mie ajutorul.
2 Ajutorul meu vine de la Domnul, Cel ce a făcut cerul şi pământul.
3 Nu-ţi va da piciorul spre tremur, nici va dormita Cel ce te păzeşte.
4 Iată, nu va dormita şi nici nu va dormi Cel care-l păzeşte pe Israel.
5 Domnul te va păzi, Domnul îţi este acoperământ de-a dreapta ta 1.
6 Ziua soarele nu te va arde, nici luna noaptea.
7 Domnul te va păzi de tot răul, Domnul îţi va păzi sufletul.
8 Domnul îţi va păzi intrarea şi ieşirea de acum şi până-n veac.
1 Fer. Augustin: Simbolic, „de-a stânga" înseamnă bunurile noastre temporare, în timp ce „de-a dreapta" se referă la bunurile veşnice. De obicei, prin „mâna Domnului" sau „dreapta Domnului" se înţelege „puterea Domnului", cea care biruie şi mântuieşte. Fiii lui Dumnezeu sunt cei ce stau de-a dreapta Sa. Aşadar, credinţa ta este „dreapta ta", adică puterea ce-ţi este dată de a te număra printre fiii lui Dumnezeu.
121
PSALMUL 121 O cântare a treptelor.
1 Veselitu-m-am spre cei ce mi-au zis: „Să mergem în casa Domnului!"
2 Stând erau picioarele noastre în curţile Tale, Ierusalime,
3 Ierusalime, cel ce eşti zidit ca o cetate ce-şi ţine obştea toată deopotrivă1.
4 Că acolo s-au suit seminţiile, seminţiile Domnului ca mărturie lui Israel, numele Domnului să-l mărturisească.
5 Că acolo s-au aşezat scaune de judecată, scaune asupra casei lui David.
6 Rugaţi-vă pentru cele ce sunt spre pacea Ierusalimului şi pentru propăşirea celor ce te iubesc.
7 Pace fie în puterea ta şi propăşire în meterezele tale.
8 De dragul fraţilor mei şi al vecinilor mei, pace de-acum grăiam pentru tine.
9 De dragul casei Domnului Dumnezeului nostru, pe cele bune le-am căutat pentru tine.
122
PSALMUL 122 O cântare a treptelor.
1 Spre Tine mi-am ridicat ochii, spre Tine, Cel ce locuieşti în cer.
1 Spre deosebire de alte cetăţi, care aparţineau fiecare câte unui trib, Ierusalimul era, deopotrivă, al tuturor, cu statutul de a fi folosit în mod egal. Eusebiu de Cezareea vede aici şi prefigurarea Bisericii lui Hristos, în care toţi ne regăsim laolaltă şi în care ne bucurăm cântând: „Mare este Domnul şi lăudat foarte în cetatea Dumnezeului nostru, în muntele Său cel sfânt" (Ps 47, 1).

2 Iată, aşa cum ochii robilor se uită la mâinile stăpânilor lor, aşa cum ochii slujnicei se uită la mâinile stăpânei sale, tot astfel şi ochii noştri spre Domnul Dumnezeul nostru până ce Se va milostivi de noi.
3 Miluieşte-ne pe noi, Doamne, miluieşte-ne, că prea sătui suntem de dispreţ;
4 peste măsură ni s-a umplut sufletul de ocara celor îndestulaţi şi de dispreţul celor mândri.
123
PSALMUL 123 O cântare a treptelor.
1 De n-ar fi fost că Domnul era întru noi să spună acum Israel -,
2 de n-ar fi fost că Domnul era întru noi când oamenii s-au ridicat împotriva noastră,
3 atunci ei de vii ne-ar fi înghiţit în mânia ce împotriva noastră se pornise;
4 apa ne-ar fi copleşit, sufletul nostru ar fi trecut prin şuvoi,
5 aşa ar fi trecut sufletul nostru prin ape de netrecut1.
6 Binecuvântat să fie Domnul, Cel ce nu ne-a dat pradă dinţilor lor.
7 Sufletul nostru ca o pasăre a scăpat din laţul vânătorilor; laţul s-a rupt, iar noi ne-am izbăvit.
1 Sf. Grigorie de Nyssa: Torent (şuvoi) este apa ce se rostogoleşte cu furie, rupând şi cărând tot ce-i iese în cale: copaci, pietre, case, animale, oameni. Cei ce locuiesc pe lângă o asemenea apă sunt veşnic ameninţaţi; cei ce îşi au aşezările departe de ea sunt liniştiţi. Liniştiţi şi concentraţi asupră-le sunt acei oameni bărbaţi sau femei care-şi fac sălaşe cât mai departe de şuvoiul acestei vieţi, căutând numai către viaţa veşnică.
8 Ajutorul nostru este în numele Domnului, Cel ce a făcut cerul şi pământul.
124

PSALMUL 124 O cântare a treptelor.
1 Cei ce se încred în Domnul sunt ca muntele Sionului1: în veac nu se va clinti cel ce locuieşte în Ierusalim.
2 Munţi se află împrejuru-i şi Domnul este împrejurul poporului Său de acum şi până-n veac.
3 Că Domnul nu va îngădui ca toiagul păcătoşilor să fie peste moştenirea drepţilor, ca nu cumva drepţii întru fărădelegi să-şi întindă mâinile2.
4 Fă-le bine, Doamne, celor buni şi celor drepţi cu inima;
5 dar pe cei ce se abat pe căi strâmbe îi va duce Domnul cu cei ce lucrează fărădelege. Pace peste Israel!
1 Sf. Ioan Hrisostom: Cu cât sfântul e mai legat în lanţuri, asemenea Apostolului Pavel în temniţă, cu atât devine mai puternic. Când răcneşte leul, pune animalele pe fugă; când răcneşte sfântul, toţi diavolii o iau la goană. Armele leului sunt coama păroasă, ghearele puternice şi dinţii ascuţiţi; armele sfântului sunt înţelepciunea duhovnicească, cumpătarea, răbdarea, dispreţul pentru bunurile acestei lumi. Sfântul este asemenea muntelui Sion, de care vorbeşte psalmistul; el rămâne de neclintit pentru că toată încrederea lui este în Domnul, Cel ce a făcut munteleşi-l stăpâneşte.
2 Fer. Augustin: Uneori, prin îngăduinţa sau pedagogia lui Dumnezeu, necredincioşii păcătoşii devin puternici, stăpânitori, şi-i obligă pe cei drepţi să le recunoască puterea, şi chiar s-o laude. Ştiind că omul e slab şi poate ceda, psalmistul speră că Dumnezeu nu va îngădui o astfel de situaţie în care drepţii să-i implore pe cei nelegiuiţi.
947
125
PSALMUL 125 O cântare a treptelor.
1 Când i-a întors Domnul din robie pe cei din Sion1, devenit-am ca nişte oameni ai alinării.
2 Atunci ni s-a umplut gura de bucurie şi limba de veselie; atunci se zicea între neamuri: „Mari lucruri a făcut Domnul cu ei!”
3 Mari lucruri a făcut Domnul cu noi, iar noi eram atunci bucurându-ne.
4 Întoarce-i, Doamne, pe cei robiţi ai noştri aşa cum se întorc pâraiele în miazăzi2.
5 Cei ce seamănă cu lacrimi, cu bucurie vor secera.
6 În mergerea lor mergeau şi plângeau aruncându-şi seminţele, dar în venire cu bucurie vor veni purtându-şi în seceră snopii.
126
PSALMUL 126 O cântare a treptelor.
1 De n-ar zidi Domnul casa, în zadar s-ar osteni ziditorii1; de n-ar păzi Domnul
1 Literal: „Când a întors Domnul robia Sionului”.
2 „miazăzi” (vezi şi nota de la Fc 12, 9). Vântul de la miazăzi aducea ploile care trezeau la viaţă pâraiele, acestea devenind izvoare de fertilitate.
1 Iisus va spune: „Fără Mine nu puteţi face nimic” (In 15, 5). Pe de altă parte, Sf. Atanasie cel Mare va descoperi aici un sens de mare subtilitate: Pe Hristos trebuie să-L vedem din ambele laturi: Cuvântul dumnezeiesc Se coboară în Maria şi devine una cu cel din Maria, alcătuindu-şi astfel o locuinţă în pântecele fecioresc. Şi, întrucât Cuvântul este numit şi Înţelepciune, vom aduce în sprijin textul din Proverbele lui Solomon 9, 1: „Înţelepciunea şi-a zidit sieşi casă”.
cetatea, zadarnic ar veghea-o paznicul.
2 Zadarnic vă sculaţi de dimineaţă, voi, cei ce mâncaţi pâinea durerii; sculaţi-vă după ce v-aţi odihnit, atunci când El le-a dat iubiţilor Săi somnul.
3 Iată, fiii sunt moştenirea Domnului, răsplata rodului pântecelui.
4 Ca nişte săgeţi în mâna viteazului, aşa sunt fiii părinţilor aprigi.
5 Fericit e omul care-şi va sătura dorul cu ei; nu vor fi ruşinaţi când le vor grăi duşmanilor în poartă.
127
PSALMUL 127 O cântare a treptelor.
1 Fericiţi sunt toţi cei ce se tem de Domnul, cei ce umblă în căile Sale.
2 Tu vei mânca rodul muncii tale; fericit eşti, şi bine-ţi va fi1.
3 Femeia ta va fi ca o vie roditoare în laturile casei tale; fiii tăi, ca nişte tinere odrasle de măslin împrejurul mesei tale.
4 Iată, aşa se va binecuvânta omul care se teme de Domnul.

5 Domnul te va binecuvânta din Sion şi vei vedea bunătăţile Ierusalimului în toate zilele vieţii tale;
1 Fer. Ieronim: Aşa cum trupul muritor are nevoie de hrană pieritoare, tot astfel sufletul nemuritor are nevoie de hrană nepieritoare. Însuşi Iisus a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce m-a trimis şi să-I împlinesc lucrarea" (In 4, 34). Cât despre om, ne-o spune însuşi psalmistul: „Gustaţi şi vedeţi că bun este Domnul" (Ps 33, 8).
948
6 şi-i vei vedea pe fiii fiilor tăi. Pace peste Israel!
128
PSALMUL 128 O cântare a treptelor.
1 De multe ori, din tinereţile mele, s-au luptat ei cu mine s-o spună astăzi Israel -,
2 de-atâtea ori, din tinereţile mele, s-au luptat ei cu mine şi nu m-au biruit.
3 Prin spatele meu au uneltit1 păcătoşii, pe-acolo şi-au prelungit nelegiuirea.
4 Domnul e drept; grumajii păcătoşilor i-a retezat.
5 Ruşinaţi să fie şi întorşi îndărăt toţi cei ce urăsc Sionul;
6 facă-se ca iarba pe acoperişuri, care se usucă mai-nainte de-a fi smulsă,
7 care n-a umplut mâna celui ce seceră şi nici braţul celui ce adună snopii,
8 asupra căreia trecătorii nu vor zice: „Binecuvântarea Domnului fie peste voi!" sau: „Întru numele Domnului v-am binecuvântat".
129
PSALMUL 129 O cântare a treptelor.
1 Tektaino (folosit numai aici în Cartea Psalmilor), la figurat: „a complota", „a face maşinaţii" (pe seama cuiva). În tâlcuire, Fer. Ieronim: Ori de câte ori cineva îşi defaimă fratele, o face prin spate. În spatele meu şi-au zidit păcătoşii minciunile, dar eu nu le-am băgat în seamă capcanele. În spatele meu au uneltit împotrivă-mi, dar mi-am ţinut ochii spre cer. Ei, păcătoşii, laţuri au împletit împotrivă-mi, dar eu m-am mistuit de dorul cununii celei neveştejite.
1 Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne; Doamne, auzi glasul meu!1
2 Fie urechile Tale cu luare-aminte la glasul rugăciunii mele.
3 De Te vei uita la fărădelegi, Doamne, Doamne, cine va suferi?2
4 Că la Tine este iertarea3.
5 De dragul numelui Tău, îndelung Te-am aşteptat4, Doamne, îndelung aşteptat-a sufletul meu spre cuvântul Tău,
6 nădăjduit-a sufletul meu spre Domnul. Din straja dimineţii până-n noapte, din straja dimineţii să nădăjduiască Israel spre Domnul.
7 Că la Domnul este mila şi la El e multă mântuire
1 Fer. Augustin: Iona se afla nu numai sub valurile mării, ci şi în pântecele chitului; de acolo a strigat către Domnul, iar Acesta l-a auzit pentru că Iona Îl avea pe Dumnezeu în inima sa. Pentru noi, adâncul este însăşi viaţa aceasta trecătoare, şi din ea strigăm către Dumnezeu, atunci când nu gemem şi nu suspinăm. Cei ce nu strigă dintru adânc sunt foarte adânciţi în adâncuri; neavându-L în inimă pe Cel ce este deasupra oricăror adâncuri, nu sunt în stare să strige. Aşadar,să ne rugăm lui Dumnezeu.
2 Sf. Ioan Hrisostom: Cât de multe pot fi fărădelegile noastre? Să lăsăm la o parte păcatele mari, grele, deja cuibărite în conştiinţa noastră, şi să cugetăm numai la faptul că zilnic ne rugăm cu mintea împrăştiată la tot felul de lucruri lumeşti şi necuvioase, fără să-I acordăm lui Dumnezeu nici cel puţin respectul pe care un ostaş i-l acordă ofiţerului, sau un funcţionar şefului său. Nu sunt acestea adevărate insulte la adresa lui Dumnezeu?
3 Ilasmos = „ispăşire"; iertare obţinută în urma unei penitenţe. Sf. Ignatie al Antiohiei tâlcuieşte: Să nu fim nesimţitori faţă de bunătatea lui Dumnezeu. Că dacă ar fi ca El să ne plătească după faptele noastre, noi am înceta să mai existăm. De aceea spune psalmistul: „Că la Tine este iertarea".
4 Hypomeno = „a aştepta cu răbdare şi fermitate".
949
8 şi El îl va mântui pe Israel de toate fărădelegile lui.
130
PSALMUL 130 O cântare a treptelor.
1 Doamne, inima nu mi s-a semeţit, nici ochii nu mi s-au trufit, nici n-am umblat în lucruri prea

mari şi nici în cele ce sunt cu mult mai presus decât mine1.
2 Dacă n-aş fi fost cu gândul în smerenie, ci, dimpotrivă, sufletul mi l-aş fi semeţit precum e pruncul înţărcat de maică2, aşa i-ai fi răsplătit sufletului meu.
3 Să nădăjduiască Israel în Domnul de acum şi până-n veac!
131
PSALMUL 131 O cântare a treptelor.
1 Adu-Ţi aminte, Doamne, de David şi de toată blândeţea lui1,
2 cum i s-a jurat el Domnului şi I-a făgăduit Dumnezeului lui Iacob:
1 Sf. Ioan Casian: Trufia nu este doar un păcat care i se opune smereniei, ci un viciu care, în fapt, distruge toate celelalte virtuţi. De obicei, ea nu-i pândeşte pe oamenii de rând, ci pe cei ce deja au ajuns în poziţii înalte; dacă aceştia, precum psalmistul-rege, îşi păstrează măsura, calea mântuirii le e deschisă.
2 Imaginea e aceea a unui copil purtat în cârcă.
1 Blândeţea lui David: El nu numai că nu s-a răzbunat pe Saul, prigonitorul său, ci, dimpotrivă, i-a cruţat viaţa, i-a făcut bine şi s-a smerit în faţa lui.
3 Nu voi intra în sălaşul casei mele, nu mă voi sui în patul culcuşului meu,
4 nu voi da somn ochilor mei şi nici genelor mele dormitare şi nici odihnă tâmplelor mele
5 până nu-I voi afla un loc Domnului, un locaş Dumnezeului lui Iacob.
6 Iată, am auzit de el2 în Efrata, l-am aflat în poienile din dumbravă.
7 Intra-vom în locaşurile Lui, ne vom închina pe locul unde-au stat picioarele Lui.
8 Scoală-Te, Doamne, întru odihna Ta, Tu şi chivotul sfinţeniei Tale!
9 Preoţii Tăi se vor îmbrăca întru dreptate şi sfinţii Tăi se vor bucura.
10 De dragul lui David, robul Tău, să nu întorci faţa Unsului3 Tău.
11 Domnul i-a jurat lui David un adevăr, şi nu se va dezice4: „Din rodul coapsei tale voi pune pe tronul tău.5
12 Dacă fiii tăi vor păzi legământul Meu şi aceste mărturii ale Mele pe care Eu am să-i învăţ, atunci şi fiii lor de-a pururi vor şedea pe tronul tău".
2 În plan istoric, pronumele „el" se referă la chivotul Domnului aşezat la Chiriat-Iearim după întoarcerea din robia filisteană (1 Rg 7, 2). În plan profetic, referinţa merge la Iisus Hristos, Cel ce avea să Se nască în Efrata (acesta fiind un alt nume al Betleemului, localitate din care se trăgea şi spiţa lui David).
3 „Uns" este traducerea cuvântului „hristos". Există şi traduceri care formulează: „să nu întorci faţa Hristosului Tău", în sensul: „să nu Te răzgândeşti asupra planului de a-L trimite pe Fiul Tău în lume".
4 În legătură cu textul profetic de mai jos vezi şi Ps 88, 27-37.
5 Se ştie că Sfânta Fecioară Maria se trăgea din spiţa lui David. Aşadar, Iisus, fiul Mariei, era după trup „fiu al lui David", aşa cum Îl numeau mulţimile întâmpinându-L în Ierusalim (Mt 21, 9) sau orbii care aşteptau vindecare (Mt 20, 31; vezi şi Lc 1, 32).

13 Fiindcă Domnul a ales Sionul, locuinţă pentru Sine Şi l-a ales:
14 „Aceasta este odihna Mea în veacul veacului, aici voi locui, că Eu l-am ales.
15 Binecuvântând îi voi binecuvânta strânsura, pe săracii săi îi voi sătura de pâine,
16 pe preoţii săi îi voi îmbrăca în mântuire şi sfinţii lui cu bucurie se vor bucura.
17 Acolo voi face să răsară fruntea lui David, acolo I-am pregătit făclie Unsului Meu6;
18 pe duşmanii Lui îi voi îmbrăca în ruşine, dar peste El sfinţenia Mea va înflori".
132
PSALMUL 132 O cântare a treptelor; a lui David.
1 Iată acum: ce este atât de bun sau atât de frumos decât să locuiască fraţii împreună1?
6 Cassiodor: În perspectivă profetică, „David" trebuie citit „Domnul, Mântuitorul", a cărui frunte (literal: corn = simbol al puterii) se va arăta la Marea Judecată, unde va veni împreună cu sfinţii Săi. Cât despre „făclia Unsului Meu", în ea îl putem identifica pe Ioan Botezătorul, pe care Însuşi Domnul l-a numit „făclia care arde şi luminează" (In 5, 35).
1 Împreună", sensul exact: laolaltă în unitate. Fer. Augustin: Acest verset a devenit adevărată trâmbiţă a vieţii monahale. Cuvântul „monah" vine de la monos, care înseamnă „singur". Atunci, de

ce li se recomandă monahilor să locuiască împreună? Nu cumva, prin aceasta, ei îşi dezic numele? Nicidecum. În obştea monahală sunt mai multe fiinţe, dar o singură minte şi o singură inimă, după cuvintele Sfintei Scripturi: „Inima şi sufletul mulţimii celor ce au crezut erau una" (FA 4, 32).
2 Aceasta este ca mirul pe cap ce se coboară pe barbă,2 pe barba lui Aaron, ce se coboară pe marginea veşmântului său;
3 e ca roua Ermonului ce se coboară pe Munţii Sionului; că acolo a poruncit Domnul binecuvântarea şi viaţă până-n veac.
133
PSALMUL 133 O cântare a treptelor.
1 Iată, acum, binecuvântaţi pe Domnul, voi, toate slugile Domnului, voi, cei ce staţi în casa Domnului, în curţile casei Dumnezeului nostru.
2 Noaptea ridicaţi-vă mâinile spre cele sfinte şi binecuvântaţi pe Domnul.
3 Domnul din Sion să te binecuvinteze, El, Cel ce a făcut cerul şi pământul.
134
PSALMUL 134 1 Aliluia.
1 Lăudaţi numele Domnului, lăudaţi-l, voi, slugi, pe Domnul,
2 Fer. Ieronim: Din Ieşirea 30, 23-25 ştim că mirul era pregătit din mai multe mirodenii, fiecare cu simbolismul ei. Unul era mirul cu care erau unşi preoţii, altul era pentru profeţi şi altul era pentru regi. Mirul însuşi simbolizează binecuvântarea. În ordinea coborârii lui: capul este Dumnezeirea, barba este semnul bărbăţiei, al acelui „bărbat desăvârşit, la măsura vârstei plinătăţii lui Hristos" (Ef 4, 13).
1 Psalmul acesta şi cel următor alcătuiesc Polieleul ce se cântă la utrenia praznicelor împărăteşti şi a unor sfinţi mai însemnaţi. De obicei, se cântă versetele 1, 5, 13 şi 21 din Psalmul 134 şi 1, 12, 24 şi 26 din Psalmul 135.
951
2 voi, cei ce staţi în casa Domnului, în curţile casei Dumnezeului nostru.
3 Lăudaţi-L pe Domnul, că este bun, cântaţi numelui Său, că este bun;
4 că pe Iacob Şi l-a ales Domnul, pe Israel să-I fie moştenire.
5 Că eu am cunoscut că mare este Domnul2 şi Domnul nostru-i peste toţi dumnezeii.
6 Pe toate câte Domnul le-a vrut, El le-a şi făcut în cer şi pe pământ, în mări şi-n toate adâncurile;
7 nori a ridicat de la marginea pământului, fulgere spre ploaie a făcut; El scoate vânturile din vistieriile Sale;
8 El i-a lovit pe întâi-născuţii Egiptului, de la om pân' la dobitoc;
9 semne şi minuni a trimis în mijlocul tău, Egipte, lui Faraon şi tuturor slugilor lui.
10 El a lovit neamuri multe şi regi puternici a ucis:
11 pe Sihon, regele Amoreilor, şi pe Og, regele Vasanului, şi toate regatele Canaanului;
12 şi pământul lor l-a dat ca moştenire, moştenire lui Israel, poporul Său.
13 Doamne, numele Tău rămâne în veac, Doamne, pomenirea Ta este din neam în neam.
14 Că Domnul îl va judeca pe poporul Său şi asupra robilor Săi mângâiat va
2 Sf. Ioan Damaschin: Cunoaştem măreţia lui Dumnezeu nu numai din faptul că El a creat universul, inclusiv pământul cu toate ale lui, că l-a făcut pe om, că a săvârşit minuni prin sfinţii Săi, dar şi din faptul că El face minuni zilnice în faţa noastră, cum este Sfânta Euharistie; căci, dacă El a avut puterea de a-I da Fiului Său un trup născut fără sământă trupească, oare nu posedă aceeaşi putere de a preface pâinea şi vinul în Trupul şi Sângele Hristosului Său?
fi3.
15 Idolii neamurilor sunt argint şi aur, lucruri de mâini omeneşti:
16 gură au şi nu vor grăi, ochi au şi nu vor vedea,
17 urechi au şi nu vor auzi, că-n gura lor suflare nu se află.
18 Precum sunt ei să se facă toţi cei care-i făuresc şi toţi cei ce se încred în ei!
19 Voi, casa lui Israel, binecuvântaţi-l pe Domnul!; voi, casa lui Aaron, binecuvântaţi-L pe Domnul!;
20 voi, casa lui Levi, binecuvântaţi-L pe Domnul!; voi, cei ce vă temeţi de Domnul, binecuvântaţi-L pe Domnul!
21 Binecuvântat este Domnul din Sion, Cel ce locuieşte în Ierusalim!

135
PSALMUL 135 Aliluia.
1 Mărturisiţi-vă Domnului, că este bun, că în veac este mila Lui.
2 Mărturisiţi-vă Dumnezeului dumnezeilor, că în veac este mila Lui;
3 mărturisiţi-vă Domnului domnilor, că în veac este mila Lui;
4 Celui ce singur a făcut minuni mari, că în veac este mila Lui;
5 Celui ce a făcut cerurile cu pricepere, că în veac este mila Lui;
6 Celui ce a întărit pământul pe ape, că în veac este mila Lui;
3 „Robii lui Dumnezeu" sunt aceia care-I cunosc şi-I păzesc poruncile. Atunci când întru dreptate va judeca poporul şi cu inima strânsă va da pedepse, prezenţa robilor Săi Îi va fi o adevărată mângâiere.
952
7 Celui ce singur a făcut luminători mari, că în veac este mila Lui;
8 soarele spre stăpânirea zilei, că în veac este mila Lui;
9 luna şi stelele spre stăpânirea nopţii, că în veac este mila Lui;
10 Celui ce a lovit Egiptul cu cei întâi-născuţi ai lor, că în veac este mila Lui;
11 şi l-a scos pe Israel din mijlocul lor, că în veac este mila Lui;
12 cu mână tare şi cu braţ înalt, că în veac este mila Lui;
13 Celui ce Marea Roşie a despărţit-o-n părţi, că în veac este mila Lui;
14 şi l-a trecut pe Israel prin mijlocul ei, că în veac este mila Lui;
15 şi l-a răsturnat pe Faraon şi oastea lui în Marea Roşie, că în veac este mila Lui;
16 Celui ce Şi-a trecut poporul prin pustie, că în veac este mila Lui; Celui ce a scos apă din stâncă lucie, că în veac este mila Lui.
17 Celui ce a bătut regi mari, că în veac este mila Lui;
18 Celui ce a ucis regi tari, că în veac este mila Lui;
19 pe Sihon, regele Amoreilor, că în veac este mila Lui;
20 şi pe Og, regele Vasanului, că în veac este mila Lui;
21 şi pământul lor l-a dat ca moştenire, că în veac este mila Lui;
22 moştenire lui Israel, robul Său, că în veac este mila Lui;
23 Că-ntru smerenia noastră Şi-a amintit Domnul de noi, că în veac este mila Lui;
24 şi ne-a izbăvit pe noi de vrăjmaşii noştri, că în veac este mila Lui;
25 Cel ce dă hrană la tot trupul, că în veac este mila Lui.
26 Mărturisiţi-vă Dumnezeului ceresc, că în veac este mila Lui. Mărturisiţi-vă Domnului domnilor, că în veac este mila Lui.
136
PSALMUL 136 1 Al lui David.
1 La râurile Babilonului2, acolo am şezut şi am plâns când ne-am adus aminte de Sion.
2 În sălcii, în mijlocul lor, am atârnat noi harpele3 noastre.
3 Că, acolo, cei ce ne robiseră ne-au cerut cuvinte de cântare, iar cei ce ne târâseră ne-au cerut un cânt: „Cântaţi-ne una din cântările Sionului!"
4 Cum vom cânta cântarea Domnului în pământ străin?...4
5 De te voi uita, Ierusalime, uitată să-mi fie mâna dreaptă!;
1 Psalmul acesta constituie, şi el, un Polieleu ce se cântă după cel alcătuit din Psalmii 134 şi 135, dar numai în trei Duminici pe an: a Fiului Risipitor şi a celor două de lăsatul secului. Cântare celebră şi foarte îndrăgită, mai ales în mănăstiri, ea exprimă tristeţea deportării şi sentimentele celor surghiuniţi.
2 Fer. Ieronim: Cuvântul „Babilon" înseamnă „confuzie" şi e un simbol al acestei lumi trecătoare. Aici nu e psalmistul, ci omul păcătos care s-a desprins din fericirea Sionului ceresc şi a căzut în apele tulburi ale degradării şi tristeţii; cu toate acestea, el nu uită de unde a fost smuls de propriile sale păcate.
3 În fapt, cuvântul organon înseamnă orice fel de instrument muzical.
4 Fer. Ieronim: Cei căzuţi în robia păcatului nu pot decât să-şi plângă propria cădere, nicidecum să-L laude pe Domnul. Sf. Ioan Scărarul: „Pământul străin" este pământul împătimirii.

6 lipească-mi-se limba de gâtlej dacă nu-mi voi aduce aminte de tine, dacă nu voi pune Ierusalimul mai presus de orice altceva, ca început al veseliei mele!
7 Adu-Ţi aminte, Doamne, de fiii Edomului în ziua Ierusalimului, cei ce ziceau: „Goliţi-l, goliţi-l până-n temelii!”
8 O, fiică a Babilonului, tu, ticăloaso, fericit va fi cel ce-ţi va plăti prin plata cu care tu ne-ai răsplătit,
9 fericit va fi cel ce-i va apuca pe pruncii tăi şi-i va izbi de piatră5!
137
PSALMUL 137 Al lui David.
1 Mărturisi-mă-voi Ţie, Doamne, cu toată inima mea, şi-n faţa îngerilor Îţi voi cânta, că ai auzit graiurile gurii mele.
2 Închina-mă-voi spre locaşul Tău cel sfânt1 şi numelui Tău mă voi mărturisi pentru mila şi adevărul Tău, că numele cel sfânt Ţi l-ai preamărit peste
5 Avva Dorotei: Prin „Babilon” se înţelege „zăpăceală”; prin „fiica Babilonului” se înţelege „duşmănie”. Sufletul mai întâi se zăpăceşte şi apoi naşte păcatul, care-i devine duşman prin ticăloşia lui. Cele două fericiri le sunt adresate celor ce îi vor întoarce „fiicei Babilonului” păcatul înapoi şi-i vor zdrobi de piatră pruncii, adică gândurile viclene încă în faşă, nedându-i răului timp să crească şi să lucreze un rău mai mare; iar „piatra” este Hristos, Cel ce nimiceşte păcatul.
1 Fer. Augustin: Cântecul e bucuria mea; cântecul pentru cele de jos îl fac în faţa oamenilor, dar pentru cele înalte îl cânt în faţa îngerilor. Locaşul cel sfânt al Domnului este în mine, aşa cum mărturiseşte Apostolul Pavel (1 Co 3, 17). Ştiut este însă că Dumnezeu Îşi are locaşul şi în soborul îngerilor; aşadar, închinându-mă spre locaşul cel sfânt al Domnului, bucuria închinării mele devine cântare în faţa îngerilor.
tot ceea ce este2.
3 În orice zi Te voi chema, auzi-mă degrab; spor vei face-n sufletul meu cu puterea ta.
4 Pe Tine să Te mărturisească, Doamne, toţi regii pământului, că au auzit toate cuvintele gurii Tale,
5 şi să cânte ei în căile Domnului, că mare este slava Domnului.
6 Că înalt este Domnul, dar spre cele smerite priveşte şi pe cele înalte de departe le cunoaşte.
7 Chiar dacă eu aş umbla prin miezul necazului, Tu ţine-mă-n viaţă. Mâna Ţi-ai întins-o peste mânia vrăjmaşilor mei şi dreapta Ta m-a izbăvit.
8 Domnul în locul meu le va răsplăti. Doamne, mila Ta este în veac, lucrurile mâinilor Tale nu le trece cu vederea.
138
PSALMUL 138 Pentru sfârşit. Al lui David. Un psalm al lui Zaharia în diaspora.1
1 Doamne, Tu m-ai pus la încercare şi m-ai cunoscut;
2 Tu mi-ai cunoscut şederea şi scularea, gândurile mele Tu de departe le pricepi.
3 Tu mi-ai cercetat cărarea şi culcuşul şi toate căile mele mai dinainte le-ai văzut,
4 că-n limba mea nu e cuvânt viclean2.
2 Traducerea acestui verset cunoaşte mai multe variante. Formularea de faţă se sprijină pe textul din Codex Alexandrinus.
1 „Un psalm al lui Zaharia în diaspora”: menţiune în Codex Alexandrinus.
2 „cuvânt viclean”: cf. codicilor Vaticanus, Sinaiticus şi Alexandrinus.

5 Iată, Doamne, Tu pe toate le cunoşti, pe cele din urmă şi pe cele dintâi; Tu m-ai plăsmuit şi mâna Ţi-ai pus-o peste mine.
6 Cunoaşterea Ta e mult prea minunată pentru mine; puternică este, eu n-o pot atinge3.
7 De la Duhul Tău, unde mă voi duce? iar de la faţa Ta, unde voi fugi?
8 De mă voi sui în cer, Tu acolo eşti; de mă voi pogorî în iad, Tu eşti de faţă;
9 de-mi voi lua aripile din lumina zorilor şi-n marginile mării mă voi sălăşlui,
10 chiar şi acolo mâna Ta mă va-ndruma şi dreapta Ta mă va ţine4.
11 Şi am zis: da, întunericul mă va copleşi şi-n desfătarea mea chiar noaptea va deveni lumină...,
12 căci cu Tine întunericul nu va fi întuneric şi noaptea lumină va fi ca şi ziua; întuneric şi lumină, la Tine sunt totuna.
13 Că Tu, Doamne, mi-ai luat în stăpânire rărunchii, Tu încă din pântecele maicii mele m-ai apărat.

14 Pe Tine Te voi mărturisi, că minunat eşti Tu întru cele temute; minunate sunt lucrurile Tale, şi sufletul meu le cunoaşte foarte.
3 Sf. Atanasie cel Mare: Nu degeaba a spus Apostolul: „O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu!" (Rm 11, 33). Căci, iată, cu cât mă străduiesc să scriu şi să înţeleg dumnezeirea Cuvântului, cu atât simt că înţelegerea mă părăseşte; mai mult, pe măsură ce cred că înţeleg, pe atât simt că nu pot înţelege şi că scrisul meu nu e decât umbra adevărului ce se află în mine. Aceasta însă nu înseamnă să deznădăjduiesc.
4 Sf. Grigorie de Nazianz: Dumnezeu e pretutindeni; păcătosul nu poate scăpa de El, dreptul Îl află oriunde.
15 Oasele mi le-ai făcut întru ascuns, ele Ţie nu-Ţi sunt ascunse, şi nici fiinţa mea5 în străfundurile pământului;
16 eram în devenire, Tu m-ai văzut întreg6; în cartea Ta toţi oamenii vor fi scrişi: ei ziua se urzesc, dar nimeni printre ei7.
17 Dar mie, Dumnezeule, în mare cinstire mi-au fost prietenii Tăi, puternice foarte li s-au făcut stăpânirile8.
18 Eu îi voi număra, ei mai mult decât nisipul se vor înmulţi; m-am trezit, şi încă sunt cu Tine.
19 O, de i-ai ucide pe păcătoşi, Dumnezeule! Voi, bărbaţi ai vărsării de sânge, îndepărtaţi-vă de mine,
20 că-n gândurile voastre nu-i decât gâlceavă; cetăţile Tale zadarnic le vor lua.
21 Oare nu i-am urât eu, Doamne, pe cei ce Te urăsc? oare nu m-am topit eu din pricina vrăjmaşilor Tăi?:
22 Cu ură desăvârşită i-am urât, duşmanii mei i-am socotit9.
5 Foarte exact: „substanţa mea".
6 Literal: „Ochii Tăi mi-au văzut fiinţa când ea era încă neterminată". Imaginea este aceea a unui artist care-şi lucrează opera având în minte forma ei desăvârşită.
7 Deşi omul se alcătuieşte în timpul zilei, adică în evidenţele exterioare, nici un om nu e martorul devenirii sale intime, căci în omul lăuntric lucrează doar mâna lui Dumnezeu.
8 Sf. Grigorie cel Mare: Spusa psalmistului se conjugă cu aceea a Evanghelistului: „Celor câţi L-au primit, care cred întru numele Lui, le-a dat putere să devină fii ai lui Dumnezeu" (In 1, 12). În timp ce sfinţii sunt văzuţi în suferinţe şi-n umilinţă, fiinţa lor lăuntrică făureşte regate cereşti.
9 Marcu Ascetul: Duşmanii lui Dumnezeu sunt gândurile rele, cele ce-l împiedică pe om să-I facă voia, cele ce-l amăgesc prin patimi şi-i închid calea spre mântuire. Evagrie Ponticul: Cu ură desăvârşită îi urăşte pe vrăjmaşi acela care nu păcătuieşte nici cu fapta, nici cu gândul, adică acela care stă sub semnul celei mai mari şi celei dintâi nepătimiri.

23 Pune-mă la-ncercare, Dumnezeule, şi cunoaşte-mi inima: cercetează-mă şi cunoaşte-mi cărările
24 şi vezi dacă-n mine îşi are nelegiuirea vreo cale; călăuzeşte-mă Tu pe calea cea veşnică.
139
PSALMUL 139 Pentru sfârşit. Un psalm al lui David.
1 Scapă-mă, Doamne, de omul rău1, izbăveşte-mă de bărbatul nedrept,
2 de cei ce-n inima lor uneltesc nedreptate şi-n toată ziua războaie pun la cale.
3 Limba şi-au ascuţit-o precum a şarpelui; sub buzele lor, venin de aspidă.
4 Păzeşte-mă, Doamne, de mâna păcătosului; scapă-mă de oamenii nedrepţi, de cei ce uneltesc să-mi împiedice paşii.
5 Cei mândri2 mi-au ascuns o cursă, din funii făcut-au laţ picioarelor mele, pietre de poticnire mi-au pus în cărare.
6 Zis-am către Domnul: tu eşti Dumnezeul meu, pleacă-Ţi auzul, Doamne, spre glasul rugăciunii mele!
7 Doamne, Doamne, Tu, puterea mântuirii mele, Tu mi-ai umbrit3 capul în zi de război.
8 Din pricina poftei mele, Doamne, nu mă da pe mâna păcătosului; sfat au făcut împotrivă-mi, nu mă părăsi, ca nu cumva ei să se umple de trufie.
1 Anthropos poneros = „om rău". În traducerile noastre mai vechi şi actuale: „Omul viclean". Viclenia însă e numai o faţă a răutăţii.
2 Fer. Augustin: Prin expresia „cei mândri", psalmistul înţelege întregul corp de armată al

diavolului (păcatul acestuia fiind mândria).
3 Pentru „a umbri” vezi nota de la Ps 90, 4.
9 Capul ce li se-nvârte şi dezgustul buzelor lor să-i acopere4.
10 Cărbuni aprinşi vor cădea peste ei; în foc îi vei arunca, în necazuri pe care să nu le poată duce.
11 Omul limbut nu va călca drept pe pământ, omul rău va fi vânat de rele spre pieire.
12 Eu ştiu că Domnul îi va face săracului judecată şi sărmanului dreptate;
13 iar drepţii vor mărturisi numele Tău, împreună cu faţa Ta vor locui cei drepţi.
140
PSALMUL 140 1 Un psalm al lui David.
1 Doamne, strigat-am către Tine, auzi-mă; ia aminte la glasul rugăciunii mele când strig către Tine.
2 Să se îndrepte rugăciunea mea ca tămâia înaintea Ta; ridicarea mâinilor mele, jertfă de seară.
3 Pune, Doamne, strajă gurii mele şi uşă de îngrădire împrejurul buzelor mele2.
4 E vorba de gândurile ce se rotesc în mintea păcătosului, pentru ca ele să devină fapte rele prin mijlocirea buzelor. E un ecou al textului din Ps 7, 16: „durerea lui se va întoarce pe capul său, pe creştetul său nedreptatea lui se va coborî”.
1 Psalmii 140 şi 141 sunt foarte populari prin aceea că se cântă la începutul vecerniei; „Doamne strigat-am” e un punct de reper tipiconal.
2 „Moartea şi viaţa sunt în puterea limbii” (Pr 18, 21). „Pentru orice vorbă deşartă pe care o vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecăţii” (Mt 12, 36). Aşadar, pază gurii! „Uşa de îngrădire” sugerează meterezele ce străjuiesc de jur-împrejurul cetăţii.
956
4 Să nu abaţi inima mea spre cuvinte de vicleşug ca să mă dezvinovăţesc cu dezvinovăţiri în păcate3, cu oameni care lucrează fărădelegea, cu ai căror aleşi nu mă voi însoţi.
5 Certa-mă-va dreptul cu milă şi mă va mustra4, dar untdelemnul păcătosului să nu ungă capul meu5. Că încă şi rugăciunea mea este întru bunăvrerile lor,
6 lângă stâncă înghiţiţi au fost judecătorii lor; auzi-vor graiurile mele, că s-au îndulcit,
7 ca o brazdă de pământ s-au rupt pe pământ, risipitu-s-au oasele lor lângă iad.
8 Căci către Tine-s, Doamne, Doamne, ochii mei, în Tine am nădăjduit, sufletul să nu mi-l iei.
9 Păzeşte-mă de cursa pe care ei mi-au pus-o, şi de pietrele de poticnire ale celor ce lucrează fărădelegea.
10 Cădea-vor în mreaja lor păcătoşii, dar eu deoparte sunt până ce voi trece6.
141
PSALMUL 141 Învăţătură a lui David, când era el în peşteră, rugându-se.1
3 Omul are tendinţa de a-şi scuza păcatul prin vorbe meşteşugite, viclene, aruncându-l pe seama altui păcătos ori pe seama împrejurărilor.
4 Fer. Ieronim: Dacă chemi un doctor şi-i arăţi rana şi el îţi va spune că nu-l priveşte, vei crede despre el că e un om crud, fără inimă. Dacă însă el ţi-o cauterizează sau o supune bisturiului şi-i stoarce puroiul, atunci vei spune despre el că e un om milos, fiindcă a salvat o viaţă.
5 Fer. Augustin: Păcătosul care-ţi unge capul este linguşitorul ce te laudă fără măsură şi trezeşte-n tine păcatul mândriei. Fereşte-te de el!
6 În timp ce păcătoşii cad în propria lor capcană, eu, însinguratul, cel ce m-am separat de ei, voi trece pe-alături fără s-o ating.
1 Cu glasul meu către Domnul am strigat, cu glasul meu către Domnul m-am rugat.
2 Vărsa-voi înaintea Lui rugăciunea mea, necazul meu înaintea Lui îl voi spune.
3 Când duhul meu se istovea în mine, atunci Tu îmi cunoşteai cărările3. În calea aceasta, în care am umblat, ei mi-au ascuns o cursă.
4 Luat-am seama spre dreapta şi m-am uitat şi nu era nimeni care să mă cunoască3. Fuga mea a luat sfârşit şi nu mai e nimeni care să-mi fugărească sufletul.
5 Strigat-am către Tine, Doamne, zis-am: tu eşti nădejdea mea, partea mea eşti în pământul celor vii.
6 Ia aminte la rugăciunea mea, că umilit sunt foarte. Izbăveşte-mă de cei ce mă prigonesc, că s-au făcut mai tari decât mine.
7 Scoate din temniţă sufletul meu, ca să se mărturisească numelui Tău, Doamne; drepţii cu răbdare mă vor aştepta până ce Tu îmi vei da răsplata.

1 Fuga lui David, urmărit de Saul, şi ascunderea lui într-o peşteră sunt relatate în 1 Rg 22; acelui eveniment îi este dedicat şi Psalmul 56. El trebuie citit din perspectiva psalmistului refugiat în grotă. Fericitul Ieronim îi acordă însă şi o dimensiune simbolică: Saul este diavolul, David este Domnul, peştera e lumea aceasta de acum, a cărei lumină e imperfectă în raport cu aceea a lumii viitoare. Venind să aducă lumină şi pe Sine drept Lumină —, Domnul a acceptat să intre în îngustimea acestei lumi şi să sufere prigoană.
2 Când David nu mai contează pe puterile proprii, Dumnezeu este Acela care îl îndrumează.
3 Du şmanii trec pe lângă fugar, dar Dumnezeu lucrează asupra urmăritorilor în aşa fel încât el să le pară un necunoscut oarecare.
957
142
PSALMUL 142 Un psalm al lui David; când fiul său1 îl urmărea.
1 Doamne, auzi rugăciunea mea, întru adevărul Tău ascultă-mi cererea, întru dreptatea Ta auzi-mă!
2 Şi să nu intri la judecată cu robul Tău, că-n faţa Ta nimeni din cei vii nu va fi drept.
3 Că vrăjmaşul mi-a prigonit sufletul, cu tălpile calcă pe viaţa mea; aşezatu-m-a în întuneric ca pe morţii cei din veac,
4 şi s-a mâhnit întru mine duhul meu, întru mine inima mi s-a tulburat.
5 Adusu-mi-am aminte de zilele de odinioară, la toate lucrurile Tale am cugetat, la faptele mâinilor Tale am gândit.
6 Spre Tine mi-am întins mâinile; sufletul meu era însetat după Tine ca un pământ fără apă.
7 Degrab auzi-mă, Doamne, duhul meu a slăbit; să nu-Ţi întorci faţa de la mine, ca să nu mă asemăn celor ce se pogoară în groapă.
8 Fă să aud dimineaţa mila Ta, că în Tine mi-am pus nădejdea. Fă-mi cunoscută, Doamne, calea pe care voi merge, că la Tine mi-am ridicat sufletul.
9 Scapă-mă de vrăjmaşii mei, Doamne, că la Tine am alergat să scap.
10 Învaţă-mă să fac voia Ta, că Tu eşti Dumnezeul meu. Duhul Tău cel bun mă va călăuzi la pământul dreptăţii.
11 De dragul numelui Tău, Doamne, mă vei via; întru dreptatea Ta îmi vei scoate sufletul din necaz
1 Fiul său Abesalom.
12 şi întru mila Ta îi vei stârpi pe vrăjmaşii mei şi-i vei nimici pe toţi cei ce-mi necăjesc sufletul, că eu sunt robul Tău.
143
PSALMUL 143 Al lui David; cu privire la Goliat.1
1 Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul meu, Cel ce-mi învaţă mâinile pentru luptă şi degetele pentru război2.
2 El e Mila mea şi Scăparea mea, Ocrotitorul meu şi Izbăvitorul meu, Apărătorul meu; în El am nădăjduit, în El, Cel ce pe poporul meu sub mine îl supune.
3 Doamne, ce este omul, că i Te-ai făcut cunoscut? sau fiul omului, că-l iei în seamă?
4 Omul cu deşertăciunea se aseamănă, zilele lui ca umbra trec.
5 Doamne, apleacă cerurile şi Te pogoară3; atinge-Te de munţi, şi ei vor fumega.
6 Cu fulger fulgeră-i şi risipeşte-i! Săgeţile Tale trimite-le, şi-i vei tulbura.
7 Dintru înălţime trimite-Ţi mâna, scoate-mă şi izbăveşte-mă din ape multe, din mâna fiilor străinilor,
1 Istoria lui David şi Goliat e relatată în 1 Rg 17.
2 Se ştie că David l-a lovit pe Goliat cu praştia, după care i-a smuls sabia din teacă şi i-a tăiat capul. Fericitul Ieronim, interpretând alegoric, spune că diavolul a fost doborât cu propria sa armă.
3 Fer. Ieronim: Doamne, Tu nu poţi mântui acest lucru nevrednic, care este omul, decât dacă Tu Însuţi Îţi asumi nevrednicia lui. Oaia Ta cea rătăcită nu poate fi îngrijită dacă Tu n-o vei purta pe umeri.
958
8 a căror gură deşertăciune a grăit şi a căror dreaptă e dreapta nedreptăţii.
9 Dumnezeule, cântare nouă Îţi voi cânta, în psaltire cu zece strune Îţi voi cânta, Ţie,
10 Celui ce regilor le dai mântuire, Celui ce pe David, robul Tău, îl mântuieşti de sabie rea.
11 Izbăveşte-mă şi mă scoate din mâna fiilor străinilor, a căror gură deşertăciune a grăit şi a căror

dreaptă e dreapta nedreptăţii,
12 ai căror fii sunt ca nişte mlădiţe adânc răsădite în propria lor tinereţe, ale căror fiice sunt înfrumuseţate, împodobite precum un chip în templu.
13 Cămările lor sunt pline, vărsându-se din una în alta; oile lor, cu mulţi miei, umplu porţile când ies,
14 boii lor sunt graşi, gard căzut nu se află, nici vreo scurgere, nici vreo strigare în uliţele lor.
15 Ei l-au fericit pe poporul care o duce astfel; dar fericit e poporul al cărui Dumnezeu e Domnul.
144
PSALMUL 144 O cântare de laudă a lui David.
1 Pe Tine Te voi înălţa, Dumnezeul meu, Împăratul meu, şi numele Tău îl voi binecuvânta în veac şi în veacul veacului.
2 În toate zilele Te voi binecuvânta şi numele Tău îl voi lăuda în veac şi în veacul veacului.
3 Mare este Domnul şi lăudat foarte şi nici o margine nu este măreţiei Sale1.
1 Sf. Maxim Mărturisitorul: „Mintea se minunează mai întâi gândindu-se la nemărginirea lui Dumnezeu în toate privinţele, la acel ocean nestrăbătut şi mult dorit; în al doilea rând, ea se uimeşte întrebându-se cum a adus El toate lucrurile la existenţă din nimic”.
4 Neam după neam vor lăuda lucrurile Tale şi puterea Ta o vor vesti;
5 de măreţia slavei sfinţeniei Tale vor grăi şi despre minunile Tale vor povesti
6 şi despre puterea înfricoşătoarelor Tale fapte vor istorisi şi măreţia Ta o vor spune;
7 amintirea mulţimii bunătăţii Tale o vor revărsa şi de dreptatea Ta se vor bucura.
8 Îndurat şi milostiv este Domnul, îndelung-răbdător şi mult-milostiv.
9 Domnul bun le este tuturor şi îndurările Lui peste toate lucrurile Lui.
10 Să Te laude pe Tine, Doamne, toate lucrurile Tale, şi cuvioşii Tăi să Te binecuvinteze.
11 Despre slava împărăţiei Tale vor istorisi şi despre stăpânirea Ta vor spune,
12 ca să-i facă pe fiii oamenilor să-Ţi cunoască stăpânirea şi slava măreţiei împărăţiei Tale.
13 Împărăţia Ta este împărăţia tuturor veacurilor şi stăpânirea Ta, din neam în neam. Credincios este Domnul faţă de spusele Sale şi sfânt în toate lucrurile Sale.
14 Domnul îi sprijină pe toţi cei ce cad şi-i ridică pe toţi cei prăbuşiţi.
15 Ochii tuturor nădăjduiesc în Tine, iar Tu le dai hrana la vreme potrivită.
16 Tu mâna Ţi-o deschizi şi de bunăvoinţă saturi tot ce e viu.
17 Drept este Domnul în toate căile Sale şi sfânt în toate lucrurile Sale.

18 Aproape este Domnul de toţi cei care-l cheamă, de toţi cei ce întru adevăr Îl cheamă2.
19 Voia celor ce se tem de El o va face şi rugăciunea lor o va auzi şi El îi va mântui.
20 Domnul îi păzeşte pe toţi cei ce-L iubesc, iar pe toţi păcătoşii îi va nimici.
21 Gura mea va grăi lauda Domnului; tot ce e trup să binecuvinteze numele Său cel sfânt în veac şi în veacul veacului.
145
PSALMUL 145 Aliluia. Al lui Agheu şi Zaharia1.
1 Suflete al meu, laudă-L pe Domnul!
2 Lăuda-voi pe Domnul în viaţa mea, cânta-voi Dumnezeului meu atât cât voi fi viu.
3 Nu vă încredeţi în cei puternici2, în fiii oamenilor, în care nu-i nici o mântuire;
4 suflarea3 li se va duce, ei în pământul
2 Sf. Isaac Sirul: Monahul care a ales calea pustniciei s-a lepădat cu totul de lume şi a prefăcut pustia în cetate şi sălaş al îngerilor. Şi pentru că el şi-a ales viaţa îngerească, îngerii îl socotesc ca pe o rudă de-a lor şi, trimişi de Dumnezeu, i se apropie şi-i stau la îndemână cu tot ceea ce el are de trebuinţă, fie în ordinea duhovnicească, fie chiar în cea materială. Lucrul cel mai de preţ este acela de a-L chema pe Domnul, dar nu oricum, ci „întru adevăr”.
1 Fer. Augustin: Menţiunea „Al lui Agheu şi Zaharia” nu se află în Textul Ebraic, ci numai în Septuaginta. Aceasta, datorită versetului 10, pe care unii exegeţi îl consideră ca referindu-se la restaurarea Ierusalimului, eveniment care a avut loc în vremea profeţilor Agheu şi Zaharia.
2 Adică în oamenii care deţin putere, ranguri sau demnităţi înalte.
3 Pneuma înseamnă „duh”, „vânt”, dar şi „suflare”.
lor se vor întoarce, e ziua-n care gândurile lor toate vor pieri.

5 Fericit e cel căruia Dumnezeul lui Iacob îi este ajutor, a cărui nădejde e în Domnul Dumnezeul lui,
6 Cel ce a făcut cerul şi pământul, marea şi tot ceea ce se află-n ele; Cel ce păzeşte adevărul în veac,
7 Cel ce face judecată pentru cei năpăstuiţi, Cel ce dă hrană celor flămânzi; Domnul îi dezleagă pe cei ferecaţi în obezi,
8 Domnul îi ridică pe cei prăbuşiţi, Domnul înţelepţeşte orbii, Domnul îi iubeşte pe cei drepţi,
9 Domnul îi păzeşte pe cei străini; pe orfan şi pe văduvă îi va lua asupra Sa4, iar calea păcătoşilor o va nimici.
10 Împărăţi-va Domnul în veci, Dumnezeul tău, Sioane, în neam şi în neam.
146
PSALMUL 146 Aliluia. Al lui Agheu şi Zaharia.
1 Lăudaţi-L pe Domnul, că bun lucru este un psalm; dulce să-I fie Dumnezeului nostru lauda.
2 Când Domnul va zidi Ierusalimul, El la un loc îi va aduna pe risipiţii lui Israel,
3 El, Cel ce-i vindecă pe cei cu inima zdrobită şi le leagă la un loc frânturile1,
4 Analambano = „a lua un copil în braţe"; „a lua pe cineva asupră-ţi"; „a alăpta"; „a face pe cineva ca şi cum ar fi al tău". Sf. Ioan Hrisostom citează acest text în sprijinul ideii că Dumnezeu, în marea Sa milă, nu e doar un simplu sprijinitor al celor nevoiaşi (îndeosebi orfanii şi văduvele), ci şi un Părinte Care îi adoptă.
1 Syntrimma înseamnă „fractură".

4 Cel ce numără mulţimea stelelor şi pe toate le cheamă pe nume2.
5 Mare este Domnul nostru şi mare Îi este tăria şi priceperii Sale nu-i este hotar.
6 Domnul îi ia asupra Sa pe cei blânzi, dar pe cei păcătoşi pân' la pământ îi smereşte.
7 Începeţi cântare Domnului prin cântare de laudă, în alăută cântaţi-I Dumnezeului nostru,
8 Celui ce cu nori înveleşte cerul, Celui ce pregăteşte ploaie pământului, Celui ce-n munţi face să răsară iarbă şi verdeaţă spre slujba oamenilor,
9 Celui ce le dă animalelor hrana şi puilor de corb care pe El Îl cheamă.
10 Nu în puterea calului Îi este vrerea, nici în gleznele omului bunăvoirea.
11 Bunăvoirea Domnului este în cei ce se tem de El şi în cei ce nădejdea şi-o pun în mila Lui.
147
PSALMUL 147 Aliluia. Al lui Agheu şi Zaharia.
1 Laudă-L pe Domnul, Ierusalime, laudă-L pe Dumnezeul tău, Sioane,
2 că El a întărit stâlpii porţilor Tale, El i-a binecuvântat pe fiii tăi în tine;
3 El, Cel ce pace a pus la hotarele tale şi cu fruntea grâului te-a săturat 1,
2 Sf. Chiril al Ierusalimului: Ca să-ţi dai seama de nemărginirea lui Dumnezeu, încearcă mai întâi să-ţi aţinteşti privirea în soare şi apoi să-L scrutezi pe Cel ce l-a făcut.
1 Fer. Ieronim: Vedeţi că nimic nu consună cu adevărul istoric. Care „stâlpi ai porţilor", de vreme ce acestea au fost distruse de duşmani? Care „fii în tine", de vreme ce Ierusalimul va rămâne ca o casă pustie (Lc 13, 35)? Care „pace la hotare", de vreme ce prin cetate au trecut războaie? Care „fruntea grâului", de vreme ce se ştie că Ierusalimul nu are grâul cel mai bun? Toate acestea duc la concluzia că interpretarea textului nu poate fi decât alegorică: „stâlpii" sunt profeţii inspiraţi de Dumnezeu, prin a căror poartă Vechiul Testament intră firesc în cel Nou. Cât despre „fruntea grâului", Domnul Iisus e bobul de grâu care a căzut în pământ şi ne-a adus nouă roadă multă (cf. In 12, 24).
4 Cel ce graiul Său i-l trimite pământului cât de repede aleargă cuvântul Său! -,
5 Cel ce dă zăpadă ca lâna şi negura o presară precum cenuşa;
6 El gheaţa Şi-o azvârle ca pe dumicaţi, în faţa gerului Său cine va sta?;
7 El cuvântul Şi-l va trimite şi-i va topi, vântul Său va sufla şi apele vor curge.
8 Cuvântul Său i-l vesteşte lui Iacob, îndreptările şi judecăţile Sale lui Israel.
9 Nu astfel a făcut oricărui neam şi nici nu le-a arătat judecăţile Sale.
148
PSALMUL 148 Aliluia. Al lui Agheu şi Zaharia.
1 Lăudaţi-L pe Domnul din ceruri, lăudaţi-L pe El întru cele înalte.
2 Lăudaţi-L pe El, toţi îngerii Lui, lăudaţi-L pe El, toate puterile Lui.

3 Lăudaţi-L pe El, soarele şi luna, lăudaţi-L pe El, stelele şi lumina.
4 Lăudaţi-L pe El, cerurile cerurilor, şi apa cea mai presus de ceruri;
5 ele să laude numele Domnului, că El a zis şi ele s-au ivit1, El a poruncit şi ele s-au zidit;
1 Adică au venit în existenţă (numai prin Cuvânt).
961
6 El le-a aşezat în veac şi în veacul veacului: lege a pus, şi ea nu se va trece.
7 Lăudaţi-L pe Domnul de pe pământ, voi, balauri şi toate adâncurile,
8 focul, grindina, zăpada, gheaţa, suflarea de vifor, voi, cele ce-I îndepliniţi cuvântul,
9 munţii şi dealurile toate, pomii roditori şi toţi cedrii,
10 fiarele şi toate animalele, târâtoare şi păsări zburătoare,
11 regii pământului şi toate popoarele, mai-marii şi toţi judecătorii pământului,
12 tinerii şi fecioarele, bătrânii cu cei mai tineri
13 să laude numele Domnului, că numai numele lui s-a înălţat; lauda Lui e deasupra cerului şi a pământului,
14 şi El va înălţa fruntea poporului Său. Aceasta-i cântare tuturor cuvioşilor Săi, fiilor lui Israel, poporului ce se apropie de El.
149
PSALMUL 149 Aliluia.
1 Cântaţi-I Domnului cântare nouă, lauda Lui în adunarea celor cuvioşi1.
2 Să se veselească Israel de Cel ce l-a făcut şi fiii Sionului să se bucure de Împăratul lor.
3 Să laude numele Lui în horă2; din timpane şi din psaltire să-I cânte.
1 Textul original permite şi traducerea: „lauda Lui în Biserica sfinţilor” şi se poate referi, profetic, fie la Biserica luptătoare, alcătuită din creştini, care erau numiţi „sfinţi” (vezi şi în Liturghie: „Sfintele, sfinţilor!”), fie la Biserica triumfătoare, cea din cer.
2 Grecescul horos înseamnă „dans”. Evreii obişnuiau să-L laude pe Dumnezeu nu numai prin rugăciuni, cântări, procesiuni cu bătăi din palme şi instrumente muzicale, dar şi prin jocuri. În Biserica Etiopiei se păstrează şi se practicăpână astăzi „dansurile davidice”.
4 Că binevoieşte Domnul întru poporul Său şi-i va înălţa pe cei blânzi întru mântuire.
5 Lăuda-se-vor cuvioşii întru slavă şi-n aşternuturile lor se vor bucura.
6 Laudele-nalte ale lui Dumnezeu fi-vor în gura lor şi săbii cu două tăişuri în mâinile lor,
7 ca să facă răzbunare printre păgâni şi pedepse printre popoare,
8 ca să-i lege pe regii lor în obezi şi pe boierii lor în cătuşe de fier,
9 ca să facă printre ei judecată scrisă3; aceasta va fi slava pentru toţi cuvioşii Lui.
150
PSALMUL 150 Aliluia.
1 Lăudaţi-L pe Dumnezeu întru sfinţii Lui, lăudaţi-L întru tăria puterii Lui.
2 Lăudaţi-L întru puterile Lui, lăudaţi-l după mulţimea slavei Lui.
3 Lăudaţi-L în glas de trâmbiţă, lăudaţi-L în psaltire şi-n alăută.
4 Lăudaţi-L în timpane şi în horă, lăudaţi-L în strune şi în flaute1.
5 Lăudaţi-L în ţimbale bine răsunătoare, lăudaţi-L în ţimbale de strigare.
3 Literatura ascetică răsăriteană transferă acest text în aria „războiului nevăzut”, unde lupta împotriva păcatelor nu cunoaşte cruţare.
1 Literal: „organe”, adică orice fel de instrumente muzicale. În Ps 136, 2 a fost tradus prin „harpe”. Aici vecinătatea cuvântului „strune” (instrumente cu coarde) solicită categoria instrumentelor de suflat (altele decât trâmbiţa).
962
6 Toată suflarea să-L laude pe Domnul! Aliluia!
151
PSALMUL 151 Psalmul acesta a fost scris de David cu propria sa mână, deşi nu se numără printre cei o sută cincizeci. Alcătuit la vremea când el se afla în luptă cu Goliat1.
1 Cel mai mic eram între fraţii mei şi cel mai tânăr în casa tatălui meu; eu păstoream oile tatălui meu2.
2 Mâinile mele au făcut o harpă şi degetele mele au alcătuit o psaltire.
3 Şi cine-I va vesti Domnului meu? Însuşi Domnul, El Însuşi va auzi.

4 El l-a trimis pe îngerul Său şi de la oile tatălui meu m-a luat şi cu untdelemnul ungerii Sale m-a uns.
5 Fraţii mei erau buni şi mari, dar nu întru ei a binevoit Domnul3.
6 Ieşit-am să stau faţă-n faţă cu străinul, şi el m-a blestemat cu idolii lui. Dar eu, smulgându-i sabia, i-am tăiat capul
7 şi am îndepărtat ocara de la fiii lui Israel.
1 Acest psalm trece drept necanonic. El se află inclus în Septuaginta (extranumerar), dar nu şi în Versiunea Ebraică.
2 Îndeletnicirea, alegerea şi ungerea lui David sunt relatate în 1 Rg 16, 11-13.
3 Sf. Ioan Hrisostom: Acesta e paradoxul pe care Dumnezeu îl introduce în istorie, răsturnând ordinea logică a oamenilor şi instaurând propria Sa raţiune. Numai aşa vom putea pricepe şi spusele Apostolului: „Pe cele dispreţuite le-a ales Dumnezeu, pe cele ce nu sunt, ca să le facă de nimic pe cele ce sunt” (1 Co 1, 28). Ce se înţelege prin „cele ce nu sunt”? Persoanele socotite „de nimic” din pricină că ele, în ordinea socială, sunt insignifiante, dar prin care Dumnezeu Îşi arată puterea de a răsturna valorile şi de a le reaşeza după criterii care sunt numai ale Lui. În acest sens va spune iarăşi Pavel: „Mă voi lăuda mai degrabă-ntru slăbiciunile mele, pentru ca-ntru mine să locuiască puterea lui Hristos” (2 Co 12, 9).
963

Introducere la proverbele lui Solomon

Proverbele lui Solomon sunt o culegere de maxime şi zicători ale înţelepciunii iudaice, introduse în canonul Vechiului Testament sub semnul inspiraţiei divine şi preluate de creştinism cu amendamentele lăuntrice, înnoitoare, ale Evangheliei lui Hristos. Grecescul paroimia=proverbe,e traducerea, potrivit limbajului biblic, a ebraicului mişle (pluralul substantivului maşal) care devine în Vulgata proverbiae(pluralul lui proverbium), termen ce va fi adoptat în principalele limbi europene. Versiunile româneşti au preferat să traducă „pilde“, cuvânt a cărui evoluţie semantică a dus la sensul actual: „exemplu“ („de pildă“, „pilduitor“) şi nu mai acoperă decât parţial vechile denotaţii. Adăugăm şi observaţia că, deşi Fericitul Ieronim îşi intitulează traducerea Liber proverbiorum Salomonis, în chiar primul verset al primului capitol el le numeşte parabolae, termen pe care îl va folosi şi în Noul Testament pentru istorioarele inspirate din viaţa zilnică şi încărcate cu tâlcuri ascunse.

Cu toate acestea, textele de care ne ocupăm nu sunt decât parţial „proverbe“ în accepţia curentă a cuvântului. Ele se înscriu în ceea ce se cheamă poezia didactică a Vechiului Testament şi au o structură literară specifică genului. De obicei, un proverb biblic este alcătuit dintr-un distih, adică din două versuri legate între ele printr-un paralelism, fie sinonimic, fie antitetic (a se vedea mai pe larg în Introducerea la Psalmi). Aşadar, prin constituţia lui, proverbul biblic aparţine genului paremiologic, adică: 1) provine din observaţia directă asupra realităţii imediate; 2) se exprimă lapidar, plastic, deseori metaforic; 3) ţinteşte un efect moralizator.

În mare, Cartea Proverbelor poate fi împărţită în trei părţi:

1) Capitolele 1-9 cuprind o seamă de pericope introductive asupra înțelepciunii.
2) Capitolele 10, 1 - 22, 16 sunt alcătuite din proverbe propriu-zise, adică din maxime ale regelui Solomon, cărora li se adaugă ziceri ale altor înțelepți. acestea din urmă fiind cuprinse în capitolele 22, 17-24, 22. Potrivit Textului Ebraic, în care titlurile capitolelor sunt mai explicite, aceasta ar fi „Prima colecție a zicerilor lui Solomon".
3) Capitolele 25, 1 – 31, 31 cuprind ceea ce se cheamă „A doua colecţie a zicerilor lui Solomon“ (25, 1 – 29, 28), la care se adaugă o seamă de proverbe răzleţe (30, 1 – 31, 9) şi un elogiu adus femeii harnice şi virtuoase (31, 10 – 31, 31).

După cum se poate deduce din textul însuşi, marea majoritate a zicerilor îi sunt atribuite lui Solomon, atestat drept regele cel mai înţelept al vremii lui, cel despre care ni se spune că a rostit

numai puţin de trei mii de proverbe (3 Rg 4, 32). Nu trebuie uitat însă că o bună parte din literatura Vechiului Testament a cunoscut şi o transmisie orală; aşadar, o bună parte din proverbe au fost rostite şi consemnate de însuşi Solomon, pe când altele, tot ale lui, au circulat din gură'n gură şi din generaţie'n generaţie, acestea fiind, la un moment dat, culese şi transcrise de „prietenii regelui Iezechia“, probabil la porunca şi spre folosul acestuia.
Aceasta explică şi faptul că proverbele propriu–zise nu sunt grupate în sisteme tematice riguroase, ci par mai degrabă diseminate de-a lungul unor idei generale cu care se acordă prin înrudiri uneori foarte îndepărtate. Ele însă cuprind aproape toată gama moralităţii omului şi a vieţii sociale, totul cumpănit prin suprema virtute a înţelepciunii, o înţelepciune care îşi are izvorul în Dumnezeu, care se învaţă şi se transmite prin iniţiere directă şi al cărei preţ se situează dincolo de orice estimare. Aşa sunt evaluate nu numai faptele omului, ci şi urmările lor, fericirea dreptului şi pedepsele ce vin asupra celui nedrept, familia ca instituţie fundamentală, relaţiile dintre orgoliu şi smerenie, dintre minciună şi adevăr, laşitate şi curaj, viclenie şi sinceritate, lene şi hărnicie, înşelăciune şi cinste; nu este ocolită viaţa cetăţii, cu accente speciale pe instituţia regalităţii.
Cartea Proverbelor e o pajişte cu flori multe şi felurite, din care cititorul îşi poate culege aromele care–i plac.

Proverbele lui Solomon

1

Cum se dobândeşte şi se pierde înţelepciunea.

1 Proverbele lui Solomon, fiul lui David, cel ce a domnit în Israel:
2 Pentru a cunoaşte înţelepciunea şi învăţătura1, pentru a înţelege spusele adânci,
3 pentru a dezveli învăluirile cuvintelor, pentru a pricepe dreptatea, adevărul şi a-i face judecăţii dreptar,
4 pentru a le da celor simpli2 isteţime3 şi celor tineri pricepere4 şi cugetare;
5 pe acestea auzindu-le, înţeleptul mai înţelept va fi, iar cel grijuliu5 duh de cârmuire va dobândi -

1 „Învăţătura” traduce sensul restrâns al cuvântului paideia care înseamnă, îndeosebi, educarea sau instruirea copiilor, formarea lor prin cultură; aşadar, un sens pedagogic. De altfel, terminologia pedagogică nu va lipsi din Proverbe.
2 Literal: „celor lipsiţi de răutate”. Aici însă cuvântul akakos are sensul de „simplu” (necomplicat, ingenuu, naiv, candid).
3 Adică însuşirea de a pricepe din experienţă (nu din studiu).
4 Aesthesis exprimă facultatea de a percepe în primul rând prin simţuri şi în al doilea rând prin inteligenţă; conştientizare; pricepere. În Iş 28, 3 se vorbeşte de un duh al priceperii (pneumatos aistheseos) dăruit de Dumnezeu celor înţelepţi.
5= atent la ce face; prudent; înţelept; circumspect.

6 pentru a cunoaşte vorba cu tâlc şi cuvântul neguros şi spusele înţelepţilor şi ghicitorile lor:
7 Începutul înţelepciunii e frica de Dumnezeu6, iar cunoaşterea e bună pentru toţi cei ce o săvârşesc; evlavia faţă de Dumnezeu e începutul priceperii, iar cei necredincioşi defaimă înţelepciunea şi învăţătura.
8 Ascultă, fiule, învăţătura tatălui tău şi nu lepăda rânduielile maicii tale;
9 căci cunună de daruri vei primi pe creştet şi lanţ de aur împrejurul grumazului.
10 Fiule, să nu te amăgească necredincioşii, nici să le faci pe voie, chiar de te vor ruga, zicând:

6 Textual: „frica lui Dumnezeu”. Acest genitiv însă nu înseamnă câtuşi de puţin că frica ar fi o însuşire a lui Dumnezeu, ci caracterul ei excepţional, superlativ, aşa cum este „omul lui Dumnezeu”. Despărţind-o de frica obişnuită, comună, care pune sufletul în dezordine, Sf. Grigorie Sinaitul o defineşte drept „veselie cu cutremur şi cu multe lacrimi, când harul mângâie sufletul”. Monahul Calist şi Monahul Ignatie Xanthopol împart frica de Dumnezeu în două categorii: aceea a începătorilor, ilustrată prin texte din Pr 1, 7; Ps 33, 11; Sir 2, 7; 2, 16, dar şi prin spusele Cuviosului Isaac Sirul: frica de Dumnezeu e începutul virtuţii şi rodul credinţei; a doua categorie, a celor cu viaţă duhovnicească îmbunătăţită, este ilustrată de Ps 111, 1; Ps 127, 4 şi Pr 10, 30, iar Sf. Petru Damaschin o atribuie celor aproape de desăvârşire duhovnicească: ea iubeşte virtutea şi se teme de schimbare. T. M.: „Frica de Dumnezeu este începutul (principiul) cunoaşterii”.

11 „Vino cu noi, fă-te cu noi tovarăş-de-drum7 şi cu vicleşug să-l băgăm în pământ pe omul cel drept,
12 de viu să-l înghiţim, aşa cum face iadul, şi amintirea lui de pe pământ s-o stingem;
13 să punem mâna pe strânsura lui cea de mult preţ şi casele să ni le umplem de pradă;
14 partea ta să ne-o pui nouă la mijloc şi toţi să avem o singură pungă, obştească, şi-o singură cămară să ne fie";
15 nu-ţi face din ei tovarăşi de drum, ci abate-ţi piciorul de la cărările lor;
16 că picioarele lor spre răutate aleargă şi grabnice sunt spre vărsare de sânge;
17 că-n zadar se-ntinde laţul când pasărea îl vede8;
18 că părtaşii la ucidere îşi pun deoparte răul; căci răul e al nelegiuitului care dărâmă.
19 Aşa le va merge tuturor celor uniţi în fărădelege, căci cu necredinţa lor îşi alungă sufletul.
20 Înţelepciunea prin răspântii îşi înalţă glasul şi pe uliţe vorbeşte deschis,
21 pe coamele zidurilor îşi face vestirea, la porţile celor puternici se aşază şi la porţile cetăţii cu îndrăznire grăieşte:
22 atâta timp cât nevinovaţii vor ţine de mână dreptatea, ei nu vor fi ruşinaţi; dar nemintoşii poftitori de batjocură, necredincioşi făcându-se, au urât priceperea
23 şi vinovaţi s-au făcut spre mustrare. Iată, graiul suflării mele clocotitor se face pentru voi şi am să vă învăţ cuvintele mele.
7 Textual: „fii părtaş de sânge".
8 Verset corectat aici după T. M.
24 Că am strigat şi nu m-aţi ascultat, şi v-am întins cuvinte şi nu aţi luat aminte;
25 ci sfaturile mele le-aţi defăimat şi mustrările mele nu le-aţi luat în seamă.
26 De aceea şi eu voi râde la nimicirea voastră şi mă voi veseli când vă va veni pieirea
27 şi când fără de veste va da peste voi huietul şi când ca un vifor se va-ntâmpla surparea sau când vor da peste voi necaz şi împresurare, sau când cu vuiet veţi pieri.
28 Atunci voi mă veţi chema şi eu nu voi auzi, cei răi mă vor căuta şi nu vor da de mine;
29 pentru că ei au urât înţelepciunea, iar frica de Dumnezeu nu şi-au ales-o,
30 nici la sfaturile mele n-au vrut să ia aminte, iar mustrările mele le-au batjocorit.
31 De aceea mânca-vor ei din roadele purtării lor şi de necurăţia lor vor fi sătui;
32 strâmbătatea făcută pruncilor îi va ucide şi proba de foc9 îi va nimici pe cei necuraţi.
33 Dar cel ce mă ascultă întru nădejde va sălăşlui şi fără spaima răului va avea odihnă.
2
Înţelepciunea se descoperă şi se învaţă.
9 „Proba de foc": cercetare amănunţită, exhaustivă, la capătul căreia se rostesc probele zdrobitoare asupra vinovăţiei.

1 Fiule, dacă tu vei primi graiurile mele şi dacă din poruncile mele îţi vei face comoară,1
2 dacă auzul tău va asculta înţelepciunea, dacă inima ţi-o vei lipi de cunoaştere
3 şi fiului tău i-o vei îmbia spre învăţătură; dacă tu vei chema înţelepciunea, dacă vocea ta i-o vei împrumuta cunoaşterii şi-nfrigurat cu mare glas vei căuta priceperea
4 şi după ea vei scormoni cum cauţi argintul şi-ntru adânc o vei scruta ca pe o comoară,
5 atunci vei cunoaşte frica de Domnul şi cunoaşterea lui Dumnezeu o vei afla.
6 Căci Domnul este Cel ce dă înţelepciunea şi din El2 izvorăsc înţelegerea şi cunoaşterea;
7 El comoară le agoniseşte celor ce conduc spre mântuire şi le ocroteşte drumul,
8 ca să păzească El calea celor ce merg după dreptate şi să păzească drumul celor ce se tem de El.
9 Atunci vei cunoaşte dreptatea şi judecata şi călăuză le vei fi tuturor pe drumul cel bun.
10 Că dacă-n cugetul tău va veni înţelepciunea şi dacă priceperea i se va părea bună sufletului tău,
11 atunci sfatul cel bun te va păzi şi cugetul cel drept te va apăra,
12 ca să fii tu izbăvit de calea cea rea şi de omul al cărui cuvânt nu poate fi crezut.
1 Literal: „dacă poruncile mele ţi le vei ascunde", în sensul că ele se cer păstrate cu grijă, în taină, ca o comoară.
2 Literal: „de la faţa Lui"; cuvântul prosopon = „faţă" înseamnă şi „persoană".
13 O, cei ce părăsesc căile cele drepte ca să meargă în căile întunericului!,
14 cei ce se bucură de rău şi se veselesc de dezmăţul nebun,

15 ale căror cărări sunt întortocheate şi ale căror umblete sunt strâmbe:
16 Aceia te vor îndepărta de la calea cea dreaptă şi te vor înstrăina de gândul cel bun.
17 Fiule, să nu te apuce sfatul cel rău al celui ce părăseşte învăţătura tinereţilor şi uită făgăduinţa lui Dumnezeu;
18 că acela şi-a pus casa în vecinătatea morţii, iar cărările lui cu muritorii merg pe lângă iad;
19 nici unul din cei ce merg pe ele nu se mai întoarce, nici va da peste cărări drepte, fiindcă sorocul vieţii nu-l va mai apuca;
20 că dacă ei ar fi umblat pe căi bune, ar fi dat peste cărările cele netede ale dreptăţii;
21 fiindcă cei buni vor locui pământul şi cei lipsiţi de răutate vor rămâne pe el;
22 dar căile necredincioşilor vor pieri de pe pământ şi nelegiuiţii vor fi alungaţi de pe el.
3
Îndemn la fapte bune. Lauda înţelepciunii.
1 Fiule, rânduielile mele nu le uita, iar inima ta să păzească spusele mele,
2 că lungime de zile şi ani de viaţă şi pace ţi se vor adăuga.
3 Milostenia şi credinţa să nu-ţi lipsească; prinde-ţi-le de grumaz, scrie-ţi-le pe lespedea inimii şi vei afla har

4 şi vei gândi ceea ce e bun în faţa Domnului şi a oamenilor.
5 Nădăjduieşte cu toată inima în Dumnezeu, iar cu înţelepciunea ta nu te semeţi:
6 cunoaşte-o în toate purtările tale pentru ca ea să-ţi îndrepte calea.
7 Să nu fii înţelept de dragul ochilor tăi,1 ci teme-te de Dumnezeu şi fereşte-te de tot răul;
8 atunci va fi vindecare trupului tău şi odihnă oaselor tale.
9 Pe Domnul cinsteşte-L din ostenelile tale cele drepte şi adu-I prinos din cele ce-ţi sunt roade ale dreptăţii, 2
10 pentru ca astfel hambarele tale să se umple de grâu şi din teascurile tale să se reverse vinul.
11 Fiule, nu dispreţui certarea Domnului, nici nu te descuraja atunci când El te mustră;
12 căci Domnul îl ceartă pe cel pe care-l iubeşte şi-l bate pe fiul căruia-i poartă de grijă.3
13 Fericit e omul care a aflat înţelepciunea şi muritorul care a cunoscut ştiinţa;4
1 Literal: „Să nu fii înţelept doar în sinea ta"; cu alte cuvinte, dobândirea înţelepciunii nu e scop în sine, ci instrumentul prin care omul poate deveni mai bun.
2 Orice jertfă (pârgă, prinos, milostenie, binefacere) se cere adusă numai din ceea ce omul a dobândit pe cale cinstită; cu banul de furat nu se poate face pomană.
3 Asprimea este o componentă (nedorită, dar necesară) a pedagogiei cu care părinţii îşi educă şi instruiesc odraslele. Verbul paidevo înseamnă „a creşte un copil", „a-i da educaţie şi învăţătură", dar şi „a pedepsi", „a certa".
4 Ca şi în multe alte cazuri din Cartea Proverbelor, termeni ca „înţelepciune", „ştiinţă", „pricepere", „cunoaştere", „cugetare" au sensuri foarte apropiate, aşa încât nu întotdeauna se pot face distincţii clare, mai ales atunci când ele sunt folosite în construcţia stilistică numită „paralelism sinonimic". În cazul de faţă, „înţelepciunea"
(sofia) şi „ştiinţa" (fronesis) sunt tratate drept sinonime, şi aşa se explică de ce textul care urmează foloseşte un singular.
14 că mai bine e să negustoreşti cu ea decât cu vistierii de aur şi argint;
15 mai scumpă e ea decât nestematele; împotriva ei nimic din ce e rău nu poate sta; ea li se descoperă tuturor celor ce i se apropie şi nimic din ce e scump nu-i este deopotrivă.
16 În dreapta ei stau îndelunga-nzilire şi anii vieţii, în stânga ei stau bogăţia şi slava;5 din gura ei se rosteşte dreptatea, ea legea şi mila pe limbă le poartă.
17 Căile ei sunt căi bune şi toate cărările ei sunt în pace;
18 tuturor celor ce se lipesc de ea le este pom de viaţă, iar cei ce se reazemă pe ea sunt ca şi cum L-ar avea temelie pe Domnul.
19 Cu înţelepciunea a întemeiat Dumnezeu pământul şi-ntru lucrarea minţii6 a întărit cerurile;
20 întru priceperea Lui s-au deschis adâncurile şi norii au izvorât apă7.
21 Fiule, nu scăpa din vedere: păzeşte-mi sfatul şi cugetarea,
22 pentru ca viu să-ţi fie sufletul8 şi har să fie-mprejurul grumazului tău; şi
5 Sf. Maxim Mărturisitorul, gândindu-L pe Dumnezeu ca vistiernic al înţelepciunii divine, crede că

în dreapta Lui stau „cei ce au primit cunoştinţa imaterială a celor inteligibile, liberă de închipuirile sensibile”, iar de-a stânga, „cei ce au dobândit contemplaţia naturală prin duh, împreună cu înţelegerea cucernică a judecăţilor”.
6 „lucrarea minţii” = raţiunea (de unde, caracterul raţional al creaţiei).
7 E vorba de apele ce ţâşnesc din pământ (prin deschiderea adâncurilor) şi de acelea ale ploilor.
8 T. M.: „ele vor fi viaţă pentru sufletul tău”. Pentru expresia „suflet viu” vezi Fc 2, 7 şi Ps 118, 175.

vindecare va fi trupului tău şi purtare de grijă oaselor tale;
23 pentru ca, sperând, întru nădejde să umbli în toate căile tale şi pentru ca piciorul tău să nu se poticnească.
24 De te vei aşeza, fără de frică vei fi; de vei adormi, dulce-ţi va fi somnul.
25 Nu te vei teme de frica ce vine năprasnic, nici de năvălirile necredincioşilor din preajmă.
26 Că Domnul va fi deasupra tuturor căilor tale şi piciorul ţi-l va sprijini ca să nu te-mpiedici.
27 Nu te da în lături de la a-i face bine celui lipsit atunci când mâna ta poate să ajute.
28 Nu zice: „Acum du-te, mai vino mâine şi-ţi voi da” atunci când tu poţi face binele, că nu ştii ce va aduce ziua următoare.
29 Nu unelti lucruri rele împotriva prietenului tău care vine de oareunde şi şi-a pus în tine nădejdea.
30 Împotriva omului să nu-ţi placă vrajba fără pricină, ca nu cumva răul să se întoarcă spre tine.
31 Nu-ţi agonisi numele rău al oamenilor răi, nici nu râvni la căile acestora;
32 fiindcă necurat este tot nelegiuitul înaintea Domnului; el nu se adună laolaltă cu cei drepţi.
33 În casele necredincioşilor e blestemul lui Dumnezeu, dar curţile celor drepţi se binecuvintează.
34 Domnul le stă-mpotrivă celor mândri, dar celor smeriţi le dă har.
35 Cei înţelepţi vor moşteni mărire, iar cei necredincioşi îşi vor stârni ocară.
4
Înţelepciunea împotriva păcatului.
1 Ascultaţi, fiilor, învăţătura unui părinte şi siliţi-vă să cunoaşteţi cugetarea;
2 că bun dar vă dăruiesc eu vouă, legea mea să n-o lăsaţi deoparte.
3 Că şi eu i-am fost tatălui meu fiu ascultător şi drag am fost în faţa mamei mele,
4 celor ce mă învăţau, zicând: „Lipească-se cuvintele noastre de inima ta,
5 păzeşte poruncile, nu le da uitării, nici nu trece cu vederea graiul gurii mele, nici nu-l părăsi, ţine-ţi-l în faţă.
6 Câştigă-ţi înţelepciune, câştigă-ţi cunoaştere; n-o părăsi, şi ea se va ţine de tine; iubeşte-o, şi ea te va păzi.
7 Începutul înţelepciunii este a-ţi câştiga înţelepciunea, şi-n tot câştigul tău câştigă cunoaştere:
8 primeşte-o, cuprinde-o, şi ea te va înălţa; cinsteşte-o, pentru ca şi ea să te cuprindă,
9 pentru ca să-i dea capului tău cunună de daruri şi cunună de mângâieri să te acopere”.1
10 Ascultă, fiule, şi primeşte cuvintele mele şi anii vieţii tale se vor înmulţi pentru ca multe să devină şi căile vieţii tale.
11 Că eu te învăţ căile înţelepciunii şi pe drepte cărări te călăuzesc:
1 Versetele 5-9 sunt realcătuite aici într-o redactare cât mai unitară, atât după LXX, cât şi după T. M., în aşa fel încât înţelesul să apară cât mai limpede.

12 dacă mergi, paşii tăi nu se vor poticni, dacă alergi, nu vei osteni.
13 Ţine-te de învăţătura mea, n-o părăsi, ci păstrează-ţi-o pentru viaţa ta.
14 În căile necredincioşilor nu merge, nici să râvneşti căile nelegiuiţilor;
15 în oricare loc li se adună tabăra, nu te duce acolo, fugi, îndepărtează-te;
16 că ei nu adorm dacă nu fac rău, le fuge somnul şi nu pot adormi;
17 că ei cu bucatele necurăţiei se hrănesc şi cu vinul fărădelegii se îmbată.
18 Căile drepţilor întocmai ca lumina luminează, merg înainte şi lumină răspândesc până-n plinul zilei.
19 Căile necredincioşilor însă sunt întunecate, ei nici nu ştiu cum se împiedică.
20 Fiule, ia aminte la graiurile mele, de cuvintele mele alătură-ţi auzul;
21 păzeşte-le în inima ta pentru ca izvoarele tale să nu scadă.

22 Că ele viaţă sunt tuturor celor ce le află şi vindecare fiecărui trup.
23 Cu veghere-ntreagă păzeşte-ţi inima, căci din aceasta pornesc ţâşnirile vieţii.
24 Îndepărtează de la tine grăirea întortocheată, iar buzele nedrepte împinge-le departe.
25 Ochii tăi drept să caute, iar genele tale drept să clipească.
26 Umblete drepte fă-le picioarelor tale, căile tale îndreaptă-le.
27 Să nu te abaţi nici la dreapta, nici la stânga, ci doar de la calea cea rea abate-ţi piciorul.
28 Căci căile cele de-a dreapta le ştie Domnul, iar cele de-a stânga sunt pieziţe.
29 Că El drepte va face umbletele tale, iar călătoriile tale în pace le va călăuzi.2

5

Fereşte-te de desfrânare, iubeşte curăţia!

1 Fiule, ia aminte la înţelepciunea mea, spre cuvintele mele apleacă-ţi auzul,
2 ca să-ţi păzeşti cugetul bun; eu din priceperea buzelor îţi poruncesc.
3 Nu lua aminte la femeia vicleană; că din buzele femeii desfrânate picură miere care până la o vreme îţi îndulceşte gâtlejul,
4 dar pe care mai târziu o vei găsi mai amară decât fierea şi mai ascuţită decât sabia cu două tăişuri.
5 Că nebunia îşi face picioare ce se coboară spre ea cu moarte de iad,
6 iar urmele ei sunt nestatornice, că ea nu pe căile vieţii umblă şi alergările ei sunt rătăcitoare: încotro, nici ea nu ştie unde.
7 Aşadar, fiule, ascultă-mă pe mine şi să nu-mi faci cuvintele deşarte.
8 Calea fă-ţi-o cât mai departe de ea şi de uşile casei ei să nu te apropii,
9 ca să nu-ţi dai viaţa pe mâna altora şi traiul tău pe seama celor ce nu se îndură,
10 ca nu cumva străinii să-şi facă saţ din averea ta şi rodul ostenelilor tale să intre în casă străină.
11 Că pe urmă o să-ţi pară rău, atunci când carnea trupului tău se va topi

2 Versetele 28 şi 29 sunt proprii Septuagintei; ediţia Rahlfs le numerotează cu 27 A şi 27 B.

12 şi când vei zice: o, cum de-am urât eu învăţătura şi cum de-a ocolit inima mea mustrările?
13 n-am ascultat de glasul celui ce mă certa şi spre cel ce mă învăţa nu mi-am plecat auzul;
14 pentru atât de puţin m-am copleşit de tot răul, în chiar mijlocul soborului şi al adunării.
15 Fiule, bea apă din propriile tale vase şi din izvorul propriilor tale fântâni.1
16 Din izvorul tău să ţi se reverse apele şi pe uliţele tale apele tale să umble;
17 să-ţi fie ele doar singur ţie avere şi nici un străin să nu-ţi fie părtaş.
18 Al tău să fie izvorul apei tale şi cu femeia tinereţilor tale să te veseleşti,
19 cu ea, căprioară iubitoare, cerboaică plină de haruri, cu ea să-ţi petreci şi a ta să fie ea socotită şi cu tine să fie în toată vremea; pentru că de iubirea ei înconjurându-te, aşa te vei înmulţi.
20 Nu-ţi pierde vremea cu cea străină, nici nu te lăsa cuprins de braţe pe care nu le cunoşti;
21 căci căile omului se află sub ochii lui Dumnezeu, Cel ce ţine seamă de toate urmele lui.
22 Fărădelegile sunt cele ce-l vânează pe om şi fiecare se leagă cu lanţurile păcatelor sale;
23 unul ca acesta moare cu cei neşcoliţi şi de mulţimea bunurilor lui s-a lepădat şi din pricina nebuniei a pierit.

1 Sf. Maxim Mărturisitorul: „Cel ce a învăţat să sape, prin fapte şi contemplaţie, fântânile virtuţii şi ale cunoaşterii de sine, asemenea patriarhilor, Îl va afla înlăuntru pe Hristos, izvorul vieţii, din care ne îndeamnă Înţelepciunea să bem".

6

Împotriva chezăşiei. Îndemn la muncă şi la viaţă curată.

1 Fiule, de te vei pune chezaş pentru prietenul tău, cu vrăjmaşul tău ai bătut palma;1
2 căci buzele omului sunt cursă tare împotrivă-i şi-n ea se prinde cu vorbele propriei sale guri.
3 Fă, fiule, ceea ce-ţi poruncesc eu, şi te vei mântui că de dragul prietenului tău te vei da pe mâna celor răi -, nu te lăsa, stârneşte-l şi pe prietenul pentru care te-ai pus chezaş;
4 să nu dai somn ochilor tăi şi nici genelor tale dormitare,
5 ca să scapi ca o căprioară din cursă şi ca o pasăre din laţ.
6 Mergi la furnică, leneşule! Sârguieşte văzându-i deprinderile şi fii mai înţelept decât ea!
7 Că aceea, fără să lucreze pământul, fără să aibă pe cineva s-o îndemne şi fără să fie sub oarecare stăpân,
8 îşi pregăteşte vara hrană şi belşug de strânsură la vremea secerişului. Sau mergi la albină şi vezi

cât e de harnică şi cât de curat îi este lucrul; de ostenelile ei se folosesc, spre sănătate, regii şi oamenii simpli; ea de către toţi e iubită şi lăudată; cu toate că puterile-i sunt slabe, ea stă în frunte prin aceea că a cinstit înţelepciunea.
9 Până când, leneşule, vei sta culcat? şi când te vei scula din somn?
1 Chezăşia (garanţia, răspunderea pentru cineva) era o veche practică la Evrei (vezi Fc 43, 9), dar înţeleptul nu o recomandă, din cauză că, foarte adesea, beneficiarul abuzează de încrederea celui ce s-a oferit să garanteze.
970
10 Puţin somn, puţină şedere, puţină dormitare, puţin să stai cu mâinile în sân,
11 şi ca un rău călător îţi va veni sărăcia şi ca un bun alergător, lipsa.
12 Dar dacă nu vei fi leneş, atunci ca un izvor îţi va veni secerişul, iar sărăcia ca un rău alergător va fugi de tine.
13 Omul fără minte şi fără lege umblă în căi rele; el face semne cu ochiul, bate din picior şi învaţă ameninţând cu degetul;
14 inimă îndărătnică, el în toată vremea meştereşte răul: unul ca acela gâlceavă stârneşte prin cetate.
15 De aceea, năprasnic îi va veni pieirea, fără de veste va fi tăiat şi sfărâmat de istov.
16 Că el se bucură de tot ceea ce Domnul urăşte şi de aceea va fi sfărâmat, pentru necurăţia sufletului:2
17 Ochiul semeţului, limba nedreaptă, mâinile ce varsă sânge nevinovat,
18 inima ce meştereşte gânduri rele, picioarele grabnice în a face răul,
19 mărturia strâmbă care aţâţă minciuna şi scornitorul de certuri între fraţi.
20 Fiule, păzeşte legile tatălui tău şi nu lepăda rânduielile maicii tale;
21 ţine-le pururea lipite de sufletul tău şi-n jurul grumazului tău înfăşurate;
22 când umbli, călăuză să-ţi fie; când dormi, să te păzească, iar când te scoli, să stea de vorbă cu tine.
23 Că porunca legii este sfeşnic şi lumină şi drum în viaţă şi mustrare şi învăţătură,
2 T. M.: „Şase sunt lucrurile pe care le urăşte Domnul, şi şapte care-i sunt nesuferite”. E vorba de viciile enumerate în următoarele şase stihuri.
24 ca să te păzească de femeia cu bărbat şi de pâra limbii străine.
25 Să nu te biruiască pofta de frumuseţe, nici nu te lăsa vânat de înşişi ochii tăi şi nici nu te lăsa înşelat de genele ei;
26 că preţul desfrânatei este cât al unei pâini, dar femeia vânează sufletele cinstite ale bărbaţilor.3
27 Oare va ascunde cineva foc în sân fără să-şi ardă hainele?
28 Oare va călca cineva pe jăratic fără să-şi ardă picioarele?
29 Aşa-i cu cel ce intră la femeie cu bărbat: tot cel ce se atinge de ea nu va fi fără vină.
30 Nu-i de mirare când cineva e prins furând, că el fură ca să sature un stomac flămând;
31 şi dacă-i prins, de şapte ori va plăti şi cu toate averile lui se va răscumpăra;
32 dar desfrânatul e lipsit de minte, pricină pentru care-şi agoniseşte pieirea sufletului;
33 chinuri şi ocară suferă şi batjocura lui în veac nu se va şterge.
34 Căci gelozia aprinde mânia bărbatului ei şi milă nu-i va fi în ziua răzbunării; nici o răscumpărare nu-i va stinge duşmănia, nici mulţime de daruri va fi să-l îmblânzească.
7
A te feri de desfrânare.
1 Fiule, păzeşte-mi cuvintele şi din poruncile mele fă-ţi un sfat de taină.
3 Desfrânata de profesie se vinde pentru ca să trăiască, dar femeia adulteră nu-şi urmăreşte decât poftele.
971
2 Fiule, cinsteşte-L pe Domnul şi te vei întări şi-n afară de El nu te teme de altul.
3 Păzeşte poruncile mele şi vei fi viu, păzeşte-mi cuvintele ca pe lumina ochilor; pune-ţi-le pe degete, înscrie-ţi-le pe tăbliţa inimii.
4 Spune-i înţelepciunii să-ţi fie soră, minte cuprinzătoare agoniseşte-ţi,
5 ca să te păzească de femeia necunoscută şi vicleană când te amăgeşte cu daruri de vorbe.
6 Că, dacă-n casa ei se uită pe fereastră-n uliţă,
7 şi printre feciorii nemintoşi îl vede pe unul mai fără minte

8 trecând pe lângă colţul casei
9 şi vorbind seara, pe-ntuneric, în liniştea şi-n negura nopţii,
10 atunci femeia îi iese înainte arătând ca o desfrânată din cele ce-i fac pe tineri să-şi iasă din minţi.
11 Că răsfăţată este şi neastâmpărată, ale cărei picioare nu-s făcute pentru casă;
12 ea, când pe-afară se dezmiardă, când pe la tot colţul uliţei pândeşte,
13 după care se apucă şi-l sărută şi cu chip neruşinat îi zice:
14 „Am avut de adus o jertfă de pace, astăzi mi-am plinit făgăduinţele,1
15 de aceea ţi-am ieşit înainte dorinDu-te pe tine, şi te-am aflat.
16 Patul mi l-am gătit cu pânzeturi, cu scoarţe din Egipt l-am aşternut;
17 aşternutul mi l-am stropit cu şofran şi casa mea cu scorţişoară.
1 Seducţia începe cu o mască de evlavie. Pentru jertfa de pace vezi Lv cap. 3 şi 7.
18 Vino, să ne desfătăm cu iubire până dimineaţa, vino, şi-n dragoste să ne tăvălim;
19 că bărbatul meu nu-i acasă, departe-n cale s-a fost dus,
20 mâinile şi le-a încărcat cu bani şi după multe zile se va întoarce acasă”.
21 Şi astfel, cu vorbe multe l-a abătut din drum şi cu laţurile buzelor l-a tras după ea,
22 iar el degrab a urmat-o şi iată-l mergând ca un bou la-njunghiere şi ca un câine la zgardă
23 sau ca un cerb rănit de o săgeată la ficat, sau ca pasărea ce se grăbeşte spre laţ fără să ştie că e vorba de viaţa ei.
24 Acum, deci, fiule, ascultă-mă şi ia aminte la cuvintele gurii mele:
25 Inima ta să nu se abată spre căile ei şi-n cărările ei să nu te rătăceşti, că ea pe mulţi, rănindu-i, i-a nimicit şi nenumăraţi sunt cei pe care i-a ucis.
26 Casa ei e drumul iadului, râpa ce duce la cămările morţii.
8
Despre adevărata înţelepciune. Fiul lui Dumnezeu.
1 De aceea, tu vesteşte înţelepciunea, pentru ca lucrarea minţii1 să-ţi dea ascultare;
2 că ea pe culmile cele înalte se află şi-n răscrucea cărărilor e aşezată
3 şi la porţile celor puternici îşi are sălaş şi la intrările cetăţilor se laudă 2:
"„lucrarea minţii” = raţiunea.
2 Se laudă cu voce înaltă, asemenea negustorilor ambulanţi care-şi strigă marfa.

4 „Oamenilor, pe voi vă rog, şi către fiii oamenilor îmi îndrept eu glasul.
5 Voi, cei lipsiţi de răutate, cunoaşteţi isteţimea3, şi voi, cei neştiutori, puneţi la inimă!
6 Ascultaţi-mă pe mine, că lucruri de mare preţ voi grăi şi cuvinte drepte voi scoate din buze.
7 Cerul gurii mele adevărul îl va vesti, fiindcă urâte-mi sunt mie buzele mincinoase.
8 Drepte sunt toate graiurile gurii mele, nimic în ele nu-i strâmb sau încâlcit;
9 toate sunt deschise celor ce le înţeleg şi drepte celor ce au aflat cunoaşterea.
10 Învăţătură luaţi, iar nu argint, şi cunoaştere mai mult decât aurul lămurit şi pricepere agonisiţi mai mult decât aurul curat.
11 Că mai preţioasă e înţelepciunea decât nestematele şi nimic din ce e scump nu-i cu ea deopotrivă.
12 Eu, înţelepciunea, sălaş i-am făcut sfatului, eu am chemat ca martori cunoaşterea şi cugetarea.
13 Frica de Domnul urăşte nedreptatea şi trufia şi mândria şi căile viclenilor, iar eu am urât căile încâlcite ale celor răi.
14 Ale mele sunt sfatul şi temeinicia, a mea e lucrarea minţii şi a mea e tăria;
15 prin mine domnesc regii şi cei puternici scriu dreptatea;
16 prin mine mai-marii devin mai mari şi prin mine stăpânii stăpânesc pământul.
3 Isteţimea: cum anume şi când să faci un lucru.
17 Eu îi iubesc pe cei ce mă iubesc,4 iar cei ce mă caută vor afla har.5
18 Ale mele sunt bogăţia şi slava şi bunurile multora şi dreptatea.
19 Sporul meu e mai de preţ decât aurul şi piatra scumpă, căci roadele mele mai bune sunt decât argintul curat.
20 Eu în căile dreptăţii umblu şi-n cărările dreptarelor trăiesc la răscruce
21 ca să împart bunuri celor ce mă iubesc şi vistieriile lor să le umplu de bunătăţi. Dacă vă voi spune lucrurile ce se întâmplă zilnic, din amintire le voi povesti şi pe cele de demult.6

22 Domnul m-a zidit7 ca început al căilor Sale spre lucrurile Lui;
23 Întru-nceput, mai înainte de veci m-a întemeiat, mai înainte de a fi durat pământul
4 Sf. Simeon Noul Teolog identifică Înţelepciunea în persoana lui Iisus Hristos: „Dacă cineva, pe faţă sau în ascuns, îşi întoarce iubirea datorată mirelui Hristos spre pofta vreunui alt lucru şi inima lui e ţinută de acel lucru, se face urât Mirelui şi nevrednic de unirea cu El".
5 Cuvântul „har" se află numai în codicii Alexandrinus şi Sinaiticus.
6 Aceste ultime două stihuri sunt proprii Septuagintei. Înţelepciunea are capacitatea de a cuprinde, simultan, particularul şi generalul, amănuntul şi ansamblul.
7 Aici şi în următoarele şase stihuri sunt folosite trei verbe pentru începutul Înţelepciunii: „a zidi", „a întemeia", „a naşte". În limbajul biblic, „a zidi" înseamnă a face ceva elaborat, organizat, bine definit. „A întemeia" este înrudit semantic cu primul, iar ambele se pot referi la Înţelepciune în ipostaza ei de însuşire a lui Dumnezeu, activă mai înainte de orice început şi „mai înainte de veci". Verbul „a naşte" susţine teza Sfântului Pavel din 1 Co 1, 30, potrivit căruia Înţelepciunea e identificată cu Iisus Hristos, adică cu Cuvântul care „S-a născut din Tatăl mai înainte de toţi vecii" (Crezul), Cel ce este „născut, nu făcut". În Constantinopol, împăratul Justinian îşi va pune bazilica sub patronajul Sfintei Înţelepciuni (Aghia Sofia).
973
24 şi mai înainte de a fi făcut adâncurile, mai înainte ca izvoarele apelor să fi ţâşnit,
25 mai înainte ca munţii să fi fost sădiţi şi mai înainte decât toate dealurile, El pe mine m-a născut.
26 Domnul a făcut ţări şi pământuri nelocuite şi lumea cea mai-naltă în ceea ce-i sub cer.
27 Când pregătea cerul, eu cu El eram; şi când Şi-a aşezat tronul deasupra vânturilor,
28 şi când a întărit norii cei de sus, şi când, ca pe o temelie, punea izvoarele în ceea ce-i sub cer,
29 şi când a întărit temeliile pământului
30 eu lângă El eram, una fiind în lucrare,8 eu eram aceea în care El Se bucura şi-n toate zilele necontenit mă veseleam în faţa Lui
31 când El Se veselea desăvârşindu-ne9 lumea şi întru fiii oamenilor Se veselea.
32 Acum aşadar, fiule, ascultă-mă:
8 Armozo (cuvânt rar, folosit de numai şapte ori în V. T.) înseamnă „a (se) potrivi", „a (se) adapta", „a (se) pune de acord", dar şi „a construi", „a dura", „a inventa", precum şi „a (se) uni". Toate aceste sensuri converg către identificarea Înţelepciunii cu Logosul ca părtaş la crearea lumii (In 1, 3), aşa cum ni-L descoperă Pavel în 1 Co 1, 30. În Textul Masoretic corespondentul ebraic al lui armozo are un sens foarte neclar, ceea ce-i face pe traducători să oscileze între: „eram lângă El ca un copil drag" (OSTY) şi „eram lângă El ca un meşter", BJ, RSV, TOB. Ediţia românească 1936 şi următoarele traduc: „eram ca un copil mic alături de El".
9 Synteleo înseamnă „a împlini (a isprăvi, a completa, a desăvârşi) o lucrare", dar nu singur, ci împreună cu altcineva (syn-teleo). Un argument în plus pentru prezenţa şi împreunălucrarea Logosului în actul creaţiei.
33 Fericit e bărbatul care mă ascultă10
34 şi fericit e omul care păzeşte căile mele, zilnic priveghind la uşile mele, aşteptând la pragurile intrărilor mele.
35 Că ieşirile mele sunt ieşiri de viaţă şi [în ele] se pregăteşte bunăvoire de la Domnul.
36 Dar cei ce păcătuiesc împotriva mea îşi pângăresc sufletele, iar cei ce mă urăsc pe mine, ei moartea o iubesc".
9
Înţelepciunea cheamă la prietenie.
1 Înţelepciunea şi-a zidit sieşi casă şi pe şapte stâlpi a întărit-o;1
2 jertfele şi le-a înjunghiat, vinul şi l-a dres în pahar şi masa şi-a pregătit-o;
3 slugile şi le-a trimis să facă-naltă strigare la pahar, zicând:
4 „Cel simplu, neînvăţat, să treacă pe la mine!" Iar celor nemintoşi le-a zis:
5 „Veniţi şi mâncaţi pâinea mea şi beţi vinul pe care l-am dres pentru voi!
6 Lăsaţi deoparte nerozia şi veţi trăi, pentru ca în veac să împărăţiţi;2 căutaţi lucrarea minţii,3 ca să puteţi trăi, şi drept călăuziţi-vă înţelegerea prin cunoaştere".
7 Cel care-i ceartă pe cei răi îşi va atrage dispreţ, iar cel care-l mustră pe cel necurat se necinsteşte pe sine.

10 Stihul acesta nu se află în toţi codicii; de aceea el lipseşte din cele mai multe versiuni româneşti.
1 Numărul 7 e simbolul perfecţiunii; în cazul de faţă, garanţia statorniciei şi durabilităţii.
2 Stihul acesta e preluat din Codicii Vaticanus şi Sinaiticus.
3= Raţiunea, gândirea raţională.

8 Nu-i mustra pe cei răi, ca să nu te urască; mustră-l pe cel înţelept, şi el te va iubi.
9 Deschide-i înţeleptului o cale4, şi el va fi mai înţelept; învaţă-l pe cel drept să cunoască, şi el mai multă cunoaştere îşi va dobândi.
10 Începutul înţelepciunii e frica de Domnul, iar sfatul celor sfinţi e cunoaşterea; căci a cunoaşte legea e datul cugetului bun;
11 că-n acest chip vei trăi mult şi anii vieţii tale ţi se vor adăuga.
12 Fiule, dacă eşti înţelept pentru tine, înţelept vei fi şi pentru vecinii tăi;5 dar dacă te dovedeşti rău, singur îţi vei purta răul. Cel ce se reazemă pe minciună, acela păstoreşte vânturile şi tot aşa se ţine după păsări zburătoare; fiindcă el a părăsit căile propriei sale vii şi osia gospodăriei sale a abătut-o de la drumul cel drept; el umblă prin pustiu fără de apă şi prin pământ făcut pentru secetă, şi nerodire-şi adună cu mâinile.
13 Femeia nemintoasă, obraznică şi neruşinată se face că-i lipseşte dumicatul,
14 se aşazăîn uşa casei sale pe un scaun cu faţa spre uliţă
15 chemându-i pe trecători şi pe cei ce merg de-a dreptu-n drumul lor:
16 „Cel care-ntre voi e mai zăbăuc, să treacă pe la mine; iar celor nemintoşi le poruncesc, zicând:
17 atingeţi-vă dulce de pâinea tăinuită şi de apa cea dulce a furtului!"
18 Acela nu ştie că muritorii acolo mor, lângă ea, şi că-n fundul iadului se duc.
4= Dă-i înţeleptului o şansă.
5 T. M.: „Dacă eşti înţelept, pentru tine eşti".
19 Tu însă fugi, în preajma ei nu zăbovi, nici nu-ţi întoarce ochiul către ea, căci numai aşa vei trece ca printr-o apă care nu te atinge, ca printr-un râu străin vei străbate.
20 Îndepărtează-te de apa străină, nu bea din izvor străin, ca să trăieşti mult şi anii vieţii să ţi se adauge!
10
Despre dreptate.
1 Fiul înţelept îşi înveseleşte tatăl, iar fiul nebun îşi întristează mama.
2 Nelegiuiţii nu se vor folosi de averi, dar dreptatea va izbăvi din moarte.
3 Domnul nu va ucide cu foame sufletul celui drept, dar viaţa celor necredincioşi o va surpa.
4 Sărăcia îl umileşte pe om, dar mâinile celor îndemânatici1 se îmbogăţesc.
5 Fiul şcolit va fi înţelept şi pe cel neşcolit îl va avea slugă.
6 Fiul grijuliu scapă de zăduf, dar fiul nelegiuit2 se vatămă în spulberul secerişului.
7 Binecuvântarea Domnului e pe capul celui drept, iar gura necredincioşilor acoperită va fi cu plângere timpurie.
8 Pomenirea drepţilor e cu laude, dar numele necredincioşilor se stinge.
9 Cel înţelept la inimă primeşte poruncile, dar cel ce nu-şi păzeşte buzele se-mpiedică şi cade.
1 Literal: „celor bărbaţi"; celor vânjoşi, întreprinzători.
2 „Nelegiuit" aici îl desemnează pe omul care nu are o normă de conduită, criterii de a se conduce în viaţă; în opoziţie cu omul „grijuliu" (prudent, prevăzător, cu judecată).

10 Cel ce umblă drept, umblă cu încredere, dar cel ce-şi strâmbă căile va fi astfel cunoscut.
11 Cel ce face semne cu ochi viclean, întristare le adună oamenilor, dar cel ce mustră cu îndrăznire e făcător de pace.
12 Izvor de viaţă este în mâna dreptului, dar gura necredincioşilor va fi acoperită de nimicnicie.
13 Ura stârneşte gâlceavă, dar iubirea îi acoperă pe toţi cei ce nu iubesc gâlceava.
14 Cel ce scoate înţelepciune din buze îl bate cu toiag pe cel lipsit de inimă.
15 Înţelepţii îşi tăinuiesc priceperea, dar gura celui nesocotit se apropie de pustiire.
16 Averea celor bogaţi e cetate tare, dar sărăcia e pustiirea necredincioşilor.3
17 Faptele celor drepţi sunt făcătoare de viaţă; dar roadele necredincioşilor, de păcate.
18 Învăţătura păzeşte dreptele căi ale vieţii, dar învăţătura lipsită de mustrare se rătăceşte.

19 Buzele drepte acoperă gâlceava, iar cei ce grăiesc ocări sunt tare lipsiţi de minte.
20 Din vorba multă nu vei scăpa de păcat, dar cel ce-şi reţine buzele va fi prevăzător.
21 Argint lămurit este limba dreptului, dar inima necredinciosului se va stinge.
22 Buzele drepţilor ştiu lucruri înalte, dar cei fără minte mor în sărăcie.
23 Binecuvântarea Domnului e pe capul dreptului; ea îl îmbogăţeşte, şi întristare-n inimă nu i se va adăuga.
3 Bunăstarea materială e pusă pe seama prosperităţii morale.
24 Nebunul face răul râzând, dar înţelepciunea naşte în om lucrarea minţii.4
25 Necredinciosul se scufundă-n nimicnicie, dar dorinţa dreptului e bineprimită.
26 Când trece furtuna, necredinciosul piere, dar dreptul se fereşte şi pe totdeauna scapă.
27 Aşa cum agurida strică la dinţi şi fumul la ochi, întocmai e fărădelegea pentru cei ce o fac.
28 Frica de Domnul adaugă zile, dar anii necredincioşilor se vor împuţina.
29 Veselia petrece cu drepţii, dar nădejdea necredincioşilor va pieri.
30 Frica de Domnul e întărirea cuviosului,5 dar prăbuşire le vine celor ce săvârşesc răul.
31 Dreptul niciodată nu se va clinti, dar necredincioşii nu vor locui pământul.
32 Din gura celui drept picură înţelepciune, dar limba nedreptului va pieri.
33 Din buzele oamenilor drepţi picură daruri, dar gura necredincioşilor e ticăloasă.
11
Tot despre dreptate.
1 Cântarele înşelătoare sunt urâciune-n faţa Domnului, dar cumpăna dreaptă Îi e bineplăcută.
2 Oriunde intră trufia, acolo va fi şi dispreţul, dar gura celor smeriţi cugetă înţelepciune.
3Lucrarea minţii = raţiunea.
4 În limba originală „cuvios” poate însemna şi „sfânt”.

3 Când drepţii mor, lasă-n urmă păreri de rău, dar pieirea necredinciosului e grabnică şi veseleşte.
4 În ziua mâniei averile nu vor folosi la nimic, dar dreptatea va izbăvi din moarte.1
5 Dreptatea nevinovatului îndreaptă căile, dar necredinţa se prăbuşeşte în nedreptate.
6 Dreptatea oamenilor drepţi îi va face liberi, dar nelegiuiţii se prind în propria lor nimicnicie.
7 La moartea omului drept nu-i piere şi nădejdea, dar lăudăroşenia necredinciosului îl va face să piară.
8 Omul drept scapă din capcană, iar necredinciosul îi ia locul.
9 Gura necredinciosului e un laţ pentru cetăţeni, dar priceperea drepţilor aduce spor.
10 În bunăstarea drepţilor înfloreşte cetatea,
11 dar prin gurile necredincioşilor se surpă.
12 Omul descreierat îi batjocoreşte pe cetăţeni, dar mintosul le aduce linişte.
13 Omul care vorbeşte-n doi peri dă pe faţă sfaturi în adunare, dar credinciosul în duh ascunde lucrurile.
14 Cei ce nu au cârmuire cad ca frunzele, dar în sfatul bogat se află mântuire2.
1 Versetul 4, omis în LXX ed. Rahlfs, este preluat din Versiunea Ebraică şi se află ca atare în vechile ediţii româneşti. Desigur, o prefigurare a Judecăţii de Apoi.
2 „Să nu credem că ne putem cârmui pe noi înşine, ci avem nevoie de ajutor. Frunza e la început totdeauna verde, în creştere, plăcută, apoi se usucă cu încetul şi cade; iar la sfârşit e dispreţuită, călcată în picioare. Aşa şi omul necârmuit de cineva: se usucă pe nesimţite şi cade şi se face rob vrăjmaşului. Cât despre expresia: în sfatul bogat se află mântuire, aceasta nu înseamnă că cineva trebuie să se sfătuiască cu fiecare, ci să se sfătuiască în toate” (Avva Dorotei).
15 Când se adună cu cel drept, omul rău face răul şi urăşte sunetul temeliei.3
16 Femeia de bunăcuviinţă e slava bărbatului, dar femeia care urăşte dreptatea devine tron de necinste. Leneşii nu sunt vrednici să aibă averi, dar cei harnici se reazemă pe bogăţii.
17 Omul milostiv îi face bine propriului său suflet, dar cel nemilostiv îşi pierde şi trupul.
18 Necredinciosul face lucruri nedrepte, dar seminţia drepţilor e răsplata adevărului.
19 Fiul cel drept se naşte spre viaţă, dar prigonirea necredincioşilor sfârşeşte în moarte.
20 Urâciune în faţa Domnului sunt căile strâmbe, dar toţi cei neprihăniţi în căile lor sunt bineveniţi.
21 Cel ce dă mâna întru nedreptate nu va rămâne nepedepsit, dar cel ce seamănă dreptate, răsplată dreaptă va primi.

22 Frumuseţea femeii fără minte e ca cercelul de aur în nările porcului.
23 Orice dorinţă a omului drept e bună, dar nădejdea necredincioşilor va pieri.
24 Sunt unii care risipesc ce e al lor şi fac mai mult şi sunt alţii care adună ce nu e al lor şi sărăcesc.
25 Tot sufletul simplu e binecuvântat, dar omul mânios nu arată bine.
26 Cel ce ţine strânsura, pentru păgâni o ţine; dar binecuvântare este pe capul celui ce dă.
27 Cel ce plăsmuieşte sfaturi bune caută daruri bune, dar pe cel ce caută
3 „Sunetul temeliei”: semnul aşezării stabile.

răul, răul îl va ajunge.
28 Cel ce se încrede în avuţie, acela va cădea, dar cel care-i ajută pe cei drepţi, acela se va ridica.
29 Cel ce nu se poartă bine cu casa lui, acela va moşteni vânt, iar nebunul va fi sluga înţeleptului.
30 Din roada dreptăţii creşte pomul vieţii, dar sufletele nelegiuiţilor vor fi ucise de timpuriu.
31 Dacă omul drept abia se mântuieşte, atunci necredinciosul şi păcătosul unde se vor ivi?
12
Sfaturi folositoare pentru viaţă.
1 Cel ce iubeşte învăţătura iubeşte priceperea, dar cel ce urăşte mustrările e nebun.
2 Cel ce află har de la Domnul devine mai bun, dar omul nelegiuit se va trece-n tăcere.
3 Din nelegiuire nu-şi agoniseşte omul bunăstare, iar rădăcinile drepţilor nu vor fi smulse.
4 Femeia virtuoasă îi e cunună bărbatului ei; dar precum viermele în lemn, aşa îşi nimiceşte bărbatul femeia care face răul.
5 Gândurile celor drepţi sunt gânduri drepte, dar necredincioşii născocesc înşelăciuni.
6 Cuvintele necredincioşilor sunt înşelătoare, dar gura celor drepţi pe aceştia îi va izbăvi.
7 Oriîncotro se va întoarce necredinciosul, acolo se va stinge, dar casele1 celor drepţi vor dura.
1 În limbajul biblic, cuvântul „casă” are deseori înţelesul de familie (sau comunitatea tuturor celor ce trăiesc într-o casă — părinţi, copii, servitori, sclavi).
8 Gura cunoscătorului o laudă omul, dar pe cel împietrit la inimă îl ia în derâdere.
9 Mai bun e omul umil care munceşte pentru el decât cel ce se cinsteşte pe sine şi umblă după pâine.
10 Omului drept îi e milă de animalele lui, dar inima necredincioşilor e lipsită de milă.
11 Cel ce-şi lucrează pământul se va îndestula de pâine, dar cei ce umblă după deşertăciuni sunt lipsiţi de minte.
12 Cel ce se veseleşte-n petreceri cu vin necinste va lăsa în propria lui fortăreaţă.
13 Dorinţele necredincioşilor sunt rele, dar rădăcinile credincioşilor sunt bine înfipte.
14 Păcătosul cade în laţ din pricina păcatelor buzelor sale, dar dreptul scapă din el. Cel ce priveşte lin va afla milă, dar cel ce se hlizeşte pe la porţi necăjeşte suflete.
15 Din roadele gurii sale se va umple sufletul omului de bunătăţi şi răsplata buzelor lui i se va da.
16 În ochii nebunilor, căile lor sunt drepte, dar înţeleptul ascultă de sfaturi.
17 Nebunul în aceeaşi zi îşi arată mânia, dar omul isteţ îşi ascunde dispreţul.
18 Omul drept va vesti credinţa temeinică, dar mărturia celor nedrepţi e înşelătoare.
19 Sunt unii care, atunci când vorbesc, parcă rănesc cu sabia, dar limbile înţelepţilor vindecă.

20 Buzele adevărate fac mărturia dreaptă, dar martorul grabnic are limbă nedreaptă.
21 Vicleşug este în inima celui ce meştereşte răul, iar cei ce voiesc pace se vor veseli.
22 Dreptului nu-i place nimic din ceea ce e strâmb, dar cei necredincioşi se vor umple de rele.
23 Urâciune Îi sunt Domnului buzele mincinoase, dar cel ce lucrează cu credincioşie Îi e bine primit.
24 Omul care cunoaşte e tron al priceperii, dar inima nebunilor întâmpinată va fi cu blesteme.
25 Mâna celor aleşi va dobândi cu uşurinţă stăpânire, dar cei vicleni vor fi de pradă.
26 Un cuvânt înfricoşător înfricoşează inima dreptului, dar o veste bună îl înveseleşte.
27 Cel ce hotărăşte2 drept îşi devine sieşi prieten, dar gândurile necredincioşilor sunt lipsite de milă. Pe cei ce păcătuiesc îi vor ajunge relele, iar calea necredincioşilor îi va duce aiurea.
28 Omul viclean nu va nimeri vânatul, dar omul curat e o avere scumpă.
29 În căile dreptăţii se află viaţă, dar căile celor ce nu uită răul duc spre moarte.3
2 Epignomon înseamnă, de fapt, „arbitru”, adică cel ce ia o decizie între două părţi adverse.

3 Sf. Maxim Mărturisitorul: „Supărarea este împletită cu amintirea răului. Prin urmare, când mintea va oglindi cu supărare faţa fratelui, vădit este că-şi aminteşte răul de la el. Dacă-ţi aminteşti de răul făcut de cineva, roagă-te pentru el şi vei opri patima din mişcare, despărţind, prin rugăciune, supărarea de amintirea răului pe care ţi l-a făcut”.
13
Alte sfaturi.
1 Copilul isteţ e ascultător faţă de tatăl său, dar cel neascultător se va nimici.
2 Omul bun va mânca din roadele dreptăţii, dar vieţile nelegiuiţilor se vor sfârşi de timpuriu.
3 Cel ce-şi păzeşte gura, sufletul şi-l păzeşte; dar cel care-şi pripeşte buzele, frică-şi va aduce sieşi.
4 Cel fără nici o treabă o duce-ntr-o poftă, dar mâinile celor harnici se află-n luare-aminte.
5 Omul drept urăşte vorba nedreaptă, dar necredinciosul e ruşinat şi n-are încredere.
6 Dreptatea îi păzeşte pe cei lipsiţi de răutate, dar pe cei necredincioşi îi face răi păcatul.
7 Sunt unii care, neavând nimic, se îmbogăţesc, şi sunt alţii care se umilesc în mijlocul multor bogăţii.
8 Bogăţia omului e răscumpărarea vieţii lui, dar săracul nu suferă ameninţarea.
9 Drepţii au pururea lumină, dar lumina necredincioşilor se va stinge. Sufletele viclene se rătăcesc în păcate, dar drepţii au îndurare şi miluiesc.
10 Omul rău cu sudalmă face răul, dar cei ce se cunosc pe ei înşişi sunt înţelepţi.
11 Averea adunată cu fărădelege se va împuţina, dar a celui ce o strânge cu bună-credinţă se va înmulţi. Dreptul se îndură şi împrumută.
12 Mai bun este cel ce începe să ajute din inimă decât cel ce făgăduieşte şi-l face pe altul să spere; căci dorinţa cea bună e pom al vieţii.
979
13 Cel ce nu-şi ia lucrul în serios, nici el nu va fi luat în serios; dar cel ce se teme de poruncă e sănătos la suflet.
14 Fiului viclean nimic nu-i este bun; dar servul înţelept va dobândi fapte spornice şi calea lui se va îndrepta.
15 Legea înţeleptului e izvor de viaţă, dar cel fără minte de laţ va muri.
16 Cunoaşterea cea bună dă dar; a cunoaşte legea e un dar al cugetului bun, dar căile celor uşuratici tind către pierzanie.
17 Tot isteţul lucrează-ntru cunoaştere, dar cel lipsit de minte îşi întinde sieşi răul.
18 Regele nesăbuit va cădea în necaz, dar solul înţelept îl va izbăvi.
19 Învăţătura îndepărtează sărăcia şi ocara, iar cel ce şi-a însuşit mustrările va fi slăvit.
20 Dorinţele credincioşilor îndulcesc sufletul, dar lucrurile necredincioşilor sunt departe de cunoaştere.
21 Cel ce umblă cu înţelepţii înţelept va fi, dar cel ce umblă cu descreieraţii, aşa va fi cunoscut.
22 Pe păcătoşi îi urmăreşte răul, dar pe cei drepţi îi va ajunge binele.
23 Omul bun îşi va lăsa moştenitori pe fiii fiilor, dar bogăţia necredincioşilor e strânsă pentru cei drepţi.
24 Drepţii vor petrece mulţi ani în bogăţie, dar nedrepţii degrab vor pieri.
25 Cel ce cruţă nuiaua îşi urăşte fiul, dar cel care-l iubeşte îl mustră cu grijă.1
1 Cuv. Petru Damaschin: „Precum părinţii iubitori de fii îşi întorc cu mustrări, din iubire, pe fiii lor care fac lucruri nesăbuite, aşa şi Dumnezeu îngăduie încercările ca pe un toiag care-i întoarce pe cei vrednici de la viclenia diavolului”.
26 Omul drept mănâncă şi-şi satură sufletul, dar sufletele necredincioşilor vor duce lipsă.
14
Lauda iscusinţei în viaţă.
1 Femeile înţelepte zidesc case,1 dar cea fără minte şi-o dărâmă cu mâinile ei.
2 Cel ce merge drept se teme de Domnul, dar cel ce-n căile sale umblă strâmb va fi arătat cu degetul.
3 Din gura nebunilor, toiag de obrăznicie, dar buzele înţelepţilor îi păzesc pe aceştia.
4 Unde nu sunt boi, ieslea e curată, dar unde sunt holde multe, acolo se arată tăria boului.2
5 Martorul de bună-credinţă nu minte, dar mărturia strâmbă aţâţă minciuni.
6 La cei răi vei căuta înţelepciunea şi nu o vei afla, dar priceperea e lesne de găsit la cei înţelepţi.

7 Toate lucrurile sunt împotriva omului fără minte, dar buzele înţelepte sunt armele priceperii.
8 Înţelepciunea celor isteţi le descoperă căile, dar gândul celor fără minte duce aiurea.
9 Casele nelegiuiţilor au nevoie de curăţire, dar casele drepţilor sunt bineplăcute.
10 Omul cu inima simţitoare îşi mâhneşte sufletul, iar când se veseleşte nu are de-a face cu trufia.
1 Casă" = familie.
2 E vorba de treieratul grâului, care-n vremile vechi se făcea sub picioarele boilor.

11 Casele necredincioşilor se vor stinge,3 dar locaşurile celor ce umblă drept vor dura.
12 Există o cale ce li se pare oamenilor dreaptă, dar al cărei capăt duce în fundul iadului.4
13 Întristarea nu se amestecă cu voioşia, dar bucuria, pân' la urmă, se întoarce-n plângere.
14 Omul îndrăzneţ cu inima se va sătura de căile sale, iar omul bun, de gândurile lui.
15 Omul simplu dă crezare fiecărui cuvânt, dar isteţul vine la gândul de-pe-urmă.
16 Înţeleptul are teamă şi se fereşte de rău, dar nemintosul se încrede în sine şi se adună cu nelegiuiţii.
17 Cel grabnic la mânie lucrează cu nesocotinţă, dar omul înţelept multe rabdă.
18 Cei fără minte împart răutate, dar cei cu mintea isteaţă se ţin de pricepere.
19 Oamenii răi vor luneca în faţa celor buni, iar necredincioşii vor sluji la uşile celor drepţi.
20 Prietenii îi vor urî pe prietenii săraci, dar prietenii celor bogaţi sunt mulţi.
21 Cel care-l necinsteşte pe nevoiaş păcătuieşte, dar fericit este cel ce-i miluieşte pe săraci.
22 Cei rătăciţi pun la cale lucruri rele, dar cei buni pun la cale milă şi adevăr. Cei ce meşteresc răul nu cunosc mila şi credinţa; milostenia şi credincioşia se află la cei ce meşteresc binele.
3 Vezi nota de la 14, 1.
4 Adevărul nu rezidă în aparenţe, ci în certitudini.
23 Tot cel ce se îngrijeşte are de prisos, dar cel dezmierdat şi nepăsător va duce lipsă.
24 Omul isteţ e cununa înţelepţilor, dar pierderea de timp a nemintoşilor e rea.
25 Martorul de bună-credinţă mântuieşte un suflet de la rău, dar înşelătorul aţâţă minciuna.
26 Nădejdea celui tare stă în frica de Domnul, şi fiilor săi le va lăsa un reazem de pace.
27 Porunca Domnului e izvor de viaţă, şi pe cel ce o are îl va face să se ferească de laţul morţii.
28 Slava unui rege e o naţiune numeroasă, iar împuţinarea poporului înseamnă prăbuşirea celui puternic.
29 Omul cel mult-răbdător e mult şi în lucrarea minţii, dar omul nerăbdător e lipsit de minte.
30 Omul blând e doctor al inimii, dar inima zglobie e un vierme5 al oaselor.
31 Omul care apasă pe cel sărac Îl mânie pe Cel ce l-a făcut, dar cel care-l miluieşte pe sărac, acela Îl cinsteşte.
32 Necredinciosul va fi aruncat în propria sa răutate, dar cel ce-şi pune încrederea în credinţa6 lui, acela e drept.
33 În inima cea bună a omului se află înţelepciunea, dar în inima celor lipsiţi de minte totul e totuna.
34 Dreptatea înalţă neamul, dar păcatele împuţinează seminţiile.
35 Un slujitor grijuliu îi este bineplăcut regelui şi prin buna lui purtare îndepărtează necinstea.
5 Literal: „car" (insecta care roade lemnul pe dinlăuntru).
6 „Credinţa" (aici): orice formă de adorare a lui Dumnezeu.

15
Roadele iscusinţei. Mijloace împotriva păcatelor.
1 Mânia îi ucide chiar şi pe înţelepţi;1 un răspuns potolit însă îndepărtează furia, în timp ce un cuvânt aspru o aprinde.
2 Limba înţelepţilor ştie ce e bun, dar gura nemintoşilor strigă ce e rău.
3 Pretutindeni ochii Domnului îi cuprind şi pe cei răi, şi pe cei buni.
4 Vindecarea limbii e pom de viaţă, iar cel ce o păstrează se va umple de duh.
5 Cel fără minte îşi bate joc de învăţătura tatălui său, dar cel ce-i păzeşte porunca e mai înţelept. În dreptatea prisositoare este multă putere, dar necredincioşii vor fi smulşi din pământ cu rădăcini cu tot.
6 În casele drepţilor e tărie multă, dar roadele necredincioşilor vor pieri.

7 Buzele înţelepţilor sunt legate prin chibzuinţă, dar inimile neînţelepţilor nu sunt bine păzite.
8 Jertfele necredincioşilor sunt urâciune înaintea Domnului, dar rugăciunile celor ce se îndreaptă Îi sunt bineprimite.
9 Căile necredincioşilor sunt urâciune înaintea Domnului, dar El îi iubeşte pe cei ce umblă după dreptate.
10 Învăţătura omului simplu o cunosc trecătorii, dar cei ce urăsc mustrarea mor în ruşine.
11 Iadul şi pierzania Îi sunt învederate Domnului; cum dar să nu-I fie şi inimile oamenilor?
1 Stih propriu Septuagintei.
12 Cel neînvăţat nu-l va iubi pe cel care-l ceartă şi nici nu se va aduna laolaltă cu înţelepţii.
13 Când inima e veselă, faţa înfloreşte, dar când e strânsă, se posomorăşte.2
14 Inima dreaptă caută pricepere, dar gura celor neînvăţaţi se deprinde cu răul.
15 Ochii celor răi aşteaptă-ntotdeauna ce e rău, dar cei buni întotdeauna sunt liniştiţi.
16 Mai bună e o porţie mică cu frica de Domnul decât vistierii bogate fără această frică.3
17 Mai bun e ospăţul de legume cu prietenie şi bunătate decât carnea de viţel la o masă cu ură.
18 Omul mânios aţâţă certuri, dar cel domol le potoleşte şi pe cele ce-ar fi să fie.
19 Omul domol va stinge certurile, dar cel necredincios mai mult le întărâtă.
20 Căile celor leneşi sunt aşternute cu spini, dar ale celor harnici sunt căi bătute.
21 Fiul înţelept îşi înveseleşte tatăl, iar fiul fără minte îşi batjocoreşte mama.
22 Cărările nebunului n-au nici un înţeles, dar omul cuminte merge cu îndreptar.
2 Cel ce cultivă gândurile păcătoase îşi face privirile din afară întunecate şi posomorâte. Limba lui e mută pentru laudele dumnezeieşti şi nu vine în întâmpinarea nimănui spre fericirea lui. Dar cel ce cultivă răsadurile bune şi nemuritoare ale inimii are faţa bucuroasă şi luminoasă. Limba lui e cântătoare la rugăciune şi devine întru totul preadulce la cuvânt (Nichita Stithatul).
3 Să nu vrei a primi ceva dacă nu te-ai încredinţat că Dumnezeu ţi-a trimis din roade drepte şi astfel să o primeşti cu toată pacea. Iar pe cele ce le vezi venindu-ţi din nedreptate sau luptă sau viclenie, respinge-le şi aruncă-le (Cuv. Isaia Pustnicul).

23 Cei ce nu cinstesc adunările tăgăduiesc schimbul de păreri, dar sfatul rămâne în inimile celor ce se sfătuiesc;
24 omul rău nu-i va da ascultare, nici că va spune în obşte ceva bun sau potrivit.
25 Gândurile înţeleptului sunt căi ale vieţii, aşa ca el să se ferească de iad şi să se mântuiască.
26 Domnul surpă casele batjocoritorilor, dar El întăreşte hotarul văduvei.
27 Gândul nedrept e urâciune în faţa Domnului, dar spusele celor curaţi au măreţie.
28 Cel ce primeşte mită se nimiceşte pe sine, dar cel ce urăşte primirea de mită, acela viu va fi.
29 Păcatele se curăţesc prin milostenii şi credinţă, iar cu frica de Domnul se fereşte fiecare de rău.
30 Inimile drepţilor cugetă credinţă, dar gura necredincioşilor răspunde lucruri rele.
31 Căile oamenilor drepţi sunt bineprimite de Domnul; prin ele, chiar duşmanii devin prieteni.
32 Departe stă Dumnezeu de cei necredincioşi, dar El ascultă rugăciunile drepţilor.
33 Mai bine e să primeşti puţin cu dreptate decât roade multe pe nedrept.4
16
Îndemnuri la smerenie, dreptate şi înfrânare.
4 Unele ediţii ale Septuagintei, inclusiv aceea a lui Rahlfs, încorporează următoarele patru versete în acest capitol, 15, printr-o dublă numerotare a unora care le precedă. Aici e preferabilă ordinea clasică a ediţiilor româneşti.
1 Inima omului să gândească ce e drept, pentru ca paşii lui să-i îndrume Dumnezeu pe calea cea dreaptă.
2 Ochiul care se desfată-n frumuseţe veseleşte inima şi o veste bună îngraşă oasele.
3 Cel ce dă deoparte învăţătura se urăşte pe sine, dar cel ce ţine seamă de mustrări îşi iubeşte sufletul.
4 Frica de Dumnezeu este învăţătură şi înţelepciune, iar răsplata ei e înalta cinstire.
5 Toate lucrurile celui smerit sunt vădite-n faţa lui Dumnezeu, iar cei necredincioşi vor pieri în ziua cea rea.
6 Tot cel ce are inima mândră e necurat în faţa lui Dumnezeu, iar cel ce dă mâna cu nedreptate nu va rămâne nepedepsit.

7 Începutul căii celei bune este a face dreptate, căci ea e primită de Dumnezeu mai mult decât a-I aduce jertfe.
8 Acela care-L caută pe Domnul va afla cunoaştere cu dreptate, iar cei ce-L caută drept, pace vor afla.
9 Toate lucrurile Domnului sunt făcute cu dreptate, iar necredinciosul e păstrat pentru ziua cea rea.
10 Rostire insuflată1 e pe buzele regelui şi-n judecată gura lui nu va rătăci.
11 Înclinarea cumpenei e dreptate de la Domnul şi măsuri drepte sunt lucrurile Lui.
12 Răufăcătorul e urâciune în faţa regelui, căci scaunul de domnie e întemeiat pe dreptate.
1 Rostire insuflată" îl traduce aici pe manteios = „oracol", „rostire prin inspiraţie divină". Prin ungere, regele obţinea şi prerogativa dumnezeiască de a judeca, de a împărţi dreptatea (a se vedea celebra judecată a lui Solomon în 3 Rg 3, 16-28). Următoarele cinci versete se referă la rege.

13 Buzele drepte îi sunt bineprimite regelui şi el iubeşte cuvintele drepte.
14 Mânia regelui e solul morţii; dar omul înţelept îl va îmblânzi.
15 Fiul unui rege se află în lumina vieţii, iar bineplăcuţii săi sunt ca un nor de ploaie târzie.
16 Cuiburile înţelepciunii sunt mai alese decât aurul şi cuiburile cunoaşterii sunt mai alese decât argintul.
17 Cărările vieţii abat de la rău, iar căile dreptăţii sunt lungime de viaţă.
18 Cel ce primeşte învăţătură va fi plin de bunătăţi, iar cel ce păzeşte mustrările se va înţelepţi.
19 Cel care-şi ţine căile îşi păzeşte sufletul, iar cel care-şi iubeşte viaţa îşi opreşte gura.
20 Mândria merge înaintea nimicirii, iar înaintea căderii, gândul cel rău.
21 Mai bun este cel blând cu smerenie decât cel care împarte prăzile cu cel mândru.
22 Isteţul în tot ce face îşi află bunătăţi, iar cel ce se încrede în Dumnezeu e foarte fericit.
23 Unii îi numesc răi pe cei înţelepţi şi pe cei pricepuţi, dar cei cu vorbe dulci îşi vor auzi mai multe.
24 Cugetarea e un izvor de viaţă pentru cei ce o au, dar învăţătura nebunilor este rea.
25 Inima înţeleptului cunoaşte ceea ce-i iese din gură, pe buze el poartă cunoaştere.
26 Fagure de miere sunt cuvintele bune şi vindecare sufletului e dulceaţa lor.
27 Sunt căi care i se par omului drepte, dar capătul lor cată spre fundul iadului.
28 Omul care munceşte, pentru el munceşte şi-şi alungă propria sa prăbuşire, dar omul sucit2 îşi poartă pieirea în propria sa gură.
29 Omul fără minte îşi sapă luişi răul şi foc îşi adună pe buze.
30 Omul sucit răspândeşte răul şi făclie vicleană le aprinde celor răi, iar pe prieteni îi desparte.
31 Omul nelegiuit îşi înşală prietenii şi-i îndrumă pe căi care nu sunt bune.
32 Cel ce se uită ţintă plănuieşte blestemăţii şi dacă-şi muşcă buzele alege tot ce-i rău; acela e un cuptor al răutăţii.
33 Bătrâneţea e cununa cinstirii, dacă se află în căile dreptăţii.
34 Omul încet la mânie e mai bun decât cel puternic,3 iar cel care-şi stăpâneşte firea e mai bun decât cel ce stăpâneşte o cetate.
35 Celor nedrepţi le vin toate din lăuntrul lor, dar toate cele drepte vin de la Domnul.
17
Cearta şi vrajba.
1 Mai bun e un dumicat cu plăcere şi-n pace decât o casă doldora de bunătăţi şi jertfe nedrepte, cu vrajbă.
2 Servul grijuliu îşi stăpâneşte stăpânii nemintoşi şi el le împarte fraţilor părţile.
2 „Sucit" (skolios) e omul cu sufletul întortocheat, pe care niciodată nu ştii cum să-l iei sau de unde să-l apuci; omul nestatornic, pe care nu poţi pune temei.
3 Codicii Alexandrinus şi Sinaiticus intercalează aici: „iar omul înţelept (e mai bun) decât o moşie întinsă"; zicerea însă se află la 24, 5.

3 Aşa cum aurul şi argintul se lămuresc în cuptor, tot astfel inimile cele alese, lângă Domnul.
4 Omul rău ascultă de limba nelegiuiţilor, dar omul drept nu ia aminte la buzele mincinoase.
5 Cel ce râde de sărac Îl întărâtă pe Cel ce l-a făcut, iar cel ce se bucură de căderea altuia nu va rămâne nepedepsit; dar cel ce simte milă, milă va afla.

6 Copiii copiilor sunt cununa bătrânilor, iar părinţii lor sunt lauda copiilor. Cel credincios are-ntreaga lume plină de bănet, dar necredinciosul, nici un bănuţ.
7 Cel fără minte nu-şi apropie buzele drepte, dar nici cel drept buzele mincinoase.
8 Învăţătura e bună răsplată celor ce se ţin de ea: oriîncotro se întoarce, ea e pe drumul cel bun.
9 Cel ce ascunde strâmbătatea umblă după prietenie, dar cel ce-i urăşte ascunzişul desparte prieteni şi casnici.
10 Ameninţarea sfărâmă inima înţeleptului, dar nemintosul, chiar când e bătut, nu simte.
11 Omul rău scorneşte certuri, dar Domnul va trimite împotrivă-i înger ne-ndurător.1
12 Purtarea de grijă îi revine omului grijuliu, dar nemintosul cugetă lucruri rele.
13 Din casa celui ce plăteşte cu rău pentru bine răul nu se va muta.
14 O lege dreaptă le dă cuvintelor putere, dar cearta şi vrajba aduc după ele sărăcia.
1 Îngerii trimişi de Dumnezeu au uneori misiunea de a-i pedepsi pe oameni pentru păcatele lor, cum e cazul celor ce au mers în Sodoma şi Gomora (vezi Fc 19, 1-25).
15 Cel ce hotărăşte că ce-i drept e strâmb şi că ce-i strâmb e drept, acela spurcat este şi urâciune în faţa lui Dumnezeu.
16 De ce are nebunul de toate? că doar nu poate nemintosul să cumpere înţelepciune!
17 Cel ce-şi înalţă casa, caută s-o dărâme, iar cel leneş la învăţătură va cădea în necazuri.
18 Pentru orice vreme să ai un prieten, iar fraţii să-ţi fie de folos la nevoie, că pentru aceasta sunt făcuţi.
19 Omul fără minte bate din palme şi se veseleşte sieşi, aşa cum chezaşul se pune zălog pentru prietenul său.
20 Cel ce iubeşte păcatul se bucură de gâlceavă, iar cel cu inima împietrită nu se adună cu cei buni.
21 Omul cu limbă schimbătoare va cădea în necazuri, iar inima nebunului durere îi este celui ce o are.
22 Un tată nu se bucură de fiul lipsit de-nvăţătură, dar fiul înţelept îşi veseleşte mama.
23 O inimă veselă face viaţa sănătoasă, dar omului mâhnit i se usucă oasele.
24 Căile celui ce primeşte mită2 nu sporesc, iar necredinciosul se abate de la căile dreptăţii.
25 Faţa omului înţelept o citeşti uşor, dar ochii nebunului sunt pe la marginile pământului.
26 Fiul fără minte îi este mânie tatălui său şi întristare celei ce l-a născut.
27 Nu e bine să-l păgubeşti pe omul drept şi nu-i cuviincios să unelteşti împotriva celor ce stăpânesc cu dreptate.
2 Literal: „Căile celui ce pe nedrept primeşte daruri în sânul său”.

28 Cel ce împiedică rostirea unei vorbe grele e un om cu minte, iar omul care rabdă mult e un înţelept.
29 Când nemintosul întreabă înţelepciunea, înţelepciune i se socoteşte, iar cel ce face pe mutul, înţelept va fi.
18
Prietenia şi înfrânarea limbii.
1 Omul care vrea să se despartă de prieteni caută pricini, dar în toată vremea va fi vrednic de ocară.
2 Omul lipsit de minte nu are nevoie de înţelepciune, că mai bine o duce cu nebunia.
3 Când necredinciosul intră în adâncul răutăţilor, nici nu le bagă de seamă, dar necinste şi ocară vin peste el.
4 Apă adâncă este cuvântul în inima omului şi râu ce tresaltă şi fântână de viaţă.
5 Nu e bine să-i dai cinstire omului fără Dumnezeu, şi nici potrivit ca omului drept să-i răpeşti, la judecată, dreptatea.
6 Buzele nemintosului îl duc în necazuri, iar gura lui îndrăzneaţă cheamă moartea.
7 Gura celui fără minte e prăbuşirea lui, iar buzele lui sunt laţ pentru sufletul său.
8 Pe cei leneşi îi biruie frica, iar sufletele oamenilor afemeiaţi vor flămânzi.
9 Cel ce nu se ajută pe sine prin faptele sale e frate cu cel ce pe sine se nimiceşte.
10 Numele Domnului, din măreţia tăriei; alergând la el, drepţii se înalţă.
11 Averea omului bogat e cetate tare, dar slava ei aruncă umbră largă.
12 Înainte de prăbuşire inima omului se înalţă, dar înainte de mărire se smereşte.
13 Cel ce răspunde înainte de a auzi, nebun este şi ocară sieşi.

14 Sluga înţeleaptă potoleşte mânia omului, dar pe cel laş cine-l va suferi?
15 Inima celui ce gândeşte câştigă pricepere, iar urechile înţelepţilor caută cugetarea.
16 Când omul dă, darul său îl lărgeşte şi printre cei puternici îl aşază.
17 Omul drept se învinuie pe sine când începe să vorbească, dar dacă pârâşul sare asupră-i, acela e mustrat.
18 Sorţii pun capăt certurilor şi hotărăsc între cei puternici.
19 Un frate ajutat de un frate e ca o cetate înaltă şi tare şi e tot atât de puternic ca un palat bine temeluit.
20 Omul îşi umple pântecele din roadele gurii sale şi cu roadele buzelor sale se va sătura.
21 Moartea şi viaţa sunt în puterea limbii, iar cei ce şi-o stăpânesc îi vor mânca roadele.
22 Cel ce şi-a găsit o femeie bună, bune daruri şi-a aflat şi desfătare a primit de la Dumnezeu.
23 Cel ce o îndepărtează pe femeia bună, bunătăţile şi le îndepărtează, iar cel ce ţine o adulteră e nebun şi necredincios.1
24 Săracul răspunde cu rugăciuni, iar bogatul răspunde cu asprime.
25 Omul binevoitor într-o adunare e mai prieten decât un frate. 2
1 T. M. omite acest verset.
2 Acest verset şi primele două din capitolul următor sunt omise în ed. Rahlfs.

19
Săracii cinstiţi şi fiii bine crescuţi.
1 Mai bun e săracul în calea simplităţii lui decât cel cu buze viclene şi cap fără minte.
2 Unde nu e ştiinţa sufletului, acolo nu este binele, iar cel ce-şi grăbeşte picioarele se va împiedica.
3 Nebunia omului îi strâmbă căile şi-n inima lui îl învinuie pe Dumnezeu.
4 Bogăţia aduce belşug de prieteni, dar săracul se trezeşte şi fără singurul său prieten.
5 Martorul mincinos nu va rămâne nepedepsit, iar cel ce învinuie pe nedrept nu va scăpa.
6 Mulţi sunt cei ce se gudură pe lângă feţele regilor; dar tot omul rău îi devine ocară altui om.
7 Tot cel care-l urăşte pe fratele sărac departe va fi şi de prietenie. Buna cugetare se apropie de cei ce o ştiu, iar omul înţelept o află. Cel ce face mult rău desăvârşeşte răul, iar cel ce întărâtă cuvinte nu se va mântui.
8 Cel care-şi agoniseşte înţelepciune se iubeşte pe sine, iar cel ce-şi păstrează lucrarea minţii va afla binele.
9 Martorul mincinos nu va rămâne nepedepsit, iar cel ce aţâţă răutatea, de ea va pieri.
10 Celui fără minte desfătarea nu-i foloseşte la nimic şi tot aşa dacă sluga începe să domnească cu semeţie.
11 Omul milostiv e mult-îngăduitor şi lauda lui va trece pe deasupra nelegiuiţilor.
12 Ameninţarea regelui e ca răcnetul leului, dar bunăvoinţa lui e ca roua pe iarbă.
13 Fiul fără minte e o ruşine pentru tatăl său, iar prinoasele din simbria desfrânatei nu sunt curate.
14 Părinţii le împart fiilor casă şi avere, dar femeia îi este rânduită bărbatului de către Dumnezeu.
15 Bărbatului afemeiat îi stă-n cale laşitatea, iar sufletul celui trândav va flămânzi.
16 Cel ce păzeşte porunca, sufletul şi-l păzeşte, dar cel ce-şi dispreţuieşte căile, acela va pieri.
17 Cel care-l miluieşte pe sărac Îl împrumută pe Dumnezeu şi după ceea ce dă i se va răsplăti.
18 Cât timp mai e nădejde, pedepseşte-ţi fiul, dar în sufletul tău nu te înălţa pân’ la trufie.
19 Omul răutăcios va avea multă pagubă, dar dacă face răul îşi va pierde şi sufletul.
20 Ascultă, fiule, învăţătura tatălui tău, pentru ca măcar la urma urmelor să fii înţelept.
21 Multe gânduri sunt în inima omului, dar sfatul Domnului rămâne în veac.
22 Roadă îi este omului milostenia, iar săracul cel drept e mai bun decât bogatul mincinos.
23 Spre viaţă îi este omului frica de Domnul, dar cel fără frică stă pe unde cunoaşterea nu-i de văzut.
24 Cel ce cu nedreptate îşi ascunde mâinile-n sân nu şi le va duce nici la gură.
25 Când îl baţi pe ticălos, omul simplu devine mai isteţ, iar dacă-l vei certa pe omul înţelept, el va cunoaşte priceperea.

26 Cel care nu-şi cinsteşte tatăl şi se leapădă de mama sa, acela va fi supus ruşinii şi ocării.
27 Fiul care încetează să păstreze învăţătura tatălui său, acela cu rele vorbe se va deprinde.

28 Cel ce se pune chezaş pentru copilul nemintos dispreţuieşte dreptatea, iar gura celor necredincioşi va înghiţi judecăţile.
29 Bice li se pregătesc neruşinaţilor şi, tot aşa, pedepse pentru cei fără minte.
20
Regele înţelept.
1 Neastâmpărat lucru este vinul şi plină de nemăsură-i beţia, dar fiece nebun se prinde-n mreaja lor.1
2 Ameninţarea regelui nu se deosebeşte de răcnetul leului, iar cel care-l întărâtă păcătuieşte împotriva propriului său suflet.
3 E o cinste pentru om să urască sudălmile, dar tot cel fără minte cu unele ca acestea se încurcă.
4 Când e ocărât, trândavul nu se ruşinează; aşa-i şi cu cel ce se împrumută cu grâu la seceriş.
5 Apă adâncă e sfatul în inima omului, iar cel înţelept o scoate afară.
6 Mare lucru şi de cinste e omul milostiv, dar greu e de găsit omul credincios.
7 Cel ce umblă neprihănit întru dreptate fericiţi îi va lăsa pe copiii săi.
8 Când şade pe tron un rege drept nici un lucru rău nu-i poate sta înainte.
1 Acest al doilea stih e tradus aici după varianta din Codicii Vaticanus şi Sinaiticus. În ed. Rahlfs: „şi tot cel ce s-a prins în ea (în beţie) nu va fi înţelept”.
9 Cine se poate lăuda că are inima curată? sau cine va cuteza să spună că e curat de păcate?
10 Lumina celui ce vorbeşte de rău pe tată sau pe mamă se va stinge şi luminile ochilor săi întuneric vor vedea.
11 Porţia dobândită cu grabă la-nceput nu va fi binecuvântată la sfârşit.
12 Să nu zici: mă voi răzbuna pe duşmanul meu!, ci aşteaptă-L pe Domnul, ca El să te-ajute.
13 Cântarul mare şi mic şi greutăţile de două mărimi necurate-s amândouă în faţa Domnului, iar cei ce le fac, în năravurile lor se vor împiedica.
14 Dreaptă e calea tânărului [care umblă] cu cel cuvios.
15 Urechea aude şi ochiul vede, amândouă sunt lucrul Domnului.
16 Nu iubi clevetirea, ca să nu pieri; deschide-ţi ochii şi te satură de pâine.
17 „Rău!, rău!”, zice cel ce cumpără, dar după ce pleacă îşi freacă mâinile.2
18 Există aur şi belşug de pietre scumpe, dar vase de cinste sunt buzele pricepute.
19 Ia-i haina celui ce s-a pus chezaş pentru un străin; spre binele celui necunoscut, ia-i un zălog.
20 Dulce îi este omului pâinea înşelăciunii, dar mai apoi i se va umple gura de pietriş.
21 În sfat se întemeiază ce-ai de gând să faci, cu planuri înţelepte se face războiul.
22 Cel ce trădează tainele adunării vorbeşte-n doi peri; cu cel ce are mereu gura deschisă nu te amesteca.
2 În LXX, versetele 18-22: text lacunar. Redactarea de faţă urmează vechile versiuni româneşti, care, la rândul lor, le-au tradus după Versiunea Ebraică.

23 Urâciune Îi este Domnului cântarul dublu, iar cumpăna înşelătoare nu este bună-n ochii Lui.
24 Umbletele omului sunt îndreptate de Dumnezeu; atunci, cum poate un muritor să priceapă căile Sale?
25 Cursă îi este omului graba de a aduce la altar ceva din bunurile sale, căci după ce a făgăduit s-ar putea să-i pară rău.
26 Regele înţelept e o vânturătoare pentru cei necredincioşi şi vârtej aduce asupră-le.
27 Suflare oamenilor le este lumina Domnului, cea care sfredeleşte adâncurile inimii.
28 Mila şi adevărul îi stau de pază regelui şi tronul său îl vor înconjura cu dreptate.
29 Înţelepciunea e podoaba tinerilor, iar părul cărunt e slava bătrânilor.
30 Zdruncinări şi sfărâmări se abat asupra celor răi şi răni întru adâncurile lăuntrului lor.
21
Pronia lui Dumnezeu.
1 Precum dezlănţuirea apei, aşa e inima regelui în mâna lui Dumnezeu: oriîncotro vrea s-o ducă, într-acolo o porneşte.1
2 Fiecare om îşi pare sieşi drept, dar Domnul este Cel ce îndreaptă inimile.
3 A face ce e drept şi a vorbi adevăr Îi sunt mai plăcute lui Dumnezeu decât sângele jertfelor.
1 Imaginea este aceea a morarului care mânuieşte zăgazul apei de pe scoc, dându-i acesteia direcţia

pe care el o vrea.
4 Omul mărinimos e cutezător împotriva ocării, dar făclia necredincioşilor e păcat.
5 Planurile omului sârguitor aduc întotdeauna câştig, dar leneşul e-ntotdeauna în lipsă.2
6 Cel ce agoniseşte comori prin limbă mincinoasă după deşertăciuni umblă şi-n laţurile morţii se duce.
7 Nimicirea va locui împreună cu cei necredincioşi, fiindcă nu vor să facă ce e drept.
8 Celor îndărătnici, căi îndărătnice le trimite Dumnezeu, căci curate şi drepte sunt lucrurile Lui.
9 Mai bine e să locuieşti într-un ungher sub cerul liber decât în [odăi] văruite cu nedreptate şi-n casă de obşte.
10 Sufletul necredinciosului pofteşte răul,3 el nu va fi miluit de nici un om.
11 Când omul neastâmpărat e pedepsit, cel simplu devine mai isteţ, iar înţeleptul priceput va dobândi cunoaştere.
12 Omul drept pricepe inimile necredincioşilor şi-i dispreţuieşte pe cei necredincioşi pentru răutatea lor.
13 Cel ce-şi astupă urechile ca să nu-l audă pe cel în neputinţă va ajunge şi el să strige fără ca cineva să-l audă.
14 Darul făcut într-ascuns potoleşte mânia, dar omul care nu dă deloc, acela stârneşte urgii.
15 A face judecată e bucuria celui drept, dar în ochii răufăcătorilor chiar şi sfântul e necurat!
16 Omul care se rătăceşte din calea dreptăţii se va odihni în adunarea umbrelor.4
2 Verset omis în LXX; în vechile ediţii româneşti, ca şi aici, tradus după Versiunea Ebraică.
3 „pofteşte răul (cele rele)” omis în LXX.

17 Omul neisprăvit iubeşte veselia, vinul prietenos şi uleiul îmbelşugat;
18 cât despre nelegiuit, el e spurcăciunea5 celui drept.
19 Mai bine e să locuieşti în pustie decât cu o femeie certăreaţă şi limbută şi amarnică.
20 Dorită comoară se odihneşte în gura înţeleptului, dar cei fără minte o înghit.
21 Calea dreptăţii şi milosteniei va afla viaţă şi mărire.
22 Înţeleptul ia cu asalt cetăţi întărite şi dărâmă întăritura în care necredincioşii s-au încrezut.
23 Cel ce-şi păzeşte gura şi limba îşi păzeşte sufletul de necaz.
24 Un om îndrăzneţ şi încrezut şi obraznic se cheamă ciumă, iar cel ce ţine minte răul e un nelegiuit.
25 Poftele îl omoară pe cel trândav, căci mâinile lui nu se hotărăsc să facă ceva.
26 Necredinciosul doreşte zilnic pofte rele, iar dreptul miluieşte fără scumpătate şi se-ndură.
27 Jertfele necredincioşilor urâciune Îi sunt Domnului, pentru că ei le aduc în chip nelegiuit.
4 Literal: „în adunarea Uriaşilor”. Metaforă pentru „umbrele” care zac în iad (Şeol), existenţe care, cufundate în ceaţă, duc o viaţă larvară.
5 Grecescul perikatharma înseamnă, pe de o parte, „curăţire”, „purificare”, „ispăşire” şi, pe de alta, obiectul purificării, adică fiinţa necurată, impură, spurcată. Traducerile după T. M. preferă primul sens, mai nuanţat: „(omul) rău e răscumpărare pentru cel drept” sau „serveşte ca răscumpărare celui drept”, în acord cu Is 43, 1-4. Versiunea de faţă optează pentru sensul ultim. (T. M. adaugă: „şi pentru cel drept va fi dat (în schimb) nelegiuitul”, adaos adoptat şi de vechile noastre ediţii).
28 Martorul mincinos va pieri, dar omul ascultător ia seama la ce grăieşte.
29 Omul necredincios cu neruşinare îţi iese-nainte, dar dreptul îşi cunoaşte el însuşi căile.
30 Împotriva necredinciosului6 nu există înţelepciune, nici curaj şi nici sfat.
31 Calul e pregătit pentru ziua războiului, dar ajutorul e de la Domnul.
22
Alte sfaturi.
1 Un nume bun e mai de preţ decât bogăţia multă, şi un dar bun, decât argintul şi aurul.
2 Bogatul şi săracul s-au întâmpinat laolaltă, dar Domnul este Cel ce pe amândoi i-a făcut.
3 Iscusitul, văzându-l pe omul rău că rău se chinuieşte, scoate el însuşi o învăţătură, dar cei nepricepuţi trec mai departe spre paguba lor.
4 Frica de Domnul e odrasla înţelepciunii, ca şi bogăţia, mărirea şi viaţa.
5 Ciulini şi laţuri sunt în căile strâmbe, dar cel ce-şi păzeşte sufletul se va feri de ele.
6 Pe copil învaţă-l după chemarea sa; când va îmbătrâni, nu se va abate.1

7 Bogaţii îi vor stăpâni pe săraci şi slugile îşi vor împrumuta stăpânii.
8 Cel ce seamănă rele, rele va şi secera şi din plin va primi pedeapsa faptelor sale. Domnul îl
binecuvintează pe omul blând şi darnic, dar [omul] va da seamă de prostia faptelor sale.
6 Ebr.: „Înaintea Domnului".
1 Verset omis în LXX şi tradus după T. M.
990
9 Cel care-l miluieşte pe sărac, el însuşi se va hrăni, căci din pâinea lui i-a dat săracului. Cel ce dă
mită îşi câştigă biruinţă şi cinste, dar ia sufletul celui ce a primit-o.
10 Scoate-l din adunare pe zurbagiu, şi odată cu el va ieşi gâlceava; că dacă stă el în adunare, pe toţi
îi necinsteşte.
11 Domnul iubeşte inimile cuvioase şi plăcuţi îi sunt toţi cei fără prihană. Un rege cârmuieşte cu
buzele.
12 Ochii Domnului ocrotesc priceperea, dar El dispreţuieşte vorbele nelegiuite.
13 Leneşul îşi cată îndreptăţiri şi zice: e un leu pe drum şi un ucigaş pe uliţă...
14 Groapă adâncă e gura nelegiuitului şi-n ea cade cel urât de Domnul. Rele căi sunt înaintea
omului şi lui nu-i place să se întoarcă din faţa lor; dar el trebuie să se abată de la calea strâmbă şi
rea.
15 Lipsa de gândire face inima tânărului s-o ia razna, iar băţul şi învăţătura îi sunt departe.
16 Cel care-l înşală pe sărac îşi sporeşte averea, dar dacă-i dă bogatului, şi-o micşorează.
17 Apleacă-ţi urechea la cuvintele înţelepţilor, ascultă şi cuvintele mele şi lipeşte-ţi inima, ca să ştii
că ele sunt bune.
18 Şi dacă ţi le vei pune la inimă, împreună cu tine se vor veseli pe buzele tale,
19 pentru ca nădejdea ta să fie în Domnul şi pentru ca El să-ţi facă ţie cunoscută calea;
20 şi scrie-ţi-le de trei ori, pentru sfat şi cunoaştere, pe tăbliţa inimii tale.
21 Eu te învăţ, aşadar, cuvântul adevărului şi cunoaştere bună în auz, pentru ca şi tu să poţi
răspunde cuvintele adevărului celor ce te întreabă.
22 Nu-l sili pe cel nevoiaş, fiindcă el e sărac şi nici să-l necinsteşti pe cel neajutorat care bate la
porţi;
23 fiindcă Domnul este Cel ce-i va judeca pricina, iar tu la adăpost îţi vei mântui sufletul.
24 Omului mânios să nu-i fii însoţitor, nici să locuieşti împreună cu prietenul gata de sfadă,
25 ca nu cumva să înveţi ceva din purtările lui şi sufletului tău să-i agoniseşti laţuri.
26 Nu te pune chezaş din ruşine faţă de obrazul cuiva;
27 că dacă nu vei avea de unde plăti, îţi vor lua chiar şi aşternutul de sub coaste.
28 Nu muta vechile pietre de hotar pe care părinţii tăi le-au pus.
29 Omul care ştie să vadă şi care-i grabnic în faptele lui trebuie să stea pe lângă regi, iar nu pe lângă
oamenii trândavi.
23
Despre mâncare şi băutură.
1 Dacă stai să mănânci la masa cuiva mare, ia seama bine la cele ce ţi se pun dinainte
2 şi încetineşte-ţi mâna, ştiind că s-ar cuveni ca şi tu să găteşti ceva la fel;
3 iar dacă eşti chiar fără saţ, nu pofti la bucatele lui, căci acestea se ţin de o viaţă falsă.
4 Dacă tu eşti sărac, nu te măsura cu cel bogat, ci reţine-te în propria ta cugetare.
991
5 Dacă-ţi aţinteşti ochiul asupră-i, el se va face nevăzut, căci aripi ca ale unui vultur i s-au gătit şi el
se întoarce la casa stăpânului său.
6 Să nu cinezi cu omul invidios, nici să pofteşti la bucatele lui;
7 că el aşa mănâncă şi bea ca şi cum cineva ar înghiţi păr;
8 nici să-l aduci la tine şi nici să mănânci cu el bucăţica ta de pâine, căci el o va vărsa şi va spurca
vasele tale cele bune.
9 La urechea celui fără minte nu spune nimic, ca nu cumva, de câte ori îi vine, să-şi râdă de
cuvintele tale înţelepte.
10 Să nu muţi din locul lor vechile pietre de hotar, iar în agoniseala orfanilor să nu intri;
11 fiindcă Cel ce-i mântuieşte pe ei, Domnul, este tare şi El va judeca pricina lor cu tine.
12 Dă-ţi inima la învăţătură şi pregăteşte-ţi auzul pentru cuvintele priceperii.

13 Nu te împiedica să cerţi un copil; că dacă-l vei bate cu nuiaua, nu va muri;
14 că tu îl vei bate cu nuiaua, dar îi vei scăpa sufletul de la moarte.
15 Fiule, dacă inima ta e înţeleaptă, şi inima mea o vei înveseli
16 şi buzele tale vor sta de vorbă cu buzele mele dacă vor fi drepte.
17 Inima ta să nu-i pizmuiască pe păcătoşi, ci-n toată vremea fii în frica Domnului.
18 Că dacă vei păzi aceste lucruri, vei avea urmaşi şi nădejdea ta va rămâne statornică.
19 Ascultă, fiule, şi fii înţelept şi cugetele inimii tale le îndreaptă.
20 Nu fi beţiv, nici să te-ntinzi la sfătoşenii şi la cumpărături de cărnuri;
21 că tot beţivul şi destrăbălatul vor sărăci şi tot leneşul va pune pe el haine cârpite şi zdrenţe.
22 Fiule, ascultă-l pe tatăl tău, cel care ţi-a dat naştere, şi nu te sfii de maică-ta pentru aceea că a îmbătrânit.
23 Agoniseşte-ţi adevărul şi nu vinde înţelepciunea, învăţătura şi ştiinţa.1
24 Un tată drept împarte hrană bună, iar sufletul său se veseleşte de fiul înţelept.
25 Veselească-se tatăl tău şi mama ta de tine şi să se bucure aceea care te-a născut.
26 Fiule, inima ta dă-mi-o mie, iar ochii tăi să vegheze asupra căilor mele.
27 Că o casă străină e un vas plin de găuri, iar o fântână străină e fântână strâmtă.
28 Că un lucru ca acesta degrab va pieri şi tot nelegiuitul se va stinge.
29 La cine e vai? la cine e gâlceavă? la cine sunt certurile? la cine sunt tulburările şi sfezile? la cine sunt oase rupte fără pricină? la cine sunt ochii urduroşi?
30 Oare nu la aceia care se-ntind la vin? oare nu la aceia care stau la pândă pe unde se fac petreceri? Nu vă îmbătaţi cu vin, ci staţi de vorbă cu oameni drepţi, în plimbări deschise staţi de vorbă cu ei.
31 Că dacă-ţi vei ţine ochii pe ulcele şi pahare, pe urmă vei umbla mai gol decât un pisălog,
32 iar mai pe urmă te vei zvârcoli ca un muşcat de şarpe şi ca unul prin care curge venin de viperă cu corn.
1 Verset omis în LXX şi tradus după T. M.

33 Oriunde ochii tăi vor vedea o [femeie] străină, atunci gura ta va vorbi pe-ntortocheate
34 şi vei zăcea ca-n mijlocul mării şi ca un cârmaci învăluit de furtună.
35 Şi vei zice: m-au bătut şi nu m-a durut, şi-au râs de mine şi n-am ştiut. Când oare se va face ziuă, ca să mă pot duce şi să-i caut pe cei cu care pot merge-mpreună?
24
Despre cei în primejdii de moarte; despre uşurătatea minţii.
1 Fiule, nu-i invidia pe oamenii răi, nici nu pofti să le fii alături.
2 Că inima lor cugetă minciuni, iar buzele lor grăiesc numai prostii.
3 O casă se zideşte cu înţelepciune şi prin cunoaştere se întăreşte.
4 Prin pricepere se umplu cămările cu toată bogăţia scumpă şi bună.
5 Un om înţelept e mai bun decât unul tare şi unul cu mintea-ntreagă decât o moşie întinsă.
6 Un război se duce sub o comandă, dar ajutorul vine prin inima unui sfătuitor.
7 Înţelepciunea şi cugetarea sunt la porţile înţelepţilor; înţelepţii nu se abat de la gura Domnului,
8 ci iau cuvântul în adunări.
9 Pe cei neînvăţaţi îi întâmpină moartea; nemintosul moare în păcate şi necurăţia îl murdăreşte pe cel ticălos;
10 pângărit va fi el în ziua cea rea şi-n ziua necazului, până ce se va mistui de tot.
11 Nu pregeta să-i scapi pe cei duşi la moarte şi să-i răscumperi pe cei ce sunt a fi ucişi.
12 Dar de vei zice: nu-l cunosc pe acest om!, să ştii că Domnul cunoaşte inimile tuturor; El, Cel ce le-a dat tuturor suflare, El pe toate le ştie şi El îi va răsplăti fiecăruia după faptele lui.
13 Fiule, mănâncă miere, că bun este fagurele şi-ţi îndulceşte gâtlejul.
14 În acest fel vei simţi înţelepciunea în sufletul tău; că dacă o vei afla, bun îţi va fi sfârşitul şi nădejdea nu te va părăsi.
15 Pe cel necredincios să nu-l aduci în păşunea drepţilor şi nici să te laşi înşelat de saţul pântecelui;
16 că de şapte ori va cădea dreptul şi se va ridica,1 dar cel necredincios în rele va slăbi.
17 De va cădea duşmanul tău, nu te bucura asupră-i, iar de împiedicarea lui nu te mândri;
18 că Domnul va vedea aceasta şi n-o să-i placă şi mânia Şi-o va întoarce dinspre el.
19 Nu te bucura asupra răufăcătorilor, nici să-i invidiezi pe păcătoşi;

20 fiindcă răii nu vor avea urmaşi, iar lumina celor necredincioşi se va stinge.
21 Fiule, teme-te de Dumnezeu şi de rege şi nici unuia să nu-i fii nesupus.
1 Sf. Maxim Mărturisitorul: De şapte ori a căzut omenirea, întorcându-se cu spatele la Dumnezeu: 1. Prin Adam şi Eva; 2. prin crima lui Cain; 3. prin generaţia lui Noe; 4. prin turnul Babel; 5. prin generaţia lui Avraam; 6. prin generaţia lui Moise; 7. prin generaţia profeţilor. Iisus Hristos, asumându-Şi firea omenească, drept fiind şi fără păcat, a luat asupră-Şi povara păcatelor noastre şi de şapte ori a ridicat omenirea din cădere.

22 Că ei dintr-o dată îi vor pedepsi pe cei necredincioşi, şi cine oare va şti răzbunarea amândurora?2
23 Şi iarăşi pe acestea vi le spun vouă, înţelepţilor: Nu e bine ca la judecată să-i cunoşti pe împricinaţi.
24 Cel ce-i spune necredinciosului că este drept, blestemat va fi de popoare şi urât de neamuri.
25 Iar cei ce mustră, aceia mai buni se vor arăta şi binecuvântare va veni peste ei.
26 Un răspuns cu vorbe bune e o sărutare pe buze.
27 Pune-n rânduială ceea ce ai de făcut afară, pregăteşte-te la ţarină şi vino după mine, şi pe urmă îţi vei dura casa.
28 Să nu fii martor mincinos împotriva concetăţeanului tău şi nici să-ţi dai drumul la gură.
29 Să nu zici: cum mi-a făcut el, aşa îi voi face şi eu; şi: cu ce m-a năpăstuit, cu aceea îi voi plăti.
30 Omul nemintos e ca o arătură, omul fără minte e ca o vie:
31 Dacă o laşi, se-nţeleneşte şi se umple de buruieni şi se pustieşte şi pietrele gardului i se surpă.
32 Apoi mie mi-a părut rău şi mi-am luat seama, ca să aleg învăţătura.
2 Textul următor, până la versetul 23, e omis în Textul Ebraic, dar şi în vechile ediţii româneşti. Aici, după ed. Rahlfs. Fiul care păzeşte poruncile scapă de pieire; dar cel ce vrea s-o primească, acela a şi primit-o. Nimic mincinos să nu spună regele cu limba lui; da, nici o minciună să nu-i iasă de pe limbă. Limba regelui e sabie, şi nu una de carne; cel ce va fi dat pe seama ei, acela va pieri; că dacă i se stârneşte furia, el nimiceşte oameni cu arcuri şi mănâncă oase de oameni şi le arde ca o flacără, aşa că ele nu mai pot fi mâncate nici de vulturii tineri. Fiule, cinsteşte cuvintele mele şi pune-ţi-le la inimă şi gândeşte-te la ele!
33 Puţină dormitare, puţintel somn, puţin să stai cu mâinile în sân...;
34 şi dacă asta vei face, îţi iese sărăcia-nainte şi, ca o bună alergătoare, lipsa.
25
Cuviinţa în adevăr, măsură în vorbă şi la mâncare.
1 Acestea sunt proverbele lui Solomon pe care le-au transcris prietenii lui Iezechia, regele lui Iuda.
2 Slava lui Dumnezeu ascunde înţelesurile, slava regelui le cinsteşte lucrarea.
3 Înalt e cerul şi adânc e pământul, dar inima regelui e de nepătruns.
4 Bate argintul cu zgură în el şi se va face pe de-a-ntregul curat.
5 Ucide-i pe cei necredincioşi de dinaintea regelui şi tronul său va propăşi întru dreptate.
6 Nu te făli în faţa regelui şi nici nu sta în locurile celor puternici;
7 că mai bine e să ţi se zică: urcă-te lângă mine!, decât să fii umilit în faţa celor puternici. Pe cele ce ochii tăi le-au văzut, spune-le!
8 Nu te repezi la sfadă, ca să nu-ţi pară rău la urmă.
9 De câte ori te înfruntă prietenul trage-te înapoi, nu-i spune vorbe rele,
10 ca nu cumva prietenul să te ocărască şi cearta şi vrajba să rămână aproape;1 ci să-ţi fie ţie ca o moarte. Bunăvoinţa şi prietenia te fac liber;2 ţine-le pentru
1 Literal: „să nu se îndepărteze”.
2 Literal: „îl fac (pe om) liber”.

tine, ca să nu te faci de ocară, ci-n pace şi prietenie să-ţi păzeşti căile.
11 Ca un măr de aur într-o salbă de sardiu aşa e cuvântul rostit [cu înţelepciune].
12 O piatră de sardiu într-un cercel, aşa e cuvântul înţelept la urechea atentă.
13 Aşa cum la seceriş o ninsoare ar potoli arşiţa, întocmai e solul credincios pentru cei ce l-au trimis: ajută sufletele alor săi.
14 Precum vânturile şi norii şi ploile sunt foarte arătoase, aşa e cel ce se laudă cu darul fals.
15 Îndelungă-răbdarea e propăşirea regelui, dar limba moale zdrobeşte oasele.

16 Dacă găseşti miere, mănâncă cu măsură, ca nu cumva, îmbuibându-te, să o verşi.3
17 La prietenul tău să te duci rar, ca nu cumva, săturându-se de tine, să te urască.4
18 Măciucă şi sabie şi săgeată ascuţită, aşa e omul care aduce mărturie mincinoasă împotriva prietenului său.
19 Calea omului rău şi piciorul nelegiuitului vor pieri în ziua cea rea.
20 Aşa cum oţetul nu foloseşte la rană, şi nici fumul la ochi, tot astfel boala,
3 Sf. Isaac Sirul: Firea sufletului, sprintenă, îl îndeamnă pe om să caute, să descopere şi să înţeleagă lucruri cu mult superioare ei. Când însă ea doreşte — şi când i se permite — să fie şi asemenea cu ceea ce a descoperit, atunci omul îşi dă seama că, de fapt, vrea mai mult decât poate, şi riscă să fie cuprins de deznădejde. Aşadar, totul cu măsură.
4 Sf. Maxim Mărturisitorul: Prietenul poate fi trupul nostru, din pricina afecţiunii naturale pe care sufletul o are pentru el. Înţelesul acestui proverb ar fi să nu te încarci prea mult şi prea des cu grija faţă de trup, ci numai atâta cât el să poată merge pe urma sufletului.
căzând în trup, mâhneşte inima. Cum e molia în haină şi cum sunt carii în lemn, aşa e tristeţea omului: strică inima.
21 Dacă duşmanul tău e flămând, dă-i să mănânce; dacă-i e sete, dă-i să bea;
22 că făcând aceasta, cărbuni de foc îi grămădeşti pe cap, iar Domnul te va răsplăti cu bunătăţi.
23 Vântul de la miază-noapte ridică nori; tot astfel, faţa neruşinată întărâtă limba.
24 Mai bine să locuieşti într-un ungher din pod decât în casă de obşte cu o femeie arţăgoasă.
25 Aşa cum apa rece îi este dulce sufletului însetat, tot astfel o veste bună dintr-o ţară de departe.
26 Când un om drept cade în faţa necredinciosului e ca atunci când cineva astupă izvorul şi zăpăceşte curgerea apei,
27 Nu e bine să mănânci miere multă, dar e drept să cinsteşti cuvintele care înalţă.
28 Ca o cetate cu zidurile căzute şi care nu-i întărită, aşa e omul care face ceva fără să-ntrebe.
26
Sfaturi împotriva leneviei şi vicleniei.
1 Aşa cum la seceriş nu-i rouă şi-n miezul verii nu-i ploaie, tot astfel la cel fără minte nu se află cinste.
2 Ca păsările ce se duc, ca vrăbiile ce zboară, aşa e blestemul fără pricină: nu va cădea pe nimeni.
995
3 Cum e biciul pentru cal şi boldul pentru asin, aşa e toiagul pentru un neam nelegiuit.
4 Nu-i răspunde nebunului după nebunia lui de teamă să nu-i devii asemenea,
5 ci răspunde-i nebunului după nebunia lui, ca nu cumva lui să i se pară că e înţelept.
6 Cel ce trimite solie printr-un sol nebun îşi adună ocară din propriile sale căi.
7 Opreşte umbletul picioarelor şi nelegiuirea din gura nebunilor!
8 Cel ce leagă piatra în praştie e asemenea celui ce-i dă nemintosului mărire.
9 Spini cresc în mâna beţivului şi robie în mâna nemintoşilor.
10 Mult se zdrobesc în trup toţi cei lipsiţi de minte, căci zdroaba lor nu duce la nimic.
11 Cum e câinele care se-ntoarce la vărsătura lui şi devine scârbos, aşa e nemintosul care-n răutatea lui se-ntoarce la păcatul său. Există o ruşine care aduce păcat şi există o ruşine care înseamnă mărire şi har.
12 Am văzut un om căruia-n sine i se părea că-i înţelept; un nebun însă avea mai multă nădejde decât el.1
13 Zice leneşul când e trimis la drum: e un leu pe drumuri şi un ucigaş pe uliţe...
14 Cum se-ntoarce uşa în ţâţână, aşa se-ntoarce leneşul în patul său.
1 Sf. Grigorie Sinaitul: Când cineva vorbeşte din gândul său propriu, dar înainte de a-l fi purificat, e o victimă a amăgirii de sine; căci, în acest caz, cuvântul său nu se hrăneşte din izvorul cel curgător şi limpede al Duhului, ci dintr-o baltă de apă stătută, plină de lipitori şi broaşte.
15 Omul trândav stă cu mâna-n sân şi n-o poate duce la gură.
16 Trândavul îşi pare luişi mai înţelept decât unul care aduce o veste bună.
17 Ca unul care se ţine de coada câinelui, aşa e cel ce se bagă în pricina altuia.
18 Precum cei ce aşteaptă mustrări le pun oamenilor înainte cuvinte [frumoase] iar cel ce prinde întâiul cuvânt se va împiedica,
19 aşa e cu cei ce într-ascuns îşi pândesc prietenii şi când sunt descoperiţi zic: „Nu-i aşa c-am

glumit?”
20 Cu multe lemne focul creşte; dar acolo unde nu e un certăreţ se potoleşte sfada.
21 Vatră pentru cărbuni şi lemne pentru foc şi un om arţăgos ca să se-ncingă sfada.
22 Vorbele linguşitorilor sunt moi, dar pătrund până-n străfundul măruntaielor.
23 Argintul dat cu necinste să fie socotit ca un hârb. Buzele calme ascund o inimă tristă.
24 Un duşman plângăreţ făgăduieşte totul cu buzele, dar în inimă vicleşug meştereşte.
25 Cu glas mare de te-ar ruga duşmanul, să nu-l asculţi, că şapte vicleşuguri sunt în inima lui.
26 Cel ce ascunde duşmănia dospeşte vicleşugul, dar se descoperă prin aceea că-n adunări şi-arată păcatele.
27 Cel ce sapă groapa aproapelui cade el în ea, iar cel ce prăvăleşte piatra, pe el şi-o prăvăleşte.
28 Limba mincinoasă urăşte adevărul şi gura neacoperită pricinuieşte răsturnări.

27
Despre mânie, prietenie adevărată şi îngrijirea turmelor.
1 Nu te lăuda cu ziua de mâine, că nu ştii ce-aduce următoarea.
2 Nu gura ta să te laude, ci aproapele tău; străinul, iar nu propriile tale buze.
3 Grea este piatra şi greu de purtat e nisipul, dar mânia nebunului e mai grea decât amândouă.
4 Nemiloasă-i mânia şi tăioasă urgia, dar invidia nimic nu rabdă.
5 Mustrările făţişe sunt mai bune decât prietenia ascunsă.
6 Rănile de la un prieten sunt mai vrednice de încredere decât binevoitoarele sărutări ale duşmanului.
7 Sufletul sătul dispreţuieşte fagurii, dar sufletului flămând chiar şi lucrurile amare i se par dulci.
8 Precum pasărea când zboară din cuibul ei, aşa devine omul slugă când se înstrăinează de locurile sale.
9 Inima se desfată cu miruri şi cu vinuri şi cu miresme, dar sufletul se sparge sub nenorociri.
10 Pe prietenul tău şi pe prietenul tatălui tău să nu-i părăseşti; în ziua ta de necaz să nu intri în casa fratelui tău; mai bun e un prieten din apropiere decât un frate care locuieşte undeva departe.
11 Fii înţelept, fiule, ca să ţi se veselească inima, şi îndepărtează de la tine vorbele de ocară.
12 Pândit de rele, isteţul se ascunde; nemintoşii umblă şi devin buni de plată.
13 Scoate-i haina, că a trecut, el, semeţul care iroseşte bunurile altora.1
14 Cel ce cu glas mare îşi binecuvintează dimineaţa prietenul e totuna cu2 cel ce îl blesteamă.
15 La ceas de ploaie, picăturile îl scot pe om afară din casă; tot aşa femeia arţăgoasă [îl scoate pe om] din casa lui.
16 Vântul de miază-noapte e aspru, dar pe nume se cheamă Prielnicul.
17 Fier pe fier se ascute şi omul întărâtă faţa prietenului.
18 Cine sădeşte un smochin îi va mânca roadele, iar cel care-şi păzeşte stăpânul se va bucura de cinste.
19 După cum feţele nu sunt aceleaşi între ele, aşa-i şi cu gândurile oamenilor: nu sunt totuna.
20 Iadul şi nimicirea nu se satură; aşa sunt şi ochii oamenilor nesăţioşi. Cel ce se uită ponciş e urâciune-n faţa Domnului, precum şi cei neînvăţaţi care nu-şi înfrânează limba.
21 Focul e încercarea argintului şi a aurului, iar omul e încercat prin gura celor ce-l laudă. Inima nelegiuitului umblă după lucruri rele, dar inima dreaptă caută cunoaştere.
22 Dacă pe nemintos îl vei bate făcându-l de râs în mijlocul adunării, în nici un chip nu-i vei răpi nebunia.
1 Verset dificil. T. M. îl redactează ca fiind rudă cu 6, 1 şi 20, 19. În acest context, „semeţul” ar fi beneficiarul unei chezăşii pe care nu şi-a onorat-o (vezi nota de la 6, 1) şi care trebuie să-şi primească „plata”. Expresia „scoate-i haina” (sau: „ia-i haina”) e raportată de Nil Ascetul la regula luptătorului (în lupte greco-romane) de a se dezbrăca şi a lupta gol, avându-şi trupul uns cu untdelemn, pentru ca adversarul să nu-l poată apuca de haină sau de piele.
2 Literal: „întru nimic pare a se deosebi de

23 Cunoaşte pe de-a-ntregul sufletele turmei tale şi întăreşte inima cirezilor tale;
24 căci puterea şi tăria omului nu-i sunt de-a pururi şi nici că le lasă urmaşilor lui.
25 Ai grijă de fâneţele din câmp şi vei cosi iarba şi vei aduna fânul din munte,

26 ca să ai oi pentru îmbrăcăminte; dacă vrei miei, ai grijă de pajişte.
27 Fiule, de la mine ai cuvinte de mult folos pentru viaţa ta şi pentru viaţa servilor tăi.
28
Iubirea legii şi lauda facerii de bine.
1 Necredinciosul fuge când nimeni nu-l goneşte, dar dreptul ca un leu stă ţeapăn.
2 Păcatele necredincioşilor aţâţă certuri, dar omul isteţ le potoleşte.
3 Omul neruşinat îi apasă pe săraci prin fapte păgâne. Ca o ploaie năprasnică şi nefolositoare,
4 tot astfel cei ce părăsesc legea laudă răutatea; dar cei ce iubesc legea se îngrădesc cu zid.
5 Oamenii răi nu înţeleg judecata; dar cei ce-L caută pe Domnul vor înţelege totul.
6 Săracul însoţit cu adevărul e mai bun decât bogatul mincinos.
7 Fiul înţelept păzeşte legea, dar cel ce nutreşte dezmăţul îşi necinsteşte tatăl.
8 Cel ce-şi înmulţeşte avuţia prin camătă şi lăcomie o adună pentru cel ce miluieşte săracii.
9 Cel ce-şi întoarce urechea să nu audă legea, chiar el îşi defaimă rugăciunea.
10 Cel ce-i face pe oamenii drepţi să rătăcească pe cale rea se nimiceşte pe sine însuşi; nelegiuiţii vor trece prin propăşire, dar într-însa nu vor intra.
11 Bogatul se crede şi înţelept, dar săracul deştept îl va osândi.
12 Prin ajutorul drepţilor multe laude se ridică, dar locurile necredincioşilor sunt plasă pentru oameni.
13 Cel ce-şi acoperă propria sa răutate nu va propăşi, dar cel ce cu grai se învinuie pe sine va fi iubit.1
14 Fericit e omul care din evlavie se teme de toate; dar cel vârtos la inimă va cădea din rău în mai rău.
15 Leu flămând şi lup însetat este cel ce, sărac fiind, stăpâneşte o naţie săracă.
16 Un rege fără venituri e un mare asupritor; dar cel ce urăşte nedreptatea, îndelung va trăi.
17 Cel ce se pune chezaş pentru un învinuit de crimă fugar va fi şi statornicie nu va avea. Ceartă-l pe fiul tău, şi el te va iubi şi frumuseţe îi va da sufletului tău; el nu se va supune unui neam nelegiuit.
18 Cel ce umblă drept va fi ajutat, dar cel ce umblă în căi strâmbe, în ele se va încurca.
19 Cel ce-şi lucrează pământul se va sătura de pâine, dar leneşul va fi doldora de sărăcie.
20 Omul vrednic de încredere, mare binecuvântare va dobândi, dar cel rău nu va rămâne nepedepsit.
21 Cel ce nu se sfieşte în faţa celor drepţi, acela nu-i om bun; unul ca
1 Un text care prefigurează Taina Mărturisirii.

acesta te vinde2 pentru o bucată de pâine.
22 Omul invidios îi dă zor să se-mbogăţească şi nu ştie că cel milostiv îl va stăpâni.
23 Cel ce mustră purtările omului va avea mai mult har decât cel care-i rosteşte linguşiri.
24 Cel ce-şi îndepărtează tatăl sau mama şi crede că nu păcătuieşte, acela părtaş se face cu omul necredincios.
25 Omul găunos judecă la-ntâmplare, dar cel ce se încrede în Domnul se poartă cu grijă.
26 Cel ce se încrede într-o inimă semeaţă, acela e nebun; dar cel ce umblă în înţelepciune se va mântui.
27 Cel ce dă la săraci nu va fi în lipsă; dar cel ce-şi întoarce ochiul, acela în mare lipsă va fi.
28 În locurile necredincioşilor cei drepţi suspină, dar pe măsură ce ei pier, drepţii se vor înmulţi.
29
Lauda dreptei judecăţi.
1 Unul care mustră e mai bun decât un îndărătnic; când cel din urmă se pomeneşte-n foc, nici un leac nu se află.
2 Când drepţii sunt lăudaţi, popoarele se bucură; dar când necredincioşii stau la cârmă, oamenii plâng.
3 Când un om iubeşte înţelepciunea, tatăl său se veseleşte; dar cel ce nutreşte târfe îşi va pierde avutul.
4 Un rege drept înalţă o ţară, iar un om nelegiuit o dărâmă.
2 Literal: „îl vinde pe om”.
5 Cel ce pregăteşte o plasă în calea prietenului său, în picioarele lui şi-o pune.

6 Mare e laţul în drumul păcătosului; dar dreptul în bucurie şi-n desfătare va fi.
7 Omul drept ştie cum să le facă judecată săracilor; necredinciosul însă nu are priceperea de a o cunoaşte; săracului nu-i este dat să aibă minte pricepută.
8 Nelegiuiţii au aprins cetatea, iar înţelepţii au stins mânia.
9 Omul înţelept va judeca neamuri; dar netrebnicul, furios fiind, râde şi nu se teme.
10 Oamenii sângeroşi îl urăsc pe cel cuvios, dar cei drepţi îi caută sufletul.
11 Nemintosul îşi dă pe faţă toată mânia, dar înţeleptul, numai o parte.
12 Când un rege îşi pleacă urechea la vorba nedreaptă, toţi supuşii lui sunt nişte nelegiuiţi.
13 Când creditorul şi datornicul se întâlnesc laolaltă, Domnul îi cercetează pe amândoi.
14 Când regele îi judecă pe săraci întru adevăr, mărturia este însuşi tronul său.
15 Bătăile şi mustrările dau înţelepciune, dar copilul care umblă de capul lui îşi face părinţii de râs.
16 Când se înmulţesc necredincioşii se înmulţesc păcatele; dar când aceia cad, drepţii se umplu de frică.
17 Ceartă-l pe fiul tău şi el îţi va da odihnă şi frumuseţe îi va da sufletului tău.
18 Neamului nelegiuit să nu-i fii tălmaci; dar cel ce păzeşte legea e omul cel mai fericit.

19 Sluga îndărătnică nu ştie de cuvânt; chiar dacă-l înţelege, tot nu ascultă.
20 Dacă vezi un om grăbit la vorbă să ştii că nemintosul are mai multă nădejde decât el.
21 Cel ce din pruncie duce viaţă uşuratică va deveni slugă, iar în cele din urmă se va plânge pe sine.1
22 Omul furios stârneşte certuri, iar supărăciosul adânceşte păcatul.
23 Mândria îl umileşte pe om, dar Domnul îi ţine-n cinste pe cei smeriţi la cuget.
24 Cel ce se face părtaş cu hoţul îşi urăşte sufletul; iar dacă a auzit de o punere la cale şi nu va sufla o vorbă
25 de frica sau ruşinea oamenilor, se va prăbuşi; dar cel care-şi pune încrederea în Domnul, acela se va veseli.
26 Necredinţa îl face pe om să se poticnească; dar cel ce se încrede în Stăpânul său se va mântui.
27 Mulţi se gudură pe lângă feţele cârmuitorilor, dar dreptatea omului de la Domnul vine.
28 Omul nedrept e urâciune-n faţa celui drept, iar nelegiuitului urâciune îi este calea cea dreaptă.
30
Alte proverbe.
1 Pe acestea le spune omul către cei ce se încred în Dumnezeu; eu mă opresc.
2 Fiindcă eu sunt cel mai neînţelept dintre toţi oamenii şi-n mine nu se află înţelepciunea oamenilor.
1 Prefigurare a Fiului risipitor (Lc 15, 11-32).
3 Înţelepciunea m-a învăţat-o Dumnezeu, căci eu cunosc înţelepciunea sfinţilor.
4 cine s-a suit în cer şi s-a pogorât? Cine Şi-a adunat vânturile în sân? Cine a învelit apele într-o haină? Cine stăpâneşte peste toate marginile pământului? care Îi este numele? sau care este numele copiilor Lui?
5 Că toate cuvintele lui Dumnezeu sunt în foc lămurite şi El îi apără pe cei care-l cinstesc.
6 Nu adăuga tu la cuvintele Lui, ca nu cumva El să te mustre, iar tu să devii mincinos.
7 Două lucruri cer eu de la Tine, şi să nu mi le iei în nume de rău atât cât eu trăiesc:
8 îndepărtează de la mine deşertăciunea şi minciuna şi nu-mi da bogăţie sau sărăcie; rânduieşte-mi ce trebuie, şi-i de-ajuns;
9 ca nu cumva, săturându-mă, să devin mincinos şi să zic: Cine mă vede?; sau, sărac fiind, să fur, şi-n deşert să jur pe numele lui Dumnezeu.
10 Să nu dai un serv pe mâna stăpânului, ca nu cumva el să te blesteme, iar tu să fii nimicit.1
11 Urmaşii răi îşi blesteamă tatăl şi nu-şi binecuvintează mama.
12 Urmaşii răi se cred a fi drepţi, dar nu-şi curăţă deprinderile.
13 Urmaşii răi au ochi trufaşi şi cu genele ochilor se înalţă.
14 Urmaşii răi îşi au dinţii săbii şi măselele cuţite, ca să-i mistuie şi să-i înfulece
1 Aici poate fi vorba de sclavul fugit de la stăpânul său, în căutare de azil. T. M.: „Să nu-l învinuieşti (să nu-l ponegreşti) pe serv în faţa stăpânului său"; în acest caz, urmările ar fi total disproporţionate.

pe neputincioşii pământului şi pe cei ce mai sunt cu ei sărmani între oameni.
15 O lipitoare avea trei fete preaiubite; şi acestea trei n-o săturau, iar a patra nu ajungea să spună: Destul!
16 Iadul şi dragostea femeii şi pământul nesătul de apă şi apa însăşi, şi focul nu vor spune: Destul!
17 Ochiul care-şi râde de un tată şi necinsteşte bătrâneţea unei mame, pe acela ciorile de pe vale să-l scoată şi vulturii tineri să-l mănânce!
18 Trei sunt lucrurile pe care nu le pot înţelege, iar pe al patrulea nu-l ştiu:
19 urma vulturului când zboară, căile şarpelui pe stâncă şi cărarea corăbiei ce merge pe mare; şi căile omului în tinereţile lui.
20 Aşa este calea femeii adultere: se spală pe mâini de ceea ce a făcut şi zice că n-a făcut nimic în afară de cale.
21 De trei lucruri tremură pământul, iar pe al patrulea nu-l poate suferi:
22 dacă o slugă domneşte, dacă nebunul se satură de bucate
23 sau dacă slujnica îşi va alunga stăpâna; sau dacă o femeie urâcioasă nimereşte bărbat bun.
24 Sunt pe pământ şi patru lucruri mai mici, dar ele sunt mai înţelepte decât cele înţelepte:
25 furnicile, care sunt slabe, dar îşi pregătesc vara hrană;
26 aricii, neam slab, care-şi fac casele în piatră;
27 lăcustele, care nu au rege, dar merg în rânduială ca la o poruncă;
28 şi salamandra, care se reazemă pe mâini şi poate fi lesne prinsă cu mâna, dar locuieşte în castelele regilor.
29 Şi trei sunt lucrurile care umblă sporind, şi un al patrulea care merge bine:
30 puiul de leu, mai puternic decât toate fiarele, care nu ocoleşte şi nici că se teme de vreo fiară;
31 cocoşul, care umblă semeţ printre găini; şi ţapul care călăuzeşte turma; şi regele care vorbeşte deschis în faţa unui neam.
32 Dacă te vei da pradă voioşiei şi-ţi vei întinde mâna într-o ceartă, fără cinste vei fi.
33 Mulge lapte şi va fi unt; stoarce nări şi va ieşi sânge; smulge cuvinte: vor ieşi certuri şi vrajbă.
31
Lauda femeii harnice.
1 Cuvintele mele sunt spuse de Dumnezeu răspunsul dumnezeiesc al unui rege pe care maica lui l-a învăţat.
2 Ce anume, fiule, vei păstra: Ce? Graiurile lui Dumnezeu. Fiule, tu, întâiul meu născut, ţie îţi vorbesc: Ce?, fiu al pântecelui meu; Ce?, fiu al făgăduinţelor mele:
3 Avuţia ta n-o da femeilor, nici mintea şi nici viaţa, aşa ca pe urmă să-ţi pară rău.
4 Pe toate fă-le cu socotinţă, cu socotinţă să bei vin. Cei puternici sunt puşi pe mânie, aşadar, să nu bea vin,
5 ca nu cumva, bând, să-şi uite de înţelepciune şi să nu-i poată judeca cu dreptate pe cei slabi.
6 Băutură tare să le daţi celor cuprinşi de mâhnire şi vin de băut celor ce sunt în dureri,
7 ca să-şi poată uita de sărăcie şi să nu-şi mai amintească de necazuri.
1001
8 Deschide-ţi gura cu cuvântul lui Dumnezeu şi pe toţi judecă-i după cuviinţă.
9 Deschide-ţi gura şi judecă drept şi pune la inimă pricina celui sărac şi slab.
10 Cine va afla o femeie vrednică? fiindcă una ca aceasta e mai preţioasă decât nestematele.
11 Inima bărbatului ei are încredere într-însa; una ca aceasta nu va avea lipsă de bune dobândiri,
12 căci ea lucrează toată viaţa spre binele bărbatului ei.
13 Adunând lână şi in, ea cu mâinile ei le face de folos.
14 Ea e ca o corabie neguţătorind de departe: aşa îşi agoniseşte traiul.
15 Şi se scoală de-noapte şi le dă casnicilor de mâncare şi slujnicelor de lucru.
16 Ea vede o moşie şi o cumpără şi cu roada mâinilor ei sădeşte stăpânire.
17 Îşi strânge cingătoarea pe mijloc şi braţul şi-l întăreşte pentru lucru.
18 Din deprindere ştie că bine este a lucra şi lampa ei nu se stinge toată noaptea.
19 Braţele şi le întinde spre ceea ce e de trebuinţă şi mâinile şi le îndeamnă spre fus.
20 Mâinile i le deschide nevoiaşului şi hrană îi întinde săracului.
21 Când bărbatul ei întârzie undeva, departe, el nu duce grijă de cele de acasă, căci toţi ai ei sunt îmbrăcaţi.

22 Soţului ei îi face haine cu ţesătură deasă, iar ea e îmbrăcată în vison şi porfiră.
23 Bărbatul ei devine om de cinste în cetate când stă în adunare cu bătrânii ţinutului.
24 Ea face pânzeturi subţiri şi le vinde Fenicienilor.1 şi cingători Canaaneenilor.
25 Gura şi-o deschide cu grijă şi măsură şi rânduială-i pune gurii sale.
26 Ea se îmbracă în putere şi cinste şi-n zilele ei de pe urmă se veseleşte.
27 Deprinderile casnicilor ei sunt pline de grijă, iar ea nu-şi mănâncă pâinea în trândăvie.
28 Iar gura şi-o deschide cu înţelepciune şi după rânduială. În bunătate şi-a crescut copiii şi i-a îmbogăţit, iar soţul ei o laudă:
29 „Multe fete au dobândit bogăţie, multe au înfăptuit putere, dar tu le-ai întrecut şi le-ai covârşit pe toate".
30 Farmecele sunt mincinoase, deşartă-i frumuseţea femeii, căci femeia înţeleaptă va fi binecuvântată, şi ea să laude frica de Domnul.
31 Daţi-i din roada mâinilor sale şi lăudat în cetate să-i fie bărbatul!
1 „Fenicienilor": menţiune în Codex Sinaiticus, fragment al unui manuscris minuscul.

Introducere la cartea eclesiastului
Titlul ebraic al acestei opere ciudate este Qohelet; de aici, = „Cuvântătorul"; „Cel ce vorbeşte în faţa adunării"; „Cel ce se adresează obştii"; „Cel ce predică"; „Cel ce învaţă"; „Oratorul"; „Predicatorul"; „Catehetul". Având în vedere, pe de-o parte, că încă din primul verset se precizează că Ecclesiastul este „fiul lui David, regele lui Israel în Ierusalim", şi, pe de alta, că toată antichitatea iudaică l-a recunoscut pe Solomon ca pe cel mai învăţat, mai drept şi mai înţelept rege al Israelului, cel ce nu o dată a luat cuvântul în faţa supuşilor săi, sensul cuvântului „Ecclesiast" se bucură de o acoperire perfectă. Omul e supus unui determinism crâncen, din care nu există ieşire. Timpul îşi exercită tirania într-o mişcare ciclică, mereu aceeaşi, searbădă, monotonă, exasperantă, care se dizolvă în uitare şi neant. Viaţa omului e o permanentă interogaţie fără răspunsuri; de aici, dezordine interioară, agitaţie inutilă; omul se luptă împotriva omului, dreptatea lui Dumnezeu e pe dos: nelegiuitul învinge şi se bucură de viaţă, în vreme ce dreptul e condamnat la suferinţă şi resemnare. Asemenea lui Iov, autorul se situează în răspăr cu gândirea tradiţională, şi tocmai această notă singulară a provocat rezervele canonice de care vorbeam. Dar, spre deosebire de marele năpăstuit, Ecclesiastul nu se judecă cu Dumnezeu şi nu-I cere să Se explice; aceasta, pentru că, în credinţa lui, nu Creatorul e vinovat de nerânduiala din lume; chiar dacă el nu-i găseşte alte cauze, nu I-o atribuie. După el, Dumnezeu a făcut lumea frumoasă şi pe om drept: El îi dă omului bunuri reale, deşi limitate; omul trebuie să se teamă de Dumnezeu, Care-l va judeca după faptele lui; chiar şi atunci când Ecclesiastul îi îndeamnă pe tineri să-şi trăiască tinereţea după pofta inimii, el nu uită să-i avertizeze că, totuşi, faptele lor vor fi supuse unei judecăţi divine. Aceasta e partea oarecum reconfortantă a operei, căreia i se adaugă o străfulgerare transcendentă; una singură, dar, totuşi, străfulgerare: la moartea omului, Dumnezeu Îşi ia înapoi suflarea pe care i-o dăduse!
Cu tot pesimismul ei, cartea Ecclesiastului amendează şi potoleşte contrariul, adică radicalizarea unei viziuni optimiste asupra omului şi adoptarea unei morale hedoniste care, şi ea, e contrazisă de realitatea imediată. Poate că aceasta e raţiunea pentru care această operă amară stă la inima călugărilor, fără însă ca ei să se oprească aici. Monahul, într-adevăr, s-a lepădat de lume şi de toate deşertăciunile ei, dar angoasa lui metafizică, în măsura în care există, are o finalitate tonică: „Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi, şi Eu vă voi odihni!"

Ecclesiastul
1
Prolog. Nimicnicia celor omeneşti.
1 Cuvintele Ecclesiastului, fiul lui David, regele lui Israel în Ierusalim.
2 Deşertăciunea deşertăciunilor1 a zis Ecclesiastul -, deşertăciunea deşertăciunilor, toate sunt deşertăciune.
3 Ce-i rămâne omului din toată osteneala lui cu care se trudeşte sub soare2?
4 O generaţie se duce, o generaţie vine şi pământul rămâne în veac.
5 Soarele răsare, soarele apune şi spre locul său zoreşte
6 şi de-acolo se ridică mergând spre miazăzi şi-apoi spre miază-noapte ocoleşte; de-a roata se

rotește vântul și vânt se-ntoarce din rotirea sa.
7 Fluviile toate curg în mare și marea nu se umple; fluvii se-ntorc de unde-au izvorât, ca de acolo să purceadă iarăși.3
1 „Deșertăciunea deșertăciunilor”: un nominativ-genitiv care exprimă superlativul, excelența, culminația; compară cu „cântarea cântărilor” = „cea mai frumoasă cântare” sau cu „veacul veacului” = „veșnicia”. „Deșertăciune” = zădărnicie, nimicnicie, lipsă de valoare sau de folos.
2 „sub soare”: sintagmă frecventă în Ecclesiast,desemnând universul terestru.
3 Versetele 5-7: reprezentare ciclică a fenomenelor naturii, introducând sentimentul că și omul, solidar cu natura, se repetă pe sine fără să-și aducă nimic nou.
8 Cuvintele cu toatele-s trudite: nu va putea să le grăiască omul; ochiul nu se va-ndestula de ceea ce vede și nici urechea de ceea ce aude.
9 Ceea ce este a mai fost, ceea ce s-a petrecut se va mai petrece și nimic nu-i proaspăt sub soare.
10 De grăiește cineva, zicând:„Iată ceva nou!”, iată că acel ceva a fost în alte vremuri, în cele ce-au fost înaintea noastră.
11 Ce-a fost întâi nu-i nici în amintire, nici de ce-a fost pe urmă nu-și vor aduce aminte urmașii de la urmă.4
12 Eu, Ecclesiastul, am fost rege peste Israel în Ierusalim.5
13 Și inima mi-am pus-o să caute și cu-nțelepciune să cerceteze despre toate câte se petrec sub cer, că anevoioasă nevoință le-a dat Dumnezeu fiilor oamenilor, cu ea să se nevoiască.
14 Văzut-am toate lucrurile care se fac sub soare, și, iată, toate sunt deșertăciune și vânare de vânt6.
15 Ceea ce e strâmb nu poate fi îndreptat,
4 Rotirile ciclice sunt atât de uniforme, seamănă atât de mult între ele, lipsite de reliefuri și culori specifice, încât ele se șterg chiar din memoria colectivă; totul va fi uitare.
5 Cu toată zestrea lui sofianică, celebrul rege al înțelepciunii nu a fost în stare să agonisească ori să ofere un strop de fericire.
6 „vânare de vânt”: osteneală pe cât de zadarnică pe atât de nesăbuită; nebunie.

ceea ce lipsește nu se poate număra.
16 Grăit-am eu în inima mea, zicând: iată, m-am umplut de slavă și i-am întrecut în înțelepciune pe toți cei de dinaintea mea în Ierusalim și inima mea a văzut multă înțelepciune și știință.
17 Și inima mi-am pus-o să cunoască înțelepciunea și cunoașterea, zicerile7 și știința de a pricepe8, și iată că și aceasta-i tot vânare de vânt.
18 Fiindcă-n belșugul înțelepciunii e belșug de cunoaștere, iar sporul cunoașterii e spor de durere.
2
Zădărnicia a tot ce-i omenesc.
1 Zis-am eu întru inima mea: vino acum să te-ncerc1 în veselie și să te fac să vezi înlăuntrul binelui! Și iată că și aceasta e deșertăciune.
2 Râsului i-am zis că e nebunie, iar veseliei: ești bună de ceva?...
3 Și-am cercetat dacă inima mi-ar desfăta trupul cu vin cu toate că inima mă călăuzea în înțelepciune și dacă mi-ar stăpâni nebunia până ce pot vedea ce fel de bine le este fiilor oamenilor 2, pe care ei trebuie să-l facă sub soare pe durata zilelor vieții lor.
4 Mi-am sporit bunurile, mi-am zidit case, mi-am sădit vii,
7 „zicerile” = parabolele, proverbele, pildele, aforismele, înțelepciunea concentrată în zicale și metafore.
8 T. M.: în loc de „zicerile și știința de a pricepe”: „nebunia și prostia”.
1 „să te-ncerc”: să te pun la probă, să văd dacă aceasta e cumva o cale mai bună.
2 „fiii oamenilor”, expresie frecventă, ca ebraism, în Ecclesiast: oamenii.
5 mi-am făcut grădini și livezi și am sădit în ele tot felul de pomi roditori,
6 mi-am făcut iezere, ca să ud din ele dumbrava purtătoare de lăstari;
7 avut-am servi și slujnice și robi mi s-au născut în casă; belșug de turme și cirezi am avut, mai multe decât toți cei de dinaintea mea în Ierusalim;
8 mi-am adunat argint și aur și avuțiile regilor și ale țărilor; mi-am agonisit cântăreți și cântărețe și desfătările fiilor oamenilor, paharnici bărbați și femei;
9 și m-am umplut de slavă și i-am întrecut pe toți cei de dinaintea mea în Ierusalim; dar și

înţelepciunea cu mine afost3.
10 Din tot ceea ce ochii mi-au poftit, nimic n-am alungat de dinainte-le, iar inima nu mi-am oprit-o de la nici o desfătare, căci inima mi s-a desfătat în toată truda mea, şi din toată truda mea aceasta mi-a fost partea.
11 Şi am căutat eu spre toate lucrurile mele pe care mâinile mele le-au făcut, şi spre osteneala pe care m-am ostenit s-o fac, şi, iată, toate sunt deşertăciune şi vânare de vânt şi nici un câştig nu se află sub soare.
12 Şi am căutat eu să văd înţelepciunea şi rătăcirea şi nebunia; căci cine este omul care va urma sfatul în tot ceea ce poate face pentru el?
13 Şi am văzut că înţelepciunea covârşeşte nebunia aşa cum lumina covârşeşte întunericul.
3 A doua menţiune a înţelepciunii în acest episod. Naratorul şi-a propus o viaţă de desfătare trupească, dar nu prin abandon de conştiinţă, ci în mod deliberat, programatic, ca rezultat al unui principiu de comportament, aşa cum era hedonismul în filosofia greacă.

14 Înţeleptul îşi are ochii în cap, dar nemintosul umblă în întuneric; şi am priceput chiar eu am priceput că unul şi acelaşi fapt4 li se poate întâmpla tuturor.
15 Şi am zis în inima mea: precum un fapt i se întâmplă celui nebun, aşa mi se va întâmpla şi mie; şi, atunci, de ce m-am mai ostenit? Şi am mai grăit în inima mea: de vreme ce nebunul vorbeşte din prisosul lui, înseamnă că şi aceasta-i tot deşertăciune.
16 Căci amintirea înţeleptului alături de nebun nu se va întâmpla vreodată, de vreme ce în viitor pe toate le va acoperi uitarea; şi cum va muri înţeleptul laolaltă cu nebunul?
17 Astfel am urât viaţa; căci fapta săvârşită sub soare mi-a fost răutate asupră-mi; aşa că toate sunt deşertăciune şi vânare de vânt.
18 Şi am urât toată osteneala cu care m-am ostenit eu sub soare, fiindcă o las omului care va veni după mine;5
19 şi cine ştie dacă el va fi înţelept sau nebun, sau dacă el va fi deasupra ostenelii mele cu care m-am ostenit şi am trudit sub soare? Iată că şi aceasta-i deşertăciune.
20 Aşa că mi-am luat seama: cu inima mea mă voi opri de la toată osteneala cu care m-am ostenit sub soare;
21 fiindcă există om care se osteneşte în înţelepciune şi în cunoaştere şi-n bărbăţie, iar partea sa i-o va da omului care nu s-a ostenit în acestea; şi, iată, şi aceasta-i deşertăciune şi răutate mare.
4 „fapt” = eveniment.
5 Nefericirea devine tragică prin aceea că nu se limitează la experienţa unui singur om, ci se perpetuează în generaţiile viitoare care, la rândul lor, nu o pot stârpi.
22 Căci, iată: Cu ce se alege omul din toată osteneala lui şi din pofta inimii lui cu care trudeşte sub soare?
23 Căci toate zilele lui sunt [zile] de durere şi-ntru mânie, nevoinţa lui, încât nici noaptea inima lui nu-şi are odihnă; iată că şi aceasta-i deşertăciune.
24 Bine nu-i este omului decât ce mănâncă şi ce bea şi ce-i arată sufletului său că e bine-ntru osteneală; pe aceasta am văzut-o eu că din mâna lui Dumnezeu este;
25 căci cine va mânca şi va bea fără El?
26 Căci omului care-i bun înaintea feţei Sale El îi dă înţelepciune şi cunoaştere şi veselie; iar celui păcătos îi dă nevoinţa de a umbla să adune pentru ca să-i dea celui ce-i place lui Dumnezeu; iată că şi aceasta-i deşertăciune şi vânare de vânt.
3
Vremea fiecărui lucru. Ce e bun pentru om. Nu există dreptate. Om şi dobitoc. A te bucura de viaţă.
1 Pentru orice lucru este o clipă prielnică şi o vreme pentru orice mişcare de sub cer:1
2 o vreme este să te naşti şi o vreme să mori, o vreme este să sădeşti şi o vreme să smulgi ce-ai sădit;
1 În cele ce urmează nu e vorba de vreme ca durată a unui fapt oarecare, ci de un anume timp în care ceva se petrece pentru că trebuie să se petreacă; e un fel de tiranie a clipei, căreia omul nu i se poate sustrage; viziune, practic, fatalistă asupra vieţii. (Ca redactare, persoana a doua singular exprimă mai direct şi mai plastic, în limba română, modul impersonal al infinitivului).

3 o vreme este să ucizi şi o vreme să vindeci, o vreme este să dărâmi şi o vreme să zideşti;
4 o vreme este să râzi şi o vreme să plângi, o vreme este să te tângui şi o vreme să joci;
5 o vreme este să azvârli pietre şi o vreme să strângi pietre, o vreme este să îmbrăţişezi şi o vreme să fugi de îmbrăţişare;
6 o vreme este să cauţi şi o vreme să pierzi, o vreme este să păstrezi şi o vreme să arunci;
7 o vreme este să deşiri şi o vreme să coşi, o vreme este să taci şi o vreme să vorbeşti;
8 o vreme este să iubeşti şi o vreme să urăşti, o vreme este pentru război şi o vreme pentru pace
9 Care-i câştigul celui ce munceşte trudind?
10 Văzut-am nevoinţa pe care Dumnezeu le-a dat-o fiilor oamenilor să se nevoiască într-însa.
11 Tot ce-a făcut, bun l-a făcut pentru vremea sa; şi durata le-a dat-o El în inima lor fără ca omul să poată descoperi lucrare pe care Dumnezeu a lucrat-o de la-nceput pân' la sfârşit.2
12 Mi-am dat seama că pentru ei nu este un alt bine decât să se veselească şi să trăiască bine în viaţa lor.
13 Dar tot omul care mănâncă şi bea şi vede binele în toată osteneala lui, aceasta e un dar al lui Dumnezeu.
14 Mi-am dat seama că tot ce-a făcut Dumnezeu durează în veci; nu e nimic
2 Dumnezeu a pus în inima (în raţiunea) omului sentimentul duratei, prin care el poate gândi lucrurile de dincolo de clipă, în ansamblul lor, dar aceasta nu-l ajută să descopere sensul în sine al vieţii.
de adăugat şi nimic de scăzut. Dumnezeu a făcut astfel pentru ca-n faţa Lui să te temi.
15 Ceea ce a fost, iată, este; ceea ce va fi, iată, a fost; şi Dumnezeu caută ceea ce a fost alungat.
16 Şi am mai văzut sub soare locul de judecată: acolo e cel necredincios, iar în locul celui drept e cel nelegiuit.
17 Şi mi-am zis în inima mea: şi pe cel drept, şi pe cel nelegiuit îi va judeca Dumnezeu, că va fi o vreme pentru tot lucrul şi pentru toată fapta.
18 Zis-am eu în inima mea cu privire la fiii omului: dumnezeu îi va judeca; iar aceasta, ca să le arate că ei nu sunt decât dobitoace;
19 că faptul fiilor omului şi faptul dobitoacelor în sinea lor sunt un singur fapt; cum e moartea unuia, aşa-i şi moartea celuilalt; şi-n unul, şi-n altul e aceeaşi suflare. Prin ce e omul deasupra dobitocului?: prin nimic, căci toate sunt deşertăciune.
20 Toate se duc în acelaşi loc; toate din ţărână s-au făcut şi toate în ţărână se vor întoarce.
21 Cine oare ştie dacă suflarea fiilor omului se urcă-n văzduh sau dacă suflarea dobitoacelor se coboară-n pământ?
22 Şi am văzut că pentru om nimic nu-i bun decât ca el să se veselească în lucrarea sa; că aceasta e partea lui. Căci cine oare-l va duce să vadă ceea ce va fi după el?
4
Asuprirea celor slabi. Moartea e mai bună decât viaţa. Gelozie şi nesaţiu. Nu e bine să fie omul singur. Domniile schimbătoare: deşertăciune.
1006
1 Şi m-am întors şi am văzut toate asupririle care se fac sub soare; şi iată lacrimile celor asupriţi, şi nu-i nimeni care să-i aline. Puterea e-n mâna celor ce asupresc; nu, nu-i nimeni care să-i aline.
2 Şi i-am fericit pe cei morţi pe cei ce de-acum au murit mai mult decât pe cei vii decât pe cei ce sunt încă în viaţă;
3 dar mai fericit decât aceştia este cel ce încă nu s-a născut, pentru că el n-a văzut faptele rele care s-au petrecut sub soare.
4 Şi am văzut eu că toată osteneala şi toată bărbăţia unei fapte nu sunt decât invidia omului faţă de aproapele său; aceasta este, şi ea, deşertăciune şi vânare de vânt.
5 Nebunul îşi ţine mâinile în sân şi-şi mănâncă propria sa carne.1
6 Mai bun e un pumn plin cu odihnă decât doi pumni plini cu trudă şi cu vânare de vânt.
7 Şi m-am întors şi am văzut deşertăciune sub soare.
8 Există un ins, şi pe un al doilea nu-l are, nici fiu şi nici frate nu are, şi el tot nu se opreşte din osteneală şi ochiul său nu se satură de bogăţii. Şi, atunci, pentru cine mă ostenesc eu şi mă lipsesc pe mine însumi de fericire? Iată că şi aceasta-i deşertăciune şi nevoinţă rea.
1 Situaţia-limită a trândăviei: leneşul ajunge să-şi consume propria-i substanţă. Acest verset,

precum şi următorul, par a fi două proverbe mai vechi, pe care autorul a găsit de cuviinţă să le insereze aici.
9 E mai bine să fie doi decât unul singur, căci pentru osteneala lor au plată mai bună;
10 şi dacă unul cade, fârtatele său îl ridică; dar vai celui ce este singur când cade, că el nu are pe un altul care să-l ridice.
11 Şi dacă vor dormi doi, le va fi şi cald; dar unul, el singur, cum se va încălzi?
12 Iar de se va ridica unul împotriva lui, cei doi îi vor ţine piept; că funia întreită nu se rupe curând.
13 Mai bun e un tânăr sărac şi înţelept decât un rege bătrân şi nemintos care nu mai ştie ce e purtarea de grijă;
14 că el poate ieşi din închisoare să domnească, cu toate că s-a născut sărac în regatul său.2
15 Văzut-am pe toţi cei vii care umblă sub soare cu un al doilea tânăr care poate sta pe locul celuilalt;
16 poporului său întreg nu-i dai de capăt, lor, tuturor celor ce erau înaintea lui; dar cei de la urmă nu se vor bucura de el, căci şi aceasta-i deşertăciune şi vânare de vânt.
17 Când mergi în casa lui Dumnezeu, păzeşte-ţi paşii; apropie-te ca să asculţi, iar jertfa ta să fie mai bună decât darul nebunilor, fiindcă ei nu cunosc răul pe care-l fac.3
5
Bogăţiile sunt deşertăciune. A te bucura de viaţă.
2 Aceasta poate fi o aluzie la Iosif din casa lui Faraon: azvârlit în închisoare printr-o pâră nedreaptă, el a ajuns în Egipt pe treapta cea mai înaltă a dregătoriilor, investit cu putere aproape regească (vezi Fc 39, 1 — 41, 43).
3 T. M.: „fiindcă ei nu ştiu să facă decât rău”.

1 Nu te grăbi în a-ţi deschide gura, iar inima ta să nu fie grabnică în a grăi cuvânt în faţa lui Dumnezeu, căci Dumnezeu este în cer, iar tu, pe pământ; de aceea cuvintele tale să fie puţine.
2 Că din multele griji vine visul şi din multele vorbe glasul nebunului.
3 Când Îi făgăduieşti lui Dumnezeu o făgăduinţă nu întârzia s-o plineşti, căci voia Lui nu se află în cei nebuni; ceea ce tu ai făgăduit, plineşte!
4 Mai bine e să nu faci nici o făgăduinţă decât s-o faci fără s-o plineşti.
5 Nu-ţi lăsa gura să-ţi împingă trupul1 spre păcat şi să nu spui în faţa lui Dumnezeu: „A fost o greşală”, ca nu cumva Dumnezeu să Se mânie asupra glasului tău şi să nimicească lucrul mâinilor tale.
6 Din viermuiala viselor [se nasc] deşertăciuni şi forfotă de vorbe; tu teme-te de Dumnezeu.
7 Dacă vei vedea în ţară că săracul e năpăstuit, că judecata şi dreptatea sunt siluite, nu te uimi de lucrul acesta, căci deasupra unui mai-mare e un maimare care-l veghează, iar deasupra acestora sunt alţi mai-mari.2
8 În toate privinţele, belşugul pământului face ca şi un rege să depindă de câmpurile arate.3
9 Cel ce iubeşte argintul nu se va sătura de argint, iar cel ce iubeşte bogăţia
1 Aici „trupul” înseamnă „fiinţa”.
2 Structura ierarhic-piramidală a funcţionarilor statului (sau cetăţii) permite ca superiorii să le pretindă subalternilor— sau să primească de la aceştia — venituri necinstite care, în ultimă instanţă, apasă asupra celor de jos, adică asupra celor ce nu fac parte din această structură. E vorba, desigur, de fenomenul corupţiei.
3 Dependenţa oamenilor de muncile agricole e atât de mare, încât până şi regele devine un supus al pământului.
nu se va bucura de roadele ei;4 şi aceasta-i tot deşertăciune.
10 Unde sunt multe bunătăţi, mulţi sunt şi cei ce le mănâncă; şi atunci, care e vitejia celui ce le are, fără numai că se uită cu ochii la ele?
11 Dulce e somnul robului, fie că acesta mănâncă puţin, fie că mănâncă mult, dar saţiul celui sătul de bogăţie nu-l lasă să doarmă.
12 Există o boală pe care eu am văzut-o sub soare: bogatul care-şi păzeşte bogăţia spre răul său;
13 o astfel de bogăţie se pierde într-o nevoinţă proastă, iar fiul pe care l-a născut nu are nimic în mână.
14 Precum a ieşit el, gol, din pântecele maicii sale, aşa se va întoarce, precum a şi venit, şi din

osteneala lui nu va primi nimic pe care să-l ducă în mână.
15 Aşa că şi aceasta-i o boală rea: cum a venit, aşa se şi duce; ce câştig are el din aceea că s-a ostenit în vânt?
16 Dimpotrivă, toate zilele lui nu sunt decât întuneric şi jale şi multă mânie şi boală şi necaz.
17 Iată binele pe care l-am văzut eu că este bun: să mănânci şi să bei şi să vezi binele în toată osteneala cu care te-ai ostenit sub soare în numărul zilelor de viaţă pe care ţi le-a dat Dumnezeu; că aceasta-i partea ta.
18 Mai mult, tot omul căruia Dumnezeu i-a dat bogăţie şi avere şi însuşirea de a mânca din ele şi de a-şi primi partea sa şi de a se veseli din osteneala sa, aceasta-i un dar al lui Dumnezeu.
4 Pentru Ecclesiast, bogăţia nu e bună sau rea în funcţie de cum o foloseşte bogatul, ci e rea prin ea însăşi; o spune cel mai bogat rege al Orientului antic!

19 În fapt, nu îndelung îşi va aminti el de zilele vieţii sale, căci Dumnezeu îl va cuprinde întru veselia inimii lui.
6
Zădărnicia bogăţiei. Cugetări felurite.
1 Există un rău pe care eu l-am văzut sub soare, şi mare este el asupra oamenilor:
2 Iată un om căruia Dumnezeu i-a dat bogăţie şi avere şi mărire şi al cărui suflet nu duce lipsă de nimic din toate câte pofteşte, dar pe care Dumnezeu nu-l va învrednici să mănânce din ele, căci om străin este cel ce le mănâncă; aceasta-i deşertăciune şi boală rea.
3 Dac-ar fi că cineva dă naştere la o sută [de fii] şi trăieşte ani mulţi, dar, oricât de multe ar fi zilele anilor lui, sufletul său nu se va sătura de bunătăţi şi nici parte de îngropare nu va avea1, am zis: o stârpitură2 e mai fericită decât el,
4 căci în zadar a venit şi în întuneric se va duce şi cu întuneric numele i se va acoperi;
5 ea nici măcar n-a văzut soarele şi nu l-a cunoscut; acesta are mai multă odihnă decât ea.
6 Şi dacă ar trăi de două ori câte o mie de ani fără să vadă3 fericirea, oare nu vor merge toate în acelaşi loc?
7 Dacă toată osteneala omului i-ar veni în gură, sufletul său încă nu va fi sătul.
1 T. M.: „şi nu are parte nici măcar de mormânt". Oricum, pentru antici (inclusiv Evrei) nu exista o nenorocire mai mare decât aceea de a nu avea parte de mormânt.
2 „stârpitură": avorton.
3 T. M.: „fără să guste".
8 Căci ce folos are înţeleptul mai mult decât nebunul, de vreme ce chiar săracul ştie cum să umble în preajma vieţii?
9 Mai bun e ceea ce vezi cu ochii decât ceea ce-ţi trece prin gând; aceasta, şi ea, e deşertăciune şi vânare de vânt.
10 Dacă ceva există, iată că şi numele i-a fost rostit; se ştie ce anume este omul4; el nu se poate lupta5 cu Cel mai tare decât el;
11 căci multe sunt lucrurile care sporesc deşertăciunea: aşadar, ce folos are omul?6
12 Căci cine ştie care e binele omului în viaţa lui, în numărul zilelor vieţii lui de deşertăciune prin care el a trecut ca o umbră? şi cine-i va spune omului ce va fi după el sub soare?...
7
Cugetări felurite. Lucruri de nepătruns. Femeia.
1 Numele bun e mai bun decât untdelemnul bun, şi ziua morţii decât ziua naşterii.
2 Mai bine e să mergi la casa plângerii decât să mergi la casa ospăţului, de vreme ce acesta-i sfârşitul a tot omul, iar cel viu şi-o va pune la inimă.
4 O seamă de interpreţi cred că, potrivit Textului Ebraic, aici poate fi o aluzie la Adam, al cărui nume înseamnă „om", dar şi „pământ" (materia din care a fost alcătuit) (vezi nota de la Fc 2, 7).
5 T. M.: „nu se poate lua la întrecere"; „nu poate angaja o dispută". Or, de vreme ce Dumnezeu l-a creat pe Adam, dându-i şi un nume, El ar fi al doilea obiect al aluziei din textul de faţă.
6 În Textul Masoretic, ca şi în unele versiuni ale Septuagintei, capitolul 6 se termină aici, următorul verset fiind primul din capitolul următor. Versiunea de faţă urmează ed. Rahlfs.

3 Mai bună este mâhnirea decât râsul, căci întristarea feţei îi face bine inimii.

4 Inima înţelepţilor e în casa plângerii, iar inima nebunilor e în casa veseliei.
5 Mai bine e să asculţi certarea unui înţelept decât să fii un om care ascultă cântecele nebunilor;
6 că precum e trosnetul spinilor sub căldare, aşa e râsul nebunilor; aceasta-i, şi ea, tot deşertăciune.
7 Căci asuprirea îl face pe cel înţelept nebun1 şi-i vlăguieşte inima 2.
8 Sfârşitul unui lucru e mai bun decât începutul lui; omul răbdător e mai bun decât cel trufaş.
9 În duhul tău nu te grăbi spre mânie, căci mânia în sânul nebunilor se odihneşte.
10 Să nu zici: cum se face că zilele de demult erau mai bune decât acestea?; că nu din înţelepciune pui o astfel de-ntrebare.
11 Bună e înţelepciunea laolaltă cu o moştenire3 şi mai mult le foloseşte celor ce contemplă soarele;
12 căci în umbra4 ei înţelepciunea e ca umbra argintului, iar prisosul cunoaşterii înţelepciunii îi va da viaţă celui ce o are.
13 Ia aminte la lucrarea lui Dumnezeu: Cine va putea să-l îndrepte pe cel pe care Dumnezeu l-a strâmbat?
14 În ziua cea bună trăieşte-ţi binele, în ziua cea rea vezi şi ia seama: Dumnezeu a făcut ca unul să se înţeleagă cu
1 ... îl face... nebun"; literal: îl face să se învârtească în propriul său împrejur.
2 Literal: „îi strică inima puterii". În Codex Vaticanus: „îi strică inima nobleţei" (sau: „inima nobilă"). În T. M.: „darul (mita) distruge inima".
3 „moştenire" în înţelesul de avuţie, avere, bogăţie.
4 Aici, „umbra": apărare, protecţie.
celălalt asupra a ceea ce au de spus, în aşa fel încât omul să nu afle nimic din ceea ce va fi după el.
15 Pe toate acestea le-am văzut în zilele deşertăciunii mele5: Dreptul care piere în dreptatea lui şi nelegiuitul care-n răutatea lui, totuşi, rămâne.6
16 Nu fi peste măsură de drept, şi nici peste măsură de înţelept, ca să nu-ţi ieşi din fire.
17 Nu fi peste măsură de nelegiuit şi nici nu fi morocănos, ca nu cumva să mori înainte de vreme.
18 Bine-ţi este să te ţii de acestea fără să le laşi din mână pe celelalte, căci celui ce se teme de Dumnezeu îi ies bine toate.
19 Înţelepciunea îl ajută pe înţelept mai mult decât zece puternici care sunt în cetate;
20 căci pe pământ nu este un om drept care să facă binele fără să greşească.
21 De asemenea, nu pune la inimă toate vorbele pe care le spun nelegiuiţii, ca nu cumva s-o auzi pe sluga ta blestemându-te;
22 că de multe ori ea îţi va face rău şi-n multe chipuri îţi va necăji inima pentru că şi tu i-ai blestemat pe alţii.
23 Pe toate acestea le-am cercat cu înţelepciunea; şi am zis: fi-voi înţelept!
24 Dar ea s-a îndepărtat de mine mai mult decât era, şi adânc e adâncul: cine-l va afla?
25 Eu şi inima mea am dat ocol să cunosc şi să cercetez şi să caut înţelepciunea
5 „în zilele deşertăciunii mele": de-a lungul vieţii mele zadarnice.
6 Altfel spus: dreptul piere, cu toate că e drept, în timp ce nelegiuitul supravieţuieşte, cu toate că-i nelegiuit.

şi temeiul celor ce sunt7 şi să cunosc nebunia şi necazul şi greşeala nelegiuitului.
26 Şi am aflat că femeia e mai amară decât moartea, ea, care-i un laţ vânătoresc, a cărei inimă e o cursă de mreje, ale cărei mâini sunt funie de legat; cel plăcut lui Dumnezeu îi scapă, dar păcătosul i se prinde.
27 vezi, asta-i ce-am aflat! a zis Ecclesiastul după ce una câte una le-am cercat ca să aflu pricina
28 pe care sufletul meu a căutat-o fără s-o afle; căci un om dintr-o mie am aflat, dar o femeie, printre ele toate, n-am aflat.8
29 Cu toate acestea, iată ce-am aflat: Dumnezeu l-a făcut pe om drept, dar ei [oamenii] au căutat multe dedesubturi9.
8
Cugetări felurite. A te bucura de viaţă. Taina lucrurilor.
1 Cine-l cunoaşte pe înţelept? şi cine cunoaşte deznodământul1 cuvântului?
7 „temeiul celor ce sunt": raţiunea de a fi a lucrurilor.
8 În acord cu toată gândirea antică, Ecclesiastul afirmă superioritatea sexului masculin, o

mentalitate pe care creştinismul o va amenda.
9 Literal: „multe raţiuni” (de a fi). „Dedesubturi” angajează ideea de artificii, complicaţii, subtilităţi, chichiţe, unelte de a despica firu-n patru atunci când adevărul e evident în simplitatea lui.
1 Grecescul lysis (folosit numai aici în V. T.) înseamnă, în general, „acţiunea de a dezlega” (ca în 1 Co 7, 27), dar are şi sensul mai restrâns, mai special, de „sfârşit”, „final”, „împlinire”, „soluţie finală”, „deznodământ” (ca deznodământul unei piese de teatru, care descoperă toate sensurile rămase până atunci ascunse).
Înţelepciunea omului îi va lumina faţa2, dar omul cu faţa neruşinată va avea parte de ură.
2 Păzeşte porunca regelui şi nu te grăbi să calci jurământul lui Dumnezeu3;
3 nu te îndepărta de la faţa lui, în lucrul cel rău să nu stai, că el face tot ce vrea;
4 spusa regelui este ea însăşi putere şi cine-i va zice lui: ce faci?...
5 Cel ce păzeşte porunca nu va cunoaşte vorbă rea, iar inima înţeleptului cunoaşte vremea judecăţii;
6 căci pentru tot lucrul există vreme şi judecată, căci ştiinţa omului e mult deasupra lui4;
7 că nu-i nimeni să ştie ceea ce va fi; în ce chip anume fi-va, cine-i va spune?
8 Nu este om care să stăpânească duhul cu puterea de a opri duhul; nu există putere în ziua morţii şi nu există solie în vremea luptei, iar fărădelegea nu-l va mântui pe cel ce o are.
9 Aşa că pe toate acestea le-am văzut şi inima mi-am dat-o oricărui lucru ce s-a săvârşit sub soare la vremea când omul are asupra omului puterea de a-i face rău.
10 Şi i-am văzut atunci pe cei nelegiuiţi cum erau căraţi la groapă; ei erau duşi din chiar locul cel sfânt şi lăudaţi5
2 În greceşte, „faţă” (prosopon) înseamnă şi „persoană”.
3 Ebr.: „Păzeşte porunca regelui, din însăşi pricina jurământului lui Dumnezeu”. Unele versiuni ale LXX aşază verbul „nu te grăbi” la începutul frazei următoare. Aici, conform ortografiei din ed. Rahlfs. „Jurământul lui Dumnezeu” poate însemna fie jurământul de credinţă al curteanului faţă de regele său, fie jurământul lui Dumnezeu de a-l păzi pe rege (Ps 88, 35).
4 T. M.: „căci răul (necazul, nenorocirea) omului e mare deasupră-i”.

în cetate pentru ceea ce făcuseră; aceasta-i, şi ea, deşertăciune.
11 Căci de-ndată ce nu există ceartă asupra celor ce se grăbesc să facă răul, atunci inima oamenilor6 se umple de pofta de a face rău.
12 Cel ce a păcătuit a săvârşit răul încă de atunci şi cu mult înainte de aceea; fiindcă şi eu ştiu că bine le va fi celor ce se tem de Dumnezeu aşa cum se tem când Îi stau în faţă;
13 dar bine nu-i va fi celui nelegiuit, iar cel ce nu se teme de faţa lui Dumnezeu nu va petrece multe zile la umbră7.
14 Există o deşertăciune care se face pe pământ, căci există drepţi peste care vin relele ca şi cum ar fi făcut faptele nedrepţilor şi există nedrepţi peste care vin cele bune ca şi cum ar fi făcut faptele drepţilor; zis-am că şi aceasta-i tot deşertăciune.
15 Şi am lăudat veselia, că omului nu-i e dat sub soare un alt bine decât să mănânce şi să bea şi să se veselească; cu asta se alege el din osteneala sa cea din toate zilele vieţii lui, pe care Dumnezeu i le-a dat sub soare.
16 Apoi mi-am pus la inimă să cunosc înţelepciunea şi să văd truda care se face sub soare că nici ziua şi nici noaptea ochii [omului] nu văd somnul
17 şi din toate lucrurile făcute de Dumnezeu am văzut că omul nu poate să descopere lucrarea ce se face sub soare. Oricât se va osteni omul să caute, nu va găsi, şi oricât ar zice înţeleptul că ştie, tot nu va putea să afle.
5 T. M.: „uitaţi”. Termenul din LXX concordă cu Iov 21, 32-33 (vezi şi notele).
6 Literal: „inima fiilor omului”.
7 Şi aici (ca în 7, 12) „umbră” = apărare, protecţie (viaţă).
9
Deşertăciunea virtuţii şi a înţelepciunii. A te bucura de viaţă.
1 Pe toate acestea mi le-am pus la inimă şi pe toate acestea inima mea le-a văzut: anume că drepţii şi înţelepţii şi faptele lor sunt în mâna lui Dumnezeu, că nu e om care să cunoască fie iubirea, fie ura, [cu toate] că ele i se află în faţă;
2 deşertăciune este în toate. Una şi aceeaşi întâmplare îi este şi dreptului, şi nelegiuitului, şi celui

bun, şi celui rău, şi celui curat, şi celui necurat, şi celui ce jertfeşte, şi celui ce nu jertfeşte; precum este cel bun, aşa e şi cel păcătos, precum este cel ce jură, aşa-i şi cel ce se teme de jurământ.
3 Acesta e răul în tot ce se face sub soare, că o singură întâmplare le este tuturor; da, inima fiilor oamenilor s-a umplut de răutate şi rătăcire se află în inima lor atât cât trăiesc; după care: la cei morţi!1
4 Cine oare e acela care să aibă părtăşie cu toţi cei vii? Există, totuşi, o nădejde, căci: Un câine viu e mai bun decât un leu mort.
5 Fiindcă cei vii ştiu că trebuie să moară; cei morţi însă nu ştiu nimic şi pentru ei nu mai este nici o răsplată, căci amintirea lor a fost dată uitării.
6 Şi iubirea, şi ura lor, şi gelozia lor, iată, au pierit; nu, pentru ei niciodată nu mai există vreo părticică în tot ce se face sub soare.
7 Vino, mănâncă-ţi pâinea cu veselie şi bea-ţi cu inimă bună vinul, că I-au plăcut lui Dumnezeu faptele tale.
1 În sensul: se duc la cei morţi (cu toată răutatea şi rătăcirea lor).

8 Fie hainele tale-ntotdeauna albe şi undelemn de pe capul tău să nu lipsească.
9 Petrece-ţi viaţa cu femeia pe care o iubeşti în toate zilele vieţii deşertăciunii tale care ţi s-au dat ţie sub soare, că aceasta este partea ta în viaţa ta şi-n toată osteneala ta cu care te osteneşti sub soare.
10 Tot ceea ce mâna ta găseşte cu cale să facă, fă, atât cât îţi stă în putere, fiindcă în iad 2, acolo unde mergi tu, nu există nici faptă, nici gând de a face, nici cunoaştere şi nici înţelepciune.
11 m-am întors şi am văzut sub soare că întrecerea-n alergare nu le este [hărăzită] celor sprinteni, nici celor puternici bătălia, nici celor înţelepţi pâinea, nici celor mintoşi bogăţia, nici cărturarilor bunăvoinţa, căci timpul şi neputinţa pe toţi îi vor întâmpina.
12 Fiindcă omul nu-şi cunoaşte vremea; aşa cum peştii se prind în mreaja vicleană şi aşa cum păsările se prind în laţ, tot astfel se prind fiii omului în vremea cea rea când fără veste cade peste ei.
13 De asemenea, am mai văzut un fapt de înţelepciune sub soare, şi mare îmi este în faţa ochilor:
14 O cetate mică cu oameni puţini; un mare rege vine asupră-i şi o împresoară şi zideşte împrejuru-i valuri puternice;
15 în ea se află un om sărac şi înţelept care prin înţelepciunea lui a mântuit cetatea; ei bine, nimeni nu-şi mai aduce aminte de omul acela sărac!
16 Şi am zis eu: înţelepciunea e mai bună decât puterea, dar înţelepciunea
2 „iad”, în sensul din antichitate: locuinţa morţilor, Şeol, Hades.
săracului nu e luată în seamă, iar cuvintele lui nu sunt ascultate.
17 Cuvintele înţelepţilor ascultate-n linişte fac mai mult decât strigătul celor puternici în mijlocul nebunilor.
18 Înţelepciunea e mai bună decât armele războiului, dar un singur păcătos va nimici noian de bunătate.
10
Cugetări felurite.
1 Muştele muribunde strică dulceaţa uleiului gătit; un dram de înţelepciune e mai de preţ decât slava cea mare a nebuniei.1
2 Înţeleptul îşi are inima de-a dreapta, iar nebunul îşi are inima de-a stânga.2
3 De asemenea, când un nebun merge pe drum, inima lui duce lipsă3 şi tot ce gândeşte e nebunie.4
4 Dacă duhul celui puternic se ridică împotrivă-ţi, nu-ţi părăsi locul, căci firea domoală pune capăt păcatelor mari.
5 Există un rău pe care l-am văzut sub soare, ca şi cum fără voie ar fi scăpat de la cel puternic:
6 Nebunul pus pe culmile cele mai înalte şi bogaţii şezând în locuri umile;
7 am văzut robi călări şi domni mergând pe jos ca robii.
1 Ebr.: „Un dram de nebunie atârnă mai greu decât înţelepciunea şi slava”.
2 Dreapta şi stânga simbolizează binele şi, respectiv, răul; direcţia bună sau rea.
3 „inima lui duce lipsă”: spiritul său devine slăbănog.
4 Ebr.: „şi el spune tuturor că e nebun”; sau: „el zice despre fiecare: — E nebun!”

8 Cel ce sapă groapă va cădea într-însa, iar cel ce dărâmă gardul va fi muşcat de şarpe.

9 Cel ce scoate pietre se va răni cu ele; cel ce despică lemne se va primejdui.
10 Dacă securea s-a tocit şi nu i-ai ascuţit tăişul, îţi trebuie putere-ndoită; iată că înţelepciunea omului e de prisos.
11 Dacă şarpele muşcă înainte de a fi descântat, atunci descântătorul n-are nici un folos.
12 Cuvintele unei guri înţelepte aduc bunăvoinţă, iar buzele nebunului îl vor înghiţi;
13 începutul cuvintelor gurii lui e nebunie, iar sfârşitul spuselor sale e rătăcire rea.
14 Nebunul înmulţeşte cuvintele. Omul nu ştie ceea ce a fost şi nici ce va fi după el; cine-i va spune?
15 Osteneala îl oboseşte pe cel nebun, pe el, care nu ştie drumul spre cetate.
16 Vai ţie, cetate al cărei rege e tânăr şi ai cărei dregători mănâncă dimineaţa!
17 Fericită eşti, tu, ţară al cărei rege e fiu de neam bun şi ai cărei dregători mănâncă la vreme ca să prindă puteri, iar nu să se facă de râs5!
18 Din pricina lenei se povârnesc grinzile şi prin zăbava mâinilor se prăbuşeşte casa.
19 Pâinea se face pentru a râde, vinul îi veseleşte pe cei vii, dar de bani ascultă totul.
20 Chiar în cugetul tău, nu-l blestema pe rege şi-n taina cămării tale nu-l blestema pe cel bogat, căci pasărea cerului poate duce glasul şi într-aripata va spune ce-ai zis.
5 T. M.: „ca să prindă puteri, iar nu să bea!”
11
A lucra cu luare-aminte şi temeinicie. A te bucura de viaţă.
1 Aruncă-ţi pâinea pe faţa apei, că după multe zile o vei găsi.1
2 Dă o porţie la şapte şi chiar la opt, că nu ştii ce rău poate veni pe pământ.
3 Dacă se umplu norii de ploaie, pe pământ o vor vărsa; şi de va cădea copacul spre miazăzi ori spre miază-noapte, în care loc va cădea copacul, acolo va fi.
4 Cel ce păzeşte vântul nu seamănă, iar cel ce se uită la nori nu seceră.
5 Aşa cum nu cunoşti calea vântului, nici cum anume se încheagă oasele în pântecele femeii însărcinate, tot astfel nu cunoşti faptele lui Dumnezeu, oricâte va face.
6 Încă de dimineaţă seamănă-ţi seminţele, iar seara nu-ţi lăsa mâna să se odihnească, fiindcă nu ştii care anume vor rodi, acestea sau acelea; sau dacă toate, cu atât mai bine.
7 Dulce e lumina şi bine le este ochilor să vadă soarele.
8 Că, chiar dacă omul va trăi ani mulţi şi întru toţi aceştia se va veseli, e bine să-şi amintească de zilele întunericului, că tare multe vor fi. Tot ce vine e deşertăciune.
9 Veseleşte-te, tinere, în tinereţile tale şi-n zilele tinereţilor tale să te desfete inima şi fără prihană umblă unde te-ndeamnă inima şi unde te duc ochii, dar să ştii că pentru toate acestea te va aduce Dumnezeu la judecată.
10 Aşadar, alungă-ţi mâhnirea din inimă şi izgoneşte-ţi răul din trup;
1 Dacă rişti, vei avea surpriza actului fructuos.

căci tinereţea şi nebunia deşertăciune sunt.
12
Prin bătrâneţe, omul, tot mai puţin. Elogiul Ecclesiastului. Sfârşit.
1 Adu-ţi aminte de Ziditorul tău în zilele tinereţilor tale, mai înainte de a veni zilele răutăţii şi mai înainte de a se apropia anii în care vei zice: ei sunt pe dinafara voii mele!1;
2 mai înainte de a se întuneca soarele şi lumina şi luna şi stelele şi de a se-ntoarce norii după ploaie;2
3 de ziua când paznicii casei vor tremura şi oamenii puterii se vor cutremura, când, tot mai puţine, morăriţele se vor opri şi când cele ce se uită prin ferestre se vor întuneca
4 şi vor închide uşile dinspre uliţă, de vreme ce glasul morii a scăzut; când te scoli în ciripitul păsării şi când toate fiicele cântului se sting;
5 când te uiţi lung după înălţimi şi frică îţi este pe drum, când înfloreşte migdalul şi creşte lăcusta şi se scutură chiparosul, în timp ce omul se duce spre casa veşniciei lui, iar cei ce plâng se învârtesc pe uliţă;
1 Ebr.: „Nu am în ei nici o plăcere!”
2 Cele două versete care urmează, 3 şi 4, alcătuiesc o emoţionantă, tristă evocare a degradării la care bătrâneţea îl supune pe om. Tradiţia rabinică a încercat să traducă metaforele în termenii

următori: „paznicii casei” = braţele şi palmele; „oamenii puterii” = umerii; „morăriţele” = dinţii; „cele ce se uită prin ferestre” = ochii; „uşile dinspre uliţă” = urechile; „glasul morii” = vocea; sculare „în ciripitul păsării” = somnul puţin al bătrânului; „fiicele cântului” = încercările de a mai face vocalize. Desigur, totul sub semnul probabilităţii.
6 mai înainte ca firul de argint să se rupă şi floarea de aur să se sfărâme şi vadra de la izvor să se spargă şi roata să se-nvârtă la fântână;
7 mai înainte ca praful să se-ntoarcă în pământ aşa cum a fost şi suflarea să se-ntoarcă la Dumnezeu, la Cel care a dat-o3.
8 Deşertăciunea deşertăciunilor a zis Ecclesiastul -, toate sunt deşertăciune.
9 În afară de faptul că Ecclesiastul a fost un înţelept, el a învăţat poporul să cunoască ştiinţa, iar auzul său a scrutat frumuseţea proverbelor.
10 Mult s-a străduit Ecclesiastul să descopere cuvintele dorului4, scrisul săgetător5, cuvintele adevărului.
11 Cuvintele înţelepţilor sunt ca ţepuşele6 şi ca nişte cuie bine bătute, dăruite din îmbelşugarea unui singur Păstor.7
12 În afară de acestea, fiul meu, ia aminte: A face cărţi multe e o treabă
3 Aluzie la Fc 2, 7: „Domnul... a suflat asupra lui (a omului) suflare de viaţă”.
4 Literal: „cuvintele dorinţei”, „cuvintele voii”; cuvinte după vrere sau dorinţă (Arghezi ar fi tradus: „cuvinte potrivite”). Căutarea şi găsirea unui cuvânt, în strădania poetică, este nu numai o problemă tehnică, ci şi una afectivă.
5 Literal: „scrisul în linie dreaptă”; corect, dar care trebuie să aibă o ţintă şi s-o atingă.
6 Grecescul boukentron (folosit numai aici în V. T.) înseamnă „ţepuşă de îmboldit vitele”. De aici, „cuvântul-ţepuşă”, cel menit să trezească nesimţirea limbajului de rutină.
7 În T. M. comparaţia din aceste ultime două stihuri se referă la „culegerea de ziceri” sau „culegerea de propoziţii” şi cunoaşte traduceri mai mult conjecturale. Imaginea este a unor cuie bine înfipte într-un perete, de care pot fi agăţate, în maximă siguranţă, obiecte casnice. Cât despre „singurul Păstor”, El nu poate fi decât Dumnezeu, Cel ce are şi dăruieşte.
1015
fără sfârşit, iar neliniştea gândului e trudă pentru trup.
13 Încheiere: Totul a fost auzit. Teme-te de Dumnezeu şi păzeşte-I poruncile, că omul întreg aceasta este.
14 Că Dumnezeu va aduce fiece faptă la judecată, în tot ascunzişul ei, fie că e bună, fie că e rea.
1016
Introducere la cântarea cântărilor
Prezenţă singulară şi stranie în canonul Sfintei Scripturi, Cântarea Cântărilor e ca şi cum Venus din Milo s-ar fi rătăcit cândva, statuară, printre mozaicurile Aghiei Sofia: un splendid poem de dragoste omenească, în care nu există nici măcar o adiere de Dumnezeu, de transcendenţă, de revelaţie, de sacralitate, de iubire transfigurată, inefabilă; dimpotrivă, totul musteşte de graţie carnală şi senzualitate transparentă, într-un univers al erosului candid, în care trupul omenesc, înveşmântat mai mult în miresme decât în haine, aproape că nu mai are ascunzişuri.
Cele două personaje, El şi Ea (Iubitul şi Iubita, Fratele şi Sora, Regele şi Prinţesa, Păstorul şi Păstoriţa, Solomon şi Sulamita, Mirele şi Mireasa), străbat întregul poem în ipostaze din cele mai disparate, într-o uluitoare şi dulce alternanţă de dorinţă, căutare, ivire, dispariţie, strigăt, şoaptă, apropiere, îmbrăţişare, ameţeală, fericire şi extaz, ca în jocurile prenupţiale ale perechilor pământului. Cu toate acestea, nimic vulgar, nimic întinat, nimic degradant, nimic care să atenteze la frumuseţea, curăţia şi demnitatea fiinţei umane.
Ce caută ea, totuşi, în Biblie? Iudaismul a privit-o uneori cu rezerve, ca pe o prezenţă jenantă, şi a fost o vreme când citirea ei în faţa tinerilor era interzisă. Nu se ştie când anume a fost introdusă în canonul Vechiului Testament, dar, odată intrată, ea şi-a menţinut locul ei aparte, din generaţie în generaţie, şi a fost preluată de creştinism prin autoritatea unei existenţe de zece secole. Aceasta, datorită faptului că rabinatul iudaic a refuzat să vadă în ea o operă profană, ci i-a acordat creditul unei cărţi inspirate care trebuie citită şi interpretată alegoric: relaţia hierogamică dintre Iahvé şi poporul Său cel ales. Nu puţine sunt locurile din Vechiul Testament în care se regăseşte metafora centrală a Cântării Cântărilor: obştea lui Israel nu este altceva decât logodnica lui Dumnezeu, căreia

Bărbatul, prin legământ, îi acordă ocrotire şi iubire atâta vreme cât ea îi rămâne credincioasă; idolatria e echivalentă cu adulterul şi e sancţionată ca atare (a se vedea Psalmul 44, Isaia 14, 5, Ieremia 3, Iezechiel 16, Osea 2). E o iubire plină de dramatism, în care Dumnezeu e pus de nenumărate ori în situaţia de a-Şi certa poporul infidel, de a-l chema să revină, de a-l ierta, arătându-Şi astfel incurabila Sa pasiune faţă de om . Tu, cel iubit al sufletului meu,
în ce păşuni îmi eşti cu turma
şi unde-i faci odihna de amiază?
De ce-aş fi eu cătându-te'n neştire
pe lângă mieii prietenilor tăi (1, 6)
La rândul său, Iubitul îşi adoră Mireasa în desăvârşita ei puritate:
Frumoasă eşti, iubito, pe de-a'ntregul
şi'n tine întinare nu se află. (4,7)
Iată de ce creştinismul a preluat poemul nu numai în virtutea succesiunii noutestamentare şi nu numai pe temeiul autorităţii istorice, ci mai ales pentru că scriitorii şi Părinţii bisericeşti au văzut în el metafora perfectă a legăturii intime dintre Hristos şi Biserica Sa. Nu o dată în Sfintele Evanghelii Iisus Hristos e numit Mire: Apostolii nu pot fi trişti atâta vreme cât Mirele e cu ei (Matei 9, 15; Marcu 2, 19, 20; Luca 5, 34); Ioan Botezătorul se numeşte pe sine şi „prietenul Mirelui“ (Ioan 3, 29); cele cinci fecioare înţelepte, ca metaforă eshatologică, pătrund în cămara Mirelui (Matei 25, 1-13). Pe de altă parte, Mireasa lui Hristos este Biserica, cea logodită cu El: Pavel Îi încredinţează lui Hristos (singurului Bărbat desăvârşit) Biserica din Corint ca pe o „fecioară neprihănită“ (2 Corinteni 11, 2) şi tot el consfinţeşte simetria dintre Mire-Mireasă şi Hristos-Biserică într-o extraordinară străfulgerare asupra Tainei Nunţii (Efeseni 5, 25-27); în celebra sa Apocalipsă, Evanghelistul Ioan vede cetatea sfântă a noului Ierusalim pogorându-se gătită şi împodobită ca o Mireasă pentru Mirele ei (21, 2); în aceeaşi viziune, Mireasa e Femeia Mielului (21, 9), dar şi aceea în care sălăşluieşte şi lucrează Duhul Sfânt (22, 17), adică Biserica. Cu toate acestea, nu puţini au fost şi sunt cei ce văd în Cântarea Cântărilor nimic mai mult decât un poem erotic, profan, un epitalam (cântec de nuntă) care, după Teodor de Mopsuestia (360-429 d.H.), ar fi fost alcătuit pentru căsătoria regelui Solomon cu fiica Faraonului, sau care, după Ernest Renan (secolul nostru), ar recompune reacţia unei tinere ţărăncuţe care, răpită de oamenii lui Solomon pentru haremul acestuia, oftează ambiguu după adevăratul ei ibovnic, făcându-l pe rege să creadă că suspină după el!... O interpretare profană i-o dă, în zilele noastre, şi Petru Creţia (care însă ne-a lăsat una dintre cele mai frumoase versiuni{b-02}), în timp ce Ioan Alexandru, el însuşi un tălmăcitor inspirat{c-03}, consemnează alegorismul iudaic şi creştin al operei. Claudel însă nu este primul care să fi intuit dimensiunea mistică a Cântării Cântărilor. Încă din secolul IV, Sfântul Grigorie de Nyssa a văzut în Mireasă un simbol al sufletului omenesc în ardoarea iubirii dintre el şi Dumnezeu; aceasta, cu atât mai uşor cu cât în limba greacă substantivul „suflet“ (psyhé) e de genul feminin. În lucrarea sa {e-05}, marele şi subtilul teolog analizează principalele simboluri ale poemului şi demonstrează că ele nu pot fi interpretate la modul realist fără să fie aruncate sub incidenţa absurdului (începând cu versetul 2 al primului capitol, în care se vorbeşte de „sânii“ iubitului). În ultimă instanţă, poemul cântă unirea sufletului cu Dumnezeu prin iubire, o iubire care, pe de-o parte, duce la cunoaştere (o idee ce va fi reluată, în secolul nostru, de Nae Ionescu) şi, pe de alta, la o uniune divino-umană văzută în dinamica ei nesfârşită ca o creştere neîncetată în nesfârşitul Dumnezeu, căci „sufletul ce se uneşte cu Dumnezeu nu se mai satură de ceea ce gustă“.
Abordarea Sfântului Grigorie de Nyssa va fi preluată de ascetica şi mistica răsăriteană cu precizarea că în această angajare nupţială umano-divină nu e vorba de sufletul încă impur, bântuit de patimi, aşa cum este el în faza de despătimire, ci de cel ce a intrat în treapta superioară a contemplaţiei, mistuit acum de dorul cunoaşterii supreme şi al unirii desăvârşite. În acest sens, temeiuri duhovniceşti vor fi extrase din Cântarea Cântărilor de numeroşi Părinţi filocalici, precum Maxim Mărturisitorul, Nichita Stithatul, Ioan Scărarul, Ilie Ecdicul, Simeon Noul Teolog, Grigorie Sinaitul, Patriarhul Calist.
Versul:
„Eu dorm, dar inima mea veghează“ (5, 2)va deveni reazemul practicii isihaste, al rugăciunii neadormite, pe care mintea pogorâtă în inimă o deapănă chiar în timpul somnului.
Pe aceeaşi relaţie mistică, suflet-Dumnezeu, este construită opera poetică a Sfântului Ioan al

Crucii{f-06}. Marele trăitor spaniol din secolul 16 nu ezită să I se adreseze lui Dumnezeu ca unui amant:
Să contemplăm, Iubite,
pe culmi, în frumuseţea ta aleasă,
O, voi crânguri îndesite,
de Cel-Iubit cu mâna-i semănate,
spuneţi-mi, n-a trecut pe-aicea poate?
Ah, prindeţi-ne vulpile,
La rândul său, ascetul carmelitan exclamă:
Fie vulpile vânate,
c-a dat în floare viţa pe tulpină!,pentru ca, în cele din urmă, inima îndrăgostită să i se dăruiască Iubitului întru candoarea nupţiilor mistice: şi'n juru-mi toate cele
pieiră'ntr-o clipită
Cât despre literatura română, ea îl are pe V. Voiculescu, cel din Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare în traducere imaginară de...Tu ai numai ureche de-ţi trebuie cuvinte?
Alt soi de graiuri nu simţi? Tu inima n-auzi? (62)
Cu inima plecată pe el s-asculţi încet. (80)La rândul său, poetul exclamă: Citite pe dinlăuntru, ca şi Cântarea Cântărilor, poemele voiculesciene nu fac altceva decât să trădeze distanţa enormă dintre éros şi agápeagápe. Iubirea aceasta este, în sine, o abstracţie, ea nu poate fi exprimată decât prin concepte, dar conceptele nu pot fi materie lirică, cu ele nu se poate face poezie. Voiculescu împrumută din Cântarea Cântărilor limbajul eros-ului şi-l transferă, conotativ, în aria lui agape, dându-i acesteia carnaţie, relief, culoare, putere.
şi: Mai mult ca un prieten, cu patimile-acele
Cu care-adori amantul pe veci nedespărţit. (1)
Dacă însă în opera poetică a lui Solomon, ca şi în aceea a lui Ioan al Crucii, dialogul dintre Mire şi Mireasă se consumă la faţa pământului, pe orizontală, Iubitul lui Voiculescu e undeva deasupra, în sferele înalte, de unde inima poetului îl cheamă ca într-o supremă, disperată implorare:
Îndură-te, coboară şi vino de mă vezi
Pân'nu se-aştern pe mine solemnele zăpezi. (22)
De altfel, modelul arhetipal poate fi recunoscut şi în arhitectura Sonetelor; numerotate în continuarea celor shakespeariene, ele par ordonate într-o curgere fluidă, dar ordinea aparentă e contrazisă de cele mai neaşteptate asocieri şi disocieri nucleice. Este ceea ce găsim în Cântarea Cântărilor; poemul e alcătuit, ca după un procedeu modern, dintr-un colaj de secvenţe scurte şi concentrate, al căror ritm e supus unor ruperi abrupte, menite să deruteze (ceea ce i-a făcut pe unii să creadă că e vorba de mai multe poeme - sau epitalamuri - produse şi compilate în timp), o construcţie în care arta ambiguităţii, din care nu lipsesc jocurile gramaticale, operează interferenţe, suprapuneri şi extrapolări deloc lipsite de o anume spontaneitate. Desigur, nu toate simbolurile îşi găsesc, imediat sau neapărat, corespondentul alegoric, dar totul e făcut să conveargă spre o viziune organică asupra uniunii mistice dintre inima omului şi Dumnezeu. Mult mai important însă este faptul că, încă din primele trei secole de după Hristos, cele două tradiţii se întâlnesc în a-i recunoaşte acestei opere un statut cu totul special. Pe de-o parte, rabinul Aqiba: „Secolele lumii'ntregi nu pot egala ziua în care Cântarea Cântărilor i-a fost dată lui Israel; căci toate scrierile Scripturii sunt sfinte, dar Cântarea Cântărilor e întru totul sfântă“. Pe de alta, teologul Origen: „Nici unul dintre oamenii care s-au angajat în urcuşul spre cântările din Scriptură nu va fi în stare să se ridice până la Cântarea Cântărilor“.

Cântarea Cântărilor
1
Cântarea Cântărilor, care este a lui Solomon:
1 sărute-mă cu sărutarea gurii sale!1 Alintul tău2 mai bun e decât vinul3
2 şi e mireasma mirurilor tale mai dulce decât tot ce e mireasmă. Numele tău e mir în revărsare;4fecioarele deaceea te-au iubit.
3 Ţinându-ne de paşii tăi vom alerga s-avem în răsuflare mireasma mirurilor
1 „Sărute-mă cu sărutarea gurii sale!” Versul e aidoma cu cel din ediţia 1688. Altfel formulat: „Cu

sărutarea gurii lui să mă sărute!” Origen subliniază că nu e vorba de un optativ, de o simplă dorinţă („ce bine ar fi dacă m-ar săruta!”), ci de un imperativ. Cu alte cuvinte, Biserica virtuală spune: „Până când se va mărgini Mirele [Dumnezeu] să-mi trimită sărutările prin intermediari, cum sunt Moise şi profeţii? În realitate, eu vreau să ating în mod nemijlocit buzele Mirelui, ale Celui ce Se pogoară, prin întrupare, ca Fiu al lui Dumnezeu”. De altfel, literatura patristică cuprinde şi ideea unui eros divin.
2 „Alintul tău”. În Septuaginta (ca şi în Vulgata): „sânii tăi”. După cum notează şi Claudel, se pare că e vorba de o eroare de lecţiune a Textului Ebraic. Aşadar, aici (ca şi în 1, 3) e preferabilă o nuanţă a Textului Masoretic. Traducerile după acesta oscilează între „iubirea” (KJV, RSV, OSTY), „iubirile” (BJ), „mângâierile” (TOB).
3 A se observa trecerea bruscă de la persoana a treia la persoana a doua; procedeu stilistic obişnuit în poezia ebraică.
4 De-a lungul întregului poem, miresmele, mirurile, aromele, balsamurile sunt, toate, simboluri ale iubirii.
tale. Mă duse regele-n cămara lui;5 ne-om bucura, ne-om veseli de tine; mai aprig decât vinul îţi vom iubi alintul; pe drept o fac acei ce te iubesc.
4 Sunt neagră6, dar frumoasă, o, fete ale Ierusalimului, ca sălaşele lui Chedar7, ca perdelele lui Solomon.
5 Nu vă uitaţi la mine că sunt neagră, căci soarele m-a ars; feciorii maicii mele8 s-au ridicat asuprămi şi viile m-au pus să le păzesc; dar via mea, pe ea, eu n-am păzit-o.9
5 „Mă duse regele-n cămara lui”: prefigurare, prin vis şi dorinţă, a spaţiului nupţial. Mirele e asimilat unui rege (şi nu numai prin coroana lui Solomon). În acest sens, a se vedea cununile din Taina Nunţii (dar şi simbolistica din folclorul românesc, aşa cum o găsim, de pildă, în Călin de Eminescu şi Nunta Zamfirei de Coşbuc).
6 Culoarea pielii nu indică o rasă neagră, ci tenul unei tinere care lucrează afară, în arşiţă (vezi mai jos), spre deosebire de „fetele Ierusalimului”, fiice ale oraşului, cu tenul alb, cele ce se socoteau a fi repere ale frumuseţii, gata să le dispreţuiască pe celelalte. Sensul duhovnicesc pune accentul pe frumuseţea lăuntrică.
7 „Chedar”: unul dintre urmaşii lui Ismael, fiul lui Avraam şi al egiptencei Agar (vezi Fc 25, 13). „Perdelele lui Solomon” ar putea face trimitere la învelitorile cortului mărturiei şi apoi ale templului. Întrucât „Solomon” înseamnă „Pace”, poate fi vorba şi de acoperămintele ocrotitoare ale păcii. Potrivit altor lecţiuni, cuvântul nu ar fi „Solomon”, ci „Salma”, numele unui alt trib nomad din neamul arabilor.
8 „... feciorii maicii mele” pot însemna fraţi vitregi, numai după mamă.
9 „... dar via mea, pe ea eu n-am păzit-o”. „Via” e un simbol al femeii iubite (vezi şi Ps 127, 3).

6 Tu, cel iubit al sufletului meu, o, spune-mi, tu, în ce păşuni îmi eşti cu turma şi unde-i faci odihna de amiază? De ce-aş fi eu cătându-te-n neştire pe lângă mieii prietenilor tăi? 10
7 de vrei să faci cam cum te taie capul, o, tu, cea mai frumoasă-ntre femei, vezi turmele şi ia-te după ele şi paşte-ţi tu ieduţele pe-acolo unde-alături stau ciobanii!...11
8 iubita mea, îmi pari ca o sireapă la carele lui Faraon!12
9 Ce mândră ţi-i bărbia, precum a turturelei!, grumazul tău, şirag de nestemate!;
10 asemănări de aur îţi vom face, cu râuri de argint.
11 stă regele culcat în aşteptare?: din mir de nard eu răspândesc mireasmă.
12 Iubitul meu e săculeţ de smirnă cu noaptea stinsă între sânii mei.
13 Mi-i strugure de chiparos iubitul, în viile din En-Gaddi.13
14 cât de frumoasă eşti, iubita mea, cât eşti tu de frumoasă, cu ochii tăi porumbi!14
9 Silită de fraţii ei vitregi să se îngrijească de sufletele altora, Iubita şi-a neglijat propriul suflet, ceea ce îl face pe Sf. Grigorie de Nyssa să definească acest ultim stih drept „o plângere deschisă”, generată de sentimentul smereniei.
10 Pe o mare întindere a poemului, dialogul iubirii se desfăşoară în mediu pastoral. Iubita îşi doreşte o cale cât mai dreaptă spre Iubitul ei, ferită de rătăciri şi posibile alunecări.
11 Această replică pare a fi a „prietenilor” Iubitului, ciobani tolăniţi prin preajmă, care, nu fără o anumită hâtrenie, o avertizează pe fată asupra unui eventual pericol din parte-le.

12 Iubita e asemănată cu o tânără cabalină dintr-o herghelie nobilă, de rasă pură, zburdând într-un alai imperial.
13 En-Gaddi (= „Izvorul iezilor”): oază în apropiere de ţărmul vestic al Mării Moarte.
14 Porumbiţa e o comparaţie frecventă în Cântarea Cântărilor, ca simbol al purităţii şi credincioşiei. Cât despre ochii porumbelului, ei sunt vii, roşiatici, arzători şi curaţi.
15 cât de frumos eşti tu, iubitul meu, cât eşti tu de plăcut!
16 Ni-i aşternutul umbră şi răcoare; în casa noastră grinzile-s de cedru şi podu-n căpriori de chiparos.
2
1 Eu, iată-mă în câmp: sunt floarea lui; eu, iată-mă în văi: sunt crinul lor.
2 precum e crinul între spini, aşa-i iubita mea printre codane.
3 precum e măru-n arborii pădurii, aşa-i iubitul meu între feciori; la umbra lui dorit-am şi-am şezut şi roada lui mi-i dulce-n cerul gurii.
4 Duceţi-mă-ntr-a vinului cămară1 şi dragoste îngrămădiţi deasupră-mi!
5 Cu miruri întăriţi-mă, vă rog, şi arşiţa mi-o răcoriţi cu mere, că de iubire sunt aprinsă.
6 Cu stânga lui va sta sub capul meu şi dreapta lui mă va cuprinde.
7 fete ale Ierusalimului, vă conjur pea ţarinii putere şi tărie să nu-mi treziţi ori să-mi sculaţi iubita pân’ ce ea însăşi va voi!...
8 un glas?! E glasul celui drag al meu!2 El vine, iată-l, peste munţi sărind,
1 Literal: „Duceţi-mă în casa vinului”, aceasta fiind o metaforă pentru iatacul intim al regelui. În cazul de faţă, vinul e simbol al „beţiei divine” (vezi Ps 22, 5 şi nota).
2 Textual: „e glasul frăţiorului meu”. La Iudei, ca şi la Egipteni şi Mesopotamieni, iubitul era numit şi „frate” sau „frăţior”, iubita se chema şi „soră” sau „surioară”, în semn de curăţie, nevinovăţie, neprihană. Ecourile acestui vechi apelativ pot fi găsite, la noi, în scrisorile pe care tânărul Gala Galaction i le trimitea viitoarei sale soţii.
1018
el peste dealuri saltă.
9 Iubitul meu e-asemeni căprioarei, un pui de cerb pe muntele Betel. El stă acolo, iată-l, în spatele despărţiturii noastre,3 pândind pe la ferestre, adulmecând prin gratii.
10 Iubitul meu răspunde şi îmi zice: „Ridică-te, iubita mea, şi vino, frumoasa mea, tu, porumbiţa mea!
11 Că, iată, iarna a trecut şi ploile s-au dus, au încetat
12 şi florile se-arată pe pământ şi-i vremea de plivit şi-auzi cum turtureaua gângureşte jos, în livada noastră;
13 smochinul odrăsleşte muguri vii, dau viile în floare şi-n mireasmă; ridică-te, iubita mea, şi vino, frumoasa mea, tu, porumbiţa mea, ridică-te şi vino!
14 Porumba mea, ascunsă-n cuta stâncii, în taina unui zid cu-ntărituri, arată-mi faţa ta şi fă-mă glasul tău să ţi-l aud, că dulce-i glasul tău şi faţa ta-i frumoasă!”
15 (Ah, prindeţi-ne vulpile, pe cele mici, care ne strică viile, căci viile-nfloresc!)4
16 iubitul meu e-al meu, eu sunt a lui. El turma lui şi-o paşte printre crini.
17-nainte ca amurgul să adie şi umbrele pe zare să se-ncline, întoarce-te, iubite, şi fii asemeni unui căprior, tu, pui de cerb al munţilor rotunzi!
3 Literal: „în spatele peretelui nostru”. Fie că e vorba de un cerc de prieteni ai Iubitului, fie că „peretele” e făcut de suratele Iubitei, tânărul nu are un acces direct şi imediat la aleasa inimii sale.
4 După unii comentatori, acesta ar fi glasul unui părinte sau al unei mame; avertisment asupra pericolului ca puritatea fiicelor lor să fie alterată de „vulpi” (animale a căror poftă de struguri e binecunoscută). În ordine duhovnicească, ispitele care-i pândesc pe cei curaţi la inimă.
3
1 Eu noaptea-n patul meu l-am căutat pe cel iubit al sufletului meu; l-am căutat şi nu am dat de el şi l-am strigat şi nu m-a auzit.
2 Scula-mă-voi să dau ocol cetăţii; prin târguri şi pe străzi voi căuta pe cel iubit al sufletului meu; l-am căutat şi nu am dat de el şi l-am strigat şi nu m-a auzit.
3 Au dat de mine paznicii de noapte, acei ce dau târcoale prin cetate. „Nu l-aţi văzut cumva, voi, pe iubitul sufletului meu?”

4 Doar ce-am trecut de ei şi pe iubitul sufletului meu mi l-am aflat şi l-am ţinut şi nu l-am mai lăsat pân' ce l-am dus în casa maicii mele, în vatra celei ce m-a zămislit.1
5 fiice ale Ierusalimului, vă conjur pe-a ţarinii putere şi tărie să nu-mi treziţi ori să-mi sculaţi iubita pân' ce ea însăşi va voi!...
6 cine-i acel ce din pustiu se-nalţă ca o coloană fumegândă, amestec viu de smirnă şi tămâie din arta făcătorilor de mir?
7 La lectica lui Solomon priviţi:2 În jurul său merg şaizeci de viteji, cei mai viteji din Israel,
8 toţi purtători de săbii şi iscusiţi în lupte, cu sabia la coapsă fiecare
1 V. Voiculescu va exclama, la rândul său, în încleştarea unei experienţe mistice: „O-ho, te-am prins, Doamne, nu mai scapi, / Te ţin prizonier...” (Prizonierul).
2 Peisajul pastoral face loc unei procesiuni regale, a lui Solomon, înconjurat de bogăţie şi slavă, asemenea lui Dumnezeu care i Se arată inimii curate în toată splendoarea Sa. Lectica era, în antichitate, un fel de pat sau scaun (tron) purtat, pe două bârne, de mai mulţi oameni. În viziunea biblică, Dumnezeu este Cel ce Se odihneşte (şade) pe heruvimi.

temându-se de ce-ar aduce noaptea.
9 O lectică regală şi-a făcut el, Solomon, din cedru de Liban,
10 cu stâlpii de argint şi cu spătarul tot de aur şi cu scăriţă de porfiră, cu-alesături ţesute din iubire, a fetelor Ierusalimului.
11 Voi, fete-ale Sionului, ieşiţi ca să-l vedeţi pe Solomon, pe regele purtând cununa cu care maica lui l-a-ncununat în ziua nunţii sale, când inima din el s-a veselit!
4
1 vezi tu, iubito, cât eşti de frumoasă?1 Frumoasă-mi eşti cu ochii tăi ca două porumbiţe sub vălul tău de nuntă, cu părul tău ca un ciopor de capre mijind, şerpuitor, pe Galaad;
2 cu dinţii tăi, o turmă de oi albe scăldate-n râu-nainte de-a fi tunse, avându-şi toate gemeni câte doi şi fără rod nici una dintre ele;
3 buzele tale, roşu din fuior şi graiul tău, frumos; obrajii tăi, o rodie în două sub vălul tău de nuntă;
4 grumazul tău, ca turnul lui David zidit spre întărire: de el atârnă paveze o mie, ca tot atâtea scuturi de viteji;
5 iar sânii tăi, doi pui de căprioară ce pasc răcoare, gemeni, printre crini.
6-nainte de-a se face dimineaţă şi dea se pune umbrele pe fugă, eu voi fugi la muntele de smirnă şi spre colina din Liban.
1 În cele de mai jos, elogiul unei frumuseţi fizice care poate fi uşor convertită şi în mândreţe duhovnicească, menită să atragă iubirea Mirelui ceresc.
7 Frumoasă eşti, iubito, pe de-a-ntregul şi-n tine întinare nu se află.2
8 O, vino, vino din Liban, mireasă, o, vino din Liban! Venind, vei trece culmile Amanei, Senirul şi Hermonul peste piscuri, de-acolo unde leii-şi au culcuşuri şi munţii sunt bârlog de leoparzi.3
9 Tu inima din mine mi-ai robit-o, o, sora mea, mireasa mea, tu inima din mine mi-ai robit-o cu-o singură privire şi c-un şirag de la grumazul tău.
10 Şi pieptul tău, ce mândru se făcu, o, sora mea, mireasa mea, mai mândru şi mai dulce decât vinul, aşa cum duhul mirurilor tale e mai presus de orişice mireasmă.
11 Ţi-s buzele de fagure prelins, mireasa mea; sub limbă, miere, lapte; balsamul ce te-nvăluie din straie e ca balsamul din Liban.
12 Grădină zăvorâtă-mi este ea, sora mea, mireasa mea, grădină zăvorâtă, izvor pecetluit.
13 Odraslele ţi-s ca un rai de rodii cu rod de muguri, nard şi chiparos,
14 cu narduri şi şofran, cu trestie-n balsam, cu scorţişoară, cu-aromele lemnoase din Liban, cu smirnă şi aloe, cu tot ce-i mai subţire-ntre miresme.
15 Tu-mi eşti izvorâtoare de grădini, fântână-mi eşti de apă vie ce curge, şipotindă, din Liban.
16 o, scoală-te, tu, vânt de miază-noapte, şi vino, tu, zefir de miazăzi,
2 Text important. Prin jertfa lui Hristos, Biserica a devenit Mireasa Lui cea neprihănită, aşa cum fără prihană e trupul Iubitei ce se apropie de Mire.
3 Tinzând spre Dumnezeu, inima curată a părăsit ţinuturile sălbatice ale patimilor (ale „leilor” şi „leoparzilor”), îndreptându-se irezistibil către Mirele Care o cheamă.

suflaţi de-a valma prin grădina mea, şi-n curgere miresmele stârniţi-i!... Să vină dar iubitul meu, să intre în grădina lui şi din dulceaţa roadelor să guste!

5

1 intrat-am în grădina mea,1 o, sora mea, mireasa mea, şi smirna mi-am cules-o cu aromele, mâncat-am pâinea mea cu mierea mea şi vinul meu mi l-am băut şi laptele, al meu. (Mâncaţi, prieteni, luaţi şi beţi şi îmbătaţi-vă, fârtaţi!...)2

2 eu dorm, dar inima mea veghează.3 În uşă-mi bate el, iubitul meu, cu glasul lui: „Deschide-mi, sora mea, iubita mea, columba mea, desăvârşita mea, că plin de rouă-mi este capul şi părul meu, de picături de noapte".

3 „Dar eu de haina mea m-am dezbrăcat: cum o s-o pun pe mine iarăşi?; picioarele mi le-am spălat: cum oare să le-ntin?"

4 Iubitul meu prin rază şi-a-ntins mâna4 şi totu-n mine se mişca spre el.

1 „Intrat-am în grădina mea...". Iubitul anticipează, prin vis şi dorinţă, consumarea nupţiilor.

2 „Mâncaţi, prieteni...". Acesta poate fi glasul Mirelui, al poetului însuşi, sau al unui cor de nuntaşi. Evangheliştii vor înfăţişa ospăţul ca pe un simbol al împărăţiei cerurilor. Cât despre îndemnul: „îmbătaţi-vă", el se poate referi la acea „beţie sacră" a iubirii divine, dar şi la frenezia eshatologică a celor ce se vor îndestula din nemărginitele bucurii ale fericirii veşnice.

3 „Eu dorm...": text important pentru experienţa isihastă (vezi Introducerea). Ceea ce urmează se consumă în vis.

4 „...rază", textual: „deschizătură". E vorba de spaţiul lăsat liber într-o uşă, prin care mâna poate fi vârâtă din afară spre a deschide zăvorul. Prin această deschizătură poate pătrunde şi lumina, chiar ca o rază, în întunericul din odaie. În contextul semnificaţiilor duhovniceşti e preferabilă metonimia.

5 m-am ridicat iubitului ca să-i deschid şi smirnă mi-a picat din mâini; de smirnă pline-s degetele mele şi smirnă-i pe mâneru-ncuietorii...5

6 Iubitului eu uşa i-am deschis,6 dar el pierise, frăţiorul meu! Mi-i sufletul topit de vorba lui... Şi l-am cătat şi nu am dat de el şi l-am strigat şi nu m-a auzit...

7 Au dat de mine paznicii de noapte, acei ce dau târcoale prin cetate, şi m-au bătut şi m-au rănit şi şalul de pe umeri mi l-au smuls, ei, paznicii de ziduri întărite!

8 Fiice ale Ierusalimului, vă conjur pea ţarinii putere şi tărie: de-l veţi afla pe cel iubit al meu spuneţi-i că-s rănită de iubire.

9 cu ce-i mai altfel dragul tău ca altul, o, tu, cea mai frumoasă-ntre femei, cu ce-i mai altfel dragul tău ca altul, de ne-ai legat cu-astfel de jurământ?7

10 frăţânul meu e alb, e alb şi rumen; pe el îl osebeşti din zeci de mii.

11 De aur lămurit îi este capul cu plete-n valuri, negre cum e corbul.

12 Iar ochii lui, ca două porumbiţe pe-o

5 Visul a trecut. Din presupusa prezenţă a Iubitului n-a mai rămas decât urma înmiresmată (pe zăvor şi pe mâinile care l-au atins) a unei treceri suave. Deşi îşi aştepta Iubitul cu înfrigurare, inima Iubitei încă nu era îndeajuns de pregătită pentru marea îmbrăţişare.

6 Şi urm.: text paralel cu cel din 3, 2-3. Dedata aceasta, însă, paznicii de noapte cred că au de-a face cu o nebună, sau chiar cu o femeie uşoară. Ceea ce se cheamă „nebunia pentru Hristos" se plăteşte!

7 Întrebarea e pusă de „fiicele Ierusalimului" ca o provocare pentru descrierea ce urmează. Tot astfel pare a fi întrebarea de la 6, 1.

margine de apă scăldându-se în lapte şi stând apoi pe margini de rotund.

13 Gropiţele, căuşuri aromate ce odrăslesc miresme; iar buzele-i sunt crini înrouraţi cu-arome moi de smirnă.

14 I-s mâinile ca două giuvaiere de aur scris cu pietre mici de Tars; iar pântecele, pavăză de fildeş cu pietre de safir;

15 pulpele lui, coloane de-alabastru temeluite-n cuiburi aurii; Liban măreţ îi este-nfăţişarea, ai cărui cedri n-au asemănare;

16 rostirea lui e, toată, doar dulceaţă şi totu-n el, plăcut. Acesta este frăţiorul meu, acesta este el, iubitul meu, o, fete ale Ierusalimului!

6

1 und' ţi-a plecat iubitul, o, tu, cea mai frumoasă-ntre femei, frăţânul tău încotro s-andreptat să-l

căutăm cu tine laolaltă?
2 iubitul meu s-a pogorât întru grădina lui, acolo-ntre răzoare de miresme să-şi pască turma şi s-adune crini.
3 A lui sunt eu, a lui, iubitul meu, şi el, iubitul meu, îmi este-al meu. El turma lui şi-o paşte printre crini.
4 frumoasă eşti ca un surâs, iubito,1 şi mândră-mi eşti precum Ierusalimul şi de temut ca oştile sub flamuri. 2
1 „...ca un surâs”. În T. M.: „frumoasă eşti ca Tirţa”, acesta din urmă fiind numele vechii capitale a regatului de nord, devenit mai târziu Samaria. În Septuaginta, evdokia e un termen abstract care indică bună dispoziţie, satisfacţie, deschidere spre comunicare, adică tot ceea ce poate exprima un surâs.
2 „... şi de temut...”. Când se consumă în spaţiul sacralităţii, iubirea poate fi însoţită şi de teamă, ca aceea pe care o inspiră, în fenomenele teofanice, prezenţa şi mişcarea oştilor îngereşti.
Comparaţia se repetă în 6, 9.
5 Te rog, întoarce-ţi ochii dinspre mine, căci ei mă copleşesc. E părul tău3 ca un ciopor de capre urcând, şerpuitor, pe Galaad;
6 şi dinţii tăi, o turmă de oi albe scăldate-n râu-nainte de-a fi tunse, avându-şi toate gemeni câte doi şi fără rod nici una dintre ele;
7 buzele tale, roşu din fuior şi graiul tău, frumos; obrajii tăi, o rodie în două sub vălul tău de nuntă.
8 Sunt şaizeci de regine, optzeci de ţiitoare şi fete fără număr,4
9 dar una este porumbiţa mea, desăvârşita mea, ea una-i este maicii sale, aleasa celei ce-a născut-o; fecioarele o văd şi-o fericesc, reginele şi ţiitoarele-mpreună o laudă.
10 Cine-i aceasta oare ce se iveşte lin ca aurora, frumoasă precum luna, aleasă precum soarele şi de temut ca oştile sub flamuri?
11 m-am coborât în tainica grădină a nucilor să văd şuvoiul apei la obârşii, şi via să o văd de-a odrăslit şi rodiile dac-au dat în floare. acolo pieptul ţi-l voi dărui.
12 Nu, sufletul din mine nu-şi dă seama cum de-am ajuns în carele regeşti.5
3 „E părul tău...” şi urm.: text paralel, aproape identic, cu cel din 4, 1 şi urm.
4 „Reginele” şi „ţiitoarele” nu se referă, cum s-ar crede, la haremul regelui Solomon, ci sunt doar termeni de comparaţie pentru desăvârşita frumuseţe şi castitate a Iubitei.
5 „Nu, sufletul din mine...”: Încă timidă, dar ameţită de sentimentul iubirii, tânăra fată se simte înnobilată, ca şi cum ar fi de neam regesc sau ajunsă regină.

7
1 întoarce-te, te-ntoarce, Sulamito1, întoarce-te, ca noi să te privim! Ce oare veţi vedea la Sulamita când vine dănţuind cu două cete?2 cât de frumoşi sunt astăzi paşii tăi şi sprinteni în sandale, o, nobilă fiică! Ţi-i rotunjimea coapselor asemeni unor lănţuguri meşterite-n aur;
2 buricul tău e cupă arcuită, din care nu lipseşte vinul dres; căpiţă-ţi este pântecul, de grâu, cu crinii prinşi în horă împrejuru-i;
3 şi gemeni doi sunt sânii tăi, doi pui de căprioară;
4 grumazul tău e ca un turn de fildeş şi iezere ţi-s ochii, din Heşbon3, în preajma porţii cu mulţimi de fete; iar nările-s din turnul de Liban adulmecând veghere spre Damasc;
5 semeţ precum Carmelul4 ţi-este capul; cosiţele, pe el, ca o porfiră păzind în ea un regenlănţuit.
6 Cât eşti tu de frumoasă şi de dulce, iubita mea, în tot ce te desfată!
1 „Sulamita”. Asupra acestui nume (citit uneori ca „Sunamita”) s-au făcut foarte multe speculaţii, dintre care cea mai apropiată de adevăr pare aceea care-i atribuie o formă feminină a numelui lui Solomon, adică, într-un fel, „aceea care oferă (sau aduce) pace”.
2... „dănţuind cu două cete”: Sulamita este invocată şi aşteptată ca o dansatoare care, potrivit unor obiceiuri orientale, îşi unduieşte graţiile în fruntea a două cete lăturalnice. Întrebarea (incertă ca obârşie) provoacă descrierea care urmează, în care corpul Sulamitei e prezentat de jos în sus, de la picioare la cap.
3 Heşbon (vezi Nm 21, 25), capitala vechiului Moab.
4 Carmel (vezi Is 35, 2): şir muntos, cu o înălţime de aproximativ 550 m şi o lungime de 20 km, isprăvit spre ţărmul Mediteranei printr-un „cap” de o impresionantă măreţie şi frumuseţe.

7 Statura ta e-asemeni cu finicul, ca strugurii sunt sânii tăi.
8 Mi-am zis: Eu în finic mă voi sui şi mă voi ţine-n ramurile lui; să-mi fie struguri sânii tăi, din vie, miros de mere răsuflarea ta,
9 ca vinul bun rostirea şoaptei tale ce curge lin „pentru iubitul meu", îndestulându-mi buzele şi dinţii.
10 iubitul meu e-al meu, eu sunt a lui, dorinţa lui spre mine se îndreaptă.
11 Hai, vino, tu, iubitul meu,5 hai să ieşim la câmp, să înnoptăm prin sate
12 şi-n zori de ziuă s-alergăm prin vii şi via s-o vedem dac-a-nflorit şi florile dac-au rodit şi rodiile dac-au dat în floare; eu sânii mei acolo-am să ţi-i dărui.
13 Din mandragore, iată, ies miresme şi poame-n crengi ne-aşteaptă pe la porţi; pe cele vechi ca şi pe cele noi doar pentru tine le-am păstrat, iubite!
8
1 tu, de mi-ai fi fost un frate hrănit la sânul maicii mele, să te sărut în văzul tuturor şi nimeni să mă poată defăima!
2 De mână te voi prinde şi-n casa maicii mele te voi duce, în vatra celei ce m-a zămislit; acolo tu-mi vei da învăţătură şi eu din vin-balsam te-oi adăpa şi din mustirea rodiilor mele.
3 Cu stânga lui va sta sub capul meu şi dreapta lui mă va cuprinde.
4 fiice ale Ierusalimului, vă conjur pe-a ţarinii putere şi tărie, să nu-mi
5 Iubirea devine debordantă, exuberantă, stârnită de revărsările înmiresmate ale primăverii.

treziţi ori să-mi sculaţi iubita pân' ce ea însăşi va voi!1
5 cine-i aceea oare care vine suindu-se albită şi-nflorită şi rezemată pe iubitul ei? sub măr eu te-am trezit, acolo unde maica ta cu tine a fost grea, acolo unde chinuri a-ndurat aceea care-n chinuri te-a născut.
6 O, pune-mă pe inimă pecete2, pecete vreau să fiu pe braţul tău! Că tare precum Moartea e Iubirea şi crudă precum Iadul e Ardoarea3: i-s aripile aripi ca de foc, cărbuni aprinşi sunt flăcările ei.
7 Apele mari iubirea n-o pot stinge, nici râurile vor putea s-o-nece. Cel ce bogata casă şi-ar goli-o să cumpere în schimb iubire, acela doar dispreţ va dobândi.
8 e mică sora noastră;4 sâni nu are. Cu sora noastră oare ce vom face în ziua când de ea se va vorbi?
9 De este ea un zid, îi vom zidi creneluri de argint; dar dacă este uşă, o căptuşim cu scândură de cedru.
1 Întrebare rostită de un Cor, urmată de intervenţia Iubitei.
2 Pecete (sigiliu): amprentă a persoanei şi simbol al personalităţii. În antichitate era purtată fie la piept, pe un colan (vezi Fc 38, 18, 25), fie pe inelul de la mână (idem, şi nota). În Textul Ebraic, cuvântul „braţ" include şi mâna. A-şi dori Iubita să devină pecete pe inima şi degetul Iubitului, iată expresia supremei dăruiri şi împliniri.
3 Aici (în acord cu BJ şi OSTY), grecescul zelos nu poate însemna „gelozie", căci acest sentiment anarhic e cu totul absent din iubirea pură şi, ca atare, din poem. El e însă mai mult decât „râvnă" (al doilea înţeles al cuvântului); „ardoarea" nu e altceva decât iubirea care, dobândind ipostaze înflăcărate, devine pasiune.
4 Acest fragment (de altfel, enigmatic) pare a fi o reluare a temei din 1, 5, că adică fraţii mai mari au datoria de a-şi ocroti şi întreţine surioara până la vremea când ea va atinge vârsta peţitului.
10 un zid sunt eu, şi sânii mei îi sunt ca nişte turnuri; de-aceea sunt în ochii lui ca una care-şi află pacea.
11 Avut-a Solomon o vie acolo, la Baalhamon; pândarilor le-a dat-o s-o păzească şi fiecare-avea să-i dea o mie de sicli de argint pe roada ei.
12 Dar via mea e-a mea şi-mi stă-nainte: o mie-s pentru tine, Solomon, şi două sute doar pentru pândari.5
13 tu, care şezi în mijlocul grădinii când glasul tău prietenii l-ascultă, tu, fă-mă să-l aud şi eu!6
14 aleargă7, dragul meu, şi fii asemeni cu-o căprioară sau un pui de cerb pe munţii de balsam!
5 Folosind imaginea haremului lui Solomon cu o mie de femei păzite de eunuci, autorul subliniază, o dată mai mult (ca în 6, 7-8), cât de nepreţuită este Iubita sa faţă de toate celelalte femei.
6 Ecou al textului din 1, 7, acesta e un avertisment adresat Iubitei de a nu se lăsa furată de vecinătatea prietenilor Mirelui, spunându-le mai mult decât trebuie. Iubirea e un dialog intim, care

nu se cere dat în vileag şi făcut astfel pradă vulgarizării.
7 „Aleargă...”, literal: „fugi”, dar nu în sensul de a se îndepărta, ci, dimpotrivă, de a se apropia cu repeziciune de aceea care-şi aşteaptă cu înfrigurare Iubitul. El e chemat să vină, ca şi în 2, 17, spre împlinirea acestui sfârşit de poem, care e şi împlinirea, prin excelenţă, a iubirii.
1024
Introducere la cartea proorocului Isaia
Soarta unui stat mic, situat – pe de-o parte – între două imperii rivale şi – pe de alta – hărţuit aproape fără-ncetare de vecini turbulenţi nu poate fi decât o jucărie în cumpăna dintre marile puteri. Este o opinie la care ar subscrie orice istoric sau politolog.
Iată însă că literatura profetică a Vechiului Testament ne oferă o imagine răsturnată: înflorirea sau decadenţa Egiptului, apariţia şi dispariţia imperiului asiro-babilonian, apariţia şi dispariţia imperiului medo-persan, intrarea în arenă a Romei sunt fenomene istorice uriaşe care se petrec pe seama micuţului stat evreu, învecinat cu triburile neastâmpărate ale Canaanului şi strivit de umbrele demiurgice ale unui Ramses, Nabucodonosor, Cirus sau Vespasian. Belşug sau foamete, sănătate sau molimă, pace sau război, libertate sau robie, bucurie sau întristare, viaţă sau moarte, totul se mişcă în funcţie de ceea ce se întâmplă în sânul lui Israel: credinţă sau necredinţă, monoteism sau idolatrie, devotament sau trădare, virtute sau păcat. Aşadar, în viaţa fiilor lui Israel există o balanţă morală ale cărei talgere pendulează între propriile lor hotare, dar ale cărei braţe, prelungite, gâdilă văzduhurile Nilului, Eufratului sau Tibrului; acestea, la rândul lor, vor sufla compensator în dezechilibrul cumpenei lăuntrice.
Toate acestea, pentru că Israel nu este un neam ca oricare altul, ci poporul ales şi rânduit de Dumnezeu să-i croiască omenirii un drum spre mântuire. Din iniţiativa lui Dumnezeu, între cei doi a intervenit un legământ: „Voi Îmi veţi fi Mie popor, iar Eu vă voi fi vouă Dumnezeu“. Legământul însă are o clauză: Eu vă voi fi Dumnezeu dacă – şi atâta vreme cât – voi Îmi veţi fi (Îmi veţi rămâne) popor. Cu alte cuvinte, patronajul şi asistenţa Domnului sunt valabile şi operante cu condiţia ca poporul ales să-I rămână, în întregime, fidel, adică monoteist şi supus preceptelor morale care decurg din adorarea unui singur Dumnezeu. Orice abatere se înscrie în metafora infidelităţii conjugale şi se pedepseşte exemplar. Pedeapsa însă – întotdeauna cu caracter pedagogic, urmărind îndreptarea – nu este aplicată direct, ci indirect, prin mijlocirea unor popoare străine şi puternice, ai căror conducători vor deveni, fără s-o ştie, instrumente ale lui Iahv⌧ fiecare, la rândul său, se va ridica împotriva micului popor intrat în degringoladă morală, pe care-l va pedepsi prin năvală armată, prin asedii lungi, însoţite de foame, sete, molimă, încrâncenări fratricide şi isprăvite prin măcel şi deportări în masă. Aşa se face că teribilul Nabucodonosor devine „robul Domnului“ atunci când îi duce pe Israeliţi în robie, dar tot „rob al Domnului“ va fi şi Cirus, atunci când, după şaizeci de ani, îi va elibera. Cu toate acestea, Nabucodonosor nu va scăpa nepedepsit: pe de o parte, fapta lui era un fruct al trufiei şi al poftei de stăpânire, iar, pe de alta, tiranul nu avusese atâta omenie încât să le acorde robiţilor un tratament cât de cât omenesc. Dacă Domnul, în toate aceste demersuri, pare deseori crud şi necruţător, o grijă îi rămâne constantă: din poporul măcelărit sau deportat trebuie să rămână un „rest“; această „rămăşiţă“ a lui Israel va constitui nucleul regenerării şi restaurării, pentru că Dumnezeu nu a renunţat, nici măcar pentru o clipă, la planul Său de a-i croi omenirii un drum spre mântuire. Monoteist prin excepţie şi excelenţă, poporul evreu trăieşte pe pământul Canaanului laolaltă cu popoarele sau triburile politeiste, vecini cu care se războieşte sau convieţuieşte paşnic. Politeismul e o religie simplă, uşor accesibilă, lipsită de doctrină, dar cu o mare varietate de practici magice, unele foarte atrăgătoare, mai ales cele dedicate zeităţilor fertilităţii, cu ample desfăşurări de ritualuri orgiastice, deseori vecine cu desfrâul sacralizat. Contactele monoteismului sever şi contaminarea lui cu practicile politeiste erau inevitabile. Pe de altă parte, înclinarea Evreilor spre idolatrie era cunoscută încă din vremea lui Moise; cu atât mai mult acum, când o seamă din regii lui Israel se căsătoreau cu femei păgâne care nu numai că-şi aduceau cu ele idolii proprii, dar îi impuneau, direct sau indirect, poporului de jos, ceea ce-l făcuse pe profetul Ilie să adopte împotriviri frontale. Cealaltă mare putere, Egiptul, cunoaşte o perioadă de declin, mai ales prin luptele interne ale dinastiilor. După o domnie scurtă şi nesemnificativă a lui Salmanasar al V-lea (726-722), Sargon al II-lea (721-705) reia campaniile marilor săi înaintaşi şi lărgeşte hotarele imperiului. Acum se petrece un fapt crucial în istoria lui Israel: În urma alianţei pe care regele Osea o făcuse cu Egiptul, Sargon cucereşte Samaria, o preface în provincie asiriană sub

numele de Samerina, desfiinţează astfel regatul Israel, pe locuitori îi deportează în Asia şi repopulează teritoriul cu colonişti asiatici; aceştia din urmă, amestecaţi cu rămăşiţa israeliană ce se va întoarce, contaminată de păgânism, după aproape două secole, vor alcătui poporul hibrid al Samarinenilor, aşa cum este el cunoscut în vremea Noului Testament.
Urmaşii lui Sargon, îndeosebi Senaherib şi Asurbanipal, continuă campaniile militare şi angajează războaie cu marele rival, Egiptul, în timpul cărora regii lui Iuda oscilează între o mare putere şi cealaltă, până când tronul imperiului asirian este ocupat de Nabucodonosor (605-562); acesta asediază, cucereşte şi dărâmă Ierusalimul, desfiinţează regatul Iuda şi-l preface în provincie asiriană, dărâmă templul, după ce-l jefuieşte, şi deportează poporul în marele exil babilonian, din care „rămăşiţa" lui Israel avea să se întoarcă, după şaizeci de ani (538), printr-un decret al lui Cirus, regele Mezilor şi cuceritorul Babilonului.
În dramatica istorie a fiilor lui Israel, de-a lungul multor secole, şubrezirea monoteismului, contaminarea cu practicile idolatre, adoptarea luxului, dezvoltarea corupţiei, încurajarea îmbogăţirilor nedrepte pe seama sărmanilor, carenţele de autoritate ale castei preoţeşti (ea însăşi autoare a relativismului religios şi abuzului social), toate acestea determină perioada de criză în care Dumnezeu, de altfel pururea veghetor, Se simte îndatorat să intervină energic. Aşa se naşte instituţia profetismului. La urma urmelor, viciile enumerate mai sus erau tot atâtea încălcări ale legământului dintre Dumnezeu şi Israel; încălcarea se cerea sancţionată, dar nu înaintea unor mustrări şi avertismente menite să trezească conştiinţele, să facă pocăinţa posibilă cu un ceas mai devreme şi să evite astfel dezastrele. Rolul acesta, pe cât de măreţ pe atât de ingrat, şi-l asumă, prin voia şi chemarea lui Dumnezeu, profeţii. Şirul lor, ca personaje ale profetismului instituţional, începe cu Amos (cca 750) şi se încheie, după aproape opt secole, cu Ioan Botezătorul.
Desigur, profeţi existaseră şi înainte de Amos; cei mai de seamă fuseseră magnificul Moise, neliniştitul David, vijeliosul Ilie.
Îndată dupa Amos se ridică, în anul 740, Isaia, personalitatea cea mai complexă a noului curent, dar şi cea mai definitorie pentru însăşi noţiunea de profet.
Dacă, în general, dicţionarele îl definesc pe „profet" (sau, în varianta slavonă, „prooroc") drept persoană care reprezintă voinţa lui Dumnezeu şi este înzestrată cu capacitatea de a prezice viitorul, e bine să se ştie că, în lumina Vechiului Testament, funcţia prevestitoare a profetului, deşi pare cea mai uimitoare şi mai spectaculoasă, nu constituie însuşirea de prim-plan a acestuia. În esenţă, profetul este conştiinţa lucidă şi responsabilă a poporului său în momentele de criză religioasă şi morală. El e un om mai mult sau mai puţin obişnuit până în clipa când intervine Chemarea. Aceasta se produce direct, fără mijlocitori: Dumnezeu îi vorbeşte şi-i încredinţează misiunea, el ascultă şi, de obicei, răspunde imediat (precum Isaia) sau după oarecare şovăială (precum Ieremia). Odată angajat, el devine „robul Domnului" şi I se supune necondiţionat. Profetul este, mai întâi de toate, purtătorul de cuvânt al lui Dumnezeu printre semenii săi, pe toată întinderea scării sociale, de la rege până la omul de rând. Expresia: „Aşa grăieşte Domnul" e mai mult decât o sintagmă a limbajului profetic: e un simbol al autorităţii divine care se rosteşte prin gura profetului, o autoritate indiscutabilă, ce nu poate fi pusă sub semnele îndoielii. Profetul e perfect conştient de sine şi de misiunea lui. Principalul său instrument de lucru e cuvântul viu, rostit direct, răspicat; profetul este, prin excelenţă, un predicator. Deseori însă predicatorul este dublat de scriitor (direct sau prin tahigraf); el e un poet care foloseşte cu mare îndemânare metafora, comparaţia, parabola, hiperbola, metonimia, stilul direct sau indirect, lamentaţia, avertismentul, ironia, sarcasmul, ameninţarea şi, nu arareori, invectiva. El e conştiinţa critică a ceea ce ar trebui să fie societatea contemporană, o conştiinţă aspră şi necruţătoare, care se adresează în primul rând clasei de la conducere. Adresarea se face în numele unui Dumnezeu universal şi atotputernic, drept, dar şi milostiv, gata să pedepsească, dar şi să-i primească pe cei ce se căiesc şi se îndreaptă. În numele Aceluiaşi Dumnezeu, condamnă abaterea de la credinţă, dar şi injustiţia socială. Toţi oamenii sunt egali în faţa Domnului. Regii nu au dreptul să facă ce vor. Profeţii instaurează un cod moral independent de autoritatea politică: legea nu a fost dată de aceasta, ci de o autoritate care o transcede. E pentru prima oară când între religie şi morală se instituie o legătură indisolubilă, cu consecinţe până-n zilele noastre, ceea ce-l făcea pe istoricul englez J. M. Roberts să declare: „Dacă miezul politicii liberale este credinţa că puterea trebuie folosită într-un cadru moral independent de ea, atunci rădăcinile lui adânci se află în învăţătura profeţilor".a

Aşadar, profetul este, mai întâi de toate, un erou al timpului său, menit să zguduie şi să trezească conştiinţele adormite. El însă este înzestrat nu numai cu porunca de a vesti, ci şi cu darul de a prevesti. Profetul e un vizionar. Inspirat de Duhul Sfânt, el are capacitatea de a-şi exceda epoca şi de a străpunge viitorul printr-un fascicul de lumină revelatoare. El „vede“ evenimente viitoare, la distanţă de săptămâni, luni, ani, secole – şi chiar milenii –, pe care uneori le relatează prin verbe la timpul trecut, ca şi cum ele s-ar fi întâmplat. Relatarea merge deseori până la amănunt: conturul, durata şi semnificaţia evenimentului, contextul istoric, spaţii şi termene, nume simbolice sau reale. Dacă s-a spus, pe bună dreptate, că Noul Testament nu poate fi înţeles decât prin cel Vechi, aceasta se datorează, în cea mai mare măsură, profeţiilor – îndeosebi celor mesianice –, fiecare în parte alcătuind un arc peste timp.
Toate aceste însuşiri ale profetului clasic alcătuiesc, în fapt, portretul lui Isaia.
Numele său înseamnă (fireşte, în ebraică): „Domnul este mântuire“. Printr-o rădăcină comună, el este înrudit cu numele Iosua, Elisei, Osea şi Iisus.
Isaia şi-a desfăşurat misiunea profetică pe o durată de 40 de ani, adică din 740, când a fost chemat, până în 700, când a murit.
Era fiul lui Amos (altul decât profetul cu acelaşi nume) şi, potrivit tradiţiei rabinice, făcea parte din nobilimea lui Iuda, din chiar neamul regesc al acestuia, afirmaţie ce nu poate fi dovedită – dar nici infirmată, de vreme ce profetul vorbea cu regele ca de la egal la egal. Oricum, el aparţinea elitei ierusalimitene, iar opera sa îl prezintă, fără nici un dubiu, drept un om foarte cultivat, a cărui pană e deprinsă cu literatura, îndeosebi cu poezia; paginile sale, cele mai multe, sunt ale unui mare scriitor. Mai ştim că era căsătorit şi că avea copii, ceea ce nu l-a împiedicat să răspundă chemării lui Dumnezeu şi să devină o personalitate publică de prim rang, cu o imensă autoritate asupra contemporanilor, de-a lungul domniei a nu mai puţin de patru regi: Ozia, Iotam, Ahaz şi Iezechia.
Chemarea profetului are loc în anul morţii lui Ozia. Iotam are o domnie scurtă şi nesemnificativă. Confruntările încep odată cu domnia lui Ahaz, la vremea când imperiul asirian, condus de impetuosul Tiglatfalasar, cucereşte ţările dinspre Mediterana, cu intenţia vădită de a-şi face loc spre Egipt. Acum principala problemă a regatului Iuda este aceea a unei politici externe salvatoare. Isaia militează pentru o politică de echilibru, neangajată, vecină cu neutralitatea, ştiut fiind că alianţa cu o mare putere atrage reacţia celeilalte; după el, singura alianţă valabilă trebuie să rămână aceea cu Domnul, în toate implicaţiile ei religioase şi morale. Regele însă e de altă părere şi înclină balanţa spre Asiria, dar în loc să câştige un aliat se pomeneşte cu un stăpân; Tiglatfalasar preface regatul de nord (Israel) în stat vasal, iar pe Ahaz îl cheamă în Damasc, cetate proaspăt cucerită, să i se închine.
Iezechia, fiul şi urmaşul lui Ahaz, se orientează spre Egipt. Isaia se opune, suveranul perseverează, mişcările sunt urmărite, de-a lungul anilor, de către regii asirieni Salmanasar, Sargon şi Senaherib, până ce, în ciuda tuturor avertismentelor, Ierusalimul cade, iar regele este prins şi deportat.
În tot acest timp, Isaia nu oboseşte să vorbească, să scrie, să strige, să sfătuiască, să îndemne, să avertizeze, să mustre şi, mai presus de toate, să încurajeze şi să ţină moralul treaz, atât pe al poporului, cât şi – dacă şi în ce măsură e cu putinţă – pe al regelui. În momente de cumpănă, restrişte şi descurajare, vocea profetului este aproape singura doctorie tonică. De pildă, când armata asiriană se află sub zidurile Ierusalimului şi totul pare pierdut, Isaia prezice retragerea neaşteptată a lui Senaherib, profeţie ce se împlineşte întocmai. Dar, la urma urmelor, oricâte controverse s-ar isca asupra autorilor pământeni, supremul Autor al Sfintelor Scripturi este şi rămâne unul şi acelaşi: Duhul Sfânt.

Isaia
1
Israel nu-şi cunoaşte Dumnezeul. Adevăratele jertfe. Curăţirea Ierusalimului.
1 Vedenia1 lui Isaia, fiul lui Amos, pe care el a văzut-o despre Iuda şi Ierusalim sub regii Ozia, Iotam, Ahaz şi Iezechia, care au domnit în Iudeea.
2 Ascultă, cerule, şi ia aminte, pământule2, că Domnul grăieşte: Născut-am fii şi i-am crescut, dar ei s-au lepădat de Mine.
3 Boul îşi cunoaşte stăpânul, şi asinul ieslea domnului său, dar Israel nu Mă cunoaşte, poporul Meu nu Mă pricepe.3
4 Vai ţie, neam păcătos, popor încărcat de păcate, soi rău, fii nelegiuiţi!; l-aţi părăsit pe Domnul şi

L-aţi mâniat pe Sfântul lui Israel, întorcându-I spatele4.
1 ABC. J.M. Roberts, The Pelican History of the World, Pelican Books (England), 1984 Sf. IoanHrisostom: Nu e vorba de o vedenie (viziune) propriu-zisă, dar e numită astfel pentru că, în anumite cazuri, Dumnezeu înzestrează auzul profeţilor cu o putere întru nimic inferioară văzului; ei aud în imagini, ca şi cum ar vedea.
2 Invocaţie inspirată din începutul Cântării lui Moise (Dt 32, 1)
3 Legea lui Dumnezeu nu e peste puterile omului; ceea ce El cere de la om nu depăşeşte măsura aplicată animalelor, chiar pe a celor mai proaste; dacă ele ascultă de instinct, cum oare n-ar asculta omul de raţiune? (Sf. Ioan Hrisostom).
5 Unde să mai fiţi loviţi, voi, cei ce stăruiţi în fărădelege? Tot capul vă e buşit, inima toată-i năpădită de întristare.5
6 De la picioare pân' la cap, nimic în ele nu e neatins: răni, vânătăi, bube deschise; nici oblojeli, nici feşi, nici untdelemn, nimic care să le vindece.
7 Pământul vostru e pustiu, cetăţile vă sunt arse de foc, ţara vă e mâncată de străini chiar în faţa ochilor voştri; pustiită este, răvăşită de neamuri străine.
8 Fiica Sionului va fi părăsită ca o colibă într-o vie, ca un pătul într-o livadă, ca o cetate împresurată.
9 Şi dacă Domnul Atotţiitorul nu ne-ar fi lăsat urmaşi, am fi ajuns ca Sodoma şi ne-am fi asemănat cu Gomora.
10 Ascultaţi cuvântul Domnului, voi, domni ai Sodomei!; luaţi aminte la legea lui Dumnezeu, voi, popor al Gomorei!
11 Ce preţ au pentru Mine mulţimea jertfelor voastre? zice Domnul-; m-am săturat de arderile-de-tot cu berbeci şi nu vreau grăsime de miei şi sânge de tauri şi de ţapi,
12 şi nici ca voi să vă înfăţişaţi cu ele înainte-Mi; căci cine oare le-a cerut din
4 „întorcându-I spatele": cf. Codex Sinaiticus. 5 Teodoret de Cir: „capii" sunt regii, „inimile" sunt învăţătorii lui Israel.

mâinile voastre? De-acum încolo să nu-Mi mai călcaţi prin curte!6
13 Chiar dacă veţi aduce făinuţă de grâu, e-n zadar; tămâia îmi este urâciune.
14 Nu pot să sufăr lunile voastre cele noi, nici sâmbetele, nici ziua cea mare; sufletul Meu urăşte postul şi zilele-de-odihnă şi lunile voastre cele noi şi serbările voastre. m-am săturat de voi, păcatele voastre nu le voi mai suferi!
15 Când vă veţi întinde mâinile spre Mine, Eu îmi voi întoarce ochii de la voi; şi chiar dacă vă veţi înmulţi rugăciunile, nu vă voi asculta, căci mâinile voastre sunt pline de sânge.
16 Spălaţi-vă, curăţiţi-vă, ştergeţi de dinaintea ochilor Mei răutăţile din sufletele voastre, lăsaţi-vă de răutăţi!
17 Învăţaţi-vă să faceţi binele, căutaţi dreptatea, scăpaţi-l pe cel năpăstuit, daţi-i dreptate orfanului, apăraţi dreptatea văduvei;
18 şi veniţi să judecăm împreună zice Domnul; şi chiar dacă păcatele voastre vor fi roşii ca focul, Eu ca zăpada le voi albi; iar de vor fi roşii ca purpura, ca lâna albă le voi face;
19 şi de veţi vrea şi-Mi veţi da ascultare, bunătăţile pământului veţi mânca.
20 Dar de nu veţi vrea şi nu-Mi veţi da ascultare, de sabie veţi fi mâncaţi; căci gura Domnului a grăit acestea.
21 Cum a ajuns ea desfrânată, cetatea
6 Sf. Ioan Hrisostom: Jertfele fuseseră într-adevăr instituite de Dumnezeu (vezi Leviticul, Deuteronomul), dar nu de dragul lor, şi nici pentru Sine, ci ca puncte de reper pentru educarea religioasă a omului. Când însă omul face din ele obiectul exclusiv al preocupărilor sale, căzând în formalism, jertfele nu-şi mai au rostul (vezi şi Ps 50, 17).
cea plină de credincioşie, Sionul7, plină cândva de judecată8, în care sălăşluia dreptatea, iar acum... ucigaşii!
22 Argintul tău n-are nici un preţ, cârciumarii tăi pun apă-n vin;9
23 mai-marii tăi sunt răzvrătiţi mână-n mână cu hoţii, se dau în vânt după mită şi umblă după foloase; orfanilor nu le iau apărarea, iar pricina văduvelor nu o iau în seamă.
24 Drept aceea, aşa zice Stăpânul, Domnul Atotţiitorul: Vai vouă, puternici ai lui Israel, că nu va

înceta mânia Mea asupra celor potrivnici şi judecată voi face asupra vrăjmaşilor Mei;
25 şi mâna Mi-o voi aduce peste tine şi ca prin foc te voi curăţi; pe cei răzvrătiţi îi voi da pieirii, pe nelegiuiţi îi voi alunga de la tine şi pe toţi trufaşii îi voi smeri;
26 pe judecătorii tăi îi voi aşeza ca mai-nainte, şi pe sfetnicii tăi ca la-nceput. După toate acestea vei fi numită Cetatea Dreptăţii, credincioasa cetate-mamă, Sion.
27 Căci robimea ei va fi mântuită cu judecată şi cu milă.10
28 Dar nelegiuiţii şi păcătoşii împreună vor fi zdrobiţi, iar cei ce L-au părăsit pe Domnul vor fi şi ei nimiciţi.
7 T. M. omite „Sionul".
8 Potrivit Sfântului Ioan Hrisostom, „plină de judecată" înseamnă „plină de dreptate".
9 După Teodoret al Cirului, Eusebiu de Cezareea şi Chiril al Alexandriei, acest verset se cere interpretat alegoric: argintarii şi cârciumarii sunt dascălii corupţi ai Evreilor, care strică legea dumnezeiască, amestecând-o cu propriile lor tradiţii sau interese.
10 Dumnezeu a îndulcit dreptatea prin milă. Chiar dacă i-a pedepsit pe cei păcătoşi şi apoi i-a iertat în urma pocăinţei lor, mântuirea nu e rezultatul unei simple compensaţii, ci al milei dumnezeieşti.

29 Că se vor ruşina de idolii lor în care le-a fost voia şi le va crăpa obrazul de grădinile în care le-a fost pofta.
30 Că vor fi ca un molid11 în desfrunzire şi ca o grădină lipsită de apă;
31 tăria lor va fi ca puzderiile de câlţi, lucrările lor ca scânteile focului, şi vor arde nelegiuiţii laolaltă cu păcătoşii, şi nu va fi cine să-i stingă.
2
Profeţie despre Iudeea, Ierusalim şi ziua mâniei Domnului.
1 Cuvântul care s-a făcut către Isaia, fiul lui Amos, despre Iudeea şi despre Ierusalim.
2 că-n zilele de pe urmă fi-va muntele Domnului cu casa lui Dumnezeu la vedere pe culmea munţilor şi se va înălţa deasupra colinelor şi toate neamurile vor veni la el.
3 Şi multe neamuri vor merge şi vor zice: Veniţi să ne suim în muntele Domnului, în casa Dumnezeului lui Iacob!; El ne va spune nouă calea Sa; iar noi vom merge pe ea, că din Sion va ieşi Legea şi din Ierusalim cuvântul Domnului.
4 Şi El va face judecată între neamuri, şi multe popoare va mustra. Iar ele-şi vor preface săbiile în fiare de plug şi lăncile în seceri; un neam nu va ridica
11 „molid", textual: „terebint" = arbore răşinos din care se extrage terebentina, frumos şi măreţ când înfloreşte, dar foarte urât când îi cade frunza. Următorul termen de comparaţie, „grădinile", îl confirmă pe primul, în contextul versetului precedent, care face o aluzie transparentă la idolatria temporară a Israeliţilor, după modelul păgân, practicată în grădini şi crânguri sacre.
sabie împotriva altui neam şi ele nu vor mai învăţa să se războiască.1
5 Şi acum, tu, casă a lui Iacob2: Veniţi, şi să umblăm în lumina Domnului!
6 Căci El Şi-a lepădat poporul, casa lui Iacob, pentru că ţara lor e plină de vrăji cum era altădată, ca şi aceea a celor de alt neam3, şi mulţi copii străini li s-au născut.4
7 Căci ţara lor s-a umplut de argint şi de aur şi nenumărate erau vistieriile lor; şi ţara li s-a umplut de cai, iar carele lor sunt fără număr.
8 şi s-a umplut pământul de urâciuni: chiar lucrul mâinilor lor şi s-au închinat celor făcute de degetele lor.
9 Şi omul s-a încovoiat şi bărbatul a fost umilit: pe asta nu le-o voi ierta.5
10 Şi acum, intraţi în crăpăturile stâncilor şi ascundeţi-vă în pământ, de frica Domnului şi de slava tăriei Lui, când Se va scula să prăpădească pământul6.
11 Că privirea Domnului e înaltă, dar omul e umil; dar trufia omului va fi umilită şi numai Domnul Se va înălţa în ziua aceea.
1 Profeţie asupra păcii universale pe care o va aduce în lume Iisus Hristos.
2 „casa lui Iacob": urmaşii patriarhului Iacob, cei asemenea lui, chemaţi acum nu în lumina săracă şi plăpândă a Legii, ci în strălucirea luminii Domnului.
3 În T. M.: „plină de vrăji şi de cititori în stele, ca Filistenii...".
4 Căsătoria cu străinii era interzisă prin Lege (Dt 7, 3-4), nu numai pentru puritatea sângelui, ci şi de teamă ca nu cumva prin acest mijloc să pătrundă idolatria în poporul ales.

5 Sf. Ioan Hrisostom: Dacă înclinarea faţă de Dumnezeu îl înalţă pe om şi-l înnobilează, prosternarea în faţa idolilor îl înjoseşte şi-l degradează, răpindu-i demnitatea umană.
6 T. M. omite: „când Se va scula să prăpădească pământul”.

12 Că ziua Domnului Atotţiitorului va fi mai presus de cel mândru şi de cel semeţ şi mai presus de cel înalt şi de cel trufaş, iar ei vor fi umiliţi;
13 şi mai presus de tot cedrul Libanului, de cel ce este înalt şi de cel ce este trufaş, şi mai presus de tot stejarul Vasanului
14 şi mai presus de tot muntele înalt şi mai presus de tot dealul înalt
15 şi mai presus de orice turn înalt şi mai presus de tot zidul înalt
16 şi mai presus de orice corabie de pe mare şi mai presus de toată priveliştea navelor frumoase.
17 Şi tot omul va fi umilit şi trufia oamenilor va cădea la pământ, şi numai Domnul în ziua aceea Se va înălţa.
18 Şi ei îşi vor ascunde toţi [idolii] făcuţi de mâna lor,
19 vârându-i în peşteri şi-n crăpăturile stâncilor şi-n vizuinile pământului, de frica Domnului şi de slava tăriei Lui, când Se va scula să prăpădească pământul.
20 Căci în ziua aceea va lepăda omul urâciunile lui de aur şi argint, pe care şi le-a făcut să se închine la zădărnicii şi lilieci,7
21 atunci când va intra în vizuinile de piatră seacă şi-n crăpăturile stâncilor, de frica Domnului şi de slava tăriei Lui, când Se va scula să prăpădească pământul.
22 Lăsaţi-vă deci de un astfel de om care
7 Sf. Ioan Hrisostom: Pentru idoli şi idolatri nu va fi nici o scăpare în ziua judecăţii. Autorul îi numeşte pe idoli, în derâdere, „lilieci”; într-adevăr, liliacul trăieşte ascuns în peşteri şi cotloane, la întuneric, ferindu-se de lumină; şi demonii conspiră în taină împotriva lui Dumnezeu şi a omului.
nu-i altceva decât o suflare în nări. Ce preţ poate fi în el?8
3
Pedeapsa mândriei şi a podoabelor deşarte.
1 Iată, Stăpânul, Domnul Atotţiitorul, va arunca în afara Ierusalimului şi a Iudeii pe omul tare şi pe femeia tare, puterea pâinii şi puterea apei,
2 pe cel uriaş şi pe cel puternic, pe războinic şi pe judecător, pe profet, pe ghicitor şi pe omul bătrân,
3 pe căpetenia peste cincizeci, pe sfetnicul minunat şi pe meşterul înţelept şi pe ascultătorul treaz.
4 Şi voi pune peste ei mai-mari tinerei, şi batjocoritori îi vor stăpâni.
5 şi-n popor se va arunca unul asupra altuia, om asupra omului şi vecin asupra vecinului, copilandrul cu batjocură asupra bătrânului, omul de nimic asupra celui de neam bun.
6 Că omul se va apuca de fratele său ca de casnicul tatălui său, zicând: „Ai pe tine o haină, fii căpetenia noastră, ţine-n mână bucatele mele!”
8 Acest verset, 22, nu se află în manuscrisul şi versiunile Septuagintei, cu excepţia versiunii antiohiene a lui Lucianus (ed. Rahlfs îl indică în notă infrapaginală); din acea versiune îl vor fi cunoscut Teodoret de Cir şi Sf. Ioan Hrisostom, care îl comentează: E necesar să te lepezi nu numai de idoli, ci şi de firea umană ce se sprijină pe ei, aceasta nefiind mai mult decât o suflare care, de îndată ce se întrerupe, îl termină pe omul care o poartă. Un astfel de om nu e altceva decât nimic. Dar ţinta profetică a acestui verset singular şi straniu (nici în Ebr. nu are vreo legătură cu contextul) ar putea fi, în zilele noastre, „omul” ca rezultat al clonării: suflare fără suflet; deci, nimic!

7 Şi răspunzând el în ziua aceea, va zice: „Nu voi fi căpetenia ta, că-n casa mea nu am nici pâine, nici haină; nu voi fi mai-marele acestui popor!”1
8 Căci Ierusalimul s-a pustiit şi Iudeea s-a prăbuşit, fiindcă limbile lor grăiesc nelegiuire în nesupunerea lor faţă de Domnul.
9 Iată că de-acum slava lor s-a prăbuşit şi ruşinea feţei lor le stă împotrivă şi păcatul lor, precum Sodoma, îl spun în gura mare şi nu-l ascund. Vai de sufletul lor! Că rău sfat şi-au îndreptat ei înşişi asupră-le, zicând:
10 „Haideţi să-l legăm pe cel drept, că-l purtăm în cârcă degeaba!” Şi astfel vor mânca din roada faptelor lor.
11 Vai celui nelegiuit!, că rele îi vor veni după faptele mâinilor lui.

12 Poporul Meu!, vameşii tăi te vămuiesc2, hrăpăreţii au stăpânire asupră-ţi. Poporul Meu!, cei ce vă fericesc vă înstrăinează şi cărarea picioarelor voastre o strică.
13 Dar acum Domnul va sta la judecată şi la judecată-l va pune pe poporul Său.
14 Însuşi Domnul va intra la judecată cu bătrânii poporului şi cu mai-marii lui: „Aşadar, de ce i-aţi dat foc viei Mele3 şi de ce prada săracului e în casele voastre?
15 De ce-i faceţi poporului Meu strâmbătate şi ruşinaţi faţa săracilor?”.
16 Acestea zice Domnul: Pentru că fiicele Sionului s-au semeţit şi merg cu
1 Culmea decadenţei spune Sf. Ioan Hrisostom -: Să-i oferi cuiva totul pe nimic şi el să nu vrea.
2 Literal: „perceptorii voştri (cei ce încasează impozitele) vă spicuiesc (vă fură câte puţin, fără să băgaţi de seamă)”.
3 „vie”: metaforă pentru poporul lui Dumnezeu.
gâtul ţeapăn şi cu ochii sticlind, pentru că atunci când păşesc cu picioarele mătură pământul cu poala şi-l fac să duduie sub tălpi,
17 Dumnezeu le va smeri pe doamnele fiice ale Sionului4 şi Domnul le va dezveli adevăratul lor chip în ziua aceea,
18 că Domnul va lua de la ele slava straielor şi cârlionţii şi zulufii şi diademele
19 şi lănţugurile şi podoaba feţei şi gătelile slăvitelor mândreţi
20 şi salbele şi brăţările şi cununile de cosiţe-mpletite şi verigile mâinii drepte şi inelele şi cerceii
21 şi straiele cu margini de porfiră şi hainele cu câmpuri de purpură
22 şi şalurile de casă şi străveziile îmbrăcăminţi spartane
23 şi cele făcute din lână subţire şi cele-n culoarea iachintului şi cele-n roşu-aprins şi visonul ţesut în auriu şi-n stacojiu şi aşternuturile de pat uşoare.
24 şi-n locul mirosului dulce va fi praf; şi-n loc de cingătoare te vei încinge cu funie; şi-n locul podoabei de aur a capului vei avea chelie din pricina faptelor tale; şi-n locul straielor de purpură te vei îmbrăca în sac.
25 Şi preafrumosul şi iubitul tău fiu va cădea de sabie; de sabie vor cădea şi preaputernicii voştri şi vor fi umiliţi.
26 Şi sicriele podoabelor voastre se vor jeli, iar tu vei rămâne singură şi te vei da cu capul de pământ.
4 „doamnele fiice”: expresie ironică.

4
(continuare)
1 În ziua aceea şapte femei1 se vor ţine de un singur bărbat, zicând: „Vom mânca propria noastră pâine şi vom purta propriile noastre haine2, numai lasă-ne să-ţi purtăm numele3 şi ridică ocara de pe noi4!”
2 şi-n ziua aceea va străluci Dumnezeu cu slavă în sfat pe pământ, ca să înalţe şi să umple de slavă rămăşiţa lui Israel.
3 Şi va fi că rămăşiţa rămasă în Sion şi rămăşiţa rămasă în Ierusalim chema-se-vor sfinţi, toţi cei scrişi pentru viaţă în Ierusalim5.
4 Că Domnul va spăla spurcăciunea fiilor şi a fiicelor6 Sionului şi va curăţi sângele din mijlocul lor7 cu duhul judecăţii şi cu duhul arderii8.
1 „Şapte”: simbolul plenitudinii. Citeşte: toate femeile. E vorba de femeile văduve, singure, neajutorate, lipsite de protecţia bărbatului şi expuse astfel tuturor primejdiilor. Lipsa bărbaţilor e consecinţa războiului.
2 Renunţă la întreţinerea din partea soţului, la care le dădea dreptul prevederea de la Iş 21,10.
3 Literal: „numele tău să fie rostit peste noi”.
4 „ocara”: ruşinea de a nu purta numele unui soţ.
5 „rămăşiţa”: supravieţuitorii, dar şi cei anume rânduiţi de Dumnezeu să rămână aleşii Lui. Ei sunt cei „scrişi pentru viaţă”, expresie ce se leagă cu Iş 32, 32; Ps 68, 28; Ap 13, 8, şi se vor chema „sfinţi”, dar, după cum tălmăceşte Sf. Ioan Hrisostom, nu numai pentru simplul fapt că aşa a hotărât Dumnezeu, ci şi pentru aceea că ei înşişi s-au aşezat, prin credinţa, credincioşia şi faptele lor, în rânduiala dumnezeiască.
6 T. M. omite „fiilor”.

7 În Codex Sinaiticus: „sângele Ierusalimului din mijlocul lor”.
8 „duhul judecăţii” = duhul pedepsei; „duhul arderii”: metaforă inspirată de curăţirea metalelor prin topire, când cărbunii măresc flacăra şi temperatura, zgura se arde, iar metalul (aurul) iese curat.
5 Şi va veni; şi fiece loc al muntelui Sion şi toate împrejurimile lui vor fi umbrite ziua de un nor, iar noaptea vor fi ca un fum şi ca o lumină de foc înflăcărat; deasupra tuturor, slava va fi acoperământ
6 şi frunzar care-n timpul zilei să ţină umbră împotriva căldurii, adăpost să fie şi ascunziş împotriva furtunii şi ploii.
5
Iubitul şi via sa. Blesteme împotriva mai-marilor lui Iuda. Năvala Asirienilor.
1 Cânta-voi acum iubitului Meu cântarea celui iubit al Meu pentru via Mea1. Iubitul Meu avea o vie pe un deal înalt2, în pământ roditor.
2 Cu gard am îngrădit-o, şanţ am săpat împrejuru-i, viţă de soi am sădit într-însa, un turn i-am zidit în mijloc şi-un loc am săpat pentru teasc; şi-am aşteptat să facă struguri, dar ea a făcut scaieţi3.
3 Şi-acum, tu, omule din Iuda şi voi, cei
1 Poem de o remarcabilă frumuseţe artistică, alcătuit de Isaia cam pe la-nceputul activităţii sale. Potrivit Sfinţilor Părinţi (Atanasie cel Mare, Ioan Hrisostom, Vasile cel Mare, Teodoret al Cirului), „Iubitul” este Dumnezeu-Tatăl (în numele Căruia grăieşte poetul), dar „Iubit” se cheamă şi Dumnezeu-Fiul (Ps 109, 4; Prov 8, 25); cât despre „vie”, numeroase sunt locurile din Biblie în care ea devine metaforă pentru „poporul Israel” (Ps 79, 8-16; Ir 2, 21; Iz 15, 1-8); metafora va fi folosită şi de Iisus (Mt 21, 33-44).
2 Literal: „corn”; aceasta, pentru că în originalul ebraic provoacă un joc de cuvinte. Sf. Ioan Hrisostom îl interpretează ca „deal încet”.
3 Ebr.: „aguridă”; struguri sălbatici.

ce locuiţi în Ierusalim, judecaţi voi între Mine şi via Mea:
4 Ce să-i mai fac Eu viei Mele şi încă nu i-am făcut?4 că-n timp ce aşteptam să facă struguri, ea a făcut scaieţi...
5 Şi-acum vă voi spune ce-am să fac Eu cu via Mea: Îi voi lua gardul, şi ea va fi de jaf; îi voi surpa zidul, şi ea va fi gata de călcat în picioare.
6 Şi-Mi voi părăsi via, şi ea nu va mai fi plivită, nici prăşită şi scaieţi o vor năpădi ca într-o ţelină şi norilor le voi porunci ca ploaie peste ea să nu plouă.
7 Căci via Domnului Atotţiitorului e casa lui Israel şi omul din Iuda e tânăra ei odraslă iubită; am aşteptat să facă judecată şi ea nelegiuire a făcut, şi nu dreptate, ci ţipăt de groază.
8 Vai celor ce casă lângă casă alipesc şi ţarină lângă ţarină adună, doar-doar or lua ceva de la vecin!; oare numai voi veţi locui pământul?
9 Că toate acestea au ajuns în auzul Domnului Atotţiitorului; că, deşi multe case se vor face, multe case şi frumoase se vor pustii şi locuitori într-însele nu vor fi.
10 Că unde ară zece perechi de boi o baniţă va da pământul, iar cel ce seamănă şase măsuri, acela va face trei.5
11 Vai celor ce se scoală dimineaţa şi umblă după băutură tare şi-ntârzie până seara, că vinul îi va mistui.
4 Încheind parabola lucrătorilor viei, inspirată din poemul lui Isaia, Iisus îi va pune chiar pe lucrători (Iudei) să judece, adresându-le, practic, aceeaşi întrebare (Mt 21, 40).
5 De câte ori intervin calamităţile naturale şi pământul refuză să ne dea roadele aşteptate, deşi l-am lucrat, e bine să nu-i întrebăm pe alţii, ci pe noi înşine. O preţioasă doctorie împotriva răului este mărturisirea, precum şi grija de a ocoli poticnirile (Sf. Grigorie de Nyssa).
12 Că ei cu chitare, cu alăute, cu timpane şi fluiere beau vinul, dar spre lucrurile Domnului nu caută şi la lucrurile mâinilor Lui nu iau seama.
13 Iată dar de ce poporul Meu a fost dus în robie: fiindcă ei nu-L cunosc pe Domnul; şi mulţi au murit din pricina foamei şi a setei de apă;
14 iată de ce iadul şi-a căscat pofta6 şi gura şi-a deschis-o fără-ncetare şi-n ea se vor pogorî slăviţii ei şi marii şi avuţii şi ciumaţii7 ei;
15 şi omul va fi umilit şi bărbatul va fi înjosit şi ochii cei trufaşi vor fi umiliţi.
16 Dar Domnul Atotţiitorul Se va înălţa întru judecată şi Dumnezeul cel Sfânt Se va slăvi întru

dreptate.
17 Şi cei jefuiţi vor paşte ca taurii, iar pe locurile pustii ale celor robiţi vor paşte mieii.
18 Vai celor ce-şi trag după ei păcatele ca la capătul unei funii lungi şi fărădelegile ca la capătul unei curele de jug,
19 lor, celor ce zic: „Ce are de făcut să facă repede, ca să vedem, iar sfatul Sfântului lui Israel să vină, ca să-l cunoaştem!"...8
20 Vai celor ce numesc răul bine şi binele, rău, celor ce fac întunericul lumină şi lumina, întuneric, celor ce fac amarul dulce şi dulcele, amar!
21 Vai celor ce-n ochii lor sunt înţelepţi şi doar în mintea lor cunoscători!
22 Vai celor puternici ai voştri care beau vin şi celor tari care amestecă băuturi tari,
6 Textual: „iadul şi-a lărgit sufletul".
7 „ciumaţii": păcătoşii care nu numai că sunt ei înşişi corupţi, dar îi corup şi pe alţii; viciul care devine contagios.
8 Aceasta e vocea celor ce nu cred în adevărul şi puterea profeţiilor (Teodoret de Cir).

23 celor ce pentru mită îi dau dreptate nedreptului şi sugrumă dreptatea celui drept!
24 De aceea: Precum arde trestia-n pară de foc şi-n flacără se mistuie, aşa va fi rădăcina lor: ca ţărâna, şi floarea lor ca pulberea se va înălţa; că n-au ţinut legea Domnului Atotţiitorului, ci cuvântul Sfântului lui Israel l-au întărâtat.
25 De aceea cu aprindere S-a mâniat Domnul Sabaot împotriva poporului Său şi mâna Şi-a întins-o asupră-le şi i-a lovit; şi munţii s-au înfrigurat şi stârvurile lor s-au făcut ca gunoiul în mijlocul drumului; cu toate acestea, mânia Lui nu s-a abătut, ci mâna Sa e încă asupră-le.
26 De aceea: Semn va ridica spre neamurile cele de departe şi de la marginea pământului le va şuiera9 şi ele, iată, sprintene, degrabă vor veni.
27 Nu vor flămânzi, nici vor osteni, nici vor dormita şi nici că vor dormi, nici că brâiele şi le vor desface de pe coapse, nici curelele încălţămintelor li se vor rupe;
28 ascuţite le sunt săgeţile, încordate le sunt arcurile; copitele cailor lor par ca de cremene, roţile carelor lor sunt ca un vifor;
29 ele dau năvală ca leii şi se apropie ca puiul de leu: el apucă şi răcneşte ca o fiară şi se aruncă asupră-le şi nu va fi cine să-i scape;
30 şi-n ziua aceea va răcni pe seama lor ca mugetul mării învăluită-n valuri, şi
9 Sf. Ioan Hrisostom: Nu vă miraţi că, vorbind de Dumnezeu, profetul foloseşte o imagine aproape vulgară; el o face pentru auzul proştilor care-l ascultă, spre a-i convinge că Dumnezeu poate orice.
se vor uita-n sus către cer10 şi jos către pământ şi, iată, beznă va fi în strâmtorarea lor.
6
Chemarea lui Isaia.
1 Şi a fost că-n anul în care a murit regele Ozia1 L-am văzut pe Domnul şezând pe un tron înalt şi măreţ; şi casa Lui2 era plină de slavă.
2 Serafimi3 şedeau împrejurul Său; fiecare avea câte şase aripi: cu două îşi acopereau faţa4, cu două îşi acopereau picioarele şi cu două zburau.
3 Şi strigau unul către altul şi ziceau: -„Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Atotţiitorul, plin e tot pământul de slava Sa!"
4 Şi pragul cel de sus al uşii se sălta de glasul cu care ei strigau, iar casa s-a umplut de fum.
5 Şi am zis: „O, ticălosul de mine, că-mi tremură sufletul; că fiind eu un biet om şi având buze necurate şi locuind eu în mijlocul unui popor cu buze necurate, cu ochii mei L-am văzut pe Domnul Atotţiitorul...".
6 Şi unul din Serafimi a fost trimis la mine; el avea în mână un cărbune pe care-l luase cu cleştele de pe jertfelnic.
10 „sus către cer": în Codex Sinaiticus şi-n alte câteva versiuni orientale; în ed. Rahlfs, notă infrapaginală.
1 Anul 740 î. H.
2 „casa Lui": templul. Acest capitol cuprinde o viziune magnifică a lui Isaia, pe care autorul o realizează cu o savantă economie de mijloace literare.
3 „Serafimi": fiinţe îngereşti care, împreună cu Heruvimii, Îl laudă neîncetat pe Dumnezeu.

4 „îşi acopereau faţa” spre a fi ocrotiţi de puterea strălucirii dumnezeieşti.

7 Şi l-a atins de gura mea şi a zis: „Iată, acesta s-a atins de buzele tale şi-ţi va şterge fărădelegile, iar păcatele tale le va curăţi”.5
8 Şi am auzit glasul Domnului, zicând: „Pe cine voi trimite, şi cine va merge la acest popor?”. Iar eu am zis: „Iată, sunt aici, pe mine trimite-mă!”
9 Şi El a zis: „Mergi şi spune-i acestui popor: Cu auzul veţi auzi, dar nu veţi înţelege, şi cu privirea veţi privi, dar nu veţi vedea.
10 Că inima acestui popor s-a împietrit, urechile lor greu aud şi ochii lor s-au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă şi cu urechile să audă şi cu inima să înţeleagă şi să-şi revină şi Eu să-i vindec”.6
11 Şi eu am zis: „Până când, Doamne?”. Iar El a zis: „Până când cetăţile se vor pustii din lipsa locuitorilor şi casele din lipsă de oameni şi pământul va rămâne pustiu.
5 Ştergerea fărădelegilor şi curăţirea păcatelor erau rezultatul jertfelor aduse lui Dumnezeu (cărbunele fusese luat de pe jertfelnicul templului). În numele şi prin lucrarea Domnului, îngerul îi declară lui Isaia buzele curate şi sufletul neîntinat, pentru ca el să nu ezite în faţa adunării (aşa cum făcuse Moise şi cum va face Ieremia), ci să prindă curaj (Sf. Ioan Hrisostom). Pe de altă parte, cărbunele va deveni, în liturghia ortodoxă, simbolul euharistic. Sf. Ioan Damaschin îl interpretează astfel: „Cărbunele nu e lemn curat, ci lemn împreunat cu foc; în acelaşi chip, pâinea euharistică nu e, pur şi simplu, pâine, ci pâine împreunată cu dumnezeire. Dar un trup unit cu dumnezeirea nu devine o singură natură, ci are o natură care-i aparţine trupului şi o alta care-i aparţine dumnezeirii unite cu el, ceea ce înseamnă că într-o singură entitate sunt două firi”.
6 Text pe care Însuşi Iisus îl va cita (Mt 13, 14-15; Mc 4, 12; Lc 8, 10; In 12, 40), precum şi Pavel (FA 28, 26-27; Rm 11, 8), prin care este denunţată îndărătnicia poporului ales de a-L cunoaşte, recunoaşte, înţelege şi urma pe Fiul lui Dumnezeu.
12 Iar după aceasta Dumnezeu îi va îndelunga7 pe oameni şi cei ce au rămas pe pământ se vor înmulţi.
13 Din ei însă va fi din nou o a zecea parte şi ea va fi iarăşi de pradă, ca un molid [în desfrunzire] şi ca ghinda când cade din găoacea ei: sfântă seminţie în trunchiul ei cel drept”.8
7
Isaia prevesteşte naşterea Mântuitorului din fecioară.
1 Şi a fost că-n zilele lui Ahaz, fiul lui Iotam, fiul lui Ozia, regele lui Iuda, s-a ridicat Raţon, regele Aramului, ca împreună cu Pecah, fiul lui Remalia, regele lui Israel, să lovească Ierusalimul, dar n-au izbutit să-l biruie.
2 şi-n casa lui David s-a adus o veste care spunea: „Aram a ţinut un sfat de taină cu Efraim...”. Atunci sufletul i s-a uluit şi sufletul poporului său -
7 Grecescul makryno are două sensuri principale: „a prelungi” şi „a alunga”. Sf. Ioan Hrisostom le ia în considerare pe amândouă, începând cu ultimul: Isaia prevesteşte, pe de o parte, captivitatea a zece din cele douăsprezece triburi ale lui Israel, care vor fi „alungate” din ţinuturile lor, şi, pe de alta, propăşirea („prelungirea”) celorlalte două (Iuda şi Veniamin), rămase acasă. Dar verbul „a prelungi” (pe care bătrânii noştri din 1688 l-au tradus prin „a îndelunga”) poate să aibă o cuprindere mult mai largă: Dumnezeu Se va îndura de supravieţuitorii captivităţii şi va face ca ei să aibă o viaţă mai lungă („îndelungare de zile”) spre a se înmulţi şi a reface, dintr-o simplă „rămăşiţă”, un întreg popor. T. M.: „îi va alunga”
8 „sfântă seminţie...”: numai într-o seamă de versiuni greceşti; ed. Rahlfs o notează în josul paginii. Ideea e optimistă: deşi frunza părăseşte stejarul, totuşi trunchiul (textual: steloma = „coloană înălţată”) rămâne, ca o garanţie a perpetuităţii.

aşa cum un copac în pădure se clatină de vânt.
3 Şi a zis Domnul către Isaia: „Ieşi în întâmpinarea lui Ahaz, tu şi fiul tău Iaşub, cel ce a rămas, la iezerul din drumul de sus al ţarinii nălbitorului.1
4 Şi să-i zici: ai grijă să nu vorbeşti şi nu te teme, nici să-ţi tremure inima din pricina acestor doi tăciuni care fumegă; fiindcă atunci când îmi va trece mânia cea iute, Eu iarăşi voi vindeca.
5 Cât despre fiul lui Aram şi fiul lui Remalia, de vreme ce ei s-au sfătuit în rău, zicând:
6 ne vom ridica împotriva Iudeii şi, după ce vom vorbi cu ei, îi vom întoarce de partea noastră, iar

peste ea îl vom pune rege pe fiul lui Tabeel...,
7 aşa zice Domnul Atotţiitorul: sfatul acesta nu va dura, şi nici măcar va fi;
8 ci capul lui Aram e Damascul şi capul Damascului e Reţin; încă şaizeci şi cinci de ani, şi regatul lui Efraim va înceta să mai fie popor.
9 Iar capul lui Efraim e Somoron2 şi capul lui Somoron e fiul lui Remalia; dar dacă nu credeţi, nici că veţi fi în stare să înţelegeţi".
10 Şi Domnul i-a mai grăit lui Ahaz, zicând:
11 „Cere pentru tine un semn de la Domnul Dumnezeul tău, în adânc sau în înălţime!"
12 Şi a zis Ahaz: „Nu voi cere, nici îl voi ispiti pe Domnul!"
13 Iar el [Isaia] a zis: „Ascultă acum, tu, casa lui David: Nu vă ajunge că staţi
1 Ebr.: „al ţarinii lui Fulon". E vorba de un rezervor situat în Valea Cedrilor, care asigura alimentarea cu apă a Ierusalimului.
2 „Somoron" = Samaria.
de capul oamenilor? Staţi acum şi de capul lui Dumnezeu?
14 Pentru aceasta, Domnul însuşi vă va da un semn: Iată, fecioara3 va purta în pântece4 şi va naşte fiu şi-L vor chema cu numele de Emanuel5.
15 Unt şi miere va mânca, înainte de a şti: fie să osebească răul, fie să aleagă binele.6
16 Că mai înainte de a cunoaşte Pruncul binele sau răul, El dă răul la o parte şi alege binele7, iar pământul din pricina căruia cei doi regi îţi insuflă teamă va fi părăsit.
17 Ci va aduce Dumnezeu peste tine şi peste poporul tău şi peste casa tatălui
3 T. M.: „o femeie tânără"...
4 Textual: e-n gastri exei. Cuvântul exei e persoana a treia singular feminin de la verbul eho, al cărui prim şi principal sens este: „a purta" (un măr în palmă, un şal pe umeri, o haină pe corp, o sabie la şold etc. etc.). Deseori e tradus cu „a avea", dar tot în sensul de „a purta", „a ţine", precum la Fc 8, 11: „porumbelul... avea în cioc o ramură verde de măslin". Aşadar, nu e vorba de marcarea unui început, ci de constatarea unui fapt, ceea ce se conjugă perfect cu expresia noutestamentară de la Matei 1, 18: (Maria) „s-a aflat pe sine având în pântece de la Duhul Sfânt" (s-a pomenit că poartă sarcină). T. M.: „Iată, o tânără femeie va zămisli...", dar citatul din Isaia în Matei 1, 23 este preluat din Septuaginta. Nu încape îndoială, deci, că textul se referă la un fapt extraordinar, suprafiresc: un prunc se va naşte dintr-o fecioară (o tânără care nu a cunoscut bărbat), certitudine întărită de introducerea însăşi a textului: „Domnul Însuşi vă va da un semn"; or, semnul nu se dă pentru un fapt oarecare, obişnuit, banal. Profeţia mesianică e cât se poate de limpede.
5 „Emanuel" înseamnă: „Dumnezeu e cu noi".
6 După Sf. Irineu de Lugdunum, textul acesta se referă la natura omenească a Fiului lui Dumnezeu; a se hrăni şi a nu avea discernământ sunt atribute proprii copilului.
7 Acelaşi comentator (Irineu) tâlcuieşte textul ca referindu-se la natura dumnezeiască a Celui născut din Fecioară: respinge răul, păstrând pentru Sine doar binele.

tău zile cum niciodată n-au mai venit din ziua în care Efraim s-a-ndepărtat de Iuda regele Asirienilor".8
18 Şi va fi că-n ziua aceea Domnul va şuiera spre muştele care stăpânesc o parte a râului Egiptului9 şi spre albina ce se află în ţara Asirienilor.
19 Şi toate vor năvăli şi se vor aşeza în văile ţării şi-n vizuinile stâncilor şi-n peşteri şi-n tot ce e surpătură şi scorbură.
20 şi-n ziua aceea Domnul va rade cu briciul închiriat în părţile de dincolo de râul regelui Asirienilor capul şi perii picioarelor, ba încă şi barba o va lua.10
21 Şi va fi că-n ziua aceea va creşte omul o junincă şi două oi;
22 şi va fi că din belşugul lor de lapte, tot cel rămas pe pământ se va hrăni cu unt şi miere.
23 Şi va fi că-n ziua aceea tot locul unde vor fi o mie de viţe [preţuind] o mie de sicli de argint va deveni ţelină şi spini.
24 Acolo se va intra cu arcul şi săgeata, căci ţelină şi spini va fi tot pământul.
25 Şi fiece munte va fi cu deadinsul arat, şi frică acolo nu va veni; că din ţelină şi din spini va fi păşune pentru turme şi loc pentru pasul boului.11
8 Profeţia mesianică e aşezată într-un context sumbru, de război, ură, răzbunare, foamete, sărăcie şi

disperare, semn că şi naşterea Fiului lui Dumnezeu se va petrece într-un context asemănător. Referinţa istorică: Efraim (regatul de nord) s-a separat, prin schismă, de regatul de sud (Iuda) şi a avut parte de invazia Asirienilor.
9 „râul Egiptului": Nilul.
10 Antropomorfismul dur al reprezentării divine se explică prin stilul personal al lui Isaia, care îngroaşă deseori expresia, spre a-i conferi mai multă putere. Raderea completă era pedeapsa cea mai umilitoare la care erau supuşi prizonierii de război.
11 Aşa cum Dumnezeu are puterea de a preface pământul roditor în ţelină şi spini, El are aceeaşi putere de a preface pustiul în sursă de belşug şi strâmtorarea în bucurie (Sf. Ioan Hrisostom).
8
Regatul Siriei se surpă. Domnul e Stăpânul istoriei. Aşteptând ceasul Domnului. Vremea lui Mesia.
1 Şi mi-a zis Domnul: „Ia-ţi un caiet1 mare şi nou şi scrie-n el cu condei omenesc2 despre iuţeala cu care se va face jefuirea prăzilor3; căci i-a venit ceasul.
2 Şi fă-Mi Mie martori din oameni credincioşi: pe Urie şi pe Zaharia, fiul lui Barachia".
3 Şi am intrat la proorociţă4; şi ea a luat în pântece5 şi a născut fiu. Şi mi-a zis Domnul: „Pune-i numele: «Pradă repede, jefuieşte iute».6
4 Căci mai înainte de a şti pruncul să zică «tată» sau «mamă», puterea Domnului şi prăzile Samariei vor fi duse înaintea regelui Asirienilor."
5 Şi Domnul mi-a grăit încă o dată, zicând:
6 „Fiindcă poporul acesta nu vrea apa Siloamului, care curge lin, dar vrea să-l aibă pe Raţon, fiul lui Remalia, să fie rege peste voi,
7 pentru aceea, iată, Domnul aduce
1 Tomos = bucată de papirus sau de pergament; prin extensie: volum, caiet.
2 „cu condei omenesc": cu litere obişnuite.
3 Ebr.: „Maher-Şalal-Haş-Baz" = grabnic-pradă-apropiat-jaf. Inscripţie simbolică, în contextul războiului siro-efraimit (acelaşi cu cel din capitolul precedent).
4 „a intra la" (o femeie): în sensul biblic al unei legături trupeşti; „proorociţă": nu în sensul de femeie cu dar profetic, ci în acela de soţie a proorocului.
5 Textual: e-n gastri elaven; compară cu termenul din 7, 14 (vezi nota).
6 Maher-şalal-haş-baz.

asupra voastră apele Râului7, cele mari şi năvalnice, şi chiar pe regele Asirienilor şi slava lui; şi el se va sui peste oricare din văile voastre şi va umbla pe oricare din zidurile voastre;
8 şi-l va lua şi duce departe din Iudeea pe tot omul în stare să-şi ridice capul sau care va putea să facă ceva, iar tabăra lui va umple întinderea ţării tale". Cu noi este Dumnezeu,8
9 înţelegeţi, neamuri, şi vă plecaţi; auziţi pân' la marginile pământului; cei puternici, plecaţi-vă; că dacă iarăşi vă veţi întări, iarăşi veţi fi biruiţi;
10 şi orice sfat îl veţi gândi, Domnul îl va risipi; şi cuvântul pe care-l veţi mai grăi nu va dura întru voi; căci cu noi este Dumnezeu.
11 Aşa zice Domnul: „Cu mână tare se răzvrătesc ei în a nu merge pe calea acestui popor;
12 să nu spună ei că e greu; căci orice spune acest popor, greu este; dar de frica lui să nu vă temeţi, nici să vă tulburaţi;
13 pe însuşi Domnul puterilor9, pe El sfinţiţi-L, şi El va fi frica voastră; şi dacă vei nădăjdui întru-însul, El îţi va fi ţie spre sfinţenie;
14 şi de El nu vă veţi apropia ca de o piatră de poticnire şi nici ca de o piatră în cădere; dar casa lui Iacob se află într-un laţ, iar locuitorii Ierusalimului într-o surpătură.
7 „Râul": Eufratul.
8 Imn de mare frumuseţe, construit pe semnificaţia numelui lui Emanuel (Mesia, Hristos); completat cu alte stihuri din acest capitol şi din cel următor, el a intrat de timpuriu în cultul creştin şi e cântat în Biserica Ortodoxă nu numai ca parte din Pavecerniţa Mare, dar şi ca priceasnă (concert religios).
9 „puterilor", în Efraemi rescriptor; în ed. Rahlfs, notă de subsol.
15 De aceea mulţi din ei vor slăbi şi vor cădea şi vor fi zdrobiţi; şi se vor zbate şi duşi vor fi oamenii din chiar întemeierea lor".

16 Atunci se vor vădi cei ce pecetluiesc legea cu scopul de a nu o învăţa.
17 Şi se va zice: îl voi aştepta pe Dumnezeu, Cel ce Şi-a întors faţa de la casa lui Iacob, şi voi nădăjdui într-însul.
18 Iată, eu şi pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu; şi-n casa lui Israel fi-vor ei spre semne şi minuni de la Domnul Atotţiitorul, Cel ce locuieşte în muntele Sionului.10
19 Şi dacă ei vă vor zice: „Întrebaţi-i pe cei ce au în ei duhul ghicitului, pe cei ce vorbesc din pământ, pe cei ce spun vorbe fără rost, pe cei ce cheamă morţii!...”. Oare un popor nu-L întreabă pe Dumnezeul său? De ce să-i întrebe pe cei morţi despre cei vii?11
20 Fiindcă El a dat legea spre ajutor, pentru ca ei să nu poată vorbi în virtutea acestui cuvânt, că adică nu vor mai fi atunci daruri pentru El.
21 Şi foamete grea va veni peste voi; şi va fi că atunci când veţi flămânzi veţi fi cuprinşi de mâhnire şi-i veţi vorbi de rău pe cei mai-mari şi rânduielile părinţilor voştri; şi vor căta sus la cer
22 şi jos la pământ se vor uita, şi, iată, grea întristare şi întuneric şi necaz şi
10 Teodoret de Cir: În „pruncii pe care mi i-a dat Dumnezeu” îi putem vedea pe apostolii lui Iisus, cei ce, după Înălţarea Domnului la cer şi pogorârea Duhului Sfânt, vor fi instrumente ale semnelor şi minunilor pe care Dumnezeu le va face spre binele lui Israel şi al întregii lumi.
11 Profetul îi mustră pe aceia dintre iudei care, contaminaţi de superstiţii, fac apel la ghicitori, necromanţi, înşelători şi ventriloci; e o carenţă pe care n-o pot genera decât stările de incertitudine şi disperare.

strâmtorare şi beznă de nepătruns cu ochii;
23 şi cel strâmtorat nu se va întrista doar pentru un timp.
9
Naşterea, numele şi împărăţia lui Mesia.
1 Întâi bea asta! Treci repede la faptă, tu, ţară a Zabulonului, ţară a Neftalimului1 şi voi, ceilalţi care locuiţi pe calea mării2 şi dincolo de Iordan, Galileea neamurilor3! Poporul cel ce umbla în întuneric a văzut lumină mare;4 voi, cei ce locuiţi în latura şi în umbra morţii, lumină va străluci peste voi!
2 Mulţimea poporului pe care ai adus-o-ntru veselia Ta în faţa Ta se va veseli precum cei ce se veselesc la seceriş şi precum cei ce-şi împart prăzile.
1 „ţara lui Zabulon” şi „ţara lui Neftalim” (obţinute prin diviziune de către cele două triburi ale lui Israel) alcătuiau teritoriul Galileii, provincie cucerită şi deşertată de locuitori în 733-732 de către regele Tiglatfalasar al Asiriei (4 Rg 15, 29), căreia profetul îi prezice eliberarea (de fapt, contextul în care este aşezată profeţia ce urmează).
2 „Calea mării”: calea spre mare a caravanelor ce purtau mărfuri şi călători din Damasc; se prezumă că acesta a fost drumul robilor galileeni, în 733-732, spre Asiria.
3 Eusebiu de Cezareea notează că în Galileea se aşezaseră şi numeroşi Greci, precum şi rezidenţi de alte neamuri, care locuiau laolaltă cu Evreii. Iată de ce Teodoret al Cirului e de părere că textul profetic ce urmează se referă nu numai la Evrei, ci la „toate neamurile”, cele ce urmau să fie evanghelizate de către apostolii plecaţi din Galileea (Mt 28, 19).
4 Versetele 2-7: Profeţie mesianică de o mare claritate şi frumuseţe: Pruncul minunat va elibera poporul din robia întunericului, îl va îmbrăca în lumină şi va şedea pe tronul lui David, întemeind o împărăţie a păcii universale.
3 Că li s-a luat jugul ce le stătea deasupra şi toiagul ce li se pusese pe grumaz; că El a rupt toiagul hrăpăreţilor ca-n zilele lui Madian.
4 Că ei vor înapoia toată haina luată cu vicleşug şi îmbrăcămintea luată prin jaf; şi vor vrea s-o facă, chiar de-ar fi fost să fie arşi cu foc.
5 Că Prunc ni S-a născut, Fiu, şi ni s-a dat, a Cărui stăpânire Şi-o poartă pe umăr; şi numele Lui se cheamă: „Înger-de-mare-sfat”, „Sfetnic minunat”, „Dumnezeu tare, biruitor”, „Domn păcii”, „Părinte al veacului ce va să fie”; că Eu voi aduce pace peste domni şi sănătate Lui.
6 Mare va fi stăpânirea Lui şi păcii Lui nu-i va fi hotar. Pe tronul lui David va şedea şi peste împărăţia Sa, ca s-o cârmuiască întru fericire5 şi s-o apere prin judecată şi dreptate, de acum şi până-n veac. Râvna Domnului Atotţiitorului va face acestea.
7 Moarte a trimis Domnul asupra lui Iacob şi a venit asupra lui Israel.
8 Şi tot poporul lui Efraim şi cei ce locuiesc în Samaria vor cunoaşte, ei, cei ce-n trufie şi-n inimă

semeaţă zic:
9 „Cărămizile au căzut, ci veniţi, să cioplim pietre şi să tăiem duzi şi cedri. şi să ne zidim turnuri!...”.
10 Şi Domnul îi va zdrobi pe cei ce se ridică-mpotriva Lui pe muntele Sionului, iar pe vrăjmaşii Săi îi va risipi:
11 Siria de la Soare-Răsare şi pe Elinii de la Soare-Apune, cei ce-l mănâncă pe Israel cu toată gura. Pentru toate acestea, mânia Lui nu s-a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.
5 Verbul katorthoo înseamnă „a conduce în chip fericit”.

12 Dar poporul nu s-a întors până ce a fost lovit; ei pe Domnul nu L-au căutat.
13 Aşa că Domnul a luat de la Israel capul şi coada, ce e mare şi ce e mic, într-o singură zi:
14 omul bătrân şi cei ce cată la faţa omului6 (aceştia sunt capul), profetul care învaţă fărădelegea (aceştia sunt coada).
15 Şi cei ce-l fericesc pe poporul acesta îl vor amăgi şi-l vor amăgi până ce-l vor înghiţi.
16 De aceea Domnul nu Se va veseli de tinerii lor, nici nu va avea milă de orfanii şi văduvele lor, că toţi sunt nelegiuiţi şi răi şi fiece gură nedreptate grăieşte. Pentru toate acestea, mânia Lui nu s-a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.
17 Ca focul va arde fărădelegea, în foc se va mistui ca iarba uscată, în desişurile pădurii va arde şi toată preajma dealurilor o va înghiţi.
18 De aprinderea mâniei Domnului pământu-ntreg se-aprinde şi ars ca de foc va fi poporul. Nici un om nu va avea milă de fratele său,
19 ci se va răsuci spre dreapta fiindcă-i va fi foame şi va mânca din cele ce-s de-a stânga; şi nu se va sătura omul mâncând carnea braţului său.
20 Că va mânca Manase carnea lui Efraim şi Efraim pe a lui Manase, căci ei împreună îl vor împresura pe Iuda. Pentru toate acestea, mânia Lui nu s-a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.
6 „a căta la faţa omului” (cu referire îndeosebi la judecători): a fi părtinitor; a-i da dreptate nedreptului în dauna celui nevinovat.
10
Vai celor nedrepţi; vai Asirienilor. Mica rămăşiţă. Pieirea Asirienilor.
1 Vai celor ce scriu răutate! căci ei, când scriu, răutate scriu1,
2 strâmbă făcând pricina sărmanilor şi răpind dreptatea celor săraci ai poporului Meu, în aşa fel încât văduva să le fie de pradă şi orfanul de jaf!
3 Ce oare vor face ei în ziua cercetării? Că necaz de departe va veni peste voi, şi la cine veţi alerga să vă scape? Şi unde oare vă veţi lăsa mărirea
4 ca să nu cădeţi în robie? Pentru toate acestea, mânia Lui nu s-a dus, ci mâna Sa e încă înaltă.
5 Vai lor, Asirienilor! Toiagul mâniei Mele, urgia e-n mâinile lor.
6 Urgia Mi-o voi trimite asupra unui neam nelegiuit, şi poporului Meu îi voi porunci să prade şi să jefuiască şi să calce-n picioare cetăţile, şi pulbere să le facă.2
7 Dar el nu aşa a gândit şi nu aşa cu sufletul a socotit; ci şi-a schimbat gândul; iar aceasta, ca să nimicească neamuri, şi nu puţine.3
1 Avertisment pentru profeţii mincinoşi (şi eretici în general), ca şi pentru judecătorii care strâmbă dreptatea.
2 Asirienii (păgâni) devin instrumentul lui Dumnezeu, prin care El Îşi pedepseşte poporul pentru nelegiuirile lui. Cu toate acestea, poporul păgân (instrumentul) nu scapă de mânia, certarea şi pedeapsa divină, ca unul care s-a încrezut în forţele proprii, avându-şi drept imbold trufia, lăcomia şi setea de putere (Teodoret de Cir, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Chiril al Ierusalimului). Pe aceeaşi linie de gândire, Atila era supranumit de către contemporanii săi creştini „biciul lui Dumnezeu”.
3 Poporul asirian nu ştia că el e instrumentul lui Dumnezeu şi că de la Acesta a primit capacitatea de a distruge neamuri.

8 Iar dacă-i vor zice: „Tu singur eşti domn”,
9 atunci el va răspunde: „Oare nu eu am luat ţara de deasupra Babilonului şi a Halanului, unde s-a zidit turnul? şi tot eu am luat Arabia şi Damascul şi Samaria.
10 Aşa cum le-am luat pe acestea, tot astfel voi lua toate regatele. Văitaţi-vă, voi, idoli în Ierusalim

şi-n Samaria!” 4
11 „Că precum i-am făcut Samariei şi idolilor ei, aşa-i voi face Ierusalimului şi idolilor lui”.5
12 Şi va fi că atunci când Domnul va isprăvi de făcut toate lucrurile în muntele Sionului şi în Ierusalim, voi pedepsi mintea cea mândră, chiar pe aceea a regelui Asirienilor şi trufaşa înălţime a privirii lui;
13 că a zis: „Cu faptă tare şi cu înţelepciunea priceperii voi mişca hotarele neamurilor şi puterea lor o voi prăda şi voi clătina cetăţile locuite;
14 şi cu mâna mea voi lua întreaga lume ca pe un cuib; ca pe nişte ouă părăsite le voi ridica şi nimeni nu va fi care să-mi scape sau să grăiască împotrivă-mi”6.
15 Oare se va slăvi pe sine securea fără cel ce taie cu ea? oare se va înălţa ferăstrăul fără de cel care-l trage? tot aşa dacă-i vorba de un toiag sau de o cârjă.
4 Teodoret de Cir pune aceste cuvinte (vv. 9-10) în gura regelui Senaherib al Asiriei.
5 Eusebiu atribuie cuvintele acestui verset lui Dumnezeu: pedepsirea Samariei (prin mijlocirea Asirienilor) poate fi un exemplu pentru locuitorii Ierusalimului şi un avertisment spre a-şi părăsi idolatria.
6 Două din variantele Septuagintei adaugă:
„şi să-şi deschidă gura şi să grăiască”.
16 Dar nu va fi aşa; ci Domnul Atotţiitorul va trimite peste cinstea ta ocară, iar peste slava ta foc arzător se va aprinde.
17 Foc va fi lumina lui Israel şi cu pară de foc îl va sfinţi şi va mânca pădurea ca pe fân.
18 În ziua aceea se vor mistui munţii şi dealurile şi codrii; şi [focul] va înghiţi totul, de la suflet pân’ la trup, iar cel ce va fugi va fi ca unul care fuge de văpaie.
19 Iar cei ce vor rămâne din ei, vor fi atât de puţini la număr, încât şi un copil îi va scrie.
20 Şi va fi în ziua aceea că rămăşiţa lui Israel nu se va mai aduna laolaltă, iar cei mântuiţi ai lui Iacob nu vor nădăjdui în cei ce i-au năpăstuit, ci vor nădăjdui în Dumnezeul cel sfânt al lui Israel, întru adevăr,
21 şi fi-va rămăşiţa lui Israel [încrezându-se] în Puternicul Dumnezeu.
22 Şi chiar de va fi poporul lui Israel ca nisipul mării, doar o rămăşiţă a lui va scăpa; cuvânt ce se plineşte şi se scurtează întru dreptate;
23 că scurt cuvânt va face Domnul, Domnul puterilor7, în toată lumea.
24 Pentru aceasta zice Domnul Atotţiitorul: „Tu, poporul Meu, cel ce locuieşti în Sion, nu te teme de Asirieni pentru aceea că El cu toiag te va bate; că Eu lovire voi aduce peste tine, ca să-ţi aduci aminte de drumul Egiptului.
25 Că încă puţin, şi urgia va înceta; dar mânia Mea împotriva sfatului lor va fi”.
26 Şi Domnul, Dumnezeul puterilor8,
7 „Domnul, Domnul puterilor”, în Efraemi rescriptor.
8 „Domnul... puterilor”, în Efraemi rescriptor.

va stârni vrăjmaşi asupră-le ca loviturile lui Madian în locul necazului; şi mânia Lui va fi în calea mării, chiar în calea ce duce spre Egipt.
27 Şi va fi că-n ziua aceea jugul său va fi luat de pe umerii tăi şi frica lui de la tine, iar jugul de pe umerii voştri va fi nimicit.
28 Că va sosi la cetatea Aiat şi va trece la Migron, iar la Micmaş îşi va lăsa tărhaturile.
29 Şi va trece valea şi va veni la Aiat; de frică va fi cuprinsă Rama, cetatea lui Saul;
30 fiica lui Gallim va fugi (înalţă-ţi glasul, fiică a lui Gallim!9), Laişa va auzi, în Anatot se va auzi.
31 Madmena s-a înspăimântat, şi locuitorii din Ghebim.
32 Îndemnaţi-i astăzi să rămână-n vale; mângâiaţi cu mâna muntele, pe fiica Sionului, şi chiar pe voi, coline din Ierusalim!
33 Iată, Stăpânul, Domnul Atotţiitorul, cu putere îi va scutura pe cei umpluţi de slavă; cei înalţi în semeţie vor fi zdrobiţi, iar trufaşii fi-vor umiliţi;
34 trufaşii vor cădea de sabie, iar Libanul laolaltă cu cei trufaşi va să cadă.
11
O nouă vestire a lui Mesia. Întoarcerea celor robiţi.
1 Toiag din rădăcina lui Iesei 1 se va ivi şi floare din rădăcina lui se va ridica.

9 Paranteză inserată în câteva variante ale LXX.
1 Dacă Mesia Se va naşte din tânăra care-L va purta în pântece feciorelnic (7, 14), fecioara însăşi se va trage din neamul lui David (al cărui tată se numea Iesei), vestire făcută de însuşi regele-poet (Ps 131, 11; Ps 88, 35-36). În limbajul biblic, „toiag" înseamnă „sceptru".
2 Duhul lui Dumnezeu se va odihni peste El2, Duhul înţelepciunii şi al înţelegerii, Duhul sfatului şi al tăriei, Duhul cunoaşterii şi al evlaviei;
3 Duhul temerii de Dumnezeu Îl va umple; nu după slava de dinafară3 va judeca, nici după cele spuse va mustra;
4 ci El va judeca pricina celui smerit şi-i va mustra pe umiliţii pământului; şi va lovi pământul cu cuvântul gurii Sale; cu suflarea buzelor Sale îl va nimici pe cel fără Dumnezeu.
5 Mijlocul Său va fi încins cu dreptate, cu adevăr învelite coastele Lui.
6 Şi lupul va paşte împreună cu mielul4, şi leopardul se va odihni împreună cu iedul; viţelul şi leul şi taurul împreună vor paşte, şi un copilaş îi va păzi;
7 boul şi ursul împreună vor paşte şi puii lor vor fi laolaltă, iar leul întocmai ca boul se va hrăni cu paie;
8 un copilaş îşi va pune mâna pe culcuşul aspidelor şi pe cuibul puilor de aspidă,
9 iar ele nu-i vor face rău şi nici nu vor putea să nimicească pe cineva în muntele Meu cel sfânt, fiindcă totul s-a umplut de cunoaşterea Domnului, aşa cum apa cea multă acoperă mările.
10 şi-n ziua aceea va fi rădăcina lui Iesei, El, Cel ce Se va ridica să domnească peste neamuri; în El vor nădăjdui neamurile, şi plină de slavă îi va fi odihna.
2 Prefigurarea imaginii de la Botezul lui Iisus.
3 „slava de dinafară": strălucirea aparentă a puternicului sau bogatului, care pretind că dreptatea e întotdeauna de partea lor.
4 Versetele 6-9: pacea universală pe care o va instaura Mesia.

11 şi-n ziua aceea va fi că Domnul îşi va arăta iarăşi mâna, ca să-Şi arate râvna pentru rămăşiţa rămasă a poporului Său, cea care va rămâne de la Asirieni şi din Egipt şi din Babilon şi din Etiopia şi de la Elamiţi, de la Soare-Răsare şi din Arabia.
12 Şi semn va ridica întru neamuri, şi pe cei pierduţi ai lui Israel îi va aduna şi pe cei risipiţi ai lui Iuda îi va strânge din cele patru laturi ale pământului.
13 Gelozia lui Efraim se va spulbera, iar vrăjmaşii lui Iuda vor pieri; Efraim nu-l va mai gelozi pe Iuda, iar Iuda nu-l va mai necăji pe Efraim.
14 Şi vor zbura pe corăbiile Filistenilor5 şi-n acelaşi timp vor prăda marea şi pe cei ce vin de la Soare-Răsare şi Idumeea; şi-şi vor întinde mâinile întâi asupra lui Moab, dar fiii lui Amon li se vor supune primii.
15 Şi va pustii Domnul marea Egiptului6, şi mâna peste Râu7 Şi-o va pune cu vânt năprasnic şi va lovi cele şapte braţe ale lui cât să fie trecute cu piciorul.
16 Şi trecătoare va fi pentru poporul Meu cel rămas în Egipt; lui Israel îi va fi, ca în ziua când a ieşit el din ţara Egiptului.
12
Cântarea celor răscumpăraţi.
5 Literal: „pe corăbiile celor de alt neam"; prin „cei de alt neam" se înţelegeau, de obicei, Filistenii
6 „marea Egiptului" = Marea Roşie (aluzie la Iş 14, 16-30).
7 „Râu": în context: Nilul.
1 şi-n ziua aceea vei zice:1 pe Tine Te voi binecuvânta, Doamne, că Te-ai mâniat pe mine, dar Ţi-ai întors mânia şi m-ai miluit.
2 Iată, Dumnezeul meu e Mântuitorul meu; în El voi nădăjdui şi-ntru El mă voi mântui şi nu mă voi teme, căci Domnul e slava mea şi lauda mea şi El mi s-a făcut mie spre mântuire.
3 Scoateţi dar apă cu veselie din izvoarele Mântuitorului2!
4 Şi vei zice-n ziua aceea: în cântări lăudaţi-L pe Domnul, în strigare chemaţi-I numele; vestiţi întru neamuri faptele Lui cele slăvite, faceţi amintire că numele lui s-a înălţat.
5 În cântări lăudaţi numele Domnului, că lucruri înalte a făcut; asta vestiţi în tot pământul!
6 Bucuraţi-vă şi vă veseliţi voi, cei ce locuiţi în Sion, că-n mijlocul lui s-a înălţat Sfântul lui Israel!
13

Vedenia lui Isaia asupra Babilonului.
1 Vedenia pe care Isaia, fiul lui Amos, a văzut-o asupra Babilonului:
2 Ridicaţi un semn pe muntele teşit1, glas înălţaţi către ei, nu vă temeţi, faceţi cu mâna semn de chemare!, voi, mai-marilor, deschideţi!
1 Imn alcătuit după modelul Cântării lui Moise din Iş 15, 1-18.
2 T. M.: „din izvoarele mântuirii".
1 BJ, TOB: „munte pleşuv"; OSTY: „munte despuiat"; RSV: „munte golaş"; ŞERBAN: „muntele şăs". Grecescul pedinos = „ceea ce formează o câmpie", „ceea ce e situat în câmpie". Sensul: platou pe vârful unui munte.

3 Eu voi da porunci şi Eu le voi fi călăuză; uriaşi vor veni să-Mi plinească mânia, bucurându-se şi totodată suduind.2
4 Glas de neamuri multe pe munţi, asemenea unor neamuri multe, glas de regi şi de neamuri adunate laolaltă; Domnul Atotţiitorul e Cel ce-i porunceşte neamului războinic
5 să vină dintr-un ţinut de departe, de la marginea temeliei cerului; Domnul şi războinicii Săi vin să nimicească lumea-ntreagă.
6 Urlaţi!, că aproape este ziua Domnului şi sfărâmarea de la Dumnezeu va veni.
7 Drept aceea, fiece mână va slăbi şi fiece suflet de om se va descuraja.
8 Bătrânii se vor tulbura şi dureri îi vor cuprinde, ca ale femeii ce naşte; şi se vor plânge unul altuia şi se vor înspăimânta şi faţa şi-o vor schimba ca o flacără.
9 Că, iată, ziua Domnului vine, fără putinţă de scăpare, zi de mânie şi de urgie, ca să facă lumea pustie şi pe păcătoşii din ea să-i prăpădească.
10 Că toate stelele cerului şi Orionul şi toată podoaba cerului nu-şi vor da lumina; şi-n răsăritul soarelui va fi întuneric, iar luna nu-şi va da lumina.
11 Şi rele voi porunci pentru toată lumea, iar celor necredincioşi le voi cerceta păcatele; mândria nelegiuiţilor o voi nimici, iar trufia celor semeţi o voi umili.
2 Dincolo de interpretarea circumstanţelor istorice, această vedenie apocaliptică a profetului inculcă ideea că istoria, chiar în grozăviile ei, se desfăşoară sub controlul lui Dumnezeu şi că neamuri păgâne pot deveni instrumente ale voii Sale.
12 Cei rămaşi vor fi mai de preţ decât aurul nativ; un om va fi mai scump decât nestemata din Safir.
13 Căci cerul se va înfuria şi pământul se va cutremura din temeliile lui din pricina aprinderii mâniei Domnului Atotţiitorului în ziua când mânia Sa va veni.
14 Şi vor fi cei rămaşi ca un căprior aşternut pe fugă şi ca o oaie rătăcită, şi nimeni nu va fi care să-i adune, aşa ca omul să se întoarcă la poporul său şi să alerge omul către ţara sa;
15 căci prinsul va fi biruit, iar cei adunaţi vor cădea de sabie;
16 şi pe fiii lor în faţa lor îi vor ucide şi le vor prăda casele şi le vor lua femeile.
17 Iată, Eu îi voi stârni împotriva voastră pe Mezi3, cei ce nu iau în seamă argintul şi nu au nevoie de aur;
18 ei vor sfărâma arcurile celor tineri, şi lor nu le va fi milă de fiii voştri, nici că ochii lor îi vor cruţa pe fiii tăi.
19 Iar Babilonul, al cărui nume e preamărit de regele Caldeilor, va fi ca atunci când Dumnezeu a prăpădit Sodoma şi Gomora;
20 în veci nu va fi locuit, nici că va intra cineva în el de-a lungul multor generaţii; nici Arabii4 vor trece prin el şi nici păstorii în el nu se vor odihni;
21 ci fiare sălbatice se vor odihni acolo şi casele se vor umple de urlete, şi gadini5
3 „Mezii": trib din regiunea muntoasă a Iranului. Cirus, regele lor (devenit astfel în 550), a cruţat Babilonul, dar Xerxe l-a devastat în 483; de atunci el a tot decăzut până ce, în 127, a fost ocupat de Parţi.
4 „Arabii": păstorii nomazi ai deşertului siroarab.
5 „gadini": sălbăticiuni fantastice; fiare într-aripate.

se vor sălăşlui acolo, şi diavoli acolo vor dănţui;
22 şi satiri6 vor locui acolo, şi-n casele lor se vor încuiba arici. Curând va veni, şi fără zăbavă.
14

Întoarcerea din robie. Regele Babilonului se duce în iad. Despre Babilon, Asiria şi Filisteni.
1 Şi Dumnezeu va avea milă de Iacob şi iarăşi îl va alege pe Israel şi ei se vor odihni în ţara lor; şi străinul1 se va lipi de ei, de casa lui Iacob se va lipi.
2 Şi neamurile îi vor lua şi-i vor duce în locul lor 2; şi le vor moşteni şi se vor înmulţi pe pământul lui Dumnezeu cu slugi şi slujnice; şi cei ce i-au robit le vor fi robi şi pe cei ce i-au stăpânit îi vor stăpâni.
3 şi-n ziua aceea va fi că Dumnezeu te va odihni din mâhnirea şi din mânia ta şi din greaua robie în care le-ai robit.
4 Iar plângerea aceasta o vei lua împotriva regelui Babilonului şi vei zice în ziua aceea: cum s-a isprăvit cu hrăpăreţul şi cum s-a isprăvit cu cel ce îmboldea!
5 Domnul a sfărâmat jugul păcătoşilor, jugul principilor.
6 Lovind un neam întru mânie, cu rană de nevindecat, lovind un neam cu plagă
6 „satir” (în mitologia antică): omul-ţap, simbol al desfrâului.
1 „străinul”: rezidentul; cel de altă etnie stabilit în mijlocul Israeliţilor; prozelit.
2 După Sfinţii Ioan Hrisostom şi Chiril, ca şi după Teodoret al Cirului: text aluziv la Cirus, regele Mezilor, care va cuceri Babilonul fără lupte şi le va permite Israeliţilor să se întoarcă în ţara lor (anul 538 î. H.).
plină de mânie, care nu i-a cruţat, el s-a odihnit în linişte.
7 Tot pământul strigă cu veselie;
8 până şi arborii Libanului s-au bucurat de tine, cedrii Libanului, zicând: de când tu te-ai aşternut la odihnă, nimeni nu s-a ridicat să ne taie!3
9 Iadul cel de jos s-a amărât întâmpinându-te; laolaltă cu tine s-au sculat toţi uriaşii care au stăpânit pământul, cei ce i-au scos din scaunele lor pe toţi regii neamurilor.
10 Toţi vor răspunde şi-ţi vor zice: şi tu, ca şi noi, ai fost luat în robie, şi tu te-ai numărat printre noi;
11 slava ta s-a pogorât la iad, în iad ţi s-a pogorât veselia cea multă; sub tine putrejune vor aşterne, viermii ca o cergă te vor acoperi.
12 Cum a căzut din cer Luceafărul cel ce răsărea dimineaţa!4 Cel ce tuturor neamurilor le trimitea porunci, acum e zdrobit la pământ.
13 Dar tu ai zis în cugetul tău: în cer mă voi sui, deasupra stelelor cerului îmi voi aşeza tronul, pe muntele cel înalt voi şedea, deasupra munţilor înalţi cei dinspre miază-noapte;
14 deasupra norilor mă voi ridica, fi-voi asemenea Celui-Preaînalt...
15 Dar acum tu în iad te vei pogorî, în chiar temeliile pământului.
16 Cei ce te vor vedea se vor mira de tine şi vor zice: oare acesta e omul care
3 Totala prăbuşire a tiranului e descrisă mai jos într-un amplu tablou de mare expresivitate, din care nu lipsesc nuanţele ironice.
4 Sfinţii Părinţi, şi îndeosebi Sfântul Vasile cel Mare, au reţinut versetele 12-14 ca fiind viziunea cea mai potrivită asupra căderii lui Lucifer: nu din suprasaturaţie divină (Origen), nu prin tentaţie carnală (gnosticii), ci din orgoliu.

zguduia pământul şi făcea regatele să tremure?
17 El e cel ce a pustiit o lume-ntreagă şi i-a surpat cetăţile, iar pe cei ce erau în robie nu i-a eliberat.
18 Toţi regii neamurilor au adormit în cinste, fiece om la casa lui;
19 dar tu lepădat vei fi în munţi, precum un stârv dezgustător, la grămadă cu o droaie de morţi care au fost trecuţi prin sabie în prăbuşirea lor spre iad.
20 Aşa cum haina mânjită cu sânge nu e curată, tot astfel nici tu nu eşti curat, fiindcă tu Mi-ai nimicit ţara şi Mi-ai măcelărit poporul; tu nu vei dura în vreme veşnică, tu, sămânţă rea.
21 Pregăteşte-ţi copiii să fie ucişi pentru păcatele tatălui lor, pentru ca ei să nu se ridice şi să moştenească pământul şi să umple pământul de războaie.
22 Şi Mă voi ridica împotriva lor zice Domnul Atotţiitorul şi numele lor îl voi nimici, şi rămăşiţa şi sămânţa; acestea zice Domnul.
23 Şi voi pustii ţinutul Babilonului, aşa încât aricii să locuiască acolo, şi de nimic se va face, şi-l voi face groapă de nămol spre nimicire.
24 Acestea zice Domnul Atotţiitorul: aşa cum am zis, întocmai va fi; şi cum am plănuit, aşa va

rămâne:
25 Să-i nimicesc pe Asirieni din pământul Meu şi din munţii Mei; şi fi-vor ei să fie călcaţi în picioare şi jugul le va fi luat şi luată va fi slava de pe umerii lor.
26 Acesta-i planul pe care Domnul l-a plănuit asupra lumii în întregul ei; şi aceasta este mâna cea ridicată asupra tuturor neamurilor lumii.
27 Fiindcă cine oare va strica ceea ce Dumnezeu cel sfânt a plănuit? iar mâna Lui cea înaltă, cine o va întoarce?
28 În anul în care regele Ahaz a murit, cuvântul acesta s-a făcut:
29 Nu vă veseliţi, voi, cei de alt neam, pentru aceea că jugul celui ce vă lovea s-a sfărâmat; că din sămânţa şarpelui vor ieşi pui de aspidă, iar din puii acestora vor ieşi şerpi zburători.
30 Şi cei săraci vor fi hrăniţi prin el şi sărmanii se vor odihni în pace; dar el cu foame îţi va omorî sămânţa, iar rămăşiţa ta o va nimici.
31 Urlaţi, voi, porţi ale cetăţilor!; să se tulbure cetăţile şi să strige, şi chiar cei de alt neam, toţi; că fum vine de la miază-noapte şi nu-i nici o putinţă de scăpare.
32 Şi ce vor răspunde regii neamurilor? Că Domnul a întemeiat Sionul, şi prin El se vor mântui umiliţii poporului.
15
Profeţie asupra lui Moab.
1 Cuvântul cel împotriva Moabului: Noaptea va pieri Moabul, căci noaptea va fi nimicit zidul ţinutului moabit.
2 Mâhniţi-vă pentru voi înşivă, că până şi Dibon va pieri, acolo unde-i capiştea voastră; acolo vă veţi sui să plângeţi pentru Nebo, ţinutul Moabului; văitaţi-vă: fiece cap va fi lipsit de păr şi toate braţele vor fi tăiate-n bucăţi.
3 În sac îmbrăcaţi-vă pe uliţele lui şi襲 bociţi-vă pe acoperişuri; prin răspântiile lui urlaţi de-atâta plâns.
4 Că Heşbonul şi Eleale au strigat, glasul lor pân' la Iahaţ s-a auzit; de aceea rărunchii Moabului au înălţat strigare, sufletul său asta va cunoaşte.

5 Inima Moabului strigă-ntru adâncul ei până la Ţoar: e ca o junincă de trei ani. Pe suişul Luhitului vor urca spre tine plângând; pe drumul Horonaimului ce strigă: Zdrobire şi Cutremur.
6 Apa Nimrim va rămâne pustie şi iarba va fi de lipsă, pentru că iarbă verde nu va fi.
7 Oare, chiar şi astfel, va scăpa [Moabul]? Că prin vale îi voi aduce pe Arabi şi-l vor lua...
8 Că strigarea a ajuns la hotarul ţinutului Moabului, chiar pân' la Eglaim, şi vaierul s-a dus pân' la fântâna Elim.
9 Şi apele Dimonului vor fi pline de sânge, că Eu îi voi aduce pe Arabi asupra Dimonului şi voi risipi seminţia lui Moab şi pe a lui Ariel şi rămăşiţa Adamei.
16
(continuare)
1 Voi trimite ca şi cum ar fi jivine târâtoare pe pământ1. Oare muntele fiicei Sionului nu e cumva o stâncă pustie?
2 Că vei fi ca un pui de pasăre lăsat de pasărea care a zburat; aşa vei fi tu, fiică2 a Moabului. Şi după aceea, o, Arnonule,
3 ia un sfat pe mai departe, şi fără-ncetare să-i fii plânsului adăpost: la amiază fugi-vor în întuneric; sunt plini de spaimă: să nu te dai prins!...
1 După Teodoret al Cirului, Ariel şi Adama se aflau pe solul încenuşat al Sodomei şi Gomorei; noii lor locuitori se vor târî asemenea unor reptile.
2 „fiica Moabului" (precum „fiica Sionului"): locuitorii ţinutului Moab.
4 Fugarii Moabului vor sta cu tine; ei vă vor adăposti de faţa urmăritorului, fiindcă sprijinul ţi-a fost luat, iar stăpânitorul asupritor s-a stins de pe pământ.
5 Tronul va fi întemeiat cu milostivire, şi cineva va sta pe el cu adevărul în cortul lui David, judecând şi cu deadinsul căutând judecata, şi fără-ntârziere făcând dreptate.3
6 Auzit-am de mândria lui Moab; mândru este foarte, dar Eu i-am retezat mândria. Nu astfel va fi profeţia ta, nu, nu aşa!
7 Moabul va urla, căci totul va urla în ţinutul Moabului; dar tu te vei îngriji de cei ce locuiesc în

Chir-Hareset, şi nu vei fi ruşinat.
8 Pajiştile Heşbonului se vor jeli, tot astfel via de la Sibma. Voi, cei ce înghiţiţi neamurile, călcaţi-i în picioare viile până la Iazer; voi împreună nu veţi mai veni; rătăciţi prin pustie; cei ce erau trimişi s-au pustiit, că s-au tot dus dincolo de mare.
9 De aceea voi plânge ca şi cum mi-ar fi plânsul Iazerului pentru via din Sibma; Heşbonul şi Eleale ţi-au doborât copacii, căci Eu îţi voi călca-n picioare secerişul şi culesul viilor, şi totul se va prăbuşi.
10 Iar bucuria şi veselia vor fi smulse de prin vii; şi ei nicicum se vor mai veseli în viile tale şi nicicum vor mai stoarce vinuri în teascuri, pentru că totul s-a sfârşit.
11 De aceea pântecele meu va suna ca
3 După Eusebiu de Cezareea, profeţie mesianică asupra lui Iisus Hristos, Cel care va sta pe tronul şi în cortul (templul) lui David, ca urmaş după trup al acestuia, restaurând adevărul, judecata şi dreptatea.

o alăută pentru Moab, iar tu mi-ai prenoit lăuntrul ca pe un zid.
12 Şi-ţi va fi ţie spre ruşinare fiindcă Moab s-a trudit în capişti că el va intra să se roage la idoli, la cei ce nicicum nu vor fi în stare să-l mântuiască.
13 Acesta e cuvântul pe care Domnul l-a grăit asupra lui Moab, atunci când a grăit:
14 Şi acum, Eu spun: în trei ani socotiţi ca ani ai unuia cu plată4 măreţia lui Moab va fi necinstită, cu toată bogăţia lui cea multă; şi el va rămâne foarte mic la număr şi lipsit de cinste.
17
Profeţie asupra Damascului şi a lui Efraim. Sfârşitul idolatriei. Grădini pentru zeii străini.
1 Cuvânt împotriva Damascului: Iată, Damascul va fi scos din numărul cetăţilor şi va deveni o căzătură:
2 părăsit pe totdeauna, să fie el ţarc şi loc de odihnă pentru turme, că nu va fi nimeni care să meargă după ele.
3 Şi nu va mai fi el loc întărit unde să scape Efraim, şi regat nu va mai fi în Damasc sau vreo rămăşiţă de-a Sirienilor; că nu eşti tu mai bun decât fiii lui Israel sau decât însăşi slava lor; acestea zice Domnul Atotţiitorul.
4 În ziua aceea fi-va căderea măririi lui Iacob, iar îmbelşugarea slavei lui se va clătina.
5 Şi va fi ca şi cum cineva ar aduna grâne stând şi ar secera grăunţele spicelor;
4 Anul socotit foarte exact, aşa cum îl socoteşte, să zicem, mercenarul care-şi pretinde plata şi pentru ultimul ceas.
va fi ca şi cum cineva ar aduna spice într-o vale-nţelenită;
6 ca şi cum într-însa ar rămâne paie, ca şi cum ar fi nişte boabe într-un măslin, două-trei pe vârf sau patru-cinci rămase pe crengi; aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel.
7 În ziua aceea omul se va încrede în Cel ce l-a făcut şi ochii lui vor căta către Sfântul lui Israel.
8 Şi ei nu-şi vor mai pune nădejdea în capişti şi nici în idolii lor, pe care degetele lor i-au făcut, şi nu vor mai căta spre copaci, şi nici la urâciunile lor.
9 În ziua aceea cetăţile voastre vor fi părăsite, aşa cum Amoreii şi Heteii şi le-au părăsit pe ale lor din faţa fiilor lui Israel, şi vor fi pustii.
10 Pentru că tu L-ai părăsit pe Dumnezeu, Mântuitorul tău, şi nu ţi-ai adus aminte de Domnul, ajutătorul tău; de aceea vei sădi răsad ce nu răsare şi sământă care nu dă rod;
11 în ziua-n care vei sădi, te vei înşela; dar dacă semeni dimineaţa, sământa va răsări a seceriş; e ziua-n care vei dobândi o moştenire şi, ca un părinte, vei dobândi moştenire pentru fiii tăi.
12 Vai mulţimii neamurilor nenumărate! Ca marea învolburată, aşa veţi clocoti, şi vigoarea multor neamuri va avea vuietul apelor;
13 neamuri multe ca apa multă, ca atunci când apele umflate se pornesc furioase şi-l duc departe, şi el e alungat ca praful de pleavă ce se vântură-n vânt şi ca pulberea roţii rotită-n vântoasă:
14 curând asupra serii, şi plângere va fi;-nainte de-a fi ziuă, nimic nu va mai fi. Aceasta va fi partea celor ce v-au jefuit şi moştenirea celor ce v-au moştenit.

18
Pustiirea Etiopiei.
1 Vai ţie, pământ al corăbiilor într-aripate1 de dincolo de râurile Etiopiei,

2 cel ce trimite soli pe calea mării şi scrisori de papirus pe faţa apei; că soli iuţi vor alerga la neam semeţ şi la popor străin şi bădăran.2 Ce e-n spatele lui?: Neam de la care nimic nu mai e de aşteptat, întins la pământ.
3 Acum râurile pământului fi-vor toate ca ale unei ţări locuite; ţara lor va fi ca atunci când un semn se ridică din munte: ca un sunet de trâmbiţă se va auzi.
4 Că aşa mi-a zis mie Domnul: tare temei va fi în cetatea Mea, ca lumina căldurii de amiază şi ca un nor de rouă în ziua secerişului, aşa va fi.
5 Înainte de cules, când floarea s-a-mplinit şi agurida a dat în floare şi floarea a odrăslit, atunci el va tăia cu cosoarele strugurașii, iar crenguţele le va lua şi le va tăia;3
6 şi de-a valma le va lăsa păsărilor cerului şi fiarelor pământului; şi păsările cerului şi fiarele pământului vor veni asupră-le.
1 Literal: „pământ căruia îi sunt [în stăpânire] aripile corăbiilor”. După Teodoret al Cirului, expresia este o metaforă pentru „ţara celor ce aleargă repede” sau „ţara solilor de mare viteză”. Ea s-a născut din faptul istoric că regele Damascului, de câte ori simţea apropierea inamicului, cerea ajutorul militar al Egiptului şi Etiopiei; când graba era foarte mare, solii erau trimişi pe calea mării. Textul Masoretic e obscur şi a dat naştere unor traduceri foarte diverse, de la „pământ al aripilor vrăjitoare” (RSV) la „ţară a corăbiilor cu două pânze” (TOB), până la „ţară a greierului zburător” (BJ).
2 Aluzie la Egipteni, cunoscuţi ca asupritori.
3 Metaforă pentru pruncii şi părinţii lor tineri, care vor fi ucişi de săbiile duşmanilor.
7 În vremea aceea4 I se vor aduce Domnului Atotţiitorului daruri de la un popor necăjit şi strâmtorat şi de la un popor mare de-acum şi în veacul vecilor; un neam cu nădejde, dar încă întins la pământ, care se află de-o parte a râului acestui pământ, în locul unde se află numele Domnului Atotţiitorului, muntele Sion.
19
Profeţie asupra Egiptului.
1 Vedenia Egiptului. Iată, Domnul şade pe un nor uşor şi va veni în Egipt; şi idolii Egiptului se vor cutremura de faţa Lui şi inima li se va slei într-înşii.
2 Şi Egiptenii se vor stârni împotriva Egiptenilor; şi se va lupta omul împotriva fratelui său şi fiecare împotriva vecinului său şi cetate împotriva cetăţii şi lege împotriva legii.
3 Şi duhul Egiptenilor se va tulbura într-înşii; sfatul lor îl voi risipi, iar ei vor întreba pe dumnezeii lor şi chipurile lor şi pe cei ce vorbesc din pământ şi pe cei ce cheamă morţii1 şi pe cei ce au în ei un duh al ghicitului.
4 Şi voi da Egiptul pe mâna oamenilor, a stăpânitorilor aspri; şi regi aspri vor domni peste ei; aşa zice Domnul Atotţiitorul.
5 Şi vor bea Egiptenii apă venită din mare, căci Râul2 va seca şi se va usca;
4 Profeţia se strămută asupra Ierusalimului.
1 Textual: „ventrilocii”. Folosit şi în Lv 19, 31 (vezi nota); tradus astfel prin comparaţie cu termenul ebraic care poate însemna atât spiritele care sunt chemate, cât şi necromanţii care le invocă, prin vorbire care pare a veni din stomac, în practica spiritismului.
2 „Râul”: Nilul.

6 vor seca râurile şi şanţurile Râului3 şi fiece strânsură de apă va seca, şi fiece mlaştină cu trestie şi papură;
7 şi toată iarba verde din preajma Râului şi tot ce se seamănă pe laturile Râului, totul se va usca, pălit de vânt.
8 Şi vor ofta pescarii, şi toţi cei ce aruncă undiţa în râu vor ofta; jeli-se-vor şi cei ce pescuiesc cu năvodul, şi cei ce pescuiesc cu undiţa.
9 Ruşine va veni asupra celor ce lucrează inul ales şi asupra celor ce lucrează visonul;
10 îndureraţi vor fi cei ce le lucrează, iar cei ce fac bere4 se vor întrista şi mâhniţi vor fi în sufletele lor.
11 Mai-marii Tanisului5 vor fi nebuni; cât despre înţelepţii sfetnici ai regelui, sfatul lor va înnebuni. Cum oare îi veţi grăi regelui: „Noi suntem fii ai înţelepţilor, fii ai regilor celor de demult?...”.
12 Unde sunt acum înţelepţii tăi? Să-ţi dea de veste şi să-ţi spună: ce oare a plănuit Domnul Atotţiitorul asupra Egiptului?...

13 Mai-marii Tanisului au căzut, maimarii Memfisului s-au înălţat şi vor face Egiptul să rătăcească-n triburi.
14 Căci Domnul a turnat în ele un duh al rătăcirii şi ele au făcut ca Egiptul să rătăcească-n tot ceea ce ele fac, aşa cum rătăceşte un om beat care totodată varsă.
3 „şanţurile”; canalele din Deltă, prin care gurile Nilului comunică între ele; pot fi şi canale pentru irigaţii.
4 Zythos (folosit numai aici în V. T.): „bere”; băutură preparată din orz decorticat şi folosită de Egipteni. Menţionată ca atare în operele lui Strabo, Teofrast, Diodor de Sicilia ş. a.
5 Tanis: oraş în nord-estul Egiptului, numitmai înainte Zoan.
15 La Egipteni nu va fi nici un lucru care să aibă cap şi coadă, început şi sfârşit.
16 şi-n ziua aceea fi-vor Egiptenii cum sunt femeile, în frică şi-n cutremur din pricina mâinii Domnului Atotţiitorului, pe care El o va aduce asupră-le.
17 Iar ţara Iudeilor le va fi Egiptenilor înfricoşare; oridecâteori îi va pomeni cineva numele în faţa lor, ei vor fi cuprinşi de frică din pricina planului pe care Domnul Atotţiitorul l-a plănuit asupră-le.
18 În ziua aceea vor fi în Egipt cinci cetăţi cu grai în limba Canaanului şi jurându-se pe numele Domnului Atotţiitorului; una din ele se va numi cetatea-lui-Asedec.6
19 În ziua aceea îi va fi Domnului un jertfelnic în ţara Egiptenilor, şi Domnului un stâlp la hotarul ei.
20 Şi-I va fi Domnului pe totdeauna un semn în ţara Egiptului; că vor striga spre Domnul din pricina celor ce-i necăjesc, iar El le va trimite om care-i va mântui; judecând îi va mântui.
21 Şi Domnul le va fi cunoscut Egiptenilor, iar Egiptenii îl vor cunoaşte pe Domnul în ziua aceea; şi vor aduce jertfe; şi făgăduinţe îi vor face Domnului şi le vor plini.
22 Şi Dumnezeu îi va lovi pe Egipteni cu plagă mare şi-i va vindeca de istov; şi ei se vor întoarce la Domnul, iar El îi va auzi şi cu vindecare îi va tămădui.
6 Nu se poate şti despre care anume cetăţi poate fi vorba; după toate probabilităţile, comunităţi evreieşti care trăiau în Egipt; simbolic, cifra 5 înseamnă „puţine”, „câteva” (ca în 17, 6). Cât despre „Asedec”, Teodoret al Cirului traduce: „cetatea Dreptăţii”, aşa cum Melchisedec (Fc 14, 18) este numit de Pavel „rege al dreptăţii” (Evr 7, 2).

23 În ziua aceea va fi din Egipt o cale către Asirieni; şi vor intra Asirienii în Egipt, iar Egiptenii se vor duce la Asirieni şi Egiptenii le vor sluji Asirienilor.
24 În ziua aceea fi-va un al treilea Israel printre Asirieni şi printre Egipteni, binecuvântat pe pământul pe care Domnul Atotţiitorul l-a binecuvântat, zicând:
25 „Binecuvântat este poporul Meu ce se află în Egipt şi cel ce se află printre Asirieni şi Israel, moştenirea Mea”.7
20
Vestire asupra înfrângerii Egiptenilor şi Etiopienilor.
1 În anul în care Tartan a venit la Aşdod, când a fost trimis de Sargon, regele Asirienilor, şi s-a războit cu Aşdodul şi l-a cucerit,
2 atunci grăit-a Domnul către Isaia, fiul lui Amos, zicând: mergi şi dezbracă-ţi pânza de sac dimprejurul coapselor tale şi scoate-ţi încălţămintele din picioare! Şi el a făcut aşa, umblând gol1 şi desculţ.
3 Şi a zis Domnul: aşa cum Isaia, robul Meu, a umblat gol şi desculţ vreme de trei ani, tot atâţia le vor fi Egiptenilor şi Etiopienilor semne şi minuni;
4 că aşa va duce regele Asirienilor robimea Egiptului şi a Etiopienilor, tineri
7 T. M.: „Binecuvântat e poporul Meu, Egiptul şi Asiria, lucrul mâinilor Mele, şi Israel, moştenirea Mea”. Dar Sf. Iustin Martirul şi Filosoful îşi construieşte interpretarea pe textul din Septuaginta.
1 „gol” înseamnă, aici, că Isaia renunţă la îmbrăcămintea de dedesubt, intimă, dar îşi păstrează mantia de profet.
şi bătrâni, goi şi desculţi, având ruşinea Egiptului descoperită.
5 Şi, fiind biruiţi, Egiptenii vor fi ruşinaţi laolaltă cu Etiopienii, cei în care Egiptenii îşi puseseră nădejdea, căci aceia erau slava lor2.
6 Iar cei ce locuiesc în această insulă3 vor zice în ziua aceea: iată, noi am nădăjduit să alergăm la ei pentru ajutor, la ei, cei ce n-au fost în stare să se mântuiască de regele Asirienilor; cum oare ne vom

mântui noi?
21
Căderea Babilonului. Profeţie asupra triburilor arabe.
1 Priveliştea Pustiului.1 Ca un vârtej ce trece prin pustiu, venind din pustiu, din chiar un astfel de pământ,
2 aşa mi s-a vestit mie vedenie groaznică şi grea: trădătorul trădează, nelegiuitul calcă legea. Elamiţii sunt grămadă pe mine, solii Perşilor vin împotrivă-mi2; acum voi suspina şi mă voi mângâia.
3 De aceea mi s-au umplut şalele de slăbiciune şi dureri m-au cuprins ca ale celei ce naşte; nedreptate am făcut ca să nu pot auzi, m-am grăbit ca să nu pot vedea.
2 După Teodoret al Cirului: Atacaţi de Asirieni, Egiptenii i-au chemat pe Etiopieni în ajutor, aceştia au venit, dar au fost biruiţi împreună.
3 „insulă" este numit Egiptul, o ţară mărginită de mare, de Nil şi de reţeaua de canale a acestuia.
1 „Pustiu": Babilonul (ce avea să fie pustiit). Ceea ce urmează este o ethopee (specie literară a antichităţii), pe care autorul o pune în gura Babilonului (personificat).
2 E vorba de invazia Medo-Perşilor.

4 Inima mea umblă rătăcind, nelegiuirea mă copleşeşte, sufletul mi s-a cuprins de frică.
5 gătiţi masa3, mâncaţi, beţi, sculaţi-vă, mai-marilor, şi pregătiţi-vă scuturile.
6 Că aşa mi-a zis Domnul: „Du-te şi stai de strajă asupră-ţi şi spune ceea ce vei vedea".
7 Şi am văzut doi călăreţi pe cai şi un călăreţ pe asin şi un călăreţ pe cămilă.4
8 Ascultă cu mare luare-aminte şi cheamă-l pe Urie la turnul de veghe al Domnului. Şi el a zis: am stat acolo toată ziua şi am stat în tabără toată noaptea;
9 şi, iată, el vine mânând o caretă cu doi cai înhămaţi şi, răspunzând, a zis: „A căzut, a căzut Babilonul; şi toate chipurile lui şi toţi idolii lui zdrobiţi au fost la pământ!"
10 Ascultaţi, voi, cei rămaşi şi voi, cei necăjiţi, ascultaţi ce-am auzit eu de la Domnul Atotţiitorul, ce ne-a spus nouă Dumnezeul lui Israel!...
11 Vedenia Idumeii. Strigă spre mine din Seir5: „Păziţi meterezele!"
12 Eu veghez dimineaţa şi noaptea; dacă tu vrei să cauţi, caută şi şezi lângă mine!6
13 Poţi locui seara în pădure, sau în calea Dedanului.
3 Cuvinte ale inamicului ce-şi pregăteşte invazia.
4 „pe cai": cavaleria militară; „pe asin" şi „pe cămilă": animale de povară (cele ce cară proviziile).
5 „Seir": un alt nume al muntelui Edom; înseamnă „păros" (acoperit cu păduri). De notat că Edom era un alt nume al lui Esau (Fc 36, 1).
6 Teodoret al Cirului, în comentariul său, grafiază: „Dacă tu vrei să cauţi, caută şi vezi lângă Mine".
14 Voi, cei ce locuiţi în ţara Temanilor7, aduceţi apă cu care să-l întâmpinaţi pe cel însetat;
15 cu pâine întâmpinaţi-i pe cei ce fug din pricina mulţimii celor ucişi, din pricina celor ce şi-au pierdut drumul, din pricina mulţimii săbiilor, din pricina mulţimii arcurilor întinse şi din pricina mulţimii celor căzuţi în război.
16 Că aşa mi-a zis mie Domnul: „Încă un an ca anul celui tocmit cu plată8 şi slava lui Chedar nu va mai fi;
17 iar rămăşiţa puternicelor arcuri ale fiilor lui Chedar se va împuţina; căci Domnul, Dumnezeul lui Israel, El a spus-o".
22
Profeţie asupra Ierusalimului.
1 Cuvântul Văii Sionului.1 ce s-a-ntâmplat cu voi, că voi toţi v-aţi suit acum în podurile caselor, fără ca ele să vă poată ajuta?
2 E plină cetatea de cei ce strigă; răniţii tăi nu sunt răniţi de sabie, morţii tăi nu sunt cei ce au murit în luptă.
3 Mai-marii tăi au fugit cu toţii, robiţii tăi sunt strânşi în legături, iar cei ce-n tine erau tari fugit-au departe.
4 De aceea am zis: „Lăsaţi-mă-n pace!; amarnic voi plânge; nu vă căsniţi să mă alinaţi de supărarea fiicei neamului meu!"
5 Că-i zi de tulburare şi de nimicire şi de prăbuşire; şi rătăcire-i trimisă de la

7 Temaniţii: trib descendent din Esau. 8 Pentru expresie vezi nota de la 16, 14. 1 „Valea Sionului": Ierusalimul e aşezat la poalele muntelui Sion; alegoric: Ierusalimul pustiit de Romani.

Domnul Atotţiitorul; ei rătăcesc prin Valea Sionului: de la cel mai mic pân' la cel mai mare rătăcesc prin munţi.
6 Iar Elamiţii2 şi-au luat tolbele, şi oameni s-au suit pe cai şi s-au adunat pentru luptă.
7 Şi va fi că văile tale cele alese se vor umple de care de luptă, iar călăreţii îţi vor astupa porţile.
8 Şi vor descoperi porţile lui Iuda, şi-n ziua aceea se vor uita la casele cele alese ale cetăţii.
9 Şi vor descoperi locurile cele ascunse din casele cetăţuii lui David; şi au văzut că ele sunt multe şi că cineva a abătut spre cetate apa iezerului celui vechi
10 şi că ei au dărâmat casele Ierusalimului spre a întări zidurile cetăţii.
11 Şi voi v-aţi adus apă între doi pereţi în iezerul cel vechi, dar n-aţi cătat la Cel ce dintru-nceput îl făcuse, iar pe Cel ce l-a zidit nu L-aţi văzut.
12 şi-n ziua aceea Domnul Atotţiitorul făcut-a chemare pentru plângere şi tânguire şi radere pe cap şi încingere cu sac.3
13 Dar ei s-au dedat la bucurie şi veselie, înjunghiind viţei şi jertfind oi, ca să mănânce carne şi să bea vin, zicând: „Să mâncăm şi să bem, căci mâine vom muri!"...4
14 Iar lucrurile acestea sunt descoperite în auzul Domnului Atotţiitorului;
2 „Elamiţii": Teodoret îi asimilează Samarinenilor care, la rândul lor, erau veniţi din mijlocul Perşilor, popor ai cărui ostaşi erau vestiţi prin îndemânarea de a săgeta din fuga cailor. Din ură faţă de Evrei, Samarinenii se aliau deseori cu Romanii.
3 Practicile clasice ale pocăinţei şi doliului.
4 Text citat de Pavel în 1 Co 15, 32. După Sf. Ambrozie: nesimţirea omului disperat, care nu mai crede în propria sa veşnicie.
că păcatul acesta nu vă va fi iertat până veţi muri.5
15 Acestea zice Domnul Atotţiitorul: „Mergi în cămară la Şebna vistiernicul6 şi spune-i:
16 de ce eşti aici? şi ce-i cu tine aici, că ţi-ai cioplit aici mormânt şi ţi-ai făcut mormânt la loc înalt şi-n piatră ţi-ai săpat locaş?
17 Acum, iată, Domnul Atotţiitorul va lepăda de la Sine şi-l va nimici pe un astfel de om şi-ţi va lua vestmintele şi cununa ta cea slăvită
18 şi te va arunca într-o ţară mare şi nemăsurată, şi acolo vei muri; şi frumosul tău car de luptă îl va face de ruşine, iar casa mai-marelui tău o va face să fie călcată-n picioare.
19 Şi tu vei fi aruncat din dregătoria ta şi din locul tău.
20 Şi va fi că-n ziua aceea îl voi chema pe robul Meu7 Eliachim, fiul lui Hilchia,
21 şi-l voi îmbrăca în vestmântul tău şi-i voi da cununa ta şi puterea, iar dregătoria ta în mâinile lui o voi pune, şi va fi el ca un părinte celor ce locuiesc în Ierusalim şi celor ce locuiesc în Iuda.
22 Şi lui îi voi da slava lui David, şi el va stăpâni şi nimeni nu va fi să vorbească împotriva lui; şi peste umărul său îi voi
5 Grecescul heos = „până ce", „până când" semnifică şi continuitate, perpetuitate, dincolo de ceea ce, gramatical, pare o limită. Aşadar, un astfel de păcat nu se iartă nici după moarte (vezi, maipe larg, nota de la Mt 1, 25).
6 „Şebna": nume pomenit doar aici şi într-o seamă de relatări despre asedierea Ierusalimului de către Senaherib (36, 3, 11, 22). „Vistiernicul" desemnează, generic, un înalt demnitar al casei regale.
7 „robul Meu": apelativ de mare cinste pentru un muritor, de la Avraam (Fc 26, 24) până la Nabucodonosor (Ir 25, 9; 27, 6; 43, 10).

da cheia casei lui David, iar el va deschide şi nimeni nu va fi să închidă, el va închide şi nimeni nu va fi să deschidă.8
23 Şi-l voi pune pe el stăpânitor la loc apărat, şi va şedea pe slăvitul tron al casei tatălui său.
24 Şi tot cel ce-i slăvit în casa tatălui său va nădăjdui în el, de la cel mai mic pân' la cel mai mare, şi vor fi supuşii săi.
25 În ziua aceea acestea zice Domnul Atotţiitorul omul care e bine aşezat în loc apărat va fi smuls de acolo şi aruncat şi va cădea; iar slava ce se află deasupră-i va pieri, căci Domnul a spus-o".

23
Profeţie asupra Tirului.
1 Priveliştea Tirului. Tânguiţi-vă, voi, corăbii ale Cartaginei1 că el2 a pierit, şi oameni nu vor mai veni din ţinutul Chiteilor3; dus a fost în robie.
2 Cui au devenit asemenea locuitorii insulei, neguţătorii Feniciei, cei ce străbat marea
3 prin ape multe, ei, neam de negustori? Ca atunci când holda se adună-n seceriş, aşa sunt ei, neguţătorii neamurilor!
8 Imagine preluată de Evanghelistul Ioan în Ap 3, 7.
1 T. M.: „ale Tarsisului". „Tarsis": port mai degrabă imaginar, de vreme ce încă nu a fost identificat de geografi, istorici sau arheologi. Cartagina (în grafia greacă: Karhedon): cetate-port la Marea Mediterană, pe coasta de nord a Africii (azi în Tunisia), întemeiată de negustorii-corăbieri fenicieni.
2 „el":Tirul.
3 „Chitim" era numele ebraic al insulei Cipru.
4 „Ruşinează-te, Sidoane4 a zis marea; da, aşa a zis puterea mării5: „Durerile naşterii nu m-au cuprins, nici că am născut, nici că tineri am hrănit, şi nici că fecioare am crescut".6
5 Iar când se va auzi în Egipt, păreri de rău îi va cuprinde pentru Tir.
6 Porniţi către Cartagina!; tânguiţi-vă, voi, cei ce locuiţi în insula aceasta!
7 Oare nu aceasta era mândria voastră dintru început, înainte ca ea să fi fost dată?
8 Cine a pus la cale aceste planuri împotriva Tirului? Oare este el mai slab? sau nu are putere? neguţătorii lui erau boierii cei slăviţi ai pământului.
9 Domnul Atotţiitorul Şi-a pus în gând să doboare-ntreaga trufie a celor plini de slavă şi să facă de ocară fiece lucru slăvit pe pământ.
10 Lucrează-ţi pământul!; că nu vor mai veni corăbii din Cartagina,
11 iar mâna ta, cea care întărâtă regi, nu va mai avea putere pe mare; Domnul Sabaot a dat porunci asupra Canaanului, anume să-i nimicească tăria.7
12 Şi oamenii vor zice: voi nicicum nu o veţi mai privi de sus şi n-o veţi mai nedreptăţi pe fiica Sidonului; iar dacă vei porni spre Cipru, nici acolo nu vei avea odihnă.
13 Iar dacă vei porni spre pământul Caldeilor, chiar şi acesta a fost pustiit
4 „Sidon": al doilea mare port al Feniciei, alăturişi în apropiere de Tir, la Marea Mediterană.
5 Tirul este numit aici „marea" şi „puterea mării", din pricina flotei puternice şi a marelui număr de locuitori (Teodoret al Cirului).
6 Tirul recunoaşte că nu lui i se datorează mulţimea populaţiei sale şi prosperitatea.
7 Oraşul Sidon se socotea „întâiul-născut al Canaanului" (vezi Fc 10, 15).

de către Asirieni, şi nici acolo nu vei avea odihnă, căci zidul lui a căzut.
14 Tânguiţi-vă, voi, corăbii ale Cartaginei, că puterea voastră a pierit.
15 Şi fi-va în ziua aceea că Tirul va fi părăsit vreme de şaptezeci de ani, ca durata unui rege, ca durata unui om8; şi fi-va după şaptezeci de ani că Tirul va fi ca un cântec de târfă:
16 „Ia-ţi o alăută, dă târcoale, tu, cetate, tu, târfă dată uitării; zi bine din alăută, cântă multe şi de toate, ca astfel să-ţi rămână amintirea!...".
17 Şi va fi că după acei şaptezeci de ani va cerceta Dumnezeu Tirul, şi el va fi din nou cum a fost întâi; şi fi-va el loc de negustorie pentru toate împărăţiile lumii de pe faţa pământului.
18 Iar negustoria şi câştigul său fi-vor sfinţenie Domnului; nu pentru ei va fi întreaga lui negustorie adunată, ci pentru cei ce locuiesc înaintea Domnului, ca să mănânce ei şi să bea şi să se sature, şi spre a fi legământ9 şi aducere aminte înaintea Domnului.
24
Pustiirea pământului.
1 Iată, Domnul va să nimicească lumea şi o va face pustie şi-i va lăsa faţa descoperită, iar pe cei ce locuiesc într-însa
8 Bunătatea lui Dumnezeu: Deşi nelegiuirile tirienilor s-au desfăşurat de-a lungul multor generaţii, Domnul limitează pedeapsa la durata unui rege cu viaţă lungă sau la aceea a unui om obişnuit.
9 Symbole (cuvânt pe care Isaia îl foloseşte o singură dată) înseamnă aici „legământ", „contract", „convenţie", semn al împăcării dintre Dumnezeu şi om.
îi va risipi.1

2 Şi poporul va fi ca preotul2 şi sluga precum stăpânul şi slujnica precum stăpâna; cel ce cumpără va fi precum cel ce vinde, cel ce dă cu împrumut va fi precum cel ce se împrumută, iar datornicul precum cel căruia îi este dator.
3 Pământul va fi stricat pe de-a-ntregul, pe de-a-ntregul pustiit pământul; căci gura Domnului a grăit acestea.
4 Plânge pământul, lumea e stricată, plâng înalţii pământului.
5 Nelegiuire săvârşit-a pământul din pricina celor ce îl locuiesc, pentru că ei au călcat legea3 şi au schimbat poruncile şi legământul cel veşnic.4
6 De aceea, blestem va mistui pământul, din pricină că locuitorii de pe el au păcătuit; de aceea locuitorii de pe pământ vor fi săraci, şi puţini vor fi oamenii care vor rămâne.
7 Vinul se va jeli, via se va jeli, şi toţi cei care-şi veseleau inima vor suspina.
8 Veselia timpanelor a încetat, Încetat-a îndrăzneala şi avuţia necredincioşilor, glasul alăutei a încetat.
1 Capitolele 24-27 cuprind profeţii referitoare la întregul pământ, într-o viziune care a fost numită şi „Apocalipsa lui Isaia".
2 Aici şi urm. În faţa mâniei Domnului nu vor exista privilegiaţi, ci toţi vor fi trataţi cu aceeaşi măsură. Asupra relaţiei popor-preot vezi şi Osea 4, 9.
3 Ephraemi rescriptor adaugă „Domnului" după „legea" (adaos preluat de vechile ediţii româneşti). Textul însă, aşa cum e comentat de Teodoret al Cirului, de Eusebiu şi Chiril, se referă nu numai la legea lui Moise, ci şi la legea naturală; aşadar, nenorocirea pământului va fi cauzată şi de cei ce păcătuiesc împotriva firii.
4 Profetul vede pământul ca pe o fiinţă vie, solidară cu propriii săi locuitori. Aceasta va fi şi viziunea lui Pavel: „Căci făptura a fost supusă deşertăciunii nu din voia ei, ci din pricina aceluia care a supus-o..." (Rm 8, 20 şi urm.).
1053
9 Plini sunt ei de ruşine, vin n-au băut, băutura tare le-a devenit amară celor ce o beau.
10 Toată cetatea s-a făcut pustie; omul îşi va închide casa, pentru ca nimeni să nu intre.
11 Un vaiet pentru vin e pretutindeni; veselia a încetat, toată bucuria pământului s-a dus.
12 Şi vor rămâne cetăţi pustii, şi case părăsite se vor dărăpăna.
13 Acestea toate vor fi pe pământ, în mijlocul neamurilor; aşa cum cineva culege măslinul, tot astfel îi vor culege pe ei; iar când culesul va fi gata,
14 aceia vor striga cu glas mare; iar cei rămaşi pe pământ se vor veseli laolaltă întru slava Domnului: apa mării se va tulbura.
15 De aceea fi-va slava Domnului în insulele mării; slăvit va fi numele Domnului.
16 Doamne, Dumnezeul lui Israel, de la marginile pământului minuni am auzit, nădejde fi-va celui binecredincios; dar ei vor zice: „Vai trădătorilor, celor ce trădează legea!"
17 Frică şi groapă şi laţ vor fi asupra voastră, a celor ce locuiţi pe pământ;
18 cel ce va fugi de frică, va cădea în groapă, iar cel ce va scăpa din groapă, va fi prins în laţ, căci ferestre s-au deschis din cer5, iar temeliile pământului se vor clătina;
19 pământul se va tulbura pe de-a-ntregul, pe de-a-ntregul se va ului pământul.
5 Sf. Simeon Noul Teolog: într-un fel, sfârşitul lumii reiterează apocalipsa potopului (Fc 7, 11), numai că din ferestrele cerului nu va mai curge apă, ci un râu de foc (Dn 7, 10).
20 Pământul se va povârni şi se va clătina ca o colibă într-o vie, ca un om beat şi ameţit, şi va cădea şi nu va fi în stare să se ridice, pentru că fărădelegea l-a copleşit.
21 Şi Dumnezeu Îşi va aduce mâna peste armia6 cerului şi peste regii pământului.
22 Şi ei îi vor strânge mulţimea în închisori şi o vor închide în temniţă grea; după multe generaţii vor fi cercetaţi;
23 şi cărămida se va şubrezi şi zidul va cădea; luna va roşi, iar soarele se va ruşina7; căci Domnul va împărăţi în Sion şi în Ierusalim8, şi-n faţa bătrânilor Săi Se va preamări.
25
Cântare de mulţumire.
1 Doamne, Dumnezeul meu, pe Tine Te voi preamări, numelui Tău îi voi cânta, că Tu ai făcut lucruri minunate, chiar şi sfatul dintru-nceput şi adevărat; aşa să fie, Doamne!
2 Că Tu ai prefăcut cetăţi în ţărână, chiar cetăţi anume întărite aşa ca temeliile lor să dureze; cetatea

necredincioşilor în veac nu se va zidi.
3 De aceea Te va binecuvânta poporul
6 Kosmos are aici sensul de oştire a îngerilor pedepsitori (imagine derivată din aceea a astrelor însufleţite).
7 Sintagma „luna va roşi, iar soarele se va ruşina" se află în numai trei codici, printre care şi Sinaiticus (ed. Rahlfs, notă infrapaginală). Cele două astre vor încerca un sentiment de ruşine pentru aceea că, odinioară, oamenii le-au cinstit ca pe nişte zeităţi. Imaginea însă se răsfrânge asupra oamenilor care le-au divinizat.
8 E vorba de Ierusalimul ceresc, cel pe care îl va pomeni Pavel în Evr 12, 22.
1054
cel sărac şi cetăţile oamenilor năpăstuiţi Te vor binecuvânta.
4 Că ajutor Te-ai făcut în toată cetatea smerită şi adăpost celor descurajaţi de lipsuri; Tu îi vei scăpa de oameni răi; adăpost Te-ai făcut celor însetaţi şi dulce adiere oamenilor necăjiţi.
5 Te vom binecuvânta ca nişte oameni cu inima săracă, însetaţi în Sion din pricina necredincioşilor pe mâna cărora ne-ai dat.1
6 Ospăţ va face Domnul Atotţiitorul pentru toate neamurile; pe muntele acesta vor bea veselie, vin vor bea;
7 cu mir se vor unge în muntele acesta. Pe toate acestea împarte-le neamurilor, căci sfatul acesta-i mai presus de neamurile toate.
8 Moartea a biruit şi om a-nghiţit, dar iarăşi a luat Dumnezeu toată lacrima de pe toată faţa.2 Ocara poporului Său a luat-o de pe tot pământul, căci gura Domnului a grăit acestea.
9 şi-n ziua aceea vor zice: „Iată-L pe Dumnezeul nostru în Care am nădăjduit, şi El ne va mântui; Acesta este
1 Teodoret al Cirului: Cuvinte rostite parcă de corul apostolilor.
2 Sf. Irineu: Trupul rămâne capabil de stricăciune, dar şi de nestricăciune; el e hărăzit morţii, dar şi vieţii. Moartea şi viaţa îşi fac loc una alteia sau se alungă una pe cealaltă, ele neputând fi amândouă la un loc. Aşadar, dacă moartea pune stăpânire pe om, ea alungă viaţa din el, dar dacă viaţa este aceea care se înstăpâneşte asupră-i, moartea e alungată. Viaţa ca viaţă e suflare, dar viaţa care alungă moartea e un rod al Duhului. (Textul Masoretic, diferit, cunoaşte traduceri precum: „El (Dumnezeu) întru biruinţă va înghiţi moartea" (KJV); „El pentotdeauna va înghiţi moartea" (RSV); „El a făcut ca moartea să piară pentru totdeauna" (BJ); „El va face moartea să piară pentru totdeauna" (TOB); „El va nimici moartea pentru totdeauna" (OSTY); „El va înlătura moartea pe vecie" (MIRON).
Domnul, noi L-am aşteptat, noi ne-am bucurat şi-ntru mântuirea noastră ne vom veseli".
10 Odihnă va da Dumnezeu în muntele acesta, iar ţara Moabului va fi călcată-n picioare, aşa cum se calcă un pod sub căruţe.
11 El mâinile Şi le va întinde întocmai cum îl încovoaie pe cineva spre a-l pierde şi semeţia i-o va umili pentru cele ce sub mâna lui s-au apăsat.
12 El va umili înălţimea zidului de scăpare: pân' la pământ se va prăbuşi.
26
Cântarea celor răscumpăraţi.
1 În ziua aceea vor cânta cântarea aceasta în ţara Iudeii: iată o cetate tare, şi El va face ca zidul şi meterezele ei să fie mântuirea noastră.
2 Deschideţi porţile să intre poporul care păzeşte dreptatea şi păzeşte adevărul,
3 cel ce apără adevărul şi păzeşte pacea; că în Tine, Doamne,
4 în Tine am nădăjduit de-a pururi, în Tine, Dumnezeul Cel mare, Cel veşnic,
5 Cel ce i-ai smerit, coborându-i, pe cei ce locuiesc întru cele înalte; Tu vei dărâma cetăţi puternice, pân' la pământ le vei prăbuşi;
6 şi vor călca pe ele picioarele celor blânzi şi paşii celor smeriţi.
7 Calea binecredincioşilor netedă s-a făcut, gata e calea binecredincioşilor.
8 Căci calea Domnului judecată este; întru numele Tău am nădăjduit şi-ntru amintirea Ta
1055
9 din dorul sufletului nostru.1 Spre Tine, Dumnezeule, de noapte caută sufletul meu, căci lumină pe pământ sunt poruncile Tale; învăţaţi-vă dreptatea, voi, cei ce locuiţi pământul!

10 Căci necredinciosul e părăsit; nimeni care nu va învăţa ce e dreptatea pe pământ nu va putea săvârşi adevărul. Ducă-se de aici necredinciosul, ca să nu vadă slava Domnului!2
11 Doamne, înalt este braţul Tău, ei însă n-au ştiut-o; dar când o vor cunoaşte se vor ruşina; poporul neştiutor va fi cuprins de râvnă,3 iar acum focul îi va mistui pe cei potrivnici.
12 Doamne, Dumnezeul nostru, dă-ne pace, că pe toate ni le-ai dat.
13 Doamne, Dumnezeul nostru, fă-ţi din noi agoniseala Ta!4 Doamne, în afară de Tine pe un altul nu-l ştim, numele Tău îl numim.
14 Dar morţii viaţă nu vor vedea şi nici doctorii în nici un chip nu-i vor învia; de aceea mânie ai adus asupră-le şi i-ai nimicit şi pe toţi bărbaţii lor i-ai luat de la ei;
1 Psalmistul simte la fel: „Adusu-mi-am aminte de Dumnezeu şi m-am veselit” (Ps 76, 3).
2 Cuvintele acestea le vor auzi cei care doar în aparenţă păzesc poruncile Domnului, dar nu acceptă insultele, necinstea sau ocările oamenilor (Sf. Simeon Noul Teolog).
3 Teodoret al Cirului: Aluzie la Iudeii care, în ignoranţa lor şi din zel pentru credinţa lor, L-au răstignit pe Domnul.
4 Literal: „Doamne..., ia-ne în stăpânirea (posesia) Ta”. Sf. Atanasie: Nu Dumnezeu a început să fie Stăpânul nostru, ci noi am început să fim sub stăpânirea Lui. După aceea, bun şi îndurător cum este, şi vrând să devină cunoscut tuturor, El a făcut ca propriul Său Fiu să-Şi ia asupră-Şi trup omenesc şi să devină om, pentru ca în acest trup să Se ofere pe Sine pentru toţi şi să ne elibereze din falsa închinare şi din stricăciune
15 adu, Doamne, mai multe rele asupră-le, adu mai multe rele asupra slăviţilor pământului!5
16 Doamne, în necaz ne-am adus aminte de Tine, în mic necaz certarea Ta ne-a fost.
17 Ca o femeie-n chinuri când e să nască şi strigă-ntru durerea ei, aşa I-am fost noi Celui iubit al Tău6.
18 De frica Ta, Doamne, noi am zămislit şi ne-am chinuit şi suflul mântuirii Tale l-am născut, pe care noi pe pământ l-am săvârşit; noi nu vom cădea, dar vor cădea toţi cei ce locuiesc pământul.
19 Morţii vor învia, cei din morminte se vor scula şi cei ce sunt în pământ se vor veseli; că roua de la Tine le este vindecare,7 dar pământul necredincioşilor va pieri.
20 Mergi, poporul Meu, intră-n cămările tale, închide-ţi uşa, ascunde-te puţin, cât de cât, până ce mânia Domnului va fi trecut.8
5 Sf. Ioan Casian îl citează pe Avva Teodor: Deseori în Sfânta Scriptură cuvântul „rele” e folosit în loc (sau cu înţelesul) de „necazuri”. Dumnezeu nu e autorul răului, dar acesta poate fi perceput ca atare de cel asupra căruia se abate, aşa cum e uneori perceput de pacientul căruia doctorul îi cauterizează o rană.
6 Rezonanţe noutestamentare: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit” (Mt 3, 17); „Tu eşti Fiul Meu Cel iubit” (Mc 1, 11; Lc 3, 22). T. M.: „aşa am fost în faţa Ta” (KJV); „aşa am fost din pricina Ta” (RSV); „aşa am fost înaintea feţei Tale” (BJ). Teodoret al Cirului: Suferind dureri aproape identice cu acelea ale femeii care naşte, Fiului Tău Celui iubit I se datorează faptul că noi am fost mântuiţi de dureri.
7 Sf. Chiril al Alexandriei: Bănuiesc că prin „rouă” profetul înţelege puterea cea dătătoare de viaţă a Duhului Sfânt.
8 În aşteptarea învierii celei de obşte, oamenii stau ascunşi în mormintele lor ca în nişte cămări.

21 Că, iată, din locaşul Său cel sfânt va aduce Domnul mânie peste locuitorii pământului; la rândul său, pământul îşi va da pe faţă sângele şi nu-i va mai ascunde pe cei ucişi.9
27
Uciderea balaurului. Cântecul viei. Reaşezarea poporului lui Dumnezeu.
1 În ziua aceea va aduce Dumnezeu sabia cea sfântă şi mare şi puternică asupra balaurului, a şarpelui ce fuge, asupra balaurului, a şarpelui încolăcit, şi va ucide balaurul.1
2 În ziua aceea va fi o vie frumoasă şi un dor de a-i cânta o cântare:2
3 Cetate tare sunt eu, cetate împresurată; zadarnic o voi uda, că noaptea-i ca şi cum n-ar fi, iar ziua zidul va cădea.
4 E cineva să nu şi-o fi dorit? Cine-i acel ce mă va pune să duc eu grija paielor din câmp? Din pricina acestui război am lepădat-o; de aceea făcut-a Domnul asupră-i toate câte El a rânduit.
9 Domnul către Cain: „Glasul sângelui fratelui tău strigă spre Mine din pământ” (Fc 4, 10).

1 Profeţie asupra înfrângerii Satanei. „Sabia": „sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu" (Ef 6, 17); de aici, „Cuvântul" (Logosul) lui Dumnezeu, Iisus Hristos, El Însuşi Dumnezeu (In 1, 1). Balaurul: „Balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se cheamă diavol şi Satana" (Ap 12, 9). El e „şarpele ce fuge" din faţa lui Iisus (Mt 8, 29) şi „şarpele încolăcit", sinuos, înşelător, fascinant. Sf. Vasile cel Mare tălmăceşte: Cel ce-i urmează şarpelui demonstrează că însăşi viaţa lui e încolăcită, inegală, schimbătoare, bântuită de contradicţii.
2 Profetul schimbă registrul şi introduce un scurt poem alegoric asupra Ierusalimului împresurat şi nimicit de duşmani (dar nu fără ştirea, îngăduinţa sau planul lui Dumnezeu).
5 Sunt arsă scrum. Cei ce locuiesc în ea strigă: să facem pace cu El, să facem pace!
6 Cei care vin sunt fiii lui Iacob; Israel va odrăsli şi va înflori şi de rodul său va fi plină lumea.3
7 Fi-va el lovit aşa cum a lovit? fi-va el ucis aşa cum a ucis?
8 Certându-i şi ocărându-i îi va elibera. Oare nu Tu erai Cel ce cu duh de asprime cugetai să-i ucizi cu duh de mânie?
9 De aceea fărădelegea lui Iacob îi va fi luată; şi aceasta-i binecuvântarea lui, când Eu voi lua păcatul de pe el, când ei vor zdrobi în bucăţele, ca praful mărunt, toate pietrele capiştelor idoleşti, când arborii lor nu vor rămâne4 şi când idolii lor vor fi tăiaţi ca un tufiş oareunde.
10 Turma ce locuieşte acolo va fi lăsată ca o turmă părăsită;5 şi pentru multă vreme locul de-acolo îi va fi păşune şi turmele acolo se vor odihni.
11 Şi după oarecare vreme nu va mai fi în locul acela nimic verde, din pricina ierbii care se va usca. Veniţi încoace, voi, femei care veniţi din zare! Că-i popor lipsit de orice înţelegere; de aceea, Cel ce i-a făcut nu se va îndura de ei, nici Cel ce i-a plăsmuit nu va avea milă de ei...
12 Şi va fi că-n ziua aceea Dumnezeu îi va strânge la un loc6, de la şanţurile
3 Strigătul de pace a însemnat pocăinţă, iar pocăinţa nu întârzie să-şi arate rodul.
4 E vorba de crângurile sacre din practica religiilor păgâne.
5 Versetele 10-11: Imagine a Evreilor deportaţi, succedată (în versetele următoare) de a celor întorşi din robie.
6 Verbul symfrasso, folosit numai aici în V. T.: a-i strânge sub presiune pe unii dintr-o parte şi pe alţii din alta şi a-i aduna la un loc. Aceasta, de dragul contrastului cu fraza următoare.

Râului 7 până la Rinocorura8; dar voi îi veţi aduna pe fiii lui Israel unul câte unul.9
13 Şi va fi că-n ziua aceea vor suna ei din trâmbiţa cea mare, iar cei pierduţi în ţara Asirienilor vor veni înapoi, ca şi cei pierduţi în Egipt, şi I se vor închina Domnului pe muntele cel sfânt, în Ierusalim.
28
Împotriva lui Efraim. Profeţii mincinoşi. Şubrezenia unor legăminte. Parabola lucrătorului.
1 Vai de cununa trufiei! vai simbriaşilor lui Efraim1! vai de floarea care a căzut din slava de pe vârful muntelui mănos!2 vai celor ce se îmbată fără vin3!
7 „şanţurile Râului" indică, după toate probabilităţile, cele două braţe ale Eufratului, înainte ca marele fluviu al Persiei să se întâlnească cu Tigrul.
8 „Rinocorura": echivalent (necunoscut) a ceea ce Versiunea Ebraică numeşte „Torentul (Pârâul) Egiptului", punct ce se cheamă astăzi Wadi el-Ariş, situat la cca 76 km sud-vest de Gaza.
9 Teodoret al Cirului interpretează textul ca fiind o profeţie la adresa Sfinţilor Apostoli: dacă Dumnezeu Îşi poate strânge fiii printr-o singură mişcare (vezi fraza precedentă), pe trimişii Săi (apostolii) îi va aduna în timp, mergând din sinagogă în sinagogă şi din cetate în cetate.
1 Pare a fi o aluzie la Damasc şi la restul Siriei, de unde tribul lui Efraim îşi recruta mercenarii împotriva Ierusalimului.
2 Posibilă aluzie la imperiul asirian.
3 După Teodoret, „cei ce se îmbată fără vin" erau închinătorii la idoli, a căror practică ducea deseori la extaze frenetice (mai ales în cultul misterelor orientale).
2 Iată, tare şi grea este mânia Domnului4, ca grindina ce cade acolo unde nu-i nici un adăpost, cea care cade năprasnic, ca un şuvoi mare de apă ce duce la vale pământul, aşa le va face odihnă mâinilor Sale.
3 Cununa trufiei, simbriaşii lui Efraim, va fi călcată-n picioare.
4 Şi floarea cea veştedă a slăvitei nădejdi de pe vârful muntelui celui înalt va fi ca o smochină

pârguită: cel ce o vede va pofti s-o înghită mai înainte de a fi pus mâna pe ea.
5 În ziua aceea Domnul Atotţiitorul va fi cununa nădejdii, cea împletită cu slavă, a poporului meu celui rămas.
6 Ei vor fi lăsaţi în duhul judecăţii pentru judecată5 şi pentru tăria celor ce împiedică omorul.
7 Că aceştia6 8 prin vin au căzut în greşale, prin băutură tare7 s-au rătăcit; prin băutură tare şi-au ieşit din minţi preotul şi profetul, de pofta de vin sunt ei înghiţiţi, de beţie tare s-au clătinat pe picioare, şi-au pierdut cărarea; aceasta-i vedenia lor.8
8 Blestemul va mânca sfatul acesta, că acesta-i legat de lăcomie:
4 „mânia Domnului” (aici şi în alte locuri) nu înseamnă acţiunea directă a lui Dumnezeu, ci instrumentul prin care El lucrează (în speţă, duşmanul care se năpusteşte ca o furtună devastatoare).
5= Îngăduinţa lui Dumnezeu de a amâna o judecată de acum pentru una viitoare.
6 Critică aspră, violentă, la adresa contemporanilor, din care nu lipseşte ironia şi de la care nu sunt cruţaţi preoţii şi „profeţii”.
7 După unii exegeţi, „băutura tare” („sichera”) era un preparat, prin fermentaţie, din palmier; după alţii, era vin amestecat cu aromate.
8 „vedenia”: cuvânt folosit la modul ironic = „vedenia” rezultată din iraţionalitatea stării de beţie.

9 „Cui i-am vestit noi lucruri rele? şi cui i-am adus o veste?: celor înţărcaţi, celor smulşi de la sân”.
10 Aşteaptă necaz peste necaz, nădejde peste nădejde, încă puţin şi încă puţin,
11 din pricina vorbelor obraznice ale buzelor, prin mijlocirea unui alt fel de a vorbi; căci ei îi vor vorbi acestui popor, zicându-i:
12 aceasta-i odihna celui flămând şi aceasta-i nenorocirea; dar ei nu vor să audă.
13 De aceea rostirea lui Dumnezeu le va fi necaz peste necaz, nădejde peste nădejde, încă puţin şi încă puţin, pentru ca ei să meargă şi să cadă înapoi; şi vor fi zdrobiţi şi vor fi în primejdie şi vor fi prinşi.
14 De aceea, ascultaţi cuvântul Domnului, voi, bărbaţi necăjiţi, şi voi, maimarii poporului din Ierusalim.
15 De vreme ce voi aţi zis: „Făcut-am un legământ cu iadul şi o înţelegere cu moartea: furtună năprasnică de va trece, ea nu va veni peste noi; din minciună ne-am făcut nădejde şi de minciună vom fi ocrotiţi”,
16 de aceea, aşa zice Domnul: iată, Eu voi pune în temeliile Sionului o piatră de mare preţ, anume aleasă, o piatră pentru capul unghiului, o piatră nestemată pentru temeliile lui; şi cel ce va crede în El nu se va ruşina.9
9 Text profetic care Îl anunţă pe Iisus Hristos drept „piatra din capul unghiului”, pe care ziditorii o nesocotiseră (Ps 117, 22-23; Mt 21, 42). Sf. Chiril al Alexandriei: Piatra din capul unghiului e menită să unească doi pereţi; Iisus Hristos este Cel ce i-a unit în Sine pe Evrei şi Neamurile. În limba greacă, cuvântul „piatră” (lithos) e de genul masculin, motiv pentru care pronumele folosit aici îl păstrează. T. M. omite „în El”. Dintre traducerile acestuia: „Cel ce crede nu se va grăbi” (KJV); „Cel ce crede nu va fi zorit” (RSV); „Cel ce se încrede nu se va clătina” (BJ); „Cel ce se sprijină nu va fi luat prin surprindere” (TOB); „Cel ce crede nu se va clătina” (OSTY).
17 Şi voi face ca judecata să fie spre nădejde, iar mila Mea va fi pentru cumpenele drepte; iar voi, cei ce zadarnic nădăjduiţi în minciună, cum că furtuna nicicum nu va da peste voi
18 decât dacă vi s-ar strica legământul cu moartea şi dacă nădejdea voastră în iad n-ar mai sta în picioare, ei bine, dacă furtună năprasnică va veni peste voi, de ea veţi fi culcaţi la pământ;
19 ori de câte ori va trece, vă va lua la vale; dimineaţă de dimineaţă ea va trece ziua, iar noaptea fi-va nădejde rea. Învăţaţi-vă să auziţi,
20 voi, cei necăjiţi; noi nu putem să ne batem, noi înşine suntem prea slabi pentru a ne aduna.
21 Că în muntele necredincioşilor Se va ridica Domnul, şi în Valea Gabaonului va fi; lucrurile Sale Şi le va face cu mânie, chiar un lucru plin de amărăciune, şi mânia Lui va lucra neobişnuit, şi amărăciunea Lui neobişnuită va fi.
22 De aceea, nu vă veseliţi, şi nici legăturile voastre să nu se facă puternice, căci am auzit de lucruri isprăvite şi retezate de Domnul Atotţiitorul, pe care El le va face pe-ntregul pământ.
23 Luaţi seama şi ascultaţi glasul Meu, luaţi aminte şi auziţi cuvintele Mele:
24 Oare toată ziua va ara cel ce ară? sau nu-şi va pregăti sămânţa mai înainte de a-şi lucra

pământul?
25 Oare, atunci când îl mărunţeşte, nu va semăna puţin mac sau chimen, iar după aceea va semăna grâu şi orz şi mei şi hrişcă în hotarele tale?

26 Astfel vei fi tu certat de judecata lui Dumnezeu şi te vei veseli.
27 Că nu cu greutate se curăţă macul, nici cu roată de car se bate chimenul, ci macul se scutură cu băţul, iar chimenul se mănâncă cu pâine.
28 Că nu pe totdeauna Mă voi mânia Eu pe voi, nici că glasul mâniei Mele vă va strivi.
29 De la Domnul Atotţiitorul au ieşit aceste semne; sfătuiţi-vă, înălţaţi deşartă mângâiere!10
29
Împresurarea şi eliberarea Arielului. Formalismul religios. Mântuirea care vine.
1 Vai cetăţii Ariel 1, cu care David a purtat război! An de an strângeţi-vă roadele, căci veţi mânca împreună cu Moab!
2 Că mult voi necăji Eu Arielul; a Mea va fi tăria şi avuţia lui.
3 Şi te voi împresura cum a făcut-o David, şi cu bulumaci te voi înconjura şi turnuri îţi voi ridica împrejur.
4 Şi cuvintele tale vor fi umilite pân' la pământ; şi în pământ se vor afunda cuvintele tale; şi glasul tău va fi ca al celor ce vorbesc din pământ, pân' la faţa pământului glasul tău se va micşora.
10 După unii comentatori, îndemn ironic.
1 Ariel: nume criptic al Ierusalimului (deşi Teodoret crede că e un alt nume al localităţii Areopolis din ţara Moabului). După unii ebraişti, ar însemna „leul lui Dumnezeu" sau „căminul (vatra) lui Dumnezeu". În versetele 1-4 Domnul îi aduce necazuri, în versetele 5-8 îi nimiceşte duşmanii. Cucerirea Ierusalimului de către David este relatată, foarte pe scurt, în 2 Rg 5, 6-9.
5 Bogăţia necredincioşilor va fi ca praful de pe roată, iar mulţimea celor ce te asupresc va fi ca spulberul ţărânii; ca o împunsătură repede va fi
6 de la Domnul Atotţiitorul. Că fi-va cercetare cu tunet şi cu cutremur şi cu vuiet mare, volbură învăluindu-se năprasnic şi pară de foc mistuind.
7 Şi bogăţia tuturor neamurilor laolaltă, câte s-au luptat împotriva Arielului şi toate câte s-au războit cu Ierusalimul şi toate câte s-au adunat împotriva lui şi i-au adus necazuri, toate vor fi ca ale unuia ce visează noaptea în somn;
8 fi-vor precum cei ce beau şi mănâncă în vis, iar când se trezesc, iată că visul a fost zadarnic; precum însetatul care visează că bea şi când se trezeşte e tot însetat şi vede că sufletul său în zadar a poftit: aşa va fi bogăţia tuturor neamurilor câte s-au războit împotriva muntelui Sion.
9 Pierdeţi-vă curajul, uluiţi-vă şi supuneţi-vă, dar nu din băutură tare sau din vin.
10 Că Domnul v-a adăpat cu un duh al părerii de rău; şi El va închide ochii lor şi ochii profeţilor şi pe ai dregătorilor care văd lucruri tainice.
11 Iar cuvintele acestea vor fi pentru voi cum sunt cuvintele acestei cărţi pecetluite asupra căreia, dacă-i va fi dată unui ştiutor de carte cu îndemnul: „Citeşte-o!", el va zice: „Nu pot să o citesc, căci e pecetluită".
12 Şi va fi dată cartea aceasta în mâna unui om care nu ştie carte şi i se va spune: „Citeşte-o!", iar el va răspunde: „Nu ştiu carte".2
2 Sf. Simeon Noul Teolog: Pentru cel care o citeşte superficial, chiar dacă o învaţă pe dinafară, Scriptura rămâne o carte închisă sau pecetluită. Scriptura se cere, în ultimă instanţă, contemplată lăuntric, prin asistenţa Duhului Sfânt.

13 Şi a zis Domnul: poporul acesta se apropie de Mine cu gura şi Mă cinsteşte cu buzele, dar inima lui e departe de Mine; dar zadarnic Mă cinsteşte învăţând porunci şi învăţături omeneşti. 3
14 De aceea, iată, Eu Îmi voi pune în gând să strămut poporul acesta, şi-l voi strămuta; pierde-voi înţelepciunea înţelepţilor, iar deşteptăciunea celor deştepţi o voi ascunde.4
15 Vai celor ce-şi adâncesc sfatul, dar nu prin Domnul! Vai celor ce fac sfat într-ascuns şi ale căror lucruri sunt în întuneric şi vor zice: „Cine ne-a văzut?" sau: „Cine ne va şti, pe noi şi ceea ce facem noi?".
16 Oare vă veţi socoti ca lutul olarului? Un lucru plăsmuit îi va spune oare celui ce l-a plăsmuit: „Nu tu m-ai plăsmuit!"? sau făptura, celui ce a făcut-o: „Nu cu înţelepciune m-ai făcut!"?.

17 Nu e oare încă puţin, şi Libanul se va schimba ca muntele Carmel şi Carmelul se va socoti ca un crâng?
18 şi-n ziua aceea surzii vor auzi cuvintele cărţii, şi cei din întuneric şi cei din negură; şi ochii orbilor vor vedea;5
19 şi cu veselie se vor bucura săracii de dragul Domnului, iar cei fără nădejde între oameni se vor umple de bucurie.
20 Nelegiuitul s-a făcut de nimic, trufaşul a pierit, nimiciţi au fost cei ce-ntru răutate săvârşesc fărădelege,
3 Text de mare frumuseţe, citat de Iisus în Mt 15, 8-9.
4 Demonstrând că Evanghelia lui Hristos a răsturnat falsele valori intelectuale şi morale, înlocuindu-le cu cele autentice, Pavel va cita această ultimă frază în 1 Co 1, 19.
5 Aici şi în versetele următoare: profeţie mesianică.
21 precum şi cei care-i fac pe oameni să păcătuiască prin cuvânt; iar pe cei ce mustră prin pieţe6 îi va da peste cap, pentru că-ntru nedreptate l-au dat la o parte pe cel drept.
22 De aceea, aşa zice Domnul despre casa lui Iacob, cel pe care l-a ales din Avraam: nu acum va fi ruşinat Iacob şi nu acum îşi va schimba Israel înfăţişarea,
23 ci, atunci când fiii lor vor vedea lucrurile Mele, de dragul Meu Îmi vor sfinţi numele şi-L vor sfinţi pe Sfântul lui Iacob şi de Dumnezeul lui Israel se vor teme.
24 Şi cei ce rătăcesc cu duhul vor cunoaşte înţelegerea, cei ce cârtesc vor învăţa ascultarea, iar limbile gângave se vor învăţa să grăiască pace.
30
Profeţii asupra Egiptului şi Ierusalimului. Pedepsirea neamurilor.
1 Vai de fiii răzvrătiţi, zice Domnul; voi aţi făcut sfat, dar nu prin Mine; şi înţelegere1 aţi făcut, dar nu prin Duhul Meu, ca să adăugaţi păcate peste păcate;
2 da, cei ce pornesc să coboare în Egipt fără să Mă fi întrebat pe Mine, ca să capete ajutor de la Faraon şi să fie ocrotiţi de Egipteni.
3 Căci ocrotirea lui Faraon vă va fi vouă spre ruşine, iar celor ce-şi pun nădejdea în Egipt le va fi spre ocară.
6 Textual: „cei ce mustră în porţi". În antichitate, poarta cetăţii (spaţiul din faţa ei) era loc pentru adunări publice.
1 Cuvântul syntheke = „înţelegere", „învoială", „contract", „alianţă" mai este folosit de Isaia şi în 28, 15, unde e vorba de o înţelegere cu moartea.

4 Că sunt în Hanes2 nişte principi, răi vestitori.
5 Zadarnic se vor strădui ei să-şi apropie poporul, că aceasta nu le va fi de nici un ajutor, ci spre ruşine şi ocară.
6 Vedenia fiarelor cu patru picioare în Pustiu. În necaz şi-n strâmtorare, acolo unde sunt leul şi puiul de leu, de unde vin şi aspide şi pui de aspidă zburătoare, acolo vor fi cei ce-şi poartă averea pe asini şi pe cămile către un neam care nu le va fi de nici un folos, ci spre ruşine şi ocară.3
7 Zadarnic vă vor ajuta Egiptenii, fără nici un folos; spuneţi-le: „Mângâierea aceasta a voastră e zadarnică".
8 Acum aşază-te şi scrie aceste cuvinte pe o tăbliţă şi într-o carte; căci lucrurile acestea vor fi pentru multe şi îndelungate zile, şi chiar pentru vecie.
9 Căci poporul e neascultător: copii neadevăraţi, care nu vor să audă legea lui Dumnezeu;
10 cei ce le spun profeţilor: „Nu ne vestiţi nouă!", iar celor ce văd vedenii: „Nu ni le spuneţi nouă, ci spuneţi-ne şi vestiţi-ne o altă rătăcire
11 şi întoarceţi-ne din calea aceasta; scutiţi-ne de această cărare şi scutiţi-ne de Sfântul lui Israel4!"
2 Hanes: capitală a Egiptului de Sus, pe care Grecii au numit-o mai târziu Heracleopolis.
3 Sălbatic şi potrivnic era deşertul (Negheb) pe care îl străbăteau caravanele emisarilor regeşti ai lui Israel, în drumul lor spre Egipt, de unde sperau ajutor împotriva Asirienilor (cu care rupseseră alianţa).
4 într-o seamă de versiuni greceşti: „Cuvântătorul („Oracolul") (ton loghion) lui Dumnezeu", aşa cum apare şi în vechile traduceri româneşti. Ed. Rahlfs: „Sfântul (ton aghion) lui Dumnezeu", în concordanţă cu Textul Ebraic. VULGATA: „sanctus Israel". Textul nu e lipsit de o nuanţă ironică.

12 Drept urmare, acestea zice Domnul, Sfântul lui Israel: pentru că n-aţi vrut să ascultaţi de cuvintele acestea, ci v-aţi încrezut în minciună, şi pentru că aţi cârtit şi v-aţi rezemat pe un astfel de cuvânt,
13 iată de ce păcatul acesta o să vă fie ca un zid care năprasnic se năruie atunci când o cetate tare a fost luată, a cărei cădere e ca şi cum a fost.
14 Iar căderea ei va fi ca sfărâmarea unui vas de lut, ca fărâmiţele rămase dintr-o ulcică, aşa ca printre ele să nu găseşti un ciob în care să aduci foc sau cu care să iei puţină apă.
15 Aşa zice Domnul, Sfântul lui Israel: când te vei întoarce şi vei suspina, atunci te vei mântui; şi vei cunoaşte unde ai fost atunci când îţi puneai nădejdea în cele zadarnice. Atunci deşartă vi s-a făcut tăria, dar n-aţi vrut să luaţi seama,
16 ci aţi zis: „Vom fugi pe cai!", şi iată că veţi fugi; şi aţi zis: „Pe cai iuţi vom încăleca!", şi iată că iuţi vor fi cei ce vă vor goni.
17 O mie vor fugi de glasul unuia, iar de glasul a cinci vor fugi o mulţime, până ce veţi rămâne ca un catarg pe un vârf de munte şi ca un steag pe un vârf de deal.5
18 Şi iarăşi va aştepta Dumnezeu, ca să Se îndure de voi, şi de aceea Se va înălţa, pentru ca să aibă milă de voi; fiindcă Domnul Dumnezeul vostru e judecător: unde v-aţi lăsat mărirea? Fericiţi sunt toţi cei ce rămân întru El!
19 Că popor sfânt va locui în Sion.
5 În contextul unui sfârşit de război devastator, în care Israelul întreg e la pământ, textul sugerează că Ierusalimul, totuşi, deşi doar simbolic, rămâne în picioare.

Şi-n vreme ce Sionul plângea amarnic: „Miluieşte-mă!", El te va milui, iar când El a văzut glasul strigătului tău, atunci te-a ascultat.6
20 Şi cu toate că Domnul vă va da pâinea necazului şi apă zgârcită, cei ce te fac să rătăceşti nu se vor mai apropia de tine, pentru că ochii tăi îi vor vedea pe cei ce te fac să rătăceşti
21 şi urechile tale vor auzi cuvintele celor ce te-au îndemnat la rătăcire, ale celor ce zic: „Aceasta e calea, pe ea să mergem, fie la dreapta, fie la stânga...".
22 Iar tu vei ridica idolii suflaţi cu argint şi suflaţi cu aur şi-i vei zdrobi făcându-i pulbere şi-i vei arunca aşa cum se aruncă apa unei femei la scurgere şi ca pe o scârnăvie îi vei lepăda.
23 Atunci ploaie va fi pentru sămânţa câmpului tău, iar pâinea ca rod al pământului tău va fi multă şi hrănitoare, iar vitele tale în ziua aceea vor paşte în loc mănos şi întins.
24 Taurii voştri şi boii care vă lucrează pământul vor mânca paie amestecate cu orz vânturat.
25 Şi pe tot muntele înalt şi pe tot dealul semeţ va curge apă în ziua aceea când mulţi vor pieri şi când turnuri vor cădea.
26 Şi va fi lumina lunii ca lumina soarelui, iar lumina soarelui va fi de şapte ori mai mare în ziua aceea când Domnul va tămădui scrântitura poporului Său şi când durerea rănii tale o va vindeca.
27 Iată, numele Domnului vine după
6 Dumnezeu e întotdeauna sensibil la pocăinţă şi rugăciune; prin vrerea şi îndurarea Lui, totul se schimbă.
multă vreme:7 arzătoare mânie; rostirea buzelor Sale e plină de slavă: rostire plină de mânie, iar aprinderea mâniei Sale va mistui ca focul.
28 Şi suflarea Lui, ca apa prăvălindu-se-ntr-o vale, pân' la grumaz va ajunge şi se va împărţi ca să tulbure neamurile pentru zadarnica lor rătăcire; rătăcirea însăşi le va urmări şi le va prinde din urmă.
29 Oare-ntotdeauna trebuie să vă veseliţi şi fără-ncetare să intraţi în sfintele Mele locaşuri precum fac aceia care se ţin de praznice? Oare, asemenea celor ce o duc într-o veselie, cu fluier trebuie să mergeţi voi în muntele Domnului, la Dumnezeul lui Israel?
30 Şi Domnul Îşi va face auzită slava glasului Său şi mânia braţului Său, privelişte să facă din mânie şi din urgie şi din flacără mistuitoare; şi groaznic va fulgera, iar mânia Sa fi-va ca apa şi ca grindina ce bate cu putere.
31 Că prin glasul Domnului fi-vor Asirienii bătuţi, prin chiar lovirea cu care El îi va lovi.
32 Şi din toate părţile se va întâmpla că aceia de la care avea nădejde de ajutor, aceia în care se încredea, aceia vor purta, în schimb, război împotriva lui cu tobe şi alăute.
33 Căci tu vei fi cerut mai înainte de a-ţi fi venit vremea; oare şi ţie ţi s-a pregătit să domneşti? Domnul ţi-a pregătit un şanţ adânc, copaci îngrămădiţi, foc şi lemne din belşug; mânia Domnului va

fi ca un şanţ aprins cu pucioasă.
7 Tabloul se modifică brusc: Dumnezeu Se întoarce împotriva Asirienilor.
1063
31
Zădărnicia alianţei cu Egiptul. Domnul împotriva Asiriei.
1 Vai celor ce se coboară în Egipt pentru ajutor, celor ce se încred în cai şi-n care de luptă, pentru că sunt multe, şi în cai, că sunt numeroşi, şi nu şi-au pus nădejdea în Sfântul lui Israel şi nici nu L-au căutat pe Domnul.
2 De aceea El cu înţelepciune a adus asupră-le nenorociri,1 1
3 spre Egiptean om, iar nu Dumnezeu spre trupuri de cai în care nu este ajutor; ci Domnul Îşi va aduce mâna asupră-le: cei ce ajută vor osteni şi toţi împreună vor pieri.
4 Că aşa mi-a spus mie Domnul: ca un leu care răcneşte, sau ca puiul de leu asupra prăzii pe care a prins-o şi strigă deasupră-i până ce se umplu munţii de glasul său şi tresar animalele şi tremură de sălbăticia furiei sale, aşa Se va pogorî Domnul Atotţiitorul să Se lupte pe muntele Sionului, pe munţii acestuia.
5 Ca păsările în zbor, aşa va acoperi Domnul Atotţiitorul Ierusalimul şi-l va ocroti şi-l va scăpa şi-l va izbăvi şi-l va mântui.
6 Întoarceţi-vă, voi, fii ai lui Israel, cei ce puneţi la cale sfat adânc şi nelegiuit!
7 Că în ziua aceea oamenii se vor lepăda de idolii lor de argint şi de idolii lor de aur, pe care mâinile lor i-au făcut.
1 „cu înţelepciune" (sau: „înţelepţeşte"): ca unul care ştie ce face; asemenea părinteluipedagog care pedepseşte cu scopul de a îndrepta. şi cuvântul Său nu va fi în deşert; El Se va ridica împotriva caselor oamenilor răi şi împotriva nădejdii lor celei zadarnice
8 Şi Asirianul va cădea; nu sabie de bărbat voinic, nici sabie de om de mijloc îl va mînca, şi nici din faţa săbiei va fugi; ci tinerii vor fi doborâţi;
9 că ei cu pietre vor fi înconjuraţi ca şi cu un şanţ şi fi-vor înfrânţi, iar cel ce va fugi va fi prins. Acestea zice Domnul: fericit cel ce are sămânţă în Sion şi casnici în Ierusalim!2
32
Regele drept. Femeile nepăsătoare. Domnia dreptăţii şi păcii.
1 Că, iată, un Rege drept va domni şi mai-marii cu judecată vor cârmui.1
2 Şi va fi că omul îşi va ascunde cuvintele2, şi el ascuns va fi ca de apa ce curge, iar în Sion se va arăta ca un râu curgător, slăvit în pământ însetat.
3 Şi ei nu-şi vor mai pune nădejdea în oameni, ci urechile şi le vor apleca să audă.
2 Această spusă a Domnului nu se află în Versiunea Ebraică. Sfinţii Ioan Damaschin, Ioan Casian şi Ambrozie al Milanului o comentează în sens alegoric, ca referindu-se la descendenţa duhovnicească a celor ce seamănă cuvântul lui Dumnezeu în perspectiva Ierusalimului ceresc. În plan istoric, ea îi poate viza pe Iudeii care, în faţa ameninţării lui Senaherib, au renunţat să se refugieze în Egipt şi au rămas în Ierusalim. De fapt, această exclamaţie a profetului schimbă tonul textului şi introduce capitolul următor, foarte important pentru dimensiunea sa mesianică. (Cât despre „casnici": oameni de casă; prieteni sau servitori devotaţi).
1 Teodoret: Această prevestire nu poate fi raportată la Iezechia, care încă domnea, nici la Zorobabel, care era doar guvernator militar, nici la Iosia, care nu a avut virtuţile consemnate în profeţie. Aşadar, „Regele" nu poate fi decât Iisus Hristos, iar „mai-marii" nu pot fi decât apostolii Săi,ca principi ai Bisericii.
2= va vorbi în parabole (Mc 4, 33).
1064
4 Şi inima celor slabi va lua seama să audă, iar limbile gângave vor învăţa curând să vorbească pace.
5 Şi ei nicicum nu-i vor mai spune unui nebun să domnească, iar servii Tăi nicicum nu vor mai zice: „Taci!"
6 Căci nebunul vorbe nebune va grăi, iar inima sa va cugeta deşertăciuni, ca să facă fapte nelegiuite şi să grăiască rătăciri împotriva Domnului, ca să risipească suflete flămânde, iar sufletele însetate să le facă a fi goale.
7 Că sfatul celor răi fărădelege va plănui, pe cei umili să-i piardă cu vorbe nedrepte, iar pricina

umiliţilor s-o destrame la judecată.
8 Dar binecredincioşii măsuri înţelepte au plănuit, iar sfatul acesta va rămâne.
9 Sculaţi-vă, voi, femei bogate, şi auziţi glasul Meu; voi, fiice încrezătoare3, luaţi aminte la cuvintele Mele!
10 Aduceţi-vă aminte de zilele unui an petrecut în durere, dar cu nădejde; culesului i s-a pus capăt, semănatul a încetat şi nicicum nu va mai veni4.
11 Voi, cele ce n-aveţi grijă, uimiţi-vă şi întristaţi-vă; dezbrăcaţi-vă, despuiaţi-vă, cu sac încingeţi-vă coapsele
12 şi bateţi-vă pieptul de dorul ţarinei şi al rodului viţei.
13 Pământul poporului Meu: spin şi buruiană va ieşi din el, iar veselia alungată va fi din orice casă.
14 Cetatea bogată: casele sunt părăsite; părăsi-vor bogăţia cetăţii
3 „Femei bogate", „fiice încrezătoare": metafore pentru cetăţi. cei de care voi v-aţi temut vor striga din pricina voastră; soli vor fi trimişi, plângând amar şi cerând pace.
4 Fericirea şi speranţa nu pot avea durată, dacă oamenii din nou vor păcătui şi nu vor simţi nevoia de pocăinţă.
şi casele bineplăcute; satele vor fi pentotdeauna peşteri, veselie asinilor sălbatici şi păşune păstorilor;
15 aceasta, până când veni-va din înălţime Duhul peste voi5 şi Carmelul va fi pustiu şi ca o pădure se va socoti Carmelul6.
16 Atunci judecata se va sălăşlui în pustie şi dreptatea în Carmel va locui.
17 Şi faptele dreptăţii vor fi pace, iar dreptatea va înstăpâni odihnă şi încrederea pe veci va dăinui
18 Şi poporul Său va locui o cetate a păcii şi va locui cu încredere, şi cu bogăţie se vor odihni.
19 Grindină de va cădea, peste voi nu va veni; iar cei ce locuiesc în păduri vor fi tot atât de fără grijă ca şi cei din câmpie.
20 Fericiţi cei ce seamănă tot pe lângă apă, pe unde calcă boul şi asinul7.
33
Izbăvirea făgăduită poporului lui Dumnezeu.
1 Vai celor ce vă fac să suferiţi!; dar nimeni nu vă face suferinzi; iar cei
5 Viziunea asupra pogorârii Duhului Sfânt la Cincizecime.
6 Muntele Carmel: metaforă pentru pământul steril care-şi va reface fertilitatea.
7 T. M.: „... unde puteţi lăsa boul şi asinul să umble-n libertate", cu interpretarea că pământurile de pe lângă ape sunt atât de fertile, încât stricăciunile cauzate de boii şi asinii liberi sunt neînsemnate. Textul din LXX e interpretat de Teodoret în următorul fel: Potrivit Legii vechi, asinul era un animal necurat, dar boul era curat. Ei simbolizează neamurile păgâne şi, respectiv, neamul Evreilor, pe care domnia lui Iisus Hristos îi va chema să trăiască împreună, în belşugul duhovnicesc de pe lângă apele Duhului Sfânt.

ce asupra voastră se poartă cu viclenie, nu cu viclenie se poartă; cei ce se poartă cu viclenie vor fi prinşi şi părăsiţi: ca o molie în haină, aşa vor fi sleiţi.1
2 Doamne, miluieşte-ne, că întru Tine am nădăjduit, sămânţa celor răzvrătiţi s-a dus către pierzare, dar mântuirea noastră s-a făcut în vremea necazului.
3 De glasul fricii Tale s-au înspăimântat popoarele, de frica Ta s-au risipit păgânii.
4 Iar acum, prăzile voastre şi de la mic, şi de la mare se vor aduna; ca şi cum cineva ar aduna lăcuste, aşa îşi vor râde de voi.
5 Sfânt e Dumnezeu, Cel ce locuieşte în ceruri înalte; umplutu-s-a Sionul de judecată şi de dreptate.
6 Legii vor fi predaţi,2 mântuirea noastră e vistieria noastră: în ea se află înţelepciune şi cunoaştere şi evlavie către Dumnezeu, acestea sunt vistieriile dreptăţii.
7 Iată, acum, de frica voastră se vor teme aceia de care voi v-aţi temut;
8 Că se vor pustii căile lor, spaima neamurilor a cunoscut sfârşit, înţelegerea făcută cu ei s-a dus, iar voi nicicum nu-i veţi socoti oameni.3
9 Pământul plânge, Libanul e ruşinat, Şaronul a devenit pustiu, Galileea va fi dezvelită, şi Carmelul.
1 Dacă binecredinciosul rezistă persecuţiei, e ca şi cum persecutorul nu l-ar fi persecutat. Ecou noutestamentar: „Noi întru toate suntem necăjiţi, dar nu striviţi; în stări fără ieşire, dar nu deznădăjduiţi; prigoniţi, dar nu părăsiţi; doborâţi, dar nu nimiciţi" (2 Co 4, 8-9).

2 Interpreţii creştini ai primelor secole au văzut în cuvântul „Lege” Noul Testament.
3 Aici şi în versetele următoare: sfârşitul idolatriei; socotiţi cândva zei, idolii nu vor mai fi nici cel puţin oameni.
10 Acum Mă voi scula, zice Domnul, acum voi fi slăvit şi fi-voi înălţat.
11 Acum veţi vedea, acum veţi simţi, zadarnică va fi tăria suflării voastre, foc vă va mistui.
12 Şi neamurile vor fi arse ca un spin aruncat în ţarină şi ars.
13 Cei de departe vor auzi ce am făcut Eu, iar cei de aproape Îmi vor cunoaşte puterea.
14 Nelegiuiţii din Sion au plecat, tremur îi va apuca pe cei necredincioşi. Cine vă va spune că foc s-a aprins? Cine vă va spune de locul cel veşnic?
15 Cel ce umblă întru dreptate grăieşte drept, urând fărădelegea şi nedreptatea, ferindu-şi mâinile de mită, astupându-şi urechile ca să nu audă judecata sângelui, închizându-şi ochii ca să nu vadă nedreptate;
16 acesta va locui într-o peşteră înaltă de piatră tare; pâine i se va da şi apă de băut.
17 Un Rege plin de slavă veţi vedea, ochii voştri vor zări o ţară de departe.4
18 Sufletul vostru va cugeta frica de Domnul. Unde sunt cărturarii? unde sunt sfetnicii? unde este cel ce-i numără pe cei ce hrănesc
19 popoare mici şi mari? Cui nu i-a dat el un sfat? El nici c-a înţeles un popor cu grai adânc, aşa ca un popor dispreţuit să nu audă, iar cel ce aude să nu înţeleagă.
20 Iată cetatea Sionului, mântuirea noastră; ochii voştri vor vedea Ierusalimul, cetate bogată, corturi care nu se
4 Ecou paulin: Noi „nu privim la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd; fiindcă cele ce se văd sunt trecătoare, dar cele ce nu se văd sunt veşnice” (2 Co 4, 18).

vor clinti, nici se vor clinti vreodată ţăruşii cortului ei, şi nici funiile lui se vor rupe;5
21 că mare vă este vouă numele Domnului; loc va fi pentru voi, cu râuri şi şanţuri late şi largi; nu pe calea aceasta vei umbla, nici va merge pe ea corabie cu vâsle.6
22 Că mare este Dumnezeul meu; Domnul nu mă va trece cu vederea; Domnul e judecătorul nostru, Domnul e maimarele nostru; Împăratul nostru este Domnul, Domnul ne va mântui.
23 Funiile tale s-au rupt, fiindcă nu aveau putere; catargul tău s-a plecat, el nu-şi va desfăşura pânzele şi nici că va purta un semn până ce va fi dat spre pradă; de aceea mulţi şchiopi vor lua pradă.
24 Iar poporul care locuieşte-acolo nicicum nu va zice: „Sunt mort de oboseală!”, căci păcatul lor le va fi iertat.7
34
Edomul (Idumeea) ca simbol al neamurilor pedepsite.
1 Apropiaţi-vă, voi, neamuri, şi auziţi, voi, căpetenii!, audă pământul şi cei ce-l
5 Cuvântul „cort” e folosit aici în înţelesul de „locaş de închinare”, „templu”. În perspectiva mesianică: Biserica (Sf. Chiril al Alexandriei). Ţăruşii şi funiile sunt martirii şi apostolii; îngropaţi în pământ, ţăruşii sunt cei ce susţin tot ce e deasupra.
6 „corabie cu vâsle”: aluzie, pare-se, la marele vas cu trei rânduri de vâsle, galeră din care se alcătuiau flotele romane de război; metaforă pentru duşmanul cel neîmpăcat al Bisericii.
7 După Eusebiu de Cezareea şi Chiril al Alexandriei, „şchiopii” erau Romanii care au cucerit şi dărâmat Ierusalimul în anul 70. Păcatul lor însă a fost iertat: la acea vreme Ierusalimul (Sionul) încetase să mai fie locuinţa lui Dumnezeu.
locuiesc, lumea şi poporul ce se află într-însa!1
2 Că mânia Domnului este asupra tuturor neamurilor şi urgia Lui asupra numărului lor, ca să le nimicească şi să le dea spre-njunghiere.
3 Răniţii şi morţii lor fi-vor azvârliţi cu totul, putoarea lor se va înălţa deasupră-le, munţii fi-vor uzi de sângele lor.
4 Toate puterile cerurilor se vor topi2, cerul se va înválui ca un sul de carte şi toate stelele vor cădea ca foile de pe viţă şi ca frunzele din smochin.
5 Beată mi s-a făcut sabia în cer3; iată, ea se va coborî peste Idumeea, şi cu judecată peste poporul hărăzit pieirii.
6 Sabia Domnului s-a umplut de sânge, s-a îmbuibat cu grăsime, cu sânge de ţapi şi de miei, cu seu

de tauri şi berbeci; că jertfă I se aduce lui Dumnezeu în Boţra4 şi-njunghiere mare în Idumeea.
7 Şi-mpreună cu ei vor cădea ghiftuiţii pământului, şi berbecii şi taurii, şi se va îmbăta pământul de sânge şi se va umple de grăsimea lor.
8 Fiindcă-i ziua judecăţii Domnului şi anul când Sionul prin judecată îşi primeşte plata.
9 Şi văile ei în smoală se vor preface, şi pământul ei în pucioasă, şi fi-va pământul ei arzând ca smoala
1 Întregul capitol e construit pe o viziune apocaliptică.
2 Această propoziţie se află numai în codicii Vaticanus şi Purpureus; ed. Rahlfs o notează în subsol; e conformă cu Textul Ebraic.
3 Tradiţia rabinică interpretează: Potrivit vechilor credinţe, fiecare popor de pe pământ îşi are un înger în cer; acolo se începe lupta.
4 Boţra (Bozrah): Importantă fortăreaţă a Edomului; locul de obârşie al regelui Iobab (Fc 36, 33).

10 ziua şi noaptea, şi niciodată nu se va stinge, cu fumul în văzduh urcând, şi pustiu va deveni de-a lungul generaţiilor;
11 şi-ndelungată vreme locuită va fi de păsări şi de arici şi de stârci şi de corbi; sfoara-de-măsurat a pustiirii fi-va aruncată deasupră-i şi de satiri va fi locuită.
12 Mai-marii ei nu vor mai fi, pentru că regii ei şi mai-marii ei vor fi nimiciţi.
13 Spini răsări-vor în cetăţile ei şi-n temniţele ei; sălaşe vor fi pentru satiri şi cuiburi pentru struţi.
14 Şi demonii vor sta faţă-n faţă cu satirii şi vor zbiera unul către celălalt; acolo se vor odihni satirii, că loc de odihnă şi-au aflat.
15 Acolo şi-a făcut ariciul vizuină, acolo unde pământul i-a ocrotit puii. Acolo s-au întâmpinat cerbii şi unul altuia şi-au văzut chipurile;
16 toţi câţi erau au trecut şi nici unul din ei n-a pierit; unul pe altul nu se căutau, căci Domnul le-a poruncit şi Duhul Său i-a adunat.
17 Şi El va arunca sorţi pentru ei, iar mâna Lui le-a împărţit păşunea: pe veci veţi moşteni aici; odihnă le va fi din neam în neam!
35
Mântuire şi fericire.
1 Veseleşte-te, pustie însetată! Să se bucure pustia şi precum crinul să-nflorească!1
1 Sf. Grigorie de Nyssa: Printre numeroasele locuri din V. T. care anunţă şi prefigurează Botezul nu în mod explicit, ci prin graiuri acoperite se află şi capitolul 35 din Cartea lui Isaia. Aici nu e vorba de pustia propriu-zisă, ci de pustiul sufletului care tânjeşte după izvoarele Duhului Sfânt, aşa cum şi David a exclamat: „sufletul meu era însetat după tine ca un pământ fără apă” (Ps 142, 6), sau: „Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu Cel tare, Cel viu” (Ps 41, 2).
2 Vor înflori pustiile Iordanului şi se vor bucura; slava Libanului i s-a dat şi cinstea Carmelului; poporul Meu va vedea slava Domnului şi măreţia lui Dumnezeu.
3 Întăriţi-vă, voi, mâini slabe, şi voi, genunchi slăbănogiţi!
4 Alinaţi-vă, voi, cei lipsiţi de curaj; fiţi tari, nu vă fie teamă; iată că Dumnezeul nostru cu judecată răsplăteşte şi tot cu ea va răsplăti.2
5 Atunci ochii orbilor vor vedea şi urechile surzilor vor auzi.
6 Atunci va sări şchiopul ca un cerb şi limpede va fi limba gângavilor,3 că apă a ţâşnit în pustie şi pâraie în pământ însetat.
7 Ţarina uscată se va face bălţi, pământul însetat va fi izvor de apă; acolo va fi veselia păsărilor,4 locaş de turme, trestie şi bălţi.
8 Acolo va fi cale curată şi „Cale sfântă” se va chema; şi nimeni necurat peacolo nu va trece, nici cale necurată acolo nu va fi; cei risipiţi vor merge pe
2 Sf. Ioan Casian: Spusele acestea par la început un îndemn, dar în final înţelegem că Dumnezeu este Cel ce ne întăreşte.
3 Sf. Atanasie cel Mare: Că aceste rostiri sunt profetice o demonstrează certitudinea că asemenea evenimente nu s-au petrecut în perioada Vechiului Testament; Neeman s-a curăţit de lepră, Ilie a înviat un mort, ca şi Elisei, dar nici un surd n-a auzit, nici un şchiop n-a săltat, şi cu atât mai puţin un orb din naştere a căpătat vedere.
4 Pe linia interpretărilor duhovniceşti, Teodoret de Cir şi Sf. Chiril de Alexandria opinează că aici,

în acest stih, e vorba de oamenii cu sufletul într-aripat şi posesori ai unei gândiri dumnezeieşti.
1068
ea şi nu se vor rătăci.5
9 Leu nu va fi acolo, nici fiară cumplită pe ea nu va urca, şi nici pe-acolo că se va găsi; dar cei mântuiţi şi cei adunaţi prin Domnul vor umbla pe ea şi se vor întoarce
10 şi cu veselie veni-vor în Sion şi desfătare veşnică pe creştetele lor;6 că pe capetele lor fi-va laudă şi bucurie, şi veselia se va înstăpâni asupră-le: durerea şi întristarea şi suspinul au fugit.
36
Senaherib năvăleşte în Iudeea. Rabşache ameninţă.1
1 Şi a fost că în cel de al paisprezecelea an al domniei lui Iezechia s-a ridicat Senaherib, regele Asirienilor, împotriva puternicelor cetăţi ale Iudeii şi le-a luat.
2 Iar regele Asirienilor l-a trimis pe Rabşache cu oaste multă din Lachiş la Ierusalim spre regele Iezechia; şi acesta şi-a pus tabăra lângă scocul lacului de sus, pe drumul către ţarina nălbitorului.
3 Şi i-au ieşit înainte Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, Şebna grămăticul şi Ioah cronicarul, fiul lui Asaf.
5 Sf. Chiril crede că e vorba de păgâni, oamenii „risipiţi” de Satana. Teodoret, pe de altă parte, se gândeşte la Sfinţii Apostoli, cei „risipiţi” de Domnul la propovăduire, regăsiţi apoi în Împărăţia Noului Ierusalim.
6 Desfătare: nu în stomac, nu în privire, nu în inimă, ci pe creştet (literal: „desfătarea capetelor”); de ce nu ne-am gândi la nimburile sfinţilor?
1 Capitolele 36-39 reprezintă o inserţie, aproape cuvânt cu cuvânt, a textului din 4 Rg 18, 17-20, 19, făcută cu scopul probabil de a readuce în mintea cititorului rolul lui Isaia în contextul unor dramatice evenimente istorice.
4 Şi le-a zis Rabşache: „Spuneţi-i lui Iezechia: Acestea zice regele cel mare, regele Asirienilor: Pe ce te bizui tu?
5 Crezi cumva că un război se duce cu sfatul sau cu vorbele buzelor? Aşadar, pe ce te bizui tu de nu asculţi de mine?
6 Iată, ţi-ai pus nădejdea în Egipt, în acest toiag de trestie frântă care, de se va rezema cineva în el, îi va intra prin mână şi i-o va găuri; aşa e Faraon, regele Egiptului, şi cei ce se încred în el.
7 Iar dacă ziceţi: noi ne încredem în Domnul, Dumnezeul nostru!, oare nu El e Acela căruia Iezechia I-a oprit închinarea pe locurile Lui cele înalte şi jertfele de pe altarele Lui, zicând către Iuda şi Ierusalim: Numai în faţa acestui jertfelnic vă veţi închina!?
8 Acum, faceţi legământ cu domnul meu, regele Asirienilor, şi vă voi da două mii de cai, dacă voi veţi fi în stare să urcaţi pe ei tot atâţia călăreţi.
9 Şi cum veţi putea voi să faceţi faţă chiar unui singur satrap2? Cei ce-şi pun nădejdea în Egipteni pentru cai şi călăreţi sunt servii noştri.
10 Şi acum: Credeţi că fără Domnul ne-am ridicat noi împotriva acestei ţări să ne luptăm cu ea? Domnul este Cel ce mi-a zis: mergi împotriva acestei ţări şi nimiceşte-o!”
11 Atunci Eliachim şi Şebna şi Ioah i-au zis: „Vorbeşte-le servilor tăi în limba siriană3, căci noi o înţelegem, şi nu ne
2 „satrap”: guvernator al unei provincii în imperiul asirian. LXX: toparhes.
3 „... limba siriană” (mai exact: „siriacă”): dialect al limbii aramaice, folosit îndeosebi de cărturari. La rândul ei, aramaica, originară din Mesopotamia şi răspândită în întregul Orient creştin, devenise a doua limbă oficială a diplomaţiei orientale. În vremea lui Iezechia, aramaica era cunoscută numai de către marii dregători ai regatului. Mai târziu însă, după ce ebraica clasică a început să se numere printre limbile moarte, ea va deveni şi limba poporului; în ea vor vorbi Domnul Iisus şi apostolii Săi
1069
vorbi în limba ebraică; o faci oare ca să vorbeşti pentru auzul oamenilor de pe zid?”.
12 Iar Rabşache le-a zis: „Credeţi cumva că la stăpânul vostru sau la voi m-a trimis stăpânul meu să spun aceste cuvinte? nu m-a trimis oare la oamenii care stau pe zid, pentru ca ei împreună cu voi să-şi mănânce scârna şi să-şi bea udul?”
13 Şi a stat Rabşache în picioare şi a strigat cu glas mare în limba ebraică, zicând: „Ascultaţi cuvintele regelui celui mare, regele Asirienilor:
14 Acestea zice regele: Să nu vă amăgească Iezechia cu vorbe; el nu va fi în stare să vă scape.

15 Şi să nu vă spună Iezechia că Dumnezeu vă va scăpa şi că această cetate nu se va da nicicum în mâna regelui Asirienilor.
16 Nu vă plecaţi urechea la Iezechia! Acestea zice regele Asirienilor: Dacă vreţi să fiţi fericiţi, veniţi la mine; şi voi veţi mânca fiecare din via sa şi din smochinii săi şi veţi bea apă din propriile voastre fântâni
17 până când vin eu şi vă voi strămuta într-o ţară care-i asemenea ţării voastre, o ţară de grâu şi de vin, de pâine şi de vii.
18 Să nu vă amăgească Iezechia, zicând: Dumnezeu vă va scăpa!... A putut oare vreunul din dumnezeii neamurilor să-şi scape ţara din mâna regelui Asirienilor?
19 Unde e dumnezeul Hamatului sau al Arpadului? unde e dumnezeul Sevarfaimului? fost-au ei în stare să scape Samaria din mâna mea?
20 Care din dumnezeii tuturor acestor neamuri şi-a scăpat ţara din mâna mea? Cum oare va scăpa Dumnezeu Ierusalimul din mâna mea?".
21 Iar ei au tăcut şi nimeni nu i-a răspuns nici măcar o vorbă, fiindcă regele poruncise ca nimeni să nu răspundă.
22 Iar Eliachim, fiul lui Hilchia, căpetenia casei regale, şi Şebna, grămăticul oastei, şi Ioah, cronicarul, fiul lui Asaf, au venit la Iezechia, avându-şi hainele sfâşiate, şi i-au spus cuvintele lui Rabşache.
37
Rugăciunea lui Iezechia. Izbăvirea Ierusalimului.
1 Şi a fost că atunci când regele Iezechia a auzit acestea, şi-a sfâşiat hainele, s-a îmbrăcat în sac şi s-a suit în casa Domnului.
2 Şi i-a trimis pe Eliachim, căpetenia casei regale, şi pe Şebna grămăticul şi pe cei mai bătrâni dintre preoţi, îmbrăcaţi în sac, la Isaia, fiul lui Amos, profetul, şi i-au zis:
3 „Acestea zice Iezechia: ziua de azi e o zi de necaz, de certare, de mustrare şi de mânie; că dureri au venit asupra femeii ce stă să nască şi nu poate naşte.1
4 Poate că Domnul Dumnezeul tău va auzi cuvintele lui Rabşache, pe care regele Asirienilor l-a trimis ca să-L ocărască pe Dumnezeu Cel viu, şi anume să ocărască chiar cu cuvintele pe care
1 Femeia ce stă să nască...": metaforă biblică pentru o stare de agonie prelungită, în care nu mai există nici o speranţă.

Domnul Dumnezeul tău le-a auzit; aşadar, roagă-te Domnului Dumnezeului tău pentru aceştia care au mai rămas2".
5 Aşa că servii lui Iezechia au venit la Isaia.
6 Iar Isaia le-a zis: „Aşa să-i spuneţi domnului vostru: Acestea zice Domnul3: Să nu te temi de cuvintele pe care le-ai auzit, cu care m-au ocărât solii regelui Asirienilor.
7 Iată, Eu voi trimite asupră-i suflare de vânt puternic4 şi el va auzi o veste şi se va întoarce în ţara sa şi acolo, în propria lui ţară, de sabie va cădea!"
8 Aşa că Rabşache s-a întors şi l-a aflat pe rege împresurând Libna5; că auzise că el plecase din Lachiş.
9 Fiindcă regele Asirienilor a auzit că Tirhaca, regele Etiopienilor, s-a ridicat să-l izbească; şi, auzind aceasta, s-a întors şi a trimis soli la Iezechia, zicând:
10 „Aşa îi veţi grăi lui Iezechia, regelui Iudeii: să nu te amăgească Dumnezeul tău, în Care te încrezi, spunând: Ierusalimul nu va fi dat în mâna regelui Asirienilor!...
11 Oare tu n-ai auzit de cele ce-au făcut regii Asirienilor, cum au nimicit ei
2 „cei care au rămas": cei ce se aflau în Ierusalim după căderea acestuia în 587; cei ce nu se refugiaseră în Egipt, ci preferaseră să rămână în propria lor cetate. Teologic vorbind, e de reţinut faptul că Ierusalimul începuse să fie socotit drept „rămăşiţa lui Israel". (O menţiune despre cineva „rămas" o avem şi în 7, 3).
3 În toată istorisirea din capitolele 36-39, rolul lui Isaia este acela de purtător al cuvântului lui Dumnezeu.
4 Aici, sensul special al lui pneuma: rafală de vânt.
5 Libna: cetate în Iudeea, aproape de hotarul Filistenilor (alta decât locul de popas al Israeliţilor în pustie, menţionat în Nm 33, 20-21).

întreg pământul? Iar tu crezi c-ai să scapi?
12 Oare dumnezeii neamurilor pe care părinţii mei le-au nimicit fost-au în stare să scape Gozanul şi Haranul şi Reţeful, care se află în ţara lui Temat?
13 Unde sunt regii Hamatului? unde e regele Arpadului? şi unde-i regele cetăţii Sevarfaim, al Anaguganei?...”.
14 Iar Iezechia a luat cartea de la soli şi a citit-o şi s-a suit în casa Domnului şi înaintea Domnului a deschis-o.
15 Şi Iezechia i s-a rugat Domnului, zicând:
16 „Doamne Atotţiitorule, Dumnezeul lui Israel, Tu, Cel ce şezi pe heruvimi, doar Tu eşti Dumnezeu a toată împărăţia lumii: Tu eşti Cel ce ai făcut cerul şi pământul.
17 Pleacă-Ţi, Doamne, auzul şi ia aminte; deschide-Ţi, Doamne, ochii; caută, Doamne, şi vezi şi auzi cuvintele lui Senaherib pe care le-a trimis ca să-l ocărască pe Dumnezeu-Cel-Viu.
18 Căîntr-adevăr, Doamne, regii Asirienilor au pustiit toate neamurile6 şi ţările lor;
19 şi pe idolii lor i-au aruncat în foc; pentru că aceia nu erau dumnezei, ci lucru de mâini omeneşti, din lemn şi din piatră; şi i-au nimicit.
20 Dar acum, Doamne, Dumnezeul nostru, scapă-ne din mâinile lor, pentru ca fiece împărăţie de pe pământ să aibă cunoştinţă că Tu singur eşti Dumnezeu!”
21 Iar Isaia, fiul lui Amos, a trimis la Iezechia şi i-a zis: „Aşa grăieşte Domnul,
6 Textual: „toată lumea” (oikoumene), lumea ca totalitate a neamurilor şi populaţiilor.

Dumnezeul lui Israel: Am auzit rugăciunea cu care Mi te-ai rugat asupra lui Senaherib, regele Asirienilor.
22 Acesta este cuvântul pe care Dumnezeu l-a grăit despre el7: Fiica fecioară a Sionului te-a dispreţuit şi te-a batjocorit; fiica Ierusalimului şi-a râs de tine dând din cap.8
23 Pe Cine-ai ocărât tu şi L-ai întărâtat? Împotriva Cui ţi-ai înălţat tu glasul şi ţi-ai ridicat tu ochii spre înălţimi?: Împotriva Sfântului lui Israel!
24 Că prin soli L-ai ocărât pe Domnul, fiindc-ai zis: Cu mulţimea carelor de luptă m-am ridicat eu pe înălţimea munţilor şi pe coamele Libanului şi i-am tăiat vârfurile cedrilor şi mândreţea chiparoşilor; şi am intrat în înălţimea codrilor
25 şi am făcut un pod şi am secat apele, fiece ochi de apă...
26 n-ai auzit tu oare de aceste lucruri pe care din vechime le-am făcut? Din vremuri de demult am rânduit, dar doar acum Mi-am arătat Eu planul ca tu să pustieşti popoarele-n puternicia lor. Celor ce locuiau în cetăţi întărite
27 le-am slăbit mâinile, iar ei s-au veştejit; ca iarba uscată pe acoperişuri au devenit, cum e troscotul s-au făcut.
28 Dar acum îţi cunosc odihna şi ieşirea şi intrarea.
29 Şi mânia cu care te-ai mâniat şi acreala au ajuns la Mine; de aceea în nasul
7 Urmează un poem de mare frumuseţe, în care se recunoaşte stilul literar al lui Isaia.
8 „Sionul” şi „Ierusalimul” sunt una şi aceeaşi cetate; locuitorii ei nu numai că nu s-au înfricoşat, dar au cutezat să-şi râdă de temutul rege. „Fiica fecioară”: precizare asupra căreia, făcând un arc peste timp, Fericitul Ieronim va dezvolta un comentariu teologic, legând-o de Sfânta Fecioară Maria.
tău voi pune căpăstru şi zăbală-n buzele tale şi te voi întoarce pe calea pe care ai venit...
30 Şi acesta va fi un semn pentru tine: În anul acesta mănâncă ce-ai semănat; în anul al doilea, ce a rămas; iar în anul al treilea semănaţi şi seceraţi şi sădiţi vii şi mâncaţi-le poama.
31 Iar cei ce au rămas în Iudeea îşi vor înfige rădăcini în jos şi roadă vor purta ei sus;
32 că din Ierusalim va fi o rămăşiţă şi din muntele Sion cei mântuiţi; râvna Domnului Atotţiitorului va face acestea.
33 De aceea, aşa zice Domnul despre regele Asirienilor: Nu va intra el în cetatea aceasta, nici că săgeată va repezi într-însa, nici pavăză va aduce împotrivă-i şi nici cu şanţ o va împresura;
34 ci pe drumul pe care a venit pe acela se va întoarce şi în cetatea aceasta el nu va intra; acestea zice Domnul.
35 Eu voi ocroti cetatea aceasta pentru ca de dragul Meu s-o mântuiesc şi de dragul lui David, robul Meu”9.

36 Şi a venit îngerul Domnului şi a ucis din tabăra Asirienilor o sută optzeci şi cinci de mii; când s-au sculat dimineaţa, au găsit toate aceste trupuri moarte.
37 Iar Senaherib, regele Asirienilor, s-a întors şi a plecat şi a locuit în Ninive.
38 şi-n timp ce el se închina în templul lui Nisroc, dumnezeul său, Adramelec
9 Teodoret al Cirului: Dumnezeu mântuieşte Ierusalimul nu de dragul locuitorilor lui, atât de nestatornici în fidelitatea lor faţă de Domnul, şi nici de dragul lui Iezechia, a cărui inimă, totuşi, a fost atinsă de trufie, ci de dragul propriului Său nume de proniator, ca şi de acela al lui David, întemeietorul cetăţii.

şi Şareţer, fiii săi, l-au ucis cu sabia şi au fugit în Armenia; iar în locul lui a domnit fiul său Asarhadon.
38
Regele se îmbolnăveşte şi se vindecă. Rugăciunea lui Iezechia.
1 Şi a fost în vremea aceea că Iezechia s-a îmbolnăvit de moarte. Iar profetul Isaia, fiul lui Amos, a venit la el şi i-a zis: „Aşa zice Domnul: Pune-ţi casa-n rânduială, că vei muri şi nu vei trăi”.
2 Iar Iezechia s-a întors cu faţa la perete şi i s-a rugat Domnului, zicând:
3 „Adu-Ţi aminte, Doamne, cum am umblat eu în faţa Ta întru adevăr cu inimă adevărată şi cum am făcut eu cele bineplăcute în ochii Tăi”. Şi a plâns Iezechia cu plângere mare.
4 Şi a fost cuvântul Domnului către Isaia, zicând:
5 „Du-te şi spune-i lui Iezechia: Acestea zice Domnul, Dumnezeul lui David, tatăl tău: Rugăciunea ţi-am auzit-o, lacrimile ţi le-am văzut, şi iată că-i voi adăuga duratei tale cincisprezece ani.
6 Iar pe tine te voi izbăvi din mâna regelui Asirienilor şi de dragul acestei cetăţi te voi ocroti.
7 Şi acesta îţi va fi ţie semn de la Domnul, anume că Dumnezeu va face acest lucru:
8 Iată, eu voi întoarce umbra treptelor pe care soarele s-a coborât cu zece trepte în casa tatălui tău1 cu zece trepte voi întoarce soarele...”. Aşa
1 În Versiunea Ebraică e menţionat şi numele tatălui său, Ahaz.
că soarele a mers înapoi cu cele zece trepte pe care coborâse umbra.2
9 Rugăciunea lui Iezechia, regele Iudeii, când a fost el bolnav şi s-a ridicat din boală:3
10 Zis-am: în amiaza4 zilelor mele voi merge la porţile morţii5; anii mei rămaşi îi voi lăsa în urmă.
11 Zis-am: Nu voi mai vedea mântuirea lui Dumnezeu în pământul celor vii; nu voi mai vedea mântuirea lui Israel pe pământ, nici om n-am să mai văd cu cei ce locuiesc6.
12 De neamul meu de sânge m-am desprins, iar restul vieţii mele mi l-am lăsat în urmă; plecat-a şi s-a dus ca unul care-şi desface cortul după ce l-a întins; suflarea mi s-a făcut ca pânza ţesătoarei când cea care o ţese se-apropie s-o taie.
13 Unui leu în ziua aceea i-am fost dat până dimineaţa: aşa mi-a zdrobit el oasele toate, că dat i-am fost de dimineaţă până-n noapte...
14 Ca un lăstun, de-acuma, aşa voi glăsui, şi ca o porumbiţă, aşa voi gânguri7;
2 E vorba de un cadran solar; în mijloc era înfiptă o tijă, a cărei umbră, mişcându-se odată cu soarele, indica ora. După tradiţia talmudică, atunci când regele Ahaz (care fusese un rău cârmuitor) a murit, Dumnezeu a scurtat ziua cu zece trepte (grade, linii). Aşadar, când lui Iezechia i s-a dat înapoi sănătatea, ziua a revenit la durata ei normală (cf. Solomon B. Freehot, apud Manley).
3 Această rugăciune, proprie cărţii lui Isaia (în sensul că nu se află şi în textul paralel din 4 Rg) are structura şi cadenţele unui psalm, părând destinată cultului.
4 Literal: „în înălţimea” = în zenitul vieţii mele (înainte de a începe coborâşul).
5 Literal: „la porţile Şeolului” (ale Hadesului, ale locaşului morţilor).
6 Propoziţia „cu cei ce locuiesc” nu se află în toate manuscrisele Septuagintei.
7 „a gânguri”: echivalent pentru meletao, care înseamnă, printre altele, „a declama”, „a recita” (unpoem, o rugăciune, un cântec).

că ochii mi s-au sfârşit cătând la înălţimea cerului spre Domnul, Cel ce m-a mântuit
15 şi durerea sufletului a luat-o de la mine.
16 Doamne, Ţie ţi s-a spus despre aceasta, iar Tu mi-ai înviorat suflarea; alinat sunt eu şi viu.
17 Iată, amarul meu pace mi s-a făcut; 8 că Tu eşti Cel ce mi-ai pus sufletul deoparte pentru ca el să nu piară; păcatele Tu mi le-ai luat şi-napoia mea le-ai azvârlit.

18 Că nu cei din morminte Te vor lăuda, nici cei morţi Te vor binecuvânta şi nici cei din iad în mila Ta vor nădăjdui;
19 cei vii sunt cei ce Te vor binecuvânta, aşa cum şi eu o fac; pentru că prunci voi face eu, începând de astăzi, care să vestească dreptatea Ta9,
20 Doamne al mântuirii mele! Şi nu voi înceta să Te binecuvintez cu psaltirea10 în toate zilele vieţii mele înaintea casei lui Dumnezeu.
21 Şi a zis Isaia către Iezechia: „Ia o legătură de smochine, pisează-le, oblojeşte-te cu aluatul acesta şi te vei face bine".
22 Iar Iezechia a zis: „Acesta îi va fi lui Iezechia semn că mă voi sui în casa lui Dumnezeu"11.
8 Stihul acesta, absent în numeroase redactări, este preluat din Codex Sinaiticus.
9 Cel ce-I mulţumeşte Domnului pentru o binefacere va naşte ucenici care să-l imite în împrejurări asemănătoare.
10 „psaltirea": instrument muzical asemănător cu harpa.
11 Unele versiuni moderne aşază aceste ultime două versete între versetele 8 şi 9.
39
Iezechia primeşte solii Babilonului şi le arată vistieriile sale, fapt care-i aduce pedepsirea.
1 În vremea aceea, Merodac-Baladan, fiul lui Baladan, regele Babiloniei, auzind că Iezechia fusese bolnav pe moarte şi că s-a făcut sănătos, i-a trimis scrisori şi soli şi daruri.1
2 Iar Iezechia s-a bucurat cu mare bucurie de venirea lor şi le-a arătat casa în care îşi avea mirodeniile şi argintul şi aurul şi smirna şi aromatele şi uleiurile scumpe, precum şi toate cămările vistieriilor lui şi toate câte avea el în vistieriile lui; nimic n-a fost în casa lui sau în ceea ce se afla în stăpânirea sa pe care el, Iezechia, să nu-l fi arătat.2
3 Iar profetul Isaia a venit la regele Iezechia şi i-a zis: „Ce spun oamenii aceştia? şi de unde au venit ei la tine?". Iar Iezechia a zis: „Dintr-o ţară de foarte departe au venit la mine: tocmai din Babilon".
4 Şi a zis Isaia: „Ce-au văzut ei în casa ta?". Iar Iezechia a zis: „În casa mea au văzut totul; nimic nu este-n casa mea pe care ei să nu-l fi văzut, chiar şi cele ce sunt în vistieriile mele".
5 Şi i-a zis Isaia: „Ascultă cuvântul Domnului Atotţiitorului:
1 Eusebiu de Cezareea notează că regele Merodac-Baladan, impresionat de lucrurile minunate petrecute în regatul şi viaţa lui Iezechia, intenţiona să încheie o alianţă cu un suveran asistat de un Dumnezeu atât de puternic.
2 Iezechia îşi arată bogăţia nu neapărat din mândrie, ci spre a demonstra solilor că, în cazul unei alianţe, el nu e un rege sărac, care să nu-şi poată întreţine armata. El însă nu-şi dă seama de unul din adevărurile crude ale istoriei: aliatul de azi poate fi inamicul de mâine.

6 Iată, vin zilele zice Domnul când ei vor lua totul din casa ta; şi tot ceea ce părinţii tăi au adunat până astăzi va lua drumul Babilonului; nimic nu vor lăsa. Şi a zis Domnul
7 că ei vor lua şi din fiii tăi cărora le vei da naştere şi-i vor face eunuci în casa regelui Babilonienilor"3.
8 Iar Iezechia a zis către Isaia: „Bun e cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit4; fie pace şi dreptate-n zilele mele!"
40
Profeţie asupra Înaintemergătorului.
1 Alinaţi-vă, alinaţi-vă, poporul Meu! zice Domnul.1
2 Voi, preoţi, grăiţi către inima Ierusalimului; alinaţi-l, că umilinţa lui s-a-mplinit, păcatele i s-au dezlegat, că din mâna Domnului a primit de două ori mai mult decât preţul păcatelor lui. 2
3 Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi cărările
3 Prin „fiii" se înţelege „urmaşii". Profeţia lui Isaia s-a plinit în vremea lui Nabucodonosor, care a cucerit Ierusalimul, l-a supus pe regele Ioiachim şi l-a deportat pe Iehonia, urmaşul său, împreună cu toată curtea lui, confiscând şi toate averile regale (4 Rg 24).
4 Iată un răspuns neaşteptat, care însă vrea să arate că regele, deşi avertizat asupra unor dezastre viitoare, nu pune la îndoială cuvântul lui Dumnezeu. Cu aceasta se încheie prima parte a cărţii lui Isaia.
1 Dubla adresare arată că chemarea se face sub semnul urgenţei; plinirea profeţiei e nu numaiposibilă, ci şi iminentă.

2 Mila lui Dumnezeu e incomparabil mai bogată decât suma păcatelor.
Dumnezeului nostru!3
4 Fiece vale se va umple şi fiece munte şi deal se va micşora; cele strâmbe se vor face drepte şi căile colţuroase vor fi netede.4
5 Şi slava Domnului se va arăta şi orice trup va vedea mântuirea lui Dumnezeu, căci Domnul a spus-o.
6 Glasul Celui ce zice: „Strigă5!", iar eu am zis: „Ce voi striga?". „Tot ce e trup e iarbă şi toată slava omului e ca floarea ierbii;
7 iarba s-a uscat, floarea s-a scuturat,
8 dar cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veac".
9 Tu, cel ce-i binevesteşti Sionului,6 suie-te pe muntele înalt; glasul ţi-l înalţă cu tărie, tu cel ce-i binevesteşti Ierusalimului!;
3 Toţi Evangheliştii îl vor identifica pe Ioan Botezătorul, ca Înaintemergător al Domnului, ca fiind „Glasul celui ce strigă în pustie".
4 Sf. Ioan Hrisostom crede că împlinirea profeţiei din acest verset a cunoscut două momente: întoarcerea fiilor lui Israel din robia babilonică; întruparea Fiului lui Dumnezeu, care înlesneşte drumul celor ce călătoresc spre virtute, un drum care mai înainte ar fi fost imposibil de străbătut. (De notat: Cuvântul „căile" nu se află în T. M. şi nici în toate variantele LXX; el se află însă, în principal, în Codex Alexandrinus şi este preluat ca atare de Evanghelistul Luca - 3, 5.
5 Sf. Vasile cel Mare comentează: În Sfânta Scriptură, „glasul lui Dumnezeu" nu denotă fenomenul fizic al vibraţiei aerului între vocea care emite şi timpanul care receptează, ci are o conotaţie cu totul specială, teologică, duhovnicească. În Cartea Ieşirii 20, 18 ni se spune chiar că poporul „vedea sunetul". Nouă, oamenilor, ni se întâmplă să ne amintim voci sau sunete pe care le-am perceput prin somn, în vis, nu ca fenomen fizic, ci ca o impresie pe inimă, pe simţurile lăuntrice; aşa trebuie înţeles glasul lui Dumnezeu în experienţa profeţilor.
6 Versetele 9-11: profeţie mesianică. Teodoret al Cirului şi Sf. Chiril al Alexandriei o raportează la predica Sfinţilor Apostoli.

10 înălţaţi-vă! nu vă temeţi, spuneţi cetăţilor lui Iuda: „Iată-L pe Dumnezeul vostru!" Iată-L pe Domnul! Domnul vine cu tărie, braţul Său e plin de putere; iată, răsplata Lui şi-o are cu El şi lucrul Său îi stă înainte.
11 Ca un păstor îşi va paşte turma şi cu braţul Său îşi va aduna mieii, iar pe cele îngreunate le va linişti.
12 Cine a măsurat apele cu mâna7 şi cerul cu palma şi-ntreg pământul cu pumnul? Cine a cântărit munţii pe cântare şi pădurile într-o cumpănă?
13 Cine a cunoscut gândul Domnului? şi cine I-a fost sfetnicul care să-L înveţe?
14 sau cu cine s-a sfătuit şi L-a învăţat? sau cine L-a învăţat pe El judecata, sau cine I-a arătat calea înţelegerii? sau cine I-a dat lui primul ca să poată fi plătit în schimb8?,
15 de vreme ce neamurile toate atârnă cât o picătură dintr-o găleată şi cât o-nclinare de cumpănă şi doar cât un scuipat vor atârna?
16 Libanul, el, nu e de-ajuns spre ardere, nici vitele, cu toatele, spre ardere-de-tot;
17 şi neamurile toate ca o nimica sunt, ca un nimic atârnă.
18 Cu cine L-aţi asemuit voi pe Domnul?9 şi cu ce asemănare L-aţi asemuit?
7 Versetele 12-17: Tablou magnific al măreţiei lui Dumnezeu.
8 Aceste ultime două stihuri lipsesc din Textul Masoretic. Septuaginta le are în Codicii Sinaiticus şi Alexandrinus, precum şi în Efraemi rescriptor; ele vor fi citate ca atare de către Pavel în Rm 11, 35.
9 Versetele 18-20: Fragment sarcastic la adresa idolilor şi a celor ce-i făuresc.
19 Tâmplarul oare n-a făcut un chip? sau argintarul, după ce-a topit aurul, nu l-a poleit şi l-a făcut asemănare?
20 Căci tâmplarul alege lemn care nu putrezeşte şi cu înţelepciune va chibzui cum îşi va alcătui chipul astfel ca el să nu se zdruncine.
21 Oare nu veţi cunoaşte?10 oare nu veţi auzi? oare nu v-a spus de la-nceput? n-aţi cunoscut voi temeliile pământului?
22 El este Cel ce-i ţine pământului rotundul; acei ce-l locuiesc sunt ca nişte lăcuste; El este Cel care

a alcătuit cerul ca pe o cămară şi ca pe un cort l-a-ntins să fie locuinţă;
23 Cel ce a pus principi să fie domni peste nimic şi ca pe o nimica a făcut pământul.
24 Căci ei nu vor sădi şi nici vor semăna şi nici că rădăcina lor se va prinde în pământ; El a suflat asupră-le, iar ei s-au veştejit şi viforul îi va duce ca pe nişte uscături.
25 Acum, dar, cu cine m-aţi asemănat pentru ca Eu să fiu înălţat? a zis Celsfânt.
26 Cătaţi în sus cu ochii voştri şi vedeţi: Cine-a făcut ca toate acestea să se vadă?: El, Cel ce e cauza propriei Sale frumuseţi; El pe toate le cheamă pe nume prin slava Sa cea mare şi prin tăria puterii Sale: Ţie nimic nu ţi-a rămas ascuns.
27 Oare vei zice tu, Iacobe, ceea ce ai spus tu, Israele: „Ascunsă mi-i calea de Dumnezeu; Dumnezeu mi-a luat dreptatea şi s-a îndepărtat!”?
10 Versetele 21-30: Din nou despre măreţia lui Dumnezeu (uneori în comparaţie cu nimicnicia celor de jos).
1076
28 Şi acum, oare n-ai cunoscut? oare n-ai auzit?! Dumnezeu Cel-Veşnic, Dumnezeu, Cel ce a rânduit marginile pământului, El nu va flămânzi şi nici va osteni şi nimeni niciodată nu-I izvodeşte11 gândul.
29 El dă întărire celor flămânzi şi întristare celor ce nu sufăr.
30 Căci pruncii vor flămânzi şi tinerii vor osteni şi cei aleşi vor fi lipsiţi de vlagă;
31 dar cei ce-L aşteaptă pe Dumnezeu îşi vor împrospăta puterea; ca vulturii se vor într-aripa, vor alerga şi nu vor osteni, vor merge şi nu vor flămânzi.
41
Cineva vine în numele Domnului. Israel şi Cel ce l-a ales. Căderea idolilor.
1 Înnoiţi-vă1 pentru Mine, voi, insulelor 2, că principii puterea şi-o vor primeni; apropie-se şi-mpreună să grăiască!, atunci judecată3 vor rosti.
11 Dacă Dumnezeu e „cauza propriei Sale frumuseţi” (v. 26), El este şi cauza propriei Sale raţiuni, în sensul că nimeni altul nu I se poate substitui sau nu-I poate deveni cauză. Textual: „nu există o descoperire a facultăţii Sale de a raţiona” (fronesis). „Descoperire” („izvodire”) este echivalentul grecescului exeureses (folosit numai aici în V. T.), care înseamnă „invenţie” (şi numai în acest sens „descoperire”).
1 Egkainizo = „a face din nou”, „a (se) prenoi”; a (se) primeni, a (se) împrospăta (şi cu un sens derivat: „a consacra”, „a sfinţi” ca în Dt 20, 5). Poate fi formulat şi: „Treziţi-vă la o viaţă nouă!”. T. M.: „Tăceţi în faţa Mea!”
2 „Insulele” pot fi atât unităţile geografice din estul Mediteranei, cât şi (potrivit textului din Fc 10, 5 şi 32) neamurile pământului care s-au desprins dintr-un trunchi comun.
3 Termenul „judecată” (mai ales cel ebraic) poate însemna şi restaurarea normalităţii, reaşezarea unei rânduieli răsturnate (cum este întoarcerea din robie).
2 Cine din Răsărituri a stârnit dreptate şi la picioarele Lui a chemat-o aşa ca ea să poată umbla?4 cine-o va pune-n faţa neamurilor şi regi va înspăimânta şi săbiile lor le va da de pământ şi arcurile lor le va azvârli ca pe nişte vreascuri?
3 Şi El le va urmări; în pace vor trece căile picioarelor Lui.
4 Pe toate acestea, cine le-a lucrat şi le-a făcut? El a chemat-o, Cel ce dintru-nceputul neamurilor o cheamă: Eu, Dumnezeu, Cel-Dintâi şi celor viitoare: EU SUNT5.
5 Văzut-au neamurile şi s-au temut, marginile pământului s-au tulburat şi s-au apropiat şi împreună au venit,
6 fiecare judecând să-şi ajute vecinul şi fratele. Şi cineva va zice:
7 Meşterul s-a întărit, ca şi fierarul ce bate cu ciocanul şi care va spune cândva: „E lucru bine încheiat; l-au strâns
4 Sf. Ioan Hrisostom notează că, încă din vremea lui, o seamă de exegeţi l-au văzut aici pe Cirus (pomenit pe nume în 44, 28 şi 45, 1), regele Medo-Perşilor care, cucerind Babilonul în octombrie 539 î. H., un an mai târziu a emis edictul prin care Evreii erau liberi să se întoarcă acasă, după o captivitate de 60 de ani; ideea e preluată cu entuziasm de către protestanţi şi nu le displace catolicilor din zilele noastre. Sf. Chiril al Alexandriei însă e de părere că profeţia Îl anunţă pe Iisus Hristos, Cel ce a instaurat împărăţia dreptăţii, El Însuşi fiind dreptate (cf. 1 Co 1, 30).
5 EU SUNT: numele cu care Dumnezeu Se numeşte pe Sine, definindu-Se (vezi Iş 3, 14). Sf.

Grigorie de Nazianz: Dacă acceptaţi ideea că nimic n-a existat înainte de Dumnezeu şi că El nu are o cauză anterioară, atunci Îi acordaţi numirea de Nenăscut şi Necauzat; iar dacă sunteţi de acord că fiinţa Sa nu are sfârşit, atunci L-aţi numit Nemuritor şi Nepieritor; în fond, aceasta e cunoaşterea apofatică a lui Dumnezeu: prin ceea ce El nu este.

în cuie, le vor bate bine şi ele nu se vor clinti...
8 Dar, tu, Israele, tu eşti Iacob, servul Meu pe care Eu l-am ales, seminţia lui Avraam pe care am iubit-o,
9 pe care de la marginile pământului am luat-o şi de pe ale cărei înălţimi te-am chemat şi ţi-am zis: sluga Mea eşti tu, pe tine te-am ales şi nu te-am părăsit.
10 Nu-ţi fie teamă, că Eu cu tine sunt; nu te rătăci, că Eu sunt Dumnezeul tău Cel ce te-am întărit şi te-am ajutat şi cu dreptatea dreptei Mele te-am întemeiat.
11 Iată, toţi vrăjmaşii tăi vor fi ruşinaţi şi înfruntaţi, că vor fi ca şi cum n-ar fi şi toţi potrivnicii tăi vor pieri;
12 îi vei căuta şi oameni care să te batjocorească nu vei afla, că vor fi ca şi cum n-ar fi; cei ce se războiau cu tine nu vor fi.
13 Căci Eu sunt Dumnezeul tău, Cel ce dreapta ta o ţin, Cel ce-ţi spune:
14 Nu te teme, Iacobe, tu, Israele cel mic la număr!; Eu te-am ajutat! zice Dumnezeul tău, El, Cel ce te mântuieşte, Sfântul lui Israel.
15 Iată, te-am făcut ca un ferăstrău ce treieră prin roţile carelor de luptă6: munţi vei treiera, dealuri vei mărunţi şi le vei face ca ţărâna
16 şi le vei vântura şi vântul le va duce şi spulberul le va risipi; iar tu te vei veseli întru sfinţii lui Israel.
17 Şi se vor bucura săracii şi nevoiaşii, că dacă vor căta apă şi nu va fi şi dacă limba li s-a uscat de sete, Eu, Domnul
6 Roţile carelor de luptă erau prevăzute uneori, în armatele asiatice, cu câte un cerc de fier zimţat, asemenea unui ferăstrău, care să muşte-n goană din carnea inamicilor.
Dumnezeu, Dumnezeul lui Israel, Eu îi voi auzi şi nu-i voi părăsi;
18 ci râuri voi deschide din munţi şi fântâni în mijlocul câmpiilor şi pustiul îl voi preface-n bălţi de apă şi pământul cel însetat în izvoare de ape.
19 În pământ uscat voi sădi cedru şi merişor şi mirt şi chiparos şi plop alb,
20 pentru ca ei să vadă şi să cunoască şi să-şi dea seama şi împreună să-nţeleagă că mâna Domnului le-a făcut pe toate acestea şi că Sfântul lui Israel le-a dat la iveală.
21 Judecata voastră7 se apropie, zice Domnul Dumnezeu; sfaturile voastre s-au apropiat, zice Împăratul lui Iacob.
22 Apropie-se şi să vă spună ceea ce va să fie; sau spuneţi-ne pe cele ce-au fost înainte, iar noi cu luare-aminte vom cunoaşte pe cele ce-au fost şi pe cele ce vor fi;
23 spuneţi-ne, vestiţi-ne cele ce vor fi la urmă, şi vom cunoaşte că voi sunteţi dumnezei; faceţi bine şi faceţi rău, iar noi ne vom minuna şi totodată vom vedea
24 de unde sunteţi voi şi de unde-s lucrările voastre: alesu-v-au pe voi urâciune din pământ.
25 Dar Eu l-am ridicat pe cel ce vine din Miază-noapte şi pe cel ce vine din Soare-Răsare;8 ei cu numele Meu vor fi chemaţi; să vină voievozii şi precum lutul olarului şi ca olarul ce calcă lutul, aşa veţi fi călcaţi în picioare.
26 Căci cine le va spune pe cele ce-au fost dintru-nceput, ca să le cunoaştem
7 Textul se referă acum la idoli şi la adoratorii lor.
8 Teodoret al Cirului: Dacă de la Soare-Răsare vine cel anunţat în versetul 2, din Miază-noapte (borras = „boreal”) vor veni Bisericile răsărite între neamurile păgâne.

şi pe cele viitoare şi să zicem că sunt adevărate? nu e nimeni care să spună dinainte şi nici cineva care să vă audă cuvintele.
27 Eu stăpânire îi voi da Sionului şi Ierusalimul îl voi alina pe cale.
28 Că dintre neamuri, iată, nimeni nu este, iar dintre idolii lor nici unul nu este care să spună ceva; şi dacă-i voi întreba: „De unde sunteţi voi?” nu-mi vor putea răspunde.
29 Căci aceştia sunt „făcătorii” voştri şi ei sunt cei ce vă fac să rătăciţi în deşert.

42
Întâiul Cânt despre Servul Domnului. Domnul biruitorul. Israel, slugă surdă şi oarbă.
1 Iacob este servul Meu: Eu îl voi sprijini; Israel este alesul Meu: sufletul Meu l-a primit.1 Duhul Meu L-am pus
1 Versetele 1-7 cuprind întâiul poem închinat „Servului lui Dumnezeu", viziune mesianică în care Sfinţii Părinţi ai Bisericii L-au văzut pe Iisus Hristos, în ipostaza Sa umilă (ipostază pe care mesianismul iudaic a refuzat s-o accepte). În mentalitatea şi practica aulică din antichitatea orientală, „servul" (robul, sluga) era un titlu de nobleţe pe care-l purta, la curtea regală, dregătorul prin care suveranul îşi făcea cunoscute deciziile judecătoreşti. Versiunea Ebraică foloseşte, constant, unul şi acelaşi cuvânt: ebed, în timp ce Septuaginta nuanţează prin folosirea a două cuvinte: doulos = „rob", „sclav", „slugă", „serv" şi pais, termen al cărui prim sens este acela de „copil" (în ipostaza masculină: „fiu") şi care numai în al doilea rând înseamnă „rob", „serv", „slugă". Patriarhul Avraam se numeşte pe sine „robul" lui Dumnezeu (Fc 18, 3), iar Acesta, la rându-I, îl numeşte „robul Meu" (sau „sluga Mea"). Tot astfel îi va numi pe Isaac, pe Iacob şi pe David, ca şi, în general, pe fiii lui Israel. În poemul de faţă, trimiterea la Iisus Hristos este susţinută şi de dubla încărcătură semantică a cuvântului pais: „fiu" şi „serv", nuanţe pe care vechii traducători români ai Septuagintei, începând cu cei din 1688, le-au consfinţit.
peste El,2 El va face judecată3 neamurilor.
2 Nu va striga, nici glasul Şi-l va ridica, nici se va auzi glasul Său în afară.
3 Trestie frântă nu va zdrobi şi feştilă fumegândă nu va stinge, ci întru adevăr va face judecată.
4 Va străluci şi nu Se va frânge până ce va pune judecată pe pământ şi-ntru numele Său vor nădăjdui4 neamurile.
5 Aşa zice Domnul Dumnezeu, Cel ce a făcut cerul şi i-a dat aşezare, Cel ce a întărit pământul şi tot ce e pe el şi poporului de pe el îi dă suflare şi duh celor ce umblă pe el:
6 Eu, Domnul Dumnezeu, Eu Te-am chemat întru dreptate şi de mână Te voi ţine şi Te voi întări; unui neam te-am dat spre legământ şi neamurilor spre luminare5,
2 În una din catehezele sale, Sf. Chiril al Ierusalimului subliniază frecvenţa cu care Isaia menţionează prezenţa şi lucrarea Duhului Sfânt asupra Unsului Domnului, ca şi asupra poporului Său, citând texte din cartea marelui profet: 11, 2; 42, 1; 44, 3; 48, 16; 59, 21; 61, 1. „Duhul Sfânt conchide el este unul şi nedespărţit, dar lucrările Lui sunt multe şi felurite".
3 Ca şi în 41, 1, cuvântul „judecată" înseamnă aici restaurarea unei ordini răsturnate. Opera lui Iisus Hristos nu e altceva decât „restaurarea omului" (Stăniloae).
4 Ebr.: „vor aştepta".
5 „unui neam": cuvântul genos poate însemna „familie", „trib", „rasă", „neam" (de acelaşi sânge, cu descendenţă comună); „spre luminare... neamurilor": ethnos are înţelesuri asemănătoare, dar în limbajul biblic, folosit la plural, înseamnă „neamuri" altele decât Evreii şi, în general, „păgânii". Aşadar: prin legământul dintre Dumnezeu şi poporul ales (Fc 15, 18; 17, 2; 17, 4; Iş 2, 24; 19, 5 etc.), iconomia mântuirii lucrează înlăuntrul unui singur neam; dar prin Iisus Hristos, „Lumina lumii", ea se deschide spre universalitate.

7 ca să deschizi ochii orbilor, să-i scoţi din legături pe cei legaţi şi din adâncul temniţei pe cei ce stau în întuneric.
8 Eu sunt Domnul Dumnezeu: acesta-mi este numele; slava Mea nu i-o voi trece altuia, nici laudele Mele chipurilor cioplite.
9 Iată, cele dintru-nceput au venit, precum şi cele noi pe care Eu le vestesc; mai înainte de a fi fost spuse, ele vi s-au arătat.
10 Cântaţi-I Domnului cântare nouă, voi, cei ce sunteţi stăpânia Lui6; din marginile pământului măriţi-I numele, voi, cei ce coborâţi la mare şi navigaţi pe ea, voi, insule, şi cei ce locuiţi în ele.
11 Veseleşte-te, pustie, şi satele din tine, colibele şi cei ce locuiesc în Chedar7; veseli-se-vor cei ce locuiesc în stâncă şi din coama munţilor vor striga.
12 Ei îi vor da slavă lui Dumnezeu, laudele Lui în insule le vor vesti.
13 Domnul Dumnezeul puterilor va ieşi şi războiul îl va sfărâma; râvna o va stârni şi cu tărie va striga-mpotriva vrăjmaşilor Săi.
14 Dintotdeauna8 am tăcut; oare şi de-acum înainte voi tăcea şi voi răbda? Am îndurat ca o femeie

ce naşte; acum dintr-o dată voi smulge şi voi usca.
15 Munţi şi dealuri voi pustii, iarba lor o voi usca; râurile le voi face insule şi bălţile le voi seca.
6 „stăpânia" Lui: proprietatea Lui; titlu de nobleţe pentru oameni.
7 Chedar (Kedar): al doilea fiu al lui Ismael (Fc 25, 13); ţinuturile deşerturilor arabe unde locuiau, ca triburi nomade, descendenţii săi, chedariţii.
8 „Dintotdeauna" nu se află în toate manuscrisele greceşti.
16 Şi voi aduce orbii pe o cale pe care n-o ştiau şi-i voi face să umble pe cărări pe care nu le-au cunoscut; întunericul lor îl voi face lumină şi pe cele colţuroase le voi face netede. Acestea-s lucrurile pe care le voi face şi pe ei nu-i voi părăsi.
17 Dar ei s-au întors înapoi; ruşine vouă, celor ce nădăjduiţi în chipuri cioplite, celor ce le ziceţi chipurilor turnate: „Voi sunteţi dumnezeii noştri!"
18 Auziţi, voi, surzilor, iar voi, orbilor, priviţi ca să vedeţi!
19 Şi cine este orb, dacă nu ei, slugile Mele? şi cine este surd, dacă nu cei care-i stăpânesc? Cine e orb precum acel ce s-a despărţit?9 Da, ei, slugile lui Dumnezeu, ei s-au orbit.
20 Adesea aţi văzut şi n-aţi băgat de seamă; urechile vi s-au deschis şi n-aţi auzit.
21 Domnul Dumnezeu a vrut ca El să fie drept şi lauda să Şi-o mărească.
22 Şi am privit, şi iată: Poporul era prădat şi jefuit, că peste tot se află un laţ în cămări ascunse, şi tot aşa în case, acolo unde i-au ascuns; pradă au devenit şi nimeni nu era care să smulgă prada şi nimeni care să zică: „Întoarce ce-ai luat!"
23 Cine-ntre voi este cel ce va primi acestea în auzul său? Ascultaţi la cele ce-n viitor se vor petrece!
24 Cine l-a dat pe Iacob spre jefuire şi pe Israel în mâna celor ce-l pradă? Oare nu Dumnezeu, împotriva Căruia ei au păcătuit şi în căile Căruia n-au umblat şi de a Cărui lege n-au vrut să asculte?
9 Stihul acesta nu se află în toate manuscrisele greceşti şi nicicum în cele ebraice. E vorba de cel ce s-a separat de obştea din care făcea parte.

25 Aşa că El a adus asupră-le iuţimea mâniei Sale; şi i-a răzbit războiul şi cei ce-mprejur cu foc îi ardeau; dar nici unul din ei n-a ştiut-o şi nici n-au pus-o la inimă.10
43
Domnul e singurul Dumnezeu, proniatorul şi eliberatorul poporului Său. Împotriva Babilonului. Israel nerecunoscător.
1 Şi acum, aşa zice Domnul Dumnezeu Cel ce te-a făcut pe tine, Iacobe, şi te-a plăsmuit pe tine, Israele: nu te teme!; că Eu te-am mântuit, Eu te-am chemat pe nume, al Meu eşti tu. 1
2 De vei trece prin apă, Eu cu tine sunt şi râurile nu te vor acoperi; de vei trece prin foc, nu te vei arde, nu te va arde flacăra.
3 Căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Sfântul lui Israel, Cel ce te mântuieşte; Egiptul şi Etiopia ţi le-am făcut răscumpărare, Saba am dat-o în schimb pentru tine.
4 De când ai devenit preţios în ochii Mei, tu te-ai umplut de slavă, iar Eu te-am iubit; oameni voi da pentru tine şi
10 Sf. Ciprian al Cartaginei: Vrăjmaşul n-ar avea nici o putere asupra noastră dacă ea n-ar fi fost îngăduită sau chiar poruncită de Dumnezeu. Adevărul acesta este evident în cele două versete de mai sus. Dar şi în Cartea lui Daniel ni se spune că Dumnezeu este Cel ce „l-a dat" pe Ioiachim, regele Iudeii, în mâna lui Nabucodonosor (Dn 1, 2). De aceea e bine ca, în lupta noastră duhovnicească, să ne gândim mai întâi la Dumnezeu.
1 Pregătindu-i o nouă şi aspră mustrare (cea de la sfârşitul acestui capitol), Dumnezeu Îşi alină şi încurajează poporul, ca s-o suporte mai uşor.
principi în schimbul vieţii tale2.
5 Nu te teme!; că Eu cu tine sunt; de la Soare-Răsare îţi voi aduce urmaşii, şi de la Apus te voi aduna.
6 Miază-noaptei îi voi zice: „Adu!" şi Miazăzilei: „Nu opri!3; adu-i pe fiii Mei din ţara de departe şi pe fiicele Mele de la marginile pământului,
7 pe toţi câţi sunt chemaţi cu numele Meu; fiindcă Eu pentru slava Mea l-am pregătit şi l-am plăsmuit şi l-am făcut".
8 Am scos un popor orb; fiindcă ochii lor sunt ca şi orbi, iar cei ce au urechi sunt surzi.

9 Toate neamurile s-au adunat laolaltă iar din ele principii se vor aduna.4 Cine va vesti acestea? sau cine vă va spune vouă cele ce sunt dintru-nceput? Aducă-şi mărturiile lor şi să se îndreptăţească şi să audă şi să spună adevărul.
10 Fiţi-Mi voi mărturii şi Eu tot aşa sunt martor zice Domnul Dumnezeu şi Servul Meu pe Care L-am ales pentru ca voi să ştiţi şi să credeţi şi să înţelegeţi că EU SUNT: Înainte de Mine n-a fost alt dumnezeu şi nici după Mine va mai fi vreunul.
11 Eu sunt Dumnezeu şi în afară de Mine nu este mântuitor.
12 Eu am vestit şi Eu am mântuit; Eu am mustrat şi-ntre voi nu s-a aflat dumnezeu străin; voi Îmi sunteţi Mie mărturii, iar Eu sunt martor zice Domnul Dumnezeu -
2Literal: „capului tău”.
3 E vorba, desigur, de fiii lui Israel răspândiţi, ca robi, în toate punctele cardinale.
4 Teodoret al Cirului notează dimensiunea profetică a textului: de vreme ce fiii lui Israel şi-au denaturat calitatea de popor ales, neamurile (păgâne) vor veni, împreună cu principii lor, şi vor alcătui Biserica întemeiată de „Servul” Său.

13 încă de la început; şi nu-i nimeni care să poată scoate din mâinile Mele; Eu voi face, şi cine va întoarce-ndărăt ceea ce Eu am făcut?
14 Aşa zice Domnul Dumnezeu, Cel ce vă mântuieşte, Sfântul lui Israel: de dragul vostru voi trimite în Babilon şi-i voi ridica pe toţi fugarii, iar Caldeii vor fi legaţi în corăbii.
15 Eu sunt Domnul Dumnezeu, Sfântul vostru, Cel ce l-am dat la iveală pe Israel, regele vostru.
16 Aşa zice Domnul, Cel ce taie o cale prin mare şi cărare prin apă puternică,
17 Cel ce a adus care de luptă şi călărime şi mulţime de oaste; dar ei s-au culcat şi nu se vor scula: ca o feştilă stinsă, aşa s-au stins.
18 Să nu vă aduceţi aminte de ce-a fost odată şi să nu luaţi în seamă ce-a fost demult!
19 Iată, Eu voi face lucruri noi care acum vor răsări şi pe care voi le veţi cunoaşte; o cale voi face prin pustie şi râuri în pământ uscat.
20 Fiarele câmpului Mă vor binecuvânta, bufniţele şi puii de struţ, că apă am dat în pustie şi râuri în pământ uscat ca să-Mi adăp poporul cel ales,
21 poporul Meu pe care l-am păstrat spre a povesti laudele Mele.
22 Nu acum te-am chemat Eu pe tine, Iacobe, nici te-am făcut să osteneşti, Israele.
23 Tu nu Mi-ai adus oile ca ardere-de-tot a ta, nici nu m-ai preamărit cu jertfele tale, nici cu jertfele tale Mi-ai slujit şi nici că te-ai ostenit în Liban;
24 nici că tu ai cumpărat cu argint pentru Mine animale de jertfă, nici că Eu am poftit grăsimea jertfelor tale; ci tu întru păcatele tale Mi-ai stat înainte şi-ntru nedreptăţile tale.
25 Eu sunt, chiar Eu, Cel ce de dragul Meu5 îţi şterg fărădelegile şi păcatele şi nu le voi pomeni.
26 Dar adu-ţi aminte şi să ne judecăm împreună: mărturiseşte-ţi tu mai întâi păcatele, ca să poţi fi îndreptăţit!
27 Părinţii voştri mai întâi, şi maimarii voştri fărădelege au făcut împotriva Mea.
28 Mai-marii Mi-au pângărit locurile sfinţite, aşa că pe Iacob l-am dat spre pieire şi pe Israel spre ocară.
44
Slava lui Dumnezeu. Deşertăciunea idolilor. Îndemn la pocăinţă. Bucuria răscumpărării. Profeţie asupra lui Cirus.
1 Dar acum ascultă, Iacobe, tu, servul Meu, şi tu, Israele, pe care Eu te-am ales!
2 Aşa zice Domnul Dumnezeu Cel ce te-a făcut, El, Cel ce din pântece te-a urzit: tu încă vei avea ajutor; nu te teme, tu, Iacobe, servul Meu, şi tu, iubite Israel, pe care Eu te-am ales.
3 Că Eu le voi da apă celor ce însetaţi umblă-n ţinut fără apă; Duhul Meu Îl voi pune peste urmaşii tăi şi binecuvântările Mele peste copiii tăi
4 şi vor răsări ca iarba-ntre pâraie şi ca sălciile pe margini de apă curgătoare.
5 „de dragul Meu”: pentru propria Mea raţiune, pentru că aşa vreau Eu, să iert, iar nu pentru că tu ai fi îndreptăţit să capeţi iertarea; îndreptăţirea se dobândeşte numai prin căinţă (vezi ultimele două stihuri din versetul 26).

5 Unul va zice: „Eu sunt al lui Dumnezeu!”, şi un altul se va chema pe sine cu numele lui Iacob, iar

un altul cu mâna lui va scrie: „Eu sunt al lui Dumnezeu” şi se va chema pe sine cu numele lui Israel1.
6 Aşa zice Dumnezeu, Împăratul lui Israel, şi Domnul Atotţiitorul, Cel ce l-a izbăvit: „Eu sunt Cel-Dintâi şi Eu sunt de azi înainte; în afară de Mine nu este Dumnezeu.2
7 Cine este cum sunt Eu?: Să stea şi să cheme şi să spună şi să Mi se pregătească din vremea când Eu am făcut om pe vecie, iar pe cele ce vor fi să vi le spună mai înainte ca ele să fi fost.
8 Nu vă ascundeţi şi nici n-o luaţi razna! Oare nu de la-nceput aţi auzit şi nu de atunci v-am spus Eu vouă? Voi sunteţi martori dacă-n afară de Mine mai e un Dumnezeu”.
9 Dar făcătorii de idoli n-au auzit atunci3 iar cioplitorii de chipuri, ei toţi, zadarnic lucrează făcând din dorinţele lor nişte chipuri care nu le sunt de nici un folos; dimpotrivă, ruşina-se-vor
10 cei ce alcătuiesc un dumnezeu şi toţi cei care cioplesc lucruri de doi bani,
1 Avertisment împotriva impostorilor.
2 Combătându-l pe Arie care invoca acest text în a susţine că Fiul lui Dumnezeu nu este El-Însuşi Dumnezeu —, Sfântul Atanasie cel Mare interpretează: Afirmaţia de aici consună cu cea din Dt 32, 39. Dumnezeu, într-adevăr, este Unul şi Singurul şi Cel-Dintâi, dar pe aceasta n-o spune spre a-Şi nega Fiul; pentru că El (Fiul) este întru Acel Unul şi Cel-Dintâi şi Singurul ca fiind singurul Cuvânt (Logos) şi singura Înţelepciune şi singura Strălucire a Celui ce este Unul şi Singurul şi Cel-Dintâi, ca deplinătate a Dumnezeirii Celui ce este Primul şi Unicul, El fiind Dumnezeu întreg şi deplin.
3 Versetele 9-20: O teribilă diatribă împotriva idolatriei, din care nu lipseşte ironia, uneori împinsă până la sarcasm.
11 iar cei făcuţi de ei, iată că toţi se veştejesc; adune-se toţi surzii de printre oameni şi să stea laolaltă şi laolaltă să fie ruşinaţi şi înfruntaţi!
12 Că meşterul îşi ascute fierul, croieşte [idolul] cu barda, cu sfredelul îl găureşte şi cu tăria braţului său îl alcătuieşte; va flămânzi şi va slăbi şi apă nu va bea.
13 După ce meşterul a ales lemnul, îl măsoară şi-l însemnă cu dreptarul, îi face muchii, unghiuri, îl potriveşte din clei şi-l face ca pe un chip de om şi ca pe o frumuseţe de om, să şi-l aşeze în casă.
14 El taie lemnul din pădurea pe care Domnul a sădit-o chiar un pin şi pe care ploaia a făcut-o să crească
15 spre a le da oamenilor lemne de foc; şi, luând o parte din ea, el se încălzeşte... Da, a luat o parte din lemn şi cu el coace pâine, iar din ce rămâne îşi face dumnezei cărora li se închină.
16 Jumătate o arde să se-ncălzească, iar cu jumătate coace pâine pe cărbuni; şi după ce a fript pe ea carne şi mănâncă şi se satură, şi după ce s-a şi încălzit, zice: „Mă simt bine, că mă-ncălzii şi văzui foc...”.
17 Iar din ce-a rămas îşi face un dumnezeu cioplit şi i se închină şi se roagă, zicând: „Mântuieşte-mă, că tu eşti dumnezeul meu!...”.
18 Ei n-au nici o înţelegere ca să şi priceapă, fiindcă orbeşte s-au întunecat aşa ca ei cu ochii să nu vadă şi cu inima să nu priceapă.
19 Nici unul nu s-a plecat cu mintea şi nici n-a priceput cu înţelegerea că jumătate l-a ars în foc şi a copt pâine pe cărbunii lui, că a fript carne şi a mâncat şi că din ce-a rămas a făcut o urâciune

căreia ei i se închină.
20 Cunoaşteţi dar că inima lor nu-i decât cenuşă, că se înşală şi că nimeni nu e-n stare să-şi mântuiască sufletul. Vedeţi, voi nu veţi zice: „E o minciună-n mâna mea cea dreaptă”.
21 Adu-ţi aminte de acestea, tu, Iacobe, şi tu, Israele, că tu eşti servul Meu. Eu te-am făcut pe tine să-mi fii serv, iar tu, Israele, nu Mă da uitării.
22 Că, iată, Eu ca un nor ţi-am şters fărădelegile şi ca desimea unui nor, păcatele; întoarce-te la Mine şi te voi mântui.
23 Voi, ceruri, veseliţi-vă, că Dumnezeu l-a miluit pe Israel!; voi, temelii ale pământului, sunaţi din trâmbiţă!; voi, munţilor, strigaţi cu bucurie, voi, dealuri, şi toate pădurile de pe voi, că Dumnezeu l-a izbăvit pe Iacob şi plin de slavă fi-va Israel!
24 Aşa zice Domnul, Cel ce te-a izbăvit, Cel ce din pântece te-a plăsmuit: eu sunt Domnul, Cel ce pe toate le fac; Eu singur am întins cerul şi am întărit pământul.
25 Cine altul va risipi semnele celor ce cheamă morţii şi prezicerile din inima omului, pe înţelepţi întorcându-i îndărăt şi sfaturile lor făcându-le nebune?4

26 El, Cel ce întăreşte cuvântul servului Său şi adevereşte sfatul trimişilor Săi; El, Cel ce-i zice Ierusalimului: „Locuit vei fi!”, şi cetăţilor Iudeii5: „Zidite veţi fi!”; şi pustiurile ei vor odrăsli;
27 El, Cel ce-i zice adâncului: „Pustiit vei fi, şi râurile tale le voi seca”;
4 Dumnezeu îi denunţă nu numai pe şarlatanii care „vorbesc cu morţii” şi „prezic” viitorul, ci şi pe trufaşii care se cred înţelepţi fără să fie (vezi şi 1 Co 1, 20: „Oare n-a arătat Dumnezeu drept nebună înţelepciunea lumii acesteia?”).
5 În Codex Vaticanus: „cetăţile Idumeii”.
28 El, Cel care-i zice lui Cirus: „Fii înţelept!”, iar el va face toate voile Mele; El este Cel ce-i va zice Ierusalimului: „Zidit vei fi!”, iar Eu voi pune temeliile casei Mele celei sfinte.6
45
Profeţie asupra lui Cirus (continuare). O nouă profeţie asupra lui Mesia. Vestirile Domnului. Chemarea şi convertirea neamurilor.
1 Aşa zice Domnul Dumnezeu către unsul1 Meu Cirus, a cărui mână dreaptă Eu am ţinut-o pentru ca neamuri în faţa lui să asculte; puterea regilor o voi rupe, porţi voi deschide înainte-i şi cetăţi nu-i vor fi închise:
2 eu înaintea ta voi merge şi munţii îi voi face şes, porţi de aramă voi zdrobi şi zăvoare de fier voi sfărâma
3 şi-ţi voi da ţie vistierii cufundate-n beznă,2 pe cele ascunse, nevăzute, ţi le voi deschide, pentru ca tu să cunoşti că
6 Aici Cirus e menţionat pe nume ca devenind instrument al lui Dumnezeu pentru eliberarea poporului evreu din robia babilonică, pentru rezidirea Ierusalimului şi restaurarea templului. E unul din marile mistere ale iconomiei divine: acelaşi Dumnezeu, pe de o parte, îl alege pe Nabucodonosor să-I robească poporul şi, pe de alta, peste şaizeci de ani, îi porunceşte lui Cirus, învingătorul Babilonului, să devină moderat şi să intre în slujba lui Iahve (mai mult, acelaşi Iahve îl numeşte „Cirus, unsul Meu”, ceea ce înseamnă „regele” intrat în subordinea lui Dumnezeu printr-un act special de graţiere (45, 1). Cu toate acestea, păgânul (idolatrul) nu va rămâne nepedepsit. Această temă teologică (dar şi de filosofie a istoriei) continuă să fie una din cele mai pasionante.
1 Teodoret e de părere că, aici, cuvântul „uns” nu are sensul obişnuit al Vechiului Testament, ci pe acela de „ales” al lui Dumnezeu pentru un anumit scop.
2 Sf. Ioan Casian tâlcuieşte alegoric: Cuvântul lui Dumnezeu este cel ce merge înaintea noastră, sfărâmă obstacolele patimilor şi ne deschide calea spre adâncurile înţelepciunii Sale.

Eu, Domnul Dumnezeu, Cel ce pe tine te cheamă pe nume, Eu sunt Dumnezeul lui Israel.
4 De dragul servului Meu Iacob şi al lui Israel, alesul Meu, Eu te voi chema pe nume şi te voi primi; dar tu nu m-ai cunoscut.
5 Că Eu sunt Domnul Dumnezeu şi-n afară de Mine nu este alt Dumnezeu; Eu te-am întărit, dar tu nu m-ai cunoscut.
6 Ca să cunoască cei de la Răsărit şi cei de la Apus că-n afară de Mine nu este Dumnezeu. Eu sunt Domnul Dumnezeu şi nimeni nu este-n afară [de Mine].
7 Eu sunt Cel ce am pregătit lumina şi am făcut întunericul, Cel ce fac pace şi zidesc rele;3 Eu sunt Domnul Dumnezeu, Cel ce face toate acestea.
8 Veselească-se cerul de deasupra, iar norii să roureze dreptate; odrăslească pământul cu milă şi laolaltă dreptate să odrăslească; Eu sunt Dumnezeu, Cel ce te-a făcut.
9 Oare nu am gătit Eu mai bine decât olarul, lutul? Oare plugarul ară
3 Evident, Dumnezeu nu este autorul răului din lume. Teodoret ne invită să facem deosebire între răul obiectiv (ca natură) şi răul subiectiv (ca lucrare, aşa cum este el perceput şi evaluat de fiecare om). Aceeaşi distincţie o face şi Sf. Ioan Damaschin, cu precizarea că lucrarea răului în lume se face numai cu ştiinţa sau îngăduinţa lui Dumnezeu, pentru raţiuni care-I sunt proprii. Asupra textului e de observat că sensul primar al verbului ktizo este acela de „a zidi”, iar înţelesul de „a crea” e derivat. Or, „a zidi” înseamnă a lucra cu nişte materiale care deja există şi care sunt la îndemână. Pe de altă parte, substantivul adjectival „kakos = „rău” - „răul” este la plural, ceea ce face imposibilă o traducere de genul: Eu sunt Cel ce fac pace şi creez răul”. T. M.: „Eu fac fericirea şi creez nefericirea”.
toată ziua? Oare lutul îi va zice olarului: „Ce faci, de nu lucrezi? oare n-ai mâini?...”. Oare

frământătura va răspunde celui ce a frământat-o?4
10 E ca şi cum cineva i-ar zice tatălui său: „Ce plăsmuieşti?” sau mamei sale: „Ce te căzneşti să naşti?”.5
11 Că aşa zice Domnul Dumnezeu, Sfântul lui Israel, Cel ce le-a făcut pe cele ce vor fi: voi Mă întrebaţi despre fiii Mei şi despre fiicele Mele, şi voi îmi porunciţi asupra lucrului mâinilor Mele?6
12 Eu am făcut pământul şi pe omul de pe el, Eu cu mâna Mea am întărit cerul şi tuturor stelelor le-am dat porunci.
13 Eu l-am ridicat să fie rege cu dreptate, şi toate căile lui sunt drepte; el va zidi cetatea Mea şi robia poporului Meu o va întoarce fără răscumpărare şi fără daruri, zice Domnul Atotţiitorul.
14 Aşa zice Domnul Atotţiitorul:7 egiptul s-a trudit pentru Tine, iar mărfurile Etiopienilor şi Sabeenii cei înalţi la statură vor trece de partea Ta şi vor fi robii Tăi şi-n urma Ta vor merge legaţi în cătuşe şi la Tine vor ajunge şi Ţie ţi se vor supune şi Ţie ţi se vor ruga, pentru că Dumnezeu este în Tine şi-n afară de Tine nu este Dumnezeu.8
4 Stihul acesta e preluat din Codex Vaticanus; în ed. Rahlfs, notă.
5 După unii exegeţi, Isaia a preluat aceste două întrebări dintr-un ritual funebru (cu sensul obscur).
6 Semnul întrebării e impus de context.
7 Text mesianic în care, o dată mai mult, se poate urmări ambiguitatea voită, deliberată, studiată, a limbajului profetic.
8 Traducerile după T. M. pun aceste ultime două stihuri între ghilimele, ca fiind cuvintele supuşilor lui Cirus: „Nu este Dumnezeu decât la tine; alţii nu există, nici un alt dumnezeu”. În LXX, existenţa secvenţei „pentru că” nu permite o astfel de intervenţie. Sf. Chiril al Ierusalimului tâlcuieşte: Iată încă o mărturie asupra dumnezeirii lui Hristos! Citiţi acest text al lui Isaia şi vedeţi că Fiul este Dumnezeu, avându-L în Sine Însuşi pe Dumnezeu Tatăl. Acelaşi lucru, în esenţă, se spune la Ioan 14, 11: „Eu sunt întru Tatăl şi Tatăl întru Mine”. Sau la Ioan 10, 30, Fiul nu spune: „Eu şi Tatăl Meu una sunt”, ci: „Eu şi Tatăl Meu una suntem”, ceea ce înseamnă că noi nu trebuie să-I despărţim, dar nici să facem vreo confuzie în relaţia Tată-Fiu.

15 Că Tu eşti Dumnezeu, dar noi n-am ştiut-o, 9 Dumnezeul lui Israel, Mântuitorul.
16 Toţi potrivnicii Lui vor fi ruşinaţi şi înfruntaţi şi-ntru ruşine vor umbla. Voi, insulelor10, înnoiţi-vă pentru Mine!
17 Israel e mântuit de Domnul cu mântuire veşnică: ei niciodată nu vor fi ruşinaţi ori înfruntaţi.
18 Aşa zice Domnul, Cel ce a făcut cerul, Acest Dumnezeu Care Şi-a arătat11 pământul şi l-a făcut; El i-a pus rânduială, El nu degeaba l-a făcut, ci să fie locuit; Eu sunt Domnul, şi nimeni în afară.
19 Eu n-am vorbit într-ascuns şi nici în loc întunecos pe pământ; nu Eu i-am spus seminţiei lui Iacob: „Cătaţi zădărnicie!”; Eu sunt Domnul, Eu, Cel ce rostesc dreptatea şi vestesc adevărul.
20 Adunaţi-vă şi veniţi, laolaltă sfătuiţi-vă, voi, cei mântuiţi dintre neamuri! Zac în propria lor prostie cei ce-şi păstrează idolul de lemn, chipul lor cioplit, ca şi cei ce se roagă unor dumnezei care nu mântuiesc.
21 Dacă ei sunt cei ce vestesc, să vină aproape şi împreună să cunoască cine
9 T. M.: „Tu eşti un Dumnezeu Care Se ascunde”.
10 Şi aici, „insule” înseamnă „neamuri” (vezi nota de la Fc 10, 5).
11 Asemenea unui artist, Dumnezeu mai întâi Şi-a „văzut” opera şi apoi a creat-o.
anume a făcut ca aceste lucruri să fie auzite de la început; atunci vi s-a spus: eu sunt Dumnezeu, şi-n afară de Mine nu este un altul; un [Dumnezeu] Drept şi Mântuitor nu este în afară de Mine.
22 Întoarceţi-vă la Mine şi vă veţi mântui, voi, cei ce veniţi de la marginile pământului; Eu sunt Dumnezeu, şi un altul nu există!
23 Mă jur pe Mine Însumi: Dreptate va ieşi din gura Mea, cuvintele Mele nu Mi le voi lua înapoi, Că Mie Mi se va pleca tot genunchiul şi toată limba I se va mărturisi lui Dumnezeu,
24 zicând: „Dreptate şi slavă veni-vor la El, iar cei ce se despart de ele vor fi ruşinaţi”.
25 Ei de la Domnul se vor îndreptăţi şi întru Dumnezeu se va slăvi toată sămânţa fiilor lui Israel.12
46
Zeii Babilonului cad. Israel e izbăvit.
1 Bel s-a prăbuşit, Nebo1 s-a făcut ţăndări;
12 Teodoret reţine faptul că profetul nu spune: „toată sămânţa lui Israel”, ci: „toată sămânţa fiilor

lui Israel”; „fiii” sunt descendenţii direcţi ai lui Israel, dar „sămânţa” lor poate fi aflată în neamurile chemate la mântuire şi vrednice de ea.
1 „Bel”: zeitate babiloniană. „Nebo” (în LXX: „Dagon”): zeu babilonian, socotit uneori ca fiind fiul lui Marduk. Aceştia doi sunt pomeniţi pe nume, apoi profetul, în acelaşi context, generalizează. Se ştie însă că biruitorul Cirus nu a distrus idolii din cetatea învinsă; dimpotrivă, le-a dat cinstire. Aceasta înseamnă că textul lui Isaia nu a fost scris după căderea Babilonului, ci înainte. Faptul că o profeţie nu se împlineşte în toate amănuntele, tocmai acesta pledează pentru autenticitatea ei; e un punct de vedere pe care-l susţin chiar unii protestanţi moderni.

chipurile lor cioplite sunt la fiare şi dobitoace: le purtaţi, legate, ca pe o sarcină la cel slab şi ostenit şi flămând şi totodată neajutorat,
2 la cei ce nu vor putea să scape din război, dar se mână pe ei înşişi ca robi.
3 Ascultaţi-Mă, voi, casa lui Iacob, şi voi, rămăşiţa lui Israel, voi, cei ce încă din pântece sunteţi purtaţi şi din pruncie pân’ la bătrâneţe tot învăţaţi:
4 EU SUNT; şi până ce voi veţi îmbătrâni: EU SUNT; Eu vă port; Eu am făcut, Eu voi alina, Eu voi ridica şi Eu vă voi mântui.
5 Cu cine m-aţi asemănat voi? Vedeţi, luaţi aminte, voi, cei ce rătăciţi!
6 Cei ce scot aur dintr-o pungă2 şi argint la greutate, îl vor cântări în cumpănă, vor plăti un argintar şi vor face un idol şi, plecându-se la pământ, i se vor închina.
7 Îl ridică pe umăr şi pleacă la drum; iar dacă-l pun jos, el în acelaşi loc rămâne; nu se poate mişca, iar pe cel ce strigă la el nu-l aude şi de rele nu-l va mântui.
8 Aduceţi-vă aminte de acestea şi suspinaţi; căiţi-vă, voi, cei ce aţi rătăcit; cu inima întoarceţi-vă
9 şi amintiţi-vă de cele de demult, căci Eu sunt Dumnezeu şi în afară de Mine nu este un altul
10 care să le spună pe cele ce vor fi mai înainte ca ele să fie şi mai înainte de a se plini. Şi am zis: planul Meu întreg va rămâne şi pe toate câte le-am plănuit le voi face,
11 chemând o pasăre de la Răsărit3 şi dintr-o ţară de departe pentru cele ce
2 În versetele 6 şi 7: stilul ironic, propriu lui Isaia.
3 Alături de Teodoret, Sf. Ioan Hrisostom opinează că „pasărea” e o metaforă pentru poporul lui Israel ce se va întoarce repede din robia babilonică.
le-am plănuit; am grăit şi l-am adus, l-am făcut şi l-am zidit, l-am călăuzit şi calea lui am sporit-o.
12 Ascultaţi-Mă, voi, cei fără inimă, cei ce sunteţi departe de dreptate:
13 Dreptatea Mea am apropiat-o, ea nu-i departe, iar Eu nu voi întârzia cu mântuirea care-i de la Mine; Eu i-am dat în Sion mântuire lui Israel, spre slavă.
47
Profeţie despre căderea Babilonului.
1 Coboară-te, şezi pe pământ, tu, fiică fecioară1 a Babilonului, şezi pe pământ, lipsită de tron, tu, fiică a Caldeilor, că de-acum nu te vei mai numi „gingaşă şi fragedă”.
2 Ia o râşniţă, macină făină,2 scoate-ţi vălul, descoperă-ţi cărunteţea,3 dezveleşte-ţi pulpele şi treci desculţă râul.
3 Descoperită-ţi va fi ruşinea, urâciunile tale se vor vedea; voi pretinde de la tine ceea ce datorezi, pe seama oamenilor nu te voi mai lăsa.
4 Zice Domnul Atotţiitorul, Izbăvitorul tău, al Cărui nume e Sfântul lui Israel:
5 Stai jos!; tremure-ţi sufletul!; du-te-n întuneric, tu, fata Caldeilor!; de-acum
1 „fecioară”: adresare ironică. În fapt, „fiica Babilonului” era o mare desfrânată (vezi v. 10), dar în ochii oamenilor voia să pară castă.
2 Măcinatul la râşniţă: o muncă a sclavelor.
3 „căruntețea” (părul alb): metaforă pentru longevitatea imperiului babilonian.

nu te vei mai numi „puterea împărăţiei”...
6 Eu m-am mâniat pe poporul Meu, tu Mi-ai pângărit moştenirea; Eu i-am dat în mâna ta, dar tu nu ai întins milă asupră-le4, jugul bătrânului l-ai făcut foarte greu,
7 şi ai zis: „Pe veci voi fi stăpână!” Tu în inima ta n-ai gândit aceste lucruri, nici că ţi-ai adus aminte de ce va fi la urmă.5
8 Acum însă ascultă aceste cuvinte, tu, cea plină de gingăşie, tu, cea care şade şi-şi dă curaj şi zice-n

inima ei: „Eu sunt, şi nimeni altcineva nu este!;6 văduvă nu voi rămâne şi nici sărăcia n-o voi cunoaşte!”7.
9 Acum, însă, aceste două lucruri vor veni asupră-ţi, năprasnic, într-o singură zi: văduvia şi pierderea copiilor; acestea fără veste vor veni asupră-ţi, în ciuda vrăjitoriei tale, în ciuda tăriei descântecelor tale,
10 în ciuda încrederii tale în propria-ţi răutate, fiindcă ziceai: „Eu sunt şi nimeni altcineva nu este!” Să ştii: cunoaşterea acestor lucruri8 şi desfrânarea ta îţi vor fi ţie spre ruşine; că ai zis
4 Vezi nota de la 44, 28.
5 A-ţi aminti de evenimente viitoare, iată una din antinomiile gândirii teologice! într-o rugăciune anamnetică din Liturghia Sfântului Ioan Hrisostom se spune că, jertfind, ne aducem aminte de cruce, de groapă, de înviere şi... „de cea de a doua şi slăvita venire” a Domnului.
6= Îngânarea definiţiei pe care Dumnezeu şi-o dă Sieşi; substituire luciferică.
7 Văduvia: pierderea regalităţii, dar şi a mariajului cu zeii; sărăcia, prin pierderea subiecţilor stăpânirii (v. 9).
8 „cunoaşterea acestor lucruri” este o referire la zestrea intelectuală a imperiului babilonian, alcătuită mai ales din imense acumulări de cunoştinţe astrologice şi, în general, magice (să ne amintim şi de magii de la Răsărit veniţi cu daruri la Pruncul Iisus).
în inima ta: „Eu sunt, şi nimeni altcineva nu este!”
11 Nimicire va veni asupră-ţi fără ca tu să-ţi dai seama; o groapă va fi şi într-însa vei cădea; necaz va veni asupră-ţi şi nu vei putea să te scuturi; sfârşit fără veste va veni asupră-ţi fără ca tu să-ţi dai seama.
12 Rămâi acum cu descântecele tale şi cu belşugul vrăjilor tale pe care din tinereţea ta le-ai învăţat, de-ţi vor putea folosi sau dacă prin ele te poţi întări!9
13 Ostenit-ai în sfaturile tale; să stea acum astrologii cerului şi să te mântuiască; ei, cei ce văd prin stele, ei să-ţi spună ce va să vină asupra ta.
14 Iată, ei ca nişte surcele vor fi arşi în foc,10 şi nicicum nu-şi vor scăpa viaţa din para focului; pentru că ai tăi sunt cărbunii aprinşi, tu vei sta deasupra lor.
15 Aceştia-ţi vor fi ţie de ajutor, cei pentru care tu te-ai ostenit încă din tinereţe; fiece om s-a rătăcit în felul lui, dar pentru tine nu va fi scăpare.11
48
Darul lui Dumnezeu asupra lui Israel.
1 Auziţi aceste cuvinte, voi, casa lui Iacob, voi, cei ce sunteţi chemaţi cu numele lui Israel şi vă trageţi din Iuda,
9 Stihul acesta e preluat din codici secundari.
10 Focul: metaforă pentru pedeapsa lui Dumnezeu. Supremul dezastru e nu numai nimicirea materială, ci şi prăbuşirea unei culturi de milenii, întemeiată şi construită pe eroare.
11 Răspunderea omului de rând poate fi relativă (şi, deci, amendabilă), dar aceea a unui conducător e totală.

voi, cei ce vă juraţi pe numele Domnului, Dumnezeului lui Israel, dar fără adevăr şi fără dreptate îl pomeniţi în treacăt;
2 voi, cei ce vă bizuiţi pe numele sfintei cetăţi şi vă sprijiniţi pe Dumnezeul lui Israel domnul Atotţiitorul Îi este numele -.
3 Pe cele ce-au fost, iată, vi le-am spus şi din gura Mea au ieşit şi auzite s-au făcut; repede am lucrat, şi ele au venit.
4 Ştiu că eşti îndărătnic, că gâtul ţi-i vână de fier şi de aramă fruntea.
5 Eu lucrurile ţi le-am vestit demult, mai înainte ca ele să-ţi fi venit; auzite ţi le-am făcut, ca nu cumva tu să spui: „Idolii mei mi le-au făcut!”, şi să nu zici: „Chipurile mele cioplite şi turnate, ele mi-au dat porunci1”.
6 Pe toate acestea voi le-aţi auzit, dar de cunoscut n-aţi cunoscut; chiar şi acum auzite ţi le-am făcut pe cele noi, pe cele ce de-acum înainte au să fie, şi n-ai zis:
7 „Acum s-au petrecut, iar nu mai-nainte!”; şi nu în zilele de demult ai auzit de ele, ca nu cumva să zici: „Da, le ştiu!”
8 Nici n-ai ştiut, nici n-ai înţeles, nici de la-nceput ţi-am deschis Eu urechile, fiindcă am ştiut că tu

cu mare viclenie te vei purta şi că „nelegiuit încă din pântece” te vei chema.
9 De dragul numelui Meu îţi voi arăta mânia Mea şi-n faţa ta voi aduce faptele Mele cele slăvite, pentru ca nu pe de-a-ntregul să te nimicesc.
1 Dumnezeu este Cel ce i-a prevestit lui Israel, cu mult înainte, atât robia cât şi eliberarea; una, ca efect al nelegiuirii poporului ales, cealaltă, ca efect al bunătăţii divine.
10 Iată, te-am vândut, dar nu pentru argint; te-am scăpat însă din cuptorul sărăciei.
11 De dragul Meu voi face aceasta pentru tine, fiindcă numele Meu e pângărit; slava Mea Eu altuia nu o voi da.
12 Ascultă-Mă, Iacobe, şi tu, Israele, cel pe care-l chem: Eu sunt Cel-Dintâi şi Eu sunt în veci,
13 şi mâna Mea a întemeiat pământul şi dreapta Mea a întărit cerul: Eu îi voi chema, iar ei vor sta împreună.
14 Şi toţi se vor aduna şi vor auzi; cine le-a spus lor acestea? Din dragoste pentru tine ţi-am făcut voia asupra Babilonului, să nimicesc anume sământa Caldeilor.
15 Eu am vorbit, Eu am chemat, Eu l-am adus, şi calea lui am îndreptat-o.2
16 Apropiaţi-vă de mine şi ascultaţi cuvintele acestea: De la-nceput eu n-am vorbit în taină, şi nici în vreun loc ascuns de pe pământ; când s-a petrecut, eu acolo eram. Şi acum, Domnul m-a trimis, precum şi Duhul Său.3
17 Aşa zice Domnul, Cel ce te-a izbăvit, Sfântul lui Israel: eu sunt Dumnezeul tău, Cel ce ţi-am arătat cum să afli calea pe care să umbli.
18 Şi dacă tu ai fi ascultat de poruncile
2 Sfinţii Ioan Hrisostom şi Chiril al Alexandriei, precum şi Teodoret al Cirului opinează că aceasta este o referire la Cirus.
3 În acest verset intervine vocea însăşi a profetului. Asupra ultimelor două stihuri Sf. Grigorie Palama tâlcuieşte: Textul acesta se leagă de cel din Is 61, 1: „Duhul Domnului e peste Mine, pentru că El m-a uns; El m-a trimis să le binevestesc săracilor...”, pasaj pe care Iisus îl va cita ca referindu-se la El. Aşadar, Sfântul Duh nu numai că este El trimis, dar El Însuşi Îl trimite pe Fiul Care este trimis de Tatăl; e cât se poate de evident că Duhul este egal cu Tatăl şi cu Fiul în natură, putere, lucrare şi mărire.

Mele, atunci pacea ta ţi-ar fi fost ca un râu şi dreptatea ta precum un val al mării.
19 Şi sământa ta ca nisipul s-ar fi înmulţit şi odrasla pântecelui tău precum pulberea pământului; dar nici acum de tot nu te vei stinge, nici va pieri numele tău de dinaintea Mea.
20 Ieşiţi din Babilon, voi, cei ce fugiţi de la Caldei, glas de veselie daţi de veste şi faceţi ca aceasta să se audă; vestiţi-o pân’ la marginile pământului şi ziceţi: „Domnul l-a izbăvit pe robul Său Iacob!”
21 Şi de vor înseta, El în pustie îi va duce, apă din stâncă le va scoate, stânca o va despica şi apa va curge şi poporul Meu va bea.
22 Necredincioşii n-au parte de bucurie, zice Domnul.
49
Al doilea Cânt despre Servul Domnului. Sionul, înnoit. Neamurile şi poporul ales. Prăzile uriaşului.
1 Ascultaţi-mă, voi, insule,1 şi voi, neamuri, luaţi aminte: După multă vreme se va petrece, zice Domnul. Din pântecele Maicii Mele Mi-a numit El numele;2
2 El Mi-a făcut gura ca o sabie ascuţită, sub adăpostul mâinii Sale m-a ascuns,
1 Despre „insule”, vezi nota de la Fc 10, 5: popoarele în răspândirea lor; „neamuri”: popoarele păgâne care, prin Evanghelie, vor fi chemate la mântuire.
2 Sfinţii Părinţi pun aceste cuvinte în gura Fiului lui Dumnezeu; numele lui Iisus va fi rostit de către îngerul Domnului în chiar clipa în care-i vesteşte Mariei că-L va purta în pântece (Lc 1, 31).
ca pe o săgeată aleasă m-a pus deoparte şi-n tolba Lui m-a tăinuit.3
3 Şi Mi-a zis: „Servul Meu eşti Tu, Israele, şi-ntru Tine Mă voi preamări”.4
4 Iar Eu am zis: „În zadar m-am ostenit, tăria Mi-am dat-o pe deşertăciune şi nimic”5. De aceea judecata Mea e lângă Domnul, şi-n faţa Dumnezeului Meu îmi este osteneala.
5 Şi acum, aşa grăieşte Domnul Cel ce din pântece m-a plăsmuit să-I fiu Serv, ca să-i adune la El pe Iacob şi pe Israel; adunat voi fi şi slăvit înaintea Domnului şi Dumnezeul Meu va fi tăria Mea -
6 şi Mi-a zis: mare lucru-i pentru Tine că Te numeşti Fiul Meu, ca să întăreşti seminţiile lui Iacob şi să-i întorci pe cei împrăştiaţi ai lui Israel6; iată, spre legământ Te-am dat unui neam şi neamurilor

spre luminare,7 ca să fii spre mântuire pân' la marginea pământului.
7 Aşa zice Domnul Cel ce te-a izbăvit, Dumnezeul lui Israel: sfinţiţi-L8 pe
3 Metaforic, Iisus e o „săgeată" care-l răneşte dulce pe cel care-L iubeşte, aşa cum citim şi în Cântarea Cântărilor: „... spuneţi-i că-s rănită de iubire" (5, 8). Tolba nu e altceva decât vistieria iconomiei prin care Dumnezeu a pregătit mântuirea omului prin Iisus Hristos.
4 „Israel" e un nume simbolic al lui Iisus Hristos (cum este şi „Fiul lui David"), care atestă descendenţa Sa trupească. „Servul" poate fi tradus aici şi prin „Robul", în consonanţă cu textul din Filipeni 2, 7: (Hristos) „S-a golit pe Sine [de slavă] luând chip de rob" (doulos).
5 Isaia introduce aici prima tonalitate minoră în marea şi puternica simfonie a Fiului Omului: tristeţea Sa de a nu fi fost recunoscut ca Fiu al lui Dumnezeu. Tema Mântuitorului suferind va fi dezvoltată magistral în capitolele 52-53.
6 „cei împrăştiaţi ai lui Israel": diaspora iudaică.
7 Reluare a textului din 42, 6 (vezi nota).
8 „a sfinţi": a-I rosti numele cu sfinţenie, în orice împrejurare, dar mai ales în rugăciuni şi-n cântări de laudă. În „Tatăl nostru": „sfinţească-se numele Tău".

Cel care-Şi dispreţuieşte viaţa, pe El, Cel ce este urât de neamurile care sunt sclavele domnilor; regi îl vor vedea şi principi se vor scula şi de dragul Domnului I se vor închina; căci plin de credincioşie e Sfântul lui Israel, şi Eu pe Tine Te-am ales.
8 Aşa grăieşte Domnul: la vreme potrivită Te-am ascultat şi-n zi de mântuire ţi-am ajutat; Te-am plăsmuit şi neamurilor Te-am dat spre legământ ca să pui pământu-n rânduială şi moşteniri pustiite să moşteneşti,
9 spunând celor din legături: „Ieşiţi!"; şi celor din întuneric: „Arătaţi-vă!" Hrăniţi vor fi în căile lor, păşunea lor va fi pe toate cărările.
10 Nu vor flămânzi, nici vor înseta şi nici căldura sau soarele îi vor lovi, ci Acela care-i miluieşte îi va alina şi prin izvoare de apă îi va mâna.
11 Şi voi face ca fiece munte să le fie o cale şi fiece cărare să le fie păşune.
12 Iată, aceştia de departe vor veni, şi aceştia de la Miază-noapte şi de la Apus, iar alţii din ţara Perşilor.
13 Veseliţi-vă, voi, ceruri, şi să se bucure pământul; - „Veselie!" să strige munţii şi: „Dreptate!" dealurile, că a avut Domnul milă de poporul Său şi pe cei smeriţi ai poporului Său i-a alinat.
14 Dar Sionul a zis: „Domnul m-a părăsit, Domnul m-a uitat...".
15 Oare îşi va uita femeia pe propriul ei copil astfel încât să nu-i fie milă de odrasla pântecelui ei? Dar chiar dacă o femeie ar uita acestea, Eu pe tine nu te voi uita! zice Domnul.
16 Iată, pe palmele Mele am zugrăvit zidurile tale şi tu fără-ncetare îmi eşti înainte.
17 Curând vei fi zidit de către cei ce te-au dărâmat, iar cei ce te-au pustiit vor ieşi din tine.
18 Ridică-ţi ochii împrejur şi vezi-i pe toţi: iată, s-au adunat şi au venit la tine. Aşa cum viu sunt Eu zice Domnul -, astfel te vei îmbrăca tu cu ei toţi ca şi cu o podoabă şi cu ei te vei încinge ca o mireasă cu frumuseţea.
19 Că locurile tale pustiite şi cele risipite şi cele dărâmate vor fi acum prea strâmte pentru cei ce le locuiesc, iar cei ce te mâncau vor fi îndepărtaţi de la tine.
20 Căci fiii tăi pe care i-ai pierdut vor zice în urechile tale: „Locul e prea strâmt pentru mine, fă-mi loc, ca să pot locui!...".
21 Iar tu vei zice în inima ta: „Cine mi i-a născut mie pe aceştia? că eu stearpă am fost, şi văduvă9; cine mi i-a adus? şi singură am rămas: aceştia unde erau?".
22 Aşa zice Domnul, chiar Domnul: iată, Eu îmi ridic mâna spre neamuri şi semnalul spre insule Mi-l voi înălţa şi ele-n sânul lor îţi vor aduce fiii şi pe umeri fiicele ţi le vor purta.
23 Regi vor fi dătătorii tăi de hrană şi regine te vor alăpta; pân' la pământ se vor pleca înainte-ţi şi praful picioarelor tale îl vor linge; şi tu vei cunoaşte că Eu sunt Domnul, iar cei ce Mă aşteaptă nu se vor ruşina.
24 Oare va lua cineva prăzi de la un uriaş? şi dacă pe nedrept cade unul
9 Văduvia: metaforă pentru pierderea regalităţii, aşa cum „stearpă" („fără copii") e metaforă pentru pierderea populaţiei.

rob, oare va scăpa?
25 Că aşa zice Domnul: de va robi cineva un uriaş, va lua prăzi, iar cel ce le ia de la un om tare, acela va scăpa; căci Eu sunt Cel ce-ţi va judeca pricina şi Eu sunt Cel care-i va scăpa pe fiii tăi.
26 Cei ce te-au necăjit îşi vor mânca propria lor carne şi ca pe vinul cel nou îşi vor bea sângele şi se vor îmbăta; şi tot trupul va cunoaşte că Eu, Domnul, Eu sunt Cel ce te izbăveşte pe tine şi Cel ce ţine pe palme tăria lui Iacob.
50
Israel, îndepărtat de Domnul, dar nu fără nădejde. Al treilea Cânt despre Servul Domnului.
1 Aşa zice Domnul:1 Ce fel de carte de despărţire este aceea prin care Eu am lăsat-o pe mama voastră? sau cărui cămătar2 v-am vândut Eu pe voi? Iată, voi pentru păcatele voastre sunteţi vânduţi şi pentru nelegiuirile voastre am lăsat-o Eu pe mama voastră.
2 Ce poate fi?: că am venit, şi nici un om nu era, că am chemat, şi nimeni nu era să audă? Oare mâna Mea nu e atât de tare încât să mântuiască? sau nu sunt Eu în stare să eliberez? Iată, cu mustrarea Mea voi usca marea şi râurile le voi face pustiuri şi peştii lor se vor usca din lipsă de apă şi vor muri de sete.
1 Versetele 1-3: După Teodoret al Cirului, profeţie asupra căderii Ierusalimului şi a templului de pe Sion —, în anul 70, sub Romani. Revine tema mariajului dintre Iahve şi poporul Său; consecinţa infidelităţii: divorţul (cartea de despărţire); copiii au încetat să mai fie ai „Lui”: sunt numai ai „ei”.
2 Literal: „creditor”.
3 Voi îmbrăca cerul cu întuneric şi acoperământul i-l voi face ca o haină de sac.3
4 Domnul, chiar Domnul Mi-a dat limbă învăţătoare4, ca să ştiu când e bine să spun un cuvânt; El dis-de-dimineaţă m-a rânduit, ureche Mi-a dat ca să aud;
5 şi învăţătura Domnului, chiar a Domnului, îmi deschide urechile, iar Eu nu Mă împotrivesc şi nici nu întorc vorba.
6 Spatele Mi l-am dat spre bătăi şi obrajii Mei spre pălmuiri şi faţa nu Mi-am întors-o dinspre ruşinea scuipărilor5;
7 dar Domnul, chiar Domnul, mi s-a făcut ajutor, fapt pentru care Eu nu m-am dat de ruşine; ci faţa Mi-am făcut-o ca de cremene şi ştiu acum că niciodată nu voi fi ruşinat,
8 fiindcă Cel ce m-a îndreptăţit este aproape. Cine este cel ce se judecă cu Mine?: alături de Mine să-Mi stea împotrivă! Cine este cel ce se judecă cu Mine?: să se apropie de Mine!
9 Iată, Domnul, Domnul îmi va ajuta:
3 Versetele 4-11: Una din cele mai transparente şi mai mişcătoare profeţii asupra lui Mesia.
4 Literal: „limba învăţăturii”.
5 Sf. Leon cel Mare întregeşte această secvenţă a patimilor Domnului prin dubla profeţie a lui David: „Şi ca hrană mi-au dat fiere şi întru setea mea mi-au dat să beau oţet” (Ps 68, 25); „Împărţit-au hainele mele loruşi, iar pentru cămaşa mea au aruncat sorţi” (Ps 21, 20). Pe de altă parte, Sf. Isaac Sirul avertizează: Dacă Domnul a suferit acestea, voi întru acestea nu-I semănaţi. Dumnezeu s-a smerit pe Sine de dragul vostru, dar voi de dragul vostru propriu nu vă smeriţi. Voi sunteţi mândri şi plini de sine. Dumnezeu a venit şi a luat asupră-Şi povara voastră, ca să vă dea vouă odihna Lui, dar voi nu vreţi să înduraţi osteneli şi suferinţe. Rănile nu vi se vindecă decât prin ostenelile voastre.

cine-Mi va face rău? Iată, voi ca o haină vă veţi învechi şi molia cum ştie ea o să vă mănânce.
10 Cine-ntre voi este cel ce se teme de Domnul? Să audă glasul Servului Său:6 Voi, cei ce umblaţi în întuneric şi nu aveţi lumină, nădăjduiţi întru numele Domnului, şi bizuiţi-vă pe Dumnezeu!
11 Iată, voi toţi aprindeţi un foc şi întreţineţi o flacără, umblaţi întru lumina focului vostru şi-n flacăra pe care aţi aprins-o! Din pricina Mea vi s-a făcut aceasta, în întristare veţi adormi.
51
Făgăduinţe celor credincioşi. Braţul Domnului. Nu vă temeţi de oameni! Domnul asupra neamurilor.
1 Auziţi-mă, voi, cei ce urmaţi dreptatea şi-L căutaţi pe Domnul: Priviţi în stânca pe care aţi tăiat-o şi în oglinda gropii pe care aţi săpat-o 1.
6 În interpretarea Sfântului Ioan Hrisostom, versetele următoare se referă la cei ce aprind focul propriilor lor păcate şi-l întreţin cu propriile lor vicii; e un foc care, într-adevăr, luminează, dar care-

i va mistui pe cei ce l-au aprins; ei nu vor avea parte de mântuire dacă din vreme nu se vor trezi şi nu vor înţelege că singura lumină lină este aceea care vine de la Dumnezeu.
1 „stâncă”— „groapă”: metaforă unică în V. T. După Teodoret, ea introduce versetul următor: la vârsta lor înaintată, Avraam şi Sarra erau ca o piatră seacă, din care nu creşte nimic; cu toate acestea, Dumnezeu a făcut din ei părinţii unui popor numeros. Adevărata stâncă: credinţa (Fc 17, 4-5). De aceeaşi părere este Sf. Ioan Hrisostom. La rândul lor, Eusebiu de Cezareea şi Sf. Chiril al Ierusalimului văd aici o referire profetică la stânca în care a fost săpat mormântul Domnului, relaţia Avraam-Sarra fiind doar un termen de comparaţie: din „piatra-seacă” a mormântului a înviat Hristos, speranţa şi mântuirea mulţimilor de oameni. Textul Masoretic sună diferit: „priviţi în stânca [din care] aţi fost tăiaţi şi la deschizătura gropii [de unde] aţi fost săpaţi” (KJV). De aici, versiuni moderne precum: „Priviţi spre stânca de unde aţi fost tăiaţi şi spre cariera (de piatră) din care aţi fost extraşi” (OSTY).
2 Priviţi la Avraam, tatăl vostru, şi la Sarra care v-a născut: că el era singur când Eu l-am chemat şi l-am binecuvântat şi iubire i-am arătat şi l-am înmulţit.
3 Şi acum, pe tine te voi mângâia, Sioane; şi toate pustiile lui le-am mângâiat şi pustiile lui le voi face ca raiul şi asfinţitul său ca raiul Domnului2: veselie şi bucurie vor afla ei într-însul, mulţumire şi glas de laudă.
4 Ascultaţi-Mă, poporul Meu, ascultaţi-Mă, şi voi, regi, luaţi aminte la Mine, că lege va ieşi de la Mine şi judecata Mea va fi spre luminarea neamurilor.3
5 Dreptatea Mea se apropie cu repeziciune şi ca o lumină va ieşi mântuirea Mea4; în braţul Meu vor nădăjdui neamurile, insulele Mă vor aştepta şi în braţul Meu se vor încrede.
6 Ridicaţi-vă ochii la cer şi uitaţi-vă-n jos la pământ, că, iată, cerul ca un fum
2 Stihul acesta este preluat din Codicii Vaticanus şi Sinaiticus. „Asfinţitul”: literal: „apusul”. Unii comentatori l-au luat drept punct cardinal, dar contextul impune sensul metaforic: declinul, pragul sfârşitului, agonia. În dimensiune eshatologică: Dumnezeu va face ca sfârşitul să devină un nou început; raiul (paradeisos) de odinioară, închis în urma lui Adam (Fc 3, 23-24), se va redeschide prin moartea şi învierea lui Hristos (Lc 23, 43).
3 Legea de pe Sinai, dată prin Moise pentru fiii lui Israel, s-a învechit; o lege nouă va veni prin Iisus Hristos, şi anume pentru toate neamurile pământului (Sf. Iustin Martirul şi Filosoful).
4 „mântuirea Mea” = ca şi în multe alte cazuri: mântuirea care vine prin Mine; care vine de la Mine; pe care Eu o dau.

s-a înnegurat5 şi pământul ca o haină se va învechi, iar locuitorii tot astfel vor muri; dar mântuirea Mea va fi pe vecie şi dreptatea Mea nu va lipsi.
7 Ascultaţi-Mă, voi, cei ce cunoaşteţi judecata6, poporul în a cărui inimă este Legea Mea: nu vă temeţi de mustrarea oamenilor şi nu vă-ncovoiaţi sub defăimarea lor;
8 căci ca o haină vor fi mâncaţi de timp, şi ca o lână vor fi mâncaţi de molii, dar dreptatea Mea va fi pentru vecie şi-n generaţiile generaţiilor mântuirea Mea.
9 Deşteaptă-te, deşteaptă-te, Ierusalime, şi-mbracă-te cu tăria braţului tău! Deşteaptă-te ca-n revărsatul zorilor, ca generaţia de demult7. Oare nu Tu ai ciopârţit dihania? nu Tu ai străpuns balaurul8?
10 nu Tu ai secat marea, apele genunii celei necuprinse? nu Tu ai făcut adâncul mării cale de trecere pentru cei eliberaţi şi mântuiţi?9
11 Că Domnul îi va întoarce şi veni-vor în Sion cu veselie şi cu veşnică bucurie; că laudă şi veselie vor veni asupra capului
5 Literal: „s-a întărit”; în sensul: cu cât fumul se înnegreşte, cu atât devine mai consistent.
6 „judecata” din v. 4.
7= Fii cum erai altădată, când strălucirea ta atrăgea toate privirile asupră-ţi.
8 „dihania” = literal: „lăţimea”; în sens restrâns: lăţimea neobişnuită a unui animal fabulos, lăbărţat. Ebr.: „Rahab” (monstru marin în mitologia antică). Potrivit vechilor exegeţi, „dihania” şi „balaurul” pot fi aluzii la Faraonul Egiptului (cu hotarele lăbărţate) şi la Senaherib al Asiriei (cel plin de îngâmfare). De altfel, aceste două ultime stihuri se află în numai câteva versiuni ale LXX: Origen le pune sub asterisc.
9 Aluzie la Marea Roşie, pe fundul căreia au trecut Evreii eliberaţi de către Moise din robia

egipteană.
lor: fugit-au durerea, întristarea şi suspinul10.
12 Eu, chiar Eu sunt Cel ce te alină; ia seama cine eşti, că te-ai temut de omul muritor şi de fiul omului, de ei, cei ce ca iarba s-au uscat,
13 şi L-ai uitat pe Dumnezeu Cel ce te-a făcut, pe Cel ce a făcut cerul şi a întemeiat pământul; şi pururea erai înfricoşat, cât e ziua de lungă, de arătarea mâniei celui ce te necăjea; că aşa cum gândea el să te nimicească pe tine, unde-i acum mânia lui, a celui ce-ţi făcea necazuri?11
14 că-n mântuirea ta el nu va sta şi nici va zăbovi12.
15 Că Eu sunt Dumnezeul tău, Eu, Cel ce tulbur marea şi-i fac valurile să vuiască; Domnul Atotţiitorul e numele Meu.
16 Pune-voi cuvintele Mele în gura ta şi te voi adăposti sub umbra mâinii Mele13 cu care am întărit cerul şi am întemeiat pământul! Şi [Domnul] îi va zice Sionului: „Tu eşti poporul Meu”.
17 Deşteaptă-te, deşteaptă-te, ridică-te,
10 Acest ultim stih se află şi în una din rugăciunile creştine pentru morţi, ca o imagine a „locului luminat” din împărăţia lui Dumnezeu.
11 Sensul frazei: Neputinţa lui de azi e proporţională cu intenţia de ieri.
12 Asupritorul nu-şi va avea sălaş în împărăţia celor mântuiţi. În câteva versiuni secundare ale Septuagintei se află un adaos: „şi nu va omorî spre stricare şi pâinea lui nu va lipsi”, text obscur, pe care Origen, în Hexapla, îl transcrie sub asterisc. T. M.: „Cel încovoiat va fi repede eliberat şi-n groapă nu va muri şi nici pâinea lui îi va lipsi”.
13 Ca şi în alte câteva locuri ale Vechiului şi Noului Testament, substantivul „umbră” (skia), alături de verbul „a umbri” (skiazo, episkiazo), are aici o conotaţie specială: lucrarea puterii lui Dumnezeu asupra unei persoane sau a mai multora (vezi Iş 24, 16-18; Lc 1, 35; Lc 9, 34; Mt 17, 5; Mc 9, 7; FA 5, 15).

Ierusalime, cel ce din mâna Domnului ai băut paharul mâniei Lui; că tu ai băut pân’ la fund paharul căderii, paharul mâniei;
18 şi din toţi fiii tăi, pe care tu i-ai născut, nimeni nu s-a găsit să te mângâie, şi din toţi fiii tăi, pe care tu i-ai crescut, nimeni nu s-a găsit să te ţină de mână.
19 Aceste două lucruri îţi stau împotrivă: cine-ţi va fi alături în mâhnire? cădere, zdrobire, foamete şi sabie: cine te va alina?
20 Fiii tăi sunt cei uluiţi, cei ce dorm pe la gura fiecărei uliţi ca o sfeclă pe jumătate fiartă14, plini de mânia Domnului, slăbiţi prin Domnul Dumnezeu.
21 Ascultă, de aceea, tu, cea nefericită, tu, cea beată dar nu de vin:
22 Aşa zice Domnul Dumnezeu Cel care-l judecă pe poporul Său: Iată, ţi-am luat din mână paharul căderii, paharul mâniei Mele, şi de-acum n-o să-l mai bei;
23 şi-l voi pune în mâna celor ce te-au asuprit şi a celor ce te-au umilit, a celor ce i-au zis sufletului tău: „Apleacă-te, ca să trecem noi!”; iar tu ţi-ai făcut şalele una cu pământul pentru cei ce fără tine treceau.
52
Făgăduinţe pentru mântuire. Al patrulea Cânt despre Servul Domnului.
1 Deşteaptă-te, Sioane, deşteaptă-te, îmbracă-ţi tăria, Sioane, şi tu, Ierusalime, cetate sfântă, îmbracă-ţi mărirea; prin tine nu va mai trece cel netăiat împrejur şi cel necurat.
14 Ebr.: „ca o antilopă într-o plasă”.
2 Scutură-ţi praful şi ridică-te; stai jos, Ierusalime; scoate-ţi gâtul din legătură, tu, fiică a Sionului, înrobită!
3 Că aşa zice Domnul: Pe nimic aţi fost vânduţi şi nu cu argint veţi fi răscumpăraţi.1
4 Aşa zice Domnul Dumnezeu: poporul Meu s-a coborât mai întâi în Egipt ca să locuiască acolo, iar la Asirieni cu sila a fost dus.
5 Şi acum, ce va fi aici? Acestea zice Domnul: de vreme ce poporul Meu a fost luat pe nimic, miraţi-vă şi văitaţi-vă aşa grăieşte Domnul; din pricina voastră e numele Meu pururea defăimat întru neamuri.
6 Pentru aceasta îmi va cunoaşte poporul Meu numele în ziua aceea: că Eu sunt Cel ce vorbeşte; de faţă sunt

7 ca munţii-n floarea frumuseţii, ca paşii celui ce vesteşte zvon de pace, ca glasul celui ce rosteşte veste bună; că Eu voi face auzită mântuirea ta, zicând: „O, Sioane, împărăţi-va Dumnezeul tău!”
8 Că glasul celor ce te păzesc s-a înălţat şi ei într-un glas laolaltă se vor veseli; că ochi în ochi se vor privi când Domnul va milui Sionul.
9 Izbucnească pustiile Ierusalimului împreună-ntru veselie, că Domnul l-a miluit şi a izbăvit Ierusalimul.
10 Şi Dumnezeu Îşi va descoperi braţul Său cel sfânt în faţa tuturor neamurilor, şi toate marginile pământului
1 În plan istoric, Teodoret al Cirului: Poporul a fost robit pentru păcatele lui (păcatul neavând nici o valoare pozitivă), dar eliberarea e un dar al lui Dumnezeu. În perspectivă profetică, Sf. Vasile cel Mare: Singurul preţ adevărat pentru răscumpărarea noastră din robia păcatului a fost sfântul şi preacinstitul sânge al Domnului nostru Iisus Hristos.

vedea-vor mântuirea care vine de la Dumnezeul nostru.
11 Îndepărtaţi-vă, îndepărtaţi-vă, ieşiţi de acolo şi de lucru necurat să nu vă atingeţi, ieşiţi din mijlocul lui, osebiţi-vă, voi, cei ce purtaţi vasele Domnului!
12 Că nu veţi ieşi cu gâlceavă şi nici veţi merge de-a fuga; fiindcă-naintea voastră va merge Domnul, Cel ce la un loc vă adună, Dumnezeul lui Israel.
13 Iată, Fiul Meu va cunoaşte2 şi Se va înălţa şi foarte Se va preamări.
14 Aşa cum mulţi se vor mira de Tine tot astfel chipul Tău lipsit va fi de slavă de la oameni şi slava Ta lipsită va fi de cinste din partea fiilor oamenilor -,
15 tot astfel multe neamuri se vor mira de El şi regi vor sta cu gurile închise; fiindcă tocmai cei ce n-au ştiut de El, aceia vor vedea şi cei ce n-au auzit, aceia vor cunoaşte.3
53
Al patrulea Cânt despre Servul Domnului (continuare).
1 Doamne, cine i-a dat crezare auzului nostru? şi cui i s-a descoperit braţul Domnului?1
2 Noi ca pe un copil L-am vestit înainte-i, ca pe-o rădăcină în pământ însetat:
2 Teodoret pune această profeţie în relaţie cu Luca 2, 52: „Şi Iisus sporea cu înţelepciunea şi cu vârsta”.
3 Patimile Domnului vor fi precedate de uimirea şi entuziasmul celor ce-I vor vedea minunile şi-L vor preamări cu osanale.
1 După introducerea din cele două stihuri de mai sus, Isaia îşi deschide strania profeţie asupra patimilor lui Iisus Hristos printr-o dublă întrebare, retorică şi totodată tonică.
nu are chip şi nici mărire; noi L-am văzut, dar El n-avea nici chip, nici frumuseţe.2
3 Ci îi era chipul nevrednic de cinstire şi mai prejos decât acela al fiilor oamenilor. El era un om în suferinţă şi obişnuit să rabde slăbiciune; că faţa Şi-a întors-o: defăimat a fost, iar nu-mbrăcat în cinste.
4 El păcatele noastre le poartă şi pentru noi rabdă durere,3 dar noi îl socoteam că de la Dumnezeu se află El întru durere, chinuri şi necaz.
5 El însă pentru păcatele noastre a fost rănit şi pentru fărădelegile noastre a pătimit; pedeapsa păcii noastre asupra Lui era şi noi prin rana Lui ne-am vindecat.4
2 În comparaţie cu frumuseţea de negrăit a dumnezeirii Sale, chipul omenesc al lui Hristos va fi lipsit de frumuseţe. Sf. Grigorie de Nazianz remarcă: Prin întrupare, El Şi-a asumat o natură inferioară, cea umană, care însă lăuntric se îndumnezeise prin unirea ei cu Dumnezeu; aceasta, pentru ca şi eu să pot deveni Dumnezeu aşa cum El S-a făcut om. El S-a născut, dar în fapt fusese născut; S-a născut din femeie, dar femeia era fecioară; naşterea în sine e omenească, dar naşterea din fecioară e dumnezeiască. În firea Sa omenească El nu avea tată, iar în firea Sa dumnezeiască nu avea mamă; acestea aparţin, amândouă, Dumnezeirii.
3 Aceste două stihuri vor fi citate, din memorie,de Evanghelistul Matei (8, 17).
4 Sf. Atanasie cel Mare: În această profeţie, patimile lui Hristos sunt înfăţişate cum nu se poate mai limpede. El nu pentru Sine suferă, ci pentru nemurirea şi mântuirea tuturor, în timp ce sfatul Iudeilor Îl defaimă şi-L dispreţuieşte. De dragul nostru s-a lipsit El de cinstire, pentru ca noi să fim aduşi la cinstire. Sf. Ambrozie: Cine oare poate fi, dacă nu Hristos, Acela prin a Cărui rană noi ne-am vindecat? Acelaşi de Care vorbeşte şi Pavel: „De dragul nostru L-a făcut El (Dumnezeu-Tatăl)

păcat pe Cel ce n-a cunoscut păcatul” (2 Co 5, 21). La rândul său, Teodoret exclamă: „Iată o extraordinară şi stranie modalitate de a tămădui: doctorul se supune operaţiei şi pacientul se vindecă!”.

6 Noi toţi ca nişte oi ne-am rătăcit, fiecare în calea lui s-a rătăcit, iar Domnul pe El L-a dat pentru păcatele noastre.
7 Din pricina chinului El nu-Şi deschide gura;5 ca o oaie la-njunghiere S-a adus şi ca un miel fără de glas în faţa celui ce-l tunde, aşa El nu-Şi deschide gura6.
8 Întru smerenia Lui i s-a răpit dreptatea.7 Neamul Său cine-l va spune?8 Că viaţa I se ia de pe pământ; pentru fărădelegile poporului Meu a fost El dus la moarte.
9 În schimbul îngropării Sale Eu da-voi pe cei răi şi pe bogaţi în schimbul morţii Sale; că El fărădelege nu a săvârşit şi nici vicleşug în gura Lui nu s-a aflat.
10 Domnul va vrea să-L cureţe de
5 Înainte de patimi, Iisus le-a vorbit, zi şi noapte, ucenicilor şi mulţimilor, dar în timpul patimilor a tăcut.
6 Sf. Grigorie de Nazianz: El Se roagă, dar ascultă rugăciuni; El plânge, dar şterge lacrimi; ca om întreabă unde e Lazăr, dar ca Dumnezeu îl învie; El e vândut ieftin, pe numai treizeci de arginţi, dar răscumpără lumea cu nepreţuitul preţ al sângelui Său; ca o oaie la-njunghiere Se aduce, dar El e Păstorul lui Israel şi al lumii; tăcut ca un miel, El e, prin excelenţă, Cuvântul; e ridicat şi pironit pe Lemn, dar prin Lemnul Vieţii ne readuce pe noi la starea cea dintâi; moare, dar dă viaţă; moare, dar prin moartea Lui nimiceşte moartea; e îngropat, dar Se ridică; Se pogoară în iad, dar aduce suflete deasupra; Se înalţă la cer, dar iarăşi va să vină să judece viii şi morţii.
7 Smerit fiind, a admis să fie condamnat pe nedrept.
8 Grecescul genea înseamnă şi „generaţie”, dar sensul central este acela de „neam”, „rasă”, „familie”, „spiţă”; prin extensie: „naştere” (ca fapt, timp sau loc). Sfinţii Părinţi reţin ultimele două sensuri. „Prin aceasta, spune Sf. Ioan Hrisostom, nu trebuie să înţelegem naşterea Fiului în eternitate, ci întruparea şi naşterea Sa din fecioară, mister pe care nimeni nu va încerca să-l explice fără să impieteze într-un fel sau altul”. Textul Masoretic ridică mari dificultăţi, singurul accent căzând pe sensul de „generaţie”; de aici, o mare varietate de traduceri.
rană. Dacă veţi da prinos pentru păcat, sufletul vostru va vedea sămânţă cu viaţă-ndelungată.
11 Şi Domnul va vrea ca El, cu mâna Lui, să ia din osteneala sufletului Său ca să-I arate lumină şi cunoaştere să plăsmuiască şi să-L îndreptăţească pe Cel-Drept Care pe mulţi îi slujeşte şi ale căror păcate le va purta.
12 De aceea El pe mulţi îi va moşteni şi va împărţi prăzile celor puternici, pentru că sufletul Său a fost dat spre moarte şi cu cei fără de lege fost-a socotit9 şi păcatele multora le-a purtat şi pentru fărădelegile lor pe Sine S-a dat.10
54
Slava noului Ierusalim.1
1 Veseleşte-te, tu, cea stearpă, care nu naşti, dă glas şi strigă, tu, cea care n-ai cunoscut durerile facerii, că mai mulţi sunt fiii celei pustii decât ai celei ce are bărbat; căci Domnul a zis:
2 Lărgeşte locul cortului tău2 şi-al pânzelor lui, bate ţăruşii, nu te scumpi; lungeşte-ţi funiile, ţăruşii ţi-i întăreşte;
9 Iisus, Cel ce avea să moară între doi tâlhari, va cita stihul acesta ca referindu-se la Sine.
10 „... acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, carele pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor” (Mt 26, 28).
1 Capitolul acesta cuprinde trei părţi aproximativ egale: 1-5, 6-10 şi 11-17. Metaforic, Sionul e femeia părăsită, pe care Bărbatul (şi Creatorul) ei, revenit, o îndeamnă la bucurie, cu promisiunea unei bogate rodnicii.
2 Aluzie la cortul mărturiei, pe care Dumnezeu i l-a poruncit lui Moise (Iş 25). Atât în prima parte a acestui poem, cât şi în cea de a doua, Sionul e văzut ca locaş al Domnului.

3 simte-te-n largul tău la dreapta şi la stânga, căci sămânţa ta neamuri va moşteni şi prin ea cetăţi pustii vor fi locuite.
4 Nu te teme pentru aceea că ai fost de ruşine, nici nu te ruşina pentru aceea că ai fost de ocară,3

căci vei uita ruşinea cea de lungă durată, iar de ocara văduviei tale nu-ţi vei mai aminti.
5 Că Domnul este Cel ce te-a făcut, Domnul Atotţiitorul este numele Lui; şi El, Cel ce te-a izbăvit pe tine, El este Dumnezeul lui Israel, şi aşa va fi numit de-ntreg pământul.
6 Domnul nu te-a chemat ca pe o femeie părăsită şi slabă de inimă, nici ca pe o femeie ce încă din tinereţe e pradă urii, zice Dumnezeul tău.
7 Pentru puţină vreme te-am părăsit, dar cu milă mare te voi milui;
8 în puţină mânie Mi-am întors faţa de la tine, dar cu milă veşnică te voi milui, zice Acel ce te izbăveşte, Domnul.
9 Din vremea apelor lui Noe4, acesta Mi-a fost gândul, aşa cum i-am făcut lui jurământ în vremea aceea, că de dragul tău nu Mă voi mai mânia asupra pământului; nici chiar atunci când tu eşti ameninţată,
10 munţii nu se vor muta şi dealurile tale nu se vor clinti; tot aşa nici mila Mea nu-ţi va lipsi şi nici legământul păcii Mele nu va fi călcat; aceasta, fiindcă Domnul, Cel care-ţi este ţie milostiv, El a spus-o.
3 La Iudei, femeia fără copii era obiect al dispreţului public (vezi Lc 1, 25 şi nota).
4 O nouă referire la un moment al trecutului, când Dumnezeu Şi-a înnoit legământul faţă de om. De reţinut: În relaţie cu mânia Domnului, mila Sa va fi incomparabil mai mare şi mai de durată. Făgăduinţa de acum deschide perspectiva eternităţii.
11 Umilită şi neodihnită, mângâiere n-ai avut; iată, Eu le gătesc pietrelor tale rubin şi safir temeliilor tale;
12 de iaspis îţi voi face meterezele, iar porţile din pietre de cristal şi-mprejmuirea ta va fi din nestemate.
13 Şi fiii tăi vor fi toţi învăţaţi ai lui Dumnezeu şi-n pace multă copiii tăi se vor afla.
14 Şi tu întru dreptate vei fi zidită; fereşte-te de nedreptate, şi teamă nu vei avea şi cutremur de tine nu se va apropia.
15 Iată, străini5 vor veni de dragul Meu la tine şi-mpreună cu tine vor locui şi la tine vor alerga să scape.
16 Iată, Eu sunt Cel ce te-a zidit, nu ca fierarul suflând în cărbuni şi scoţând unelte bune de treabă; Eu nu pentru pierzare te-am zidit, ca să te nimicesc.
17 Tot lucrul făcut împotriva ta nu va spori şi nici un glas ridicat împotriva ta spre judecată; pe toţi aceia tu îi vei birui, prin aceasta fi-vor potrivnicii tăi osândiţi. O moştenire se află celor ce-I slujesc Domnului şi drepţi veţi fi voi în faţa Mea, zice Domnul.
55
Mântuirea care dulce se îmbie.
1 Voi, cei însetaţi, mergeţi la apă, iar voi, toţi, cei ce nu aveţi argint, duceţi-vă şi cumpăraţi şi mâncaţi şi beţi vin şi grăsime fără bani sau preţ.1
5 „străini”: prozeliţi; oameni de alt neam, veniţi de aiurea şi stabiliţi în cetăţile lui Israel; rezidenţi de durată, care se vor asimila. În tâlcuire patristică: păgânii care, auzind şi înţelegând glasul Evangheliei, vor veni la Botez.
1 Sf. Ambrozie al Milanului: „Toate ţările veneau în Egipt să cumpere pâine de la Iosif” (Fc 41, 57). Iisus Hristos oferă hrană fără să ceară bani; el cere doar credinţă, care e mai preţioasă decât banii. Preţul, adevăratul preţ, l-a plătit El, chiar El, prin sângele Său.

2 De ce, prin urmare, preţuiţi voi cu preţul banului şi vă daţi osteneala pentru ceea ce nu satură? Ascultaţi-Mă pe Mine, şi veţi mânca ce e bun şi sufletul vostru întru bunătăţi se va desfăta.
3 Luaţi aminte cu urechile voastre şi urmaţi căilor Mele; ascultaţi-Mă pe Mine, şi sufletul vostru întru bunătăţi va fi viu; şi Eu voi face cu voi legământ veşnic, îndurările cele încredinţate lui David.
4 Iată, martor l-am făcut întru neamuri, neamurilor Domn şi poruncitor.
5 Neamuri care nu te ştiau te vor chema şi popoare care nu te cunoşteau vor alerga să scape la tine, de dragul Domnului, Dumnezeului tău, Sfântul lui Israel, că El pe tine te-a slăvit.
6 Căutaţi-L pe Domnul, şi când Îl veţi afla, chemaţi-L; iar când El Se va apropia de voi,
7 atunci să-şi părăsească necredinciosul căile şi nelegiuitul sfaturile şi să se întoarcă la Domnul şi va afla milă, şi la Dumnezeul vostru să se întoarne, că El cu-mbelşugare vă va ierta păcatele.
8 Că sfaturile Mele nu sunt ca sfaturile voastre, nici căile Mele precum căile voastre, zice Domnul.

9 Ci pe cât e de departe cerul de pământ, într-atât e departe calea Mea de căile voastre şi cugetele voastre de cugetul Meu.
10 Că precum se coboară din cer ploaia sau zăpada şi nu se întoarce până când adapă pământul şi-l face să răsară şi să rodească şi să-i dea semănătorului sământă şi pâine pentru hrană,
11 aşa va fi cuvântul Meu oricare va ieşi din gura Mea -: el nicicum nu se va întoarce până când se vor plini toate câte Eu am vrut; şi spornice voi face căile tale şi poruncile Mele.
12 Căci voi cu veselie veţi ieşi şi cu bucurie veţi primi învăţătură: că munţii şi dealurile vor sălta, cu bucurie aşteptându-vă, şi toţi arborii câmpului vor bate din palme de ramuri2.
13 şi-n locul scaiului se va înălţa chiparos şi-n locul urzicii va creşte mirt; şi Domnul va fi într-un nume şi într-un semn veşnic şi nu va lipsi.
56
Neamurile chemate la mântuire.
1 Acestea zice Domnul: Păziţi judecata şi faceţi dreptate, căci mântuirea Mea e gata să vină şi mila Mea să se descopere.
2 Fericit bărbatul care face aceste lucruri şi omul care se ţine de ele şi zilele de odihnă le păzeşte fără să le spurce şi mâinile şi le fereşte de fapta nedreaptă.
3 Să nu zică străinul care s-a lipit de Domnul: „Îndeosebi mă va osebi Domnul de poporul Său!", iar famenul1 să nu zică: „Eu sunt un pom uscat!"
2 Textual: „vor aplauda (epikrotesei) cu ramurile lor". Natura, cosmosul, în deplină solidaritate cu destinul omului (Rm 8, 19-22) participă festiv la bucuria mântuirii.
1 „Famenii" (sau „eunucii") erau bărbaţii sterili, fără copii, fie prin natură, fie că se angajau voluntar ca, de dragul lui Dumnezeu, să renunţe la capacitatea lor reproductivă; fameni erau şi bărbaţii castraţi prin violenţă, în special prizonierii de război. La aceste trei categorii se referă Iisus în Mt 19, 12. În textul de faţă: Dacă e vorba de famenii voluntari, ei vor fi răsplătiţi prin locuri şi nume veşnice; dacă e vorba de cei prin natură, puterea lui Dumnezeu operează transferul metafizic, aşa cum Iisus o va face în cele nouă Fericiri.

4 Aşa zice Domnul către fameni: Toţi aceia care vor ţine zilele de odihnă rânduite de Mine şi vor alege cele ce sunt după voia Mea şi se vor ţine de legământul Meu,
5 acelora în casa Mea şi înlăuntrul zidurilor Mele le voi da loc de mare cinste, mai bun decât fii şi fiice: nume veşnic le voi da şi el nu va lipsi.
6 Şi-l voi da străinilor care s-au lipit de Domnul ca să-I slujească şi să iubească numele Domnului, ca să-I fie Lui slugi şi slujnice; iar pe toţi cei ce păzesc, fără să le spurce, zilele de odihnă rânduite de Mine şi pe cei ce se ţin de legământul Meu,
7 pe aceia îi voi aduce în muntele Meu cel sfânt şi-n casa Mea de rugăciune îi voi desfăta; arderile-lor-de-tot şi jertfele lor primite vor fi pe jertfelnicul Meu; căci casa Mea casă de rugăciune se va chema pentru toate neamurile,
8 zice Domnul, Cel ce-i adună pe risipiţii lui Israel; căci lui îi voi strânge adunare.
9 Voi, fiare ale câmpului, veniţi cu toatele, mâncaţi, voi, fiare ale codrului! 2
10 Vedeţi cum toţi au orbit, nimic n-au cunoscut: câini apucaţi de muţenie, care nu vor lătra, visându-şi culcuşul şi iubind dormitarea;
11 câini cu suflet neruşinat, care nu ştiu ce e saţiul şi sunt răi, neavând nici o înţelegere; fiecare din ei şi-a urmat propria
2 După chemarea la mântuire a străinilor (prozeliţilor), a famenilor şi, în cele din urmă, a fiilor lui Israel, profetul vesteşte împresurarea finală a Ierusalimului şi căderea lui în mâinile „fiarelor" şi „câinilor", nume în care Sfinţii Părinţi îi identifică pe Romanii cuceritori, sau chiar neamurile păgâne rămase încă în sălbăticie.
sa cale, fiecare până-n culmea voii sale proprii:
12 „Veniţi, să bem vin şi să ne îmbătăm, iar mâine s-o facem şi-mai-şi!..."3.
57
Mustrări pentru necredinţa lui Israel.
1 Vedeţi cum a pierit omul drept şi cum nimeni n-o pune la inimă, cum oameni drepţi se duc şi nimeni nu ia aminte: că din faţa nedreptăţii a pierit dreptul.
2 Înmormântarea lui se va petrece-n pace: din mijloc a fost luat.1

3 Dar voi aici apropiaţi-vă, voi, copii nelegiuiţi, pui de adulteră şi de târfă!
4 În ce anume v-aţi desfătat? şi împotriva cui v-aţi deschis gura şi împotriva cui aţi scos limba? nu sunteţi voi fii ai pierzării, sământă nelegiuită?
5 Voi, cei ce vă rugaţi la idoli sub arbori stufoşi, voi, cei ce vă înjunghiaţi copiii în văi printre stânci!
6 Aceasta-i partea ta, acesta-i sorţul tău: lor le-ai turnat libaţii, lor le-ai
3 Acest ultim verset se află numai într-o seamă de codici (cum e Efraemi rescriptor), păstrat de Origen sub asterisc; ed. Rahlfs îl menţionează în notă infrapaginală.
1 Teodoret al Cirului, împreună cu Eusebiu de Cezareea şi Sf. Chiril al Alexandriei consideră că aceasta (vv. 1-2) este o profeţie la adresa lui Iisus Hristos (Dreptul prin excelenţă) şi a apostolilor Săi, dar şi o referire la cei ce L-au răstignit fără să le pese dacă învinuirile erau drepte sau nu. Ceea ce urmează e o teribilă suită de mustrări şi invective la adresa fiilor lui Israel, cei ce nu o dată L-au trădat pe Dumnezeu, fie adoptând idolatria popoarelor vecine, fie stâlcind înţelesul legilor Lui; revine adulterul ca metaforă a infidelităţii. Cu toate acestea, răutatea poporului ales nu va covârşi iubirea lui Dumnezeu pentru el.
1100
adus jertfe de carne; toate acestea oare nu-Mi vor stârni mânia?
7 Pe munte înalt, deasupra, acolo-ţi este aşternutul şi acolo ţi-ai urcat jertfele;
8 şi-n spatele stâlpilor uşii tale, acolo ţi-ai pus amintirea. Tu gândeai că dacă te vei îndepărta de Mine vei avea mai mult de câştigat; tu i-ai iubit pe cei ce se culcă cu tine
9 şi cu ei ţi-ai sporit desfrânarea şi mulţi i-ai făcut pe cei ce-ţi sunt departe şi soli ai trimis dincolo de hotarele tale şi pân' la iad te-ai înjosit.
10 Ai ostenit de-atâtea drumuri multe, dar n-ai zis: „De-acum, gata cu tăria mea!" Şi fiindcă tu ai făcut acestea, deaceea nu pe Mine m-ai rugat.
11 De cei de care te-ai temut te-ai înfricoşat şi M-ai minţit şi de Mine nu ţi-ai adus aminte şi nu m-ai luat în seamă şi nu m-ai pus la inimă, şi chiar când Eu te văd şi te trec cu vederea, tu de Mine nu te-ai temut.
12 Şi Eu voi vesti dreptatea ta şi păcatele tale care nu-ţi vor fi de niciun folos.
13 Când tu vei striga, vină ei să te scoată din necaz!; că pe toţi aceştia îi va lua vântul şi-i va duce vârtejul; dar cei ce se ţin de Mine vor stăpâni pământul şi muntele Meu cel sfânt îl vor moşteni.
14 Şi vor zice: curăţiţi căile de dinaintea Lui şi îndepărtaţi piedicile din calea poporului Meu!
15 Acestea grăieşte Cel-Preaînalt, Cel ce-ntru cele de sus locuieşte pe veci, sfânt întru sfinţi e numele Lui, Cel-Preaînalt care Se odihneşte întru sfinţi, Cel ce dă răbdare celor cu inima slabă şi viaţă le dă celor cu inima zdrobită:
16 Nu pe veci voi fi pornit împotriva voastră, nici de-a pururi fi-va mânia Mea peste voi, pentru că de la Mine iese Duhul şi suflarea toată Eu am făcut-o.
17 Pentru păcat puţin l-am întristat şi l-am bătut şi faţa Mi-am întors-o de la el, iar el s-a umplut de tristeţe şi supărat a umblat în căile sale.
18 Eu i-am văzut căile şi l-am vindecat şi l-am alinat şi mângâiere adevărată i-am dăruit;
19 pace peste pace celor de departe şi celor de aproape! Şi a zis Domnul: îi voi tămădui.
20 Dar cei nedrepţi vor fi zgâlţâiţi ca de valuri şi nu se vor putea odihni.
21 Necredincioşii n-au parte de bucurie, a zis Domnul Dumnezeu.
58
Adevăratul post.
1 Strigă puternic şi nu te opri!; ca pe o trâmbiţă înalţă-ţi glasul1 şi spune-i poporului Meu păcatele lui şi casei lui Iacob fărădelegile sale!
2 Ei Mă caută zi de zi şi doresc să-Mi ştie căile, ca un popor care a săvârşit dreptate şi judecata Dumnezeului său n-a părăsit-o; ei cer acum de la Mine judecată dreaptă şi doresc să se apropie de Dumnezeu,
3 zicând: „De ce-am postit noi, dacă Tu n-ai văzut? de ce ne-am umilit noi sufletele, dacă Tu n-ai ştiut?..."2. Nu:
1 Vocea profetului e, prin excelenţă, publică, puternică şi fermă; prin ea vorbeşte autoritatea lui Dumnezeu.
2 Profetul denunţă falsitatea postului formal, făcut la adăpostul unei conştiinţe ipocrite.

1101
în zilele voastre de post vă faceţi voile voastre şi-i pişcaţi3 pe cei ce sunt în puterea voastră.
4 Dacă postiţi pentru certuri şi judecăţi şi-l bateţi cu pumnii pe cel obidit, de ce-mi aduceţi Mie postul, aşa cum o faceţi astăzi, ca vocea voastră să se audă strigând?
5 Nu postul acesta l-am ales Eu, nici o astfel de zi în care omul să-şi necăjească sufletul; chiar dacă-ţi vei îndoi gâtul ca un cârlig şi chiar dacă ai pune sub tine sac şi cenuşă, nici chiar aşa nu puteţi pretinde că postul vostru e primit.4
6 Nu un astfel de post am ales Eu, zice Domnul; ci tu dezleagă orice legătură a nedreptăţii, dezleagă nodurile cu silnicie înnodate, lasă-i liberi pe cei striviţi în legături şi rupe toate înscrisurile cu socoteli nedrepte.
7 Frânge pâinea pentru cel flămând şi adu-i în casa ta pe săracii fără adăpost; dacă vezi pe cineva gol, îmbracă-l şi nu-i trece cu vederea pe cei de un neam cu tine.
8 Atunci lumina ta se va deschide ca o dimineaţă şi sănătatea ta curând va răsări şi dreptatea ta îţi va merge înainte şi slava lui Dumnezeu te va înconjura.
3 Hyponysso (folosit numai aici în V. T.) = „a pişca” (a face înţepături uşoare). Aici nu e vorba de păcatele mari sau mijlocii, sesizabile, ci de cele mărunte şi dese, care trec aproape neobservate, cum sunt „înţepăturile” uşor răutăcioase, direct sau indirect, la adresa altora; acumulate în timp şi înregistrate în subconştient, ele deteriorează relaţiile dintre oameni.
4 Sf. Ioan Casian: Dumnezeu nu vede postul ca fiind bun prin natura lui, ci prin lucrările lui cele bune; altfel, el devine chiar dăunător, după cuvântul Domnului: „... dacă ei vor posti, Eu nu le voi auzi rugăciunile” (Ir 14, 12).
9 Atunci vei striga şi Dumnezeu te va auzi, şi-n timp ce tu încă grăieşti, El va zice: „Iată, Eu sunt aici”. Dacă tu te lepezi de ceea ce te ţine legat şi de mâna ta cea hrăpăreaţă şi de cuvântul cârtitor,
10 dacă din inimă îi vei da pâine celui flămând şi dacă vei mulţumi sufletul necăjit, atunci lumina ta va străluci în întuneric şi întunericul tău va fi precum amiaza;
11 şi Dumnezeul tău va fi cu tine pururea, iar tu te vei sătura după cum îţi pofteşte sufletul şi oasele tale se vor îngrăşa şi vor fi ca o grădină bine adăpată şi ca un izvor a cărui apă nu scade; şi oasele tale ca iarba vor odrăsli şi se vor îngrăşa şi neamurile neamurilor vor moşteni.
12 Şi vechile tale dărâmături se vor zidi şi temeliile vor dura de-a lungul tuturor generaţiilor; tu te vei numi dregător al celor stricate şi cărările ferite pe mijloc ţi le vei face umblate.
13 Dacă-ţi vei da piciorul înapoi de pe zilele odihnei5 aşa ca-n ziua cea sfântă să nu faci ce-ţi place ţie, şi dacă zilele odihnei le vei numi „desfătare”, „sfinte” Dumnezeului tău; dacă piciorul nu ţi-l vei mişca la lucru şi nici din gura ta nu vei grăi cuvânt cu mânie,
14 atunci vei nădăjdui în Domnul şi El te va ridica la bunătăţile pământului şi te va hrăni cu moştenirea lui Iacob, părintele tău; căci gura Domnului a grăit acestea.
5 În sensul: Dacă te vei feri să le spurci (să le profanezi).
1102
59
Prin pocăinţă spre mântuire. Făgăduirea Mântuitorului.
1 Oare mâna Domnului nu poate mântui? ori Şi-a făcut El auzul greu, aşa ca să nu poată auzi?
2 Nu, ci greşalele voastre vă despart de Dumnezeu şi din pricina păcatelor voastre Şi-a întors El faţa de la voi, aşa ca peste voi să nu fie milă.1
3 Că mâinile voastre spurcate sunt cu sânge şi cu păcate degetele voastre; buzele voastre, şi ele, nelegiuire au grăit iar limba voastră cugetă nedreptate.
4 Nimeni nu vorbeşte ce e drept, nici că există judecată adevărată; ci nădejdea şi-o pun în deşertăciuni şi îndrugă vorbe goale; căci ei răutate zămislesc şi fărădelege nasc.2
5 Ouă de aspidă au clocit şi pânză de păianjen ţes; iar cel ce vrea să mănânce din ouăle lor, clocitură găseşte spărgându-le şi pui de viperă3 înlăuntru.
6 Pânza lor de păianjen nu va deveni haină, nici că se vor îmbrăca ei cu faptele lor, căci faptele lor sunt lucrarea nelegiuirii.
7 Picioarele lor spre răutate aleargă, grabnice să facă vărsare de sânge; gândurile lor, şi ele, sunt gânduri de omor; destrămare şi ticăloşie în căile lor;
1 Sf. Isaac Sirul: Deseori ne mirăm că în timp ce facem rugăciuni şi batem mătănii nu avem nici un semn că Dumnezeu ne aude. Iată că profetul ne lămureşte. Aduceţi-vă aminte de Dumnezeu în toată

vremea, şi El Îşi va aminti de voi ori de câte ori veţi cădea în răutăţi.
2 Isaia devine necruţător cu consângenii săi, care varsă sânge de profeţi, Îl mint pe Dumnezeu şi îşi înşală semenii.
3 Literal: „vasilisc"; specie de şarpe veninos (ca şi „aspida").
8 calea păcii nu o cunosc, nici că e vreo judecată în căile lor; căci cărările pe care merg sunt întortocheate şi pace nu cunosc.
9 De aceea s-a-ndepărtat de la ei judecata, iar dreptatea nu va da peste ei; când aşteptau lumină, li s-a făcut întuneric; când aşteptau zorile, picioarele li s-au pomenit în ceaţă.
10 Ca orbii vor pipăi peretele; aşa îl vor pipăi, ca şi cum n-ar avea ochi; în miezul zilei vor cădea ca-n miezul nopţii şi ca nişte muribunzi vor suspina.
11 Ca un urs cu o porumbiţă împreună vor umbla4: judecată am aşteptat şi nici o mântuire nu este, ea s-a îndepărtat de noi.
12 Că multă este-n faţa Ta fărădelegea noastră, iar păcatele noastre ni s-au ridicat împotrivă; căci fărădelegile noastre se află întru noi şi faptele noastre nedrepte ni le cunoaştem.
13 Ne-am purtat ca nişte păgâni, am minţit înşelând, prin răzvrătire ne-am îndepărtat de Dumnezeul nostru; cuvinte nedrepte am grăit, neascultători am fost; din inima noastră cuvinte nedrepte am zămislit şi am cugetat.
14 Şi judecata am întors-o înapoi şi dreptatea departe s-a îndepărtat; căci adevărul în căile lor s-a mistuit şi pe calea cea dreaptă ei n-au putut să treacă.
15 Şi adevărul a fost dus departe, iar ei cugetul şi l-au abătut de la a-nţelege. Iar Domnul a văzut şi nu I-a plăcut că nu era nici o judecată.
16 Şi a privit, şi nici un om nu se afla, şi s-a socotit, şi nu era cine să ajute; aşa
4 Teodoret crede că e vorba de ursul căruia i s-au răpit puii (eventual, femela) şi de porumbiţa care fără-ncetare îşi gângureşte plânsul.

că El i-a apărat cu braţul Său şi cu mila Sa i-a întărit.
17 şi s-a îmbrăcat El cu dreptatea ca şi cu o platoşă şi coiful mântuirii Şi l-a pus pe cap; şi cu haină de izbândă s-a îmbrăcat şi cu veşmântul Său,
18 ca unul care din plin vrea să răsplătească, ocară chiar potrivnicilor Săi.
19 Astfel că cei de la Apus se vor teme de numele Domnului, iar cei ce vin din Soare-Răsare, de numele Său cel slăvit; căci ca un râu năprasnic va veni mânia Domnului, cu dezlănţuire va veni.
20 Şi de dragul Sionului va veni Izbăvitorul şi necredincioşiile le va îndepărta de la Iacob.5
21 Şi acesta va fi legământul Meu cu ei, zice Domnul: Duhul Meu, Cel ce este asupra ta, şi cuvintele pe care Eu ţi le-am pus în gură nu vor lipsi din gura ta, nici din gura seminţiei tale, fiindcă Domnul a spus-o, de acum şi până-n veac.
60
Slava poporului lui Dumnezeu.
1 Luminează-te, luminează-te, Ierusalime, că lumina ta vine şi slava Domnului peste tine a răsărit. 1
5 Pavel va cita textul acesta ca pe o profeţie mesianică (Rm 11, 26).
1 Intuind dimensiunea profetică a acestui text, Sf. Ioan Damaschin a construit din el o cântare pascală: „Luminează-te, luminează-te, Noule Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit; saltă acum şi te bucură, Sioane!; iar tu, Preacurată Născătoare de Dumnezeu, veseleşte-te întru învierea Celui născut al tău" (Cântarea a noua din Slujba Învierii, devenită şi parte a Axionului pascal).
2 Iată, întuneric va acoperi pământul şi negură groasă va fi peste neamuri; dar peste tine Domnul Se va arăta şi slava Lui peste tine se va vedea.
3 Regi vor umbla în lumina ta şi neamurile întru a ta strălucire.
4 Ridică-ţi ochii împrejur şi vezi-i pe copiii tăi adunaţi; fiii tăi toţi au venit de departe şi fiicele tale fi-vor purtate pe umeri.2
5 Atunci vei vedea şi te vei bucura, te vei teme şi te vei înspăimânta cu inima, că bogăţia mării se va muta la tine, a neamurilor şi a popoarelor; cirezi de cămile îţi vor veni
6 şi cămilele Madianului şi ale Efei te vor acoperi; toţi cei din Saba vor veni aducând aur; tămâie vor aduce şi piatră scumpă3 şi mântuirea Domnului vor binevesti.
7 Şi toate turmele Chedarului se vor aduna la tine; veni-vor şi berbecii Nebaiotului4 şi jertfe

bineprimite vor fi aduse pe jertfelnicul Meu şi casa Mea de rugăciune va fi slăvită.
8 Cine sunt aceştia care zboară ca norii şi ca porumbeii alături de pui?5
9 Insulele6 pe Mine m-au aşteptat şi corăbiile de la Tarsis printre cele dintâi, ca să-i aducă pe fiii tăi de departe
2 Sfinţii Ioan Hrisostom şi Chiril al Alexandriei observă că textul nu are acoperire în istoria Evreilor, deoarece nu toţi s-au întors din captivitatea babilonică sau din cea egipteană; aşadar, profeţia se referă mai degrabă la Biserica lui Hristos, constituită în aria tuturor neamurilor.
3 „piatră scumpă”: cf. Codex Sinaiticus.
4 Numele proprii din vv. 6 şi 7 reprezintă ţinuturi locuite de triburi nomade şi idolatre.
5 Sf. Grigorie de Nyssa: Virtutea e uşoară şi plutitoare: cei ce trăiesc în ea sunt asemenea celor ce „zboară ca norii” şi „porumbeilor alături de pui”.
6 „Insulele” pot fi, aici, ostroave din largul apelor, sau, în concordanţă cu Fc 10, 5, „neamurile”.

şi-mpreună cu ei, argintul şi aurul lor; aceasta, de dragul numelui cel sfânt al Domnului şi pentru ca slăvit să fie Sfântul lui Israel.
10 Străinii fi-vor zidarii zidurilor tale, iar regii lor îţi vor sta la poruncă7; că din mânia Mea te-am bătut şi din milă te-am iubit.
11 Şi porţile tale pururea vor fi deschise, şi nici ziua, nici noaptea nu se vor închide, pentru ca să vină-ntru tine puterea neamurilor şi regii acestora ca sclavi.
12 Căci neamurile şi regii care nu-ţi vor sluji vor pieri şi neamurile-ntru totul se vor pustii.
13 Şi slava Libanului va veni la tine laolaltă cu chiparosul şi pinul şi cedrul, ca să preamărească locul Meu cel sfânt, iar Eu voi preamări locul picioarelor Mele8.
14 Şi fiii celor ce te-au umilit vor merge spre tine temându-se, iar toţi cei ce te-au întărâtat se vor închina9 la urmele picioarelor tale. Şi numele tău va fi „Cetatea-Domnului, Sionul-Sfântului-lui-Israel”.
15 Pentru că ai fost părăsită şi-mpresurată de ură şi nimeni nu era care să ajute, Eu voi face din tine bucurie veşnică, veselie tuturor din neam în neam.
16 Tu vei suge laptele neamurilor şi vei mânca bogăţia regilor; şi vei cunoaşte că Eu sunt Domnul Cel ce te mântuieşte şi te ridică, Dumnezeul lui Israel.
7 Foarte exact: „îţi vor sta la dispoziţie”.
8 Stihul acesta se află numai în Codex Purpureus; la Origen, sub asterisc; există în vechile ediţii româneşti.
9 „se vor închina”: se vor prosterna până la pământ (vezi şi Mt 2, 2 şi 11).
17 Şi pentru aramă îţi voi aduce aur şi pentru fier îţi voi aduce argint şi în loc de lemn îţi voi aduce aramă şi în loc de pietre, fier; şi pe domnii tăi îi voi aşeza în Pace şi pe dregătorii tăi întru Dreptate.
18 În ţara ta nu se va mai auzi de nedreptate, nici de nimicire şi nici de ticăloşie în hotarele tale; ci zidurile tale „Mântuire” se vor chema, iar porţile tale, „Lucru-din-daltă10”.
19 Şi nu vei mai avea soarele spre luminarea zilei, nici răsăritul lunii să-ţi lumineze noaptea, ci Domnul îţi va fi lumină veşnică şi Domnul va fi slava ta.
20 Soarele nu va mai apune şi nici luna nu va mai scădea, căci Domnul îţi va fi lumină veşnică şi zilele plângerii tale vor lua sfârşit.
21 şi-ntreg poporul tău va fi drept şi pentru veci va moşteni pământul, păzind ei ceea ce au sădit lucrul mâinilor lor spre slavă;
22 cel mic la număr va fi mii, cel mai puţin va deveni neam mare; Eu, Domnul, la timp îi voi strânge laolaltă.
61
Unsul Domnului în vestea cea bună.
1 Duhul Domnului e peste Mine, pentru că El m-a uns; El m-a trimis să le binevestesc săracilor, să-i vindec pe cei
10 Glymma = imagine sau inscripţie gravată; gravură; cizelură. (Termenul ebraic: „Laudă”). O seamă de Sfinţi Părinţi cred că acest „lucru-din-daltă” este opera de rafinare şi interpretare a textelor sacre, făcută de exegeţii şi pedagogii Bisericii.

zdrobiţi la inimă, robilor să le vestesc libertate şi orbilor vedere,

2 să vestesc anul bineprimit al Domnului1 şi ziua răsplătirii, să-i mângâi pe toţi cei ce plâng;
3 pentru ca celor ce plâng să li se dea în Sion slavă în loc de cenuşă, ungere de veselie celor întristaţi, podoabă de slavă în loc de duh al mâhnirii; şi ei se vor numi generaţii ale dreptăţii, răsadul Domnului întru slavă.
4 Şi vor zidi vechile ziduri prăbuşite şi vor ridica locurile cele din vechime pustii şi vor înnoi cetăţile pustii, chiar pe cele pustiite cu mult în urmă2.
5 Şi străini vor veni şi-ţi vor paşte oile şi cei de alt neam vor fi plugarii şi vierii tăi.
6 Dar voi vă veţi chema „preoţi ai Domnului", „slujitori ai lui Dumnezeu"; tăria neamurilor o veţi mânca şi-ntru bogăţia lor minunaţi veţi fi.
1 Sfinţii Părinţi comentează pe larg faptul că textul acesta a fost citat de Însuşi Iisus ca referindu-se la Sine (Lc 4, 18-21). Sf. Ambrozie al Milanului: Ca Fiu al Omului, Hristos a fost uns şi trimis să propovăduiască Evanghelia. În acest sens avem şi mărturia Tatălui către Ioan Botezătorul: „Cel peste Care vei vedea Duhul pogorându-Se şi rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt" (In 1, 33). Sf. Atanasie cel Mare: Iată că Domnul, Cel care-L dă şi-L trimite pe Duhul Sfânt (In 20, 22; In 15, 26), în cazul de faţă este uns cu El, adică devine subiect al lucrării Duhului, ceea ce-L va face să spună: „Cel ce va grăi cuvânt împotriva Fiului Omului va fi iertat; dar cel ce va grăi împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat" (Mt 12, 32). Aşadar, dacă două persoane sunt, fiecare şi în acelaşi timp, mai mică şi mai mare decât cealaltă, înseamnă că ele sunt, în fapt, egale. Sf. Irineu al Lionului: Textul acesta descoperă lucrările Persoanelor Treimice, osebite în egalitatea fiinţială: Tatăl, Cel ce unge, Fiul, Cel ce este uns, şi Duhul,ungerea însăşi.
2 Literal: „cele pustiite înainte de multe generaţii".
7 În locul îndoitei voastre înfruntări şi-n locul ruşinării lor, bucura-se-vor de partea ce le va fi dată;3 de aceea pentru a doua oară vor moşteni pământul şi bucurie veşnică va fi pe capetele lor.
8 Că Eu sunt Domnul, Cel ce iubesc dreptatea şi urăsc jafurile nedreptăţii; şi drepţilor le voi da osteneala lor4 şi legământ veşnic voi face cu ei.
9 Şi seminţia lor cunoscută va fi printre neamuri şi odraslele lor în mijlocul popoarelor; toţi cei care-i vor vedea îi vor recunoaşte, că aceştia sunt seminţie binecuvântată de Dumnezeu
10 şi cu veselie se vor veseli întru Domnul. să se bucure sufletul meu întru Domnul, că în haină de mântuire m-a îmbrăcat şi în veşmânt de veselie; ca unui mire mi-a pus mie cunună şi ca pe o mireasă m-a împodobit cu podoabă.5
11 Şi ca pământul când îi creşte floarea şi ca o grădină când îi răsare sămânţa, aşa va face Domnul să răsară dreptatea şi bucuria înaintea tuturor neamurilor.
62
În aşteptarea mântuirii.
1 De dragul Sionului nu voi păstra tăcere şi de dragul Ierusalimului nu Mă voi da odihnei, până când dreptatea lui ca o lumină va ieşi şi mântuirea Mea ca o făclie va arde.1
3 Primele trei stihuri ale versetului 7 sunt extrase din Codex Purpureus, în concordanţă şi cu Textul Ebraic; ed. Rahlfs le menţionează în nota infrapaginală.
4 În sensul: le voi da roada străduinţei lor.
5 Sfinţii Ioan Hrisostom şi Chiril al Alexandriei văd această frază în gura lui Iisus Hristos. 1 În tâlcuirea Sfântului Chiril al Alexandriei, întreaga profeţie din acest capitol se referă la Biserică. Cel ce vorbeşte este Însuşi Mirele.

2 Şi neamurile vor vedea dreptatea ta şi regii îţi vor vedea mărirea şi toţi cu nume nou te vor chema, pe care Domnul l-a numit.
3 Cunună de mândreţe vei fi tu în mâna Domnului şi diademă-mpărătească în mâna Dumnezeului tău.
4 Şi nu te vei mai numi „Părăsită" şi pământul tău nu se va mai numi „Pustiu", fiindcă numele tău va fi „Bunăvoirea-Mea" şi pământul tău se va numi „Locuit"; că Domnul a binevoit întru tine, iar pământul tău locuit va fi.
5 şi-n felul în care un tânăr locuieşte cu o fecioară, aşa vor locui fiii tăi cu tine; şi va fi că precum se veseleşte mirele de mireasă, aşa se va veseli de tine Domnul.
6 Şi pe zidurile tale, Ierusalime, pus-am paznici de toată ziua şi de toată noaptea, care nicicând nu vor înceta să pomenească de Domnul. 2

7 Că nimeni nu-i asemenea vouă atunci când El va fi pus rânduială şi va face Ierusalimul mândrie pe pământ.
8 Juratu-s-a Domnul pe dreapta Sa şi pe tăria braţului Său: de-acum nu le voi mai da duşmanilor tăi grâul şi strânsurile tale, nici că feciorii străinilor îţi vor mai bea vinul pentru care tu te-ai ostenit;
9 ci numai cei ce le-au adunat, aceia le vor mânca şi vor lăuda pe Domnul, şi numai cei care au cules strugurii, aceia
2 Unii Părinţi cred că „paznicii" sunt îngeri care neîncetat Îl laudă pe Dumnezeu; alţii (ca Sf. Ioan Hrisostom) îi au în minte pe slujitorii Bisericii (preoţi, cântăreţi, monahi şi monahii), care neîncetat, ziua şi noaptea, Îi cântă imnuri Domnului.
îi vor bea în curţile Mele cele sfinte.
10 Mergeţi prin porţile Mele şi faceţi-i cale poporului Meu şi pietrele din cale daţi-le în lături; stindard ridicaţi pentru neamuri!3
11 Că, iată, Domnul a făcut să se audă pân' la marginile pământului: spuneţi-i fiicei Sionului: Iată, Mântuitorul tău vine, având cu Sine răsplata Sa şi lucrarea Sa înaintea feţei Sale.
12 Şi-i vor numi pe ei „Popor sfânt", „Răscumpărat-de-Domnul", iar tu te vei numi „Cetate-căutată", „Cetate-nepărăsită".
63
Răzbunarea Domnului asupra Edomului. Ziua biruinţei.
1 Cine este acesta care vine din Edom în roşeaţa hainelor sale din Bosor, atât de mândru în veşmântul Său şi strigând cu glas mare: eu vorbesc de dreptate şi de judecată mântuitoare!?1
2 De ce sunt hainele tale roşii şi îmbrăcămintea ca a unuia ce calcă struguri în lin2?
3 Chemarea profetului (şi, prin el, a lui Mesia) are caracter universal, prin „neamuri" înţelegându-se, ca de obicei, păgânii.
1 Versetele 1-6: teribilă diatribă împotriva tuturor duşmanilor Domnului, simbolizaţi aici prin Edom (trib învecinat cu Israeliţii şi neîmpăcat adversar al acestora). Pornind de la simbolismul numelor proprii (Edom = pământ, Bosor = sânge), Fericitul Ieronim (precum şi alţi Părinţi, de altfel) reţine dimensiunea profetică a textului, ca referindu-se la Hristos cel înviat sau la Hristos cel înălţat: Cine este Acesta care Se înalţă din pământ, care Se înalţă din sânge?
2 Lin: cuvă mare de lemn în care strugurii recoltaţi erau zdrobiţi prin călcare cu picioarele. Simbol al modului în care un biruitor îşi zdrobeşte duşmanii sub picioarele lui şi ale cailor, pe câmpul de luptă. Metafora linului se află şi în Ap 14, 19-20.

3 Sunt sătul de strugure zdrobit şi de neamuri în care nu-i nimeni cu Mine; întru mânia Mea i-am călcat în picioare şi i-am jucat şi i-am făcut ţărână şi sângele lor l-am vărsat pe pământ şi îmbrăcămintea Mea toată am spurcat-o.
4 Că pentru ei a venit ziua răsplătirii, iar anul răscumpărării e de faţă.
5 Şi m-am uitat, şi nimeni nu se afla să ajute; şi am privit, şi nimeni nu venea în sprijin; de aceea braţul Meu m-a izbăvit 3 şi mânia mea s-a apropiat;
6 şi-ntru mânia Mea i-am călcat în picioare şi sângele lor l-am vărsat pe pământ.
7 Adusu-mi-am aminte de mila Domnului şi de laudele Lui întru toate câte ne-a răsplătit. Domnul îi este bun judecător casei lui Israel: El ne dă nouă după mila Sa şi după mulţimea dreptăţii Sale.
8 Şi a zis: „Oare nu-i poporul Meu, ei, copiii care nu se vor lepăda?". Şi El li S-a făcut mântuire
9 din tot necazul lor: Nu un sol, nu un înger, ci El Însuşi, Domnul, i-a mântuit, fiindcă El i-a iubit şi i-a cruţat; El Însuşi i-a mântuit şi i-a primit şi i-a înălţat în toate zilele veacului.
10 Dar ei nu s-au supus şi L-au întărâtat pe Duhul Său cel Sfânt; aşa că Domnul S-a întors în a le fi potrivnic, El Însuşi S-a luptat împotriva lor.
11 Atunci Şi-a adus El aminte de zilele de altădată: unde este Cel ce i-a scos din mare, El, Păstorul turmei?
3 m-a izbăvit: cf. traducerii şi interpretării lui Teodoret al Cirului.
Unde este Cel ce L-a pus în ei pe Duhul Sfânt?
12 El, Cel ce cu dreapta Sa l-a îndrumat pe Moise, da, cu braţul slavei Sale? El a făcut apa să se închege de dinainte-I, ca să-Şi facă Sieşi nume veşnic.
13 El i-a îndrumat prin adânc ca pe un cal în pustie iar ei nu s-au poticnit -
14 şi ca pe o cireadă prin câmp: Duhul S-a pogorât de la Domnul şi i-a călăuzit. Aşa Ţi-ai îndrumat

Tu poporul, ca să-Ţi faci Ţie nume slăvit.
15 Caută din cer şi vezi din casa Ta cea sfântă şi din slava Ta: Unde-Ţi sunt râvna şi tăria? unde-i belşugul milei Tale şi-al îndurărilor Tale, că ne-ai suferit?
16 Fiindcă Tu eşti Părintele nostru; că Avraam nu ne-a ştiut şi Israel nu ne-a cunoscut, ci Tu, Doamne, Părintele nostru: Tu mântuieşte-ne; numele Tău de la-nceput a fost asupra noastră.
17 De ce, Doamne, ne-ai făcut să rătăcim de la calea Ta? de ce ne-ai învârtoşat inimile ca să nu ne temem de Tine? Întoarce-Te, de dragul robilor Tăi, de dragul seminţiilor moştenirii Tale,
18 ca să moştenim cât de puţin din muntele Tău cel sfânt! Potrivnicii noştri Ţi-au călcat sfinţenia-n picioare;
19 am devenit ca atunci, la-nceput, când Tu nu domneai peste noi şi numele Tău nu se chema deasupră-ne.
64
Rugăciunea poporului.
1 Dacă Tu ai deschide cerul, munţii vor tremura de Tine şi se vor topi,
2 cum se topeşte ceara de faţa focului; şi focul îi va arde pe duşmani şi numele

Tău printre duşmani se va arăta; de faţa Ta se vor tulbura neamurile.
3 Ori de câte ori Tu vei lucra-ntru slavă, munţii fi-vor cuprinşi de cutremur.
4 Din veac n-am auzit, nici ochii noştri n-au văzut un Dumnezeu în afară de Tine şi lucrurile Tale pe care Tu le vei face pentru cei ce aşteaptă milă.
5 Că mila îi va întâmpina pe cei ce fac dreptate şi îşi aduc aminte de căile Tale; iată, Tu Te-ai mâniat, iar noi am păcătuit, de aceea am rătăcit
6 şi ne-am făcut toţi ca nişte necuraţi, şi dreptatea noastră, toată, ca o cârpă lepădată; ca frunzele-am căzut din pricina fărădelegilor noastre: aşa ne va duce vântul.
7 Şi nu-i nimeni care să-Ţi cheme numele şi care să-şi amintească să se ţină de Tine; că Tu Ţi-ai întors faţa dinspre noi şi din pricina păcatelor noastre ne-ai dat drumul.
8 Şi acum, Doamne, Tu eşti Părintele nostru, iar noi suntem tină, lucrul mâinilor Tale suntem toţi.
9 Nu te mânia pe noi foarte şi nu pe veci să ne pomeneşti păcatele, ci caută acum spre noi, că noi toţi suntem poporul Tău.
10 Cetatea sfinţeniei Tale a devenit pustie, Sionul ca un pustiu s-a făcut, Ierusalimul, blestem.
11 Casa noastră, locaşul nostru cel sfânt, şi slava cu care părinţii noştri ne-au binecuvântat, cu foc a fost arsă şi toate lucrurile noastre cele slăvite au căzut.
12 Şi peste toate acestea, Tu, Doamne, Te-ai stăpânit şi ai tăcut şi pân' la pământ ne-ai umilit.
65
Împotriva idolatriei. Răsplată pentru buni şi răi. Ceruri noi şi pământ nou.
1 Celor ce nu Mă căutau m-am arătat, celor ce de Mine nu-ntrebau m-am fost aflat, zis-am: „Iată, sunt aici", la un neam care numele nu Mi l-a chemat.1
2 Toată ziua Mi-am întins mâinile spre un popor nesupus şi cârtitor, spre cei ce nu pe calea cea bună au umblat, ci după păcatele lor.
3 Acesta-i poporul care de-a pururi Mă întărâtă în însăşi faţa Mea; ei înalţă jertfe prin grădini şi ard pe lespezi tămâie demonilor, adică celor ce nu există.2
4 De dragul viselor se culcă să doarmă-n morminte şi-n peşteri, ei, cei ce se înfruptă din carne de porc şi din zeama jertfelor spurcate sunt vasele lor toate -,
5 ei, cei ce zic: „Du-te departe de mine, nu te-apropia de mine, că eu sunt curat!..."3. Acesta-i fumul mâniei Mele, foc arde-n el fără-ncetare.
6 Iată, scris este înaintea Mea: nu voi tăcea până când voi răsplăti şi-n sânul lor le voi întoarce păcatele,
7 ale lor şi ale părinţilor lor, zice Domnul; celor ce-au ars tămâie pe munţi şi pe Mine m-au ocărât pe dealuri, în sânul lor le voi întoarce faptele.
1 Scârbit de ingratitudinea poporului ales, Domnul Şi-a îndreptat preferinţa spre alte neamuri; prefigurare a universalităţii Bisericii de mai târziu.
2 Vechea şi stăruitoarea racilă a israeliţilor: înclinarea spre idolatrie.
3 Idolatriei i se adaugă ipocrizia, păcat ce va fi aspru judecat, în faţa fariseilor, de Iisus.

8 Acestea zice Domnul: aşa cum o boabă de strugure se află-n ciorchine şi ei vor zice: - „Să n-o strici, că binecuvântare se află într-însa!”, tot astfel voi face Eu de dragul celui ce-Mi slujeşte: de dragul lui Eu nu-i voi nimici pe toţi.
9 Şi voi scoate la faţă seminţia ce vine din Iacob şi din Iuda şi ei vor moşteni muntele Meu cel sfânt: aleşii Mei şi servii Mei îl vor moşteni şi vor locui acolo.
10 Şi turme de oi vor fi în pădure, iar valea Acorului4 va fi loc de popas pentru cirezile poporului Meu, pentru cei ce m-au căutat.
11 Dar pe voi, cei ce m-aţi părăsit şi muntele Meu cel sfânt l-aţi dat uitării, pe voi, cei care gătiţi masă diavolului şi prinoase de băuturi5 îi turnaţi Norocului,
12 pe voi aceştia vă voi da pe seama săbiei: toţi veţi cădea înjunghiaţi; că Eu v-am chemat, dar voi n-aţi auzit, Eu v-am grăit, dar voi n-aţi ascultat şi răul în faţa Mea l-aţi făcut6 şi aţi ales lucrurile pe care Eu nu le-am voit.
13 De aceea, aşa zice Domnul: iată, servii Mei vor mânca, dar voi veţi flămânzi; iată, servii Mei vor bea, dar voi veţi înseta; iată, servii Mei se vor veseli, dar voi veţi fi ruşinaţi;
14 iată, servii Mei cu bucurie se vor bucura, dar voi veţi striga din durerea inimii voastre şi din zdrobirea duhului vostru veţi urla.
4 Acor (Achor): vale situată în apropierea Ierihonului, unde Iosua Navi îl executase pe Acan pentru că acesta încălcase rânduielile Domnului (vezi istoria în Ios 7, 14-26).
5= libaţii.
6 Expresie aidoma cu cea din Ps 50, 4: păcatul săvârşit cu bună ştiinţă de insul care, în acelaşi timp, îşi asumă şi răspunderea, acceptând consecinţele.
15 Căci numele vostru îl veţi lăsa spre saţiu aleşilor Mei, dar pe voi Domnul vă va da pierzării, iar servii Mei vor fi numiţi cu nume nou;7
16 ei, cei ce vor fi binecuvântaţi pe pământ; căci ei îl vor binecuvânta pe adevăratul Dumnezeu, iar cei ce jură aici, pe pământ, vor jura pe Dumnezeu cel adevărat; că necazul de ieri îl vor uita şi-n inima lor nu va pătrunde.
17 Că va fi cerul nou şi pământul nou, iar ei nu-şi vor aminti de cele ce-au fost, şi nici că ele vor veni în inima lor;
18 ci veselie şi bucurie vor afla într-însul, că, iată, Eu fac Ierusalimul bucurie şi veselie îmi fac poporul.
19 Şi Mă voi bucura de Ierusalim, iar de poporul Meu Mă voi veseli;8 şi-n el nu se va mai auzi glas de plângere şi nici glas de strigare.
20 Nici un copil nu va mai fi acolo care să moară fără vreme, şi nici bătrân care să nu-şi plinească vremea; căci tânărul va fi de o sută de ani, iar păcătosul, chiar de-ar avea o sută de ani, fi-va blestemat atunci când va muri.
21 Şi vor zidi case şi vor locui în ele şi vor sădi vii şi le vor mânca roadele şi vinul lor îl vor bea.
22 Nu vor mai zidi pentru ca alţii să locuiască, nici nu vor mai sădi pentru ca
7 Sf. Chiril al Ierusalimului: De vreme ce fiii lui Israel poartă şi astăzi numele pe care le-au avut în vremea patriarhilor şi a profeţilor, înseamnă că „numele cel nou” este acela al creştinilor, binecuvântaţii lui Dumnezeu pe-ntreg pământul.
8 Sf. Irineu observă: Apostolul Pavel afirmă că „Ierusalimul-cel-de-sus e liber, cel ce este mama noastră” (Ga 4, 26), iar Evanghelistul Ioan mărturiseşte: „Şi-am văzut cetatea cea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu” (Ap 21, 2); acestea, în legătură imediată cu „cerul cel nou şi pământul cel nou” din Ap 21, 1.

alţii să mănânce; căci zilele poporului Meu vor fi ca zilele pomului vieţii;9 ei îndelung se vor bucura de roada ostenelii lor.
23 Aleşii mei nu se vor trudi în zadar, nici că vor naşte copii meniţi blestemului, căci ei sunt sământă binecuvântată de Dumnezeu, şi odraslele lor împreună cu ei.
24 Şi va fi că mai-nainte ca ei să fi strigat, Eu îi voi auzi, şi mai-nainte ca ei să fi sfârşit vorba, Eu voi zice: ce este?
25 Atunci lupii şi mieii vor paşte împreună şi leul întocmai ca boul va mânca paie10 şi şarpele pământ precum pâine. Strâmbătate nu vor face şi nici vreo stricăciune în muntele Meu cel sfânt, zice Domnul.

Jertfe duhovniceşti. Judecata şi împărăţia lui Dumnezeu.
1 Aşa zice Domnul: cerul este tronul Meu, iar pământu-i perniţă1 picioarelor mele. Ce fel de casă îmi veţi zidi voi Mie? şi cum e să fie locul Meu de odihnă?
2 Că pe toate acestea mâna Mea le-a făcut2 şi toate ale Mele sunt, zice Domnul; şi spre cine voi căuta Eu, dacă nu
9 „Pomul vieţii" (Fc 3, 22) era menit să le ofere viaţă veşnică celor ce vor mânca din roadele lui.
10 Profetul reia, condensat, tabloul din 11, 6-7.
1 Sensul exact al cuvântului hypopodion este acela de „scăriţă la trăsură" sau, după caz, „scăunelul pe care cineva se urcă spre a ajunge cu mâna undeva mai sus". Prin extensie: „aşternut" (ca în Ps 98, 5 şi 109, 1). Aici: perniţa-scăunel din faţa unui fotoliu, pe care pot fi rezemate picioarele.
2 Sf. Grigorie de Nyssa: „Mâna" lui Dumnezeu nu e altceva decât puterea Fiului Său Cel Unul-născut, Logosul „prin Carele toate s-au făcut".
spre cel umil şi blând, spre cel ce tremură de cuvintele Mele?
3 Dar nelegiuitul care-Mi jertfeşte Mie viţel3 e ca şi cum ar bate un om; iar cel care-Mi jertfeşte din turmă e ca şi cum ar ucide un câine; iar cel ce-Mi aduce făină de grâu e ca şi cum Mi-ar aduce sânge de porc; iar cel ce face tămâiere de pomenire e ca unul care blesteamă. Dar ei şi-au ales căile lor şi urâciunile lor pe care sufletul lor le-a voit.
4 Voi alege şi Eu batjocurile lor şi păcatele lor le voi plăti; că i-am chemat şi nu m-au ascultat şi le-am grăit şi nu au auzit şi răul în faţa Mea l-au făcut şi au ales ceea ce Eu n-am voit.
5 Auziţi cuvântul Domnului, voi, cei ce tremuraţi de rostirea Lui: spuneţi-le „fraţi ai noştri" celor ce vă urăsc şi se scârbesc de voi,4 pentru ca numele Domnului să fie slăvit şi-ntru veselia lor să se arate, dar ei se vor ruşina.
6 Glas de strigare din cetate, glas din templu: glasul Domnului plătindu-le cu vârf celor potrivnici.
7 Mai-nainte de a naşte ceea ce era să nască, mai-nainte de a-i fi venit durerile facerii, ea a ieşit cu bine şi a născut fecior.5
8 Cine a auzit una ca asta? şi cine
3 Profetul înfierează fără cruţare jertfele aduse sub semnul ascuns al nelegiuirii; în ultimă instanţă, jertfele materiale ale Vechiului Testament.
4 Extraordinară anticipare a poruncii lui Iisus asupra iubirii vrăjmaşilor (Mt 5, 44).
5 Revine imaginea din 26, 17-18, dar cu o altă semnificaţie: lumea cea nouă se va naşte năprasnic şi minunat, nu în trepte şi firesc. Sf. Ioan Damaschin vede aici o profeţie asupra lui Iisus Hristos, Cel ce în chip minunat (supranatural) S-a născut din Fecioară; e de crezut că Maria nu a avut chinurile facerii: dacă zămislirea nu a fost precedată de plăcere, ea nu putea fi urmată de durere.
1111
a văzut aşa ceva? Născutu-s-a oare o ţară într-o zi? ori s-a născut cumva un neam dintr-o dată, că Sionul, de-abia chinuindu-se, şi-a născut copiii?
9 Eu însă am ridicat această aşteptare, dar tu nu ţi-ai adus aminte de Mine, zice Domnul; oare nu Eu pe amândouă le-am făcut, şi pe ceea ce naşte, şi pe cea stearpă? zice Dumnezeul tău.
10 Veseleşte-te, Ierusalime, şi voi, cei ce-l iubiţi, faceţi într-însul serbare obştească6; bucuraţi-vă cu bucurie-mpreună cu el, voi, toţi, cei ce plângeţi deasupră-i,
11 ca să fiţi alăptaţi şi să vă săturaţi la pieptul mângâierilor lui, ca să fiţi alăptaţi şi să vă desfătaţi din revărsările slavei lui.
12 Că acestea zice Domnul: iată, Eu voi abate pacea spre ei asemeni unui râu şi slava neamurilor ca un şuvoi în revărsare;7 copiii lor vor fi purtaţi pe umeri şi mângâiaţi cu fruntea pe genunchi.
13 Precum e cineva mângâiat de maica lui, aşa veţi fi voi mângâiaţi de Mine şi în Ierusalim vă veţi mângâia.
14 Şi veţi vedea şi inima voastră se va veseli şi oasele voastre ca iarba vor odrăsli şi mâna Domnului le va fi cunoscută celor ce se tem de El, iar pe cei neascultători îi va ameninţa.
15 Că, iată, Domnul ca focul va veni şi
6 Verbul panegyrizo (folosit numai aici în V. T.) înseamnă „serbare naţională" sau „serbare la care participă toată lumea".
7 Sf. Ambrozie al Milanului: „Râul" nu e altceva decât Duhul Sfânt despre care Domnul Iisus vorbeşte în Evanghelia după Ioan: „râuri de apă vie vor curge din inima lui" (a celui ce crede-n

Mine). De râul avântat al Duhului Sfânt vorbeşte şi David în Psalmul 45, 4: „Avânturile râului înveselesc cetatea lui Dumnezeu”.
carele lui ca un vifor, să facă plată-ntru mânie şi-a Lui mustrare cu pară de foc.
16 Căci cu focul Domnului fi-va judecat întreg pământul şi cu sabia Lui tot trupul: mulţi vor fi cei răniţi de Domnul.
17 Cei ce se sfinţesc pe ei înşişi şi se curăţesc prin grădini şi mănâncă pe prispe carne de porc şi scârboşenii şi şoareci, aceia laolaltă vor pieri, zice Domnul.
18 Eu le cunosc faptele şi gândul. Iată, aduna-voi toate neamurile şi limbile; iar ele vor veni şi slava Mea o vor vedea.
19 Şi voi lăsa un semn asupra lor, iar pe cei mântuiţi dintre ei îi vor trimite la neamuri, la Tarsis şi la Put şi la Lud şi la Meşec şi la Tubal şi în Elada8 şi în insulele cele de departe, la cei ce de numele Meu n-au auzit şi slava Mea n-au văzut-o; şi ei vor vesti slava Mea printre neamuri.9
20 Şi pe fraţii voştri de prin toate neamurile îi vor aduce prinos Domnului, pe cai şi în căruţe, în lectici purtate de asini cu umbrare, în sfânta cetate a Ierusalimului, zis-a Domnul, ca şi cum fiii lui Israel Mi-ar aduce Mie jertfele lor, cu cântece de psalmi în casa Domnului.
21 Şi voi lua dintre ei preoţi şi leviţi, zice Domnul.
22 Că precum cerul cel nou şi pământul cel nou, pe care Eu le fac, rămân în
8 După Teodoret al Cirului, numelor de mai sus le-ar corespunde: Tarsis = Cartagina; Put = Libia; Lud = Lidienii; Meşec = Capadocienii; Tubal = Ibericii (Spaniolii). Cât despre Elada, e numele primar al Greciei.
9 După Sfinţii Părinţi, profeţie clară asupra apostolilor pe care Iisus îi va trimite să vestească Evanghelia la toate neamurile, sub „semnul” Crucii.

faţa Mea, zice Domnul, aşa va rămâne seminţia voastră şi numele vostru.
23 Şi va fi că din lună-n lună şi din zi de odihnă în zi de odihnă veni-va tot trupul să Mi se închine în Ierusalim, zice Domnul.
24 Şi când vor ieşi vor vedea stârvurile oamenilor care Mi-au călcat poruncile; că viermele lor nu va muri şi focul lor nu se va stinge: ei pentru lumea-ntreagă privelişte vor fi.10
10 Versetele 22-24: Final cu dimensiune eshatologică (aşa cum va fi întâlnit şi în Mt 25, 46): durată veşnică, închinare veşnică, pedeapsă veşnică.

Ieremia
1
Chemarea Profetului.
1 Cuvântul lui Dumnezeu care s-a făcut către Ieremia, fiul lui Helchia, unul din preoţii care locuiau în Anatot,1 în ţinutul lui Veniamin;
2 cum anume s-a făcut cuvântul lui Dumnezeu către el în zilele lui Iosia, fiul lui Amos, regele Iudeii, în cel de al treisprezecelea an de domnie a acestuia,
3 precum şi în zilele lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele Iudeii, până în cel de al unsprezecelea an al lui Sedechia, fiul lui Iosia, regele Iudeii, până la surghiunirea Ierusalimului, în cea de a cincea lună.2
4 Fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
5 „De când încă nu te plăsmuiai în pântece te ştiu şi mai înainte de a fi ieşit din pântece te-am sfinţit, profet pentru neamuri te-am rânduit”.3
1 Anatot (astăzi, Anata): localitate situată la 5 km nord-est de Ierusalim.
2 Versetele 2 şi 3 indică perioada activităţii profetice a lui Ieremia: din 626 până în iulie 587, adică aproape 40 de ani.
3 Ieremia nu a fost „predestinat”, ci ales să devină profet; preştiinţa lui Dumnezeu atestă faptul că, odată chemat, alesul nu-şi va folosi libertatea respingând propunerea, ci, dimpotrivă,
acceptând-o (chiar dacă cu îndoială şi şovăiri, aşa cum se vede mai departe).
6 Iar eu am zis: „O, Stăpâne, Doamne, iată că nu ştiu să vorbesc, fiindcă eu sunt încă tânăr”.
7 Iar Domnul a zis către mine: „Să nu zici: «Sunt încă tânăr», căci la câţi te voi trimite, la toţi vei merge şi pe toate câte-ţi voi porunci Eu ţie, pe acelea le vei grăi.
8 De faţa lor să nu te temi, că Eu cu tine sunt ca să te scap, zice Domnul”.

9 Atunci Domnul Şi-a întins mâna spre mine şi mi-a atins gura şi mi-a zis:
10 „Iată, cuvintele Mele le-am pus în gura ta; iată, Eu astăzi te-am pus peste neamuri şi peste regate, ca să smulgi şi să arunci la pământ şi să nimiceşti şi din nou să zideşti şi să răsădeşti".
11 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând: „Ce vezi tu, Ieremia?" Şi am răspuns: „Un toiag din lemn de migdal".
12 Atunci Domnul mi-a zis: „Bine ai văzut, pentru că Eu am vegheat asupra cuvintelor Mele, ca să le săvârşesc".4
13 Şi a fost cuvântul Domnului a doua oară către mine, zicând: „Ce vezi?" Şi
4 Versetele 11 şi 12 sunt construite pe jocul a două cuvinte: „migdal", care în ebraică se numeşte şaqed, şi „veghetor", care, în aceeaşi ebraică se cheamă şoqued. Aşadar, migdalul, cel ce veghează cu nerăbdare să vină primăvara pentru a fi cel dintâi care înfloreşte (uneori la sfârşitul lui ianuarie), devine simbol al lui Dumnezeu, Cel-pururea-veghetor.

am răspuns: „Un cazan pe foc; iar ciocul lui e spre miază-noapte".
14 Iar Domnul mi-a zis: „Dinspre miază-noapte se vor stârni relele pentru toţi locuitorii ţării.
15 Că, iată, Eu chem laolaltă toate regatele din miază-noaptea pământului, zice Domnul; şi ele vor veni şi fiecare îşi va pune tronul la intrarea porţilor Ierusalimului şi-mpotriva tuturor zidurilor dimprejurul lui şi-mpotriva tuturor cetăţilor lui Iuda.
16 Şi Eu întru judecată le voi grăi despre toate răutăţile lor, de vreme ce ele m-au părăsit şi au adus jertfe unor dumnezei străini şi s-au închinat la lucrurile mâinilor lor.5
17 Dar tu încinge-ţi mijlocul şi ridică-te şi grăieşte-le toate câte Eu îţi voi porunci; nu te teme de faţa lor, nici nu te înfricoşa înainte-le, căci cu tine sunt Eu ca să te scap, zice Domnul.
18 Iată, Eu te-am aşezat astăzi ca pe o cetate tare şi ca pe un zid de aramă, puternic în faţa tuturor regilor lui Iuda şi a principilor lui şi a poporului ţării.
19 Ei se vor lupta împotrivă-ţi, dar nicicum nu vor putea să te biruie, căci cu tine sunt Eu ca să te scap, zice Domnul".
2
Israel nerecunoscător şi pedepsit.
1 şi s-a făcut cuvântul Domnului către mine, zicând: „Du-te şi strigă acestea
5 Mânia lui Dumnezeu, aducătoare de pedeapsă, e provocată în principal de aplecarea Iudeilor spre idolatrie; pe păgâni i-au preferat, de păgâni vor fi chinuiţi.
în urechile Ierusalimului:1
2 Acestea zice Domnul: Adusu-mi-am aminte de duioşia2 tinereţii tale şi de iubirea logodirii tale în a-L urma pe Sfântul lui Israel, zice Domnul.
3 Sfânt Îi este Israel Domnului, pârga roadelor Lui; toţi cei ce-o mănâncă fi-vor vinovaţi, rele vor veni asupră-le, zice Domnul.
4 Auziţi cuvântul Domnului, voi, casa lui Iacob, voi, întreaga seminţie a casei lui Israel!
5 Acestea zice Domnul: Ce greşală au aflat în Mine părinţii voştri de s-au îndepărtat de Mine şi s-au luat după deşertăciuni şi s-au făcut netrebnici?;
6 şi n-au zis: «Unde este Domnul, Cel ce ne-a scos din ţara Egiptului, Cel ce ne-a călăuzit în pustie, în pământ uscat şi neumblat, în pământ lipsit de apă şi de roadă, în pământ pe care nimeni n-a umblat vreodată şi pe care nici un om n-a locuit?».
7 Dar Eu v-am dus în Ţara-cea-Verde3 ca să-i mâncaţi roadele şi bunătăţile; voi aţi intrat şi Mi-aţi pângărit pământul, iar moştenirea Mi-aţi făcut-o urâciune.
8 Preoţii n-au zis: «Unde este Domnul?». Cei ce aveau în mână Legea nu m-au cunoscut; păstorii, şi ei, s-au răzvrătit împotrivă-Mi, iar profeţii au profeţit prin Baal şi după lucruri netrebnice au umblat.
9 Pentru aceasta Eu încă Mă voi judeca
1 Acest verset, omis în versiunea LXX (ed. Rahlfs), este preluat din T. M.
2 Literal: „mila"; sentimentul uneori matern pe care o femeie îl are pentru bărbatul iubit.
3 Literal: karmel, cuvânt ebraic care înseamnă „ţinut verde" şi care a dat numele Muntelui Carmel.

cu voi, zice Domnul; şi cu fiii fiilor voştri Mă voi judeca.
10 Treceţi în insulele Chitim4 şi vedeţi, trimiteţi în Chedar5, cu de-amănuntul cercetaţi şi vedeţi de s-a petrecut acolo ceva asemănător cu acestea,

11 dacă păgânii şi-au schimbat dumnezeii măcar că aceia nu sunt dumnezei în timp ce poporul Meu şi-a dat mărirea în schimbul celor ce sunt netrebnici.
12 Cerul însuşi s-a înspăimântat de acestea, cu mare-nfricoşare s-a îngrozit, zice Domnul.
13 Două lucruri, şi rele, făcut-a poporul Meu: ei m-au părăsit pe Mine, izvorul apei celei vii, şi şi-au săpat fântâni surpate, care nu pot să ţină apă.
14 Este oare Israel un rob născut printre casnici?; de ce a devenit el o pradă?
15 Leii au răcnit asupră-i şi glasul şi l-au ridicat cei ce i-au prefăcut pământul în pustiu şi cetăţile i le-au surpat, ca să nu poată fi locuite.
16 Chiar şi fiii Memfisului şi ai Tafnei te-au cunoscut şi te-au batjocorit6.
17 Oare nu faptul că M-ai părăsit ţi-a adus acestea? zice Domnul, Dumnezeul tău.
18 Şi acum, ce ai tu de-a face cu calea Egiptului, să bei tu apă din Nil7? şi ce ai tu de-a face cu calea Asirienilor, ca să bei tu apă din Râuri8?
4 Chitim: localitate în Cipru; nume al Ciprului; termen generic pentru universul insular al Mediteranei.
5 Chedar: pustiu locuit de triburi nomade.
6 Ebr.: „te-au ras pe cap”. Aluzie la invaziile egiptene din 608-605.
7 Textual: „apa Ghihonului”. După toate probabilităţile, acesta era numele unui braţ din Delta Nilului.
8 „Râuri”: Eufratul şi afluenţii lui.
19 Lepădarea ta de credinţă te va certa şi răutatea ta îţi va fi mustrare; cunoaşte dar şi vezi că amară ţi-a fost lepădarea de Mine, zice Domnul, Dumnezeul tău, şi că nici o plăcere n-am aflat Eu în tine, zice Domnul, Dumnezeul tău.
20 Că de mult ţi-ai sfărâmat tu jugul şi ţi-ai rupt legăturile şi ai zis: «Nu pe Tine Te voi sluji, ci mă voi duce pe tot dealul înalt şi sub tot copacul umbros: acolo mă voi răsfăţa întru desfrâul meu!»...9
21 Eu totuşi te-am sădit pe tine viţă roditoare, în tot adevărul soiului bun; cum de Mi te-ai schimbat în amărăciune, tu, viţă străină?
22 Chiar de te vei spăla cu sodă şi te vei scălda în clăbuc de săpun, tot spurcată eşti în faţa Mea prin nedreptăţile tale, zice Domnul.
23 Cum oare ai să spui: «Nu m-am pângărit şi după Baal n-am alergat?»... Vezi-ţi urmele prin mulţimea bărbaţilor şi cunoaşte ce-ai făcut: glasul ei în slavă a mugit,
24 căile şi le-a lăţit spre apa pustiei, dusă de vânt era-ntru pofta sufletului ei; iată că ea li s-a dat: cine oare o va întoarce? Nimeni care umblă după ea nu va osteni; când ea va fi umilită, ei o vor afla.
25 Întoarce-ţi piciorul din drumul zgrunţuros şi gâtlejul dinspre sete! Dar ea a zis: «Ca un bărbat mă voi purta!»..., că s-a iubit cu străini şi după ei s-a ţinut.
26 Precum se ruşinează hoţul când e prins, aşa se vor ruşina fiii lui Israel,
9 Idolatria (practicată pe înălţimi şi-n crânguri) era socotită adulter (faţă de Dumnezeu), dar şi desfrâu (sacru) în înţelesul propriu al cuvântului.

ei şi regii lor şi dregătorii lor şi preoţii lor şi profeţii lor.
27 Că i-au zis unei bucăţi de lemn: «Tu eşti tatăl meu!», şi unei pietre: «Tu m-ai născut!». Şi Mie Mi-au întors spatele, nu faţa; dar în vremea necazului lor vor zice: «Scoală-Te şi scapă-ne!».
28 Unde sunt dumnezeii tăi pe care tu ţi i-ai făcut? Oare ei se vor scula şi te vor scăpa la vremea necazului? Câte cetăţi, atâţia dumnezei aveai, o, Iudo, şi câte răspântii în Ierusalim, atâtea jertfe lui Baal.
29 De ce-Mi vorbiţi voi Mie? Voi toţi v-aţi purtat ca nişte păgâni şi voi toţi v-aţi nelegiuit împotriva Mea, zice Domnul.
30 Zadarnic i-am lovit pe fiii voştri: învăţătură n-aţi primit; pe profeţii voştri i-a mâncat sabie de leu nimicitor: nu v-aţi înfricoşat.
31 Auziţi cuvântul Domnului! Acestea zice Domnul: I-am fost oare Eu lui Israel pustietate sau pământ înţelenit? De ce oare a zis poporul Meu: «Nu vom mai avea stăpân şi la Tine nu vom mai veni»?
32 Oare-şi va uita mireasa podoaba şi fecioara tulpanul de la gât? Dar poporul Meu m-a uitat în zile fără-număr.
33 Ce fel de bine vei mai folosi în căile tale încât să cauţi iubire? Peste putinţă! Ci tu mai mult ţi-ai

sporit răutatea în mersul spurcat al căilor tale.
34 În mâinile tale s-a găsit sânge de suflete nevinovate; nu în scorburi i-am aflat, ci în fiece stejar.
35 Şi totuşi ai zis: «Nevinovat sunt, deci întoarcă-se mânia Lui dinspre mine»...
36 Iată, Eu Mă judec cu tine în timp ce tu zici: «N-am păcătuit». De vreme ce fără ruşine ai mers atât de departe-n căile tale, ruşinat vei fi din partea Egiptului aşa cum ruşinat ai fost dinspre Asiria.
37 Că tu şi de aici vei ieşi cu mâinile deasupra capului; căci Domnul ţi-a îndepărtat nădejdea şi nici un spor nu vei avea într-însa.
3
Necredinţa lui Iuda. Chemarea lui Israel. Din nou în Sion. Întoarcerea lui Israel la Domnul.
1 Dacă un bărbat îi dă drumul femeii sale şi ea va pleca de la el şi va deveni femeia altui bărbat, oare se va mai întoarce ea la el?1 Oare nu va fi femeia aceea cu totul pângărită? Dar tu te-ai destrăbălat cu droaie de ciobani şi te-ai întors la Mine, zice Domnul.
2 Ridică-ţi ochii-n cătătură dreaptă şi vezi unde nu te-ai pângărit. Le-ai stat pe dunga drumului ca o cioară-n pustie şi-ai spurcat pământul cu desfrânările şi răutăţile tale.
3 Droaie de ciobani ţi-ai strâns ca să te-mpiedici de ei; chipul ţi s-a făcut de târfă, tuturor neruşinată te-ai făcut.
4 Oare nu m-ai chemat pe Mine ca pe unul de-al casei, tată şi-ndrumător al fecioriei tale?
5 Oare [mânia Domnului] în veac va rămâne? sau o să ţină ea la nesfârşit? Iată, atâtea rele ai vorbit şi-n marginea puterii le-ai făcut!”
1 Potrivit Legii date lui Moise (Dt 24, 1-4), femeia repudiată de soţul ei şi recăsătorită cu un altul nu se mai putea întoarce la primul. Iuda nu fusese repudiat, dar devenise infidel prin repetate desfrânări idolatre.

6 Şi a zis Domnul către mine în zilele regelui Iosia: „Ai văzut ce Mi-a făcut Mie casa lui Israel?: S-au dus pe tot muntele înalt şi sub tot copacul umbros şi s-au destrăbălat acolo.
7 Şi după ce ea a săvârşit toate faptele acestea desfrânate, Eu am zis: întoarce-te din nou la Mine! Dar ea nu s-a întors. Iar necredinciosul Iuda a văzut necredincioşia ei.2
8 Şi am văzut că (deşi am lepădat casa lui Israel cea răzvrătită şi din pricina tuturor răutăţilor ei am îndepărtat-o şi i-am dat la mână carte de despărţire), necredincioasa Iuda nu s-a temut, ci s-a dus să se destrăbăleze şi ea.
9 Şi destrăbălarea ei s-a socotit ca o nimica; cu lemn şi cu piatră s-a desfrânat.
10 şi-n ciuda tuturor acestor lucruri, casa cea răzvrătită a lui Iuda nu s-a întors la Mine din toată inima ei, ci-n spatele minciunii”.
11 Şi Domnul mi-a zis: „Israel s-a îndreptăţit pe sine mai mult decât necredincioasa Iuda.
12 Du-te şi citeşte aceste cuvinte spre miază-noapte, şi vei zice: Întoarce-te la Mine, tu, casă a lui Israel, zice Domnul, şi faţa nu Mi-o voi pune împotriva voastră, că milostiv sunt Eu, zice Domnul; şi nu pe veci voi fi Eu mânios asupră-vă.
13 Cu toate acestea, cunoaşte-ţi nedreptatea, că adică te-ai pângărit împotriva Domnului Dumnezeului tău şi paşii ţi i-ai risipit către străini sub fiece copac umbros şi glasul Meu nu l-ai auzit, zice Domnul.
2 Triburile Iuda şi Israel sunt văzute ca două surori, fiice ale aceluiaşi Părinte, care s-au dedat desfrânării. Tema va fi reluată de Iezechiel în capitolul 23.
14 Întoarceţi-vă, voi, fii îndepărtaţi, zice Domnul; că Eu voi domni asupra voastră şi vă voi lua: unul dintr-o cetate şi doi dintr-o familie, şi vă voi aduce în Sion.
15 Şi vă voi da păstori după inima Mea, iar ei vă vor păstori călăuzindu-vă cu ştiinţă.
16 Şi va fi că dacă vă veţi înmulţi şi veţi creşte pe pământ, zice Domnul, în zilele acelea nu se va mai vorbi de chivotul legământului Sfântului lui Israel; el nu va mai veni în mintea nimănui, nici că va fi numit, nici că va fi cercetat, şi nici că altul se va mai face.
17 În zilele acelea şi-n vremea aceea ei vor numi Ierusalimul «Tronul Domnului»; şi toate neamurile se vor aduna la el şi nu vor mai umbla după lăuntricele gânduri ale inimii lor celei rele.
18 În zilele acelea va veni casa lui Israel la casa lui Iuda şi ele împreună vor veni din ţinutul de miază-noapte şi din toate ţările vor veni la pământul pe care Eu l-am dat moştenire părinţilor lor”.
19 Şi am zis: „Aşa să fie, Doamne, căci [Tu ai zis]: În rânduiala copiilor te voi aşeza şi-ţi voi da pământ ales, moştenirea Atotţiitorului Dumnezeu al neamurilor. Şi am zis: Părinte Mă veţi chema şi

de la Mine nu vă veţi întoarce.
20 Dar (vai!), aşa cum o femeie îşi înşală ibovnicul, tot astfel m-a înşelat pe Mine casa lui Israel, zice Domnul”.
21 Glas de pe buze s-a auzit, de plângere şi rugă, al fiilor lui Israel; că-n strâmbătate s-au purtat în căile lor, pe Dumnezeu, Sfântul lor, L-au uitat.
22 întoarceţi-vă, voi, fii ai întoarcerii, şi Eu vă voi vindeca vânătăile! iată, noi robii Tăi vom fi, căci Tu eşti Dumnezeul

nostru;
23 într-adevăr, adăpost mincinos ne erau dealurile şi puterea munţilor; dar prin Domnul, Dumnezeul nostru, prin El e mântuirea lui Israel.
24 Dar Ruşinea3 a mâncat strădaniile din tinereţe ale părinţilor noştri, oile lor şi viţeii lor, fiii şi fiicele lor.
25 În propria noastră ruşine am dormit şi propria noastră necinste ne-a acoperit; pentru că noi şi părinţii noştri am păcătuit în faţa Dumnezeului nostru, din tinereţile noastre până-n ziua de azi, şi glasul Domnului Dumnezeului nostru nu l-am ascultat.
4
Continuare. Năvălire din Miază-noapte.
1 „De se va întoarce Israel la Mine, zice Domnul, să se întoarcă; şi dacă-şi va lepăda urâciunile din grai şi-n faţa Mea va fi cuprins de teamă
2 şi va jura că viu este Domnul întru adevăr, judecată şi dreptate,1 atunci neamuri se vor binecuvânta întru el şi pe Dumnezeu Îl vor lăuda în Ierusalim.
3 Că acestea zice Domnul către bărbaţii lui Iuda şi celor ce locuiesc Ierusalimul:
4 Brazdă proaspătă răsturnaţi-vă din pământ şi nu semănaţi printre spini. Dumnezeului vostru tăiaţi-vă-mprejur şi tăiaţi împrejur învârtoşarea inimii voastre, voi, bărbaţi ai lui Iuda, şi voi, cei ce locuiţi Ierusalimul, ca nu cumva mânia Mea să se aprindă ca focul şi să
3 „Ruşinea” (aici): denumire metaforică a zeului Baal.
1 Textual: jurământ în vorbire directă.
ardă şi nimeni să fie s-o stingă din pricina răutăţii năravurilor voastre.
5 Vestiţi în Iuda şi faceţi să se-audă în Ierusalim; ziceţi: «Sunaţi din trâmbiţe prin ţară! strigaţi cât vă ţine gura!» Ziceţi:
6 «Adunaţi-vă şi zburaţi către Sion!». Grăbiţi-vă, nu staţi pe loc, căci rele voi aduce Eu din miază-noapte şi prăbuşire mare.2
7 Leul din culcuşul său se ridică, iată că s-a stârnit să nimicească neamurile şi din locul său s-a repezit să pustiască pământul; surpate vor fi cetăţile tale, încât să rămână pustii.
8 De aceea încingeţi-vă în pânză de sac şi tânguiţi-vă şi văitaţi-vă, că aprinderea mâniei Domnului nu s-a întors de la voi.
9 şi-n ziua aceea va fi, zice Domnul, că inima regelui va pieri, şi inima căpeteniilor; preoţii se vor înspăimânta şi profeţii vor fi cuprinşi de mirare”.
10 Iar eu am zis: „O, Stăpâne Doamne, oare într-atât ai înşelat Tu poporul acesta şi Ierusalimul când ai zis3: Pace va fi vouă!? Iată însă că sabia le-a ajuns pân’ la suflet...”.
11 „În vremea aceea i se va spune acestui popor şi Ierusalimului: Există un duh al rătăcirii-prin-pustie4: Calea fiicei
2 Istoria se desfăşoară sub mâna lui Dumnezeu; El îi stârneşte pe năvălitori şi tot El îi alungă. În fapt, potrivit lui Herodot, spre anul 625 (adică la puţin timp după avertismentul lui Ieremia) triburi scitice, venite pe văile apelor nordice ale Mării Negre, au invadat Siria şi Palestina; în înţelegere cu Asirienii, au ajuns până în Egipt.
3 Aluzie la profeţii mincinoşi.
4 Experienţa celor patruzeci de ani ai rătăcirii lui Israel prin pustie, presărată cu răzvrătiri idolatre, pare să fi lăsat în subconştientul acestui popor un anume „duh” al nesupunerii, ca un morb dobândit printr-o boală lungă. Textul Masoretic e tern: „Un vânt arzător din munţii golaşi în pustie se-ndreaptă spre fiica poporului Meu”.

poporului Meu nu duce la curăţie şi nici la sfinţenie.

12 Dar un duh al saţiului 5 Îmi va veni; acum Eu Îmi voi rosti judecăţile împotriva lor.
13 Iată, el se va ridica asemenea unui nor, iar carele lui asemenea unei furtuni; caii lui sunt mai sprinteni decât vulturii; vai nouă, că, iată, pierim!
14 Spală-ţi inima de răutate, tu, Ierusalime, ca să te poţi mântui; cât vor mai fi-ntru tine gânduri amarnice?
15 Că glasul celui ridicat din Dan va veni şi durerea din muntele lui Efraim se va auzi.
16 Voi, neamuri, aduceţi-vă aminte: Iată, au venit, daţi veste-n Ierusalim; vârtejuri vin din pământ de departe şi strigăt aruncă-mpotriva cetăţilor lui Iuda.
17 Ca nişte paznici ai câmpului au împresurat-o, fiindcă tu zice Domnul nu m-ai luat în seamă.
18 Căile şi năravurile tale ţi-au adus acestea; aceasta ţi-e răutatea, căci amară este, că pân' la inimă ţi-a ajuns.
19 Durere simt în furca pieptului6, furca pieptului mă doare şi simţurile7 inimii mele; sufletul mi se tulbură, inima îmi slăbeşte; nu voi tăcea, căci glas de trâmbiţă mi-a auzit sufletul, strigăt de război.
5 Un „duh" care-L face pe Dumnezeu să exclame: „Destul! m-am săturat!"
6 Literal: „în pântece". De fapt, o astfel de durere se simte în plexul solar, dedesubtul plăcii sternale. Cuvintele sunt ale profetului.
7 Aistheterion = „simţ" (uneori: „organ de simţ"), folosit numai aici în V. T. Va mai fi folosit de Pavel în Evr 5, 14.
20 Suferinţă peste suferinţă vesteşte, că-ntreg pământul s-a pustiit, cortul într-o clipită mi s-a stricat, învelitorile mi s-au rupt.
21 Până când oare voi vedea fugari la auzul glasului de goarnă?
22 Că mai-marii poporului meu nu m-au cunoscut; copii fără minte şi nepricepuţi, meşteri sunt în a face răul, dar cum anume să facă binele n-au ştiut.
23 m-am uitat peste pământ şi, iată, nimicul; şi la cer, dar îi lipseau luminile.
24 Am văzut munţii: cuprinşi erau de cutremur; şi dealurile toate: de tot se clătinau.
25 m-am uitat şi, iată, nici un om nu era şi toate păsările cerului erau cuprinse de spaimă.
26 Am văzut şi, iată, pustiu era Carmelul şi toate cetăţile erau arse cu foc de la faţa Domnului, în faţa aprinderii mâniei Lui s-au mistuit".
27 Acestea zice Domnul: „Pustie fi-va-ntreaga ţară, dar nu voi merge pân' la capăt.
28 Pentru aceste lucruri plângă pământul şi întunece-se cerul de sus; pentru că Eu am grăit şi nu Mă voi căi, pornit-am un lucru şi de la el nu Mă voi întoarce.
29 Strigăt călare şi arc încordat au pus toată ţara pe fugă; în peşteri s-au vârât, în tufişuri s-au ascuns, pe stânci s-au aburcat; cetăţile toate sunt părăsite, om în ele nu locuieşte.
30 Iar tu, tu ce vei face? Chiar în roşu de te vei îmbrăca8 şi cu podoabe de aur te vei găti, chiar dacă ochii ţi-i vei unge
8 „roşu": culoare-simbol a femeii desfrânate.

cu dresuri, zadarnică-ţi va fi frumuseţea: ibovnicii tăi te-au lepădat, îţi caută viaţa.
31 Că ţi-am auzit suspinul ca pe un ţipăt al celei ce se chinuie să nască, al celei ce naşte întâi; glasul fiicei Sionului în slăbiciune se va slei, mâinile ei se vor întinde: «Vai mie!», că sufletul mi se sfârşeşte de spaima celor ucişi!"
5
Fărădelegile Ierusalimului aduc năvălirea duşmanilor. Pedeapsă spre îndreptare.
1 Alergaţi în roată pe străzile Ierusalimului şi vedeţi şi cunoaşteţi şi cercaţi prin pieţele lui: Dacă puteţi afla un singur bărbat, dacă e cineva care împarte dreptatea şi cercetează cu bunăcredinţă faptele, atunci Eu voi fi iertător, zice Domnul.
2 Ei zic: «Viu este Domnul!»; oare nu fac ei prin aceasta jurământ mincinos?1
3 Doamne, ochii Tăi vor să vadă bunacredinţă. Tu i-ai bătut, pe ei nu i-a durut; Tu i-ai sleit, ei nu vor să se-ndrepte; Tu le-ai făcut chipurile mai aspre decât stânca, dar ei n-au vrut să se întoarcă.
4 Atunci am zis: Poate că ei sunt săraci; fiindcă sunt slabi, fiindcă ei nu cunosc calea Domnului sau judecata lui Dumnezeu.2
1 „Viu este Domnul" era expresia cu care începea un jurământ, că adică el era făcut în numele lui Dumnezeu. Judecătorul nedrept sau martorul mincinos care rosteşte această formulă comite o blasfemie care se pedepseşte.

2 Sărăcia sau slăbiciunea sunt uneori invocate drept scuze pentru atitudinea sau fapta nedreaptă.
5 Voi merge deci la cei înzestraţi şi lor le voi vorbi, fiindcă ei au cunoscut calea Domnului şi judecata lui Dumnezeu. Dar, iată, ei toţi ca unul au sfărâmat jugul şi legăturile le-au rupt.3
6 Iată de ce leul pădurii s-a aruncat asupră-le şi lupul pân' la praguri i-a pustiit şi leopardul le pândea cetăţile:4 tot cel ce iese va fi sfâşiat, pentru că ei şi-au înmulţit răutăţile şi-n răzvrătirea lor s-au întărit.
7 „Pentru care dintre acestea te voi ierta? Fiii tăi m-au părăsit şi se jurau pe cei ce nu sunt dumnezei. Şi i-am hrănit pân' la saţiu, iar ei se preadesfrânau şi-n casele târfelor îşi găseau adăpost.5
8 Cai înnebuniţi după iepe au devenit, fiecare râncheza spre femeia vecinului său.
9 Oare pentru acestea nu voi pedepsi? zice Domnul şi nu se va răzbuna sufletul Meu pe un neam ca acesta?
10 Urcaţi-vă pe meterezele ei6 şi daţi cu ele de pământ; nu mergeţi însă de tot pân' la capăt, lăsaţi-i proptelele, că ale Domnului sunt7.
11 Căci casa lui Israel cumplit m-a defăimat; dar şi cei din casa lui Iuda
12 au minţit Domnului lor şi au zis: «Astea nu sunt cum se spune; rele peste noi nu vor veni, sabie şi foamete nu vom vedea;
3 Supunerea faţă de Dumnezeu văzută ca jug şi legământul cu El ca legătură (vezi şi 2, 20).
4 Leul, lupul şi leopardul: simboluri ale inamicilor de primprejur.
5 Din nou, adulterul ca simbol al pervertirii idolatre.
6 Ale cetăţii Ierusalimului.
7 Certarea lui Dumnezeu nu e niciodată dusă până la capăt; din cei pedepsiţi mai e cruţată o „rămăşiţă", din care Dumnezeu Îşi reface poporul.

13 profeţii noştri s-au prefăcut în vânt, Cuvântul Domnului nu era în ei, şi, cu asta, punct!».8
14 Aşadar, acestea zice Domnul Atotţiitorul: Pentru că voi aţi spus un astfel de cuvânt, iată, Eu Mi-am făcut cuvintele foc în gura ta şi-n lemne [am prefăcut] poporul acesta, şi el îi va mistui.
15 Iată, Eu aduc peste voi un neam de departe, o, casă a lui Israel zice Domnul -, un neam a cărui limbă nu o vei înţelege;
16 oameni puternici sunt toţi;
17 ei vă vor mânca holdele şi pâinea, ei vă vor mânca fiii şi fiicele, ei vă vor mânca oile şi viţeii, ei vă vor mânca viile şi smochinii şi măslinii şi cu sabie vor treiera cetăţile voastre cele tari în care voi v-aţi pus nădejdea.
18 Dar va fi în zilele acelea zice Domnul Dumnezeul tău că nu de tot vă voi nimici.
19 Şi va fi că atunci când veţi zice: «De ce ne-a făcut Domnul Dumnezeul nostru toate acestea?», tu le vei răspunde: De vreme ce m-aţi părăsit şi-n ţara voastră aţi slujit unor dumnezei străini, străinilor le veţi sluji într-o ţară care nu va fi a voastră.
20 Vestiţi aceste lucruri în auzul casei lui Iacob şi auzite să fie în casa lui Iuda!
21 Ascultaţi acum aceste lucruri, voi, popor nebun şi nesimţit: Ochi au şi nu văd; urechi, şi nu aud.
22 Oare nu vă veţi teme de Mine? zice Domnul -, şi nu veţi avea nici o sfială-n faţa Mea, a Celui ce i-a pus mării nisipul hotar ca pe o veşnică, de netrecut
8 Reaua-credinţă merge până într-acolo încât neagă chiar şi evidenţa cea mai la îndemână a prezenţei lui Dumnezeu: profeţii.
poruncă?: În tulbure mişcare va fi neputincioasă, mugind înalt din valuri, hotarul nu-l va trece...
23 Dar poporul acesta are inimă nesupusă şi răzvrătită; s-au abătut, s-au dus
24 şi-n inima lor n-au zis: Să ne temem acum de Domnul Dumnezeul nostru, Cel ce ne dă nouă ploaie timpurie şi târzie, după cum se coace vremea rânduită pentru seceriş şi a păstrat-o anume pentru noi...
25 Fărădelegile voastre sunt cele ce v-au adus acestea, păcatele voastre sunt cele ce v-au îndepărtat bunătăţile.
26 În poporul meu s-au aflat oameni fără credinţă; laţuri au întins să nimicească oameni, şi iată că i-au prins.
27 Aşa cum laţul ce s-a-ntins e plin de păsări, tot astfel pline sunt casele lor de vicleşug; aşa s-au tot întins şi s-au îmbogăţit,
28 s-au îngrăşat şi rânduiala judecăţii au călcat-o: n-au judecat pricina orfanului şi nici pricina

văduvei au judecat-o.
29 Oare pentru acestea nu voi pedepsi? zice Domnul şi nu se va răzbuna sufletul Meu pe un neam ca acesta?
30 Spăimire şi-nfricoşare s-au făcut pe pământ;
31 profeţii proorocesc lucruri strâmbe,9 preoţii au bătut din palme, iar poporului Meu i-a plăcut aşa; ce veţi face pentru viitor?”
9 E vorba de profeţii mincinoşi care s-au ridicat între timp.

6
Din nou despre năvălirea vrăjmaşilor. Profetul ca „Om de-ncercare”.
1 Întăriţi-vă, voi, fii ai lui Veniamin, [să fugiţi] din mijlocul Ierusalimului, cu sunet de trâmbiţă răsunaţi în Tecoa şi semnal ridicaţi peste Bethacherem1, căci rele ameninţă dinspre miază-noapte şi mare zdrobire se apropie.
2 Şi fala2 ta, o, fiică a Sionului, luată va fi de la tine.
3 La ea vor veni păstorii şi turmele lor şi vor face lângă ea colibe-mprejur şi fiecare partea lui şi-o va paşte.
4 Pregătiţi-vă de război împotrivă-i, ridicaţi-vă şi-n amiazăzi să mergem asupră-i! Vai nouă, că ziua s-a plecat, că umbrele zilei, subţiri, se topesc.
5 Ridicaţi-vă, şi să mergem noaptea împotrivă-i şi temeliile să i le zdrobim.
6 Că acestea zice Domnul: Doborâţi-i arborii cu securea, faceţi întărituri împotriva Ierusalimului!... O, cetate mincinoasă!; toată silnicia se află într-însa.
7 Aşa cum o groapă răceşte apa, tot astfel răutatea o răceşte pe ea; necurăţie şi ticăloşie se vor auzi într-însa, de-a pururi înaintea ei.
8 Cu durere şi loviri vei fi certat, Ierusalime, ca nu cumva sufletul Meu să se îndepărteze de tine, ca nu cumva să fac din tine un pământ pustiu care nu va fi locuit.3
1 Tecoa: localitate la 18 km sud-est de Ierusalim (patria profetului Amos). Bethacherem: localitate în regiunea Betleemului.
2 Literal: „înălţimea”; statura celei ce ţine capul sus.
3 Pedagogie divină: Părintele îşi pedepseşte copilul pentru ca acesta să nu rămână fără tată.
9 Că acestea zice Domnul: „Culegeţi, adunând culegeţi ca pe o vie rămăşiţele lui Israel; mâinile vi le întoarceţi precum în coşniţa sa culegătorul de struguri”.
10 Către cine oare voi grăi4 şi cui oare mă voi mărturisi aşa ca el să audă? Iată, netăiate-mprejur sunt urechile lor şi nu-s în stare să audă; iată, cuvântul Domnului li s-a făcut spre ocară, ei nicicum nu vor vrea să-l asculte.
11 „Iar Eu Mi-am plinit mânia, dar am ţinut-o înlăuntru şi nu i-am nimicit de tot; peste copiii din uliţe o voi revărsa şi peste adunarea tinerilor laolaltă; că bărbat şi femeie laolaltă vor fi luaţi, bătrânul cu cel sătul de zile.5
12 Şi casele lor se vor întoarce la alţii, laolaltă cu ţarinile şi femeile lor; că mâna Mi-o voi întinde6 peste cei ce locuiesc pământul acesta, zice Domnul.
13 Fiindcă toţi au săvârşit fărădelege, de la cel mai mic al lor pân’ la cel mai mare; de la preot pân’ la profetul mincinos, toţi au săvârşit lucrările minciunii.
14 Ei s-au făcut că vindecă frântura7 poporului Meu, zicând: «Pace, pace!» Dar unde este pacea?
15 S-au ruşinat fiindcă s-au poticnit; dar nu s-au ruşinat ca aceia care într-adevăr se ruşinează, nici necinstea nu şi-au cunoscut-o; de aceea căderea lor, atunci când cad, e-ntreagă, iar la vremea cercetării vor pieri, zice
4 Aici e vocea profetului.
5 Unii exegeţi cred că şi aici, în acest verset, este tot vocea profetului, care i se substituie vocii lui Dumnezeu. Istoria e ca un tăvălug, suferinţa devine generală.
6 Aici: mâna lui Dumnezeu întinsă a ameninţare (ca în Is 5, 25).
7 Foarte exact: „fractura”.

Domnul.
16 Acestea zice Domnul: Staţi la drumuri şi vedeţi şi întrebaţi de vechile cărări ale Domnului şi vedeţi care e calea cea bună şi mergeţi pe ea şi veţi afla curăţie8 sufletelor voastre. Dar ei au zis:

«Nu ne vom duce!».
17 Pus-am peste voi străjeri: „Ascultaţi glasul trâmbiţei!” Dar ei au zis: «Nu vom asculta!»
18 Iată de ce neamurile au auzit şi cei ce le pasc turmele.
19 Ascultă, pământule: Iată, asupra acestui popor Eu voi aduce rele roada răzvrătirii lor -, pentru că ei n-au luat aminte la cuvintele Mele, iar Legea Mea au lepădat-o.
20 De ce-Mi aduceţi voi tămâie din Saba şi scorţişoară din ţară de departe? Că arderile-de-tot ale voastre nu sunt primite, iar jertfele voastre nu m-au îndulcit.
21 De aceea zice Domnul: Iată, asupra acestui popor Eu voi aduce boală şi vor boli părinţii împreună cu copiii; vecinul şi prietenul său vor pieri.
22 Acestea zice Domnul: Iată, vine un popor de la miază-noapte şi neamuri se vor ridica9 de la marginile pământului.
23 Arc şi suliţe vor ţine; sunt cruzi, milă nu vor avea; glasul lor e ca marea ce aduce valuri; ca nişte flăcări pe cai şi-n care de luptă, aşa se vor rândui pentru război împotriva ta, fiica Sionului.
24 Zvoana lor am auzit-o; mâinile ne-au slăbit, de chin am fost cuprinşi, un chin ca al femeii ce naşte.
8 Ebr.: „linişte”. Contextul însă se referă la un popor impur.
9 În Codex Alexandrinus şi T. M.: „un neam mare se va ridica”...
25 Să nu ieşiţi la câmp afară şi nici pe drumuri să umblaţi, că sabia duşmanului pândeşte primprejur.
26 Tu, fiica poporului Meu, încinge-te cu sac şi presară-te cu cenuşă; jeleşte-ţi iubitul, plânge-ţi de milă, că fără veste veni-va chinul peste voi!
27 Dascăl de-ncercare10 te-am pus Eu pe tine între popoare de-ncercat, iar tu Mă vei cunoaşte când Eu le voi cerca purtarea11.
28 Neascultători sunt toţi în umbletul lor încâlcit; aramă sau fier, toţi sunt stricaţi.
29 Foalele de la foc s-au oprit, plumbul s-a mistuit, zadarnic bate argintarul argintul, răutăţile lor nu s-au topit;12
30 «argint-lepădătură»13 să-i numiţi, fiindcă Domnul i-a lepădat”.
7
Adevărată şi falsă închinare.
1 1 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia: „Stai la poarta casei
10 „Dascăl de-ncercare” vrea să-l traducă pe dokimastes (folosit numai aici în V. T.) = „examinator”, „controlor”, „judecător” (de la verbul dokimazo = „a încerca”, „a cerca”, „a pune la probă”).
11 Literal: „calea”, dar cu înţelesul de „conduită”, „fel de a fi”.
12 Imaginea e preluată din procesul de topire a metalelor: Minereul de argint este introdus peste o masă de plumb topit; acesta, sub influenţa aerului şi a căldurii, devine oxid de plumb, din care argintul se separă, rămânând deasupra, în timp ce zgura se depune la fund. Acest proces nu lucrează însă şi asupra lui Israel, în care totul e pervertit, totul e pe dos, în dezacord chiar cu elementele naturii.
13 Argint rezidual, argint-rebut, nefolositor. Aici: „argint-lepădătură” în virtutea jocului de cuvinte din originalul grecesc.
1 Versetul 1 e omis în LXX, ed. Rahlfs; preluat aici din ed. rom. 1914 (preluat, la rândul său, din Versiunea Ebraică).

Domnului şi propovăduieşte cuvântul acesta, zicând:
2 Ascultaţi cuvântul Domnului, voi, toată Iudeea!
3 Acestea zice Domnul Dumnezeul lui Israel: Îndreptaţi-vă purtările şi năravurile, iar Eu vă voi face să locuiţi în ţinutul acesta.
4 Nu vă puneţi în voi nădejdea prin vorbe mincinoase, că nu vă vor fi de nici un folos atunci când ziceţi: «Acesta-i locaşul Domnului, locaşul Domnului este!»
5 Că dacă-ntru totul vă veţi îndrepta purtările şi năravurile, şi dacă-ntr-adevăr faceţi judecată între om şi aproapele lui,
6 şi dacă pe străin şi pe văduvă şi pe sărman nu-i veţi asupri, şi dacă sânge nevinovat nu veţi vărsa în locul acesta, şi dacă spre vătămarea voastră nu veţi umbla după dumnezei străini,

7 atunci vă voi face să locuiţi în ţinutul acesta, în ţara pe care le-am dat-o, din veac şi până-n veac2, părinţilor voştri.
8 Dar dacă în voi vă veţi pune nădejdea prin vorbe mincinoase, din care nu veţi avea nici un folos,
9 şi dacă ucideţi şi vă desfrânaţi şi furaţi şi juraţi strâmb şi-i ardeţi tămâie lui Baal, şi dacă umblaţi după dumnezei străini, pe care nu-i cunoaşteţi,
10 aşa ca să fie spre răul vostru... Ba încă aţi venit, şi-n faţa Mea aţi stat, în casa unde se cheamă numele Meu, şi aţi zis: «Noi ne-am ferit de la a face astfel de urâciuni...»3.
2 „din veac şi până-n veac" = dintotdeauna pentotdeauna.
3 Declaraţie ipocrită.
11 Oare peşteră de tâlhari este-n ochii voştri casa Mea, în care se cheamă numele Meu? Şi, iată, Eu am văzut-o, zice Domnul.
12 Ci mergeţi în locul Meu care este în Şilo,4 unde-am făcut altădată să locuiască numele Meu, şi vedeţi ce i-am făcut Eu din pricina răutăţii poporului Meu Israel.
13 Şi acum, pentru că voi aţi făcut toate aceste lucruri, pentru că Eu v-am vorbit, dar voi nu m-aţi ascultat, pentru că Eu v-am chemat, dar voi n-aţi răspuns,
14 ei bine, şi cu casa aceasta în care se cheamă numele Meu şi-n care voi vă puneţi nădejdea, locul pe care Eu vi l-am dat vouă şi părinţilor voştri, voi face ce-am făcut cu Şilo.
15 Şi vă voi izgoni de la faţa Mea, aşa cum i-am izgonit pe fraţii voştri, toată seminţia lui Efraim.
16 De aceea, tu nu te ruga pentru poporul acesta şi nu mijloci pentru ei să fie miluiţi; nu, nu te ruga şi nu-Mi cere nimic pentru ei, că nu te voi asculta.
17 Oare tu nu vezi ce fac ei în cetăţile lui Iuda şi pe uliţele Ierusalimului?
18 Copiii lor adună lemne şi părinţii lor aprind foc şi femeile lor frământă aluat ca să facă turte pentru «oştile cerului»5, şi jertfe-de-băuturi6 au vărsat pentru dumnezei străini, ca să-Mi stârnească Mie mânia.
4 Şilo: localitate la cca 30 de kilometri nord de Ierusalim, loc sfânt în vremea judecătorilor, care adăpostise Cortul Mărturiei (Ios 18, 1), distrus de Filisteni ca pedeapsă a lui Dumnezeu împotriva poporului Său neascultător.
5 „oştile cerului": În mitologia popoarelor canaaneene, duhuri ale astrelor. T. M.: „Regina cerurilor", nume total inadecvat pentru Astarte (Iştar), zeiţa babiloniană a amorului, a cărei efigie era imprimată pe turte dulci.
6 „jertfe-de-băuturi": libaţii.

19 Oare pe Mine Mă stârnesc ei? zice Domnul; nu se stârnesc oare pe ei înşişi, ca să le ardă obrazul de ruşine?
20 De aceea, aşa zice Domnul: Iată, mânia şi urgia Mea se revarsă peste locul acesta, şi peste oameni şi peste animale şi peste fiece pom al ţarinei lor şi peste roadele pământului; şi el va arde şi nu se va stinge.
21 Acestea zice Domnul: Adunaţi-vă arderile-voastre-de-tot laolaltă cu jertfele voastre, şi mâncaţi carne...!
22 Că nu despre arderi-de-tot şi despre jertfe le-am vorbit şi le-am poruncit Eu părinţilor voştri în ziua când i-am scos din ţara Egiptului,
23 ci numai lucrul acesta le-am poruncit: Ascultaţi glasul Meu, şi Eu vă voi fi vouă Dumnezeu, iar voi Îmi veţi fi Mie popor; şi umblaţi în toate căile Mele, acelea pe care Eu vi le voi porunci, ca să vă fie vouă bine!
24 Dar ei nu Mi-au dat ascultare, nici auzul şi l-au plecat, ci au umblat în lăuntricul gând al inimii lor celei rele; şi tot îndărăt au dat şi înainte n-au mers
25 de atunci, din ziua-n care părinţii lor au ieşit din ţara Egiptului, şi până-n ziua de azi. Şi le-am7 trimis pe toţi slujitorii Mei, profeţii, ziua şi dimineaţa i-am trimis;
26 dar ei nu m-au auzit, şi auzul nu şi l-au plecat, iar cerbicea şi-au învârtoşat-o mai mult decât părinţii lor.
27 Tu le vei grăi cuvântul acesta, ei nu te vor asculta; tu îi vei chema, ei nu-ţi vor răspunde.
28 Dar le vei grăi cuvântul acesta: Acesta este neamul care n-a auzit glasul
7 Textual: „v-am".
8 Verset omis în LXX, ed. Rahlfs, şi preluat din Versiunea Ebraică.

Domnului, şi nici certarea nu a primit-o; credinţa s-a stins în gura lor.
29 Tunde-ţi capul şi aruncă părul şi plângere ridică-ţi pe buze, căci Domnul a lepădat şi izgonit generaţia care făcea astfel de lucruri.
30 Că fiii lui Iuda au făcut răul în faţa Mea, zice Domnul; pus-au urâciunile lor în casa-n care se cheamă numele Meu, ca s-o spurce.
31 Şi au zidit capişte la Tofet9, care se află în Valea fiului lui Hinom, ca să-şi ardă fiii şi fiicele în foc mistuitor; adică ceea ce Eu nu le-am poruncit şi-n inima Mea n-am gândit.
32 De aceea, iată, zilele vin zice Domnul când ei nu vor mai vorbi de «capiştea Tofet» şi de «Valea fiului lui Hinom», ci de «Valea-celor-ucişi»; îngropările le vor face atunci la Tofet, din lipsă de loc;
33 şi stârvurile acestui popor vor deveni mâncare păsărilor cerului şi fiarelor pământului, şi nu va fi cine să le apere.
34 Iar din cetăţile lui Iuda şi de pe uliţele Ierusalimului voi face să înceteze glasul celor ce se veselesc şi glasul celor ce se bucură şi glasul mirelui şi glasul miresei; că-ntreaga ţară nu va fi decât o-ntindere pustie”.

8

Continuare. Plângeri şi poveţe. Înstrăinarea lui Israel. Legea şi preoţii.
1 În vremea aceea zice Domnul: „Scoate-voi din mormintele lor oasele
9 Tofet: locul în care erau arşi copiii jertfiţi zeului Moloh.

regilor lui Iuda şi oasele principilor lui şi oasele preoţilor şi oasele profeţilor şi oasele locuitorilor Ierusalimului.
2 Şi le voi zbici la soare, la lună şi la toate stelele şi la toată «oastea cerului», la toate pe care ei le-au iubit şi cărora au slujit şi după care au mers şi la care s-au închinat1; nu vor fi plânşi şi nici îngropaţi, ci pildă vor fi pe faţa-ntregului pământ,
3 că-n locul vieţii au ales moartea -, chiar tuturor care-au mai rămas din neamul acela, în fiece loc în care Eu îi voi alunga.
4 Că acestea zice Domnul: Oare cel ce cade nu se ridică? oare cel ce se abate nu se întoarce?
5 De ce oare s-a abătut acest popor al Meu în răzvrătire neruşinată şi-n propria lor voie s-au înstăpânit şi n-au vrut să se întoarcă?
6 Luaţi aminte, dar, şi auziţi: Oare nu aşa vor grăi: Nu-i nici unul care să se pocăiască de răutatea lui prin a zice: «Ce-am făcut?» Alergătorul iese sleit din alergare ca un cal ostenit în chiar rânchezatul lui.
7 Barza-n cerul ei îşi cunoaşte anotimpul, tot astfel turtureaua şi rândunica; păsăruicile vin când trebuie să vină, doar acest popor al Meu nu cunoaşte judecăţile Domnului.
8 Cum oare veţi spune: «Noi suntem înţelepţi şi cu noi e legea Domnului»?... Zadarnic foloseşte scriitorul condeiul mincinos.
9 Înţelepţii s-au dat de ruşine, s-au descumpănit şi s-au prins, fiindcă au lepădat cuvântul Domnului. Ce înţelepciune este-ntru ei?
1 E vorba de cultul astrelor, care a avut o mare înrâurire în vremea regilor Manase şi Amon.
10 De aceea: Femeile lor le voi da altora şi ţarinile lor, altor moştenitori, fiindcă toţi de la cel mai mic pân’ la cel mai mare toţi sunt iubitori de arginţi şi toţi de la profet pân’ la preot -, toţi spun minciuni.2
11 Ei s-au făcut că vindecă frântura poporului Meu, zicând: «Pace, pace!»; dar pace nu era.
12 S-au ruşinat fiindcă s-au poticnit, dar nu s-au ruşinat ca aceia care-ntr-adevăr se ruşinează; de aceea căderea lor, atunci când cad, e-ntreagă, iar la vremea cercetării vor pieri, zice Domnul.
13 Roadele lor şi le vor aduna, zice Domnul: Struguri în vii nu sunt, şi nici smochine în smochini, iar frunzele-au căzut de tot.
14 De ce mai stăm degeaba? Adunaţi-vă, să intrăm în cetăţile cele tari şi să pierim acolo, căci Dumnezeu ne-a lepădat şi cu apă de fiere ne-a adăpat, fiindcă-n faţa Lui am păcătuit.
15 Pentru pace ne-am adunat: nici un spor!; vremea vindecării: nimic decât spaimă!
16 Auzi-vom nechezul cailor sprinteni [veniţi] de la Dan; la nechezul cailor călărimii lui a tremurat pământul; el va veni şi va mânca pământul şi tot ce e pe el, cetatea şi pe cei ce locuiesc într-însa.
17 Că, iată, Eu trimit la voi şerpi ucigaşi împotriva cărora descântec nu este şi vă vor muşca de moarte

18 cu durerea inimii voastre nenorocite.
2 Următoarele trei versete lipsesc din LXX (ed. Rahlfs numerotează lacunar), ele fiind, de fapt, reluarea textului din 6, 12-15; vechile ediţii româneşti, ca şi cea de faţă, le preiau din Versiunea Ebraică.

19 Iată, sună strigarea fiicei poporului Meu dintr-o ţară de foarte departe: «Nu-i oare Domnul în Sion? nu-i nici un regeacolo?». fiindcă m-au supărat cu idolii lor, cu deşertăciunile-acestea venite din străini -”.
20 Vara s-a dus, secerişul e gata, noi nu ne-am mântuit.
21 De prăbuşirea fiicei poporului meu m-am întristat; întru uimirea mea dureri m-au cuprins, ca ale femeii ce naşte.
22 Nu-i oare nici un balsam în Galaad? nu-i nici un doctor pe-acolo? De ce nu-i nici o vindecare pentru fiica poporului meu?...
23 Cine-i va da capului meu apă şi izvoare de lacrimi ochilor mei, pentru ca ziua şi noaptea să-l plâng pe acest popor al meu, pe cei ucişi ai fiicei poporului meu?
9
Stricăciune în Iuda; tristeţe în Sion. Adevărata înţelepciune.
1 „Cine-Mi va da în pustie sălaş cât mai departe, ca să-Mi părăsesc poporul şi să Mă-ndepărtez de ei?; că toţi se desfrânează, ei, adunătură de trădători.
2 Limba şi-au întins-o ca pe un arc; minciuna, nu credinţa-i stăpână pe pământ; căci mers-au ei din rău în rău şi pe Mine nu m-au cunoscut, zice Domnul.
3 Feriţi-vă fiecare de aproapele său, în fraţii voştri să nu aveţi încredere, fiindcă fiece frate cu amăgire va amăgi şi fiece prieten cu viclenie va umbla.
4 Fiecare-şi va bate joc de prietenul său; adevărul nu-l vor grăi, limba lor s-a învăţat să spună minciuni; de năpăstuit au năpăstuit, dar de-ntors n-au vrut să se-ntoarcă.
5 Camătă peste camătă, vicleşug peste vicleşug, pe Mine n-au vrut să Mă ştie, zice Domnul.
6 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu îi voi certa cu foc şi-i voi pune la-ncercare; aceasta voi face, din pricina răutăţii fiicei poporului Meu.
7 Limba lor e săgeată ce deschide răni, graiurile gurii lor sunt pline de vicleşug; paşnic vorbeşte unul cu aproapele său, dar în sinea lui colcăie vrajba.
8 Oare voi trece Eu cu vederea astfel de lucruri? zice Domnul sau sufletul Meu nu se va răzbuna asupra unui popor ca acesta?
9 Ridicaţi tânguire până deasupra munţilor şi plângere-ntindeţi pe căile pustiei, că pustii s-au făcut din lipsă de oameni; foşnetul vieţii nu-l mai aud de la păsările cerului şi nici de la animale: acestea, pline de spaimă, s-au dus.
10 Goli-voi Ierusalimul de cei ce îl locuiesc, sălaş de balauri îl voi face; cetăţile lui Iuda cu totul le voi deşerta, aşa ca ele să nu mai fie locuite.
11 Cine este înţeleptul care să priceapă aceasta? Cel ce are-ntrînsul cuvânt din gura Domnului, el să vă spună de ce a pierit pământul, de ce dogorăşte ca un pustiu neumblat”.
12 Zis-a Domnul către mine: „Pentru că ei au părăsit legea Mea pe care Eu le-am pus-o înainte şi pentru că de glasul Meu n-au ascultat,
13 ci au mers după poftele inimii lor celei rele şi după idolii cu care părinţii lor i-au deprins,

14 ei bine, aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu îi voi hrăni cu necazuri şi-i voi adăpa cu apă de fiere;
15 şi-i voi risipi printre neamuri, printre acelea pe care nici ei şi nici părinţii lor nu le-au cunoscut; şi sabie voi trimite asupră-le până când cu ea îi voi nimici.
16 Aşa grăieşte Domnul: Chemaţi bocitoarele, iar ele să vină; trimiteţi şi după cele înţelepte, iar ele să-şi ridice glasul;
17 să plângă ele pentru voi, iar ochii voştri doar să verse lacrimi şi apă să curgă din genele voastre.
18 Că glas de jale s-a auzit în Sion: «Cum ne-am nenorocit!; acoperiţi de ruşine suntem, că ne-am părăsit pământul şi-am lepădat locaşurile noastre de-nchinare!».
19 Voi, femei, ascultaţi acum cuvântul Domnului, primească auzul vostru cuvintele gurii Sale şi pe fiicele voastre învăţaţi-le să se tânguie şi fiece femeie să-şi înveţe vecina să plângă.

20 Că moarte s-a suit prin ferestrele voastre, în ţara voastră şi-a făcut intrare ca să zdrobească pruncii de peafară şi pe tinerii de pe uliţe.
21 Şi fi-vor stârvurile oamenilor drept pildă pe-ntinsul câmpului ţării voastre, ca iarba înapoia cosaşului, şi nimeni nu va fi care să le-adune.
22 Acestea zice Domnul: Înţeleptul să nu se laude întru a sa înţelepciune, puternicul să nu se laude întru a sa putere, iar bogatul să nu se laude întru bogăţia lui,
23 ci-ntru aceasta să se laude cel ce se laudă: întru-nţelegerea şi cunoaşterea că Eu sunt Domnul, Cel ce face milă şi judecată şi dreptate pe pământ; că întru acestea-i bunăvoirea Mea, zice Domnul.
24 Iată, zilele vin zice Domnul când Mă voi răzbuna pe toţi cei ce doar în trup sunt tăiaţi-împrejur1:
25 pe Egipt şi pe Idumeea şi pe Edom şi pe fiii lui Amon şi pe fiii lui Moab şi pe cei ce-şi rad faţa de jur-împrejur, chiar şi pe cei ce locuiesc în pustiuri; căci toate neamurile sunt netăiate-mprejur la trup,
26 dar cei din casa lui Israel, toţi, sunt la inimă netăiaţi-împrejur”.
10
Lipsa de folos a idolilor. Pustiirea Ierusalimului.
1 Auziţi cuvântul Domnului, pe care El l-a grăit vouă, casa lui Israel!
2 Acestea zice Domnul: „Nu învăţaţi după căile neamurilor şi nu vă temeţi de semnele cerului; că ei se tem de ele, căzând cu feţele la pământ.
3 Că zadarnice sunt deprinderile neamurilor:1 lemn tăiat din pădure, lucru de dulgher, sau chip turnat,
4 înfrumuseţat cu argint şi aur; le întăresc din ciocane şi cuie şi le aşază bine, ca să nu mişte.
5 Argint bătut, ele nu-s în stare să umble; de vor fi ridicate, se vor ridica, dar
1 Literal: „... pe toţi cei ce şi-au tăiat-împrejur netăierea-mprejur”. Verbul următor lămureşte că e vorba de ipocrizia celor ce cultivă forma golită de conţinut. Circumcizia (instituită prin Avraam fc 17, 1-13) era semnul trupesc al legământului dintre Dumnezeu şi om, dar alianţa era menită să opereze în planul credinţei şi al moralităţii.
1 E vorba de deprinderile idolatre.

nu vor păşi. Nu vă temeţi de ele: nu fac rău, dar nici bine nu este-ntru ele”.
6 Nimic nu este asemenea Ţie, Dumnezeule: mare eşti Tu şi mare este numele Tău întru putere.
7 Cine nu se va teme de Tine, Împărate al neamurilor?: că Ţie Ţi se cuvine aceasta. Că nimeni nu-i asemenea Ţie între toţi înţelepţii neamurilor şi-n toate regatele lor!
8 Ei laolaltă sunt descreieraţi şi animalici; un simplu lemn e-nvăţătura lor ce dă Deşertăciuni;
9 foiţe de argint aduse de la Tarsis, aur venit din Ofir, mână de argintar, lucru de meşter, pe toate le-mbracă-n purpură stacojie.
10 Domnul însă e Dumnezeu adevărat, Dumnezeul cel viu şi Împăratul cel veşnic; când El Se mânie, pământul se clatină, neamurile nu-I pot suferi urgia.
11 Aşa să le spuneţi: «Dumnezeii care n-au făcut cerul şi pământul să piară de pe pământ şi de sub cerul acesta!».
12 Dumnezeu este Cel ce cu puterea Sa a făcut pământul Cel ce cu înţelepciunea Sa a întemeiat lumea şi cu lucrarea minţii Sale a întins cerul,
13 şi-n cer noianuri de ape; Cel ce ridică nori de la marginea pământului Cel cea făcut fulgere aducătoare de ploaie şi vânturile le-a scos din tainiţele lor.
14 Atunci tot omul îşi iese din fire; argintarului îi e ruşine de idolii săi, că tot ce-a topit el nu-i decât minciună, că-n toate celea nu-i nici o suflare;
15 deşertăciune sunt, lucruri de luat în râs; la vremea cercetării lor, ele vor pieri.
16 Partea lui Iacob nu e ca acestea; fiindcă Cel ce pe toate le-a plăsmuit, El îi este moştenire: Domnul este numele Lui.
17 De pe-afară ţi-a adunat fiinţa2, El, Cel ce locuieşte întru cei aleşi.
18 Căci aşa zice Domnul: Iată, cu necaz îi voi doborî pe locuitorii acestei ţări, aşa ca rana lor să fie vădită.
19 Vai de prăbuşirea ta! dureroasă-ţi este rana. Iar eu am zis: Adevărat, aceasta-ţi este rana, şi ea te ţine.
20 Locul tău de-nchinare e o dărâmătură: a pierit; învelitorile tale3 sunt, toate, spintecate; copiii mei

şi turmele mele nu mai sunt; nu mai e loc pentru locaşul meu de-nchinare, şi nici loc pentru învelitorile mele.
21 Pentru că păstorii şi-au ieşit din minţi şi pe Domnul nu L-au căutat, de aceea păşunea-ntreagă n-o mai au în seamă şi [oile] s-au risipit.
22 Zgomot se aude: Iată, cutremur mare vine din ţara de miază-noapte să prefacă-n pustiu cetăţile lui Iuda şi-n adăposturi de vrăbii.
23 Ştiu, Doamne: calea omului nu e a lui, şi dacă omul merge, nu el şi-ndreaptă paşii4.
24 Ceartă-ne, Doamne, dar cu dreaptă măsură, şi nu cu mânie, ca să nu ne-mpuţinezi!
25 Varsă-Ţi mânia peste neamurile care nu Te cunosc şi peste triburile care
2 Hypostasis = „substanţa". Se traduce şi prin „fiinţa", „fiinţarea" (ca în Evr 11, 1). Aici e vorba de ipostaza divină a poporului ales, popor alcătuit din „aleşii" în care locuieşte Dumnezeu. T. M.: „Adună-ţi lucrurile de pe jos, tu, cea împresurată!". (Se pare că îndemnul îi este adresat cetăţii Ierusalimului, personificare a „casei lui Israel").
3 Imaginea este aceea a cortului mărturiei, care era acoperit cu învelitori de piele.
4= Omul nu face nimic (sau nimic pân' la capăt) doar prin propriile sale puteri.

n-au chemat numele Tău; că ele l-au mâncat pe Iacob şi l-au mistuit5 şi păşunea lui au făcut-o pustie.
11
Ruperea legământului cu Dumnezeu. Prigoană împotriva lui Ieremia.
1 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia, zicând:
2 „Auzi cuvântul acestui legământ şi vei grăi către bărbaţii lui Iuda şi către locuitorii Ierusalimului şi le vei zice:
3 Acestea zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Blestemat este omul care nu va asculta de cuvintele acestui legământ1 pe care Eu l-am poruncit părinţilor voştri în ziua în care i-am scos din ţara Egiptului, din cuptorul cel de fier, 2 zicând:
4 Ascultaţi glasul Meu şi faceţi tot ceea ce Eu vă voi porunci; şi voi Îmi veţi fi Mie popor, iar Eu vă voi fi vouă Dumnezeu3;
5 ca să întăresc jurământul pe care l-am jurat părinţilor voştri, anume să le dau o ţară în care curge lapte şi miere4,
5 În Codex Alexandrinus: „şi l-au mistuit pe Israel".
1 „Legământul" sau „Legea". Descoperirea unui exemplar al Deuteronomului, în anul 622, a provocat o revigorare religioasă în care Ieremia a jucat un rol aparte. Osty a identificat influenţe lexicale directe ale Deuteronomului asupra primelor 12 versete ale acestui capitol.
2 „cuptorul cel de fier": metaforă pentru „ţara Egiptului", preluată din Dt 4, 20 (vezi şi nota respectivă).
3 Poporul Acestui Dumnezeu dumnezeul acestui popor: cei doi parteneri ai alianţei (legământului).
4= Canaanul.
aşa cum este şi astăzi." Iar eu am răspuns, zicând: Aşa să fie, Doamne!
6 Şi mi-a zis Domnul: „Citeşte toate aceste cuvinte în cetăţile lui Iuda şi pe uliţele Ierusalimului, zicând:
7 Auziţi cuvintele acestui legământ şi faceţi-le!"
8 Dar ei nu le-au făcut.
9 Iar Domnul mi-a zis: „Sfat viclean se află printre oamenii lui Iuda şi printre locuitorii Ierusalimului.
10 ei s-au întors la nedreptăţile părinţilor lor din vechime, cei ce n-au vrut să asculte de cuvintele Mele; şi, iată, ei merg după dumnezei străini, cărora să le slujească; casa lui Israel şi casa lui Iuda au rupt legământul Meu, pe care Eu l-am încheiat cu părinţii lor.
11 De aceea, aşa zice Domnul: Iată, Eu aduc peste poporul acesta rele din care nu vor putea ieşi; şi vor striga spre Mine, dar Eu nu-i voi auzi.
12 Iar cetăţile lui Iuda şi locuitorii Ierusalimului vor merge şi vor striga spre dumnezeii cărora ei le jertfesc tămâieri, dar aceia nu-i vor scăpa la vremea necazului lor.
13 Căci dumnezeii tăi, Iudo, erau după numărul cetăţilor tale; şi după numărul uliţelor Ierusalimului ai ridicat altare de pe care să i se aducă tămâieri lui Baal.

14 Iar tu5, tu nu te ruga pentru poporul acesta şi nu mijloci pentru ei în cereri şi rugăciuni; că Eu nu-i voi auzi la vremea când Mă vor chema, la vremea necazului lor.
15 De ce-a făcut iubita Mea urâciune-n casa Mea? Oare «rugăciunile» şi «cărnurile
5 „tu”: profetul Ieremia.

sfinte»6, ele oare te vor despuia de răutăţile tale? sau astfel vei scăpa tu de ele?
16 «Măslin frumos, cu umbre moi pe chip»7, aşa ţi-a numit Domnul numele. Când scrâşnetul securii se auzea în el, foc i s-a aprins în ramuri. Mare-i necazul ce vine asupră-ţi; crengile lui nu-s bune de nimic.
17 Şi Domnul, Cel ce te-a sădit, lucruri rele a grăit împotrivă-ţi, din pricina răutăţii casei lui Israel şi a casei lui Iuda, pentru tot ceea ce cu mâna lor şi-au făcut-o ca să-Mi stârnească mânia prin jertfele aduse lui Baal”.
18 Doamne, învaţă-mă, şi voi şti! Atunci am văzut eu uneltirile lor.
19 Dar eu, ca un miel nevinovat pe care-l duc la-njunghiere, n-am ştiut că ei împotriva mea gândeau cu gânduri rele, zicând: „Veniţi să-i punem lemn în pâine8 şi să-l isprăvim de pe pământul celor vii, iar numele lui şteargă-se din amintire!”
20 Doamne, Tu, Cel ce judeci cu dreptate, Tu, Cel care cerci inimile şi rărunchii, dă-mi să văd răzbunarea Ta asupră-le, căci pricina mea Ţie Ţi-am înfăţişat-o.
21 De aceea, aşa grăieşte Domnul împotriva oamenilor din Anatot9 cei ce umblă după viaţa mea şi-mi zic: „Nu vei profeţi în numele Domnului!; altfel, de mâinile noastre vei muri!”;
6 „cărnurile sfinte” erau numite astfel de idolatrii care le aduceau drept jertfă zeilor lor.
7 Metafora evocă măreţia măslinului, dar şi rodnicia lui, ca acela-ntru care „oamenii Îl preamăresc pe Dumnezeu” (Jd 9, 9).
8 „a pune lemn în pâine” = a pune otravă în mâncare (interpretare după tradiţia rabinică).
9 Anatot: locul de naştere al lui Ieremia (vezi nota de la 1, 1).
22 de aceea, aşa zice Domnul: „Iată, ochii Mei vor fi asupra lor: tinerii lor vor muri de sabie, fiii şi fiicele lor se vor stinge de foame
23 şi rămăşiţă-n urma lor nu va rămâne, fiindcă Eu voi aduce rele asupra celor ce locuiesc în Anatot, în anul cercetării lor”.
12
Fericirea celor răi. Dumnezeu Îşi deplânge moştenirea. Judecata şi mântuirea neamurilor.
1 Drept eşti Tu, Doamne, pentru ca eu în faţa Ta să-mi pot face apărarea; da, despre judecăţi Îţi voi grăi. Cum se face că tocmai calea necredincioşilor sporeşte?, că toţi cei ce se poartă ca nişte trădători, tocmai ei înfloresc?
2 Tu i-ai sădit, ei au prins rădăcină, au odrăslit şi roadă au făcut; aproape le eşti de gură, dar departe de rărunchii lor.1
3 Dar Tu, Doamne, mă cunoşti, Tu inima mi-ai cercat-o chiar în faţa Ta: Curăţeşte-i pentru ziua-njunghierii lor2!
4 Până când oare va plânge pământul şi până când iarba câmpului se va usca de răutăţile celor care-l locuiesc? Şi animalele şi păsările-au pierit cu totul, fiindcă ei au zis: „Dumnezeu nu va vedea căile noastre”.
5 Dacă picioarele tale, alergând, te istovesc, cum o să te-ntreci cu cei de pe
1 În sensul spuselor lui Isaia: „Poporul acesta... mă cinsteşte cu buzele, dar inima lui e departe de Mine” (29, 13).
2 În T. M. stihul este precedat de o introducere: „Adună-i ca pe nişte oi la-njunghiere”.

cai?3 în ţara păcii tale te simţi încrezător; ce te vei face însă în freamătul Iordanului4?
6 Fiindcă chiar fraţii tăi şi casa tatălui tău, chiar şi ei s-au lepădat de tine; şi au strigat şi-n urmărirea ta s-au adunat; să nu te-ncrezi în ei, chiar când îţi vor spune vorbe dulci.
7 Casa mi-am lăsat-o, moştenirea mi-am părăsit-o, sufletul cel iubit mi l-am dat în mâna vrăjmaşilor ei.
8 Moştenirea mea mi s-a făcut ca un leu într-o pădure; glasul şi l-a ridicat împotrivă-mi, iată de ce am urât-o.
9 Oare nu-mi este moştenirea mea culcuş de hienă sau peşteră ceo-mpresoară rotund? Mergeţi!,

adunaţi toate fiarele câmpului, ele să vină şi s-o mănânce!
10 Mulţime de păstori mi-au stricat via, partea mea au spurcat-o, partea mea cea dorită au prefăcut-o-n pustie lipsită de urme;
11 în plină dărâmătură s-a prefăcut; pentru mine-ntreaga ţară s-a prăbuşit, că nu-i nimeni care s-o pună la inimă.
12 Suferinţe pândesc la fiece trecătoare-n pustie, căci sabia Domnului va mânca totul, dintr-o margine în alta a ţării; nici unui trup nu-i este pace.
13 Aţi semănat grâu, aţi secerat spini; părţile lor nu le vor fi de folos; ruşinaţi-vă de fala voastră, că mustrare vă este-n faţa Domnului.
14 „Aşa grăieşte Domnul despre toţi vecinii răi care se ating de moştenirea
3 În sensul: Dacă nu te poţi descurca într-o situaţie normală, uşoară, cum vei putea s-o faci în situaţii mult mai grele?
4 „freamătul Iordanului”: se pare că e vorba de freamătul ierburilor înalte sau al tufişurilor de pe unele maluri ale râului, în care se ascund şi mişună sălbăticiuni.
Mea, pe care Eu am împărţit-o poporului Meu Israel: Iată, Eu îi voi smulge din ţara lor, iar pe Iuda îl voi scoate din mijlocul lor.
15 Şi va fi, după ce îi voi scoate, că Eu Mă voi întoarce şi voi avea milă de ei şi voi face ca fiecare să locuiască pe moşia sa şi fiecare în ţarina sa.
16 Şi va fi că, dacă ei într-adevăr vor învăţa calea poporului Meu, adică să jure pe numele Meu: «Viu este Domnul!», aşa cum l-au învăţat pe poporul Meu să jure pe Baal, atunci ei vor fi aşezaţi în mijlocul poporului Meu.
17 Dar dacă nu se vor întoarce, atunci pe neamul acela îl voi sfârteca şi-l voi nimici”.
13
Cingătoarea Eufratului. Burdufurile pline. Munţi în amurg. Pedepse asupra Ierusalimului.
1 Aşa grăieşte Domnul: „Du-te şi fă-ţi rost de o cingătoare de in1 şi încinge-ţi mijlocul; dar în apă să n-o înmoi2”.
2 Şi, după cuvântul Domnului, mi-am făcut rost de o cingătoare şi mi-am pus-o peste mijloc.
3 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
4 „Ia-ţi cingătoarea de pe mijloc, ridică-te, du-te la Eufrat şi ascunde-o acolo într-o crăpătură de stâncă”.
5 Şi m-am dus şi am ascuns-o la Eufrat, aşa cum mi-a poruncit mie Domnul.
1 Preoţii Vechiului Testament purtau cingătoare (brâu) de in (Lv 16, 4).
2 Ca nu cumva să se creadă, din cele ce urmează (v. 7), că a putrezit din cauză că era udă.

6 Şi a fost că după multe zile a zis Domnul către mine: „Ridică-te şi du-te la Eufrat şi ia de acolo cingătoarea pe care ţi-am poruncit s-o ascunzi în părţile acelea”.
7 Şi m-am dus la apa Eufratului şi am săpat şi am luat cingătoarea din locul unde o îngropasem; şi, iată, putrezise, nu mai era bună de nimic.
8 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
9 „Acestea zice Domnul: Aşa voi strica Eu semeţia lui Iuda şi înfumurarea Ierusalimului,
10 această mare trufie a celor ce nu ascultă de cuvintele Mele şi aleargă după dumnezei străini ca să le slujească şi să li se închine; aşa vor fi ei, ca această cingătoare care nu-i bună de nimic.
11 Că aşa cum se lipeşte cingătoarea de mijlocul omului, tot astfel am lipit Eu de Mine casa lui Israel şi toată casa lui Iuda, ca să-Mi fie popor cu renume, spre laudă şi mărire; dar ei nu au ascultat de Mine.
12 Iar tu îi vei zice acestui popor: «Fiece burduf se va umple cu vin». Şi va fi că dacă ei îţi vor spune: «Oare noi nu ştim într-adevăr că fiece burduf se poate umple cu vin?»,
13 tu le vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Iată, pe toţi locuitorii acestei ţări şi pe regii lor, fiii lui David, cei care şed pe tronul său, şi pe preoţi şi pe profeţi şi pe Iuda şi pe toţi locuitorii Ierusalimului, pe toţi îi voi umple cu băutură îmbătătoare3
14 şi-i voi împrăştia, pe bărbat şi pe fratele său, pe părinţi şi pe copiii lor de-a
3 Ebr.: „îi voi umple cu beţie”. Ebrietatea îl lipseşte pe om de vigoare şi discernământ.
valma; şi nu Mă voi îndura zice Domnul şi nu voi cruţa şi nici că-Mi va fi milă de strigătele lor.
15 Ascultaţi, plecaţi-vă auzul şi nu vă semeţiţi, căci Domnul grăieşte.

16 Daţi-I slavă Domnului Dumnezeului vostru mai înainte de a se lăsa întunericul, mai înainte ca picioarele voastre să se împiedice de munţi întunecaţi. Veţi aştepta lumină, şi iată umbra morţii, şi fi-vor ei aduşi întru întuneric.
17 Dar dacă nu veţi auzi, sufletul vostru va plânge-n taină pe seama semeţiei, iar din ochii voştri lacrimi vor curge, că turma Domnului e strivită-n durere.4
18 Spune-i regelui şi spune-le principilor: smeriţi-vă şi aşezaţi-vă, căci cununa slavei voastre v-a căzut de pe cap.
19 Cetăţile dinspre miazăzi sunt închise5 şi nu-i nimeni care să le deschidă; Iuda e dus printre străini, plinitu-s-a-ntru totul înstrăinarea lor.
20 Ridică-ţi ochii, Ierusalime, şi vezi-i pe cei ce vin din miază-noapte; unde-ţi este turma care ţi-a fost dată, oile măririi tale?
21 Ce vei zice când te vor cerceta, că tu dintru-nceput i-ai învăţat ştiinţă împotrivă-ţi? nu te vor apuca dureri ca ale femeii ce naşte?
22 Şi dacă-n inima ta vei zice: «De ce-au dat acestea peste mine?»: Pentru mulţimea nedreptăţilor tale ţi s-au desfăcut poalele, ca să te dea de gol călcâiele.6
4 Ebr.: „că turma Domnului se duce-n robie".
5 Închise, probabil, de Edomiţi, ale căror triburi le atacau adesea. Aşadar, dacă primejdia vine din nord, nu-i chip de scăpare spre sud.
6 Imagine tare (şi, totuşi, eufemistică) a desfrânatei (simbol al idolatriei lui Israel) care nu-şi mai poate ascunde păcatele.

23 Dacă Etiopianul îşi va schimba pielea şi leopardul petele, atunci şi voi veţi putea face binele, voi, care v-aţi învăţat cu răul.
24 Aşa îi voi risipi, ca pe nişte surcele duse de vânt în pustie.
25 Aceasta este soarta ta, partea neascultării tale de Mine, zice Domnul: aşa cum tu m-ai uitat pe Mine şi te-ai încrezut în minciuni,
26 tot astfel îţi voi despica poalele până-n dreptul feţei tale,
27 şi ţi se va vedea ruşinea şi desfrânările şi rânchezatul şi nefirescul desfrânării tale. Pe dealuri şi-n şesuri ţi-am văzut urâciunile. Vai ţie, Ierusalime, că rămâi necurat îndărătul Meu! Cât oare încă?"
14
Secetă şi foamete. Rugăciunea profetului.
1 Cuvântul Domnului ce s-a făcut către Ieremia cu prilejul secetei:
2 „Iudeea a plâns, porţile ei s-au golit, întuneric s-a făcut pe pământ, strigătul Ierusalimului scutură văzduhul.
3 Trimis-au mai-marii pe cei mici după apă; aceştia au venit la fântâni, dar apă n-au găsit şi s-au întors cu vasele goale.
4 Munca pământului a încetat din lipsă de ploaie; plugarii, simţindu-se umiliţi, şi-au acoperit capul.
5 Căprioarele şi-au fătat puii-n poiană şi au părăsit-o, că nu era iarbă.
6 Asinii sălbatici şedeau prin păduri şi adulmecau vântul; ochii li se topeau, că nu era verdeaţă".
7 Doamne, păcatele noastre ni s-au ridicat împotrivă; de dragul Tău fă ceva pentru noi, că multe sunt înaintea Ta păcatele noastre, faţă de Tine am păcătuit.
8 Tu, Doamne, eşti nădejdea lui Israel şi mântuitor la vreme de necaz; de ce Te-ai făcut ca un trecător1 pe pământ, sau ca un pământean ce se abate la popas?
9 Fi-vei oare ca un om cufundat în somn? sau ca un voinic care nu poate mântui? Dar Tu eşti între noi, Doamne, şi numele Tău e numit peste noi: nu ne uita!
10 Aşa grăieşte Domnul către poporul acesta: „Le-a plăcut să-şi mişte picioarele încoace şi încolo,2 şi nu s-au cruţat; de aceea Dumnezeu nu a binevoit întru ei; acum îşi vor aduce aminte de nedreptatea lor".
11 Şi a zis Domnul către mine: „Nu te ruga pentru poporul acesta, pentru binele lui;
12 că dacă ei vor posti, Eu nu le voi auzi rugăciunile; de vor aduce arderi-de-tot şi jertfe, acestea nu-Mi vor face nici o plăcere; căci cu sabie şi cu foamete şi cu moarte îi voi nimici".
13 Iar eu am zis: O, Doamne, Cel-ce-eşti3! Iată, profeţii lor vor profeţi, zicând: „Sabie nu veţi vedea, şi nici foamete va fi între voi; că adevăr şi pace voi da pe pământ şi-n locul acesta".
1 „trecător", în sensul exact: străin în trecere prin ţară; străin aşezat temporar într-o ţară; rezident.

2= să rătăcească de la drumul cel drept şi adevărat; să-şi schimbe direcţia, ca un vânt nestatornic.
3 Aluzie la definiţia pe care Dumnezeu Şi-a dat-o Sieşi în faţa lui Moise: „Eu sunt Cel ce este” (vezi Iş 3, 14 şi nota). Aluzie proprie Septuagintei.

14 Atunci Domnul mi-a zis: „Profeţii profeţesc minciuni în numele Meu; nu Eu i-am trimis, nu Eu le-am poruncit şi nu Eu le-am vorbit; ci ei vă profeţesc vedenii mincinoase şi ghicituri şi vrăji şi după pofta inimii lor.
15 De aceea, aşa zice Domnul: Profeţii care profeţesc minciuni în numele Meu n-au fost trimişi de Mine. Şi dacă ei zic: «Sabie şi foamete nu vor fi pe pământul acesta», ei bine, cu moarte cumplită vor muri, de foamete se vor topi profeţii!
16 Iar poporul căruia ei îi profeţesc, ei bine, de sabie şi de foamete vor fi ei lepădaţi pe uliţele Ierusalimului; şi nimeni nu va fi care să-i îngroape, nici pe femeile lor, nici pe fiii şi fiicele lor; propriile lor răutăţi le voi vărsa peste ei.
17 Iar tu le vei spune cuvântul acesta: Lacrimi să verse ochii voştri, ziua şi noaptea, fără-ncetare, căci cu mare strivire s-a zdrobit fiica poporului Meu, cu rană dureroasă foarte.
18 De voi ieşi la câmp, iată răniţi de sabie!; de voi intra în cetate, iată durere prin foamete!; căci preot şi profet s-au dus într-o ţară pe care n-o ştiau”.
19 la ce bun l-ai lepădat pe Iuda? s-a îndepărtat oare sufletul Tău de Sion? de ce ne-ai lovit fără putinţă de vindecare? Noi aşteptam pace: nimic de bine; un timp de vindecare: şi, iată, tulburare!
20 Doamne, noi ne cunoaştem păcatele, nedreptăţile părinţilor noştri, că am păcătuit în faţa Ta.
21 De dragul numelui Tău, încetează!; nu nimici tronul slavei Tale!; adu-Ţi aminte: nu rupe legământul Tău cu noi!
22 Este oare printre idolii păgânilor vreunul care dă ploaie? sau cerul [lor] cumva îşi va da plinul? Oare nu Tu eşti Acela? În Tine, Doamne, nădăjduim, că Tu le-ai făcut pe toate acestea.
15
Răspunsul Domnului. Plângerea profetului.
1 Şi a zis Domnul către mine: „Chiar dacă Moise şi Samuel ar sta înaintea feţei Mele,1 sufletul Meu n-ar sta cu faţa către ei; alungă-l pe poporul acesta departe de Mine!; ducă-se!
2 Iar dacă ei îţi vor zice: «Unde să ne ducem?», tu le vei spune: Acestea zice Domnul: Câţi sunt pentru moarte, la moarte; câţi pentru sabie, la sabie; câţi pentru foamete, la foamete şi câţi pentru robie, la robie!
3 Cu patru feluri [de moarte] îi voi pedepsi, zice Domnul: sabie să-njunghie, câini să sfâşie, fiarele pământului şi păsările cerului să mănânce şi să nimicească.
4 Spre spaimă îi voi da tuturor regatelor pământului, din pricina lui Manase, fiul lui Iezechia, regele lui Iuda, pentru toate câte le-a făcut el în Ierusalim. 2
5 Cui îi va fi milă de tine, Ierusalime? cine se va întrista de dragul tău? sau cine va întreba de pacea ta?
6 Tu M-ai părăsit zice Domnul -, Mi-ai întors spatele, iar Eu Îmi voi întinde
1 Moise şi Samuel, mijlocitori clasici între oameni şi Dumnezeu (cf. Ps 98, 6-8).
2 Regele Manase restaurase idolatria (cultul lui Baal şi pe al Astartei) în Iudeea, în Ierusalim, în chiar interiorul templului, şi vărsase mult sânge nevinovat (4 Rg 21, 3-16).

mâna şi te voi nimici şi pentru ei nu voi avea cruţare.
7 Ca din praştie îi voi împrăştia; în porţile poporului Meu3 li se vor lua copiii; poporul Mi l-au nimicit din pricina nedreptăţilor lui.
8 Văduvele lor au devenit mai numeroase decât nisipul mării; tineri războinici adus-am asupra mamei, necaz în chiar amiaza-mare, năprasnic chin am aruncat asupră-i, cutremur şi spaimă.
9 Cea care a născut şapte, rămas-a fără ei; sufletul i-a fost cuprins de chinuri; soarele a asfinţit asupră-i în plină amiază; de ruşine şi ocară s-a acoperit. Pe cei rămaşi ai lor îi voi da săbiei în faţa vrăjmaşilor lor zice Domnul”.
10 Vai mie, mamă! De ce m-ai născut tu om în cumpănire, pe-alături şi-n răspăr cu tot pământul? Nici că eu i-am folosit cuiva, nici că cineva mi-a fost mie de folos; lipsitu-mi-a tăria-ntre cei ce mă blesteamă.
11 Aşa să fie, Doamne: a lor să fie propăşirea dacă eu nu m-am rugat la Tine4 când ei erau plini de

răutate şi când aduceau necazuri; spre binele lor [mă rugam] împotriva duşmanilor.
12 „Şi-arată fierul dinţii?: Puterea ta e-nvelitoare de aramă.5
13 Comorile tale pradă le voi da ca schimb pentru toate păcatele tale.6
14 Rob te voi face vrăjmaşilor tăi de jur-împrejur, într-o ţară pe care n-ai ştiut-o;
3= în toate intrările prin care vor pătrunde duşmanii.
4 Literal: „dacă eu n-am stat lângă Tine” (ca mijlocitor).
5 În faţa fierului (săbiei) ce ameninţă (conform Versiunii Ebraice) dinspre miază-noapte, rezistenţa lui Iuda e subţire, şubredă, ca o armură de tinichea.
6= pe întregul teritoriu al ţării.
că foc a ţâşnit din mânia Mea, şi el peste voi va arde”.
15 Doamne, adu-Ţi aminte de mine şi mă cercetează şi mă apără de cei ce mă prigonesc; nu-i răbda îndelung, vezi că de dragul Tău am îndurat ocară
16 de la cei ce-Ţi defaimă cuvintele!; nimiceşte-i, şi fi-va cuvântul Tău în inima mea spre veselie şi bucurie, că numele Tău a fost numit peste mine, o, Doamne, Atotţiitorule!
17 În adunarea glumeţilor7 n-am stat; ci sub teama mâniei Tale m-am însingurat, sătul de-atâta amărăciune.
18 De ce se-ntăresc împotrivă-mi acei ce mă mâhnesc? Adâncă-mi este rana: de unde vindecarea?! ca o apă-nşelătoare mi s-a făcut, în care nu te poţi încrede8.
19 De aceea, aşa zice Domnul: „Dacă tu te vei întoarce, iar Eu te voi reaşeza9 şi tu vei sta înaintea feţei Mele, şi dacă vei deosebi ceea ce e preţios din ceea ce-i netrebnic, atunci ca gura Mea vei fi. Ei se vor întoarce la tine, dar tu nu te vei întoarce la ei.
20 Şi te vei face acestui popor ca un zid puternic de aramă; se vor lupta cu tine, dar nu te vor birui, căci Eu cu tine sunt ca să te scap;
21 şi te voi scoate din mâna celor răi şi din mâna ucigaşilor te voi izbăvi.
16
Viaţa profetului ca simbol. Risipiţii lui Israel. Vestire de năvală. Întoarcerea neamurilor.
7 Mai exact: a celor ce cultivă zeflemeaua; a celor ce iau totul în derâdere.
8 E vorba de o vindecare incertă ca chipul oglindit într-o apă tulbure.
9 Mai limpede: te voi restaura (apokatasteso) în starea de dinainte.

1 Iar tu să nu-ţi iei femeie zice Domnul, Dumnezeul lui Israel;
2 în locul acesta nu ţi se vor naşte nici fiu, nici fiică.
3 Fiindcă aşa zice Domnul Dumnezeu despre fiii şi fiicele care s-au născut în locul acesta şi de mamele care i-au născut şi de părinţii care le-au dat naştere în ţara aceasta:
4 De boli dătătoare de moarte vor muri; nu vor fi jeliţi şi nici îngropaţi; pildă vor fi pe faţa pământului; [hrană vor fi] fiarelor câmpului şi păsărilor cerului; de sabie vor cădea şi de foamete se vor topi.
5 Aşa zice Domnul: În adunarea lor de doliu să nu intri; nu te duce să jeleşti, nici să te tângui pentru ei; că pacea Mi-am îndepărtat-o de la poporul acesta.
6 Nimeni nu va plânge pentru ei, nimeni nu-şi va face pentru ei tăieturi pe trup şi nimeni nu se va rade pentru ei1;
7 în plângerea lor nu se va frânge pâine spre mângâiere asupra morţilor, şi nimeni nu va da de băut un pahar spre mângâiere asupra tatălui sau mamei sale;
8 în casa ospăţului să nu intri ca să şezi să mănânci şi să bei împreună cu ei.
9 Că aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, sub ochii voştri şi-n zilele voastre voi face să-nceteze din locul acesta orice glas de bucurie şi orice glas de veselie şi orice glas de mire şi orice glas de mireasă.
10 Şi va fi că atunci când tu îi vei vesti acestui popor toate aceste cuvinte şi
1 Ritualuri funebre păgâne, interzise fiilor lui Israel prin Lv 19, 28; 21, 5; Dt 14, 1, dar care continuau să fie practicate, prin contaminare.
când ei îţi vor zice: «De ce a rostit Domnul toate relele acestea împotriva noastră? care e nedreptatea noastră? şi care este păcatul pe care noi l-am săvârşit în faţa Domnului Dumnezeului nostru?»,
11 atunci tu le vei zice: Din pricină că părinţii voştri m-au părăsit zice Domnul şi au mers după

dumnezei străini şi le-au slujit şi li s-au închinat şi de Mine s-au îndepărtat şi legea Mea n-au păzit-o
12 (iar voi aţi făcut mai rău decât părinţii voştri; că, iată, voi umblaţi fiecare după poftele inimii voastre celei rele, aşa încât de Mine să nu ascultaţi),
13 de aceea Eu vă voi alunga din ţara aceasta în ţara pe care nici voi şi nici părinţii voştri n-au ştiut-o, şi acolo veţi sluji la alţi dumnezei, care nu vor avea milă de voi.
14 De aceea, iată că vin zile zice Domnul când ei nu vor mai spune: «Viu este Domnul, Cel ce i-a scos pe fiii lui Israel din ţara Egiptului»,
15 ci: «Viu este Domnul, Cel ce a adus înapoi casa lui Israel din ţara de la miază-noapte şi din toate ţările în care au fost duşi». Şi Eu îi voi aşeza la loc în ţara lor, aceea pe care Eu am dat-o părinţilor lor.
16 Iată, Eu voi trimite pescari mulţi zice Domnul şi-i vor pescui, şi după aceea voi trimite mulţi vânători şi-i vor vâna de pe fiece munte şi de pe fiece deal şi de prin crăpăturile stâncilor.2
17 Că ochii Mei sunt îndreptaţi asupra tuturor căilor3 lor; nedreptăţile lor nu le-au putut ascunde ochilor Mei.
2 Locurile unde se practica, de obicei, închinarea la idoli.
3 În limbajul biblic: „cale” = purtare, conduită, fel de viaţă.

18 Şi îndoit le voi plăti răutăţile şi păcatele cu care Mi-au spurcat pământul prin stârvurile urâciunilor lor4 şi prin fărădelegile cu care Mi-au umplut moştenirea”.
19 Doamne, puterea mea şi ajutorul meu şi scăparea mea în zilele răutăţilor, la Tine vor veni neamurile de la marginea pământului şi vor zice: „Cât de zadarnici erau idolii pe care părinţii noştri şi i-au agonisit şi care nu-s de nici un folos!”
20 „Oare-şi va face omul dumnezei de vreme ce aceştia nu sunt dumnezei?5
21 De aceea, iată, de data aceasta le voi arăta mâna Mea şi puterea Mea le-o voi face cunoscută şi vor şti că numele Meu este Domnul”.
17
Păcatul şi pedeapsa lui Iuda. De-ale înţelepciunii. Templul Domnului. Rugăciunea lui Ieremia. Păzirea zilei de odihnă.
1 „Păcatul lui Iuda e scris cu condei de fier, cu vârf de diamant e săpat pe tăbliţa inimii lor şi pe coarnele jertfelnicelor lor,
2 căci fiii lor îşi aduc aminte1 de jertfelnicele lor şi de sfintele lor crânguri2
4 Idolii („urâciunile”) sunt numiţi „stârvuri” pentru că nu aveau viaţă.
5 De vreme ce Dumnezeu e Dumnezeu, El nu poate fi creat; dacă nu este, nici atât!
1 Amintirea repetată, persistentă, a păcatului face ca acesta să devină şi lăuntric; e motivul pentru care Sfinţii Părinţi duhovniceşti recomandă alungarea lui din minte.
2 „sfintele crânguri” erau zone vegetale consacrateunor zeităţi. Textul Ebraic le desemnează prin cuvântul aşera = Astarte, zeiţa erosului şi a fecundităţii, al cărei cult orgiastic se consuma uneori în crânguri sau desişuri destinate anume.
şi de arbori cu frunza deasă pe colinele înalte.
3 Tu, muntele Meu3 în câmpie, bogăţia şi toate comorile tale le voi da spre pradă din pricina păcatului înălţimilor tale din toate hotarele tale.
4 Tu prin tine te vei lipsi de moştenirea ta pe care Eu ţi-am dat-o; Eu te voi da rob vrăjmaşilor tăi într-o ţară pe care tu n-o ştii; căci focul mâniei Mele, pe care voi l-aţi aprins, va arde în veci.4
5 Acestea zice Domnul: Blestemat e omul care-şi pune nădejdea în om şi pe acesta-şi va rezema braţul său de carne, în timp ce inima lui se-ndepărtează de Domnul.
6 Fi-va el ca un scai sălbatic în pustie: nu va vedea când vine binele, ci va locui în sărătură şi-n pustiu, în loc sterp, nelocuit.
7 Dar fericit e omul care-şi pune nădejdea în Domnul, a cărui nădejde va fi Domnul.
8 Şi va fi ca un pom înfloritor lângă ape; în straturi umede-şi înfige rădăcinile şi de venirea arşiţei nu se teme; ramuri de umbră îşi are deasupră-i, de an secetos nu-i este frică şi-a face roadă nu va înceta.
9 Inima e mai adâncă decât orice; ea este omul: cine-l va cunoaşte?5
10 Eu, Domnul, Eu sunt Cel care-ncearcă inimile şi scrutează rărunchii, ca să-i dau fiecăruia după

căile lui şi după roadele purtărilor lui.
3 „muntele Meu”: Ierusalimul ca simbol al fiilor lui Israel.
4 Versetele 1-4 reprezintă un text lacunar în Septuaginta; ele sunt extrase (ca şi în vechile ediţii româneşti) din Versiunea Ebraică.
5 T. M.: „Inima e mai vicleană decât orice, şi stricată; cine e-n stare s-o pătrundă?”.
1139
11 Potârnichea-şi înalţă glasul şi cloceşte fără să scoată pui; aşa e cel ce-şi adună avuţia pe nedrept: la jumătatea zilelor lui o va pierde şi-ntru târziul său va fi nebun”.
12 Un tron înalt, de slavă, acela-i locul nostru sfânt.
13 Doamne, nădejdea lui Israel, toţi cei ce te părăsesc vor fi ruşinaţi, cei ce se-ndepărtează de Tine vor fi scrişi pe pământ6 pentru că au părăsit izvorul vieţii, pe Domnul.
14 Vindecă-mă, Doamne, şi mă voi tămădui; mântuieşte-mă, şi mă voi mântui; că Tu eşti lauda mea.
15 Iată, ei zic către mine: „Unde-i cuvântul Domnului? să vină7!”
16 Dar eu n-am ostenit în a merge după Tine şi nici am râvnit ziua omului8; Tu ştii: cele ce ies prin buzele mele sunt înaintea feţei Tale.
17 Să nu-mi fii străin, ci cruţă-mă în ziua cea rea!
18 Să se ruşineze cei ce mă prigonesc, nu eu să mă ruşinez; ei să se înfricoşeze, nu eu să mă înfricoşez; peste ei adu ziua cea rea, cu îndoită zdrobire sfărâmă-i!
19 Aşa grăieşte Domnul: „Du-te şi stai în porţile fiilor poporului tău, cele prin care intră regii lui Iuda şi prin care ies, şi în toate porţile Ierusalimului.
20 Şi le vei zice: Auziţi cuvântul Domnului, voi, regii lui Iuda, şi voi, toată
6 Ebr.: „în pământ” (adică în Şeol, locuinţa morţilor).
7 „să vină” = să se plinească; să-i vedem puterea.
8 „ziua omului” (cf. T. M.:) = „ziua fatală”; „ziua dezastrului”; „ziua nenorocirii”. Sens: n-am dorit să mă bucur de nenorocirea pricinuită de omul rău („ziua cea rea” din versetul următor).
Iudeea, şi voi, Ierusalimul întreg, voi, cei ce intraţi prin porţile acestea!
21 Aşa grăieşte Domnul: Aveţi grijă de sufletele voastre şi nu ridicaţi poveri în Ziua-de-odihnă şi nu le faceţi să treacă prin porţile Ierusalimului.
22 În Ziua-odihnei să nu scoateţi poveri din casele voastre şi nici o lucrare să nu faceţi; sfinţiţi Ziua-de-odihnă, aşa cum le-am poruncit Eu părinţilor voştri.
23 Dar ei n-au ascultat şi nu şi-au plecat urechea, ci şi-au învârtoşat cerbicea mai mult chiar decât părinţii lor, ca să nu Mă asculte şi să nu primească învăţătura.
24 Şi va fi că de Mă veţi asculta zice Domnul adică să nu căraţi poveri în Ziua-odihnei prin porţile acestei cetăţi şi să sfinţiţi Ziua-odihnei prin a nu face-n ea nici o lucrare,
25 prin porţile acestei cetăţi vor intra regi şi principi şezând pe tronul lui David şi alergând pe carele şi pe caii lor, ei şi principii lor, oamenii lui Iuda şi locuitorii Ierusalimului; şi locuită va fi cetatea aceasta în veac.
26 Şi [oameni] vor veni din cetăţile lui Iuda şi dimprejurul Ierusalimului şi din ţinutul lui Veniamin şi de la câmp şi de la deal şi de la miazăzi, aducând arderi-de-tot şi jertfe şi tămâie şi mană şi miruri, laudă aducând în casa Domnului.
27 Dar va fi că dacă nu Mă veţi asculta să sfinţiţi Ziua-odihnei prin a nu ridica poveri şi a nu le căra în Ziua-odihnei prin porţile Ierusalimului, atunci foc voi aprinde în porţile lui şi el va mistui uliţele Ierusalimului şi nu se va mai stinge”.
1140
18
Vasul olarului. Pedepse pentru necredincioşia lui Israel. Uneltire împotriva lui Ieremia. Ruga profetului.
1 Cuvântul ce s-a făcut de la Dumnezeu către Ieremia, zicând:
2 „Scoală-te şi te coboară la casa olarului1; acolo vei auzi cuvintele Mele”.
3 Şi m-am pogorât la casa olarului; şi, iată, el făcea un vas la roată.2
4 Şi vasul pe care-l făcea el, cu mâinile lui, s-a stricat, astfel că din el a făcut un alt vas, aşa cum i-a plăcut lui să-l facă.
5 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

6 „O, tu, casa lui Israel, oare nu voi putea eu să fac cu tine precum olarul acesta? Iată, ca lutul olarului sunteţi voi în mâinile Mele.3
7 În curând Mă voi rosti împotriva unui neam şi împotriva unui regat, să le sfârtec şi să le nimicesc;
8 dar dacă neamul acela se va întoarce de la toate răutăţile lui, atunci Eu mă voi căi de relele pe care plănuiam să le aduc asupră-i.
9 Dacă însă Mă voi rosti împotriva unui neam sau regat, ca să-l zidesc la loc şi să-l împlânt,
1 „casa olarului" era unul din atelierele de olărit ce se aflau, după toate probabilităţile, în valea Ben-Hinom, la sud de Ierusalim.
2 „la roată"; literal: „pe pietre": cele două lespezi de piatră fixate pe axul vertical al roţii olarului.
3 Parabola olarului pune accentul pe atotputernicia lui Dumnezeu faţă de fiii lui Israel (ca şi faţă de oameni, în general), care, la rândul lor, sunt şi ei fiinţe cu voinţă liberă.
10 dar ei vor face rele-n faţa Mea, aşa ca glasul Meu să nu se audă, atunci Eu Mă voi căi de binele pe care-am spus că li-l voi face.
11 Şi acum, zi către oamenii lui Iuda şi către cei ce locuiesc în Ierusalim: Iată, Eu urzesc lucruri rele împotriva voastră şi plănuiesc un gând asupră-vă. Întoarcă-se dar fiecare de la calea lui cea rea, faceţi-vă lucrurile şi căile mai bune!
12 Dar ei au zis: «Ca nişte bărbaţi ce suntem, ne împotrivim; că după urâciunile noastre vom merge şi vom face fiecare ce-i pofteşte inima lui cea rea».
13 De aceea, aşa zice Domnul: Întrebaţi printre neamuri: Cine-a mai auzit de lucruri atât de scârboase ca acelea pe care le-a făcut fecioara lui Israel4?
14 Vor înceta oare stâncile să mai aibă colţuri? Va înceta oare Libanul să mai primească zăpadă? Va curge oare apa în sus, împinsă de vânt?
15 Numai poporul Meu m-a dat uitării.5 Zadarnic făcut-au ei să fumege tămâie:6 în căile lor pierdut-au vechile cărări, ca să bată cărări de neumblat,
16 ca să-şi prefacă ţara-n pustiu, spre veşnică batjocură; tot cel ce va trece prin ea se va uimi şi va clătina din cap.
17 Ca un vânt arzător îi voi risipi în faţa vrăjmaşilor lor; ziua nimicirii lor le-o voi arăta".
4 „fecioara lui Israel": totalitatea fiilor lui Israel. Expresie sarcastică, menită să reliefeze prăpastia dintre puritatea originară şi decăderea ce i-a urmat.
5 Păcatul (începând cu uitarea de Dumnezeu) contrazice însăşi ordinea firească a aşezărilor şi fenomenelor naturii; ca atare, păcatul e nefiresc prin însăşi natura lui.
6 Formele exterioare ale cultului nu folosesc la nimic, dacă sunt lipsite de conţinut.

18 Atunci ei au zis: „Veniţi să plănuim un sfat împotriva lui Ieremia; că nu va pieri legea din preot, nici sfatul din înţelept, nici cuvântul din profet; veniţi, şi să-l batem cu propria sa limbă; vom lua aminte la toate vorbele lui".
19 Auzi-mă, Doamne, şi ascultă glasul pricinii mele!
20 Plăti-voi oare binele cu răul? Că ei s-au vorbit împotriva sufletului meu şi au ascuns pedeapsa pe care mi-o plănuiau. Adu-Ţi aminte că Ţi-am stat înainte ca să grăiesc spre binele lor, mânia să Ţi-o întorci de la ei.
21 De aceea, dă-i pe fiii lor foametei şi adună-i spre puterea săbiei! Fie femeile lor sterpe şi văduve, bărbaţii lor cu moarte fie sfârtecaţi, iar tinerii lor în război să cadă de sabie!
22 Strigăt fie-n casele lor! Adu asupra lor tâlhari de năprasnă! Că sfat au uneltit ca să mă prindă şi laţuri au ascuns pentru mine.
23 Şi, Tu, Doamne, Tu ai cunoscut ucigaşele lor sfaturi împotriva mea. Să nu le ierţi nedreptăţile, păcatele lor să nu le ştergi de dinainte-Ţi! În faţa Ta, Doamne, să-i prindă leşinul, fă ceva cu ei la vremea mâniei Tale!
19
Urciorul spart ca simbol al mâniei Domnului.
1 Atunci a zis Domnul către mine: „Du-te şi ia un vas de lut, lucrare de olar, şi vei aduce pe cei mai bătrâni din popor şi dintre preoţi
2 şi vei ieşi la locul de îngropare al fiilor copiilor lor,1 care este la intrarea porţii
1 Ebr.: Ben-Hinom.
Harsit,2 şi citeşte acolo toate cuvintele acestea pe care Eu ţi le voi grăi.

3 Şi le vei spune: Auziţi cuvântul Domnului, voi, regi ai lui Iuda, şi voi, bărbaţi ai lui Iuda, şi voi, cei ce locuiţi în Ierusalim, şi voi, cei ce intraţi pe porţile acestea! Aşa zice Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce rele asupra acestui loc, în aşa fel încât fiecăruia din cei ce le vor auzi îi vor ţiui urechile.
4 Aceasta, pentru că ei m-au părăsit şi au înstrăinat locul acesta3 şi au ars în el tămâie pentru dumnezei străini, pe care nici ei şi nici părinţii lor nu i-au ştiut, iar regii lui Iuda au umplut locul acesta cu sânge nevinovat
5 şi i-au zidit înălţimi lui Baal, ca să-şi ardă copiii în foc4, lucru pe care Eu nu l-am poruncit şi nici nu l-am gândit în inima Mea.
6 De aceea, iată, vin zile zice Domnul când locul acesta nu se va mai numi Tofet şi «Locul-de-Îngropare-al-fiului-lui-Hinom», ci «Locul-de-Îngropare-al-măcelului».
7 şi-n locul acesta voi nimici sfatul lui Iuda şi al Ierusalimului şi cu sabie îi voi doborî în faţa duşmanilor lor şi-n mâinile celor ce le caută viaţa, iar pe morţii lor îi voi da de mâncare păsărilor cerului şi fiarelor pământului.
8 Şi voi duce această cetate la pustiire şi batjocură: tot cel ce va trece prin ea se va încrâncena şi va fluiera văzând atâta rană.
9 Carnea fiilor lor o vor mânca, şi carnea fiicelor lor; fiecare va mânca din
2 Ebr.: Poarta Teson = Poarta Olăriei. Locul ei nu a putut fi încă determinat de către arheologi.
3 „au înstrăinat": l-au făcut de nerecunoscut.
4 Cunoscutele jertfe de copii ce i se aduceau lui Baal.

carnea vecinului său, în strâmtorarea şi-n împresurarea cu care vrăjmaşii lor îi vor împresura.
10 Iar tu vei zdrobi vasul cel de lut sub ochii oamenilor care vor ieşi cu tine
11 şi le vei zice: Acestea grăieşte Domnul: Aşa voi zdrobi poporul acesta şi cetatea aceasta, ca pe un vas de lut care, odată zdrobit, nu mai poate fi făcut la loc.
12 Aşa voi face Eu cu locul acesta şi cu locuitorii lui zice Domnul -, ca să fie cetatea aceasta asemenea unui lut care s-a surpat.
13 Iar casele Ierusalimului şi casele regilor lui Iuda vor fi ca un morman de dărâmături, din pricina necurăţiilor lor de prin toate casele pe ale căror acoperişuri au ars tămâie pentru toată «oştirea cerului» şi au vărsat prinoase de băutură pentru dumnezei străini".
14 Ieremia a revenit din Tofet, unde-l trimisese Domnul să profeţească; şi a stat în curtea casei Domnului şi a grăit către-ntregul popor:
15 „Acestea zice Domnul: Iată, Eu aduc asupra acestei cetăţi şi asupra tuturor cetăţilor ce se ţin de ea şi asupra satelor ei toate relele pe care le-am grăit împotrivă-i, pentru că ea şi-a învârtoşat cerbicea, ca să nu asculte de poruncile Mele".
20
Ieremia în temniţă. Plângerea sa.
1 Iar Paşhur, fiul preotului Imer, cel ce fusese numit şi veghetor al casei Domnului, l-a auzit pe Ieremia profeţind aceste cuvinte.
2 Şi l-a lovit şi l-a aruncat în temniţa jilavă1, ce se afla lângă poarta casei de sus, cea care dădea în templul Domnului.
3 Apoi Paşhurr l-a scos pe Ieremia din temniţa jilavă, iar Ieremia i-a zis: „Domnul nu te-a numit cu numele de Paşhurr, ci cu acela de Surghiunitul.
4 Căci aşa zice Domnul: Iată, Eu voi face ca tu să fii dus în surghiun 2 împreună cu toţi prietenii tăi; ei vor cădea sub sabia duşmanilor lor, iar ochii tăi îi vor vedea; iar pe tine şi pe întregul Iuda vă voi da în mâinile regelui Babilonului; acesta îi va robi şi cu săbiile îi va tăia-n bucăţi.
5 Şi toată puterea acestei cetăţi şi toată strânsura ei şi toate vistieriile regelui lui Iuda le voi da în mâinile vrăjmaşilor acestuia, iar ei le vor duce în Babilon.
6 Iar tu şi casnicii tăi veţi merge în robie; tu vei muri în Babilon, şi acolo vei fi îngropat, tu şi toţi prietenii tăi cărora le-ai profeţit minciuni".
7 Tu m-ai amăgit, Doamne,3 iar eu m-am amăgit; Tu ai fost puternic, Tu ai biruit, eu m-am făcut de râs; fără-ncetare-n toată ziua sunt batjocorit.
8 Da, eu cu graiul meu amar voi râde, la
1 „temniţa jilavă": termenul grecesc sugerează o celulă pe ai cărei pereţi se scurge apă; termenul

ebraic însă poate fi echivalat prin: „l-a pus în butuci”.
2 „surghiun” = exil; robie; deportare.
3 Versetele 7-18 cuprind poemul cel mai dramatic, cel mai zguduitor, din ciclul confesiunilor lui Ieremia. Profetul e stăpânit de sentimentul că misiunea sa e un fel de tiranie pe care Domnul o exercită asupră-i, o povară care-l copleşeşte şi de care, totuşi, nu poate scăpa, ea constituindu-se în forul său interior ca o flacără perpetuă. Cu toate acestea, el simte că Domnul îi stă alături, ceea ce însă nu-l împiedică să-şi blesteme ziua în care s-a născut, cu accentele tragice ale lui Iov.

răscoală şi sleire voi chema, căci cuvântul Domnului mi-a devenit ocară şi-n zilele mele toate, bătaie de joc.
9 Atunci am zis: Numele Domnului nu-l voi mai numi şi-ntru numele Său nu voi mai grăi!... Dar asta-mi era în oase ca o văpaie-aprinsă; mă şubrezesc din toate-ncheieturile şi cad sub propriile mele puteri.
10 Ocara multora am auzit-o, a celor adunaţi prin preajmă: „Ridicaţi-vă!; laolaltă să ne ridicăm împotrivă-i, bărbaţii toţi, prietenii lui! Băgaţi de seamă la ce-şi pune el în gând: poate că se va amăgi, iar noi îl vom învinge şi răzbunaţi vom fi asupră-i!”
11 Dar Domnul e cu mine ca un războinic tare; iată de ce ei m-au prigonit, dar au rămas buimaci;4 umplutu-s-au de ruşine, că nu şi-au priceput ocara veşnică, de neuitat.
12 Doamne, Tu, Cel ce pătrunzi pe cele drepte, Tu, Cel ce cunoşti rărunchii şi inimile, fă ca eu să-Ţi văd răzbunarea asupră-le, că Ţie Ţi-am încredinţat apărarea mea!
13 Cântaţi-I Domnului, laude cântaţi-I, că El a scos sufletul săracului din mâna răufăcătorilor!
14 Blestemată fie ziua-n care m-am născut!; da, ziua-n care maica m-a născut să nu fie binecuvântată!
15 Blestemat fie omul care i-a vestit tatălui meu: „Un fiu ţi s-a născut!”
16 Bucură-se omul acela precum cetăţile pe care Domnul le-a prăpădit cu mânie, fără să-I pară rău: strigăt audă dimineaţa, răcnete de jale-n amiazăzi!
17 Că nu m-a ucis în pântecele maicii mele!; că maică-mea nu mi s-a făcut
4= n-au fost în stare să priceapă Cine, totuşi, îl apără.
mormânt şi pântece de ne-ncetată zămislire!
18 La ce bun ieşit-am eu din pântece?: Să văd doar osteneală şi durere şi să-mi istovesc zilele-n ruşine?
21
Răspuns soliei lui Sedechia. Cuvânt către casa regală.
1 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia când regele Sedechia a trimis la el pe Paşhur, fiul lui Malchia, şi pe Sofonie, fiul preotului Maaseia, ca să-i zică:
2 „Întreabă-L pentru noi pe Domnul; că regele Babilonului s-a ridicat împotriva noastră; poate că Domnul va face ceva potrivit lucrurilor Sale minunate, şi acela se va duce de la noi”.
3 Iar Ieremia le-a zis: „Aşa veţi grăi către Sedechia, regele lui Iuda:
4 Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu voi întoarce îndărăt armele războinice cu care voi vă luptaţi împotriva Caldeilor care v-au împresurat de dinafara zidului şi le voi îngrămădi în mijlocul acestei cetăţi.
5 Şi Eu Mă voi lupta împotriva voastră cu mână tare şi cu braţ înalt, cu mânie şi cu urgie mare.
6 Şi pe toţi cei ce locuiesc în cetatea aceasta, oameni şi animale, îi voi lovi cu moarte dureroasă, iar ei vor muri.
7 Şi după aceea aşa zice Domnul pe Sedechia, regele lui Iuda, şi pe slujitorii lui şi poporul care-n cetatea aceasta a scăpat din ciumă şi de la moarte şi de la sabie îi voi da în mâna vrăjmaşilor, a celor ce le caută vieţile, iar ei îi vor

trece prin ascuţişul săbiei; şi nu-i vor cruţa şi nici o milă nu vor avea de ei”.
8 Iar acestui popor îi vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu v-am pus înainte calea vieţii şi calea morţii.
9 Cel ce rămâne în cetatea aceasta va muri de sabie şi de foamete; iar cel ce va ieşi şi se va duce la Caldeii care v-au împresurat, acela va trăi; viaţa îi va fi ca o pradă, dar va trăi1.
10 Că nu spre bine, ci spre rău Mi-am întors Eu faţa asupra acestei cetăţi; ea va fi dată în mâna

regelui Babilonului, iar acela cu foc o va mistui.
11 Tu, casă a regelui lui Iuda, ascultaţi cuvântul Domnului! Tu, casă a lui David, aşa grăieşte Domnul:
12 Judecaţi dimineaţa cu judecată şi faceţi ce e drept şi scoateţi-l pe cel jefuit din mâna celui ce-l apasă, ca nu cumva mânia Mea ca focul să se-aprindă, căci ea va arde şi nimeni nu va fi care s-o stingă.
13 Iată, Eu sunt împotriva ta, a celui ce locuieşte în Valea Sorului-de-şes,2 şi a celor ce zic: «Cine ne va înfricoşa?» sau: «Cine va intra în locaşul nostru?»
14 Şi foc voi aprinde-n pădurea ei şi toate-mprejurimile ei le va mistui.
1 „Viaţa ca o pradă”: expresie ce pare mai degrabă un proverb; chiar dacă e pândită de ucigaşi, ea merită să fie trăită, ca una ce constituie bunul suprem al omului. Cu această sintagmă şi-a intitulat Marin Preda una din cărţile sale.
2 Toponimie proprie Septuagintei. s-ar putea să fie numele locului în care a trăit Dalila, cea care l-a trădat pe Samson (Jd 16, 4), nume folosit ca metaforă pentru Ierusalim, cetatea care L-a trădat pe Domnul.
22
Cuvânt către casa regală (continuare). Profeţii asupra unor regi ai lui Iuda.
1 Aşa grăieşte Domnul: Du-te şi te coboară la casa regelui lui Iuda, şi acolo vei grăi cuvântul acesta
2 şi vei zice: Ascultă cuvântul Domnului, tu, rege al lui Iuda, cel ce stai pe tronul lui David, tu şi casa ta şi poporul tău şi cei ce intră pe porţile acestea!
3 Aşa grăieşte Domnul: Faceţi judecată şi dreptate şi scoateţi-l pe cel jefuit din mâna celui ce-l apasă; iar pe străin şi pe orfan şi pe văduvă să nu-i asupriţi; nu fiţi necredincioşi,1 iar sânge nevinovat să nu vărsaţi în locul acesta.
4 Că dacă-ntr-adevăr veţi plini cuvântul acesta, atunci pe poarta acestei case vor intra regi care şed pe tronul lui David şi care aleargă-n căruţe şi pe cai, ei şi slujitorii lor.
5 Dar dacă nu veţi plini cuvintele acestea, pe Mine Însumi m-am jurat zice Domnul că această casă fi-va spre pustiire.
6 Că acestea grăieşte Domnul despre casa regelui lui Iuda: Tu Îmi eşti Galaadul şi creştetul Libanului.2 Cu toate acestea, în pustiu te voi preface, în cetăţi nelocuite.
7 Şi-mpotriva ta voi aduce om nimicitor şi securea lui; tăia-vor cedrii tăi cei mai frumoşi şi-i vor arunca în foc.
8 Şi neamuri multe vor trece prin cetatea aceasta; şi fiece om va zice către vecinul
1 „necredincioşi” în sensul: fără nici un Dumnezeu; lipsiţi de simţ moral.
2 Liban şi Galaad: simboluri ale măreţiei şi mândriei.

său: «De ce-a făcut Domnul astfel cu această mare cetate?».
9 Şi se va răspunde: «Pentru că au părăsit legământul Domnului Dumnezeului lor şi s-au închinat la dumnezei străini şi le-au slujit».
10 Nu-l plângeţi pe cel mort, nici vă tânguiţi pentru el; plângeţi-l amarnic pe cel ce pleacă, fiindcă nu se va mai întoarce, nici va mai vedea el ţara-n care s-a născut!3
11 Că pe acestea le zice Domnul despre Şalum, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, cel ce domneşte în locul lui Iosia, tatăl său, care s-a dus din locul acesta: el nu se va mai întoarce acolo,
12 ci în locul acela în care Eu l-am strămutat ca rob, acolo va muri, iar ţara aceasta nu o va mai vedea.
13 [Vai de] cel ce fără dreptate îşi durează casa şi fără judecată foişoarele, cel ce-şi face aproapele să-i muncească pe nimic şi nu-i dă nici un fel de plată!
14 Tu ţi-ai durat o casă bine măsurată, şi foişoare largi cu ferestre potrivite, pe care ţi le-ai căptuşit în cedru şi-n roşu le-ai vopsit.
15 Domni-vei oare fiindcă te făleşti cu tatăl tău Ahaz? Nu mâncare şi nu băutură; mai bine-ţi este ţie să faci judecată şi dreptate.
16 Ei nu înţeleg, nu judecă pricina necăjitului, nici pricina săracului; oare nu-nseamnă asta că tu nu Mă cunoşti? zice Domnul.
17 Iată, ochii tăi nu sunt buni, nici inima ta, ci merg după lăcomia ta şi după sângele nevinovat pe care vrei să-l verşi şi după nedreptăţile şi omorurile pe care vrei să le faci.

3 E vorba de Iosia, ucis în anul 609, şi de Ioahaz, deportat, tot atunci, în Egipt.
18 De aceea, aşa zice Domnul despre Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, chiar despre bărbatul acesta: Nimeni nu-l va plânge: «O, frate!», şi nimeni pentru el nu se va tângui: «Vai, Doamne!».
19 El nu va fi îngropat cum se-ngroapă morţii, ci putred va fi aruncat în afara porţii Ierusalimului.
20 Urcă-te-n Liban şi strigă şi glasul ţi-l sloboade spre Vasan şi strigă până dincolo de mare, că toţi ibovnicii4 tăi sunt striviţi.
21 Eu ţi-am vorbit despre căderea ta, dar tu ai zis: «N-am să ascult!». Aceasta ţi-a fost calea5 încă din tinereţea ta: n-ai ascultat de glasul Meu.
22 Pe toţi păstorii tăi îi va paşte vântul,6 ibovnicii tăi vor merge în robie; atunci ruşinată vei fi şi dispreţuită din pricina ibovnicilor tăi.
23 Tu, cea care locuieşti în Liban făcându-ţi cuib în cedri, amarnic îţi va fi suspinul când chinuri vor veni peste tine, dureri ca ale celei ce naşte!
24 Aşa cum Eu într-adevăr sunt viu7, zice Domnul: Dacă Iehonia, fiul lui Ioiachim, regele lui Iuda, s-ar face chiar pecete pe mâna Mea cea dreaptă8, chiar şi de acolo te voi smulge
4 „ibovnicii" (aici): regii şi căpeteniile lui Iuda.
5 „calea": purtarea; comportamentul; orientarea.
6 Păstorii, meniţi să pască turmele, vor ajunge să fie păstoriţi de vânt.
7 Literal: „Viu sunt Eu"; echivalentul jurământului: „Pe viaţa Mea!"
8 T. M.: „inel în mâna Mea cea dreaptă". Desigur, ar putea fi vorba de un inel cu pecete, dar aici imaginea e mult mai puternică: pecete scrisă (întipărită) pe mâna Mea cea dreaptă. Expresia poate fi întâlnită şi în Cântarea Cântărilor: „O, pune-mă pe inimă pecete, /pecete vreau să fiu pe braţul tău!" (8, 6).

25 şi te voi da în mâna celor ce-ţi caută viaţa, în faţa celor de care-ţi este frică: în mâna Caldeilor.
26 Pe tine şi pe mama care te-a născut vă voi azvârli într-o ţară în care nu te-ai născut, dar în care vei muri.
27 Iar ei nicicum nu se vor mai întoarce în ţara după care sufletul lor tânjeşte.
28 Lipsit de cinste este Iehonia, precum un vas netrebnic, pentru că doborât a fost şi aruncat într-o ţară pe care n-o ştia.
29 Pământule, pământule, ascultă cuvântul Domnului:
30 Înscrie-l9 pe bărbatul acesta: «Om Izgonit»10; că nimeni din seminţia lui nu va ajunge să şadă pe tronul lui David, să mai domnească-n Iuda.

23

Profeţie mesianică. Păstorii buni şi răi. Regele drept ce va să vină. Domnul împotriva profeţilor mincinoşi.

1 [Vai vouă], păstori care pierdeţi şi risipiţi oile păşunii Mele!
2 De aceea, aşa zice Domnul împotriva celor ce pasc poporul Meu: Voi aţi risipit oile Mele şi le-aţi scos afară şi nu le-aţi cercetat. Iată, Eu Mă voi răzbuna asupra voastră pe potriva faptelor voastre celor rele.
3 Şi voi aduna înlăuntru rămăşiţa poporului Meu din fiece ţară în care i-am alungat şi-i voi aşeza în păşunea lor; şi vor creşte şi se vor înmulţi.
9 „Înscrie-l" = trece-i numele şi rangul în cronica arborelui genealogic.
10 T. M.: „Fără-copii"; unul care n-a izbutit în zilele lui.
4 Şi le voi ridica păstori care-i vor hrăni; şi nu se vor mai teme, nici se vor mai înfricoşa, zice Domnul.
5 Iată, vin zilele zice Domnul când îi voi ridica lui David o Odraslă-ndreptăţită1; un Rege va domni şi va înţelege2 şi va face judecată şi dreptate pe pământ.
6 În zilele Lui se va mântui Iuda şi Israel va locui cu încredere3. Iată numele cu care-L vor chema: «Domnul-Dreptatea-noastră».
7 De aceea:4 Iată, vin zilele zice Domnul când nu se va mai spune: «Viu este Domnul, Cel ce a scos casa lui Israel din ţara Egiptului»,
8 ci: «Viu este Domnul, Cel ce a scos şi a adunat seminţia casei lui Israel din ţara de la miază-noapte şi din toate ţările în care îi risipise, pentru ca să locuiască ei în ţara lor»".
9 Despre profeţi:5 Inima în mine s-a zdrobit, oasele mele toate s-au clătinat, devenit-am ca un

bărbat sfărâmat în ţărână, ca un om pe care vinul l-a-ntrecut, din pricina Domnului şi din
1 „odraslă”: lăstar de-abia ivit din rădăcină sau tulpină şi care, la rându-i, va lăstări; sensul primar este acela de „răsărit” (punct cardinal sau timpul când se iveşte soarele); folosit în limbajul profetic, termenul Îl indică pe Mesia. - „îndreptăţită”, în sensul de „justă”, „justificată”, „legitimă”; îndreptăţirea sau dreptatea sunt valori asociate frecvent profilului mesianic (vezi mai jos).
2 „va înţelege”: va avea inteligenţă comprehensivă.
3 „cu încredere”: în siguranţă.
4 Versetele 7 şi 8 repetă, aproape cuvânt de cuvânt, textul din 16, 14-15. Este motivul probabil pentru care originalul Septuagintei le aşază la sfârşitul capitolului 23.
5 Urmează o seamă de diatribe împotriva falşilor profeţi, uneori de o ascuţime care pare a afecta tagma ca atare; acestea, prin pana unui profet!

pricina strălucirii slavei Sale.
10 „Că din pricina acestora6 a plâns pământul, păşunile pustiei s-au uscat. Alergarea lor se-mpiedică în rele şi tot aşa tăria lor.
11 Că preot şi profet s-au pângărit, până şi-n casa Mea le-am văzut răutăţile.
12 De aceea facă-li-se calea spre lunecare-n întuneric; în ea se vor împiedica şi vor cădea; că rele voi aduce Eu asupră-le în anul cercetării lor.
13 şi-n profeţii Samariei am văzut fărădelegi; au profeţit în numele lui Baal şi l-au făcut pe poporul Meu Israel să rătăcească.
14 Dar în profeţii Ierusalimului văzut-am lucruri groaznice, de vreme ce săvârşeau adulter şi umblau întru minciuni şi sprijineau mâinile răufăcătorilor pentru ca nimeni să nu se-ntoarcă din calea lui cea rea; Ei sunt pentru Mine ca Sodoma, iar locuitorii de acolo, ca Gomora.
15 De aceea, aşa zice Domnul: Iată, Eu îi voi hrăni cu durere, şi apă amară le voi da de băut; că de la profeţii Ierusalimului s-a răspândit în tot pământul spurcăciunea.
16 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Nu ascultaţi la vorbele profeţilor, că-n zadar îşi închipuie loruşi vedenii; din propria lor inimă vorbesc, iar nu din gura Domnului.
17 Ei le spun celor ce leapădă cuvântul Domnului: «Pace va fi vouă!». Şi tuturor celor ce umblă întru poftele lor şi oricui umblă-ntru rătăcirea inimii sale: «Nici un rău nu va veni asupră-ţi!».
18 Dar cine oare a stat în adâncul7
6= a falşilor profeţi.
7 Hypostema, cuvânt rar, folosit de numai trei ori în Sfânta Scriptură, cuprinde ideea unui suport pe care se reazemă ceva de deasupra: „bază”, „fundaţie”, „temelie”, dar şi pe aceea de spaţiu interior inaccesibil sau, oricum, greu accesibil. În T. M.: „sfatul”; aici însă e mai mult: adâncul de taină al lui Dumnezeu ca reazem al lumii.
Domnului şi I-a văzut cuvântul? cine a ascultat şi a auzit?
19 Iată, cutremur de la Domnul: mânie se-aruncă-n cutremur, vârtej se va roti pe deasupra necredincioşilor;
20 şi urgia Domnului nu va mai da înapoi până când El o va fi-mplinit până când El o va fi-ntărit după sfatul inimii Lui. La sfârşitul zilelor, ei o vor înţelege.
21 Pe profeţi nu i-am trimis, dar ei aleargă; către ei n-am grăit, dar ei profeţesc!...
22 Dar dacă ei ar fi stat în sfatul Meu şi ar fi ascultat la cuvintele Mele, atunci Mi-ar fi întors poporul de la faptele cele rele.
23 Eu sunt un Dumnezeu de aproape, zice Domnul, iar nu un Dumnezeu de departe.
24 Se va ascunde oare cineva în locuri ascunse fără ca Eu să-l văd? Oare nu umplu Eu cerul şi pământul? zice Domnul.
25 Am auzit ce spun profeţii, cum anume profetizează ei minciuni în numele Meu, zicând: «Azi-noapte am avut un vis!».8
26 Până când vor fi acestea în inima acelor profeţi care profeţesc minciuni vestind voile inimilor lor?
27 ale celor ce, prin visele pe care şi le povestesc unii altora, îi fac [pe oameni]
8 Unele vise pot fi căi ale revelaţiei dumnezeieşti, altele însă pot fi înşelătoare sau, pur şi simplu, pretexte pentru şarlatanie. Important e discernământul asupra originii şi conţinutului.

să uite legea Mea, aşa cum părinţii lor Mi-au uitat numele în [închinarea lor la] Baal?
28 Profetul care a visat, să-şi povestească visul, iar cel căruia îi este cuvântul Meu, cuvântul Meu întru adevăr să-l povestească. Ce are de-a face pleava cu grâul? Aşa-i cu cuvintele Mele, zice Domnul.
29 Iată, oare nu sunt cuvintele Mele ca focul zice Domnul şi ca un ciocan care taie piatra?
30 Iată, de aceea sunt Eu împotriva profeţilor zice Domnul Dumnezeu -, a celor ce-Mi fură cuvintele, fiecare de la vecinul său.9
31 Iată, Eu sunt împotriva profeţilor care scornesc vorbe profetice şi-şi dormitează somnul.10
32 De aceea, iată, Eu sunt împotriva profeţilor care profeţesc vise mincinoase şi, povestindu-le, Îmi înşală poporul cu minciunile şi rătăcirile lor. Dar nu Eu i-am trimis şi nu Eu le-am poruncit; ca atare, ei nu-i vor fi acestui popor de nici un folos.
33 Şi dacă poporul acesta, sau preotul, sau profetul, va întreba: «Care este povara domnului11?», atunci tu le vei
9 Prin imitaţie şi impostură, falşii profeţi „împrumută" termenii şi tonul limbajului profetic autentic spre a crea impresia de autenticitate; în fapt, e un furt.
10 Somnul falşilor profeţi nu e un somn adevărat, înlăuntrul căruia se produc visele, ci o moţăială al cărei „vis" nu poate fi altceva decât un produs al zonei confuze dintre conştient şi subconştient. Observaţie de mare subtilitate, omisă în T. M.
11 Versetele 33-40 sunt construite în jurul unui cuvânt-cheie. În ebraică, massa înseamnă, pe de-o parte, „mesaj" (rostit cu voce tare), pe de alta, „povară". Grecescul lemma are aceeaşi dublă semnificaţie: în general, tot ceea ce iei sau primeşti, „câştig", „profit", dar şi „luare" în posesie de către puterea divină, de unde: „inspiraţie", „profeţie". Aşadar, mandatul profetic este „povara" pe care Dumnezeu o pune pe grumazul alesului Său. Ieremia protestează împotriva adversarilor săi, profeţii mincinoşi, care, prin abuz şi impostură, îşi atribuie o asemenea povară.
spune: «Voi sunteţi povara, şi Eu vă voi prăvăli», zice Domnul.
34 Pe profetul şi pe preoţii şi pe cei din popor care vor zice: «Povara Domnului», ei bine, pe omul acela Mă voi răzbuna, pe el şi pe casa lui.
35 Aşa veţi grăi fiecare către aproapele său şi fiecare către fratele său: «Ce a răspuns Domnul?» şi: «Ce a zis Domnul?»
36 Şi să nu mai pomeniţi de «povara Domnului», căci povară îi va fi omului cuvântul său.
37 Dar din ce pricină - [vei spune] a grăit Domnul Dumnezeul nostru?
38 De aceea, aşa grăieşte Domnul Dumnezeul nostru: Pentru că tu ai spus cuvântul acesta: «Povara Domnului», cu toate că Eu v-am trimis cuvânt: Nu veţi spune «Povara Domnului»,
39 de aceea, iată, Eu vă apuc şi vă prăvălesc, pe voi şi cetatea pe care v-am dat-o, vouă şi părinţilor voştri;
40 şi voi aduce peste voi ocară veşnică şi veşnică necinste, de neuitat".
24
Cele două coşuri de smochine.1
1 Domnul mi-a arătat două coşuri de smochine puse în faţa templului Domnului, după ce Nabucodonosor, regele
1 Ideea centrală a acestei viziuni este aceea că selecţia oamenilor se face în circumstanţe extreme, în condiţii-limită, cum a fost captivitatea babilonică a fiilor lui Israel.

Babilonului, îi dusese în robie pe Iehonia, fiul lui Ioiachim, regele lui Iuda, şi pe principi şi pe meşteri şi pe cei prinşi şi pe cei legaţi care au fost scoşi afară din Ierusalim şi duşi în Babilon.
2 În unul din coşuri erau smochine foarte bune, cum sunt smochinele timpurii, iar în coşul celălalt erau smochine foarte rele, care, de rele ce erau, nu se puteau mânca.
3 Şi a grăit Domnul către mine: „Ce vezi, Ieremia?" Şi am răspuns: „Smochine; smochinele cele bune sunt foarte bune, iar cele rele sunt foarte rele: atât de rele, că nu se pot mânca".
4 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
5 „Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Ca pe aceste smochine bune, aşa îi voi recunoaşte Eu, spre binele lor, pe Iudeii care-au fost duşi în robie, cei pe care Eu i-am strămutat din locul acesta în ţara Caldeilor.
6 Şi spre binele lor Îmi voi aţinti ochii asupră-le, şi spre binele lor îi voi reaşeza2 în ţara aceasta; şi-i

voi zidi şi nu-i voi dărâma şi-i voi sădi şi nu-i voi smulge.
7 Şi le voi da inimă ca să Mă ştie că Eu sunt Domnul; şi ei Îmi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi lor Dumnezeu3, pentru că din toată inima lor se vor întoarce la Mine.4
8 Şi precum smochinele cele rele, care, de rele ce sunt, nu se pot mânca zice Domnul -, aşa voi face cu Sedechia, regele lui Iuda, şi cu dregătorii lui şi
2 Apokathistemi = „a restaura"; „a restabili"; „a readuce pe cineva sau ceva în starea dintâi".
3 Popor dumnezeu: cei doi poli ai vechiului legământ dintre Domnul şi Israel.
4 Condiţia restaurării: întoarcerea sinceră şi totală („din toată inima") la Dumnezeu.
cu rămăşiţa Ierusalimului, cei rămaşi în ţara aceasta5 şi cei ce locuiesc în Egipt6.
9 Şi-i voi face să se risipească prin toate regatele pământului, şi vor fi de ocară şi de poveste şi [ţinte] de ură şi de blestem în tot locul în care Eu i-am alungat.
10 Şi-mpotriva lor voi trimite foamete şi moarte şi sabie, până ce vor pieri din ţara pe care le-o dădusem".7
25
Robia babilonică. Pedepsirea neamurilor.
1 Cuvântul ce s-a făcut către Ieremia cu privire la întregul popor al lui Iuda, în cel de al patrulea an al lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda,1
2 pe care el l-a grăit către întregul popor al lui Iuda şi către locuitorii Ierusalimului, zicând:
3 „Din cel de al treisprezecelea an al lui Iosia, fiul lui Amos, regele lui Iuda, şi până astăzi, adică timp de douăzeci şi trei de ani, am grăit către voi, sculându-Mă dis-de-dimineaţă şi vorbind;
4 şi i-am trimis la voi pe robii Mei, profeţii, devreme trimiţându-i (dar voi n-aţi ascultat şi cu urechile voastre n-aţi auzit):
5 Întoarceţi-vă fiecare din calea sa cea rea şi de la năravurile voastre cele rele,
5= Cei ce, pesemne, pactizaseră cu ocupanţii şi scăpaseră de exil.
6= Cei ce, probabil de frica apropierii lui Nabucodonosor, se refugiaseră în Egipt.
7 T. M. adaugă: „lor şi părinţilor lor".
1 T. M. adaugă: „adică în primul an al lui Nabucodonosor, regele Babilonului".

şi veţi locui în ţara pe care Eu v-am dat-o vouă şi părinţilor voştri din veac până-n veac.
6 Nu mergeţi după dumnezei străini, cărora să le slujiţi şi la care să vă închinaţi, ca să nu-Mi stârniţi mânia prin faptele mâinilor voastre şi să vă fac rău.
7 Dar voi nu m-aţi ascultat.
8 De aceea, aşa zice Domnul: De vreme ce voi n-aţi dat crezare cuvintelor Mele,
9 iată, Eu voi trimite şi voi aduce neamul de la miază-noapte2; împotriva acestei ţări îl voi aduce şi împotriva locuitorilor ei (şi a tuturor neamurilor dimprejurul ei) şi-i voi pustii şi-i voi da spre nimicire şi batjocură şi ocară veşnică.
10 De printre ei voi nimici orice glas al bucuriei şi glas al veseliei şi orice glas de mire şi glas de mireasă, mireasma mirului şi lumina sfeşnicului.
11 şi-ntreaga ţară va fi spre stingere, iar ei vor sluji printre neamuri3 vreme de şaptezeci de ani4.
12 Iar după ce se vor împlini aceşti şaptezeci de ani, Eu Mă voi răzbuna împotriva acelui neam: spre veşnică pustiire îl voi da.
13 Şi voi aduce peste ţara aceasta toate cuvintele pe care Eu le-am grăit împotriva ei, toate câte sunt scrise în cartea aceasta, pe care le-a profeţit Ieremia asupra tuturor neamurilor;
2 T. M. adaugă: „voi trimite la Nabucodonosor, regele Babilonului, robul Meu". Aşadar, păgânii înşişi sunt servitorii Domnului, instrumente prin care Dumnezeu intervine şi lucrează în istorie.
3 T. M.: „îi vor sluji regelui Babilonului".
4= cifră rotundă pentru durata exilului babilonic.
14 că le-au slujit lor, atunci când ele erau neamuri multe şi regi mari; şi le voi plăti după faptele lor şi după lucrurile mâinilor lor.5
15 Aşa a grăit Domnul, Dumnezeul lui Israel: Ia din mâna Mea acest pahar de vin curat şi vei da de băut tuturor neamurilor la care Eu te trimit.
16 Iar ei vor bea şi vor vărsa şi vor înnebuni de dinaintea săbiei pe care Eu o trimit printre ei".
17 Iar eu am luat paharul din mâna Domnului şi le-am dat de băut tuturor neamurilor la care Domnul m-a trimis:

18 Ierusalimul şi cetăţile lui Iuda şi regii lui Iuda şi principii săi, ca să-i dea spre pustiire şi spre stingere şi spre batjocură;
19 şi Faraon, regele Egiptului, şi slugile lui şi boierii săi şi poporul său întreg
20 şi toată adunătura6 lui; şi toţi regii Filistenilor; şi Ascalonul şi Gaza şi Ecronul şi rămăşiţa Aşdodului;
21 şi Idumeea şi Moabul şi fiii lui Amon
22 şi regii Tirului şi regii Sidonului şi regii de dincolo de mare;
23 şi Dedan şi Teman şi Buz şi toţi cei care-şi rad chipul împrejur
24 şi toată adunătura care locuieşte-n pustiu
25 şi toţi regii Elamului şi toţi regii Perşilor
26 şi toţi regii de la miază-noapte, cei de departe şi cei de aproape fiecare cu fratele său şi toate regatele care se află pe faţa pământului.7
5 LXX plasează versetele 15-38 în capitolul 32.
6 „adunătură": oameni amestecaţi, fără o anume identitate de grup.
7 Popoarele aflate sub ameninţare par a fi împărţite în patru grupe: 1. Egiptul; 2. la vest, Filistenii; 3. la est, Edomul, Moabul şi Amonul; 4. la sud-est, Dedanul, Temanul şi Buzul (BJ). Prin „toţi regii" (T. M.: „toate regatele") de la miază-noapte se înţeleg Asiria şi Babilonia, de unde se revărsau cele mai multe şi mai devastatoare invazii.
1151
27 „Şi le vei grăi: Aşa zice Domnul Atotţiitorul: Beţi şi îmbătaţi-vă; veţi vărsa şi veţi cădea şi nu vă veţi ridica de dinaintea săbiei pe care Eu o trimit printre voi.
28 Şi va fi că atunci când ei nu vor vrea să-ţi ia paharul din mână ca să bea, tu le vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Negreşit, veţi bea!
29 Că Eu încep să chinui cetatea-n care numele Meu este chemat, iar voi nicicum nu veţi rămâne cu faţa curată; că sabie chem asupra tuturor celor ce locuiesc pământul.
30 Iar tu le vei profeţi toate cuvintele acestea şi vei zice: Domnul din înălţime va striga cu putere, din locaşul Său cel sfânt Îşi va ridica glasul; pe locul Său va rosti cuvânt; ca oamenii ce calcă strugurii în lin8 va fi răspunsul Său asupra tuturor celor ce locuiesc pământul,
31 şi chiar asupra marginii pământului. Că are Domnul o judecată cu neamurile: la judecată intră cu tot trupul,9 iar necredincioşii vor fi daţi săbiei, zice Domnul.
32 Aşa grăieşte Domnul: Iată, rele vin de la un neam la altul şi grozavă-nvolburare se ridică de la marginea pământului.
33 Şi răniţi de la Domnul vor fi în ziua
8 E vorba de vinul (mustul) ce se obţinea prin zdrobirea strugurilor, cu picioarele desculţe, în lin; metaforă pentru zdrobirea duşmanilor, folosităşi în Ap 14, 19 (vezi nota).
9 „cu tot trupul": cu fiecare om în parte.
Domnului10, de la o margine a pământului pân' la cealaltă margine a pământului; nu vor fi îngropaţi: ca un gunoi se vor afla pe faţa pământului.
34 Urlaţi, păstori, şi strigaţi, şi tânguiţi-vă, voi, berbeci ai turmelor,11 că zilele vi s-au plinit spre-njunghiere şi veţi cădea ca berbecii de soi.
35 Scăpare nu va fi pentru păstori, nici mântuire pentru berbecii turmelor.
36 Strigare de păstori se-aude şi zbieret de turme şi berbeci, că Domnul le-a nimicit păşunile.
37 Nimicite vor fi rămăşiţele păcii din faţa aprinderii mâniei Mele.
38 Ca un leu şi-a părăsit culcuşul, că pustie li s-a făcut lor ţara de dinaintea săbiei celei mari".12
26
Despre dărâmarea Ierusalimului. Ieremia arestat şi judecat.1
1 La începutul domniei lui Ioiachim, fiul lui Iosia, s-a făcut cuvântul acesta de la Domnul:
2 „Aşa grăit-a Domnul: Stai în curtea casei Domnului; şi tuturor Iudeilor şi tuturor celor ce vin să se închine în
10 „în ziua Domnului": în ziua când Domnul va veni; T. M.: „în ziua aceea".
11 „berbecii turmelor": masculii de care ascultă oile.
12 Gramatical şi logic, text dificil; singularul „leu" (cine?: Dumnezeu? Nabucodonosor?) este urmat de un plural, „ei" (de asemenea, fără nici o determinare). Exegetic, ar putea fi procedeul stilistic folosit deseori de profeţi, potrivit căruia cauza e precedată de efect (motiv pentru care evenimente

viitoare sunt prezentate la timpul trecut,ca şi cum ele ar fi avut loc).
1 În LXX textul acestui capitol este cuprins în capitolul 33.

casa Domnului le vei grăi toate cuvintele pe care Eu ţi-am poruncit să le grăieşti către ei; nici un cuvânt să nu-l ţii sub tăcere.
3 Poate că vor auzi şi se vor întoarce fiecare din calea sa cea rea; atunci Eu voi pune capăt relelor pe care socotesc să le fac împotriva lor din pricina faptelor lor celor rele.
4 Şi vei zice: Aşa grăit-a Domnul: Dacă nu Mă veţi asculta, să umblaţi adică în rânduielile Mele pe care Eu vi le-am pus înainte,
5 să ascultaţi cuvintele servilor Mei, profeţii, pe care Eu îi trimit la voi dis-de-dimineaţă (că i-am trimis, dar voi nu m-aţi ascultat),
6 atunci voi face casa aceasta precum Şilo2, iar cetatea aceasta o voi face blestem pentru toate neamurile pământului".
7 Atunci preoţii şi profeţii mincinoşi şi tot poporul l-au auzit pe Ieremia grăind cuvintele acestea în casa Domnului.
8 Şi a fost că după ce Ieremia a încetat să grăiască tot ceea ce Domnul îi poruncise să spună către tot poporul, preoţii şi profeţii mincinoşi şi tot poporul au pus mâna pe el zicând: „Cu moarte vei muri!,
9 că ai profeţit în numele Domnului, zicând: «Această casă fi-va precum Şilo, iar cetatea aceasta va fi golită de locuitori!»". şi-ntreg poporul s-a adunat împotriva lui Ieremia în casa Domnului.
10 Şi auzind principii lui Iuda cuvântul acesta, s-au suit din casa regelui în casa Domnului şi au stătut la intrarea porţii celei noi.
2 Despre Şilo vezi nota de la 7, 12.
11 Iar preoţii şi profeţii mincinoşi au zis către principi şi către tot poporul: „Judecată de moarte [i se cuvine] acestui om, pentru că a profeţit împotriva acestei cetăţi, aşa cum aţi auzit cu urechile voastre".
12 Atunci Ieremia a grăit către principi şi către tot poporul, zicând: „Domnul m-a trimis să profeţesc împotriva acestei case şi împotriva acestei cetăţi toate cuvintele pe care le-aţi auzit.
13 Şi acum, îmbunătăţiţi-vă căile şi faptele, ascultaţi glasul Domnului, iar Domnul va pune capăt relelor pe care le-a rostit împotriva voastră.
14 Iată, eu sunt în mâinile voastre; faceţi cu mine aşa cum credeţi că e de folos şi cum vi se pare vouă mai bine.
15 Să ştiţi însă cu toată tăria: dacă mă veţi ucide, sânge nevinovat aduceţi asupra voastră şi asupra acestei cetăţi şi asupra locuitorilor ei; că-ntru adevăr m-a trimis la voi Domnul, ca în urechile voastre să grăiesc toate cuvintele acestea".
16 Atunci principii şi-ntregul popor au zis către preoţi şi către profeţii mincinoşi: „Acestui om nu i se cuvine judecată de moarte, fiindcă el ne-a vorbit în numele Domnului Dumnezeului nostru".
17 Şi s-au ridicat bărbaţi dintre cei mai bătrâni ai ţinutului şi au grăit către-ntreaga adunare a poporului:
18 „Miheia din Moreşet a trăit în zilele lui Iezechia, regele lui Iuda, şi a grăit către-ntregul popor al lui Iuda: «Aşa grăieşte Domnul: Sionul va fi arat ca o ţarină, Ierusalimul va deveni morman de pietre, iar muntele casei [acesteia], o leasăpădureaţă»3.
3 Miheia e citat din memorie, uşor diferit.

19 L-au omorât cumva Iezechia şi-ntregul Iuda? Oare n-a fost că ei s-au temut de Domnul şi că s-au rugat în faţa Domnului şi că Domnul a pus capăt relelor pe care le rostise împotriva lor? Noi însă am săvârşit răutăţi mai mari împotriva propriilor noastre suflete".
20 Şi era [încă] un om care profeţea în numele Domnului, anume Urie, fiul lui Şemaia, din Chiriat-Iearim, şi el a profeţit asupra acestei ţări pe potriva tuturor cuvintelor lui Ieremia.
21 Iar regele Ioiachim şi principii toţi, auzind toate cuvintele lui, căutau să-l ucidă; dar Urie a aflat şi s-a dus în Egipt.
22 Regele însă a trimis oameni în Egipt;
23 aceştia l-au scos de acolo şi l-au adus în faţa regelui, iar acesta l-a lovit cu sabia şi l-a aruncat în groapa de obşte a oamenilor de rând4.
24 Ieremia însă avea asupră-i mâna lui Ahicam, fiul lui Şafan5, ca să nu fie dat în mâinile poporului

ca să fie ucis.
27
Jugul, simbol al supunerii faţă de regele Babilonului.1
4 Literal: „în groapa fiilor poporului său".
5 Şafan era scribul (secretarul) regelui Iosia, cel ce, potrivit relatării din 4 Rg 22, 8-10, i-a citit acestuia „cartea legii" descoperită în templu la 622. Tot el, împreună cu fiul său Ahicam, a fost trimis de rege s-o consulte pe proorociţa Hulda. Se pare că Ieremia avea relaţii strânse cu familia lui Şafan.
1 Septuaginta cuprinde versetele 1-16 în capitolul 34 (dar cu o numerotare diferită). T. M. le-a adăugat o seamă de note şi precizări pe care versiunea de faţă le include în paranteze simple. Numerotarea versetelor 1-16 o urmează pe aceea din vechile ediţii româneşti.
1 (La începutul domniei lui Sedechia2, fiul lui Iosia, fost-a cuvântul acesta de la Domnul către Ieremia). „Aşa grăit-a Domnul: Fă-ţi nişte curele şi juguri3 şi pune-ţi-le împrejurul grumazului.
2 Şi le vei trimite la regele Idumeii şi la regele Moabului şi la regele fiilor lui Amon şi la regele Tirului şi la regele Sidonului, prin mâinile trimişilor lor care vin să se întâlnească la Ierusalim pe lângă Sedechia, regele lui Iuda.
3 Şi le vei porunci să le spună stăpânilor lor: Aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel! Aşa le veţi grăi stăpânilor voştri:
4 Eu am făcut pământul, cu puterea Mea cea mare şi cu braţul Meu cel înalt, şi-l voi da oricui va fi plăcut înaintea ochilor Mei.
5 Pământul i l-am dat lui Nabucodonosor, regele Babilonului, ca să-l slujească, precum şi fiarele câmpului, ca să muncească pentru el. (Toate neamurile îi vor sluji lui şi fiului său şi fiului fiului său, până când îi va veni vremea, şi lui şi ţării lui; popoare multe şi regi mari îi vor sluji).
6 Iar neamul şi regatul, pe toţi cei ce nu-şi vor pune grumajii sub jugul regelui Babilonului, îi voi cerceta cu sabie şi cu foamete zice Domnul până ce se vor mistui în mâna lui.
7 Voi să nu ascultaţi de profeţii voştri cei mincinoşi, nici de cei ce vă ghicesc,
2După o variantă ebraică: Ioiachim.
3 E vorba de un jug de lemn, asemenea celui de la grumazul boului. Cele două bare, de sus şi de jos, erau legate în vechime prin două curele de piele, toate înconjurând astfel grumazul animalului. Deseori însă numirile lor se amestecă, ceea ce explică pluralul acolo unde se pare că nu trebuie; „jug" era numită şi fiecare bară sau curea în parte.

nici de cei ce vă prevestesc prin mijlocirea viselor, nici de cei ce vă descântă, nici de cei ce vrăjesc, de cei ce vă spun: «Nicicum nu veţi lucra pentru regele Babilonului!»;
8 căci profeţiile lor vă mint, ca să vă îndepărteze de ţara voastră.4
9 Dar neamul care-şi va pune grumazul sub jugul regelui Babilonului şi-i va sluji, pe acela îl voi lăsa în propria lui ţară şi o va lucra şi va locui în ea.
10 Potrivit acestor cuvinte i-am grăit şi lui Sedechia, regele lui Iuda, zicându-i: Plecaţi-vă grumazul
11 şi slujiţi regelui Babilonului! Că ei vă profeţesc minciuni;
12 că nu Eu i-am trimis zice Domnul să profeţească minciuni în numele Meu şi să vă nimicească. Veţi pieri, voi şi profeţii voştri care cu strâmbătate vă profeţesc şi vă mint.
13 Le-am grăit şi preoţilor, şi la tot poporul acesta, zicând: Aşa grăieşte Domnul:
14 Nu ascultaţi de cuvintele profeţilor care vă profeţesc, zicând: «Iată, vasele casei Domnului5 se vor întoarce din Babilon!», că minciuni vă profeţesc. (Nu-i ascultaţi; slujiţi-i regelui Babilonului şi veţi trăi. De ce să devină cetatea aceasta o ruină?).
15 Nu Eu i-am trimis. Şi, la urma urmelor, sunt ei profeţi? Dacă-ntru ei este cuvântul Domnului, atunci să dea faţă cu mine, că aşa a zis Domnul.
16 Cât despre vasele rămase, pe care nu le-a luat regele Babilonului atunci
4 Ideea: e preferabil să vă supuneţi ocupantului în propria voastră ţară decât ca acesta să vă ducă robi în ţară străină; (aceasta, pentru că Nabucodonosor este „robul Domnului").
5 Odoarele templului capturate de Nabucodonosor în vremea regelui Iehonia (4 Rg 24, 13).
când l-a dus pe Iehonia din Ierusalim, ele vor fi duse în Babilon zice Domnul -, (unde vor rămâne până-n ziua când Eu le voi cerceta; atunci le voi scoate şi le voi întoarce în locul acesta)".6
28

Cearta cu Anania, profetul mincinos.1
1 Şi a fost că în cel de al patrulea an al domniei lui Sedechia, regele lui Iuda, anume în cea de a cincea lună, atunci profetul cel mincinos Anania, fiul lui Azur, din Gabaon, mi-a vorbit în casa Domnului, în faţa preoţilor şi a-ntregului popor, zicând:
2 „Aşa grăieşte Domnul: Am sfărâmat jugul regelui Babilonului!
3 Încă doi ani de zile, şi Eu voi întoarce aici, în locul acesta, vasele casei Domnului,
4 şi pe Iehonia şi pe cei robiţi ai lui Iuda; că voi sfărâma jugul regelui Babilonului".
5 Atunci Ieremia i-a vorbit lui Anania în faţa-ntregului popor şi-n faţa preoţilor ce stăteau în casa Domnului.
6 A zis Ieremia: „Aşa, într-adevăr, să facă Domnul!: Adeverească-ţi cuvântul pe care-l profeţeşti, anume să se-ntoarcă din Babilon la locul acesta vasele casei Domnului şi toţi cei înstrăinaţi acolo!
7 Ascultaţi însă cuvântul Domnului pe care eu îl grăiesc în auzul vostru şi-n auzul întregului popor.
6 Odoarele templului s-au întors acasă din ordinul lui Cirus (Ezr 1, 7-11).
1 În Septuaginta, capitolul 35.

8 Profeţii care au fost înaintea mea şi cu mult înaintea voastră au profeţit şi ei, pentru multe ţări şi pentru mulţi regi, război;
9 cât despre profetul care profeţeşte pacea: când cuvântul său se plineşte, atunci vor recunoaşte ei profetul pe care într-adevăr Dumnezeu l-a trimis lor".
10 Atunci, în faţa-ntregului popor, a luat Anania jugurile de pe grumazul lui Ieremia şi le-a sfărâmat.
11 Şi a grăit Anania în faţa-ntregului popor, zicând: „Aşa zice Domnul: Aşa voi sfărâma jugul regelui Babilonului de pe grumajii tuturor neamurilor!"
12 Iar Ieremia s-a dus în calea sa. Atunci, după ce Anania îi sfărâmase jugurile de pe grumaz, fost-a cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:
13 „Du-te şi vorbeşte-i lui Anania, zicând:
14 Aşa grăit-a Domnul: Tu ai sfărâmat juguri de lemn; dar în locul lor eu voi face juguri de fier. Fiindcă astfel grăit-a Domnul: Eu jug de fier am pus pe grumajii tuturor neamurilor: să-i slujească regelui Babilonului".
15 Şi i-a zis Ieremia lui Anania: „Nu Domnul te-a trimis; iar tu l-ai făcut pe poporul acesta să se încreadă-n minciună.
16 De aceea, aşa grăit-a Domnul: Iată, Eu te nimicesc de pe faţa pământului; în chiar anul acesta vei muri (fiindcă tu ai propovăduit nesupunere faţă de Domnul)".
17 Şi a murit în luna a şaptea.
29
Scrisoarea lui Ieremia către cei din robie. Profeţie împotriva lui Şemaia.1
1 Acestea sunt cuvintele cărţii pe care Ieremia a trimis-o din Ierusalim bătrânilor robimii şi preoţilor şi profeţilor mincinoşi, epistolă către Babilon, pentru robime şi pentru tot poporul2
2 (aceasta, după ce regele Iehonia părăsise Ierusalimul împreună cu regina şi cu eunucii şi cu toţi oamenii liberi şi cu sclavii şi meşterii),
3 [trimisă] prin Eleasa, fiul lui Şafan, şi prin Ghemaria, fiul lui Hilchia, pe care Sedechia, regele lui Iuda, i-a trimis în Babilon la regele Babilonului:
4 „Aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel, despre robimea pe care Eu am făcut-o să fie dusă departe de Ierusalim:
5 Zidiţi case şi locuiţi-le, sădiţi grădini şi mâncaţi-le roada.
6 Luaţi-vă femei şi naşteţi fii şi fiice; fiilor voştri luaţi-le femei, pe fetele voastre măritaţi-le şi înmulţiţi-vă şi nu vă împuţinaţi.
7 Căutaţi pacea ţării în care Eu v-am înstrăinat şi rugaţi-vă Domnului pentru ea,3 fiindcă-n pacea ei va fi pacea
1 În Septuaginta, capitolul 36.
2 E vorba de scrisoarea pe care Ieremia a trimis-o, după toate probabilităţile, la doi sau trei ani după deportarea din 597. În Babilon, profeţii mincinoşi întreţineau iluzia deportaţilor că exilul va fi de scurtă durată şi că se vor întoarce curând acasă. Realist şi sigur pe viziunile sale anterioare (cele două coşuri cu smochine, 24, 1-10), prin care ştia că acest exil va fi de lungă durată şi că avea darul

de a-l purifica pe adevăratul Israel —, Ieremia îndeamnă la aşezare şi rânduială.
3 Textual: „pentru ei” (locuitorii acelei ţări).

voastră.
8 Că aşa grăieşte Domnul: Să nu vă înşele profeţii mincinoşi care sunt printre voi; să nu vă înşele prezicătorii voştri şi să nu ascultaţi de visele pe care le visaţi;
9 fiindcă ei în numele Meu vă profeţesc neadevăruri; nu Eu i-am trimis.
10 Că aşa grăit-a Domnul: Când şaptezeci de ani vor fi pe cale de a se-mplini în Babilon, Eu vă voi cerceta şi-Mi voi adeveri cuvintele către voi, ca să întoarceţi poporul vostru în locul acesta.
11 Şi voi gândi pentru voi un gând de pace, iar nu de rău, ca să revărs asupra voastră aceste [lucruri bune].
12 Rugaţi-vă Mie, iar Eu vă voi auzi;
13 căutaţi-Mă, şi Mă veţi afla căci Mă veţi căuta cu toată inima voastră -
14 şi Mă voi arăta vouă.
15 Că aţi zis: Datu-ne-a nouă Domnul profeţi în Babilon.4
16 Aşa grăit-a Domnul despre regele care şade pe tronul lui David şi despre tot poporul care trăieşte în cetatea aceasta şi despre fraţii voştri care n-au fost duşi cu voi în robie.
17 Aşa grăieşte Domnul despre aceştia: Iată, voi trimite asupra lor sabie, foamete şi ciumă, şi-i voi face ca smochinele cele stricate care, de rele ce sunt, nu se pot mânca,
18 şi-i voi urmări cu sabie, cu foamete şi cu ciumă, şi-i voi da spre chin în toate regatele pământului, spre blestem şi grozăvie, spre râs şi batjocură în faţa tuturor popoarelor printre care-i voi izgoni,
4 Versetele 16-20, text lacunar în LXX şi transferat aici din T. M.
19 pentru că n-au ascultat cuvintele Mele, zice Domnul, deşi le-am trimis dis-de-dimineaţă pe slujitorii Mei, profeţii, zice Domnul.
20 Iar voi, toţi cei ce sunteţi în robie, pe care v-am trimis din Ierusalim la Babilon, ascultaţi cuvântul Domnului!
21 Aşa grăit-a Domnul despre Ahab şi despre Sedechia: Iată, Eu îi voi da în mâinile regelui Babilonului, iar acela îi va lovi chiar sub ochii voştri.
22 Şi ei vor ajunge de blestem pe toată durata înstrăinării lui Iuda în Babilon; se va zice: «Să facă Domnul cu tine cum a făcut cu Sedechia şi cum a făcut cu Ahab!», pe care regele Babilonului i-a ars în foc
23 din pricina nelegiuirii pe care au făcut-o ei în Israel, că săvârşeau adulter cu femeile concetăţenilor lor şi-n numele Meu grăiau cuvânt pe care nu Eu le-am poruncit să-l grăiască; iar Eu sunt martor, zice Domnul.
24 Iar lui Şemaia Elamitul îi vei spune:
25 Eu nu te-am trimis în numele Meu. Iar lui Sofonie preotul, fiul lui Maaseia, spune-i:
26 Domnul te-a făcut preot în locul lui Iehoiada preotul, să fii tu în casa Domnului cârmuitor peste tot omul care profeţeşte şi peste tot omul care vorbeşte-n dodii:5 în închisoare îi vei pune şi-n temniţa jilavă.
27 Şi acum, de ce v-aţi năpustit voi grămadă asupra lui Ieremia din Anatot, cel ce v-a profeţit?
28 Oare nu pentru aceasta l-am trimis? că-n curgerea acestei luni a făcut trimitere la voi în Babilon, zicând: Mai e
5 Maino (printre altele) = a fi lovit de delir profetic. T. M.: tot exaltatul care o face pe profetul.

încă mult! Zidiţi case şi locuiţi-le, sădiţi grădini şi mâncaţi-le roada”.
29 Iar Sofonie a citit cartea în auzul lui Ieremia.
30 şi s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând: „Fă trimitere către cei din robime şi spune-le:
31 Aşa grăieşte Domnul despre Şemaia Elamitul: De vreme ce Şemaia v-a profeţit fără ca Eu să-l fi trimis şi v-a făcut să nădăjduiţi în minciună,
32 de aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu îl voi cerceta pe Şemaia şi pe cei din neamul său: Între voi nu va fi om dintre ei care să vadă binele pe care Eu vi-l voi face vouă; nu-l vor vedea!”
30

Dumnezeu le făgăduieşte Iudeilor întoarcerea din robie.1
1 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia, zicând:2
2 „Aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Scrie într-o carte toate cuvintele pe care Eu le-am grăit către tine.3
3 Că, iată, vin zile zice Domnul când Eu îi voi întoarce pe cei robiţi din poporul Meu Israel şi Iuda, a zis Domnul; şi-i voi întoarce în ţara pe care Eu le-am dat-o părinţilor lor şi o vor lua în stăpânire”.
4 Şi iată cuvintele pe care Domnul le-a grăit despre Israel şi Iuda:
1 În Septuaginta, capitolul 37.
2 În acest capitol şi în cel următor se oglindeşte revirimentul religios şi naţional produs de reforma lui Iosia (622), în contextul căruia Ieremia le anunţă celor din regatul de nord eliberarea din robie şi întoarcerea acasă.
3= cuvintele cuprinse în capitolele 30 şi 31.
5 „Aşa grăit-a Domnul: Glas de-nfricoşare veţi auzi; frică este, nu pace.
6 Întrebaţi şi vedeţi dac-un bărbat e-n stare să nască; [întrebaţi] de frica-ntru care se vor ţine de coapse cătând mântuire. Că Eu pe fiece om l-am văzut: cu mâinile se ţine de coapse;4 feţele lor palide se fac, de şofran.
7 Că mare e ziua aceea şi alta ca ea nu se află şi vreme de strâmtorare îi este lui Iacob, dar din ea se va mântui.5
8 În vremea aceea zice Domnul voi sfărâma jugul de pe grumazul lor şi legăturile lor le voi rupe şi nu vor mai sluji la străini,
9 ci pe Domnul Dumnezeul lor Îl vor sluji, iar Eu pe David, regele lor, li-l voi ridica.6
10 Şi tu, robul Meu Iacob, nu te teme, zice Domnul, nici nu te înspăimânta, Israele, că, iată, Eu te voi scăpa din ţara cea de departe, iar neamul tău îl voi aduce din ţara robiei tale. Şi se va întoarce Iacob şi va trăi în pace şi în linişte şi nimeni nu-l va mai îngrozi.
11 Că Eu cu tine sunt, zice Domnul, ca să te izbăvesc; voi nimici toate popoarele printre care te-am risipit, dar pe tine nu te voi nimici; te voi pedepsi după dreptate, nepedepsit nu te voi lăsa.
12 Aşa grăieşte Domnul: Zdrobire ţi-am adus, dureroasă-ţi este rana.
4 În limbajul biblic, chinul femeii care naşte (ţinându-se cu mâinile de coapse) e imaginea celei mai cumplite dureri.
5 Dublu sens: 1. Iacob va scăpa din strâmtorare (ca fapt); 2. A fost nevoie de strâmtorare pentru ca el să se mântuiască.
6 Versetele 10-11, 15 şi 22: texte lacunare în LXX; preluate din T. M.

13 Nu-i nimeni care să-ţi judece pricina; vindecarea ţi-a fost spre durere, de nici un folos nu-ţi este.
14 Toţi prietenii tăi te-au uitat, de tine nicicum nu vor mai întreba; că Eu te-am izbit cu lovitură de vrăjmaş, cruntă certare: păcatele ţi s-au îngrămădit pe-ntreaga ta nedreptate.
15 De ce te plângi de rana ta, de durerea ta ce nu poate fi vindecată? Pentru mărimea fărădelegii tale, pentru că adânci ţi-au fost păcatele, de-aceea ţi-am făcut aşa!
16 Dar toţi cei ce te mănâncă vor fi mâncaţi şi toţi vrăjmaşii tăi propria lor carne, pe toată, şi-o vor mânca. Păcatele ţi s-au înmulţit înapoia nedreptăţilor tale, [de aceea] ţi-au făcut ei ţie acestea. Dar cei ce te pradă vor fi ei înşişi pradă, iar cei ce te-nspăimântă vor fi înspăimântaţi.
17 Că Eu îţi voi aduce vindecare, de rana ta cea dureroasă te voi vindeca, zice Domnul; că tu te-ai chemat «Risipit»: - «Prada voastră este, că nimeni nu-i poartă de grijă!»7
18 Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu îi voi întoarce pe cei robiţi ai lui Iacob, robimea lui o voi milui şi cetatea se va zidi pe colina ei şi poporul se va aşeza după pofta inimii.
19 Şi de la ei vor ieşi oameni cântând, chiar glasul celor ce fac veselie, iar Eu îi voi înmulţi şi ei nu se vor împuţina.
20 Şi fiii lor vor umbla ca mai-nainte şi mărturiile lor vor fi statornice înainte-mi, iar Eu îi voi cerceta pe toţi cei care-i necăjesc.
21 Şi puternicii lor vor fi peste ei, iar mai-marele lor dintr-înşii va ieşi.
7 Vocea duşmanilor care-l cred pe Iacob părăsit de Dumnezeu.
Iar Eu îi voi aduna şi-i voi întoarce la Mine; căci: cine este acesta pe care l-a-ndemnat inima să se-ntoarcă la Mine? zice Domnul.
22 Voi veţi fi poporul Meu, iar Eu voi fi Dumnezeul vostru.

23 Că urgia Domnului a ieşit mânioasă, vârtej de mânie-a ieşit, peste cei necredincioşi va veni.
24 Aprinderea mâniei Domnului nu se va întoarce până ce-şi va face lucrarea, până ce El Îşi va plini gândul inimii Lui; în zilele de apoi veţi cunoaşte acestea.
31
(continuare)1
1 În vremea aceea zice Domnul eu voi fi Dumnezeul neamului lui Israel, iar ei Îmi vor fi Mie popor.
2 Aşa grăit-a Domnul: Era încă viu2 când l-am găsit în pustie laolaltă cu cei ucişi de sabie: duceţi-vă şi nu-l nimiciţi pe Israel!
3 Domnul de departe i s-a arătat: Cu iubire veşnică te-am iubit, de-aceea te-am atras către-ndurare.
4 Că Eu te voi zidi, iar tu zidită vei fi, fecioară a lui Israel; din nou îţi vei lua tamburina şi vei ieşi cu ceata celor ce merg la dans.
5 Sădiţi vii pe munţii Samariei,3 sădiţi şi lăudaţi!
6 Fiindcă-i o zi când paznicii de pe
1 În Septuaginta, capitolul 38.
2 Textual: „era cald” (adică nu se răcise prin moarte).
3 Nu e vorba doar de înălţimile Samariei, ci de tot ţinutul.

muntele lui Efraim4 vor face chemare: «Sculaţi-vă şi suiţi-vă în Sion la Domnul Dumnezeul vostru!».
7 Că aşa grăieşte Domnul către Iacob: Veseliţi-vă şi nechezaţi peste coama neamurilor!; faceţi vestire şi lăudaţi! Ziceţi: «Domnul Şi-a mântuit poporul, rămăşiţa lui Israel!».
8 Iată, Eu îi aduc de la miază-noapte; de la marginea pământului îi voi aduna la sărbătoarea Paştilor5; şi [poporul] va naşte mulţime de copii şi ei se vor întoarce aici.
9 Cu plângere au plecat, cu mângâiere îi voi aduce îndărât, pe curgeri de ape făcându-i să-şi afle calea cea dreaptă în care nu se vor rătăci; căci Tată m-am făcut Eu lui Israel, iar Efraim este întâiul-Meu-născut.
10 Auziţi, voi, neamuri, cuvintele Domnului şi vestiţi-le la insulele cele de departe6! Ziceţi: «Cel ce l-a risipit pe Israel, Acela îl va şi aduna şi-l va păzi precum păstorul turma.
11 Că Domnul l-a mântuit pe Iacob; El l-a scăpat din mâna celor mai tari decât el. Şi ei vor veni şi-n muntele Sionului se vor veseli.
12 Şi vor veni la bunătăţile Domnului, la pământul grâului şi al vinului şi al poamelor şi al vitelor şi al oilor; şi fi-va sufletul lor ca un pom roditor, iar ei nu vor mai flămânzi.
13 Atunci fecioarele se vor bucura în
4 „muntele lui Efraim”: regiunea deluroasă din centrul Palestinei, unde se aşezase tribul lui Efraim.
5 „la sărbătoarea Paştilor”: menţiune proprie Septuagintei.
6 „insulele cele de departe”: posibilă aluzie la arhipelagurile din largul Mediteranei; sau, într-un sens mai larg, la neamurile pământului, numite de Moise „insule” (Fc 10, 5, 32).
adunare de tineri şi se vor bucura bătrânii; plânsul lor în bucurie îl voi preschimba şi veseli îi voi face.
14 Voi lărgi sufletul preoţilor, fiii lui Levi, şi cu vin îl voi înveseli şi poporul se va sătura de bunătăţile Mele».
15 Aşa zice Domnul: Glas în Rama s-a auzit, plângere şi tânguire şi jale: Rahela nu vrea să-şi înceteze plânsul pentru copiii ei, fiindcă nu mai sunt.7
16 Aşa zice Domnul: Să înceteze glasul tău din plâns8 şi ochii tăi din lacrimile tale; că pentru lucrarea ta e o răsplată şi ei se vor întoarce din ţara duşmanilor.
17 Statornic [aşezământ va fi] pentru copiii tăi.
18 L-am auzit pe Efraim tânguindu-se: «Tu m-ai pedepsit, eu am fost pedepsit, eu ca un viţel nu m-am învăţat: întoarce-mă şi mă voi întoarce, că Tu eşti Domnul, Dumnezeul meu.
19 Că după robia mea m-am pocăit; şi după ce am cunoscut, am suspinat pentru zilele ruşinii şi Ţi-am arătat că din tinereţile mele primit-am ocară9».
20 Efraim e fiu iubit, copil plăcut Îmi este Mie, că de dragul cuvintelor Mele care sunt într-însul Îmi voi aduce pururi aminte de el; iată de ce m-am grăbit spre el: mila Mea va fi de-a pururi asupră-i zice Domnul.
21 Găteşte-te, Sioane! Răzbună-te:

7 Profeţie asupra uciderii pruncilor din aria Betleemului, de către Irod cel Mare. Text citat, cu mici nuanţe, de Evanghelistul Matei (2, 18). În această zonă era situat orăşelul Rama, în vecinătatea căruia se afla mormântul Rahelei, strămoaşa triburilor Efraim şi Manase, deportate în 721, după căderea Samariei.
8 Rostire adresată Rahelei.
9 Ocara conştiinţei pentru păcatele din tinereţe.

Pune-ţi inima pe umeri10 şi vezi-ţi căile! Întoarce-te, fecioară a lui Israel, pe calea pe care te-ai dus!; plângând întoarce-te la cetăţile tale!
22 Până când îţi vei întoarce pasul, tu, fiică lipsită de cinste? Că Domnul a făcut ocrotire pentru răsaduri noi11; sub ocrotire vor umbla oamenii prin preajmă.12
23 Că aşa grăit-a Domnul: Ei încă vor mai grăi cuvântul acesta în ţara lui Iuda şi-n cetăţile din ea atunci când Eu voi întoarce robimea: «Binecuvântat fie Domnul în sfântul Său munte al dreptăţii!».
24 Şi fi-vor locuitori în cetăţile lui Iuda şi-n toată ţara lui, laolaltă cu gospodarul şi cu cel ce-şi poartă turma.
10= Metaforă pentru starea de veghe (expresie proprie Septuagintei).
11 Sau: „Domnul a creat condiţii de siguranţă pentru o nouă plantaţie".
12 Posibilă tâlcuire: Chiar dacă „rămăşiţa lui Israel" (v. 7), întoarsă din robie, ar fi nesemnificativă ca număr, Domnul a creat deja condiţii sigure pentru apariţia unor noi generaţii; oamenii crescuţi din acestea chiar cei lăturalnici se vor bucura de ocrotirea lui Dumnezeu. În perspectivă profetică: Domnul a creat condiţii sigure ca, pornind de la „rămăşiţa lui Israel", să-Şi facă o plantaţie nouă: Biserica Sa, ai cărei membri, chiar de pe margini, se află sub ocrotirea dumnezeiască. Textul Masoretic e complet diferit: „Că Domnul a făcut un lucru nou pe pământ: o femeie îl va înconjura pe bărbat" (KJV); „o femeie ocroteşte un bărbat" (RSV); „femeia înconjoară bărbatul" (OSTY); „femeia îi face curte bărbatului" (TOB); „Femeia îşi caută Bărbatul" (BJ). Ca atare: Dacă până acum Dumnezeu „Şi-a curtat" poporul (Israel), de acum situaţia se inversează (TOB); se reface legătura hierogamică dintre Israel şi Mirele său (BJ); Israel, „fiica necredincioasă" care se întoarce la Domnul (Iahve), de acum Îl va „curta" pe Acesta cu atenţiile soţiei iubitoare faţă de bărbatul ei (OSTY). În perspectivă profetică: text fundamental pentru crearea şi dezvoltarea, în Occident, a unei „teologii mariale".
25 Că tot sufletul însetat l-am adăpat pân' la beţie şi tot sufletul flămând l-am săturat".
26 De aceea m-am sculat şi am privit şi somnul dulce mi s-a făcut.13
27 „De aceea, iată, vin zile zice Domnul când Eu voi semăna casa lui Israel şi casa lui Iuda cu sământă de om şi cu sământă de dobitoc.14
28 Şi va fi că aşa cum am vegheat asupra lor spre a dărâma şi spre a necăji, tot astfel voi veghea asupră-le spre a zidi şi spre a sădi zice Domnul.
29 În zilele acelea nu vor mai zice: «Părinţii au mâncat aguridă şi copiilor li s-au strepezit dinţii»,15
30 ci fiecare va muri în propriul său păcat; şi dinţii celui ce a mâncat aguridă, aceia se vor strepezi.
31 Iată, vin zile zice Domnul când voi face un nou legământ16 cu casa lui Israel şi cu casa lui Iuda;
32 nu după legământul pe care l-am făcut cu părinţii lor în ziua când i-am luat de mână ca să-i scot din ţara Egiptului; pentru că ei n-au rămas în legământul Meu, de aceea şi Eu i-am părăsit zice Domnul.
33 Că acesta este legământul Meu pe care-l voi face cu casa lui Israel după acele zile zice Domnul: pune-voi legile Mele în cugetul lor şi-n inima lor le
13 Aceste două stihuri: cuvintele lui Ieremia.
14 Prăsirea animalelor, ca şi a oamenilor, face parte din binecuvântarea lui Dumnezeu. Idee asemănătoare la Iz 36, 10-11.
15 Proverb intrat şi în cultura poporului român.
16 Diatheke înseamnă „legământ", „convenţie", „contract" (între două părţi), dar şi „dispoziţie testamentară" sau „testament". Cu acest din urmă termen va fi tradus la Evrei 9, 15-17, deoarece Pavel îl raportează la Testamentul cel Nou, pe care Iisus Hristos l-a instituit în urma şi în completarea celui Vechi.

voi scrie şi le voi fi lor Dumnezeu şi ei Îmi vor fi Mie popor.

34 Şi nu va mai învăţa fiecare pe vecinul său şi fiecare pe fratele său, zicând: «Cunoaşte-L pe Domnul!», fiindcă toţi Mă vor cunoaşte, de la cel mai mic al lor pân' la cel mai mare; că milostiv voi fi cu nedreptăţile lor, iar de păcatele lor nu-Mi voi mai aduce aminte.
35 Chiar dacă cerul s-ar înălţa mai sus zice Domnul şi chiar dacă adâncul pământului s-ar cufunda mai jos,
36 Eu nu voi mai izgoni neamul lui Israel zice Domnul pentru toate câte ei au făcut.
37 Aşa grăieşte Domnul, Cel ce a făcut soarele spre luminarea zilei, luna şi stelele spre luminarea nopţii şi vuiet în mare ca să-i vuiască valurile domnul Atotţiitorul e numele Său:
38 Dacă legile acestea vor înceta de dinaintea Mea zice Domnul -, atunci şi neamul lui Israel va înceta pe totdeauna să mai fie neam înaintea Mea.
39 Iată, vin zile zice Domnul când Domnului I se va zidi cetate de la turnul Hananeel17 până la Poarta Colţului. Şi funia de măsurat pământul va înainta drept înainte până la dealurile Gareb; şi de jur-împrejur va fi împrejmuită cu un zid de pietre alese.
40 Şi tot Asaremotul dinspre pârâul Cedrilor până-n colţul dinspre răsărit al Porţii Cailor va fi sfinţire Domnului; prăbuşire nu va mai fi, şi niciodată nimicire".
17 În versetele 39 şi 40: o seamă de nume de locuri care nu mai pot fi identificate cu precizie.
32
Ieremia cumpără o ţarină.1
1 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia, în cel de al zecelea an al regelui Sedechia, adică în al optsprezecelea al lui Nabucodonosor, regele Babilonului.
2 Atunci oştirea regelui Babilonului a făcut o încercuire2 asupra Ierusalimului; şi Ieremia era ţinut în curtea închisorii, care se afla în casa regelui,
3 cea în care regele Sedechia îl închisese, zicând: „De ce profeţeşti tu, grăind: aşa grăit-a Domnul: Iată, Eu voi da această cetate în mâinile regelui Babilonului, şi el o va lua,
4 iar Sedechia, regele Iudeilor, nicicum nu va scăpa din mâna Caldeilor, fiindcă el negreşit va fi dat în mâinile regelui Babilonului şi gura sa va vorbi către gura aceluia şi ochii săi se vor uita în ochii aceluia
5 şi va intra Sedechia în Babilon şi va muri acolo"?3
6 şi s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:
7 „Iată, Hanameel, fiul lui Şalum, fratele tatălui tău, vine la tine, zicând: «Cumpără pentru tine ţarina mea care este în Anatot; că, după rudenie, ţie ţi se cuvine s-o cumperi»".4
1 În Septuaginta, capitolul 39.
2 Literal: „un meterez"; o metaforă pentru un zid făcut din trupuri omeneşti. T. M., mai direct: „a asediat".
3 Acest episod pare a fi cel relatat, oarecum diferit, în 37, 14-19.
4 După cutumă, ruda cea mai apropiată era îndreptăţită să cumpere o proprietate funciară, pentru ca aceasta să rămână în familie. Aşadar, propunerea făcută lui Ieremia nu avea în ea nimic neobişnuit, numai că ea intervenea într-o vreme de cumpănă, când viitorul politico-militar nu mai oferea nici o perspectivă.

8 Iar Hanameel, fiul lui Şalum, fratele tatălui meu, a venit la mine în curtea închisorii şi a zis: „Cumpără pentru tine ţarina mea care este în Anatot, anume în ţinutul lui Veniamin, fiindcă ţie ţi se cade s-o cumperi, că tu eşti cel mai vârstnic". Iar eu am cunoscut că acesta-i cuvântul Domnului.
9 Şi am cumpărat ţarina lui Hanameel, fiul fratelui tatălui meu, şi i-am cântărit şaptesprezece sicli de argint.
10 Şi am făcut înscrisul într-o carte şi am pecetluit-o; şi am luat mărturie de la martori şi am cântărit banii în cumpănă.
11 Şi am luat cartea de cumpărare, cea citită şi pecetluită,
12 şi i-am dat-o lui Baruh, fiul lui Neria, fiul lui Maasia, în faţa lui Hanameel, fiul fratelui tatălui meu, şi în faţa bărbaţilor-martori care se iscăliseră în cartea de cumpărare şi în faţa Iudeilor care se aflau în curtea închisorii.
13 şi-n faţa lor i-am poruncit lui Baruh, zicând: „Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul:
14 Ia această carte de cumpărare şi carte citită; şi o vei pune într-un vas de lut ars, ca să se păstreze zile multe.

15 Că aşa grăieşte Domnul: În ţara aceasta se vor mai cumpăra case şi ţarini şi vii”.
16 Iar după ce i-am dat lui Baruh, fiul lui Neria, cartea de cumpărare, m-am rugat Domnului, zicând:
17 Doamne, Tu ai făcut cerul şi pământul cu puterea Ta cea mare şi cu braţul Tău cel înalt şi măreţ; nimic nu se poate ascunde de Tine;
18 Tu, Cel ce faci milă cu mii de oameni şi răsplăteşti păcatele părinţilor în sânurile copiilor de după ei, Tu, Dumnezeul Cel mare şi puternic,
19 Domnul Sfatului celui mare, puternic în fapte, Tu, marele Dumnezeu Atotţiitor şi Domnul Cel cu nume mare: ochii Tăi sunt deschişi spre toate căile fiilor oamenilor, pentru ca fiecăruia să-i dai după purtarea lui;
20 Tu, Cel ce ai făcut semne şi minuni în ţara Egiptului chiar până-n ziua de azi, precum şi în Israel şi-ntre locuitorii pământului, şi Ţi-ai făcut un nume, ca şi în ziua aceasta;
21 şi l-ai scos pe poporul Tău Israel din ţara Egiptului, cu semne şi cu minuni, cu mână tare şi cu braţ înalt şi cu vedenii mari
22 şi le-ai dat ţara aceasta pe care Tu Te-ai jurat să le-o dai părinţilor lor, ţară în care curge lapte şi miere;
23 şi ei au intrat în ea şi au luat-o, dar n-au ascultat de glasul Tău şi n-au umblat întru poruncile Tale; nimic n-au făcut din câte le-ai poruncit să facă, iar Tu ai făcut să vină asupră-le toate nenorocirile acestea.
24 Iată, mulţime mare a venit împotriva cetăţii, ca s-o ia; şi cetatea e dată în mâinile Caldeilor ce se luptă împotriva ei, prin puterea săbiei şi a foametei. Cum ai zis, aşa s-a făcut.
25 Şi Tu, Tu zici către mine: Cumpără-ţi ţarină pe bani! Şi eu am scris carte şi am pecetluit-o şi am luat mărturia martorilor..., şi cetatea este dată în mâinile Caldeilor!...
26 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
27 „Eu sunt Domnul, Dumnezeul a tot trupul; se va ascunde oare ceva de

Mine?
28 De aceea, aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Negreşit, această cetate va fi dată în mâinile regelui Babilonului, iar el o va lua;
29 iar Caldeii vor veni să bată război împotriva acestei cetăţi; cetatea aceasta o vor arde cu foc; şi vor arde pân’ la cenuşă casele pe ale căror acoperişuri i-au ars tămâie lui Baal şi au turnat prinoase de băutură pentru alţi dumnezei, ca să Mă întărâte.
30 Fiindcă numai fiii lui Israel şi fiii lui Iuda, încă din tinereţile lor, au făcut răutăţi în faţa ochilor mei.
31 Că această cetate a fost [o ţintă] mâniei şi urgiei Mele încă din ziua-n care a fost zidită şi până-n ziua de astăzi; s-o înlătur din faţa Mea,
32 din pricina tuturor răutăţilor fiilor lui Israel şi ai lui Iuda, pe care ei le-au făcut ca să Mă întărâte, ei şi regii lor şi principii lor şi mai-marii lor şi preoţii lor şi profeţii lor, oamenii lui Iuda şi locuitorii Ierusalimului.
33 Şi ei Mi-au întors spatele, nu faţa; Eu i-am învăţat dimineaţa devreme, dar ei n-au mai ascultat, ca să primească învăţătură.
34 Şi prin necurăţiile lor şi-au aşezat spurcăciunile în casa deasupra căreia numele Meu a fost chemat.
35 Şi i-au zidit lui Baal capiştile care sunt în Valea fiilor lui Hinom, ca să-i aducă prinos regelui Moloh pe fiii şi pe fiicele lor, fapte pe care eu nu le-am poruncit, nici că prin mintea Mea a trecut că ei ar putea face urâciunea aceasta, să-l facă pe Iuda să păcătuiască.
36 Şi acum, aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel, asupra acestei cetăţi de care vorbeşti tu: Prin sabie, prin foamete şi prin surghiun va fi ea dată în mâinile regelui Babilonului.
37 Iată, Eu îi voi aduna din fiece ţară în care i-am risipit întru mânia Mea şi-ntru urgia Mea şi-n aprindere mare; şi-i voi întoarce în locul acesta şi-i voi face să locuiască fără grijă;
38 şi ei Îmi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi Dumnezeu.
39 Şi le voi da o altă cale şi o altă inimă, ca să se teamă de Mine în toate zilele; [aceasta], spre binele lor şi al fiilor lor de după ei.
40 Şi voi face cu ei legământ veşnic, pe care nicicum nu-l voi întoarce de la ei, şi frica de Mine o

voi pune în inima lor, pentru ca ei să nu se îndepărteze de Mine.
41 Şi-i voi cerceta pentru a le face bine şi-i voi sădi în pământul acesta întru credincioşie, cu toată inima Mea şi cu tot sufletul Meu.
42 Că aşa grăieşte Domnul: Aşa cum am adus asupra acestui popor toate răutăţile acestea mari, tot astfel voi aduce asupră-i toate bunătăţile despre care le-am vorbit.
43 Şi vor mai fi încă ţarini cumpărate în ţara despre care tu zici: «Lipsită va fi de oameni şi de dobitoace, dată este ea în mâinile Caldeilor».
44 Şi vor cumpăra ţarini pe argint, iar tu vei scrie o carte şi o vei pecetlui şi vei lua mărturia martorilor în ţinutul lui Veniamin şi-n preajma Ierusalimului şi-n cetăţile lui Iuda şi-n cetăţile Muntelui şi-n cetăţile câmpiei şi-n cetăţile Neghebului5, că-i voi întoarce pe cei robiţi ai lor”.
5 Negheb: zona de sud a Palestinei.

33
Alte făgăduinţe.1
1 Şi a fost a doua oară cuvântul Domnului către Ieremia, când el era încă legat în curtea închisorii, zicând:
2 „Aşa grăit-a Domnul, Cel ce a făcut pământul şi l-a plăsmuit ca să-l statornicească2: Domnul este numele Lui:
3 Strigă spre Mine şi-ţi voi răspunde şi-ţi voi rosti lucruri mari şi tari, pe care tu nu le ştii.
4 Că aşa grăit-a Domnul Dumnezeul lui Israel despre casele acestei cetăţi şi despre casele regelui lui Iuda, care au fost dărâmate spre [a face din ele] pălimare3 şi întărituri
5 pentru lupta împotriva Caldeilor; plină va fi de stârvurile oamenilor pe care Eu i-am lovit în mânia Mea şi-n urgia Mea şi de la care Mi-am întors faţa, din pricina tuturor răutăţilor lor.
6 Iată, Eu aduc asupra ei leac şi vindecare; şi Mă voi arăta lor, pentru ca ei să asculte; şi o voi vindeca, iar lor le voi înfăptui pace şi credincioşie.
7 Şi-i voi întoarce pe cei robiţi ai lui Iuda şi pe cei robiţi ai lui Israel şi-i voi zidi aşa cum au fost înainte.
8 Şi-i voi curăţi de toate nedreptăţile cu care au păcătuit împotriva Mea şi nu-Mi voi aduce aminte de păcatele cu
1 În Septuaginta, capitolul 40.
2 E vorba de două trepte ale creaţiei, urmate de a treia: Dumnezeu a făcut (a creat) pământul (ca entitate cosmică), apoi i-a dat o formă (de la plasso = „a forma”, „a modela”, „a plăsmui”; tradus uneori şi prin „a zidi”, adică a construi în mod elaborat, după un plan: Fc2, 7, 8, 15, 19), şi numai după aceasta devine creaţie finisată, stabilă, statornică, încheiată
3 „pălimar”: parapet; zid improvizat, de apărare.
care au păcătuit împotriva Mea şi [prin care] s-au îndepărtat de Mine.
9 Şi va fi spre veselie şi laudă şi spre mărire întregului popor de pe pământ, cel care va auzi toate bunătăţile pe care Eu le voi face; şi se vor teme şi se vor întărâta pentru toate bunătăţile şi pentru toată pacea pe care Eu le voi aduce asupra lor.4
10 Aşa grăieşte Domnul: În locul acesta despre care voi ziceţi: «Lipsit e de oameni şi de vite», în cetăţile lui Iuda şi pe uliţele pustii ale Ierusalimului, acolo unde nu sunt nici oameni şi nici vite, încă se vor mai auzi glas de veselie şi glas de bucurie, glas de mire şi glas de mireasă, glasul celor ce zic:
11 «Aduceţi-I laudă Domnului, Atotţiitorului, că bun este Domnul, că în veac este mila Lui!» Şi vor aduce daruri în casa Domnului, fiindcă Eu voi întoarce toată robimea acestei ţări ca mai înainte, a zis Domnul.
12 Aşa grăit-a Domnul puterilor5: În locul acesta, adică în pustiul în care nu este nici om şi nici vită, în toate cetăţile lui, încă vor mai fi locuri de popas pentru păstorii care-şi aduc turmele la odihnă.
13 În cetăţile Muntelui şi-n cetăţile câmpiei şi-n cetăţile Neghebului şi-n ţinutul lui Veniamin şi-n [cetăţile] cele din preajma Ierusalimului şi-n cetăţile lui Iuda încă vor mai trece turmele pe sub mâna celui ce numără, zice Domnul”.6
4 Prea-multa fericire, mai ales venită pe neaşteptate, provoacă nelinişte şi descumpănire.
5= „Domnul Sabaot”.
6

34
Profeţie despre robia babilonică.1
1 Cuvântul care s-a făcut către Ieremia de la Domnul (la vremea când Nabucodonosor, regele Babilonului, şi toată oastea lui şi tot pământul de sub stăpânirea lui se războiau împotriva Ierusalimului şi împotriva cetăţilor lui Iuda), zicând:
2 „Aşa grăit-a Domnul: Du-te la Sedechia, regele lui Iuda, şi-i vei spune: Negreşit, această cetate va fi dată în mâinile regelui Babilonului, iar el o va lua şi cu foc o va arde;
3 şi tu nu vei scăpa din mâna lui, ci negreşit vei fi prins şi în mâinile lui vei fi dat, şi ochii tăi se vor uita în ochii lui şi gura ta va vorbi cu gura lui şi vei intra în Babilon.
4 Ci ascultă cuvântul Domnului, o, Sedechia, rege al lui Iuda: Aşa grăieşte Domnul:
5 În pace vei muri. Şi precum ei au plâns pentru părinţii tăi care au domnit înaintea ta, aşa vor plânge şi pentru tine: «O, Doamne!», pân' la groapă2 te vor plânge; fiindcă Eu am grăit cuvânt, zice Domnul".
6 Şi Ieremia i-a spus regelui Sedechia toate cuvintele acestea în Ierusalim.
7 Iar oştirea regelui Babilonului se războia împotriva Ierusalimului şi împotriva cetăţilor lui Iuda şi împotriva Lachişului şi împotriva Azecăi, pentru că cetăţile acestea puternice se aflau încă printre cetăţile lui Iuda.
8 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia, după ce regele Sedechia
1 În Septuaginta, capitolul 41.
2 Literal: „pân' la Hades (locuinţa morţilor),
tradus uneori cu „iad".
a încheiat un legământ cu poporul, ca să-l îndemne la o eliberare:
9 „Fiecare să-şi pună sluga în libertate şi fiecare să-şi elibereze slujnica, bărbat evreu şi femeie evreică, pentru ca nici un om din Iuda să nu fie sclav".
10 Atunci toţi mai-marii şi tot poporul, care au intrat în această înţelegere,
11 ca fiecare să-şi pună sluga în libertate şi fiecare să-şi elibereze slujnica, s-au întors şi le-au dat drumul, ca să nu mai fie slugi şi slujnice.
12 şi s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:
13 „Aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu am făcut un legământ cu părinţii voştri în ziua-n care i-am scos din ţara Egiptului, din casa robiei, zicând:
14 Când se vor împlini şase ani, îl vei lăsa liber pe fratele tău, adică pe evreul care ţi se va vinde; şi dacă-ţi va lucra şase ani, să-i dai drumul liber! Dar ei nu m-au ascultat şi nu şi-au plecat auzul.
15 Iar astăzi s-au întors să facă ce este drept înaintea ochilor Mei, ca fiecare să-i dea libertate aproapelui său; şi au încheiat legământ înaintea feţei Mele, în casa-n care numele Meu este chemat.
16 Dar voi v-aţi răzgândit şi, necinstindu-Mi numele, fiecare şi-a adus îndărăt sluga şi fiecare slujnica pe care îi eliberase după dorinţa lor, ca să vă fie vouă slugi şi slujnice.
17 De aceea, aşa grăit-a Domnul: Voi nu m-aţi ascultat, ca fiecare să-l cheme la libertate pe fratele său şi fiecare pe aproapele său; iată, Eu vă chem pe voi la libertate spre sabie şi spre molimă şi spre foamete; şi vă voi da spre risipire prin toate regatele pământului.

18 Iar bărbaţilor care au încălcat legământul Meu, celor ce nu au întărit legământul Meu pe care l-au făcut în faţa Mea le voi da viţelul pe care l-au făcut înaintea feţei Mele, ca să-i slujească3;
19 da, mai-marilor lui Iuda şi celor ce ţin puterea şi preoţilor şi poporului;
20 pe ei îi voi preda vrăjmaşilor lor, iar stârvurile lor vor fi mâncare păsărilor cerului şi fiarelor pământului.
21 Şi pe Sedechia, regele lui Iuda, şi pe mai-marii lor îi voi da în mâinile duşmanilor lor şi-n ale oştilor regelui Babilonului, care se duc dinspre ei.4
22 Iată, Eu voi da poruncă zice Domnul şi-i voi întoarce înapoi în ţara aceasta; aceia se vor război împotriva ei şi o vor lua şi o vor arde cu foc; iar cetăţile lui Iuda le voi preda pustii, lipsite de locuitori".
35
Cei din casa Recabiţilor nu vor să bea vin.1
1 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia, în zilele lui Ioiachim, regele lui Iuda, zicând:

2 „Mergi în casa 2 Recabiţilor şi-i vei
3 După T. M., aluzie la ritualul descris în Fc 15,9-11; după LXX, aluzie la viţelul de aur făcut de Israeliţi în pustia Sinai, pe care Moise l-a ars, l-a pisat mărunt, l-a presărat în apă, iar apa le-a dat-o fiilor lui Israel s-o bea (Iş 32, 1-20).
4 Zilele şi faptele relatate în acest capitol se petrec pe durata unui armistiţiu între Israeliţi şi Babilonieni.
1 În Septuaginta, capitolul 42.
2 Recabiţii nu locuiau în case, ci în corturi. Aici cuvântul „casă" înseamnă „familie" (membrii familiei, laolaltă cu servii şi robii), aşa cum e folosit de numeroase ori în Sfintele Scripturi.
aduce în casa Domnului, în una din curţi,3 şi le vei da vin să bea".
3 Şi i-am scos pe Iaazania, fiul lui Ieremia, fiul lui Habaţinia, şi pe fraţii lui şi pe fiii săi şi toată casa Recabiţilor.
4 Şi i-am adus în casa Domnului, în cămara fiilor lui Hanan, fiul lui Igdalia, omul lui Dumnezeu4, care este aproape de casa dregătorilor, deasupra casei lui Maaseia, fiul lui Şalum, păzitorul curţii.
5 Şi le-am pus înainte un urcior de vin şi pahare şi le-am zis: - „Beţi vin!"
6 Dar ei au zis: „Nu vom bea vin, pentru că Ionadab, fiul lui Recab, tatăl nostru, ne-a poruncit zicând: «Să nu beţi vin, voi şi fiii voştri, niciodată.
7 Casă să nu zidiţi, sămânţă să nu semănaţi, vie să nu aveţi; ci în corturi veţi locui în toate zilele vieţii voastre, pentru ca zile multe să trăiţi pe pământul pe care-l locuiţi».
8 Şi am ascultat de glasul lui Ionadab, tatăl nostru, ca să nu bem vin în toate zilele vieţii noastre, nici noi, nici femeile noastre, nici fiii noştri şi nici fiicele noastre;
9 şi nici casă să zidim ca să locuim în ea;
10 şi nici vie, nici ţarină, nici sămânţă n-am avut, ci în corturi am locuit; şi am ascultat şi am făcut întru toate aşa cum ne-a poruncit Ionadab, tatăl nostru.
11 Şi a fost că atunci când Nabucodonosor s-a ridicat împotriva ţării, noi am
3 „Curţile" erau, de fapt, nişte săli de adunare sau pentru ceremonii restrânse, rânduite în jurul templului.
4 „Omul lui Dumnezeu": om trimis şi inspirat de Dumnezeu, precum, de pildă, Moise (vezi Dt 33, 1 şi nota).

zis: hai să ne ridicăm! Şi am intrat în Ierusalim, de spaima Caldeilor şi de frica oştirii Asirienilor; şi am locuit acolo".
12 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
13 „Aşa zice Domnul: Du-te şi spune-le oamenilor5 lui Iuda şi celor ce locuiesc în Ierusalim: oare nu veţi primi voi învăţare de minte ca să ascultaţi de cuvintele Mele?
14 Fiii lui Ionadab fiul lui Recab au păzit cuvintele pe care acesta le poruncise copiilor săi, acelea de a nu bea vin, şi ei n-au băut; dar Eu v-am vorbit vouă devreme, şi voi n-aţi ascultat.
15 Şi am trimis la voi pe servii Mei, profeţii, zicând: întoarceţi-vă fiecare de la calea sa cea rea, faceţi-vă faptele mai bune şi nu mergeţi după dumnezei străini ca să le slujiţi, şi locuiţi pe pământul pe care Eu vi l-am dat vouă!, dar voi n-aţi ascultat.
16 Aşa că fiii lui Ionadab fiul lui Recab şi-au pus în faţă porunca tatălui lor, dar pe Mine poporul acesta nu m-a ascultat.
17 De aceea, astfel grăieşte Domnul: Iată, asupra lui Iuda şi asupra celor ce locuiesc în Ierusalim voi aduce toate relele pe care Eu le-am grăit împotriva lor.
18 De aceea, astfel grăieşte Domnul: De vreme ce fiii lui Ionadab fiul lui Recab au ascultat de porunca tatălui lor, să facă adică ceea ce tatăl lor le-a poruncit,
19 dintre fiii lui Ionadab fiul lui Recab nu va fi niciodată un om care să nu stea înaintea feţei Mele, atât cât va fi
5 Textual: „omului" (singular generic).
pământul"6.
36
Cartea lui Ieremia este arsă de către Ioiachim.1
1 În cel de al patrulea an al lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Ia-ţi hârtie2 pentru o carte şi scrie pe ea toate cuvintele pe care Eu ţi le-am grăit împotriva Ierusalimului şi împotriva lui Iuda şi împotriva tuturor neamurilor, din ziua-n care am grăit către tine, din zilele lui Iosia, regele lui Iuda, şi până-n ziua de astăzi.
3 Poate că va auzi casa lui Iuda toate relele pe care Eu am de gând să le fac asupră-le, pentru ca doar-doar se va întoarce fiecare din calea lui cea rea şi astfel să fiu Eu milostiv faţă de nelegiuirile şi păcatele lor".
4 Aşa că Ieremia l-a chemat pe Baruh, fiul lui Neria, iar acesta a scris pe hârtia cărţii, din gura lui Ieremia3, toate cuvintele Domnului pe care Acesta i le grăise.
5 Iar Ieremia i-a poruncit lui Baruh, zicând: „Eu mă aflu sub pază4 şi nu pot să intru în casa Domnului;
6 Literal: „în toate zilele pământului".
1 În Septuaginta, capitolul 43.
2 Substantivul hartion (în fapt, diminutivul lui hartes), folosit numai de Ieremia, înseamnă „foaie de hârtie sau de papirus", pe care se putea scrie. El era folosit şi ca substantiv generic: „carte", aşa cum se va face în acest capitol. Ebr.: „Ia-ţi un sul" (de hârtie, papirus sau pergament).
3 „din gura lui Ieremia": după cum i-a dictat Ieremia. Aşadar, Ieremia vorbea potrivit inspiraţiei dumnezeieşti, iar Baruh scria potrivit dictării profetului.
4 La vremea de care se vorbeşte (606-605 î. H.), Ieremia nu era în închisoare; se presupune că se afla „sub paza" vreunei impurităţi rituale care-l obliga să rămână departe de templu. Ebr.: „sunt împiedicat"; nu se ştie care era piedica.

6 aşa că tu vei citi din cartea aceasta în auzul poporului din casa Domnului, în ziua de post 5, şi în auzul întregului Iuda, al celor ce vin de prin cetăţile lor.
7 Poate că smerita lor rugăciune6 va veni în faţa Domnului şi ei se vor întoarce din calea lor cea rea; că mare este mânia şi urgia Domnului, pe care El le-a rostit împotriva acestui popor".
8 Iar Baruh a făcut după cum i-a poruncit Ieremia, citind din carte, în casa Domnului, toate cuvintele acestea.
9 Şi a fost că în cel de al cincilea7 an al regelui Ioiachim, în luna a noua, tot poporul din Ierusalim şi casa lui Iuda au rânduit un post înaintea feţei Domnului.
10 Iar Baruh citea din carte cuvintele lui Ieremia în casa Domnului, în odaia lui Ghemaria, fiul lui Şafan, scriitorul, în curtea de sus, la intrarea porţii celei noi a casei Domnului, şi în auzul întregului popor.
11 Iar Miheia, fiul lui Ghemaria, fiul lui Şafan, a auzit din carte toate cuvintele Domnului.
12 şi s-a coborât la casa regelui, în casa scriitorului; şi, iată, acolo şedeau toţi dregătorii: Elişama scriitorul, Delaia, fiul lui Şemaia, şi Elnatan, fiul lui Acbor, şi Ghemaria, fiul lui Şafan, şi Sedechia, fiul lui Anania, şi toţi dregătorii.
5 Zi de post rânduită anume (2 Par 20, 3) pentru împrejurări grele.
6 Eleos (într-un sens foarte special) = rugăciunea menită să provoace milă.
7 „al cincilea", cf. Codex Alexandrinus şi T. M.: anul 604 (în noiembrie decembrie).
13 Iar Miheia le-a adus la cunoştinţă toate cuvintele pe care le auzise de la Baruh în timp ce acesta le citea în auzul poporului.
14 Şi toţi dregătorii au trimis la Baruh, fiul lui Neria, pe Iehudi, fiul lui Netania, fiul lui Şelemia, fiul lui Cuşi, ca să-i spună: „Ia în mână cartea din care ai citit în auzul poporului, şi vino!" Aşa că Baruh a luat cartea şi s-a coborât la ei.
15 Şi i-au zis: „Mai citeşte o dată, în auzul nostru!" Iar Baruh a citit.
16 Şi a fost că după ce ei au auzit toate cuvintele, s-au sfătuit între ei, fiecare cu vecinul său, şi au zis: „Toate aceste cuvinte să i le spunem regelui!"
17 Şi l-au întrebat pe Baruh, zicând: „De unde ai scris tu cuvintele acestea toate?".
18 Iar Baruh a răspuns: „Ieremia chiar el, cu gura lui mi-a spus mie toate cuvintele acestea, iar eu le-am scris în carte".
19 Ei i-au zis lui Baruh: „Du-te şi te ascunde, tu şi Ieremia; nici un om să nu ştie unde sunteţi!"
20 Şi ei au intrat la rege în curte, iar cartea au dat-o [cuiva] s-o păstreze în odaia lui Elişama; şi i-au spus regelui toate cuvintele acestea.
21 Iar regele l-a trimis pe Iehudi să ia cartea; şi el a luat-o din odaia lui Elişama. Şi a citit Iehudi în

auzul regelui şi în auzul tuturor dregătorilor care-i şedeau împrejur.
22 Acuma, regele şedea în casa de iarnă, iar în faţa lui ardea un foc pe vatră.
23 Şi a fost că dacă Iehudi a citit vreo trei sau patru foi, [regele] le-a tăiat cu un cuţitaş de răzuit hârtia şi le-a aruncat

în focul care ardea pe vatră, până ce toată cartea s-a mistuit8.
24 Iar regele şi servii săi care auzeau toate cuvintele acestea nu s-au tulburat şi nici nu şi-au sfâşiat hainele.
25 Dar Elnatan, Delaia şi Ghemaria îl sfătuiseră pe rege să nu ardă cartea.
26 Iar regele a poruncit lui Ierahmeel, fiul regelui, şi lui Şeraia, fiul lui Azirel, să-i prindă pe Baruh şi pe Ieremia, dar aceştia se ascunseseră.
27 După ce regele a ars cartea cu toate cuvintele pe care Baruh le scrisese din gura lui Ieremia, fost-a cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:
28 „Ia din nou altă hârtie şi scrie toate cuvintele ce erau în cartea pe care a ars-o regele Ioiachim.
29 Şi vei zice: Aşa grăieşte Domnul: tu ai ars această carte, zicând: «De ce ai scris tu în ea că regele Babilonului va veni negreşit şi va nimici această ţară şi că nu va mai fi în ea nici om, nici dobitoc?»
30 De aceea, aşa grăieşte Domnul cu privire la Ioiachim, regele lui Iuda: El nu va avea pe cine să aşeze pe tronul lui David, iar stârvul său va fi aruncat în arşiţa zilei şi-n îngheţul nopţii.
31 Şi-l voi cerceta, pe el şi familia lui şi pe slugile lui; asupra lui şi asupra locuitorilor Ierusalimului şi asupra pământului lui Iuda voi aduce toate relele despre care le-am vorbit fără ca ei să Mă fi ascultat”.
32 Iar Baruh a luat altă hârtie şi a scris pe ea, din însăşi gura lui Ieremia, toate
8 Se pare că regele a intervenit, în continuare, tăind câte o porţiune de trei-patru foi, pe măsură ce erau citite, şi le arunca în foc; aceasta înseamnă că o făcea deliberat, cu sânge rece, nu într-un acces de mânie.
cuvintele cărţii pe care o arsese Ioiachim; şi încă multe alte cuvinte, asemenea celor dintâi, i s-au adăugat.
37
Sedechia îl închide pe Ieremia în temniţă.1
1 În locul lui Ioiachim a domnit Sedechia2, fiul lui Iosia, pe care l-a pus rege Nabucodonosor, regele Babilonului, ca să domnească peste Iuda.
2 Iar el şi slujitorii săi şi poporul ţării n-au ascultat cuvintele Domnului, pe care El le-a grăit prin Ieremia.
3 Şi regele Sedechia i-a trimis pe Iucal, fiul lui Şelemia, şi pe Sofonie preotul, fiul lui Maaseia, la Ieremia, zicând: „Roagă-te dar Domnului pentru noi!”
4 Şi Ieremia a venit şi a trecut prin mijlocul cetăţii; fiindcă ei nu-l puseseră în casa închisorii.
5 În acest timp oastea lui Faraon a ieşit din Egipt, iar Caldeii, auzind de aceasta, s-au îndepărtat de Ierusalim3.
6 şi s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia, zicând:
7 „Aşa grăieşte Domnul: Aşa vei grăi către regele lui Iuda, cel ce te-a trimis să Mă cauţi: Iată oastea lui Faraon care a venit să vă ajute; ei se vor întoarce în ţara Egiptului,
8 iar Caldeii înşişi se vor întoarce din nou şi vor lupta împotriva acestei cetăţi şi o vor lua şi cu foc o vor arde.
1 În Septuaginta, capitolul 44.
2 Sedechia era unchiul lui Ioiachim şi a domnit între anii 597 şi 587.
3 Oastea care ţinea Ierusalimul sub asediu s-a dus să iasă în întâmpinarea oştilor duşmane venite din Egipt.

9 Că aşa grăieşte Domnul: Să nu gândiţi în inimile voastre, zicând: Caldeii negreşit se vor duce de la noi!, căci nu se vor duce.
10 Şi chiar dacă veţi bate toată oastea Caldeilor care se luptă împotriva voastră, tot vor fi rămas câţiva răniţi; aceştia se vor ridica, fiecare de pe locul său, şi cu foc vor arde această cetate”.
11 Şi a fost că atunci când oastea Caldeilor s-a îndepărtat de Ierusalim la apropierea oastei lui Faraon,

12 Ieremia a ieşit din Ierusalim ca să meargă în ţinutul lui Veniamin, pentru ca acolo să vorbească în mijlocul poporului.4
13 Şi se afla în poarta lui Veniamin; şi era acolo un om cu care locuia, Ireia, fiul lui Şelemia, fiul lui Anania; acesta l-a prins pe Ieremia, zicând: „Tu fugi la Caldei!”
14 Iar el a zis: „Minciună!; eu nu fug la Caldei!” Dar acela nu l-a ascultat, aşa că Ireia l-a prins pe Ieremia şi l-a dus la dregători.
15 Iar dregătorii erau foarte mânioşi împotriva lui Ieremia şi l-au bătut şi l-au trimis la casa lui Ionatan, scriitorul; fiindcă ei o făcuseră închisoare.
16 Astfel a venit Ieremia la beci5, în temniţă, şi a stat acolo multe zile.
17 Apoi Sedechia a trimis şi l-a chemat. Şi regele l-a întrebat în taină, zicând: „Este vreun cuvânt de la Domnul?”. Iar el a zis: „Este: vei fi dat în mâinile regelui Babilonului”.
4 Sens neclar în Versiunea Ebraică: să cumpere ceva/ să-şi primească de la ai săi partea cuvenită/să-şi pună în rânduială unele treburi printre ai săi.
5 Literal: „la casa gropii”.
18 Şi i-a zis Ieremia regelui: „Ce rău ţi-am făcut eu ţie, sau slujitorilor tăi, sau acestui popor, de m-aţi aruncat în temniţă?
19 Şi unde sunt profeţii voştri care vă profeţeau, zicând că regele Babilonului nu va veni împotriva acestei ţări?
20 Şi acum, o, rege, stăpânul meu, să cadă smerita mea rugă înaintea feţei tale: Nu mă trimite îndărăt la casa lui Ionatan scriitorul, ca să nu mor acolo!”
21 Iar regele a poruncit şi l-au aruncat în temniţă; şi-i dădeau în fiecare zi câte o bucată de pâine din locul unde o coceau6; aceasta, până când n-a mai fost deloc pâine în cetate. Şi aşa a rămas Ieremia în curtea temniţei.
38
Ieremia în groapa temniţei. Cea din urmă vorbă a sa cu Sedechia.1
1 Iar Şefatia, fiul lui Matan, şi Ghedalia, fiul lui Paşhur, şi Iucal, fiul lui Şelemia, au auzit cuvintele pe care Ieremia le grăia către popor, zicând:
2 „Aşa grăieşte Domnul: Cel ce rămâne locuind în această cetate va muri de sabie şi de foame, dar cel ce se va duce la Caldei va trăi; şi sufletul său va fi supus târguielii şi va trăi.
3 Căci aşa grăieşte Domnul: Negreşit, această cetate va fi dată în mâinile oştirii regelui Babilonului, şi el o va lua”.
4 Şi i-au zis regelui: „Omul acela să fie ucis, fiindcă el slăbeşte mâinile luptătorilor care au rămas în cetate, precum şi mâinile întregului popor, grăindu-le
6 Ebr.: „din Uliţa Pitarilor”.
1 În Septuaginta, capitolul 45.

cuvinte ca acestea2; că omul acesta nu-i profeţeşte acestui popor pacea, ci lucrurile rele!”
5 Iar regele a zis: „Iată, el e-n mâinile voastre!” Fiindcă regele nu putea să le stea împotrivă.
6 Şi l-au aruncat în groapa lui Malchia, fiul regelui, care se afla în curtea temniţei; şi i-au dat drumul în fântână; iar în fântână nu era apă, ci nămol; şi el şedea în nămol.
7 Iar Ebed-Melec, Etiopianul (care era acum printre oamenii de casă ai regelui)3, a auzit că l-au pus pe Ieremia în groapă. Cum regele se afla la poarta lui Veniamin,
8 s-a dus la el şi i-a grăit regelui, zicând:
9 „Rău ai făcut în ce-ai făcut, să-l omori pe omul acesta cu foamea; că-n cetate nu se mai găseşte pâine”.
10 Iar regele i-a poruncit lui Ebed-Melec, zicând: „Ia cu tine de aici treizeci de oameni şi scoate-l din groapă, ca să nu moară!”
11 Aşa că Ebed-Melec a luat oamenii şi au intrat în beciul casei regale şi au luat de acolo cârpe vechi şi funii vechi şi le-au aruncat la Ieremia în groapă.
12 Şi i-a zis: „Pune-le pe astea la subsuori, dedesubtul funiilor!” Iar Ieremia a făcut aşa.
13 Şi l-au tras cu funiile şi l-au scos din groapă. Şi a rămas Ieremia în curtea temniţei.
14 Iar regele a trimis şi l-a chemat în casa lui Aselisel4, care era în casa
2 Adică: un defetist care descurajează rezistenţa.
3 Dregător din tagma eunucilor, oameni de încredere şi foarte influenţi la curţile regale ale

Orientului.
4 Nume inexistent în Versiunea Ebraică; în aceasta: „l-a adus la cea de a treia intrare a Casei Domnului”.
Domnului. Şi i-a zis regele: „Am să-ţi pun o întrebare, dar te rog să nu-mi ascunzi nimic!”
15 Şi i-a zis Ieremia regelui: „Dacă-ţi spun, pot să ştiu că nu mă vei ucide? iar dacă-ţi voi da sfat, nu mă vei asculta”.
16 Iar regele i s-a jurat, zicând: „Viu este Domnul Cel ce ne-a făcut sufletul acesta5: Nu te voi ucide, nici nu te voi da în mâinile acestor oameni!”
17 Şi i-a zis Ieremia: „Aşa grăieşte Domnul: Dacă într-adevăr te vei duce la căpeteniile regilor Babilonului, sufletul tău va trăi, cetatea aceasta nicicum nu va fi arsă cu foc, iar tu vei trăi, tu şi casa ta.
18 Dar dacă nu te vei duce, această cetate va fi dată în mâna Caldeilor, ei o vor arde cu foc, iar tu nu vei scăpa”.
19 Şi a zis regele către Ieremia: „Mă tem de Iudeii care s-au dat de partea Caldeilor, ca nu cumva să mă dea în mâinile lor şi să-şi bată joc de mine”.
20 Iar Ieremia a zis: „În nici un chip nu te vor da. Ascultă cuvântul Domnului, pe care eu ţi-l grăiesc ţie: Mai bine-ţi va fi, iar sufletul tău va trăi.
21 Dar dacă nu te vei duce, iată cuvântul pe care Domnul mi l-a arătat:
22 Iată, toate femeile care au rămas în casa regelui lui Iuda au fost duse la dregătorii regelui Babilonului şi au zis: Prietenii tăi de-aproape6 te-au înşelat şi te vor stăpâni; piciorul ţi-l vor face să alunece şi să cadă şi ţi-au întors spatele.
5 T. M.: „... Cel ce ne-a dat această viaţă”. 6 Literal: „Bărbaţii tăi de pace”. Stihurile par a fi desprinse dintr-un cântec popular.

23 La Caldei le vor duce pe femeile tale şi-i vor duce pe copiii tăi, iar tu nu vei scăpa, căci vei fi luat chiar de mâna regelui Babilonului, iar cetatea aceasta va fi mistuită-n flăcări”.
24 Şi i-a zis regele: „Nici un om să nu ştie ceva din cuvintele acestea, iar tu nu vei muri.
25 Iar dacă dregătorii vor afla că ţi-am vorbit şi dacă vor veni la tine şi-ţi vor zice: «Spune-ne, ce ţi-a grăit regele? Nu ascunde de noi, şi nu te vom ucide; hai, ce ţi-a spus regele?»,
26 tu le vei spune: cu smerenie m-am rugat în faţa ochilor regelui, ca să nu mă trimită îndărăt la casa lui Ionatan şi să mor acolo”.
27 Atunci au venit toţi dregătorii la Ieremia şi l-au întrebat; iar el le-a răspuns întocmai prin cuvintele acestea pe care i le poruncise regele. Iar ei au tăcut, căci cuvântul Domnului n-a fost auzit.
28 Şi a rămas Ieremia în curtea temniţei până la vremea când Ierusalimul a fost luat...
39
Căderea Ierusalimului.1
1 Şi a fost că în cel de al nouălea2 an al lui Sedechia, regele lui Iuda, a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, şi toată oastea lui împotriva Ierusalimului şi l-au împresurat.
1 În Septuaginta, capitolul 46.
2 T. M. precizează: „în luna a zecea”, ceea ce înseamnă decembrie 589 ianuarie 588, adică sfârşitul celui de al nouălea an al domniei lui Sedechia.
2 Iar în cel de al unsprezecelea an al lui Sedechia, în luna a patra,3 în cea de a noua zi a lunii, cetatea a fost spartă.
3 Şi toate căpeteniile regelui Babilonului au intrat şi s-au aşezat la poarta Mijlocului: Nergar-Şareţer, Samgarnebu, Sarsehim,4 Nergal-Sareţer5 şi toate celelalte căpetenii ale regelui Babilonului.6
4 Când Sedechia, regele lui Iuda, şi toţi oamenii de oaste i-au văzut, au fugit şi au ieşit noaptea din cetate prin grădina regelui, pe poarta dintre cele două ziduri, şi au apucat pe calea şesului.
5 Dar oştirea Caldeilor a alergat după ei şi l-a ajuns pe Sedechia în şesul Ierihonului, l-au prins şi l-au dus la Nabucodonosor, regele Babilonului, la Ribla, în ţara Hamat, unde acesta a rostit judecată asupra lui.
6 Atunci regele Babilonului i-a înjunghiat pe fiii lui Sedechia în Ribla, înaintea ochilor lui, şi pe toţi dregătorii lui Iuda i-a înjunghiat regele Babilonului.
7 Iar lui Sedechia i-a scos ochii şi l-a pus în cătuşe, ca să-l ducă la Babilon.

8 Casa regelui şi casele poporului le-au ars Caldeii cu foc, iar zidurile Ierusalimului le-au dărâmat.
9 Restul poporului, care rămăsese în cetate, pe fugarii care trecuseră la el şi pe celălalt popor care mai rămăsese, Nabuzaradan, căpetenia gărzii regelui, i-a dus robi în Babilon.
3 Iunie iulie 587.
4 T. M. precizează: „căpetenia eunucilor”.
5 T. M. precizează: „marele mag”. De altfel, toate aceste nume, ca şi grafia lor (variabilă de la o versiune la alta) rămân încă o problemă pentru filologi.
6 Versetele 4-13, text lacunar în LXX; preluat din T. M.; de fapt, o reluare a istorisirii din 4 Rg 25,4-12.

10 Pe cei săraci din popor, care nu aveau nimic, Nabuzaradan, căpetenia gărzii, i-a lăsat în pământul lui Iuda şi tot atunci le-a dat viile şi ţarinile.
11 Iar cu privire la Ieremia, Nabucodonosor, regele Babilonului, i-a dat lui Nabuzaradan, căpetenia gărzii, porunca aceasta:
12 „Ia-l şi să ai purtare de grijă pentru el; să nu-i faci nici un rău, ci să te porţi cu el aşa cum îţi va zice el”.
13 Nabuzaradan, căpetenia gărzii, Nebuşazban, căpetenia eunucilor, Nergal-Şareţer, căpetenia vrăjitorilor, şi toate căpeteniile regelui Babilonului.
14 Şi au trimis şi l-au scos pe Ieremia din curtea închisorii şi l-au dat în seama lui Godolia, fiul lui Ahicam, fiul lui Şafan; şi l-au adus, iar el a stat în mijlocul poporului.
15 şi s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia în curtea temniţei, zicând:
16 „Du-te şi spune-i lui Ebed-Melec, Etiopianul: Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Iată, Eu voi aduce cuvintele Mele asupra acestei cetăţi spre cele rele, iar nu spre cele bune.
17 Dar pe tine te voi mântui în ziua aceea şi nu te voi da în mâna oamenilor de faţa cărora te temi.
18 Că negreşit te voi mântui, şi de sabie nu vei cădea; şi viaţa ţi-o vei afla, fiindcă tu ai nădăjduit în Mine, zice Domnul”.
40
Ieremia în libertate.1
1 În Septuaginta, capitolul 47.
1 Cuvântul care s-a făcut de la Domnul către Ieremia, după ce Nabuzaradan, căpetenia gărzii,2 l-a lăsat să plece din Rama, după ce-l luase legat în lanţuri în mijlocul robimii lui Iuda, al celor ce erau duşi în Babilon.
2 Întâiul căpitan al gărzii l-a luat şi i-a zis: „Domnul Dumnezeul tău a grăit aceste rele asupra acestui loc;
3 şi Domnul a făcut-o pentru că voi aţi păcătuit împotriva Lui şi de glasul Lui n-aţi ascultat.
4 Iată, te-am dezlegat din lanţurile în care-ţi erau mâinile. Dacă tu crezi că e bine să vii cu mine în Babilon, vino, iar eu îmi voi pune ochii asupra ta;
5 iar dacă nu, du-te; întoarce-te la Godolia, fiul lui Ahicam, fiul lui Şafan, pe care regele Babilonului l-a numit guvernator peste ţara lui Iuda, şi locuieşte cu el în mijlocul poporului din ţara lui Iuda. Oriîncotro li se pare ochilor tăi că e bine să mergi, acolo să te duci”. Şi căpetenia gărzii i-a făcut daruri şi i-a dat drumul.
6 Iar el a venit la Godolia, în Miţpa, şi a locuit în mijlocul poporului său care rămăsese în ţară.
7 Dar mai-marii oştilor de la câmp, ei şi oamenii lor,3 au auzit că regele Babilonului l-a numit pe Godolia guvernator al ţării şi că i-a dat în seamă bărbaţi şi femei pe care acela nu-i strămutase în Babilon.
8 Şi au venit la Godolia, în Miţpa, Ismael, fiul lui Netania, şi Iohanan, fiul lui Careea, şi Seraia, fiul lui Tanhumet, şi fiii lui Efai Netofitul şi Iaazania, fiul lui Maacat, ei şi oamenii lor.
2 Literal: „căpetenia bucătarilor” (marele pitar).
3= Cei ce scăpaseră cu viaţă; cei lăsaţi să cultive pământul.

9 Iar Godolia li s-a jurat, lor şi oamenilor lor, zicând: „Nu vă fie teamă de faţa slujitorilor Caldeilor4; locuiţi în ţară şi lucraţi pentru regele Babilonului şi va fi mai bine pentru voi.
10 Iată, eu în faţa voastră locuiesc în Miţpa, ca să stau în faţa Caldeilor care vor să vină împotriva voastră; voi adunaţi vin şi poame şi untdelemn şi puneţi-le în vasele voastre şi locuiţi în cetăţile

peste care aţi dobândit stăpânire”.
11 Şi toţi Iudeii care erau în ţara Moabului, printre fiii lui Amon, şi cei din Idumeea şi cei ce se aflau în toată ţara au auzit că regele Babilonului i-a lăsat lui Iuda o rămăşiţă şi că peste ea l-a numit pe Godolia, fiul lui Ahicam.
12 Şi au venit la Godolia, în Miţpa, în ţara lui Iuda, şi au adunat vin şi foarte multe poame şi untdelemn.
13 Iar Iohanan, fiul lui Careea, şi toţi mai-marii oştilor de la câmp au venit la Godolia în Miţpa
14 şi i-au zis: „Ştii tu oare că Baalis, regele Amoniţilor, l-a trimis pe Ismael, fiul lui Netania, ca să te ucidă?”. Dar Godolia nu i-a crezut.
15 Iar Iohanan i-a spus lui Godolia în taină, la Miţpa: „Chiar acum mă voi duce şi-l voi izbi pe Ismael; dar nimeni să nu ştie, ca nu cumva el să te ucidă şi toţi Iudeii care s-au adunat la tine să se risipească şi rămăşiţa lui Iuda să piară”.
16 Dar Godolia i-a zis lui Iohanan: „Nu face lucrul acesta, că minciuni spui tu asupra lui Ismael!”
4 T. M.: „Nu vă temeţi să le slujiţi Caldeilor”.
41
Uciderea lui Godolia.1
1 Şi a fost acum că-n luna a şaptea a venit Ismael, fiul lui Netania, fiul lui Elişama, din neam regesc, la Godolia, în Miţpa, şi cu el zece oameni, şi au stat împreună la masă2.
2 Iar Ismael s-a ridicat, şi cei zece oameni care erau cu el, şi l-au lovit pe Godolia, cel pe care regele Babilonului îl numise guvernator peste ţară,
3 şi pe toţi Iudeii care erau cu el în Miţpa şi pe toţi Caldeii3 care se aflau acolo.
4 Şi a fost că în cea de a doua zi după ce el îl lovise pe Godolia şi nimeni nu ştia -
5 au venit nişte bărbaţi din Sichem, din Şilo şi din Samaria, optzeci de oameni cu bărbile rase şi cu hainele sfâşiate4, bătându-şi pieptul şi având în pumni mană şi tămâie aromată pe care să le aducă jertfă în casa Domnului.
6 Şi Ismael a ieşit în întâmpinarea lor; iar ei mergeau şi plângeau. Iar el le-a zis: „Veniţi înlăuntru, la Godolia!”
7 Şi a fost că atunci când ei intraseră în mijlocul cetăţii, el i-a înjunghiat şi i-a aruncat într-o fântână.
8 Se aflau însă acolo, între ei, zece oameni, care i-au zis lui Ismael: „Pe noi să nu ne omori, că noi avem comori în ţarină, grâu şi orz, miere şi untdelemn!” Aşa că el a trecut peste ei şi nu i-a înjunghiat în mijlocul fraţilor lor.
1 În Septuaginta, capitolul 48.
2 Literal: „... am mâncat pâine împreună”.
3 T. M. adaugă: „... războinici”.
4 „... cu bărbile rase şi hainele sfâşiate”: ţinută de doliu şi penitenţă în Israel.

9 Iar fântâna în care Ismael i-a aruncat pe toţi cei pe care-i lovise este o fântână mare, pe care regele Asa o făcuse de frica lui Baeşa, regele lui Israel; pe aceasta a umplut-o Ismael cu oameni ucişi.
10 Şi Ismael a dus cu de-a sila tot poporul care rămăsese în Miţpa, şi pe fiicele regelui, pe care căpetenia gărzii le lăsase în seama lui Godolia, fiul lui Ahicam; şi s-a dus dincolo, la fiii lui Amon.
11 Iar când Iohanan, fiul lui Careea, şi toţi căpitanii de oaste care erau cu el au auzit de toate faptele cele rele pe care le făcuse Ismael,
12 şi-au adunat toată oastea şi au mers să se războiască împotriva lui; şi l-au aflat în apropiere de Apa cea mare a Gabaonului.
13 Şi a fost că atunci când tot poporul care era cu Ismael l-a văzut pe Iohanan şi pe căpitanii oştirii care erau cu el,
14 toţi s-au întors la Iohanan.
15 Dar Ismael a scăpat cu opt oameni şi s-a dus la fiii lui Amon.
16 Iar Iohanan, fiul lui Careea, şi toţi mai-marii oastei care erau cu el a luat toată rămăşiţa poporului pe care o adusese înapoi de la Ismael, bărbaţi tari la război, şi pe femei şi alte bunuri şi pe eunuci, pe cei ce scăpaseră din Gabaon;
17 aceştia au plecat şi s-au aşezat în ţinutul Chimham, lângă Betleem, pentru ca de acolo să plece în Egipt, de teama Caldeilor;
18 fiindcă se temeau de ei din pricină că Ismael îl ucisese pe Godolia, cel pe care regele Babilonului

îl pusese guvernator al ţării.
42
Fuga în Egipt.1
1 Atunci toate căpeteniile oştirii şi Iohanan şi Azaria, fiul lui Hoşaia, şi-ntregul popor, de la mic la mare, au venit la profetul Ieremia
2 şi i-au zis: „Să cadă dar smerita noastră rugă înaintea feţei tale şi roagă-te tu Domnului Dumnezeului tău pentru cei ce au rămas; că puţini am rămas din cei mulţi, aşa cum înşişi ochii tăi ne văd.
3 Şi să ne spună nouă Domnul Dumnezeul tău calea pe care să mergem şi lucrul pe care să-l facem”.
4 Şi Ieremia le-a zis: „Am auzit. Iată, mă voi ruga pentru voi către Domnul Dumnezeul nostru, după spusa voastră; şi va fi că orice cuvânt cu care va răspunde Domnul Dumnezeu vi-l voi spune, şi n-am să vă ascund nimic”.2
5 Iar ei i-au zis lui Ieremia: „Fie Domnul între noi spre dreaptă şi credincioasă mărturie dacă noi nu vom face întocmai după fiece cuvânt pe care Domnul ni-l va trimite.
6 Şi, ori că va fi bine, ori că va fi rău, noi vom asculta de glasul Domnului Dumnezeului nostru la Care te trimitem, ca să ne fie mai bine pentru aceea că am ascultat de glasul Domnului Dumnezeului nostru”.
7 Şi a fost că după zece zile s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia.
8 Iar el i-a chemat pe Iohanan şi căpeteniile oştirii şi poporul întreg, de la mic la mare,
1 În Septuaginta, capitolul 49.
2 Ieremia îşi asumă rolul marilor profeţi, de talia lui Moise, de mijlocitori şi purtători de cuvânt între oameni şi Dumnezeu.

9 şi le-a zis: „Aşa grăit-a Domnul:
10 Dacă voi într-adevăr locuiţi în ţara aceasta, Eu vă voi zidi şi nu vă voi dărâma, Eu vă voi sădi şi nu vă voi smulge, fiindcă am pus capăt nenorocirilor pe care le-am adus asupra voastră.
11 Să nu vă temeţi de regele Babilonului, de care voi vă înspăimântaţi, zice Domnul, căci Eu sunt cu voi, ca să vă scap şi să vă mântuiesc din mâna lui.
12 Şi milă vă voi dărui şi Mă voi îndura de voi: în ţara voastră vă voi reaşeza.
13 Şi dacă veţi zice: «Nu vom locui în ţara aceasta, ca să nu auzim glasul Domnului,
14 fiindcă vrem să ne ducem în ţara Egiptului, unde război nu vom vedea şi glas de trâmbiţă nu vom auzi şi de pâine nu vom flămânzi, şi acolo vom locui!»,
15 auziţi atunci cuvântul Domnului, că aşa grăit-a Domnul:
16 Dacă voi vă veţi întoarce faţa spre Egipt şi vă veţi duce să locuiţi acolo, atunci va fi că sabia de care vă temeţi vă va afla în ţara Egiptului, iar foametea de care vorbiţi vă va apuca de dinapoia voastră în Egipt, şi acolo veţi muri.
17 Şi toţi oamenii şi toţi cei de neam străin care şi-au întors faţa spre Egipt ca să locuiască acolo, acolo vor fi mistuiţi de sabie şi de foamete; şi nimeni nu va fi care să-i scape din relele pe care Eu le aduc asupră-le.
18 Că aşa grăit-a Domnul: Aşa cum mânia Mea a căzut peste cei ce locuiau în Ierusalim, tot astfel va cădea mânia Mea asupra voastră dacă veţi intra în Egipt; şi veţi fi o-ntindere pustie, sub stăpânirea altora, şi blestem şi ocară; iar locul acesta nu-l veţi mai vedea.
19 Zis-a Domnul despre voi, rămăşiţa lui Iuda: Nu intraţi în Egipt! Şi acum, cunoaşteţi cu tot dinadinsul
20 că rău le-aţi făcut inimilor voastre trimiţându-mă pe mine, zicând: - «Roagă-te tu Domnului pentru noi, iar noi vom face după tot ceea ce-ţi va spune ţie Domnul!»,
21 şi n-aţi ascultat de glasul Domnului, cu care El m-a trimis la voi.
22 Şi acum, de sabie şi de foame veţi pieri în locul în care vă e pofta să vă duceţi, ca să locuiţi acolo”.
43
Fuga în Egipt (continuare). Ieremia prevesteşte cucerirea Egiptului de către Nabucodonosor.1
1 Şi a fost că după ce Ieremia a încetat să-i grăiască poporului toate cuvintele Domnului, cele cu care Domnul îl trimisese la ei chiar toate cuvintele acestea -,

2 a vorbit Azaria, fiul lui Hoşaia, şi Iohanan, fiul lui Careea, şi toţi oamenii care-i grăiseră lui Ieremia, zicând: „Minciuni! Nu Domnul te-a trimis la noi să ne spui: nu intraţi în Egipt ca să locuiţi acolo!,
3 ci Baruh, fiul lui Neria, el te aţâţă împotriva noastră, ca să ne dai în mâinile Caldeilor, să ne omoare, ori să fim duşi ca robi în Babilon!"
4 Aşa că Iohanan şi toate căpeteniile oştirii n-au ascultat de glasul Domnului, să rămână în ţara lui Iuda,
1 În Septuaginta, capitolul 50.

5 ci el, Iohanan, şi toate căpeteniile oştirii, i-au luat pe cei rămaşi ai lui Iuda, care se întorseseră să locuiască în ţară,
6 pe bărbaţii cei tari şi femeile şi celelalte bunuri şi pe fiicele regelui şi sufletele pe care Nabuzaradan le lăsase cu Godolia, fiul lui Ahicam, şi pe Ieremia profetul şi pe Baruh, fiul lui Neria,
7 şi au venit în Egipt, fiindcă ei n-au ascultat de glasul Domnului; şi au intrat în Tahpanhes.
8 şi s-a făcut cuvântul Domnului către Ieremia în Tahpanhes, zicând:
9 „Ia-ţi nişte pietre mari şi ascunde-le la intrare, la poarta casei din Tahpanhes a lui Faraon, în văzul bărbaţilor lui Iuda.
10 Şi vei zice: Aşa grăit-a Domnul: Iată, Eu voi trimite şi-l voi aduce pe Nabucodonosor, regele Babilonului,2 iar el îşi va aşeza tronul deasupra acestor pietre pe care le-ai ascuns, şi arme va ridica peste ele.
11 Şi va veni şi va lovi ţara Egiptului:3 Cine e pentru moarte, la moarte! Cine e pentru robie, la robie! Cine e pentru sabie, la sabie!4
12 Şi foc va aprinde în casele dumnezeilor lor şi le va arde şi-i va duce [pe dumnezei] în robie; şi va purica ţara Egiptului aşa cum îşi purică ciobanul straiul, după care va ieşi cu pace.
13 Şi va zdrobi stâlpii templului Soarelui5 de la On, iar capiştile le va arde cu foc".
2 T. M. adaugă:... „robul Meu".
3 Năvala lui Nabucodonosor s-a petrecut în 568-567 şi a avut un caracter temporar, ca o vijelie devastatoare.
4 Reluare, în termeni uşor diferiţi, a celor patru stihuri din 15, 2.
5 Textual: „Heliopolis" („Cetatea Soarelui").
44
Ieremia şi Evreii din Egipt.1
1 Cuvântul care s-a făcut către Ieremia pentru toţi Iudeii care locuiau în ţara Egiptului şi pentru cei ce se aşezaseră în Migdol, în Tahpanhes, în Nof şi în ţara Patros:
2 „Aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Voi aţi văzut toate relele pe care Eu le-am adus asupra Ierusalimului şi asupra cetăţilor lui Iuda; şi, iată, ele sunt pustii, fără locuitori,
3 din pricina răutăţilor lor, pe care ei le-au făcut pentru ca să Mă întărâte, mergând să ardă tămâie unor dumnezei străini, pe care nici ei şi nici părinţii lor nu i-au cunoscut.2
4 Dar Eu vi i-am trimis pe servii Mei, profeţii, dis-de-dimineaţă, zicând: nu faceţi fapta aceasta spurcată, pe care Eu am urât-o!
5 Şi nu m-au ascultat, şi auzul nu şi l-au plecat, ca să se întoarcă de la răutăţile lor, aşa încât să nu mai jertfească tămâie la dumnezei străini.
6 Astfel mânia Mea şi urgia Mea au căzut şi s-au aprins în porţile lui Iuda şi pe uliţele Ierusalimului; iar acestea au devenit o-ntindere pustie, de necălcat, aşa cum sunt în ziua de azi.
7 Şi acum, aşa grăit-a Domnul Atotţiitorul: De ce faceţi voi astfel de răutăţi împotriva sufletelor voastre?: să fie tăiaţi dintre voi om şi femeie, prunc şi sugar din mijlocul lui Iuda, aşa ca nimeni dintre voi să nu rămână,3
1 În Septuaginta, 51, 1-30.
2 O dată mai mult, idolatria este refrenul mustrărilor pe care Domnul le adresează poporului Său.
3 Dispariţia totală (fără nici un fel de „rămăşiţă" regeneratoare) este ultima consecinţă a divorţului dintre Israel şi Dumnezeul său.

8 să Mă întărâtaţi cu faptele mâinilor voastre arzând tămâie unor dumnezei străini în ţara Egiptului în care aţi intrat s-o locuiţi, aşa ca să puteţi fi cu totul retezaţi şi să deveniţi blestem şi ocară printre

toate neamurile pământului?
9 Uitat-aţi oare păcatele părinţilor voştri şi pe ale regilor lui Iuda şi pe ale dregătorilor voştri şi pe ale femeilor voastre, pe care le-au săvârşit în ţara lui Iuda şi pe uliţele Ierusalimului?4
10 Ele n-au încetat nici în ziua de azi, iar ei nu s-au ţinut de poruncile Mele pe care Eu le-am rânduit în faţa părinţilor lor.
11 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu Îmi întorc faţa împotriva voastră,
12 ca să nimicesc toată rămăşiţa ce se află în Egipt; şi vor cădea de sabie şi de foamete şi se vor sfârşi de la mic pân' la mare şi vor fi spre ocară, pieire şi blestem.
13 Pe cei ce locuiesc în ţara Egiptului îi voi cerceta aşa cum am cercetat Ierusalimul: cu sabie şi cu foamete şi cu moarte;
14 şi nimeni nu va scăpa din cei rămaşi ai lui Iuda, cei care s-au aşezat în ţara Egiptului spre a se întoarce în ţara lui Iuda în care cu inima lor nădăjduiesc să se întoarcă; nu se vor întoarce, în afară de cei ce scapă".
15 Atunci toţi bărbaţii care ştiau că femeile lor jertfesc tămâie altor dumnezei, precum şi toate femeile şi-ntregul popor care locuia în ţara Egiptului, în Patros, i-au răspuns lui Ieremia, zicând:
4 Generaţiile lui Israel sunt solidare între ele, alcătuind, în fapt, una singură.
16 „Cât despre cuvântul pe care tu ni l-ai grăit în numele Domnului, noi nu te vom asculta.
17 Fiindcă noi vom face negreşit tot cuvântul care va ieşi din gura noastră5: să ardem tămâie pentru regina cerului6 şi să-i turnăm libaţii, aşa cum am făcut noi şi părinţii noştri şi regii noştri şi dregătorii noştri în cetăţile lui Iuda şi pe uliţele Ierusalimului, şi am fost sătui de pâine şi ne-a fost bine şi rele n-am văzut.
18 Dar de când am încetat să ardem tămâie pentru regina cerului, rătăcim dintr-un loc în altul şi ne sfârşim de sabie şi de foame.
19 Şi dacă am ars tămâie pentru regina cerului şi i-am turnat libaţii, crezi că fără bărbaţii noştri i-am făcut turte şi i-am turnat libaţii?".
20 Atunci Ieremia a răspuns întregului popor, bărbaţilor tari şi femeilor şi întregului popor care-i răspunsese întorcându-i vorba, zicând:
21 „Credeţi voi că Domnul nu Şi-a adus aminte de tămâia pe care o ardeaţi în cetăţile lui Iuda şi pe uliţele Ierusalimului, voi şi părinţii voştri şi regii voştri şi dregătorii voştri şi tot poporul ţării? credeţi că ea nu s-a suit la inima Lui?
22 Dar Domnul nu v-a mai putut suferi
5 „tot cuvântul care va ieşi din gura noastră": angajament solemn, cu valoarea unui vot.
6 „regina cerului": Astarte (Iştar), zeiţa amorului şi a fertilităţii în mitologia babilonică. În unele cazuri, numele ei era asociat cu expresia „oştile cerului" (vezi 7, 18 şi nota). Se pare că numele „regina cerului" (total nepotrivit pentru atributele şi funcţia zeiţei mesopotame) decurgea din asocierea ei cu steaua Venus (deşi, spre nedumerirea filologilor, aceasta era percepută în Palestina ca fiind de genul masculin). Cert este că avea un cult ispititor şi foarte răspândit.

din pricina răutăţii faptelor voastre şi din pricina urâciunilor pe care le-aţi făcut; aşa se face că ţara voastră a devenit o-ntindere pustie şi de necălcat, un blestem a devenit, aşa cum este astăzi;
23 da, din pricina acelora pentru care voi ardeţi tămâie şi din pricina faptelor cu care aţi păcătuit împotriva Domnului, şi pentru că glasul Domnului nu l-aţi auzit şi-ntru poruncile Lui şi-n legea Lui şi-n mărturiile Lui n-aţi umblat, de aceea v-au apucat relele acestea!"7.
24 Şi a zis Ieremia către popor şi către femei: „Auziţi glasul Domnului!
25 Aşa grăit-a Domnul, Dumnezeul lui Israel: Voi, femeilor, voi cu gura voastră aţi vorbit şi voi cu mâinile voastre aţi împlinit, zicând: «Noi negreşit ne vom ţine făgăduinţa pe care am făgăduit-o, să ardem tămâie pentru regina cerului şi să-i turnăm libaţii!». Voi pe de-a-ntregul v-aţi ţinut făgăduinţele şi, într-adevăr, le-aţi îndeplinit.
26 De aceea, auziţi glasul Domnului, voi, întregul Iuda care locuieşte în ţara Egiptului: Iată, juratu-m-am pe numele Meu cel mare zice Domnul —: numele Meu nu va mai fi în gura nici unui Iudeu să zică: «Viu este Domnul!» în toată ţara Egiptului.
27 Că Eu am vegheat asupra lor pentru ca să le fac rău, iar nu să le fac bine; şi toţi Iudeii8 care locuiesc în ţara Egiptului vor pieri de sabie şi de foamete, până ce vor fi pe de-a-ntregul mistuiţi.
28 Iar cei ce scapă de sabie, puţini la număr, se vor întoarce în ţara lui Iuda;

7 Dumnezeu nu judecă după aparenţe (jertfele rituale), ci după esenţe (Divinitatea căreia Îi sunt aduse jertfele şi identitatea morală a celor ce le aduc).
8 Literal: „întregul Iuda”.
iar rămăşiţa lui Iuda, cei care au stăruit să locuiască în ţara Egiptului, vor cunoaşte al cui cuvânt va rămâne: [al Meu, sau al lor].
29 Şi acesta va fi pentru voi un semn: Vă voi bântui cu rele.
30 Aşa grăit-a Domnul: Iată, Eu îl voi da pe Faraonul Hofra,9 regele Egiptului, în mâinile vrăjmaşului său şi în mâinile celor ce caută să-i ia viaţa, aşa cum l-am dat pe Sedechia, regele lui Iuda, în mâinile lui Nabucodonosor, regele Babilonului, vrăjmaşul său care căuta să-i ia viaţa”.
45
Ieremia îl mustră pe Baruh.1
1 Cuvântul pe care Ieremia profetul l-a grăit către Baruh, fiul lui Neria, când el a scris cuvintele acestea în carte din gura lui Ieremia, în cel de al patrulea an al lui Ioiachim, fiul lui Iosia, regele lui Iuda.
2 „Aşa grăit-a Domnul despre tine, Baruh:
3 Fiindcă tu ai zis: «Vai mie, vai mie!, că Domnul i-a adăugat ostenelii mele durere; în suspine adorm, odihnă n-am aflat!»,
4 tu îi vei grăi astfel: Aşa grăieşte Domnul: Iată, pe cei ce i-am zidit îi voi dărâma; pe cei ce i-am sădit îi voi smulge.2
9 După Herodot, Hofra a murit de ştreang, după ce fusese trădat de curteanul Amasis, care i-a şi urmat la tron.
1 În Septuaginta, capitolul 51, 31-35.
2 T. M. abstractizează: „Ceea ce am zidit voi dărâma; ceea ce am sădit voi smulge”. Textul LXX întâmpină teologia persoanei.

5 Iar tu, tu cauţi pentru tine lucruri mari? Nu căuta! Că, iată, Eu aduc rele peste tot trupul zice Domnul -, dar Eu îţi voi da ţie viaţa ca pe o pradă3 în fiece loc unde te vei duce”.
46
Profeţie împotriva Egiptului.1
1 Cuvântul Domnului care a fost către Ieremia profetul, cu privire la neamuri.
2 Asupra Egiptului, împotriva oştirii Faraonului Neco, regele Egiptului, ce se afla în Carchemiş, lângă râul Eufrat, şi pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, a zdrobit-o în cel de al patrulea an al domniei lui Ioiachim, regele lui Iuda. 2
3 „Prindeţi arme şi scuturi şi alergaţi la luptă!
4 Înşeuaţi-vă caii! Voi, călăreţi, urcaţi-vă în şei şi staţi gata sub coifurile voastre;
3 „viaţa ca pradă” (expresie folosită, cu un înţeles mai limpede, şi în 21, 9): după ce omul a pierdut tot ce avea, dacă-i rămâne viaţa fie şi pândită de semenii prădători —, ea este bunul său cel mai de preţ (fiindcă oricând poate interveni minunea).
1 În Septuaginta, capitolul 26. Revenind la nota din 26 titlu: Profeţiile asupra neamurilor şi-au păstrat în Septuaginta locul lor original, în urma introducerii din capitolul 25. Versiunea Ebraică însă le-a strămutat către sfârşitul cărţii, adică în capitolele 46-51, socotindu-se că prezenţa lor în prima parte încarcă paginile cu prea multe texte de aceeaşi factură stilistică. Vechile versiuni româneşti au preluat această intervenţie; cea de faţă face la fel, dar trimiţând la textele corespunzătoare din Septuaginta, pentru eventuale confruntări.
2 Ioiachim a domnit între 609 şi 598. Bătălia de la Carchemiş, prin care Babilonul cucerea supremaţia asupra întregului actual Orientmijlociu, a avut loc în anul 605.
înclinaţi în faţă lăncile, puneţi-vă platoşele!
5 De ce oare le e teamă şi se feresc înapoi?: Cei tari ai lor vor fi tăiaţi, cu fuga au fugit şi-mpresuraţi fiind ei nu s-au mai întors, zice Domnul.
6 Cel sprinten să nu fugă, cel tare să nu scape! Spre nord, la Eufrat, ei au slăbit, ei au căzut.
7 Cine-i acesta, oare, cel ce ca un râu3 se urcă şi ca pâraiele ce-şi învolbură apa?
8 Apele Egiptului ca un râu se vor sui; iar el a zis: mă voi urca s-acopăr tot pământul şi să-i afund pe cei ce-l locuiesc!
9 Încălecaţi pe cai! Gătiţi carele de luptă! Ieşiţi, voi, războinici ai Etiopienilor; şi voi, Libieni

înarmaţi cu scuturi; şi voi, Lidienilor, încălecaţi, întindeţi-vă arcul!
10 Ziua aceea Îi va fi Domnului Dumnezeului nostru zi de răzbunare asupra vrăjmaşilor Săi: Sabia Domnului îi va mânca, pe săturate îi va mânca şi cu sângele lor se va îmbăta; căci aceasta-i jertfă Domnului din ţara de miază-noapte, la râul Eufrat.
11 Suie-te pe Galaad şi ia balsam pentru fata fecioară4 a Egiptului; zadarnic ţi-ai înmulţit tu leacurile, că toate sunt netrebnice!
12 Neamurile ţi-au auzit glasul, de strigarea ta umplutu-s-a pământul, căci războinic pe războinic a slăbit, căzut-au amândoi de-a valma".
13 Cuvântul pe care Domnul i l-a grăit lui Ieremia cu privire la regele Babilonului
3 Ebr.: „precum Nilul se urcă".
4 „fata fecioară": expresie ironică, mai ales în contextul acestui avertisment asupra căderii Egiptului.

care va veni să izbească ţara Egiptului:
14 „Daţi de ştire în Migdol5, duceţi vestea pân' la Memfis6, ziceţi: Scoală-te şi te găteşte, că sabia ţi-a mâncat tufanii.7
15 De ce-a fugit de la tine Apis8? Nu, n-a rămas alesul tău viţel, căci Domnul Dumnezeu l-a betejit.
16 Şi gloata ta slăbit-a şi-a căzut şi fiecare pe vecin îl agrăia: să ne sculăm şi-n ţara noastră să ne-ntoarcem, şi la poporul nostru de sabia elină9 să fugim!
17 Pe Neco Faraonul, cel rege al Egiptului, numiţi-l: «Zgomot, dar-a-pierdut-prilejul».10
18 Aşa cum Eu sunt viu grăieşte Domnul Dumnezeu el va veni precum Taborul între munţi, precum Carmelul cel din mare.11
19 O, fiică a Egiptului, ce încă stai acasă, găteşte-ţi strai de-nstrăinare,
5 Migdol: Oraş sau cetate în Egiptul de Jos, menţionat în 44, 1 ca fiind una din aşezările Evreilor.
6 Memfis (scris uneori „Nof"): vechea capitală a Egiptului, la cca 10 km sud de actualul Cairo.
7 Grecescul smilax indică o specie de arbori din familia, oarecum, a stejarului. El poate însemna şi „tisă", copac cu lemn tare şi elastic, din care se făceau arcurile. Aşadar, sensul metaforei: duşmanii ţi-au devorat apărarea.
8 „Boul Apis", zeul protector al oraşului Memfis; divinizat ca „Osiris-Apis".
9 Ebr.: „sabia ucigătoare". Aici ar putea fi vorba de o calitate excepţională a săbiilor de provenienţă grecească, aşa cum vor fi mai târziu cele de Toledo.
10 Tălmăcirea expresiei ebraice; Septuaginta o păstrează ca atare, netradusă. Aluzie la incapacitatea Egiptenilor de a sări la timp în ajutorul aliaţilor lor.
11 Taborul: munte singuratic, care domină o câmpie întinsă; Carmelul: şir muntos, cu o înălţime maximă de 552 m, al cărui vârf, magnific, iese din apa Mediteranei.
căci Memfisul va fi-ntru totul un pustiu şi «Vai!» se va chema, că nimeni nu mai e să-l locuiască.
20 Junincă preafrumoasă e Egiptul, dar, vai!, din miază-noapte nimicire veni-va peste ea!
21 Şi luptătorii simbriaşi dintr-însa sunt ca viţeii puşi la îngrăşat, că şi ei s-au întors şi au fugit ca unul, într-un gând; nu, n-au rămas, căci ziua nimicirii le-a venit şi vremea răzbunării. Li-i glasul ca un şuier şui de şarpe,
22 căci prin nisipuri se tot duc; veni-vor [în Egipt], dar cu topoare, asemeni tăietorilor de lemne;
23 şi-i vor tăia pădurea la pământ aşa grăieşte Domnul -, căci nimeni nu le ţine socoteala: se înmulţesc mai mult decât lăcusta, în roiuri fără număr.
24 Acoperită-i de ruşine ea, fiica Egiptului, căci dată e pe mâna unui popor din miază-noapte.
25 Iată, Eu îl voi bântui pe Amon, fiul său12, şi pe Faraon şi pe cei ce-şi pun încrederea în el.
26 Şi-i voi da în mâinile celor ce le caută viaţa, în mâinile lui Nabucodonosor, regele Babilonului, şi în mâinile slujitorilor lui. Dar după aceea Egiptul va fi iarăşi locuit, ca în zilele de altădată, zice Domnul.
27 Dar tu, tu, Iacobe, să nu te temi, nici să te sperii, Israele, că, iată, Eu chiar de departe-am să te mântui, şi pe urmaşii tăi din jugul lor; şi Iacob se va-ntoarce şi tihnă va avea şi va dormi şi nimenea să-l sperie nu va fi.
12= fiul Egiptului. Amon era zeul războinic din Teba, care, într-un fel, concentra în sine toate zeităţile egiptene. Versetul următor (26): text lacunar în LXX; preluat din T. M.

28 Tu, Iacobe, tu robul Meu, să n-ai în tine teamă zice Domnul -, căci Eu cu tine sunt. Cea fără frică şi gingaşă a fost predată cu-ale ei; că Eu voi face să se stingă acele neamuri toate în care Eu te-am îmbrâncit; nu însă şi pe tine, ci-n judecată îţi voi da pedeapsă şi nu vei fi-ntru totul fără vină".
47
Profeţie asupra celor de alt neam.1
1 Asupra celor de alt neam, acestea zice Domnul:
2 „Din miază-noapte, iată, ape se ridică şi-n iureş care-neacă se prefac: îneacă ţara şi plinirea ei 2, cetatea şi pe cei ceo locuiesc. Oamenii vor striga şi cei ce locuiesc pământul vor urla
3 de vuietul pornirii Lui, de tropotul copitelor, de huruitul carelor de luptă, de scrâşnetul de roţi în alergare.
4 Părinţii către fii nu s-au întors, de vreme ce în mâini de-abia se ţin în ziua care vine să-i dea morţii pe toţi cei din sămânţa altor neamuri3. Voi stinge-n
1 În Septuaginta, capitolul 29.
2 „plinirea ei": tot ce cuprinde.
3 Literal: „pe toţi cei de alt neam" (pantas tous allofylous). În Textul Masoretic: „pe toţi Filistenii", ceea ce ar însemna o referire expresă la Filisteni, popor emigrant din insula Creta (Caftor în ebraică) şi, după o invazie neizbutită în Egiptul lui Ramses al III-lea, stabilit pe coasta de est a Mediteranei, între Ioppe şi Gaza, cu Ascalonul la mijloc, pe un teritoriu numit Filistia (nume conferit, cu vremea, de către Greci, întregului teritoriu al Palestinei). Evreii, care au avut mult de suferit din cauza Filistenilor (a se vedea doar celebrul episod David goliat din 1 Rg 17), îi enumerau ca „Popor al Mării", printre celelalte „Popoare ale Mării"; de aici, semnificaţia generică: Filisteni = cei de alt neam. Exegeţii Textului Masoretic rămân fără răspuns în faţa unei contradicţii evidente: Tirul şi Sidonul, menţionate în stihul următor, nu erau oraşe filistene, ci feniciene!
moarte Tirul şi Sidonul şi rămăşiţa celor ce le-ajută, căci Domnul întru totul nimici-va pe cei rămaşi din insulele mării.
5 Întindere pleşuvă peste Gaza,4 tăcut în rostogol e Ascalonul şi cei rămaşi ai lui din Enachimi5.
6 Tu, sabie a Domnului, tu, până când vei mai tăia şi până când nu te vei linişti? Întoarce-te în teaca ta şi-aşterne-te odihnei şi vegherii!
7 cum oare se va linişti? Că Domnu-i porunci să se ridice asupra Ascalonului şi-a celor din şesuri şi cetăţi de lângă mare şi împotriva-a tot ce-a mai rămas".
48
Profeţie asupra Moabului.1
1 Asupra lui Moab.2 „Aşa grăit-a Domnul: E vai şi-amar de Nebo,3 că, iată, e pustiu! Şi Chiriataimul a fost luat, e ruşinat şi biruit Amatul.
2 Pentru Moab nu-i nici o vindecare, şi nici trufie nu mai e-n Heşbon. Atâtea
4 Metaforă pentru pustiirea totală. 5 „Enachimii": locuitori fabuloşi, prin gigantismul lor, ai teritoriului pre-filistean (Nm 13, 32-33). Învinşi de Iosua Navi, cei scăpaţi au continuat să rămână în Gaza, Gat, Aşdod (Ios 11, 22) şi, probabil, în Ascalon. În unele texte sunt numiţi „urmaşii lui Enac" (Nm 13, 28) sau „fiii lui Enac" (Dt 2, 21; 9, 2).
1 În Septuaginta, capitolul 31.
2 Moab: popor (Moabiţii) şi teritoriu situat în zona Transiordaniei de astăzi.
3 Trebuie că e vorba de oraşul Nebo, menţionat în Nm 32, 38, nu de muntele cu acelaşi nume pomenit în Dt 32, 49. De altfel, nu toate toponimele de mai jos sunt astăzi identificabile.

rele se urzesc asupră-i: - «Veniţi să-l retezăm de printre neamuri!». Şi el va înceta să mai existe; în urma lui doar sabia mai umblă.
3 Că din Horonaim se-aude strigăt: «Zdrobire e şi prăbuşire mare!».
4 Moab e prăbuşit, vestiţi-o în Zogora,
5 că plin de plângere de-acuma e Luhitul, şi plânsul urcă spre Horonaim; un strigăt de prăpăd aţi auzit:
6 «Fugiţi acum şi viaţa v-o scăpaţi şi fi-veţi ca asinul cel sălbatic pe-ntinderea pustiei!»4.
7 De vreme ce ţi-ai pus nădejdea în propria-ţi tărie, vei fi şi tu luat; şi Chemoşul va merge în robie cu preoţii şi dregătorii lui.
8 Vine-n cetăţi prăpăd pe fiecare şi-n nici un chip nu va putea să scape; şi vor pieri şi valea şi

câmpia, aşa cum zis-a Domnul.
9 Puneţi-i semne-semne lui Moab,5 căci în văpăi de foc se va aprinde; cetăţile lui, toate: fără urmă; de unde-i vor mai fi locuitori?
10 (O, blestemat e omul care face cu nepăsare lucrurile Domnului şi sabia şi-o ţine-n teacă, nu în sânge).6
11 Moab a dus-o bine de când era copil şi-n propria lui slavă şi-a pus nădejdea toată; el n-a ştiut ce-nseamnă să torni din vas în vas, nici că-n surghiun a fost; de-aceea gustul i-a rămas şi nici aroma nu l-a părăsit.7
4 Asinul sălbatic o duce greu, dar trăieşte.
5= Semne (marcaje) de recunoaştere în urma dezastrului.
6 Avertisment asupra invadatorului care, având un mandat de la Domnul (cazul lui Nabucodonosor), e cuprins de milă sau îndurare.
7 Moabul era un ţinut al podgoriilor, vestit pentru vinurile lui.
12 De-aceea, iată, zilele lui vin zice Domnul -, când îi voi trimite turnători-pritocitori şi-l vor pritoci şi-i vor goli vasele, iar ulcelele i le va zdrobi.
13 Atunci lui Moab îi va fi ruşine de Camos8, aşa cum casei lui Israel i-a fost ruşine de Betel,9 nădejdea lor, în care-şi puneau încrederea.
14 Cum veţi putea să spuneţi: «Puternici suntem noi, puternici oameni de război?».
15 Moab e la pământ, da, chiar cetatea lui, iar floarea tinerilor lui s-a prăbuşit spre-njunghiere.
16 Aproape-i ziua lui Moab, se mişcă-n iureş răutatea lui.
17 Mişcaţi-vă spre el, voi, toţi vecinii lui, voi toţi rostiţi-i numele, zicând: «Cum s-a zdrobit toiagul10 cel ales, toiagul plin de slavă!».
18 Coboară-te din slava ta, aşază-te pe strat de umezeală; Dibonul fi-va sfărâmat, Moabul a pierit: spre tine urcă cineva să-ţi facă praf puterea.
19 Rămâi în cale şi priveşte, tu, care şezi în Aroer, întreabă-l tu pe cel ce fuge şi întreabă-l tu pe cel scăpat: «Ce oare s-a-ntâmplat?».
20 E ruşinat Moab, că-a fost zdrobit. Te vaită şi strigă şi dă de veste în Arnon că a pierit Moab!
21 Şi judecată vine împotriva ţinutului din şes, împotriva Holonului şi a Iahţei, împotriva Mefaatului şi a Dibonului,
8 Camos (Chemoş): zeitate moabită, căreia Solomon i-a ridicat un altar în apropiere de Ierusalim (3 Rg 11, 7), altar dărâmat apoi de Iosia (4 Rg 23, 13).
9 Betel: zeitate siriană, apoi babilonică, adorată cândva şi de Evreii din Elefantina, în Egipt. 10 În limbajul biblic: „toiag” = sceptru.

22 împotriva lui Nebo şi a Betdiblataimului,
23 împotriva Chiriataimului şi a Betgamului, a Bet-Meonului şi a Cheriotului,
24 împotriva Boţrei şi împotriva tuturor cetăţilor Moabului, cele de departe şi cele de aproape.
25 Cornul lui Moab s-a frânt, braţul său va fi zdrobit.
26 Îmbătaţi-l, că împotriva Domnului s-a preamărit pe sine; Moab, cu mâinile lui, a bătut din palme, dar şi el însuşi va fi de râsul lumii.
27 Oare nu de râsul lumii a fost pentru tine Israel? Fost-a el oare găsit printre hoţi, de te-ai pornit cu luptă împotrivă-i?
28 Locuitorii Moabului şi-au părăsit cetăţile şi-n stâncărie-au locuit; făcutu-s-au ca nişte porumbiţe ce cuibăresc în piatră, la gura unei peşteri.
29 Am auzit de semeţia lui Moab; el foarte sus şi-a sumeţit mândria şi inima şi-a înălţat-o.
30 Dar Eu îi cunosc faptele: Oare nu-i e de-ajuns? nu el şi-a făcut-o?
31 De-aceea: Văitaţi-vă voi toţi pentru Moab, din cele patru laturi!; strigaţi asupra oamenilor tunşi din pulberea ţărânii!
32 Voi plânge pentru tine, podgorie din Sibma, cu plânsul lui Iazer; viţele tale trecut-au marea şi la Iazer ajuns-au, în cetăţi; strugurii tăi loviţi au fost de moarte, ca şi culegătorii.
33 Bucuria şi veselia fost-au măturate din ţara lui Moab; măcar că-n linurile tale este vin, nici că l-au stors în tălpi spre dimineaţă, şi nici c-au chiuit în faptul serii.
34 De la strigătul Heşbonului până la Eleale, de la Ţoar până la Horonaim şi până la Eglat-Şelişia, cetăţile lor îşi vor înălţa glasul, că până şi apele Nimrimului se vor prăji.

35 Şi voi nimici Moabul zice Domnul când se urcă la capişte şi arde tămâie dumnezeilor lui.
36 De aceea, inima lui Moab va suna ca nişte fluiere, inima Mea ca un fluier va suna pentru oamenii cei tunşi; ceea ce omul a agonisit, iată că i s-a dus!
37 În tot locul vor avea capetele rase, şi rasă va fi fiecare barbă; şi toate mâinile vor da cu pumnii-n piept şi peste fiece coapsă va fi haină de sac.
38 Şi tânguire va fi pe acoperişurile şi pe uliţele Moabului, că am zdrobit Moabul zice Domnul ca pe un vas netrebnic.
39 Cum de s-a schimbat? Cum se face că Moab a întors spatele? Acoperitu-s-a Moab de ruşine şi s-a făcut de râsul lumii şi ţinta mâniei celor din preajma lui.
40 Că aşa grăit-a Domnul: Iată, ca un vultur va porni şi aripile şi le va întinde deasupra Moabului.11
41 Cariotul a fost luat, luate i-au fost cu el şi tăriile. şi-n ziua aceea fi-va inima lui Moab ca inima femeii în chinurile naşterii.
42 Din numeros cât era, Moabul va pieri, fiindcă-mpotriva Domnului s-a preamărit pe sine.
43 Capcană şi frică şi mormânt peste tine, locuitor al Moabului!
11 Aluzie, desigur, la Nabucodonosor, „robul lui Dumnezeu". Aceste două stihuri se regăsesc, aproape aidoma, în 49, 21; e raţiunea probabilă pentru care ele lipsesc, aici, din textul grecesc; vechile ediţii româneşti însă le-au transferat din Versiunea Ebraică.

44 Cel ce fuge de groază cădea-va în groapă, iar cel scăpat din groapă-n capcană va fi prins; că voi aduce acestea peste Moab în anul cercetării lui".12
49
Profeţii despre Amon, Edom, Damasc, triburile arabe, Elam.1
1 Asupra fiilor lui Amon 2, aşa grăit-a Domnul: „Nu sunt oare fii în Israel? ori n-au pe nimeni care să-i moştenească? De ce, dar, a pus Milcom stăpânire pe Gad şi poporul lui locuieşte în cetăţile acestuia?3
2 De aceea, iată, vin zile zice Domnul când în auzul Rabei voi da zvoană de război; şi ei vor deveni pustietate şi ruină şi capiştile lor cu foc vor fi arse; atunci fi-va Israel să-şi ia asupră-şi stăpânirea.
3 Jeluieşte-te, tu, Heşbon, că Aiul a pierit!; strigaţi, voi, fete din Raba, încingeţi-vă cu sac, că Milcom va merge în robie laolaltă cu preoţii şi dregătorii lui!
12 T. M. adaugă două versete, care nu sunt altceva decât reluarea cântecului popular citat în Nm 21, 28-30, urmat de o încheiere.
1 Versetele 1-5: în LXX, 30, 17-21; versetele 6-21: în LXX, 30, 1-16; versetele 22-26: în LXX, 30, 29-33; versetele 27-32: în LXX, 30, 23-28; versetele 33-37: în LXX, 25, 14-19.
2 Amoniţii: trib semitic care, potrivit textului din Fc 19, 38, se trăgea din Ben-Ammi, fiul lui Lot, născut prin incest de fiica sa cea mică, şi fratele lui Moab. Amoniţii ocupau teritoriul din nord-estul Mării Moarte, în jurul localităţii Rabat-Amon (Dt 3, 11), actualul Aman. Deşi înrudiţi, prin Lot, cu Evreii, atât Moabiţii cât şi Amoniţii au fost adversari permanenţi ai acestora.
3 Amoniţii locuiau teritoriul pe care Moise i-l destinase tribului lui Gad (Nm 32, 33-36).
4 Ce te tot bucuri în câmpurile lui Enachim, tu, fiică înfumurată, care-ţi pui nădejdea-n comorile tale şi zici: «Cine va intra la mine?».
5 Iată, Eu spaimă voi aduce asupră-ţi zice Domnul din toate ţările ce-ţi sunt împrejur; şi veţi fi risipiţi, fiecare de-a dreptu-nainte, şi nimeni nu va fi să vă adune".4
6 Despre Idumeea5: „Aşa grăieşte Domnul: Nu mai este înţelepciune în Teman, pierit-a sfatul de la cei pricepuţi, înţelepciunea li s-a dus,
7 locul lor nu-i decât amăgire. Săpaţi adânc pentru o locuinţă, voi, cei ce locuiţi în Dedan, că fapte grele-a săvârşit; necazuri am adus asupră-i la vremea când l-am cercetat.
8 Că vin culegători de struguri care nimic nu-ţi vor lăsa: mâinile lor, ca ale hoţilor de noapte.
9 Că Eu l-am dezbrăcat pe Esau, descoperit-am tainiţele lor; ei nu vor mai putea să se ascundă; pierit-au fiecare de mâna fratelui său, a vecinului Meu, şi fi-va peste putinţă
10 să-l lase pe sărmanul tău să trăiască; dar Eu voi trăi şi văduvele nădăjduiesc în Mine.
11 Că aşa grăieşte Domnul: Cei ce nu erau să bea paharul, l-au băut; dar tu nu vei rămâne fără vină, fiindcă şi tu, negreşit, îl vei bea6.
4 T. M. adaugă: „6 Dar după aceea voi întoarce din robie pe fiii lui Amon, zice Domnul".

5 Adversitatea dintre Edom şi Israel era străveche, din vremea când tânărul Iacob îi răpise lui Esau (Edom) dreptul de întâi-născut (Fc 25, 29-34). În jurul anului 601, Nabucodonosor îi folosise pe Edomiţi împotriva regatului lui Iuda.
6 „... fiindcă (...) îl vei bea”, cf. CodexAlexandrinus. E vorba de paharul urgiei Domnului, pe care atât neamurile cât şi Israel trebuie să-l bea.

12 Că m-am jurat pe Mine Însumi zice Domnul că tu7 vei fi în mijlocul ţării un ţinut fără urme şi de ocară şi de blestem; şi toate cetăţile ei fi-vor pentotdeauna pustii.
13 Auzit-am o veste de la Domnul; El a trimis vestitori la neamuri: «Adunaţi-vă! Veniţi împotriva lui! Ridicaţi-vă la război!».
14 Mic te-am făcut între neamuri, dispreţuit foarte printre oameni.
15 Obrăznicia ta s-a ridicat împotrivă-ţi, trufia inimii tale a plesnit găurile stâncilor, a apucat-o peste puterea dealului înalt; că precum vulturul şi-a înălţat el cuibul: de acolo te voi surpa!
16 Şi fi-va Idumeea un pustiu fără urme; cel ce-i va trece pe-alături va fluiera spre ea.
17 Aşa cum s-au prăbuşit Sodoma şi Gomora şi locuitorii lor zice Domnul Atotţiitorul nici un om nu va şedea acolo şi nici un fiu al omului acolo nu va locui.
18 Iată, ca un leu va sălta din tufişurile8 Iordanului la locul lui Etam; că Eu grabnic îi voi goni de la ea; puneţi-i pe tineri împotriva ei, căci: «Cine mai e ca mine? şi cine-mi va sta împotrivă? şi cine-i păstorul care să-mi stea în faţă?»...
19 De aceea, auziţi sfatul Domnului pe care El l-a cugetat asupra Idumeii şi gândul Său pe care l-a gândit asupra celor ce locuiesc în Teman: Ce e mărunt în turmă, cu târşul vor fi duse, sălaşul lor de-acuma pustiu li se va face!
20 Că de vaierul căderii lor s-a-nfricoşat pământul, iar vuietele mării nu s-au mai auzit.
7 T. M. specifică: „Boţra”, capitala Edomului. 8 Literal: „din mijlocul”.
21 Iată, ca un vultur va vedea şi aripile peste tăriile ei şi le va întinde şi-n ziua aceea fi-va inima puternicilor Idumeii ca inima femeii în chinurile naşterii!”
22 Pentru Damasc:9 „Umplutu-s-au Hamatul şi Arpadul de ruşine, că au primit o veste rea, tulburate, mânioase, nu pot avea odihnă.
23 Damascul s-a slăbănogit şi-i pus pe fugă, cutremur l-a cuprins.
24 Cum de nu mi-au părăsit cetatea cei ce-au îndrăgit sătucul?
25 De aceea cădea-vor tinerii pe uliţele tale şi toţi războinicii tăi vor cădea, zice Domnul.
26 Iar Eu voi aprinde foc în zidul Damascului şi va mistui răspântiile fiului lui Benhadad”.
27 Cu privire la Chedar10, regina Curţii11, pe care Nabucodonosor, regele Babilonului, a învins-o, aşa grăieşte Domnul: „Sculaţi-vă şi suiţi-vă la Chedar şi săturaţi-i pe fiii lui Chedma12!
28 Le vor lua corturile şi turmele, le vor lua pentru ei hainele şi toate tărhatele şi cămilele. Chemaţi asupră-le, din toate părţile, nimicire!
29 Fugiţi! Săpaţi adânc pentr-un sălaş de locuit, voi, cei ce locuiţi în curte; căci regele Babilonului a scornit un sfat şi-un gând a gândit împotriva voastră.
9 După unii comentatori, profeţia putea avea ca obiect campania lui Nabucodonosor din 604-603.
10 „Chedar” era numele generic al triburilor semi-nomade din deşertul siro-arab.
11 „regina Curţii”: tribul-matcă; descendenţii direcţi ai lui Chedar, fiul lui Ismael (cel născut lui Avram din egipteanca Agar-Fc 25, 13). T.M. foloseşte un termen mai general (şi mai prezumţios): „regatele Haţorului”: totalitatea triburilor arabe semi-nomade.
12 Chedma: fratele lui Chedar (Fc 25, 15), strămoşul tribului cu acelaşi nume.

30 Scoală-te şi ridică-te-mpotriva neamului statornic, a celui ce locuieşte-n tihnă, la care nu sunt uşi, nici nituri, nici zăvoare şi nici încuietori, şi singuri locuiesc.
31 Cămilele lor vor fi de pradă, mulţimea vitelor lor va fi spre nimicire; ca pe o pleavă-i voi vântura cu fiece vârtej, pe ei, capete tunse la frunte;13 prăpăd din toate părţile le voi aduce, zice Domnul.
32 Curtea va fi odihnă pentru struţi, pe totdeauna părăsită; om acolo nu va rămâne, nici fiu al omului va locui acolo”.
33 Profeţia lui Ieremia asupra neamurilor din Elam:14
34 Aşa grăieşte Domnul: Arcul lui Elam s-a frânt, temeiul puterii lui15.
35 Aduce-voi asupra Elamului cele patru vânturi din cele patru colţuri ale cerului şi-n toate aceste

vânturi îi voi risipi, şi nu va fi neam la care ei să n-ajungă chiar şi surghiuniţii Elamului.
36 şi-n faţa duşmanilor lor îi voi umple de spaimă, ca să-şi cruţe viaţa; şi rele voi aduce asupră-le, pe măsura mâniei Mele; şi sabia Mea în urma lor o voi trimite, până ce-i voi nimici.
13 După Herodot, bărbaţii triburilor arabe se tundeau în rotund, răzându-şi tâmplele.
14 Elamul, ca teritoriu, cuprindea întregul versant al Podişului Iranian spre Valea Tigrului, cu capitala la Suza, şi era locuit de Elamiţi, descendenţi ai lui Elam, unul din cei cinci fii ai lui Sem (Fc 10, 22). Elamiţii, cu o istorie lungă şi zbuciumată, au cunoscut şi vremuri de glorie, înainte de a fi fost încorporaţi în imperiul medo-persan, spre 590. În altă ordine de idei: Capitolul 49 din vechile versiuni româneşti ale Septuagintei nu cuprinde şi acest episod.
15 Literal: „lor”. „Temeiul” (arhe) = principiul (unui neam de războinici).
37 Şi-Mi voi aşeza tronul în Elam şi voi alunga de-acolo regi şi dregători.
38 Dar va fi că-n zilele de la urmă îl voi întoarce pe Elam din robie, zice Domnul”.
50
Profeţie asupra Babilonului.1
1 Cuvântul Domnului, pe care l-a grăit asupra Babilonului:
2 „Vestiţi-le printre neamuri, faceţi-le auzite, nu le ascundeţi, ci ziceţi: Babilonul e luat, Bel e ruşinat, neînfricatul, încrezutul Merodah2 s-a predat.
3 Că neam de la miază-noapte s-a ridicat împotrivă-i şi ţara i-o va stinge şi nimeni că va fi s-o locuiască, nici om, nici dobitoc.
4 În zilele acelea şi-n vremea aceea veni-vor fiii lui Israel, ei şi fiii lui Iuda-mpreună; în mergere plângând vor merge, căutându-L pe Domnul, Dumnezeul lor.
5 Pân' la Sion vor întreba de cale, căci către el li se îndreaptă faţa şi vor veni şi vor căta scăpare, căci legământul veşnic nu va fi dat uitării.
6 Turmă de oi pierdute a fost poporul Meu; păstorii lor le-au îmbrâncit afară, prin munţi Mi le-au făcut să rătăcească, din munte-n deal au tot umblat, pân' şi-au uitat sălaşul de odihnă.
7 Toţi care-au dat de ele, le-au mâncat. Vrăjmaşii lor ziceau: «Să nu le dăm din mână!», în loc de-a zice: «Păcătuit-am
1 În Septuaginta, capitolul 27.
2 Merodah (Marduk): principala zeitate a Babilonului; apelativul ei obişnuit, popular, era Bel (Baal), care se traduce „Stăpânul”.

în faţa Domnului; Cel ce i-a adunat pe părinţii lor avea o păşune a dreptăţii».
8 Fugiţi din mijlocul Babilonului şi din ţara Caldeilor şi faceţi-vă ca şerpii înaintea turmelor.3
9 Că, iată, adunări de neamuri Eu ridic din latura de miază-noapte asupra Babilonului şi-n linii de bătaie s-or aşeza-mpotrivă-i; de-acolo va fi luat ca-n suliţa războinicului iscusit ce nu se-ntoarce goală.4
10 Şi Caldeea va fi de pradă: toţi cei ce o pradă vor fi îndestulaţi.
11 Pentru că voi vă veseleaţi şi vă împăunaţi jefuindu-Mi moştenirea, fiindcă zburdaţi ca viţeii prin iarbă şi împungeaţi cu coarnele ca nişte tauri,
12 acoperitu-s-a maica voastră de ruşine; maica voastră, cea care v-a născut pentru bunăstare, acum e la pământ. Cea din urmă dintre naţii, pustie
13 din pricina mâniei Domnului, nu va mai fi locuită, ci pe de-a-ntregul va fi pustie; şi tot cel ce va trece prin Babilon se va uita cu tristeţe şi va fluiera de toate rănile lui.
14 Aşezaţi-vă-n linii de bătaie-mpotriva cetăţii Babilonului de jur-împrejur, voi, toţi cei ce încordaţi arcul!; trageţi în ea cu săgeţile, nu vă cruţaţi săgeţile,
15 copleşiţi-o! Mâinile i-au slăbit, meterezele i-au căzut, zidul i s-a prăbuşit. Că răzbunare e de la Domnul;
3 Poruncă apăsată a Domnului către Israeliţii captivi. Comparaţia: „ca şerpii înaintea turmelor” se referă, probabil, la reptilele care, la apropierea unui tropot de copite, fug şi-şi caută adăpost în pământ. T. M.: „ca ţapii (sau berbecii) înaintea turmelor”, ceea ce pare mai puţin potrivit pentru un popor întreg. (Despre înţelepciuneaşerpilor: Mt 10, 16).
4 „Din sângele răniţilor, din seul celor tari, arcul lui Ionatan nu se-ntorcea pustiu, iar sabia lui Saul nu se-nvârtea zadarnic” (2 Rg 1, 22).
răzbunaţi-vă asupră-i: cum a făcut ea, aşa faceţi-i voi!

16 Nimiciţi din Babilonia tot ce e sământă şi pe cel ce poartă seceră la vremea secerişului! De frica săbiei greceşti se-ntoarce fiecare la poporul său, aleargă fiecare-n ţara lui.
17 Israel e o oaie rătăcită pe care leii au alungat-o. Cel dintâi care-a mâncat-o a fost regele Asiriei, iar, mai pe urmă, acest rege al Babilonului i-a ronţăit oasele.
18 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu Mă voi răzbuna pe regele Babilonului şi pe ţara lui, aşa cum m-am răzbunat pe regele Asiriei.
19 Şi-l voi alcătui din nou5 pe Israel la păşunea lui şi va paşte pe Carmel şi pe muntele lui Efraim, şi în Galaad, şi sufletul său se va sătura.
20 În zilele acelea şi-n vremea aceea zice Domnul vor căuta nedreptatea lui Israel, dar nu va fi nici una; şi păcatele lui Iuda, dar nu le vor afla. Că milostiv le voi fi Eu celor rămaşi pe pământ, zice Domnul.
21 Amarnic ridică-te-mpotrivă-i şi împotriva celor ce-o locuiesc! Răzbună-te, sabie, şi nimiceşte de istov zice Domnul şi fă-ntru totul cum îţi poruncesc!
22 Larmă de război, cumplită nimicire-n ţara Caldeilor!
23 Cum oare s-a zdrobit şi cum s-a sfărâmat ciocanul lumii-ntregi? Cum oare devenit-a Babilonul pustie printre neamuri?
24 Veni-vor peste tine, Babiloane, şi tu nu vei şti că tu însuţi vei fi luat rob:
5 Apokatasteso (auton) = îl voi restaura; îl voi face ca la început. (Puterea lui Dumnezeu de a re-crea din nimic.)

aflat vei fi şi dus, fiindcă tu I-ai stat împotrivă Domnului.
25 Domnul Şi-a deschis vistieria şi armele mâniei Şi le-a scos; fiindcă Domnul Dumnezeu are o treabă în ţara Caldeilor.
26 Că vremile ei au venit: «Deschideţi-i grânarele, scotociţi-o ca pe-o peşteră şi nimiciţi-o de istov, din ea nimic să nu rămână!
27 Secaţi-i rodurile toate, ei să vină jos la-njunghiere! Vai lor!, că ziua lor a venit şi vremea răsplătirii lor!».
28 Glasul fugarilor şi al celor ce scapă din ţara Babilonului ca să vestească în Sion răzbunarea Domnului, a Dumnezeului nostru.
29 Daţi-le celor mulţi porunci împotriva Babilonului, fiecăruia din cei ce-ncordează un arc!; tăbărâţi asupră-i de jur-împrejur!; nimeni să nu scape!; daţi-i după faptele lui!; faceţi-i după toate câte afăcut!, fiindcă i-a stat împotrivă Domnului, Sfântului Dumnezeu al lui Israel!
30 De aceea cădea-vor tinerii lui pe uliţe şi toţi războinicii lui fi-vor prăbuşiţi, zice Domnul.
31 Iată, Eu sunt împotriva ta, trufaşule, zice Domnul, că ziua ţi-a venit şi vremea răsplătirii tale.
32 Trufia ta va slăbi şi va cădea, şi nimeni nu va fi ca s-o ridice. Şi foc voi aprinde-n pădurea lui şi totul va mistui de primprejur.
33 Aşa grăieşte Domnul: Fiii lui Israel şi fiii lui Iuda au fost asupriţi; toţi cei ce i-au robit, laolaltă i-au asuprit nevrând să le dea drumul.
34 Puternic însă le e Izbăvitorul: Domnul Atotţiitorul e numele Lui. Intra-va la judecată cu potrivnicii Săi, ca să ridice ţara, dar să-i întărâte pe cei ce locuiesc în Babilon.
35 Sabie-mpotriva Caldeilor, împotriva celor ce locuiesc Babilonul, împotriva dregătorilor şi a-nţelepţilor lui!
36 Sabie-mpotriva războinicilor lui, şi ei vor fi slăbiţi. Sabie-mpotriva cailor lor şi-mpotriva carelor lor de luptă;
37 sabie-mpotriva războinicilor lor şi a adunăturii din mijlocul lui: ca nişte femei vor arăta! Sabie-mpotriva vistieriilor lui, şi ele se vor risipi!
38 În apele lui îşi punea nădejdea, şi se vor face de ruşine. Că-i o ţară de idoli, dar prin insule n-o să vă mai împăunaţi!
39 De aceea locuiesc idoli în insule şi-n ele fiicele sirenelor vor locui: pe veci nu vor mai fi ele locuite!
40 Aşa cum Domnul a surpat Sodoma şi Gomora şi cetăţile din hotarele lor zice Domnul —: om nu va mai locui acolo, nici fiu al omului acolo se va aşeza!
41 Iată, un popor vine din miază-noapte, şi-o naţie mare şi regi numeroşi se vor stârni de la marginea pământului, purtând în mână arcul şi cuţitul.

42 Popor fioros, nici o milă nu va avea; glasurile lor ca marea vor vui, călări-vor pe cai gătiţi de război, ca o flacără veni-vor împotriva ta, o, fiică a Babilonului!
43 Regele Babilonului le-a auzit tumultul, şi mâinile i-au slăbit, durerile l-au copleşit, chinuri ca ale celei ce naşte.
44 Iată, ca un leu va sălta de la Iordan, la locul lui Etam6, că Eu grabnic îi voi
6 „Etam”, cf. Codex Alexandrinus. Acest verset şi următorul reiau, aidoma, textul din 49, 18-19,transferându-l asupra Babilonului.

goni de la ea şi pe toţi tinerii îi voi pune împotriva ei, căci: «Cine mai e ca mine? şi cine-mi va sta împotrivă? şi cine-i păstorul care să-mi stea în faţă?».
45 De aceea, auziţi sfatul Domnului pe care El l-a cugetat asupra Babilonului şi gândul Său pe care l-a gândit asupra celor ce locuiesc în Caldeea: Da, mieii turmei lor fi-vor nimiciţi; da, păşunea lor va pieri!
46 Că de vaierul căderii Babilonului va tremura pământul şi strigare între neamuri se va auzi.
51
Profeţie asupra Babilonului (continuare).1
1 Aşa grăieşte Domnul: Iată, vânt arzător, aducător de moarte, stârnesc asupra Babilonului şi a celor ce locuiesc Caldeea.
2 Iată, Eu voi trimite batjocoritori asupra Babilonului şi-l vor batjocori şi-i vor pustii pământul. Vai, din toate părţile, Babilonului în ziua chinuirii sale!
3 Arcaşul să-şi întindă arcul, iar cel ce are armură, să şi-o pună! Pe tinerii lui să nu-i cruţaţi, puterea toată să i-o nimiciţi!
4 Oameni răniţi cădea-vor în ţara Caldeilor, iar cei străpunşi de lance2 s-or prăbuşi pe-alături.
5 Că Israel şi Iuda n-au fost văduviţi de Dumnezeul lor, domnul Atotţiitorul când ţara lor [a Caldeilor] se umpluse de nedreptăţi împotriva sfinţilor lui Israel.
1 În Septuaginta, capitolul 28.
2 Katakenteo (cuvânt folosit, câte o dată, numai de Ieremia, aici, şi de Iezechiel - 23, 47): „a doborî prin străpungere”.
6 Fugiţi din mijlocul Babilonului şi viaţa fiecare să şi-o scape şi nu vă-ncovoiaţi sub nedreptatea lui! Că-i vremea răzbunării Domnului asupră-i: cu ce-a plătit îi răsplăteşte.
7 Cupă de aur era Babilonul în mâna Domnului, făcând pământu-ntreg să se îmbete; băut-au neamurile din vinul lui, iată de ce s-au clătinat.
8 Căzut-a Babilonul făr de veste şi în bucăţi s-a sfărâmat! Plângeţi-l!; balsam i-aduceţi rănii lui de moarte, că poate se va vindeca!...
9 Noi am încercat să vindecăm Babilonul, dar nu s-a vindecat. Să-l părăsim şi meargă fiecare-n ţara lui; că judecata lui atins-a cerul, da, pân’ la stele s-a urcat.
10 Domnul Şi-a dat judecata la iveală: Veniţi, şi-n Sion să vestim lucrurile Domnului Dumnezeului nostru!
11 Fiţi gata cu săgeţile! Umpleţi-vă tolbele! Domnul stârnit-a duhul regelui Mezilor; că-mpotriva Babilonului Îi este mânia, să-l nimicească de istov; că-i răzbunarea Domnului, răzbunarea poporului Său!
12 Steag înălţaţi pe zidurile Babilonului, fiţi gata cu tolbele, urcaţi pe coame străji de pază şi gata fiţi cu armele! Că Domnu-a luat în mână totul şi ce-a grăit va face împotriva celor ce locuiesc Babilonul.
13 Tu, cel ce locuieşti de-a lungul multor ape şi ai în jur belşugul comorilor lui toate; sfârşitul ţi-a venit în măruntaie!
14 Că Domnul S-a jurat pe braţul Său: «Te voi umple de oameni ca de lăcuste, iar cei ce se vor coborî vor striga împotrivă-ţi».
15 Domnul cu puterea Sa a făcut

pământul, cu înţelepciunea Sa a pregătit lumea, cu priceperea Sa a întins cerul.
16 El glasul Şi-l face tunet al apei în cer şi nori aduce de la marginea pământului; El face fulgere spre ploaie şi din vistieriile Sale a izvorât lumină.
17 Omul a devenit nebun din propria sa minte; fiecărui argintar îi e ruşine de idolii pe care i-a făcut,

că el minciuni a scos din topitoare şi duh într-înşii nu se află:
18 lucruri deşarte, vrednice de dispreţ, la vremea cercetării lor vor pieri.
19 Nu astfel e partea lui Iacob; că Acela care a plăsmuit totul, El e moştenirea lui: Domnul este numele Său.
20 Tu-Mi risipeşti Mie arme de război; iar Eu întru tine voi risipi neamuri3 şi
3 În Textul Masoretic, versetele 20-23 sunt construite pe cuvântul-pilot „ciocan", cu verbul „a ciocăni", „a bate cu ciocanul", „a chinui", care se repetă de nouă ori şi al cărui complement se sprijină pe prepoziţiile „cu" sau „prin" (ex: „cu tine am lovit popoare şi cu tine am stricat regate"). De aici, ideea că un mare conducător politic şi militar (unii exegeţi presupun că textul s-ar referi la Cirus) nu este altceva decât instrumentul dur prin care Dumnezeu izbeşte pe cine vrea. În Septuaginta, aceleaşi versete sunt construite pe verbul-pilot „a risipi", „a dispersa" (diaskorpizo), care se repetă tot de nouă ori şi al cărui complement se sprijină pe prepoziţia „întru" (en) şi, o singură dată, pe „din" (ek). De aici decurge o cu totul altă exegeză, dacă se ţine seama de faptul că enunţurile se află în continuarea versetului 19, în care e vorba de Iacob (şi care, în fapt, este o reluare a versetului 16 din capitolul 10). Poporul ales devine un spaţiu în interiorul căruia Domnul Îşi realizează planul general, un spaţiu unde neamurile, oamenii şi lucrările lor se regăsesc, sub mâna lui Dumnezeu, într-un fel de absorbţie, asimilare sau participare, aşa cum vor fi ele chemate să se regăsească, sub har, întru noul Israel, Biserica lui Hristos. Pentru această interpretare pledează şi relaţia antinomică „a risipi întru" (a „dispersa" în „interiorul" unui spaţiu deschis).
din tine voi ridica regi;
21 întru tine voi risipi cal şi călăreţ, întru tine voi risipi care de luptă şi pe cei ce le mână;
22 întru tine voi risipi tânăr şi fecioară, întru tine voi risipi bărbat şi femeie;
23 întru tine voi risipi păstorul şi turma lui, întru tine voi risipi plugarul şi arătura lui, întru tine îi voi risipi pe cârmacii şi căpitanii tăi.
24 Iar Babilonului şi tuturor celor ce locuiesc Caldeea le voi răsplăti toate răutăţile pe care i le-au făcut Sionului, chiar înaintea ochilor voştri, zice Domnul.
25 Iată, Eu sunt împotriva ta, munte dărăpănat4 care dărapeni pământul întreg; mâna Mi-o voi întinde asupră-ţi şi te voi prăvăli de pe-nălţimea stâncilor şi chip îţi voi da de munte pârlit.
26 Şi nu vor lua din tine o piatră unghiulară sau o piatră de temelie, căci pustiu vei fi pentotdeauna, zice Domnul.
27 Înălţaţi un steag în ţară, sunaţi din trâmbiţe printre neamuri, neamuri sfinţiţi5 împotrivă-i, prin Mine ridicaţi împotrivă-i pe regii Araratului şi pe ai Aşchenazului6; aşezaţi
4„„munte dărăpănat": metaforă pentru puterea distrugătoare; Babilonul era situat într-o câmpie.
5 „A sfinţi" (a consacra) neamuri împotriva Babilonului: a le angaja într-un război sfânt, condus de Însuşi Domnul.
6 Ararat: muntele pe care s-a oprit corabia lui Noe (Fc 8, 4). Regat pe actualul teritoriu al Armeniei, a cărui istorie se întinde din secolul 9 î. H., când e menţionat în cronicile asiriene, până pe la începutul secolului 6 î. H., când a fost distrus de atacurile Mezilor. Aşchenaz: fiu al lui Gomer, nepot al lui Iafet şi strănepot al lui Noe (Fc 10, 3). Regat pomenit aici în asociere cu Araratul (şi, în T. M., cu Mini), locuit de urmaşii lui Iafet. Popor migrator indo-iranian, cu primele apariţii pe coasta de nord a Mării Negre şi apoi în zona Caucazului, Aşchenazii au fost mai bine cunoscuţi în istorie sub numele de Sciţi; ei i-au împins pe Sumerieni către Asia Mică şi le-au luat locul.

împotrivă-i aruncătoare de flăcări 7, aduceţi împotrivă-i călăreţi ca mulţimea lăcustelor!
28 Neamuri aduceţi împotrivă-i, pe însuşi regele Mezilor şi-al întregului pământ, pe dregătorii şi pe toţi căpitanii lui şi toate ţările de sub stăpânirea lui8.
29 Pământul s-a cutremurat şi freamăt l-a cuprins, că gândul Domnului s-a ridicat împotriva Babilonului, să facă ţara Babilonului o-ntindere pustie, de nelocuit.
30 Războinicul Babilonului s-a dat bătut în luptă; ei vor şedea acolo, sub împresurare; puterea li s-a sfărâmat, făcutu-s-au ca nişte muieri; capiştile le-au fost arse-n foc, zăvoarele i s-au frânt.
31 Unul aleargă-n faţa celui ce aleargă, unul dă de veste-n faţa celui ce vesteşte, ca să-i vestească regelui Babilonului că cetatea i-a fost luată.
32 Luate i-au fost cele din urmă trecători, podurile i-au fost arse cu foc, războinicii lui, unul după altul, ies afară.

33 Căci aşa grăieşte Domnul: Casnicii9 regelui Babilonului fi-vor treieraţi ca grânele vara; încă puţin, şi secerişul lor va veni.
7 Grecescul belostasis înseamnă, stricto sensu, „baterie de artilerie aşezată în linie de tragere". În antichitate: maşinile de război care catapultau asupra cetăţii asediate, după caz, fie torţe aprinse, pentru incendiere, fie bolovani de piatră, pentru spargerea zidului.
8 Stihul acesta, cf. Codex Alexandrinus (şi T.
M.).
9 Literal: „casele" = familiile şi casnicii (unui rege poligam).
34 El m-a mâncat, m-a ciopârţit,10 întuneric subţire m-a cuprins; regele Babilonului ca un balaur m-a-nghiţit, pântecele şi l-a umplut, din desfătarea mea m-a alungat.
35 «Fie zdroaba mea şi chinurile mele asupra Babilonului!», zice-va cea care locuieşte-n Sion; «fie sângele meu asupra celor ce locuiesc în Caldeea!», zice-va Ierusalimul.
36 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu îl voi judeca pe potrivnicul tău şi te voi răzbuna: marea lui o voi deşerta şi fântâna lui o voi seca;
37 şi fi-va Babilonul o-ntindere pustie şi niciodată fi-va locuit.
38 Că ei precum leii s-au năpustit şi ca puii de leu.
39 Când ei se înfierbântă, Eu le voi da o duşcă şi-aşa am să-i îmbăt, ca ei să se-ameţească şi veşnic somn să doarmă şi-n veci să nu se scoale!; aşa grăieşte Domnul.
40 Iar tu să ţi-i cobori ca mieii la tăiere şi-ntocmai ca berbecii cu cei prăsiţi ai lor.
41 Cum oare-a fost luată trufia-ntregii lumi, şi cum s-a prins în laţ? Cum oare-i Babilonul pustie printre neamuri?
42 Cu vuiet greu de valuri veni marea asupră-i: Babilonul şi l-a acoperit.
43 Cetăţile i s-au făcut ca un ţinut uscat şi fără nici o urmă: nu, nici măcar ţipenie nu va şedea în el, şi nici că fiu de om va fi să-l locuiască.
44 Şi Mă voi răzbuna pe Babilon şi din gura lui voi scoate ceea ce a-nghiţit şi neamurile la el nu se vor mai aduna.11
10 Aici, vocea Sionului.
11 Versetele 45-49 lipsesc din textul Septuagintei (din pricina probabilă a deteriorării manuscrisului original). Întrucât ele nu reprezintă simple glosări pe marginea textului, ca în alte cazuri, versiunea de faţă le preia din Textul Masoretic, precum ediţiile noastre curente (cu adaptările prozodice posibile)

45 Ieşi din mijlocul lui, tu, popor al Meu, şi fiecare să-şi scape viaţa de flacăra mâniei Domnului!
46 Inima să nu vă slăbească, de zvonurile ce se-aud prin ţară nu vă temeţi; că-n anul acesta va veni o veste şi-o altă veste-n anul care vine: silnicie pe pământ, tiran contra tiran!
47 De-aceea, iată că vin zile când îi voi pedepsi pe idolii Babilonului: toată ţara lui va fi cuprinsă de ruşine, loviţii săi cădea-vor în mijlocul lui.
48 Atunci cerul şi pământul şi tot ce este-n ele striga-vor glas de bucurie asupra Babilonului, că din miază-noapte-i vin pustiitori, zice Domnul.
49 Şi Babel va să cadă pentru cei loviţi ai lui Israel, aşa cum pentru Babel au căzut loviţii-ntregului pământ.
50 Voi, cei scăpaţi din ţară, duceţi-vă! nu staţi!; iar voi cei de departe, pe Domnul pomeniţi-L, chemaţi Ierusalimul să vi se suie-n inimi!
51 Ne-am auzit ocara, ruşinea ne-a cuprins;12 necinstea şi dispreţul neacoperă obrajii; străinii-au dat năvală în tot ce-aveam mai sfânt, în casa Domnului.
52 De-aceea, iată, zile veni-vor zice Domnul când idolii lui fi-vor sub răzbunarea Mea şi când răniţi cădea-vor în toată ţara lui.
53 Chiar dacă Babilonul s-ar înălţa cât cerul, chiar dacă înălţimea din zid şi-ar
12 Din nou, vocea fiilor lui Israel.
întări-o, din Mine zice Domnul asupră-i vor veni acei ce-l vor distruge.
54 Glas de strigare-n Babilon, mare prăpăd în ţara Caldeilor!;
55 că Domnul nimicit-a-ntru totul Babilonul şi i-a tăiat suflarea acelui glas puternic ce răsuna prin aer ca nişte ape multe; da, glasul său cel mare l-a dat spre nimicire.
56 Că, iată, suferinţe-au venit în Babilon: războinicii lui sunt prinşi, arcurile lor sunt netrebnice,

căci Dumnezeu este Cel ce le dă răsplată.
57 El îi va îmbăta pe cârmacii lui şi pe-nţelepţii lui şi pe căpitanii lui, zice Împăratul domnul Atotţiitorul Îi este numele.
58 Aşa grăieşte Domnul: Zidul Babilonului s-a lăţit, dar el cu totul va fi ras, iar înaltele lui porţi cu foc vor fi arse; şi popoarele nu vor munci pe nimic, nici neamurile vor pieri când încă sunt în leagăn".
59 Cuvântul pe care Domnul i l-a poruncit profetului Ieremia să i-l spună lui Seraia, fiul lui Neria, fiul lui Maaseia, când acela a plecat de la Sedechia,13 regele lui Iuda, spre Babilon, în cel de al patrulea an al domniei lui. Iar Seraia avea în grijă darurile.
60 Şi Ieremia a scris într-o carte toate relele care erau să vină asupra Babilonului anume toate cuvintele acestea ce sunt scrise împotriva Babilonului.
61 Şi a zis Ieremia către Seraia14:
13 T. M.: „cu Sedechia". Consemnare puţin probabilă. Prudent, regele a preferat să trimită un sol (de altfel, aşa cum reiese din context, plecarea lui Sedechia n-ar fi avut nici un rost).
14 Seraia era fratele lui Baruh, secretarul căruia Ieremia îi dictase prima versiune a cărţii sale (32, 12).

„Când vei fi sosit în Babilon şi vei vedea şi vei citi toate cuvintele acestea,
62 atunci vei zice: doamne, Doamne, Tu ai grăit împotriva acestui loc, ca să-l nimiceşti şi ca-n el să nu fie nimeni care să-l mai locuiască, nici om, nici dobitoc, căci el va fi pe veci o-ntindere pustie.
63 Şi va fi că atunci când te vei opri din citirea acestei cărţi, vei lega de ea o piatră şi o vei arunca în mijlocul Eufratului
64 şi vei zice: aşa se va îneca Babilonul, şi nu se va ridica din nenorocirile pe care Eu le aduc asupra lui".15
52
Asediul şi căderea Ierusalimului. Sedechia, rob. Jefuirea Ierusalimului. Ducerea-n robie. Eliberarea lui Ioiachim.
1 Sedechia avea douăzeci şi unu de ani când a început să domnească; şi a domnit unsprezece ani în Ierusalim. Mama sa se numea Hamutal, fiica lui Ieremia din Libna.1
2 El a făcut ceea ce e rău în ochii Domnului, pe potriva a tot ceea ce făcuse Ioiachim.
15 Asemenea acte simbolice mai avuseseră loc în viaţa profetului: cingătoarea la Eufrat (13, 17), urciorul spart (19, 1-10), jugul de pe grumaz (27, 1-2), pietrele la poarta lui Faraon (43, 8-10). De data aceasta, simbolul e foarte puternic, el exprimând credinţa neclintită că profeţiile asupra Babilonului se vor împlini negreşit: cartea profetului, îngropată în firul apei, dar pururea vie sub curgerea fluviului Eufrat, nu e altceva decât prevestirea sigură a unui fapt istoric: dispariţia uriaşului imperiu babilonian în marele fluviu al Timpului.
1 Următoarele două versete (de altfel, transferate din 4 Rg 24, 19-20) sunt preluate aici din T. M.
3 De aceea a venit mânia Domnului asupra Ierusalimului şi a lui Iuda, până într-atât încât i-a lepădat de la faţa Sa. Sedechia s-a ridicat împotriva regelui babilonului.
4 Şi a fost că în cel de-al nouălea an al domniei sale, în luna a noua, în cea de a zecea zi a lunii2, a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, şi toată oastea lui, împotriva Ierusalimului; şi l-au înconjurat cu şanţ şi au ridicat împrejur un zid cu pietre de patru picioare.
5 Cetatea a fost astfel împresurată până în cel de al unsprezecelea an al regelui Sedechia,
6 luna a patra, în cea de a noua zi a lunii3, când s-a înteţit foametea în cetate şi nu se mai găsea pâine pentru poporul din ţară.
7 Atunci s-a făcut o spărtură în cetate şi toţi oamenii de război au ieşit noaptea pe calea Porţii, între zid şi întărituri, care se afla în apropiere de grădina regelui în timp ce Caldeii erau de jur-împrejurul cetăţii şi au apucat-o pe calea ce duce la Araba.
8 Dar oastea Caldeilor a luat-o pe urma regelui şi l-a ajuns dincolo de Ierihon; şi toţi servii lui l-au părăsit, risipindu-se.
9 Şi l-au prins pe rege şi l-au dus la regele Babilonului, în Ribla, iar acela a rostit judecată asupră-i.
10 Şi regele Babilonului i-a înjunghiat pe fiii lui Sedechia în chiar faţa ochilor săi, şi pe toţi dregătorii lui Iuda i-a înjunghiat în Ribla.
11 Iar lui Sedechia i-a scos ochii şi i-a încătuşat picioarele în piedică de cai4;

2= Sfârşitul lui decembrie 589.
3 Iulie 587.
4 Pedeapsă mai umilitoare decât punerea în lanţuri.

şi regele Babilonului l-a dus în Babilon şi l-a ţinut în casa morii până în ziua-n care a murit.
12 Şi în luna a cincea, în zece ale lunii, a intrat în Ierusalim Nabuzaradan, căpetenia gărzii, care era întotdeauna la porunca regelui Babilonului,
13 şi a ars casa Domnului şi casa regelui; şi toate casele cetăţii şi fiece casă mare le-a ars cu foc.
14 Iar oastea Caldeilor care era împreună cu căpetenia gărzii a dărâmat întregul zid al Ierusalimului, de jur-împrejur.
15 Pe aceia din popor care fuseseră lăsaţi în cetate, pe fugarii care trecuseră de partea regelui Babilonului şi pe cei rămaşi dintre meşteri, Nabuzaradan, căpetenia gărzii, i-a trimis în surghiun.5
16 Dar căpetenia gărzii i-a lăsat pe cei rămaşi ai poporului să fie vieri şi plugari.
17 Caldeii au sfărâmat în bucăţi stâlpii de aramă ce se aflau în casa Domnului, precum şi temeliile şi Marea-de-aramă din casa Domnului şi au luat arama şi au dus-o în Babilon.
18 De asemenea, şi cununa şi cupele şi furculiţele şi toate vasele de aramă ce se foloseau la slujbe;
19 şi lighenele şi mucarniţele şi ibricele de turnat ulei şi sfeşnicele şi căţuile şi paharele, şi tot ce era de aur şi tot ce era de argint le-a luat căpetenia gărzii;
20 şi cei doi stâlpi şi singura Mare şi pe cei doisprezece boi de aramă de sub Mare, lucruri pe care regele Solomon le făcuse pentru casa Domnului, a căror aramă nu putea fi socotită în greutate.
5 Acest verset este preluat din T. M.
21 Cât despre stâlpi, înălţimea unuia singur era de treizeci şi cinci de coţi; o sfoară de doisprezece coţi îl putea încinge, iar grosimea lui, de jur-împrejur, era de patru degete.
22 Deasupra fiecăruia era un capitel de aramă cu lungimea de cinci coţi, adică înălţimea unui capitel; pe capitel, de jur-împrejur, erau o plasă şi rodii, toate de aramă.
23 Tot aşa, la al doilea stâlp erau opt rodii pe un cot, din cei doisprezece coţi; rodiile erau nouăzeci şi şase pe o parte; şi toate rodiile de pe plasă, de jur-împrejur, erau o sută.
24 Şi căpetenia gărzii i-a luat pe preotul-protos şi pe preotul-ajutător şi pe cei trei care păzeau calea6;
25 iar din cetate l-au luat pe un eunuc, care era mai-mare peste oamenii de război, şi şapte oameni de renume, care se aflau întotdeauna la porunca regelui; şi pe scribul oştilor, care făcea lucrări de grefier pentru poporul ţării, şi şaizeci de oameni din poporul ţării, pe care i-a aflat în cetate.
26 Şi i-a luat Nabuzaradan, căpetenia gărzii, şi i-a dus la regele Babilonului, în Ribla.
27 Iar regele Babilonului i-a lovit7 în Ribla, în ţinutul Hamat.8 Iuda a fost strămutat departe de pământul lui.
28 Iată numărul celor din popor pe care Nabucodonosor i-a strămutat: În anul al şaptelea, trei mii douăzeci şi trei de Iudei;
29 în anul al optsprezecelea al lui Nabucodonosor, opt sute treizeci şi doi de
6= Străjerii de la pragul templului.
7 T. M.: „i-a lovit şi i-a omorât”.
8 Concluzia următoare şi versetele 28-30: preluate din T. M.

inşi din Ierusalim;
30 în cel de al douăzeci şi treilea an al lui Nabucodonosor, Nabuzaradan, căpetenia gărzii, a strămutat şapte sute patruzeci şi cinci de Iudei; de toţi, la un loc, patru mii şase sute de oameni.
31 Şi a fost că la treizeci şi şapte de ani după ce Ioiachim, regele lui Iuda, fusese strămutat în robie, în luna a douăsprezecea, în douăzeci şi patru ale lunii, Evil-Merodac, regele Babilonului9, în anul în care el a început să domnească s-a îndurat de Ioiachim10, regele lui Iuda, şi l-a scos din casa unde era păzit.
32 Şi i-a spus vorbe bune şi i-a aşezat scaunul mai presus de acelea ale regilor ce se aflau cu el în Babilon;
33 şi i-a schimbat îmbrăcămintea de temniţă; şi [Ioiachim] lua masa în faţa lui, fără nici o sminteală, în toate zilele pe care le-a mai trăit.
34 Şi hrana lui cea dinainte rânduită îi era dată, fără nici o sminteală, din avutul regelui Babilonului,

zi de zi, până în ziua în care a murit.
9 Evil-Merodac, fiul şi succesorul lui Nabuco donosor; a domnit în anii 561-560.
10 Literal: „a ridicat capul lui Ioiachim”.

Introducere la plângerile lui Ieremia
Printre bijuteriile poetice ale Vechiului Testament se numără şi Plângerile lui Ieremia, carte numită astfel datorită versiunilor greacă (Septuaginta) şi latină (Vulgata); altfel, în ebraică ea se numeşte eca, după cuvântul de început al textului original: "vai, cum".
Cartea este alcătuită din cinci capitole, cărora le corespund cinci poeme, toate aparţinând genului elegiac, în aria mai generală a literaturii funebre. Autorul plânge - deplânge - starea jalnică în care a ajuns Ierusalimul după cucerirea acestuia de către Nabucodonosor, spectrul înfiorător al unei cetăţi pustiite nu numai de strălucirea unei capitale, ci şi de propriii ei locuitori, mânaţi de cuceritori pe calea exilului.

Plângerile lui Ieremia
1
1 Şi a fost că după ce Israel a fost dus în robie şi Ierusalimul a rămas pustiu, a şezut Ieremia jelind şi a plâns această plângere asupra Ierusalimului; şi a zis:1
Plângerea întâi
1. Cum şade răznită cetatea aceasta, ea, cea cu multe popoare! E-acum ca o văduvă-n lume: slăvită cândva printre neamuri, prinţesă cândva peste ţări, ajuns-a tribut să plătească.
2 Ea nopţile şi le trece plângând, în lacrimi scăldându-şi obrajii. Din toţi care-atunci o iubeau nu-i nimeni acum s-o aline. Prietenii toţi au trădat-o, duşmani împotrivă-i se-arată.
3 Iudeea e dusă-n robie prin tot ce-i mai josnic într-însa, prin propria ei înrobire.2 Risipă-ntre neamuri, odihnă nu-şi află; gonacii au prins-o la mijloc, al celor ce crunt o apasă.
4 Plângând se coboară cărări din Sion, că nimeni nu vine la praznic.3
1 Această introducere este proprie Septuagintei şi Vulgatei; Textul Masoretic o omite.
2 Ideea (care va fi reluată pe parcursul poemului) este aceea că pricina a ceea ce se întâmplă rău nu trebuie căutată, neapărat, în afara noastră, ci în propriile noastre comportamente. La unison cu ceilalţi profeţi, autorul Plângerilor crede că marile puteri militare, laolaltă cu comandanţii lor, sunt instrumente prin care Dumnezeu Îşi împlineşte un plan.
3 E vorba de sărbătorile rânduite prin Lege să se ţină la templul din Ierusalim, la care veneau pelerini din toate părţile.
Surpate-i sunt porţile toate: pe ele, suspine de preoţi. Fecioarele-s duse-n robie, el4 singurşineacă amarul.
5 Acei ce-l apasă sunt încă deasupră-i, duşmanii se-ngraşă la cârmă, că-n faţa noianului său de păcate culcatu-l-a Domnul cu fruntea-n ţărână: pruncuţii săi fragezi sunt duşi în robie, din urmă mânaţi de tirani.
6 Fiicei Sionului,5 iată, răpită i-a fost frumuseţea! Ai săi voievozi erau ca berbecii6 ce nu şi-au aflat o păşune: pe drum se mişcau fără vlagă din faţa gonacilor lor.
7 Şi-aduce Ierusalimul aminte de zilele lui triste, umile,7 când braţ de vrăjmaş îi supuse poporul ah, fără ca nimeni
4 „El”, adică Sionul. În limba originală, numele de localităţi sunt de genul feminin. Cititorul versiunilor româneşti este îndemnat să-şi amintească de acest fapt, mai ales când intervine metafora: Ierusalim = ţiitoare, Ierusalim = femeie părăsită, Iuda = soţie necredincioasă etc. Mental, „Ierusalim” poate fi substituit prin „cetate”.
5 „Fiica Sionului” = poporul Ierusalimului.
6 Ebr.: „precum cerbii”. Berbecul (ca şi cerbul) este simbolul bărbăţiei şi curajului; pe drumul exilului devenea, cu atât mai mult, simbol al umilirii.
7 Versiunea Ebraică introduce aici două stihuri suplimentare: „de toate comorile sale / din zilele cele vechi”, preluate şi de Septuaginta, care însă nu sunt altceva decât o încărcătură inutilă, care rupe ritmul strofei.

s-ajute: -, când ei, ei, duşmanii, văzându-l pe drumuri, de el îşi râdeau.

8 Păcătui cetatea, din greu, Ierusalimul, pricină pentru care-i acum în suferinţă. Cei ce-o aveau în cinste, cu toţi au umilit-o, că i-au văzut ruşinea; ea însăşi a gemut şi faţa şi-a întors-o.
9 Necurăţia-i udă se-ncleie pe picioare.8 Nu şi-a adus aminte de-un astfel de sfârşit: cândva semeaţă frunte, acum cu nasu-n jos; şi nimeni nu-i să-i dea o mângâiere... „O, Doamne, Doamne, iată, Tu vezi-mi umilinţa, că-n faţa mea duşmanul s-a înălţat pe sine!”
10 Vrăjmaşul mâna şi-a-ntins-o spre tot ce-are ea mai de preţ. Că ea i-a văzut pe păgâni cum intră în sfânta ei casă, ei, despre care ai zis ca-n obştea Ta să nu intre.
11 Poporul suspină, întreg, umblând după pâine; ce-aveau mai de preţ au dat pe mâncare, să-şi cheme la viaţă suflarea. Vezi, Doamne, priveşte, că-n mare-njosire se află!
12 „Voi, toţi cei ce mergeţi pe cale, veniţi şi vedeţi de este pe lume durere la fel cu durerea ce-a dat peste mine! Acel ce prin mine grăit-a, El, Domnul, în ziua aprinsei mânii m-a smerit.9
13 El foc a trimis dinnaltele Sale locaşuri; în oasele mele-l aduse. Şi laţ mi-a întins la picioare şi pasu-ndărăt mi l-a-ntors; un gol mi-a căscat înlăuntru, durere din zori până-n seară.
14 Un ochi veghetor asupra păcatelor mele!10 Şi iată că ele de mâini mi s-au prins, grămadă le simt pe grumaz.
8 Imagine „tare” (ca şi precedenta), împrumutată din fiziologia intimă a femeii.
9 Umilirea e cu atât mai mare cu cât cetatea Ierusalimului fusese, până la un punct, simbol al vocilor profetice.
10 Rezonanţă a Cărţii lui Iov!
Slăbitu-mi-a-n ele puterea: De vreme ce Domnul m-a dat pe mâna durerii, nimic nu mă ţine-n picioare.
15 Vitejii mei, iată, pe toţi gonitu-i-a Domnul din mijlocul meu. Un timp a chemat împotrivă-mi spre moartea aleşilor mei. Strivită a fost ca-ntr-un lin fecioara lui Iuda, de-aceea eu plâng.
16 În ochiul meu ape îşi află izvor. că-mi este departe Acel ce alină şi duhul spre sine-l întoarce. Pieritu-mi-au fiii, că prins-a putere vrăjmaşul”.
17 Sionul mâna şi-a întins-o: nu-i nimeni să-i dea mângâiere. Porunci a dat Domnul asupra lui Iacob; duşmanii săi, iată-i, îi sunt împrejur. În mijlocul lor, singur, un biet Rusalim, un chip de femeie-alungată.
18 Da, drept este Domnul, că spuselor Sale le-am stat împotrivă. Tu, lume de neamuri, auzi-mi durerea şi vezi-mi obida: fecioarele mele şi tinerii mei sunt duşi în robie!
19 Chematu-i-am pe-aceia cu care m-am iubit; ei însă m-au trădat. Preoţii mei, ca şi bătrânii mei, pierit-au în cetate cătând de-ale mâncării atât cât să trăiască şi neaflând nimic.
20 O, Doamne, Tu vezi-mi necazul! Lăuntrul meu e pradă tulburării şi inima în mine mi se-ntoarce: că-am necăjit pe altul şi-s necăjit de altul; afară pruncii mi-au pierit de spadă, în casă parc-aş fi-ntru moarte.
21 Te rog, ascultă-mi suspinul! Nu-i nimeni să-mi dea alinare. Aflat-au vrăjmaşii de răul meu, Doamne, şi-au râs ca nebunii de câte-ai făcut. O zi ai adus, un timp ai chemat, şi ei devenit-au asemenea mie.
22 Le fie răutatea-naintea feţei Tale şi fă-le şi Tu lor cum mi-ai făcut Tu mie

pe seama celor multe păcate ale mele! Că mult îmi e suspinul, mâhnită-mi este inima.
2
Plângerea a doua.
1 Cum a-ntunecat-o-n mânia Sa Domnul pe fiica Sionului! Din cer azvârlit-a jos pe pământ slava lui Israel, fără să-şi aducă aminte de aşternutul picioarelor Lui1.
2 Fără cruţare, în ziua urgiilor Sale, zdrobit-a Domnul tot ce era floare în Iacob; surpat-a-n mânia Sa cetăţile-ntărite ale fiicei lui Iuda; da, una cu pământul le-a făcut, blestem a pus pe regat şi pe principii lui.
3 Cu-aprinderea mâniei Sale puterea2 lui Iacob întreagă-a zdrobit-o; dreapta Şi-a tras-o-napoi din faţa vrăjmaşului; în Iacob aprins-a văpaie de foc ce mistuie totul prin preajmă.
4 El arcul Şi l-a-ntins ca un duşman, ca un potrivnic dreapta Şi-a-ntărit-o şi a ucis tot, totul ce-n ochii mei era mai desfătat; în cortul fiicei Sionului mânia Şi-a vărsat-o ca un foc.
5 Ca un duşman făcutu-ni-s-a Domnul: l-a nimicit pe Israel, i-a nimicit palatele, i-a prăpădit cetăţile-ntărite şi fiicei lui Iuda i-a-nmulţit pe cei ce-s umiliţi şi obidiţi.

6 Şi-a-mprăştiat locaşul ca pe-o vie, serbarea Şi-a stricat-o de istov; Domnu-a uitat ce-a pus El în Sion, serbările şi ziua de odihnă şi-n flacăra mâniei Lui
1 Aşternutul picioarelor Lui": templul din Ierusalim (Ps 98, 5; 109, 1; Iz 43, 7).
2 Literal „cornul", simbol al puterii.
i-a-ntărâtat pe rege şi pe preot şi pe prinţ.
7 El, Domnu-acum Şi-a lepădat altarul, locaşul Său cel sfânt l-a scuturat; cu mâinile duşmanului zdrobit-a înaltul zid al turnurilor lui; glas de război au dat în casa Domnului ca-n zi de sărbătoare!
8 Gândit-a Domnul să dezghioace zidul de apărare al fiicei Sionului; El sfoara de măsură Şi-a întins-o şi mâna cu necazuri nu Şi-a tras-o: zidul-proptea s-a înecat în plâns şi zidu-ntreg deodată s-a slăbit.
9 I-s porţile-necate în pământ, zăvoarele-au sărit şi zac în cioburi. Printre păgâni stă regele şi prinţul, nici vorbă de vreo lege! Profeţii lui vedenii n-au avut venite de la Domnul.
10 Şed pe pământ, tăcuţi, bătrânii fiicei Sionului; pe capete şi-au presărat ţărână şi mijlocul cu sac şi l-au încins; fecioarele Sionului, fruntaşele, le-au îngropat în tină.
11 De-atâtea lacrimi, ochii mi s-au stins, iar inima mi-i tremur. Mărirea mea se scurse în pământ, căci frântă-a fost a neamului meu fiică atunci când tânăr şi sugar mureau pe străzile cetăţii.
12 Ziceau către maicile lor: „Unde se află pâine şi vin?", când leşinau ca nişte plini de răni prin pieţele cetăţii şi sufletul şi-l revărsau în sânul celor ce-i născuseră.
13 Ce mărturie îţi voi da şi-asemănare, o, fiică a Ierusalimului? cin-te va mântui sau alina, fecioară, fiică a Sionului? Căci cupa morţii Tale s-a lărgit: cin-te va vindeca?
14 Profeţii tăi văzut-au pentru tine vedenii găunoase şi nebune. Nu ţi-au făcut

vădită nedreptatea, ca să-ţi întorci robimea-n biruinţă, ci sarcini găunoase ţi-au văzut, netrebnice vedenii.
15 Plesnesc din palme din pricina ta toţi cei ce trec pe drum; ei şuieră şi dau din cap la fiica Ierusalimului: „Aceasta-i cetatea măririi vor zice —, cunună-a ce-i vesel pe-ntregul pământ?".
16 Ei gura-şi deschid împotrivă-ţi, duşmanii tăi toţi; în şuier şi-n scrâşnet de dinţi îşi spun: „S-o-nghiţim!; aceasta ni-i ziua-ndelung aşteptată: o ştim, o vedem!"
17 Făcut-a Domnul ce Şi-a pus în gând, El Şi-a plinit cuvântul cel poruncit din vremea de demult: surpat-a fără milă. Asupră-ţi pe duşmani i-a veselit, vigoarea a sporit-o-n cei potrivnici.
18 Inima lor strigat-a către Domnul: Voi, ziduri din Sion, vărsaţi-vă pâraiele de lacrimi de-a lungul zilei şi al nopţii!; să nu te dai odihnei, iar lumina din ochii tăi să nu-şi oprească vocea!
19 Ridică-te şi bucură-te noaptea, când i te-mbii vegherii; fă-ţi inima o apă revărsată-naintea feţei Domnului; spre El ridică-ţi mâinile de dragul vieţii celor mici ai tăi (a pruncilor ce se sfârşesc de foame în pragul uliţelor toate).3
20 „Vezi, Doamne, şi priveşte: asupra cui Ţi-ai abătut prăpădul? Femei mâncându-şi rodul dat de pântec? Un bucătar făcându-şi o strânsură de prunci sugari pe care să-i ucidă? Profet şi preot duşi la-njunghiere în chiar altarul Domnului?...
21 În uliţă-s de-a gata la pământ pruncuţul şi bătrânul. Fecioarele şi feciorașii mei robiţi au fost, departe; cu sabie
3 Aceste ultime două stihuri, care frâng unitatea ritmului strofic, sunt un ecou al versetului 11. Ele se află atât în LXX cât şi în T. M.
şi foame i-ai ucis şi fără milă-n ziua furiei Tale.
22 El i-a chemat ca pentru-o sărbătoare pe cei străini ai mei4 de primprejur; în ziua furiei Domnului, nici unul n-a fost să fugă ori să scape viu, aşa că eu mai mulţi mi i-am făcut pe toţi duşmanii mei, şi mai puternici.
3
Plângerea a treia.
1 Eu sunt bărbatul ros de sărăcie sub varga aspră a mâniei Lui.
2 Luându-mă, m-a dus la întuneric, şi nu întru lumină.
3 Doar către mine Îşi întoarce mâna de-a lungu-ntregii zile.
4 El trupul mi l-a-mbătrânit, şi pielea, iar oasele mi le-a zdrobit.
5 Zidiri a ridicat să-mi stea-mpotrivă şi capul mi l-a-ncins şi m-a trudit.
6 m-a pus să locuiesc în întuneric, cum a făcut cu morţii cei din veac.

7 Zidiri a ridicat să-mi stea-mpotrivă: nu pot ieşi, pe lanţuri îmi apasă.
8 Şi dacă strig sau mă slobod în răcnet, El ruga mi-o astupă.
9 Cu zid de piatră-mi stăvileşte drumul, El mi-a-ngrădit cărările.
10 Un urs îmi este El, ce stă la pândă, un leu în ascunziş.
11 Eu am plecat, dar El m-a urmărit şi piedică mi-a pus şi m-a trântit.
12 El arcul Şi l-a-ntins şi m-a ochit ca pe o ţintă a săgeţii Lui.
4 „cei străini ai mei": venetici aciuaţi pe lângă o gazdă localnică, binevoitoare, ospitalieră.

13 Săgeţilor din tolba Lui le-a poruncit să-mi intre în rărunchi.
14 La tot poporul meu sunt de ocară, de cântec toată ziua.
15 De-amărăciune m-a făcut sătul şi m-a-mbătat cu fiere.
16 El dinţii mi i-a scos cu pietre-n gură1 şi cu cenuşă m-a hrănit.
17 Departe-mi duse sufletul de pace, eu fericirea mi-am uitat-o.
18 Tot mai departe-mi este biruinţa, nădejdea mea ce-mi vine de la Domnul!
19 Aminte mi-am adus, în sărăcie şi-n asuprire, de amar şi fiere.
20 În amintiri îmi voi aduce aminte, sufletul meu va cugeta asupră-mi.
21 La inimă pe-aceasta mi-o voi pune, de-aceea voi răbda.
22 Nu-s părăsit de Domnul întru milă,2 nici isprăvită e-ndurarea Lui;
23 în toată dimineaţa se-nnoiesc şi mare e credincioşia Lui.3
24 Îmi zice duhul4: „Partea mea e Domnul, de-aceea mi-L voi ţine-n aşteptare".
25 Domnul e bun acelor ce-L aşteaptă şi sufletului care-I cată urma.
26 E bine să aştepţi întru tăcere să vină mântuirea de la Domnul.
27 E bine pentru om să poarte jug în tinereţea lui;5
1= A pune pe cineva să mestece pietriş până rămâne fără dinţi.
2 Versetele 22-24 lipsesc din textul Septuagintei şi sunt preluate, ca şi în vechile ediţii româneşti, din Versiunea Ebraică.
3 În unele variante: „credincioşia Ta". (E vorba de fidelitatea lui Dumnezeu faţă de propriile Sale făgăduinţe).
4 Textual: „sufletul".
5 Poate fi vorba de jugul înţelepciunii (Sir 51, 33) sau, profetic, de jugul lui Iisus (Mt 11, 29-30).
28 el singur şi-n tăcere va şedea, căci l-a purtat asupră-şi;
29 el gura şi-o atinge de ţărână6: mai poate fi nădejde;7
30 obrazu-l dă acelui ce-l loveşte8, sătul e de ocară.
31 Căci Domnul nu-l va lepăda [pe om] pentotdeauna;
32 l-a umilit, dar milă Îi va fi în marea Sa-ndurare;
33 de i-a smerit pe fiii omeneşti, nu inima L-a-mpins.9
34 Să-i umileşti, ţinându-i sub picioare, pe toţi cei înrobiţi de pe pământ,
35 să strâmbi tu judecata unui om-naintea feţei Celui-Preaînalt,
36 să-l osândeşti pe cel nejudecat, nu Domnu-a zis acestea.
37 Cine-a grăit acestea, şi ele s-au făcut? Nu Domnu-a poruncit.
38 Din gura Celui-Preaînalt nu va ieşi ce-i rău cu ce e bun.10
39 De ce s-ar plânge oare omul viu, bărbatu-n faţă cu păcatul său?
40 Cătată ne-a fost calea, cercetată, iar noi la Domnul ne-om întoarce.
41 Pe mâini ne-om pune inimile noastre, spre Cel-Înalt din cer le-om înălţa.
6 A atinge ţărâna cu gura: semn de supunere totală şi tăcută.
7 Versetul 29 lipseşte din textul Septuagintei şi este preluat aici, ca şi în vechile ediţii româneşti, din Versiunea Ebraică.
8 A întoarce obrazul spre lovire: act de smerenie recomandat de Iisus (Mt 5, 39) şi prevestit de Isaia (50, 7).
9 Dumnezeu nu pedepseşte de dragul pedepsei, ci din raţiuni pedagogice, urmărind îndreptarea.
10 Aici nu e vorba de întâmplările bune sau rele care ne vin de la Dumnezeu (vezi Iov 2, 10), ci de spusele (principiile) lui Dumnezeu, care nu pot fi decât bune. T. M. e diferit: „Nu iese oare din gura Celui-Preaînalt binele şi răul?".

42 Păcătuit-am, ne-am făcut păgâni, Tu însă n-ai iertat.
43 Ne-ai cercetat cu furie, ne-ai gonit11 şi ne-ai ucis, şi milă n-ai avut.
44 De rugăciune Te-ai ascuns în nor, aşa ca eu să nu văd, şi să plec.
45 Pe noi şi doar pe noi ne-ai izgonit în mijlocul popoarelor.
46 Ei, toţi vrăjmaşii noştri, împotriva noastră gura şi-au deschis-o
47 şi frică grea ni s-au făcut, şi spaimă, urcare şi cădere.
48 Din ochii mei se vor vărsa pâraie pentru-a poporului meu fiică nimicită.
49 În lacrimi ochii mi s-au înecat; nu voi tăcea, odihnă nu-mi va fi
50 pân' ce El, Domnu-Şi va pleca privirea şi va vedea din cer.
51 Pe suflet ochi târzii se stafidiră12 plângând pe toate fiicele cetăţii.
52 Ca pe o păsăruică m-au vânat vrăjmaşii mei, fără pricină, toţi;
53 mi-au aruncat vieaţa într-o groapă şi-o piatră-au pus deasupra;
54 pe capul meu se revărsaseră ape şi-am zis: „De-acuma sunt pierdut!"
55 Din prea-adâncul gropii mele eu numele Tău, Doamne, l-am chemat;
56 Tu glasul meu l-ai auzit: la ruga mea să nu-Ţi închizi auzul;
57 spre ajutor mi Te-ai făcut aproape; când Te-am chemat, mi-ai zis: „Nu-ţi fie teamă!"
11 Strofă în care răbufneşte, ca un arc peste timp, revolta lui Iov.
12 Grecescul epifylizo înseamnă „a culege struguri". Substantivul înrudit, epifyllis: struguraşul anume lăsat necules, pe viţă, spre a deveni stafidă. Imaginea: Pe viţa sufletului, ochii sunt nişte struguraşi întârziaţi, secaţi de lacrimi, ca nişte stafide.
58 Împricinatul suflet Tu mi l-ai apărat13, o, Doamne, şi vieaţa tot Tu mi-ai mântuit-o;
59 Tu, Doamne, tulburarea mi-ai văzut-o şi pricina mi-ai judecat-o;
60 văzut-ai toată răzbunarea lor şi-ale lor gânduri, toate, împotrivă-mi.
61 Ocara lor ai auzit-o şi toate uneltirile-mpotrivă-mi,
62 cum buzele şi le ascut asupră-mi şi toată ziua pun ceva la cale;
63 când se aşază ori când se ridică, priveşte Tu în ochii lor!
64 Tu le vei da răsplată, Doamne, după lucrarea mâinii lor;
65 Tu le vei da drept aşternut truda inimii mele.
66 Întru mânie Tu îi vei goni şi îi vei pierde, Doamne, de sub cer.
4
Plângerea a patra.
1 Cum oare fi-va aurul coclit şi cum se va schimba argintul fin? O, sfintele nepreţuite pietre: vărsate sunt pe uliţele toate!1
2 Nepreţuiţii fii de pe Sion, al căror preţ se cântărea cu aur, cum de-s acum ca vasele de lut ieşite dintr-o mână de olar?
3 Până şi şerpii-şi dezveliră sânii să-şi alăpteze puii!...;2 a neamului meu
13 Literal: „Tu, Doamne, ai apărat cauza sufletului meu".
1 Aurul, argintul şi pietrele preţioase erau metafore-simbol pentru locuitorii Ierusalimului.
2 T. M.: „Chiar şi şacalii îşi îmbie sânii...". Aici, teribilă hiperbolă (prefigurând, parcă, suprarealismul) care deschide groaznicul tablou al degradării fizice şi morale la care au fost supuşi locuitorii Ierusalimului pe durata asediului.

fiică este crudă ca struţul în pustie!3
4 Sugarului, de sete i se lipeşte limba-n cerul gurii; cerut-au pruncii pâine, nu-i nimeni să le-o frângă.4
5 Cei ce mâncau bucate pe alese se sting acum pe străzi; cei ce-n porfiră se hrăneau s-au îmbrăcat în zoaie.
6 A neamului meu fiică5 a-ntrecut cu fapta ei păcatele Sodomei (cetatea ce-ntr-o clipă s-a surpat şi mâini într-asta nu s-au ostenit).
7 Erau într-însa nazireii6 mai curaţi decât zăpada, şi mai albi ca laptele; curaţi erau ca petrecuţi prin foc7 şi mai lucioşi ca piatra de safir.
8 Acum li-i chipul mai cernit ca fumul, că nimeni de pe străzi nu-i recunoaşte; pe trupuri pielea s-a lipit de oase: s-a scorojit de parc-ar fi de lemn.
9 Mai buni erau răniţii de sub spadă decât acei ce sunt răniţi de foame, cei ce s-au scurs, prin carne

străvezie, de dorul unor fructe de pe câmp.
10 Femei cu inimi calde şi duioase cu propriile mâini şi-au fiert copiii; din ei mâncare şi-au făcut, când foamea o răpunea pe-a neamului meu fiică.
11 Domnul acum Şi-a-ndestulat mânia, iuţimea furiei Sale Şi-a vărsat-o şi foc aprinse în Sion şi-i mistui cu totul temeliile.
3 Struţul îşi lasă ouăle pe nisip, la voia întâmplării, şi pare nepăsător faţă de propriii săi pui.
4 Pâine încă se mai găseşte, dar fiecare şi-o păstrează, ne-ndurător, pentru sine.
5 Literal: „fiica poporului meu"; metaforă pentru locuitorii Ierusalimului.
6 „Nazireii" erau un fel de călugări ai Vechiului Testament, care depuneau voturi de abstinenţă pentru un anumit timp, cum a fost, de pildă, Samson (Jd 13, 5, 7; 16, 17). Vot de nazireu a făcut şi Apostolul Pavel (FA 18, 18; 21, 24; vezi şi notele).
7= Purificaţi prin foc, asemenea aurului.
12 Nu, n-au crezut vreodată împăraţii pământului, şi toţi cei vii ai lumii8, că va intra tiranul şi duşmanul pe porţile Ierusalimului!
13 Păcatele profeţilor din el9 şi nedreptatea fiecărui preot sunt pricina, precum şi cei ce-ntrînsul vărsat-au, chiar în mijloc, sânge drept10.
14 Pândarii lui11 se clătinau pe străzi, toţi pângăriţi de sânge; cuprinşi de slăbiciune, îşi atingeau vestmintele cu el.
15 „Feriţi-vă de cei ce nu-s curaţi! Chemaţi-i! Staţi pe-alături! Nu-i atingeţi! Se-aprind, se-aţâţă... Ziceţi întru neamuri: Locuri pe-acolo nu-s şi pentru ei!"
16 Ca parte, Faţa Domnului aveau, dar El nu le-a mai dat nici o privire; de feţe preoţeşti nu le-a păsat, şi nici că le-a fost milă de profeţi.
17 Încă trăiam când ochii ni s-au stins, când în deşert priveam spre ajutor; noi ne uitam cu ochii spre un neam în care nu-i scăpare.12
18 Pe cei mai mici ai noştri i-am vânat, pe uliţele noastre să nu umble; ni-i vremea pe sfârşite, ni-s zilele plinite, sfârşitul ne-a sosit.
19 Gonacii noştri s-au făcut mai sprinteni decât vulturii cerului; în munţi
8 Literal: „toţi locuitorii pământului".
9 E vorba de profeţii mincinoşi (aluzie probabilă la adversarii lui Ieremia).
10 „sânge drept": sângele oamenilor drepţi, nevinovaţi.
11 „Pândarii lui": nobilii şi vitejii meniţi să vegheze asupra poporului şi să-l îndrume. Ei au ajuns atât de decăzuţi încât, prin păcatele lor, se identifică cu leproşii, cei de care oamenii se feresc şi pe care nu-i văd nici măcar refugiaţi printre alte neamuri (vezi strofa următoare).
12 Literal: „un neam care nu poate oferi scăpare". E vorba de Egipteni, în care regele şi nobilimea îşi puseseră nădejdea, în răspăr cu poziţia şi avertismentele lui Ieremia.

s-au avântat, din latura pustiei ne pândesc.
20 „Suflarea nării noastre", al nostru „uns al Domnului"13 luat a fost în groasele lor laţuri, el, despre care-am zis: „În umbra lui vom vieţui de-acuma printre neamuri!"
21 Te bucură, tresaltă, tu fiică-a Idumeii, ce locuieşti pe-aproape14; dar vezi că şi la tine va trece cupa Domnului: ai să te-mbeţi şi vei vărsa pe tine.
22 Păcatul tău e gata, o, fiică a Sionului!; de-acum El în robie nicicum te va mai duce! Ţi-a cercetat păcatul, o, fiică a Edomului!";15 nelegiuirea toată ţi-a dat-o la iveală.
5
Plângerea a cincea.
1 Adu-Ţi aminte, Doamne, de ce-a dat peste noi, priveşte-ne ocara!
2 Întreaga moştenire ni s-a mutat la alţii, casele la străini.
3 Orfani suntem de tată, iar mamele, de parc-ar trăi în văduvie.
4 Din propria fântână bem apă şi dăm
13 Regele era considerat nu numai un „uns al Domnului", dar şi suflul prin care poporul respiră. Se ştie că Iezechia fusese prins şi deportat în Babilon. Date fiind sentimentele profetului faţă de acest rege, e posibil ca cele două menţiuni să aibă o conotaţie ironică.
14 „Fiica Idumeii": Idumeii ca popor, vecini cu Israeliţii şi duşmani seculari ai acestora; ei nu puteau decât să se bucure de nenorocirea Ierusalimului. Îndemnul poartă în el o ironie tragică,

urmată de avertisment.
15 „Edom”: alt nume al Idumeii ca ţară şi al Idumeilor ca popor. Spre deosebire de „fiica Sionului”, păcătoasă, dar, în final, iertată, „fiica Edomului”, tot păcătoasă, nu va cunoaşte iertarea.
bani şi ne plătim pădurea ducând-o, grea, în cârcă.
5 Prigoană grea, grumaz încovoiat, munciţi am fost şi n-am avut odihnă.
6 Egiptul ne-a-ntins mâna, Asurul, să ne-arate ce-am ajuns.1
7 Părinţii în păcate-au trăit şi nu mai sunt, noi le purtăm păcatul.2
8 Ah, robi3 ne stăpânesc!; din mâinile lor nimeni nu este să ne scape.
9 Punându-ne vieaţa-ntr-un fir neaducem pâinea, având a sta de faţă cu sabia pustiei.
10 Ni-i pielea înnegrită de parc-ar fi cuptor; ia uite-i: prinşi de tremur pe sub furtuna foamei!
11 Femeile-n Sion le-au umilit4, fecioarele-n cetăţile lui Iuda.
12 Boierii fost-au spânzuraţi de mâini, bătrânii n-au primit nici o cinstire.
13 Aleşii noştri plângeri au strigat. Cei tineri în pădure s-au sfârşit.
14 Bătrânii-au încetat să stea în poartă, au încetat aleşii să mai cânte.
15 În inimi bucuria ni s-a stins, din hora noastră plânsul s-a ales.
16 Cununa de pe frunte ne-a căzut. Vai nouă, vai, că am păcătuit!
17 De-aceea vin dureri şi inima ni-i
1 T. M.: „Ne întindem mâna la Egipt, la Asur, ca să ne sature de pâine”. Aici, situaţia e mult mai umilitoare: atât Egiptul, cât şi Asurul (Babilonul), duşmanii tradiţionali ai fiilor lui Israel, le întind acestora o mână binevoitoare, deasupra căreia trebuie văzut zâmbetul batjocoritor.
2 Generaţiile umane sunt solidare între ele; fiecare ins răspunde, într-un fel, şi pentru faptele celorlalţi.
3 „robi” îi numeau Israeliţii pe fruntaşii asirobabilonieni; aceştia îşi spuneau ei înşişi „robi” (servitori) ai regelui.
4 Umilire prin viol.

tristă, de-aceea ochii noştri ni s-au înnegurat:
18 pe muntele Sion, că-a devenit deşert şi vulpile-l străbat!
19 Ci numai Tu, Tu, Doamne, Tu vei rămâne-n veci: pe tronul Tău [de-a pururi vei sta], din neam în neam.
20 De ce pân’ la sfârşit ne vei uita pe noi? Ne părăseşti Tu oare cât zile vor mai fi?
21 O, Doamne, întoarce-ne la Tine, iar noi ne vom întoarce; ca şi-altădată, fă-ne din zi o noutate!
22 Că prea de tot cu totul ne-ai lepădat pe noi, asupră-ne cu mare mânie Te-ai aprins!...

Introducere la Ezechiel
În lungul convoi al surghiuniţilor se află şi Iezechiel. Contemporan cu profetul Ieremia, dar mult mai tânăr decât el, nici pe departe n-ar bănui că ar putea să aibă o chemare asemănătoare şi să devină astfel un rob special al lui Dumnezeu.
Ajuns la capătul drumului, se instalează în colonia iudaică de pe ţărmul râului Chebar, nu prea departe de Babilon, şi trece prin fazele acomodării la noul său fel de viaţă. Exilaţii cunosc în el un preot desăvârşit, care ştie totul despre legea lui Moise şi aplicarea ei în viaţa cultică. Împreună cu conaţionalii săi trăieşte nu numai drama exilului, ci şi conştiinţa sfâşietoare că Nabucodonosor n-ar fi izbutit să dărâme templul dacă Dumnezeu nu Şi-ar fi părăsit dinainte locaşul, scârbit până la dezgust şi mânie de pornirile idolatre ale poporului ales.
Iată însă că în cel de al cincilea an al surghiunului său, Iezechiel este chemat la misiunea de profet; aceasta se face printr-o grandioasă viziune asupra slavei Domnului. Mandatul său va dura 22 de ani, adică din 592 până în 570, când este datată ultima sa profeţie.
Întreaga activitate profetică a lui Iezechiel se desfăşoară în exil. Ierusalimul apare de mai multe ori în opera sa, dar numai în vedenie; amănuntele descriptive i se datorează memoriei. Rolul său este ca, pe de o parte, să-i facă pe exilaţi să înţeleagă şi să accepte că dezastrul din 587 este consecinţa grelelor şi repetatelor păcate ale lor şi ale părinţilor lor şi, pe de altă parte, să le inculce şi să le întreţină speranţa că, într-o bună zi, Dumnezeu nu-Şi va lăsa poporul să piară cu desăvârşire, ci-l va întoarce - chiar la dimensiunile unei „rămăşiţe” - în ţara lui, sub semnul unui nou început de istorie. Pentru atingerea celui de al doilea obiectiv, profetul prefigurează mai mult decât o restaurare a stării

de dinainte de exil: o nouă împărţire a teritoriului palestinian între triburile lui Israel (alta decât cea din vremea lui Iosua Navi), construcţia unui nou Ierusalim (altul decât vechea capitală a lui David) şi zidirea unui nou templu (altul decât acela al lui Solomon, conceput după cu totul alte criterii şi slujit de o preoţime perfectă, alta decât aceea din vremea lui Aaron). În acest sens, profetul dezlănţuie o fantezie pe cât de luxuriantă, pe atât de controlată; enunţată în generalitatea ei poetică, utopia este apoi construită pe dinlăuntru cu precizia şi minuţiile unui arhitect. E posibil ca acest demers să nu fi fost şi foarte convingător; deşi Iezechiel a fost numit drept părintele iudaismului postexilic, se pare că influenţa lui nu a fost atât de puternică pe cât se credea.
Fără să aibă talentul lui Isaia şi lirismul debordant al lui Ieremia, Iezechiel îşi construieşte opera cu mai multă rigoare. După introducere (capitolele 1-3), în cartea lui se pot distinge patru mari părţi: capitolele 4-24 cuprind, aproape în întregime, avertismente, ameninţări şi pedepse asupra fiilor lui Israel de dinainte de căderea Ierusalimului; capitolele 25-32, păstrând tonalitatea severă a primei părţi, cuprind profeţii împotriva neamurilor păgâne cu care fiii lui Israel s-au aliat în nelegiuiri sau care i-au asuprit fără să aibă un anume mandat divin; capitolele 33-39 îndulcesc tonul şi-i oferă poporului înrobit făgăduinţele şi perspectiva reaşezării în normalitate; în fine, capitolele 40-48 promovează imaginea viitorului stat israelit. Deşi această imagine pare o pură fantezie, ea se cere citită prin cheia simbolurilor pe care e structurată; pe de altă parte, ea pare să acrediteze ideea că dacă vechiul Israel, vechiul Ierusalim, vechiul templu şi vechea preoţie au putut deveni obiect al distrugerii, cele noi sunt menite eternităţii; în ultimă instanţă, ele prefigurează Biserica lui Hristos. De altfel, în acest segment există şi o profeţie mesianică limpede: uşa încuiată a templului, prin care trece Domnul (44, 1-3), nu e altceva decât prefigurarea Mariei care, fecioară fiind, L-a născut pe Fiul lui Dumnezeu păstrându-şi şi după aceea starea de feciorie; textul se conjugă perfect cu profeţia din Isaia 7, 14.
Iezechiel este şi marele inspirat al viziunilor ample. Dintre ele, vrednice de amintit, pe lângă aceea a viitorului templu, sunt două: carul dumnezeiesc înconjurat de slava divină (1-3) şi câmpul cu oase uscate care prind carne şi viaţă (37, 1-14), prefigurând învierea cea de obşte de la sfârşitul veacurilor.

Iezechiel

1

Introducere. Chemarea lui Iezechiel. Vedenia unui car dumnezeiesc.
1 Şi a fost că în cel de al treizecilea an, în luna a patra, în cea de a cincea zi a lunii, eu mă aflam în mijlocul celor robiţi1, la râul Chebar2; şi cerurile s-au deschis şi am văzut vedenia lui Dumnezeu.
2 În cea de a cincea zi a lunii a patra, în cel de al cincilea an al înrobirii regelui Ioiachim,3
3 fost-a cuvântul Domnului către Iezechiel, fiul lui Buzi, preotul, în ţara Caldeilor, la râul Chebar; acolo a fost peste mine mâna Domnului4.
4 Şi m-am uitat; şi, iată, un vântvârtej venea dinspre miază-noapte, şi un nor mare într-însul, şi strălucire împrejuru-i şi foc sclipitor, iar în mijlocul lui ca şi cum ar fi fost o arătare de chihlimbar în mijlocul focului, şi strălucire într-însa.
1 Profetul se afla printre Evreii deportaţi în anul 587 î. H., împreună cu regele Ioiachim.
2 Chebar: în fapt, un canal ce se desprindea din Eufrat şi se întorcea în el, ocolind Babilonul. Acolo se afla o colonie de Evrei deportaţi.
3 Adică în 592 î. H.
4 „Acolo”, cf. Codex Alexandrinus şi T. M. „A fost peste mine mâna Domnului”: Am fost cuprins de inspiraţie dumnezeiască.
5 Şi în mijloc, ca o asemănare de patru făpturi vii;5 şi aceasta era înfăţişarea lor: asemănare de om le era pe deasupra.
6 Şi fiecare avea patru feţe, şi fiecare avea câte patru aripi.
7 Picioarele le erau drepte, iar labele picioarelor le erau într-aripate; şi scântei erau, ca arama lucitoare, iar aripile le erau uşoare.
8 Sub aripi, în cele patru laturi ale lor, era o mână de om.
9 Feţele lor şi aripile lor, ale celor patru, erau ţinându-se una de alta;6 şi feţele celor patru nu se întorceau când ele umblau, ci fiecare umbla avându-şi faţa înainte.
10 Iar asemănarea feţelor lor: o faţă de om, o faţă de leu la dreapta celor patru, o faţă de viţel la

stânga celor patru şi o faţă de vultur la toate cele patru.
11 Cele patru îşi aveau aripile întinse deasupra; la fiecare, două aripi erau împreunate una cu alta, iar două le acopereau trupurile pe deasupra.
12 Şi fiecare mergea drept înainte; oriîncotro mergea vântul, mergeau şi ele, şi nu se întorceau.
13 În mijlocul făpturilor vii era o înfăţişare ca a unor cărbuni de foc aprins,
5 Grecescul zoon înseamnă „orice făptură vie”; prin particularizare: „animal”.
6 Cf. Codex Alexandrinus.

ca o înfăţişare de făclii învârtindu-se printre făpturile cele vii; şi strălucire de foc, iar din foc ieşea fulger.
14 Şi făpturile vii mergeau şi se întorceau alergând, ca o vedere de fulger.7
15 Şi m-am uitat; şi, iată, cele patru aveau [fiecare] o roată pe pământ, în apropierea celor patru făpturi vii.
16 Înfăţişarea roţilor era ca o înfăţişare de crisoberil8; cele patru aveau aceeaşi înfăţişare; iar după lucrarea lor erau ca şi cum ar fi fost roată-n roată.
17 Ele înaintau în toate cele patru laturi ale lor, şi-n timpul mersului nu se învârteau;
18 nici obezile nu li se învârteau; şi erau înalte; şi le-am privit, şi obezile celor patru erau pline de ochi de jur-împrejur.
19 Când mergeau făpturile cele vii, mergeau şi roţile odată cu ele; şi când făpturile cele vii se ridicau de la pământ, se ridicau şi roţile.
20 Ori încotro se întâmpla să fie norul, acolo era şi vântul gata să meargă; roţile mergeau şi se ridicau odată cu făpturile vii, căci duh de viaţă era în roţi.9
21 Când mergeau făpturile vii, mergeau şi roţile; când se opreau ele, se opreau şi roţile; când ele se ridicau de la pământ, odată cu ele se ridicau şi roţile, căci duh de viaţă era în roţi.
22 Asemănarea de deasupra capetelor făpturilor celor vii era ca tăria cerului10,
7 Versetul 14, cf. Codex Alexandrinus şi T. M.
8 „Crisoberil”: metal transparent, de culoare verde sau multicolor, foarte rar; se extrăgea din zona Tarsului.
9 Pneuma înseamnă „vânt”, „suflare”, dar şi „duh”.
ca o înfăţişare de cristal răspândită pe deasupra aripilor lor;
23 iar sub tăria cerului, aripile lor întinse, bătând una spre alta; şi câte două pentru fiecare, cu care îşi acopereau trupurile.
24 şi-n timp ce ele zburau, auzeam fâlfâitul aripilor lor ca un glas de ape multe,11 ca glasul Celui-Puternic; când mergeau, era sunet de grai ca un zgomot de oaste tăbărâtă; când stăteau, aripile lor încetau.
25 Şi, iată, glas de deasupra tăriei cerului ce se afla peste capetele lor! Când ele se opreau, aripile li se lăsau în jos.
26 Iar deasupra tăriei cerului ce se afla deasupra capetelor lor era ceva ca înfăţişarea safirului; şi ceva ce semăna cu un tron; iar peste ceea ce semăna cu un tron era o asemănare ca înfăţişarea unui om, deasupra.
27 Şi am văzut ceva ca faţa chihlimbarului şi ca o înfăţişare de foc împrejurul lăuntrului său; în sus de ceea ce părea a fi coapsele sale şi până jos de la ceea ce părea a fi coapsele sale am văzut înfăţişare de foc, şi strălucirea ei de jur-împrejur.
28 Precum arată curcubeul din nor în zi de ploaie, aşa era vederea strălucirii de jur-împrejur. Aceasta a fost vederea asemănării slavei Domnului;12 şi
10 Stereoma = „firmament”; „boltă cerească”; precum în Fc 1, 5 şi urm.
11 De aici până la sfârşitul versetului, cf. Codex Alexandrinus şi T. M.
12 Vedenia lui Iezechiel prezintă o imagine foarte complicată, a cărei exegeză nu e niciodată îndeajuns de limpede, mai ales că traducerile din ebraică au la bază texte în stare precară. Evident, autorul se fereşte de reprezentări antropomorfe, de unde precauţia prin expresii de genul: „înfăţişare”, „asemănare”, „părând a fi”, „ca un”, „ca o”, „asemenea”... Oricum, poate fi susţinută ideea unui Dumnezeu atotputernic, omniprezent, omniscient, inaccesibil în esenţa Sa.

am văzut şi am căzut cu faţa la pământ şi am auzit glas grăind.

2
Chemarea lui Iezechiel. Vedenia cărţii, trimiterea la propovăduire.
1 Şi mi-a zis: „Fiul omului1, ţine-te pe picioarele tale şi-ţi voi grăi!”
2 Şi Duhul a venit peste mine şi m-a luat şi m-a ridicat şi m-a pus pe picioarele mele; şi L-am auzit grăind către mine.
3 Şi mi-a zis: „Fiul omului, te trimit la casa lui Israel, la cei ce s-au răzvrătit împotriva Mea; la ei, care s-au răzvrătit împotriva Mea, ei şi părinţii lor, până-n ziua de astăzi.
4 Şi fiindcă ei sunt copii neobrăzaţi şi cu inima împietrită, Eu te trimit la ei, iar tu le vei spune: Aşa grăieşte Domnul:
5 Doar-doar vor auzi ori se vor teme fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiţi 2 şi vor cunoaşte că profet eşti tu între ei.
6 Iar tu, fiul omului, să nu te temi de ei, şi nici să te înspăimânţi de faţa lor fiindcă ei îşi vor ieşi din minţi şi se vor ridica împotrivă-ţi de jur-împrejur, iar tu locuieşti în mijlocul scorpionilor -, de vorbele lor să nu te temi şi de faţa lor să nu te înspăimânţi, fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiţi.
1 „Fiul omului”, expresie foarte des folosită de Iezechiel, denotă la el micimea omului faţă de măreţia lui Dumnezeu. La Daniel 7, 13 capătă o altă conotaţie, care va fi preluată de Noul Testament.
2 Literal: „o casă de răzvrătiţi”. În limbajul biblic, prin „casă” se înţelege şi familia, casnicii sau neamul.
7 Şi tu le vei grăi cuvintele Mele; doardoar vor auzi ori se vor teme, fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiţi.
8 Iar tu, fiul omului, ascultă-L pe Cel care-ţi grăieşte; tu să nu te răzvrăteşti, aşa cum face casa răzvrătirii; deschide-ţi gura şi mănâncă ce-ţi dau Eu”.
9 Şi m-am uitat; şi, iată, o mână întinsă spre mine; şi în ea, o carte făcută sul.
10 Şi El a desfăcut-o în faţa mea: era scrisă şi pe dinlăuntru, şi pe dinafară; şi erau scrise în ea plângere şi bocet şi vai.
3
Vedenia profetului. Dus de Duhul printre cei robiţi. Omul de veghe. Profetul mut şi legat.
1 Şi mi-a zis: „Fiul omului, mănâncă această carte şi du-te şi grăieşte către fiii lui Israel!”
2 Astfel mi-a deschis el gura şi m-a făcut să mănânc cartea.
3 Şi mi-a zis: „Fiul omului, gura ta va mânca şi pântecele tău se va sătura cu această carte care ţi se dă!” Aşa că am mâncat-o; şi-n gura mea era dulce ca mierea.
4 Şi mi-a zis: „Fiul omului, du-te şi intră la casa lui Israel şi grăieşte-le cuvintele mele!
5 Că tu nu eşti trimis la un popor cu limbă prăpăstioasă şi vorbire greoaie, ci la casa lui Israel;
6 nici la popoare multe de altă vorbire sau de altă limbă, nici la cei cu limba aspră, ale căror cuvinte să nu le înţelegi; că de te-aş fi trimis la unii ca aceia, ei te-ar fi ascultat;
1209
7 dar casa lui Israel nu va vrea să te asculte, fiindcă ei pe Mine nu Mă vor asculta; că toată casa lui Israel e îndărătnică şi cu inima împietrită.
8 Şi, iată, Eu ţi-am făcut faţa tot atât de tare ca şi feţele lor şi biruinţa tot atât de puternică precum biruinţa lor;
9 şi fi-va de-a pururi mai tare decât piatra; nu te teme de ei, nici să te sperii de faţa lor, fiindcă ei sunt un neam de răzvrătiţi”.
10 Şi mi-a zis: „Fiul omului, primeşte în inima ta toate cuvintele Mele pe care Eu le-am grăit către tine, şi cu urechile tale auzi-le.
11 Şi du-te; intră în robie, la fiii poporului tău, şi le vei grăi şi vei zice: «Aşa grăieşte Domnul!»; doar-doar vor auzi şi se vor muia”.
12 Atunci Duhul m-a luat şi am auzit înapoia mea un glas ca de mare cutremur, zicând: „Binecuvântată fie mărirea Domnului, din locul Său!”
13 Şi am zărit glasul aripilor făpturilor celor vii bătând una spre alta, şi glasul roţilor în apropierea lor, şi glasul cutremurului.
14 Şi Duhul Domnului1 m-a ridicat şi m-a luat şi am mers pe sus întru pornirea duhului meu; şi mâna Domnului era puternică peste mine.
15 Şi pe sus am intrat în robie şi am mers împrejurul celor ce locuiesc la râul Chebar, la cei ce se

aflau acolo; şi am stat acolo şapte zile, învârtindu-mă în mijlocul lor.
16 Şi a fost că după aceste şapte zile s-a făcut cuvântul Domnului către mine, zicând:
1 „Domnului”, cf. Codex Alexandrinus.
17 „Fiul omului, am făcut din tine străjer asupra casei lui Israel; iar tu vei auzi cuvânt din gura Mea şi-i vei ameninţa din parte-Mi.
18 Când Eu îi voi spune nelegiuitului: «Cu moarte vei muri!», dar tu nu-i vei atrage luarea-aminte să-i atragi nelegiuitului luarea-aminte să se întoarcă din căile lui şi să fie viu -, nelegiuitul acela va muri în nelegiuirea lui, dar sângele lui din mâna ta îl voi cere.
19 Dar dacă tu îi atragi nelegiuitului luarea-aminte şi el nu se întoarce din nelegiuirea lui şi din calea lui, nelegiuitul acela va muri în nelegiuirea lui, iar tu îţi vei mântui sufletul.
20 Şi dacă dreptul se va abate de la dreptăţile sale şi va săvârşi nelegiuire şi Eu voi aduce înainte-i pedeapsă, el va muri, pentru că tu nu i-ai atras luarea-aminte; el va muri în păcatele lui, fiindcă dreptăţile făcute de el nu vor fi amintite; dar sângele lui din mâna ta îl voi cere.
21 Dar dacă tu îi vei spune dreptului să nu păcătuiască, iar el nu va păcătui, dreptul va trăi negreşit, fiindcă i-ai atras luarea-aminte, iar tu îţi vei mântui sufletul”.
22 Şi mâna Domnului a venit peste mine; şi El mi-a zis: „Scoală-te şi ieşi la câmp, şi acolo ţi se va grăi”.
23 Şi m-am sculat şi am ieşit la câmp; şi, iată, slava Domnului stătea acolo, precum în vedenie, aşa cum era slava Domnului pe care eu o văzusem la râul Chebar; şi am căzut cu faţa la pământ.
24 Atunci a venit Duhul asupră-mi şi m-a aşezat pe picioarele mele şi a grăit către mine şi mi-a zis: „Intră şi închide-te în mijlocul casei tale!

25 Şi tu, fiul omului, iată: legături s-au pregătit pentru tine, iar ei te vor lega cu ele şi nu vei ieşi din mijlocul lor.
26 Iar Eu îţi voi lega limba şi vei asurzi şi nu le vei fi cel-ce-mustră; fiindcă ei sunt neam al răzvrătirii.
27 Dar când Eu voi grăi către tine, atunci îţi voi deschide gura, iar tu le vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Cel ce aude, să audă; cel ce nu se supune, să nu se supună; fiindcă e o casă de răzvrătiţi.
4
Prevestirea prăbuşirii Ierusalimului. Trei fapte sub semn.
1 Iar tu, fiul omului, ia-ţi o cărămidă şi pune-o înaintea feţei tale şi vei scrijeli pe ea o cetate; şi anume, Ierusalimul.
2 Şi vei face asupră-i împresurare1: vei zidi întărituri împotriva ei, o vei înconjura cu şanţ, vei aşeza împotriva ei tabere şi-mpotriva ei vei pune aruncătoare de pietre şi de flăcări.
3 Iar tu ia-ţi o tigaie de fier şi o vei pune drept zid de fier între tine şi cetate; tu te vei aşeza cu faţa către ea: ea va fi împresurată, iar tu eşti cel ce o va împresura. Aceasta le va fi semn fiilor lui Israel.
4 Iar tu te vei culca pe partea ta cea stângă2 şi vei pune peste ea nedreptăţile casei lui Israel, după numărul celor o sută cincizeci de zile pe durata cărora vei sta culcat pe ea şi vei purta nedreptăţile lor.
1 Profetul este supus unor probe simbolice menite să prefigureze asediul Ierusalimului.
2 Un text din Iz 16, 46 indică de-a stânga Samaria, adică regatul de nord, Israel.
5 Fiindcă Eu am rânduit asupră-ţi nedreptăţile lor pentru un număr de zile, anume pentru o sută nouăzeci de zile3: aşa vei purta tu nedreptăţile casei lui Israel.
6 După ce vei împlini aceste lucruri, te vei culca pe partea ta cea dreaptă şi vei purta nedreptăţile casei lui Iuda timp de patruzeci de zile; ţi-am rânduit o zi pentru un an.
7 Iar tu îţi vei îndrepta faţa spre împresurarea Ierusalimului şi-ţi vei întări braţul şi vei profeţi împotriva lui.
8 Şi, iată, Eu am pregătit pentru tine legături: nu vei putea să te întorci de pe o parte pe cealaltă până ce se vor isprăvi zilele împresurării tale.
9 Ia-ţi grâu şi orz şi bob şi linte şi mei şi ovăz şi le vei pune într-un vas de lut şi vei face din ele pâini pentru tine; şi le vei mânca pe durata celor o sută nouăzeci de zile, după numărul zilelor cât vei sta culcat pe partea ta.
10 Iar hrana pe care o vei mânca va fi după cântar: douăzeci de sicli pe zi şi vei mânca din vreme-n vreme4. cu măsură: a şasea parte dintr-un hin din vreme-n vreme o vei bea5.

11 Şi apa o vei bea
12 Ca pe o turtă de orz le vei mânca; iar de ochii lor le vei ascunde în balegă de om.6
3 În Versiunea Ebraică: „trei sute nouăzeci de zile”. Osty notează că cifra din LXX e mult mai apropiată de realitate: 144 de ani de la prima deportare (734 î. H.) până la vremea când scrie profetul (aproximativ 590 î. H.), la care se adaugă 40 de ani de exil comun al Evreilor din Israel şi Iuda; deci, un total de 184 (faţă de 190).
4 La ore fixe.
5 Hrana pe o zi: aproximativ 200 de grame de pâine şi un litru de apă.
6 T. M.: „în faţa ochilor lor le vei coace cu balegă de om”.

13 Şi vei zice: aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Aşa vor mânca fiii lui Israel, necurat, printre neamuri!”
14 Atunci am zis: „Nicidecum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, că sufletul meu nu s-a pângărit cu necurăţii; de când m-am născut şi până astăzi eu n-am mâncat dintr-un animal mort sau sfâşiat, şi nici vreo carne spurcată nu mi-a intrat în gură”.
15 Iar Domnul mi-a zis: „Iată, în loc de balegă de om ţi-am dat balegă de bou: pe ea îţi vei coace pâinile”.
16 Şi mi-a zis Domnul: „Fiul omului, iată, Eu voi nimici prisosul de pâine în Ierusalim; şi vor mânca pâine după cântar şi la rând; şi apa cu măsură o vor bea, în stare de sleire;
17 ca să ducă ei lipsă de pâine şi de apă; şi se va stinge omul şi fratele lui şi-ntru nedreptăţile lor vor lâncezi.
5
Al patrulea fapt sub semn: părul împărţit în părţi.
1 Iar tu, fiul omului, ia-ţi o sabie mai ascuţită decât briciul bărbierului; să faci rost de ea pentru tine şi o vei trece pe capul tău şi pe barba ta; şi vei lua o cumpănă cu talgere şi vei despărţi părul:
2 O pătrime o vei arde în foc, în mijlocul cetăţii, când se vor împlini zilele împresurării; o pătrime o vei lua şi o vei arde în mijlocul ei [al cetăţii]; o pătrime o vei tăia cu sabia, mărunţind-o de jur-împrejur; iar o pătrime o vei risipi în vânt, iar Eu voi trage sabia în urma lor.1
3 Din aceasta însă vei mai lua un smoc şi-l vei împătura în poala hainei tale.
4 Tot din aceasta vei mai lua [câteva fire] şi le vei arunca în mijlocul focului, şi cu foc le vei arde; din ele foc va izbucni.
5 Aşa grăieşte Domnul: Acesta este Ierusalimul; în mijlocul neamurilor l-am aşezat, pe el şi ţările din preajma lui.
6 Iar tu vei vesti hotărârile Mele oricărui nelegiuit din mijlocul neamurilor şi legiuirile Mele [oricărui nelegiuit] din mijlocul ţărilor dimprejur; că ei au lepădat hotărârile Mele, iar întru legiuirile Mele n-au umblat.
7 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Pentru că prilejul vostru [de a păcătui l-aţi luat] din neamurile ce se află împrejurul vostru, iar voi n-aţi umblat pe calea legiuirilor Mele, şi nici nu Mi-aţi păzit poruncile, dar nici după legiuirile neamurilor dimprejurul vostru n-aţi făptuit,2
8 de aceea zice Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, şi-n mijlocul tău voi face judecată sub ochii neamurilor.
9 Şi voi face întru tine lucruri pe care nu le-am făcut şi asemenea cărora nu voi mai face, pe măsura tuturor urâciunilor tale.
10 De aceea, în mijlocul tău îşi vor mânca părinţii copiii şi copiii îşi vor mânca părinţii; şi-n tine voi face judecăţi,
1 Raderea părului era semn de doliu. După T. M., părul nu va fi împărţit în patru, ci în trei. Profeţie simbolică despre soarta locuitorilor Ierusalimului.
2 Fiii lui Israel, în moravurile lor, au ajuns mai rău decât păgânii în mijlocul cărora locuiesc: ei n-au respectat nici cel puţin legea naturală a acestora (de care va vorbi Apostolul Pavel în Rm 2, 14-15).

şi pe toţi cei rămaşi ai tăi îi voi risipi în fiece vânt.
11 De aceea, [aşa cum] viu sunt Eu zice Domnul: Fiindcă tu ai pângărit sfintele Mele locaşuri cu toate spurcăciunile tale, şi Eu te voi lepăda pe tine, şi ochiul Meu nu te va cruţa, şi milă de tine nu-Mi va fi.

12 O pătrime din tine cu moarte va pieri, o pătrime din tine în mijlocul tău de foame se va slei, o pătrime din tine în fiece vânt o voi risipi, şi o pătrime din tine de sabie va cădea de jur-împrejurul tău, iar Eu voi scoate sabia în urma lor.3
13 Asupra lor se va plini mânia Mea şi urgia Mea; şi tu vei cunoaşte că Eu, Domnul, Eu am grăit în gelozia4 Mea, atunci când Mi-am plinit mânia asupra lor.
14 Şi te voi face pustiu, pe tine şi pe fiicele tale dimprejurul tău, sub ochii tuturor trecătorilor.
15 De plâns vei ajunge şi vrednic de milă printre neamurile dimprejurul tău, atunci când răzbunarea mâniei Mele va fi făcut în tine judecăţi. Eu, Domnul, am grăit.
16 Şi când voi fi trimis împotriva lor săgeţile foamei, atunci ei vor fi nimiciţi, iar Eu voi sfărâma prisosul tău de pâine.5
17 Şi voi trimite împotriva ta foamete şi fiare sălbatice şi Mă voi răzbuna pe tine; moarte şi sânge vor trece prin tine, şi sabie de jur-împrejur peste tine voi aduce. Eu, Domnul, am grăit”.
3 Simetria pătrimilor din părul tăiat.
4 În mentalitatea şi limbajul Vechiului Testament idolatria este asimilată infidelităţii conjugale, stârneşte gelozia partenerului şi atrage pedeapsa.
5 Ca şi la 4,16 = rezerva ta de pâine.
6
Profeţie împotriva munţilor lui Israel.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, aţinteşte-ţi faţa spre munţii lui Israel1 şi profeţeşte despre ei.
3 Şi vei zice: Voi, munţii lui Israel, auziţi cuvântul Domnului: Aşa le grăieşte Domnul munţilor şi dealurilor şi văilor şi pădurilor: Iată, sabie aduc asupra voastră, iar locurile voastre cele înalte2 vor pieri.
4 Jertfelnicele voastre vor fi sparte-n bucăţi, precum şi vetrele voastre idoleşti3, iar pe cei ucişi ai voştri îi voi arunca înaintea idolilor voştri;
5 stârvurile fiilor lui Israel le voi pune-n faţa idolilor lor4, iar oasele voastre le voi risipi împrejurul jertfelnicelor voastre.
6 Peste tot unde locuiţi, cetăţile vor fi pustiite, iar locurile voastre cele înalte se vor deşerta, pentru ca jertfelnicele voastre să piară de istov, idolii voştri să fie sfărâmaţi, vetrele voastre idoleşti să fie surpate, iar faptele voastre, stârpite.
1 „Munţii lui Israel”: simbol pentru poporul din afara Ierusalimului.
2 „Locurile cele înalte”: aluzie la înălţimile pe care încă se mai aflau altarele păgâne ale vechilor popoare din Canaan; distrugerea lor fusese poruncită prin Moise (Dt 12, 2-3) şi realizată în mare parte de către regele Iosia (4 Rg 23, 5 şi urm.)
3 „vatră idolească”: perimetrul pe care se construia un templu păgân; uneori, vatră pe care se ardea tămâie; desemnat aici prin témenos, cuvânt rar, folosit de numai patru ori în V. T.
4 Această frază se află numai în Codex Vaticanus; Origen o notează sub asterisc.

7 [Oameni] ucişi vor cădea în mijlocul vostru, iar voi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul.
8 Dar pe aceia dintre voi care au scăpat de sabie printre neamuri îi voi lăsa întru voi, atunci când vă voi risipi prin alte ţări;
9 atunci aceia dintre voi care au scăpat de sabie printre neamurile la care au fost duşi în robie îşi vor aduce aminte de Mine (că m-am jurat împotriva inimii lor care pleacă de la Mine-n desfrânare şi împotriva ochilor lor care se desfrânează după cum au apucat) şi feţele lor vor plânge pentru răutăţile pe care ei le-au făcut5 întru toate urâciunile lor.
10 Şi vor cunoaşte că Eu, Domnul, nu în zadar le-am spus că le voi face tot răul acesta”.
11 Aşa grăieşte Domnul: „Bate din mâini şi bate din picior şi zi: «Bravo, bravo!» peste toate urâciunile casei lui Israel, că de sabie şi de foamete şi de moarte vor cădea.
12 Cel ce este aproape va cădea de sabie; cel ce este departe va muri prin moarte; cel ce se află în împresurare se va topi de foame, iar Eu Îmi voi plini mânia asupră-le.
13 Atunci veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul, când cei ucişi ai voştri vor fi în mijlocul idolilor voştri, împrejurul jertfelnicelor voastre din fiece deal înalt şi din fiece vârf de munte şi de sub fiece copac umbros, acolo unde ei le-au îmbiat mireasmă dulce idolilor lor.
14 Şi Eu Îmi voi întinde mâna împotriva lor: pământul lor îl voi face pustiu şi

5 „pentru răutăţile pe care le-au făcut”, cf. Codex Vaticanus.
pustiit, începând de la pustiul Diblat6, peste tot unde locuiesc ei, şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul”.
7
Sfârşitul e aproape.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Şi tu, fiul omului, zi: Aşa-i grăieşte Domnul pământului lui Israel: Vine sfârşitul! Sfârşitul vine peste cele patru colţuri ale pământului!
3 Vine sfârşitul! Acum este sfârşitul asupră-ţi; şi voi trimite la tine şi Mă voi răzbuna pentru toate căile tale şi-ţi voi pune în faţă toate urâciunile tale.
4 Ochiul Meu nu te va cruţa, nici că-mi va fi milă de tine, ci-ţi voi pune-n spinare propriile tale purtări, iar urâciunile tale în mijlocul tău vor fi, şi vei cunoaşte că Eu sunt Domnul”.
5 Fiindcă aşa grăieşte Domnul: „Iată, vine nenorocire peste nenorocire!
6 Sfârşitul vine, vine sfârşitul, îţi stă deasupra capului, iată-l că vine!
7 Îţi vine rândul, locuitor al pământului; vremea a sosit, ziua s-a apropiat, nu cu nelinişte şi nici cu suferinţe.1
8 Acum de aproape Îmi voi vărsa mânia asupră-ţi, şi peste tine Îmi voi plini urgia şi te voi judeca după purtările tale şi toate urâciunile tale ţi le voi pune-n spinare.
6 „Diblat”: un alt nume al localităţii Ribla, locul de tabără al generalului Nabuzaradan, cel ce în 587 î. H. a dărâmat Ierusalimul şi templul.
1 Oamenii preferă să nu-şi pună problema sfârşitului şi, ca atare, îşi văd liniştiţi de treburi, fără să se sinchisească de o asemenea eventualitate.

9 Ochiul Meu nu te va cruţa, nici că-mi va fi milă de tine; că-ţi voi pune-n spinare propriile tale purtări, iar urâciunile tale în mijlocul tău vor fi, şi vei cunoaşte că Eu sunt Domnul Care loveşte.
10 Iată sfârşitul, iată ziua Domnului!; dacă toiagul a-nflorit, trufia s-a înălţat.
11 El va sfărâma bolta-nstelată a nelegiuitului, şi nu cu nelinişte, nici cu grabă.
12 Vremea a venit, iată ziua!; cel ce cumpără să nu se bucure, iar cel ce vinde să nu plângă,
13 fiindcă cel ce cumpără nu se va mai întoarce niciodată la cel ce vinde, nici că va putea omul să-şi ţină ochiul domn pe propria sa viaţă.
14 Sunaţi din trâmbiţă şi judecaţi-i pe toţi laolaltă.2
15 Război cu sabie în afară, foamete şi moarte înlăuntru; cei din câmp vor muri de sabie, iar pe cei din cetate îi va nimici foametea şi moartea.
16 Fugarii lor vor scăpa şi vor fi în munţi ca nişte porumbei gemând3; şi pe toţi îi voi ucide, pe fiecare pentru nelegiuirile sale.
17 Toate mâinile se vor slăbănogi şi toate coapsele se vor spurca cu umezeală.
18 Cu sac se vor încinge, spaimă îi va acoperi. Pe fiece chip, ruşine, pe fiece cap, chelie.
19 Argintul lor va fi lepădat pe uliţe, iar aurul lor va fi dispreţuit. Argintul şi aurul lor nu vor putea să-i scape în ziua
2 Codex Vaticanus adaugă: „... Şi nu va fi cine să meargă la război, căci urgia Mea se află peste toată mulţimea lui” (a pământului, n. n.).
3 „...ca nişte porumbei gemând”, cf. Codex Vaticanus.
urgiei Domnului.4 Sufletele lor nu se vor sătura şi pântecul lor nu se va umple, căci chin a ajuns peste nelegiuirile lor.
20 Alesele lor podoabe spre trufie şi le-au pus şi făcut-au din ele chipuri ale urâciunilor lor; de-aceea le-au făcut, să le fie necurăţie.
21 Şi le voi da în mâinile străinilor să le rupă-n bucăţele şi molimelor pământului să le fie de pradă: şi le vor pângări.
22 Şi-Mi voi întoarce faţa de la ei, iar ei Îmi vor pângări stăpânia5 şi fără pază vor intra în ele şi le vor spurca;
23 şi necurăţie vor face, că-i plin pământul de norod şi plină-i cetatea de nelegiuire.
24 Şi voi aduce pe cele mai rele dintre neamuri şi le vor moşteni casele şi voi întoarce furia tăriei lor şi sfintele lor lucruri spurcate vor fi.
25 Şi cu toate că ispăşirea va veni şi pacea fi-va căutată, ea nu va fi.

26 Vai peste vai va fi şi veste peste veste; vedenie de profet vor cere, dar legea va pieri de la preot şi sfatul de la cei bătrâni.
27 Regele-n cernire va plânge,6 prinţul în întristare se va-mbrăca, iar mâinile poporului ţării se vor slăbănogi; după purtările lor le voi face şi după judecăţile lor îi voi pedepsi şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul".
4 Aceste două stihuri, cf. Codex Vaticanus.
5 Textual: episcope = prezenţa, sfinţenia şi autoritatea lui Dumnezeu într-un anume loc. T. M.: „Îmi vor pângări comoara"; după unii exegeţi, Ierusalimul sau templul; după pluralul următoarelor două stihuri din LXX, Ierusalimul şi templul.
6 Stih preluat din Codex Vaticanus.

Cap. 8
Vedenie asupra păcatelor Ierusalimului.
1 Şi a fost că în cel de al şaselea an, în luna a cincea, în cea de a cincea zi a lunii1 eu şedeam în casa mea, iar bătrânii Iudeilor îmi şedeau în faţă. Şi a venit peste mine mâna Domnului. 2
2 Şi m-am uitat. Şi, iată, asemănarea unui chip de bărbat: de la mijloc până jos, foc; iar de la mijlocul său în sus, ca boarea unui chip3, ca vederea unui chihlimbar.
3 Şi a întins ceva ca asemănarea unei mâini şi m-a apucat de creştetul capului; şi Duhul m-a ridicat între pământ şi cer şi m-a adus în Ierusalim, întru vedenia lui Dumnezeu, la tinda porţii celei dinlăuntru, cea care cată spre miază-noapte, acolo unde era stâlpul Cumpărătorului.
4 Şi, iată, slava Domnului Dumnezeului lui Israel era acolo, aşa cum o văzusem la câmp.4
5 Şi mi-a zis: „Fiul omului, ridică-ţi ochii spre miază-noapte!" Şi mi-am ridicat ochii spre miază-noapte; şi, iată, dinspre miază-noapte spre poarta de răsărit a jertfelnicului, la intrare, acest chip al Geloziei.5
1 Aceasta ar însemna august-septembrie 592-591, şase ani de la vremea deportării (587 î. H.).
2 „peste mine mâna Domnului": moment de inspiraţie dumnezeiască, de luare în posesie, de răpire.
3 „ca o boare de chip", cf. Codex Alexandrinus.
4 Vezi 3, 23.
5 „... a jertfelnicului...", precizare preluată Din Codex Vaticanus. „Acest chip al Geloziei": Se pare că era o firidă în care se afla chipul unei zeităţi păgâne. În T. M. ea apare şi în v. 3., cu menţiunea: „chipul geloziei, cel care stârneşte gelozia".
6 Şi mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut ce fac aceştia?, cum săvârşesc cei din casa lui Israel mari fărădelegi aici, aşa ca Eu să Mă îndepărtez de locaşul Meu cel sfânt? Dar vei vedea nelegiuiri şi mai mari".
7 Şi m-a dus în tinda curţii. Şi m-am uitat; şi, iată, în perete era o spărtură.
8 Şi mi-a zis: „Fiul omului, sapă în perete". Şi am săpat; şi, iată, o uşă.
9 Şi mi-a zis: „Intră şi vezi nelegiuirile cele rele pe care le săvârşesc ei astăzi6 aici!"
10 Şi am intrat: şi m-am uitat; şi, iată, tot felul de târâtoare şi de dobitoace şi toţi idolii casei lui Israel zugrăviţi pe el, de jur-împrejur.
11 Iar în faţa lor, la mijloc, stăteau şaptezeci de bărbaţi dintre bătrânii casei lui Israel, şi Iehonia, fiul lui Şafan; şi fiecare din ei ţinea în mână o cădelniţă, din care se ridica fumul de tămâie.
12 Şi mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut ce fac aici bătrânii casei lui Israel? Fiecare din ei în cămara lui de taină,7 fiindcă ei au zis: «Domnul nu vede; Domnul a părăsit pământul!»"
13 Şi mi-a zis: „Vei vedea însă nelegiuiri şi mai mari pe care le fac aceştia".
14 Şi m-a dus în tinda casei Domnului, cea care cată spre miază-noapte; şi, iată, acolo se aflau femei care şedeau şi-l plângeau pe Tamuz.8
6 „astăzi", cf. Codex Alexandrinus.
7 Deşi bătrânii se aflau în aceeaşi încăpere, nelegiuirea se născuse în forul lăuntric al fiecăruia, în conştiinţa lui proprie. Nefiind efectul unei instigaţii sau al psihologiei colective, păcatul lor era cu atât mai grav, de neiertat.
8 Tamuz: străveche zeitate sumeriană, premergătoare divinităţilor similare Attis şi Cybela din Frigia. Tamuz era zeul vegetaţiei: după marile călduri ale verii, se presupunea că el se pogoară undeva sub pământ, de unde avea să reapară în primăvara următoare; plecarea lui era însoţită de jelania femeilor.

1216
15 Şi mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut? Vei vedea însă deprinderi şi mai rele decât acestea”.
16 Şi m-a dus în curtea lăuntrică a casei Domnului; şi, iată, la intrarea locaşului Domnului, între tindă şi jertfelnic, se aflau ca la douăzeci şi cinci de bărbaţi, cu spatele către locaşul Domnului şi cu faţa spre partea dimpotrivă; iar aceştia i se închinau soarelui.
17 Şi mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut? Să fie oare prea puţin pentru casa lui Iuda să facă nelegiuirile pe care le-a făcut aici? Că au umplut pământul de fărădelegi şi s-au răsucit să-mi stârnească mânia. Iată, sunt ca nişte batjocoritori.
18 De aceea, Eu cu mânie Mă voi purta; ochiul Meu nu va cunoaşte cruţare, şi nici nu voi avea vreo milă; când ei cu glas mare Îmi vor striga în auz, Eu nu-i voi auzi”.9
9
Pedepsirea nelegiuiţilor şi cruţarea celor nevinovaţi.
1 Şi El a strigat cu glas mare în urechile mele, zicând: „Apropiatu-s-a pedepsirea cetăţii!...”. Şi fiecare avea-n mână arme de nimicire. 1
2 Şi, iată, şase bărbaţi veneau de pe calea porţii celei înalte, cea care cată spre miază-noapte, şi fiecare avea în
9 „... când ei cu glas mare...”: după Codicii Vaticanus şi Alexandrinus.
1 „Fiecare să aibă-n mână...”. În ambele variante e vorba de entităţi supranaturale prin care Dumnezeu Îşi instrumentează răzbunarea.
mână o secure; şi în mijlocul lor era un om îmbrăcat într-o haină lungă pân’ la pământ, iar peste mijloc purta o cingătoare de safir.2 Şi au venit şi au stătut în apropierea jertfelnicului de aramă.
3 Şi slava Dumnezeului lui Israel s-a ridicat de deasupra heruvimului care era peste ei către tinda casei. Şi l-a chemat pe omul cel îmbrăcat în haină lungă pân’ la pământ, care avea cingătoare peste mijloc,
4 şi i-a zis: „Treci prin mijlocul Ierusalimului şi pune un semn3 pe frunţile oamenilor care suspină şi pe ale celor ce se întristează pentru toate nelegiuirile ce se fac în mijlocul lor”.
5 şi-n auzul meu le-a zis acelora: „Mergeţi după el în cetate şi loviţi; ochii voştri să nu aibă nici o cruţare, voi să nu aveţi milă.
6 Ucideţi pân’ la nimicire bătrân şi tânăr şi fecioară şi prunci şi femei; dar să nu vă atingeţi de nici unul din cei ce poartă semn. Începeţi cu cele sfinte ale Mele4”. Şi au început cu bărbaţii cei bătrâni ce se aflau în casă.
7 Şi le-a zis: „Spurcaţi casa şi umpleţi căile cu leşuri; şi loviţi!”
8 Şi a fost că-n timp ce ei loveau, eu am căzut cu faţa la pământ şi am strigat şi am zis: „Vai, Doamne!, oare vei stârpi
2 T. M. „... peste mijloc purta unelte de scris”.
3 În ebraică, „semn” (tav) este numele ultimei litere a alfabetului, care avea forma de cruce. Primii creştini l-au interpretat ca pe o anticipare a Crucii şi a Răstignirii. De evenimentul Paştilor se leagă şi porunca din Iş 12, 7, aceea ca Evreii din Egipt să-şi aibă casele însemnate cu sânge, spre a fi cruţate de îngerul Nimicitor; dacă însă atunci era vorba de o măsură colectivă, aici, la Iezechiel, ea este aplicată numai persoanelor.
4 „cele sfinte ale Mele”: termen generic pentru „casa Mea cea sfântă”, cu tot ce se află în ea, persoane şi obiecte.
1217
rămăşiţa lui Israel vărsându-Ţi mânia asupra Ierusalimului?”.
9 Atunci El mi-a zis: „Nedreptatea casei lui Israel şi Iuda a devenit peste măsură de mare; că s-a umplut pământul de popoare multe, iar cetatea s-a umplut de nedreptate şi de necurăţie; fiindcă ei au zis: «Domnul a părăsit pământul, Domnul nu vede!...».
10 De aceea ochiul Meu nu va cruţa, nici că voi avea vreo milă; purtările lor în capetele lor le voi întoarce5”.
11 Şi, iată, bărbatul cel îmbrăcat cu haină lungă pân’ la pământ şi încins cu cingătoare peste mijloc a răspuns şi a zis: „Am făcut aşa cum mi-ai poruncit”.
10
O nouă vedenie asupra carului dumnezeiesc. Domnul părăseşte templul.
1 Şi m-am uitat;1 şi, iată, deasupra tăriei cereşti ce se afla peste capul heruvimilor: asemănarea unui

tron deasupra lor, cum e piatra de safir.
2 Şi El a grăit către bărbatul îmbrăcat în haină [lungă]: „Intră între roţile ce se află sub heruvimi; de prin mijlocul heruvimilor umple-ţi mâinile cu cărbuni aprinşi şi risipeşte-i peste cetate!” Şi el a intrat în raza văzului meu.
3 Când bărbatul a intrat, heruvimii stăteau de-a dreapta casei; iar norul a umplut curtea cea dinlăuntru.
5 Vezi nota de la 8, 12: Dacă fapta a pornit din cap ca nelegiuire, în acelaşi cap se va întoarce ca pedeapsă.
1 Ceea ce urmează se referă la vedenia relatată în 1, 4-28, cu unele mici deosebiri; totuşi, „făpturile vii” de acolo devin aici „heruvimi”.
4 Atunci slava Domnului s-a ridicat de la heruvimi spre tinda casei; şi norul a umplut casa, iar curtea s-a umplut de strălucirea slavei Domnului.
5 Şi glasul aripilor heruvimilor se auzea până-n curtea cea din afară, ca glasul Atotţiitorului Dumnezeu atunci când vorbeşte.
6 Şi a fost că atunci când El i-a poruncit bărbatului îmbrăcat în veşmântul cel sfânt, zicând: „Ia foc din mijlocul roţilor ce se află între heruvimi!”, el a intrat şi a stat lângă roţi.
7 Şi heruvimul şi-a întins mâna în mijlocul focului ce se afla între heruvimi şi a luat şi l-a pus în mâinile bărbatului îmbrăcat în veşmântul cel sfânt, care l-a luat şi a ieşit.
8 Şi am văzut că heruvimii aveau dedesubtul aripilor lor ceva asemănător cu nişte mâini de om.
9 Şi m-am uitat; şi, iată: alături de heruvimi, patru roţi; câte o roată lângă fiecare heruvim; iar înfăţişarea roţilor era ca înfăţişarea cărbunilor aprinşi.
10 Înfăţişarea lor era asemănătoare în toate cele patru, ca şi cum ar fi fost roată-n roată.
11 Când ele înaintau, înaintau în cele patru laturi ale lor; şi-n timpul mersului nu se învârteau, ci oriîncotro se îndrepta cea dintâi, după ea mergeau şi celelalte; şi-n timpul mersului nu se învârteau.
12 Şi spatele şi mâinile şi aripile lor şi roţile erau pline de ochi de jur-împrejurul celor patru roţi.
13 Şi roţile acestea se numeau, în auzul meu, Galgal.2
2 „Galgal” s-ar traduce: „roţi rotitoare”, „roţi învolburate” sau „car vijelios”.

14 Fiecare avea patru feţe: faţa celei dintâi era faţă de heruvim, faţa celei de a doua era faţă de om, a celei de a treia era faţă de leu, iar a celei de a patra era faţă de vultur.3
15 Şi heruvimii s-au ridicat; aceasta e făptura vie pe care o văzusem la râul Chebar.
16 Când înaintau heruvimii, alături de ei înaintau şi roţile; iar când heruvimii îşi deschideau aripile ca să se înalţe deasupra pământului, roţile lor nu se învârteau, ci doar se ţineau de ei.
17 Când se opreau ei, se opreau şi ele: iar când se înălţau ei, şi ele se înălţau, căci duh de viaţă era în ele.
18 Şi slava Domnului a ieşit din tinda casei şi a stat pe heruvimi.
19 Heruvimii şi-au deschis aripile şi sub ochii mei s-au înălţat deasupra pământului; când ei înaintau, şi roţile li se ţineau aproape. şi s-au oprit la tinda porţii casei Domnului; şi slava Dumnezeului lui Israel era peste ei, deasupra.
20 Aceasta este fiinţa vie pe care o văzusem sub Dumnezeul lui Israel la râul Chebar, şi am cunoscut că erau heruvimi.
21 Fiecare avea câte patru feţe şi fiecare avea câte opt aripi; iar sub aripile lor, asemănare de mâini de om.
22 Asemănarea feţelor lor: erau aceleaşi feţe pe care le văzusem sub slava Dumnezeului lui Israel la râul Chebar; şi fiecare mergea spre partea pe care o avea în faţă.
3 Verset preluat din Codicii Vaticanus şi Alexandrinus. A se observa că ordinea şi natura asemănărilor sunt diferite faţă de 1, 10.
11
Păcatele Ierusalimului. Nădejde pentru cei robiţi. Slava lui Dumnezeu părăseşte Ierusalimul.
1 Duhul m-a ridicat şi m-a dus la poarta casei Domnului, cea care cată spre răsărit. Şi, iată, la intrarea porţii se aflau ca la douăzeci şi cinci de bărbaţi; iar în mijlocul lor i-am văzut pe Iehonia, fiul lui Azur, şi pe Pelatia, fiul lui Benaia, căpeteniile poporului.
2 Iar Domnul mi-a zis: „Fiul omului, aceştia sunt oamenii care cugetă deşertăciuni şi dau sfaturi rele în această cetate,

3 cei ce zic: «Oare de curând au fost zidite casele? Aceasta e căldarea, iar noi suntem cărnurile».1
4 De aceea, profeţeşte împotriva lor, profeţeşte, fiul omului!”
5 Şi Duhul Domnului a căzut peste mine şi mi-a zis: „Grăieşte: Aşa grăieşte Domnul: Aşa aţi grăit voi, casa lui Israel; iar Eu ştiu ce sfaturi are duhul vostru.
6 Pe morţii voştri i-aţi înmulţit în această cetate, iar căile ei le-aţi umplut de răniţi.
7 De aceea, aşa grăieşte Domnul: morţii voştri, cei pe care i-aţi ucis în mijlocul ei, aceştia sunt cărnurile, iar ea este căldarea; iar pe voi vă voi scoate din mijlocul ei.
8 De sabie vă temeţi, sabie voi aduce asupra voastră, zice Domnul.
1 Cei rămaşi în Ierusalim se cred îndreptăţiţi să ocupe casele celor plecaţi în exil şi rămase goale. Pe de altă parte, ei se socotesc la adăpost de duşmani, asemenea cărnii din căldare, la care nu ajunge focul. Profetul însă îi va avertiza că se înşală.

9 Şi vă voi scoate din mijlocul ei şi vă voi da în mâinile străinilor, şi judecăţi voi face între voi.
10 De sabie veţi cădea, iar Eu vă voi judeca în munţii lui Israel şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul.
11 Aceasta nu va fi pentru voi căldare, iar voi nu veţi fi cărnuri în mijlocul ei; în munţii lui Israel vă voi judeca
12 şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul. Că-ntru poruncile Mele n-aţi umblat şi rânduielile Mele nu le-aţi îndeplinit, ci aţi lucrat după rânduielile neamurilor ce vă înconjoară”.
13 Şi a fost că-n timp ce eu profeţeam, Pelatia, fiul lui Benaia, a murit. Iar eu am căzut cu faţa la pământ şi am strigat cu glas mare şi am zis: „Vai, vai, Doamne, isprăveşti Tu oare şi cu rămăşiţa lui Israel?...”.
14 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
15 „Fiul omului, fraţii tăi şi oamenii cu care tu robeşti împreună şi toată casa lui Israel au ajuns la capăt; ei sunt cei cărora locuitorii Ierusalimului le zic: «Ţineţi-vă departe de Domnul!; nouă ni s-a dat ţara spre moştenire!...».
16 De aceea, aşa zice Domnul: Pe ei îi voi lepăda printre neamuri şi-i voi risipi pe tot pământul, dar acolo, în ţările unde se vor duce, Eu le voi fi un mic locaş al sfinţeniei.2
17 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Îi voi lua de printre neamuri şi-i voi aduna de prin ţările în care i-am risipit şi le voi da pământul lui Israel.
2 Deşi deportarea e de mult un fapt împlinit, verbele sunt la viitor, semn că Dumnezeu rânduia mai dinainte atât risipirea lui Israel, cât şi întoarcerea rămăşiţei lui.
18 Şi vor intra acolo şi vor înlătura toate urâciunile lui şi toate nelegiuirile ce se află pe el.
19 Şi le voi da o altă inimă; şi duh nou voi pune într-înşii;3 inima lor de piatră le-o voi smulge din trup şi le voi da o inimă de carne,
20 pentru ca ei în poruncile Mele să umble şi rânduielile Mele să le păzească şi să le facă; şi ei Îmi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi lor Dumnezeu.
21 Cât despre cei a căror inimă umblă după urâciunile şi nelegiuirile lor, purtările lor în capul lor le voi întoarce,4 zice Domnul”.
22 Atunci heruvimii şi-au deschis aripile, iar roţile li se ţineau alături, şi slava Domnului era peste ei, deasupra.
23 Şi slava Domnului s-a ridicat din mijlocul cetăţii şi a stat pe muntele ce se afla în faţa cetăţii.5
24 Şi Duhul m-a ridicat şi m-a dus în ţara Caldeilor, la locul robiei, în vedenie, întru Duhul lui Dumnezeu; şi m-am ridicat de la vedenia pe care o văzusem6.
25 Şi le-am grăit celor din robie toate cuvintele Domnului, pe care El mi le arătase.
3 Înnoirea completă a fiinţei umane.
4 Aceleaşi cuvinte ca în 9, 10; vezi nota.
5 T. M.: „...muntele ce se afla spre răsărit de cetate”. E vorba de Muntele Măslinilor, unde slava lui Dumnezeu s-a aşezat după ce părăsise mai întâi templul şi apoi Ierusalimul însuşi. Ecoul profeţiei, în cuvintele lui Iisus: „Iată, vi se lasă casa pustie!” (Mt 23, 38; Lc 13, 35).
6 Adică: am lăsat vedenia în urmă; m-am îndepărtat de vedenie (de locul ei).

12
Simbol pentru alţi robiţi din Ierusalim. Împotriva unor proverbe populare.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Fiul omului, tu locuieşti în mijlocul nedreptăţilor celor ce au ochi să vadă şi nu văd, ale celor ce au urechi să audă şi nu aud; fiindcă ei sunt o casă a răzvrătirii.
3 Aşadar, tu, fiul omului, pregăteşte-ţi o boccea1 de mers în robie, în plină zi, sub ochii lor; şi tu vei fi dus în robie sub ochii lor, din locul unde te afli către un alt loc,2 pentru ca ei să vadă că sunt o casă a răzvrătirii.
4 Îţi vei scoate bocceaua, bocceaua de robie, în plină zi, sub ochii lor. Şi vei ieşi seara, sub ochii lor, aşa cum se duce cel robit.
5 Fă-ţi o spărtură în zid şi ieşi prin ea.
6 Sub ochii lor vei ridica [bocceaua] pe umăr şi vei ieşi pe ascuns; să-ţi acoperi faţa şi să nu vezi pământul; că Eu pe tine semn te-am făcut casei lui Israel".
7 Iar eu aşa am făcut, după toate pe care El mi le-a poruncit. şi-n plină zi mi-am scos bocceaua ca pe o boccea de mers în robie, iar seara mi-am făcut o spărtură în zid şi am ieşit pe ascuns; sub ochii lor mi-am luat [bocceaua] pe umăr.
8 Iar dimineaţa a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
1 „Boccea": îmbrăcăminte, hrană şi diferite mărunţişuri legate într-o pânză ca un cearceaf sau o faţă de masă. Echivalentul modern: bagaj.
2 Profetului i se porunceşte să simuleze o plecare în robie, mimându-şi pregătirea şi precauţiile sub văzul concetăţenilor săi, într-un joc de surprinzătoare ambiguităţi stilistice.
9 „Fiul omului, nu cumva ţi-a spus casa lui Israel, casa răzvrătirii: «Ce faci?».
10 Spune-le: Aşa grăieşte Domnul Domn: Celui ce stăpâneşte şi celui ce e căpetenie în Ierusalim şi întregii case a lui Israel ce se află în mijlocul lor
11 spune-le că Eu fac semne în mijlocul lor; precum am făcut, aşa le va fi: în pribegie şi-n robie vor merge.
12 Cel ce stăpâneşte în mijlocul lor îşi va ridica [bocceaua] pe umăr şi-ntru ascuns va ieşi prin zid; spărtură va face, ca să poată trece prin el; faţa şi-o va acoperi, aşa ca nici un ochi să nu-l vadă, şi nici el să nu vadă pământul.
13 Iar Eu Îmi voi arunca plasa asupră-i, iar el se va prinde în mreaja Mea şi-l voi duce în Babilon, în ţara Caldeilor; dar el n-o va vedea, deşi va muri acolo.3
14 Şi pe toţi cei care-i stau în preajmă şi pe toţi cei care-l ajută îi voi risipi în fiece vânt, şi-n urma lor voi scoate sabie.
15 Şi atunci vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, când îi voi risipi printre neamuri şi-i voi împrăştia prin ţări.
16 Dar dintre ei voi lăsa un număr mic de oameni [să scape] de sabie şi din foamete şi din moarte, pentru ca ei să-şi spună toate fărădelegile în mijlocul neamurilor la care au mers; şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul".
17 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
3 Elementele acestei profeţii par a-l evoca pe regele Sedechia, cel ce a fugit din Ierusalim printr-o spărtură în zid, încercând să scape de sub asediu; a fost însă prins de Nabucodonosor, care l-a deportat în Babilon, dar nu înainte de a-i scoate ochii (4 Rg 25, 7). De reţinut, şi aici, învecinarea lui Nabucodonosor, „robul Domnului", cu Domnul Însuşi.

18 „Fiul omului, pâinea cu durere ţi-o vei mânca şi apa cu chin şi cu necaz ţi-o vei bea.
19 Şi vei grăi către poporul ţării: Aşa grăieşte Domnul către cei ce locuiesc în Ierusalim pe pământul lui Israel: Pâinea cu zgârcenie şi-o vor mânca şi apa cu prăpăd şi-o vor bea, ca să se pustiască pământul cu tot ce e pe el; că-ntru necredinţă se află toţi cei care-l locuiesc.
20 Şi cetăţile lor cele locuite se vor pustii de istov, iar ţara se va pustii; şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul".
21 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
22 „Fiul omului, ce înţelegeţi voi prin zicala aceasta de pe pământul lui Israel: «Zilele se lungesc, vedenia s-a topit»?.
23 De aceea, spune-le: Aşa grăieşte Domnul: Voi pune capăt acestei zicale, iar casa lui Israel nicicum nu va mai spune această zicală, fiindcă tu le vei spune: Zilele sunt aproape, când orice vedenie se va rosti.
24 Că nici o vedenie mincinoasă nu va mai fi, nici cineva care-n mijlocul fiilor lui Israel să înveţe

doar ce place auzului4.
25 Pentru că Eu, Domnul, Eu Îmi voi grăi cuvintele; voi grăi şi voi face, şi nu voi mai amâna; fiindcă în zilele voastre, o, casă a răzvrătirii, voi grăi cuvântul şi-l voi face, zice Domnul”.
26 Şi a mai fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
27 „Fiul omului, casa răzvrătitoare a lui Israel zice: «Vedenia pe care o vede omul acesta e pentru zile-ndelungate
4 Ca şi Ieremia, Iezechiel se confruntă cu falşii profeţi care răspândeau mesaje optimiste.
şi el profeţeşte pentru vremi îndepărtate».
28 De aceea spune-le: Aşa grăieşte Domnul: De acum înainte nici unul din cuvintele Mele nu va mai cunoaşte amânare, oricâte voi grăi; voi grăi şi voi face, zice Domnul”.
13
Împotriva profeţilor mincinoşi şi a falselor profetese.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, profeţeşte împotriva profeţilor lui Israel care profeţesc, şi le vei spune profeţilor care profeţesc din propria lor inimă. Şi vei profeţi şi le vei spune: Auziţi cuvântul Domnului!
3 Aşa grăieşte Domnul: Vai celor ce profeţesc din propria lor inimă, fără să vadă nimic.
4 Profeţii tăi, Israele, sunt ca vulpile în pustiuri.
5 Nu şi-au păstrat statura dreaptă, ci au adunat turma împotriva casei lui Israel; nu s-au ridicat la război cei ce zic: «În ziua Domnului... »,
6 cei ce văd [vedenii] mincinoase, prevestind deşertăciuni1, cei ce zic: «Domnul grăieşte», dar pe care nu Domnul i-a trimis şi care-au început să ridice cuvânt.
7 Au nu vedenie mincinoasă aţi văzut? Au nu prevestiri deşarte aţi grăit? Şi ziceţi: «Domnul grăieşte», dar nu Eu am grăit.
1 E vorba de practica oraculară a celor ce prevestesc în stare de transă (mediumnitate), condamnată de Legea dată prin Moise (Dt 18, 10).
1222
8 De aceea, spune: Aşa grăieşte Domnul: De vreme ce cuvintele voastre sunt mincinoase şi prevestirile voastre deşarte, de aceea, iată, Eu sunt împotriva voastră, zice Domnul.
9 Şi mâna Mi-o voi întinde împotriva profeţilor care văd [vedenii] mincinoase şi a celor ce grăiesc deşertăciuni; ei nu vor fi părtaşi la învăţătura poporului Meu, nici nu vor fi înscrişi în cartea casei lui Israel, şi nici în ţara lui Israel nu vor intra; şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul.
10 Pentru că Mi-au înşelat poporul, zicând: «Pace! Pace!», şi pace nu este, iar dacă cineva zideşte un perete, ei îl spoiesc cu var şi el va cădea,2
11 spune-le celor ce spoiesc: «Va cădea»; şi va fi o ploaie năprasnică, iar Eu voi trimite pietroaie peste încheieturile lor şi ei vor cădea; şi va fi un vânt răscolitor şi se va sparge
12 şi, iată, peretele a căzut! Şi nu vă vor spune: «Unde vă e spoiala cu care aţi spoit?».
13 De aceea, aşa zice Domnul: Voi stârni un vânt răscolitor şi încărcat de furie, şi ploaie năprasnică fi-va în mânia Mea şi pietroaie voi aduce, spre nimicire de istov.
14 Şi voi săpa pe dedesubt peretele pe care l-aţi spoit, şi el va cădea; şi-l voi culca la pământ şi temeliile i se vor descoperi; şi va cădea, iar voi veţi fi înăbuşiţi cu mustrări, şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul.
2 Falşii profeţi nu-şi dau osteneala să consolideze peretele sau cel puţin să-i certifice soliditatea -, ci se grăbesc să-l spoiască cu var, ascunzându-i astfel defectele. Simbol pentru cultul aparenţelor fără acoperire. Iisus îi va numi pe fariseii făţarnici „morminte văruite” (Mt 23, 27).
15 Şi-Mi voi plini mânia asupra peretelui şi-mpotriva celor ce-l spoiesc; şi va cădea. Şi v-am zis: Peretele nu este, şi nici cei care-l spoiesc:
16 profeţii lui Israel care profeţesc despre Ierusalim şi-i văd pace atunci când nu e pace, zice Domnul.
17 Şi tu, fiul omului, aţinteşte-ţi faţa împotriva fiicelor poporului tău, a celor ce profeţesc din propria lor inimă, şi profeţeşte împotriva lor.
18 Şi vei zice: Aşa grăieşte Domnul: Vai acelora ce-şi cos perniţe sub încheietura cotului3 şi fac broboade pe fiece cap de orice statură, ca să stâlcească4 sufletele! Sufletele poporului Meu sunt stâlcite, dar ele s-au cruţat.
19 Şi m-au pângărit înaintea poporului Meu pentru o mână de orz şi o bucăţică de pâine, ca să ucidă

suflete ce nu trebuie să moară şi să cruţe suflete ce nu trebuie să trăiască, în timp ce-i vorbeaţi unui popor care asculta cuvinte deşarte.
20 De aceea, aşa zice Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva perniţelor voastre cu care stâlciţi suflete şi le voi rupe de pe braţele voastre şi voi da drumul sufletelor pe care le-aţi stricat spre a le risipi.
21 Şi vă voi rupe broboadele şi-Mi voi izbăvi poporul din mâinile voastre; în mâinile voastre nu vor mai fi ca să-i
3 Literal: „sub fiecare cot". Ebr.: în loc de „perniţe", „panglici". Ar putea fi vorba de unele practici magice care ne-au rămas necunoscute.
4 În acest pasaj (vv. 18-22) Iezechiel foloseşte patru verbe diferite, dar cu înţelesuri foarte apropiate: diastrefo, ekstrefo, apostrefo şi systrefo, care se traduc nuanţat, în funcţie de context: a suci, a răsuci, a deforma, a stâlci, a strica (a schimba natura unui lucru sau a unei fiinţe), a abate (de la drumul cel drept), a înturna, a deturna etc.

stâlciţi; şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul.
22 De vreme ce voi aţi abătut inima dreptului spre calea nedreptăţii fără ca Eu să i-o abat, de vreme ce voi întăriţi mâinile nelegiuitului pentru ca el nicicum să nu se abată de la calea lui cea rea ca să rămână viu,
23 de aceea [vedenii] mincinoase nu veţi mai avea şi prevestiri deşarte nu veţi mai prevesti; poporul Mi-l voi izbăvi din mâna voastră, iar voi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul".
14
Împotriva idolatriei. Judecata ce va să vină.
1 Şi au venit la mine bărbaţi dintre bătrânii lui Israel şi au şezut în faţa mea.
2 Şi a fost către mine cuvântul Domnului, zicând:
3 „Fiul omului, bărbaţii aceştia şi-au pus închipuirile în inimă,1 iar în faţă şi-au pus pedeapsa nedreptăţilor lor; oare le voi răspunde?
4 De aceea, vorbeşte-le, şi le vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Oricărui om din casa lui Israel care-şi va pune închipuirile în inimă şi-şi va pune în faţă pedeapsa nedreptăţilor sale şi va veni la profet, Eu, Domnul, îi voi răspunde pe potriva minţii lui,
1 A-şi pune (cineva) închipuirile în inimă: a fi idolatru; a purta în inima sa (forul său lăuntric) zeităţi care nu sunt altceva decât roade ale imaginaţiei (acesta este, aici, sensul cuvântului dianoema: „idee falsă"). Aşadar, e vorba de idolatri care, în ciuda necredinţei lor în Dumnezeul cel adevărat, Îl consultă, Îi pun întrebări şi aşteaptă răspunsuri.
5 aşa ca el să abată casa lui Israel pe potriva inimilor acelora care-n născocirile lor s-au înstrăinat de Mine.
6 De aceea, spune-i casei lui Israel: Aşa grăieşte Domnul Domn: Întoarceţi-vă şi abateţi-vă de la năravurile voastre şi de la toate păcatele voastre şi-nturnaţi-vă feţele acolo unde au fost.
7 Că oricărui om din casa lui Israel sau dintre străinii ce s-au aşezat în Israel care s-a înstrăinat de Mine şi-şi va pune închipuirile în inima sa şi-şi va pune în faţă pedeapsa nedreptăţilor sale şi va veni la profet să-l întrebe întrebându-Mă2, Eu, Domnul, îi voi răspunde pe potriva a ceea ce se află înlăuntrul său.
8 Şi faţa Mi-o voi îndrepta împotriva acelui om şi voi face din el pustiu şi ruină şi-l voi scoate din mijlocul poporului Meu, iar voi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul.
9 Şi dacă un profet se înşală şi grăieşte cuvânt, Eu, Domnul, Eu sunt Cel ce l-a înşelat pe profetul acela, şi mâna Mi-o voi întinde asupra lui şi-l voi stârpi din mijlocul poporului lui Israel.
10 Ei îşi vor purta nedreptatea lor: pe potriva nedreptăţii celor ce întreabă, aşa va fi şi nedreptatea profetului,
11 pentru ca ea, casa lui Israel, să nu se mai rătăcească de Mine şi să nu se mai spurce cu toate păcatele lor; aşa Îmi vor fi ei Mie popor, iar Eu le voi fi Dumnezeu, zice Domnul".
12 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
13 „Fiul omului, dacă o ţară păcătuieşte împotriva Mea săvârşind o greşală, Eu Îmi voi întinde mâna peste ea şi-i voi
2 Literal: „ca să-l întrebe întru Mine".

zdrobi prisosul de pâine şi voi trimite foamete asupră-i şi voi nimici într-însa om şi dobitoc;
14 şi dacă-n mijlocul ei vor fi aceşti trei bărbaţi: Noe, Daniel şi Iov,3 aceştia [doar] se vor mântui prin dreptatea lor, zice Domnul.
15 Iar dacă Eu voi aduce iarăşi în ţară fiare fioroase şi o voi pedepsi şi voi face din ea un pustiu şi nu va fi cine să treacă prin ea, de frica fiarelor,
16 şi dacă aceşti trei bărbaţi vor fi în mijlocul ei viu sunt Eu! zice Domnul -, nici fii şi nici fiice nu vor scăpa, ci doar aceştia trei se vor mântui, iar pământul va fi nimicit.
17 Sau dacă din nou voi aduce sabie împotriva acelei ţări şi dacă voi zice: sabie să treacă prin ţară!, şi voi nimici într-însa om şi dobitoc,
18 chiar dacă aceşti trei bărbaţi ar fi în mijlocul ei viu sunt Eu! zice Domnul -, ei nu vor scăpa fii şi fiice, ci doar ei singuri se vor mântui.
19 Sau dacă Eu trimit din nou moarte4 asupra acelei ţări şi-Mi vărs mânia-n sânge asupră-i, ca să nimicesc într-însa om şi dobitoc
20 şi dacă Noe şi Daniel şi Iov ar fi în mijlocul ei viu sunt Eu! zice Domnul -, nici fii şi nici fiice nu vor scăpa; doar
3 Noe şi Iov: cunoscutele şi veneratele personaje biblice. Cât despre Daniel, acesta nu este profetul care a scris cartea ce-i poartă numele, ci un celebru erou al virtuţii (în fapt, Danel), preluat din tradiţia feniciană şi admirat la Evrei. Teologic, aici nu e vorba de cei trei ca mijlocitori (rugători pentru popor), ci de simpla lor (ipotetică) prezenţă (ca în Fc 18, 23-32). Iezechiel pune din nou accentul pe răspunderea personală a fiecărui om, în sensul că păcătosul nu se poate acoperi cu meritele cuiva care l-a precedat.
4 T. M. „ciumă”.
ei, prin dreptatea lor, îşi vor mântui sufletele.
21 Aşa grăieşte Domnul: Iar dacă chiar asupra Ierusalimului aş trimite aceste patru cumplite pedepse ale Mele: sabie, foamete, fiare fioroase şi moarte, ca să nimicesc într-însul om şi dobitoc,
22 dar, iată, în el vor rămâne unii care au scăpat şi care vor scoate dintr-însul fii şi fiice, iată că aceştia vor veni la voi, iar voi le veţi vedea purtările şi gândurile şi vă veţi căi pentru relele pe care le-am adus asupra Ierusalimului pentru toate relele pe care Eu le-am adus asupra lui.
23 Şi ei vă vor mângâia, pentru că voi le veţi vedea purtările şi gândurile, şi veţi cunoaşte că nu în zadar am făcut Eu toate câte am făcut în el, zice Domnul”.5
15
Parabola lemnului viţei.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Iar tu, fiul omului: Dintre toate lemnele crengilor ce se află printre arborii pădurii, ce se poate face oare din lemnul viţei de vie?1
5 Versetele 21-23: În ciuda tuturor pedepselor trimise de Domnul asupra Ierusalimului, nu este exclus ca o minoritate de păcătoşi să scape şi să ia drumul exilului. Văzându-le purtările şi intenţiile, cei ce sunt deja în exil se vor simţi, într-un fel, mângâiaţi de constatarea că nu întâmplarea sau capriciile divine au adus nenorocirile, ci dreptatea lui Dumnezeu.
1 Viţa de vie ca simbol al fiilor lui Israel (Ps 79, 9 şi urm.). Iezechiel însă nu foloseşte metafora viţei cultivate, ci pe aceea a viţei sălbatice, de printre copacii pădurii.

3 Oare vor lua dintr-însa lemn care să fie bun de lucrat? Oare vor lua dintr-însa un cui ca să agaţe de el un lucru oarecare?
4 nimic, decât dată focului s-o mistuie; focul îi arde prisosul uscat peste an când se curăţă, şi ea devine-ntru totul nimic: este ea bună de ceva?
5 nici chiar când este întreagă nu-i bună să faci ceva din ea; dar oare când focul o mistuie, mai este ea bună de vreo treabă?
6 De aceea, zi: aşa grăieşte Domnul: Ca pe-o coardă de viţă printre copacii pădurii pe care Eu am dat-o focului s-o mistuie, aşa i-am dat pe cei ce locuiesc Ierusalimul.
7 Faţa Mi-o voi îndrepta împotriva lor: Din foc vor ieşi, dar focul îi va arde;2 şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, când faţa Mi-o voi stâlpi împotriva lor.
8 Şi ţara o voi da spre pustiire pentru că ei fără greş au greşit, zice Domnul”.
16

Ierusalimul, soţie necredincioasă.
O istorie simbolică a Ierusalimului.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, dă-i Ierusalimului mărturie despre fărădelegile lui!1
2 E vorba de cei scăpaţi din „focul" împresurării, foamei şi molimei, dar pe care, totuşi, îi va ajunge „focul" mâniei Domnului.
1 După Osea, Isaia şi Ieremia, Iezechiel duce mai departe metafora hierogamică dintre Iahve şi naţia lui Israel, dar cu mai multă vigoare şi asprime. Ocolind obârşia aramaică a lui Israel, el se concentrează asupra cetăţii Ierusalimului, ca fiind o odraslă a Canaanului; Domnul o află singură, părăsită, Şi-o face soţie şi-i conferă iubirea întreagă; dar, în ciuda acestei protecţii totale, ea se dedă, în repetate şi repetate rânduri, la neascultare, obrăznicie şi desfrâu, ceea ce-i va atrage pedeapsa, dar şi îndurarea finală. (În loc de „Ierusalimul", tălmăcirea de faţă foloseşte „cetatea Ierusalimului", ceea ce justifică, şi gramatical, pronumele feminin).
3 Şi vei zice: Aşa grăieşte Domnul către cetatea Ierusalimului: Rădăcina ta şi naşterea ta sunt în ţara Canaanului; tatăl tău era amoreu, iar mama ta, hetită.
4 La naşterea ta în ziua-n care te-ai născut buricul nu ţi s-a tăiat, sânii nu s-au legat, în apă n-ai fost scăldată, nici cu sare n-ai fost sărată şi nici în scutece n-ai fost înfăşată.2
5 Nici că ochiul Meu s-a îndurat de tine, ca să facă pentru tine unul din aceste lucruri, să simtă cât de cât ceva pentru tine. Aruncată ai fost pe faţa câmpului, din pricina sluţeniei3 sufletului tău, atunci, în ziua-n care te-ai născut.
6 Iar Eu am trecut prin apropierea ta şi te-am văzut îmbălată în sângele tău; şi ţi-am zis: Viaţă [să fie] din sângele tău:
7 înmulţeşte-te! Te-am făcut ca iarba răsărind în pajişte; iar tu te-ai înmulţit şi ai crescut şi ai intrat în cetăţi de frunte; sânii ţi s-au ridicat, părul ţi s-a revărsat, goală erai şi neruşinată.
8 Eu ţi-am trecut prin apropiere şi te-am văzut; şi, iată, era vremea ta, vremea delăsărilor. Şi Mi-am întins aripile peste tine şi ţi-am acoperit goliciunea; şi jurământ ţi-am făcut, şi-n
2 Parte din igiena, până astăzi, a triburilor arabe din Palestina: moaşa îi taie pruncului buricul, apoi îi freacă trupul cu sare, apă şi ulei, după care îl înfaşă în scutece pentru următoareleşapte zile.
3 Skoliotes (cuvânt tare, folosit numai aici în V. T.): „oblicitate", „inegalitate", „sinuozitate", „curbură"; figurat: „perversitate", sluţenie sufletească.

legământ am intrat Eu cu tine zice Domnul -, iar tu ai devenit a Mea.
9 şi-n apă te-am scăldat şi sângele ţi l-am spălat de pe tine şi te-am uns cu untdelemn;
10 şi te-am îmbrăcat în broderii şi ţi-am pus dedesubturi de iachint şi te-am încins cu vison şi te-am înveşmântat în mătase
11 şi cu podoabă te-am împodobit şi brăţări ţi-am pus la mâini şi salbă scumpă pe grumaz;
12 şi inel ţi-am pus în nări şi cercei la urechi şi cunună de mărire pe cap.
13 Aşa erai tu împodobită cu aur şi argint, aşa erau hainele tale: de vison, ţesute-n mătase şi broderii. Şi ai mâncat făinuţă de grâu şi miere şi untdelemn şi te-ai făcut frumoasă foarte.
14 Şi ţi s-a dus numele printre neamuri din pricina frumuseţii tale, căci desăvârşită era în mlădierea ei, în frumuseţea pe care Eu am pus-o pe tine,4 zice Domnul.
15 Dar tu te-ai încrezut în frumuseţea ta şi te-ai desfrânat la adăpostul renumelui tău şi ţi-ai pus desfrânarea la-ndemâna oricărui trecător, ca să fii a lui.
16 Şi ai luat din hainele tale şi ţi-ai făcut idoli din cusătură de ac şi te-ai desfrânat pe ei: de aceea tu niciodată nu vei intra, şi nici va fi ceva la fel.
17 Şi ai luat podoabele laudei tale făcute din aurul şi argintul Meu, pe care Eu ţi l-am dat, şi ţi-ai făcut chipuri bărbăteşti şi te-ai desfrânat cu ele.
18 Şi ai luat din îmbrăcămintea ta pestriţă şi le-ai îmbrăcat şi le-ai pus înainte untdelemnul Meu şi tămâia Mea;
4 T. M.: „... din pricina strălucirii Mele pe care Eu am pus-o asupră-ţi".
19 şi pâinile Mele pe care Eu ţi le-am dat şi făinuţa de grâu şi untdelemnul şi mierea cu care Eu te-am hrănit le-ai pus înaintea lor pentru miros cu bună-mireasmă; da, aşa a fost, zice Domnul.
20 Şi ai luat pe fiii tăi şi pe fiicele tale pe care tu i-ai născut5 şi i-ai jertfit lor spre nimicire, ca şi cum ar fi fost o desfrânare măruntă,

21 şi ţi-ai sugrumat copiii şi i-ai dat lor ca prinos de ispăşire.
22 Aceasta-i mai mult decât toată desfrânarea ta; şi nu ţi-ai amintit de zilele tinereţii tale, când erai goală şi neruşinată şi trăiai îmbălată în sângele tău.
23 După toată răutatea ta, aşa s-a făcut, zice Domnul;
24 şi ţi-ai zidit casă de desfrâu, şi-n fiece stradă ţi-ai ridicat culcuş;
25 şi la intrarea fiecărui drum ţi-ai aşezat un loc de desfrânare şi ţi-ai întinat frumuseţea; şi ţi-ai desfăcut picioarele pentru orice trecător şi ţi-ai sporit desfrânarea.
26 Şi te-ai desfrânat cu fiii Egiptului, vecinii tăi, cei cu carnea vânjoasă, şi-n multe feluri te-ai destrăbălat, ca să-Mi stârneşti mânia.
27 Şi dacă Eu Îmi voi întinde mâna împotriva ta şi voi desfiinţa ceea ce tu ai rânduit, te voi da în vrerea celor ce te urăsc, fetele Filistenilor, care te-au abătut de la calea în care tu păcătuiai.6
28 Şi te-ai desfrânat mai mult decât fetele
5 T. M.: „pe care tu Mi i-ai născut”.
6 Fetele Filistenilor, stricate prin chiar felul lor de viaţă, dar îngrozite de excesele fiicei Ierusalimului, s-au simţit datoare s-o aducă pe calea „normală”. T. M.: „Fetele Filistenilor, care roşeau de purtarea ta neruşinată...”.

lui Asur, şi nici aşa nu te-ai săturat;
29 da, te-ai desfrânat şi nu te-ai săturat. Şi ţi-ai sporit legăturile cu ţara Caldeilor, şi nici cu acestea nu te-ai săturat.
30 De ce-aş face Eu un legământ cu fiica ta zice Domnul de vreme ce tu ai făcut toate aceste fapte de târfă şi întreit te-ai desfrânat
31 întru fiicele tale? Tu ţi-ai zidit câte o casă de desfrâu la fiece deschidere de drum, şi-n fiece stradă ţi-ai ridicat culcuş şi te-ai făcut ca o târfă care adună plată.
32 Femeia adulteră e asemenea ţie: primeşte simbrie de la bărbatul ei
33 şi dă răsplată tuturor celor ce s-au desfrânat cu ea; şi tu le-ai dat răsplată tuturor ibovnicilor tăi; da, i-ai încărcat cu răsplată, pentru ca să roiască împrejuru-ţi întru desfrânarea ta.
34 şi-n tine s-a petrecut o stâlcire, întru a ta destrăbălare, mai mult decât în [alte] femei: nimeni după tine nu s-a desfrânat aşa, pentru că tu eşti aceea care dai plată, fără ca ţie să ţi se dea vreo plată, şi astfel s-au petrecut stâlceli întru tine.
35 De aceea, tu, târfă, auzi cuvântul Domnului!
36 Aşa grăieşte Domnul: Pentru că ţi-ai dat arama pe faţă, descoperită-ţi va fi goliciunea în destrăbălarea ta cu ibovnicii tăi şi-ntru toate scornelile nelegiuirilor tale şi-ntru sângele fiilor tăi pe care i-ai dat lor.
37 De aceea, iată, Eu îi voi aduna împotrivă-ţi pe toţi ibovnicii cu care te-ai împreunat, pe toţi pe care i-ai iubit şi pe toţi pe care i-ai urât; şi-i voi aduna de jur-împrejur împotrivă-ţi şi le voi descoperi răutăţile tale, iar ei îţi vor vedea toată goliciunea.
38 Şi Mă voi răzbuna pe tine cu răzbunarea [cuvenită] unei adultere şi vărsătorilor de sânge, şi voi aduce asupră-ţi sânge de mânie şi de gelozie.
39 Şi te voi da în mâinile lor, iar ei îţi vor surpa casa de desfrâu şi-ţi vor nimici culcuşul şi te vor dezbrăca de hainele tale şi-ţi vor lua podoabele măririi tale şi te vor lăsa goală şi neruşinată.
40 Şi gloate vor aduce asupră-ţi şi te vor lovi cu pietre şi cu săbiile lor te vor străpunge.
41 Şi casele tale le vor arde-n foc şi vor face asupră-ţi răzbunare sub ochii multor femei; iar Eu te voi abate de la desfrâu, şi plată nu vei mai da.
42 Aşa Îmi voi descărca Eu mânia asupră-ţi, iar gelozia Mea va fi îndepărtată de la tine, şi Mă voi odihni şi grijă nu voi mai avea.
43 Că nu ţi-ai amintit de tinereţea ta şi m-ai întristat cu toate aceste fapte. De aceea, iată, purtările tale le-am făcut să cadă asupra capului tău zice Domnul -, că aşa a lucrat necredinţa ta asupra tuturor nelegiuirilor tale.
44 Acestea sunt toate lucrurile care s-au spus împotriva ta prin zicala: «Cum e mama, aşa e şi fiica».
45 Tu eşti fiica mamei tale; tu eşti aceea care şi-a lepădat bărbatul şi copiii; şi soră le eşti surorilor tale care şi-au lepădat bărbaţii şi copiii; mama voastră e hetită, tatăl vostru e amoreu.
46 Sora voastră mai mare, care locuieşte în stânga ta împreună cu fiicele ei, e Samaria, iar sora voastră mai tânără, care locuieşte în dreapta ta împreună cu fiicele ei, e Sodoma.

47 Dar nici aşa, tu nu te-ai mulţumit să umbli în purtările lor şi să faci fărădelegile lor, şi le-ai întrecut în toate purtările tale.
48 Viu sunt Eu, zice Domnul: Această Sodomă, sora ta, şi fiicele ei n-au făcut aşa cum tu ai făcut, tu şi fiicele tale.
49 Marea nelegiuire a surorii tale Sodoma a fost mândria; ea şi fiicele ei se răsfăţau în îndestulare de pâine şi în belşug de vin; asta era totul pentru ea şi fiicele ei, şi nici un ajutor n-au pus în mâna săracului şi a celui lipsit.
50 Şi se trufeau, şi-n faţa Mea făceau fărădelegi; şi le-am îndepărtat, aşa cum ai văzut.
51 Dar nici Samaria nu a păcătuit nici pe jumătate din păcatele tale; tu ţi-ai sporit fărădelegile cu mult mai mult decât surorile tale şi le-ai îndreptăţit prin toate nelegiuirile pe care tu le-ai făptuit.7
52 Aşadar, tu poartă-ţi pedeapsa, fiindcă tu ţi-ai stricat surorile prin păcatele şi nelegiuirile pe care le-ai făcut mai mult decât ele8 şi le-ai îndreptăţit mai mult decât pe tine; aşadar, ruşinează-te şi poartă-ţi ocara prin aceea că le-ai îndreptăţit pe surorile tale.
53 Şi-i voi întoarce pe cei robiţi ai lor, pe cei robiţi ai Sodomei şi ai fiicelor ei; şi-i voi întoarce pe cei robiţi ai Samariei şi ai fiicelor ei; şi-n mijlocul lor îi voi întoarce pe cei robiţi ai tăi,
7 În comparaţie cu acuzata, Sodoma şi Samaria se bucură, la judecată, de circumstanţe atenuante.
8 Păcatele acuzatei le-au făcut pe surori să şi le sporească pe ale lor, devenind mai păcătoase ca de obicei, dar nu într-atât încât s-o egaleze;
aşadar, un spor de păcat aduce, şi pentru ele, un spor de pedeapsă.
54 pentru ca tu să-ţi porţi pedeapsa şi să ai ocară din toate lucrurile pe care le-ai făcut ca să-Mi stârneşti mânia.
55 Iar sora ta Sodoma cu fiicele ei vor fi reaşezate în starea lor de la-nceput; şi Samaria cu fiicele ei vor fi reaşezate în starea lor de la-nceput; şi tu cu fiicele tale veţi fi reaşezate în starea voastră de la-nceput.
56 De sora ta, Sodoma, nici pomeneală n-a fost în gura ta la vremea semeţiei tale,
57 mai înainte ca răutăţile tale să fi fost date în vileag; chiar şi acum, tu eşti ocara fiicelor Siriei şi a tuturor celor ce-i stau în preajmă, a fiicelor Filistenilor de care eşti înconjurată.
58 Tu eşti aceea care porţi povara necredinţelor şi fărădelegilor tale, zice Domnul.
59 Aşa grăieşte Domnul: Voi face cu tine aşa cum tu ai făcut, aşa cum te-ai purtat în aceste fapte, ca să-mi încalci legământul.
60 Şi-Mi voi aduce aminte de legământul pe care l-am făcut cu tine în zilele tinereţii tale şi-ţi voi aşeza9 legământ veşnic.
61 Iar tu îţi vei aduce aminte de purtarea ta şi lipsită cu totul vei fi de cinste când le vei primi pe surorile tale, atât pe cele mai vârstnice cât şi pe cele mai tinere; şi Eu ţi le voi da spre zidire, dar nu în virtutea legământului tău.
62 Şi voi aşeza legământul Meu cu tine, iar tu vei cunoaşte că Eu sunt Domnul;
63 ca să-ţi aduci aminte şi să te ruşinezi; şi-ntru ruşinarea ta să nu mai poţi deschide gura atunci când Eu te voi ierta pentru toate câte ai făcut, zice Domnul".
9 Literal: „îţi voi ridica".

17
Vulturul şi cedrul: parabolă.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, povesteşte o istorioară şi spune o parabolă către casa lui Israel.1
3 Şi vei zice: Aşa grăieşte Domnul: Vulturul cel mare2 cu aripi mari şi uriaşă întindere şi cu gheare multe, îndrumat3 să intre în Liban şi să-şi ia, la alegere, ce vrea el dintr-un cedru,
4 a cules vârfurile crenguţelor şi le-a dus în ţara Canaanului; în cetate zidită le-a pus.
5 Apoi a luat din sămânţa acelei ţări şi a semănat-o într-un câmp odrăslit cu ape multe; la loc de privelişte a pus-o.
6 Iar ea a răsărit şi s-a făcut o viţă firavă şi mică, aşa ca mugurii să i se vadă pe ea; rădăcinile îi erau dedesubt. Şi a devenit vie şi a făcut lăstari şi şi-a întins coardele.
7 Dar s-a făcut un alt vultur mare cu aripi mari şi gheare multe4; şi, iată, via s-a răsucit rotindu-se spre el, şi rădăcinile tot către el, şi ramurile către el şi le-a întins, aşa ca el s-o ude laolaltă cu

straturile ei de verdeaţă.
8 Creştea în câmp frumos cu ape multe, să odrăslească şi să poarte poamă, aşa ca să se facă vie mare.
9 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Oare
1 Alegoria ce urmează se referă la Sedechia, pe care Nabucodonosor l-a aşezat rege în Iuda, dar care l-a trădat printr-o alianţă secretă cu Egiptul.
2 Regele Babilonului.
3 Îndrumat de Dumnezeu, al Cărui „rob” devenise.
4 Aluzie la Faraonul Hofra.
se va îndrepta?5 Nu cumva rădăcinile butucului ei şi poama ei vor putrezi şi toată pârga ei se va usca? Şi nu-i nevoie de braţ tare şi nici de gloată numeroasă ca s-o smulgă din rădăcină.
10 Şi, iată, creşte: se va şi-ndrepta? Nu cumva se va ofili de-ndată ce vântul sec o va atinge? Cu straturile ei de verdeaţă se va usca”.
11 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
12 „Fiul omului, spune-i casei lui Israel,6 a răzvrătirii: Nu ştiţi oare ce înseamnă acestea?... Spune-le: Când va veni regele Babilonului împotriva cetăţii Ierusalimului, atunci îl va lua pe regele ei, ca şi pe principii ei, şi-i va duce la el în Babilon.
13 Şi va lua din sământa regatului şi va face cu el un legământ, şi cu jurământ îl va lega; şi-i va lua pe principii ţării
14 pentru ca ea să devină un regat slab, aşa ca niciodată să se mai ridice, ci să-i păzească legământul şi să-l întărească.
15 Dar [regele] s-a rupt de el şi a trimis soli în Egipt, ca să-i dea cai şi mult popor. Oare se va îndrepta? Va scăpa oare cel ce lucrează pe dedesubt şi încalcă legământul?
16 Viu sunt Eu! zice Domnul: Cel ce Mi-a necinstit jurământul şi a încălcat legământul Meu cu el, acolo, în locul unde se află regele care i-a dat domnia,7 în mijlocul Babilonului va muri.
17 Şi nu cu oaste mare şi nici cu gloată multă va face Faraon război
5 Vezi versetul 7, stihul 5.
6 „Israel” se află numai în Codex Alexandrinus.
7 Formulare proprie Septuagintei: legământul făcut cu „robul” lui Dumnezeu e legământ cu Dumnezeu Însuşi.

împotrivă-i, ridicând împrejuru-i dâmburi şi durând aruncătoare de flăcări, ca să omoare suflete multe.
18 De vreme ce a necinstit jurământul până într-atât încât să rupă legământul, în timp ce Eu, iată, îi dădeam [în mână] mâna aceluia8 şi i-a făcut aceluia toate câte i-a făcut, el nu va scăpa.
19 De aceea, zi: Aşa grăieşte Domnul: Viu sunt Eu!: Jurământul Meu pe care l-a necinstit şi legământul Meu pe care l-a călcat le voi întoarce asupra capului său.
20 Şi mreaja Mea o voi întinde asupra lui, şi el se va prinde în împletitura ei; şi-l voi duce în Babilon şi acolo Mă voi judeca cu el pentru relele pe care le-a făcut împotriva Mea.9
21 Şi toţi fugarii lui, din orice tabără, de sabie vor cădea, iar rămăşiţa lui o voi risipi în fiece vânt; şi veţi cunoaşte că Eu, Domnul, Eu am grăit”.
22 De aceea, aşa grăieşte Domnul: „Eu voi lua, la alegere, crenguţe din vârful cedrului şi voi da de creştetul lăstarilor lui şi le voi culege inima şi o voi răsădi pe munte înalt;
23 şi o voi atârna de un munte înalt al lui Israel şi o voi răsădi şi ea va odrăsli mlădiţe şi roadă va purta şi va fi un cedru mare; şi orice fiară se va odihni sub el şi orice pasăre la umbra lui şi crengile-i vor fi precum au fost.
24 Şi toţi copacii câmpului vor şti că Eu sunt Domnul, Cel ce umilesc arborele înalt şi înalţ copacul cel smerit, Cel ce usuc lemnul verde şi pe cel uscat îl înverzesc. Eu, Domnul, am grăit, şi Eu o voi face!”
8 A lui Nabucodonosor.
9 Finalul versetului (de la: „şi-l voi duce...”), preluat din Codicii Vaticanus şi Alexandrinus.
18
Dreptatea lui Dumnezeu şi răsplătirea omului.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

2 „Fiul omului, ce înţelegeţi voi prin această zicală de printre fiii lui Israel, care zice: «Părinţii au mâncat aguridă şi fiilor li se strepezesc dinţii?».
3 Viu sunt Eu! zice Domnul: Zicala aceasta nu va mai fi spusă în Israel!1
4 Că toate sufletele sunt ale Mele; precum sufletul tatălui, tot aşa şi sufletul fiului: ale Mele sunt; sufletul care păcătuieşte, acela va muri.
5 Dar omul care va fi drept, care îndeplineşte judecată şi dreptate,
6 care nu va mânca pe munţi2 şi nicicum nu-şi va ridica ochii spre născocirile idoleşti ale casei lui Israel şi nu va pângări femeia aproapelui său, iar de femeia ce se află-n vremea necurăţiei nu se va apropia
7 şi pe nici un om nu-l va asupri, ci va înapoia zălogul datornicului său, cel care nu se va face vinovat de nici un jaf, ci pâinea sa o va da celui flămând, iar pe cel gol îl va îmbrăca,
1 Legea lui Moise prevedea responsabilitatea colectivă şi ereditară: obştea răspunde solidar pentru păcatul unui singur om, urmaşii răspund pentru păcatele părinţilor (vezi Iş 20, 5; 34, 7; Nm 14, 18; Dt 5, 9). Urmându-i lui Ieremia (31, 29), Iezechiel amendează curajos vechea doctrină şi introduce principiul responsabilităţii individuale: fiecare om răspunde pentru propriul său păcat. Mai mult: dreptul care păcătuieşte va fi pedepsit, iar păcătosul care se îndreaptă va fi mântuit. Dumnezeu însă Îşi păstrează, pentru toţi oamenii, o inepuizabilă rezervă de îndurare.
2 Adică la ospeţele dedicate idolilor ale căror altare se aflau pe înălţimi.

8 cel ce argintul nu şi-l va împrumuta cu camătă şi nu va lua ceva pe deasupra şi de la nedreptate îşi va întoarce mâna şi judecată dreaptă va face între un om şi aproapele său,
9 şi-ntru poruncile Mele va umbla şi rânduielile Mele le va păzi, ca să le plinească: acela este drept, acela negreşit va trăi, zice Domnul.
10 Dar dacă el dă naştere unui fiu rău, vărsător de sânge şi făcător de păcate,
11 care nu va umbla în calea tatălui său celui drept, ci şi pe munţi a mâncat, şi pe femeia aproapelui său a pângărit-o
12 şi pe cel sărac şi pe cel lipsit l-a asuprit şi a făcut jaf şi zălogul nu l-a înapoiat şi ochii şi i-a pus pe idoli şi fărădelege a săvârşit
13 şi cu camătă a dat împrumut şi ceva pe deasupra a luat, acela nicicum nu va trăi; de vreme ce el a făcut toate aceste fărădelegi, cu moarte va muri şi sângele său asupra lui va fi.
14 Dar dacă va da naştere unui fiu, şi [fiul] va vedea toate păcatele tatălui său, pe care acesta le-a făcut, şi se va teme şi nu va face ceva luându-se după ele,
15 el, care pe munţi n-a mâncat şi ochii nu şi i-a pus pe născocirile idoleşti ale casei lui Israel şi pe femeia aproapelui său nu a pângărit-o
16 şi pe nimeni n-a asuprit şi zălog nu şi-a păstrat şi pe nimeni n-a jefuit şi pâinea sa i-a dat-o celui flămând şi pe cel gol l-a îmbrăcat
17 şi mâna şi-a întors-o de la nedreptate, şi camătă sau adaos nu a luat, şi dreptate a făcut şi-n poruncile Mele a umblat, acesta nu va muri întru nedreptăţile tatălui său, ci negreşit va trăi.
18 Dar dacă tatăl său cu răutate îi va face cuiva necazuri sau va face jaf, acela împotrivire a făcut în mijlocul poporului Meu, şi-ntru nedreptatea sa va muri.
19 Dar dacă voi veţi zice: «De ce n-a purtat fiul nedreptatea tatălui său?...»: De vreme ce fiul dreptate şi milă a făcut, toate legiuirile Mele le-a păzit şi le-a plinit, el negreşit va trăi.
20 Dar sufletul care păcătuieşte, acela va muri; şi fiul nu va purta nedreptatea tatălui său, iar tatăl nu va purta nedreptatea fiului său; dreptatea celui drept va fi asupra lui, iar nelegiuirea celui nelegiuit va fi asupra lui.
21 Dacă însă nelegiuitul se va întoarce de la toate fărădelegile sale, pe care el le-a făcut, şi toate poruncile Mele le va păzi şi va face dreptate şi milă, acela negreşit va trăi şi nu va muri;
22 nici una din nedreptăţile pe care le-a făcut nu va fi pomenită; el în dreptatea lui pe care a făcut-o, întru aceea va fi viu.
23 Oare voiesc Eu cu tot dinadinsul moartea nelegiuitului zice Domnul -, sau mai degrabă să se abată de la calea lui cea rea şi să fie viu?
24 Dar dacă omul drept se va abate de la dreptatea sa şi va face nedreptate, atunci, potrivit tuturor fărădelegilor pe care el, nelegiuitul, le-a făcut, nici una din dreptăţile pe care el le făcuse nu va fi pomenită, ci întru greşala cu care a greşit şi întru păcatul cu care a păcătuit, întru acelea va muri.

25 Dar voi aţi zis: «Calea Domnului nu-i de îndreptat... ».3 Ascultaţi acum voi,
3 În sensul: Calea Domnului, odată hotărâtă, nu poate fi „îndreptată”, de vreme ce e neschimbabilă (posibilă aluzie la legea dată prin Moise). Textul grecesc foloseşte aici verbul kateuthoyn = „a conduce în linie dreaptă”, „a merge drept (înainte)”, nuanţă diferită de aceea a adjectivului katorthos = „cu desăvârşire drept”, folosit maijos în versetul 29.

toată casa lui Israel: Oare nu e calea Mea dreaptă? Nu cumva calea voastră e cea dreaptă?
26 Când omul drept se abate de la dreptatea sa şi face nelegiuire şi moare întru fărădelegea pe care a făcut-o, el chiar întru aceea va muri.
27 Iar când nelegiuitul se întoarce de la fărădelegea pe care a făcut-o şi va face judecată şi dreptate, acela şi-a păzit sufletul
28 şi şi-a dat seama 4 şi s-a întors de la toate răutăţile pe care le-a făcut; acela negreşit va fi viu şi nu va muri.
29 Dar zice casa lui Israel: «Calea Domnului nu e dreaptă!...». Oare căile Mele nu sunt drepte, o, casa lui Israel?!; nu cumva doar căile voastre sunt drepte?
30 De aceea, o, casa lui Israel, vă voi judeca pe fiecare după calea lui, zice Domnul; întoarceţi-vă şi abateţi-vă de la toate răutăţile voastre, şi nu va fi pentru voi osândă nedreaptă.
31 Aruncaţi de pe voi toate răutăţile cu care aţi păcătuit împotriva Mea, şi faceţi-vă inimă nouă şi duh nou şi pliniţi toate poruncile Mele5. De ce oare să muriţi, casa lui Israel? zice Domnul.
32 Căci Eu nu doresc moartea celui ce moare zice Domnul; de aceea întoarceţi-vă şi veţi fi vii6!
4 Literal: „şi a văzut”; cf. Codex Vaticanus.
5 Sintagma: „şi pliniţi...”, cf. Codex Alexandrinus.
6 Sintagma: „de aceea...”, cf. Codex Vaticanus.
19
Jelanie pentru principii lui Israel.
1 Iar tu ridică o jelanie pentru principii lui Israel1;
2 şi zi: Ce este mama ta?: Pui de leu născut în mijlocul leilor; în mijlocul leilor şi-a înmulţit puii.
3 Şi unul din puii ei a făcut un salt şi leu s-a făcut şi a-nvăţat să prindă pradă şi oameni a mâncat.
4 Auzit-au neamurile o zvoană împotrivă-i; în prăbuşirea lor2 a fost prins şi cu botniţă l-au dus în ţara Egiptului.
5 Ea a văzut că i-a fost luat şi dus şi inima dintr-însa a pierit. Şi l-a luat pe un altul din puii ei şi l-a făcut leu.
6 El îşi ducea viaţa printre lei şi leu s-a făcut şi a-nvăţat să prindă pradă şi oameni a mâncat.
7 şi-n îndrăzneala lui dădea târcoale şi le-a făcut cetăţile pustii şi a prăpădit pământul şi tot ce e pe el cu glasul răcnetului său.
8 Şi neamuri împotriva lui s-au ridicat din ţările vecine şi plasele şi le-au zvârlit asupră-i şi-n prăbuşirea lor a fost el prins.
9 L-au pus apoi în lanţuri şi-n cătuşe, iar el a venit la regele Babilonului, care l-a aruncat în temniţa de jos, aşa ca vocea lui să nu se-audă în munţii lui Israel.
1 Poem enigmatic, cu mari dificultăţi de interpretare. În mare, leoaica ar fi naţiunea israelită, ai cărei pui sunt regii ei (se presupune că ar fi vorba de Ioahaz şi Ioiachim, şi chiar de Sedechia).
2 „în prăbuşirea lor”: după ce leul a început să facă ravagii printre ele. T. M.: „în groapa lor” (imagine preluată din practica vânătorească).

10 Mama ta era ca o viţă, ca o floare-ntr-un rodiu răsădit în apă; din apă multă i se-nchegau mlădiţele şi roada.
11 Şi i s-a dat toiag de cârmuire peste un neam de principi şi-ntru statura ei s-a înălţat în mijlocul tulpinilor şi ea statura şi-a văzut-o întru mulţimea ramurilor sale.
12 Dar în mânie fost-a ea zdrobită şi aruncată la pământ şi vântul arzător uscat-a ce se afla într-însa mai de preţ; asupră-i răzbunare a venit, toiagul ei de cârmuire s-a uscat, în foc s-a mistuit.
13 Acum au răsădit-o în pustie, într-un pământ lipsit de apă.
14 Şi foc ieşit-a din toiagul ei de preţ şi a înghiţit-o de istov. Toiag de cârmuire nu mai era într-însa. Parabolă de plâns îi este neamul şi tot de plâns va fi”.
20

Mustrări către poporul lui Israel.
1 Şi a fost că în anul al şaptelea, în cea de a cincea lună,1 în cea de a zecea zi a lunii, au venit nişte bărbaţi dintre bătrânii lui Israel ca să-L întrebe pe Domnul, şi au şezut în faţa mea.
2 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
3 „Fiul omului, vorbeşte-le bătrânilor casei lui Israel; şi le vei zice: Aşa grăieşte Domnul: Aţi venit oare să Mă întrebaţi? Viu sunt Eu!: nu vă voi răspunde, zice Domnul.
1 Iulie-august 591 î. H., adică în cel de al şaptelea an de captivitate în Babilon. Capitolul este o rememorare a istoriei lui Israel, în care Iezechiel face un aspru rechizitoriu la adresa nestatorniciei şi trădărilor acelora pe care Dumnezeu îi alesese să-I fie, prin excelenţă, popor.
4 Oare cu dinadinsul Mă voi răzbuna pe ei, fiul omului? Dă-le mărturie despre nelegiuirile părinţilor lor;
5 şi le vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Din ziua în care am ales casa lui Israel şi m-am făcut cunoscut urmaşilor casei lui Iacob şi le eram cunoscut în ţara Egiptului şi cu mâna Mea i-am ajutat, zicând: Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru,
6 în ziua aceea cu mâna Mea i-am ajutat ca să-i duc din ţara Egiptului în ţara pe care am pregătit-o pentru ei, ţara în care curge lapte şi miere: un fagure mai bogat decât în orice altă ţară.
7 Şi le-am zis: Fiecare să lepede urâciunile ochilor săi, şi cu născocirile idoleşti ale Egiptului să nu vă pângăriţi; Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.
8 Dar ei s-au îndepărtat de Mine şi n-au vrut să Mă asculte; urâciunile ochilor lor nu le-au lepădat şi izvodirile idoleşti ale Egiptului nu le-au părăsit; atunci am zis că-Mi voi vărsa mânia peste ei şi voi plini urgia Mea asupră-le în mijlocul Egiptului.
9 Şi am făcut în aşa fel ca numele Meu să nu mai fie pângărit sub ochii neamurilor în mijlocul cărora sunt ei, în mijlocul cărora şi sub ochii cărora m-am făcut Eu cunoscut lor, ca să-i scot din ţara Egiptului. Şi i-am scos din ţara Egiptului
10 şi i-am adus în pustie.
11 Şi le-am dat poruncile Mele şi le-am făcut cunoscute rânduielile Mele pe care omul să le plinească şi-ntru ele să fie viu.
12 Le-am dat şi sabaturile Mele, ca să fie ele semn între Mine şi ei şi să cunoască ei că Eu sunt Domnul care îi sfinţeşte.
1234
13 Şi am zis către casa lui Israel în pustie: Umblaţi întru poruncile Mele şi păziţi-Mi rânduielile, ca să le pliniţi, pe care omul, dacă le va face, întru ele va fi viu2. Dar casa lui Israel m-a amărât în pustie: întru poruncile Mele n-a umblat şi Mi-a lepădat rânduielile pe care, dacă omul le va plini, viu va fi întru ele. Şi sabaturile Mele cu răutate le-au spurcat; şi am zis că-Mi voi vărsa mânia peste ei în pustie, ca să-i nimicesc.
14 Dar am făcut în aşa fel încât numele Meu să nu mai fie pângărit sub ochii neamurilor, sub ochii celor dintre care i-am scos.
15 Dar Mi-am ridicat mâna împotriva lor în pustie, ca să nu-i mai duc în ţara pe care le-o dădusem, în ţara unde curge lapte şi miere: un fagure mai bogat decât în oricare altă ţară,
16 pentru că rânduielile Mele le-au lepădat şi întru poruncile Mele n-au umblat şi sabaturile Mele le-au spurcat şi au mers după închipuirile inimilor lor.
17 Dar ochii Mei i-au cruţat, aşa ca să nu-i stârpesc cu totul, şi n-am făcut ca ei să piară în pustie.
18 şi-n pustie am zis către fiii lor: Nu umblaţi întru legiuirile părinţilor voştri şi să nu le păziţi rânduielile; cu gândurile lor să nu fiţi părtaşi şi [prin ei] să nu vă pângăriţi.
19 Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru: întru poruncile Mele să umblaţi şi rânduielile Mele să le păziţi, ca să le şi faceţi;
20 şi sabaturile Mele sfinţiţi-le, şi să fie ele semn între Mine şi voi, pentru ca
2 De la „şi păziţi-Mi rânduielile...”, text preluat din Codex Alexandrinus.
voi să cunoaşteţi că Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru.
21 Dar şi fiii lor m-au amărât: ei n-au umblat întru poruncile Mele şi nu mi-au păzit rânduielile, ca să le plinească (pe care, dacă omul le va face, viu va fi întru ele), şi sabaturile Mele le-au spurcat; şi am zis că-Mi voi vărsa mânia peste ei şi acolo, în pustie, Îmi voi plini urgia împotriva lor.
22 Şi am făcut în aşa fel ca numele Meu să nu mai fie pângărit sub ochii neamurilor sub a căror vedere îi scosesem.

23 În pustie Mi-am ridicat mâna împotriva lor, ca să-i risipesc printre neamuri şi să-i împrăştii prin ţări,
24 pentru că ei rânduielile Mele nu le-au păzit şi poruncile Mele le-au lepădat şi sabaturile Mele le-au spurcat, iar ochii lor umblau după închipuirile părinţilor lor.
25 Aşa că le-am dat porunci care nu erau bune şi rânduieli întru care nu vor fi vii;
26 şi-i voi întina în propriile lor obiceiuri, făcându-i să-şi jertfească pe toţi întâi-născuţii lor,3 ca să-i nimicesc şi să cunoască ei că Eu sunt Domnul.
3 Literal: „făcându-i să treacă (prin foc vezi v. 31) pe toţi cei ce deschid pântecele". Deşi sacrificarea copiilor prin foc era interzisă de Lege (vezi Dt 12, 31 şi nota; 18, 10; Lv 18, 21 şi nota; 20, 2-5), ea încă mai era practicată, prin contaminare, în Valea fiilor lui Hinom (vezi Ir 7, 31). Versetele 25-26 însă (din textul de faţă) ridică enorme dificultăţi exegetice, Domnul (autor prin excelenţă al vieţii) apărând ca autor al unor rânduieli aducătoare de moarte. Aici trebuie avut în vedere limbajul biblic (şi îndeosebi al profeţilor) prin care Dumnezeu este prezentat drept cauză primară a ceea ce, în fapt, este o cauză secundară; în atotştiinţa Sa, Dumnezeu le permite oamenilor să elaboreze legi şi rânduieli nocive pe care El, din raţiuni pedagogice, nu ezită să le folosească.
1235
27 De aceea tu, fiul omului, vorbeşte-i casei lui Israel; şi le vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Iată până unde m-au mâniat părinţii voştri prin greşalele cu care au greşit împotriva Mea.
28 Şi i-am adus în ţara pentru care Mi-am ridicat mâna ca să le-o dau, dar ei au pus ochii pe fiece deal înalt şi pe fiece copac umbros, şi acolo au adus jertfe dumnezeilor lor şi acolo le-au adus miros de bună-mireasmă şi acolo şi-au turnat prinoasele de băutură.
29 Şi le-am zis: Ce este Bama [loc înalt], de vă duceţi voi acolo? Iar ei l-au numit Bama [loc înalt] până-n ziua de azi.
30 De aceea, spune-i casei lui Israel: Aşa grăieşte Domnul: De vreme ce voi vă pângăriţi cu nelegiuirile părinţilor voştri şi vă desfrânaţi după urâciunile lor
31 şi vă pângăriţi cu pârga darurilor voastre prin trecerea prin foc a fiilor voştri şi cu tot ceea ce vă trece prin cap, până-n ziua de astăzi, oare vă voi răspunde Eu vouă, casa lui Israel? Viu sunt Eu! zice Domnul: Nu vă voi răspunde, nici că faptul acesta va veni asupra duhului vostru.
32 Şi nu va fi aşa cum ziceţi voi: «Vom fi aşa cum sunt neamurile şi triburile pământului: să ne închinăm la trunchiuri şi pietre...».
33 De aceea, viu sunt Eu! zice Domnul: Voi domni peste voi cu mână tare şi cu braţ înalt şi cu mânie-n revărsare;
34 şi vă voi scoate de printre popoare şi vă voi aduna din ţările prin care v-am risipit cu mână tare şi cu braţ înalt şi cu mânie-n revărsare;
35 şi vă voi duce în pustia popoarelor4,
4 „pustia popoarelor": fie, geografic, deşertul siro-arab, populat de numeroase triburi, fie, metaforic, starea de captivitate.
şi acolo Mă voi judeca Eu cu voi, faţă către faţă.
36 Aşa cum m-am judecat cu părinţii voştri în pustia ţării Egiptului, tot astfel vă voi judeca pe voi, zice Domnul.
37 Şi vă voi face să treceţi pe sub toiagul Meu şi vă voi trece prin numărătoare.5
38 Şi-i voi alege6 dintre voi pe cei necredincioşi şi pe cei răzvrătiţi; fiindcă-i voi scoate din locul în care se află ca străini, dar în ţara lui Israel nu vor intra, iar voi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul Dumnezeu.
39 Şi [către] voi, casa lui Israel, aşa grăieşte Domnul Domn: Fiecare să-şi înlăture născocirile sale cele idoleşti; după aceea, dacă voi Mă veţi asculta, atunci numele Meu cel sfânt nu-l veţi mai pângări cu prinoasele voastre şi cu născocirile voastre cele idoleşti.
40 Fiindcă în muntele Meu cel sfânt,7 în muntele cel înalt al lui Israel zice Domnul Domn -, acolo şi pentotdeauna Îmi va sluji Mie toată casa lui Israel; acolo voi primi şi acolo voi avea ochi să văd pârga voastră şi pârga prinoaselor voastre, în toate sfintele voastre [lucruri].
41 Întru miros de bună-mireasmă vă voi primi atunci când vă voi scoate de printre popoare şi vă voi aduna de prin ţările în care aţi fost risipiţi; şi-ntru voi Mă voi sfinţi sub ochii popoarelor.
42 Şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul, atunci când vă voi duce în ţara lui Israel, în ţara pentru care Eu Mi-am

5= Aşa cum face păstorul cu oile când acestea intră în staul.
6 „îi voi alege”, în sensul: îi voi separa, îi voi pune deoparte.
7 Muntele Sion.

ridicat mâna ca să le-o dau părinţilor voştri.
43 Şi acolo vă veţi aduce aminte de căile voastre şi de născocirile voastre cele idoleşti întru care v-aţi pângărit şi vă veţi da cu pumnii-n cap pentru toate răutăţile voastre.
44 Şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul, atunci când Eu vă voi face astfel, pentru ca numele Meu să nu mai fie necinstit după căile voastre cele rele şi după născocirile voastre cele idoleşti, zice Domnul”.8
45 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
46 „Fiul omului, îndreaptă-ţi faţa spre Teman şi cată spre Darom şi profeţeşte împotriva pădurii celei din faţă a Neghebului.9
47 Şi-i vei spune pădurii Neghebului: Auzi cuvântul Domnului: Aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu voi aprinde în tine foc, şi el în tine va mistui tot copacul verde şi tot copacul uscat; odată aprinsă, flacăra nu se va stinge, şi-ntru ea orice faţă va fi arsă, din miazăzi până-n miază-noapte.
48 Şi fiece trup10 va cunoaşte că Eu, Domnul, Eu l-am aprins, şi că el nu se va stinge”.
49 Iar eu am zis: „Doamne, nu aşa, Doamne!; că ei zic despre mine: «Nu cumva ceea ce ne spune el este o parabolă?»...”.
8 O seamă de ediţii ale T. M. încheie aici capitolul 20, versetul următor devenind astfel primul din capitolul 21. Versiunea de faţă urmează LXX ed. Brenton, precum şi vechile ediţii româneşti.
9 Negheb: zonă pustie, în sudul Palestinei; câmpie neîmpădurită; „pădurea” e folosită aici ca metaforă pentru foc, iar „focul” drept metaforă pentru pedeapsa divină.
10 Literal: „fiece carne” = fiece om.
21
Sabia Domnului.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „De aceea, fiul omului, profeţeşte; îndreaptă-ţi faţa întocmai spre Ierusalim şi uită-te spre locurile lor cele sfinte şi profeţeşte împotriva ţării lui Israel;
3 şi-i vei spune ţării lui Israel: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, şi-Mi voi scoate sabia din teacă şi voi nimici din tine pe cel nelegiuit şi pe cel nedrept.
4 Pentru că Eu voi nimici din tine pe cel nelegiuit şi pe cel nedrept, de aceea va ieşi sabia Mea din teaca ei împotriva a tot trupul, din miazăzi până-n miază-noapte.
5 Şi tot trupul va cunoaşte că Eu, Domnul, Eu Mi-am scos sabia din teacă şi că ea la loc nu se va mai întoarce.
6 Iar tu, fiul omului, suspină întru frângerea şalelor tale, din greu suspină în faţa ochilor lor.
7 Şi va fi că dacă ei îţi vor zice: «De ce suspini?», tu le vei spune: «Din pricina veştii; că vine, şi orice inimă se va frânge şi toate mâinile vor slăbi şi orice trup şi orice duh îşi va da ultima suflare1; şi toate coapsele se vor întina cu umezeală; iată, vine şi va fi!» zice Domnul Domn”.
8 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
1 Iezechiel foloseşte aici un cuvânt rar: ekpsyho (întâlnit numai de două ori în V. T.) = „a expira”, de unde sensul figurat: a muri, a-şi da duhul, a-şi da sufletul (ca în FA 12, 23). Profetului i se poate atribui intenţia de a nota (ca şi în alte locuri) că există nu numai o moarte trupească, ci şi una sufletească.

9 „Fiul omului, profeţeşte! Şi vei zice: Aşa grăieşte Domnul: Spune: Sabie, sabie, ascute-te şi umple-te de mânie
10 ca să-i înjunghii pe cei spre-njunghiere! Ascute-te ca să fulgeri, gata să fii pentru privelişte! Înjunghie, nu ţine seama, dispreţuieşte tot copacul2!...
11 Şi a făcut-o gata s-o ţină El în mână; ascuţită-i sabia, gata pentru mâna Celui ce taie.
12 Strigă, fiul omului, şi te vaită, că ea venit-a asupra poporului Meu, asupra tuturor mai-marilor lui Israel; care nu vor fi mai mult ca nişte străini. Sabie venit-a asupra lui Israel, bate din palme,
13 că ea cu-ndreptăţire vine! Şi ce dacă şi neamul însuşi va fi alungat? Nu va fi! zice Domnul Domn.

14 Iar tu, fiul omului, profeţeşte şi bate din palme şi ia a doua sabie; a treia e sabie de măcel, sabia cea mare de măcel, şi-i vei lovi cu spaimă, aşa ca inima să li se frângă;
15 cei ce-au slăbit vor creşte-n număr pe la porţi: măcel de sabie venit-a peste ei; e bună în măcel, e bună-n scânteiere.
16 Avântă-te-nainte, ascute-te de-a dreapta, ascute-te de-a stânga, oriunde lama-n vânt ţi se ridică!
17 Eu, chiar şi Eu din palme voi plesni şi furia Mi-o voi stâmpăra.3 Eu, Domnul, am grăit”.
2 Probabilă aluzie la „copacii umbroşi” sub care se desfăşurau riturile orgiastice ale popoarelor păgâne.
3 Final ambiguu, datorită ambiguităţii verbului enafimei (de folosinţă unică, numai aici, în V. T.) care poate însemna, pe de o parte, „a stârni”, „a aţâţa”, „a face să izbucnească”, iar, pe de alta, opusul: „a domoli”, „a potoli”, „a îmblânzi”, „a astâmpăra”. Omologul său ebraic are aceeaşi dublă valenţă, ceea ce face ca traducerile să oscileze între „a satisface” (furia) (RSV, BJ), „a duce până la capăt” (TOB) şi „a domoli” (OsTY). Opţiuni româneşti mai vechi (după LXX): „a slobozi” (a da drumul) (1688) şi „a vărsa” (a potopi) (1914)
au în vedere contextul. Cea de faţă reţine faptul că în finalul oricărei suite de pedepse Dumnezeu Îşi pune în lucrare mila, iertarea, lăsând întotdeauna un „rest” cu şansa mântuirii; pe de altă parte, psihologic vorbind, nota particulară a furiei este aceea de a se îneca în propriul ei exces.
18 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
19 „Şi tu, fiul omului, însemnă-ţi două căi prin care să intre sabia regelui Babilonului;4 amândouă să plece dintr-o singură ţară; o mână la începutul căii cetăţii: la începutul căii vei face însemnare
20 ca sabia să vină împotriva [cetăţii] Raba (a fiilor lui Amon), şi împotriva Iudeii şi împotriva Ierusalimului, în chiar mijlocul lui.
21 Fiindcă regele Babilonului va sta în calea cea veche, la răspântia celor două căi, să pună la-ncercare ghicitul: să fiarbă toiag, să întrebe chipuri cioplite şi să cerceteze, de-a dreapta lui, ficatul animalului sau al păsării jertfite.5
22 Sorţul a căzut asupra cetăţii Ierusalimului: să ridice dâmburi de pământ împrejuru-i, să zbiere cât îl ţine gura, să înalţe strigăte din gâtlej, să-i ridice movile în faţa porţilor, să îngrămădească mormane de pământ, să-i aşeze împotrivă aruncătoare de pietre şi de flăcări.
4 La începutul unei noi campanii militare, regele Babilonului va avea de ales între două obiective: Raba, capitala Amoniţilor (Amanul de astăzi) sau Ierusalimul. Profetul va desena (pe hârtie, pe nisip sau doar în imaginaţie) cele două căi, prefigurând că regele va prefera să atace Ierusalimul.
5 Practici magice, divinatorii, pe care comandanţii de oaste le făceau înaintea campaniei.
1238
23 Pentru ei6, el era ca unul care s-a pus pe ghicit în faţa lor, socotindu-şi propriile sale nedreptăţi cu gândul de a le trezi în minte pe ale lor.
24 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Pentru că voi aţi chemat în amintire nedreptăţile voastre întru dezvăluirea propriilor voastre necurăţii -, pentru ca păcatele să vi se vadă întru toate necurăţiile voastre şi întru născocirile voastre idoleşti, pentru că voi le-aţi chemat în amintire, întru ele veţi fi prinşi.
25 Iar tu, principe păgân şi nelegiuit al lui Israel, a cărui zi de pe urmă vine la vremea de culme a nedreptăţilor,
26 aşa grăieşte Domnul: Scoate-ţi tiara şi leapădă-ţi coroana; ce-a fost înainte nu va fi şi după; pe cel smerit l-ai înălţat, pe cel înalt l-ai umilit.
27 Nedreptate, nedreptate, nedreptate, pe ea o voi lua în seamă; nici ea nu va fi precum cea dinainte, până ce va veni cel căruia i se cuvine: lui i-o voi da.
28 Iar tu, fiul omului, profeţeşte!; şi vei zice: Aşa grăieşte Domnul către fiii lui Amon în ceea ce priveşte ocara lor; şi vei zice: Sabie, sabie,7 ieşi afară să înjunghii şi ieşi afară să plăteşti, trezeşte-te să fulgeri!
29 În deşartele tale vedenii şi-n vreme ce tu profeţeai minciuni, ca să te arunci pe grumajii nelegiuiţilor răniţi, ziua lor de pe urmă a venit la vremea de culme a nedreptăţilor.
30 Întoarce-te în teaca ta8 şi să nu mai
6 Pentru locuitorii Ierusalimului.
7 Invocare către sabia regelui babilonian, trimis acum să-l pedepsească pe regele Amoniţilor.
8 Acum Domnul i Se adresează regelui babilonian; deşi el a avut de îndeplinit o misiune, ca „rob”

al lui Dumnezeu, va fi obligat să se întoarcă în propria ţară, unde va fi judecat şi pedepsit pentru toate nelegiuirile, cruzimile şi crimele lui.
rămâi în locul acesta în care te-ai născut: în propria ta ţară te voi judeca.
31 Şi peste tine-Mi voi vărsa urgia; cu focul urgiei Mele voi sufla asupră-ţi şi te voi da în mâinile barbarilor celor iscusiţi în a face răul.
32 Vei fi de hrană focului; sângele tău va fi în mijlocul propriei tale ţări; de tot ţi se va şterge amintirea; că Eu, Domnul, Eu am grăit”.
22
Nelegiuirile Ierusalimului.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Şi tu, fiul omului, vei judeca tu oare cetatea sângeroasă1? Da, arată-i toate nelegiuirile!
3 Şi vei zice: Aşa grăieşte Domnul Domn: O, cetate care varsă sânge-n mijlocul ei pentru ca vremea să-i vină,2 care-mpotriva ei închipuie născociri idoleşti ca să se pângărească:
4 în sângele lor pe care l-ai vărsat, întru acela ai căzut; şi-n născocirile idoleşti pe care le-ai gândit, întru acelea te-ai murdărit; şi zilele ţi le-ai apropiat şi capătul anilor tăi ţi l-ai adus; de aceea te-am dat spre ocară neamurilor şi spre batjocură tuturor ţărilor,
5 celor ce-ţi sunt aproape şi celor ce-ţi sunt departe; şi-şi vor bate joc de tine, cea renumită prin necurăţie şi bogată-n fărădelegi.
1 Literal: „cetatea vărsărilor de sânge”.
2 Vremea pedepsei.

6 Iată, mai-marii casei lui Israel s-au adunat în tine, fiecare cu ai lui, ca să verse sânge.
7 În tine i-au injuriat pe tată şi pe mamă, în tine s-au purtat nedrept cu străinul, în tine au asuprit pe sărman şi pe văduvă.
8 În tine Mi-au defăimat locaşurile sfinte, în tine Mi-au spurcat sâmbetele.
9 În tine erau tâlhari, pentru ca-n tine să verse sânge; în tine mâncau pe munţi, în mijlocul tău făceau fărădelegi;
10 în tine-au dezvelit ruşinea tatălui şi-n tine au umilit-o pe cea necurată la vremea scurgerii ei.
11 Fiecare a necinstit-o pe femeia aproapelui său, fiecare întru nelegiuire şi-a pângărit nora; în tine a umilit-o fiecare pe sora sa, pe fiica tatălui său.
12 În tine au primit mită pentru ca să verse sânge; în tine au luat camătă şi adaos; şi prin asuprire ţi-ai dus tu răutatea pân’ la capăt şi ţi-ai uitat de Mine, zice Domnul.
13 Şi dacă Eu voi bate din mâini la tot ce-ai făcut, la tot ce-ai împlinit, la vărsările tale de sânge care s-au petrecut în mijlocul tău,
14 oare fi-va inima ta în stare să îndure? fi-vor mâinile tale puternice în zilele pe care Eu ţi le voi hărăzi? Eu, Domnul, am zis; şi o voi face!
15 Şi te voi risipi printre neamuri; şi prin ţări te voi împrăştia; şi-ţi voi face necurăţia să piară dintru tine.
16 Şi-ntru tine voi avea Eu moştenire în ochii neamurilor, iar tu vei cunoaşte că Eu sunt Domnul”.3
3 Ca de obicei, pedeapsa e urmată de îndurare.
17 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
18 „Fiul omului, iată, casa lui Israel Mi se face ca şi cum ei ar fi cu toţii amestecaţi cu aramă şi cu fier şi cu cositor şi cu plumb; e un amestec în mijlocul argintului.
19 De aceea, zi: Aşa grăieşte Domnul: Pentru că voi aţi devenit un singur amestec, de aceea vă voi aduna în mijlocul Ierusalimului.
20 Aşa cum argintul şi arama şi fierul şi cositorul şi plumbul se adună în mijlocul cuptorului pentru ca-n el să se sufle foc şi ele să se topească, tot astfel vă voi aduce Eu întru mânia Mea şi vă voi aduna şi vă voi topi;
21 şi voi sufla asupra voastră cu focul urgiei Mele, iar voi vă veţi topi acolo, la mijloc.
22 Cum se topeşte argintul în mijlocul cuptorului, aşa vă veţi topi voi acolo, în mijlocul lui, şi veţi cunoaşte că Eu, Domnul, Eu Mi-am vărsat mânia asupră-vă”.
23 şi s-a făcut cuvântul Domnului către mine, zicând:
24 „Fiul omului, spune-i: Tu eşti pământul care nu s-a muiat, şi nici că ploaie a căzut peste tine în ziua urgiei,

25 ai cărui mai-mari sunt în mijlocul lui ca nişte lei răcnind când îşi apucă prada, înghiţind suflete prin asuprire şi luând mită; în mijlocul tău, văduvele tale s-au înmulţit.
26 Preoţii săi au trecut nepăsători peste legea Mea, iar lucrurile Mele cele sfinte le-au spurcat; ei n-au făcut deosebire între ceea ce e sfânt şi ceea ce e spurcat, între curat şi necurat; de la sâmbetele Mele şi-au întors ochii, sâmbetele

Mele4 le-au spurcat în mijlocul lor.
27 În mijlocul lui, mai-marii săi sunt ca nişte lupi răpitori gata să verse sânge, lăcomind la agoniseală necinstită.
28 Iar profeţii care-i ung vor cădea, ei, cei ce văd deşertăciuni şi profeţesc minciuni, zicând: «Aşa grăieşte Domnul», atunci când Domnul n-a grăit;
29 ei, cei ce cu strâmbătate storc pân' la durere poporul pământului şi se dedau la jaf asuprindu-l pe sărac şi pe sărman şi purtându-se nedrept cu cel străin.
30 Şi am căutat printre ei un bărbat care să se poarte cu dreptate şi care-n vremea mâniei Mele să stea drept înaintea ochilor Mei, aşa ca Eu să nu stârpesc totul de tot; dar n-am aflat.
31 Aşa că Mi-am vărsat urgia peste ei în aprinderea mâniei Mele, ca să-i nimicesc. Purtările lor în capetele lor le-am aruncat, zice Domnul Domn".
23
Ohola şi Oholiba, simboluri ale Samariei şi Ierusalimului.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, erau cândva două femei, fiice ale aceleiaşi mame. 1
4 Sâmbetele Mele", cf. Codex Alexandrinus. T. M.: „... şi Eu am fost spurcat (profanat) în mijlocul lor".
1 Fiice ale aceleiaşi mame (Israel), Samaria şi Ierusalimul au cochetat cu Egiptul, cu Asiria şi cu Babilonul nu numai în plan politic, ci şi în cel religios, lăsându-se contaminate de idolatria acestora şi înşelându-şi astfel Dumnezeul. Capitol în care limbajul lui Iezechiel devine percutant, violent şi peste măsură de îndrăzneţ.
3 şi s-au desfrânat în Egipt; în tinereţile lor s-au desfrânat; acolo li s-au lăsat sânii în jos, acolo şi-au pierdut fecioria.
4 Iar numele lor erau: al celei mari, Ohola, iar al surorii ei, Oholiba. Şi ele au devenit ale Mele2 şi au născut fii şi fiice3. Cât despre numele lor, Samaria era Ohola şi Ierusalimul era Oholiba.
5 Şi Ohola s-a îndepărtat de Mine desfrânându-se; s-a aprins asupra ibovnicilor ei asirieni, care-i erau vecini,
6 îmbrăcaţi în haine de culoarea iachintului, principi şi căpitani, voinici aleşi pe sprânceană, toţi călăreţi călărind pe cai;
7 lor le-a îmbiat desfrânarea, lor, fiilor celor aleşi ai Asirienilor; şi asupra oricăruia s-a aprins; cu ei s-a pângărit în tot ceea ce mintea ei putea să-şi închipuie.
8 Dar nici desfrânarea ei cu Egiptenii n-a lăsat-o la o parte; că-n tinereţea ei, aceia se desfrânau cu ea; ei îi stricaseră fecioria, şi-ntreaga lor aprindere au vărsat-o asupră-i.
9 De aceea Eu am dat-o în mâinile ibovnicilor ei, în mâinile fiilor Asirienilor după care s-a aprins.
10 Aceia i-au dezvelit ruşinea, i-au luat fiii şi fiicele, iar pe ea cu sabie au ucis-o. şi s-a făcut ea de vorbă-ntre muieri, iar aceia în fiice s-au răzbunat pe ea.4
11 Iar sora ei Oholiba a văzut, şi-n
2 „Ohola" şi „Oholiba": nume al căror sens nu poate fi desluşit. „Şi ele au devenit ale Mele": expresie folosită şi la 16, 8, prin care se reintră în marea temă a contractului marital dintre Iahve şi poporul ales.
3 Pentru aceasta vezi nota de la 16, 20.
4 Această ultimă menţiune este omisă în T. M., care conchide: „căci asupra ei s-a petrecut osândă".

poftele ei a fost şi mai stricată decât ea: desfrânarea ei era mai aprinsă decât aceea a surorii sale.
12 S-a aprins asupra fiilor Asirienilor, principi şi căpitani care-i erau vecini, îmbrăcaţi în haine scumpe, călăreţi călărind pe cai; toţi, tineri aleşi pe sprânceană.
13 Şi am văzut că amândouă s-au pângărit, că cele două aveau un singur drum.
14 Aceasta însă şi-a sporit desfrânarea; şi a văzut bărbaţi zugrăviţi pe un perete, chipuri de Caldei

zugrăviţi cu condeiul,
15 încinşi peste mijloc cu cingători pestriţe, pe cap avându-şi turbane bogate în culori; toţi aveau înfăţişare de viteji, asemănarea fiilor Caldeilor, a ţării-n care s-au născut.
16 Şi cu aprindere şi-a pus ochii pe ei şi le-a trimis soli în ţara Caldeilor.
17 Iar fiii Babilonului au venit la ea în aşternutul leneviei, şi o pângăreau în desfrânarea ei; şi ea s-a pângărit cu ei, iar sufletul i s-a înstrăinat de ei.[5]
18 Şi ea şi-a descoperit desfrânarea şi şi-a dezvelit ruşinea, iar sufletul meu s-a înstrăinat de ea, aşa cum se înstrăinase şi de sora ei.
19 Iar tu ţi-ai sporit desfrânarea, aşa ca să-ţi aduci aminte de tinereţile tale, întru care te desfrânai în Egipt,
20 şi cu aprindere te-ai aruncat asupra Caldeilor, cei cu trupul ca de măgar şi cu bărbăţia ca de cal.
21 Şi te-ai uitat la nelegiuirea tinereţilor tale, la cele ce-ai făcut în Egipt în
5 Excesului îi urmează dezgustul. Faptul poate fi adevărat şi în excesul de îngăduinţă: mai jos, în v. 18, Domnul este Cel ce Se înstrăinează de Oholiba.
aşternutul tău, acolo unde sânii tinereţii tale ţi s-au lăsat în jos.
22 De aceea, Oholibo, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu îi voi ridica împotriva ta pe ibovnicii tăi, de care sufletul tău s-a înstrăinat, şi de jur-împrejur îi voi aduce împotriva ta
23 pe fiii Babilonului şi pe toţi Caldeii: din Pecod şi din Şoa şi din Coa, şi-mpreună cu ei pe toţi fiii Asirienilor, tineri aleşi pe sprânceană, guvernatori şi căpitani, principi şi renumiţi călăreţi pe cai.
24 Şi cu toţii vor veni asupră-ţi dinspre miază-noapte: care de luptă şi roţi, cu mulţime de popoare, paveze şi scuturi; şi de jur-împrejur vor fi cu ochii pe tine; iar Eu voi aşeza în faţa lor judecată, iar ei vor face răzbunare asupră-ţi cu propria lor judecată.
25 Eu Îmi voi aduce gelozia asupră-ţi, iar ei se vor purta cu tine întru urgia mâniei: îţi vor tăia nasul şi urechile, iar pe cei rămaşi ai tăi îi vor doborî cu sabia; îţi vor lua fiii şi fiicele, iar cei rămaşi ai tăi în foc se vor mistui.
26 Şi te vor dezbrăca de haine şi te vor despuia de podoabele mândriei tale.
27 Aşa că Eu voi pune capăt nelegiuirilor tale ce se află-ntru tine şi desfrânării tale din ţara Egiptului, iar tu nu-ţi vei mai ridica ochii spre ei, şi de Egipt nu-ţi vei mai aminti.
28 De aceea, aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu te voi da în mâinile celor pe care-i urăşti, de care sufletul tău s-a înstrăinat.
29 Iar ei cu ură se vor purta cu tine: toate [roadele] muncii şi ostenelilor tale le vor lua, iar tu vei rămâne goală şi de ocară; descoperită-ţi va fi ruşinea dezmăţului tău; nelegiuirea şi desfrânările

tale
30 vor aduce aceste lucruri asupră-ţi, prin aceea că umblai să te desfrânezi cu neamurile şi te-ai pângărit întru ale lor născociri idoleşti.
31 Tu ai umblat în calea surorii tale, iar Eu voi pune paharul ei în mâinile tale.
32 Aşa grăieşte Domnul: Bea paharul surorii tale, cel adânc şi larg, şi vei ajunge de râs şi de batjocură; el, cel ce se umple cu vârf şi-ndesat, el te va umple de beţie şi ameţeală;
33 paharul nimicirii şi al pustiirii, paharul surorii tale Samaria,
34 pe acela îl vei bea; iar Eu îi voi lua serbările şi zilele de lună plină; căci Eu sunt Cel ce grăiesc, zice Domnul.
35 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Pentru că tu m-ai uitat şi m-ai dat la spate, ia-ţi [răsplata pentru] nelegiuirea şi desfrânarea ta!”
36 Şi mi-a zis Domnul: „Fiul omului, nu vei judeca tu oare pe Ohola şi pe Oholiba? şi nu le vei aduce la cunoştinţă nelegiuirile lor?
37 Că prea s-au desfrânat, şi sânge au în mâinile lor; şi cu idolii lor s-au desfrânat, trecându-i prin foc chiar pe copiii lor pe care i-au născut.
38 Până şi pe asta Mi-au făcut-o, că Mi-au pângărit sfintele locaşuri de-nchinare şi Mi-au spurcat zilele de sâmbătă.
39 Iar când idolilor lor le înjunghiau copii, veneau şi-n sfântul Meu locaş, ca să-l pângărească prin faptul că făceau aceasta în chiar mijlocul casei Mele
40 şi prin faptul că le făceau acestea bărbaţilor veniţi de departe, la care trimiseseră soli..., şi cum veneau ei, tu de-ndată te spălai şi-ţi ungeai ochii şi te-mpodobeai cu podoabe

41 şi şedeai pe pat gata aşternut; şi lângă el, o masă aşezată, iar ei se veseleau în tămâia Mea şi-n untdelemnul Meu;
42 şi sunete muzicale înălţau, iar aceasta împreună cu bărbaţii ce veniseră băuţi de prin mulţimea oamenilor din pustie; şi-şi puneau brăţări la mâini şi mândre cununi pe cap.6
43 Şi am zis: Oare nu chiar cu lucrurile acestea săvârşesc ei preadesfrânare? şi nu s-a desfrânat ea în chiar desfrâul ei?...
44 Iar ei intrau la ea aşa cum intră bărbaţii la o târfă; aşa intrau la Ohola şi la Oholiba, ca să facă fărădelege.
45 Sunt însă şi bărbaţi drepţi; aceia se vor răzbuna pe ele cu judecata meritată de o adulteră şi cu judecata sângelui; căci adultere sunt ele, iar în mâinile lor este sânge.
46 Aşa grăieşte Domnul Domn: Adu o gloată asupra lor, şi-n mijlocul lor trimite tulburare şi jaf!
47 Ucide-le cu pietrele gloatelor şi spintecă-le cu săbiile lor; pe fiii şi pe fiicele lor le vor înjunghia, iar casele lor cu foc le vor arde.
48 Iar Eu voi lua nelegiuirea de pe pământ, şi toate femeile se vor învăţa minte şi nu vor face nimic asemenea nelegiuirii lor.
49 Fi-va nelegiuirea voastră peste voi!; voi veţi purta vina propriilor voastre născociri idoleşti!; şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul Domn!"
6 Versetele 41-42: Tabloul unei petreceri orgiastice idolatre; se pare că nu lipseau perversiunile sexuale. Textul Masoretic nu este aici de nici un folos; el este atât de deteriorat, încât unii tălmăcitori (precum Osty) preferă să nu-l traducă.

24
Asedierea Ierusalimului. Cazan în fierbere.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine în anul al nouălea, luna a zecea, în cea de a zecea zi a lunii,1 zicând:
2 „Fiul omului, scrie zilnic pentru tine, începând de astăzi când regele Babilonului s-a ridicat împotriva Ierusalimului începând chiar de astăzi.
3 Iar către casa răzvrătirii vei grăi o parabolă şi le vei spune: Aşa grăieşte Domnul:2 Pune căldarea la foc şi toarnă apă într-însa;
4 şi pune-n ea bucăţile de carne fiece bucată pe alese şoldul şi umărul desprinse de pe oase,
5 luate din vite anume alese, şi arde oasele sub ele; oasele din ea fierb în clocot şi se coc în mijlocul ei.
6 De aceea, aşa grăieşte Domnul: O, cetate a vărsărilor de sânge!: căldarea-n care este rugină şi de pe care rugina nu se ia golită va fi bucată cu bucată şi sorţ asupra ei nu va cădea!
7 că-n mijlocul ei se află sângele ei; pe piatră netedă am pus-o şi n-am vărsat-o pe ţărână ca s-o acopere ţărâna.
8 Şi pentru ca mânia Mea să urce-n culmea răzbunării de-aceea sângele ei l-am pus pe piatră netedă, pe care acoperit nu poate fi.
9 De aceea, aşa zice Domnul: Vai de cetatea sângelui!, că Eu voi aţâţa tăciunii
1 Spre sfârşitul lui decembrie 589, când a început asediul Ierusalimului.
2 În parabola de mai jos, simbolic, căldarea e cetatea Ierusalimului, bucăţile de carne şi oasele sunt locuitorii şi fruntaşii ei, rugina (cea roşie) e sângele drepţilor vărsat în ea. Stilul e prolix şi deseori se împiedică în confuzie de termeni.
10 şi lemnele le voi spori şi foc-văpaie voi aprinde pân' s-or topi bucăţile de carne şi zeama va scădea de tot şi oasele s-or face scrum;
11 şi ea va sta deasupra pe cărbuni să ardă-ncinsă şi aprinsă pân' ce arama-nfierbântată se va topi în murdăria ei, şi nici rugină-n ea să nu mai fie.
12 Dar nu, rugina ei cea multă nu se duce!
13 Rugina ei va fi de ruşine, fiindcă tu te-ai pângărit, şi de necurăţia ta nu te-ai curăţit; şi ce, dacă tu nu te vei mai curăţi până când Eu Îmi voi plini mânia?
14 Eu, Domnul, am grăit: ea va veni, iar Eu o voi înfăptui; nu voi amâna, şi nici că milă Îmi va fi. Te voi judeca zice Domnul după purtările tale şi după născocirile tale cele idoleşti; de aceea, Eu, după vărsarea ta de sânge te voi judeca; după născocirile tale cele idoleşti te voi judeca, pe tine cea necurată şi vestită şi prea-răzvrătită".

15 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
16 „Fiul omului, iată, Eu printr-o lovitură îţi voi lua pofta ochilor: nu te vei plânge şi nici nu vei plânge.
17 De vei suspina pentru sânge, acesta va fi plânsul rărunchilor, părul de pe capul tău nu va fi împletit, iar picioarele tale vor purta sandale; cu buzele lor nu te vei alina şi pâinea oamenilor n-o vei mânca”.3
18 Iar eu i-am vorbit poporului dimineaţa, aşa cum El îmi poruncise, iar seara mi-a murit femeia; iar a doua zi
3 Profetului i se interzic o seamă de practici funebre.

dimineaţa am făcut aşa cum El îmi dăduse poruncă.
19 Iar poporul mi-a zis: „Oare n-o să ne spui ce înseamnă lucrurile acestea pe care le faci?”.
20 Atunci le-am zis: „Cuvântul Domnului a fost către mine, zicând:
21 Spune-i casei lui Israel: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu Îmi voi pângări locaşul Meu cel sfânt,4 mândria tăriei voastre, dorul ochilor voştri, de care sufletele voastre se-ngrijesc; iar fiii şi fiicele voastre, pe care i-aţi lăsat,5 vor cădea de sabie.
22 Iar voi veţi face cum am făcut eu: cu gura lor nu vă veţi mângâia, şi pâinea oamenilor n-o veţi mânca.
23 Părul vă va rămâne pe cap şi încălţămintea în picioare: nu vă veţi plânge şi nici nu veţi plânge; întru nedreptăţile voastre veţi lâncezi şi-ntru ele va mângâia fiecare pe fratele său.
24 Iar Iezechiel va fi pentru voi un semn: după tot ceea ce el a făcut, aşa veţi face şi voi; când aceste lucruri vor veni, atunci veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul.
25 Iar tu, fiul omului, oare nu va fi că-n ziua când Eu le voi lua tăria, semeţia slavei şi desfătarea ochilor şi mândria sufletului şi pe fiii şi pe fiicele lor,
26 oare nu va fi că-n ziua aceea cel ce va scăpa va veni la tine şi ţi-o va spune în urechi?
27 În ziua aceea gura ta fi-va deschisă spre cel ce a scăpat; atunci vei vorbi şi nu vei mai tăcea;6 şi vei fi semn pentru
4 „Voi pângări” = voi permite să fie pângărit.
5 Se înţelege că deportaţii şi-au lăsat în Ierusalim o parte din cei dragi.
6 În ziua aceea (îndepărtată?) profetului i se va ridica interdicţia consemnată în 3, 26.
ei, iar ei vor cunoaşte că Eu sunt Domnul”.
25
Profeţii împotriva Amoniţilor, Moabului, Edomului şi Filistenilor.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, aţinteşte-ţi faţa asupra fiilor lui Amon1 şi profeţeşte împotriva lor.
3 Şi le vei zice fiilor lui Amon: Auziţi cuvântul Domnului: Aşa grăieşte Domnul: De vreme ce v-aţi bucurat de locaşul Meu cel sfânt că a fost pângărit şi de pământul lui Israel că s-a pustiit şi de casa lui Iuda că a fost dusă-n robie,
4 de aceea, iată, Eu vă voi da spre stăpânire fiilor lui Chedem2 şi ei se vor aşeza în tine cu toată prăsila lor; întru tine-şi vor pune corturile, şi ei îţi vor mânca roadele şi-ţi vor bea grăsimea3.
5 Cetatea lui Amon o voi da să fie păşune pentru cămile, iar pe fiii lui Amon, păşune pentru oi, şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul.
6 Căci aşa grăieşte Domnul: Pentru că tu ai bătut din propriile tale palme şi ai lovit cu propriul tău picior şi te-ai bucurat din propriul tău suflet împotriva pământului lui Israel,
7 de aceea Eu Îmi voi întinde mâna împotrivă-ţi şi te voi da să le fii neamurilor
1 Amoniţii: vecini şi duşmani tradiţionali ai lui Israel, deseori aliindu-se cu inamicii acestuia.
2 „Fiii lui Chedem”: „fiii Răsăritului”, nume generic al triburilor nomade de la estul Iordanului şi al Mării Moarte; „... spre moştenire”: în posesia, în stăpânirea.
3 Ebr.: „laptele”.

de jaf şi te voi nimici de printre popoare şi cu totul te voi stârpi dintre ţări şi vei cunoaşte că Eu sunt Domnul.
8 Aşa grăieşte Domnul: Pentru că Moab a zis: «Iată, oare nu-i casa lui Israel şi Iuda ca oricare neam?...»,

9 de aceea, iată, Eu voi slăbănogi umărul lui Moab de la cetăţile lui de hotar, pământul cel ales, casa Betieşimotului cea de deasupra izvorului cetăţii, de pe ţărmul mării.
10 Pe fiii lui Chedem îi voi da lui spre stăpânire pe deasupra fiilor lui Amon, pentru ca amintirea fiilor lui Amon să nu mai fie printre neamuri4.
11 Şi Mă voi răzbuna asupra lui Moab; şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul.
12 Aşa grăieşte Domnul: Din pricina a ceea ce a făcut Idumeea ca răzbunare împotriva casei lui Iuda şi [din pricină] că a ţinut minte răul şi a pretins dreptate pe măsură,5
13 de aceea, aşa grăieşte Domnul: Mâna Mea o voi întinde împotriva Idumeii şi voi nimici din ea om şi vită şi o voi pustii, iar cei ce vor fugi din Teman vor cădea de sabie.
14 Răzbunarea Mea asupra Idumeii o voi da pe mâna poporului Meu Israel; aceştia se vor purta în Idumeea pe potriva mâniei Mele şi pe potriva aprinderii Mele, iar aceia vor cunoaşte răzbunarea Mea, zice Domnul.
4 Precizarea: „printre neamuri”, preluată din Codex Alexandrinus (în conformitate şi cu T. M.).
5 Textul nu-l absolvă pe Iuda de răutate şi răspundere, dar îl incriminează pe adversarul care încă cere socoteală şi ar pretinde reparaţii totale, ceea ce, într-un fel, ar părea o derogare de la legea talionului. Ultima frază: „şi [din pricină]...” este omisă în T. M. În primă şi ultimă instanţă, poporul ales nu poate fi judecat şi pedepsit decât de Dumnezeu.
15 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Pentru că Filistenii6 s-au purtat ca răzbunători şi pentru că, răzbunându-se, şi-au bucurat gândul de a-i stârpi [pe Israeliţi] pentru totdeauna,
16 de aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu Îmi voi întinde mâna împotriva Filistenilor şi-i voi nimici pe Cretani7 şi-i voi da pierzării pe cei rămaşi care locuiesc pe ţărmul mării.
17 Mare răzbunare voi face asupra lor, iar ei vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, atunci când Eu voi fi făcut răzbunare asupră-le”.
26
Negoţurile şi căderea Tirului.
1 Şi a fost că în anul al unsprezecelea, în ziua cea dintâi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, pentru că Tirul1 a zis împotriva cetăţii Ierusalimului: - «Aha, bine i-au făcut!, e strivită, neamurile au pierit; iată că se-ntoarce spre mine; cea plină, de-acum e pustie!»,
3 de aceea, aşa grăieşte Domnul: iată, Tirule, Eu îţi stau împotrivă! Şi voi face ca împotriva ta să se ridice neamuri multe aşa cum se ridică marea cu valurile ei.
6 Literal: „De vreme ce străinii” („cei de alt neam”): nume generic (allofyloi) care-i desemna pe Filisteni.
7 Potrivit unor cercetători, locul de obârşie al Filistenilor este ţinutul Caftor, în insula Creta (vezi şi nota de la Dt 2, 23).
1 Tir: cetate portuară la Marea Mediterană, oraş fenician devenit celebru prin negoţul şi navigatorii săi. Bogăţia şi luxul i-au adus decăderea moravurilor, ceea ce făcea ca mai târziu, în vremea lui Iisus, să fie dat, alături de Sidon, ca exemplu de depravare.

4 Zidurile Tirului le voi dărâma şi turnurile i le voi surpa, iar Eu îi voi vântura molozurile şi-l voi face piatră netedă.
5 Fi-va el în mijlocul mării loc de zbicire a mrejelor2; căci Eu am spus-o zice Domnul şi neamurilor le va fi de pradă.
6 Şi fiicele lui de pe câmp3 ucise vor fi de sabie şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul.
7 Căci aşa grăieşte Domnul: Iată, Tirule, Eu voi aduce împotrivă-ţi pe Nabucodonosor, regele Babilonului de la miază-noapte, rege al regilor, cu cai şi cu care de luptă şi cu călăreţi şi cu multă gloată de neamuri.
8 Pe fiicele tale cele din câmp cu sabie le va ucide şi pază va pune asupră-ţi şi grele-ntăriri împrejur va zidi şi cu dâmburi de pământ te va înconjura şi cu împresurare de lănci;
9 zidurile şi turnurile cu hangerele ţi le va surpa.
10 Praful stârnit de mulţimea cailor lui te va acoperi, zidurile tale se vor clătina de glasul călăreţilor şi al roţilor carelor lui de luptă. Intra-va el prin porţile tale ca şi cum ar intra din câmp într-o cetate4.
11 Uliţele tale toate călcate vor fi de copitele cailor lui; pe poporul tău cu sabie îl va ucide, temeiul tăriei tale îl va prăvăli la pământ.

12 Puterea ţi-o va prăda, avutul ţi-l va jefui, zidurile ţi le va surpa, plăcutele
2 Tirul era aşezat pe o insulă stâncoasă, la o depărtare de aproximativ 600 de metri de ţărm; cu vremea, insula s-a legat cu continentul.
3 „...fiicele de pe câmp": locuitorii Tirului din zona continentală; de obicei, agricultorii care întreţineau cetatea cu produse alimentare.
4 „... din câmp într-o cetate" = fără obstacole.
tale case le va doborî, iar pietrele şi lemnăria şi pulberile tale în mijlocul mării le va azvârli.
13 Mulţimea cântăreţilor tăi o va nimici, sunetul harpelor5 tale nu se va mai auzi.
14 Piatră netedă te voi face, loc de zbicire a mrejelor vei fi, zidirea ta la loc nu se va mai face, căci Eu am grăit, zice Domnul.
15 Că aşa grăieşte Domnul Domn către Tir: Oare nu se vor clătina insulele de sunetul căderii tale, când răniţii vor geme, când sabie scoasă va fi în mijlocul tău?
16 Toţi mai-marii neamurilor mării se vor da jos de pe tronurile lor şi-şi vor lua mitrele de pe cap şi se vor dezbrăca de vestmintele lor brodate; cuprinşi vor fi cu totul de spaimă şi vor zăcea la pământ şi de nimicirea lor se vor teme şi asupră-ţi vor suspina.
17 Şi vor prinde să plângă pentru tine şi-ţi vor zice: Cum ai pierit din mare, o, tu, cetatea lăudată, care-n mare a fost tare ea şi cei ce-o locuiau -, ea, care-i umplea de spaimă pe chiar locuitorii ei!
18 Insulele se vor teme din ziua căderii tale, de ieşirea ta se vor tulbura insulele-n mare.
19 Căci aşa grăieşte Domnul Domn: Când Eu te voi face pe tine cetate pustiită, aşa cum sunt cetăţile nelocuite, când voi aduce adâncul deasupra ta şi ape multe te vor acoperi
20 şi te voi pogorî la cei ce se pogoară în groapă, la poporul veacului ce-a fost, şi te voi face să locuieşti în adâncul
5 Literal: „psaltirilor"; instrumente muzicale cu coarde, asemenea harpelor.

pământului ca o pustie veşnică laolaltă cu cei ce se pogoară în groapă, ca să nu mai fii locuită, şi nici să nu mai stai pe pământul vieţii.
21 Pierzanie te voi face, şi niciodată nu vei mai fi; şi te vei căuta şi-n veac nu te vei găsi, zice Domnul Domn".
27
Jelanie asupra căderii Tirului.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Şi tu, fiul omului, ia-ţi pe seamă o plângere asupra Tirului.
3 Şi-i vei zice Tirului care locuieşte la intrarea mării către neguţătoria popoarelor ce vin din insule multe: Aşa grăieşte Domnul către Tir: Tu ai zis: - «În frumuseţea mea m-am îmbrăcat».1
4 În inima mării au pus pe tine frumuseţe fiii tăi pentru Veelim.
5 Zidirea ta-i din cedru de Senir; scânduri de chiparos au fost aduse din Liban, şi lemn pentru catarge ţi s-a dat.
6 Din carpen de Vasan ţi-au făcut vâsle; din fildeş, sfintele odoare; iar lemnul din ostroavele Chitim2 pentru-ale tale case cu umbrar.
7 Vison cu broderie din Egipt ţi-au aruncat pe aşternut, ca să te-mbrace cu mărire, în vânăt şi în purpuriu să te-nveşmânte; aduse din ostroavele Elişa, te-acopăr cu mândreţea lor.
1 Imaginea construită mai jos este aceea a unei corăbii de o desăvârşită frumuseţe şi bogăţie.
2 „Ostroavele Chitim" desemnează atât insula Cipru, cât şi pe cele mai mici, dimprejurul ei.
8 mai-marii tăi, localnici din Sidon; vâslaşii tăi, bărbaţi arvadieni;3 cârmacii tăi, acei ce întru tine erau mai înţelepţi.
9 Bătrânii cufundaţi în cărţi4 şi cei mai iscusiţi ai lor ce se aflau în tine, aceştia sfatul ţi-l făceau puternic. Corăbiile mărilor cu toatele şi cu vâslaşii lor în slujba ta negustoreau spre-ndepărtatele Apusuri.
10 În oastea ta erau Perşi şi Lidieni şi Libieni; războinicii tăi îşi atârnau de tine scuturile şi coifurile; aceştia ţi-au dat mărirea.
11 Fiii Arvadului şi oastea ta erau deasupra zidurilor tale; turnurile tale împrejmuitoare aveau paznici; ei îşi atârnau tolbele pe meterezele tale, de jur-împrejur; aceştia ţi-au împlinit frumuseţea.
12 Cartaginezii erau neguţătorii tăi, din pricina belşugului tău de putere; ei târgul ţi l-au umplut de argint şi de aur şi de aramă şi de fier şi de cositor şi de plumb.

13 Elada întreagă, ca şi ţărmurile de prin vecinătăţi, acestea îţi dădeau suflete omeneşti ca schimb de negoţ, şi vase de aramă îţi aduceau în târg.
14 În târgul tău se aduceau cai şi călăreţi din casa Togarma5.
15 Fiii lui Dedan erau neguţătorii tăi; din insule îţi înmulţeau mărfurile,
3 Sidonul şi Arvadul: alte două oraşe celebre de pe ţărmul fenician al Mediteranei.
4 Literal: „Bătrânii Cărţilor"(oi presbyteroi Biblion). Bătrânii din Ghebal", acesta fiind un oraş situat între Beirut şi Tripoli, numit mai târziu Byblos. Traducătorii noştri din 1688 formulează: „Cei bătrâni ai cărţilor", adică cei ce şi-au petrecut viaţa şi au îmbătrânit printre cărţi. Sensul se leagă cu stihul următor.
5 Togarma: nume menţionat în Fc 10, 3; se presupune că ar fi Armenia.

[chiar] dinţi de elefant; şi celor ce veneau în tine le dădeai preţuri de schimb
16 [chiar] oameni ca marfă din parte-ţi, din mulţimea adunăturilor tale; mir de nard şi broderii din Tars; de asemenea, Ramot şi Horhor ţi-au adus mărfuri în târg.
17 Iuda şi fiii lui Israel, aceştia erau neguţătorii tăi în vânzarea de grâu şi de uleiuri şi de aloe; miere din cea mai bună şi untdelemn şi răşină au adus pe pieţele tale.
18 Damaschinii erau neguţătorii tăi, din pricina belşugului tău de-ntreagă putere: vin de la Helbon şi lânuri moi din Milet;
19 şi vinuri au adus pe pieţele tale. Din Uzal îţi venea fier lucrat; şi sunet de roţi era prin mijlocul adunăturilor tale.
20 Dedanii erau neguţătorii tăi, cu vite de mâna-ntâi pentru care.
21 Arabii şi toţi boierii Chedarului erau neguţători la tine şi-ţi aduceau cămile şi miei şi berbeci.
22 Neguţătorii din Saba şi din Rama, aceştia erau neguţătorii tăi, cu aromate de frunte şi pietre preţioase; şi aur ţi-au adus în târg.
23 Cei din Haran şi din Cane, aceştia erau neguţătorii tăi; ai tăi neguţători erau şi cei din Asiria şi Harman,
24 care aduceau pentru negoţ postav stacojiu şi alese lădiţe-nflorate cu funii,6 şi lemn de chiparos.
25 Corăbii pline cu Calcedonieni erau caravanele tale negustoreşti, multe în amestecul adunăturilor tale; plină erai şi grea de-ncărcătură în inima mării.
6 Foarte corect: lădiţe (răcliţe) în care se păstrau obiecte preţioase.
26 În ape mari adusu-te-au vâslaşii; vântul austru te-a sfărâmat în inima mării.
27 Forţele tale, câştigurile tale şi ale neguţătorilor tăi, vâslaşii tăi şi cârmacii tăi şi sfetnicii tăi şi cei ce fac schimburi cu tine şi războinicii care se află-n tine şi tot ce e adunare-n mijlocul tău, toţi vor pieri în inima mării în ziua căderii tale.
28 De glasul strigătului tău cârmacii tăi vor fi cuprinşi de spaime.
29 Şi toţi vâslaşii şi năierii s-or coborî de prin corăbii şi toţi cârmacii de pe mare se vor aşterne pe uscat.
30 Şi-asupră-ţi vor răcni cu glasul lor şi cu amar vor da strigare; pe cap şi-or presăra ţărână, sub ei cenuşă-şi vor aşterne.
31 Ei capul şi-l vor rade pân' la piele de jalea ta, cu şorţ de sac se vor încinge şi cu amar vor plânge după tine din jalea sufletului lor şi cu amară tânguire.7
32 Şi fiii lor asupră-le vor lua jelanie pentru tine, jelanie pentru Tir:
33 ce plată mare-ai câştigat din mare? Umplut-ai neamuri cu belşugul tău şi cu negoţul i-ai făcut bogaţi pe regii lumii toţi.
34 Acum eşti sfărâmat în mare, în chiar adâncul apei; negoţul tău şi-ntreaga ta strânsură la mijloc ţi s-au prăbuşit, şi toţi vâslaşii tăi.
35 Şi toţi cei ce-n ostroave locuiesc se tânguiau asupră-ţi, iar regii lor cumplit s-au spăimântat şi-au lăcrimat pe chipuri.
36 Neguţătorii de prin neamuri au şuierat spre tine; nimic din tine n-a rămas
7 Versetul 31 lipseşte din cele mai multe ediţii ale Septuagintei (ed. Rahlfs îl notează în subsol). Redat aici după T. M. şi Codex Alexandrinus.

şi-n veac nu vei mai fi".
28

Profeţie asupra Tirului şi Sidonului.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, grăieşte către principele Tirului: Aşa grăieşte Domnul: De vreme ce te-ai înălţat cu inimă cu tot şi-ai zis că «Eu sunt Dumnezeu; sălaşele lui Dumnezeu le-am locuit, în inima mării», dar tu eşti om şi nu eşti Dumnezeu, deşi tu inima ţi-ai dat-o ca inima lui Dumnezeu fiind... 1
3 Eşti tu mai înţelept ca Daniel? Nimic n-ai învăţat de la-nţelepţi, din toată-nvăţătura lor?
4 Cu propria-ţi ştiinţă ţi-ai câştigat puterea? cu-nţelepciunea ta? Cu ele dobândit-ai aur şi-argint în plinele-ţi haznale?
5 Oare-n belşugul ştiinţei tale şi-ntru negoţul tău ţi-ai înmulţit puterea? Puterea este-aceea ce inima ţi-a semeţit-o.
6 De-aceea zice Domnul: Fiindcă inima ţi-ai dat-o ca inima lui Dumnezeu fiind,
7 de-aceea, iată, Eu îţi voi aduce străini nimicitori de printre neamuri, şi ei vor scoate sabia-mpotrivă-ţi şi-asupra frumuseţii ştiinţei tale şi-ţi vor trânti mândreţea la pământ;
8 te vor lăsa jos şi vei muri cu moarte de răniţi în inima mării.
1 Fraza rămâne suspendată aici. Poemul din acest capitol (vv. 2-19) e construit în jurul păcatului capital al regelui Tirului (numit, totuşi, „principe”): orgoliul, în care se regăseşte drama păcatului originar (pretenţia de a fi egal cu Dumnezeu) şi a căderii.
9 Vei zice oare-atunci într-adevăr că «Eu sunt Dumnezeu» în faţa celor ce te vor ucide?..., în timp ce tu eşti om, nu Dumnezeu în gloata celor ce te hăcuiesc.
10 Şi vei muri de mână de străin cu nefireasca moarte a celor cu-mprejurul netăiat, căci Eu am spus aceasta, zice Domnul”.
11 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
12 „Fiul omului, ia-ţi pe seamă o plângere asupra principelui Tirului şi spune-i: Aşa grăieşte Domnul: Tu eşti pecetea-asemănării,2 tu eşti cununa frumuseţii.
13 Tu te-ai născut în lina desfătare a raiului lui Dumnezeu;3 ţi-ai pus pe tine toată nestemata4 de sardiu, de topaz şi de smarald şi de rubin şi de safir, de iaspis, de aur şi argint şi de opal, deagată, de-ametist, de hrisolit, beril şi onix. Din ziua-n care-ai fost zidit, cu aur ţi-ai umplut în tine cămările şi jitniţele tale.
14 Cu heruvim te-am aşezat în muntele lui Dumnezeu cel sfânt;5 în centrul pietrelor
2 Toţi oamenii (inclusiv regele Tirului) sunt descendenţi ai aceluiaşi Adam, omul arhetipal, creat de Dumnezeu ca imagine văzută a Sa. Iisus Hristos, „Fiul Omului”, este în fapt restaurarea omului primordial (cf. Stăniloae), „căci pe El Şi-a pus pecetea Dumnezeu Tatăl” (vezi In 6, 27 şi nota). În cele de mai jos este deplânsă drama omului creat de Dumnezeu prin iubire şi desfigurat de propriile sale păcate.
3 Ebr.: „... erai în Eden, grădina lui Dumnezeu”.
4 Pietrele preţioase pomenite mai jos sunt simboluri ale virtuţilor morale şi fizice cu care era împodobit omul creat de Dumnezeu.
5 Textul sugerează că omul, în perfecţiunea lui primordială, era egal cu îngerii. T. M., confuz, cunoaşte traduceri din cele mai diverse, dar pe ideea că omul era heruvimul „pus să ocrotească” (pe cine?).

de foc erai.
15 Neprihănit ai fost în vremea ta,6 din ziua-n care-ai fost zidit pân’ s-au aflat în tine nedreptăţi.
16 Din doldora negustoriei tale hambarul tău e plin de fărdelege, şi de păcate te-ai umplut; zvârlit ai fost, cu răni cu tot, din muntele lui Dumnezeu şi heruvimul te-a adus din centrul pietrelor de foc.7
17 Cu inima te-ai semeţit pe seama frumuseţii tale; în seama frumuseţii tale ţi s-a stricat şi cunoştinţa; privind la multele-ţi păcate te-am lepădat Eu la pământ; în faţa regilor te-am pus ca să te-arăţi aşa cum eşti.
18 Că pentru multele-ţi păcate şi nedreptatea din negoţ tu ţi-ai spurcat locaşurile sfinte. Eu foc voi scoate din mijlocul tău, acesta te va-nfuleca, iar Eu cenuşă te voi face aici, pe propriul tău pământ, cu toţi de faţă, cei ce vor vedea.
19 Iar cei ce printre neamuri te-au ştiut s-or tângui deasupra ta cu toţii: nimic din tine n-a rămas şi-n veac nu vei mai fi”.
20 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:

21 „Fiul omului, îndreaptă-ţi faţa spre Sidon şi profeţeşte asupra lui şi zi:
22 Aşa grăieşte Domnul: Sidoane, iată, Eu îţi sunt potrivnic; şi Eu în tine Mă voi preamări şi vei cunoaşte tu că Eu sunt Domnul atunci când fac în tine judecăţi şi când în tine Eu Mă voi sfinţi.
23 Moarte şi sânge vei avea pe străzi; răniţi de spadă vor cădea-ntru tine şi
6 Literal: „în zilele tale".
7 Imaginea omului ideal, rămasă fără reazem şi fără raţiunea de a mai fi, ea este aceea care-l repudiază pe omul devenit păcătos.
împrejurul tău şi vor cunoaşte-atunci că Eu sunt Domnul.
24 şi-n Israel, în casa lui, nicicum n-o să mai fie piedică de-amar şi ghimpe de durere din partea celor dimprejurul său, a celor ce l-au ocărât; şi vor cunoaşte ei că Eu sunt Domnul.
25 Aşa grăieşte Domnul Domn: Şi voi aduna casa lui Israel din neamurile printre care a fost risipită; şi întru ei Mă voi arăta Eu sfânt în ochii popoarelor şi ai neamurilor; şi vor locui pe pământul lor, pe care Eu i l-am dat robului Meu Iacob.
26 Şi vor locui pe el întru nădejde8 şi vor zidi case şi vor sădi vii; şi-ntru nădejde vor locui când Eu voi face judecată asupra tuturor celor ce i-au ocărât, a celor ce sunt împrejurul lor; şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor şi Dumnezeul părinţilor lor".
29
Profeţie asupra Egiptului.
1 În anul al doisprezecelea,1 în luna a zecea, în prima zi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, îndreaptă-ţi faţa asupra lui Faraon, regele Egiptului,2 şi profeţeşte asupra lui şi asupra întregului Egipt
8 T. M.: „în siguranţă".
1 T. M. datează diferit: „În anul al zecelea", ceea ce ar însemna decembrie 588 ianuarie 587 (adică zece ani de la deportarea regelui Ioiachim).
2 E vorba de Hofra, care a încercat, fără succes, să despresoare Ierusalimul. Ca şi Ieremia, Iezechiel era de partea regelui Babilonului, mandatat anume de Domnul să-l pedepsească pe Israel; ca atare, Faraonul adversarul permanent al Babilonului se situa la antipod.

3 şi zi: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, Faraon, rege al Egiptului, balaurul cel mare ce şezi în mijlocul râurilor,3 cel ce zici: «Ale mele sunt râurile, şi eu le-am făcut!... ».4
4 Dar eu voi pune belciug în fălcile tale şi peştii râului tău ţi-i voi lipi de aripi5 şi din mijlocul râului tău te voi scoate pe tine şi pe toţi peştii râului
5 şi-n grabă te voi doborî, pe tine şi pe toţi peştii râului tău; pe faţa câmpului vei cădea şi nu te vei aduna şi nici că vei fi adus laolaltă: hrană te-am dat fiarelor pământului şi păsărilor cerului.
6 Şi toţi locuitorii Egiptului vor cunoaşte că Eu sunt Domnul. Că i-ai fost toiag de trestie casei lui Israel:
7 Când te prindeau cu mâna, tu te frângeai; când fiece mână se plesnea împotrivă-ţi şi când ei se rezemau de tine, tu de istov te sfărâmai şi le rupeai rărunchii.
8 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu sabie voi aduce asupră-ţi şi-n tine voi nimici tot ce e om şi vită.
9 Şi fi-va ţara Egiptului pierzanie şi pustiu şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul. Fiindcă tu ai zis: «Ale mele sunt râurile, şi eu le-am făcut!»,
10 ei bine, iată că Eu sunt împotriva ta şi împotriva tuturor râurilor tale; şi voi da ţara Egiptului spre pustiire şi spre sabie şi spre nimicire, de la Migdol până la Siena şi pân' la hotarele Etiopienilor.6
3 T. M.: „ce şezi în mijlocul Nilurilor". Când e vorba de Egipt, prin „râu" (sau „Râu") se înţelege Nilul; când se spune „râurile" (sau „Nilurile") se înţeleg braţele din Delta acestuia.
4 Aceeaşi aroganţă, ca şi la regele Tirului, a omului care a început să se creadă Dumnezeu.
5 Imagine a şarpelui zburător. În T. M.: „ţi-i voi lipi de solzi".
11 Picior de om nu va trece printr-însa, şi nici picior de vită prin ea nu va trece, şi nu va fi locuită timp de patruzeci de ani.7
12 Şi pământul ei îl voi da spre pierzanie în mijlocul unei ţări pustii, iar cetăţile ei fi-vor [pustii] timp de patruzeci de ani în mijlocul cetăţilor celor pustiite; pe Egipteni îi voi risipi printre neamuri, şi prin ţări îi voi vântura.

13 Căci aşa grăieşte Domnul: După patruzeci de ani îi voi aduna pe Egipteni din neamurile prin care-au fost risipiţi
14 şi voi întoarce robimea Egiptenilor şi-i voi aşeza în ţara Patros8, în ţara din care au fost luaţi şi vor fi ei acolo un regat umil;
15 mai umil va fi decât toate regatele, şi nu se va mai înălţa deasupra neamurilor; puţini îi voi face la număr, ca să nu mai fie ei numeroşi între neamuri.
16 Şi casa lui Israel nu-şi va mai pune nădejdea în ei, aducându-le aminte de nelegiuirea din vremea când se luau după ei, şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul".
17 Şi a fost că în anul al douăzeci şi şaptelea, în ziua dintâi a primei luni,9 fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
18 „Fiul omului, Nabucodonosor, regele Babilonului, şi-a pus oştirea să slujească
6 Direcţia calamităţilor va fi de la miază-noapte la miazăzi: Migdol, la nord-estul Deltei; Siena, în sudul extrem al Egiptului, în apropierea graniţelor Etiopiei.
7 Durată paralelă cu cei patruzeci de ani ai lui Israel în pustie, după ieşirea din Egipt; durata unei generaţii.
8 „... ţara Patros": Egiptul-de-Sus, adică cel situat la sud de localitatea Memfis.
9 Martie aprilie 571.

cu muncă grea împotriva Tirului;10 fiece cap era pleşuv, fiece umăr era julit11; şi plată nu i s-a dat, şi nici oastei lui celei împotriva Tirului, nimic pentru munca cea grea cu care a slujit împotriva lui.
19 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu îi dau lui Nabucodonosor, regele Babilonului, ţara Egiptului, şi-i va lua strânsurile şi-i va prăda ce e de prădat şi-i va jefui ce e de jefuit, iar [aceasta] va fi plata pentru oştirea lui.
20 În schimbul muncii grele cu care a slujit împotriva Tirului, Eu i-am dat ţara Egiptului; aşa grăieşte Domnul Domn.
21 În ziua aceea va răsări putere pentru toată casa lui Israel; şi-n mijlocul lor îţi voi da gură deschisă, iar ei vor cunoaşte că Eu sunt Domnul".
30
(continuare)
10 E vorba de asediul Babilonului asupra Tirului, care după Iosif Flaviu a durat doisprezece ani (585-573), campanie care a cunoscut imense dificultăţi (Tirul avea faima unei cetăţi inexpugnabile) şi-n timpul căreia ostaşii nu şi-au primit plata. Septuaginta foloseşte aici verbul doulevo, care are un dublu sens: pe de-o parte, „a fi rob" (sclav), „a munci ca mercenar" (cu plată) şi, pe de alta, „a sluji", „a servi"; prin extensie: „a fi în slujba lui Dumnezeu". În acelaşi text, doulia înseamnă, pe de-o parte, „robie" (sclavaj), „muncă grea" (dar plătită) şi, pe de alta, „serviciu"; prin extensie: „slujbă adusă lui Dumnezeu". De aici, dubla conotaţie a textului: muncind din greu şi fără plată, oastea lui Nabucodonosor se afla, fără s-o ştie, în slujba lui Dumnezeu, al Cărui instrument devenise regele Babilonului.
11 Ale oştenilor ce cărau materiale grele de la distanţe mari.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, profeţeşte şi zi: Aşa grăieşte Domnul: Vai, vai, ce zi!
3 Că aproape-i ziua Domnului, ziua norului: sfârşitul neamurilor va fi.
4 Sabie veni-va asupra Egiptenilor şi tulburare va fi în Etiopia şi răniţi vor cădea în Egipt şi-i vor lua strânsura şi temeliile lui vor cădea.
5 Acolo de sabie vor cădea Perşi şi Cretani şi Lidieni şi Libieni şi toată viitura1 şi din fiii legământului Meu.2
6 Şi vor cădea proptelele Egiptului; şi va cădea trufia puterii lui de la Migdol pân' la Siena: de sabie-ntru el vor cădea, zice Domnul.
7 Şi se va pustii în mijlocul unor ţări pustiite, iar cetăţile lor [pustii vor fi] în mijlocul cetăţilor pustii;
8 şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul când voi da foc Egiptului şi când toţi cei ce-l ajută vor fi zdrobiţi.
9 În ziua aceea vor ieşi din partea Mea vestitori ce se vor grăbi să nimicească Etiopia, şi tulburare va fi printre ei în ziua Egiptului; că, iată, vine!3

10 Aşa grăieşte Domnul Domn: Prin mâna lui Nabucodonosor, regele Babilonului, voi nimici mulţimea Egiptenilor;
11 printr-a lui şi a poporului său: nimicitori trimişi de printre neamuri să nimicească ţara; sabie vor scoate asupra Egiptului şi se va umple pământul de răniţi.
1 Literal: „toţi cei amestecaţi”: oameni de neamuri diferite, veniţi în Egipt şi trăind laolaltă.
2 După toate probabilităţile, Israeliţi înrolaţi ca mercenari în armata egipteană.
3 Avertisment care anunţă iminenţa nenorocirii; vezi şi 7, 5.
1253
12 Râurile lor le voi face pustii şi pământul îl voi da în mâna celor răi4 şi nimici-voi ţara cu tot ce este-n ea5 prin mâinile străinilor. Eu, Domnul, am grăit.
13 Că aşa grăieşte Domnul Domn: Voi nimici idolii şi-i voi doborî pe maimari,6 pe mai-marii din Memfis şi pe mai-marii din ţara Egiptului şi nu vor mai fi; şi frică voi aşeza în ţara Egiptului.7
14 Şi voi nimici ţinutul Patros şi foc voi trimite peste Ţoan şi răzbunare voi face-n Diospolis8;
15 şi mânia Mi-o voi vărsa peste Sin9 tăria Egiptului şi voi nimici mulţimile din Memfis.
16 Şi foc voi trimite asupra Egiptului şi cumplit se va tulbura Saisul şi surpări vor fi în Diospolis şi ape se vor revărsa.
17 Tinerii din Iliopolis10 şi Bubasta11 de sabie vor cădea, iar femeile lor în robie vor fi duse.
18 Ziua se va întuneca în Tahpanhes12 când voi zdrobi Eu acolo sceptrele Egiptului; acolo va pieri şi trufia puterii lui; şi nor îl va acoperi şi fiicele lui
4 Stih preluat din Codex Alexandrinus.
5 Literal: „ţara şi plinirea ei”.
6 Stihurile 2 şi 3, preluate din Codex Alexandrinus.
7 Stih preluat din Codex Alexandrinus.
8 Diospolis: numele grecesc al Tebei (Diospolis = Cetatea-lui-Zeus).
9 Sin: numele ebraic al oraşului Pelusium, importantă fortăreaţă pe hotarul de nord-est al Egiptului; actualul El-Farama.
10 Iliopolis (sau Heliopolis, din grecescul Helionpolis = Cetatea-Soarelui): localitate situată la nord-est de actualul Cairo, centrul cultului lui Ra, zeul solar.
11 Bubasta: numele grecesc al localităţii Pibeset, situată în Delta Nilului.
12 Tahpanhes (sau Tafnas): cetate situată pe hotarul estic al Egiptului de Nord.
în robie vor fi duse.
19 Şi voi face judecată în Egipt şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul”.
20 Şi a fost că în anul al unsprezecelea, în prima lună, în cea de a şaptea zi a lunii13, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
21 „Fiul omului, am zdrobit braţele lui Faraon, regele Egiptului; şi, iată, el nu s-a plecat ca să fie lecuit, să i se pună faşă, să i se dea putere să apuce sabia...
22 De aceea, aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva lui Faraon, regele Egiptului, şi braţele lui cele tari le voi zdrobi şi sabia din mâna lui o voi surpa.
23 Iar pe Egipteni îi voi risipi printre neamuri, şi prin ţări îi voi vântura.
24 Şi voi întări braţele regelui Babilonului; şi sabia Mea i-o voi da lui în mână, iar el o va aduce asupra Egiptului şi va prăda ce e de prădat şi va jefui ce e de jefuit.
25 Şi voi întări braţele regelui Babilonului, iar braţele lui Faraon vor cădea; şi vor cunoaşte ei că Eu sunt Domnul, atunci când Eu voi pune sabia Mea în mâna regelui Babilonului, iar el o va întinde peste ţara Egiptului.
26 Iar pe cei din Egipt îi voi risipi printre neamuri, şi prin ţări îi voi vântura, şi toţi Egiptenii vor cunoaşte că Eu sunt Domnul”.
31
Chiparosul.
13 Martie-aprilie 587.
1254
1 Şi a fost că în anul al unsprezecelea, în luna a treia, în ziua cea dintâi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, zi către Faraon, regele Egiptului, şi poporului său:1 Cui te-ai asemănat în măreţia ta?

3 Iată Asurul2 era un chiparos3 din Liban, frumos în ramuri şi des în frunzele umbroase, înalt în statură, ajuns cu vârful până-n miezul norilor;
4 apa îl hrănea, adâncul îl creştea făcându-i râurile să curgă de jur-împrejurul rădăcinilor; pâraiele şi le trimitea la toţi copacii câmpului.
5 Statura dar i se-nălţase deasupra a tot ce-i arbore în câmp şi-n lături mult i se lăţeau lăstarii având în ei belşug de apă.
6 Şi dacă-atât i s-au lăţit lăstarii, în ramurile lui îşi făceau cuib toate păsările cerului; sub roata lui de crengi puiau toate fiarele câmpului; la umbra lui locuia mulţimea neamurilor toată.
7 Frumos era în măreţia lui prin ramurile lui nenumărate, căci rădăcinile-i erau pe lângă apă-mbelşugată.
8 Chiparoşi asemenea lui nu se aflau nici în raiul lui Dumnezeu: molizii nu-s ca ramurile lui, nici brazii n-ar putea să stea alături cu crengile lui; nici un pom în raiul lui Dumnezeu nu i s-a asemănat în frumuseţe.
1 Urmează o alegorie în care proza se îmbină cu poezia pe ritmuri deseori incerte.
2 „Asurul”: imperiul asirian, pe care profetul i-l pune lui Faraon în faţă, drept comparaţie şi avertisment.
3 Ebr.: „cedru”, folosit uneori în V. T. ca simbol al măreţiei şi puterii. Chiparosul era nu mai puţin măreţ; lemnul de chiparos era folosit în construcţiile de corăbii şi pare mai potrivit pentru trimiterea simbol la Egipt, ţară a Nilului şi Mediteranei.
9 Că tare mândru l-am făcut întru mulţimea ramurilor lui şi la mândreţea lui râvneau arborii din raiul lui Dumnezeu.
10 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Fiindcă te-ai înălţat în statură şi ţi-a ajuns vârful până-n miezul norilor (iar Eu l-am văzut în timp ce el se înălţa),
11 de aceea l-am dat în mâinile căpeteniei neamurilor,4 iar acesta îl va nimici.
12 Străini răzbunători de printre neamuri5 l-au nimicit şi l-au surpat peste munţi; căzut-au ramurile lui prin toate văile, lăstarii i s-au fărâmat în fiece câmp al pământului; din umbra lor au fugit toate popoarele neamurilor şi l-au prăvălit.
13 Întru căderea lui s-au odihnit toate păsările cerului, pe rădăcinile lui venit-au toate fiarele câmpului.
14 Pentru ca nici un copac de pe lângă apă să nu se înalţe prin propria lui statură; toţi cei hrăniţi cu apă n-au ajuns cu vârful în miezul norilor şi nu şi-au înălţat statura; căci toţi au fost daţi morţii, în adâncul pământului, în mijlocul fiilor oamenilor, al celor ce se pogoară-n groapă.
15 Aşa grăieşte Domnul Domn: În ziua-n care s-a pogorât la iad, adâncul l-a plâns; iar Eu i-am oprit râurile şi i-am mărginit belşugul apei; şi-asupra lui s-a întristat Libanul, şi toţi copacii câmpului s-au slăbit din pricina lui.
16 Neamurile s-au cutremurat de sunetul căderii lui, când Eu l-am azvârlit în iad cu cei ce se pogoară în groapă; şi toţi pomii Edenului l-au mângâiat în
4 E vorba de Nabucodonosor.
5 Aluzie la Caldei. T. M.: „Străinii, cei mai răi dintre neamuri...”.

pământ, şi tot ce-i mai ales în Liban şi tot ce e hrănit cu apă;
17 că şi ei s-au pogorât cu el în iad, la cei răniţi de sabie; iar sămânţa lui, cei ce locuiau la umbra lui, la mijlocul vieţii lor au pierit.
18 Cui te-ai asemănat? Coboară-te şi te-ncovoaie cu pomii Edenului în adâncul pământului; acolo vei zăcea, în mijlocul celor netăiaţi împrejur, laolaltă cu cei răniţi de sabie! Aşa va fi Faraon şi toată mulţimea oştirii lui, zice Domnul Domn”.
32
Plângerea asupra lui Faraon.
1 Şi a fost că în anul al doisprezecelea, în luna a douăsprezecea, în ziua cea dintâi a lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, ia-ţi pe seamă o plângere asupra lui Faraon, regele Egiptului, şi-i vei zice: Cu un leu al neamurilor te-ai asemănat şi cu balaurul din mare; cu cornul îţi împungeai râurile, cu picioarele tulburai apa şi râurile le călcai.
3 Aşa grăieşte Domnul: Asupra ta Îmi voi întinde mreaja, a neamurilor multe, şi cu undiţa Mea te

voi scoate.
4 Şi te-oi întinde pe pământ: pline vor fi câmpiile de tine, şi păsările cerului pe tine le voi aşeza şi fiarele pământului cu tine le voi sătura.
5 Şi peste munţi Eu carnea ţi-o voi arunca şi de sângele tău îi voi face sătui.
6 De scârna1 ta se va-mbăla pământul
1 Cuvânt „tare" (prohorema = „dejecţie", „excremente"), folosit numai aici în V. T.
puzderie-mprăştiată peste munţi şi văile le-oi sătura de tine.
7 Atunci când te vei stinge, Eu cerul îl voi înveli şi stelele le voi întuneca şi soarele cu nor îl voi acoperi şi luna nu-şi va da lumina.
8 Şi tot ce dă lumină-n cer deasupra ta se va întuneca, şi întuneric voi aduce-n ţara ta, grăieşte Domnul Domn.
9 Şi voi întărâta inima multor popoare atunci când te voi duce printre neamuri, într-o ţară pe care n-ai ştiut-o.
10 Şi multe neamuri se vor încrunta la tine, iar regii lor vor fi cuprinşi de spaimă când sabia Mea va flutura pe dinaintea chipurilor lor, ale celor ce-şi aşteaptă propria lor cădere din ziua căderii tale.
11 Căci aşa grăieşte Domnul: Sabia regelui Babilonului va veni asupra ta;
12 cu săbiile uriaşilor îţi voi surpa tăria şi cu nimicitori din neamurile toate; ei vor nimici trufia Egiptului, puterea lui întreagă se va sfărâma.
13 Vitele lui pe toate le voi nimici de la apa cea multă; picior de om n-o va mai tulbura şi pas de vită n-o va mai călca.
14 Apele lor atunci vor înceta să curgă, şi râurile lor nu vor mai curge ca uleiul, zice Domnul,
15 când Eu voi da Egiptul spre pieire şi când pustiu va fi pământul cu tot ce e pe el, când Eu dintr-însul îi voi risipi pe cei ce-l locuiesc şi ei vor şti atunci că Eu sunt Domnul.
16 E cânt de plângere, pe el îl vei cânta; fiicele neamurilor îl vor cânta cu jale; pentru Egipt îl vor cânta, şi pentru toată tăria din el, zice Domnul Domn".
17 Şi a fost că în anul al doisprezecelea, în prima lună, în cincisprezece ale

lunii, fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
18 „Fiul omului, jeleşte-te peste tăria Egiptului, căci pe fiicele lui moarte le vor pogorî neamurile în adâncul pământului, la cei ce se pogoară în groapă.
19 (Din apă limpede pogoară-te, şi dormi cu cei netăiaţi împrejur).2
20 Cu el vor cădea în mijlocul celor răniţi de sabie, şi-ntreaga lui tărie va adormi.
21 Şi-ţi vor zice uriaşii: Pogoară-te-n adâncul gropii!; cu cât eşti tu mai bun?
22 Acolo sunt Asur şi toţi ai lui; răniţii lui, cu toţii, acolo-au fost lăsaţi:
23 mormântul lor e în adâncul gropii; ai lui stau adunaţi în jurul mormântului său; toţi răniţii vor cădea de sabie, cei ce-au făcut ca frica de ei să cadă pe pământul vieţii.
24 Acolo este Elam, cu toată oştirea lui în jurul mormântului său, cu toţi răniţii care au căzut de sabie, laolaltă cu cei ce netăiaţi împrejur s-au pogorât în adâncul pământului şi cu cei ce-au făcut ca frica de ei să cadă pe pământul vieţii şi care şi-au primit pedeapsa împreună cu cei ce se pogoară în groapă
25 în mijlocul celor răniţi.
26 Acolo-au fost duşi Meşec, şi Tubal cu toată oştirea lui în jurul mormântului său, cu toţi răniţii lui, cu toţi cei netăiaţi împrejur, cu cei răniţi de sabie care-au făcut ca frica de ei să cadă pe pământul vieţii.
2 Acest verset lipseşte din versiunile curente ale Septuagintei şi este preluat aici (ca şi în vechile ediţii româneşti) din Codex Vaticanus. Cuvintele îi sunt adresate lui Faraon, regele unui popor care practică circumcizia şi care e sortit să zacă în adânc, laolaltă cu cei necircumcişi.
27 Ei zac laolaltă cu uriaşii care-au căzut demult, cei ce-au căzut în iad cu armele lor de război, cei ce şi-au pus săbiile lor sub cap, dar ale căror fărădelegi li se află în oase, că pe toţi i-au înfricoşat de-a lungul vieţii lor.
28 Iar tu vei zăcea laolaltă cu cei netăiaţi împrejur şi vei dormi cu cei răniţi de sabie.
29 Acolo zac Edom şi regii lui şi toţi principii Asurului, a căror tărie s-a dat înapoi de dinaintea unei răni de sabie: aceştia zac laolaltă cu cei răniţi, cu cei ce s-au pogorât în groapă.
30 Acolo sunt principii Miază-nopţii, toate căpeteniile Asurului, cei ce s-au pogorât răniţi de propria

lor frică; ei zac, netăiaţi împrejur, laolaltă cu cei răniţi de sabie, laolaltă cu tăria şi cu frica lor, ca unii ce şi-au primit pedeapsa cu cei ce se pogoară în groapă.
31 Regele Faraon îi va vedea, şi-ntru toată tăria lor se va mângâia: răniţii săbiei lui Faraon şi-ntreaga lui tărie,3 zice Domnul Domn.
32 Fiindcă Eu am făcut ca frica lui să cadă pe pământul vieţii; şi va zăcea el în mijlocul celor netăiaţi împrejur, laolaltă cu cei răniţi de sabia lui Faraon, şi toată gloata lui laolaltă cu el, zice Domnul Domn".
33
Straja profetului. Despre căderea Ierusalimului şi despre cei rămaşi în Iudeea. Profetul neînţeles de ai săi.
3 Această ultimă frază: „... răniţii săbiei..." este preluată aici (ca şi în vechile ediţii româneşti) din Codex Vaticanus.

1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, grăieşte tu către fiii poporului tău; şi le vei zice: Când Eu voi aduce sabie-ntr-o ţară, iar oamenii acelei ţări vor lua pe cineva dintre ei şi-l vor pune să le fie de strajă,
3 şi acela va vedea sabia venind peste ţară şi va suna din trâmbiţă şi-i va da semn poporului,
4 iar cel ce aude sunetul trâmbiţei va auzi cu adevărat, dar nu se va păzi, şi sabia va veni asupră-i şi-l va lua, sângele lui va fi asupra capului său.
5 De vreme ce el a auzit glasul trâmbiţei, dar nu s-a păzit, sângele lui va fi asupra sa; dar un altul, pentru că s-a păzit, şi-a mântuit sufletul.
6 Dar dacă cel ce stă de strajă va vedea sabia venind şi nu va suna din trâmbiţă şi poporul nu se va păzi şi sabia va veni şi va lua un suflet dintre ei, atunci [sufletul] acela a fost prins din pricina nelegiuirii acestuia, iar Eu voi cere sângele din mâna celui ce stă de strajă.
7 Iar tu, fiul omului, pe tine te-am pus Eu să-i fii de strajă casei lui Israel, iar tu vei auzi cuvânt din gura Mea.
8 Când Eu îi spun celui păcătos: «Cu moarte vei muri!», dar tu nu-i vei spune necredinciosului să ia aminte la calea lui, iar nelegiuitul va muri în nelegiuirea lui, atunci sângele lui din mâna ta îl voi cere.
9 Dar dacă tu îi vei grăi celui păcătos despre calea lui, anume să se-ntoarcă din ea, dar el nu se va întoarce din calea sa, atunci el în nelegiuirea lui va muri, dar tu ţi-ai mântuit sufletul.
10 Şi tu, fiul omului, spune-i casei lui Israel: Aşa grăit-aţi voi, zicând: «Rătăcirile noastre şi nelegiuirile noastre sunt deasupra noastră şi ne sfârşim în ele; cum vom putea trăi?».
11 Spune-le: Aşa grăieşte Domnul!: Viu sunt Eu; Eu nu vreau moartea păcătosului, ci să se întoarcă păcătosul din calea lui şi să fie viu. Întoarceţi-vă cu dinadinsul din calea voastră cea rea!; de ce, dar, să muriţi, o, casa lui Israel?1
12 Şi tu, fiul omului, zi către fiii poporului tău: Dreptatea celui drept nu-l va mântui în ziua-n care rătăceşte, iar nelegiuirea celui nelegiuit nu-l va poticni în ziua-n care el se-ntoarce din nelegiuirea lui, aşa cum dreptul nu se va putea mântui în ziua păcatului său.
13 Când Eu îi spun celui drept: «Tu, negreşit, vei fi viu!», dar el, încrezându-se în dreptatea lui, va săvârşi nelegiuire, atunci nici una din dreptăţile lui nu va fi pomenită: în nedreptatea lui, pe care el a săvârşit-o, în aceea va muri.
14 Iar când Eu îi voi spune celui păcătos: «Tu, negreşit, vei muri!», dar el se întoarce din păcatul său şi face judecată şi dreptate
15 şi dă zălogul înapoi şi plăteşte ce a jefuit şi umblă întru poruncile vieţii în aşa fel încât să nu facă nimic nedrept, acela negreşit va fi viu şi nu va muri;
16 nici unul din păcatele pe care el le-a făcut nu va fi pomenit; de vreme ce el a făcut judecată şi dreptate, întru acelea va fi viu.
1 Iezechiel reia principiul responsabilităţii personale. Mai mult: nu există predestinaţie; chiar şi atunci când Dumnezeu Se pronunţă asupra a ceea ce s-ar putea numi destinul unui om, libertatea omului de a face binele sau răul, de a renunţa la bine sau la rău este aceea care hotărăşte; de dragul omului, Dumnezeu acceptă să fie dezis.

17 Dar fiii poporului vor zice: «Calea Domnului nu e dreaptă!», în timp ce ei sunt aceia a căror cale

nu e dreaptă!
18 Că dacă cel drept se va abate de la dreptatea lui şi va face fărădelegi, întru acestea va muri.
19 Iar dacă cel păcătos se va abate de la nelegiuirea lui şi va face judecată şi dreptate, întru acestea va fi viu.
20 Aceasta, deci, este [calea] despre care voi aţi zis: «Calea Domnului nu este dreaptă!». Eu vă voi judeca, o, casa lui Israel, pe fiecare pentru propriile sale căi”.
21 Şi a fost că în anul al doisprezecelea de la înrobirea noastră, în luna a zecea, în cea de a cincea zi a lunii, a venit la mine unul care scăpase din Ierusalim, zicând: „Cetatea e luată!”
22 Dar mâna Domnului fusese peste mine seara, mai înainte ca el să fi venit, şi mi-a deschis gura când el a venit dimineaţa la mine; şi de-ndată ce gura mi s-a deschis, ea nu s-a mai oprit.
23 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
24 „Fiul omului, cei ce trăiesc în locurile cele pustiite din ţara lui Israel zic: «Avraam era unul când i s-a dat ţara s-o stăpânească; dar noi suntem mai mulţi: nouă ni s-a dat ţara spre stăpânire... ».
25 De aceea spune-le: Aşa grăieşte Domnul Domn: Voi, cei ce mâncaţi [carne] cu sânge şi ochii vi-i ridicaţi spre idolii voştri şi faceţi vărsare de sânge, voi oare veţi avea ţara în stăpânire?
26 Voi v-aţi încrezut în sabia voastră, voi aţi făcut urâciuni, voi aţi necinstit fiecare pe femeia aproapelui său: aşa veţi avea voi ţara în stăpânire?2
27 De aceea, spune-le: Aşa grăieşte Domnul Domn: Viu sunt Eu, că cei ce trăiesc în locurile pustiite vor cădea de sabie, cei ce se află în câmpuri deschise vor fi daţi spre mâncare fiarelor câmpului, iar pe cei ce se află în [cetăţi] întărite şi pe cei ce se află în peşteri, pe aceia cu moarte îi voi ucide.
28 Şi voi face pământul pustiu, iar semeţia tăriei lor va pieri; munţii lui Israel se vor pustii prin aceea că nimeni nu va mai fi să-i cutreiere.
29 Şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul atunci când le voi face pământul pustiu; pustiu va fi din pricina urâciunilor pe care ei le-au făcut.3
30 Iar tu, fiul omului: Fiii poporului tău sunt cei ce vorbesc de tine pe lângă ziduri şi pe la uşile caselor. Şi unul către altul vorbesc, zicând: «Să ne adunăm şi să auzim [cuvintele] care ies de la Domnul!...».
31 Şi vor veni la tine aşa cum se adună poporul şi-ţi vor sta înainte; şi cuvintele tale le vor asculta, dar de făcut nu le vor face; că-n gura lor nu-i decât minciună, iar inima lor umblă după spurcăciunile lor.
32 Şi te vei face lor ca sunetul cel dulce la auz, harpă cu strunele potrivite; ei îţi vor auzi cuvintele, dar de făcut nu le vor face.
33 Şi când va veni4 căci, iată, vine!
2 Versetele 25 şi 26 lipsesc din ediţiile curente ale Septuagintei şi sunt preluate aici (ca şi în vechile ediţii româneşti) din Codex Alexandrinus şi T. M. Accentul textului cade pe ideea că legea morală este singura care conferă legalitate.
3 În limbajul biblic, „facerea de urâciuni” înseamnă, de obicei, închinarea la idoli.
4 Textul rămâne enigmatic prin aceea că nu oferă un subiect determinat. TOB traduce liber: „Când ceea ce ai spus tu va veni...”. Oricum, în textpluteşte şi o nuanţă de ameninţare.

-, atunci vor cunoaşte că profet era în mijlocul lor”.
34
Păstorii necredincioşi ai lui Israel şi făgăduinţa Bunului Păstor.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, profeţeşte împotriva păstorilor lui Israel!; profeţeşte şi spune-le păstorilor: Aşa grăieşte Domnul Domn: O, păstori ai lui Israel!, oare se pasc 1 păstorii pe ei înşişi? Oare nu oile sunt acelea pe care păstorii le pasc?
3 Iată, voi mâncaţi laptele şi vă îmbrăcaţi cu lâna şi înjunghiaţi pe cele grase, dar pe oile Mele nu le paşteţi;
4 pe cea slabă n-aţi întărit-o, pe cea bolnavă n-aţi vindecat-o, pe cea zdrobită n-aţi legat-o-n feşi, pe cea rătăcită n-aţi întors-o, pe cea pierdută n-aţi căutat-o, iar pe cea tare aţi slăbit-o prin osteneală.
5 Şi oile Mele s-au risipit din lipsă de păstor şi au devenit mâncare fiarelor câmpului.
6 Şi oile Mele s-au risipit în fiece munte şi-n fiece deal înalt; pe faţa-ntregului pământ s-au risipit, şi nu era nimeni care să le caute şi să le întoarcă.

7 De aceea, voi, păstori, auziţi cuvântul Domnului:
1 Verbul „a paşte” are două înţelesuri: a mânca iarbă (când e vorba de un animal ierbivor) şi a hrăni cu iarbă (când e vorba de omul care-şi hrăneşte ierbivorele ducându-le la păscut). În cazul de faţă (ca şi la In 21, 17), e vorba de păstorul care-şi paşte turma.
8 Viu sunt Eu!, zice Domnul Domn: Fiindcă oile Mele au devenit o pradă, şi din lipsă de păstor s-au făcut oile Mele mâncare tuturor fiarelor câmpului, fiindcă păstorii n-au avut nici un fel de grijă pentru oile Mele, ci s-au păscut păstorii pe ei înşişi, dar oile Mele nu le-au păscut,
9 de aceea, voi, păstori, auziţi cuvântul Domnului:
10 Aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva păstorilor; şi voi cere oile Mele din mâinile lor; şi-i voi întoarce îndărăt, pentru ca ei să nu pască oile Mele, şi păstorii nu le vor mai paşte; şi-Mi voi scoate oile din gura lor, iar ele nu le vor mai fi lor de mâncare.
11 De aceea, aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu Îmi voi căuta oile şi le voi cerceta.
12 Aşa cum păstorul îşi socoteşte turma la vreme de negură şi nor, când el se află-n mijlocul oilor răzleţite, tot astfel Îmi voi căuta Eu oile Mele şi le voi mâna din fiece loc unde s-au risipit la vreme de nor şi de negură.
13 Şi le voi scoate de printre neamuri şi le voi aduna de prin ţări şi le voi duce în ţara lor şi le voi paşte în munţii lui Israel şi-n văi şi-n fiece loc locuit al pământului.
14 La păşune bună le voi paşte, în muntele cel înalt al lui Israel; şi stânele lor acolo vor fi, şi ele acolo se vor culca şi acolo se vor odihni întru desfătarea cea bună şi vor paşte păşune grasă în munţii lui Israel.
15 Eu Îmi voi paşte oile Mele şi le voi odihni, iar ele vor cunoaşte că Eu sunt Domnul aşa grăieşte Domnul Domn.

16 pe cea pierdută o voi căuta, pe cea rătăcită o voi întoarce, pe cea zdrobită o voi lega în feşi, pe cea slabă o voi întări şi pe cea tare o voi păzi; şi cu dreptate le voi paşte.
17 Cât despre voi, oile Mele, aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu voi osebi între oaie şi oaie, între berbeci şi ţapi.
18 Puţin a fost oare pentru voi că păşteaţi păşunea cea bună şi că voi, cu picioarele voastre, călcaţi rămăşiţele păşunii? şi că apa cea limpede o beaţi, iar pe cea rămasă o tulburaţi cu ale voastre picioare?
19 Aşa că oile Mele păşteau ceea ce călcaseră picioarele voastre şi beau apa tulburată de ale voastre picioare.
20 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu voi osebi între oaie tare şi oaie slabă.
21 Şi fiindcă voi împingeaţi cu umerii şi coastele voastre, şi cu coarnele voastre o împungeaţi pe cea slabă,
22 Eu Îmi voi mântui oile Mele, şi ele nu vor mai fi pradă, şi voi judeca între berbec şi berbec.
23 Şi Păstor voi ridica peste ele, şi le va paşte robul Meu David, şi El le va fi păstor.2
24 Şi Eu, Domnul, le voi fi Dumnezeu, iar David căpetenie în mijlocul lor; Eu, Domnul, am grăit.
25 Şi voi face cu David legământul de pace, iar fiarele cele rele le voi stârpi din ţară şi vor locui în pustie şi-n păduri.
26 Şi le voi aşeza împrejurul muntelui Meu; şi vă voi da ploaie, ploaie de binecuvântare.
2 Profeţie mesianică regăsită, ca împlinire, în In 10: Păstorul cel Bun, Iisus Hristos din spiţa lui David, „robul” (demnitarul) lui Dumnezeu.
27 Şi pomii câmpului îşi vor da roada, şi pământul îşi va da tăria; şi vor locui în ţara lor cu încredinţare de pace; şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, atunci când Eu le voi sfărâma jugul şi le voi scoate din mâna celor ce le-au înrobit.
28 Şi nu vor mai fi pradă neamurilor, şi fiarele pământului nu le vor mai mânca; şi vor locui fără grijă, şi nimeni nu va fi care să le sperie.
29 Şi voi face să le răsară o plantă de pace; şi nu vor mai pieri de foame pe pământ şi nu vor mai răbda ocară de la neamuri.
30 Şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, iar ele sunt poporul Meu, casa lui Israel, zice Domnul.
31 Voi sunteţi oile Mele, chiar oile turmei Mele, iar Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, zice Domnul Domn”.

35
Profeţie împotriva Idumeii.
1 Fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, întoarce-ţi faţa spre muntele Seir1 şi profeţeşte împotriva lui
3 şi spune-i: Aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva ta, munte Seir, şi-Mi voi întinde mâna asupră-ţi şi te voi face pustiu; pustiu te voi face.
4 Pustiire voi face în cetăţile tale, şi tu vei fi pustiu şi vei cunoaşte că Eu sunt Domnul.
1 Seir: masiv muntos la sud de Marea Moartă. Expresia „muntele Seir" denotă „ţara Edomului" (sau „Idumeea"), în antiteză cu „muntele lui Israel" sau „munţii lui Israel" (36, 1), care denotă ţara Israeliţilor.

5 Pentru că tu ai fost un vrăjmaş necontenit2 şi pentru că tu cu vicleşug ai şezut în faţa casei lui Israel, cu mâna vrăjmaşului purtător de sabie, la vreme de nedreptate ajunsă la culme,3
6 de aceea viu sunt Eu!, zice Domnul Domn -, de vreme ce ai păcătuit asupra sângelui,4 sângele te va urmări.
7 Şi voi da muntele Seir spre pustiire; pustiu va fi, şi voi nimici în el oameni şi vite.
8 Dealurile şi văile tale le voi umple de răniţi, şi-n toate câmpiile tale vor cădea răniţi de sabie.
9 Pustietate veşnică te voi face; cetăţile tale nu vor mai fi locuite şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul.
10 Pentru că ai zis: «Cele două neamuri şi cele două ţări vor fi ale mele, şi eu le voi stăpâni», în timp ce Domnul era acolo;
11 de aceea viu sunt Eu!, zice Domnul mă voi purta cu tine pe potriva duşmăniei tale5 şi Mă voi face cunoscut ţie atunci când te voi judeca;
12 şi vei cunoaşte că Eu sunt Domnul. Auzit-am glasul blasfemiilor6 tale atunci când tu ai vorbit de munţii lui Israel: «Sunt pustii, ni s-au dat nouă
2 Între Edom şi Israel exista o duşmănie perpetuă, a cărei obârşie se urca la strămoşul Esau, care se jurase să-l ucidă pe fratele său Iacob (Fc 27, 41), devenit Israel. Vicleni, Edomiţii (sau Idumeii) preferau să se alieze cu adversarii puternic înarmaţi ai lui Israel.
3 Literal: „la vremea nedreptăţii celei mai de pe urmă" (= când Israel se afla la mare ananghie).
4 Împotriva celor de acelaşi neam.
5 Codex Alexandrinus adaugă: „... şi pe potriva invidiei pe care ai vărsat-o în ura ta pentru ei...".
6 „blasfemie": insultă la adresa lui Dumnezeu.
spre hrană».
13 Şi tu, cu gura ta, ai spus vorbe lăudăroase împotriva Mea, iar Eu am auzit.
14 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Atunci când tot pământul se va veseli, Eu pe tine te voi face pustiu.
15 Pustiu vei fi, o, munte Seir, şi toată Idumeea; ea toată va pieri, iar tu vei cunoaşte că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor.
36
Profeţie asupra munţilor lui Israel.
1 Şi tu, fiul omului, profeţeşte despre munţii lui Israel1 şi spune-le munţilor lui Israel: Auziţi cuvântul Domnului!
2 Aşa grăieşte Domnul: Fiindcă duşmanul a zis împotriva voastră: «Aha!, vechile locuri pustii ni s-au făcut nouă spre stăpânire!»,
3 de aceea profeţeşte şi zi: Aşa grăieşte Domnul Domn: De vreme ce voi aţi fost înjosiţi şi urâţi de cei ce sunt împrejurul vostru, pentru ca să intraţi sub stăpânirea altor neamuri, şi fiindcă aţi devenit batjocură clevetitorilor şi ocară neamurilor,
4 de aceea, voi, munţi ai lui Israel, auziţi cuvântul Domnului: Aşa grăieşte Domnul către munţii şi către dealurile şi către văile şi către pâraiele şi către [locurile] pustiite şi nimicite şi către
1 „Munţii lui Israel": metaforă pentru ţara lui Israel. Adresându-se lor (vv. 2-15) şi apoi „casei" (poporului) lui Israel, Dumnezeu anunţă refacerea stării de odinioară, dar nu fără să menţioneze că Israeliţii şi-au atras răul prin propriile lor păcate.

cetăţile care-au fost părăsite şi au devenit pradă şi batjocură celorlalte neamuri de primprejur,

5 de aceea, aşa grăieşte Domnul Domn: Da, în focul mâniei Mele am grăit împotriva celorlalte
neamuri şi împotriva a toată Idumeea, pentru că ele şi-au însuşit ţara Mea ca s-o stăpânească-ntru
veselie, necinstind vieţile şi vrând s-o nimicească prin jaf,
6 de aceea, tu profeţeşte asupra ţării lui Israel şi spune-le munţilor şi dealurilor şi văilor şi codrilor:
Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu întru gelozia Mea şi-ntru mânia Mea am grăit, pentru că voi aţi
suferit ocările păgânilor.
7 De aceea, iată, Eu Îmi voi ridica mâna împotriva neamurilor dimprejurul vostru; ele îşi vor purta
propria lor ocară.
8 Dar strugurii voştri şi roadele voastre, o, munţi ai lui Israel, poporul Meu le va mânca, fiindcă el
nădăjduieşte să vină.
9 Că, iată, Eu Mă îndrept asupra voastră şi am să caut spre voi, şi veţi fi araţi şi semănaţi
10 şi-ntru voi am să-nmulţesc oameni însăşi casa lui Israel, până la unul şi cetăţile voastre vor fi
locuite, iar cele pustii vor fi zidite.
11 Oameni şi vite voi înmulţi întru voi; şi-am să vă fac să fiţi locuiţi ca la-nceputul vostru; şi binele
vi-l voi face mai mult decât pe vremuri, iar voi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul
12 Şi voi face ca-ntru voi să se nască oameni poporul Meu Israel şi ei vă vor moşteni, iar voi le veţi
fi moşie şi nu veţi mai duce lipsă de ei.
13 Aşa grăieşte Domnul Domn: Fiindcă ţi-am zis: «Tu eşti un mâncător de oameni şi ţi-ai lipsit
neamul de copiii lui»,
14 de aceea: tu nu vei mai mânca oameni şi nu-ţi vei mai lipsi neamul de copiii lui, zice Domnul
Domn.
15 Şi-mpotriva voastră nu se va mai auzi defăimarea neamurilor, iar ocara popoarelor nu o veţi mai
suferi, zice Domnul Domn”.
16 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
17 „Fiul omului, cei din casa lui Israel au locuit pe pământul lor, dar ei l-au spurcat cu purtările
lor[2]: cu idolii lor, şi cu necurăţiile lor; purtările lor au devenit în faţa Mea ca necurăţiile femeii la
scurgere.
18 Iar Eu Mi-am revărsat mânia peste ei, din pricina sângelui pe care l-au vărsat pe pământ şi din
pricina idolilor cu care l-au spurcat.[3]
19 Şi i-am risipit printre neamuri şi i-am vânturat prin ţări; după purtările lor şi după păcatul lor i-
am judecat.
20 Şi intrând ei printre neamurile la care au mers, au necinstit numele Meu cel sfânt, că se zicea
despre ei: «Aceştia sunt poporul Domnului, şi din ţara Lui au ieşit».
21 Dar Eu i-am cruţat, de dragul numelui Meu cel sfânt pe care cei din casa lui Israel l-au necinstit
printre neamurile la care au mers.
22 De aceea, spune-i casei lui Israel: Aşa grăieşte Domnul Domn: Nu de dragul vostru, o, casa lui
Israel, vă fac Eu aceasta, ci de dragul numelui Meu cel sfânt pe care voi l-aţi necinstit printre
neamurile la care aţi mers.
2 Literal: „cu calea lor” („calea” fiind denumirea generică a comportamentului moral).
3 Ultimele două fraze sunt preluate din Codex Alexandrinus.

23 Şi voi sfinţi numele Meu cel mare, pe care voi l-aţi necinstit printre neamuri, pe care în mijlocul
lor l-aţi necinstit; şi vor cunoaşte neamurile că Eu sunt Domnul zice Domnul atunci când Eu întru
voi Mă voi sfinţi în faţa ochilor lor.
24 Şi vă voi lua de printre neamuri, şi din toate ţările vă voi aduna şi vă voi aduce în propria voastră
ţară;
25 şi vă voi stropi cu apă curată şi vă veţi curăţi de toate necurăţiile voastre; şi de toţi idolii voştri vă
voi curăţi.
26 Şi vă voi da o inimă nouă, şi duh nou voi da întru voi; inima de piatră o voi lua din trupul vostru
şi vă voi da inimă de carne.
27 Duhul Meu Îl voi pune înlăuntrul vostru şi voi face ca voi să umblaţi în rânduielile Mele, iar
judecăţile Mele să le păziţi şi să le faceţi.
28 Şi veţi locui pe pământul pe care Eu l-am dat părinţilor voştri, şi-Mi veţi fi Mie popor, iar Eu vă
voi fi vouă Dumnezeu.

29 Şi vă voi mântui din toate necurăţiile voastre; şi voi chema grâul şi-l voi înmulţi şi nu voi aduce foamete asupra voastră.
30 Şi voi înmulţi roada pomilor şi roadele ţarinei, ca să nu purtaţi voi printre neamuri ocara foametei.
31 Şi vă veţi aduce aminte de purtările voastre cele rele şi de scornirile voastre idoleşti, care nu erau bune, şi veţi fi dezgustaţi în propriii voştri ochi de nelegiuirile şi spurcăciunile voastre.
32 Nu de dragul vostru voi face Eu [aceasta], zice Domnul Domn, dar [pe aceasta] s-o ştiţi: Ruşinaţi-vă şi întoarceţi-vă din căile voastre, o, casa lui Israel!
33 Aşa grăieşte Domnul Domn: În ziua-n care vă voi curăţi de toate fărădelegile voastre, voi face să fie locuite cetăţile şi să fie zidite cele pustiite;
34 atunci pământul pustiu va fi lucrat după ce mai înainte era pustiu în ochii fiecărui călător.
35 Şi se va zice: «Acest pământ pustiu a devenit ca o grădină a desfătării4; iar cetăţile goale şi pustii şi dărâmate sunt acum puternic aşezate».
36 Iar neamurile câte au mai rămas împrejurul vostru vor cunoaşte că Eu sunt Domnul: Eu am zidit [cetăţile] surpate şi Eu am răsădit [pământurile] pustiite; Eu, Domnul, am grăit, şi Eu voi face!5
37 Aşa grăieşte Domnul Domn: De data aceasta, Eu voi fi căutat de cei din casa lui Israel, ca să-i zidesc;6 îi voi înmulţi, pe ei, oamenii, ca pe oi;
38 ca pe nişte oi sfinte, ca oile Ierusalimului la sărbătorile lui;7 aşa vor fi cetăţile pustii: pline de oameni. Şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul!"
4 Aluzie la „raiul desfătării" sau „raiul din Eden" („Eden" însemnând „desfătare" vezi nota de la Fc 2, 8). Aşadar, e vorba de restaurarea stării primordiale.
5 Ceea ce Dumnezeu va face în viitor nu este altceva decât plinirea cuvintelor Lui.
6 Textual: „ca să-i fac". Verbul poieo = „a face" este cel din Facerea 1, 1: „Întru-nceput a făcut Dumnezeu cerul şi pământul". Aşadar, o nouă trimitere la restaurarea stării primordiale, ca şi cum omenirea ar fi creată din nou. Limba română foloseşte şi verbul „a zidi": a crea în mod elaborat, după un anume plan.
7 Numeroasele oi care erau aduse la templul din Ierusalim, în marile sărbători, spre a-I fi jertfite Domnului.

37
Vedenia oaselor uscate; învierea morţilor.
1 Fost-a peste mine mâna Domnului;1 şi m-a scos Domnul întru duh2 şi m-a aşezat în mijlocul câmpului3; iar acela era plin de oase omeneşti.
2 Şi m-a purtat de jur-împrejurul lor: şi, iată, erau foarte multe pe faţa câmpului, uscate de tot.
3 Şi mi-a zis: „Fiul omului, oare vor învia oasele acestea?". Iar eu am zis: „Doamne, Doamne,4 aceste [lucruri] Tu le ştii!"5
4 Şi mi-a zis: „Fiul omului, profeţeşte asupra acestor oseminte!; şi le vei spune: Voi, oase uscate, auziţi cuvântul Domnului:
5 Aşa grăieşte Domnul către oasele acestea: Iată, Eu voi aduce întru voi duh de viaţă
1 Expresia denotă reintrarea profetului în comunicare directă cu Dumnezeu, când el urmează să primească un mesaj. Vedenia asupra oaselor uscate este una din cele mai frumoase şi mai importante pagini ale Vechiului Testament. Pe lângă semnificaţia ei istorică (refacerea din împrăştiere a lui Israel şi reaşezarea lui, sub domnia unui nou David, în jurul templului), Sfinţii Părinţi ai Bisericii n-au ezitat să vadă în ea prefigurarea învierii morţilor, de la sfârşitul veacurilor, şi reaşezarea „noului Israel" sub domnia lui Iisus Hristos.
2 „...întru duh" = în stare de extaz, de răpire duhovnicească. În aceeaşi stare (en pneumati) va fi dus Sfântul Evanghelist Ioan, autorul Apocalipsei, în insula Patmos (Ap 1, 10).
3 Nu un câmp oarecare, ci acela în care profetul mai fusese dus (vezi 3, 22-23 şi 8, 4).
4 Acest al doilea „Doamne" se află în Codex Alexandrinus.
5 Ştiinţa lui Dumnezeu, în opinia profetului, acoperă nu numai o posibilă înviere a oamenilor, ci orice alt fenomen din categoria minunilor colosale.
6 şi nervi voi aduce pe voi şi carne voi pune pe voi şi piele voi întinde pe voi şi duhul Meu îl voi pune întru voi6 şi veţi învia şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul".
7 Şi am profeţit aşa cum îmi poruncise Domnul. Şi a fost că atunci când am profeţit, iată, cutremur

s-a făcut, iar oasele s-au apropiat, fiecare la încheietura lui.
8 Şi m-am uitat; şi, iată, nervi şi carne creşteau pe ele, şi piele se întindea peste ele, dar duh în ele nu era.
9 Iar El mi-a zis: „Profeţeşte-i duhului, profeţeşte, fiul omului, şi spune-i duhului: Aşa grăieşte Domnul: Vino, duhule, din cele patru vânturi,7 şi suflă asupra acestor morţi, iar ei să învie!"
10 Şi am profeţit aşa cum îmi poruncise Domnul; şi duhul a intrat într-înşii, iar ei au înviat şi au stat pe picioarele lor, mulţime multă foarte.
11 Şi a grăit Domnul către mine, zicând: „Fiul omului, oasele acestea sunt toată casa lui Israel. Ei zic: Oasele ni s-au uscat, nădejdea ne-a pierit, noi ne-am stins...
12 De aceea, profeţeşte şi zi: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu voi deschide mormintele voastre şi vă voi scoate
6 T. M.: „Şi un duh voi pune în voi" sau: „un suflu voi pune în voi", termenul ebraic putând însemna „duh", „suflu" (suflare) sau „vânt" (ca, de altfel, şi cel grecesc). Oricum, nu este vorba de Duhul Sfânt, ci de acel duh pe care omul l-a primit de la Dumnezeu când Acesta „a suflat asupra lui suflare de viaţă" şi a devenit el „întru suflet viu": (Fc 2, 7); acela la care se referea Faraon cu privire la Iosif: „Am mai găsi noi oare un om ca el, în care să fie duhul lui Dumnezeu?" (Fc 41, 38); al înţelepţilor pe care „Eu i-am umplut de duhul înţelepciunii şi al priceperii" (Iş 28, 3).
7 Expresia: „din cele patru vânturi" (folosită şi la Mt 24, 31; Ap 7, 1) introduce dimensiunea universală a învierii, întărită de finalul versetului.

afară din mormintele voastre şi vă voi duce pe pământul lui Israel8.
13 Şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul atunci când Eu voi deschide mormintele voastre ca să-l scot din morminte pe poporul Meu.
14 Şi duhul Meu îl voi pune întru voi şi veţi învia; iar Eu vă voi aşeza în ţara voastră şi veţi cunoaşte că Eu sunt Domnul; Eu am grăit, Eu o voi face!" zice Domnul.
15 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
16 „Fiul omului, ia-ţi un toiag şi scrie pe el: «Iuda şi fiii lui Israel care s-au unit cu el». Şi-ţi vei lua un al doilea toiag şi vei scrie pe el «Iosif»: toiagul lui Efraim şi al tuturor fiilor lui Israel care s-au unit cu el.
17 Şi ţi le vei împreuna prin alăturare, aşa ca ele să-ţi fie în mână legate ca un singur toiag.
18 Şi va fi că atunci când fiii poporului tău îţi vor zice: «Oare nu ne vei spune ce anume înţelegi tu prin asta?»,
19 tu le vei spune: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu voi lua neamul lui Iosif,9 cel ce se află în mâna lui Efraim, precum şi neamurile lui Israel care s-au unit cu el, şi le voi adăuga la neamul lui Iuda, iar ele vor deveni un singur toiag în mâna lui Iuda.
20 În mâna ta, sub ochii lor vor fi toiegele pe care-ai scris.
21 Şi le vei spune: Aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu îi voi lua pe toţi cei
8 Această ultimă făgăduinţă indică faptul că profeţia a fost făcută în Babilon, în faţa deportaţilor deznădăjduiţi.
9 Iosif, tatăl lui Efraim, era strămoşul celui mai puternic din triburile ce alcătuiau regatul de nord (Israel).
ai casei lui Israel din mijlocul neamurilor la care s-au dus şi-i voi aduna de printre toţi cei care-i înconjoară şi-i voi aduce pe pământul lui Israel.
22 Un singur neam îi voi face pe pământul Meu, în munţii lui Israel; şi un singur Domn va fi, al lor; şi nu vor mai fi ei două neamuri şi nici nu vor mai fi împărţiţi în două regate,
23 pentru ca să nu se mai spurce cu idolii lor şi-ntru urâciunile lor şi-ntru toate necredinţele lor;10 iar Eu îi voi mântui de toate nelegiuirile lor cu care au păcătuit, şi-i voi curăţi şi-Mi vor fi Mie popor, iar Eu le voi fi Dumnezeu.
24 Şi robul Meu David va fi Domn în mijlocul lor; şi un singur Păstor va fi al tuturor; fiindcă ei vor umbla întru poruncile Mele, iar judecăţile Mele le vor păzi şi le vor face.
25 Şi vor locui în ţara lor, pe care Eu i-am dat-o robului Meu Iacob, în care au locuit părinţii lor; şi în ea vor locui pe totdeauna, ei şi copiii lor şi copiii copiilor lor;11 iar David, robul Meu, Domn le va fi în veci.12
26 Şi voi face cu ei un legământ de pace: legământ veşnic va fi cu ei; şi pentru vecie voi pune în

mijlocul lor locaşul Meu cel sfânt.
27 Şi-ntru ei va fi locaşul Meu cel sfânt; Eu le voi fi lor Dumnezeu, iar ei Îmi vor fi Mie popor.
28 Şi vor cunoaşte neamurile că Eu sunt Domnul Care îi sfinţeşte, atunci când
10 Aceste două ultime propoziţii: cf. Codex Alexandrinus.
11 „... ei şi copiii lor şi copiii copiilor lor": cf. Codex Alexandrinus.
12 Acest „în veci" (literal: „în veac") angajează dimensiunea mesianică a profeţiei: Iisus Hristos, „fiul lui David", a cărui împărăţie „nu va avea sfârşit" (Lc 1, 33).

locaşul Meu cel sfânt va fi pe veci în mijlocul lor".
38
Profeţie despre Gog şi Magog.
1 Fost-a cuvântul Domnului către mine, zicând:
2 „Fiul omului, îndreaptă-ţi faţa spre Gog şi spre ţara lui Magog, regele [ţinuturilor] Roos şi Mosoh şi Tubal, şi profeţeşte asupra lui.1
3 Şi spune-i: Aşa grăieşte Domnul Domn: Iată, Eu sunt împotriva ta, Gog, rege peste Roos şi Mosoh şi Tubal;
4 şi te voi aduna pe tine şi toată oştirea ta, cai şi călăreţi, toţi îmbrăcaţi în platoşe, cu o mare gloată de scuturi şi de coifuri şi de săbii:
5 Perşi şi Etiopieni şi Libieni, toţi cu coifuri şi cu scuturi;
6 Gomer şi toţi ai lui; casa lui Togarma, de la capătul Miază-nopţii, cu toţi ai lui; şi multe neamuri cu tine.
7 Fii pregătit, pregăteşte-te, tu şi toată mulţimea adunată cu tine, şi-Mi vei fi Mie strajă.2
1 Capitolele 38 şi 39 cuprind o profeţie asupra lui Gog, personaj menţionat mai întâi în Nm 24, 7 drept rege foarte puternic, dar care aici, prin context şi prin toată desfăşurarea apocaliptică a evenimentelor, devine simbol al oricărei puteri ce se ridică împotriva lui Dumnezeu. Cu această dimensiune va fi reluat de către Evanghelistul Ioan în Apocalipsa, 20, 7-9 (vezi nota).
2 Ca şi în cazul lui Nabucodonosor, Gog devine instrumentul lui Dumnezeu, prin care Acesta Îşi îndeplineşte un anume plan; aceasta însă nu înseamnă că el va rămâne nepedepsit pentru nelegiuirile lui, ca unul care s-a întrecut pe sine în toată răutatea.
8 La capătul multor zile va fi el pregătit şi în anii de pe urmă va veni; şi va veni în ţara refăcută după sabie, când [poporul] se va aduna de printre multe neamuri în ţara lui Israel, cea pustiită din toate părţile; ieşiţi de printre neamuri, ei fără grijă, toţi, vor locui.
9 Şi te vei ridica precum ploaia şi vei veni precum norul ca să acoperi pământul; vei fi tu, şi-mpreună cu tine vor fi şi toţi ai tăi, precum şi neamuri multe.
10 Aşa grăieşte Domnul Domn: Şi va mai fi în ziua aceea că vorbe se vor sui în inima ta şi gânduri rele vei gândi.
11 Şi vei zice: Mă voi ridica împotriva unei ţări lepădate; voi veni asupra celor ce se odihnesc în linişte şi locuiesc în pace, toţi locuind o ţară fără nici un zid, fără zăvoare, unde nu au uşi,
12 ca să apuc, să jefuiesc şi să le iau prada, să-mi întorc mâinile împotriva ţării pustii care acum e locuită şi împotriva unui neam care s-a adunat de printre multe neamuri, împotriva celor ce şi-au agonisit moşii, locuind ei în mijlocul ţării.
13 Saba şi Dedan şi neguţătorii Calcedonului şi toate satele lor îţi vor zice: «Pentru jaf ai venit, ca să iei pradă?; şi ţi-ai strâns adunătura ca să iei argint şi aur, să iei moşii, să te umpli de prăzi?...».
14 De aceea, tu, fiul omului, profeţeşte şi spune-i lui Gog: Aşa grăieşte Domnul: Oare nu te vei ridica tu în ziua aceea când poporul Meu Israel va locui în pace
15 şi nu vei veni tu de la capătul Miază-nopţii, şi multe neamuri cu tine? toţi călări pe cai, gloată mare şi putere multă?

16 Şi asupra poporului Meu Israel te vei ridica precum un nor, ca să acoperi pământul. Şi va fi că-n zilele cele mai de pe urmă te voi aduce asupra ţării Mele, pentru ca toate neamurile să Mă cunoască atunci când Eu sub ochii lor Mă voi sfinţi întru tine.
17 Aşa grăieşte Domnul Domn către Gog: Tu eşti acela despre care am vorbit cândva, în zilele cele mai dinainte, prin mâna robilor Mei, profeţii lui Israel în chiar zilele acelea şi-n anii aceia ca să te aduc împotriva lor.

18 Şi va fi că-n ziua aceea în care Gog va veni împotriva ţării lui Israel zice Domnul Domn atunci mânia Mea
19 şi gelozia Mea se vor stârni; în focul mâniei Mele am grăit că-n ziua aceea va fi cutremur mare în ţara lui Israel;
20 de faţa Domnului se vor cutremura peştii mării şi păsările cerului şi fiarele câmpului şi toate jivinele ce se târăsc pe pământ şi toţi oamenii de pe faţa pământului; munţii se vor sparge, văile se vor afunda şi fiece zid de pe pământ se va prăbuşi.
21 Iar împotriva lui voi chema orice fel de frică zice Domnul: sabia fiecărui om va fi împotriva fratelui său.
22 Şi-l voi judeca pe el cu moarte şi cu sânge şi cu ploaie care mătură şi cu grindină; cu foc şi pucioasă voi ploua peste el şi peste toţi cei ce sunt cu el şi peste multe neamuri care sunt cu el.
23 Şi Mă vor preamări şi Mă vor sfinţi şi Mă vor slăvi; şi cunoscut voi fi în faţa multor neamuri, şi ele vor cunoaşte că Eu sunt Domnul.
39
(continuare)
1 Iar tu, fiul omului, profeţeşte împotriva lui Gog şi zi: Aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu sunt împotriva ta, Gog, rege peste Roos şi peste Mosoh şi Tubal;
2 şi te voi aduna şi te voi călăuzi şi te voi ridica de la marginea Miază-nopţii şi te voi aduce asupra munţilor lui Israel.
3 Şi-ţi voi nimici arcul din mâna ta cea stângă şi săgeţile din mâna ta cea dreaptă şi te voi prăvăli
4 peste munţii lui Israel; şi vei cădea, tu şi toţi ai tăi, iar neamurile ce ţi s-au alăturat vor fi date la mulţime de păsări, la fiece zburătoare; cât despre tine, te-am dat la toate fiarele câmpului ca să te mănânce;
5 pe faţa câmpului vei cădea, căci Eu am grăit, zice Domnul Domn.
6 Şi foc voi trimite peste Gog,1 iar insulele vor fi locuite în pace2 şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul.
7 Iar numele Meu cel sfânt va fi cunoscut în mijlocul poporului Meu Israel; şi numele Meu cel sfânt nu va mai fi pângărit, iar neamurile vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, sfânt în Israel.
8 Iată, că [aceasta] vine, şi vei cunoaşte că va fi, zice Domnul Domn: aceasta este ziua, cea în care am grăit3.
1 T. M.: „... peste Magog”.
2 Prin „insule” putem înţelege fie ostroavele din estul Mediteranei, fie, metaforic, „neamurile”, aşa cum sunt acestea definite în Fc 10, 5. T. M.: „foc voi trimite peste Magog şi printre cei ce fără grijă locuiesc în insule”.
3 Expresia se poate referi la iminenţa evenimentului anunţat, sau la faptul că el, deşi poate avea loc mai târziu, intră în existenţă din chiar clipa când Dumnezeu l-a hotărât. Ebr.: „... Aceasta este ziua despre care am grăit”.

9 Iar cei ce locuiesc cetăţile lui Israel vor ieşi şi vor face foc cu armele, cu scuturile şi cu suliţele şi cu arcurile şi cu săgeţile şi cu măciucile şi cu lăncile; şapte ani vor întreţine focul cu ele;
10 şi nu vor lua lemne din câmp, nici că le vor tăia din păduri, ci armele le vor arde cu foc; şi-i vor prăda pe cei ce i-au prădat şi-i vor jefui pe cei ce i-au jefuit, zice Domnul.
11 Şi va fi că-n ziua aceea îi voi da lui Gog un loc de renume, un mormânt în Israel, locul de îngropare al celor ce au venit la mare 4; şi vor zidi gura văii de jur-împrejur şi acolo îl vor îngropa pe Gog şi toată gloata lui; [locul acela] va fi numit atunci «locul de îngropare al lui Gog».
12 Casa lui Israel îi va îngropa, pentru ca să fie pământul curăţit pe durata a şapte luni.
13 Da, întregul popor al ţării îi va îngropa; şi le va fi loc de renume în ziua-n care Eu m-am preamărit, zice Domnul.
14 Şi vor trimite oameni care să meargă necontenit prin ţară ca să-i îngroape pe cei rămaşi la faţa pământului, să-l curăţească după trecerea a şapte luni; şi vor face cercetări;
15 şi tot cel ce cutreieră ţara şi va vedea os de om, va pune lângă el un semn, până când groparii îl vor fi îngropat în vale, în locul de îngropare al lui Gog.
16 Că şi numele cetăţii se va chema Cimitir5; şi se va curăţi pământul.
4 Ebr.: „... un loc de îngropare în Israel, valea lui Abarim, la răsărit de mare, cea care taie calea

trecătorilor...”. Text defectuos, de vreme ce Abarim nu se afla în Israel, ci în Moab (vezi Nm 21, 11; 33, 47; Dt 32, 49), în apropiere de Marea Moartă.
5 Ebr.: Hamona.
17 Iar tu, fiul omului: Aşa grăieşte Domnul Domn: Spune la toată pasărea zburătoare şi la fiarele câmpului: Adunaţi-vă şi veniţi!, de prin toate laturile dimprejur adunaţi-vă la jertfa Mea pe care Eu v-am pregătit-o în munţii lui Israel, şi carne veţi mânca şi sânge veţi bea;
18 cărnurile uriaşilor6 le veţi mânca şi sângele domnilor pământului îl veţi bea, berbeci şi viţei şi ţapi, şi toţi viţeii anume îngrăşaţi.7
19 Şi veţi mânca grăsime pe săturate şi veţi bea sânge pân' la beţie, din jertfa Mea pe care Eu am pregătit-o pentru voi.
20 La masa Mea vă veţi sătura şi de cal, şi de călăreţ, de uriaş şi de fiece războinic, zice Domnul.
21 Şi slava Mea o voi pune întru voi, şi neamurile vor vedea judecata pe care Eu am făcut-o, şi mâna Mea pe care Eu am adus-o peste ei.
22 Şi vor cunoaşte cei din casa lui Israel că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, din ziua de astăzi şi de azi înainte.
23 Şi toate neamurile vor şti că toţi cei din casa lui Israel au fost robiţi din pricina păcatelor lor, că s-au lepădat de Mine, iar Eu Mi-am întors faţa de la ei şi i-am dat în mâinile vrăjmaşilor lor, şi toţi au căzut de sabie.
24 După necurăţiile lor şi după nelegiuirile lor m-am purtat cu ei, şi de la ei faţa Mi-am întors-o.
25 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Acum voi întoarce robimea lui Iacob şi
6 „Uriaşi”: războinici de statură înaltă (dar şi imagine sugestivă a belşugului de carne).
7 Ebr.: „... toţi îngrăşaţi în Vasan”. Vasanul era un platou cu iarbă bogată, la est de Iordan, vestit pentru calitatea animalelor ce se hrăneau pe el.

voi milui casa lui Israel, şi gelos voi fi de dragul numelui Meu cel sfânt.8
26 Ei îşi vor purta ocara şi nedreptatea pe care le-au făcut la vremea când îşi locuiau în pace ţara, dar nimeni nu va fi care să-i înfricoşeze
27 atunci când Eu îi voi întoarce de printre neamuri şi-i voi aduna de prin ţările neamurilor; şi Mă voi sfinţi întru ei înaintea neamurilor.
28 Şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, atunci când Eu Mă voi fi arătat lor printre neamuri.
29 Şi faţa nu Mi-o voi mai întoarce de la ei, de vreme ce mânia Mi-am vărsat-o peste casa lui Israel, zice Domnul”.
40
Vedenia asupra templului ce va să fie.
1 Şi a fost că în cel de al douăzeci şi cincilea an de la înrobirea noastră, în luna cea dintâi, în zece ale lunii, în cel de al paisprezecelea an de la luarea cetăţii,1 în ziua aceea fost-a peste mine mâna Domnului şi m-a dus
2 într-o vedenie a lui Dumnezeu în ţara lui Israel; şi m-a pus pe un munte foarte înalt, iar peste el era ca şi cum ar fi fost clădirea unei cetăţi văzute din faţă.
3 Şi m-a adus acolo; şi, iată, un bărbat; înfăţişarea lui era ca o înfăţişare de aramă strălucitoare; în mâna lui era o sfoară de zidar şi o prăjină de măsurat; şi sta în poartă.
8 Clasica gelozie a lui Iahve faţă de orice trădare a lui Israel în favoarea idolatriei.
1 573 î. H.
4 Şi mi-a zis bărbatul: „Uită-te cu ochii tăi, fiul omului, la cel pe care l-ai văzut, şi auzi cu urechile tale şi pune-ţi în inimă toate lucrurile pe care Eu ţi le arăt; fiindcă tu ai intrat aici pentru ca Eu să-ţi pot arăta, iar tu îi vei arăta casei lui Israel toate lucrurile pe care le vezi”.2
5 Şi, iată, un zid de jur-împrejurul casei, pe dinafară; iar în mâna bărbatului, o prăjină3 a cărei măsură era de şase coţi socotind cotul cu palmă cu tot; şi a măsurat zidul din faţă: lăţimea era de o prăjină, iar lungimea lui era tot de o prăjină.
6 Apoi a mers la poarta care cată spre răsărit, cea cu şapte trepte, şi a măsurat de-a latul pridvorul porţii şi l-a găsit de o prăjină.
7 Lungimea camerei era de o prăjină, şi tot de o prăjină îi era lăţimea; iar tinda dintre camere era de şase coţi; lărgimea celei de a doua camere era de o prăjină, şi tot de o prăjină îi era lungimea; iar

tinda era de cinci coţi.
8 A treia cameră era de o prăjină în lungime şi tot de o prăjină în lăţime.
9 Pridvorul portalului lângă tinda porţii era de opt coţi; stâlpii, de doi coţi; iar pridvorul porţii era pe dinlăuntru.
10 Camerele [de pază] de la poarta din faţă erau trei de-o parte şi trei
2 Lungile şi minuţioasele descrieri ale viitorului templu, desfăşurate pe spaţiul a mai mult de trei capitole (40, 1 - 43, 12) nu alcătuiesc nici pe departe un documentar (precum cele din cărţile lui Moise), ci se constituie într-o suită nu întotdeauna uşor accesibilă de simboluri menite să ateste transcendenţa lui Dumnezeu într-un locaş pur, slujit de preoţi desăvârşiţi şi cercetat de fiii credincioşi ai lui Israel.
3 Textual: „o trestie” (folosită de zidari pentru măsurători).

de cealaltă, şi toate aveau aceeaşi măsură; aceeaşi măsură aveau stâlpii din amândouă laturile.
11 Şi a măsurat deschizătura porţii: zece coţi; iar lărgimea portalului era de treisprezece coţi.
12 Prispa din faţa camerelor de pază era îngustată la un cot în partea de dincoace, ca şi în partea de dincolo; iar fiecare cameră avea câte şase coţi dincoace şi câte şase dincolo.
13 Apoi el a măsurat poarta, de la peretele unei camere până la peretele celeilalte: lăţimea era de douăzeci şi cinci de coţi; o uşă era faţă-n faţă cu cealaltă.
14 Douăzeci de coţi erau între pridvorul porţii de dinafară şi odăile dimprejurul ei;
15 şi cincizeci de coţi erau între pridvorul porţii de dinafară şi pridvorul porţii de dinlăuntru.
16 Camerele de pază aveau ferestre ascunse; ferestre de acest fel se aflau şi la pridvoarele de dinlăuntrul porţii, de jur-împrejur; iar pe stâlpi erau [săpate] ramuri de finic, de-o parte şi de alta.
17 Apoi el m-a dus în curtea interioară; şi, iată, acolo erau camere; iar de jur-împrejurul curţii erau colonade; în faţa şirului de coloane erau treizeci de camere.
18 Porticele erau înapoia porţilor; potrivit lungimii porţilor, aceasta era colonada cea mai joasă.
19 Şi a măsurat lăţimea curţii, de la prispa porţii interioare până la prispa porţii cu faţa în afară: o sută de coţi de la poarta ce cată spre răsărit. Şi m-a dus apoi spre miază-noapte;
20 şi, iată, era o poartă ce căta spre miază-noapte, care se ţinea de curtea exterioară; şi a măsurat [clădirea porţii] în lung şi-n lat.
21 Camerele erau trei pe-o latură şi trei pe alta; peste tot, stâlpi şi pridvoare şi finici; ele erau potrivite cu măsura porţii ce da spre răsărit; lungimea acolo era de cincizeci de coţi, iar lăţimea era de douăzeci şi cinci de coţi.
22 Ferestrele, prispele şi finicii ei erau ca şi la poarta ce căta spre răsărit; la ele se ajungea urcând şapte trepte; iar prispele cătau înlăuntru.
23 În curtea interioară era o poartă ce căta spre poarta dinspre miază-noapte, în felul porţii ce căta spre răsărit; el a măsurat curtea, de la o poartă la cealaltă: o sută de coţi.
24 Şi m-a dus în latura de miazăzi: şi, iată, o poartă cătând spre miazăzi. Şi a măsurat-o: camerele şi stâlpii şi pridvoarele aveau aceeaşi măsură.
25 Ferestrele şi pridvoarele ei de jur-împrejur erau la fel cu ferestrele şi pridvoarele de la celelalte porţi: lungimea era de cincizeci de coţi, iar lăţimea era de douăzeci şi cinci de coţi.
26 Şapte trepte erau acolo, şi pridvoare pe dinlăuntru; stâlpii erau împodobiţi cu finici, câte unul pe fiecare latură.
27 Şi era o poartă faţă-n faţă cu poarta curţii interioare dinspre miazăzi; el a măsurat curtea, de la o poartă până la cealaltă: o sută de coţi în lăţime, la capătul dinspre miazăzi.
28 Şi m-a dus în curtea interioară a porţii de miazăzi; şi a măsurat poarta şi a găsit aceeaşi măsură;
29 iar camerele şi stâlpii
30 şi pridvoarele, aceleaşi măsuri; se aflau acolo ferestre, şi pridvoare de jur-împrejur; lungimea îi era de cincizeci

de coţi, iar lăţimea de douăzeci şi cinci de coţi
31 de la pridvor până la curtea exterioară; pe stâlpi erau arbori de finic; erau acolo şi opt trepte.
32 Şi m-a dus la poarta ce căta spre răsărit; şi a găsit aceleaşi măsuri ca şi la celelalte;
33 şi camerele, şi stâlpii şi pridvoarele aveau aceleaşi măsuri; se aflau acolo ferestre, precum şi pridvoare de jur-împrejur; lungimea ei era de cincizeci de coţi, iar lăţimea îi era de douăzeci şi cinci

de coţi.
34 Pridvoare se deschideau spre curtea interioară; şi arbori de finic pe stâlpi, anume pe ambele laturi; ea avea opt trepte.
35 Şi m-a dus la poarta de miază-noapte; şi a găsit aceleaşi măsuri ca şi la celelalte;
36 şi camerele, şi stâlpii, şi pridvoarele; ferestre avea de jur-împrejur, şi pridvoare; lungimea ei era de cincizeci de coţi, iar lăţimea îi era de douăzeci şi cinci de coţi.
37 Pridvoarele i se deschideau spre curtea interioară; pe stâlpi se aflau arbori de finic, anume pe ambele laturi; ea avea opt trepte.
38 Camerele ei şi portalurile şi pridvoarele celei de a doua porţi aveau băi pentru jertfe: acolo vor spăla arderea-de-tot;
39 iar în pridvorul porţii se aflau două mese într-o latură şi două mese în cealaltă; acolo se tăiau jertfele pentru păcat şi jertfele pentru neştiinţă.
40 Îndărătul băii pentru ardere-de-tot, la partea dinspre miază-noapte, spre răsărit, se aflau două mese, iar înapoia pridvorului porţii, alte două mese.
41 Erau deci patru mese pe o latură şi patru pe cealaltă, în spatele porţii; pe ele tăiau jertfele care erau aduse în faţa celor opt mese de jertfă.
42 Şi erau patru mese de piatră cioplită, pentru arderile-de-tot, late de un cot şi jumătate, lungi de un cot şi jumătate şi înalte de un cot; pe ele se puneau uneltele cu care înjunghiau arderile-de-tot şi celelalte jertfe.
43 De jur-împrejur, pe margini, aveau câte un brâu de piatră cioplită, înalt de un lat de palmă; iar deasupra meselor se afla un acoperământ care să le ocrotească de umezeală şi căldură.
44 Apoi m-a dus în curtea interioară; şi, iată, în curtea interioară se aflau două camere, una în spatele porţii ce căta spre miază-noapte, cu faţa spre miazăzi, şi una în spatele porţii de miazăzi, dar cu faţa spre miază-noapte.
45 Şi mi-a zis: „Această cameră, cu faţa spre miazăzi, este pentru preoţii îndatoraţi cu paza templului;
46 iar camera cu faţa spre miază-noapte e pentru preoţii îndatoraţi cu slujba la altar; ei sunt fiii lui Ţadoc, cei din neamul lui Levi care se apropie de Domnul ca să-I slujească”.
47 Apoi el a măsurat curtea, a cărei lungime era de o sută de coţi şi a cărei lăţime era tot de o sută de coţi, pe toate cele patru laturi ale ei; iar în faţa templului, altarul.
48 Şi m-a mai dus în pridvorul templului; şi a măsurat stâlpii pridvorului; lăţimea era de cinci coţi într-o parte şi de cinci coţi în cealaltă; lăţimea uşii era de paisprezece coţi, iar canaturile uşii pridvorului aveau trei coţi într-o parte şi trei coţi în cealaltă.
49 Lungimea pridvorului era de douăzeci

de coţi, iar lăţimea avea doisprezece coţi. La el se mergea pe o scară cu zece trepte. Iar pridvorul avea stâlpi, câte unul de fiecare parte.
41
Templul.
1 Şi m-a dus în templu; şi a măsurat pridvorul: şase coţi lăţime într-o latură şi şase coţi în cealaltă.
2 Iar lărgimea portalului era de zece coţi; canaturile porţii erau de cinci coţi într-o parte şi de cinci coţi în cealaltă. Şi i-a măsurat lungimea: patruzeci de coţi; şi lăţimea: douăzeci de coţi.
3 Şi m-a dus în curtea interioară; şi a măsurat stâlpul uşii: doi coţi; uşa: şase coţi; canaturile uşii: şapte coţi deo parte şi şapte coţi de cealaltă.
4 Şi a măsurat lungimea uşilor: patruzeci de coţi; iar lăţimea: douăzeci de coţi, în partea de dinainte a templului. Şi mi-a zis: „Aceasta e sfânta-sfintelor”.
5 Şi a măsurat peretele casei: şase coţi; şi lărgimea fiecărei odăi lăturalnice: patru coţi, de jur-împrejur.
6 Odăile lăturalnice un rând de odăi peste alt rând de odăi erau de două ori câte treizeci şi trei; şi era o anume depărtare în peretele casei, spre odăile lăturalnice, de jur-împrejur, aşa încât cei ce le aveau în grijă să vadă că ele nu se atingeau de pereţii casei.
7 Lărgimea odăii lăturalnice de deasupra [era socotită] pe potriva ieşiturii peretelui spre partea de sus, de jur-împrejurul casei, aşa ca ea să poată fi lărgită deasupra şi să se poată merge de la cele de jos spre cele de sus şi de la cele din mijloc spre catul al treilea.

8 Înălţimea casei, de jur-împrejur: fiece depărtare dintre camerele lăturalnice era egală cu o prăjină de şase coţi;
9 lărgimea peretelui fiecărei odăi lăturalnice, pe dinafară, era de cinci coţi; iar golurile ce fuseseră lăsate între odăile lăturalnice ale casei
10 şi-ntre odăile propriu-zise aveau o lăţime de douăzeci de coţi, de jur-împrejurul casei.
11 Şi uşile odăilor erau cu faţa spre golul lăsat de o uşă ce căta spre miază-noapte era şi o uşă ce căta spre miazăzi; iar lărgimea luminii celeilalte era de cinci coţi, de jur-împrejur.
12 Peretele despărţitor ce se afla în faţa golului lăsat, oarecum spre apus, era lat de şaptezeci de coţi; lăţimea peretelui despărţitor era de cinci coţi, de jur-împrejur, iar lărgimea îi era de nouăzeci.
13 Şi a măsurat în faţa casei o lungime de o sută de coţi; iar golurile lăsate şi despărţitura şi pereţii de acolo aveau o lungime de o sută de coţi.
14 Lărgimea din faţa casei şi golurile rămase dinaintea ei erau de o sută de coţi.
15 Şi a măsurat lungimea despărţiturii din faţa golului lăsat de părţile de dinapoi ale casei, precum şi golurile lăsate într-o parte şi în alta: o sută de coţi în lungime; iar templul şi unghiurile şi pridvorul exterior erau căptuşite, în partea de jos, cu scânduri de lemn.
16 Iar ferestrele erau zăbrelite, luminând de jur-împrejur spre cele trei caturi, ca să se poată vedea prin ele. Casa şi cele ce se ţineau de ea erau
1273
toate căptuşite cu scânduri de jur-împrejur; tot aşa era duşumeaua şi de la duşumea până la ferestre; iar ferestrele se deschideau în trei feluri, ca să se poată privi prin ele.
17 Şi aproape de-a lungul întregului drum spre partea de dinlăuntru, şi aproape de partea de dinafară, şi pe toţi pereţii de jur-împrejur, atât pe dinlăuntru, cât şi pe dinafară
18 erau săpaţi heruvimi şi arbori de finic, câte un arbore de finic între doi heruvimi; şi fiecare heruvim avea două feţe.
19 Faţă de om spre arborele de finic, deo parte şi de alta, şi faţă de leu spre următorul arbore de finic, de-o parte şi de alta; aşa avea casa săpături pe tot împrejurul.
20 Heruvimi şi arbori de finic erau săpaţi de la duşumea pân' la tavan.
21 Locul cel sfânt şi templul se deschideau pe patru laturi; în faţa locurilor sfinte, înfăţişarea era ca şi cum ai fi văzut
22 un jertfelnic de lemn; înălţimeaîi era de trei coţi; lungimea de doi coţi; iar lăţimea, de doi coţi; şi avea coarne; iar temelia şi laturile îi erau de lemn. Şi el mi-a zis: „Aceasta este masa, cea de dinaintea feţei Domnului".
23 Templul avea două uşi; sfânta-sfintelor avea două uşi;
24 iar între acele două uşi se aflau câte două canaturi, de amândouă părţile, care se deschideau una către alta, că două canaturi erau la una şi două la cealaltă.
25 Iar peste ele erau săpături; şi heruvimi pe pereţii templului, şi arbori de finic pe potriva săpăturilor în lemn din sfânta; iar în faţa pridvorului exterior era o pardoseală de lemn.
26 Şi erau ferestre ascunse; şi a măsurat el, dintr-o latură în alta, spre acoperişul pridvorului; şi odăile laterale ale casei erau căptuşite cu scânduri.
42
Templul (continuare).
1 Şi m-a dus în curtea exterioară dinspre răsărit, în faţa porţii ce cată spre miază-noapte. Şi m-a dus înlăuntru; şi, iată, cinci camere lângă spaţiul rămas liber şi în apropiere de zidul despărţitor dinspre miază-noapte:
2 o sută de coţi lungimea spre miază-noapte, iar lăţimea, cincizeci,
3 cu podoabe săpate ca şi la porţile curţii interioare şi ca la stâlpii împrejmuitori ai curţii exterioare, cu portice pe trei rânduri, aşezate faţă-n faţă.
4 În faţa camerelor era un loc de trecere, având zece coţi în lăţime şi întocmai o sută în lungime; uşile lor erau cu faţa spre miază-noapte.
5 Locurile de trecere de deasupra erau făcute în acelaşi fel; că stâlpii de deasupra îi întreceau pe cei de jos, lăsând astfel un spaţiu între ei; aşa erau cele două portice.
6 Erau şi foişoare, pe trei rânduri, dar ele nu aveau stâlpi asemenea celor de afară; de aceea ei se ridicau din cei pe care-i aveau dedesubt, iar cei din mijloc se ridicau din pământ.
7 Lumina venea din afară, aşa cum era la camerele curţii exterioare, cătând spre faţa camerelor

dinspre miază-noapte; lungimea lor era de cincizeci de coţi.
1274
8 Că lungimea camerelor ce cătau spre curtea exterioară era de cincizeci de coţi, acestea erau cele ce se aflau faţă-n faţă; peste tot, o sută de coţi.
9 Camerele de la intrarea dinspre răsărit aveau uşi, pentru ca în ele să se poată intra din curtea exterioară
10 prin deschizătura de la intrare a locului de trecere: cea dinspre miazăzi spre miazăzi, spre golul lăsat anume şi spre zidul despărţitor; şi aşa erau camerele.
11 Iar locul de trecere se afla în faţa lor, potrivit cu măsurile camerelor ce cătau spre miază-noapte, potrivit adică cu lungimea lor şi cu lăţimea lor şi cu toate deschiderile lor şi cu intrările lor şi cu luminile lor şi cu uşile lor.
12 [Aşa erau măsurile] camerelor dinspre miazăzi; şi pe potriva uşilor de la intrarea locului de trecere, ca lumina unei despărţituri de o prăjină, ca să se intre în ele dinspre răsărit.
13 Şi mi-a zis: „Camerele dinspre miază-noapte şi cele dinspre miazăzi, în faţa zidului despărţitor, acestea sunt camerele sfintei, în care preoţii, fiii lui Ţadoc, cei ce se apropie de Domnul, vor mânca ceea ce e mai sfânt [între jertfe]; acolo vor pune jertfele cele mai sfinte şi prinosul de carne şi jertfele pentru păcat şi jertfele pentru neştiinţă; fiindcă locul e sfânt.
14 Nimeni în afară de preoţi nu va intra acolo, şi nici nu va ieşi din locul cel sfânt în curtea exterioară, pentru ca aceia care se apropie [de Mine] să fie pururea sfinţi; şi nici să se atingă cineva de veşmintele în care ei slujesc, fiindcă sunt sfinte; iar ei ori de câte ori vor veni în atingere cu poporul, vor fi îmbrăcaţi cu alte haine”.
15 Şi după ce s-a terminat măsurătoarea casei pe dinlăuntru, m-a scos pe calea porţii ce cată spre răsărit şi a măsurat planul casei, de jur-împrejur, aşa cum trebuie.
16 Şi a stat în spatele porţii ce cată spre răsărit şi a măsurat cu prăjina cinci sute de coţi.
17 şi s-a întors către miază-noapte şi a măsurat cu prăjina o sută de coţi în faţa laturii dinspre miază-noapte.
18 şi s-a întors către apus şi a măsurat cu prăjina cinci sute de coţi înspre faţa mării.
19 şi s-a întors către miazăzi şi a măsurat cu prăjina cinci sute de coţi înspre faţa miazăzilei.
20 În patru laturi [a măsurat] cu aceeaşi prăjină; şi a însemnat casa şi rotundul părţilor ei, de jur-împrejur; cinci sute [de coţi] spre răsărit, cu o lărgime de cinci sute de coţi, ca să facă o despărţitură între locul cel sfânt şi zidul de dinafară, aşa cum cerea rânduiala casei.
43
Vedenia slavei Domnului.
1 Şi m-a dus la poarta ce cată spre răsărit şi m-a scos afară.
2 Şi iată, slava Dumnezeului lui Israel venea pe calea cea dinspre răsărit; şi glasul oştirii [cereşti] era ca glasul de două ori mai puternic al unor mulţimi; iar pământul strălucea ca o lumină de slavă, de jur-împrejur.
3 Vedenia pe care am văzut-o era ca vedenia pe care o avusesem când am intrat
1275
să ung cetatea1; iar vedenia carului pe care l-am văzut era ca vedenia pe care am avut-o la râul Chebar; şi am căzut cu faţa la pământ.
4 Şi slava Domnului a intrat în casă, pe calea porţii ce cată spre răsărit.
5 Şi Duhul m-a ridicat şi m-a dus în curtea cea dinlăuntru; şi, iată, casa era plină de slava Domnului.
6 Şi am stat; şi, iată, un glas din casă grăind către mine; şi un bărbat şedea lângă mine;
7 şi mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut locul tronului Meu şi locul urmei picioarelor Mele, unde numele Meu pe veci va locui în mijlocul casei lui Israel; iar cei din casa lui Israel nu vor mai pângări numele Meu cel sfânt nici ei şi nici mai-marii lor prin desfrânarea lor sau prin omorurile mai-marilor în mijlocul lor,
8 atunci când tinda Mea o puneau în tinda lor şi pragurile Mele lângă pragurile lor, când peretele Meu îl făceau ca şi cum ar fi fost o împreunare între ei şi Mine,2 când ei pângăreau numele Meu cel sfânt cu nelegiuirile pe care le făceau şi când întru mânia Mea i-am zdrobit, chiar cu ucidere.
9 Şi acum, să lepede de la Mine desfrânarea lor şi omorurile mai-marilor lor, iar Eu în veci voi locui în mijlocul lor.
10 Şi tu, fiul omului, arată-i casei lui Israel casa, pentru ca ei să poată pune

1 T. M.: „... când El a venit să distrugă cetatea”, cu trimitere la capitolele 9 şi 10, în care însă Dumnezeu Se arată crunt şi necruţător. Aluzia se poate referi la o prezenţă neconsemnată.
2 Nelegiuitul creează confuzii deliberate prin aceea că, pe de o parte, profanează sacrul şi, pe de alta, îi conferă nelegiuirii o aparenţă de sacralitate.
capăt păcatelor lor; [arată-i] înfăţişarea şi rânduiala.
11 Ei îşi vor purta pedeapsa pentru toate lucrurile pe care le-au făcut; iar tu vei descrie casa şi ieşirile ei şi fiinţarea3 ei şi toate rânduielile ei; şi-i vei face să cunoască toate legiuirile ei, pe care să le descrii în faţa lor; şi ei îmi vor păzi toate poruncile şi toate dreptarele, şi le vor face.
12 Şi planul casei îl vei arăta pe vârful muntelui; toate marginile ei, de jur-împrejur, sunt întru totul sfinte; aceasta este legea casei4.
13 Şi acestea sunt măsurile jertfelnicului, în coţi de câte un cot şi o palmă: golul dinlăuntru, înalt de un cot; lărgimea, de un cot; dunga de pe margine, de jur-împrejur, de o palmă. Şi aceasta va fi înălţimea jertfelnicului
14 de la fundul şi obârşia părţii scobite la masa cea mare a curăţirii:5 de jos, doi coţi; lărgimea, de un cot; de la masa cea mică a curăţirii până la masa cea mare a curăţirii, patru coţi; iar lărgimea, de un cot.
15 Jertfelnicul6, de patru coţi; de la jertfelnic până deasupra coarnelor, un cot.
16 Altarul va avea doisprezece coţi în lungime şi doisprezece în lăţime, din toate laturile fiind în patru muchii.
3 Hypostasis = „substanţa” (elementele din care e făcută).
4 Ultima propoziţie, preluată din Codex Vaticanus; conformă cu T. M.
5 „Masa curăţirii” traduce cuvântul ilasterion: la început, acoperământul de deasupra chivotului legii (vezi Iş 25, 17 şi nota); mai târziu, masă pe care preotul aducea jertfele de curăţire, sens în care îl va folosi Pavel (vezi Rm 3, 25 şi nota).
6 Textual: „arielul”. Ebraicul ariel (sau arel) înseamnă „muntele lui Dumnezeu”. Nume simbolic pe care Iezechiel îl dă altarului de jertfă (numai aici şi în versetul următor).

17 Masa curăţirii, paisprezece coţi în lungime şi paisprezece în lăţime, în cele patru laturi ale ei. Dunga lui, de jur-împrejur, de o jumătate de cot; iar rama dimprejurul lui, de un cot; treptele lui vor fi cătând spre răsărit”.
18 Şi mi-a zis: „Fiul omului, aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Acestea sunt rânduielile jertfelnicului în ziua în care va fi el făcut să se aducă deasupră-i arderi-de-tot şi deasupră-i să se verse sânge.
19 Şi le vei da preoţilor, leviţilor din spiţa lui Ţadoc, cei ce se apropie de Mine zice Domnul Dumnezeu ca să-mi slujească, un viţel de vacă pentru [jertfă de] păcat.
20 Ei vor lua din sângele lui şi-l vor pune pe cele patru coarne ale jertfelnicului şi pe cele patru colţuri ale mesei de curăţire şi pe vatră de jur-împrejur; şi-l vor face loc de ispăşire.
21 Şi vor lua viţelul prinos-pentru-păcat; acesta va fi mistuit de foc în locul osebit al casei, în afara locului sfânt.
22 Iar în ziua următoare vor lua doi iezi de capră, fără nici o meteahnă, ca prinos pentru păcat, şi vor curăţi jertfelnicul şi-l vor face loc de ispăşire aşa cum au făcut cu viţelul.
23 Şi după ce au săvârşit ispăşirea, vor aduce un viţel din cireadă, fără nici o meteahnă, şi un berbec din turmă, fără nici o meteahnă.
24 Şi le veţi aduce ca dar înaintea lui Dumnezeu; preoţii le vor presăra cu sare şi I le vor aduce Domnului ca arderi-de-tot.
25 Timp de şapte zile vor aduce zilnic câte un ied pentru păcat şi un viţel din cireadă şi un berbec din turmă, [toţi] fără nici o meteahnă; aşa vor face timp de şapte zile
26 şi vor face jertfelnicul loc de ispăşire şi-l vor curăţi şi se vor sfinţi7.
27 Şi va fi că în ziua a opta, şi de atunci înainte, preoţii vor aduce pe jertfelnic jertfele voastre arderi-de-tot şi pe cele de mântuire, iar Eu vă voi primi, zice Domnul”.
44
Rânduiala şi portul preoţilor.
1 Atunci m-a adus îndărăt pe calea exterioară a porţii templului, cea care cată spre răsărit; iar aceasta era încuiată.

2 Şi mi-a zis Domnul: „Uşa aceasta va fi încuiată; ea nu se va deschide şi nimeni nu va trece prin ea;
3 căci Domnul, Dumnezeul lui Israel, va intra printr-însa, şi ea va fi încuiată.1 Cât despre principe, el va şedea în faţa ei să mănânce pâine înaintea Domnului; pe calea pridvorului porţii va intra, şi pe ea va ieşi”.
4 Şi m-a dus pe calea porţii ce cată spre miază-noapte, în faţa casei. Şi m-am uitat, şi, iată, casa era plină de slava Domnului; iar eu am căzut cu faţa la pământ.
5 Şi mi-a zis Domnul: „Fiul omului, pune-ţi la inimă şi vezi cu ochii tăi şi auzi cu urechile tale tot ceea ce Eu îţi spun ţie, potrivit cu toate poruncile casei Domnului şi cu toate rânduielile ei;
7 Literal: „şi-şi vor umple mâinile” (de darul sfinţeniei).
1 Profeţie mesianică: Sfânta Fecioară Maria Îl va naşte pe Fiul lui Dumnezeu, continuând să rămână fecioară.

şi inima ţi-o vei pune la intrarea casei, pe potriva tuturor ieşirilor ei, întru toate lucrurile cele sfinte.
6 Şi vei grăi către casa cea răzvrătită către casa lui Israel: Aşa grăieşte Domnul: Destul vă fie vouă, o, casa lui Israel, toate fărădelegile [pe care le-aţi săvârşit],
7 că aţi adus înlăuntru fii de neam străin, netăiaţi împrejur la inimă şi netăiaţi împrejur la trup,2 ca să fie ei întru lucrurile Mele cele sfinte şi să le pângărească atunci când Mi-aţi adus ca prinos pâinea Mea3, carne şi sânge; şi Mi-aţi călcat legământul cu toate fărădelegile voastre
8 şi n-aţi avut grijă să rânduiţi pază întru lucrurile Mele cele sfinte.
9 De aceea, aşa grăieşte Domnul Dumnezeu: Nici un fiu de neam străin, netăiat împrejur la inimă şi netăiat împrejur la trup, nu va intra în locaşul Meu cel sfânt, nimeni din toţi fiii de neam străin ce se află în mijlocul casei lui Israel.
10 Dar şi leviţii care s-au îndepărtat de Mine atunci când [fiii lui] Israel rătăceau după scornirile minţii lor4, şi ei îşi vor purta nedreptatea lor5.
11 Ei însă vor fi slujind în sfântul Meu locaş, portari la porţile casei şi slujind casa; ei vor înjunghia jertfele şi arderile-de-tot pentru popor, şi ei vor sta înaintea poporului spre a-i sluji.
12 Pentru că ei le-au slujit înaintea idolilor
2 E vorba de Natinei (menţionaţi în Cartea lui Ezdra 2, 43, 58, 70), originari din Gabaon, pe care Iosua Navi i-a rânduit să taie lemne şi să care apă pentru templu (Ios 9, 27).
3 „... Mea”, cf. Codex Alexandrinus.
4 „scornirile minţii lor”: zeii păgâni; idolii, rod al imaginaţiei.
5 Nedreptatea cu toate consecinţele ei.
lor şi i-au devenit casei lui Israel pedeapsă pentru nedreptate, de aceea Eu Mi-am ridicat mâna împotriva lor zice Domnul Dumnezeu şi astfel îşi vor primi nedreptatea lor.
13 Şi nu se vor apropia de Mine să-mi slujească preoţeşte, nici nu se vor apropia de lucrurile cele sfinte ale fiilor lui Israel, şi nici de sfintele Mele cele sfinte, şi-şi vor purta ocara pentru rătăcirea în care s-au rătăcit.
14 Şi-i vor aduce să poarte grijă de casă, în toate cele ce sunt în slujba ei şi-n toate pe care ei trebuie să le facă.
15 Preoţii leviţi, fiii lui Ţadoc, cei ce au purtat grija sfântului Meu locaş atunci când casa lui Israel se înstrăinase de Mine, aceştia se vor apropia de Mine ca să-Mi aducă jertfă, grăsime şi sânge, zice Domnul Dumnezeu.
16 Ei vor intra în locaşul Meu cel sfânt şi ei se vor apropia de masa Mea ca să-mi slujească; ei vor păzi ceea ce Eu am de păzit.
17 Şi va fi că atunci când vor intra ei pe porţile curţii celei dinlăuntru se vor îmbrăca în veşminte de in; nu în haine de lână se vor îmbrăca atunci când slujesc la poarta curţii celei dinlăuntru.
18 Mitre de in vor avea pe cap, iar peste mijloc vor purta pe dinlăuntru pantaloni de in; şi nu se vor încinge strâns.
19 Şi când vor ieşi la popor în curtea cea de dinafară, ei se vor dezbrăca de veşmintele cu care au slujit şi le vor pune în cămările locaşului; şi se vor îmbrăca cu alte haine şi nu vor sfinţi poporul în veşmintele lor.
20 Capetele nu şi le vor rade şi părul nu şi-l vor smulge; capetele şi le vor acoperi cu grijă.
21 Nici un preot nu va bea vin de nici

un fel atunci când intră în curtea cea dinlăuntru.
22 Femei nu-şi vor lua dintre văduve sau dintre cele alungate, ci numai o fecioară din seminţia lui Israel; dacă însă e vorba de o văduvă de preot, o vor lua.
23 Ei vor învăţa poporul Meu [să deosebească] între ceea ce e sfânt şi ceea ce e spurcat şi-i vor arăta [deosebirea] între ceea ce e necurat şi ceea ce e curat.
24 Iar când va fi o judecată de mare cumpănă6, ei vor sta să hotărască; cu străşnicie vor păzi poruncile Mele; cu judecăţile Mele vor judeca şi-Mi vor păzi legiuirile şi poruncile în toate sărbătorile Mele; şi zilele Mele de odihnă le vor sfinţi.
25 Acolo unde-i om mort nu vor intra, ca să nu se spurce; pot însă fi necuraţi de la tată sau de la mamă sau de la fiu sau de la fiică sau de la frate sau de la o soră care nu a fost măritată.
26 Şi după ce el s-a curăţit, să-şi numere şapte zile.
27 şi-n orice zi când vor intra ei în curtea cea dinlăuntru ca să slujească în locaşul cel sfânt, vor aduce [jertfă de] ispăşire, zice Domnul Dumnezeu.
28 Şi [aceasta] le va fi spre moştenire; Eu sunt moştenirea lor; moşie nu li se va da între fiii lui Israel: Eu sunt moşia lor.
29 Ei vor mânca prinoasele de carne şi prinoasele pentru păcat şi pe cele pentru neştiinţă; şi tot ceea ce este afierosit7 în Israel, al lor va fi.
6 Textual: „judecată a sângelui” sau „judecată de sânge”: proces asupra unui caz dificil, care poate duce chiar la pedeapsa capitală.
7 „...ceea ce este afierosit”: aforisma = „osebit”, „pus deoparte”, anume destinat cuiva; de unde: ofrandă (adusă lui Dumnezeu). Vezi şi
nota de la Iş 29, 24.
30 Şi pârga tuturor [roadelor] şi întâiul-născut al oricărui [animal] şi toate prinoasele pe care le veţi aduce din pârga voastră le vor fi preoţilor [spre hrană]; voi îi veţi da preotului fruntea strânsurilor voastre8, pentru ca el să aducă binecuvântările voastre asupra caselor voastre9.
31 Preoţii nu vor mânca nici un fel de mortăciune de pasăre sau de dobitoc sau ce a rămas prin sfâşiere de fiară sălbatică.
45
Împărţirea ţării şi rânduiala jertfelor.
1 Iar când vă veţi măsura pământul pentru moştenire, să-i puneţi Domnului deoparte o pârgă sfântă de pământ, cu o lungime de douăzeci şi cinci de mii [coţi] şi o lăţime de douăzeci de mii; sfântă va fi în toate hotarele ei de jur-împrejur.
2 Din ea va fi un loc sfinţit, de cinci sute pe cinci sute, un pătrat cu laturi egale, iar de jur-împrejurul său o fâşie lată de cincizeci de coţi.
3 Şi din măsura aceasta vei măsura lungimea de douăzeci şi cinci de mii şi lăţimea de douăzeci de mii; şi în ea va fi sfânta-sfintelor.
4 Din pământ, [o bucată] va fi pentru preoţii care slujesc în locul cel sfânt şi pentru cei ce se apropie să-I slujească
8 Literal: „ceea ce se naşte întâi [în produsele] voastre”.
9 Darurile se întorc ca binecuvântare asupra celor ce au dăruit.

Domnului; şi le va fi loc de casă, pus de-o parte [pe potriva] sfinţeniei lor;
5 lungimea va fi de douăzeci şi cinci de mii; iar lăţimea de douăzeci de mii; iar leviţii care-i slujesc casei vor avea în stăpânire cetăţi în care să locuiască.
6 În stăpânirea cetăţii vei da cinci mii în lăţime şi douăzeci şi cinci de mii în lungime, potrivit cu pârga celor sfinţite; aşa va fi pentru toată casa lui Israel.
7 Din aceasta va avea şi principele1 [o bucată]; tot din aceasta, o bucată pentru pârga prinoaselor din locaşul cel sfânt şi pentru stăpânirea cetăţii: în faţa [locului] prinoaselor de pârgă pentru sfântul locaş şi în faţa [locului] din care e stăpânită cetatea, cea dinspre mare, şi de la părţile de la apus spre cele de răsărit; lungimea va fi egală cu părţile hotarelor de apus; şi lungimea [va fi] spre hotarele răsăritene ale ţării.
8 Şi el o va avea ca moştenire în Israel; iar principii lui Israel nu-l vor mai asupri pe poporul Meu; dar casa lui Israel va moşteni pământul pe potriva triburilor ei.

9 Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu: Destul vă fie vouă, o, principi ai lui Israel!, lepădaţi nedreptatea şi ticăloşia, faceţi judecată şi dreptate; luaţi asuprirea de pe poporul Meu, zice Domnul Dumnezeu.
10 Când măsuraţi, să aveţi cumpănă dreaptă şi măsură dreaptă şi oca2
1 Iezechiel evită denumirea de „rege", preferând-o pe aceea de „principe".
2 Cuvântul „oca" îl traduce pe grecescul hoinix = unitate de măsurat grâul, cu o capacitate ceva mai mare de un litru, ceea ce îi corespunde vechii ocale româneşti (a cărei capacitate era de un litru şi un sfert).
dreaptă;
11 ocaua, ca măsură de măsurat, să fie astfel: ocaua va fi a zecea parte dintr-un omer3; a zecea parte dintr-un omer va fi măsura dreaptă ce se măsoară din omer.
12 Greutatea de pe cântar să fie de douăzeci de oboli4; cinci sicli5 să fie cinci, zece sicli să fie zece, iar mina6 voastră să fie de cincisprezece sicli.
13 Şi aceasta este pârga pe care o veţi aduce prinos: a şasea parte dintr-un omer de grâu, iar a şasea parte din el va cuprinde o efă7 a măsurii de orz.
14 Măsura cea poruncită pentru ulei: un pahar de ulei din zece pahare; că zece pahare sunt un omer.
15 Iar din turmă, o oaie din zece va fi luată din toate triburile lui Israel, pentru jertfă şi pentru ardere-de-tot şi pentru [jertfă de] mântuire, ca să facă ispăşire pentru voi, zice Domnul Dumnezeu.
16 Şi tot poporul îi va da această pârgă principelui lui Israel.
17 Iar prin principe vor fi [aduse] arderile-de-tot şi prinoasele de carne şi libaţiile în sărbători şi în zilele de lună nouă şi în sâmbete şi în toate sărbătorile casei lui Israel; el va aduce
3 E posibil ca, de-a lungul timpului, raporturile dintre unităţile de măsură să fi cunoscut, şi în Israel, unele modificări; în vremea lui Moise, omerul era echivalentul a ceva mai mult de doi Litri (vezi nota de la Iş 16, 16).
4 „Obolul": monedă ateniană care cântărea 72 de centigrame.
5 „Siclul" îi corespunde ebraicului şeqel; cel de aur cântărea 16,36 grame, iar cel de argint, 14,54 grame.
6 „Mina": monedă în greutate de 818 grame în aur şi 727 grame în argint.
7 „Efa": unitate de măsurat cereale, cu o capacitate de 38,80 litri.

jertfele pentru păcat şi jertfa de carne şi arderile-de-tot şi jertfele de mântuire, ca să facă ispăşire pentru casa lui Israel.
18 Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu: În prima lună, în ziua cea dintâi, veţi lua din cireadă un viţel fără meteahnă, ca să se facă ispăşire pentru locul cel sfânt.
19 Iar preotul va lua din sângele ispăşirii şi-l va pune pe pragurile casei şi în cele patru unghiuri ale sfântului locaş şi pe jertfelnic şi pe pragurile porţii din curtea cea dinlăuntru.
20 Aşa vei face şi în luna a şaptea: în prima [zi] a lunii vei lua o dare de la tot cel ce greşeşte din neştiinţă şi de la copilandru şi vei face ispăşire pentru casă.8
21 Iar în luna cea dintâi, în cea de a paisprezecea zi a lunii, veţi sărbători Paştile; timp de şapte zile veţi mânca azime.
22 În ziua aceea va aduce principele un viţel ca jertfă pentru păcat, pentru sine şi casa lui şi pentru tot poporul ţării.
23 Iar pe durata celor şapte zile ale sărbătorii Îi va aduce Domnului, ca ardere-de-tot, şapte viţei şi şapte berbeci fără meteahnă, zilnic în cele şapte zile; şi câte un ied de capră, zilnic, pentru păcat.
24 La viţel vei pregăti şi un prinos de pâine, la berbec un prinos de făină coaptă şi un hin de untdelemn la prinoasele coapte.
25 Şi în luna a şaptea, în cea de a cincisprezecea zi a lunii, în acelaşi chip
8 Verset redactat după Codex Alexandrinus; el se referă la categoria celor ce greşesc fără să-şi dea seama (din ignoranţă sau la o vârstă foarte fragedă).
vei aduce jertfe în sărbătoare, timp de şapte zile, aşa [cum s-a făcut] cujerfele pentru păcat şi cu arderile-de tot şi cu pâinea şi cu untdelemnul.
46
Tot despre jertfe şi sărbători.
1 Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu: Poarta din curtea lăuntrică, cea care cată spre răsărit, va fi închisă pe durata celor şase zile lucrătoare, dar în zilele de sâmbătă va fi deschisă; deschisă va fi şi

în ziua de lună nouă.
2 Principele va intra pe calea pridvorului porţii de dinafară şi va sta la intrarea porţii, iar preoţii îi vor pregăti arderile-de-tot şi jertfele de mântuire; şi el se va închina în faţa intrării porţii, apoi va ieşi; dar poarta nu se va închide până seara.
3 Iar poporul ţării se va închina înaintea Domnului, în faţa intrării acelei porţi, atât în sâmbete cât şi în zilele de lună nouă.
4 În ziua de sâmbătă, principele Îi va aduce Domnului, ca ardere-de-tot, şase miei fără meteahnă şi un berbec fără meteahnă;
5 şi un prinos de pâine, atât la miei cât şi la berbec, ca dar al mâinilor sale, şi un hin de untdelemn la prinosul de pâine;
6 iar în zi de lună nouă, un viţel fără meteahnă şi şase miei şi un berbec fără meteahnă;
7 şi prinos de pâine la berbec şi la viţel; cât despre miei, darul său va fi după cum îi dă mâna; şi un hin de untdelemn la darul de pâine.

8 Când intră principele, el va intra pe calea pridvorului porţii şi va ieşi pe calea porţii.
9 Şi ori de câte ori va intra poporul ţării, la sărbători, înaintea Domnului, închinătorul care a intrat pe calea porţii dinspre miază-noapte va ieşi pe calea porţii dinspre miazăzi, iar cel ce a intrat pe calea porţii dinspre miazăzi va ieşi pe calea porţii dinspre miază-noapte; el nu se va întoarce pe calea porţii pe care a intrat, ci va ieşi pe partea cealaltă.
10 Iar principele va intra împreună cu ei, în mijlocul lor; şi când vor ieşi ei, atunci şi el va ieşi.
11 În sărbători şi-n adunări obşteşti, darul de pâine la viţel şi la berbec şi la miei va fi după cum îi dă mâna fiecăruia; şi un hin de untdelemn la darul de pâine.
12 Iar dacă principele Îi va pregăti Domnului, drept mulţumire, o ardere-de-tot pentru mântuire şi-şi va deschide poarta dinspre răsărit şi va aduce arderea-de-tot şi jertfa pentru mântuire aşa cum face în ziua sâmbetei, atunci el va ieşi, iar poarta se va închide după ce el a ieşit.
13 El va aduce zilnic, ca ardere-de-tot Domnului, câte un miel de un an, fără meteahnă; dimineaţa îl va aduce;
14 la el va face dimineaţa un prinos de pâine de o şesime de măsură [de făină] şi o treime de hin de untdelemn, ca să amestece făinuţa, ca prinos de pâine Domnului: poruncă veşnică.
15 Mielul şi prinosul de pâine şi untdelemnul le veţi aduce dimineaţa, ca veşnică ardere-de-tot.
16 Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu: Dacă principele îi va da unuia din fiii săi un dar din moştenirea sa, acesta le va fi moştenire şi fiilor lui, care îl vor stăpâni.
17 Iar dacă din moştenirea sa va da un dar unuia din casnicii săi1, acesta îl va stăpâni până în anul eliberării, când i-l va înapoia principelui; dar moştenirea fiilor săi le rămâne acestora în stăpânire.
18 Principele nicicum nu va lua din moştenirea poporului, astfel asuprindu-l; el le va da fiilor săi să moştenească numai din ceea ce se află în propria lui stăpânire, aşa ca nimeni din poporul Meu să nu fie îndepărtat de moştenirea lui”.
19 Şi m-a dus la intrarea din spatele porţii, în cămara sfântului locaş de pe seama preoţilor, cea care cată spre miază-noapte; şi, iată, acolo era un loc osebit.
20 Şi mi-a zis: „Acesta e locul unde preoţii vor fierbe prinoasele pentru neştiinţă şi prinoasele pentru păcat, şi acolo vor coace întotdeauna prinosul de pâine, ca să nu le scoată în curtea de dinafară pentru sfinţirea poporului”.
21 Şi m-a dus în curtea de dinafară şi m-a purtat de jur-împrejur pe cele patru laturi ale curţii; şi, iată, în fiecare latură a curţii era câte o curte,
22 o curte mică, de patruzeci de coţi în lungime şi treizeci de coţi în lăţime; la toate cele patru era o singură măsură.
23 În ele se aflau cămări de jur-împrejur, de jur-împrejurul celor patru; iar dedesubtul cămărilor, de jur-împrejur, se aflau bucătarii.
24 Şi mi-a zis: „Acestea sunt casele bucătarilor, unde slujitorii casei vor fierbe jertfele poporului”.
1 Casnic: om de casă; servitor, rob.

47
Rânduiala şi hotarele noului Canaan.
1 Şi m-a dus în tinda casei; şi, iată, apă ieşea de sub pridvorul dinspre răsărit căci faţa casei căta

spre răsărit; şi apa curgea din latura dreaptă, din partea de miazăzi a jertfelnicului.
2 Apoi m-a scos pe calea porţii dinspre miază-noapte şi m-a purtat pe calea porţii de dinafară spre poarta curţii ce cată spre răsărit; şi, iată, apă curgea din latura dreaptă.
3 Era ca şi cum un om ar fi ieşit din partea cealaltă; în mână avea o sfoară de măsurat; şi a măsurat cu măsura o mie [de coţi]; şi a trecut prin apă: era apa iertării.
4 Şi a mai măsurat o mie şi a intrat în apă: apa îi ajungea la coapse; şi a mai măsurat o mie şi a intrat în apă; apa îi ajungea la brâu;
5 şi a mai măsurat o mie, dar nu a putut să treacă apa, că era repede ca un şuvoi prin care nu se poate trece.
6 Şi mi-a zis: „Fiul omului, ai văzut?”. Şi m-a dus şi m-a întors pe malul râului.
7 Iar după ce m-a întors, iată că pe malul râului erau copaci foarte mulţi, atât dincoace cât şi dincolo.
8 Şi mi-a zis: „Aceasta este apa care iese spre Galileea, cea dinspre răsărit, şi se coboară în Araba1; ea va atinge marea acolo unde se varsă râul; şi ea
1 Araba (Arabah): aşa se numea valea Iordanului de lângă ţărmul nordic al Mării Moarte, dar, uneori, şi Marea Moartă însăşi (Dt 3, 17; vezi şi nota de la Dt 4, 49), care se mai numea şi Marea Sărată.
va însănătoşi apele.2
9 Şi va fi că fiece vietate şi fiece târâtoare peste care va curge râul va trăi; şi va fi acolo mulţime mare de peşte; căci apa aceasta va curge pe acolo şi va însănătoşi şi va face ca totul să fie viu; vie va fi orice fiinţă peste care râul acesta va veni.
10 Şi pescari vor sta acolo, de la Engaddi3 până la En-Eglaim;4 loc va fi pentru zbicirea năvoadelor: anume va fi; iar peştele lui, ca peştele din Marea cea Mare5: mulţime multă foarte.
11 Dar la vărsarea apei şi-n ochiurile care băltesc şi în aceea care se revarsă peste maluri [fiinţele] nu se vor însănătoşi; ele vor fi date sării.
12 La râu va creşte fiece pom roditor, chiar pe malul lui dintr-o parte şi din cealaltă; nimic în ei nu se va învechi, iar roadele lor nu se vor sfârşi; pârga şi-o vor da din propria lor înnoire, fiindcă apele lor vin din locaşul cel sfânt; roadele lor vor fi spre mâncare, iar frunzişul lor spre sănătate.
13 Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu: Veţi moşteni aceste hotare ale ţării, date prin sorţi celor douăsprezece seminţii ale fiilor lui Israel.6
2 O astfel de însănătoşire o săvârşise profetul Elisei, prin minune, prefăcând apa sărată în apă dulce (4 Rg 2, 19-22).
3 En-Gaddi: zonă pe ţărmul apusean al Mării Moarte.
4 En-Eglaim: zonă la gura Iordanului.
5 Marea cea Mare: un alt nume al Mediteranei.
6 Critica textuală admite că în versetele 13-20 există unele aproximaţii de redactare: pe de o parte, însuşi Textul Ebraic e în bună parte deteriorat, pe de alta, nu toate menţiunile toponimice pot fi localizate. În general, Ţara Sfântă văzută de Iezechiel are aceeaşi întindere cu cea prevăzută în Nm 34, 1-15 şiIos 15, 1-4, mai puţin teritoriile transiordaniene.

14 Şi o veţi moşteni, fiecare întocmai ca şi fratele său, [pe aceea] spre care Mi-am ridicat Eu mâna ca s-o dau părinţilor voştri; această ţară vă va cădea prin sorţi.
15 Acestea sunt hotarele ţării ce se întinde la miază-noapte de Marea cea Mare, care se lasă-n jos şi spintecă intrarea Ţedadului:
16 Berot, Sibraim, care se află între hotarul Damascului şi hotarul Hamatului, vetrele de locuit ale Saunanului, cele ce se află deasupra hotarului Hauranului.
17 Acestea sunt hotarele dinspre mare, de la vetrele de locuit ale Haţarenonului, hotarele Damascului şi cele din miază-noapte.
18 Hotarele de răsărit: printre Hauran şi Damasc, printre ţara Galaad şi ţara lui Israel; Iordanul stă hotar către marea ce se află la răsărit de Finicon; acestea sunt cele de răsărit.
19 Iar cele de la miazăzi şi miazăzi-apus: de la Tamar şi Finicon spre apa Meriba la Cadeş, mergând mai departe până atinge Marea cea Mare; această parte este cea de miazăzi şi miazăzi-apus.
20 Această parte a Mării celei Mari alcătuieşte un hotar până în dreptul Hamatului, chiar până la intrarea acestuia. Acestea sunt părţile dinspre apus de Hamat.

21 Aşa le veţi împărţi pământul acesta, lor, seminţiilor lui Israel.
22 Sorţi veţi arunca asupră-i, pentru voi şi pentru străinii care trăiesc printre voi,7 cei ce au născut copii în mijlocul vostru; Ei vă vor fi în mijlocul fiilor
7 E vorba de prozeliţi, non-iudeii care trăiesc printre iudei, care aspiră să devină coreligionariacestora şi care, până la urmă, devin. Legiuirile iudaice le acordă o atenţie specială.
lui Israel întocmai ca băştinaşii; ei vor mânca împreună cu voi în aceeaşi moştenire din mijlocul seminţiilor lui Israel.
23 Fi-vor ei în tribul străinilor printre străinii care sunt cu ei; acolo le veţi da moştenire, zice Domnul Dumnezeu.
48
Cum va fi Ţara Sfântă împărţită între cele douăsprezece seminţii ale lui Israel.
1 Acestea sunt numele seminţiilor: de la capătul de miază-noapte, pe povârnişul care trage o linie spre intrarea în Hamat, la palatul Elam, la hotarul Damascului, spre miază-noapte, pe latura Hamatului; ei vor avea părţile dinspre răsărit până la mare: o singură parte, a lui Dan.
2 Şi de la hotarul cel dinspre răsărit al lui Dan până la cel dinspre apus1: partea lui Aşer. 2
3 Şi de la hotarul lui Aşer, cel dinspre răsărit, până la cel dinspre apus: partea lui Neftali.
4 Şi de la hotarul lui Neftali, cel dinspre răsărit, până la cel dinspre apus: partea lui Manase.
5 Şi de la hotarul răsăritean al lui Manase până la cel dinspre apus: partea lui Efraim.
6 Şi de la hotarul răsăritean al lui Efraim până la cel dinspre apus: partea lui Ruben.
1 Textual: „... până la cel dinspre mare” (Mediterana fiind reperul vestic al geografiei palestiniene).
2 Textual: „Aşer, una”.

7 Şi de la hotarul lui Ruben, cel dinspre răsărit, până la cel dinspre apus: partea lui Iuda.
8 Iar de la hotarul răsăritean al lui Iuda până la cel dinspre apus va fi pârga prinosului3: douăzeci şi cinci de mii [de coţi] lăţime, iar în lungime ca una din părţile [măsurate] din răsărit până în părţile apusene; iar templul va fi în mijlocul lor.
9 Pârga pe care ei i-o vor pune de-o parte Domnului va avea o lungime de douăzeci şi cinci de mii şi o lăţime de douăzeci şi cinci de mii.
10 Osebită va fi pârga celor sfinte: preoţilor, douăzeci şi cinci de mii la miază-noapte, zece mii lăţime spre apus, zece mii lăţime spre răsărit, iar spre miazăzi o lungime de douăzeci şi cinci de mii; iar muntele templului va fi în mijlocul ei,
11 pentru preoţi, pentru fiii cei sfinţiţi ai lui Ţadoc, cei ce au în seamă paza casei, cei ce nu s-au rătăcit în rătăcirea fiilor lui Israel aşa cum s-au rătăcit leviţii;
12 şi li se va da pârgă din pârga pământului, anume partea cea mai sfântă din hotarele leviţilor.
13 Iar leviţilor: ceea ce se învecinează cu hotarele preoţilor, cu o lungime de douăzeci şi cinci de mii şi cu o lăţime de zece mii; în total, o lungime de douăzeci şi cinci de mii, o lăţime de zece
3 „Pârga prinosului” înseamnă partea de teren rezervată dimensiunii sacre a ţării. Ca şi în viziunea asupra noului templu, Iezechiel operează şi aici cu simboluri. Noua împărţire nu are nimic în comun cu aceea din vremea lui Iosua Navi; ea nu ţine seama de relief sau de raţiuni istorice, ci de prioritatea centrului faţă de periferii; acesta este rezervat (pus deoparte, asemenea prinoaselor) pentru templu, locuinţele preoţilor şi leviţilor, reşedinţa principelui.
mii.
14 Nimic din ea nu va fi vândut, nici măsurat [ca pentru vânzare], şi nici nu va fi pârga pământului înstrăinată, căci sfântă Îi este Domnului.
15 Dar cele cinci mii care rămân în lăţimea celor douăzeci şi cinci de mii vor alcătui preajma cetăţii, pentru locuinţe, şi o piaţă în faţa ei; iar cetatea va fi în mijloc.
16 Iar măsurile ei sunt acestea: de la marginea de miază-noapte, patru mii şi cinci sute [de coţi]; de la marginea de miazăzi, patru mii şi cinci sute; de la marginea de răsărit, patru mii şi cinci sute; de la marginea de apus, patru mii şi cinci sute.
17 În partea dinspre miază-noapte faţă de cetate va fi o lărgime4 de două sute cincizeci [de coţi]; în partea dinspre miazăzi, două sute cincizeci; în partea dinspre răsărit, două sute cincizeci; iar partea dinspre apus, două sute cincizeci.
18 Iar ceea ce rămâne în lungimea care se învecinează cu pârga celor sfinte: zece mii spre răsărit şi zece mii spre apus; ea va fi pârga sfântului locaş; iar roadele pământului vor fi pâinea celor ce

lucrează în folosul cetăţii;
19 iar cei ce lucrează în folosul cetăţii vor fi lucrători din toate seminţiile lui Israel.
20 Toată pârga pământului: un pătrat de douăzeci şi cinci de mii pe douăzeci şi cinci de mii; pârga sfântului locaş o veţi osebi de ceea ce este moştenirea cetăţii.
21 Iar principele [va avea] ceea ce rămâne, dincoace şi dincolo, de la
4 Diastema = spaţiu exterior, rezervat treburilor gospodăreşti. Ebr.: „păşune”.

pârga sfântului locaş şi din moştenirea cetăţii, un prisos de douăzeci şi cinci de mii în lungime, până la hotarul de răsărit, iar către apus douăzeci şi cinci de mii, până la hotarul de apus care se învecinează cu părţile principelui; iar pârga celor sfinte şi locul cel sfânt al casei vor fi la mijloc.
22 Şi va mai fi o parte [rămasă] de la leviţi şi din moştenirea cetăţii în mijlocul principilor, între hotarele lui Iuda şi hotarele lui Veniamin; aceasta va fi a principilor.
23 Cât despre celelalte seminţii, de la cele răsăritene până la cele dinspre apus: Veniamin va avea o parte.
24 Şi de la hotarul lui Veniamin, de la răsărit spre apus: partea lui Simeon.
25 Şi de la hotarul răsăritean al lui Simeon până la cel dinspre apus: partea lui Isahar.
26 Şi de la hotarul răsăritean al lui Isahar până la cel apusean: partea lui Zabulon.
27 Şi de la hotarul răsăritean al lui Zabulon până la cel apusean: partea lui Gad.
28 Şi de la hotarul dinspre răsărit al lui Gad, de la părţile răsăritene spre cele de la miazăzi şi miazăzi-apus: hotarele lui vor fi de la Tamar, până la râul Meriba Cadeş şi până la Marea cea Mare.
29 Acesta este pământul pe care îl veţi împărţi, prin tragere la sorţi, seminţiilor lui Israel, şi acestea sunt părţile lor, zice Domnul Dumnezeu.
30 Iată acum care sunt ieşirile cetăţii cele dinspre miază-noapte: patru mii şi cinci sute, pe măsură.
31 Iar porţile cetăţii vor purta numele seminţiilor lui Israel; trei porţi spre miază-noapte: poarta lui Ruben, una,
poarta lui Iuda, una, şi poarta lui Levi, una;
32 cele spre răsărit, patru mii şi cinci sute, şi trei porţi: poarta lui Iosif, una, poarta lui Veniamin, una, şi poarta lui Dan, una;
33 cele spre miazăzi, patru mii şi cinci sute, pe măsură, şi trei porţi: poarta lui Simeon, una, poarta lui Isahar, una, şi poarta lui Zabulon, una;
34 iar cele spre apus, patru mii şi cinci sute, pe măsură, şi trei porţi: poarta lui Gad, una, poarta lui Aşer, una, şi poarta lui Neftali, una.
35 Măsura de jur-împrejur5, optsprezece mii. Iar numele cetăţii, începând din ziua în care va fi isprăvită: Iahve Şammah, adică «Domnul este acolo»”.6
5 Circumferinţa.
6 Redactare după Codex Alexandrinus, care consemnează ambele denumiri, în ebraică şi greacă.

INTRODUCERE LA DANIEL
Daniel proiectează istoria şi prin mijlocirea unor numere profetice. Dacă însă Ieremia (pe care Daniel îl citise) s-a dovedit foarte aproape de adevăr, prezicând captivitatea babilonică pe o durată de şaptezeci de ani (Ir 25, 11), autorul nostru evaluează timpuri apocaliptice printr-o seamă de cifre menite să-i descurajeze chiar pe cei mai iscusiţi cabalişti.
Daniel şi-a scris cartea în două limbi: ebraică şi aramaică. Nu e de mirare că un om ca el, instruit la curtea regală, le cunoştea perfect pe amândouă şi că, mai ales în condiţiile exilului, folosea şi o altă limbă pe lângă cea maternă. Un autor de acest fel (un Mircea Eliade sau un Vintilă Horia) îşi poate scrie o carte într-o limbă şi o carte în alta, dar nu una şi aceeaşi în două sau mai multe. Or, pe capitole şi versete, cartea lui Daniel se prezintă astfel: 1, 1 - 2, 4 a, în ebraică; 2, 4 b - 7, 28, în aramaică; 8, 1 - 12, 13, în ebraică. Raţiunea acestor schimbări le scapă filologilor; aşadar, încă o inadvertenţă menită să intrige.
Pe de altă parte, dacă opera lui Daniel nu-şi propune nici pe departe să facă istoriografie, în schimb ea este cea mai teologică din întreaga literatură profetică. Teologia lui Daniel e de o mare densitate şi de o mare fineţe, cu nuanţări neîntâlnite la alţi profeţi şi care nu le pot oferi exegeţilor decât delicii. Dumnezeu este înconjurat şi preamărit de îngeri, al căror număr e de ordinul miriadelor. Unii însă au misiuni speciale, de a patrona popoare sau de a le transmite unor oameni aleşi mesaje

divine. Dintre aceştia îi întâlnim, pentru prima oară în Scriptură, pe Gavriil ca purtător de cuvânt al lui Dumnezeu şi pe Mihail ca ocrotitor al poporului ales.
Sfârşitul lumii va fi precedat de cataclisme cosmice şi suferinţe omeneşti. „Urâciunea pustiirii“, ca prefigurare a lui Antihrist, se va instala în chiar structurile sfinţeniei şi va domina prin înşelăciune, dar va fi doborâtă pentru totdeauna de „Unsul-Principe“ al lui Dumnezeu, Fiul Omului, a Cărui împărăţie va transcede timpul. Atunci, la sfârşit, se va produce şi învierea generală a morţilor (prevestită şi de Iezechiel), dar fiecare om va fi răspunzător pentru propriile lui fapte: unii vor învia spre viaţa veşnică, alţii spre veşnica osândă. Toată această teologie este atât de coerentă şi se leagă atât de organic cu întreaga revelaţie a Sfintei Scripturi, încât nu fără dreptate s-a spus că opera lui Daniel este puntea cea mai transparentă între Vechiul şi Noul Testament. Domnul Iisus îl va cita nominal (Mt 24, 15; Mc 13, 14), atestându-l astfel ca pe un profet autentic, cu mesaj eshatologic, iar creştinii nu numai că-i vor menţine cartea printre cele canonice, inspirate de Duhul Sfânt, nu numai că-l vor cinsti în calendar, dar îi vor introduce numele în cult, împreună cu acelea ale prietenilor săi Anania, Misael şi Azaria. Numai că discrepanţele nu sunt doar între fragmente, ci înlăuntrul unuia şi aceluiaşi capitol, înlăuntrul uneia şi aceleiaşi cărţi, ceea ce poate sugera ideea că toate aceste grosolane erori de ordin istoric au fost introduse de către unul şi acelaşi autor, în mod deliberat. Aceasta deschide perspectiva unei noi lecturi a cărţii lui Daniel, ceea ce presupune şi descifrarea mesajului criptic, dacă aceasta va fi vreodată posibilă. Un prim mesaj i-ar putea fi adresat cititorului, la prima lui lectură: Dacă precaritatea informaţiilor istorice îl va face să-i retragă autorului, de la bun început, credibilitatea, el va lăsa cartea deoparte şi-şi va vedea de alte treburi; dacă însă el va avea intuiţia de a vedea în însăşi această precaritate o pistă falsă, menită să incite la aflarea adevărului, atunci, în mod sigur, adevărul i se va descoperi.
Oricum, trebuie avută în vedere mai întâi viziunea lui Daniel asupra istoriei. Spre deosebire de marii săi colegi, el nu urmăreşte - chiar retroactiv - istoria lui Israel, ci numai pe aceea a marilor imperii păgâne ale Orientului, în formule de extremă lapidaritate; o mare campanie militară a unui rege, de pildă, pe care un cronicar ar prezenta-o pe zeci sau sute de pagini, este expediată aici într-o singură frază: „...se va aduna împotriva lui cu care de luptă şi cu călăreţi şi cu multe corăbii şi va intra în ţară şi va zdrobi şi se va duce“ (11, 40). Daniel e convins că, lipsită de adevărul credinţei şi de norme morale, istoria nu e altceva decât o vânzoleală a răului din lume, un vălmăşag de orgolii, patimi, interese şi nebunie, totul prefăcându-se într-o imensă panoramă a suferinţei şi deşertăciunii. Istoria e un mers în jos al popoarelor, care nu face altceva decât să le arate cum ele se degradează. Cele patru imperii succesive (din capitolul 2) sunt simbolizate printr-o uriaşă statuie cu capul de aur, cu pieptul şi braţele de argint, cu pântecele şi coapsele de aramă, cu pulpele de fier, dar cu picioarele de lut; timpul nu fortifică, ci degradează; nu e de mirare că namila e doborâtă de o mică piatră desprinsă din munte în chip supranatural, ceea ce trimite la minusculul grăunte de muştar al Evangheliei lui Hristos, din care va creşte, uriaşă, împărăţia lui Dumnezeu (Mt 13, 31-32). Istoria în sine e atât de parşivă, încât consemnarea ei nu merită prea multă osteneală. Nu evenimentul circumscris cu precizie în spaţiu şi timp e important, ci semnificaţia lui. La urma urmelor, interesează mai puţin dacă cei trei tineri, prietenii lui Daniel, au fost azvârliţi în foc de către Nabucodonosor, Beltşaţar sau Cirus; interesează doar că ei s-au salvat prin credinţă, mărturisire şi curaj. Faptul istoric devine adevăr arhetipal. Daniel îşi ocultează teologia în spatele unor necunoscute istorice, aşa cum va face, la timpul Său, Însuşi Iisus cu propria Sa Persoană de după înviere: în drumul spre Emaus, El face în aşa fel încât cei doi ucenici să nu-L recunoască şi li Se va descoperi în clipa când frânge pâinea: Hristos istoric devine Hristos euharistic, singurul Care va străbate, de acum, istoria. În mod conştient, Daniel propune o numărătoare imposibilă a timpului dintre el şi eshaton, printr-o cifră aberantă, dar şi printr-un punct de plecare absurd: un „Darius Medul“, rege inventat de profet. El prefigurează astfel adevărul că, în ciuda nerăbdării omului de a cunoaşte această taină, ea este un apanaj exclusiv al lui Dumnezeu Tatăl (Mt 24, 36; Mc 13, 32). Anistorismul lui Daniel ar putea fi înţeles, acum, şi prin ceea ce va spune Bernard de Clairvaux, anume că în istorie nu există trecut, prezent şi viitor, ci doar memorie, acţiune şi proiecţie. În sfârşit, procedeul lui Daniel mai poate demonstra că Sfânta Scriptură nu ne-a fost dată în scopuri ştiinţifice, indiferent de natura lor; ea ne poate oferi şi informaţii de acest fel, dar în subsidiar; revelaţia divină acoperă doar adevărurile fundamentale de credinţă, necesare omului pentru a-şi dobândi mântuirea. Inspiraţia Duhului Sfânt asupra autorului sacru nu e un dicteu automat, ci o stare de graţie care-i

respectă personalitatea, caracterul, temperamentul, gradul de cultură, talentul literar şi stilul propriu.
Notă. Pentru confruntarea cu originalul, versiunea de faţă a folosit traducerea grecească a lui Teodotion, unanim recunoscută drept cea mai bună şi, ca atare, folosită în Biserică.

Daniel
1
Daniel la curtea regelui Babilonului.
1 În anul al treilea al domniei lui Ioiachim, regele lui Iuda1, a venit Nabucodonosor, regele Babilonului, la Ierusalim şi l-a împresurat.
2 Iar Domnul a dat în mâna lui pe Ioiachim, regele lui Iuda, şi o parte din vasele casei lui Dumnezeu2, pe care el le-a dus în ţara Şinear3, a casei dumnezeului său4; şi a descărcat vasele în vistieria dumnezeului său.
3 Şi regele i-a spus lui Aşpenaz, maimarele eunucilor săi5, să-i aducă dintre
1 Datare convenţională, deoarece în anul 606 î. H. nu a avut loc o asediere a Ierusalimului sau o jefuire a templului (acestea s-au petrecut în 587, ultimul an de domnie a lui Ioiachim). Critica vechi testamentară admite, în general, că în cărţile profeţilor reperele istorice sunt conjecturale, ele alcătuind doar părţi ale decorului în care se petrec fapte reale şi se descoperă adevăruri divine (vezi Introducerea).
2 „Casa lui Dumnezeu”: templul. Cât despre „vase”, prin acest termen se înţelegeau nu numai vasele de ritual propriu-zise, ci toate odoarele de mare preţ ale templului.
3 „Şinear”: Babilonia (cf. Fc 10, 10), ţinutul unde oamenii au încercat să zidească turnul Babel(Fc 11, 2).
4 Marduk (sau Merodah din Ieremia 50, 2).
5 Eunucii (sau famenii) erau demnitari la curţile suveranilor orientali; unii din ei ajungeau să influenţeze chiar demersuri şi hotărâri politice, aşa cum va cunoaşte şi curtea imperială din Bizanţ.
fiii înrobiţi ai lui Israel şi dintre băştinaşii regatului şi dintre cei de neam bun
4 tineri neprihăniţi, frumoşi la chip şi iscusiţi în toată înţelepciunea, cunoscători în ştiinţă şi deprinşi cu buna cugetare, ca să poată sta în casă în faţa regelui şi să înveţe scrisul şi limba Caldeilor6.
5 Regele le-a rânduit porţie zilnică de la masa regală şi din vinul pe care el îl bea; şi [a poruncit] să-i hrănească vreme de trei ani, după care să stea în faţa regelui.
6 Dintre fiii lui Iuda se aflau printre ei Daniel, Anania, Misael şi Azaria.
7 Iar mai-marele eunucilor le-a dat nume: lui Daniel, Beltşaţar; lui Anania, Şadrac; lui Misael, Meşac; şi lui Azaria, Abed-Nego7.
8 Dar Daniel a socotit în inima lui să nu se pângărească cu masa regelui, şi nici cu vinul din băuturile acestuia; şi
6 Era în obiceiul şi tradiţia regilor orientali recrutarea unor tineri şi foarte tineri care să fie instruiţi în domeniile filosofiei, astrologiei, ştiinţelor, magiei şi ghicitului, care să alcătuiască la curte un fel de sfat al înţelepţilor.
7 Schimbarea numelor însemna modificarea statutului social al fiecăruia; tinerii deveneau nu numai supuşii direcţi ai regelui, dar şi oamenii săi de curte, viitori demnitari. Beltşaţar: „Ocroteşte viaţa regelui”; Abed-Nego, grafie deviată a lui Abed-Nebo: „Sluga zeului Nebo”; celorlalte două nume nu li se cunoaşte semnificaţia.

i-a cerut voie mai-marelui eunucilor să nu se pângărească8.
9 Iar Dumnezeu l-a adus pe Daniel în mila şi bunăvoinţa mai-marelui eunucilor.
10 Şi a zis mai-marele eunucilor către Daniel: „Mă tem de stăpânul meu, regele, care v-a rânduit mâncare şi băutură, ca nu cumva să vadă că chipul vostru e mai subţirel decât al tinerilor ce vă sunt deopotrivă; aşa că voi îmi puneţi capul în primejdie din partea regelui”.
11 Iar Daniel a zis către Amelsad, pe care mai-marele eunucilor îl pusese peste Daniel, Anania, Misael şi Azaria:
12 „Pune-i pe servii tăi la încercare timp de zece zile; să ni se dea din seminţele pământului; din ele să mâncăm, şi să bem apă;
13 chipurile noastre să ţi se arate ţie, ca şi chipurile tinerilor care mănâncă din masa regelui; şi după cum vei vedea, aşa să faci cu servii tăi”.

14 Iar el i-a ascultat şi i-a pus la încercare timp de zece zile.
15 Şi la sfârşitul celor zece zile erau chipurile lor mai frumoase şi trupurile lor mai puternice decât ale tinerilor ce mâncau din masa regelui.
16 Aşa că Amelsad le lua mâncarea de mâncat şi vinul de băut şi le dădea seminţe.
17 Şi acestor patru tineri le-a dat Dumnezeu înţelegere şi cunoaştere şi minte iscusită în orice fel de meşteşug al scrierii; iar Daniel avea înţelegere asupra tuturor vedeniilor şi viselor9.
8 Rigorismul alimentar era prescris de legea lui Moise.
9 Facultatea de a interpreta vedeniile şi visele era una din cele mai apreciate însuşiri la curţile regale ale Orientului; Iosif se salvase printr-o astfel de iscusinţă (Fc 41, 1-46).
18 Iar după ce au trecut zilele la sfârşitul cărora spusese regele să-i aducă înlăuntru, mai-marele eunucilor i-a adus în faţa lui Nabucodonosor.
19 Şi a stat regele de vorbă cu ei; şi dintre ei toţi nu s-a aflat nici unul ca Daniel, Anania, Misael şi Azaria; şi au stat ei în faţa regelui.
20 şi-n tot ceea ce privea cunoaşterea şi învăţătura10 despre care i-a întrebat regele, acesta i-a aflat de zece ori mai înţelepţi decât toţi descântătorii şi vrăjitorii din tot regatul său.
21 Şi a fost Daniel [acolo] până în primul an [de domnie] al regelui Cirus11.
2
Regele visează, Daniel tâlcuieşte.
1 În cel de al doilea an de domnie al lui Nabucodonosor, avut-a Nabucodonosor un vis, iar duhul i s-a tulburat şi somnul i-a fugit.
2 Şi regele a zis: „Chemaţi-i pe descântători şi pe magi 1 şi pe vrăjitori şi pe Caldei ca să-i spună regelui visele lui!” Iar ei au venit şi au stat înaintea regelui.
10 Cunoaşterea dobândită (synesis) şi învăţătura (paideia) prin care această cunoaştere va fi transmisă.
11 Cirus a cucerit Babilonul în 538 î. H., ceea ce înseamnă că Daniel va fi avut atunci o vârstă în jur de 70 de ani.
1 magos (cuvânt folosit numai de Daniel în V. T.) = „mag”, termen care în cultura medo-persană desemna un preot capabil să tâlcuiască visele sau semnele cosmice (ceva asemănător cu astrologul). Cuvântul va fi regăsit în Mt 2, 1: magii de la răsărit care au venit să I se închine Pruncului Iisus.

3 Şi le-a zis regele: „Am visat, iar duhul mi s-a tulburat să ştie visul”.
4 Iar Caldeii i-au vorbit regelui în limba siriacă2: „O, rege, veşnic să trăieşti!; visul tău spune-l servilor tăi, iar noi vom spune tâlcul”.
5 Regele le-a răspuns Caldeilor: „Faptul în sine mi-a fugit; dacă voi nu-mi veţi arăta visul şi tâlcuirea lui, veţi fi nimiciţi, iar casele voastre vor fi jefuite;
6 dar dacă-mi veţi arăta visul şi tâlcuirea lui, daruri şi cinste multă veţi primi de la mine; numai spuneţi-mi visul şi tâlcuirea lui”.
7 Ei i-au răspuns a doua oară, zicând: „Să le spună regele servilor săi visul, iar noi îi vom spune tâlcul”.
8 Iar regele le-a răspuns, zicând: „Văd eu bine că voi vreţi să câştigaţi timp3, de vreme ce aţi văzut că faptul în sine mi-a fugit;
9 dacă nu-mi spuneţi visul, văd eu că voi aţi pus la cale să-mi aduceţi în faţă o poveste mincinoasă până va trece vremea; spuneţi-mi visul, şi atunci voi şti că-mi veţi spune şi tâlcul”.
10 Răspuns-au Caldeii în faţa regelui şi au zis: „Nu e om pe pământ care să poată şti trebile regelui, întrucât nici un mare rege sau cârmuitor n-ar pune o astfel de întrebare unui înţelept, mag sau Caldeu;
11 fiindcă întrebarea pe care o pune regele e grea, şi nimeni altcineva n-ar putea să dea un răspuns în faţa regelui
2 „Siriaca”: dialect al limbii aramaice, vorbit mai cu seamă de oamenii cultivaţi (vezi şi nota de la Is 36, 11).
3 Textual: „... că voi răscumpăraţi vremea”, expresie ce va fi întâlnită ca atare la Ef 5, 16, dar cu o altă nuanţă (vezi nota).
decât numai zeii, al căror sălaş nu se află printre purtătorii de trup”.
12 Atunci regele, cuprins de mânie şi urgie, a poruncit ca toţi înţelepţii Babilonului să fie daţi

pierzării.
13 Aşa a ieşit porunca; şi au început să-i omoare pe înţelepţi; şi-l căutau pe Daniel, ca şi pe fârtaţii săi, ca să-i omoare.
14 Atunci Daniel l-a întâmpinat cu sfat şi cumpănire de cuget pe Arioh, căpetenia gărzii regale4, care ieşise să-i ucidă pe înţelepţii Babilonului,
15 întrebându-l şi zicând: „Mare dregător al regelui, cum de a ieşit de la rege această poruncă neruşinată5?”. Aşa că Arioh i-a spus lui Daniel cum stă treaba.
16 Şi Daniel a intrat la rege cu rugămintea de a-i da timp să-i spună regelui tâlcuirea.
17 Aşa că Daniel a intrat în casa lui şi le-a spus lui Anania, Misael şi Azaria despre ce e vorba.
18 Şi cereau de la Dumnezeul cerului milă pentru taina aceasta, pentru ca Daniel şi prietenii lui să nu piară împreună cu restul înţelepţilor Babilonului.
19 Atunci taina i s-a descoperit lui Daniel într-o vedenie de noapte; şi L-a binecuvântat Daniel pe Dumnezeul cerului, zicând:
20 „Binecuvântat fie numele Domnului din veac şi până-n veac, că ale Lui sunt înţelepciunea şi înţelegerea.
4 Literal: „marele cămăraş”, expresie care nu întotdeauna desemna funcţia, ci un titlu de nobleţe (cum erau în istoria românească: spătar, stolnic, logofăt, comis etc.)
5 Expresie provocatoare, riscantă, menită să strămute istorisirea direct în casa regelui, întristat pesemne de îndrăzneala tânărului iudeu.

21 El schimbă vremile şi anii, El aşază regi şi El îi strămută, El dă înţelepciune celor înţelepţi şi minte iscusită celor ce ştiu să înţeleagă;
22 El descoperă adâncurile şi tainele, El cunoaşte ceea ce este-n întuneric, Cu El este lumina.
23 Ţie mă mărturisesc şi pe Tine Te laud, Dumnezeul părinţilor mei, căci Tu mi-ai dat înţelepciune şi putere şi m-ai făcut să cunosc lucrurile pe care Ţi le-am cerut şi visul regelui mi l-ai arătat”.
24 Şi a venit Daniel la Arioh cel pe care-l pusese regele să-i nimicească pe înţelepţii Babilonului şi i-a zis: „Nu-i da pierzării pe înţelepţii Babilonului, ci du-mă pe mine în faţa regelui, iar eu îi voi spune regelui tâlcul”.
25 Atunci Arioh l-a adus grabnic pe Daniel în faţa regelui, căruia i-a zis: „Am aflat un om dintre fiii înrobiţi ai Iudeii, care-i va spune regelui tâlcul”.
26 Iar regele, răspunzând, i-a zis lui Daniel al cărui nume era Beltşaţar: „Poţi tu să-mi spui visul pe care l-am văzut, precum şi tâlcuirea lui?”.
27 Şi a răspuns Daniel în faţa regelui, zicând: „Taina despre care întreabă regele nu este [în puterea] înţelepţilor, a magilor, a descântătorilor sau a ghicitorilor să i-o spună regelui;
28 dar în cer este un Dumnezeu Care descoperă tainele şi i-a arătat regelui Nabucodonosor ce lucruri se vor petrece în zilele ce vor veni. Iată visul tău şi vedeniile capului tău în aşternutul tău:
29 O, rege, în aşternutul tău te gândeai la cele ce-ar fi să fie mâine-poimâine; iar Cel ce descoperă taine ţi-a arătat ceea ce va să fie.
30 Iar mie nu mi s-a descoperit această taină datorită înţelepciunii ce se află în mine mai mult decât în toţi cei vii, ci pentru ca eu să-i spun regelui tâlcul, aşa ca tu să-ţi poţi cunoaşte gândurile inimii.
31 Tu, rege, ai văzut; şi, iată, un chip6; acel chip era mare, înfăţişarea lui era strălucită stând înaintea feţei tale, iar vederea lui era grozavă;
32 un chip al cărui cap era de aur curat, ale cărui mâini şi piept şi braţe erau de argint, al cărui pântece şi ale cărui coapse erau de aramă;
33 pulpele îi erau de fier; iar picioarele, o parte de fier şi o parte de lut.
34 Te-ai uitat până când o piatră tăiată din munte, nu de mână, a izbit chipul peste picioarele de fier şi de lut şi le-a sfărâmat de istov.
35 Atunci dintr-o dată s-au sfărâmat lutul, fierul, arama, argintul şi aurul şi s-au făcut ca praful vara pe arie, şi furia vântului le-a spulberat, şi loc pentru ele nu s-a mai aflat; iar piatra care lovise chipul s-a făcut un munte mare şi a umplut tot pământul.
36 Acesta este visul, iar tâlcuirea lui o vom spune în faţa regelui.
37 Tu, o, rege, eşti regele regilor, căruia Dumnezeul cerului i-a dat o împărăţie puternică şi tare şi cinstită
38 oriunde locuiesc fiii oamenilor; în mâna ta a dat fiarele câmpului şi păsările cerului şi peştii

mării, pe tine te-a făcut domn peste toate; tu eşti capul de aur.
39 După tine se va ridica un alt regat, mai mic decât al tău, şi un al treilea regat care este arama şi care va avea stăpânire peste tot pământul;
6 „Chip” (eikon): imagine, reprezentare.

40 şi un al patrulea regat, care va fi tare ca fierul; aşa cum fierul fărâmiţează şi supune, tot astfel va fărâmiţa el şi va supune.
41 Şi pentru că ai văzut că picioarele şi degetele sunt o parte de lut şi o parte de fier, regatul va fi împărţit; dar în el va fi şi ceva din rădăcină de fier, aşa cum ai văzut fierul amestecat cu lutul.
42 Şi de vreme ce degetele picioarelor erau o parte de fier şi o parte de lut, o parte din regatul acela va fi tare, dar ceva din el se va sfărâma.
43 Şi pentru că ai văzut fierul amestecat cu lutul, aşa se vor amesteca întru sămânţa oamenilor7, dar de lipit nu se vor lipi, aşa cum fierul nu se amestecă cu lutul.
44 Şi în zilele acelor regi, Dumnezeul cerului va ridica o împărăţie care-n veci nu va fi nimicită; împărăţia Lui nu va fi lăsată unui alt popor, ci va fărâmiţa şi va vântura toate regatele, iar ea va rămâne în veci8.
45 Aşa cum ai văzut că o piatră a fost tăiată din munte, dar nu de mână, şi a sfărâmat lutul, fierul, arama, argintul şi aurul, marele Dumnezeu i-a arătat regelui ce anume se va petrece după aceasta; visul e adevărat, iar tâlcuirea lui e neîndoielnică”.
46 Atunci regele Nabucodonosor a căzut cu faţa la pământ şi i s-a închinat lui
7= Prin înrudiri; căsătorii mixte.
8 Viziune megalitică asupra apariţiilor şi dispariţiilor succesive ale unor imperii. Cei mai mulţi exegeţi inclusiv o seamă din Sfinţii Părinţi sunt de părere că succesiunea imperiilor (în ordinea descrescândă a valorilor de metal din statuie) ar fi: cel babilonian, cel al Mezilor, cel al Perşilor şi cel al lui Alexandru cel Mare, urmat de veşnica împărăţie a lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.
Daniel şi a dat porunci să i se aducă jertfe şi tămâieri.
47 Şi răspunzând regele, i-a zis lui Daniel: „Cu adevărat, Dumnezeul vostru este Dumnezeul dumnezeilor şi Domnul regilor, Cel ce descoperă taine; căci tu ai fost în stare să descoperi această taină”.
48 Şi l-a preamărit regele pe Daniel9 şi i-a dat multe şi bogate daruri şi l-a pus peste toată ţara Babilonului şi [l-a făcut] mai-marele satrapilor10 peste toţi înţelepţii Babilonului.
49 Daniel i-a cerut regelui, iar acesta i-a pus pe Şadrac, Meşac şi Abed-Nego peste trebile ţării Babilonului; Daniel însă a rămas la curtea regelui.
3
Chipul de aur şi cuptorul de foc.
1 În anul [său] cel de al optsprezecelea, Nabucodonosor regele a făcut un chip de aur, înalt de şaizeci de coţi şi lat de şase coţi1 şi l-a pus în câmpia Dura2, în ţara Babilonului.
2 Şi a trimis să-i adune pe guvernatori3 şi pe comandanţii de oşti şi pe ispravnici şi pe principi şi pe tirani şi pe cârmuitori şi pe toţi nobilii ţării, ca să vină la sfinţirea chipului.
9= L-a ridicat la rang de mare cinstire.
10Satrapi: guvernatori cu puteri foarte mari, numiţi de regi în imperiile babilonian şi medopersan.
1 E vorba de o statuie gigantică, de 27 x 2,70 m; se pare că nu era de aur masiv, ci suflată cu aur.
2 Dura (Teodotion transcrie Deira): în preajma Babilonului erau mai multe localităţi cu acest nume (care înseamnă „Locuinţă”).
3 Hypatoi: termen generic pentru cei mai înalţi funcţionari ai regatului (folosit numai de Daniel).

3 Şi s-au adunat ispravnicii şi guvernatorii şi comandanţii de oşti şi principii şi tiranii cei mari şi cârmuitorii şi toţi nobilii ţării la sfinţirea chipului ridicat de regele Nabucodonosor; şi au stătut înaintea chipului.
4 Şi crainicul a strigat cu glas mare: „Vouă vi se porunceşte, popoare, triburi, limbi:
5 La ceasul în care veţi auzi glasul trâmbiţei şi al flautului şi al chitarei, al harpei şi al cimpoiului şi al psaltirii şi al oricărui fel de instrument muzical, veţi cădea şi vă veţi închina la chipul cel de aur pe care l-a ridicat regele Nabucodonosor.
6 Iar cel ce nu va cădea şi nu se va închina, în chiar ceasul acela va fi aruncat în cuptorul ce arde cu

foc”.
7 Şi a fost că după ce toate popoarele au auzit glasul trâmbiţei şi al flautului şi al chitarei şi al harpei şi al cimpoiului şi al psaltirii şi al oricărui alt fel de cântare, toate popoarele şi triburile şi limbile au căzut şi s-au închinat la chipul de aur pe care-l ridicase regele Nabucodonosor.
8 Atunci s-au apropiat câţiva Caldei care i-au pârât pe Iudei
9 la regele Nabucodonosor, zicând: „O, rege, în veci să trăieşti!
10 Tu, rege, ai poruncit ca fiece om care va auzi glasul trâmbiţei şi al flautului şi al chitarei şi al harpei şi al cimpoiului şi al psaltirii şi al oricărui alt fel de cântare
11 şi nu va cădea şi nu se va închina la chipul de aur pe care tu l-ai ridicat, să fie aruncat în cuptorul ce arde cu foc.
12 Sunt aici nişte oameni iudei pe care tu i-ai pus peste trebile ţării Babilonului: Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, care nu s-au supus poruncii tale, o, rege; ei nu le slujesc dumnezeilor tăi şi nu se închină la chipul pe care tu l-ai ridicat”.
13 Atunci Nabucodonosor, cuprins de tulburare şi de mânie, a poruncit să fie aduşi Şadrac, Meşac şi Abed-Nego; şi au fost aduşi în faţa regelui.
14 Şi răspunzând regele Nabucodonosor, le-a zis: „Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, adevărat este că voi nu le slujiţi dumnezeilor mei şi că nu vă închinaţi la chipul pe care eu l-am ridicat?
15 Acum dar, dacă sunteţi gata, când veţi auzi glasul trâmbiţei şi al flautului şi al harpei şi al cimpoiului şi al psaltirii şi al armoniei simfonice şi al oricărui alt fel de cântare, veţi cădea şi vă veţi închina la chipul de aur pe care eu l-am ridicat; dar dacă nu vă închinaţi, în chiar ceasul acela veţi fi aruncaţi în cuptorul ce arde cu foc; şi cine este dumnezeul care să vă scoată pe voi din mâinile mele?”.
16 Şi răspunzând Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, i-au zis regelui Nabucodonosor: „Nu e nevoie să-ţi răspundem la aşa ceva.
17 Căci Dumnezeul nostru, Căruia noi Îi slujim, este în ceruri şi El poate să ne scape din cuptorul ce arde cu foc şi să ne izbăvească, o, rege, din mâinile tale.
18 Dar dacă nu, să-ţi fie cunoscut, o, rege, că noi nu vom sluji dumnezeilor tăi, şi nici nu ne vom închina la chipul pe care tu l-ai ridicat”.
19 Atunci Nabucodonosor s-a umplut de mânie şi şi-a schimbat înfăţişarea feţei asupra lui Şadrac, Meşac şi Abed-Nego. Şi a zis: „Încingeţi cuptorul de şapte ori mai mult, până ce se va în roşi4!”

20 Şi le-a poruncit câtorva oameni vânjoşi să-i lege pe Şadrac, Meşac şi Abed-Nego şi să-i arunce în cuptorul ce arde cu foc.
21 Atunci i-au legat pe bărbaţii aceia, aşa cum erau, cu mantiile lor, cu încălţămintele lor, cu pălăriile lor şi cu toată îmbrăcămintea lor, şi i-au aruncat în mijlocul cuptorului ce ardea cu foc.
22 Şi fiindcă porunca regelui devenea mai aprigă şi cuptorul era foarte încins, oamenii care-i pârâseră pe Şadrac, Meşac şi Abed-Nego au fost arşi de văpaia focului ce răzbătea primprejur.
23 Dar acei trei bărbaţi, Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, au căzut legaţi în mijlocul cuptorului ce ardea cu foc şi umblau prin mijlocul văpăii, cântând laudă lui Dumnezeu şi binecuvântând pe Domnul.5
24 Iar Nabucodonosor i-a auzit cântând laude; şi s-a mirat şi degrab s-a sculat şi le-a zis dregătorilor săi: „N-am aruncat noi în mijlocul focului trei oameni legaţi?”. Şi i-au răspuns regelui: „Adevărat, o, rege!”
25 Şi a zis regele: „Eu văd acum patru oameni dezlegaţi, mergând prin mijlocul focului fără ca ceva să-i vatăme; iar chipul celui de al patrulea este asemenea fiului lui Dumnezeu”6.
4 Literal: „... până ce va arde la temperatura-limită”.
5 În LXX urmează o rugăciune a lui Azaria, un interludiu şi un imn de mare frumuseţe, text ce se află în Vechiul Testament sub titlul „Cântarea celor Trei Tineri”; în ed. Rahlfs, vv. 25-90.
6 Ebr.: „... ca faţa unuia dintre fiii zeilor”. Versiunea siriacă: „... asemenea unui înger al lui Dumnezeu”. Regele nu era monoteist, dar aflase de la Daniel că „în cer este un Dumnezeu Care descoperă tainele” (2, 28). Dacă „Acest” Dumnezeu îi descoperise visul şi tâlcuirea lui, „Acelaşi” Dumnezeu îi putea descoperi o prefigurare mesianică din care nu trebuie exclusă apariţia transfigurată a lui Daniel însuşi, care, asemenea lui Iosif şi asemenea lui Iona, devine personaj simbolic.

26 Atunci Nabucodonosor s-a apropiat de gura cuptorului ce ardea cu foc şi a zis: „Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, voi, robii Dumnezeului Celui-Preaînalt, ieşiţi afară şi veniţi aici!", iar Şadrac, Meşac şi Abed-Nego au ieşit din mijlocul focului.
27 şi s-au strâns satrapii şi comandanţii de oşti şi ispravnicii şi principii regali şi i-au văzut pe bărbaţi şi că focul nu le arsese trupul, că părul de pe cap nu le era pârlit, că hainele le erau neschimbate şi că miros de foc nu era întru ei.
28 Iar regele Nabucodonosor a răspuns, zicând: „Binecuvântat este Dumnezeul lui Şadrac, Meşac şi Abed-Nego, Cel ce l-a trimis pe îngerul Său şi i-a eliberat pe robii Săi, pentru că ei au nădăjduit în El şi n-au ascultat de porunca regelui şi şi-au dat trupurile să fie arse, numai ca să nu slujească şi nici să se închine la fiece dumnezeu, fără numai Dumnezeului lor.
29 De aceea, eu izvodesc poruncă: Fiecare popor, trib sau limbă care va grăi cuvânt de defăimare a Dumnezeului lui Şadrac, Meşac şi Abed-Nego va fi dat pierzării şi casele lor vor fi date jafului; pentru că nu este un alt Dumnezeu Care poate să izbăvească aşa!"
30 Atunci regele Babilonului i-a reaşezat în slujbele lor pe Şadrac, Meşac şi Abed-Nego în ţara Babilonului şi i-a înaintat şi i-a înzestrat cu vrednicia de a cârmui peste toţi Iudeii care se aflau în regatul său.
1293
4
Visul şi nebunia lui Nabucodonosor.
1 „Regele Nabucodonosor către toate popoarele, triburile şi limbile care locuiesc în tot pământul: Pacea să vi se înmulţească!
2 Plăcut îmi este să vă vestesc semnele şi minunile pe care Dumnezeu Cel-Preaînalt le-a făcut cu mine,
3 cât sunt ele de mari şi de puternice; împărăţia Lui e împărăţie veşnică, iar stăpânirea Lui din neam în neam.
4 Eu, Nabucodonosor, înfloritor eram în casa mea şi bogat în odrasle pe tronul meu.
5 Vis am văzut şi m-am înfricoşat; şi m-am tulburat în aşternutul meu şi vedenia gândurilor mele m-a răscolit.
6 Şi am pornit poruncă să mi se aducă înainte toţi înţelepţii Babilonului ca să-mi arate tâlcul visului.
7 Şi au intrat descântătorii şi magii şi ghicitorii şi Caldeii; eu le-am spus visul, dar ei nu mi-au spus tâlcuirea
8 până ce a venit Daniel căruia, după numele dumnezeului meu, i se spune Beltşaţar -, care Îl poartă într-însul pe Duhul Sfânt al lui Dumnezeu1; şi-n faţa lui am spus visul:
1 Pentru aceeaşi raţiune invocată în nota precedentă (3, 25), regele vorbeşte ca un fiu al lui Israel, împrumutând gândirea şi limbajul lui Daniel. Mesajul textului este acela că, în prezenţa şi sub înrâurirea profetului, o taină dumnezeiască se poate descoperi chiar prin gura unui păgân, cum va fi, de pildă, exclamaţia sutaşului din faţa crucii (Mt 27, 54; Mc 15, 39; Lc 23, 47); mărturia de acum despre „Duhul Sfânt al lui Dumnezeu (pneuma theou agion), împreună cu cea din 3, 25 despre făptura care este „asemenea fiului lui Dumnezeu" (omoia yio theou) se constituie într-o veritabilă revelaţie asupra misterului Sfintei Treimi, mult mai transparentă decât aceea de la stejarul Mamvri (Fc 18). De altfel, această mărturie e fondul aperceptiv pe care se va petrece convertirea trufaşului suveran (vezi v. 33-34). De remarcat că Daniel Îl „poartă" într-însul (pe Duhul Sfânt) (en eauto ehei); autorul sacru foloseşte aici verbul din profeţia lui Isaia asupra naşterii lui Iisus dintr-o fecioară (vezi Is 7, 14 şi nota). Textul Masoretic sună diferit: Daniel are într-însul „duhul sfinţilor zei" (BJ, OSTY) sau „un duh al sfinţilor zei" (TOB). Ediţiile curente româneşti, deşi îşi revendică Textul Masoretic, adoptă formularea: „Duhul lui Dumnezeu celui Sfânt".
9 O, Beltşaţar, mai-mare al descântătorilor, pe care te ştim că-L ai şi în tine pe Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu şi că nici o taină nu-ţi este prea grea, ascultă vedenia visului pe care l-am avut şi spune-mi tâlcuirea lui.
10 Vedenie am avut în aşternutul meu: m-am uitat; şi, iată, un copac în mijlocul pământului; iar înălţimea lui, mare foarte.
11 Copacul creştea, mare şi puternic: înălţimea lui a ajuns pân' la cer, iar cuprinderea lui pân' la marginile întregului pământ;
12 frunzele-i erau frumoase, roadele îmbelşugate, în el era hrană pentru toţi; sub el îşi aveau

culcuşul fiarele sălbatice ale câmpului, iar păsările cerului îşi aveau sălaş în ramurile lui; şi din el se hrănea tot trupul.
13 Vedeam în vedenia de noapte din aşternutul meu; şi, iată, cineva Veghetor şi Sfânt s-a pogorât din cer
14 şi a strigat cu glas mare şi a zis aşa: «Tăiaţi copacul!; şi smulgeţi-i ramurile şi scuturaţi-i frunzele şi risipiţi-i roadele!; să fugă fiarele de sub el şi păsările din ramurile lui!
15 Lăsaţi-i însă în pământ butucul rădăcinilor, legat în fier şi aramă; şi va rămâne-n iarba cea de pe afară şi-n

roua cerului: merticul său [fi-va împărţit] cu sălbăticiunile din buruienişul pământului.
16 Inima lui va fi schimbată: în locul celei de om i se va da o inimă de fiară; şi şapte vremi2 vor trece peste el.
17 Tâlcuirea visului, prin porunca Veghetorului; întrebarea, prin graiul celor sfinţi; ca să cunoască cei vii că Domnul este cel mai înalt peste împărăţia oamenilor, că El o va da oricui Îi place Lui s-o dea şi că ridică deasupra ei pe cel ce-n faţa oamenilor e o nimica toată».
18 Acesta este visul pe care eu, regele Nabucodonosor, l-am văzut. Iar tu, Beltşaţar, spune-mi tâlcuirea; că nici unul dintre înţelepţii regatului meu n-a fost în stare să-mi arate tâlcuirea; tu însă, Daniele, poţi, căci în tine este Duhul Sfânt al lui Dumnezeu”.
19 Atunci Daniel al cărui nume era Beltşaţar a rămas pe gânduri vreme de un ceas, cu mintea răvăşită. Iar regele, răspunzând, i-a zis: „Beltşaţar, nu cumva visul şi tâlcuirea lui să te-nspăimânte!” Iar Beltşaţar i-a răspuns, zicând: „Doamne, visul acesta să fie pentru cei ce te urăsc, iar tâlcul său să fie pentru duşmanii tăi!
20 Copacul pe care l-ai văzut, cel ce a crescut mare şi puternic, a cărui înălţime a ajuns pân’ la cer şi a cărui cuprindere era peste tot pământul,
21 cel cu frunze înfloritoare şi roade îmbelşugate, cel ce tuturor le era hrană, sub care-şi aflau fiarele culcuşul şi-n ale cărui ramuri sălăşluiau păsările cerului,
22 acela eşti tu, o, rege; că tu ai crescut mare şi puternic, şi măreţia ta s-a tot
2 „... şapte vremi”: probabil, şapte ani.
înălţat şi a ajuns pân’ la cer, iar stăpânia ta, la marginile pământului.
23 Şi când regele l-a văzut pe Veghetor şi pe Cel-Sfânt pogorându-Se din cer şi zicând: «Smulgeţi copacul şi nimiciţi-l!; numai butucul rădăcinilor lăsaţi-i-l în pământ, legat în fier şi aramă!; cu iarba cea de pe afară şi cu roua cerului va petrece!; merticul său [fi-va împărţit] cu fiarele sălbatice până ce şapte vremi vor trece peste el!»,
24 acesta-i tâlcul lui, o, rege, şi aceasta-i hotărârea3 Celui-Preaînalt care a ajuns4 asupra domnului meu, regele:
25 Te vor alunga dintre oameni şi-ţi va fi sălaşul laolaltă cu fiarele sălbatice şi ca pe un bou te vor hrăni cu iarbă, şi adăpost vei avea sub roua cerului, şi şapte vremi vor trece peste tine, până ce vei cunoaşte că Cel-Preaînalt este Domn peste împărăţia oamenilor şi că El o va da oricui Îi place Lui.
26 Şi pentru că ei au zis: «Lăsaţi butucul rădăcinilor copacului!», regatul îţi va rămâne din clipa când vei recunoaşte puterea cerească.
27 De aceea, o, rege, plăcut să-ţi fie sfatul meu şi răscumpără-ţi păcatele prin milostenie, şi nedreptăţile prin aplecarea spre cei sărmani; poate că Dumnezeu va fi îndelung-răbdător faţă de păcatele tale”.
3 „... tâlcul” [...] şi „semnul”: joc între două cuvinte greceşti foarte apropiate în grafie şi sens: sygkrisis şi sygkrima, ambele însemnând, printre altele, „tâlcuire” (a unui vis), dar al doilea având şi sensul de „hotărâre”, „poruncă”; cu alte cuvinte, în interpretarea visului se cuprinde şi adevărul prefacerii lui în realitate.
4 Autorul foloseşte şi aici verbul „a ajunge” (fthano) folosit în vv. 8 şi 17: copacul „a ajuns” cu înălţimea pân’ la cer. În clipa în care trufia omului ajunge în pragul cerului lui Dumnezeu, ea se va pomeni „ajunsă”, la rându-i, de reacţia Celui ce-i stă împotrivă.

28 Toate aceste lucruri au venit asupra regelui Nabucodonosor.
29 După douăsprezece luni, în timp ce se plimba prin palatul regatului său din Babilon,
30 regele a răspuns, zicând: „Oare nu-i acesta Babilonul cel mare, pe care eu l-am zidit drept casă

împărătească prin tăria puterii mele spre cinstirea slavei mele?”.
31 n-a rostit bine regele vorba, când un glas a venit din cer: „Ţie, rege Nabucodonosor, ţie ţi se spune: Regatul ţi s-a dus!
32 Te vor alunga dintre oameni şi-ţi va fi sălaşul laolaltă cu fiarele câmpului, şi ca pe un bou te vor hrăni cu iarbă şi şapte vremi vor trece peste tine, până ce vei recunoaşte că Cel-Preaînalt este Domnul împărăţiei oamenilor şi că El o dă cui Îi place Lui s-o dea!”
33 În chiar ceasul acela s-a plinit cuvântul asupra lui Nabucodonosor: alungat a fost dintre oameni, iarbă ca un bou a mâncat, trupul i s-a scăldat în roua cerului până ce părul i-a crescut ca părul leilor şi unghiile ca ale păsărilor.
34 „Şi la-mplinirea sorocului, eu, Nabucodonosor, mi-am ridicat ochii spre cer şi mintea mi-a revenit şi L-am binecuvântat pe Cel-Preaînalt şi L-am lăudat pe Cel de-a pururi viu şi I-am dat slavă; că puterea Lui e putere veşnică şi împărăţia Lui în neam şi în neam;
35 şi toţi locuitorii pământului sunt ca o nimica; El după voia Lui făptuieşte-n oştirea cerului şi-n sălaşul pământului; nimeni nu-i care să stea împotriva mâinii Sale şi să-I zică: «Ce-ai făcut?».
36 În acelaşi timp mintea mi-a revenit, iar eu am revenit la cinstea regatului meu; şi chipul mi-a revenit; şi dregătorii şi nobilii mei m-au căutat, iar eu am fost reaşezat în regatul meu; şi mult mai îmbelşugată mărire mi s-a adăugat.
37 Acum, aşadar, eu, Nabucodonosor, Îl laud şi-L preaînalţ şi-L slăvesc pe Împăratul cerului: fiindcă toate lucrurile Lui sunt adevărate şi cărările Lui sunt drepte; şi pe toţi cei ce umblă în trufie El poate să-i smerească”.
5
Ospăţul lui Baltazar.
1 Regele Baltazar[1] le-a făcut un ospăţ mare celor o mie de dregători ai săi; şi vin era înaintea celor o mie[2].
2 Şi Baltazar, bând, după ce a dat de gustul vinului a poruncit să fie aduse vasele de aur şi de argint pe care Nabucodonosor, tatăl său, le adusese din templul din Ierusalim, pentru ca din ele să bea regele şi dregătorii săi şi ţiitoarele lui şi nevestele lui.
3 Şi au adus vasele de aur şi de argint care fuseseră aduse din templul lui Dumnezeu Cel din Ierusalim; şi au
1 Baltazar (al cărui nume, în babiloniană, însemna „Bel îl ocroteşte pe rege”) era fiu şi coregent al lui Nabonide, al patrulea succesor al lui Nabucodonosor (fără a fi un descendent al acestuia; dacă, în versetul următor, Nabucodonosor este numit „tatăl” lui Baltazar, aceasta era o cutumă a dinastiilor orientale). Prin Daniel, Dumnezeu Îşi va arăta, o dată mai mult, puterea în faţa unui rege care, la beţie, profanează sfintele vase ale templului din Ierusalim.
2 La mesele Iudeilor, vinul se bea cu cumpătare, potrivit legii lui Moise, dar la ospeţele orgiastice ale regilor păgâni se consuma în cantităţi uriaşe (a se vedea şi ospăţul lui Irod Antipa, căruia i-a căzut victimă Sf. Ioan Botezătorul (Mc 6, 14-29).

băut din ele regele şi dregătorii săi şi ţiitoarele lui şi nevestele lui;
4 beau vin şi-i lăudau pe dumnezeii de aur, de argint, de aramă, de fier, de lemn şi de piatră; dar pe Dumnezeul Cel veşnic, Cel ce are putere asupra duhului lor, pe Acela nu-L binecuvântau.
5 În chiar ceasul acela au apărut degetele unei mâini de om; în lumina sfeşnicului, ele scriau pe tencuiala peretelui din casa regală; iar regele vedea încheieturile mâinii care scria.
6 Atunci faţa regelui s-a schimbat; gândurile îl tulburau, încheieturile şoldurilor îi piereau, iar genunchii, cuprinşi de tremur, se loveau unul de altul.
7 Şi regele a strigat cu glas mare să-i fie aduşi magii, Caldeii şi ghicitorii. Şi le-a zis înţelepţilor Babilonului: „Cel ce va citi această scriere şi-mi va face cunoscută tâlcuirea, acela, oricare ar fi el, va fi îmbrăcat în purpură, şi lanţ de aur va avea pe grumaz, şi va fi al treileacârmuitor în regatul meu”.
8 Atunci au intrat toţi înţelepţii regelui, dar n-au putut să citească scrierea, şi nici să-i arate regelui tâlcul.
9 Şi regele Baltazar s-a tulburat şi chipul i s-a schimonosit, iar sfetnicii săi au fost cuprinşi de spaimă.
10 Atunci regina[3] a intrat în casa ospăţului şi a zis: „O, rege, în veci să trăieşti! Gândurile tale să nu

te tulbure, iar chipul tău să nu se schimbe!
11 În regatul tău este un om în care se află Duhul lui Dumnezeu4; în zilele
3 După toate probabilităţile, regina-mamă, care nu participase la ospăţ, dar care era îngrijorată de ceea ce se întâmpla cu fiul ei.
4 T. M.: „... în care se află duhul zeilor sfinţi" (BJ, OSTY); „un duh al zeilor sfinţi" (TOB); în ediţiile noastre curente: „Duhul lui Dumnezeu celui Sfânt".
părintelui tău s-a aflat în el cuget veghetor5 şi pricepere; iar regele Nabucodonosor, părintele tău, l-a făcut maimare peste descântători şi peste magi şi peste Caldei şi peste ghicitori.
12 Că are în el un duh nemaipomenit şi înţelepciune şi pricepere şi tâlcuieşte visele şi răspunde la întrebări grele şi deznoadă nodurile: e Daniel, dar regele l-a numit Beltşaţar; pune să-l cheme, iar el îţi va spune tâlcuirea lui".
13 Atunci Daniel a fost adus în faţa regelui. Şi a zis regele către Daniel: „Tu eşti Daniel, cel dintre fiii robimii din Iudeea, pe care a adus-o regele, părintele meu?
14 Am auzit de tine, cum că-n tine este Duhul lui Dumnezeu6 şi că duh veghetor şi pricepere şi înţelepciune nemaipomenită s-au aflat în tine.
15 Şi acum au venit în faţa mea înţelepţi şi magi şi ghicitori să-mi citească scrierea aceasta şi să-mi spună tâlcuirea, dar n-au fost în stare să mi-o spună.
16 Dar am auzit de tine, cum că poţi face tâlcuiri; acum dar, dacă vei fi în stare să citeşti scrierea aceasta şi să-mi spui tâlcul ei, în purpură vei fi îmbrăcat şi lanţ de aur vei avea pe grumaz şi al treilea dregător vei fi în regatul meu".
17 Şi a grăit Daniel în faţa regelui: „Darurile tale fie pentru tine, iar ce e de dat în casa ta dă altuia; iar eu îi voi
5 Foarte exact: „stare de veghe" (grégoresis); în speţă, minte pururi trează, trezvie mentală. Momentele aparent excepţionale ale lui Daniel nu erau, în fapt, o excepţie, ci actualizarea unei stări permanente de hiperluciditate.
6 T. M.: „duhul zeilor"; „un duh al zeilor".

citi regelui scrierea şi-i voi spune tâlcuirea.
18 O, rege, Dumnezeul-cel-Preaînalt i-a dat lui Nabucodonosor, părintele tău, regat şi mărire şi cinste şi slavă;
19 şi din pricina măririi pe care i-o dăduse, toate popoarele, triburile şi limbile tremurau şi se temeau de faţa lui: pe cine vrea îl omora, pe cine vrea îl lovea, pe cine vrea îl înălţa, pe cine vrea îl umilea.
20 Dar când inima lui s-a înălţat şi duhul i-a dat ghes să se trufească, atunci a fost coborât de pe tronul regatului său şi cinstea i-a fost luată.
21 Alungat a fost dintre oameni, şi inima i s-a dat după firea fiarelor; sălaşul şi-l avea laolaltă cu asinii sălbatici; ca pe un bou îl hrăneau cu iarbă, iar trupul i se scălda din roua cerului, până ce a cunoscut că Dumnezeul-cel-preaînalt este Domnul împărăţiei oamenilor şi că El o dă cui Îi place Lui.
22 Ca atare, tu, Baltazar, tu, fiul său, cel ce nu ţi-ai smerit inima înaintea lui Dumnezeu, oare n-ai ştiut tu toate acestea?
23 Tu te-ai înălţat împotriva Domnului, Dumnezeul cerului, şi ţi-ai adus înainte vasele casei Sale şi aţi băut vin din ele, tu şi dregătorii tăi şi ţiitoarele tale şi nevestele tale, şi aţi adus laude pentru dumnezeii de aur şi de argint şi de fier şi de lemn şi de piatră, care nu văd şi nici nu aud şi nici nu cunosc; dar pe Dumnezeu, în a Cărui mână se află suflarea ta şi toate căile tale, pe Acela nu L-aţi slăvit.
24 Drept aceea, de la El7 a fost trimisă încheietura mâinii, şi El a poruncit
7 Literal: „de la faţa Lui"; prosopon înseamnă „faţă", dar şi „persoană".
această scriere.
25 Iar scrierea cea poruncită este aceasta: MANE, TECHEL, FARES8.
26 Iar tâlcuirea cuvântului este aceasta: MANE: Dumnezeu ţi-a măsurat regatul şi i-a pus capăt;
27 TECHEL: a cântărit în cumpănă şi a găsit lipsă;
28 FARES: regatul tău este împărţit şi dat Mezilor şi Perşilor".
29 Atunci Baltazar a dat poruncă şi l-au îmbrăcat pe Daniel în purpură şi i-au pus lanţ de aur pe

grumaz; şi s-a dat de veste că el este al treilea dregător în regat.
30 În aceeaşi noapte, Baltazar, regele caldeu, a fost ucis.
6
Daniel în groapa cu lei.
1 Şi Darius Medul a preluat regatul când avea vârsta de şaizeci şi doi de ani1.
2 Şi i-a plăcut lui Darius 2 să pună peste regat o sută douăzeci de satrapi, ca să
8 În grafia masoretică: MENE, TECHEL, UFARSIN. O seamă de exegeţi au încercat să identifice numele a trei monede antice cu valoare descrescândă: mina, şechelul şi o jumătate-de-mină, ca simboluri a trei imperii succesive, dar cu importanţă descrescândă: al Babilonienilor, al Mezilor şi al Perşilor. Concretă însă este interpretarea însăşi a lui Daniel, din următoarele trei versete.
1 într-o seamă de ediţii ale Septuagintei, acest verset încheie capitolul precedent, ca v. 31.
2 Istoricii nu cunosc un Darius Medul. Succesorul lui Nabonide (căruia Baltazar îi era fiu şi co-regent) a fost Cirus al II-lea (cel Mare), care însă era persan. Încă o dată, unele date istorice sunt numai rama tabloului biblic; Scriptura nu-şi propune să facă ştiinţă, ci să prezinte adevăruri ca obiect al revelaţiei.

fie ei în tot regatul său.
3 Iar peste ei, trei guvernatori, între care Daniel era unul; aceasta, pentru ca satrapii să le dea lor socoteală şi să nu-l supere pe rege.
4 Iar Daniel era peste ei, căci duh nemaipomenit se afla întru el; iar regele l-a rânduit peste regatul său.
5 Atunci guvernatorii şi satrapii căutau să afle un oarecare prilej împotriva lui Daniel; dar nu au aflat nici un prilej împotriva lui, şi nici o vină sau greşală, căci era credincios3.
6 Şi au zis guvernatorii: „Nu vom afla un prilej împotriva lui Daniel, în afară de rânduielile Dumnezeului său".
7 Atunci guvernatorii şi satrapii au stătut în faţa regelui şi au zis: „O, rege Darius, în veci să trăieşti!
8 Toţi cei ce stau la cârma regatului tău: comandanţii de oşti, satrapii, guvernatorii şi ispravnicii au făcut sfat ca printr-o anume rânduială regească să fie întărită următoarea poruncă: timp de treizeci de zile, oricine va cere ceva de la un alt dumnezeu sau om în afară de tine4, să fie aruncat în groapa leilor5.
9 Şi acum, o, rege, rosteşte poruncă şi trimite-o în scris, pentru ca legea Perşilor
3 „... credincios", în sensul: fidel; plin de credincioşie faţă de regele său.
4 În antichitatea orientală nu era un fapt neobişnuit ca suveranul să fie asimilat unui zeu, căruia să i se înalţe rugăciuni şi jertfe. Tradiţia a fost preluată, strategic, de către Alexandru cel Mare şi apoi de cezarii Romei prin aşa-numita „apoteoză imperială", pretenţie care va dezlănţui conflictul dintre imperiu şi creştinism, pe durata căruia, timp de trei secole, vor cădea mii de martiri.
5 Suveranii orientali obişnuiau să prindă lei, pe care-i păstrau în cuşti sau gropi făcute anume, pentru viitoare vânători.
şi a Mezilor să nu sufere sminteală".
10 Atunci regele Darius a poruncit ca opreliştea să fie dată în scris.
11 Iar Daniel, când a cunoscut că opreliştea fusese poruncită, a intrat în casa lui; ferestrele însă erau deschise în foişorul ce căta spre Ierusalim; şi de trei ori pe zi, plecându-şi genunchii, se ruga şi se mărturisea6, aşa cum obişnuia să facă şi mai înainte.
12 Atunci oamenii aceia l-au pândit şi l-au aflat pe Daniel rugându-se şi umilindu-se Dumnezeului său.
13 Şi au venit şi i-au spus regelui: „O, rege, oare n-ai dat tu poruncă scrisă ca, timp de treizeci de zile, oricine va cere ceva de la un alt dumnezeu sau om în afară de tine, o, rege, să fie aruncat în groapa leilor?". Iar regele a zis: „Adevărat e cuvântul: peste legea Perşilor şi a Mezilor nu se va trece!"
14 Atunci ei, răspunzând, au zis în faţa regelui: „Daniel, cel dintre fiii robimii din Iudeea, nu s-a supus poruncii tale, ci de trei ori pe zi înalţă cereri către Dumnezeul său".
15 Atunci regele, când a auzit cuvântul acesta, foarte s-a întristat în sinea lui pentru Daniel, şi mult s-a străduit să-l scape; până seara s-a străduit să-l scape.
16 Atunci oamenii aceia au zis către rege: „Să ştii, o, rege, că legea Mezilor şi a Perşilor nu

îngăduie ca noi să schimbăm ceva din ceea ce regele a rânduit prin poruncă sau legiuire”.
17 Atunci regele a poruncit şi l-au adus pe Daniel; şi l-au aruncat în groapa leilor. Dar regele i-a zis lui Daniel: „Dumnezeul
6 Exomologeo înseamnă „a (se) mărturisi”, şi numai în anumite cazuri „a lăuda”.

tău, Căruia tu fără-ncetare Îi slujeşti, El te va scăpa!”
18 Şi au adus o piatră şi au pus-o pe gura gropii; iar regele a pecetluit-o cu inelul său şi cu inelul sfetnicilor săi; aceasta, ca nu cumva să se pună la cale vreun vicleşug asupra lui Daniel7.
19 Atunci regele s-a dus în casa lui şi s-a culcat lăsându-şi cina deoparte; şi bucate nu i s-au adus, iar somnul nu s-a lipit de el. Iar Domnul a închis gurile leilor şi nu l-au vătămat pe Daniel8.
20 Şi sculându-se regele dis-de-dimineaţă, a venit în grabă la groapa leilor.
21 Şi, apropiindu-se de groapă, l-a strigat cu glas mare pe Daniel: „Daniele, tu, robul Dumnezeului Celui viu, oare Dumnezeul tău, Căruia tu fără-ncetare Îi slujeşti, fost-a El în stare să te scoată din groapa leilor?”
22 Iar Daniel, răspunzând, i-a zis regelui: „O, rege, în veci să trăieşti!
23 Dumnezeul meu l-a trimis pe îngerul Său şi a închis gurile leilor, iar ei nu m-au sfâşiat: că întru mine s-a aflat dreptate faţă de El. Dar nici faţă de tine, o, rege, greşală n-am făcut”.
24 Atunci regele s-a bucurat mult pentru el şi a poruncit ca Daniel să fie scos afară din groapă. Şi Daniel a fost scos afară din groapă şi nici o vătămare nu
7 Dacă Iosif, aruncat într-o fântână şi revenit în lumină, aruncat apoi în temniţă şi înălţat în slavă, a prefigurat, ca şi profetul Iona, moartea şi învierea lui Hristos, cu atât mai mult Daniel, a cărui groapă, pentru exact aceleaşi motive, a fost pecetluită cu mult înaintea mormântului pecetluit de Pilat.
8 Această ultimă propoziţie este omisă în T. M., pentru raţiunea probabilă că ea se repetă în v. 23. Cu toate acestea, aici e vorba de o aserţiune directă, obiectivă.
s-a aflat pe el, căci el era crezând în Dumnezeul său.
25 Iar regele a poruncit şi i s-au adus oamenii care-l pârâseră pe Daniel şi i-a aruncat în groapa leilor, pe ei şi pe copiii lor şi pe femeile lor; şi n-au ajuns la fundul gropii, că leii i-au şi sfâşiat şi le-au mărunţit oasele.
26 Atunci regele Darius a scris către toate popoarele şi triburile şi limbile care locuiau pe-ntregul pământ: „Pacea să vi se-nmulţească!
27 Poruncă s-a dat din partea mea în fiece stăpânie a regatului meu, ca fiecare să se cutremure şi să se teamă de faţa Dumnezeului lui Daniel, fiindcă Acesta este Dumnezeul Cel viu şi veşnic, a Cărui împărăţie nu va fi nimicită şi a cărui stăpânire va fi pentotdeauna,
28 Cel ce apără şi izbăveşte şi face semne şi minuni în cer şi pe pământ, El, Cel ce l-a scos pe Daniel din groapa leilor”.
29 Şi lui Daniel i-a mers din ce în ce mai bine sub domnia lui Darius şi sub domnia lui Cirus Persanul.

7

Vedenia lui Daniel: cele patru fiare.
1 În primul an al [domniei] lui Baltazar, regele Caldeilor1, Daniel a văzut un vis şi vedenii în capul său, în aşternutul său2, apoi şi-a scris visul:
1 Despre Baltazar vezi nota de la 5, 1. Şi aici, în menţiunea unui anume moment istoric, trebuie văzut doar procedeul literar.
2 Expresie identică cu cea de la 2, 28.

2 „Eu, Daniel, văzut-am în vedenia mea din vremea nopţii; şi, iată, patru vânturi ale cerului lovit-au năprasnic marea cea mare3.
3 Şi patru fiare mari ieşeau din mare, deosebite între ele4.
4 Cea dintâi era asemenea unei leoaice5, iar aripile ei erau ca nişte aripi de vultur6; şi m-am uitat până ce aripile i-au fost smulse, iar ea s-a ridicat de la pământ şi a stătut pe picioare de om; şi o inimă de om i s-a dat.
5 Şi, iată, a doua fiară era asemenea unui urs; şedea pe-o rână, iar în gura
3 Prin „marea cea mare” se înţelegea Mediterana; asemenea lui Iezechiel, captivul Daniel revede

Palestina doar în stare de extaz.
4 Această vedenie face parte din literatura apocaliptică. Ea trebuie pusă în paralelă cu cele patru metale din care era alcătuită uriaşa statuie din capitolul 2. Ca şi acolo, se crede că cele patru fiare sunt simboluri ale celor patru imperii care, în orizontul cărţii lui Daniel, s-au succedat în decursul acelor secole: al Babilonului, al Mezilor, al Perşilor şi al lui Alexandru cel Mare. Ultimul cel mai vast şi mai complex a fost cârmuit nu numai de marele cuceritor şi întemeietor, ci şi de dinastia Seleucizilor, ai cărei suverani se înscriu în rândul marilor persecutori, culminând cu tirania lui Antioh Epifan. Tradiţia iudaică şi, mai târziu, cea creştină vor extinde simbolul celei de a patra fiare, în spatele căruia se va ridica împărăţia Romanilor. Lui însă nu-i poate lipsi perspectiva eshatologică, devenind simbolul oricărei mari puteri organizate împotriva lui Dumnezeu. În această perspectivă va fi preluat de către Evanghelistul Ioan în capitolul 13 al Apocalipsei sale, unde cele patru fiare sunt concentrate în una singură, precursoare a Antihristului şi Antihristul însuşi. de reţinut că în capitolul 2 regele visează vedenia, iar Daniel tâlcuieşte; aici, Daniel are vedenia, dar tâlcul ei este dat de un înger din preajma lui Dumnezeu; în ambele cazuri, nu omul este cel ce descoperă şi luminează sensurile.
5 T. M.: „... asemenea unui leu". Femininul poate indica o mare ferocitate a instinctului matern la acest animal.
6 Vizionarul nu „descoperă" nefirescul, ci îl „constată" fără să tresară, după „logica" onirică.
ei, între dinţi, erau trei coaste; şi i se zicea: «Scoală-te şi mănâncă multă carne!»
6 După aceasta, m-am uitat: şi, iată, o a treia fiară sălbatică, asemenea unui leopard; şi avea pe ea patru aripi ca de pasăre; şi fiara avea patru capete; şi putere i s-a dat.
7 După aceasta, m-am uitat: şi, iată, o a patra fiară, înspăimântătoare şi groaznică şi nespus de puternică; dinţii îi erau de fier şi mari, mâncând şi sfărâmând, iar rămăşiţele le călca în picioare; aceasta era cu mult mai altfel decât toate fiarele cele de dinainte; şi avea zece coarne7.
8 Şi m-am uitat la coarnele ei; şi iată, un alt corn mic s-a ivit din mijlocul lor; iar în faţa lui, trei dintre coarnele ei de dinainte au fost smulse; şi, iată, în cornul acela erau ochi ca ochii unui om, şi o gură care grăia lucruri mari.
9 m-am uitat până ce au fost aşezate scaunele; iar Cel-Vechi-de-Zile8 a şezut; îmbrăcămintea Lui era albă ca zăpada, iar părul capului Său era ca lâna curată; tronul Său era pară de foc, roţile Lui erau foc arzător.
10 Râu de foc curgea ieşind de dinainte-i; mii de mii Îi slujeau şi mii de miriade Îi stăteau în preajmă9. Judecătorul S-a aşezat, cărţile s-au deschis.
11 m-am uitat atunci din pricina glasului vorbelor mari pe care le grăia cornul acela, până când fiara a fost ucisă şi nimicită, iar trupul ei a fost dat să fie ars în foc.
7 Cornul: simbol al puterii.
8 „Cel-Vechi-de-Zile" (expresie proprie lui Daniel): „Cel-Veşnic", a cărui vârstă nu se poate socoti; în iconografia creştină: Dumnezeu-Tatăl. T. M.:„un Bătrân".
9 Miriadele de îngeri; vezi Ap 5,11.

12 Stăpânirea le-a fost luată şi celorlalte fiare; dar o prelungire de viaţă li s-a dat pentru un oarecare timp10.
13 Văzut-am în vedenie de noapte; şi, iată, cu norii cerului venea Cineva ca Fiul Omului11 şi a venit la Cel-Vechi-de-Zile şi a fost adus în faţa Acestuia.
14 Şi Lui i s-a dat stăpânirea şi cinstea şi împărăţia; Lui Îi vor sluji toate popoarele şi triburile şi limbile; iar stăpânirea Lui e veşnică, stăpânire care nu se va trece, iar împărăţia Lui nu va fi nimicită.
15 Cât despre mine, Daniel, duhul mi se cutremura lăuntric, iar vedeniile capului meu laolaltă mă tulburau.
16 Şi m-am apropiat de unul din cei ce şedeau12 şi am căutat să aflu de la el adevărul despre toate acestea. Iar el mi-a spus adevărul şi mi-a arătat tâlcul lucrurilor:
17 «Aceste patru fiare sunt patru regate ce se vor ridica pe pământ şi care vor fi nimicite;
18 iar sfinţii Celui-Preaînalt13 vor lua
10 Literal: „până la vreme şi vreme"
11 „... Cineva ca Fiul Omului", ceea ce înseamnă că Acesta îi era cunoscut (deja revelat) lui Daniel.

Aici expresia „Fiul Omului” are o cu totul altă conotaţie decât „fiul omului” din profeţiile lui Iezechiel; Personajul Îi este foarte apropiat Celui-Vechi-de-Zile, Care Îi conferă stăpânirea finală asupra întregului pământ; nu e greu de perceput profeţia mesianică asupra lui Iisus Hristos, Cel ce singur Îşi va spune „Fiul Omului”: deşi Fiul lui Dumnezeu, El aparţine umanităţii prin firea acesteia, asumată la întruparea din Sfânta Fecioară Maria. În T. M.: „un fiu de om”(o persoană aparţinând speciei umane).
12 Unul din miile de miriade (din v. 10).
13 „Cel-Preaînalt” este una şi aceeaşi persoană cu „Cel-Vechi-de-Zile”. În vremea patriarhului Avraam, Melchisedec era „preot al Dumnezeului Celui-Preaînalt” (Fc 14, 18). Cele două denumiri indică supra-temporalitatea şi, respectiv, supra-spaţialitatea lui Dumnezeu.
împărăţia şi o vor ţine până-n veacul vecilor».
19 Atunci am cercetat mai cu dinadinsul în ceea ce priveşte cea de a patra fiară, care era cu mult mai altfel decât toate fiarele şi nespus de groaznică: dinţi de fier, gheare de aramă, mâncând şi sfărâmând şi călcând în picioare rămăşiţele,
20 şi cu privire la cele zece coarne de pe capul ei, şi la celălalt care s-a ivit şi a smuls trei din cele de dinainte, cornul acela care avea ochi şi o gură ce grăia lucruri mari şi a cărui înfăţişare era mai mare decât a celorlalte.
21 m-am uitat; şi cornul acela făcea război cu sfinţii şi i-a biruit,
22 până ce a venit Cel-Vechi-de-zile şi le-a făcut dreptate14 sfinţilor Celui-preaînalt; şi a venit vremea şi sfinţii au ţinut împărăţia15.
23 Şi a zis: «Fiara a patra va fi al patrulea regat pe pământ, care le va întrece pe toate celelalte regate şi va mânca tot pământul şi-l va călca în picioare şi-l va face bucăţi.
24 Iar cele zece coarne ale ei: zece regi se vor ridica; iar după ei se va ridica un altul, care-i va întrece pe toţi cei de dinainte cu răutăţile lui16 şi va subjuga trei regi.
25 Şi vorbe va grăi împotriva Celui-preaînalt, iar pe sfinţii Celui-Preaînalt îi va amăgi şi-şi va pune în gând să
14 Literal: „a dat judecată”, în sensul: a restaurat, prin judecată, dreptatea.
15 Stăpânirea sfinţilor nu e alta decât aceea a Fiului Omului (v. 14); ei se află în comuniune cu El, aşa cum vor fi ei atunci când „vor judeca lumea” (1 Co 6, 2).
16 În perspectivă istorică, Antioh Epifan; în perspectivă eshatologică (versetul următor), Antihrist.

schimbe vremile şi legea; şi [stăpânirea] va fi dată în mâinile lui pentru o vreme şi vremi şi o jumătate de vreme17.
26 Şi judecata va şedea, şi stăpânirea i-o vor lua, ca s-o strice şi s-o nimicească de istov.
27 Iar împărăţia şi puterea şi mărirea regilor de sub cerul întreg le-au fost date sfinţilor Celui-Preaînalt; şi împărăţia Lui este împărăţie veşnică18; şi toate puterile Îi vor sluji şi vor asculta de El».
28 Până aici e curgerea vorbirii19. Cât despre mine, Daniel, gândurile mele mult m-au tulburat şi faţa mi s-a schimbat; dar cuvântul în inima mea l-am păstrat”.
8
Vedenie asupra berbecului şi ţapului.
1 „În cel de al treilea an de domnie a regelui Baltazar, o vedenie mi s-a arătat, mie, lui Daniel, în urma celei ce mi se arătase la-nceput.
2 Şi eram în cetăţuia Suza, care se află în ţara Elamului, şi am avut o vedenie; iar eu eram pe malul râului Ulai1.
17 „... o vreme şi vremi şi o jumătate de vreme”; expresia indică o perioadă limitată a suferinţei. Ea va fi preluată de Evanghelistul Ioan în Ap 12, 14 (vezi nota).
18 Comuniunea sfinţilor cu Fiul Omului fiul lui Dumnezeu este şi comuniunea lor cu Dumnezeu, deoarece Fiul Se află în permanentă comuniune cu Tatăl.
19 Literal: „Până aici este sfârşitul cuvântului”; capătul convorbirii profetului cu îngerul.
1 Suza, fostă capitală a Elamului, devenită mai târziu una din capitalele imperiului persan. La rândul său, Elamul era teritoriul Elamiţilor, descendenţi ai unuia din fiii lui Sem (Fc 10, 22), situat la est de Babilonia meridională (la nord de Golful Persic). Ulai era râul care trecea prin Suza.
3 Şi mi-am ridicat ochii şi m-am uitat; şi, iată, un berbec stătea în faţa Ulaiului; şi avea coarne; şi

coarnele erau înalte, iar unul era mai înalt decât celălalt; şi cel mai înalt creştea cel din urmă.
4 Şi am văzut berbecul împungând spre apus şi spre miază-noapte şi spre miazăzi, şi nici o fiară nu putea să-i stea înainte, şi nu era nimeni care să poată scăpa din mâna lui. El făcea ce voia, şi a devenit mare.
5 Şi mă uitam: şi, iată, un ţap al caprelor venea dinspre apus şi miazăzi pe faţa-ntregului pământ, dar fără să atingă pământul; iar ţapul avea un corn, care i se vedea între ochi2.
6 Şi a venit până la berbecul care avea coarne cel pe care-l văzusem stând în faţa Ulaiului -, alergând spre el întru stârnirea puterii sale.
7 Şi l-am urmărit cu ochii până ce a ajuns în apropierea berbecului: s-a repezit asupra lui, şi l-a izbit pe berbec şi i-a zdrobit amândouă coarnele iar berbecul n-a avut în el putere să-i stea înainte; şi l-a aruncat la pământ şi l-a jucat în picioare şi nimeni nu a fost care să scoată berbecul din mâna lui.
2 Cu ajutorul lui Daniel însuşi (vv. 19-21), exegeza admite că simbolismul acestei vedenii se referă la succesiunea unor imperii. Cele două coarne ale berbecului sunt imperiul Mezilor, urmat de acela al Perşilor. Ţapul unicorn nu ar fi altcineva decât Alexandru cel Mare; după moartea acestuia (sfărâmarea cornului), imperiul se împarte între cei patru generali ai săi. Ultimul corn şi cel mai devastator va fi Antioh Epifan, cel ce a vrut să elenizeze Iudeea, a interzis legea lui Moise şi a profanat templul, dedicându-l unor zeităţi păgâne.
1303
8 Şi ţapul caprelor a crescut foarte; şi când era mai tare, cornul său cel mare s-a sfărâmat şi alte patru coarne au crescut în locul lui, spre cele patru vânturi ale cerului.
9 Şi din unul dintre ele a ieşit un corn puternic, şi a crescut foarte mult spre miazăzi şi răsărit;
10 şi a crescut, mărindu-se până la oştirea cerului3; şi a doborât jos la pământ [o parte] din oştirea cerului şi din stele şi le-a călcat în picioare.
11 Şi a tras robimea după sine până la Mai-Marele oştirii4; şi din pricina lui a fost jertfa tulburată5; el a sporit, dar locaşul cel sfânt a devenit pustiu.
12 Şi un prinos pentru păcat a fost dat spre jertfă; şi a dat cu dreptatea de pământ; şi a făcut şi i-a mers din ce în ce mai bine.
13 Şi l-am auzit pe un sfânt6 vorbind; şi un [alt] sfânt i-a zis lui Felmon7, cel ce grăia: «Cât oare va mai dura vedenia, şi jertfa care-a fost oprită şi păcatul pustiirii care a fost dat, şi cât oare vor mai fi sfântul locaş şi oştirea călcate-n picioare?».
14 Şi acela i-a zis: «Seara şi dimineaţa, două mii şi trei sute de zile8; şi atunci locaşul cel sfânt se va curăţi».
3 „Oştirea cerului” era alcătuită din miriadele de îngeri, cărora le erau asociaţi sfinţii lui Israel. Antioh Epifan a mers atât de departe cu persecuţia, încât nu a cruţat nici sacralitatea văzduhului iudeu.
4 Şi-a târât gloata nelegiuirilor până la pragul lui Dumnezeu.
5 Antioh Epifan a interzis jertfele aduse lui Iahve.
6 După toate probabilităţile, un înger.
7 Nume propriu lui Teodotion, cu semnificaţie necunoscută.
8 Ebr.: „Două mii şi trei sute de seri şi dimineţi”; se pare că e o aluzie la cele două jertfe zilnice, prescrise de lege. În acest caz, numărul se împarte la 2, de unde rezultă 1150 de zile, ceea ce ar echivala cu mai mult de trei ani, timpul de când Antioh Epifan a abolit cultul până la restaurarea templului (TOB). Dar, pe lângă dimensiunea istorică, textul are şi una mesianic-eshatologică: Femeia din Apocalipsă va fi hrănită în pustie timp de o mie două sute şi şaizeci de zile (Ap 12, 6).
15 Şi a fost că dacă eu, Daniel, am văzut vedenia, şi când îi căutam înţelesul, iată că în faţa mea stătea cineva ca o înfăţişare de bărbat.
16 Şi am auzit glas de bărbat deasupra Ulaiului, în dreptul firului apei; şi a chemat şi a zis: «Gavriile9, fă-l pe acela să priceapă vedenia!».
17 Şi a venit şi a stat în apropiere de locul unde stăteam eu. Şi când el a venit, eu am fost deodată cuprins de uimire şi am căzut cu faţa la pământ; iar el a zis: «Înţelege, fiul omului10. Căci vedenia este şi pentru sfârşitul vremii11».
18 şi-n timp ce el îmi vorbea, eu am căzut cu faţa la pământ; iar el s-a atins de mine şi m-a aşezat pe picioarele mele.
19 Şi mi-a zis: «Iată, eu îţi arăt lucrurile ce vor fi în zilele cele din urmă ale mâniei, căci vedenia

este şi pentru sfârşitul vremii.
20 Berbecul pe care l-ai văzut, cel ce avea coarne, este regele Mezilor şi al Perşilor;
21 iar ţapul caprelor este regele Grecilor12; cornul cel mare, care-i era între ochi, este primul rege;
9 Îngerul Gavriil, vestitorul prin care Dumnezeu Îşi comunică voia, aşa cum o va face şi către Fecioara Maria (Lc 1, 19, 26).
10 „... fiul omului": aici, în sensul folosit de Iezechiel.
11 Indicaţie clară că mesajul acestei revelaţii nu primeşte doar dimensiunea ei istorică, ci şi pe cea eshatologică. Avertismentul va fi repetat în v. 19.
12 Alexandru cel Mare.

22 cât despre cel ce s-a sfărâmat, din locul căruia au crescut patru coarne: patru regi se vor ridica din neamul său, dar nu prin propria lor tărie.
23 Şi în vremea de la urmă a regatului lor, atunci când păcatele lor vor atinge plinul, se va ridica un rege neruşinat la chip şi isteţ în a cunoaşte ghiciturile13.
24 Şi puterea lui se va întări măcar că nu prin propria sa putere şi-n chip minunat va nimici, şi va spori şi va înfăptui şi va nimici pe cei tari şi poporul cel sfânt.14
25 Şi jugul lanţului15 său va propăşi; în mâna lui, înşelăciune; şi-n inima lui se va trufi, şi prin înşelăciune pe mulţi îi va face să piară şi spre pieirea multora va sta-n picioare, şi ca pe nişte ouă-n mâinile lui îi va zdrobi.
26 Şi adevărată este vedenia despre seară şi dimineaţă, aceea care s-a spus; iar tu pecetluieşte vedenia, căci ea e pentru multe zile16».
27 Iar eu, Daniel, am adormit; şi câteva zile am fost bolnav; apoi m-am sculat şi făceam trebile regelui; şi mă miram de vedenie, şi nimeni nu era care s-o înţeleagă17".
13 În perspectiva istorică, Antioh Epifan; în cea eshatologică în mod evident Antihrist. „A cunoaşte ghiciturile": a fi înzestrat cu abilitatea de a descifra intrigile politice, dar şi unele sensuri din spatele aparenţelor.
14 „... poporul cel sfânt": fiii lui Israel, dar şi fiii noului Israel, ai Bisericii.
15 Kloios = lanţul pe care-l purtau sclavii în jurul gâtului
16 Confirmarea dimensiunii eshatologice a acestei revelaţii.
17 T. M.: „... iar eu nu înţelegeam" (OSTY); „... şi purtând-o în mine fără s-o înţeleg" (BJ); „... şi nimeni n-o înţelegea" (TOB).
9
Profeţie asupra celor şaptezeci de săptămâni.
1 „În primul an al [domniei] lui Darius, fiul lui Asuerus1, din neamul Mezilor, care a domnit peste regatul Caldeilor,
2 eu, Daniel, am înţeles din Cărţi2 numărul anilor despre care a fost cuvântul Domnului către profetul Ieremia: şaptezeci de ani până când pustiirea Ierusalimului va fi împlinită3.
3 Şi m-am aşezat cu faţa către Domnul Dumnezeu, ca să-L cercetez prin rugăciune, cereri, post, haină de sac şi cenuşă pe cap4.
4 m-am rugat Domnului Dumnezeu şi m-am mărturisit5 şi am zis: Doamne, Dumnezeul Cel mare şi minunat, Cel ce-Ţi păzeşti legământul şi mila faţă de cei ce Te iubesc şi faţă de cei ce păzesc poruncile Tale:
5 Noi am păcătuit, nedreptate am făcut, fărădelege am săvârşit, ne-am îndepărtat
1 Asuerus: una şi aceeaşi persoană cu Ahaşveroş sau Artaxerxe.
2 E vorba de Cărţile sfinte ale Evreilor, care circulau şi printre deportaţi.
3 Apogeul dezastrului înseamnă, de fapt, începutul eliberării şi restaurării. Cei şaptezeci de ani de captivitate babilonică fuseseră prevestiţi de Ieremia (25, 11-12), dar numărătoarea lor s-a făcut nu de la deportarea ordonată de Nabucodonosor în 587, ci de la prima deportare, cea din 609 (coincidentă cu moartea regelui Iosia) până la edictul lui Cirus, din 538, care le permitea Evreilor întoarcerea acasă. Desigur, nu trebuie neglijat simbolismul numărului 70 ca cifră rotundă a profeţiei.
4 A-L cerceta pe Dumnezeu prin rugăciune şi post: a încerca să pătrunzi înlăuntrul Său, pentru ca El să-ţi descopere tainele.
5 Mărturisirea păcatelor personale, dar şi a celor ce aparţin poporului, profetul având şi rolul de

mijlocitor. Mărturisirea era parte esenţială în actul purificării sufleteşti.

şi ne-am abătut de la poruncile şi judecăţile tale;
6 şi nu i-am ascultat pe robii Tăi profeţii, cei ce în numele Tău grăiau către regii noştri, către principii noştri, către părinţii noştri şi către-ntregul popor al ţării.
7 Ţie, Doamne, [Îţi este] dreptatea, iar nouă ruşinea obrazului, aşa cum este astăzi: oamenilor lui Iuda, locuitorilor Ierusalimului, întregului Israel, celor de aproape şi celor de departe-n tot pământul pe unde Tu i-ai risipit din pricina înşelăciunii cu care ei Te-au înşelat6.
8 În Tine, Doamne, este dreptatea noastră, iar în noi e ruşinea obrazului: în regii noştri, în principii noştri şi în părinţii noştri, deoarece noi am păcătuit.
9 Întru Tine, Doamne, Dumnezeul nostru, se află îndurările şi iertările, de vreme ce noi ne-am îndepărtat [de Tine];
10 şi n-am ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului nostru, acela de a umbla în legile Lui, pe care El ni le-a pus înainte prin mâna robilor Săi, profeţii.
11 Mai mult, întregul Israel a călcat legea Ta şi s-a abătut de la a-Ţi auzi glasul; aşa a venit blestemul peste noi, şi jurământul cel scris în legea lui Moise, robul lui Dumnezeu, căci noi am păcătuit faţă de El.
12 Iar El Şi-a întărit cuvintele pe care le grăise împotriva noastră şi împotriva judecătorilor noştri care ne-au judecat7, aducând asupra noastră rele nemaipomenite,
6 Atheteo = a înşela pe cineva prin nerespectarea unei promisiuni sau prin violarea unui contract.
7 Alături de regi, judecătorii sunt aceia care arbitrează între bine şi rău (vezi şi Ps 2, 10).
că sub întregul cer nu s-au întâmplat ca acelea ce s-au petrecut în Ierusalim.
13 Aşa cum este scris în legea lui Moise, toate relele acestea au venit peste noi, dar noi nu ne-am rugat Domnului, Dumnezeului nostru, ca să ne întoarcem de la nedreptăţile noastre şi să agonisim înţelegere întru adevărul Tău întreg8.
14 Dar Domnul a vegheat; şi le-a adus peste noi9, căci drept este Domnul Dumnezeul nostru peste toate lucrurile Lui, pe care El le-a făcut, dar noi n-am ascultat la glasul Său.
15 Şi acum, Doamne, Dumnezeul nostru, Cel ce cu mână tare l-ai scos pe poporul Tău din ţara Egiptului şi Ţi-ai făcut un nume aşa cum e astăzi: am păcătuit, nelegiuiri am săvârşit!
16 Doamne, mila Ta e peste tot; întoarce-Ţi mânia şi urgia de la cetatea ta, Ierusalimul, şi de la muntele Tău cel sfânt10; că am păcătuit prin nedreptăţile noastre şi ale părinţilor noştri11; Ierusalimul şi poporul Tău au devenit ocară printre toţi cei ce ne sunt în preajmă.
17 Şi acum, Doamne, Dumnezeul nostru, ascultă rugăciunea robului Tău şi cererile lui, şi, de dragul Tău, Doamne,
8 Adevărul lui Dumnezeu, în totalitatea lui, nu poate fi obiect al înţelegerii (deoarece Dumnezeu este, în acelaşi timp, revelaţie şi taină), dar poate fi mediul înlăuntrul căruia putem obţine înţelegerea care ne este necesară pentru mântuire.
9 Relele.
10 „... muntele Tău cel sfânt”: Sionul, pe care fusese templul dărâmat din ordinul lui Nabucodonosor.
Principiul solidarităţii morale a generaţiilor. Psalmistul spusese şi el: „Păcătuit-am împreună cu părinţii noştri” (Ps 105, 6).

arată-Ţi faţa peste sfântul Tău locaş cel pustiit!
18 Pleacă-Ţi auzul, Dumnezeul meu, şi auzi, deschide-Ţi ochii şi vezi pustiirea noastră şi a cetăţii Tale în care numele Tău este chemat; că nu pentru dreptăţile noastre cădem înaintea Ta rugându-ne, ci pentru îndurările Tale cele multe, Doamne!
19 Ascultă, Doamne!; Doamne, binevoieşte!; Doamne, ia aminte şi fă!; de dragul Tău nu zăbovi, Dumnezeul meu, că numele Tău este chemat peste cetatea Ta şi peste poporul Tău!...
20 şi-n timp ce eu eram încă grăind şi rugându-mă şi mărturisind păcatele mele şi pe ale poporului meu Israel şi aruncând în faţa Domnului Dumnezeului meu ruga mea cea plină de milă pentru muntele cel sfânt,
21 pe când încă grăiam rugându-mă, iată bărbatul Gavriil, pe care-l văzusem în vedenia de la început, venind în zbor; şi s-a atins de mine cam pe la vremea jertfei de seară.

22 Şi mi-a atras luarea-aminte şi a vorbit cu mine şi a zis: «Daniele, acum am venit ca să te fac să înţelegi12.
23 La începutul rugii tale a ieşit poruncă, iar eu am venit să-ţi vestesc; căci tu eşti un om de la capătul dorului13; de aceea, ia aminte la ce spun, şi înţelege vedenia.
24 Şaptezeci de săptămâni14 au fost
12 Verbul synetizo, folosit de două ori în această frază, înseamnă „a instrui", a face (pe cineva) să înţeleagă.
13 Literal: „un bărbat al dorinţelor"; iubit (de Dumnezeu).
14 Citeşte: „şaptezeci de săptămâni de ani", concept propriu nu numai culturii ebraice, ci şi celei greceşti (Aristotel). Săptămânile de ani biblice îşi au sorgintea în Lv 25, 8. Versetele 24-27 au o mare densitate profetică, fapt pentru care exegeza lor cunoaşte enorme dificultăţi şi a dat naştere la numeroase controverse; aceasta, cu atât mai mult, cu cât între Textul Masoretic şi cel grecesc există diferenţe notabile. Atunci când de la bun început este eliminată dimensiunea mesianic-eshatologică, o seamă de repere istorice cărora le este supus textul (decretul lui Cirus, rezidirea Ierusalimului, restaurarea templului şi a cultului, persecuţia lui Antioh Epifan etc. etc.) nu fac decât să complice dificultăţile. Ca şi în numeroase alte locuri din Sfânta Scriptură, trebuie să se ţină seama de faptul deseori esenţial că există şi numere simbolice (aşa cum sunt nume-simbol, culori-simbol, pietre-simbol). În cazul de faţă, şaptezeci de săptămâni-ani înseamnă 49 de ani, la sfârşitul cărora începe anul-jubileu, stabilit prin legea lui Moise în Levitic 25. Aşadar, simbolic, cele şaptezeci de săptămâni de ani reprezintă o perioadă nedeterminată, la capătul căreia se instalează un timp al iertării şi libertăţii universale. Conţinutul imediat al versetului nu face altceva decât să confirme această interpretare.
rânduite asupra poporului tău şi asupra sfintei cetăţi15 ca să se sfârşească păcatul16 şi să se pecetluiască păcatele17 şi să se şteargă fărădelegile şi să se cureţe nedreptăţile şi să se aducă dreptate veşnică18, să se pecetluiască vedenia şi profetul19 şi să se ungă Sfântul-Sfinţilor20.
15 „Sfânta cetate": Ierusalimul cel Nou.
16 „... să se sfârşească păcatul": să înceteze înclinarea sau dispoziţia de a păcătui.
17 Verbul „a pecetlui" are mai multe sensuri. Aici: a îngropa definitiv, a ţine într-un depozit închis şi sigilat (vezi Iov 14, 17; Dt 32, 34).
18 „Dreptate veşnică": expresie unică în Vechiul Testament. Ştim însă cel puţin din versetul 7 că dreptatea Îi aparţine numai lui Dumnezeu (Cel Veşnic); mai ştim că Dumnezeu I-a dat Fiului puterea de a judeca şi de a face dreptate (In 5, 22, 30). Aşadar, instaurarea dreptăţii veşnice va avea loc la Judecata de Apoi.
19 Verbul „a pecetlui", aici: a adeveri, a confirma, a consfinţi, a încheia (In 6, 27; 1 Co 9, 2), aşa cum un sigiliu întăreşte un document. Aşadar, un timp când totul a fost spus şi nimic nu mai e de spus, când toate profeţiile se vor plini şi nu va mai fi nici o raţiune pentru altele.
20 În T. M.: „să fie uns locul cel prea-sfânt" (RSV); „sfântul sfinţilor" (BJ); „un Sfânt al Sfinţilor"(TOB); „Sfântul Sfinţilor" (OSTY), în sensul că nu e vorba de o persoană, ci de un loc (care poate fi altarul sau templul din Ierusalim, după restaurare); dacă, totuşi ar fi vorba de o persoană, aceasta poate fi un bărbat consacrat prin ungere: rege (2 Rg 5, 17), mare preot (Nm 35, 25), preot (Iş 30, 30; Lv 16, 32). Textul grecesc se referă, indubitabil, la o persoană, iar contextul face trimitere la Acela care a fost uns nu de om, ci de Însuşi Dumnezeu: Iisus Hristos, Care va cita un text din Isaia (61, 1): „Duhul Domnului e peste Mine, pentru că El m-a uns" ca referindu-Se la Sine (Lc 4,21). Pe de altă parte, din verbul hrio = „a unge" derivă adjectivul hristos = „uns", care poate fi substantivat: „unsul" (vezi versetul următor).
1307
25 Să ştii şi să cunoşti: de când a ieşit cuvântul pentru răspuns21 şi pentru zidirea Ierusalimului şi până la Unsul-Principe22 [vor fi] şapte săptămâni şi şaizeci şi două de săptămâni23; şi atunci [timpul] se va întoarce24 şi se vor zidi largurile25 şi zidul;
21 Cuvântul-răspuns al lui Dumnezeu la rugăciunea lui Daniel (din versetele 4-19).
22 „Unsul-Principe" (Hristos-Egoumenos): Grecescul Hristos este echivalentul ebraicului (în transcripţie elenă) Messias, ambele având sensul de „Uns". Teologia iudaică a Vechiului Testament a operat transferul semantic de la „Unsul" ca rege al lui Israel la „Uns" ca regele ideal. T. M.: „... până la un uns, un principe" (RSV); „... până la Principele Mesia" (BJ); „... până la un şef uns"

(OSTY); „... până la un mesia-şef (TOB); „... până la Cel Uns cel Vestit” (ediţiile româneşti curente). Cât despre grecescul egoumenos din Septuaginta, tradus în Daniel prin „principe”, el are înţelesul general de „conducător”, „căpetenie”, „îndrumător”, „călăuzitor”. Raportat la Unsul-Hristos-Mesia, el Îi conferă Personajului atributul conducerii; Hristos este Capul nevăzut al Bisericii.
23 Ca şi în versetul precedent, orice încercare de calcul matematic e de prisos.
24 Întoarcerea timpului: momentul restaurării.
25 Pe lângă zid, care delimitează spaţiul „închis” al noului Ierusalim, vor fi restaurate şi „largurile” (plateia), adică întinderile deschise (practic, infinite) ale împărăţiei lui Dumnezeu. T. M.: „pieţe şi şanţuri” (cu explicaţia că pieţele sau târgurile se situau în afara cetăţii antice); cât despre „şanţuri” de apărare acestea rămân enigmatice.
şi vremile se vor deşerta26.
26 Şi după cele şaizeci şi două de săptămâni, Mirul va pieri, şi vină într-însul nu se va afla27; el va nimici cetatea şi sfântul locaş laolaltă cu principele ce va să vină28; retezaţi vor fi într-un potop29 şi după sfârşitul războiului căruia repede i se va pune capăt a rânduit pustiire.
27 şi-ntr-o săptămână va încheia El legământ cu mulţi30; şi la mijlocul săptămânii va înceta jertfa mea şi prinosul31; iar în sfântul locaş va fi urâciunea
26 „Deşertarea vremilor” poate însemna sfârşitul istoriei, convertirea timpului în eternitate, când cerul şi pământul vor deveni „cer nou şi pământ nou” (Ap 21, 1). T. M.: „... dar în vreme de strămutare”.
27 Grecescul hrisma înseamnă atât acţiunea de a unge, cât şi materia cu care se face ungerea: mirul. Autorul foloseşte aici metonimia, abstractizând: Mirul este echivalentul Unsului (din versetul precedent). Parte din literatura patristică L-a identificat, şi aici, pe Iisus Hristos, Cel al Cărui trup, după ce a fost uns cu mir (miresme), a pierit prin pogorârea în mormânt, dar fără ca în El să se fi aflat vreo vină. T. M.: „... un uns va fi nimicit, şi nimic nu va avea” (RSV) sau: „... şi nu se află pentru el” (BJ, OSTY) sau: „... dar nu pentru el” (TOB). Comentatorii sunt de acord că din Textul Ebraic a fost eliminat un cuvânt (care însă se află în cel grecesc şi care dă sens: „vină”).
28 Textul dificil poate fi citit ca prefaţă la abolirea formelor cultice, care nu vor mai fi necesare în perspectiva eshatologică (vezi versetul următor). Un conducător potrivnic va profana cetatea şi templul, dar el va fi nimicit împreună cu ele, T. M.: „Cetatea şi templul vor fi nimicite de poporul unui principe ce va veni” (dar nu se face nici o referire la Principele care-l va nimici).
29 Potopul, ca simbol al Judecăţii de Apoi.
30 O săptămână: perioada finală, în care Unsul-Principe va face legământul (testamentul) Său cu cei ce-L vor urma. (În T. M. pronumele „el” se referă la „celălalt” principe, cel potrivnic, căruia i se vor alătura laşii şi apostaţii).
31 În Ierusalimul ceresc nu vor exista nici preoţie şi nici ritualuri cultice (jertfe şi prinoase) din partea oamenilor, de vreme ce „Însuşi Dumnezeu va fi cu ei” (Ap 21, 3); e posibil însă ca ele să înceteze mai înainte.

pustiirilor32; şi la sfârşitul vremii i se va pune capăt pustiirii33»”.
10
Vedenie asupra suferinţelor. Eliberarea finală.
1 În anul al treilea al [domniei] lui Cirus, regele Perşilor, cuvânt i s-a descoperit lui Daniel cel ce era numit Beltşaţar; şi adevărat era cuvântul; şi mare putere şi înţelegere i s-a dat lui întru vedenie.
2 „În zilele acelea, eu, Daniel, am plâns vreme de trei săptămâni de zile.
3 Pâine care să-mi placă n-am mâncat, carne şi vin nu mi-au intrat în gură, cu ulei nu m-am uns, până ce s-au împlinit trei săptămâni de zile1.
32 „... urâciunea pustiirilor”: în limbajul biblic, prin „urâciune” se înţelege fie idolul, fie orice formă de idolatrie. Aşadar, va veni o vreme, înainte de sfârşit şi ca un semn al acestuia, când în locul cel sfânt al lui Dumnezeu se va instala fie un personaj care va pretinde şi va obţine adorare, fie o nouă formă de idolatrie, menită să pustiască sufletele oamenilor prin alungarea lui Dumnezeu (Căruia idolul sau idolatria I se substituie). În acest sens, eshatologic, „urâciunea pustiirii” din profeţia lui Daniel va fi citată de către Domnul Hristos Însuşi (Mt 24, 15; Mc 13, 14). În T. M.: „pe aripa urâciunii va veni cineva care pustieşte” (RSV); „... pe aripa pustiirilor se va afla un devastator”

(TOB); „... pe aripa [Templului] va fi o urâciune pustiitoare” (OSTY); „... pe aripa Templului va fi urâciunea pustiirii” (BJ); comentariile trimit, toate, la persecuţia lui Antioh Epifan.
33 Victoria finală a Unsului-Principe (Iisus Hristos).
1 Prin post (şi, desigur, prin rugăciune) profetul se pregăteşte pentru primirea unei noi vedenii.
4 În cea de a douăzeci şi patra zi a primei luni mă aflam lângă râul cel mare, adică Tigrul.
5 Şi mi-am ridicat ochii şi m-am uitat; şi iată un bărbat îmbrăcat în veşmânt de in2; iar mijlocul îi era încins cu aur de Ofir3;
6 trupul îi era ca de topaz4; faţa lui, ca fulgerul; ochii lui, ca nişte făclii de foc; braţele şi coapsele lui, ca arama sclipitoare; iar sunetul cuvintelor lui, ca un freamăt de mulţime.
7 Dar vedenia am văzut-o doar eu, Daniel; iar bărbaţii care erau cu mine n-au văzut vedenia; dar căzând peste ei o mare spaimă, au fugit cuprinşi de frică.
8 Şi am rămas doar eu şi am văzut această mare vedenie; şi n-a rămas în mine tărie, şi slava mi s-a stricat schimbându-se, iar vlaga mi-a pierit.
9 Şi am auzit sunetul cuvintelor lui; şi când l-am auzit, mi-a tremurat sufletul şi am căzut cu faţa la pământ.
10 Şi, iată, o mână s-a atins de mine şi m-a ridicat pe genunchii mei şi pe palmele mâinilor mele5.
11 Iar el mi-a zis: «Daniele, tu, om de la capătul dorului6, înţelege cuvintele pe care eu le voi grăi către tine şi stai în picioare, căci eu sunt acum trimis la
2 De obicei, îngerul se arată sub înfăţişarea unui bărbat; aripile sunt absente sau doar presupuse.
3 Ofir: ţinut faimos prin calitatea aurului (menţionat ca atare şi în Iov 28, 16); localizare geografică incertă.
4 „... trupul”: ceea ce se bănuia a fi sub veşmântul de in. „... topaz”; literal: Tarsis topazul (sau crisolitul) se extrăgea din regiunea Tarsis.
5 „... şi pe palmele...”: preluare din Codex Alexandrinus.
6 Pentru această expresie vezi nota de la 9, 23.

tine». Şi după ce a grăit el cuvântul acesta, m-am ridicat tremurând.
12 Iar el mi-a zis: «Nu te teme, Daniele!; că din prima zi în care tu ţi-ai aplecat inima să înţelegi şi să-ţi faci ţie necazuri în faţa Domnului Dumnezeului tău7, cuvintele tale au fost auzite, iar eu întru cuvintele tale am venit.8
13 Dar voievodul regatului Perşilor mi-a stat împotrivă timp de douăzeci şi una de zile9; când, iată, Mihail, unul din voievozii fruntaşi10, a venit să mă ajute; şi l-am lăsat acolo, cu voievodul regatului Perşilor,
14 şi am venit să-ţi spun despre toate câte i se vor întâmpla poporului tău în zilele de la urmă; căci pentru acele zile mai este încă o vedenie».
15 şi-n timp ce el vorbea cu mine aşa cum am scris mai sus11, eu am căzut cu faţa la pământ, iar sufletul îmi tremura.
16 Şi, iată, ca şi cum ar fi fost înfăţişarea fiului omului s-a atins de buzele mele; iar eu mi-am deschis gura; şi am grăit şi am zis către cel ce-mi sta înainte: Doamne, la vederea ta mi s-au răsucit măruntaiele-n mine12 şi nu mai
7 Ca şi apostolatul, profetismul e un exerciţiu incomod.
8 Revelaţia are loc în inima lăuntrică a profetului, care se rosteşte prin cuvintele lui. T. M.: „... eu am venit din pricina cuvintelor tale”.
9 În Dt 32, 8 se spune că fiecărui neam de pe lume i s-a rânduit un înger patron. Acela al Perşilor, „voievodul”, a încercat să-l împiedice pe Gavriil să-i comunice profetului prevestiri nefavorabile neamului pe care-l patrona; aceasta, timp de trei săptămâni, cât a durat postul lui Daniel.
10 Numele lui Mihail apare pentru prima oară în Sfânta Scriptură, ca fiind unul dintre „arhonţii” de rang înalt ai oştilor îngereşti (tagma celor cunoscuţi ca „arhangheli”; în imnografia românească, „voievozi”).
11 Literal: „potrivit acestor cuvinte...”.
12=... m-au cuprins nişte dureri năprasnice.
aveam putere.
17 Şi cum oare va putea robul tău, Doamne, să grăiască cu acest stăpân al meu? în ce mă priveşte, de acum nu va mai rămâne-ntru mine putere, şi suflare-n mine n-a rămas...

18 Şi din nou m-a atins ceea ce părea a fi înfăţişare de om şi m-a întărit.
19 Şi mi-a zis: «Nu te teme, tu, om de la capătul dorului!; pace ţie! Îmbărbătează-te şi fii tare!». şi-n timp ce el vorbea cu mine, eu am primit putere; şi am zis: Să grăiască Domnul meu, că m-a întărit!
20 Iar el a zis: «Ştii tu oare de ce am venit la tine? Acum mă voi întoarce ca să mă lupt cu voievodul Perşilor; eu plecam, dar voievodul Grecilor venea13.
21 Dar eu îţi voi spune ţie ce anume s-a rânduit în scriptura adevărului; şi nu-i nimeni care să ţină cu mine în aceste treburi, în afară de Mihail, voievodul vostru14.
11
(continuare)
1 Iar în primul an al [domniei] lui Cirus, eu am stat întru putere şi tărie.
2 Şi acum, am să-ţi spun adevărul1: Iată, încă trei regi se vor ridica în Persia;
13 Lupta fusese întreruptă prin intervenţia lui Mihail, dar în ajutorul voievodului Perşilor venea acela al Grecilor.
14 Gavriil e mesagerul, iar Mihail este cel ce asigură transmiterea mesajului.
1 Acest capitol prevesteşte desfăşurarea unor evenimente istorice pe o durată foarte lungă, de peste trei secole (486 - 164), adică de la începutul domniei lui Xerxes cel Mare până la moartea lui Antioh Epifan. În mare măsură el poate fi pus în paralelă cu capitolele 7 şi 8; ceea ce acolo este simbol, aici este o referire directă, dar la modul profetic (în care se reţin nu atât evenimentele, cât semnificaţiile lor). Nume de persoane nu apar; evenimentele se succedă rapid, uneori eliptic, fragmentar, cu hotare de abur, aşa cum se desfăşoară în vis. Masoreţii, cunoscători a posteriori ai evenimentelor, au putut îmbunătăţi textul, făcându-l mai explicit. Istoricii moderni au identificat personajele şi faptele, uneori până la amănunt.
1310
iar al patrulea va fi cu mult mai bogat decât toţi 2; şi după ce va fi stăpânul avuţiilor sale, se va ridica împotriva tuturor regatelor Grecilor3.
3 Şi un rege puternic se va ridica şi va stăpâni peste multe provincii şi va face după cum îi va fi voia4.
4 Iar când regatul său va atinge culmea, va fi sfărâmat şi împărţit în cele patru vânturi ale cerului5; dar nu la urmaşii săi6, şi nici după stăpânirea cu care domnise: căci regatul său va fi smuls şi dat altora decât aceştia.
5 Şi regele Miazăzilei7 va fi puternic; dar unul din nobilii săi va izbândi împotrivă-i şi va dobândi o mare putere asupra propriei lui stăpâniri.
6 Iar după ce-i vor trece anii8, se vor uni;
2 Unii cred că e vorba de Darius (521-486), cel ce a pornit prima campanie împotriva Grecilor (vezi bătălia de la Maraton); mai degrabă însă poate fi Xerxes I, cel ce a continuat campaniile predecesorului său (vezi înfrângerea de la Salamina). Se pare că profetul îi reuneşte într-un singurpersonaj.
3 Grecii erau organizaţi în mai multe cetăţi independente una faţă de celelalte.
4 Alexandru cel Mare.
5 Vezi 8, 8: cornul ţapului, cel sfărâmat în cele patru vânturi ale cerului.
6 Cei doi fii ai Macedonului, Alexandru şi Heracles, au murit de mici. Vastul imperiu a fost împărţit, în principal, între generalii („diadohii”) lui Alexandru şi urmaşii lor: Ptolemeii în sud (Egipt) şi Seleucizii în nord (Siria).
7 Ptolemeu Soter.
8 Episodul următor (vv. 6-9) se referă la rivalitatea dintre două femei şi lupta lor pentru putere.
fiica regelui Miazăzilei va veni la regele Miază-nopţii ca să facă înţelegeri cu el; dar ea nu va păstra puterea braţului, iar sămânţa lui nu va rămâne; ea va fi predată, precum şi cei ce o aduseseră ca însoţitori, şi fata ei, şi cel ce o ocrotea în acele vremi.
7 Dar din floarea rădăcinii ei se va ridica unul împotriva a ceea ce el pregătea şi va veni împotriva oştirii şi va intra în cetăţile întărite ale regelui Miază-nopţii şi va birui.
8 Şi odată cu robii va duce în Egipt pe dumnezeii lor, cu chipurile lor turnate, şi toate nepreţuitele lor vase de argint şi de aur; şi el va dura mai mult decât regele Miază-nopţii.
9 Şi va intra în regatul regelui Miazăzilei şi se va întoarce în ţara lui.
10 Şi fiii săi vor aduna o gloată din multe oştiri; iar unul va veni negreşit şi va potopi şi se va duce

şi se va odihni şi se va năpusti până la cetatea lui cea întărită.
11 Şi regele Miazăzilei se va umple de mare mânie şi va ieşi şi se va război cu regele Miază-nopţii; şi gloată mare se va ridica, dar gloata va fi dată în mâna lui.9
12 Şi va lua gloata, iar inima lui se va semeţi; şi multe zeci de mii va doborî, dar nu va izbândi.
13 Iar regele Miază-nopţii îşi va reveni şi va aduce o gloată mai mare decât cea dintâi; şi la capătul unui răstimp va năvăli o oaste cu o putere mai mare şi cu înzestrare mai bogată.
14 În vremile acelea, mulţi se vor ridica
9 Textul prevesteşte victoria lui Ptolemeu al IV-lea Filopator, regele Egiptului, asupra lui Antioh al III-lea (cel Mare), regele Siriei, în lupta de la Rafia (217 î. H.).

împotriva regelui Miazăzilei; şi fiii prăpădului din poporul tău se vor ridica să adeverească vedenia10, dar nu vor izbuti.
15 Iar regele Miază-nopţii va intra şi va ridica movilă de pământ şi va lua cetăţi puternice; iar braţele regelui Miazăzilei nu vor ţine piept: aleşii lui se vor ridica, dar nu va fi tărie care să ţină piept.
16 Şi cel ce intră împotriva lui va face după cum îi va fi voia, şi nimeni nu va fi care să-i stea înainte; şi se va opri în ţara Juvaierului11, iar aceea se va mistui în mâna lui.
17 Şi îşi va pune-n gând să intre cu toată puterea regatului său şi va face tot ceea ce pare drept pentru el şi-i va da pe fiica femeii sale să facă ce vrea cu ea, dar aceea nu va rămâne şi nici nu va fi de partea lui.
18 Şi-şi va întoarce ochii spre insule12 şi pe multe le va cuprinde, şi pe mai-mari îi va face să se scuture de ocara lor, dar propria lui ocară se va întoarce la el.
19 Apoi îşi va întoarce privirea îndărăt către tăria propriei sale ţări; dar va slăbi şi va cădea şi nu i se va da de urmă.
20 Şi din rădăcina lui se va ridica o odraslă a regatului care să treacă peste locul său; şi va câştiga slavă regească, dar în zilele acelea va fi sfărâmat, însă nu de-a dreptul, şi nici prin război.
21 În locul său va sta unul13 care nu fusese bun de nimic şi care nu avusese asupră-i slava unui regat; va veni cu
10 O vedenie care nu ne este cunoscută (poate a unui profet mincinos).
11 „... ţara Juvaierului”: Canaanul.
12= Insulele din Mediterana.
13 Antioh Epifan, regele Siriei, marele persecutor al Evreilor (vezi 1 Mac 1, 11).
bună sporire, dar va împinge regatul în lunecare.
22 Şi braţele celui ce potopeşte, de potop vor fi duse de dinainte-i şi zdrobite, precum şi căpetenia legământului.
23 Şi după ce-şi va face legături de sprijin îşi va chema în sprijin viclenia şi se va porni şi-i va copleşi cu o naţie mică.
24 Şi va înainta cu bună sporire, iar aceasta în ţinuturile mănoase; şi va face ce n-au făcut părinţii lui, şi nici părinţii părinţilor lui: pradă şi jaf şi bogăţii va risipi printre ei; şi planuri împotriva Egiptului va plănui, dar numai pentru o vreme.
25 Tăria lui şi inima lui fi-vor stârnite cu mare putere împotriva regelui Miazăzilei; iar regele Miazăzilei se va arunca în război cu oaste mare şi foarte puternică; dar de durat nu va dura, căci planuri împotriva lui vor face;
26 şi-i vor mânca hrana de strânsură, apoi îl vor zdrobi, iar el îşi va mâna oştile ca-ntr-o viitură de ape şi mulţi vor cădea ucişi.
27 Cât despre regii amândoi: inimile lor [sunt înclinate] spre rău şi la o masă vor vorbi minciuni; dar asta nu va merge mult, căci sfârşitul va fi la timp.
28 Şi el se va întoarce în ţara lui cu strânsură multă, iar inima lui va fi împotriva legământului celui sfânt; şi va face [lucruri mari] şi se va întoarce în ţara lui.
29 La timp se va întoarce şi va veni în miazăzi, dar mişcarea de acum nu va fi ca cea dintâi.
30 Năvălitorii din Chitim14 vor veni împotriva lui, iar el va fi doborât şi se va
14 Prin „Chitim” se înţelegea mai întâi Creta, apoi majoritatea marilor insule din Mediterana. „Năvălitorii”: cei ce ies (de undeva) şi se năpustesc: T. M. „Corăbiile”.

întoarce şi se va mânia împotriva legământului celui sfânt; şi o va face şi se va întoarce şi va avea înţelegere faţă de cei ce părăsesc sfântul legământ.
31 Şi seminţii vor odrăsli din el şi vor pângări sfântul locaş al tăriei şi vor da la o parte jertfa de fiecare zi şi vor face o urâciune pustie15.
32 Şi vor aduce nelegiuiţii un legământ pe căi înşelătoare, dar poporul care-şi cunoaşte Dumnezeul va prinde putere şi va avea izbândă.
33 Iar pricepuţii poporului la multe se vor pricepe; cu toate acestea, ei vor slăbi de sabie şi de pară de foc şi de robie şi de jaful de zi după zi.
34 Şi când vor fi slabi, fi-vor ajutaţi cu un mic ajutor; dar mulţi li se vor adăuga întru lunecare.
35 Şi unii dintre cei ce înţeleg vor slăbi în a-i înflăcăra şi în a-i pune la-ncercări şi în a le vorbi deschis până la sfârşitul vremii; că încă mai e pânatunci.
36 Iar regele va face după voia lui şi se va înălţa şi se va preamări mai presus decât fiece dumnezeu şi mai presus decât Dumnezeul dumnezeilor16 şi va grăi vorbe mari şi umflate şi va propăşi până ce mânia va ajunge la capăt; căci va avea un capăt.
37 Şi nu va avea nici o aplecare spre vreunul din dumnezeii părinţilor lui sau spre pofta de femei sau spre oricare alt dumnezeu, căci el pe sine se va preamări deasupra tuturor.
15 Textul din vv. 32-35 are şi o dimensiune profetică, pentru toate timpurile: în vreme de prigoană, mulţi credincioşi ai lui Dumnezeu ar vrea să reziste, dar nu toţi vor izbuti s-o facă până la sfârşit, ci vor capitula.
16 „... şi mai presus decât Dumnezeul dumnezeilor”, preluat din Codex Vaticanus.
38 şi-n locul său îl va slăvi pe dumnezeul Maozin17; şi pe un dumnezeu pe care părinţii lui nu l-au cunoscut îl va cinsti cu aur şi cu argint şi cu pietre scumpe şi-ntru tot felul de pofte.
39 Şi va face acestea pentru ca locurile de scăpare să le întărească cu un dumnezeu străin, căruia îi va face slava să sporească şi căruia pe mulţi îi va supune împărţindu-le pământ în dar.
40 Şi la sfârşitul vremii se va împunge cu regele Miazăzilei; iar regele Miază-nopţii se va aduna împotriva lui cu care de luptă şi cu călăreţi şi cu multe corăbii şi va intra în ţară şi va zdrobi şi se va duce.
41 Şi va intra în ţara Juvaierului, şi mulţi vor fi învinşi; aceştia însă vor scăpa din mâna lui: Edom şi Moab şi pârga fiilor lui Amon18.
42 Şi-şi va întinde mâna peste ţară; şi ţara Egiptului nu va scăpa.
43 Şi va avea stăpânire peste ascunsele comori de aur şi de argint şi peste tot ceea ce e de poftit în Egipt şi la Libieni şi la Etiopieni, în întăriturile lor.
44 Dar zvonuri şi nelinişti venite din răsărituri şi din miază-noapte îl vor tulbura; şi cu mare mânie va veni să-i nimicească pe mulţi.
45 Şi-şi va întinde cortul la Efadano19, între mări, în muntele cel sfânt al frumuseţii; dar va veni să-şi primească
17 „Maozin”: nume necunoscut. Cu mare greutate ar putea fi apropiat de Moan, localitate din zona Carmelului, în care se aflau fortificaţii militare. T. M.: „... în locul său îl va cinsti pe dumnezeul cetăţuilor (fortăreţelor)”; probabil, Zeus Capitolinus (OSTY).
18 Edomiţii, Moabiţii şi Amoniţii: eternii duşmani ai fiilor lui Israel.
19 „Efadano” e un nume persan, dar indică un loc din Israel; probabil, un aşezământ de colonişti originari din Persia.

partea, şi nimeni nu va fi care să-l scape.
12
Vedenie asupra învierii morţilor şi asupra lui Antihrist.
1 În vremea aceea se va ridica Mihail, marele voievod, cel ce stă [de veghe] asupra fiilor poporului tău; şi va fi vreme de necaz, necaz cum n-a mai fost din vremea când s-a făcut neam pe pământ şi până-n vremea de acum; în vremea aceea se va mântui poporul tău, şi anume oricine va fi găsit scris în carte1.
2 Şi mulţi dintre cei ce dorm în ţărâna pământului se vor trezi2: unii la viaţă veşnică, iar alţii la ocară şi ruşine veşnică.
3 Şi cei ce au cunoaşterea3 vor străluci ca lumina cerului4; iar din cei drepţi5, mulţime, vor fi ca stelele în vecii vecilor.

1 Profeţie mesianică: mântuiţi vor fi cei scrişi în Cartea Vieţii, a împărăţiei lui Dumnezeu (vezi Is 4,3; Flp 4, 3; Ap 3, 5; 13, 8; 17, 8 etc.).
2 Exegeíro = „a (se) trezi", „a (se) deştepta" (din somn). Dacă Iezechiel profeţea o înviere generală, nediferenţiată (37, 1-14), Daniel anunţă tot o înviere a tuturor, dar a cărei finalitate rezidă în răspunderea individuală, a fiecărui om pentru faptele sale.
3 Synientes e un cuvânt cu o mare încărcătură semantică: cei înzestraţi cu inteligenţa de a înţelege prin cunoaştere, de a intra în posesia cunoaşterii prin lumina intelectului (vezi In 17, 3): „Iar viaţa veşnică aceasta este: ca ei să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos, pe Care Tu L-ai trimis".
4 Literal: „... ca lumina tăriei" (a firmamentului); (vezi Fc 1, 6-8).
5 „Drepţii" sunt cei ce se mântuiesc cu precădere prin dimensiunea lor morală (care însă nu exclude cunoaşterea).
4 Iar tu, Daniele, închide cuvintele şi pecetluieşte cartea până la vremea sfârşitului,6 până ce mulţi vor fi învăţaţi şi cunoaşterea va spori».
5 Şi eu, Daniel, am văzut; şi, iată, alţi doi stăteau; unul, dincoace de malul râului şi altul, dincolo de malul râului.
6 Şi unul i-a zis bărbatului înveşmântat în in, cel ce era deasupra apei râului: «Pe când va fi sfârşitul minunilor despre care ai grăit?»
7 Şi l-am auzit pe bărbatul înveşmântat în in, cel ce era deasupra apei râului; şi el şi-a ridicat dreapta şi stânga la cer şi s-a jurat pe Cel ce în veac este viu: «În vreme şi vremi şi o jumătate de vreme7; când rămăşiţele poporului celui sfânt se vor aduna din risipire8, atunci pe toate le vor cunoaşte.9»
8 Iar eu am auzit, dar n-am înţeles. Şi am zis: Doamne, care va fi sfârşitul acestor lucruri?
9 Iar el a zis: «Vino, Daniele, căci închise şi pecetluite sunt cuvintele până la vremea sfârşitului.
10 Mulţi vor fi aleşi şi înălbiţi şi încercaţi prin foc şi sfinţiţi; dar nelegiuiţii vor face nelegiuiri, şi nimeni dintre nelegiuiţi nu va avea cunoaşterea, dar cei înţelepţi vor avea cunoaşterea10.
6 Despre pecetluirea vedeniei vezi şi 8, 26.
7 Vezi nota de la 7, 25.
8 Literal: „când va lua sfârşit risipirea mâinii poporului celui sfânt". „Poporul (sau „neamul") cel sfânt": fiii lui Israel (Iş 19, 6). Cuvântul „mână" are aici înţelesul de „o mână de oameni", adică puţini, ceea ce concordă cu „rămăşiţa" (sau „restul") lui Israel (vezi Is 46, 3): supravieţuitorii tuturor încercărilor istoriei, prin care Dumnezeu asigură continuitatea poporului ales.
9 T. M.: „Când se va isprăvi de sfărâmat forţa poporului celui sfânt, atunci toate acestea vor lua sfârşit".
10 „A avea cunoaşterea": vezi nota de la v. 3. Cât despre „înţelepţi" (noemones), aceştia nu sunt înţelepţii obişnuiţi (sofoi) ai filosofiei, ci „noeticii" care dobândesc cunoaşterea prin propria lor aşezare în duh; mai cuprinzător: „înţelepţii duhovniceşti".
1314
11 Şi de la vremea când va înceta jertfa cea necontenită, când se va aşeza urâciunea pustiirii: o mie două sute şi nouăzeci de zile.
12 Fericit este cel ce aşteaptă şi ajunge la o mie trei sute şi treizeci şi cinci de zile11.
13 Tu însă du-te şi te odihneşte 12, că încă mai sunt zile şi ceasuri până la plinirea sfârşitului; şi te vei odihni şi te vei scula în ceea ce-i al tău13 la sfârşitul zilelor»".
11 Ca şi în alte cazuri, numere simbolice care nu se supun unor calcule omeneşti.
12= Odihnă prin moarte.
13 Kleros (în principal): „sorţi"; prin evoluţie semantică: ceea ce-ţi aparţine prin tragere la sorţi sau prin moştenire (kleronomia). Împărăţia cerurilor este o moştenire pe care Dumnezeu le-a rânduit-o, încă de la întemeierea lumii, celor ce vor fi vrednici de ea (Mt 25, 34). Prin toată viaţa lui, Daniel este un ales al lui Dumnezeu: va dormi şi va învia în ceea ce este al său.
1315
INTRODUCERE LA CARTEA PROOROCULUI OSEA
Sub domnia lui Ieroboam al II-lea (783-743), regatul Israel trece printr-o gravă criză politică şi morală. Regele restabileşte, într-adevăr, hotarele legitime ale ţării, dar nu are nici pe departe autoritatea de a stăvili invazia idolatriei care se întinde ca o pecingine şi afectează o bună parte a populaţiei. Pe de altă parte, moravurile clasei conducătoare se degradează vertiginos; dregătorii

devin asupritori, preoţii înşişi devin pradă viciilor şi provoacă deruta poporului. Acesta este contextul general în care profetul este chemat să intervină sub autoritatea lui Dumnezeu, să scuture conştiinţele şi să anunţe iminenţa unei catastrofe dacă între timp nu intervine, neapărat, pocăinţa. Pentru traducătorii lui Osea nu e un secret că scrierea lui constituie o adevărată piatră de încercare. Predicator şi poet de primă mână, el se rosteşte concis, apăsat, autoritar, deseori abrupt, dar şi cu fineţea prin care transpare, sublimat, propriul său univers lăuntric.

Osea

1

Lui Osea i se porunceşte o căsătorie simbolică.

1 Cuvântul Domnului, care s-a făcut către Osea, fiul lui Beeri, în zilele lui Ozia, Iotam, Ahaz şi Iezechia, regii lui Iuda, şi în zilele lui Ieroboam, fiul lui Ioaş, regele lui Israel.

2 Începutul cuvântului Domnului către Osea. Şi a zis Domnul către Osea: „Du-te, ia-ţi o femeie dedată cu desfrânarea1 Şi copii dedaţi cu desfrânarea; căci ţara nu face decât să se desfrâneze în spatele Domnului2”.

3 şi s-a dus şi a luat-o pe Gomer, fiica lui Diblaim. Şi ea a rămas însărcinată şi i-a născut un fiu.

4 Şi Domnul a zis către el: „Pune-i numele Izreel3!; căci încă puţin şi voi răzbuna

1 Literal: „o femeie a desfrânării”, expresie cu totul neobişnuită în V. T. Poate fi vorba de: 1) o fostă desfrânată, care a încetat să mai fie, dar în fiinţa căreia a rămas, virtual, morbul desfrânării;2) o prostituată sacră (vezi Dt 23, 17 şi nota), a cărei desfrânare e parte din ritualul închinării la idoli (ceea ce ar fi mai aproape de sensul simbolului);3) o femeie a cărei mamă a fost prostituată. În toate cazurile, se prezumă că morbul desfrâului matern trece şi în copii. E cunoscut simbolul desfrânării sau al adulterului pentru repetata infidelitate a fiilor lui Israel faţă de Dumnezeu, cu Care făcuseră un legământ marital.

2 Prin aceea că s-a îndepărtat de Domnul.

3 Izreel = („Dumnezeu seamănă”) este şi nu mele locului în care Iehu a omorât-o pe regina Izabela şi pe urmaşii lui Ahab (4 Rg 9 şi 10). Evident, numele fiilor lui Osea, poruncite de Domnul, sunt simbolice.

sângele lui Izreel asupra casei lui Iehu şi voi face să înceteze regatul casei lui Israel.

5 şi-n ziua aceea va fi că voi zdrobi arcul lui Israel în valea lui Izreel”.

6 Şi ea a rămas din nou însărcinată şi a născut o fată. Iar El i-a zis: “pune-i numele Ne-Miluita, fiindcă Eu nu voi mai avea milă de casa lui Israel, ci-ntru nemilă le voi fi împotrivă.

7 Voi avea însă milă de fiii lui Iuda şi-i voi mântui întru Domnul, Dumnezeul lor; dar nu-i voi mântui cu arc, nici cu sabie, nici cu război, nici cu care de luptă, nici cu cai şi nici cu călăreţi”.

8 Şi ea a înţărcat-o pe Ne-Miluita. Şi a rămas din nou însărcinată şi a născut un băiat.

9 Iar El i-a zis: „Pune-i numele Nu-Poporul-Meu, fiindcă voi nu sunteţi poporul Meu, iar Eu nu sunt al vostru.

2

Domnul şi femeia necredincioasă.

1 Numărul fiilor lui Israel va fi ca nisipul mării, care nu poate fi măsurat şi

nici numărat1. Şi va fi că-n locul unde li s-a zis: «Voi nu sunteţi poporul Meu», acolo şi ei se vor numi fiii Dumnezeului Celui viu.

2 Fiii lui Iuda şi fiii lui Israel se vor aduna laolaltă şi-şi vor pune un singur cârmuitor şi se vor ridica din pământ, căci mare-i ziua lui Izreel.

3 Ziceţi-i fratelui vostru «Poporul Meu», Iar surorii voastre «Miluita»2!

4 Osândiţi-o pe mama voastră, osândiţi-o!, căci ea nu-Mi e femeie, iar Eu nu-i sunt bărbat. Desfrâul ei Mi-l voi zvârli din faţă şi adulterul dintre sânii ei,3

5 ca s-o dezbrac de haine pân’ la piele, să fie ca atunci când s-a născut; da, goală şi pustie o voi face, ca un pământ uscat şi fără apă, şi-aşa prin sete o voi da pierzării.

6 De fiii ei nu-Mi va fi milă, căci sunt feciori ai desfrânării: că mama lor s-a desfrânat, şi-aceea care i-a născut le-a dăruit ruşine.

7 Căci ea a zis: «Voi merge cu iubiţii mei, cu cei ce-mi dau pâinea şi apa şi hainele şi inurile mele şi untdelemnul meu4 şi toate câte-mi sunt de trebuinţă».

8 De-aceea, iată, Eu calea ei cu spini voi îngrădi-o şi căile i le voi astupa şi ea cărarea nu şi-o va găsi.
9 Şi va fugi după iubiţii ei, dar nu-i va mai ajunge; îi va căta şi nu-i va mai
1 Vechea făgăduinţă dată de Dumnezeu lui Israel (Fc 32, 12).
2 Poemul de mai jos trebuie citit în cheia simbolică: Dumnezeu-soţ israel-soţie. Tonurile aspre se topesc într-un final optimist.
3 E posibil ca prin „desfrâu" şi „adulter" să se înţeleagă aici semnele şi tatuajele idolatrilor.
4 Repetatul accent al posesiei va fi răsturnat în v. 10.
găsi, şi-atunci va zice: «Voi merge şi mă voi întoarce la-ntâiul meu bărbat, că mult mai bine o duceam atunci decât acum5!»
10 Ea n-a ştiut că Eu i-am dat grâul şi vinul, că Eu i-am dat şi untdelemnul, că Eu i-am înmulţit argintul; dar ea din aur a făcut, şi din argint, turnate chipuri lui Baal.
11 De-aceea Eu Mă voi întoarce şi-Mi voi căra la vreme grâul şi vinul Meu la timpul său şi hainele Mi le voi lua şi inurile Mele, ca ea să nu-şi acopere ruşinea.
12 Şi-acum, îi voi descoperi necurăţiaîn faţa celor ce i-au fost ibovnici, şi nimeni nu va fi din mâna Mea s-o scape.
13 Şi-o voi lipsi de toată veselia, de sărbători, de lună nouă, de sâmbete, de tot ce-nseamnă joc
14 şi-i voi strica şi via, şi smochinii şi orice lucru despre care-a zis: «Aceasta mi-i simbria de la aceia ce mi-au fost ibovnici»; şi le voi pune mărturie şi fi-vor ele-nfulecate de păsările cerului, de fiarele câmpiei, de târâtoarele pământului.
15 Cu vârf şi îndesat îi voi plăti pentru acele zile închinate baalilor, când jertfe le-aducea punând pe ea mărgele şi cercei şi se ducea după iubiţii ei uitându-mă pe Mine, zice Domnul.
16 De-aceea, iată, Eu Însumi am s-o fac să rătăcească şi am s-o duc la pustiire, şi inimii din ea am să-i vorbesc.
17 Şi am să-i dau ce este-al ei de-acolo şi valea lui Acor6. Ca să-şi deschidă
5 Dorinţa desfrânatei de a se întoarce la soţul ei nu este o expresie a căinţei, ci a poftei de trai mai bun.
6 Acor: vale din apropierea Ierihonului. Fostă cândva o „vale a nenorocirii", ea a devenit, cu timpul, o „vale a speranţei".

mintea să-nţeleagă; şi-acolo se va umili ca-n zilele din tinereţea ei, ca-n zilele suirii sale din ţara Egiptului.7
18 Şi fi-va-n ziua-aceea, zice Domnul, că ea Mă va numi «Bărbatul meu». şi n-o să Mă mai cheme «Baalim8».
19 Din gura ei voi scoate pe Baalimi, aşa cum i-a numit şi ale căror nume vor pieri din tot ce-i amintire.
20 Şi-atunci voi încheia un legământ cu fiarele câmpiei, cu păsările cerului, cu târâtoarele pământului şi voi zdrobi şi sabia, şi arcul, ca şi războiul de pe faţa lumii, şi-ntru nădejde îţi voi da sălaş.
21 Cu Mine-atunci pe veci te-oi logodi; logodnică-Mi vei fi întru dreptate şi-n judecată, milă şi-ndurări.
22 Cu Mine te voi logodi-n credincioşie şi vei cunoaşte-atunci că Eu sunt Domnul.
23 Şi fi-va-n ziua-aceea, zice Domnul, că Eu voi asculta ce spune cerul, iar el va asculta ce-a zis pământul;
24 la rândul său, pământul o s-asculte ce spune grâul, vinul, untdelemnul, iar ele, ce va spune Izreel9.
25 Şi Mie-am să Mi-o semăn pe pământ şi-n mila Mea va fi Ne-Miluita şi voi grăi spre ne-poporul Meu: «Poporul Meu eşti tu!», iar el va zice: «Tu eşti, Tu, Domnul, Dumnezeul meu!»".
7 „Umilinţa" de odinioară nu era altceva decât bucuria de a recunoaşte că Dumnezeu îi este Creator, Stăpân şi Călăuză.
8 „Baalim": probabil, un nume de răsfăţ al lui Baal şi al reprezentărilor lui plastice.
9 „Izreel" este acum simbolul noului Israel. În perspectivă profetică, „Noul Israel" este Biserica lui Hristos.

Împăcarea şi preţul ei.
1 Şi mi-a zis Domnul: „Mai du-te şi iubeşte o femeie care iubeşte lucrurile rele, o adulteră, aşa cum Dumnezeu îi iubeşte pe fiii lui Israel în timp ce ei cată spre dumnezei străini şi se dau în vânt după dulciuri cu stafide”.
2 Şi mi-am cumpărat-o cu cincisprezece arginţi, un omer de orz şi un nebel de vin.
3 Şi i-am zis: Multe zile vei şedea la mine-n aşteptare: să nu te desfrânezi, să nu fii a altui bărbat; iar eu îţi voi fi la fel.
4 Că multe zile vor şedea fiii lui Israel în aşteptare, fără un rege, fără un principe, fără jertfă şi fără altar şi fără preoţie şi fără Urim1.
5 Şi după aceasta se vor întoarce fiii lui Israel şi-L vor căuta pe Domnul, Dumnezeul lor, şi pe David, regele lor; şi-n zilele de apoi se vor minuna întru Domnul şi-ntru bunătăţile Lui.
4
Păcatele şi pedepsele lui Israel.
1 Ascultaţi cuvântul Domnului, voi, fiii lui Israel, căci Domnul vrea să-i judece pe locuitorii ţării, că nu e-n ţară adevăr, nici milă, nici cunoaşterea lui Dumnezeu;
2 ci blestem şi minciună şi hoţie şi preadesfrânare s-au revărsat în ţară şi sânge vărsat cu sânge se amestecă.
1 „Urim” (alături de Tumim): cuvânt sau gemă sau zar cusut în veşmântul marelui preot, prin care acesta primea anumite răspunsuri de la Dumnezeu (vezi notele de la Iş 28, 26-30 şi Nm 27, 21).

3 De-aceea va plânge ţara şi se va micşora împreună cu toţi cei ce-o locuiesc; cu fiarele câmpului, cu târâtoarele pământului, cu păsările cerului şi cu peştii mării laolaltă se va micşora.
4 Că nu-i nimeni care să judece şi nimeni care să mustre: poporul Meu e ca un preot tăgăduit1.
5 Şi va slăbi din zi în zi, iar cu tine şi profetul va slăbi: pe maică-ta am asemuit-o cu noaptea2.
6 Asemănatu-s-a poporul Meu ca şi cum n-ar fi avut cunoaştere. De vreme ce tu ai lepădat cunoaşterea, şi Eu te voi lepăda pe tine, aşa ca tu să nu-Mi slujeşti ca preot; şi de vreme ce ai uitat legea Dumnezeului tău, şi Eu îi voi uita pe fiii tăi.
7 Pe cât de mulţi pe-atât păcatele lor împotrivă-mi: mărirea lor o voi schimba-n ruşine.
8 Păcatele poporului Meu le vor mânca, spre nedreptăţile lor îşi vor întoarce sufletele.
9 Precum poporul, aşa va fi şi preotul; şi Mă voi răzbuna pe el: cu vârf îi voi plăti purtările3 şi sfaturile.
10 Şi vor mânca şi nu se vor sătura, s-au desfrânat şi nu vor merge drept4, că
1 Nu este singurul loc, în literatura profetică, unde clerul, ca tagmă, devine obiectul mustrărilor lui Dumnezeu pentru vina de a-şi fi uitat misiunea şi de a practica năravuri urâte (Ir 2, 8; 6, 13; Mi 3, 11; Sof 3, 4; Mal 1, 6; 2, 9). Derutat de propriii săi preoţi, poporul lui Israel (care posedă o „preoţie împărătească” (Iş 19, 6), devine el însuşi asemenea unui preot contestat.
2 „Maică-ta”: după toate probabilităţile, preoţii şi profeţii la un loc (dat fiind că, uneori, chiar şi profeţii şi-au neglijat sau pervertit misiunea vezi Ir 23, 13-32).
3 Literal: „căile”.
4 Aici poate fi vorba nu numai, metaforic, de închinarea la idoli, ci şi de „prostituţia sacră”, prin care idolatrii credeau că-şi îndreaptă viaţa.
s-au lăsat de-a-L urmări pe Domnul.
11 Desfrâu şi vin şi băutură tare, la ele s-a dedulcit inima poporului Meu.
12 Prin semne întrebau de sfaturi şi prin toiege le dădeau răspunsuri5. În duh de desfrâu au rătăcit şi-n spatele Dumnezeului lor s-au desfrânat.
13 Pe vârfurile munţilor aduceau jertfe, pe dealuri înjunghiau jertfind, sub stejar şi sub plop şi sub copacul umbros, că bună era umbra; de-aceea fiicele voastre se vor desfrâna şi nurorile voastre se vor preadesfrâna;
14 nu le voi pedepsi pe fiicele voastre când se vor desfrâna, şi nici pe nurorile voastre când se vor preadesfrâna, căci ele cu desfrânatele se amestecau şi cu cei murdăriţi aduceau jertfe, iar poporul, chiar cunoscând, se înhăita cu desfrânata6.
15 Dar tu, Israele, nu fi neştiutor, iar voi, ai lui Iuda, nu vă duceţi la Ghilgal; şi să nu vă suiţi în casa Bet-Aven7 şi să nu vă juraţi pe Domnul-Cel-Viu.
16 Căci Israel a luat-o razna ca o junincă-n streche; acum îl va paşte Domnul ca pe un miel în

lărgime.
17 Efraim, părtaş al idolilor, şi-a pus în cale pietre de poticnire;
18 el i-a ales pe Canaaneeni, cumplit s-au desfrânat: prin fierbinţeala ei au îndrăgit ocara.
19 O volbură de vânt eşti tu în aripile ei, iar ei din altarele lor îşi vor primi
5 Aici e vorba de unele practici magice (inclusiv folosirea unor baghete de lemn) prin care erau consultaţi zeii.
6 Desfrâul, ca metaforă pentru idolatrie, nu mai este o particularitate a câtorva, de vreme ce a devenit un rău generalizat: pervertiţii au devenit totuna cu perverşii.
7 Ghilgal şi Bet-Aven: locuri ale unor practici idolatre.

ruşinea.
5
Nelegiuirile lui Israel şi ale lui Iuda îşi vor primi pedeapsa.
1 Auziţi aceste lucruri, voi, preoţi!; şi luaţi aminte, voi, casa lui Israel!; şi ascultaţi, voi, casa regelui!: asupra voastră este judecata1, că laţ aţi devenit în turnul de veghere2 şi ca o mreajă-ntinsă pe Tabor,
2 aruncată de cei ce vânează pradă; dar Eu sunt Cel ce prin certare vă îndrept.
3 L-am cunoscut pe Efraim, iar Israel nu-Mi este departe, fiindcă acum Efraim s-a desfrânat, iar Israel s-a pângărit.
4 Ei nu şi-au dat îndemnuri, şi nici sfaturi la Dumnezeul lor să se întoarne, că-n ei se află duhul desfrânării3 şi ei pe Domnul nu L-au cunoscut.
5 Umilită fi-va trufia lui Israel în chiar-naintea feţei lui, iar Israel şi Efraim se vor slei în propriile lor nedreptăţi; şi împreună cu ei se va slei şi Iuda.
6 Cu oi şi cu viţei vor merge4 să-L caute
1 Un nou avertisment pentru trei categorii de responsabili morali: preoţii, profeţii (subînţeleşi, prin context, ca „fiii lui Israel”), membrii şi curtenii casei regale.
2 Skopia = în general: „loc de observaţie”, „vârf de munte”; în particular: „turn de veghere” (sau de observaţie) = loc privilegiat al celor ce pretind că îndrumează poporul, pe care însă ei îl folosesc ca să-şi arunce asupra poporului plasele lor amăgitoare.
3 „... duhul desfrânării”: idolatria devenită viciu lăuntric, fie printr-o practică îndelungată, fie prin transmiterea de la mamă a înclinaţiei spre închinarea la idoli (vezi nota de la 1, 2). 4 Vor merge cu obişnuitele animale de jertfă.
pe Domnul, dar nu vor da de El, căci El s-a despărţit de ei.
7 Căci ei L-au părăsit pe Domnul, căci fii din flori li s-au născut5; acum omizile îi vor mânca şi pe cei care-i moştenesc.
8 Sunaţi din trâmbiţe pe munţi, cu glas înalt strigaţi pe înălţimi şi daţi de veste-n casa nedreptăţii de care s-a-ntristat Veniamin.
9 Pierit-a Efraim în zilele mustrării; Eu lucruri credincioase-am arătat în seminţiile lui Israel.
10 Puternicii lui Iuda s-au făcut precum acei ce-mping hotare6: cu apa furiei Mele-am să-i izbesc.
11 Efraim şi-a asuprit duşmanul şi a călcat în picioare judecata7, căci a-nceput să meargă după deşertăciuni:
12 ca o tulburare îi voi fi Eu lui Efraim şi ca un bold casei lui Iuda.
13 Efraim şi-a văzut boala şi Iuda durerea; şi s-a dus Efraim la Asirieni şi soli a trimis la regele din Iareb8; dar aceasta n-a putut să vă vindece, iar durerea din voi nicicum nu va înceta.
14 De-aceea eu ca o panteră îi sunt lui Efraim şi ca un leu casei lui Iuda: voi sfâşia şi Mă voi duce, voi lua, şi nimeni nu va fi să scape.
15 Eu Mă voi duce şi-apoi la locul Meu Mă voi întoarce pân’ ce vor fi stârpiţi, şi-atunci de-abia Îmi vor căta ei faţa: Întru necazul lor se vor grăbi spre Mine
5= Bastarzi: copiii ca fruct al desfrânării.
6= Cei ce mută, prin forţă, abuz sau fraudă, pietrele de hotar.
7 Duşmanul trebuie învins şi stăpânit, dar nu asuprit, căci asuprirea e împotriva dreptelor judecăţi ale omeniei. Pentru acest mare păcat va fi pedepsit, de pildă, Nabucodonosor, deşi el îi robisepe Israeliţi printr-un mandat divin.
8 Aluzie la sabia trimisă de Ahaz lui Tiglatfalasar, relatată în 4 Rg 16, 7.

zicând:
6
Vremelnica întoarcere a lui Israel la Domnul. Pedepse spre pocăinţă.
1 «Să mergem, să ne-ntoarcem spre Domnul, Dumnezeul nostru: El ne-a lovit, El ne va vindeca, El ne va bate, El ne va lega rănile.
2 În două zile ne va vindeca, în cea de-a treia ne vom ridica şi vii vom fi-naintea feţei Sale,
3 şi vom cunoaşte1. Haideţi s-alergăm ca să-L cunoaştem noi pe Domnul: ca pe o dimineaţă-L vom afla, iar El ne va veni precum pământului îi vine o ploaie timpurie sau târzie».
4 Ce să Mă fac cu tine, Efraime? Ce să Mă fac cu tine, Iudo?, de vreme ce mila voastră e ca un nor de dimineaţă şi precum roua timpurie ce se duce.
5 De-aceea Eu v-am secerat profeţii: cu graiul gurii Mele i-am ucis, şi judecata Mea răsare ca lumina.
6 Că milă vreau, iar nu jertfă 2, şi cunoaşterea lui Dumnezeu mai mult decât arderile-de-tot.
7 Ei însă sunt ca omul ce-ncalcă legământul:
8 acolo m-a defăimat cetatea Galaad3, lucrând lucruri deşarte şi apa tulburând-o.
1 Prefăcuta pocăinţă nu va dura decât trei zile, căci Israel e grăbit să-L mintă pe Domnul.
2 Verset celebru, citat de Iisus ca exprimând propria Sa voinţă (Mt 9, 13; 12, 7); citatul e conform Septuagintei. T. M.: „Credincioşie (fidelitate) vreau, iar nu jertfă".
3 Galaad: cetate situată pe platoul cu acelaşi nume, în Transiordania de astăzi.
9 Tăria ta-i tăria tâlharului de mare: preoţii au ascuns calea Domnului, au ucis [poporul din] Sichem4, fiindc-a făcut fărădelege.
10 În Israel văzut-am îngrozitoare lucruri: acolo, desfrânarea lui Efraim, acolo s-au pângărit şi Israel, şi Iuda.
11 Când Eu voi întoarce poporul Meu din robie tu să începi a-ţi aduna ce-ai secerat.
7
(continuare)
1 Când Eu îl vindec pe Israel, atunci se va descoperi nedreptatea lui Efraim1 şi răutatea Samariei2, că au lucrat minciuni, şi hoţul va intra la el şi-n cale-i îl va dezbrăca tâlharul;
2 pentru ca ei să cânte împreună precum acei ce-n inima lor cântă. Adusu-mi-am aminte de toate răutăţile lor; acum îşi au în preajmă chiar sfaturile lor: venit-au înaintea feţei Mele.
3 Regi au veselit cu răutăţile lor şi principi cu minciunile.
4 Ei toţi sunt preacurvari ca un cuptor încins pentru coptură cu focul spre aluatu-n frământare pân' ce va creşte şi se va dospi.3
4 Sichem: veche cetate, ca la cincizeci de kilometri nord de Ierusalim.
1 După unii exegeţi, Israel şi Efraim se află aici în paralelism sinonimic, ei alcătuind astfel un singur subiect.
2 Samaria: regatul de nord.
3 Metaforă dură pentru concupiscenţa morală a celor ce L-au trădat pe Domnul spre a se închina la idoli. Aluatul e un simbol al corupţiei spirituale, aşa cum va fi folosit, uneori, de Iisus (Mt 16, 6; Mc 8, 15; Lc 12, 1).

5 În zilele regilor voştri prins-au boierii să-şi aprindă mânia din vin; el mâna şi-a dat-o cu ciumaţii.4
6 Că inima li s-a aprins ca un cuptor când toată noaptea răcnete scoteau; sătul de somn e Efraim: e-n zori, şi dimineaţă s-a făcut, el arde ca o flacără de foc.
7 Toţi s-au încins ca un cuptor arzând, şi focul le-a mâncat judecătorii; toţi regii lor căzut-au şi nimeni printre ei care să strige către Mine.
8 Amestecat e Efraim printre popoarele lui; Efraim s-a făcut ca o clătită ne-ntoarsă;
9 străinii i-au mâncat tăria fără ca el s-o ştie; şi părul i-a încărunţit fără ca el s-o ştie.
10 Sub ochii lui va fi trufia lui Israel smerită; dar ei nu s-au întors la Domnul, Dumnezeul lor, şi nici că L-au căutat în tot ce li se-ntâmplă.
11 Era Efraim ca o porumbiţă capie, cu inima-ntr-un pai: el striga spre Egipt, iar ei s-au dus la Asirieni5!
12 De câte ori vor merge, Eu mreaja mi-o voi pune peste ei: ca pe păsările cerului îi voi trage-n jos;

cu zvonul necazurilor lor ce au să vină, cu el îi voi certa.
13 Vai lor!, că s-au abătut de la Mine, ticăloşi ce sunt! Că au păcătuit împotrivă-Mi; Eu însă i-am răscumpărat, dar ei minciuni grăit-au împotrivă-mi.
4 În secvenţe repezi, tăioase, de abia ţinând pasul cu gramatica, profetul înfăţişează deruta morală, politică şi militară a regatului Israel de sub domnia unor suverani decăzuţi.
5 Porumbiţa-n călduri, care zboară de colo-colo, bezmetică, fără să ştie ce vrea, e simbolul anarhiei politice a lui Israel, care pendulează între Egipt şi Asiria.
14 Şi inimile lor spre Mine n-au strigat, ci-n aşternuturile lor se văitau; grămadă peste grâu şi peste vin se sfârtecau, în Mine se-nvăţau ei minte.
15 Braţele lor le-am întărit, dar ei cu gânduri rele Mi se-mpotriveau.
16 ei s-au întors către nimic, făcutu-s-au precum un arc întins; de sabie cădea-vor prinţii lor prin ne-nfrânarea limbii lor: aceasta-i umilinţa cu care s-au ales din ţara Egiptului.
8
Necredincioşii, cei fără Dumnezeu, se vor stinge.
1 Ca un bulgăre de pământ în sân, ca un vultur pe casa Domnului1!, că mi-au călcat legământul şi au făcut păcate-mpotriva legii Mele.
2 Curând Mă vor striga: «Dumnezeule, pe Tine Te cunoaştem!»
3 Căci Israel s-a-nstrăinat de bine: au pus pe fugă un duşman2!
4 Regi îşi făcură pentru ei, dar nu prin Mine; aceştia au domnit, dar Mie nu Mi-au spus nimic; din aurul şi din argintul lor îşi făuriră idoli, ca să piară-ntru totul.
5 O, Samarie, zdrobeşte-ţi viţelul3! că s-a aprins mânia Mea-mpotriva lor. Cât oare nu vor fi în stare să se curăţească în Israel?
1 În acelaşi stil eliptic, abrupt, propriu lui Osea, Dumnezeu Îşi anunţă prezenţa pedepsitoare. „Vultur”: pasăre de pradă. „Casa Domnului” (aici): Palestina.
2 Conştiinţa pervertită consideră că binele îi este duşman.
3 Viţelul-idol, căruia i se aduceau jertfe. „Samaria”: regatul Israel.

6 De vreme ce l-a făcut un meşter, acesta nu e Dumnezeu; aşadar, Samarie, viţelul tău era înşelător;
7 că-au semănat mălură4 pe care nimicirea o aşteaptă: un snop din care n-o ieşi făină; iar de-o ieşi, străinii vor mânca-o.
8 De-acuma Israel e înghiţit; acum el printre neamuri s-a făcut precum un vas netrebnic.
9 Că-au alergat la Asirieni; el, Efraim, a înflorit chiar împotriva luişi5: lor darurile le-au fost dragi6.
10 De-aceea vor fi daţi ei printre neamuri. Acum îi voi primi, iar ei vor încetapuţin să ungă regi şi principi.
11 Fiindcă Efraim şi-a înmulţit altarele7, dragile lui altare i-au devenit păcate.
12 Scrie-voi o mulţime [de porunci] pentru el, dar pentru el chiar ale lui îi sunt străine, şi chiar altarele iubite.
13 Că dacă ei o jertfă vor aduce şi cărnuri vor mânca, pe ele Domnul nu le va primi; acum Îşi va aduce El aminte de nedreptăţile lor toate şi le va pedepsi păcatele; ei s-au întors către Egipt şi vor mânca din mâini de-Asirieni mâncăruri necurate.
14 Că Israel L-a dat uitării pe Cel ce l-a făcut şi-a pus prin ţară vetre idoleşti8 şi Iuda şi-a-nmulţit cetăţi cu ziduri; Eu
4 „Mălură”: boabe de grâu degradate, nesănătoase.
5 Înşelarea de sine poate merge până într-acolo încât propria ta prosperitate îţi devine potrivnică.
6 „... lor”: Asirienilor, care n-au vrut altceva decât să primească daruri slugarnice.
7 „... altarele” de pe care li se aduceau idolilor jertfe.
8 „... vetre idoleşti”: aşezăminte de care vorbeşte şi Iezechiel (6, 4, 6).
însă foc am să-i trimit peste cetăţi şi el le va mânca cu temelii cu tot.
9
Păcatele grele sunt urmate de pedepse grele.
1 Nu te bucura, Israele, şi nici nu te veseli ca popoarele! Că de la Dumnezeul tău te-ai desfrânat şi ţi-a plăcut să iei simbrie pe fiecare arie de grâu1.
2 Aria şi teascul nu i-au cunoscut; cât despre vin, i-a înşelat.
3 n-au locuit în ţara Domnului: Egiptul locuit-a Efraim, iar printre mâini de-Asirieni mâncăruri

necurate vor mânca.
4 Ei Domnului nu I-au adus prinos de vin, nici Lui nu I-au plăcut jertfele lor; li s-au făcut ca pâinea plângerii: se vor spurca toţi cei ce le mănâncă; căci pâinea pentru sufletele lor nu va intra în casa Domnului2.
5 O, ce veţi face-n ziua adunării şi-n ziua sărbătorii Domnului3?
6 De-aceea, iată, vor scăpa din truda-n care i-a sleit Egiptul: Memfisul îi va primi, Iar Mahmasul i-o îngropa...4
1 Recolta nu e altceva decât plata pe care Israel o primeşte în schimbul desfrânării sale idolatre cu baalii.
2 Chiar dacă Israel îşi mai aminteşte că, pe lângă cultul idolatru, trebuie să-I aducă unele jertfe şi lui Dumnezeu, acestea sunt pur formale, lipsite de conţinut.
3 E vorba de sărbătoarea Corturilor, care nu putea fi celebrată în exil, dat fiind că toţi bărbaţii trebuiau să se înfăţişeze înaintea Domnului (Iş 23, 17).
4 Aluzie ironică la vechea captivitate egipteană; dacă atunci, în vremea lui Moise, fiii lui Israel au părăsit Egiptul, acum, când ei îl preferă, acesta îi va înghiţi.

Argintul lor?: Nimicul îl va moşteni; ciulini şi spini în corturile lor!
7 Venit-a ziua răzbunării, venit-au zilele răsplăţii tale!; şi Israel va fi cuprins de chinuri precum profetul cel ieşit din sine, ca omul purtător de Duh5. Pe cât de multe-s nedreptăţile tale, peatât de multă-i nebunia ta.
8 Străjerul lui Efraim era cu Dumnezeu; profetul e un laţ încâlcit în căile lui toate; ei nebunie au înfipt în casa lui Dumnezeu.
9 Stricatu-s-au urmând întocmai zilele dealului6; iar El Îşi va aduce aminte de nedreptăţile lor şi pe păcatele lor Se va răzbuna.
10 Eu l-am aflat pe Israel ca pe un strugure-n pustie şi le-am văzut părinţii ca pe o pârgă în smochinul timpuriu; dar ei s-au dus la Baal Peor şi-ntru ruşine s-au înstrăinat şi s-au făcut iubiţii la cot cu desfrânaţii7.
11 Ca pasărea zburat-a Efraim; slăvile lor: din naşteri, dureri şi zămisliri.
12 Căci chiar dacă şi-ar creşte şi şi-ar hrăni copiii, nu vor putea-ntre oameni să aibă ei copii; de-aceea: „Vai, şi lor!" e carnea Mea-ntru ei.
5 Pneumatoforos = (în literă): „purtător de Duh"; în semnificaţie: „inspirat de Dumnezeu". „Profetul cel ieşit din sine" (în stare de extaz) se află în paralelă sinonimică cu „pneumatoforul". În contrast cu contextul, aceste două stihuri pot oferi o foarte fină implicare exegetică: asemenea unui profet, pe care lumea îl crede nebun şi care îndură astfel numeroase necazuri, Israel poartă într-însul o nebunie reală, păcătoasă, fără să ştie însă că, în forul său interior, el e purtătorul unui mesaj divin.
6 „Zilele dealului": aluzie probabilă la celebrările idolatre de pe înălţimi.
7 Viciul confiscă deseori limbajul virtuţii şi, pervertindu-l, caută să-l pună în slujba sa; aşa se face că un pervers sexual poate deveni „iubit". În Biblia lui Şerban (1688): „se făcură cei urâţi (cei vrednici de ură, n. n.) ca cei îndrăgiţi".
13 Cum văd Eu, Efraim şi-a dat copiii pradă; da, Efraim e gata să-şi scoată, el, copiii să fie-njunghiaţi8.
14 O, Doamne, dă-le... ce oare le vei da?: pântece sterp şi sâni uscaţi!
15 Întreaga răutate le este în Ghilgal9, că Eu acolo i-am urât; şi pentru răul ce se află în tot ce cugetă şi fac, îi voi zvârli din casa Mea: de-acum încolo nu-i voi mai iubi; mai-marii lor cu toţii-s nesupuşi.
16 Cuprins de întristare-i Efraim, că s-a uscat la rădăcini: el nu va fi să mai aducă rod; de-aceea, chiar de-ar fi să nască, în pântece le voi ucide dorul10.
17 Dumnezeu îi va lepăda, că nu l-au ascultat: rătăcitori vor fi ei printre neamuri.
10
Fiii lui Israel sunt mustraţi pentru răutăţile lor.
1 E Israel o vie cu viţe viguroase, cu rod îmbelşugat; cu cât mai multe roadele îi sunt, cu-atât şi-a înmulţit altarele; după belşugul ţarinilor sale a ridicat el stâlpi1.
2 Ei inimile şi le-au împărţit, acum li se vor stinge; El va surpa jertfelnicele lor, iar stâlpii vor fi morţi de oboseală.

3 De-aceea ei acum vor zice: «Noi n-avem rege, căci noi nu ne-am temut
8 Cultul lui Baal cerea jertfe umane, îndeosebi copii.
9 În Ghilgal s-a început, prin Saul, regalitatea în Israel, (1 Rg 11, 14-15), pe care profetul o consideră de rău augur.
10 Ameninţare cu stingerea biologică. 1 Idolatria este încurajată şi alimentată de prosperitatea economică. Altarele şi stâlpii sunt locuri de jertfă şi adorare pentru baali.

de Domnul!» Dar, pentru noi, un rege... la ce bun?;
4 grăind cuvinte, născocind prilejuri va încheia un legământ şi judecata va-nflori ca troscotu-ntr-o ţelină ierboasă2.
5 Cei din Samaria vor locui aproape de viţelul din casa Nedreptăţii3; că pentru el a plâns poporul, şi-aşa cum ei l-au amărât, de slava lui s-or bucura: poporul său s-a-nstrăinat de el.
6 Şi la Asirieni l-au dus legat ca dar în faţa regelui Iarim; pe Efraim îl va primi în dar4, iar Israel s-o face de ruşine în însuşi sfatul său.
7 Samaria regele şi-a lepădat ca pe un vreasc la faţa apei5.
8 Jertfelnicele Nedreptăţii fi-vor sparte păcatele lui Israel -: spini şi ciulini le-or creşte pe altare, iar ei le-or zice munţilor: «Acoperiţi-ne!», şi dealurilor mari: «Cădeţi pe noi!».
9 De când sunt munţii munţi, de atunci păcătuit-a Israel; acolo au stătut; acolo-n deal nu-i va pândi război adulmecând spre fiii nedreptăţii
10 să-i pedepsească. Dar neamurile împotriva lor s-or aduna atunci când fi-vor pedepsiţi pentru-ale lor păcate, două.
11 Juncă este Efraim, cea învăţată să iubească biruinţa; Eu însă voi veni deasupra frumuseţii ei de pe grumaz; pe Efraim îl voi încăleca, voi trece peste Iuda în tăcere: el biruit va fi de Iacob.
12 Sămânţa semănaţi-o spre dreptate, culegeţi spre rodire de vieaţă! Lumina
2 Ironie a profetului la adresa unei regalităţi corupte.
3 Samaria: regatul Israel; „viţelul": idol baalic.
4 Altă ironie: viţelul-idol dăruit Asirienilor e însuşi Efraim!
5 „... regele" (ironic): viţelul.
cunoştinţei luminaţi-vă! Pe Domnul căutaţi-L, până când vă vor veni rodirile dreptăţii6!
13 De ce-aţi tăcut asupra necredinţei, dar nedreptăţile i le-aţi cules? Mâncat-aţi roadă mincinoasă, căci tu ţi-ai pus nădejdea în carele-ţi de luptă, în plinul forţei tale.
14 Pieire-o să se-nalţe întru poporul tău; tot ce-ai zidit, va trece. Precum odinioară mai-marele Salman din casa lui Ierobaal în zile de război pe mamă-a doborât-o peste copiii ei7,
15 aşa voi face vouă, o, casa lui Israel, în urma alor voastre nedrepte căi şi rele. Dis-de-dimineaţă fost-au lepădaţi, lepădat a fost regele lui Israel.
11
Pedepse şi speranţe.
1 Că prunc a fost Israel şi Eu l-am iubit şi din Egipt i-am chemat pe fiii săi1.
2 Aşa cum i-am chemat, aşa din faţa Mea au şi plecat: baalilor le aduceau ei jertfe şi idolilor le ardeau tămâie.
3 Dar Eu lui Efraim i-am pus lănţug la glezne şi Eu de braţul Meu l-am sprijinit, dar ei n-au cunoscut că Eu îi vindecam.
4 Când oamenii alunecau în stricăciune Eu îi trăgeam cu râvnă în arcanul iubirii
6 Versetul 12 conţine câteva principii de înţelepciune; unele sintagme („rodire de vieaţă", „lumina cunoştinţei") au intrat în cult.
7 Aluzia istorică nu e prea clară; e vorba însă de grozăviile ce se pot întâmpla în vreme de război.
1 Ebr.: „din Egipt L-am chemat pe fiul Meu", aşa cum va fi preluat de Matei (2, 15), raportându-l la Iisus Hristos. Pentru Osea, istoria reală a Israeliţilor începe odată cu plecarea lor din Egipt.

Mele; da, şi le voi fi ca omul ce-i dă palme [altui om], şi voi căta în ochii lui şi-n ochii lui Mă umplu de-nţeles2.
5 Efraim a locuit în Egipt, Asirianul i-a fost rege, că n-a voit să Mi se-ntoarcă.
6 Şi sabia-n cetăţi i s-a slăbit şi-n mâini i s-a oprit şi vor mânca ei [roada] din sfaturile lor.
7 Poporul Său atârnă de locuirea lui3, dar Domnul Se va mânia pe tot ce are El mai scump şi nu-l va

înălţa.
8 Ce să Mă fac cu tine, Efraime? Să te mai apăr, Israele? Ce să-ţi fac? Ca pe Adma te voi face şi ca pe Ţeboim4; inima mea s-a reîntors la sine, părerea Mea de rău s-a tulburat.
9 Nu, nu-ţi voi face pe potriva mâniei Mele celei iuţi; pe Efraim nu-l voi lăsa să piară, căci Eu sunt Dumnezeu, nu om, Eu, Sfântul din lăuntrul tău; deaceea în cetate n-am să intru5.
2 Dynamai (printre altele) = „a crea un sens”, „a avea o semnificaţie”, Dumnezeu îi „pălmuieşte” pe oameni nu spre a-Şi arăta El puterea asupra lor, biruindu-i, ci spre a-i trezi la realitate, o realitate în al cărei centru Se află Însuşi El, în dimensiunea (sensul) Pedagogului.
3 Pendulând politic între Egipt şi Asiria, pe de o parte, iar, pe de alta, blestemat să rătăcească, risipit, printre neamuri, poporul lui Israel e pururea dependent de spaţiul habitatului său. Osea foloseşte aici un cuvânt foarte rar: (în LXX) epikremamai = „a fi suspendat de”. T. M.: „Poporul Meu e atârnat de apostazia lui” (OSTY); „Poporul Meu e agăţat de infidelitatea lui” (BJ); „Poporul Meu! Ei se agaţă de apostazia lor” (TOB); „Poporul Meu e legat de-ndepărtarea de Mine” (RSV, cu menţiunea că „sensul Textului Ebraic e nesigur”); „Norodul Meu este bolnav de căderea lui” (GALA); „Poporul Meu este hotărât să se despartă de Mine” (ediţiile româneşti curente).
4 „Adma” şi „Ţeboim”: ţinuturi citate în Fc 10, 19 în aceeaşi linie cu Sodoma şi Gomora; de aci, prin tradiţie, faimă negativă.
5 Dublă conotaţie: Dumnezeu nu va intra în cetate aşa cum îşi face intrarea un cuceritor care mai întâi a nimicit-o; de vreme ce Domnul este, prin excelenţă, Dumnezeul lăuntric (vezi stihul precedent), El nu vine „din afară”.
10 Eu după Domnul voi umbla; El precum leul va răcni6 căci Însuşi va răcni -, iar ei, copiii apelor7, se vor înspăimânta.
11 Ei vor zbura ca pasărea ce pleacă din Egipt, ca porumbelu-n fugă din Asiria, iar Eu din nou am să-i aşez8 în casele lor zice Domnul.
12
Necredinţa lui Efraim şi pedepse asupra lui Iuda.
1 Efraim m-a înconjurat cu minciună; casa lui Israel şi Iuda, cu necredinţă. Dar astăzi Dumnezeu i-a cunoscut şi ei se vor chema popor sfânt al lui Dumnezeu.
2 Efraim însă e un duh rău: el toată ziua a alergat după vântul de răsărit1, tot ce-i netrebnic şi deşert a înmulţit, făcut-a legământ cu-Asirienii şi în Egipt s-a dus cu untdelemn2.
3 Se va judeca Domnul cu Iuda ca să-l pedepsească pe Iacob: după purtările lui şi după planurile lui îi va răsplăti;
6 Un alt paradox al profetului: Dumnezeu răcneşte ca un leu, dar copiii Săi, deşi înspăimântaţi, se adună la El; este, într-un fel, spaima cu care oamenii, la glasul trâmbiţei, se vor aduna, înviaţi, în faţa Dreptului Judecător.
7 „... copiii apelor”: cei ce vor veni dinspre apus, dinspre apele Mediteranei.
8 Apokathistemi = „a restabili”; „a readuna ceva la starea iniţială”; „a restaura”.
1 „... vântul de răsărit”: vântul care aducea seceta şi pârjolea totul; metaforă pentru invaziile Asirienilor.
2 Duplicitate păguboasă: alianţă cu Asiria şi negoţ cu Egiptul.

4 în pântece şi-a înşelat fratele şi-n truda lui a prins putere asupra lui Dumnezeu3;
5 putere-a prins cu îngerul şi s-a învigorat; ei au plâns şi mi s-au rugat, în Betel m-au găsit şi acolo li s-a grăit.
6 Dar Domnul Dumnezeu Atotţiitorul va fi amintirea lui4.
7 Iar tu la Dumnezeul tău te vei întoarce; păzeşte mila şi judecata şi apropie-te fără-ncetare de Dumnezeul tău5.
8 Canaan: În mâna lui e cumpăna nedreptăţii: i-a plăcut să asuprească6.
9 Iar Efraim a zis: «Da, dar eu m-am îmbogăţit, trai fără grijă mi-am aflat». În nici una din ostenelile lui nu-şi va afla apărare din pricina nedreptăţilor cu care a păcătuit.
10 Eu, însă, Domnul, Dumnezeul tău, Eu, te-am scos din ţara Egiptului; încă te voi mai face să locuieşti în corturi, ca-n zilele Sărbătorii7.
11 Şi voi grăi către profeţi şi-am înmulţit vedeniile şi-n mâinile profeţilor Mi-am
3 Aluzie la două fapte ale lui Iacob; acesta a încercat să-l oprească pe Esau să devină întâi-născut

(Fc 25, 26); a biruit în lupta sa cu îngerul (Fc 32, 24-30).
4 Omul nu-şi poate aduce aminte decât de cineva pe care l-a cunoscut şi l-a pierdut. Chiar pentru un ateu din naştere, Dumnezeu este o amintire virtuală.
5 Adevărata apropiere a omului de Dumnezeu nu e o mişcare intermitentă, ci o curgere neîncetată, aşa cum trebuie să fie şi rugăciunea. Chiar şi în viaţa viitoare, ceea ce numim noi „odihnă" va fi, în fapt, o nesfârşită mişcare lină în nesfârşirea lui Dumnezeu.
6 „Canaan" (aici): nume dispreţuitor pentru Israel. Profetul cunoaşte faptul că Iacob (Israel) se îmbogăţise prin înşelăciune (Fc 30, 28-43); este şi acesta un mod de oprimare.
7 T. M.: „... ca-n zilele Întâlnirii". Aluzie probabilă la „întâlnirea" Domnului cu fiii lui Israel la muntele Horeb (Iş 33, 6-23).
făcut asemănare8.
12 Dacă nu este Galaad, atunci maimarii ce jertfeau în Ghilgal ei înşişi nu erau decât minciună; altarele lor erau ca nişte broaşte ţestoase pe-a câmpului ţărână.
13 Şi Iacob s-a retras în câmpia Siriei şi Israel pentru-o femeie a slujit şi tot pentru-o femeie-a stat de pază.
14 Printr-un profet l-a scos Domnul pe Israel din ţara Egiptului, şi tot printr-un profet a fost păzit.
15 Efraim s-a mâniat şi s-a întărâtat: vărsarea lui de sânge pe el se va vărsa şi Domnul îi va răsplăti ocara.
13
Idolatria şi nerecunoştinţa îşi vor primi pedeapsa.
1 După cuvântul lui Efraim, el şi-a adus porunci în Israel, le-a rânduit pentru Baal şi a murit1.
2 Şi acum, ei au păcătuit din ce în ce mai mult şi din argintul lor şi-au făcut idol turnat după chipurile idolilor lucruri de meşteri făcute pentru ei şi zic: «Jertfiţi oameni, fiindcă viţeii s-au isprăvit!»
3 De-aceea fi-vor ca un nor de dimineaţă, ca roua timpurie ce se duce, ca praful spulberat de vânt pe-o arie de treier, ca aburul din fumul unui horn.
4 Dar Eu sunt Domnul, Dumnezeul tău, Cel ce-ntăreşte cerul şi zideşte
8 Mâinile profeţilor, care se ridică-n rugăciune, se mişcă în propovăduire şi se-ntind în binecuvântare, Îl prefigurează pe Dumnezeu în Iisus Hristos.
1 Produs de import, cultul baalilor îşi avea obiectul tot în afară.

pământul, Ale Cărui mâini au zidit oştirea cerului întreagă; dar Eu nu ţi le-am arătat ca să mergi după ele; ci te-am scos din ţara Egiptului, ca tu să nu cunoşti alt Dumnezeu în afară de Mine: afar' de Mine nu-i Mântuitor;
5 Eu te-am hrănit pe tine în pustie, într-un pământ nelocuit2.
6 Cu cât aveau păşune, cu-atât se săturau pe-ndestulate şi inimile şi le-au semeţit; şi, ca urmare, m-au uitat.
7 Şi le voi fi ca o panteră şi ca un leopard pe calea care duce spre Asiria;
8 acolo-i voi întâmpina ca o ursoaică-ntărâtată şi le voi sparge-nvârtoşarea inimii; şi-i vor mânca pe ei acolo puii leilor de prin desişuri, iar fiarele câmpiei îi vor rupe-n bucăţele.
9 O, Israele, cin-te va ajuta în drumul spre pierzanie?
10 Unde-i regele tău «acesta»? El să te mântuiască în toate cetăţile tale; el să te judece, despre care ai zis: «Dă-mi un rege şi un mai-mare!»
11 Şi-ntru mânia Mea ţi-am dat un rege şi-ntru urgia Mea l-am luat.
12 Efraim s-a-nvolburat în nedreptate, păcatul său este ascuns.
13 Dureri ca ale celei ce naşte îi vor veni; acesta-i fiul tău cel înţelept, că nu s-a încărcat cu nimicirea fiilor.
14 Din mâna iadului îi voi scoate, din moarte îi voi mântui. Moarte, unde-ţi este biruinţa? Iadule, unde-ţi este boldul3?... Ochilor mei ascunsă-i mângâierea.
2 Dumnezeu nu li s-a descoperit Israeliţilor în ipostaza Sa de Creator, ci în aceea de Proniator.
3 Aceste două stihuri vor fi citate de Sf. Ioan Hrisostom, jubilând, în noaptea învierii lui Iisus Hristos.
15 Şi fiindcă el i-a dezbinat pe fraţi, vânt arzător îi va aduce Domnul, din arşiţa pustiei, şi-i va usca vinele şi-i va seca izvoarele şi ţara i-o va scoroji, şi tot ce are-ntrînsa mai de preţ.

14
Israel este îndemnat la pocăinţă. Făgăduinţa lui Dumnezeu.
1 Samaria va pieri, că Dumnezeului ei i s-a împotrivit: de sabie vor cădea, sugarii le vor fi trântiţi la pământ, iar cele însărcinate vor plesni.
2 Întoarce-te, Israele, la Domnul, Dumnezeul tău, că te-ai sfârşit întru nedreptăţile tale!
3 Luaţi cu voi cuvinte şi vă-ntoarceţi la Domnul, Dumnezeul vostru!; vorbiţi-I, ca să nu purtaţi povara nedreptăţii, ci să primiţi pe cele bune; iar noi vom da, în schimb, roada buzelor noastre.
4 Asur nu ne va mântui, pe cal nu vom încăleca, lucrurilor mâinilor noastre nu le vom mai spune: «Dumnezeii noştri». Cel ce este-ntru Tine va avea milă de sărman.
5 Locuinţele lor le voi face la loc, pe ei îi voi iubi fără-ndoială, că Mi-am întors mânia dinspre ei.
6 Lui Israel Eu îi voi fi ca roua, iar el va înflori cum înfloreşte crinul şi rădăcinile precum Libanul şi le-o-nfige.
7 Crengile lui se vor întinde, iar el va fi precum măslinul roditor; mireasma lui, ca boarea din Liban.
8 Şi ei se vor întoarce şi vor şedea la umbra lui; şi vor trăi, vor fi sătui de grâu; iar el ca via va-nflori, şi amintirea sa va fi ca vinul de Liban.
1328
9 Lui Efraim: Ce are el de-a-face cu idolii, de-acum? Eu i-am făcut necazuri, Eu îl voi întări. Eu sunt ca un ienupăr verde: Din Mine ţi se află roada.
10 Cine e oare înţelept şi lucruri ca acestea va-nţelege? sau va-nţelege şi le va cunoaşte? Căci drepte sunt căile Domnului şi drepţii vor umbla în ele, dar cei necredincioşi în ele vor slăbi”.
1329
Introducere la cartea proorocului Ioil
Ioil era un nume frecvent printre fiii lui Israel, cu însemnarea „Iahvé este Dumnezeu“, dar el a intrat în circuitul culturii universale prin „fiul lui Petuel“, un părinte despre care nu ştim nimic, aşa cum neconsemnată ne rămâne biografia scriitorului, în afară de supoziţia că era originar din regatul de sud (Iuda) şi că acolo şi-a desfăşurat activitatea. Nici despre epoca în care a trăit nu avem nici un fel de informaţie; datorită faptului că, în canonul Vechiului Testament, cartea sa a fost aşezată între Osea şi Amos, o seamă de biografi îl situează în secolul VIII î. H. Nu lipsesc însă şi alte ipoteze.
Deşi orizontul vizionar al lui Ioil se mărgineşte la Iuda şi Ierusalim, opera sa (redusă, şi ea, la numai patru capitole) are o certă deschidere spre universalitate.
Două sunt temele ei fundamentale: 1) Seceta şi invazia lăcustelor (primele două capitole); 2) Ziua Domnului şi Judecata (ultimele două capitole). În plan moral, Ioil este un profet al căinţei, act răsplătit prin bunuri materiale şi spirituale.

Ioil
1
Lăcuste, secetă, îndemn la pocăinţă.
1 Cuvântul Domnului, care s-a făcut către Ioil, fiul lui Petuel:
2 Auziţi acestea, voi, bătrânilor1, şi ascultaţi, voi, toţi locuitorii ţării, dac-a mai fost aşa ceva în zilele voastre sau în zilele părinţilor voştri;
3 povestiţi-le fiilor voştri, iar fiii voştri, fiilor lor, iar fiii lor, altei generaţii2:
4 Ce-a rămas de la omidă a mâncat lăcusta, ce-a rămas de la lăcustă a mâncat gândacul şi ce-a rămas de la gândac a mâncat tăciunele3.
5 Treziţi-vă, beţivilor, şi plângeţi!; tânguiţi-vă, voi toţi, cei ce beţi vin pân’ la beţie, că bucuria şi veselia vi s-au luat din gură.
6 Că un neam puternic şi nenumărat se ridică asupra pământului meu; dinţii
1 Bătrânii: oameni (de obicei, în vârstă) care alcătuiau sfatul cetăţii şi îndrumau trebile publice.
2 Profetul anunţă un fapt extraordinar, de pomină, menit să i se ducă vestea din neam în neam.
3 Tripla calamitate, în trepte, „ca o durere peste durere” (v. 15). „Tăciune”: boală infecţioasă, mai ales a cerealelor, provocată de o ciupercă parazită; distruge ţesutul vegetal, pe care-l preface într-o pulbere neagră. Aşadar, ultima treaptă a distrugerii, în urma căreia nu mai rămâne nimic.
lui, ca dinţii leului, iar măselele lui, ca ale puiului de leu4.
7 Via mi-a vătămat-o, smochinii mi i-a ciopârţit; a scotocit-o şi a dezrădăcinat-o, viţele i le-a cojit în alb5.

8 Plânge-mi-te tu mai mult decât mireasa în sac îmbrăcată după bărbatul ei de când era fecioară6.
9 Jertfa de carne şi prinosul de băutură au încetat în casa Domnului; plângeţi, voi, preoţilor, cei ce slujiţi la altarul Domnului7!
10 Că s-au pustiit câmpurile8!; să plângă pământul că grâul s-a pustiit, vinul s-a uscat, untdelemnul de-abia mai este.
11 Plugarii s-au sleit: plângeţi-vă moşiile de grâu şi de orz, că a pierit din ţarină culesul!
12 Via s-a uscat, smochinii s-au împuţinat, rodia şi finicul şi mărul şi pomii câmpului uscatu-s-au cu toţii; că fiii oamenilor dat-au bucuria pe ruşine9.
4 Figură de stil pentru imensul nor de lăcuste ce invadează ţara asemenea unei armate străine, crude şi flămânde.
5 Via: simbol al ţării şi poporului ei.
Jalea poporului este aceea a unei tinere logodnice care plânge după bărbatul iubit.
7 Lipsa e atât de mare, încât n-au mai rămas nici cel puţin elementele sfintelor prinoase rituale.
8 Cele de mai jos înfăţişează o secetă cumplită.
9 Stilul sugerează, totuşi, cauza nenorocirilor: pervertirea oamenilor (în speţă, a locuitorilor ţării).

13 Încingeţi-vă [cu sac] şi plângeţi, preoţilor, plângeţi voi, cei ce slujiţi la altar,
14 Postiţi un post al sfinţeniei 10, vestiţi o prăznuire, pe bătrâni şi pe toţi cei ce locuiesc pământul adunaţi-i în casa Domnului, Dumnezeului vostru, şi strigaţi cu tot dinadinsul către Domnul:
15 „Vai mie, vai mie, vai mie, ce zi o să fie!” Că aproape-i ziua Domnului, ca o durere peste durere va veni11.
16 Bucatele pierit-au din faţa ochilor voştri, bucuria şi veselia din casa Dumnezeului vostru.
17 Junincile s-au îmbrâncit în iesle12, hambarele-au pierit, teascurile s-au surpat, căci grâul a secat.
18 Ce vom strânge pentru noi? Cirezile de vite au mugit că sunt lipsite de păşune, pierit-au turmele de oi.
19 Spre Tine, Doamne, voi striga, că focul mistuit-a mândreţile pustiei13 şi para focului a ars copacii câmpului, pe toţi.
20 Spre Tine-au căutat chiar şi cirezile din câmp, căci apele-au secat de la izvoare şi focul mistuit-a mândreţile pustiei.
dormiţi în haine de sac voi, cei care-I slujiţi lui Dumnezeu, că jertfa de carne şi prinosul de băutură s-au dus din casa lui Dumnezeu!
10 Literal: „Sfinţiţi un post”. Un post anume rânduit într-o împrejurare specială.
11 „... durere peste durere”: vezi versetul 4.
12 „... s-au îmbrâncit”: ajunse de foame, au început să se bată cu coarnele, sălbăticindu-se (verbul skirtao e folosit şi în Fc 25, 22 pentru pruncii Esau şi Iacob care, prefigurându-şi rivalitatea de mai târziu, „se îmbrânceau” în pântecele mamei lor).
13 „... mândreţile pustiei”: oazele deşertului, ultimele locuri în care se mai putea găsi ceva verde. „Focul”: văpaia soarelui nemilos.
2
Invazia lăcustelor vesteşte ziua Domnului.
1 Sunaţi cu glas de trâmbiţă-n Sion1, strigaţi în muntele cel sfânt al Meu, cutremure-se cei ce-n ţară locuiesc, că ziua Domnului2 e-aproape;
2 aproape-i ziua de-ntuneric şi de ceaţă, ziua de negură şi nor: popor puternic, uriaş la număr3, ca zorile s-o revărsa pe munţi; ca el un altul n-a mai fost din veac şi nici că după el o să mai fie până în anii multor generaţii4.
3 Foc arzător îi merge înainte şi flacără aprinsă-n urma lui; în faţa lui, pământul e rai al desfătării, în urma lui, câmpie pustiită, şi nimeni nu va fi să-i scape.
4 Le este chipul cum arată caii, şi precum călăreţii, aşa vor alerga.
5 Ca sunetul de care pe vârfurile munţilor5, aşa vor face salturi, ca trosnetul văpăii când pârjoleşte stuful, ca gloata multă, tare şi gata de război.
6 În faţa lor s-or sfărâma popoare: fiece chip, un ciob de oală arsă.
7 Ca nişte bravi războinici, aşa vor alerga; aşa cum fac vitejii se vor urca pe ziduri; şi fiecare numai în calea lui se mişcă şi nici că s-o abate din propria-i cărare;
1 „... glas de trâmbiţă”: semnal de alarmă.

2 „Ziua Domnului” (în limbaj profetic): ziua mâniei Domnului.
3 Hoarda lăcustelor e asemănată unui popor ce invadează ţara, după cum, în alte texte profetice (Amos 7, 1) invadatorii sunt asemănaţi lăcustelor. În ceea ce urmează, a se vedea şi ambiguitatea intenţionată a autorului asupra acestor termeni.
4 Vezi raritatea fenomenului în 1, 2-3.
5 Imaginea sugerează alergarea tunetelor prevestind furtuna.

8 nici unul nu se ţine departe de-al său frate6; îngreuiaţi de arme, cu ele mergnainte şi cad când suliţe aruncă, dar de pierit nu pier.
9 Vor apuca cetatea de deasupra şi-or alerga pe ziduri şi s-or sui pe case şi prin ferestre vor intra ca hoţii;
10 în faţa lor va tremura pământul şi cerul se va clătina şi soarele şi luna se vor întuneca şi-şi vor ascunde stelele lumina7.
11 Iar Domnul glasul Şi-l va ridica în faţa oştii Sale, că tabăra Îi este numeroasă, că tari Îi sunt lucrările cuvintelor, că mare-i ziua Domnului, năprasnică-n vedere, şi cine-i va fi vrednic8?
12 Şi-acum ne zice Domnul, El, Dumnezeul nostru: „La Mine vă întoarceţi, cu inimă cu tot, cu post, cu tânguire şi plângere adâncă,
13 şi inimile sfâşiaţi-vă, nu hainele! La Domnul să vă-ntoarceţi, la Dumnezeul vostru, că-i milostiv şi îndurat, şi îndelung e răbdător şi mult e milostiv şi-I pare rău de ce e rău:
14 o, cine ştie [zice El], de nu se va întoarce,
6 Versetul ilustrează invazia insectelor ca pe un atac întreprins de o armată foarte bine organizată, în care fiecare ostaş ştie ce are de făcut. Un proverb al lui Solomon spune că lăcustele nu au rege, dar tabăra lor are o bună rânduială (Pr 30, 27).
7 O invazie de lăcuste e ca un nor uriaş ce întunecă cerul, cutremură văzduhul (cu bătaia aripilor) şi provoacă teroare.
8 Lăcustele nu sunt altceva decât o armie a Domnului, un instrument prin care Acesta pedepseşte infidelitatea şi păcatele poporului Său. „Năprasnică-n vedere”: echivalentul adjectivului epifanes = „care se iveşte pe neaşteptate”, „care apare năprasnic”, ceea ce concordă cu tot ceea ce ştim din Sfintele Scripturi, anume că nimeni nu ştie ziua şi nici ceasul când Judecata va veni. „Şi cine-i va fi vrednic?”: cine va putea pretinde că-n faţa Judecăţii este drept? T. M.: „Cine va putea să-i stea împotrivă?”.
de nu se va căi şi binecuvântare va lăsa în urmă-i şi jertfă şi prinos Îi va aduce Domnului, Dumnezeului vostru?...”.
15 Sunaţi cu glas de trâmbiţă-n Sion, postiţi un post al sfinţeniei, vestiţi o prăznuire!;
16 poporul adunaţi-l, sfinţiţi-i adunarea şi adunaţi-i laolaltă pe bătrâni, pe pruncii de la ţâţă adunaţi-i!, să iasă mirele din aşternut şi din cămara ei, mireasa!
17 Jos, între tindă şi altar, acolo preoţii vor plânge, ei, cei ce Domnului slujesc, şi-acolo vor grăi: „O, cruţă-l, Doamne, pe poporul Tău şi nu-Ţi da moştenirea spre ocară s-o stăpânească cei păgâni, ca nu cumva să spună-ntre păgâni: «O, oare unde-i Dumnezeul lor?»”.
18 Iar Domnul Şi-a râvnit pământul şi Şi-a cruţat poporul9.
19 Şi Domnul a răspuns şi a grăit către poporul Său: „Iată că Eu vă voi trimite şi grâu şi vin şi untdelemn şi voi veţi fi sătui de ele, iar Eu mai mult n-am să vă fac să fiţi voi de ocară printre neamuri.
20 Pe cel din miază-noapte10 îl voi goni de lângă voi; l-oi alunga-n pământ fără de apă şi îl voi face să se-nece cu faţa-n marea cea dintâi, cu dosu-n marea cea de-apoi11; ce-i putred i se va-nălţa, duhoarea i se va-nălţa, că faptele şi le-a
9 poporul s-a adunat, preoţii s-au rugat pentru el şi în numele lui, Domnul i-a auzit şi s-a îndurat.
10 Nordul era direcţia de unde veneau, de obicei, invaziile popoarelor păgâne. Registrul semnificaţiei se schimbă: chiar dacă năvala lăcustelor a fost un fapt real, ea devine simbol al neamului păgân pe care tot Domnul l-a trimis, ca instrument al Său.
11 Avangarda şi ariergarda oştirii vor fi înecate după unii exegeţi în Marea Moartă şi în Mediterana.

umflat destul12.
21 Pământule, cutează, te bucură acum, te veseleşte, că Domnul Şi-a sporit ce va să facă13.

22 Voi, fiare-ale câmpiei, cutezaţi, c-au încolţit răzoarele pustiei, că pomul şi-a dat rodul la iveală, că via şi smochinul şi-au arătat tăria.
23 Şi voi vă bucuraţi, fiii Sionului, şi veseliţi-vă-ntru Domnul şi Dumnezeul vostru, că hrană vă va da întru dreptate şi ploaie timpurie şi târzie vă va trimite, cum era-nainte.
24 Va fi pe arii grâul din belşug şi teascurile-şi vor vărsa preaplinul de vin şi untdelemn.
25 Şi vă voi da răsplată pentru anii pe care i-au mâncat lăcustele, omizile, gândacii şi tăciunele puterea Mea cea mare pe care am trimis-o peste voi14.
26 Şi veţi mânca şi vă veţi sătura şi numele Domnului îl veţi lăuda, căci El e Dumnezeul vostru, Cel ce cu voi a săvârşit minuni; şi ruşinat nu va mai fi poporul Meu în veac.
27 Şi veţi cunoaşte că Eu sunt în mijlocul lui Israel, Eu, Domnul, Dumnezeul vostru, şi că un altul decât Mine nu e; şi ruşinat nu va mai fi poporul Meu în veac.
12 Păcatul capital al păgânului e trufia (înălţarea de sine).
13 În opera Sa de restaurare, Domnul Îşi propune să înfăptuiască mai mult decât ceea ce plănuise. Accent asupra generozităţii lui Dumnezeu. T. M.: „... căci Domnul a făcut lucruri mari”.
14 Vezi nota de la v. 11.
3
Prezenţa şi lucrarea Duhului lui Dumnezeu.1
1 Şi fi-va că după acestea Eu voi turna din Duhul Meu peste tot trupul; şi fiii voştri şi fiicele voastre vor profeţi, bătrânii voştri vise vor visa şi tinerii voştri vedenii vor vedea.
2 şi-n zilele acelea Eu peste robi şi peste roabe voi revărsa din Duhul Meu2;
3 şi minuni voi face sus în cer şi semne jos pe pământ: sânge şi foc şi fumegare de fum;
4 soarele se va schimba în întuneric şi luna-n sânge înainte de a veni ziua Domnului cea mare şi năprasnică;
5 şi fi-va că oricine va chema numele Domnului, se va mântui. că-n muntele Sion şi în Ierusalim va fi cel mântuit aşa cum a zis Domnul şi binevestitorii3 pe care Domnul i-a chemat.
4
Judecarea popoarelor. Mântuirea finală.
1 Că, iată, Eu în zilele acelea şi-n vremile acelea, când voi întoarce din robie1
1 În vechile versiuni româneşti acest capitol este încorporat în cel precedent, alcătuind versetele 28-32 din capitolul 2. Aici: după ed. Rahlfs, concordantă cu T. M. Capitolul de faţă conţine o profeţie capitală asupra pogorârii şi lucrărilor Duhului Sfânt, pe care Apostolul Petru o va cita, aproape în întregime, în prima sa cuvântare publică din ziua Cincizecimii (FA 2, 17-21).
2 Citatul lui Petru (din FA 2, 18) adaugă: „şi ei vor profeţi”.
3 Evangelizomenoi = „binevestitorii” (cei ce răspândesc vestea cea bună).

Iuda şi Ierusalimul,
2 voi strânge neamurile toate şi-n valea lui Iosafat2 le voi coborî şi-acolo Mă voi judeca cu ele pentru poporul Meu şi pentru Israel, moştenirea Mea, pe care i-au împrăştiat prin neamuri şi ţara Mea au împărţit-o,
3 şi sorţi au aruncat pentru poporul Meu şi pe băieţi i-au dat la desfrânate3 şi fetele şi le vindeau pe vin şi beau.
4 Şi ce-aveţi voi cu Mine, Tirule şi Sidonule şi toată Galileea celor de alt neam4? Vreţi oare să vă răzbunaţi împotriva Mea? Sau ţineţi împotriva Mea mânie?: Repede şi curând vă voi întoarce plata în capetele voastre;
5 fiindcă voi Mi-aţi luat argintul şi aurul, iar odoarele Mele cele alese le-aţi dus în capiştile voastre;
6 pe fiii lui Iuda şi pe fiii Ierusalimului i-aţi vândut fiilor Elinilor, ca să-i îndepărtaţi de hotarele lor.
7 Iată, Eu îi voi ridica din locul unde i-aţi vândut şi vă voi întoarce răzbunarea în capetele voastre.
8 Pe fiii voştri şi pe fiicele voastre îi voi vinde în mâinile fiilor lui Iuda, iar ei îi vor vinde ca robi la un neam de departe, căci Domnul a spus-o.
9 Strigaţi acestea printre neamuri, porniţi un sfânt război5, sculaţi-vă războinicii,
1 Literal: „... când voi întoarce robia” (lui Iuda...).
2 „Iosafat” = „Domnul judecă”: nume simbolic al locului în care Domnul va judeca neamurile. Localizarea văii lui Iosafat în valea Cedrilor (a Chedronului) de lângă templul din Ierusalim esteipotetică.

3 T. M.: „... i-au dat pe desfrânate” (ca monedă de schimb). Sens incert.
4 „Galileea celor de alt neam”: Prin „cei de alt neam” erau desemnaţi, de obicei, Filistenii (în T. M.:„... toate ţinuturile Filistenilor”).
5 Literal: „sfinţiţi un război”.
apropiaţi-vă şi vă urcaţi, voi toţi cei buni de luptă!
10 Vă bateţi fiarele de plug şi faceţi-le săbii, şi coasele, şi faceţi-le lănci, şi zică slăbănogul: «Sunt puternic!».
11 O, strângeţi-vă laolaltă şi intraţi, voi, neamuri dimprejur şi-acolo adunaţi-vă: cel blând, războinic să devină.
12 Să se ridice neamurile toate şi să se urce-n valea lui Iosafat6, că Eu acolo voi şedea să judec toate neamurile dimprejur.
13 Aduceţi seceri, că secerişul a sosit, intraţi, şi strugurii călcaţi-i, că linul este plin7; ciuberele preaplinul şi-l revarsă, că răutăţile lor s-au înmulţit.
14 Răsunete sunat-au în valea Judecăţii8, că ziua Domnului aproape-i în valea Judecăţii.
15 Soarele şi luna se vor întuneca, iar stelele lumina-şi vor ascunde.
16 Şi Domnul va da strigăt din Sion şi glasul Şi-l va înălţa din Ierusalim şi cerul şi pământul se vor clătina, dar Domnu-Şi va cruţa poporul şi-i va întări pe fiii lui Israel.
17 Şi veţi cunoaşte-atunci că Eu sunt Domnul, Eu, Dumnezeul vostru Cel ce sălăşluieşte în Sion, în muntele cel sfânt al Meu; şi sfânt va fi Ierusalimul, şi cei străini prin el nu vor mai trece.
18 Şi fi-va-n ziua-aceea că de pe munţi
6 „Coborâşul” neamurilor în valea lui Iosafat (v. 2) şi „urcuşul” lor în acelaşi loc par a indica o judecată a viilor şi a morţilor.
Judecata Domnului va fi ca un seceriş şi treier, în care grâul se va alege de neghină şi în care duşmanii lui Dumnezeu, adepţii lui Antihrist, vor fi călcaţi în picioare, aşa cum sunt zdrobiţi strugurii în lin (vezi şi nota de la Ap 14, 19).
8 „Valea Judecăţii:” un alt nume al văii lui Iosafat.

va picura vin dulce9 şi-n jos va curge lapte de pe dealuri şi din izvoarele lui Iuda, din toate îi vor curge ape; din casa Domnului ieşi-va un izvor şi va uda vâlceaua Păpurişului10.
19 Egiptul fi-va un pustiu, iar Idumeea, câmp deşert, din pricina acelor rele asupra fiilor lui Iuda, că-n ţara lor vărsat-au sânge drept11.
20 Iudeea însă fi-va locuită în veci, iar el, Ierusalimul, din neam în neam.
21 Sângele lor voi da spre cercetare şi nu îl voi lăsa nepedepsit şi Domnul locui-va în Sion.
9 Literal: „dulceaţă”; must.
10 Grecescul heimârroos poate însemna fie „torent”, fie albia mică şi seacă (vâlceaua) pe care un torent trecător o poate scobi. Sensul e impus de verbul „a uda”. Cât despre localizare, Textul Ebraic („valea Şitim” sau „valea Chitim”) ar putea indica (fireşte, ipotetic) o parte din valea Cedrilor.
11 Sens neclar în LXX; corectat după T. M.

Introducere la cartea proorocului Amos
Cronologic – potrivit tuturor datelor de care dispune istoriografia biblică –, Amos este primul dintre profeţii propriu-zişi ai Vechiului Testament, adică dintre aceia care au lăsat, sub numele lor, opere scrise. Singular – în semnificaţia lui – este şi faptul că, spre deosebire de ceilalţi, oameni cu o zestre culturală mai bogată sau mai modestă, Amos era un simplu cioban din Tecoa, localitate situată nu prea departe de Betleem, dincolo de care se întindea deşertul lui Iuda, dar ale cărei vecinătăţi de dincoace erau bogate în păşuni. Unii exegeţi presupun că el era, de fapt, proprietarul unor turme, alţii înclină să creadă că putea fi chiar simbriaş, de vreme ce, pe lângă îndeletnicirea păstoritului, Amos (al cărui nume înseamnă „sarcină“) se ocupa şi cu culegerea de sicomore (echivalentul dudelor noastre), din vânzarea cărora îşi întregea venitul. Aşadar, pe de-o parte, păstorul singuratic, cu viaţa lui simplă, aspră, contemplativă, a omului vecin cu cerul şi contemporan cu veşnicia; pe de alta, nomadul care călătoreşte, cunoaşte sate şi cetăţi şi intră în contact cu lumea, prin mijlocirea căreia, probabil, devine un autodidact.
Oricum, nimic din viaţa lui de dinainte nu anunţă un profet. Chemarea se petrece dintr-o dată, pe nepregătite, când Dumnezeu îi porunceşte să-şi părăsească ţinutul de baştină, regatul lui Iuda, şi să

se strămute în regatul de nord, cu deosebire în orașul Betel, devenit centru al idolatriei de care fuseseră contaminați fiii lui Israel. Regele Ieroboam al II-lea reîntregise țara și-i conferise o situație din cele mai prospere. Dar, așa cum se întâmplă mai întotdeauna în viața popoarelor, progresul material atrage după sine decadența morală; regele, curtenii și nobilii se îmbogățesc, își construiesc palate și încep să ducă o viață de lux, îmbuibare și desfrâu, vicii care alungă simțul responsabilității și anulează prevederea pentru ceea ce se poate întâmpla mâine. Or, tocmai acesta e mesajul lui Amos: să atragă atenția, în numele și din împuternicirea lui Dumnezeu, că declinului moral îi va urma, neapărat, o catastrofă generală, dacă lucrurile nu vor reintra, între timp, pe făgașul lor normal. Este ceea ce va face, pe căi aproape paralele, și contemporanul său Osea, care-și va începe mandatul cu zece ani mai târziu; aceasta înseamnă că chemarea lui Amos s-a petrecut în jurul anului 740 î. H., la vremea când teribilul Tiglatfalasar al III-lea își pregătea ascensiunea la cârma imperiului asirian.
Miezul propovăduirii lui Amos este acela că, într-adevăr, Dumnezeu pedepsește – deseori foarte aspru, prin foame, sete, sabie și exil – nestatornicia în credință și comportament a poporului Său, dar că El o face numai din iubire, o iubire care suferă și care, în cele din urmă, îi lasă speranței o poartă deschisă.
În ciuda lipsei sale de cultură metodică, Amos cultivă un stil îngrijit, simplu, alert, percutant, ale cărui cadențe obligă cuvintele la sclipitoarea austeritate a fulgerelor ce dialoghează pe'ntuneric.

Amos
1
Preziceri asupra a cinci neamuri învecinate cu Israel.
1 Cuvintele lui Amos, cele ce i s-au făcut1 în Acarimul din Tecoa 2, pe care el le-a văzut asupra Ierusalimului în zilele lui Ozia, regele lui Iuda, și în zilele lui Ieroboam, fiul lui Ioaș, regele lui Israel3, cu doi ani înainte de cutremur4.
2 Și a zis: „Grăit-a Domnul din Sion, glasul Și l-a ridicat din Ierusalim; pășunile păstorilor au plâns, vârful Carmelului s-a uscat5".
3 Zis-a Domnul: „Pentru cele trei păcate ale Damascului6 și pentru cele patru
1 cele ce i s-au făcut": cele ce i-au venit; cele ce i-au fost insuflate.
2 Tecoa: localitatea situată la 9 km. sud-est de Betleem. Acarimul va fi fost una din așezările păstorești din preajmă (stână, târlă, saivan), ceea ce i-a făcut pe masoreți să fie mai expliciți: „... Amos, care era unul din păstorii (mai exact: „unul din crescătorii de oi") din Tecoa".
3 Ozia: suveran al regatului Iuda (din sud), de unde era Amos originar, și Ioaș, suveran peste Israel (din nord), unde profetul și-a desfășurat activitatea.
4 Nu se știe în ce an a avut loc cutremurul de pământ, dar se pare că a avut proporții impresionante, de vreme ce profetul Zaharia (14, 5) îl va pomeni.
5 De la început, viziune sumbră; muntele Carmel era simbolul vegetației îmbelșugate.
6 Damascul: capitala Siriei, adversar redutabil al fiilor lui Israel. „... păcate": mai exact, fapte ale celor fără Dumnezeu, ale celor ce nu posedă o lege morală. „Trei păcate" plus cele patru din versetul următor înseamnă 7, număr simbolic al perfecțiunii (există și o perfecțiune a răului: Mafia zilelor noastre pretinde că e singura în stare să comită „crima perfectă", al cărei făptaș nu poate fi descoperit).
Eu nu-l voi face să-și revină. De vreme ce ei tăiat-au cu ferăstraie de fier femeile însărcinate din Galaad7,
4 foc voi trimite peste casa lui Hazael și va mistui temeliile lui Ben-Hadad
5 și voi zdrobi zăvoarele Damascului și-i voi stârpi pe cei ce locuiesc în câmpia Aven și voi tăia-n bucăți un trib din oamenii Haranului, iar vestitul popor al Siriei va fi dus în robie, zice Domnul.
6 Așa grăiește Domnul: Pentru cele trei păcate ale Gazei8 și pentru cele patru nu-i voi face să-și revină, de vreme ce ei au robit robimea lui Solomon ca s-o zăvorască în Idumeea.
7 Și voi trimite foc pe zidurile Gazei și el îi va mistui temeliile.
8 Și-i voi stârpi pe cei ce locuiesc în Așdod și voi tăia-n bucăți un trib din Ascalon și-Mi voi întinde mâna-mpotriva Ecronului, iar cei rămași dintre Filisteni vor pieri, zice Domnul.
7 Una din cele mai crâncene orori ale războiului sau, în general, ale barbariei.
8 Gaza: termen generic pentru întregul teritoriu al Filistenilor. Aceștia obișnuiau să prindă Israeliți („robi ai lui Solomon") și să-i vândă ca sclavi în Egipt și Idumeea (Edom).

9 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale Tirului şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce-au închis robimea lui Solomon în Idumeea şi nu şi-au amintit de legământul fraţilor9.
10 Şi voi trimite foc pe zidurile Tirului şi el îi va mistui temeliile.
11 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale Idumeii şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce cu sabie şi-a alungat el fratele şi maică necinstit-a10 pe pământ şi a făcut din spaimă temei al mărturiei11 şi furia şi-a păstrat-o scânteie pentru ceartă.
12 Şi voi trimite foc peste Teman şi el va mistui temeliile zidurilor lui.
13 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale fiilor lui Amon şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce ei au spintecat femeile însărcinate ale Galaadiţilor spre a-şi lărgi hotarele.
14 Şi voi aprinde foc pe zidurile Rabei şi el îi va mistui temeliile cu strigăt în ziua războiului şi clătinată fi-va-n ziua nimicirii;
15 şi regii ei vor merge în robie cu preoţii şi cu mai-marii laolaltă, zice Domnul.
9 Aluzie la legământul (frăţesc) dintre Solomon şi Hiram, regele Tirului (3 Rg 5, 12).
10 Lymamomai = „a spurca", „a necinsti", „a maltrata în mod ruşinos".
11 E vorba de depoziţia martorului făcută sub presiunea spaimei; la Idumei devenise principiu (ca şi, mai târziu, în sistemele totalitare).
2
Preziceri asupra încă unui neam învecinat, ca şi asupra lui Israel şi Iuda.
1 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale lui Moab1 şi pentru cele patru Eu nu-l voi face să-şi revină, de vreme ce au ars pân' la cenuşă oasele regelui Idumeii2.
2 Şi voi trimite foc peste Moab şi el va mistui temeliile cetăţilor lui; şi va pieri Moab în neputinţă cu vaiere şi strigăte de corn.
3 Voi nimici în el judecătorul3, iar pe mai-marii lui cu el deodată îi voi nimici, zice Domnul.
4 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale fiilor lui Iuda şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină, de vreme ce ei au lepădat legea Domnului şi nu i-au păzit poruncile şi s-au lăsat înşelaţi de idolii lor4 pe care ei înşişi i-au făcut şi pe-ale căror urme umblaseră chiar şi părinţii lor5.
5 Şi voi trimite foc asupra Iudeii şi el va mistui temeliile Ierusalimului.
6 Aşa grăieşte Domnul: Pentru cele trei păcate ale lui Israel şi pentru cele patru Eu nu-i voi face să-şi revină6, de
1 Moabiţii: adversari permanenţi ai lui Israel.
2 Profetul condamnă incinerarea chiar a unui duşman drept crimă de neiertat, întrucât aceasta făcea ca sufletul mortului să intre de-a dreptul într-o stare de nefericire.
3 „Judecătorul" (aici): cârmuitorul.
4 Literal: „... de deşertăciunile lor".
5 Cea mai mare crimă, de neiertat, a fiilor lui Israel este idolatria, adică trădarea Domnului, Dumnezeul lor.
6 Din cele de mai jos: A doua mare crimă, de neiertat, a fiilor lui Israel este încălcarea moralei inter-umane; de unde se vede că trădarea lui Dumnezeu e urmată de trădarea semenului.

vreme ce pe omul drept ei l-au vândut pentru argint şi pe sărman pentru sandale,
7 să calce astfel pe ţărână şi pe săraci să-i bată-n cap cu pumnii; şi calea umiliţilor au abătut-o; şi fiu şi tată au intrat la una şi aceeaşi desfrânată ca să pângărească numele Dumnezeului lor.
8 Şi hainele şi le-au legat cu funii făcând perdele-aproape de jertfelnic şi beau ei vin agonisit din falsa-nvinuirea celui drept7 în casa Dumnezeului lor.
9 Cu toate-acestea, Eu l-am izgonit pe Amoreu de dinaintea lor a cărui înălţime îi era ca înălţimea cedrului şi care-avea tărie de stejar şi roada i-am uscat-o de deasupra şi dedesubtu-i, rădăcinile.
10 Şi Eu v-am scos din ţara Egiptului şi timp de patruzeci de ani v-am fost Eu călăuză prin pustie pentru ca voi să moşteniţi pământul Amoreilor.
11 Şi Eu am luat din fiii voştri să fie ei profeţi şi din tinerii voştri să fie ei sfinţiţi. Acestea, oare, nu sunt ele-aşa, o, fii ai lui Israel? zice Domnul.
12 Dar voi îi adăpaţi cu vin pe cei sfinţiţi ai Mei şi daţi profeţilor porunci, zicând: «Să nu

proorociţi!»
13 De-aceea, iată, Eu răstorn sub voi aşa cum este răsturnat un car cu trestie-ncărcat8:
14 Alergătorul fuga şi-o va pierde, puternicul nu-şi va păstra tăria, războinicul nu va scăpa cu viaţă;
15 arcaşul nu va ţine piept, cel sprinten
7 Literal: „vin din năpăstuiri”. Năpastă: suferinţă cauzată de o acuzaţie nedreaptă.
8 Pedeapsa Domnului nu va face altceva decât să-ntoarcă pe dos obişnuinţele oamenilor, aceştia fiind contrariaţi că nimic nu mai este cum trebuia să fie.
nu va trece de capcană iar cel din şa nu va scăpa cu viaţă;
16 nu s-o afla cel tare-ntru cei tari şi va fugi cel gol în ziua-aceea, zice Domnul.
3
Alegere şi pedeapsă. Lucrarea lui Dumnezeu. Profeţie asupra Samariei.
1 Ascultaţi cuvântul acesta pe care Domnul l-a grăit împotriva voastră, casa lui Israel, şi împotriva întregii familii1 pe care Eu am scos-o din ţara Egiptului, zicând:
2 Eu doar pe voi v-am cunoscut din toate familiile pământului; de aceea Eu pe voi Mă voi răzbuna pentru toate păcatele voastre.
3 Călători-vor oare doi oameni împreună de nu se vor cunoaşte?
4 Răcni-va oare leul din tufărişul său de n-ar avea vânat? Puiul de leu, el oare şi-ar slobozi el glasul din ascunzişul său de n-a răpit ceva?
5 Dar pasărea, ea oare cădea-va la pământ de n-ar fi păsărar? Dar laţul, fi-va oare întins pe jos, degeaba, de n-ar fi să se prindă ceva în el?
6 Suna-va trâmbiţa-n cetate fărca poporul să tresară? fi-va-n cetate suferinţă pe care n-a lucrat-o Domnul2?
1 Fiii lui Israel văzuţi unitar, ca o familie, al cărei Cap dar şi Partener este Domnul.
2 Exemplele de mai sus demonstrează că fiece fapt are o cauză sau o motivaţie. Comentând acest verset, Sf. Ioan Damaschin precizează că, uneori, îngăduinţa lui Dumnezeu este prezentată în Sfânta Scriptură ca fiind energia sau lucrarea Lui. Or, Dumnezeu, fiind principiul absolut al binelui, nu poate crea răul. Trebuie însă făcută distincţia între răul natural, care stă împotriva virtuţii şi a voinţei lui Dumnezeu, şi „răul” pe care simţurile noastre îl înregistrează ca pe ceva neplăcut, dăunător, greu de îndurat, dureros, ameninţător, dar care în realitate nu este rău, ci, dimpotrivă, bine (cum ar fi un vaccin, o injecţie, o operaţie chirurgicală, o carantină preventivă etc). Acestea sunt „relele” cărora Dumnezeu, potrivit Sfintei Scripturi, le poate fi Autor.

7 Cămci Domnul Dumnezeu nimic nu face de nu-Şi descoperă învăţătura spre robii Săi, profeţii.
8 Răcnit-a leul: cine nu tresare? Grăit-a Domnul Dumnezeu: cine nu va profeţi 3?
9 Vestiţi-o-n ţări, printre Asirieni, şi-n ţările Egiptului, şi ziceţi: Adunaţi-vă în muntele Samariei şi vedeţi în mijlocul ei multe lucruri minunate şi asuprirea care este-n ea!
10 Ea n-a ştiut ce lucruri veni-vor împotriva ei, zice Domnul nici chiar aceia ce-şi adună comori de nedreptăţi şi jafuri în ţările lor4.
11 De-aceea zice Domnul Dumnezeu: O, Tirule, pământul tău pustiu va fi de juru-ţi împrejur, tăria ta, culcată la pământ, ţările tale, jefuite.
12 Aşa grăieşte Domnul: Aşa precum păstorul scoate din gura leului două şolduri sau o bucată de ureche, tot astfel vor fi scoşi fiii lui Israel cei ce locuiesc în Samaria având în faţă un [alt] neam şi în Damasc5.
13 Voi, preoţi, auziţi şi daţi-i mărturie casei lui Iacob zice Domnul Atotţiitorul;
3 Când Dumnezeu îi cheamă, profeţii răspund.
4 „Ţările” (aici): Palate şi moşii întinse.
5 Dificultatea şi riscul păstorului de a recupera din gura leului o părticică din pradă anunţă pentru prima oară în textele profetice ale Vechiului Testament imaginea „rămăşiţei lui Israel”, ce va fi preluată şi dezvoltată de către Isaia.
14 că-n ziua când îl voi pedepsi pe Israel pentru toate păcatele ce-i stau deasupra şi când voi pedepsi altarele din Betel6 şi coarnele altarului vor fi zdrobite şi vor cădea la pământ,
15 atunci voi face una şi voi bate casa de iarnă7 peste cea de vară şi casa cea de fildeş fi-va nimicită şi multe alte case zice Domnul.
4

Femeile din Samaria. Pedepse asupra lui Israel. Laudă Domnului.
1 Auziţi cuvântul acesta, voi, juninci din ţinutul Vasanului1 ce vă aflaţi în muntele Samariei, voi, cele ce-l asupriţi pe sărac şi-l călcaţi în picioare pe cel lipsit, voi, cele ce ziceţi stăpânilor voştri: daţi-ne să bem!
2 Domnul Se jură pe lucrurile Lui sfinte că, iată, peste voi veni-vor zile când vă vor lua cu arme şi când nimicitori învăpăiaţi îi vor zvârli pe cei ce sunt cu voi în clocotul cazanelor încinse.
3 Şi veţi fi scoase goale una cu alta faţă-n faţă şi astfel fi-veţi aruncate pe muntele Hermonului2, zice Domnul.
4 Venit-aţi la Betel şi aţi păcătuit şi-aţi înmulţit păcatul în Ghilgal şi dimineaţa
6 Betel devenise centrul riturilor idolatre. 7 Literal: „casa înconjurată de coloane”; străjuită, ferită, apărată.
1 Vasan: platou cu iarbă verde, vestit pentru păşunile şi vitele lui. Junincile (T. M.: „vacile”) lui sunt simbolul femeilor din Samaria, leneşe, lacome, nemiloase, care-şi îndeamnă bărbaţii („stăpânii”) la beţie.
2 Lenevia, belşugul şi beţia atrag patima arzătoare a desfrâului. Hermonul: muntele din partea cealaltă a Vasanului, spre Asiria.

v-aţi adus prinoasele şi, la trei zile, zeciuielile3.
5 Şi legea au citit-o afară şi au chemat la mărturisiri de obşte: o, spuneţi cu glas tare că pe acestea le-au iubit fiii lui Israel!, zice Domnul.
6 Şi vă voi da strepezire dinţilor4 în toate cetăţile voastre şi lipsă de pâine în toate locurile voastre, dar voi nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul.
7 Şi ploaia v-am oprit-o cu trei luni-nainte de-a începe secerişul: şi ploaie va veni peste-o cetate şi nu va fi să plouă peste alta; o parte va fi udă, iar partea fără ploaie s-a uscat.
8 Două sau trei cetăţi s-or aduna la o cetate să bea apă şi apa nu le va ajunge, dar voi nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul.
9 Cu vipie şi cu mălură v-am lovit, iar voi v-aţi înmulţit grădinile şi viile, smochinii şi măslinii şi le-a mâncat omida, dar voi nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul.
10 Trimis-am moarte peste voi cum o făcusem în Egipt, iar pe feciorii voştri cu sabia i-am omorât la cot cu caii voştri de popreală5; şi-ntru mânia Mea foc am adus în taberele voastre, dar nici aşa nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul.
11 v-am prăpădit aşa cum Dumnezeu
3 Ofrandele şi riturile prescrise de legea lui Moise le sunt aduse, acum, idolilor, chiar cu exces de zel.
4 Aici şi în următoarele cinci versete sunt enumerate o seamă de plăgi pe care Domnul le va aduce asupra fiilor lui Israel, doar-doar îşi vor da seama că până şi nenorocirile îşi pot avea cauza în Dumnezeu, fie prin poruncă, fie prin îngăduinţă (cf. 3, 6).
5 Caii dobândiţi ca pradă de război (literal: „robimea cailor voştri”) saureţinuţipentru neplata unor datorii (zălog neînapoiat, ceea ce constituie un păcat).
a prăpădit Sodoma şi Gomora; eraţi ca un tăciune scos din foc, dar nici aşa nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul.
12 De-aceea, Israele, Eu astfel îţi voi face; dar fiindcă astfel îţi voi face, găteşte-te, o, Israele, să-L chemi pe Dumnezeul tău.
13 De-aceea, iată, Eu sunt Cel ce-ntăreşte tunetul şi vântului îi dă alcătuire şi Cel ce oamenilor li-L vesteşte pe Unsul Său6, şi zorile le face, şi-ntunericul, Cel ce Se-nalţă pe deasupra a tot ce e-nălţime pe pământ: numele Lui e Domnul, A-toate-ţiitorul Dumnezeu!
5
Tânguiri, preamăriri, ameninţări, îndemnuri, pedepse, ziua Domnului, închinarea mincinoasă.
1 Auziţi acest cuvânt al Domnului, pe care eu în chip de tânguire îl iau asupra voastră, o, casa lui Israel!
2 Fecioara lui Israel1 a căzut şi nu se va mai ridica; trântită-i pe pământul ei şi
6 În mijlocul unui imn de măreţie cosmică străfulgeră o clară profeţie mesianică. „Uns” este echivalentul grecescului Hristos şi al ebraicului Maşiah (Mesia). T. M.: „El le descoperă oamenilor gândirea Sa” (OSTY); „Cel ce-i descoperă omului gândurile Lui” (cu variante „Cel ce descoperă

gândurile omului”) (BJ); „Cel ce-i descoperă omului care e planul Său; „Cel care-i spune care e gândul Său” (KJV, RSV); „Cel ce pătrunde cu ştiinţa lui cugetul omului” (MIRON, 1936); „Cel ce descoperă omului gândurile sale” (ediţiile româneşti curente). Chiar şi un exeget ca Hughell E. W. Fosbroke e de părere că aici e vorba de o intruziune (oricum, anterioară secolului IV, de vreme ce Ieronim traduce (din ebraică): „... îi vesteşte omului meditaţia lui” (eloquium suum).
1 Fecioara lui Israel” = fiii lui Israel. Fie că e o aluzie la starea iniţială de puritate, fie că expresia are o conotaţie ironică.

nimeni nu va fi să o ridice.
3 De-aceea, da, aşa grăieşte Domnul: Cetatea din care ieşeau o mie, în ea vor fi lăsaţi o sută, şi cea din care ieşeau o sută, în ea-i vor fi lăsaţi doar zece casei lui Israel2.
4 Că acestea zice Domnul către casa lui Israel: Căutaţi-Mă şi veţi fi vii!
5 Nu căutaţi Betelul şi în Ghilgal să nu intraţi, pe lângă Beer-Şeba3 să nu treceţi; fiindcă Ghilgalul dus va fi-n robie, Betelul fi-va ca şi cum n-ar fi.
6 Pe Domnul căutaţi-L şi fiţi vii, ca nu cumva casa lui Iosif4 să strălucească precum focul şi să-l înghită mistuindu-l; şi nimeni nu va fi să-l stingă pentru casa lui Israel.
7 El este Cel ce face judecată acolo, întru cele-nalte, şi pe pământ a pus dreptate;
8 El este, El, Cel ce pe toate le face şi preface5 şi bezna o întoarce-n dimineaţă şi ziua o întunecă în noapte; El, Cel ce cheamă apa mării şi-o varsă pe pământ, pe faţa lui: numele Lui e Domnul, A-toate-ţiitorul Dumnezeu;
9 El prăbuşeşte-n praf pe cel puternic şi-aduce-n glod cetatea întărită.
10 Ei L-au urât pe Cel ce mustră-n porţi6 şi-au pângărit cuvântul cuvios.
2 Se reia tema „rămăşiţei lui Israel”.
3 Textual: „Fântâna-Jurământului” (traducerea grecească a toponimului Beer-Şeba).
4 Cei doi fii ai lui Iosif: Efraim şi Manase dăduseră numele celor două principale triburi ale regatului de nord (Israel).
5 Metaskevazo (cuvânt rar, folosit numai aici în V. T.) = „a potrivi ceva într-o altă înfăţişare”, „a transforma”, „a preface” (aceleaşi elemente într-o combinaţie nouă). Aşadar, creaţia lui Dumnezeu este una şi neschimbabilă, dar ea poate căpăta, tot de la Creator, aspecte diferite.
6 „Poarta” (în cetatea antică): piaţă publică, loc de adunare.
11 Deci, fiindcă pe săraci i-aţi pălmuit şi daruri scumpe luat-aţi de la ei: zidit-aţi case poleite, dar nu veţi locui în ele; vii preadorite aţi sădit, dar nu veţi bea din vinul lor.
12 Că Eu vă ştiu preamultele greşale şi vă cunosc păcatele vârtoase: călcându-l în picioare pe cel drept, luându-i mită şi-n porţi ferind pe-alături de săraci.
13 De-aceea înţeleptul va tăcea în vremea-aceea, că-i vreme rea7.
14 Voi binele, nu răul, căutaţi-l ca să fiţi vii; şi-aşa, El, Domnul, El, Dumnezeu A-toate-ţiitorul va fi cu voi, aşa cum voi aţi zis:
15 «Pe cele rele le-am urât, pe cele bune le-am iubit»; reaşezaţi în pieţe judecata, pentru ca Domnul, A-toate-ţiitorul Dumnezeu, să aibă milă, El, de cei rămaşi ai lui Iosif8.
16 De aceea: astfel zice Domnul, El, Dumnezeu A-toate-ţiitorul: În toate uliţele, plângere; în toate căile: Vai, vai! Chemat va fi plugarul la plângere şi tânguire, la cei ce se pricep la bocet;
17 şi plângere în toate căile, căci Eu prin mijloc îţi voi trece, zice Domnul.
18 Vai vouă celor ce doriţi [să vină] ziua Domnului! Ce este pentru voi această zi a Domnului?: ea este întuneric, nu lumină.
19 E ca şi cum un om cu fuga vrea să scape de un leu, îi iese-n faţă ursul, sare şi fuge-n casă, se reazemă cu mâna de perete şi-acolo-l muşcă şarpele.
20 Nu-i oare întuneric, nu lumină
7 Înţeleptul va tăcea nu din frică sau laşitate, ci stupefiat de relele ce i se petrec sub ochi (OSTY).
8 În reluare, tema „rămăşiţei lui Israel”, prin triburile lui Efraim şi Manase, urmaşele lui Iosif (vezi nota de la v. 6).

această zi a Domnului? şi nu e oare ceaţă lipsită de lucoare?...
21 Tot ce vă este-acuma sărbătoare urăsc şi lepăd şi nu voi mirosi mirosul din ale voastre adunări.
22 De-aceea, dacă-Mi veţi aduce arderi-de-tot, ca şi prinoase, Eu nu le voi primi şi nici nu voi căta

la cele ce searată-a mântuire.
23 Strămută de la Mine cântările ce vin din glasul tău şi nu voi auzi nici muzica din ţiterele tale.
24 Dar judecata-ntocmai precum apa se va rostogoli şi dreptatea-ntocmai ca şuvoiul ce nu se poate trece.
25 Înjunghieri şi jertfe adusu-Mi-aţi voi oare, o, casa lui Israel, în ai pustiei patruzeci de ani?
26 Dar aţi purtat cortul lui Moloh şi steaua dumnezeului vostru Raifan, chipurile acelora pe care voi vi i-aţi făcut9...
27 Vă voi strămuta dincolo de Damasc, zice Domnul: A-toate-ţiitorul Dumnezeu, acesta-I este numele.
6
Ameninţări asupra celor mândri şi dezmierdaţi.
1 Vai celor ce urăsc Sionul şi-şi pun nădejdea-n muntele Samariei! Cules-au ce-aveau neamurile-n frunte şi au intrat în ei-înşişi 1.
9 Versetele 25-26 vor fi citate de Sfântul Ştefan, primul martir al Bisericii lui Hristos, în teribilul său rechizitoriu asupra celor ce aveau să-l ucidă cu pietre (FA 7, 42-43).
1 Text dificil (fără corespondent în T. M.). Cu alte cuvinte: Au recoltat bunurile de preţ ale altora şi apoi s-au închistat în propriul lor egoism. Contextul istoric: Regele Ieroboam al II-lea repurtase o seamă de victorii, instaurase pacea şi adusese belşugul, dar el continua să rămână, moralmente, un netrebnic, ca şi curtenii săi (4 Rg 14, 23-29).
2 O, casa lui Israel, treceţi cu toţii la Calani şi de acolo treceţi la Hamat şi coborâţi de-acolo la Gatul Filistenilor cele mai tari din toate aceste regate şi vedeţi dacă hotarele lor sunt mai largi decât hotarele voastre2.
3 Voi, cei ce vă apropiaţi ziua cea rea: cei ce se apropie şi se ating de sâmbetele mincinoase3,
4 cei ce dorm în paturi de fildeş şi se dezmiardă-n aşternuturile lor, cei ce mănâncă iezi din turme şi viţei de lapte din mijlocul cirezilor,
5 cei ce bat din palme la sunetul ţimbalelor (ei au crezut că ele-s pe vecie, iar nu că-s trecătoare);
6 cei ce beau vinul strecurat şi cu uleiuri fragede se ung şi cărora nu le păsa de prăbuşirile lui Iosif4.
7 Acum şi de aceea robi vor fi, ei, cei plecaţi din creştetul puterii, şi luat va fi pentotdeauna nechezul cailor din Efraim.
8 Că Domnul S-a jurat pe Sine-Însuşi grăieşte Domnul, A-toate-ţiitorul Dumnezeu -: Dac-am urât trufiile lui Iacob, şi ţările dintr-însul le-am urât; deaceea Eu voi nimici cetatea cu toţi cei ce-nlăuntru locuiesc.
9 Doar zece într-o casă de-ar rămâne, şi-aceia vor muri.
10 Dar cei rămaşi vor fi lăsaţi la urmă şi rudele s-or agăţa de ei şi-i vor sili să
2 Cetăţi altădată puternice şi prospere, ajunse acum în ruină.
3 Sâmbete false; de ochii lumii; care nu sunt ţinute.
4 Prăbuşirea şi dispariţia regatului de nord.

scoată oasele din casă. Şi capilor din casă li s-o zice: mai este cineva cu tine? Şi-o zice-acela: nimeni altul! Şi-acela îi va zice: taci, ca nu cumva să-ţi iasă de pe buze numele Domnului5!
11 Că, iată, Domnul porunceşte: va bate casa mare cu spărturi şi pe cea mică cu surpări6.
12 Aleargă oare caii-n stâncărie? se ţin să nu necheze între iepe? că-n calea voastră judecata nu-i judecată, ci mânie, iar roadele dreptăţii le-aţi prefăcut în fruct amar7,
13 voi, cei pe care nici o vorbă nu poate să vă-nveselească8; voi, cei ce ziceţi: nu-i aşa că noi prin noi avem puterea?...
14 De-aceea, iată, o, casa lui Israel el, Domnul zice, A-toate-ţiitorul -: Eu peste voi am să ridic un neam9 şi-acela vă va asupri să nu pătrundeţi, din Hamat pân' la pârâul din Araba10.
5 Se credea că, în astfel de împrejurări lugubre, rostirea numelui Domnului trebuia evitată, ca nu cumva să se dezlănţuie furia divină.
6 Spărturi făcute de năvălitori, surpări provocate de cutremur.
7 Ceea ce la animale pare imposibil, la fiii lui Israel a devenit o a doua natură: anormalul practicat ca normalitate.
8 Starea de păcat, prelungă şi adânc înrădăcinată, nu-i aduce inimii decât încrâncenare; o veselie reală nu mai e posibilă.

9 Neamul Asirienilor. În 721 î. H., adică după treizeci de ani, Sargon al II-lea va cuceri Samaria, o va preface în provincia Samarina, îi va deporta populaţia şi va pune capăt regatului Hamat.
10 Textual: „... pân' la pârâul asfinţitului". Prin „Araba" se înţelegea: fie Valea Iordanului, fie Marea Moartă, fie întinderea dintre Marea Moartă şi Golful Aqaba. În cazul de faţă, poate fi vorba de un afluent sudic al Mării Moarte. Oricum, profetul se referă la faptul că regele Ieroboam al II-lea îşi întinsese hotarele „de la intrarea în Hamat până la marea Araba" (4 Rg 14, 25).
7
Trei vedenii ale profetului; conflictul său cu Amasia şi izgonirea din Betel.
1 Aşa mi-a arătat Domnul Dumnezeu: Şi, iată, prăsilă de lăcuste venind din Răsărit1! Şi, iată, o omidă: era regele Gog2!
2 Şi fi-va că la urmă, adică după ce va fi mâncat el iarba pământului, am zis: o, Doamne, fie-Ţi milă, o, Doamne! Cine-l va ridica pe Iacob3?, că-i micşorat la număr.
3 Doamne, să-Ţi pară rău de asta!... nu, asta nu va fi! zice Domnul4.
4 Aşa mi-a arătat Domnul Dumnezeu: Şi, iată, Domnul Domn chemat-a judecată prin foc şi-a mistuit adâncul necuprins şi-a mistuit ce-i partea Domnului5.
5 Şi-am zis: o, Doamne, Te rog eu, Doamne, încetează! Cine-l va ridica pe Iacob?, că-i micşorat la număr.
6 Doamne, să-Ţi pară rău de asta!... nici asta nu va fi! zice Domnul.
7 Aşa mi-a arătat Domnul: Şi, iată, bărbat şezând pe zidul de diamant; şi-n mâna lui, diamant.
8 Şi mi-a zis Domnul: amos, tu ce vezi? Şi-am zis: diamant. Iar Domnul
1 Profetul prevesteşte invazia asiriană, care însă va avea loc peste trei decenii.
2 Gog: rege-simbol al puterii ce se va ridica împotriva Domnului şi va încerca să nimicească pământul. Ideea embrionară de aici va fi preluată de către Iezechiel şi dezvoltată în capitolele 38-39.
3 Prin „Iacob" se înţelege regatul Israel.
4 Profetul mijloceşte, Domnul Se înduplecă.
5 „Partea Domnului": fiii lui Israel; perspectiva sumbră a nimicirii totale, care însă nu se va petrece.

mi-a grăit: iată, Eu pun Diamant în mijlocul poporului Meu Israel.6 De-acum nu voi mai trece peste el:
9 altarele de râs7 vor fi stricate şi vor pieri în Israel ascunşii paşi ai şoaptelor păgâne8, iar împotriva casei lui Ieroboam Mă voi scula cu sabie.
10 Atunci Amasia, preotul Betelului9, a trimis la Ieroboam, regele lui Israel, zicând: „Amos lucrează uneltiri împotriva ta, în chiar mijlocul casei lui Israel; nu va putea pământul să-i sufere toate vorbele.
11 Că aşa grăieşte Amos: «Ieroboam va muri de sabie, iar Israel va fi dus în robie de pe pământul său»".
12 Şi i-a zis Amasia lui Amos: „Tu, văzătorule10, du-te; strămută-te în ţara lui Iuda, şi acolo să trăieşti, şi acolo vei profeţi;
13 dar în Betel nu vei mai profeţi, căci
6 Diamantul este nu numai o piatră preţioasă, ci şi simbol al puterii suverane, el fiind mai dur decât orice alt cristal. Dimensiunea mesianică a profeţiei e clară: Dumnezeu va aşeza în mijlocul lui Israel un Domn (al Cărui tron e cosubstanţial cu Sine), menit nu să nimicească, ci să elibereze. T. M. (în loc de „un diamant"): „o sfoară cu plumb" (folosită de zidari).
7 „Altarele de râs": altarele idoleşti, ridicole prin cultul lor absurd, care nu pot decât să provoace râsul.
8 Telete (folosit, în V. T., numai aici şi la 3 Rg 15, 12) are un înţeles foarte complex (pe care-l ştim de la Herodot, Euripide, Platon şi alţii) şi nu poate fi tradus printr-un singur cuvânt; la plural (ca în cazul de faţă): rituri de iniţiere în religiile misterice, care se făceau în mare secret, cu foarte multe precauţii, în trepte cu incantaţii ritmice. Excelau misterele orfice şi mitraice.
9 Betel, locul pe care Iacob ridicase cândva piatră de altar (Fc 35, 14) devenise, sub regii corupţi, centru al cultului idolatru.
10 „Văzătorule": apelativ ironic, aşa cum fiii lui Iacob spuneau despre Iosif, în derâdere: „visătorul acela de vise" (Fc 37, 19).
el e locul cel sfânt al regelui şi casa11 regatului".

14 Iar Amos a răspuns şi i-a zis lui Amasia: „Eu nu eram profet, nici fiu de profet, ci eram păstor de capre, scuturând dude.
15 Dar Domnul m-a luat de la turmă; şi mi-a zis Domnul: «Du-te şi profeţeşte asupra poporului Meu Israel!».
16 Şi acum, auzi cuvântul Domnului! Tu zici: «Nu profeţi asupra lui Israel, ca să nu stârneşti tulburare împotriva casei lui Iacob!»
17 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Femeia ta se va desfrâna în cetate12, iar fiii şi fiicele tale de sabie vor cădea; şi pământul tău cu funia va fi măsurat; tu vei muri în pământ necurat13, iar Israel va fi dus rob în afara ţării lui; aşa mi-a arătat mie Domnul".
8
A patra vedenie. Vestirea unor pedepse.
1 „Aşa mi-a arătat Domnul: Şi, iată, un coş de păsărar1.
2 Şi El mi-a zis: ce vezi tu, Amos? Iar eu am zis: un coş de păsărar. Iar Domnul a zis către mine: venit-a
11 „Casa", în sensul: „sanctuarul".
12 Se va prostitua spre a-şi câştiga existenţa; consecinţă a stării de sărăcie în care poate ajunge o regină.
13 O ţară străină, populată de idoli şi idolatri, e un pământ necurat.
1 „Coş de păsărar": coş cu plasă deasupra, în care vânătorul îşi purta păsările prinse cu laţul, expunându-le astfel spre vânzare. Simbol al celor ce nu mai au scăpare. T. M.: „coş cu fructe coapte" (expresie construită fonetic, pe un joc de cuvinte între „fruct" şi „copt").

sfârşitul asupra poporului Meu Israel; de-acum nu-i voi mai trece cu vederea.
3 În ziua aceea răcni-vor podurile templului, zice Domnul; oriunde este un căzut, acela mult va fi2: Tăcere voi aduce.
4 Pe-acestea auziţi-le, voi, cei ce-l zdrobiţi în zori pe cel sărac şi-i asupriţi pe cei sărmani din ţară,
5 zicând: Când oare se va trece luna nouă, ca să putem să vindem3? şi sâmbăta, ca să deschidem vistieria, să facem noi ocaua mică, să facem greutatea şi mai grea şi cumpăna s-o facem strâmbă?
6 Pe cei săraci să-i cumpărăm cu-argint, pe cel lipsit, cu-ncălţăminte, şi din negoţ să facem doar câştig».
7 Se jură Domnul împotriva trufiilor lui Iacob: Nici unul dintre lucrurile voastre nu va fi dat uitării!
8 Pentru acestea, oare, nu se va tulbura pământul şi nu va plânge fiecare din cei ce locuiesc pe el?, atunci când nimicirea se va-nălţa ca râu-n viitură şi va scădea ca Râul din Egipt4.
9 Şi fi-va atunci, în ziua-aceea grăieşte Domnul Dumnezeu că soarele-n amiază va apune şi pe pământ s-o-ntuneca lumina în plină zi5.
10 Şi ale voastre sărbători în plângere le voi preface şi cântecele toate-n tânguire;
2 Numărul morţilor şi răniţilor va fi atât de mare încât şi podurile templului se vor umple; într-un spaţiu atât de restrâns, un singur cadavru va părea prea mult.
3 Ca şi în ziua de sâmbătă, în sărbătoarea lunii noi nu se puteau face tranzacţii comerciale.
4 Profetul cunoaşte că, uneori, un cutremur de pământ provoacă unele creşteri şi descreşteri ale apelor. „Râul din Egipt" (sau „al Egiptului"): Nilul.
5 Eclipsă totală de soare; fenomen natural, dar cu semnificaţie religioasă.
voi pune sac pe fiecare mijloc şi pleşuvie-n fiecare cap; ca pe un plâns în urma celui drag, aşa-l vor face, iar pe cei din juru-i6 ca pe o zi cuprinsă de durere.
11 Iată, vin zile zice Domnul când voi trimite foame pe pământ: nu foamete de pâine, nici sete după apă, ci foamea de a auzi cuvântul Domnului.
12 Şi apele s-or clătina din mare până-n mare; din miază-noapte-n răsărit vor alerga încoace şi încolo cătând cuvântul Domnului, şi nici că-l vor afla7.
13 În ziua-aceea, fetele frumoase şi tinerii, de sete vor pieri8.
14 Cei ce jură pe ispăşirea Samariei şi cei ce zic: «Viu este, Dane, dumnezeul tău9» şi: «Viu e, Beer-Şeba, dumnezeul tău10», aceia vor cădea şi niciodată nu s-or mai scula".
9
A cincea vedenie. Imn de laudă. Pedepse viitoare. Făgăduinţa întoarcerii.
1 „Văzutu-L-am pe Domnul stând pe jertfelnic; şi El a zis: Loveşte masa ispăşirii1,

6 Pedeapsa va lovi nu numai în Israel, ci şi în neamurile dimprejurul său.
7 În ultimă instanţă, cuvântul Domnului poate fi singura şansă a lui Israel de a se salva, darşi aceea îi va fi refuzată.
8 Generaţia tânără, vigoarea, speranţa şi viitorul neamului, va pieri de o sete reală, materială (nu metaforică, precum cea din versetul precedent).
9 Pe teritoriul tribului Dan, în Samaria, se afla una din junincile de aur prin care Ieroboam, urmaşul lui Solomon, a instituit idolatria în statul Israel (3 Rg 12,28-29).
10 Beer-Şeba („Fântâna-Jurământului)”: loc de pelerinaj la o zeitate locală. T. M.: „Viu e drumul la Beer-Şeba”.

pe deasupra, şi se vor clătina pridvoarele; şi taie printre capete, la toţi; iar dintre ei, pe cei rămaşi îi voi ucide Eu cu sabia2; şi nimenea nu va scăpa fugind, iar cel fugit, nici el nu va scăpa;
2 de s-or ascunde chiar în iad, de-acolo îi va scoate mâna Mea; şi chiar în cer de s-or sui, Eu şi de-acolo-i trag în jos;
3 de s-or ascunde pe Carmel, în vârf, de-acolo îi voi căuta şi tot de-acolo îi voi lua; şi dacă în adâncul mării s-or cufunda de ochii Mei, Eu şarpelui deacolo-i dau poruncă, şi el îi va muşca;
4 şi în robie de s-or duce mânaţi din spate de vrăjmaşii lor, Eu săbiei acolo-i dau poruncă, şi ea îi va ucide; iar Eu cu ochii le voi sta-mpotrivă spre rele, nu spre bune.
5 Şi Domnul Domn, El, Dumnezeu A-toate-ţiitorul... Cel ce se-atinge de pământ şi-l face să se clatine şi-i face să jelească pe toţi acei ce-l locuiesc atunci când nimicirea se va-nălţa ca râu-n viitură şi va scădea ca Râul din Egipt3.
6 Cel ce urcuşul către cer El singur Şi-l zideşte şi pe pământ făgăduinţa chiar El şi-o-ntemeiază, El, Cel ce cheamă apa mării şi-o varsă pe pământ, pe toată faţa: El, Domnul, Dumnezeu A-toate-ţiitorul, acesta-I este numele.
7 Nu sunteţi oare pentru Mine ca fiii Etiopienilor, o, fii ai lui Israel? zice
1 Ilastérion: masă pe care se aduceau jertfe pentru ispăşirea păcatelor; vezi şi nota de la Iş 25, 17.
2 Lovind în masa ispăşirii, care nu mai are nici un preţ într-o lume idolatră, profetul face ca totul să se clatine, chiar şi pridvoarele din faţa porţilor, provocând astfel o spaimă generală, o anarhie în care sabia se poate mişca în voie. Urmează o teribilă panoramă a omniprezenţei lui Dumnezeu.
3 Vezi nota de la 8, 8.
Domnul. Nu Eu l-am scos pe Israel din ţara Egiptului, dar şi pe Filisteni din Capadocia dar şi pe Sirieni din groapă4?
8 Iată, ochii Domnului Dumnezeu sunt peste-mpărăţia păcătoşilor; şi o voi nimici de pe faţa pământului, dar nu-ntru totul voi nimici casa lui Iacob, zice Domnul.
9 Că, iată, Eu voi da poruncă şi voi vântura casa lui Israel printre toate neamurile precum e vânturarea în vânturătoare, şi nici o părticică nu va cădea pe jos.
10 De sabie vor pieri toţi păcătoşii poporului Meu, cei ce zic: «Rele nu se vor apropia şi nici că vor veni peste noi».
11 În ziua-aceea ridica-voi cortul lui David, cel căzut, şi Eu din nou îi voi clădi fărâmele căzute în ţărână şi Eu din nou voi ridica fărâmele ce i s-au spart şi Eu din nou îl voi zidi ca-n zilele ce-au fost cândva;
12 ca să Mă caute pe Mine ce-a mai rămas de printre oameni, precum şi neamurile toate asupra cărora-i chemat numele Meu grăieşte Domnul Cel ce pe toate le lucrează, pe toate-acestea5.
13 Iată, vin zile zice Domnul când secerişul va ajunge din urmă viile-n cules şi strugurele se va coace în sămânţă, când munţii toţi vor picura vin dulce şi dealurile toate vor fi un lăstăriş.
14 Şi din robie-l voi întoarce pe Israel, poporul Meu; iar ei îşi vor zidi la loc
4 Dumnezeu nu-i mai socoteşte pe fiii lui Israel drept „poporul ales”; eliberarea lor din Egipt a fost un privilegiu pe care El l-a acordat, deopotrivă, şi altor popoare.
5 Versetele 11 şi 12 vor fi citate, cu unele nuanţări, de Sfântul Iacob în Sinodul Apostolic din Ierusalim (FA 15, 16-17).

cetăţile ce-au fost cândva surpate şi le vor locui; şi vii îşi vor sădi şi vinul li-l vor bea, grădini îşi vor lucra şi roada vor mânca-o.
15 Şi Eu îi voi sădi în chiar pământul lor şi nu vor mai fi scoşi ei din pământul lor pe care l-am dat

lor, grăieşte Domnul Dumnezeu A-toate-ţiitorul.
1347
Introducere la cartea proorocului Avdia
În grafie şi rostire ebraică, numele profetului Obadia înseamnă „servul lui Dumnezeu"; Septuaginta îl transcrie Avdias (de unde românescul Avdia), în timp ce Vulgata îl redă prin Abadias. Cartea lui Avdia este cea mai scurtă scriere din Vechiul Testament, numărând doar 21 de versete, ceea ce însă nu înseamnă că este şi lipsită de valoare. Ea se concentrează pe relaţia dintre Edomiţi şi Israeliţi, prevestind prăbuşirea celor dintâi şi restaurarea - cu implicaţii universaliste - a ultimilor. Se ştie că Edom era un alt nume al lui Esau, fiul lui Isaac, şi că între el şi fratele său Iacob - care avea să se mai numească şi Israel - se instalase o ură crâncenă, care s-a perpetuat în urmaşii lor, crescând în intensitate, de-a lungul generaţiilor. Când nu atacau direct, Edomiţii se aliau cu adversarii lui Iuda, lovind prin spate. Ceea ce însă Iudeii suportau mai greu era trufia vecinilor lor, o semeţie legitimată oarecum prin prezenţa înţelepţilor, dar care contrasta cu primitivismul traiului de fiece zi.
Potrivit lui Avdia, Dumnezeu Se răzbună cumplit pe adversarii poporului Său, dar o face în virtutea spiritului de dreptate. El pedepseşte îndeosebi trufia, păcatul capital din care se ivesc toate celelalte. Nu lipseşte legea talionului. În cele din urmă, odată vrăjmaşii zdrobiţi, Domnul Îşi va întemeia împărăţia.

Avdia
1
Judecarea Edomului şi nimicirea lui. Pedepsirea nelegiuirilor. Nimicirea neamurilor şi mântuirea lui Israel.
1 Vedenia lui Avdia. Aşa grăieşte Domnul Dumnezeu către Idumeea1: O veste auzit-am de la Domnul, iar El solie a trimis la neamuri: Sculaţi-vă, şi noi să ne sculăm asupră-i cu război2!
2 Iată, că mic Eu te-am făcut între popoare, dar mare eşti în cei ce nu-ţi dau cinste.
3 Cu inima-ţi trufaşă te-ai ridicat pe tine, tu, cel ce-ţi ai sălaşul în găurile stâncilor, cel ce-ţi înalţi sălaşul şi-n inima ta zici: „Pe mine, cine oare putea-va să mă culce cu fruntea la pământ3?".
4 Chiar dacă vei urca precum vulturul
1 Idumeea (sau Edom): teritoriu vast, mai mult pustiu, situat în partea de sud-est a Palestinei, locuit de Edomiţi (sau Idumei), descendenţii lui Esau (care se numea şi Edom), fratele lui Iacob (sau Israel). Edomiţii nutreau o ură ancestrală faţă de fiii lui Israel; când nu puteau ei înşişi să pornească o campanie militară, se aliau cu adversarii acestora.
2 Strigătul pare un apel pentru o coaliţie împotriva lui Edom.
3 Deşi mic şi neînsemnat, poporul edomit manifesta o trufie care nu va rămâne nepedepsită.
Cât despre „găurile stâncilor", putea fi o aluzie la capitala edomită, al cărei nume însemna „Stâncă" (în greacă: Petra).
şi dacă-n stele îţi vei pune cuibul, deacolo te voi doborî, grăieşte Domnul.
5 Dacă la tine hoţi ar fi intrat sau niscaiva tâlhari în timpul nopţii, tu undeai fi fugit? n-ar fi furat destule pentru ei? Şi de-ţi veneau culegători de struguri, n-ar fi lăsat ei oare un ciorchine4?
6 Cum fost-a cercetat Esau şi cum i s-au aflat cele ascunse?
7 Pân' la hotare te-au trimis5; acei cu care-aveai un legământ: ţi-au stat chiar împotrivă; fârtaţii tăi de pace s-au ridicat pe slăbiciunea ta şi curse ţi-au întins pe dedesubt; în ei nu ai cu cinsă tenţelegi.
8 În ziua-aceea zice Domnul îi voi stârpi pe înţelepţii din Idumeea şi tot ce e pricepere în muntele lui Esau.
9 Vitejii tăi se vor speria, cei din Teman, că om va fi să piară din muntele lui Esau.
10 Pentru măcelul şi păcatul împotriva fratelui tău Iacob acoperit vei fi-n ruşine şi vei pieri pentotdeauna.
11 Din ziua-n care stat-ai împotrivă, în ziua când străinii îi robeau tăria şi puterea, când străinii îi năvăleau prin porţi şi aruncau la sorţi Ierusalimul,
4 În urma unui jaf obişnuit sau a unei mici cumpărături tot mai rămâne ceva, dar în urma pedepsei Domnului nu va rămâne decât pustiu.
5 Alianţele lui Edom sunt şubrede, pretinşii prieteni îl trădează şi-l umilesc.
1348
erai şi tu ca unul dintre ei6.

12 Nu te uita la ziua fratelui în ziua-mpotrivirii7 şi nu te-nveseli de fiii lui iuda-n ziua nimicirii lor, şi nici să nu te umfli-n vorbe în ziua-n care au necazuri.
13 Prin porţile poporului să nu mergi în ziua-n care urlă de durere; nu te uita la adunarea lor în ziua nimicirii lor, şi nici să le ataci puterea în ziua când ei pier.
14 Nici să le stai la trecători ca să-i omori pe cei ce scapă, nici să-i opreşti pe cei ce fug în ziua de necaz.
15 Căci ziua Domnului e-aproape, ea, peste neamurile toate: cum ai făcut, aşa-ţi va fi; cu ce-ai plătit, aceea se va-ntoarce în capul tău8.
16 Că-aşa precum tu ai băut în muntele cel sfânt al Meu, tot astfel neamurile toate vor bea vin; vor bea şi vor turna pe gât şi fi-vor ca şi cum n-au fost9.
17 Dar sus, în muntele Sion, acolo fi-va mântuire şi sfânt locaş va fi acolo; casa lui Iacob îi va stăpâni pe cei ce-au stăpânit-o.
18 Casa lui Iacob foc va fi, casa lui Iosif, flacără, dar casa lui Esau, o mirişte; şi-asupra ei se vor aprinde şi fi-va c-o vor mistui; şi-n casa lui Esau nu vor mai fi ogoare pentru grâu, căci Domnul a grăit.
19 Cei din Negheb vor stăpâni muntele lui Esau şi cei ce-s în câmpie pe cei de
6 Edomiţii îi sprijiniseră pe Babilonieni în năvala lor asupra lui Israel.
7 Literal: „în ziua străinilor" (care se împotriveau).
8 Legea talionului: Dinte pentru dinte...
9 Edomiţii, laolaltă cu celelalte neamuri, vor pieri sub pedeapsa Domnului, în vreme ce fiii lui Israel îşi vor recăpăta pământurile şi se vor revărsa chiar dincolo de vechile hotare.
neam străin. Şi muntele lui Efraim îl vor avea în stăpânire, şi câmpul din Samaria şi pe Veniamin, precum şi Galaadul.
20 Şi-aceasta fi-va stăpânirea, a celor ce-au fost robi, fiii lui Israel: ţara Canaaneenilor, până la Sarepta; cei ce-n Ierusalim au fost robiţi: ei, până' la Efrata; tot ei vor stăpâni cetăţile Neghebului.
21 Şi cei scăpaţi se vor sui din muntele Sionului ca să se răzbune pe muntele lui Esau; şi-a Domnului va fi împărăţia.

Introducere la Cartea Profetului Iona

Ce se întâmplă cu acest Iona? Dumnezeu îl trimite în cetatea Ninive, capitala Asiriei, să-i îndemne pe locuitori la pocăinţă. Incapabil să priceapă că dreptul la mântuire îl au şi alte popoare în afara Israelului, Iona se sustrage poruncii divine şi se îmbarcă pe o corabie, cu intenţia de a se refugia în Tarsis, tocmai la capătul lumii. Se iscă însă o furtună, corabia stă să se scufunde. Spre a-i îmblânzi pe zei, corăbierii îl aruncă pe Iona în mare, dar acesta este înghiţit de un chit, în al cărui pântece stă trei zile şi trei nopţi, după care este scuipat pe ţărm. Ajuns în Ninive, profetul anunţă o catastrofă iminentă, dar locuitorii - şi regele însuşi - se pocăiesc, Dumnezeu îi iartă, Iona se întristează, Dumnezeu îl mustră.

Scrisă de un mare meşter al condeiului, cartea lui Iona stă şi astăzi sub semnul controverselor: este ea o relatare istorică, sau o operă de ficţiune? Piatra de poticnire o constituie, desigur, episodul chitului, pe care însă Iisus Mântuitorul îl va cita ca pe un fapt real şi, totodată, simbolic.

Cartea lui Iona

1

Chemarea, neascultarea şi pedepsirea lui Iona.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către Iona, fiul lui Amitai, zicând:
2 „Scoală-te şi du-te în Ninive, cetatea cea mare1, şi propovăduieşte în ea, căci strigarea răutăţii ei s-a urcat până' la Mine"2.
3 Dar Iona s-a sculat să fugă de dinaintea feţei Domnului, la Tarsis3. şi s-a coborât la Iope şi a aflat o corabie care mergea la Tarsis; şi şi-a plătit preţul călătoriei şi a intrat în ea spre a se duce împreună cu ei la Tarsis, departe de faţa Domnului.
4 Dar Domnul a stârnit un vânt pe mare; şi s-a făcut pe mare o furtună puternică, încât corabia era în primejdie de a se sfărâma.
5 Iar corăbierii s-au înspăimântat şi strigau fiecare spre dumnezeul său; şi mărfurile din corabie le

aruncau în mare, ca s-o uşureze. Dar Iona se coborâse
1 Ninive: capitala imperiului asirian, situată pe malul stâng al Tigrului.
2 O astfel de strigare ajunsese la Dumnezeu şi împotriva celor din Sodoma şi Gomora (Fc 18, 20-21).
3 Tarsis: colonie feniciană, port la Marea Mediterană pe ţărmul spaniol. Pentru Evrei, acest nume însemna capătul pământului. Aşadar, Iona voia să fugă cât mai departe cu putinţă.
în fundul corăbiei şi dormea sforăind.
6 Iar cârmaciul a venit la el şi i-a zis: „De ce sforăi?... Scoală-te şi roagă-L pe Dumnezeul tău, că doar ne-o scăpa Dumnezeu şi nu vom pieri4!"
7 Şi a zis fiecare către vecinul său: „Veniţi, şi haideţi să aruncăm sorţi şi să aflăm din a cui pricină este această nenorocire asupra noastră!" Şi au aruncat sorţi, iar sorţul a căzut pe Iona5.
8 Şi i-au zis: „Spune-ne, din a cui pricină se află această nenorocire asupra noastră? Cu ce te îndeletniceşti? De unde vii şi-ncotro te duci? Din ce ţară eşti, şi din care popor?".
9 Iar el le-a zis: „Eu sunt un rob al Domnului şi mă închin la Domnul, Dumnezeul cerului, Cel ce a făcut marea şi uscatul".
10 Atunci oamenii s-au înfricoşat cu mare frică şi i-au zis: „De ce-ai făcut tu asta?"; căci ei ştiau că el fugise departe de faţa Domnului, fiindcă el le spusese.
11 Şi i-au zis: „Ce să facem noi cu tine
4 De vreme ce zeii corăbierilor se dovediseră neputincioşi, mai trebuia făcută o ultimă încercare (mai ales faţă de un om care, spre deosebire de ceilalţi, ce mureau de spaimă, îşi permitea să doarmă fără grijă!).
5 Vechii navigatori credeau că, într-o asemenea cumplită împrejurare, cauza trebuie să fie un răufăcător necunoscut care se află printre ei şi care poate fi identificat prin tragere la sorţi (în expresie biblică: „prin aruncare de sorţi").

pentru ca marea să ni se aline?". Fiindcă marea se înălţa şi ridica valuri mari.
12 Iar Iona le-a zis: „Săltaţi-mă şi aruncaţi-mă în mare, iar marea vi se va alina; fiindcă ştiu că din pricina mea s-a stârnit asupra voastră această mare furtună".
13 Dar oamenii se sileau să se întoarcă la uscat, însă nu puteau, căci marea se înălţa şi din ce în ce mai cumplit li se ridica deasupra6.
14 Atunci au strigat către Domnul şi au zis: „Nicidecum, Doamne: să nu pierim noi din pricina vieţii acestui om, şi sânge drept7 să nu arunci asupră-ne, fiindcă Tu, Doamne, cum ai vrut ai făcut!"
15 Şi l-au luat pe Iona şi l-au aruncat în mare; iar marea şi-a încetat furia.
16 Iar oamenii cu mare teamă s-au temut de Domnul şi I-au adus jertfă lui Dumnezeu şi I-au făcut făgăduinţe.
2
În pântecele chitului, Iona se roagă.
1 Dumnezeu însă i-a poruncit unui chit mare1 să-l înghită pe Iona. Şi a fost Iona în pântecele chitului trei zile şi trei nopţi 2.
6 Corăbierii voiau, totuşi, să-l salveze pe Iona, dar marea le sta împotrivă.
7 „... sânge drept": sânge nevinovat. Navigatorii par a-şi da seama că situaţia îi depăşeşte, fiind vorba de un plan al lui Dumnezeu.
1 Chit (din grecescul ketos): orice fel de făptură animală enormă peşte sau cetaceu care vieţuieşte în apă; monstru marin. Asocierea „chit mare" nu e atât pleonasm, cât hiperbolă. 2 Cele trei zile şi trei nopţi petrecute de Iona în pântecele chitului vor fi evocate de Iisus ca „semn" (simbol) al propriei Sale morţi şi învieri (Mt 12, 40).
2 Iar Iona din pântecele chitului i s-a rugat Domnului, Dumnezeului său, zicând3:
3 „În necazul meu strigat-am către Domnul, Dumnezeul meu, iar El m-a auzit: strigarea mea din pântecele iadului4, glasul meu Tu l-ai auzit.
4 În adâncul inimii mării m-ai aruncat5 şi ape m-au împresurat: toate talazele şi valurile Tale peste mine-au trecut.
5 Şi am zis: Lepădat am fost de la faţa ochilor Tăi; voi mai privi eu oare vreodată la casa Ta cea sfântă?
6 Ape mi s-au revărsat împrejur pân' la suflet, adâncul genunii m-a împresurat capul mi s-a afundat

în crăpăturile munţilor6;
7 în pământ m-am pogorât, ale cărui gratii sunt veşnice zăvoare; dar, Doamne, Dumnezeul meu, scoate-mi Tu viaţa din stricăciune7!
8 Când sufletul mi se sfârşea în mine, de Domnul mi-am adus aminte; ajungă-Ţi rugăciunea mea-nainte, în casa Ta cea sfântă!
9 Cei ce păzesc lucruri deşarte şi mincinoase8
3 Rugăciunea lui Iona are unele accente liturgice şi în ea se regăsesc ecouri ale psalmilor davidici.
4 Pântecele chitului este asemănat cu acela al iadului (Şeol): condamnare definitivă.
5 Psalmistul exclamase: „Dintru adâncuri am strigat către Tine, Doamne; / Doamne, auzi glasul meu" (Ps 129, 1). Comentându-l, Fericitul Augustin îl evocă pe profetul Iona, care se afla într-o dublă cufundare: în apa mării şi-n pântecele chitului. În literatura română, Marin Sorescu a construit, pe această temă, piesa de teatru Iona.
6 imaginea munţilor de pe fundul mării.
7 „... pe Cel ce izbăveşte din stricăciune viaţa ta" (Ps 102,4).
1351
s-au lepădat de propria lor milă.
10 Dar eu cu glas de laudă şi de mărturisire, cu acelea Îţi voi jertfi; câte am făgăduit Îţi voi da, Ţie, Domnului, pentru mântuirea mea".
11 Şi Domnul i-a poruncit chitului, iar acesta l-a lepădat pe Iona pe uscat.
3
Iona mustră, mustrarea lui rodeşte, Ninivitenii se pocăiesc.
1 şi s-a făcut a doua oară cuvântul Domnului către Iona, zicând:
2 „Scoală-te şi du-te în Ninive, cetatea cea mare, şi propovăduieşte-n ea potrivit întâiului cuvânt pe care Eu ţi l-am grăit".
3 Iar Iona s-a sculat şi s-a dus la Ninive, aşa cum îi spusese Domnul. Ninive Îi era lui Dumnezeu cetate mare1, ca la trei zile de mers 2.
4 Şi Iona a prins a intra în cetate preţ de o zi de mers, şi propovăduia, zicând: „Încă trei zile3, şi Ninive va fi nimicită!"
5 Iar oamenii din Ninive i-au dat crezare lui Dumnezeu şi au propovăduit4 post şi s-au îmbrăcat în sac5, de la cel mai mare dintre ei pân' la cel mai mic.
6 Iar cuvântul a ajuns până la regele Ninivei; iar el s-a ridicat de pe tronul
8 „Lucruri deşarte şi mincinoase": idoli.
1 E vorba de o cetate foarte decăzută-n moravuri, dar de care Dumnezeu, totuşi, avea grijă.
2 Trei zile îi trebuiau unui om spre a străbate cetatea, de la un capăt la altul, cu pasul.
3 T. M.: „Încă patruzeci de zile".
4= Şi-au spus unii altora, s-au îndemnat de la unul la altul.
5 În semn de doliu sau căinţă, penitenţii îşi încingeau coapsele cu o pânză de sac.
său şi s-a dezbrăcat de hainele lui şi s-a îmbrăcat în sac şi a şezut pe cenuşă.
7 şi s-a dat de veste, şi poruncă s-a dat în Ninive din partea regelui şi a dregătorilor săi, zicând: „Nici oamenii, nici dobitoacele, nici boii şi nici oile să nu guste nimic, nici să pască, şi nici apă să bea!"
8 Iar oamenii s-au îmbrăcat în sac, vitele n-au păscut. Şi au strigat cu tot dinadinsul către Dumnezeu; şi s-au întors fiecare din calea lui cea rea6 şi de la nedreptatea ce se afla în mâinile lor, zicând:
9 „Cine ştie dacă lui Dumnezeu o să-I pară rău şi Se va îndura şi Se va întoarce de la aprinderea mâniei Sale, şi astfel noi nu vom pieri?".
10 Iar Dumnezeu a văzut faptele lor, că s-au întors din căile lor cele rele; şi i-a părut rău lui Dumnezeu de răul pe care zisese să li-l facă; şi nu l-a făcut7.
4
Iona se întristează, Dumnezeu îl mustră.
1 Dar Iona s-a întristat cu întristare mare şi s-a tulburat1.
2 Şi i s-a rugat Domnului, zicând: „O, Doamne!, oare nu acestea erau cuvintele mele pe care eu le-am grăit pe când încă mă aflam în ţara mea? Tocmai de-aceea apucasem să fug la Tarsis: fiindcă eu ştiam că Tu eşti milostiv

6 În limbajul biblic, „cale” înseamnă purtare, purtări, comportament.
7 Pocăinţa reală, sinceră, are darul de a-L face pe Dumnezeu să-şi schimbe sau revoce hotărârile.
1 Iona le prevestise Ninivitenilor prăpădul iminent (3, 4), dar nu-i îndemnase şi la pocăinţă.

şi îndurat, îndelung-răbdător şi multmilostiv, şi că-Ţi pare rău de răutăţi.
3 Şi acum, Stăpâne Doamne, viaţa mea ia-o de la mine; că mai bine-mi este să mor decât să trăiesc2!”
4 Iar Domnul a zis către Iona: „Eşti foarte supărat3?”...
5 Şi a ieşit Iona din cetate şi a şezut în preajma cetăţii; şi acolo şi-a făcut un umbrar; şi a şezut sub el, la umbră, până când va vedea ce se întâmplă cu cetatea.
6 Şi Domnul Dumnezeu i-a poruncit unui vrej4, iar acesta a crescut până deasupra capului lui Iona, ca să fie umbră deasupra capului său şi să-l umbrească de necazurile lui. şi s-a bucurat Iona de vrej: mare bucurie!
7 A doua zi de dimineaţă, însă, Dumnezeu i-a poruncit unui vierme, iar acesta a ros vrejul pe dedesubt, şi el s-a uscat.
8 Şi a fost că la răsăritul soarelui i-a poruncit Dumnezeu unui vânt cald, plin de zăduf; şi soarele lovea pe capul lui Iona, iar acesta se sfârşea şi nu mai trăgea nădejde de viaţa lui; şi zicea: „Mai bine-mi este să mor decât să trăiesc!”
9 Şi a zis Domnul Dumnezeu către Iona: „Aşa de tare te-ai mâhnit tu din pricina vrejului?”. Iar el a zis: „Foarte mult m-am mâhnit, pân’ la moarte!”
10 Iar Domnul a zis: „Ţie ţi-a părut rău de un vrej, pentru care nu te-ai ostenit, şi nici că l-ai crescut, şi care într-o
2 Iona îşi menţine convingerea egoistă că poporul păcătos trebuie să piară!
3 Dojană ironică, dar blândă, surâzătoare.
4 E vorba de un vrej care creşte lung, cu frunze mari, al cărui fruct este tigva sau tărtăcuţa. Prin introducerea acestui element, istorisirea plonjează în simbol: umbrarul făcut de omul-Iona este deja inutil.
noapte a crescut şi într-o noapte a pierit.
11 Dar Eu, cum să nu cruţ Ninive, cetatea cea mare, în care locuiesc mai mult de o sută douăzeci de miriade5 de oameni care nu-şi cunoşteau dreapta sau stânga? şi vitele lor multe?...”.
5 Istorisirea plonjează mai adânc în simbol: „miriade” nu este un număr determinat al locuitorilor Ninivei, ci un număr al nemărginirii (folosit îndeosebi când e vorba de îngeri ap 5, 11). Aşadar, iubirea lui Dumnezeu care o prevesteşte pe aceea a Evangheliei este universală.

Introducere la Cartea Profetului Miheia

Sensibil la suferinţele semenilor săi, profetul protestează – deseori cu violenţe de limbaj – împotriva îmbogăţiţilor care asupresc, a judecătorilor ce se lasă mituiţi, a preoţilor, a profeţilor mincinoşi. Miheia este, prin excelenţă, un justiţiar. Dumnezeul său este, într-adevăr, un Dumnezeu al milei şi iertării, dar îndurarea vine numai după ce s-a făcut dreptate. În acest fel va vedea lucrurile, peste şapte secole, Ioan Botezătorul, nedumerit că în Iisus lucrează doar Mielul, nu şi Securea, dar care va afla că Securea rămâne ultima soluţie, şi foarte îndepărtată, după ce Dumnezeu Îşi va fi epuizat toate resursele aşteptării.

Miheia

1

Prevestiri asupra Iudeii şi Samariei.
1 Şi a fost cuvântul Domnului către Miheia Moreşetul1 în zilele lui Iotam, Ahaz şi Iezechia, regii lui Iuda, despre ceea ce a văzut el asupra Samariei şi Ierusalimului.
2 Auziţi, voi, popoare, cuvintele şi să ia aminte pământul şi toţi cei ce se află pe el!; şi Domnul Dumnezeu fi-va mărturie printre voi2, Domnul din casa Lui cea sfântă3.
3 Că, iată, Domnul va ieşi din locul Său şi Se va pogorî şi Se va sui pe înălţimile pământului.
4 Munţii sub El se vor cutremura şi văile se vor topi precum ceara la faţa focului şi ca apa ce se rostogoleşte pe povârniş.

5 Toate acestea, din pricina necredinţei4 lui Iacob şi a păcatului casei lui Israel. Care-i necredinţa lui Iacob?:
1 „Moreşetul”: originar din Moreşet, localitate la sud-vest de Ierusalim, aproape de Gat. Absenţa formulei „fiul lui...” indică originea modestă a profetului.
2 T. M. adaugă: „... împotriva voastră”. 3 „Casa Lui cea sfântă” = templul din Ierusalim.
4 „Necredinţă” în sensul: infidelitate, păcat prin care poporul devine o adunătură fără nici un Dumnezeu.
Oare nu-i Samaria? Şi care-i păcatul casei lui Iuda?: Oare nu-i Ierusalimul?
6 Samaria o voi face colibă a poamelor câmpului5, răsadniţă de vie6, şi-i voi surpa Eu pietrele-n prăpastie şi temeliile i le voi descoperi.
7 Şi chipurile ei cele cioplite le voi sfărâma7 şi toate agoniselile ei le voi arde cu foc; şi idolii ei îi voi nimici; că din plata desfrânării a adunat şi din plata desfrânării a înapoiat8.
8 De-aceea va plânge şi se va tângui, desculţă va umbla şi goală9 tânguindu-se ca balaurii şi jelindu-se ca fetele sirenelor10.
9 Căci rana ei i s-a lărgit fiindc-a ajuns până la Iuda şi a atins chiar poarta poporului Meu, chiar pân’ la Ierusalim.
5 Colibă a paznicului livezii; colibă în care se păstrau, sub pază, fructele proaspăt culese; construcţie provizorie, şubredă, menită să devină goală, pustie; vezi şi nota de la Ps 78, 1.
6 Pământ răvăşit înainte de plantarea unei vii.
7 „... chipurile cioplite”: statuile zeităţilor.
8 Desfrânarea (sau adulterul) ca metaforă a infidelităţii lui Israel faţă de legământul cu Dumnezeu prin adoptarea idolatriei.
9 „... goală”: fără hainele obişnuite, purtând doar o simplă cingătoare de pânză în jurul coapselor (vezi Is 20, 2 şi nota).
10 Şarpele (balaurul) moare în urma unei foarte lungi agonii tăcute. „Fetele sirenelor”: expresie ironică inspirată de femeia-peşte a mitologiei antice.

10 Voi, cei din Gat11, nu vă trufiţi, voi Enachimi12, casa căzută n-o zidiţi din râset, ci râsetul vi-l presăraţi cu pulberi13.
11 Cea care şade-n Senaar14 cetăţile cu bine locuindu-şi nu a ieşit să plângă casa lipită de a ei; rana durerii primi-va de la voi.
12 Cine-a-nceput să-i facă bine acelei ce-n durere locuieşte? că rele coborât-au de la Domnul peste porţile Ierusalimului:
13 tropot de care şi de călăreţi. Cea care locuieşte-n Lachiş, ea este-ncepătoarea păcatului fiicelor Sionului: că-n tine-au fost aflate necredinţele lui Israel.
14 De-aceea El va face s-ajungă-acei pe care-i va trimite până la stăpânirea Gatului: case pustii, deşarte le vor fi regilor lui Israel
15 pân’ ce moştenitori îţi vor aduce ţie, celei ce locuieşti în Lachiş; moştenirea va atinge Adulamul slava fiicei lui Israel.
16 Rade-te şi tunde-te pentru iubiţii fii ai tăi, lăţeşte-ţi pleşuvia15 ca vulturul, căci robi s-au dus din tine!
11 Gat, oraş filistean, nu departe de Moreşet, patria profetului.
12 Enachimi: trib semitic din populaţia Palestinei pre-israelite. Enachimii (sau „fiii lui Enac”) erau faimoşi prin statura lor gigantică, menită să-i înspăimânte pe fiii lui Israel (Nm 13, 28-29; Dt 2, 21).
13 E vorba de râsetul tâmp al trufiei, care crede că totul se poate face sau reface de-a joaca.
14 Senaar: probabil Sena (sau Ţenan), cetate menţionată în Ios 15, 37.
15 Toate trei, semne de doliu.
2
Despre oameni hrăpăreţi şi cârmuitori nedemni. Făgăduinţa mântuirii.
1 Pus-au la cale tulburări şi numai rele-au săvârşit în aşternuturile lor; odată cu venirea zilei, atunci le săvârşeau, că mâinile spre Dumnezeu nu şi le-au ridicat1.
2 Ţarini pofteau şi pe săraci îi jefuiau şi asupreau familii; pe om îl jefuiau şi casa lui, pe om şi moştenirea lui.
3 De-aceea, aşa grăieşte Domnul: Iată, Eu rele pun la cale-mpotriva-acestui neam, din care nici că

veţi putea grumajii să vi-i ridicaţi şi să umblaţi cu pasul drept, căci vremea este rea.
4 În ziua-aceea o pildă se va da-mpotriva voastră şi plângere se va cânta plângând: „În mare necaz am ajuns: partea poporului meu s-a măsurat cu funia şi nimeni nu era ca să-l oprească ori să-l abată; ogoarele voastre-au fost împărţite2.
5 De-aceea voi pe nimeni n-o s-aveţi s-arunce-o funie pentru partea voastră în obştea Domnului".
6 Nu lăcrimaţi plângând, şi nici o tânguire pentru-acestea, căci El nu-Şi leapădă mustrările,
7 El, Cel ce zice: „Casa lui Iacob l-a mâniat pe Duhul Domnului"; nu ale Lui sunt oare aceste izvodiri3? cuvintele Lui oare nu-s drepte pentru El?
1 Rugăciunea de dimineaţă era însoţită de ridicarea mâinilor; dacă acestea nu erau astfel angajate, le angaja păcatul.
2 Inamicii ocupanţi au confiscat pământurile localnicilor (inclusiv pe ale celor ce le dobândiseră prin rapt) şi le-au împărţit între ei.
3 „... izvodiri": planuri; idei arhetipale.

şi nu după dreptate croitu-şi-au un drum?
8 Dar mai-nainte vreme poporul Meu prin vrajbă s-a ridicat cu faţa-mpotriva păcii Lui; iar ei l-au jupuit de piele, să spulbere nădejdea din cleştele războiului.
9 De-aceea: cei ce astăzi Îmi cârmuiesc poporul zvârliţi vor fi afară din casele în care trăiesc în desfătări; din pricinaa tot răul pe care-l izvodesc, de-aceeaau fost zvârliţi. Apropiaţi-vă de munţii cei veşnici!
10 Ridică-te şi pleacă, de vreme ce aceasta nu-ţi poate fi odihnă; necurăţia voastră: din ea v-aţi nimicit;
11 voi aţi fugit când nimeni nu vă gonea din urmă; din duhul tău s-a plămădit minciuna; ea ţi-a picat în vin şi-n băutură. Dar fi-va că din ea, din picătura poporului acesta
12 o să se-adune Iacob cu toţi ai lui, iar Eu voi aştepta să-Mi vină în braţe rămăşiţa lui Israel. Voi face ca ei să se întoarcă-mpreună, la un loc, ca oile la strungă, ca turma ce se-adună, la mijloc, în saivan. Se vor grăbi să fugă de jos, de printre oameni:
13 trecut-au prin spărtură pe drumul cel mai scurt, trecut-au şi prin poartă şi au ieşit din ea; ieşitu-le-anainte şi El, Regele lor, şi Domnul îi va paşte.
3
Cârmuitori ce asupresc poporul. Profeţi mincinoşi. Îndrumători şi preoţi nevrednici.
1 Şi El va zice: „Auziţi acestea, voi, căpeteniile casei lui Iacob şi voi, rămăşiţa casei lui Israel: Oare nu voi trebuie să cunoaşteţi judecata1?
2 Voi, cei ce urâţi binele şi căutaţi răul, voi cei ce jupuiţi pielea de pe ei şi carnea de pe oase
3 aşa cum au mâncat ei carnea poporului Meu şi au jupuit pielea de pe ei şi le-au frânt oasele şi le-au împărţit ca pe nişte hălci în căldări şi ca pe o carne-n oală.
4 Aşa vor striga spre Domnul, dar El nu-i va auzi şi-Şi va întoarce faţa de la ei în vremea aceea, fiindcă rău au lucrat în ceea ce ei au izvodit chiar împotriva lor2.
5 Aşa grăieşte Domnul împotriva profeţilor care-l amăgesc pe poporul Meu, cei ce cu dinţii muşcă din ce pot şi le vestesc că pace vor avea, dar când nimic nu li se pune-n gură stârnesc asupra lor război3.
6 De-aceea: Din fiece vedenie vă pricopsiţi cu noapte, din orice prevestire v-alegeţi cu-ntuneric; peste profeţi lumina din soare va apune, asupra lor chiar ziua se va preface-n beznă4.
7 Cei văzători de vise s-or umple de ruşine, profeţii vor ajunge de râsul celor mulţi şi toţi le-or sta-mpotrivă cu graiul gurii lor, că nimeni n-o să fie atunci să-i mai asculte.
1 „Judecata" (aici): spiritul de discernământ, cumpănirea, darul de a afla unde este dreptatea.
2 Cei ce fac răul nu-şi dau seama că răul acesta se poate întoarce cândva chiar împotriva lor.
3 Falşii profeţi prevestesc binele ca să le meargă lor bine şi atâta vreme cât le este bine; dacă însă acest bine încetează, ei nu se vor sfii să provoace contrariul a ceea ce au zis, numai să se poată răzbuna.
4 Substanţa minciunii e aparenţa adevărului sau a binelui; pedeapsa ei constă în aceea că aparenţa devine contrariul ei.

8 Eu însă tăria mi-o voi umple din Duhul Domnului5, din El, cu judecată şi putere, ca să-i vestesc

lui Iacob necredinţele sale şi lui Israel, păcatele lor.
9 O, ascultaţi acestea, voi, cârmuitori ai casei lui Iacob şi voi, cei rămaşi din casa lui Israel, voi, cei ce urâţi judecata şi tot ce-i drept întoarceţi pe dos,
10 cei ce cu sânge6 zidiţi Sionul şi cu nedreptăţi Ierusalimul.
11 Cârmacii lui judecau pentru plocoane, preoţii lui dădeau răspunsuri pentru plată7, profeţii lui ghiceau pentru argint, dar ei din Domnul sprijin îşi făceau, zicând: «Nu-i oare Domnul întru noi?: asupra noastră n-or să vină rele8!»...
12 De-aceea, din pricina voastră arat va fi Sionul ca o ţarină şi fi-va el, Ierusalimul, ca o colibă şubredă-n livadă, iar muntele acestei case va fi o leasă pădureaţă9".
5 Tăria profetului, ca dat natural, nu e niciodată deplină; plinătatea ei este opera Duhului Sfânt, Care umple golul parţial, conferindu-i astfel profetului întreaga putere spirituală de care el are nevoie, cu atât mai mult, cu cât denunţarea păcatelor poporului nu e deloc o misiune uşoară (vezi următoarele trei versete).
6 „... cu sânge": cu vărsare de sânge nevinovat; acesta nu poate fi decât o tencuială şubredă pentru noul Ierusalim (Sionul şi Ierusalimul sunt unul şi acelaşi lucru).
7 „... dădeau răspunsuri": ca învăţători ai Legii, erau obligaţi să răspundă la întrebările ce li se puneau.
8 Profeţii mincinoşi nu numai că amăgesc poporul, dar ajung să se amăgească şi pe ei înşişi, crezându-se sub ocrotirea lui Dumnezeu.
9 Acest verset va fi citat (din memorie, cu o nuanţă uşor diferită) în Ieremia 26, 18.
4
Ierusalimul, Sionul şi treierul popoarelor.
1 Şi fi-va-n zilele de-apoi1 Muntele Domnului în văz2, înfipt3 pe vârfurile munţilor, şi se va-nălţa mai sus de dealuri şi-atunci la el vor alerga popoarele.
2 Şi multe neamuri se vor duce şi vor zice: „Veniţi să ne suim în muntele Domnului şi-n casa Dumnezeului lui Iacob, şi calea Lui ni se va arăta şi-n ale Lui cărări vom merge4!"
3 Şi El va judeca între popoare multe şi neamuri tari le va mustra, până departe; săbiile şi le vor tăia să facă pluguri şi suliţele, ca să facă seceri; şi sabie nu va mai ridica un neam asupra altui neam şi nici că vor mai învăţa cum să se războiască5.
4 Şi fiecare se va odihni sub viţa sa şi fiecare sub smochinul său şi nimeni nu va fi să-nfricoşeze, căci gura Domnului A-toate-ţiitorul, ea a grăit acestea.6
5 Că toate popoarele vor umbla fiecare în propria sa cale, iar noi vom umbla în numele Domnului Dumnezeului nostru în veac, şi dincolo de el7.
1 „... în zilele de-apoi": la sfârşitul unei anumite perioade; la sfârşitul veacurilor (dimensiune eshatologică, de unde caracterul mesianic al acestor prime cinci versete, oarecum înrudite cu textul din Isaia 2, 1-5).
2 „Muntele Domnului": Sionul (T. M.: „muntele casei Domnului); „în văz": vădit, evident, la vedere, ca un steag arborat în triumf.
3 Literal: „gata" (ebraism).
4 T. M. adaugă: „Că din Sion va ieşi legea / şi din Ierusalim cuvântul lui Dumnezeu".
5 Ca şi la Isaia, mesajul păcii universale.
6 Cuvântul lui Dumnezeu e garanţia supremă că pacea, prosperitatea şi siguranţa vor fi o realitate.
7 În imperiul dumnezeiesc al păcii universale, fiecare popor îşi va păstra identitatea şi rostul său. Cât despre noul Israel, identităţii sale şi rostului său propriu îi rămâne adăugată angajarea totală şi veşnică întru numele Domnului.

6 În ziua aceea, zice Domnul, voi aduna pe cea sfărâmată şi voi primi pe cea lepădată 8 şi pe cei pe care Eu i-am lepădat.
7 Pe cea sfărâmată o voi face rămăşiţă, iar pe cea lepădată, un neam tare; şi Domnul va împărăţi peste ele de acum şi până-n veac.
8 Iar tu, turnul prăfuit al turmei, fiica Sionului, la tine va veni şi va intra ea, stăpânia cea din frunte, regatul cel din Babilon la fiica Ierusalimului9.
9 Şi-acum10, de ce ai cunoscut nenorociri? nu ţie îţi era un rege? sau sfatul tău pierit-a că te-au cuprins dureri ca ale femeii care naşte?

10 Suferă chinuri şi te îmbărbătează şi apropie-te, fiica Sionului, ca o femeie care naşte; că vei ieşi acuma din cetate şi-n câmp vei locui şi vei ajunge pân' la Babilon şi de acolo Domnul, Dumnezeul tău, te va izbăvi şi te va răscumpăra din mâna vrăjmaşilor tăi.
11 Şi-acuma, neamuri multe s-au adunat asupra ta, zicând: „Ah, ne vom bucura, şi ochii noştri s-or uita peste Sion!”...
12 Dar ele nu au cunoscut gândul Domnului şi nici că sfatul Lui l-au înţeles, că El le-a adunat ca pe nişte snopi în arie.
13 Te scoală şi le treieră, tu, fiica Sionului, că Eu ţi-oi face coarnele de fier şi
8 Acest dublu feminin face trimitere la metafora soţiei infidele din cuplul hierogamic Iahve-israel. Ca stil: paralelism sinonimic.
9 Ca în multe alte locuri, „fiica Sionului” - „fiica Ierusalimului”, paralelism sinonimic: fiii lui Israel.
10 Profetul revine în actualitate, prezice captivitatea babilonică, dar nu fără un final optimist.
unghiile ţi le-oi face de aramă11 şi vei sfărma cu ele neamuri multe şi Domnului Îi vei sfinţi mulţimea lor şi Domnului a tot pământul [Îi vei sfinţi] tăria lor12.
14 Acum cu gard va fi-ngrădită fiica lui Efraim; cu-mpresurare ne-au cuprins şi seminţiile lui Israel vor fi lovite cu toiag peste obraz13.
5
Profeţie despre naşterea lui Mesia şi despre rostul „rămăşiţei” lui Israel.
1 Iar tu, Betleeme, casa Efratei1, mic eşti a fi-ntre miile lui Iuda; dar din tine Cineva Îmi va ieşi în Israel să-i fie lui Cârmuitor2; ieşirile Lui însă erau dinTru-nceput,
11 Treieratul se făcea cu copitele boilor; de unde: „Să nu legi gura boului care treieră” (Dt 25, 4; 1 Co 9, 9).
12 Precum suferinţa femeii la naştere (v. 10), tot astfel treieratul neamurilor are o finalitate: din prima rezultă o nouă fiinţă umană, din al doilea rezultă, asemenea boabelor de grâu, neamuri regenerate prin transfigurare.
13 într-o seamă de redactări ale Septuagintei, acest verset este primul din capitolul următor (aşa cum se află şi în vechile ediţii româneşti). Cu toate acestea (în concordanţă şi cu ediţia Rahlfs), locul său este aici, ca un text care pregăteşte, prin contrast, cea mai importantă profeţie miheiană.
1 Profeţie clară asupra locului unde Se va naşte Mesia: localitatea Betleem, căreia i se spunea şi Efrata. „Casa Efratei” se referă la faptul că Efrata a fost la început o localitate de sine stătătoare (vezi Fc 35, 19) ai cărei locuitori, cel puţin în parte, s-au strămutat în Betleem. Expresia: „mic eşti a fi”: deşi Betleemul va deveni celebru prin naşterea lui Mesia, el nu va deveni, în sine, un mare oraş.
2 Frază cu o mare încărcătură dogmatică, susţinută de o gramatică pe măsură. Cel ce va ieşi (Se va naşte) din Betleem o va face cu faţa spre Dumnezeu, ca Unul Care-I este familiar şi în a Cărui naştere Însuşi Dumnezeu e implicat. Pe de altă parte, în continuare, prepoziţia „în” (întru) urmată de un dativ denotă că Israel va fi cârmuit din propriul său interior de către Cel ce Se va naşte şi din el; dumnezeirea lui Mesia, sugerată de versetul precedent, e completată de omenitatea Sa, implicată aici.

din zilele veacului3.
2 De aceea El îi va da4 până la vremea celei ce va să nască5; ea va naşte, iar rămăşiţa fraţilor lor se va întoarce la fiii lui Israel.
3 Şi Domnul va sta şi va vedea şi turma Şi-o va paşte cu putere, iar ei vor fi întru slava numelui Domnului Dumnezeului lor; că acum fi-vor ei măriţi până la marginile pământului.
4 Şi această pace va fi când va veni Asur pe pământul vostru şi când va intra asupra ţării voastre; şi-mpotriva lui se vor scula şapte păstori şi opt conducători de oameni6. Şi pe Asur îl vor păstori
3 Faptul istoric şi geografic al naşterii lui Mesia (Care va „ieşi” din Betleem) îşi are obârşiile („ieşirile”) în acel început (arhe) de care va vorbi Evanghelistul Ioan în celebrul său Prolog: „Întru-nceput era Cuvântul” (In 1, 1); că acest „din început” înseamnă „din veşnicie” o dovedeşte precizarea (apoziţională): „din zilele veacului”, sintagmă care nu exprimă altceva decât eternitatea (ca şi în Is 63, 9). Pluralul „ieşirile” se poate referi la naşterea Fiului din Tatăl „mai înainte de toţi vecii” şi la momentul creaţiei, când Logosul Se manifestă ca participant (In 1, 3). Versetul va fi citat (din memorie) de Evanghelistul Matei (2, 6) şi de Evanghelistul Ioan (7, 42), ceea ce îi atestă

dimensiunea de profeţie mesianică.
4 „... îi va da”: expresie folosită pentru împrejurările când Domnul Îşi va părăsi fiii, lăsându-i în mâinile duşmanilor. Aşadar, o perioadă de aşteptare în suferinţă.
5 Profeţia o anunţă pe Sfânta Fecioară Maria, Născătoarea de Dumnezeu, aşa cum o face şi Isaia (vezi Is 7, 14 şi nota).
6 Textul anunţă o invazie a Asirienilor. „Păstorii” sunt tot „conducători”. În simbolistica cifrelor, acest şapte urmat de opt (în crescendo) înseamnă un număr foarte mare.
cu sabie
5 şi ţara lui Nimrod7 cu şanţul ei; şi El vă va mântui de Asur când va veni pe pământul vostru şi-n hotarele voastre va intra.
6 Şi fi-va rămăşiţa lui Iacob8 printre neamuri în mijloc de popoare multe ca roua căzând de la Domnul şi ca mieii pe iarbă9, aşa ca nimeni să nu se adune şi nici să rămână printre fiii oamenilor.
7 Şi fi-va rămăşiţa lui Iacob printre neamuri în mijloc de popoare multe ca un leu printre vite-n pădure şi ca un pui de leu printre turme10 ca şi cum ar fi doar în trecere şi la alegere-şi va prinde prada şi nimeni nu va fi să scape.
8 Mâna ta se va-nălţa împotriva celor ce-ţi fac necazuri, şi toţi vrăjmaşii tăi vor pieri de istov.
9 Şi va fi că-n ziua aceea zice Domnul - 11 voi nimici caii tăi din mijlocul tău şi carele ţi le voi nimici;
10 şi voi surpa cetăţile pământului tău şi întăriturile tale, pe toate, le voi strica;
11 şi-ţi voi nimici vrăjitoriile din mâini şi ghicitori în tine nu vor fi.
7 Nimrod: strănepot al lui Noe şi patron al multor cetăţi şi teritorii din Mesopotamia (vezi Fc 10, 8-12).
8 „Rămăşiţa lui Iacob”: expresie sinonimă cu „rămăşiţa lui Israel” din Isaia 10, 21. După trecerea multor generaţii, din fiii lui Israel, risipiţi printre neamuri, va rămâne un „rest” ce va constitui nucleul din care Domnul Îşi va reface poporul (un nou Israel).
9 „... roua”... „mieii”: existenţe gingaşe, fragile, care se menţin doar prin bunătatea lui Dumnezeu.
10 Balaam îl numise pe Iacob „leu” şi „pui de leu”, prin urmaşii săi (Nm 23, 24).
11 Regenerarea lui Israel (în cele de mai jos) se va face doar printr-o purificare politică şi morală, când chiar şi semnele idolatriei vor fi nimicite.
1359
12 Şi-ţi voi nimici chipurile cele cioplite şi stâlpii tăi din mijlocul tău şi nu te vei mai închina la lucrul mâinilor tale.
13 Şi voi tăia desişurile din mijlocul tău şi cetăţile tale le voi strica.
14 Şi cu mânie şi-aprindere mare voi face răzbunare-ntre neamuri, pentru aceea că n-au ascultat.
6
Care anume jertfe Îi sunt plăcute Domnului. Nelegiuiţii sub ameninţare.
1 Auziţi acum cuvântul Domnului! Zis-a Domnul: Scoală-te şi fă judecată cu munţii, şi dealurile să-ţi audă glasul!
2 Auziţi, voi, munţilor, judecata Domnului şi voi, văilor, şi voi, temelii ale pământului, că-n judecată este Domnul cu poporul Său şi cu Israel Se va lua la-ntrebări1:
3 poporul Meu, ce ţi-am făcut Eu ţie? sau cu ce te-am întristat? sau cu ce te-am împovărat? Răspunde!
4 Că te-am scos din ţara Egiptului şi te-am scăpat din casa robiei şi ţi-am trimis înainte pe Moise şi pe Aaron şi pe Mariam?...
5 Poporul Meu, adu-ţi acum aminte ce sfaturi a făcut împotrivă-ţi Balac, regele Moabului; şi ce i-a răspuns Balaam, fiul lui Beor, de la Stufişuri până la Ghilgal pentru ca dreptatea Domnului să fie cunoscută.
1 Domnul le aminteşte fiilor lui Israel câteva din momentele în care El a intervenit în favoarea lor, dintre care cel mai important a fost scoaterea lor din Egipt. Asupra istoriei lui Balaam, vezi Nm 22-24 şi Dt 23, 5.
6 Cu ce Îl voi întâmpina pe Domnul? cu ce Îl voi primi pe Dumnezeul meu Cel-preaiubit2? Ajunge-voi la El cu arderi-de-tot, cu viţei de un an?
7 Au fi-va Domnul binevoitor pentru mii de berbeci şi zeci de mii de ţapi graşi? Voi da eu oare pe întâii-meinăscuţi în schimbul necredinţei, şi rodul pântecelui meu pentru păcatul sufletului meu?

8 Nu ţi s-a spus, o, omule, ce este bun? sau ce anume cere Domnul de la tine, decât să faci dreptate şi mila s-o iubeşti şi să fii gata să ţii pasul cu Domnul, Dumnezeul tău?
9 Glasul Domnului se va striga-n cetate şi El îi va mântui pe cei ce se tem de numele Lui. Ascultă, tu, seminţie!, cine va pune cetatea-n rânduială3?
10 Nu cumva e focul şi casa nelegiuitului care adună avuţii nedrepte şi cu trufia nedreptăţii?
11 Fi-va nelegiuitul îndreptăţit în cumpănă4? sau în sac greutăţile înşelătoare
12 prin care ei şi-au strâns averi din necredinţă, iar cei ce locuiesc [cetatea] grăit-au doar minciuni şi limba li s-a înălţat în gură.
13 Eu însă voi începe să te bat; în păcatele tale te voi nimici.
14 Vei mânca şi nu te vei sătura şi-n întuneric te voi arunca şi-Mi voi întoarce
2 Versetele 6-8: Formele exterioare ale cultului, lipsite de conţinut, nu au nici o valoare faţă de angajarea religioasă şi morală a omului.
3 Kosmeo (în sensul primar): „a aranja", „a pune în ordine", „a pune în armonie". Profetul abordează problema decadenţei morale a poporului; cetatea nu poate fi adevărată prin oamenii corupţi.
4 Cântarul drept nu poate justifica nelegiuirea omului strâmb.

capul şi nu-ţi va fi scăpare; iar cei ce vor scăpa, ei toţi vor fi trecuţi prin ascuţişul săbiei.
15 Vei semăna şi nu vei secera, măslina o vei stoarce dar tu cu untdelemn nu te vei unge, şi strugurele [îl vei stoarce] dar nu vei bea şi vin şi vor pieri legiuirile poporului Meu.
16 Că tu ai păzit rânduielile lui Omri şi toate faptele casei lui Ahab5 şi ai umblat în căile lor, ca să te dau pe tine la pieire, iar pe locuitori să fie fluieraţi şi veţi purta ocările popoarelor.

7

Stricăciune peste tot. După pedeapsă, izbăvirea. Rugăciunea profetului.
1 Vai mie!, că m-am făcut ca unul ce adună paie la seceriş şi-aşa cum e ciorchinul 1 la cules când nici un strugure n-a mai rămas, ca să mănânc şi eu din poamele care se coc întâi. Vai mie, suflete,
2 că a pierit cel credincios de pe pământ şi nimeni nu mai este printre oameni să facă ce e drept!; toţi se judecă pân' la sânge, fiecare-i face necazuri vecinului său.
3 Mâinile şi le gătesc numai spre rău. Cel mare cere, judecătorul linguşeşte, că asta-i pofta sufletului său.
4 Şi bunurile lor le voi lua precum o molie ce roade şi care-n ziua cercetării aleargă după îndreptare. Vai, vai!, ziua răzbunării tale a sosit, acum vor fi plângerile lor.
5 Omri şi Ahab, regi ai lui Israel, cu o tristă faimă a nelegiuirii.
1 Foarte exact: struguraşul avorton, pipernicit, rămas pe viţă la culesul viei (epifyllis).
5 Nu vă încredeţi în prieteni, şi nici nădejdea să v-o puneţi în cei care îndrumă, iar celei ce se culcă lângă tine păzeşte-te să-i încredinţezi ceva.
6 Că fiul îşi necinsteşte tatăl, fiica se va ridica-mpotriva mamei sale, nora împotriva soacrei sale; duşmanii omului, casnicii lui.
7 Dar eu voi căuta spre Domnul, în Dumnezeu, Mântuitorul meu, voi aştepta; Dumnezeul meu mă va auzi.
8 Nu te bucura-mpotrivă-mi, tu, duşmanca mea2, că am căzut şi mă voi ridica, şi chiar de voi şedea în întuneric, Domnul mă va lumina.
9 De vreme ce-am păcătuit eu împotriva Domnului, mânia Lui o voi purta până când El îmi va-ndrepta pricina şi El dreptatea mi-o va face şi mă va scoate la lumină şi voi vedea dreptatea Lui.
10 Şi va vedea duşmanca mea şi în ruşine se va îmbrăca aceea ce-mi zicea: „Unde e Domnul, Dumnezeul tău?"; ochii mei o vor vedea: acum va fi să fie ea călcată în picioare cum e noroiul pe un drum.
11 E ziua când se face cărămida3: ziua aceea-i nimicirea ta şi ziua-aceea va surpa ceea ce tu ai legiuit.
12 Şi cetăţile tale fi-vor totuna între ele4 şi împărţite-ntre Asirieni, iar cetăţile tale tari vor fi-mpărţite de la Tir şi pân' la Râu5 şi de la mare pân' la mare şi de la munte pân' la munte.
2 „... duşmanca mea": termen generic pentru toţi adversarii lui Israel, îndeosebi Edomiţii.
3 Literal: „... când se unge cărămida"; când încep pregătirile pentru reconstituirea zidului.
4 Literal: „... vor fi nivelate"; reduse la acelaşi nivel.

5 „Râul”: Eufratul.
1361
13 Pământul fi-va pustiit, el, la un loc cu cei ce-l locuiesc, din pricina roadelor planurilor lor.
14 Paşteţi poporul cu toiagul, oile moştenirii Tale, cele ce-şi au sălaşul în pădure, şi numai ele, în mijlocul Carmelului; vor paşte în ţinutul Vasanului şi-n ţinutul Galaadului ca-n zilele de altădată.
15 şi-ntocmai ca în zilele acelea când ai ieşit tu din Egipt, voi lucruri minunate veţi vedea.
16 Vedea-vor neamurile şi se vor ruşina şi cu toată puterea lor mâinile şi le vor pune peste gură, urechile li se vor face surde.
17 Ţărâna o vor linge ca şerpii pe pământ când se târăsc, s-or tulbura în găurile lor, s-or spăimânta de Domnul, Dumnezeul nostru, şi de Tine se vor teme.
18 Cine e Dumnezeu precum eşti Tu, ştergând fărădelegile şi înecând păcatele celor rămaşi din moştenirea Lui? Nu Şi-a păstrat mânia să fie mărturie6, căci El Se bucură-ntru milă,
19 El iarăşi Se va-ntoarce şi ne va milui şi nedreptăţile noastre le va îneca şi toate păcatele noastre în fundurile mării le va lepăda.
20 El adevărul i-l va da lui Iacob, milă lui Avraam, aşa cum Te-ai jurat părinţilor noştri în zilele de-odinioară.
6 Mânia Domnului nu supravieţuieşte milei Sale.
1362
Introducere la cartea proorocului Naum
Fericitul Ieronim gândea că numele de Naum (Nahum), care înseamnă „mângâiere“, i-ar fi fost anume rânduit omului care avea să-şi mângâie compatrioţii cu prevestirea căderii Ninivei.
E greu de ştiut dacă şi în ce măsură a izbutit profetul să consoleze, dar e cert că singurul obiectiv al cărţii sale este capitala Asiriei, simbol al opresiunii seculare pe care acest imperiu a exercitat-o asupra poporului evreu; e de ajuns să ne amintim că, în 721 (722) î. H., Sargon al II-lea cucerise Samaria, deportase majoritatea populaţiei şi prefăcuse regatul Israel în provincie asiriană, sub numele de Samerina; amintire dureroasă, ca o rană veşnic deschisă în sufletul unui popor pe care altădată îl cârmuise David, rană care hrănea resentimente vecine cu şovinismul.

Situarea în timp a lui Naum ţine seama de două repere: căderea Tebei şi căderea Ninivei. Primul eveniment e amintit în cartea profetului ca fiind un fapt împlinit; or, No-Amon, capitala Egiptului Superior, adică Teba, a fost cucerită şi distrusă de către Asirieni în 663. Pe de altă parte, Ninive a căzut în 612 sub forţele armate reunite ale Mezilor şi Babilonienilor, sub dubla comandă a lui Cinaxar şi Nabopolasar. Aşadar, profeţia lui Naum a fost scrisă după 663 şi înainte de 612. Dincolo de numeroasele controverse pe această temă, tradiţia biblică românească optează pentru deceniul 660-650 î. H.; pe de-o parte, căderea Tebei e încă proaspătă în memorie, pe de alta, perspectivei profetice nu i se pot pune hotare.
Stilul lui Naum e ca un ropot de harapnice: văzduhul tremură, adâncul se cutremură, vrăjmaşii se-ngrozesc şi pier, profetul jubilează într-un final de capodoperă vechitestamentară. Pe deasupra tuturor, Dumnezeu este Cel ce face istoria.

Naum
1
Mânia Domnului. Profeţii despre Iuda şi Ninive.
1 Profeţie asupra Ninivei1. Cartea vedeniei lui Naum cel din Elcoş.
2 Dumnezeu este gelos şi Domnul Se răzbună2; Domnul Se răzbună cu mânie Domnul Se răzbună pe vrăjmaşii Săi şi-i nimiceşte pe potrivnici.
3 Domnul e îndelung-răbdător şi mare-i este tăria şi pe cel vinovat nu-l va lăsa Domnul nepedepsit; calea Sa e-n capătul drumului şi-n vârtej3, norii sunt pulberea de sub picioarele Lui.
4 El ceartă marea şi o usucă şi toate râurile le seacă; Vasanul şi Carmelul s-au pipernicit, florile Libanului s-au veştejit4.
5 Munţii se cutremură de El, dealurile se clatină, pământul s-a-ngrozit de faţa Lui toată lumea şi toţi cei ce locuiesc în ea.
1 Ninive: capitala imperiului asirian, simbol al celei mai crâncene opresiuni asupra Iudeilor.
2 Versetele 1-8 alcătuiesc un psalm ale cărui versete sunt numerotate, în Textul Ebraic, cu litere ale

alfabetului. Este reluată tema unui Dumnezeu gelos (Iahve), Care-Şi pedepseşte poporul pentru infidelitate (închinare la idoli), dar şi pe păgânii care l-au corupt.
3 Autorul apelează la imaginile cosmice ale puterniciei lui Dumnezeu.
4 Vasanul, Carmelul şi Libanul: zone-simbol ale verdelui etern.
6 Cine va putea să-I îndure mânia? şi cine va sta înaintea aprinderii mâniei Sale?: mânia Lui topeşte regate5 şi pietrele de dinainte-I se sfărâmă.
7 Domnul e bun cu cei ce-L cheamă în ziua necazului şi-i cunoaşte pe cei ce se tem de El,
8 dar cu potop nimicitor îi va sfârşi6 pe cei ce se ridică împotrivă-I, iar pe vrăjmaşii Săi întunericul îi va fugări.
9 Ce puneţi voi la cale împotriva Domnului? El va face-ntru totul un sfârşit:7 răzbunarea Lui nu va lovi cu necaz de două ori în acelaşi timp.
10 Că ei8 pân' la tălpi vor fi despuiaţi şi mistuiţi ca un lujer învârtit pe harac şi ca o trestie uscată de istov.
11 Din tine9 ieşi-va un gând împotriva Domnului, rele sfătuind împotrivă-I.
12 Aşa grăieşte Domnul10, Cel ce stăpâneşte peste ape multe: Aşa vor fi îndepărtaţi, şi geamătul11 nu se va mai
5 Literal: „... topeşte stăpâniri". Mânia Domnului are puterea focului care topeşte metalele.
6 Asemenea potopului din vremea lui Noe (Fc 7).
7 Cuvinte adresate lui Iuda, în sensul că sfârşitul Ninivei va fi total. Ton întremător.
8 „Ei": asupritorii asirieni.
9 Adresare către Asiria.
10 Acum Domnul grăieşte către Iuda.
11 Literal: „... ascultarea ta nu se va mai auzi". „Ascultarea" are aici sensul figurat de „supunere", „obedienţă", „starea de a executa poruncile cuiva" (termen şi sens folosite şi astăzi în limbajul monahal). Metonimie: „geamătul".

auzi!
13 Şi acum, sfărâma-voi toiagul 12 său de deasupră-ţi şi lanţurile tale13 le voi rupe.
14 Şi Domnul va porunci pentru tine14: Sământă din numele tău nu se va mai semăna; din casa dumnezeului tău voi nimici chipurile cioplite şi pe cele turnate şi ţi le voi pune în mormânt, că sunt grăbite...
2
Vestirea mântuirii. Împotriva leului din Asur.
1 Iată pe munţi picioarele celui ce binevesteşte, ale celui ce vesteşte pacea! O, Iudo, serbează-ţi serbările, plineşte-ţi făgăduinţele, că nu vor mai trece prin tine să te îmbătrânească; s-au sfârşit, au pierit1!
2 Cel ce-ndeobşte scoate din necaz ţi s-a urcat, suflând, în faţă2. Veghează-ţi calea, întăreşte-ţi mijlocul, îmbărbătează-te-n putere!
3 (Căci Domnul a-ntors mândria lui Iacob, ca şi mândria lui Israel; că aceia-i scuturaseră, pe ei şi viţele lor)3.
12 „Toiagul" (aici): instrumentul de asuprire. Ebr: „jugul".
13 Literal: „... legăturile tale" (tot ceea ce te ţine legat).
14 Adresare către regele Asiriei.
1 În unele ediţii ale Septuagintei, acest verset face parte din capitolul precedent, ca v. 15. Aici, după ed. Rahlfs, în acord cu T. M.
2 E vorba de Domnul, Cel ce de obicei izbăveşte oamenii din nenorociri, dar Care i Se propune acum Ninivei în ipostaza Celui ce avertizează şi ameninţă. Urmează scânteietorul tablou al asaltului.
3 Nu o dată, în Sfintele Scripturi, poporul ales este asemănat cu o vie (vezi Isaia 5, 1-7).
4 Stricatu-le-am armele puterii-ntre neamuri: bărbaţii puternici hohotind în flăcări, frânele carelor lor atunci când se gătesc şi călăreţii fremătând pe drumuri.
5 Şi carele de luptă se vor învălmăşi şi ele între ele se vor ciocni pe uliţi; înfăţişarea lor: ca flăcările focului, ca fulgere ce-aleargă prin văzduh.
6 Mai-marii lor vor sta cu gându-n cumpeni şi ziua vor fugi şi-n fuga lor vor osteni; şi-atunci vor

alerga la ziduri să-şi pregătească apărarea...
7 Dar porţile cetăţii s-au deschis şi casele regeşti s-au prăbuşit
8 şi s-a văzut din ce erau făcute4; ea a fost dusă5, iar slujnicele ei duse erau ca nişte porumbiţe gemând în inimile lor.
9 Iar cât despre Ninive: Apele ei, ca apa-n scăldătoare6; iar ei7 fugeau şi nu stăteau şi nimeni nu era ca să privească.
10 Argintu-l jefuiau, şi aurul îl jefuiau, comoara ei nu-şi mai dădea de capăt; cu ea se-mpovărau mai abitir decât încărcătura din vasele ei toate, cele scumpe.
11 Scuturătură, îmbrânceală, vălmăşag şi frângere de inimă; genunchii se slăbesc, prin şoldurile toate trec dureri, iar faţa fiecăruia e ca un ciob de oală arsă8.
12 Unde-i culcuşul leilor? unde-i păşunea puilor de leu? şi unde oare s-a
4 li s-a descoperit structura interioară, materialele din care erau durate.
5 Literal: „ea a fost ridicată". „Ea": regina, ca metaforă pentru nobilimea cetăţii.
6 Agitate, răscolite, nestatornice, scăpând peste margini bătute.
7 „Ei": asediatorii pătrunşi înlăuntru.
8 Comparaţie identică în Ioil 2, 6.

dus leul ca să se vâre-acolo puiul leului? nu-i nimeni să mi-l sperie?...
13 De-ajuns prădat-a leul pentru puii săi, şi pentru leii săi a sugrumat şi vizuina şi-a umplut-o cu vânat şi locul de sălaş cu jaf.
14 Iată că Eu îţi stau chiar împotrivă domnul grăieşte, A-toate-ţiitorul şi gloata ţi-o voi arde-n fumegări şi leii tăi vor fi mâncaţi de sabie şi prada ta de pe pământ voi nimici-o; iar faptele pe care le-ai făcut vor fi pentru auzul nimănui.
3
Încă o vedenie despre căderea Ninivei. Cetatea piere, profetul jubilează.
1 O, tu, cetate a vărsărilor de sânge, tu, mincinoasă pe de-a-ntregul, tu, doldora de nedreptate: nu vei ajunge prada să ţi-o pipăi1!...
2 Sunete, zgomote: bice pocnesc, roţile duduie, caii-n fugă nechează, carele huruie,
3 călăreţii sar în şei, săbiile scânteiază, armele fulgeră în geamătul mulţimii de răniţi şi-al grelelor căderi. Şi nici un capăt neamurilor ei, dar trupurile lor se vor slăbi
4 după atâta desfrânare a ei, frumoasa desfrânată şi veselă-n plăceri şi iscusită-n farmece, cea care vinde neamuri cu desfrâul şi triburi cu-ale ei fermecături2.
1 În următoarele trei versete (2-4) autorul reia tabloul asaltului asupra Ninivei, în secvenţe cinetice de mare plasticitate, urmate de o motivaţie dură, necruţătoare.
2 Naum compară cetatea Ninivei cu o desfrânată care, în acelaşi timp, practică vrăjitoria, aşa cum face şi Isaia cu cetatea Babilonului (Is 47, 9, 12).
5 Iată că Eu îţi stau chiar împotrivă domnul grăieşte, A-toate-ţiitorul şi-n faţa ta te-oi dezveli la poale şi-n faţa neamurilor toate ruşinea îţi voi arăta-o, şi-mpărăţiilor ocara3.
6 Şi-asupra ta voi arunca cu scârnă, da, pe potriva scârnăviei tale, şi pildă te voi face tuturor.
7 Şi fi-va că acel ce te-o vedea îşi va pleca vederea dinspre tine şi va şopti: „O, ticăloasa de Ninive, cine va plânge după ea? unde-am să-i aflu mângâiere?...".
8 O, pregăteşte-ţi porţie şi struna ţi-o înstrună şi pregăteşte porţia lui Amon4, cea care locuieşte-n râuri şi-mprejmuită e de apă, a cărei stăpânire este marea şi ale cărei ziduri, apa,
9 a căreia tărie-i Etiopia şi chiar Egiptul, a cărei fugă n-are nici un capăt, de vreme ce-o ajută Libienii5...
10 Dar ea printre străini va fi-n robie6; pe pruncii ei îi vor trânti-n ţărână la începutul căilor ei toate; şi sorţi vor arunca asupra-a tot ce are ea mai scump, şi nobilii ei toţi vor fi legaţi în lanţuri.
11 Iar tu ai să te-mbeţi şi fi-vei tu dispreţuită şi aşezare-ţi vei căta de la duşmani.
3 Expunerea publică a nudităţii unei femei era pedeapsa aplicată pentru adulter.
4 „... porţia lui Amon": soarta (de care a avut parte) Amon. Ebr.: No-Amon: cetatea lui Amon, adică Teba, capitala Egiptului Superior, aşezată pe malul Nilului, care fusese distrusă în 663 î. H. de către armatele lui Asurbanipal. Fapt împlinit în vremea lui Naum, el prefigurează soarta Ninivei.
5 Şubrezenia cetăţii este subliniată şi printr-o tonalitate sarcastică.
6 Deşi dezastrul Tebei a avut loc, profetul îl proiectează în viitor, spre a face legătura cu ceea ce i se

va întâmpla Ninivei.
1365
12 Şi toate ale tale-ntărituri sunt ca smochinii care-şi au şi paznici: că dacă-i scuturi, ei cad în gura celui ce mănâncă.
13 Iată, poporul tău în tine e-aşa precum femeile: de s-or deschide-n faţă cu duşmanul, şi porţile se vor deschide, ale ţării, şi focul îţi va mistui zăvoarele.
14 Hai, scoate-ţi apă, s-o ai la-mpresurare, aşază-ţi bine-ntăriturile şi intră-n lut şi calcă-l jos cu paie şi fă-l mai tare decât cărămida7!...
15 Acolo focul te va mistui şi sabia te-o nimici de tot: te va mânca precum lăcusta, strivită vei fi jos ca o omidă.
16 Ţi-ai înmulţit negustoriile pân' dincolo de stelele din cer: omida le-a-ncolţit şi a zburat.
17 Ca greierele ţi-a sărit adunătura şi ca lăcusta ce se suie pe gard în ziua friguroasă: că soarele a răsărit, ea a zburat, şi locul nu şi-l mai cunoaşte; vai lor!
18 Păstorii tăi au dormitat8, iar regele Asiriei ţi-a adormit vitejii9; poporul tău s-a dus în munţi şi nimeni nu era ca să-i aştepte.
19 Nu-i vindecare vânătăii tale, te doare rana-n umflătura ei. Şi toţi cei care-au auzit de tine din palme vor plesni-mpotrivă-ţi; căci peste cine oare n-a trecut, fără-ncetare, răutatea ta10?
7 Autorul îşi aruncă sarcasmele la adresa Ninivei.
8 Declinul unui popor începe cu acela al moravurilor, insuficient controlate şi îndrumate de păstorii spirituali.
9 Prin incapacitatea sa militară de a rezista atacurilor duşmane, regele este autorul moral al morţii (adormirii) vitejilor. T. M.: „Păstorii tăi dorm, rege al Asiriei!".
10 Nimicirea asupritorului înseamnă bucuria asupriţilor.
1366
Introducere la cartea proorocului Avacum
Scrierea, de numai trei capitole, e construită cu multă grijă, ca de un cunoscător al artei poetice. Primele două capitole cuprind un dialog între profet şi Dumnezeu; fiecărei plângeri din partea profetului i se răspunde printr-o „vedenie", care însă nu e o viziune propriu-zisă, ci mai degrabă o comunicare asupra nenorocirilor ce se vor abate asupra Caldeilor, popor păgân, nelegiuit, crud, asupritor, sângeros ?□좀□l cărui nume, de altfel, are o rezonanţă sinistră în conştiinţa fiilor lui Israel. Partea a treia este un preafrumos imn pe care profetul I-l înalţă Creatorului şi Proniatorului. Unii comentatori au înclinat să creadă că acesta nu ar face parte din opera propriu-zisă, ci ar fi un adaos preluat din imnografia ebraică; cu toate acestea, exegeţii cei mai autorizaţi recunosc integritatea operei, imnul nefiind altceva decât încheierea firească, apoteotică, a primelor două părţi. De asemenea, se admite că această scriere datează de la sfârşitul secolului al VII-lea î. H., adică din jurul anilor 609-608.
Cartea lui Avacum a avut un puternic ecou în conştiinţa noutestamentară, mai ales prin textul din 2, 4: „Cel drept al Meu din credinţă va trăi" (sau: „... va fi viu"). Apostolul Pavel îl citează nu mai puţin de trei ori în epistolele sale (Rm 1, 17; Ga 3, 11; Evr 10, 38), în următoarea construcţie teologică: Principalul temei al relaţiei dintre Dumnezeu şi om este credinţa; aceasta, la rândul ei, implică atât încrederea cât şi credincioşia. Pe de-o parte, Dumnezeu îi rămâne credincios omului prin aceea că-şi ţine făgăduinţele pe care i le-a făcut; pe de alta, omul drept are încredere că Dumnezeu Îşi ţine întotdeauna cuvântul dat şi, în consecinţă, Îi rămâne fidel, în ciuda tuturor încercărilor la care poate fi supus.
Acelaşi Pavel, în cuvântarea sa din Antiohia Pisidiei, lansează un avertisment printr-un citat din Avacum (FA 13, 41; Avc 1, 5), spre a-i atenţiona pe cei ce nu sunt dispuşi să dea crezare cuvintelor Domnului.
Opera nu e lipsită nici de un anume dramatism dilematic. Prin revelaţie, profetul e conştient că, în speţă, Caldeii nu sunt altceva decât instrumentul prin care Dumnezeu pedepseşte nelegiuirile lui Israel □⬢□şi nu numai pe ale lui. Întrebare: De ce Dumnezeu pedepseşte un popor nelegiuit printr-un altul şi mai nelegiuit? Răspuns: Instrumentul pedepsitor va fi şi el, la rându-i, pedepsit şi nimicit, dar nu pentru că a instrumentat, inconştient, voia lui Dumnezeu, ci pentru că el poartă asupră-i păcatul capital al trufiei (2, 2-5).

Avacum
1
Dialogul profetului cu Dumnezeu.
1 Vedenia pe care a văzut-o Avacum profetul:
2 până când, Doamne, voi striga fără ca Tu să auzi? până când spre Tine voi striga învinuindu-mă fără ca Tu să izbăveşti1?
3 De ce mi-ai arătat Tu mie suferinţe şi dureri ca să văd necaz şi necredinţă?: în faţă-mi stă judecătorul, judecătorul ia plocoane2!...
4 De-aceea e legea călcată şi judecata nu ajunge la capăt3: că biruie necredinciosul asupra celui drept!; iată de ce ieşi-va judecata strâmbă!
5 - „Vedeţi, voi, cei ce dispreţuiţi, şi minunaţi-vă şi pieriţi, că Eu în zilele voastre lucrez un lucru pe care nu-l veţi crede dacă vi-l va spune cineva4.
1 Unele accente, mai blânde, ale lui Iov se regăsesc şi în aceste reproşuri adresate lui Dumnezeu; Acesta rămâne surd chiar şi atunci când profetul, într-un act de umilinţă, se învinuieşte pe sine.
2 Nedreptatea (comisă de regi, bogaţi sau judecători) este unul din păcatele cele mai înfierate de către profeţii Vechiului Testament; aici e vorba de magistraţii corupţi şi cinici.
3 „... nu ajunge la capăt”: nu atinge, în final, dreptatea; nu-şi atinge menirea.
4 Versetul va fi citat de Pavel (după Septuaginta) în avertismentul adresat ascultătorilor săi din Antiohia Pisidiei (FA 13, 41).
6 Că, iată, Eu îi stârnesc pe Caldei, neamul amarnic şi iute care cutreieră lăţimile pământului să stăpânească locaşuri ce nu sunt ale lui.
7 El e-nfricoşător şi preavestit; judecata din el-însuşi va fi5 şi-ncărcătura lui îi va da peste margini6.
8 Şi caii lui sări-vor mai mult ca leoparzii şi cu avânt mai mare ca lupii din Arabia; şi călăreţii lui sări-vor drept în şei şi vor porni din depărtări şi vor zbura precum un vultur în grabă să mănânce.
9 Veni-va nimicire în cei necredincioşi, în cei ce stau prin preajmă cu gând de-mpotrivire; robimea o va strânge precum aduni nisipul.
10 La largul său el fi-va printre regi şi pe tirani îi va juca pe palme; de toată-ntăritura îşi va râde şi-n jurul ei va ridica movile7 şi-o va supune luişi.
11 Atuncea vântu-şi va schimba suflarea, iar el va trece şi jertfă va-nălţa, de ispăşire: Aceasta e tăria ce se ţine de dumnezeul meu8!”
5 Versetele 5-11 anunţă o invazie a Caldeilor, deasupra căreia însă e Domnul, Cel ce face din regii păgâni instrumente ale voii Sale (doctrină curentă în scrierile profetice ale Vechiului Testament).
6 Neavându-L pe Dumnezeu, regele păgân îşi face legi proprii şi le aplică după bunul său plac.
7 Movile: dâmburi de pământ, ca puncte mai înalte de atac.
8 Ironie la adresa îngâmfatului care nu ştie al cui instrument a fost, ci crede că-şi are tăria de la idolul său. Jertfa lui însă ascunde şi o anume ipocrizie: se cheamă „de ispăşire”!

12 nu eşti Tu oare chiar dintru-nceput, o, Doamne, Dumnezeul meu Cel sfânt? Fără-ndoială, noi nu vom muri. O, Doamne, Tu l-ai pus spre judecată, iar el pe mine m-a făcut ca prin pedeapsa lui să mă îndrept 9.
13 E ochiul prea curat ca să mai vadă rele şi ca să mai privească peste necazuri dureroase. De ce dar Tu priveşti peste aceia ce dispreţuiesc? Tăcea-vei oare când necredinciosul l-înghite pe cel drept?
14 Vei face Tu pe oameni precum sunt peştii mării sau biete târâtoare lipsite de cârmaci?
15 El nimicirea-n undiţă a smuls-o, i-a10tras afar’ cu mreaja şi la un loc şi-i strânse în năvoade; de-aceea se va veseli inima lui şi se va bucura.
16 De-aceea va aduce jertfe năvodului său şi mrejei sale arde-va tămâie, căci el cu ele şi-a făcut porţia lui cea grasă şi hrană pe alese.
17 De-aceea mreaja şi-o va arunca şi nu se va sfii fără-ncetare neamuri să ucidă.
2
(continuare)
9 Profetul acceptă ideea că „el”, poporul Caldeilor, e trimis de Dumnezeu să pedepsească spre îndreptare, dar nu se împacă cu gândul că toate grozăviile provocate de această situaţie se pot petrece sub ochiul indiferent al Domnului.
10 Pe cei luaţi în robie. Dumnezeu a îngăduit ca aceştia să nu opună nici o rezistenţă; cuceritorul i-a

„pescuit”, ceea ce-l face şi mai vesel, el neînregistrând nici o pierdere (vezi mai departe).
1 Voi sta de strajă unde sunt, mă voi sui pe stâncă şi voi căta să văd ce-anume El grăi-va întru mine1 şi ce răspuns voi da atunci când sunt mustrat.
2 Şi Domnul mi-a răspuns, zicând: - „Scrie vedenia, limpede, pe-o tablă, pentru ca cel ce va citi-o să poată să-i urmeze.
3 Că e vedenia încă pentru-o vreme şi va ţâşni întru sfârşit, şi nu-n zadar: Aşteaptă-L, chiar dacă-ntârzie, căci Cel ce va să vină va veni şi nu va-ntârzia.
4 Dacă [un om] se va feri, sufletul Meu nu are-n el plăcere; însă cel drept al Meu, el din credinţă va trăi2.
5 Dar cel semeţ şi cel ce ia-n derâdere omul trufaş nimic nu poate duce pân' la capăt, el, cel ce pofta şi-a lărgit-o cât iadul şi-a lărgit-o; cel ce întocmai ca şi moartea nu-şi mai găseşte saţiul, acela neamurile toate la sine le va aduna şi tot la sine va primi popoarele, pe toate.
6 Acestea toate, oare, nu vor fi ele pildă împotrivă-i? şi împotrivă-i zicere de pomină3? Şi ei vor zice: Vai de-acela care-şi sporeşte pentru sine cele ce nu sunt
1 Nu „către mine”, ci „întru mine”. Profetul Îl ascultă pe Dumnezeu cu auzul său interior, duhovnicesc.
2 Versetele 3-4: profeţie mesianică, receptată ca atare şi citată de Pavel în Epistola sa către Evrei (10, 37-38). Textul Masoretic raportează textul la subiectul „vedenie”: „ea se va împlini la vreme şi nu va fi vedenie mincinoasă. Dacă întârzie, aşteapt-o, căci va veni sigur, fără greş.
3 În cele ce urmează: Deşi poporul păgân a lucrat, fără s-o ştie, ca instrument al lui Dumnezeu, el nu va rămâne nepedepsit; trufia, nedreptatea şi idolatria sunt păcate capitale, care nu pot fi iertate. (Stilistic, autorul trece, cu dezinvoltură, verbul de la persoana a treia la a doua, şi invers).

ale lui ah, până când? şi jugul şi-l încarcă pe grumaz!
7 Că fără veste s-or scula aceia care-l muşcă; şi s-or trezi acei ce te pândesc şi le vei fi de jaf.
8 Şi fiindcă neamuri multe ai prădat, prădat vei fi şi tu, de toate popoarele care-au rămas, din pricina vărsărilor de sânge omenesc şi-a necredinţei ţării şi cetăţii şi-a tuturor ce-n ele locuiesc.
9 Vai celui lacom, ce-şi sporeşte pe seama casei sale lăcomia, să-şi poată pune cuibul la-nălţime, să scape din puterea celor rele!
10 Ruşine plănuit-ai casei tale; ai omorât popoare multe, sufletul tău păcătuit-a;
11 că piatra din perete va striga şi cariul va grăi din grindă:
12 Vai celui ce zideşte cu sânge o cetate şi care-n nedreptate cetatea şi-o găteşte!
13 Nu oare de la Domnul A-toate-ţiitorul sunt lucrurile-acestea? Popoare multe, iată, s-au mistuit prin foc şi neamuri multe-n ele cu-ncetul s-au sleit.
14 Că-ntreg pământul se va umple de cunoştinţa slavei Domnului; ca apa-i va acoperi.
15 Vai celui care-i dă să bea vecinului vicleană băutură şi îl îmbată ca să se uite-n ce-are el ascuns!
16 O, bea acum şi tu pe săturate ocară-n loc de slavă!; te leagănă, te clatină: paharul dreptei Domnului de-a roata împrejur mi te-a ajuns, pe slava ta s-a-ngrămădit ocară.
17 Că necredinţa din Liban te va acoperi şi tremurul ce vine dinspre fiare te va înspăimânta din pricina vărsărilor de sânge omenesc şi-a necredinţei ţării şi cetăţii şi-a tuturor ce-n ele locuiesc.
18 La ce bun chip cioplit, că l-au cioplit?; turnat şi l-a făcut, nălucă mincinoasă; căci cel ce l-a făcut şi-a pus nădejdea-n lucrul său, să facă idoli muţi4.
19 Vai celui care-i zice lemnului: «Trezeşte-te, ridică-te!», şi pietrei: «Te înalţă!», în timp ce asta-i doar închipuire şi asta-i chip de aur şi argint, şi-n el, nici o suflare!
20 Dar Domnul este-n sfântul Său locaş: de El întreg pământul să se teamă!”
3
Psalmodia profetului Avacum.
1 Rugăciunea profetului Avacum, cu cântec de strune1:
2 Doamne, auzit-am auzul Tău şi m-am temut, înţeles-am lucrurile Tale şi m-am înspăimântat. În mijlocul a două făpturi vii Te vei cunoaşte, cunoscut vei fi când anii se vor apropia, când va veni vremea Te vei arăta; când sufletul meu se va tulbura, Tu întru mânie Îţi vei aminti de milă 2.
3 Dumnezeu va veni din Teman3 şi Cel-Sfânt,
4 Muţenia idolului îi oferă celui ce şi-l face o anume comoditate: aceea a monologului. Numai în relaţia omului cu Dumnezeu-Cel-Viu se poate realiza un dialog.

1 Rugăciune-imn, de o mare concentrare stilistică şi bogăţie teologică. A fost înscris, separat, în cultul ebraic, de unde a trecut şi în imnografia creştină.
2 Chiar când Dumnezeu are motive să fie mânios pe om, El nu-Şi va neglija dimensiunea milei.
3 Teman: localitate şi regiune în Edom, ţară situată la sud-est de Iuda. E posibil însă ca profetul să-i fi conferit o încărcătură simbolică. Versetele 3-7 cuprind o viziune asupra arătării Domnului.

din muntele cel cu umbra deasă. Popas Laudele Lui acoperit-au cerurile şi de lauda Lui este plin pământul.
4 Şi strălucirea Lui va fi ca lumina; putere4 se află-n mâinile Lui şi a făcut iubirea puternică a tăriei Lui.
5 Cuvânt va merge înaintea feţei Sale, urmele Sale vor ieşi în câmp;
6 El s-a oprit, pământul s-a clătinat, El a privit, şi Neamurile s-au topit, munţii-ntru silă s-au zdruncinat şi veşnicele dealuri s-au topit sub veşnicele Lui călătorii.
7 În tulburare am văzut corturile Etiopienilor; locaşurile din ţinutul Madian, şi ele se vor spăimânta.
8 O, Doamne, în râuri oare Tu Te-ai mâniat? în râuri oare Ţi-ai aprins urgia? în mare Te-ai pornit să iei cu-asalt? Că Tu pe caii Tăi ai călărit şi mântuire-i călăria ta.
9 Cu vrere arcul Ţi-l vei încorda cu faţa către sceptre, zice Domnul. Popas Ţinutul râurilor fi-va sfâşiat.
10 Popoarele Te vor vedea şi fi-vor în durere; în risipire apele curgerilor Lui. Adâncul vocea lui şi-a ridicat-o: înaltul nălucirilor din el.
11 Soarele s-a ridicat şi luna a rămas în rânduiala ei; săgeţile Tale vor merge-n lumină, în lucirea fulgerului armelor Tale.
12 Cu înfricoşare vei împuţina pământul şi-ntru mânie vei surpa neamurile.
13 Ieşit-ai pentru mântuirea poporului Tău, ca să-l mântuieşti pe unsul Tău. Moarte-ai pus pe capetele nelegiuiţilor, pân' la grumaz le-ai ridicat lanţurile. Popas
4 Literal: „coarne"; simbol al puterii.
14 Tăiat-ai întru uimire capetele celor puternici, întru aceasta se vor cutremura; zăbalele şi le vor rupe ca săracul care mănâncă pe furiş.
15 Şi Ţi-ai făcut caii să intre în mare, tulburând ape multe.
16 Am privegheat, şi inima mi s-a înspăimântat de glasul rugăciunii buzelor mele; cutremur mi-a intrat în oase şi-ntru mine mi s-a tulburat felul de a fi; în ziua necazului mă voi odihni, ca să mă urc la poporul înstrăinării mele5.
17 Că smochinul nu va rodi şi roade nu vor fi în vii; truda măslinului va fi înşelare, câmpurile hrană nu vor da; oile şi-au părăsit păşunea, boi lângă iesle nu mai sunt.
18 Dar eu întru Domnul mă voi bucura, de Dumnezeu, Mântuitorul meu, mă voi veseli.
19 Domnul Dumnezeu e puterea mea şi-mi va întări paşii s-ajungă la-mplinire6. El mă urcă deasupra înălţimilor7, ca
5 Acestui text îi poate fi atribuită o dimensiune mistică: Profetul se roagă în stare de priveghere (veghe îndelungată), dar rugăciunea sa, rostită cu buzele, îl înspăimântă, fie prin superficialitate, fie prin constatarea că ea nu e perfectă. E momentul în care omului i se tulbură „felul de a fi" (exis), modalitatea lui interioară de a exista. Acest moment poate fi trecerea spre rugăciunea lăuntrică, nerostită cu buzele; un moment de răgaz, de odihnă, de regăsire, pentru ca profetul să se „urce" la „poporul înstrăinării" sale, adică la obştea duhovnicească, la cei ce au părăsit pământul în care trăiseră vremelnic şi au ajuns în „cetatea stătătoare" a împărăţiei lui Dumnezeu. (De notat că termenul paroikia înseamnă „şedere într-o ţară străină", aşa cum erau Evreii în Egipt (vezi FA 13, 17). Pavel însuşi va spune înEpistola către Evrei(13, 14): „... că nu avem aici cetate stătătoare, ci căutăm pe aceea ce va să fie").
6 „... la-mplinire" (eis synteleian) = la treapta desăvârşirii.
7 Spaţiul de „deasupra înălţimilor" (locurilor înalte) nu poate fi decât cerul.

eu să biruiesc întru cântarea Lui 8.
8 Final de mare frumuseţe: În urma atâtor tristeţi şi necazuri, profetul se încorporează, biruitor, în marele cor al îngerilor.

INTRODUCERE LA CARTEA PROOROCULUI SOFONIE
Ziua Domnului va fi, în fapt, ziua mâniei Domnului, temă care în Evul Mediu îi va furniza imnografiei creştine apusene celebra Dies irae, parte a misei catolice, copios exploatată de numeroşi compozitori. Profetul o înfăţişează în culori sumbre, ca pe o revărsare a urgiei divine asupra unor cugete înnebunite de spaimă. E perioada purificării generale, un proces care implică arderi, decantări, nimicire şi salvare.

Sofonie
1
Judecata obştească. Împotriva păcatelor din Iuda şi Ierusalim. Ziua mâniei Domnului.
1 Cuvântul Domnului, care s-a făcut către Sofonie al lui Cuşi, fiul lui Ghedalia, fiul lui Amaria, fiul lui Iezechia1, în zilele lui Iosia, fiul lui Amon, regele lui Iuda2.
2 Să piară-ntru sfârşit de pe faţa pământului, zice Domnul3:
3 Să piară omul şi vitele, să piară peştii mării şi păsările cerului; şi vor slăbi necredincioşii şi pe nelegiuiţi îi voi nimici de pe faţa pământului, zice Domnul.
4 Şi mâna Mi-o voi întinde peste Iuda şi peste toţi locuitorii Ierusalimului şi voi alunga din locul acesta numele baalilor şi numele preoţilor lor
5 şi pe cei ce pe acoperişuri i se închină „oştirii cerului", şi pe cei ce se jură pe Domnul şi pe cei ce se jură pe regele lor
6 şi pe cei ce se abat de la Domnul şi pe cei ce nu-L caută pe Domnul şi pe cei ce nu se ţin de Domnul.
1 Citarea unei genealogii de patru generaţii sugerează o origine nobiliară.
2 Iosia a domnit între 640 şi 609 î. H. 3 Versetele 2 şi 3 anunţă judecata generală, după care versetele 4-7 vestesc judecata pentru nelegiuirile ce se petrec în regatul lui Iuda, inclusiv închinarea la idoli.
7 Temeţi-vă de faţa Domnului Dumnezeu, că aproape este ziua Domnului, că Domnul Şi-a pregătit jertfa4 şi i-a sfinţit pe cei ce i-a chemat5.
8 Şi va fi că-n ziua jertfei Domnului Eu Mă voi răzbuna pe cei puternici şi pe casa regelui6 şi pe cei ce s-au îmbrăcat în haină străină7.
9 şi-n ziua aceea Mă voi răzbuna pe toţi cei din priveliştea pridvoarelor, pe cei ce umplu casa Domnului, Dumnezeului lor, cu păgânism şi-nşelăciune8.
10 Şi va fi în ziua aceea zice Domnul glas de strigăt din poarta spintecătorilor9 şi vaiet de la a doua şi-o mare zdrobire de la munţi.
11 Plângeţi, voi, cei ce locuiţi Ţaraarsă10, că-ntregul popor e-asemenea
4 Uciderea duşmanilor este o jertfă pe care Dumnezeu Şi-o aduce Sieşi (vezi şi Is 34, 6).
5 În contextul jertfei, „a sfinţi" poate să însemne: fie o mulţumire faţă de cei ce au executat jertfirea, fie fiarele câmpului sau păsările cerului, fie o oaste străină.
6 Anturajul suveranului.
7 Adoptarea unei vestimentaţii străine poate fi un semn că sunt în curs de adoptare şi moravurile (inclusiv obiectul şi felul închinării).
8 Închinarea la idoli a pătruns până-n templu, din ale cărui pridvoare se exhibă, cu cinism, preoţii practicanţi.
9 „Spintecătorii": preoţii care înjunghiau animalele de jertfă.
10 „Ţara-arsă" este traducerea grecescului Katakekaumene, regiune vestită prin vinurile ei. Textul Ebraic oscilează între „Poarta Peştilor" (OSTY, RSV), „Oraşul de jos" (TOB), „Mortar" (BJ). Unii cred că „Oraşul de jos" ar fi fost un cartier al Ierusalimului.

lui Canaan: pierit-au toţi cei ce s-au ridicat prin argint11.
12 Şi va fi că-n ziua aceea voi cerceta Ierusalimul cu o făclie şi Mă voi răzbuna pe cei ce defaimă, pe paznicii lor, cei ce zic în inimile lor: „Domnul nu face nici bine, nici rău 12".
13 Şi puterea lor va fi bună de jaf şi casele lor, spre pustiire; şi vor zidi case, dar nu vor locui în ele şi vor sădi vii, dar nu le vor bea vinul.
14 Că aproape este marea zi a Domnului, aproape şi grabnică foarte. Glasul zilei Domnului amar şi aspru s-a făcut.

15 Zi de mânie e ziua aceea, zi de necaz şi de nevoie, zi de chin şi de nimicire, zi de ceaţă şi de-ntuneric, zi de nor şi de negură,
16 zi de trâmbiţă şi de strigăt împotriva cetăţilor tari şi-mpotriva unghiurilor înalte13.
17 Şi oamenilor le voi aduce necazuri şi vor umbla ca orbii, fiindc-au păcătuit împotriva Domnului; şi va vărsa sângele lor cum verşi nisipul şi trupurile lor ca pe o balegă de bou.
18 Argintul lor şi aurul lor nu-i vor putea scăpa în ziua mâniei Domnului, iar de focul geloziei Lui se va topi întreg pământul14; că grabnică nimicire va aduce peste toţi cei ce locuiesc pământul.
11 Adjectivul derivat din numele „Canaan" înseamnă „negustor": cel ce se ridică pe scara socială prin mijlocirea banilor.
12 A-I atribui lui Dumnezeu indiferenţă sau nepăsare e o adevărată blasfemie.
13 „Unghiuri înalte": puncte de observaţie.
14 Profetul preia tema geloziei pe care I-o provoacă Domnului închinarea la idoli.
2
Îndemn la îndreptare. Profeţii împotriva unor neamuri păgâne.
1 Adunaţi-vă şi legaţi-vă laolaltă, voi, neam fără-nvăţare de minte1!:
2 Mai-nainte de-a fi voi ca o floare ce se trece odată cu ziua, mai-nainte de a veni peste voi mânia Domnului, mai-nainte de a veni peste voi ziua mâniei Domnului
3 căutaţi-L pe Domnul, voi, umiliţii pământului, faceţi judecată şi căutaţi dreptatea şi daţi-vă de partea lor, ca să aveţi un ascunziş în ziua mâniei Domnului2.
4 Căci Gaza fi-va jefuită şi Ascalonul fi-va pustiit şi-n miezul zilei fi-va lepădat Aşdodul şi Ecronul fi-va smuls din rădăcini3.
5 Vai celor ce locuiesc în chinga mării4, vecinii Cheretienilor5!; cuvântul Domnului e împotriva voastră, o, Canaan, ţară a celor de alt neam6, şi vă voi nimici din sălaşul vostru.
6 Şi va fi Cheretul păşune pentru turme şi târlă pentru oi.
7 Iar chinga mării fi-va pentru cei rămaşi ai casei lui Iuda; paşte-vor peste ei în casele Ascalonului, vor poposi-ndeseară dinspre faţa fiilor lui
1 În sensul: Voi, cei ce din toate pedepsele (aplicate pedagogic, cu scop de îndreptare) n-aţi învăţat nimic.
2 Efectele mâniei Domnului pot fi prevenite prin întoarcerea la Dumnezeu şi la fapta bună.
3 Sub cruntă pedeapsă vor cădea patru cetăţi filistene.
4 „Chinga mării": Nu doar ţărmul propriu-zis, ci şi fâşia ce merge de-a lungul lui.
5 „Cheretienii": trib înrudit cu Filistenii, originar, ca şi aceştia, din Creta.
6 Conform Septuagintei, „cei de alt neam" îi desemnau, de obicei, pe Filisteni.

Iuda, căci Domnul Dumnezeul lor i-a cercetat şi din robie i-a întors.
8 Am auzit ocările lui Moab şi loviturile de pumn ale fiilor lui Amon cu care l-au ocărât pe poporul Meu şi s-au întins peste hotarele Mele.
9 De aceea, viu sunt Eu zice Domnul puterilor, Dumnezeul lui Israel -: ca Sodoma fi-va Moabul şi ca Gomora fiii lui Amon, iar Damascul fi-va părăsit ca pleava într-o arie şi nimicit pe veci. Iar cei rămaşi ai poporului Meu îi vor jefui, şi cei rămaşi ai neamului Meu îi vor moşteni.
10 Aceasta-i pedeapsa pentru semeţia lor, fiindcă au ocărât şi s-au trufit împotriva Domnului Atotţiitorul7.
11 Domnul se va arăta împotriva lor şi va nimici toţi dumnezeii neamurilor pământului; iar ei I se vor închina, fiecare din locul său, toate insulele neamurilor8.
12 Şi voi, Etiopienilor, răniţi veţi fi de sabia Mea.
13 Şi mâna Mi-o voi întinde împotriva Miază-nopţii şi-i voi nimici pe Asirieni, iar Ninive o voi face ca un deşert fără de apă, ca o pustie.
14 şi-n mijlocul ei vor paşte turmele şi toate fiarele pământului şi cameleonii9 şi-n podurile ei vor locui arici; şi fiarele striga-vor în gropile ei şi corbii-n pridvoarele ei; Aceasta, fiindcă cedrul a fost trufia ei10.
7 Trufia este păcatul capital al păgânilor, pentru care Domnul îi va pedepsi.
8 „Insulele neamurilor" înseamnă toate neamurile care s-au desprins dintr-un trunchi comun, asemenea unor plauri; expresie folosită pentru prima oară în Fc 10, 5 şi 32 (vezi nota).
9 După Lv 11, 30, acesta e al doilea loc din V. T. în care e pomenit cameleonul. Nu se află în T. M.

10 În sensul: Cetatea Ninive şi-a luat cedrul drept etalon al măreţiei sale trufaşe. David exclamase: „Văzutu-l-am pe cel necredincios ridicat în slăvi şi înălţându-se pe sine ca cedrii Libanului" (Ps 36, 35). Textul Ebraic, deteriorat, obscur, cunoaşte traduceri conjecturale (OSTY preferă să lase loc alb).
15 Aceasta e cetatea ce-mprăştie dispreţ, cea care locuieşte fără grijă, cea care-n inima ei zice: „Eu sunt, şi după mine alta n-o mai fi!": cum s-a făcut pustie şi fiarelor sălaş! Tot cel ce s-o-ntâmpla să o străbată va fluiera şi va mişca din mâini.
3
Iudeii sunt mustraţi şi preveniţi. Rămăşiţa lui Israel. Întoarcerea celor împrăştiaţi.
1 Vai, cetatea cea măreaţă şi răscumpărată, ea, porumbiţa1!
2 Glasul2 nu l-a ascultat, învăţarea de minte n-a primit-o, în Domnul nu şi-a pus nădejdea, de Dumnezeul ei nu s-a apropiat.
3 Principii ei într-însa erau ca leii când răcnesc, iar juzii ei, ca lupii din Arabia: nimic nu lasă până dimineaţa.
4 Profeţii ei sunt cărători de vânt3, bieţi oameni ce se cred; preoţii spurcă cele sfinte şi-ntru păcate calcă legea.
5 Dar drept e Domnul în mijlocul ei, şi nedreptate nu va face; dimineaţă de dimineaţă Îşi va aduce judecata la lumină şi nu Se-ascunde şi nu cunoaşte
1 Rechizitoriul profetului asupra Ierusalimului şi mai-marilor lui începe cu o tonalitate ironică, dar nu lipsită de amărăciune.
2 Glasul Domnului (eventual, prin acela al profeţilor).
3 Notă ironică, de vreme ce textul poate fi tradus şi: „Profeţii ei sunt purtători de Duh". Desigur, e vorba de profeţii mincinoşi.

nedreptatea-n schimbul mitei4, nici nedreptatea într-o ceartă.
6 Pe cei trufaşi i-am doborât la putrezire, pierit-au unghiurile lor cele-ntărite; căile lor pustiuri le voi face, ca nimenea pe ele să nu umble; cetăţile lor ajuns-au la sfârşit, că nimeni nu mai e să stea, şi nici să locuiască.
7 Am zis: Dar temeţi-vă de Mine şi primiţi certarea, şi-atunci din ochii ei nu veţi pieri, că-ntreaga răzbunare asupra ei am dat-o. Găteşte-te şi scoală-te devreme: ciorchinele din urmă le-a pierit.
8 De-aceea, tu aşteaptă-Mă zice Domnul până în ziua când Eu Mă voi scula ca martor5; căci judecata Mea va fi spre adunarea neamurilor, să Mi-i aduc pe regi şi-asupra lor să-Mi vărs mânia-ntreagă, că-ntreg pământul fi-va mistuit de focul geloziei Mele.
9 Că voi întoarce-atunci către popoare o limbă-n generaţia ei6, aşa ca toţi să cheme numele Domnului şi să-I slujească sub un singur jug7.
10 De la hotarele râurilor Etiopiei îi voi primi pe risipiţii Mei şi ei Îmi vor aduce Mie jertfe.
11 Atunci, în ziua-aceea, nu te vei ruşina de tot ce-ai izvodit să Mă defaimi, fiindcă Îţi voi şterge trufia ta cea plină de dispreţ şi nu te vei mai preamări în muntele cel sfânt al Meu.
4 Literal: „... şi nu cunoaşte nedreptatea pe care I-o pretinde cel care I-o cere" (ca pe o obligaţie).
5 Mărturia Domnului e raportarea la propriile Sale porunci.
6 O limbă înţeleasă de fiecare generaţie: curată, limpede.
7 Iisus îi va îndemna pe oameni să ia asupră-le jugul Său, care e bun, într-o povară uşoară (vezi Mt 11, 29-30).
12 Şi voi lăsa-ntru tine un blând, cuviincios popor şi cei rămaşi ai lui Israel se vor teme de numele Domnului
13 şi nu vor face nedreptate şi nici vor mai grăi deşertăciuni şi-n gura lor nu va mai fi o limbă-nşelătoare; căci ei se vor hrăni şi se vor odihni şi nimeni nu va fi să-i sperie.
14 Bucură-te foarte, tu, fiica Sionului, vesteşte cu glas mare, tu, fiica Ierusalimului!; din toată inima te veseleşte, fii plină de-ncântare8 tu, fiica Ierusalimului!
15 Domnul ţi-a şters nedreptăţile şi te-a izbăvit din mâna vrăjmaşilor; Domnul, Regele lui Israel, e-n mijlocul tău, şi rele nu vei mai vedea.
16 În vremea aceea Domnul îi va zice Ierusalimului: „Îndrăzneşte, Sioane, mâinile tale să nu slăbească!
17 Domnul Dumnezeu e-n tine, Cel-puternic te va mântui, El peste tine va aduce veselie şi-ntru

iubirea Sa te va-nnoi şi-ntru plinirea dorului9 s-o veseli de tine ca-n zi de sărbătoare.
18 Şi îi voi aduna pe cei sfărmaţi ai tăi. Vai de cel ce va ridica asupra ei10 ocară!
19 Iată că-n vremea aceea zice Domnul de dragul tău Eu voi lucra-ntru tine; pe cea alungată o voi mântui, pe cea lepădată o voi primi şi laudă voi face Eu din ele şi preacinstite-n tot pământul.
8 Sofonie este singurul autor vechitestamentar care foloseşte verbul kataterpo = „a (se) încânta".
9 Substantivul terpsis (cuvânt rar, folosit numai aici şi la 3 Rg 8, 28) are o bogată încărcătură semantică, cu nuanţe fine: plenitudine, împlinire, regăsirea fiinţei dorite, plăcere dulce. Deşi deseori supărat şi pedepsitor, Domnul nu-Şi pierde dorul de poporul Său (asemenea părintelui din parabola fiului risipitor — Lc 15, 11-32). 10 „... ei": cetăţii Ierusalimului.
1375
20 şi-n vremea-aceea se vor ruşina [vrăjmaşii lor] când vă voi face bine şi-n vremea când vă voi primi; că vă voi face preacinstite şi laudă-ntru toate popoarele pământului când chiar în faţa voastră-i voi întoarce pe cei robiţi ai voştri", zice Domnul.
1376
Introducere la cartea proorocului Agheu
Ebraicul Haggai, devenit, prin transcriere grecească, Agheu, înseamnă „sărbătoare" şi se explică prin presupunerea că profetul s-a născut într-o asemenea zi.
Cu Agheu se deschide ultima etapă a erei profetice, anume cea postexilică. Exegeţii apreciază că dacă la profeţii preexilici domină tema pedepsei, dacă la exilici accentul cade pe mângâiere, ultimii trei anunţă şi încurajează restaurarea.
Se ştie că în 538 î. H. regele Cirus dă un edict prin care Evreilor aflaţi în captivitatea babilonică li se permite întoarcerea acasă. O parte din aceştia, aflaţi la a doua sau a treia generaţie, deja înstăriţi şi acomodaţi la noua viaţă, preferă să nu plece. Aproximativ 50.000 iau calea întoarcerii, avându-l în frunte pe Zorobabel, conducător politic, şi pe Iosua, marele preot. Se presupune că printre aceştia se află şi Agheu, născut în exil, dar chemat de Domnul la vremea când a fost nevoie.
Prima grijă a noii comunităţi ierusalimitene este restaurarea templului zidit de Solomon şi dărâmat de Nabucodonosor. Lucrările încep curând după întoarcere, în 537, dar tot aşa de repede se şi împotmolesc. Samarinenii îşi oferă participarea, dar orgoliul şi puritanismul Iudeilor o resping. Pe de altă parte, cei mai mulţi dintre noii veniţi sunt preocupaţi în primul rând să-şi recupereze pământurile din mâna celor ce se înstăpâniseră pe durata celor aproape şaptezeci de ani; cei ce izbutesc să-şi refacă averile se gândesc prioritar la interesele proprii. Aşadar, delăsare generală.
Spre a trezi conştiinţele, Domnul trimite nu numai o secetă, ci şi vocea lui Agheu, căreia i se alătură aceea a lui Zaharia: poporul e îndemnat să se mobilizeze în jurul celor doi cârmuitori şi să purceadă la rezidirea casei Domnului. În acest scop, Agheu rosteşte patru scurte cuvântări pe care şi le datează cu foarte mare exactitate, în perioada dintre sfârşitul lui august şi mijlocul lui decembrie 520, adică la 17 ani după aşezarea pietrei fundamentale. Intervenţia celor doi profeţi are efect, lucrările reîncep şi se vor încheia după cinci ani. Noul templu nu va mai avea strălucirea celui de altădată, dar e menit să prefigureze Ierusalimul cel Nou.

Agheu
1
Templul se cere rezidit; Domnul mustră, poporul şi cârmacii se aştern pe lucru.
1 În cel de al doilea an al lui Darius regele, în luna a şasea, în prima zi a lunii1, fost-a cuvântul Domnului prin mâna profetului Agheu, zicând: „Grăieşte către Zorobabel2, fiul lui Salatiel, din neamul lui Iuda, şi către Iosua, fiul lui Ioţadac, marele preot, zicând:
2 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Poporul acesta zice: «N-a venit vremea să zidim casa Domnului...»".
3 Atunci a fost cuvântul Domnului prin mâna profetului Agheu, zicând:
4 „Este oare vremea ca voi să locuiţi în casele voastre cele tencuite, în timp ce Casa Mea3 aceasta e pustie?".
5 Şi acum, acestea zice Domnul Atotţiitorul: „Fiţi cu băgare de seamă la căile
1 Potrivit unor specialişti, e vorba de 27 august 520; aşadar, în cel de al doilea an al lui Darius, regele Medo-Perşilor (al doilea succesor al lui Cirus), care a domnit între 522 şi 486 î. H.
2 Zorobabel (al cărui nume înseamnă „Odrasla Babelului", adică născut în Babilonia): Iudeu născut

în exilul babilonic, care, după edictul din 538 al lui Cirus, s-a întors în Ierusalim şi, devenit guvernator, a reluat lucrările de rezidire şi restaurare a templului dărâmat de Nabucodonosor în 587.
3 „Mea”, cf. Efraemi rescriptor. T. M.: „casa aceasta”.
voastre4!:
6 Aţi semănat mult şi aţi cules puţin, aţi mâncat şi nu v-aţi săturat, aţi băut şi nu v-aţi îmbătat, v-aţi îmbrăcat în haine şi nu v-aţi încălzit în ele, iar cel ce adună simbriile le-a adunat într-o pungă spartă”.
7 Aşa zice Domnul Atotţiitorul: „Fiţi cu băgare de seamă la căile voastre!:
8 Suiţi-vă în munte şi tăiaţi lemne şi zidiţi Casa5, iar Eu voi binevoi într-însa şi Mă voi preamări, zice Domnul.
9 Aţi aşteptat multe şi au venit puţine, vi s-au adus în casă, iar Eu le-am suflat. De aceea, aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: De vreme ce casa Mea e pustie, iar voi vă duceţi fiecare la casa lui,
10 de aceea cerul va înceta să mai dea rouă, iar pământul îşi va trage roadele îndărăt;
11 iar Eu voi aduce sabie peste ţară şi peste munţi şi peste grâu şi peste vin şi peste untdelemn şi peste tot ceea ce scoate pământul şi peste oameni şi peste vite; şi peste toate lucrurile mâinilor lor”.
12 Iar Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, şi Iosua, fiul lui Ioţadac, marele preot, şi toţi cei din rămăşiţa
4 Literal: „... puneţi-vă inimile în căile voastre”.
5 „Casa” = templul.

poporului6 au auzit glasul Domnului Dumnezeului lor şi cuvintele profetului Agheu aşa cum Domnul, Dumnezeul lor, îl trimisese la ei şi s-a temut poporul în faţa Domnului.
13 Şi Agheu, vestitorul Domnului dintre vestitorii Domnului7, a grăit către popor: „Eu sunt cu voi!, zice Domnul”.
14 Iar Domnul a trezit duhul lui Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, şi duhul lui Iosua, fiul lui Ioţadac, marele preot, şi duhul celor din rămăşiţa poporului; şi au intrat şi lucrau în casa Domnului Atotţiitorul, Dumnezeul lor
15 în ziua a douăzeci şi patra din luna a şasea, în al doilea an de domnie a regelui Darius8.
2
Slava templului celui nou. Binecuvântări. Zorobabel sub ocrotirea Domnului.
1 În luna a şaptea, în cea de a douăzeci şi una zi a lunii, grăit-a Domnul prin mâna profetului Agheu, zicând:
2 „Grăieşte către Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, şi către Iosua, fiul lui Ioţadac, marele preot, şi către cei din rămăşiţa poporului:
6 „Cei din rămăşiţa poporului” sunt, la Agheu şi Zaharia, cei ce nu fuseseră duşi în captivitate şi-şi păstraseră credincioşia faţă de Domnul. Acelaşi sens la Is 4, 3 (vezi nota).
7 „Vestitorul Domnului”: cel ce receptează şi transmite mesajele lui Dumnezeu. Cât despre: „... dintre vestitorii Domnului”: menţiune care-l situează pe Agheu printre profeţii autentici (cf. Codex Vaticanus şi Codex Sinaiticus; în ed. Rahlfs, notă infrapaginală).
8 În vechile ediţii româneşti, acest verset este aşezat drept primul din capitolul următor; locul lui însă este aici.
3 Cine dintre voi a văzut această Casă în slava ei cea dinainte? şi cum o vedeţi voi acum, ca şi cum n-ar fi în faţa voastră?1
4 Şi acum, întăreşte-te, Zorobabele, zice Domnul; şi întăreşte-te, Iosua, fiul lui Ioţadac, marele preot, şi să se întărească întregul popor al ţării2, zice Domnul, şi lucraţi, fiindcă Eu sunt cu voi, zice Domnul Atotţiitorul,
5 şi Duhul Meu rămâne în mijlocul vostru; îmbărbătaţi-vă!
6 Că aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Eu încă o dată voi clătina cerul şi pământul şi marea şi uscatul;
7 şi voi clătina toate neamurile; şi va veni tot ceea ce au neamurile mai ales3, iar Eu voi umple Casa aceasta cu slavă, zice Domnul Atotţiitorul.
8 Al Meu este argintul şi al Meu este aurul, zice Domnul Atotţiitorul.
9 Că slava acestei Case va fi mare; cea de pe urmă, mai mare decât cea dintâi, zice Domnul Atotţiitorul; şi-n locul acesta voi da pace, zice Domnul Atotţiitorul, pacea sufletului spre ocrotirea

fiecăruia care zideşte, ca să ridice Casa aceasta".
10 În douăzeci şi patru ale lunii a noua, în anul al doilea al lui Darius, fost-a cuvântul Domnului către Agheu profetul, zicând:
11 „Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul:
1 Din 587, când a fost dărâmat templul, până în 520, când a început rezidirea lui, trecuseră 67 de ani; cei mai bătrâni se vor fi aflat printre ascultătorii lui Agheu.
2 De remarcat că apelurile şi îndemnurile lui Dumnezeu li se adresează, în acelaşi timp, conducătorilor politici, conducătorilor religioşi şi întregului popor.
3 E vorba de obiecte preţioase, odoare ale templului.

Întreabă-i acum pe preoţi despre lege, zicând:
12 Dacă un om va lua carne sfinţită4 în poala hainei sale şi dacă poala hainei sale se va atinge de pâine sau de fiertură sau de vin sau de untdelemn sau de orice altă mâncare, oare aceea se va sfinţi?". Şi răspunzând, preoţii au zis: „Nu".
13 Şi a zis Agheu: „Dacă cineva cu sufletul pângărit5 se va atinge de oricare dintre acestea, oare ea se va pângări?". Iar ei au zis: „Se va pângări".
14 Şi a răspuns Agheu, zicând: „Aşa este poporul acesta, şi aşa este neamul acesta în faţa Mea, zice Domnul, precum şi toate lucrurile mâinilor lor; şi oricare se va apropia de ele se va pângări, din pricina câştigurilor lor timpurii6, şi vor suferi pe seama trudelor lor; şi l-aţi urât pe cel ce mustra în pieţe7.
15 Şi acum, luaţi aminte la ziua de astăzi şi la vremea de până acum, înainte de a fi pus ei piatră peste piatră în casa Domnului,
16 ce fel de oameni eraţi când aruncaţi în groapa de bucate8 douăzeci de măsuri de orz, dar nu erau decât zece măsuri
4 „Carnea sfinţită": carnea de animale jertfite Domnului; actul ritual îi conferea o anume sacralitate.
5 T. M. precizează: „... prin atingerea de un mort"; referire la prescripţiile din Lv 22, 4; Nm 9, 6 etc.
6 Poporul devenise necurat, pângărit, prin actele lui de necredinţă şi prin jertfele ipocrite, formale, lipsite de conţinut sufletesc.
7 Literal: „... pe cel ce mustra în porţi": orice profet care, în numele Domnului, îi făcea poporului mustrări publice, însoţite de avertismente. „Porţi" (în cetatea antică): spaţii deschise de obicei în faţa porţilor, pentru adunări şi dezbateri obşteşti.
8 În vechime, cerealele erau păstrate în gropi cu pereţii arşi.
de orz, şi intraţi în lin9 să scoateţi cincizeci de vedre, dar nu erau decât douăzeci.
17 v-am lovit cu nerodire şi cu prăpădul vârtejului; şi toate lucrurile mâinilor voastre, cu grindină; dar voi nu v-aţi întors la Mine, zice Domnul.
18 Aşadar, luaţi aminte acum din ziua aceasta şi-n susul timpului, de la douăzeci şi patru de zile ale lunii a noua, adică din ziua când a fost pusă temelia casei Domnului; luaţi aminte
19 dacă aceasta se va mai cunoaşte pe aria de treierat sau dacă via şi smochinul şi rodiul şi măslinul care nu poartă roadă [încă mai sunt]; din ziua aceasta le voi binecuvânta".
20 Şi a fost cuvântul Domnului a doua oară către profetul Agheu, în douăzeci şi patru ale lunii, zicând:
21 „Grăieşte către Zorobabel, fiul lui Salatiel din neamul lui Iuda, zicând: Eu scutur cerul şi pământul şi marea şi uscatul;
22 şi voi doborî tronurile regilor şi puterea regilor neamurilor; şi voi doborî carele de luptă şi călăreţii; iar caii şi călăreţii lor se vor năpusti fiecare cu sabie împotriva fratelui său.
23 În ziua aceea, zice Domnul Atotţiitorul, te voi lua pe tine, Zorobabel, fiul lui Salatiel, robul Meu, zice Domnul, şi te voi pune ca pe o pecete10; că Eu pe tine te-am ales", zice Domnul Atotţiitorul.
9 „Lin": cuvă mare, din bârne de lemn, în care strugurii erau zdrobiţi cu picioarele.
10 Ebr.: „inel cu pecete" (ca în Fc 38, 18): sigiliu gravat, de obicei, pe o piatră preţioasă montată pe un inel care era purtat pe deget sau, uneori, atârnat de gât, ca un colan. Cu acest sigiliu care purta, în fapt, identitatea posesorului erau întărite documentele scrise. Metaforă superbă în Cântarea Cântărilor 8, 6. În cazul de faţă, pecetea poate fi semn de recunoaştere a Fiului

lui Dumnezeu, prefigurat simbolic de guvernatorul Zorobabel.

Zaharia
1
Îndemn la pocăinţă. Întâia vedenie: călăreţii.
1 În luna a opta, în cel de al doilea an al lui Darius1, fost-a cuvântul Domnului către profetul Zaharia, fiul lui Berechia, fiul lui Ido, zicând:
2 „Domnul a fost foarte mânios pe părinţii voştri.
3 Şi le vei zice: Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Întoarceţi-vă la Mine, zice Domnul puterilor, şi Eu Mă voi întoarce spre voi, zice Domnul puterilor.
4 Şi nu fiţi ca părinţii voştri, pe care profeţii de dinainte i-au mustrat, zicând: Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Întoarceţi-vă de la căile voastre cele rele şi de la izvodirile voastre cele rele2!; dar n-au ascultat şi nu le-a fost aminte să Mă asculte, zice Domnul Atotţiitorul.
5 Unde sunt părinţii voştri? şi profeţii? Trăi-vor ei pentotdeauna?
6 Voi însă primiţi-Mi cuvintele şi legiuirile, tot ceea ce Eu poruncesc prin Duhul Meu robilor Mei profeţii3, cei ce au
1 Octombrie-noiembrie 520; la numai două luni după ce Agheu îşi începuse misiunea profetică.
2 Izvodire: plan, plănuire, punere la cale, gânduri pentru viitor; inventarea şi propunerea unui model-arhetip.
3 Atestare a faptului că profeţii vorbesc de la Dumnezeu prin Duhul Sfânt.
trăit în vremea părinţilor voştri; şi ei au răspuns şi au zis: Precum a rânduit Domnul Atotţiitorul să ne facă după căile noastre şi după izvodirile noastre, aşa ne-a făcut!”
7 În douăzeci şi patru ale lunii a unsprezecea, adică luna Şebat4, în anul al doilea al lui Darius, fost-a cuvântul Domnului către profetul Zaharia, fiul lui Berechia, fiul lui Ido, zicând:
8 „Am văzut în timpul nopţii; şi, iată un bărbat călare pe un cal roşu; şi stătea între doi munţi umbriţi5; iar înapoia
4 În perioada preexilică, anul calendaristic ebraic se desfăşura din toamnă până-n toamnă, iar lunile aveau nume. Pe durata celor peste şaizeci de ani de captivitate, Evreii au adoptat calendarul babilonian, care începea primăvara, iar lunile le-au numit cu numere; cu toate acestea, autorul menţionează şi vechiul nume al lunii a unsprezecea. Data de faţă: mijlocul lui februarie 519 î. H.
5 „Munţi umbriţi”: munţi împăduriţi sau, mai degrabă, munţi care sunt acoperiţi de umbră. De notat că, în limbajul biblic, skiazo, episkiazo, kataskiazo, skia = „a umbri”, „umbră” sunt cuvinte cu o conotaţie specială: prezenţa sau lucrarea lui Dumnezeu asupra unui om sau a mai multora. Câteva exemple: În momentul zămislirii lui Iisus, Fecioara Maria este umbrită de puterea Celui-Preaînalt (Lc 1, 35); în momentul schimbării la faţă a Domnului, cei trei apostoli martori sunt umbriţi de un nor luminos (Mt 17, 5; Mc 9, 7); bolnavii din Ierusalim aşteaptă ca umbra lui Petru să umbrească pe vreunul din ei (FA 5, 15). De reţinut că vedenia de faţă se petrece noaptea. În T. M.: „... stătea între mirţii care sunt în prăpastia apei” (sens obscur).

lui, cai roşii şi suri şi tărcaţi şi albi.
9 Şi am zis: Ce sunt aceştia, Doamne? Iar îngerul care vorbea întru mine mi-a zis6: Îţi voi arăta ce sunt acestea.
10 Şi a răspuns bărbatul care stătea între munţi şi mi-a zis: Aceştia sunt cei pe care Domnul i-a trimis să dea ocol pământului.
11 Iar ei i-au răspuns îngerului Domnului care stătea între munţi, şi i-au zis: Am dat ocol pământului întreg şi, iată, tot pământul e locuit şi se odihneşte.
12 Şi a răspuns îngerul Domnului şi a zis: Doamne Atotţiitorule, până când oare nu vei avea Tu milă de Ierusalim şi de cetăţile lui Iuda, pe care de şaptezeci de ani le treci cu vederea7?
13 Iar Domnul Atotţiitorul i-a răspuns îngerului care vorbea întru mine vorbe bune şi graiuri de mângâiere.
14 Iar îngerul care grăia întru mine mi-a zis: Strigă şi zi: Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Gelos am fost, cu gelozie mare, pentru Ierusalim şi Sion8.
15 Şi sunt foarte mânios pe păgânii care s-au repezit într-acolo; fiindcă, într-adevăr, Eu m-am mâniat puţin, dar ei s-au repezit să le facă rău.
16 De aceea, aşa grăieşte Domnul: Mă voi întoarce cu milă spre Ierusalim; şi

6 Îngerul (prezent în aproape toate scrierile apocaliptice) este entitatea cerească prin care Dumnezeu, transcendent prin definiţie, devine accesibil simţurilor umane. El vorbeşte de la Dumnezeu şi-I vorbeşte lui Dumnezeu, într-o comunicare cu sens dublu, ceea ce denotă comuniune. În cazul de faţă, îngerul e lăuntric.
7 De la începutul captivităţii babilonice, 587 î. H., până la data vedeniei, 520 î. H., trecuseră 67 de ani. Şaptezeci e cifra rotundă profeţită de Ieremia (25, 11).
8 Gelozia lui Dumnezeu, ca partener al unui legământ hierogamic cu fiii lui Israel (deseori infideli), e o temă frecventă în scrierile profeţilor.
casa Mea va fi din nou zidită în el, zice Domnul Atotţiitorul, şi funia de măsurat se va întinde iarăşi pe Ierusalim.
17 Şi mi-a zis îngerul care grăia întru mine: Mai strigă şi zi: Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Încă se vor desfăta cetăţile întru bunătăţi, şi încă va avea Domnul milă de Sion şi va alege Ierusalimul.
2
A doua vedenie: coarnele. A treia vedenie: funia de măsurat. Chemare către surghiuniţi.1
1 Şi mi-am ridicat ochii şi m-am uitat; şi, iată, patru coarne2.
2 Şi i-am zis îngerului care grăia întru mine: Ce sunt acestea, Doamne? Iar el mi-a zis: Acestea sunt coarnele care i-au risipit pe Iuda şi pe Israel şi Ierusalimul.
3 Şi Domnul mi-a arătat patru meşteri.
4 Iar eu am zis: Ce vin aceştia să facă? Şi el mi-a zis: Acestea sunt coarnele care l-au risipit pe Iuda şi l-au zdrobit pe Israel fără ca vreunul din ei să-şi fi ridicat capul. Iar aceştia au venit să le ascută pentru mâinile lor; cele patru coarne: neamurile care şi-au ridicat cornul împotriva ţării Domnului, ca s-o risipească3.
1 Într-o seamă de ediţii ale Septuagintei (ca şi în Vulgata), versetele 1-4 fac parte din capitolul precedent, ca versetele 18-21. Aici, după ed. Rahlfs, în concordanţă şi cu T. M.
2 În limbajul biblic, cornul e simbol al forţei şi, deseori, al violenţei, al agresivităţii. Cifra patru e simbol al punctelor cardinale, al celor patru vânturi.
3 Simbolul opresiunii devine simbolul eliberării: Cu ce m-ai supus, cu aceea te voi supune.

5 Şi mi-am ridicat ochii şi m-am uitat; şi, iată, un bărbat; şi-n mâna lui, o funie de măsurat pământul.
6 Şi i-am zis: Unde mergi? Iar el mi-a zis: Să măsor Ierusalimul, ca să văd care-i este lăţimea şi care-i este lungimea.
7 Şi, iată, îngerul care grăia întru mine stătea, şi un alt înger venea să-l întâlnească.
8 Şi i-a grăit, zicând: Aleargă şi grăieşte către tânărul acela4, zicând: Fi-va Ierusalimul pe de-a-ntregul locuit, datorită belşugului de oameni şi de vite care vor fi în mijlocul lui.
9 Şi Eu îi voi fi zice Domnul zid de foc împrejur, şi spre mărire voi fi în mijlocul lui.
10 O-ho! O-ho! Fugiţi din ţara miază-nopţii5 zice Domnul -, că Eu pe voi am să vă-adun din cele patru vânturi ale cerului zice Domnul,
11 [şi unde?]: în Sion. Voi înşivă scăpaţi-vă, voi, cei ce locuiţi la fiica Babilonului.
12 Că astfel zice Domnul A-toate-ţiitorul: În urma slavei m-a trimis6 la neamurile care v-au prădat, fiindcă acela ce de voi se-atinge e ca acela ce se-atinge de lumina ochiului Său.
13 Că, iată, Eu Mi-aduc mâna peste ei şi vor fi pradă celor ce-i slujesc şi veţi cunoaşte-atunci că Domnul, El, A-toate-ţiitorul, e Cel ce m-a trimis.
14 Bucură-te şi veseleşte-te, tu, fiica
4 „Tânărul” e bărbatul din v. 5, care trebuie repede oprit să facă o muncă inutilă: el nu ştie că Domnul face totul.
5 „Ţara miază-nopţii”: Babilonul, ale cărui armate invadaseră Palestina dinspre nord.
6 Slava lui Israel de odinioară, urmată de umilinţele robiei.
Sionului; că, iată, Eu vin şi voi locui în mijlocul tău zice Domnul.
15 Şi neamuri multe alerga-vor către Domnul atunci, în ziua-aceea, şi ele Îi vor fi popor şi-n mijlocul tău vor locui7 şi vei cunoaşte-atunci că Domnul, El, A-toate-ţiitorul, El m-a trimis la tine.
16 Şi Domnul îl va lua pe iuda-n moştenire8, partea lui în Ţara Sfântă9, şi iarăşi va alege Ierusalimul.
17 Tot trupul să se teamă-n faţa Domnului, căci El s-a ridicat din norii Săi cei sfinţi10.

3
A patra vedenie: îmbrăcămintea lui Iosua. Vestirea lui Mesia.
1 Şi Domnul mi l-a arătat pe Iosua, marele preot, stând în faţa îngerului Domnului; iar diavolul stătea de-a dreapta lui, să i se-mpotrivească1.
2 Şi Domnul a zis către diavol: Ceartă-te pe tine Domnul, diavole!; Domnul, Cel ce a ales Ierusalimul, El să te
7 Opera de eliberare a lui Dumnezeu devine universală; Ierusalimul devine centrul religios al lumii.
8 Literal: „Domnul îl va moşteni pe Iuda". Termenul biblic consacrat pentru posesia Palestinei nu este „stăpânire", ci „moştenire": pământul e proprietatea lui Dumnezeu (Care l-a făcut), iar El, ca un Părinte, îl lasă drept moştenire fiilor Săi.
9 Aici e prima menţiune biblică despre „Ţara Sfântă".
10 Imagine magnifică, a lui Dumnezeu ce Se ridică deasupra norilor Săi, inundând propriul Său cer. T. M.: „... că El Se ridică (Se iveşte) din locul Său cel sfânt".
1 Un slujitor al Domnului e mult mai expus decât un muritor de rând: diavolul îi stă alături, nu numai să i se-mpotrivească, dar şi să-l acuze (vezi Ap 12, 10).

certe!... Iată, nu e oare acesta ca un tăciune scos din foc?
3 Iar Iosua era îmbrăcat în haine ponosite şi stătea în faţa îngerului Domnului.
4 Şi [Domnul] a răspuns şi a zis către cei ce stăteau în faţa Lui, zicând: Luaţi de pe el hainele cele ponosite! Iar către el a zis: Iată, Eu ţi-am şters fărădelegile, şi păcatele tale le voi curăţi!... Îmbrăcaţi-l în haină lungă,
5 şi mitră curată puneţi-i pe cap! Şi l-au îmbrăcat în haine şi i-au pus pe cap mitră curată; iar îngerul Domnului şedea.
6 Şi îngerul Domnului i-a mărturisit lui Iosua, zicând:
7 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Dacă vei umbla în căile Mele şi vei păzi poruncile Mele, atunci tu vei cârmui2 casa Mea; şi dacă-Mi vei păzi curtea, atunci îţi voi da oameni care să umble prin mijlocul acestora care stau aici.
8 Auzi acum, tu, Iosua, mare preot, tu şi cei mai apropiaţi ai tăi care-ţi stau înainte!; căci ei sunt bărbaţi prezicători: căci, iată, Eu Îl aduc pe servul Meu Răsăritul3;
9 că piatra pe care am aşezat-o în faţa lui Iosua, iat-o: pe o singură piatră sunt şapte ochi4; iată, Eu sap o groapă zice Domnul Atotţiitorul şi-ntr-o singură zi voi şterge toată nedreptatea acestei ţări.
10 În ziua aceea zice Domnul Atotţiitorul îl veţi chema fiecare pe aproapele
2 Literal: „vei judeca"; vei pune ordine.
3 Profeţie mesianică: Preotul Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, Îl va numi pe Iisus, prevestindu-L, „Răsăritul-cel-de-Sus" (Lc 1, 78).
4 Cei şapte ochi simbolizează văzul universal al lui Dumnezeu; şapte ochi va avea şi Mielul din Apocalipsa lui Ioan (5, 6).
vostru sub viţă de vie şi sub smochin.
4
A cincea vedenie: sfeşnicul şi măslinii.
1 şi s-a întors îngerul care grăia întru mine şi m-a trezit aşa cum se trezeşte omul din somnul său1.
2 Şi mi-a zis: Ce vezi? Iar eu am zis: m-am uitat; şi, iată un sfeşnic în întregime de aur, şi o candelă deasupra lui, iar pe el şapte făclii, iar la cele şapte făclii, şapte mucări2.
3 Deasupra lui, doi măslini: unul de-a dreapta candelei lui, iar unul de-a stânga.
4 Şi, întrebând, am zis către îngerul care grăia întru mine: Ce sunt acestea, Doamne?
5 Iar îngerul care grăia întru mine, răspunzând, mi-a grăit, zicând: Nu cunoşti ce sunt acestea? Iar eu am zis: Nu, Doamne.
6 Iar el, răspunzând, mi-a grăit, zicând: Acesta este cuvântul Domnului către Zorobabel3, zicând: Nu prin putere mare, nici prin tărie, ci prin Duhul
1 Îngerul nu l-a trezit din somn, ci „ca" dintr-un somn, la o mai mare luciditate asupra vedeniei ce urmează.
2 Şapte e numărul simbolic al desăvârşirii, al plenitudinii. Cât despre cei doi măslini, se consideră că ei îi simbolizează pe conducătorul politic Zorobabel şi pe cel religios (marele preot) Iosua, cei doi „fii ai ungerii" (v. 14), rânduiţi în locuri egale, cu misiunea de a realiza o conlucrare între

puterea seculară şi cea religioasă; un fel de prefigurare a ceea ce, mai târziu, în imperiul bizantin, s-a numit „simfonia" dintre Stat şi Biserică.
3 Asupra lui Zorobabel vezi nota de la Ag 1, 1.

Meu, zice Domnul Atotţiitorul4.
7 Cine eşti tu, muntele cel mare, înaintea lui Zorobabel, ca să cârmuieşti în fericire? Eu voi scoate la iveală Piatra moştenirii: egalitatea harului sunt harurile ei5.
8 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
9 „Mâinile lui Zorobabel au pus temelia acestei Case, şi mâinile lui o vor isprăvi; iar tu vei cunoaşte că Domnul Atotţiitorul m-a trimis la tine.
10 Căci cine a dispreţuit zilele cele mici? Şi se vor bucura şi vor vedea piatra de cositor în mâna lui Zorobabel6. Acestea şapte sunt ochii Domnului7, care privesc peste tot pământul.
4 Istoriceşte, spusa Domnului nu poate fi raportată la Zorobabel, întrucât acesta nu a dat niciodată semne de infatuare, de sfidare a puterii dumnezeieşti. Aşadar, ea introduce un text profetic.
5 Text de mare densitate gramaticală şi semantică. „Muntele cel mare" poate simboliza, în context, puterea politică. Nu aceasta e rânduită să „cârmuiască întru fericire" (în Is 9, 6 verbul katorthoo Îl are ca subiect pe Mesia), ci Piatra pe care Dumnezeu o va scoate (o va face arătată) să cârmuiască peste moştenirea Sa (peste poporul Său); or, Iisus Se va numi pe Sine Însuşi „piatra cea din capul unghiului" (Mt 21, 42; Mc 12, 10; Lc 20, 17), ceea ce, în contextul rezidirii templului de către Zorobabel, constituie o transparentă profeţie mesianică. În continuare, „egalitatea" (isotes, cuvânt rar în V. T.; mai este folosit doar în Iov 36, 29) nu poate fi raportată decât la Cel ce grăieşte, Domnul Atotţiitorul: harul lui Mesia (Cel prevestit), adică al lui Iisus Hristos, este egal cu acela al lui Dumnezeu-Tatăl, dar tocmai această egalitate intrinsecă este temeiul harurilor pe care El le revarsă, la rându-I. Zorobabel va rezidi, omeneşte, templul, dar „Piatra" e a lui Dumnezeu. Textul Masoretic e foarte departe de o asemenea construcţie.
6 „Piatra de cositor": plumbul de la capătul sforii de care se foloseşte zidarul. Aici, „piatra", în comparaţie cu „Piatra" din v. 7.
7 „Domnului" cf. CodexAlexandrinus. E vorba de simbolul celor şapte făclii din v. 2.
11 Şi, răspunzând, am zis către el: Ce sunt aceşti doi măslini de-a dreapta şi de-a stânga candelei?
12 Şi am întrebat a doua oară şi i-am zis: Ce sunt cele două ramuri de măslini din latura celor două ţevi de aur ce se varsă-n mucările de aur şi le ridică?
13 Iar el mi-a zis: Nu ştii ce sunt acestea? Eu am zis: Nu, Doamne.
14 Şi el mi-a zis: Aceştia sunt cei doi fii ai ungerii care stau lângă Domnul întregului pământ8.
5
A şasea vedenie: secera zburătoare. A şaptea vedenie: femeia în baniţă.
1 Şi m-am întors; şi mi-am ridicat ochii şi m-am uitat; şi, iată, o seceră zburând.
2 Iar el mi-a zis: Ce vezi? Şi i-am zis: Văd o seceră zburând, lungă de douăzeci de coţi şi lată de zece coţi.
3 Iar el mi-a zis: Această seceră este blestemul care iese peste faţa-ntregului pământ1; că fiece hoţ de acum şi pân' la moarte va fi pedepsit, şi tot cel ce jură strâmb de acum şi pân' la moarte va fi pedepsit.
4 Şi o voi scoate zice Domnul Atotţiitorul şi va intra în casa hoţului şi-n casa celui ce-n numele Meu jură strâmb; şi va rămâne în mijlocul casei
8 În Apocalipsa lui Ioan(11, 3-4) aceştia vor fi numiţi martorii Domnului, simbol al celor ce-L vor mărturisi pe Hristos în faţa prigonitorilor.
1 Seceratul ca pedeapsă şi secera ca instrument al pedepsei, la Ioil 4, 13. În T. M.: „sul" (de papirus sau de pergament).

lui şi o va nimici, pe ea şi lemnăria ei şi pietrele ei.
5 Şi îngerul cel ce grăia întru mine a ieşit şi mi-a zis: Uită-te cu ochii tăi şi vezi-o pe aceasta care iese!
6 Iar eu am zis: Ce este? Şi el mi-a zis: Aceasta este baniţa2 care iese. Şi mi-a zis: Aceasta este nedreptatea lor în tot pământul.
7 Şi, iată, un bănuţ3 de plumb se ridica; şi, iată, o femeie şedea în mijlocul baniţei.

8 Şi el a zis: Aceasta este nelegiuirea. Şi a aruncat-o în mijlocul baniţei, iar piatra de plumb a aruncat-o în gura ei.
9 Şi mi-am ridicat ochii şi m-am uitat; şi, iată, două femei ieşind; şi vânt era în aripile lor; şi aveau aripi ca de barză; iar ele au ridicat baniţa între pământ şi cer.
10 Şi am zis către îngerul care grăia întru mine: Unde duc ele baniţa?
11 Iar el mi-a zis: Să-i zidească ei casă în ţara Babilonului şi să fie gata; şi acolo o vor aşeza, pe propria ei temelie4.
6
A opta vedenie: cele patru care. Încununarea marelui preot.
1 Şi m-am întors: şi mi-am ridicat ochii şi m-am uitat; şi, iată, patru care ieşind
2 Literal: „măsura". „Baniţa": măsură pentru cereale, cu o capacitate de doi decalitri. T. M.: „efa": măsură cu o capacitate de 38,80 litri. Evident, capacităţi simbolice.
3 Literal: „talant" (monedă). T. M.: „disc".
4 Nelegiuirea (păcat capital împotriva legii Domnului) va fi ridicată din Israel şi strămutată în Babilon, acolo unde-i este locul şi unde va deveni zeitate.
dintre doi munţi; iar munţii erau de aramă.
2 La carul cel dintâi erau cai roşii, iar la carul cel de-al doilea, cai negri;
3 la carul cel de-al treilea, cai albi, iar la carul cel de-al patrulea, cai tărcaţi şi suri.
4 Şi, răspunzând, am zis către îngerul care grăia întru mine: Ce sunt acestea, Doamne?
5 Iar îngerul care grăia întru mine a răspuns, zicând: Acestea sunt cele patru vânturi ale cerului, care merg să stea în faţa Domnului a tot pământul.
6 Cei de la [carul] cu cai negri mergeau spre ţara miază-nopţii; cei albi mergeau după ei, iar cei tărcaţi mergeau spre ţara miazăzilei;
7 iar cei suri ieşeau şi cătau să meargă să dea ocol pământului. Şi a zis: Mergeţi şi daţi ocol pământului! Şi au dat ocol pământului.
8 Şi el a strigat şi mi-a grăit, zicând: Iată, aceştia merg spre ţara miază-nopţii; şi ei Mi-au potolit mânia în ţara miază-nopţii1".
9 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând: „Lucrurile din robime ia-le de la căpetenii şi de la cei ce i-au fost de folos şi de la cei ce au înţeles-o2.
10 şi-n ziua aceea vei intra în casa lui Iosia, fiul lui Sofonie, care a venit din Babilon.
11 Şi vei lua argint şi aur şi vei face cununi; şi le vei pune pe capul lui Iosua, marele preot, fiul lui Ioţadac.
1 Ţara miază-nopţii": Babilonul. După ce i-a pedepsit pe asupritorii poporului Său, Domnul Îşi potoleşte mânia.
2 E vorba de obiectele preţioase (din argint şi aur) trimise în dar de către Evreii care nu se întorseseră din robie, rămânând în Babilon.

12 Şi-i vei zice: Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Iată Bărbatul al cărui nume este Odraslă; şi de sub El va odrăsli şi va zidi casa Domnului3.
13 Şi Acesta va primi putere şi va şedea şi va împărăţi pe tronul Său; şi un preot va fi de-a dreapta Lui şi sfat de pace va fi între ei amândoi.
14 Iar cununa le va fi celor ce aşteaptă în trezvie şi celor ce i-au fost [robimii] de folos şi celor ce au înţeles-o, şi spre bunăvoinţă faţă de fiul lui Sofonie şi spre cântare în casa Domnului.
15 Iar cei ce sunt departe de ei vor veni şi vor zidi în casa Domnului, iar voi veţi cunoaşte că Domnul Atotţiitorul m-a trimis la voi; dar [aceasta] va fi numai dacă voi veţi auzi glasul Domnului, Dumnezeului vostru".
7
Despre post. Întoarcerea în trecut.
1 Şi a fost că în cel de al patrulea an al regelui Darius fost-a cuvântul Domnului către Zaharia, în ziua a patra a lunii a noua, adică Chislev1.
2 Iar Şareţer şi Arbeseer regele şi oamenii săi au trimis la Betel să-L îmbuneze pe Domnul 2,
3 Sensul textului se strămută fulgerător din planul istoric, al rezidirii templului, în planul mesianic, al zidirii Bisericii (Ierusalimul cel Nou). Iisus Hristos este numit Odraslă, dar El va odrăsli „de sub El", ceea ce sugerează prefigurarea genealogiei iconografice a Arborelui lui Iesei (simbol al tâmplei

din biserica ortodoxă), în care David, strămoşul, se află „sub” Fiul Mariei.
1 Vezi nota de la 1, 7.
2 Verset obscur; nu se poate determina cine anume a trimis, unde şi pentru ce. Apelul la T. M. nu ajută cu nimic.
3 zicând către preoţii ce se aflau în casa Domnului Atotţiitorului şi către profeţi, în acest chip: „Prinosul cel sfinţit a intrat aici în luna a cincea, aşa cum deja a făcut vreme de mulţi ani3”.
4 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
5 „Grăieşte către tot poporul ţării şi către preoţi, zicând: Cu toate că aţi postit sau aţi plâns în cea de a cincea sau în cea de a şaptea lună4 (da, iată că sunt şaptezeci de ani5!), oare pentru Mine aţi postit?
6 Şi dacă voi mâncaţi şi beţi, oare nu pentru voi mâncaţi şi beţi6?
7 Oare nu acestea sunt cuvintele pe care Domnul le-a grăit prin profeţii de mai înainte, când Ierusalimul era locuit şi îndestulat, ca şi cetăţile lui de primprejur şi muntele, când şi Câmpia7 era locuită?”.
8 Şi a fost cuvântul Domnului către Zaharia, zicând:
9 „Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Judecaţi cu judecată dreaptă şi faceţi milă şi îndurare, fiecare cu fratele său!
10 Şi n-o asupriţi pe văduvă sau pe cel orfan sau pe cel străin sau pe cel sărac; şi nimeni dintre voi să nu-şi amintească-ntru
3 Evreii din exil instituiseră un rit special (rugăciuni, jertfe şi post) în luna a cincea (iulie), aceea în care se petrecuse dărâmarea Ierusalimului (587 î. H.).
4 La două luni după dărâmarea Ierusalimului se petrecuse asasinarea guvernatorului Godolia (Ir 41, 1-3), eveniment care, de asemenea, era comemorat prin jertfe şi post.
5 Cifra rotundă, simbolică, pentru durata captivităţii babilonice.
6 Nu jertfele constituiau un păcat, ci faptul că preoţii se înfruptau din ele pentru saţiul propriu, iar nu ca prilej de a-I mulţumi lui Dumnezeu.
7 „Câmpia”: zona de sud a Palestinei, numită Negheb.

inima sa de răutatea fratelui său!
11 Dar ei n-au vrut să ia aminte şi au întors spatele cu îndărătnicie şi şi-au îngreuiat urechile, ca să nu audă.
12 Şi inima şi-au făcut-o neascultătoare, ca să nu audă legea Mea şi cuvintele pe care Domnul Atotţiitorul le-a trimis, întru Duhul Său, prin profeţii de mai înainte; aşa că mare mânie s-a făcut de la Domnul Atotţiitorul.
13 Şi va fi că aşa cum El a vorbit fără ca ei să asculte, tot astfel ei vor striga fără ca Eu să-i aud, zice Domnul Atotţiitorul.
14 Şi-i voi lepăda printre toate neamurile, pe care ei nu le-au cunoscut, şi ţara se va pustii în urma lor, fiindcă nimeni nu va fi s-o străbată şi să se întoarcă; da, din ţara cea aleasă au făcut un pustiu”.
8
Mântuirea ce va să vină prin Mesia.
1 Şi a fost cuvântul Domnului Atotţiitorului, zicând:
2 „Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Cu mare gelozie am fost gelos pe Ierusalim şi pe Sion, şi cu mânie mare l-am gelozit1.
3 Aşa grăieşte Domnul: Mă voi întoarce în Sion şi-n mijlocul Ierusalimului voi locui; şi Ierusalimul se va chema cetate adevărată, iar muntele Domnului Atotţiitorului munte sfânt.
4 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Bătrâni şi bătrâne încă vor locui pe uliţele Ierusalimului, fiecare ţinându-şi
1 Vezi nota de la 1, 14.
în mână toiagul pe care i se sprijină mulţimea zilelor.
5 Şi pline vor fi uliţele cetăţii de copilandri şi copile jucându-se în stradă.
6 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Dacă-n zilele acelea fi-va aceasta cu neputinţă în ochii rămăşiţei acestui popor, fi-va oare tot cu neputinţă în ochii Mei? zice Domnul Atotţiitorul.
7 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Iată, Eu Îmi voi mântui poporul din ţara Soarelui-Răsare şi din ţara Soarelui-Apune2;

8 şi-l voi aduce şi-l voi aşeza în mijlocul Ierusalimului şi-Mi va fi Mie popor, iar Eu îi voi fi Dumnezeu întru adevăr şi-ntru dreptate.
9 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Întărească-se mâinile voastre, ale celor ce-n zilele acestea auziţi aceste cuvinte din gura profeţilor, din ziua-n care a fost întemeiată casa Domnului Atotţiitorului şi din vremea când templul a fost zidit.
10 Fiindcă mai înainte de zilele acelea simbria oamenilor nu va fi spre câştig, iar vitele nu vor avea preţ; nici cel ce va intra şi nici cel ce va ieşi nu va avea tihnă, din pricina necazurilor; şi Eu pe toţi oamenii îi voi porni, pe fiecare împotriva vecinului său3.
11 Dar acum nu Mă voi purta cu rămăşiţa acestui popor al Meu aşa cum am făcut-o în zilele de dinainte, zice Domnul Atotţiitorul;
2 Soare-Răsare, Soare-Apune: termeni generici pentru toate laturile în care fiii lui Israel fuseseră împrăştiaţi. Isaia se rostise în acelaşi sens: „De la Soare-Răsare îţi voi aduce urmaşii, şi de la Apus te voi aduna" (Is 43, 5).
3 Restaurarea va fi precedată de o perioadă grea, de ultimă purificare.

12 ci voi arăta pace. Via îşi va da rodul şi pământul îşi va da odraslele şi cerul îşi va da roua; şi pe toate acestea le voi da ca moştenire rămăşiţei poporului Meu.
13 Şi va fi că voi, casa lui Iuda şi casa lui Israel, aşa cum aţi fost un blestem printre neamuri, tot astfel Eu vă voi mântui şi veţi fi binecuvântare. Îndrăzniţi şi întăriţi-vă mâinile!
14 Căci aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Aşa cum am socotit să vă aduc necazuri atunci când părinţii voştri m-au mâniat zice Domnul Atotţiitorul şi nu Mi-a părut rău,
15 tot astfel sunt gata şi-am socotit în zilele acestea să-i fac bine Ierusalimului şi casei lui Iuda. Îndrăzniţi!
16 Iată lucrurile pe care le veţi face: Rostiţi adevărul, fiecare către aproapele său!; judecaţi adevăr şi judecată de pace în porţile voastre4!;
17 şi nimeni dintre voi să nu gândească-n inima lui ceva de rău pentru aproapele său, iar jurământul mincinos să nu-l iubiţi; fiindcă Eu pe toate acestea le-am urât, zice Domnul Atotţiitorul".
18 Şi a fost cuvântul Domnului către mine, zicând:
19 „Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Postul din luna a patra şi postul dintr-a cincea şi postul dintr-a şaptea şi postul dintr-a zecea îi vor fi casei lui Iuda prilejuri de bucurie şi de veselie şi de bune sărbători: să vă veseliţi, adevărul şi pacea să le iubiţi5.
4 „... în porţile voastre": în pieţele din faţa porţilor cetăţii, unde aveau loc judecăţile publice.
5 Pentru posturile din lunile a cincea şi a şaptea vezi notele de la 7, 3 şi 5. Postul din luna a patra amintea spărtura făcută în zidul Ierusalimului în iunie-iulie 587, iar cel din luna a zecea se raporta la începutul asedierii Ierusalimului, către sfârşitul lui decembrie 589 î. H. Acum însă ele nu mai pot fi prilejuri de întristare, ci de bucurie.
20 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Încă vor veni popoare multe şi locuitorii multor cetăţi6.
21 Locuitorii din cinci cetăţi se vor aduna într-o singură cetate, zicând: Să mergem cu de-adinsul şi să ne rugăm înaintea Domnului şi să căutăm faţa Domnului Atotţiitorului: voi merge şi eu!...
22 Popoare multe şi neamuri multe vor veni şi vor căuta-n Ierusalim faţa Domnului Atotţiitorului, ca să îmbuneze faţa Domnului.
23 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: În zilele acelea, zece oameni din toate limbile neamurilor se vor agăţa de poala hainei unui bărbat iudeu, zicând: vom merge cu tine, fiindcă am auzit că Dumnezeu e cu voi"!
9
Pământul cel nou. Mesia. Restaurarea lui Israel.
1 Povara cuvântului Domnului1. În ţara lui Hadad şi a Damascului, prinosul său de jertfă; că Domnul caută spre oameni şi spre toate triburile lui Israel.
2 Şi în Hamat, pe ţărmurile lui, acolo-s Tirul şi Sidonul2, căci ele-au fost preaînţelepte.
6 Versetele 20-23 cuprind o viziune universalistă: Ierusalimul devine capitala spirituală a omenirii.
1 Sarcina profetică de a primi şi transmite un mesaj divin.
2 Aici şi în ceea ce urmează: Domnul, după ce s-a reînstăpânit asupra lui Israel, Îşi va extinde stăpânirea şi asupra ţărilor, ţinuturilor şi cetăţilor învecinate, pe care le va cuceri asemenea unui conducător de oşti.

1389
3 Cetatea Tir şi-a zidit întărituri, şi-a-ngrămădit argint cât praful şi aur cât noroiul de pe drum.
4 De-aceea Domnul o va lua în stăpânire: pe apa mării-i va lovi puterea, cu foc ea fi-va mistuită.
5 Vedea-va Ascalonul şi se va-nspăimânta, şi Gaza, şi se va-ntrista foarte, şi Ecronul, că ruşinat a fost pentru greşala lui; iar regele din Gaza va pieri şi Ascalonul nu va fi locuit.
6 Şi în Aşdod vor locui străinii şi voi zdrobi trufia Filistenilor.
7 Sângele lor din gura lor îl voi lua şi idolii lor dintre dinţii lor; aceştia-I vor rămâne, şi ei, Dumnezeului nostru, şi ei vor fi în Iuda precum un căpitan peste o mie, şi Ecronul precum un Iebuseu.
8 Şi casei Mele îi voi pune apărare, pentru ca ei să nu treacă şi nici să se întoarcă; şi nici că peste ei va mai veni un cineva să-i fugărească, fiindcă-am văzut acum cu ochii Mei.
9 Bucură-te foarte, tu, fiica Sionului, rosteşte-te-n strigare, tu, fiica Ierusalimului: Iată, Împăratul tău vine la tine drept şi El Însuşi Mântuitor, blând şi călare pe asin şi pe mânz tânăr3.
10 Şi El va nimici carele din Efraim şi caii din Ierusalim; şi arcul de război fi-va nimicit; şi belşug [va fi] şi pace din partea neamurilor; peste ape va stăpâni pân' la mare şi peste râuri pân' la marginile pământului.
11 Şi Tu întru sângele legământului Tău i-ai slobozit din groapa făr de apă
3 Textul prevesteşte intrarea triumfală a lui Iisus în Ierusalim; citat, cu unele nuanţe, de Evanghelistul Matei 21, 5.
pe-ai Tăi ce-acolo erau prinşi4.
12 Veţi locui în ţarcuri întărite, voi, osândiţi ai adunării; dar pentru-o zi de-nstrăinare voi răsplăti de două ori pe-atât5.
13 Fiindcă Eu ca pe un arc te-am încordat pe tine, Iudo, pentru Mine, cu el Mi l-am umplut pe Efraim; pe fiii tăi, Sioane, îi voi ridica asupra fiilor Elinilor şi te voi mânui ca pe o sabie de om războinic.
14 Şi Domnul fi-va peste ei; săgeata Sa ieşi-va ca un fulger şi Domnul, El, A-toate-ţiitorul cu trâmbiţa va trâmbiţa şi va înainta cu freamătul ameninţării Sale.
15 Domnul Atotţiitorul îi va apăra, iar ei îi vor potopi şi cu pietre din praştie îi vor copleşi; şi-i vor sorbi precum se soarbe vinul şi plini de saţ vor fi ca blidele de la jertfelnic.
16 Şi Domnul, Dumnezeul lor, în ziuaaceea îi va mântui da, pe poporul Său ca pe o turmă -, căci pietre sfinte se vor da de-a dura pe-acest pământ al Său6.
17 Că orice este bun e-al Lui şi tot ce e frumos e de la El: grâu pentru tineri şi vin înmiresmat pentru fecioare.
4 Text cu rezonanţă mesianică. „Sângele legământului Tău" se poate traduce şi: „Sângele testamentului Tău"; prin extensie: „Sângele Legii Tale". Substantivul diatheke = „legământ", „testament" sau, prin extensie, „lege" este acelaşi cu cel folosit de Iisus la Cina cea de Taină: „... acesta este Sângele Meu, al Legii (diathekes) celei noi..." (Mt 26, 28; Mc 14, 24; Lc 22, 20). Jertfei lui Hristos i-a urmat învierea, a cărei primă mişcare a fost eliberarea celor ce aşteptau în adâncurile împărăţiei morţilor. Vezi şi 1 Ptr 3, 19, cu nota.
5 Profeţia se poate extinde până la apostolii, mucenicii şi mărturisitorii creştini.
6 Imagine superbă a jubilaţiei finale, când pe pământul mântuit al lui Dumnezeu se vor da peste cap, asemenea copiilor sau tinerilor fericiţi, pietrele preţioase din cununile biruitorilor.
1390
10
Binefaceri dumnezeieşti. Pedepse pentru idolatri. Întoarcerea lui Israel.
1 Cereţi de la Domnul ploaie la vreme timpurie şi târzie! Domnul a făcut alaiuri cereşti şi ploaie îndesată le va da, fiecăruia iarbă-n poiană.
2 Că idolii1 grăit-au doar palavre şi vrăjitorii doar vedenii mincinoase şi vise mincinoase au grăit şi mângâieri deşarte-au îmbiat; de-aceea s-au şi dus, ca nişte oi, şi de necazuri s-au umplut, că nici o vindecare nu era.
3 Mânia Mea s-a-ntărâtat împotriva păstorilor, dar Eu pe miei îi voi veghea; şi Domnul Dumnezeu A-toate-ţiitorul, El va veghea asupra turmei Sale casa lui Iuda şi îi va face ca pe-un cal al Său bine-ntocmit pentru război2.
4 Din şaua lui3 a căutat, din şaua lui a rânduit bătaia, din şaua lui şi arcul mânios, din şaua lui se va

stârni tot cel făcut să-alunge de istov.
5 Şi fi-vor ei precum războinicii ce calcă tina-n drumuri la război şi în război s-or rândui, fiindcă Domnul e cu ei; şi fi-vor întru totul ruşinaţi acei ce călăresc pe cai.
6 Voi întări casa lui Iuda şi voi mântui casa lui Iosif şi le voi face aşezare; căci i-am iubit, iar ei vor fi precum
1 Literal: „cei ce rostesc oracole". T. M.: „terafimii", termen folosit şi în Fc 31, 19: idoli mici, de lemn, zeităţi casnice, cărora idolatrii le atribuiau o facultate oraculară.
2 Printr-o spectaculoasă răsturnare de imagine, turma cea blândă devine cal războinic, de pe care Domnul Îşi pregăteşte biruinţa asupra „călăreţilor" din versetul 5; lupta se duce de deasupra mieilor, împreună cu ei şi pentru ei.
3 Literal: „De pe el".
erau când încă nu-i gonisem, căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor, Cel ce-i va auzi.
7 Şi fi-vor ei precum războinicii lui Efraim, şi inima li se va bucura precum de vin; şi fiii lor, văzând, s-or veseli şi inima le va sălta-ntru Domnul.
8 Semn le voi da şi-i voi primi-nlăuntru, căci Eu îi voi răscumpăra şi ei s-or înmulţi precum erau la număr înainte.
9 Şi îi voi semăna printre popoare; cei depărtaţi şi-or aminti de Mine şi-şi vor hrăni copiii şi-apoi se vor întoarce.
10 Şi Eu din nou îi voi întoarce din ţara Egiptenilor şi-i voi primi de la Asirieni şi-i voi aduce-n Galaad şi în Liban şi dintre ei nici unul nu va fi lăsat în părăsire.
11 Şi ei vor trece printr-o mare-ngustă4 şi valurile vor lovi în mare şi-adâncurile râurilor vor seca şi dusă fi-va-n depărtare toată trufia Asirienilor şi dus va fi sceptrul Egiptului.
12 Iar Eu i-oi întări pe ei în Domnul, Dumnezeul lor, şi-n numele Acestuia se vor lăuda, zice Domnul.
11
Întoarcerea lui Israel (continuare). Cei doi păstori.
1 Deschide-ţi porţile, Libane, să-ţi mistuiască focul cedrii!
2 Să plângă pinul de căderea cedrului, că tare amărâţi sunt cei puternici! Vă tânguiţi, stejari din Vasan, că smuls e codrul răsădit ca peria.
4 Reiterarea drumului lui Israel prin Marea Roşie.
1391
3 Glas de păstori plângând, că slava lor li s-a făcut mâhnire; şi glas de lei răcnind, căci răcnet e-a Iordanului trufie1.
4 Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul:2 „Paşteţi oile menite-njunghierii,
5 cele pe care cumpărătorii lor le-njunghiau fără să le pară rău, iar vânzătorii lor ziceau: «Binecuvântat e Domnul, că ne-am îmbogăţit!», iar păstorilor lor nu le păsa de ele.
6 De aceea nu-Mi va mai fi milă de cei ce locuiesc ţara, zice Domnul; ci, iată, Eu îi voi da pe oameni, pe fiecare în mâna aproapelui său şi în mâinile regelui său; aceia vor nimici ţara, iar Eu nu-i voi scoate din mâna lor.
7 Şi voi paşte oile de-njunghiere în ţara Canaanului şi voi lua pentru Mine două toiege: pe unul l-am numit Frumuseţe şi pe celălalt l-am numit Funie; şi voi paşte turma.
8 Şi într-o lună i-am stârpit pe cei trei păstori; şi sufletul Meu se va îngreuia asupră-le, fiindcă şi sufletele lor răcneau împotrivă-Mi.
9 Şi am zis: Nu vă voi paşte: Cine-i de murit, să moară, cine-i de căzut, să cadă; iar ceilalţi să mănânce fiecare carnea aproapelui său.
10 Şi voi lua toiagul Meu cel frumos şi-l voi arunca jos, ca să rup legământul pe care l-am făcut cu toate popoarele.
11 Şi rupt va fi în ziua aceea; şi Canaaneenii,
1 Ca şi cedrii Libanului şi stejarii Vasanului, vegetaţia luxuriantă a Iordanului inferior e simbolul trufiei neamurilor păgâne.
2 Ceea ce urmează este o alegorie cu oarecare dificultăţi exegetice. Nemulţumit de păstorii turmei Sale (conducătorii poporului), Domnul preia El Însuşi această sarcină (uneori trecută, în numele Său, profetului), dar cu prerogativele unui judecător care pedepseşte prin aşezarea unui păstor justiţiar.

oile păzite pentru Mine, vor cunoaşte că e cuvântul Domnului.
12 Şi le voi zice: Dacă socotiţi că-i bine, daţi-Mi preţul; dacă nu, nu Mi-l daţi! Iar ei au dat preţul Meu: treizeci de arginţi".
13 Iar Domnul a zis către mine: „Aruncă-i în cuptorul de topit, şi voi vedea dacă-i [argint] curat, în ce chip adică m-am lăsat Eu pus la încercare de dragul lor". Iar eu am luat cei treizeci de arginţi şi i-am aruncat în cuptorul de topit din casa Domnului.
14 Şi am aruncat cel de al doilea toiag al meu, Funia, ca să rup legământul dintre Iuda şi Israel.
15 Şi mi-a zis Domnul: „Ia-ţi unelte păstoreşti de păstor nechibzuit.
16 Că, iată, Eu voi ridica păstor împotriva ţării: pe cea care lipseşte n-o va cerceta, pe cea rătăcită n-o va căuta, pe cea zdrobită n-o va vindeca, pe cea întreagă n-o va călăuzi; dar va mânca el carnea celor alese şi le va sfărâma încheieturile.
17 Vai de păstorii cei găunoşi care au părăsit oile! Sabie pe braţul său şi peste ochiul său cel drept: Braţul său de tot se va usca, iar ochiul său cel drept va fi-necat în întuneric".
12
Făgăduinţe pentru Ierusalim şi Iuda.
1 Povara cuvântului Domnului asupra lui Israel. Zice Domnul, Cel ce a întins cerul şi a întemeiat pământul şi a plăsmuit duhul omului întru el:
2 „Iată, Eu voi face Ierusalimul ca pe nişte uşori ce li se clatină tuturor neamurilor

dimprejur1, iar în Iudeea va fi împresurare împotriva Ierusalimului.
3 Şi fi-va în ziua aceea că voi face Ierusalimul ca pe o piatră călcată de toate neamurile; tot cel ce o va călca îşi va bate joc de ea, şi toate neamurile pământului se vor aduna laolaltă împotriva lui.
4 În ziua aceea zice Domnul Atotţiitorul pe fiece cal îl voi lovi cu spaimă, iar pe călăreţul lui, cu nebunie; dar Îmi voi deschide ochii asupra casei lui Iuda şi pe toţi caii neamurilor îi voi lovi cu orbire.
5 Iar mai-marii miilor lui Iuda vor zice în inimile lor: «Ne vom afla nouă locuitori ai Ierusalimului întru Domnul Atotţiitorul, Dumnezeul lor».
6 În ziua aceea îi voi face pe mai-marii miilor lui Iuda ca pe un tăciune aprins între lemne şi ca pe o făclie de foc în trestie; şi vor mistui, la dreapta şi la stânga, toate popoarele dimprejur, iar Ierusalimul va locui iarăşi prin sine însuşi.
7 Şi Domnul va mântui sfintele locaşuri ale lui Iuda, aşa cum erau ele la-nceput, pentru ca lauda casei lui David şi mândria locuitorilor Ierusalimului să nu se preamărească împotriva lui Iuda.
8 Şi va fi în ziua aceea că Domnul îi va apăra pe cei ce locuiesc Ierusalimul; şi cel slab între ei fi-va-n ziua aceea ca David, iar casa lui David precum casa lui Dumnezeu, ca îngerul Domnului înaintea lor.
9 Şi va fi că-n ziua aceea Eu voi căuta să nimicesc toate neamurile ce vin împotriva Ierusalimului.
1 Comparaţia se referă la uşorii care se clatină când se trântesc uşile.
10 Iar peste casa lui David şi peste locuitorii Ierusalimului voi turna duhul darului şi al îndurării; şi ei vor privi la Mine, Cel pe Care L-au batjocorit jucându-se2; şi plângere vor face asupră-I, ca pentru cel iubit, şi cu durere se vor văita, ca pentru un întâi-născut.
11 În ziua aceea, plângerea în Ierusalim va fi foarte mare, ca plângerea pentru crângul de rodii tăiat în câmpie.
12 Plânge-va ţara pe neamuri şi neamuri: neamul casei lui David, de-o parte, şi femeile lor, de-o parte; neamurile casei lui Natan3, de-o parte, şi femeile lor, de-o parte;
13 neamul casei lui Levi, de-o parte, şi femeile lor, de-o parte; neamul casei lui Şimei4, de-o parte, şi femeile lor, de-o parte;
14 toate neamurile rămase, fiece neam de-o parte, şi femeile lor, de-o parte.
13
Izvorul curăţirii. Pedepsirea profeţilor mincinoşi.
1 În ziua aceea fiece loc1 va fi deschis
2 Text mesianic. Verbul katorheomai (folosit numai de Zaharia şi numai aici în Vechiul Testament) are un sens foarte nuanţat: „a juca (a dansa) înaintea cuiva în derâdere", a insulta prin zeflemisire, a râde de cineva maimuţărindu-l. Este ceea ce vor face ostaşii romani cu Iisus în faţa sinedriului sau când Îi vor pune cunună de spini pe cap, mantie roşie pe umeri şi trestie în mână, e ceea ce vor face

iudeii în faţa Celui răstignit, poftindu-L să Se coboare de pe cruce. Evanghelistul Ioan va cita acest text, dar folosind verbul ebraic: „Vor privi la Acela pe Care L-au străpuns” (In 19, 37).
3 Natan, fiul lui David (2 Rg 5, 14).
4 Şimei, fiul lui Gherşon (Nm 3, 21).
1 T. M.: „un izvor”.

casei lui David şi locuitorilor Ierusalimului, spre schimbare şi spre curăţire prin stropire.
2 Şi va fi în ziua aceea, zice Domnul Sabaot: Numele idolilor le voi stârpi de pe pământ şi amintirea lor nu va mai fi, iar pe profeţii mincinoşi şi duhul cel necurat îi voi lua de pe pământ2.
3 Şi fi-va că dacă un om va mai profeţi, atunci tatăl său şi mama sa, cei ce l-au născut, îi vor zice: «Nu vei trăi, fiindcă minciună ai grăit în numele Domnului!»; şi tatăl său şi mama sa, cei ce l-au născut, îl vor împiedica atunci când el va profeţi.
4 Şi va fi în ziua aceea că profeţii vor fi ruşinaţi, fiecare-n propria sa vedenie atunci când profeţeşte; şi cu haină de păr se vor îmbrăca, fiindcă au minţit.
5 Şi va zice: Nu sunt profet, fiindcă eu sunt lucrător de pământ, fiindcă om m-a crescut astfel din tinereţile mele.
6 Iar Eu îi voi zice: Ce sunt aceste răni în mijlocul mâinilor tale? Iar el va zice: [Acelea] cu care am fost rănit în casa celui iubit al meu.
7 Sabie, trezeşte-te-mpotriva păstorilor Mei şi-mpotriva omului cetăţean al Meu, zice Domnul Atotţiitorul; bate păstorul şi risipeşte oile3, iar Eu Îmi voi întoarce mâna-mpotriva celor mici.
8 şi-n toată ţara fi-va-n ziua-aceea, zice Domnul, că două părţi se vor tăia şi vor pieri, iar cea de-a treia va rămâne-n ea.
9 Pe cea de-a treia parte prin foc o voi trece; şi îi voi curăţi precum se lămureşte-argintul şi-i voi cerca precum se-ncearcă aurul; şi numele Mi-l vor chema, Eu îi voi auzi şi le voi zice:
2 Textul anunţă abolirea tagmei profeţilor, ca urmare a abuzurilor şi imposturii.
3 Text cu rezonanţă în Mt 26, 31.
Poporul Meu este acesta! Iar ei vor zice: El, Domnul, Dumnezeul meu!
14
Vremuri apocaliptice. Întoarcerea neamurilor la Domnul.
1 Iată, vin zilele Domnului, şi prăzile vor fi împărţite în mijlocul tău.
2 Şi voi aduna toate neamurile la război împotriva Ierusalimului; şi cetatea va fi luată şi casele vor fi jefuite şi femeile vor fi pângărite; jumătate din cetate va merge în robie, dar cei rămaşi ai poporului Meu nu vor pieri din cetate.
3 Şi Domnul va ieşi şi Se va bate cu neamurile acelea aşa cum s-a bătut în ziua de război.
4 şi-n ziua aceea Îi vor sta picioarele pe muntele Măslinilor care se află-n faţa Ierusalimului, spre răsărit; şi muntele Măslinilor se va despica: jumătate spre răsărit şi jumătate spre apus: o foarte mare prăpastie; şi jumătate din munte se va pleca spre miază-noapte, iar jumătate spre miazăzi.
5 Iar valea munţilor Mei va fi astupată; valea munţilor se va lipi până la Iasod; astupată va fi, aşa cum a fost astupată în zilele cutremurului, în zilele lui Ozia, regele lui Iuda; iar Domnul, Dumnezeul meu, va veni, şi toţi sfinţii împreună cu El1.
6 Şi va fi că-n ziua aceea nu va fi lumină; nici frig, nici ger
1 Astuparea (umplerea) prăpastiei dintre cele două jumătăţi ale muntelui despicat simbolizează încetarea idolatriei şi restaurarea monoteismului, unul din semnele timpului mesianic. Cutremurul (menţionat şi de Amos 1, 1) a fost consemnat de istoricul Iosif Flaviu.

7 nu va fi pentru o zi; şi ziua Îi va fi cunoscută Domnului; nici zi, nici noapte, dar spre seară va fi lumină.
8 şi-n ziua aceea va ieşi apă vie din Ierusalim; jumătate din ea spre marea cea dintâi, şi jumătate spre marea cea de-apoi; aşa va fi în vară şi-n primăvară.
9 Şi Domnul fi-va Împărat peste tot pământul; în ziua aceea va fi un singur Domn, iar numele Său, unul,
10 înconjurând întreg pământul; şi pustia, de la Gheba până la Rimon, spre miazăzi de Ierusalim. Iar Rama va rămâne pe locul ei. De la poarta lui Veniamin până la locul primei porţi, până la poarta colţurilor şi până la turnul lui Hananeel şi până la teascurile regelui

11 vor locui ei într-însul; şi nu va mai fi nici un blestem şi va locui Ierusalimul fără nici o frică.
12 Şi aceasta va fi căderea cu care Domnul va lovi toate popoarele, câte s-au războit împotriva Ierusalimului: trupurile li se vor usca stând pe picioare şi ochii li se vor scurge din găvane şi limba li se va usca în gură.
13 şi-n ziua aceea fi-va mare îngrozire peste ei de la Domnul; fiecare se va apuca de mâna vecinului său, şi mâna lui se va încleşta cu mâna vecinului său.
14 Iuda, şi el, se va bate în Ierusalim. Şi se va aduna puterea tuturor popoarelor de primprejur, aur şi argint şi haine din belşug.
15 Şi aceasta va fi căderea cailor şi a catârilor şi a cămilelor şi a asinilor şi a tuturor vitelor ce se află în aceste tabere, pe potriva acestei căderi.
16 Şi va fi că oricâţi vor rămâne din toate neamurile care-au venit împotriva Ierusalimului, aceştia se vor sui în fiecare an să se închine Împăratului, Domnului Atotţiitorului, şi să prăznuiască sărbătoarea facerii corturilor2.
17 Şi va fi că oricâţi din toate neamurile pământului nu se vor sui la Ierusalim să se închine Împăratului, Domnului Atotţiitorului, chiar şi aceştia vor fi adăugaţi celorlalţi.
18 Iar dacă neamul Egiptului nu se va sui, nici nu va veni, atunci fi-va peste ei căderea cu care Domnul va lovi toate neamurile ce nu se vor sui să prăznuiască sărbătoarea facerii corturilor.
19 Acesta va fi păcatul Egiptului şi păcatul tuturor neamurilor care nu se vor sui să prăznuiască sărbătoarea facerii corturilor.
20 În ziua aceea, pe frâul fiecărui cal va fi [scris]: «Sfinţenie Domnului Atotţiitorului3»; iar căldările4 vor fi în casa Domnului precum cupele în faţa jertfelnicului.
21 Şi fiece căldare în Ierusalim şi în Iuda va fi sfântă Domnului Atotţiitorului; şi toţi cei ce jertfesc vor veni şi vor lua din ele şi vor fierbe în ele; şi-n ziua aceea nu va mai fi Canaanean5 în casa Domnului Atotţiitorului”.
2 Ca un corolar al restaurării universale, chiar şi foştii adversari ai lui Israel (cu excepţia Egiptenilor şi a celor ca ei) vor fi chemaţi la sărbătoarea Corturilor, în luna octombrie a fiecărui an, celebrare a belşugului şi veseliei, instituită de Domnul (Dt 16, 13).
3 În ziua aceea totul devine sfânt, obiecte, oameni şi animale.
4 E vorba de căldările în care se fierbea carnea rămasă din jertfe şi din care se înfruptau preoţii.
5 În mentalitatea vremii, „Canaanean” era echivalent cu „negustor”, „cămătar”, „schimbător de bani”; împotriva acestora Se va ridica Iisus în templu (Mt 21, 12-13; Mc 11, 15; Lc 19, 45-46; In 2, 14-16).

Maleahi
1
Iubirea lui Dumnezeu. Mustrări pentru preoţi.
1 Povara cuvântului Domnului către Israel prin mâna îngerului Său1; puneţi-o la inimă2!
2 „Eu v-am iubit, zice Domnul, dar voi aţi zis: «Întru ce anume ne-ai iubit?» Oare nu era Esau3 fratele lui Iacob? -, zice Domnul -, dar Eu l-am iubit pe Iacob
3 şi l-am urât pe Esau şi i-am lăsat hotarele pustii şi i-am făcut moştenirea ca pe nişte locuinţe ale deşertului.
4 Căci cineva va zice: «Idumeea e căzută, dar hai să ne întoarcem şi să zidim din nou locurile pustiite!». Aşa grăieşte Domnul Atotţiitorul: Ei vor zidi, dar Eu voi dărâma; şi ei vor fi numiţi «Hotarele nelegiuirii» şi «Poporul împotriva căruia Domnul S-a aşezat pentotdeauna».
5 Şi ochii voştri vor vedea, iar voi veţi
1 Ebr: „... prin mijlocirea lui Maleahi”. Deoarece Maleahi nu e un nume propriu, LXX îl traduce prin ceea ce el poate însemna mai aproape de adevărul semantic: „vestitor”, „mesager”; în greceşte: Angelos, mai ales că acest cuvânt se repetă în 3, 1, unde, profetic, e vorba de Ioan Botezătorul. Expresia „prin mâna” = prin condeiul.
2 Îndemn omis în T. M.
3 Esau este eponimul lui Edom; acesta din urmă a dat numele ţării Idumeea şi pe al poporului idumeu, adversar perpetuu al lui Israel.
zice: «Dumnezeu s-a preamărit deasupra hotarelor lui Israel».
6 Fiul îşi cinsteşte tatăl şi sluga pe stăpânul ei; dacă Eu sunt Tată, unde e cinstirea Mea? şi dacă sunt

Stăpân, unde-i frica de Mine? zice Domnul Atotţiitorul. Voi, preoţii, voi sunteţi cei ce-mi defăimaţi numele; cu toate acestea, aţi zis: «Întru ce anume Ţi-am defăimat numele?»:
7 Întru aceea că la altarul Meu aduceţi pâini spurcate, dar ziceţi: «Cu ce le-am spurcat?»: Cu aceea că ziceţi: «Masa Domnului e spurcată, iar mâncărurile puse pe ea sunt dispreţuite».
8 Că dacă voi aduceţi un [animal] orb pentru jertfă, oare nu-i rău? Şi dacă aduceţi un [animal] şchiop sau bolnav, oare nu-i rău4? Adu-l mai-marelui tău, [şi vezi] dacă te va primi, dacă el îţi va căta în faţă, zice Domnul Atotţiitorul.
9 Şi acum, îmblânziţi faţa Dumnezeului vostru şi rugaţi-vă Lui! Aceste lucruri au fost făcute de mâinile voastre; oare vă voi primi? zice Domnul Atotţiitorul.
10 De vreme ce între voi vor fi uşi închise şi nimeni nu va aprinde pe degeaba [focul de pe] jertfelnicul Meu5,
4 Potrivit legii lui Moise, la altarul de jertfă trebuiau aduse numai prinoase curate, pârgă, şi animale fără nici o meteahnă.
5 Preoţii, contemporani ai profetului, se deprinseseră să nu mai facă nimic pe gratis.

bunăvoirea Mea nu este întru voi, zice Domnul Atotţiitorul, şi nu voi primi jertfe din mâinile voastre.
11 Că de la răsăritul soarelui până la apus s-a preamărit numele Meu printre neamuri; şi-n fiecare loc i se aduce numelui Meu tămâie şi jertfă curată; că mare e numele Meu printre neamuri, zice Domnul Atotţiitorul.
12 Dar voi îl necinstiţi prin aceea că ziceţi: «Masa Domnului e spurcată, iar mâncărurile puse pe ea sunt dispreţuite».
13 Şi aţi zis: «Acestea sunt roade ale trudei». Dar Eu le-am suflat, zice Domnul Atotţiitorul; iar voi aduceţi [animale] sfâşiate şi pe cele şchioape şi pe cele bolnave. Atunci, dacă le veţi aduce jertfă, oare le voi primi Eu din mâinile voastre? zice Domnul Atotţiitorul.
14 Blestemat este puternicul care are în turmă [animal de] parte bărbătească şi a cărui făgăduinţă se află deasupră-i, dar Îi jertfeşte Domnului ce e stricat! Că Împărat mare sunt Eu, zice Domnul Atotţiitorul, şi vădit Îmi este numele printre neamuri.
2
(continuare)
1 Şi acum, o, preoţilor, porunca aceasta este pentru voi:
2 Dacă nu veţi asculta şi dacă nu veţi pune la inimă să daţi slavă numelui Meu, zice Domnul Atotţiitorul, atunci voi trimite peste voi blestem, şi blestem voi aduce peste binecuvântarea voastră şi o voi blestema, iar binecuvântarea voastră o voi risipi şi ea nu va fi întru voi, fiindcă voi nu puneţi aceasta la inimă.
3 Iată, Eu vă voi întoarce spatele şi voi împroşca scârna peste feţele voastre, anume scârna sărbătorilor voastre1; şi totodată vă voi lua de-aici.
4 Şi veţi cunoaşte că Eu sunt Cel ce v-a trimis această poruncă, pentru ca ea să fie legământul Meu cu fiii lui Levi 2, zice Domnul Atotţiitorul.
5 Legământul Meu cu el3 a fost de viaţă şi de pace şi i-am dat ca-ntru frică să se teamă de Mine, şi-n faţa numelui Meu să se cutremure.
6 Legea adevărului era în gura lui, iar pe buzele lui nu se afla nedreptate; în pace umbla cu Mine-n drumul drept şi pe mulţi i-a întors de la nedreptate.
7 Căci buzele preotului vor păstra cunoaşterea, iar ei din gura lui vor cerceta legea; căci el este sol al Domnului Atotţiitorului.
8 Dar voi v-aţi abătut din cale şi pe mulţi i-aţi făcut să slăbească în păzirea legii; voi aţi stricat legământul lui Levi, zice Domnul Atotţiitorul.
9 Iar Eu v-am făcut să fiţi dispreţuiţi şi lepădaţi printre toate neamurile, fiindcă nu aţi păzit căile Mele, ci-n cumpănirea legii aţi cătat la faţa omului4.
10 Oare nu aveţi voi toţi un singur Tată? Oare nu v-a făcut un singur Dumnezeu? De ce aţi părăsit voi, fiecare,
1 Imagine foarte dură: veţi primi urmarea a ceea ce mi-aţi dat să mănânc...
2 Literal: „leviţii”; în general, casta preoţească.
3 E vorba de legământul menţionat în Nm 25, 12; relaţia ideală dintre Domnul şi Levi are accente

speciale în versetele 5-7 spre a face posibil contrastul dintre ea şi comportamentul deplorabil al urmaşilor.
4 Pe lângă alte abateri, preoţii practicau părtinirea în judecată, ceea ce presupunea servilism sau mită.

pe fratele său, ca să pângăriţi legământul părinţilor voştri?
11 Iuda a fost părăsit, şi urâciune a fost făcută în Israel şi în Ierusalim, de vreme ce Iuda a pângărit sfintele lucruri ale Domnului, cele pe care le-a iubit, şi a cătat spre dumnezei străini.
12 Domnul îl va da pierzării pe omul care face astfel de lucruri, până la a-l arunca din locaşurile lui Iacob şi dintre cei ce-I aduc jertfă Domnului Atotţiitorului.
13 Lucrurile pe care Eu le-am urât, voi pe acelea le-aţi făcut; cu lacrimi acopereaţi altarul Domnului, şi cu plâns şi cu suspin ca rod al ostenelilor; se cade oare ca Eu să caut cu preţuire la jertfa voastră sau să primesc prinos din mâinile voastre?
14 Dar voi aţi zis: «De ce?» Fiindcă Domnul a stat mărturie între tine şi femeia tinereţilor tale, pe care tu ai părăsit-o în timp ce ea încă era părtaşa ta [de viaţă] şi femeia legământului tău5.
15 Şi n-a făcut El bine? şi era o rămăşiţă a suflării Sale!6 Dar voi aţi zis: «Ce altceva caută Dumnezeu decât o sămânţă?». Voi însă luaţi seama la duhul vostru; şi n-o părăsi pe femeia tinereţilor tale7!
5 Legea lui Moise (Dt 24, 1-4) îngăduie despărţirea bărbatului de femeia sa, pentru raţiuni de ordin foarte general, dar profetul pregăteşte aici interzicerea divorţului de către Iisus (Mt 5, 32; 19, 6).
6 Când Dumnezeu a creat-o pe Eva din coasta lui Adam şi i-a dat-o acestuia de soţie (Fc 2, 22), El nu a suflat asupră-i „suflare de viaţă”, aşa cum făcuse asupra primului om (Fc 2, 7), ceea ce înseamnă că femeia purta deja în fiinţa ei „rămăşiţa” suflării divine.
7 Obiecţiei că legătura dintre soţ şi soţie e doar de natură materială, trupească, menită exclusiv perpetuării speciei, profetul îi contrapune existenţa şi a duhului (în limbajul biblic: sufletul).
16 Iar dacă tu ai izgonit-o din ură zice Domnul, Dumnezeul lui Israel -, atunci lipsa de credinţă îţi va acoperi cugetele zice Domnul Atotţiitorul, de aceea luaţi aminte la duhul vostru, şi n-o părăsiţi,
17 voi, cei ce l-aţi întărâtat pe Dumnezeu cu vorbele voastre, dar ziceţi: «Întru ce L-am întărâtat?»: Prin aceea că ziceţi: «Tot cel ce face rău e bineplăcut înaintea Domnului, şi-n unii ca aceştia Îşi află El plăcerea»; şi: «Unde este Dumnezeul dreptăţii?».
3
Vestirea Înaintemergătorului. Îndemnuri la pocăinţă.
1 Iată, Eu îl trimit pe îngerul Meu, şi el va pregăti calea înaintea feţei Mele; şi Domnul pe Care voi Îl căutaţi va veni de îndată în templul Său, Îngerul legământului pe Care voi Îl voiţi; iată, vine! zice Domnul Atotţiitorul1.
2 Şi cine va putea suferi ziua venirii Lui? Sau cine va putea să stea întru înfăţişarea Lui? Fiindcă El vine ca focul din topitoare şi ca iarba celor ce înălbesc2.
3 El va şedea să topească şi să cureţe ca şi cum ar avea argint, ca şi cum ar
1 Text care îl anunţă pe Sf. Ioan Botezătorul şi care va fi citat, cu uşoare nuanţări, de către Evangheliştii Matei (11, 10), Marcu (1, 2) şi Luca (7, 27). Formularea lui Maleahi angajează mai puternic co-substanţialitatea Fiului cu Tatăl.
2 Acţiunea purificatoare a Domnului la venire. „Focul”, metaforă clasică; „iarba”: după toate probabilităţile, extract vegetal din care se prepara leşia (Ebr.: „soda”).

avea aur; şi-i va curăţi pe fiii lui Levi şi-i va lămuri ca pe aur şi ca pe argint, iar ei Îi vor aduce Domnului prinos întru dreptate.
4 Şi jertfa lui Iuda şi a Ierusalimului Îi va fi bineplăcută Domnului, aşa cum era în zilele şi în anii de mai înainte.
5 Şi Mă voi apropia de voi întru judecată, şi voi fi grabnică mărturie împotriva vrăjitorilor şi împotriva adulterelor şi împotriva celor ce jură strâmb pe numele Meu şi împotriva celor ce ţin pentru ei simbria slugilor şi a celor ce le asupresc pe văduve şi-i bat cu pumnii pe orfani şi împotriva celor ce strâmbă judecata străinului şi împotriva celor ce nu se tem de Mine, zice Domnul Atotţiitorul.
6 Căci Eu sunt Domnul, Dumnezeul vostru, şi nu m-am schimbat; dar voi, fiii lui Iacob, nu v-aţi

abţinut
7 de la nedreptăţile părinţilor voştri; voi aţi stricat rânduielile Mele şi nu le-aţi păzit. Întoarceţi-vă la Mine şi Mă voi întoarce la voi, zice Domnul Atotţiitorul. Dar voi aţi zis: «Întru ce ne vom întoarce?»
8 Oare Îl va înşela omul pe Dumnezeu? fiindcă voi Mă înşelaţi pe Mine. Dar ziceţi: «Întru ce Te-am înşelat?»: Întru aceea că zeciuielile şi prinoasele de pârgă sunt la voi3!
9 Că de căutat Mă căutaţi, dar Mă înşelaţi.
10 Anul s-a încheiat, iar voi v-aţi adus toate roadele în hambare; dar în casa lui va fi jaful lui! Întoarceţi-vă dar în această privinţă zice Domnul Atotţiitorul şi Eu vă voi deschide jgheaburile
3 Ofrandele datorate lui Dumnezeu erau reţinute de către cei ce le datorau, ceea ce constituia o fraudă.
cerului, şi binecuvântarea Mea o voi revărsa peste voi până la saţiu.
11 Şi vă voi rândui hrană şi nu voi strica roada pământului vostru, iar via voastră nu va slăbi în câmp, zice Domnul Atotţiitorul.
12 Şi toate neamurile vă vor ferici, fiindcă voi Îmi veţi fi o ţară dorită, zice Domnul Atotţiitorul.
13 Voi aţi rostit vorbe grele împotriva Mea zice Domnul -, dar tot voi aţi zis: «Întru ce am vorbit noi împotriva Ta?».
14 Voi aţi zis: «Cel ce-I slujeşte lui Dumnezeu se-alege cu nimic; oare ce-am câştigat noi că I-am păzit poruncile şi că am umblat ca nişte milogi înaintea feţei Domnului Atotţiitorului?
15 Dar acum îi fericim pe străini4, şi toţi nelegiuiţii se înalţă; i s-au împotrivit lui Dumnezeu, şi, cu toate acestea, ei au scăpat... ».
16 Iată ce spun aceia care se tem de Domnul, fiecare către aproapele său; şi Domnul a luat aminte şi I-a auzit şi a scris o carte de pomenire înaintea Sa pentru cei ce se tem de Domnul şi se sfiesc de numele Lui.
17 Şi ei vor fi ai Mei zice Domnul Atotţiitorul în ziua pe care Eu o rânduiesc spre moştenire; şi-i voi alege aşa cum omul îşi alege pe fiul care-i slujeşte.
18 Atunci vă veţi întoarce şi veţi face deosebirea între cel drept şi cel nelegiuit, între cel ce-I slujeşte lui Dumnezeu şi cel ce nu-I slujeşte5.
4= Străinii sau înstrăinaţii de Dumnezeu.
5 într-o seamă de redactări ale Septuagintei, ca şi în Textul Masoretic, capitolul 3 nu se termină aici, ci este continuat cu versetele următoare, numerotate 19-24. Urmând o altă linie redacţională, şi în acord cu vechile ediţii româneşti, aceste versete fac parte din capitolul 4.

4
Ziua Domnului.
1 Că, iată, ziua vine arzând ca un cuptor, şi-i va mistui; şi toţi străinii şi toţi nelegiuiţii vor fi trestie; şi ziua care vine îi va aprinde zice Domnul Atotţiitorul şi din ei nu va rămâne rădăcină sau lăstar.
2 Dar pentru voi, cei ce vă temeţi de numele Meu, va răsări Soarele dreptăţii, şi vindecare fi-va-n aripile Lui; şi veţi ieşi şi veţi zburda ca viţeii lăsaţi din legături.
3 Şi veţi călca pe cei nelegiuiţi, fiindcă ei cenuşă vor fi sub picioarele voastre, atunci. În ziua pe care Eu o rânduiesc, zice Domnul Atotţiitorul.
4 Şi, iată, Eu vi-l voi trimite pe Ilie Tesviteanul mai înainte de a fi venit ziua Domnului cea mare şi năprasnică-n vedere1,
5 el, care va întoarce iarăşi inima părintelui spre fiu şi inima omului spre aproapele său, pentru ca nu cumva să vin Eu şi să lovesc pământul de istov.
6 Aduceţi-vă aminte de legea lui Moise, robul Meu, aşa cum i-am poruncit-o Eu în Horeb pentru întregul Israel: porunci şi rânduieli”.
1 Credinţa într-o revenire a profetului Ilie pe pământ devenise un bun comun al aşteptării mesianice, ceea ce îi va face pe Evanghelişti s-o raporteze, simbolic, la apariţia lui Ioan Botezătorul (vezi Mt 11, 14; 17, 10-12; Mc 9, 11-13; Lc 1, 17).

Introducere la Cărţile necanonice

În Cuvântul lămuritor asupra Sfintei Scripturi s-a consemnat faptul că, pe lângă cele 39 de cărţi canonice, Vechiul Testament mai

cuprinde încă 14, numite necanonice, ele oferind lectura unor texte folositoare şi plăcute, dar fără ca acestea să constituie izvoare de credinţă.

Astfel:

CARTEA LUI TOBIT este un fel de cod moral al unei familii iudaice aflate în captivitatea babilonică. Evlaviosul Tobit, din cetatea Ninive, capitala Asiriei, este lovit de orbire într-o împrejurare stupidă, dar, asemenea lui Iov, nu cârteşte împotriva lui Dumnezeu. El îl trimite pe fiul său Tobie în Media să-i recupereze nişte bani, iar acesta, însoţit de Azaria - care mai târziu se va descoperi ca fiind îngerul Rafael - o află în Ecbatana pe Sarra, fiica nefericită a unor rude, cu care se căsătoreşte vindecând-o de bântuiala unui demon. Se întoarce bogat, tatăl său se vindecă în chip miraculos, şi totul se încheie într-o atmosferă de împăcare cu Dumnezeu şi cu oamenii.

Originalul ebraic al acestei cărţi s-a pierdut. El a rămas într-o seamă de codici greceşti, cei mai importanţi fiind Alexandrinus, Vaticanus şi Sinaiticus; spre deosebire de ediţiile româneşti de până acum, versiunea de faţă a optat pentru Codex Sinaiticus, care e mai bine redactat, într-un stil mai plin de nuanţe, în care drama epică se întregeşte şi capătă reliefuri prin conţinutul sufletesc al personajelor.

CARTEA IUDITEI. Nabucodonosor, regele Babilonului, îl trimite pe generalul Olofern să pedepsească popoarele din vestul Eufratului care refuzaseră să i se alăture în războiul său cu Arpaxad, regele Mezilor. Dispunând de o armată imensă, Olofern ajunge la hotarele Israelului, asediază cetatea Betulia şi, prin lipsa de apă, îi sileşte pe locuitorii acesteia să-şi pregătească abdicarea. Intervine însă Iudita (eroina care dă şi titlul cărţii); aceasta izbuteşte să intre în tabăra inamicului şi, folosindu-şi din plin farmecul fizic şi iscusinţa cuvântului, îl îmbată la un ospăţ pe Olofern şi-l decapitează cu propria ei mână, determinând astfel deruta armatei „asiriene" şi ieşirea Israeliţilor din criză.

Originalul ebraic (sau, poate, aramaic) al textului s-a pierdut, aşa încât toate traducerile sunt făcute după cel grecesc, cu excepţia versiunii latine - Vulgata - a lui Ieronim, redactată după o versiune mai veche - tot latinească - şi revizuită după un text aramaic (lucrare făcută la repezeală, într-o singură noapte).

Data scrierii poate fi aproximată în primii ani ai secolului II î. H.

CARTEA LUI BARUH. Baruh, fostul secretar (tahigraf) al profetului Ieremia, aflat în captivitatea babilonică, scrie o carte pe care mai întâi i-o citeşte regelui Iehonia - tot captiv - şi pe care apoi o trimite la Ierusalim spre a fi citită în auzul celor rămaşi acolo. Aproape toată scrierea e o rugăciune de pocăinţă - prin recunoaşterea păcatului colectiv al fiilor lui Israel - dar şi de înţelepciune şi optimism, menite să menţină moralul unui popor aflat în suferinţă.

Originalul ebraic al scrierii s-a pierdut; traducerile moderne folosesc versiunea Septuagintei.

Autorul nu poate fi Baruh, deoarece acesta, potrivit lui Ieremia (43, 6-7) nu a luat calea exilului, ci s-a refugiat, împreună cu profetul, în Egipt.

Cartea însă oferă prilejul unei lecturi agreabile şi reconfortante; La Fontaine o avea la inimă.

EPISTOLA LUI IEREMIA este o scriere apocrifă care ni s-a păstrat numai în limba greacă. Ea le este adresată Iudeilor care

urmează să ia calea exilului babilonic, avertizându-i asupra pericolului de a cădea în idolatrie; întregul text e un pamflet la adresa zeităţilor din ţara unde vor ajunge deportaţii, o satiră menită să le arate acestora, prin contrast, cât de departe sunt practicile păgâne de legea fiilor lui Israel.

CÂNTAREA CELOR TREI TINERI este alcătuită din trei părţi: 1) Rugăciunea lui Azaria; 2) un episod care şi-ar avea locul în Dn 3, între versetele 23-24; 3) rugăciunea propriu-zisă a celor trei tineri. Text redactat în limba greacă; în Septuaginta face parte din Daniel, capitolul 3; aşezat aici în concordanţă cu vechile şi noile ediţii româneşti.

CARTEA A TREIA A LUI EZDRA se numeşte astfel datorită faptului că, în versiunile greacă şi latină, Cartea lui Neemia era numită A Doua Ezdra. Scrierea reia unele istorisiri din cărţile canonice Paralipomena, Ezdra şi Neemia, cu unele adaosuri nesemnificative.

CARTEA ÎNŢELEPCIUNII LUI SOLOMON poartă numele marelui rege datorită procedeului literar, des folosit în antichitate, de a pune un text anonim pe seama unei personalităţi ilustre, spre a-i conferi mai multă autoritate. Nu cunoaştem numele adevăratului autor, dar scrierea îl recomandă ca pe un iudeu elenizat, bun cunoscător şi mânuitor al limbii greceşti, căreia îi conferă nu numai precizie terminologică, ci şi eleganţă stilistică. înţelepciunea în viaţa omului, originea, natura şi lucrarea ei, mijloacele de a o dobândi, rolul ei în istorie, precum şi acela al lui Dumnezeu, iată principalele teme ale acestei opere de mare adâncime şi frumuseţe. Alcătuind-o, autorul ei a avut în faţă Septuaginta, aşa încât trimiterile referenţiale nu trebuie căutate în Textul Masoretic.

CARTEA ÎNŢELEPCIUNII LUI ISUS, FIUL LUI SIRAH sau ECCLESIASTICUL. În unele redactări ale Septuagintei are un titlu prescurtat: ÎNŢELEPCIUNEA LUI SIRAH, dar deseori e pomenită BEN SIRAH = FIUL LUI SIRAH sau SIRACIDA. Autorul ne prezintă chiar câteva date biografice din care reiese că făcea parte din clasa nobiliară, ceea ce i-a permis ca, încă de tânăr, să descopere şi să cultive înţelepciunea prin mijlocirea rugăciunii, a meditaţiei şi a unei vieţi controlate după legea iudaică, dar nu mai puţin prin contactul nemijlocit cu oamenii din diferite straturi sociale, prin călătorii şi, nu în ultimul rând, prin lecturi. Aşa se face că, în viziunea lui Sirah, înţelepciunea e arta de a trăi; avându-şi izvorul în Dumnezeu - ba, mai mult, apărând la un moment dat ca o fiinţă necreată! - ea e făcută pentru om şi are menirea de a-i fi acestuia călăuza eminamente practică, negreşelnică, aducătoare de fericire. Opera a fost scrisă în ebraică în preajma anului 190 î. H., de către Fiul lui Sirah, dar nepotul acestuia avea s-o traducă, şaizeci de ani mai târziu, în limba greacă; aceasta este versiunea care ni s-a păstrat şi care a fost adoptată oficial de Biserică. Deşi nu a fost nicicând acceptată în canonul ebraic al Vechiului Testament, ea a fost întotdeauna preţuită şi citată de către rabini; la urma urmelor, e una din capodoperele literaturii sapienţiale.

ISTORIA SUSANEI e povestea unei femei tinere, frumoase şi caste, acuzată de adulter de către doi bătrâni libidinoşi; o intervenţie divină îi dovedeşte nevinovăţia, iar calomniatorii sunt pedepsiţi. Cartea e un adaos la aceea a profetului Daniel.

BEL ŞI BALAURUL este încă un adaos la cartea lui Daniel. Scriere scurtă, cu evidentă ţintă polemică, ea ridiculizează idolatria şi denunţă impostura preoţilor care o slujesc, în lupta dintre bine şi rău, primul învinge.

CĂRŢILE MACABEILOR sunt în număr de trei. Eroii principali ai celei dintâi sunt fraţii Macabei - numiţi astfel după porecla celui mai mare dintre ei, Iuda -, cei ce au pornit şi au condus răscoala Iudeilor împotriva unei stăpâniri nedrepte şi opresive. A doua nu e continuarea primei cărţi, ci doar sporadic şi parţial reia unele episoade ale acesteia, abordându-le din alte unghiuri şi oferind detalii. Cât despre a treia, aceasta nu are absolut nici o legătură cu primele două - şi, deci, cu Macabeii evenimentele relatate în ea situându-se, cronologic, înaintea celei dintâi.

Cu toate acestea, ele au în comun un fapt istoric extraordinar: impactul iudaismului cu elenismul. Se ştie că Alexandru cel Mare (336-323 î. H.) crease, în numai zece ani, un vast imperiu cosmopolit, al cărui teritoriu se întindea din Italia până'n India şi din nordul Mării Negre până la hotarul de sud al Egiptului. Mort prea tânăr spre a lăsa un succesor, cea mai mare parte a imperiului său a fost împărţit între doi dintre generalii săi: Antioh a creat regatul de nord, cu capitala înAntiohia, iar Ptolemeu s-a înstăpânit asupra regatului de sud, cu capitala în Alexandria. Timp de peste două secole, dinastiile acestora au continuat, în mare, politica lui Alexandru, sub ele configurându-se ceea ce va rămâne în istorie „epoca elenistică": greaca devine limba oficială a tuturor cetățenilor, peste tot se înfiinţează şcoli şi instituţii de educaţie fizică, negoţul cunoaşte o expansiune enormă şi, prin el, bunăstarea economică, filosofia şi ştiinţa - îndeosebi matematicile şi fizica - aduc nume noi şi importante în istoria culturii. Era evident însă că o structură atât de mozaicată nu putea să-i asigure imperiului o unitate de durată.

Aşa a început - la scara lumii de atunci - un vast proces de globalizare, prin fuziunea Vest-Est, Vestul fiind Grecia (care oferea standardele de civilizaţie şi cultură), iar Estul, restul (care trebuia să le adopte). Căsătoriile mixte erau încurajate şi, deseori, impuse; Alexandru îi obligase pe nouă mii din ostaşii săi să se însoare cu femei asiatice, el însuşi dând primul exemplu, căsătorindu-se cu fiica lui Darius al III-lea. Marea diversitate religioasă trebuia estompată prin instituirea unui cult al suveranului; după acelaşi exemplu al lui Alexandru, Seleucizii şi Ptolemeii au acceptat sau au pretins - după caz - să fie adoraţi ca nişte zei (este ceea ce vor face, mai târziu, cezarii Romei).

Din vastul imperiu făceau parte şi Evreii, atât cei de acasă, din Iudeea, cât şi cei din diaspora, care aveau comunităţi în mai toate marile oraşe. Aceştia au acceptat elenismul ca pe ceva firesc; vorbeau şi scriau greceşte, participau la viaţa economică şi culturală, îşi plăteau cu conştiinciozitate impozitele către stat, beneficiau de noile standarde civilizatorii; mai mult, pentru ei - care-şi pierduseră limba maternă - a fost tradusă Scriptura în limba greacă, Septuaginta, operă iniţiată şi finanţată de către Ptolemeu al III-lea Filadelful, fapt pentru care Evreii nu puteau fi decât recunoscători. Drama a început în momentul în care globalizarea le-a cerut să-şi părăsească religia prin adoptarea credinţelor şi moravurilor-standard şi, prin aceasta, să renunţe, practic, la identitatea lor ca neam. E sigur că răscoala şi luptele Macabeilor - şi nu numai ale lor - au avut un mobil eminamente religios, dar nu e mai puţin adevărat că rezistenţa lor implica şi conservarea fiinţei naţionale. Un studiu atent şi de perspectivă al acestor trei cărţi ar fi vrednic de tot interesul. Ele ni s-au păstrat, toate, în limba greacă.

RUGĂCIUNEA LUI MANASE, cu care se încheie secţiunea cărţilor necanonice, e un text foarte scurt, pios, atribuit regelui care a domnit în Iuda 55 de ani, timp în care a restaurat idolatria în propria sa ţară; presupus a fi fost exilat în Babilon, rugăciunea lui trece drept exemplu de pocăinţă a unui mare păcătos.

Cartea lui Tobit

1

Prolog. Evlaviosul Tobit e deportat la Ninive.

1 Cartea întâmplărilor lui Tobit, fiul lui Tobiel, fiul lui Ananiel, fiul lui Aduel, fiul lui Gabael, din seminţia lui Asiel, din tribul lui Neftali,
2 care, în zilele lui Salmanasar, regele Asiriei, a fost luat în robie din Tisbe, care se află la miazăzi de Cadeşul lui Neftali, în Galileea-de-Sus, deasupra Haţorului, cam de-o parte, spre Soare-apune, la miază-noapte de Fogor.
3 Eu, Tobit, în toate zilele vieţii mele am umblat pe căile adevărului şi ale dreptăţii şi le-am făcut multe binefaceri fraţilor mei şi celor din neamul meu care au venit cu mine, ca robi, în ţara Asirienilor, la Ninive.
4 La vremea când mă aflam în ţara mea, pământul lui Israel, şi când eram încă tânăr, toată seminţia lui Neftali, părintele meu, s-a despărţit de casa lui David, părintele meu, ca şi de Ierusalim, cetatea

care fusese aleasă din toate seminţiile lui Israel ca loc de jertfă pentru toate triburile lui Israel; acolo a fost zidit templul în care locuieşte Dumnezeu şi sfinţit pentru toate generaţiile, pentotdeauna.
5 Toţi fraţii mei şi casa lui Neftali, părintele meu, îi aduceau jertfe viţelului pe care Ieroboam, regele lui Israel, îl făcuse în Dan, pe toţi munţii Galileii.
6 Dar eu, numai eu, mă duceam deseori la Ierusalim, de sărbători, aşa cum este scris pentru întregul Israel pentru-ntotdeauna. Alergam la Ierusalim cu pârgă din roade, cu întâii-născuţi, cu zeciuială din turmă şi cu întâia tunsoare a oilor
7 şi le dădeam preoţilor, fiii lui Aaron, pentru jertfelnic; iar zeciuială din grâu, din vin şi din untdelemn, din rodii şi din celelalte roade ale pământului le-o dădeam fiilor lui Levi care slujeau în Ierusalim; a doua zeciuială o prefăceam în bani, şase ani la rând, şi mă duceam în fiecare an s-o cheltuiesc la Ierusalim;
8 o dădeam orfanilor, văduvelor şi acelor străini care locuiesc laolaltă cu Israeliţii: o aduceam şi le-o dădeam la fiecare trei ani şi o mâncam împreună, după porunca dată astfel prin legea lui Moise şi după rânduielile lăsate de Debora, mama tatălui meu (căci eu, la moartea tatălui meu, am rămas orfan).
9 Când am ajuns la vârsta bărbăţiei mi-am luat-o de femeie pe Ana, din neamul meu, iar ea mi l-a născut pe Tobie.
10 Iar când am fost duşi în robie la Ninive, toţi fraţii mei şi cei de un neam cu mine mâncau din mâncărurile păgânilor,
1401
11 dar eu m-am ferit să mănânc din mâncărurile lor,
12 căci eu, cu toată inima mea, mi-am adus aminte de Dumnezeu.
13 Iar Cel-Preaînalt mi-a dăruit milă şi bunăvoinţă din partea lui Salmanasar; eu cumpăram pentru el tot ceea ce îi era de trebuinţă;
14 mă duceam în Media şi i-am făcut cumpărături cât a trăit. I-am lăsat lui Gabael, fratele lui Gabri, din Regheşul Mediei, zece talanţi de argint, în pungi, să mi-l păstreze.
15 Când, după moartea lui Salmanasar, în locul său a devenit rege Senaherib, fiul său, căile Mediei s-au închis şi nu mi-a mai fost cu putinţă să mă duc în Media.
16 În zilele lui Salmanasar le-am făcut multe binefaceri fraţilor mei din acelaşi neam cu mine:
17 celor flămânzi le dădeam pâinea mea, celor goi, hainele mele, iar dacă vedeam pe cineva din neamul meu că era mort şi aruncat peste zidurile Ninivei, îl îngropam.
18 Iar când Senaherib se întorcea fugind din Iudeea în zilele când împăratul cerului îi făcea judecată pentru blasfemiile lui şi ucidea pe cineva, eu îl îngropam. într-adevăr, Senaherib i-a ucis pe mulţi din fiii lui Israel, dar eu le furam trupurile şi le îngropam; Senaherib le căuta şi nu le găsea.
19 Iar când unul din locuitorii Ninivei s-a dus la rege şi m-a pârât că eu îi îngropam, atunci m-am ascuns. Când însă am aflat că regele îmi dibuise urma şi mă căuta ca să mă ucidă, mi-a fost frică şi am fugit pe ascuns.
20 Toate bunurile mi-au fost luate; n-a fost nimic care să nu fie ridicat pentru vistieria regală, în afară de Ana, soţia mea, şi de Tobie, fiul meu.
21 Dar n-au trecut nici patruzeci de zile, că cei doi fii ai săi l-au ucis; ei au fugit în munţii Ararat, iar în locul lui a devenit rege Asarhadon, fiul său. Acesta l-a pus pe Ahicar, fiul lui Anael, fratele meu, peste toate veniturile băneşti ale regatului său şi peste toate trebile obşteşti.
22 Atunci Ahicar a mijlocit pentru mine şi m-am coborât la Ninive. Într-adevăr, Ahicar fusese mare paharnic, păstrătorul sigiliului, mai-mare peste trebile obşteşti şi peste veniturile băneşti sub Senaherib, regele Asirienilor, iar Asarhadon i-a reînnoit dregătoriile. Or, el era nepotul meu de frate şi de acelaşi neam cu mine.
2
Tobit orbeşte. Răbdarea lui.
1 Sub regele Asarhadon m-am întors deci acasă, iar Ana, soţia mea, şi Tobie, fiul meu, mi-au fost daţi înapoi. Iar la sărbătoarea noastră, a Cincizecimii care este sfânta sărbătoare a celor şapte săptămâni -, mi s-a pregătit un prânz bun şi m-au aşezat la masă.
2 Când am văzut câte feluri de bucate îmi erau aduse, am zis către fiul meu Tobie: „Fiule, du-te, şi dacă vei afla pe cineva dintre fraţii noştri surghiuniţi în Ninive, care-şi aduce aminte de El din toată inima, adu-l să mănânce cu mine. Vezi, fiule, că te voi aştepta până când va fi să te întorci”.

3 Tobie a plecat să caute un sărac printre fraţii noştri, iar la întoarcere a zis: „Tată!” Iar eu am zis: „Iată-mă, fiul

meu!” El a continuat: „E unul din neamul nostru care a fost omorât şi aruncat în piaţă; chiar acolo fusese sugrumat”.
4 Repezindu-mă, am lăsat prânzul fără să fi apucat să gust ceva, am ridicat omul din piaţă şi l-am pus într-o cămară, aşteptând asfinţitul soarelui ca să-l îngrop.
5 La întoarcere m-am îmbăiat şi mi-am mâncat pâinea cu întristare.
6 Şi mi-am amintit de cuvântul profetului, de ceea ce spusese Amos despre Betel; „Şi ale voastre sărbători în plângere le voi preface şi cântecele toate-n tânguire”, şi am izbucnit în lacrimi.
7 Apoi, când a asfinţit soarele, m-am dus să sap [o groapă] şi l-am îngropat.
8 Vecinii îşi râdeau de mine, zicând: „Ăsta nu mai are nici o teamă! Pentru o treabă ca asta îl căutau ca să-l omoare, el a fugit pe ascuns, şi iată-l că din nou îngroapă morţii!”
9 Şi chiar în noaptea aceea m-am îmbăiat, m-am dus în curte şi m-am culcat lângă zid, cu faţa descoperită, din pricina căldurii.
10 Nu ştiam că în zid, deasupra mea, se aflau vrăbii; găinaţul lor mi-a căzut pe ochi, în plină căldură, şi am făcut albeaţă. m-am dus la doctori pentru îngrijire, dar cu cât ei îmi puneau mai multe alifii, cu atât albeaţa îmi întuneca ochii; şi până la urmă, am rămas orb. Patru ani am stat fără vedere. Toţi fraţii mei erau cuprinşi de întristare din pricina mea, iar Ahicar m-a hrănit vreme de doi ani, până când a plecat în Elimaida.
11 În acest timp Ana, soţia mea, făcea lucruri de mână, din cele pe care le fac femeile;
12 ea le ducea la clienţi, iar aceştia plăteau. S-a întâmplat însă că în cea de-a şaptea zi a lunii Distros1 ea a isprăvit o lucrare şi a dus-o la clienţi; aceia i-au dat toată plata ce i se cuvenea, dar i-au dat şi un ied pentru mâncare.
13 Când ea a intrat la mine, iedul a prins a behăi. Atunci eu am chemat-o şi am zis: „De unde e iedul ăsta? nu cumva a fost furat? Du-l la stăpânii lui! Nu avem dreptul să mâncăm ceva care să fi fost furat!”
14 Dar ea mi-a zis: „Acesta-i un dar care mi s-a dat pe lângă plata ce mi se cuvenea!” Eu însă n-am crezut-o şi i-am poruncit să-l ducă îndărăt la stăpânii lui (m-am înroşit în faţa ei). Atunci şi-a deschis ea gura şi mi-a zis: „Unde-ţi sunt milosteniile? unde-ţi sunt faptele dreptăţii? Acum toată lumea ştie ce s-a ales de capul tău!”
3
Rugăciunea lui Tobit. Sarra.
1 Cu sufletul întristat, am suspinat şi am izbucnit în lacrimi; şi, lăcrămând, am prins a mă ruga:
2 „Drept eşti Tu, Doamne; toate lucrurile Tale sunt drepte şi toate căile Tale sunt milă şi adevăr; Tu eşti Cel ce judecă lumea.
3 Şi acum, Doamne, adu-Ţi aminte de mine; vezi-mă şi nu mă pedepsi după păcatele mele, nici pentru rătăcirile mele sau pentru acelea ale părinţilor mei. Ei au păcătuit faţă de Tine
4 şi nu s-au supus poruncilor Tale, iar Tu ne-ai dat spre jaf, spre robie, spre
1 Dystros: numele macedonean al lunii evreieşti Adar (februarie-martie).

moarte, să fim pildă de batjocură şi de ocară în faţa tuturor neamurilor printre care Tu ne-ai risipit.
5 Şi acum, Tu ai atâtea îndreptăţiri şi temeiuri să mă pedepseşti din pricina păcatelor mele, de vreme ce noi nu Ţi-am păzit poruncile şi nici nu am umblat înaintea Ta cu credincioşie.
6 Şi acum, fă cu mine cum vrei! Porunceşte să mi se ia suflarea, ca să pier de pe faţa pământului şi să mă fac pământ!; fiindcă îmi e mai bine să mor decât să trăiesc, de vreme ce am auzit învinuiri nedrepte şi sunt cuprins de mare tristeţe. Doamne, dă poruncă să fiu eliberat din această suferinţă, du-mă în locul cel de veci şi nu-Ţi întoarce faţa de la mine, Doamne! Că mai bine îmi este să mor decât să văd atâta suferinţă-n viaţa mea; şi să nu mai aud cuvinte de ocară”.
7 Şi a fost că, chiar în aceeaşi zi, s-a întâmplat ca şi Sarra, fiica lui Raguel din Ecbatana Mediei, să sufere ocări de la una din slujnicele tatălui său;
8 aceasta, pentru că ea fusese măritată cu şapte bărbaţi, pe care însă Asmodeu, demonul cel rău, îi omorâse mai înainte ca ei să se fi împreunat cu ea, după rânduiala mireselor. Slujnica îi zicea: „Tu eşti aceea care-ţi omori bărbaţii. Iată, şapte sunt aceia după care ai fost dată şi n-ai purtat numele

nici unuia dintre ei!
9 De ce ne tot ameţeşti tu pe noi din pricina bărbaţilor tăi, de vreme ce sunt morţi? Du-te şi tu după ei şi să nu vedem niciodată de la tine nici fii, nici fiice!”
10 În ziua aceea a fost ea cuprinsă de tristeţe şi a izbucnit în lacrimi şi, urcându-se în foişorul tatălui ei, voia să se spânzure. Dar a mai chibzuit o dată şi a zis: „S-ar putea ca şi tatăl meu să fie defăimat şi să i se spună: nu aveai decât o singură fată, şi aceea s-a spânzurat din pricina nenorocirilor ei!... Şi astfel, din pricina mea, bătrâneţea tatălui meu se va coborî cu tristeţe în locaşul morţilor. Mai bine îmi este să nu mă spânzur, ci să-L rog pe Domnul să mor, pentru ca-n viaţa mea să nu mai aud cuvinte de ocară”.
11 În aceeaşi clipă, întinzându-şi mâinile spre fereastră, s-a rugat, zicând: „Binecuvântat eşti Tu, Dumnezeul milostivirii, şi binecuvântat e numele Tău în veci; că toate făpturile Tale în veci Te binecuvintează.
12 şi acum, spre Tine îmi ridic faţa şi ochii.
13 Porunceşte să mă ia din această lume şi-n veci să nu mai aud ocări.
14 Tu ştii, Stăpâne, că sunt curată de orice necurăţie omenească;
15 nu mi-am întinat numele, şi nici numele tatălui meu în ţara robiei noastre. Sunt singura fiică a tatălui meu, el nu mai are un alt copil care să-i fie moştenitor, nici vreo altă rudă apropiată pentru care să fiu păstrată ca să-i devin soţie; şapte am avut, şapte am pierdut; de ce să mai trăiesc? Iar dacă Tu nu binevoieşti să faci să mor, atunci, Doamne, pleacă-Ţi auzul spre ocara mea!”
16 În aceeaşi clipă, rugăciunea celor doi s-a făcut auzită înaintea slavei lui Dumnezeu,
17 iar Rafael a fost trimis să-i vindece pe amândoi: la Tobit, să-i ridice albeaţa de pe ochi, aşa ca el cu ochii lui să vadă lumina lui Dumnezeu, şi la Sarra, fiica lui Raguel, ca să i-o dea de soţie lui Tobie, fiul lui Tobit, şi s-o scape de Asmodeu,

demonul cel rău, de vreme ce Tobie, prin dreptul său de moştenire, era îndreptăţit s-o primească înaintea tuturor celor ce ar fi voit s-o ia de soţie. În aceeaşi clipă, Tobit s-a întors din curte în casa lui, iar Sarra, fiica lui Raguel, s-a coborât din foişor.
4
Poveţele lui Tobit către fiul său. Cei zece talanţi lăsaţi cândva la Gabael.
1 În ziua aceea şi-a adus aminte Tobit de argintul pe care i-l lăsase, spre păstrare, lui Gabael din Regheşul Mediei
2 şi şi-a zis întru inima sa: „Iată că mi-am cerut moartea; de ce nu l-aş chema pe Tobie, fiul meu, ca să-i spun de argintul acesta înainte ca eu să mor?”
3 şi l-a chemat pe Tobie, fiul său, care i-a venit aproape, şi i-a zis: „Să mă îngropi cu cinste. Cinsteşte-o pe mama ta şi n-o părăsi câte zile vei avea; fă pentru ea ceea ce-i face plăcere şi-ntru nimic să nu-i întristezi duhul.
4 Adu-ţi aminte, fiul meu, că multe primejdii a îndurat ea pentru tine la vremea când tu erai în pântecele ei. Iar când va muri, tu s-o îngropi alături de mine, în acelaşi mormânt.
5 În toate zilele vieţii tale, fiul meu, adu-ţi aminte de Domnul. Nu te învoi cu păcatul, şi nici cu încălcarea poruncilor Lui. în toate zilele vieţii tale fă fapte de dreptate şi nu umbla în căile nedreptăţii.
6 Că dacă tu făptuieşti adevărul, vei izbândi în lucrările tale
7 aşa cum [izbândesc] cei ce făptuiesc dreptatea. Fă milostenie din bunurile tale, iar ochiul tău să nu fie invidios atunci când faci milostenie; nu-ţi întoarce faţa de la nici un sărac, iar faţa lui Dumnezeu nu se va întoarce de la tine.
8 Fă milostenie după cât ai; dacă ai puţin, nu-ţi fie teamă să faci milostenie din acest puţin;
9 că bună comoară îţi agoniseşti pentru ziua necazului,
10 fiindcă milostenia izbăveşte de moarte şi e o stavilă în calea spre-ntuneric;
11 căci tuturor celor ce o fac, milostenia le este un prinos de preţ în faţa Celui-preaînalt.
12 Păzeşte-te, fiule, de orice fel de desfrânare şi, înainte de toate, ia-ţi o femeie din seminţia părinţilor tăi; nu-ţi lua femeie străină, care nu este din seminţia tatălui tău, fiindcă noi suntem fiii profeţilor. Adu-ţi aminte, fiule, de Noe, de Avraam, de Isaac, de Iacob, părinţii noştri de baştină; fiecare din ei şi-a luat femeie de un neam cu el şi toţi au fost binecuvântaţi în copiii lor, iar seminţia lor va moşteni pământul.

13 Aşa că, fiul meu, iubeşte-ţi fraţii, şi-n inima ta nu-i dispreţui, din trufie, pe fraţii tăi, pe fiii şi pe fiicele poporului tău prin a nu-ţi lua o soţie dintre ei; fiindcă trufia poartă într-însa prăbuşire şi multă neaşezare, iar netrebnicia, umilinţă şi mare lipsă; să ştii că netrebnicia e mama foamei.
14 Plata oricărui om care ţi-a muncit să nu rămână la tine peste noapte, ci dă-o de îndată; iar dacă tu Îi vei sluji lui Dumnezeu, vei fi plătit. Ia aminte, fiule, în toate faptele tale, şi arată-te binecrescut în toate purtările tale.
15 Nimănui să nu-i faci ceea ce tu
1405
urăşti. Nu bea vin pân' la beţie, iar beţia să nu te însoţească pe drum.
16 Din pâinea ta dă-i celui flămând, iar din hainele tale, celor goi. Fă milostenie din tot ce-ţi prisoseşte, iar ochiul tău să nu invidieze când faci milostenie.
17 Presară-ţi pâinile pe mormântul drepţilor1, dar păcătoşilor să nu le dai.
18 Caută sfatul cuiva care e înţelept şi nu dispreţui nici un sfat folositor.
19 În orice prilej binecuvintează-L pe Domnul Dumnezeu şi cere-I ca drumurile tale să fie drepte şi ca toate cărările şi planurile tale să izbândească, de vreme ce lumea-ntreagă nu are sfat bun; ci Domnul este Cel care dă tot binele şi umileşte pe cine vrea. şi acum, fiul meu, adu-ţi aminte de poruncile mele, iar ele să nu ţi se şteargă din inimă.
20 Şi acum, fiul meu, îţi fac cunoscut că eu am lăsat, spre păstrare, zece talanţi de argint la Gabael, fiul lui Gabri, din Regheşul Mediei.
21 Nu-ţi fie teamă, fiule, că am rămas săraci; tu ai o mare bogăţie dacă te temi de Dumnezeu, dacă fugi de orice păcat şi dacă faci ceea ce e bun înaintea Domnului, Dumnezeului tău".
5
Tobie se pregăteşte şi porneşte la drum, însoţit de îngerul Rafael
1 Şi, răspunzând, Tobie i-a zis tatălui său: „Tată, voi face tot ceea ce mi-ai poruncit.
1 Până în zilele noastre se păstrează tradiţia de a stropi cu vin mormântul, colacul sau coliva unui mort, sau de a vărsa o picătură întru pomenirea sufletului său.
2 Cum însă aş putea eu să primesc argintul de la el, de vreme ce el nu mă cunoaşte şi nici eu nu-l cunosc? Ce semn să-i dau pentru ca el să mă recunoască, să mă creadă şi să-mi dea argintul? Pe de altă parte, eu nu cunosc drumurile care duc în Media, ca să mă duc acolo.
3 Atunci Tobit, răspunzându-i fiului său Tobie, a zis: „El mi-a dat un înscris, iar eu i-am dat un înscris; l-am rupt în două, fiecare am luat câte o parte, iar eu am pus-o laolaltă cu argintul. Şi, iată, sunt douăzeci de ani de când am lăsat acest argint spre păstrare! Şi acum, fiule, caută-ţi un om vrednic de încredere care să meargă cu tine, iar noi îl vom plăti până când tu te vei întoarce; du-te şi vei primi argintul".
4 Tobie a ieşit să caute pe cineva care cunoaşte bine drumul, ca să meargă cu el în Media. Aşadar, a ieşit şi l-a aflat pe Rafael îngerul care-i mergea înainte -, dar nu şi-a dat seama că acesta era un înger al lui Dumnezeu.
5 Şi i-a zis: „De unde eşti, tinere?" Acela i-a răspuns: „Sunt dintre fiii lui Israel, fraţii tăi, şi am venit aici să-mi caut de lucru". [Tobie] i-a zis: „Cunoşti tu drumul pe care se merge în Media?" [îngerul] i-a zis:
6 „Da, deseori am fost acolo, cunosc foarte bine toate drumurile. Deseori am fost în Media şi am rămas peste noapte la Gabael, fratele nostru, care locuieşte în Regheşul Mediei; de la Ecbatana la Regheş sunt două zile de mers, în pas potrivit, căci [Regheşul] e la munte".
7 [Tobie] i-a zis: „Aşteaptă-mă, tinere, ca să mă duc să-i spun tatălui meu; am nevoie ca tu să faci drumul împreună cu mine, iar pentru aceasta îţi voi plăti.
1406
8 Acela i-a zis: „Bine, am să te aştept aici; numai să nu întârzii".
9 Tobie a intrat să-i spună lui Tobit, tatăl său. Şi i-a zis: „Iată că am aflat un om dintre fraţii noştri, fiii lui Israel". [Tobit] i-a zis: „Cheamă-l la mine pe acest om, ca să ştiu care-i este neamul şi din ce trib face parte şi dacă e vrednic de încredere să meargă cu tine, fiul meu".
10 Tobie a ieşit, l-a chemat şi i-a zis: „Tinere, te cheamă tatăl meu". El a intrat, iar Tobit l-a salutat, el întâi [Îngerul] i-a zis: „Bucuria cea mare să fie cu tine!" Şi răspunzând Tobit, i-a zis: „Ce bucurie pot eu să mai am? Sunt un om lipsit de vedere, nu mai văd lumina cerului, ci zac aruncat în întuneric asemenea morţilor care nu se mai bucură de lumină. Deşi viu, mă aflu printre morţi. Aud

glasurile oamenilor, dar pe ei nu-i văd”. [îngerul] i-a zis: „Curaj! Domnul e gata să te vindece; curaj!” Tobit i-a zis: „Fiul meu Tobie urmează să plece în Media. Ai putea tu să-l însoţeşti şi să-i fii călăuză? Pentru aceasta, frate, te voi plăti”. Acela i-a zis: „Aş putea să merg cu el; cunosc toate drumurile, deseori am fost în Media, am străbătut toate câmpiile şi toţi munţii ei şi cunosc toate cărările”.
11 [Tobit] i-a zis: „Din ce familie eşti, frate, şi din care trib? Spune-mi, frate!”
12 Acela i-a zis: „Ce te priveşte tribul meu?” [Tobit] i-a zis: „Vreau să ştiu adevărul: al cui eşti, frate, şi care-ţi este numele?”
13 Acela i-a zis: „Eu sunt Azaria al lui Anania cel Mare, care e unul dintre fraţii tăi”.
14 [Tobit] i-a zis: „Fii binevenit, frate! Să nu fii supărat pe mine, frate, dacă am vrut să ştiu adevărul despre familia ta; iată că eşti fratele meu şi că tu te tragi dintr-o viţă de neam bun şi mărinimos. I-am cunoscut pe Anania şi pe Natan, cei doi fii ai lui Şimei cel Mare. Am fost împreună la Ierusalim şi ne-am închinat; ei nu au căzut în rătăcire. Fraţii tăi sunt oameni de treabă, tu eşti de viţă bună, bucură-te!”
15 Şi i-a mai zis: „Te plătesc cu o drahmă pe zi şi cu aceeaşi întreţinere ca pentru fiul meu;
16 mergi cu fiul meu, şi-ţi voi da şi un adaos la plată”.
17 [Îngerul] i-a zis: „Voi merge cu el; nu-ţi fie teamă de nimic; cu bine vom pleca şi cu bine ne vom întoarce la tine; de drumul nostru să n-ai grijă.” [Tobit] i-a zis: „Fii binecuvântat, frate!” Apoi l-a chemat pe fiul său şi i-a zis: „Fiule, pregăteşte cele de trebuinţă pentru drum şi pleacă cu fratele tău. Şi Dumnezeu, Cel ce este în cer, să vă ţină pe-acolo sănătoşi şi apăraţi de primejdii şi să vă aducă înapoi cu bine; iar îngerul Său să meargă cu voi ca să vă păzească, fiul meu!” Tobie a ieşit să pornească la drum şi i-a îmbrăţişat pe tatăl său şi pe mama sa. Tobit i-a zis: „Drum bun!”
18 Mama sa a izbucnit în lacrimi şi i-a zis lui Tobit: „De ce l-ai mânat la drum pe fiul meu? Oare nu este el toiagul bătrâneţelor noastre, el, care intră şi iese înaintea noastră?
19 Nu te lăcomi să aduni ban pe ban; fie acesta ca un gunoi în faţa fiului nostru!
20 Aşa cum ne-a dat Domnul să trăim, aceasta ni-i de-ajuns!”
21 Dar el i-a zis: „Nu-ţi face sânge rău; fiul nostru pleacă cu bine şi tot cu bine se va întoarce la noi; iar ochii tăi vor vedea

ziua când el se va întoarce cu bine la tine.
22 Nu-ţi face sânge rău, nu-ţi face griji pentru ei, sora mea; un înger bun îl va însoţi, călătoria lui va izbândi, iar el se va întoarce cu bine.
23 Şi plânsul ei a încetat.
6
Călătoria lui Tobie. Prinderea peştelui. Îngerul îl îndeamnă pe Tobie s-o ceară pe Sarra în căsătorie.
1 Copilul a pornit la drum, şi îngerul cu el; la drum cu el a pornit şi câinele, care mergea împreună cu ei. Aşadar, amândoi au călătorit, iar prima noapte au petrecut-o pe malul Tigrului.
2 Copilul s-a coborât să-şi spele picioarele în Tigru; şi iată că un peşte mare s-a iţit din apă şi a dat să înghită piciorul băiatului. Acesta a strigat,
3 dar îngerul i-a zis băiatului: „Apucă peştele şi ţine-l bine!” Băiatul a apucat peştele şi l-a adus pe uscat.
4 Iar îngerul i-a zis: „Spintecă peştele şi scoate-i fierea, inima şi ficatul; păstrează-le şi aruncă măruntaiele; căci fierea, inima şi ficatul acestuia sunt bune de leac”.
5 Băiatul a spintecat peştele, i-a scos fierea, inima şi ficatul, apoi a fript o bucăţică de peşte şi a mâncat-o presărată cu sare.
6 Apoi amândoi şi-au continuat călătoria până ce au ajuns în apropiere de Media.
7 Acolo băiatul l-a întrebat pe înger, zicând: „Azaria, fratele meu, ce fel de leac tămăduitor se află în inima şi în ficatul peştelui, precum şi în fierea lui?”
8 Acela i-a zis: „Dacă cu inima şi cu ficatul peştelui afumi un bărbat sau o femeie bântuiţi de un demon sau de un duh rău, toată bântuiala piere şi nici un rău nu li se mai poate întâmpla.
9 Cât despre fiere, dacă freci cu ea ochii unui om atins de albeaţă şi sufli peste ei, peste albeaţă, se vindecă”.
10 Şi dacă au intrat în Media şi se apropiau de Ecbatana,
11 Rafael i-a zis băiatului: „Tobie, fratele meu!” Iar acesta i-a zis: „Iată-mă!” [Îngerul] i-a zis:

„Noaptea aceasta o s-o petrecem la Raguel. Acest om îţi este rudă şi are o fată care se numeşte Sarra.
12 El nu are nici un urmaş de parte bărbătească, nici vreo altă fiică decât pe Sarra. Tu eşti ruda ei cea mai apropiată şi îndreptăţit s-o primeşti de soţie înaintea oricăruia şi ai dreptul de a moşteni bunurile tatălui ei; fata e deşteaptă, curajoasă şi foarte frumoasă; iar tatăl ei, om de omenie".
13 Şi i-a mai zis: „Ai dreptul s-o iei de soţie. Ascultă-mă, frate!: În noaptea aceasta eu o să-i vorbesc tatălui ei despre fiica lui, ca să ţi-o dobândim logodnică; iar când ne vom întoarce de la Gabael îi vom face nunta. Eu ştiu că Raguel nu poate să-ţi spună „nu", ori s-o mărite cu altcineva, cel puţin de frica morţii prevăzute de legea lui Moise, deoarece el ştie că tu eşti îndreptăţit să-i iei fata de soţie înaintea oricăruia altul. Şi acum, ascultă-mă, frate!: în noaptea aceasta vom vorbi despre tânăra fată şi vom cere ca ea să-ţi devină soţie; şi când vom pleca de la Gabael, o vom lua şi o vom duce la casa ta".

14 Atunci Tobie, răspunzând, a zis către Rafael: „Azaria, fratele meu, am auzit spunându-se că ea a mai fost dată de soţie la şapte bărbaţi şi că aceştia au murit noaptea în cămara de nuntă; când ei se îndreptau spre ea, cădeau morţi, şi am auzit spunându-se de unii că acela care-i omora era un demon.
15 Şi acum, mie, unul, îmi e frică, de vreme ce ei nu-i face nici un rău, ci doar pe cel care se apropie de ea îl ucide. Eu sunt singurul fiu al tatălui meu; dacă mor, ar însemna ca viaţa tatălui meu şi a mamei mele să se pogoare în mormânt ca urmare a durerii pe care eu le-am pricinuit-o; şi nu au alţi copii care să-i îngroape".
16 [Rafael] i-a zis: „Nu-ţi aminteşti tu oare de poruncile tatălui tău, cum ţi-a poruncit el să-ţi iei soţie din casa tatălui tău? Şi acum, ascultă-mă, frate!: nu-ţi face sânge rău din pricina acelui demon, şi ia-o. Eu unul ştiu că în noaptea aceasta îţi va fi dată de soţie.
17 Dar când tu vei pătrunde în cămara de nuntă, ia ficatul peştelui şi inima lui şi pune-le în căţuia în care se ard mirodenii; mirosul se va răspândi, demonul îl va simţi, va fugi, şi niciodată nu se va mai întoarce la ea.
18 Iar când va fi să te apropii de ea, ridicaţi-vă amândoi, rugaţi-vă la Domnul cerului şi cereţi ca asupra voastră să vină îndurare şi mântuire. Nu te teme, căci ea ţie ţi-a fost rânduită dintotdeauna. Tu eşti cel care o vei scăpa, ea va merge cu tine, iar eu mă pun chezaş că vei avea copii care-ţi vor fi ca nişte fraţi; nu-ţi face sânge rău!"
19 Când Tobie a auzit cuvintele lui Rafael, că ea era sora lui, din seminţia casei tatălui său, a iubit-o mult şi inima i s-a lipit de ea.
7
La Raguel, Tobie o cere pe Sarra de soţie şi o dobândeşte.
1 Când au intrat în Ecbatana, [Tobie] i-a zis: „Azaria, fratele meu, du-mă de-a dreptul la Raguel, fratele nostru". Iar el l-a dus la casa lui Raguel. L-au aflat şezând la poarta curţii şi ei l-au salutat primii. Iar el le-a zis: „Fie bucuria cea mare cu voi, fraţilor, şi fiţi bineveniţi!" Şi i-a dus în casă.
2 Şi a zis către Edna, femeia sa: „Cum seamănă acest tânăr cu Tobit, fratele meu!"
3 Iar Edna i-a întrebat şi le-a zis: „De unde sunteţi, fraţilor?" Ei i-au răspuns: „Suntem din fiii lui Neftali surghiuniţi la Ninive".
4 Ea le-a zis: „Îl cunoaşteţi pe Tobit, fratele nostru?" Ei i-au zis: „îl cunoaştem".
5 Ea le-a zis: „Cum se află, bine?" Iar ei au zis: „E bine şi trăieşte". Tobie a zis: „El e tatăl meu".
6 Atunci Raguel s-a repezit la el, l-a îmbrăţişat şi a izbucnit în lacrimi. Apoi a vorbit şi i-a zis: „Fii binecuvântat, copilul meu, fiul unui tată de neam bun şi mărinimos! O, nenorocirea nenorocirii, că şi-a pierdut vederea un om drept şi care făcea milostenii!" Şi aruncându-se de gâtul lui Tobie, fratele său, a izbucnit în lacrimi.
7 Şi Edna, femeia lui, i-a plâns şi ea [pe grumaz], iar Sarra, fiica lor, a izbucnit şi ea în lacrimi.
8 Apoi a înjunghiat un berbec din turmă şi i-a primit cu căldură.
9 După ce s-au îmbăiat şi spălat şi s-au aşezat la masă, Tobie a zis către Rafael:

„Frate Azaria, spune-i lui Raguel să mi-o dea pe Sarra, sora mea".
10 Raguel, auzind aceste cuvinte, i-a zis tânărului: „Mănâncă şi bea şi petrece o noapte plăcută; că nimeni nu e îndreptăţit s-o ia pe Sarra, fiica mea, decât numai tu, frate; şi nici eu nu am dreptul s-o

dau altui bărbat fără numai ţie, de vreme ce tu îmi eşti ruda cea mai apropiată. în acelaşi timp, copilul meu, trebuie să-ţi aduc la cunoştinţă adevărul:
11 Eu am dat-o după şapte bărbaţi din fraţii noştri şi toţi au murit în noaptea când se apropiau de ea. Şi acum, copilul meu, mănâncă şi bea, şi Domnul va lucra pentru voi".
12 Dar Tobie i-a zis: „Nimic nu voi mânca de aici şi nici nu voi bea, de vreme ce tu încă n-ai hotărât nimic". Atunci Raguel i-a zis: „Iată, o fac. Ea îţi este dată prin porunca din cartea lui Moise, şi cerul a hotărât să-ţi fie dată: Primeşte-o pe sora ta! începând din această clipă, tu eşti fratele ei, ea e sora ta; ea îţi este dată din chiar ziua aceasta şi pentotdeauna. Şi Domnul cerului să facă în aşa fel ca în noaptea aceasta totul să se petreacă bine cu voi, copilul meu, şi să vă dăruiască milă şi pace".
13 Raguel a chemat-o pe Sarra, fiica sa, care a venit la el. Luând-o de mână, el i-a dat-o [lui Tobie], zicând: „Primeşte-o după lege şi după porunca scrisă în cartea lui Moise, care ţi-o dă de soţie. Ia-o şi du-o spre tatăl tău sănătoasă şi ocrotită, iar Dumnezeul cerului să vă dăruiască izbândă şi pace!"
14 Apoi a chemat-o pe mama ei şi i-a cerut să aducă o foaie [de scris]; el a aşternut pe ea învoiala de căsătorie, cum că i-a dat-o de soţie după porunca din legea lui Moise. Apoi s-au aşezat să mănânce şi să bea.
15 Raguel a chemat-o pe Edna, femeia sa, şi i-a zis: „Sora mea, pregăteşte cealaltă odaie şi du-o acolo".
16 Ea a mers în odaie, a făcut patul, aşa cum îi spusese ei, şi aici a adus-o pe fiica ei. A izbucnit în lacrimi, apoi şi-a potolit plânsul şi i-a zis:
17 „Curaj, fata mea! Dumnezeul cerului să-ţi prefacă tristeţea în bucurie! Curaj, fata mea!" Şi a ieşit.
8
Tobie se însoţeşte cu Sarra
1 Când au isprăvit de mâncat şi de băut, au poftit să se culce. Şi l-au dus pe tânăr în odaie.
2 Acolo Tobie şi-a amintit de cuvintele lui Rafael; a scos din sac ficatul şi inima peştelui şi le-a pus în căţuia în care se ard mirodenii.
3 Mirosul de peşte l-a oprit pe demon, care a fugit în ţinuturile Egiptului de Sus. Rafael s-a dus acolo, i-a pus o piedică şi l-a legat fedeleş în câmp.
4 După ce [părinţii] au ieşit şi au închis uşa odăii, Tobie s-a ridicat din pat şi i-a zis [Sarrei]: „Sora mea, scoală-te şi să-l rugăm pe Domnul, cerându-I să ne dăruiască milă şi mântuire".
5 ea s-a ridicat şi au început să se roage, cerând să li se dea mântuire. El a început astfel: „Binecuvântat eşti Tu, Dumnezeul părinţilor noştri, şi binecuvântat fie numele Tău în veci, din neam în neam! Cerurile şi toată făptura să Te binecuvinteze în vecii vecilor!

6 Tu eşti Cel ce l-ai făcut pe Adam şi i-ai dat-o ca ajutor şi sprijin, pe Eva, femeia lui; şidin amândoi s-a alcătuit neamul omenesc. Tu eşti Cel ce ai zis: «Nu este bine să fie omul singur; să-i facem ajutor pe potriva lui».
7 Şi acum, nu din pornirea simţurilor o iau pe sora mea care e de faţă, ci pentru plinirea unui vis. Porunceşte să vină mila Ta asupra ei şi asupra mea şi să rămânem laolaltă pân' la bătrâneţele noastre!"
8 Şi au zis amândoi: „Amin! Amin!"
9 şi s-au culcat pentru noapte.
10 În acest timp Raguel s-a sculat, şi-a chemat slugile şi s-au dus să sape o groapă. Căci îşi zisese: „S-ar putea ca el să fi murit, iar noi ne vom face de râs şi de ocară",
11 Când au terminat de săpat groapa, Raguel s-a întors în casă, a chemat-o pe soţia sa
12 şi i-a zis: „Trimite-o pe una din slujnice să intre şi să vadă dacă el trăieşte; că dacă e mort, îl îngropăm fără să ştie nimeni".
13 Au trimis o slujnică, au aprins lumânarea şi au deschis uşa; aceea a intrat şi i-a aflat dormind unul lângă altul, într-un somn adânc.
14 Slujnica a ieşit să le spună: „Trăieşte; nimic rău".
15 Atunci ei L-au binecuvântat pe Dumnezeul cerului, zicând: „Binecuvântat să fii, Dumnezeule, cu toată binecuvântarea curată! Binecuvântat să fii Tu în veci!
16 Binecuvântat să fii, că m-ai bucurat; n-a fost aşa cum am bănuit, Tu ai revărsat peste noi marea Ta milostivire.

17 Binecuvântat să fii că ai avut milă de doi copii singuri la părinţi; dăruieşte-le, Stăpâne, milă şi mântuire, şi fă ca viaţa lor să se plinească în bucurie şi milă!”
18 Apoi le-a poruncit slugilor să astupe groapa înainte de revărsatul zorilor.
19 Iar femeii sale i-a poruncit să pregătească un mare număr de pâini; apoi, mergând la cireadă, a adus doi boi şi patru berbeci şi a poruncit să-i gătească. Au început pregătirile.
20 L-a chemat pe Tobie şi i-a zis: „Timp de patruzeci de zile nu te vei mişca de aici, ci aici vei locui, mâncând şi bând la mine şi bucurând sufletul fiicei mele după toate necazurile ce i s-au întâmplat.
21 Ia de pe acum jumătate din averea mea şi mergi sănătos şi ocrotit la tatăl tău. Cealaltă jumătate va fi a voastră atunci când noi vom muri, eu şi femeia mea. Curaj, copilul meu! Eu sunt tatăl tău, Edna este mama ta; începând de azi, suntem alături de voi pentotdeauna. Curaj, copilul meu!”
9
Rafael la Regheş.
1 Atunci Tobie l-a chemat pe Rafael şi i-a zis:
2 „Frate Azaria, ia cu tine patru slujitori şi două cămile, du-te la Regheş, mergi la Gabael, dă-i înscrisul, primeşte argintul, iar pe el adu-l cu tine la nuntă.
3 Tu ştii că tatăl meu numără zilele: dacă eu voi întârzia o singură zi, mult îl voi întrista.
4 Tu vezi cum m-a legat Raguel cu jurământ, iar eu nu-i pot nesocoti jurământul”.
1411
5 Rafael a plecat la Regheşul Mediei cu cei patru slujitori şi cele două cămile şi au rămas noaptea la Gabael. I-a dat înscrisul, l-a înştiinţat că Tobie, fiul lui Tobit, şi-a luat femeie şi că-l pofteşte la nuntă. Gabael s-a ridicat, i-a numărat sacii, pecetluiţi, iar el i-a încărcat pe cămile.
6 S-au sculat amândoi de dimineaţă şi au venit la nuntă. Au intrat la Raguel şi l-au găsit pe Tobie la masă. Acela s-a repezit să-l îmbrăţişeze, [Gabael] a izbucnit în lacrimi, l-a binecuvântat şi i-a zis: „Fiu de neam bun şi mărinimos, al unui tată de neam bun şi mărinimos, drept şi făcător de bine! Domnul să-ţi dăruiască binecuvântarea cerului, ţie, femeii tale, tatălui tău şi mamei femeii tale! Binecuvântat fie Dumnezeu pentru aceea că l-am văzut pe vărul meu Tobit fiind el însuşi într-un altul”!
10
Tobie se hotărăşte să se întoarcă la Ninive.
1 În acest timp, zi după zi, Tobit număra zilele călătoriei, atât la dus, cât şi la întors; şi după ce socoteala lor a ajuns la capăt, văzând că fiul său nu se întorsese,
2 şi-a zis: „Nu cumva a fost oprit acolo?... Sau nu cumva Gabael a murit şi nu-i nimeni care să-i dea argintul?...”.
3 Şi a fost cuprins de întristare.
4 Iar Ana, femeia sa, zicea: „Mi-a murit copilul; nu mai e printre cei vii...”.
5 Şi a izbucnit în lacrimi şi a prins a se tângui pentru fiul ei şi zicea: „Nenorocita de mine, fiule! Cum de te-am lăsat să pleci, lumina ochilor mei!”
6 Iar Tobit îi zicea: „Taci, soro, nu-ţi face sânge rău; e sănătos şi în afară de orice primejdie; cine ştie ce amânare li s-a făcut pe-acolo. Omul care s-a dus cu el e om de încredere şi unul din fraţii noştri. Nu te întrista, soro, din pricina lui; în curând va fi aici”.
7 Dar ea i-a zis: „Tacă-ţi gura! nu mă mai ameţi; copilul meu a pierit...”. Şi în fiecare zi se repezea să iscodească drumul pe care plecase fiul ei; nu mai credea pe nimeni. Când asfinţea soarele, se întorcea în casă şi se punea pe bocit şi toată noaptea o podideau lacrimile şi nu putea să doarmă.
8 După ce au trecut cele patruzeci de zile pe care Raguel se jurase să le ţină pentru nunta fiicei sale, Tobie a intrat la el şi i-a zis: „Dă-mi drumul să plec, ştiind eu bine că tatăl meu şi mama mea nu mai cred că o să mă vadă. Aşadar, tată, te rog să mă laşi să plec spre a mă duce la tatăl meu; ţi-am spus cum l-am lăsat”.
9 Raguel i-a zis lui Tobie: „Mai rămâi, fiule, mai rămâi cu mine, iar eu voi trimite soli la Tobit, tatăl tău, ca să-i ducă veşti despre tine”. Dar [Tobie] i-a zis: „Nici nu vreau s-aud; te rog, lasă-mă să plec de aici la tatăl meu!”
10 Atunci, pe loc, Raguel i-a dat-o lui Tobie pe Sarra, femeia acestuia, precum şi jumătate din toată averea lui: slugi şi slujnice, boi şi oi, asini şi cămile, hăinărie, bani, obiecte casnice.
11 Şi i-a lăsat să plece sănătoşi; l-a salutat [pe Tobie] şi i-a zis: „Fii sănătos, copilul meu, mergi şi

fii sănătos! Domnul cerului să vă dea izbândă, ţie şi Sarrei, femeia ta, iar mie, să vă văd copiii înainte ca eu să mor!”
12 Iar către Sarra, fiica lui, a zis: „Mergi la socrul tău, fiindcă de acum
1412
înainte ei sunt părinţii tăi, întocmai cum sunt cei ce ţi-au dat viaţă! Mergi în pace, fiica mea, şi să nu aud din parte-ţi decât de bine, atât cât voi trăi”. Şi şi-a luat rămas bun de la ei şi i-a lăsat să plece.
13 Iar Edna i-a zis lui Tobie: „Copil şi frate iubit, Dumnezeu să te aducă înapoi, ca să pot să-i văd pe copiii tăi atât cât mai trăiesc, şi pe ai Sarrei înainte ca eu să mor! În faţa lui Dumnezeu ţi-o dau pe fiica mea în pază; să n-o întristezi în nici una din zilele vieţii tale. Fiule, mergi în pace! De acum, eu sunt mama ta, iar Sarra îţi este soră. Şi noi toţi să putem fi deopotrivă fericiţi în toate zilele vieţii noastre!” Şi i-a îmbrăţişat cu duioşie pe amândoi şi i-a lăsat să plece sănătoşi.
14 Tobie a plecat de la Raguel sănătos şi voios, binecuvântându-L pe Domnul cerului şi al pământului, împăratul lumii, că i-a făcut călătoria plină de izbândă. Iar [Raguel] i-a zis: „Fie-ţi fericirea de a-i cinsti pe ai tăi în toate zilele vieţii tale!”
11
Întoarcerea lui Tobie. Tobit se vindecă de orbire.
1 La vremea când se apropiau ei de Caserin, în faţa Ninivei, Rafael a zis:
2 „Tu ştii cum l-am lăsat pe tatăl tău;
3 hai să alergăm înaintea femeii tale şi să pregătim casa în timp ce ei vin din urmă”.
4 Au plecat amândoi, iar Rafael a zis: „Ia fierea [peştelui] şi ţine-o în mână”. Câinele mergea cu ei, în urma lui [Rafael] şi a lui Tobie.
5 Ana şedea, cercetând cu ochii drumul fiului ei.
6 Când şi-a dat seama cine venea, a zis către tatăl lui: „Iată că-ţi vine fiul, împreună cu omul care a plecat cu el”.
7 Înainte ca Tobie să se fi apropiat de tatăl său, Rafael i-a zis: „Eu ştiu că ochii săi se vor deschide;
8 unge-i ochii cu fierea peştelui; leacul va piguli albeaţa şi i-o va dezlipi de pe ochi; tatăl tău îşi va recăpăta vederea şi va vedea lumina
9 [Ana] a alergat să se arunce de gâtul fiului ei şi i-a zis: „Fiul meu, acum te-am văzut, de-acum pot să mor!” Şi a izbucnit în lacrimi.
10 Tobit s-a ridicat, împiedicându-se, şi a ieşit pe poarta curţii.
11 Tobie a alergat spre el, ţinând în mână fierea peştelui; i-a suflat în ochi şi, prinzându-l de mână, i-a zis: „Curaj, tată!” I-a pus leacul, i l-a ţinut pe ochi,
12 apoi, cu amândouă mâinile, i-a desprins albeaţa pe la coada fiecărui ochi.
13 Tobit i s-a aruncat pe grumaz, a izbucnit în lacrimi şi i-a zis: „Te-am văzut, fiul meu, lumina ochilor mei!”
14 Apoi a zis: „Binecuvântat fie Dumnezeu! Binecuvântat fie numele Său cel mare! Binecuvântaţi fie toţi sfinţii Săi îngeri! Fie numele Său cel mare peste noi şi binecuvântaţi fie îngerii toţi, întru toţi vecii!; că El m-a lovit, şi iată că mă uit la Tobie, fiul meu!”
15 Tobie a intrat, vesel şi binecuvântându-L cu toată gura pe Dumnezeu. Tobie i-a spus tatălui său că toată călătoria lui s-a isprăvit cu bine, că a recăpătat argintul şi cum şi-a luat-o el de soţie pe Sarra, fiica
1413
lui Raguel: „... şi iat-o că soseşte; e foarte aproape de poarta Ninivei”.
16 Vesel şi binecuvântând pe Dumnezeu, Tobit a ieşit să-şi întâmpine nora la poarta Ninivei. Cei din Ninive, văzându-l cum merge şi cum umblă cu toată vigoarea şi fără să fie călăuzit de cineva, se minunau, în timp ce Tobit mărturisea în faţa lor că Dumnezeu avusese milă de el şi-i deschisese ochii.
17 Şi de-ndată ce s-a apropiat de Sarra, femeia lui Tobie, fiul său, Tobit a binecuvântat-o şi a zis: „Fii binevenită, fiica mea! Binecuvântat fie Dumnezeul tău, Cel ce te-a călăuzit la noi, fiica mea; şi tu, fiica mea, să fii binecuvântată! Intră în casa ta cu sănătate, binecuvântare şi bucurie! Intră, fiica mea!”
18 În ziua aceea fost-a bucurie pentru toţi Iudeii care se aflau în Ninive.
19 Iar Ahicar şi Nadab, nepoţii săi de frate, au venit şi ei să se bucure cu Tobie.
12

Îngerul Rafael se dă pe faţă.
1 Când nunta a luat sfârşit, Tobit l-a chemat pe Tobie, fiul său, şi i-a zis: „Fiul meu, pregăteşte plata omului care a mers cu tine, şi ceva pe deasupra a ceea ce i se cuvine".
2 Iar el a zis: „Tată, cum să-i dau simbrie? Nu pierd nimic dacă-i dau jumătate din bunurile pe care le-am adus cu mine.
3 El m-a adus înapoi sănătos şi ocrotit, el a vindecat-o pe femeia mea, el a adus argintul cu mine şi el te-a vindecat; cât ar mai trebui să-i plătesc?"
4 Tobit i-a zis: „Fiul meu, e drept ca el să primească jumătate din tot ceea ce avea la întoarcere".
5 Atunci [Tobie] l-a chemat şi i-a zis: „Ia-ţi ca plată jumătate din ceea ce aveai la întoarcere, şi mergi în pace!"
6 Atunci [Rafael] i-a chemat pe amândoi, în taină, şi le-a zis: „Binecuvântaţi-L pe Dumnezeu şi lăudaţi-L în faţa tuturor celor vii pentru binele pe care vi l-a făcut, binecuvântând şi cântându-I numele! Spuneţi la toţi oamenii, cu fruntea sus, lucrurile lui Dumnezeu, şi nu încetaţi să-I aduceţi laudă!
7 Bine e să ţii ascunsă taina regelui, dar bine e ca lucrurile lui Dumnezeu să le descoperi şi să le lauzi. Faceţi binele, şi răul nu vă va atinge!
8 Mai bună e rugăciunea cu post şi milostenia cu dreptate decât bogăţia cu nedreptate. Mai bine e să faci milostenie decât să aduni aur.
9 Milostenia scapă de la moarte şi curăţeşte fiece păcat; cei ce fac milostenie se umplu de viaţă.
10 Cei ce săvârşesc păcat şi nedreptate sunt duşmanii lor înşişi.
11 Vă voi descoperi tot adevărul, fără să vă ascund nimic. Vi l-am şi descoperit şi v-am zis: bine e să ţii ascunsă taina regelui, dar bine e ca lucrurile lui Dumnezeu să le descoperi în gura mare.
12 Şi acum: Când tu te rugai ca şi Sarra -, eu duceam pomenirea rugăciunii tale înaintea slavei Domnului, şi tot aşa când tu îngropai morţii.
13 Şi când tu te ridicai de la masă şi nu şovăiai să-ţi laşi prânzul neisprăvit ca să te duci să îngropi mortul, tot atunci eu eram trimis la tine să te însoţesc.
1414
14 Şi tot Dumnezeu m-a trimis ca să te vindec, ca şi pe Sarra, nora ta.
15 Eu sunt Rafael, unul din cei şapte îngeri care aduc şi duc înaintea slavei Domnului
16 Atunci amândoi s-au tulburat şi au căzut cu faţa la pământ şi s-au înspăimântat.
17 Dar el le-a zis: „Nu vă temeţi! Pace vouă! Binecuvântaţi-L în veci pe Dumnezeu!
18 Cât despre mine, atâta vreme cât am fost cu voi, nu de bunăvoia mea am fost cu voi, ci din voia lui Dumnezeu; în toate zilele binecuvântaţi-L şi cântaţi-I laude!
19 Voi mă priveaţi [cum mănânc], dar eu nu mâncam nimic; ceea ce vedeaţi voi nu era decât vedenie
20 Şi acum, binecuvântaţi-L pe Domnul pe pământ şi lăudaţi-L pe Dumnezeu! Iată că eu mă ridic la Cel care m-a trimis. Scrieţi tot ceea ce vi s-a întâmplat". şi s-a înălţat.
21 Ei s-au sculat, dar nu l-au mai putut vedea.
22 Şi binecuvântau şi-L cântau pe Dumnezeu şi-L lăudau pentru toate lucrurile Sale cele mari: un înger al lui Dumnezeu li se arătase!
13
Cântarea lui Tobit1.
1 Rugăciunea care urmează e o compilaţie de fragmente liturgice, reunite cu stângăcie, redundante şi fără o valoare literară deosebită. Totuşi, textul din Codex Vaticanus e mai consistent în alcătuire şi mai elegant în exprimare, motiv pentru care spre deosebire de ediţiile biblice româneşti a fost adoptat în versiunea de faţă.
1 Şi a zis:
2 „Binecuvântat fie Dumnezeu Cel veşnic viu, binecuvântată fie-I împărăţia! Că El pedepseşte şi miluieşte, El aruncă-n locuinţa morţilor şi El ridică şi nimeni nu e să-I scape din mână.
3 Lăudaţi-L, fiii lui Israel, în faţa neamurilor, că El ne-a-mprăştiat printre ele.
4 Acolo vestiţi-I slava, înălţaţi-L în faţa tuturor celor vii, că El e Domnul şi Dumnezeul nostru, El în veci e Părintele nostru,
5 El ne pedepseşte pentru nedreptăţile noastre, dar iarăşi I se va face milă şi ne va aduna din toate neamurile printre care aţi fost risipiţi.

6 Dacă vă-ntoarceţi la El cu toată inima şi cu tot sufletul vostru ca să faceţi în faţa Lui dreptate, atunci şi El se va întoarce spre voi şi de la voi nu-Şi va ascunde faţa.
7 Vedeţi ce-a făcut El întru voi şi lăudaţi-L cu glas înalt; lăudaţi-L pe Domnul dreptăţii, înălţaţi-L pe împăratul vecilor!
8 Eu îl laud în ţara robiei mele şi unui neam de păcătoşi Îi arăt puterea şi slava. Întoarceţi-vă, păcătoşilor, şi faceţi în faţa Lui dreptate; cine ştie dacă nu va binevoi spre voi şi nu va face milă cu voi?
9 Pe Dumnezeu îl înalţ, sufletul meu îl înalţă pe împăratul cerului şi se veseleşte de slava Lui.
10 Toţi cei din Ierusalim să-L laude şi să zică: Ierusalime, cetate sfântă!, Dumnezeu te pedepseşte pentru faptele fiilor tăi, dar iarăşi va avea milă de fiii celor drepţi.
11 Laudă-L cu fruntea sus pe Domnul şi binecuvintează-L pe împăratul veacurilor,
1415
căci cortul Său va fi din nou zidit, în bucurie, pentru tine,
12 pentru ca-n tine să-i veselească pe cei robiţi şi-n tine să-i iubească pe cei nefericiţi, din neam în neam, întru toţi vecii.
13 Mulţime de neamuri vor veni de departe spre numele Domnului Dumnezeu, în mâini purtându-şi darurile, daruri pentru împăratul cerului: din neam în neam îţi vor aduce veselie.
14 Blestemaţi fie toţi cei ce te urăsc, binecuvântaţi fie-n veci toţi cei ce te iubesc!
15 Bucură-te şi te veseleşte pentru fiii celor drepţi, că se vor aduna şi-L vor binecuvânta pe Domnul celor drepţi! Da, fericiţi sunt cei ce te iubesc, bucura-se-vor de pacea ta.
16 Fericiţi cei ce s-au întristat de toate nenorocirile tale, căci văzându-ţi slava, bucurie vor avea-ntru tine şi veseli fi-vor în veac. Să-L binecuvinteze sufletul meu pe Dumnezeu, împăratul cel mare,
17 că Ierusalimul va fi rezidit: zidurile-ţi vor fi de safir, de smarald şi de pietre nestemate, turnurile şi întăriturile, de aur curat, uliţele Ierusalimului vor fi aşternute cu beril, rubin şi pietre de Ofir.
18 Şi toate uliţele lui vor zice: Aliluia!; şi laude vor aduce, zicând: Binecuvântat fie Dumnezeu, Cel ce l-a înălţat pentru toţi vecii!”
14
Ultimele zile ale lui Tobit şi ale lui Tobie.
1 Aşa s-au încheiat cuvintele de laudă ale lui Tobit.
2 Şi a murit în pace la vârsta de o sută doisprezece ani şi a fost îngropat cu cinste în Ninive. Şaizeci şi doi de ani avea când a fost lipsit de vedere, iar după ce şi-a recăpătat vederea a trăit din belşug şi a făcut milostenii. Şi n-a încetat să-L binecuvinteze pe Dumnezeu şi să-I laude slava.
3 Fiind pe patul morţii, l-a chemat pe Tobie, fiul său, şi i-a dat porunci; „Fiule i-a zis —, ia-ţi copiii
4 şi fugi în Media, căci eu cred în cuvântul pe care Dumnezeu l-a grăit asupra Ninivei prin Naum;[1] totul se va petrece şi va veni asupra Asiriei şi Ninivei; tot ce-au spus profeţii trimişi de Dumnezeu, totul se va întâmpla, nimic din cuvintele lor nu va lipsi, totul va veni la vremea sa. în Media e mai multă adăpostire decât în Asiria şi-n Babilon. Eu, unul, ştiu şi cred că tot ceea ce a spus Domnul se va plini şi se va petrece; din cele ce s-au profeţit nu va cădea nici un cuvânt. Fraţii noştri care trăiesc în ţara lui Israel vor fi cu toţii împrăştiaţi şi duşi în robie, departe de ţara lor cea bună. Toată ţara lui Israel va fi pustie, Samaria şi Ierusalimul se vor pustii, templul lui Dumnezeu va fi cuprins de tristeţe şi va fi ars pentru o vreme.
5 Dar Dumnezeu va avea iarăşi milă de ei, Dumnezeu îi va întoarce în ţara lui Israel, iar ei vor rezidi templul — totuşi, nu cum a fost cel dinainte —, aşteptând plinirea vremilor hotărâte După
1 Profetul Naum, în întreaga sa carte, prevestise căderea Ninivei, ceea ce s-a şi petrecut în 612 î. H., când capitala Asiriei a fost distrusă de către forţele reunite ale Mezilor şi Babilonienilor, sub dubla comandă a lui Cinaxar şi Nabopolasar, la 38 de ani după moartea lui Tobit (presupus a fi murit în 650 î. H., sub Asurbanipal).
1416
aceea se vor întoarce toţi din robie şi vor rezidi, cu fruntea sus, Ierusalimul, iar templul lui Dumnezeu va fi rezidit, după cum au spus în această privinţă profeţii lui Israel.
6 Toate neamurile lumii întregi, toate se vor întoarce [la Dumnezeu] şi cu adevărat se vor teme de Dumnezeu. Toate îşi vor părăsi idolii care le-au făcut să rătăcească în mincinoasa lor rătăcire, şi ele întru dreptate îl vor binecuvânta pe Dumnezeul vecilor.
7 Toţi fiii lui Israel care se vor mântui în aceste zile întru adevăr aducându-şi aminte de Dumnezeu

se vor aduna din nou; ei vor veni la Ierusalim şi pe totdeauna vor locui fără grijă în ţara lui Avraam, aceea care le va fi redată. Acolo se vor veseli cei ce într-adevăr îl iubesc pe Dumnezeu, dar cei ce săvârşesc păcat şi nedreptate vor pieri de pe faţa pământului.
8 Şi acum, copiii mei, vă poruncesc: Slujiţi-L pe Dumnezeu cu credincioşie şi faceţi ceea ce îi este Lui bineplăcut. Pe copiii voştri să-i îndatoraţi să facă dreptate şi milostenie, să-şi aducă aminte de Dumnezeu şi-n toată vremea să-I binecuvinteze numele, întru adevăr şi cu toată puterea lor.
9 Şi acum, tu, copilul meu, ieşi din Ninive, să nu rămâi aici. în ziua în care o vei fi îngropat pe mama ta alături de mine, nu zăbovi în hotarele [acestei cetăţi]. Eu văd că-n ea se află multă nedreptate şi că-n ea se petrece multă înşelăciune fără ca cineva să roşească.
10 Vezi, copilul meu, tot ceea ce Nadab i-a făcut lui Ahicar, cel care l-a crescut. n-a fost el aruncat de viu în pământ? Dar Dumnezeu i-a aruncat nelegiuirea-n faţă; Ahicar a ieşit la lumină, în timp ce Nadab a intrat în întunericul cel veşnic, de vreme ce el a căutat să-l ucidă pe Ahicar. Făcând milostenie, acesta a scăpat din cursa morţii pe care i-o întinsese Nadab, în timp ce Nadab a căzut în cursa morţii, care l-a nimicit.
11 Aşa că, dragii mei copii, vedeţi ce roade aduce milostenia şi ce roadă aduce nedreptatea: aceasta ucide. Iată însă că sufletul meu slăbeşte...”. Ei l-au aşezat pe pat, iar el a murit. Şi l-au îngropat cu cinste.
12 Când i-a murit mama, Tobie a îngropat-o alături de tatăl său. Apoi, el, ca şi femeia sa, a plecat în Media şi a locuit în Ecbatana, împreună cu Raguel, socrul său.
13 Bătrâneţea lor [a socrilor săi] a înconjurat-o cu cinste şi i-a îngropat în Ecbatana Mediei. Şi a moştenit casa lui Raguel şi pe aceea a lui Tobit, tatăl său.
14 A murit la vârsta de o sută şaptesprezece ani, încărcat de slavă2.
15 Înainte de a muri a aflat că Ninive fusese dărâmată şi i-a văzut, aduşi în Media, pe robii plecaţi din ea, aduşi în robie de către Ahiacar, regele Mediei. şi L-a binecuvântat pe Dumnezeu pentru tot ceea ce El le făcuse fiilor Ninivei şi Asiriei. înainte de a muri s-a bucurat de soarta Ninivei şi L-a binecuvântat pe Domnul Dumnezeu în vecii vecilor. Amin.
2 Variante asupra vârstei la care a murit Tobit: Codex Vaticanus: o sută douăzeci şi şapte; Vulgata: o sută nouăsprezece.

Cartea Iuditei
1
Nabucodonosor îl înfrânge pe Arpaxad.
1 În cel de al doisprezecelea an al domniei lui Nabucodonosor, care domnea în Ninive, cetatea cea mare a Asirienilor1, în zilele lui Arpaxad care domnea peste Mezi în Ecbatana2
2 cel ce a durat împrejurul acestei cetăţi ziduri de pietre tăiate în patru laturi, lungi de şase coţi şi late de trei coţi, şi i-a făcut ziduri înalte de şaptezeci de coţi şi groase de cincizeci de coţi,
3 cel ce a ridicat la porţile cetăţii turnuri de o sută de coţi pe temelii de şaizeci de coţi,
4 cel ce i-a făcut porţi care se ridicau la o înălţime de şaptezeci de coţi şi atingeau o lărgime de patruzeci de coţi, prin care să iasă oştirea războinică şi rândurile pedestre -
5 În zilele acelea, regele Nabucodonosor s-a bătut cu regele Arpaxad în Marea Câmpie, adică în câmpia ce se află
1 Nabucodonosor a domnit între 604 şi 562; aşadar, istorisirea începe cu anul 592. Totuşi, la această dată Nabucodonosor nu putea domni în Ninive, deoarece aceasta fusese distrusă în 612 de către forţele reunite ale Babilonienilor şi Mezilor, sub dubla comandă a lui Nabopolasar şi Cinaxar. De altfel, el nu a purtat niciodată titulatura de „rege al Asirienilor”.
2 Acest Arpaxad nu ne este cunoscut din alte documente.
în ţinutul Ragau3.
6 De partea lui veniseră locuitorii de la munte şi toţi locuitorii de pe malurile Eufratului, Tigrului şi Hidaspei, precum şi cei din câmpiile lui Arioh, regele Elimeilor4; şi alte numeroase neamuri se adunaseră să se bată împotriva fiilor lui Heleud.
7 Atunci Nabucodonosor, regele Asirienilor, a trimis [soli] la toţi locuitorii Persiei şi la toţi locuitorii dinspre apus, la cei ce locuiau în Cilicia, Damasc, Liban şi Anti-Liban, la toţi cei ce locuiau pe ţărmul mării5,
8 la cei din neamurile Carmelului şi Galaadului şi în Galileea de Sus şi în marea câmpie a

Esdrelonului,
9 la toţi cei din Samaria şi din oraşele ei, şi dincolo de Iordan până la Ierusalim, Bataneea, Helous, Cadeş, fluviul Egiptului, Tahpanhes, Ramses şi ţinutul Goşen,
10 până dincolo de Tanis şi de Memfis, şi la toţi cei ce locuiau Egiptul până spre hotarele Etiopiei.
11 Dar locuitorii acelor ţinuturi6 n-au
3 Ragau poate fi identic cu Regheşul din Cartea lui Tobit.
4 „Elimeii" erau locuitorii Elamului, nume pomenit la Fc 10, 22; aşadar, Elamiţii.
5 Porunca li se adresa tuturor popoarelor de la vest de Eufrat; „ţărmul mării": litoralul Palestinei.
6 Literal: „locuitorii întregului pământ": hiperbolă.

luat nici unul în seamă porunca lui Nabucodonosor, regele Asirienilor, şi nici că au mers cu el la război; căci ei nu se temeau de el: îl socoteau ca pe oricare alt om; pe solii săi i-au trimis înapoi cu mâinile goale şi cu necinstea pe chip.
12 şi s-a mâniat Nabucodonosor cu mare mânie pe toate aceste ţinuturi şi s-a jurat pe tronul şi pe regatul său că se va răzbuna pe toate întinderile Ciliciei şi ale Damascului şi ale Siriei şi că-i va ucide cu sabia pe toţi cei ce locuiesc în ţara lui Moab, pe fiii lui Amon, toată Iudeea şi pe toţi cei ce se află în Egipt, până unde se ajunge la hotarele celor două mări 7.
13 În cel de al şaptesprezecelea an s-a pornit cu război împotriva regelui Arpaxad şi l-a biruit în luptă; că a răsturnat toată oştirea lui Arpaxad şi pe toţi călăreţii lui
14 şi toate carele lui şi a devenit stăpânul cetăţilor acestuia; şi a ajuns la Ecbatana şi i-a cucerit turnurile şi i-a prădat pieţele; şi toată mândreţea ei a prefăcut-o în ruşine.
15 Iar pe Arpaxad l-a prins în munţii Ragau şi l-a străpuns cu suliţele şi-n ziua aceea l-a nimicit cu totul.
16 Apoi s-a întors [la Ninive], el şi toată gloata de neamuri amestecate o foarte mare mulţime de războinici şi acolo s-au desfătat şi s-au ospătat, el şi oastea lui, timp de o sută douăzeci de zile.
7 „Hotarele celor două mări": e greu de ştiut dacă e vorba de Mediterana şi Marea Roşie sau de confluenţa Nilului cu Mediterana.
2
Nabucodonosor îl trimite pe Olofern să pedepsească regatele şi popoarele din Apus.
1 Iar în anul al optsprezecelea1, în cea de a douăzeci şi doua zi a lunii întâi, s-a zvonit în palatul lui Nabucodonosor, regele Asirienilor, că el se va răzbuna aşa cum spusese împotriva întregului pământ.
2 Aşa că el i-a chemat la sine pe toţi dregătorii şi pe toţi nobilii săi şi le-a dezvăluit taina planului său, rostind cu propria sa gură nimicirea întregului pământ,
3 Atunci ei au hotărât să nimicească pe oricine n-a ascultat de porunca gurii lui.
4 Şi a fost că după ce şi-a isprăvit sfatul, Nabucodonosor, regele Asirienilor, l-a chemat pe Olofern, mai-marele oastei sale care era al doilea după el -, şi i-a zis
5 „Aşa grăieşte regele cel mare, stăpânul întregului pământ: Iată, de îndată ce ieşi de la mine, ia cu tine oameni care se încred în puterea lor, o sută douăzeci de mii de pedestraşi şi douăsprezece mii de cai şi călăreţi.
6 şi vei merge împotriva întregului ţinut de la soare-apune, deoarece ei nu s-au supus poruncii mele;
7 şi le vei spune să-mi pregătească pământ şi apă2, fiindcă în mânia mea voi merge împotriva lor şi toată faţa
1 587-586 î. H.
2 „A pregăti pământ şi apă": „a fi gata să se supună"; expresie persană, pe care o cunoaştem şi de la Herodot; preluată de Eminescu, desigur, din Biblia lui Şerban: („... să-mi gătească mie pământ şi apă") şi folosită în Scrisoarea III.

pământului o voi acoperi cu picioarele oştirii mele şi-i voi da pe mâna acesteia să-i fie de pradă;
8 răniţii lor le vor umple văile, iar pâraiele şi râurile se vor revărsa din pricina morţilor care le vor umple;
9 iar pe ei îi voi duce în robie la marginile-ndepărtate ale-ntregului pământ.
10 Aşadar, du-te şi supune-mi toate hotarele lor; şi dacă ţi se vor preda, ţine-mi-i până-n ziua pedepsirii lor.

11 Dar pe cei ce nu se supun, ochiul tău să nu-i cruţe; oriunde vei merge, măcelăreşte-i şi pradă-i!
12 Căci m-am jurat pe viaţa mea şi pe puterea regatului meu că pe toate câte le-am grăit le voi face cu mâna mea.
13 Iar tu ia aminte să nu calci nici una din poruncile domnului tău, ci îndeplineşte-le fără nici o ştirbire, aşa cum ţi le-am poruncit, şi fără nici o întârziere”.
14 Atunci Olofern a ieşit de la domnul său, i-a chemat pe toţi guvernatorii şi pe toţi conducătorii şi mai-marii oştirii asiriene
15 şi a trecut prin faţa ochilor pe toţi bărbaţii aleşi pentru război, aşa cum îi poruncise domnul său, până la o sută douăzeci de mii, precum şi douăsprezece mii de călăreţi arcaşi
16 şi i-a rânduit aşa cum o mare oştire se pune-n rânduială de război.
17 Pentru poverile3 lor a luat o mare mulţime de cămile şi asini, precum şi boi şi oi şi capre fără număr pentru hrană
18 şi belşug de merinde pentru fiecare ostaş şi foarte mult aur şi argint din casa regelui.
3 „Poverile”: enormele cantităţi de provizii.
19 Apoi el şi toată oştirea lui au ieşit ca să pornească la drum înaintea regelui Nabucodonosor şi să acopere toată faţa pământului dinspre apus cu mulţimea carelor şi a călăreţilor şi a pedestraşilor aleşi pe sprânceană.
20 Cu ei mergea şi o mare gloată de adunătură, multă ca lăcustele şi ca nisipul mării, mulţimea ei fiind nenumărată.
21 Şi au ieşit din Ninive şi după trei zile de mers au ajuns la Bectelet; şi, aşezându-şi tabăra, aceasta se întindea de la Bectelet4 până aproape de muntele ce se află de-a stânga Ciliciei de Sus.
22 Apoi şi-a luat oştirea pedestraşii, călăreţii şi carele şi a plecat de acolo în ţinutul muntos5
23 şi a nimicit Putul şi ludul, şi i-a prădat pe toţi fiii lui Rasis şi pe fiii lui Ismael cei ce locuiau la marginea pustiului, spre miazăzi de ţinutul Heteilor.
24 Apoi a trecut Eufratul şi a străbătut Mesopotamia şi a nimicit toate cetăţile întărite de pe râul Abrona, până unde se ajunge la mare.
25 Şi a cucerit hotarele Ciliciei şi a nimicit tot ceea ce i se împotrivea şi a ajuns până la hotarele de miazăzi ale lui Iafet, în faţa Arabiei.
26 şi i-a împresurat pe toţi fiii lui Madian şi le-a ars aşezările şi le-a prădat stânile.
27 Apoi s-a coborât în câmpia Damascului, la vremea secerişului, şi a pârjolit toate lanurile şi a nimicit toate turmele
4 Bectelet: localitate necunoscută; contextul o situează în Cilicia, regiune pe coasta de sud-est a Asiei Mici (patria Sfântului Apostol Pavel).
5 Itinerarul din versetele 23-28 e destul de sinuos şi, ca atare, greu de identificat şi urmărit; accentul însă cade pe grozăviile invaziei.

şi cirezile; de asemenea, le-a prădat cetăţile şi le-a pustiit ţarinile, iar pe tinerii lor i-a trecut prin ascuţişul săbiei.
28 Frica de el şi tremurul i-au cuprins pe toţi locuitorii de pe ţărmurile mării, cei din Sidon şi din Tir, pe locuitorii din Sur şi din Aco, pe toţi cei ce locuiau în Iamnia; de asemenea, cei ce locuiau în Aşdod şi în Ascalon se îngrozeau de el.
3
Olofern îşi continuă campania.
1 Aşa că au trimis la el soli de pace ca să-i spună:
2 „Iată, noi stăm în faţa ta ca robi ai marelui rege Nabucodonosor; fă cu noi ce-ţi place.
3 Iată, casele noastre şi toate ţarinile noastre şi turmele şi cirezile şi toate aşezările corturilor noastre îţi stau înainte: fă cu ele ce-ţi place!
4 Iată, chiar cetăţile noastre şi locuitorii lor sunt robii tăi: Vino şi fă cu ei ceea ce crezi tu că e bine!”
5 Aşa au venit oamenii la Olofern şi i-au vorbit în acest fel.
6 El s-a coborât cu oastea la ţărmul mării1, a aşezat străji în cetăţile întărite şi şi-a ales dintre ei oameni de ajutor2.
7 Aşa că ei, precum şi cei din ţările de primprejur, I-au primit purtând cununi şi jucând în sunetul tobelor.
8 Cu toate acestea, el a pustiit întregul

1 Adică pe litoralul palestinian al Mediteranei; pe acesta se aflau şi marile cetăţi Tir şi Sidon.
2 „Oameni de ajutor”: localnici gata să colaboreze.
lor ţinut şi le-a tăiat tufişurile3; căci el se hotărâse să-i nimicească pe toţi dumnezeii ţinutului, aşa încât toate neamurile să i se închine numai lui Nabucodonosor şi toate limbile şi triburile să-i rostească numele ca pe al unui dumnezeu4.
9 Aşa a ajuns el în faţa Esdrelonului, aproape de Dotan5 care se află în faţa marelui lanţ muntos al Iudeii
10 şi şi-a aşezat tabăra între Ghibeea şi Schitopolis, unde a zăbovit o lună întreagă, ca să poată strânge la un loc toate poverile oştirii sale.
4
Locuitorii Iudeii se pregătesc de împotrivire.
1 Când fiii lui Israel care locuiau în Iudeea au auzit de tot ceea ce Olofern, căpetenia lui Nabucodonosor, regele Asirienilor, le făcuse neamurilor şi despre chipul în care el le-a jefuit templele şi le-a nimicit,
2 tare s-au înspăimântat de el şi s-au tulburat, gândindu-se la Ierusalim şi la templul Domnului, Dumnezeului lor;
3 fiindcă de abia se întorseseră din robie şi de curând se adunase întregul
3 „Tufişuri”: locuri sacre, unde localnicii îşi adorau zeii; Olofern pregăteşte cultul lui Nabucodonosor.
4 Regele-zeu făcea parte din universul religios al popoarelor orientale (inclusiv Egiptenii). De această tradiţie se va folosi şi Alexandru cel Mare, iar exemplul său va fi preluat de cezarii Romei, începând cu Octavian August, care-şi va revendica atributul de divus. Această „apoteoză imperială” va stârni şi alimenta conflictul dintre suveranii Romei şi creştini.
5 Dotan (menţionat în Fc 37, 17): localitate situată la cca 15 km nord de Samaria.

popor al Iudeii la un loc, iar vasele, jertfelnicul şi templul fuseseră sfinţite după pângărirea prin care trecuseră.
4 Aşa că au trimis în ţinutul Samariei şi prin sate şi la Bet-Horon şi la Belmain şi la Ierihon şi la Hoba şi la Haţor şi în Valea Salemului
5 şi au pus stăpânire pe toate vârfurile munţilor celor mai înalţi şi au întărit satele dimprejur şi au adunat merinde pentru hrană de război, căci lanurile lor fuseseră secerate de curând.
6 Iar Ioachim, marele preot1, care se afla atunci în Ierusalim, le-a scris locuitorilor din Betulia şi din Betomestaim care se află în preajma Esdrelonului, către câmpia de lângă Dotan -,
7 poruncindu-le să pună pază în trecătorile ţinutului muntos, fiindcă prin ele se răzbea către Iudeea şi era uşor să le împiedice trecerea, căci o trecătoare era îngustă cât pentru doi oameni alături.
8 Iar fiii lui Israel au făcut întocmai după porunca marelui preot Ioachim şi a bătrânilor întregului popor al lui Israel, care se aflau în Ierusalim.
9 Şi toţi bărbaţii lui Israel au strigat spre Dumnezeu cu mare sârguinţă şi şi-au smerit sufletele cu mare ardoare,
10 ei şi femeile lor şi copiii lor şi vitele lor şi toţi străinii şi simbriaşii şi robii cumpăraţi cu bani, toţi şi-au încins coapsele cu sac2;
11 şi tot Israelul bărbaţi, femei şi copii şi locuitorii Ierusalimului au căzut la pământ în faţa templului, presărându-şi
1 În Neemia 12, 10, 26 e pomenit un Ioachim, ca descendent al preoţilor care se întorseseră împreună cu Ezdra din robia babilonică.
2 Încingerea coapselor cu pânză de sac era semn de tristeţe şi doliu.
cenuşă pe cap şi întinzându-şi spre Dumnezeu straiele de sac.
12 Chiar şi jertfelnicul l-au îmbrăcat în sac; şi într-un singur cuget şi cu ardoare au strigat spre Dumnezeu să nu le lase copiii să fie ucişi şi pe femei să fie răpite şi cetăţile lor să fie nimicite şi templul să fie pângărit şi ocărât şi lăsat păgânilor să-şi râdă de el.
13 Iar Domnul le-a auzit glasul şi le-a văzut supărarea. Poporul din toată Iudeea şi locuitorii Ierusalimului au postit mai multe zile în faţa templului Domnului celui Atotputernic.
14 Şi marele preot Ioachim şi toţi preoţii care stăteau în faţa Domnului şi cei care-I slujeau Domnului, avându-şi coapsele încinse cu sac, aduceau arderea-de-tot de fiecare zi, împreună cu

făgăduinţele şi prinoasele poporului;
15 şi, avându-şi mitrele presărate cu cenuşă, strigau cu toată puterea spre Domnul să caute cu îndurare spre întregul neam al lui Israel.
5
Plan de război în tabăra lui Olofern. Cuvântarea lui Ahior.
1 Lui Olofern, căpetenia oastei asiriene, i-a venit vestea că fiii lui Israel se pregătesc de luptă, că au închis trecătorile munţilor, că au întărit toate vârfurile munţilor înalţi şi că în câmpii au aşezat stavile.
2 Atunci el s-a umplut de mânie şi i-a chemat pe toţi principii Moabului şi căpeteniile lui Amon şi pe toţi satrapii de pe ţărmul mării1
1 Satrapi": termen mult prea generos pentru guvernatorii micilor ţinuturi riverane; în imperiul persan, satrapii erau reprezentanţii regelui în teritorii vaste şi aveau puteri foarte mari.

3 şi le-a zis: „Spuneţi-mi, fii ai lui Canaan, cine este poporul acesta care locuieşte în munte, ce fel de cetăţi sunt acelea pe care ei le locuiesc, care este mărimea oastei lor, pe ce li se sprijină puterea şi tăria, ce fel de rege îi cârmuieşte sau ce fel de căpetenie de oaste;
4 şi de ce tocmai ei, mai mult decât alţi locuitori ai ţinutului apusean, au hotărât să nu vină cu mine sau să-mi iasă în întâmpinare?"
5 Atunci Ahior, căpetenia tuturor fiilor lui Amon, a luat cuvântul şi a zis 2: „Să asculte domnul meu un cuvânt din gura robului său, căci vreau să-ţi spun adevărul despre acest popor care se află în apropierea ta şi care locuieşte în ţinuturile muntoase; minciună să nu iasă din gura robului tău.
6 Oamenii acestui popor sunt urmaşii Caldeilor;
7 ei au locuit cândva în Mesopotamia; şi fiindcă n-au vrut să se închine la dumnezeii părinţilor lor, care se aflau în ţara Caldeilor,
8 au părăsit calea strămoşilor lor şi s-au închinat la Dumnezeul cerului, Dumnezeul pe Care ei L-au cunoscut. Aşa că ei au fost izgoniţi de lângă dumnezeii acelora şi au fugit în Mesopotamia, unde au trăit vreme îndelungată.
9 Apoi Dumnezeul lor le-a poruncit să plece din locurile acelea şi să se ducă în ţara Canaanului, unde s-au aşezat şi s-au îmbogăţit cu aur, cu argint şi cu foarte multe cirezi.
2 Ceea ce urmează e un rezumat corect al istoriei poporului evreu, cu motivaţii teologice pertinente; nu e de mirare că el a stârnit mânia ascultătorilor.
10 Dar atunci când o foamete a bântuit întregul ţinut al Canaanului, ei s-au coborât în Egipt şi, având hrană, s-au aşezat acolo şi s-au înmulţit atât de mult, încât neamul lor nu mai putea fi numărat.
11 Atunci regele Egiptului s-a ridicat împotriva lor şi, folosind şiretlicuri, i-a înjosit silindu-i să lucreze la cărămidă şi i-a făcut robi.
12 Dar ei au strigat spre Dumnezeul lor, iar Acesta a lovit ţara Egiptului cu plăgi de nevindecat, din care pricină Egiptenii i-au izgonit din ţara lor.
13 Dumnezeu a secat Marea Roşie de dinaintea lor
14 şi i-a călăuzit în drumul spre Sinai şi Cadeş-Barnea, iar ei i-au izgonit pe toţi cei ce locuiau pustia.
15 Şi au locuit în ţara Amoreilor şi prin puterea lor i-au nimicit pe toţi locuitorii Heşbonului; apoi, după ce au trecut Iordanul, au pus stăpânire pe tot ţinutul muntos.
16 Pe urmă i-au izgonit din faţa lor pe Canaaneeni, pe Ferezei, pe Iebusei şi pe locuitorii Sichemului, precum şi pe toţi Gherghesenii, şi au locuit în ţinutul acela vreme îndelungată.
17 Şi, atâta vreme cât nu au păcătuit faţă de Dumnezeul lor, au avut parte de fericire, fiindcă de partea lor e un Dumnezeu Care urăşte nedreptatea.
18 Dar când s-au răzleţit de calea pe care El le-o rânduise, au fost jalnic nimiciţi în multe războaie şi au fost duşi ca robi într-o ţară care nu era a lor; templul Dumnezeului lor a fost ras de pe faţa pământului, iar cetăţile lor au căzut sub stăpânirea vrăjmaşilor.
19 Acum însă, când s-au întors spre Dumnezeul lor, au venit din locurile

unde fuseseră împrăştiaţi şi au reintrat în stăpânirea Ierusalimului, în care se află templul lor, şi s-au statornicit în ţinutul muntos, de vreme ce acesta era pustiu.

20 Şi acum, stăpâne doamne, dacă în acest popor se află vreo oarecare greşeală, sau dacă ei păcătuiesc împotriva Dumnezeului lor şi noi vom înţelege că pricina căderii se află în ei înşişi, atunci să ne ridicăm şi să-l atacăm.
21 Dar dacă în neamul acesta nu se află fărădelege, atunci domnul meu să treacă mai departe ocolindu-i, ca nu cumva Domnul lor să-l apere şi Dumnezeul lor să fie cu ei, iar noi să ne facem de râs în faţa lumii întregi.
22 Şi după ce Ahior a sfârşit să spună ce avea de spus, toată mulţimea care şedea în jurul cortului a început să cârtească, iar dregătorii lui Olofern şi toţi cei ce locuiau pe ţărmul mării şi în Moab se vorbeau să-l facă bucăţi:
23 „Nu, n-avem de ce să ne temem de fiii lui Israel!: iată, ei sunt un popor care nu are nici putere şi nici vlagă pentru o bătălie crâncenă. Aşadar, noi de îndată ne vom ridica, iar ei vor fi ca un dumicat pentru întreaga noastră oştire, stăpâne Olofern!”
6
Ahior e dat pe mâna Iudeilor; aceştia îl alină şi se roagă lui Dumnezeu pentru ajutor.
1 Şi după ce a încetat vânzoleala bărbaţilor care erau împrejur la sfat, Olofern, căpetenia oştirii asiriene, a zis către Ahior şi către toţi fiii lui Moab, de faţă cu toată adunătura aceea de străini:
2 „Cine eşti tu, Ahior, şi [cine sunteţi] voi, simbriaşi ai lui Efraim1, să proorociţi printre noi, aşa cum faci tu astăzi, şi să ne spuneţi să nu pornim război împotriva neamului lui Israel fiindcă Dumnezeul lor îi va ocroti? Şi cine este Dumnezeu, dacă nu Nabucodonosor? El îşi va trimite oştile şi-i va şterge de pe faţa pământului, fără ca Dumnezeul lor să-i scape;
3 iar noi, robii săi, îi vom zdrobi ca pe un singur om; căci ei nu sunt în stare să înfrunte puterea cailor noştri;
4 cu ei îi vom călca în picioare; munţii lor se vor îmbăta de sângele lor, câmpurile lor se vor umple de morţii lor; în faţa noastră nu va rămâne nici măcar urma picioarelor lor, căci ei vor pieri cu desăvârşire, zice regele Nabucodonosor, stăpânul întregului pământ; căci el a zis: nici unul din cuvintele mele nu va fi în zadar!
5 Iar tu, Ahior, simbriaşul lui Amon, care ai spus aceste vorbe în ziua nelegiuirii tale, de astăzi nu-mi vei mai vedea faţa până ce voi pedepsi neamul celor veniţi din Egipt2.
6 Atunci sabia oastei mele şi suliţa servilor mei îţi vor străpunge coastele şi vei cădea printre răniţii lor de moarte, atunci când eu mă voi întoarce.
7 Aşadar, servii mei te vor duce înapoi în ţinutul muntos şi te vor lăsa în una din cetăţile de la trecători;
8 şi nu vei pieri înainte de a fi fost nimicit odată cu ele.
9 Şi dacă cumva nădăjduieşti în inima ta că ei nu vor fi cuceriţi, nu-ţi lăsa mutra-n
1 Adică: „mercenari ai lui Israel”.
2 Din toată istorisirea lui Ahior, Olofern reţine nota infamantă asupra unui popor venit din Egipt (Egiptul fiind veşnicul rival al imperiilor din stânga Eufratului).

jos!; eu am zis, şi din cuvintele mele nici unul nu va fi-n zadar!”
10 Apoi Olofern le-a poruncit servilor săi care-i slujeau în cort să-l ia pe Ahior şi să-l ducă la Betulia3 şi să-l dea în mâna fiilor lui Israel.
11 Aşa că servii săi l-au luat şi l-au dus afară din tabără, în şes, iar din mijlocul şesului l-au dus la munte şi au ajuns la izvoarele din josul Betuliei.
12 Dar când oamenii cetăţii i-au văzut, şi-au luat armele şi au ieşit afară din cetate pe vârful muntelui; şi toţi mânuitorii de praştie îi împiedicau să urce, aruncând pietre asupră-le.
13 Iar aceia, lunecând în josul muntelui, l-au legat pe Ahior, l-au lăsat la poala muntelui şi s-au întors la stăpânul lor.
14 Dar fiii lui Israel, coborându-se din cetate, s-au dus la el, l-au dezlegat, l-au adus în Betulia şi l-au înfăţişat înaintea mai-marilor cetăţii,
15 care, la acea vreme, erau Oziaş, fiul lui Miheia, din seminţia lui Simeon, şi Habriş, fiul lui Otniel, şi Harmis, fiul lui Melchiel.
16 Aceştia i-au chemat pe toţi bătrânii cetăţii, dar la adunare au alergat şi tinerii şi femeile. Şi l-au aşezat pe Ahior în mijlocul întregului lor popor, iar Oziaş l-a întrebat despre cele întâmplate.
17 Luând cuvântul, el le-a spus ce anume se vorbise în sfatul lui Olofern, tot ceea ce el spusese în

mijlocul căpeteniilor fiilor Asiriei, precum şi vorbele
3 Betulia: cetate necunoscută. E posibil ca numele ei să fie simbolic, de la Betel (= „Casa lui Dumnezeu"), localitate emblematică pentru fiii lui Israel. Contextul o situează pe un platou al muntelui, dominat de un promontoriu.
lăudăroase ale lui Olofern împotriva casei lui Israel.
18 Atunci poporul a căzut cu faţa la pământ şi i s-a închinat lui Dumnezeu şi a strigat către Dumnezeu, zicând:
19 „Doamne, Dumnezeul cerului, caută la trufia lor şi îndură-Te de umilinţa neamului acestuia şi priveşte astăzi la faţa celor ce ţi s-au sfinţit4!"
20 Apoi l-au alinat pe Ahior şi l-au lăudat foarte.
21 Iar Oziaş l-a luat din adunare acasă la el şi a făcut ospăţ pentru bătrâni. şi-n toată noaptea aceea L-au chemat în ajutor pe Dumnezeul lui Israel.
7
Asediul Betuliei.
1 A doua zi, Olofern a dat poruncă întregii sale oştiri şi întregii gloate care venise de partea lui să-şi îndrepte tabăra spre Betulia, să cuprindă trecătorile muntelui şi să înceapă lupta cu fiii lui Israel.
2 şi-n ziua aceea toţi războinicii au ridicat tabăra; oastea luptătorilor era alcătuită din o sută şaptezeci de mii de pedestraşi şi douăsprezece mii de călăreţi, în afară de cei ce duceau poverile şi de gloata care-i însoţea pe jos: o mulţime uriaşă!
3 Şi au tăbărât în valea de lângă Betulia, la izvor, şi s-au întins în lăţime de la Dotan până la Belmain, iar în lungime de la Betulia până la Chiamon, care este în faţa Esdrelonului.
4 Când fiii lui Israel au văzut mulţimea lor, s-au umplut de spaimă şi ziceau
4 Profetul Daniel vorbise despre „sfinţii Celui-preaînalt" (Dn 7, 25).

unii către alţii: „Ăştia vor linge acum toată faţa pământului1; că nici munţii cei înalţi, nici văile şi nici dealurile nu vor putea să le ţină greul...
5 Şi, luându-şi fiecare armele, au aprins focurile pe turnuri şi-n noaptea aceea au stat de strajă.
6 A doua zi, Olofern a scos călărimea în vederea fiilor lui Israel ce se aflau în Betulia,
7 a cercetat trecătorile spre cetate, a descoperit izvoarele lor de apă, pe care le-a şi cuprins, punând lângă fiecare războinici de strajă, după care s-a întors la oastea lui.
8 Atunci au venit la el căpeteniile fiilor lui Esau2 şi mai-marii Moabului şi căpeteniile de pe ţărmul mării şi au zis:
9 „Binevoiască domnul nostru să asculte o vorbă, aşa ca în oastea ta să nu fie nici o pierdere.
10 Aceşti fii ai lui Israel nu se bizuie pe lăncile lor, ci pe înălţimea munţilor pe care-i locuiesc, că nu e deloc uşor să te urci pe crestele munţilor lor.
11 Şi acum, stăpâne, nu te lupta cu ei după rânduiala obişnuită a războiului, şi astfel din oştile tale nu va cădea nici măcar un om;
12 ci rămâi în tabăra ta şi ţine-ţi toţi războinicii la adăpost; oamenii tăi însă să pună mâna pe izvorul de apă din poala muntelui;
13 fiindcă de acolo vin să ia apă toţi locuitorii Betuliei. Se vor topi de sete şi vor preda cetatea. Iar noi şi poporenii
1 Adică vor face să nu mai rămână nimic, aşa cum un câine linge şi ultimele rămăşiţe de pe fundul blidului.
2 E vorba de Edomiţi, urmaşii lui Esau (care se numea şi Edom — Fc 25, 30).
noştri ne vom urca pe vârfurile munţilor din apropiere şi ne vom aşeza tabăra acolo şi vom veghea ca nimeni să nu iasă din cetate.
14 Aşa că ei şi femeile lor şi copiii lor se vor topi de foame şi, înainte ca sabia să-i fi ajuns, vor zăcea pe uliţele în care locuiesc.
15 Şi aşa tu le vei plăti amarnic pentru aceea că s-au împotrivit şi nu ţi-au ieşit în întâmpinarea păcii".
16 Cuvintele lor au fost pe placul lui Olofern şi al dregătorilor săi şi a dat poruncă să se facă întocmai cum spuseseră ei.
17 Aşa că oastea fiilor lui Amon a pornit; şi, cu ea, cinci mii de Asirieni; şi au tăbărât în vale şi au luat în stăpânire izvoarele de apă ale fiilor lui Israel.

18 Iar fiii lui Esau şi fiii lui Amon s-au suit şi şi-au aşezat tabăra în munte, nu departe de Dotan. O parte au trimis-o spre miazăzi şi spre răsărit în faţa Ecrebelului, în apropiere de Huşi, pe râul Mohmur, iar cealaltă parte a oastei asiriene şi-a aşezat tabăra în şes şi a acoperit faţa întregului ţinut; corturile şi poverile lor alcătuiau o tabără uriaşă; ei înşişi erau o mulţime copleşitoare.
19 Atunci fiii lui Israel au strigat către Domnul, Dumnezeul lor, deoarece şi-au pierdut curajul când s-au văzut împresuraţi de duşmani, nemaifiind nici un chip de scăpare.
20 Treizeci şi patru de zile i-a ţinut împresuraţi întreaga oştire a Asirienilor pedestrimea, carele de luptă şi călărimea -, încât toţi locuitorii Betuliei au isprăvit toată apa din vase;
21 dar şi cisternele s-au golit, aşa că nu aveau cu ce să-şi astâmpere setea nici

măcar pentru o zi, că li se da să bea cu măsură.
22 În copilaşii lor nu mai era inimă, femeile şi tinerii, sleiţi de sete, cădeau pe uliţele cetăţii şi pe podeţele porţilor, că nu mai aveau în ei nici o vlagă.
23 Atunci tot poporul tinerii, femeile şi copiii s-au adunat la Oziaş şi la căpeteniile cetăţii şi au strigat cu glas mare şi au zis în faţa tuturor bătrânilor:
24 „Dumnezeu să fie judecător între noi şi voi, fiindcă ne-aţi făcut un mare rău prin aceea că nu aţi căutat o înţelegere de pace cu fiii Asiriei3.
25 Acum nu mai avem nici un ajutor de nicăieri, de vreme ce Dumnezeu ne-a vândut în mâna acestor oameni4, ca să fim târâţi în faţa lor, topiţi de sete şi deznădejde.
26 Aşadar, chemaţi-i la voi şi daţi întreaga cetate să fie de pradă lui Olofern şi oastei lui.
27 Că mai bine e pentru noi să devenim prada lor; adevărat, vom deveni robi, dar cel puţin vom trăi şi nu vom vedea cu propriii noştri ochi moartea micuţilor noştri, şi nici pe femeile şi pe copiii noştri cum îşi dau sufletul.
28 Martori împotriva voastră luăm cerul şi pământul şi pe Dumnezeul nostru, Domnul părinţilor noştri, Care ne pedepseşte după păcatele noastre şi după fărădelegile părinţilor noştri, ca să nu facă după ceea ce am zis noi astăzi!"5
3= Aşa cum făcuseră o bună parte din popoarele învecinate (vezi 2, 28 — 3, 1-4).
4 „A vinde" poporul: a-l abandona în mâna duşmanului. Psalmistul însuşi exclamase: „Tu Ţi-ai vândut poporul pe preţ de nimic şi nici un câştig n-a ieşit din vinderea noastră" (Ps 43, 12).
5 Sentimentul culpabilităţii colective, prin solidaritatea dintre generaţii.
29 Şi toţi laolaltă, în plină adunare, au izbucnit în plâns şi au strigat cu glas mare spre Domnul Dumnezeu.
30 Apoi Oziaş le-a zis: „îndrăzniţi, fraţilor! Să mai răbdăm cinci zile, în durata cărora Domnul, Dumnezeul nostru, îşi va întoarce mila spre noi; că nu ne va părăsi pân' la capăt.
31 Şi dacă aceste zile vor trece fără să ne vină nici un ajutor, atunci eu voi face după spusa voastră".
32 Şi a împrăştiat poporul, pe fiecare la locul lui; ei s-au dus pe zidurile şi turnurile cetăţii, iar pe femei şi pe copii i-au trimis la casele lor. O mare umilinţă domnea în cetate.
8
Iudita sfătuieşte, îndeamnă şi mijloceşte.
1 Şi în chiar zilele acelea, despre aceste lucruri a auzit Iudita1, fiica lui Merari, fiul lui Ox, fiul lui Iosif, fiul lui Oziel, fiul lui Elai, fiul lui Anania, fiul lui Ghedeon, fiul lui Rafaim, fiul lui Ahitob, fiul lui Melchia, fiul lui Enan, fiul lui Natanael, fiul lui Salamiel, fiul lui Sarasadai, fiul lui Israel3.
2 Bărbatul ei, Manase, om din tribul şi din rudenia ei, murise la vremea seceratului orzului.
3 El şedea în câmp şi-i supraveghea pe cei ce legau snopii; arşiţa l-a pălit în cap3, el a căzut la pat şi a murit în Betulia, cetatea sa; şi l-au îngropat laolaltă
1 Iudita înseamnă „Evreica", nume ideal pentru o eroină a fiilor lui Avraam.
2 Genealogie bogată, menită să ateste obârşia nobiliară a Iuditei.
3 E vorba de o insolaţie.

cu părinţii săi în ţarina dintre Dotan şi Belmain.
4 Aşa că Iudita a trăit ca văduvă în casa ei vreme de trei ani şi patru luni.
5 Ea şi-a făcut un cort pe terasa casei sale, şi-a încins coapsele în pânză de sac şi îşi purta straiele văduviei;
6 postea în toate zilele văduviei sale, în afară de ajunul zilelor de odihnă, de zilele de odihnă, de

ajunul lunilor noi, de lunile noi, de praznice şi de zilele vesele ale casei lui Israel.
7 Avea înfăţişarea frumoasă şi era fermecătoare la chip4. Iar Manase, bărbatul ei, îi lăsase aur şi argint, slugi şi slujnice, vite şi ţarini, cărora le-a rămas stăpână.
8 Şi nimeni nu era care să-i spună vreo vorbă rea, căci ea se temea de Dumnezeu foarte.
9 Când însă a auzit ea vorbele cele rele ale poporului împotriva celui ce-l cârmuia lipsa de apă îl făcuse să-şi piardă cumpătul; căci Iudita auzise şi toate cuvintele pe care Oziaş le grăise către ei şi cum se jurase el că după cinci zile le va preda Asirienilor cetatea,
10 atunci a trimis-o pe slujnica ei care-i chivernisea toate bunurile ca să-l cheme la ea pe Oziaş, pe Habriş şi pe Harmis, bătrânii cetăţii.
11 Aceştia au venit, iar ea le-a zis: „Ascultaţi-mă acum, voi, cârmuitori ai locuitorilor Betuliei!; căci nu e drept cuvântul pe care voi l-aţi rostit astăzi în faţa poporului, când v-aţi jurat pe Dumnezeu şi aţi făgăduit că după cinci zile îi veţi preda duşmanului cetatea,
4 Alături de viclenie, frumuseţea fizică va fi principala armă a Iuditei în demersul ei de salvatoare a fiilor lui Israel. Aceleaşi arme: Estera.
dacă în acest timp Domnul nu va veni în ajutorul nostru.5
12 Şi acum, cine sunteţi voi, cei ce-L ispitiţi astăzi pe Dumnezeu şi staţi în locul lui Dumnezeu printre fiii oamenilor?
13 Şi acum, voi îl puneţi la-ncercare pe Domnul cel Atotputernic! Voi niciodată nu pricepeţi nimic!
14 Voi nu puteţi descoperi adâncul inimii omului, nici că puteţi da de firele cugetării lui; atunci, cum îl veţi pătrunde pe Dumnezeu, Cel ce a făcut toate acestea? cum îi veţi cunoaşte gândul şi cum vă veţi da seama de socotinţele Lui?... Nu, nu, fraţii mei, nu-L întărâtaţi pe Domnul, Dumnezeul nostru!
15 Că dacă El nu va vrea să ne ajute pe durata acestor cinci zile, El are puterea de a ne ocroti oricând vrea, ca şi pe aceea de a ne prăpădi în faţa duşmanilor noştri.
16 Aşadar, nu puneţi voi zălog pe planurile Domnului, Dumnezeului nostru; căci Dumnezeu nu e ca omul, să poată fi ameninţat, nici că este El ca un fiu al omului, să poată primi sfaturi.
17 De aceea, aşteptând cu răbdare mântuirea care vine de la El, să-L chemăm în ajutor; El ne va auzi glasul, dacă aceasta o să-i placă.
18 Căci nimeni nu s-a ridicat în generaţiile noastre, nici că se află cineva printre noi în vremea de acum nici seminţie, nici familie, nici popor, nici cetate care să se închine unor dumnezei făcuţi de mână, aşa cum s-a întâmplat odinioară,
5 În cele ce urmează, Iudita face o apologie a autorităţii lui Dumnezeu, căreia nici o autoritate omenească nu i se poate substitui.

19 pricină pentru care părinţii noştri au fost trecuţi prin ascuţişul săbiei şi prin jaf şi au suferit o mare prăbuşire în faţa duşmanilor noştri.
20 Noi însă nu cunoaştem un alt Dumnezeu, şi iată de ce nădăjduim că El nu ne va dispreţui, nici pe noi, şi nici pe cineva din neamul nostru.6
21 Căci dacă noi vom fi cuceriţi, atunci toată Iudeea va fi cucerită7, templul nostru va fi jefuit, iar pângărirea lui va fi răzbunată [de Dumnezeu] în sângele nostru;
22 moartea fraţilor noştri, înrobirea ţării şi pustiirea moştenirii noastre le va întoarce asupra capului nostru în mijlocul neamurilor la care vom fi robi; şi vom ajunge de batjocură şi de ocară în faţa cuceritorilor noştri;
23 căci robia noastră nu va fi îndreptată spre binele nostru, ci Domnul, Dumnezeul nostru, o va preface în ocară.8
24 Şi acum, fraţilor, să le arătăm fraţilor noştri că viaţa lor atârnă de a noastră, că Locul cel Sfânt, templul şi altarul se reazemă pe noi.
25 Mai mult, să-i mulţumim domnului, Dumnezeului nostru, pentru aceea că ne încearcă, aşa cum a făcut-o cu părinţii noştri.
26 Aduceţi-vă aminte cum a făcut cu Avraam şi cum l-a încercat pe Isaac şi ce i s-a întâmplat lui Iacob în Mesopotamia Siriei, când păştea oile lui Laban, fratele mamei sale;
6 Dacă păcatul idolatriei a cauzat pedepsirea poporului, menţinerea şi puritatea monoteismului sunt garanţia asistenţei lui Dumnezeu.
7 Muntele Betuliei e un punct strategic crucial: dacă străpung strâmtorile, duşmanii au acces la tot

restul ţării.
8 Uneori, robia e ispăşire izbăvitoare, plata unei răscumpărări; nu va fi cazul cu aceasta.
27 că pe noi nu ne-a încercat prin foc, aşa cum a făcut cu ei, ca să le cerceteze inima, şi nici nu s-a răzbunat pe noi, ci spre trezire îi loveşte Domnul pe cei ce se apropie de El.9
28 Apoi Oziaş i-a zis: „Pe toate câte le-ai grăit, cu inimă bună le-ai grăit, şi nu-i nimeni care să stea împotriva cuvintelor tale
29 că nu de azi ţi se cunoaşte înţelepciunea, ci de la începutul zilelor tale poporul întreg ţi-a cunoscut priceperea ca pe o bună alcătuire a inimii tale.10
30 Poporul însă murea de sete, şi el ne-a silit să facem ceea ce am grăit şi ne-a pretins un jurământ pe care nu-l vom călca.
31 Aşadar, roagă-te tu acum pentru noi, fiindcă tu eşti o femeie evlavioasă, şi Domnul ne va trimite ploaie ca să ne umple cisternele, şi astfel nu ne vom mai slei.
32 Atunci Iudita le-a zis: „Ascultaţi-mă, şi voi săvârşi o faptă care va răzbate vremile, din generaţie în generaţie, spre fiii neamului nostru.
33 În noaptea aceasta staţi în poarta cetăţii, iar eu voi ieşi împreună cu slujnica mea; şi în zilele pe durata cărora voi aţi făgăduit că le veţi da duşmanilor noştri cetatea, Domnul îl va cerceta pe Israel prin mâna mea.
34 Voi însă nu căutaţi să-mi descoperiţi fapta; fiindcă eu n-am să v-o spun până ce ea va fi împlinită.
35 Atunci Oziaş şi căpeteniile i-au zis: „Mergi în pace, şi Domnul Dumnezeu
9 În focul pledoariei, Iudita hiperbolizează statura vechilor patriarhi.
10 Înţelepciunea şi priceperea: principalele calităţi ale omului care gândeşte corect şi-şi converteşte gândirea în faptă. Acestea erau şi însuşirile lui Solomon.

să-ţi fie înainte spre a-i pedepsi pe vrăjmaşii noştri!”
36 Şi, ieşind din cort, s-au dus la treburile lor.
9
Rugăciunea Iuditei.
1 Iudita a căzut cu faţa la pământ şi şi-a presărat cenuşă pe cap şi şi-a lepădat sacul cu care era încinsă; şi cam la vremea când în templul din Ierusalim al lui Dumnezeu se aducea jertfa de tămâie, Iudita a strigat cu glas mare şi a zis:
2 „Doamne, Dumnezeul părintelui meu Simeon1, cel căruia i-ai dat o sabie ca să-i pedepsească pe străinii care au dezlegat cingătoarea unei fecioare ca s-o ruşineze şi i-au dezvelit coapsele ca s-o facă de ocară şi i-au pângărit sânul ca s-o necinstească fiindcă Tu ai zis: «Aşa ceva nu se va petrece!», dar ei, totuşi, au făcut-o,
3 fapt pentru care Tu i-ai dat pe maimarii lor spre măcel, iar patul lor cel stropit cu înşelăciune l-ai stropit cu sânge. Tu i-ai lovit pe robi laolaltă cu stăpânii şi pe cârmuitori pe tronurile lor;
4 Tu pe femeile lor le-ai dat să fie pradă şi pe fiicele lor să fie roabe şi toate prăzile lor să fie împărţite iubiţilor Tăi fii lor, cei înflăcăraţi de râvna pentru Tine şi, îngroziţi de întinarea sângelui lor, pe Tine Te-au chemat într-ajutor -,
1 Un Simeon nu e menţionat în genealogia din 8, 1, dar în Nm 1, 6 se află un Şelumiel, care aici ar putea fi Salumiel. Pe de altă parte, Oziaş, mai-marele Betuliei, era din tribul lui Simeon (6, 15).
Dumnezeule, Dumnezeul meu, ascult-o pe văduva din mine!
5 Că Tu eşti Cel ce ai făcut lucrurile de ieri, pe cele de azi şi pe cele de mâine; prezentul şi viitorul, Tu le-ai gândit; cele ce-au venit în fiinţă, din gândul Tău au venit;
6 din sfatul Tău au ieşit cele ce zic: iată-ne! Căci toate căile tale sunt pregătite şi judecata Ta se află în preştiinţa Ta 2.
7 Că, iată, Asirienii şi-au înmulţit oştirea, se trufesc cu caii şi călăreţii lor, se mândresc cu braţele pedestraşilor şi-şi reazemă nădejdea în scut, în lance, în arc şi-n praştie şi nu ştiu că Tu eşti Domnul care sfarmă războaiele.
8 «Domnul» este numele Tău. Cu puterea Ta sfărâmă-le tăria, întru mânia Ta zdrobeşte-le puterea! Că şi-au pus în gând să pângărească Locul Tău cel Sfânt, să întineze cortul în care sălăşluieşte slăvitul Tău nume şi cu sabia să reteze cornul jertfelnicului Tău.
9 Priveşte-le trufia, trimite-Ţi mânia asupra capetelor lor, pune în mâna mea de văduvă puterea pe

care eu mi-am pus-o-n gând!
10 Cu buzele mele înşelătoare loveşte-l pe rob laolaltă cu stăpânul şi pe stăpân laolaltă cu servul său, zdrobeşte-le semeţia prin mâna unei femei!
11 Căci tăria Ta nu stă în număr, nici puterea Ta în cei tari, ci Tu eşti Dumnezeul celor smeriţi, ajutorul celor mici, sprijinitorul celor slabi, ocrotitorul celor părăsiţi, mântuitorul celor deznădăjduiţi.
12 O, Dumnezeul părintelui meu şi
2 Aşadar, hotărârile (judecăţile) lui Dumnezeu nu înseamnă predestinare, ci preştiinţă (vezi şi nota de la Ir 1, 5).

Dumnezeul moştenirii lui Israel, Stăpânul cerului şi al pământului, Ziditorul apelor. Împăratul întregii făpturi, ascultă-mi rugăciunea
13 şi fă ca vorba mea înşelătoare să fie rană şi lovitură pentru cei ce au făcut planuri atât de crunte împotriva legământului Tău, a sfântului Tău locaş, a vârfului Sionului şi a casei ce se află în stăpânirea fiilor Tăi!
14 Şi fă ca fiecare neam al Tău şi fiece seminţie să recunoască şi să ştie că Tu eşti Dumnezeul a toată puterea şi tăria şi că-n afară de Tine nu este un altul care să ocrotească neamul lui Israel!”
10
Iudita i se înfăţişează lui Olofern.
1 Şi a fost că după ce Iudita şi-a încetat strigarea spre Dumnezeul lui Israel şi a pus capăt tuturor acestor cuvinte,
2 s-a ridicat de unde căzuse cu faţa la pământ, şi-a chemat slujnica şi s-a coborât în casa unde-şi petrecea zilele de odihnă şi de sărbătoare,
3 şi-a dezbrăcat sacul cu care-şi încinsese coapsele, dezbrăcându-şi, în acelaşi timp, şi hainele de văduvie, şi-a spălat trupul întreg cu apă, s-a uns cu o mirodenie scumpă, şi-a pieptănat părul şi l-a încins cu o panglică şi s-a îmbrăcat cu straiele ei de veselie cu care se împodobea pe vremea când bărbatul ei, Manase, trăia;
4 apoi s-a încălţat cu sandale, şi-a pus colierele, brăţările, inelele, cerceii şi toate podoabele şi s-a făcut nespus de frumoasă, ca să ademenească ochii tuturor bărbaţilor care ar fi privit-o.
5 Apoi i-a dat slujnicei sale un burduf cu vin şi un urcior cu untdelemn şi a umplut o desagă cu grăunţe prăjite, o turtă de smochine şi pâine de grâu curat; din toate a făcut o legătură şi i-a pus-o în spate.
6 Apoi ele s-au îndreptat spre poarta cetăţii Betulia şi i-au aflat acolo, şezând, pe Oziaş şi pe bătrânii cetăţii, Habriş şi Harmis.
7 Când aceştia au văzut-o, aşa cum era, cu faţa schimbată şi cu vestmintele asemenea, au rămas uimiţi de frumuseţea ei şi i-au zis:
8 „Domnul, Dumnezeul părinţilor noştri, să-ţi dea să afli bunăvoinţă şi să plineşti ceea ce ţi-ai pus în gând spre slava fiilor lui Israel şi înălţarea Ierusalimului!”
9 Ea i s-a închinat lui Dumnezeu şi le-a zis: „Daţi poruncă să mi se deschidă poarta cetăţii, iar eu voi ieşi ca să duc la îndeplinire ceea ce aţi grăit cu mine”. Iar ei le-au poruncit tinerilor paznici să-i deschidă, aşa cum ceruse ea.
10 Ei au făcut aşa, iar Iudita a ieşit, ea şi slujnica ei; iar oamenii cetăţii au urmărit-o cu privirea până ce ea a coborât muntele, până ce a străbătut valea şi s-a topit în zare.
11 Cum ea mergea pe vale drept înainte, întâia strajă a Asirienilor1 i-a aţinut calea;
12 ei au oprit-o şi au întrebat-o: „Cine eşti, de unde vii şi unde te duci?” Iar ea a spus: „Sunt o fiică a Evreilor şi fug de la ei, fiindcă ei vă vor fi daţi vouă ca hrană2;
1 Adică avanpostul gărzilor asiriene.
2 Sfetnicii lui Olofern îi spuseseră acestuia că, învinşi, fiii lui Israel îi vor fi armatei asiriene „ca un dumicat” (5, 24).

13 şi mă duc la Olofern, căpetenia oştirii voastre, ca să-i dau o seamă de ştiri adevărate şi să-i arăt un drum pe care să apuce şi să cucerească muntele întreg, fără ca dintre oamenii lui să piară măcar un trup sau o suflare de viaţă”.
14 Când oamenii i-au auzit cuvintele şi i-au văzut faţa, tare s-au minunat de frumuseţea ei şi i-au

zis:
15 „Ţi-ai scăpat viaţa grăbindu-te să cobori în faţa stăpânului nostru. Şi acum, du-te la cortul său; câţiva dintre noi te vor însoţi până ce te vor preda în mâinile lui.
16 Şi când vei sta în faţa lui, să nu-ţi fie frică în inima ta, ci arată-i după cum ai spus, iar el se va purta bine cu tine”.
17 Apoi au ales dintre ei o sută de oameni care s-o însoţească, pe ea şi pe slujnica ei; şi au dus-o la cortul lui Olofern.
18 Şi toată tabăra a fost cuprinsă de freamăt, căci vestea despre sosirea ei se răspândise prin corturi; şi veneau şi făceau cercuri în preajmă-i, în timp ce ea şedea înaintea cortului lui Olofern, aşteptând să fie anunţată;
19 şi se minunau de frumuseţea ei, şi prin ea se minunau de fiii lui Israel şi-şi spuneau unii altora: „Cine va putea dispreţui acest popor care are în el asemenea femei? Nu trebuie lăsat în viaţă nici măcar un singur om; cei ce ar rămâne ar putea să înşele pământul întreg”.
20 Străjile de corp ale lui Olofern, precum şi căpitanii lui, au ieşit afară şi au adus-o în cort.
21 Olofern se odihnea pe patul său, sub un baldachin de purpură cu aur, smaralde şi pietre scumpe.3
22 Ea i-a fost anunţată, iar el a ieşit în tinda cortului, cu sfeşnice de argint mergându-i înainte.
23 Când Iudita s-a aflat în faţa lui şi a căpitanilor săi, toţi s-au minunat de frumuseţea chipului ei. Iar ea, căzând cu faţa la pământ, i s-a închinat, dar servii lui au ridicat-o.
11
Întâlnirea dintre Iudita şi Olofern.
1 Atunci Olofern i-a zis: „îndrăzneşte, femeie, şi nu te teme în inima ta, fiindcă eu niciodată nu i-am făcut rău cuiva care a ales să-i slujească lui Nabucodonosor, regele întregului pământ.
2 Şi acum, dacă poporul tău care locuieşte în munte nu m-ar fi dispreţuit, nici eu nu mi-aş fi ridicat lancea împotriva lui; aşa că ei singuri şi-au făcut-o.
3 Dar spune-mi acum: De ce ai fugit de la ei şi ai venit la noi? Căci tu spre mântuirea ta ai venit. Îndrăzneşte! În noaptea aceasta vei scăpa cu viaţă, dar şi după aceea.
4 Nimeni nu-ţi va face rău; dimpotrivă, se vor purta bine cu tine, aşa cum se întâmplă cu slujitorii stăpânului meu, regele Nabucodonosor”.
5 Atunci Iudita i-a grăit: „Primeşte cuvintele roabei tale; să aibă serva ta îngăduinţa de a-ţi vorbi în faţă, şi nici un cuvânt mincinos nu-i voi spune stăpânului meu în noaptea aceasta.
6 Şi dacă tu vei da urmare cuvintelor servei tale, Dumnezeu îţi va duce lucrarea
3 Cortul lui Olofern era o adevărată reşedinţă: tindă, sală de consiliu, sufragerie, dormitor.

la bun sfârşit, iar stăpânul meu nu se va poticni în ceea ce şi-a pus în gând.
7 Aşa cum Nabucodonosor, regele întregului pământ, e viu, şi aşa cum vie este puterea lui, a celui ce te-a trimis pe tine să pui în rânduială tot ce este viu, aşa se face că, doar datorită ţie, nu numai că oamenii îi vor sluji, dar şi fiarele câmpului şi vitele şi păsările cerului vor trăi prin puterea ta, pentru Nabucodonosor şi toată casa lui.
8 Că noi am auzit vorbindu-se de înţelepciunea ta şi de iscusinţa duhului tău; pe tot pământul se ştie că numai tu, în tot regatul, numai tu eşti destoinic, iscusit şi neîntrecut în meşteşugul războiului.
9 şi acum, cuvântul pe care Ahior l-a grăit în sfatul tău îl cunoaştem şi noi, fapt pentru care oamenii din Betulia l-au lăsat cu viaţă, iar el le-a spus tot ceea ce vorbise în faţa ta.
10 Drept aceea, stăpâne şi doamne, să nu treci cu uşurinţă peste cuvântul lui, ci puneţi-l la inimă, fiindcă este adevărat. Într-adevăr, neamul nostru nu poate fi pedepsit şi sabia nu poate să-l biruiască decât dacă el a păcătuit împotriva Dumnezeului său
11 Şi acum, pentru ca domnul meu să nu fie învins sau împiedicat în ceea ce vrea să facă şi pentru ca moartea să cadă asupra lor, păcatul a pus stăpânire pe ei, păcatul cu care ei îl întărâtă pe Dumnezeu de fiecare dată când se dedau la neorânduieli1.
12 Cum însă ei duc acum lipsă de hrană, iar apa li s-a împuţinat de tot,
1 Iudita ştie că argumentul religios — invocat şi de Ahior — e singurul care poate convinge; numai că ea întoarce faptele pe dos.
s-au hotărât să pună mâna pe vite şi şi-au pus în gând să mănânce tot ceea ce Dumnezeu, prin legile Sale, a oprit să fie mâncat;
13 chiar şi pârga de grâu şi zeciuiala de vin şi de untdelemn pe care ei le-au sfinţit şi le-au păstrat

pentru preoţii care slujesc la Ierusalim în faţa Dumnezeului nostru, chiar şi pe acestea s-au hotărât să le mănânce, adică lucrurile pe care nici un om de rând2 nu are voie să le atingă nici măcar cu mâna.3
14 Şi au trimis oameni la Ierusalim fiindcă locuitorii de acolo făcuseră la fel să le aducă învoire din partea Sfatului.
15 Or, de îndată ce vor avea răspunsul şi vor face aşa, chiar în ziua aceea îţi vor fi daţi ţie pentru ca tu să-i dai pierzării4.
16 Iată de ce eu, roaba ta, cunoscând toate acestea, am fugit de la ei; şi Dumnezeu m-a trimis ca, împreună cu tine, să pun la cale fapte de vitejie de care tot pământul se va înspăimânta, toţi cei ce le vor auzi.
17 Fiindcă roaba ta este evlavioasă, ziua şi noaptea slujindu-L pe Dumnezeul cerului. Şi acum, îţi voi rămâne aproape, stăpâne; roaba ta va ieşi noaptea în viroagă5; mă voi ruga lui Dumnezeu, iar El îmi va spune când ei îşi vor fi săvârşit păcatele;
18 atunci voi veni să-ţi spun; tu vei ieşi cu toată oştirea ta, iar între ei nu va fi nimeni care să-ţi stea împotrivă.
2 „Un om de rând": un laic.
3 Interdicţie inventată de Iudita.
4 „... îţi vor fi daţi": predaţi de către Dumnezeu, care nu nimiceşte direct, ci prin instrumenteleSale.
5 Viroagă: vale mică, râpoasă; albia cu maluri abrupte a unui pârâu secat.

19 Apoi eu te voi călăuzi să străbaţi Iudeea până-n faţa Ierusalimului; acolo îţi vei aşeza scaunul în mijlocul [cetăţii]; tu îi vei duce ca pe oile care nu au păstor, şi nici măcar un câine nu va mârâi în faţa ta. Căci aceste lucruri mi s-au spus pe potriva preştiinţei mele6 şi mi-au fost vestite, iar eu am fost trimisă să ţi le spun".
20 Cuvintele ei au plăcut lui Olofern şi tuturor slujitorilor lui; ei s-au minunat de înţelepciunea ei şi au zis:
21 „O astfel de femeie, frumoasă la chip şi înţeleaptă în cuvânt, nu se mai află între marginile pământului".
22 Aşa că Olofern i-a zis: „Bine a făcut Dumnezeu că te-a trimis înaintea poporului, pentru ca-n mâinile noastre să fie puterea, iar în ale celor ce l-au dispreţuit pe stăpânul meu, pieirea.
23 Într-adevăr, tu eşti frumoasă la chip şi iscusită în cuvânt; dacă vei face precum ai zis, Dumnezeul tău va fi Dumnezeul meu şi tu vei locui în casa regelui Nabucodonosor şi faimoasă vei fi în toată lumea".
12
Iudita în tabăra lui Olofern; ospăţul acestuia.
1 El a poruncit ca ea să fie condusă acolo unde se aflau tacâmurile de argint şi să i se dea să mănânce la masă din bucatele lui şi să bea din vinul lui.
2 Dar Iudita a zis: „Nu voi mânca din acestea, ca nu cumva să fie piatră de
6 Iudita îşi atribuie darul preştiinţei, dar nu ca pe ceva natural, ci dat de Dumnezeu.
poticnire, ci să mi se aducă din merindele pe care le-am adus cu mine".1
3 Atunci Olofern i-a zis: „Şi dacă merindele tale se vor isprăvi, de unde vom aduce noi ceva asemănător ca să-ţi dăm? căci aici nu avem pe nimeni din neamul tău".
4 Iar Iudita i-a zis: „Aşa cum viu e sufletul tău, stăpâne, tot astfel roaba ta nu-şi va isprăvi merindele până ce Domnul va fi săvârşit prin mine ceea ce El a plănuit".2
5 Căpitanii lui Olofern au dus-o la cortul ei. Ea a dormit până la miezul nopţii, apoi s-a sculat spre straja dimineţii
6 şi a trimis la Olofern să i se spună: „Să poruncească acum stăpânul meu ca roaba ta să fie lăsată să iasă la rugăciune!"
7 Atunci Olofern le-a poruncit străjilor sale să n-o împiedice. Aşa a rămas ea în tabără vreme de trei zile; noaptea se ducea în viroaga Betuliei, dar se spăla la un izvor în tabără.
8 Iar când ieşea, I se ruga Domnului, Dumnezeului lui Israel, să-i îndrumeze paşii spre ridicarea fiilor poporului ei.
9 Şi dacă se întorcea, curată, rămânea în cortul ei până ce i se aducea mâncarea, spre seară.
10 În cea de a patra zi, Olofern a făcut un ospăţ, dar numai pentru slujitorii săi, fără să poftească pe

nimeni dintre dregători.
11 Şi i-a zis eunucului Bagoas, care era mai-mare peste toate bunurile sale:
1 Din scrupule religioase, Daniel şi prietenii săi au făcut la fel, refuzând să mănânce din bucatele de la masa regelui (Dn 1, 8).
2 Replică promptă şi inteligentă, menită să întărească argumentul şi să consolideze încrederea.

„Du-te şi o înduplecă pe femeia evreică, aceea care e la tine, să vină să mănânce şi să bea cu noi;
12 că ne-ar crăpa obrazul de ruşine dacă am lăsa o astfel de femeie să plece fără să o fi avut; că dacă nu ne-o vom apropia, ea îşi va râde de noi".
13 Bagoas a plecat de lângă Olofern, a mers la ea şi i-a zis: „Să nu şovăie această tânără frumoasă să vină la stăpânul meu, ca să fie preacinstită în faţa lui, să se desfăteze bând vin cu noi şi să fie astăzi ca una din fiicele Asirienilor ce se află în casa lui Nabucodonosor".
14 Iar Iudita i-a zis: „Cine sunt eu, ca să mă împotrivesc domnului meu? Mă voi grăbi să fac tot ceea ce e plăcut ochilor săi, iar aceasta îmi va fi bucurie până în ziua morţii mele".
15 Şi, ridicându-se, s-a împodobit cu straiele şi cu toate podoabele ei femeieşti. Slujnica a mers înainte şi, în faţa lui Olofern, i-a aşternut pe pământ blăniţele de miel pe care [Iudita] le primise de la Bagoas pentru trebuinţa ei zilnică, aceea de a se întinde pe ele ca să mănânce.3
16 Când a intrat Iudita şi s-a aşezat, inima lui Olofern a fost răpită şi sufletul i s-a tulburat şi l-a cuprins o mare dorinţă de a o avea, fiindcă din ziua în care o văzuse pândea clipa când o va ademeni.
17 Atunci Olofern i-a zis: „Acum bea şi veseleşte-te cu noi!"
18 Iar Iudita i-a răspuns: „Acum voi bea, stăpâne, căci viaţa mea a fost cinstită astăzi mai mult decât în oricare altă zi, de când mă ştiu".
3 După obiceiul oriental, masa era joasă, iar mesenii mâncau culcaţi pe-o rână.
19 şi-n faţa lui a luat şi a mâncat şi a băut din ceea ce îi pregătise slujnica ei.
20 Iar Olofern, stând sub farmecul ei, a băut atâta vin cât niciodată nu băuse într-o singură zi, de când era el pe lume.
13
Uciderea lui Olofern. Iudita se întoarce în Betulia.
1 Când s-a făcut târziu, căpitanii lui s-au grăbit să plece. Bagoas i-a închis cortul pe dinafară, iar pe cei ce se mai aflau pe-acolo i-a îndepărtat de lângă domnul lor. Aceştia s-au dus să se culce,
2 aşa cum erau, ameţiţi de atâta băutură; iar Iudita a fost lăsată singură în cort, cu un Olofern trântit pe patul său, înecat în vin.
3 Iudita îi poruncise slujnicii sale să stea în afara odăii ei de culcare şi să-i pândească ieşirea, aşa cum făcea în fiecare zi; căci va merge să se roage spunea ea; iar lui Bagoas îi vorbise în acelaşi fel.
4 Aşa că toţi au plecat şi nimeni mic sau mare n-a mai rămas în odaia de culcare. Iar Iudita, stând aproape de patul lui [Olofern], a zis în inima ei: „Doamne, Dumnezeul a toată puterea, priveşte în ceasul acesta la fapta mâinilor mele, spre slava Ierusalimului!
5 Căci acum e vremea să vii în ajutorul moştenirii Tale şi să duci la împlinire gândul meu de a-i zdrobi pe duşmanii care s-au ridicat împotriva noastră!"
6 Şi, venind la stâlpul patului, acela care se afla la capul lui Olofern, a luat

paloşul1 acestuia
7 şi, apropiindu-se de pat, l-a apucat pe acela de păr şi a zis: „Întăreşte-mă, Doamne, Dumnezeul lui Israel, în ziua aceasta!"
8 Şi l-a lovit peste gât de două ori, din toate puterile, şi i-a tăiat capul;
9 şi i-a rostogolit trupul de pe pat şi a dat jos ţesătura de pe stâlpii baldachinului; şi după puţin timp a ieşit şi i-a dat slujnicii sale capul lui Olofern,
10 iar aceea l-a pus în desaga de merinde; şi amândouă au ieşit împreună, aşa cum făceau de obicei pentru rugăciune. După ce au străbătut tabăra, au ocolit viroaga şi au luat-o la deal pe muntele Betuliei şi au ajuns la porţile cetăţii.
11 Iudita a strigat de departe la străjile porţilor: „Deschideţi, deschideţi poarta! Cu noi este Dumnezeu, Dumnezeul nostru, ca să-Şi mai arate puterea în Israel şi tăria împotriva vrăjmaşilor, aşa cum a făcut-o astăzi!"

12 Şi a fost că de îndată ce locuitorii cetăţii i-au auzit glasul, s-au grăbit să se coboare la poarta cetăţii lor şi i-au chemat pe bătrânii cetăţii.
13 Şi au alergat toţi, buluc, cu mic cu mare, căci nu se aşteptau ca ea să vină; aşa că au deschis poarta şi le-au primit [pe cele două femei]; apoi, după ce au aprins foc ca să facă lumină, s-au aşezat împrejurul ei.
14 Atunci ea a zis cu glas mare: „Lăudaţi-L pe Dumnezeu, lăudaţi-L! Lăudaţi-L pe Dumnezeu, Cel ce nu şi-a îndepărtat mila de la casa lui Israel, ci în noaptea aceasta i-a zdrobit, prin
1 Akinakes = paloş: sabie uşor curbată, cu două tăişuri, mai scurtă decât cea obişnuită.
mâna mea, pe vrăjmaşii noştri!"2
15 Şi, scoţând capul [lui Olofern] din desagă, l-a arătat şi le-a zis: „Iată capul lui Olofern, căpetenia oastei Asiriei, şi iată ţesătura baldachinului sub care zăcea în beţia lui; Domnul l-a lovit printr-o mână de femeie!
16 Aşa cum viu este Domnul Care m-a păzit în calea pe care am mers, chipul meu l-a amăgit spre pieirea lui, fără ca el să săvârşească păcat cu mine spre a mă întina sau a mă necinsti".
17 Atunci întregul popor a rămas pe de-a-ntregul uluit şi, căzând în genunchi, i s-au închinat lui Dumnezeu şi au zis împreună: „Binecuvântat eşti Tu, Dumnezeul nostru, Cel ce astăzi i-ai nimicit pe vrăjmaşii poporului Tău!"
18 Iar Oziaş i-a zis Iuditei: „O, fiică, binecuvântată eşti tu de Dumnezeu Cel-preaînalt, mai mult decât toate femeile de pe pământ, şi binecuvântat e Domnul Dumnezeu, făcătorul cerului şi al pământului, Cel ce te-a călăuzit să loveşti capul căpeteniei duşmanilor noştri!
19 Căci nădejdea ta3 nu va lipsi din inimile oamenilor, care-şi vor aminti de-a pururi de puterea lui Dumnezeu.
20 Şi Dumnezeu, spre veşnica ta înaltă statură, să te cerceteze cu faceri de bine, fiindcă tu nu ţi-ai cruţat viaţa în faţa umilirii neamului nostru, ci ne-ai răzbunat căderea mergând pe calea cea dreaptă înaintea Dumnezeului nostru". şi-ntregul popor a zis: „Amin! Amin!"
2 într-o campanie militară, moartea comandantului însemna, de fapt, începutul dezastrului; rămasă fără cap, oastea intra în panică şi-şi pregătea fuga. Caz celebru: David şi Goliat.
3 „Nădejdea ta": speranţa pe care o inspiră şi căreia i-a devenit simbol.

14
Sfatul Iuditei cu cei din Betulia. întoarcerea lui Ahior şi spaima Asirienilor.
1 Apoi Iudita le-a zis: „Ascultaţi-mă, fraţilor! Luaţi acest cap şi spânzuraţi-l pe creasta zidurilor voastre!
2 şi-ndată după revărsatul zorilor, când soarele se va ivi deasupra pământului, fiecare din voi să-şi ia armele şi toţi oamenii destoinici vor ieşi afară din cetate; în fruntea lor veţi pune un căpitan, ca şi cum aţi fi gata să vă coborâţi în câmpie către primele posturi de strajă ale Asirienilor, dar nu vă veţi coborî.
3 Aceia, luându-şi armele, vor intra în tabără şi vor trezi pe căpeteniile oastei Asiriei, care, la rândul lor, vor alerga la cortul lui Olofern; nu-l vor găsi, vor fi cuprinşi de spaimă şi vor fugi de dinaintea voastră.
4 Iar voi îi veţi urmări voi şi toţi cei ce locuiesc întregul ţinut muntos al lui Israel şi-i veţi doborî pe drumurile lor.
5 Dar, înainte de a face aceasta, chemaţi-l la mine pe Ahior Amonitul, pentru ca el să-l vadă şi să-l recunoască pe cel ce a dispreţuit casa lui Israel şi care l-a trimis la noi ca şi cum l-ar fi trimis la moarte".
6 Atunci l-au chemat pe Ahior din casa lui Oziaş. De îndată ce a sosit şi a văzut capul lui Olofern în mâna unui om, în adunarea poporului, el a căzut cu faţa la pământ şi l-a apucat leşinul.
7 şi după ce l-au ridicat de jos, el a căzut la picioarele Iuditei şi s-a plecat în faţa ei şi a zis: „Binecuvântată să fii tu în toate sălaşele lui Iuda şi-n toate neamurile, care, auzind de numele tău, se vor cutremura!
8 şi acum, povesteşte-mi ce-ai făcut în aceste zile!" Atunci Iudita i-a povestit în mijlocul poporului tot ceea ce făcuse, din ziua-n care plecase şi până-n clipa când le vorbea.
9 Şi după ce ea a încetat să vorbească, poporul a izbucnit în chiote, aşa că-n cetate s-a auzit un strigăt de veselie.

10 Şi dacă Ahior a văzut tot ceea ce făcuse Dumnezeul lui Israel, a crezut cu neclintire în Dumnezeu; şi s-a tăiat împrejur şi a fost primit pentru totdeauna în casa lui Israel.
11 Iar în revărsatul zorilor au spânzurat capul lui Olofern pe zid şi apoi au ieşit în cete spre trecătorile muntelui.
12 Şi, de îndată ce i-au văzut, Asirienii au trimis la mai-marii lor, iar aceia s-au dus să-i găsească pe căpitani, pe comandanţii peste mii şi pe toţi cei mai-mari ai lor.
13 Aceia au venit la cortul lui Olofern şi i-au zis celui ce era mai-mare peste trebile lui: „Trezeşte-l pe stăpânul nostru, căci robii au cutezat să se coboare cu război împotriva noastră, ca să ne prăpădească cu totul!"
14 Atunci Bagoas a intrat şi a bătut din palme la uşa cortului, fiindcă el credea că [Olofern] doarme cu Iudita.
15 Părându-i-se însă că nimeni nu aude, a deschis-o şi a intrat în odaia de dormit şi l-a găsit prăvălit pe podea, mort şi fără cap.
16 Şi a început să strige din răsputeri, cu plânset, cu suspin şi cu ţipăt, sfâşiindu-şi hainele de pe el.
17 Apoi s-a repezit la cortul unde era sălaşul Iuditei, dar n-a găsit-o; şi, alergând prin mulţime, striga:

18 „Roabele au umblat cu înşelăciune! O singură femeie evreică a făcut de ocară casa regelui Nabucodonosor; că, iată, Olofern zace, fără cap, la pământ!"
19 Când au auzit aceste cuvinte, căpeteniile oştirii Asiriei şi-au sfâşiat hainele şi s-au zăpăcit de tot; şi mare vaiet şi strigăt au stârnit în mijlocul taberei.

15

Înfrângerea şi fuga Asirienilor. Bucurie în Betulia.

1 Când cei ce erau în corturi1 au aflat despre ceea ce se întâmplase, au fost cuprinşi de spaimă.
2 Frica şi groaza s-au năpustit asupră-le în aşa măsură, încât n-au mai putut rămâne unul în faţa celuilalt, ci toţi s-au împrăştiat cu gloata şi au luat-o la fugă pe toate potecile şesului şi ale muntelui.
3 Dar şi cei ce tăbărâseră în munte, în preajma Betuliei, au rupt-o la fugă. Atunci toţi fiii lui Israel, fiecare din cei ce erau în stare să lupte, s-au repezit asupra lor.
4 Iar Oziaş a trimis crainici la Betomestaim, la Bibe, la Hobe şi la Cola şi în toate hotarele lui Israel, ca să vestească ceea ce s-a întâmplat şi [să-i cheme] să se arunce asupra vrăjmaşilor şi să-i nimicească.
5 Când fiii lui Israel au auzit de acestea, cu toţii s-au năpustit asupra lor şi i-au tot tăiat în bucăţi până la Hoba; dar şi cei din Ierusalim şi cei din ţinutul muntos le-au sărit în ajutor (căci
1= Trupele de rezervă; adunătura ce se alăturase armatei.
şi pe ei îi vestiseră despre ceea ce se petrecuse în tabăra duşmanilor). Iar cei din Galaad şi cei din Galileea, prinzându-i din cele două laturi2, le-au dat crunte lovituri, până ce au trecut de Damasc şi de hotarele lui.
6 Cât despre ceilalţi, cei ce locuiau în Betulia, au năvălit în tabăra asiriană, au jefuit-o şi s-au îmbogăţit foarte.
7 Iar fiii lui Israel, la întoarcerea din măcel, au pus stăpânire pe ceea ce mai rămăsese; oamenii din târguri şi din sate, de la munte şi din câmpie s-au încărcat şi ei de prăzi numeroase, că erau din belşug.
8 Apoi Ioachim, marele preot, împreună cu Sfatul bătrânilor fiilor lui Israel, care locuiau în Ierusalim, auvenit să vadă binele pe care Dumnezeu i-l arătase lui Israel, s-o vadă pe Iudita şi s-o salute.
9 Şi dacă au ajuns la ea, într-un cuget au binecuvântat-o şi i-au zis: „Tu eşti statura cea înaltă a Ierusalimului, tu eşti slava cea mare a lui Israel, tu eşti lauda cea mare a neamului nostru!
10 Tu, cu mâna ta, ai făcut toate acestea, tu i-ai făcut bine lui Israel, iar lui Dumnezeu I-a plăcut; să fii tu binecuvântata Atotputernicului Dumnezeu în veci!" Şi tot poporul a zis: „Amin!"
11 Timp de treizeci de zile, întregul popor a jefuit tabăra. Iuditei i-au dat cortul lui Olofern, cu toate tacâmurile de argint şi paturile şi vasele şi cu toate lucrurile din el; iar ea le-a luat, le-a încărcat pe asin, a înhămat la care şi în ele a îngrămădit totul.
12 Şi toate femeile din Israel alergau s-o vadă şi o binecuvântau şi multe din ele
2= Atacându-i din flancuri.

se prindeau la joc în cinstea ei; iar ea lua în mână ramuri şi le dădea femeilor care o însoţeau.
13 şi s-au încununat cu ramuri de măslin, ea şi însoţitoarele ei. Şi mergea în fruntea poporului şi conducea corul tuturor femeilor. Şi toţi bărbaţii lui Israel, înarmaţi şi încununaţi, o urmau şi cântau din gură imnuri.
14 Atunci a început Iudita să cânte această cântare de mulţumire în tot Israelul, iar poporul întreg cânta după ea această cântare de laudă.
16
Cântarea Iuditei. Epilog.
1 Şi a zis Iudita: „Începeţi Dumnezeului meu cântare-n timpane, cântaţi-I Domnului în ţimbale, împletiţi-I psalm şi cântare, înălţaţi-L şi cântaţi-I numele!
2 Că Domnul e Dumnezeu Ce zdrobeşte războaie, că tabăra Şi-a pus-o în mijlocul poporului, El m-a smuls din mâinile prigonitorilor mei.
3 Venit-a Asurul din munţii miază-nopţii, venit-a cu miriadele oştirii sale mulţimea lor stăvilea puhoaiele, caii lor acopereau colinele.
4 Şi se vorbeau să-mi pârjolească ţara, pe tinerii mei să-i treacă prin sabie, pe pruncii mei să-i arunce pământului, pe copiii mei să-i facă de pradă, fecioarele mele să fie răpite.
5 Dar Domnul Atotputernic i-a împins înapoi prin mâna unei femei.
6 Căci viteazul lor1 n-a căzut sub mână de tineri voinici, nu fiii Titanilor l-au
1 „Viteazul” (sau „eroul”) lor: Olofern.
lovit şi nu uriaşi l-au copleşit, ci Iudita, fiica lui Merari, care l-a amorţit cu mândreţea chipului ei.
7 Haina de văduvă şi-a dezbrăcat-o ca să-i înalţe pe oropsiţii lui Israel, faţa şi-a uns-o cu balsam,
8 părul şi l-a strâns cu o panglică şi cu vestmânt de in s-a îmbrăcat ca să-l ademenească.
9 Cu sandalele i-a luat ochii, cu mândreţea i-a robit inima şi cu paloşul i-a tăiat capul.
10 Perşii s-au îngrozit de îndrăzneala ei şi Mezii de curajul ei.
11 Atunci umiliţii mei au chiuit, iar ceilalţi au fost cuprinşi de frică; sărmanii mei băteau din palme, iar ceilalţi se scuturau de groază; unii strigau umplând văzduhul, ceilalţi fugeau mâncând pământul.
12 Copii de copilandre i-au străpuns şi i-au rănit ca pe nişte pui de robi; în bătălia Domnului meu şi-au găsit sfârşitul.
13 Cântare nouă Domnului îi voi cânta: Tu, Doamne, mare eşti şi preamărit şi minunat, puternic, neînvins!
14 Făptura-ntreagă Ţie să-Ţi slujească, că Tu ai zis şi toate s-au făcut, Tu Duhul l-ai trimis şi ele s-au zidit şi nimeni nu va sta-mpotriva vocii Tale.
15 Munţii cu apele se zbuciumă din temelii, stâncile-naintea feţei Tale sunt parc-ar fi de ceară, aşa se vor topi, dar milostiv eşti Tu cu cei ce se tem de Tine.
16 O jertfă-nmiresmată nu-Ţi este mare lucru, şi mai puţin grăsimea din arderea-de-tot, dar mari vor fi de-a pururi cei ce se tem de Domnul.
17 Vai, vai acelor neamuri ce mâna şi-o ridică împotriva naţiei mele, Căci

Domnu-Atotputernic le va rosti osândă multă vreme după moartea ei. în ziua judecăţii dând trupul lor de pradă la flăcări şi la viermi, durerea să şi-o urle în veci, la nesfârşit”.
18 Când au ajuns la Ierusalim, i s-au închinat lui Dumnezeu şi, după ce poporul s-a curăţit, şi-au adus arderile-de-tot, prinoasele de bunăvoie şi darurile.
19 Iar Iudita a afierosit toate bunurile lui Olofern, pe care i le dăduse poporul; cât despre ţesătura baldachinului, cea pe care şi-o luase din odaia de dormit,
I-a dat-o lui Dumnezeu ca anatemă2.
20 Trei luni s-a veselit poporul în Ierusalim, în faţa templului, iar Iudita a rămas cu ei.
21 După trecerea acestor zile, fiecare s-a întors la moştenirea sa. Iudita s-a întors la Betulia şi a rămas în averea ei; cât a trăit, a fost faimoasă în toată ţara.
22 Mulţi au râvnit-o, dar nici un bărbat nu a cunoscut-o în viaţa ei, din ziua în care Manase, soţul ei, murise şi se adăugase la ai săi.
23 Măreţia ei n-a încetat să crească din ce în ce mai mult. A îmbătrânit în casa soţului ei, atingând vârsta de o sută şi cinci ani. Slujnicei sale i-a redat libertatea. A murit în Betulia şi au îngropat-o în peştera soţului ei Manase.

24 Casa lui Israel a plâns-o timp de şapte zile. înainte de a muri şi-a împărţit averea la rudele apropiate ale lui Manase, soţul ei, şi la cei apropiaţi din propria sa familie.
25 Cât a trăit Iudita, nimeni nu s-a găsit să le insufle frică fiilor lui Israel, şi încă
2 „Anatema" era prada de război consacrată Domnului, de care nimeni nu se putea atinge; spre a evita păcatul, biruitorii o distrugeau.

Cartea lui Baruh
1
Iudeii se adună în Babilon şi trimit un mesaj la Ierusalim spre mărturisirea păcatelor.
1 Iată cuvintele cărţii pe care a scris-o în Babilon Baruh, fiul lui Neria1, fiul lui Maaseia, fiul lui Sedechia, fiul lui Asadia, fiul lui Helchia,
2 În anul al cincilea2, luna a şaptea, la vremea când Caldeii luaseră Ierusalimul şi-l arseseră cu foc.
3 Baruh a citit cuvintele acestei cărţi în faţa lui Iehonia, fiul lui Ioiachim, rege în Iuda3 şi-n faţa întregului popor care venise să audă cartea,
4 În faţa dregătorilor, a fiilor regelui, în faţa bătrânilor şi în faţa a tot poporul, de la cel mai mic pân' la cel mai mare, în faţa tuturor celor ce locuiau în Babilon, în apropierea râului Sud4,
1 Cu această identitate este menţionat Baruh ca secretar (tahigraf) al profetului Ieremia (Ir 36, 4).
2 Al cincilea an de la căderea Ierusalimului (587); aşadar, 582-581 î. H.
3 Ioiachim, după trei luni de supunere faţă de Nabucodonosor, fusese luat prizonier de către acesta, în urma unei răscoale, şi dus în Babilon, captivitate din care va fi eliberat după 37 de ani (vezi 4 Rg 25, 27; Ir 52, 25).
4 Singura menţiune biblică asupra acestui „râu"; după toate probabilităţile, e vorba de un braţ al Eufratului sau de un canal al acestui fluviu, nu departe de Babilon.
5 care plângeau şi posteau şi se rugau în faţa Domnului5.
6 S-au adunat şi bani, după puterea fiecăruia,
7 şi i-au trimis la Ierusalim, la preotul Ioiachim, fiul lui Helchia, fiul lui Salom, şi la [ceilalţi] preoţi şi la tot poporul ce se afla cu el în Ierusalim;
8 aceasta, la vremea când el [Baruh] primise obiectele templului Domnului cele ce fuseseră luate din templu spre a fi întoarse în ţara lui Iuda în ziua a zecea a lunii Sivan6 obiectele de argint pe care le făcuse Sedechia, fiul lui Iosia, regele lui Iuda,
9 după ce Nabucodonosor, regele Babilonului, îl scosese din Ierusalim pe Iehonia împreună cu dregătorii, cu robii, cu cei mari şi cu poporul de rând şi-i strămutase în Babilon.
10 Şi au zis: Iată că vă trimitem bani; cu aceşti bani cumpăraţi [animale pentru] arderi-de-tot, pentru jertfe asupra păcatului, precum şi tămâie şi prinoase pe care să le aduceţi pe jertfelnicul Domnului, Dumnezeului nostru.
11 Rugaţi-vă pentru viaţa lui Nabucodonosor, regele Babilonului, şi pentru
5 Prin post şi rugăciune era comemorat începutul exilului.
6 Din Ezdra 1, 7-11 ştim că retrocedarea obiectelor sacre ale templului s-a făcut prin edictul lui Cirus din 538.

viaţa lui Baltazar, fiul său, aşa ca zilele lor să fie pe pământ ca zilele cerului.
12 Domnul să ne dea putere şi să ne lumineze ochii ca să trăim la umbra lui Nabucodonosor, regele Babilonului, şi la umbra lui Baltazar, fiul său, ca să le slujim lor în îndelungare de zile şi să aflăm în faţa lor bunăvoinţă7.
13 De asemenea, rugaţi-vă pentru noi Domnului, Dumnezeului nostru, fiindcă am păcătuit împotriva Domnului, Dumnezeului nostru, iar mânia Domnului şi urgia Lui nu s-au întors de la noi până-n ziua aceasta.
14 Citiţi această carte, pe care v-o trimitem pentru ca voi să vă mărturisiţi în templul Domnului8 în ziua Sărbătorii9 şi în zilele de adunare.
15 Şi veţi grăi: A Domnului, Dumnezeului nostru, este dreptatea; a noastră e ruşinea chipului, aşa cum este astăzi la omul lui Iuda şi la locuitorii Ierusalimului,
16 la regii noştri, la mai-marii noştri, la preoţii şi profeţii noştri, la părinţii noştri,
17 de vreme ce noi am păcătuit în faţa Domnului,
18 nu I-am dat ascultare şi n-am ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului nostru, ca să umblăm în

poruncile pe care El ni le-a pus înainte.
7 Rugăciunile pentru Nabucodonosor implică încredinţarea că acesta, deşi duşman şi opresor, e instrumentul voinţei lui Dumnezeu. Mai mult, folosirea cuvântului „umbră” (care are o conotaţie teologică specială în ambele Testamente — vezi nota de la Iş 25, 20) inculcă ideea unei protecţii divine (desigur, indirecte).
8 Mărturisirea păcatelor devenise frecventă în perioada exilului, prin conştiinţa vinovăţiei colective (al cărei efect era exilul însuşi).
9= Sărbătoarea Corturilor.
19 Din ziua în care Domnul i-a scos pe părinţii noştri din ţara Egiptului şi până-n ziua de azi am fost neascultători faţă de Domnul, Dumnezeul nostru, şi ne-am lenevit în aşa măsură, încât să nu-I ascultăm glasul.
20 Aşa s-au lipit de noi nenorocirile şi blestemul pe care Domnul le-a rostit prin Moise, robul Său, în ziua când i-a scos pe părinţii noştri din ţara Egiptului, ca să ne dea nouă o ţară în care curge lapte şi miere, aşa cum este astăzi.
21 Nici după toate cuvintele profeţilor, pe care El i-a trimis la noi, n-am ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului nostru,
22 ci am mers fiecare în cugetul inimii sale celei rele să slujim la alţi dumnezei şi să facem ceea ce e rău în ochii Domnului, Dumnezeului nostru.
2
Mărturisirea păcatelor şi rugăciunea către Domnul.
1 Aşadar, Domnul Şi-a plinit cuvântul pe care l-a grăit împotriva noastră, împotriva judecătorilor noştri cei care l-au judecat pe Israel -, împotriva regilor noştri, împotriva mai-marilor noştri şi împotriva [tuturor] oamenilor din Israel şi din Iuda,
2 aducând asupra noastră nenorociri mari aşa cum niciodată nu s-au întâmplat sub cer -, aşa cum s-au petrecut în Ierusalim, după cele scrise în legea lui Moise:
3 să mănânce omul carnea fiului său şi carnea fiicei sale.1
1 Deseori, în vremea grelelor asedii, locuitorii cetăţilor lui Israel şi-au mâncat copiii (vezi 4 Rg 6, 28; Ir 19, 9).

4 Şi i-a dat sub supuşenia tuturor regilor din preajma noastră, ca să fie de ocară şi pustiire printre popoarele dimprejur, cele prin care Domnul i-a risipit.
5 şi-n loc să fie stăpâni, ei au fost supuşi, de vreme ce noi am păcătuit împotriva Domnului, Dumnezeului nostru, prin aceea că nu am ascultat de glasul Lui.
6 Domnului, Dumnezeului nostru, dreptatea: nouă şi părinţilor noştri, ruşinea chipului, aşa cum e azi.
7 Venit-au peste noi toate relele pe care Domnul le-a rostit împotriva noastră,
8 iar noi nu ne-am rugat Domnului, în aşa fel încât fiecare să se întoarcă de la cugetele inimii sale celei rele.
9 Domnul este Cel ce a vegheat asupra nenorocirilor, Domnul le-a adus asupra noastră. Căci drept este Domnul în toate lucrurile pe care ni le-a poruncit,
10 dar noi n-am ascultat de glasul Lui, să umblăm în poruncile pe care El ni le-a pus în faţă.
11 Şi acum, Doamne, Dumnezeul lui Israel, Tu, Cel ce cu mână tare şi cu braţ înalt şi cu semne şi cu minuni şi cu mare putere l-ai scos pe poporul Tău din ţara Egiptului, Tu, Cel ce Ţi-ai făcut un nume aşa cum este astăzi,
12 Doamne, Dumnezeul nostru, am păcătuit, am fost lipsiţi de evlavie, nedrepţi am fost în toate poruncile Tale;
13 Întoarcă-se mânia Ta de la noi, că puţini am rămas printre neamurile în care Tu ne-ai risipit.
14 Ascultă, Doamne, rugăciunea şi cererea noastră, şi scoate-ne de dragul Tău2 şi fă să aflăm bunăvoinţă în faţa celor ce ne-au surghiunit,
15 pentru ca să cunoască tot pământul că Tu eşti Domnul, Dumnezeul nostru, de vreme ce numele Tău este chemat peste Israel şi neamul său.
16 Doamne, caută din locaşul Tău cel sfânt şi ia aminte spre noi; pleacă-Ţi, Doamne, urechea şi auzi
17 şi deschide-Ţi, Doamne, ochii şi priveşte!; că nu morţii din adânc3 al căror duh le-a fost luat din

măruntaie îi vor da Domnului laudă sau dreptate,
18 ci sufletul copleşit de tristeţe, acei ce merg încovoiaţi şi vlăguiţi, ochii sleiţi şi sufletul înfometat, aceia îţi vor da, Doamne, laudă şi dreptate.
19 Că nu pentru dreptăţile părinţilor şi ale regilor noştri aşternem această cerere în faţa Ta, Doamne, Dumnezeul nostru,
20 ci pentru că Tu Ţi-ai trimis asupra noastră mânia şi furia, precum ai grăit prin robii Tăi profeţii, zicând:
21 Aşa grăieşte Domnul: plecaţi-vă grumazul sub jug şi slujiţi-l pe regele Babilonului numai aşa veţi rămâne în ţara pe care Eu le-am dat-o părinţilor voştri;4
22 dar dacă nu veţi asculta de glasul Domnului ca să-l slujiţi pe regele Babilonului,
23 voi face ca din cetăţile lui Iuda şi din preajma Ierusalimului să amuţească
2 „... de dragul Tău": nu din pricina dreptăţii noastre, care nu există, ci pentru ca numele Tău să rămână suveran între neamuri.
3 Literal: „morţii din Hades" (din „Şeol"; din locaşul morţilor; impropriu tradus uneori prin „iad").
4 Acesta fusese mesajul dramatic al profetului Ieremia.

glasul veseliei şi glasul bucuriei, cântecul mirelui şi cântecul miresei, şi toată ţara va deveni o paragină fără locuitori.
24 Dar noi n-am ascultat de glasul Tău ca să-l slujim pe regele Babilonului, iar Tu ţi-ai plinit cuvintele pe care le-ai grăit prin robii Tăi profeţii, anume că oasele regilor noştri şi oasele părinţilor noştri vor fi scoase din locurile lor;
25 şi iată că sunt aruncate în arşiţa zilei şi în îngheţul nopţii, ale celor ce au murit în grele suferinţe prin foamete, prin sabie şi prin robie.
26 Iar templul în care a fost chemat numele Tău l-ai adus în starea de acum, din pricina răutăţii casei lui Israel şi a casei lui Iuda.
27 Cu toate că Tu, Doamne, Dumnezeul nostru, Te-ai purtat cu noi după mulţimea bunătăţii Tale şi după mila Ta cea mare,
28 aşa cum ai grăit prin robul Tău Moise în ziua când i-ai poruncit să scrie legea în faţa fiilor lui Israel, zicând:
29 „Dacă voi nu ascultaţi de glasul Meu, atunci, negreşit, această mare mulţime va fi restrânsă la un număr mic printre neamurile în care o voi risipi.5
30 Eu ştiu că ei nu Mă vor asculta, fiindcă sunt un popor tare la cerbice; dar în ţara robiei lor se vor întoarce în propriul lor sine6
31 şi vor cunoaşte că Eu sunt Domnul, Dumnezeul lor; şi le voi da o inimă şi urechi de auzit;
32 şi Mă vor lăuda în ţara înstrăinării
5 E vorba de „rămăşiţa lui Israel", cea din care Domnul Îşi va regenera poporul.
6= Îşi vor reveni în fire; îşi vor regăsi propria lor identitate cea de dinainte de păcat -, de care se înstrăinaseră.
lor şi-şi vor aduce aminte de numele Meu
33 şi se vor căi de cerbicea lor cea tare şi de faptele lor cele rele, fiindcă îşi vor aminti de ce-au păţit părinţii lor care au păcătuit împotriva Domnului.
34 Şi-i voi aduce înapoi în ţara pe care cu jurământ le-am făgăduit-o părinţilor lor lui Avraam, lui Isaac şi lui Iacob şi o vor stăpâni; şi-i voi înmulţi şi nu se vor împuţina.
35 Şi voi face cu ei legământ veşnic, ca Eu să le fiu Dumnezeu, iar ei să fie poporul Meu. Şi nu-l voi mai mişca pe poporul Meu Israel din ţara pe care le-am dat-o".
3
Înţelepciunea ca însuşire a lui Israel. Profeţie asupra lui Mesia.
1 Doamne Atotţiitorule, Dumnezeul lui Israel, un suflet strâmtorat şi un duh necăjit1 strigă spre Tine.
2 Ascultă, Doamne, şi ne miluieşte, că împotriva Ta am păcătuit;
3 căci Tu domneşti în veci, iar noi pierim fără-ncetare.
4 Doamne Atotţiitorule, Dumnezeul lui Israel, ascultă acum rugăciunile morţilor lui Israel şi pe ale fiilor care au păcătuit împotriva Ta2, ale celor ce n-au
1 „Un suflet strâmtorat şi un duh necăjit": paralelism sinonimic, care anunţă poemul de mai jos;

aşadar, nu e vorba de două componente spirituale ale omului, ci de una singură (Părinţii Pustiei vor spune că „duhul” e partea superioară, nobilă, „subţire” a sufletului, prin care omul devine „duhovnicesc”).
2 Viii se roagă şi în numele celor morţi al părinţilor şi strămoşilor lor -, de vreme ce, prin solidaritatea generaţiilor, au păcătuit împreună.

ascultat de glasul Domnului, Dumnezeului lor, fapt pentru care nenorocirile s-au lipit de noi.
5 Nu-Ţi aminti de greşalele părinţilor noştri, ci adu-Ţi aminte de mâna Ta şi de numele Tău.
6 Că Tu eşti Domnul, Dumnezeul nostru, iar noi pe Tine Te vom lăuda, Doamne.
7 Că de aceea ai pus frica Ta în inimile noastre, pentru ca noi să-Ţi chemăm numele. Te lăudăm în înstrăinarea noastră, fiindcă ne-am alungat din inimi toată greşala părinţilor noştri care au păcătuit împotriva Ta.
8 Iată-ne astăzi în ţara înstrăinării noastre. în care Tu ne-ai risipit spre ocară şi blestem şi spre plata datoriei, după toate greşalele părinţilor noştri care s-au îndepărtat de Domnul, Dumnezeul lor.
9 Ascultă, Israele, poruncile vieţii tale, pleacă-ţi urechea ca să cunoşti înţelepciunea!3
10 Cum se face, Israele, că eşti în ţara vrăjmaşilor, că ai îmbătrânit pe pământ străin,
11 că te pângăreşti cu cei morţi4, socotit cu cei ce se pogoară în mormânt?
12 Ai părăsit izvorul înţelepciunii!
13 De-ai fi umblat în calea lui Dumnezeu, pe veci în pace ai fi locuit.
3 Poemul de mai jos cu evidente ecouri din Cartea lui Iov (dar şi din Cartea Psalmilor) e dedicat Înţelepciunii ca virtute supremă. Teza generală: În ciuda strădaniilor sale, omul nu are acces la Înţelepciune; Dumnezeu este Cel care i-o dă omului (în speţă, fiilor lui Israel).
4 „Morţii” sunt păgânii de la care fiii lui Israel adoptă practici idolatre, întinându-se, aşa cum un om viu conform legii lui Moise se întinează prin simpla atingere a unui cadavru.
14 Învaţă unde e Înţelepciunea, unde e tăria, unde e priceperea, aceea de a şti totodată unde e lungimea zilelor şi viaţa, unde e lumina ochilor şi pacea5.
15 Cine a aflat locul ei, [al înţelepciunii]? cine a intrat în vistieriile ei?
16 Unde sunt ei, mai-marii neamurilor, cei ce stăpâneau fiarele pământului,
17 cei ce se jucau cu păsările cerului, cei ce adunau argint şi aur în care oamenii îşi pun încrederea şi-a căror avere nu avea margini,
18 cei ce cu-atâta grijă lucrau argintul să-şi facă ei lucrări de nepătruns?
19 S-au stins, s-au pogorât în groapă şi alţii s-au sculat în locul lor;
20 cei tineri au văzut lumina şi pe pământ au locuit, dar calea ştiinţei nu au cunoscut-o
21 şi nu i-au înţeles cărările şi nici că s-au ţinut de ea; iar fiii lor n-au mai ajuns-o, departe s-au ţinut de ea.
22 Nimic de ea nu s-a ştiut în Canaan, şi nici că-a fost văzută în Teman6;
23 fiii Agarei7, cei cătători de iscusinţă pământeană, neguţătorii din Meran şi Madian povestitori de pilde şi cătători de ştiinţă -, nici unul nu a dat de calea-nţelepciunii, şi nici în amintire de ale ei cărări.
24 O, Israele, cât de mare e casa Lui Dumnezeu şi cât de-ntins e locul stăpânirii Lui,
5 De-a lungul poemului, autorul foloseşte câţiva termeni înrudiţi în sens şi diferiţi în nuanţă: înţelepciune, ştiinţă, cunoaştere, pricepere, iscusinţă. Principalul accent cade pe înţelepciunea practică.
6 Temanul era vestit prin înţelepţii săi.
7 „Fiii Agarei”: urmaşii lui Agar, ţiitoarea lui Avraam, care l-a născut pe Ismael; triburi arabe nomade.

25 mare şi nemărginit, înalt şi nemăsurat!
26 Acolo se născură vestiţii uriaşi cei cu statura-naltă şi aprigi la război8.
27 Şi, totuşi, nu ei fost-au aleşi de Dumnezeu, iar calea spre ştiinţă nu lor le-a arătat-o;
28 lipsiţi de-nţelepciune, de-aceea au pierit; prin nebunia lor pieriră9.
29 Cins-a suit în cer şi-a luat-o de acolo făcând-o, tot acolo, din nori să se pogoare?
30 Şi cine-a trecut marea ca s-o afle, s-o cumpere cu aur curat şi s-o aducă?
31 Nu-i nimeni, nu, care să-i ştie calea, şi nici cărarea să i-o prindă-n gând;

32 o ştie însă Cel ce ştie totul, El a pătruns-o cu-agerimea Lui, Cel ce-afăcut pământul pentru veci şi l-a umplut cu patrupede,
33 Cel ce lumina o trimite, şi ea pleacă, Cel ce o cheamă înapoi şi ea I se supune tremurând.
34 Când stelele se veselesc lucind,
35 El le-a chemat, ele-au răspuns: „Aici!"10, şi întru bucurie strălucesc să-l bucure pe Cel ce le-a făcut.
36 Căci El e Dumnezeul nostru şi nimeni altu-I poate sta alături;
37 El a scrutat ştiinţa-n calea ei şi-a dat-o El lui Iacob, robul Său, şi celui drag al Său, lui Israel11.
8 „Uriaşii" din Fc 6, 4; fiinţe umane fabuloase, simbol al puterii.
9 Deseori, în limbajul biblic, „nebunie" nu înseamnă demenţă, ci lipsa înţelepciunii (vezi paralela dintre „fecioarele înţelepte" şi „fecioarele nebune" din Mt 25, 2-12).
10 Literal: „Iată-ne!".
11 Iacob-Israel: paralelism sinonimic; una şi aceeaşi persoană.
38 Apoi El pe pământ S-a arătat, cu oamenii-mpreună-a locuit12.
4
Ierusalimul îşi deplânge pustiirea. îndemn la răbdare. Profeţie despre mântuire.
1 Aceasta este cartea poruncilor lui Dumnezeu, legea care dăinuieşte-n veac; tot cel ce o păzeşte va trăi, iar cel ce-o părăseşte va muri.
2 Tu, Iacobe, te-ntoarce şi ţine-te de ea şi-ntru a ei lumină te-ndreaptă spre lucoare1.
3 Mărirea ta să n-o dai altuia, şi nici ce-ţi este de folos, unui neam străin.
4 Fericiţi suntem, o, Israele, că ceea ce-i place lui Dumnezeu ni s-a descoperit!
5 Îndrăzneşte, poporul meu, pomenirea lui Israel!
6 Vânduţi aţi fost neamurilor, dar nu ca să pieriţi; fiindc-aţi stârnit mânia lui Dumnezeu, de-aceea aţi fost daţi vrăjmaşilor.
12 Textul original nu precizează cine anume „s-a arătat pe pământ", fapt pentru care majoritatea traducerilor occidentale se referă la „ea", adică la Înţelepciune, aceasta fiindu-le dată, potrivit contextului, fiilor lui Israel (aşadar, excluzând dimensiunea universalistă). Sfinţii Părinţi însă au identificat textul ca fiind o profeţie referitoare la Iisus Hristos, pe Care Pavel Îl va numi „Puterea-lui-Dumnezeu-şi-Înţelepciunea-lui-Dumnezeu" (1 Co 1, 24). Pe de altă parte, textul începe cu specificarea „Apoi" (mai exact: „După aceasta" metâ touto), ceea ce înseamnă că „întruparea" Înţelepciunii în persoana lui Iisus Hristos s-a produs după încheierea etapei în care Israel fusese unicul ei posesor („în zilele acestea de pe urmă" evr 1, 2; „când a venit plinirea vremii" ga 4, 4); prin Hristos, accesul omului la Înţelepciune devine un bun universal. 1 „Lucoare": strălucire (de la latinescul lucor).
1446
7 L-aţi întărâtat pe Cel ce v-a făcut, jertfind demonilor, şi nu lui Dumnezeu;
8 L-aţi uitat pe Cel ce v-a hrănit: Dumnezeul-Veşnic; l-aţi întristat pe cel ce v-a crescut: Ierusalimul;
9 el a văzut mânia care v-a venit de la Dumnezeu şi a zis2: Auziţi, vecine ale Sionului3, Dumnezeu a adus asupră-mi o mare întristare:
10 Am văzut robirea fiilor mei şi a fiicelor mele, pe care Cel-Veşnic a adus-o asupra lor;
11 eu i-am crescut cu bucurie, dar le-am dat drumu-n plângere şi lacrimi.
12 Nimeni să nu se bucure văzându-mă văduvă şi părăsită de mulţi; singuratică sunt pentru păcatele copiilor mei, că s-au abătut de la legea lui Dumnezeu,
13 că judecăţile Lui nu le-au cunoscut, nici n-au umblat în căile poruncilor lui Dumnezeu, nici n-au mers pe cărările învăţăturii după dreptatea Lui.
14 Să vină, ele, vecinele Sionului! Aduceţi-vă aminte de robirea fiilor şi fiicelor mele pe care Cel-Veşnic a adus-o asupră-le!
15 Că a adus peste ei un neam de departe, un neam fără ruşine, cu limbă ne-nţeleasă, [un neam] ce nu-l cinsteşte pe bătrân şi n-are milă de copil,
16 care i-a dus pe cei iubiţi ai văduvei şi a lăsat-o singură, lipsită de fiice.
17 Eu, cu ce pot să vă ajut?
18 Cel ce nenorocirile le-a adus asupra
2 Ierusalimul e personificat drept mama locuitorilor săi (vv. 9-29).

3 „Vecinele Sionului”: popoarele păgâne din preajma lui Israel (care, de obicei, se bucurau de nenorocirile acestuia).
voastră. El vă va smulge din mâinile vrăjmaşilor voştri.
19 Duceţi-vă, copiii mei, duceţi-vă; cât despre mine, eu singură rămân.
20 Mi-am dezbrăcat vestmântul păcii, m-am îmbrăcat cu sacul rugăciunii şi voi striga către Cel-Veşnic de-a lungul vieţii mele-ntregi.
21 Curaj, copii! Strigaţi spre Dumnezeu; El vă va smulge din cătuşe, din mâinile vrăjmaşilor;
22 că eu de la Cel-Veşnic aştept scăparea voastră şi bucurie mi-a venit de la Cel-Sfânt de dragul milei veşnice pe care Cel-Veşnic, El, Mântuitorul vostru, o va trimite vouă.
23 Că v-am dat drumu-n plângere şi lacrimi, dar Dumnezeu la mine vă va-ntoarce cu bucurie-n veac şi veselie.
24 Aşa precum vecinele Sionului robirea voastră au văzut-o-acum, tot astfel vor vedea-n curând de la al vostru Dumnezeu scăparea ce va veni la voi cu mare slavă, cu strălucirea Celui-veşnic.
25 Copiii mei, răbdaţi mânia venită vouă de la Dumnezeu. Duşmanul tău te-a prigonit, dar în curând îi vei vedea pieirea şi-i vei simţi grumazul sub picior.
26 Copiii mei cei răsfăţaţi au mers pe aspre căi şi luaţi au fost precum o turmă prădată de duşman.
27 Curaj, copiii mei. strigaţi spre Dumnezeu; Cel care încercarea v-a adus-o, tot El de voi Îşi va aduce aminte.
28 Aşa cum gândul vostru v-a făcut să rătăciţi, cu Dumnezeu departe, tot astfel, când vă-ntoarceţi, căutaţi-L de zece ori mai mult.
29 Căci Cel ce v-a adus nenorocirea vă

va aduce-n mântuire o nesfârşită veselie.
30 Curaj, Ierusalime: Cel ce ţi-a dat un nume, Acela te va mângâia.
31 O, vai de cei ce-n rele te-au împins şi de căderea ta s-au veselit!
32 Vai de cetăţile în care copiii tăi ajuns-au robi! Vai de aceea care-ntrînsa, acolo, ţi-a primit copiii!
33 Precum s-a bucurat când ai căzut şi fericită-a fost de-a ta ruină, aşa-şi va plânge pustiirea.
34 Îi voi răpi mândria de a se şti cetate forfotită; da, semeţia-n plâns i-o voi preface;
35 un foc îi va veni de la Cel-Veşnic de-a lungul multor zile şi demoni îndelung vor locui-o.
36 Priveşte-n răsărit, Ierusalime, şi uită-te la bucuria ce-ţi vine de la Dumnezeu!
37 Iată că fiii tăi pe care i-ai lăsat să plece îţi vin din răsărit pân' la apus, toţi, prin cuvântul Celui-Sfânt, şi bucurându-se de slava lui Dumnezeu.
5
Ierusalimul îşi cheamă fiii la bucurie.
1 Dezbracă-te, Ierusalime, de haina întristării şi-a suferinţei tale şi-mbracă-te pentotdeauna în strălucirea slavei lui Dumnezeu;
2 Îmbracă-te în haina dreptăţii de la Dumnezeu, pune-ţi pe cap cununa slavei Celui-Veşnic;
3 că tuturor celor de sub cer le va arăta Dumnezeu strălucirea ta;
4 că numele tău pentotdeauna de Dumnezeu îţi va fi dat: „Pacea dreptăţii” şi „Slava evlaviei”.
5 Ridică-te, Ierusalime, şi ţine-te la înălţime şi uită-te în răsărit şi vezi-ţi fiii adunaţi de la apus la răsărit prin cuvântul Celui-Sfânt, şi bucurându-se că Dumnezeu Şi-a amintit de ei.
6 Că ei te-au părăsit mergând pe jos împinşi din spate de duşmani, dar Dumnezeu ţi-i va aduce purtaţi întru mărire ca nişte fii de regi1.
7 Căci Domnul hotărât-a să fie umiliţi tot muntele înalt şi veşnicele dealuri, iar văile, umplute spre-a netezi pământul, să umble fără frică el, Israel, în slava lui Dumnezeu.
8 Pădurile, tot pomul înmiresmat prin vrerea lui Dumnezeu — vor face în Israel umbrare;
9 căci Dumnezeu, El însuşi, îl va călăuzi pe Israel să zburde-n lumina slavei Sale, cu mila şi dreptatea ce izvorăsc din El.
1 În textul curent: „purtaţi întru mărire ca pe un tron regesc”; „ca nişte fii de regi”, cf. Codex Alexandrinus.

Epistola lui Ieremia
1
Copia scrisorii pe care Ieremia le-a trimis-o celor ce aveau să fie duşi robi în Babilon de către regele

Babilonienilor, spre a le face cunoscut ceea ce îi fusese lui poruncit de Dumnezeu.
1 Din pricina păcatelor pe care le-aţi săvârşit împotriva lui Dumnezeu, veţi fi duşi robi în Babilon de către Nabucodonosor, regele Babilonienilor.
2 Deci, după ce veţi fi ajuns în Babilon, veţi rămâne acolo pe durata multor ani şi vreme-ndelungată, până la al şaptelea neam1; dar după aceea Eu vă voi scoate de acolo în pace.
3 În Babilon însă veţi vedea dumnezei de argint şi de aur şi de lemn, care sunt purtaţi pe umeri şi care le insuflă neamurilor frică2.
4 Păziţi-vă! Voi să nu vă duceţi, ca nu cumva să vă asemănaţi străinilor şi să vă cuprindă teama de aceşti dumnezei
5 atunci când înaintea şi înapoia lor veţi vedea o gloată care li se închină;
6 ci ziceţi în inima voastră: „Ţie, Doamne, trebuie să ne închinăm!" Căci
1 „până la al şaptelea neam": evaluare simbolică. Ieremia prevestise exilul ca având o durată de şaptezeci de ani (Ir 29, 10).
2 La marile lor sărbători mai cu seamă în aceea a Anului Nou -, păgânii îşi scoteau idolii din temple şi-i purtau în procesiuni ample.
îngerul Meu e cu voi; el este cel ce va avea grijă de vieţile voastre3.
7 Căci limba lor a fost poleită de un meşter; îmbrăcaţi sunt cu aur şi argint, dar nu-s decât minciună şi nu pot vorbi.
8 Ca pentru o fecioară iubitoare de podoabe, aşa fac ei cununi pentru capetele dumnezeilor lor.
9 Uneori chiar preoţii ajung să ia de la dumnezeii lor aur şi argint şi-l cheltuiesc pentru ei înşişi, ba încă dau din el şi desfrânatelor de sus din foişor4.
10 Ca pe nişte oameni îi împodobesc cu vestminte pe aceşti dumnezei de argint, de aur şi de lemn, dar ei nu se pot apăra nici de rugină, nici de viermi,
11 în ciuda hainei de purpură pe care le-o pun. Le şterg chipurile de praful din templu, care se aşază, gros, pe ei.
12 Unul poartă sceptru ca un stăpânitor de ţară, dar nu-l poate ucide pe cel ce l-ar jigni;
13 altul ţine-n dreapta o sabie sau o secure, dar n-ar putea să se lupte ori să se apere de hoţi.
14 Iată deci că ei nu sunt dumnezei; nu vă temeţi de ei!
15 Ca un vas care, odată spart, nu-i mai e omului de nici un folos, aşa-i şi cu
3 Aici poate fi vorba de îngerul Mihail, „marele voievod", patronul fiilor lui Israel (Dn 12, 1).
4 Prostituatele sacre din cultul babilonian.

dumnezeii lor; de-abia aşezaţi în temple,
16 ochii le sunt plini de praful ridicat de picioarele celor ce intră.
17 Aşa cum toate porţile se-nchid în urma unui om care l-a defăimat pe rege şi e dus la moarte, tot astfel preoţii întăresc templele acestor [dumnezei] cu porţi, zăvoare şi zăbrele, ca nu cumva aceştia să fie despuiaţi de tâlhari.
18 Aprind lumini şi încă mai multe decât pentru ei înşişi -, măcar că dumnezeii nu pot vedea nici una.
19 Ei sunt ca una din grinzile templului, despre care se spune că au inima mâncată de viermi ieşiţi din pământ: şi pe ei îi mănâncă, şi vestmintele de pe ei, fără ca ei să simtă.
20 Faţa le este înnegrită de fumul templului.
21 Pe trupurile şi pe capul lor zboară lilieci, rându-nele şi alte păsări; sunt pe ele şi pisici.
22 Iată deci cum veţi şti că aceştia nu sunt dumnezei; nu vă temeţi de ei!
23 Aurul de pe ei, menit să-i înfrumuseţeze, dacă nimeni nu-i şterge rugina, nu mai luceşte. Când au fost turnaţi, n-au simţit nimic.
24 Îi cumperi pe cine-ştie-ce preţ, şi nici o suflare nu este-n ei.
25 Neavând picioare, sunt purtaţi pe umeri, arătându-le oamenilor că nu-s buni de nimic; şi cei care-i slujesc se ruşinează: dacă aceşti [dumnezei] cad la pământ, ei sunt cei care-i ridică.
26 Dacă-i pui în picioare, nu se pot mişca singuri; dacă-i apleci, nu se pot îndrepta; ca unor morţi li se aduc ofrande.
27 Animalele pentru jertfă, preoţii le vând în folosul lor; şi femeile lor sărează o parte, dar nu împart nimic săracului sau beteagului. Femei în stare de necurăţie şi femei lehuze se ating de animalele lor de jertfă!

28 Iată deci prin ce cunoaşteţi că aceştia nu sunt dumnezei; nu vă temeţi de ei!
29 Cum oare ar putea aceştia să fie numiţi dumnezei, de vreme ce femeile sunt cele ce aduc ofrande în faţa acestor dumnezei de argint, de aur şi de lemn?5
30 În templele lor stau preoţi cu hainele rupte, cu capul şi barba rase, cu capul descoperit;
31 ei strigă şi zbiară la dumnezeii lor, ca la ospeţele pentru morţi.
32 Preoţii le iau vestmintele ca să-şi îmbrace femeile şi copiii!
33 Că le faci bine, că le faci rău, nu pot plăti; ei nu pot nici să ridice un rege, nici să-l detroneze.
34 De asemenea, nu pot da bogăţie sau argint. Dacă cineva le face o făgăduinţă şi nu o ţine, ei nu-i cer socoteală.
35 Nu pot să scape un om de la moarte, şi nici să-l smulgă pe cel slab din mâna celui puternic;
36 nu vor reda vederea unui orb, nici nu-l vor scăpa pe un om din necaz;
37 nu vor avea milă de văduvă, şi nici că vor face bine unui orfan.
38 Aceste bucăţi de lemn îmbrăcate în aur şi argint sunt ca pietrele scoase din munţi; cei care le slujesc vor fi ruşinaţi.
39 Cum poate cineva să gândească sau să spună că aceştia ar fi dumnezei?
5 Potrivit legii lui Moise, numai bărbaţii pot îndeplini funcţii preoţeşti.

40 Mai mult: Caldeii6 înşişi îi necinstesc; dacă văd un om mut care nu poate vorbi îl aduc în faţa lui Bel şi-i cer să-i redea glasul, ca şi cum acest dumnezeu ar putea înţelege;
41 ei nu sunt în stare să gândească asta şi să-i părăsească [pe aceşti dumnezei], de vreme ce nu pricep nicicum!
42 Femei încinse cu funii se aşază la drumuri şi ard tărâţe în loc de tămâie7;
43 şi dacă vreuna din ele, agăţată de un trecător, s-a culcat cu el, îşi bate joc de vecină că aceasta nu s-a învrednicit de o astfel de cinste şi că funia ei a rămas neruptă8.
44 Tot ce se face pentru ei e minciună. Aşadar, cum poate cineva să gândească sau să spună că aceştia ar fi dumnezei?
45 Făcuţi de tâmplari şi argintari, ei nu sunt nimic altceva decât ceea ce au vrut aceia să fie.
46 Cei care-i fac n-au mult de trăit; cum ar putea fi dumnezei lucrurile făcute de ei?
47 Ei nu le-au lăsat urmaşilor decât minciună şi ruşine.
48 Când vin asupră-le război sau dezastre, preoţii se sfătuiesc unde să se ascundă cu dumnezeii lor;
49 cum de nu puteţi înţelege că nu sunt dumnezei aceia ce nu se pot ei înşişi izbăvi de război sau dezastre?
50 De vreme ce sunt de lemn, îmbrăcaţi doar cu aur şi argint, mai târziu se va şti că ei nu sunt decât minciună; pentru toţi, popoare şi regi, va fi limpede
6 Babilonienii erau numiţi şi Caldei.
7 Se pare că, în prostituţia sacră, fumul de tărâţe avea un rol afrodisiac.
8 Funia încinsă era semnul disponibilităţii erotice. Când mentalitatea unei societăţi e determinată de viciu, virtutea (voluntară sau nu) devine obiect de batjocură.
că ei nu sunt dumnezei, ci lucruri de mâini omeneşti, şi că în ei nu se află nici o lucrare a lui Dumnezeu.
51 Aşadar, cui nu-i va fi limpede că aceştia nu sunt dumnezei?
52 Ei nici că pot să pună un rege într-o ţară, şi nici să le dea oamenilor ploaie;
53 nici că pot să-şi judece propria lor pricină, nici să-l scape pe cel ce suferă nedreptate; sunt neputincioşi precum ciorile între cer şi pământ.
54 Dacă focul cade pe templul acestor dumnezei de lemn acoperiţi cu aur şi argint, preoţii lor vor fugi şi vor scăpa, dar ei ca nişte grinzi vor arde-n mijlocul flăcărilor.
55 Ei nu se pot împotrivi nici regelui; nici vrăjmaşilor.
56 Cum poate cineva să gândească şi să spună că aceştia ar fi dumnezei?
57 Aceşti dumnezei de lemn îmbrăcaţi în aur şi argint nu pot să scape nici de hoţi sau de tâlhari; îndrăzneţii le smulg aurul şi argintul şi pleacă cu îmbrăcămintea care îi acoperă, fără ca ei să-şi poată da ajutor loruşi.
58 E mai bine să fii un rege care-şi desfăşoară curajul sau un vas de trebuinţă într-o casă, de care se foloseşte stăpânul, decât să fii unul din aceşti dumnezei mincinoşi; sau, într-o casă, o uşă care păzeşte ceea ce se află înlăuntru, decât unul din aceşti dumnezei mincinoşi; sau un stâlp de lemn

într-un palat, decât unul din aceşti dumnezei mincinoşi.
59 Soarele, luna şi stelele care strălucesc şi care-şi au un anume rost sunt ascultătoare;
60 de asemenea, fulgerul, când izbucneşte, e frumos la vedere; în acelaşi chip bate vântu-n toată ţara;
1451
61 norii, când Dumnezeu le porunceşte să străbată tot pământul, fac ceea ce li s-a spus; şi focul, când e trimis de sus să mistuie munţi şi păduri, face ceea ce i s-a poruncit;
62 dar aceste biete obiecte nu li se aseamănă nici în frumuseţe, nici în putere.
63 Iată deci că nimeni nu poate gândi sau spune că aceştia ar fi dumnezei, de vreme ce nu sunt în stare nici să judece pricini, nici să le facă bine oamenilor.
64 Aşadar, ştiind că aceştia nu sunt dumnezei, nu vă temeţi de ei!
65 Căci ei nu pot nici să-i blesteme şi nici să-i binecuvinteze pe regi,
66 nici să le arate neamurilor semne pe cer; ei nu strălucesc ca soarele şi nu luminează ca luna.
67 Fiarele sunt mai de preţ decât ei; ele pot să fugă într-un adăpost şi să se ajute singure.
68 Aşadar, în nici un chip nu ne este dovedit că aceştia ar fi dumnezei: nu vă temeţi de ei!
69 Ca o sperietoare într-un câmp cu dovleci, care nu apără nimic, aşa e cu dumnezeii lor de lemn îmbrăcaţi cu aur şi argint.
70 Mai mult: dumnezeii lor de lemn îmbrăcaţi cu aur şi argint seamănă cu o tufă de mărăcini într-o grădină, pe care se aşază tot felul de păsări; sau cu un mort aruncat într-un loc întunecos.
71 După porfira şi visonul care putrezesc pe ei veţi cunoaşte că ei nu sunt dumnezei; în cele din urmă, vor fi mâncaţi şi vor ajunge o ruşine în ţară.
72 Mai mult preţuieşte omul drept care nu are idoli; departe va fi de tot ce-i ruşinos.
1452
Cântarea celor trei tineri
1
1 Atunci Azaria, stând în mijlocul focului, şi-a deschis gura şi s-a rugat aşa:
2 „Binecuvântat eşti, Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri, şi lăudat eşti Tu şi preamărit îţi este numele în veci;
3 că drept eşti Tu în tot ce ne-ai făcut, adevărate-s toate lucrurile Tale, căile Tale sunt drepte şi judecăţile Tale sunt adevărate.
4 Drepte sunt hotărârile Tale în toate câte le-ai adus asupra noastră şi asupra Ierusalimului sfânta cetate a părinţilor noştri; în adevăr şi în dreptate ne-ai adus acestea, din pricina păcatelor noastre.1
5 Că am păcătuit, fărădelege am făcut îndepărtându-ne de Tine;
6 în toate am greşit din greu, poruncile nu Ţi le-am ascultat şi nici că le-am păzit, nici le-am făcut după porunca Ta ca să ne fie bine.
7 Şi câte ne-ai adus şi ne-ai făcut, în dreaptă judecată sunt.
8 Tu ne-ai dat în mâinile unor vrăjmaşi nelegiuiţi cei mai cumpliţi dintre necredincioşi2
1 Aici şi în cele ce urmează: Iudaismul postexilic era obsedat de sentimentul culpabilităţii colective, ca efect al solidarităţii generaţiilor în îndoitul lor păcat faţă de Dumnezeu: idolatria, cu toate consecinţele ei morale, şi neascultarea. Aşadar, toate judecăţile şi pedepsele lui Dumnezeu sunt drepte.
şi ale unui rege nedrept cel mai rău de pe pământu-ntreg3.
9 Acum nu cutezăm să ne deschidem gura: ruşinea şi ocara au căzut peste robii Tăi şi peste cei care Te cinstesc.
10 O, de dragul numelui Tău nu ne da pentotdeauna, nu-Ţi rupe legământul!
11 Nu-Ţi îndepărta mila de noi, de dragul lui Avraam, prietenul Tău4, şi al lui Isaac, robul Tău, şi al lui Israel, sfântul Tău,
12 cărora Tu le-ai făgăduit să le-nmulţeşti urmaşii ca stelele cerului şi ca nisipul de pe ţărmul mării.
13 Căci, Stăpâne, ne-am împuţinat mai mult decât toate neamurile şi umiliţi suntem acum în tot pământul pentru păcatele noastre.
14 Că nu mai este-n vremea de acum nici căpetenie şi nici profet şi nici cârmuitor nici ardere-de-tot, nici jertfă, nici prinos şi nici tămâie, nici loc în care să-Ţi aducem pârga şi milă să aflăm5.
15 Dar, peste toate-acestea, primeşte-ne la Tine cu inima zdrobită, cu duhul umilit, ca ardere-de-tot de tauri, de

2Babilonienii (numiţi uneori, ca în v. 24, şi Caldei).
3 Nabucodonosor.
4 Sau: „cel iubit al Tău”.
5 Fiii lui Israel sunt lipsiţi de conducători politici şi religioşi, precum şi de templul unde se aduceau jertfele.
1453
berbeci şi de miei graşi, la număr cu zecile de mii.
16 Aşa să fie astăzi înainte-Ţi jertfa noastră şi fă ca noi să Te urmăm cu totul, că nu sunt daţi ruşinii cei ce se încred în Tine.
17 Şi-acum, noi Te urmăm cu toată inima şi teamă-avem de Tine şi faţa-Ţi căutăm.
18 Să nu ne ruşinezi, ci fă cu noi după-ndurarea Ta şi după bogăţia milei Tale;
19 şi scoate-ne pe potriva minunilor Tale şi dă-i mărire numelui Tău, Doamne!6
20 Să fie daţi ruşinii toţi cei ce le fac rău robilor Tăi; acoperiţi să fie de ruşine, lipsiţi de stăpânire şi putere, tăria lor să se sfărâme!
21 Şi să cunoască ei că Tu eşti Domnul, Tu, singur Dumnezeu, slăvit în tot pământul!”
22 În acest timp, slujitorii regelui, cei care-i aruncaseră în cuptor, n-au încetat să-l înfierbânte cu catran şi cu smoală şi cu viţă uscată;
23 vâlvătaia se ridica la patruzeci şi nouă de coţi deasupra cuptorului
24 şi, umflându-se peste măsură, i-a ars pe Caldeii ce se aflau în jurul cuptorului.
25 Dar îngerul Domnului se coborâse în cuptor deodată cu Azaria şi cu prietenii săi şi a îndepărtat văpaia din cuptor;
26 mijlocul cuptorului l-a făcut ca şi cum ar fi fost o adiere răcoroasă, un foşnet de rouă, în aşa fel încât focul nu i-a
6 Eliberarea Evreilor din robia egipteană fusese însoţită de semnele şi minunile lui Dumnezeu.
mai atins şi nu le-a pricinuit nici dureri, nici teamă.7
27 Atunci cei trei, ca dintr-un singur glas, L-au lăudat, L-au preamărit şi l-au binecuvântat pe Dumnezeu în cuptor, zicând:
28 „Binecuvântat eşti, Doamne, Dumnezeul părinţilor noştri, şi lăudat şi preaînălţat întru toţi vecii
29 şi binecuvântat e numele cel sfânt al slavei Tale şi lăudat şi preaînălţat întru toţi vecii!
30 Binecuvântat eşti în locaşul sfintei Tale slave, lăudat şi preamărit în veci!
31 Binecuvântat eşti Tu, Cel ce vezi adâncurile şi şezi pe heruvimi, şi lăudat şi preaînălţat în veci!
32 Binecuvântat eşti pe tronul împărăţiei Tale şi lăudat şi preaînălţat în veci!
33 Binecuvântat eşti în tăria cerului8 şi lăudat şi preamărit în veci!
34 Toate lucrurile Domnului, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
35 Ceruri, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-l şi-L preaînălţaţi în veci!
36 Îngeri ai Domnului, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
37 Voi, ape cele mai presus de ceruri, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-l preaînălţaţi în veci!
38 Voi, toate puterile, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
39 Voi, soare şi lună, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
7 Puterea lui Dumnezeu a făcut în jurul celor trei tineri un zid circular protector.
8 „Tăria cerului”: firmamentul; spuza astrelor.
1454
40 Voi, stelele cerului, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
41 Voi, toată ploaia şi roua, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
42 Voi, toate vânturile, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
43 Voi, foc şi căldură, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
44 Voi, frig şi văpaie, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
45 Voi, rouă şi chiciură, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
46 Voi, nopţi şi zile, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
47 Voi, lumină şi-ntuneric, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
48 Voi, gheaţă şi ger, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
49 Voi, brume şi zăpezi, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
50 Voi, fulgere şi nori, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
51 Tu, pământule, binecuvântează pe Domnul, laudă-L şi-L preaînalţă în veci!

52 Voi, munţi şi coline, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
53 Voi, toate răsadurile pământului9,
9 Literal: „toate câte răsăriţi pe pământ”
binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-l preaînălţaţi în veci!
54 Voi, izvoare, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
55 Voi, mări şi râuri, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
56 Voi, chiţi şi toate cele ce se mişcă în ape, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
57 Voi, toate păsările cerului, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
58 Voi, toate fiarele şi animalele, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
59 Voi, fiii oamenilor, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
60 Voi, [fiii lui] Israel, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
61 Voi, preoţi, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
62 Voi, slujitori, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
63 Voi, duhuri şi suflete ale drepţilor, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
64 Voi, cei sfinţi şi smeriţi cu inima, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-L preaînălţaţi în veci!
65 Voi, Anania, Azaria şi Misael, binecuvântaţi pe Domnul, lăudaţi-L şi-l preaînălţaţi în veci! că El ne-a scos din locuinţa morţilor şi din mâna morţii ne-a smuls şi ne-a izbăvit din mijlocul cuptorului de flăcări şi din mijlocul văpăii ne-a izbăvit.
66 Mărturisiţi-vă Domnului, că e bun, că în veac este mila Lui!

67 Voi, toţi cei ce vă închinaţi Domnului, binecuvântaţi pe Dumnezeul dumnezeilor, lăudaţi-L şi mărturisiţi-L, că în veac este mila Lui!”

Cartea a treia a lui Ezdra

1

Iosia aduce sărbătoarea Paştilor în Ierusalim. Regii care i-au urmat acestuia până la robia babilonică.

1 Şi a prăznuit Iosia în Ierusalim paştile închinate Domnului său: şi a jertfit mielul pascal în ziua a paisprezecea a lunii întâi;
2 aşezând preoţii după rânduiala lor zilnică, împodobiţi cu veşminte lungi în templul Domnului.
3 Şi le-a poruncit leviţilor sfinţii slujitori ai lui Israel să se sfinţească pe ei înşişi pentru Domnul, ca să aşeze chivotul cel sfânt al Domnului în templul pe care-l zidise Solomon, fiul regelui David.
4 Şi a zis: „Nu veţi mai purta chivotul pe umerii voştri; de acum, slujiţi-I Domnului, Dumnezeului vostru, şi slujiţi-i poporului lui Israel şi pregătiţi-vă după familiile şi rudeniile voastre, aşa cum a rânduit în scris David, regele lui Israel, şi pe potriva măreţiei lui Solomon, fiul său;
5 şi stând în templu după cinstea familiilor voastre, voi, leviţii, cei ce slujiţi în faţa fraţilor voştri, fiii lui Israel,
6 să jertfiţi paştile după rânduială şi să pregătiţi jertfele fraţilor voştri şi să prăznuiţi paştile după porunca pe care Domnul i-a dat-o lui Moise.
7 Iar poporului ce se afla acolo i-a dat Iosia treizeci de mii de miei şi iezi şi trei mii de viţei; acestea au fost date din turmele regelui, aşa cum el făgăduise poporului, preoţilor şi leviţilor.
8 Iar Helchia şi Zaharia şi Iehiel, cârmuitorii templului Domnului, le-au dat preoţilor, pentru Paşti, două mii şase sute de oi şi trei sute de viţei.
9 Iar Iehonia şi Şemaia şi Natanael, fratele său, şi Haşabia şi leiel şi Ioram, căpitani peste mii, le-au dat leviţilor, pentru Paşti, cinci mii de oi şi şapte sute de viţei.
10 Şi după ce s-au făcut acestea, preoţii şi leviţii,
11 având azime după rânduiala familiilor lor
12 şi după cinstea părinţilor lor, au stat înaintea poporului ca să-I aducă Domnului după cum este scris în cartea lui Moise; pe acestea le-au făcut dimineaţa.
13 Şi au fript mielul pascal la foc, după rânduială iar jertfele le-au fiert în căldări şi în tigăi cu bună mireasmă şi le-au adus la toţi cei din popor;
14 şi numai după aceea au pregătit pentru ei şi pentru fraţii lor, preoţii, fiii lui Aaron (căci preoţii aduceau grăsimile până noaptea); aşa au pregătit pentru ei şi pentru preoţi, fraţii lor, fiii lui Aaron.

15 Dar şi sfinţiţii cântăreţi, fiii lui Asaf, erau în rândul lor, după cum rânduise David, precum şi Asaf şi Zaharia şi Iedutun cel din suita regelui, şi portarii de la fiecare poartă: nici unuia nu-i era îngăduit să lipsească de la datorie, fiindcă pentru ei pregăteau fraţii lor, leviţii.
16 Aşa s-au săvârşit în acea zi cele rânduite pentru jertfa Domnului, în aşa fel încât ei să prăznuiască paştile şi să aducă jertfele pe altarul Domnului după cum poruncise regele Iosia.
17 În acest fel, fiii lui Israel care se aflau acolo în vremea aceea au prăznuit paştile şi sărbătoarea azimelor timp de şapte zile.
18 Paşti ca acestea nu mai fuseseră prăznuite din zilele profetului Samuel.
19 Şi nici unul din regii lui Israel nu a prăznuit Paşti ca acelea pe care le-au sărbătorit Iosia şi preoţii şi leviţii şi Iudeii şi toţi fiii lui Israel care locuiau în Ierusalim.
20 Aceste Paşti au fost prăznuite în cel de al optsprezecelea an al domniei lui Iosia.
21 Faptele lui Iosia au fost drepte înaintea Domnului, ele izvorând dintr-o inimă plină de evlavie.
22 Cât despre lucrurile care s-au petrecut în vremea lui, ele s-au scris în vremile mai de demult, despre cei ce au păcătuit şi au făcut împotriva Domnului fapte mai rele decât oricare neam şi regat, cum anume L-au amărât, precum şi cuvintele pe care Domnul le-a ridicat împotriva lui Israel.
23 Şi după ce toate aceste fapte ale lui Iosia s-au încheiat, fost-a că Faraon, regele Egiptului, a venit cu război la Carchemiş, pe Eufrat, iar Iosia a ieşit împotriva lui.
24 Şi a trimis la el regele Egiptului, zicând: „Ce am eu de-a face cu tine, rege al Iudeii?;
25 nu împotriva ta sunt eu trimis de la Domnul Dumnezeu, ci spre Eufrat se îndreaptă războiul meu. Şi acum, Domnul e cu mine; da, cu mine este Domnul, şi El mă mână înainte; Du-te departe de mine, şi nu sta împotriva Domnului!
26 Dar Iosia nu şi-a întors carul dinspre el, ci s-a apucat să se lupte împotriva lui, fără să ţină seama de cuvintele profetului Ieremia, cele ieşite din gura Domnului,
27 ci a intrat cu el în luptă în câmpia Meghiddonului. Atunci dregătorii s-au coborât la regele Iosia.
28 Iar regele le-a zis servilor săi: „Duceţi-mă departe de câmpul de bătaie, căci sunt foarte slăbit”. Şi servii săi l-au dus, fără zăbavă, departe de câmpul de luptă.
29 Iar el s-a suit în cel de al doilea car al său; şi, ajungând în Ierusalim, a murit; şi a fost îngropat în mormântul părinţilor săi.
30 Şi toată Iudeea l-a jelit pe Iosia; l-a plâns şi profetul Ieremia; şi dregătorii împreună cu femeile lor l-au plâns până-n ziua de azi; lucrul acesta a devenit datină de-a pururi în tot neamul lui Israel.
31 Faptele acestea sunt scrise în cartea istorisirilor despre regii lui Iuda, precum şi fiecare din faptele pe care le-a săvârşit Iosia, slava lui şi înţelepciunea lui în legea Domnului; iar faptele pe care el le făcuse înainte şi faptele despre care s-a istorisit acum sunt

scrise în Cartea regilor lui Israel şi ai lui Iuda.
32 Iar căpeteniile poporului l-au luat pe Ioahaz, fiul lui Iosia, şi l-au pus rege în locul lui Iosia, tatăl său, la vremea când avea vârsta de douăzeci şi trei de ani.
33 El a domnit în Iuda şi în Ierusalim vreme de trei luni, după care regele Egiptului l-a schimbat din domnia Ierusalimului
34 şi a pus asupra poporului o dare de o sută de talanţi de argint şi un talant de aur.
35 Regele Egiptului l-a aşezat rege în Iuda şi în Ierusalim pe Ioiachim, fratele lui Ioahaz.
36 Ioiachim i-a legat pe dregătorii cei mari, iar pe Zarachi, fratele său, l-a adus din Egipt.
37 Ioiachim avea douăzeci şi cinci de ani când a fost făcut rege în ţara Iudeii şi în Ierusalim; şi a făcut rău în faţa Domnului.
38 De aceea s-a ridicat împotriva sa Nabucodonosor, regele Babilonului, şi l-a legat cu lanţuri de aramă şi l-a dus în Babilon.
39 De asemenea, Nabucodonosor a luat din vasele cele sfinte ale Domnului şi le-a dus şi le-a aşezat în templul său din Babilon.
40 Iar însemnările despre el şi despre necurăţia lui şi despre nelegiuirea lui sunt scrise în cronicile regilor.
41 În locul său a domnit Iehonia, fiul său; avea optsprezece ani când a fost făcut rege
42 şi a domnit în Ierusalim doar trei luni şi zece zile; şi a făcut rău în faţa Domnului.
43 Aşa că, după un an, Nabucodonosor a trimis şi l-a strămutat în Babilon împreună cu vasele cele

sfinte ale Domnului;
44 iar în Iudeea şi în Ierusalim l-a făcut rege pe Sedechia, când acesta avea vârsta de douăzeci şi unu de ani; el a domnit vreme de unsprezece ani.
45 Şi el a făcut rău în faţa Domnului şi nu a ţinut seamă de cuvintele ce i s-au grăit din gura Domnului prin profetul Ieremia.
46 Şi, după aceea, regele Nabucodonosor l-a legat cu jurământ pe numele Domnului, dar el şi-a călcat jurământul şi s-a răsculat; şi, învârtoşându-şi cerbicea şi inima, a călcat legea Domnului, Dumnezeului lui Israel.
47 Dar şi fruntaşii poporului şi ai preoţilor au săvârşit multe lucruri împotriva legii, întrecând toate necurăţiile neamurilor, şi au pângărit templul Domnului, cel care fusese sfinţit în Ierusalim.
48 Cu toate acestea, Dumnezeul părinţilor lor l-a trimis pe vestitorul Său să-i cheme să se-ntoarcă înapoi, ca să-i cruţe pe ei şi locaşul Său.
49 Dar ei i-au luat în râs pe vestitorii Săi; iar în ziua în care Domnul le vorbea, ei îşi băteau joc de profeţii Săi, până când, mâniindu-se El pe poporul Său din pricina marilor lor nelegiuiri, i-a poruncit regelui Caldeilor să se ridice împotriva lor;
50 aceştia i-au ucis pe tinerii lor cu sabia chiar în vatra sfântului lor templu şi nu au cruţat dintre ei nici pe tânăr, nici pe fecioară, nici pe bătrân şi nici pe copil; aceasta, pentru că El îi dăduse pe toţi în mâinile lor.
51 Şi au luat toate vasele cele sfinte ale

Domnului atât pe cele mari cât şi pe cele mici şi vasele chivotului lui Dumnezeu şi vistieriile regelui şi le-au dus în Babilon.
52 Şi au ars templul Domnului şi au dărâmat zidurile Ierusalimului şi au dat foc turnurilor;
53 tot ceea ce era mai slăvit în el au nimicit, iar pe cei din popor care nu fuseseră trecuţi prin ascuţişul săbiei i-au dus în Babilon.
54 Aceştia au fost robi lui [Nabucodonosor] şi fiilor săi până ce Perşii au venit ca stăpâni, ca să se plinească cuvântul Domnului rostit prin gura lui Ieremia:
55 până ce ţara se va bucura de zilele ei de odihnă, se va odihni pe întreaga durată a pustiirii ei, până la împlinirea celor şaptezeci de ani.

2

Regele Cirus le permite robilor evrei să se întoarcă în patrie. Aceştia încep să rezidească templul, dar regele Artaxerxe îi opreşte.
1 În primul an al domniei lui Cirus, regele Perşilor ca să se plinească cuvântul Domnului pe care-l făgăduise prin gura lui Ieremia -, Domnul a ridicat duhul lui Cirus, regele Perşilor, iar acesta a dat de veste în tot regatul, atât prin viu grai cât şi prin scrisori, zicând:
2 „Aşa grăieşte Cirus, regele Perşilor: Domnul lui Israel, Domnul Cel-preaînalt, m-a făcut rege al lumii întregi şi mi-a poruncit să-I zidesc un templu la Ierusalim, în Iudeea.
3 Drept urmare, dacă cineva dintre voi face parte din poporul Său, Domnul să fie cu el, să se suie la Ierusalimul cel din Iudeea şi să zidească templul Domnului lui Israel; căci El este Domnul care locuieşte în Ierusalim.
4 Aşadar, cei ce locuiesc prin partea locului adică cei care-i sunt vecini să-l ajute cu aur şi cu argint, cu daruri, cu cai, cu vite şi cu orice alte lucruri de trebuinţă pentru rugăciunile la templul Domnului cel din Ierusalim”.
5 Atunci s-au ridicat mai-marii familiilor lui Iuda şi ai seminţiei lui Veniamin; de asemenea, preoţii şi leviţii şi toţi cei cărora Domnul le-a trezit duhul să se suie şi să zidească templul Domnului, cel din Ierusalim;
6 iar cei din preajma lor i-au ajutat întru totul cu argint şi cu aur şi cu cai şi cu vite şi cu foarte multe daruri, făcute de cei a căror minte fusese trezită.
7 Dar şi regele Cirus a scos vasele cele sfinte pe care Nabucodonosor le adusese din Ierusalim şi le pusese în templul său cel idolesc;
8 şi dacă Cirus, regele Perşilor, le-a scos, i le-a dat lui Mitridate, vistiernicul său, iar prin acesta i-au fost date lui Şeşbaţar, guvernatorul Iudeii.
9 Iată numărul acestora: o mie de cupe de aur, o mie de cupe de argint, douăzeci şi nouă de căţui de argint,

10 treizeci de pahare de aur şi două mii patru sute zece de argint, precum şi o mie de alte obiecte
11 Aşa că toate vasele de aur şi de argint care s-au adus au fost în număr de cinci mii patru sute şaizeci şi nouă. Ele au fost aduse de către Şeşbaţar, odată cu foştii robi ce s-au întors din Babilon în Ierusalim.

12 Dar în vremea domniei lui Artaxerxe regele Perşilor, Bilşam şi Mitridate şi Tabeel Rehum şi Beeltem, împreună cu Şimşai grămăticul şi cu tovarăşii lor care locuiau în Samaria şi în alte locuri, i-au scris acestuia o scrisoare înpotriva celor ce locuiau în Iudeea şi în Ierusalim după cum urmează:
13 „Regelui Artaxerxe, stăpânul: Robii tăi Rehum, cel peste trebile obşteşti, şi Şimşai grămăticul şi ceilalţi din sfatul lor şi judecătorii din Celesiria şi din Fenicia
14 Cunoscut să-i fie acum stăpânului nostru regele, că Iudeii care s-au suit de la voi la noi, au venit în Ierusalim, cetatea cea răzvrătită şi vicleană, îi zidesc pieţele şi-i repară zidurile şi aşază temelia templului.
15 Acuma, dacă această cetate şi zidurile ei vor fi întocmite la loc, ei nu numai că se vor împotrivi să plătească bir, ci se vor şi răzvrăti împotriva regilor.
16 Şi întrucât ei au început zidirea templului, am socotit că nu e bine ca acest lucru să fie trecut cu vederea ci să-i grăim stăpânului nostru, regele, că, dacă vei vrea să cercetezi cronicile părinţilor tăi,
17 vei afla în cronici însemnări despre aceste lucruri şi vei cunoaşte că această cetate era răzvrătită tulburând regi şi cetăţi, şi că Iudeii erau răzvrătiţi şi că au stârnit războaie, pricină pentru care cetatea aceasta a fost pustiită.
18 De aceea grăim ţie acum, o, rege şi stăpâne, că dacă această cetate va fi rezidită şi dacă zidurile ei se vor înălţa din nou, de acum încolo tu nu vei mai avea loc de trecere spre Celesiria şi Fenicia.
19 Atunci regele le-a răspuns lui Rehum cronicarul şi lui Bilşam, lui Şimşai grămăticul şi celorlalţi care se aflau în sfatul lor şi locuiau în Samaria, în Siria şi în Fenicia, după cum urmează:
20 „Am citit scrisoarea pe care mi-aţi trimis-o
21 ca atare, am poruncit să se facă o cercetare amănunţită şi s-a aflat că acea cetate a fost de la început îndreptată împotriva regilor şi că oamenii ei s-au dedat la răscoale şi războaie
22 şi că în Ierusalim au fost regi tari şi cruzi, care au stăpânit luând bir de la Celesiria şi Fenicia.
23 Aşadar, am poruncit acum ca oamenii aceia să fie opriţi de la rezidirea cetăţii şi să fie luate măsuri ca în ea să nu se mai facă nimic
24 şi ca acei lucrători vicleni să nu meargă mai departe în a le aduce regilor tulburare”.
25 Atunci, de îndată ce scrisoarea regelui Artaxerxe a fost citită, Rehum şi Şimşai grămăticul şi ceilalţi care se aflau în sfatul lor au pornit în grabă la Ierusalim cu o ceată de călăreţi şi cu o mulţime gata de luptă şi au început să-i oprească pe ziditori.
26 Iar ziditorii templului din Ierusalim au încetat lucrul până în cel de al doilea an al domniei lui Darius, regele Perşilor.
3
Întrebările celor trei tineri din garda regelui Darius.
1 În vremea domniei lui Darius, acesta le-a făcut un mare ospăţ tuturor celor de sub ascultarea lui, tuturor casnicilor săi şi tuturor dregătorilor din Media şi Persia

2 şi tuturor satrapilor şi căpitanilor şi guvernatorilor ce se aflau sub porunca sa, din India până în Etiopia, în cele o sută douăzeci şi şapte de satrapii.
3 Şi după ce au mâncat şi au băut şi după ce s-au săturat, s-au dus acasă. Iar regele Darius s-a dus în odaia lui de culcare şi a adormit, dar curând după aceea s-a deşteptat.
4 Atunci trei tineri, care făceau parte din garda de corp a regelui, au zis între ei:
5 „Hai să spunem fiecare câte un cuvânt; şi cel ce va fi mai tare adică al cărui cuvânt se va părea că e mai înţelept decât al celorlalţi aceluia îi va da regele Darius daruri şi răsplată pentru biruinţă:
6 să fie îmbrăcat în porfiră, să bea din cupă de aur, să aibă trăsură trasă de cai cu frâie de aur, să poarte pe cap cunună de vison şi un lanţ de aur în jurul grumazului,
7 să şadă al doilea după Darius pentru înţelepciunea lui şi să fie numit ruda lui Darius”.
8 Fiecare şi-a scris apoi cuvântul său, l-a pecetluit şi l-a pus sub perna regelui Darius şi au zis:
9 „Când se va scula regele, îi vor da cele ce-am scris: şi al cărui cuvânt din noi, cei trei va judeca regele şi marii dregători ai Persiei că e mai înţelept, aceluia i se va da biruinţa, după cum este scris”.

10 Cel dintâi a scris: „Mai tare este vinul”.
11 Cel de al doilea a scris: „Mai tare este regele”.
12 Iar cel de al treilea a scris: „Mai tari sunt femeile; dar, mai mult decât orice, biruie adevărul”.
13 Când s-a sculat regele, scrisorile au fost luate şi date regelui, iar el le-a citit.
14 Şi, trimiţând, i-a chemat pe toţi marii dregători ai Perşilor şi ai Mezilor şi pe satrapi şi pe căpitani şi pe guvernatori şi pe sfetnici; şi s-a aşezat pe regescul scaun de judecată şi a citit scrisorile în faţa lor.
15 Şi a zis: „Chemaţi-i pe tinerii aceia, iar ei să-şi arate cuvintele”. Aşa că i-au chemat, iar ei au intrat înlăuntru.
16 Şi le-a zis: „Spuneţi-ne gândul vostru asupra a ceea ce aţi scris!”
17 Şi a început primul, cel ce scrisese despre puterea vinului. Şi a grăit aşa:
18 „O, bărbaţilor, cât de cumplită putere are vinul!; că pe toţi oamenii care îl beau îi face să-şi piardă minţile;
19 el face ca mintea regelui şi aceea a copilului orfan să fie totuna, precum aceea a robului şi a omului liber, a săracului şi a bogatului;
20 şi tot gândul îl întoarce spre chef şi veselie, aşa că omul nu-şi mai aminteşte nici de necaz şi nici de datorie;
21 şi fiece inimă o face bogată, aşa că omul nu-şi mai aminteşte nici de rege, nici de satrap, şi pe toate le face să vorbească prin talanţi;
22 şi când oamenii s-au înecat în pahare, îşi uită de prieteni şi de fraţi şi puţin după aceea scot săbiile;
23 iar când se trezesc din vin, nu-şi mai aduc aminte de cele ce-au făcut.
24 O, bărbaţilor, oare nu vinul este cel mai puternic, că sileşte la astfel de fapte?” Şi după ce a vorbit aşa, a tăcut.
1462
4
Adevărul este cel ce biruie. Darius le înapoiază Iudeilor sfintele vase şi permite rezidirea Ierusalimului şi a templului.
1 Apoi a început să vorbească cel de al doilea, cel ce spusese că regele e mai puternic:
2 „O, bărbaţilor, oare nu sunt mai puternici oamenii care stăpânesc marea şi uscatul şi toate câte sunt în ele?
3 Regele însă e cu mult mai puternic, fiindcă el e domnul tuturor acestor lucruri şi el le stăpâneşte; şi orice le-ar porunci el oamenilor, ei aceea fac;
4 de le va spune să facă război unul împotriva altuia, ei aşa fac; şi de-i va trimite împotriva vrăjmaşilor, ei se duc şi răstoarnă munţi şi ziduri şi turnuri;
5 ucid şi sunt ucişi, şi porunca regelui nu o calcă; dacă înving, regelui îi aduc totul, precum şi prăzile şi orice altceva.
6 De asemenea, cei ce nu sunt luptători şi nu au nimic de-a face cu războiul, ci lucrează pământul, după ce au secerat ceea ce au semănat, aduc regelui; şi unul pe altul se silesc să-i plătească regelui bir;
7 şi, cu toate că nu este altceva decât un om, dacă el porunceşte să ucidă, ei ucid; dacă porunceşte să cruţe, cruţă;
8 dacă porunceşte să lovească, lovesc; a zis să pustiască, pustiesc; a zis să zidească, zidesc;
9 a zis să taie, taie; a zis să sădească, sădesc.
10 Tot poporul său şi toate oştile lui i se supun;
11 mai mult: el şade şi mănâncă şi bea şi se odihneşte, dar aceia stau de pază împrejurul său şi nimeni nu poate să plece sau să-şi vadă de treburile lui, şi nici să nu-i dea ascultare în vreun fel.
12 O, bărbaţilor, cum n-ar putea regele să fie cel mai puternic, de vreme ce este atât de ascultat?” Şi a tăcut.
13 Iar al treilea, cel care vorbise despre femei şi despre adevăr (acesta era Zorobabel), a început să vorbească:
14 „O, bărbaţilor, nu regele cel mare, nici mulţimea oamenilor, şi nici vinul sunt cei mai puternici; cine oare sunt acelea care-i îndrumează şi-i stăpânesc?: oare nu femeile?
15 Femeile l-au născut pe rege şi întregul popor care stăpâneşte marea şi uscatul;

16 din ele s-au născut ei, şi ele i-au hrănit pe cei ce-au sădit viile din care iese vinul.
17 ele fac îmbrăcăminte pentru oameni şi ele le aduc oamenilor mărire; fără femei, oamenii nici n-ar exista.
18 Şi dacă oamenii au adunat aur şi argint sau orice lucru de mare preţ, oare nu iubesc ei mai mult o femeie care-i atrage prin chip şi frumuseţe?
19 şi, lăsând toate acele lucruri la o parte, oare nu dau ei în gropi şi nu rămân cu gura căscată şi cu ochii holbaţi la ea? şi bărbaţii, toţi la un loc, oare nu o doresc ei pe ea mai mult decât argintul sau aurul sau oricare alt lucru de mare preţ?
20 Omul îşi lasă pe tatăl care l-a crescut, precum şi ţara lui de baştină, şi se lipeşte de femeia sa;
21 inima nu şi-o desparte de femeia sa şi nu-şi mai aminteşte nici de tată, nici de mamă, şi nici de ţară.
22 Dar şi din acestea trebuie să ştiţi că femeile vă stăpânesc: oare nu munciţi
1463
voi şi nu vă trudiţi şi nu aduceţi şi nu daţi totul femeilor?
23 Omul îşi ia sabia şi se duce să fure şi să tâlhărească, străbate mări şi fluvii,
24 se uită-n ochii leului şi merge-n întuneric; şi după ce a furat şi a răpit şi a jefuit, aduce totul la iubita lui.
25 Aşadar, bărbatul îşi iubeşte femeia mai mult decât pe tată şi pe mamă.
26 Da, mulţi şi-au ieşit din minţi pentru o femeie şi au devenit robi de dragul ei;
27 şi mulţi au pierit şi au rătăcit şi au păcătuit din pricina femeilor.
28 Aşadar, nici acum nu mă credeţi? într-adevăr, mare e regele prin puterea lui şi prin teama oricărui ţinut de a-l atinge.
29 Dar eu l-am văzut pe el şi pe Apamina, ţiitoarea regelui şi fiica faimosului Bartac, şezând de-a dreapta regelui
30 şi luând coroana de pe capul regelui şi punând-o pe capul ei şi lovindu-l pe rege cu palma stângă;
31 şi, faţă-n faţă cu toate acestea, regele se hlizea şi se uita la ea cu gura căscată; dacă ea râdea, râdea şi el; şi dacă ea se supăra, el prindea s-o măgulească spre a-i câştiga împăcarea.
32 O, bărbaţilor, cum oare nu sunt femeile puternice, de vreme ce fac aşa?
33 Atunci regele şi dregătorii s-au uitat unul la altul.
34 Iar el a început să vorbească despre adevăr: „O, bărbaţilor, oare nu sunt femeile puternice? Mare e pământul, înalt este cerul, grabnic în alergare e soarele căci într-o singură zi înconjoară cerul şi se întoarce, tot alergând, la locul său.
35 Oare nu e mare cel ce face aceasta?... Mai mare însă şi mai puternic decât toate este adevărul.
36 Tot pământul cheamă adevărul; cerul pe el îl binecuvintează; toate lucrurile se clatină şi se cutremură de el, şi nimic cu el nu e nedrept.
37 Vinul e nedrept, regele e nedrept, nedrepte sunt femeile, nedrepţi sunt fiii oamenilor şi, ca atare, nedrepte-s toate lucrurile lor; în ele nu-i nici un adevăr şi toate pier pe seama nedreptăţii lor.
38 Adevărul însă durează şi-ntotdeauna e puternic; el trăieşte şi rămâne puternic în veacul veacului.
39 El nu caută la faţa oamenilor şi nu părtineşte, ci tuturor le face ce e drept şi se reţine de la tot ceea ce-i nedrept şi rău; cu lucrarea lui, toţi oamenii o duc bine; în judecata lui nimic nu e nedrept.
40 Aceasta este tăria şi împărăţia şi puterea şi mărirea tuturor veacurilor. Binecuvântat să fie Dumnezeul adevărului!”
41 Şi, cu aceasta, a tăcut. Atunci tot poporul a strigat, zicând: „Mare este adevărul şi mai puternic decât orice!”
42 Iar regele i-a zis: „Cere orice vrei, chiar mai mult decât ai dorit în scris, şi-ţi vom da, de vreme ce tu ni te-ai dovedit cel mai înţelept; alături de mine vei şedea şi ruda mea te vei chema”.
43 Atunci el i-a zis regelui: „Adu-ţi aminte de făgăduinţa pe care ai făcut-o în ziua în care ai venit la cârma regatului: aceea de a zidi Ierusalimul
44 şi de a trimite înapoi toate vasele care au fost luate din Ierusalim, pe care Cirus le-a pus deoparte când a făgăduit să dărâme Babilonul şi să le trimită înapoi la locul lor.
45 Tu, de asemenea, ai făgăduit să zideşti templul pe care Edomiţii l-au ars
1464
atunci când Iudeea a fost pustiită de Caldei.
46 Şi acum, o, stăpâne rege, aceasta este ceea ce îţi cer şi ceea ce doresc din parte-ţi; aceasta-i fapta

cea mare la care să purcezi: Te rog să-ţi plineşti făgăduinţa pe care cu propria ta gură i-ai făcut-o împăratului cerului!”
47 Atunci regele s-a ridicat şi l-a sărutat şi a scris pentru el scrisori către toţi dregătorii, guvernatorii, căpitanii şi satrapii ca să-i petreacă în afara primejdiilor, pe el şi pe cei ce vor merge împreună cu el să zidească Ierusalimul.
48 Iar cârmuitorilor din Celesiria şi din Fenicia, ca şi celor din Liban, le-a scris să ducă la Ierusalim lemn de cedru din Liban şi, împreună cu el, să zidească cetatea.
49 Le-a scris şi tuturor Iudeilor care plecau din regatul său către Iudeea că are grijă şi de libertatea lor: nici un căpitan, nici un satrap, nici un guvernator şi nici un dregător nu va putea să le intre cu de-a sila pe uşă;
50 şi toată ţara pe care ei o stăpânesc va fi scutită de dări; iar Edomiţii vor trebui să părăsească satele Iudeilor pe care le ţineau,
51 iar pentru zidirea templului vor da câte douăzeci de talanţi pe an, până ce zidirea va fi isprăvită;
52 dar şi la jertfelnic să fie aduse arderi-de-tot zilnice, după poruncă: alţi şaptesprezece talanţi să se aducă, şi peste an zece.
53 Toţi cei ce vin din Babilon, spre a zidi cetatea, să fie liberi, ei şi fiii lor şi preoţii care i-au însoţit.
54 De asemenea, a scris şi despre veniturile şi despre veşmintele preoţilor care slujesc,
55 ca şi despre veniturile leviţilor, cele ce li se vor da până ce templul va fi terminat şi Ierusalimul zidit.
56 Iar pentru cei ce păzesc cetatea a scris să li se dea loturi şi simbrie.
57 Şi a trimis din Babilon şi toate vasele pe care Cirus le pusese deoparte; şi tot ceea ce făgăduise Cirus să se facă, el a poruncit să se facă şi să se trimită la Ierusalim.
58 Şi când tânărul [Zorobabel] a ieşit, şi-a ridicat faţa la cer, îndreptată spre Ierusalim, şi i s-a rugat Dumnezeului cerului, zicând:
59 „De la Tine este biruinţa şi de la Tine este înţelepciunea şi a Ta este slava, iar eu sunt robul Tău.
60 Binecuvântat eşti Tu, Cel ce mi-ai dat înţelepciune, şi Ţie îţi mulţumesc, Dumnezeul părinţilor noştri!”
61 Şi a luat scrisorile şi a plecat; şi a venit în Babilon şi le-a dat de veste tuturor fraţilor săi.
62 Iar ei L-au lăudat pe Dumnezeul părinţilor lor, fiindcă El le dăduse libertate şi învoire
63 să zidească Ierusalimul, ca şi templul în care numele Său a fost chemat. Şi ei au petrecut cu muzică şi bucurie timp de şapte zile.
5
Însemnare despre cei întorşi din robie, începe înnoirea cetăţii şi a templului.
1 După aceasta au fost aleşi, pentru întoarcere, capii de familie, după triburile lor, ca să se ridice împreună cu femeile

lor, cu fiii şi fiicele lor, cu slugile şi slujnicele lor şi cu vitele lor.
2 Iar Darius a trimis cu ei o sută de călăreţi, până ce i-au dus la Ierusalim cu pace, cu cântări, cu timpane şi cu flaute.
3 Şi toţi fraţii lor cântau şi jucau şi s-au suit împreună cu ei.
4 Iată numele celor ce s-au ridicat, după familiile şi după triburile lor, după numeroşii lor capi de familie:
5 Preoţii, fiii lui Finees, fiul lui Aaron: Iosua, fiul lui Ioţadac, fiul lui Serai, şi Ioachim, fiul lui Zorobabel, fiul lui Salatiel din casa lui David, din neamul lui Fares, din tribul lui Iuda,
6 cel care a grăit cuvinte înţelepte în faţa lui Darius, regele Perşilor, în cel de al doilea an al domniei acestuia, în luna lui Nisan, care era prima lună a anului.
7 Şi aceştia sunt din Iuda, cei ce au ieşit din robia în care trăiseră ca străini, aceea în care Nabucodonosor, regele Babilonului, îi adusese în Babilon
8 şi care s-au întors la Ierusalim şi în tot cuprinsul Iudeii, fiecare în cetatea sa, cei care au venit cu Zorobabel şi cu Iosua şi Neemia, Azaria, Raamia, Nahamani, Mardoheu, Bilşan, Misperet, Bigvai, Nehumi, Baana, cârmuitorii lor.
9 Numărul celor din neam şi conducătorii lor: fiii lui Fares: 2172;
10 fiii lui Şefatia: 472; fiii lui Arah: 756;
11 fiii lui Pahat-Moab, printre fiii lui Iosua şi ai lui Iacob: 2812;

12 fiii lui Elam: 1254; fiii lui Zatu: 945; fiii lui Horve: 705; fiii lui Binui: 648;
13 fiii lui Bebai: 633; fiii lui Azad: 3222;
14 fiii lui Adonicam: 667; fiii lui Bigvai: 2066; fiii lui Adin: 454;
15 fiii lui Ater: 92; fiii din Cheila şi din Azeca: 67; fiii lui Azuran: 432;
16 fiii lui Anania: 101; fiii lui Haşum: 32; fiii lui Beţai: 323; fiii lui Hasoferet: 102;
17 fiii din Beter: 3005; fiii din Betleem: 123;
18 fiii din Netofa: 55; cei din Anatot: 158; cei din Bet-Azmavet: 42;
19 cei din Chiriat-Iearim: 25; cei din Chefira şi din Beerot: 743; cei din Piras, 700;
20 cei din Hadias şi Amidii: 422; cei din Rama şi din Gheba: 621;
21 cei din Micmaş: 122; cei din Vetolio: 52; fiii lui Nefusim: 156;
22 fiii lui Calamolal şi Ono: 725; fiii din Ierihon: 345;
23 fiii lui Senaa: 3330;
24 Preoţii: fiii lui Iedaia, fiul lui Iosua, între fiii lui Eliaşib: 972; fiii lui Esemirot: 1052;
25 fiii lui Fasaron: 1047; fiii lui Cârmi: 217.
26 Leviţii: fiii lui Iosua şi Cadmiel şi Binui şi Hodavia: 74.
27 Cântăreţii: fiii lui Asaf: 128.
28 Portarii, fiii lui Şalum, fiii lui Ater, fiii lui Talmon, fiii lui Acub, fiii lui Hatita, fiii lui Şobai, de
toţi: 139.
29 Servitorii închinaţi templului: fiii lui Ţiha, fiii lui Hasufa, fiii lui Tabaot, fiii lui Cheros, fiii lui
Sia, fiii lui Padon, fiii lui Lebana, fiii lui Hagaba,
30 fiii lui Acub, fiii lui Cuta, fiii lui Chitab, fiii lui Hagab, fiii lui Şalmai, fiii lui Hanan, fiii lui
Catua, fiii lui Ghedur,
1466
31 fiii lui Eru, fiii lui Desan, fiii lui Noiva, fiii lui Haseva, fiii lui Gazera, fiii lui Aziu, fiii lui
Finees, fiii lui Asara, fiii lui Vaste, fiii lui Asana, fiii lui Meani, fiii lui Nafisi, fiii lui Acuv, fiii lui
Ahiva, fiii lui Asur, fiii lui Farachim, fiii lui Vasalot,
32 fiii lui Meeda, fiii lui Cuta, fiii lui Harea, fiii lui Varhus, fiii lui Asirar, fiii lui Tomi, fiii lui
Nasit, fiii lui Atifa,
33 fiii slugilor lui Solomon, fiii lui Asapfion, fiii lui Farida, fiii lui leii, fiii lui Lozon, fiii lui Izdail,
fiii lui Safet,
34 fiii lui Aghiel, fiii lui Facaret, fiii lui Savia, fiii lui Sarotia, fiii lui Masia, fiii lui Gar, fiii lui
Adus, fiii lui Suva, fiii lui Afera, fiii lui Varodis, fiii lui Savat, fiii lui Amon.
35 Toţi servitorii închinaţi templului şi fiii slugilor lui Solomon: 372.
36 Iar cei care au ieşit din Tel-Melah şi Tel-Harşa, cu conducătorul lor Haraath, şi din Cherub-Adan
şi Imer
37 şi nu puteau să-şi arate neamurile şi triburile, cum că anume fac parte din Israel, au fost fiii lui
Delaia, fiii lui Tobie, fiul lui Necoda: 652.
38 Şi dintre preoţii ce se aflau în slujba preoţiei, dar nu au fost găsiţi în condici, fiii lui Hobaia, fiii
lui Hacoţ, fiii lui Iadua cel care o luase de soţie pe Avghia, din fiicele lui Barzilai, căruia el îi luase
şi numele;
39 şi, cercetându-se după hrisovul de rudenie al acestora şi neaflându-se nimic, au fost înlăturaţi de
la preoţie.
40 Iar Neemia şi Ataria le-au spus că ei nu vor avea parte din cele sfinte până ce se va ridica
arhiereu îmbrăcat cu Urim şi Tumim.
41 Aşa că cei din Israel cei de la doisprezece ani în sus -, în afară de slugi şi slujnice, erau patruzeci
şi două de mii trei sute şaizeci. Slugile şi slujnicele lor: 7337; cântăreţi şi cântăreţe: 245;
42 cămile: 435; cai: 736; catâri: 245; asini: 5525.
43 Şi când au ajuns ei la templul Domnului din Ierusalim, unii dintre capii de familii au făgăduit să
ridice, după puterile lor, templul lui Dumnezeu, pe locul lui,
44 şi să dea la vistieria templului, pentru lucruri, o mie de mine de aur şi cinci mii de mine de argint
şi o sută de veşminte preoţeşti.
45 Aşa că preoţii şi leviţii şi cei din popor s-au sălăşluit în Ierusalim şi în ţară, precum şi cântăreţii
şi portarii; şi tot Israelul în satele lor.
46 Şi sosind luna a şaptea, când fiii lui Israel se aflau fiecare în locul său, s-au adunat cu toţii, ca

unul, la intrarea primei porţi, cea dinspre răsărit.
47 Acolo au stat Iosua, fiul lui Ioţadac, şi fraţii săi, şi preoţii, şi Zorobabel, fiul lui Salatiel, şi fraţii săi, şi au pregătit jertfelnicul Dumnezeului lui Israel,
48 ca să aducă pe el arderi-de-tot, aşa cum este scris în cartea lui Moise, omul lui Dumnezeu.
49 Şi s-au adunat împotriva lor unele din celelalte neamuri ale ţării. Dar ei au ridicat jertfelnicul pe locul său, cu toată duşmănia celorlalte neamuri. Şi toate celelalte neamuri de pe pământ îi asupreau, dar ei aduceau jertfe la vreme şi arderi-de-tot Domnului, dimineaţa şi seara.
50 Şi au prăznuit sărbătoarea corturilor, după cum era rânduit în lege, şi au adus jertfe în toate zilele, aşa cum se cuvenea;

51 şi, după acestea, aducerile cele neîncetate şi jertfa zilelor de odihnă şi a lunilor noi şi a tuturor sărbătorilor celor sfinţite.
52 Şi cei ce au făgăduit vreun dar de bunăvoie lui Dumnezeu, din ziua întâi a lunii a şaptea au început a-I aduce jertfe lui Dumnezeu, căci templul lui Dumnezeu încă nu fusese zidit.
53 Şi cu bucurie au dat pietrarilor şi dulgherilor bani şi mâncăruri şi băuturi, iar Sidonienilor şi Tirienilor le-au dat care ca să aducă din Liban lemn de cedru spre a-l duce apoi cu plutele până în portul din Ioppe, după cum le poruncise Cirus, regele Perşilor.
54 Iar în cel de al doilea an, în luna a doua, după sosirea la templul lui Dumnezeu din Ierusalim, s-au apucat de lucru Zorobabel, fiul lui Salatiel, şi Iosua, fiul lui Ioţadac, şi fraţii lor şi preoţii şi leviţii şi toţi cei ce veniseră din robie în Ierusalim
55 şi au pus temelia templului lui Dumnezeu în prima zi a lunii a doua, în cel de al doilea an după ce veniseră în Iudeea şi în Ierusalim.
56 Pe leviţii de la douăzeci de ani în sus i-au pus peste lucrurile Domnului. Apoi s-au ridicat Iosua cu fiii şi cu fraţii săi, Cadmiel, fratele lui, şi fiii lui Hodavia şi fiii lui Iuda, fiul lui Henadad, împreună cu fiii şi fraţii, toţi leviţii cei împreună-cârmuitori peste lucruri, săvârşind cele de cuviinţă în templul lui Dumnezeu.
57 Aşa au durat zidarii templul lui Dumnezeu. Şi au stat preoţii toţi în veşminte, cu cântări şi cu trâmbiţe, iar leviţii, fiii lui Asaf, îl lăudau pe Domnul în ţimbale, binecuvântând după rânduiala lui David, regele lui Israel;
58 şi cu glas mare au cântat laude spre slava Domnului, fiindcă bunătatea şi slava Lui sunt în veci în tot Israelul.
59 Şi întregul popor a trâmbiţat şi a strigat cu glas mare, dând laudă Domnului pentru ridicarea templului lui Dumnezeu.
60 Şi dintre preoţi şi leviţi şi dintre capii de familie au venit bătrânii care văzuseră locaşul cel de dinainte şi zidirea celui de acum; cu plângere şi strigăt mare au venit,
61 iar mulţimea se bucura sunând din trâmbiţe şi strigând cu glas mare,
62 aşa că poporul nu mai auzea trâmbiţele din pricina plânsului poporului; căci mulţime era, care trâmbiţa foarte tare, încât se auzea de departe.
63 Şi auzind vrăjmaşii neamului lui Iuda şi ai lui Veniamin, au venit să afle ce înseamnă glasul acesta al trâmbiţelor;
64 şi au aflat că cei întorşi din robie zidesc templul Domnului, Dumnezeului lui Israel.
65 Şi, venind la Zorobabel şi la Iosua şi la capii de familie, le-au zis: „Vom zidi şi noi împreună cu voi;
66 căci şi noi, ca şi voi, ascultăm de Domnul vostru şi-I jertfim încă din vremea lui Asarhadon, regele Asirienilor, care ne-a strămutat aici".
67 Dar Zorobabel şi Iosua şi capii de familie ai lui Israel au zis: „Nu putem zidi împreună templul Domnului, Dumnezeului nostru,
68 ci numai noi I-l vom zidi Domnului lui Israel, aşa cum ne-a rânduit nouă Cirus, regele Perşilor".
69 Dar neamurile ţinutului, împotrivindu-se celor din Iudeea

şi ţinându-se de capul lor, împiedicau zidirea;
70 şi făcând ei sfaturi viclene şi uneltiri, au împiedicat terminarea zidirii pe toată durata cât a trăit regele Cirus.
71 Şi opriţi au fost de la zidire vreme de doi ani, până [a început] domnia lui Darius.

6
Cu învoirea lui Darius, Iudeii zidesc templul.
1 Şi era în anul al doilea al domniei lui Darius când profeţii Agheu şi Zaharia au profeţit în numele Domnului, Dumnezeului lui Israel, care era peste ei, printre Iudeii ce se aflau în Iudeea şi în Ierusalim.
2 Atunci s-au ridicat Zorobabel, fiul lui Salatiel, şi Iosua, fiul lui Ioţadac, şi au început să zidească templul Domnului în Ierusalim, în timp ce profeţii Domnului erau cu ei şi îi ajutau.
3 În acea vreme a venit la ei Sisin, guvernatorul Siriei şi al Feniciei, împreună cu Şetar-Boznai şi tovarăşii lor şi le-au zis:
4 „Cine v-a dat voie să zidiţi acest templu şi acest acoperiş şi să faceţi toate celelalte lucruri? şi care sunt lucrătorii care fac toate acestea?”
5 Cu toate acestea, bătrânii Iudeilor au dobândit bunăvoinţă, căci Domnul îi cercetase în robie,
6 şi nu au fost opriţi să zidească până la vremea când despre aceasta i s-a dat de ştire lui Darius şi a venit răspunsul.
7 Iată copia scrisorii pe care Sisin, guvernatorul Siriei şi al Feniciei, împreună cu Setar-Boznai şi tovarăşii lor au scris-o şi i-au trimis-o lui Darius:
8 „Regelui Darius, salutare! Toate să-i fie cunoscute domnului nostru, regele, că mergând noi în ţara Iudeii şi intrând în cetatea Ierusalimului, i-am aflat în Ierusalim pe bătrânii Iudeilor care fuseseră în robie zidindu-I Domnului un templu mare şi nou, din pietre cioplite şi costisitoare şi din lemne încastrate în ziduri;
9 iar lucrurile acestea se fac în grabă, iar lucrul sporeşte în mâinile lor şi se săvârşeşte în toată mărirea şi strălucirea.
10 Atunci noi i-am întrebat pe bătrânii aceia, zicând: cine v-a dat voie să zidiţi acest templu şi să întemeiaţi aceste lucruri?
11 Noi însă am întrebat aceasta spre a-ţi face ţie cunoscut în scris, cerându-le [să ne spună] care sunt numele celor ce-i conduc.
12 Dar ei ne-au răspuns, zicând: noi suntem robii Domnului, Cel ce a făcut cerul şi pământul.
13 Cât despre acest templu, el a fost zidit şi isprăvit, cu mulţi ani în urmă, de către un rege mare şi puternic al lui Israel.
14 Dar când părinţii noştri au stârnit mânia lui Dumnezeu prin aceea că au păcătuit împotriva Domnului lui Israel care este în cer, Acesta i-a dat în mâinile lui Nabucodonosor, regele Babilonului, regele Caldeilor,
15 care a dărâmat templul şi l-a ars, iar pe popor l-a dus în robie la Babilon.
16 Iar când Cirus se afla în primul său an de domnie peste ţara Babilonului, el, Cirus, regele, a scris ca templul să fie rezidit;

17 iar sfintele vase cele de aur şi de argint pe care regele Nabucodonosor le strămutase din templul din Ierusalim şi le aşezase în propriul său templu, regele Cirus le-a scos din templul din Babilon şi i-au fost încredinţate lui Zorobabel, adică lui Şeşbaţar, cârmuitorul,
18 poruncindu-i-se să strămute toate aceste vase şi să le aşeze în templul din Ierusalim, iar templul să fie rezidit în acelaşi loc.
19 Atunci Şeşbaţar, venind aici, a pus în Ierusalim temeliile templului Domnului; de atunci şi până acum se zideşte, dar încă nu s-a terminat.
20 Şi acum, o, rege, dacă se va părea potrivit, să se caute în arhivele regale din Babilon ale regelui Cirus;
21 şi dacă se va afla că zidirea templului Domnului în Ierusalim se face cu învoirea regelui Cirus, şi dacă domnul nostru, regele, găseşte cu cale, aceasta să ne fie adusă şi nouă la cunoştinţă”.
22 Atunci regele Darius a poruncit să se cerceteze în arhivele din Babilon; dar tocmai în Ecbatana, capitala Mediei, s-a găsit o carte în care se aminteau următoarele:
23 „În primul an al domniei lui Cirus, regele Cirus a poruncit să fie rezidit templul Domnului, cel din Ierusalim, unde să fie aduse jertfe cu ardere necontenită.
24 înălţimea acestuia va fi de şaizeci de coţi, lăţimea de şaizeci de coţi, cu trei case din pietre cioplite şi o casă de lemn, nouă; iar cheltuiala se va face din vistieria regelui Cirus.
25 Cât despre sfintele vase ale templului Domnului cele de aur şi de argint -, pe care

Nabucodonosor le-a scos din templul din Ierusalim şi le-a dus în Babilon, ele vor fi înapoiate templului din Ierusalim şi aşezate în locul în care au fost”.
26 Apoi i-a poruncit lui Sisin, guvernatorul Siriei şi al Feniciei, şi lui Setarboznai şi tovarăşilor lor, precum şi celor ce fuseseră numiţi să cârmuiască în Siria şi în Fenicia, să aibă grijă să nu se amestece în treburile acestui loc, ci să-l lase pe Zorobabel, robul Domnului şi guvernatorul Iudeii, precum şi pe bătrânii Iudeilor, să zidească templul Domnului pe locul unde a fost:
27 „Şi eu am poruncit să fie rezidit în întregime; şi să ia aminte să vină în ajutorul Iudeilor care s-au întors din robie; aceasta, până ce templul Domnului va fi fost isprăvit;
28 iar o parte a dărilor din Celesiria şi Fenicia să fie cu grijă dată acelor oameni adică lui Zorobabel, guvernatorul -, pentru jertfele aduse Domnului din tauri, din berbeci şi din miei;
29 de asemenea, şi grâu şi sare şi vin şi untdelemn iar aceasta, neîncetat, peste tot anul, cât e de trebuinţă în fiecare zi, după cum vor arăta preoţii din Ierusalim,
30 În aşa fel încât Dumnezeului Celui-preaînalt să-I fie aduse jertfe pentru rege şi pentru copiii săi, iar ei să se roage pentru viaţa lor.
31 Şi a poruncit ca oricine va nesocoti ceva din cele scrise mai sus, sau nu le va plini, pentru acela să se scoată o bârnă din propria lui casă, el să fie spânzurat de ea, iar toate bunurile lui să fie trecute pe seama regelui.
32 Mai mult: Domnul, al Cărui nume este chemat acolo, să nimicească orice rege şi orice neam care-şi va întinde
1470
mâna să împiedice sau să vatăme acel templu al Domnului din Ierusalim.
33 Eu, regele Darius, am poruncit ca acestea să fie făcute cu luare-aminte”.
7
Lucrările templului se termină. După sfinţire, sărbătorirea Paştilor.
1 Atunci Sisin, guvernatorul Celesiriei şi al Feniciei, împreună cu Şetarboznai şi cu tovarăşii lor, dând urmare celor poruncite de regele Darius,
2 au vegheat cu mai multă grijă asupra sfintelor lucrări, ajutându-i pe bătrânii Iudeilor şi pe cârmuitorii templului,
3 aşa că sfintele lucrări sporeau, în timp ce profeţii Agheu şi Zaharia profeţeau;
4 iar ele s-au isprăvit prin porunca Domnului, Dumnezeului lui Israel, şi cu încuviinţarea lui Cirus, Darius şi Artaxerxe, regii Perşilor.
5 Sfântul templu a fost isprăvit în cea de a douăzeci şi treia zi a lunii Adar, în al şaselea an al regelui Darius.
6 Iar fiii lui Israel, preoţii, leviţii şi alţii dintre foştii robi care li se alăturaseră au făcut întocmai după cele [scrise] în cartea lui Moise;
7 şi la sfinţirea templului Domnului au jertfit o sută de tauri, două sute de berbeci, patru sute de miei,
8 doisprezece ţapi, pentru păcatul întregului Israel după numărul capilor celor douăsprezece seminţii ale lui Israel.
9 De asemenea, preoţii şi leviţii, îmbrăcaţi în veşminte, stăteau după seminţiile lor în slujba Domnului, Dumnezeului lui Israel, potrivit cărţii lui Moise; la fel şi portarii, la fiecare poartă.
10 Fiii lui Israel care se întorseseră din robie au sărbătorit paştile în cea de a paisprezecea zi a primei luni, după ce preoţii şi leviţii s-au curăţit
11 Împreună cu toţi fiii lui Israel întorşi din robie; aceştia s-au curăţit în acelaşi timp cu leviţii,
12 care au înjunghiat mielul pascal pentru toţi fiii lui Israel întorşi din robie, pentru preoţi, fraţii lor, şi pentru ei înşişi.
13 Aşa au mâncat [Paştile] fiii lui Israel întorşi din robie, precum şi toţi cei ce se despărţiseră de urâciunile păgânilor din ţară şi-L căutau pe Domnul.
14 Timp de şapte zile au prăznuit sărbătoarea azimelor, veselindu-se în faţa Domnului,
15 pentru că El întorsese spre ei inima regelui Asirienilor, spre a le întări mâinile în lucrurile Domnului, Dumnezeului lui Israel.
8
Ezdra în Ierusalim. Scrisoarea lui Artaxerxe. Daruri la templul Domnului. Numărătoarea poporului.
1 După aceasta, în vremea domniei lui Artaxerxe, regele Perşilor, a venit Ezdra, fiul lui Seraia, fiul

lui Azaria, fiul lui Hilchia, fiul lui Şalum,
2 fiul lui Sadoc, fiul lui Ahitub, fiul lui Amaria, fiul lui Azaria, fiul lui Meraiot, fiul lui Zerahia, fiul lui Uzi, fiul lui Buchi, fiul lui Abiuşa, fiul lui Finees, fiul lui Eleazar, fiul lui Aaron, întâiul preot.

3 Acest Ezdra s-a suit din Babilon, fiind cărturar iscusit în legea lui Moise, cea dată de Dumnezeul lui Israel;
4 iar regele îi dăduse cinstire, căci el aflase în faţa acestuia bunăvoinţă în toate cererile sale.
5 Şi împreună cu el s-au suit o seamă din fiii lui Israel, din preoţii, din leviţii, din sfinţiţii cântăreţi, din portarii şi din natineii templului din Ierusalim, în cel de al şaptelea an al domniei lui Artaxerxe, în luna a cincea (acesta era cel de al şaptelea an al regelui),
6 ieşind din Babilon la lună nouă, în luna întâi, şi sosind în Ierusalim la capătul călătoriei celei bune care le fusese dată de Domnul.
7 De vreme ce Ezdra avea o foarte mare iscusinţă, el nu a lăsat la o parte nimic din legea şi din poruncile Domnului, ci l-a învăţat pe tot Israelul poruncile şi judecăţile.
8 Copia poruncii scrise care a venit de la regele Artaxerxe la Ezdra preotul şi cititorul legii Domnului e cuprinsă în cele de mai jos:
9 „Regele Artaxerxe către Ezdra, preotul şi cititorul legii Domnului, salutare.
10 Hotărât fiind eu să mă port cu bunăvoinţă faţă de oameni, am poruncit ca aceia din neamul Iudeilor, dintre preoţii şi leviţii ce se află în regatul nostru, care ar vrea să meargă cu tine la Ierusalim, pot s-o facă.
11 Aşadar, oricâţi vor dori să meargă cu tine, aşa cum am chibzuit eu şi cei şapte prieteni ai mei, sfetnicii
12 îndrituiţi să cerceteze treburile privitoare la Iuda şi Ierusalim, potrivit cu cele scrise în legea Domnului,
13 şi să ducă în Ierusalim Domnului lui Israel darurile pe care le-am făgăduit eu şi prietenii mei, precum şi tot aurul şi argintul care s-ar afla în ţara Babilonului, laolaltă cu cel dăruit de popor pentru templul Domnului Dumnezeului lor, din Ierusalim;
14 aurul şi argintul acela va fi adunat pentru [jertfele de] tauri, de berbeci şi de miei şi pentru tot ce mai e de trebuinţă
15 spre a I se aduce jertfe Domnului la jertfelnicul Domnului, Dumnezeului lor, din Ierusalim.
16 Şi tot ceea ce tu şi fraţii tăi veţi chibzui că trebuie făcut cu argintul şi cu aurul, fă-o după voia Dumnezeului tău.
17 Cât despre sfintele vase ale Domnului, care îţi sunt date pentru trebuinţa templului Dumnezeului tău, cel din Ierusalim, pune-le înaintea Dumnezeului tău în Ierusalim.
18 Şi orice îţi vei aminti că mai trebuie pentru templul Dumnezeului tău, vei da din vistieria regală.
19 Eu, regele Artaxerxe, le-am poruncit vistiernicilor din Siria şi din Fenicia ca tot ceea ce va cere Ezdra, preotul şi cititorul legii Dumnezeului Celui-preaînalt, să i se dea fără nici o zăbavă: până la o sută de talanţi de argint;
20 de asemenea, până la o sută de core de grâu şi până la o sută de vedre de vin, precum şi orice altceva din belşug.
21 Toate acestea să se facă după legea lui Dumnezeu, aduse cu grijă Dumnezeului Celui-Preaînalt, pentru ca mânia Lui să nu se abată peste regatul regelui şi peste fiii săi.
22 De asemenea, vă poruncesc să nu se ceară nici o dare şi nici vreo altă dajdie vreunuia din preoţii, leviţii şi cântăreţii

templului Domnului, nici vreunuia din portarii şi natineii templului Domnului, şi nici vreunuia din slujitorii acestui locaş, şi nimeni să nu fie împuternicit să pună ceva asemănător asupră-le.
23 Iar tu, Ezdra, după înţelepciunea lui Dumnezeu aşază judecători şi legiuitori care să-i poată judeca în toată Siria şi în Fenicia pe toţi cei ce cunosc legea Dumnezeului tău; iar pe cei ce n-o ştiu, învaţă-i.
24 Şi oricine va călca legea Dumnezeului tău şi legea regelui, acolo să fie pedepsit, fără şovăire, fie cu moarte, fie cu chinuri, fie cu amendă, fie cu închisoare”.
25 Atunci Ezdra cărturarul a zis: „Binecuvântat să fie singurul Domn, Dumnezeul părinţilor mei, Cel care a pus acestea în inima regelui spre slava templului Său ce se află în Ierusalim

26 şi Care m-a cinstit pe mine în ochii regelui şi ai sfetnicilor săi şi ai tuturor prietenilor şi dregătorilor săi!
27 Drept urmare, cu ajutorul Domnului, Dumnezeului meu, am prins curaj şi am adunat oameni din Israel ca să se suie cu mine.
28 Iată capii, după familiile lor şi după dregătoriile lor, care s-au ridicat împreună cu mine din Babilon sub domnia regelui Artaxerxe:
29 Din fiii lui Finees: Gherşom; din fiii lui Itamar: Gamaliel; din fiii lui David: Haţuş, fiul lui Şecania;
30 din fiii lui Pahat-Moab: Elioenai, fiul lui Zerahia, şi cu el, după socoteala scrisă, o sută cincizeci de oameni;
31 din fiii lui Zatu: Şecania, fiul lui Iahaziel, şi trei sute de oameni cu el;
32 din fiii lui Adin: Ebed, fiul lui Ionatan, şi două sute cincizeci de oameni cu el;
33 din fiii lui Elam: Ieşaia, fiul lui Atalia, şi şaptezeci de oameni cu el
34 din fiii lui Şefatia: Zebadia, fiul lui Mihail, şi şaptezeci de oameni cu el;
35 din fiii lui Ioab: Obadia, fiul lui Iehiel, şi două sute doisprezece oameni cu el;
36 din fiii lui Bani: Şelomit, fiul lui Iosifia, şi o sută şaizeci de oameni cu el;
37 din fiii lui Bebai: Zaharia, fiul lui Bebai, şi douăzeci şi opt de oameni cu el;
38 din fiii lui Azgad: Iohanan, fiul lui Hacatan, şi o sută zece oameni cu el;
39 din fiii lui Adonicam, cei de pe urmă şi iată numele lor: Elifelet, Ieiel şi Şemaia, şi şaptezeci de oameni cu ei;
40 din fiii lui Bigvai: Utai, fiul lui Zacur, şi şaptezeci de oameni cu el.
41 Şi i-am adunat la râul numit Tera, unde am poposit vreme de trei zile şi unde i-am cercetat pe fiecare.
42 Dar dacă n-am aflat pe nimeni din preoţi sau leviţi,
43 atunci am trimis la Eleazar şi la Ariel şi la Elnatan şi la Şemaia şi la Iarib şi la Natan şi la Elnatan şi la Zaharia şi la Meşulam, oameni de frunte şi iscusiţi,
44 şi le-am cerut să meargă la Ido, conducătorul ce se afla acolo unde era vistieria,
45 poruncindu-le să-i spună lui Ido şi fraţilor săi, precum şi vistiernicilor ce se aflau acolo, să ne trimită oameni care să îndeplinească slujba de preoţi în templul Domnului.
46 Şi, prin mâna cea tare a Domnului nostru, ne-au adus bărbaţi iscusiţi
1473
din fiii lui Mahli, fiul lui Levi, fiul lui Israel, pe Şerebia şi pe fiii săi şi pe fraţii săi care erau optsprezece -
47 şi pe Haşabia şi pe Hanun şi pe Isaia, fratele acestuia, din fiii lui Merari, şi cu fiii lor douăzeci de bărbaţi -
48 şi pe natineii cei rânduiţi de David şi pe dregătorii pentru slujba leviţilor, două sute douăzeci (ale căror nume au fost însemnate în scris).
49 Acolo le-am făgăduit tinerilor în faţa Domnului, Dumnezeului nostru, un post
50 prin care să-I cerem o bună călătorie, atât pentru noi cât şi pentru cei ce erau împreună cu noi, fiii noştri şi vitele noastre;
51 că mi-a fost ruşine să-i cer regelui pedestraşi şi călăreţi şi însoţitori care să ne apere de cei ce ne-ar sta împotrivă,
52 de vreme ce-i spusesem regelui că puterea Domnului nostru va fi aceea care-i va însoţi pe cei ce-L caută cu tot dinadinsul.
53 Şi iarăşi ne-am rugat Domnului pentru toate şi L-am aflat bun şi iertător.
54 Şi am tras de-o parte doisprezece bărbaţi dintre căpeteniile preoţilor, după neamurile lor: pe Şerebia şi pe Haşabia, şi cu ei încă zece bărbaţi dintre fraţii lor;
55 şi le-am dat argintul şi aurul şi sfintele vase ale templului Domnului nostru, cele dăruite de rege şi de sfetnici şi de dregători şi de tot Israelul.
56 Şi le-am dat şase sute cincizeci de talanţi de argint, precum şi vase de argint în greutate de o sută de talanţi şi vase de aur în greutate de o sută de talanţi şi douăzeci de odoare de aur şi douăsprezece vase de aramă aramă bună, care sclipeşte ca aurul.
57 Şi le-am zis: «Sfinţiţi Domnului îi sunteţi, şi voi, şi vasele cele sfinţite, iar aurul şi argintul sunt o făgăduinţă făcută Dumnezeului părinţilor noştri.

58 Privegheaţi şi păziţi-le până la vremea când, în Ierusalim, le veţi da căpeteniilor preoţilor şi capilor de familie ai lui Israel, acolo, în vistieria templului Dumnezeului nostru».
59 Aşa că preoţii şi leviţii, cei ce au primit argintul şi aurul şi vasele care [au ajuns] în Ierusalim, le-au adus în templul Domnului.
60 De la râul Tera am plecat în cea de a douăsprezecea zi a lunii întâi şi am sosit la Ierusalim prin mâna cea puternică a Domnului nostru, care era deasupra; încă de la începutul călătoriei ne-a scăpat de tot vrăjmaşul şi am ajuns la Ierusalim.
61 Şi dacă am stat acolo vreme de trei zile, în cea de a patra argintul şi aurul au fost predate templului nostru, şi anume în mâna lui Meremot, fiul preotului Urie.
62 Şi cu el era Eleazar, fiul lui Finees, precum şi Iozabad, fiul lui Iosua, şi Noadia, fiul lui Benui, toţi leviţi; totul li s-a dat după număr şi greutate; despre greutatea lor s-a făcut însemnare în chiar ceasul acela.
63 Iar cei ce se întorseseră din robie au adus jertfe Domnului, Dumnezeului lui Israel: doisprezece tauri pentru tot Israelul -, nouăzeci şi şase de berbeci, şaptezeci şi doi de miei, doisprezece ţapi pentru ispăşire; totul, ca jertfă Domnului.
64 Iar poruncile regelui le-au dat dregătorilor şi guvernatorilor Celesiriei şi Feniciei; şi au adus cinstire poporului şi templului Domnului.
1474
65 Şi când acestea au fost gata, au venit la mine conducătorii şi au zis:
66 «Poporul lui Israel şi căpeteniile şi preoţii şi leviţii nu s-au ţinut departe de popoarele străine ale ţării, şi nici de necurăţiile ce vin de la Canaaneeni, de la Hetei, de la Ferezei, de la iebusei, de la Moabiţi, de la Egipteni şi de la Edomiţi,
67 de vreme ce ei şi fiii lor s-au însurat cu fiicele acelora şi astfel sămânţa cea sfântă s-a amestecat cu neamurile străine din ţară; întru aceasta, încă de la început, căpeteniile şi dregătorii s-au făcut părtaşi la această nelegiuire».
68 Atunci eu, de îndată ce am auzit aceasta, mi-am sfâşiat hainele şi veşmântul cel sfinţit, şi mi-am smuls părul de pe cap şi din barbă şi am căzut într-o adâncă tristeţe.
69 şi-n vreme ce eu plângeam din pricina acestei nelegiuiri, toţi cei ce erau râvnitori pentru cuvântul Domnului, Dumnezeului lui Israel, s-au adunat la mine; dar eu, cuprins de mâhnire, am rămas aşa până la jertfa de seară.
70 Apoi, ridicându-mă din locul unde posteam cu hainele şi cu veşmântul cel sfânt sfâşiate, mi-am plecat genunchii şi mi-am întins mâinile spre Domnul, zicând:
71 doamne, m-am temut şi m-am ruşinat înaintea feţei Tale,
72 deoarece păcatele ni s-au înmulţit deasupra capetelor noastre şi păcatul neştiinţei noastre a ajuns până la cer
73 încă din vremea părinţilor noştri, şi în mare păcat ne aflăm până-n ziua de azi.
74 Şi, pentru păcatele noastre şi ale părinţilor noştri, noi împreună cu fraţii noştri, cu regii noştri şi cu preoţii noştri am fost daţi pe mâna regilor pământului, spre sabie şi spre robie şi spre pradă ruşinoasă, până-n ziua de azi.
75 Şi acum, întrucâtva ni s-a arătat mila Ta, Doamne, pentru ca o rădăcină şi un nume să ne rămână în locul unde se afla sfântul Tău locaş
76 şi pentru ca lumină să ni se descopere în templul Domnului Dumnezeului nostru, şi pentru ca hrană să ni se dea în vremea robiei noastre.
77 Da, în vremea când eram robi n-am fost părăsiţi de Dumnezeul nostru: El a făcut ca noi să aflăm bunăvoinţă în faţa regilor Perşilor, aşa că ei ne-au dat hrană
78 şi au cinstit templul Domnului nostru şi au ridicat Sionul cel pustiu şi ne-au dat o bună aşezare în Iudeea şi în Ierusalim.
79 Şi acum, Doamne, având noi aceste lucruri, ce vom zice? de vreme ce noi am călcat poruncile Tale, pe care Tu le-ai dat prin mâna robilor Tăi profeţii, zicând
80 că ţara în care intraţi ca s-o moşteniţi e o ţară murdărită de murdăria străinilor ţării: ei au umplut-o cu necurăţiile lor.
81 şi acum pe fiicele lor să nu le luaţi pentru fiii voştri, dar nici pe fiicele voastre să nu le daţi după fiii lor.
82 Nicicând să nu căutaţi a avea pace cu ei. pentru ca voi să vă întăriţi şi să mâncaţi bunătăţile ţării

şi s-o lăsaţi pe totdeauna moştenire copiilor voştri.
83 Iar cele ce se întâmplă, toate ni se fac din pricina faptelor noastre celor rele şi din pricina păcatelor noastre: că Tu, Doamne, ne-ai uşurat păcatele
84 şi ne-ai dat o astfel de rădăcină: dar noi iarăşi ne-am întors înapoi, să călcăm

legea Ta şi să ne amestecăm cu necurăţia neamurilor ţării.
85 Nu cumva Te-ai mâniat pe noi în aşa măsură, încât să nu laşi din noi nici rădăcină, nici sămânţă şi nici nume?
86 O. Doamne al lui Israel. Tu eşti adevărat: că Tu ne-ai lăsat o rădăcină-n ziua de azi.
87 Iată. acum ne aflăm în faţa Ta întru fărădelegile noastre; că din pricina lor nu mai putem să-Ţi stăm înainte!...".
88 §În timp ce Ezdra se ruga şi se mărturisea plângând, doborât înaintea templului, o foarte mare mulţime de bărbaţi, femei şi copii din Ierusalim s-au adunat la el, căci mare plângere era în mulţime.
89 Atunci Secania, fiul lui Ieiel, unul din fiii lui Israel, a strigat, zicând: „Ezdra! Noi am păcătuit în faţa lui Dumnezeu prin aceea că ne-am căsătorit cu femei străine din neamurile ţării; acum însă nădejdea îi surâde lui Israel.
90 Întru aceasta să-I facem Domnului jurământ că vom izgoni femeile străine, împreună cu copiii lor, aşa cum tu ai hotărât pentru cei ce se vor supune legii Domnului.
91 Scoală-te şi fă!: că tu eşti cel îndrituit să faci aceasta, iar noi o putem face doar împreună cu tine".
92 Aşa s-a sculat Ezdra şi i-a pus pe mai-marii preoţilor şi pe leviţi şi întregul Israel să jure cum că aşa vor face. Iar ei au jurat.
9
Alte porunci. Ezdra citeşte legea Domnului în faţa poporului.
1 Apoi Ezdra, ridicându-se din curtea templului Domnului, s-a dus în odaia lui Iohanan, fiul lui Eliaşib.
2 şi a rămas acolo fără să guste pâine şi fără să bea apă. ci plângând pentru marile fărădelegi ale mulţimii.
3 şi s-a făcut strigare în toată Iudeea şi în Ierusalim către toată robimea să se adune în Ierusalim.
4 Iar cei ce nu se vor înfăţişa în două sau trei zile, după judecata bătrânilor întâistătători acelora li se vor ucide animalele, iar ei înşişi vor fi îndepărtaţi din obştea celor ce au fost în robie.
5 Şi în trei zile, anume în douăzeci ale lunii a noua, toţi cei din tribul lui Iuda şi al lui Veniamin s-au adunat în Ierusalim.
6 şi toată mulţimea s-a aşezat laolaltă în curtea templului Domnului, tremurând, că era iarnă.
7 Atunci Ezdra s-a ridicat şi le-a zis: „Voi aţi călcat legea prin aceea că v-aţi căsătorit cu femei de alt neam, ca să sporiţi păcatele lui Israel.
8 Acum însă mărturisiţi-vă şi daţi-I slavă Domnului, Dumnezeului părinţilor noştri.
9 şi faceţi voia Lui şi despărţiţi-vă de păgânii ţării şi de femeile străine!"
10 Şi-ntregul popor a strigat şi a zis cu glas mare: „Aşa vom face!"
11 Dar mulţimea e mare şi-i vreme de iarnă şi nu putem sta sub cerul liber, iar treaba aceasta nu-i de o zi sau două, căci mult ne este păcatul în această privinţă;
12 aşadar, să stea fruntaşii mulţimii, iar toţi cei din locuinţele noastre câţi au femei de alt neam să vină la vremea hotărâtă

13 împreună cu bătrânii şi cu judecătorii din fiecare loc, până ce vom îndepărta de la noi mânia Domnului pornită asupră-ne din această pricină".
14 Atunci Ionatan, fiul lui Azael, şi Iahzeia, fiul lui Ticva, au luat această treabă asupra lor; iar Meşulam şi Levi şi Şabetai îi ajutau;
15 astfel au împlinit porunca cei ce fuseseră în robie.
16 Iar preotul Ezdra şi-a ales capi de familie, fiecare pe nume; şi în prima zi a lunii a zecea au şezut împreună să cerceteze lucrarea.
17 Şi până în prima zi a lunii întâi au dus la bun sfârşit cercetarea privitoare la bărbaţii care îşi luaseră femei din alt neam.

18 Dintre preoţii care se adunaseră s-au găsit unii care aveau femei din alt neam:
19 Din fiii lui Iosua, fiul lui Ioţadac şi din fraţii lui: Maaseia, Eliezer, larib şi Ghedalia:
20 aceştia au dat încredinţare că-şi vor izgoni femeile, iar pentru vina lor vor jertfi berbeci spre curăţire.
21 Din fiii lui Imer: Hanani şi Zebadia; din ai lui Harim: Maaseia, Ilie, Şemaia, Iehiel şi Azaria;
22 din ai lui Paşhur: Elioenai, Maaseia, Ismael, Natanael, Ochidilos şi Saltas.
23 Dintre leviţi: Iozabad, Şimei, Chelaia zis Chelita -, Petahia, Iuda şi Ionas.
24 Dintre sfinţiţii cântăreţi: Eliaşib şi Zacur.
25 Dintre portari: Salum. Telem şi Urie.
26 Dintre Israeliţi, din fiii lui Fares:
Ramia, Izia, Malchia, Miiamin, Eleazar, Miheia şi Benaia.
27 din fiii lui Elam: Matania, Zaharia, Iehiel, Abdi, Ieremot şi Elias;
28 din fiii lui Zatu: Elioenai, Eliaşib, Matania, Ieremot, Zabad şi Aziza;
29 din fiii lui Bebai: Iohanan, Anania, Zabai şi Atlai;
30 din fiii lui Bani: Meşulam, Maluc, Adaia, Iaşub, Asael şi Ieremot;
31 din fiii lui Pahat-Moab: Adna, Chelal, Benaia, Maaseia, Matania, Beţaleel, Binui şi Manase;
32 din fiii lui Harim: Eliezer, Işia, Malchia, Semaia, Simeon, Maluc şi Şemmaria;
33 din fiii lui Haşum: Matenai, Matata, Zabad, Elifelet, Ieremai, Manase şi Simei:
34 din fiii lui Bani: Ieremia, Maadai, Amram, Ioil, Benaia, Bedia, Chelaia, Vania, Meremot, Eliaşib, Matania, Matenai, Iaasai, Binui, Şimei, Şelemia, Natan şi Adaia;
35 din fiii lui Zacai: Şaşai, Sarai, Azareel, Şelemia, Amaria şi Iosif;
36 din fiii lui Nebo: Leiel, Matitia, Zabad, Zebina, Iadai, Ioil, Benaia, Zavadeia, Ides, Ioil şi Vaneas. Toţi aceştia îşi luaseră femei de alt neam; şi le-au izgonit împreună cu copiii lor.
37 Preoţii şi leviţii şi cei ce erau din Israel au locuit în Ierusalim şi la ţară. Iar în prima zi a lunii a şaptea, când fiii lui Israel erau aşezaţi în locuinţele lor,
38 întreaga mulţime s-a adunat ca un singur om pe locul dinspre poarta de răsărit a templului
39 şi i-au cerut lui Ezdra, preotul şi cititorul, să aducă legea lui Moise,

cea care fusese dată de către Domnul, Dumnezeul lui Israel.
40 Aşa că arhiereul Ezdra a adus legea la toată mulţimea, de la bărbat până la femeie, precum şi la toţi preoţii, ca să audă legea în prima zi a lunii a şaptea.
41 şi acolo, în curtea cea largă de dinaintea sfântului pridvor, a citit din zori pân' la amiază în faţa bărbaţilor şi a femeilor; şi toată mulţimea asculta legea cu luare-aminte.
42 Ezdra, preotul şi cititorul legii, a stat pe amvonul de lemn făcut anume pentru aceasta.
43 Iar lângă el, de-a dreapta, au stat Matatia, Sema, Anania, Azaria, Urie, Iezechia şi Baalsam,
44 iar de-a stânga, Pedaia, Misael, Malchia, Haşum, Haşbadana şi Zaharia,
45 Atunci Ezdra a luat cartea în faţa mulţimii, de vreme ce el şedea pe locul întâi, cu mare cinstire, înaintea tuturor.
46 şi când a deschis legea, toţi au stat în picioare; iar Ezdra L-a binecuvântat pe Domnul, Dumnezeul-cel-Preaînalt, pe Dumnezeul Sabaot, Atotţiitorul,
47 iar mulţimea a răspuns: „Amin!" Şi, ridicându-şi mâinile, au căzut cu faţa la pământ şi i s-au închinat Domnului.
48 De asemenea, Iosua, Bani, Şerebia, Iamin, Acub, Şabetai, Hodia, Maaseia, Chelita, Azaria, Iozabad, Hanan şi Pelaia, precum şi leviţii, învăţau legea Domnului, tâlcuind citirea.
49 Apoi Ataratis a zis către Ezdra, arhiereul şi cititorul, şi către leviţii care învăţau mulţimea:
50 „Sfântă îi este Domnului ziua aceasta (căci toţi plângeau ascultând legea);
51 aşadar, mergeţi, mâncaţi bucate grase şi beţi băuturi dulci şi trimiteţi daruri la cei lipsiţi,
52 că sfântă îi este Domnului ziua aceasta; şi nu vă întristaţi, căci Domnul vă va aduce mărire".
53 Iar leviţii aduceau toate acestea la cunoştinţa poporului, zicând: „Sfântă îi este Domnului ziua aceasta; nu vă întristaţi!"
54 şi s-au dus cu toţii să mănânce şi să bea şi să se veselească şi să dea daruri celor lipsiţi,
55 căci pricepuseră cuvintele în care fuseseră învăţaţi şi pentru care se adunaseră.

Cartea înţelepciunii lui Solomon

1
Adevărata înţelepciune, fără de care nu poate exista dreptate.
1 Iubiţi dreptatea1, voi, cei ce judecaţi pământul,2 gânduri drepte să aveţi despre Domnul şi căutaţi-L cu inimă smerită,
2 că El Se lasă aflat de cei ce nu-L ispitesc3 şi Se arată celor ce-şi păstrează credinţa în El.
3 Căci gândurile viclene îndepărtează de Dumnezeu, iar puterea Lui, dacă-i ispitită, îl mustră pe cel nemintos.
4 Înţelepciunea nu intră în sufletul viclean şi nu sălăşluieşte în trupul supus păcatului.4
5 Căci Duhul Sfânt, învăţătorul5, fuge de vicleşug, se retrage din faţa cugetelor
1 Dreptatea: acordul dintre cugetul şi fapta omului, pe de-o parte, şi poruncile lui Dumnezeu, pe de alta.
2 „...cei ce judecaţi pământul" (expresie identică cu aceea din Ps 2, 10): regii, guvernatorii, demnitarii a căror principală datorie este aceea de a face dreptate.
3 „... cei ce nu-L ispitesc": cei ce nu-L pun la încercare, cei ce nu pun pariuri pe o anumită intervenţie a lui Dumnezeu (vezi Iudita 8, 12-16).
4 Lucidă prin excelenţă, înţelepciunea nu suferă abureala păcatului.
5 Foarte exact: „educatorul".
nemintoase şi se supără când nelegiuirea se apropie.
6 Înţelepciunea e un duh al iubirii de oameni, dar nu-l lasă nepedepsit pe cel ce defaimă prin vorbele sale, căci Dumnezeu e martorul rărunchilor lui6, veghetorul fără greş al inimii sale, şi tot ce vorbeşte limba aceluia, El aude;
7 căci Duhul Domnului umple lumea întreagă7 şi El, Cel ce ţine totul laolaltă8, cunoaşte orice şoaptă.
8 De aceea, grăitorul nedreptăţii nu se poate ascunde şi dreptatea răzbunătoare nu-l lasă să-i scape.
9 Planurile nelegiuitului vor fi cercetate, zvonul vorbelor sale va merge pân' la Domnul pentru ca nedreptăţile lui să-şi afle pedeapsa.
10 O ureche geloasă9 aude totul, nu-i scapă nici chiar murmurul şoaptelor.
11 Păziţi-vă deci de murmurul zadarnic, feriţi-vă limba de clevetire, căci
6 În limbajul biblic, „rărunchii" sunt zona lăuntrică a omului, sălaşul gândurilor celor mai ascunse. De reţinut alăturarea dintre Înţelepciune şi Dumnezeu.
7 „Lumea" ca totalitate a oamenilor (oikoumene).
8 Duhul Domnului este Cel ce asigură coeziunea universului.
9 „Urechea geloasă" este a lui „Dumnezeu gelos", noţiune frecventă în V. T. (vezi nota de la Iş 20, 5).

vorba pe furiş nu rămâne fără urmări, iar gura mincinoasă îi aduce sufletului moarte.
12 Nu căutaţi moartea-n rătăcirea vieţii voastre şi nu vă atrageţi asupră-vă pieirea prin fapta mâinilor voastre.
13 Căci nu Dumnezeu a făcut moartea, nici că Se bucură de nimicirea celor vii.
14 El a făcut toate lucrurile pentru ca ele să vieze10, făpturile lumii sunt mântuitoare, în ele nu-i otravă de pieire, puterea morţii nu domneşte pe pământ;
15 căci dreptatea e nemuritoare,
16 dar nelegiuiţii cheamă [moartea] prin semn şi prin cuvânt; prietenă şi-o fac şi se topesc de dragul ei, cu ea fac legământ, vrednici cum sunt de-a-i fi părtaşi.
2
Viaţa aşa cum o văd necredincioşii.
1 Căci ei zic între ei, prin strâmbe socotinţe: „Viaţa noastră scurtă e şi tristă; atunci când omul moare, nici o scăpare nu-i, şi nu ştim despre nimeni că s-ar fi-ntors din groapă1.
2 Născuţi suntem din întâmplare; 2 vom fi după aceasta ca şi cum n-am fi fost; doar fum ne e suflarea din nărileamândouă, gândirea, o scânteie ţâşnită din bătaia inimii:
10 „...să vieze": să aibă o existenţă perenă (iar nu de azi pe mâine).
1 Literal: „din Şeol"; „din Hades"; „din sălaşul morţilor".
2 Ceea ce urmează, până la versetul 20 inclusiv, e o viziune pesimistă asupra vieţii, extrasă dintr-o concepţie materialistă (deloc străină gândirii antice), care va alimenta, mai târziu, doctrina

comunismului.
3 când ea se stinge, trupul cenuşă ni se face, iar duhul se destramă ca aerul uşor.
4 În timp, numele nostru cădea-va în uitare, de fapta noastră nimeni nu-şi va aduce aminte, vieaţa ne va trece ca urma unui nor şi se va risipi ca negura pe care razele soarelui o alungă şi căldura lui o doboară.
5 Zilele noastre sunt o umbră trecătoare.3 Sfârşitul ni-i fără întoarcere, pecetea este pusă: nu, nimeni nu revine.
6 Veniţi dar să ne veselim cu bunătăţile de-acum şi cu ardoarea tinereţii să folosim tot ce-i făptură!
7 Să ne-mbătăm cu vinuri scumpe şi arome, iar floarea primăverii să n-o lăsăm să treacă;
8 hai să ne-ncununăm cu roze-mbobocite pân' nu se veştejesc,
9 la chefurile noastre să nu lipsească nimeni, din veselia noastră sunt semne pretutindeni, căci asta-i partea noastră şi asta ni-i menirea.
10 Să asuprim săracul, cu toate că-i om drept, de văduva sărmană să n-avem nici o milă, nici grijă de bătrânul a cărui cărunteţe de ani e-mpovărată.
11 Puterea noastră fie legea dreptăţii noastre, căci tot ce-i slab se-arată a fi fără folos.
12 Pe omul drept să-l prindem în cursă, căci ne-ncurcă şi ni se-mpotriveşte în ce voim să facem şi ne-nvinovăţeşte că-am fi-mpotriva legii şi că-am păcătuimpotriva bunei creşteri.
13 Se umflă că-L cunoaşte pe Dumnezeu deplin, numindu-se pe sine că-ar fi copilul Domnului.
3 Omul, fiinţă efemeră: ecouri dinPs 38, 7; Iov 8, 9.

14 El nu-i decât osândă a gândurilor noastre şi greu ne vine numai când ne uităm la el;
15 căci felul său de viaţă nu-i ca al celorlalţi, cărările lui toate nu sunt ce par a fi.
16 În ochii lui, noi suntem ca fierul ruginit, de calea noastră fuge, de parc-ar fi spurcată; cu gura fericeşte sfârşitul celor drepţi şi ni se-mpăunează cu Dumnezeu ca tată.
17 Cât adevăr se aflã-n ce spune, vom vedea, şi ce se va alege de el când o să moară.
18 Că dacă dreptul este fiu al lui Dumnezeu, Acela-i va da mâna şi tot El îl va scoate din mâna celor răi4.
19 Cu chinuri şi ocări să-l încercăm ca să-i cunoaştem supuşenia, răbdarea să i-o punem la-ncercare.
20 Să-l osândim la moarte ruşinoasă, căci, după spusa lui, vegheat va fi"5.
21 Aşa au cugetat, dar se înşală, căci răutatea i-a orbit.
22 Din tainele lui Dumnezeu ei nu cunosc nimic, nu speră în răsplata sfinţeniei, şi nu cred în răsplătirea celor ce sunt curaţi la suflet.
23 Da, Dumnezeu zidit-a pe om spre nestricare, făcându-i chip asemeni cu veşnicia Lui6.
4 Sarcasm pe care îl vor profera şi Iudeii la adresa lui Iisus de pe cruce: „S-a încrezut în Dumnezeu: să-l scape acum, dacă-l vrea" (Mt 27, 43).
5 O seamă din Sfinţii Părinţi ai Bisericii văd în acest verset o profeţie mesianică: Iisus condamnat de către păcătoşi la moarte pe cruce; vezi şi Evr 12, 2-3.
6 Unele manuscrise greceşti prezintă o variantă a acestui (al doilea) stih în formula: „şi l-a făcut după chipul fiinţei (naturii) Sale"; în acest sens îl prezintă traducerile occidentale (BJ, OSTY, TOB), dar şi traducerile româneşti din 1688, 1914, 1936 şi următoarele. Ediţia Rahlfs oferă cealaltă variantă, mai directă, fără echivoc: „făcându-i chip asemeni cu veşnicia Lui"; prin acest termen (addiotes = „eternitate", „veşnicie") stihul se expliciteazã şi-l completează pe cel precedent (ceea ce e nestricăcios e veşnic). De fapt, versetul e o reluare originală a textului din Fc 1, 27.
24 Dar diavolul, prin pizmă, adus-a moartea-n lume,7 iar cei ce sunt alături de el o vor cunoaşte!
3
Ce se întâmplă cu cei drepţi şi cu cei păcătoşi.
1 Sufletele drepţilor sunt în mâna lui Dumnezeu şi nici un chin nu le va atinge.
2 În ochii nemintoşilor ei par că au murit, ieşirea lor din lume e o nenorocire,
3 plecarea dintre noi, totuna cu nimicul, dar ei se aflã-n pace.
4 Chiar dacă, în ochii oamenilor, au îndurat chinuri, nădejdea lor e plină de nemurire;
5 pentru-o pedeapsă mică primi-vor plată mare1. Căci Dumnezeu i-a pus la încercare şi i-a găsit vrednici de El;
6 ca pe aur în cuptor, aşa i-a încercat şi i-a primit ca pe o jertfă de ardere-de-tot.
7 Diavolul (în ebraică: Satan), invidiindu-l pe om pentru poziţia sa privilegiată în creaţia lui

Dumnezeu, l-a atras în păcat (Fc 3, 1-8; In 8, 44; Ap 12, 9); la rândul său, păcatul i-a adus omului moartea spirituală, urmată de cea fizică (Rm 5, 12).
1 „Pedeapsa” (aici): încercarea (sau şirul de încercări) la care Dumnezeu îl supune pe omul drept, pentru ca acesta, asemenea aurului în foc, să se purifice prin eliminarea zgurii.

7 Vor străluci în ziua cercetării,2 roi de scântei pe mirişte vor fi.3
8 Stăpâni peste popoare, ei neamuri judeca-vor, iar Domnul peste dânşii va-mpărăţi în veci.
9 Acei ce-şi pun credinţa în El vor înţelege ce este adevărul, cei credincioşi ai Săi cu El vor sta-n iubire, căci harul şi-ndurarea sunt pentru-aleşii Săi.
10 Nelegiuiţii însă, ei vor primi pedeapsă pe-a gândului măsură: de drept nu le-a păsat, de Domnul au fugit.
11 Vai celor ce-arată dispreţ înţelepciunii, precum şi-nvăţăturii: nădejdea li-i deşartă, ostenelile, zadarnice, lucrările, netrebnice,
12 femeile lor sunt nemintoase, copiii lor, stricaţi, urmaşii, blestemaţi.
13 Ferice de femeia cea stearpă dar curată, cea care-mpreunare-n păcat n-a cunoscut; ea-şi va cunoaşte rodul la cercetarea sufletelor.4
14 Ferice de-acel famen din ale cărui mâini n-a curs fărădelege, acel ce gânduri rele n-a îndreptat spre Domnul; el va primi răsplată pentru credinţa lui, un loc de mare slavă acolo-n templul Domnului.
15 Căci preamărit e rodul bunelor osteneli, precum nepieritoare va fi şi rădăcina gândirii iscusite.
16 Fiii desfrânaţilor nu vor atinge maturitatea iar sământa din pat nelegiuit
2 „Ziua cercetării”: vremea când Dumnezeu Se va ocupa de reabilitarea drepţilor.
3 Precum scânteile ard şi nimicesc o mirişte uscată, aşa îi vor învinge drepţii lui Israel pe adversarii lor, păcătoşii.
4 În universul biblic, sterilitatea unei femei era considerată drept blestem şi ocară divină. Aşadar, în lumina textului de faţă: Virtutea castităţii conjugale răscumpără ocara sterilităţii prin rodul spiritual ce va fi cunoscut la „cercetarea sufletelor”, adică la judecata lui Dumnezeu.
se va stinge.
17 Căci chiar dacă trăiesc mult, sunt socotiţi de nimic, iar bătrâneţele lor vor fi la capăt fără cinste;
18 iar de vor muri de timpuriu, nu vor avea nădejde şi nici mângâiere în ziua judecăţii.
19 Căci groaznic e sfârşitul unui neam nedrept.5
4
Ce se mai poate întâmpla cu cei drepţi şi cu cei păcătoşi.
1 Mai bine e să nu ai copii, dar să ai virtute, căci amintirea acesteia e nemuritoare: ea e cunoscută şi de Dumnezeu şi de oameni;
2 dacă-i de faţă, o urmezi, dacă s-a dus, îţi pare rău; încununată-n veşnicie, e biruitoare în urma unei lupte purtate fără pată.1
3 Urmaşii numeroşi ai nelegiuiţilor nu-s de nici un folos; ieşiţi din muguri spurcaţi, nu vor înfige rădăcini adânci şi nu vor aşeza temelie de neclintit;
4 chiar dacă, pentru-o vreme, se înfloresc în ramuri, ei, neavând temeiuri, se zguduie de vânt şi-n furia furtunii se dezrădăcinează;
5 ramurile se vor frânge înainte de vârsta deplină, rodul lor nu va fi de nici
5 Cuvântul „neam” înseamnă aici succesiune de generaţii (neamul Mărculeştilor).
1 Virtutea are o dublă veşnicie: aceea din memoria oamenilor şi aceea din împărăţia lui Dumnezeu. Cununa e simbolul biruinţei în luptele atletice — nobile, nesângeroase —, care, la rândul lor, vor fi în Noul Testament simbol al luptelor (întrecerilor) duhovniceşti (vezi 1 Co 9, 24-27).

un folos, crud pentru mâncare şi bun de nimic.
6 Căci pruncii născuţi din culcuşuri vinovate când stai să-i cercetezi sunt martori ai nelegiuirii părinţilor.
7 Omul drept, chiar dacă moare de timpuriu, află odihnă.
8 Bătrâneţea cinstită nu e cea dată de lungimea vieţii, ea nu se măsoară cu numărul anilor;
9 la om, înţelepciunea e cărunteţea lui şi viaţa ne-ntinată îi este bătrâneţea;
10 plăcut lui Dumnezeu, Acesta l-a iubit mutându-l dintr-o lume a celor păcătoşi;

11 răpit a fost, ca nu cumva răutatea să-i strâmbe-nţelepciunea, ca nu cumva-nşelarea să-i amăgească sufletul;
12 căci vraja răutăţii întunecă ce-i bun şi ameţeala poftei subjugă mintea clară;
13 desăvârşit devreme, plinirea lui e lungă.
14 Sufletul său, plăcut lui Dumnezeu, a fost grăbit să plece din mijlocul răimii2. Nebunii văd aceasta, dar nu pricep nimic şi nici că-şi bat ei capul cu astfel de nimicuri,
15 că harul şi-ndurarea sunt pentru-aleşii Săi, iar cercetarea, pentru sfinţii Săi.
16 Dreptul care moare îi osândeşte pe nelegiuiţii care trăiesc, iar tinereţea grabnic împlinită [osândeşte] îndelunga bătrâneţe a celui nedrept.
2 Dacă moartea timpurie a omului bun şi drept pare a cădea sub incidenţa absurdului, ea are, totuşi, o raţiune ascunsă: Dumnezeu îl smulge din mediul corupt în care trăieşte, ca nu cumva el,
sub presiunea ambianţei perverse, să cedeze şi să cadă; în acest caz, moartea trupului e salvarea sufletului.
17 Nebunii văd sfârşitul înţeleptului, dar fără să priceapă planurile Domnului asupră-i, şi nici de ce El şi l-a pus deoparte;
18 văd şi dispreţuiesc, dar Domnul îşi va râde de ei.
19 Ei după-aceea fi-vor un stârv dispreţuit, de-a pururi de ocară printre morţi; căci El îi va zdrobi, pe ei, cei fără grai şi azvârliţi cu capu-n jos şi îi va scutura din temelii şi vor pieri până la unul şi chinul îi va măcina şi amintirea, da, li se va stinge.
20 Şi când va veni socoteala păcatelor lor, ei vor veni cuprinşi de spaimă, iar fărădelegile lor îi vor osândi din faţă.3
5
Drepţii şi păcătoşii la judecată.
1 Cel drept, plin de-ndrăznire, va sta atunci în faţă, de faţă cu aceia ce i-au făcut necazuri şi pentru-a cărui trudă1 n-aveau decât dispreţ.
2 Văzându-l, tulburare-i va scutura, şi spaimă, uimiţi, ca-ntr-o poveste, să-l vadă mântuit.
3 Şi-or zice între ei, plini de păreri de rău, gemând amar, cu duhul cuprins de strâmtorare:2
4 „Acesta-i cel pe care cândva-l batjocoream, spre care noi, nebunii, ţinteam
3 Nebunii nelegiuiţi nu scapă doar cu moartea fizică şi cu ştergerea amintirii; în urma acestora va fi o judecată, o vreme când, faţă-n faţă cu propriile lor păcate, vor fi condamnaţi de ele.
1 Literal: „osteneli”; „nevoinţe”. Viaţa omului virtuos nu e comodă; ea se realizează prin efort (acela de a învinge ispitele care îl asaltează).
2 Dacă păcătosul şi-a petrecut viaţa în confuzie şi datorită confuziei, Judecata îi oferă momentul lucidităţii şi, prin aceasta, conştiinţa vinovăţiei.

doar cu ocări crezând că viaţa-i este o pură nebunie, iar moartea, fără cinste.
5 Cum de-a ajuns să fie la număr printre fiii lui Dumnezeu, şi parte să-şi aibă printre sfinţi?
6 Noi ne-am ţinut departe de calea adevărului, nu pentru noi lumina dreptăţii a lucit, iar soarele nu nouă ne-a răsărit de sus.
7 Sătui suntem de căile nelegiuirii şi ale pierzaniei, pustiuri neumblate-am străbătut, dar calea Domnului n-am cunoscut-o.
8 Ce folos ne-a adus trufia? La ce ne-au slujit bogăţia şi înfumurarea?
9 Totul a trecut ca o umbră, ca o veste ce vine şi zboară;
10 ca o corabie ce străbate marea-nvolburată fără să poţi să dai de urma trecerii ei şi nici de şanţul chilei, săpat adânc în valuri;
11 sau ca o pasăre ce zboară prin aer, al cărei zbor nu lasă nici un semn: loveşte aerul uşor cu aripile în mişcare şi-l spintecă în şuier ascuţit şi-şi taie drum cu ele, dar, după-aceea, nici un semn c-ar fi trecut pe-acolo;
12 sau ca săgeata-mpinsă către ţintă: aerul rupt se-ntoarce unde-a fost, iar urma ei nicicum n-o poţi afla.
13 Aşa şi noi: de-abia veniţi pe lume, am şi plecat din ea făr să-arătăm o urmă de virtute, ci-n răutatea noastră am pierit”.
14 Da, nădejdea celui nelegiuit e ca praful spulberat de vânt, ca negura subţire topită de furtună: se risipeşte precum fumu-n vânt şi trece ca un oaspete de-o zi, firav în amintire.

15 Dar drepţii vor trăi în veci; răsplata lor este la Domnul, Cel-Preaînalt îi are-n grija Sa.
16 De-aceea vor primi, din mâna chiar a Domnului, cununa-mpărătească-a strălucirii şi diadema frumuseţii,3 căci ei de dreapta Lui vor fi păziţi şi ocrotiţi vor fi, ca de un scut, de braţul Său.
17 Cu-aprinsă-i gelozie drept armură,4 El va-narma făptura spre-a-Şi nimici vrăjmaşii,
18 şi, cu dreptatea-mplătoşat, coif îşi va pune dreapta judecată,
19 sfinţenia Şi-o va face un scut nebiruit,
20 din aspra Sa mânie, o sabie-ascuţită, şi-ntregul univers porni-va la război alături, să-i înfrunte pe cei lipsiţi de minte5.
21 Fulgere vor ţâşni, cu vârful drept la ţintă, din arcul bine-ntins al norilor zburând;
22 din praştie, puzderie de grindini mânioase; spre ei6 se-ndreaptă furia din clocotele mării şi fluvii în puhoaie vor trece peste ei;
23 o cruntă vijelie-i va biciui din faţă şi-i va zvârli prin aer precum un uragan. Astfel nelegiuirea va pustii pământul întreg, şi răutatea va răsturna din tronuri pe cei puternici.
3 Din nou: cununa e răsplata-simbol a învingătorului în întrecerile atletice („războiul nevăzut" al sfinţilor); prin cunună (sau diademă), asemănarea cu Împăratul.
4 Schimbând registrul expozitiv, autorul deschide un episod specific stilului apocaliptic: spre a-Şi nimici adversarii, Dumnezeu mobilizează şi pune în mişcare întregul univers. „Gelozia" lui Dumnezeu, noţiune frecventă în limbajul biblic, e sentimentul violent al Celui înşelat în buna Sa credinţă.
5 „Cei lipsiţi de minte": aici nu e vorba de nebunii dereglaţi mintal, ci de cei ce, printr-o judecată săracă, simplificatoare, răstoarnă sau deregleză ordinea morală, luând păcatul drept virtute şi nefirescul drept firesc.
6 „... spre ei": spre vrăjmaşi.
1484
6
Regii sunt datori să caute înţelepciunea.
1 Voi, regi, ascultaţi şi înţelegeţi! învăţaţi-vă, voi, cei ce judecaţi marginile pământului!1
2 Plecaţi-vă auzul, voi, cei ce stăpâniţi peste mulţimi şi care vă trufiţi cu mulţimea neamurilor!
3 Căci Domnul este Cel ce v-a dat stăpânirea şi Cel-Preaînalt, puterea; El este Cel ce vă va cerceta faptele şi planurile vi le va cerca2.
4 Că dacă voi, slujitori ai împărăţiei Lui, n-aţi judecat drept, nici legea n-aţi păzit-o şi nici c-aţi umblat după voia lui Dumnezeu,
5 groaznic şi grabnic Se va năpusti asupra voastră. Căci cumplită-i judecata pentru cei sus-puşi;
6 celui mic, din milă, i se iartă, dar cei puternici vor fi cercaţi puternic.
7 Căci Stăpânul-a-toate de nimeni nu Se teme, şi nici nu Se sfieşte de-a omului mărire; şi pe cei mici, şi pe cei mari, pe toţi El i-a făcut, pe ei, pe toţi, la fel îi are-n grijă;
8 pe cei puternici, însă, i-aşteaptă cercetare grea, pe măsura lor.
9 Deci, către voi, o, regi, eu îmi îndrept cuvântul, să învăţaţi înţelepciunea şi să nu cădeţi;
10 căci cei ce cu sfinţenie păzesc pe cele sfinte ei înşişi vor fi sfinţi,3 iar cei ce-au
1 Presupuse a fi ale unui rege iudeu, îndemnurile de mai jos li se adresează tuturor celor ce au funcţii conducătoare în lume; de aici, caracterul universalist al acestui capitol.
2 „A cerca": a scruta; a cerceta în profunzime. 3 Adică: după Judecată vor fi recunoscuţi drept sfinţi şi declaraţi ca atare.
învăţat-o vor şti ce să răspundă.
11 Iubiţi-mi deci cuvintele, doriţi-le, şi astfel ajungeţi învăţaţi.
12 Înţelepciunea este-ntru tot strălucitoare şi nu se ofileşte; cu uşurinţă-o văd acei ce o iubesc, iar cei ce-o caută o află.
13 Acelor ce-o doresc le iese înainte şi ea se-arată prima.
14 Acel ce-o caută din zori nu se va osteni: şi-o va afla la poartă.
15 s-o ai în gând înseamnă desăvârşirea minţii; s-o ai în veghe, grabnic vei fi lipsit de grijă.
16 Pe cei care-i sunt vrednici îi cată pretutindeni şi pe cărări le iese-nainte c-un surâs şi-n orice gând ea merge c-un pas în faţa lor.4
17 Căci începutul ei e pofta de-a-nvăţa;
18 dorinţa de-a-nvăţa, aceasta e iubirea; iubirea-i paza sfântă a propriilor legi;5 păzirea legii-

nseamnă să ai nestricăciune6;
19 nestricăciunea: omul vecin cu Dumnezeu;
20 şi, prin urmare, dorul de-nţelepciune duce la starea-mpărătească.
21 Voi, regi peste popoare, în viaţă dacă ţineţi la tronuri şi la sceptre, cinstiţi Înţelepciunea, ca-n veac să cârmuiţi.
4 În versetele 17-20 autorul foloseşte — destul de liber — un procedeu de argumentaţie al gândirii greceşti: într-o suită de propoziţii, complementul celei dintâi devine subiectul celei următoare... şi aşa mai departe, până la concluzia care reuneşte începutul cu sfârşitul; procedeul se cheamă „sorit", de la adjectivul grecesc sooreites = „obţinut prin acumulare".
5 Una din legile iubirii este supunerea faţă de persoana iubită, principiu fundamental în relaţia om-Dumnezeu.
6 „Nestricăciune": incoruptibilitate; nedescompunere; absenţa dezagregării, a putrezirii; deci, continuitate fiinţială, nemurire.
1485
22 Ce este-nţelepciunea şi cum a luat fiinţă sunt gata să v-o spun; nu voi ascunde taine, ci îi voi fi pe urme de la-nceputul ei; cunoaşterea voi pune-o deplina ei lumină şi nu-mi va trece pasul pe-alături de-adevăr.
23 N-oi merge nici pe drumul invidiei ce roade: aceasta n-are-a face nimic cu-nţelepciunea.
24 Mulţimea de-nţelepţi e mântuirea lumii; un rege plin de minte-i balsam pentru popor.
25 Primiţi învăţătura din ceea ce vă spun şi veţi afla folos.
7
înţeleptul e un simplu om, dar înţelepciunea îl ridică deasupra.
1 Om muritor sunt şi eu, asemenea oricărui coborâtor din prima fiinţă omenească zidită pe pământ.2
2 Înfiripat cu trupul în pântecele mamei, m-am închegat în sânge de-a lungu-a zece luni3 plecând dintr-o sămânţă de om şi de plăcere,4 învecinată somnului.
3 Născut, mi-am hrănit pieptul cu aerul obştesc, căzut-am pe pământul acelaşi
1 Acest capitol e una din cele mai frumoase pagini ale Vechiului Testament; deşi alcătuită sub înrâurirea gândirii filosofice greceşti (îndeosebi sub aceea a lui Platon), scrierea are grijă să păstreze toate coordonatele monoteismului iudaic.
2 Întregului neam omenesc i se transmit chipul şi asemănarea lui Adam (vezi Fc 5, 3 şi nota).
3 Zece luni ale ciclului lunar — operant în calculul iudaic — sunt echivalentul a nouă luni din ciclul solar.
4 În vechea gândire iudaică, sămânţa bărbatului era aceea din care se alcătuia embrionul; oferind plăcerea, femeia devenea receptacul.
pentru toţi, iar glasul meu dintâi, precum la toată lumea, n-a fost decât un plâns;
4 crescut am fost în scutec, învăluit în grijă.
5 Nu, nici măcar un rege n-a început-o altfel atunci când s-a născut;
6 în viaţa ce ni-i dată intrarea şi ieşirea sunt pentru toţi la fel.
7 De-aceea m-am rugat să mi se dea pricepere, şi astfel mi-a fost dată; şi am cerut, şi iată că duhu-nţelepciunii mi-a şi venit.5
8 De dragul ei fugit-am de sceptre şi de tronuri, iar bogăţia-n cumpeni cu ea mi-a fost nimic.
9 Cu piatra cea mai scumpă nu i-am făcut pereche; de i se pune-alături, tot aurul din lume nu e decât nisip, şi-n faţa ei argintul nu e decât noroi.
10 Iubirea mea asupră-i a pus un preţ mai mare decât pe sănătate, decât pe frumuseţe; şi mai presus am pus-o chiar de lumina însăşi, căci strălucirea ei nicicând nu oboseşte.
11 Şi totuşi, ea mi-aduse în viaţă tot ce-i bun; din mâna ei primit-am averi nenumărate.
12 Iar eu de toate-acestea m-am bucurat din plin, căci ea, înţelepciunea, e cea care le-aduce; dar nu ştiam un lucru: că ea e mama lor.6
5 Prin rugăciune, autorul a obţinut priceperea (fronesis) de a cere mai mult; prin invocare (chemare expresă) i s-a dat mai mult decât însăşi înţelepciunea: duhul înţelepciunii (pneuma sofias), adică înţelepciunea în dimensiunea şi perenitatea ei lăuntrică.
6 Deşi înţeleptul a renunţat, practic, la toate bunurile menţionate în versetele 8-10 (sceptre, tronuri, bogăţii, nestemate, aur, argint, sănătate, frumuseţe — şi chiar lumină —), el le-a dobândit pe toate, dar numai târziu şi-a dat seama că înţelepciunea e nu doar instrumentul prin care i-au venit, ci însăşi

originea lor (desigur, o origine derivată din Dumnezeu, după cum se va arăta în versetele 25-26).
1486
13 Am învăţat cu râvnă, rostesc mărinimos7 şi nu-i ascund belşugul.
14 Căci ea e pentru oameni comoară nesfârşită8; cei ce-o obţin, prieteni îi sunt lui Dumnezeu prin ale-nvăţăturii îmbelşugate daruri.
15 Să-mi deie Dumnezeu rostire după gând,9 fiindu-mi gândul vrednic de darurile Sale; căci El e călăuza-nţelepciunii şi îndreptarul înţelepţilor;
16 că-n mâna Lui noi suntem şi noi, şi ale noastre cuvinte, iscusinţa şi ştiinţa de a face10.
17 Cunoaşterea cinstită11 a făpturii El mi-a dat-o, să ştiu plămada lumii şi vlaga din stihii.
18 cum se sfârşeşte timpul după-nceput şi mijloc, şi vremea-n du-te-vino. şi vremile-n prefaceri,
19 cum se roteşte anul. cum astrele se mişcă,
20 natura animalelor, deprinderile fiarelor, puterea unor duhuri12 şi gândurile oamenilor, şi felurimea plantelor şi leacul rădăcinilor;
7 Literal: „rostesc fără invidie”.
8 Iisus va spune: „... faceţi-vă... comoară neîmpuţinată în ceruri”.
9 „... rostire după gând”: să spun ceea ce îmi dictează gândul (gnome are o mare bogăţie de sensuri: gând, gândire, dreaptă judecată, inteligenţă, dispoziţie a spiritului etc.).
10 „Ştiinţa de a face”: raţiunea practică.
11 „Cunoaşterea cinstită”: aceea care nu minte, nu înşală, nu induce în eroare; care e conformă cu realitatea.
12 E vorba de duhurile rele, a căror putere trebuie identificată spre a-i împiedica lucrarea malefică.
21 tot ce-i ascuns, precum şi ce e vădit, am cunoscut, fiindcă-nţelepciunea, ce meştereşte totul, mi-a dat învăţătură.13
22 Într-adevăr, se află în ea un duh deştept14 şi sfânt, fără pereche15, cu multe căi16, subţire17, pătrunzător şi sprinten şi fără nici o pată şi limpede, statornic şi iubitor de bine, gata oricând18, năvalnic şi binefăcător şi iubitor de oameni,
23 de neclintit, temeinic, lipsit de-ngrijorări: el, cel ce poate totul şi peste tot veghează, străbate ca un fulger prin duhurile toate cele deştepte, limpezi şi oricât de subţiri.
24 Fiindcă-nţelepciunea se mişcă mult mai iute decât orice mişcare: de vreme ce-i curată, străbate şi pătrunde prin toate, pretutindeni.19
25 Un suflu al puterii lui Dumnezeu, aceasta-i: şuvoi curat al slavei Celui Atotputernic, aşa că nici o pată n-o poate întina.
13 Monoteist, autorul se fereşte să personifice înţelepciunea, cu toate că îi conferă şi calitatea de „a meşteri” (a lucra ca un creator de artă). În următoarele două versete sunt enumerate o seamă de atribute ale înţelepciunii, pe care Platon şi stoicii le puneau pe seama „Spiritului universal” (desemnat prin nous sau prin Logos). Acestea sunt în număr de douăzeci şi unu (3x7 = 21, rezultatul a două numere perfecte), cunoscut fiind că simbolistica numerelor era cultivată atât în filosofia elenă cât şi în cele două Testamente biblice. În efortul de a ajunge la 21, autorul foloseşte termeni foarte apropiaţi ca sens.
14 „Deştept” = inteligent.
15 „Fără pereche”: unic.
16 „Cu multe căi”: multiplu; polivalent.
17 „Subţire”: subtil; de mare fineţe; care poate face distincţiile cele mai fine, până la ultimul amănunt.
18 „Gata oricând”: prompt; care răspunde imediat.
19 Lipsită de impurităţi, înţelepciunea îşi taie cale dreaptă prin tot ce există.
1487
26 Căci ea e strălucirea luminii ne-nserate20, oglinda fără urmă de pată a lucrării lui Dumnezeu, icoană a bunătăţii Sale.
27 Cu toate că ea este doar una, poate totul: în sine rămânând, pe toate le-nnoieşte, şi, pătrunzând, prin veacuri, în sufletele sfinte, lui Dumnezeu îi face prieteni şi profeţi;
28 căci Dumnezeu Şi-ndreaptă iubirea doar spre-acela cel ce cu-nţelepciunea îşi face casă bună.
29 Într-adevăr, ea este mai mândră decât soarele şi mai presus de-ntreaga orânduire-a stelelor: dacă-i vei pune-alături lumina, ea o-ntrece.

30 de vreme ce lumina îi face nopţii loc, pe când înţelepciunii nimic nu-i face răul.
8
Deţinătoare a tuturor bunurilor, înţelepciunea nu le poate lipsi regilor.
1 Puternic ea se-ntinde-ntre marginile lumii şi-ntregu-l rânduieşte cum e să fie bine.1
2 Cătând-o, mi-a fost dragă din tinereţea mea şi mi-am dorit-o de mireasă şi mă topeam de frumuseţea ei.
3 De neamul bun2 e mândră trăind cu
20 „Lumina neînserată": lumina veşnică. Aici poate fi vorba de o intuiţie profetică: dacă în V. T. Dumnezeu nu e numit niciodată lumina (El fiind doar însoţit de lumină), în N. T. Iisus Se va declara pe Sine: „Eu sunt Lumina lumii" (In 8, 12).
1 După conţinut, acest verset e concluzia şi finalul capitolului precedent.
2 „Neamul bun": obârşia nobilă.
Dumnezeu3, căci Domnul-peste-toate, El însuşi a iubit-o.
4 Pătrunsă în ştiinţa lui Dumnezeu4, ea este aceea care-alege-ntre lucrurile Lui.
5 şi dacă bogăţia e bun râvnit în viaţă, ce altă bogăţie-i mai mare decât ea, decât înţelepciunea, care lucrează totul?
6 şi dacă iscusinţa e-aceea ce lucrează, ce meşter mai de seamă ar pune rânduială în toate câte sunt?
7 Şi dacă oarecine a îndrăgit dreptatea, virtuţile sunt rodul eforturilor ei: căci ea ne şi învaţă-nfrânarea, chibzuinţa, dreptatea, bărbăţia5, şi tot ceea ce-n viaţă mai bun e pentru oameni, pentru folosul lor.
8 şi dacă oarecine doreşte ştiinţă-ntinsă, trecutul ea îl ştie, ea scurmă viitorul, cunoaşte întorsura zicalelor şi ştie să vadă înţelesul ascuns în ghicitori,6 minuni şi semne toate le ştie dinainte şi ce se-ntâmplă-n vremuri şi-n sutele de ani.
9 m-am prins dar să-mi devină tovarăşă de viaţă, ştiind că o să-mi fie la drum povaţă bună, precum şi mângâiere în griji şi în tristeţi.
3 „A trăi cu Dumnezeu" înseamnă a fi cu El în comuniune intimă, asemenea unui cuplu soţsoţie. De altfel, în V. T. e frecventă alegoria mariajului sacru dintre Iahve şi poporul Său Israel.
4 Înţelepciunea este, de fapt, o iniţiată, posedând capacitatea de a avea acces la tainele dumnezeieşti.
5 Acestea sunt cele patru virtuţi cardinale proclamate de filosofia greacă (Platon şi stoicii), devenite apoi, cu conotaţii speciale, virtuţile cardinale ale teologiei creştine. (Dreptatea din stihul întâi nu înseamnă una din cele patru virtuţi, ca în stihul 4, ci toate cele patru laolaltă).
6 „Zicalele" (maximele) şi „ghicitorile" (enigmele) sunt alcătuiri verbale care ascund un sens anevoie de descifrat; înţelepciunea nu cunoaşte obstacole.

10 Şi voi avea printr-însa mărire-n adunări şi, tânăr, multă cinste în faţa celor vârstnici.7
11 Pătrunzător m-or ţine pe tron de judecată8 şi admirat voi fi în faţa celor mari.9
12 Dacă păstrez tăcere, ei sunt în aşteptare, dacă-mi rostesc cuvântul, ei sunt cu luare-aminte şi de vorbesc prea lung, ei mâna-şi pun la gură.
13 Prin ea şi doar printr-însa avea-voi nemurirea şi-ntre urmaşi lăsa-voi o veşnică-amintire.
14 Voi cârmui popoare, şi seminţii străine supuse îmi vor fi;
15 şi, auzind de mine, tirani temuţi s-or teme; şi bun voi fi cu gloata şi aprig în război.
16 Întors acasă, tot ea îmi va-nsoţi odihna, că-a ei vecinătate nu-nseamnă-amărăciune, şi nici convieţuirea cu dânsa nu-i durere, ci numai veselie şi numai bucurie.
17 Aceste gânduri toate le-am chibzuit în minte, la inimă le-am pus şi-am înţeles că nemurirea-i caldul culcuş cu-nţelepciunea,10
18 că-n prietenia ei sunt sfinte bucurii, că-n fapta mâinii sale sunt bunuri nesfârşite, că, stând mereu în preajmă-i,
7 Opţiunea pentru înţelepciune pare o renunţare la bunurile şi bucuriile lumeşti, dar acestea i se oferă înţeleptului tocmai ca rezultat al opţiunii lui. Exemplul cel mai grăitor este însuşi regele Solomon.
8 Aluzie la celebra judecată a lui Solomon (3 Rg 3, 16-28).
9 După OSTY, „cei mari" ar fi, aici, suveranii străini care l-au cunoscut pe Solomon şi l-au admirat: regele Hiram al Tirului (3 Rg 5, 15-21) şi regina de Saba (3 Rg 10, 4-8).

10 Autorul are o preocupare constantă pentru propria sa nemurire; aceasta se obţine printr-o convieţuire intimă cu înţelepciunea.
câştigi gândire dreaptă, că-a sta cu ea de vorbă înseamnă nume bun; deaceea-am tot umblat prin laturile lumii în căutarea căii de a mi-o dobândi.
19 Am fost copil cuminte, cu fire norocoasă; mai mult: am avut parte şi de un suflet bun,
20 sau, mai degrab, fiind bun, venit-am într-un corp lipsit de întinare;11
21 Înţelegând eu însă că n-aş putea s-o am altminteri decât dacă chiar Dumnezeu mi-o dă aceasta fiind ea însăşi o isteţime-a minţii: a şti de unde-mi vine această dăruire -, m-am îndreptat spre Domnul cu-această rugăciune şi-am zis din toată inima:
9
Rugăciune pentru dobândirea înţelepciunii.
1 Dumnezeule al părinţilor şi Doamne al milei, Tu, Cel ce pe toate le-ai făcut prin cuvântul Tău,
2 Cel ce cu înţelepciunea Ta l-ai alcătuit pe om1, ca să stăpânească toate făpturile pe care Tu le-ai făcut
3 şi să cârmuiască lumea întru sfinţenie şi dreptate şi să facă judecată cu inima dreaptă,
11 Luat în sine, izolat, versetul pare a afirma preexistenţa sufletului; luat însă în context — apropiat şi îndepărtat —, el nu face altceva decât să pună accentul pe preeminenţa sufletului asupra corpului.
1 „A alcătui" îl echivalează aici pe grecescul kataskevazo, dar sensurile cuvântului original sunt mult mai multe şi mai bogate; potrivit acestora, Dumnezeu l-a „zidit" pe Adam (adică l-a creat după un plan elaborat), dar l-a şi „pregătit", adică l-a înzestrat cu toate însuşirile de natură să-i asigure succesul în menirea pentru care fusese creat.
1489
4 dă-mi-o pe aceea ce stă lângă tronul tău, înţelepciunea, şi nu mă lepăda din ceata copiilor tăi.
5 Căci robul Tău sunt eu, şi fiul roabei Tale, om slab şi cu viaţă trecătoare şi puţin destoinic să înţeleg dreptatea şi legile.
6 Că chiar Dac-ar fi cineva desăvârşit între fiii oamenilor, dacă-i lipseşte înţelepciunea care vine de la Tine, de nimic va fi socotit.
7 Căci Tu eşti Cel ce m-ai ales rege al poporului Tău şi judecător al fiilor şi fiicelor Tale.
8 Tu mi-ai poruncit să zidesc templu pe muntele Tău cel sfânt şi jertfelnic în cetatea unde Tu Ţi-ai aşezat cortul2, chip al cortului sfânt pe care Tu l-ai pregătit dintru-nceput3.
9 Cu Tine e înţelepciunea care-Ţi cunoaşte faptele şi care era de faţă când Tu făceai lumea4; ea ştie ce e plăcut în faţa ochilor Tăi şi ce e pe potriva poruncilor Tale.
10 Trimite-o din sfintele Tale ceruri, de pe tronul slavei Tale, pentru ca ea să mă ajute în ostenelile mele şi să cunosc ce-Ţi este Ţie plăcut;
11 căci ea ştie şi înţelege totul. Ea mă va călăuzi înţelepţeşte în lucrările mele şi prin slava ei mă va ocroti.
12 Atunci faptele mele vor fi plăcute, eu cu dreptate îţi voi judeca poporul şi vrednic voi fi de tronul părintelui meu.
2=... unde Tu Te-ai hotărât să locuieşti.
3 „Cortul sfânt" poate fi: fie cortul ridicat de Moise după porunca şi instrucţiunile lui Dumnezeu (Iş 25, 9, 40), fie însuşi izvodul (prototipul) ceresc al acestuia.
4 Prezenţa înţelepciunii la crearea lumii este tratată mai pe larg în Proverbe 8, 27-31 (vezi şi nota).
13 Cine oare este omul care să cunoască planul lui Dumnezeu?, şi cine poate gândi care este voia Domnului?
14 Căci gândurile muritorilor sunt şovăielnice, iar cugetările noastre, nestatornice;
15 căci un trup putrezitor îngreuiază sufletul şi cortul acesta de lut împovărează mintea cu mulţime de griji.
16 Cu greu ne dăm seama de cele ce sunt pe pământ, iar ceea ce avem în mână nu aflăm decât sforţându-ne; atunci, ceea ce este în ceruri, cine a descoperit?
17 Şi cine Ţi-a cunoscut voia dacă Tu nu i-ai dat înţelepciunea, şi dacă nu i L-ai fi trimis de sus pe Duhul Tău cel Sfânt?
18 Aşa au devenit drepte cărările celor de pe pământ, aşa au învăţat oamenii ce-Ţi este plăcut şi, prin înţelepciune, s-au mântuit.
10

Înţelepciunea a cârmuit lumea încă de la început.
1 Ea l-a ocrotit pe tatăl lumii1, pe el, cel plămădit întâi, cel ce singur a fost zidit; ea l-a scos din propriul lui păcat
2 şi i-a dat putere să stăpânească totul.
3 Dar când, în mânia sa, un nedrept2 s-a-ndepărtat de ea, acela a pierit în furia cu care şi-a ucis fratele.
1 Tatăl lumii": e vorba de Adam, numit astfel pentru că el a fost începutul speciei umane. De aici, în capitolele următoare: Înţelepciunea şi Dumnezeu în istorie. Sunt evocate evenimente care pot fi reperate prin sistemul referenţial (trimiteri).
2 „Un nedrept": cel ce a rupt echilibrul dintre voia lui Dumnezeu şi propria sa faptă; e vorba de Cain.

4 Când, din pricina lui, a fost pământul înecat, înţelepciunea l-a mântuit încă o dată, mânându-l pe cel drept cu ajutorul unui lemn obişnuit.3
5 şi când, laolaltă-n răutatea lor, Neamurile s-au amestecat4, ea l-a recunoscut pe cel drept, l-a păzit fără prihană în faţa lui Dumnezeu şi l-a păstrat puternic când a fost să-l doboare mila de copilul său.
6 Ea l-a scăpat pe cel drept din prăpădul celor răi când a fugit el de focul coborât peste cele cinci cetăţi.
7 Şi, martor al nelegiuirii lui, acest ţinut pustiu fumegă şi azi; pomii dau roade ce nu se coc la vreme şi-un stâlp de sare se înalţă în amintirea unui suflet necredincios.
8 Căci, pentru faptul de a se fi îndepărtat de înţelepciune, ei nu numai că au căzut în nenorocirea de a nu cunoaşte binele, dar le-au lăsat celor vii un monument al nebuniei lor, aşa încât ticăloşia lor să nu rămână ascunsă.
9 Înţelepciunea însă i-a scos din suferinţă pe credincioşii ei.
10 Ea l-a călăuzit pe drepte cărări pe dreptul ce fugea de mânia unui frate; ea i-a arătat împărăţia lui Dumnezeu şi i-a dăruit cunoaşterea lucrurilor sfinte; ea l-a făcut să izbândească în ostenelile lui şi spor i-a dat în strădanii;
11 ea l-a ajutat împotriva lăcomiei celor ce îl asupreau şi ea l-a făcut bogat;
12 ea l-a păzit de vrăjmaşi şi l-a ocrotit de cei care-i întindeau curse; ea i-a dat biruinţă într-o luptă crâncenă, pentru
3 Potopul; Noe în corabie.
4 V. 5: Turnul Babel; v 5: Avraam; vv. 6-7: Lot, Sodoma şi Gomora, femeia lui Lot; vv. 9-12: Iacob; vv. 13-14: Iosif; vv. 15-19: Moise; drumul prin pustie.
ca el să ştie că evlavia e mai puternică decât orice.
13 Ea este cea care nu l-a părăsit pe dreptul vândut, ci l-a ferit de păcat;
14 ea s-a coborât cu el în groapă, ea nu l-a părăsit în lanţurile lui până ce i-a dat sceptrul regal şi putere asupra celor ce-l asupreau; ea i-a dovedit pe pârâşii lui ca fiind mincinoşi şi i-a dat mărire veşnică.
15 Ea a eliberat poporul sfânt şi seminţia nevinovată de neamul care le asupreau.
16 Ea a intrat în sufletul unui rob al Domnului şi cu semne şi minuni a ţinut piept unor regi de temut.
17 Celor sfinţi le-a dat plată ostenelilor lor, ea i-a călăuzit pe o cale minunată, ea le-a fost acoperământ ziua şi lumină de stele noaptea.
18 Ea i-a trecut prin Marea Roşie şi i-a purtat prin ape mari,
19 în timp ce-i îneca pe vrăjmaşii lor, după care i-a ridicat din adâncurile genunii.
20 Astfel că drepţii i-au jefuit pe cei necredincioşi, au lăudat, Doamne, numele Tău cel sfânt şi, cu o singură inimă, Ţi-au lăudat mâna care se luptase pentru ei;
21 căci înţelepciunea a deschis gura celor muţi şi limba pruncilor a făcut-o limpede.
11
Din pustia Sinai, privire înapoi spre Egipt.
1 Ea le-a sporit lucrările prin mâna unui sfânt profet.

2 Au străbătut o pustie nelocuită şi şi-au întins corturile în locuri neumblate.
3 Au ţinut piept duşmanilor şi i-au dat înapoi pe potrivnici.

4 În setea lor, Te-au chemat: apă li s-a dat dintr-o stâncă seacă şi din piatră aspră şi-au astâmpărat setea.
5 Astfel, ceea ce pentru vrăjmaşii lor fusese pedeapsă lor le-a fost binecuvântare la vreme de nevoie.1
6 şi-n locul izvorului nesecat al marelui fluviu, tulburat cu sânge noroios
7 pedeapsă pentru o poruncă ucigătoare de copii -, le-ai dat [alor Tăi], celor deznădăjduiţi, apă din belşug,
8 arătându-le prin setea de care suferiseră cum i-ai pedepsit Tu pe vrăjmaşii lor.
9 Prin încercările lor care nu erau altceva decât certări ale milei au înţeles cum erau chinuiţi nelegiuiţii sub judecata mâniei,
10 căci pe ei i-ai încercat ca un părinte care dojeneşte, dar pe aceia i-ai pedepsit ca un rege neîndurător, care osândeşte.
11 Şi cei de-acolo, şi cei de-aici sufereau deopotrivă,
12 de vreme ce-i cuprindea o îndoită tristeţe şi suspinau la amintirea a ceea ce se petrecuse;
13 când însă au priceput că ceea ce pentru ei fusese pedeapsă era spre binele celorlalţi, L-au recunoscut pe Domnul;
14 căci Acela pe care odinioară L-au lepădat şi L-au avut de batjocură la urma urmelor s-au minunat de El,
1 Punând în paralelă plăgile asupra Egiptenilor şi suferinţele din pustie ale Evreilor, autorul dezvoltă ideea că una şi aceeaşi suferinţă (setea) poate avea motivaţii şi scopuri diferite.
după ce suferiseră de o sete alta decât a celor drepţi.2
15 Dar pentru gândurile lor nebuneşti şi vinovate care-i duceau în rătăcire şi îi făceau să se-nchine la reptile bezmetice şi la fiare becisnice, Tu le-ai trimis, ca pedeapsă, o hoardă de dobitoace becisnice,
16 pentru ca ei să ştie că-au fost pedepsiţi pe unde-au păcătuit.3
17 Mâna Ta cea atotputernică aceea care a făcut lumea dintr-o materie fără chip - 4 nu s-a împiedicat să trimită asupră-le o gloată de urşi sau de lei fioroşi,
18 sau chiar fiare necunoscute, făcute pe loc, pline de turbare, scoţând pe nări suflare-nflăcărată, răspândind un fum puturos sau scăpărând din ochi fulgere înfricoşătoare,
19 în stare nu numai să-i spulbere cu răutatea lor, ci să-i nimicească prin simpla lor cumplită-nfăţişare.
20 Dar şi fără aceasta, ei puteau pieri doar la o suflare, urmăriţi de dreptatea răzbunătoare, vânturaţi de suflarea puterii Tale. Ci Tu pe toate le-ai rânduit cu măsură, număr şi cumpănă.
21 Căci marea Ta putere e pururi în slujba Ta, şi cine-i va sta împotrivă tăriei braţului Tău?
2 Autorul le atribuie Egiptenilor procese de conştiinţă care-i duc la descoperirea adevăratului Dumnezeu (idee inexistentă în Cartea Ieşirii).
3 Animalele pe care Egiptenii le adoraseră devin acum torţionarii lor (idee proprie autorului).
4 Autorul pare a afirma aici preexistenţa materiei, ceea ce e de neconceput pentru un monoteist; mai degrabă se înţelege că el a avut în minte haosul primordial, adică lumea creată de Dumnezeu mai întâi ca materie informă (Fc 1, 2), pe care, punându-i legi, l-a organizat în ceea ce constituie universul.

22 Întreaga lume e pentru Tine ca un grăunte în cumpănă, ca stropul din roua dimineţii căzută pe pământ.
23 Dar Tu ai milă de toţi, tocmai fiindcă poţi totul, Tu închizi ochii asupra păcatelor oamenilor pentru ca ei să se pocăiască.
24 Căci Tu iubeşti tot ceea ce există şi nu Te dezguşti de nimic din ceea ce ai făcut; că dac-ai fi urât ceva, nu l-ai fi plăsmuit.
25 Şi cum ar fi rămas ceva, dacă Tu nu l-ai fi vrut? sau cum s-ar fi păstrat ceva, dacă Tu nu l-ai fi chemat?
26 ci Tu cruţi totul, de vreme ce totul e al Tău, Stăpâne, iubitorule al sufletelor!5
12
Răbdarea lui Dumnezeu e nemărginită.
1 Căci Duhul Tău cel nestricăcios se află-n toate lucrurile.

2 De aceea-i pedepseşti cu măsură pe cei care cad, Tu îi dojeneşti, amintindu-le de ce-au păcătuit, pentru ca, scuturându-şi răul, să creadă în Tine, Doamne.
3 Că pe vechii locuitori ai Ţării Sfinte1
4 i-ai urât din pricina deprinderilor lor nelegiuite, vrăjitorii şi jertfe necurate.
5 Pe acei nemiloşi ucigaşi de copii, pe cei ce mâncau măruntaie la ospeţe cu
5 Ideea că Dumnezeu nu-Şi poate urî şi nimici propria-I creaţie este exprimată aici cu mare claritate şi argumentată ca niciunde în Vechiul Testament.
1 Aici şi mai departe e vorba de popoarele păgâne care locuiau Canaanul înainte şi după cucerirea acestuia de către Evrei.
carne de om şi cu sânge, pe cei vârâţi în tainice sfaturi,
6 pe acei părinţi ucigaşi de fiinţe fără apărare Tu i-ai vrut să piară prin mâinile părinţilor noştri,
7 pentru ca această ţară, cea mai dragă Ţie din toate, să primească cinstita colonie a fiilor lui Dumnezeu.2
8 Şi totuşi, chiar pe-aceia i-ai cruţat, de vreme ce şi ei erau oameni, şi ai trimis viespi să meargănaintea oastei Tale ca să-i nimicească încetul cu încetul.
9 Nu că n-ai fi putut să-i dai pe cei necredincioşi în mâinile celor drepţi într-un război ca lumea, sau să-i nimiceşti doar dintr-o lovitură prin fiare fioroase sau printr-o vorbă aspră -,
10 ci, judecându-i încetul cu încetul, ai lăsat loc pentru pocăinţă, cu toate că ştiai că firea lor e vicleană, că răutatea le era înnăscută şi că felul lor de a gândi nu se va schimba în veac,
11 fiind ei dintru început sămânţă blestemată. Şi nici că Te-ai teme Tu de cineva le-ai trecut cu vederea păcatele.
12 Căci cine Ţi-ar zice: „Ce-ai făcut?”, sau cine va sta împotriva judecăţii Tale? şi cine Te va da în judecată că ai nimicit nişte neamuri pe care Tu le-ai făcut? şi cine-Ţi va veni în faţă ca răzbunător al unor oameni nedrepţi?
13 că-n afară de Tine nu este un Dumnezeu care să aibă grijă de toate şi căruia să-i arăţi că judecăţile Tale n-au fost nedrepte.
14 Nu există rege sau împărat care să-ţi ceară socoteală pentru aceia pe care Tu i-ai pedepsit.
2 „Fiii lui Dumnezeu”, adică Evreii, s-au aşezat în Canaan ca imigranţi (grecescul apoikia înseamnă „colonie”).

15 Ci, de vreme ce eşti drept, Tu cârmuieşti lumea cu dreptate şi socoţi că a-l osândi pe cel ce nu trebuie pedepsit nu e pe potriva puterii Tale.
16 Da, puterea Ta este începutul dreptăţii: fiind Stăpân a toate, pe toate Tu le cruţi.
17 Tăria Ta le-o arăţi celor ce nu cred în atotputernicia Ta şi înfrunţi cutezanţa celor ce o cunosc;
18 dar Tu, stăpân pe propria-Ţi putere, judeci cu îngăduinţă şi ne cârmuieşti cu mare bunătate; Tu n-ai decât să vrei, şi-acolo Ţi-e puterea.
19 Prin lucruri ca acestea Ţi-ai învăţat poporul că omul drept trebuie să fie iubitor de oameni, iar fiilor Tăi le-ai dat o bună nădejde că păcatele pot fi urmate de pocăinţă.
20 Că dacă pe cei ce erau vrăjmaşii copiilor Tăi şi osândiţi la moarte, Tu i-ai pedepsit cu-atâta luare-aminte şi îngăduinţă, dându-le timp şi loc spre a se dezbăra de răutatea lor,
21 atunci, cu câtă luare-aminte îi judeci Tu pe fiii Tăi, Tu, Cel ce, prin jurăminte şi legăminte, le-ai făcut părinţilor lor făgăduinţe atât de frumoase!
22 Aşadar, în timp ce pe noi ne pedepseşti, pe vrăjmaşii noştri îi biciuieşti de o mie de ori mai mult, pentru ca noi, atunci când judecăm, să ne gândim la bunătatea Ta, iar când suntem judecaţi să ne bizuim pe milă.
23 De aceea, pe cei nedrepţi care şi-au trăit viaţa nebuneşte i-ai chinuit cu propriile lor urâciuni3;
24 că ei au mers atât de departe pe căile rătăcirii, încât luau drept dumnezei
3 „Urâciuni” (în limbajul biblic): idoli; falşi dumnezei; animale pe care oamenii le adorau ca pe nişte divinităţi.
dobitoacele cele mai respingătoare şi mai dispreţuite, înşelându-se ca pruncii care încă nu gândesc.
25 Şi tocmai de aceea, ca unor prunci fără minte, le-ai trimis o pedeapsă de râs.
26 Dar cei ce nu s-au pătruns de această certare neînsemnată vor avea de-a face cu o pedeapsă vrednică de Dumnezeu.
27 Pe cei care-i făceau să sufere şi pe care îi invidiau, pe cei pe care-i credeau dumnezei şi de care

erau pedepsiţi i-au văzut limpede; iar pe Cel pe care altădată nu voiau să-L cunoască L-au recunoscut drept Dumnezeu adevărat. Iată de ce osânda cea mai de pe urmă a venit asupra lor.4
13
Închinarea la astre, la puterile naturale şi la idoli.
1 Găunoşi prin fire sunt toţi oamenii în care se află necunoaşterea lui Dumnezeu, cei care, plecând de la bunurile văzute, n-au fost în stare să-L cunoască pe Cel ce este1, cei care, cercetând lucrările, nu L-au recunoscut pe Lucrător;
2 ci au socotit că focul sau vântul sau aerul iute sau bolta înstelată sau apa năvalnică sau luminătorii cerului, ei sunt dumnezei cârmuitori ai lumii!
3 Şi dacă, încântaţi de frumuseţea lor, ei i-au luat drept dumnezei, să ştie ei cu cât Stăpânul acelora e mai presus,
4 Egiptenii L-au cunoscut pe adevăratul Dumnezeu, dar au continuat să-L înfrunte, fapt pentru care au primit ultima pedeapsă: nimicirea întâilor-născuţi şi distrugerea armatei.
1 Cel ce este": Numele definitoriu pe care Dumnezeu Şi l-a dat Sieşi (vezi Iş 3, 14 şi nota).

căci El e însuşi Făcătorul frumuseţii în care le-a făcut.
4 Şi dacă ei se minunează de puterea şi lucrarea lor, atunci din ele să priceapă cu cât mai puternic este Cel ce le-a făcut;
5 căci din măreţia şi frumuseţea făpturilor poţi, prin alăturare, să-L vezi pe Cel ce le-a înfăptuit.
6 Cu toate acestea, ei nu merită decât o mică învinuire; poate că nu s-au îndepărtat decât spre a-L căuta pe Dumnezeu şi vrând să-L afle;
7 odată ajunşi la lucrările Lui, ei le cercetează şi, văzându-le, se încredinţează că ceea ce văd e frumos.
8 Cu toate acestea, ei nu mai sunt de iertat:
9 dac-au fost în stare să agonisească destulă ştiinţă spre a sfredeli lumea cu mintea, cum de nu L-au putut ei descoperi pe Stăpân?
10 Vai însă celor ce şi-au pus nădejdea în lucruri fără viaţă, celor ce au numit dumnezei lucruri făcute de mâini omeneşti:2 aur, argint, lucrate cu meşteşug, chipuri de animale, piatră netrebnică, cioplită de mână-nvechită.
11 Şi iată-l pe un lemnar: taie un copac uşor de lucrat, îl descojeşte cu grijă, îl lucrează cu îndemânare şi face din el o unealtă folositoare vieţii.
12 Cât despre rămăşiţele lucrării lui, le foloseşte să-şi fiarbă demâncarea şi se satură.
13 Iar ceea ce a mai rămas şi care nu-i bun de nimic o bucată de lemn
2 Închinarea la idoli („chipuri cioplite") era interzisă prin legea lui Moise; profeţii însă au reluat această temă cu mare amploare şi au combătut-o cu vehemenţă, deseori folosind ironia şi sarcasmul.
strâmb şi noduros îl ia şi-l ciopleşte ca să-i treacă de urât şi, potrivindu-l şi meşterindu-l, îi dă chip de om,
14 sau îl face să semene c-un animal de nimic, îl vopseşte în roşu, ca şi cum ar avea piele cu sânge, şi i-a ascuns toate metehnele.
15 Apoi îi face în perete o locuinţă pe potrivă şi-l întăreşte cu cuie de fier.
16 Aşa are grijă ca el să nu cadă, ştiind că singur nu se poate ajuta; căci el nu-i decât un chip şi are nevoie de ajutor.
17 Cu toate acestea, dacă vrea să se roage pentru bunurile lui, pentru căsnicie, pentru copiii lui, nu se sfieşte să-i vorbească acestui lucru fără viaţă; cere sănătate de la cel slab,
18 cere viaţă de la un mort, cere ajutor de la cel ce nu ştie să facă nimic, cere bună călătorie de la cel ce nu poate merge pe picioare;
19 pentru un câştig, pentru o pricină, pentru izbânda mâinilor sale el cere putere de la cel ce are mâinile cele mai neputincioase!
14
Închinarea la idoli; începutul ei.
1 Un altul, vrând să călătorească pe apă şi să înfrunte cumplitele valuri, se roagă cu strigăt la un lemn mult mai şubred decât corabia care îl poartă.
2 Căci această corabie a fost făcută din pofta de câştig şi a întruchipat-o agerimea meşterului;
3 dar ceea ce o cârmuieşte, Părinte, este Pronia, căci Tu ai pus un drum chiar şi pe mare, şi-n valuri

o cărare fără greş,
1495
4 arătând astfel că Tu poţi să izbăveşti din orice, aşa încât cineva, chiar dacă nu are ştiinţa corăbierului, să poată porni pe mare.
5 Tu nu vrei ca lucrarea înţelepciunii Tale să fie stearpă; iată de ce oamenii îşi încredinţează viaţa chiar unei mici bucăţi de lemn, străbat valurile pe o plută şi ajung sănătoşi şi teferi.1
6 Iar în vremurile vechi, în timp ce mândrii uriaşi piereau, nădejdea lumii s-a regăsit pe o plută şi, cârmuită de mâna Ta, le-a lăsat veacurilor viitoare sămânţa unei generaţii noi.2
7 Căci binecuvântat e lemnul prin care vine dreptatea,
8 dar blestemat [idolul] făcut de mână el şi cel care l-a făcut; acesta din urmă, fiindcă l-a lucrat, iar acela pentru că, fiind stricăcios, a fost numit dumnezeu.
9 Căci Dumnezeu urăşte, deopotrivă, pe cel nelegiuit şi nelegiuirea lui,
10 iar lucrul şi lucrătorul vor fi deopotrivă pedepsiţi.
11 Fi-va o cercetare pentru idolii neamurilor, fiindcă urâciune au devenit între făpturile lui Dumnezeu, pietre de poticnire pentru sufletele oamenilor, laţ pentru picioarele nemintoşilor.
12 Gândul plăsmuirii de idoli a fost începutul aprinderii spre desfrâu, născocirea lor a fost stricarea vieţii.
13 Căci ei n-au fost de la început şi nu vor fi pentru-ntotdeauna;
14 intrarea lor în lume s-a făcut prin slava deşartă a oamenilor, aşa că-n
1 Ambarcaţiile primitive erau, de fapt, nişte mici construcţii pe plute; de aici, cutezanţa şi măiestria navigatorilor.
2 Aluzie la corabia lui Noe. În apele potopului s-au înecat şi uriaşii menţionaţi în Fc 6, 4.
scurt timp vor avea un sfârşit.
15 Un tată, cuprins de întristare înainte de vreme pentru fiul său de-abia răpit din lume, îi face acestuia un chip şi astfel, pe cel care ieri nu era decât un om mort îl cinsteşte acum ca pe un dumnezeu şi le lasă alor săi mistere şi rituri3;
16 apoi, cu vremea, obiceiul se întăreşte şi e păzit ca o lege. Chipurile cioplite primesc cinstire şi prin poruncile unor cârmuitori tirani:4
17 oameni care, trăind departe, nu puteau să-i cinstească de-a dreptul, făceau o asemuire a chipului de departe şi-şi făceau apoi un chip văzut al tiranului pe care-l cinsteau; în acest fel, îl linguşeau pe cel de acolo ca şi cum ar fi fost de faţă.
18 Chiar şi pe cei ce nu-l cunoşteau, ambiţia meşterului i-a făcut să-şi însuşească închinarea;
19 fiindcă acela, voind să placă stăpânului, şi-a pus tot meşteşugul să facă asemănarea mai frumoasă chiar decât izvodul;
20 iar gloata, atrasă de farmecul lucrării, îl socotea de acum drept vrednic de-nchinare pe cel pe care, până ieri, îl cinsteau ca pe un om.
21 Şi iată cum a devenit o capcană pentru
3 „Mistere şi rituri”: termeni împrumutaţi din vocabularul religiilor misterice ale antichităţii greceşti, frigiene, egiptene sau persane; riturile acestora aveau structuri secrete, la care se ajungeaprin trepte de iniţiere.
4 Adorarea suveranilor ca zeităţi era o practică obişnuită în antichitatea egipteană şi persană; din motive politice, ea a fost adoptată de Alexandru cel Mare, apoi de cezarii Romei; „apoteoza imperială” a acestora din urmă a dus la marele, îndelungatul şi sângerosul conflict cu creştinii, care nu-L recunoşteau decât pe Iisus Hristos ca fiind în acelaşi timp Dumnezeu şi om.
1496
viaţă: oameni apăsaţi de nenorociri sau de tiranie au dat pietrelor şi lemnelor numele căruia nimic în lume nu-i răspunde.
22 Dar nu le-a fost de-ajuns că s-au îndepărtat de cunoaşterea lui Dumnezeu, ci, în timp ce necunoaşterea îi făcea să trăiască într-un război necurmat, unor astfel de rele le-au dat numele de „pace”!5
23 Cu jertfele lor ucigătoare de copii, cu misterele lor neguroase, cu beţiile lor crunte după deprinderi deşănţate,
24 ei nu mai păstrează nici un fel de curăţie, nici în viaţă, nici în căsnicie: unul îl ucide pe altul prin trădare sau îl răneşte prin desfrâu.

25 Pretutindeni, de-a valma, sânge şi omor, furtişag şi vicleşug, stricăciune, necredincioşie, răzvrătire, jurământ strâmb,
26 prigonirea celor buni, uitarea binefacerilor, pângărirea sufletelor, păcatul împotriva firii6, neorânduiala în căsnicie, adulterul şi destrăbălarea.
27 Căci închinarea la idoli fără nume e începutul, pricina şi sfârşitul oricărui rău,
28 fie că-şi împing desfătările pân' la nebunie, fie că profeţesc minciuni, fie că trăiesc în nedreptate, fie că pe negândite jură strâmb:
29 de vreme ce se-ncred în idoli fără
5 Ignoranţa duce la răsturnarea valorilor şi la haosul moral, ca într-un război; „pacea", dimpotrivă, (în limbajul biblic) înseamnă totalitatea bunurilor spirituale şi materiale, ca rezultat al echilibrului moral.
6 Grecescul enallage înseamnă „schimbare în ordine inversă"; „inversiune", de aici, „inversiune sexuală" (OSTY traduce mai direct: „perversiune sexuală", în timp ce BJ conotează: „crimă împotriva naturii").
viaţă, ei nu aşteaptă nici o pedeapsă a celui ce-a jurat strâmb.7
30 Cu toate acestea, o dreaptă pedeapsă le va veni din două părţi: fiindcă, închinându-se la idoli, au cugetat greşit despre Dumnezeu şi fiindcă au jurat strâmb împotriva dreptăţii, în dispreţul a tot ce e sfânt.
31 Căci nu puterea idolilor pe care s-au jurat, ci pedeapsa cuvenită păcătoşilor, aceea urmăreşte făr-încetare păcatul nelegiuiţilor.
15
Israel nu e idolatru, dar Egiptenii sunt.
1 Iar Tu, Dumnezeul nostru, eşti bun şi adevărat, îndelung-răbdător şi cârmuind totul cu milă.
2 Chiar când păcătuim, tot ai Tăi suntem, căci noi îţi cunoaştem puterea; dar nu vom păcătui, ştiind că ne numărăm printre ai Tăi.
3 Că a Te cunoaşte pe Tine, aceasta e dreptatea întreagă şi a-Ţi cunoaşte puterea, aceasta-i rădăcina nemuririi.
4 Meşteşugitele născociri ale oamenilor nu ne-au înşelat, nici truda deşartă a zugravilor chipuri mânjite cu felurite vopsele,
5 a căror înfăţişare aţâţă patima nemintoşilor cu dorinţa de a face chipul neînsufleţit al unei închipuiri moarte.
6 Iubitori ai răului şi vrednici de astfel de nădejdi sunt şi cei ce-l fac, şi cei ce-l doresc, şi cei ce se închină la el.
7 De vreme ce nu crede în garantul jurământului său, sperjurul nu-şi face probleme de conştiinţă.

7 Iată-l pe olarul care cu migală frământă lutul moale şi plăsmuieşte fiece vas în folosul nostru. Din acelaşi lut a plăsmuit vasele menite folosului de cinste, dar şi pe cele, asemănătoare, cu o menire contrară; dar care anume din cele două, care va fi menirea fiecăruia, el, olarul, el e cel ce hotărăşte.
8 Apoi cu nelegiuită trudă, din acelaşi lut plăsmuieşte o zeitate deşartă, el, cel ce cu puţin înainte a fost făcut din pământ şi care, puţin după aceea, se va întoarce în pământul din care a fost luat, atunci când i se va cere sufletul care-i fusese împrumutat.
9 Cu toate acestea, nu-i pasă că va muri şi că viaţa-i e scurtă, ci se ia la-ntrecere cu meşterii aurari şi argintari, face şi el ce fac făurarii de aramă şi crede că-i mare scofală să plăsmuieşti minciuni.
10 Cenuşă-i este inima! mai de nimic decât pământul îi e nădejdea! mai de plâns decât lutul îi e viaţa!
11 Căci nu L-a cunoscut pe Cel ce l-a plăsmuit, pe Cel ce i-a insuflat un suflet lucrător şi i-a suflat un duh plin de viaţă;1
12 ci a crezut că viaţa noastră-i o joacă de copii şi traiul nostru, târg pentru câştig: „Fiindcă zice el eu trebuie să câştig prin orice fel de mijloc, chiar dacă-i rău".
13 Cel ce face din humă vase ce se sparg şi chipuri idoleşti ştie mai mult decât toţi ceilalţi că el păcătuieşte.
14 Dar toţi aceştia sunt mai nebuni şi mai de plîns decât sufletul unui copil, ei, vrăjmaşii poporului Tău, cei ce l-au asuprit,2
1 Ultimele două stihuri: paralelism sinonimic; „suflet lucrător" (activ) şi „duh plin de viaţă" sunt

același lucru.
2 Autorul revine asupra Egiptenilor, cei ce i-au asuprit pe Evrei înainte de Moise şi, mult mai târziu, sub Ptolemei.
15 fiindcă ei i-au luat drept dumnezei pe toţi idolii neamurilor, cei ce au ochi care nu pot vedea, nări pe care nu pot respira, urechi care nu aud, nici degete la mâini care să pipăie şi nici picioare care să meargă.
16 Căci cel ce i-a făcut e om, cel ce i-a plăsmuit e suflet de împrumut;3 căci nici un om nu poate plăsmui un dumnezeu care să-i semene;
17 fiind muritor, cu mâinile lui nelegiuite nu poate face decât ceva mort. El preţuieşte mai mult decât idolii la care se-nchină: el, cel puţin, a trăit odată, dar aceia, niciodată!
18 Ei se închină dobitoacelor celor mai urâcioase, că acelea, puse alături, sunt unele mai rele decât altele.
19 În ele n-au nimic frumos, aşa încât, văzându-le, să-ţi stârnească vreo dorinţă: ele sunt în afara laudei lui Dumnezeu şi a binecuvântării Lui.
16
Egiptenii şi-au atras pedepse, Israeliţii, binecuvântare.
1 Iată de ce pe drept au fost ei pedepsiţi prin făpturi ce le semănau şi chinuiţi de mulţime de fiare.
2 Pentru poporul Tău, însă, în locul acestei pedepse ai arătat bunăvoinţă şi, spre a le potoli pofta nebună, le-ai pregătit ca hrană o mâncare neobişnuită: prepeliţe,
3 „Suflet de împrumut": sufletul i-a fost dat omului de către Dumnezeu (Fc 2, 7); or, Cel ce l-a dat are şi puterea de a-l lua înapoi (Ps 103, 30).

3 în aşa fel încât, în ciuda poftei lor de mâncare, aceia1, faţă-n faţă cu înfăţişarea scârboasă a jivinelor trimise împotriva lor2, şi-au pierdut fireasca poftă de mâncare, în timp ce aceştia, după oarecare lipsă, au avut parte de o hrană neobişnuită.
4 Se cuvenea deci ca peste aceia asupritorii să se abată o foamete neiertătoare, dar acestora le era de-ajuns să li se arate cum erau chinuiţi vrăjmaşii lor.
5 Fiindcă, atunci când peste ei a venit furia grozavă a fiarelor sălbatice şi când piereau de muşcăturile şerpilor întortocheaţi, mânia Ta n-a mers pân' la capăt;
6 ci au fost tulburaţi spre îndreptare şi pentru scurtă vreme şi având un semn de mântuire, care să le amintească de poruncile legii:
7 cel ce se întorcea spre el3 era mântuit, dar nu de ceea ce avea în faţă, ci de Tine, Mântuitorul tuturor.
8 Şi prin aceea le-ai dovedit vrăjmaşilor noştri că Tu eşti Cel ce mântuieşti de orice rău;
9 căci aceia mureau de înţepătura lăcustelor şi a muştelor, dar fără ca aceasta să le fie leac pentru suflet; căci vrednici erau ei de o astfel de pedeapsă,
10 dar pe robii Tăi nu i-au răpus nici măcar dinţii şerpilor veninoşi, căci mila Ta le-a venit în ajutor şi i-a vindecat.
11 Muşcaţi erau (deşi repede vindecaţi), ca să-şi aducă aminte de poruncile Tale, ca nu cumva, căzuţi în adâncă
1 „Aceia": Egiptenii; în opoziţie cu „aceştia": Israeliţii.
2 E vorba de broaşte (Iş 8, 2).
3= Şarpele de aramă.
uitare, să fie înstrăinaţi de la binefacerile Tale.
12 Că nu iarbă de leac i-a vindecat, şi nici alifie, ci cuvântul Tău, Doamne, cel ce pe toate le vindecă.
13 Tu eşti Cel ce ai putere asupra vieţii şi a morţii, cel ce cobori pe cineva în moarte4 şi-apoi îl ridici.
14 În răutatea lui, omul poate să ucidă, dar el nu poate să aducă înapoi duhul care a plecat, şi nici să scoată sufletul pe care moartea l-a primit.
15 De mâna Ta nu poate scăpa nimeni.
16 Nelegiuiţii care n-au vrut să Te cunoască au fost pedepsiţi de tăria braţului Tău: ape năprasnice, grindină, puhoaie cumplite i-au chinuit şi focul i-a mistuit.
17 Şi iată minunea: în apă care stinge totul focul ardea şi mai tare, căci întreaga făptură sare la luptă

în ajutorul celor drepţi.
18 Căci uneori flacăra se domolea, ca nu cumva să ardă fiarele trimise asupra nelegiuiţilor şi ei, văzând aceasta, să ştie că-s urmăriţi de judecata lui Dumnezeu;
19 alteori focul ardea în apă mai mult decât îi este puterea, ca să nimicească roadele unui pământ nedrept.
20 Dar poporului Tău, dimpotrivă, i-ai dat o hrană îngerească şi pâine gata făcută le-ai trimis din cer, fără ca ei să se ostenească, plină de dulceaţă şi pe placul tuturor:
21 plină de dulceaţa Ta pentru fiii Tăi, ea se făcea pe potriva gustului fiecăruia şi devenea ceea ce voia fiecare.
4 „... în moarte” (aici şi în versetul următor): locuinţa morţilor (Şeol, Hades).

22 Zăpada şi gheaţa răbdau focul fără să se topească: se ştia astfel că focul ardea în grindină şi se învăpăia sub ploaie, făcea astfel ca să nimicească recoltele vrăjmaşilor,
23 în vreme ce, dimpotrivă, ca să-i hrănească pe cei drepţi îşi uita până şi puterile lui fireşti.
24 Fiindcă făptura care-Ţi slujeşte Ţie, Cel ce ai făcut-o, se încordează când e să-i pedepsească pe cei nedrepţi şi se slăbeşte când e să le facă bine celor ce se încred în Tine.
25 Iată de ce, atunci când ea se schimba în felurite chipuri, ea se punea în slujba darului Tău, cel ce hrăneşte totul, după dorinţa celor ce se aflau în nevoie,
26 în aşa fel încât fiii Tăi pe care i-ai iubit, Doamne, să înţeleagă că nu feluritele soiuri de roade îl hrănesc pe om, ci cuvântul Tău, care-i ţine-n viaţă pe cei ce cred în Tine.
27 Căci ceea ce nu era nimicit de foc se topea la uşoara atingere a unei raze de soare,
28 ca să se priceapă că trebuie să-Ţi mulţumim înainte de răsăritul soarelui şi să ne rugăm Ţie începând cu revărsatul zorilor;
29 nădejdea celui nemulţumitor se va topi precum chiciura iarna şi se va scurge ca o apă netrebnică.
17
Egiptenii, robi ai întunericului.
1 Mari şi de nepătruns sunt judecăţile Tale; iată de ce sufletele neînvăţate s-au rătăcit.1
1 Întregul capitol este un tablou sumbru al omului primitiv şi ignorant, pradă uşoară a spaimelor neraţionale.
2 Atunci când necredincioşii se gândeau să asuprească un neam sfânt zăceau înrobiţi în întuneric, în piedicile unei nopţi lungi, închişi sub propriile lor acoperişuri, izgoniţi din veşnica purtare de grijă.
3 Şi când socoteau că vor rămâne ascunşi în tainicele lor păcate, sub vălul întunecat al uitării, risipiţi au fost, şi amarnic înspăimântaţi, bântuiţi de năluci.
4 Căci ungherul care-i adăpostea nu-i apăra şi de frică; în jurul lor răsunau zgomote înfricoşătoare şi li se arătau vedenii posomorâte, cu chipuri de spaime.
5 Nu era nici un foc care să-i poată lumina şi nici scânteietoarea lumină a stelelor nu putea să lumineze acea noapte de groază.
6 O singură lumină li se ivea: o flacără de foc aprinsă de la sine, semănând groază, iar ei, înspăimântaţi de o asemenea vedenie, luau ceea ce vedeau drept mai rău decât ceea ce nu vedeau.
7 Meşteşugurile vrăjitorilor nu mai puteau nimic şi îngâmfarea lor că ştiu ceva ieşise de ruşine;
8 ei, care ziceau că pot izgoni spaimele şi tulburările din inima bolnavă, chiar ei zăceau betegi de-o ruşinoasă spaimă.
9 Chiar dacă nimic grozav nu le dădea spaime, o trecere de fiare, un şuier de reptilă îi copleşeau de groază şi se topeau de frică şi tremurau de spaimă şi închideau ochii ca să nu mai vadă acest văzduh de care nu puteau să scape.
10 Căci viclenia, osândită de propria ei răutate şi apăsată de conştiinţă, îşi

măreşte de-a pururi nenorocirea,
11 căci teama nu e altceva decât trădarea ajutoarelor îmbiate de cugetare;
12 cu cât mai puţin te reazemi pe ele lăuntric, cu atât necunoaşterea e mai grea decât pricina care aduce chinul.
13 Dar ei, în noaptea aceea neputincioasă, ivită din adâncurile unui iad neputincios, căzuţi într-un somn fără nici o putinţă,
14 când că erau bântuiţi de arătări pocite, când că erau încremeniţi de trădarea inimii lor, căci o

groază neaşteptată şi năprasnică îi cuprinsese.
15 Şi tot aşa celălalt, oricare ar fi fost, cel ce cădea în ea, se pomenea închis ca într-o temniţă, fără zăvoare.
16 Fie plugar, fie cioban, fie lucrător la muncile câmpului, dacă era apucat fără veste, îndura această nenorocire fără scăpare;
17 căci toţi erau ferecaţi cu acelaşi lanţ de-ntuneric. Vântul care suflă, cântul încântător al păsărilor din desişuri, zgomotul galopant al unui şuvoi de apă,
18 bubuitul stâncilor în prăvălire, fuga nevăzută a animalelor săritoare, răcnetul fiarelor cumplite, ecoul ce se sparge în peşterile munţilor, toate acestea îi făceau să moară de spaimă.
19 Căci în timp ce întreaga lume era luminată de o lumină strălucitoare şi nimeni nu era împiedicat în lucrul său,
20 numai peste ei se întindea o noapte grea, chip al întunericului care avea să-i înghită. Dar ei îşi erau loruşi o povară mai grea decât întunericul.
18
Israeliţii, beneficiari ai luminii. Din nou, Egiptul şi Israel.
1 În acest timp, pentru sfinţii Tăi1 strălucea lumină mare. Iar aceia2, care le auzeau glasurile fără să-i vadă la chip, îi fericeau că nu înduraseră suferinţe,
2 le mulţumeau că nu s-au răzbunat după ce fuseseră chinuiţi şi le cereau iertare pentru purtarea lor duşmănoasă.
3 În locul acestui [întuneric] Tu le-ai dat alor Tăi un stâlp de foc înflăcărat ca să-i călăuzească într-o călătorie necunoscută: soare nevătămător în slăvita lor strămutare.
4 Ceilalţi însă erau vrednici să fie lipsiţi de lumină şi să fie robi întunericului, ca unii care-i ţineau închişi pe fii, pe aceia prin care lumina cea nestricăcioasă a legii trebuia să-i fie dată lumii întregi.
5 când s-au hotărât să-i ucidă pe pruncii sfinţilor şi când, din cei ameninţaţi, unul singur a scăpat, Tu, spre a-i pedepsi, le-ai luat mulţime de copii şi pe ei, pe toţi, i-ai înecat în ape năvalnice.
6 Părinţii noştri au ştiut mai dinainte de noaptea aceea pentru ca, ştiind ei bine în ce jurăminte crezuseră, să fie plini de curaj.
7 Iar poporul Tău a văzut şi mântuirea celor drepţi, şi pieirea vrăjmaşilor,
8 căci precum i-ai pedepsit pe cei potrivnici, tot aşa, chemându-ne pe noi, ne-ai preamărit.
9 Şi astfel copiii cei sfinţi ai celor buni jertfeau în taină3 şi au statornicit,
1 „Sfinţii Tăi”: Israeliţii.
2 „Aceia”: Egiptenii.
3 E vorba de jertfa pascală.

într-un gând, această lege dumnezeiască: sfinţii să fie părtaşi, deopotrivă, la aceleaşi bunătăţi şi la aceleaşi primejdii; încă de pe atunci cântau cântările părinţilor.
10 Îi îngâna strigătul bezmetic al vrăjmaşilor lor, iar bocetele celor ce-şi plângeau copiii se întindeau până departe.
11 Robul şi stăpânul erau loviţi de aceeaşi pedeapsă, omul de rând îndura aceleaşi suferinţe ca şi regele.
12 Loviţi de aceeaşi moarte, toţi aveau, deopotrivă, morţi fără număr; cei rămaşi în viaţă nu erau destui ca să-i îngroape de vreme ce, într-o singură clipă, tot ce era mai de seamă între urmaşii lor pierise.
13 Ei, care din pricina vrăjitoriilor nu voiseră să creadă, atunci când le-au pierit întâii-născuţi au mărturisit că acesta era poporul fiilor lui Dumnezeu.
14 Atunci când lina tăcere învăluia totul şi noaptea ajungea la mijlocul curgerii ei,
15 Cuvântul Tău cel atotputernic a purces din înălţimea cerurilor, din tronul împărătesc, ca un cumplit războinic în mijlocul unui pământ hotărât pieirii; purtând, ca pe o sabie ascuţită, porunca Ta cea fără schimbare,
16 s-a oprit şi a umplut totul cu moarte: ajungea pân’ la cer şi înainta pe pământ.
17 Şi atunci, deodată, vise cu vedenii crunte i-au tulburat, spaime năprasnice căzut-au peste ei.
18 Pe jumătate morţi, azvârliţi încoace şi încolo, începeau să-şi dea seama de ce anume mor;
19 căci visele tulburătoare îi înştiinţaseră din vreme, aşa ca ei să nu piară fără să ştie de ce erau nefericiţi.

20 În acest timp, încercarea morţii i-a atins şi pe cei drepţi şi mulţi au fost loviţi în pustie,4 dar mânia Ta nu a ţinut multă vreme,
21 căci un om neprihănit s-a grăbit să-i apere; având drept arme ale slujirii sale rugăciunea şi tămâia de împăcare, el a stat împotriva mâniei [Tale] şi a pus capăt nenorocirii, arătându-se pe sine că este robul Tău.
22 Răzvrătirea a învins-o nu prin tăria trupului, nu prin puterea armelor, ci prin cuvânt L-a înduplecat pe Cel ce pedepsea, amintindu-I jurămintele făcute părinţilor, precum şi legămintele.
23 Când morţii, căzuţi unii peste alţii, ajungeau grămezi, el a stat la mijloc, a oprit mânia şi i-a tăiat calea ce ducea spre cei vii.
24 Căci în veşmântul său cel lung era întreaga lume, pe cele patru rânduri de pietre scumpe erau săpate slăvitele nume ale părinţilor, iar pe diadema de pe capul său se afla Măreţia Ta.
25 În faţa lor, Nimicitorul s-a oprit şi s-a temut: gustul mâniei Tale, doar el, era de-ajuns.
19
Prin Marea Roşie. Egiptul, mai vinovat decât Sodoma. Restaurarea naturii.
1 Dar asupra necredincioşilor s-a abătut pân' la sfârşit o mânie neîndurată, căci El ştia dinainte ce aveau ei să facă
4 Episodul se referă la revolta de după pedepsirea lui Core, Datan şi Abiron, în urma căreia s-a ridicat, ca mijlocitor între Dumnezeu şi oameni, preotul Aaron („omul neprihănit").

2 şi că după ce i-au lăsat pe ai Săi să plece şi le-au grăbit ieşirea se vor răzgândi şi vor începe să-i urmărească.
3 Într-adevăr, când încă nu-şi ispràviseră jelania şi încă plângeau pe mormintele morţilor lor, un alt gând nebunesc le-a venit: ca pe nişte fugari au început să-i urmărească pe aceia pe care, prin rugăminţi, îi grăbiseră să plece.
4 La aceasta îi împingea destinul1 de care erau vrednici şi care i-a făcut să uite de trecut: în acest fel, ei îşi adăugau pedeapsa care le mai lipsea
5 şi, în timp ce poporul Tău făcea o călătorie de necrezut2, aceia au avut parte de o moarte neobişnuită.
6 Aceasta, deoarece întreaga făptură, în însăşi firea ei, primea o nouă alcătuire supunându-se poruncilor Tale, pentru ca fiii Tăi să fie păziţi nevătămaţi:3
7 norul care umbrea tabăra, pământul uscat din care a ţâşnit apă, Marea Roşie devenită trecătoare fără piedici, valurile năvalnice, pajişte înverzită,
8 pe unde ocrotiţii mâinii Tale au trecut cu ochii uimindu-se de minunile Tale.
9 La largul lor erau ca nişte cai şi zburdau ca nişte miei cântându-Te pe Tine, Doamne, Cel ce i-ai izbăvit.
10 Din nou, îşi aminteau de cele petrecute în robie, cum pământul, în loc de
1 „Destinul" traduce, aici, grecescul ananghe = „necesitate", „destin inevitabil", ceea ce trebuia, neapărat, să se întâmple. Nu e vorba însă de un destin în sens fatalist, adică de predestinare, ci de un eveniment aflat deja în preştiinţa lui Dumnezeu (vezi v. 1)
2= Trecerea prin Marea Roşie.
3 În cultul creştin, trecerea minunată a lui Israel prin Marea Roşie a devenit simbol al naşterii Mântuitorului din Fecioara Maria care, şi după aceasta, a continuat să rămână fecioară: „... că unde vrea Dumnezeu, e biruită rânduiala firii" (Dogmatica de la Vecernia glasului 5).
animale, a scos la iveală tăuni şi cum Râul, în loc de peşti, a vărsat mulţime de broaşte.
11 Iar mai apoi au văzut cum păsările se pot naşte şi altfel când ei, apăsaţi de poftă, au cerut mâncăruri mai gingaşe:
12 spre împlinirea poftei, prepeliţe li s-au ridicat din mare.
13 Dar peste cei păcătoşi s-au abătut pedepsele nu fără semnele prevestitoare ale unor fulgere tăioase şi după dreptate au pătimit pentru păcatele lor, de vreme ce cu ură crâncenă se purtaseră faţă de străini.
14 Că unii n-au vrut să-i primească pe necunoscuţii care le veniseră4, dar aceştia i-au supus robiei pe oaspeţii care le făcuseră bine.5
15 Mai mult: aceia îi primeau pe străini cu duşmănie,
16 pe când aceştia, după ce i-au primit sărbătoreşte pe cei ce se bucurau de aceleaşi drepturi ca şi ei,

i-au supus la cumplite corvezi.
17 Aşa că fost-au ei loviţi cu orbire precum aceia la porţile celui drept atunci când, învăluiţi de întuneric-beznă, căutau fiecare un drum către propria lui uşă.6
18 Aşa că stihiile îşi schimbau între ele însuşirile, precum la un instrument cu coarde notele schimbă măsura, dar păstrează tonul ceea ce se poate vedea limpede din ceea ce s-a petrecut:
19 vietăţi de uscat deveneau vietăţi
4 „Unii" se referă la locuitorii Sodomei.
5 Dacă cei din Sodoma refuzaseră să-i primească pe cei doi îngeri oaspeţi, Egiptenii s-au purtat incomparabil mai rău, făcându-i robi pe Evreii care, prin Iosif, le făcuseră numai bine.
6 „Cel drept" este Lot (vezi şi 10, 6); aluzia se referă la episodul din Fc 19, 11.

de apă, înnotătoarele înaintau spre pământ,
20 focul în apă îşi sporea puterea, iar apa îşi pierdea însuşirea de a stinge;
21 în schimb, flăcările nu mistuiau carnea animalelor plăpânde ce se apropiau de ele şi nu topeau dumnezeiasca hrană ce semăna cu bruma care se topeşte, atât de uşor.
22 Tu întru toate, Doamne, Ţi-ai preamărit poporul şi l-ai umplut de slavă, nicicând nu l-ai trecut cu vederea, ci-n toată vremea şi-n tot locul i-ai stat într-ajutor.7
7 Ultimul verset: Final abrupt şi optimist.

Cartea înţelepciunii lui Isus, fiul lui Sirah (Ecclesiasticul)
1
Izvorul înţelepciunii. Despre frica de Dumnezeu. Răbdarea şi stăpânirea de sine. înţelepciune şi dreptate.
1 Toată înţelepciunea e de la Domnul1 şi cu El este în veac.2
2 Nisipul mării, stropii de ploaie, zilele veşniciei, cine le poate număra?
3 Înălţimea cerului, întinderea pământului, genunea şi înţelepciunea,
4 cine le poate cerceta? înţelepciunea a fost zidită înainte de toate, iar priceperea minţii3 vine din adâncul vremii.
5 Izvorul înţelepciunii e cuvântul lui Dumnezeu întru cele înalte, iar căile ei sunt porunci veşnice.
6 Rădăcina înţelepciunii, cui i s-a descoperit? izvoarele ei, cine le cunoaşte?
1 În Septuaginta, „Domnul" (Kyrios) este echivalentul constant al ebraicului Yahvé (vezi şi nota de la Fc 4, 26).
2 Originea divină a înţelepciunii este teza fundamentală a cărţilor sapienţiale. „În veac": în veşnicie.
3 „Priceperea minţii": inteligenţa; de obicei, ea e asociată cu înţelepciunea, în paralelism sinonimic.
7 Ştiinţa înţelepciunii, cui i s-a dat pe faţă? iar marea ei şcoală a vieţii, cine o va pricepe?
8 Nu e decât un singur înţelept, şi înfricoşător foarte când şade pe tronul Său: Domnul.
9 El a zidit-o, a văzut-o şi a numărat-o, El, Cel ce a revărsat-o peste toate lucrurile Sale,
10 în tot trupul, după dărnicia Lui, El Cel ce a revărsat-o peste cei ce-L iubesc.4
11 Frica Domnului5 e mărire şi mândrie, veselie şi cunună de bucurii.
12 Frica Domnului desfată inima, dăruieşte veselie, bucurie şi lungime de zile.
13 Pentru cel ce se teme de Domnul, totul se va sfârşi cu bine, în ziua morţii sale va afla har6.
4 Verbul de aici (egheo) este acelaşi cu cel folosit la FA 2, 17 şi 33 („a turna", „a vărsa", „a revărsa") în legătură cu mişcarea prin care Dumnezeu îi înzestrează pe ai Săi cu Duhul Sfânt.
5 „Frica Domnului": ebraism (des întâlnit în Sfânta Scriptură) trebuie înţeles ca genitiv instrumental: frica de Domnul.
6 „A afla har": a afla bunăvoinţă, îndurare (de la Dumnezeu).

14 A te teme de Domnul e începutul înţelepciunii; la cei credincioşi s-a zidit în pântece odată cu ei.7
15 Cuib şi-a făcut printre oameni, temelie veşnică, şi de neamul lor se va lega cu credincioşie.
16 A te teme de Domnul e plinirea înţelepciunii; îi umple pe oameni cu roadele ei;
17 toate casele lor le umple cu comori şi hambarele lor, cu roadele ei.
18 Frica de Domnul e cununa înţelepciunii, cea care odrăsleşte pace şi sănătate multă.
19 Domnul a văzut-o şi a numărat-o; El a făcut să plouă cu ştiinţă şi cunoaştere, El a înălţat slava

celor ce o au.
20 Frica de Domnul e rădăcina înţelepciunii, iar ramurile ei, lungime de zile.
21 Frica de Domnul îndepărtează păcatele: de la cel ce o are, abate mânia.8
22 Mânia celui nedrept nu poate fi îndreptăţită, căci greutatea mâniei lui îi aduce căderea.
23 Cel îndelung-răbdător suferă pentru o vreme, dar apoi îi revine veselia;
24 până la o vreme îşi ascunde cuvintele, dar toate buzele îi vor rosti priceperea.
25 În vistieriile înţelepciunii sunt zicalele adânci,9 dar evlavia e urâciune pentru cel păcătos.
26 Doreşti înţelepciunea?: Păzeşte poruncile, şi Domnul ţi-o va dărui.
27 Căci înţelepciunea şi învăţătura stau în temerea de Domnul: credinţa şi blândeţea, acestea-I sunt plăcute.
7 Celor credincioşi, înţelepciunea, ca dar al lui Dumnezeu, le este congenitală.
8 Desigur, mânia lui Dumnezeu.
9 Literal: „parabolele cunoaşterii"; „maximele savante".
28 Nu fi neîncrezător în frica de Domnul şi nu te apropia de El cu inimă-ndoită.
29 Nu fi făţarnic înaintea oamenilor şi fii cu luare-aminte la buzele tale.
30 Nu te înălţa, ca nu cumva să cazi şi să-ţi atragi necinste; căci Domnul, descoperindu-ţi tainele, te va înjosi în mijlocul adunării fiindcă nu te-ai apropiat de frica Domnului şi fiindcă inima ta e plină de vicleşug.
2
A fi tare în încercări.
1 Fiule, dacă ţi-ai pus în gând să-L slujeşti pe Domnul, pregăteşte-ţi sufletul pentru încercări.
2 Încordează-ţi inima şi fii tare, iar la vreme de necaz să nu te tulburi.
3 Lipeşte-te de El şi nu te-ndepărta, pentru ca-n ziua ta din urmă să fii înălţat.
4 Tot ce ţi se-ntâmplă, primeşte cu plăcere, iar în necazurile smereniei tale fii răbdător;
5 căci în foc se lămureşte aurul,1 iar oamenii plăcuţi [Domnului], în cuptorul umilinţei.
6 Crede în El, iar El te va ajuta; îndreaptă-ţi căile şi nădăjduieşte în El.
7 Voi, cei ce vă temeţi de Domnul, aşteptaţi-I mila şi nu vă abateţi, ca nu cumva să cădeţi.
8 Voi, cei ce vă temeţi de Domnul, credeţi în El şi răsplata voastră nu se va pierde.
1 A se lămuri aurul prin foc": veche şi frumoasă expresie românească pentru acţiunea de a purifica aurul prin ardere, proces prin care preţiosul metal este separat de zgură, de corpurile străine.

9 Voi, cei ce vă temeţi de Domnul, nădăjduiţi în bine, în veselia veşnică şi în milă.
10 Priviţi la vechile generaţii: Cine a nădăjduit în Domnul şi a fost ruşinat? sau cine s-a încrezut în El şi a fost părăsit? sau cine L-a chemat şi n-a fost luat în seamă?
11 Căci îndurător şi milostiv este Domnul; El iartă păcatele şi mântuieşte la vremea necazului.
12 Vai inimilor fricoase şi mâinilor slabe2 şi păcătosului care umblă pe două cărări!3
13 Vai inimii slabe!; neavând credinţă, nici nu va fi apărată.
14 Vai vouă, celor ce v-aţi pierdut răbdarea!: Ce veţi face când Domnul vă va cerceta?
15 Cei ce se tem de Domnul nu-I vor înfrunta cuvintele, iar cei care-L iubesc îi vor păzi căile.
16 Cei ce se tem de Domnul caută ce-I place Lui, iar cei care-L iubesc se satură cu Legea.
17 Cei ce se tem de Domnul îşi au inima gata oricând şi-n faţa Lui îşi smeresc sufletul:
18 „Să cădem în mâinile Domnului, iar nu în mâinile oamenilor; că precum îi este slava, aşa-I este şi mila!"
2 În orice încercare, curajul şi fermitatea sunt virtuţi principale.
3 Aici nu e vorba de omul care „umblă pe două cărări" în stare de ebrietate, ci de insul duplicitar, care nu-şi dezice credinţa, dar nici nu şi-o onorează. În contextul timpului biblic: Israelitul declarat care cochetează cu moravurile păgâne.
3
Datorii faţă de părinţi. Smerenia. Despre mândrie. Milostenia.
1 Fiilor, ascultaţi-mă pe mine, părintele vostru,1 şi purtaţi-vă astfel încât să vă mântuiţi.
2 Că Domnul l-a cinstit pe tată să fie peste fii şi a întărit dreptul mamei asupra copiilor.
3 Cel care-şi cinsteşte tatăl îşi ispăşeşte păcatul,
4 iar cel care-şi cinsteşte mama este asemenea celui ce-şi agoniseşte comoară;
5 cel care-şi cinsteşte tatăl se va veseli în propriii săi fii şi-n ziua rugăciunii sale va fi auzit;

6 cel care-şi slăveşte tatăl va avea viaţă lungă, iar cel ce ascultă de Domnul îşi va alina mama.
7 Cel ce se teme de Domnul îşi cinsteşte tatăl şi le va sluji părinţilor ca unor stăpâni.2
8 În faptă şi-n cuvânt cinsteşte-l pe tatăl tău, astfel ca binecuvântarea lui să vină peste tine;
9 căci binecuvântarea tatălui întăreşte casele copiilor, dar blestemul mamei dezrădăcinează temeliile.
10 Nu te slăvi pe tine întru necinstea tatălui tău, căci necinstea tatălui tău nu-ţi este ţie slavă;
11 căci slava omului vine din cinstea tatălui său, iar mama fără cinste este
1 În literatura sapienţială, „părintele” nu este, neapărat, tatăl fiilor, ci magistrul înţelept în raport cu învăţăceii săi; în cazul de faţă, însă, textul face aluzie la porunca din Iş 20, 12.
2 În relaţia copil-părinte, supunerea e fructul iubirii; modelul suprem este relaţia dintre Dumnezeu-Tatăl şi Dumnezeu-Fiul.

ocară copiilor ei.
12 Fiule, ajută-l pe tatăl tău în bătrâneţea lui şi nu-l întrista atât cât trăieşte.
13 Chiar dacă înţelegerea îi slăbeşte, fii îngăduitor şi nu-l dispreţui când tu eşti în putere.
14 Căci alinarea dăruită părintelui nu va fi uitată şi, în ciuda păcatelor tale, te va întări;
15 în ziua necazului tău îşi va aminti de tine: ca gheaţa când e cald, aşa ţi se vor topi păcatele3.
16 Cel care-şi părăseşte tatăl e ca un blasfemiator, iar cel care-şi mânie mama e un blestemat al Domnului.
17 Fiule, fă-ţi treburile cu modestie şi vei fi iubit de omul plăcut [Domnului].
18 Cu cât eşti mai mare, cu atât fă-te mai mic şi vei afla har în faţa Domnului;
19 căci mulţi sunt oamenii mari şi slăviţi, dar numai celor smeriţi li se descoperă tainele;
20 căci mare e puterea Domnului, dar cinstirea îi vine de la cei smeriţi.
21 Nu umbla după ceea ce e prea greu pentru tine4 şi nu iscodi ceea ce e peste puterile tale.
22 La ceea ce ţi s-a poruncit, la aceea gândeşte; căci tu nu ai nevoie de lucrurile ascunse.
23 Nu scormoni în ceea ce nu-ţi trebuie, căci ceea ce ţi s-a arătat e mai mult decât poate omul să priceapă;
3 Prin „blasfemie” se înţelege, de obicei, o insultă sau o ocară la adresa a tot ceea ce e sfânt.
4 După toate probabilităţile, versetele 21-24 cuprind un îndemn la prudenţă, reţinere şi chiar la refuz faţă de îmbierile doctrinelor esoterice, atât de atrăgătoare în epoca elenistă.
24 fiindcă pe mulţi îi înşală părerile lor deşarte şi reaua închipuire le-a stâlcit judecata.
25 Dacă nu ai ochi, eşti lipsit de lumină, iar dacă nu ştii, nu te afla în vorbă.
26 Inima îndărătnică sfârşeşte rău, iar cel ce iubeşte primejdia va pieri într-însa.
27 Inima îndărătnică se va împovăra cu dureri şi păcătosul adaugă păcat la păcat.
28 Pentru răul5 trufaşului nu este vindecare, căci o iarbă rea a prins rădăcină în el.
29 Inima înţeleptului cugetă la spusa înţeleaptă6 şi urechea care ascultă e dorinţa înţeleptului.
30 Apa stinge focul care arde, iar milostenia e ispăşirea păcatelor.
31 Cel ce răsplăteşte binefacerea se gândeşte la ce va veni şi-n clipa căderii sale va afla sprijin.
4
Ajutorarea săracilor. Înţelepciunea spre bună-creştere. Înţelepciune şi dreptate.
1 Fiule, pe cel sărac să nu-l lipseşti de hrană şi ochii celui sărman nu-i face să aştepte.
2 Nu întrista sufletul celui flămând şi nu-l zgândări pe omul aflat la necaz.
3 Inima necăjită n-o scoate din sărite, iar pe cel nevoiaş nu-l face să aştepte darul.
5 „Răul” (aici): starea proastă, suferinţa, necazul,inima-rea.
6 Literal: „...cugetă la parabolă (maximă)”.

4 Nu lepăda rugămintea celui necăjit, iar de la cel sărac nu-ţi întoarce faţa.
5 De la cel lipsit nu-ţi întoarce ochii şi nu-i da nimănui prilejul să te blesteme;
6 că dacă te blesteamă cu amărăciune-n suflet, ruga lui va fi auzită de Cel ce l-a făcut.
7 Fă-te iubit adunării şi-n faţa omului mare înclină-ţi capul.
8 Spre cel sărac apleacă-ţi urechea şi cu dulceaţă dă-i bineţe.
9 Smulge-l pe cel asuprit din mâinile asupritorului şi nu fi slab de înger când judeci.1
10 Fii ca un tată pentru orfani, iar pentru mama lor, ca un bărbat; şi vei fi ca un fiu al Celui-Preaînalt, Care te va iubi mai mult decât mama ta.

11 Înţelepciunea îşi creşte copiii2 şi se îngrijeşte de cei ce o caută.
12 Cel ce o iubeşte iubeşte viaţa şi cei ce o-ntâmpină în revărsatul zorilor se vor umple de veselie.
13 Cel ce şi-o ţine aproape va moşteni slavă şi oriunde intră, Dumnezeu îl binecuvintează.
14 Cei ce o slujesc îi slujesc Celui-Sfânt, iar cei ce o iubesc sunt iubiţi de Domnul.
15 Cel ce o ascultă va judeca neamurile şi cel ce şi-o ţine aproape va locui fără grijă.
16 Cel ce se încrede în ea o va avea ca moştenire, iar urmaşii săi vor avea parte de ea.
1 Slab de înger": lipsit de curaj; fricos; laş; nevolnic. Sfatul e o aluzie la judecătorii înfieraţi de către profeţi.
2 În versetele 11-19: Personificată, Înţelepciunea devine un dascăl care face educaţia elevilor săi, aplicând normele unei pedagogii pe cât de severe pe atât de eficace.
17 Căci, la-nceput, merge cu el pe o cale sucită, şi-l loveşte cu frică şi spaimă şi-l ameţeşte cu
asprimea purtării până ce capătă încredere în sufletul lui şi-l încearcă prin legile ei;
18 apoi se îndreaptă spre el şi-l veseleşte şi-i descoperă tainele ei.
19 Dar dacă el o ia razna, ea îl părăseşte şi-l dă pe seama propriei lui căderi.
20 Urmăreşte prilejul cel bun şi păzeşte-te de rău şi nu te vei ruşina de sufletul tău.
21 Căci există o ruşine care aduce păcatul şi există o ruşine care e slavă şi har.3
22 Nu-ţi apropia pe nimeni împotriva sufletului tău şi nu te speria de propria ta cădere.
23 Nu-ţi opri cuvântul când e să faci un bine şi nu-ţi ascunde înţelepciunea în slava deşartă;4
24 căci din cuvânt se cunoaşte înţelepciunea şi din graiurile limbii, învăţătura.
25 Nu grăi împotriva adevărului, ci ruşinează-te de neştiinţa ta.
26 Nu te ruşina să-ţi mărturiseşti păcatele5 şi nu sta împotriva curgerii râului.
27 Nu te înjosi în faţa omului nebun şi nu-l măguli pe cel puternic.
28 Pân' la moarte luptă-te pentru adevăr şi Domnul Dumnezeu Se va lupta
3 Ruşinea faţă de virtuţi aduce păcatul, iar ruşinea faţă de păcate aduce harul; ideea va fi dezvoltată în paralela din 41, 16 - 42, 8.
4 Grăbită, superficială, slava deşartă preia din înţelepciune doar ceea ce îi este periferic, neesenţial.
5 Mărturisirea păcatelor era o practică încetăţenită în viaţa religioasă a Israeliţilor (vezi Ps 31, 5; Lv 5, 5; Nm 5, 7; 2 Rg 12, 12-13; Dn 9, 5, 20).

pentru tine.
29 Nu fi pripit la vorbă, dar nici moale şi neglijent în lucrările tale.
30 În casa ta nu fi ca un leu şi nici închipuit faţă de casnicii tăi.
31 Mâna să nu-ţi fie întinsă la luat şi strânsă la dat.

5

Despre bogat şi păcătos. Stăpânirea de sine.
1 Nu-ţi pune nădejdea în avuţiile tale şi să nu zici: „Am destule".
2 Nu-ţi lăsa dorinţa şi tăria să te împingă a umbla după poftele inimii tale.
3 Să nu zici: „Cine-mi va cere socoteală pentru ce fac?", căci Domnul nu va întârzia să te pedepsească.
4 Să nu zici: „Am păcătuit; şi? ce mi s-a-ntâmplat?", căci Domnul e îndelung-răbdător.1
5 Nu fi atât de încrezător în iertare încât să îndesi păcat peste păcat. 2
6 Să nu zici: „Mare este mila Lui, El îmi va ierta noianul păcatelor!"; căci în El e şi milă, şi mânie,
7 iar mânia Lui se va abate peste cei păcătoşi. Nu întârzia să te întorci la Domnul şi nu amâna din zi
în zi, căci fără veste va izbucni mânia Domnului şi-n ziua de pedeapsă vei fi nimicit.
1 Dacă Dumnezeu nu reacţionează imediat sau curând după ce omul păcătuieşte, aceasta se datorează faptului că El ştie să aştepte îndreptarea păcătosului.
2 Şi în morala creştină, excesul de încredere în bunătatea lui Dumnezeu e un păcat împotriva Duhului Sfânt.
8 Nu te încrede în avuţiile dobândite pe nedrept, că nu-ţi vor folosi în ziua judecăţii.
9 Nu vântura la orice vânt şi nu umbla pe orice cale (pe asta o face păcătosul cu vorba-n doi peri3).
10 Fii statornic în simţirea ta şi să nu ai decât o singură vorbă.
11 Fii grabnic în a asculta şi zăbavnic în a da răspunsul.
12 Dacă ştii ceva, răspunde-i aproapelui tău, iar dacă nu, pune-ţi mâna peste gură.
13 În vorbă este şi cinste, şi batjocură, şi limba omului îi este căderea.

14 Să nu-ţi faci nume de bârfitor şi să nu fi un vorbăreţ viclean; că dacă peste hoţ cade ocara, osândă grea va fi peste cel cu vorba-n doi peri.
15 Nu fi neştiutor, nici în lucrurile mari, nici în cele mici şi din prieten să nu devii duşman.
6
Stăpânirea de sine. Sfat împotriva trufiei. Prietenia adevărată şi cea falsă. A fi ucenicul înţelepciunii.
1 Căci o faimă rea lasă-n urmă ruşine şi ocară: aşa e păcătosul cu vorba-n doi peri.1
2 Nu te lăsa în voia patimilor tale, ca nu cumva să fii sfâşiat ca un taur2;
3 „A vorbi în doi peri" (sau, textual, „a avea limbă dublă") înseamnă a fi duplicitar sau de rea-credinţă; îndemnul de „a nu vorbi în doi peri" i-l va face şi Pavel lui Timotei (1 Tim 3, 8).
1 După conţinut, cu acest verset se încheie capitolul precedent.
2 Această comparaţie ar fi absurdă, dacă nu am presupune că ea se referă la bacantele din misterele orientale, care, într-o aprigă dezlănţuire de patimi, sfâşiau, de viu, un taur.

3 îţi vei mânca frunzişul, îţi vei pierde roadele şi nu vei lăsa din tine decât un lemn uscat.
4 Patima rea îl pierde pe cel ce-o are şi-l face de râsul vrăjmaşilor lui.
5 Vorba dulce înmulţeşte prietenii, limba plăcută sporeşte răspunsurile plăcute.
6 Multe să-ţi fie legăturile cu oamenii, dar, ca sfetnici, unul dintr-o mie.
7 Dacă vrei să-ţi faci un prieten, pune-l mai întâi la-ncercare şi nu te grăbi să i te destăinui;
8 căci îţi e prieten atât cât îi este lui bine, dar la vreme de-ncercare nu-ţi va rămâne alături:
9 prieten care-ţi devine duşman şi care dă pe faţă o ceartă spre ruşinea ta.
10 Prieten îţi e ca să stea la masă cu tine, dar la vreme de-ncercare nu rămâne acolo.
11 Cât timp îţi merge bine va fi precum eşti tu şi cu-ndrăzneală le va vorbi slugilor,
12 dar dacă vei cădea, ţi se va întoarce împotrivă şi-ţi va ocoli privirea.
13 Fereşte-te de duşmani şi păzeşte-te de prieteni.
14 Un prieten credincios e un sprijin puternic: cine l-a găsit, a găsit o comoară.
15 Un prieten credincios e piatră nestemată: nimeni nu va şti să-i cumpănească preţul.
16 Un prieten credincios e un balsam de viaţă: cei ce se tem de Domnul, aceia-l vor afla.
17 Cel ce se teme de Domnul îşi veghează prietenia: cum e el, aşa-i va fi şi prietenul.3
18 Fiule, de când eşti încă tânăr alege-nvăţătura4 şi pân' la cărunteţe vei afla înţelepciune.
19 Lucreaz-o ca un plugar, ca un semănător, şi aşteaptă-i roadele bune, căci pentru o vreme te vei trudi ca s-o lucrezi, dar în curând îi vei mânca roadele.
20 Neplăcută le este celor neînvăţaţi, iar cel nepriceput nu-i va rămâne alături;
21 îl va apăsa ca o piatră de-ncercare, iar el nu va întârzia s-o arunce.
22 Căci înţelepciunea e vrednică de numele ei: nu e la-ndemâna gloatei.
23 Ascultă, fiule, primeşte-mi gândirea şi nu-mi lepăda sfatul:
24 Pune-ţi picioarele în obezile ei şi grumazul în lanţul ei!
25 Încovoaie-ţi umărul şi du-o în cârcă, iar legăturile ei să nu te mâhnească.
26 Apropie-te de ea cu toată inima, din toate puterile urmează-i căile.
27 Mergi pe urma ei şi caut-o: ea ţi se va face cunoscută; dac-ai aflat-o, să n-o mai laşi!
28 Că-ntru sfârşit vei afla în ea odihnă şi ţi se va preface-n bucurie.
29 Obezile ei îţi vor fi apărare puternică, lanţurile ei, podoabă de preţ,
30 jugul ei, o găteală de aur5, legăturile ei, panglici de iachint.
3 Omul temător de Dumnezeu are grija permanentă ca, prin virtutea sa capitală, să rămână pentru prietenul său un model vrednic de urmat.
4 „Învăţătura" (paideia): exerciţiul de a dobândi cunoaştere prin studiu; educarea spiritului.
5 Textual: „pe ea, o găteală de aur"; „jugul ei": corectat după Textul Ebraic (BJ).

31 Ca pe un vestmânt de slavă o vei îmbrăca şi ca pe o cunună a bucuriei o vei purta.
32 Fiule, dacă vei vrea, vei învăţa, şi dacă-ţi vei pune mintea la lucru, iscusit vei fi.
33 Dacă-ţi place să asculţi, vei învăţa. şi dacă-ţi vei apleca urechea, vei fi înţelept.
34 Stai în adunarea celor bătrâni şi dacă vezi un înţelept, lipeşte-te de el.
35 Ascultă cu voioşie orice grai dumnezeiesc, proverbele subţiri să nu cumva să-ţi scape.
36 Dacă vezi un om cu judecată, repede-te la el şi fă-ţi paşii să-i tocească pragul uşii.

37 Cugetă la poruncile Domnului, gândeşte-te fără-ncetare la rânduielile Lui; El îţi va întări inima şi-ţi va da înţelepciunea pe care ţi-o doreşti.
7
Sfaturi felurite. Despre copii, părinţi, preoţi. Grija de cei săraci.
1 Nu face răul, şi răul nu te va stăpâni;
2 îndepărtează-te de nedreptate, şi nedreptatea se va îndepărta
3 Fiule, nu semăna în brazdele nedreptăţii, ca nu cumva să culegi de şapte ori mai mult.
4 Nu cere de la Domnul întâietate, nici de la rege scaun de mărire.
5 n-o face pe dreptul în faţa Domnului, şi nici pe-nţeleptul în faţa regelui.
6 Dacă nu eşti în stare să stârpeşti nedreptatea, nu râvni scaun de judecător,
ca nu cumva să te înmoaie cel puternic şi să-ţi împiedici duhul de dreptate.1
7 Nu te pune rău cu obştea cetăţii şi nu te umili în faţa mulţimii.2
8 Nu te lăsa târât de două ori în păcat, căci pentru o singură dată nu vei rămâne nepedepsit.
9 Să nu zici: „Domnul va căuta la mulţimea darurilor mele; când I le voi aduce Dumnezeului Celui-Preaînalt, El le va primi".
10 Nu şovăi în rugăciune şi nu uita să faci milostenie.
11 Nu-ţi râde de omul cu inima-ntristată: Cel care-l umileşte, tot El îl şi înalţă.
12 Nu făuri minciuni împotriva fratelui tău, şi cu atât mai puţin împotriva unui prieten.3
13 Fereşte-te să spui vreo minciună, că din ea nu poate ieşi nimic bun.
14 Nu vorbi mult în adunarea bătrânilor,4 iar din rugăciune nu-ţi face morişcă de vorbe.
15 Să nu urăşti corvezile, nici munca pe ogor rânduită de Cel-Preaînalt.
16 Nu te număra în gloata păcătoşilor: aminteşte-ţi că mânia nu va întârzia.5
1 Corupţia judecătorilor din Israel e frecvent înfierată de majoritatea profeţilor. Sfatul înţeleptului: dacă nu eşti îndeajuns de pregătit şi înarmat pentru un scaun de judecător (pricepere, calm, fermitate, imparţialitate), e bine să nu aspiri la el; cea mai mare primejdie vine din partea celor mari (fie puternici, fie bogaţi), care vor încerca să te corupă.
2 Vulgul se distrează, în spectacol, pe seama celui umilit, dar cel ce se umileşte în mod public îl dezgustă; e un simţ comun pe care Iisus îl va înfrunta la judecata lui Pilat şi pe cruce.
3 Înseamnă că un prieten adevărat preţuieşte mai mult decât un frate.
4 Din respect pentru bătrâni, lasă-i pe ei să vorbească.
5 E vorba de mânia lui Dumnezeu.

17 Smereşte-ţi sufletul în adânc, căci focul şi viermii sunt osânda necredinciosului.
18 Nu schimba prietenul pe bani, şi nici fratele bun pe aurul de Ofir.6
19 Nu şovăi să-ţi iei o femeie înţeleaptă şi bună, căci farmecul ei preţuieşte mai mult decât aurul.
20 Nu te purta rău cu robul care munceşte cinstit, nici cu simbriaşul care se dăruie.
21 În inima ta iubeşte-l pe robul înţelept şi nu-i împiedica eliberarea.
22 Ai turme? îngrijeşte-te de ele şi, dacă-ţi sunt de folos, păstrează-le.
23 Ai copii? dă-le învăţătură şi încă de mici fă-i să-şi aplece grumazul.7
24 Ai fiice? veghează-le curăţia, şi nu le arăta faţă veselă.
25 Mărită-ţi fata, şi mare lucru vei face, dar dă-i un bărbat înţelept.
26 Ai femeie după inima ta? n-o alunga, dar dacă n-o iubeşti, nu te încrede în ea.
27 Cinsteşte-l pe tatăl tău din toată inima ta şi nu uita niciodată durerile mamei tale;
28 adu-ţi aminte că ei ţi-au dat viaţă: ce le vei da în schimbul a tot ce-au făcut pentru tine?
29 Din tot sufletul tău teme-te de Domnul şi cinsteşte-i pe preoţii Lui.
30 Din toată puterea ta iubeşte-L pe Cel ce te-a făcut şi nu-i părăsi pe slujitorii Săi.
31 Teme-te de Domnul şi cinsteşte-l pe preot şi dă-i partea lui, aşa cum ţi s-a
6 „Ofir": localitate (sau regiune) necunoscută, dar des citată în V. T. pentru calitatea aurului.
7 În sensul: să-şi respecte părinţii, învăţătorii şi să li se supună.
poruncit: pârgă, jertfă de ispăşire, darul umerilor, jertfa de sfinţire şi pârga celor sfinte.
32 Şi celui sărac întinde-i mâna, încât binecuvântarea ta să fie desăvârşită.8
33 Mărinimia ta să-i atingă pe toţi cei vii, şi nici pentru cei morţi să n-o opreşti.9
34 Nu-ţi întoarce faţa de la cei ce plâng; cu cei întristaţi întristează-te şi tu.
35 Nu-ţi fie teamă să-i cercetezi pe cei bolnavi; prin astfel de fapte îţi vei câştiga iubire.

36 În tot ce faci adu-ţi aminte de sfârşitul tău şi nu vei păcătui niciodată.10
8
Purtare înţeleaptă faţă de oameni.
1 Nu te lupta cu cel puternic, ca nu cumva să cazi în mâinile lui.1
2 Nu te certa cu omul bogat, ca nu cumva să fie mai greu decât tine; căci aurul pe mulţi i-a nimicit şi a încovoiat inimile regilor.
3 Nu te sfădi cu omul limbut: nu-i pune lemne pe foc.
4 Nu glumi cu omul prost crescut, ca nu cumva să-ţi vezi străbunii ocărâţi.2
8 E vorba de binecuvântarea care-ţi vine de la Domnul.
9 Deşi, spre a-i feri pe fiii lui Israel de influenţa unor practici funebre păgâne, legea veche introdusese unele restricţii în cultul morţilor, acesta făcea parte din viaţa religioasă a comunităţilor iudaice; nu lipseau nici ofrandele.
10 Precept însuşit cu precădere de către călugări; îl invoca zilnic Părintele Cleopa.
1 Versetele 1-7 conţin îndemnuri la prudenţă. 2 Reacţia mitocanului este aceea de a-ţi injuria părinţii şi străbunii.

5 Nu-l dojeni pe păcătosul care se pocăieşte: adu-ţi aminte că toţi suntem vinovaţi.
6 Nu-l dispreţui pe omul înaintat în vârstă, căci s-ar putea ca şi noi să îmbătrânim.
7 Nu te bucura de moartea unui om: adu-ţi aminte că noi toţi vom muri.
8 Nu dispreţui rostirile înţelepţilor, ci deprinde-te cu proverbele lor; că de la ei îţi vei însuşi învăţătura şi iscusinţa de a-i sluji pe cei mari.
9 Nu dispreţui rostirile bătrânilor, că şi ei au învăţat de la părinţii lor; de la ei vei învăţa înţelepciunea şi iscusinţa de a răspunde când trebuie.
10 Nu aţâţa cărbunii păcătosului, ca nu cumva să te arzi la flacăra lui.
11 N-o-ntinde pân’ la capăt cu omul iute la mânie: în faţa buzelor vei avea o capcană.
12 Nu-l împrumuta pe omul mai tare decât tine: dacă dai cu-mprumut, nu mai primeşti nimic.3
13 Nu te pune chezaş dincolo de puterile tale; dac-ai făcut-o, fii gata să plăteşti.
14 Să nu te judeci cu un judecător, căci hotărârea va fi de partea lui.
15 Nu te porni la drum cu omul ne-nfricat4, ca nu cumva să-ţi devină povară; că el nu face decât ce-l taie capul, iar nebunia lui te va pierde odată cu el.
16 Nu te certa cu omul mânios, nu străbate cu el un ţinut pustiu, căci în ochii
3 Iisus va desfiinţa acest precept: „Daţi cu-mprumut nimic nădăjduind” (Lc 6, 35), adică: Daţi fără să aşteptaţi sau să pretindeţi restituirea.
4 „Omul ne-nfricat”: aventurierul; omul iraţional, care riscă orice şi oricând.
lui sângele e o nimica toată şi unde nu-i nici un ajutor îţi va sări la gât.
17 Nu-i spune nebunului ce ai în gând, căci el nu va şti să-ţi păstreze taina.
18 În faţa unui străin nu face nimic care trebuie să rămână tăinuit, căci tu nu ştii ce poate el să născocească.
19 Nu-ţi deschide inima faţă de oricine, dar nici nu aştepta să-i câştigi bunăvoinţa.
9
Purtarea faţă de femei şi de alte fiinţe omeneşti.
1 Nu fi gelos de soţia ta iubită şi nu-i îmbia gândul de a-ţi face rău.
2 Nu te da în mâinile unei femei, ca nu cumva ea să pună stăpânire pe tine.
3 Nu ieşi în calea unei desfrânate: ai putea să cazi în laţurile ei.
4 Să nu mergi prea des la o cântăreaţă: ai putea să te prinzi în meşteşugurile ei.
5 Nu-ţi opri cătătura asupra unei fecioare, ca nu cumva să fii târât în osânda ei.1
6 Nu te da în mâinile unei desfrânate: acolo-ţi vei pierde moştenirea.
7 Nu-ţi plimba ochii pe străzile oraşului, şi nici nu rătăci prin locurile lui dosnice.
8 Întoarce-ţi ochii de la femeia frumoasă şi nu-i opri pe frumuseţe străină.2 Mulţi s-au rătăcit prin frumuseţea
1 Legea lui Moise pedepsea cu moartea nu numai fecioara vinovată, ci şi pe bărbatul care a sedus-o (Dt 22, 23-24).
2 „Frumuseţe străină”: mândreţea oricărei femei care nu-ţi este soţie.

unei femei: dragostea se-aprinde din ea ca un foc.
9 Nu te aşeza nicidecum lângă o femeie măritată şi nu petrece cu ea bând la masă, ca nu cumva inima să-ţi fie cucerită de vrăjile ei şi prin patima ta să luneci în moarte.
10 Pe prietenul vechi nu-l părăsi, fiindcă cel nou nu-i va fi asemenea. Vin nou, prieten nou... lasă-l să se învechească, şi-l vei bea cu plăcere.
11 Nu invidia izbânda păcătosului, că nu ştii cum se va termina.
12 Nu-ţi face plăcere din plăcerea nelegiuiţilor; aminteşte-ţi că până aici, jos,3 nu vor rămâne nepedepsiţi.
13 Stai departe de omul în stare să ucidă şi nu vei avea nici o teamă de moarte; dacă ţi-l apropii, stai cu ochii pe el, căci ar putea să-ţi ia viaţa. Să ştii bine că eşti împresurat de laţuri şi că mergi pe metereze.4
14 Atât cât poţi, cercetează-ţi aproapele şi sfătuieşte-te cu înţelepţii.
15 Pentru a sta de vorbă, alege-ţi oameni deştepţi şi tot cuvântul tău să fie despre legea Celui-Preaînalt.
16 Oamenii drepţi să-ţi fie oaspeţi, iar mândria ta să fie în frica de Domnul.
17 Un lucru făcut de mână de meşter merită laudă, dar cel ce cârmuieşte poporul să fie iscusit în cuvânt.
18 Omul limbut e temut în cetate, iar cel nesăbuit la cuvânt îşi atrage ură.
3 Textual: „... până [a ajunge] în Hades” (= în Şeol, în locuinţa morţilor). Aşadar, preceptul nu prevede o pedeapsă de după moarte, ci în timpul vieţii.
4 „A merge pe metereze”: a merge pe creneluri, pe zidul unei fortificaţii = a fi descoperit, expus săgeţilor inamice.
10
Cârmuirea. împotriva trufiei. Cei vrednici de cinste. Smerenie şi adevăr.
1 Cârmuitorul înţelept îşi învaţă poporul, iar cârmuirea omului priceput e bine statornicită.
2 Cum e cârmuitorul, aşa-i sunt şi cârmuiţii: cum e primarul, aşa-s locuitorii.1
3 Un rege neînvăţat îşi prăbuşeşte poporul; cetatea propăşeşte prin iscusinţa celor ce o conduc.
4 În mâna Domnului e cârmuirea pământului: El ridică la timp cârmuitorul potrivit.
5 Izbânda unui om e în mâna Domnului; El este Cel ce-i dă cărturarului mărire.
6 Nu-ţi urî aproapele, oricare i-ar fi nelegiuirile, şi să nu faci nimic când ţi-ai ieşit din fire.
7 Trufia nu-i plăcută nici lui Dumnezeu, nici omului; pentru amândoi, nedreptatea e o greşală.
8 Stăpânia2 trece de la un neam la altul datorită nedreptăţilor, sălbăticiilor şi banilor.
9 De ce atâta trufie în cel ce e pământ şi cenuşă, un ins căruia, încă viu, îi putrezesc măruntaiele?3
10 Boala lungă îşi bate joc de doctor; un ins e astăzi rege, dar mâine va muri.
1 Cârmuitorul înţelept îşi modelează supuşii după propria lui statură morală. În sistemele democratice, însă, relaţia poate fi răsturnată: poporul îşi merită cârmuitorii pe care i-a ales.
2 „Stăpânia”: suveranitatea; autoritatea politică.
3 Sarcasm usturător la adresa orgoliului.

11 Când omul moare, aceasta moşteneşte: gândaci, sălbăticiuni şi viermi.
12 Începutul trufiei omului este a-L părăsi pe Domnul şi a-şi ţine inima departe de Cel ce l-a făcut;
13 căci păcatul e începutul trufiei,4 iar purtătorul ei revarsă urâciune; iată de ce Domnul le-a adus [trufaşilor] pedepse straşnice
14 Domnul a surpat scaunele celor puternici şi-n locul lor i-a pus pe cei blânzi.
15 Domnul a smuls rădăcinile păgânilor5 şi-n locul lor i-a sădit pe cei smeriţi.
16 Domnul a răsturnat ţările păgânilor şi le-a nimicit pân’ la temeliile pământului.
17 Pe mulţi i-a slăbit şi i-a nimicit şi le-a şters amintirea de pe pământ.
18 Trufia n-a fost făcută pentru oameni, şi nici mânia cea iute pentru cei născuţi din femei.
19 Care neam e vrednic de cinste?: neamul omenesc. care neam e vrednic de cinste?: cei ce se tem de Domnul. Care neam e vrednic de dispreţ?: neamul omenesc. care neam e vrednic de dispreţ?: cei ce calcă poruncile.6
4 Dacă, în general, se consideră că trufia (orgoliul, vanitatea) este păcatul originar (al Satanei în cer şi al primilor oameni în rai), Ecclesiasticul afirmă că el e un derivat al absenţei Creatorului din conştiinţa creaturii; eliminând relaţia ontologică Creator-creatură, aceasta din urmă îşi imaginează

că I se poate substitui lui Dumnezeu: aici e rădăcina trufiei. şi, până la urmă, i-a nimicit.
5 În limbajul biblic, grecescul ethne poate fi tradus, în funcţie de context, prin „neamuri” sau „păgâni”. Sfântul Pavel a fost supranumit „Apostolul neamurilor”, adică al păgânilor.
6 Aşadar, nu specia umană prin ea însăşi e demnă de cinste sau de dispreţ, ci prin comportamentul religios-moral al celor ce o alcătuiesc.
20 În mijlocul fraţilor săi, cârmuitorul se bucură de cinste, şi tot aşa, în ochii săi, cei ce se tem de Domnul.
21 Frica de Domnul este începutul ridicării, iar împietrirea şi trufia sunt începutul căderii.
22 Fie că omul e bogat, nobil sau sărac, lauda lui e frica de Domnul.
23 Nu-i bine să dispreţuieşti un sărac înţelept, după cum nu-i potrivit să cinsteşti un păcătos.
24 Om mare, judecător sau puternic, toţi sunt vrednici de cinste, dar nici unul nu-i mai mare decât cel ce se teme de Domnul.
25 Un rob înţelept are în slujba sa oameni liberi, iar omul învăţat nu cârteşte.
26 Să nu faci pe-nţeleptul când eşti la lucrul tău, să nu te umfli-n pene când eşti la strâmtoare.
27 Mai bun e cel ce munceşte şi are de toate decât cel ce se umflă-n pene şi n-are de nici unele.
28 Fiule, în smerenie înalţă-ţi sufletul şi cinsteşte-l după vrednicia lui.7
29 Cine oare-l va îndreptăţi pe cel ce păcătuieşte împotriva sufletului său? şi cine-l va cinsti pe cel ce-şi face viaţa de ocară?
30 Săracului i se dă cinste pentru iscusinţa minţii sale, bogatului, pentru avuţiile lui.
31 Cel ce se bucură de cinste în sărăcie, cu cât mai mult în bogăţie? cel dispreţuit în bogăţie, cu cât mai mult în sărăcie?
7 Altfel spus: Fiule, slăveşte-te cu modestie şi preţuieşte-te după cât meriţi.
1516
11
Urmări ale înţelepciunii.
1 Înţelepciunea înalţă capul celui smerit şi-l face să şadă printre cei mari.
2 Nu-l ferici pe om pentru frumuseţea lui, dar nici nu te scârbi de cineva pentru felul cum arată.
3 Albina e mică printre zburătoare, dar rodul [muncii] ei întrece orice dulceaţă.
4 Nu te mândri cu hainele de pe tine şi nu te trufi când ţi se dă cinstire, căci lucrurile Domnului sunt minunate, dar oamenilor le sunt ascunse.
5 Mulţi tirani au fost culcaţi la pământ, iar un nenea-din-lume a purtat coroana.
6 Mulţi puternici au fost umiliţi de moarte şi oameni cu faimă au fost daţi în puterea altora.
7 Nu osândi înainte de a cerceta; întâi gândeşte, apoi fă dojana.
8 Nu răspunde înainte de a asculta, nu-i tăia nimănui şirul cuvintelor.
9 Nu te certa pentru ceva care nu te priveşte şi nu te amesteca în sfezile păcătoşilor.
10 Fiule, nu te apuca de multe treburi; că dacă te apuci de multe, nu vei fi fără vină: şi dacă te ţii de ele, nu le vei prinde, şi nici nu vei scăpa prin fugă.
11 E câte unul care munceşte şi asudă şi trage tare şi tot în urmă rămâne; 1
12 şi e câte unul slab, neajutorat, neputincios şi împovărat de sărăcie, dar
1 Sau (mai aproape de literă): cu cât munceşte şi se zdrobeşte şi se grăbeşte, cu atât e mai lipsit (mai sărac). Desigur, observaţia se referă la necredinciosul care contează doar pe forţele proprii, omeneşti, în opoziţie cu credinciosul pe care-l ajută Dumnezeu (vezi următoarele două versete).
ochii Domnului caută spre el cu bunătate, îl ridică din umilinţă
13 şi îi înalţă capul, în aşa fel încât mulţi se minunează de el.
14 Bune şi rele, viaţă şi moarte, sărăcie şi bogăţie, toate vin de la Domnul.
15 Înţelepciunea, ştiinţa şi cunoaşterea legii vin de la Domnul. de la El sunt iubirea şi calea faptelor bune.
16 Nebunia şi întunericul sunt făcute pentru păcătoşi; cei ce se împăunează cu răul îmbătrânesc în rău.2
17 Darul Domnului rămâne cu cei credincioşi şi bunăvoinţa Lui aduce pururea propăşire.
18 E câte unul care se îmbogăţeşte prin grijă şi zgârcenie. şi iată care-i este răsplata:
19 Când zice: „Am aflat odihna şi acum voi mânca din bunătăţile mele”, nu bagă de seamă că vremea va curge şi, lăsând totul altora, va muri.
20 Fii statornic în făgăduinţa ta, închină-i viaţa şi îmbătrâneşte lucrând.

21 Nu te minuna de lucrările păcătosului, ci ai încredere în Domnul şi stăruie în osteneala ta; că lesne este în ochii Domnului ca, dintr-o dată, fără veste, să-l îmbogăţească pe cel sărac.
22 Binecuvântarea Domnului e răsplata celui credincios; când nu teaştepţi, atunci îi înfloreşte binecuvântarea.
23 Să nu zici: „De ce am nevoie? de acum, care-mi va fi averea?”
2 Versetele 15 şi 16 lipsesc din versiunea clasică a Septuagintei şi, ca atare, din ediţiile româneşti şi străine; preluându-le din manuscrise adiacente, ed. Rahlfs le citează în notele infrapaginale.
1517
24 Să nu zici: „Am destul, ce rău mi se poate întâmpla?”
25 În ziua fericirii uiţi de nefericire şi-n ziua nefericirii nu-ţi aminteşti de fericire,
26 că lesne-I este Domnului ca în ziua sfârşitului, să-i dea omului după purtarea lui.
27 Un ceas de nenoroc aduce uitarea desfătărilor, iar lucrările omului se descoperă la sfârşitul său.
28 înaintea sfârşitului să nu-l socoteşti pe nimeni fericit, căci în sfârşitul său e omul cunoscut.3
29 În casa ta nu primi pe oricine, că multe sunt cursele vicleanului.
30 Ca o potârniche-n colivie, aşa e inima trufaşului, şi ca o iscoadă îţi pândeşte căderea;
31 sucind binele în rău, el stă-ntr-un colţ la pândă şi chiar în cele bune îţi va găsi cusur.
32 O singură scânteie aprinde-ntregul jar, iar păcătosul pândeşte sângele să curgă.
33 Ia seama la omul rău căci rău pune la cale -, ca nu cumva să-ţi aducă o veşnică ocară.
34 Primeşte-n casă un străin: te va tulbura şi te va înstrăina de ce-i al tău.
12
Despre binefaceri. Despre prieteni buni şi răi.
1 Dacă faci bine, să ştii cui i-l faci1 şi
3 Textual: „... în copiii săi e omul cunoscut”; corectat după Ebr.
1 În versetele 1-7: precauţiile de care e condiţionată fapta bună sunt foarte departe de principiul binefacerii necondiţionate pe care o va porunci Iisus (Mt 5, 43-48).
vei avea mulţumire pentru fapta ta cea bună.
2 Fă-i bine celui credincios şi vei afla răsplată; dacă nu de la el, de la Cel-preaînalt.
3 Nici un bine celui ce pururi se îndeletniceşte cu răul şi nici celui ce nu face milostenie!
4 Dă-i celui credincios, dar nu-l ajuta pe cel păcătos!
5 Fă-i bine celui smerit, dar nu-l ajuta pe cel păcătos; ţine-i pâinea la tine, nu i-o da, ca nu cumva să devină mai tare decât tine; altminteri, vei afla un rău de două ori mai mare pentru toate binefacerile pe care i le-ai făcut.
6 Că şi Cel-Preaînalt îi urăşte pe păcătoşi şi-i va pedepsi pe cei nelegiuiţi.
7 Dă-i omului de bine, dar nu-l ajuta pe cel păcătos.
8 Prietenul nu se cunoaşte când îţi este bine, şi nu în duşmănie se ascunde duşmanul.
9 Când omului îi merge bine, duşmanii lui se întristează; când îi merge rău, chiar şi prietenul îl lasă.
10 Niciodată să nu te încrezi în duşmanul tău; că precum se cocleşte arama, aşa şi răutatea lui;
11 chiar când se umileşte şi umblă aplecat, ţine-ţi inima trează şi fereşte-te de el; fii cu el precum cel ce şterge oglinda şi vei cunoaşte că rugina de pe el nu s-a dus.
12 Nu-l pune să stea lângă tine, ca nu cumva să te împingă şi să-ţi ia locul; să nu ţi-l pui de-a dreapta ta, ca nu cumva să încerce să-ţi ia scaunul; atunci, la urmă, vei înţelege cuvintele mele şi te
1518
vei căi amintindu-ţi de cele ce ţi-am spus.
13 Cui îi va fi milă de descântătorul muşcat de şarpe şi de toţi cei ce se înfruntă cu fiarele sălbatice?
14 Aşa e cel ce-şi face din păcătos un tovarăş şi care se face părtaş la păcatele lui;
15 pentru o vreme rămâne cu tine, dar, dacă te clatini, nu se va opri.
16 Duşmanul are dulceaţă pe buze, dar în inimă cugetă cum să te arunce în groapă; duşmanul are lacrimi în ochi, dar, dacă-i pică bine, nu se va sătura de sânge;
17 dacă te pândeşte ceva rău, îl vei afla acolo înaintea ta: pretinzând că te ajută, îţi va săpa sub picioare, va da din cap şi din mâini şi, multe şuşotind, nu va face decât să-şi schimbe faţa.
13
Să nu mergi des la cei mai bogaţi şi mai mari decât tine.
1 Cel ce se atinge de smoală se mânjeşte, cel ce-şi apropie un om trufaş va semăna cu el.
2 Nu-ţi pune-n cârcă mai mult decât poţi duce şi nu ţi-l face fârtat pe cel mai puternic şi mai bogat

decât tine; de ce să pui oala de pământ laolaltă cu oala de fier?: dacă se ciocnesc, una se va sparge.
3 Bogatul face o nedreptate, şi tot el se mânie; săracul o suferă, dar se roagă de iertare!
4 Dacă-i eşti de folos, te va folosi, dar dacă eşti în lipsă, te va părăsi;
5 dacă ai, va trăi cu tine şi te va despuia fără să-i pară rău.
6 Dacă are nevoie de tine, te va linguşi, îţi va surâde şi-ţi va da nădejde, te va lua cu vorbă bună şi va zice: „Ce-ţi trebuie?”
7 Şi te va ruşina cu ospeţele lui până-ţi va goli punga de două sau trei ori şi la urmă va râde de tine; după aceea, dacă te vede, te va lăsa baltă clătinând din cap înainte-ţi.
8 Ia aminte, ca nu cumva să te laşi înşelat şi să te-mpotmoleşti în propria ta prostie.1
9 Când te pofteşte un om puternic, ţine-te departe: cu atât mai mult te va pofti.
10 Nu te vârî, ca nu cumva să fii împins îndărăt, dar nici prea departe nu sta, ca nu cumva să te uite.
11 Nu vorbi cu el bătându-l pe umăr şi nu te încrede în noianul vorbelor lui; căci, vorbind mult, el te pune la-ncercare şi, mai în glumă, mai în serios, află ce vrea;
12 el, cel cu atâtea vorbe, nu are nici o milă şi nu te va cruţa nici de lovituri, nici de lanţuri.
13 Păzeşte-te şi ia bine seama, că mergi la drum cu propria ta cădere.
14 Când auzi aceasta în somn, trezeşte-te; toată viaţa ta iubeşte-L pe Domnul şi roagă-L pentru mântuirea ta.2
15 Fiece vietate iubeşte ceea ce-i seamănă şi fiece om, pe aproapele lui.
16 Fiece trup se uneşte după felul lui3 şi omul se leagă cu semenul său.
17 Cum s-ar putea întovărăşi lupul şi mielul?: aşa e cu păcătosul şi cu cel evlavios.
1 Textual: „... în propria ta veselie”; corectat după Ebr.
2 Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.
3 Mai precis: Fiece trup se împreunează cu altul din specia lui.

18 Ce pace poate fi între hienă şi câine? şi ce pace între bogat şi sărac?
19 Aşa cum asinul sălbatic e prada leului în pustiu, tot astfel săracii sunt prada bogaţilor.
20 Aşa cum trufaşul urăşte smerenia, tot astfel bogatului îi e silă de cel sărac.
21 Când bogatul se clatină, prietenii îl sprijină; când cade săracul, prietenii i se duc.
22 Când cade bogatul, mulţi îi deschid braţele; dacă spune prostii, i se dă dreptate. Când cade săracul, e dojenit; dacă spune ceva înţelept, pentru el nu e loc.
23 Când vorbeşte bogatul, toţi îşi ţin gura şi-i ridicat în slăvi. Când vorbeşte săracul, se spune: „Ăsta cine e?”, şi dacă se-mpiedică-n vorbă, e culcat la pământ.
24 Bogăţia e bună când e fără păcat; sărăcia e rea în gura nelegiuitului.
25 Inima omului îi schimbă chipul, fie în bine, fie în rău.
26 O faţă veselă e urma inimii bune, iar izvodirea proverbelor e cugetare trudnică.
14
Fericirea omului drept. A te bucura înţelepţeşte de viaţă. Fericirea înţeleptului.
1 Fericit bărbatul care n-a alunecat cu graiul şi care nu e îngândurat de tristeţea păcatelor!
2 Fericit bărbatul al cărui cuget nu-l osândeşte şi care nu cade în deznădejde.
3 Omului zgârcit nu-i prieşte bogăţia, iar pentru omul invidios, la ce bun averile?
4 Cel ce adună lipsindu-se pe sine, adună pentru alţii; cu bunurile lui alţii se vor desfăta.
5 Cel care-i rău pentru sine, pentru cine va fi bun?: nu se bucură nici măcar de ceea ce are el.
6 Nimeni nu e mai rău decât cel ce se pizmuieşte pe sine: aceasta-i răsplata răutăţii lui;
7 chiar când face bine, o face din uitare, şi după aceea îşi vădeşte răutatea.
8 Rău este omul cu ochiul invidios, care-şi întoarce faţa1 şi dispreţuieşte viaţa altuia.
9 Omul invidios nu se mulţumeşte cu ce are, iar nedreptatea omului rău îi usucă sufletul.
10 Ochiul rău îşi drămuieşte pâinea, dar la masă tot nu-i ajunge.
11 Fiule, atât cât poţi, fă-ţi bine ţie şi adu-I Domnului prinoasele ce I se cuvin.
12 Nu uita că moartea nu va zăbovi şi că legământul cu groapa nu ţi s-a arătat. 2
13 Înainte de a muri, fă-i bine prietenului tău şi, după cât poţi, întinde-i mâna şi dă-i-o.
14 Nu te lipsi de binele de azi şi nimic să nu-ţi scape dintr-o dorinţă bună.
15 Oare nu altora le vei lăsa rodul muncii tale, şi rodul ostenelilor tale să fie tras la sorţi?
16 Dă şi primeşte şi sfinţeşte-ţi sufletul, că nu în groapă vei căuta desfătări.
1= Şi-o întoarce de la cei care-i aşteaptă ajutorul.

2 Literal: „legământul cu Şeolul (locaşul morţilor)”; sensul: ceasul hotărât al morţii nu ţi s-a descoperit.
1520
17 Orice trup se învecheşte ca o haină, că aceasta-i legea veşnică: cu moarte vei muri.
18 Precum în frunzişul unui copac stufos unele frunze cad, altele cresc, aşa-i cu generaţiile cărnii şi sângelui: unele mor, altele se nasc.
19 Tot lucrul stricăcios are un sfârşit, iar cel ce l-a lucrat se duce cu el.
20 Fericit bărbatul care cugetă înţelepţeşte şi care gândeşte cu propria-i pricepere,
21 cel ce-n inima lui cugetă la căile înţelepciunii3 şi-i cercetează tainele;
22 o urmăreşte ca un hăitaş, în căile ei stă la pândă;
23 i se uită prin ferestre, îi ascultă pe la uşi;
24 i se aşază lângă casă, îi înfige-n ziduri un ţăruş, îşi întinde cortul alături şi se aşază în aşezământul fericirii; copiii şi-i pune sub acoperământul ei şi sub umbrarul ei îşi află adăpost; sub ea, acolo, ferit e de arşiţă şi-n slava ei îşi capătă odihna.
15
Fericirea înţeleptului. Păcatul şi libertatea omului.
1 Aşa face omul care se teme de Domnul, iar cel ce stăpâneşte legea o va dobândi [înţelepciunea],
2 Ea îl întâmpină ca o mamă şi ca o soţie tânără îl primeşte;
3 cu pâinea înţelegerii îl hrăneşte şi cu apa înţelepciunii îl adapă;
4 de ea se reazemă şi nu se clatină, de ea se lipeşte şi nu se ruşinează.
3 Literal: „Nu te lipsi de o zi bună”.
5 Ea îl ridică deasupra semenilor lui, în mijlocul adunării îi va deschide gura.
6 El află desfătare şi cunună de bucurie şi primeşte ca moştenire un renume veşnic.
7 Dar cei lipsiţi de minte n-o vor avea niciodată, iar păcătoşii nicicând o vor vedea.
8 Ea se ţine departe de trufie, iar mincinoşii n-o au în amintire.
9 Lauda nu-şi află locul în gura păcătosului, de vreme ce nu de Domnul i-a fost trimisă;
10 căci lauda nu se rosteşte decât în înţelepciune şi Domnul este Cel ce-i îndreaptă căile.
11 Să nu zici: „Prin Domnul am călcat alături”, căci El nu face ceea ce urăşte.
12 Să nu zici: „Prin El m-am rătăcit”, căci El n-are nevoie de omul păcătos.
13 Domnul urăşte orice urâciune, şi nici cei ce se tem de El n-o iubesc.
14 El dintru început l-a făcut pe om şi l-a lăsat în mâinile sfatului său.1
15 Dacă vrei, Îi vei păzi poruncile şi cu credincioşie vei săvârşi ceea ce-I place.
16 Foc şi apă ţi-a pus dinainte: unde vei vrea, acolo-ţi vei întinde mâna.
17 În faţa oamenilor sunt viaţa şi moartea: fiecăruia i se va da ceea ce-i place.
18 Căci mare e înţelepciunea Domnului; tare e El întru putere, şi pe toate le vede.
19 Ochii Săi sunt peste cei ce se tem de El, El cunoaşte toate lucrările omului.
1 Stihul e construit pe verbul dianoeomai = a gândi în sens filosofic. Autorul subliniază, în următoarele stihuri, perseverenţa celui ce ţine, neapărat, să dobândească înţelepciunea.
1521
20 Nimănui nu i-a poruncit să fie nelegiuit şi nimănui nu i-a dat împuternicirea de a păcătui.2
16
Copiii prost crescuţi. Pedepsirea păcătoşilor. Lucrarea lui Dumnezeu în făptura Sa.
1 Nu-ţi dori o droaie de copii netrebnici şi nu te bucura de fiii nelegiuiţi.1
2 Deşi se înmulţesc, nu te bucura de ei dacă nu e cu ei frica lui Dumnezeu.
3 Nu te încrede în durata vieţii lor,2 şi nici în numărul lor nu nădăjdui; că unul e mai mult decât o mie şi-i mai bine să mori fără copii decât să-i ai nevolnici.
4 Căci printr-un singur înţelept se umple cetatea de oameni, dar neamul nelegiuiţilor va pieri.
5 Multe ca acestea mi-au văzut ochii. şi mai mari decât ele mi-au auzit urechile.
6 În adunarea păcătoşilor se aprinde focul, în neamul răzvrătiţilor s-a aţâţat Mânia.3
7 Nicicum nu i-a iertat pe uriaşii de odinioară, care s-au răzvrătit, mândri de puterea lor.4
2 I-a dăruit libertatea de a se sfătui cu sine însuşi, adică libertatea de a alege (idee ilustrată în următoarele trei versete). Libertatea, da; nu însă şi autorizaţia.
1 Dacă, în teologia Vechiului Testament, mulţimea pruncilor era o binecuvântare, Fiul lui Sirahpune preţ nu pe numărul, ci pe calitatea lor.

2 Îndemnul trimite la Proverbe 10, 28: „... anii necredincioşilor se vor împuţina”.
3 E vorba de mânia lui Dumnezeu asupra celor răzvrătiţi în pustia Sinai (Nm 11, 1; 16, 1-35). 4 Aluzie la uriaşii menţionaţi în Fc 6, 1-7.
8 n-a cruţat cetatea-n care locuia Lot, ci i-a urât pentru trufia lor.
9 Milă n-a avut de neamul pierzării, al celor ce se trufeau cu păcatele lor.5
10 Tot aşa s-a purtat cu cei şase sute de mii de pedeştri care se ghemuiseră în învârtoşarea inimii lor.6
11 Doar unul de-ar fi vârtos la cerbice, minune ar fi să scape nepedepsit; că la El este mila, dar tot la El mânia: puternic în iertare, mânie răspândeşte;
12 pe cât îi este mila, pe-atât e şi urgia: pe oameni îi judecă după faptele lor.
13 Păcătosul nu va scăpa cu prăzile lui, dar nici răbdarea binecredinciosului nu va fi înşelată;
14 El va ţine seama de orice faptă milostivă, fiecare va afla pe măsura faptelor lui.
15 Dumnezeu a învârtoşat inima lui Faraon, aşa ca el să nu-L cunoască, dar să I se cunoască faptele de sub cer.
16 Mila Lui se arată la toată făptura, lumina şi umbra le-a împărţit printre oameni.7
17 Să nu zici: „Mă voi ascunde de Domnul, căci de-acolo, de sus, cine-şi va aminti de mine?; în grămadă nimeni nu mă va recunoaşte: ce sunt eu în urieşenia făpturii?”
18 Iată, cerul şi cerul cerului, genunea şi pământul se cutremură la cercetarea Lui;
5 E vorba de popoarele păgâne ale Canaanului.
6 Sunt amintiţi aici cei şase sute de mii de bărbaţi care au plecat din Egipt (Iş 12, 37) şi care apoi n-au mai ascultat de Dumnezeu (Nm 14, 22-23).
7 Pentru versetele 15 şi 16 vezi nota de la 11, 16.

19 şi totodată munţii şi temeliile pământului sub ochii Lui sunt prinse de cutremur.
20 Dar la acestea toate nu se gândeşte nimeni; la căile Lui, cine mai ia aminte?
21 Există şi furtună pe care omul n-o vede, iar cea mai mare parte a lucrurilor Sale rămâne ascunsă.
22 „Lucrurile dreptăţii Sale, cine le vesteşte? sau cine le aşteaptă? Că departe-I este legământul”;
23 aşa gândeşte omul cu mintea scurtă; nemintosul, rătăcitul nu visează decât prostii.
24 Ascultă-mă, fiule, şi dobândeşte-ţi cunoaşterea, apleacă-ţi inima la cuvintele mele:
25 Cu măsură îţi voi descoperi învăţătura, cu grijă voi rosti cunoaşterea.
26 Dintru-nceput, Domnul şi-a făcut lucrurile cu judecată8; odată făcute, le-a hotărât şi părţile.
27 El pentru-ntotdeauna Şi-a rânduit lucrurile, de la-nceputul lor şi-n curgerile lor. Ele nu ştiu de foame, şi nici de oboseală, şi niciodată nu se opresc de la datorie;
28 nici unul din ele nu se izbeşte de celălalt şi niciodată nu-I înfruntă cuvântul.
29 Domnul Şi-a aruncat apoi ochii spre pământ şi l-a umplut de bunătăţile Sale.
30 Faţa i-a acoperit-o cu tot felul de vieţuitoare, iar acestea-n el se vor întoarce.
8 Aici şi în versetele următoare: ordinea perfectă a universului, atât în ansamblu cât şi în părţile componente. De aici: raţionalitatea cosmosului atestă faptul că a fost creat de o Fiinţă raţională.
17
Facerea omului. Legământul. Dreptatea şi mila lui Dumnezeu. Îndemn la pocăinţă.
1 Domnul l-a zidit pe om din pământ şi apoi tot în el l-a întors.
2 Oamenilor le-a dat zile cu număr şi o anume vreme, dar şi stăpânire peste tot ce e pe pământ.
3 Pe potriva Lui i-a îmbrăcat cu putere şi după chipul Său i-a făcut;
4 şi frica de om a pus-o-n toată făptura şi i-a dat stăpânire peste fiare şi păsări.
5 Au primit în folosinţă cele cinci puteri ale Domnului; ca pe o a şasea le-a dat părtăşia la gândire, iar ca pe o a şaptea, cugetarea, prin care I se rostesc puterile.1
6 Sfat2 şi limbă şi ochi şi urechi le-a dat şi inimă ca să-nţeleagă.
7 Cu ştiinţa cunoaşterii i-a umplut şi le-a arătat binele şi răul.
8 Ochiul Său I-a aşezat peste inima lor ca să le arate măreţia lucrurilor Sale,
9 şi le-a dat ca de-a pururi să-I laude minunile.3
10 Lăuda-vor numele Său cel sfânt povestind măreţia lucrurilor Sale.
11 Şi cunoaştere le-a mai dat şi legea vieţii ca moştenire:
12 legământ veşnic a încheiat cu ei şi i-a făcut să cunoască judecăţile Sale;
13 ochii lor au văzut măreţia slavei Sale, urechile lor au auzit slava glasului Său.

1 Şi pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.
2 „Sfat”: calitatea de a discerne.
3 Idem, nota de la 11, 16.
1523
14 El le-a zis: „Feriţi-vă de orice nedreptate” şi le-a dat, fiecăruia, porunci despre aproapele său.
15 Căile lor sunt pururea înaintea Lui, de ochii Săi nu se pot ascunde.
16 Încă din copilărie, căile lor îi mână spre rău şi din inimile lor de piatră nu-şi pot face inimi de carne.4
17 Fiecărui neam i-a rânduit un cârmuitor, dar Israel este partea Domnului:
18 întâiul-Său-născut, pe care l-a hrănit cu certare, dar peste care-Şi revarsă lumina iubirii, fără să-l părăsească.5
19 Toate lucrurile lor sunt înaintea Lui ca soarele şi ochii Lui sunt pururea peste căile lor.
20 Nedreptăţile lor nu-I sunt ascunse şi toate păcatele lor sunt înaintea Domnului.
21 Bun este însă Domnul şi-Şi cunoaşte făptura: nici nu-i nimiceşte, nici nu-i părăseşte, ci-i cruţă.6
22 Milostenia omului e pentru El ca o pecete7, iar binefacerea omului o păstrează ca pe lumina ochiului8.
23 Apoi El Se va ridica şi va răsplăti şi răsplata lor pe capul lor o va întoarce.
24 Dar celor ce se pocăiesc le-a dat întoarcerea şi-i alină pe cei ce slăbesc în răbdare.
25 Întoarce-te la Domnul şi părăseşte-ţi păcatele, roagă-te în faţa Lui şi greşeşte mai puţin.
4 Idem, nota de la 11, 16.
5 Idem, nota de la 11, 16.
6 Idem, nota de la 11, 16.
7 Aşa cum pecetea (sigiliul) certifică autenticitatea unui act scris, tot astfel milostenia atestă calitatea morală a omului bun.
8 „Lumina ochiului”: literal: „pupila”.
26 Revino la Cel-Preaînalt, întoarce-te de la nedreptate şi scârbeşte-te de toată urâciunea.
27 Pe Cel-Preaînalt, cine-L va lăuda în mormânt9 dacă cei vii nu-I aduc laudă?
28 De la cel mort ca de la unul care nu mai este a pierit lauda; cel viu şi sănătos îl va lăuda pe Domnul.
29 Cât de mare e milostivirea Domnului şi iertarea Lui spre cei ce se întorc la El!
30 Că omul nu poate să aibă totul, de vreme ce fiul omului nu-i nemuritor.10
31 Ce e mai luminos decât soarele? Şi, totuşi, se întunecă11!: dar carnea şi sângele cu gândul la rău?
32 El veghează oştirea înălţimii cerurilor, în timp ce oamenii sunt pământ şi cenuşă
18
Măreţia şi mila lui Dumnezeu. Nimicnicia omului. Cum trebuie să dai. Fii cumpătat în vorbe şi cu luare-aminte împrejur.
1 Cel ce trăieşte veşnic a zidit totul laolaltă.
2 Doar Domnul singur e drept.
3 Nu este un altul în afară de El. El cârmuieşte lumea cu palma mâinii Sale şi totul se supune voii Sale; căci, prin puterea Lui, e împăratul tuturor lucrurilor, osebind în ele ce e sfânt şi ce e lumesc.1
9 Literal: „Şeol” („locuinţa morţilor”).
10 Prin „fiul omului” se înţelege „omul” (cel născut din om). Iisus Se va numi pe Sine „Fiul Omului”, referindu-Se la firea Sa omenească.
11 E vorba de eclipsa solară.
1 „Lumesc”: profan. Şi pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.
1524
4 Nimănui nu i-a dat putere să-I vestească lucrurile: cine-I va pătrunde măreţiile?
5 Puterea slavei Sale, cine o va măsura? şi cine-I va povesti milele?
6 În minunile Domnului e peste putinţă să pătrunzi: nimic de şters, nimic de adăugat.
7 Când omul a sfârşit, de fapt atunci începe, iar când se opreşte, nu mai ştie nimic.2
8 Ce este omul? şi la ce poate fi bun? care-i este binele? care-i este răul?
9 Numărul zilelor omului?: cel mult o sută de ani.
10 O picătură de apă în mare, un grăunte de nisip, aşa-i puţinătatea anilor lui pe lângă veşnicie.

11 Iată de ce Domnul e răbdător cu ei şi peste ei îşi revarsă mila.
12 El vede, El ştie cât de netrebnic le este sfârşitul şi tot pe atât îşi sporeşte iertarea.
13 Mila omului lucrează asupra aproapelui său, dar mila Domnului lucrează peste tot omul; El mustră, El îndreaptă, El învaţă şi, ca un păstor, Îşi readuce turma.
14 El îi miluieşte pe cei ce primesc învăţătura şi pe cei ce se sârguiesc spre judecăţile Lui.
15 Fiule, nu-ţi defăima faptele tale cele bune şi, atunci când dai, nu întrista cu vorba.3
2 Dacă-şi propune să cunoască taina minunilor lui Dumnezeu, omul va constata că sfârşitul unei cercetări e de-abia la începutul ei, iar dacă va continua şi va obosi, se va convinge că a rămas pe undeva pe la margini.
3 Actul de caritate trebuie însoţit, neapărat, şi de o vorbă bună (deseori mai preţioasă decât el); sau, în orice caz, nu trebuie însoţit de o vorbă (sau de un gest) care poate jigni.
16 Oare nu roua îmblânzeşte arşiţa? tot astfel, o vorbă-i mai bună decât darul.
17 Priveşte: nu e mai bună vorba decât o dare bună?: şi una, şi alta sunt la omul darnic.
18 Nebunul bruftuluieşte ca un bădăran, iar darul invidiosului mâhneşte ochii-n lacrimi.
19 Mai înainte de a vorbi, învaţă, şi mai înainte de a te îmbolnăvi, îngrijeşte-te.
20 înainte de a judeca, cercetează-te pe tine şi la ceasul judecăţii vei afla milă.
21 Înainte de a te îmbolnăvi, smereşte-te, iar la vreme de păcat arată pocăinţă.
22 Deschide-i drum făgăduinţei să ţi-o plineşti la vreme şi nu aştepta moartea ca să te pui în rânduială.
23 Înainte de a făgădui, pregăteşte-te şi nu fi ca un om care-L ispiteşte pe Domnul.
24 Adu-ţi aminte de mânia din zilele sfârşitului şi de vremea pedepsei, când El îşi va întoarce faţa.
25 La vreme de belşug gândeşte-te la vremea foametei, iar la vreme de bogăţie, la vremea de sărăcie şi lipsă.
26 Din zori şi până-n seară, vremea se schimbă şi toate trec ca fulgerul pe dinaintea Domnului.
27 Omul înţelept e-n toate grijuliu şi-n zilele păcatelor4 se fereşte de greşală.
28 Tot omul isteţ la minte5 cunoaşte-nţelepciunea şi-l laudă pe cel ce a aflat-o.
29 Cei ce vorbesc pe înţeles sunt ei înşişi înţelepţi şi varsă potop de proverbe
4 „Zilele păcatelor”: vremea sau împrejurarea când tentaţia e mai puternică şi când riscul de a păcătui e mai mare.
5 „Isteţ la minte”: inteligent (synetos).

bine şlefuite.6
30 Nu te lăsa târât de poftele tale: împinge-ţi dorinţele îndărăt.
31 Dacă-i dai sufletului tău plăcerea poftei lui, el te va face de râsul duşmanilor tăi.
32 Nu te veseli în multă desfătare şi nici nu te lega să-i dai tribut.
33 Nu te sărăci făcând ospeţe din împrumuturi atunci când n-ai nimic în pungă.
19
Despre înfrânare, limbuţie şi dojană. Adevărata şi falsa înţelepciune.
1 Lucrătorul beţiv nu se va îmbogăţi; cel ce dispreţuieşte puţinul, puţin câte puţin sărăceşte.1
2 Vinul şi femeile îi strică pe bărbaţii înţelepţi; cel ce se lipeşte de desfrânate e şi mai de temut;
3 moliile şi viermii îl vor moşteni şi omul netemător îşi va pierde viaţa.
4 Cel ce se încrede cu uşurinţă e un om slab de înger2, iar cel ce păcătuieşte, sufletului său îi face rău.
5 Cel ce se desfată cu răul va fi osândit,
6 cel ce urăşte vorbăria lunecă pe lângă rău.
7 Niciodată nu-i repeta altuia ce ţi s-a spus ţie, că nu vei pierde nimic;
6 Proverbul (sau maxima) e un diamant al rostirii înţelepte, care-şi obţine claritatea şi strălucirea printr-o minuţioasă şlefuire a ideii.
1 Mai nou, pragmatismul american spune: Nu dolarul face centul, ci centul face dolarul. 2 Literal: „... are o inimă (minte) uşoară”.
8 prieten sau duşman, nu spune nimănui şi, cât să nu-ţi faci rău, nu da pe faţă;
9 te va asculta, se va păzi de tine şi la o anume vreme, te va urî.
10 Ai auzit o vorbă?: să moară cu tine!; fii liniştit: nu te va face să crapi!
11 Pentru o singură vorbă, nebunul e prins de chinuri, aşa precum femeia care naşte prunc.3

12 Săgeată înfiptă în coapsă, aşa e o vorbă în pântecele nebunului.
13 Lămureşte-te cu prietenul tău: poate că n-a făcut nimic. dar, dacă a făcut ceva, nu va mai face.
14 Lămureşte-te cu aproapele tău: poate că n-a spus nimic şi, dacă totuşi a spus ceva, nu va începe din nou.
15 Lămureşte-te cu prietenul tău: vorba de rău nu-i rară.4 dar nu da crezare la tot ce se spune.
16 E câte unul care-o scrânteşte. dar nu cu dinadinsul: cine n-a greşit vreodată cu vorba?
17 Lămureşte-te cu aproapele tău înainte de a ameninţa şi fă-i loc legii Celui-preaînalt.
18 Frica de Domnul e începutul omeniei Lui,5 iar înţelepciunea îi câştigă iubirea.
19 Cunoaşterea poruncilor Domnului e rânduiala vieţii; cei ce fac după voia
3 Nerăbdarea prostului de a scăpa vorba din gură e comparată cu nerăbdarea femeii de a se despovăra de durerile facerii.
4 „Vorba de rău": calomnia (diavolos).
5 Folosit de Sf. Grigorie de Nazianz, cuvântul proslepsis are şi un înţeles special: acţiunea (lui Dumnezeu) de a Se face om. Aşadar, dacă omul se teme de Dumnezeu, Dumnezeu răspunde prin a deveni, ca prim pas, „om de omenie", pasul următor fiind iubirea ca răspuns la înţelepciune (vezi versetul următor).

Lui culeg pomul nemuririi.
20 Toată înţelepciunea e frica de Domnul şi-n toată înţelepciunea e plinirea legii.
21 Servul care-i spune stăpânului: „Nu fac ce mi-ai spus!", chiar dacă pe urmă o face, îl supără pe cel care-l hrăneşte.6
22 Ştiinţa răului7, nu aceasta e înţelepciunea; înţelepciunea nu se află în sfatul păcătoşilor.
23 Există un soi de iscusinţă care e urâciune; cel lipsit de înţelepciune e un nerod.
24 Mai bun e unul cu minte puţină dar cu frică [de Domnul] decât unul doldora de pricepere, dar care calcă legea.
25 Există o iscusinţă subţire, dar totodată nedreaptă, şi unul care foloseşte viclenia spre a-şi dobândi dreptatea.
26 E câte unul care merge încovoiat de întristare, dar cu lăuntrul plin de vicleşug:
27 îşi ascunde faţa, se face că n-aude şi, nebăgat în seamă, ţi se aruncă-n spate.
28 E câte unul prea slab spre a păcătui, dar când îi vine bine, face rău.
29 Pe om îl cunoşti după cum arată; pe înţelept îl cunoşti de cum dai cu ochii de el;
30 haina omului, dinţii când râde şi călcătura omului arată ce e el.
20
A şti să vorbeşti şi a şti să taci. Felurite zicale.
6 Pentru versetele 18, 19 şi 21 vezi nota de la 11, 16.
7 „Ştiinţa răului": iscusinţa de a face rău.
1 Există mustrări făcute la netimp şi-i unul care tace şi se arată înţelept.
2 E mai bine să mustri decât să-ţi ţii mânia.
3 Cel care-şi recunoaşte vina scapă de pedeapsă.
4 Cel ce vrea să facă dreptate cu bâta1 e ca un famen căruia-i arde să aibă o fecioară.
5 E unul care tace şi se arată înţelept şi e altul care-i nesuferit prin vorbărie.
6 E unul care tace fiindcă n-are ce să răspundă şi-i altul care tace aşteptând clipa prielnică.
7 Omul înţelept tace până ce-i vine clipa prielnică. dar flecarul şi nemintosul o lasă să treacă.
8 Cel ce vorbeşte mult devine dezgustător, iar cel ce face pe grozavul are parte de ură.
9 E unul care-n nenorocire îşi află mângâiere: alteori, un chilipir aduce nenorocire.
10 Uneori a da nu-ţi este de nici un folos, alteori a da îţi aduce de două ori mai mult.2
11 Există o umilinţă care vine din faimă.3 dar e altul care după umilinţă îşi înalţă fruntea.
12 Unul cumpără multe cu puţin, iar un altul le plăteşte de şapte ori cât fac.
13 Înţeleptul se face iubit prin cuvintele sale. dar temenelele nebunilor se vor duce ca apa.
1= Dreptate nu prin judecată, ci prin violenţă.
2 Dacă iei în calcul a doua alternativă, e bine să dăruieşti oricum.
3 Ecou al Cărţii lui Iov (12, 19): „El este cel ce-i duce pe preoţi în robie / şi pe mai-marii lumii, puternici, îi prăvale".

14 Darul nemintosului nu-ţi va aduce nici un folos, căci, în loc de unul, el vede mai multe;
15 el dă puţin şi ocărăşte mult. gura şi-o deschide ca un pristav, azi dă cu-mprumut şi mâine cere înapoi: urât e un astfel de om!4
16 Nebunul zice: „N-am nici un prieten, pentru faptele mele bune nimeni nu-mi va fi recunoscător,
17 cei ce-mi mănâncă pâinea au limba uitucă. De câte ori şi câţi îl vor lua în râs?
18 Mai bine e să aluneci pe piatră decât să aluneci prin limbă; aşa şi căderea celor răi, degrab va veni.
19 Omul grosolan e ca o glumă deşucheată pe care proştii o trec din gură-n gură.
20 Din gura prostului să nu primeşti o zicală, că niciodată n-o spune când trebuie.
21 Unul nu poate păcătui din pricina sărăciei şi-n ceasurile lui de răgaz nu are păreri de rău.
22 Unul se pierde prin sfiala de oameni: se pierde temându-se de un nebun.
23 Unul, de ruşine, îi făgăduieşte prietenului său şi pe degeaba îşi face un duşman.5
24 Mare pată e pe un om minciuna; ea va fi pururi în gura nemintoşilor.
25 Mai bun e un hoţ decât un mincinos vestit, dar pe-amândoi îi paşte prăbuşirea.
26 Năravul mincinosului îl umple de
4 Înţelepciune vecină: „Mai bine cu un deştept la pagubă decât cu un prost la câştig" (proverb popular).
5 E vorba de omul care, din delicateţe, nu are tăria de a refuza (atunci când ar trebui s-o facă).
ocară, iar ruşinea va fi de-a pururi cu el.
27 Prin spusele sale îşi capătă cinstire înţeleptul, iar omul priceput le place celor mari.6
28 Cel ce lucrează pământul are strânsură bună şi celui ce le place maimarilor i se iartă nedreptăţile.
29 Ospitalitatea şi darurile orbesc ochii înţelepţilor şi, ca o botniţă la gură, împiedică mustrările.7
30 înţelepciunea ascunsă şi comoara care nu se poate vedea, la ce folosesc amândouă?
31 Mai bun e omul care-şi ascunde prostia decât omul care-şi ascunde înţelepciunea.
21
Fuga de păcat
1 Fiule, ai păcătuit?: n-o mai lua de la capăt, ci roagă-te pentru păcatele de ieri.
2 Ca din faţa şarpelui să fugi de dinaintea păcatului, că dacă te apropii, te va muşca; dinţii lui sunt dinţi de leu: omoară viaţa oamenilor.
3 Nelegiuirea e ca o sabie cu două tăişuri; rana ei nu are vindecare.
4 Zăpăceala şi neruşinarea pustiesc bogăţia;1 aşa va fi pustiită casa trufaşilor.
6 Autorul cultivă sentimentul avantajului de a fi pe placul celor mari (sau puternici).
7 În limbajul biblic, prin „dar" se înţelege şi „mită"; aşadar, dacă înţeleptul are slăbiciunea de a se lăsa mituit de oameni nedrepţi, el nu va mai avea autoritatea morală de a-i mustra atunci când momentul o cere.
1 În mentalitatea vremii, bogăţia era rodul binecuvântării cereşti.

5 Rugăciunea săracului ajunge din gură la urechile Domnului, a Cărui hotărâre vine degrab.
6 Cel ce urăşte mustrarea calcă pe urmele păcătosului, dar cel ce se teme de Domnul se căieşte din inimă.
7 Vorbitorul bun se cunoaşte de departe, iar omul mintos ştie când alunecă.
8 Cel ce-şi zideşte casa cu banii altuia e asemenea celui ce-şi adună pietre pentru mormânt.
9 Adunarea nelegiuiţilor e ca un vălătuc de câlţi: în pară de foc le e sfârşitul.
10 Drumul păcătoşilor e aşternut cu pietre, dar se înfundă în groapa iadului.
11 Cel ce păzeşte legea îşi stăpâneşte pornirile, iar frica de Domnul se desăvârşeşte în înţelepciune.
12 Cel neisteţ la minte nu poate învăţa nimic, dar e o isteţime care sporeşte amărăciunea.2
13 Ştiinţa înţeleptului creşte ca un potop şi sfatul său e ca un izvor de viaţă.
14 Inima prostului e ca un vas spart: nu ţine-n ea nici un fel de cunoaştere.
15 Dacă un om învăţat aude un cuvânt înţelept îl preţuieşte şi-l adaugă pe al lui; dar dacă-l aude un zănatic, nu-i place şi-l aruncă la spate.
16 Rostirea prostului e ca o povară la drum, dar pe buzele înţeleptului se află har.
17 Gura înţeleptului e mult cerută-n adunare şi spusa lui e-n gândul fiecăruia.
2 Amărăciunea poate veni: fie din efortul (deseori dureros, descurajant) de a învăţa, fie din invidia oamenilor.

18 Ca o casă-n prăbuşire, aşa-i înţelepciunea pentru prost, iar ştiinţa nebunului, cuvinte fără şir.
19 Pentru nerod, învăţătura e piedică la picioare şi ca nişte cătuşe la mâna dreaptă.
20 Prostul, când râde, gâlgâie ascuţit, dar omul cu bun simţ de-abia surâde.
21 Pentru înţelept, învăţătura e ca o podoabă de aur şi ca o brăţară pe mâna lui cea dreaptă.
22 Prostul dă buzna în casă, dar omul încercat3 se sfieşte de oricine.
23 Nebunul se uită-n casă din uşă, dar omul bine crescut rămâne afară.
24 Doar omul prost crescut ascultă pe la uşi; un om înţelept s-ar simţi ruşinat.
25 Buzele flecarilor vorbesc anapoda, dar cuvintele înţelepţilor sunt bine cumpănite.
26 Inima proştilor li se află-n gură, dar gura înţelepţilor li se află-n inimă.
27 Când nelegiuitul îl blestemă pe Satana îşi blestemă sufletul.4
28 Cel ce şuşoteşte zâzanii îşi pângăreşte sufletul şi urât va fi de cei de lângă el.
22
Leneşii. Copiii răi. Faţă-n faţă cu prostul. Omul hotărât. Prietenia.
1 Leneşul seamănă cu o piatră îmbăiată: toţi vor şuiera spre el cu silă.
2 Leneşul seamănă cu o grămadă de bălegar: cine-l atinge, îşi scutură mâna.
3 „Omul încercat”: omul cu experienţă.
4 Adică: se blestemă pe sine însuşi.

3 Un fiu prost crescut e ruşinea tatălui care i-a dat naştere; iar când aşa este o fiică, ea s-a născut spre paguba lui.
4 Fiica înţeleaptă îşi va găsi un soţ, dar cea neruşinată e tristeţea celui ce i-a dat naştere.
5 Obraznica îi face de ruşine şi pe tatăl, şi pe soţul ei şi amândoi o dispreţuiesc.
6 Dojana nelalocul ei e ca o muzică în zi de jale.
7 Copiii care trăiesc cinstit şi au ce mânca fac uitată obârşia sărmană a părinţilor lor.
8 Copiii dispreţuitori, rău crescuţi, pătează obârşia neamului lor bun.1
9 A învăţa un prost e ca şi cum ai lipi cioburi, ca şi cum ai trezi pe cineva zăpăcit de somn.
10 Cine stă de vorbă cu un prost vorbeşte unui adormit; la sfârşit, va zice: „Despre ce e vorba?”
11 Plângi un mort, că şi-a pierdut lumina; plângi un prost, că şi-a pierdut mintea; plângi cu dulceaţă un mort, că şi-a aflat odihna; dar prostului îi e mai bună moartea decât viaţa.
12 Pentru un mort, plângerea durează şapte zile; dar pentru un prost şi un nelegiuit, toată viaţa lor.
13 Cu cel nebun nu te-ntinde la vorbă şi nu te îndrepta spre cel nemintos; fereşte-te de el, ca să nu ai necaz, să fii scutit de nesimţirea lui; îndepărtează-te de el: vei afla odihnă şi tâmpeniile lui nu te vor face să caşti.
14 Ce e mai greu decât plumbul? şi care-i este numele?: Nebunul.
15 E mai lesne să duci în spate nisip, sare şi fier decât pe unul cu scrânteală la cap.
1 Pentru versetele 7 şi 8 vezi nota de la 11, 16.
16 O încheietură de lemn legată-n zidărie nu se va dezgărdina la un cutremur; o inimă hotărâtă printr-un sfat chibzuit nicicând nu se va teme.
17 Inima rezemată pe gândul înţelept e ca o floare-n tencuială2 pe un perete neted.
18 Gardul înfipt pe vârful dealului nu rămâne-n picioare când bate furtuna; inima înspăimântată în cugetul prostului nu rămâne-n picioare atunci când vine frica.
19 Cel ce înţeapă ochiul îl face să lăcrimeze, iar cel ce înţeapă inima îi dă la iveală simţirile.
20 Cel ce dă cu piatra în păsări, le ia la goană, iar cel ce ocărăşte un prieten strică prietenia.
21 Dacă scoţi sabia împotriva unui prieten nu deznădăjdui: el poate să-şi revină;
22 dacă ţi-ai deschis gura împotriva unui prieten nu deznădăjdui: poţi aştepta o împăcare; acestea, în afară de insultă, dispreţ, trădarea unei taine, lovitura prin spate, că din pricina lor prietenul ţi se va duce.
23 Câştigă-ţi încrederea prietenului atunci când e sărac, pentru ca, atunci când va fi bogat, să te bucuri cu el de bunurile lui; la vreme de necaz rămâi cu el, pentru ca, dacă el moşteneşte, să moşteneşti şi tu cu el.
24 Aşa cum aburul cuptorului şi fumul se ivesc înaintea focului, tot astfel, înaintea sângelui, înjurăturile.
25 Nu-mi e ruşine să apăr un prieten şi de el nu mă voi ascunde;
26 şi dacă din pricina lui mi sentâmplă

2 „Floare-n tencuială”: ornament obţinut prin tehnica stucaturii.

vreun rău, oricine va auzi, se va feri de el.
27 O, cine va pune pază gurii mele şi pe buzele mele pecete de-nţelepciune, aşa ca eu să nu cad din pricina lor şi ca limba mea să nu-mi fie spre pierzare?
23
Rugăciune. Jurămintele. Grija pentru ce vorbeşti. Femeia adulteră.
1 Doamne, Părinte şi Stăpân al vieţii mele, nu mă lăsa pradă planurilor lor şi nu mă lăsa să cad din pricina lor!
2 Cine-mi va bate gândurile cu vergi şi inima cu învăţătura înţelepciunii, ca să nu-mi fie cruţate greşalele, iar păcatele mele să nu scape?
3 Pentru ca nu cumva greşalele mele să sporească şi păcatele mele să se îngrămădească, pentru ca nu cumva să cad în mâinile potrivnicilor mei şi vrăjmaşii mei să-şi râdă de mine,
4 Doamne, Părintele şi Dumnezeul vieţii mele,
5 nu-mi da uitătură trufaşă,
6 alungă de la mine pornirile nesăţioase, pofta pântecelui şi a împreunării trupului să nu mă stăpânească, iar patimii neruşinate să nu mă dai ca pradă.
7 Fiilor, ascultaţi învăţătura gurii mele; cel ce o păzeşte nu se va înşela.
8 Păcătosul se prinde prin propriile lui vorbe, în cursa lor se prind bârfitorul şi trufaşul.
9 Nu-ţi deprinde gura să facă jurăminte, nu-ţi lua obiceiul de a rosti numele Celui-Sfânt;1
1 De obicei, în formula unui jurământ este invocat numele lui Dumnezeu (la vechii evrei, simplu: Numele), ca garant al sincerităţii.
10 căci, aşa cum o slugă mereu bătută nu va rămâne fără vânătăi, tot astfel, cel ce fără-ncetare se jură şi-I pomeneşte Numele nu va rămâne fără vină.
11 Omul care se jură mult se umple de nedreptate şi biciul nu se va îndepărta de casa lui; dacă păcătuieşte, pe el va fi păcatul, iar dacă-l nesocoteşte, de două ori păcătuieşte; dacă a jurat strâmb, nu va fi fără vină, ci casa i se va umple de nenorociri.
12 Există un fel de a vorbi care seamănă cu moartea; el nu se pomenea pe vremea lui Iacob, căci oamenii evlavioşi îi rămân departe, ca nu cumva să se rostogolească-n păcate.
13 Nu-ţi obişnui gura cu vorbe grosolane, fiindcă în ea [în grosolănie] se află şi o vorbă a păcatului.2
14 Când şezi în mijlocul celor mari adu-ţi aminte de tatăl tău şi de mama ta, ca nu cumva de faţă cu ei să uiţi de tine şi să te porţi ca un prost; căci atunci ai vrea să nu fi venit pe lume şi vei blestema ziua în care te-ai născut.
15 Omul obişnuit cu vorbe grosolane, în toate zilele vieţii sale nu se va îndrepta.
16 Două soiuri de oameni înmulţesc păcatele, iar al treilea atrage mânia.
17 Patima fierbinte e ca para focului: nu se stinge până ce se mistuie; omul desfrânat în propria sa carne nu va înceta pânva aprinde focul; pentru omul desfrânat, tot ce gustă e dulce şi pân’ la moarte nu se va potoli.
2 Grosolănia, de obicei, e privită mai mult ca o problemă de comportament social, nu de morală; cu toate acestea, ea poate ascunde şi păcatul (pe lângă păcatul de a fi grosolan necioplit, mitocan, bădăran, mârlan, mojic, ţopârlan, vulgar).

18 Omul care păcătuieşte în propriul său pat şi care zice: „Cine mă vede?; întunericul mă înconjură, zidurile mă ascund şi nimeni nu mă vede; de cine mă voi teme? Cel-Preaînalt nu-Şi va aminti de păcatele mele”,
19 acela nu se teme decât de ochii oamenilor şi nu ştie că ochii Celui-Preaînalt sunt de zeci de mii de ori mai luminoşi decât soarele, că ei văd toate purtările oamenilor şi pătrund în cele mai tainice unghere.
20 Toate făpturile îi erau cunoscute mai înainte de a le fi făcut, şi tot aşa-s după plinirea lor.3
21 Un astfel de om va fi pedepsit în văzul cetăţii: când se aşteaptă mai puţin, atunci va fi prins.
22 Aşa-i şi cu femeia necredincioasă bărbatului ei, cea care-i aduce un moştenitor făcut cu altcineva.
23 Mai întâi, a călcat legea Celui-preaînalt şi apoi e vinovată faţă de bărbatul ei; în al treilea rând, s-

a desfrânat în adulter4 şi a făcut copii cu un bărbat străin.
24 Fi-va adusă în faţa adunării şi [pedeapsa] îi va cerceta copiii.
25 Copiii ei nu vor prinde rădăcină, crengile ei nu vor purta roade.
26 Amintirea şi-o va lăsa în blestem, ocara ei nu se va şterge.
27 Iar cei de după ea vor şti că nimic nu-i mai bun ca frica de Domnul, că nimic nu-i mai dulce decât a ţine seama de poruncile Domnului.
3 La Dumnezeu nu există virtualitate: în clipa când a gândit un lucru, atunci îi dă şi fiinţă; iar ca Proniator, îl are-n gând şi după ce l-a creat.
4 Adulterul (preadesfrânarea) e mai grav decât desfrânarea, el afectând relaţia şi structura familiei.
24
Lauda înţelepciunii; cuvânt către cei ce o doresc. Înţelepciunea şi Legea.
1 Înţelepciunea îşi este laudă sieşi1 şi-n mijlocul poporului se preamăreşte,
2 în adunarea Celui-Preaînalt îşi deschide gura şi-n faţa puterii Lui se preamăreşte:
3 „Din gura Celui-Preaînalt am ieşit şi ca un abur am acoperit pământul.
4 întru înălţimi2 m-am sălăşluit, iar tronul meu se află într-un stâlp de nor3.
5 Singură am cutreierat, de jur-împrejur, roata cerului şi am umblat prin străfundul genunii.
6 Stăpână am fost pe valurile mării şipeste-ntreg pământul şi peste fiecare popor şi peste fiecare neam.
7 Prin toate acestea cătat-am odihnă: în a cui moştenire mă voi sălăşlui?4
8 Atunci Făcătorul-a-toate mi-a dat poruncă, Cel ce m-a făcut mi-a rânduit sălaşul; El mi-a zis: «În Iacob pune-ţi sălaşul şi-n Israel să-ţi ai moştenirea!»
9 Mai înainte de veacuri, încă de la-nceput, El m-a făcut şi până-n veşnicie nu voi înceta să fiu.
10 În locaşul cel sfânt, în faţa Lui, am slujit şi astfel în Sion m-am statornicit;
1 Acest capitol este cel mai frumos şi mai dens din întreaga scriere. Înţelepciunea îşi declară obârşia divină, puternicia, universalitatea şi, la porunca lui Dumnezeu, sălăşluirea în Israel.
2 „Întru înălţimi”: acolo unde locuieşte Dumnezeu.
3 Aluzie la stâlpul de nor, prezenţa lui Dumnezeu care i-a călăuzit pe Israeliţi prin pustia Sinai (Iş 13, 21-22 etc.)
4 Întrebare-introducere la cele ce urmează.

11 În cetatea cea iubită la fel mi-a dat odihnă şi în Ierusalim îmi este puterea.
12 într-un popor slăvit m-am înrădăcinat, în partea Domnului, în moştenirea Lui.5
13 Ca un cedru m-am ridicat în Liban şi ca un chiparos în munţii Hermonului,
14 m-am înălţat ca un finic în En-Gaddi şi ca o tufă de trandafiri în Ierihon, ca un măslin frumos în câmp, şi ca un platan m-am înălţat.
15 Ca scorţişoara şi ca drobiţa6 am dat mireasmă şi ca un mir de preţ am răspândit aromă, ca galbanul7, onixul8 şi ca stacta9 şi ca un nor de tămâie din cortul mărturiei.
16 Ca un terebint mi-am întins crengile, iar crengile mele sunt ramuri de slavă şi de har.
17 Ca o vie am odrăslit haruri, iar florile mele sunt rod de slavă şi bogăţie.
18 Sunt mama iubirii curate, a temerii10, a cunoaşterii şi a nădejdii celei sfinte; iată de ce sunt eu dăruită tuturor copiilor mei, din veşnicie, celor rânduiţi de El.11
19 Veniţi la mine, voi, cei ce mă doriţi, şi săturaţi-vă de roadele mele!
20 Căci amintirea mea e mai dulce decât
5 Urmează o seamă de comparaţii menite să ilustreze frumuseţea şi lucrarea înţelepciunii.
6 „Drobiţă”: mic arbust din familia leguminoaselor, cu frunze binemirositoare.
7 „Galban”: răşină aromatică a unei plante care ar putea fi identificată cu Ferula galbaniflua; pomenită şi la Iş 30, 34.
8,Aici nu e vorba de piatra preţioasă cu acest nume, ci de o răşină aromatică.
9 „Stacta”: plantă aromatică a cărei răşină intra în compoziţia tămâiei rituale.
10= A temerii de Dumnezeu (virtute capitală).
11 Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.
mierea şi moştenirea mea, decât fagurele.
21 Cei ce mă mănâncă vor flămânzi din nou, cei ce mă beau, din nou vor înseta.12
22 Cel ce ascultă de mine nu se va ruşina şi cei ce lucrează prin mine nu vor păcătui.

23 Toate acestea sunt cartea legământului Dumnezeului Celui-Preaînalt, legea pe care ne-a poruncit-o Moise, lăsată ca moştenire adunării lui Iacob.
24 Nu încetaţi a fi puternici în Domnul, lipiţi-vă de El, ca să vă întărească. Domnul Atotţiitorul e singurul Dumnezeu şi-un alt Mântuitor nu e în afară de El.13
25 [Această lege] sporeşte înţelepciunea precum Fisonul şi ca Tigrul la vremea roadelor noi;
26 ca Eufratul revarsă înţelegerea şi ca Iordanul la vremea secerişului;
27 ca Nilul face să curgă învăţătura, ca Gihonul la vremea culesului viilor.14
28 Cel dintâi n-a cunoscut-o pe toată, cel din urmă, nici el, nu a descoperit-o;
29 că mai întinsă decât marea îi este gândirea, şi sfatul ei, decât genunea15
cea mare.
30 Iar eu16, eu sunt ca un braţ de apă al unui fluviu şi ca un pârâu curgând către un rai.
12 Inepuizabilă, înţelepciunea nu poate niciodată să ofere saţiu.
13 Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16. 14 Fisonul, Tigrul, Eufratul şi Gihonul erau braţele râului care uda raiul (Fc 2, 10-14); aici, simboluri ale fertilităţii înţelepciunii (alături de Nil şi de Iordan).
15 Versetele 28 şi 29 întăresc aserţiunea din v. 21.
16 De aici (vv. 30-34) vorbeşte autorul.

31 Am zis: îmi voi uda grădina şi-mi voi scălda în apă răzoarele; şi, iată, braţul meu de apă s-a făcut fluviu, iar fluviul meu a devenit o mare.
32 Învăţătura precum zorile o voi face să licărească şi până departe va străluci;
33 învăţătura o voi răspândi ca pe o profeţie şi le-o voi lăsa generaţiilor de după mine.
34 Vedeţi că nu numai pentru mine m-am ostenit, ci şi pentru toţi cei ce o caută.
25
Trei lucruri plăcute lui Dumnezeu şi trei urâte. Nouă lucruri fericite. Femeia rea.
1 Cu trei lucruri m-am înfrumuseţat în faţa Domnului şi a oamenilor:1 unirea între fraţi, prietenia între vecini, buna înţelegere între femeie şi bărbat.
2 Sunt însă trei feluri [de oameni] pe care sufletul meu îi urăşte şi a căror viaţă mă scârbeşte: săracul trufaş, bogatul mincinos, bătrânul desfrânat şi cu mintea zburată.
3 Dacă la tinereţe n-ai adunat nimic, cum vei găsi ceva la bătrâneţe?
4 Cât le stă de bine celor cărunţi să ştie să judece şi celor bătrâni să cunoască sfatul!
5 Cât de frumoasă e înţelepciunea la bătrâni, iar la cei ce se bucură de cinste, înţelegerea şi sfatul!
6 Cununa bătrânilor e c-au trecut prin
1 De aici vorbeşte din nou înţelepciunea (uneori însă intercalându-se autorul).
multe,2 iar mândria lor, frica de Domnul.
7 Nouă lucruri sunt la care mă gândesc şi pe care le cred fericite, iar pe un al zecelea am să vi-l spun: omul care se bucură de copiii săi, cel ce, în viaţă fiind, vede căderea vrăjmaşilor săi.
8 Ferice de cel ce trăieşte cu o femeie deşteaptă şi care n-a alunecat datorită limbii şi care n-a fost în slujba cuiva mai puţin vrednic decât el.
9 Ferice de cel ce a aflat înţelepciunea şi de cel ce o pune în auzul celor ce-l ascultă.
10 Cât de mare este cel ce a aflat înţelepciunea!; dar nu-i mai presus de cel ce se teme de Domnul.
11 Frica de Domnul pe toate le covârşeşte; cel ce o are, cui va fi asemenea?
12 Frica de Domnul e începutul iubirii Lui, dar prin credinţă se lipeşte omul de El.3
13 Toate rănile, dar nu o rană a inimii!;4 toate răutăţile, dar nu răutatea femeii!;
14 toate nenorocirile, dar nu o nenorocire din partea potrivnicului!; toate nedreptăţile, dar nu o nedreptate din partea duşmanului!
15 Nici un venin nu-i mai rău ca veninul şarpelui şi nici o ură nu-i mai mare ca ura vrăjmaşului.
16 Mai bine mi-ar fi să locuiesc cu un leu sau cu un balaur decât cu o femeie rea.
17 Răutatea femeii îi schimonoseşte chipul şi-i întunecă înfăţişarea, de parc-ar fi de urs.
2 A fi trecut prin multe: a fi căpătat experienţă.
3 Pentru acest verset vezi nota de la 11, 16.
4 Tonul (nerostit): Daţi-mi toate rănile...

18 Bărbatul ei şade la masă în mijlocul vecinilor şi, fără să vrea, geme cu amar.

19 Orice răutate e mică pe lângă răutatea femeii: partea păcătosului să i searunce-n cârcă!
20 Urcuş nisipos sub tălpile bătrânului, aşa-i femeia limbută pentru un bărbat liniştit.
21 Nu te lăsa prins de frumuseţea femeii şi n-o dori doar pentru că-i femeie!
22 E treabă de mânie, de dezgust şi de ruşine ca o femeie să-şi întreţină bărbatul.
23 Inimă abătută, chip posomorât şi rană pe inimă, iată ce face o femeie rea; mâini sleite, genunchi slăbănogiţi, iată ce face femeia care nu-şi fericeşte bărbatul!
24 Printr-o femeie a început păcatul şi prin ea noi toţi murim.
25 Nu-i da apei nici un loc de ieşire, şi nici femeii rele să aibă gura slobodă; dacă nu se poartă pe placul tău, desparte-ţi-o de trup!5
26
Femeia virtuoasă şi femeia stricată. Ceea ce poate aduce tristeţe. Primejdiile negoţului.
1 Fericit e bărbatul unei femei bune; numărul anilor lui va fi îndoit.
2 Femeia vrednică îşi înveseleşte bărbatul şi-i va umple anii cu pace.
3 O soţie bună e o parte bună: parte li se dă celor ce se tem de Domnul.
5 Femeia şi bărbatul, prin căsătorie, devin un singur trup (Fc 2, 24). Legea lui Moise îngăduia divorţul (Dt 24, 1-4).
4 Bogat sau sărac, el are inima mulţumită şi faţa lui e-n toată vremea veselă.
5 De trei lucruri mi se teme inima, iar de al patrulea mă înspăimânt: vorba de rău1 cutreierând cetatea, gloata aţâţată, turnătoria2; toate acestea sunt mai rele decât moartea;
6 dar inimă-rea şi jale e gelozia unei femei pe o alta; şi-n toate acestea se amestecă pleasna limbii!
7 Femeia rea e ca un jug al boilor ce nu se potrivesc; cel care o ţine e asemenea celui ce a prins o scorpie.
8 Mare prilej de mânie e femeia beţivă: ea nu va şti să-şi acopere ruşinea.
9 În neruşinarea ochilor şi în gene recunoşti o femeie stricată.
10 Ţine-te bine-n faţa unei fete îndrăzneţe, ca nu cumva, simţind că are mâna liberă, să folosească prilejul.
11 Fereşte-te să te iei după un ochi neruşinat şi nu te mira dacă te trage spre rău.
12 Aşa cum călătorul însetat îşi deschide gura şi bea apă de unde se nimereşte, tot astfel aceea se aşază-n faţa fiecărui ţăruş şi-n faţa fiecărei săgeţi îşi deschide tolba.
13 Farmecul femeii îl încântă pe soţul ei şi destoinicia ei îl împuterniceşte.
14 Femeia tăcută e un dar de la Domnul şi nimic nu e mai de preţ decât cineva bine crescut.
15 Femeia cuviincioasă e un dar peste
1 „Vorba de rău”: calomnia.
2 „Turnătoria” (katapseusma) nu-i doar o acuzaţie falsă (egală cu calomnia); substantivul grecesc derivă din verbul katapseudomai, care înseamnă, printre altele, „a face o declaraţie falsă pe seama cuiva” (calomnia e publică, turnătoria e acoperită).

dar şi cu nimic în lume nu poţi să preţuieşti un suflet curat.
16 Ca soarele ridicându-se în înălţimile Domnului, aşa-i frumuseţea unei soţii bune între podoabele casei sale.
17 Ca lumina ce luminează în sfeşnicul cel sfânt, aşa-i frumuseţea chipului într-un corp în floarea vârstei.
18 Ca un stâlp de aur pe postament de argint, aşa-i frumuseţea pulpelor pe călcâie puternice.3
19 Fiule, păzeşte-te în floarea vârstei tale şi nu-ţi da puterea pe mâna străinilor.
20 Caută ţarina cea mai reavănă din ţara ta4 şi în ea seamănă-ţi grâul, încrezător în neamul tău cel bun;
21 în acest fel, vlăstarele pe care le laşi după tine se vor mândri că sunt lăstari de viţă.
22 O femeie care se vinde e tot atât cât un scuipat, dar cea măritată e ca un turn care veghează vecia.5
23 Femeia cutră va avea parte de un nelegiuit, dar cea bine crescută, de un temător al Domnului.
24 Femeia neruşinată îşi va petrece viaţa în necinste, dar fata cuviincioasă se va sfii chiar de bărbatul ei.6
25 Femeia obraznică va preţui cât un câine, dar cea cuviincioasă se va teme de Domnul.
26 Femeia care-şi cinsteşte soţul va fi văzută de toţi ca înţeleaptă, dar cea

3 Pentru următoarele nouă versete (19-27) vezi nota de la 11, 16.
4 Metaforă pentru mireasa pe care trebuie să şi-o aleagă tânărul: pe primul loc, principiul vital.
5 O traducere literală: „... ca un turn care veghează mortul” nu capătă nici un sens.
6 Fata care şi-a respectat părinţii îşi va respecta şi soţul.
care şi-l necinsteşte va fi judecată de toţi ca o trufaşă netrebnică.
27 Femeia care ţipă şi toacă din gură e o trâmbiţă care cheamă la luptă; tot omul care are de-a face cu ea îşi va petrece viaţa ca-n stare de război.
28 Un negustor cu greu scapă de ispită, iar samsarul nu va rămâne fără păcat.
27
Primejdiile negoţului (continuare). Cuvântul dat. A căuta dreptatea. Voroava nebunilor. Tăcerea care păstrează prietenii. Făţărnicia. Păcate şi pedepse.
1 Mulţi păcătuiesc prin pofta de câştig, iar cel ce caută să se îmbogăţească îşi întoarce ochii.1
2 Ţăruşul se-nfige între încheieturile pietrelor, iar păcatul se strecoară între vânzare şi cumpărare.
3 Cel ce nu se ţine cu stăruinţă în frica de Domnul, casa aceluia curând se va nărui.
4 Când sita cerne, în ea rămâne tărâţa; aşa şi scăderile omului în ceea ce vorbeşte.
5 Cuptorul cearcă vasele olarului; cercarea omului e în voroava lui2.
6 Roada pomului e oglinda pământului din care a crescut; aşa e cuvântul pentru gândul din inima omului.
7 Nu lăuda pe nimeni înainte ca el să fi vorbit, fiindcă aici e cercarea omului.
1 „... întoarce ochii”: refuză să fie părtaş la manevrele şi tertipurile celui ce urmăreşte îmbogăţirea cu orice preţ; cu alte cuvinte, adevărata bogăţie nu e rodul poftei de câştig, ci al muncii.
2 „A vorovi”: a conversa, a te întreţine cu cineva (ceea ce presupune schimburi de idei).

8 Dacă urmăreşti dreptatea, o vei dobândi şi o vei pune pe tine ca pe un vestmânt de mărire.
9 Păsările poposesc lângă cele care le seamănă, iar adevărul se-ntoarce la cei care-l trăiesc.
10 Leul îşi pândeşte prada; aşa şi păcatul, pe cei ce fac nedreptate.
11 Vorba evlaviosului e-ntotdeauna înţelepciune, dar nebunul se schimbă ca luna.
12 În mijlocul proştilor tu pândeşte clipa potrivită;3 în mijlocul deştepţilor, rămâi fără grijă.
13 Voroava proştilor e ceva de groază; râsul lor izbucneşte-n desfătările păcatului.
14 Vorba celui ce se jură mult îţi face părul măciucă; când se ceartă, astupă-ţi urechile!
15 Cearta trufaşilor e cu vărsare de sânge iar înjurăturile lor îţi zgârie auzul.
16 Cel ce dezvăluie taine nimiceşte încrederea şi nu-şi mai află un prieten pentru sufletul său.
17 Îndrăgeşte-ţi prietenul şi fii-i credincios, dar dacă-i dezvălui tainele, nu alerga după el;
18 căci aşa cum cineva nimiceşte un om omorându-l, şi tu ai ucis prietenia aproapelui tău;
19 dacă-ţi deschizi mâna şi pasărea zboară, aşa ţi-ai pierdut prietenul şi nu-l vei mai prinde;
20 nu mai umbla după el, că-i foarte departe: a fugit ca o căprioară scăpată din laţ.
3 Cu alte cuvinte: să te afli tot timpul în stare de alarmă.
21 Dacă ai o rană, ea poate fi legată; dacă cineva te-a înjurat, poate veni o împăcare; dar pentru cel ce a dezvăluit o taină nu mai e nici o nădejde.
22 Cel ce face cu ochiul urzeşte răul şi de la asta nimeni nu-l poate îndepărta.
23 Când te uiţi la el, gura lui e numai dulceaţă; când tu vorbeşti, el e numa urechi; dar după aceea îşi suge buzele şi-ţi face cuvintele pietre de scandal.
24 Multe lucruri am urât, dar nimic ca pe el; chiar şi Domnul îl urăşte.
25 Cel ce azvârle o piatră-n sus, în capul lui o azvârle, iar cel ce loveşte pe la spate se-alege cu răni.
26 Cel ce sapă o groapă va cădea în ea şi cel ce întinde o cursă, în ea se va prinde.
27 Celui ce face răul, răul va cădea peste el, fără ca el să ştie măcar de unde-i vine.
28 A lua peste picior şi a batjocori e treaba celui plin de sine, dar pedeapsa, ca un leu îl pândeşte.
29 Cei ce se bucură de căderea celor buni se vor prinde în plasă şi durerea îi va mistui înainte ca ei să moară.
30 A avea pică pe cineva şi a te aprinde de mânie, iată şi alte lucruri urâte: păcătosul le meştereşte pe amândouă.
28
Păcate şi pedepse (continuare). Certurile. Limba rea.
1 Cel ce se răzbună va cunoaşte răzbunarea Domnului, a Celui ce va ţine socoteala strânsă a tuturor

păcatelor lui.
2 Iartă-i aproapelui tău nedreptăţile şi, atunci când te vei ruga, păcatele tale iertate vor fi.

3 Dacă un om ţine mânie pe un altul, cum poate să-I ceară Domnului vindecare?;
4 el n-are nici o milă pentru alt om, aproapele său, dar pentru păcatele lui se roagă cu lacrimi!
5 El, care nu-i decât carne, el zilnic poartă pică: cine-i va ierta păcatele?
6 Adu-ţi aminte de sfârşit, şi nu mai urî, dar şi de stricăciune şi de moarte, şi păzeşte poruncile.
7 Adu-ţi aminte de sfârşit, şi nu-i mai purta pică aproapelui, dar şi de legământul Celui-Preaînalt, şi iartă greşala cea din neştiinţă.
8 Fugi de ceartă şi vei păcătui mai puţin, căci omul mânios aţâţă sfada.
9 Omul păcătos seamănă tulburare între prieteni şi-i învrăjbeşte pe cei ce trăiesc în pace.
10 Ce pui pe foc, aceea face flacăra; pui îndârjire-n ceartă, aceea o sporeşte; prea multă vlagă-n om, aceea-i întărâtă furia, iar dacă-i şi bogat, mânia lui spumegă.
11 O vrajbă pripită aprinde un foc şi o ceartă ascuţită face să curgă sânge.
12 Dacă sufli într-o scânteie, se aprinde şi dacă scuipi în ea, se stinge: din gura ta au ieşit amândouă!
13 Pe clevetitor şi pe cel cu vorba-n doi peri1, blestemaţi-i, că pe atâţia i-au nimicit, care trăiau în pace!
14 Bârfa unui al treilea2 pe mulţi i-a clătinat, i-a risipit de la un neam la altul,
1 Pentru „a vorbi-n doi peri” vezi nota de la 5, 9.
2 Literal: „A treia limbă”. În literatura rabinică, expresia înseamnă „calomniatorul”; această „a treia limbă” ucide trei oameni: pe calomniat, pe calomniator şi pe cel ce dă crezare calomniei.
cetăţi puternice a năruit şi a spart casele celor mari.
15 Bârfa unui al treilea a alungat femei vrednice, şi le-a lipsit de roada muncii lor.
16 Cel ce-o ascultă nu află odihnă şi nu poate locui în linişte.
17 Lovitura biciului lasă vânătaie, iar lovitura limbii rupe oasele.
18 Mulţi au căzut sub ascuţişul săbiei, dar mai mulţi au căzut prin limbă.
19 Fericit cel ce a scăpat de ea, cel ce n-a trecut prin mânia ei, care nu i-a purtat jugul şi n-a fost legat cu lanţurile ei;
20 căci jugul ei e jug de fier şi lanţurile ei sunt lanţuri de aramă.
21 Moarte rea e moartea ei şi iadul ar fi mai bun decât ea.
22 Dar trecere nu va avea la cei evlavioşi, aceştia nu vor arde-n flacăra ei;
23 ci aceia care-L părăsesc pe Domnul, ei vor cădea în ea, ea va arde-n ei şi nu se va stinge; asupra lor va fi asmuţită ca un leu, ca o panteră îi va sfâşia.
24 Vezi şi îngrădeşte-ţi moşia cu spini,3 Leagă-ţi bine argintul şi aurul;
25 vorbelor tale fă-le cântar şi greutăţi, iar gurii tale fă-i uşă şi zăvor.
26 Bagă de seamă, ca nu cumva să aluneci prin ea, ca nu cumva să cazi în faţa celui ce pândeşte.
29
Împrumuturi şi chezăşii. Ospitalitatea care umileşte.
3 Metaforă: gura care trebuie bine păzită, ea e moşia, iar cuvintele sunt comoara cea mai preţioasă.

1 Cel ce face milostenie îşi împrumută aproapele; cel ce-i vine în ajutor păzeşte poruncile.
2 Împrumută-ţi aproapele când are el nevoie; la rândul tău, înapoiază-i după cum v-aţi înţeles;
3 ţine-te de cuvânt şi fii cinstit cu el şi-ntotdeauna vei afla ce-ţi trebuie.
4 Mulţi socotesc împrumutul ca pe un chilipir şi le fac necazuri celor ce i-au ajutat.
5 Până să primească, pupă mâna celui care-i dă şi de banii aceluia vorbeşte cu smerenie; dar când trebuie să înapoieze, atunci tărăgănează, vorbeşte ca un amărât şi pune vina pe împrejurări.
6 Dacă are noroc, cel ce l-a împrumutat primeşte banii pe jumătate şi se uită la ei ca la o pleaşcă; iar dacă nu, n-o să mai vadă nimic şi-şi va face pe degeaba încă un duşman care-i va răsplăti cu blesteme şi sudălmi şi, în loc de cinste, nu-i dă decât dispreţ.
7 Mulţi sunt cei ce n-au vrut să împrumute, dar nu din răutate, ci din teama de a fi păgubiţi pe degeaba.1
8 Cu toate acestea, fii îngăduitor cu cel umil şi nu-l face să tânjească după mila ta.
9 De dragul poruncii, sări în ajutorul săracului şi, privind la sărăcia lui, nu-l lăsa cu mâinile goale.

10 Pierde-ţi banii pentru un frate sau un prieten; că dacă ruginesc sub o piatră, îi pierzi pe degeaba.
11 Pune-ţi comoara după poruncile Celui-Preaînalt, şi-ţi va folosi mai mult decât aurul.
1 Aici autorul se corectează: împrumutul nu e interzis (dimpotrivă), dar trebuie acordat cu foarte multe precauţii.
12 În hambarele tale strânge-ţi milostenia, că ea te va feri de tot răul;
13 mai mult decât un scut puternic, mai mult decât o lance grea, în faţa duşmanului se va bate ea pentru tine.
14 Omul de bine se pune chezaş pentru aproapele său,2 dar cel ce şi-a pierdut ruşinea îl lasă singur.
15 Nu uita binele pe care ţi l-a făcut chezaşul, că el şi-a pus viaţa pentru tine.
16 Păcătosului nu-i pasă de bunurile chezaşului său, nerecunoscătorul îl uită pe cel ce l-a scăpat de nevoi.
17 Chezăşia a sărăcit numeroşi înstăriţi şi i-a purtat încoace şi încolo precum un val pe mare;
18 oameni puternici a scos afară din case şi i-a făcut să rătăcească printre neamuri străine.
19 Păcătosul care se îmbie să fie chezaş şi urmăreşte câştig, îşi îmbie osânda.
20 Ajută-ţi aproapele după puterea ta şi ia aminte la tine însuţi, ca nu cumva să-ţi îmbii căderea.
21 În viaţă nu te poţi lipsi de apă, de pâine, de haină şi de o casă care să-ţi fie adăpost.
22 Mai bună e viaţa săracului într-o colibă de bârne decât mâncărurile scumpe într-o casă străină.
23 Că-i mult, că e puţin, fii mulţumit şi nimeni din preajma ta nu te va arăta cu degetul.
24 Tristă e viaţa de a umbla din casă-n casă: oriunde te opreşti, nu-ţi vei deschide gura;
25 dai de mâncat şi de băut ca să nu ai decât neplăceri şi, pe deasupra, mai
2 „Chezaş”: garant (de obicei, cel care garantează un împrumut asumându-şi riscurile de rigoare).

auzi şi vorbe amare:
26 „Vino, străinule, şi pune masa şi, dacă ai ceva, dă-mi să mănânc;
27 du-te, străinule, lasă locul unuia mai vrednic, că-l aştept pe fratele meu şi-mi trebuie casa!”
28 Iată ce e greu de-ndurat pentru un om cu minte: să-I certe ospeţia şi să-l dojenească datornicul.
30
Învăţătura copiilor. Despre sănătate. Despre bucurie.
1 Cel ce-şi iubeşte copilul nu-şi cruţă varga, pentru ca la urmă să se bucure de el.
2 Cel ce-şi creşte bine copilul1, o face spre folosul lui şi printre cunoscuţi va fi mândru de el.
3 Cel ce-şi învaţă copilul stârneşte gelozia duşmanului, iar în faţa prietenilor va fi vesel.
4 Când un tată moare, e ca şi cum n-ar fi murit, căci lasă după el pe cineva care-i seamănă;
5 trăind, l-a văzut şi s-a bucurat, murind, nu e atins de tristeţe;
6 duşmanilor săi le lasă pe cineva să-l răzbune, iar prietenilor, pe cineva care să le facă bine.
7 Cel ce-şi răsfaţă copilul îşi va lega rănile şi la fiece strigăt îi vor tresări măruntaiele.
1 Verbul paidevo înseamnă deseori „a pedepsi”, dar întotdeauna în sens pedagogic: a pedepsi cu scopul de a îndrepta. În aceeaşi sferă semantică, el înseamnă (ca în cazul de faţă) „a educa un copil”, a-i da o bună creştere (dar nu fără rigorile pedagogiei). Echivalentul într-un proverb curent: „Pe copil să nu-l săruţi decât în somn”.
8 Calul neîmblânzit devine nărăvaş, iar copilul lăsat de capul lui devine obraznic.
9 Răsfaţă-ţi copilul şi el te va tiraniza; joacă-te cu el, şi el te va întrista.2
10 Nu râde cu el, ca nu cumva să plângi cu el şi, până la urmă, să scrâşneşti din dinţi.
11 cât e tânăr, nu-l lăsa în voia lui;
12 cât e necopt, gâdilă-i coastele, ca nu cumva, scăpat din frâu, să nu te mai asculte.
13 Creşte-ţi bine copilul şi fă-l să muncească dacă vrei să nu te poticneşti în obrăznicia lui.
14 Mai bun e un sărac sănătos şi trupeş decât un bogat cu carnea biciuită.3
15 Sănătatea şi vigoarea preţuiesc mai mult decât tot aurul, iar trupul vânjos, mai mult decât o nemăsurată avere.
16 Nici o bogăţie nu-i mai presus de sănătatea trupului şi nici o veselie mai presus de bucuria inimii.
17 Mai bună e moartea decât o viaţă amară şi veşnica odihnă decât o boală fără sfârşit.
18 Bunătăţi îmbiate unei guri închise, aşa-s bucatele pe un mormânt.
19 La ce bun să-i aduci prinoase unui idol dacă el nici nu mănâncă, nici nu simte?; aşa-i cu cel izgonit de Domnul:

20 vede cu ochii şi oftează, aşa cum oftează un famen când strânge-n braţe o fecioară.
21 Nu-ţi lăsa sufletul pradă tristeţii şi nu te înnegura cu propriile-ţi gânduri.
2 Echivalentul într-un proverb curent: „Pe copil să nu-l săruţi decât în somn".
3= Biciuită de boli, deseori dobândite prin păcat.
1540
22 Veselia inimii, aceasta-i viaţa omului; bucuria omului îi prelungeşte viaţa.
23 Iubeşte-ţi sufletul şi alintă-ţi inima, alungă-ţi întristarea, căci întristarea pe mulţi i-a ucis şi-n ea nu-i nici un folos.
24 Gelozia şi furia scurtează viaţa, iar grijile te-mbătrânesc înainte de vreme.
25 Dacă stai la masă cu inimă luminoasă şi bună, îţi priesc bucatele.4
31
Despre bogăţie şi sărăcie. Cum să te porţi la petreceri. Vinul: binefaceri şi primejdii.
1 Nesomnul pricinuit de bogăţie topeşte trupul şi grijile aduse de ea îndepărtează odihna.
2 Grijile nesomnului nu-l lasă pe om să aţipească, o boală grea alungă somnul.
3 Bogatul se trudeşte să strângă bunuri şi, când se opreşte, e sătul de desfătări;
4 săracul se trudeşte să-şi ducă traiul şi, când se opreşte, e tot nevoiaş.
5 Cel ce iubeşte aurul nu va fi îndreptăţit1 şi cel ce umblă după pradă o va avea în gât.
6 Mulţi s-au ruinat din pricina aurului şi au văzut moartea cu ochii;
7 capcană le e celor ce se dau în vânt după el, în care tot nebunul se prinde.
8 Ferice de bogatul aflat fără pată şi care nu aleargă după aur.
4 Text dificil, cu multe variante de traducere. În Versiunea Ebraică: „Somnul inimii fericite ţine loc de hrană".
1 Adică:... nu va putea să rămână integru, nevinovat.
9 Cine e acesta, pe care să-l numim fericit? că minunate lucruri a făcut întru poporul său.
10 Cine a trecut prin această încercare şi a rămas desăvârşit? aceasta-i va fi spre laudă. Cine a putut să greşească şi nu a greşit, ori să facă răul şi nu l-a făcut?:
11 Bunurile lui vor deveni statornice şi adunarea îi va povesti milosteniile.
12 Când ai un scaun la o masă pe cinste, nu-ţi deschide gura s-o lauzi şi să nu zici: „Ce de bunătăţi!...".2
13 Adu-ţi aminte că nu e bine să ai ochiul lacom (ce s-a făcut mai rău decât ochiul?: pentru te-miri-ce, plânge!);
14 Nu-ntinde mâna acolo unde se uită el şi nu te repezi odată cu el în farfurie.
15 Judecă-ţi aproapele după tine însuţi şi-n tot ceea ce faci, gândeşte!
16 Ca om bine crescut, mănâncă ce ţi se pune dinainte; nu clefăi, ca să nu devii dezgustător.
17 Ca un bine crescut, opreşte-te primul şi nu fi nesăţios, ca să nu faci sminteală,
18 iar dacă eşti la masă cu mai mulţi nu-ţi întinde mâna înaintea altora.
19 Cât de puţin îi trebuie unui om bine crescut!; şi-n aşternutul său nu râgâie.
20 La stomac cumpătat, somn sănătos; te scoli de dimineaţă şi te simţi bine; pe când la omul nesăţios: nesomn, vărsături şi dureri de maţe.
21 Dacă cineva te-a silit să mănânci, ridică-te, du-te şi varsă şi te vei simţi uşurat.3
2 Sfaturile din acest paragraf sunt un fel de cod al manierelor elegante avant la lettre.
3 La bogatele şi prelungitele ospeţe ale anticilor, unii aveau obiceiul de a ieşi afară şi de a-şi vârî degetele pe gât, vomitând tot ceea ce mâncaseră, dar numai ca să-şi golească stomacul şi, cu pofta înnoită, s-o ia de la început. Aici însă, evident, e vorba de un alt scop; îmbuibarea la o masă poate veni şi din neputinţa de a rezista la îmbieri.
1541
22 Ascultă-mă, fiule, şi nu mă dispreţui şi mai pe urmă îmi vei înţelege cuvintele; în tot ce faci, arată-te cumpătat 4 şi nici o boală nu va da peste tine.
23 O gazdă pe cinste îşi aude mare cinstire, iar lauda mărinimiei sale e vrednică de crezare;
24 dar o gazdă zgârcită stârneşte murmure-n cetate, iar spusele despre zgârcenia ei sunt toate la locul lor.
25 Cu vinul n-o face pe viteazul, căci vinul pe mulţi i-a nimicit.
26 Cuptorul încearcă oţelul călit, aşa şi vinul încearcă inimile într-o încăierare de apucaţi.
27 Pentru om, vinul e însăşi viaţa dacă-l bei cu cumpătare. Fără vin, ce fel de viaţă duci?, că e făcut

spre veselia oamenilor.
28 Bucurie inimii, veselie sufletului, iată ce este vinul dacă-l bei la timp şi cu măsură.
29 Amărăciune sufletului, iată ce e vinul băut peste măsură fie din poftă, fie călcând greşit.
30 Beţia îl întărâtă pe prost până la arţag, slăbeşte tăria şi deschide răni.
31 La un ospăţ cu vin nu-ţi mustra aproapele şi nu-l dispreţui în veselia lui. nu-i spune vorbe care să-l supere şi să nu-l sâcâi cerându-i ceva.
4 Textual: „... fii grabnic"; corectat după Ebr.
32
A fi în capul mesei. Cum să vorbeşti la ospeţe. Frica de Domnul.
1 Te-au pus în capul mesei?1: Să nu ţi-o iei în cap, ci fii între ceilalţi ca unul din ei; ai grijă de ei şi pe urmă aşază-te.
2 După ce ţi-ai făcut pe deplin datoria, ia loc ca să te bucuri împreună cu ei şi să primeşti cununa bunei rânduieli.2
3 Vorbeşte, bătrâne, că aşa-ţi şade bine, dar potolit la sunet: să nu împiedici muzica.
4 Când cântă cineva, nu risipi cuvinte şi nu face pe înţeleptul atunci când nu e timpul.
5 Pecete de diamant pe o podoabă de aur, aceasta-i muzica la un ospăţ;
6 pecete de smarald pe un giuvaier de aur, aceasta-i melodia pe dulceaţa vinului.
7 Vorbeşte, tinere, dacă trebuie s-o faci, şi numai dac-ai fost întrebat de două ori cel puţin.
8 Strânge-ţi cuvântarea: spune mult în cuvinte puţine; fii ca unul care ştie, dar ştie şi să tacă.
9 În mijlocul celor mari nu te face egal cu ei, şi dacă vorbeşte un altul, stăpâneşte-ţi limba.
10 Fulgerul merge înaintea tunetului: aşa merge bunăvoinţa înaintea omului cu bun simţ.
11 Când a venit vremea, ridică-te, nu te lungi la vorbă, du-te drept acasă şi nu
1 În antichitate (ca şi în multe ţări din vremea noastră) cineva mai de seamă era pus să conducă banchetul (să facă protocolul, să anunţe cuvântările etc.).
2= Fie o cunună reală (de frunze, de flori), ceea ce era obişnuit la cei vechi, fie cununa laudei, a recunoştinţei.

hoinări.
12 Acolo, umple-ţi timpul făcând ce-ţi place, dar nu păcătui prin vorbe nesăbuite.
13 Pentru toate acestea binecuvintează-L pe Cel ce te-a făcut şi care te încântă cu bunătăţile Lui.
14 Cel ce se teme de Domnul Îi primeşte învăţătura şi cei ce-L caută încă din zori, Îi află bunăvoinţa.
15 Cel ce caută legea3 se îndestulează cu ea, dar cel făţarnic îşi află-n ea căderea.
16 Cei ce se tem de Domnul află ce e drept şi ca o lumină le va străluci judecata.
17 Omul păcătos se fereşte de mustrare şi se dă după deget aşa cum credeel.
18 Omul învăţat nu dispreţuieşte sfatul; străinul şi trufaşul nu ştiu de frică.
19 Nu face nimic fără să cugeţi şi nu-ţi va părea rău de ceea ce ai făcut.
20 Nu merge pe un drum desfundat, ca să nu te împiedici în pietriş.
21 Nu te încrede în drumul neted4
22 şi fereşte-te de copiii tăi.
23 În tot ce faci, ai încredere în tine, că aceasta e paza poruncilor.
24 Cel ce se încrede în lege ia aminte la porunci; cel ce se încrede în Domnul nu va suferi nici o pagubă.
3 În scrierile sapienţiale, cuvântul „lege" se referă, aproape exclusiv, la legea lui Moise.
4 Drumul neted poate ascunde capcane; în orice împrejurare (chiar favorabilă) prudenţa primează.
33
Frica de Domnul (continuare). Dumnezeu, Stăpânul a toate. Gândul autorului. Nu-ţi înstrăina bunurile înainte de moarte. Cum să te porţi cu robii.
1 Celui ce se teme de Domnul nu i se va întâmpla nici un rău, şi chiar în încercări va fi izbăvit.
2 Omul înţelept nu urăşte legea, dar cel ce se joacă cu ea1 e ca o corabie în furtună.
3 Omul cu minte are încredere în lege: pentru el, legea e vrednică de crezare ca o întrebare-răspuns2.
4 Pregăteşte-ţi cuvântul, şi astfel vei fi ascultat; adună-ţi gândurile înainte de a răspunde.
5 Inima prostului e ca o roată de car şi ca osia pe care ea se-nvârte, aşa îi e gândirea.

6 Armăsarul e ca un prieten zeflemist: sub oricine-l încalecă, necheează.
7 De ce o zi e mai lungă decât alta, de vreme ce, în toate zilele anului, toată lumina vine de la soare?3
8 Prin ştiinţa Domnului sau deosebit, El a rânduit zile de lucru şi sărbători;
9 pe unele le-a înălţat şi le-a sfinţit, pe altele le-a pus în numărul zilelor obişnuite.
1 Cel ce se joacă cu ea" e omul ipocrit.
2 Expresia erotima delon s-ar traduce: întrebarea care cuprinde în ea şi răspunsul (un fel de întrebare retorică).
3 În vv. 8-15: Nu calendarul şi sărbătorile (ca puncte de reper) sunt importante, ci faptul că Dumnezeu a rânduit în lume o anumită inegalitate şi o anume alternanţă; dacă cele două categorii de oameni buni şi răi sunt puşi la discreţia Creatorului lor, aceasta nu înseamnă că ei nu sunt înzestraţi cu libertate morală (vezi 15, 14-17).

10 Toţi oamenii vin din ţărână, din pământ a fost zidit Adam.
11 În nemărginita Sa ştiinţă, Domnul i-a deosebit şi fiecăruia i-a dat o altă cale;
12 din ei, pe unii i-a binecuvântat şi înălţat, din ei, pe unii i-a sfinţit şi i-a apropiat, pe alţii i-a blestemat şi i-a umilit şi i-a răsturnat de unde erau.
13 Ca lutul în mâna olarului care face din el ce vrea, aşa sunt oamenii în mâna Celui ce i-a făcut şi care le plăteşte după judecata Lui.
14 Faţă-n faţă cu răul e binele, faţă-n faţă cu moartea e viaţa; tot astfel, faţă-n faţă cu evlaviosul e păcătosul.
15 Ia seama la toate lucrurile Domnului: toate sunt perechi şi stau faţă-n faţă.
16 Iar eu, deşi venit la urmă, am stat de veghe ca un culegător de struguri după culesul viei.
17 Cu binecuvântarea Domnului, am sosit cel dintâi şi ca orice culegător de struguri am umplut teascul.
18 Vedeţi că eu nu m-am ostenit doar pentru mine, ci pentru toţi cei ce caută învăţătura.
19 Ascultaţi-mă, fruntaşi ai poporului, şi voi, cârmaci ai obştii, luaţi aminte!
20 Fiului tău, femeii tale, fratelui tău, prietenului tău, nu le da putere asupră-ţi în timpul vieţii tale.4 Bunurile tale nu i le da altuia: s-ar putea să-ţi pară rău şi să le ceri înapoi cu roagă.
21 Atât cât trăieşti şi ai în tine suflare, nu te da în puterea nimănui;
22 că e mai bine să se roage de tine copiii tăi decât să caţi tu la mâna lor.
4 Şi aici ca şi în alte părţi ale scrierii, autorul e preocupat de prudenţa maximă.
23 În tot ce faci, poartă-te ca un stăpân, pe faima cinstei tale să nu îngădui pată.
24 Doar când zilele vieţii tale s-au mistuit, atunci, la vremea morţii, atunci să-ţi împarţi moştenirea.
25 Nutreţ, ciomag şi povară măgarului, pâine, certare şi muncă servitorului.
26 Fă-l pe sclav să muncească, iar tu vei afla odihnă; lasă-i mâinile libere, şi va căuta libertatea.
27 Jugul şi hamul încovoaie grumazul, iar pe sluga vicleană, cazna şi schingiuirea.
28 Pune-l la treabă, să nu se-nveţe trândav, că trândăvia îl învaţă multe rele;
29 dă-i de lucru, aşa cum i se cuvine, iar dacă nu ascultă, pune-i picioarele-n butuci.
30 Dar faţă de nimeni să nu întreci măsura şi nimic să nu faci fără dreptate.
31 Ai un servitor?: să-ţi fie cum îţi eşti, căci în sânge ţi l-ai dobândit.5
32 Ai un servitor?: poartă-te cu el ca şi cu un frate, că ai nevoie de el aşa cum ai de tine.
33 Dacă tu te porţi rău cu el, iar el o ia la fugă, pe care drum vei apuca să-l cauţi?
34
Deşertăciunea viselor. Folosul călătoriilor. Pe cine ocroteşte Domnul. Slujba plăcută Domnului.
1 Nădejdile deşarte şi mincinoase sunt pentru omul nemintos, iar visele le dau aripi proştilor.
5 Textul pare a se referi la ritualul prin care un stăpân îşi împropria pentotdeauna robul: îi trecea o undrea prin ureche (Iş 21, 6).

2 A te lua după vise e ca şi cum ai vrea să prinzi o umbră şi să urmăreşti vântul.
3 Una din cealaltă, aşa-s vedeniile viselor: în faţa unui chip, un chip asemănător.1
4 Din ce e necurat, cum poate ieşi ceva curat? iar dintr-o minciună, cum poate ieşi adevărul?
5 Ghicitul, tâlcuirea semnelor şi visele sunt lucruri deşarte ca la femeia-n durerile naşterii: inima aiurează.

6 Dacă nu-s trimise, spre cercetare, de la Cel-Preaînalt, nu pune preţ pe ele.
7 Căci visele pe mulţi i-au dus la rătăcire, mulţi au căzut punându-şi în ele nădejdea.
8 Legea se plineşte fără minciună, iar înţelepciunea e desăvârşită în rostirea dreaptă.2
9 Omul umblat, multe a învăţat, iar cel trecut prin multe vorbeşte înţelept.
10 Omul puţin încercat ştie puţine lucruri, dar cel umblat e doldora de pricepere.
11 Multe am văzut în umbletele mele şi-am învăţat din ele mai mult decât aş putea povesti.
12 Deseori m-am aflat în primejdie de moarte, dar datorită lor am scăpat.
13 Viu va fi duhul celor ce se tem de Domnul, căci nădejdea lor e la Cel care-i mântuieşte.
1 O oglindă nu face altceva decât să-ţi prezinte un chip ireal; tot astfel şi visul: el reflectă ceea ce omul are deja în fiinţa lui; cu alte cuvinte, visul nu creează, ci maimuţăreşte.
2 Rostirea dreaptă, sinceră, fără ocolişuri viclene sau ambiguităţi gratuite, e modul de exprimare al înţelepciunii; aşadar, nu în vise trebuie să creadă omul, ci în legea şi în înţelepciunea lui Dumnezeu.
14 Cel ce se teme de Domnul nu se mai teme de nimic şi nu tremură, căci El îi e nădejdea.
15 Ferice de sufletul celui ce se teme de Domnul! Pe Cine se reazemă el, şi Cine-i este sprijinul?
16 Ochii Domnului sunt peste cei ce-L iubesc: scut puternic şi sprijin viguros, adăpost împotriva vijeliei, umbrar împotriva arşiţei amiezii, pază împotriva stavilei şi ajutor împotriva căderii;
17 El înalţă sufletul şi luminează ochii, El dă vindecare, viaţă şi binecuvântare.
18 Cel care jertfeşte ceva dobândit pe nedrept, acela îşi bate joc; darurile nelegiuiţilor nu sunt plăcute.3
19 Celui-Preaînalt nu-i plac prinoasele necredincioşilor şi nu prin numărul jertfelor iartă El păcatele.
20 Cel ce jertfeşte un animal luat din bunurile săracilor, acela înjunghie fiul sub ochii tatălui.
21 Pâinea neagră e viaţa săracilor; cel ce le-o ia de la gură e un ucigaş.
22 Cel care-l lipseşte pe aproapele său de hrană, acela îl ucide; cel care opreşte plata simbriaşului său, acela varsă sânge.
23 Unul zideşte, altul dărâmă; ce câştigă ei în afară de trudă?
24 Unul se roagă, altul blesteamă; pe care-l va asculta Stăpânul?
25 Celui ce se spală după atingerea unui mort şi-apoi din nou îl atinge, la ce i-a folosit spălarea?
26 Aşa-i cu omul care posteşte pentru păcatele lui, dar după aceea le face din
3 Idee generală: actele rituale nu au nici un preţ dacă nu se bucură de acoperire morală.

nou: cine-i va plini rugăciunea? ce folos că s-a smerit?
35
Legea şi jertfele. Dreptatea dumnezeiască.
1 Cel ce păzeşte legea înmulţeşte jertfele, cel ce ia aminte la porunci aduce jertfă de mântuire;
2 cel ce mulţumeşte aduce jertfă de făinuţă de grâu, iar cel ce face milostenie aduce jertfă de laudă.
3 Plăcut îi este Domnului cel ce se-ndepărtează de rău: jertfă de ispăşire e-ndepărtarea de nedreptate.
4 Nu te arăta-n faţa Domnului cu mâinile goale, căci toate acestea sunt roadă poruncii.
5 Jertfa omului drept îngraşă jertfelnicul şi lina ei mireasmă se duce-n faţa Celui-Preaînalt.
6 Bineplăcută e jertfa omului drept, iar amintirea ei nu va fi uitată;
7 cu mărinimie slăveşte-L pe Domnul şi nu fi zgârcit cu pârga din mâinile tale.
8 Când dai, să ai faţa voioasă şi cu bucurie să sfinţeşti zeciuiala.
9 Dă-I Celui-Preaînalt după cât ţi-a dat şi cu mărinimie, după puterile tale;
10 căci Domnul îşi plăteşte datoria şi-ţi va întoarce înşeptit.
11 Nu încerca să-L cumperi prin daruri: nu le va primi; nu te sprijini pe o jertfă nedreaptă;
12 căci Domnul e judecător şi nu cată la faţa nimănui;
13 nu primeşte de la nimeni în dauna săracului, El ascultă cererea celui asuprit,
14 nu dispreţuieşte ruga orfanului, şi nici pe văduva care I se plânge.
15 Oare lacrimile văduvei care-i curg pe obraji şi strigătul ei nu-l învinovăţesc pe cel ce i le-a făcut să curgă?
16 Bineplăcut e cel ce slujeşte cu toată inima: rugăciunea lui ajunge pân' la nori.
17 Rugăciunea smeritului străpunge norii1 şi până nu răzbeşte nu se va alina
18 şi nu se potoleşte până când Cel-preaînalt n-o cercetează, până când nu-i judecă pe cei drepţi şi le face dreptate.

19 Domnul nu va zăbovi şi răbdare nu va avea
20 până când nu va zdrobi rărunchii celor lipsiţi de milă şi nu Se va răzbuna pe neamuri2,
21 până când nu va stârpi mulţimea neruşinaţilor şi nu va zdrobi sceptrele celor nedrepţi,
22 până când nu-i va da fiecăruia după faptele lui şi [va plăti] faptele oamenilor după gândurile lor,
23 până când nu va judeca pricina poporului Său şi nu-l va veseli cu mila Sa.
24 Frumoasă e mila la vremea necazului, ca norii de ploaie la vreme de secetă.
1 Aşadar, rugăciunea omului smerit (făcută cu smerenie, cu zdrobirea inimii) e mai puternică decât a unui simplu slujitor (care o poate face şi din rutină).
2 În limbajul biblic, cuvântul „neamuri" înseamnă, deseori, „păgâni" (ne-evrei).

36
Rugă pentru Israel. Despre ştiinţa de a deosebi ceva de altceva. Alegerea unei femei.
1 Miluieşte-ne pe noi, Doamne, Dumnezeul tuturor, şi priveşte şi fă ca teama de Tine să stăpânească neamurile toate!1
2 Ridică-Ţi mâna împotriva neamurilor străine, iar ele să-Ţi vadă puterea!
3 Aşa cum în faţa lor Ţi-ai arătat sfinţenia în noi, tot astfel, în faţa noastră arată-Te mare-ntru ele,
4 şi ele să Te cunoască aşa cum şi noi Te-am cunoscut, că nu este Dumnezeu în afară de Tine, Doamne.
5 Înnoieşte-Ţi semnele şi fă alte minuni, slăveşte-Ţi mâna şi braţul drept.
6 Trezeşte-Ţi aprinderea şi revarsă-Ţi mânia, stârpeşte potrivnicul şi nimiceşte vrăjmaşul.
7 Grăbeşte vremea şi aminteşte-Ţi de jurământ, ca să se povestească înaltele Tale fapte.
8 Iuţimea focului să-l mistuie pe cel cea scăpat cu viaţă, iar cei ce-Ţi asupresc poporul să-şi afle pieirea.
9 Zdrobeşte capetele capilor vrăjmaşilor, ale celor ce zic: „În afară de noi nu-i nimeni!"
10 Adună toate neamurile lui Iacob şi dă-le moştenirea, aşa ca la-nceput.
11 Miluieşte, Doamne, poporul care se cheamă cu numele Tău, pe Israel, pe care l-ai făcut asemenea unui nounăscut.
12 Ai milă de cetatea Ta cea sfântă, de Ierusalim, locul odihnei Tale.
1 Idealul fiilor lui Israel: eliberarea de sub dominaţia sau tirania neamurilor păgâne.
13 Umple Sionul cu istorisirea minunatelor Tale fapte şi poporul, cu lauda Ta.
14 Dă mărturie făpturilor Tale celor dintâi şi plineşte profeţiile [ce s-au făcut] în numele Tău.
15 Răsplăteşte celor ce Te aşteaptă, aşa ca profeţii Tăi să se adeverească.
16 Ascultă, Doamne, rugăciunea celor ce Ţi se roagă după binecuvântarea lui Aaron asupra poporului Tău;
17 pentru ca toţi să cunoască, cei de pe pământ, că Tu eşti Domnul, Dumnezeul cel veşnic.
18 Pântecele primeşte tot felul de bucate, dar o mâncare-i mai bună decât o alta.
19 Gâtlejul recunoaşte vânatul2 după gust; tot aşa, inima înţeleaptă vorbele mincinoase.
20 Inima întortocheată pricinuieşte tristeţe, dar omul învăţat ştie să-i stea împotrivă.
21 O femeie primeşte orice bărbat,3 dar o fată e mai bună decât o alta.
22 Frumuseţea femeii înveseleşte ochii: e tot ceea ce-şi poate dori omul mai mult.
23 Dacă pe limba ei se află bunătate şi dulceaţă, atunci soţul ei nu mai e un om de rând.
24 Cel ce-şi câştigă o [astfel de] femeie are începutul norocului, un ajutor pe măsura lui şi un stâlp de sprijin.
25 Fără gard, ograda se-mbie la jaf; fără femeie, bărbatul geme şi umblă de colo-colo.
2 E vorba de carnea de vânat: mai aspră, mai aţoasă, mai greu de mestecat.
3 În lumea antică (inclusiv cea a fiilor lui Israel), doar bărbatul avea dreptul de a-şi alege soţia, fata fiind obligată să asculte de hotărârea părinţilor ei.

26 Cine oare se încrede într-un tâlhar sprinten care sare din cetate-n cetate?;
27 aşa-i cu bărbatul care nu are un cuib şi rămâne unde-l apucă noaptea.
37
Prieten şi prieten. Sfătuitor bun sau rău. Înţelepciune adevărată sau falsă. Despre cumpătare.
1 Tot prietenul zice: „Şi eu îi sunt prieten"; dar acela nu e prieten decât cu numele.
2 Nu te cuprinde oare o tristeţe de moarte când un fârtat sau un prieten ţi-a devenit duşman?

3 O, născocire vicleană, de unde te-ai ivit să acoperi pământul cu înşelăciune?
4 Fârtatul prietenului se bucură de bucuria acestuia, dar la vreme de necaz i se întoarce împotrivă.1
5 Fârtatul îşi ajută prietenul spre folosul său propriu, iar dacă e să se lupte, pune mâna pe armă.
6 Nu-ţi uita prietenul din cugetul tău. şi, când eşti bogat, nu-i pierde amintirea!
7 Tot sfetnicul îşi laudă sfatul, dar e câte unul care dă sfaturi urmărindu-şi interesul.2
8 Ţine-te bine faţă de cel ce dă sfaturi şi întreabă-te mai întâi ce-i trebuie lui
1 Autorul face o distincţie clară între cel care-ţi este doar camarad (tovarăş, asociat, fârtat) şi cel care-ţi este prieten; dar şi acesta, la rându-i, poate fi sincer, devotat, sau fals, laş, după cum fârtatul, la nevoie, poate fi devotat (vezi versetul următor).
2 Şi aici, vorbind despre posibilii sfătuitori, autorul recomandă prudenţă maximă.
căci el dă sfaturi în interesul lui -, ca nu cumva să ridice pretenţii asupra ta
9 şi să-ţi zică: „Bună-i calea ta!", după care pândeşte să vadă ce ţi se va întâmpla.
10 Nu cere sfat de la cel ce te priveşte pe furiş şi ascunde-ţi gândurile de cei ce te invidiază.
11 Nu te sfătui: cu o femeie despre potrivnica ei, cu un fricos despre război, cu un negustor despre schimb, cu cel ce cumpără despre cel ce vinde, cu cel invidios despre recunoştinţă, cu un zgârcit despre binefacere, cu un leneş despre orice fel de muncă, nici cu simbriaşul pe un an3 despre a duce ceva pân' la capăt, nici cu sluga leneşă despre o treabă grea; pe astfel de oameni să nu te sprijini în nici un fel de sfat.
12 Dar ţine-te aproape de omul evlavios pe care-l ştii că păzeşte poruncile, al cărui suflet e pe inima ta şi care, dacă tu cazi, va suferi cu tine.
13 Apoi, ţine-te strâns de sfatul inimii tale, că nici un altul nu-ţi este mai credincios decât el.
14 Căci sufletul omului îl face mai veghetor decât şapte străji ce stau de veghe pe un deal.
15 Şi, peste toate acestea, roagă-L pe Cel-Preaînalt să-ţi îndrumeze paşii întru adevăr.
16 Începutul oricărui lucru: cuvântul4; înainte de orice faptă: sfatul5.
3 „Simbriaşul pe un an": mercenarul care se angajează pe un anumit termen, la capătul căruia nu-i pasă dacă treaba la care lucrase până atunci va fi continuată şi dusă la bun sfârşit.
4 „Cuvântul" (textual: logosul): raţiunea unui lucru de a exista, ceea ce implică raţiunea Celui ce-l aduce la existenţă.
5 „Sfatul" poate fi şi planul faptei ce urmează a se desfăşura: nimic nu trebuie improvizat.

17 Rădăcina gândurilor e inima şi odrăsleşte patru vlăstare:6
18 binele şi răul, viaţa şi moartea, iar cea care pururea le stăpâneşte e limba.
19 Unul e iscusit să-i înveţe pe mulţi, dar pentru el nu-i bun de nimic.
20 Urât e cel ce se-arată înţelept doar prin vorbe:7 acela va sfârşi prin a muri de foame,
21 căci Domnul nu l-a învrednicit cu dar: nu are-n el nici o înţelepciune.
22 Unul e înţelept pentru sine însuşi şi roadele priceperii rostite de el sunt vrednice de crezare.
23 Omul înţelept îşi învaţă poporul, iar roadele priceperii sale sunt vrednice de crezare.
24 Omul înţelept e încărcat de binecuvântări şi toţi cei care-l văd îl fericesc.
25 Viaţa unui om are un anumit număr de zile, dar zilele lui Israel sunt nenumărate.
26 Înţeleptul în mijlocul poporului său îşi dobândeşte încrederea: numele său, veşnic va fi viu.
27 Fiule, pentru felul tău de viaţă cercetează-te pe tine însuţi, vezi ce e rău şi ce nu ţi se potriveşte.
28 Căci totul nu-i pe potriva tuturor şi nu toţi iubesc totul.
29 În nici o desfătare să nu fi nesăţios şi nu te arunca asupra mesei pline;
30 că din mâncarea prea multă vine boala şi necumpătarea ajunge la-ngreţoşare.
6 Text dificil, obscur: „Ca semn (urmă) a schimbării inimii, patru părţi se ivesc"; cele mai bune traduceri (preluate şi aici) fac recurs la Textul Ebraic.
7 Adevăratul înţelept îşi adevereşte spusele prin fapte; contextul social este acela care-l validează (vezi v. 26).
31 Mulţi au murit fiindc-au mâncat prea mult, dar cel cumpătat îşi va spori viaţa.
38
Despre doctori, bolnavi şi vindecare. Plângerea morţilor. Lucrătorul cu mâinile şi lucrătorul cu mintea.
1 Doctorului, pentru slujba lui, dă-i cinstirea ce i se cuvine, căci, şi pe el, Domnul l-a făcut.1
2 Că de la Cel-Preaînalt vine tămăduirea şi [doctorul] de la rege va primi dar.

3 Ştiinţa doctorului îi înalţă fruntea; în faţa celor mari se bucură de cinste.
4 Domnul este Cel ce din pământ a făcut leacurile, iar omul înţelept nu le dispreţuieşte.
5 Oare nu printr-un lemn s-a îndulcit apa,2 pentru ca prin aceasta să I se cunoască puterea?
6 Tot El este Cel ce le-a dat oamenilor ştiinţa, ca să fie El slăvit în minunile Sale.3
7 Prin ele [doctorul] îngrijeşte şi curmă
1 Boala fiind socotită drept efect şi pedeapsă a păcatului (Lv 26, 14-16; Dt 28, 21-22; Ps 31, 3, 5), bolnavul care recurge la asistenţa medicului putea fi învinuit că înfruntă legea; a fost cazul regelui Asa (vezi 2 Par 16, 12). Nuanţând lucrurile, autorul justifică intervenţia doctorului (el fiind tot creatura lui Dumnezeu), dar cere ca arta medicală să fie însoţită de credinţă şi rugăciune.
2 În pustia Şur, Israeliţii au dat de apă, dar n-au putut să bea, aceasta fiind amară; „atunci Moise a strigat către Domnul, iar Domnul i-a arătat un lemn; el l-a aruncat în apă, iar apa s-a îndulcit” (Iş 15, 25).
3 Aşadar, dacă ştiinţa omului poate face minuni (inclusiv vindecările uimitoare), adevăratul autor al acestora e Dumnezeu.

suferinţa, prin ele farmacistul îşi face amestecurile.
8 În acest fel, lucrările Lui nu rămân la mijlocul drumului şi de la El vine pacea pe faţa pământului.
9 Fiule, dacă eşti bolnav, n-o lua în uşor, ci roagă-te Domnului, iar Domnul te va vindeca.
10 Îndepărtează greşala, păzeşte-ţi mâinile curate şi de tot păcatul curăţeşte-ţi inima.
11 Adu jertfă de tămâie binemirositoare şi, drept jertfă de pomenire, făinuţă de grâu şi prinoase mărinimoase, după puterea ta;
12 apoi fă-i loc doctorului, căci Domnul l-a făcut, şi nu-l îndepărta, fiindcă ai nevoie de el.
13 Sunt împrejurări când izbânda se află-n mâinile lui,
14 căci şi el I se va ruga Domnului ca prin el Acesta să-ţi dea uşurare şi vindecare, ca să scapi cu viaţă.
15 Cel ce păcătuieşte împotriva Celui ce l-a făcut, acela să cadă în mâinile doctorului!4
16 Fiule, varsă lacrimi pentru cel mort şi, ca un om copleşit de durere, începe-ţi plângerea, înveleşte-i trupul aşa cum e datina şi nu-i trece cu vederea punerea în mormânt.
17 Plângi cu amar, jeleşte-te şi ţine-ţi mâhnirea după cuviinţă, o zi sau două ca să nu-ţi atragi clevetire -, apoi alină-ţi întristarea.
4 În ciuda aparenţei, aceste cuvinte nu reprezintă o depreciere a tagmei medicale, ci un avertisment împotriva păcatului care provoacă boala; ştiut este că, odată intrat în mâinile doctorului, pacientul n-o duce chiar uşor. Textul Ebraic e mai nuanţat: „Cel ce face pe viteazul în faţa doctorului, acela păcătuieşte în faţa Ziditorului său” (apud BJ).
18 Că din întristare vine moartea, iar întristarea inimii slăbeşte tăria.
19 Întristarea stă mână-n mână şi cu nefericirea, iar viaţa săracului atârnă de inima lui.
20 Nu-ţi lăsa inima pe seama tristeţii; amintindu-ţi de moarte, alung-o.
21 Nu uita: nu există întoarcere! Mortului nu-i vei fi de nici un folos, iar ţie îţi vei face rău.
22 Adu-ţi aminte de vorba mea, care va fi şi a ta: ieri eu, astăzi tu.5
23 Când mortul se odihneşte, lasă-i şi amintirea să se odihnească; de-ndată ce duhul i-a plecat, alină-te!
24 Înţelepciunea cărturarului se dobândeşte-n ceasuri lenevoase; înţelept poate deveni cel liber de grijile vieţii.6
25 Cum să devină înţelept cel de la coarnele plugului, a cărui mândrie e ţepuşa cu care-mboldeşte plăvanii, cel care mână boii şi-şi petrece cu ei la muncă şi care nu vorbeşte decât cu juncanii?
26 Capul şi-l bate cum să taie brazda, gândul său cel treaz e la nutreţ.
27 La fel e cu fiece dulgher şi meşter care lucrează zi şi noapte, cu cei ce sapă crestături de peceţi, îndârjiţi în a găsi izvoade noi: inima aceluia e acolo, la ce face, gândul său cel treaz e să-şi isprăvească treaba.
5 Sau: ziua de ieri a fost a mea, ziua de azi e a ta.
6 Sensul primar al cuvântului grammatevs este acela de „scrib”, „grefier”; prin evoluţie semantică, el a ajuns să însemne şi „om învăţat”, „om studios”, „savant”. Acumularea învăţăturii solide se face pe-ndelete, în timp, fără grabă, într-un climat de detaşare faţă de preocupările practice, de fiece moment, care fărâmiţează nu numai timpul, ci şi gândirea.

1550
28 La fel e cu fierarul de lângă nicovală, înşurubat cu gândul la fierul care-aşteaptă; aburul focului îi fleşcăieşte carnea, cuptoru-ncins îl ţine treaz în luptă, urechea lui e-n trăsnetul ciocanului, ochii, stâlpiţi pe ce-are de făcut, inima lui, să-şi isprăvească treaba, gândul său cel treaz e cum s-o desăvârşească.
29 La fel e cu olarul şezând la lucrul său şi roata învârtind-o cu picioarele; grija lui veşnică e doar la munca lui şi lucrul şi-l socoate bob cu bob;
30 cu mâna plăsmuieşte lutul şi sub picioare-i biruie cerbicea; inima lui e cum să-l netezească, iar gândul său cel treaz, să cureţe cuptorul.
31 Toţi aceştia-şi pun nădejdea în mâinile lor şi fiecare e îndemânatic în meseria lui.
32 Fără ei, nici o cetate n-ar putea fi zidită, nimeni n-ar putea nici să se aşeze, nici să călătorească;
33 dar nici că-i vei afla în sfatul obştesc! şi nici că-n adunare vor fi oameni de vază; nici că vor şedea pe scaun de judecată, şi nici că vor pricepe ce-anume spune legea.
34 Nu strălucesc nici prin învăţătură, nici prin judecată, şi nu-s de găsit printre [făcătorii de] parabole. Dar ei sunt cei ce ţin temeinicia lumii, iar ruga lor e-n treaba meşteşugului.
39
Despre cel ce lucrează cu mintea.
1 Dar altceva-i cu cel ce-şi pune sufletul să cugete la legea Celui-Preaînalt: acela scrutează înţelepciunea tuturor celor de demult şi-şi ia răgaz să vadă profeţiile;
2 păstrează spusele oamenilor de seamă şi pătrunde-n subţirimea parabolelor,
3 scormoneşte înţelesul ascuns al proverbelor şi fără-ncetare se-afundă în taina zicalelor.
4 Slujba lui e printre cei mari şi-i de găsit în faţa căpeteniilor; călătoreşte prin ţări străine, căci el printre oameni a cumpănit binele şi răul.
5 Încă din zori şi-nalţă inima spre Domnul Care l-a făcut, se roagă-n faţa Celui-Preaînalt, gura şi-o deschide spre rugă şi pentru păcatele sale se roagă.
6 Şi dacă Domnul, Marele, o vrea, umplut va fi cu duhul înţelegerii: atunci îşi va revărsa cuvintele propriei lui înţelepciuni şi-n rugăciune îl va lăuda pe Domnul.
7 Sfatului şi ştiinţei sale le va da un drum şi va cugeta la ceea ce în el e taină;
8 va arăta ceea ce el însuşi a învăţat şi se va lăuda în legea legământului Domnului.
9 Mulţi îi vor lăuda priceperea care nicicând nu va fi dată uitării; pomenirea lui nu se va stinge, numele său viu va fi din neam în neam.
10 Neamurile-i vor povesti înţelepciunea, lauda lui, în gura adunării.
11 Dacă trăieşte mult, lasă un nume mai slăvit decât altele o mie, iar dacă moare, aceasta-i e de-ajuns.1
12 Mai am de spus şi cele ce-am gândit, căci mă simt plin ca luna când e plină.
1 Chiar dacă moare înainte de a fi atins culmile gloriei, înţeleptul poate muri împăcat.
1551
13 Ascultaţi-mă, voi, fiii mei cei cuvioşi, şi odrăsliţi ca trandafirul ce creşte lângă un curs de apă
14 şi răspândiţi miresme ca tămâia şi înfloriţi asemeni unui crin şi-mprăştiaţi arome, şi laude cântaţi şi binecuvântaţi-L pe Domnul în toate lucrurile Lui.
15 Daţi slavă numelui Său şi-ntru lauda Lui mărturisiţi-vă cântând din buze şi din harpe, şi-ntru mărturisire să rostiţi aşa:
16 Lucrurile Domnului sunt, toate, foarte bune şi orice poruncă a Lui fi-va [plinită] la timp. Nu ai de ce să zici: „Ce e aceasta?", sau: „De ce e cealaltă?", căci toate vor fi cercetate la vremea lor.
17 La porunca Lui, apa s-a oprit ca o grămadă,2 la un cuvânt al gurii Sale au fost adunările apelor.
18 La porunca Lui, s-a făcut tot ce I-a plăcut şi nimeni nu-I poate împiedica puterea de a mântui.
19 Toate faptele oamenilor se află-n faţa Lui, de ochii Lui nu-i chip să poţi să scapi;
20 văzul Său se-ntinde din veşnicie până-n veşnicie şi-n faţa Lui nimic nu-i de mirare.
21 Nu ai de ce să zici: „Ce e aceasta?", sau: „De ce e cealaltă?", căci toate-au fost făcute cu un anume scop.
22 Binecuvântarea Lui se revarsă ca un fluviu,3 şi ca un potop adapă pământul;
23 dar tot aşa mânia le-o dă, ca parte, neamurilor, precum, tot El, apa dulce a prefăcut-o-n sărătură.
2 Aluzie la facerea lumii, când apele de sus s-au despărţit de cele de jos, după care au apărut mările şi uscatul.

3 Aluzie la revărsarea fertilă a Nilului.
24 Căile Lui sunt netede pentru sfinţi, dar pentru nelegiuiţi sunt pline de piedici.
25 Încă de la-nceput, bunătăţile au fost făcute pentru cei buni, iar cele rele, pentru păcătoşi.
26 Trebuinţele de căpetenie pentru viaţa omului sunt: apa, focul, fierul, sarea, făina de grâu, mierea, laptele, sângele de strugure, untdelemnul şi îmbrăcămintea;
27 toate acestea sunt bunuri pentru cei cuvioşi, aşa cum pentru păcătoşi se prefac în rele.
28 Sunt vânturi făcute să aducă pedeapsă, în a căror urgie se dezlănţuie harapnice; în timp ce nimicesc, mânia şi-o revarsă, îmblânzind mânia Celui ce le-a făcut.
29 Foc, grindină, foamete şi ciumă, toate acestea au fost făcute pentru pedeapsă;
30 dinţi de fiară, scorpioni şi vipere şi sabie răzbunătoare ce pedepseşte necredincioşii
31 se veselesc de poruncile Lui şi gata sunt pe pământ la vreme de nevoie şi-atunci când vine vremea nu-I ies din cuvânt.
32 Iată de ce, de la-nceput, am hotărât, am cugetat şi-am scris:
33 „Lucrurile Domnului sunt, toate, bune; pe cele de trebuinţă le dă la vremea lor.
34 Şi nu se poate zice: Acesta-i mai rău decât acela!, căci toate, la vremea lor, îşi vor arăta folosul.
35 Şi acum, cântaţi cu toată inima şi cu toată gura şi binecuvântaţi numele Domnului!

40
Nimicnicia omului. Zicale. Despre cerşetorie.
1 Mare zdroabă i s-a hărăzit fiecărui om şi jug apăsător pe fiii lui Adam din ziua când au ieşit din pântecele maicii lor şi până-n ziua când se-ntorc în matca lor obştească.
2 Gândurile, teama inimii, totul e grija pentru ce va să vină: ziua sfârşitului.
3 De la cel ce şade pe tron strălucitor pân' la cel ce-i umilit în ţărână şi-n cenuşă,
4 de la cel ce poartă porfiră şi cunună pân' la cel ce se-nveleşte cu un ţol, nu-i decât mânie, gelozie, tulburare, zbucium, spaimă de moarte, duşmănie, vrajbă.
5 La vreme de odihnă-n aşternut, somnul nopţii îi poceşte gândurile;
6 puţină-i e odihna, puţină cât nimicul, şi, deodată, visând, e ca-ntr-o zi de pândă, răvăşit de vedenii, crezându-se de-abia scăpat dintr-o încleştare.
7 În clipa când să scape, se trezeşte, mirat că se speriase din nimic
8 Pentru toată făptura, de la om la dobitoc, iar pentru păcătoşi, de şapte ori mai mult:
9 moarte, sânge, vrajbă, sabie, nenorociri, foamete, nimicire şi varga!
10 Toate acestea făcute-au fost pentru nelegiuiţi, şi din pricina lor a venit potopul.
11 Tot ce vine din pământ, în pământ se-ntoarce şi tot ce vine din apă, în mare se întoarnă.1
1 Deşi autorul motivează răul din lume ca fiind făcut pentru cei răi, tonului său nu-i scapă o adiere din pesimismul Ecclesiastului.
12 Toată mita şi nedreptatea se vor şterge, dar buna-credinţă rămâne pe veci.
13 Averea nedrepţilor seacă asemeni unui şuvoi şi ca un tunet ce bubuie-n ploaie.
14 Când îşi deschide mâna, atunci se veseleşte,2 în timp ce călcătorii de lege pieri-vor de istov.
15 Mlădiţele necredincioşilor nu-şi înmulţesc ramurile, rădăcinile necuraţilor sunt pe o stâncă seacă.
16 Buruiana care creşte prin toate apele şi pe malurile râului e-ntâia verdeaţă care se smulge.
17 Dărnicia e ca un rai de binecuvântare, iar milostenia rămâne în veci.
18 Omul care munceşte şi cel mulţumit de sine au o viaţă dulce, dar, mai mult decât ei, cel ce află o comoară.
19 Copiii şi întemeierea unei cetăţi înveşnicesc un nume, dar o femeie nepătată, mai mult decât cei doi.
20 Vinul şi muzica înveselesc inima, dar iubirea de înţelepciune, mai mult decât amândouă.
21 Fluierul şi harpa fac cântecul plăcut, dar mai presus de ele, dulceaţa graiului.
22 Farmecul şi mândreţea sunt desfătarea ochiului, dar pe deasupra lor, o pajişte verde.
23 Prietenul şi fârtatul se întâlnesc când vor, dar mai mult decât ei, soţia cu bărbatul.
24 Fraţii şi cel ce ajută sunt pentru vreme de necaz, dar mai mult decât ei te scapă milostenia.
2 Se pare că e vorba de omul generos.

25 Aurul şi argintul fac mersul apăsat, dar mai mult decât ele preţuieşte sfatul.
26 Banul şi puterea înalţă inima, dar mult deasupra lor, frica de Domnul. Cu frica de Domnul n-ai

lipsă de nimic şi, dac-o ai pe ea, nu mai cauţi ajutor.
27 Frica de Domnul e rai al binecuvântării: bolta lui e mai presus de orice slavă.
28 Fiule, să nu duci o viaţă de cerşetor: decât să cerşeşti, mai bine să mori.
29 Viaţa omului care trăieşte cu ochii la masa altuia, aceea nu mai poate fi viaţă. El îşi mânjeşte gâtlejul cu mâncări de la alţii, de care omul învăţat şi bine crescut se fereşte.
30 În gura neruşinatului cerşitul e dulce, dar în pântecele lui va arde foc.
41
Moartea. Pedeapsa nelegiuiţilor. Numele bun. Adevărata şi falsa ruşine.
1 O, moarte, cât de amară îţi este amintirea la omul care trăieşte paşnic în bunurile sale, la omul fără griji, care sporeşte-n toate şi care încă mai poate gusta dumicatul!
2 O, moarte, cât de binevenită îţi este hotărârea la omul nevoiaş şi sleit de puteri, la bătrânul împovărat de ani, chinuit de griji, nemulţumit, la capătul răbdării!
3 Nu te teme de hotărârea morţii; gândeşte-te la înaintaşii şi la urmaşii tăi;
4 e legea dată de Domnul pentru fiece trup; la ce bun să te împotriveşti bunului plac al Celui-Preaînalt?1 Că trăieşti zece ani, o sută sau o mie, în groapă nimeni nu te mustră c-ai fi trăit prea mult... 2
5 Copiii păcătoşilor devin copii urâcioşi, care bântuie casele nelegiuiţilor.
6 Moştenirea copiilor păcătoşilor se duce de râpă, iar ocara se prelungeşte în urmaşii lor.
7 Un tată nelegiuit e ocărât de propriii săi copii, că de la el le vine ocara.
8 Vai vouă, oameni nelegiuiţi, că aţi părăsit legea Dumnezeului Celui-preaînalt!;
9 la naştere, vă naşteţi pentru blestem, la moarte, pentru voi va fi blestemul.
10 Tot ce vine din pământ, în pământ se duce; aşa-i şi cu nelegiuiţii: din blestem, în nimicire.
11 Jale e omul în trupul său, iar numele blestemat al păcătoşilor se va stinge.
12 Ai grijă de numele tău, că el îţi va rămâne mai mult decât o mie de averi în aur.
13 O viaţă fericită durează un anumit număr de zile, dar un nume de cinste rămâne pentotdeauna.
14 Fiilor, păstraţi-mi în pace învăţătura: Înţelepciunea tăinuită e comoară de nevăzut: cui îi poate fi de folos?
15 Mai bun e omul care-şi ascunde prostia decât cel ce-şi ascunde înţelepciunea.
16 Aşadar, ruşinaţi-vă după cum vă spun eu, că nu orice fel de ruşine e la
1 Întrebarea pare a avea o nuanţă de ironie amară.
2 Literal: „În Hades (locaşul morţilor) nu există mustrare în ce priveşte viaţa”. Sensul: De vreme ce pentru toţi este un sfârşit, ce importanţă mai are durata vieţii?

locul ei şi nu toate îşi au preţ întru totul.
17 Ruşinează-te de desfrânare, în faţa tatălui şi a mamei, de minciună, în faţa celui mare şi a celui puternic;
18 de greşală, în faţa judecătorului şi a dregătorului; de nelegiuire, în faţa adunării poporului;
19 de nedreptate, în faţa fârtatului şi a prietenului; de furt, în faţa oamenilor cu care trăieşti.
20 În faţa adevărului lui Dumnezeu şi a Legământului Său: [ruşinează-te] să-ţi întinzi coatele pe masă3,
21 să înjuri când primeşti sau când dai, să nu le răspunzi celor ce te salută,
22 să-ţi opreşti privirea pe o desfrânată, să-ţi întorci faţa dinspre unul de-ai tăi,
23 să-ţi însuşeşti partea altuia sau darul ce i s-a făcut, să furi din ochi o femeie cu bărbat,
24 să ai prea mult de-a face cu slujnica acestuia, nu te apropia de patul ei! -,
25 să ai vorbe de ocară pentru prietenii tăi nu mustra după ce ai dat! -,
26 să mai spui o dată ceea ce ai mai spus şi să dezvălui tainele.
27 Atunci vei cunoaşte adevărata ruşine şi vei afla har în faţa a tot omul.
42
Adevărata şi falsa ruşine (continuare). Grijile pe care o fată i le face tatălui ei. Păzeşte-te de femei!
3 Literal: „... să-ţi întinzi coatele peste pâini”.
Sens neclar: poate fi vorba de necuviinţă (lipsă de manieră socială ceea ce, în funcţie de context, e puţin probabil), sau de un gest care ascunde intenţia de a sustrage pâinile.
Măreţia lui Dumnezeu în făpturile Sale.
1 Dar de ceea ce urmează să nu te ruşinezi şi să nu-ţi dai prilejul de a păcătui:

2 De legea Celui-Preaînalt şi de Legământul Său, de judecata care-i dă dreptate unui necredincios1;
3 să te socoteşti cu prietenul sau cu tovarăşul de drum, să laşi unor prieteni moştenirea ta,
4 să ai cântar drept şi greutăţi drepte, să-ţi agoniseşti câştiguri mici sau mari,
5 să-ţi faci un câştig din vânzarea negustorească, să-ţi pedepseşti cu asprime copiii,3 să însângerezi coastele unei slugi rele.
6 Cu o femeie rea, pecetea e de folos3 şi unde sunt multe mâini, pune lucrurile sub cheie.
7 Când dai, fă-o cu număr şi cu măsură; ceea ce dai şi ceea ce primeşti, pe toate pune-le în scris.
8 [Nu te ruşina] să dai o lecţie4 tâmpitului şi prostului şi bătrânului ramolit care se ia la vorbă cu tinerii. Atunci vei fi, într-adevăr, un om învăţat şi cu trecere pe lângă toţi cei vii.
9 O fată e pentru tatăl ei o tainică pricină
1 Se pare că aici e vorba de un „necredincios" din afara poporului evreu străin, rezident sau prozelit căruia trebuie să i se facă dreptate fără nici un fel de discriminare.
2 O seamă din aceste precepte derivă din mentalitatea vremii.
3 În relaţie cu stihul următor, unele versiuni occidentale traduc: „Cu o femeie cuvioasă". Cât despre „pecete", ea poate să semnifice mijlocul prin care o femeie rea (curioasă) poate fi făcută să-şi stăpânească gura sau mâinile.
4 Verbul paidevo înseamnă a instrui un copil, a-l educa, dar şi a-l pedepsi (a-i da o lecţie), aceasta având, întotdeauna, un sens pedagogic.
1555
de nesomn,5 căci grijile pe care ea le stârneşte, alungă somnul: tânără, poate să-i treacă vârsta, măritată, poate fi urâtă [de bărbat],
10 fecioară, poate fi prihănită şi însărcinată în casa tatălui ei, pentru ca, după ce se mărită, să se arate stearpă.
11 Asupra unei fiice neruşinate întăreşte bine paza, ca nu cumva să te facă de râsul duşmanilor, de poveste în cetate, de îmbulzeală printre oameni, ca nu cumva să te acopere de ruşine în adunarea obştească.
12 Pe oricine-ai avea în faţă, nu te opri la frumuseţe şi nu te aşeza în mijlocul femeilor.
13 Că din haină iese molia şi din femeie, o răutate de femeie.
14 Mai bună e răutatea unui bărbat decât bunătatea unei femei: căci femeia aduce ruşine şi ocară.
15 Acum voi chema în amintire lucrurile Domnului: ce-am văzut, aceea voi povesti.6 Prin cuvânt7 Şi-a făcut Domnul făpturile; ce-a vrut să facă, cu binecuvântarea Lui s-a făcut.8
16 Strălucind, soarele cuprinde totu-n privire, iar lucrarea Domnului e plină de slava Lui.
5 Versetele 9-14 sunt străbătute, evident, de misoginism.
6 Tonalitate profetică. Autorul trece brusc la un amplu tablou de mare frumuseţe teologică şi literară (cu ecouri din Cartea lui Iov şi din Psalmii lui David).
7 Textual: „Prin cuvinte"; amendat după Versiunea Ebraică. Acest „Cuvânt" (Logos) al lui Dumnezeu va fi identificat de Evanghelistul Ioan cu Iisus Hristos, ca a doua Persoană a Sfintei Treimi (In 1, 1).
8 Stih preluat din Codex Sinaiticus (în ed.
Rahlfs, notă infrapaginală). „Binecuvântarea",
în limbajul duhovnicesc, înseamnă „aprobarea".
Aşadar, nimic în afara Creatorului.
17 Domnul nu i-a împuternicit pe sfinţii Săi9 să povestească despre toate minunile Lui, cele pe care Domnul Atotţiitorul le-a aşezat temeinic, pentru ca totul să fie întărit în slava Lui.
18 El sfredeleşte genunea şi inima10, şi pătrunde-n gândurile lor de taină, de vreme ce El, Cel-Preaînalt, are întreaga cunoaştere, are-n privire semnele vremilor.11
19 El vesteşte trecutul şi viitorul şi descoperă urmele lucrurilor ascunse;
20 nici un gând nu-I scapă, nici măcar un cuvânt nu-I este ascuns.
21 El a pus în rânduială măreţiile înţelepciunii Sale, căci El e din veşnicie şi pentru veşnicie; de vreme ce la El nu-i nici adaos, nici micşorare, n-are nevoie de sfatul nimănui.
22 Cât de dorite sunt lucrurile Sale! ca o scânteie încremenită-n vedenie.
23 Toate acestea trăiesc şi rămân în veac şi-n toată împrejurarea ascultă, se supun.
24 Toate sunt pereche, una-n faţa celeilalte, şi nimic n-a făcut care să nu fie-ntreg;
25 unul e făcut pentru binele celuilalt. Cine se va sătura să-I vadă slava?

9 „Sfinţii Săi”: îngerii (cf. Iov 5, 1).
10 „Genunea”: noianul de ape ale mărilor şi oceanelor; „inima”: inima omului (cu genunile ei!).
11 „Semnele vremilor”: astrele, prin care se măsoară timpul, dar în care pot fi descifrate şi fenomene de excepţie, aşa cum va fi steaua care-i va călăuzi pe magi să-L afle pe Pruncul Iisus (Mt 2, 1-11) sau cum vor fi stelele ce vor vesti a doua venire a Domnului (Mt 24, 29-31).

43
Măreţia lui Dumnezeu în făpturile Sale (continuare).
1 Mândrie a înălţimilor, tărie1 a curăţiei, aşa se-arată ceru-n vedenia lui de slavă.
2 Când se iveşte, soarele vesteşte, ridicându-se, cât e de minunată lucrarea Celui-Preaînalt;
3 în plina lui amiază, usucă pământul şi cine-i poate răbda dogoarea?
4 Ca să-nroşească fierul, foalele suflă-n jar, dar soarele pe munţi e de trei ori mai jarnic; aburi fierbinţi aruncă şi, săgetând cu razele, întunecă ochii.
5 Mare e Domnul, Cel care l-a făcut; Acesta-i dă poruncă, el îşi grăbeşte mersul.
6 Şi luna, de asemeni, întotdeauna gata să ne măsoare timpul, e semn pentru vecie.2
7 De la lună vine vestirea sărbătorilor, când ea, după ce-a fost plină, treptat se micşorează.
8 Ea este cea care i-a dat lunii un nume;3 în drumul ei, se schimbă şi creşte minunat; pe boltă, cort le face oştirilor de sus4 cu pânza ei de aur pe-a cerului tărie.
9 Frumuseţea cerului e-n strălucirea stelelor, podoabă luminoasă în înălţimile Domnului;
1 „Tărie”: firmament; bolta cerului înstelat (ca în Fc 1, 6).
2 Calendarul Evreilor avea anul lunar; marile lor sărbători erau aşezate în funcţie de mişcarea lunii.
3 Ca şi în limba română, în limbile ebraică şi greacă luna ca astru şi luna ca segment de timp erau numite prin acelaşi cuvânt.
4 „Oştirile de sus”: astrele.
10 după pravila Celui-Sfânt, nu ies din vorba Lui şi-n veghea lor nu ştiu ce e odihna.
11 Uită-te la curcubeu şi binecuvintează pe Cel ce l-a făcut; în strălucirea lui e mândru fără seamăn,
12 cuprinde cerul într-un arc de slavă, întins de mâinile Celui-Preaînalt.
13 Cu porunca Lui face zăpada să cadă şi cu a Lui poruncă mână cu biciul fulgerele;
14 tot El îşi deschide vistieriile,5 iar norii zboară pe cer ca nişte păsări.
15 Prin marea Sa putere El întăreşte norii şi-i mărunţeşte-n grăunţi de grindină.
16 La vederea Lui se cutremură munţii şi după voia Sa suflă vântul austru6.
17 Glasul tunetului Său face să mugească pământul şi viforul din miază-noapte, precum şi uraganul.
18 Ca pe nişte păsări în zbor împrăştie zăpada, iar ea cade ca un popas de lăcustă; o vede ochiul, albă, şi se-ncântă, iar sufletul, văzând-o căzând, rămâne-nmărmurit.
19 Iar bruma, precum sarea o varsă pe pământ; şi dac-o-ngheaţă gerul, e ace mici de spin.
20 Din miază-noapte suflă un vânt rece: gheaţa se prinde pe deasupra apei, se-ntinde şi se-ntinde peste apă şio-mbracă-n ţeasta ei ca într-o platoşă.
21 Tot el mănâncă munţii şi arde-n ger pustiul şi precum focul mistuie verdeaţa.
5 Se credea că undeva, deasupra cerului văzut, există rezervele de apă din care se alimentează norii.
6 „Vântul austru” (uneori, simplu, „austrul”): vântul dinspre sud, cald şi înnăbuşitor (vezi şi Iov 37, 17).

22 Deodată vine-un nor, şi toate-şi află leacul; după dogoare, rouă aduce bucurie.
23 Cuvântul Său a potolit genunea şi-n ea a sădit insule.
24 Năierii de pe mare îi povestesc primejdiile, iar noi nu ne credem urechilor;
25 în ea se află lucruri nemaipomenite, de necrezut, vietăţi de toate felurile şi neamul chiţilor7.
26 Prin El, trimisul Său îşi netezeşte drumul şi prin cuvântul Său se rânduieşte totul.
27 Am putea spune mai multe, dar la capăt nu vom ajunge; într-un cuvânt: El este totul!8
28 Unde vom afla puterea de a-L preamări? Căci El, Marele, e pe deasupra tuturor lucrurilor Sale,
29 Domn de temut, covârşitor de mare şi minunat în tot ceea ce poate.
30 Lăudaţi-L pe Domnul, înălţaţi-L pe cât vă stă-n putere: El tot deasupra este! Spre-a-L înălţa, icniţi din răsputeri şi nu vă daţi bătuţi, că tot nu daţi de capăt.
31 Cine L-a văzut, ca să ni-L poată povesti? Cine-L va preamări aşa cum este El?
32 Multe-I sunt încă tainele, mai mari decât acestea, căci noi n-am văzut decât puţin din lucrurile

Sale.
33 Căci Domnul este Cel ce a făcut totul şi celor cuvioşi le-a dat înţelepciune.
7 „Chit” (din grecescul ketos): orice fel de făptură animală enormă peşte sau cetaceu care trăieşte în apă; monstru marin.
8 În sensul că tot ce există e de la El şi prin El, fără să fie El.
44
Lauda părinţilor: Enoh, Noe, Avraam, Isaac, Iacob.
1 Să-i lăudăm pe oamenii de seamă, pe părinţii noştri, după neamul lor.
2 Multă mărire a făcut Domnul, din veacuri vechi îi este măreţia.
3 Pe-atunci erau stăpâni în regatele lor, oameni vestiţi prin putere, sfetnici prin iscusinţa minţii, purtători de profeţii,
4 cârmaci ai poporului prin sfaturile lor, prin priceperea de a învăţa poporul, prin înţeleptele rostiri din ceea ce învăţaseră;
5 unii izvodeau cântări armonioase, alţii scriau istorisiri în versuri;
6 erau bogaţi, înzestraţi cu putere, trăind cu pace în locuinţele lor.
7 Toţi s-au preamărit în generaţiile lor, mândrie au fost în zilele lor.
8 Unii din ei au lăsat un nume pe care-l amintim în laudele noastre;
9 din alţii însă n-a mai rămas nici o amintire: pierit-au ca şi cum n-ar fi fost, sunt şi acum ca şi cum n-ar fi fost, şi tot aşa, după ei, copiii lor.
10 Iată însă şi oameni de bine, ale căror fapte de dreptate n-au fost date uitării.
11 Bogată moştenire îşi află în urmaşi: mlădiţele care-au crescut din ei.
12 Urmaşii lor sunt fii ai legământului, copiii lor, asemenea cu ei.
13 Urmaşii lor rămân pentru vecie, iar slava lor nicicând nu se va şterge.
14 Trupurile lor cu pace au fost îngropate, iar numele lor e viu din neam în neam.
15 Popoarele le povestesc înţelepciunea, lauda lor se-nalţă-n adunări.
1558
16 Enoh i-a plăcut Domnului şi a fost strămutat, pildă, pentru generaţii, de pas înnoitor.1
17 Noe s-a aflat desăvârşit şi drept; la vremea mâniei a devenit împăcare: prin el a rămas pe pământ o rămăşiţă 2 atunci când s-a petrecut potopul.
18 Legăminte veşnice s-au rânduit cu el, aşa ca nici un trup să nu mai fie nimicit de un potop.
19 Avraam e marele părinte al multor neamuri; nu s-a aflat un altul să-i semene în slavă:
20 A păzit legea Celui-Preaînalt, a făcut cu El un legământ, în trupul său şi-a scris el legământul3 şi credincios s-a arătat în încercare.
21 Iar Dumnezeu l-a-ncredinţat prin jurământ că în urmaşii lui se vor binecuvânta neamurile, că-l va înmulţi ca pulberea pământului, că pe urmaşii lui îi va înălţa cum sunt stelele şi le va da ca moştenire din mare pân' la mare şi
1 După cum se ştie, Enoh a fost strămutat de Dumnezeu într-un loc rămas necunoscut (Fc 5, 24). În cele două stihuri de aici, autorul recurge la un joc subtil atât muzical, cât şi semantic între două cuvinte: metatithemi şi metanoeo; primul înseamnă „a strămuta”, „a schimba”, „a transforma” (Diogene îi atribuie şi sensul de a părăsi un sistem filosofic în favoarea altuia); al doilea înseamnă „a se pocăi”, dar ca derivat al sensului primar de „a se răzgândi” (de unde, substantivul metanoia = „pocăinţă”), dar ca derivat al sensului primar: „schimbare de gând, de sentiment”, adoptarea unei poziţii noi faţă de ceea ce a fost; convertire la ceva nou. În opera lor de evanghelizare, Sfinţii Apostoli vor fi avut în minte şi acest verset: aşa cum Enoh, prin strămutare, a devenit un intim al lui Dumnezeu, tot astfel iudeii şi păgânii, prin convertire, devin intimii lui Iisus Hristos.
2,Stihul de faţă va hrăni doctrina asupra unei „rămăşiţe” a lui Israel, prin care va veni mântuirea (Is 4, 3).
3 E vorba de tăierea-împrejur.
de la Râu pân' la marginile pământului.4
22 Aceeaşi încredinţare i-a dat-o lui Isaac, de dragul lui Avraam, părintele său.
23 Binecuvântarea tuturor oamenilor, precum şi legământul le-a odihnit pe capul lui Iacob; l-a întărit în binecuvântări şi lui i-a dat moştenirea; şi i-a osebit părţile şi le-a împărţit celor douăsprezece triburi.
45

Lauda părinţilor: Moise, Aaron, Finees.
1 Şi din el a odrăslit un om de omenie care a aflat bunăvoinţă în ochii fiecăruia, cel iubit de Dumnezeu şi de oameni: Moise, a cărui amintire e binecuvântată.
2 Slavă i-a dat asemenea cu a sfinţilor1 şi mare l-a făcut, temut de vrăjmaşi.
3 Prin cuvintele lui a făcut să înceteze plăgile2 şi l-a preamărit în faţa regilor3; porunci i-a dat pentru poporul său şi i-a arătat câte ceva din slava Sa.
4 Pentru credincioşia şi blândeţea lui, l-a sfinţit, alegându-l dintre toţi purtătorii de trup.
5 El l-a făcut să-I audă glasul şi să intre în norul întunecos, porunci i-a
4 Adică de la Marea Roşie până la Mediterana şi de la Eufrat până la hotarul Egiptului.
1= Asemenea cu a îngerilor. Mai mult, Moise i-a fost prezentat lui Faraon „drept Dumnezeu" (Iş 7, 1), aşa cum şi-n faţa lui Aaron trebuie să fie tot ca „Dumnezeu" (Iş 4, 16).
2 Textual: „minunile"; mijloacele extraordinare prin care Faraon a fost silit să le permită Evreilor plecarea.
3 Hiperbolă; de fapt, e vorba numai de Faraon.

dat, stând faţă către faţă, lege de viaţă şi ştiinţă, ca să-l înveţe pe Iacob legământul şi pe Israel, judecăţile Sale.4
6 L-a ridicat pe Aaron, un sfânt asemenea cu el, fratele lui, din seminţia lui Levi.
7 L-a rânduit ca veşnic legământ şi i-a dat preoţia poporului. L-a fericit cu rânduială bună şi l-a încins cu un veşmânt de slavă;
8 cu strălucire desăvârşită l-a îmbrăcat şi cu podoabe bogate l-a încărcat, pantaloni, veşmânt lung şi efod;
9 cu rodii mărunte l-a înconjurat şi cu mulţimea unor clopoţei de aur, de jur-împrejur, care sunau la fiecare pas şi se auzeau în templu ca amintire pentru fiii poporului său;
10 şi cu veşmânt sfinţit, de aur, de mătase stacojie şi de porfiră lucrare de meşter ţesător -, cu pieptarul judecăţii, în care se aflau Urim şi Tumim5, făcut din fire stacojii lucru de meşter

11 cu pietre scumpe, săpate ca nişte peceţi, încrustate în aur lucrare de giuvaiergiu -, spre a fi pomenire, prin scrisul săpat în ele, după numărul seminţiilor lui Israel;
12 cunună de aur i-a pus peste tiară, având, săpată-n ea, inscripţia sfinţeniei, în semn de mare cinste, lucrare măiestrită, spre desfătarea ochilor, podoabă ne-ntrecută.
13 Înainte de el nu s-au văzut asemenea lucruri şi nicicând un străin nu s-a-mbrăcat cu ele, ci numai fiii săi şi urmaşii lor, pentotdeauna.
4 Iacob şi Israel: unul şi acelaşi popor evreu. 5 Despre Urim şi Tumim vezi nota de la Iş 28, 26.
14 Jertfele lui se mistuiau de tot, de două ori pe zi, şi fără încetare.
15 Moise l-a umplut de dar6 şi l-a uns cu untdelemn sfinţit, ceea ce i-a fost legământ veşnic lui şi urmaşilor lui, cât va dura cerul să slujească şi să-şi plinească preoţia şi să-şi binecuvinteze poporul în numele Domnului.
16 El l-a ales, dintre toţi cei vii, să-i aducă Domnului prinoase, tămâie şi miresme binemirositoare întru pomenire, să facă rugăciuni de ispăşire pentru poporul Său.
17 Prin poruncile Lui i-a dat putere peste aşezămintele de judecată, să-l înveţe pe Iacob poruncile Lui şi să-l lumineze pe Israel cu legea Sa.
18 Dar oameni străini s-au ridicat împotrivă-i şi l-au gelozit în pustie, oamenii lui Datan şi Abiron şi adunătura lui Core, aprinşi de mânie.
19 Domnul însă a văzut şi nu I-a plăcut: nimiciţi au fost întru iuţimea mâniei Sale, întru minunile făcute împotriva lor, mistuindu-i în flăcările focului Său.
20 Slavei lui Aaron i-a mai adăugat ceva care să-i fie din neam în neam: ca parte a lui, pârga roadelor timpurii şi, în primul rând, pâine din destul;
21 într-adevăr, ei mănâncă jertfele Domnului, pe care le-a dat lui şi urmaşilor lui.
22 Numa-n pământul poporului nu are moştenire, o anume parte a lui nu va fi întru popor, căci „El e partea şi moştenirea ta".7
6 Literal: „i-a umplut mâinile"; expresie pentru gestul ritual al hirotoniei.
7 Într-adevăr, Canaanul a fost distribuit la numai unsprezece din triburile lui Israel; urmaşii lui Levi, ca slujitori ai Domnului, pe Acesta Îl aveau drept „parte".

1560
23 Finees, fiul lui Eleazar, este al treilea în mărire, de vreme ce a arătat râvnă în frica Domnului şi s-a ţinut drept în faţa răzvrătirii poporului cu bunătatea şi sârguinţa sufletului său şi a dobândit iertare pentru Israel.
24 De aceea s-a făcut cu el un legământ de pace, să fie el întâistătător al templului şi al poporului Său, pentru ca a lui şi a urmaşilor săi să fie stăpânia preoţiei în veci.
25 A mai fost şi legământul făcut cu David, fiul lui Iesei, din seminţia lui Iuda; dar moştenirea regelui trece numai de la fiu la fiu, în timp ce moştenirea lui Aaron trece la toţi urmaşii lui8.
26 Domnul să pună înţelepciunea în inima voastră ca să-I judecaţi cu dreptate poporul, în aşa fel încât bunătăţile acestuia să nu piară, şi nici slava lui din seminţia lui.
46
Lauda părinţilor: Iosua, Caleb, Judecătorii, Samuel.
1 Viteaz în război, aşa a fost Iosua, fiul lui Navi, urmaşul lui Moise în menirea profetică, cel ce, vrednic fiind de numele său, mare s-a arătat spre a-i mântui pe cei aleşi, 1 spre a-i pedepsi pe vrăjmaşii răzvrătiţi, pentru ca Israel să intre în moştenirea sa.
2 Cât de măreţ a fost el atunci când şi-a ridicat mâinile şi şi-a întins sabia asupra cetăţilor!
3 Cine, mai înainte, a fost ca el?: căci el a purtat războaiele Domnului.
8 Dintre fiii unui rege, doar unul moşteneşte coroana, în timp ce urmaşii unui levit devin, toţi, leviţi.
1= Cei aleşi ai Domnului: fiii lui Israel.
4 Oare nu prin mâna lui s-a oprit soarele şi o singură zi s-a făcut cât două?
5 Pe Stăpânul Cel-Preaînalt L-a chemat când vrăjmaşii îl strâmtorau din toate părţile, iar Domnul, Marele, i-a plinit dorinţa cu ploaie grea de grindină, cum nu s-a mai văzut;
6 el a dezlănţuit război împotriva unui neam2 şi pe potrivnici, în chiar căderea lor, i-a nimicit, pentru ca neamurile să cunoască puterea armelor lui şi că el în faţa Domnului ducea războiul.
7 Căci el mergea urmându-L pe Domnul; în zilele lui Moise şi-a dovedit evlavia, el şi Caleb, fiul lui Iefone, punându-se-mpotriva gloatei şi-mpiedicând poporul să păcătuiască şi amuţind murmurele cele rele.
8 Tot ei, cei doi, au fost singurii izbăviţi din şase sute de mii de pedestraşi, ca să poată intra în moştenire, în ţara unde curge lapte şi miere.
9 Domnul i-a dat tărie lui Caleb şi i-a rămas până la bătrâneţe să se aburce pe înălţimile ţării pe care urmaşii săi aveau s-o ţină-n moştenire,
10 aşa ca toţi fiii lui Israel să vadă cât e de bine să-L urmezi pe Domnul.
11 Iar judecătorii, fiecare pe numele lui, a căror inimă nu s-a desfrânat3 şi care nu s-au întors de la Domnul, fie-le amintirea întru binecuvântare!
12 Înflorească-le oasele de unde sunt, numele lor să se înnoiască în fiii acestor oameni străluciţi!
13 Samuel a fost iubit de Domnul său;
2 Posibilă aluzie la războiul cu Amoreii (Ios 10, 10-15).
3 Adică: a căror inimă nu s-a închinat la idoli (în mentalitatea şi limbajul Vechiului Testament, idolatria era echivalentă cu desfrânarea infidelitatea femeii faţă de soţul ei).
1561
profet al Domnului, el a întemeiat regalitatea şi a uns cârmuitori peste poporul său.
14 Următor al legii Domnului, ajudecat adunarea4, iar Domnul l-a cercetat pe Iacob.
15 Credincioşia sa l-a arătat profet adevărat şi cuvântul său l-a dovedit credincios în vedenii.
16 El L-a chemat pe Domnul-Cel-puternic când vrăjmaşii îl strâmtorau din toate părţile şi I-a adus ca jertfă un miel de lapte.
17 Domnul a tunat din cer şi cu mare vuiet a făcut să I se-audă glasul;
18 pe dregătorii Tirienilor i-a nimicit şi pe toţi mai-marii Filistenilor.
19 Şi, înainte de vremea somnului său celui veşnic, a mărturisit înaintea Domnului şi a unsului Său: „Pe nimeni nu l-am despuiat de bunurile sale, nici cel puţin de sandale". Şi nimeni nu l-a învinovăţit.
20 Şi chiar după ce a adormit, el încă a mai profeţit şi i-a prevestit regelui sfârşitul; din pământ şi-a ridicat glasul să profeţească, să şteargă nedreptatea poporului.
47
Lauda părinţilor: Natan, David, Solomon, Roboam, Ieroboam.

1 După el s-a ridicat Natan ca să profeţească în zilele lui David.
2 Aşa cum se pune deoparte grăsimea
4 „A judeca” (aici şi când e vorba de Judecătorii lui Israel): a conduce, a îndruma, a avea autoritate asupra poporului.
din jertfa de pace,1 tot astfel a fost cu David, fiul lui Iesei.
3 Cu leii se juca precum cu iezii, cu urşii, precum cu mieii.
4 În tinereţe, nu a ucis el oare un uriaş şi a şters ruşinarea poporului când şi-a ridicat mâna cu o piatră de praştie şi a doborât trufia lui Goliat?
5 Că L-a rugat pe Domnul-Cel-preaînalt, Cel ce a dat dreptei sale putere să nimicească un războinic de frunte, să înalţe puterea poporului său.
6 şi s-a adus laudă pentru „zece mii”2; lăudat a fost pentru binecuvântările Domnului, dându-i-se o diademă de slavă.
7 Că şi-a prăpădit vrăjmaşii de primprejur şi i-a nimicit pe Filisteni, potrivnicii săi, puterea le-a sfărâmat-o până-n ziua de azi.
8 În tot ceea ce a făcut, I-a adus laudă Sfântului-Celui-Preaînalt, prin cuvinte de slavă; din toată inima lui a cântat cântări şi L-a iubit pe Cel ce l-a făcut.
9 A rânduit cântăreţi înaintea jertfelnicului: din sunetele lor se îndulcea cântarea;
10 sărbătorilor le-a dat bună-cuviinţă praznicelor, desăvârşită strălucire, pentru ca-n ele să fie lăudat numele cel sfânt al Domnului şi pentru ca, încă din zori, să răsune locaşul.
11 Domnul i-a ridicat păcatele şi i-a înălţat pe veci puterea, i-a dat făgăduinţă regească, tron de slavă în Israel.
1 Grăsimea era socotită partea cea mai bună din carnea unui animal jertfit.
2 Lauda care a stârnit gelozia lui Saul (vezi 1 Rg 18, 6-8).

12 După el s-a ridicat un fiu plin de ştiinţă, care, datorită lui, a trăit în largul său.
13 Solomon a domnit în vreme de pace şi Dumnezeu i-a dat linişte de primprejur ca să poată înălţa o casă numelui Său şi să gătească, pentru vecie, un templu3.
14 Cât erai tu de înţelept în tinereţile tale, plin de pricepere ca un fluviu!
15 Sufletul tău a acoperit pământul şi tu l-ai umplut de parabole cu subînţelesuri;
16 numele tău a ajuns până departe, la insule, şi iubit ai fost întru pacea ta.
17 Pentru cânturile, proverbele şi zicalele tale, pentru tâlcuirile tale, ţările te-au ţinut în mare cinstire.
18 În numele Domnului Dumnezeu, al Celui numit Dumnezeul lui Israel, ai adunat aurul cum ai aduna cositor şi ai îngrămădit argintul cum ai face-o cu plumbul.
19 Trupul ţi l-ai plecat spre femei, stăpânit ai fost de simţurile tale;4
20 cinstea ţi-ai dat-o pe ruşine şi ţi-ai pângărit neamul, mânie aducând asupra copiilor tăi şi, prin nebunia ta, răscoala lor;
21 aşa s-a împărţit regatul în două şi din Efraim a ieşit un regat răzvrătit.
22 Domnul însă nu-şi va dezice mila, nu va şterge nimic din cuvintele Sale, nu va nimici odraslele alesului Său şi
3 Aceste două ultime stihuri: paralelism sinonimic; e vorba de unul şi acelaşi templu.
4 Autorul nu-l cruţă pe Solomon în ceea ce priveşte pasiunea sa pentru femei, îndeosebi la bătrâneţe, când a cedat în faţa celor de alt neam,
admiţând chiar temple idoleşti în Israel (vezi 3 Rg 11, 1-8).
nu va stârpi neamul celui pe care-l iubeşte. Lui Iacob i-a dat o rămăşiţă, lui David, o rădăcină ieşită din el.5
23 Apoi Solomon s-a odihnit laolaltă cu părinţii săi, lăsând după el, din chiar sămânţa lui, nebunia poporului un descreierat, pe Roboam, cel ce prin sfatul său şi-a-ndepărtat poporul,
24 până ce s-a ridicat Ieroboam, fiul lui Nabat, care l-a făcut pe Israel să păcătuiască, iar lui Efraim i-a deschis calea păcatului. Păcatele lor s-au înmulţit atât de mult, încât i-au izgonit din propria lor ţară;
25 s-au dat în vânt după tot ce era rău până ce peste ei a venit pedeapsa.
48
Lauda părinţilor: Ilie, Elisei, Iezechia, Isaia.

1 Atunci profetul Ilie s-a ridicat ca un foc, iar cuvântul său ardea ca o flacără.
2 Prin el a venit peste ei foamete şi prin râvna lui s-au împuţinat.
3 Prin cuvântul Domnului a închis cerul şi tot aşa, de trei ori, a coborât foc.
4 Cât de slăvit ai fost, Ilie, întru minunile tale! Cine-ar putea să se laude că-ţi seamănă ţie?,
5 ţie, cel ce ai înviat din moarte un răposat, da, din locaşul morţilor, prin cuvântul Celui-Preaînalt;
6 cel ce ai răsturnat regi în prăbuşire şi oameni slăviţi, din culcuşul lor;
7 cel ce-n Sinai ai auzit mustrare şi în Horeb, judecata răzbunării;
5 Acest ultim stih: profeţie mesianică, înrudită cu aceea a lui Isaia 11, 1-10.

8 cel ce ai uns regi care să pedepsească şi profeţi care să-ţi urmeze;
9 cel ce ai fost luat într-un vârtej de foc, într-un car cu cai înflăcăraţi;
10 cel ce-ai fost rânduit să mustri-n vremuri [viitoare],1 ca să domoleşti mânia înainte ca ea să izbucnească, să întorci inima părintelui spre fiu şi să reaşezi triburile lui Iacob.
11 Fericiţi sunt cei ce te-au văzut şi cei ce-au adormit întru iubire! Fiindcă şi noi cu viaţă vom trăi.
12 Când Ilie s-a învăluit în vârtej, Elisei s-a umplut de duhul său; cât a trăit, de nici un stăpânitor n-a fost clintit, nimeni nu l-a putut subjuga.
13 Nici un lucru nu-l putea depăşi, iar trupul său a profeţit şi-n moarte.2
14 În timpul vieţii a făcut minuni, în moartea sa, minunate i-au fost lucrările.
15 Cu toate acestea, poporul nu s-a pocăit; de păcatele lor nu s-au îndepărtat pân' ce-au fost duşi din ţara lor ca robi şi-mprăştiaţi pe tot pământul.
16 Doar un popor micuţ a mai rămas cu un cârmuitor din casa lui David. Unii din ei au făcut ceea ce e plăcut [Domnului], iar alţii şi-au înmulţit păcatele.
17 Iezechia şi-a întărit cetatea şi a adus apa-ntre zidurile ei, cu fierul a săpat în stâncă şi a făcut casă pentru apă.
18 În vremea lui s-a ridicat Senaherib şi l-a trimis pe Rabşache, care s-a dus şi şi-a ridicat mâna împotriva Sionului, în semeţia lui, trufaşă fără seamăn.
1 Profetul Maleahi anunţase revenirea lui Ilie (Mal 4, 4-5); această revenire devenise un bun comun al aşteptării mesianice, vehiculat şi în vremea Domnului Iisus.
2 Aluzie la învierea unui mort prin simpla sa atingere de osemintele lui Elisei (vezi 4 Rg 13, 20-21).
19 Atunci inimile şi mâinile le-au tremurat şi-au fost cuprinşi de chinuri ca ale femeii-n facere
20 şi L-au chemat pe Domnul-Milostivul, spre El întinzându-şi mâinile;
21 Cel-Sfânt i-a auzit degrab din cer, şi i-a scăpat prin mâna lui Isaia; a lovit tabăra Asirienilor, îngerul Său i-a nimicit.
22 Căci Iezechia a făcut ceea ce era plăcut Domnului şi s-a ţinut tare în căile lui David, părintele său, pe care i le-a arătat Isaia, profetul, mare şi vrednic de crezare-n vedeniile lui.
23 În vremea lui s-a dat soarele înapoi şi regelui i s-a sporit viaţa.
24 Puternic insuflat3, el a văzut şi ce va fi la urmă şi i-a alinat pe necăjiţii din Sion,
25 pe cele ce vor fi le-a arătat până-n vecie şi pe cele ascunse, mai înainte ca ele să fi fost.
49
Lauda părinţilor: Iosia. Ultimii regi şi ultimii profeţi. Zorobabel şi Iosua. Neemia.
1 Amintirea lui Iosia e o mireasmă-mbuchetată, cu meşteşug alcătuită de făcătorul de miresme; dulce ca mierea e în toate gurile, ca muzica la un ospăţ cu vin.
2 El a izbutit să întoarcă poporul la credinţă, el a stârpit urâciunile nelegiuirii,
3 Literal: „Cu mare duh".
1 „Urâciunile nelegiuirii": idolii şi capiştile lor.

3 inima şi-a îndreptat-o spre Domnul, iar în zilele nelegiuiţilor a întărit evlavia.
4 În afară de David, de Iezechia şi de Iosia, toţi au fost nişte păcătoşi; de vreme ce au părăsit legea Celui-Preaînalt, regii lui Iuda au fost şi ei părăsiţi;
5 căci puterea lor le-au dat-o altora şi slava lor, unui neam străin.
6 [Duşmanul] a ars cetatea cea aleasă a sfântului locaş şi i-a pustiit străzile
7 din pricina lui Ieremia pe care ei l-au chinuit -, cel rânduit profet încă din pântecele maicii sale, ca să dezrădăcineze, să nimicească, să prăbuşească, dar şi să zidească şi să sădească.
8 Iezechiel e cel ce a văzut vedenie de slavă, pe care [Dumnezeu] i-a arătat-o pe un car de heruvimi;

9 căci el a făcut pomenire de duşmani sub ploaie 2 şi i-a întărit pe cei ce urmează calea cea dreaptă.
10 Cât despre cei doisprezece profeţi, înflorească-le oasele de-acolo unde sunt! Că ei l-au alinat pe Iacob şi l-au răscumpărat prin credincioşia nădejdii.
11 Cum l-am putea preamări pe Zorobabel, cel ce a fost ca o pecete la mâna cea dreaptă,
12 sau pe Iosua, fiul lui Iosedec, cei ce, în zilele lor, au rezidit templul şi au ridicat poporul3 cel sfinţit Domnului, menit slavei celei veşnice?
13 Mare e şi pomenirea lui Neemia, cel ce ne-a ridicat şi zidurile cele dărâmate
2 Posibilă aluzie la profeţii mincinoşi, pe care Domnul îi va pedepsi cu ploaie, vânt şi piatră (Iz 13, 10-13).
3 Textual: „... şi au ridicat templul (nanon)"; dar în marea majoritate a codicilor: „... şi au ridicat poporul (laon)"; evident, o eroare de transcriere.
şi a reaşezat porţi şi zăvoare şi casele din nou ni le-a durat.
14 Nimeni de pe pământ n-a fost făcut să fie ca Enoh, ca el, cel ridicat de pe pământ.
15 Şi nici bărbat că s-a născut asemenea lui Iosif, căpetenia fraţilor săi, sprijin al poporului său, ale cărui oseminte au fost cercetate.
16 Sem şi Set au fost slăviţi printre oameni, dar, în zidire, mai presus de orice făptură vie, e Adam.
50
Lauda părinţilor: preotul Simon. Rugăciune. Trei neamuri nesuferite. Încheiere.
1 Simon fiul lui Onia -, marele preot1, el a fost cel ce-n timpul vieţii sale a reparat Casa şi-n timpul zilelor sale a întărit templul.
2 De el a fost întemeiată îndoita înălţime2, înaltul zid de sprijin din jurul templului.
3 În zilele lui a fost săpată casa apelor un iezer cu o-ntindere cât marea.
4 În grija de a-şi feri poporul de cădere, a întărit cetatea împotriva oricărei împresurări.
5 Cât de măreţ era el, înconjurat de poporul său, când ieşea din sfânta-sfintelor3:
1 Simon al II-lea, fiul lui Onia (decedat spre anul 195 î. H.), a continuat opera lui Zorobabel şi Iosua, marele preot fiind pe atunci, deopotrivă, conducător religios şi politic.
2 Nu se ştie ce-ar fi putut fi „îndoita (dubla) înălţime".
3 Literal: „... când ieşea din casa perdelei"; sfânta-sfintelor (altarul) era despărţit de sfânta (naos) printr-o perdea (catapeteasmă). În cele ce urmează, autorul descrie ritualul prevăzut în Lv 16 pentru ziua ispăşirii.

6 ca luceafărul de dimineaţă în mijlocul unui nor, ca luna când e plină,
7 ca soarele strălucind peste locaşul Celui-Preaînalt, ca un curcubeu lucind în nişte nori de slavă,
8 ca o floare de trandafir în plină primăvară, ca florile de crin pe malul unei ape, ca ramurile Libanului în zilele de vară,
9 ca focul şi tămâia în căţuie, ca un vas lucrat întreg din aur împodobit cu tot felul de pietre preţioase,
10 ca un măslin când îşi plineşte rodul, ca chiparosul ce se înalţă-n nori.
11 Când îşi punea tunica preaslăvită şi se înveşmânta în toate podoabele sale, când se suia la sfântul jertfelnic, umplea de slavă curtea templului.
12 Iar când primea părţile 4 din mâinile preoţilor, el însuşi aproape de focul de pe jertfelnic, înconjurat era de o cunună de fraţi ca de frunzişul unor cedri din Liban; ca nişte trunchiuri de finic îl înconjurau,
13 ei, fiii lui Aaron, în măreţia lor, purtând în mâini prinoasele Domnului în faţa obştii întregi a lui Israel!
14 şi-n timp ce-şi împlinea slujba la altar să înfrumuseţeze prinosul către Cel-Preaînalt, Atotţiitorul,
15 mâna şi-o întindea spre cupă şi făcea libaţia sângelui de strugure; îl vărsa la temelia jertfelnicului, mireasmă bineplăcută Celui-Preaînalt, Împăratul-a-toate.
4= Părţile din carnea animalelor înjunghiate, pe care marele preot urma să le ardă pe jertfelnic.
16 Atunci fiii lui Aaron izbucneau în strigăte, sunau din trâmbiţele lor de metal ciocănit şi făceau să se-audă o larmă uriaşă spre pomenire-n faţa Celui-Preaînalt.
17 Atunci tot poporul deodată se punea-n mişcare şi cădea cu faţa la pământ să I se închine Domnului său, Atotţiitorul, Dumnezeul-cel-Preaînalt.
18 Iar cântăreţii cântau cu glasul laude: dintr-un tumult, o dulce melodie.

19 Iar poporul înălţa cereri către Domnul Cel-Preaînalt, stând la rugăciune înaintea Celui-Milostiv până ce se isprăvea serbarea Domnului5 şi slujba Lui se încheia.
20 Atunci, coborându-se, el îşi ridica mâinile peste toată obştea fiilor lui Israel ca să le dea, cu buzele lui, binecuvântarea Domnului şi slăvit să fie întru numele Lui.
21 Apoi, pentru a doua oară, cădeau cu faţa la pământ ca să primească binecuvântarea de la Cel-Preaînalt.
22 Şi acum, binecuvântaţi-L pe Dumnezeul-a-toată-făptura, Cel ce pretutindeni face lucruri mari, Cel ce ne-a înălţat zilele încă din sânul mamei şi s-a purtat cu noi după mila Sa.
23 Să ne dea nouă veselia inimii, iar pacea să ne vină-n zilele noastre, în Israel, ca-n zilele de-odinioară.
24 Rămână mila Sa cu noi, nedespărţită, şi-n zilele noastre să ne mântuiască!
25 Două sunt neamurile de care sufletului meu îi e silă, iar al treilea nu este neam:
5 Textual: „podoaba Domnului"; corectat după Ebr.

26 cei ce locuiesc în muntele Seir6, Filistenii şi poporul cel prost care locuieşte în Sichem.
27 O învăţătură de pricepere şi de ştiinţă a scris în această carte Isus, fiul lui Sirah, fiul lui Eleazar, din Ierusalim, cel ce ca o ploaie şi-a răspândit înţelepciunea inimii.
28 Fericit e cel ce fără-ncetare va reveni asupra acestor cuvinte! Acela care le aşază în inima sa va deveni înţelept;
29 că, dacă le va plini, puternic va fi întru toate, de vreme ce lumina Domnului e cărarea lui.
51
Imn de mulţumire 1. Căutarea înţelepciunii.
1 Ţie îţi voi mulţumi, Doamne Împărate, şi pe Tine Te voi lăuda, Mântuitorul meu, numelui Tău îi voi mulţumi, Dumnezeule,
2 că acoperământ şi ajutor mi Te-ai făcut: Tu mi-ai scăpat trupul de la pieire, din laţul limbii clevetitoare şi de buzele celor ce meşteresc minciuna; în faţa celor ce mă impresoară Tu Te-ai făcut sprijinul meu şi m-ai scăpat
3 după îmbelşugarea milei Tale şi a numelui Tău din dinţii celor ce erau gata să mă înghită, din mâinile celor
6 Textual: „în muntele Samariei"; evidentă eroare de transcriere (de Samarineni e vorba în stihul următor), Sichemul fiind o importantă cetate de lângă muntele Garizim; corectat după Ebr. În realitate, e vorba de Edomiţi, urmaşii lui Esau (Edom); deşi înrudiţi cu Israeliţii, trăiau cu aceştia (ca şi Samarinenii, de altfel) într-o duşmănie perpetuă.
1 În codicii Vaticanus, Sinaiticus şi Alexandrinus există un titlu: „Rugăciunea lui Isus, fiul lui Sirah".
ce-mi căutau viaţa, din necazurile cele multe pe care le-am avut,
4 din înecăciunea văpăii ce mă împresura şi din mijlocul focului pe care nu eu îl aprinsesem,
5 din adâncurile pântecelui morţii, de limba necurată şi de cuvântul mincinos
6 pâra unei limbi nedrepte la urechea regelui. Sufletul meu a văzut moartea cu ochii, viaţa îmi era aproape de străfundurile gropii.
7 Din toate părţile mă împresurau, dar nimeni care să ajute! Spre oameni mă uitam după-ajutor, dar nu era nicicum.
8 Atunci mi-am adus aminte de mila Ta, Doamne, şi de faptele Tale de odinioară, că Tu îi mântuieşti pe cei ce Te aşteaptă şi-i scapi din mâna vrăjmaşilor.
9 Şi din pământ mi-am înălţat cererea şi m-am rugat să fiu scăpat din moarte;
10 şi L-am chemat pe Domnul, Tatăl Domnului meu2: „Nu mă părăsi în zilele necazului, când e vremea celor trufaşi, iar eu sunt fără ajutor; neîncetat îţi voi lăuda numele şi-l voi cânta întru mulţumire.
11 Şi rugăciunea mi-a fost auzită şi Tu m-ai izbăvit din vremea cea rea.
12 Iată de ce îţi voi mulţumi şi Te voi lăuda şi voi binecuvânta numele Domnului.
13 Pe când eram încă tânăr, înainte de a fi fost rătăcitor3, în rugăciune căutam deschis înţelepciunea;
14 în faţa sfântului locaş am cerut-o şi pân' la sfârşitul vieţii mele o voi căuta.
2 Acesta poate fi un text profetic, rezonanţă mesianică din Psalmii 2, 7 şi 109, 1.

3 Nu e vorba de vreo rătăcire de ordin moral, ci de o perioadă de drumeţie încoace şi încolo.

15 De floarea ei, ca de un strugure copt mi s-a veselit inima; piciorul mi-a mers pe drumul cel drept, încă din tinereţe am umblat pe urma ei.
16 Puţin mi-am plecat urechea, şi am primit-o şi mi-am aflat bogată-nvăţătură.
17 Mare folos am avut de la ea; Celui ce mi-a dat înţelepciunea, eu îi voi da mărirea.
18 Că m-am hotărât să mi-o prefac în faptă; binele l-am râvnit, şi nu mă voi ruşina.
19 Sufletul meu s-a bătut ca s-o aibă, legea am păzit-o fără sminteală, mâinile mi le-am întins la cer, iar pentru ceea ce nu ştiam din ea, am plâns.
20 Spre ea mi-am îndreptat sufletul şi-ntru curăţie am aflat-o; de ea, încă de la-nceput, mi-am lipit inima, şi tocmai de aceea nu voi fi părăsit.
21 Lăuntrul mi s-a tulburat căutând-o, şi tocmai de-aceea mi-am dobândit un bun câştig.
22 Ca răsplată, Domnul mi-a dăruit o limbă cu care îl voi lăuda.
23 Apropiaţi-vă de mine, neştiutorilor, şi locuiţi în şcoala mea!4
24 De ce ziceţi că vă lipseşte atunci când sufletele vă sunt însetate de ea?
25 Gura mi-am deschis-o şi am grăit: Cumpăraţi-o fără bani,
26 puneţi-vă grumazul în jug, şi sufletul vostru primească învăţătura!; ca s-o aflaţi, mai aproape nici că se poate!
27 Vedeţi cu ochii voştri că eu puţin m-am ostenit şi multă odihnă mi-am aflat.
28 Primiţi învăţătura, [chiar] pentru mult argint, căci datorită ei veţi câştiga mult aur.
29 Sufletul să vi se veselească în mila Domnului şi nu vă ruşinaţi să-I aduceţi laudă.
30 Lucrul să vi-l pliniţi înainte de vreme, iar El vă va da răsplata la vremea ei.
4 Literal: „... în casa învăţăturii”.

Istoria Susanei
1
Susana, învinuită pe nedrept de doi bătrâni desfrânaţi, e osândită la moarte, dar Daniel o scapă.
1 În Babilon locuia un om care se numea Ioachim.
2 El şi-a luat femeie, al cărei nume era Susana, fiica lui Hilchia, foarte frumoasă şi cu frică de Dumnezeu
3 căci părinţii ei, drepţi fiind, îşi învăţaseră fiica după legea lui Moise.
4 Ioachim era foarte bogat şi avea o frumoasă grădină1, chiar alături de casă. La el se adunau Iudeii, căci el se bucura de cinstire mai mult decât toţi ceilalţi.
5 În anul acela au fost rânduiţi să fie judecători doi bătrâni din popor, de vreme ce Domnul zisese că a ieşit fărădelegea din Babilon, din bătrânii judecători care păreau că ocârmuiesc poporul.
6 Aceştia rămâneau la casa lui Ioachim, iar la ei veneau toţi cei care aveau vreo pricină de judecat. 2
7 Când poporul pleca, la amiază, atunci ieşea şi Susana să se plimbe în grădina soţului ei.
1 Această istorisire este una din puţinele pagini ale Vechiului Testament în care o grădină e desemnată prin cuvântul paradeisos = rai.
2 Comunitatea israelită îşi avea propria ei instanţă judecătorească.
8 Iar cei doi bătrâni o vedeau în fiecare zi ieşind şi plimbându-se; aşa li s-a aprins pofta după ea.
9 Gândul li s-a răzvrătit, iar ochii li s-au întors în aşa fel, încât să nu vadă cerul, şi nici să-şi amintească de judecăţile cele drepte.
10 Cu toate că amândoi erau răniţi de pofta pentru ea, nu şi-au spus unul altuia zbuciumul,
11 fiindu-le ruşine să-şi mărturisească pofta, că adică voiau să se împreuneze cu ea.
12 şi zi după zi pândeau, cu sârguinţă, s-o vadă.
13 Şi au zis unul către altul: „Să mergem acasă, că e vremea prânzului”.
14 Şi au ieşit şi s-au despărţit unul de altul, dar fiecare s-a întors din drum, şi iată că amândoi s-au pomenit în acelaşi loc... Atunci s-au întrebat unul pe celălalt care e pricina, şi astfel şi-au dat pe faţă pofta. Apoi, amândoi în înţelegere, au pus la cale o vreme când ar putea s-o afle singură.
15 Şi a fost că-n timp ce ei pândeau o zi prielnică, ea a intrat, ca de obicei, însoţită de două fete; şi a dorit să se scalde în grădină, că era foarte cald.
16 Şi nimeni nu mai era acolo, în afară de cei doi bătrâni, care se ascunseseră şi o pândeau.
17 Iar ea le-a zis fetelor: „Aduceţi-mi

ulei şi săpun şi închideţi porţile grădinii, că vreau să mă îmbăiez”.
18 Iar ele au făcut aşa cum li se spusese: au închis porţile grădinii şi, ieşind pe o uşă lăturalnică,
spre a aduce ceea ce li se poruncise, nu i-au văzut pe cei doi bătrâni care şedeau ascunşi.
19 Şi dacă fetele au ieşit, cei doi bătrâni s-au ridicat şi au alergat asupra ei
20 şi au zis: „Iată, porţile grădinii sunt închise, nimeni nu ne poate vedea, iar noi suntem aprinşi de
dragoste pentru tine; aşadar, binevoieşte şi culcă-te cu noi;
21 iar dacă nu, vom aduce mărturie împotriva ta, cum că aici, cu tine, era un tânăr şi că de aceea le-
ai trimis pe fete să plece de lângă tine”.
22 Atunci Susana a suspinat şi a zis: „Strâmtorată sunt din toate părţile; că de voi face acest lucru,
asta înseamnă moarte; iar dacă nu-l voi face, nu voi putea să scap din mâinile voastre;
23 dar mai bine-mi este să nu fac şi să cad în mâinile voastre decât să păcătuiesc în faţa Domnului”.
24 Şi a strigat Susana cu glas mare; dar şi cei doi bătrâni au strigat împotriva ei;
25 iar unul din ei a alergat şi a deschis porţile grădinii.
26 Când cei din casă au auzit strigătul din grădină, au alergat înlăuntru pe uşa lăturalnică, să vadă ce
i s-a întâmplat.
27 Iar după ce bătrânii au spus ce aveau de spus, tare s-au ruşinat slugile, căci niciodată nu se
vorbise aşa ceva despre Susana.
28 Şi a fost că a doua zi, când poporul era adunat la Ioachim, bărbatul ei, au venit şi cei doi bătrâni,
plini de gânduri nelegiuite împotriva Susanei, anume s-o dea morţii.
29 Şi au zis în faţa poporului: „Trimiteţi după Susana, fiica lui Hilchia, femeia lui Ioachim!” Şi au
trimis.
30 Iar ea a venit, împreună cu tatăl şi cu mama ei, cu copiii şi cu toate rudele.
31 Susana era o femeie de mare gingăşie, şi tare mândră la vedere.
32 Iar acei bătrâni neruşinaţi i-au poruncit să se descopere că era acoperită3, ca să se sature de
frumuseţea ei;
33 iar cei ce erau lângă ea, precum şi toţi cei ce o ştiau, plângeau.
34 Atunci cei doi bătrâni s-au ridicat în mijlocul poporului şi şi-au pus mâinile pe capul ei.4
35 Iar ea, plângând, şi-a ridicat ochii spre cer, căci inima ei nădăjduia în Domnul.
36 Şi au zis bătrânii: „În timp ce noi, doar noi doi, umblam prin grădină, ea a intrat cu două slujnice
şi a închis poarta grădinii, după care slujnicelor le-a dat drumul.
37 Atunci a venit la ea un tânăr, care fusese ascuns, şi s-a culcat cu ea.
38 Noi, fiind în colţul grădinii şi văzând nelegiuirea, am dat fuga la ei.
39 Şi dacă i-am văzut împreunându-se, pe bărbat nu l-am putut ţine, că era mai tare decât noi şi a
deschis poarta şi a fugit.
40 Pe ea însă am prins-o şi am întrebat-o cine era tânărul, dar ea n-a vrut să ne spună. Pe acestea le
mărturisim”.
3 E vorba de vălul cu care femeile, după obiceiul oriental, îşi acopereau faţa în public.
4 Gest care semnifica punerea sub acuzare.

41 Adunarea le-a dat lor crezare, ca unora ce erau bătrâni şi judecători ai poporului; şi au osândit-o
la moarte.5
42 Atunci Susana a strigat cu glas mare şi a zis: „Dumnezeule-Cel-Veşnic, Tu, Cel ce le ştii pe cele
ascunse, Tu, Care cunoşti toate lucrurile mai înainte ca ele să fi fost făcute,
43 Tu ştii că au născocit mărturie mincinoasă împotriva mea; şi, iată, eu urmează să mor fără să fi
făcut nimic din ceea ce oamenii aceştia au scornit împotriva mea...”.
44 Iar Domnul i-a auzit glasul.
45 şi-n timp ce o duceau la moarte6, Dumnezeu a trezit duhul cel sfânt7 al unui tânăr cu numele de
Daniel8;
46 iar acesta a strigat cu glas mare: „Curat sunt eu de sângele acesta!”9
47 Atunci întregul popor s-a întors cu faţa către el şi a zis: „Ce înseamnă cuvintele acestea pe care
le-ai spus?”
48 Iar el, stând în mijlocul lor, a zis: „Oare atât de nebuni sunteţi voi, fii ai lui Israel, să osândiţi pe
această fiică a lui Israel fără nici o cercetare şi fără să fi cunoscut adevărul?...

49 Întoarceţi-vă la judecată, căci mărturie mincinoasă au adus împotriva ei!”
50 Şi tot poporul s-a întors degrabă, iar bătrânii i-au zis: „Vino, şezi între noi
5 După legea lui Moise, adulterul ambilor parteneri era pedepsit cu moartea (Lv 20, 10).
6 De obicei, execuţia se făcea prin lapidare, în afara cetăţii.
7 Evident, aici nu e vorba de Duhul Sfânt, ci de duhul personal care, prin puritate, e părtaş la sfinţenie.
8 Deşi faptele se petrec în Babilon, istorisirea nu ne oferă nici un indiciu că ar fi vorba de profetul omonim.
9 Cu alte cuvinte: Deşi sunt cu voi, eu refuz să mă fac părtaş la crima voastră!
şi spune-ne; că ţie ţi-a dat Dumnezeu vrednicia unui bătrân”.10
51 Atunci Daniel le-a grăit: „Pe aceştia doi despărţiţi-i unul de celălalt, iar eu îi voi cerceta”.
52 Şi după ce i-au despărţit, el a chemat pe unul din ei şi l-a întrebat: „Tu, cel învechit în rele, acum te-au ajuns păcatele pe care le făceai înainte;
53 că făceai judecăţi strâmbe, învinuind pe cei nevinovaţi şi eliberând pe cei vinovaţi, împotriva a ceea ce a zis Domnul: «Pe cel nevinovat şi pe cel drept să nu-l ucizi»;
54 acum, dacă tu ai văzut-o, spune-mi: Sub care copac i-ai văzut pe ei împreună?”11 Iar el a zis: „Sub mesteacăn”.
55 Daniel a zis: „Foarte bine; ai minţit împotriva capului tău; căci, chiar acum, îngerul lui Dumnezeu a primit porunca lui Dumnezeu să te spintece în două”.
56 Şi, punându-l deoparte, a poruncit să fie adus celălalt, căruia i-a zis: „Tu, sământă a lui Canaan,12 nu a lui Iuda, frumuseţea te-a înşelat şi pofta ţi-a stricat inima;
57 aşa făceai cu fetele lui Israel, care, de frică, se împreunau cu voi; dar fiica lui Iuda nu v-a răbdat nelegiuirea.
58 Spune-mi acum: „Sub care copac i-aţi prins?” Iar el a zis: „Sub arţar”.
59 Şi i-a zis Daniel: „Foarte bine; şi tu ai minţit împotriva capului tău; căci îngerul lui Dumnezeu aşteaptă cu sabia
10Sfatul bătrânilor îi conferă tânărului, pentru acest caz, împuternicirea de judecător.
11 Procedeu tipic în interpelările avocăţeşti, spre a descoperi şi exploata contradicţiile de amănunt circumstanţial.
12 Canaan (strămoşul Canaaneenilor) se trăgea din Ham (Fc 10, 6), în timp ce Iudeii (urmaşii lui Iuda) se trăgeau din Sem, un alt fiu al lui Noe.

să te spintece în două, încât pe amândoi să vă nimicească”.
60 Atunci toată adunarea a strigat cu glas mare şi L-a binecuvântat pe Dumnezeu, Care îi scapă pe cei ce nădăjduiesc în El.
61 şi s-au ridicat împotriva celor doi bătrâni pe care Daniel îi dovedise, prin chiar cuvintele lor, că mărturisiseră strâmb;
62 şi, după legea lui Moise, le-au făcut aşa cum aceia, în răutatea lor, gândiseră să facă împotriva aproapelui: i-au ucis. Aşa a fost mântuit sângele nevinovat, în chiar ziua aceea.
63 Iar Hilchia şi soţia sa L-au lăudat pe Dumnezeu pentru Susana, fiica lor, împreună cu Ioachim, bărbatul ei, şi cu toate rudele ei, pentru aceea că în ea nu s-a aflat nimic necinstit.
64 Începând din ziua aceea, mare a devenit Daniel în ochii poporului.

Bel şi Balaurul
1
1 Şi regele Astiag s-a adăugat la părinţii săi, iar regatul său a fost preluat de către Cirus al Persiei.
2 Iar Daniel a vieţuit împreună cu regele şi i-a întrecut în cinste pe toţi prietenii săi.1
3 Babilonienii aveau un idol pe care-l chema Bel2; pentru el se cheltuiau zilnic douăsprezece măsuri de făinuţă de grâu, patruzeci de oi şi şase vedre de vin.
4 Regele avea evlavie la el şi venea în fiecare zi să i se închine. Daniel însă I se închina Dumnezeului său.
5 Regele i-a zis: „Tu de ce nu i te închini lui Bel?”; la care acesta i-a răspuns: „Pentru că eu nu pot să mă închin la idoli făcuţi de mână, ci la Dumnezeu-cel-Viu, Cel ce a făcut cerul şi pământul şi are stăpânire peste fiecare trup”.

6 Iar regele i-a zis: „Cum de ţi se pare ţie că Bel nu e un dumnezeu viu? Nu vezi cât de mult mănâncă şi bea în fiecare zi?”
1 Evident, într-o povestire ca aceasta reperele istorice nu se cer verificate (mai ales când e vorba de Daniel! — vezi Introducerea la Cartea care-i poartă numele).
2 „Bel”: etimologie necunoscută; nu se poate stabili nici o relaţie între el şi Baal, zeitate canaaneană des întâlnită în Vechiul Testament.
7 Atunci Daniel a zâmbit şi a zis: „O, rege, nu te amăgi; că acesta e făcut pe dinlăuntru din lut şi pe dinafară din aramă, şi niciodată nu mănâncă şi nu bea nimic”.
8 Iar regele s-a mâniat, i-a chemat pe preoţii lui şi le-a zis: „Dacă nu-mi veţi spune cine este cel ce înghite aceste cheltuieli, veţi muri;
9 dar dacă-mi veţi arăta că Bel este cel ce le înghite, atunci va muri Daniel, de vreme ce l-a blasfemiat pe Bel!” Iar Daniel a zis către rege: „Fie după cuvântul tău!” Acuma, preoţii lui Bel erau şaptezeci, în afară de femei şi de copii.
10 Şi a venit regele împreună cu Daniel în capiştea lui Bel.
11 Iar preoţii lui Bel au zis: „Iată, noi ieşim afară, iar tu, o, rege, pune bucatele şi vinul, închide uşa şi pecetluieşte-o cu inelul tău; iar mâine-dimineaţă, când vei veni, dacă nu vei găsi că Bel a mâncat totul, noi să fim daţi morţii; dar dacă va fi altfel, atunci, Daniel, ca unul care a spus minciuni împotriva noastră”.
12 Lor însă puţin le păsa, deoarece făcuseră sub masă o intrare tainică prin care întotdeauna veneau şi mâncau ce era acolo.
13 Şi a fost că după ce au ieşit şi după ce regele a pus bucatele înaintea lui Bel,
14 Daniel le-a poruncit slugilor sale să
1573
aducă cenuşă; şi au presărat-o în toată capiştea, de faţă fiind doar regele. Apoi au ieşit, au închis uşa, au pecetluit-o cu inelul regelui şi s-au dus.
15 Iar preoţii, aşa cum făceau de obicei, au venit noaptea împreună cu femeile şi cu copiii lor şi au mâncat tot şi au băut.
16 Iar dimineaţa a venit regele, şi Daniel împreună cu el.
17 Şi a zis regele: „Întregi sunt peceţile, Daniele?” Iar el a zis: „Da, măria ta, sunt întregi”.
18 Şi, de îndată ce uşa a fost deschisă, regele s-a uitat pe masă şi a strigat cu glas înalt: „Mare eşti, Bel, şi nici o înşelăciune nu e la tine!”
19 Dar Daniel a zâmbit, l-a ţinut pe rege să nu intre înlăuntru şi a zis: „Uită-te acum pe jos şi bagă de seamă ale cui sunt urmele acestea!”
20 Iar regele a zis: „Văd că sunt urme de bărbaţi, de femei şi de copii...”.
21 Atunci regele a fost cuprins de mânie şi i-a adus pe preoţi şi pe femeile şi pe copiii lor, iar aceia i-au arătat uşile cele ascunse prin care intrau şi mâncau ceea ce era pe masă.
22 Regele i-a ucis, iar pe Bel l-a dat în puterea lui Daniel, care l-a sfărâmat, pe el şi capiştea lui.
23 Era pe acolo şi un balaur mare, la care Babilonienii se închinau.3
24 Iar regele a zis către Daniel: „Nu vei putea spune că acesta nu e un dumnezeu viu; aşadar, închină-te la el!”
25 Iar Daniel a zis: „Eu mă voi închina Domnului, Dumnezeului meu, căci El este Dumnezeu-Cel-Viu. Iar
3 Posibilă influenţă venită din Egipt, unde, în mod sigur, exista un cult al şarpelui.
tu, o, rege, dă-mi îngăduinţă şi eu voi ucide balaurul fără sabie sau toiag”.
26 Iar regele a zis: „Eşti liber s-o faci”.
27 Atunci Daniel a luat răşină şi seu şi păr, le-a fiert împreună, a făcut bulgări şi i-a aruncat în gura balaurului; iar balaurul, mâncând, a plesnit. Şi a zis: „Iată la ce vă închinaţi voi!”
28 Şi a fost că dacă au auzit Babilonienii, tare s-au mâhnit şi s-au pornit împotriva regelui, zicând: „Regele s-a făcut iudeu; pe Bel l-a nimicit, pe balaur l-a ucis, iar pe preoţi i-a omorât...”.
29 Şi au venit la rege şi i-au zis: „Dă-ni-l nouă pe Daniel!; dacă nu, te vom nimici, pe tine şi casa ta!”
30 Şi dacă regele a văzut că erau tare porniţi împotriva lui, şi neavând încotro, l-a dat pe Daniel în puterea lor.
31 Iar ei l-au aruncat în groapa cu lei,4 în care el a stat şase zile.

32 În groapă erau şapte lei, cărora li se dădeau zilnic doi sclavi5 şi două oi; acum însă nu li s-au dat, cu gândul că-l vor mânca pe Daniel.
33 Pe atunci trăia în Iudeea un profet, anume Avacum; acesta gătise fiertură, dumicase pâine într-o postavă şi mergea la câmp să le ducă secerătorilor.
34 Iar un înger al Domnului a zis către Avacum: „Prânzul pe care-l ai, du-l în Babilon, la Daniel, care se află în groapa leilor”.
35 Dar Avacum a zis: „Doamne, eu niciodată n-am văzut Babilonul, şi nici nu ştiu unde se află groapa”.
4 Groapa de care se vorbeşte şi în Cartea lui Daniel. Regii persani obişnuiau să hrănească lei pentru posibile viitoare vânători.
5 În cazuri speciale, soma = „carne”, „trup” (de om sau animal) poate avea şi înţelesul de „sclav” sau „prizonier” (deci, un om disponibil pentru hrănirea leilor).
1574
36 Atunci îngerul Domnului l-a prins de creştet şi, ţinându-l de păr, în repeziciunea duhului său, l-a aşezat în Babilon, deasupra gropii.
37 Şi a strigat Avacum: „Daniele! Daniele! Ia mâncarea pe care ţi-a trimis-o Dumnezeu!”
38 Iar Daniel a zis: „O, Dumnezeule, Ţi-ai adus aminte de mine şi nu i-ai părăsit pe cei ce Te caută şi Te iubesc!”
39 şi s-a sculat Daniel şi a mâncat; iar îngerul Domnului l-a dus de îndată pe Avacum acolo de unde-l luase.
40 În cea de a şaptea zi, regele s-a dus să-l plângă pe Daniel; şi a ajuns la groapă şi s-a uitat înlăuntru... şi, iată, Daniel şedea!
41 Atunci regele a strigat cu glas înalt, zicând: „Mare eşti Tu, Doamne, Dumnezeul lui Daniel, şi un altul nu este în afară de Tine!”
42 Şi l-a scos afară, iar pe cei care-i voiseră pieirea i-a aruncat în groapă; şi, chiar în faţa lui, mâncaţi au fost de îndată.
1575
Cartea întâi a Macabeilor
1
Alexandru şi Diadohii. Antioh Epifan şi elenismul în Israel. Jefuirea templului. Pătrunderea păgânismului.
1 Şi a fost că după ce Alexandru, fiul lui Filip1 macedonean ieşit din ţara Chitim2 l-a bătut pe Darie, regele Perşilor şi al Mezilor, şi a devenit rege în locul acestuia după ce mai întâi domnise asupra Eladei -
2 a purtat bătălii numeroase, a cucerit cetăţi întărite şi a ucis regi ai ţinutului,
3 s-a întins până la marginile pământului şi a luat prăzi de la o mulţime de neamuri. În faţa lui, pământul rămânea fără grai. Inima i s-a ridicat şi s-a înălţat;
4 a adunat o oştire foarte puternică şi a supus ţări, neamuri şi regi, care s-au îndatorat să-i plătească tribut.
5 Apoi a căzut la pat şi a înţeles că i se apropie moartea.
6 Atunci, încă fiind viu, şi-a chemat
1 Alexandru cel Mare (Macedon) 336-323 î. H.; prin el iese din istorie imperiul persan şi intră epoca elenistică.
2 „Chitim”: la început, numele unui orăşel din insula Cipru, apoi numele insulei în întregime, apoi nume al insulelor din Mediterană, apoi al unor ţinuturi riverane; în cazul de faţă, Macedonia.
servii3, cei care din tinereţe crescuseră împreună cu el, şi le-a împărţit regatul.
7 Alexandru a murit după o domnie de doisprezece ani.
8 Iar servii săi s-au înstăpânit, fiecare pe locul său.
9 După moartea lui, toţi şi-au pus coroane4; tot aşa au făcut, după ei, şi fiii lor, ani îndelungaţi, şi s-au înmulţit relele pe pământ.
10 Din ei a ieşit o rădăcină păcătoasă, Antioh5 Epifan, fiul regelui Antioh, care, după ce fusese ostatic la Roma, a devenit rege în cel de al o sută treizeci şi şaptelea an al stăpânirii greceşti.
11 În zilele acelea s-au ivit din Israel fii nelegiuiţi care pe mulţi îi amăgeau, zicând: „Să mergem şi să facem legământ cu neamurile care ne înconjoară; că de când ne-am despărţit de ele, multe rele s-

au abătut asupră-ne”.
3 „Servii” (numiţi astfel de către un cronicar iudeu!) erau generalii cu care Alexandru purtase celebrele lui campanii militare şi cărora el, înainte de a muri, le-a împărţit imperiul. După un secol, liniile de forţă s-au conturat astfel: Începând cu anul 223 î. H., partea de nord a imperiului, cu capitala la Damasc, a fost condusă de dinastia Seleucizilor (până în 125); începând cu 222 î. H., partea de sud a imperiului, cu capitala la Alexandria, a fost condusă de dinastia Ptolemeilor (până în 117).
4 Literal: „diademe”.
5 Antioh al IV-lea Epifan, fiul lui Antioh cel Mare (175-164 î. H.).

12 Iar acest fel de a vorbi le mergea la inimă
13 şi unii din popor se înghesuiau să se ducă la rege, pentru ca acesta să le dea împuternicire să trăiască după datina păgânilor.
14 Şi au zidit în Ierusalim un gimnaziu, după rânduielile păgânilor;6
15 şi-au refăcut prepuţul7, lepădându-se de legământul cel sfânt, şi s-au împreunat cu păgânii şi s-au vândut spre a face răul.
16 Când lui Antioh i s-a părut că domnia lui s-a întărit, şi-a pus în gând să devină rege al Egiptului şi să domnească astfel peste amândouă regatele.
17 A intrat în Egipt cu o oaste foarte puternică, cu care de luptă, cu elefanţi, cu călăreţi şi cu multe corăbii
18 şi s-a bătut cu Ptolemeu, regele Egiptului; dar Ptolemeu a dat dosul şi a fugit, lăsând numeroşi răniţi pe câmpul de luptă.
19 Cetăţile întărite ale ţării Egiptului au fost cucerite, iar [cuceritorii] s-au încărcat de prăzi luate din ţara Egiptului.
20 Antioh s-a întors, după ce bătuse Egiptul, în anul o sută patruzeci şi trei, şi s-a ridicat împotriva Israelului şi a Ierusalimului cu o oaste foarte puternică.
21 Cu semeţie a pătruns în templu, a luat jertfelnicul cel de aur şi sfeşnicul luminilor cu toate ale lui,
6 Gimnaziul era şcoala cea mai populară în epoca elenistică; în ea se cultiva educaţia fizică, un adevărat cult al corpului omenesc nud, ceea ce pentru Iudei era o oroare.
7 Refacerea prepuţului se făcea printr-o mică operaţie chirurgicală menită să ascundă semnul fizic al apartenenţei etnice; la aceasta va face aluzie Pavel în 1 Co 7, 18.
22 masa punerii înainte, căuşele, cupele, căţuile de aur, catapeteasma, cununile, precum şi podoabele de pe partea din faţă a templului, pe care a despuiat-o în întregime.
23 De asemenea, a luat argintul, aurul şi obiectele de preţ, precum şi vistieriile ascunse pe care le-a aflat.
24 Şi, luând totul, s-a dus în ţara lui, după ce făcuse mare măcel şi vorbise cu mare trufie.
25 Plângere mare a fost atunci în Israel şi-n tot locul unde se aflau [Iudei]:8
26 Fruntaşii şi bătrânii au gemut, fecioarele şi tinerii au slăbit şi frumuseţea femeilor s-a ofilit;
27 fiece mire a izbucnit în plâns şi, în cămara ei, mireasa s-a cernit.
28 Pământul s-a cutremurat sub cei ce-l locuiau, iar casa lui Iacob s-a acoperit de ruşine.
29 După doi ani, regele l-a trimis în cetăţile lui Iuda pe vătaful dărilor9, care a sosit la Ierusalim cu o mare mulţime.
30 Acesta le-a grăit cuvinte de pace, dar ele erau pline de amăgire, aşa încât ei l-au crezut. Apoi, pe neaşteptate, s-a aruncat asupra cetăţii, i-a dat o grea lovitură şi pe numeroşi Israeliţi i-a dat pierzării.
31 Şi au prădat cetatea şi au ars-o cu foc şi i-au dărâmat casele şi zidurile de jur-împrejur;
32 pe femei şi pe copii i-au trimis în robie, iar vitele au intrat în stăpânirea lor.
8(În următoarele trei versete): autorul adoptă tonul şi stilul poetic (aşa cum o va face şi în vv. 36-40).
9 „Vătaful dărilor”: comisarul-şef; mai-marele colectorilor de taxe.

33 Apoi au zidit Cetatea lui David10 cu un zid mare şi puternic şi cu turnuri tari, şi astfel ea le-a devenit cetate.
34 Şi au aşezat în ea un neam păcătos, oameni nelegiuiţi, care s-au întărit acolo.

35 De asemenea, au strâns în ea arme şi hrană; şi, după ce au adunat toate prăzile Ierusalimului, tot acolo le-au pus; aşa a devenit ea o mare capcană:
36 Loc de pândă s-a făcut împotriva sfântului locaş, rău potrivnic lui Israel, în orice vreme;
37 sânge nevinovat au vărsat împrejurul templului, şi l-au pângărit.
38 De groaza lor au fugit ierusalimitenii, cetatea lor a devenit sălaş al străinilor; străină li s-a făcut fiilor ei, copiii ei au părăsit-o.
39 Golit, sfântul locaş a devenit ca un pustiu, sărbătorile lui s-au preschimbat în jale, zilele lui de odihnă, în batjocură, cinstea lui, în dispreţ.
40 Pe cât de mare i-a fost slava, pe-atât îi e acum necinstea, iar măreţia lui s-a preschimbat în plângere.
41 Mai mult, regele Antioh şi-a înştiinţat în scris regatul ca toţi să alcătuiască un singur popor
42 şi că fiecare trebuie să-şi părăsească datinile. Şi toate Neamurile s-au supus poruncii regelui.11
10 Ceea ce se numea altădată „cetatea lui David” era înălţimea Sionului, unde se afla şi templul; vechiul nume se strămută acum la întreaga colină dinspre apus, pe care Grecii o vor numi Akra.
11 Cu aceasta începe procesul de elenizare forţată. Antioh Epifan desfiinţa astfel decretul de toleranţă al lui Antioh al III-lea, tatăl său, care, aşa cum făcuseră şi regii persani, le îngăduise Iudeilor să-şi ducă viaţa după legea lui Moise. Început sub reacţia sensibilităţii religioase, acest proces va deveni conflict politic, aşa cum se va întâmpla cu creştinii în imperiul roman al primelor trei secole.
43 Şi mulţi dintre Israeliţi au primit cu plăcere slujirea cerută de el şi au jertfit idolilor şi au pângărit ziua de odihnă.
44 Prin trimişii săi, scrisorile regelui au ajuns şi în Ierusalim, precum şi în cetăţile lui Iuda, poruncindu-le să urmeze obiceiurile străine de ţară,
45 să oprească de la jertfelnic arderile-de-tot şi jertfa şi libaţia, să pângărească ziua de odihnă şi sărbătorile,
46 să spurce sfântul locaş şi pe cei sfinţi,
47 să zidească altare şi capişti şi temple idoleşti, să aducă drept jertfă carne de porc şi de animale necurate,
48 să-şi lase copiii netăiaţi-împrejur şi să-şi pângărească sufletele cu tot felul de necurăţii şi spurcăciuni,
49 în aşa fel încât legea lor să fie dată uitării şi toate rânduielile ei să fie înlocuite.
50 Tot cel ce nu va face după porunca regelui, va trebui să moară.
51 În duhul acestor porunci a scris el în tot regatul său; şi a rânduit supraveghetori peste întregul popor şi le-a poruncit cetăţilor lui Iuda să aducă jertfe în fiecare cetate.
52 Mulţi au fost cei din popor care li s-au alăturat cei care, în fapt, părăseau legea şi rele au făcut în ţară
53 şi l-au silit pe Israel să se ascundă oriunde şi-ar fi aflat scăpare.
54 Iar în cea de a cincisprezecea zi a lunii Chislev12, în anul o sută patruzeci şi cinci13, regele a ridicat urâciunea
12= Noiembrie-decembrie.
13 Anul 145 al erei seleucide: 167 î. H.

pustiirii deasupra jertfelnicului14 şi a zidit capişti idoleşti în cetăţile lui Iuda, cele dimprejur.
55 La porţile caselor şi în pieţe se ardea tămâie.
56 Cărţile legii, de cum le aflau, le ardeau în foc după ce le făceau zdrenţe.
57 Dacă la cineva era găsită cartea Legii şi dacă cineva păzea legea, acel cineva era osândit la moarte prin porunca regelui.
58 Având puterea de partea lor, aşa făceau împotriva lui Israel, împotriva celor ce, lună de lună, erau descoperiţi.
59 În cea de a douăzeci şi cincea zi a lunii se aduceau jertfe pe altarul de deasupra jertfelnicului.
60 Femeile care le făcuseră copiilor lor tăierea-împrejur erau date morţii, după cum suna porunca,
61 iar de gâturile lor erau spânzuraţi pruncii; tot aşa se făcea cu cei apropiaţi din neam şi cu cei ce săvârşeau, cu mâinile lor, o tăiere-împrejur.
62 Cu toate acestea, mulţi din Israel rămâneau neclintiţi şi găseau în ei puterea de a nu mânca din

bucatele necurate;
14 „Urâciunea pustiirii”, ridicată deasupra jertfelnicului destinat arderilor-de-tot, era un altar al lui Zeus Olympios, nume pe care limbile semitice l-au tradus prin Baal Şamem = „Domnul cerului”, dar care la Iudei a devenit „urâciunea pustiirii”, ceea ce înseamnă că, odată cu instalarea zeului păgân, templul Domnului a fost părăsit atât de către credincioşi, cât şi de Domnul Însuşi (Iz 10, 18), fapt pentru care Daniel îl numeşte „urâciunea pustiirilor” (Dn 9, 27). Expresia va fi folosită de Însuşi Iisus (Mt 24, 15; Mc 13, 14) într-un sens mai larg: pe locul cel sfânt al lui Dumnezeu se va instala fie un personaj care va pretinde şi va obţine adorare (Antihrist), fie o nouă formă de idolatrie, menită să pustiască sufletele oamenilor prin alungarea lui Dumnezeu.
63 erau gata să moară decât să se spurce cu mâncăruri ori să pângărească legământul cel sfânt; în fapt, au şi murit.
64 Şi mare urgie a venit peste Israel.
2
Matatia şi fiii săi. Plângerea lui Matatia. începutul răscoalei. Matatia şi fiii săi fug în pustie. Primele lupte. Matatia rânduieşte împotrivirea. Ultimele cuvinte şi moartea lui Matatia.
1 În zilele acelea s-a ridicat Matatia, fiul lui Ioan, fiul lui Simeon, preot din fiii lui Ioiarib1, din Ierusalim, şi s-a aşezat la Modein.
2 El avea cinci fii: Ioan, poreclit Gaddi,
3 Simon, care se numea şi Tasi,
4 Iuda, care se numea Macabeul2,
5 Eleazar, care se numea şi Avaran, Ionatan, care se numea şi Apfus.
6 Văzând blasfemiile ce se făceau în Iuda şi în Ierusalim,
7 el a zis: „Vai mie! Oare eu m-am născut spre a vedea prăbuşirea poporului meu şi prăbuşirea sfintei cetăţi şi să rămân acolo în timp ce ea a fost dată în mâinile vrăjmaşilor, iar templul, în mâinile străinilor?
8 Templul său a devenit ca un om de nimic,
1 Ioiarib: după o seamă de cercetători, una şi aceeaşi persoană cu Iehoiarib din 1 Par 24, 7; strămoşul Macabeilor şi, prin ei, al dinastiei Asmoneilor.
2 „Macabeu” înseamnă „ciocan”. De la Iuda, acest nume va trece asupra întregii familii, şi aşa va intra în istorie.

9 vasele slavei sale au fost duse în robie, pruncii lui au fost ucişi pe uliţe, tinerii lui, cu sabia vrăjmaşului.
10 Care neam nu-şi are parte în regatul său şi cine nu i-a luat din prăzi?
11 Toate podoabele i-au fost duse departe; din liber cum era, rob a devenit.
12 Şi iată că sfântul nostru locaş, mândreţea şi slava noastră, a fost pustiit şi păgânii l-au pângărit!
13 La ce bun să mai trăim?...”.
14 Matatia şi fiii lui şi-au sfâşiat hainele, s-au îmbrăcat în sac şi s-au aşternut pe plâns.
15 Oamenii regelui, cei care sileau la lepădarea de Dumnezeu, au venit în cetatea Modein să aducă jertfă.
16 Şi mulţi dintre Israeliţi au venit la ei, dar Matatia şi fiii săi s-au ţinut laolaltă deoparte.
17 Oamenii regelui, drept răspuns, i-au zis lui Matatia: „Tu eşti fruntaş, om mare, care se bucură de cinste în această cetate, sprijinit pe feciori şi fraţi.
18 Fă tu primul pas şi îndeplineşte porunca regelui, aşa cum au făcut-o toate neamurile, oamenii lui Iuda şi cei ce au rămas în Ierusalim, iar tu şi fiii tăi veţi fi printre prietenii regelui; tu şi fiii tăi veţi fi încărcaţi cu argint şi aur, precum şi cu multe daruri”.
19 Iar Matatia, răspunzând, a zis cu glas mare: „Chiar dacă toate neamurile de sub stăpânirea regelui îi vor da ascultare şi dacă fiecare se va lepăda de închinarea părinţilor săi şi se va supune poruncilor lui,
20 eu, fiii mei şi fraţii mei vom umbla întru legământul părinţilor noştri;
21 ferească Dumnezeu să ne lepădăm de lege şi de porunci!
22 Nu vom asculta de poruncile regelui; nu ne vom abate de la închinarea noastră, nici la dreapta, nici la stânga!”
23 De îndată ce el a rostit aceste cuvinte, unul din Iudei a venit, sub privirile tuturor, să jertfească în

capiştea din Modein, după porunca regelui.
24 Văzând aceasta, Matatia s-a aprins de râvnă; rărunchii îi fremătau; şi, nemaifiind în stare să-şi ţină mânia de mână cu judecata, s-a repezit şi l-a înjunghiat pe altar.
25 În acelaşi timp, l-a ucis şi pe omul regelui care silea la jertfă, iar altarul l-a dărâmat.
26 Ardea de râvnă pentru lege, aşa cum Finees îi făcuse lui Zimri, fiul lui Salu.
27 Şi a strigat Matatia cu glas mare în cetate şi a zis: „Tot cel ce arde de râvnă pentru lege spre a-şi ţine legământul, să vină după mine!"
28 Şi au fugit în munţi, el şi fiii săi, părăsind tot ceea ce aveau în cetate.
29 Atunci mulţi [Iudei] care căutau dreptate şi judecată s-au coborât în pustie, ca să se aşeze acolo,
30 ei, copiii, femeile şi vitele lor, de vreme ce relele îi apăsau din ce în ce mai mult.
31 Şi li s-a spus oamenilor regelui şi ostaşilor care erau în Ierusalim, în cetatea lui David, că oamenii care nu ţinuseră seama de porunca regelui s-au coborât spre ascunzătorile pustiei.
32 Şi mulţi au alergat în urmărirea lor, i-au ajuns din urmă, s-au rânduit în faţa lor în linie de luptă şi s-au pregătit să se bată cu ei în zi de odihnă.
33 Şi le-au zis: „Ajungă-vă ce-aţi făcut pân-acum! Ieşiţi, faceţi după porunca regelui, şi veţi trăi!"
1580
34 Dar ceilalţi au zis: „Nu vom ieşi, nici nu vom face după porunca regelui, pângărind astfel ziua de odihnă!"
35 Atunci, de îndată, [Sirienii] s-au năpustit asupra lor în luptă;
36 dar ei nu le-au răspuns, nici că au aruncat asupra lor o piatră, şi nici că şi-au astupat ascunzătorile,
37 ci au zis: „Vom muri toţi întru nevinovăţia noastră; cerul şi pământul vor da mărturie că ne-aţi ucis pe nedrept".
38 Aşa că aceia s-au aruncat asupra lor în zi de odihnă: şi au murit, ei şi femeile lor şi copiii lor, ca la o mie de suflete, precum şi vitele lor.
39 Şi când Matatia şi prietenii săi au aflat despre aceasta, cu mare plângere i-au plâns;
40 şi au zis unul către altul: „Dacă vom face ca fraţii noştri şi nu vom lupta împotriva păgânilor pentru viaţa şi drepturile noastre, repede ne vor nimici de pe pământ".
41 Şi chiar în ziua aceea au luat următoarea hotărâre: „Vom lupta împotriva oricui va veni să se bată cu noi în zi de odihnă, şi nu vom muri aşa cum au murit fraţii noştri în ascunzătorile lor".
42 Atunci li s-a alăturat o ceată de Asidei, oameni viteji din Israel, toţi cei ce de bunăvoie erau gata pentru păzirea legii.3
43 De asemenea, li s-au alăturat şi toţi cei ce fugeau din faţa prigoanei, întărindu-le astfel puterile.
44 Şi au alcătuit o oaste, şi-n mânia lor i-au lovit pe cei păcătoşi, şi-n urgia lor
3 „Asideii" = „Evlavioşii"; „Credincioşii": devotaţi apărători şi practicanţi ai legii; vor fi alături în lupta Macabeilor, atâta vreme cât aceasta îşi va păstra caracterul religios.
pe cei nelegiuiţi, iar cei rămaşi au fugit la păgâni ca să scape.
45 Matatia şi prietenii săi au dat raite, au dărâmat altarele,
46 şi cu de-a sila au tăiat-împrejur copiii pe care i-au găsit netăiaţi-împrejur în hotarele lui Israel;
47 de asemenea, s-au pus pe urmele celor trufaşi, şi fapta a sporit în mâinile lor.
48 şi au smuls legea din mâinile păgânilor şi ale regilor şi nu l-au mai lăsat pe păcătos să biruie.
49 şi dacă s-au apropiat zilele când Matatia trebuia să moară, grăit-a el către fiii săi: „Acum domnesc trufia şi mustrarea, vremea răsturnărilor şi dezlănţuirea mâniei;
50 acum, aşadar, copiii mei, aprindeţi-vă de râvnă pentru lege şi daţi-vă viaţa pentru legământul părinţilor noştri.4
51 Aduceţi-vă aminte de lucrurile pe care părinţii noştri le-au făcut în vremile lor, şi vă veţi agonisi mare slavă şi nume veşnic.
52 Oare nu s-a arătat Avraam credincios în încercare? şi nu i s-a socotit lui aceasta ca dreptate?
53 Iosif, la vremea necazului său, a păzit porunca şi a devenit mai-marele Egiptului;
54 Finees, părintele nostru: aprins fiind de râvnă geloasă5, a dobândit legământul preoţiei veşnice;
4 În cărţile Macabeilor sunt întâlnite frecvent două cuvinte: „legea" (suplinită uneori prin „poruncile"): cea dată prin Moise în muntele Sinai, al cărei nucleu era Decalogul; „legământul": fiii lui Israel vor fi şi fiii Domnului (Iahve), atâta vreme cât ei Îi vor rămâne credincioşi întru iubire(ca o soţie faţă de bărbatul ei).

5 Aici e singurul loc din Vechiul Testament în care se întâlnesc cele două sensuri ale unuia şi aceluiaşi cuvânt: zelos = „râvnă” (zel, ardoare) şi „gelozie” (în cele mai multe cazuri, gelozia lui Dumnezeu Care, asemenea unui soţ înşelat, Se aprinde de mânie împotriva poporului infidel care-L trădează prin idolatrie). În cazul de faţă, râvna omului a împrumutat ceva din gelozia lui Dumnezeu.

55 Iosua: plinind cuvântul, a devenit judecător în Israel;
56 Caleb: aducând mărturie în faţa adunării, a primit o moştenire în ţară;
57 David: pentru bunătatea lui a moştenit tronul unui regat pe veci;
58 Ilie: fiindcă s-a aprins de râvnă pentru lege, a fost ridicat pân’ la cer;
59 Anania, Azaria şi Misael: prin credincioşia lor au fost izbăviţi din para focului;
60 Daniel: pentru curăţia lui sufletească a fost scăpat din gura leilor.
61 Luaţi seama aşadar că, de-a lungul vremilor, nici unul din cei ce au nădăjduit în El nu a fost biruit.
62 Nu vă temeţi de poruncile unui om păcătos, căci slava lui se-ndreaptă spre gunoi şi viermi;
63 azi se înalţă, dar mâine nu mai dai de el: în ţărâna lui s-a întors, iar planurile lui au pierit.
64 Curaj, copii, fiţi viteji, şi-n numele legii arătaţi-vă bărbaţi!, căci prin ea veţi dobândi mărirea.
65 Iată-l aici pe Simeon, fratele vostru 6; ştiu că e omul sfatului bun; daţi-i întotdeauna ascultare: el e părintele vostru.
66 Cât despre Iuda Macabeul, viteaz încă din tinereţile lui, el va fi căpetenia oştirii voastre, el va duce războiul împotriva popoarelor.
6 Simeon e transcripţia grecească a ebraicului Simon; aşadar, una şi aceeaşi persoană cu cel din v. 3.
67 Iar voi, aduceţi-i aproape pe toţi cei ce păzesc legea, şi răzbunaţi-vă poporul.
68 Plătiţi-le păgânilor cu vârf şi-ndesat şi lipiţi-vă de poruncile legii!”
69 Apoi i-a binecuvântat şi li s-a adăugat părinţilor săi.
70 A murit în anul o sută patruzeci şi şase şi a fost îngropat în mormântul părinţilor săi, în Modein; şi tot Israelul l-a jelit cu plângere mare.
3
Lauda lui Iuda Macabeul; primele biruinţe ale acestuia împotriva lui Apoloniu şi Siron. Lisias, numit să cârmuiască Siria şi să-i zdrobească pe Israeliţi. Nicanor şi Gorgias în Iudeea. Pregătiri din partea Israeliţilor.
1 În locul lui s-a ridicat Iuda, numit Macabeul, fiul său.
2 Toţi fraţii săi şi toţi cei ce se lipiseră de tatăl său i-au stat într-ajutor şi cu voioşie au dus lupta lui Israel.
3 El a lăţit faima poporului său. Ca un viteaz a îmbrăcat armura, cu armele de luptă s-a încins; şi-n bătălii s-a aruncat, cu sabia apărându-şi tabăra,
4 asemeni unui leu în marile lui fapte şi ca un pui de leu răcnind asupra prăzii.
5 Pe cei nelegiuiţi i-a luat la goană pe cei pe care i-a aflat -, cu foc i-a ars pe cei care-i stricau poporul.
6 De frica lui, nelegiuiţii s-au împuţinat, răufăcătorii, toţi, s-au risipit, şi mântuirea-n mâna lui a biruit.
7 Umplut-a pe mulţi regi deamărăciune, prin marile lui fapte

l-a-nveselit pe Iacob, iar amintirea lui în veci fi-va binecuvântată.
8 A străbătut cetăţile lui Iuda, i-a nimicit pe cei necredincioşi şi-a-ndepărtat mânia de la Israel.
9 Numele lui a răzbătut pân’ la marginea pământului, că el i-a adunat pe cei ce erau să piară.
10 Apoloniu1 a adunat păgâni şi o mare oaste din Samaria ca să se lupte împotriva lui Israel.
11 Dar Iuda, de-ndată ce-a prins de veste, i-a ieşit înainte, l-a bătut şi l-a omorât; mulţi au căzut răniţi, iar ceilalţi au fugit.
12 li s-au luat prăzile; Iuda a luat sabia lui Apoloniu, şi toată viaţa s-a slujit de ea în luptă.
13 Atunci Siron, căpetenia oastei Siriei, a auzit că Iuda a adunat o oaste mare, precum şi strânsură de oameni care-i erau credincioşi şi mergeau la război.
14 Şi a zis: „Îmi voi face un nume şi mă voi acoperi de slavă în regat; voi lupta împotriva lui Iuda şi a celor ce sunt de partea lui şi a celor ce dispreţuiesc porunca regelui”.

15 Aşadar, a pornit şi el la luptă, iar cu el s-a ridicat o puternică oaste de necredincioşi ca să-l ajute să se răzbune pe fiii lui Israel.
16 Şi pe când se apropia el de muntele Bet-Horon, Iuda i-a ieşit înainte cu o mână de oameni.
17 Când au văzut oştirea care le venea împotrivă, aceştia i-au zis lui Iuda: „Cum am putea noi, cei atât de puţini, să ne luptăm împotriva unei mulţimi
1 Apoloniu nu e altcineva decât „vătaful dărilor” menţionat la 1, 29-30, cel ce a organizat o garnizoană a ocupanţilor în Ierusalim. Iosif Flaviu îl numeşte „guvernatorul Samariei”.
atât de puternice? Pe de altă parte, noi suntem sleiţi, că n-am mâncat nimic pe ziua de azi”.
18 Dar Iuda le-a zis: „Nu-i mare lucru ca o mulţime să cadă în mâinile celor puţini; pentru Dumnezeul cerului2 e totuna dacă mântuirea vine prin mulţi sau prin puţini,
19 căci biruinţa într-un război nu vine din mulţimea oştirii: puterea vine din partea Cerului.
20 Ei vin împotriva noastră doldora de trufie şi nelegiuire, ca să ne nimicească, pe noi, pe femeile noastre şi pe copiii noştri, şi să ne prade;
21 dar noi, noi ne luptăm pentru viaţa noastră şi pentru datinile noastre.
22 El este Cel ce-i va zdrobi, chiar în faţa noastră; vouă să nu vă fie frică de ei”.
23 De-ndată ce şi-a isprăvit vorba, s-a năpustit năprasnic asupra lor, iar Siron şi oastea sa au fost zdrobiţi în faţa lui.
24 Şi i-au fugărit pe povârnişul Bet-horonului până jos, în câmpie. Au căzut dintre ei ca la opt sute de oameni, iar cei scăpaţi au fugit în ţara Filistenilor.
25 atunci s-a început spaima de Iuda şi de fraţii lui, iar groaza s-a năpustit asupra neamurilor dimprejur.
26 Numele lui a ajuns până la rege; şi toate neamurile vorbeau de bătăliile lui Iuda.
27 Când regele Antioh a auzit de aceste lucruri, s-a umplut de mânie şi a trimis
2 Literal: „Pentru Cer”; numele lui Dumnezeu este evitat ca în foarte multe alte cazuri, din respect, şi chiar din teama de a fi pronunţat. Aici, corectat după Codex Sinaiticus.

să se adune toate oştile din regatul său, o oştire foarte puternică.
28 Şi şi-a deschis vistieria şi le-a dat ostaşilor plata pe un an, poruncindu-le să fie gata oricând ar avea nevoie de ei.
29 Atunci însă şi-a dat seama că banii din vistierie i s-au împuţinat şi că dările ţării erau mici; aceasta, ca urmare a vrajbei şi a plăgii pe care el le adusese asupra ţării prin înăbuşirea datinilor care fuseseră încă din vremile de la-nceput.
30 şi s-a temut ca nu cumva aşa cum se întâmplase de multe ori să nu aibă cu ce acoperi cheltuielile, şi nici dărnicia unei mâini mai mărinimoase şi mai largi decât aceea a regilor de dinaintea lui.
31 În această mare strâmtorare, El s-a hotărât să se ducă în Persia ca să strângă dările ţinuturilor şi să adune bani mulţi.3
32 Şi l-a lăsat pe Lisias, om de vază şi de viţă regească, să stea în fruntea trebilor obşteşti, de la Eufrat până la hotarele Egiptului,
33 şi să se îngrijească de creşterea lui Antioh, fiul său4, până ce el se va întoarce.
34 I-a dat în seamă jumătate din oaste, precum şi elefanţii5, şi i-a poruncit să
3 Prin „Persia” se înţeleg aici provinciile de la est de Eufrat, aflate sub stăpânirea Seleucizilor. „Banii mulţi”, de obicei, nu rezultau din colectarea birurilor, ci din jefuirea templelor, operaţie pentru care era nevoie de oaste.
4= Viitorul rege Antioh al V-lea, care va muri asasinat, după o domnie de mai puţin de trei ani (164-161 î. H.).
5 Elefanţii pe care el, Antioh, îi avusese în campania din Egipt (vezi 1, 17), dar care aici, în regiunile muntoase, s-a dovedit că mai mult încurcă decât ajută (o dificultate pe care Hanibal izbutise s-o depăşească!).
se îngrijească de toate lucrurile pe care el voia să le facă, mai ales cu privire la locuitorii din Iuda şi din Ierusalim:
35 avea să trimită împotriva lor o oaste care să nimicească şi să smulgă din rădăcini puterea lui Israel şi pe cei rămaşi în Ierusalim, să le şteargă amintirea din locul acela,
36 să aşeze fii de străini în hotarele lor, iar pământul ţării să-l împartă prin sorţi.
37 Regele a luat cu el cealaltă jumătate de oaste şi a plecat din Antiohia, cetatea sa regală, în anul o

sută patruzeci şi şapte; a trecut Eufratul şi a străbătut ţinuturile de sus.
38 Lisias i-a ales pe Ptolemeu, fiul lui Dorimene, şi pe Nicanor şi pe Gorgias, bărbaţi puternici dintre prietenii regelui,
39 şi cu ei a trimis patruzeci de mii de pedestraşi şi şapte mii de călăreţi, ca să meargă în ţara lui Iuda şi s-o pustiască, după porunca regelui.
40 Aceştia au înaintat cu toată puterea lor şi au venit şi s-au rânduit în apropiere de Emaus, la şes.
41 iar negustorii ţinutului, auzind vorbindu-se de ei, au luat argint şi aur cu grămada, precum şi slugi, şi au venit în tabără ca să-i cumpere pe fiii lui Israel ca robi6. li s-a alăturat o oaste din Siria şi din ţara Filistenilor7.
42 Iuda şi fraţii săi au văzut că relele s-au înmulţit şi că oştile [duşmane] şi-au aşezat tabăra în hotarele lor; de
6 Din 2 Mac 8, 10-11 ştim că negustorii de sclavi fuseseră chemaţi de însuşi Nicanor, care voia să strângă bani pentru ca regele să-şi plătească birul faţă de Romani.
7 Literal: „... din ţara celor de alt neam"; în LXX, prin „cei de alt neam" se înţeleg Filistenii.
1584
asemenea, au aflat de porunca regelui, aceea de a nimici poporul şi de a-l spulbera.
43 şi au zis unii către alţii: „Să ne ridicăm poporul din prăbuşire şi să ne luptăm pentru poporul nostru şi pentru sfântul locaş!"
44 Iar obştea s-a adunat, ca să se pregătească de luptă, dar şi ca să se roage şi să ceară milă şi îndurare.
45 Ierusalimul însă era nelocuit ca un pustiu; dintre fiii lui, nimeni nu intra şi nimeni nu ieşea;8 templul era călcat în picioare, cetăţuia era a străinilor, hanul de popas al neamurilor. Dusu-s-a veselia lui Iacob, pierit-au fluierul şi ţitera!
46 Aşadar, s-au adunat şi au venit la Miţpa, în faţa Ierusalimului căci în Miţpa fusese cândva un loc de rugăciune pentru Israel9.
47 În ziua aceea au postit, s-au îmbrăcat în sac, şi-au presărat cenuşă pe cap şi şi-au sfâşiat hainele.10
48 Şi au deschis cartea Legii, ca să afle în ea ceea ce păgânii cereau de la chipurile dumnezeilor lor mincinoşi11
49 Şi au adus veşmintele preoţeşti şi pârga şi zeciuielile şi i-au pus în faţă pe nazireii care-şi încheiaseră zilele [de nazireat]12;
8 Urmează un mic poem.
9 Miţpa (pe teritoriul tribului lui Veniamin, alta decât Miţpa Galaadului): localitate situată la cca 13 km nord de Ierusalim.
10 Toate acestea făceau parte din ritualul de doliu, de întristare sau de pregătire a unui eveniment grav, când se cerea cu ardoare ajutorul lui Dumnezeu.
11 După cât se pare, neavând profeţi între ei, Israeliţii deschideau la întâmplare Tora, spre a afla un răspuns dacă şi în ce fel trebuie să înfrunte duşmanul; în acest sens, vezi 2 Mac 8, 23.
12 Nazireu era bărbatul care făcea anumite voturi de abstinenţă pe un anumit termen, la împlinirea căruia aducea o jertfă pe altar.
50 şi cu glas mare au strigat spre cer, zicând: „Ce să facem noi cu aceşti oameni, şi unde să-i ducem?
51 Sfântul Tău locaş e călcat în picioare şi pângărit, preoţii Tăi se află-n întristare şi-n umilinţă;
52 şi iată că păgânii s-au adunat împotriva noastră, ca să ne nimicească; Tu ştii ce gândesc ei împotriva noastră.
53 Cum am putea noi să le stăm împotrivă dacă Tu nu ne vei veni în ajutor?"
54 Apoi au sunat din trâmbiţe şi au strigat cu glas mare.
55 După aceea, Iuda a rânduit căpitani peste popor: căpitani peste mii, peste sute, peste câte cincizeci şi peste câte zece oameni.
56 Iar celor ce-şi zideau casă, sau celor ce erau logodiţi, sau celor ce sădeau o vie, sau celor ce le era frică le-a poruncit să se întoarcă fiecare la casa lui, potrivit legii.
57 Oastea s-a pus în mişcare şi s-a rânduit la miazăzi de Emaus.
58 Iar Iuda le-a zis: „încingeţi-vă armele, purtaţi-vă ca nişte viteji şi vedeţi ca mâine-dimineaţă să fiţi gata să vă bateţi cu aceşti păgâni, care s-au adunat împotriva noastră spre a ne nimici, pe noi şi

sfântul nostru locaş;
59 că mai bine ne este să murim în luptă decât să vedem nenorocirile neamului nostru şi ale sfântului locaş.
60 Şi oricare ar fi voinţa Sa în cer, aşa să fie!”
1585
4
Bătălia de la Emaus. înfrângerea lui Lisias. Curăţirea templului şi sfinţirea noului jertfelnic. Sărbătoarea sfinţirii.
1 Gorgias a luat cu el cinci mii de pedestraşi şi o mie de călăreţi aleşi pe sprânceană; oastea a pornit de cu noapte,
2 ca să cadă asupra oastei Iudeilor şi s-o lovească pe neaşteptate; oameni din Cetăţuie îi erau călăuze.
3 Iar când Iuda a aflat aceasta, a plecat, el şi vitejii săi, să lovească oastea regală ce se afla la Emaus,
4 În timp ce oastea era împrăştiată în afara taberei.
5 Între timp, Gorgias a sosit noaptea în tabăra lui Iuda şi, negăsind pe nimeni, s-a apucat să-i caute prin munţi, căci, zicea el: „Ăştia fug de noi...”.
6 De îndată însă ce s-a făcut ziuă, Iuda s-a ivit în câmpie cu trei mii de oameni; numa că aceştia nu aveau nici armurile şi nici săbiile pe care şi le-ar fi vrut.
7 Acolo au dat cu ochii de tabăra păgânilor, puternică şi bine înzestrată, şi de călăreţii dimprejurul ei, toţi deprinşi cu războiul.
8 Atunci Iuda a zis către oamenii care erau cu el: „Nu vă temeţi de numărul lor mare şi nu vă înfricoşaţi de năvala lor.
9 Aduceţi-vă aminte că părinţii noştri au fost izbăviţi în Marea Roşie, la vremea când Faraon îi urmărea cu oaste.
10 Noi, acum, să strigăm spre cer, cu nădejdea că El Se va milostivi spre noi şi-şi va aduce aminte de legământul părinţilor noştri şi va zdrobi, astăzi, chiar în faţa noastră, această oştire;
11 şi toate neamurile vor cunoaşte că este Unul care-l scapă şi-l mântuieşte pe Israel.
12 Când străinii şi-au ridicat privirea şi i-au văzut venind împotriva lor,
13 au ieşit din tabără ca să se bată. Oamenii lui Iuda au sunat din trâmbiţe
14 şi s-au aruncat în luptă. Păgânii au fost zdrobiţi şi au luat-o la fugă spre câmp,
15 aşa că cei din rândurile de la urmă au căzut, toţi, sub sabie. I-au urmărit până la Gaza şi până-n şesurile Idumeii, ale Azotului şi ale Iamniei; au căzut dintre ei ca la trei mii de oameni.
16 Iuda, cu oastea lui, s-a întors din urmărire
17 şi a zis către popor: „Să nu ardeţi de nerăbdare pentru prăzi, căci ne aşteaptă o bătălie;
18 Gorgias şi oastea lui sunt în munte, aproape de noi; acum ţineţi-vă bine în faţa duşmanilor şi bateţi-vă cu ei, iar după aceea veţi lua prăzile după pofta inimii”.
19 Iuda încă nu-şi isprăvise vorba, când, din susul muntelui, s-a ivit, pândind, o frântură de oaste.
20 Aceia au văzut că ai lor fuseseră puşi pe fugă şi tabăra lor arsă: fumul pe care-l zăreau era semnul a ceea ce se petrecuse.
21 În faţa acestei privelişti au fost cuprinşi de mare spaimă şi, zărind în câmpie oastea lui Iuda, gata să se arunce în luptă,
22 au fugit toţi în ţara Filistenilor.
23 Atunci Iuda s-a întors să prade corturile din tabără, de unde au luat belşug de aur şi argint, mătăsuri de porfiră stacojie şi de porfiră albastră ca marea, şi mari bogăţii.
1586
24 Iar după ce s-au întors, au lăudat şi au binecuvântat cerul: „Că e bun, că în veac este mila Lui!”
25 Mare mântuire i s-a făcut lui Israel în ziua aceea.
26 Aceia dintre străini care scăpaseră au venit la Lisias să-i spună tot ceea ce se petrecuse.
27 La această veste, s-a tulburat şi s-a descurajat, de vreme ce lucrurile privitoare la Israel nu se petrecuseră după cum ar fi vrut el şi după cum îi poruncise regele.
28 Un an mai târziu, a ridicat şaizeci de mii de pedestraşi, aleşi unul şi unul. şi cinci mii de călăreţi, pe care să-i trimită la război.
29 Aceştia s-au rânduit în Idumeea şi au sosit la Betţur. Iar Iuda le-a ieşit înainte cu zece mii de

oameni.
30 Văzând o oaste atât de puternică, el s-a rugat astfel: „Binecuvântat eşti Tu, Mântuitorul lui Israel, Tu, Cel ce ai zdrobit năvala uriaşului prin mâna robului Tău David, Cel ce ai dat oastea Filistenilor în mâinile lui Ionatan, fiul lui Saul, şi ale scutierului său.
31 Tot aşa închide oştirea aceasta în mâna poporului Tău Israel şi să se ruşineze cu pedestrimea şi călăreţii lor.
32 Slăbeşte-le curajul, topeşte-le cutezanţa sprijinită pe putere; clatine-se în prăbuşirea lor!
33 Doboară-i cu sabia celor ce Te iubesc!, cu cântări să Te laude toţi cei ce cunosc numele Tău!
34 Taberele s-au ciocnit; din oastea lui Lisias au căzut ca la cinci mii de oameni, ucişi chiar în faţa lor, [a Iudeilor].
35 Văzând zăpăceala din propria lui oaste şi îndrăzneala pe care o dobândise aceea a lui Iuda, şi că aceştia erau gata să trăiască ori să moară vitejeşte, Lisias a plecat la Antiohia, unde a adunat străini pentru ca, cu un număr mai mare de oşteni, să vină din nou în Iudeea.
36 Iar Iuda şi fraţii săi au zis: „Iată-i pe vrăjmaşii noştri zdrobiţi; să ne suim să curăţim sfântul locaş şi acolo să facem sfinţirea”.
37 Atunci toată oastea s-a adunat, şi s-au suit în muntele Sion.
38 Au văzut templul pustiit, jertfelnicul pângărit, porţile arse pe de-a-ntregul şi ierburile care năpădiseră curţile ca-n pădure sau ca pe munte, şi locuinţele surpate.
39 şi şi-au sfâşiat hainele şi au plâns cu mare tânguire, şi şi-au pus cenuşă pe cap
40 şi au căzut cu faţa la pământ; au sunat din trâmbiţe de strigare[1] şi au strigat spre cer.
41 Atunci Iuda a rânduit câţiva bărbaţi să-i hărţuiască pe cei din Cetăţuie până ce el va fi curăţit templul.
42 şi a ales preoţi neprihăniţi, râvnitori pentru lege,
43 care au curăţit locaşul cel sfânt şi au cărat pietrele spurcate într-un loc necurat.
44 şi când s-au sfătuit ce trebuie să facă ei cu jertfelnicul arderii-de-tot care fusese pângărit,
45 le-a venit gândul cel bun de a-l dărâma, ca nu cumva el, rămânând acolo, să le fie spre mustrare, de vreme ce păgânii îl spurcaseră. Aşa că au dărâmat jertfelnicul,
1 „Trâmbiţe de strigare”: semnale care chemau poporul să strige spre Domnul; de obicei, instrumentele şi vocile se angajau împreună.

46 iar pietrele lui le-au dus în muntele Casei[2], într-un loc potrivit, în aşteptarea unui profet care să le spună ce vor face cu ele.
47 şi au luat pietre întregi, potrivit legii, şi au zidit un jertfelnic nou aşa cum fusese cel de dinainte.
48 şi au zidit din nou sfântul locaş, lucrurile din lăuntrul templului, şi au sfinţit curţile.
49 De asemenea, au făcut alte vase sfinte[3], noi, şi au adus în templu sfeşnicul, altarul tămâierii şi masa.
50 Pe altar au ars tămâie şi au aprins luminile sfeşnicului, care străluceau în templu.
51 Au pus pâinile pe masă, au întins perdelele şi au isprăvit tot ceea ce începuseră să facă.
52 Iar în cea de a douăzeci şi cincea zi a lunii a noua, care este luna Chislev a anului o sută patruzeci şi opt s-au sculat dis-de-dimineaţă
53 şi, potrivit legii, au adus jertfă pe noul jertfelnic al arderilor-de-tot pe care-l făcuseră.
54 La vremea şi-n ziua în care păgânii îl pângăriseră, chiar atunci, au făcut sfinţirea în sunetul cântărilor, al alăutelor, al harpelor şi al ţimbalelor.
55 Întregul popor a căzut cu faţa la pământ şi s-a închinat şi a binecuvântat Cerul care le dăduse izbânda.[4]
56 Timp de opt zile au făcut sfinţirea jertfelnicului, cu veselie aducând
2 „Muntele Casei” domnului: Sionul, pe care se afla templul; expresie întâlnită şi la Mi 3, 12.
3 „Vase sfinte”: nume generic pentru toate obiectele de cult ale templului, inclusiv mobilierul.
4 Pentru „Cerul” vezi nota de la 3, 18.
arderi-de-tot şi jertfe de pace şi de laudă.
57 Partea din faţă a templului au împodobit-o cu cununi de aur şi cu scuturi, au făcut la loc intrările şi odăile şi le-au pus uşi.
58 Mare veselie a fost atunci în popor, de vreme ce ocara făcută de păgâni fusese înlăturată.
59 Iuda şi fraţii săi şi toată obştea lui Israel au hotărât ca zilele sfinţirii jertfelnicului să fie

sărbătorite cu bucurie şi veselie în fiecare an, la vremea lor, timp de opt zile, începând cu cea de a douăzeci şi cincea a lunii Chislev.
60 Tot atunci au zidit împrejurul muntelui Sion întărituri înalte şi turnuri puternice, de teamă ca nu cumva neamurile păgâne, dacă vor mai veni, să le calce în picioare, aşa cum făcuseră înainte.
61 şi au rânduit acolo un pâlc de ostaşi ca să-l păzească. Şi au întărit Betţurul, pentru ca poporul să aibă un punct de apărare în faţa Idumeii.
5
Alte biruinţe ale lui Iuda Macabeul: luptele din Idumeea, Beon, Amon, Galileea, Galaad, Iamnia, din nou în Idumeea şi împotriva Filistenilor.
1 Şi dacă neamurile dimprejur au auzit că jertfelnicul fusese rezidit şi sfântul locaş refăcut aşa cum fusese înainte, s-au aprins de mânie
2 şi s-au hotărât să-i stârpească pe cei din neamul lui Iacob care trăiau printre ei; şi au început să ucidă de prin popor şi să nimicească.
1588
3 Atunci Iuda a pornit război împotriva fiilor lui Esau, în Idumeea, în ţinutul Acrabatene, întrucât aceia îi ţineau pe Israeliţi sub împresurare1; şi i-a bătut cumplit şi le-a slăbit curajul şi le-a luat prăzile.
4 De asemenea, şi-a adus aminte de răutatea fiilor lui Beon, care-i erau poporului laţ şi piatră de poticnire prin aceea că le pândeau trecerea pe drumuri.
5 I-a închis în turnurile lor, i-a împresurat, i-a dat anatemei2 şi a ars turnurile împreună cu cei ce se aflau înlăuntru.
6 A trecut apoi la fiii lui Amon, unde a găsit o oaste puternică şi un popor numeros, a cărei căpetenie era Timotei.
7 Şi a dus împotriva lor numeroase bătălii, i-a doborât în faţa lui şi i-a bătut.
8 şi după ce a luat Iazerul cu filiile lui3, s-a întors în Iudeea.
9 Păgânii din Galaad s-au adunat împotriva Israeliţilor ce se aflau în hotarele lor, ca să-i nimicească, iar aceştia au fugit în cetatea întărită Datema.
10 şi i-au trimis lui Iuda şi fraţilor săi o scrisoare în care se spunea: „Păgânii care ne înconjoară se află adunaţi împotriva noastră ca să ne nimicească;
11 acum se pregătesc să vină şi să ia cu asalt cetatea în care am fugit, iar în fruntea oastei lor se află Timotei.
12 Aşadar, veniţi acum şi smulgeţi-ne
1 „...îi ţineau sub împresurare”: îi hărţuiau din toate părţile.
2 „A da anatemei”: unele prăzi de război (inclusiv oamenii) erau declarate ca fiind partea lui Dumnezeu, devenind astfel intangibile; pentru ca însă vreunul din învingători să nu fie ispitit să se atingă de ele, spre mai mare siguranţă erau distruse; în ultimă instanţă, „a da anatemei”: a condamna la moarte sau la nimicire.
3 „Filii”: orăşele-satelit (literal: „fiicele”).
din mâinile lor, că mulţi dintre noi au căzut.
13 Toţi fraţii noştri care se află în ţinutul Tubi au fost omorâţi, pe femeile lor le-au dus în robie, pe copiii lor i-au despuiat de bunuri şi au pierit acolo ca la o mie de oameni.
14 Încă nu isprăviseră de citit această scrisoare când alţi soli au venit, din Galileea, cu hainele sfâşiate, aducând ştirile următoare:
15 „Din Ptolemaida, din Tir, din Sidon şi din Galileea neamurilor4 s-au adunat împotriva noastră ca să ne nimicească.
16 Şi dacă Iuda şi poporul au auzit aceasta, o mare adunare s-a strâns laolaltă spre a se sfătui ce e de făcut pentru fraţii lor ameninţaţi de necaz şi de năvala vrăjmaşilor.
17 Şi a zis Iuda către Simon, fratele său: „Alege-ţi oameni şi du-te să-i scapi pe fraţii tăi din Galileea; iar eu şi Ionatan, fratele meu, vom merge în Galaad”.
18 Şi i-a lăsat în Iudeea pe Iosif, fiul lui Zaharia, şi pe Azaria, căpetenia poporului, cu oastea rămasă, ca să facă paza,
19 şi le-a dat această poruncă: „Cârmuiţi acest popor, iar până la întoarcerea noastră să nu porniţi nici un fel de luptă împotriva păgânilor”.
20 Lui Simon i-au revenit trei mii de oameni cu care să meargă în Galileea, iar lui Iuda opt mii

pentru Galaad.
21 Simon s-a dus în Galileea şi a dus numeroase lupte împotriva păgânilor; în
4 Prin „Galileea neamurilor” (textual: „a străinilor”) se înţelegea partea sudică a acestei provincii, populată de oameni foarte amestecaţi ca etnie, limbă şi obiceiuri; această denumire este întâlnită şi în Is 9, 1, precum şi în Mt 4, 15.

faţa lui, păgânii au fost zdrobiţi,
22 iar el i-a urmărit până la poarta Ptolemaidei. Dintre păgâni au căzut ca la trei mii de oameni, cărora le-a luat prăzile.
23 Şi i-a luat [pe Iudei] din Galileea şi din Arbata, cu femeile şi copiii lor şi cu tot ceea ce aveau şi i-a dus în Iudeea cu veselie mare.
24 Iar Iuda Macabeul şi Ionatan, fratele său, au trecut Iordanul şi au mers cale de trei zile prin pustiu.
25 I-au întâlnit acolo pe Nabateenii5, care i-au primit paşnic şi care le-au povestit tot ceea ce li se întâmplase fraţilor în Galaad:
26 mulţi dintre ei se aflau închişi în Bosra şi în Beter, în Alema, Casfon, Mached şi Carnaim, toate acestea fiind cetăţi puternice şi mari;
27 oameni închişi se aflau şi în celelalte cetăţi ale Galaadului, iar [duşmanii lor] s-au pregătit ca mâine să asalteze cetăţile, să le cucerească şi să-i nimicească pe toţi într-o singură zi.
28 Atunci, pe loc, Iuda şi oastea lui au făcut calea-ntoarsă spre Bosra, au cucerit cetatea, pe toţi cei de parte bărbătească i-au trecut prin ascuţişul săbiei, le-au luat toate prăzile, iar cetatea au ars-o cu foc.
29 De acolo a plecat în timpul nopţii şi a mers până a ajuns la cetatea întărită6.
30 Dimineaţa, însă, când şi-au ridicat privirea, iată că o mulţime mare, nenumărată, ridica scări şi maşini de război7 ca să cucerească cetatea; treceau
5 „Nabateenii”: trib de arabi nomazi.
6 E vorba de Datema, unde se refugiaseră numeroşi iudei (vezi v. 9).
7 Tehnică de război avansată, menţionată şi la 2 Par 26, 15.
la asalt.
31 Văzând că asaltul începuse şi că vaierul cetăţii ajungea pân’ la cer în sunete de trâmbiţă şi-n strigăte puternice,
32 Iuda a zis către oamenii din oastea lui: „Bateţi-vă astăzi pentru fraţii noştri!”
33 Şi i-a făcut să înainteze, în trei cete, până-n spatele [duşmanilor], unde au sunat din trâmbiţe şi au strigat rugându-se.
34 Iar oastea lui Timotei, dându-şi seama că acesta era Macabeul, a luat-o la fugă de dinaintea lui. Şi i-a bătut cumplit; ca la opt mii de oameni au căzut dintre ei în ziua aceea.
35 Apoi, îndreptându-se spre Alema, a izbit-o, a luat-o cu asalt, pe toţi cei de parte bărbătească i-a ucis, le-a luat prăzile, iar cetatea a ars-o cu foc.
36 Plecând de acolo, a cucerit prin asalt Casfonul, Machedul, Beterul şi celelalte cetăţi ale Galaadului.
37 După aceste întâmplări, Timotei a strâns o altă oaste şi s-a rânduit pentru luptă în faţa Rafonului, dincolo de pârâu.
38 Iuda a trimis să iscodească tabăra şi i s-au spus următoarele: „Lângă el s-au adunat toate neamurile dimprejurul nostru, într-o oştire foarte numeroasă;
39 el a tocmit şi Arabi ca să ajute; sunt în linie de bătaie dincolo de pârâu, gata să vină asupră-ţi”. Atunci Iuda a pornit în întâmpinarea lor.
40 Când Iuda şi oastea lui se apropiau de cursul apei, Timotei a zis către căpitanii oastei sale: „Dacă el trece spre noi cel dintâi, nu vom putea să-i ţinem piept, căci el, fără doar şi poate, o va împinge spre noi;

41 dacă însă el se va teme şi se va opri dincolo de apă, atunci noi vom trece spre el şi o vom împinge într-acolo”.8
42 Ajuns în apropiere de cursul apei, Iuda i-a aşezat pe scribii poporului9 pe malul pârâului şi le-a poruncit: „Să nu lăsaţi pe nimeni să rămână în tabără, ci toţi să meargă la luptă!”

43 El a trecut primul spre malul celălalt, iar poporul l-a urmat. Toţi păgânii aceia au fost zdrobiţi în faţa lui: şi-au aruncat armele şi au fugit spre capiştea din Carnaim.
44 Cestălalţi au luat cetatea cu asalt şi au ars capiştea cu tot ce se afla în ea. Aşa a fost Carnaimul supus, şi de atunci n-a mai fost în stare să-i ţină piept lui Iuda.
45 Iuda i-a strâns pe toţi Israeliţii ce se aflau în Galaad, de la cel mai mic pân' la cel mai mare, cu femeile, cu copiii şi cu avutul lor o mulţime foarte numeroasă -, ca să vină în ţara lui Iuda.
46 Şi au ajuns în faţa Efronului. Aceasta era o cetate mare, în drum, şi foarte puternică; nu puteai s-o ocoleşti nici prin dreapta, nici prin stânga: trebuia să treci prin ea.
47 Dar oamenii cetăţii nu le-au îngăduit trecerea şi au astupat porţile cu pietre.
48 Iuda a trimis să li se spună în cuvinte de pace: „Lăsaţi-ne să trecem prin ţara voastră ca să ne ducem într-a noastră; nimeni nu vă va face vreun rău; vom trece numai pe jos". Dar ei n-au vrut să-i deschidă.
8 Text dificil, cu traduceri diferite; se pare, totuşi, că e vorba de o strategie în care apa torentului trebuia să joace un anumit rol (nici o armată din lume nu ignoră folosirea terenului de luptă).
9 „Scribii poporului" (aici): ofiţeri însărcinaţi cu administraţia armatei.
49 Atunci Iuda a poruncit să se facă strigare în tabără: fiecare să tăbărască acolo unde se află.
50 Războinicii au tăbărât asupra cetăţii10, el a asaltat-o toată ziua aceea şi toată noaptea, şi cetatea a fost dată în mâinile lui.
51 Pe toţi cei de parte bărbătească i-a trecut prin ascuţişul săbiei, a dărâmat cetatea de sus până jos, i-a luat prăzile şi a străbătut-o călcând pe leşuri.
52 Şi au trecut Iordanul spre Marea Câmpie ce se află în faţa Betşeanului.
53 Iuda mergea strângându-i pe cei rămaşi în urmă şi încurajând poporul de-a lungul drumului întreg, până când a ajuns în ţara lui Iuda.
54 Cu bucurie şi veselie s-au suit în muntele Sion şi au adus arderi-de-tot, de vreme ce se întorseseră în pace, fără ca vreunul din ei să fi căzut.
55 În vreme ce Iuda şi Ionatan se aflau în Galaad, iar Simon, fratele lor, în Galileea, în faţa Ptolemaidei,
56 Iosif, fiul lui Zaharia, şi Azaria, căpetenia oastei, au auzit de faptele lor de vitejie şi de bătăliile pe care le purtaseră
57 şi au zis: „Hai să ne facem şi noi un nume şi să mergem să ne războim cu păgânii dimprejurul nostru!"
58 Le-au dat porunci oştilor pe care le aveau cu ei şi au mers asupra Iamniei.
59 Iar Gorgias şi oamenii lui au ieşit din cetate ca să se bată cu ei.
60 Iosif şi Zaharia au fost puşi pe fugă şi fugăriţi până la hotarele Iudeii; în
10 Verbul paremvallo are două înţelesuri: „a tăbărî", în sensul de a poposi, a-şi aşeza cortul pentru noapte; „a tăbărî", în sensul de a se arunca asupra cuiva, a-i sări de gât, a da năvală (sensuri echivalente şi în limba română).

ziua aceea au căzut ca la două mii de oameni din poporul lui Israel.
61 Aceasta a fost o mare înfrângere pentru popor, fiindcă ei nu ascultaseră de Iuda, şi nici de fraţii săi, închipuindu-şi că şi ei pot face fapte de vitejie;
62 ei nu se trăgeau din aceeaşi spiţă cu acei oameni cărora le-a fost dat ca prin mâinile lor să-l mântuiască pe Israel.
63 Viteazul Iuda11 şi fraţii săi au fost la mare cinste în faţa întregului Israel şi a tuturor neamurilor care auzeau rostindu-li-se numele,
64 până într-atât, încât poporul se aduna la ei să le spună-n gura mare cuvinte de laudă.
65 După aceea, Iuda a plecat cu fraţii lui să se războiască cu fiii lui Esau în ţinutul din miazăzi. A lovit Hebronul şi filiile lui, i-a dărâmat întăriturile şi i-a ars turnurile de jur-împrejur.
66 Apoi a plecat spre a merge în ţara Filistenilor şi a străbătut Marisa12.
67 În acea zi au căzut preoţi care-şi voiau fapte de vitejie, mergând fără nici un rost să se bată.
68 Apoi Iuda s-a îndreptat spre Azot, în ţara Filistenilor; le-a dărâmat capiştile, chipurile dumnezeilor lor le-a mistuit în foc, s-a încărcat cu prăzile cetăţilor şi s-a întors în ţara lui Iuda.

6

Nefericitul sfârşit al lui Antioh Epifan. Antioh al V-lea Eupator în Iudeea. Bătălia de la Bet-Zaharia.

Moartea lui Eleazar. Cucerirea Betţurului şi împresurarea templului. Regele le acordă Iudeilor libertatea religioasă.
11 Literal: „Bărbatul Iuda"; Iuda cel plin de bărbăţie.
12 Marisa (transcripţie greacă a ebraicului Mareşa): principala cetate a Idumeii, situată la cca 20 km nord-vest de Hebron. Cândva, spre anul 260, centru al negoţului de sclavi.
1 În acest timp, regele Antioh străbătea ţările de sus. Aflând că în Persia se află o cetate, Elimaida, faimoasă prin bogăţiile ei, prin argintul şi aurul ei,
2 că templul ce se afla în ea era foarte bogat, că în el se aflau armuri de aur, platoşe şi arme lăsate acolo de către Alexandru, fiu al lui Filip şi rege al Macedoniei, cel dintâi care a domnit peste Greci,
3 s-a dus acolo şi a încercat să cucerească cetatea şi s-o prade, dar nu a izbutit, fiindcă oamenii cetăţii îi aflaseră planul;
4 ei s-au ridicat împotriva lui cu luptă, el a fugit şi a plecat de acolo cu mare întristare, spre a se întoarce în Babilon.
5 În Persia i s-a dat de veste că oştile care se duseseră în ţara lui Iuda au fost puse pe fugă:
6 Lisias s-a dus acolo întâi cu o oaste puternică, dar a trebuit să facă stânga-mprejur din faţa [Iudeilor] care se întăriseră cu arme şi cu hrană şi cu multele prăzi luate de la oştile pe care le nimiciseră;
7 dărâmaseră urâciunea pe care el o ridicase pe jertfelnicul din Ierusalim şi împrejmuiseră templul cu ziduri înalte, aşa cum fusese înainte, precum şi Betţurul, cetatea lui...
8 Când regele a auzit acestea, a fost cuprins de spaimă şi s-a zguduit în adânc; s-a aruncat în aşternut şi s-a îmbolnăvit de întristare, de vreme ce lucrurile nu i se petrecuseră aşa cum le gândise.
1592
9 Aşa a rămas el acolo mai multe zile, din ce în ce mai copleşit de tristeţe, şi gândea că va muri.
10 Atunci şi-a chemat toţi prietenii şi le-a zis: „Somnul mi-a fugit din ochi, inima mi-a slăbit de îngrijorare.
11 I-am zis inimii mele: în ce necaz am ajuns şi-n ce mare tulburare mă aflu... eu, care eram bun şi iubit în vremea puterii mele!
12 Acum însă îmi aduc aminte de relele pe care le-am făcut în Ierusalim: am luat toate lucrurile de argint şi de aur ce se aflau acolo şi am trimis ca, fără nici o pricină, să-i nimicească pe toţi locuitorii din Iuda.
13 Îmi dau seama că aceasta-i pricina relelor ce m-au ajuns, şi iată că mor în mare tristeţe într-o ţară străină!1
14 Şi l-a chemat pe Filip, unul din prietenii săi, şi l-a pus în fruntea întregului său regat.
15 I-a dat diadema sa, mantia şi inelul său, 2 poruncindu-i să-l îndrumeze pe Antioh, fiul său, şi să-l crească pregătindu-l să devină rege.
16 Regele Antioh a murit în locul acela3, în anul o sută patruzeci şi nouă.
17 Când Lisias a aflat de moartea regelui, l-a rânduit ca rege pe Antioh, fiul acestuia, pe care-l crescuse de când era copil, şi l-a numit cu numele de Eupator.4
1 „În ţară străină": departe de reşedinţa sa; altfel, Persia făcea parte din regatul Seleucizilor.
2 E vorba de inelul cu sigiliul prin care regele întărea autenticitatea unui document; predarea sigiliului echivala, în fapt, cu predarea puterii, Filip devenind regent, dar şi tutore al tânărului Antioh.
3= În localitatea Tabae, în oaza lui Ispahan.
4 Nu ne sunt cunoscute motivele pentru care tutela asupra tânărului Antioh îi fusese încredinţată lui Filip (poate pentru aceea că Lisias nu onorase aşteptările regelui); oricum, Lisias şi-a păstrat puterea şi se va bate cu Filip (vezi v. 63).
18 În acest timp, cei din Cetăţuie5 i-au închis pe Israeliţi de jur-împrejurul templului; şi cu orice prilej căutau să le facă neajunsuri, iar păgânilor să le fie sprijin.
19 Iuda s-a hotărât să-i nimicească şi a chemat întregul popor să-i împresoare.
20 Aşa că s-au adunat toţi şi i-au împresurat în anul o sută cincizeci; şi au făcut întărituri şi maşini de război.
21 Aceia însă au spart împresurarea, iar câţiva necredincioşi din Israel li s-au alăturat,
22 s-au dus la rege şi i-au zis: „Până când oare vei tot amâna să ne faci dreptate şi să-i răzbuni pe fraţii noştri?

23 Noi ne-am învoit să-l slujim pe tatăl tău şi să-i facem voia şi să ne supunem poruncilor lui.
24 Aceasta e pricina pentru care fiii poporului nostru au împresurat [Cetăţuia] şi s-au purtat cu noi ca nişte străini; mai mult, pe câţi dintre noi i-au descoperit i-au omorât, iar nouă ne-au jefuit ceea ce aveam ca moştenire.
25 Dar nu numai împotriva noastră şi-au ridicat mâna, ci şi împotriva ţărilor care le sunt vecine.
26 Şi iată că astăzi împresoară Cetăţuia din Ierusalim, ca să pună stăpânire pe ea, şi au întărit templul şi Betţurul.
27 Aşadar, dacă tu nu le-o vei lua înainte fără nici o întârziere, atunci ei îşi vor lua avânt fără ca tu să-i mai poţi opri".
28 Auzind acestea, regele s-a mâniat; şi i-a adunat pe toţi prietenii săi, pe căpeteniile
5 E vorba de nou-numita Cetate a lui David (vezi 1, 33 şi nota).

oastei sale şi pe mai-marii călărimii.
29 Oştiri cu plată i-au venit şi din alte regate, precum şi din insulele mării.
30 Numărul oştilor sale se ridica la o sută de mii de pedestraşi, douăzeci de mii de călăreţi şi treizeci şi doi de elefanţi deprinşi cu războiul.
31 Şi au venit prin Idumeea şi şi-au aşezat tabăra în apropiere de Betţur; şi vreme de multe zile au dus lupte de hărţuială şi şi-au făcut maşini de război; ceilalţi însă şi-au tăiat un drum prin împresurare, au dat foc maşinilor de război şi s-au bătut vitejeşte.
32 Iar Iuda, lăsând Cetăţuia, s-a aşezat în linie de bătaie la Bet-Zaharia, faţă-n faţă cu tabăra regelui.
33 A doua zi, dis-de-dimineaţă, regele şi-a îndreptat cu înverşunare oastea spre Bet-Zaharia; ostaşii se pregăteau de asalt, trâmbiţele au răsunat.
34 Elefanţilor li s-a pus în faţa ochilor zeamă de strugure şi de mure, ca să-i întărâte la luptă.6
35 Şi au aşezat fiarele printre oştile-falangă7, în aşa fel încât pe lângă fiecare elefant erau rânduiţi o mie de oameni îmbrăcaţi în zale şi acoperiţi cu coifuri de aramă, şi fiecărei fiare i se
6 În 3 Mac 5, 45 ni se spune că Ptolemeu Filopator îmbătase elefanţii ce urmau să se năpustească asupra Iudeilor. De data aceasta nu mai era nevoie să-i îndoape cu enorme şi costisitoare cantităţi de vin şi tămâie; era suficient să le pună în faţă imaginea (cu mirosul) drogului pe care-l cunoşteau, pentru ca aceasta să le stimuleze, ca reacţie identică, agresivitatea. Peste două milenii, savantul Pavlov va studia acest fenomen, pe care-l va numi reflex condiţionat.
7 E vorba de celebra „falangă macedoneană", multă vreme considerată drept invincibilă: armată ale cărei rânduri atacau orizontal cu suliţe ce atingeau o lungime de 6 metri.
alăturau câte cinci sute de călăreţi de mâna-ntâi.
36 Aceştia erau întâi peste tot unde urmau să fie fiarele; oriunde se duceau acestea, ei se duceau cu ele, fără să se îndepărteze.
37 Pe fiecare fiară, ca s-o apere, se afla un puternic turn de lemn, legat pe spatele ei prin chingi, şi în fiecare se aflau cei treizeci de războinici care se luptau de pe ele, în afară de indianul [care călăuzea elefantul].8
38 Cât despre cealaltă călărime, ea a fost rânduită de-o parte şi de alta, în cele două laturi ale oastei, spre a-l hărţui pe duşman şi a acoperi falangele.
39 Când soarele lucea în scuturile de aur şi de aramă, munţii deveneau şi ei lucitori şi străluceau ca nişte facle aprinse.
40 O parte din oastea regală s-a rânduit pe înălţimea muntelui, cealaltă în partea de jos, şi înaintau bine apărate şi în bună rânduială.
41 Şi se cutremurau toţi cei ce auzeau zvoana acestei mulţimi, zgomotul armiilor în mişcare şi zornăitul armelor, căci oastea era foarte numeroasă şi foarte puternică.
42 Iuda şi oastea lui s-au apropiat să dea lupta, iar din oastea regelui au căzut şase sute de oameni.
43 Eleazar Avaran9, văzând că una din fiare era înzăuată în zale regeşti şi că era mai înaltă decât celelalte, a crezut că pe ea se află regele.
44 El s-a jertfit spre a-şi mântui poporul şi a-şi dobândi un nume în Israel:
8 Literal: „hindusul"; om din ţara de unde veneau elefanţii, a cărui etnie îi definea şi profesia.
9 Eleazar, poreclit Avaran, era fratele mai mic al lui Iuda.

45 a alergat cu mare curaj spre ea, prin mijlocul falangei, ucigând în dreapta şi-n stânga, tăindu-şi

astfel drum printre ei,
46 s-a târât sub elefant, l-a împuns pe dedesubt şi l-a omorât; acela a căzut deasupră-i, şi astfel el a murit acolo.
47 Iar Iudeii, văzând puterea regatului şi înaintarea oştilor, au dat înapoi din faţa lor.
48 Dar oamenii din oastea regală au urcat să-i întâlnească spre Ierusalim, iar regele şi-a aşezat tabăra împotriva Iudeii şi împotriva muntelui Sion.
49 A făcut însă pace cu cei din Betţur, care au părăsit cetatea din pricină că nu aveau în ea hrană pentru durata unei împresurări, deoarece era anul de odihnă al pământului.10
50 Regele a luat în stăpânire Betţurul şi a aşezat acolo un pâlc de ostaşi ca să-l păzească.
51 Zile lungi a rămas el cu oastea în apropierea templului; şi a aşezat acolo întărituri şi maşini de război şi aruncătoare de flăcări şi aruncătoare de pietre şi scorpioni pentru zvârliri de săgeţi11, şi praştii.
52 Dar şi ceilalţi [Iudeii] şi-au făcut maşini de război împotriva maşinilor duşmane şi s-au bătut de-a lungul multor zile.
53 Ei însă nu aveau bucate în hambare, mai întâi pentru că se aflau în anul al şaptelea12, şi în al doilea rând pentru
10 E vorba de anul de odihnă al ţarinilor, prescris de legea lui Moise (Iş 23, 10-11; Lv 25, 2-7), când nu erau permise nici semănatul, nici recoltarea.
11 „Scorpioni”: arbalete, arcuri cu direcţie precisă.
12 Vezi nota de la v. 49.
că cei ce fugiseră de la păgâni şi veniseră în Iudeea mistuiseră şi cele din urmă rămăşiţe.
54 În locul cel sfânt n-au mai rămas decât puţini oameni, de vreme ce foamea se arătase biruitoare; ceilalţi s-au împrăştiat, fiecare la ale lui.
55 În acest timp, Filip pe care regele Antioh, încă trăind, îl îndatorase să-l crească pe fiul său Antioh, pregătindu-l să devină rege -
56 se întorsese din Persia şi din Media împreună cu oştile care-l însoţiseră pe rege şi căuta să pună stăpânire pe mersul trebilor obşteşti.
57 Aflând aceasta, Lisias s-a grăbit să dea semnalul de plecare; şi a zis către rege, către căpeteniile oastei şi către oamenii acestora: „Slăbim în fiecare zi, hrana ne este puţină, locul în faţa căruia ne-am pus tabăra e puternic, iar trebile regatului ne aşteaptă.
58 Aşadar, să dăm mâna cu aceşti oameni, făcând pace cu ei şi cu neamul lor.
59 Să le îngăduim să trăiască după datinile lor, ca şi mai înainte, de vreme ce ei s-au mâniat şi au făcut toate acestea din pricină că noi le-am desfiinţat datinile”.
60 Această rostire a plăcut regelui şi căpeteniilor, aşa că el le-a trimis acelora [Iudeilor] o îmbiere la pace, iar ei au primit-o.
61 Regele şi căpeteniile s-au legat faţă de ei prin jurământ, în urma căruia aceia au ieşit din întăritură.
62 Regele a pătruns astfel în muntele Sion; dar când a văzut întăriturile locului, şi-a călcat jurământul pe care-l făcuse şi a poruncit ca zidul, de jur-împrejur, să fie dărâmat.

63 Apoi a plecat în grabă şi s-a întors la Antiohia, unde l-a aflat pe Filip stăpân pe cetate. şi s-a bătut cu el şi a luat cetatea cu de-a sila.
7
Demetru I cucereşte coroana. Lupta lui Bacchide. Uneltirile marelui preot Alchim. Nicanor, ameninţările asupra templului, înfrângerea şi moartea lui.
1 În anul o sută cincizeci şi unu, Demetru, fiul lui Seleucus, a părăsit Roma şi doar cu o mână de oameni a pus piciorul într-o cetate de pe malul mării, unde a început să domnească.1
2 Şi de îndată ce a intrat în palatul strămoşilor săi, oastea i-a luat pe Antioh şi pe Lisias ca să-i aducă la el.
3 Iar el, când a aflat aceasta, a zis: „Să nu-i văd la chip!”
4 Atunci oastea i-a ucis, iar Demetru s-a urcat pe tronul său regal.
5 Toţi nelegiuiţii şi oamenii de nimic din Israel au venit la el, având-l în frunte pe Alchim, care voia să fie arhiereu.
6 Aceştia i-au adus regelui pâră împotriva poporului, zicând: „Iuda şi fraţii săi ţi-au omorât toţi

prietenii, iar pe noi ne-a împrăştiat dincolo de hotarele ţării noastre.
7 Aşadar, trimite acum un om în care ai încredere, ca să se ducă şi să vadă toate
1 Demetru era fiul cel mare al lui Seleucus al IV-lea Filopator (187-175 î. H.). Plecarea lui din Roma fusese, de fapt, o evadare. Din 2 Mac 14, 1 ştim că localitatea în care a poposit era Tripoli, port al Feniciei.
prăpădurile pe care le-a făcut el printre noi şi-n moşia regelui, şi să-i pedepsească pe oamenii aceia, ca şi pe toţi cei ce i-au ajutat".
8 Atunci regele l-a ales pe Bacchide, unul din prietenii regelui, guvernatorul ţinuturilor de dincolo de Râu2, om de vază în regat şi credincios regelui.
9 şi l-a trimis împreună cu netrebnicul Alchim, pe care l-a făcut arhiereu, poruncindu-i să se răzbune pe fiii lui Israel
10 Şi au plecat şi au venit cu oaste mare în ţara lui Iuda. Şi au trimis la Iuda şi la fraţii lui nişte soli aducători ai unor îmbieri la pace, numai că acestea erau viclene.
11 Aceia însă nu le-au luat în seamă cuvintele, deoarece vedeau că cestălalţi veniseră cu o oaste numeroasă.
12 Doar o mână de cărturari s-au adunat la Alchim şi Bacchide ca să caute o cale potrivită.
13 Asideii au fost cei dintâi dintre fiii lui Israel care le-au cerut pace.3
14 Căci ei ziceau: „împreună cu oastea a venit un preot din seminţia lui Aaron, care nu ne va face neajunsuri".
15 Iar el le-a grăit cuvinte de pace şi li s-a jurat, zicând: „Nu vom căuta să vă facem rău, nici vouă şi nici prietenilor voştri".
16 Ei s-au încrezut în el, dar el a prins şaizeci dintre ei şi i-a omorât în aceeaşi zi, după cuvântul care s-a scris:
17 „Leşurile sfinţilor Tăi şi sângele lor le-au risipit împrejurul Ierusalimului, şi nu era cine să-i îngroape".4
2Adică, de dincolo de Eufrat.
3 Pentru „Asidei" vezi nota de la 2, 42.
4 Citat liber din Ps 78, 2-3.

18 Frica şi cutremurul pe care le răspândeau au căzut asupra întregului popor; se spunea: „La ei nu se află nici credincioşie, nici dreptate, căci şi-au călcat făgăduinţa şi jurământul pe care le-au făcut".
19 Bacchide a plecat din Ierusalim şi şi-a aşezat tabăra la Betzet; şi a trimis să-i prindă pe mulţi dintre cei care-l părăsiseră, ca şi pe unii din popor, pe care i-a înjunghiat deasupra unei fântâni, aruncându-i în ea.
20 Ţara i-a încredinţat-o lui Alchim, căruia i-a lăsat o oaste care să-l ajute. Bacchide s-a dus apoi la rege.
21 Alchim însă se lupta pentru marea preoţie.
22 Toţi cei ce tulburau poporul s-au adunat la el şi, după ce s-au făcut stăpâni pe ţara lui Iuda, mult rău au făcut în Israel.
23 Văzând toate relele pe care Alchim şi tovarăşii lui le făcuseră fiilor lui Israel chiar mai multe decât păgânii -,
24 Iuda a străbătut, de jur-împrejur, toată ţara Iudeii, i-a pedepsit pe oamenii care dăduseră bir cu fugiţii şi i-a oprit să mai umble prin ţară.
25 Dar când Alchim a văzut că Iuda şi fârtaţii săi deveniseră mult prea puternici, şi dându-şi seama că nu va putea să le ţină piept, s-a întors la rege şi i-a pârât de cele mai rele isprăvi.
26 Atunci regele l-a trimis pe Nicanor, unul din cei mai străluciţi nobili ai săi, care-l ura pe Israel şi-i era potrivnic, cu porunca de a nimici poporul.
27 Nicanor a sosit la Ierusalim cu o oaste numeroasă şi i-a trimis lui Iuda şi fraţilor săi cuvinte de pace, numa că erau viclene:
28 „Nici un fel de luptă să nu fie între mine şi voi; eu voi veni cu oameni puţini la o întâlnire paşnică".
29 Şi a venit la Iuda şi s-au salutat paşnic, în timp ce duşmanii erau gata să-l ridice pe Iuda cu de-a sila.
30 Iuda însă şi-a dat seama că Nicanor venise să-l întâlnească cu gânduri viclene; şi s-a temut de el

şi n-a mai vrut să-l întâlnească.
31 La rândul său, Nicanor şi-a dat seama că planul său fusese descoperit şi a ieşit să se bată împotriva lui Iuda, în apropiere de Cafarsalam5.
32 Din cei ce erau cu Nicanor au căzut ca la cinci sute de oameni, iar ceilalţi au fugit în cetatea lui David.6
33 După aceasta, Nicanor s-a suit în muntele Sion. Câţiva preoţi şi bătrânii poporului au ieşit din templu ca să-i dea bineţe şi să-i arate arderea-de-tot care era adusă ca jertfă pentru rege.
34 El însă i-a luat în râs şi-n bătaie de joc, i-a mânjit cu ocări, le-a vorbit plin de sine
35 şi-n mare mânie a făcut jurământul acesta: „Dacă Iuda şi ostaşii lui nu sunt daţi în mâinile mele chiar acum, în clipa aceasta, când va fi să mă întorc biruitor voi arde această casă7!" Şi a plecat furios.
36 iar preoţii au intrat [în curte] şi, oprindu-se în faţa jertfelnicului şi a templului, au izbucnit în lacrimi şi au zis:
37 „Tu, Cel ce ai ales această Casă pentru ca în ea să fie chemat numele Tău
5 Cafarsalam: localitate situată în apropierea Gabaonului.
6 „Cetatea lui David": cea menţionată la 1, 33 (vezi nota).
7 „Această casă": acest templu.

şi pentru ca ea să-i fie poporului Tău casă de rugăciune şi de cerere,
38 pedepseşte-l pe omul acesta şi oastea lui, făcându-i să cadă sub sabie! adu-ţi aminte de blasfemiile lor şi nu-i lăsa să rămână vii!"
39 Iar Nicanor, după ce a plecat din Ierusalim, şi-a aşezat tabăra la Bet-horon, unde i s-a alăturat o oaste de Sirieni.
40 Iar Iuda şi-a rânduit tabăra la Adasa, cu trei mii de oameni. şi s-a rugat Iuda astfel:
41 „Când trimişii regelui au rostit blasfemii, îngerul Tău a ieşit şi a lovit o sută optzeci şi cinci de mii dintre ai lui;8
42 tot aşa zdrobeşte Tu astăzi această oştire de dinaintea noastră, pentru ca şi ceilalţi să ştie că el a vorbit de rău locaşul Tău cel sfânt, şi judecă-l după răutatea lui!"
43 Oştile s-au încleştat în luptă în cea de a treisprezecea zi a lunii Adar9; oastea lui Nicanor a fost zdrobită, el fiind cel dintâi căzut în luptă.
44 Când oştile lui Nicanor au văzut că el căzuse, şi-au aruncat armele şi au fugit.
45 Iar Iudeii le-au urmărit cale de o zi de la Adasa până-n apropierea Ghezerului, sunând în urma lor din trâmbiţe de strigare.
46 şi din toate satele de primprejur ale Iudeii au ieşit oameni care-i copleşeau [pe duşmani] din amândouă laturile, silindu-i să li se întoarcă împotrivă; aşa au căzut aceia sub sabie, că n-a mai rămas nici unul.
8 E vorba de Senaherib, regele Asiriei; întâmplarea e istorisită în 4 Rg 19, 35.
9 Luna Adar: februarie-martie.
47 Iar cestălalţi au luat prăzile şi ceea ce mai jefuiseră, lui Nicanor i-au tăiat capul şi mâna dreaptă pe care şi-o întinsese cu trufie şi le-au dus şi le-au spânzurat în apropiere de Ierusalim.
48 Şi mult s-a bucurat poporul şi a sărbătorit ziua aceea ca pe o zi de mare veselie.
49 şi s-a rânduit ca ziua aceea să fie sărbătorită în fiecare an la treisprezece Adar.
50 Iar ţara lui Iuda a avut linişte doar câteva zile.
8
Lauda Romanilor şi înţelegerea Iudeilor cu aceştia.
1 Iuda auzise de faima Romanilor: erau războinici viteji şi binevoitori faţă de cei ce li se alăturau; tuturor celor ce veneau la ei le arătau prietenie; erau războinici viteji.
2 i s-a povestit despre războaiele lor şi despre isprăvile săvârşite de ei asupra Galilor1, că-i biruiseră şi-i făcuseră să le plătească tribut,
3 despre ceea ce făcuseră ei în ţinuturile Spaniei ca să pună stăpânire pe minele de argint şi de aur ce se aflau acolo,
4 despre felul în care ei, prin înţelepciunea şi răbdarea lor, au pus stăpânire pe o ţară întreagă, deşi aceasta era departe de ei. Tot aşa, despre regii veniţi împotriva lor de la marginea pământului şi pe care, în cele din urmă, i-au zdrobit în urma unei mari înfrângeri,

1 Textual: „...asupra Galatenilor"; e vorba însă de Galii cisalpini din nordul Italiei supuşi în 222 î. H.
1598
„pe când ceilalţi se spunea le plătesc tribut în fiecare an".
5 Cu armele îi zdrobiseră pe Filip şi pe Perseu, regele Chitienilor2, ca şi pe cei ce se ridicaseră împotriva lor, pe care i-au supus.
6 Antioh cel Mare3, regele Asiei, care înaintase împotriva lor cu o sută douăzeci de elefanţi, cu călărime, cu care de luptă şi cu o oaste foarte numeroasă, a fost şi el zdrobit de către ei;
7 l-au prins de viu şi l-au îndatorat, pe el şi pe urmaşii săi la tron, să le plătească un greu tribut, să le dea ostatici şi să le treacă lor
8 ţara indiană, Media, Lidia şi câteva din cele mai frumoase ţinuturi ale lor, pe care, după ce le-au luat de la el, i le-au dăruit regelui Eumene4;
9 cum cei din Grecia se hotărâseră să meargă la ei şi să-i nimicească
10 şi cum aceştia, prinzând de veste şi trimiţând împotrivă-le un singur căpitan, s-au bătut cu ei şi pe mulţi i-au ucis, iar pe femeile şi pe copiii lor i-au luat robi şi le-au prădat bunurile şi le-au supus ţara şi le-au dărâmat întăriturile şi i-au făcut să le slujească până-n ziua de azi;
11 cum au nimicit şi au adus sub stăpânirea lor celelalte regate şi insule, pe toate câte li se împotriviseră, şi le-au pustiit şi le-au pus sub stăpânirea lor.
2 E vorba de Filip al V-lea, regele Macedoniei, înfrânt în 197 î. H., şi de fiul său Perseu, învins la 168 î. H. Pentru „Chitieni" vezi nota de la 1, 1.
3= Antioh al III-lea (223-187 î. H.), regele provinciei Asia, înfrânt în bătălia de la Magnesia în 189.
4= Eumene al II-lea, regele Pergamului (197-160 î. H.), a cărui cavalerie avusese un rol decisiv în victoria de la Magnesia.
Şi-au păstrat însă prietenia faţă de prietenii lor şi faţă de cei ce se bizuiau pe ei.
12 I-au supus pe regii de aproape şi pe cei de departe şi sunt temuţi de toţi cei care aud de numele lor.
13 Toţi cei pe care ei vor să-i ajute să domnească, domnesc, dar toţi cei pe care vor ei, pe aceia îi alungă de pe tron; aşadar, ei sunt puterea.
14 Cu toate acestea, nimeni dintre ei nu şi-a pus pe cap diadema şi nu s-a învestmântat în porfiră ca să se slăvească prin ea.
15 Şi-au făcut un Senat în care trei sute douăzeci de senatori se sfătuiesc în fiecare zi, fără-ncetare purtând de grijă poporului, pentru ca totul să fie-n bună rânduială.
16 În fiecare an îi încredinţează unui singur om răspunderea de a-i cârmui şi de a stăpâni peste toată ţara lor; toţi i se supun acestui singur om, iar între ei nu se află nici invidie, nici gelozie.
17 Atunci Iuda l-a ales pe Eupolemiu, fiul lui Ioan, fiul lui Acos, şi pe Iason, fiul lui Eleazar, şi i-a trimis la Roma ca să încheie cu ei prietenie şi alianţă
18 şi să le ceară să le ia jugul de pe grumaz; căci ei vedeau că regatul Grecilor îl apăsa pe Israel spre robie.
19 Aceştia au plecat spre Roma, iar călătoria le-a fost foarte lungă. Odată intraţi în Senat, au luat cuvântul şi au zis:
20 „Iuda, zis Macabeul, fraţii săi şi poporul iudeu ne-au trimis la voi ca să facem cu voi alianţă şi pace şi ca să fim înscrişi printre aliaţii şi prietenii voştri".
21 Cuvântul acesta le-a plăcut.
1599
22 şi iată copia scrisorii pe care ei [Romanii] au săpat-o pe tăbliţe de aramă şi au trimis-o la Ierusalim, pentru ca acolo să le fie [Iudeilor] amintire de pace şi alianţă:
23 „Bine să le fie-n veci Romanilor şi neamului lui Iuda, pe uscat şi pe mare!; sabia şi duşmanul, departe de ei!
24 Dacă se întâmplă mai întâi un război asupra Romei sau asupra oricăruia din aliaţii ei pe toată întinderea stăpânirii sale,
25 neamul Iudeilor îi va fi aliat după cum o vor cere împrejurările şi din toată inima;
26 duşmanilor nu le vor da şi nici nu le vor veni în ajutor cu arme, grâu, bani sau corăbii; aşa a hotărât Roma, iar ei îşi vor ţine legământul fără să primească nimic.
27 De asemenea, dacă neamul Iudeilor e cel dintâi asupra căruia vine un război, Romanii le vor fi

aliaţi din toată inima, după cum o vor cere împrejurările;
28 năvălitorilor nu le vor fi date nici arme, nici grâu, nici bani şi nici corăbii; aşa a hotărât Roma, iar ei [Romanii] îşi vor ţine legământul fără viclenie.
29 Pe temeiul acestor cuvinte au încheiat Romanii legământ cu poporul Iudeilor.
30 Dacă însă după aceasta una din părţi va hotărî să adauge sau să şteargă ceva în el, o va face după placul ei, iar ceea ce va fi fost adăugat sau şters va fi întărit.
31 Cât despre relele pe care regele Demetru le-a făcut împotriva lor, i-au scris după cum urmează: de ce ţi-ai apăsat tu jugul pe grumajii Iudeilor, prietenii şi aliaţii noştri?
32 Dacă ni se vor mai plânge împotriva ta, le vom face dreptate şi ne vom bate cu tine pe mare şi pe uscat".
9
Bătălia de la Bereea şi moartea lui Iuda Macabeul. Ionatan, urmaşul lui Iuda. Primele porniri împotriva lui Bacchide. Bătălia de la Iordan. Bacchide se întăreşte în Iudeea. Moartea lui Alchim. Bacchide caută înţelegere cu Ionatan.
1 În acest timp, dacă Demetru a auzit că Nicanor şi oastea lui căzuseră în luptă, i-a trimis din nou pe Bacchide şi pe Alchim în ţara lui Iuda, în fruntea aripei drepte a oastei.
2 Şi au înaintat pe calea ce duce în Galileea şi şi-au rânduit tabăra la Mesalot, în ţinutul Arbel; l-au luat cu asalt, şi pe mulţi dintre locuitori i-au omorât.
3 Iar în prima lună a anului o sută cincizeci şi doi şi-au aşezat tabăra în faţa Ierusalimului,
4 apoi au plecat şi s-au dus la Bereea cu douăzeci de mii de pedestraşi şi două mii de călăreţi.
5 Iuda îşi rânduise tabăra la Eleasa, având cu el trei mii de oameni aleşi.
6 Aceştia, văzând cât de numeroasă era oştirea duşmană, au fost cuprinşi de mare frică; mulţi s-au strecurat în afara taberei, aşa că n-au mai rămas decât opt sute de oameni.
7 Iuda a văzut că oastea lui se risipea în timp ce bătălia nu mai avea răbdare; inima îi era zdrobită, de vreme ce el nu mai avea timp să şi-i adune pe ai săi.
1600
8 Se simţea slăbit, dar le-a zis celor rămaşi cu el: „înainte! ne vom năpusti asupra vrăjmaşilor noştri, poate că vom fi în stare să-i batem!"
9 Ei însă căutau să-l descurajeze, zicând: „Noi nu putem, deocamdată, decât să ne scăpăm vieţile; pentru luptă vom reveni împreună cu fraţii noştri; acum suntem prea puţini".
10 Iuda a răspuns: „Departe de mine gândul de a face aşa ceva şi de a fugi de dinaintea lor. Dacă ceasul nostru a sosit, vom muri vitejeşte pentru fraţii noştri şi nu ne vom păta cinstea".
11 Oastea [duşmană] a înaintat din locul unde-şi avea tabăra şi s-a oprit ca s-o întâlnească [pe ceastălaltă]; călărimea era împărţită în două cete, aruncătorii din praştie şi arcaşii mergeau înaintea oastei, în linia întâi avându-i pe viteji; Bacchide era la aripa dreaptă.
12 Falanga s-a apropiat din amândouă laturile, în sunetul trâmbiţelor. Oamenii lui Iuda sunau şi ei din trâmbiţe,
13 şi pământul s-a cutremurat de vuietul oştirilor. Bătălia a început dimineaţa şi a durat până seara.
14 Iuda a văzut că Bacchide şi puterea oastei lui erau la dreapta; în preajma lui au venit toţi oamenii de inimă;
15 au zdrobit aripa dreaptă şi au urmărit-o până la poalele munţilor.[1]
16 Cei din aripa stângă, văzând că aripa dreaptă fusese zdrobită, s-au repezit pe urmele lui Iuda şi ale fârtaţilor săi, luându-i prin spate;
17 lupta s-a îndârjit, şi din amândouă părţile au căzut morţi cu duiumul.
1 Textual: „... până la munţii Azot". Se vede că e o eroare de lecţiune; Azot (vechiul Aşdod) nu era situat la munte, ci, dimpotrivă, în câmpie (vezi 10, 77-84).
18 Iuda a căzut şi el, iar cei rămaşi au fugit.
19 Ionatan şi Simon l-au dus pe Iuda, fratele lor şi l-au îngropat în mormântul părinţilor săi, la Modein.
20 Tot Israelul l-a plâns şi l-a jelit cu mare plângere; multe zile l-au plâns şi ziceau:
21 „Cum de-a căzut viteazul care-l mântuia pe Israel?"
22 Cât despre celelalte fapte ale lui Iuda şi despre războaiele lui şi despre vitejiile pe care le-a-mplinit şi despre măreţia faptelor lui, despre acestea nu s-a scris, căci erau foarte multe.
23 După moartea lui Iuda, nelegiuiţii au scos capul în toate hotarele lui Israel şi s-au arătat din nou

răufăcătorii.
24 În zilele acelea s-a întâmplat o foamete mare, iar ţara a trecut de partea lor.2
25 Bacchide i-a ales pe oamenii nelegiuiţi şi a făcut din ei stăpânii ţării.
26 Aceştia îi căutau şi-i cercetau pe prietenii lui Iuda, îi aduceau la Bacchide, iar acesta îi pedepsea şi-i lua în bătaie de joc.
27 Şi mare necaz s-a petrecut în Israel, aşa cum nu mai fusese de când nici un profet nu se mai văzuse printre ei.
28 Atunci toţi prietenii lui Iuda s-au adunat şi i-au zis lui Ionatan:
29 „De când a murit Iuda, fratele tău, nu-i nimeni asemenea lui să meargă împotriva vrăjmaşilor noştri, împotriva lui Bacchide şi împotriva celor ce sunt potrivnici neamului nostru.
30 Aşadar, pe tine te alegem astăzi să
2 Adică de partea Sirienilor.

ne fii căpetenie şi călăuzitor în locul lui şi să fii în fruntea luptelor noastre".
31 Ionatan a primit pe loc cârmuirea şi s-a ridicat în locul lui Iuda, fratele său.
32 Când însă Bachide a aflat, căuta să-l omoare.
33 La rândul său, Ionatan a aflat, precum şi Simon, fratele său, şi toţi fârtaţii lor, şi au fugit în pustiul Tecoa şi şi-au aşezat tabăra lângă apă, la balta Asfar.
34 Când Bacchide a aflat, era tocmai ziua de odihnă3 şi a trecut cu toată oastea lui, dincolo de Iordan.
35 [Ionatan] l-a trimis pe fratele său, care cârmuia convoiul gloatei, ca să-i roage pe Nabateeni, prietenii săi, să-şi poată lăsa la ei avuţiile, care erau foarte multe.4
36 Dar fiii lui Iambre, cei din Medeba, au ieşit, l-au luat pe Ioan şi tot ce avea el şi s-au dus.5
37 După aceasta, lui Ionatan şi fratelui său Simon li s-a dat de veste că fiii lui Iambre petreceau la o nuntă mare şi că, pornind din Nadabat, aduc cu mare alai mireasa, fiica unuia din marii nobili ai Canaanului.
38 Şi şi-au adus aminte de sângele lui Ioan, fratele lor, şi s-au suit şi s-au ascuns într-o văgăună a muntelui.
39 Când şi-au ridicat ochii, iată că-n mijlocul unui mare zgomot au zărit o mulţime numeroasă şi pe mire şi pe
3= Sabatul Israeliţilor.
4 Nabateenii îl primiseră prieteneşte şi pe Iuda Macabeul (vezi 5, 25); simţind că bătălia se apropie, Ionatan vrea să-şi pună la adăpost bunurile.
5 Medeba era o veche cetate de pe platoul Moabului. „Fiii lui Iambre" nu erau Nabateeni, dar nici nu-i duşmăneau pe Israeliţi, ci voiau numai să profite de un prilej bun.
fraţii şi prietenii săi ieşind în întâmpinarea [alaiului] cu timpane şi cu instrumente muzicale şi cu multe arme.
40 Şi, din locul lor de pândă, [Iudeii] s-au năpustit asupra lor şi i-au ucis; mulţi au căzut răniţi de moarte, iar cei scăpaţi au fugit la munte; şi li s-au luat toate prăzile.
41 Nunta s-a prefăcut în plângere, iar sunetele lor muzicale, în cântece de jale.
42 Răzbunând astfel sângele fratelui lor, s-au întors la mlaştinile Iordanului.
43 Aflând despre aceasta, Bacchide a venit, în chiar ziua de odihnă, cu o oaste numeroasă, până la malurile Iordanului.
44 Iar Ionatan a zis către oamenii săi: „Aşadar, înainte! şi ne vom bate pentru viaţa noastră, căci astăzi nu mai e cum a fost în alte dăţi:
45 iată că bătălia ne stă şi în faţă, şi în spate; de-o parte, apa Iordanului, de alta, mlaştinile şi hăţişurile; nu-i nici un loc de scăpare.
46 Acum, aşadar, strigaţi spre cer, ca să scăpăm din mâinile vrăjmaşilor noştri".
47 Lupta a început, şi Ionatan şi-a întins braţul să-l lovească pe Bacchide, dar acela s-a ferit dându-se înapoi.
48 Ionatan şi ai săi au sărit în Iordan şi au ajuns, înotând, la malul celălalt, dar ceilalţi n-au cutezat să treacă Iordanul în urmărirea lor.
49 Din latura lui Bacchide au căzut în ziua aceea ca la o mie de oameni.
50 Acesta s-a întors la Ierusalim şi a zidit cetăţi întărite în Iudeea: întăritura din Ierihon, Emausul,

Bet-Horonul,

Betelul, Timnota, Farathonul şi Tefonul, [înzestrându-le] cu ziduri înalte, porţi şi zăvoare;
51 şi a pus în ele câte o oaste de pază, ca să-l hărţuiască pe Israel.
52 A întărit cetatea Betţur şi Ghezerul şi Turnul şi a aşezat în ele oşti şi hrană.
53 I-a luat ca ostatici pe fiii căpeteniilor ţării şi i-a pus sub bună pază în Cetăţuia Ierusalimului.
54 În anul o sută cincizeci şi trei, în luna a doua, Alchim a poruncit să fie dărâmat zidul curţii interioare a templului, nimicind astfel lucrările profeţilor6, şi a început dărâmarea.
55 Dar, tot la acea vreme, Alchim a fost lovit, iar lucrările lui au fost oprite; gura i s-a închis şi, cuprins de slăbănogeală, n-a mai fost în stare să scoată o vorbă şi să dea vreo poruncă în casa lui.
56 Aşa a murit Alchim, la vremea aceea, în chin cumplit.
57 Iar Bacchide, văzând că Alchim murise, s-a întors la rege, iar ţara lui Iuda a fost liniştită vreme de doi ani.
58 Toţi nelegiuiţii s-au sfătuit, zicând: „Iată că Ionatan şi oamenii lui trăiesc liniştiţi şi încrezători; aşadar, să-l aducem acum pe Bacchide, iar el va pune mâna pe ei într-o singură noapte”.
59 Şi s-au dus şi s-au sfătuit cu el.
60 acesta s-a aşternut la drum cu o oaste numeroasă şi a trimis scrisori tainice la toţi cei ce în Iudeea erau de partea lui, ca să pună mâna pe Ionatan şi pe fârtaţii săi; ei însă n-au putut-o
6 Aluzie la contribuţia esenţială pe care profeţii Agheu şi Zaharia o avuseseră la reconstruirea templului.
face, fiindcă planul le fusese descoperit.
61 În schimb, cestălalţi au pus ei mâna pe cincizeci dintre oamenii ţării, capii acestei nelegiuiri, şi i-au ucis.
62 Ionatan şi Simon şi cei ce erau cu ei s-au dus la Betbasa, care se află în pustiu; au rezidit ceea ce fusese dărâmat şi au întărit-o.
63 Bacchide, de îndată ce a aflat, şi-a strâns toate oştile şi le-a chemat şi pe cele din Iudeea.
64 Şi-a aşezat tabăra în preajma Betbasei şi s-a luptat împotriva ei vreme de multe zile şi a făcut maşini de război.
65 Iar Ionatan, lăsându-l în cetate pe fratele său Simon, a ieşit în ţară şi s-a pornit la drum cu o mână de oameni.
66 L-a bătut pe Odomer şi pe fraţii lui, ca şi pe fiii lui Fasiron în sălaşele lor.7
67 Când a început să-i lovească şi s-a suit cu oştile, Simon şi ai lui au ieşit din cetate şi au ars maşinile de război.
68 şi s-au bătut cu Bacchide şi l-au zdrobit şi mare necaz i-au pricinuit, de vreme ce planul şi sforţările lui dăduseră greş.
69 Aprins de mânie împotriva nelegiuiţilor care-l sfătuiseră să vină în ţară, pe mulţi dintre aceştia i-a ucis şi s-a hotărât să se întoarcă în propria lui ţară.
70 Iar Ionatan, aflând, i-a trimis soli ca să încheie pace cu el şi să primească robii îndărăt.
71 acela s-a învoit şi i-a plinit cererile şi i s-a jurat că niciodată, în zilele vieţii lui, nu va căuta să-i facă vreun rău.
72 Şi i-a dat înapoi robii pe care-i făcuse mai înainte în ţara lui Iuda, după care,
7 După toate probabilităţile, e vorba de oarecare triburi arabe.

întorcându-se, s-a dus în ţara lui şi nu a mai revenit în hotarele lor.
73 Aşa s-a odihnit sabia în Israel. Ionatan s-a aşezat în Micmaş şi a început să judece poporul şi i-a nimicit pe nelegiuiţii din Israel.
10
Întrecerea dintre Alexandru şi Demetru I. Ionatan, mare preot. îmbierile lui Demetru I faţă de Iudei, pe care aceştia nu le primesc, luând partea lui Alexandru. Alianţa lui Alexandru cu Egiptul şi apoi cu Ionatan. Înfrângerea lui Apoloniu.
1 În anul o sută şaizeci, Alexandru, fiul lui Antioh Epifan, s-a ridicat şi a luat Ptolemaida; primit de popor, acolo a început să domnească.
2 Aflând aceasta, regele Demetru a adunat oştiri foarte numeroase şi a pornit împotriva lui să se bată.

3 Demetru i-a trimis lui Ionatan o scrisoare cu vorbe de pace şi cum că ar vrea să-l ridice pe treptele cinstirii;
4 căci, îşi zicea el: „Să ne grăbim să facem pace, noi mai întâi, cu oamenii aceia, înainte ca [Ionatan] s-o facă cu Alexandru împotriva noastră;
5 căci el îşi va aduce aminte de toate relele pe care noi i le-am făcut, şi lui, şi fraţilor săi, şi neamului său".
6 Aşa că i-a dat împuternicire de a ridica oşti, de a-şi face arme, de a se numi aliatul său, şi a poruncit să-i fie daţi înapoi ostaticii ce se aflau în Cetăţuie.
7 Ionatan a venit la Ierusalim şi a citit scrisoarea în auzul întregului popor şi al celor din Cetăţuie.
8 Aceştia din urmă au fost cuprinşi de mare frică aflând că regele îi dăduse împuternicire de a ridica oaste.
9 Oamenii din Cetăţuie i-au dat lui Ionatan ostaticii, iar acesta i-a dat părinţilor lor.
10 Ionatan locuia în Ierusalim şi s-a pornit să rezidească şi să reaşeze cetatea.
11 Le-a poruncit lucrătorilor să rezidească zidurile şi împrejmuirea muntelui Sion cu pietre cioplite în patru muchii, ca să le întărească, iar ei au făcut aşa.
12 Străinii ce se aflau în cetăţile zidite de Bacchide au luat-o la fugă;
13 fiecare şi-a lăsat baltă locul pe care-l avea şi a plecat în ţara lui.
14 Numai în Betţur au rămas câţiva din cei ce părăsiseră legea şi poruncile, căci acolo era locul lor de scăpare.
15 Regele Alexandru a aflat de făgăduinţele pe care Demetru i le trimisese lui Ionatan; i s-a povestit şi despre luptele şi faptele viteze pe care acesta le făcuse, el şi fraţii lui, şi despre suferinţele pe care le înduraseră.
16 şi a zis: „Oare vom afla noi vreodată un om care să-i semene? Să facem deci din el un prieten şi aliat".
17 Aşa că a scris şi a trimis o scrisoare alcătuită după cum urmează:
18 „Regele Alexandru către fratele său Ionatan, salutare!
19 Am auzit despre tine că eşti un războinic viteaz, foarte potrivit să devii prietenul nostru.
20 Iată de ce te rânduim astăzi să fii marele preot al neamului tău şi-ţi dăruim treapta de prieten al regelui totodată
1604
el i-a trimis o tunică de porfiră şi o coroană de aur -, pentru ca tu să fii părtaşul nostru şi să-ţi păstrezi prietenia cu noi".
21 Ionatan şi-a pus pe el veşmintele sfinţite în cea de a şaptea lună a anului o sută şaizeci, la sărbătoarea Corturilor; şi a ridicat oşti şi a făurit arme multe.
22 Aflând aceasta, demetru s-a întristat foarte şi a zis:
23 „Ce-am făcut noi acolo, că Alexandru ne-a luat-o înainte făcând prietenie cu Iudeii spre a-şi dobândi sprijin?
24 Aşadar, şi eu le voi scrie şi le voi vorbi de ajutor, de înălţare în cinste şi de daruri spre a-i câştiga de partea noastră".
25 şi le-a trimis o scrisoare alcătuită aşa: „Regele Demetru către neamul Iudeilor, salutare!
26 De vreme ce aţi păzit legămintele făcute cu noi şi aţi stăruit în prietenia noastră şi nicidecum n-aţi trecut de partea duşmanilor noştri, am aflat şi ne-am bucurat.
27 Mergeţi deci mai departe în a vă păstra credincioşia faţă de noi, iar noi vă vom răsplăti pentru ceea ce faceţi în folosul nostru.
28 Vă vom dărui numeroase scutiri şi vă vom înmâna daruri.
29 Începând chiar de acum, vă scutesc şi vă eliberez, pe toţi Iudeii, de dajdii, de vama pe sare şi de dările către coroană;
30 şi a treia parte din seminţe şi jumătatea din roadele pomilor, ce mi se cuveneau mie, sunt iertate începând de astăzi, aşa încât ele să nu mai fie luate din ţara lui Iuda, şi nici din cele trei ţinuturi ce i s-au adăugat de la Samaria şi Galileea1, începând cu ziua de azi şi cât va dura timpul.
31 Ierusalimul să fie sfânt şi scutit, cu toate hotarele lui, de zeciuială şi de biruri.
32 De asemenea, mă lipsesc de orice putere asupra Cetăţuii Ierusalimului şi i-o trec marelui preot, pentru ca să aşeze acolo oamenii pe care el îi va alege ca s-o păzească.
33 Şi oricărui iudeu care a fost dus ca rob din ţara lui Iuda în oricare parte din cuprinsul regatului

meu îi dau libertatea fără nimic în schimb. Şi toţi să fie scutiţi de dări, chiar şi pentru vitele lor.
34 Şi toate sărbătorile şi zilele de odihnă şi zilele de lună nouă şi zilele anume rânduite şi cele trei zile de dinaintea unei sărbători şi cele trei de după ea, toate să fie zile de scutire şi de libertate pentru toţi Iudeii care se află în regatul meu
35 şi nimeni nu va avea căderea de a pretinde ceva de la vreunul din ei sau de a-l supăra pentru ceva.
36 În oştile regelui vor fi înscrişi dintre Iudei ca la treizeci de mii de oameni, care vor primi aceeaşi plată ca toţi ceilalţi din oştile regelui.
37 Dintre ei, unii vor fi aşezaţi în cetăţile întărite ale regelui, iar unii dintre aceştia vor fi rânduiţi peste trebile de încredere ale regatului. Comandanţii şi dregătorii lor vor fi dintre ei, iar aceştia vor trăi după legile lor, aşa cum regele a poruncit pentru ţara lui Iuda.
1 Cele trei ţinuturi (numite în LXX „toparhei", adică mici teritorii conduse de către un toparh) fuseseră desprinse de către Ionatan din Samaria („Samaritida") şi anexate la Iudeea; în 11, 34 sunt menţionate pe nume.

38 Cât despre cele trei ţinuturi din provincia Samaria care au fost alipite la Iudeea, ele să rămână alipite de Iudeea şi socotite ca ale ei, pentru ca, având aceeaşi supuşenie, să nu asculte de vreo altă stăpânire în afară de aceea a marelui preot.
39 Iar Ptolemaida, cu ţinuturile ei, o dau în dar templului din Ierusalim pentru acoperirea cheltuielilor legate de sfântul locaş.
40 Din partea mea, dau în fiecare an câte cincisprezece mii de sicli de argint din veniturile ce i se cuvin regelui în locurile sfinte.
41 Tot prisosul de bani, pe care cei ce strâng dările nu l-au vărsat în anii trecuţi, va fi dat de acum pentru nevoile templului.
42 Pe deasupra, se face scutire şi pentru cei cinci mii de sicli de argint care erau luaţi anual din veniturile templului, pentru ca ei să le revină preoţilor slujitori.
43 Toţi cei ce vor fugi a scăpare în templul din Ierusalim şi în toate ţinuturile lui din pricina unei datorii faţă de vistieria regală şi pentru oricare altă pricină vor fi eliberaţi cu tot ceea ce au ei în cuprinsul regatului meu.
44 Pentru lucrările de zidire şi prenoire ale templului, cheltuielile vor fi date, de asemenea, din veniturile regelui.
45 Pentru ridicarea zidurilor Ierusalimului şi pentru întărirea lor de jur-împrejur, cheltuielile vor fi, de asemenea, luate din veniturile regelui, ca şi pentru ridicarea zidurilor în Iudeea.
46 Când Ionatan şi poporul au auzit cuvintele acestea, nu le-au dat crezare şi nici nu le-au primit, fiindcă îşi aduceau aminte de marile rele pe care acela i le pricinuise lui Israel şi de marile suferinţe cu care îi necăjise.
47 Le-a plăcut însă de Alexandru, de vreme ce el fusese primul care le-a îmbiat cuvinte de pace şi cu care făcuseră o alianţă statornică.
48 Regele Alexandru a adunat oştiri numeroase şi şi-a rânduit tabăra împotriva lui Demetru.
49 Şi dacă cei doi regi s-au încleştat în luptă, oastea lui Demetru a luat-o la fugă, iar Alexandru l-a urmărit şi l-a adus la ai săi.
50 Războiul însă s-a înteţit până la apusul soarelui, iar Demetru, în ziua aceea, a fost ucis.2
51 Alexandru a trimis soli la Ptolemeu, regele Egiptului3, ca să-i vorbească aşa:
52 „Iată că eu m-am întors în regatul meu şi m-am aşezat pe tronul părinţilor mei; am dobândit puterea, l-am zdrobit pe Demetru şi m-am înstăpânit asupra ţării noastre;
53 m-am războit cu el şi l-am zdrobit, pe el şi oastea lui, şi ne-am aşezat pe tronul său regal.
54 Acum, aşadar, să legăm prietenie noi între noi; acum, aşadar, dă-mi-o pe fiica ta de soţie; eu voi fi ginerele tău şi-ţi voi da şi ţie, şi ei daruri vrednice de tine".
55 Iar regele Ptolemeu i-a răspuns după cum urmează: „Fericită e ziua în care tu te-ai întors în ţara părinţilor tăi şi în care te-ai aşezat pe tronul lor regal!
2 Iosif Flaviu relatează că oastea lui Alexandru a fugit, urmărită fiind de Demetru. Oricum, biruitor a fost Alexandru.
3 E vorba de Ptolemeu al VI-lea Filometor (180-145 î. H.).

56 Acum, aşadar, voi face aşa cum ai scris; vino să ne întâlnim la Ptolemaida4, ca să ne vedem unul pe altul, şi te voi face ginerele meu, aşa cum ai spus”.
57 Ptolemeu a plecat din Egipt, el şi fiica sa, Cleopatra. şi a venit la Ptolemaida în anul o sută şaizeci şi doi,
58 iar regele Alexandru i-a ieşit în întâmpinare; el i-a dat-o acestuia pe Cleopatra, fiica sa, şi a făcut nunta în Ptolemaida, cu mare alai, aşa cum obişnuiesc să facă regii.
59 Regele Alexandru i-a scris lui Ionatan să vină să-l întâlnească.
60 Acesta a venit cu mare alai la Ptolemaida şi s-a întâlnit cu cei doi regi, cărora le-a dat ca şi prietenilor lor argint, aur, daruri numeroase, şi le-a atras bunăvoinţa.
61 Atunci s-au strâns împotriva lui nişte oameni de nimic din Israel, din cei certaţi cu legea, şi l-au pârât, dar regele nu i-a luat în seamă.
62 Mai mult, regele a poruncit ca Ionatan să fie dezbrăcat de hainele lui şi îmbrăcat în porfiră, şi aşa s-a făcut.
63 Regele l-a aşezat lângă el şi le-a zis dregătorilor săi: „Ieşiţi cu el în mijlocul cetăţii şi spuneţi cu glas mare: Nimeni să nu ridice vreo plângere împotriva lui, de nici un fel, şi nimeni să nu-l tulbure pentru vreo pricină oarecare!”
64 Şi când pârâşii lui au văzut cinstirile ce i se aduceau, cuvintele poruncii, şi pe el însuşi îmbrăcat în porfiră, şi-au luat cu toţii tălpăşiţa.
65 Iar regele i-a făcut cinstea de a-l înscrie printre prietenii de frunte şi l-a
4 Ptolemaida era vechea cetate Aco (menţionată la Jd 1, 31), situată în nordul Palestinei (devenită mai târziu Sfântul-Ioan-de-Acra).
rânduit strateg şi meridarh5.
66 Iar Ionatan, după aceea, s-a întors la Ierusalim cu pace şi bucurie.
67 În anul o sută şaizeci şi cinci, Demetru, fiul lui Demetru6, a venit din Creta în ţara părinţilor săi.
68 La această veste, regele Alexandru a tresărit şi s-a întors la Antiohia.
69 Demetru i-a încredinţat comanda ostăşească lui Apoloniu, care era guvernatorul Celesiriei7; acesta a adunat o mare oştire şi şi-a aşezat tabăra lângă Iamnia şi a trimis să i se spună lui Ionatan, marele preot:
70 „Tu, care eşti cu desăvârşire singur, te ridici împotriva noastră, în timp ce eu, din pricina ta, m-am făcut de râs şi de batjocură; atunci, de unde până unde îţi iei tu libertatea de a ne înfrunta în munţi?
71 Acum, aşadar, dacă te bizui pe oştile tale, coboară către noi în câmpie, şi acolo să ne măsurăm unul cu altul; căci eu am cu mine oştile cetăţilor.
72 Întreabă şi află cine sunt eu şi cine sunt ceilalţi care ne vin într-ajutor. Ei spun că voi nu sunteţi în stare să staţi pe picioare-n faţa noastră, de vreme ce părinţii tăi de două ori au fost puşi pe fugă în ţara lor.
73 Cu atât mai puţin vei fi tu în stare acum să ţii piept călărimii, şi nici vreunei
5 Meridarhes putea să însemne fie comandantul unei părţi din armată, fie guvernatorul unui anume teritoriu; cum însă „strateg” (strategos) însemna comandant de oaste, general, e cert că Ionatan fusese învestit cu ambele funcţii: militară şi politică (pe lângă cea sacerdotală).
6 Acesta era Demetru al II-lea Nicator, fiul cel mai mare al lui Demetru I.
7 Prin Celesiria (Cele-Siria) se înţelegea la început valea dintre munţii Liban şi Anti-Liban; în vremea Seleucizilor, ea cuprindea o parte din Siria, Fenicia şi chiar, uneori, Palestina.

oşti asemănătoare în câmpie, unde nu e nici piatră, nici pietricică, şi nici loc pe unde să fugi”.
74 Când a auzit Ionatan cuvintele lui Apoloniu, s-a gândit cu chibzuinţă şi a ales zece mii de oameni şi a ieşit din Ierusalim; iar Simon, fratele său, i s-a alăturat într-ajutor.
75 Şi şi-au rânduit tabăra în apropiere de Ioppe, dar oamenii cetăţii au închis porţile, fiindcă acolo, în Ioppe, se afla un corp de pază al lui Apoloniu. Dar ei s-au pornit la luptă,
76 iar oamenii cetăţii, cuprinşi de spaimă, au deschis, aşa încât Ionatan a pus stăpânire pe Ioppe.
77 La această veste, Apoloniu a pus în linie de bătaie trei mii de călăreţi şi o numeroasă pedestrime şi s-a îndreptat spre Azot, ca şi cum ar fi vrut să străbată [ţara], în timp ce, totuşi, înainta în câmpie, căci el avea o foarte numeroasă călărime pe care se bizuia.
78 Ionatan l-a urmărit spre Azot, şi cele două oşti s-au încleştat în luptă.

79 Apoloniu lăsase o mie de călăreţi ascunşi înapoia duşmanului.
80 Ionatan a aflat că în spatele lui se află o oaste la pândă. Călăreţii i-au învăluit oastea şi au împroşcat-o cu săgeţi de dimineaţa până seara.
81 Oastea s-a ţinut bine, aşa cum poruncise Ionatan, în timp ce caii acelora oboseau.
82 Atunci Simon şi-a ridicat oastea şi a lovit falanga, căci călărimea era istovită; [Sirienii], zdrobiţi sub loviturile lui, au luat-o la fugă.
83 Călăreţii s-au risipit în câmpie şi au fugit în Azot şi au intrat în Bet-Dagon, capiştea idolului lor, ca să-şi afle acolo scăparea.
84 Ionatan a aprins Azotul şi cetăţile dimprejur, le-a luat prăzile, a ars Betdagonul şi pe cei ce fugiseră în el.
85 Numărul celor căzuţi sub sabie şi al celor arşi a fost ca la opt mii de oameni.
86 Plecând de acolo, Ionatan şi-a rânduit tabăra aproape de Ascalon, iar oamenii cetăţii l-au întâmpinat cu mare alai.
87 Apoi s-a întors Ionatan la Ierusalim împreună cu oamenii lui, încărcaţi cu mare belşug de prăzi.
88 Şi, de îndată ce regele Alexandru a aflat de aceasta, l-a încărcat pe Ionatan cu şi mai multă cinste
89 şi i-a trimis o agrafă de aur ceea ce li se dă, de obicei, rudelor regelui şi i-a dat în stăpânire Ecronul şi toate hotarele lui.
11
Moartea lui Alexandru. Ionatan şiDemetru II; alianţa împotriva lui Trifon. Ionatan, aliat al lui Antioh VI împotriva lui Demetru II.
1 Regele Egiptului a adunat oştiri numeroase ca nisipul de pe ţărmurile mării, precum şi foarte multe corăbii şi căuta să dobândească prin vicleşug regatul lui Alexandru şi să-l alipească regatului său.
2 A venit în Siria cu vorbe de pace; oamenii cetăţilor i-au deschis porţile şi i-au ieşit în întâmpinare; aceasta, fiindcă regele Alexandru poruncise să i se iasă în întâmpinare, de vreme ce era vorba de socrul său.
3 Dar, de îndată ce Ptolemeu intra în cetăţi, din oştirea lui lăsa câte o oaste de pază în fiecare cetate.
1608
4 Când s-a apropiat de Azot, i s-a arătat capiştea lui Dagon arsă. Azotul şi satele lui dărâmate, stârvurile aruncate încoace şi încolo, rămăşiţele făcute scrum ale celor pe care [Ionatan] îi arsese în război, acum grămezi-grămezi în calea lui.
5 i s-a povestit regelui ce făcuse Ionatan, ca să-l învinovăţească, dar regele a tăcut.
6 Ionatan a ieşit în întâmpinarea regelui, la Ioppe, cu alai; s-au salutat unul pe altul şi au poposit acolo.
7 Ionatan a mers cu regele până la râul numit Elefteros, după care s-a întors la Ierusalim.
8 Ptolemeu însă s-a înstăpânit asupra cetăţilor de pe ţărmul mării până la Seleucia-pe-Mare şi cugeta planuri împotriva lui Alexandru.
9 Şi a trimis soli la regele Demetru, ca să-i spună: „Vino, să încheiem amândoi o alianţă; îţi voi da pe fiica mea pe care o ţine Alexandru şi vei domni peste regatul părintelui tău;
10 căci mă căiesc de faptul că i-am dat-o pe fiica mea, de vreme ce el a căutat să mă omoare”.
11 Îl vorbea de rău fiindcă-i râvnea regatul.
12 Luându-şi fiica înapoi, i-a dat-o lui Demetru; a terminat-o astfel cu Alexandru, iar vrăjmăşia lor a ieşit la lumină.
13 Ptolemeu a intrat în Antiohia, unde şi-a pus pe cap coroana Asiei; aşa că de acum avea pe cap două coroane: pe a Egiptului şi pe aceea a Asiei.
14 La vremea aceea regele Alexandru se afla în Cilicia, fiindcă oamenii acelor ţinuturi nu mai voiau să rămână sub ascultarea lui.
15 Aflând de cele întâmplate, Alexandru a pornit la luptă împotriva lui Ptolemeu; acesta a înaintat, i-a ieşit înainte cu o oaste puternică şi l-a pus pe fugă.
16 Alexandru a fugit în Arabia ca să caute acolo un adăpost, iar regele Ptolemeu a rămas biruitor.
17 Arabul Zabdiel i-a tăiat lui Alexandru capul şi i l-a trimis lui Ptolemeu.
18 A treia zi însă a murit şi regele Ptolemeu, iar cei pe care el îi pusese prin cetăţi au fost ucişi de către locuitorii acestora.
19 Demetru a devenit rege în anul o sută şaizeci şi şapte.

20 În zilele acelea, Ionatan i-a adunat pe cei din Iudeea ca să cucerească Cetăţuia Ierusalimului, împotriva căreia a făurit maşini de război[1].
21 Iar unii din cei ce-şi urau neamul, oameni de nimic, s-au dus la rege şi i-au dat de veste că Ionatan împresura Cetăţuia.
22 Aflând aceasta, [Demetru] s-a mâniat, şi de îndată a pornit la drum, a venit în Ptolemaida şi i-a scris lui Ionatan să oprească împresurarea şi să se întâlnească amândoi în Ptolemaida ca să stea de vorbă.
23 Ionatan însă, auzind aceasta, a poruncit ca împresurarea să meargă mai departe, apoi a ales o seamă de bătrâni ai lui Israel şi o seamă de preoţi şi s-a pus pe el însuşi faţă-n faţă cu primejdia.
24 Luând cu el argint şi aur şi haine
1 „Cetăţuia” Ierusalimului era vechea „cetate a lui David”, pe muntele Sion, pe care trimişii lui Antioh Epifan au ocupat-o transformând-o în „Citadela” (fortăreaţă) siriană, ea devenind astfel o permanentă ameninţare pentru Israeliţi.

scumpe şi alte daruri îmbelşugate, s-a dus la rege în Ptolemaida şi i-a câştigat bunăvoinţa.
25 Câţiva nelegiuiţi ai neamului se plângeau de el,
26 dar regele s-a purtat cu el aşa cum se purtaseră şi înaintaşii săi: l-a înălţat mai presus decât toţi prietenii săi,
27 i-a întărit răspunderea de mare preot şi toate celelalte vrednicii pe care le avea dinainte şi l-a aşezat în fruntea întâilor prieteni.
28 Ionatan i-a cerut regelui să scutească de dări Iudeea şi cele trei ţinuturi din Samaria; şi i-a făgăduit trei sute de talanţi.
29 regele s-a învoit; asupra tuturor acestor lucruri i-a scris lui Ionatan o scrisoare cu următorul cuprins:
30 „Regele Demetru către Ionatan, fratele său, şi către neamul Iudeilor, salutare!
31 Copia scrisorii pe care i-am trimis-o lui Lastene, ruda noastră[2], cu privire la voi, v-o trimitem şi vouă ca s-o cunoaşteţi:
32 regele Demetru către Lastene, părintele său, salutare!
33 Cu privire la neamul Iudeilor, care sunt prietenii noştri şi păstrează alianţa cu noi, am hotărât să le facem bine, având în vedere bunele lor simţăminte faţă de noi.
34 Le dăm întărirea noastră asupra Iudeii şi asupra celor trei ţinuturi, Aferema, Lida şi Ramataim; acestea au fost luate din Samaria şi alipite Iudeii,
2 După Iosif Flaviu, Lastene era guvernatorul Celesiriei; el îi oferise lui Demetru mercenari, ajutându-l să debarce în Cilicia. Expresia „ruda noastră” e o simplă formulă de curtoazie.
laolaltă cu tot ceea ce ţine de ele, în folosul tuturor celor ce aduc jertfe în Ierusalim, în schimbul dărilor pe care regele le lua înainte de la ei, în fiecare an, din roadele pământului şi din cele ale pomilor.
35 Cât despre celelalte care ni se cuvin, din zeciuieli şi din vămuiri, ca şi din puţurile de sare şi din dările datorate coroanei, începând de astăzi le iertăm pe de-a-ntregul.
36 Nici o abatere nu se va face de la această poruncă, începând de acum şi-ntotdeauna.
37 Aşadar, aveţi grijă să faceţi o copie care să-i fie dată lui Ionatan şi aşezată pe muntele cel sfânt, într-un loc de unde să se poată vedea”.
38 Regele Demetru, văzând că ţara e liniştită şi că nimic nu i se împotrivea, şi-a eliberat toţi ostaşii, pe fiecare la vatra lui, în afară de ostaşii străini pe care-i adunase de prin insulele neamurilor[3]; atunci, însă, toate oştile pe care le avea de la părinţii săi i-au devenit potrivnice.
39 Trifon, care făcuse parte cândva din oamenii lui Alexandru, văzând că toţi ostaşii cârteau împotriva lui Demetru, s-a dus la arabul Iamblic, care-l creştea pe Antioh, copilul lui Alexandru,
40 şi i-a cerut cu stăruinţă să i-l dea lui, ca să domnească în locul tatălui său; şi i-a povestit tot ceea ce se petrecuse cu Demetru şi cum oştile lui îi deveniseră potrivnice. Şi a rămas acolo multe zile.
41 Ionatan a trimis să-i ceară regelui Demetru să-i scoată din Ierusalim pe
3 Prin „insulele neamurilor” se pot înţelege fie neamurile ca atare (unităţi etnice distincte), fie neamurile din insulele Mediteranei (vezi şi nota de la Fc 10, 5).

cei din Cetăţuie, ca şi pe cei ce se aflau în cetăţile întărite, de vreme ce aceştia se luptau împotriva

lui Israel.
42 Iar Demetru a trimis să i se spună lui Ionatan: „Nu numai că voi face aceasta pentru tine şi neamul tău, dar te voi încărca de cinstire, pe tine şi pe neamul tău, de îndată ce voi avea un prilej bun.
43 Acum, însă, fă bine şi trimite-mi oameni care să mi se alăture la luptă, căci nici una din oştile mele nu mai ascultă de mine”.
44 Ionatan i-a trimis la Antiohia trei mii de oameni, războinici viteji; aceştia au venit la rege, iar regele s-a bucurat de venirea lor.
45 Oamenii din cetate s-au adunat în mijlocul ei, ca la o sută douăzeci de mii, care voiau să-l ucidă pe rege.
46 regele s-a ascuns în palat, iar oamenii cetăţii au umplut străzile şi au început lupta.
47 Regele i-a chemat în ajutor pe Iudei; aceştia s-au strâns în jurul lui, după care, împrăştiindu-se prin cetate, au ucis în ziua aceea ca la o sută de mii de oameni.
48 Cetăţii i-au dat foc, au luat în ziua aceea prăzi din belşug, şi astfel l-au scăpat pe rege.
49 Când oamenii cetăţii au văzut că Iudeii puseseră cetatea la picioarele bunului lor plac, şi-au pierdut curajul şi şi-au îndreptat strigătele spre auzul regelui, zicând:
50 „Dă-ne mâna dreaptă4 şi opreşte-i pe Iudei să ne mai lovească, pe noi şi cetatea!”
51 şi şi-au aruncat armele şi au făcut pace. Iar Iudeii, după ce s-au umplut
4 „Dă-ne mâna dreaptă!”: Dă-ne un semn de pace şi îndurare!
de faimă în faţa regelui şi a tuturor celor din regatul său, s-au întors în Ierusalim cu o foarte îmbelşugată pradă.
52 Regele Demetru s-a aşezat pe tronul său regal, iar ţara i s-a liniştit.
53 Cu toate acestea, el nu s-a ţinut de nici unul din cuvintele pe care le spusese şi s-a purtat cu Ionatan de parcă i-ar fi fost străin; nu i-a întors binefacerile pe care acesta i le adusese, ci, dimpotrivă, l-a întristat peste măsură.
54 După toate acestea s-a întors Trifon, şi împreună cu el Antioh, un copilandru, care a devenit rege şi şi-a pus coroană.
55 Iar lângă el s-au adunat toţi războinicii pe care Demetru îi îndepărtase; aceştia s-au bătut împotriva lui Demetru, care a dat dosul şi a fugit.
56 Trifon a luat elefanţii şi s-a înstăpânit în Antiohia.
57 Tânărul Antioh i-a scris lui Ionatan după cum urmează: „Îţi întăresc răspunderea de mare preot, te aşez în fruntea a patru ţinuturi5 şi vreau să te numeri printre prietenii regelui”.
58 Totodată i-a trimis vase de aur pentru slujbă şi i-a dat îngăduinţa de a bea din cupă de aur, de a se îmbrăca în porfiră şi de a purta agrafă de aur.
59 Iar pe Simon, fratele acestuia, l-a numit comandant, de la Scara Tirului6 până la hotarele Egiptului.
60 Ionatan a pornit la drum şi a început să străbată tot ţinutul de dincolo de
5 Trei le cunoaştem din 11, 34; cel de al patrulea (sau primul) putea fi însăşi Iudeea, sau un altul pe care autorul nu-l menţionează.
6 „Scara Tirului”: localitate situată la 15 km sud de marea metropolă a Tirului; drumul de coastă avea numeroase trepte, de unde numele.

Râu7 şi cetăţile lui; şi toate oştile Siriei i-au venit alături ca să-l ajute-n luptă. Şi a ajuns la Ascalon, iar oamenii cetăţii i-au ieşit în întâmpinare cu alai.
61 De acolo a plecat la Gaza. Dar dacă oamenii din Gaza i-au închis porţile, el a împresurat cetatea, i-a aprins aşezările dimprejur şi le-a prădat.
62 Atunci oamenii Gazei s-au rugat de Ionatan, el le-a dat mâna dreaptă, dar pe fiii căpeteniilor lor i-a luat ostatici şi i-a trimis la Ierusalim. Apoi a străbătut ţara până la Damasc.
63 Ionatan a aflat că mai-marii oştilor lui Demetru se aflau la Chedeş, în Galileea, cu o numeroasă oştire, ca să termine cu el8.
64 şi s-a dus ca să le iasă înainte, iar pe Simon, fratele său, l-a lăsat în ţară.
65 Simon şi-a rânduit tabăra aproape de cetatea Betţur, a lovit-o timp de mai multe zile şi a închis-o.
66 [împresuraţii] l-au rugat să le primească mâna dreaptă, El s-a învoit, dar i-a scos afară, a pus mâna pe cetate şi a lăsat în ea o oaste de pază.

67 Ionatan şi oastea lui îşi rânduiseră tabăra în apropiere de apa Ghenizaretului9, de unde, dis-de-dimineaţă, au ajuns în câmpia Haţorului.
68 şi iată că oştirea străinilor îi ieşea înainte în câmpie; aceştia lăsaseră în munţi o oaste care să-i pândească, iar acum le ieşeau în cale.
7 Din perspectiva capitalei Persiei, prin ţinutul „de dincolo de Râu” se înţelegeau toate teritoriile situate la vest de Eufrat (transeufratiene); în cazul de faţă, Celesiria.
8 Literal: „... ca să-l scoată din poziţia pe care o deţinea”.
9 Aceasta e prima menţiune a lacului (mării) Ghenizaretului, nume care va deveni celebru prin activitatea şi minunile lui Iisus.
69 În acest timp, oamenii de la pândă, ridicându-se din locurile lor, s-au aruncat şi ei în luptă.
70 Oamenii lui Ionatan, toţi, au luat-o la fugă. că nimeni din ei n-a mai rămas, în afară de Matatia, fiul lui Abesalom, şi de Iuda, fiul lui Alfeu, căpitanii oştilor.10
71 Ionatan şi-a sfâşiat hainele, şi-a presărat cenuşă pe cap şi s-a rugat;
72 apoi s-a întors la luptă cu faţa spre duşmani, i-a luat la goană, iar ei au fugit.
73 Văzând aceasta, ai lui care fugiseră s-au întors la el şi i s-au alăturat în urmărire până la Chedeş, adică până-n tabăra duşmanilor, unde ei înşişi au tăbărât.
74 În ziua aceea au căzut dintre străini ca la trei mii de oameni. Apoi Ionatan s-a întors la Ierusalim.
12
Solii lui Ionatan în Roma şi Sparta. Un nou război împotriva lui Demetru II. Noi întărituri în Ierusalim şi Iudeea. Trădat de Trifon, Ionatan cade în mâinile duşmanilor.
1 Ionatan, văzând că vremile îi stau la îndemână, a ales câţiva oameni pe care i-a trimis la Roma spre a întări şi înnoi prietenia cu ea.
2 La Spartani şi în alte locuri a trimis scrisori în acelaşi scop.1
10 Trebuie înţeles că aceştia doi au rămas împreună cu corpurile de oaste pe care le comandau ei; Ionatan fusese părăsit de „ai lui”, adică de cei ce se aflau sub comanda lui directă şi, probabil, a altor câţiva căpitani.
1 Înzestrat şi cu simţ politic, Ionatan ştie că, odată cu prăbuşirea confederaţiei ateniene (146 î. H.), importanţa Spartei creştea în arena istoriei.

3 Aşadar, aceştia s-au dus la Roma, au intrat în Senat şi au zis: „Ionatan, marele preot, şi neamul Iudeilor ne-au trimis să le înnoim prietenia şi alianţa, aşa cum au fost ele înainte”.
4 li s-au dat scrisori către guvernatorii fiecărui ţinut, cărora li s-a cerut să-i îndrumeze cu pace spre ţara lui Iuda.
5 Iată acum copia scrisorii pe care Ionatan le-a trimis-o Spartanilor:
6 „Ionatan, mare preot, Sfatul bătrânilor neamului, preoţii şi întregul popor al Iudeilor către Spartani, fraţii lor, salutare!
7 Încă din vremile trecute a fost trimisă o scrisoare către Onia, marele preot, de către Ares, care domnea între voi 2, în care se spunea că voi sunteţi fraţii noştri, aşa cum o arată copia alăturată.
8 Onia l-a primit cu alai pe omul care fusese trimis şi a luat scrisoarea în care se vorbea limpede de alianţă şi prietenie.
9 Iar noi fără să avem neapărată trebuinţă, căci noi ne avem mângâierea în Cărţile Sfinte3 din mâinile noastre -
10 ne-am luat îngăduinţa de a trimite soli care să înnoiască frăţietatea şi prietenia care ne leagă de voi, în aşa fel încât să nu ne purtăm cu voi ca nişte străini; că multă vreme a trecut de când ne-aţi trimis [acea scrisoare].
11 În ce ne priveşte, noi niciodată nu încetăm ca în orice prilej, la sărbători şi
2 E vorba de Ares I (309-265 î. H.).
3 Aici e prima menţiune biblică asupra „Cărţilor Sfinte”, expresie prin care se înţelegeau şi alte opere pe lângă Legea lui Moise (Tora), ceea ce denotă că, la acea vreme, canonul Vechiului Testament se afla în plin proces de constituire.
în alte zile potrivite, să vă pomenim în jertfele pe care le aducem şi în rugăciunile noastre, aşa cum e drept şi cuviincios să ne aducem aminte de fraţii noştri.
12 Ne bucurăm de faima voastră.
13 Cât despre noi, multe necazuri şi multe războaie ne-au venit din toate părţile, iar regii care ne

înconjoară s-au ridicat cu război asupra noastră.
14 În legătură cu aceste războaie, noi n-am vrut să vă facem greutăţi, nici vouă şi nici celorlalţi aliaţi şi prieteni ai noştri;
15 căci de partea noastră avem ajutorul Cerului, Care ne-a scăpat de vrăjmaşii noştri, în timp ce vrăjmaşii noştri au fost umiliţi.
16 Drept aceea, noi i-am ales pe Numeniu, fiul lui Antioh, şi pe Antipator, fiul lui lason, şi i-am trimis la Romani spre a înnoi prietenia şi alianţa prin care suntem de mai multă vreme legaţi de ei.
17 şi le-am poruncit să meargă şi la voi, ca să vă salute şi să vă înmâneze scrisoarea privitoare la înnoirea fraternităţii noastre.
18 şi acum, bine veţi face să ne răspundeţi la aceasta.
19 şi iată copia scrisorii care-i fusese trimisă lui Onia:
20 „Ares, regele Spartei, către Onia, mare preot, salutare!
21 Dintr-o scriere despre Spartani şi Iudei s-a aflat că Spartanii şi Iudeii sunt fraţi şi că ei sunt din neamul lui Avraam.4
4 O astfel de „scriere” nu ne este cunoscută. E posibil ca ea să fi fost o simplă ficţiune, folosită în demersurile diplomatice ale vremii. Oricum, legenda era cunoscută în Sparta la vremea când iudeul Iason, pornind de la o asemenea premisă, a căutat să-şi afle scăpare acolo.

22 şi acum, de vreme ce ştim aceasta, bine veţi face să ne scrieţi despre noutăţile de la voi.
23 Cât despre noi, vă scriem: Vitele şi bunurile voastre sunt ale noastre, iar ale noastre sunt ale voastre. Drept aceea, poruncim să vi se aducă aceasta la cunoştinţă.
24 Ionatan a aflat că mai-marii oştilor lui Demetru se întorseseră împotriva lui cu o oştire mai numeroasă decât înainte.
25 Şi a plecat din Ierusalim şi le-a ieşit în întâmpinare în ţinutul Hamat5, căci nu le-a lăsat răgazul de a-i învălui ţara.
26 Le-a trimis iscoade în tabără, iar acelea, când s-au întors, i-au dat de veste că [Sirienii] se rânduiau în aşa fel, încât să cadă asupra lor în timpul nopţii.
27 După apusul soarelui, Ionatan le-a poruncit alor săi să vegheze şi să stea înarmaţi, gata de luptă, toată noaptea, şi a aşezat străji de jur-împrejurul taberei.
28 Când duşmanii au aflat că Ionatan şi ai săi erau gata de luptă, au fost cuprinşi de teamă şi, cu spaima-n suflet, au aprins focuri în tabăra lor.
29 Dar Ionatan şi fârtaţii săi nu şi-au dat seama de plecarea lor decât dimineaţa, căci vedeau focurile arzând.
30 Ionatan s-a pus în urmărirea lor, dar nu i-a prins, căci aceia trecuseră râul Elefteros.
31 Atunci Ionatan s-a întors împotriva Arabilor numiţi Zabadei, şi i-a bătut şi
5 Hamatul se afla în Siria.
le-a luat prăzile.6
32 Apoi, ridicând tabăra, a venit la Damasc şi a străbătut întregul ţinut.
33 Cât despre Simon, acesta a plecat şi a înaintat până la Ascalon şi vecinătăţile acestuia, după care s-a îndreptat spre Ioppe şi l-a cucerit.
34 Aceasta, de vreme ce el aflase că locuitorii voiau să-şi pună cetatea în mâinile oamenilor lui Demetru. Şi a lăsat acolo o oaste de pază.
35 Iar Ionatan, la întoarcere, a adunat bătrânii poporului şi au hotărât să zidească cetăţi întărite în Iudeea,
36 să facă mai înalte zidurile Ierusalimului şi să ridice un zid mare între Cetăţuie şi oraş, ca s-o despartă pe aceea de oraş şi s-o ţină deoparte, aşa încât nimeni să nu poată nici să cumpere, nici să vândă.
37 Şi s-au adunat să zidească cetatea, fiindcă o parte din zidul dinspre răsărit de deasupra pârâului7 se prăbuşise, şi au reparat partea [oraşului] ce se numea Cafenata.
38 Cât despre Simon, el a zidit Adida8, în Ţara de Jos, a întărit-o şi i-a pus porţi şi zăvoare.
39 În acest timp, Trifon se străduia să domnească peste Asia, să se încununeze cu diademă şi să pună mâna pe regele Antioh.
40 Temându-se însă ca Ionatan să nu-l lase şi, mai mult, să se lupte împotriva lui, căuta să-l prindă ca să-l poată ucide. Aşa că a pornit la drum şi a venit la Betşean.

6 Aceştia locuiau în ţinutul dintre Anti-Liban şi Damasc.
7 E vorba de Chedron (sau pârâul Cedrilor).
8 Adida este una şi aceeaşi localitate cu Hadid din Ezr 2, 33.

41 Ionatan i-a ieşit înainte cu patruzeci de mii de oameni, anume aleşi pentru război, şi a venit la Betşean.
42 Trifon, văzând că acesta venise cu o oştire numeroasă, s-a ferit să întindă mâna împotrivă-i.
43 L-a întâmpinat cu alai, l-a înfăţişat tuturor prietenilor săi, i-a dat daruri şi le-a poruncit prietenilor şi oştilor lui să asculte de el ca şi de sine.
44 Şi i-a zis lui Ionatan: „De ce ai obosit tot acest popor, de vreme ce între noi nu e război?
45 Aşadar, trimite-i la vatră, alege-ţi câţiva oameni care să te însoţească şi vino cu mine la Ptolemaida; ţi-o voi da ţie, precum şi alte cetăţi întărite, oştile rămase şi pe toţi dregătorii, după care mă voi întoarce; că doar pentru aceasta sunt eu aici”.
46 Iar Ionatan, dându-i crezare, a făcut aşa cum îi spusese el: şi-a trimis înapoi oştile, care s-au dus în ţara lui Iuda.
47 Nu şi-a păstrat cu el decât trei mii de oameni, dintre care a lăsat două mii în Galileea, în timp ce o mie au mers cu el.
48 Dar când Ionatan a intrat în Ptolemaida, Ptolemaidenii au închis porţile, au pus mâna pe el, iar pe toţi cei ce intraseră cu el i-au trecut prin ascuţişul săbiei.
49 Trifon a trimis pedestraşi şi călăreţi în Galileea şi în Marea Câmpie9 ca să-i nimicească pe toţi oamenii lui Ionatan.
50 Dar ei, aflând că acesta şi fârtaţii săi fuseseră prinşi şi omorâţi, s-au îmbărbătat unii pe alţii şi înaintau în rânduri strânse, gata de luptă.
9 „Marea Câmpie”: între Betşean şi Iordan (vezi şi 5, 52).
51 Iar cei care-i urmăreau, văzându-i hotărâţi să-şi apere viaţa, s-au întors,
52 iar cestălalţi, sănătoşi şi cu pace, au ajuns cu toţii în ţara lui Iuda. Acolo l-au plâns pe Ionatan şi pe cei ce fuseseră cu el, şi de frică mare au fost cuprinşi. Tot Israelul a jelit cu mare durere.
53 Iar neamurile dimprejur, toate, căutau să-i nimicească, zicând: „Nu au nici cârmuitor, nici ajutor; aşadar, să ne aruncăm asupră-le şi să le stingem amintirea de printre oameni”.
13
Simon, căpetenia lui Iuda, îl alungă pe Trifon. Uciderea lui Ionatan şi înmormântarea lui. Alianţa dintre Simon şi Demetru II. Simon cucereşte Gaza, apoi Cetăţuia.
1 Simon a prins de veste că Trifon îşi adunase o oştire numeroasă ca să vină în ţara lui Iuda şi s-o nimicească.
2 Văzând că poporul e prins de frică şi de spaimă, s-a suit la Ierusalim şi a adunat poporul.
3 Şi i-a îmbărbătat şi le-a zis: „Voi înşivă cunoaşteţi tot ceea ce eu, fraţii mei, casa părintelui meu, am făcut pentru lege şi pentru sfântul locaş, precum şi luptele şi necazurile pe care le-am avut.
4 Aceasta e pricina pentru care toţi fraţii mei au murit de dragul lui Israel şi că doar eu am rămas.
5 Iar acum, departe de mine gândul de a-mi cruţa viaţa la vreme de necaz, oricare ar fi ea!, că nu sunt eu mai bun decât fraţii mei.

6 Dimpotrivă, îmi voi răzbuna neamul, templul, pe femeile şi pe copiii voştri, de vreme ce toate neamurile s-au adunat să ne nimicească prin vrăjmăşie”.
7 De îndată ce poporul a auzit aceste cuvinte, duhul i s-a înviorat
8 şi a răspuns cu glas mare: „Tu eşti cârmaciul nostru în locul lui Iuda şi al lui Ionatan, fratele tău;
9 du-ne la luptă, şi tot ceea ce tu vei spune, noi vom face!”
10 Atunci el i-a adunat pe toţi războinicii, s-a grăbit să isprăvească zidurile Ierusalimului şi l-a întărit de jur-împrejur.
11 Apoi l-a trimis la Ioppe pe Ionatan, fiul lui Abesalom, şi, împreună cu el, o foarte mare oştire; acesta i-a izgonit pe cei ce se aflau acolo, şi-n locul lor s-a aşezat el.
12 Trifon a plecat din Ptolemaida cu o oştire numeroasă spre a se duce în ţara lui Iuda; cu el se afla şi Ionatan, sub pază.
13 Iar Simon şi-a rânduit tabăra la Adida, în faţa câmpiei.
14 Când Trifon a aflat că Simon se ridicase în locul fratelui său Ionatan şi că era gata să se bată

împotriva lui, i-a trimis soli ca să-i spună:
15 „Dacă noi îl ţinem pe fratele tău Ionatan, aceasta e pentru banii pe care el îi datorează vistieriei regale pe seama dregătoriilor pe care le-a avut1.
16 Aşadar, trimite o sută de talanţi de argint şi pe doi din fiii săi ca ostatici, ca nu cumva, odată eliberat, el să nu mai asculte de noi; după aceea îl vom elibera".
1 Adică funcţiile de mare preot, comandant de oaste şi guvernator (meridarh).
17 Simon a priceput că-i vorbea cu viclenie, dar i-a trimis şi banii, şi copiii, ca nu cumva să-şi atragă duşmănia poporului
18 care ar fi zis: „Pentru că nu i-am trimis banii şi copiii, de aceea [Ionatan] a murit".
19 Aşa că a trimis copiii şi cei o sută de talanţi, dar acela, călcându-şi cuvântul, nu l-a eliberat pe Ionatan.
20 După aceasta, Trifon a înaintat ca să cuprindă ţara şi s-o nimicească, făcând un ocol pe drumul ce ducea spre Adoraim; dar Simon şi oştirea lui i se ţineau aproape, pe drumuri lăturalnice, oriunde mergea.
21 În acest timp, cei din Cetăţuie au trimis la Trifon nişte soli, cerându-i cu stăruinţă să vină la ei prin pustiu şi să le trimită hrană.
22 Trifon şi-a pregătit toată călărimea, ca să se ducă; dar în noaptea aceea a căzut foarte multă zăpadă, din pricina căreia nu s-a mai dus; a plecat şi a venit în Galaad.
23 În apropiere de Bascama l-a ucis pe Ionatan, care a fost îngropat acolo.
24 Iar Trifon, întorcându-se, a revenit în ţara lui.
25 Simon a trimis şi a adus osemintele lui Ionatan, fratele său, şi le-a îngropat la Modein, în cetatea părinţilor săi.
26 Tot Israelul l-a plâns cu plângere mare şi l-a jelit timp de multe zile.
27 Pe mormântul tatălui său şi al fraţilor săi, Simon a ridicat o zidire înaltă, care putea fi văzută de departe, făcută din pietre netezite pe laturile din faţă şi din spate.
28 A mai ridicat şi şapte piramide, aşezate faţă-n faţă, pentru tatăl său, pentru
1616
mama sa şi pentru cei patru fraţi ai săi;
29 şi le-a făcut o anume privelişte, înconjurându-le cu stâlpi înalţi; iar pe stâlpi a pus panoplii, spre veşnică amintire, iar alături de panoplii, corăbii cioplite, ca să poată fi văzute de toţi cei ce navigau pe mare.
30 Acesta e mormântul pe care l-a făcut el la Modein şi care este până-n ziua de azi.
31 În acest timp, Trifon, folosind viclenia faţă de tânărul rege Antioh, l-a ucis;
32 şi s-a aşezat pe tron în locul lui şi şi-a pus pe cap coroana Asiei; şi mult rău a făcut ţării.
33 Simon a rezidit cetăţile întărite ale Iudeii, le-a înconjurat de turnuri înalte, de ziduri cu porţi şi zăvoare, iar în aceste cetăţi întărite a pus strânsură de bucate.
34 Apoi Simon a ales câţiva oameni pe care i-a trimis la regele Demetru, cu scopul ca acesta să-i dea ţării iertare2, de vreme ce toate faptele lui Trifon nu fuseseră decât jafuri.
35 Regele Demetru i-a trimis un răspuns pe potriva cererii lui şi i-a trimis o scrisoare în felul acesta:
36 „Regele Demetru către Simon, mare preot şi prieten al regelui, către bătrânii şi către neamul Iudeilor, salutare!
37 Am primit coroana de aur şi ramura de finic pe care le-aţi trimis; suntem gata să facem cu voi o pace de durată şi să le scriem dregătorilor noştri să vă întărească scutirile pe care noi vi le-am dat.
2 „... să-i dea iertare": s-o scutească de toate dările restante şi de cele curente.
38 Tot ceea ce am hotărât pentru voi rămâne hotărât: cetăţile întărite pe care le-aţi zidit, ale voastre să fie!
39 Vă dăm iertare pentru greşalele făcute din neştiinţă şi pentru încălcările săvârşite până astăzi, ca şi pentru dările către coroană pe care le datoraţi; şi dacă oricare alte drepturi ale noastre sunt strânse în Ierusalim, să nu se mai strângă.
40 Dacă unii dintre voi sunt pregătiţi să se înscrie printre cei ce ne stau de pază împrejur, să se înscrie; şi pacea să domnească între noi".
41 În anul o sută şaptezeci, jugul neamurilor păgâne a fost ridicat de pe Israel,
42 iar poporul a început să scrie pe acte şi pe înscrisuri de negoţ: „Anul întâi al lui Simon, marele preot, căpetenia şi cârmuitorul Iudeilor".

43 În zilele acelea, Simon şi-a rânduit tabăra în apropiere de Ghezer şi l-a împresurat cu oştile; a făurit un turn pe roţi3, l-a îndreptat împotriva cetăţii, a lovit unul din turnuri şi l-a cucerit.
44 Cei ce se aflau în turnul pe roţi au sărit în cetate, unde s-a făcut o mare învălmăşeală.
45 Locuitorii cetăţii, cu femeile şi copiii lor, s-au urcat pe ziduri, cu hainele sfâşiate şi au strigat cu glas mare, cerându-i lui Simon să le dea mâna lui cea dreaptă, zicând:
46 „Nu te purta cu noi după răutăţile noastre, ci după mila ta!"
47 Simon le-a dat pace şi nu s-a mai luptat împotriva lor; dar i-a scos afară
3 Textual: „... a făurit o helepolă", adică o maşină de luat cetăţi: un turn rulant, inventat de Demetrios Poliorchetul, fiul diadohului Antigon, pentru asaltarea cetăţilor asediate.

din cetate, a curăţit casele în care se aflau idoli, şi astfel şi-a făcut intrarea, în cântece de laudă şi mulţumire.
48 şi a scos toată necurăţia şi a aşezat acolo oameni care păzeau legea, apoi a întărit-o şi şi-a zidit în ea o locuinţă pentru sine.
49 În acest timp, cei din Cetăţuie, în Ierusalim, nemaiputând să meargă ori să vină în ţară ca să cumpere şi să vândă4, sufereau cumplit de foame şi mulţi dintre ei au murit din această pricină.
50 Şi au strigat către Simon să le dea mâna dreaptă, iar El s-a învoit. Dar i-a alungat de acolo şi a curăţit Cetăţuia de murdării.
51 În anul o sută şaptezeci şi unu, în douăzeci şi trei ale lunii a doua, au intrat în ea cu cântări de laudă şi cu ramuri de finic, în glas de chitare, de ţimbale, de harpe şi de alăute, în sunet de imnuri şi cântece, fiindcă un mare duşman fusese nimicit din Israel.
52 Simon a poruncit ca această zi să fie sărbătorită cu veselie în fiecare an. A întărit muntele templului vecin cu Cetăţuia şi a locuit acolo, el şi ai săi.
53 Apoi, văzând că Ioan, fiul său, crescuse destul5, Simon l-a rânduit să fie căpetenia tuturor oştilor, iar acesta şi-a aşezat locuinţa în Gaza.
14
Demetru II, prizonier în Persia. Lauda lui Simon. Înnoirea alianţei cu Sparta şi cu Roma. Cinstirea lui Simon.
4 Aceasta, din pricina zidului despărţitor pe care Ionatan îl ridicase între Cetăţuie şi oraş (vezi 12, 36).
5 Adică se maturizase; acesta va fi Ioan Hircan.
1 În anul o sută şaptezeci şi doi, regele Demetru şi-a adunat oştile şi s-a dus în Media ca să ceară ajutor pentru lupta lui împotriva lui Trifon.
2 Arsachis, regele Persiei şi al Mediei, aflând că Demetru intrase în hotarele lui, l-a trimis pe unul din căpitanii săi să-l prindă viu.
3 Acesta s-a dus şi a înfrânt oştirea lui Demetru; pe el l-a prins şi l-a dus la Arsachis, care l-a pus sub pază.
4 Ţara lui Iuda a fost liniştită în toate zilele lui Simon. El a căutat binele neamului, stăpânirea lui a fost pe placul tuturor, precum şi mărirea lui, totdeauna.
5 Pe lângă faptele lui de slavă, a luat Ioppe ca să facă din el un port şi şi-a deschis o cale spre insulele mării.
6 A lărgit hotarele neamului său şi a ţinut ţara în mână tare.
7 Pe mulţi robi i-a adus înapoi, stăpân s-a făcut pe Ghezer şi pe Betţur şi pe Cetăţuie din care a scos necurăţiile; nimeni n-a fost care să-i stea împotrivă.
8 Oamenii îşi munceau în pace pământul, pământul îşi dădea roadele şi pomii câmpiei, fructele.
9 Bătrânii, aşezaţi în pieţe, nu vorbeau decât de propăşire, iar tinerii se îmbrăcau, a podoabă, cu straie de război.
10 Cetăţilor le aducea hrană şi le-a făcut întărituri, aşa că faima slavei lui a atins marginea pământului.
11 Pacea a aşezat-o-n ţară, iar Israel s-a veselit cu veselie mare.
12 Fiecare şedea sub viţa sa şi sub smochinul său, şi nimeni nu era care să-i înspăimânte,

13 căci în ţară luptele cu aceştia luaseră sfârşit şi-n zilele acelea regii au fost zdrobiţi.
14 Pe toţi umiliţii poporului său i-a întărit, plin de râvnă s-a arătat pentru Lege şi l-a stârpit pe tot

nelegiuitul şi pe tot vicleanul.
15 Sfântului locaş i-a dat înapoi slava şi i-a înmulţit sfintele vase.
16 Când s-a aflat la Roma şi până-n Sparta că Ionatan a murit, mare a fost întristarea;
17 dar când au aflat că Simon, fratele său, devenise mare preot în locul lui şi că stăpânea cu putere ţara şi cetăţile ce se aflau în ea,
18 i-au scris pe tăbliţe de aramă să înnoiască şi cu el prietenia şi alianţa pe care le încheiaseră cu Iuda şi Ionatan, fraţii săi.
19 Citirea s-a făcut în faţa adunării din Ierusalim.
20 Şi iată copia scrisorii pe care au trimis-o Spartanii: „Cârmuitorii şi cetatea Spartei către Simon, mare preot, către bătrânii, preoţii şi către tot poporul Iudeilor, fraţii lor, salutare!
21 Solii trimişi la poporul nostru ne-au încunoştinţat despre slava şi cinstea voastră, iar noi ne-am bucurat de venirea lor.
22 Printre hotărârile poporului nostru am înscris ceea ce au spus ei, adică: Numeniu, fiul lui Antioh, şi Antipator, fiul lui Iason, soli ai Iudeilor, au venit aici ca să înnoiască prietenia care îi leagă de noi.
23 A fost plăcerea poporului de a-i primi pe aceşti oameni cu cinste şi de a pune copia cuvintelor lor în arhivele obşteşti, pentru ca poporul Spartei să le păstreze în amintire. O copie a acesteia a fost scrisă pentru Simon, marele preot”.
24 După aceasta, Simon l-a trimis pe Numeniu la Roma cu un mare scut de aur în greutate de o mie de mine1, spre a întări alianţa făcută cu ei.
25 Când poporul a aflat aceasta, a zis:„Ce fel de mulţumiri le vom da noi lui Simon şi fiilor săi?
26 Căci El s-a dovedit a fi tare pe picioarele lui, el şi fraţii săi şi casa părintelui său; el i-a alungat prin luptă pe vrăjmaşii lui Israel şi i-a statornicit acestuia libertatea”. şi au scris aceasta pe tăbliţe de aramă, pe care le-au aşezat pe stâlpi în muntele Sion.
27 şi iată copia acestei scrieri: „În ziua a optsprezecea din luna Elul 2 a anului o sută şaptezeci şi doi, adică în cel de al treilea an al lui Simon, mare preot, în curtea de dinafară a templului3,
28 În marea adunare a preoţilor, a poporului, a mai-marilor neamului şi a bătrânilor ţării, am însemnat ceea ce urmează:
29 În timpul numeroaselor lupte care au avut loc în ţara noastră, Simon, fiul lui Matatia, coborâtor din fiii lui Ioiarib, precum şi fraţii săi, au înfruntat primejdia şi s-au îndreptat împotriva vrăjmaşilor neamului lor pentru ca templul şi legea să rămână neclintite -, aducând astfel o mare cinste neamului lor.
1 O mie de mine însemna cca o jumătate de tonă!
2 Elul era a şasea lună în calendarul iudaic, adică august-septembrie. Data documentului: 13 septembrie 140 î. H.
3 Textual: „... în Asaramel”, transcripţia cuvântului ebraic care însemna „Piaţa din faţa templului a poporului lui Dumnezeu” (care era curtea exterioară a sfântului locaş).

30 Ionatan, după ce şi-a adunat neamul laolaltă şi a devenit marele lui preot, li s-a adăugat alor săi4.
31 Vrăjmaşii au vrut să cuprindă ţara şi să pună mâna pe sfântul locaş.
32 Atunci s-a ridicat Simon, care s-a luptat pentru neamul său; şi mult a cheltuit din propriile lui avuţii, a dat arme vitejilor războinici ai neamului său şi le-a plătit simbrie.
33 A întărit cetăţile Iudeii, precum şi Betţurul, cel de la hotarul Iudeii, unde mai înainte se aflau armele vrăjmaşilor, şi a aşezat acolo, de pază, o oaste de Iudei.
34 A întărit Ioppe, cel de la mare, şi Ghezerul de la hotarele Azotului, în care mai înainte locuiau duşmanii, şi a aşezat acolo Iudei şi le-a dat tot ceea ce le era de trebuinţă.
35 Poporul a văzut credincioşia lui Simon şi slava pe care el hotărâse să i-o aducă neamului său şi l-a pus să-i fie cârmuitor şi mare preot; aceasta, de dragul faptelor lui şi de dragul dreptăţii lui şi al credincioşiei pe care el o păstrase faţă de neamul său şi pentru că el se străduia în toate chipurile să-şi înalţe poporul.
36 În zilele lui, totul a propăşit în mâinile sale, până într-acolo încât păgânii au fost alungaţi din ţară, precum şi cei ce se aflau în cetatea lui David, în Ierusalim, din care ei îşi făcuseră o Cetăţuie de unde năvăleau pângărind împrejurimile templului şi făcând foarte mult rău sfântului locaş.
37 Şi a aşezat acolo ostaşi iudei şi a întărit-o pentru liniştea ţării şi a oraşului
4 „A i se adăuga neamului său”, sau „A li se adăuga părinţilor săi”: frumoasă expresie biblică

pentru „a muri”.
şi a înălţat zidurile Ierusalimului.
38 Pentru aceasta, regele Demetru i-a întărit vrednicia de mare preot;
39 l-a făcut ca pe unul din prietenii săi şi l-a cinstit cu mare slavă,
40 de vreme ce aflase că Romanii îi numeau pe Iudei fraţi, aliaţi şi prieteni, şi că-i primiseră cu cinste pe solii lui Simon
41 şi că Iudeii şi preoţii hotărâseră ca Simon să le fie pentotdeauna cârmuitor şi mare preot până ce se va ridica un profet vrednic de crezare,
42 să le fie comandant de oştire, să aibă grijă de templu, să-i numească chiar el pe cei ce se vor îndeletnici cu lucrările lui, cu trebile ţării, cu armele şi cu cetăţile întărite;
43 (să aibă grijă de templu)5, să fie ascultat de către toţi, toate înscrisurile ţării să fie făcute în numele său, iar el să se îmbrace în porfiră şi-n podoabe de aur.
44 Nimănui din popor sau dintre preoţi nu-i este îngăduit să încalce vreuna din aceste hotărâri, nici să se împotrivească poruncilor pe care el le va da, nici să facă în ţară vreo adunare fără încuviinţarea lui, şi nici să se îmbrace în porfiră ori să poarte agrafă de aur.
45 Oricine se va împotrivi acestor hotărâri sau va încălca vreuna din ele, acela va fi vrednic de pedeapsă.
46 Întregul popor a socotit de bine să i se dea lui Simon dreptul de a lucra potrivit acestor hotărâri.
47 Simon s-a învoit şi a socotit că e bine ca el să fie mare preot şi comandant de
5 Evident, repetare din neglijenţă.

oaste şi etnarh6 al Iudeilor şi al preoţilor şi să fie în fruntea tuturor”.
48 S-a poruncit ca această însemnare să fie scrisă pe tăbliţe de aramă, acestea să fie aşezate în curtea templului, la vedere,
49 iar copiile lor să fie puse în vistierie, spre a fi la îndemâna lui Simon şi a fiilor săi.
15
Antioh VII îl recunoaşte pe Simon; tot el îl închide pe Trifon. Scrisoarea Romanilor către Iudei. Antioh VII, duşman al lui Simon; Cendebeu năvăleşte în Iudeea.
1 Antioh, fiul regelui Demetru1, aflându-se în insulele mării 2, a trimis de acolo o scrisoare către Simon, preot şi etnarh al Iudeilor, şi către tot neamul acestora,
2 cu următorul cuprins: „Regele Antioh către Simon, mare preot şi etnarh, şi către neamul Iudeilor, salutare!
3 De vreme ce oarecare ciumaţi au pus stăpânire pe regatul părinţilor noştri şi de vreme ce eu pretind să-mi recâştig regatul spre a-l reaşeza aşa cum era înainte, de vreme ce am tocmit un mare număr de ostaşi străini şi am pregătit corăbii de război,
6 „Etnarh”: conducător de acelaşi neam cu cei pe care-i conduce. După căderea Constantinopolului, însă, în 1453, sultanul îi va conferi acestei noţiuni o sferă mai largă: patriarhul era recunoscut drept etnarh al tuturor creştinilor din imperiu (nu numai al Grecilor).
1 E vorba de Antioh Sidetul (138-129 î. H.), numit astfel fiindcă se proclamase rege la Side, port în Pamfilia (menţionat în v. 23).
2 De fapt, se afla în insula Rodos.
4 de vreme ce mi-am pus în gând să străbat ţara şi să-i urmăresc pe cei ce ne-au prăbuşit-o şi au pustiit multe cetăţi ale regatului meu,
5 acum, aşadar, îţi întăresc toate scutirile pe care ţi le-au dat regii de dinaintea mea, precum şi oricare alte daruri pe care ţi le-au făcut.
6 Îţi dau şi îngăduinţa de a bate monedă cu inscripţia ta, care să umble în hotarele ţării tale;3
7 Ierusalimul şi templul să fie libere; ţie să-ţi rămână toate armele pe care le-ai pregătit şi cetăţile întărite pe care le-ai zidit şi pe care le stăpâneşti;
8 de tot ceea ce tu îi datorezi vistieriei regale, precum şi de ceea ce îi vei datora, scutit să fii, începând de acum şi pe întotdeauna.
9 Iar noi, după ce ne vom fi cucerit regatul, te vom cinsti cu mare cinste, pe tine, neamul tău şi templul, în aşa chip încât slava voastră să fie vădită pe tot pământul”.
10 În anul o sută şaptezeci şi patru, Antioh s-a îndreptat spre ţara părinţilor săi; toate oştile i s-au alăturat, aşa că puţină lume mai era cu Trifon.

11 Antioh s-a luat pe urma lui, dar acesta, fugind, a sosit la Dora, pe ţărmul mării,
12 de vreme ce ştia că relele se abăteau asupră-i şi că ostaşii îl părăsiseră.
13 Antioh şi-a rânduit tabăra aproape de Dora, cu o sută douăzeci de mii de luptători şi opt mii de călăreţi.
14 şi a împresurat cetatea, în timp ce corăbiile o loveau de pe mare; în acest
3 Nu s-a găsit nici o monedă care să poarte numele lui Simon; de altfel, acest privilegiu va fi curând anulat (vezi v. 27).

fel, strângea cetatea şi dinspre uscat, şi dinspre apă, aşa că nu lăsa pe nimeni să intre sau să iasă.
15 Numeniu şi însoţitorii săi s-au întors de la Roma cu scrisori pentru rege şi pentru ţară, în care se scria:
16 „Lucius, consul al Romanilor, către regele Ptolemeu, salutare!
17 Solii Iudeilor au venit la noi, ca prieteni şi aliaţi ai noştri, ca să înnoiască prietenia şi alianţa de mai înainte, trimişi de către Simon, marele preot, şi de către poporul Iudeilor.
18 Au adus un scut de aur în greutate de o mie de mine.
19 Drept aceea, am dorit să-i scriem regelui şi ţării să nu le caute nod în papură, să nu se războiască cu ei, nici cu cetăţile lor, nici cu ţara lor, şi să nu se alieze cu cei ce s-ar război cu ei.
20 De asemenea, am hotărât să primim de la ei scutul de aur.
21 Aşadar, dacă unii din ciumaţii aceia vor fi fugit din ţara lor la voi, daţi-i lui Simon, marele preot, ca să-i pedepsească după legea lor".
22 Tot aşa i-a scris [Lucius] regelui Demetru, lui Atalus, lui Ariarate şi lui Arsachis
23 şi tuturor ţărilor: Sampsame, Sparta, Delos, Mindus, Sicion, Caria, Samos, Pamfilia, Licia, Halicarnas, Cos, Side, Aradus, Rodos, Faselis, Gortina, Cnidus, Cipru şi Cirene.
24 O copie de pe ea a scris-o pentru Simon, marele preot.
25 A doua zi,4 regele Antioh şi-a rânduit tabăra lângă Dora, în împrejurimi, punându-şi oştile să înainteze
4 Autorul reia istorisirea din vv. 11-14.
din ce în ce mai strâns şi făurind maşini de război; şi i-a închis lui Trifon toate căile, aşa încât nimeni nu putea nici să iasă, nici să intre.
26 Simon i-a trimis două mii de oameni, bine aleşi, ca să se lupte de partea lui, precum şi argint, aur şi destule unelte.
27 Dar acela n-a vrut să le primească; mai mult, a rupt toate înţelegerile pe care le făcuse cu el până atunci, şi s-a purtat cu el ca un străin.
28 şi i l-a trimis pe Atenobiu, unul din prietenii săi, să-i spună aşa: „Voi v-aţi înstăpânit în Ioppe, în Ghezer şi în Cetăţuia Ierusalimului, cetăţi ale regatului meu;
29 le-aţi pustiit cuprinsul, ţării i-aţi făcut destul de mult rău şi v-aţi făcut stăpâni pe un mare număr de localităţi din regatul meu.
30 Acum, aşadar, daţi înapoi cetăţile în care v-aţi înstăpânit, precum şi birurile localităţilor pe care v-aţi făcut stăpâni în afara hotarelor Iudeii
31 dacă nu, daţi în schimb cinci sute de talanţi de argint, iar pentru stricăciunile pe care le-aţi făcut şi pentru birurile cetăţilor, alte cinci sute de talanţi; altfel, vom porni război împotriva voastră".
32 şi dacă a sosit la Ierusalim, Atenobiu, prietenul regelui, şi a văzut măreţia lui Simon şi un dulap cu vase de aur şi de argint şi multă slugărime, a rămas înmărmurit. Şi i-a spus cuvintele regelui.
33 Iar Simon, răspunzând, a zis: „Nici pământ străin că am luat, nici că bunuri ale altuia am cucerit, ci aceasta este moştenirea părinţilor noştri, pe care duşmanii noştri, în anumite împrejurări, şi le-au însuşit pe nedrept;

34 prin urmare, noi, folosind prilejul, nu ţinem altceva decât moştenirea părinţilor noştri.
35 Cât despre Ioppe şi Ghezer, pe care tu le ceri, ele i-au făcut mult rău poporului nostru şi ne-au pustiit ţara; pentru ele vom da o sută de talanţi".
36 Acela [Atenobiu] nu i-a răspuns nici un cuvânt, ci s-a întors furios la rege şi i-a spus aceste cuvinte şi despre măreţia lui Simon şi despre tot ceea ce văzuse. Iar regele a fost cuprins de mare mânie.
37 Iar Trifon, urcându-se pe o corabie, a fugit la Ortosia.

38 Regele l-a pus pe Cendebeu comandant al ţărmului mării şi i-a dat oşti de pedestraşi şi de călăreţi;
39 şi i-a poruncit să-şi mişte oştirea spre Iudeea; de asemenea, i-a poruncit să rezidească Cedronul, să întărească porţile şi să se războiască cu poporul. Cât despre rege, el îl urmărea pe Trifon.
40 Sosit la Iamnia, Cendebeu a început să hărţuiască poporul, să cuprindă Iudeea, să facă robi şi să-i măcelărească.
41 A rezidit Cedronul, a aşezat în el călăreţi şi o oaste de pedestraşi ca să facă ieşiri năvalnice şi să străbată drumurile Iudeii, aşa cum îi poruncise regele.
16
Biruinţa celor doi fii mai mari ai lui Simon. Moartea lui Simon; Ioan, fiul său, îi urmează.
1 Ioan s-a urcat de la Ghezer şi i-a dat de veste lui Simon, tatăl său, despre ceea ce făcuse Cendebeu.
2 Simon i-a chemat pe cei doi fii mai mari ai săi, Iuda şi Simon, şi le-a zis: „Eu, fraţii mei şi casa tatălui meu am purtat luptele lui Israel, din tinereţe până-n ziua de azi, iar mâinile noastre au izbutit să-l izbăvească de multe ori pe Israel.
3 Acum însă eu sunt bătrân, iar voi, din mila Sa, aţi crescut destul; luaţi-mi locul al meu şi al fratelui meu şi mergeţi de vă luptaţi pentru neamul vostru, iar ajutorul din cer să fie cu voi!"
4 Şi a ales din ţară douăzeci de mii de războinici şi călăreţi care au pornit împotriva lui Cendebeu şi au rămas peste noapte la Modein.
5 A doua zi, sculându-se de dimineaţă şi înaintând în câmpie, iată că o oaste numeroasă, de pedestraşi şi călăreţi, le ieşea înainte. între ei era un pârâu.
6 [Ioan] şi-a rânduit linia de bătaie în faţa lor, el şi oastea lui. Văzând că oastea se temea să treacă pârâul, el l-a trecut primul; şi dacă oamenii l-au văzut, au trecut şi ei după el.
7 Apoi el şi-a despărţit oastea, punându-i pe călăreţi în mijlocul pedestraşilor, căci călărimea duşmanilor era foarte numeroasă.
8 şi au trâmbiţat cu trâmbiţele sfinţite, iar Cendebeu şi oastea lui au fost puşi pe fugă; şi mulţi din ei au căzut răniţi de moarte, iar cei scăpaţi au fugit în cetate.
9 Atunci a fost rănit Iuda, fratele lui Ioan; dar Ioan i-a urmărit până ce [Cendebeu] a ajuns la Cedron, pe care el îl rezidise.
10 Şi au fugit [duşmanii] până la turnurile din câmpia Azotului, cărora [Ioan] le-a dat foc. Şi au căzut dintre ei ca la două mii de oameni. Apoi [Ioan] s-a întors

cu pace în Iudeea.
11 În câmpia Ierihonului fusese pus căpitan Ptolemeu, fiul lui Abub1; şi avea mult argint şi aur,
12 căci era ginerele marelui preot.
13 Inima i s-a înălţat: vrând să se facă stăpân pe ţară, a pus la cale un plan viclean împotriva lui Simon şi a fiilor săi, anume să-i ucidă.
14 Simon, care străbătea cetăţile ţării şi se îngrijea de trebile lor, a coborât la Ierihon, el şi fiii săi, Matatia şi Iuda; aceasta, în anul o sută şaptezeci şi şapte, în luna a unsprezecea, care este luna lui Sabat.
15 Fiul lui Abub l-a primit cu viclenie într-un mic castel ce se chema Doc, pe care îl zidise el, şi le-a făcut mare ospăţ, în timp ce acolo ascunsese oameni de-ai lui;
16 şi când Simon şi fiii lui s-au îmbătat, Ptolemeu s-a ridicat cu oamenii lui, au pus mâna pe arme, s-au aruncat asupra lui Simon în odaia ospăţului şi l-au omorât, ca şi pe cei doi fii ai săi şi pe câţiva dintre slujitorii lui.
17 Aşa a săvârşit el o cumplită trădare, plătind cu rău pentru bine.
18 Ptolemeu a scris întâmplarea şi i-a cerut regelui să-i trimită oşti în ajutor şi să-i dea ţara şi cetăţile [Iudeilor].
19 Pe alţii i-a trimis la Ghezer ca să-l ucidă pe Ioan şi le-a cerut în scris hiliarhilor2 să vină la el ca să le dea argint, aur şi daruri.
20 Iar pe alţii i-a trimis să ia Ierusalimul şi muntele templului.
21 Cineva însă a alergat înainte la Ghezer şi i-a spus lui Ioan că tatăl şi fraţii
1 Se crede că „Abub" e un nume de origine arabă.
2 Hiliarh: comandant peste o mie de ostaşi.

săi pieriseră, şi: „A trimis pe cineva să te omoare şi pe tine”.
22 La această veste, Ioan a rămas pe de-a-ntregul uluit; a pus mâna pe oamenii care veniseră să-l omoare şi i-a ucis, căci aflase că ei căutau să-l omoare.
23 Cât despre celelalte fapte ale lui Ioan, despre războaiele şi vitejiile lui, despre zidurile pe care le-a durat şi despre isprăvile lui,
24 iată că ele sunt scrise în Cartea zilelor arhieriei lui, din ziua când a devenit mare preot în urma tatălui său.3
3 Acest Ioan va fi cunoscut în istorie sub numele de Ioan Hircan.

Cartea a doua a Macabeilor
1
Întâia scrisoare către Iudeii din Egipt. A doua scrisoare: Moartea lui Antioh; înnoirea focului sfânt în vremea lui Neemia.
1 Fraţilor lor, Iudeilor ce se află în Egipt, salutare! fraţii lor, Iudeii din Ierusalim şi cei din ţara Iudeii, le urează pace bună!1
2 Dumnezeu să vă facă bine şi să-Şi aducă aminte de legământul Său cu Avraam, Isaac şi Iacob, robii săi credincioşi!
3 Vouă tuturor să vă dea inimă să vă închinaţi Lui şi să-I faceţi voile cu inimă mare şi cu suflet mărinimos!
4 Inima să v-o deschidă spre legea şi poruncile Sale, şi pacea s-o statornicească!
5 Să vă plinească rugăciunile şi să Se împace cu voi şi să nu vă părăsească la vreme rea!
6 Şi acum, aici, noi ne aflăm în rugăciune pentru voi.
7 Sub domnia lui Demetru, în anul o
1 Din timpuri străvechi, comunităţi iudaice se aflau pe toată întinderea Egiptului, dar cele mai mari erau în Elefantina şi în Leontopole. Această scrisoare, pe care Iudeii din Palestina le-au adresat-o în decembrie 124 î. H., îi îndeamnă să rămână credincioşi legii lui Moise şi propriilor lor tradiţii.
sută şaizeci şi nouă2, noi, Iudeii, v-am scris despre cel mai mare necaz ce s-a abătut peste noi în anii aceia3, de când Iason şi tovarăşii săi au trădat Ţara Sfântă4 şi regatul,
8 au ars porţile şi au vărsat sânge nevinovat. Dar noi L-am rugat pe Domnul, iar El ne-a ascultat: am adus jertfă şi prinos de făinuţă de grâu, am aprins luminile şi am pus înainte pâinile.
9 şi acum, prăznuiţi zilele sărbătorii Corturilor în luna Chislev. Anul o sută optzeci şi opt.
10 Cei din Ierusalim şi cei din Iudeea, Sfatul bătrânilor şi Iuda, către Aristobul, sfetnicul regelui Ptolemeu, care se trage din neamul preoţilor sfinţiţi, şi către Iudeii din Egipt, salutare şi sănătate!5
11 De vreme ce Dumnezeu ne-a izbăvit
2 E vorba de prima domnie a lui Demetru al II-lea (145-138 î. H.).
3 Aluzie la persecuţia lui Antioh Epifan.
4 denumirea de „Ţara Sfântă” e preluată de la Za 2, 16.
5 Această a doua scrisoare, nedatată, este, de fapt, anterioară primei, scrisă probabil în 164 î. H. Cât despre Aristobul, acesta era evreu alexandrin, creator al metodei alegorice şi al teoriei potrivit căreia filosofii greci şi-au extras doctrina din cărţile lui Moise (Osty). Mai târziu, în creştinism, prin şcoala catehetică a lui Panten şi Origen, Alexandria va deveni centrul metodei de interpretare alegorică a Sfintei Scripturi, spre deosebire de şcoala din Antiohia, care propunea o interpretare literală.

din mari primejdii, neîncetat îi mulţumim, ca Aceluia ce s-a luptat [pentru noi] împotriva regelui;6
12 căci El este Cel ce i-a lovit pe cei ce veniseră împotriva Sfintei Cetăţi.
13 Căci conducătorul lor, ducându-se în Persia împreună cu oştirea lui pe care o credea de neînvins, a fost ciopârţit în templul Nanaiei, printr-un vicleşug de care s-au folosit preoţii zeiţei.7
14 Prefăcându-se că vrea să se însoare cu ea, Antioh s-a dus acolo împreună cu prietenii care îl însoţeau, ca să pună mâna pe marile ei bogăţii, ca şi cum acestea ar fi fost de zestre.
15 Şi dacă preoţii Nanaiei i le-au pus înainte, acela, cu numai o mână de oameni, a intrat în curtea capiştei. Dar, de îndată ce Antioh a pătruns înlăuntru, ei au închis capiştea
16 şi, deschizând uşa tainică din tavan, l-au trăsnit cu o ploaie de pietre; apoi au ciopârţit [leşurile] în bucăţi, au tăiat capetele şi le-au aruncat în faţa celor ce erau afară.
17 Întru toate fie binecuvântat Dumnezeul nostru, Cel ce i-a dat [morţii] pe cei necredincioşi!

18 Înainte de a prăznui, în douăzeci şi cinci ale lunii Chislev, curăţirea templului, ne-am gândit că e bine să vă dăm de veste, pentru ca şi voi să prăznuiţi sărbătoarea Corturilor şi a focului, [întemeiată] atunci când Neemia, după ce a rezidit templul şi jertfelnicul, a adus jertfe.
19 Căci atunci când părinţii noştri au fost duşi în Persia, preoţii evlavioşi de
6 Antioh Epifan fusese pedepsit de Dumnezeu cu o moarte tragică.
7 Nanaia (sau Nana): zeitate babiloniană a naturii şi a fecundităţii, pe care Grecii au identificat-o cu Artemis şi Afrodita.
atunci, luând foc de pe jertfelnic, l-au ascuns pe furiş în adâncul unei fântâni secate, unde l-au ţinut cu fereală, aşa încât nimeni nu avea cunoştinţă de locul acela.
20 Iar după trecerea multor ani, când a binevoit Dumnezeu, Neemia, trimis de către regele Persiei, a căutat acest foc prin urmaşii preoţilor care-l ascunseseră; dar ne-au spus ei acolo n-au găsit foc, ci nişte apă nămoloasă, pe care el a poruncit s-o scoată afară şi s-o aducă.
21 Când pe jertfelnic au fost aşezate cele de trebuinţă pentru jertfă, Neemia le-a poruncit preoţilor să stropească lemnele şi ceea ce era deasupra lor cu apa aceea.
22 După ce s-a făcut aceasta şi după ce un oarecare timp s-a scurs, soarele, până atunci ascuns în nori, a început să strălucească şi o mare flacără s-a aprins, de care toţi s-au minunat.
23 şi-n timp ce jertfa se mistuia, preoţii se rugau: toţi preoţii împreună cu Ionatan, care cânta laude, ceilalţi răspunzând după Neemia.
24 Rugăciunea aceasta suna astfel: „Doamne, Doamne Dumnezeule, Făcătorul tuturor lucrurilor. Tu, Cel înfricoşător, tare, drept şi milostiv, singurul împărat şi singurul bun,
25 singurul dătător de bunătăţi, singurul drept, atotputernic şi veşnic, care-l izbăveşti pe Israel de tot răul, Tu, Cel ce i-ai ales pe părinţii noştri şi i-ai sfinţit,
26 primeşte această jertfă pentru întregul Tău popor Israel, păzeşte-i pe cei ce sunt partea Ta şi sfinţeşte-i.
27 Adună-i pe cei risipiţi ai noştri, scapă-i pe cei ce se află în robie printre

neamuri. aruncă-Ţi privirea spre cei dispreţuiţi şi ocărâţi, pentru ca neamurile să ştie că Tu eşti Dumnezeul nostru.
28 Pedepseşte-i pe cei ce ne asupresc şi ne defaimă cu trufie.
29 Sădeşte-Ţi poporul în locul Tău cel sfânt, aşa cum a grăit Moise”.
30 La rândul lor, preoţii cântau imnuri.
31 Iar după ce jertfa s-a mistuit, Neemia a poruncit ca apa rămasă să fie împrăştiată pe pietre mari.
32 şi de-ndată ce s-a făcut aceasta, o flacără s-a aprins, dar ea a fost sorbită de lumina care venea, strălucind, de pe jertfelnic.
33 Când faptul acesta a devenit cunoscut şi când regelui Persiei i s-a povestit că în locul unde preoţii ascunseseră focul se ivise o apă cu care Neemia şi ai săi au curăţit cele de trebuinţă pentru jertfă,
34 regele, după ce a făcut cercetări, a îngrădit locul acela şi l-a făcut să fie sfânt.
35 Iar celor pe care regele a binevoit să-i dăruiască, le-a dat o parte din marile bogăţii pe care le aduna.
36 Neemia şi oamenii lui au numit lichidul acela „neftar”, ceea ce s-ar tălmăci „curăţire”, dar numele lui de obşte este „neftai”.
2
Ieremia ascunde lucrurile sfinte; biblioteca lui Neemia. Precuvântarea autorului.
1 Se găseşte în arhive cum că profetul Ieremia le-a poruncit celor ce plecau în robie să ia foc, aşa cum s-a arătat,1
2 şi cum profetul, dându-le sulul legii, le-a poruncit să nu uite poruncile Domnului şi să nu-şi rătăcească mintea atunci când vor vedea chipuri de argint şi de aur, cu podoabele lor.
3 Şi, printre alte spuse asemănătoare, îi îndemna să nu-şi îndepărteze legea de la inimă.
4 În această scriere se află şi aceea că, înştiinţat printr-o descoperire, profetul a luat cu el cortul şi chivotul, atunci când a plecat în muntele unde Moise, urcat pe el, a văzut moştenirea lui Dumnezeu.2
5 Când a sosit, Ieremia a găsit un loc în chip de peşteră, unde a pus cortul, chivotul şi jertfelnicul tămâierii, după care a astupat intrarea.

6 Iar unii din cei care-l însoţiseră au venit mai pe urmă ca să însemne drumul, dar nu l-au mai găsit.
7 Când a aflat Ieremia, i-a ocărât, zicând: „Locul acela va rămâne necunoscut până când Dumnezeu îşi va fi adunat din nou poporul şi Se va arăta milostiv.
8 Atunci Domnul va arăta din nou acele lucruri, când şi slava Domnului se va arăta asemenea norului, aşa cum s-a arătat ea în vremea lui Moise şi atunci
1 E vorba, probabil, de una din scrierile apocrife atribuite lui Ieremia.
2= Muntele Nebo (Dt 32, 49; 34, 1); dar istorisirea care urmează nu se potriveşte cu ceea ce ştim din Cartea lui Ieremia şi din alte surse biblice. De altfel, cortul dispăruse odată cu construirea templului lui Solomon, iar de chivot nu s-a mai ştiut nimic din 587 î. H., când templul fusese jefuit şi dărâmat de către Nabuzaradan, generalul lui Nabucodonosor. Ideea autorului este aceea de a întreţine credinţa că aceste lucruri încă există, ascunse, ca o continuitate a cultului iudaic.

când Solomon a cerut ca locaşul să fie sfinţit cu mărire".
9 Se spunea, de asemenea, că acesta, fiind înzestrat cu înţelepciune, a adus jertfe de sfinţire şi isprăvire a templului.
10 Aşa cum Moise i s-a rugat lui Dumnezeu, iar din cer s-a pogorât un foc care a mistuit jertfa, tot astfel s-a rugat şi Solomon, iar focul s-a pogorât şi a mistuit arderile-de-tot.
11 Moise a zis: „De vreme ce jertfa pentru păcat n-a fost mâncată, a fost mistuită".
12 În acelaşi fel, Solomon a prăznuit cele opt zile ale sărbătorii.3
13 Aceleaşi fapte erau istorisite în Arhive şi în Amintirile lui Neemia şi cum acesta, întemeind o bibliotecă, a adunat în ea cărţile privitoare la regi şi la profeţi şi cele privitoare la David, precum şi scrisori regale cu privire la sfintele ponoase.4
14 În acelaşi fel, Iuda a adunat toate scrierile risipite din pricina războiului pe care l-am avut, iar ele se află la noi;
15 aşadar, dacă aveţi trebuinţă de ele, trimiteţi oameni care să vi le aducă.
16 şi cum noi suntem pe cale de a sărbători curăţirea templului, vă scriem: bine veţi face dacă şi voi veţi sărbători aceste zile.
17 Dumnezeu, Cel ce Şi-a mântuit întregul popor şi Care le-a dat tuturor moştenirea, regalitatea, preoţia şi sfinţenia,5
3 Autorul se referă la sărbătoarea Corturilor (vezi 3 Rg 8, 65-66), dar versetul nu se leagă logic cu ceea ce îl precedă.
4 Aceste „Amintiri ale lui Neemia" reprezintă, probabil, o scriere pierdută, ca multe altele.
5 Moştenirea: „Ţara Sfântă"; următoarele trei daruri sunt preluate din Iş 19, 6 (vezi nota cu toate explicaţiile de rigoare).
18 aşa cum făgăduise prin lege, acest Dumnezeu nădăjduim noi în curând Se va milostivi de noi şi ne va aduna de peste tot de sub cer în Locul cel sfânt; căci El ne-a smuls din marile necazuri şi a curăţit Locul.
19 Despre Iuda Macabeul şi fraţii săi, despre curăţirea marelui templu şi sfinţirea jertfelnicului,
20 ca şi despre războaiele împotriva lui Antioh Epifan şi a fiului său Eupator,
21 despre arătările venite din cer celor ce bărbăteşte s-au nevoit pentru iudaism în aşa fel încât, în pofida numărului lor mic, au copleşit ţara şi au alungat hoardele barbare,
22 au redobândit templul renumit în toată lumea, au eliberat cetatea şi au reaşezat legile care fuseseră desfiinţate domnul, în marea Sa bunătate, fiindu-le milostiv -,
23 pe acestea toate, istorisite de către Iason din Cirene în cinci cărţi, noi vom încerca să le prescurtăm în una singură.
24 Căci, luând seama la sumedenia de numere, la nevoinţa pe care o încearcă cei ce vor să urmărească, în curgerea lor, povestirile acestei istorii aceasta, din pricina mulţimii materiei -,
25 ne-am îngrijit să facem ceva pe placul celor ce doresc să citească şi spre uşurinţa celor ce şi-au pus la inimă să treacă faptele pe seama ţinerii lor de minte, ceva folositor pentru toţi, oricare ar fi ei.6
6 Istoria lui Iason trebuie să fi fost o lucrare stufoasă, cu mare încărcătură de date, evenimente, personaje şi episoade nesemnificative. De aici, nevoia unui rezumat.

26 Pentru noi, cei ce am luat asupră-ne truda acestei prescurtări, treaba nu e deloc uşoară; ea cere

sudoare şi nesomn,
27 aşa cum nu-i deloc uşor celui ce pregăteşte un ospăţ şi caută mulţumirea celorlalţi. Cu toate acestea, pentru mulţumirea obştească ne-am împovărat de bunăvoie cu această trudă,
28 lăsând autorului cercetarea amănunţită a fiecărui fapt, pentru ca noi să ne sforţăm a urma regulile prescurtării.
29 Că precum meşterul unei case noi trebuie să se îngrijească de toată clădirea, iar cel ce se apucă s-o înfrumuseţeze cu zugrăveli trebuie să cerceteze tot ceea ce e potrivit pentru podoabă, tot aşa cred eu că se întâmplă cu noi.
30 A zăbovi asupra fiecărui fapt, a povesti pe larg despre toate, a-şi bate capul cu fiecare amănunt, aceasta e treaba celui care scrie istoria;
31 dar a urmări strângerea istorisirii şi a lăsa deoparte dorinţa de a o povesti în toată întinderea ei, iată sarcina celui ce face o prescurtare.
32 Aşadar, să începem aici istorisirea noastră, fără să adăugăm ceva la cele de mai sus; căci lucru prostesc ar fi să te arăţi lung în precuvântare, în timp ce istoria în sine o scurtezi.
3
Simon şi Onia, potrivnici. Eliodor, învinuit de jefuirea templului. Mare necaz în cetate. Pedeapsa, apoi pocăinţa lui Eliodor.
1 În timp ce Sfânta Cetate1 era locuită într-o pace deplină şi legile erau păzite
1 „Sfânta Cetate”: Ierusalimul.
cu desăvârşire, datorită evlaviei marelui preot Onia2 şi urii sale faţă de rău,
2 s-a întâmplat că înşişi regii cinsteau Locul şi preamăreau templul prin cele mai măreţe daruri,
3 până într-atât, încât chiar şi Seleuc, regele Asiei, dădea din veniturile sale pentru acoperirea tuturor cheltuielilor legate de slujba jertfelor.
4 Dar un oarecare Simon, din tribul lui Veniamin, aşezat în dregătoria de ispravnic al templului3, a avut o neînţelegere cu Onia asupra trebilor negustoreşti din piaţa oraşului4.
5 Şi, neputând să-l învingă pe Onia, s-a dus să-l găsească pe Apoloniu din Tars, care în vremea aceea era guvernatorul Celesiriei şi al Feniciei,
6 căruia i-a spus că vistieria din Ierusalim era doldora de bogăţii nesfârşite, până într-atât, încât mulţimea banilor nici nu mai putea fi socotită, că nu ar avea nici o legătură cu cheltuielile jertfelor şi că era cu putinţă ca aceste comori să vină în vistieria regelui.
7 Iar când Apoloniu s-a văzut cu regele, l-a înştiinţat pe acesta despre bogăţiile de care i se vorbise, iar acesta l-a ales pe Eliodor, mai-marele trebilor obşteşti, şi l-a trimis cu porunca de a ridica bogăţiile pomenite mai sus.
2 E vorba de Onia al III-lea, fiul lui Simon al II-lea, din linia marilor preoţi ai epocii persane. Simon este cel căruia Isus, fiul lui Sirah, îi aduce o amplă laudă în capitolul 50.
3 Ispravnic: administrator, intendent.
4 Pentru „trebile negustoreşti din piaţă”, Septuaginta foloseşte cuvântul agoranomia, adică totalitatea tranzacţiilor comerciale din piaţa unui oraş; „agoranomul” era, în Grecia, inspectorul (sau poliţaiul) pieţei. După unii exegeţi, e posibil ca administratorul templului să fi deţinut,concomitent, şi funcţia de agoranom, cumul dezaprobat de către marele preot.

8 Iar Eliodor s-a pornit de îndată la drum, chipurile să cerceteze cetăţile Celesiriei şi ale Feniciei, dar, în fapt, să împlinească planul regelui.
9 Sosit la Ierusalim şi primit cu prietenie de către marele preot al cetăţii, i-a spus acestuia ceea ce i se descoperise şi a înfăţişat scopul venirii sale, întrebând dacă într-adevăr lucrurile stăteau aşa.
10 Marele preot i-a spus că era vorba de bani ai văduvelor şi ai orfanilor, încredinţaţi [templului] spre păstrare5,
11 că o parte din ei sunt ai lui Hircan, fiul lui Tobie, un om de mare cinste aşa că nelegiuitul Simon spusese minciuni -, şi că, de toţi, erau patru sute de talanţi de argint şi două sute de talanţi de aur
12 şi că, în sfârşit, era peste putinţă să li se facă un astfel de rău unor oameni care s-au încredinţat sfinţeniei locului şi măreţiei unui templu de care nimeni nu se poate atinge şi care se bucură de cinstire în toată lumea.
13 Dar Eliodor, potrivit poruncilor pe care le primise de la rege, pretindea cu tot dinadinsul ca aceste bogăţii să fie duse în vistieria regală.

14 În ziua hotărâtă, a intrat în templu să facă o cercetare amănunţită. Nu mică, însă, a fost zarva care s-a stârnit în cetate.
15 Preoţii, îmbrăcaţi în veşminte şi îngenuncheaţi în faţa jertfelnicului, îl chemau din cer pe Cel ce făcuse legea banilor încredinţaţi spre păstrare să
5 Aceste depozite ale săracilor intrau sub incidenţa sacralităţii (cf. Dt27, 19). Grecescul parakatatheke înseamnă „depozit încredinţat de către cineva cuiva" (în Grecia: bani depuşi într-o bancă).
păzească de orice atingere bunurile celor ce le încredinţaseră.
16 Tot omul care vedea faţa marelui preot simţea cum i se sfâşie inima, căci înfăţişarea lui, cu chipul schimbat, îi vădea zbuciumul din suflet.
17 Spaima de care acesta era cuprins şi tremurul trupului său erau semnele, vădite oricui, ale durerii din inima sa.
18 Alţii, ieşiţi de prin casele lor, alergau de-a valma să facă rugăciuni de obşte, de vreme ce locaşul era ameninţat cu înfruntarea.
19 Femeile, încinse cu sac pe sub sâni, se îmbulzeau pe uliţe, în timp ce fecioarele, care erau închise înlăuntru, alergau unele la porţi, unele la ziduri, altele se aplecau pe ferestre,
20 şi toate, avându-şi mâinile întinse spre cer, se rugau.
21 Oricine s-ar fi înduioşat văzând cum o mulţime foarte amestecată cădea cu faţa la pământ şi cum marele preot era copleşit de spaimă.
22 Dar, în timp ce aceştia îl rugau pe Domnul Atotputernic să ferească de orice atingere bunurile încredinţate spre păstrare, pentru ca ele să rămână celor ce le încredinţaseră,
23 Eliodor înfăptuia ceea ce i se poruncise.
24 Dar în chiar locul acela, unde el de-abia venise împreună cu oamenii lui, acolo, lângă vistierie, înaltul Stăpân al duhurilor şi al tuturor Puterilor6 a făcut o minunată arătare, aşa încât toţi cei ce cutezaseră să vină acolo, copleşiţi
6 „Înaltul Stăpân" îl traduce aici pe grecescul dynastes = „suveran", „stăpân absolut", „domn suveran". Prin „Puteri" (exousias) se înţelegeau oştile îngereşti.

de puterea lui Dumnezeu, s-au pomenit fără vlagă şi fără curaj.
25 Că li s-a arătat un cal purtând pe el un călăreţ înfricoşător şi care era împodobit cu şa, frâu şi căpăstru7 de mare frumuseţe; aruncându-se ca un fulger, l-a lovit pe Eliodor cu copitele de dinainte; iar călăreţul părea să aibă armură de aur.
26 Iar în faţa lui s-au mai ivit doi tineri, bine legaţi la statură, strălucind de frumuseţe, cu îmbrăcăminte sclipitoare; şi, stându-i de-o parte şi de alta, îl biciuiau [pe Eliodor] pe nerăsuflate, stâlcindu-l sub lovituri
27 până ce, deodată, el a căzut la pământ, învăluit într-un întuneric gros; şi l-au ridicat şi l-au pus pe o targă:
28 omul acela care venise să intre în sus-numita vistierie cu mare alai şi cu toată paza lui, era dus pe targă, de acum nemaifiind în stare să se ajute pe sine; şi toţi au recunoscut cu limpezime puterea lui Dumnezeu.
29 În timp ce acesta, ca urmare a puterii lui Dumnezeu, zăcea fără grai, lipsit de orice nădejde şi de orice ajutor,
30 ceilalţi [Iudeii] îl binecuvântau pe Domnul Cel ce în chip minunat îşi preamărise Locul; iar templul, care cu puţin înainte era plin de tulburare şi spaimă, se afla, după arătarea Domnului Atotţiitorului, plin de bucurie şi veselie.
31 Curând după aceea, câţiva casnici ai lui Eliodor i-au cerut lui Onia să-l cheme pe Cel-Preaînalt şi să dobândească
7 Aceste trei substantive traduc un singur cuvânt grecesc: saghe, care înseamnă „echipament"; în speţă, „harnaşament" (tot ceea ce trebuie pentru înşeuarea şi conducerea unui cal).
iertare pentru viaţa celui ce era gata să-şi dea duhul.
32 Iar marele preot, de teamă ca nu cumva regele să creadă că Eliodor căzuse prin oarecare vicleşug al Iudeilor, a adus jertfă pentru tămăduirea acestui om.
33 Şi, în timp ce marele preot se ruga, aceiaşi tineri i s-au arătat din nou lui Eliodor, purtând aceeaşi îmbrăcăminte; şi, stându-i înainte, au zis: „Mii de mulţumiri să-i aduci marelui preot Onia, că de

dragul lui ţi-a cruţat Domnul viaţa;
34 iar tu, cel ce ai fost biciuit de către Cer, vesteşte-le tuturor măreţia şi puterea lui Dumnezeu". Şi, zicând acestea, s-au făcut nevăzuţi.
35 Eliodor I-a adus Domnului jertfă, i-a făcut cele mai mari făgăduinţe Celui care-i dăruise viaţa, iar apoi, după ce şi-a luat rămas bun de la Onia, s-a întors, cu oamenii lui, la rege.
36 Şi a dat mărturie pentru toate lucrurile întrutot-Marelui-Dumnezeu,8 pe care el le văzuse cu ochii lui.
37 Şi dacă regele i-a cerut să-i spună care om ar fi potrivit să meargă încă o dată, trimis, la Ierusalim, acesta a spus:
38 „Dacă ai vreun oarecare duşman sau vreun oarecare uneltitor împotriva ta, trimite-l acolo, şi ţi se va întoarce biciuit, dacă totuşi ar fi să scape cu viaţă; căci, fără nici o îndoială, în preajma acelui loc se află o oarecare putere dumnezeiască.
39 Într-adevăr, Cel ce-Şi are locuinţa în ceruri veghează asupra acelui loc şi-l
8 O Meghistos Theos = „Dumnezeul-cel-mai-mare" (superlativul absolut).

ocroteşte, iar pe cei ce se duc acolo spre a face rău îi loveşte şi-i nimiceşte".
40 Aşa s-au petrecut faptele privitoare la Eliodor şi la paza vistieriei.
4
Onia îl pârăşte pe Simon la Seleuc. Iason şi elenismul. Menelau, mare preot. Moartea lui Onia. Neorânduieli în Ierusalim. Menelau scapă datorită banilor.
1 Sus-numitul Simon, care devenise pârâşul avuţiilor şi al patriei, l-a pârât pe Onia, cum că el a adus nenorocirea asupra lui Eliodor şi a pus la cale tot răul;
2 pe binefăcătorul cetăţii, pe ocrotitorul celor din neamul său, pe râvnitorul legilor, el îndrăznea să-l arate ca pe un trădător de ţară!
3 Ura a crescut până într-atât, încât şi omoruri s-au făcut de către unul din oamenii de încredere ai lui Simon.
4 Luând în socotinţă primejdia acestei duşmănii, precum şi faptul că Apoloniu, fiul lui Menesteu, guvernatorul Celesiriei şi al Feniciei, nu făcea altceva decât să sporească răutatea lui Simon,
5 Onia s-a dus la rege, nu spre a fi pârâş al concetăţenilor săi, ci având în vedere binele obştesc al întregului popor şi pe acela al fiecăruia în parte;
6 aceasta, fiindcă el vedea că, dacă regele nu va face nimic acolo, era peste putinţă ca viaţa obştească să-şi regăsească de acum înainte pacea şi ca Simon să pună capăt nebuniei lui.
7 Dar, după ce Seleuc a părăsit această viaţă şi după ce Antioh, poreclit Epifan, i-a urmat la tron, Iason, fratele lui Onia1, a pus mâna, prin înşelăciune, pe dregătoria de mare preot,
8 făgăduind regelui trei sute şaizeci de talanţi de argint, precum şi optzeci de talanţi de aur dintr-un alt izvor de venituri;
9 pe deasupra, s-a făgăduit cu încă o sută cincizeci, dacă i se va îngădui ca el însuşi să înfiinţeze un gimnaziu2 şi un efebiu3 şi să-i înscrie pe cei din Ierusalim drept cetăţeni ai Antiohiei4.
10 şi, dobândind îngăduinţa regelui, a pus mâna pe stăpânire şi de îndată i-a trecut pe cei din neamul său la felul de viaţă al Grecilor.5
11 Şi a desfiinţat înlesnirile pe care regii, din omenie, le dăduseră Iudeilor datorită lui Ioan, tatăl lui Eupolemiu cel din fruntea soliei care dobândise prietenia şi alianţa Romanilor şi, aruncând la pământ aşezămintele legiuite, a făcut începutul unor obiceiuri noi, oprite de Lege.
12 Că i-a făcut plăcere să întemeieze un gimnaziu chiar la poalele acropolei6,
1 Numele său real, ebraic, era Isus (omonim al fiului lui Sirah), dar, spre a-şi etala simpatia şi zelul faţă de elenism, şi-l schimbase în grecescul Iason.
2 Despre „gimnaziu" vezi nota de la 1 Mac 1, 14.
3 „Efebiul", la Greci, era aşezământul public în care adolescenţii erau pregătiţi pentru maturitate prin exerciţii fizice, dar şi printr-un sistem de instruire intelectuală.
4 Antiohia era capitala occidentală a imperiului seleucid. Oferta lui Iason era, într-adevăr, aceea a unui renegat.
5= Un fel de globalizare avant la lettre, dar nu prin consens popular, şi nici prin presiuni din afară, ci prin servilismul unui uzurpator.

unde i-a adus sub pălărie7 pe tinerii cei mai înzestraţi.
13 Aşa prindea rădăcini, pe atunci, elenismul, şi aşa se petrecea slugărnicia faţă de năravurile străine, prin murdăria fără margini a lui Iason, păgân nenorocit, şi nicidecum mare preot;
14 că preoţii nu mai aveau nici o râvnă pentru slujba la altar, ci, dimpotrivă, dispreţuind templul şi nemailuând în seamă jertfele, se grăbeau să fie părtaşi, de cum se auzea discul8, la întrecerile gimnaste oprite de lege9,
15 socotind vredniciile părinţilor ca pe o nimica toată şi luând slava Grecilor drept cea mai bună din toate.
16 Faptul acesta însă avea să le aducă mari necazuri: tocmai cei cărora le râvneau felul de viaţă şi cu care voiau să se asemene pe de-a-ntregul, tocmai aceia le-au devenit duşmani şi călăi.
17 Că nu e lucru de nimic să te porţi păgâneşte împotriva legilor dumnezeieşti; de altfel, curgerea întâmplărilor o va arăta10.
6 Prin „acropole" se înţelege, aici, locul de pe muntele Sion situat la nord-vest de templu, pe care, mai târziu, Irod cel Mare va întemeia fortăreaţa Antonia.
7 Petasos era, la Greci, o pălărie cu boruri largi, menită să apere de soare sau de ploaie, pe care tinerii din gimnazii o purtau, obligatoriu, în timpul exerciţiilor de gimnastică. Expresia: „a aduce sub pălărie" însemna, tot la Greci, a înrola un tânăr în practicarea acestor exerciţii; la autorul de faţă: a-i sili pe tineri să adopte practici şi obiceiuri păgâne (cultul nudului uman).
8 Se pare că e vorba de gongul care anunţa începerea unei întreceri atletice.
9 BJ şi TOB traduc: „... se grăbeau să ia parte la împărţirea, oprită de lege, a uleiului pentru întrecerile gimnaste" (ar fi vorba de uleiul cu care atleţii îşi ungeau corpul înainte de luptă).
10 E vorba de sfârşitul tragic al lui Iason (5, 8
10) şi de al urmaşului său Menelau (13, 4-8), cei doi arhierei renegaţi.
18 Când în Tir se ţineau jocurile ce aveau loc la fiecare cinci ani11, de faţă fiind regele,
19 nelegiuitul Iason a trimis, drept Antiohieni din Ierusalim, câţiva soli care să vadă jocurile şi care au adus trei sute de drahme de argint pentru jertfa lui Hercule; dar cei care le aduseseră au cerut ca ele să nu fie folosite pentru jertfă, căci nu se cuvenea, ci să fie puse deoparte pentru alte cheltuieli.
20 Astfel că aceşti bani, rânduiţi pentru jertfa lui Hercule de către cel ce îi trimisese, datorită celor ce îi aduseseră au ajuns să fie folosiţi la facerea triremelor12.
21 Şi dacă Apoloniu, fiul lui Menesteu, a fost trimis în Egipt la încoronarea regelui [Ptolemeu] Filometor, Antioh a aflat că acesta din urmă i se arăta potrivnic, ceea ce l-a făcut să se îngrijească de propria sa linişte; aşa că s-a dus la Ioppe, iar de acolo s-a dus la Ierusalim.
22 Întâmpinat cu mare alai de către Iason şi de către cetăţeni, a fost primit cu facle şi cu strigăte de salutare; după care a plecat, cu oastea lui, spre Fenicia.
23 Iar după trei ani, Iason l-a trimis pe Menelau, fratele lui Simon despre care s-a vorbit mai sus13 să-i ducă regelui bani şi să-i amintească de trebile grabnice.
24 Dar acela, înfăţişându-i-se regelui şi
11 De fapt, aceste jocuri se ţineau din patru în patru ani (autorul a socotit aici şi anul jocurilor precedente) şi erau dedicate puternicului Melcart, zeul Tirului şi al Cartaginei, pe care Grecii l-au identificat în Hercule.
12 Triremă: vas de război cu trei rânduri de vâsle dispuse în trei niveluri.
13 Vezi 3, 4.

vorbindu-i ca un om de mare vază, a dobândit dregătoria de mare preot dând cu trei sute de talanţi de argint mai mult decât Iason.
25 Înarmat cu porunci regale, a venit, nimic arătând din ceea ce trebuia să fie vrednicia de mare preot, ci, dimpotrivă, patimile unui tiran crud şi furiile unei fiare sălbatice.
26 Aşa că Iason, cel care îl înlăturase pe propriul său frate şi care, la rândul său, a fost înlăturat de un altul, s-a văzut nevoit să fugă în ţara Amoniţilor.
27 Cât despre Menelau, acesta se folosea de putere, dar nu dădea nimic din banii făgăduiţi regelui,
28 în pofida plângerilor lui Sostrate, căpetenia acropolei; căci acesta avea sarcina de a strânge dările. Din această pricină, amândoi au fost chemaţi la rege.
29 Menelau l-a lăsat pe fratele său Lisimah să-i ţină locul în dregătoria de mare preot; iar Sostrate l-a lăsat pe Crates, căpetenia Ciprioţilor14.

30 În timp ce se petreceau acestea, s-a întâmplat că locuitorii Tarsului şi Malosului s-au răsculat, din pricină că oraşele lor îi fuseseră date în dar Antiohidei, ţiitoarea regelui.
31 Aşa că regele a venit în mare grabă să liniştească lucrurile, lăsându-l în locul său pe Andronic, unul din marii săi dregători.
32 Atunci Menelau, gândind că s-ar putea folosi de un prilej bun, a furat din templu nişte obiecte de aur şi i le-a dăruit lui Andronic; pe altele a izbutit să
14 „Ciprioţii" erau mercenari din Cipru care se aflau, la acea vreme, în mai toate ţările imperiului seleucid.
le vândă în Tir şi în oraşele din împrejurimi.
33 Iar Onia, aflând de aceasta fără nici o putinţă de tăgadă, l-a învinuit, dar numai după ce se pusese la adăpost într-un loc de scăpare, şi anume la Dafne, lângă Antiohia.15
34 Dar şi Menelau, luându-l pe Andronic deoparte, îi cerea cu stăruinţă acestuia să-l ucidă pe Onia. Andronic a venit să-l afle pe Onia; folosind vicleşugul, i-a întins mâna dreaptă, cu jurăminte, şi, în pofida bănuielilor acestuia, l-a făcut să iasă din locul de scăpare şi de îndată l-a ucis, fără să ia în seamă, câtuşi de puţin, dreptatea.
35 Din această pricină, nu numai Iudeii, dar şi multe din celelalte neamuri erau scârbite şi tare nemulţumite de uciderea nedreaptă a acestui om.
36 Când regele s-a întors din ţinutul Ciliciei, Iudeii din cetate au venit la el să i se plângă, avându-i alături şi pe Grecii care le împărtăşeau ura pentru nelegiuita ucidere a lui Onia.
37 Cuprins de adâncă întristare, lui Antioh i s-a făcut milă şi a plâns pentru înţelepciunea şi pentru purtarea fără cusur a răposatului;
38 apoi, arzând de furie, de îndată l-a dezbrăcat pe Andronic de porfiră, i-a sfâşiat tunica şi, după ce l-a purtat de-a lungul oraşului, l-a trimis pe ucigaş dincolo de lumea aceasta, chiar în locul unde el săvârşise nelegiuirea asupra lui Onia; şi astfel i-a adus Domnul pedeapsa de care era vrednic.
39 De vreme ce numeroase furturi de cele sfinte fuseseră făcute în cetate de către Lisimah, cu învoirea lui Menelau, şi de vreme ce ştirea se răspândise şi-n
15 Dafne era cetate cu drept de azil, inviolabilă.

afară, mulţimea poporului s-a adunat împotriva lui Lisimah, la vremea când multe asemenea obiecte de aur fuseseră duse în diferite părţi.
40 Şi, cum mulţimile se ridicau, fierbând de mânie, Lisimah a înarmat ca la trei mii de oameni şi a început, el, cel dintâi, să atace, sub comanda unui oarecare Auranus, om înaintat în vârstă şi, nu mai puţin, în nebunie.
41 Când şi-au dat seama de încercarea lui Lisimah, apucând unii pietre, alţii măciuci, alţii luând în pumni cenuşa care le era la îndemână, azvârleau totul, de-a valma, asupra oamenilor lui Lisimah,
42 aşa că pe mulţi i-au rănit, pe unii i-au doborât, pe toţi ceilalţi i-au pus pe fugă, iar pe hoţul de cele sfinte l-au ucis lângă vistierie.
43 Cu privire la aceste fapte, Menelau a fost dat în judecată.
44 Când regele a venit în Tir, cei trei oameni trimişi de către sfatul bătrânilor l-au pus sub învinuire.
45 Văzându-se, de acum, pierdut, Menelau i-a făgăduit foarte mulţi bani lui Ptolemeu, fiul lui Dorimene, ca să-l câştige pe rege de partea lui.
46 Aşa că Ptolemeu, luându-l pe rege deoparte într-o galerie chipurile, să se răcorească -, l-a făcut să-şi schimbe părerea;
47 şi astfel, pe capul tuturor răutăţilor, pe Menelau, [regele] l-a scos nevinovat de învinuirile ce-i fuseseră aduse, iar pe acei nenorociţi care, dacă şi-ar fi apărat pricina chiar în faţa Sciţilor, li s-ar fi dat drumul ca nevinovaţi -16 el
16 Sciţilor locuitori ai ţinuturilor din nordul Mării Negre le mergea numele că sunt poporul cel mai crud şi mai neîndurător.
i-a osândit la moarte.
48 Aşa s-a făcut că aceia care luaseră apărarea cetăţii, a poporului şi a obiectelor sfinte, au suferit această pedeapsă nedreaptă.
49 Pentru aceasta, chiar Tirienii înşişi, sub semnul urii faţă de acest omor, s-au îngrijit să-i îngroape cu mare cinste.
50 Cât despre Menelau, datorită lăcomiei celor puternici, a rămas la putere, crescând în răutate şi

devenind marele vrăjmaş al concetăţenilor săi.
5
Răzvrătirea şi moartea lui Iason. Antioh Epifan jefuieşte templul. Relele guvernatorilor. Iuda Macabeul fuge în pustiu.
1 În vremea aceea1, Antioh îşi pregătea a doua sa înaintare asupra Egiptului.2
2 şi s-a făcut că în toată cetatea, timp de aproape patruzeci de zile, s-au ivit, alergând prin văzduh, călăreţi îmbrăcaţi în straie aurite şi rânduiţi în cete, cu săbiile scoase,
3 călărime rânduită în linii de bătaie, atacuri şi lovituri pornite dintr-o parte şi din alta, scuturi avântate, păduri de suliţe, zboruri de săgeţi, armuri de aur strălucitoare şi platoşe de tot felul.
4 Şi toţi se rugau ca această vedenie să fie spre bine.
5 Atunci însă s-a împrăştiat vestea mincinoasă cum că Antioh nu mai era în viaţă şi că Iason, luând cu el cel puţin o mie de oameni, s-a năpustit năprasnic
1 „În vremea aceea”: spre anul 168 î. H.
2 E vorba de cea de a doua expediţie a lui Antioh Epifan împotriva Egiptului; prima avusese loc cu un an înainte.

asupra cetăţii; că [luptătorii] de pe ziduri fuseseră daţi peste cap, că, în cele din urmă, cetatea a fost cucerită, iar Menelau a fugit în acropole.
6 Iason i-a măcelărit fără milă pe propriii săi concetăţeni, fără a se gândi că izbânda dobândită împotriva fraţilor săi de neam este cea mai mare înfrângere, ci gândindu-se că cei pe care i-a cucerit îi erau duşmani, iar nu consângeni.
7 Cu toate acestea, el n-a dobândit stăpânirea şi, în cele din urmă, neagonisind decât ruşinea loviturii sale, s-a dus din nou, ca fugar, în ţara Amoniţilor.
8 Aşadar, purtarea sa ucigaşă şi-a aflat un capăt: învinuit de către Areta, tiranul Arabilor, fugar din cetate-n cetate, urmărit de toţi, dispreţuit ca unul ce părăsise legile, ocărât ca un călău al patriei sale şi al concetăţenilor săi, a scăpat în Egipt.
9 Aşa că el, care-i izgonise pe atâţia din patria lor, a pierit pe pământ străin, după ce trecuse pe la Spartani, cu nădejdea că va găsi acolo un adăpost, la adăpostul faptului că ei şi noi ne tragem din aceeaşi obârşie.
10 Şi el, care aruncase o mulţime de oameni neîngropaţi, de nimeni n-a fost plâns; n-a avut parte de nici un fel de înmormântare, şi nici de mormânt părintesc.
11 Când regelui i-au venit ştirile asupra a ceea ce se petrecuse, a crezut că Iudeea nu mai ascultă de el. Drept urmare, a plecat din Egipt cu inima clocotind de furie şi a cucerit cetatea prin puterea armelor.
12 Şi le-a poruncit ostaşilor să-i lovească fără milă pe cei ce le cădeau în mână şi să-i înjunghie pe cei ce se urcau în case.
13 Ucişi au fost tineri şi bătrâni, nimiciţi au fost bărbaţi, femei şi copii, în măcel au căzut fecioare şi sugari.
14 În acele trei zile au pierit optzeci de mii de inşi, din care patruzeci de mii au căzut în luptă, şi tot pe atâţia au fost vânduţi ca sclavi.
15 Nemulţumit cu atât, a avut îndrăzneala de a pătrunde în cel mai sfânt templu de pe pământul întreg, avându-l drept călăuză pe acest Menelau, care venise să-şi trădeze şi legile, şi patria;
16 cu mâinile lui nelegiuite a luat sfintele obiecte şi cu mâinile lui spurcate a ridicat darurile lăsate acolo de către alţi regi ca să reînsufleţească slava şi vrednicia locaşului.
17 Şi într-atât se umflase Antioh în sinea lui, încât nici prin minte nu-i trecea că Domnul era vremelnic supărat din pricina păcatelor celor ce locuiau cetatea şi că de acolo venea această nepăsare faţă de sfântul locaş.
18 Că dacă ei nu s-ar fi dedat mai dinainte la atâtea păcate, atunci şi acesta ca atunci când Eliodor, trimis de către regele Seleuc să cerceteze vistieria, de abia intrat fusese biciuit3 şi-ar fi revenit din îndrăzneală.
19 Dar nu de dragul locului a ales Domnul poporul, ci de dragul poporului a ales locul.
20 Iată dar de ce locul însuşi, după ce a fost părtaş la nenorocirile venite asupra poporului, după aceea şi-a avut partea lui de binefaceri; şi el, care fusese părăsit întru mânia Atotţiitorului, a fost din nou aşezat în slava lui

3 Păţania lui Eliodor se află istorisită în 3, 7 şi urm.

întreagă, atunci când Stăpânul-Cel-mare a fost împăcat.
21 Antioh, aşadar, ducând din templu o mie opt sute de talanţi, a plecat în grabă spre Antiohia, socotind, în trufia lui, să facă uscatul drum de corăbii şi marea drum de picior, într-atât i se semeţise inima.
22 Dar a lăsat dregători care să-i facă poporului necazuri: la Ierusalim, pe Filip, de neam frigian, cu apucături încă şi mai barbare decât ale celui ce-l numise,
23 la Garizim, pe Andronic, şi, pe lângă aceştia, pe Menelau, care-i întrecea pe toţi în răutate faţă de concetăţenii săi, neavând faţă de Iudeii concetăţeni ai săi decât porniri potrivnice.
24 [Regele] l-a trimis pe misarhul4 Apoloniu în fruntea unei oştiri de douăzeci şi două de mii de oameni, poruncindu-i să-i înjunghie pe toţi cei ce se aflau în puterea vârstei, iar pe femei şi pe cei mai tineri să-i vândă.
25 Şi dacă a sosit la Ierusalim, acesta s-a prefăcut a fi paşnic, aşteptând până în ziua cea sfântă a odihnei; aflându-i atunci pe Iudei în plină odihnă, le-a poruncit oamenilor lui să-şi pună armele.
26 Pe toţi cei ce veniseră să privească i-a spintecat; apoi, aruncându-se cu armele asupra oraşului, pe foarte mulţi i-a doborât.
27 În acest timp, Iuda, zis Macabeul, s-a retras în pustiu, împreună cu alţi nouă, unde trăiau ca fiarele în munţi, el şi fârtaţii săi, niciodată mâncând altceva decât buruieni, ca să nu se spurce.
4 „Misarh”: comandantul mercenarilor proveniţi din Misia (regiunea din nord-vestul Asiei Mici).
6
Elenismul în ţară. Îndemnurile autorului. Moartea lui Eleazar.
1 La scurtă vreme după aceea, regele l-a trimis pe Geronţiu Atenianul1 să-i silească pe Iudei să-şi părăsească legile părinţilor lor şi să nu mai trăiască după legile lui Dumnezeu,
2 să spurce templul din Ierusalim şi să-l închine lui Zeus Olimpianul; iar pe cel de pe Garizim, lui Zeus-Primitorul-de-Străini, aşa cum cereau locuitorii de pe-acolo2.
3 Această înrăutăţire a răului le era tuturor o mare plagă, greu de îndurat.
4 Templul se umpluse de dezmăţul şi de beţiile păgânilor, care petreceau cu târfele şi se destrăbălau cu femeile în curţile cele sfinte şi care, pe deasupra, aduceau înlăuntru lucruri de neiertat.
5 Până şi altarul era plin de lucruri spurcate, oprite de lege.
6 Nu era cu putinţă nici să ne ţinem ziua de odihnă, nici să păzim sărbătorile părinţilor noştri, şi nici măcar atât: să mărturisească cineva că e iudeu.
1 Versiunile româneşti precedente traduc: „... l-a trimis pe un bătrân atenian”, datorită faptului că grecescul geron, gerontos înseamnă „bătrân”. Principalele traduceri occidentale de limbă franceză (BJ, TOB, OSTY) traduc: „... l-a trimis pe Geronţiu Atenianul”, având în vedere, pe de-o parte, că regele nu putea trimite un oarecare (un anonim) într-o misiune atât de importantă şi, pe de alta, că substantivul comun geron a devenit (ca multe altele) nume propriu (în monahismul românesc: Gherontie). Versiunea de faţă adoptă acest punct de vedere.
2 Pe muntele Garizim se afla templul construit de Samarineni în opoziţie faţă de cel din Ierusalim (vezi şi nota de la In 4, 9). Nevrând să fie trataţi ca Iudei, Samarinenii se grăbeau să iasă în întâmpinarea dorinţei regelui.

7 Printr-o nenorocită silnicie erau aduşi în fiecare lună, în ziua de naştere a regelui, să ia parte la un ospăţ de carne jertfită, iar când venea sărbătoarea lui Dionisos erau siliţi să meargă, încununaţi cu iederă, în alaiul lui Dionisos3.
8 Printr-o punere la cale a lui Ptolemeu, poruncă li s-a dat cetăţilor greceşti de primprejur să-i facă pe Iudei să-şi însuşească acest fel de viaţă şi să ia parte la ospeţele de carne jertfită idolilor;
9 cei ce nu se vor hotărî să treacă la obiceiurile Grecilor vor fi înjunghiaţi. Aşadar, era lesne de văzut că primejdia era de neînlăturat.
10 Aşa se face că au fost aduse două femei care-şi tăiaseră copiii împrejur; le-au atârnat pruncii de sâni, le-au purtat în văzul tuturor pe străzile cetăţii şi apoi le-au aruncat de pe înălţimea zidului.
11 Alţii fugeau laolaltă prin peşterile dimprejur ca să serbeze, pe ascuns, ziua a şaptea; pârâţi la Filip, au fost aruncaţi în flăcări pentru vina de a se fi apărat pe ei înşişi prin cinstirea celei mai sfinte zile.

12 Acum, eu îi rog pe cei ce vor avea în mâini această carte să nu se descurajeze din pricina acestor nenorociri, ci să ia seama că nu spre pieirea neamului nostru s-au întâmplat aceste pedepse, ci spre îndreptarea lui.
13 A nu le lăsa celor păcătoşi timp să tot păcătuiască, ci a le trimite pe loc o pedeapsă, e un semn de mare bunăvoinţă.
14 Că atunci când e vorba de alte neamuri, Stăpânul aşteaptă răbdător să
3 Procesiunile dedicate lui Dionisos (la Romani: Bahus) aveau, de obicei, caracter orgiastic.
le pedepsească atunci când ele ajung la preaplinul păcatelor lor, dar nu astfel s-a hotărât El să Se poarte când e vorba de noi,
15 în aşa fel încât să nu ne pedepsească prea târziu, când păcatele noastre vor fi ajuns la vârf.
16 Aşadar, El niciodată nu-Şi îndepărtează mila de la noi; şi, dacă-Şi îndreaptă poporul prin mijlocirea unor nenorociri, nu ne părăseşte.
17 De-ajuns ne este că am amintit de aceasta; şi acum, după aceste câteva cuvinte, să ne întoarcem la povestirea noastră.
18 Eleazar, unul din cărturarii de seamă, om înaintat în vârstă şi foarte plăcut la înfăţişare, era silit să-şi deschidă gura şi să mănânce carne de porc.
19 Dar el, mai degrabă dorindu-şi o moarte slăvită decât o viaţă spurcată, se îndrepta el însuşi spre chin
20 după ce scuipase totul, aşa cum ar trebui să facă cei ce, din dragoste de viaţă, au curajul de a nu se atinge de ceea ce le este oprit să guste.
21 Cum însă cei ce purtau grija acestui ospăţ idolesc, oprit de lege, îl cunoşteau demult pe acest om, l-au luat deoparte şi l-au rugat să aducă de la el alte cărnuri, care îi erau îngăduite şi pe care el însuşi le gătise, şi apoi să se prefacă a mânca din carnea jertfită, aşa cum poruncise regele;
22 făcând aceasta, el ar fi scăpat de la moarte şi s-ar fi bucurat de omenie, pe temeiul vechii sale prietenii cu ei.
23 Dar el, luând o slăvită hotărâre, vrednică de vârsta sa, de cinstea bătrâneţelor sale, de părul său alb-strălucitor, de desăvârşita lui purtare

încă de când era copil, dar mai ales de legile cele sfinte, rânduite de însuşi Dumnezeu, a răspuns pe potrivă, spunând că pot să-l trimită fără-ntârziere în locuinţa morţilor:
24 „Nu se cuvine ca la vârsta noastră să ne jucăm de-a v-aţi ascunselea, ca nu cumva o mulţime de tineri, presupunând că Eleazar, la cei nouăzeci de ani ai săi, s-a dat de partea năravurilor străine,
25 să se înstrăineze ei înşişi prin greşala mea, a celui ce s-a jucat de-a v-aţi ascunselea ca să-şi scape un crâmpei de viaţă, şi astfel să-mi spurc şi să-mi întinez bătrâneţele.
26 Şi chiar dacă acum aş scăpa de pedeapsa oamenilor, nici viu şi nici mort nu voi scăpa din mâinile Celui-atotputernic.
27 Iată de ce, părăsind acum viaţa în chip curajos, mă voi arăta vrednic de bătrâneţele mele,
28 iar tinerilor le voi lăsa o pildă de vitejie dacă voi muri de o moarte frumoasă, de bunăvoie şi cu dăruire, pentru cinstitele şi sfintele legi”.
29 Şi, zicând acestea, şi-a îndreptat paşii către locul de chin.
30 Iar cei care-l duceau şi-au schimbat atunci în reavoinţă bunăvoinţa pe care i-o arătaseră cu puţin timp înainte; aceasta, din pricina cuvintelor pe care el le rostise şi pe care ei le socoteau nebunie.
31 şi-n timp ce el îşi dădea duhul sub lovituri, a zis printre gemete: „Vădit îi este Domnului celui ce are sfânta ştiinţă că, putând eu să scap de moarte, sub bice îndur cumplite suferinţe în trupul meu, dar că în suflet le rabd cu bucurie din frica pe care o am de El”.
32 Aşadar, în acest chip şi-a părăsit omul acesta viaţa, prin moartea lui lăsându-le nu numai tinerilor, ci şi neamului în întregul lui, o pildă de vitejie şi amintirea a ceea ce e bun în om.
7
Mucenicia celor şapte fraţi şi a mamei lor.
1 şi s-a mai întâmplat cu şapte fraţi, ce se aflau sub pază împreună cu mama lor, că regele, chinuindu-i sub lovituri de bici şi de vână de bou, îi silea să se atingă de carne de porc (oprită de lege).
2 Iar unul din ei, vorbind în numele tuturor, a zis: „Ce vrei tu să întrebi sau să ştii de la noi? Noi suntem gata ca mai degrabă să murim decât să călcăm legile părinţilor noştri”.

3 Înnebunit de furie, regele a poruncit să înfierbânte tigăi şi căldări.
4 Şi dacă acelea au fost de îndată înfierbântate, a poruncit să i se taie limba celui ce vorbise în numele lor, apoi să-i jupoaie pielea de pe cap1 şi să-i ciopârţească mâinile şi picioarele, sub ochii celorlalţi fraţi ai săi şi ai mamei sale.
5 Şi după ce l-au schilodit de tot, a poruncit să fie adus la foc şi, încă suflând, să fie fript în tigaie. şi-n timp ce aburul din tigaie se răspândea până departe, ceilalţi se îndemnau unii pe alţii, împreună cu mama lor, să moară vitejeşte; şi ziceau:
6 „Domnul Dumnezeu vede, şi fără-ndoială că are milă de noi, potrivit cu ceea ce Moise a spus limpede în
1 Scalparea era practicată de Sciţi, cunoscuţi prin cruzimea lor.

cântarea sa: «El Se va pleca spre robii Săi»”.
7 Şi dacă cel dintâi a părăsit viaţa în acest fel, l-au adus la chinuri pe cel de al doilea şi, după ce i-au jupuit pielea de pe cap, cu păr cu tot, l-au întrebat: „Vrei să mănânci [carne de porc] înainte ca trupul să-ţi fie pedepsit bucată cu bucată?”
8 Iar el, răspunzând în limba părinţilor săi, a răspuns: „Nu!” Pentru aceasta, şi el a îndurat, pe rând, aceleaşi chinuri ca şi cel dintâi.
9 Şi, înainte de a-şi da duhul, a zis: „Tu, nemernicule, tu ne azvârli din viaţa de acum, dar împăratul lumii ne va învia spre a ne da o viaţă veşnică2, nouă, celor ce murim de dragul legilor Lui”.
10 După acesta l-au chinuit pe cel de al treilea; el şi-a scos limba de îndată ce i s-a cerut, şi-a întins curajos mâinile
11 şi a zis cu vitejie: „De la Cer am aceste mădulare, şi de dragul legilor Lui le dispreţuiesc, şi de la El nădăjduiesc să le recapăt”,
12 în aşa fel încât însuşi regele şi cei ce se aflau cu el au fost izbiţi de curajul acestui tânăr, pentru care suferinţele nu însemnau nimic.
13 Părăsind şi el viaţa, l-au supus tot astfel pe cel de al patrulea la chin şi sfârtecare.
14 Când să moară, acesta s-a rostit astfel: „E de dorit să părăseşti viaţa prin mâna oamenilor când aştepţi nădejdea dată de Dumnezeu că prin El vei învia:
2 Text important, care atestă credinţa într-o viaţă viitoare, de după moartea trupului, obţinută prin înviere; prezentă la Iezechiel (37, 1-14) şi la Daniel (12, 1-4) în dimensiunea ei profetică, această credinţă este întâlnită acum la nivel popular, aşa cum o avea şi Marta, sora lui Lazăr (In 11, 24).
căci pentru tine nu va fi înviere spre viaţă”.
15 Îndată după aceea l-au adus pe cel de al cincilea şi l-au chinuit.
16 Dar el, uitându-i-se [regelui] drept în ochi, a zis: „Deşi eşti supus stricăciunii, ai putere asupra oamenilor şi faci ceea ce vrei; să nu crezi însă că neamul nostru va fi părăsit de Dumnezeu.
17 În ce te priveşte, ai răbdare şi vei vedea măreţia puterii Lui şi cum te va chinui, pe tine şi pe urmaşii tăi.
18 După el l-au adus pe cel de al şaselea care, înainte de a-şi da duhul a zis: „Nu te amăgi-n zadar; căci noi chiar din pricina noastră suferim aceasta, de vreme ce am păcătuit împotriva Dumnezeului nostru: de aici, aceste întâmplări de necrezut;
19 tu, însă, nu te gândi că vei rămâne nepedepsit, după ce te-ai apucat să faci război împotriva lui Dumnezeu”.
20 Iar mama, mama a fost de-a dreptul minunată, cu mult deasupra tuturor; sprijinită pe nădejdile ei în Domnul, a îndurat cu mare curaj să-şi vadă pe cei şapte fii murind în durata unei singure zile.
21 Pe fiecare îl încuraja în limba părinţilor ei; clocotind de simţăminte viteze şi învigorându-şi sufletul de femeie cu inimă bărbată, le zicea:
22 „Nu ştiu cum v-aţi ivit voi în pântecele meu; nu eu sunt aceea care v-a dăruit duhul şi viaţa, şi cu atât mai puţin sunt aceea care a izvodit alcătuirea fiecăruia din voi,
23 ci, fără îndoială, Făcătorul lumii, Care a zidit omul dintru-nceput şi Care a plăsmuit obârşia tuturor lucrurilor, EL în mila Lui, vă va da şi duhul, şi

viaţa, de vreme ce astăzi vă dispreţuiţi pe voi înşivă de dragul legilor Lui”.
24 Antioh se credea defăimat şi presupunea că aceste cuvinte îl ocărau pe el.3 Şi, cum cel mai tânăr era încă în viaţă, nu numai că-l îndemna prin cuvinte, dar şi prin jurăminte căuta să-l încredinţeze

că-l va face bogat şi fericit dacă se leapădă de [obiceiurile] părinţilor săi; mai mult, că-l va face prieten al său4 şi-i va încredinţa dregătorii obşteşti.
25 Dar, cum tânărul nu lua aminte la acestea, regele a chemat-o pe mamă şi i-a cerut să devină sfătuitoarea copilandrului, cu scopul de a-l scăpa.
26 După nenumărate îndemnuri ale acestuia, ea s-a învoit să-şi sfătuiască fiul.
27 Dar, aplecându-se spre el şi luându-l în bătaie de joc pe crudul tiran, s-a rostit astfel în limba părinţilor ei: „Fiule, ai milă de mine, cea care te-am purtat nouă luni în pântecele meu, care te-am alăptat vreme de trei ani5, care te-am hrănit, care te-am adus până la această vârstă şi m-am îngrijit de creşterea ta.
28 Te rog, fiule, ridică-ţi ochii spre cer şi spre pământ, vezi-le pe toate câte se află în ele şi cunoaşte că Dumnezeu nu le-a făcut din cele ce erau6 şi că tot aşa a fost făcut şi neamul omenesc.
29 Nu te teme de acest călău, ci arată-te
3 Evident, regele nu cunoştea limba ebraică (în timp ce prizonierii evrei cunoşteau greaca!).
4 A fi „prieten al regelui" însemna a avea un rang de mare nobleţe.
5 Se vede că, sub influenţa tradiţiei egiptene, perioada de alăptare era, şi la Evrei, mult mai lungă decât cea obişnuită.
6 Text foarte important: prima aserţiune expresă, în Vechiul Testament, asupra faptului că Dumnezeu a creat lumea din nimic.
vrednic de fraţii tăi şi primeşte moartea, pentru ca, prin mila Sa, să te redobândesc împreună cu fraţii tăi"7.
30 Nu-şi isprăvise bine vorba când tânărul a zis: „Ce mai aşteptaţi? Eu nu ascult de porunca regelui, ci de porunca legii care le-a fost dată părinţilor noştri prin Moise.
31 Cât despre tine, cel ce ai scornit tot felul de rele împotriva Evreilor, nu vei scăpa din mâinile lui Dumnezeu.
32 Căci noi, noi din pricina păcatelor noastre suferim;
33 dacă, pentru mustrarea şi îndreptarea noastră, Domnul-nostru-Cel-Viu S-a mâniat vremelnic pe noi, El din nou va să Se împace cu robii Săi.
34 Dar tu, cel necredincios şi cel mai ticălos dintre toţi oamenii, nu te umfla în propria-ţi nebunie, amăgindu-te cu zadarnice nădejdi şi ridicându-ţi mâna împotriva copiilor Cerului8;
35 că încă n-ai scăpat de judecata Atotţiitorului Dumnezeu, Care vede totul.
36 Căci fraţii noştri, după ce au îndurat o durere de scurtă durată, beau acum din izvorul cel nesecat al vieţii, de dragul legământului lui Dumnezeu; dar tu, prin judecata lui Dumnezeu, vei fi cu dreptate pedepsit pentru semeţia ta.
7 După aproape nouăsprezece secole (în 1714), la Istanbul, sultanul, după ce îi decapitase pe primii trei din cei patru fii ai lui Constantin Brâncoveanu, a încercat să-l înduplece pe cel mai tânăr, Matei, să apostazieze; consultându-şi tatăl, acesta, înainte de a muri şi el, l-a îndemnat la martiriu. Toţi cinci sunt sfinţi ai calendarului creştin.
8 „Copiii Cerului": Copiii lui Dumnezeu; ca în multe alte cazuri, autorul evită să scrie (şi cu atât mai puţin să pronunţe) numele lui Dumnezeu (vezi şi nota de la 1 Mac 3, 18).

37 Cât despre mine, ca şi fraţii mei, îmi dau trupul şi sufletul pentru legile părinţilor mei, rugându-L pe Dumnezeu să fie grabnic milostiv neamului nostru, iar pe tine, prin chinuri şi plăgi, să te facă să mărturiseşti că El e singurul Dumnezeu.
38 şi poate că-n mine şi-n fraţii mei se va opri mânia Celui-Atotputernic, pe drept dezlănţuită asupra neamului nostru întreg".
39 Spumegând de furie, regele l-a chinuit pe acesta din urmă cu mult mai multă cruzime decât pe ceilalţi, simţind gustul amar al bătăii de joc.
40 Aşa că şi acesta a părăsit viaţa în toată curăţia, cu desăvârşită încredere în Domnul.
41 Mama a murit cea din urmă, după fiii ei.
42 Iată însă că e destul despre istoria ospeţelor idoleşti şi despre grozăvia chinurilor.
8
Răscoala şi primele biruinţe ale lui Iuda Macabeul. Înfrângerea lui Nicanor. Înfrângerea lui Timotei şi a lui Bacchide. Fuga şi mărturisirea lui Nicanor.
1 Iar Iuda zis Macabeul şi fârtaţii săi, strecurându-se pe furiş prin sate, îşi chemau rudele şi,

alăturându-şi pe cei ce se păstraseră în iudaism, a adunat ca la şase mii de oameni.
2 Şi-L rugau pe Domnul să-Şi arunce privirea asupra poporului pe care toţi îl călcau în picioare, să aibă milă de templul pângărit de către oameni necredincioşi,
3 să-I fie milă de cetatea pustiită pe cale de a fi făcută una cu pământul -, să audă sângele care striga spre El,
4 să-Şi aducă aminte de ucigaşul măcel asupra pruncilor nevinovaţi, precum şi de blasfemiile rostite împotriva numelui Său şi să-Şi arate ura faţă de rău.
5 De îndată ce s-a aflat în fruntea unui început de oaste, Macabeul devenea, de acum înainte, de neînvins pentru păgâni, mânia lui Dumnezeu preschimbându-se în milă.
6 Lovind pe neaşteptate, ardea oraşe şi sate; punând mâna pe locurile cele mai potrivite, îşi punea duşmanii pe fugă cu grămada.
7 Pentru astfel de lovituri avea grijă să aibă de partea sa, mai cu seamă, întunericul nopţii. Iar faima vitejiei lui se răspândea pretutindeni.
8 Văzând că omul acesta creştea puţin câte puţin şi că biruinţele lui deveneau din ce în ce mai dese, Filip[1] i-a scris lui Ptolemeu, guvernatorul Celesiriei şi al Feniciei, să-l ajute pe rege în trebile lui.
9 Acesta l-a numit îndată pe Nicanor, fiul lui Patrocle, unul din prietenii de seamă, şi l-a trimis în fruntea a cel puţin douăzeci de mii de oameni de felurite neamuri, ca să nimicească întregul neam al Iudeilor; şi i l-a alăturat pe Gorgias, comandant care avusese mult de-a face cu trebile războiului.
10 Nicanor a hotărât ca tributul de două mii de talanţi pe care regele îl datora Romanilor să fie plătit cu banii dobândiţi din vânzarea Iudeilor ce vor fi luaţi robi.
1 E vorba de Filip Frigianul, menţionat în 5, 22 şi 6, 11.

11 Şi de-ndată a trimis prin oraşele de pe ţărmul mării să vină să cumpere robi iudei, făgăduind că le va da nouăzeci de robi pentru un talant; nu se aştepta la pedeapsa ce avea să vină asupră-i de la Cel-Atotputernic.
12 De îndată ce i-a sosit vestea apropierii lui Nicanor, Iuda le-a spus alor săi că oastea bate la uşă.
13 Atunci fricoşii şi cei lipsiţi de credinţă în judecata lui Dumnezeu au fugit din toate părţile şi s-au dus care încotro;
14 alţii vindeau tot ce le mai rămăsese şi totodată îi cereau lui Dumnezeu să-i scape pe aceia pe care nelegiuitul Nicanor îi vânduse chiar mai înainte ca oştile să se fi ciocnit;
15 aceasta, dacă nu de dragul lor, cel puţin de dragul legământului făcut cu părinţii lor şi de dragul sfântului şi preamăritului Său nume cu care ei erau numiţi.
16 Macabeul, aşadar, adunându-şi pe cei şase mii de oameni, i-a îndemnat să nu se lase înspăimântaţi de duşmani şi să nu le fie teamă de marele număr al păgânilor care pe nedrept vin împotriva lor, ci să se lupte cu vitejie,
17 având înaintea ochilor nelegiuita ocară pe care aceia au aruncat-o asupra locului celui sfânt, necazurile şi chinurile aduse-n cetate, precum şi prăbuşirea aşezămintelor strămoşeşti.
18 Şi le-a zis: „Ei îşi pun nădejdea în armele şi cutezanţa lor, dar noi ne-o punem în Atotputernicul Dumnezeu, Cel ce doar c-un semn îi poate doborî nu numai pe cei ce vin împotriva noastră, dar şi lumea întreagă”.
19 Şi le-a arătat, pe rând, de câte ori a venit ajutorul de sus în vremea strămoşilor, şi mai ales sub Senaherib, când i-au pierit o sută optzeci şi cinci de mii de oameni,
20 şi bătălia pe care au avut-o în Babilon împotriva Galatenilor:[2] Iudeii, care luau parte la luptă, erau, de toţi, opt mii, cărora li se adăugaseră patru mii de Macedoneni; şi-n timp ce aceştia din urmă dădeau dosul, cei opt mii au nimicit o sută douăzeci de mii, datorită ajutorului venit din cer, şi s-au ales cu multă pradă.
21 Şi după ce, prin aceste cuvinte, i-a umplut de curaj şi i-a făcut gata să moară pentru legi şi patrie, a împărţit oastea în patru cete:
22 în fruntea fiecărei cete i-a pus pe fraţii săi Simon, Iosif şi Ionatan, punând câte o mie cinci sute sub porunca fiecăruia din ei.
23 Pe deasupra, l-a pus pe Ezdra să citească din Cartea Sfântă, iar apoi, după ce a dat cuvântul de semnal: „Ajutorul lui Dumnezeu”, punându-se el însuşi în fruntea primei cohorte[3], s-a ciocnitcu Nicanor.
24 Şi, cu ajutorul Celui-Atotputernic, au ucis mai mult de nouă mii de oameni, au rănit şi au

schilodit cea mai mare parte a ostaşilor lui Nicanor, şi pe toţi i-au pus pe fugă.
25 De asemenea, au pus mâna şi pe banii celor ce veniseră să-i cumpere. Şi fiindcă urmărirea o începuseră cu întârziere, s-au întors, din lipsă de timp.
26 Într-adevăr, era ajunul zilei de odihnă, fapt pentru care nu şi-au împins urmărirea până prea departe.
2 Acest eveniment nu ne este cunoscut din alte surse.
3 Cohortă (speira): unitate militară de cel mult 600 de oameni.

27 După ce au adunat armele şi au ridicat prăzile duşmanilor, şi-au văzut şi de ziua de odihnă, ridicând belşug de binecuvântări şi laude pentru Domnul Care-i scăpase în ziua aceea, începându-Şi astfel mila faţă de ei.
28 După ce a trecut ziua de odihnă, o parte din prăzi le-au împărţit celor ce fuseseră chinuiţi, precum şi văduvelor şi orfanilor, iar rămăşiţa au împărţit-o între ei şi copiii lor.
29 După ce au făcut şi acest lucru, într-o rugăciune obştească I-au cerut milostivului Stăpân să Se împace pentru totdeauna cu robii Săi.
30 într-o ciocnire cu oamenii lui Timotei şi Bacchide au ucis mai mult de douăzeci de mii dintre ei şi au cucerit cetăţi cu ziduri foarte înalte; au împărţit între ei mare belşug de pradă, făcând părţi deopotrivă, una pentru ei, alta pentru cei ce fuseseră chinuiţi, pentru orfani şi văduve, ca şi pentru bătrâni.
31 Au adunat armele duşmanilor şi le-au pus pe toate cu grijă, în locuri prielnice; ceea ce a rămas din prăzi au dus la Ierusalim.
32 L-au ucis pe filarh4, unul din tovarăşii lui Timotei, om întru totul nelegiuit, care le făcuse Iudeilor o mulţime de necazuri.
33 şi-n timp ce sărbătoreau biruinţa în patria lor, i-au ars pe cei ce dăduseră foc sfintelor porţi, precum şi pe Calistene, care se pitise într-o căsuţă şi care şi-a primit astfel plata pentru nelegiuirea sa.
4 Grecescul fylarhos: „şef de trib"; în cazul de faţă, comandantul triburilor arabe din oastea de mercenari a lui Timotei, învinse la începutul campaniei lui Iuda Macabeul împotriva acestuia (vezi 12, 10-11).
34 Cât despre de-trei-ori-ticălosul Nicanor, cel care adusese o mie de negustori cărora să le vândă Iudei,
35 umilit fiind, cu ajutorul Domnului, de nişte oameni pe care el îi socotea de nimic, şi-a lepădat îmbrăcămintea cea strălucită şi, luând-o de-a dreptul peste câmp, ca un fugar ce se fereşte să fie văzut, a sosit la Antiohia, tare bucuros că izbândise să scape din prăbuşirea oastei sale.
36 Aşa că el, care-şi luase sarcina de a plăti tributul datorat Romanilor prin vânzarea robilor din Ierusalim, mărturisea că Iudeii au pe Cineva Care Se luptă pentru ei şi că Iudeii erau de neînvins, prin aceea că păzeau legile pe care chiar Acela le poruncise.
9
Groaznicul sfârşit al lui Antioh Epifan.
1 Cam în aceeaşi vreme s-a întâmplat şi întoarcerea, lipsită de cinste, a lui Antioh din ţinuturile Persiei.
2 Căci, intrat în cetatea numită Persepolis, s-a apucat să jefuiască templul şi să pună mâna pe oraş. Dar şi mulţimea, ridicându-se, a pus mâna pe arme; şi s-a întâmplat că Antioh, pus pe fugă de către locuitorii ţării, s-a întors plin de ruşine.
3 Ajuns în Ecbatana, i-a sosit vestea despre ceea ce i se întâmplase lui Nicanor şi oamenilor lui Timotei.
4 aprins de mânie, se gândea să le plătească Iudeilor ruşinea suferită din partea celor ce-l siliseră să fugă; şi i-a poruncit căruţaşului său să mâne carul, fără oprire, până la capătul drumului (îl însoţea judecata Cerului, de

vreme ce se rostea cu trufie: „Voi preface Ierusalimul în mormânt al Iudeilor, de îndată ce voi sosi acolo!").
5 Dar Domnul, Cel ce pe toate le vede, Dumnezeul lui Israel, l-a lovit cu o plagă de nevindecat, cum nu s-a mai văzut: nu isprăvise bine aceste cuvinte, că a fost cuprins de o nesuferită durere în

măruntaie şi de groaznice chinuri lăuntrice;
6 aceasta, pe bună dreptate, de vreme ce el, prin numeroase şi nemaipomenite chinuri, chinuise măruntaiele altora.
7 Cu toate acestea, întru nimic domolindu-şi mândria şi mereu plin de trufie, suflând împotriva Iudeilor flăcările furiei sale, a poruncit ca înaintarea să fie iuţită. S-a întâmplat însă că el a căzut din carul care alerga bubuind şi, învârtit într-o căzătură rostogolită, toate mădularele trupului i s-au stâlcit.
8 Aşa că el, care cu puţin înainte, în înfumurarea lui nemaiîntâlnită la oameni, credea că le poate porunci valurilor mării şi care-şi închipuia că poate cântări în cumpănă înălţimile munţilor, era acum trântit la pământ şi dus pe o targă, prin el arătându-se în ochii tuturor puterea lui Dumnezeu,
9 până acolo încât din trupul acestui om şiroiau viermii, trupul i se descărna de viu, petic cu petic, printre dureri şi suferinţe, iar duhoarea puroaielor care ieşeau din el cârnea nasul întregii oştiri;
10 şi cel care, cu puţin înainte, credea că atinge stelele cerului, nu avea pe nimeni care să-l poarte, din pricina nesuferitelor sale duhori.
11 Atunci, fiind tot numai rană, a început să-şi domolească mult din trufie şi, sub biciul dumnezeiesc, a prins a înţelege, hărţuit în fiece clipă de chinuri.
12 Şi, cum el însuşi nu mai putea să îndure propria sa putoare, s-a rostit: „Drept este să asculţi de Dumnezeu şi, de vreme ce eşti muritor, să nu-ţi pui dumnezeirea pe seamă”.
13 Şi acest ticălos îl ruga pe Stăpânul care n-ar fi trebuit să aibă milă de el -, făgăduind
14 să elibereze Sfânta Cetate aceea pe care se grăbea s-o şteargă de pe faţa pământului şi s-o prefacă în mormânt

15 să-i facă egali în drepturi cu Atenienii pe toţi Iudeii cei pe care nu-i socotise vrednici nici măcar de mormânt, şi pe care voia să-i arunce la fiare, pe ei şi pe copiii lor, şi să facă din ei hrană păsărilor de pradă -,
16 să înzestreze cu cele mai frumoase podoabe sfântul templu pe care mai înainte îl jefuise -, să înapoieze, chiar în număr mult mai mare, obiectele sfinte, să ia parte din propriile lui venituri la cheltuielile de trebuinţă jertfelor
17 şi culmea! că se va face iudeu şi că va cutreiera toate locurile-n care trăiesc oameni, spre a da mărturie despre puterea lui Dumnezeu.
18 Dar, fiindcă chinurile lui nu se opreau nicicum căci îl ajunsese judecata lui Dumnezeu -, deznădăjduit de starea în care se afla, le-a scris Iudeilor scrisoarea de mai jos, o adevărată jalbă, care suna astfel:
19 „Antioh, rege şi guvernator, către preacinstiţii Iudei, concetăţenii săi: salutare, sănătate şi multă fericire!
20 Dacă voi şi copiii voştri o duceţi bine

şi dacă trebile voastre vă merg aşa cum le vreţi, vom înălţa pentru aceasta îmbelşugate rugăciuni de mulţumire.
21 Cât despre mine, mă aflu întins fără putere pe un pat şi-mi aduc aminte, mişcat, de semnele preţuirii voastre şi de bunele voastre simţăminte. La întoarcerea mea din ţinuturile Persiei am căzut greu bolnav şi socotesc că e de trebuinţă să mă îngrijesc de obştească linişte a tuturor.
22 Nu că aş fi cumva deznădăjduit de starea mea dimpotrivă, am mare nădejde că voi scăpa din această boală -,
23 ci fiindcă-mi amintesc că tatăl meu, atunci când pleca la război în părţile de sus, îşi rânduia un urmaş,
24 pentru ca, dacă s-ar întâmpla ceva neaşteptat sau vreo veste neplăcută, oamenii ţării să ştie că trebile fuseseră rânduite şi, în felul acesta, să nu se tulbure câtuşi de puţin;
25 În afară de aceasta, văzând că regii din apropierea noastră şi vecinii regatului pândesc prilejurile şi aşteaptă întâmplările, l-am rânduit rege pe fiul meu Antioh1, pe care, de mai multe ori, înainte de a mă avânta spre satrapiile de sus, l-am încredinţat şi l-am înfăţişat celor mai mulţi dintre voi; de altfel, i-am şi făcut scrisoarea de mai jos.
26 Vă rog şi vă cer să vă aduceţi aminte de binefacerile mele obşteşti şi de la om la om şi să vă păstraţi bunele simţăminte pe care le aveţi faţă de mine şi faţă de fiul meu.

27 Căci sunt încredinţat că, plin de dulceaţă şi de iubire de oameni, el îmi va urma îndeaproape dorinţele şi se va înţelege bine cu voi”.
1 Acesta va fi Antioh al V-lea Eupator, crescut de către Lisias, adversarul lui Filip.
28 Iată deci cum acest ucigaş şi blasfemiator, în prada unor suferinţe cumplite, asemănătoare cu acelea pe care el le pricinuise altora, şi-a isprăvit viaţa pe pământ străin, în munţi, printr-o moarte nenorocită.
29 Iar Filip, tovarăşul său din copilărie, i-a adus trupul înapoi; dar, temându-se de fiul lui Antioh, s-a dus în Egipt, la Ptolemeu Filometor.
10
Curăţirea templului, sărbătoarea sfinţirii. Ptolemeu Macron. Războiul cu Idumeii. Luptele împotriva lui Timotei. Cucerirea Ghezerului.
1 Călăuziţi de Domnul, Macabeul şi fârtaţii săi au recucerit templul şi cetatea;
2 au dărâmat altarele ridicate de străini în piaţă, precum şi capiştile.
3 După ce au curăţit templul, au făcut un alt jertfelnic; apoi, luând foc din scânteile ce ţâşneau din pietrele înfierbântate pân’ la roşu,1 au adus jertfe după trecerea a doi ani, au ars tămâie, au aprins luminile şi au aşezat pâinile punerii înainte.
4 Apoi, plecându-se pân’ la pământ, i-au cerut Domnului să nu-i mai lase să cadă sub astfel de rele, dar, dacă se va întâmpla să mai păcătuiască, să-i certe El însuşi, cu îngăduinţă, şi să nu-i dea pe mâna neamurilor blasfemiatoare şi barbare.
5 În ziua în care templul fusese pângărit de către străini, în chiar ziua aceea
1 Au recurs la acest procedeu spre a asigura puritatea focului care urma să ardă jertfele.

s-a făcut curăţirea templului, în douăzeci şi cinci ale aceleiaşi luni, adică a lui Chislev2.
6 Cu veselie au prăznuit opt zile de sărbătoare, ca la aceea a Corturilor, amintindu-şi că, doar cu puţin înainte, la vremea sărbătorii Corturilor locuiau în munţi, prin peşteri, ca fiarele sălbatice.
7 Iată de ce, purtând ramuri3 şi crenguţe frumoase şi stâlpări de finic, înălţau cântări spre Acela care dusese până la capăt curăţirea locaşului Său.
8 şi au poruncit, prin hotărâre obştească întărită prin vot4, ca întregul neam al Iudeilor să prăznuiască acea zi în fiecare an.
9 Acestea au fost împrejurările în care s-a sfârşit Antioh, numit şi Epifan.
10 Acum vom arăta faptele care-l privesc pe Antioh Eupator, fiul acelui necredincios, trecând mai repede peste nenorocirile legate de războaie.
11 După ce a devenit rege, acesta l-a numit în fruntea trebilor pe un oarecare Lisias, mare guvernator al Celesiriei şi Feniciei.
12 Căci Ptolemeu, numit Macron5, dorind să le facă dreptate Iudeilor, ca unora care suferiseră atâtea nedreptăţi din partea altora, se străduia să trăiască în pace cu ei.
13 Aşa fiind el pârât la Eupator de către prietenii regelui, cu fiece prilej auzea că e numit trădător pentru aceea
2 Chislev: noiembrie-decembrie.
3 Textual: „tirsuri”; termen păgân, folosit în limbajul religiilor misterice.
4 Psefisma = hotărâre publică obţinută prin vot cu pietricele (procedeu obişnuit în Elada).
5 Nu ştim dacă acest Ptolemeu Macron este una şi aceeaşi persoană cu Ptolemeu, fiul lui Dorimene, din 4, 45-46.
că părăsise Ciprul, pe care i-l încredinţase Filometor, şi trecuse la Antioh Epifan; şi, nemaiputând a se socoti vrednic de dregătoria lui, şi-a luat viaţa otrăvindu-se.
14 Dar Gorgias, devenit guvernator al acestor ţinuturi, aduna oşti străine şi folosea orice prilej de a se război cu Iudeii.
15 În acelaşi timp, Idumeii, stăpâni ai unor cetăţi întărite bine aşezate, îi hărţuiau pe Iudei şi, primindu-i pe cei ce erau alungaţi din Ierusalim, îi foloseau să întreţină războiul.
16 Macabeul şi oamenii lui, după ce au făcut rugăciuni obşteşti şi I-au cerut lui Dumnezeu să Se arate de partea lor, s-au aruncat asupra cetăţilor întărite ale Idumeilor.
17 Lovindu-le puternic, au cucerit întăriturile, i-au doborât pe toţi luptătorii de pe ziduri şi i-au tăiat pe toţi cei ce le cădeau în mână; n-au ucis acolo mai puţin de douăzeci de mii.
18 Dar, deoarece nouă mii fugiseră în două turnuri foarte puternice şi aveau acolo tot ceea ce le

trebuia ca să înfrunte o împresurare,
19 Macabeul i-a lăsat pe Simon şi pe Iosif, cu Zaharia şi fârtaţii săi, destui pentru a face o împresurare, iar el a plecat în alte locuri care nu sufereau întârziere.
20 Dar oamenii lui Simon, din poftă de bani, s-au lăsat cumpăraţi de către unii din cei ce se aflau în turnuri şi, primind şaptezeci de mii de drahme, le-au îngăduit unora să scape.
21 Când i s-a spus Macabeului ce se întâmplase, i-a adunat pe mai-marii poporului şi i-a învinuit pe acei oameni că şi-au vândut fraţii pentru bani prin

aceea că-i făcuseră pe duşmani scăpaţi împotriva lor.
22 Aşa că i-a ucis pe acei oameni care deveniseră trădători şi, de îndată, a cucerit cele două turnuri.
23 Ajutat de o bună mânuire a armelor în aceste lupte, în cele două turnuri a ucis peste douăzeci de mii de oameni.
24 Acum, Timotei, cel care mai înainte fusese biruit de către Iudei, adunând o mare mulţime de ostaşi străini şi nu puţini cai veniţi din Asia, a înaintat ca şi cum ar fi vrut să cucerească Iudeea prin puterea armelor.
25 Văzând că se apropie, Macabeul şi oamenii săi I se rugau Domnului, presărându-şi cenuşă pe cap şi încingându-şi coapsele cu sac;
26 aplecaţi la pământ în faţa jertfelnicului, îi cereau Domnului să fie cu ei, să Se facă duşmanul duşmanilor lor şi potrivnicul potrivnicilor lor, aşa cum Legea o spune limpede.
27 Iar când şi-au isprăvit rugăciunea, au pus mâna pe arme, au înaintat destul de departe în afara cetăţii şi, odată ajunşi în apropierea duşmanului, s-au oprit.
28 Şi chiar în vremea când soarele, răsărind, îşi răspândea lumina, au izbit din amândouă părţile, unii având, pe lângă curaj, nădejdea în Domnul drept chezăşie a biruinţei, iar ceilalţi bizuindu-se pe înflăcărarea care-i mâna în luptă.
29 Dar, în toiul bătăliei, duşmanilor li s-au arătat, venind din cer pe cai cu frâie de aur, cinci bărbaţi străluciţi, care înaintau în fruntea Iudeilor
30 Luându-l pe Macabeu în mijlocul lor şi apărându-l cu armurile, îl ţineau în afara oricărei primejdii, în timp ce el arunca săgeţi şi trăsnete asupra duşmanilor, care, loviţi de orbire şi-n prada zăpăcelii, cădeau tăiaţi în bucăţi.
31 Douăzeci de mii şi cinci sute au fost ucişi, cărora li s-au adăugat şase sute de călăreţi.
32 Însuşi Timotei a fugit într-o cetate întărită, numită Ghezer, al cărei guvernator era Chereea.
33 Cuprinşi de voie bună, Macabeul şi oamenii săi au împresurat cetatea timp de patru zile.
34 Iar cei ce se aflau înlăuntru, încrezători în putemicia locului, blasfemiau în gura mare6 şi rosteau vorbe care nu sunt îngăduite.
35 Când cea de a cincea zi prindea să mijească, douăzeci de tineri din oastea Macabeului, aprinşi de mânie din pricina acelor blasfemii, s-au aruncat cu mare bărbăţie asupra zidului şi, cu înflăcărare crâncenă, loveau pe oricine le cădea sub mână;
36 alţii se urcau în acelaşi chip asupra celor împresuraţi, căzându-le-n spate, au dat foc turnurilor şi, aprinzând ruguri, i-au ars de vii pe blasfemiatori;
37 iar alţii sfărâmau porţile şi, făcând o deschizătură pentru oastea rămasă afară, au cucerit cetatea prin asalt.
38 Cât despre Timotei, care se ascunsese într-o groapă oarecare, l-au înjunghiat, ca şi pe fratele său Chereea şi pe Apolofan.
39 Iar după ce au isprăvit, L-au binecuvântat prin cântări şi rugăciuni de mulţumire pe Domnul, Cel ce mult bine i-a făcut lui Israel şi i-a dat biruinţa.
6 A blasfemia: a profera insulte şi injurii la adresa lui Dumnezeu (nume pe care Evreii nu cutezau nici cel puţin să-l pronunţe).

11
Înfrângerea lui Lisias. Înţelegere de pace. Patru scrisori: a lui Lisias către Iudei, a lui Antioh Eupator către Lisias, a lui Antioh Epifan către Iudei, a Romanilor către Iudei.
1 La foarte puţin timp după aceea, Lisias, tutorele1 şi ruda regelui, care era în fruntea trebilor, îndurând greu ceea ce se petrecuse,
2 a adunat ca la optzeci de mii de oameni şi toată călărimea şi s-a pornit la drum împotriva Iudeilor,

cu gândul de a face din Cetate locuinţă pentru Greci,
3 să supună templul unei dări asemănătoare cu ale altor temple ale neamurilor şi să vândă pe bani, în fiecare an, dregătoria de mare preot;
4 el nu lua în seamă câtuşi de puţin puternicia lui Dumnezeu, ameţit cum era de zecile de mii de pedestraşi, de miile de călăreţi şi de cei optzeci de elefanţi care erau cu el.
5 Odată pătruns în Iudeea, s-a apropiat de Betţur, cetate puternică, dar foarte departe de Ierusalim ca la cinci stadii şi a împresurat-o strâns.
6 Când Macabeul şi oamenii săi au aflat că acela ţinea cetatea sub împresurare, cu suspine şi lacrimi şi împreună cu poporul l-au rugat pe Domnul să trimită un înger bun care să-l scape pe Israel.
7 Macabeul, cel dintâi, punându-şi armele, i-a îndemnat pe ceilalţi să se
1 Textual: „epitropul" (cel căruia i s-a încredinţat gestionarea unei proprietăţi); în cazul de faţă, tutorele (cel căruia i s-a încredinţat creşterea şi educarea unui minor). Despre Lisias ca locţiitor regal şi tutore vezi 1 Mac 3, 32-33.
arunce odată cu el în faţa primejdiei spre a veni în ajutorul fraţilor lor; şi toţi, ca unul, s-au avântat cu înflăcărare.
8 Erau încă aproape de Ierusalim când s-a ivit, mergând în fruntea lor, un călăreţ îmbrăcat în alb, zăngănindu-şi armura de aur.
9 Toţi la un loc L-au binecuvântat pe milostivul Dumnezeu şi s-au simţit cu inimile învigorate, gata să spintece nu numai oameni, dar şi fiarele cele mai crude, şi chiar şi ziduri de fier.
10 Aşa înaintau, în linie de bătaie, laolaltă cu aliatul care le venise din cer, Domnul avându-i în mila Sa.
11 Şi, aruncându-se ca nişte lei asupra duşmanilor, au doborât unsprezece mii de pedestraşi, precum şi o mie şase sute de călăreţi, iar pe ceilalţi i-au pus pe fugă.
12 Cea mai mare parte a acestora au scăpat, răniţi şi fără arme; însuşi Lisias şi-a scăpat viaţa printr-o fugă ruşinoasă.
13 Cum însă acesta nu era lipsit de minte, gândindu-se la înfrângerea pe care de abia o suferise şi înţelegând că Evreii erau de neînvins de vreme ce Puternicul Dumnezeu Se lupta împreună cu ei -,
14 le-a trimis o solie de împăcare, făgăduind că va primi ceea ce e drept în cererile acestora şi că, mai mult, îl va sili pe rege să le devină prieten2.
15 macabeul s-a învoit asupra a tot ceea ce dorea Lisias grija lui nefiind alta decât binele obştesc -, astfel încât tot
2 Tutorelui Lisias nu-i era peste mână să constrângă voinţa unui rege care era încă copilandru.

ceea ce Macabeul i-a scris lui Lisias în privinţa Iudeilor, regele a îngăduit.
16 Scrisoarea trimisă Iudeilor de către Lisias avea cuprinsul următor: „Lisias către obştea Iudeilor, salutare!
17 Ioan şi Abesalom, trimişii voştri, după ce mi-au înmânat înscrisul de mai jos, au cerut un răspuns la ceea ce cuprinde el mai de seamă.
18 Tot ceea ce trebuia adus înaintea regelui am înfăţişat şi ceea ce era vrednic de încuviinţare am încuviinţat.
19 Aşadar, dacă voi vă păstraţi bunele voastre simţăminte faţă de stăpânire, eu mă voi strădui şi de acum înainte să mă pun în slujba binelui vostru.
20 Cât despre lucrurile de amănunt, le-am poruncit trimişilor voştri şi alor mei să stea de vorbă cu voi.
21 Fiţi sănătoşi! Anul o sută patruzeci şi opt, în douăzeci şi patru ale lunii Dioscor3".
22 Scrisoarea regelui suna astfel: „Regele Antioh către fratele său Lisias, salutare!
23 Fiind părintele nostru plecat să stea laolaltă cu zeii,4 iar noi înşine vrând ca toţi cei din regatul nostru să-şi poată vedea de trebile lor fără să fie tulburaţi,
3 Textual: „... a douăzeci şi patra a lui Zeus Corintianul". Se pare însă că Dios Korinthios este o alterare a lui Dioskoros, numele unei luni din calendarul cretan, sau a lui Dioskorinthios, numele unei luni din calendarul macedonean. De ce un act oficial era datat cu numele unei luni provinciale, e un semn de întrebare. Oricum, documentul a fost redactat în primăvara anului 164 î. H.
4 „Părintele nostru": Antioh al IV-lea Epifan. „Să stea laolaltă cu zeii": apoteoza imperială, adoptată de Alexandru cel Mare şi continuată de Seleucizi.

24 aflând că Iudeii nu se învoiesc aşa cum o voia părintele nostru să treacă la obiceiurile greceşti, ci mai degrabă voiesc să-şi păstreze felul de viaţă care le este propriu, fapt pentru care au cerut să fie lăsaţi în datinile lor,
25 dorind noi, aşadar, ca nici neamul acesta să nu cunoască nici un fel de tulburare, hotărâm ca templul lor să le fie dat înapoi şi ca ei să trăiască potrivit cu obiceiurile părinţilor lor.
26 Aşadar, fă bine şi trimite pe cineva acolo şi să le dea mâna dreaptă5, pentru ca, ştiind ei astfel ce avem în gând, să-şi recapete curajul şi cu voioşie să-şi vadă de treburile lor.
27 Scrisoarea regelui către neamul Iudeilor suna astfel: „Antioh către Sfatul bătrânilor Iudeilor, salutare!
28 Dacă voi o duceţi bine, aceasta-i şi după inima noastră. Noi înşine ne bucurăm de o sănătate bună.
29 Menelau ne-a adus la cunoştinţă dorinţa voastră de a vă întoarce acasă şi de a vă vedea de treburile voastre.
30 Aşadar, acelora care vor porni la drum înainte de treizeci ale lunii Xantic6 li se întinde mâna dreaptă, să călătorească fără nici o grijă.
31 Iudeii să se bucure de bucatele lor şi de legile lor ca şi mai înainte, şi nimeni dintre ei să nu fie neliniştit în vreun fel de greşalele făcute din neştiinţă.
32 De altfel, l-am trimis pe Menelau să vă liniştească.
33 Fiţi sănătoşi! Anul o sută patruzeci şi opt, în cincisprezece ale lui Xantic".
5 „A da mâna dreaptă": semn de pace, de reconciliere.
6 „Xantic": numele unei luni din calendarul macedonean, corespunzător lunii Nisan din calendarul iudaic.
1650
34 Romanii au trimis şi ei o scrisoare întocmită astfel: „Quintus Memmius, Titus Manius7, împuterniciţii Romanilor, către poporul Iudeu, salutare!
35 Cele ce v-au fost îngăduite de Lisias, ruda regelui, vi le îngăduim şi noi.
36 Cât despre cele hotărâte de el, să-i fie spuse regelui, trimiteţi-ne neîntârziat pe cineva, după ce le veţi fi cercetat, pentru ca noi să i le înfăţişăm regelui aşa cum credeţi voi că e bine; căci noi mergem acum la Antiohia.
37 Grăbiţi-vă dar să ne trimiteţi oameni, ca să ştim şi noi ce doriţi.
38 Fiţi sănătoşi! Anul o sută patruzeci şi opt, în cincisprezece ale lunii Xantic.
12
Iuda Macabeul pedepseşte Ioppe şi Iamnia. Luptele din Galaad. Bătălia de la Carnaim; Întoarcerea pe la Efron şi Schitopolis. Înfrângerea lui Gorgias. Rugăciunea pentru cei morţi.
1 După ce s-au făcut aceste înţelegeri, Lisias a venit la rege, în timp ce Iudeii se întorceau la lucrul câmpului.
2 Dar printre comandanţii de oşti ai ţinutului, Timotei1 şi Apoloniu 2, fiii lui Geneu, Ieronim şi Demofon, şi, pe lângă aceştia, Nicanor Cipriarhul3 nu-i
7 Folosind şi alte manuscrise greceşti, importanţi biblişti occidentali cred că, în realitate, legaţii (ambasadorii) Romanilor implicaţi în acest text erau trei: Quintus Memmius, Titus Maniliusşi Manius Sergius (BJ, TOB).
1 Altul decât Timotei din 10, 24 şi 10, 38: comandantul Transiordaniei (1 Mac 5, 11).
2 Altul decât misarhul din 5, 24.
3 Altul decât celebrul Nicanor, fiul lui Patrocle, din 8, 9; acesta era comandantul mercenarilor ciprioţi.
lăsau pe Iudei să aibă nici linişte, nici răgaz.
3 În acest timp, locuitorii din Ioppe4 au săvârşit îngrozitoarea ticăloşie de mai jos: I-au poftit pe Iudeii care trăiau printre ei ca, împreună cu femeile şi copiii lor, să se urce în bărcile pe care le pregătiseră, fără ca prin aceasta să pară că ar avea de gând să le facă ceva rău;
4 în duhul unei hotărâri de obşte a cetăţii, aceştia au primit, ca nişte oameni paşnici şi netemători; dar, când au înaintat în larg, au fost prăvăliţi în adânc, în număr de cel puţin două sute.
5 Iuda, de îndată ce a aflat de cruzimea săvârşită asupra unor oameni din neamul său, a adus-o la cunoştinţa alor săi
6 şi, după ce L-a chemat pe Domnul, Judecătorul cel Drept, a mers împotriva ucigaşilor fraţilor săi,

a aprins portul în timpul nopţii, a ars bărcile şi i-a spintecat pe cei ce fugiseră în ele.
7 Dar, cum oraşul fusese închis, a plecat, cu gândul de a se întoarce şi de a nimici toată cetatea Ioppiţilor.
8 Aflând însă că cei din Iamnia5 voiau să facă şi ei tot aşa cu Iudeii care trăiau acolo,
9 i-a lovit în acelaşi fel pe Iamniţi, noaptea, şi a dat foc portului, precum şi vaselor, în aşa măsură încât licărul flăcărilor se vedea până la Ierusalim, cu toate că depărtarea era de două sute patruzeci de stadii.
4 Ioppe: Iaffa de astăzi.
5 Iamnia: oraş portuar situat la 20 km sud de Ioppe; Yebna de astăzi. După dărâmarea Ierusalimului (70 d. H.), Iamnia care în vremea lui Iosua Navi se numea Iabneel (Ios 15, 11) a devenit sediul marelui sinedriu şi al unei importante şcoli rabinice.

10 Iuda şi ai săi, aflându-se la o depărtare de nouă stadii de la locul acela6, în drumul pe care-l făceau împotriva lui Timotei, asupra lor s-au aruncat nişte Arabi, în număr de cel puţin cinci mii de pedestraşi şi cinci sute de călăreţi.
11 În crâncena bătălie care a avut loc, oamenii lui Iuda datorită ajutorului lui Dumnezeu au dobândit biruinţa; înfrânţi, nomazii i-au cerut lui Iuda să le dea mâna dreaptă, făgăduind să-i dea vite şi să fie în slujba lui pentru ceea ce ar mai datora.
12 Iuda, găsind că aceştia ar putea într-adevăr să fie de folos în multe treburi, s-a învoit să facă pace cu ei, iar aceia, după ce i-au strâns mâna dreaptă, s-au dus la corturile lor.
13 El a mai lovit o cetate apărată de stăvilare de pământ şi înconjurată de ziduri, locuită de neamuri amestecate; se numea Caspin.
14 Cei dinlăuntru, bizuindu-se pe tăria zidurilor şi pe strânsura de bucate, s-au arătat grosolani faţă de Iuda şi oamenii lui, batjocorindu-i şi, mai mult, blasfemiind şi aruncând vorbe care nu se spun.
15 Iuda şi oamenii săi, după ce L-au chemat pe marele Stăpân al lumii, Cel care, fără berbeci7 şi fără maşini de război, a surpat Ierihonul în vremea lui Iosua, s-au aruncat crâncen asupra zidurilor.
16 şi, cucerind cetatea prin vrerea lui Dumnezeu, au făcut acolo un nemaipomenit
6 Aici începe un episod fără nici o legătură cu precedentul (nu trebuie uitat că scrierea de faţă e un rezumat al uneia mult mai ample).
7 „Berbec": armă ofensivă, menită să spargă ziduri; un sul de lemn, lung, mânuit de ostaşi, în capătul căruia se afla, făcut din fier sau bronz, un cap de berbec.
măcel, până într-acolo încât un iaz din apropiere, care avea o lărgime de două stadii, părea umplut cu valuri de sânge.
17 De acolo, mergând până la o depărtare de şapte sute cincizeci de stadii, au ajuns în Haraca, la Iudeii ce se cheamă Tubieni.8
18 Acolo însă nu l-au întâlnit pe Timotei, care plecase din acele locuri fără să fi făcut vreo ispravă, lăsând însă într-un anume loc o puternică oaste de pază.
19 Dositei şi Sosipatru, căpitani în oastea Macabeului, s-au dus acolo şi i-au ucis pe oamenii lăsaţi de Timotei în cetăţuie, peste zece mii la număr.
20 La rândul său, Macabeul, după ce şi-a rânduit oştirea în cohorte, i-a numit pe cei ce aveau să le fie în frunte şi s-a avântat împotriva lui Timotei, care avea în preajmă-i o sută douăzeci de mii de pedestraşi şi o mie cinci sute de călăreţi.
21 Aflând de apropierea lui Iuda, Timotei a trimis femeile, copiii şi celelalte bunuri în locul numit Carnaim; căci locul acela era de necucerit şi greu de atins, datorită faptului că toate trecătorile erau strâmte.
22 De îndată ce s-a ivit prima cohortă a lui Iuda, duşmanii au fost cuprinşi de spaimă, pe lângă frica pricinuită de arătarea Celui ce vede totul, şi au luat-o la fugă care încotro, într-o astfel de zăpăceală, încât deseori erau răniţi chiar de propriii lor tovarăşi şi străpunşi de vârful propriilor lor săbii.
8 Haraca: probabil Datema din 1 Mac 5, 9 sau Rafon din 1 Mac 5, 37. Cât despre Iudeii Tubieni, s-ar putea să fi fost cei din Tob (Jd 11, 3) sau, poate, din Tubi - 1 Mac 5, 13; oricum, în Galaad.

23 Iuda i-a urmărit cu înverşunare, spintecându-i pe acei ticăloşi şi nimicind aproape treizeci de mii de oameni.
24 Timotei însuşi, căzut în mâinile oamenilor lui Dositei şi Sosipatru, le-a cerut cu multă şiretenie

să-l lase să plece sănătos şi fără grijă, pretinzând că el îi avea în mână pe părinţii şi fraţii multora dintre ei, asupra cărora s-ar putea să cadă o nenorocire.
25 Aşa că, după ce El s-a legat printr-o grămadă de vorbe că acelor oameni le va da drumul nevătămaţi, ei l-au eliberat ca să-şi scape fraţii.
26 După aceea, Iuda a mers împotriva Carnaimului şi a Atargateonului9, unde a înjunghiat douăzeci de mii de oameni.
27 După fugărirea şi nimicirea acestora, a mers şi împotriva Efronului, cetate puternică, în care locuiau Lisias şi o mulţime de neamuri felurite; tineri bine legaţi, rânduiţi în faţa zidurilor, se luptau vitejeşte; acolo se afla din belşug strânsură de maşini de război, precum şi de lănci.
28 După ce L-au chemat pe Stăpânul Care sfarmă cu putere tăria vrăjmaşilor, Iudeii au pus mâna pe cetate şi au doborât ca la douăzeci şi cinci de mii dintre cei care se aflau în ea.
29 Plecând de acolo, s-au aruncat asupra cetăţii Schitopolis, ca la şase sute de stadii departe de Ierusalim.
30 Dar dacă Iudeii aşezaţi acolo au dat mărturie despre bunăvoinţa pe care Schitopolitanii o aveau faţă de ei şi despre purtarea lor omenească în vremuri de restrişte,
9 E vorba de incinta templului zeiţei Atargatis, importantă divinitate arameeană, soţia lui Hadad, adoptată de Sirieni.
31 ei le-au mulţumit şi i-au îndemnat ca pe viitor să se arate buni faţă de neamul lor, după care au venit la Ierusalim, căci se apropia sărbătoarea Săptămânilor10.
32 După sărbătoarea zisă Cincizecime11 s-au îndreptat împotriva lui Gorgias, comandantul Idumeii.
33 Acesta le-a ieşit înainte cu trei mii de pedestraşi şi patru sute de călăreţi.
34 Şi s-a întâmplat că în timpul luptei au căzut câţiva Iudei.
35 Un oarecare Dositei12, călăreţ de seamă din ceata lui Bachenor, l-a prins pe Gorgias şi, ţinându-l de cazacă13, trăgea de el cu vitejie, vrând să-l prindă viu pe acest blestemat, dar un călăreţ trac s-a repezit asupra lui Dositei şi i-a izbit umărul, iar Gorgias a fugit la Mareşa.
36 În acest timp, deoarece oamenii lui Esdris, care se băteau de multă vreme, erau sleiţi de oboseală, Iuda L-a rugat pe Domnul să Se arate de partea lor şi să-i călăuzească în luptă.
37 Apoi, cu glas înălţând strigătul de război şi cânturi în limba părinţilor săi, s-a aruncat năprasnic asupra oamenilor lui Gorgias şi i-a pus pe fugă.
38 În fruntea oştirii sale, Iuda s-a dus în cetatea Adulam; şi, cum a şaptea
10 „Sărbătoarea Săptămânilor” se prăznuia la şapte săptămâni după Paşti (vezi Lv 23, 15 şi urm.)
11 „Cincizecimea” era numele grecesc (pentekoste) al sărbătorii Săptămânilor, adică a cincizecea zi după Paşti; importanţa ei se va vedea în capitolul 2 din Faptele Apostolilor: în această zi de praznic Se va pogorî Duhul Sfânt asupra Sfinţilor Apostoli şi va lua fiinţă Biserica lui Hristos.
12 Altul decât cel pomenit în versetele 19 şi 24.
13 Textual: „hlamidă”; la vremea aceea, hlamys, hlamydos însemna cazacă (pelerina scurtă a unui cavalerist); mai târziu, cuvântul s-a încetăţenit cu semnificaţia de mantie regală.

zi a săptămânii sosise, s-au curăţit după obicei şi au petrecut acolo ziua de odihnă.
39 A doua zi, oamenii lui Iuda (aşa cum o cerea trebuinţa) s-au dus să ridice trupurile celor ce căzuseră, pentru ca, împreună cu rudele acestora, să le aşeze în mormintele părinţilor lor.
40 Iată însă că sub îmbrăcămintea fiecărui mort au găsit obiecte închinate idolilor din Iamnia, fapt de la care legea îi oprea pe Iudei, şi-n ochii tuturor a devenit limpede pricina pentru care aceşti oameni căzuseră.14
41 Atunci toţi au binecuvântat rânduiala Domnului, a dreptului Judecător, Care le descoperă pe cele ascunse,
42 şi s-au aşternut în rugăciuni, cerând ca păcatul săvârşit să fie pe de-a-ntregul şters. Viteazul Iuda aîndemnat adunarea să se păzească de păcat, de vreme ce văzuseră acum, cu ochii lor, ce li se întâmplase, din pricina păcatului, celor ce căzuseră.
43 Apoi, strângând de la oamenii săi prin bună vrere ca la două mii de drahme de argint, le-a trimis la Ierusalim, pentru ca acolo să fie adusă o jertfă pentru păcat; o foarte frumoasă şi foarte plăcută faptă, insuflată de gândul învierii!
44 Că dacă el n-ar fi avut nădejdea că cei ce căzuseră vor învia, ar fi fost de prisos şi de râs să se roage pentru morţi.

45 În afară de aceasta, el era încredinţat că bună răsplată le este pusă deoparte celor ce au adormit în evlavie: frumos gând, şi cucernic! Iată, aşadar,
14 Deuteronomul (7, 26) le interzicea Iudeilor să introducă „urâciuni” (idoli sau obiecte idoleşti) în casele lor; în ciuda acestor restricţii, cuceritorii Iamniei (12, 9) nu rezistaseră ispitei.
de ce a adus el jertfă de ispăşire pentru cei morţi: pentru ca ei să fie izbăviţi de păcat.15
13
Sfârşitul lui Menelau. Campania lui Antioh V Eupator. Bătălia de la Modein. Antioh Eupator ajunge la o înţelegere cu Iudeii.
1 În anul o sută patruzeci şi nouă, lui Iuda şi oamenilor săi le-a sosit vestea că Antioh Eupator înainta cu oşti numeroase împotriva Iudeii,
2 însoţit de Lisias, tutorele său, care se afla în fruntea trebilor obşteşti, fiecare cu câte o oaste grecească de o sută zece mii de pedestraşi, cinci mii trei sute de călăreţi, douăzeci şi doi de elefanţi şi trei sute de care înarmate cu coase1.
3 Menelau li s-a alăturat şi el şi, cu o mare prefăcătorie, îl încuraja pe rege, dar nu pentru mântuirea patriei, ci gândindu-se că-l va aşeza din nou în dregătorie.2
4 Dar Regele Regilor a stârnit mânia lui Antioh împotriva acestui nemernic;
15 Evreilor nu le era străină credinţa în învierea morţilor, aşa cum o găsim la Iov 19, 25-27; Is 26, 19; Iz 37, 1-14; Dn 12, 1-2; aici însă e pentru prima oară când se exprimă clar doctrina în nucleu a rugăciunilor pentru morţi, motivată tocmai de credinţa că aceştia vor învia; prin rugăciunile celor vii, morţii obţin iertarea păcatelor, obţinând astfel statutul celor ce au murit împăcaţi cu Dumnezeu.
1 De origine persană, acestea erau care de luptă în ale căror spiţe se aflau plantate, ca nişte aripi deschise, lame de coasă; e uşor de imaginat ravagiile pe care acestea, în mare viteză, le făceau în rândurile inamice. Le folosise şi Antioh al III-lea în bătălia de la Magnesia.
2 Despre Menelau, mare preot, dar şi mare mituitor, vezi 4, 23-29, 43-50.

după ce Lisias a arătat că acesta era pricina tuturor relelor, Antioh a poruncit să-l ducă la Bereea şi să-l facă să piară aşa cum este obiceiul în locul acela.
5 Într-adevăr, în locul acela se află un turn, înalt de cincizeci de coţi, plin cu cenuşă şi înzestrat cu o unealtă rotitoare, înclinată din toate părţile şi alunecând în cenuşă;
6 acolo îl urcă, spre moarte, pe cel ce s-a făcut vinovat de furtul celor sfinte sau de săvârşirea oricăror altor mari blestemăţii.3
7 Cu acest fel de moarte s-a sfârşit acest nelegiuit, Menelau, pe care nici măcar pământul nu l-a primit;
8 iar aceasta, pe bună dreptate: de vreme ce el săvârşise numeroase păcate împotriva jertfelnicului, al cărui foc şi a cărui cenuşă erau sfinte, în cenuşă şi-a găsit moartea.
9 Aşadar, regele înainta, doldora de planuri barbare, să-i facă pe Iudei să vadă lucruri mai rele decât acelea care se petrecuseră sub tatăl său.
10 De îndată ce a aflat, Iuda a poruncit poporului să-L cheme pe Domnul ziua şi noaptea, pentru ca şi acum,
11 ca în atâtea alte dăţi, să vină în ajutorul celor ce urmau să fie lipsiţi de Lege, de patrie şi de templul cel sfânt şi să nu lase poporul, care de-abia îşi recăpătase răsuflarea, să cadă în mâinile scârnavilor păgâni.
12 După ce toţi, laolaltă, s-au rugat astfel şi cu plângeri şi posturi L-au chemat pe Domnul-Cel-Milostiv, aşternuţi cu faţa la pământ, fără oprire, vreme de trei zile, Iuda i-a îndemnat şi le-a poruncit să fie gata.
3 Tortura prin cenuşă fusese împrumutată de la Perşi.
13 Apoi, sfătuindu-se deoparte cu bătrânii, a hotărât să nu aştepte ca oştirea regelui să cuprindă Iudeea şi să cucerească cetatea, ci să se pună în mişcare şi să ia o hotărâre cu ajutorul lui Dumnezeu.
14 Aşa că, după ce I-a încredinţat totul Ziditorului lumii şi i-a îndemnat pe fârtaţii săi să se bată vitejeşte, pân’ la moarte, pentru legi, templu, cetate, patrie şi aşezăminte, şi-a aşezat tabăra în apropiere de Modein.
15 Apoi, după ce le-a dat oamenilor săi cuvântul de semnal: „Biruinţa lui Dumnezeu”, s-a aruncat noaptea asupra cortului regelui, cu o ceată de tineri aleşi dintre cei mai viteji; a ucis în tabără ca la

două mii de oameni, precum şi elefantul-cârmaci, cu cel ce se afla în turnul de pe el.4
16 Şi, până la urmă, după ce a umplut tabăra de frică şi tulburare, s-a întors cu izbândă
17 la vremea când se lumina de ziuă. Aceasta a fost cu putinţă datorită sprijinului pe care Iuda l-a aflat în ocrotirea Domnului.
18 Iar regele, după ce gustase din îndrăzneala Iudeilor, a încercat ca prin meşteşug să pună mâna pe acele locuri.
19 A înaintat împotriva Betţurului, puternică cetate a Iudeilor, dar a fost împins înapoi, pus pe fugă, biruit.
20 Iuda le-a trimis împresuraţilor cele ce le erau de trebuinţă.
21 În acest timp, Rodocos, din oştirea iudaică, le descoperea duşmanilor tainele;
4 „... cu cel ce se afla în casa de pe el”. Despre turnul de pe spatele elefantului de luptă vezi 1 Mac 6, 37. Totuşi, bătălia de la Modein nu poate fi confundată cu cea de la Bet-Zaharia.

a fost urmărit, prins şi terminat.
22 Regele a început din nou să stea de vorbă cu cei din Betţur, le-a dat mâna dreaptă şi a luat-o pe a lor, a plecat, l-a lovit pe Iuda şi pe ai săi şi a fost biruit.
23 Aflând că Filip, lăsat la Antiohia în fruntea trebilor, se răzvrătise,5 s-a tulburat; i-a chemat pe Iudei să stea de vorbă, s-a supus, s-a învoit sub jurământ asupra a tot ceea ce i se cerea cu dreptate, s-a împăcat şi a adus o jertfă; a dat cinstire templului şi s-a arătat mărinimos cu Locul.
24 I-a făcut Macabeului o bună primire şi l-a lăsat pe Hegemonide6 să fie comandant de la Ptolemaida până la ţinutul Gherenienilor7.
25 şi s-a dus la Ptolemaida, dar locuitorii Ptolemaidei erau foarte nemulţumiţi de aceste înţelegeri; se înfuriaseră şi voiau să le rupă.
26 Lisias a ieşit în faţă, le-a apărat cât a putut mai bine, i-a sfătuit, i-a potolit, i-a întors la voia cea bună şi a plecat la Antiohia. Aşa s-au petrecut venirea şi plecarea regelui.
14
Demetru I cucereşte tronul. Uneltirile marelui preot Alchim. Alianţa dintre Nicanor şi Iuda. Necredinţa lui Nicanor; Iuda se ascunde. Nevinovăţia şi moartea lui Razis.
5 Filip, primul tutore al tânărului rege, îl avea ca rival pe Lisias; pentru motive lesne de înţeles, acesta din urmă l-a determinat pe Antioh să facă pace cu Iudeii.
6 Hegemonide: general sirian, căruia Antioh i-a încredinţat comanda asupra zonei riverane, prin aceasta înţelegându-se că lui Iuda îi recunoscuse de facto suveranitatea asupra principalului teritoriu.
7 Gherenienii: locuitorii oraşului Ghera numele mai nou al vechiului Gherar -, situat în sudul Canaanului, între Gaza şi Beer-Şeba.
1 După trecerea a trei ani, lui Iuda şi oamenilor săi le-a sosit vestea că Demetru, fiul lui Seleuc, acostând în portul Tripoli cu oştire puternică şi corăbii,
2 a pus stăpânire pe ţară, după ce i-a ucis pe Antioh şi pe Lisias, tutorele acestuia.
3 Iar un oarecare Alchim, care fusese mare preot şi care de bunăvoie se pângărise pe sine1 în vremea răzmeriţei, înţelegând că pentru el nu mai era nici o putinţă de scăpare şi că de acum înainte nu va mai avea drum deschis către sfântul jertfelnic,
4 a venit la regele Demetru cam prin anul o sută cincizeci şi unu -, i-a dăruit o coroană de aur şi o ramură de finic şi, pe deasupra, crengile de măslin care, după datină, se cuveneau dăruite templului; şi, în ziua aceea, şi-a păstrat liniştea.
5 A aflat însă un prilej care să-i sprijine nebunia: când Demetru care îl poftise în sfat l-a întrebat despre simţămintele şi planurile Iudeilor, el a răspuns:
6 „Aceia dintre Iudei care se cheamă Asidei2 şi în fruntea cărora se află Iuda Macabeul, întreţin starea de război şi de răzvrătire şi nu-i îngăduie regatului să se bucure de linişte.
7 E pricina pentru care eu, după ce am fost despuiat de cinstea mea strămoşească adică de dregătoria de mare
1 „... se pângărise pe sine”: acceptase elenismul.
2 Despre „Asidei” vezi 1 Mac 2, 42 şi nota.

preot -, iată că mă aflu acum venit aici,

8 mai întâi din grija deschisă pe care o am pentru trebile regelui, şi apoi pentru binele pe care li-l vreau concetăţenilor mei; căci, prin nesăbuinţa celor pe care i-am pomenit, tot neamul nostru trece printr-o stare de sărăcie care nu e deloc mică.
9 Aşadar, tu, o, rege, când vei fi luat la cunoştinţă toate aceste lucruri, ai grijă de binele ţării noastre şi de neamul nostru primejduit din toate părţile, pe potriva binevoitoarei omenii pe care o ai faţă de toţi;
10 căci, atâta vreme cât Iuda se află acolo, e peste putinţă ca regatul să se bucure de pace.
11 Şi dacă el a vorbit aşa, ceilalţi prieteni ai regelui, care aveau simţăminte de duşmănie faţă de Iuda, s-au grăbit să stârnească şi mai mult mânia lui Demetru.
12 Acesta l-a ales de-ndată pe Nicanor care devenise elefantarh3 l-a numit comandant al Iudeii şi l-a aşternut la drum
13 cu porunca de a-l ucide pe Iuda, de a-i împrăştia pe fârtaţii săi şi de a-l aşeza pe Alchim ca mare preot al măritului templu.
14 Neamurile din Iudeea care fugiseră din faţa lui Iuda i s-au alăturat lui Nicanor cu grămada, crezând că nefericirile şi nenorocirile Iudeilor vor fi spre binele lor.
15 Când au aflat de apropierea lui Nicanor şi de năvala păgânilor, Iudeii şi-au presărat ţărână pe cap şi L-au chemat
3 „Elefantarh”: comandantul trupei de elefanţi pregătiţi anume pentru război; demnitate atestată de autorii profani.
pe Cel care-Şi aşezase poporul pentru-ntotdeauna şi Care întotdeauna i-a sprijinit, printr-o arătare, pe cei ce erau partea Lui4.
16 Apoi, la porunca mai-marelui lor, au plecat de-ndată de acolo şi s-au încăierat cu duşmanii la satul Desau5.
17 Simon, fratele lui Iuda, începuse bătălia cu Nicanor, dar, zăpăcit deodată în faţa duşmanilor, a suferit o uşoară înfrângere.
18 În acest timp, Nicanor, auzind de vitejia lui Iuda şi a oamenilor lui şi de curajul cu care se băteau pentru patrie, s-a temut să limpezească lucrurile prin sânge.
19 Aşa că i-a trimis pe Posidoniu, Teodot şi Matatia să le dea Iudeilor mâna dreaptă şi s-o primească pe a lor.
20 După o amănunţită cercetare a acestor gânduri, comandantul le-a făcut cunoscute oştirii şi, cum se părea că toţi sunt într-o vorbă, înţelegerile aveau drum deschis.
21 s-a rânduit ziua în care comandanţii să se întâlnească ei între ei; câte un car înainta dintr-o parte şi din alta; fuseseră puse şi scaune de cinste.
22 Iuda îşi aşezase, în locuri potrivite, oameni înarmaţi, hotărâţi, de teama vreunei neaşteptate viclenii din partea duşmanilor; dar ce şi-au spus s-a terminat cu bine.
23 Nicanor a rămas în Ierusalim, fără să facă nimic în afară de cale; mai mult, a trimis acasă mulţimile care se adunaseră cu grămada în preajma lui.
4 Israeliţii erau „partea Domnului” (vezi Dt 32, 9).
5 Acest „Desau” (de altfel, necunoscut) ar putea fi transcrierea eronată a localităţii Adasa, situată în apropiere de Cafarsalamul din 1 Mac 7, 31.

24 Pe Iuda îl avea întotdeauna alături de el, dovedind o deosebită aplecare a inimii faţă de acest om.
25 El l-a îndemnat să se însoare şi să aibă copii. Iuda s-a căsătorit, a gustat liniştea şi s-a bucurat de viaţă.
26 Iar Alchim, văzând cât de bine se aveau unul cu altul şi făcând rost de o copie de pe înţelegerile pe care aceştia le încheiaseră, a venit la Demetru şi i-a spus că Nicanor avea planuri potrivnice faţă de trebuinţele regatului; căci acesta îl numise ca urmaş al său tocmai pe Iuda, duşmanul regatului.
27 Regele, scos din sărite şi stârnit de pârile acestui nemernic, i-a scris lui Nicanor, spunându-i că aceste înţelegeri i-au pricinuit o mare neplăcere şi i-a poruncit ca pe Macabeu să-l trimită fără întârziere, în lanţuri, la Antiohia.
28 Când aceste veşti au sosit la Nicanor, acesta a fost cuprins de mare mâhnire: îi era peste mână să strice înţelegerile fără ca acest om să fi greşit cu ceva.
29 Dar, cum nu era cu putinţă să i se împotrivească regelui, pândea un prilej bun ca să facă treaba printr-o oarecare şiretenie.

30 De ceastălaltă parte, Macabeul, băgând de seamă că Nicanor devenea mai rece faţă de el şi că obişnuita sa intrare la el se făcea tot mai anevoios, şi înţelegând că această răceală nu prevestea nimic bun, şi-a adunat nu puţini dintre oamenii săi şi s-a ferit de Nicanor.
31 Acesta a înţeles că fusese bine tras pe sfoară de către omul acela; s-a dus la marele şi sfântul templu la vremea când preoţii aduceau obişnuitele jertfe şi le-a poruncit acestora să i-l dea pe omul acela.
32 Şi, cum aceştia spuneau, jurându-se,
că nu ştiu unde se află cel căutat,
33 el şi-a întins mâna dreaptă spre templu şi a făcut acest jurământ: „Dacă nu mi-l daţi pe Iuda pus în lanţuri, voi rade de pe faţa pământului locul acesta închinat lui Dumnezeu, voi dărâma jertfelnicul, şi chiar pe locul acesta îi voi ridica lui Dionisos un templu plin de strălucire".
34 Astfel vorbind, a plecat. Iar preoţii, întinzându-şi mâinile spre cer, cu aceste cuvinte L-au chemat pe Apărătorul dintotdeauna al neamului nostru:
35 „O, Doamne, Ţie, care n-ai nevoie de nimic, Ţie Ţi-a plăcut ca-n mijlocul nostru să se afle un templu în care Tu locuieşti;
36 acum, aşadar, Doamne, Sfântul a toată sfinţenia, în veci păzeşte fără întinare această Casă care de curând a fost curăţită".
37 Iar un oarecare Razis, unul din bătrânii Ierusalimului, a fost pârât la Nicanor. Acesta era un om care-şi iubea concetăţenii, bucurându-se de un nume foarte bun şi care, pentru bunăvoinţa sa, era numit Părinte al Iudeilor.
38 În primele zile ale răzmeriţei atunci când aceştia se împotriveau amestecului cu păgânii el fusese învinuit de iudaism şi-şi pusese în primejdie trupul şi sufletul, cu toată vigoarea, întru apărarea iudaismului.
39 Nicanor, urmărind să-şi arate ura pe care o nutrea faţă de Iudei, a trimis peste cinci sute de ostaşi ca să pună mâna pe el,
40 gândind că prin poprirea acestui om va stârni durerea Iudeilor.
41 Dar când ostaşii erau cât pe-aci

să pătrundă în turn şi împingeau cu putere uşa de la intrare, şi cum se dăduse poruncă să aducă foc şi să aprindă uşile, acesta, împresurat din toate părţile, şi-a îndreptat sabia împotriva luişi,
42 vrând mai degrabă să moară decât să cadă în mâinile nelegiuiţilor şi să sufere ocări nevrednice de cinstita lui obârşie.6
43 Cum însă, din grabă, lovitura lui de sabie nu nimerise locul care trebuia, şi cum ostaşii năvăleau pe uşă înlăuntru, a alergat cu repeziciune pe creasta zidului şi s-a aruncat, cu neînfricare, peste mulţime.
44 Aceasta, dându-se repede înapoi şi făcând un gol, el a căzut în mijlocul acelui gol.
45 Încă suflând şi arzând de râvnă, s-a ridicat, cu sângele şiroind din el, şi, în pofida rănilor lui dureroase, a străbătut mulţimea alergând; apoi, în picioare pe o stâncă râpoasă,
46 având tot sângele scurs din el, şi-a smuls măruntaiele şi, ţinându-le cu amândouă mâinile, le-a aruncat peste mulţime, chemându-L pe Stăpânul vieţii şi al duhului şi cerându-I ca într-o zi să i le dea înapoi; şi aşa a murit.
15
Blasfemiile lui Nicanor. îndemnul şi visul lui Iuda. Pregătiri de luptă. înfrângerea şi moartea lui Nicanor. Epilog.
6 Aceeaşi motivaţie, de ordin moral, o avusese şi Saul înainte de a se arunca în propria lui sabie (1 Rg31, 4).
1 Nicanor, prinzând de veste că Iuda şi oamenii lui se aflau în ţinuturile Samariei, s-a hotărât să-i lovească, fără nici o frică, în ziua de odihnă.
2 Dar, cum Iudeii care-l urmau de silă ziceau: „Nu-i omorî într-un chip atât de sălbatic şi barbar, ci dă-i cinstire acelei zile pe care Cel ce vede totul a cinstit-o mai înainte, sfinţind-o",
3 acest de-trei-ori-nemernic a întrebat dacă în cer se află un Stăpân care a poruncit să se ţină ziua a şaptea.
4 Şi dacă aceia au spus: „Însuşi Domnul-Cel-Viu, Stăpânul cerului, El este Cel ce a poruncit ca ziua a şaptea să fie sărbătorită",

5 celălalt a răspuns: „Ei bine, eu, stăpân peste pământ, eu sunt cel ce porunceşte să se pună mâna pe arme şi să se plinească slujba regelui”. Cu toate acestea, el n-a ajuns să-şi plinească planul său nelegiuit.
6 În timp ce Nicanor, cu o nemaipomenită trufie, hotărâse să înalţe un trofeu1 obştesc cu tot ceea ce va fi fost luat ca pradă de la Iuda şi ai săi,
7 Macabeul nu contenea să fie încrezător şi îşi păstra întreaga nădejde că va dobândi sprijinul Domnului.
8 Şi-i îndemna pe ai săi să nu se sperie de apropierea păgânilor, ci să aibă mereu în minte ajutoarele care mai înainte le veniseră din cer, iar acum să se bizuie pe biruinţa ce le va veni din partea Atotputernicului.
9 încurajându-i prin Lege şi profeţi şi, pe deasupra, amintindu-le de luptele
1 Trofeul (tropaion) era un monument al unei biruinţe militare, ridicat pe locul unde începuse fuga duşmanului (de la trope = fugă) şi care expunea armele şi prăzile capturate de la inamic.

pe care le duseseră la bun sfârşit, el îi făcea încă şi mai dornici de luptă.2
10 Stârnindu-le astfel curajul, îşi rostea poruncile, totodată arătând că păgânii erau lipsiţi de cuvânt şi-şi călcaseră jurămintele.
11 După ce l-a înarmat pe fiecare, nu atât cu încrederea pe care o dau scuturile şi lăncile, ci mai mult cu tăria lăuntrică pe care o dau bunele cuvinte, le-a mai povestit un vis vrednic de crezare, un fel de vedenie3, care i-a bucurat pe toţi.
12 Iată ce văzuse: Onia, fost cândva mare preot, om încuviinţat şi bun, iscusit la cuvânt şi, încă din copilărie, închinat faptelor virtuoase4, se ruga, cu mâinile întinse, pentru întreaga obşte iudaică;
13 apoi, în acelaşi fel, s-a ivit un om deosebit prin părul său alb şi prin strălucire, îmbrăcat în uimitoare şi minunată slavă.
14 Şi, răspunzând, Onia a zis5: „Acesta este prietenul fraţilor săi, care se roagă mult pentru popor şi pentru Sfânta Cetate, Ieremia, profetul lui Dumnezeu”;
15 apoi Ieremia, întinzând mâna dreaptă, i-a dat lui Iuda o sabie de aur şi, dându-i-o, a rostit aceste cuvinte:
2 Cititorul a observat, desigur, că victoriile lui Iuda Macabeul se explică nu atât prin strategia militară, cât prin moralul oamenilor săi.
3 Autorii greci făceau o distincţie foarte clară între oneiros = vis în timpul somnului, şi hypar = vedenie (viziune) în stare de veghe (aceasta din urmă având un caracter de obiectivitate). În textul de faţă, „un fel de vedenie” este un adaos menit să-i confere visului o credibilitate totală, în sensul că acesta fusese atât de puternic şi de clar încât i se putea conferi statutul unei vedenii.
4 Despre Onia vezi nota de la 3, 1.
5 Se presupune că Onia răspundea unei întrebări chiar numai din privire a lui Iuda: Cine e acesta?
16 Ia această sabie sfântă; e un dar al lui Dumnezeu; cu ea îi vei face bucăţi pe duşmani”.
17 Reînvigoraţi de aceste cuvinte ale lui Iuda, tare frumoase, menite să împingă spre vitejie şi să îmbărbăteze inimile tinerilor, au hotărât să nu-şi aşeze tabăra, ci de năprasnă să se repeadă în faţă, deznodământul fiind acela de a se arunca în luptă cu toată bărbăţia de care erau în stare, gândindu-se la primejdia care ameninţa cetatea, lucrurile sfinte şi templul.
18 Căci teama pe care o aveau pentru femeile şi copiii lor, ca şi pentru fraţii şi rudele lor, era pentru ei o grijă de mâna a doua; cea mai mare şi cea dintâi teamă era pentru templul cel sfinţit.
19 Cât despre cei pe care-i lăsaseră în cetate, neliniştea acestora nu era mică, tulburaţi cum erau de acest război în plină câmpie6.
20 În timp ce toţi aşteptau hotărârea următoare, şi-n timp ce duşmanii, adunaţi la un loc, se rânduiseră în linie de bătaie, elefanţii fiind aşezaţi în loc potrivit, iar călăreţii, în cele două aripi,
21 Macabeul, văzând în faţa lui aceste mulţimi, felurimea armelor, înfăţişarea sălbatică a elefanţilor, şi-a întins mâinile spre cer şi L-a chemat pe Domnul Care face minuni, ştiind bine că El le dă celor vrednici biruinţa nu prin mijlocirea armelor nu, nicidecum! -, ci pe temeiul a ceea ce El a hotărât.
22 şi, rugându-se, a zis aşa: „Stăpâne, Tu l-ai trimis pe îngerul Tău în vremea lui Iezechia, regele Iudeii, şi el a nimicit ca la o sută optzeci şi cinci de mii
6= La loc deschis, fără existenţa unui spate acoperit.

din oastea lui Senaherib;
23 Stăpâne al cerului, trimite şi acum înaintea noastră un înger bun, care să semene groaza şi cutremurul,
24 în aşa fel încât, prin măreţia braţului Tău, loviţi să fie de spaimă cei ce năvălesc cu blasfemii împotriva poporului Tău celui sfânt!" Şi aşa a încheiat.
25 În acest timp, Nicanor şi oamenii lui înaintau cu trâmbiţe şi cântece voioase7;
26 dar Iuda şi oamenii săi veneau în mâinile duşmanilor cu chemări şi rugăciuni.
27 Bătându-se cu braţele şi rugându-L din inimă pe Dumnezeu, au doborât nu mai puţin de treizeci şi cinci de mii de oameni, mult veselindu-se de această lucrare a lui Dumnezeu.
28 Lucrul isprăvit, în timp ce se întorceau plini de bucurie, l-au recunoscut pe Nicanor, căzut cu armură cu tot.
29 Printre strigăte şi vuiete îl binecuvântau pe Stăpân în limba părinţilor lor.
30 După aceea, cel care pe de-a-ntregul, cu trup şi suflet, se luptase în linia întâi pentru concetăţenii săi, cel care, încă din tinereţe, îşi păstrase iubirea pentru cei din neamul său, a poruncit ca lui Nicanor să i se taie capul, precum şi mâna pân' la umăr, şi să fie aduse la Ierusalim.
7 „Cântec voios" traduce cuvântul paian care, în antichitatea greacă, avea un înţeles special: cântec solemn, pe mai multe voci, închinat lui Apollo şi intonat în ocazii cu totul aparte; cântec de îmbărbătare înaintea unei lupte, cântec de biruinţă după. Faptul că Nicanor înainta astfel, în numele unui zeu păgân, era o blasfemie de natură să-i întărâte şi mai mult pe combatanţii iudei.
31 Odată sosit acolo, i-a chemat pe cei din neamul său, pe preoţi i-a aşezat în faţa jertfelnicului şi a trimis să-i caute pe cei din Cetăţuie.
32 Le-a arătat capul netrebnicului Nicanor, precum şi mâna pe care acest blasfemiator o ridicase cu obrăznicie împotriva sfintei case a Celui-atotputernic;
33 apoi, tăind limba necredinciosului Nicanor, a poruncit ca, în bucăţele, să fie dată păsărilor8, iar răsplata nebuniei lui să fie spânzurată în faţa templului.9
34 Şi toţi, cătând spre cer, L-au binecuvântat pe Domnul Cel ce Se arătase, zicând: „Binecuvântat fie Cel ce Şi-a păzit Locul neîntinat!"
35 Capul lui Nicanor l-a atârnat de zidul Cetăţuii, ca semn aievea, la vedere pentru toţi, al ajutorului Domnului.
36 şi toţi au hotărât, prin vot obştesc10, ca ziua aceasta să nu fie lăsată să treacă fără nici o amintire, ci să fie prăznuită în cea de a treisprezecea zi a lunii a douăsprezecea, numită în aramaică Adar11, ajunul zilei zise a lui Mardoheu12.
37 Aşa s-au desfăşurat întâmplările privitoare la Nicanor; şi pentru că, de atunci, Cetatea a rămas în stăpânirea
8 În limbajul Vechiului Testament, cel mai cumplit blestem aruncat asupra unui duşman era acela ca stârvul său să fie dat spre mâncare păsărilor cerului şi fiarelor pământului, adică să nu aibă parte de mormânt.
9 Joc de cuvinte: grecescul epiheiron înseamnă şi „braţ", şi „răsplată" (sau „pedeapsă").
10 Pentru „vot obştesc" vezi nota de la 10, 8.
11= Februarie-martie.
12 E vorba de sărbătoarea Purimului (vezi Est 9, 20-28), care, de altfel, a absorbit-o pe ceastălaltă.

Evreilor, aici îmi voi opri şi eu povestirea.
38 Dacă alcătuirea ei e bună, izbutită, asta am vrut şi eu; dacă e slabă sau mijlocie, asta-i tot ce-am putut eu face.
39 Căci, aşa cum e dăunător să bei numai vin-vin sau numai apă-apă, pe când vinul amestecat cu apă e plăcut şi te desfată13, tot astfel şi o bună întocmire a povestirii încântă urechile celor ce citesc.14 Aşadar, aici va fi sfârşitul.
13 Oamenii antichităţii nu beau vinul curat, ci amestecat cu apă; nu să se îmbete, ci să se răcorească desfătându-se.
14 Anticii citeau cu voce tare mai puternică sau mai joasă -, dar rosteau textul; vezi şi nota de la FA 8, 28.

Cartea a treia a Macabeilor

1
Ptolemeu Filopator încearcă să profaneze templul.
1 Filopator1, aflând de la cei ce se întorseseră că Antioh s-a înstăpânit în locurile care erau ale lui, a trimis porunci către toţi pedestraşii şi călăreţii, a luat-o cu sine pe sora sa Arsinoe şi a mers până în părţile Rafiei, unde se afla tabăra lui Antioh şi a oastei sale.
2 Iar un oarecare Teodot, vrând să-şi împingă înainte un plan ascuns, a luat cu sine pe cei mai viteji ostaşi ai lui Ptolemeu, care fuseseră cândva sub porunca lui, şi s-a furişat noaptea la cortul lui Ptolemeu, ca să-l omoare el însuşi, pe seama lui, şi astfel să pună capăt războiului.
3 Dar Dositei, numit fiul lui Drimilos, care era iudeu prin naştere, dar care, între timp, se lepădase de legile şi de dogmele patriei, l-a scos pe Ptolemeu afară, iar în locul său l-a culcat, în cort, pe un necunoscut care trebuia să păţească ceea ce ar fi trebuit să i se întâmple celuilalt.
1 E vorba de Ptolemeu al IV-lea Filopator, care a stăpânit Egiptul între 222 şi 204. Sub domnia lui a început declinul regatului ptolemaic. Înainte de aceasta, însă, l-a învins pe Antioh al III-lea (cel Mare) în bătălia de la Rafia, în 217, eveniment prevestit de către profetul Daniel (11, 11-12).
4 Apoi a început o bătălie crâncenă; cum însă oamenii lui Antioh se dovedeau mai puternici, Arsinoe umbla fără-ncetare în susul şi-n josul liniilor de bătaie, cu părul despletit, cu ochii în lacrimi, cerându-le ostaşilor să se lupte bărbăteşte pentru ei înşişi, pentru copiii şi nevestele lor; şi le-a făgăduit că, dacă vor ieşi învingători, îi va da fiecăruia câte două mine de aur.2
5 Şi aşa s-a întâmplat că mulţi duşmani au fost nimiciţi prin hărţuială corp la corp3 iar mulţi au fost robiţi.
6 Dejucând această uneltire, regele s-a hotărât să meargă la cetăţile învecinate, ca să le încurajeze.
7 Făcând aceasta şi împărţind daruri pentru capişti, a sporit încrederea supuşilor săi.
8 Iudeii au trimis şi ei la el câţiva din sfatul lor şi dintre bătrânii lor. Salutările, darurile şi mulţumirile pentru trecut aduse de ei i-au sporit dorinţa de a merge să vadă şi cetatea lor.
9 Sosit în Ierusalim, a adus jertfă şi prinoase de mulţumire întrutotmarelui Dumnezeu şi a dăruit tot ceea ce mai era de trebuinţă pentru sfinţenia locului, după care a intrat în curtea
2 Două mine cântăreau peste un kilogram!
3 Heironomia: mişcările tactice, ritmice (folosite frecvent în pugilistică), prin care un luptător, părând că bate în retragere, îşi oboseşte adversarul până la lovitura decisivă.

dinlăuntru;
10 acolo a fost atât de izbit de măreţia locului, pe care o vedea nemijlocit, şi atât de uimit de bunele orânduieli ale sfântului locaş, încât şi-a pus în minte să intre chiar în sfânta-sfintelor.
11 Iar când ei i-au spus că aşa ceva e de neîngăduit, că nimeni din neamul lor, şi nici chiar preoţii nu aveau voie să intre acolo, ci doar marele preot dar, chiar şi acela, numai o dată pe an -, el nici n-a vrut să audă de aşa ceva.
12 Atunci ei i-au citit legea; dar El s-a îndârjit în a-şi face gândul să biruie, pretinzând că lui trebuie să i se îngăduie, şi zicând: „Fie ei lipsiţi de această cinste!, dar eu, nu!”
13 Şi a pus această întrebare: De ce, atunci când el a intrat în toate templele, nici unul din preoţii ce se aflau de faţă nu l-au oprit?
14 Iar unul, un oarecare nesăbuit, i-a răspuns: „Rău au făcut!” Asta, ca să se fălească el.
15 Iar [regele] a zis: „De vreme ce-am făcut aşa ceva, oricum ar fi, oare nu voi intra eu aici, cu sau fără consimţământul vostru?”
16 Şi când preoţii, îmbrăcaţi în veşminte, au căzut cu faţa la pământ cerându-I întru tot marelui Dumnezeu să vină şi să-i ajute la vreme de nevoie şi să-l îndepărteze pe vrăjmaşul acesta înverşunat, şi după ce au umplut templul cu plânset şi lacrimi,
17 atunci cei rămaşi în cetate s-au speriat şi au dat fuga într-acolo, neştiind ce se întâmplă.
18 Fecioarele de obicei închise în cămările lor au ieşit împreună cu mamele, presărându-şi pe cap ţărână şi cenuşă şi umplând străzile de strigăte.
19 Femeile tinere, de curând închise în cămările lor de nuntă, aşa cum se găseau, lăsând sfiala la o parte, au prins a alerga de-a valma prin cetate.
20 Mamele şi doicile, lăsându-şi pruncii pe care-i vegheau, ieşeau unele de ici, altele de dincolo, de prin case sau de pe câmp, şi cu o ardoare nemaiîntâlnită se îmbulzeau în preasfântul templu.
21 Felurite erau rugăciunile înălţate de către cei ce se adunaseră în locul acesta, aduşi de ceea ce

nelegiuitul avea de gând să facă.
22 Împreună cu ei se aflau şi o seamă de cetăţeni care prinseseră curajul de a nu se supune îndârjirii cu care acesta voia să-şi ducă gândul până la capăt.
23 Făcând chemare la arme, şi gata să-şi dea viaţa, ca nişte viteji, pentru apărarea legii părinţilor lor, au stârnit o mare zarvă în locul acela, şi cu mare greutate au fost împinşi îndărăt de către vârstnici şi bătrâni, la locul de rugăciune în care fuseseră.
24 În acest timp, mulţimea nu înceta să se roage.
25 Iar bătrânii din preajma regelui se străduiau în toate chipurile să-i abată gândul cel trufaş de la planul pe care şi-l făcuse.
26 Dar el, în încăpăţânarea lui, nesimţitor la toate stăruinţele, se apropia tot mai mult, închipuindu-şi că-şi poate duce planul până la capăt.
27 Văzând aceasta, până şi propriii săi dregători li s-au alăturat Iudeilor în a-L chema pe Cel ce are toată puterea, să vină în ajutorul acelei clipe de necaz şi să nu închidă ochii asupra unei asemenea semeţe nelegiuiri.
28 Atât de mari erau noianul şi înflăcărarea strigătelor pe care le scotea mulţimea

adunată, încât totul s-a prefăcut într-un clocot de nedescris.
29 Nu numai oamenii, dar şi zidurile şi pardoseala păreau că strigă, totul voind mai degrabă moartea decât să vadă cum sfântul locaş e pângărit.

2

Rugăciunea marelui preot Simon şi a celorlalţi Iudei. Ptolemeu este pedepsit, apoi se face sănătos.
1 Atunci Simon, marele preot, a îngenuncheat în faţa sfântului locaş, şi-a ridicat cu mare cuviinţă mâinile spre cer şi s-a rugat astfel:
2 „Doamne, Doamne, împărat al cerurilor şi Stăpân a toată făptura, Cel sfânt între sfinţi, singur Stăpânitor, Tu, Atotţiitorule, pleacă-Ţi auzul spre noi, cei asupriţi de omul rău şi nelegiuit care se umflă în îndrăzneala şi puterea lui.
3 Că Tu eşti Ziditorul a toate, şi Tu pe toate le stăpâneşti; drept eşti Tu, Doamne, şi Tu îi judeci pe toţi cei ce se poartă cu trufie şi neobrăzare.
4 Tu eşti Cel ce i-ai nimicit pe cei ce cândva lucrau fărădelegea printre care se aflau şi uriaşi -, cei ce se încredeau în puterea şi îndrăzneala lor, acoperindu-i cu potop nemărginit.
5 Tu eşti Cel ce cu foc şi pucioasă i-ai nimicit pe Sodomiţi, cei ce peste măsură meştereau nedreptatea, vestiţi prin păcatele lor, făcându-i pildă pentru generaţiile de după ei.
6 Tu eşti Cel ce Ţi-ai arătat puterea atunci când pe trufaşul Faraon, care-ţi ţinea poporul în robie, l-ai făcut să treacă prin greaua încercare a numeroase şi felurite necazuri;
7 Tu eşti Cel ce ai îngrămădit peste el valurile mării la vremea când urmărea cu mulţime de gloate şi care de luptă, iar pe cei ce-şi puseseră încrederea în Tine, Stăpânul a toată făptura, i-ai făcut să treacă nevătămaţi,
8 pe ei, cei care au văzut şi au simţit lucrarea mâinilor Tale şi Te-au lăudat pe Tine, Atotţiitorule.
9 Tu, împărate, când ai făcut pământul cel nemăsurat şi nemărginit, Tu eşti Cel ce ai ales această cetate; Tu eşti Cel ce locul acesta i l-ai sfinţit numelui Tău cu toate că Tu nu ai nevoie de nimic şi l-ai preamărit întru strălucită arătare, înălţându-l spre slava marelui şi preacinstitului Tău nume.
10 Tu eşti Cel ce, din iubire faţă de casa lui Israel, ai făgăduit că, dacă vom cădea de la Tine şi vor veni asupră-ne necazuri, şi dacă atunci vom veni în această casă şi ne vom ruga, Tu ne vei auzi rugăciunea.
11 Cu adevărat, credincios1 şi adevărat eşti Tu.
12 Şi, aşa cum adeseori i-ai ajutat pe părinţii noştri când se aflau sub grea apăsare şi-n stare de umilinţă şi i-ai scăpat din uriaşe primejdii,
13 vezi şi acum, împărate Sfinte, cum, prin multele şi marile noastre păcate, suntem căzuţi la pământ şi ne-am făcut pradă duşmanilor noştri şi am devenit slabi şi neputincioşi.
14 Fiind noi în această joasă stare de umilinţă, iată că acest om neruşinat şi nelegiuit2 caută să necinstească sfântul
1 „Credincios”: fidel; Cel care-Şi ţine cuvântul dat (prin legământul încheiat cu fiii lui Israel, cărora le va fi Tată atâta vreme cât ei Îl vor asculta).
2 Evident, Simon se ruga în ebraică, limbă pe care regele nu o cunoştea.

tău locaş, singurul, de pe pământ, închinat numelui slavei Tale.
15 Locuinţa Ta este cerul cerului, de care oamenii, într-adevăr, nu se pot apropia.
16 Dar, de când Tu ai binevoit să-ţi arăţi mărirea în mijlocul poporului Tău Israel, încă de atunci ai sfinţit locul acesta.
17 Nu Te răzbuna pe noi prin necurăţia acestor oameni, şi nici nu ne pedepsi prin nelegiuirea lor, ca nu cumva nelegiuiţii să se fălească întru mânia lor sau să tresalte întru semeţia graiului lor şi să zică:
18 «Am călcat în picioare sfântul locaş, aşa cum călcate-n picioare sunt templele idoleşti!»
19 Şterge nedreptăţile noastre,
risipeşte-ne greşalele şi arată-Ţi mila în ceasul acesta!
20 Degrab să ne întâmpine îndurările Tale! Dăruieşte-ne pace, aşa încât cei căzuţi la pământ cu inima zdrobită să-ţi aducă, cu gura lor, laude!"
21 Atunci Atotvăzătorul Dumnezeu, Străvechiul Sfânt întru sfinţi, a auzit cuviincioasa rugăciune şi l-a lovit pe omul acela care-şi ridicase capul cu atâta dispreţ şi cu atâta obrăznicie.
22 Clătinându-l încoace şi încolo, aşa cum o trestie e clătinată de vânt, l-a trântit pe pardoseală, sleit de putere, cu mădularele slăbănogite şi, printr-o dreaptă judecată, luându-i putinţa de a grăi ceva.
23 Prietenii şi gărzile de corp3, văzând cât de repede venise peste el năprasnica
3 Somatofylax (folosit mai des la plural) = gardă de corp; în sens mai larg: om care se învârte, ca un satelit, în preajma unui rege sau comandant de oaste.
pedeapsă, cuprinşi de mare spaimă şi temându-se ca nu cumva el să moară, l-au dus în grabă de acolo.
24 Iar când, după câtăva vreme, şi-a revenit în fire, această aspră pedeapsă n-a stârnit în el nici un fel de căinţă, ci, dimpotrivă, a plecat lăsând în urmă-i amarnice ameninţări.
25 Sosit în Egipt, a sporit şi mai mult în răutate prin mijlocirea tovarăşilor săi de pahar, amintiţi mai sus, lipsiţi de orice fel de lucru bun;
26 şi, ca şi cum nenumăratele lui fapte nelegiuite n-ar fi fost de-ajuns, îndrăzneala lui a mers atât de departe, încât pretutindeni grăia cuvinte de ocară, în timp ce mulţi dintre prietenii săi, urmărindu-i cu luare-aminte planurile, se întreceau în a-i face voia.
27 Planul său era acela de a pune în fruntea neamului nostru un semn de ocară; aşadar, a ridicat o coloană lângă pridvorul turnului şi a săpat pe ea o inscripţie,
28 anume că intrarea în propriul lor templu le va fi oprită tuturor celor ce nu vor aduce jertfe; că toţi Iudeii vor fi înscrişi de-a valma printre poporul de rând;4 că aceia care se vor împotrivi vor fi ridicaţi cu de-a sila şi daţi morţii;
29 că aceia care au fost astfel înscrişi urmau să fie însemnaţi cu semnul lui Dionisos, o frunză de iederă încrustată pe trup5 şi trecuţi astfel în rândul celor cu dreptul de a fi cruţaţi.
30 Dar, ca nu cumva să se creadă că el i-ar urî pe toţi, a scris dedesubt că dacă
4 „Poporul de rând": băştinaşii Canaanului. Iudeilor li se ridica dreptul de a se socoti „poporul ales", elita neamurilor din regat.
5 Dionisos (la Romani, Bahus): zeul fertilităţii, al cărui cult implica şi rituri orgiastice (beţie şi desfrâu).

vreunii dintre ei ar alege să intre în comunitatea celor din riturile iniţiatice6, aceia să aibă aceleaşi drepturi cu Alexandrinii.
31 Ca urmare, unii din cei ce erau peste cetate, fiindu-le silă de tot ceea ce însemna evlavia cetăţii, lesne s-au dat de partea regelui, aşteptând ca dintr-o viitoare legătură cu el să dobândească o cinstire deosebită.7
32 Un duh de vrednicie, însă, i-a făcut pe cei mai mulţi să-şi păstreze credincioşia faţă de rânduielile religioase; plătind bani în schimbul unei vieţi nehărţuite, căutau să scape de înscriere;
33 încrezători privind înainte spre un ajutor care trebuia să le vină, nu-şi ascundeau sila faţă de cei din neamul lor care se lepădaseră de credinţă, socotindu-i a fi duşmani ai neamului şi ţinându-i departe de obişnuitele legături obşteşti.
3
Ptolemeu Filopator porunceşte stârpirea Iudeilor.
1 Descoperind aceasta, nelegiuitul rege într-atât s-a mâniat, încât furia sa împotriva Iudeilor din

Alexandria n-a mai cunoscut nici un hotar1. Apăsând o
6 Menţiune clară despre religiile misterice ale antichităţii greceşti, frigiene, egiptene şi persane, în care se pătrundea printr-un lung şi complicat proces de iniţiere. Aici poate fi vorba de misterele de la Eleusis, legate de cultul lui Dionisos.
7 Fireşte, din rândul Iudeilor nu lipseau oportuniştii.
1 Scena povestirii se strămută în Alexandria Egiptului, unde se afla o importantă comunitate iudaică.
mână tot mai grea asupra celor ce trăiau în ţară, a poruncit ca aceştia să fie repede adunaţi într-un singur loc şi cu moarte crâncenă să fie ucişi.
2 În acest timp, un zvon neliniştitor era răspândit în afară de către nişte oameni care se legaseră să vatăme neamul Iudeilor. Miezul învinuirii lor era acela că Iudeii se ţineau departe de poruncile legii.
3 Aceasta, în vreme ce Iudeii ţineau ca întotdeauna să răspundă cu credincioşie la îndatoririle lor faţă de regi,
4 dar, în acelaşi timp, de vreme ce I se închinau lui Dumnezeu şi-I păzeau legile, ţineau să facă şi deosebirile de trebuinţă şi să se abţină de la anumite lucruri, fapt pentru care unii îi ocoleau
5 (deşi, cum ei îşi împodobeau convieţuirea cu ceilalţi prin fapte de dreptate, lumea avea despre ei o părere bună).
6 Cu toate acestea, părerea celorlalţi oameni nu cântărea nimic în ochii înstrăinaţilor de neam
7 care îndrugau multe despre faptul că Iudeii se păstrau aparte faţă de celelalte neamuri prin închinarea şi mâncărurile lor; îi învinuiau că sunt oameni care stau deoparte, potrivnici ai trebilor regelui, tăgăduind orice alăturare faţă de el sau de oştile lui. Prin acest fel de a vorbi, multă înverşunare aţâţau asupră-le.
8 Grecii care trăiau în cetate n-au trecut cu vederea această neaşteptată zarvă şi valul acesta năprasnic împotriva unor oameni care niciodată nu le făcuseră vreun rău; cu toate acestea, nu le sta în putere să-i ajute, de vreme ce totul, de jur-împrejur, era asuprire; ei însă i-au încurajat pe Iudei arătându-li-se alături în necazurile lor,

şi aşteptau o bună întorsătură a lucrurilor;
9 Cel ce pe toate le ştie ziceau ei nu va părăsi un astfel de popor.
10 O seamă dintre vecinii, prietenii şi părtaşii de negoţ ai Iudeilor îi chemau în taină să mai stea de vorbă, se îndatorau să-i ajute şi făgăduiau că vor face pentru ei tot ceea ce se poate face.
11 Iar regele, încurajat de faptul că totul îi mergea bine, şi fără să se gândească la mai marea putere a lui Dumnezeu, ci gândindu-se să stăruie în ceea ce-şi pusese-n minte, a întocmit următoarea scrisoare asupra lor:
12 „Regele Ptolemeu Filopator către comandanţii şi ostaşii din Egipt şi din alte ţinuturi: fiţi sănătoşi şi puternici!
13 Eu mă simt bine, şi tot aşa sunt trebile mele.
14 Războiul pe care l-am dus în Asia, acela pe care îl ştiţi şi voi, n-a fost deloc uşor, dar cu ajutorul zeilor şi prin propria noastră vitejie l-am dus cu bine la capăt, pe potriva aşteptării noastre;
15 de aceea am hotărât ca nu prin puterea lăncilor, ci prin bunătate şi multă omenie să-i câştigăm pe locuitorii Celesiriei şi ai Feniciei şi să ne facem, de bunăvoie, binefăcătorii lor.
16 Şi aşa, punând foarte multe venituri la îndemâna templelor din numeroase cetăţi, ne-am dus şi la Ierusalim şi ne-am suit să cinstim templul acestor nenorociţi care nicicând nu se opresc din nebunia lor.
17 Pe dinafară ne-au primit bine, dar prin fapte s-au dovedit altfel. Când noi eram gata să intrăm în templul lor şi să-L cinstim prin cele mai frumoase şi mai alese daruri,
18 ei s-au lăsat atât de mult cuprinşi de vechea lor trufie, încât ne-au oprit intrarea; iar noi, datorită răbdării pe care o avem faţă de toţi oamenii, ne-am înfrânat de la un răspuns pe potriva puterii noastre.
19 Şi astfel şi-au arătat duşmănia faţă de noi, ei, cei care numai ei dintre neamuri şi-au ridicat capul împotriva regilor şi a binefăcătorilor, ca unii care nu înţeleg că trebuie să se supună oricărei drepte orânduiri.
20 Iar noi, nepunându-ne mintea cu nebunia lor, ne-am întors biruitori în Egipt şi ne-am purtat omeneşte cu toţi [Iudeii], având în vedere tot ceea ce poate fi bun.

21 De aceea, fără să avem în noi nici cea mai mică reavoinţă faţă de rudele lor din [Ierusalim], ci, dimpotrivă, amintindu-ne de legăturile noastre cu ei şi de multele treburi pe care cu inimă curată le-am făcut împreună cândva, am dorit ca ei să nu se simtă cumva pe de-a-ntregul străini printre noi, fapt pentru care le-am dăruit drepturile cetăţeneşti ale Alexandrinilor, precum şi dreptul de a fi primiţi în veşnicele rituri ale slujbelor noastre.
22 Din nefericire, pe toate acestea ei le-au înţeles cu totul altfel. Cu înnăscuta lor răutate, acestei frumoase îmbieri i-au dat cu piciorul; şi, fără-ncetare aplecaţi spre rău,
23 n-au vrut să primească nepreţuitele drepturi. Dar nu-i numai atât: fie prin vorbă, fie prin tăcere, îi dispreţuiesc pe puţinii dintre ei care, din inimă, se-ndreaptă spre noi, socotind că purtarea lor ticăloasă ne va sili să dăm înapoi din faţa a ceea ce vrem să facem.
24 Aşadar, având destule dovezi că aceşti Iudei sunt în toate chipurile răuvoitori

faţă de noi, trebuie să ne gândim din vreme la putinţa unei neaşteptate tulburări printre noi, atunci când aceşti necredincioşi ar putea să ne devină trădători şi potrivnici barbari.
25 Prin urmare, de îndată ce cuprinsul acestei scrisori vă va fi cunoscut, în acelaşi ceas poruncim ca acei Iudei care locuiesc printre voi, cu femeile şi cu copiii lor, să fie trimişi la noi, defăimaţi şi ocărâţi, în lanţuri de fier, spre a fi supuşi unei morţi nemiloase şi pline de ruşine, aceea care li se cuvine celor răi.
26 Că numai dacă-i vom pedepsi pe toţi odată ne vom da seama că am găsit singurul mijloc de a aşeza treburile noastre viitoare pe temelii puternice şi mulţumitoare.
27 Oricine va adăposti un Iudeu, fie că acesta ar fi bătrân sau copil sau sugar, acela, împreună cu toţi ai săi, va fi ucis în chinuri.
28 Oricine ne va da ştiri despre un Iudeu, pe lângă că va primi averea învinuitului, va fi dăruit cu două mii de drahme din vistieria regală şi încununat cu libertate.
29 Orice loc care va deveni adăpost pentru un Iudeu, în timp ce acesta este urmărit, să fie pustiit şi ars, în aşa fel încât niciodată să nu mai poată fi de folos unei fiinţe vii”.
30 Acesta, deci, a fost cuprinsul scrisorii.
4
Plângere prin cetăţi. Scribii regelui nu pot termina recensământul, aceasta fiind de la Dumnezeu.
1 Oriunde era primită această poruncă, poporul o ţinea tot într-o petrecere cu strigăte de veselie; căci ura, care de multă vreme le mocnea în inimă, acum puteau să şi-o arate deschis.1
2 Iudeii îndurau mare mâhnire şi durere şi plâns, cu inima arsă de suspine, tânguindu-se în faţa neaşteptatului prăpăd care fusese poruncit asupră-le.
3 Care casă, care cetate, care aşezare cât de cât locuită, care uliţe, de oriunde, nu s-au umplut de vaier şi de plâns?
4 Cu atâta asprime şi nemilă erau scoşi afară, cu grămada, de către comandanţii multor cetăţi, încât nemaipomenitele chinuri îi mişcau chiar şi pe unii din vrăjmaşii lor, care, prin simţăminte de omenie obştească şi gândindu-se cât de neaşteptat poate fi sfârşitul unei vieţi, lăcrimau văzând cu ochii lor această jalnică izgonire.
5 Erau duşi şi o mulţime de bătrâni, cu părul alb, cu picioarele şovăielnice în mersul greoi, împinşi înainte şi, cu porniri sălbatice şi neruşinate, erau siliţi să meargă repede.
6 Fete care de abia intraseră în cămara de nuntă ca să se bucure de părtăşia căsătoriei, îşi schimbau bucuria în vaiet; cu ţărână presărată pe capetele unse pentru veselie, erau mânate din urmă, aşa cum se găseau, fără văl, şi-n mijlocul unor nemaiauzite batjocuri ridicau laolaltă strigăte de vaier în locul cântecului de nuntă;
7 cu mâinile legate şi sub privirile
1 Aici nu e vorba de vecinii, prietenii şi partenerii de negoţ din 3, 10, ci de gloata amorfă, cu instincte primare, gata oricând să se desfete la vederea unui spectacol sângeros.

flămânde ale gloatelor, aşa erau împinse-n mare grabă pe puntea corăbiei.
8 Iar bărbaţii lor, în plină putere a tinereţii, în loc de cununi pe frunte purtau ştreanguri în jurul gâtului; în loc de sărbătoare şi tinerească veselie, îşi petreceau restul zilelor de nuntă în gemete scrâşnite, sub tălpile lor desculţe văzând un iad deschis.
9 Duşi erau ca nişte fiare, legaţi în lanţuri grunţuroase; dintre ei, unora le era grumazul legat de

scaunul vâslaşilor2, în timp ce picioarele altora erau strânse în cătuşe grele.
10 Podina de scânduri de deasupra oprea lumina să vină la ei; albul zilei
11 se astupa din toate părţile, în aşa fel încât, pe toată durata călătoriei, ostaşii să se poarte cu ei cum s-ar fi purtat cu nişte trădători.
11 Aşa au fost duşi pe această corabie, iar la capătul călătoriei au sosit la Şedia. Regele poruncise ca ei să fie duşi în marele hipodrom din faţa cetăţii; acesta, prin aşezarea lui, era cât se poate de potrivit ca să poată fi văzuţi atât de cei ce veneau în cetate, cât şi de cei care plecau în ţară. în acest fel, ei nu puteau fi în legătură cu oştile regelui şi, totodată, erau ţinuţi acolo ca unii care nu erau vrednici de un trai ca lumea.
12 Şi dacă totul a fost gata, regele, auzind că fraţii lor din cetate veneau pe ascuns la ei şi deplângeau necăjita tristeţe a acestor nefericiţi,
13 s-a umplut de mânie şi a poruncit ca şi aceştia să fie cu străşnicie supuşi aceluiaşi fel de viaţă (şi, sub nici un cuvânt, unuia mai blând).
2 Corabia era o galeră, la ale cărei vâsle se aflau, de obicei, sclavi sau condamnaţi.
14 Pe de altă parte, întregul neam [al lor] trebuia înscris. Fiecare ins trebuia înscris pe nume; dar nu pentru acea muncă silnică pe care am pomenit-o ceva mai sus, ci pentru ca [regele] să-i poată supune la chinurile sus-amintite şi, până la urmă, cruzimea lui să le curme viaţa.3
15 Cu cruzime s-a făcut înscrierea acestor oameni, cu înverşunare, cu stăruinţă, de la răsăritul pân' la apusul soarelui, dar, cu toate acestea, ea nu a putut fi isprăvită în patruzeci de zile.
16 În acest timp, regele nu mai putea de bucurie şi petrecea la ospeţe în faţa capiştilor idoleşti. Inima lui cea rătăcită, îndepărtată de adevăr, şi gura lui păgână îi slăveau pe idolii cei surzi, neînstare să vorbească ori să ajute, şi rosteau vorbe necuviincioase împotriva întrutotmarelui Dumnezeu.
17 La sfârşitul răstimpului pomenit mai sus, scribii l-au înştiinţat pe rege că nu pot merge mai departe cu înscrierea Iudeilor, numărul acestora fiind foarte mare;
18 se avea în vedere faptul că foarte mulţi se aflau în ţară, unii în locuinţe, alţii împrăştiaţi prin felurite locuri, în aşa fel încât toţi comandanţii Egiptului nu erau destui pentru o astfel de treabă.
19 Atunci regele i-a ameninţat şi i-a învinuit că iau mită spre a-i înlesni pe Iudei să scape; cu toate acestea, avea limpede încredinţare că ceea ce i se spusese era adevărat,
20 după ce i-au arătat şi i-au dovedit că nici hârtia şi nici condeiele nu le fuseseră de-ajuns ca să-şi termine treaba.
3 Acest recensământ special urmărea, de fapt, evidenţa averilor ce urmau să fie confiscate după ce proprietarii lor vor fi fost omorâţi.

21 Aceasta însă a fost o lucrare de nebiruit a Proniei dumnezeieşti4, care din cer le venea într-ajutor Iudeilor.
5
Dumnezeu dejoacă încă o dată planul regelui.
1 Atunci regele l-a chemat pe Ermon, cel ce avea răspundere asupra elefanţilor. Spumegând de mânie, întru totul robit de furiosul său plan,
2 i-a poruncit ca a doua zi, de dimineaţă, cu belşug de vin neamestecat şi cu destulă tămâie să îmbete elefanţii. 1 Celor cinci sute de elefanţi, astfel înfuriaţi prin atâtea înghiţituri de băutură cu tămâie, li se va da drumul asupra Iudeilor, ca să-i omoare.
3 După ce a dat aceste porunci, regele s-a întors la ospăţul său, unde-i adusese pe aceia dintre prietenii săi şi dintre oştenii care nutreau cea mai înverşunată ură faţă de Iudei.
4 Iar Ermon, mai-marele peste elefanţi, a dus porunca la îndeplinire fără nici o abatere.
5 Slujitorii rânduiţi în acest scop s-au dus de cu seară, au legat mâinile acelor nenorociţi, iar noaptea au luat şi alte măsuri de prevedere, gândind că întregul neam va pieri deodată.
6 Când păgânul credea că Iudeii, încătuşaţi cu lanţuri din toate părţile, sunt lipsiţi de orice apărare,
4 „Pronia dumnezeiască": purtarea de grijă a lui Dumnezeu.
1 Vinul, în care se punea tămâie pisată, constituia un drog care, administrat în cantităţi excesive, îi făcea pe elefanţi să devină irascibili, furioşi, agresivi (vezi v. 45).
7 aceştia L-au chemat pe Domnul cel Atotputernic şi, cu lacrimi, fără-ncetare, L-au rugat pe milostivul lor Dumnezeu şi Părinte, Stăpânul a toate şi Domnul tuturor puterilor,

8 să răstoarne nelegiuitul plan îndreptat împotriva lor şi, printr-o măreaţă arătare, să-i scape de moartea ce le sta înainte.
9 Rugăciunea lor, atât de stăruitoare, s-a suit la cer.
10 Ermon, care-i ghiftuise pe nemiloşii săi elefanţi cu nenumărate înghiţituri de vin amestecat cu tămâie, a venit devreme la palat ca să-i spună regelui.
11 Dar Cel care de la-nceput le-a dăruit oamenilor, după vrerea Lui, un bun de mare preţ, somnul, fie pentru noapte, fie pentru zi, i-a trimis regelui o porţie zdravănă,
12 aşa încât, prin această dulce şi adâncă înstăpânire a Domnului, a rămas ca legat în strânsoare; şi astfel nelegiuitul său plan s-a destrămat repede, iar nestrămutata sa hotărâre s-a dus de râpă.
13 Dar Iudeii, dacă au scăpat de ceasul care fusese rânduit, L-au lăudat pe Dumnezeul lor cel Sfânt; şi din nou l-au rugat pe Cel ce atât de repede Se împăcase cu ei să le arate trufaşilor păgâni tăria mâinii Sale celei puternice.
14 Era aproape zece şi jumătate când crainicul regesc, văzând că oaspeţii care fuseseră chemaţi la ospăţ s-au adunat, a venit şi l-a zgâlţâit pe rege,
15 l-a trezit cu destulă greutate şi, dându-i a înţelege că vremea prânzului era pe ducă, i-a vorbit şi despre cele întâmplate.
16 Regele l-a ascultat, s-a întors la ospăţ
1671
şi le-a spus oaspeţilor să şadă în faţa lui,
17 ceea ce s-a şi făcut. Apoi le-a cerut să se bucure şi să petreacă în voie, aceasta fiind partea cea mai plăcută a ospăţului.
18 Şi dacă vorbăria s-a înteţit, regele a trimis după Ermon şi, măsurându-l cu nişte ochi fioroşi, l-a întrebat de ce li s-a îngăduit Iudeilor să fie astăzi vii.
19 Acesta, încercând să-l lămurească, i-a spus că azi-noapte a făcut ceea ce i se poruncise; tot aşa au spus şi prietenii săi.
20 Atunci regele, cu o cruzime mai mare decât a lui Falaris, a zis: „Pentru somnul meu de azi, să-mi mulţumească! Acum însă nu mai pierde vremea; pregăteşte elefanţii să fie gata pentru mâine aşa cum au fost azi, spre nimicirea acestor blestemaţi de Iudei!”
21 Zicând regele acestea, cei de faţă s-au înveselit şi au încuviinţat; apoi fiecare s-a dus acasă.
22 Nici vorbă însă să-şi treacă noaptea dormind, ci mai degrabă născocind tot felul de batjocuri pentru acei bieţi nenorociţi.
23 De abia cântase cocoşul de dimineaţă, când Ermon, avându-şi sălbăticiunile pregătite cu tot ce trebuia, le întărâta în marea curte cu coloane.
24 Gloatele cetăţii se adunaseră să vadă groaznica privelişte şi aşteptau, nerăbdătoare, zorile.
25 Iudeii, cu răsuflarea mai mult tăiată, îşi întindeau mâinile spre cer şi, cu jalnică încordare, îl rugau pe întrutotmarele Dumnezeu să le vină din nou şi repede într-ajutor.
26 Soarele încă nu-şi revărsase razele în acest timp, regele îşi aştepta prietenii când Ermon a venit la el şi l-a chemat să iasă, spunându-i că ceea ce poftise poate fi acum aievea.
27 Primindu-l, regele a rămas tare mirat de această neobişnuită ieşire [de care-i vorbea Ermon] şi, copleşit de un duh care-l făcea să nu-şi mai aducă aminte de nimic, a întrebat ce se petrece aici, şi atât de dimineaţă, cu aceste pregătiri.
28 Aceasta însă era lucrarea Atotputernicului Dumnezeu, Care-l făcuse să-şi uite cu desăvârşire planul.
29 Ermon şi prietenii săi au dus pân’ la capăt pregătirea elefanţilor. „Ei sunt gata, o, rege, după straşnica ta poruncă”.
30 La aceste cuvinte, regele a fost cuprins de o furie cumplită deoarece, prin Pronia lui Dumnezeu asupra acestor lucruri, mintea acestuia devenise pe de-a-ntregul zăpăcită. S-a uitat fioros la Ermon şi l-a ameninţat cu aceste cuvinte:
31 „Dacă părinţii sau copiii tăi ar fi aici, ei ar fi trebuit să fie daţi ca hrană acestor fiare sălbatice, iar nu aceşti Iudei nevinovaţi, care ne-au slujit cu credincioşie, atât mie cât şi înaintaşilor mei;
32 şi dacă nu m-aş gândi la faptul că am crescut împreună şi la trebuinţele slujbei tale, ţie ţi-aş lua viaţa în locul lor!”
33 Iar Ermon, cel ameninţat în acest fel neaşteptat şi îngrijorător, s-a tulburat în făptură şi s-a schimonosit la chip.

34 Dar şi prietenii s-au furişat, unul câte unul, în timp ce el le dădea drumul gloatelor să se ducă la treburile lor.
35 Iar Iudeii, auzind despre ce-i venise regelui să spună, L-au lăudat pe Domnul Dumnezeu, Cel ce Se arătase, împăratul împăraţilor, pentru aceea că şi

de data aceasta căpătaseră ajutor de la El.
36 După aceea, regele a rânduit un ospăţ, aşa cum îi era obiceiul, şi a poruncit ca oaspeţii să fie poftiţi la voie bună.
37 Şi l-a chemat şi pe Ermon să fie de faţă şi, cu glas ameninţător, i-a zis: „Netrebnicule, de câte ori trebuie să-ţi poruncesc eu unul şi acelaşi lucru?
38 Încă o dată: Pentru mâine pregăteşte elefanţii spre nimicirea Iudeilor!”
39 Rudele lui, care-i şedeau în preajmă, s-au mirat de această nestatornicie şi au zis:
40 „O, rege, până când ne vei pune la-ncercare ca pe nişte proşti? E a treia oară când porunceşti nimicirea lor.
41 Când treaba e gata să înceapă, tu te răzgândeşti şi-ţi retragi porunca. Iată de ce starea aceasta de aşteptare nu face altceva decât să tulbure cetatea; prin ea mişună pâlcuri, şi oricând poate fi jefuită”.
42 Atunci regele, întocmai ca un nou Falaris, pe de-a-ntregul ieşit din minţi, fără să ţină seama de schimbările pe care mintea lui le suferise dar spre binele Iudeilor -, s-a jurat cu aspru jurământ şi a poruncit să-i trimită în locaşurile morţilor, zdrobiţi de genunchii şi de picioarele elefanţilor.
43 Pe deasupra, va năvăli în Iudeea, va trece cetăţile acesteia prin foc şi sabie şi va nimici templul acela în care păgânii nu pot să intre, iar locul de pe care se aduceau jertfe va fi pustiu pentotdeauna.
44 Prietenii şi rudele au plecat veseli; şi, încrezători în hotărârea lui, şi-au rânduit oştile de pază în cele mai potrivite locuri ale cetăţii.
45 Iar mai-marele peste elefanţi a împins fiarele într-o stare vecină cu nebunia, le-a adăpat cu tămâie amestecată-n vin şi le-a gătit cu tot ce poate vârî în sperieţi.
46 În faptul dimineţii, când cetatea era plină de o mare mulţime de oameni ce se îndreptau spre hipodrom, el a intrat în palat şi l-a poftit pe rege la priveliştea ce fusese pregătită.
47 Cu inima forfotind de furie nelegiuită, regele a alergat laolaltă cu gloatele şi cu sălbăticiunile. Simţiri aspre şi ochi nemiloşi, iată încărcătura cu care dorea să se uite la jalnica şi groaznica moarte a celor amintiţi mai sus.
48 La vremea când elefanţii ajungeau la poartă, urmaţi de oştire, Iudeii, când au văzut praful ridicat de picioarele gloatelor şi când au auzit puternicele strigăte ale mulţimii,
49 au gândit că se află în cele din urmă clipe ale vieţii lor, la capătul a ceea ce aşteptaseră tremurând. Aşadar, au dat frâu liber plânsului şi suspinelor; se îmbrăţişau unul pe altul, iar cei ce erau rude apropiate se aruncau unul pe grumazul celuilalt: taţi pe fii, mame pe fiice, iar alte femei îşi ţineau pruncii la sân, îmbiindu-i spre ceea ce părea a fi laptele lor cel din urmă.
50 Totuşi, când s-au gândit la ajutorul care, mai deunăzi, le venise din cer, s-au aşternut la pământ, toţi, ca un singur om, încât până şi pruncii erau desprinşi de la sân;
51 şi, strigând cu glas mare, L-au rugat pe Stăpânul a toată puterea să Se arate şi să aibă milă de cei ce acum se aflau la porţile locaşului morţilor.

6
Rugăciunea preotului Eleazar. Arătarea îngerilor apărători. Fiarele se întorc asupra ostaşilor. Inima regelui se schimbă spre bine, Iudeii scapă de moarte.
1 Iar Eleazar, preot de mare vază în ţară, care atinsese o vârstă înaintată şi a cărui viaţă era împodobită cu virtuţi, i-a oprit pe bătrânii din preajma sa să strige spre Dumnezeu cel Sfânt şi s-a rugat astfel:
2 „Împărate, Tu, Cel mare întru putere, Tu, Cel-Preaînalt, Dumnezeu Atotputernic, Cel ce toată făptura o cârmuieşti cu milă,
3 caută spre seminţia lui Avraam, spre fiii lui Iacob cel sfinţit, spre poporul moştenirii Tale celei sfinte, străin acum în ţară străină, care piere pe nedrept, Părinte!
4 Tu eşti Cel ce l-ai nimicit pe Faraon, cel cu numeroasele lui care de luptă, atunci când stăpânul de atunci al aceluiaşi Egipt s-a înălţat cu nelegiuită trufie şi cu lăudăroasă limbă; atunci revărsându-Ţi razele milei Tale asupra neamului lui Israel, l-ai copleşit, pe el şi oastea lui cea plină de semeţie.

5 Când Senaherib, crudul rege al Asirienilor, mândru de nenumăratele sale oşti, cucerise cu sabia toată ţara şi se ridica împotriva sfintei cetăţi cu ocări greu de îndurat, Tu, Doamne, l-ai prăbuşit, şi-n faţa multor neamuri Ţi-ai arătat puterea.
6 Când cei trei fârtaţi ce se aflau în Babilon şi-au pus de bunăvoie viaţa-n faţa focului, numai pentru ca să nu se-nchine la găunoşii idoli, Tu eşti Cel ce ai trimis răcoare rourată în cuptorul încins, iar focul l-ai aruncat asupra tuturor potrivnicilor lor.
7 Tu eşti Cel ce, atunci când Daniel, prin pâră nedreaptă şi invidie, a fost aruncat ca pradă leilor din groapă, l-ai adus înapoi, nevătămat, la lumină.
8 Când Iona, în adâncul mării, tânjea după lumină în pântecele chitului, Tu, Părinte, ai căutat spre el şi l-ai arătat nevătămat în ochii tuturor alor săi.
9 Şi acum, Tu, Cel ce urăşti neobrăzarea, Tu, Cel îmbelşugat în milă, Tu, apărătorul tuturor, arată-Te degrab celor din neamul lui Israel, care sunt batjocoriţi de neamurile silnice, nelegiuite!
10 Iar dacă, în vremea înstrăinării noastre, viaţa ni s-a întinat cu fapte nedrepte, scapă-ne din mâna vrăjmaşilor noştri, şi apoi nimiceşte-ne Tu, Doamne, cu moartea pe care Tu o vei alege,
11 ca nu cumva, la nimicirea celor iubiţi ai Tăi, găunoşii la cap să le mulţumească găunoşilor lor idoli, zicând: nici măcar Dumnezeul lor nu i-a scăpat!
12 Dar Tu, Cel ce ai putere nemărginită, Tu, Cel-Veşnic, priveşte: ai milă de noi, cei ameninţaţi să ne pierdem viaţa, ca nişte trădători, de către prosteasca neobrăzare a unor nelegiuiţi.
13 Fă-i pe păgâni să tremure azi de spaimă în faţa puterii Tale nebiruite, Tu, Măritule, Cel ce ai puterea de a izbăvi neamul lui Iacob!
14 Ţie Ţi se roagă, cu lacrimi, toată mulţimea pruncilor, precum şi părinţii acestora.
15 Vădit să le fie tuturor păgânilor că Tu eşti cu noi, Doamne, şi că nu Ţi-ai întors faţa dinspre noi; că, precum ai
1674
zis că nu-i vei uita pe ai Tăi nici chiar în ţara vrăjmaşilor lor, aşa plineşte-Ţi cuvintele, Doamne!”
16 La vremea când Eleazar şi-a sfârşit rugăciunea, regele a sosit la hipodrom împreună cu sălbăticiunile şi cu tot vălmăşagul puterii lui.
17 Când Iudeii au văzut aceasta, au ridicat spre cer strigăte atât de puternice, încât răsunau până şi văile vecine; şi plângere mare s-a făcut în toată tabăra.
18 Atunci Preamăritul, Atotputernicul şi Adevăratul Dumnezeu Şi-a arătat sfânta Sa faţă: a deschis porţile cerului, de unde s-au pogorât doi îngeri cu înfăţişare menită să înspăimânte; toţi îi vedeau, în afară de Iudei;
19 şi s-au oprit în faţa oştirii duşmane, pe care au umplut-o de cumplită spaimă şi au ferecat-o în lanţuri de nedezlegat.
20 Un fior de gheaţă a trecut prin făptura regelui, iar duhul uitării i-a spulberat aprinderea.
21 [Cei doi îngeri] au întors sălbăticiunile cu faţa spre ostaşii care le urmau, iar ele i-au călcat în picioare şi i-au nimicit.
22 Mânia regelui s-a preschimbat în jale; a plâns deasupra propriilor lui uneltiri.
23 Că dacă a auzit strigătul şi i-a văzut pe toţi pe marginea nimicirii, cu lacrimi de mânie şi-a ameninţat prietenii, zicând:
24 „Rău aţi cârmuit; în cruzime i-aţi întrecut pe tirani; iar împotriva mea, binefăcătorul vostru, uneltiţi să fiu de-ndată lipsit de domnie şi de viaţă, în taină punând la cale lucruri dăunătoare regatului.
25 Cine i-a adunat aici fără nici un rost ridicându-l pe fiecare de la casa lui pe cei care, din credincioşie faţă de noi, au ţinut tăria ţării?
26 Cine i-a împins către nedrepte pedepse pe cei care, încă de la început, au întrecut toate neamurile în bunăvoinţa lor faţă de noi şi care adesea s-au aruncat în cele mai mari primejdii?
27 Dezlegaţi, dezlegaţi legăturile nedrepte!; trimiteţi-i în pace la casele lor şi cereţi-le iertare pentru ce li s-a făcut până acum!
28 Eliberaţi-i pe fiii Atotputernicului, Viului Dumnezeu al cerului, cei care, din vremea strămoşilor noştri până-n vremea de acum, au făcut ca trebile noastre să cunoască slăvită şi ne-ncetată propăşire!”
29 Pe acestea le-a zis: iar ei, eliberaţi pe loc şi scăpaţi de moarte, L-au lăudat pe Dumnezeu, sfântul lor Mântuitor.

30 Apoi regele a plecat în cetate, a chemat la el pe vistiernicul veniturilor şi i-a poruncit să le dea Iudeilor vin cu tot ce mai trebuie pentru o prăznuire de şapte zile. Aşa a hotărât el, ca ei în veselie să-şi prăznuiască eliberarea chiar acolo, în locul unde crezuseră că vor pieri.
31 Aşa că cei ce cu puţin înainte erau dispreţuiţi şi aproape de locaşul morţilor mai mult, cu un picior în groapă -, în locul unei morţi crude şi jalnice aveau parte acum de un ospăţ al mântuirii. Plini de bucurie, locul ce le fusese rânduit pentru cădere şi îngropare, pe acela şi l-au împărţit în aşternuturi de ospăţ.
32 Punând capăt încordării în care-i ţinuse jalnica lor nenorocire, şi-au readus în minte cânturile din patria

lor, în imnuri lăudându-L pe Dumnezeul-cel-Făcător-de-Minuni, Mântuitorul lor. Orice vaiet, orice plânset au fost lăsate deoparte; în semn de senină bucurie, Aşa s-au prins la joc.
33 Dar şi regele, adunând o seamă de oaspeţi pentru acelaşi prilej, cu mare cuviinţă înălţa neîncetate mulţumiri pentru neaşteptatul deznodământ.
34 Iar cei care-i meniseră să moară şi să-i mănânce păsările, care cu veselie îi înscriseseră în condici, răcneau acum din toţi bojocii, îmbrăcaţi în ruşine şi cu focul îndrăznelii înăbuşit în ocară.
35 Dar Iudeii, aşa cum am spus-o, s-au prins la joc şi petreceau cu veselie, mulţumiri şi cânturi.
36 Şi au luat hotărârea obştească de a sărbători, din neam în neam, amintirea acestor întâmplări, atâta vreme cât vor trăi ei printre străini. Aşa au rânduit ei ca aceste zile să fie zile de veselie, nu cu gândul la băutură sau la plăceri, ci pentru că Dumnezeu îi mântuise.
37 Şi i-au cerut regelui îngăduinţa de a se duce acasă.
38 Înscrierea lor se petrecuse între a douăzeci şi cincea zi a lunii Pahon şi a patra zi a lunii Epifi, adică timp de patruzeci de zile; iar zilele în care s-a urmărit nimicirea lor au fost trei, adică din a cincea până în a şaptea zi din luna Epifi;
39 acesta a fost timpul în care Stăpânul-a-toate Şi-a arătat întru slavă mila şi i-a eliberat pe toţi deodată, nevătămaţi.
40 Timp de paisprezece zile s-au ospătat din ceea ce le dăduse regele, după care au cerut să plece.
41 Regele i-a lăudat şi le-a dat la mână mărinimoasa scrisoare de mai jos, către mai-marii fiecărei cetăţi:
7
Scrisoarea lui Ptolemeu Filopator pentru ocrotirea Iudeilor. Aceştia îşi rânduiesc o nouă sărbătoare, inscripţionează o coloană şi îşi fac un loc de rugăciune.
1 „Regele Ptolemeu Filopator către comandanţii din Egipt şi către toţi cei rânduiţi peste trebile obşteşti, bucurie şi sănătate!
2 Şi noi suntem sănătoşi, precum şi copiii noştri; iar marele Dumnezeu ne-a îndreptat trebile aşa cum vrem noi.
3 Anumiţi prieteni ai noştri, dedaţi la rău, ne-au cerut ca pe Iudeii de sub stăpânirea noastră să-i pedepsim, pe toţi la un loc, ca pe nişte trădători.
4 Ei pretindeau că trebile noastre nu vor fi niciodată bine aşezate până ce lucrul acesta nu se va petrece, atât de mare ar fi ura pe care Iudeii o nutresc faţă de celelalte neamuri.
5 Şi i-au adus ca pe sclavi, încătuşaţi în lanţuri aspre, ba chiar ca pe nişte trădători. Fără nici un fel de cercetare sau cernere a faptelor, se străduiau să-i nimicească; şi s-au pus pe treabă cu o cruzime de-a dreptul sălbatică, mai rea decât aceea din felul de a fi al Sciţilor1.
6 Aceasta e pricina pentru care noi i-am ameninţat cu asprime; dar, cu îngăduinţa pe care vrem s-o avem faţă de toţi oamenii, în cele din urmă i-am lăsat să trăiască. Aflând că Dumnezeul cerului ţine asupra Iudeilor un scut prin care-i apără şi-i păzeşte şi că Se luptă pentru
1 Sciţii locuiau ţinuturile din nordul Mării Negre şi erau faimoşi prin cruzimea lor.

ei aşa cum un tată se luptă întotdeauna pentru fiii săi,
7 şi ţinând seama de statornicia şi credincioşia lor faţă de noi şi de înaintaşii noştri, i-am iertat de orice fel de vină.
8 Şi le-am dat drumul să se ducă la casele lor, fiecare la a lui, poruncind oamenilor de pretutindeni să nu le facă nici un rău, şi nici să nu-i ocărască pentru ceva din trecut.
9 Fiindcă să ştiţi că dacă noi vom pune la cale vreun gând care să le fie cât de cât împotrivă, sau

dacă îi vom amărî în vreun fel, întotdeauna vom avea ca potrivnic nu un om, ci pe Dumnezeul-cel-Preaînalt, Stăpânul a toată puterea. De El, ca Unul ce pedepseşte astfel de fapte, nu va fi scăpare. Fiţi sănătoşi!
10 Când au primit în mână această scrisoare, [Iudeii] nu s-au grăbit să plece de îndată, ci l-au rugat pe rege să le dea împuternicirea de a-i pedepsi, pe potriva faptelor, pe aceia din neamul lor care de bunăvoie s-au lepădat de Dumnezeu Cel-Sfânt şi de legea lui Dumnezeu,
11 spunând că aceia care de dragul burţii lor s-au lepădat de poruncile lui Dumnezeu nu vor fi cu credinţă nici faţă de trebile regelui.
12 Regele şi-a însuşit adevărul acestui fel al lor de a gândi şi i-a lăudat. Şi li s-a dat deplină putere ca, fără nici un fel de îngrădire, să-i stârpească pe cei ce cu neruşinare au părăsit legea lui Dumnezeu, oriunde s-ar afla ei sub stăpânirea regelui.
13 Atunci preoţii lor, aşa cum se cuvenea, l-au salutat cu urări de bine, şi tot poporul a întărit cu „Aliluia!" Şi, cu bucurie, au plecat de la el.
14 Şi i-au pedepsit şi i-au nimicit pe cei din neamul lor care se murdăriseră şi care le cădeau în cale;
15 au omorât astfel, în ziua aceea, ca la trei sute de oameni, cu simţământul că nimicirea acestor nelegiuiţi le e prilej de veselie.
16 Dar cei ce pân' la moarte se legaseră de Dumnezeul lor, şi care acum se bucurau de o eliberare deplină, au plecat din cetate încununaţi cu tot felul de flori binemirositoare, cu strigăte de bucurie, cu cântări de laudă şi cu imnuri melodioase, aducând mulţumiri Dumnezeului părinţilor lor, veşnicul Mântuitor al lui Israel.
17 Şi au ajuns la Ptolemaida care, pornindu-se de la o anume însuşire a locului, e numită Rodoforon2 unde, potrivit cu dorinţa lor, a tuturor, corăbiile i-au aşteptat timp de şapte zile.
18 Acolo au făcut ei un ospăţ al eliberării, căci regele le dăruise cu mărinimie tot ceea ce le trebuia ca să se întoarcă sănătoşi acasă.
19 şi s-au întors cu pace; pe toată durata drumului au înălţat cânturi de mulţumire, după care au hotărât ca aceste zile ale călătoriei lor să fie prăznuite ca zile ale veseliei.
20 Pe acestea le-au săpat, ca sfinte, într-o inscripţie pe o coloană, iar locul ospăţului l-au sfinţit drept loc de rugăciune.
2 Ptolemaida: cetate-port la Marea Mediterană, în nordul Palestinei, nu departe de muntele Carmel. Sub vechiul ei nume, Acco, a stat sub stăpânirile Egiptului şi Asiriei. În epoca elenistică a devenit centrul adversarilor lui Iuda Macabeul. În anul 65 î. H., cetatea va intra sub stăpânirea Romanilor; în cea de a treia călătorie, Sfântul Pavel va poposi în ea o zi (FA 21, 7-8). În Evul Mediu, cruciaţii o vor numi „Sfântul Ioan de Acra" şi o vor stăpâni aproape două sute de ani. Astăzi, Acra. „Rodoforon" înseamnă „Purtătoare-de-trandafiri".

Aşa s-au întors, nevătămaţi, liberi, plini de bucurie, apăraţi de porunca regelui, pe uscat, pe mare, pe fluviu, fiecare la casa lui.
21 Iar printre duşmanii lor aveau acum mai multă greutate decât înainte; erau cinstiţi şi temuţi, şi nimeni, în nici un chip, nu s-ar fi atins de averile lor.
22 Fiecare şi-a primit înapoi ceea ce era al lui, după condică; iar aceia care aveau câte ceva din ale lor le dădeau înapoi, tremurând de frică. Toate acestea, deoarece, până la urmă, întrutotmarele Dumnezeu a făcut minuni pentru mântuirea lor.
23 Binecuvântat fie Mântuitorul lui Israel întru toţi vecii! Amin!

Rugăciunea regelui Manase
1
1 Doamne, Atotţiitorule, Dumnezeul părinţilor noştri Avraam, Isaac şi Iacob şi al seminţiei lor celei drepte,
2 Cel ce ai făcut cerul şi pământul cu toată podoaba lor,
3 Cel ce ai zăgăzuit marea cu cuvântul poruncii Tale, Cel ce ai încuiat genunea şi ai pecetluit-o cu numele Tău temut şi slăvit,
4 în faţa Căruia toate lucrurile se tem şi tremură din pricina puterii Tale
5 fiindcă măreţia slavei Tale e de ne-ndurat, iar aprinderii mâniei Tale împotriva păcătoşilor nu i se poate sta împotrivă,

6 în timp ce mila făgăduinţei Tale e nemăsurată şi neajunsă;
7 căci Tu eşti Domnul Cel-Preaînalt, bun, îndelung-răbdător şi multmilostiv, Căruia îi pare rău de răutăţile oamenilor; Tu, Doamne, după mulţimea bunătăţii Tale, ai făgăduit pocăinţă şi iertare celor ce Ţi-au greşit, şi după mulţimea îndurărilor Tale ai hotărât pentru cei păcătoşi pocăinţă spre mântuire.
8 Aşadar, Tu, Doamne, Dumnezeul celor drepţi, n-ai rânduit pocăinţă pentru cei drepţi, adică pentru Avraam, pentru Isaac şi pentru Iacob, care nu ţi-au greşit, ci ai rânduit pocăinţă pentru mine, păcătosul,
9 deoarece eu am păcătuit în număr mai mult decât nisipul mării. Multe sunt fărădelegile mele, Doamne, multe sunt, iar eu nu sunt vrednic să privesc ori să văd înălţimea cerului din pricina mulţimii nedreptăţilor mele,
10 încovoiat fiind eu cu multe cătuşe de fier, încât nu pot să-mi ridic capul, şi nici odihnă nu am, ca unul care Te-am mâniat şi răul l-am făcut în faţa Ta, nefăcând voia Ta, nici păzind poruncile Tale, ci aşezând urâciuni idoleşti şi înmulţind spurcăciunea faptelor.
11 Dar acum îmi plec genunchii inimii, rugându-mă bunătăţii Tale:
12 Am păcătuit, Doamne, am păcătuit, şi-mi cunosc fărădelegile;
13 Dar Te rog şi-Ţi cer: iartă-mă, Doamne, iartă-mă şi nu mă da pierzării cu fărădelegile mele; faptele mele cele rele să nu le ţii pe veci întru mânia Ta, şi nici nu mă osândi la adâncul cel mai de jos al pământului; căci Tu eşti Dumnezeu, Dumnezeul celor ce se pocăiesc,
14 şi-ntru mine îţi vei arăta bunătatea, mântuindu-mă pe mine, nevrednicul, după mare mila Ta.
15 Şi fără-ncetare Te voi lăuda în toate zilele vieţii mele. Că pe Tine Te cântă toate puterile cereşti şi a Ta este slava în vecii vecilor. Amin!
1679

Introducere la Evanghelia după Matei

De notat mai întâi că acest Dintre cele patru evanghelii din canonul Noului Testament, primele trei se numesc şi „evanghelii sinoptice“

Evanghelia după Matei i se datorează celui ce mai înainte se numise Levi, funcţionar public la vamă, şi care fusese chemat de Domnul Însuşi să-I devină ucenic (Mt 10, 3; Mc 3, 18; Lc 6, 15); aşadar, martor direct al evenimentelor relatate. El şi-a scris Evanghelia mai întâi în limba aramaică (vorbită de contemporanii săi şi în care propovăduise Domnul), în jurul anului 50, pentru creştinii proveniţi dintre Iudeii din Palestina; această versiune nu a ajuns până la noi. În preajma anului 65 (oricum, înainte de anul 70) Matei a rescris-o în greacă, limba în care, practic, circula toată cultura imperiului roman; versiunea ni s-a păstrat în peste 50 de codici.

Să demonstreze că Iisus Hristos reprezintă plinirea profeţiilor mesianice din Vechiul Testament, de unde şi caracterul profund dramatic al vieţii Sale: respins de propriul Său popor (pentru care Se întrupase în primul rând), El Se va deschide neamurilor păgâne, chemându-le la mântuire întru împărăţia cerurilor;

Naşterea lui Iisus şi viaţa Sa neştiută (1, 1 - 2, 23).

Iisus Îşi pregăteşte misiunea publică (3, 1 - 4, 11).

Activitatea lui Iisus în Galileea şi în ţinuturile dimprejur (4, 12 - 18, 35). (19, 1 - 20, 34).

Activitatea lui Iisus în Ierusalim (21, 1 - 25, 46). (26, 1 - 27, 66). În interiorul acestor segmente sunt rânduite temele pe care autorul şi le-a propus, după un plan bine chibzuit. Matei este scriitorul echilibrului şi armoniei, al înţelepciunii bine aşezate, al construcţiei solide şi al stilului sobru. Predica de pe Munte, Marea Cuvântare Eshatologică, Rechizitoriul lui Iisus asupra fariseilor sunt modele de compoziţie elaborată, din a cărei structură nu lipsesc anumite jocuri controlate din simbolica numerelor, cum ar fi, de pildă, cifra şapte: şapte cereri în Rugăciunea Domnească, şapte parabole, şapte mustrări asupra fariseilor, trei grupe a câte de două ori şapte (14) în genealogia lui Iisus. Gândire ordonată, expresie fluidă, suflu epic şi plasticitate descriptivă, iată calităţile care-i conferă Evangheliei după Matei un anume primat în preferinţele cititorilor.

Evanghelia după Matei

1

Genealogia şi naşterea lui Iisus Hristos.

1 Cartea naşterii1 lui Iisus Hristos, fiul lui David, fiul lui Avraam.
2 Avraam i-a dat naştere lui Isaac; Isaac i-a dat naştere lui Iacob; Iacob le-a dat naştere lui Iuda şi fraţilor lui;
3 Iuda le-a dat naştere, din Tamar, lui Fares şi lui Zara; Fares i-a dat naştere lui Heţron; Heţron i-a dat naştere lui Aram;
4 Aram i-a dat naştere lui Aminadab; Aminadab i-a dat naştere lui Naason; Naason i-a dat naştere lui Salmon;
5 Salmon i-a dat naştere, din Rahab, lui Booz; Booz i-a dat naştere, din Rut, lui Obed; Obed i-a dat naştere lui Iesei;
6 Iesei i-a dat naştere lui David, regele; David i-a dat naştere lui Solomon, din femeia lui Urie;
7 Solomon i-a dat naştere lui Roboam; Roboam i-a dat naştere lui Abia; Abia i-a dat naştere lui Asa;
8 Asa i-a dat naştere lui Iosafat; Iosafat i-a dat naştere lui Ioram; Ioram i-a dat naştere lui Ozia;
1 În textul de faţă, cuvântul grecesc genesis înseamnă şi arbore genealogic, şi naştere. Capitolul le cuprinde pe amândouă, dar centrul naraţiei este naşterea lui Hristos.
9 Ozia i-a dat naştere lui Iotam; Iotam i-a dat naştere lui Ahaz; Ahaz i-a dat naştere lui Iezechia;
10 Iezechia i-a dat naştere lui Manase; Manase i-a dat naştere lui Amon; Amon i-a dat naştere lui Iosia;
11 Iosia le-a dat naştere lui Iehonia şi fraţilor lui, la strămutarea în Babilon.
12 După strămutarea în Babilon, Iehonia i-a dat naştere lui Salatiel; Salatiel i-a dat naştere lui Zorobabel;
13 Zorobabel i-a dat naştere lui Abiud; Abiud i-a dat naştere lui Eliachim; Eliachim i-a dat naştere lui Azor;
14 Azor i-a dat naştere lui Sadoc; Sadoc i-a dat naştere lui Ahim; Ahim i-a dat naştere lui Eliud;
15 Eliud i-a dat naştere lui Eleazar; Eleazar i-a dat naştere lui Matan; Matan i-a dat naştere lui Iacob;
16 Iacob i-a dat naştere lui Iosif, bărbatul2 Mariei, cea din care s-a născut Iisus, Ce Se cheamă Hristos.
17 Aşadar, întru totul, de la Avraam până la David sunt paisprezece neamuri; de la David până la strămutarea în Babilon sunt paisprezece neamuri3; iar de la strămutarea în Babilon până la Hristos sunt paisprezece neamuri.
2 Soţ legal, menit s-o reprezinte atât pe ea cât şi pe Fiul ei în faţa autorităţilor şi a societăţii.
3 Generaţii.
1680
18 Dar4 naşterea lui Iisus Hristos, astfel a fost: Fiind Maria, mama Sa, logodită cu Iosif, mai înainte de a fi ei laolaltă ea s-a aflat pe sine având în pântece de la Duhul Sfânt.
19 Iar Iosif, bărbatul ei, drept fiind5 şi nevrând s-o dea el în vileag, a vrut s-o lase pe ascuns.
20 Şi cugetând el acestea, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis, grăind: „Iosife, fiul lui David, nu te teme s-o iei pe Maria drept femeia ta6, fiindcă ceea ce s-a zămislit într-însa este de la Duhul Sfânt;
21 ea va naşte Fiu, Căruia tu Îi vei pune numele Iisus, căci El va mântui pe poporul Său de păcatele lor7".
22 Iar acestea toate s-au făcut ca să se plinească ceea ce s-a spus de Domnul prin profetul ce zice:
23 Iată, Fecioara va purta în pântece şi va naşte Fiu şi-L vor chema cu numele de Emanuel, care se tâlcuieşte: Cu noi este Dumnezeu.
24 Şi trezindu-se Iosif din somn, a făcut aşa cum i-a poruncit îngerul Domnului şi a luat-o la sine pe femeia sa.
25 Şi nu a cunoscut-o până ce ea L-a născut pe Fiul ei8. Şi I-au pus Acestuia
4 Acest episod se deschide prin particula adversativă de = dar, adică: spre deosebire de ceea ce (sau de cum) a fost înainte. Este folosită şi la FA 5, 1 spre a marca incorectitudinea soţilor Anania şi Safira în contrast cu cinstea totală a lui Barnaba. În cazul de faţă, intenţia Evanghelistului este aceea de a demonstra că dacă strămoşii după trup ai lui Iisus s-au născut în chip firesc, naşterea Sa a avut un caracter suprafiresc, aşa cum e istorisită mai jos.
5 Cu respectul legilor şi al adevărului; inocent.

6 La Evrei, logodna nu era o simplă promisiune, ci un legământ sacru, cu putere legală.
7 Numele Iisus înseamnă „Domnul este (Cel ce dă) mântuirea”.
8 În limbajul biblic: a cunoaşte (o femeie): a avea legături trupeşti (cu ea). Evanghelistul e preocupat aici numai de faptul că Iisus S-a născut din Fecioară (prin zămislirea de la Duhul Sfânt). Textul de faţă nu atestă în mod explicit pururea-fecioria Mariei, aşa cum ea reiese din restul Evangheliilor şi din tradiţia Bisericii, dar nici nu o infirmă. Adverbul-prepoziţie heos = până, până ce, până când, are şi semnificaţia de continuitate, perpetuitate (Bailly). Verbul care o precede, ouk eginosken = nu a cunoscut-o (redat în limbile moderne prin perfectul compus), este în original imperfectul durabil (Osty), adică exprimă o acţiune care nu se termină, care nu are un capăt. Compară pe heos de aici cu cel din 2 Rg 6, 23: [Micol] „n-a avut copii până în ziua morţii ei”; Ps 109, 1: „Şezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale”; Mt 28, 20: „Iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului”; Lc 2, 37: [Proorociţa Ana] „văduvă până la optzeci şi patru de ani”. În toate cazurile, heos nu semnifică un capăt al acţiunii sau situaţiei care-l angajează (că adică Micol ar fi avut copii după moarte, că Fiul n-ar mai fi şezut de-a dreapta Tatălui după înfrângerea vrăjmaşilor, că Iisus n-ar mai fi cu apostolii după sfârşitul veacului, că proorociţa Ana s-ar fi recăsătorit după vârsta de 84 de ani), de unde rezultă fără echivoc că textul de faţă nu implică o legătură maritală între Iosif şi Maria, nici înainte şi nici după naşterea lui Iisus.
numele Iisus.

2

Magii de la Răsărit. Fuga în Egipt. Irod ucide pruncii. Întoarcerea din Egipt şi aşezarea în Nazaret.
1 Iar dacă-n zilele regelui Irod1 S-a născut Iisus în Betleemul Iudeii, iată magii2 de la Răsărit au venit în Ierusalim, întrebând:
1 Irod cel Mare (Idumeul). Rege al Iudeii şi vasal al Romei. Ocupând tronul prin uzurpare şi crimă, principala lui grijă, de-a lungul celor 33 de ani de domnie, a fost aceea de a nu şi-l pierde; bântuit de bănuieli, nu a ezitat să-şi ucidă doi din cei zece fii ai săi.
2 Înţelepţi ce se ocupau cu astrologia; după tradiţie, din părţile Persiei sau Arabiei.
1681
2 „Unde este Cel ce s-a născut rege al Iudeilor?3 că-n Răsărit văzutu-I-am steaua şi am venit să I ne închinăm”.
3 Şi auzind acestea, regele Irod s-a tulburat, şi tot Ierusalimul împreună cu el.
4 Şi adunând pe toţi arhiereii şi cărturarii poporului, i-a întrebat: „Unde este să Se nască Hristos?”
5 Iar ei i-au zis: „În Betleemul Iudeii, că aşa este scris prin profetul:
6 Şi tu, Betleeme din pământul lui Iuda, nicicum nu eşti mai mic între căpeteniile lui Iuda, căci din tine va ieşi Cârmuitorul Care-l va păstori pe poporul Meu Israel”.
7 Atunci Irod i-a chemat în taină pe magi şi a aflat limpede de la ei vremea când li se arătase steaua.
8 Şi trimiţându-i la Betleem, le-a zis: „Mergeţi şi cercetaţi cu de-amănuntul despre prunc şi dacă-l veţi afla, daţi-mi şi mie de veste, pentru ca să vin şi eu şi să mă închin lui”.
9 Iar ei, ascultându-l pe rege, au plecat; şi iată, steaua pe care o văzuseră în Răsărit mergea înaintea lor, până ce a venit şi a stat deasupra locului unde era Pruncul.
10 Şi văzând ei steaua, s-au bucurat cu bucurie mare foarte.
11 Şi intrând în casă, L-au văzut pe Prunc împreună cu Maria, mama Sa; şi căzând la pământ, i s-au închinat; şi deschizându-şi vistieriile, I-au adus daruri: aur, tămâie şi smirnă.4
3 Noul-Născut era definit drept rege prin naştere (în fapt, descendent al lui David), ceea ce va stârni reacţia lui Irod.
4 După Sfinţii Părinţi, trei daruri, trei simboluri: aurul, regalitatea; tămâia, dumnezeirea; smirna, suferinţa prin Patimi.
12 Dar luând prin vis înştiinţare să nu se mai întoarcă la Irod, pe altă cale s-au dus în ţara lor.
13 Iar după ce au plecat ei, iată îngerul Domnului i se arătă în vis lui Iosif, zicând: „Ridică-te, ia Pruncul şi pe maica Sa şi fugi în Egipt şi stai acolo până când îţi voi spune eu, fiindcă Irod vrea să caute Pruncul ca să-L omoare”.
14 Şi ridicându-se Iosif, i-a luat în timpul nopţii pe Prunc şi pe maica Sa şi a plecat în Egipt.
15 Şi au stat acolo până la moartea lui Irod, ca să se plinească cuvântul spus de Domnul prin profetul ce zice: Din Egipt L-am chemat pe Fiul Meu.

16 Iar Irod, văzând că fusese amăgit de magi, s-a mâniat foarte şi, trimiţând, i-a ucis pe toţi pruncii care erau în Betleem şi-n toate hotarele lui, de doi ani şi mai în jos, după timpul pe care îl aflase de la magi.
17 Atunci s-a plinit cuvântul spus prin Ieremia profetul:
18 Glas în Rama s-a auzit, plângere şi tânguire multă, Rahela-şi plânge copiii şi nu vrea să se mângâie, pentru că nu mai sunt.
19 După moartea lui Irod, iată îngerul Domnului i s-a arătat în vis lui Iosif, în Egipt,
20 zicându-i: „Ridică-te, ia Pruncul şi pe maica Sa şi mergi în ţara lui Israel, căci au murit cei ce căutau viaţa Pruncului".
21 Iar el, ridicându-se, a luat Pruncul şi pe maica Sa şi a venit în ţara lui Israel.
22 Şi auzind că Arhelau domneşte în Iudeea, în locul lui Irod, tatăl său, s-a temut să meargă acolo şi, luând poruncă prin vis, s-a dus în părţile Galileii.

23 Şi a venit şi a locuit în oraşul numit Nazaret, ca să se plinească ceea ce s-a spus prin profeţi, că Nazarinean Se va chema.
3
Ioan Botezătorul şi predica sa. Botezul lui Iisus.
1 În zilele acelea a venit Ioan Botezătorul propovăduind în pustia Iudeii1
2 şi zicând: „Pocăiţi-vă, că s-a apropiat împărăţia cerurilor2!"
3 El este cel despre care s-a spus prin profetul Isaia ce zice: Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi-I cărările.
4 Iar acest Ioan avea îmbrăcămintea din păr de cămilă, şi cingătoare de piele împrejurul mijlocului, iar hrana lui erau lăcuste şi miere sălbatică.
5 Atunci au ieşit la el Ierusalimul şi toată Iudeea şi toată împrejurimea Iordanului.
6 Şi se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-şi păcatele.
7 Dar văzând Ioan pe mulţi farisei şi saduchei3 venind la botezul său, le-a zis: „Pui de vipere, cine v-a învăţat să fugiţi de mânia ce va să fie?
8 Aşadar, faceţi-i pocăinţei roadă vrednică de pocăinţă4.
1 „Pustia Iudeii": deşert la vest de Marea Moartă şi de cursul inferior al Iordanului.
2= Împărăţia lui Dumnezeu.
3 Fariseii: membrii unui partid politico-religios foarte influent, caracterizaţi printr-un formalism gol de conţinut; de aici, făţarnici. Saducheii alcătuiau tagma preoţească a aristocraţiei iudaice; naţionalişti fanatici, negau existenţa sufletului şi învierea morţilor.
4= Fapte care să ateste o pocăinţă reală, nu formală.
9 Şi să nu vă amăgiţi grăind în sinea voastră: Părinte îl avem pe Avraam!, căci v-o spun eu vouă că şi din pietrele acestea poate Dumnezeu să-i ridice fii lui Avraam!
10 Iată, securea stă la rădăcina pomilor, şi tot pomul care nu face roadă bună se taie şi se aruncă-n foc.
11 Eu vă botez cu apă spre pocăinţă, dar Cel ce vine după mine este mai puternic decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I duc încălţămintea; Acesta vă va boteza cu Duh Sfânt şi cu foc;
12 a Cărui lopată este în mâna Lui, şi El Îşi va curăţi aria şi-Şi va aduna grâul în hambarul Său, iar pleava o va arde în foc nestins".
13 Atunci a venit Iisus din Galileea la Iordan, către Ioan, ca să fie botezat de către acesta.
14 Ioan însă Îl oprea, zicând: „Eu sunt cel ce are trebuinţă să fie botezat de Tine, şi Tu vii la mine?...".
15 Şi răspunzând Iisus, i-a zis: „Lasă acum, că astfel se cuvine ca noi să-mplinim toată dreptatea5". Atunci L-a lăsat.
16 Şi după ce a fost botezat, Iisus a ieşit îndată din apă, şi iată cerurile i s-au deschis; şi Ioan a văzut Duhul lui Dumnezeu pogorându-Se ca un porumbel şi venind peste Dânsul.
17 Şi iată, glas din ceruri grăind: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Care am binevoit!"
5 În limbajul biblic, dreptatea înseamnă acordul omului cu planul lui Dumnezeu de a mântui lumea.

4
Postul şi ispitirea lui Iisus. Începutul propovăduirii Sale în Galileea. Chemarea primilor patru

apostoli. Vindecarea multor bolnavi.
1 Atunci Iisus a fost dus de Duhul în pustie1, ca să fie ispitit de către diavolul.
2 Şi postind El patruzeci de zile şi patruzeci de nopţi, în cele din urmă a flămânzit.
3 Şi apropiindu-se Ispititorul, I-a zis: „Dacă eşti tu Fiul lui Dumnezeu, zi ca pietrele acestea să se facă pâini".
4 Iar El, răspunzând, i-a zis: „Scris este: Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu"2.
5 Atunci diavolul L-a dus în Sfânta Cetate şi L-a pus pe aripa templului
6 şi I-a zis: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te jos, că scris este: Îngerilor Săi le va porunci pentru tine şi ei te vor ridica pe mâini, ca nu cumva piciorul tău să ţi-l izbeşti de piatră".
7 Iisus i-a zis: „Dar mai este scris: Să nu-L ispiteşti pe Domnul Dumnezeul tău".
8 Diavolul L-a mai dus pe un munte foarte înalt şi I-a arătat toate împărăţiile lumii şi slava lor
9 şi I-a zis: „Pe acestea toate ţi le voi da ţie dacă vei cădea înaintea mea şi mi te vei închina".
1 Condus de Duhul Sfânt şi de propria Sa voie. 2 În construcţia gramaticală: nu pâinea este hrana prioritară, ci cuvântul creator al lui Dumnezeu. Citatul e după Septuaginta. (În T. M.: „... ci cu tot ceea ce iese din gura lui Dumnezeu").
10 Atunci Iisus i-a zis: „Mergi înapoia Mea, Satano, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini şi numai Lui să-I slujeşti!"
11 Atunci diavolul L-a lăsat3; şi iată, îngerii s-au apropiat de El şi-I slujeau.
12 Şi auzind Iisus că Ioan a fost întemniţat, a plecat în Galileea.
13 Şi părăsind Nazaretul, a venit şi a locuit în Capernaum, lângă mare4, în hotarele lui Zabulon şi ale lui Neftalim,
14 ca să se plinească ceea ce s-a spus prin Isaia profetul care zice:
15 Pământul lui Zabulon şi pământul lui Neftalim, spre calea mării, dincolo de Iordan, Galileea neamurilor;
16 poporul ce stătea în întuneric a văzut lumină mare, şi celor ce şedeau în latura şi în umbra morţii lumină le-a răsărit.
17 De atunci a început Iisus să propovăduiască şi să zică: „Pocăiţi-vă, că s-a apropiat împărăţia cerurilor!"
18 Şi pe când umbla El pe lângă Marea Galileii, a văzut doi fraţi, pe Simon cel ce se numeşte Petru şi pe Andrei, fratele său, care aruncau mreaja în mare, că erau pescari,
19 şi le-a zis: „Veniţi după Mine şi vă voi face pescari de oameni!"
20 Iar ei, îndată lăsându-şi mrejele, au mers după El.
21 De acolo, mergând mai departe, a văzut alţi doi fraţi, pe Iacob al lui Zevedeu
3 Diavolul Îi făcuse lui Iisus o întreită ofertă: pâinea, miracolul, puterea. Acest episod îi va inspira lui Dostoievski celebra Legendă a Marelui Inchizitor, din romanul Fraţii Karamazov.
4 Capernaum, aşezat pe ţărmul nordic al lacului Ghenizaret, devine reşedinţa lui Iisus, centrul întregii Sale activităţi.

şi pe Ioan, fratele lui, în corabie cu Zevedeu, tatăl lor, dregându-şi mrejele, şi i-a chemat.
22 Iar ei, îndată lăsându-şi corabia şi pe tatăl lor, au mers după El.
23 Şi a străbătut Iisus toată Galileea, învăţând în sinagogile lor şi propovăduind Evanghelia împărăţiei şi tămăduind toată boala şi toată neputinţa întru popor.
24 şi s-a dus vestea despre El în toată Siria, şi aduceau la El pe toţi cei aflaţi în suferinţă şi cuprinşi de multe feluri de boli şi de chinuri, pe demonizaţi, pe lunatici, pe slăbănogi, şi El îi vindeca.
25 Şi mulţimi numeroase mergeau după El, din Galileea, din Decapole5, din Ierusalim, din Iudeea şi de dincolo de Iordan.
5
Predica de pe Munte; Fericirile. Apostolii sunt sarea pământului şi lumina lumii. Plinirea legii. Iubirea de vrăjmaşi.
1 Văzând Iisus mulţimile, S-a suit în munte: şi şezând El, au venit la Dânsul ucenicii Săi.
2 Şi, deschizându-Şi gura, îi învăţa, zicând:
3 „Fericiţi cei săraci cu duhul 1, că a lor este împărăţia cerurilor.
5 Decapole: federaţia a zece cetăţi greceşti întemeiate în Palestina de către urmaşii lui Alexandru

cel Mare; regiune situată între Iordan, lacul Ghenizaret şi Transiordania. Aşadar, şi păgânii erau interesaţi de predica lui Iisus.
1 „Cei săraci cu duhul” (în nici un caz: Cei săraci cu intelectul!) are două înţelesuri, ambele duhovniceşti: 1) Săracul care şi-a asumat lăuntric starea de sărăcie şi o îndură cu demnitate umană şi nădejde cerească; bogatul care nu e dependent lăuntric de propria sa bogăţie şi care, atunci când o pierde, parţial sau total, rămâne un om liber. 2) Pornind de la antropologia paulină, mistica răsăriteană postulează că duhul omului este partea superioară fină, inefabilă a sufletului (fără a fi altceva decât acesta), prin care omul poate intra în contact direct (entază) cu Duhul Sfânt. Pentru ca această experienţă să fie posibilă, e nevoie ca duhul omului să devină „sărac” de orice patimi sau impurităţi; astfel eliberat, duhul devine disponibil pentru înduhovnicire şi, în consecinţă, pentru împărăţia cerurilor. pe de altă parte, în limbajul evanghelic, termenul „sărac” poate însemna şi „smerit”, „umil”, „supus”, „ascultător”, având întotdeauna o conotaţie pozitivă. sensul este înrudit cu acela al versetului 8: „Fericiţi cei curaţi cu inima”.
4 Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.
5 Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul.
6 Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetează de dreptate, că aceia se vor sătura.
7 Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui.
8 Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.
9 Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.
10 Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate, că a lor este împărăţia cerurilor.
11 Fericiţi veţi fi când din pricina Mea vă vor ocărî şi vă vor prigoni şi, minţind, vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră.2
12 Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, că plata voastră multă este în ceruri, că aşa i-au prigonit pe profeţii de dinaintea voastră.
2 „... minţind, vor zice tot cuvântul rău...”: Aici e vorba de calomnie: fericirea e făgăduită numai acelora care sunt vorbiţi de rău fără nici o acoperire, pe nedrept, în chip mincinos. Sfântul Petru va atrage atenţia creştinilor asupra acestui fapt (vezi 1 Ptr 2, 12 şi 3, 16, precum şi notele respective).
1685
13 Voi sunteţi sarea pământului; dacă sarea-şi va pierde gustul, cu ce se va săra?; de nimic nu mai e bună, decât să fie aruncată afară şi călcată în picioare de oameni.
14 Voi sunteţi lumina lumii; nu poate să se ascundă cetatea din vârful muntelui;
15 nici aprinde cineva făclie şi o pune sub obroc3, ci în sfeşnic, şi ea le luminează tuturor celor din casă.
16 Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, încât ei să vadă faptele voastre cele bune şi să-L slăvească pe Tatăl vostru Cel din ceruri.
17 Să nu socotiţi că am venit să stric legea sau profeţii; n-am venit să stric, ci să plinesc4.
18 Că adevăr vă grăiesc: Înainte de a trece cerul şi pământul, nici o iotă sau o cirtă5 din lege nu va trece până ce toate se vor împlini.
19 Aşadar, cel ce va strica una din aceste porunci foarte mici şi astfel îi va învăţa pe oameni, foarte mic se va chema în împărăţia cerurilor; dimpotrivă, cel ce le va face şi astfel va învăţa, acela mare se va chema în împărăţia cerurilor.
3 „Obroc” (sau „oboroc”): vas mare, de lemn, folosit ca unitate de măsurat cerealele; baniţă; mierţă; bănicior. Rar folosit în limba curentă, cuvântul (de origine ucraineană) s-a încetăţenit în expresia biblică „a ţine lumina sub obroc” = a ascunde un adevăr sau o valoare spirituală.
4 Contextual, în N. T., „legea” era cea dată de Dumnezeu prin Moise. Verbul a (se) plini îşi are dublul său înţeles: pe acela de a adeveri, a face ca o profeţie să devină realitate (ca în Mt 1, 22;
2, 15; 2, 17 etc.) şi pe acela de a face, a săvârşi, a întregi, a împlini, a completa, a duce la capăt, a desăvârşi.
5 Mici semne grafice din alfabetul limbilor biblice. Aşadar: cele mai mici amănunte.
20 Că vă spun: Dacă dreptatea voastră n-o va întrece pe a cărturarilor şi a fariseilor, nu veţi intra în împărăţia cerurilor.
21 Aţi auzit că s-a spus celor de demult: Să nu ucizi; iar cel ce va ucide, vrednic este de judecată.
22 Eu însă vă spun: Oricine se mânie pe fratele său, vrednic va fi de judecată; şi cel ce-i va zice fratelui său: Netrebnicule!, vrednic va fi de judecata sinedriului; iar cel ce-i zice: Nebunule!,

vrednic va fi de gheena focului6.
23 Deci, dacă-ţi vei aduce darul tău la altar şi acolo îţi vei aminti că fratele tău are ceva împotrivă-ţi,
24 lasă-ţi darul acolo, înaintea altarului, mergi mai întâi şi te împacă cu fratele tău şi numai după aceea întoarce-te şi adu-ţi darul.
25 Împacă-te cu pârâşul tău degrabă, cât încă mai eşti cu el pe cale, ca nu cumva pârâşul să te dea pe mâna judecătorului, iar judecătorul pe aceea a slujbaşului şi să fii aruncat în temniţă;
26 adevăr îţi spun: nu vei ieşi de acolo până nu vei fi dat şi cel din urmă ban.
27 Aţi auzit că s-a spus celor de demult: Să nu te desfrânezi;
28 Eu însă vă spun că oricine se uită la o femeie spre a o pofti s-a şi desfrânat cu ea în inima lui.
29 Iar dacă ochiul tău cel drept îţi
6 Gheena: vechea vale a lui Hinom, în care păgânii canaaneeni îşi ardeau copiii ca jertfă zeilor Baal şi Moloh (Ir 32, 35). Situată la marginea Ierusalimului, în ea se depozitau şi ardeau în permanenţă gunoaiele oraşului. Metaforă pentru chinurile veşnice ale păcătoşilor. În textul de faţă: instanţa ultimă şi irevocabilă, după cea a judecătoriei simple şi după aceea a sinedriului (tribunalul suprem).

devine piatră de poticnire7, scoate-l şi aruncă-l de la tine, că mai bine îţi este să piară unul din mădularele tale, iar nu tot trupul să-ţi fie aruncat în gheenă.
30 Şi dacă mâna ta cea dreaptă îţi devine piatră de poticnire, taie-o şi arunc-o de la tine, că mai bine îţi este să piară unul din mădularele tale, iar nu tot trupul să-ţi fie aruncat în gheenă.
31 S-a mai spus: Cel ce-şi va lăsa femeia, să-i dea carte de despărţire8.
32 Eu însă vă spun că oricine-şi va lăsa femeia, în afara pricinii de desfrânare, o face să săvârşească adulter; iar cel ce o va lua pe cea lăsată, adulter săvârşeşte.
33 Aţi auzit că s-a spus celor de demult: Să nu juri strâmb, ci jurămintele tale să le ţii înaintea Domnului.
34 Eu însă vă spun: Să nu te juri nicicum: nici pe cer, fiindcă este tronul lui Dumnezeu;
35 nici pe pământ, fiindcă este aşternut al picioarelor Lui, nici pe Ierusalim, fiindcă este cetate a Marelui Împărat;
36 nici pe capul tău să nu te juri, fiindcă tu nu poţi să faci un singur fir de păr, alb sau negru.
37 Ci cuvântul vostru să fie: Da, da; Nu, nu9; iar ce este mai mult decât atâta, de la Cel-Rău este.
38 Aţi auzit că s-a spus: Ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte;
39 Eu însă vă spun: Nu staţi împotriva celui rău10; iar celui ce te loveşte peste
7 Te îndeamnă sau te predispune la păcat.
8 Act de divorţ.
9 Răspuns la întrebare; sinceritatea afirmaţiei; întărirea adevărului.
10 A nu-l întâmpina pe cel rău cu rău, cu gând de răzbunare, aşa cum prevedea legea talionului la care Se referă Iisus; porunca nu exclude atitudinea demnă faţă de omul rău (vezi In 18, 22) sau combaterea răului din lume.
obrazul drept, întoarce-i-l şi pe celălalt.
40 Celui ce vrea să se judece cu tine şi să-ţi ia haina, lasă-i lui şi cămaşa.
41 Iar de te va sili cineva să mergi o milă, mergi cu el două.
42 Celui care cere de la tine, dă-i; şi celui ce vrea să se împrumute de la tine, nu-i întoarce spatele.
43 Aţi auzit că s-a spus: Să-l iubeşti pe aproapele tău şi să-l urăşti pe vrăjmaşul tău;
44 dar Eu vă spun: Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blesteamă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc,
45 ca să fiţi fiii Tatălui vostru Celui din ceruri, că El face să răsară soarele Său peste cei răi şi peste cei buni şi face să plouă peste cei drepţi şi peste cei nedrepţi.
46 Că dacă-i iubiţi pe cei ce vă iubesc, ce răsplată veţi avea? Oare vameşii11 nu fac şi ei la fel?
47 Şi dacă-i îmbrăţişaţi doar pe fraţii voştri, ce faceţi mai mult? Oare păgânii nu fac şi ei tot aşa?
48 Drept aceea, fiţi voi desăvârşiţi, precum Tatăl vostru Cel ceresc desăvârşit este!
11 Perceptori de impozite, faimoşi prin corupţia, abuzurile şi raptul cu care-şi practicau meseria. În limbajul biblic, oameni păcătoşi.

6
Milostenia. Rugăciunea Domnească. Iertarea şi postul. Dumnezeu şi Mamona. Nesocotirea celor

lumeşti.
1 Luaţi aminte ca milostenia1 voastră să nu o faceţi în faţa oamenilor, ca să vadă ei; altminteri nu veţi avea răsplată de la Tatăl vostru Cel din ceruri.
2 Deci, când faci milostenie, nu trâmbiţa înaintea ta, cum fac făţarnicii2 prin sinagogi şi pe uliţe, ca să fie slăviţi de oameni; adevăr vă grăiesc, îşi iau plata lor.
3 Tu însă, când faci milostenie, să nu ştie stânga ta ce face dreapta,
4 pentru ca milostenia ta să fie într-ascuns; şi Tatăl tău, Care vede întru ascuns, îţi va răsplăti la arătare.
5 Iar când vă rugaţi, nu fiţi ca făţarnicii, că lor le place să-şi facă rugăciunile stând în picioare prin sinagogi şi prin răspântii, ca să se arate oamenilor; adevăr vă grăiesc, îşi iau plata lor.
6 Tu însă, când te rogi, intră în cămara ta şi, închizând uşa, roagă-te Tatălui tău Care este întru ascuns; şi Tatăl tău, Care vede întru ascuns, îţi va răsplăti la arătare.
7 Iar când vă rugaţi, nu spuneţi multe, ca păgânii, că acestora li se pare că prin vorbăria lor vor fi ascultaţi.
8 Deci nu vă asemănaţi lor, că Tatăl vostru ştie de ce aveţi trebuinţă, mai înainte de a cere voi de la El.
1 În traducere literală: dreptatea voastră (adică practicarea faptelor bune, prin care omul devine drept înaintea lui Dumnezeu).
2 Ipocriţi, oameni care afişează o pietate falsă, fără acoperire lăuntrică; în mod curent, termenul se referă la cei din secta fariseilor.
9 Aşadar, voi aşa să vă rugaţi: Tatăl nostru Carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău;
10 vină împărăţia Ta; facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ.
11 Pâinea noastră cea de toate zilele3 dă-ne-o nouă astăzi;
12 şi ne iartă nouă greşalele4 noastre precum şi noi iertăm greşiţilor noştri;
13 şi nu ne duce pe noi în ispită5, ci ne izbăveşte de Cel-Rău. Că a Ta este împărăţia şi puterea şi slava în veci. Amin.
14 Că de veţi ierta oamenilor greşalele lor, ierta-va şi vouă Tatăl vostru Cel ceresc;
15 dar de nu veţi ierta oamenilor greşalele lor, nici Tatăl vostru nu va ierta greşalele voastre.
16 Iar când postiţi, nu fiţi posomorâţi ca făţarnicii; că ei îşi mânjesc feţele ca să le arate oamenilor că ţin post; adevăr vă grăiesc, îşi iau plata lor.
17 Tu însă, când posteşti, unge-ţi capul şi spală-ţi faţa,
3 Hrana noastră zilnică I-o datorăm în primul rând lui Dumnezeu, şi de la El se cade s-o cerem. „Cea spre fiinţă”, expresie folosită în unele versiuni, nu traduce exact cuvântul original, dar nici nu constituie o erezie; Sfinţii Părinţi i-au imprimat şi o dimensiune duhovnicească, euharistică.
4 Limba impune o diferenţiere semantică a acestui plural. Spre deosebire de greşeli, care sunt simple erori sau abateri de la normă, greşalele înseamnă încălcarea datoriilor morale pe care oamenii le contractează nu numai faţă de Dumnezeu, ci şi de semenii lor, atât prin răul pe care-l fac, cât şi prin binele pe care nu-l fac.
5 În înţelesul de „nu ne lăsa să cădem în ispită” sau „fereşte-ne de prilejul ispitei”. De altfel, ispita nu e o cădere propriu-zisă, ci o încercare sau un examen prin care cineva poate să cadă; o probă de foc.

18 pentru ca nu oamenilor să te arăţi că posteşti, ci Tatălui tău Care este întru ascuns; şi Tatăl, Care vede întru ascuns, îţi va răsplăti la arătare.
19 Nu vă adunaţi comori pe pământ, unde molia şi rugina le strică şi unde furii le sapă şi le fură;
20 ci adunaţi-vă comori în cer, unde nici molia şi nici rugina nu le strică, unde furii nu le sapă şi nu le fură;
21 că unde-ţi este comoara, acolo-ţi va fi şi inima!
22 Luminătorul trupului este ochiul6; deci, dacă ochiul tău e curat, tot trupul tău va fi luminat;
23 dar dacă ochiul tău e rău, tot trupul tău va fi întunecat. Deci, dacă lumina care se află-n tine este întuneric, cu cât mai mult întunericul!
24 Nimeni nu poate sluji la doi domni, căci sau pe unul îl va urî şi pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va alipi şi pe celălalt îl va dispreţui; nu puteţi să slujiţi lui Dumnezeu şi lui Mamona7.
25 De aceea vă spun: Nu purtaţi grijă pentru viaţa voastră ce veţi mânca şi ce veţi bea, nici pentru

trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca; oare nu este viaţa mai mult decât hrana şi trupul decât îmbrăcămintea?
26 Priviţi la păsările cerului, că nu seamănă, nici nu seceră, nici nu adună în hambare, şi Tatăl vostru Cel ceresc le hrăneşte. Oare nu sunteţi voi cu mult altceva decât ele?
27 Şi cine dintre voi, purtându-şi grija, poate să-i adauge staturii sale un cot?
6 Metaforă pentru lumina spirituală pe care o izvorăşte sufletul; dacă sufletul în sine este întuneric, totul este întuneric.
7 Mamona: demonul banului, al avariţiei, al egoismului, al posesiunilor materiale.
28 Iar de îmbrăcăminte de ce purtaţi grijă? Luaţi seama la crinii câmpului cum cresc: nu se ostenesc, nici nu torc,
29 dar v-o spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul din ei!
30 Iar dacă iarba câmpului, care astăzi este şi mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu aşa o îmbracă, oare nu cu mult mai mult pe voi, puţin-credincioşilor?
31 Aşadar, nu vă îngrijoraţi spunând: Ce vom mânca? sau: Ce vom bea? sau: Cu ce ne vom îmbrăca?
32 deoarece pe toate acestea păgânii le caută; că ştie Tatăl vostru Cel ceresc că aveţi nevoie de toate acestea;
33 ci căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi dreptatea Lui, şi toate acestea vi se vor adăuga.
34 Nu purtaţi deci grija zilei de mâine, căci ziua de mâine se va îngriji de ale sale. I-ajunge zilei răutatea ei!
7
Judecarea fratelui. Puterea stăruinţei în rugăciune. Cele două căi. Ferirea de profeţii mincinoşi. Cele două temelii.
1 Nu judecaţi, ca să nu fiţi judecaţi1;
2 căci cu judecata cu care judecaţi, cu aceea veţi fi judecaţi; şi cu măsura cu care măsuraţi, cu aceea vi se va măsura.
1 Nu-i judecaţi pe semeni, ca să nu fiţi judecaţi de Dumnezeu. Omul e înclinat să evalueze excesiv faptele altora şi să le condamne cu uşurinţă, absolvindu-se pe sine. O judecată dreaptă nu e posibilă fără a cunoaşte toate datele problemei; Dumnezeu este singurul judecător real, El fiind singurul care cunoaşte şi datele lăuntrice ale fiinţei omeneşti.

3 Cum de vezi paiul din ochiul fratelui tău, dar bârna din ochiul tău nu o iei în seamă?
4 Sau cum îi vei zice fratelui tău: Lasă-mă să-ţi scot paiul din ochi!, şi iată că-n ochiul tău este bârna?
5 Făţarnicule, scoate mai întâi bârna din ochiul tău şi numai atunci vei vedea să scoţi paiul din ochiul fratelui tău.
6 Nu daţi cele sfinte2 câinilor, nici nu aruncaţi mărgăritarele voastre înaintea porcilor, ca nu cumva să le calce în picioare şi, întorcându-se, să vă sfâşie.
7 Cereţi şi vi se va da; căutaţi şi veţi afla; bateţi şi vi se va deschide;
8 că oricine cere, primeşte; cel ce caută, află; şi celui ce bate i se va deschide.
9 Cine oare este omul acela dintre voi căruia fiul său îi va cere pâine şi el îi va da piatră?;
10 sau, de-i va cere peşte, el îi va da şarpe?
11 Deci, dacă voi, răi fiind, ştiţi să daţi daruri bune fiilor voştri, cu cât mai mult Tatăl vostru Cel din ceruri va da cele bune celor care cer de la El!
12 Aşadar, pe toate câte vreţi să vi le facă vouă oamenii, întocmai faceţi-le şi voi lor; că aceasta este legea şi profeţii3.
13 Intraţi pe poarta cea strâmtă; că largă este poarta şi lat este drumul
2 Este vorba de cărnurile sfinţite după ritualul ebraic spre a fi aduse ca jertfă pe altar. Ideea întregului verset este aceea că adevărurile sfinte, dacă sunt lăsate pe seama celor ce nu pot să le înţeleagă, riscă să fie profanate şi să se întoarcă împotriva celor ce nu le-au administrat cum trebuie.
3 Tot ceea ce au învăţat Moise şi profeţii Vechiului Testament se cuprinde în această regulă de aur.
ce duce la pieire şi mulţi sunt cei ce intră prin el;
14 şi strâmtă este poarta şi îngust este drumul ce duce la viaţă şi puţini sunt cei ce îl află.
15 Feriţi-vă de profeţii mincinoşi, care vin la voi în haine de oi4, iar pe dinlăuntru sunt lupi răpitori.

16 După roadele lor îi veţi cunoaşte. Au doară se culeg struguri din spini sau smochine din mărăcini?
17 Aşa că orice pom bun face roade bune, iar pomul rău face roade rele.
18 Nu poate pomul bun să facă roade rele, nici pomul rău să facă roade bune.
19 Iar orice pom care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc.
20 De aceea, după roadele lor îi veţi cunoaşte.
21 Nu tot cel ce-Mi zice: Doamne, Doamne! va intra în împărăţia cerurilor, ci acela care face voia Tatălui Meu Celui din ceruri.
22 Mulţi Îmi vor spune în ziua aceea: Doamne, Doamne, oare nu în numele Tău am profeţit? şi nu în numele Tău demoni am scos? şi nu în numele Tău multe minuni am făcut?
23 Şi atunci le voi mărturisi: Niciodată nu v-am cunoscut pe voi. Depărtaţi-vă de la Mine, voi, cei ce lucraţi fărădelegea!
24 De aceea, tot cel ce aude aceste cuvinte ale Mele şi le plineşte5, i se va asemăna bărbatului înţelept care şi-a clădit casa pe stâncă.
25 Şi a căzut ploaia şi au venit puhoaiele şi au suflat vânturile şi au izbit în
4 Maeştrii minciunii, care se deghizează în învăţători ai blândeţii şi adevărului spre a-şi apropia pe cei naivi.
5= Le traduce în faptă; le pune în practică.

casa aceea, dar ea n-a căzut, fiindcă era întemeiată pe stâncă.
26 Dar cel ce aude aceste cuvinte ale Mele şi nu le plineşte, i se va asemăna bărbatului nechibzuit care şi-a clădit casa pe nisip.
27 Şi a căzut ploaia şi au venit puhoaiele şi au suflat vânturile şi au izbit în casa aceea şi ea a căzut. Şi mare i-a fost căderea!”
28 Iar când Iisus a sfârşit cuvintele acestea, mulţimile erau uimite de învăţătura Lui,
29 că îi învăţa ca unul care are putere6, iar nu cum îi învăţau cărturarii lor.
8
Iisus vindecă un lepros, pe servul unui sutaş, pe soacra lui Petru şi pe alţi bolnavi; linişteşte furtuna de pe mare şi vindecă doi demonizaţi.
1 Şi coborându-Se El din munte, mulţimi numeroase au mers după El.
2 Şi iată un lepros, apropiindu-se, I se închina, zicând: „Doamne, dacă vrei, Tu poţi să mă curăţeşti”.
3 Şi Iisus, întinzându-Şi mâna, S-a atins de el, zicând: „Vreau, curăţeşte-te!” Şi îndată i s-a curăţit lepra.
4 Şi i-a zis Iisus: „Ia seama să nu spui la nimeni, ci mergi de te arată preotului şi să duci darul pe care l-a rânduit Moise, să le fie lor mărturie” 1.
6 În sensul de autoritate divină, ascendenţă morală.
1 Iudeii considerau că un lepros este necurat şi sufleteşte, motiv pentru care el nu avea permisiunea de a aduce jertfe (daruri) la altar. Preoţii erau singurii autorizaţi să constate şi certifice dacă un om este sau nu bolnav de lepră. În cazul de faţă, Iisus este nu numai Tămăduitorul, dar şi Cel ce-l autorizează pe fostul bolnav să-şi aducă jertfa, aceasta fiindu-le Iudeilor dovada că omul e curat în întregimea fiinţei lui. De altfel, toate vindecările făcute de Iisus au şi un efect spiritual.
5 Pe când intra în Capernaum s-a apropiat de El un sutaş, rugându-L
6 şi zicând: „Doamne, servul meu zace slăbănog în casă, cumplit chinuindu-se”.
7 Şi Iisus i-a zis: „Voi veni şi-l voi vindeca”.
8 Dar sutaşul, răspunzând, I-a zis: „Doamne, nu sunt vrednic să intri sub acoperişul meu, ci zi numai cu cuvântul şi servul meu se va tămădui.
9 Că şi eu sunt om sub stăpânirea altora şi am sub mine ostaşi şi-i spun unuia: Du-te! şi se duce; şi altuia: Vino! şi vine; şi robului meu: Fă asta! şi face”.
10 Auzind acestea, Iisus s-a minunat şi a zis celor ce veneau după El: „Adevăr vă grăiesc, nici în Israel, n-am aflat atâta credinţă!
11 Şi vă spun Eu vouă că mulţi de la răsărit şi de la apus vor veni şi vor şedea la masă cu Avraam, cu Isaac şi cu Iacob în împărăţia cerurilor,
12 iar fiii împărăţiei vor fi aruncaţi în întunericul cel mai din afară; acolo va fi plângerea şi

scrâşnirea dinţilor2”.
13 Şi i-a zis Iisus sutaşului: „Du-te, să-ţi fie după cum ai crezut!” şi s-a însănătoşit servul său în ceasul acela.
2 Avertisment dat Iudeilor, care se socoteau moştenitorii exclusivi ai făgăduinţei date de Dumnezeu lui Avraam, dar care, refuzând să primească lumina Evangheliei, urmează să fie aruncaţi în întunericul „cel mai din afară”, adică veşnic, desăvârşit, de nepătruns, unde sufletul e complet singur, în imposibilitatea comunicării cu alte suflete.

14 Şi venind Iisus în casa lui Petru, a văzut pe soacra acestuia zăcând, prinsă de friguri.
15 şi s-a atins de mâna ei şi ea s-a ridicat şi Îi slujea.
16 Şi făcându-se seară, i s-au adus mulţi demonizaţi şi El a scos duhurile prin cuvânt şi pe toţi cei bolnavi i-a vindecat,
17 ca să se plinească ceea ce s-a spus prin profetul Isaia ce zice: Acesta neputinţele noastre le-a luat şi bolile noastre le-a purtat.3
18 Şi văzând Iisus mulţimea împrejurul Său, a poruncit ucenicilor să treacă de cealaltă parte a mării.
19 Şi apropiindu-se un cărturar, I-a zis: „Învăţătorule, Te voi urma oriunde vei merge”.
20 Dar Iisus i-a răspuns: „Vulpile au vizuini şi păsările cerului cuiburi, dar Fiul Omului4 nu are unde să-Şi plece capul”.
21 Un altul dintre ucenici I-a zis: „Doamne, dă-mi voie ca mai întâi să mă duc şi să-l îngrop pe tatăl meu”.
22 Iar Iisus i-a zis: „Tu vino după Mine şi lasă-i pe cei morţi să-şi îngroape morţii”.5
23 Şi intrând El în corabie, ucenicii Săi L-au urmat.
3 Citat din memorie; alte cuvinte, dar acelaşi sens.
4 Fiul Omului este un nume pe care Iisus Şi-l dă singur şi prin care vrea să sublinieze faptul că El este nu numai Dumnezeu, ci şi persoană umană, ale cărei suferinţe omeneşti (foamea, setea, neodihna, patimile şi răstignirea) vor fi biruite prin învierea Sa din morţi.
5 Aluzie la cărturarul de alături, despre care Iisus ştia că nu fusese sincer în cererea de a-L urma şi pe care îl refuzase, ca pe un suflet mort şi împietrit în propria-i amorţire.
24 Şi, iată, furtună grea s-a făcut pe mare, încât corabia se acoperea de valuri; iar El dormea.
25 Şi venind ucenicii la El, L-au trezit, zicându-I: „Doamne, mântuieşte-ne, că pierim!”
26 Şi Iisus le-a zis: „De ce vă este frică, puţin-credincioşilor?” atunci s-a ridicat, a certat vânturile şi marea şi s-a făcut linişte mare.
27 Iar oamenii se mirau, zicând: „Cine este Acesta, că şi vânturile şi marea ascultă de El?...”.
28 Şi trecând El dincolo, în ţinutul Gadarenilor, L-au întâmpinat doi demonizaţi ieşind din morminte şi atât de înfricoşători încât nimeni nu putea să treacă pe calea aceea.
29 Şi iată că ei strigau, zicând: „Ce este nouă şi ţie6, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu? Venit-ai aici mai înainte de vreme ca să ne chinuieşti?”
30 Şi la o bună depărtare de ei era o turmă mare de porci care păştea.
31 Iar demonii Îl rugau, zicând: „Dacă ne scoţi afară, trimite-ne în turma de porci”.
32 Şi El le-a zis: „Duceţi-vă!” Iar ei, ieşind, s-au dus în turma de porci. Şi iată, toată turma s-a repezit de pe stâncă-n mare şi a pierit în apă.
33 Iar păzitorii au fugit şi, ducându-se în cetate, au spus totul, şi despre cele întâmplate cu demonizaţii.
34 Şi iată, toată cetatea a ieşit în întâmpinarea lui Iisus şi, văzându-L, L-au rugat să plece din hotarele lor.
6 Expresie ebraică cu înţelesul: Ce ai cu noi?; ce vrei să faci cu noi?; de ce te amesteci în treburile noastre? În fapt, e vocea demonilor.

9
Vindecarea paraliticului din Capernaum. Chemarea lui Matei. Întrebarea despre post. Învierea fiicei lui Iair şi vindecarea femeii cu scurgere de sânge. Vindecarea a doi orbi şi a unui mut. Secerişul mult, secerători puţini.
1 Intrând în corabie, Iisus a trecut dincoace şi a venit în cetatea sa1.
2 Şi iată, I-au adus un slăbănog zăcând pe pat. Şi Iisus, văzând credinţa lor, i-a zis slăbănogului:

„Îndrăzneşte, fiule, iertate fie păcatele tale!”
3 Dar unii dintre cărturari ziceau în sinea lor: Acesta blasfemiază.2
4 Şi Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a zis: „De ce cugetaţi cele rele în inimile voastre?
5 Căci ce este mai lesne?: A zice: Iertate fie-ţi păcatele!, sau a zice: Ridică-te şi umblă!?
6 Dar ca să ştiţi că putere3 are Fiul Omului pe pământ să ierte păcatele, i-a zis atunci slăbănogului-: Ridică-te, ia-ţi patul şi mergi la casa ta!”
7 Şi ridicându-se, s-a dus la casa sa.
8 Iar mulţimile, văzând acestea, s-au înspăimântat şi au slăvit pe Dumnezeu, Cel ce dă oamenilor4 o astfel de putere.
1 Capernaum, oraşul Său de reşedinţă, unde venea acum din Gadara.
2 Insultă la adresa lui Dumnezeu, singurul Care poate ierta păcatele.
3 Cuvântul în sine e mai cuprinzător: Fiul Omului are nu numai puterea de a vindeca, ci şi autoritatea (dumnezeiască) de a ierta.
4 În gândirea Evanghelistului, pluralul acesta profetic se referă la slujitorii Bisericii (apostoli, episcopi, preoţi), învestiţi de Iisus cu puterea de a ierta păcatele (Mt 18, 18).
9 Şi trecând Iisus de acolo, a văzut un om care şedea la vamă5, cu numele Matei, şi i-a zis: „Vino după Mine!” Şi, ridicându-se, a mers după El.
10 Şi pe când şedea El la masă în casa acestuia, iată mulţi vameşi şi păcătoşi6 au venit şi au şezut la masă împreună cu Iisus şi cu ucenicii Săi.
11 Şi văzând fariseii, le-au zis ucenicilor Săi: „De ce mănâncă Învăţătorul vostru cu vameşii şi cu păcătoşii?”
12 Şi auzind El, le-a grăit: „Nu cei sănătoşi au nevoie de doctor, ci cei bolnavi.
13 Aşadar, mergeţi şi învăţaţi-vă ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă; că n-am venit să-i chem pe cei drepţi la pocăinţă, ci pe cei păcătoşi”.
14 Atunci au venit la El ucenicii lui Ioan, zicând: „Pentru ce noi şi fariseii postim mult, iar ucenicii Tăi nu postesc?
15 Şi Iisus le-a zis: „Pot oare nuntaşii să se întristeze câtă vreme mirele este cu ei? Dar vor veni zilele când mirele va fi luat de la ei şi atunci vor posti7.
16 Nimeni nu pune petic de postav nou la o haină veche, căci peticul trage de haină şi se face o ruptură mai rea;
17 nici nu pune vin nou în burdufuri vechi, că altfel burdufurile crapă, vinul se varsă şi burdufurile se pierd; ci vinul cel nou se pune în burdufuri noi şi se păstrează amândouă”.
5 În calitate de vameş, funcţionar public pentru colectarea taxelor şi impozitelor.
6 Păcătoşi publici, rău famaţi prin moravuri sau profesie, declasaţi ai societăţii, consideraţi drept fiinţe impure care, printre altele, nu respectau regulile impuse de Lege cu privire la mâncăruri.
7 Aluzie limpede la patimile şi moartea lui Iisus; text pe care se întemeiază, în principal, Postul cel mare sau Păresimile, ca ţinută de doliu pentru absenţa de până la înviere a Mirelui.

18 Pe când le spunea El acestea, iată că un dregător8, venind, i s-a închinat, zicând: „Fiica mea a murit de curând; ci, venind, pune mâna Ta pe dânsa şi va trăi”.
19 Atunci Iisus, ridicându-Se, a mers după el împreună cu ucenicii Săi.
20 Şi iată, o femeie care de doisprezece ani avea scurgere de sânge, s-a apropiat de El şi, fiind în spatele Lui, s-a atins de poala hainei Sale;
21 că zicea în sinea ei: „Doar să mă ating de haina Lui şi mă voi vindeca9”.
22 Iar Iisus, întorcându-Se şi văzând-o, i-a zis: „Îndrăzneşte, fiică, credinţa ta te-a mântuit!” Şi din ceasul acela femeia s-a tămăduit.
23 Şi venind Iisus la casa dregătorului şi văzând pe cântăreţii din flaut şi mulţimea tulburată, a zis:
24 „Depărtaţi-vă, căci copila n-a murit, ci doarme”. Dar ei râdeau de El.
25 Iar după ce mulţimea a fost scoasă afară, El a intrat, a luat-o pe copilă de mână şi ea s-a ridicat.
26 şi s-a răspândit această veste în tot ţinutul acela.
27 Şi plecând Iisus de acolo, doi orbi se ţineau după El şi strigau şi ziceau: „Miluieşte-ne pe noi, Fiule al lui David!”
8 De la Mc 5, 22 şi Lc 8, 41 ştim că acesta se numea Iair şi că era mai-marele sinagogii, deci un demnitar cu funcţie religioasă şi socială, dar fără să fi fost preot.

9 Printr-o lungă şi neîntreruptă tradiţie, gestul femeii de a se atinge de marginea hainei lui Iisus este repetat de mulţi din credincioşii noştri care se ating de veşmintele preotului atunci când acesta iese cu Cinstitele Daruri; în unele părţi, la sfârşitul Liturghiei preotul este rugat să-şi dezbrace veşmintele pe capul bolnavului.
28 După ce a intrat în casă, au venit la El orbii şi Iisus i-a întrebat: „Credeţi că pot să fac Eu aceasta?” Ei I-au zis: „Da, Doamne!”
29 Atunci S-a atins de ochii lor zicând: „Fie vouă după credinţa voastră!”
30 şi s-au deschis ochii lor. Iar Iisus le-a poruncit cu asprime, zicând: „Luaţi seama, să nu ştie nimeni”.
31 Dar ei, ieşind, L-au vestit în tot ţinutul acela.
32 Şi plecând ei, iată au adus la El un om mut, având demon.
33 Şi scoţându-i-se demonul, mutul a vorbit. Iar mulţimile se minunau, zicând: „Aşa ceva niciodată nu s-a arătat în Israel!”
34 Dar fariseii ziceau: „Cu domnul demonilor îi scoate pe demoni”.
35 Şi Iisus străbătea toate oraşele şi satele, învăţând în sinagogile lor, propovăduind Evanghelia împărăţiei şi vindecând toată boala şi toată neputinţa în popor.
36 Şi văzând El mulţimile, I S-a făcut milă de ele, că erau necăjite şi rătăcite ca nişte oi care n-au păstor.
37 Atunci le-a zis ucenicilor Săi: „Secerişul este mult, dar lucrătorii sunt puţini.
38 Rugaţi-L deci pe Domnul secerişului să scoată lucrători la secerişul Său”.
10
Numele celor doisprezece apostoli; trimiterea lor la propovăduire. A-L mărturisi pe Hristos în faţa oamenilor.
1694
1 Şi chemându-i pe cei doisprezece ucenici ai Săi, le-a dat lor putere1 asupra duhurilor necurate, ca să le scoată şi să tămăduiască toată boala şi toată neputinţa.
2 Iar numele celor doisprezece apostoli sunt acestea: Întâi Simon, cel numit Petru, apoi Andrei, fratele lui; Iacob al lui Zevedeu şi Ioan, fratele lui;
3 Filip şi Bartolomeu, Toma şi Matei vameşul, Iacob al lui Alfeu şi Levi ce se zice Tadeu;
4 Simon Canaaneanul şi Iuda Iscarioteanul, cel ce L-a şi vândut.
5 Pe aceşti doisprezece i-a trimis Iisus, poruncindu-le acestea: „În calea păgânilor să nu mergeţi şi-n cetate de Samarineni să nu intraţi2;
6 ci mai degrabă mergeţi la oile cele pierdute ale casei lui Israel3.
7 Şi mergând, propovăduiţi grăindu-le: s-a apropiat împărăţia cerurilor!
8 Pe cei bolnavi tămăduiţi-i; pe cei morţi înviaţi-i; pe cei leproşi curăţiţi-i; pe demoni scoateţi-i afară; în dar aţi primit, în dar să daţi.
9 Să nu aveţi nici aur, nici argint, nici bani în cingătorile voastre;
10 nici traistă pe drum, nici două haine, nici încălţăminte, nici toiag; că vrednic este lucrătorul de hrana sa.
1 Şi aici, prin „putere” se înţelege nu capacitate sau îndemânare, adică ceva ce se poate învăţa, ci autoritatea divină pe care apostolii urmează s-o exercite.
2 Interdicţie tactică: la începutul misiunii lor, apostolii nu trebuiau să pară în faţa Iudeilor că s-au „spurcat” cu păgânii şi Samarinenii.
3 Expresie biblică frecventă; ca moştenitor direct al alegerii şi făgăduinţelor divine, poporul lui Israel era primul căruia să i se ofere şansa mântuirii.
11 Şi în orice oraş sau sat veţi intra, cercetaţi cine este vrednic în el şi rămâneţi acolo până ce veţi pleca.
12 Şi intrând în casă, uraţi-i zicând: Pace casei acesteia!
13 Şi dacă este casa aceea vrednică, pacea voastră să vină peste ea; dar de nu este vrednică, pacea voastră întoarcă-se la voi.4
14 Dacă cineva nu vă va primi, nici nu vă va asculta cuvintele, ieşind din casa sau din cetatea aceea, scuturaţi praful de pe picioarele voastre.
15 Adevăr vă grăiesc, în ziua judecăţii mai uşor îi va fi pământului Sodomei şi Gomorei decât cetăţii aceleia.

16 Iată, Eu vă trimit ca pe nişte oi în mijlocul lupilor; fiţi dar înţelepţi ca şerpii şi blânzi ca porumbeii.
17 Feriţi-vă de oameni, căci vă vor da pe mâna soboarelor, şi-n sinagogile lor vă vor biciui.
18 Din pricina Mea veţi fi duşi înaintea conducătorilor şi a regilor, ca să le fiţi mărturie lor şi păgânilor.
19 Iar când vă vor da în mâna lor, nu vă îngrijoraţi de cum sau ce veţi vorbi, că în ceasul acela vi se va da vouă ce să vorbiţi;
20 fiindcă nu voi sunteţi cei ce vorbiţi, ci Duhul Tatălui vostru este Cel ce grăieşte întru voi.
21 Şi va da frate pe frate la moarte şi tată pe fiu şi se vor scula copiii împotriva părinţilor şi-i vor ucide.
22 Şi veţi fi urâţi de toţi din pricina numelui Meu; dar cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui.
4 În gândirea biblică, pacea este un dar concret care poate fi oferit sau retras în funcţie de vrednicia sau nevrednicia beneficiarului.

23 Iar când vă vor prigoni în cetatea aceasta, fugiţi în cealaltă; adevăr vă grăiesc: nu veţi isprăvi de mers prin cetăţile lui Israel până ce va veni Fiul Omului.5
24 Nu este ucenic mai mare decât învăţătorul său, nici slugă mai mare decât stăpânul ei.
25 Destul îi este ucenicului să fie ca învăţătorul său şi slugii ca stăpânul ei. Dacă pe stăpânul casei l-au numit Beelzebul, cu cât mai mult pe casnicii lui?
26 Deci nu vă temeţi de ei, că nimic nu este acoperit care să nu iasă la iveală şi nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut.
27 Ceea ce vă spun Eu la întuneric, spuneţi voi la lumină; şi ceea ce auziţi la ureche, propovăduiţi de pe acoperişurile caselor!
28 Nu vă temeţi de cei ce ucid trupul, dar sufletul nu pot să-l ucidă; ci mai degrabă temeţi-vă de acela care poate ca şi sufletul şi trupul să le piardă în gheenă.
29 Nu se vând oare două vrăbii pe un ban? Şi nici una din ele nu va cădea pe pământ fără ştirea Tatălui vostru.
30 Vouă însă toţi perii capului vă sunt număraţi.
31 Aşadar, nu vă temeţi; voi sunteţi cu mult altceva decât vrăbiile.
32 Pe cel ce Mă va mărturisi pe Mine în faţa oamenilor, îl voi mărturisi şi Eu în faţa Tatălui Meu Care este în ceruri;
33 dar de cel ce se va lepăda de Mine în faţa oamenilor, de acela Mă voi lepăda
5 Previziunea nu se referă la sfârşitul lumii, ci la dărâmarea Ierusalimului şi a templului (profeţită de Iisus în Mt 24, 12), eveniment ce avea să se petreacă în anul 70.
şi Eu în faţa Tatălui Meu Care este în ceruri.
34 Să nu socotiţi că am venit să aduc pace pe pământ; n-am venit să aduc pace, ci sabie.
35 Căci am venit să-l despart pe fiu de tatăl său, pe fiică de mama sa, pe noră de soacra ei.
36 Şi duşmanii omului sunt casnicii lui.6
37 Cel ce-şi iubeşte pe tatăl său ori pe mama sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine; cel ce-şi iubeşte pe fiul său ori pe fiica sa mai mult decât pe Mine, nu este vrednic de Mine.
38 Şi cel ce nu-şi ia crucea sa şi nu-Mi urmează Mie, nu este vrednic de Mine.
39 Cel ce şi-a câştigat viaţa, O va pierde; iar cel ce şi-a pierdut viaţa pentru Mine, acela O va câştiga7.
40 Cel ce vă primeşte pe voi, pe Mine Mă primeşte; şi cel ce Mă primeşte pe Mine Îl primeşte pe Cel ce m-a trimis pe Mine.
41 Cel ce primeşte profet în nume de profet, răsplată de profet va primi; şi cel ce primeşte pe un drept în nume de drept, răsplata dreptului va primi.
42 Şi cel ce în nume de ucenic va da de băut numai un pahar cu apă rece unuia din aceştia mici8, adevăr vă grăiesc: Nu-şi va pierde răsplata”.
6 Aşa cum profeţise Dreptul Simeon (vezi Lc 2, 34), Iisus avea să fie un semn al contradicţiei, prin inerentele dispute şi rupturi provocate de opţiunile oamenilor.
7Joc semantic între viaţa biologică trecătoare şi viaţa veşnică a sufletului.
8 Profeţi, apostoli, misionari de orice fel, mici şi neînsemnaţi în aparenţă, dar cu mare pondere în

balanţa comportamentului faţă de ei al celor ce lucrează ca ucenici aderenţi, următori, credincioşi, mărturisitori ai lui Iisus Hristos.

11
Trimişii lui Ioan Botezătorul. Mărturia lui Iisus despre Ioan. Cetăţile nepocăite. Laudă Tatălui. Chemarea către cei împovăraţi.
1 După ce a isprăvit Iisus de dat aceste porunci celor doisprezece ucenici ai Săi, a plecat de acolo pentru ca să înveţe şi să propovăduiască prin cetăţile lor.
2 Şi auzind Ioan în închisoare despre faptele lui Hristos şi trimiţând la El pe doi dintre ucenicii săi, I-a zis:
3 „Tu eşti Cel ce trebuie să vină, sau pe altul să aşteptăm?”1
4 Şi Iisus, răspunzând, le-a zis: „Duceţi-vă şi spuneţi-i lui Ioan cele ce auziţi şi vedeţi:
5 orbii văd şi şchiopii umblă, leproşii se curăţesc şi surzii aud, morţii învie şi săracilor li se binevesteşte;
6 şi fericit este acela care nu se va poticni întru Mine”.2
7 Iar după plecarea lor, Iisus a început să le vorbească mulţimilor despre Ioan: „Ce-aţi ieşit să vedeţi în pustie?: O trestie clătinată de vânt?...
8 Dar ce-aţi ieşit să vedeţi?: Un om îmbrăcat în haine moi?... Iată, cei ce poartă haine moi sunt în casele regilor!
9 Dar ce-aţi ieşit să vedeţi?: Un profet?... Da, v-o spun Eu vouă, şi mai
1 Întrebarea exprimă nedumerirea lui Ioan că faptele lui Iisus Îl arată numai pe Mielul anunţat la Iordan, nu şi pe Justiţiarul Care ţine în mână securea şi lopata pedepsitoare. Într-adevăr, răspunsul lui Iisus Îl atestă numai ca Miel, Cel ce a venit să mântuiască lumea, nu s-o judece (In 3, 17). Judecătorul va veni şi El, dar la sfârşitul veacurilor.
2 A cărui încredere în faptele lui Iisus nu se va clătina.
mult decât un profet.
10 Căci acesta este cel despre care s-a scris: Iată, Eu îl trimit înaintea feţei Tale pe îngerul Meu, care-Ţi va pregăti calea de dinaintea Ta.
11 Adevăr vă grăiesc: Între cei născuţi din femei nu s-a ridicat unul mai mare decât Ioan Botezătorul; totuşi, cel mai mic întru împărăţia cerurilor este mai mare decât el.3
12 Din zilele lui Ioan Botezătorul până acum împărăţia cerurilor se ia prin asalt, iar cei ce dau asaltul o cuceresc.4
13 Că toţi profeţii şi legea au profeţit până la Ioan.
14 Şi dacă vreţi s-o primiţi: el este Ilie, cel ce va să vină.5
15 Cel ce are urechi de auzit, să audă!
16 Dar cu cine voi asemăna neamul acesta?6 Este asemenea copiilor care şed în pieţe şi strigă unii către alţii,
17 zicând: Din fluier v-am cântat şi n-aţi jucat; de jale v-am cântat şi nu v-aţi jelit.
18 Că a venit Ioan, nici mâncând, nici bând, şi spun: are demon...
19 A venit Fiul Omului, mâncând şi bând, şi spun: Iată om mâncăcios şi
3 Ioan este corolarul şi încheierea Vechiului Testament, cel ce anunţă şi pregăteşte împărăţia cerurilor, dar nu el o şi începe; el continuă să rămână puntea de tranziţie între ceea ce a fost şi ceea ce va fi. E raţiunea pentru care ultimul de sub Har e mai mare decât primul de sub Lege.
4 Împărăţia cerurilor se obţine prin luptă împotriva obstacolelor de tot felul, de la puterile întunericului până la propriile noastre păcate.
5 Aluzie la profeţia lui Maleahi (4, 4) prin care se făgăduia trimiterea lui Ilie ca premergător al zilei Domnului. Hiperbolă folosită de Iisus ca ultim argument pentru importanţa şi măreţia lui Ioan.
6 Ca şi în alte împrejurări, cuvântul „neam” nu înseamnă naţie sau etnie, ci generaţie; contemporanii lui Iisus.

băutor de vin, prieten al vameşilor şi al păcătoşilor!... Dar înţelepciunea s-a dovedit dreaptă din faptele ei”.
20 Atunci a început Iisus să mustre oraşele în care se făcuseră cele mai multe din minunile Sale, că nu s-au pocăit:

21 „Vai ţie, Horazine! Vai ţie, Betsaido! Că dacă în Tir şi în Sidon s-ar fi făcut minunile ce s-au făcut în voi, de mult s-ar fi pocăit în sac şi-n cenuşă.
22 Dar vă spun Eu vouă: Tirului şi Sidonului le va fi în ziua judecăţii mai uşor decât vouă!
23 Şi tu, Capernaume, înălţatu-te-ai oare pân' la cer?: pân' la iad te vei coborî; că dacă s-ar fi făcut în Sodoma minunile ce s-au făcut în tine, până astăzi ar fi rămas.
24 Dar vă spun Eu vouă că pământului Sodomei îi va fi în ziua judecăţii mai uşor decât ţie!”
25 În vremea aceea, luând Iisus cuvântul, a zis: „Mulţumescu-Ţi Ţie, Doamne al cerului şi al pământului, că ai ascuns acestea de cei înţelepţi şi pricepuţi şi le-ai descoperit pruncilor.
26 Da, Părinte, că aşa ai binevoit Tu.
27 Toate Mi-au fost date de către Tatăl Meu şi nimeni nu-L cunoaşte pe Fiul decât numai Tatăl, şi nici pe Tatăl nu-l va cunoaşte nimeni decât numai Fiul şi cel căruia va vrea Fiul să-i descopere.
28 Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi, şi Eu vă voi odihni!
29 Luaţi jugul Meu asupra voastră; şi învăţaţi-vă de la Mine, că sunt blând şi smerit cu inima, şi veţi afla odihnă sufletelor voastre!
30 Că jugul Meu este bun şi povara Mea este uşoară”.
12
Spicele culese sâmbăta. Vindecarea făcută sâmbăta. Blasfemia împotriva Sfântului Duh. Adevăratele rude ale lui Iisus.
1 În vremea aceea mergea Iisus printre holde într-o zi de sâmbătă, iar ucenicii Săi au flămânzit şi au început să smulgă spice şi să mănânce.
2 Văzând aceasta, fariseii au zis către El: „Iată, ucenicii tăi fac ceea ce nu se cuvine să facă sâmbăta”.
3 Iar El le-a zis: „Oare n-aţi citit ce a făcut David când a flămânzit, el şi cei ce erau cu el?,
4 cum a intrat în casa lui Dumnezeu şi a mâncat pâinile punerii-înainte, care nu-i erau îngăduite lui să le mănânce, nici celor ce erau cu el, ci numai preoţilor?
5 Sau n-aţi citit în lege că preoţii în templu calcă sâmbăta în zi de sâmbătă şi sunt fără vină?
6 Ci v-o spun Eu vouă că aici este Unul mai mare decât templul!
7 Dacă ştiaţi ce înseamnă: Milă voiesc, iar nu jertfă, n-aţi fi osândit pe cei nevinovaţi.
8 Că Fiul Omului este Domn al sâmbetei”.[1]
9 Şi plecând de acolo, a venit în sinagoga lor.
10 Şi iată un om care avea o mână uscată. Şi L-au întrebat, zicând: „Este
1 Sâmbăta (Sabatul), după Legea Veche, era zi de odihnă, dar fariseii ajunseseră să interpreteze şi să aplice legea nu în spiritul, ci în litera ei, fapt reprobat de Iisus în repetate rânduri. Iisus reprezintă desfiinţarea Sabatului, ca a multor prescripţii formale, şi instaurarea libertăţii de sub har.

oare îngăduit să vindeci în zi de sâmbătă?”... Ca să-L învinuiască.
11 Iar El le-a răspuns: „Cine va fi între voi omul care va avea o oaie şi, de va cădea ea sâmbăta în groapă, nu o va apuca şi o va scoate afară?
12 Cu cât mai preţios decât oaia este omul! Aşa că îngăduit este să faci bine sâmbăta”.
13 Atunci i-a zis omului: „Întinde-ţi mâna!” El a întins-o şi ea şi-a revenit, sănătoasă ca şi cealaltă.
14 Iar fariseii, ieşind din sinagogă, au făcut sfat împotrivă-I, ca să-L piardă.
15 Iisus însă, dându-Şi seama, a plecat de acolo. Şi mulţi au venit după El şi pe toţi i-a vindecat.
16 Dar le-a poruncit să nu-L dea în vileag,
17 ca să se plinească ceea ce s-a spus prin Isaia profetul, care zice:
18 Iată Fiul Meu[2] pe Care L-am ales, Iubitul Meu, întru Care a binevoit sufletul Meu; pune-voi Duhul Meu peste El şi judecată neamurilor va vesti.
19 Nu Se va certa, nici nu va striga, nimeni pe uliţe nu-I va auzi glasul.
20 Trestie strivită nu va frânge şi feştilă pâlpâindă nu va stinge până ce nu va duce judecata la biruinţă;
21 şi în numele Lui vor nădăjdui neamurile.
2 Profetul Isaia, 42, 1-4 (citat din memorie), se referă la Iacob ca „serv” al Domnului, titlu de nobleţe în Vechiul Testament, demnitar sacru care împlineşte voia Stăpânului nu prin constrângere, ci prin consens. Raportând profeţia la Iisus, Evanghelistul Matei Îl are în minte pe Fiul; Acesta, tot prin consens, I Se face Tatălui „ascultător până la moarte” (Flp 2, 8), împlinindu-i voia de a Se

întrupa spre mântuirea omului.
22 Atunci au adus la El un demonizat orb şi mut şi l-a vindecat, încât cel orb şi mut vorbea şi vedea.
23 Iar mulţimile toate se mirau, zicând: „Oare nu este Acesta Fiul lui David?”
24 Fariseii însă, auzind, ziceau: „Acesta nu-i scoate pe demoni decât cu Beelzebul, căpetenia demonilor”.
25 Iar Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a zis: „Orice împărăţie care se dezbină în sinea ei se pustieşte, şi oricare cetate sau casă care se dezbină în sinea ei nu va dăinui.
26 Şi dacă Satana îl scoate pe Satana, s-a dezbinat în sinea lui, dar atunci, cum va dăinui împărăţia lui?
27 Şi dacă Eu îi scot pe demoni cu Beelzebul, fiii voştri cu cine îi scot? De aceea ei vă vor fi judecători.
28 Dar dacă Eu îi scot pe demoni cu Duhul lui Dumnezeu, iată că împărăţia lui Dumnezeu a ajuns la voi!
29 Sau cum poate cineva să intre în casa unui om tare şi să-i răpească lucrurile, dacă mai întâi nu-l va lega pe cel tare şi pe urmă să-i prade casa?
30 Cel ce nu este cu Mine e împotriva Mea, iar cel ce nu adună cu Mine, risipeşte.
31 De aceea vă spun: Orice păcat şi orice blasfemie li se va ierta oamenilor, dar blasfemia împotriva Duhului Sfânt nu li se va ierta.
32 Cel ce va grăi cuvânt împotriva Fiului Omului va fi iertat; dar cel ce va grăi împotriva Duhului Sfânt nu va fi iertat nici în veacul acesta, nici în cel ce va să fie.
33 Ori spuneţi pom bun şi roadă bună, ori spuneţi pom rău şi roadă rea; că după roadă se cunoaşte pomul.
1699
34 Pui de vipere, cum puteţi să grăiţi cele bune, de vreme ce sunteţi răi? Că din prisosul inimii grăieşte gura.
35 Omul bun, din comoara lui cea bună le scoate pe cele bune; pe când omul rău, din comoara lui cea rea le scoate pe cele rele.
36 Vă spun Eu vouă că pentru orice vorbă deşartă pe care o vor rosti, oamenii vor da socoteală în ziua judecăţii.3
37 Căci din cuvintele tale te vei îndreptăţi4 şi din cuvintele tale vei fi osândit”.
38 Atunci I-au răspuns unii dintre cărturari şi farisei: „Învăţătorule, vrem să vedem un semn de la tine”5...
39 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Neam viclean şi desfrânat cere semn, dar semn nu i se va da, în afară de semnul lui Iona profetul.
40 Că precum a fost Iona în pântecele chitului trei zile şi trei nopţi, tot aşa va fi şi Fiul Omului în inima pământului trei zile şi trei nopţi.
41 Bărbaţii din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta şi-l vor osândi, căci ei s-au pocăit la propovăduirea lui Iona; şi iată, aici e mai mult decât Iona!
42 Regina de la miazăzi se va scula la judecată cu neamul acesta şi-l va osândi, căci ea a venit de la marginile pământului ca să asculte înţelepciunea
3 Orice cuvânt de defăimare, insultă, calomnie, dar şi vorbe fără rost, care nu duc la nimic bun.
4= Vei fi îndreptăţit să beneficiezi de mila, iertarea şi harul lui Dumnezeu.
5 Un semn extraordinar, o minune prin care Iisus să le dovedească fariseilor că autoritatea cu care le vorbeşte are şi o manifestare concretă. Iisus nu înţelege să răspundă la provocare; semnul va fi propria Sa înviere, pe care o anunţă parabolic prin citarea lui Iona.
lui Solomon; şi iată, aici e mai mult decât Solomon!
43 Iar când duhul necurat a ieşit din om, umblă prin locuri fără apă şi caută odihnă şi nu găseşte,
44 apoi zice: Mă voi întoarce în casa mea din care am ieşit; şi, venind, o află golită, măturată şi împodobită.
45 Atunci se duce şi ia cu sine alte şapte duhuri mai rele decât el; şi ele intră şi locuiesc acolo; şi starea de pe urmă a omului aceluia se face mai rea decât cea dintâi. Aşa va fi şi cu neamul acesta viclean”.
46 În timp ce El încă le vorbea mulţimilor, iată că mama şi fraţii Lui6 stăteau
6 Cuvântul grecesc adelfoi (ca şi ebraicul achiym) înseamnă nu numai fraţi, în înţelesul propriu, ci

şi rude apropiate, în special veri. Aşa trebuie înţeles în textul de faţă, ca şi în Mc 3, 32; 6, 3; Lc 8, 19-21; In 2, 12; 7, 3-5; FA 1, 14; 1 Co 9, 5; Ga 1, 19, unde se vorbeşte de „fraţii" Domnului. Limbajul biblic se cere abordat nu numai filologic, ci şi în dimensiunea lui interioară. Iisus are doar 12 ani când mama Sa Îl află în templu (Lc 2, 41-49). Deşi ea ştie cel mai bine că nu Iosif este tatăl Lui, Îi spune: „Iată, tatăl Tău şi eu Te-am căutat". Cuvântul, astfel rostit în planul social şi juridic, este „prins din zbor" de Iisus, Care îl transferă imediat în planul duhovnicesc şi-l majusculează: „Întru cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu". Văzut din două perspective diferite, acelaşi cuvânt are un conţinut diferit (tatătată). Acelaşi transfer se petrece în cuvântul fraţi din textul de faţă. Verii Îi sunt prezentaţi lui Iisus ca fraţi reali (deşi nu sunt, ca şi în cazul lui Iosif), dar El atestă imediat o altă realitate fraternă, în plan spiritual (versetele următoare). În nici un caz nu se poate presupune că Iisus Îşi reneagă familia. Cât despre mama Sa (a cărei realitate, desigur, nu poate fi negată), ea devine garanţie şi exemplu suprem al aceluiaşi transfer duhovnicesc, precum în împrejurarea relatată de Evanghelistul Luca (11, 27-28) când Iisus îi conferă maternităţii un sens spiritual generalizat. Aşadar, „fraţii" Domnului nu sunt fraţi de sânge. Rigoarea filologică a unor exegeţi atunci când sunt de bună credinţă duce deseori la soluţii simpliste şi simplificatoare. (Vezi şi „Introducerea la epistolele soborniceşti").
1700
afară, căutând să vorbească cu El.
47 Cineva I-a zis: „Iată, mama şi fraţii Tăi stau afară, căutând să-Ţi vorbească".
48 Iar El i-a răspuns celui ce-I vorbea: „Cine este mama Mea şi cine sunt fraţii Mei?"
49 Şi întinzându-Şi mâna către ucenicii Săi, a zis: Iată-i pe mama Mea şi pe fraţii Mei!
50 Că tot cel ce face voia Tatălui Meu Celui din ceruri, acela Îmi este frate şi soră şi mamă".
13
Şapte parabole despre împărăţia cerurilor. Iisus nu este primit în patria Sa.
1 În ziua aceea a ieşit Iisus din casă şi s-a aşezat pe ţărmul mării.1
2 Şi s-au adunat la El mulţimi numeroase, aşa încât El a intrat în luntre şi stătea în ea şi toată mulţimea şedea pe ţărm.
3 Şi multe lucruri le-a grăit El în parabole2, zicând: „Iată, ieşit-a semănătorul să semene.
4 Şi pe când semăna, unele seminţe au căzut lângă drum şi au venit păsările şi le-au mâncat.
5 Altele au căzut pe loc pietros, unde n-aveau pământ mult, şi au răsărit de-ndată, pentru că n-aveau pământ adânc;
1 S-a aşezat să înveţe.
2 Parabolă: pildă, istorioară despre întâmplări din viaţa zilnică, obişnuite, la îndemâna oricui, dar cu înţelesuri ascunse; poveste cu tâlc.
6 dar când s-a ridicat soarele s-au ofilit şi, neavând rădăcină, s-au uscat.
7 Altele au căzut între spini şi spinii au crescut şi le-au înăbuşit.
8 Altele au căzut pe pământul cel bun şi au dat roadă: una o sută, alta şaizeci, alta treizeci.
9 Cel ce are urechi de auzit, să audă!"
10 Şi apropiindu-se ucenicii, I-au zis: „De ce le vorbeşti în parabole?"
11 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Pentru că vouă vi s-a dat să cunoaşteţi tainele împărăţiei cerurilor, dar acestora nu li s-a dat.
12 Căci celui ce are i se va da şi-i va prisosi, dar de la cel ce nu are se va lua şi ceea ce are.3
13 De aceea le vorbesc în parabole, că ei văd fără să vadă şi aud fără să audă şi nici să înţeleagă.
14 Şi se plineşte cu ei profeţia lui Isaia care zice: Cu auzul veţi auzi, dar nu veţi înţelege, şi cu privirea veţi privi, dar nu veţi vedea.
15 Căci inima acestui popor s-a împietrit şi urechile lor greu aud şi ochii lor s-au închis, ca nu cumva cu ochii să vadă şi cu urechile să audă şi cu inima să înţeleagă şi să-şi revină şi Eu să-i vindec.
16 Dar fericiţi sunt ochii voştri că văd şi urechile voastre că aud.
17 Că adevăr vă grăiesc: mulţi profeţi şi drepţi au dorit să vadă ce vedeţi voi şi n-au văzut, şi să audă ceea ce auziţi voi, şi n-au auzit.
3 Celui ce posedă Legea Veche şi se arată disponibil pentru mai mult, i se va da şi cea Nouă; dar celui ce se dovedeşte incapabil să meargă mai departe îi rămâne doar Legea Veche, care însă, prin ea însăşi, nu mai valorează nimic. Principiul e valabil şi pentru creştini.

1701
18 Aşadar, ascultaţi parabola semănătorului:
19 La cel ce aude cuvântul împărăţiei şi nu-l înţelege, vine Cel-Rău şi răpeşte ceea ce s-a semănat în inima lui; aceasta e sămânţa semănată lângă drum.
20 Iar cea semănată pe loc pietros este cel care aude cuvântul şi-l primeşte de-ndată cu bucurie,
21 dar neavând rădăcină în sine, ţine până la o vreme; şi întâmplându-se necaz sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se poticneşte.
22 Cea semănată între spini este cel care aude cuvântul, dar grija lumii acesteia şi înşelăciunea avuţiei înăbuşă cuvântul şi-l face neroditor.
23 Iar sămânţa semănată în pământ bun este cel ce aude cuvântul şi-l înţelege, aduce roadă şi face unul o sută, altul şaizeci, altul treizeci".
24 Altă parabolă le-a pus lor înainte, zicând: „Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu omul care a semănat sămânţă bună în ţarina sa.
25 Dar pe când oamenii dormeau, a venit vrăjmaşul şi a semănat neghină printre grâu şi s-a dus.
26 Iar dacă a crescut paiul şi a făcut rod, atunci s-a arătat şi neghina.
27 Şi venind slugile stăpânului casei, i-au zis: Doamne, oare n-ai semănat tu sămânţă bună în ţarina ta? De unde dar are neghină?
28 Şi el le-a răspuns: Un om vrăjmaş a făcut asta. Iar slugile i-au zis: Vrei deci să ne ducem şi s-o plivim?
29 El însă a zis: Nu, ca nu cumva plivind neghina să smulgeţi odată cu ea şi grâul.
30 Lăsaţi-le să crească împreună până la seceriş; iar la vremea secerişului voi zice secerătorilor: Strângeţi mai întâi neghina şi legaţi-o în snopi ca s-o ardem; iar grâul adunaţi-l în hambarul meu".
31 O altă parabolă le-a pus înainte, zicând: „Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu grăuntele de muştar pe care l-a luat un om şi l-a semănat în ţarina sa.
32 Acesta este mai mic decât toate seminţele, dar când a crescut este mai mare decât toate legumele şi se face pom, încât vin păsările cerului şi se sălăşluiesc în ramurile lui".
33 Le-a spus o altă parabolă: „Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu aluatul pe care l-a luat o femeie şi l-a ascuns în trei măsuri de făină, până ce s-a dospit toată".
34 Pe toate acestea le-a grăit Iisus mulţimilor în parabole, şi fără parabole nimic nu le grăia,
35 ca să se plinească ceea ce s-a spus prin profetul care zice: În parabole îmi voi deschide gura, spune-voi pe cele ascunse de la-ntemeierea lumii.
36 Atunci, lăsând mulţimile, a venit în casă; şi ucenicii Lui s-au apropiat de El, zicând: „Lămureşte-ne parabola neghinei din ţarină".
37 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Cel ce seamănă sămânţa cea bună este Fiul Omului,
38 iar ţarina este lumea; sămânţa cea bună sunt fiii împărăţiei; iar neghina sunt fiii Celui-Rău.
39 Vrăjmaşul care a semănat-o este diavolul; secerişul este sfârşitul veacului, iar secerătorii sunt îngerii.
40 Şi după cum se strânge neghina şi se
1702
arde în foc, aşa va fi la sfârşitul veacului.
41 Fiul Omului îi va trimite pe îngerii Săi şi ei vor strânge din împărăţia Lui toate pietrele de poticnire şi pe cei ce fac fărădelegea,
42 şi-i vor arunca în cuptorul de foc; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor.
43 Atunci cei drepţi vor străluci ca soarele în împărăţia Tatălui lor. Cel ce are urechi de auzit, să audă!
44 Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu o comoară ascunsă în ţarină, pe care a găsit-o un om şi a tăinuit-o; şi de bucuria ei se duce şi vinde tot ce are şi cumpără ţarina aceea.
45 Se mai aseamănă împărăţia cerurilor cu un neguţător care caută mărgăritare bune;
46 şi aflând un mărgăritar de mare preţ, s-a dus, a vândut toate câte avea şi l-a cumpărat.
47 Se mai aseamănă împărăţia cerurilor cu un năvod aruncat în mare şi care adună tot felul de peşti;
48 iar când s-a umplut, l-au tras pescarii la mal şi au şezut şi au ales în vase pe cei buni, iar pe cei răi i-au aruncat afară.
49 Aşa va fi la sfârşitul veacului: vor ieşi îngerii şi vor despărţi pe cei răi din mijlocul celor drepţi4
50 şi-i vor arunca în cuptorul de foc; acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor.

4 Propoziţie defectuoasă gramatical, dar corectă teologic: Cei răi vor fi nu numai separaţi de cei buni, ci şi despărţiţi între ei, izolaţi individual; în iad ar putea să existe comunitate, nu însă şi comuniune.
51 Înţeles-aţi toate acestea?” Zis-au Lui: „Da, Doamne!”
52 Iar El le-a zis: „De aceea, orice cărturar cu învăţătură despre împărăţia cerurilor este asemenea unui om gospodar care scoate din vistieria sa noi şi vechi”.5
53 Şi după ce Iisus a sfârşit aceste parabole, a plecat de acolo.
54 Şi venind în patria Sa, îi învăţa în sinagoga lor, încât ei erau uimiţi şi ziceau: „De unde are el înţelepciunea aceasta şi puterile?
55 Oare nu este acesta fiul teslarului? Au nu se numeşte mama sa Maria şi fraţii săi Iacob şi Iosif şi Simon şi Iuda?
56 Şi surorile lui, oare nu sunt toate la noi? Deci, de unde are el toate acestea?”...
57 Şi se poticneau întru El6. Iar Iisus le-a zis: „Un profet nu e dispreţuit decât în patria sa şi în casa lui”.
58 Şi n-a făcut acolo multe minuni, din pricina necredinţei lor.
14
Tăierea capului lui Ioan Botezătorul. Înmulţirea pâinilor. Umblarea pe mare. Vindecarea bolnavilor prin simpla atingere.
1 În vremea aceea, tetrarhul Irod1 a auzit de faima lui Iisus.
5 E vorba de cărturarul creştin, posesor atât al Legii Vechi cât şi al celei Noi, ambele făcând parte din una şi aceeaşi vistierie.
6 Prezenţa lui Iisus le devenise prilej de poticnire, piatră de scandal.
1 Irod Antipa, guvernatorul Galileii, fiul lui Irod cel Mare. După ce-şi alungase prima soţie, s-a căsătorit cu cumnata sa Irodiada (care, de altfel, îi era şi nepoată) în timp ce fratele lui încă trăia.

2 Şi le-a zis slujitorilor săi: „Acesta este Ioan Botezătorul; el s-a sculat din morţi şi de aceea se fac minuni prin el”.
3 Că Irod, prinzându-l pe Ioan, îl legase şi-l pusese în temniţă, din pricina Irodiadei, soţia lui Filip, fratele său;
4 pentru că Ioan îi zicea: „Nu-ţi este îngăduit s-o ai de soţie”.
5 Şi voind să-l ucidă, s-a temut de mulţime, că-l socoteau profet.
6 Dar prăznuind Irod ziua sa de naştere, fiica Irodiadei2 a jucat în faţa oaspeţilor şi i-a plăcut lui Irod.
7 Pentru aceasta, cu jurământ i-a făgăduit să-i dea orice va cere.
8 Iar ea, îndemnată fiind de mama ei, i-a zis: „Dă-mi aici, pe tipsie, capul lui Ioan Botezătorul”.
9 Şi regele s-a întristat, dar din pricina jurământului şi a celor ce şedeau la masă cu el, a poruncit să i se dea.
10 Şi a trimis şi a tăiat capul lui Ioan, în temniţă.
11 Şi capul lui Ioan a fost adus pe tipsie şi dat fetei, iar ea l-a dus mamei sale.
12 Şi venind ucenicii lui, i-au luat trupul şi l-au înmormântat şi s-au dus să-I dea de ştire lui Iisus.
13 Şi auzind Iisus, a plecat de acolo cu corabia la loc singuratic; dar mulţimile, aflând, au venit după El, pe jos, din cetăţi.3
14 Şi ieşind, a văzut mulţime mare şi I s-a făcut milă de ei şi le-a vindecat bolnavii.
15 Iar când s-a făcut seară, ucenicii s-au apropiat de El şi I-au zis: „Locul este
2 De la Iosif Flaviu ştim că se numea Salomeea.
3 Mergând de-a lungul ţărmului, după corabia ce se mişca în larg.
pustiu şi iată că vremea a trecut; dă drumul mulţimilor ca să se ducă prin sate să-şi cumpere de mâncare”.
16 Iisus însă le-a răspuns: „Nu trebuie să se ducă; daţi-le voi să mănânce”.
17 Iar ei I-au zis: „Nu avem aici decât cinci pâini şi doi peşti”.
18 Şi El a zis: „Aduceţi-Mi-le aici!”
19 Şi poruncind mulţimii să se aşeze pe iarbă şi luând cele cinci pâini şi cei doi peşti şi privind la cer, a binecuvântat; şi, frângând, a dat ucenicilor pâinile; iar ucenicii, mulţimilor.
20 Şi au mâncat toţi şi s-au săturat; şi au strâns rămăşiţele de fărâmituri, douăsprezece coşuri pline.

21 Iar cei ce mâncaseră erau ca la cinci mii de bărbaţi, afară de femei şi de copii.4
22 Şi îndată Iisus i-a silit pe ucenici să intre în corabie şi să treacă înaintea Lui pe ţărmul celălalt, până ce El va da drumul mulţimilor.
23 Şi dând drumul mulţimilor, S-a suit în munte, ca să Se roage în deosebi5. Şi făcându-se seară, era singur acolo.
24 Iar corabia era la multe stadii departe de ţărm, fiind învăluită de valuri, căci vântul era împotrivă.
4 Minunea se leagă lăuntric, duhovniceşte, cu evenimentele similare din Vechiul Testament, precum mana din pustie (Iş 16) sau untdelemnul lui Elisei (4 Rg 4, 1-7) şi-L prefigurează pe Hristos ca Pâine a Vieţii (In 6, 35), hrana euharistică. într-o rugăciune liturgică asupra Trupului euharistic al Domnului se spune: „Mielul lui Dumnezeu (...) Cel ce Se mănâncă pururea şi niciodată nu Se sfârşeşte”.
5 Să Se roage nu numai singur, ci şi în mod special, aşa cum o face mai ales în pragul marilor evenimente din viaţa Sa, păstrând astfel permanenta comuniune cu Tatăl.
1704
25 Iar la a patra strajă din noapte6, Iisus a venit la ei umblând pe mare.
26 Văzându-L umblând pe mare, ucenicii s-au înspăimântat, zicând că este nălucă, şi de frică au strigat.
27 Dar El le-a vorbit îndată, zicând: „Îndrăzniţi, Eu sunt; nu vă temeţi!”
28 Iar Petru, răspunzând, a zis: „Doamne, dacă eşti Tu, porunceşte să vin la Tine pe apă”.
29 El i-a zis: „Vino!” Iar Petru, coborându-se din corabie, a mers pe apă şi a venit la Iisus.
30 Dar văzând vântul puternic, s-a înfricoşat şi, începând să se scufunde, a strigat, zicând: „Doamne, scapă-mă!”
31 Iar Iisus, întinzându-Şi îndată mâna, l-a apucat şi i-a zis: „Puţin credinciosule, de ce te-ai îndoit?”
32 Şi suindu-se ei în corabie, vântul s-a potolit.
33 Iar cei din corabie i s-au închinat, zicând: „Cu adevărat, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu!”
34 Şi, trecând marea, au venit pe uscat în Ghenizaret.
35 Şi cunoscându-L oamenii locului, au trimis veste în tot ţinutul acela şi au adus la El pe toţi bolnavii.
36 Şi-L rugau ca ei să se atingă doar de poala hainei Lui; şi câţi se atingeau, se vindecau.
15
Spălarea mâinilor. Ce-l spurcă pe om. Vindecarea fiicei canaaneencei. A doua înmulţire a pâinilor.
6 Între orele 3 şi 6 după miezul nopţii.
1 Atunci fariseii şi cărturarii din Ierusalim au venit la Iisus şi I-au zis:
2 „De ce calcă ucenicii Tăi datina bătrânilor?: că nu-şi spală mâinile când mănâncă”.1
3 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Dar voi de ce călcaţi porunca lui Dumnezeu de dragul datinei voastre?
4 Că Dumnezeu a zis: Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, iar cel ce va blestema pe tatăl său ori pe mama sa să fie pedepsit cu moarte.
5 Voi însă spuneţi: Cel ce i-ar zice tatălui său ori mamei sale: Darul cu care aş putea să te ajut I l-am dăruit lui Dumnezeu,
6 acela poate să nu cinstească pe tatăl său ori pe mama sa. Aşadar, aţi desfiinţat porunca lui Dumnezeu de dragul datinei voastre.
7 Făţarnicilor, bine a profeţit despre voi Isaia, când a zis:
8 Poporul acesta se apropie de Mine cu gura şi Mă cinsteşte cu buzele, dar inima lui este departe de Mine.
9 Şi zadarnic Mă cinsteşte învăţând porunci şi învăţături omeneşti”.
10 Şi chemând la Sine mulţimile, le-a zis: „Ascultaţi şi înţelegeţi:
11 Nu ceea ce intră în gură îl spurcă pe om, ci ceea ce iese din gură, aceea îl spurcă pe om”.
12 Atunci apropiindu-se ucenicii, I-au zis: „Ştii că fariseii, auzind acest cuvânt, s-au scandalizat?”
13 Iar El, răspunzând, a zis: „Orice răsad pe care nu l-a sădit Tatăl Meu Cel ceresc va fi smuls din rădăcină.
1 Literal: când mănâncă pâine. E vorba de spălarea rituală a mâinilor, care ajunsese o simplă formalitate bigotă.

14 Lăsaţi-i; sunt călăuze oarbe orbilor; şi dacă orb pe orb va călăuzi, amândoi vor cădea în groapă”.
15 Şi Petru, răspunzând, I-a zis: „Lămureşte-ne parabola aceasta”.
16 Iar El a zis: „Chiar şi voi sunteţi nepricepuţi?
17 Nu înţelegeţi că tot ce intră în gură se duce în pântece şi iese afară?
18 Dar cele ce ies din gură pornesc din inimă, şi acelea sunt cele ce-l spurcă pe om.
19 Că din inimă ies: gânduri rele, ucideri, adultere, desfrânări, hoţii, mărturii mincinoase, defăimări.
20 Acestea sunt cele ce-l spurcă pe om; dar a mânca fără să-şi fi spălat mâinile, asta nu-l spurcă pe om”.
21 Şi ieşind de acolo, Iisus a plecat în părţile Tirului şi ale Sidonului.
22 Şi iată, ieşind o femeie canaaneeancă din hotarele acelea, striga, zicând: „Miluieşte-mă, Doamne, Fiul lui David!, fiica mea este rău chinuită de demon”.
23 El însă nu i-a răspuns nici un cuvânt. Şi apropiindu-se ucenicii Săi, Îl rugau, zicând: „Eliberează-o, că strigă în urma noastră”.
24 Iar El, răspunzând, a zis: „Nu sunt trimis decât la oile cele pierdute ale casei lui Israel”.
25 Iar ea, venind, I se închina, zicând: „Doamne, ajută-mă!”
26 El însă, răspunzând, i-a zis: „Nu este bine să iei pâinea copiilor şi s-o arunci câinilor”.2
2 În mentalitatea vremii, Evreii erau „fiii” lui Dumnezeu, în timp ce păgânii erau consideraţi „câini”. Iisus foloseşte acest limbaj nu spre a o jigni pe femeia străină, ci pentru a-i pune la încercare stăruinţa în credinţă şi-n rugăciune. Prin răspunsul ei, femeia şi le dovedeşte pe amândouă şi, în plus, smerenia, virtute crucială pentru dobândirea mântuirii.
27 Iar ea a zis: „Da, Doamne, dar şi câinii mănâncă din fărâmiturile ce cad de la masa stăpânilor lor”.
28 Atunci răspunzând Iisus, i-a zis: „O, femeie, mare este credinţa ta; fie ţie precum voieşti!” şi s-a tămăduit fiica ei din ceasul acela.
29 Şi plecând Iisus de acolo, a venit lângă Marea Galileii; şi suindu-Se în munte, a şezut acolo.
30 Şi mulţimi numeroase au venit la El, având cu ei şchiopi, orbi, muţi, ciungi şi mulţi alţii şi i-au pus la picioarele Lui, iar El i-a vindecat,
31 încât mulţimea se minuna văzându-i pe muţi vorbind, pe ciungi sănătoşi, pe şchiopi umblând şi pe orbi văzând; şi-L slăveau pe Dumnezeul lui Israel.
32 Iar Iisus, chemându-i la Sine pe ucenicii Săi, le-a zis: „Milă Îmi este de mulţime, că iată sunt trei zile de când aşteaptă lângă Mine şi n-au ce să mănânce; şi nu vreau să le dau drumul flămânzi, ca să nu se istovească pe cale”.
33 Şi ucenicii I-au zis: „De unde să avem noi aici, în pustiu, atâtea pâini încât să săturăm atâta mulţime?”
34 Şi Iisus i-a întrebat: „Câte pâini aveţi?” Ei au răspuns: „Şapte şi câţiva peştişori”.
35 Şi poruncind mulţimii să şadă pe pământ,
36 a luat cele şapte pâini şi peştii şi, mulţumind, a frânt şi le-a dat ucenicilor; iar ucenicii, mulţimilor.
37 Şi au mâncat toţi şi s-au săturat; şi

au strâns şapte coşuri pline cu rămăşiţe de fărâmituri.
38 Iar cei ce au mâncat erau ca la patru mii de bărbaţi, afară de femei şi de copii.3
39 Şi după ce a dat drumul mulţimilor, S-a suit în corabie şi s-a dus în ţinutul Magdala.
16
Semnul lui Iona. Aluatul fariseilor. Mărturisirea lui Petru. Cea dintâi vestire a Patimilor. Urmarea lui Hristos.
1 Şi apropiindu-se fariseii şi saducheii şi, ispitindu-L, I-au cerut să le arate semn din cer.
2 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Când se face seară, voi ziceţi: Va fi timp frumos, că e cerul roşu.
3 Iar dimineaţa ziceţi: Cerul e roşu-posomorât, aşa că azi va fi furtună. Făţarnicilor, faţa cerului ştiţi s-o tălmăciţi, dar semnele vremilor1 nu puteţi.
4 Neam viclean şi desfrânat cere semn, şi semn nu i se va da, fără numai semnul lui Iona”. Şi, lăsându-i, a plecat.
5 Şi mergând ucenicii pe celălalt ţărm, uitaseră să ia pâine.

6 Iar Iisus le-a zis: „Luaţi aminte şi feriţi-vă de aluatul fariseilor şi al saducheilor".
3 Unii comentatori (mai ales occidentali) înclină să creadă că istorisirea celor două înmulţiri ale pâinilor (vezi Mt 14, 15-21) relatează, de fapt, unul şi acelaşi eveniment, dar consemnat după două tradiţii diferite. Cu toate acestea, versetele 9 şi 10 din capitolul următor (Mt 16) se referă în mod explicit la amândouă.
1= Semnele timpului mesianic, minunile lui Iisus.
7 Iar ei cugetau în sinea lor, zicând: "N-am luat pâine!...".
8 Dar Iisus, cunoscându-le gândul, le-a zis: „Ce cugetaţi în voi înşivă, puţincredincioşilor, că n-aţi luat pâine?
9 Încă nu înţelegeţi, nici nu vă aduceţi aminte de cele cinci pâini la cei cinci mii de oameni şi câte coşuri aţi luat?;
10 nici de cele şapte pâini la cei patru mii de oameni, şi câte coşuri aţi luat?
11 Cum de nu pricepeţi că nu despre pâine v-am vorbit, ci să vă feriţi de aluatul fariseilor şi al saducheilor?"
12 Atunci au înţeles că nu le-a spus să se ferească de aluatul pâinii, ci de învăţătura fariseilor şi a saducheilor3.
13 Şi venind Iisus în părţile Cezareii lui Filip, i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicând: „Cine zic oamenii că sunt Eu, Fiul Omului?"
14 Iar ei au răspuns: „Unii, Ioan Botezătorul; alţii, Ilie; alţii, Ieremia sau unul dintre profeţi".3
15 Şi le-a zis: „Dar voi, voi cine ziceţi că sunt?"
16 Răspunzând Simon Petru, a zis: Tu eşti Hristosul, Fiul lui Dumnezeu-Cel-Viu!"
17 Iar Iisus, răspunzând, i-a zis: „Fericit eşti, Simone, fiul lui Iona, că nu
2 Aluatul dospeşte pâinea (vezi parabola de la 13, 33), dar poate s-o şi strice dacă e vechi şi nu mai fermentează, aşa cum va observa şi Apostolul Pavel în 1 Co 5, 6.
3 În mentalitatea iudaică a vremii, apariţia unui nou profet însemna, de fapt, reactualizarea unui precursor. Profetismul este o obsesie a aşteptării mesianice; Ioan este luat drept Ilie, Iisus drept Ioan. Deşi Iisus nu-Şi revendică dimensiunea profetică, poporul Îl recunoaşte ca atare. Întrebarea lui Iisus provoacă o delimitare, mărturisită mai întâi de Petru şi demonstrată apoi de El Însuşi prin schimbarea la faţă, eveniment ce se va petrece în viitorul imediat (17, 1-8).

trup şi sânge ţi-au descoperit aceasta, ci Tatăl Meu Cel din ceruri.
18 Şi Eu îţi spun ţie că tu eşti Petru şi pe această piatră voi zidi Biserica Mea4 şi porţile iadului nu o vor birui.
19 Şi-ţi voi da cheile împărăţiei cerurilor, şi orice vei lega pe pământ va fi legat şi în ceruri, şi orice vei dezlega pe pământ va fi dezlegat şi în ceruri".5
20 Atunci le-a poruncit ucenicilor să nu spună nimănui că El este Hristosul.
21 De atunci a început Iisus să le arate ucenicilor Săi că El trebuie să meargă la Ierusalim şi să pătimească multe de
4 Relaţia semantică Petru-piatră din acest verset este următoarea: În limba greacă, primul termen este substantiv de gen masculin: o petros şi înseamnă „piatră" în sens generic, materie pietroasă, simbol al durităţii („tare ca piatra") sau al insensibilităţii („inimă de piatră"), dar piatră mobilă, cu dimensiuni între pietricică şi pietroi; al doilea termen e substantiv de gen feminin: e petra şi înseamnă eminamente „stâncă", aceasta fiind şi simbol al imobilităţii („neclintit ca o stâncă") sau al inflexibilităţii („voinţă de stâncă"). Aşadar, traducerea riguros exactă a textului este: „tu eşti Petru şi pe această stâncă voi zidi Biserica Mea", dar, în acest caz, ea nu mai poate reproduce jocul de cuvinte în virtutea căruia Iisus i-a schimbat lui Simon numele în Petru. Consecinţa exegetică este aceea că expresia „pe această piatră" (epitavte te petra) nu se referă la persoana lui Petru, ci la mărturisirea acestuia din versetul 16, ca temelie a Bisericii lui Hristos. De altfel, adresându-i-Se lui Petru, Iisus fusese cât se poate de limpede: „pe această piatră (stâncă) voi zidi Biserica Mea", nu: Biserica ta.
5 Întrebarea li se adresase tuturor ucenicilor, iar Petru este purtătorul lor de cuvânt; Iisus pare a-i răspunde numai lui pentru că vrea să-i folosească numele (Petru = piatră) spre a defini soliditatea temeliei apostolice. Că puterea extraordinară de a lega şi dezlega pe pământ şi în ceruri le-a fost dată tuturor apostolilor o arată explicit textul din 18, 18 ca şi altele (In 20, 23). Ea se exercită în şi

prin Biserica întemeiată de Hristos ca segment temporal al împărăţiei cerurilor.
la bătrâni şi de la arhierei şi de la cărturari şi să fie omorât şi a treia zi să învie.
22 Şi Petru, luându-L deoparte, a început să-L dojenească, zicându-I: „Fie-Ţi milă de Tine, Doamne!, asta să nu Ţi se întâmple!”
23 Iar El, întorcându-Se, i-a zis lui Petru: „Mergi înapoia Mea, Satano!; piatră de poticnire-Mi eşti6, că nu le cugeţi pe cele ale lui Dumnezeu, ci pe cele ale oamenilor!”
24 Atunci Iisus le-a zis ucenicilor Săi: „Dacă vrea cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie.
25 Fiindcă cel ce va vrea să-şi scape viaţa, O va pierde; dar cel ce-şi va pierde viaţa pentru Mine, O va afla.7
6 Sensul primar al cuvântului grecesc skandalon (până acum tradus în româneşte prin „sminteală”) este: piatră aşezată de cineva în drum, obstacol menit să-l facă pe altcineva să se împiedice şi să cadă (deci, piatră de poticnire). Prin devoţiunea sa temperamentală şi necontrolată, Petru = piatră-de-temelie (din versetul 18) devine Petru = piatră-de-poticnire, degradându-şi numele în negativul său semantic. E un joc de cuvinte şi semnificaţii pe care Evanghelistul îl urmăreşte lucid (ca şi în 18, 6, pe aceeaşi relaţie: piatră-piatră). E sigur însă că, şi de data aceasta, Petru exprimă ceea ce gândesc şi simt toţi ceilalţi ucenici, ei fiind împreună cu toţii (spre deosebire de lepădarea sa de mai târziu, când apostolii sunt dispersaţi).
7 Bogat în conţinut, cuvântul grecesc psyhe însumează înţelesurile de: suflet, viaţă, persoană. Ca şi în textul din 10, 39 (vezi nota), sensul cuvântului viaţă este aici dublu, ceea ce s-ar traduce astfel: Cel ce ţine cu orice preţ să-şi salveze viaţa, acela îşi va pierde sufletul; iar cel ce-şi va pierde viaţa pentru Mine, acela îşi va salva (mântui) sufletul. În această lumină trebuie înţeles versetul următor, concluziv. (În literatura română, sintagma eminesciană „viaţa sufletului meu” nu este un pleonasm; Cartea Facerii (2, 7) îl defineşte pe omul creat de Dumnezeu eis psyhen zoosan, adică „întru suflet viu”, persoană unică şi irepetabilă, dotată cu conştiinţă de sine).

26 Pentru că ce-i va folosi omului dacă va câştiga lumea întreagă, dar sufletul şi-l va păgubi? Sau ce va da omul în schimb pentru sufletul său?
27 Căci Fiul Omului va să vină întru slava Tatălui Său, cu îngerii Săi; şi atunci va răsplăti fiecăruia după faptele lui.
28 Adevăr vă grăiesc: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu-L vor vedea pe Fiul Omului venind întru împărăţia Sa”.
17
Schimbarea la faţă. Vindecarea unui lunatic. A doua vestire a Patimilor. Darea pentru templu.
1 Şi după şase zile, Iisus i-a luat pe Petru şi pe Iacob şi pe Ioan, fratele acestuia, şi i-a dus pe un munte înalt1, ei între ei.
2 şi s-a schimbat la faţă înaintea lor; şi a strălucit faţa Lui ca soarele, iar veşmintele i s-au făcut albe ca lumina.
3 Şi iată, Moise şi Ilie li s-au arătat vorbind cu El.
4 Şi răspunzând Petru, I-a zis lui Iisus: „Doamne, bine ne este să fim aici; dacă vrei, voi face aici trei colibe: Ţie una, şi lui Moise una, şi una lui Ilie”.
5 În timp ce el încă vorbea, iată un nor luminos i-a umbrit 2 pe ei; şi iată glas din nor, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Carele am binevoit; de Acesta să ascultaţi!”
1 După Tradiţie, muntele Tabor.
2 Pentru verbul „a umbri” vezi nota de la Iş 25, 20.
6 Şi auzind, ucenicii au căzut cu faţa la pământ şi s-au înspăimântat foarte.
7 Şi Iisus a venit la ei şi, atingându-i, le-a zis: „Ridicaţi-vă şi nu vă temeţi!”
8 Şi ridicându-şi ei ochii, nu au văzut pe nimeni, ci doar pe Iisus.
9 Şi pe când se coborau din munte, Iisus le-a poruncit, zicând: „Vedenia aceasta să n-o spuneţi nimănui până când Fiul Omului va învia din morţi”.
10 Şi ucenicii L-au întrebat, zicând: „Pentru ce dar spun cărturarii că trebuie să vină mai întâi Ilie?”
11 Iar El, răspunzând, a zis: „Ilie, într-adevăr, va veni, şi pe toate le va aşeza din nou la locul lor;
12 Eu însă vă spun vouă că Ilie a şi venit, dar ei nu l-au cunoscut, ci au făcut cu el câte-au vrut; tot aşa va pătimi şi Fiul Omului de la ei”.

13 Atunci au înţeles ucenicii că Iisus le-a vorbit de Ioan Botezătorul.
14 Şi mergând ei spre mulţime, s-a apropiat de El un om căzându-I în genunchi
15 şi zicând: „Doamne, miluieşte pe fiul meu, că este lunatic şi pătimeşte rău, că deseori cade în foc şi deseori în apă;
16 şi l-am adus la ucenicii Tăi şi ei n-au fost în stare să-l vindece”.
17 Iar Iisus, răspunzând, a zis: „O, neam necredincios şi îndărătnic, până când voi fi cu voi? Până când vă voi suferi?... Aduceţi-Mi-l aici!”
18 Şi Iisus l-a certat şi demonul a ieşit din el şi copilul s-a vindecat din ceasul acela.
19 Atunci, apropiindu-se ucenicii de Iisus, L-au întrebat deoparte: „De ce noi n-am fost în stare să-l scoatem?”
1709
20 Iar Iisus le-a răspuns: „Din pricina puţinei voastre credinţe; că adevăr vă grăiesc: Dacă aţi avea credinţă cât un grăunte de muştar, veţi zice muntelui acestuia: Mută-te de aici acolo!, şi se va muta şi nimic nu va fi vouă cu neputinţă.
21 Căci soiul acesta de demoni nu iese decât numai prin rugăciune şi prin post”.
22 Întorcându-se ei din Galileea, Iisus le-a spus: „Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor
23 şi-L vor omorî şi a treia zi va învia”. Şi ei foarte s-au întristat.
24 Şi venind ei în Capernaum, s-au apropiat de Petru cei ce strâng dajdia şi i-au zis: „Învăţătorul vostru nu plăteşte dajdia?”
25 „Ba da”, a zis el. Şi intrând El în casă, Iisus i-a luat-o înainte, zicând: „Ce părere ai, Simone?: Regii pământului de la cine iau dajdie sau bir? de la fiii lor, sau de la străini?”
26 El I-a zis: „De la străini”. Iar Iisus i-a zis: „Iată dar că fiii sunt scutiţi.3
27 Dar ca să nu le fim lor piatră de poticnire, mergi la mare, aruncă undiţa, ia peştele care va ieşi întâi şi, deschizându-i gura, vei găsi un statir4. Pe acela luându-l, dă-l lor, pentru Mine şi pentru tine”.
18
Copilul, chip al desăvârşirii. Parabola oii rătăcite. Tu şi fratele tău. Puterea de a lega şi dezlega păcatele. De câte ori să-l ierţi pe aproapele tău. Parabola celor doi datornici.
3 Iisus este Fiul lui Dumnezeu, iar apostolii sunt fraţii Săi, deci au aceeaşi calitate de fii ai Tatălui ceresc (desigur, prin înfiere, în timp ce Iisus e prin fire).
4= Monedă de argint.
1 În ceasul acela s-au apropiat ucenicii de Iisus, zicându-I: „Cine oare este mai mare întru împărăţia cerurilor?”
2 Şi El, chemând la Sine un copil, l-a pus în mijlocul lor
3 şi le-a zis: „Adevăr vă spun: De nu vă veţi reveni şi nu veţi fi precum copiii, nu veţi intra în împărăţia cerurilor1.
4 Dar cel ce se va smeri pe sine ca acest copil, acela este mai mare întru împărăţia cerurilor.
5 Şi cel ce va primi un copil ca acesta întru numele Meu, pe Mine Mă primeşte.
6 Dar celui ce-i va fi piatră de poticnire unuia dintr-aceştia mici care cred în Mine, mai bine i-ar fi să-şi atârne de gât o piatră de moară şi să se înece în adâncul mării.
7 Vai lumii, din pricina poticnirilor! Că poticnirile trebuie să vină, dar vai omului aceluia prin care vine poticnirea!
8 Iar dacă mâna ta sau piciorul tău îţi devine piatră de poticnire, taie-l şi aruncă-l de la tine; că mai bine-ţi este să intri în Viaţă3 ciung sau şchiop decât să ai două mâini sau două picioare şi să fii aruncat în focul cel veşnic.
9 Şi dacă ochiul tău îţi devine piatră de poticnire, scoate-l şi aruncă-l de la tine; că mai bine-ţi este să intri în Viaţă cu un singur ochi decât să ai doi ochi şi să fii aruncat în gheena focului3.
1 A te purifica, a-ţi primeni sufletul, a-ţi redobândi starea de nevinovăţie a copilăriei.
2= În viaţa veşnică.
3 În versetele 8 şi 9, sens alegoric; hiperbolă folosită de Iisus spre a sublinia gravitatea încercării sau izbutirii de a întina puritatea unei fiinţe nevinovate.
1710
10 Luaţi seama să nu dispreţuiţi pe vreunul din aceştia mici; că vă spun Eu vouă că îngerii lor din ceruri 4 pururea văd faţa Tatălui Meu Care este în ceruri;

11 fiindcă Fiul Omului a venit să-l mântuiască pe cel pierdut.
12 Ce părere aveţi?: Dacă un om are o sută de oi şi una din ele se rătăceşte, nu le lasă el oare în munţi pe cele nouăzeci şi nouă şi, ducându-se, o caută pe cea rătăcită?
13 Şi dacă se întâmplă s-o găsească, adevăr vă grăiesc că se bucură de ea mai mult decât de cele nouăzeci şi nouă care nu s-au rătăcit.
14 Tot astfel, vrerea Tatălui vostru Celui din ceruri nu aceasta este, să piară vreunul din aceştia mici.
15 De-ţi va greşi fratele tău, mergi, mustră-l numai între tine şi el. Şi de te va asculta, l-ai câştigat pe fratele tău.
16 Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, pentru ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot ce se spune.
17 Şi de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar dacă nici de Biserică nu va asculta, să-ţi fie ca un păgân şi ca un vameş5.
18 Adevăr vă grăiesc: Oricâte veţi lega pe pământ vor fi legate şi în cer, şi oricâte
4 Text limpede care atestă existenţa îngerului păzitor.
5Biserica: adunarea obştească din care fac parte, în speţă, împricinaţii. Ultima instanţă în care dialogul mai este posibil. Dacă încercarea de reconciliere eşuează şi la acest nivel, nu mai rămâne decât totala ignorare a celui îndărătnic, ca şi cum el nu i-ar mai aparţine comunităţii.
veţi dezlega pe pământ vor fi dezlegate şi în cer.
19 Vă mai spun că dacă doi dintre voi se vor învoi pe pământ asupra unui lucru pe care-l vor cere, li se va da lor de către Tatăl Meu Cel ce este în ceruri.
20 Că unde sunt doi sau trei adunaţi întru numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor”.
21 Atunci Petru, apropiindu-se de El, i-a zis: „Doamne, de câte ori va greşi fratele meu faţă de mine şi eu îi voi ierta? oare până de şapte ori?”
22 Iisus i-a zis: „Nu-ţi spun că până de şapte ori, ci până de şaptezeci de ori câte şapte.
23 De aceea, asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu un împărat care a vrut să se socotească cu slugile sale.
24 Şi începând el să facă socoteala, i s-a adus un datornic cu zece mii de talanţi.
25 Dar neavând acela cu ce plăti, stăpânul său a poruncit să-l vândă pe el, şi pe femeia lui şi pe copiii lui şi toate câte are, ca să plătească.
26 Deci, căzând sluga aceea în genunchi, i se închina, zicând: Doamne, mai îngăduieşte-mă şi-ţi voi plăti tot.
27 Iar stăpânul slugii aceleia, milostivindu-se de el, i-a dat drumul şi i-a iertat datoria.
28 Dar, ieşind, sluga aceea a găsit pe unul din cei ce slujeau împreună cu el şi care-i datora o sută de dinari. Şi punând mâna pe el, îl sugruma, zicând: Plăteşte-mi ce eşti dator!
29 Şi căzându-i la picioare cel ce era slugă ca şi el, îl ruga, zicând: Mai îngăduieşte-mă şi-ţi voi plăti...
30 Dar el n-a vrut, ci mergând, l-a aruncat în închisoare, până ce va plăti datoria.
1711
31 Iar celelalte slugi, văzând cele petrecute, s-au întristat foarte şi, venind, i-au spus stăpânului toate cele întâmplate.
32 Atunci, chemându-l stăpânul său, i-a zis: Slugă vicleană, toată datoria aceea ţi-am iertat-o, fiindcă m-ai rugat.
33 Nu trebuia oare ca şi tu să ai milă de cel ce este slugă împreună cu tine, aşa cum am avut eu milă de tine?
34 Şi mâniindu-se stăpânul său, l-a dat pe mâna chinuitorilor, până ce-i va plăti toată datoria.
35 Aşa vă va face vouă şi Tatăl Meu Cel ceresc dacă nu veţi ierta fiecare fratelui său, din toată inima”.
19
Despre desfacerea căsătoriei. Iisus binecuvintează copiii. Tânărul bogat.
1 Şi a fost că după ce Iisus a sfârşit cuvintele acestea, a plecat din Galileea şi a venit în hotarele Iudeii, peste Iordan.
2 Şi au mers după El mulţimi numeroase şi i-a vindecat pe ei acolo.
3 Şi au venit la El fariseii, ispitindu-L şi zicând: „Se cuvine oare ca omul să-şi lase femeia dintr-o

pricină oarecare?”
4 Iar El, răspunzându-le, a zis: „N-aţi citit că Acela Care i-a făcut de la-nceput, bărbat şi femeie i-a făcut?,
5 şi a zis: Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi cei doi vor fi un trup;
6 aşa încât nu mai sunt doi, ci un singur trup. Deci, ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă”.
7 Ei I-au zis: „Atunci, de ce Moise a rânduit să-i dea carte de despărţire şi s-o lase?”
8 El le-a zis: „Din pricina învârtoşării inimii voastre v-a dat voie Moise să vă lăsaţi femeile, dar la început n-a fost aşa.
9 Iar Eu vă spun că, în afară de vina desfrânării, oricine-şi va lăsa femeia şi va lua alta, săvârşeşte adulter; şi cel ce a luat-o pe cea lăsată, adulter săvârşeşte”.
10 Ucenicii I-au zis: „Dacă aşa este starea omului faţă de femeie, atunci nu e de folos să se însoare”.
11 Iar El le-a zis: „Nu toţi pricep acest cuvânt, ci aceia cărora le este dat.
12 Că sunt fameni care s-au născut aşa din pântecele maicii lor; sunt fameni pe care oamenii i-au făcut fameni; şi sunt fameni care s-au făcut ei înşişi fameni de dragul împărăţiei cerurilor. Cine poate înţelege, să înţeleagă”1.
13 Atunci I-au adus copii, ca să-Şi pună mâinile pe ei şi să Se roage; dar ucenicii îi certau.
14 Iar Iisus a zis: „Lăsaţi copiii şi nu-i opriţi să vină la Mine, că a unora ca aceştia este împărăţia cerurilor”.
15 Şi, punându-Şi mâinile pe ei, a plecat de acolo.
16 Şi iată, un tânăr a venit la El şi I-a zis: „Învăţătorule bun, ce bine să fac ca să am viaţă veşnică?”
17 Iar El a zis: „De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, decât numai Unul Dumnezeu. Iar dacă vrei să intri în Viaţă, păzeşte poruncile”.
1 După ce a menţionat cele două stări de castitate involuntară, Iisus statuează fecioria voluntară, abstinenţa perpetuă a celor ce vor să se dedice în întregime vieţii duhovniceşti.

18 El I-a zis: „Care?” Iar Iisus i-a zis: Să nu ucizi, să nu te desfrânezi, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb;
19 cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta şi să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi.
20 Tânărul I-a zis: „Pe toate acestea le-am păzit din tinereţea mea. Ce-mi lipseşte?”
21 Iisus i-a zis: „Dacă vrei să fii desăvârşit, du-te, vinde-ţi averile, dă-le săracilor şi vei avea comoară în cer; şi vino de-Mi urmează Mie”.
22 Dar tânărul, auzind cuvântul acesta, a plecat întristat, căci avea multe avuţii.
23 Iar Iisus a zis către ucenicii Săi: „Adevărat vă spun că cu greu va intra un bogat în împărăţia cerurilor.
24 Şi vă mai spun: Mai lesne e să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre un bogat în împărăţia lui Dumnezeu”.
25 Auzind acest cuvânt, ucenicii tare s-au mirat şi au zis: „Atunci, cine poate să se mântuiască?”...
26 Iar Iisus, privind drept la ei, le-a zis: „Aceasta e cu neputinţă la oameni, dar la Dumnezeu toate sunt cu putinţă”.
27 Atunci Petru, răspunzând, I-a zis: „Iată, noi pe toate le-am lăsat şi Ţi-am urmat Ţie. Deci, nouă ce ne va fi?”
28 Iar Iisus le-a zis: „Adevăr vă spun că voi, cei ce Mi-aţi urmat Mie, la naşterea din nou a lumii, când Fiul Omului va şedea pe tronul slavei Sale, veţi şedea şi voi pe douăsprezece tronuri, judecând2 pe cele douăsprezece seminţii ale lui Israel.
2 În sens biblic: conducând, guvernând, fiind mai mari peste; dar şi: participând la Judecata viitoare, împreună cu Dreptul Judecător.
29 Şi oricine a lăsat fraţi sau surori sau tată sau mamă sau femeie sau ţarini sau case pentru numele Meu, însutit va primi şi viaţa veşnică va moşteni.
30 Şi mulţi dintre cei dintâi vor fi la urmă, şi cei de la urmă vor fi întâi”.
20
Parabola lucrătorilor tocmiţi la vie. A treia vestire a Patimilor. Mama fiilor lui Zevedeu; cearta pentru întâietate. Vindecarea celor doi orbi.
1. Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor cu un om stăpân de casă, care a ieşit dis-de-dimineaţă să

tocmească lucrători la via sa.
2 Şi învoindu-se cu lucrătorii pentru un dinar pe zi, i-a trimis în via sa.
3 Şi ieşind pe la ceasul al treilea, a văzut pe alţii stând în piaţă fără lucru.
4 Şi le-a zis acelora: Mergeţi şi voi în vie, şi vă voi da ceea ce va fi dreptul vostru.
5 Iar ei s-au dus. Ieşind el iarăşi pe la ceasul al şaselea şi al nouălea, a făcut tot aşa.
6 Ieşind pe la ceasul al unsprezecelea, a găsit pe alţii stând fără lucru şi le-a zis: De ce aţi stat aici toată ziua fără lucru?
7 Ei i-au zis: Fiindcă nimeni nu ne-a tocmit. El le-a zis: Duceţi-vă şi voi în vie şi veţi primi ceea ce va fi dreptul vostru.
8 Făcându-se seară, stăpânul viei i-a spus îngrijitorului: Cheamă-i pe lucrători şi dă-le plata, începând cu cei de la urmă până la cei dintâi.
1713
9 Venind cei din ceasul al unsprezecelea, au primit câte un dinar.
10 Şi venind cei dintâi, au socotit că vor lua mai mult, dar au primit şi ei tot câte un dinar.
11 Şi după ce au primit, cârteau împotriva stăpânului casei,
12 zicând: Aceştia de la urmă au lucrat un ceas şi i-ai făcut deopotrivă cu noi, care am dus greul zilei şi arşiţa...
13 Iar el, răspunzând, i-a zis unuia din ei: Prietene, nu-ţi fac nedreptate. Oare nu pentru un dinar te-ai învoit cu mine?
14 Ia-ţi ce este al tău şi pleacă. Vreau eu ca acestuia de la urmă să-i dau cât şi ţie;
15 oare nu am dreptul să fac cu ale mele ce vreau eu?; sau este ochiul tău rău pentru că sunt eu bun?
16 Aşa vor fi cei de la urmă întâi şi cei dintâi, la urmă; că mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi”.
17 Şi suindu-Se Iisus la Ierusalim, i-a luat pe cei doisprezece ucenici numai cu El şi le-a spus pe cale:
18 „Iată, ne suim la Ierusalim, şi Fiul Omului va fi dat în mâna arhiereilor şi a cărturarilor, şi-L vor osândi la moarte;
19 şi-L vor da pe mâna păgânilor, ca să-l batjocorească şi să-L biciuiască şi să-l răstignească, dar El a treia zi va învia”.
20 Atunci s-au apropiat de El mama fiilor lui Zevedeu împreună cu fiii ei, închinându-se şi cerând ceva de la El.
21 Iar El i-a zis: „Ce voieşti?” Ea I-a răspuns: „Zi ca aceşti doi fii ai mei să şadă unul de-a dreapta şi altul de-a stânga Ta întru împărăţia Ta”.
22 Dar Iisus, răspunzând, a zis: „Nu ştiţi ce cereţi. Puteţi oare să beţi paharul pe care-l voi bea Eu şi să vă botezaţi cu botezul cu care Eu Mă botez?” Iar ei I-au zis: „Putem”.
23 Şi El le-a zis: „Paharul Meu îl veţi bea şi cu botezul cu care Eu Mă botez vă veţi boteza, dar a şedea de-a dreapta şi de-a stânga Mea nu este al Meu a da, ci se va da celor pentru care s-a pregătit de către Tatăl Meu”.
24 Şi auzind cei zece, s-au mâniat pe cei doi fraţi.
25 Dar Iisus, chemându-i, le-a zis: „Ştiţi că ocârmuitorii neamurilor domnesc peste ele şi cei mari le stăpânesc.
26 Nu tot aşa va fi între voi, ci acela care va vrea să fie mare între voi, să fie slujitorul vostru;
27 şi acela care va vrea să fie întâiul între voi, să vă fie vouă slugă;
28 precum nici Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci El să slujească şi să-Şi dea viaţa răscumpărare pentru mulţi”.
29 Şi ieşind ei din Ierihon, mulţime mare venea în urma Lui.
30 Şi iată doi orbi care şedeau lângă drum, auzind că trece Iisus au strigat, zicând: „Miluieşte-ne, Doamne, Fiul lui David!”
31 Dar mulţimea îi certa, ca să tacă; ei însă şi mai tare strigau, zicând: „Miluieşte-ne, Doamne, Fiul lui David!”
32 Şi Iisus, oprindu-Se, i-a chemat şi le-a zis: „Ce voiţi să vă fac?”
33 Ei i-au zis: „Doamne, să se deschidă ochii noştri!”
34 Şi făcându-I-Se milă, Iisus S-a atins de ochii lor şi ei îndată au văzut şi I-au urmat Lui.
1714
21

Intrarea în Ierusalim. Alungarea vânzătorilor din templu. Smochinul blestemat. Întrebare asupra minunilor lui Iisus. Parabola celor doi fii. Parabola lucrătorilor celor răi.
1 Iar când s-au apropiat de Ierusalim şi au venit la Betfaghe, spre Muntele Măslinilor, atunci Iisus a trimis doi ucenici,
2 spunându-le: „Mergeţi în satul care este în faţa voastră şi îndată veţi găsi o asină legată şi un mânz cu ea; dezlegaţi-o şi aduceţi-le la Mine.
3 Şi dacă vă va zice cineva ceva, îi veţi spune că ele îi trebuie Domnului; şi le va trimite îndată”.
4 Iar Aceasta s-a făcut ca să se plinească ceea ce s-a spus prin profetul ce zice:
5 Spuneţi fiicei Sionului: Iată, Împăratul tău vine la tine blând şi şezând pe asină, şi pe mânz, fiul celei de subjug1.
6 Mergând deci ucenicii şi făcând după cum le-a poruncit Iisus,
7 au adus asina şi mânzul şi şi-au pus pe ele vestmintele, iar El a şezut pe ele.
8 Şi cei mai mulţi din mulţime îşi aşterneau hainele în cale, iar alţii tăiau ramuri din copaci şi le aşterneau pe cale;
9 iar mulţimile care mergeau înainte-I şi cele ce veneau după El strigau, zicând: „Osana Fiului lui David; binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului! Osana întru cei de sus!”2
1 Iisus Îşi asumă profeţia lui Zaharia (9, 9) care-L vestea pe Mesia-Împăratul venind în umilinţă şi aducător de pace.
2 Literal, cuvântul ebraic hoşiya nna, preluat de limba greacă, înseamnă „Dumnezeu să (ne) mântuiască acum”. Evoluând semantic, el devine termen de aclamaţie cu înţelesul: Mărire (să I se dea) lui Dumnezeu! Este clar că, adresată lui Iisus, aclamaţia Îi recunoaşte Acestuia atributul divin. „Întru numele Domnului” înseamnă fie reprezentant al lui Dumnezeu (deci, Dumnezeu Însuşi), fie învestit cu autoritatea lui Dumnezeu. Prin „întru cei de sus” se înţeleg nivelele (sferele, mediile) cele mai înalte ale cerurilor duhovniceşti.
10 Şi intrând El în Ierusalim, toată cetatea s-a cutremurat, zicând: „Cine este Acesta?”...
11 Iar mulţimile ziceau: „Acesta este Iisus, profetul din Nazaretul Galileii!”
12 Şi a intrat Iisus în templu şi i-a dat afară pe toţi cei ce vindeau şi cumpărau în templu şi a răsturnat mesele schimbătorilor de bani şi scaunele celor ce vindeau porumbei
13 şi le-a zis: „Scris este: Casa Mea, casă de rugăciune se va chema; dar voi aţi făcut-o peşteră de tâlhari3”.
14 Şi au venit la El în templu orbi şi şchiopi şi i-a vindecat.
15 Şi văzând arhiereii şi cărturarii lucrurile minunate pe care le-a făcut şi pe copiii care strigau în templu şi ziceau: „Osana Fiului lui David!”, s-au mâniat
16 şi I-au zis: „Tu auzi ce zic aceştia?” Iar Iisus le-a zis: „Da. Oare niciodată n-aţi citit că din gura pruncilor şi a celor ce sug Ţi-ai pregătit laudă?”
17 Şi, lăsându-i, a ieşit afară din cetate, la Betania, şi a rămas acolo peste noapte.
18 Iar dimineaţa, pe când Se întorcea în cetate, a flămânzit;
19 şi văzând un smochin lângă drum, S-a dus la el, dar în el n-a găsit nimic
3 În spaţiul templului le era permis zarafilor să schimbe banii celor ce veneau din diaspora şi negustorilor să vândă păsări pentru ofrandă. E clar însă că totul degenerase în abuz şi hoţie.

decât numai frunze, şi i-a zis: „Rod să nu mai porţi în veac!” Şi îndată smochinul s-a uscat.
20 Şi văzând aceasta, ucenicii s-au minunat, zicând: „Cum de s-a uscat smochinul dintr-o dată?”...
21 Iar Iisus, răspunzând, le-a zis: „Adevăr vă grăiesc: Dacă veţi avea credinţă şi nu vă veţi îndoi, veţi face nu numai ce s-a făcut cu smochinul, dar şi muntelui acestuia de-i veţi zice: Ridică-te şi aruncă-te în mare!, aşa va fi.
22 Şi pe toate câte le veţi cere rugându-vă cu credinţă, le veţi primi”.
23 Şi venind El în templu, în timp ce învăţa s-au apropiat de El arhiereii şi bătrânii poporului şi I-au zis: „Cu ce putere faci tu acestea? Şi cine ţi-a dat această putere?”
24 Răspunzând, Iisus le-a zis: „Vă voi întreba şi Eu pe voi un cuvânt; de-Mi veţi răspunde la el, vă voi spune şi Eu cu ce putere fac acestea:
25 Botezul lui Ioan, de unde a fost?: din cer, sau de la oameni?” Iar ei cugetau în sinea lor, zicând: „De vom zice: Din cer!, ne va spune: Atunci, de ce nu i-aţi dat crezare?;
26 iar de vom zice: De la oameni!, ne temem de popor, fiindcă toţi îl au pe Ioan ca profet”.

27 Şi ei, răspunzându-I lui Iisus, au zis: „Nu ştim”. El le-a zis: „Nici Eu nu vă spun cu ce putere fac acestea...
28 Dar ce părere aveţi?: Un om avea doi fii. Şi a mers la cel dintâi şi i-a zis: Fiule, du-te astăzi de lucrează în via mea.
29 Iar el, răspunzând, a zis: Nu vreau! Dar pe urmă, căindu-se, s-a dus.
30 Şi mergând la al doilea, i-a zis tot aşa. Iar acesta i-a răspuns: Mă duc, Doamne! Dar nu s-a dus.
31 Care din aceştia doi a făcut voia tatălui?” Ei i-au zis: „Cel dintâi”. Zisu-le-a Iisus: „Adevăr vă spun că vameşii şi desfrânatele merg înaintea voastră în împărăţia lui Dumnezeu.
32 Că a venit Ioan la voi în calea dreptăţii şi nu i-aţi dat crezare, ci vameşii l-au crezut şi desfrânatele; dar voi, văzându-l, nici după aceea nu v-aţi căit, ca să-i daţi crezare.
33 Ascultaţi altă parabolă: Era un om stăpân al casei sale, care a sădit vie; şi a împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit turn şi a dat-o pe seama lucrătorilor, iar el s-a dus departe.
34 Iar când s-a apropiat vremea roadelor, şi-a trimis slujitorii la lucrători, ca să-i ia roadele;
35 dar lucrătorii, prinzându-i pe slujitori, pe unul l-au bătut, pe altul l-au omorât, iar pe altul l-au ucis cu pietre.
36 a mai trimis alţi slujitori, mai mulţi decât cei dintâi, şi tot aşa au făcut cu ei.
37 În cele din urmă l-a trimis la ei pe fiul său, zicând: De fiul meu se vor ruşina.
38 Dar lucrătorii viei, văzându-l pe fiu, au zis între ei: Acesta este moştenitorul; veniţi să-l omorâm şi să avem noi moştenirea lui!...
39 Şi, punând mâna pe el, l-au scos afară din vie şi l-au omorât.
40 Deci, când va veni stăpânul viei, ce le va face lucrătorilor acelora?”
41 Iar ei I-au răspuns: „Pe cei răi cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care-i vor da roadele la vremea lor”.
1716
42 Iisus le-a zis: „Oare niciodată n-aţi citit în Scripturi: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului; de la Domnul s-a făcut aceasta şi minunată este în ochii noştri?
43 De aceea vă spun: Lua-se-va de la voi împărăţia lui Dumnezeu şi i se va da neamului care-i va face roadele.
44 Cel ce va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cel pe care ea va cădea, îl va zdrobi”.
45 Iar arhiereii şi fariseii, auzindu-I parabolele, au înţeles că despre ei vorbeşte.
46 Şi căutând să-L prindă, s-au temut de mulţime, pentru că Îl socotea profet.
22
Parabola nunţii fiului de împărat. Dajdia cuvenită cezarului. Întrebare despre înviere. Marea poruncă din lege. Mesia ca fiu şi Domn al lui David.
1 Şi răspunzând, Iisus le-a vorbit iarăşi în parabole, zicând:
2 „Asemănatu-s-a împărăţia cerurilor omului împărat care i-a făcut nuntă fiului său.
3 Şi şi-a trimis slujitorii să-i cheme la nuntă pe cei poftiţi, dar ei n-au vrut să vină.
4 Din nou a trimis alţi slujitori, zicând: Spuneţi-le celor chemaţi: Iată, mi-am pregătit ospăţul; juncii mei şi cele îngrăşate s-au înjunghiat şi toate sunt gata. Veniţi la nuntă!
5 Dar ei, fără să ţină seama, s-au dus, unul la ţarina sa, altul la neguţătoria lui;
6 iar ceilalţi, punând mâna pe slujitorii săi, i-au batjocorit şi i-au omorât.
7 Şi auzind împăratul acela, s-a mâniat; şi trimiţându-şi oştile, i-au nimicit pe ucigaşii aceia, şi cetăţii lor i-au pus foc.
8 Atunci a zis către slujitorii săi: Nunta este gata, dar cei poftiţi n-au fost vrednici.
9 Mergeţi dar la răspântiile drumurilor şi pe câţi îi veţi găsi, chemaţi-i la nuntă.
10 Şi ieşind slujitorii aceia la răspântii, i-au chemat pe toţi câţi i-au găsit, şi răi, şi buni, şi s-a umplut casa nunţii cu oaspeţi.
11 Iar împăratul, intrând să-şi vadă oaspeţii, a văzut acolo un om care nu era îmbrăcat în haină de nuntă
12 şi i-a zis: Prietene, cum de ai intrat aici fără să ai haină de nuntă1? El însă a tăcut.
13 Atunci împăratul a zis către slujitori: Legaţi-l de picioare şi de mâini, luaţi-l de aici şi aruncaţi-l în întunericul cel mai din afară! Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor.
14 Că mulţi sunt chemaţi, dar puţini aleşi”.
15 Atunci mergând fariseii, au ţinut sfat ca să-L prindă pe El în cuvânt.

16 Şi au trimis la El pe ucenicii lor, împreună cu irodianii2, zicând: „Învăţătorule, ştim că eşti adevărat şi întru adevăr înveţi calea lui Dumnezeu
1 Începând cu versetul 11, parabola îşi schimbă perspectiva şi se proiectează în eshatologie; cel ce a acceptat invitaţia lui Dumnezeu trebuie să aibă şi ţinuta corespunzătoare, adică dispoziţia sufletească de a se integra în ospăţul duhovnicesc.
2 Partizanii politici ai dinastiei lui Irod, cei ce urmau să le denunţe Romanilor vorba nepotrivită pe care ar fi spus-o Iisus.

şi nu-ţi pasă de nimeni, pentru că tu nu cauţi la faţa oamenilor.
17 Spune-ne deci nouă: Ce părere ai, se cuvine să dăm dajdie cezarului, sau nu?”
18 Dar Iisus, cunoscându-le vicleşugul, le-a răspuns: „De ce Mă ispitiţi, făţarnicilor?
19 Arătaţi-Mi banul dajdiei”. Iar ei I-au adus un dinar.
20 Şi Iisus le-a zis: „Ale cui sunt efigia şi inscripţia de pe el?”
21 Ei au zis: „Ale cezarului”. Atunci El le-a zis: „Daţi-i dar cezarului cele ce sunt ale cezarului şi lui Dumnezeu cele ce sunt ale lui Dumnezeu!”
22 Şi auzind ei acestea, s-au minunat; şi, lăsându-L, s-au dus.
23 În ziua aceea s-au apropiat de El saducheii, cei ce spun că nu este înviere, şi L-au întrebat,
24 zicând: „Învăţătorule, Moise a zis: Dacă cineva moare fără să fi avut copii, fratele său s-o ia de soţie pe femeia lui şi să-i ridice urmaş fratelui său.
25 Dar la noi erau şapte fraţi; şi cel dintâi s-a însurat şi a murit fără să aibă urmaşi, lăsând pe femeia sa fratelui său;
26 asemenea şi al doilea, şi al treilea, până la al şaptelea;
27 şi în urma tuturor a murit şi femeia.
28 La înviere, deci, a căruia dintre cei şapte va fi femeia? că toţi au avut-o de soţie”.
29 Şi răspunzând Iisus, le-a zis: „Rătăciţi neştiind Scripturile şi nici puterea lui Dumnezeu.
30 Că la înviere nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu în cer.
31 Iar despre învierea morţilor, oare n-aţi citit ce vi s-a spus vouă de Dumnezeu când zice:
32 Eu sunt Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob? El nu este Dumnezeul morţilor, ci al viilor”.
33 Iar mulţimile, ascultându-L, erau uimite de învăţătura Lui.
34 Şi auzind fariseii că El a închis gura saducheilor, s-au adunat laolaltă;
35 şi unul din ei, învăţător de lege, L-a întrebat ispitindu-L:
36 „Învăţătorule, care este marea poruncă în lege?”
37 Iar El i-a răspuns: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din tot cugetul tău.
38 Aceasta este marea şi întâia poruncă.
39 Iar a doua, asemenea acesteia: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi.
40 De aceste două porunci atârnă toată legea şi profeţii”.
41 Şi fiind adunaţi fariseii, Iisus i-a întrebat,
42 zicând: „Ce părere aveţi despre Hristos?: al cui fiu este?” Ei I-au zis: „Al lui David”.
43 El le-a zis: „Atunci cum se face că David, în Duh3, Îl numeşte pe El Domn când spune:
44 Zis-a Domnul către Domnul meu: Şezi de-a dreapta Mea până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale?
45 Aşadar, dacă David Îl numeşte Domn, cum este El fiu al lui?”
3= Sub inspiraţia Duhului Sfânt.

46 Şi nimeni nu putea să-I răspundă nici un cuvânt; şi din ziua aceea nici n-a mai îndrăznit cineva să-L mai întrebe.
23
Iisus îi mustră pe cărturari şi pe farisei şi deplânge crimele Ierusalimului, prezicându-i dărâmarea.
1 Atunci le-a vorbit Iisus mulţimilor şi ucenicilor Săi,
2 zicând: „Pe scaunul lui Moise s-au aşezat cărturarii şi fariseii;
3 deci, pe toate câte vă vor spune faceţi-le şi păziţi-le, dar după faptele lor să nu faceţi, că ei spun, dar nu fac.

4 Că leagă sarcini grele şi cu anevoie de purtat şi le pun pe umerii oamenilor, dar ei nici cu degetul nu vor să le mişte.
5 Şi toate faptele lor le fac ca să fie văzuţi de oameni; că-şi lăţesc filacteriile1şi-şi măresc ciucurii de la poale.
6 Şi la ospeţe le place să stea în capul mesei, iar în sinagogi pe scaunele cele dintâi
7 şi să fie salutaţi în pieţe şi numiţi de oameni «Rabbi»2.
8 Voi însă să nu vă numiţi «rabbi», căci unul este Învăţătorul vostru, Hristos, iar voi toţi sunteţi fraţi.
9 Şi tată al vostru să nu numiţi pe nimeni pe pământ, căci Tatăl vostru unul este, Cel din ceruri.
10 Nici învăţători să nu vă numiţi, căci Învăţătorul vostru unul este, Hristos.
1= Pungi de stofă conţinând bucăţi de pergament pe care erau scrise texte din lege; erau purtate cu ostentaţie la frunte şi pe braţul stâng.
2= Magistru, savant al Scripturilor, învăţător erudit, titlu preferat şi pretins de farisei.
11 Şi cel ce este mai mare între voi să fie slujitorul vostru.
12 Iar cel ce se va înălţa pe sine va fi smerit, şi cel ce se va smeri pe sine va fi înălţat.
13 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că închideţi împărăţia cerurilor de dinaintea oamenilor; că voi nu intraţi, şi nici pe cei ce intră nu-i lăsaţi să intre.
14 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că mâncaţi casele văduvelor, făcând îndelungi rugăciuni de ochii lumii; pentru aceasta mai mare osândă veţi lua3.
15 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că înconjuraţi marea şi uscatul ca să faceţi un prozelit; şi dacă l-aţi făcut, îl faceţi fiu al gheenei, de două ori mai mult decât voi.
16 Vai vouă, călăuze oarbe, care spuneţi: De se va jura cineva pe templu, nu-i nimic; dar de se va jura pe aurul templului, se leagă pe sine.
17 Nebuni şi orbi! Ce este mai mare: aurul, sau templul care sfinţeşte aurul?
18 Şi mai spuneţi: De se va jura cineva pe altar, nu-i nimic; dar de se va jura pe darul de pe el, se leagă pe sine.
19 Nebuni şi orbi! Ce este mai mare: darul, sau altarul care sfinţeşte darul?;
20 deci, cel ce se jură pe altar, se jură pe el şi pe toate câte sunt pe el;
21 iar cel ce se jură pe templu, se jură pe el şi pe Cel ce locuieşte în el;
3 Acest verset (14) se află numai într-o seamă de manuscrise şi se pare că a fost interpolat aici prin strămutarea textului din Mc 12, 40 şi Lc 20, 47; în realitate, avertismentele „Vai vouă” sunt în număr de şapte.

22 şi cel ce se jură pe cer, se jură pe tronul lui Dumnezeu şi pe Cel ce şade pe el.
23 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că daţi zeciuială din izmă, din mărar şi din chimen, dar aţi lăsat părţile cele mai grele ale legii: dreptatea, mila şi credinţa; pe acestea trebuia să le faceţi, fără ca pe acelea să le lăsaţi;
24 călăuze oarbe, care strecuraţi ţânţarul şi înghiţiţi cămila!
25 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că voi curăţiţi partea din afară a paharului şi a blidului, dar înlăuntru ele sunt pline de răpire şi de ne-nfrânare4.
26 Fariseu orb!, curăţă-ntâi partea dinlăuntru a paharului şi a blidului, pentru ca şi cea din afară să fie curată!
27 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că semănaţi cu mormintele văruite, care se arată frumoase pe dinafară, dar înlăuntru sunt pline de oase de morţi şi de toată necurăţia.
28 Aşa şi voi, pe dinafară vă arătaţi drepţi oamenilor, dar pe dinlăuntru sunteţi plini de făţărnicie şi fărădelege.
29 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că voi clădiţi mormintele profeţilor şi le împodobiţi pe ale drepţilor
30 şi ziceţi: Dac-am fi fost noi în zilele părinţilor noştri, n-am fi fost părtaşi cu ei la sângele profeţilor!;
31 aşa încât voi înşivă mărturisiţi că sunteţi fii ai celor ce i-au ucis pe profeţi.
32 Dar voi aţi umplut măsura părinţilor voştri!
4 Păcatele prin care conţinutul vaselor este procurat şi consumat.
33 Şerpi, pui de vipere, cum veţi scăpa de osânda gheenei?

34 De aceea, iată că Eu trimit la voi profeţi şi înţelepţi şi cărturari; dintre ei veţi ucide şi veţi răstigni, dintre ei veţi biciui în sinagogile voastre şi-i veţi prigoni din cetate-n cetate;
35 ca să vină asupra voastră tot sângele nevinovat ce s-a vărsat pe pământ, de la sângele dreptului Abel până la sângele lui Zaharia, fiul lui Berechia, pe care l-aţi ucis între templu şi altar.
36 Adevăr vă grăiesc, veni-vor acestea toate peste neamul acesta!
37 Ierusalime, Ierusalime, care-i omori pe profeţi şi-i ucizi cu pietre pe cei trimişi la tine, de câte ori am vrut să-i adun pe fiii tăi aşa cum îşi adună cloşca puii sub aripi, dar voi n-aţi vrut.
38 Iată, vi se lasă casa pustie!
39 Că vă spun Eu vouă: De acum nu Mă veţi mai vedea până când veţi zice: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!"
24
Prima parte a cuvântării eshatologice: dărâmarea templului; începutul durerilor; urâciunea pustiirii; cum şi când va veni Fiul Omului; privegherea aşteptării mântuitoare.
1 Şi ieşind Iisus şi plecând de la templu, s-au apropiat de El ucenicii Săi, ca să-I arate clădirile templului.
2 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Le vedeţi pe toate acestea? Adevăr vă grăiesc: Nu va rămâne aici piatră pe piatră, care să nu se risipească".
1720
3 Şi şezând El pe Muntele Măslinilor, s-au apropiat de El ucenicii, doar între ei, şi I-au zis: „Spune-ne, când vor fi acestea, şi care este semnul venirii Tale şi al sfârşitului veacului?"
4 Şi, răspunzând, Iisus le-a zis: „Luaţi aminte să nu vă amăgească cineva.
5 Că mulţi vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt Hristos!, şi pe mulţi îi vor amăgi.
6 Şi veţi auzi de războaie şi de zvonuri de războaie; luaţi seama să nu vă-nspăimântaţi, căci toate trebuie să fie, dar încă nu-i sfârşitul.
7 Că neam peste neam se va ridica şi-mpărăţie peste-mpărăţie, şi va fi foamete şi ciumă şi cutremur mare pealocuri.
8 Dar toate acestea sunt doar începutul durerilor naşterii1.
9 Atunci vă vor da pe voi la chinuri şi vă vor ucide şi veţi fi urâţi de toate neamurile din pricina numelui Meu.
10 Atunci mulţi se vor poticni şi unii pe alţii se vor vinde şi unii pe alţii se vor urî.
11 Şi mulţi profeţi mincinoşi se vor scula şi pe mulţi îi vor amăgi.
12 Iar din pricina înmulţirii fărădelegii, iubirea multora se va răci.
13 Dar cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui.
14 Şi această Evanghelie a împărăţiei va fi propovăduită în toată lumea, spre mărturie la toate neamurile; şi atunci va veni sfârşitul.
15 Deci, când veţi vedea ceea ce s-a spus prin profetul Daniel, urâciunea pustiirii
1 Naşterea din nou a lumii (vezi 19, 28).
stând în locul cel sfânt2 cine citeşte, să înţeleagă -,
16 atunci cei din Iudeea să fugă-n munţi;
17 cel ce va fi pe casă să nu se coboare ca să-şi ia lucrurile din casă;
18 iar cel din ţarină să nu se-ntoarcă înapoi ca să-şi ia haina.
19 Dar vai de cele însărcinate şi de cele ce alăptează în zilele acelea!
20 Rugaţi-vă însă ca fuga voastră să nu fie iarna, nici sâmbăta.
21 Că mare necaz va fi atunci, cum n-a mai fost de la-nceputul lumii până acum, şi nici nu va mai fi.
22 Şi dacă zilele acelea nu s-ar fi scurtat, nici un trup n-ar mai scăpa: dar zilele acelea se vor scurta de dragul celor aleşi.
23 Atunci, de vă va spune cineva: Iată, aici este Hristos!, sau: Acolo!, să nu-l credeţi.
24 Că se vor scula hristoşi mincinoşi şi profeţi mincinoşi şi vor face semne mari şi minuni, ca să-i amăgească, de va fi cu putinţă, şi pe cei aleşi.
25 Iată, v-am spus-o dinainte.
26 Aşadar, de vă vor spune: Iată, este în pustie!, să nu ieşiţi; Iată, este în cămări!, să nu credeţi.
27 Că precum fulgerul iese de la răsărit şi se arată pân' la apus, tot aşa va fi şi venirea Fiului Omului.

28 Că unde va fi stârvul, acolo se vor aduna vulturii3.
2 Profanarea sfinţeniei prin instalarea temporar-victorioasă a răului deghizat. Vezi nota de la Dn 9, 27.
3 Proverb ebraic. Prezenţa vulturilor deasupra unui loc e semn că acolo se află unul sau mai multe cadavre, pe care păsările le sesizează chiar şi atunci când acestea sunt acoperite de nisipul deşertului. În perspectiva eshatologică, prezenţa îngerilor va fi semnal al învierii morţilor.

29 Iar îndată după necazul acelor zile, soarele se va întuneca şi luna nu-şi va mai da lumina, iar stelele vor cădea din cer şi puterile cerului se vor clătina.
30 Atunci se va arăta pe cer semnul Fiului Omului şi vor plânge toate seminţiile pământului şi-L vor vedea pe Fiul Omului venind pe norii cerului, cu putere şi cu slavă multă.
31 Şi-i va trimite pe îngerii Săi cu sunet mare de trâmbiţă, şi pe cei aleşi ai Săi îi vor aduna din cele patru vânturi, de la marginile cerurilor pân' la marginile lor.
32 Învăţaţi de la smochin această parabolă: Când mlădiţa lui devine fragedă şi odrăsleşte frunze, ştiţi că vara e aproape;
33 tot aşa şi voi, când le veţi vedea pe toate acestea, să ştiţi că El este aproape, lângă uşi 4.
34 Adevăr vă grăiesc că neamul acesta nu va trece până ce toate acestea se vor plini5.
35 Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece!
36 Iar de ziua şi de ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din ceruri, nici Fiul, ci numai Tatăl.
37 Şi precum a fost în zilele lui Noe, tot aşa va fi şi venirea Fiului Omului;
4 Vremea când vine Fiul Omului.
5 Şi aici, cuvântul „neam" înseamnă generaţie. Această cuvântare este construită în două planuri ce se întretaie şi se întregesc: planul istoric, pentru o mai uşoară percepţie a ucenicilor, vizând dărâmarea Ierusalimului ca sfârşit simbolic al Legii Vechi şi inaugurarea celei Noi; planul eshatologic, căruia primul îi devine suport, simbol şi prefigurare.
38 că precum în zilele acelea de dinainte de potop oamenii mâncau şi beau, se însurau şi se măritau, până în ziua când a intrat Noe în corabie,
39 şi n-au ştiut până ce a venit potopul şi i-a luat pe toţi, tot aşa va fi şi venirea Fiului Omului.
40 Atunci, din doi care vor fi în ţarină, unul va fi luat şi altul va fi lăsat;
41 din două, care vor măcina la râşniţă, una va fi luată şi alta va fi lăsată.
42 Aşadar, privegheaţi, că nu ştiţi în care zi vine Domnul vostru.
43 Să cunoaşteţi însă aceasta, că de-ar şti stăpânul casei la care ceas al nopţii vine furul, ar priveghea şi n-ar lăsa să i se spargă casa.
44 De aceea şi voi fiţi gata, că-n ceasul în care nu gândiţi va veni Fiul Omului.
45 Cine este oare slujitorul credincios şi înţelept, pe care stăpânul l-a pus peste slugile sale ca să le dea hrană la timp?
46 Fericit e slujitorul acela pe care, venind stăpânul, îl va găsi făcând aşa;
47 adevăr vă grăiesc că-l va pune peste toate avuţiile sale.
48 Dar dacă slujitorul acela, rău fiind, va zice în inima sa: Stăpânul meu întârzie...,
49 şi va începe să-i bată pe cei ce slujesc împreună cu el, să mănânce şi să bea cu beţivii,
50 stăpânul acelui slujitor va veni în ziua când el nu se aşteaptă şi-n ceasul pe care nu-l ştie
51 şi-l va despica în două6 şi partea lui o
6 Traducere literală. Expresia conotează o pedeapsă aspră, cum ar fi demiterea din dregătorie, separarea de trupul comunităţii căreia îi aparţine, dar şi separarea trupului de suflet (unul mergând în pământ, iar celălalt cu „făţarnicii").

va pune cu făţarnicii. Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor.
25
A doua parte a cuvântării eshatologice: parabola celor zece fecioare; parabola talanţilor; Judecata de Apoi.
1 Atunci asemăna-se-va împărăţia cerurilor cu zece fecioare care, luându-şi candelele, au ieşit întru întâmpinarea mirelui.
2 Dar cinci dintre ele erau nebune1 şi cinci înţelepte.
3 Cele nebune, luându-şi candelele, n-au luat cu ele şi untdelemn.

4 Iar cele înţelepte, odată cu candelele şi-au luat şi untdelemn în vase.
5 Dar zăbovind mirele, au aţipit toate şi au adormit.
6 Iar la miezul nopţii s-a făcut strigare: Iată, vine mirele!, ieşiţi întru întâmpinarea lui!.
7 Atunci s-au sculat toate fecioarele acelea şi şi-au împodobit candelele.
8 Iar cele nebune le-au zis celor înţelepte: Daţi-ne din untdelemnul vostru, că nouă ni se sting candelele.
9 Dar cele înţelepte le-au răspuns, zicând: Nu, ca nu cumva să nu ne ajungă nici nouă şi nici vouă. Mai bine mergeţi la cei ce vând şi cumpăraţi-vă.
10 Deci, plecând ele să cumpere, a venit mirele, iar cele ce erau gata au intrat cu el la nuntă şi uşa s-a închis.
1= Proaste, prostuţe, neghioabe, înguste la minte, neprevăzătoare dar responsabile.
11 Mai pe urmă au sosit şi celelalte fecioare, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne!
12 Iar el, răspunzând, le-a zis: Adevăr vă spun, pe voi nu vă ştiu!
13 Drept aceea, privegheaţi, că nu ştiţi ziua şi nici ceasul în care Fiul Omului va veni.
14 Aceasta este asemenea unui om care, plecând departe, şi-a chemat slugile şi le-a încredinţat avuţia sa:
15 unuia i-a dat cinci talanţi, altuia doi, altuia unul, fiecăruia după puterea lui, şi a plecat.
16 Îndată plecând cel ce primise cinci talanţi, a lucrat cu ei şi a câştigat alţi cinci talanţi.
17 De asemenea, şi cel cu doi a câştigat încă doi.
18 Iar cel care primise un talant s-a dus, a săpat în pământ şi a ascuns argintul stăpânului său.
19 Şi după multă vreme a venit şi stăpânul acelor slugi şi s-a socotit cu ele.
20 Şi apropiindu-se cel care primise cinci talanţi, a adus alţi cinci talanţi, zicând: Doamne, cinci talanţi mi-ai dat; iată alţi cinci talanţi am câştigat cu ei.
21 Zisu-i-a stăpânul: Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău.
22 Apropiindu-se şi cel care primise doi talanţi, a zis: Doamne, doi talanţi mi-ai dat; iată alţi doi talanţi am câştigat cu ei.
23 Zisu-i-a stăpânul: Bine, slugă bună şi credincioasă, peste puţine ai fost credincioasă, peste multe te voi pune; intră întru bucuria domnului tău.

24 Apropiindu-se apoi şi cel care primise un talant, a zis: Doamne, te-am ştiut că eşti om aspru, care seceri unde n-ai semănat şi aduni de unde n-ai răspândit
25 şi, temându-mă, m-am dus de am ascuns talantul tău în pământ; iată, ai ce este al tău.
26 Şi răspunzând stăpânul său, i-a zis: Slugă vicleană şi leneşă, ştiai că secer unde n-am semănat şi adun de unde n-am răspândit?
27 Se cuvenea deci să dai argintul meu la zarafi şi eu, venind, aş fi luat ceea ce este al meu cu dobândă.
28 Aşadar, luaţi de la el talantul şi daţi-l celui care are zece talanţi.
29 Că tot celui ce are i se va da şi-i va prisosi, iar de la cel ce nu are se va lua şi ceea ce i se pare că are.
30 Iar pe sluga cea netrebnică aruncaţi-o întru întunericul cel mai din afară. Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor.
31 Iar când va veni Fiul Omului întru slava Sa şi toţi sfinţii îngeri cu El, atunci va şedea pe tronul slavei Sale.
32 Şi se vor aduna în faţa Lui toate neamurile şi-i va despărţi pe unii de alţii precum desparte păstorul oile de capre.
33 Şi va pune oile de-a dreapta Sa, iar caprele de-a stânga.
34 Atunci Împăratul va zice celor din dreapta Sa: «Veniţi, binecuvântaţii Părintelui Meu, moşteniţi împărăţia cea pregătită vouă de la întemeierea lumii.
35 Că am flămânzit şi Mi-aţi dat să mănânc; am însetat şi Mi-aţi dat să beau; străin am fost şi m-aţi primit;
36 gol, şi m-aţi îmbrăcat; bolnav, şi M-aţi cercetat; în temniţă am fost şi aţi venit la Mine».
37 Atunci Îi vor răspunde drepţii, zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând şi Te-am hrănit? sau însetat şi Ţi-am dat să bei?

38 sau când Te-am văzut străin şi te-am primit, sau gol şi Te-am îmbrăcat?
39 sau când Te-am văzut bolnav sau în temniţă şi am venit la Tine?»
40 Şi răspunzând Împăratul, le va zice: «Adevăr vă spun, întrucât aţi făcut unuia dintr-aceşti foarte mici fraţi ai Mei2, Mie Mi-aţi făcut».
41 Atunci va zice şi celor din stânga: «Duceţi-vă de la Mine, blestemaţilor, în focul cel veşnic, care este gătit diavolului şi îngerilor lui3.
42 Că am flămânzit şi nu Mi-aţi dat să mănânc; am însetat şi nu Mi-aţi dat să beau;
43 străin am fost şi nu m-aţi primit; gol, şi nu m-aţi îmbrăcat; bolnav şi în temniţă, şi nu m-aţi cercetat».
44 Atunci vor răspunde şi ei, zicând: «Doamne, când Te-am văzut flămând sau însetat sau străin sau gol sau bolnav sau în temniţă şi nu Ţi-am slujit?»
45 Atunci le va răspunde, zicând: «Adevăr vă spun, întrucât nu aţi făcut unuia dintr-aceşti foarte mici, nici Mie nu Mi-aţi făcut».
46 Şi vor merge aceştia la osânda veşnică, iar drepţii la viaţa veşnică".
2= Umili, neînsemnaţi, neluaţi în seamă; suferinzii cu care Hristos Se identifică. Criteriul Judecăţii îl constituie faptele iubirii de aproapele (dar şi credinţa mărturisită, cf. 10, 32).
3 Compară cu v. 34: „focul cel veşnic" nu a fost creat la „întemeierea lumii"!

26
Sfat împotriva lui Iisus. Ungerea din Betania. Cina cea de Taină. Rugăciunea din Ghetsimani. Trădarea lui Iuda. Prinderea lui Iisus. Înfăţişarea înaintea arhiereilor. Lepădarea lui Petru.
1 Şi după ce a sfârşit Iisus toate cuvintele acestea, le-a zis ucenicilor Săi:
2 „Ştiţi că peste două zile vor fi Paştile şi Fiul Omului Se va da să fie răstignit".
3 Atunci arhiereii şi bătrânii poporului s-au adunat în curtea arhiereului care se numea Caiafa
4 şi împreună s-au sfătuit ca prin vicleşug să-L prindă pe Iisus şi să-L omoare.
5 Dar ziceau: „Nu în ziua praznicului, ca să nu se facă tulburare în popor".
6 Şi fiind Iisus în Betania, în casa lui Simon Leprosul,
7 a venit la El o femeie având un alabastru cu mir de mare preţ şi l-a turnat pe capul lui Iisus, pe când El şedea la masă.
8 Şi văzând ucenicii, au murmurat: „Pentru ce risipa aceasta?,
9 că mirul acesta se putea vinde scump, iar banii să se dea săracilor".
10 Dar Iisus, ştiindu-le gândul, le-a zis: „De ce-i faceţi supărare femeii? că bun lucru a făcut ea pentru Mine;
11 că pe săraci îi aveţi pururea cu voi, dar pe Mine nu Mă aveţi pururea1.
1 Între fapta bună ca pomană şi fapta bună ca expresie concretă a iubirii de aproapele (printre altele, îngroparea celor morţi), ultima îi este superioară celei dintâi. În inima ei, femeia îşi presimţea rolul de mironosiţă.
12 Că ea, turnând acest mir pe trupul Meu, spre îngroparea Mea a făcut-o.
13 Adevăr vă spun: Oriunde se va propovădui Evanghelia aceasta, în toată lumea, se va spune şi ce a făcut ea, spre pomenirea ei".
14 Atunci unul din cei doisprezece, cel numit Iuda Iscarioteanul, ducându-se la arhierei
15 le-a zis: „Ce vreţi să-mi daţi, şi eu vi-l voi da în mână?" Iar ei i-au dat treizeci de arginţi.
16 Şi de atunci el căuta un prilej potrivit ca să-L dea în mâna lor.
17 Iar în ziua cea dintâi a Azimelor au venit ucenicii la Iisus şi I-au zis: „Unde voieşti să-Ţi pregătim să mănânci Paştile?"
18 Iar El le-a zis: „Mergeţi în cetate, la cutare, şi spuneţi-i: Învăţătorul zice: Timpul Meu este aproape; la tine voi face Paştile, cu ucenicii Mei".
19 Şi ucenicii au făcut precum le-a poruncit Iisus şi au pregătit Paştile.
20 Iar când s-a făcut seară, a şezut la masă cu cei doisprezece ucenici ai Săi.
21 Şi pe când mâncau, Iisus le-a zis: „Adevăr vă grăiesc că unul dintre voi Mă va vinde".
22 Şi ei, întristându-se foarte, au început să-I zică fiecare: „Doamne, nu cumva sunt eu?...".
23 Iar El, răspunzând, a zis: „Cel care a întins cu Mine în blid, acela Mă va vinde.
24 Fiul Omului merge precum este scris despre El. Dar vai acelui om prin care Fiul Omului e vândut; bine-i era aceluia de nu s-ar fi născut".

25 Şi răspunzând Iuda, cel care L-a vândut, I-a zis: „Nu cumva sunt eu,

Învăţătorule?... Răspunsu-i-a Iisus: „Tu ai zis”.
26 Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine şi binecuvântând, a frânt şi le-a dat ucenicilor, zicând: „Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu”.
27 Şi luând paharul şi mulţumind, le-a dat, zicând: „Beţi dintru acesta toţi,
28 că acesta este Sângele Meu, al Legii celei Noi2, carele pentru mulţi se varsă spre iertarea păcatelor.
29 Şi vă spun Eu vouă că de acum nu voi mai bea din acest rod al viţei până în ziua aceea când îl voi bea cu voi, nou, întru împărăţia Tatălui Meu”.
30 Şi după ce au cântat imnuri, au ieşit la Muntele Măslinilor.
31 Atunci Iisus le-a zis: „În această noapte, voi toţi vă veţi poticni întru Mine, că scris este: Bate-voi păstorul şi se vor risipi oile turmei.
32 Dar după ce voi învia, voi merge mai înaintea voastră în Galileea”.
33 Iar Petru, răspunzând, I-a zis: „Dacă toţi se vor poticni întru Tine, eu niciodată nu mă voi poticni”.
34 Zisu-i-a Iisus: „Adevăr îţi spun că în această noapte, mai înainte de a cânta cocoşul, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine”.
35 Petru I-a zis: „Chiar de-ar trebui să mor împreună cu Tine, de Tine nu mă voi lepăda”. Şi toţi ucenicii au zis la fel.
36 Atunci Iisus a mers împreună cu ei într-un loc numit Ghetsimani şi le-a zis
2 Literal: „... al Legământului sau „al Testamentului” celui Nou”. Expresia: „al Legii celei Noi” a intrat în cultul liturgic şi s-a consacrat ca atare. „Legea”, însă, e înrudită cu sensul primilor doi termeni: un testament semnat şi pecetluit are puterea unei legi.
ucenicilor: „Şedeţi aici, până ce Mă voi duce acolo ca să Mă rog”.
37 Şi luând cu Sine pe Petru şi pe cei doi fii ai lui Zevedeu, a prins a se întrista şi a se mâhni.
38 Atunci le-a zis: „Întristat de moarte Îmi este sufletul. Rămâneţi aici şi privegheaţi împreună cu Mine”.
39 Şi mergând puţin mai înainte, a căzut cu faţa la pământ, rugându-Se şi zicând: „Părintele Meu, de este cu putinţă, treacă pe-alături de Mine paharul acesta!... Dar nu cum voiesc Eu, ci cum voieşti Tu”.
40 Şi a venit la ucenici şi i-a găsit dormind şi i-a zis lui Petru: „Aşa, un ceas n-aţi fost în stare să privegheaţi împreună cu Mine!
41 Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită. Că duhul este osârduitor, dar trupul, neputincios”.
42 Ducându-Se iarăşi, a doua oară, S-a rugat, zicând: „Părintele Meu, de nu-i cu putinţă să treacă pe-alături de Mine acest pahar, ca să nu-l beau, facă-se voia Ta!”
43 Şi venind iarăşi, i-a aflat dormind, că le erau ochii îngreuiaţi.
44 Şi lăsându-i, iarăşi S-a dus şi s-a rugat a treia oară, spunând aceleaşi cuvinte.
45 Apoi a venit la ucenici şi le-a zis: „De-acum dormiţi şi odihniţi-vă!... Iată, ceasul s-a apropiat şi Fiul Omului Se va da în mâinile păcătoşilor.
46 Sculaţi-vă să mergem; iată, s-a apropiat cel care Mă vinde...”.
47 Şi pe când El încă vorbea, iată, a venit Iuda, unul din cei doisprezece, şi împreună cu el o gloată mare cu săbii şi cu ciomege, trimişi de arhierei şi de bătrânii poporului.

48 Iar trădătorul le dăduse un semn, zicând: „Cel pe care-l voi săruta, acela este; prindeţi-l”.
49 Şi venind îndată la Iisus, I-a zis: „Bucură-te, Învăţătorule!” Şi L-a sărutat.
50 Iar Iisus i-a zis: „Prietene, pentru ce ai venit?” Atunci ei, apropiindu-se, au pus mâinile pe Iisus şi L-au prins.
51 Şi iată, unul dintre cei ce erau cu Iisus, întinzând mâna, şi-a scos sabia şi a lovit pe sluga arhiereului şi i-a tăiat urechea.
52 Atunci Iisus i-a zis: „Întoarce sabia ta la locul ei, că toţi cei ce scot sabia, de sabie vor pieri.
53 Sau crezi cumva că nu pot să-L rog pe Tatăl Meu şi să-Mi trimită acum mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?

54 Dar cum se vor plini Scripturile, că aşa trebuie să fie?”
55 În ceasul acela a zis Iisus către gloată: „Ca la un tâlhar aţi ieşit, cu săbii şi ciomege, ca să Mă prindeţi. În fiecare zi şedeam învăţând în templu şi n-aţi pus mâna pe Mine.
56 Dar toate acestea s-au făcut ca să se plinească Scripturile profeţilor”. Atunci toţi ucenicii L-au lăsat şi au fugit.
57 Iar cei ce L-au prins pe Iisus l-au dus la Caiafa, arhiereul, unde erau adunaţi cărturarii şi bătrânii.
58 Iar Petru L-a urmat de departe, până la curtea arhiereului; şi intrând înlăuntru, şedea cu slugile, ca să vadă sfârşitul.
59 Iar arhiereii, bătrânii şi tot sinedriul căutau mărturie mincinoasă împotriva lui Iisus, ca să-L omoare.
60 Şi n-au găsit, deşi veniseră mulţi martori mincinoşi. Mai pe urmă însă au venit doi
61 şi au zis: „Acesta a spus: Pot să dărâm templul lui Dumnezeu şi în trei zile să-l zidesc”.
62 Şi ridicându-se arhiereul, I-a zis: „Nu răspunzi nimic la ceea ce mărturisesc aceştia împotriva ta?”
63 Dar Iisus tăcea. Şi arhiereul I-a zis: „Juru-te pe Dumnezeu Cel-Viu să ne spui nouă dacă eşti tu Hristosul, Fiul lui Dumnezeu”.
64 Iisus i-a răspuns: „Tu ai zis3. Dar vă mai spun Eu vouă: De acum Îl veţi vedea pe Fiul Omului şezând de-a dreapta Puterii şi venind pe norii cerului”.
65 Atunci arhiereul şi-a sfâşiat veşmintele, zicând: „A spus o blasfemie! Ce nevoie mai avem de martori? Iată, acum i-aţi auzit blasfemia!
66 Ce părere aveţi?” Iar ei, răspunzând, au zis: „Vinovat este de moarte!”
67 Atunci L-au scuipat în obraz şi l-au bătut cu pumnii; iar unii Îi dădeau palme,
68 zicând: „Profeţeşte-ne, Hristoase, care este cel ce te-a lovit?”...
69 Iar Petru şedea afară, în curte. Şi o slujnică s-a apropiat de el, zicând: „Şi tu erai cu Iisus Galileeanul!”
70 Dar El s-a lepădat în faţa tuturor, zicând: „Nu ştiu ce spui”.
71 Şi ieşind el la poartă, l-a văzut alta şi le-a spus celor de acolo: „Şi acesta era cu Iisus Nazarineanul!”
3 Expresie care confirmă adevărul din întrebarea dubitativă a interlocutorului (vezi mai înainte la 26, 25 şi mai departe la 27, 11).

72 Şi iarăşi s-a lepădat cu jurământ: „Nu-l cunosc pe omul acesta!”
73 Iar după puţin, apropiindu-se cei ce stăteau acolo, i-au zis lui Petru: „Cu adevărat, şi tu eşti dintre ei, că şi graiul tău te vădeşte”.
74 Atunci el a început a se blestema şi a se jura: „Nu-l cunosc pe omul acesta!”... Şi îndată a cântat cocoşul.
75 Şi Petru şi-a adus aminte de cuvântul lui Iisus, Care-i spusese: „Mai înainte de a cânta cocoşul, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine”. Şi ieşind afară, a plâns cu amar.
27
Iisus adus în faţa lui Pilat. Moartea lui Iuda. Judecata lui Pilat. Iisus osândit la moarte. Încununarea cu spini. Răstignirea şi moartea lui Iisus. Înmormântarea. Paza mormântului.
1 Iar făcându-se dimineaţă, toţi arhiereii şi bătrânii poporului au ţinut sfat împotriva lui Iisus, ca să-L omoare.
2 Şi, legându-L, L-au dus şi L-au predat guvernatorului Ponţiu Pilat.
3 Atunci Iuda, cel care-L vânduse, văzând că a fost osândit la moarte şi cuprins fiind de căinţă, le-a înapoiat arhiereilor şi bătrânilor cei treizeci de arginţi,
4 zicând: „Greşit-am vânzând sânge nevinovat”. Iar ei i-au zis: „Ce ne priveşte pe noi? De-acum e treaba ta!...”1.
5 Şi el, aruncând arginţii în templu, a plecat de acolo; şi ducându-se, s-a spânzurat.
1 Literal: „Ce este nouă? Tu vei vedea!”
6 Iar arhiereii, luând arginţii, au zis: „Nu se cuvine să-i punem în vistieria templului, deoarece sunt preţ de sânge”.
7 Şi ţinând sfat, au cumpărat cu ei Ţarina Olarului, pentru îngroparea străinilor.
8 Pentru aceea i s-a spus acelei ţarine, până-n ziua de astăzi, Ţarina Sângelui.

9 Atunci s-a plinit cuvântul spus prin Ieremia profetul care zice: Şi au luat cei treizeci de arginţi, preţul Celui Preţuit, pe care l-au preţuit fiii lui Israel,
10 şi i-au dat pe Ţarina Olarului, după cum mi-a rânduit mie Domnul.
11 Iar Iisus stătea înaintea guvernatorului. Şi L-a întrebat guvernatorul, zicând: „Tu eşti împăratul Iudeilor?" Iar Iisus i-a răspuns: „Tu o spui".
12 Şi la învinuirile ce I se aduceau de către arhierei şi bătrâni, nimic nu răspundea.
13 Atunci I-a zis Pilat: „Tu nu-i auzi câte mărturisesc ei împotriva ta?"
14 Şi nu i-a răspuns lui nici un cuvânt, aşa încât guvernatorul se mira foarte.
15 Iar la sărbătoarea Paştilor, guvernatorul avea obiceiul să-i elibereze mulţimii un întemniţat, pe care-l voiau ei.
16 Şi aveau atunci un întemniţat vestit, care se numea Baraba.
17 Deci, adunaţi fiind ei, Pilat le-a zis: „Pe care vreţi să vi-l eliberez: pe Baraba, sau pe Iisus căruia i se spune Hristos?"
18 Fiindcă ştia că din invidie i L-au dat în mână.
19 Şi pe când şedea Pilat în scaunul de judecată, femeia lui a trimis la el, zicând: „Nimic să nu-I faci Dreptului

Aceluia, că astăzi mult am pătimit în vis din pricina Lui".
20 Iar arhiereii şi bătrânii au înduplecat mulţimile să-l ceară pe Baraba, iar pe Iisus să-L piardă.
21 Iar guvernatorul, răspunzând, le-a zis: „Pe care din cei doi vreţi voi să vi-l eliberez?" Iar ei au răspuns: „Pe Baraba!"
22 Şi Pilat le-a zis: „Dar ce să fac eu cu Iisus căruia i se spune Hristos?" Toţi au răspuns: „Să fie răstignit!"
23 Pilat a zis din nou: „Dar ce rău a făcut?" Ei însă mai tare strigau, zicând: „Să fie răstignit!"
24 Şi văzând Pilat că nimic nu foloseşte,2 ci mai mare tulburare se face, luând apă şi-a spălat mâinile în faţa mulţimii, zicând: „Nevinovat sunt eu de sângele Dreptului Acestuia. De acum, pe voi vă priveşte!"
25 Iar tot poporul, răspunzând, a zis: „Sângele lui asupra noastră şi asupra copiilor noştri!"...
26 Atunci le-a eliberat pe Baraba; iar pe Iisus, după ce L-a biciuit, L-a dat să fie răstignit.
27 Atunci ostaşii guvernatorului, ducându-L pe Iisus în pretoriu, au adunat asupră-I toată cohorta;
28 şi dezbrăcându-L de haine, I-au pus o hlamidă roşie;
29 şi împletind o cunună de spini, i-au pus-o pe cap, şi trestie în dreapta Lui; şi îngenunchind înainte-I, îşi băteau joc de El, zicând: „Bucură-te, împărat al Iudeilor!"...
30 Şi, scuipând asupra Lui, au luat trestia şi-L băteau peste cap.
2 Intervenţiile lui se dovedesc inutile faţă de rezistenţa adversarilor lui Iisus.
31 Iar după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de hlamidă, L-au îmbrăcat în hainele Lui şi L-au dus să-L răstignească.
32 Şi ieşind, au găsit pe un om din Cirene, cu numele Simon; pe acesta l-au silit să-I ducă crucea.
33 Şi venind la locul numit Golgota, care înseamnă Locul Căpăţânii,
34 I-au dat să bea vin amestecat cu fiere; şi gustând, n-a voit să bea3.
35 Iar după ce L-au răstignit, şi-au împărţit hainele Lui prin aruncare de sorţi, ca să se plinească ceea ce s-a spus prin profetul: Împărţit-au hainele Mele loruşi, iar pentru cămaşa Mea au aruncat sorţi.
36 Şi şezând, Îl păzeau acolo.
37 Şi deasupra capului I-au pus vina Lui scrisă: Acesta este Iisus, împăratul Iudeilor.
38 Atunci au răstignit împreună cu El doi tâlhari, unul de-a dreapta şi altul de-a stânga.
39 Iar trecătorii Îl defăimau, clătinându-şi capetele
40 şi zicând: „Tu, cel ce dărâmi templul şi în trei zile îl zideşti, mântuieşte-te pe tine însuţi! Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, coboară-te de pe cruce!"
41 Asemenea şi arhiereii, bătându-şijoc de El împreună cu cărturarii şi cu bătrânii, ziceau:
42 „Pe alţii i-a mântuit, dar pe sine nu poate să se mântuiască! Dacă este împăratul lui Israel, coboare-se acum de pe cruce şi vom crede în el;
3 Asumându-Şi suferinţa pură şi totală, Iisus refuză băutura anestezică pe care femeile miloase obişnuiau s-o prepare pentru cei răstigniţi, spre a le uşura chinurile.

1729
43 s-a încrezut în Dumnezeu: să-l scape acum, dacă-l vrea; că a zis: Sunt Fiul lui Dumnezeu”.
44 În acelaşi chip Îl ocărau şi tâlharii cei răstigniţi împreună cu El.
45 Iar de la ceasul al şaselea, întuneric mare s-a făcut peste tot pământul, până la ceasul al nouălea.
46 Iar în ceasul al nouălea a strigat Iisus cu glas mare, zicând: Eli, Eli, lama sabahtani? Adică: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?”
47 Iar unii dintre cei ce stăteau acolo, auzind, ziceau: „Pe Ilie îl strigă acesta”.
48 Şi unul dintre ei, alergând îndată şi luând un burete, umplându-l cu oţet şi punându-l într-o trestie, Îi da să bea.
49 Iar ceilalţi ziceau: „Lasă, să vedem dacă vine Ilie să-l scape!”...
50 Iar Iisus, strigând iarăşi cu glas mare, Şi-a dat duhul.
51 Şi iată, catapeteasma templului4 s-a sfâşiat în două, de sus până jos, şi pământul s-a cutremurat şi pietrele s-au despicat;
52 mormintele s-au deschis şi multe trupuri ale sfinţilor adormiţi au înviat,
53 şi ieşind din morminte după învierea Lui, au intrat în Sfânta Cetate şi s-au arătat multora.
54 Iar sutaşul şi cei care-L păzeau pe Iisus împreună cu el, văzând cutremurul şi cele întâmplate, s-au înfricoşat foarte, zicând: „Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Acesta!”
55 Şi erau acolo multe femei, privind de departe, care-L urmaseră din Galileea pe Iisus, slujindu-I,
4 Perdeaua ce despărţea sfânta-sfintelor de sfânta.
56 între care erau Maria Magdalena şi Maria, mama lui Iacob şi a lui Iosif, şi mama fiilor lui Zevedeu.
57 Iar în amurgul zilei a venit un om bogat din Arimateea, cu numele Iosif, care era şi el ucenic al lui Iisus.
58 Acesta, ducându-se la Pilat, a cerut trupul lui Iisus. Atunci Pilat a poruncit să i se dea.
59 Şi Iosif, luând trupul, l-a înfăşurat în giulgiu curat
60 şi l-a pus în mormântul său cel nou pe care-l săpase în stâncă; şi prăvălind o piatră mare la uşa mormântului, a plecat.
61 Iar acolo erau Maria Magdalena şi cealaltă Marie, şezând în faţa mormântului.
62 Iar a doua zi, cea care este după vineri, s-au adunat arhiereii şi fariseii la Pilat,
63 zicând: „Doamne, ne-am adus aminte că amăgitorul acela a spus încă de pe când era în viaţă: După trei zile mă voi scula.
64 Deci, porunceşte ca mormântul să fie ţinut sub pază până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii lui, să-l fure şi să spună poporului: s-a sculat din morţi; şi rătăcirea de pe urmă va fi mai rea decât cea dintâi”.
65 Pilat le-a zis: „Aveţi strajă; mergeţi şi păziţi-l cum ştiţi”.
66 Iar ei, ducându-se, au pecetluit piatra şi au întărit cu strajă paza mormântului.
28
Învierea lui Hristos. Arătările Mântuitorului. Porunca dată ucenicilor.
1730
1 Iar întru târziul Sâmbetei, când se lumina spre ziua cea dintâi a săptămânii1, Maria Magdalena şi cealaltă Marie au venit să vadă mormântul.
2 Şi iată, cutremur mare s-a făcut; că îngerul Domnului, pogorându-se din cer şi venind, a prăvălit piatra de la uşă şi şedea deasupra ei.
3 Şi înfăţişarea lui era ca a fulgerului, iar îmbrăcămintea lui, albă ca zăpada.
4 Şi de frica lui s-au cutremurat străjerii şi s-au făcut ca nişte morţi.
5 Iar îngerul, răspunzând, le-a zis femeilor: „Nu vă temeţi, că ştiu că pe Iisus Cel răstignit Îl căutaţi:
6 nu este aici, căci S-a sculat precum a zis. Veniţi de vedeţi locul unde fusese pus;
7 şi mergând degrabă, spuneţi-le ucenicilor Săi că s-a sculat din morţi; şi iată că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo Îl veţi vedea. Iată, eu v-am spus”.
8 Şi plecând ele în grabă de la mormânt, cu frică şi cu bucurie mare alergau să-i vestească pe ucenicii Lui.
9 Dar pe când mergeau ele să-i vestească pe ucenici, iată Iisus le-a întâmpinat, zicând: „Bucuraţi-vă!” Iar ele, apropiindu-se, I-au cuprins picioarele şi i s-au închinat.
10 Atunci Iisus le-a zis: „Nu vă temeţi. Duceţi-vă şi vestiţi-i pe fraţii Mei să meargă în Galileea, şi

acolo Mă vor vedea”.
1 Înainte de revărsatul zorilor, la întâlnirea dintre noaptea de sâmbătă, ziua de odihnă a Evreilor (Sabatul) şi cea următoare, cu care începe săptămâna lor, adică Duminica noastră (Domini Dies = Ziua Domnului), numită astfel întru amintirea şi celebrarea învierii lui Hristos.
11 Şi plecând ele, iată că unii din străjeri, venind în cetate, le-au dat de veste arhiereilor despre toate cele întâmplate.
12 Şi adunându-se aceştia împreună cu bătrânii şi ţinând sfat, le-au dat ostaşilor arginţi din belşug,
13 zicându-le: „Spuneţi că «ucenicii lui au venit noaptea şi l-au furat în timp ce noi dormeam»;
14 şi de se va auzi aceasta la guvernator, noi îl vom îndupleca şi vă vom face fără grijă”.
15 Iar ei, luând arginţii, au făcut aşa cum au fost învăţaţi. şi s-a răspândit cuvântul acesta între Iudei, până în ziua de astăzi.
16 Iar cei unsprezece ucenici au mers în Galileea, la muntele unde le-a poruncit Iisus;
17 şi văzându-L, i s-au închinat, iar unii s-au îndoit.
18 Şi apropiindu-Se Iisus, le-a grăit, zicând: „Datu-Mi-s-a toată puterea în cer şi pe pământ.
19 Drept aceea, mergeţi şi învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh,
20 învăţându-le să păzească toate câte v-am poruncit Eu vouă. Şi iată, Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului. Amin”.
1731

Introducere la Evanghelia după Marcu

Evanghelia a doua este cea mai scurtă din cele sinoptice (673 versete faţă de cele 1068 ale lui Matei şi 1149 ale lui Luca), în pofida faptului că planul ei tematic nu e mult diferit faţă de prima:
Pregătirea misiunii publice a lui Iisus
Activitatea lui Iisus în Galileea şi în teritoriile învecinate (1, 14-9, 50).
Suirea la Ierusalim
Activitatea lui Iisus în Ierusalim (11, 1-13, 37).
Patimile Domnului (14, 1-15, 47).
Iisus după învierea Sa din morţi (16, 1-20).
Scurtimea textului se datorează faptului că Marcu e cel mai lapidar dintre toţi evangheliştii, că nu are nici un fel de preocupare pentru arhitectura, dimensiunile sau proporţiile scrierii sale, că nu acordă aproape nici o atenţie stilului în care-şi redactează opera. Din acest punct de vedere, comentatorii sunt de acord că scrierea, în mod cert, nu este şi o operă literară. Ea este mai degrabă o suită de relatări scurte şi fără legături foarte precise, înşirate parcă sub graba timpului, ca o stenogramă, singura grijă a redactorului fiind aceea de a nu scăpa nimic din ceea ce aude şi trebuie să consemneze. În general se crede că Evanghelia sa ar fi consemnarea în scris a predicii lui Petru; deşi legătura dintre acestea două este încă discutabilă, scrierea lui Marcu nu-şi poate ascunde o anumită notă de oralitate, cu toate calităţile şi defectele ei. Analiştii au notat că vocabularul e sărac şi de o calitate îndoielnică, greaca alexandrină e împănată cu latinisme şi aramaisme, diminutive şi locuţiuni pe care un scriitor adevărat nu le cultivă. Fraza este, şi ea, săracă, aproape rectiliniară, fără subordonate; propoziţiile sunt simple, legate între ele prin conjuncţiaşi, lipsindu-le aproape în întregime acele particule ale nuanţelor, care alcătuiesc supleţea şi profunzimea limbii greceşti. Fapte circumstanţiale sunt expediate prin participii nediferenţiate; timpurile verbelor se amestecă într-unmod atât de ciudat încât traducătorii sunt deseori ispitiţi să le trădeze.
Textul are în schimb, cum se spune, toate calităţile defectelor lui. Din toate evangheliile, el e cel mai viu, mai direct, mai deschis, mai spontan, mai sincer, în contact mai intim cu realitatea imediată. Dacă episoadele sunt scurte, în schimb ele sunt foarte vii, iar viaţa lor se întemeiază tocmai pe ceea ce pare lipsă de rafinament stilistic: scoaterea verbului din aorist, de pildă, şi aşezarea lui în imperfectul descriptiv, o „stângăcie“ care-i dă tabloului suflu, culoare şi farmec. Efecte asemănătoare se obţin şi prin folosirea frecventă a prezentului istoric. Toate acestea, în pofida faptului că evenimentele relatate nu par a fi amintirea unui martor ocular.
Marcu e tot atât de ingenuu faţă de personajele scrierii sale. Dacă dumnezeirea Mântuitorului trebuie să rămână, în ochii multora şi pentru o bună vreme, ceea ce unii exegeţi au numit „secretul mesianic“, omenitatea Lui e îngroşată uneori până la contrarietate. Apostolilor nu li se trec cu

vederea slăbiciunile, şovăielile, dubiile, incapacitatea lor omenească de a recepta imediat şi clar mesajul Învăţătorului. În Evanghelia după Marcu, Iisus Hristos este lucrarea divină printre oameni, dar Fiul Omului este eroul însingurat al unei drame divine.

Evanghelia după Marcu
1
Ioan Botezătorul şi predica sa. Botezul lui Iisus. Ispitirea în pustie. Începutul predicii lui Iisus în Galileea. Chemarea primilor apostoli. Primele vindecări în Galileea. Vindecarea soacrei lui Petru şi alte tămăduiri. Curăţirea unui lepros.
1 Începutul Evangheliei1 lui Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu.
2 După cum este scris în profetul Isaia: Iată, Eu îl trimit înaintea feţei Tale pe îngerul Meu, care-ţi va pregăti calea;
3 glasul celui ce strigă în pustie: Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi-I cărările,
4 Ioan boteza în pustie, propovăduind botezul pocăinţei spre iertarea păcatelor.
5 Şi ieşeau spre el tot ţinutul Iudeii şi toţi cei din Ierusalim şi se botezau de către el în râul Iordan, mărturisindu-şi păcatele.
6 Şi Ioan era îmbrăcat în haină de păr de cămilă, cu cingătoare de piele împrejurul mijlocului şi se hrănea cu lăcuste
1 Cuvântul grecesc Evanghelion înseamnă Vestea-cea-Bună şi semnifică venirea împărăţiei lui Dumnezeu, anunţată de profeţi ai Vechiului Testament şi proclamată de Însuşi Iisus la începutul propovăduirii Sale (vezi Mt 4, 17).
şi miere sălbatică.
7 Şi propovăduia, zicând: „Vine în urma mea Cel ce este mai tare decât mine, Căruia nu sunt vrednic, plecându-mă, să-I dezleg cureaua încălţămintelor.
8 Eu v-am botezat cu apă, dar el vă va boteza cu Duh Sfânt”.
9 Şi în zilele acelea, Iisus a venit din Nazaretul Galileii şi s-a botezat în Iordan de către Ioan.
10 Şi îndată, ieşind din apă, a văzut cerurile deschise şi Duhul ca un porumbel pogorându-Se peste El.
11 Şi glas s-a făcut din ceruri: „Tu eşti Fiul Meu Cel iubit, întru Tine am binevoit”.
12 Şi îndată Duhul L-a scos în pustie.
13 Şi a fost în pustie patruzeci de zile, fiind ispitit de Satana. Şi era împreună cu fiarele, şi îngerii Îi slujeau.
14 După ce Ioan a fost întemniţat, Iisus a venit în Galileea, propovăduind Evanghelia împărăţiei lui Dumnezeu
15 şi zicând: „Plinitu-s-a vremea2 şi împărăţia lui Dumnezeu s-a apropiat. Pocăiţi-vă şi credeţi în Evanghelie!”
2 În sens cronologic: Perioada aşteptării lui Mesia s-a încheiat. În sens circumstanţial: Totul e copt pentru ca Dumnezeu să-Şi pună în aplicare planul de a mântui lumea; Iisus a venit la „plinirea vremii” (Ga 4, 4), El este „plinirea legii şi a profeţilor” (formulă liturgică).

16 Şi umblând pe lângă Marea Galileii, a văzut pe Simon şi pe Andrei, fratele lui Simon, aruncându-şi mrejele în mare, că erau pescari.
17 Şi le-a zis Iisus: „Veniţi după Mine şi vă voi face să fiţi pescari de oameni!”
18 Şi lăsându-şi de-ndată mrejele, au mers după El.
19 Şi mergând puţin mai departe, i-a văzut pe Iacob al lui Zevedeu şi pe Ioan, fratele acestuia, care erau şi ei în corabie, dregându-şi mrejele.
20 Şi i-a chemat îndată. Iar ei, lăsându-l pe tatăl lor Zevedeu în corabie împreună cu lucrătorii, s-au dus după El.
21 Şi au venit în Capernaum. Şi îndată intrând El sâmbăta în sinagogă, îi învăţa.
22 Şi erau uimiţi de învăţătura Lui, că El îi învăţa ca Unul Care are putere3, iar nu în felul cărturarilor.
23 Şi era atunci în sinagoga lor un om cu duh necurat4 care striga tare,
24 zicând: „Ce ai cu noi5, Iisuse Nazarinene? Ai venit să ne pierzi? Te ştim cine eşti: Sfântul lui Dumnezeu”.

25 Şi Iisus l-a certat, zicând: „Taci şi ieşi din el!”
26 Şi, scuturându-l duhul cel necurat şi strigând cu glas mare, a ieşit din el.
27 Şi toţi s-au înspăimântat, încât se întrebau între ei, zicând: „Ce este aceasta?: Învăţătură nouă şi cu putere; că El şi duhurilor necurate le porunceşte, şi ele i se supun”.
3 Autoritate divină; ascendenţă morală.
4 În limbajul biblic, prin „duh necurat” se înţelege diavol, demon, spirit impur, adversar al curăţiei religioase şi morale.
5 Pluralul speciei demonice care se rosteşte prin gura celui posedat de demoni.
28 Şi îndată s-a răspândit vestea despre El pretutindeni, în tot ţinutul Galileii.
29 Şi după ce au ieşit din sinagogă, au venit în casa lui Simon şi a lui Andrei, cu Iacob şi cu Ioan.
30 Iar soacra lui Simon zăcea aprinsă de friguri; şi îndată I-au vorbit despre ea.
31 Şi apropiindu-Se, a ridicat-o apucând-o de mână. Şi au lăsat-o frigurile şi ea Îi slujea.
32 Iar când s-a făcut seară şi soarele apusese, au adus la El pe toţi bolnavii şi demonizaţii,
33 şi toată cetatea era adunată la uşă.
34 Şi i-a tămăduit pe mulţi care pătimeau de felurite boli, şi demoni mulţi a scos. Şi pe demoni nu-i lăsa să vorbească, pentru că ei ştiau că El este Hristos6.
35 Şi a doua zi, sculându-Se foarte de noapte, a ieşit şi s-a dus într-un loc pustiu şi Se ruga acolo.
36 Iar Simon şi cei ce erau cu el s-au dus după Dânsul.
37 Şi, aflându-L, I-au zis: „Toţi Te caută7”.
38 Iar El le-a zis: „Să mergem în altă parte, prin cetăţile şi satele învecinate, ca să propovăduiesc şi acolo, că pentru aceasta am venit”.
39 Şi a propovăduit în sinagogile lor, în toată Galileea, scoţându-i pe demoni.
6 Iisus respinge şi dejoacă strategia demonilor care, pe de-o parte, ei înşişi Îi proclamă public dumnezeirea, ca să-L compromită în faţa contemporanilor, şi, pe de alta, caută să-I deconspire prematur calitatea de Fiu al lui Dumnezeu, cu scopul de a-i asmuţi asupră-I pe farisei şi cărturari.
7= Cei din Capernaum.
1733
40 Şi a venit la El un lepros, rugându-L şi îngenunchind şi zicând: „Dacă vrei, Tu poţi să mă curăţeşti”.
41 Şi făcându-I-Se milă, Şi-a întins mâna şi s-a atins de el şi i-a zis: „Vreau, curăţeşte-te!”
42 Şi îndată s-a depărtat lepra de pe el şi s-a curăţit.
43 Şi dându-i poruncă aspră, îndată l-a scos afară
44 şi i-a zis: „Ia seama, să nu spui nimănui nimic, ci mergi de te arată preotului, iar pentru curăţirea ta să duci cele rânduite de Moise, să le fie lor mărturie”.
45 Dar el, ieşind, a început să spună multe-n gura mare şi să răspândească vorba, aşa încât Iisus nu mai putea să intre pe faţă în cetate, ci stătea afară, în locuri pustii; şi veneau la El de pretutindeni.
2
Vindecarea paraliticului. Chemarea lui Matei. Întrebarea despre post. Smulgerea spicelor în zi de sâmbătă.
1 Şi după câteva zile a intrat iarăşi în Capernaum şi s-a auzit că este acasă.
2 Şi s-au adunat atât de mulţi, încât nu mai era loc nici înaintea uşii; şi le grăia lor Cuvântul.
3 Şi au venit la El aducându-I un slăbănog pe care-l purtau patru inşi.
4 Şi neputând ei să se apropie de El din pricina mulţimii, au desfăcut acoperişul casei1 unde era Iisus şi, prin spărtură,
1 Acoperiş în formă de terasă, aşa cum îl au casele din ţările calde.
au lăsat în jos patul pe care zăcea slăbănogul.
5 Şi văzând Iisus credinţa lor, i-a zis slăbănogului: „Fiule, iertate fie păcatele tale!”
6 Şi erau acolo unii dintre cărturari, care şedeau şi cugetau în inimile lor:
7 „Pentru ce vorbeşte acesta astfel? El blasfemiază. Cine poate să ierte păcatele, fără numai unul Dumnezeu?”
8 Şi îndată cunoscând Iisus cu Duhul Său că aşa cugetau ei în sinea lor, le-a zis: „De ce cugetaţi acestea în inimile voastre?
9 Ce este mai lesne, a-i zice slăbănogului: Iertate fie-ţi păcatele!, sau a-i zice: Ridică-te, ia-ţi patul şi umblă!?

10 Dar ca să ştiţi că putere are Fiul Omului să ierte păcatele pe pământ i-a zis slăbănogului -:
11 ţie-ţi spun: Ridică-te, ia-ţi patul şi mergi la casa ta!”
12 Şi el de-ndată s-a ridicat şi, luându-şi patul, a ieşit afară de faţă cu toţi, încât toţi erau uimiţi şi-L slăveau pe Dumnezeu, zicând: „Asemenea lucruri niciodată n-am văzut”.
13 Şi iarăşi a ieşit la mare2, şi toată mulţimea venea la El, şi El îi învăţa.
14 Şi în trecere l-a văzut pe Levi al lui Alfeu3 şezând la vamă şi i-a zis: „Vino după Mine!” Iar el, ridicându-se, a mers după Dânsul.
15 Şi pe când şedea El la masă în casa lui Levi, mulţi vameşi şi păcătoşi şedeau la masă cu Iisus şi cu ucenicii Săi; că mulţi erau aceştia şi-I urmau.
16 Iar cărturarii şi fariseii, văzându-L că mănâncă împreună cu păcătoşii şi
2 Marea Galileii sau lacul Tiberiadei.
3 Apostolul şi Evanghelistul Matei.

cu vameşii, ziceau către ucenicii Lui: „De ce mănâncă şi bea învăţătorul vostru cu vameşii şi cu păcătoşii?”
17 Şi auzind Iisus, le-a zis: „Nu cei sănătoşi au nevoie de doctor, ci cei bolnavi. Nu pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi am venit să-i chem la pocăinţă”.
18 Ucenicii lui Ioan şi fariseii posteau; şi au venit4 şi I-au zis: „De ce ucenicii lui Ioan şi ucenicii fariseilor postesc, iar ucenicii tăi nu postesc?”
19 Şi Iisus le-a zis: „Pot oare nuntaşii să postească în timp ce mirele este cu ei? Atâta timp cât îl au pe mire cu ei, nu pot posti.
20 Dar vor veni zile când mirele se va lua de la ei, şi atunci, în acele zile, vor posti.
21 Nimeni nu coase la haină veche petic dintr-un postav nou; altfel, peticul nou va trage din haina veche şi se va face o ruptură mai rea.
22 De asemenea, nimeni nu pune vin nou în burdufuri vechi; altfel, vinul nou sparge burdufurile şi vinul se varsă şi burdufurile se strică; ci vinul nou trebuie pus în burdufuri noi”.
23 Şi pe când mergea El într-o sâmbătă prin holde, ucenicii Săi, pe cale, au început să smulgă spice5.
24 Şi fariseii Îi ziceau: „Vezi, de ce fac ei sâmbăta ce nu se cuvine?”
25 Şi Iisus le-a răspuns: „Oare niciodată n-aţi citit ce a făcut David când a fost în lipsă şi a flămânzit, el şi cei ce erau cu el?
4 Plural impersonal; oarecare inşi care voiau să-I cunoască răspunsul.
5 De la Mt 12, 1 şi Lc 6, 1 ştim că mobilul acestor smulgeri de spice era foamea; în ochii fariseilor, gestul era echivalent cu acţiunea de a secera, a strânge recolta, a procura hrană, deci a lucra în ziua Sabatului, ceea ce constituia un delict.
26 cum a intrat în casa lui Dumnezeu, în zilele lui Abiatar arhiereul, şi a mâncat pâinile punerii-înainte, pe care nu se cuvenea să le mănânce decât preoţii, şi a dat şi celor ce erau cu el?”
27 Şi le zicea: „Sâmbăta a fost făcută pentru om, iar nu omul pentru sâmbătă;
28 aşa că Fiul Omului este Domn şi al sâmbetei”.
3
Vindecarea celui cu mâna uscată şi alte vindecări. Alegerea celor doisprezece apostoli. Păcatul împotriva Sfântului Duh. Mama şi fraţii lui Iisus.
1 Şi iarăşi a intrat în sinagogă. Şi era acolo un om având mâna uscată.
2 Şi Îl pândeau pe Iisus să vadă dacă îl va vindeca sâmbăta, ca să-L învinuiască.
3 Şi El i-a zis omului care avea mâna uscată: „Ridică-te şi stai acolo, în mijloc!”
4 Şi le-a zis lor: „Oare se cuvine ca sâmbăta să faci bine, sau să faci rău? să mântuieşti un suflet, sau să-l pierzi?” Iar ei tăceau.
5 Şi privindu-i cu mânie şi întristându-se de împietrirea inimii lor, i-a zis omului: „Întinde-ţi mâna!” Şi el a întins-o, şi mâna lui s-a făcut sănătoasă.
6 Şi ieşind1, fariseii au făcut îndată sfat cu irodianii împotriva Lui, ca să-l piardă2.
1 După ce au ieşit din sinagogă.
2Bogăţia semantică a textului original permite un înţeles mai larg: complotiştii urmăreau nu numai obiectivul uciderii lui Iisus, dar şi mijloacele sau modalităţile prin care să-l atingă.

7 Iar Iisus a plecat înspre mare împreună cu ucenicii Săi şi L-a urmat mulţime multă din Galileea şi din Iudeea
8 şi din Ierusalim şi din Idumeea şi de dincolo de Iordan 3 şi dimprejurul Tirului şi al Sidonului; mulţime multă care, auzind câte făcea, a venit la El.
9 Şi le-a spus ucenicilor Lui să I se pună la îndemână o corăbioară; aceasta, din pricina mulţimii, ca să nu-L îmbulzească;
10 fiindcă pe mulţi îi vindecase, de aceea năvăleau asupră-I, pentru ca toţi câţi erau în suferinţă să se atingă de El.
11 Şi duhurile cele necurate, când Îl vedeau, cădeau înainte-I şi strigau, zicând: „Tu eşti Fiul lui Dumnezeu”.
12 Şi El mult le certa, ca să nu-L facă ele cunoscut4.
13 şi s-a suit în munte şi a chemat la Sine pe câţi El Însuşi a voit; şi au venit la El.
14 Şi a rânduit doisprezece, pe care i-a numit apostoli, ca să fie cu El şi să-i trimită să propovăduiască
15 şi să aibă putere să vindece bolile şi să alunge demonii.
16 Deci i-a rânduit pe cei doisprezece: pe Simon, căruia i-a pus numele Petru;
17 şi pe Iacob al lui Zevedeu şi pe Ioan, fratele lui Iacob, şi le-a pus numele Boanerghes, adică Fiii Tunetului;
18 şi pe Andrei şi pe Filip şi pe Bartolomeu şi pe Matei şi pe Toma şi pe Iacob
3 Transiordania, ţinutul din estul Iordanului, regiune pe care Iosif Flaviu şi alţi autori o numesc Pereea (adverbul grecesc peran înseamnă „de partea cealaltă”).
4 Vezi nota de la 1, 34.
al lui Alfeu şi pe Tadeu şi pe Simon Canaaneanul
19 şi pe Iuda Iscarioteanul, cel care L-a şi vândut.
20 Şi a venit în casă; şi iarăşi mulţimea s-a adunat, încât ei nu puteau nici pâine să mănânce.
21 Şi auzind ai Săi, au plecat ca să-L ia de-acolo cu de-a sila, că ziceau: „Nu e-n toate minţile”5.
22 Iar cărturarii, care veniseră din Ierusalim, ziceau că El îl are pe Beelzebul şi că prin domnul demonilor îi scoate pe demoni.
23 Şi chemându-i la Sine, le vorbea în parabole: „Cum poate Satana să-l scoată pe Satana?
24 Dacă o împărăţie se va dezbina în sinea ei, acea împărăţie nu poate dăinui;
25 şi dacă o casă se va dezbina în sinea ei, casa aceea nu va putea dăinui;
26 şi dacă Satana s-a ridicat împotriva luişi şi s-a dezbinat, nu poate dăinui, ci are sfârşit.
27 Nimeni nu poate intra în casa unui om tare ca să-i răpească lucrurile dacă mai întâi nu-l va lega pe cel tare; şi doar atunci îi va jefui casa.
28 Adevăr vă grăiesc, că toate le vor fi iertate fiilor oamenilor, păcatele şi blasfemiile câte vor fi blasfemiat,
29 dar cel ce Îl va blasfemia pe Duhul Sfânt nu are iertare în veac, ci vinovat este de păcat veşnic”.
5 „Ai Săi” înseamnă rude, neamuri, prieteni apropiaţi, cei ce-L iubesc pe Iisus, dar sunt incapabili să-I priceapă „nebunia” de a Se distruge pe Sine de dragul altora. În fapt, ei nu sunt dispuşi să-L trateze ca pe un nebun, ci doar ca pe un exaltat care şi-a pierdut simţul autoconservării. Asociată versetului următor, această situaţie demonstrează teribila dramă a lui Iisus.

30 Aceasta, pentru că ziceau: „Are duh necurat”.
31 Şi au venit mama Sa şi fraţii Săi6 şi, stând afară, au trimis la El ca să-L cheme.
32 Iar mulţimea şedea împrejurul Său. Şi I-au zis unii: „Iată, mama Ta şi fraţii Tăi şi surorile Tale sunt afară şi Te caută”.
33 Şi răspunzându-le, a zis: „Cine este mama Mea? şi fraţii Mei?”
34 Şi privindu-i pe cei ce şedeau în jurul Său, a zis: „Iată mama Mea şi fraţii Mei;
35 că tot cel ce va face voia lui Dumnezeu, acela este fratele Meu şi sora Mea şi mama Mea”.
4
Parabola semănătorului. De ce vorbeşte Iisus în parabole. Lumina ca bun al tuturor. Parabola seminţei ce creşte singură. Parabola grăuntelui de muştar. Potolirea furtunii pe mare.
1 Şi iarăşi a început Iisus să înveţe lângă mare; şi s-a adunat la El mulţime foarte multă, aşa încât El a intrat în luntre ca să stea pe mare, iar mulţimea toată era lângă mare, pe uscat.

2 Şi multe lucruri îi învăţa în parabole; şi în învăţătura Sa le spunea:
3 „Ascultaţi: Iată, ieşit-a semănătorul să semene.
4 Şi pe când semăna el, o parte din seminţe1
6 Pentru mama şi „fraţii" lui Iisus vezi nota de la Mt 12,46.
a căzut lângă drum2 şi păsările cerului au venit şi au mâncat-o.
5 Şi altă parte a căzut pe loc pietros, unde n-avea pământ mult, şi a răsărit de îndată, pentru că nu avea pământ adânc;
6 şi când s-a ridicat soarele s-a ofilit şi, pentru că nu avea rădăcină, s-a uscat.
7 Altă parte a căzut între spini şi spinii au crescut şi au înăbuşit-o şi roade nu a dat.
8 Şi altele au căzut în pământul cel bun şi, înălţându-se şi crescând, au dat roadă şi au adus: una treizeci, alta şaizeci, alta o sută".
9 Şi zicea: „Cel ce are urechi de auzit, să audă!"
10 Iar când a fost singur, cei ce erau pe lângă El împreună cu cei doisprezece3 L-au întrebat despre parabolă.
11 Şi El le-a zis: „Vouă vă este dat să cunoaşteţi tainele împărăţiei lui Dumnezeu, dar celor din afară toate li se fac în parabole,
12 ca privind să privească şi să nu vadă, şi auzind să audă şi să nu înţeleagă, ca nu cumva să-şi revină şi să li se ierte"4.
13 Şi le-a zis: „Nu pricepeţi parabola aceasta? Atunci cum veţi înţelege toate parabolele?
1 Literal: o sămânţă; substantiv colectiv, parte dintr-un întreg. Marcu (ca şi Luca 8, 5) îl foloseşte în sprijinul ideii că seminţele sterpe sunt mai puţine decât cele ce rodesc.
2 Lângă partea carosabilă a drumului, pe poteca bătătorită de pietoni.
3 Cercul mai larg al apostolilor, cei pe care Iisus îi iniţiază cu precădere în tainele Evangheliei.
4 Pasajul e un citat liber din Is 6, 9-10 şi se referă la cei ce refuză efortul cunoaşterii, preferând comoditatea ignoranţei şi, prin aceasta, refuzându-şi mântuirea. Textul are şi o undă de ironie abia perceptibilă.

14 Semănătorul seamănă cuvântul.
15 Cele de lângă drum sunt aceia în care se seamănă cuvântul; şi numa ce-l aud, că vine de-ndată Satana şi ia cuvântul semănat în ei.
16 Tot aşa, cele semănate pe loc pietros sunt aceia care aud cuvântul şi-l primesc de-ndată cu bucurie,
17 dar nu au rădăcină întru ei şi durează doar pân' la un timp; apoi, când se întâmplă strâmtorare sau prigoană din pricina cuvântului, îndată se poticnesc.
18 Şi cele semănate între spini sunt cei care ascultă cuvântul,
19 dar pătrunzând în ei grijile veacului acestuia şi înşelăciunea bogăţiei şi poftele după celelalte, acestea înăbuşă cuvântul şi-l fac neroditor.
20 Iar cele semănate pe pământul cel bun sunt cei care aud cuvântul şi-l primesc şi aduc roade: unul treizeci, altul şaizeci şi altul o sută".
21 Şi le zicea: „Se aduce oare făclia ca să fie pusă sub obroc sau sub pat? Oare nu ca să fie pusă în sfeşnic?
22 Că nu este ceva ascuns care să nu fie dat pe faţă; nici nu a fost ceva tăinuit decât ca să vină la lumina zilei.
23 Cel ce are urechi de auzit, să audă!"
24 Şi le spunea: „Fiţi cu luare-aminte la ceea ce auziţi! Cu ce măsură măsuraţi, vi se va măsura; iar vouă, celor ce auziţi, vi se va da cu adaos.
25 Pentru că celui ce are i se va da; iar de la cel ce nu are se va lua şi ceea ce are"5.
26 Şi zicea: „Aşa este împărăţia lui Dumnezeu, ca un om care aruncă sămânţa în pământ,
5 Vezi nota de la Mt 13, 12.
27 şi doarme şi se scoală, noaptea şi ziua, şi sămânţa răsare şi creşte fără ca el să ştie cum.
28 Că pământul rodeşte de la sine: mai întâi pai, apoi spic, apoi grâu deplin în spic.
29 Iar când rodul se coace, îndată trimite secera, că a sosit secerişul".
30 Şi zicea: „Cum vom asemăna împărăţia lui Dumnezeu, sau prin ce parabole ne-o vom închipui?
31 Cu grăuntele de muştar care, la vremea când se seamănă în pământ este mai mic decât toate

seminţele pământului;
32 dar după ce se seamănă, el creşte şi se face mai mare decât toate legumele şi va face ramuri mari, încât sub umbra lui se pot sălăşlui păsările cerului”.
33 Şi cu multe parabole ca acestea le grăia cuvântul, după cum erau ei în stare să înţeleagă.
34 Iar fără parabolă nu le grăia; însă ucenicilor Săi le lămurea pe toate între El şi ei.
35 Şi în ziua aceea, când s-a înserat, a zis către ei: „Să trecem pe ţărmul celălalt”.
36 Şi lăsând ei mulţimea, L-au luat cu ei în corabie aşa cum era; că erau şi alte corăbii cu El.
37 şi s-a făcut furtună mare de vânt şi valurile se prăvăleau peste corabie, încât corabia era aproape să se umple.
38 Iar El era în partea dindărăt a corăbiei, dormind pe căpătâi. Şi L-au deşteptat şi I-au zis: „Învăţătorule, ţie nu-ţi este grijă că pierim?”
39 Şi El, sculându-Se, a certat vântul şi i-a spus mării: „Taci! potoleşte-te!” Şi vântul a încetat şi s-a făcut linişte mare.

40 Şi le-a zis lor: „De ce sunteţi aşa de fricoşi? Încă n-aveţi credinţă?”
41 Şi frică mare i-a cuprins şi ziceau unii către alţii: „Cine este oare Acesta, că şi vântul şi marea I se supun?”
5
Vindecarea demonizatului din Gadara. Vindecarea femeii sângerânde; învierea fiicei lui Iair.
1 Şi au venit în cealaltă parte a mării, în ţinutul Gadarenilor1.
2 Şi de-ndată ce El a ieşit din corabie, L-a întâmpinat din morminte un om cu duh necurat
3 care îşi avea locuinţa în morminte; şi nimeni nu putea să-l lege nici cu lanţuri,
4 pentru că de multe ori, fiind legat în obezi şi în lanţuri, el rupea lanţurile şi obezile, le sfărâma şi nimeni nu putea să-l potolească;
5 şi neîncetat, noaptea şi ziua, era prin morminte şi prin munţi, strigând şi tăindu-se cu pietre.
6 Iar văzându-L de departe pe Iisus, a alergat şi i s-a închinat.
7 Şi strigând cu glas puternic, I-a zis: „Ce ai cu mine, Iisuse, Fiul lui Dumnezeu-Cel-Preaînalt? Te jur pe Dumnezeu să nu mă chinuieşti!...”.
8 Că îi zicea: „Duh necurat, ieşi afară din om!”
1 Gadara, oraş situat în sud-estul lacului Ghenizaret. Făcea parte din federaţia celor zece oraşe şi cetăţi autonome, cunoscută sub numele de Decapole. Populaţia era în majoritate noniudaică, păgână, ceea ce explică şi îndeletnicirea de a creşte porci.
9 Şi l-a întrebat: „Care-ţi este numele?” Şi I-a răspuns: „Numele meu este Legiune2, că suntem mulţi”.
10 Şi mult Îl rugau să nu-i trimită afară din acel ţinut.
11 Iar acolo, lângă munte, era o turmă mare de porci care păştea.
12 Şi L-au rugat, zicând: „Trimite-ne în porci, ca să intrăm în ei”.
13 Şi El le-a dat voie. Şi ieşind duhurile necurate, au intrat în porci, şi turma s-a repezit de pe stâncă-n mare. Şi erau ca la două mii şi se înăbuşeau în mare.
14 Iar cei care-i păzeau au fugit şi au dat de veste în oraş şi prin sate. Şi au venit să vadă ce s-a întâmplat.
15 Şi s-au dus la Iisus; şi l-au văzut pe cel demonizat şezând jos, îmbrăcat şi întreg la minte, pe el, care avusese legiune de demoni; şi s-au înfricoşat.
16 Iar cei care au văzut le-au povestit ce s-a făcut cu demonizatul şi despre porci.
17 Şi ei au prins a-L ruga să plece din hotarele lor.
18 Iar când intra El în corabie, cel ce fusese demonizat Îl ruga să-l ia cu Dânsul.
19 Şi Iisus nu i-a îngăduit, ci i-a zis: „Mergi la casa ta, la ai tăi, şi spune-le cât a făcut Domnul pentru tine şi cum te-a miluit”.
20 Iar el a plecat şi a început să vestească în Decapole câte a făcut Iisus pentru el; şi toţi se minunau.
21 Şi după ce Iisus a trecut iarăşi cu corabia de partea cealaltă, s-a adunat la el mulţime multă; şi El era lângă mare.
2 Cea mai mare unitate romană, alcătuită din infanterie şi cavalerie.

22 Şi a venit unul din mai-marii sinagogii, cu numele Iair; şi, văzându-L, I-a căzut la picioare
23 şi L-a rugat mult, zicând: „Fiica mea este pe moarte; vino şi pune-ţi mâinile pe ea, ca să scape şi să trăiască”.
24 Şi a mers cu el. Şi mulţime multă Îl urma şi-L îmbulzea.
25 Şi era o femeie care de doisprezece ani avea scurgere de sânge.
26 Şi multe îndurase de la mulţi doctori, cheltuindu-şi toate ale sale, dar nefolosind nimic, ci mai mult mergând înspre rău.
27 Auzind ea de Iisus şi venind în mulţime şi fiindu-I în spate, s-a atins de haina Lui;
28 că-şi zicea: „De mă voi atinge măcar de haina Lui, mă voi vindeca”3.
29 Şi îndată izvorul sângelui ei a încetat şi ea a simţit în trup că s-a vindecat de boală.
30 Şi îndată cunoscând Iisus în Sine puterea ieşită din El şi întorcându-Se către mulţime, a întrebat: „Cine s-a atins de hainele Mele?”
31 Şi I-au zis ucenicii: „Tu vezi mulţimea îmbulzindu-Te, şi zici: cine s-a atins de Mine?...”.
32 Şi El se uita împrejur s-o vadă pe aceea care făcuse aceasta.
33 Iar femeia, înfricoşându-se şi tremurând, ştiind ce i se făcuse, a venit şi a căzut înaintea Lui şi I-a spus tot adevărul.
34 Iar El i-a zis: „Fiică, credinţa ta te-a mântuit, mergi în pace şi fii sănătoasă de boala ta!”
35 În timp ce El încă vorbea, au venit de la mai-marele sinagogii, zicând: „Fiica
3 Vezi nota de la Mt 9, 21.
ta a murit; de ce-L mai superi pe Învăţător?”
36 Dar Iisus, auzind cuvântul ce se grăise, i-a zis mai-marelui sinagogii: „Nu te teme. Crede numai!”
37 Şi n-a lăsat pe nimeni să meargă cu El, decât numai pe Petru şi pe Iacob şi pe Ioan, fratele lui Iacob.
38 Şi au venit la casa mai-marelui sinagogii şi a văzut tulburare şi pe cei ce plângeau şi se tânguiau mult.
39 Şi intrând, le-a zis: „De ce vă tulburaţi şi plângeţi? Copila n-a murit, ci doarme”.
40 Şi ei Îl luau în râs. Iar El, scoţându-i pe toţi afară, a luat cu sine pe tatăl copilei, pe mama ei şi pe cei ce erau cu Dânsul şi a intrat unde era copila.
41 Şi apucând-o pe copilă de mână, i-a grăit: „Talita kumi”, ceea ce se tâlcuieşte: „Fiică, ţie-ţi zic, scoală-te!”
42 Şi de-ndată s-a sculat copila şi umbla, că era de doisprezece ani. Şi au fost cuprinşi de uimire, de mare uimire.
43 Şi El le-a poruncit cu stăruinţă ca nimeni să nu afle de aceasta. Şi le-a spus să-i dea copilei să mănânce.
6
Profetul dispreţuit în patria sa. Trimiterea celor doisprezece. Decapitarea lui Ioan Botezătorul. Minunea săturării celor cinci mii. Iisus umblă pe mare.
1 Şi a ieşit de acolo şi a venit în patria Sa, iar ucenicii au mers după El.
2 Şi fiind sâmbătă, a început să înveţe în sinagogă. Şi mulţi, auzindu-L, se mirau şi ziceau: „De unde are el acestea? Şi ce este înţelepciunea care i s-a

dat, ca şi minuni să se facă prin mâinile lui?
3 Oare nu este acesta teslarul, fiul mariei, şi fratele lui Iacob şi al lui Iosif şi al lui Iuda şi al lui Simon? Şi nu sunt oare surorile lui aici la noi?” Şi se poticneau întru El 1.
4 Şi Iisus le zicea: „Un profet nu este dispreţuit decât în patria sa şi între rudele sale şi în casa lui”.
5 Şi n-a putut să facă acolo nici o minune, decât că Şi-a pus mâinile pe câţiva bolnavi şi i-a vindecat.
6 Şi Se mira de necredinţa lor. Şi străbătea satele dimprejur, învăţând.
7 Şi i-a chemat la Sine pe cei doisprezece şi a început să-i trimită doi câte doi şi le-a dat putere asupra duhurilor necurate.
8 Şi le-a poruncit ca pe cale să nu ia nimic cu ei, în afară de toiag: nici pâine, nici traistă, nici bani în cingătoare;
9 ci să fie încălţaţi cu sandale şi să nu se îmbrace cu două haine.

10 Şi le zicea: „În orice casă veţi intra, în ea să rămâneţi până ce veţi pleca din locul acela.
11 Şi dacă într-un loc nu vă vor primi, nici nu vă vor asculta, plecând de acolo scuturaţi-vă praful de sub picioare, spre mărturie împotriva lor. Adevăr vă grăiesc: În ziua judecăţii, mai uşor le va fi Sodomei şi Gomorei decât cetăţii aceleia”.
12 Şi plecând ei, le propovăduiau oamenilor, ca să se pocăiască.
1 Iisus le devenise piatră de poticnire, în sensul că faptele şi puterea Sa contrariau simţul comun. A te poticni întru Hristos înseamnă a nu-I acorda creditul total şi necondiţionat pe care Dumnezeu i-l pretinde omului (vezi Mt 11, 6), a te expune căderii în necredinţă.
13 Şi scoteau mulţi demoni şi pe mulţi bolnavi îi ungeau cu untdelemn şi-i vindecau.
14 Şi a auzit regele Irod fiindcă numele lui Iisus se făcuse cunoscut şi zicea că Ioan Botezătorul s-a sculat din morţi, şi de aceea se fac minuni prin el.
15 Alţii însă ziceau că este Ilie, iar alţii că este profet sau ca unul din profeţi.
16 Iar Irod, auzind, zicea: „Ioan este, căruia eu i-am tăiat capul; el a înviat...”.
17 Că Irod, trimiţând, îl prinsese pe Ioan şi-l legase şi-l întemniţase din pricina Irodiadei, femeia lui Filip, fratele său, pe care o luase de soţie.
18 Fiindcă Ioan îi zicea lui Irod: „Nu-ţi este îngăduit s-o ai pe femeia fratelui tău”.
19 Iar Irodiada îl ura şi voia să-l omoare, dar nu putea,
20 fiindcă Irod se temea de Ioan, ştiindu-l bărbat drept şi sfânt, şi-l ocrotea. Şi, ascultându-l, rămânea-ndelung pe gânduri şi bucuros îl asculta.
21 Şi întâmplându-se o zi cu bun prilej, când Irod la ziua sa de naştere le-a făcut ospăţ dregătorilor săi şi căpeteniilor oştirii şi fruntaşilor din Galileea,
22 şi intrând fiica Irodiadei şi jucând, a plăcut lui Irod şi celor ce şedeau la masă cu el. Iar regele i-a zis fetei: „Cere de la mine orice vei vrea şi-ţi voi da”.
23 şi s-a jurat: „Orice vei cere de la mine îţi voi da, până la jumătate din regatul meu”.
24 Şi ea a ieşit şi a întrebat-o pe maică-sa: „Ce să cer?” Iar aceea i-a zis: „Capul lui Ioan Botezătorul”.
1741
25 Şi îndată intrând cu grabă la rege, i-a cerut, zicând: „Vreau să-mi dai chiar acum, pe tipsie, capul lui Ioan Botezătorul”.
26 Şi regele s-a întristat mult, dar din pricina jurămintelor şi a celor ce şedeau la masă cu el, n-a vrut să spună nu.
27 Şi regele a trimis numaidecât un temnicer cu porunca de a-i aduce capul.
28 Şi ducându-se acela, i-a tăiat capul în temniţă, l-a adus pe tipsie şi l-a dat fetei; iar fata i l-a dat mamei sale.
29 Şi auzind ucenicii lui, au venit, au ridicat trupul lui Ioan şi l-au pus în mormânt.
30 Şi s-au adunat apostolii la Iisus şi i-au spus toate câte au făcut ei şi au învăţat.
31 Şi El le-a zis: „Veniţi numai voi-îndevoi undeva la loc pustiu şi odihniţi-vă puţin”. Că mulţi erau cei ce veneau şi plecau, şi ei nu mai aveau timp nici să mănânce.
32 Şi au plecat cu corabia către un loc pustiu şi ferit.
33 Şi i-au văzut plecând, şi mulţi au priceput şi au alergat pe jos într-acolo de prin toate cetăţile şi au ajuns înaintea lor.
34 Şi ieşind din corabie, Iisus a văzut mulţime mare şi I s-a făcut milă de ei, că erau ca nişte oi fără păstor, şi a început să-i înveţe multe.
35 Dar făcându-se târziu, ucenicii Săi s-au apropiat de El şi I-au zis: „Locul este pustiu şi ora e târzie;
36 dă-le drumul să meargă prin oraşele şi satele dimprejur ca să-şi cumpere De-ale mâncării”.
37 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Daţi-le voi să mănânce”. Şi ei I-au zis: „Să mergem noi să cumpărăm pâini de două sute de dinari şi să le dăm să mănânce?”
38 Iar El le-a zis: „Câte pâini aveţi? Duceţi-vă şi vedeţi”. Şi aflând ei, I-au spus: „Cinci pâini şi doi peşti”.
39 Şi El le-a poruncit să-i aşeze pe toţi în cete-cete pe iarbă verde.
40 Şi au şezut cete-cete, câte o sută şi câte cincizeci.
41 Şi luând El cele cinci pâini şi cei doi peşti, privind la cer a binecuvântat şi a frânt pâinile şi le-a dat ucenicilor ca să le pună înaintea lor; şi pe cei doi peşti i-a împărţit la toţi.

42 Şi au mâncat toţi şi s-au săturat.
43 Şi au luat douăsprezece coşuri pline cu fărâmituri de pâine şi ce rămăsese din peşti.
44 Iar cei ce au mâncat pâinile erau cinci mii de bărbaţi.
45 Şi El i-a silit îndată pe ucenicii Săi să intre în corabie şi să meargă înaintea Lui de cealaltă parte,
spre Betsaida, până ce El va da drumul mulţimii.
46 Iar după ce le-a dat drumul, S-a dus în munte ca să Se roage.
47 Şi făcându-se seară, corabia era în mijlocul mării, iar El singur pe ţărm.
48 Şi i-a văzut cum se chinuiau vâslind, că vântul era împotrivă. Şi către a patra strajă a nopţii a
venit la ei umblând pe mare şi voia să treacă mai departe pe lângă ei.
49 Iar ei, văzându-L umblând pe mare, au crezut că e nălucă şi au strigat,
50 fiindcă toţi L-au văzut şi s-au tulburat. Dar El le-a vorbit de-ndată şi le-a

zis: „Îndrăzniţi, Eu sunt; nu vă temeţi!”
51 şi s-a suit la ei în corabie şi vântul s-a potolit. Şi ei erau peste măsură de uimiţi în sinea lor,
52 că nimic nu pricepuseră din minunea pâinilor, deoarece inima lor era împietrită.
53 Şi trecând marea, au venit în ţinutul Ghenizaretului şi au tras la ţărm.
54 Şi ieşind ei din corabie, de-ndată l-au recunoscut.
55 Şi străbăteau tot ţinutul acela şi s-au pornit să-I aducă bolnavii pe paturi, acolo unde auzeau că
este El.
56 Şi oriunde intra, în târguri sau în oraşe sau în sate, puneau pe cei bolnavi la răspântii şi-L rugau
să le îngăduie să se atingă măcar de poala hainei Sale. Şi câţi se atingeau de El, se vindecau.

7

Iisus osândeşte făţărnicia. Vindecarea fiicei unei femei sirofeniciene. Vindecarea unui surd şi gângav.

1 Atunci s-au adunat la El fariseii şi unii dintre cărturari, care veniseră din Ierusalim.
2 Şi văzându-i pe unii din ucenicii Lui că mănâncă pâine cu mâinile necurate, adică nespălate1,
cârteau;

1 Nu e vorba de igienă, ci de ritual. În accepţia strictă a textului original, mâinile „necurate” ale ucenicilor treceau drept impure din unghi religios, adică fără să fi respectat prescripţia impusă de tradiţia rabinică (vezi şi nota de la Mt 15,2).

3 fiindcă fariseii şi toţi Iudeii, ţinând datina bătrânilor, nu mănâncă până nu-şi spală cu grijă
mâinile;
4 şi când vin din piaţă nu mănâncă până nu se spală; şi sunt şi multe altele pe care ei le-au primit ca
să le păzească: spălarea paharelor şi a urcioarelor şi a căldărilor de aramă şi a paturilor.
5 Şi L-au întrebat fariseii şi cărturarii: „De ce nu merg ucenicii tăi după datina bătrânilor, ci
mănâncă pâine cu mâinile necurate?”
6 Iar El le-a zis: „Bine a profeţit Isaia despre voi, făţarnicilor, aşa cum este scris: Poporul acesta Mă
cinsteşte cu buzele, dar inima lui este departe de Mine;
7 dar zadarnic Mă cinsteşte învăţând învăţături care sunt porunci omeneşti.
8 Că voi, lăsând la o parte porunca lui Dumnezeu, ţineţi datina oamenilor, spălarea urcioarelor şi a
paharelor şi multe faceţi asemenea acestora”.
9 Şi le zicea: „Bun de tot!, voi aţi lepădat porunca lui Dumnezeu ca să vă ţineţi datina voastră!
10 Căci Moise a zis: Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta şi Cel ce va grăi de rău pe tatăl său sau pe
mama sa să fie pedepsit cu moarte.
11 Voi însă spuneţi: Dacă un om îi va zice tatălui său sau mamei sale: Corban, adică: Darul cu care
aş putea să te ajut I l-am dăruit lui Dumnezeu2,

2 Corban este transliterarea grecească a ebraicului karban, care semnifică un dar oferit ocazional lui Dumnezeu, într-o anumită împrejurare, spre deosebire de ofrandele permanente, consacrate ca atare prin dispoziţiile legii. Un astfel de dar constituia subterfugiul făţarnicilor în scuza de a nu-şi ajuta părinţii.

12 pe acela nu-l mai lăsaţi să facă nimic pentru tatăl său sau pentru mama sa
13 şi în felul acesta desfiinţaţi cuvântul lui Dumnezeu prin datina voastră pe care voi singuri aţi dat-
o. Şi multe asemenea acestora le faceţi”.

14 Şi chemând iarăşi mulţimea la El, le zicea: „Ascultaţi-Mă toţi şi înţelegeţi:
15 Nu este nimic din afara omului care, intrând în el, să-l poată spurca3. Dar cele ce ies din om, acelea sunt cele ce-l spurcă pe om.
16 De are cineva urechi de auzit, să audă!”
17 Şi când a intrat de la mulţime în casă, ucenicii L-au întrebat despre această parabolă.
18 Şi El le-a zis: „Aşadar, şi voi sunteţi tot atât de nepricepuţi! Nu înţelegeţi că tot ce intră din afară în om nu poate să-l spurce?
19 Că nu în inimă intră, ci în pântece şi se aruncă afară unde-i e locul. Că bucatele sunt toate curate”.
20 Dar spunea că ceea ce iese din om, aceea-l spurcă pe om:
21 „Fiindcă din lăuntrul, din inima oamenilor ies cugetele rele, desfrânările, hoţiile, omorurile,
22 adulterul, lăcomiile, vicleniile, înşelăciunea, neruşinarea, invidia4, defăimarea, trufia, uşurătatea5.
3 Limbajul biblic românesc a adoptat şi păstrat acest cuvânt tare, cu scopul de a apăsa pe ideea impurităţii morale. Foarte exact, verbul koino înseamnă a profana, a murdări, a-l face pe cineva impur.
4 Literal: ochiul rău, viclean şi pizmaş.
5 Literal: nebunie, demenţă; defect al celui ce nu ia lucrurile în serios; uşurătatea de a lua totul în deriziune; comportament superficial, neangajant, dar care nu exclude responsabilitatea.
23 Toate relele acestea ies din lăuntru, şi ele îl spurcă pe om”.
24 Şi ridicându-Se de acolo, S-a dus în hotarele Tirului şi ale Sidonului; şi intrând într-o casă, voia ca nimeni să nu ştie, dar n-a putut să rămână tăinuit.
25 Că de-ndată auzind despre El o femeie a cărei fiică avea duh necurat, a venit şi a căzut la picioarele Lui.
26 Şi femeia era păgână, de neam din Fenicia Siriei. Şi-L ruga să scoată demonul din fiica ei.
27 Iar Iisus i-a zis: „Lasă întâi să se sature fiii; că nu e bine să iei pâinea fiilor şi s-o arunci câinilor”.
28 Ea însă a răspuns şi a zis: „Da, Doamne, dar şi câinii, sub masă, mănâncă din fărâmiturile fiilor”.
29 Şi El i-a zis: „Pentru acest cuvânt, du-te!, demonul a ieşit din fiica ta”.
30 Iar ea, ducându-se acasă, a găsit-o pe copilă culcată pe pat; iar demonul, ieşit.
31 Şi plecând iarăşi din hotarele Tirului, a venit prin Sidon, la Marea Galileii, de-a dreptul prin ţinutul Decapolei.
32 Şi I-au adus un surd, care era şi gângav, şi L-au rugat să-Şi pună mâna pe el.
33 Şi luându-l deoparte de mulţime, şi-a pus degetele în urechile lui şi, scuipând, i-a atins limba.
34 Şi privind la cer a suspinat şi a zis către el: „Efata!”, ceea ce înseamnă: „Deschide-te!”
35 Şi îndată urechile i s-au deschis, iar legătura limbii lui s-a dezlegat şi vorbea bine.
36 Şi le-a poruncit să nu spună nimănui. Dar cu cât le poruncea El, cu atât

mai mult ei Îl propovăduiau.
37 Şi erau peste măsură de uimiţi şi ziceau: „Pe toate le-a făcut bine: pe surzi îi face să audă şi pe muţi să vorbească”.
8
Săturarea celor patru mii. Fariseii cer semn. Aluatul fariseilor şi al lui Irod. Vindecarea unui orb. Mărturisirea lui Petru. Întâia vestire a patimilor.
1 În zilele acelea, fiind iarăşi mulţime multă şi neavând ce să mănânce, Iisus i-a chemat la Sine pe ucenici şi le-a zis:
2 „Milă Îmi este de mulţime, că trei zile sunt de când aşteaptă lângă Mine şi n-au ce să mănânce;
3 şi de le voi da drumul spre casa lor flămânzi, se vor istovi pe drum, că unii din ei au venit de departe”.
4 Şi ucenicii Săi I-au răspuns: „De unde va putea cineva să-i sature pe aceştia cu pâine, aici, în pustiu?”
5 Şi El i-a întrebat: „Câte pâini aveţi?” Iar ei au răspuns: „Şapte”.
6 Şi El a poruncit mulţimii să şadă jos pe pământ. Şi luând cele şapte pâini, a mulţumit1, a frânt şi le-a dat ucenicilor Săi ca să le pună înainte-le. Şi ei le-au pus înaintea mulţimii.

1 Ca şi în alte cazuri (Mt 15, 36; 26, 27; Mc 8, 6 etc.), binecuvântarea pâinii sau a paharului e precedată de mulţumirea pe care Iisus I-o aduce Tatălui pentru bunătatea Sa faţă de oameni. Uneori (Mc 6, 41) gestul e sugerat prin expresia „privind la cer" sau „ridicându-Şi ochii spre cer". Minunea înmulţirii pâinilor prefigurează Euharistia (de la grecescul euharisteo = a mulţumi) ce va fi instituită la Cina cea de Taină şi care constituie centrul şi esenţa Liturghiei noastre.
7 Şi erau şi câţiva peştişori. Şi binecuvântându-i, le-a spus să-i pună şi pe aceştia înaintea lor.
8 Şi au mâncat şi s-au săturat şi au luat fărâmiturile rămase, şapte coşuri.
9 Iar cei ce au mâncat erau ca la patru mii. Şi le-a dat drumul.
10 Şi îndată intrând în corabie cu ucenicii Săi, a venit în părţile Dalmanutei2.
11 Şi au ieşit fariseii şi au început să se ia cu El la întrebări cerându-I semn din cer, ispitindu-L.
12 Şi Iisus, suspinând în duhul Său, le-a zis: „Pentru ce neamul acesta cere semn? Adevăr vă grăiesc că acestui neam nu i se va da semn!"3
13 Şi lăsându-i, a intrat iarăşi în corabie şi a trecut de cealaltă parte.
14 Dar ucenicii au uitat să ia pâine şi nu aveau cu ei în corabie decât o pâine.
15 Şi El le-a poruncit, zicând: „Luaţi aminte, păziţi-vă de aluatul fariseilor şi de aluatul lui Irod!"
16 Şi ei cugetau între ei, zicând: „Spune asta fiindcă n-avem pâine...".
17 Şi cunoscând Iisus, le-a zis: „Ce cugetaţi?: că n-aveţi pâine? Încă nu înţelegeţi, nici nu pricepeţi? Atât de împietrită vă este inima?
18 Ochi aveţi şi nu vedeţi, urechi aveţi şi nu auziţi. Nu vă aduceţi aminte?:
19 Când am frânt cele cinci pâini la cei cinci mii, câte coşuri pline cu fărâmituri aţi luat?" Iar ei au zis: „Douăsprezece".
2 Localitate încă neidentificată.
3 Relatând acest moment, Matei (16, 1-4) completează prin invocarea lui Iona ca prefigurare a învierii lui Iisus. Marcu se opreşte aici; probabil că el, scriind pentru creştinii convertiţi dintre păgâni, deci nefamiliarizaţi cu Vechiul Testament, consideră că exemplul lui Iona ar fi irelevant.
1745
20 „Şi când cu cele şapte la cei patru mii, câte coşuri cu fărâmituri aţi luat?" Iar ei au zis: „Şapte".
21 Şi le-a zis: „Încă nu pricepeţi?...".
22 Şi au venit la Betsaida. Şi au adus la dânsul un orb şi L-au rugat să Se atingă de el.
23 Şi luându-l pe orb de mână, l-a scos afară din sat; şi scuipând pe ochii lui şi punându-Şi mâinile pe el, l-a întrebat dacă vede ceva.
24 Şi el, ridicându-şi ochii, a zis: „Văd oamenii umblând, îi văd ca pe nişte copaci...".
25 După aceea a pus iarăşi mâinile pe ochii lui şi el a văzut bine şi şi-a revenit şi pe toate le vedea limpede.
26 Şi l-a trimis la casa sa, zicându-i: „Să nu intri în sat, nici să spui la cineva din sat4".
27 Şi au ieşit Iisus şi ucenicii Săi prin satele din preajma Cezareii lui Filip. Şi pe drum i-a întrebat pe ucenicii Săi, zicând: „Cine zic oamenii că sunt Eu?"
28 Ei i-au răspuns, zicând: „Unii spun că eşti Ioan Botezătorul, alţii că eşti Ilie, iar alţii că eşti unul dintre profeţi".
29 Şi El i-a întrebat: „Dar voi, voi cine ziceţi că sunt?" Răspunzând Petru, I-a zis: „Tu eşti Hristosul!"
30 Şi El le-a dat poruncă să nu spună nimănui despre El.
31 Şi a început să-i înveţe că Fiul Omului trebuie să pătimească multe şi să fie defăimat de bătrâni, de arhierei şi de cărturari şi să fie omorât, iar după trei zile să învie.
32 Şi cuvântul acesta îl spunea pe faţă. Şi Petru, luându-L deoparte, a început să-L dojenească.
4 Satul era Betsaida, dar orbul nu locuia acolo.
33 Dar El, întorcându-se şi privind la ucenicii Săi, l-a certat pe Petru şi i-a zis: „Mergi înapoia Mea, Satano!, că tu nu le cugeţi pe cele ale lui Dumnezeu, ci pe cele ale oamenilor".
34 Şi chemând la Sine mulţimea, laolaltă cu ucenicii Săi, le-a zis: „Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie.
35 Că tot cel ce va voi să-şi scape viaţa, o va pierde; iar cel ce-şi va pierde viaţa pentru Mine şi pentru Evanghelie, acela O va mântui5.
36 Că ce-i foloseşte omului să câştige lumea întreagă şi să-şi păgubească sufletul?
37 Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său?

38 Că tot cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele în neamul acesta desfrânat şi păcătos, de acela şi Fiul Omului Se va ruşina când va veni întru slava Tatălui Său, cu sfinţii îngeri”.
9
Schimbarea la faţă. Vindecarea copilului surdo-mut. A doua vestire a Patimilor. Cine este cel mai mare? Folosirea numelui lui Iisus. Pietre de poticnire.
1 Şi le spunea: „Adevăr vă grăiesc că sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea împărăţia lui Dumnezeu venind întru putere”.
2 Şi după şase zile i-a luat Iisus cu Sine pe Petru şi pe Iacob şi pe Ioan şi i-a
5 Vezi nota de la Mt 16, 25.

dus numai pe ei-înde-ei într-un munte înalt; şi s-a schimbat la faţă înaintea lor.
3 Şi veşmintele Lui s-au făcut strălucitoare, albe foarte ca zăpada, aşa cum înălbitorul nu poate înălbi pe pământ.
4 Şi Ilie li s-a arătat împreună cu Moise; şi vorbeau cu Iisus.
5 Şi răspunzând Petru, I-a zis lui Iisus: „Învăţătorule, bine ne este să fim aici; să facem trei colibe: ţie una şi lui Moise una şi una lui Ilie...”.
6 Că nu ştia ce să spună, fiindcă erau înspăimântaţi.
7 şi s-a făcut un nor care-i umbrea; şi din nor a venit un glas, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, pe Acesta să-L ascultaţi!”
8 Şi de-ndată privind ei împrejur, n-au mai văzut pe nimeni, ci numai pe Iisus singur cu ei.
9 Şi pe când se coborau din munte, El le-a poruncit să nu spună nimănui ceea ce văzuseră, decât atunci când Fiul Omului va învia din morţi.
10 Iar ei au păzit cuvântul1, întrebându-se între ei: „Ce înseamnă a învia din morţi?...”.
11 Şi L-au întrebat pe El, zicând: „De ce spun cărturarii că trebuie să vină mai întâi Ilie?”
12 Iar El le-a răspuns: „Într-adevăr, Ilie vine mai întâi şi pe toate le va aşeza din nou. Şi cum este scris despre Fiul Omului?: că va să pătimească multe şi să fie defăimat?
1 Înţeles mai cuprinzător: pe de o parte, ucenicii au reţinut porunca lui Iisus, n-au dat-o uitării; pe de alta, au respectat-o, în sensul că n-au divulgat taina ce li se încredinţase pe un anume termen.
13 Dar vă spun Eu vouă că Ilie a şi venit, şi ei i-au făcut toate câte-au vrut, aşa cum s-a scris despre el2”.
14 Şi venind ei la ucenici, au văzut mulţime mare împrejurul lor şi pe cărturari luându-se la întrebări cu ei.
15 Şi de-ndată ce L-a văzut, mulţimea a fremătat şi a alergat să I se închine.
16 Şi El i-a întrebat pe cărturari: „Despre ce vă luaţi la întrebări cu ei?”
17 Şi I-a răspuns unul din mulţime: „Învăţătorule, am adus la Tine pe fiul meu, care are duh mut.
18 Şi oriunde îl apucă, îl aruncă la pământ şi face spume la gură şi scrâşneşte din dinţi şi înţepeneşte. Şi le-am spus ucenicilor Tăi să-l scoată, dar ei n-au fost în stare”.
19 Iar El, răspunzându-le, a zis: „O, neam necredincios, până când voi fi cu voi? până când vă voi răbda? Aduceţi-l la Mine!”
20 Şi l-au adus la El. Şi, văzându-L, duhul îndată l-a zguduit pe copil; şi căzând la pământ, se zvârcolea spumegând.
21 Şi l-a întrebat pe tatăl lui: „Câtă vreme este de când i-a venit aceasta?” Iar el a răspuns: „Din pruncie.
22 Şi de multe ori l-a aruncat şi în foc şi în apă, ca să-l piardă. Dar dacă Tu poţi ceva, ajută-ne, fie-ţi milă de noi!”
23 Iar Iisus i-a zis: „Dacă Tu poţi crede, toate-i sunt cu putinţă celui ce crede”.
24 Şi îndată strigând tatăl copilului, a zis cu lacrimi: „Cred, Doamne!, ajută necredinţei mele!”
25 Iar Iisus, văzând că năvăleşte mulţimea, a certat duhul cel necurat,
2 Este vorba de profeţia lui Maleahi (4, 4), pe care Iisus o raportează la Sine Însuşi.

zicându-i: „Duh mut şi surd, Eu îţi poruncesc: Ieşi din el, şi-n el să nu mai intri!”
26 Şi răcnind şi zguduindu-l cu putere, duhul a ieşit; iar copilul s-a făcut ca mort, încât mulţi ziceau că a murit.
27 Iar Iisus l-a apucat de mână şi l-a ridicat; şi el s-a sculat în picioare.

28 Şi după ce El a intrat în casă, ucenicii L-au întrebat ei între ei: „De ce noi n-am fost în stare să-l scoatem?”
29 Iar El le-a zis: „Soiul acesta de demoni prin nimic nu poate ieşi decât numai prin rugăciune şi prin post”.
30 Şi ieşind ei de acolo, străbăteau Galileea; iar El nu voia să ştie cineva.
31 Că-i învăţa pe ucenicii Săi şi le spunea că Fiul Omului Se va da în mâinile oamenilor şi-L vor ucide, iar după ce-L vor ucide, a treia zi va învia.
32 Ei însă nu înţelegeau cuvântul şi se temeau să-L întrebe.
33 Şi au venit în Capernaum. Şi fiind ei în casă, i-a întrebat: „Ce vorbeaţi între voi pe drum?”
34 Iar ei tăceau, fiindcă pe cale se sfădiseră unii cu alţii, cine dintre ei este mai mare.
35 Şi şezând jos, i-a chemat pe cei doisprezece şi le-a spus: „Dacă vrea cineva să fie întâiul, să fie cel din urmă dintre toţi şi slujitor al tuturor”.
36 Şi luând un copil, l-a pus în mijlocul lor; şi luându-l în braţe, le-a zis:
37 „Tot cel ce va primi în numele Meu pe unul din aceşti copii, pe Mine Mă primeşte; şi cel ce Mă primeşte pe Mine, nu pe Mine Mă primeşte, ci pe Cel ce m-a trimis pe Mine”.
38 Şi I-a zis Ioan: „Învăţătorule, am văzut pe cineva, care nu merge cu noi,
scoţând demoni în numele Tău; şi l-am oprit, pentru că el nu merge cu noi”.
39 Iar Iisus a zis: „Nu-l opriţi, că nu e nimeni care să facă o minune în numele Meu şi după aceea să poată degrab să Mă vorbească de rău.
40 Fiindcă cel ce nu-i împotriva noastră e pentru noi.
41 Că oricine vă va da să beţi un pahar de apă în numele Meu, fiindcă sunteţi ai lui Hristos, adevăr vă spun că nu-şi va pierde răsplata.
42 Iar celui ce-i va fi piatră de poticnire3 unuia din aceştia mici, care cred în Mine, mai bine i-ar fi dacă şi-ar lega de gât o piatră de moară şi s-ar arunca în mare.
43 Şi dacă mâna ta îţi devine piatră de poticnire, taie-o; că mai bine-ţi este să intri în Viaţă ciung decât să ai amândouă mâinile şi să te duci în gheenă, în focul cel nestins,
44 unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge.
45 Şi dacă piciorul tău îţi devine piatră de poticnire, taie-l; că mai bine-ţi este să intri în Viaţă şchiop decât să ai amândouă picioarele şi să fii azvârlit în gheenă, în focul cel nestins,
46 unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge.
47 Şi dacă ochiul tău îţi devine piatră de poticnire, scoate-l; că mai bine-ţi este să intri în împărăţia lui Dumnezeu cu un singur ochi decât să ai amândoi ochii şi să fii aruncat în gheena focului,
48 unde viermele lor nu moare şi focul nu se stinge.
3 Vezi nota de la Mt 5, 29.

49 Că fiecare cu foc se va săra, aşa cum orice jertfă se va săra cu sare4.
50 Bună este sarea; dar dacă sarea îşi pierde gustul, cu ce o veţi drege? Aveţi sare întru voi şi trăiţi în pace unii cu alţii!”

10

Despre divorţ. Iisus binecuvintează copiii. Tânărul bogat. A treia vestire a Patimilor. Cererea fiilor lui Zevedeu. Vindecarea lui Bartimeu orbul.

1 Şi sculându-Se de acolo, a venit în hotarele Iudeii, de cealaltă parte a Iordanului; şi mulţimile s-au adunat iarăşi la El şi El iarăşi le învăţa, după cum Îi era obiceiul.
2 Şi apropiindu-se fariseii, Îl întrebau, ispitindu-L, dacă unui bărbat îi este îngăduit să-şi lase femeia.
3 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Ce v-a poruncit Moise?”
4 Iar ei au zis: „Moise i-a dat voie să-i scrie carte de despărţire şi s-o lase”.
5 Şi răspunzând Iisus, le-a zis: „Din pricina învârtoşării inimii voastre v-a scris el porunca aceasta;
6 dar de la-nceputul făpturii, bărbat şi femeie i-a făcut Dumnezeu:
7 De aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa
4 După Legea Veche, prinoasele de pâine şi carne trebuiau sărate înainte de a fi aduse la altar (cf. Lv 2, 13). Dacă sarea dă gust şi conservă, focul purifică şi sfinţeşte (Iisus va boteza cu Duh Sfânt şi cu foc, Mt 3, 11). Spre a deveni prinos plăcut lui Dumnezeu, omul trebuie să se purifice prin toate încercările pe care Creatorul i le trimite sau le îngăduie.

8 şi cei doi vor fi un trup; aşa că nu mai sunt doi, ci un singur trup.
9 Aşadar, ceea ce a unit Dumnezeu, omul să nu despartă”.
10 Şi în casă ucenicii L-au întrebat din nou despre aceasta.
11 Şi El le-a zis: „Oricine-şi va lăsa femeia şi va lua alta, săvârşeşte adulter cu ea.
12 Iar femeia, de-şi va lăsa bărbatul şi se va mărita cu altul, adulter săvârşeşte”.
13 Şi aduceau la El copii, ca să Se atingă de ei; dar ucenicii îi certau pe cei ce-i aduceau.
14 Iar Iisus, văzând, s-a supărat şi le-a zis: „Lăsaţi copiii să vină la Mine şi nu-i opriţi, că a unora ca aceştia este împărăţia lui Dumnezeu.
15 Adevăr vă spun: Cel ce nu va primi împărăţia lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea”.
16 Şi luându-i în braţe, Şi-a pus mâinile pe ei şi i-a binecuvântat1.
17 Şi pe când ieşea El în drum, un ins a alergat la El şi, îngenunchind înainte-i, Îl întreba: „Învăţătorule bun, ce să fac ca să moştenesc viaţa veşnică?”
18 Iar Iisus i-a răspuns: „De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, fără numai unul Dumnezeu.
19 Cunoşti poruncile: Să nu ucizi, să nu te desfrânezi, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb, să nu păgubeşti pe nimeni, cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta”.
1 Structura textului original sugerează două nuanţe: formula rostită (şi prezumată) a binecuvântării este însoţită de gestul punerii mâinilor; Iisus nu-i binecuvintează pe toţi copiii deodată, ci unul câte unul.
1749
20 Iar el I-a zis: „Învăţătorule, pe toate acestea le-am păzit din tinereţea mea”.
21 Iar Iisus, câtând la el cu luare-aminte, l-a îndrăgit şi i-a zis: „Un lucru îţi mai lipseşte: Du-te, vinde tot ce ai şi dă-le săracilor şi vei avea comoară în cer; şi apoi, luând crucea, vino şi-Mi urmează Mie”.
22 Dar el, întristându-se de cuvântul acesta, a plecat mâhnit, fiindcă avea multe bogăţii.
23 Şi Iisus, uitându-Se în jur, le-a zis ucenicilor Săi: „Cei ce au bogăţii, cât de greu vor intra ei în împărăţia lui Dumnezeu!”
24 Iar ucenicii erau uimiţi de cuvintele Lui. Dar Iisus, răspunzând iarăşi, le-a zis: „Fiilor, cât de greu le este celor ce se încred în bogăţii să intre în împărăţia lui Dumnezeu!
25 Mai lesne îi este cămilei2 să treacă prin urechile acului decât bogatului să intre în împărăţia lui Dumnezeu!”
26 Iar ei, mai mult uimindu-se, ziceau unii către alţii: „Şi cine poate să se mântuiască?...”.
27 Iisus, privind la ei cu luare-aminte, le-a zis: „La oameni lucrul acesta e cu neputinţă, dar nu la Dumnezeu. Că la Dumnezeu toate sunt cu putinţă”.
28 Şi a început Petru a-I zice: „Iată, noi pe toate le-am lăsat şi ţi-am urmat ţie”.
2 O seamă de preoţi şi teologi din zilele noastre încă mai discută pe seama acestui cuvânt, în sensul că n-ar fi vorba de cămilă, ci de odgon. Confuzia vine de acolo că în greaca veche există două cuvinte învecinate care uneori se pronunţă la fel: kamilos kamilos, dar se scriu diferit: kamelos = cămilă şi kamylos = odgon. Fireşte, orice hiperbolă absolutizează imaginea şi implică absurdul, dar tocmai în aceasta constă puterea ei: cămila, pe lângă toate celelalte, are şi cocoaşă.
29 Iisus a răspuns: „Adevăr vă grăiesc: Nu este nimeni care să-şi fi lăsat casă sau fraţi sau surori sau mamă sau tată sau copii sau ţarine pentru Mine şi pentru Evanghelie
30 şi să nu primească însutit acum, în vremea aceasta de prigoniri case şi fraţi şi surori şi mame şi copii şi ţarine; iar în veacul ce va să vină, viaţă veşnică.
31 Şi mulţi din cei dintâi vor fi la urmă, şi cei din urmă, întâi”.
32 Şi erau pe drum, suindu-se la Ierusalim, şi Iisus mergea înaintea lor. Şi ei erau uimiţi: şi cei ce mergeau în urma Lui se temeau. Şi iarăşi luându-i cu El pe cei doisprezece, a început să le spună cele ce aveau să I se întâmple:
33 „Iată, ne suim la Ierusalim şi Fiul Omului va fi dat în mâna arhiereilor şi cărturarilor; şi-L vor osândi la moarte şi-L vor da pe mâna păgânilor
34 şi-L vor batjocori şi-L vor scuipa şi-L vor biciui şi-L vor omorî, dar după trei zile va învia”.
35 Şi au venit la El Iacob şi Ioan, fiii lui Zevedeu, zicându-I: „Învăţătorule, voim să ne faci ceea ce-ţi vom cere”.
36 Iar El le-a zis: „Ce voiţi să vă fac?”
37 Iar ei I-au zis: „Dă-ne să şedem unul de-a dreapta Ta şi altul de-a stânga Ta, întru slava Ta”.

38 Dar Iisus le-a răspuns: „Nu ştiţi ce cereţi. Puteţi să beţi paharul pe care îl beau Eu şi să vă botezaţi cu botezul cu care Eu Mă botez?”
39 Iar ei I-au zis: „Putem”. Şi Iisus le-a zis: „Într-adevăr, paharul pe care Eu îl beau îl veţi bea şi cu botezul cu care Eu Mă botez vă veţi boteza,
40 dar a şedea de-a dreapta Mea sau de-a stânga Mea nu este al Meu a da, ci

celor pentru care s-a pregătit”3.
41 Şi auzind cei zece, au prins a se supăra pe Iacob şi pe Ioan.
42 Şi Iisus, chemându-i la Sine, le-a zis: „Ştiţi că cei ce se socotesc conducători ai neamurilor domnesc peste ele şi cei mari ai lor le stăpânesc;
43 dar între voi să nu fie aşa, ci cel ce va vrea să fie mare între voi, să fie slujitorul vostru,
44 şi cel ce va vrea să fie întâiul între voi, să le fie tuturor slugă;
45 că nici Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci să slujească şi să-Şi dea viaţa răscumpărare pentru mulţi”.
46 Şi au venit în Ierihon. Şi ieşind El din Ierihon cu ucenicii Săi şi cu mulţime mare, Bartimeu orbul, fiul lui Timeu, şedea cerşind la marginea drumului.
47 Şi auzind că este Iisus Nazarineanul, a început să strige şi să zică: „Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-mă!”
48 Şi mulţi îl certau, ca să tacă; el însă cu mult mai tare striga: „Fiule al lui David, miluieşte-mă!”
49 Şi Iisus, apropiindu-Se, a zis: „Chemaţi-l!” Şi l-au chemat pe orb, zicându-i: „Îndrăzneşte, scoală-te; te cheamă...”.
50 Iar orbul, lepădându-şi haina de pe el şi sărind în picioare, a venit la Iisus.
51 Şi l-a întrebat Iisus, zicându-i: „Ce
3 Fericirea de apoi nu depinde de niscaiva favoruri divine prestabilite, ci de credinţa, faptele şi gândurile celor judecaţi şi care astfel îşi vor determina ei înşişi poziţia meritată în împărăţia cerurilor. „Eu nu pot să fac de la Mine nimic; precum aud, judec, iar judecata Mea este dreaptă” (In 5, 30), în sensul că faptele omului au ajuns în mâna Tatălui, iar Acesta I le predă Fiului spre judecată.
voieşti să-ţi fac?” Iar orbul I-a răspuns: „Să-mi capăt vederea, Învăţătorule!”
52 Iar Iisus i-a zis: „Du-te, credinţa ta te-a mântuit!” Şi îndată şi-a căpătat vederea şi-I urma lui Iisus pe cale.
11
Intrarea în Ierusalim. Smochinul blestemat. Alungarea vânzătorilor din templu. Puterea credinţei. Despre botezul lui Ioan şi autoritatea lui Iisus.
1 Şi când s-au apropiat de Ierusalim, la Betfaghe şi Betania, lângă Muntele Măslinilor, a trimis pe doi din ucenicii Săi
2 şi le-a zis: „Mergeţi în satul care este în faţa voastră şi, intrând în el, îndată veţi afla un mânz legat, pe care nici un om n-a şezut până acum. Dezlegaţi-l şi aduceţi-l.
3 Iar de vă va zice cineva: De ce faceţi aceasta?, spuneţi-i: Domnul are trebuinţă de el. Şi îndată îl va trimite aici”.
4 Deci s-au dus şi au găsit mânzul legat la drum în faţa unei porţi şi l-au dezlegat.
5 Şi unii din cei ce şedeau acolo le-au zis: „Ce faceţi?, de ce dezlegaţi mânzul?”
6 Iar ei le-au răspuns aşa cum le spusese Iisus; şi aceia i-au lăsat.
7 Şi au adus mânzul la Iisus şi şi-au pus hainele pe mânz şi Iisus a şezut deasupra.
8 Şi mulţi îşi aşterneau hainele-n cale, iar alţii aşterneau ramuri tăiate din câmp.
9 Iar cei ce mergeau înainte şi cei ce veneau în urmă strigau: „Osana! Binecuvântat

este Cel ce vine întru numele Domnului!
10 Binecuvântată este împărăţia care vine, a părintelui nostru David! Osana întru cei de sus!”
11 Şi a intrat Iisus în Ierusalim şi în templu; şi după ce s-a uitat la toate de jur-împrejur, fiind vremea spre seară a ieșit spre Betania împreună cu cei doisprezece.
12 Şi a doua zi, pe când ieşeau din Betania, El a flămânzit.
13 Şi văzând de departe un smochin care avea frunze, S-a dus acolo să vadă dacă va găsi ceva în el; şi ajungând la smochin, n-a găsit nimic decât frunze; că încă nu era vremea smochinelor.

14 Şi vorbindu-i, i-a zis: „De-acum înainte, roadă din tine nimeni în veac să nu mănânce!” Iar ucenicii Săi auzeau.
15 Şi au venit în Ierusalim. Şi intrând în templu, a început să-i dea afară pe cei ce vindeau şi pe cei ce cumpărau în templu, iar mesele schimbătorilor de bani şi scaunele neguţătorilor de porumbei le-a răsturnat.
16 Şi nu îngăduia să mai treacă nimeni cu vreun vas prin templu1.
17 Şi-i învăţa şi le spunea: „Oare nu este scris: Casa Mea, casă de rugăciune se va chema pentru toate neamurile? Voi însă aţi făcut-o peşteră de tâlhari...”.
18 Şi au auzit arhiereii şi cărturarii. Şi căutau cum să-L piardă. Că se temeau de El, pentru că toată mulţimea era uimită de învăţătura Lui.
19 Iar când s-a făcut seară, au ieşit afară din cetate.
1 Curtea templului în special aria prozeliţilor era deseori folosită drept pasaj între oraş şi Muntele Măslinilor. Vezi nota de la Mt 21, 13.
20 A doua zi dimineaţa, trecând pe acolo, au văzut smochinul uscat din rădăcini.
21 Şi Petru, aducându-şi aminte, I-a zis: „Învăţătorule, iată, smochinul pe care l-ai blestemat s-a uscat...”.
22 Şi răspunzând, Iisus le-a zis: „Aveţi credinţă în Dumnezeu.
23 Adevăr vă spun că cel ce i-ar zice muntelui acestuia: Ridică-te şi te aruncă în mare!, şi nu se va îndoi în inima lui, ci va crede că ceea ce spune se va face, fi-va lui orice va zice.
24 De aceea vă spun: Pe toate câte le cereţi rugându-vă, să credeţi că le-aţi şi primit2, şi le veţi avea.
25 Iar când staţi de vă rugaţi, iertaţi orice aveţi împotriva cuiva, pentru ca şi Tatăl vostru Cel din ceruri să vă ierte vouă greşalele voastre.
26 Iar dacă voi nu iertaţi, nici Tatăl vostru Cel din ceruri nu vă va ierta vouă
2 într-o seamă de variante manuscrise: „le veţi primi”, ceea ce trădează preferinţa copiştilor pentru forma lamvanete a verbului lamvano = a primi, ca exprimând o succesiune logică. În opţiunea de faţă e vorba însă de simultaneitatea teologică a verbului (aoristul elâvete) din celelalte variante, care pune accentul pe extraordinara putere a credinţei pure, aceea care-şi realizează obiectul prin ea însăşi, fără mijlocirea sau implicarea nădejdii. În felul acesta, rugăciunea nu mai este o simplă cerere, ci o permanentă mulţumire. La învierea lui Lazăr, Iisus Îi mulţumeşte Părintelui înainte de a săvârşi minunea, ca şi cum ea ar fi fost săvârşită (vezi In 11, 41 şi nota). într-o rugăciune liturgică I se mulţumeşte lui Dumnezeu pentru că „ne-a dăruit împărăţia ce va să fie”. În Euharistie, actul prefacerii e precedat (nu urmat) de mulţumire (ca şi în cântarea paralelă: „Ţie Îţi mulţumim, Doamne, şi ne rugăm Ţie”). Apostolul Pavel afirmă că ceea ce pentru noi este virtual, pentru Dumnezeu este real: o făgăduinţă a lui Dumnezeu devine realitate în chiar clipa când El a rostit-o (vezi Rm 4, 17 şi nota; de asemenea, nota de la Evr 11, 1) şi tot aşa trebuie s-o considerăm şi noi prin credinţă.

greşalele”.
27 Şi au venit iarăşi în Ierusalim. Şi în timp ce Iisus umbla prin templu, au venit la El arhiereii, cărturarii şi bătrânii
28 şi I-au zis: „Cu ce putere3 faci tu acestea? Sau cine ţi-a dat ţie această putere de a le face?”
29 Iar Iisus le-a zis: „Vă voi întreba şi Eu un cuvânt; răspundeţi-Mi, şi vă voi spune şi Eu cu ce putere fac acestea:
30 Botezul lui Ioan, din cer a fost, sau de la oameni? Răspundeţi-Mi!”
31 Şi ei se chibzuiau între ei, zicând: „Dacă noi vom zice: Din cer!, El va spune: Atunci, de ce nu i-aţi dat crezare?;
32 dar de vom zice: De la oameni...”. Se temeau de mulţime, fiindcă toţi socoteau că Ioan a fost cu adevărat profet.
33 Şi răspunzând, I-au zis: „Nu ştim...”. Şi Iisus le-a zis: „Nici Eu nu vă spun cu ce putere fac acestea!...”.
12
Parabola lucrătorilor nevrednici. Banul cezarului. Despre învierea morţilor. Cea mai mare poruncă. Fiu şi Domn al lui David. Banul văduvei.
1 Şi a început să le vorbească în parabole: „Un om a sădit o vie, a împrejmuit-o cu gard, a săpat în

ea teasc, a clădit turn şi a dat-o pe seama lucrătorilor şi s-a dus departe.
3 Şi aici, puterea înseamnă nu numai capacitatea de a face minuni, ci şi autoritatea extraumană cu care este învestit cel care le face (fariseii Îl învinuiau pe Iisus că-i scoate pe demoni prin căpetenia acestora).
2 Şi la vremea cuvenită a trimis la lucrători un slujitor ca să ia de la ei din roada viei.
3 Iar ei, prinzându-l, l-au bătut şi i-au dat drumul fără nimic.
4 Şi din nou a trimis la ei un slujitor, dar şi pe acela, lovindu-l cu pietre, i-au spart capul şi l-au izgonit cu ocară.
5 Şi a trimis un altul. Dar şi pe acela l-au ucis; şi pe mulţi alţii, pe unii i-au bătut, iar pe alţii i-au omorât.
6 Încă îl mai avea pe un fiu al său iubit, şi în cele din urmă l-a trimis la lucrători spunându-şi: De fiul meu se vor ruşina.
7 Dar acei lucrători au zis între ei: Acesta este moştenitorul; veniţi să-l omorâm, şi moştenirea a noastră va fi...
8 Şi au pus mâna pe el, l-au omorât şi l-au aruncat afară din vie.
9 Ce va face dar stăpânul viei?: Va veni şi pe lucrători îi va pierde, iar via o va da pe seama altora.
10 Oare nici scriptura aceasta n-aţi citit-o: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului;
11 de la Domnul s-a făcut aceasta şi este minunată în ochii noştri?"
12 Şi căutau să-L prindă, dar se temeau de popor; fiindcă înţeleseseră că împotriva lor a spus parabola. Şi lăsându-L, s-au dus.
13 Şi au trimis la El pe unii din farisei şi din irodiani, ca să-L prindă în cuvânt.
14 Iar ei, venind, I-au zis: „Învăţătorule, ştim că adevărat eşti şi nu-ţi pasă de nimeni, fiindcă tu nu cauţi la faţa oamenilor, ci cu adevărat înveţi calea lui Dumnezeu. Se cuvine a da dajdie

cezarului, sau nu? Să dăm, sau să nu dăm?"
15 El însă, cunoscându-le făţărnicia, le-a zis: „De ce Mă ispitiţi? Aduceţi-Mi un dinar ca să-l văd".
16 Şi I-au adus. Şi i-a întrebat Iisus: „Ale cui sunt efigia şi inscripţia de pe el?" Iar ei I-au zis: „Ale cezarului".
17 Iar Iisus a zis: „Daţi-i cezarului pe cele ale cezarului, iar lui Dumnezeu pe cele ale lui Dumnezeu!" şi s-au minunat de El.
18 Şi au venit la El saducheii, care spun că nu este înviere, şi L-au întrebat, zicând:
19 „Învăţătorule, Moise ne-a lăsat scris că dacă moare fratele cuiva şi-şi va lăsa femeia fără copii, pe femeia lui s-o ia fratele său şi să-i ridice urmaş fratelui mort.
20 Şi erau şapte fraţi. Şi cel dintâi şi-a luat femeie, dar a murit fără să lase urmaş;
21 şi a luat-o cel de-al doilea şi a murit fără să lase urmaş; tot aşa şi al treilea;
22 şi au luat-o toţi şapte şi n-au lăsat urmaş. În urma tuturor a murit şi femeia.
23 La înviere, când vor învia, a căruia dintre ei va fi femeia? Că toţi şapte au avut-o de soţie".
24 Şi le-a zis Iisus: „Oare nu rătăciţi voi din pricina aceasta, că nu ştiţi Scripturile, nici puterea lui Dumnezeu?
25 Căci atunci când vor învia din morţi, nici nu se mai însoară, nici nu se mai mărită, ci sunt ca îngerii în ceruri.
26 Iar despre morţi, că vor învia, n-aţi citit oare în cartea lui Moise, când i-a vorbit Dumnezeu din rug1, zicând: Eu
1 Trimitere la momentul relatat în Iş 3, 2-6, când Dumnezeu i-a vorbit lui Moise din lumina unui rug care ardea fără să se mistuie.
sunt Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob?
27 Dumnezeu nu este Dumnezeul celor morţi, ci al celor vii. Prin urmare, mult rătăciţi voi!"
28 Şi unul dintre cărturari, care-i auzise luându-se între ei la întrebări şi văzând că bine le-a răspuns El, s-a apropiat de El şi L-a întrebat: „Care poruncă este întâia din toate?"
29 Iisus i-a răspuns că întâia este: „Ascultă, Israele, Domnul Dumnezeul nostru este singurul Domn;
30 şi: Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău, din tot cugetul tău şi din toată puterea ta. Aceasta este cea dintâi poruncă.
31 Iar a doua este aceasta: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi. Altă poruncă mai mare decât

aceasta nu este”.
32 Şi I-a zis cărturarul: „Bine, Învăţătorule; adevărat ai spus că unul este Dumnezeu şi nu este altul în afară de El.
33 Şi să-L iubeşti pe El din toată inima, din tot sufletul, din tot cugetul şi din toată puterea şi să-l iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi este mai mult decât toate arderile-de-tot şi decât toate jertfele”.
34 Iar Iisus, văzând că a răspuns cu înţelepciune, i-a zis: „Nu eşti departe de împărăţia lui Dumnezeu!” Şi nimeni nu mai îndrăznea să-I pună întrebări.
35 şi-n timp ce învăţa în templu, Iisus dădea răspunsuri2, zicând: „Cum de
2 Răspundea la întrebări din popor, indiferent dacă în mulţime se aflau sau nu şi cărturari.

spun cărturarii că Hristos este fiul lui David?
36 Însuşi David a spus întru Duhul Sfânt: Zis-a Domnul către Domnul meu: Şezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale.
37 Aşadar însuşi David Îl numeşte pe El Domn; atunci, de unde până unde este fiul lui?...”. Şi multă mulţime Îl asculta cu bucurie.
38 Şi le spunea în învăţătura Sa: „Feriţi-vă de cărturari, cărora le place să se plimbe în haine lungi şi să fie salutaţi în pieţe
39 şi să stea pe scaunele din faţă în sinagogi şi pe locurile cele dintâi la ospeţe,
40 ei, care mănâncă de istov casele văduvelor şi cu făţărnicie se roagă-ndelung; aceştia mai mare osândă-şi vor lua”.
41 Şi şezând în faţa cutiei milelor3, Iisus privea cum mulţimea aruncă bani în cutie. Şi mulţi bogaţi aruncau mult.
42 Şi venind o văduvă săracă, a aruncat doi bănuţi, adică un codrant.
43 Şi chemându-i la Sine pe ucenicii Săi, le-a zis: „Adevăr vă grăiesc că această văduvă săracă a aruncat în cutia milelor mai mult decât au aruncat toţi ceilalţi.
44 Pentru că toţi au aruncat din prisosul lor, pe când ea, din sărăcia ei, a pus tot ce avea, totul de la gura ei”.
3 Vistieria în care se depuneau danii atât pentru nevoile templului, cât şi pentru opere de caritate.
13
Profeţia despre dărâmarea Ierusalimului. Sfârşitul lumii şi venirea Fiului Omului. Parabola smochinului prevestitor. Îndemn la priveghere.
1 Şi pe când ieşea El din templu, unul dintre ucenicii Săi I-a zis: „Priveşte, Învăţătorule, ce pietre!, ce zidiri!...1”.
2 Dar Iisus i-a zis: „Vezi tu aceste zidiri măreţe?: Piatră pe piatră nu va rămâne din ele, care să nu se risipească”.
3 Şi şezând El pe Muntele Măslinilor, în faţa templului, Petru, Iacob, Ioan şi Andrei L-au întrebat numai ei între ei:
4 „Spune-ne când vor fi acestea? Şi care va fi semnul când toate acestea va fi să se plinească?”
5 Iar Iisus a început să le spună: „Luaţi aminte, să nu vă amăgească cineva.
6 Că mulţi vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt!, şi pe mulţi îi vor amăgi.
7 Iar când veţi auzi de războaie şi de zvonuri de războaie, să nu vă tulburaţi, căci ele trebuie să fie; dar încă nu va fi sfârşitul.
8 Şi neam peste neam se va ridica şi împărăţie peste împărăţie; cutremure vor fi pe alocuri, şi foamete şi tulburări vor fi. Acestea sunt începutul durerilor naşterii 2.
1 Splendidele clădiri din incinta templului, cărora Iisus le prevestise dărâmarea (ceea ce se va întâmpla în anul 70).
2 Vezi nota de la Mt 24, 8. Cataclismele umane şi cosmice preced nu numai sfârşitul lumii, ci şi naşterea ei din nou (cf. Mt 19, 28). În felul acesta, ele ies de sub incidenţa absurdului şi capătă o finalitate, aşa cum durerile femeii însărcinate capătă sens prin bucuria de a se naşte un om pe lume (In 19,21).

9 Luaţi seama la voi înşivă. Că din pricina Mea vă vor da în adunări şi veţi fi bătuţi în sinagogi şi veţi sta înaintea conducătorilor şi a împăraţilor, spre mărturie lor3.

10 Şi trebuie ca mai întâi Evanghelia să se propovăduiască la toate neamurile.
11 Iar când vă vor duce să vă predea, nu vă îngrijiţi dinainte ce veţi vorbi, ci să vorbiţi ceea ce vi se va da vouă în ceasul acela. Că nu voi sunteţi cei ce veţi vorbi, ci Duhul Sfânt.
12 Şi frate pe frate va da la moarte, şi tată pe fiu; şi copiii se vor răzvrăti împotriva părinţilor şi-i vor ucide.
13 Şi de toţi veţi fi urâţi din pricina numelui Meu; dar cel ce va răbda până la sfârşit, acela se va mântui.
14 Iar când veţi vedea urâciunea pustiirii4, cea prezisă de profetul Daniel, stând unde nu se cuvine cine citeşte, să înţeleagă -, atunci cei ce vor fi în Iudeea să fugă în munţi;
15 şi cel ce va fi pe acoperiş să nu se coboare, nici să intre să-şi ia ceva din casa sa;
16 şi cel ce va fi în ţarină să nu se întoarcă îndărăt să-şi ia haina.
17 Dar vai de cele ce vor fi însărcinate şi de cele ce vor alăpta în zilele acelea!
18 Rugaţi-vă, dar, ca fuga voastră să nu fie iarna.
19 Că necaz va fi în zilele acelea, cum n-a mai fost până acum de la-nceputul zidirii pe care a zidit-o Dumnezeu, şi nici nu va mai fi.
3 Cel ce suferă este nu numai un martir (martor, mărturisitor) al lui Hristos în faţa persecutorilor, dar devine implicit şi un martor al acuzării la marea Judecată.
4 Vezi nota de la Mt 24, 15.
20 Şi dacă Domnul n-ar fi scurtat zilele acelea, nici un trup n-ar mai scăpa; dar El a scurtat acele zile de dragul celor aleşi, pe care El i-a ales.
21 Şi dacă va zice atunci cineva: Iată, aici este Hristos!, sau: Iată, acolo!, să nu credeţi.
22 Că se vor scula hristoşi mincinoşi şi profeţi mincinoşi şi vor face semne şi minuni ca să-i ducă în rătăcire, de se poate, pe cei aleşi.
23 Dar voi luaţi seama! Iată, pe toate vi le-am spus de mai-nainte.
24 Ci în acele zile, după necazul acela, soarele se va întuneca şi luna nu-şi va mai da lumina.
25 Şi stelele vor cădea din cer şi puterile cele din ceruri se vor clătina.
26 Şi atunci Îl vor vedea pe Fiul Omului venind pe nori, cu putere multă şi cu slavă.
27 Şi atunci pe îngerii Săi îi va trimite şi pe aleşii Săi îi va aduna din cele patru vânturi, de la marginea pământului până la marginea cerului.
28 Învăţaţi de la smochin parabola: Când mlădiţa lui se face fragedă şi înfrunzeşte, ştiţi că vara e aproape.
29 Tot aşa şi voi, când le veţi vedea pe acestea plinindu-se, să ştiţi că El este aproape, lângă uşi.
30 Adevăr vă grăiesc că neamul acesta nu va trece până ce toate acestea nu vor fi.
31 Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece.
32 Iar despre ziua aceea şi despre ceasul acela nimeni nu ştie, nici îngerii din cer, nici Fiul, ci numai Tatăl.
33 Luaţi aminte, privegheaţi şi vă rugaţi, că nu ştiţi când va fi vremea

aceea.
34 E ca un om care a plecat departe, şi-a lăsat casa, a dat puterea pe mâna slugilor, fiecăruia lucrarea lui, iar portarului i-a poruncit să vegheze.
35 Aşadar, privegheaţi, că nu ştiţi când va veni stăpânul casei: seara, ori la miezul nopţii, ori la cântatul cocoşilor, ori dimineaţa;
36 ca nu cumva, venind fără veste, să vă găsească dormind.
37 Iar ceea ce vă spun vouă le spun tuturor: Privegheaţi!”
14
Ungerea din Betania. Trădarea lui Iuda. Cina cea de Taină. Rugăciunea din Ghetsimani. Arestarea lui Iisus. Iisus în faţa sinedriului. Lepădarea lui Petru.
1 Şi peste două zile erau Paştile şi Azimele. Şi arhiereii şi cărturarii căutau cum să-L prindă cu vicleşug, ca să-L omoare.
2 Dar ziceau: „Nu în ziua praznicului, ca să nu fie tulburare în popor”.
3 Şi fiind El în Betania, în casa lui Simon Leprosul, în timp ce şedea la masă a venit o femeie având un alabastru cu mir de nard curat1, de mare preţ; şi spărgând vasul, a vărsat mirul pe capul Lui.
4 Dar erau unii care murmurau în sinea lor, zicând: „De ce s-a făcut această risipă de mir?;

5 că mirul acesta putea să fie vândut cu peste trei sute de dinari şi să li se dea săracilor". Şi murmurau împotriva ei.
1 Ulei preparat cu esenţă extrasă din rădăcină de nard, plantă aromatică din India.
6 Dar Iisus a zis: „Lăsaţi-o, de ce-i faceţi supărare? Bun lucru a făcut ea pentru Mine.
7 Că pe săraci îi aveţi pururea cu voi şi puteţi să le faceţi bine oricând vreţi, dar pe Mine nu Mă aveţi pururea.
8 Ea a făcut ceea ce avea de făcut: mai dinainte Mi-a uns trupul cu mir, spre îngropare2.
9 Adevăr vă spun Eu vouă: Oriunde se va propovădui Evanghelia, în toată lumea, se va spune şi ce a făcut ea, spre pomenirea ei".
10 Iar Iuda Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, s-a dus la arhierei ca să li-l dea pe Iisus în mână.
11 Şi auzind ei, s-au bucurat şi au făgăduit să-i dea bani. Şi el căuta cum să-L dea în mâna lor la un prilej potrivit.
12 Iar în ziua cea dintâi a Azimelor, când jertfeau Paştile, ucenicii Săi L-au întrebat: „Unde vrei să mergem să-ţi gătim, ca să mănânci Paştile?"
13 Şi a trimis doi din ucenicii Săi şi le-a zis: „Mergeţi în cetate şi vă va întâmpina un om ducând un urcior cu apă; mergeţi după el;
14 şi acolo unde va intra el, spuneţi-i stăpânului casei că Învăţătorul zice: Unde este odaia în care să mănânc Paştile împreună cu ucenicii Mei?
15 Iar el vă va arăta un foişor mare, gata aşternut. Acolo să pregătiţi pentru noi".
16 Şi au ieşit ucenicii şi au venit în cetate şi au găsit aşa cum le spusese El şi au pregătit Paştile.
17 Iar făcându-se seară, a venit cu cei doisprezece.
2 Vezi nota de la Mt 26, 11.

18 Şi pe când şedeau la masă şi mâncau, Iisus a zis: „Adevăr vă grăiesc că unul dintre voi, care mănâncă împreună cu Mine, Mă va vinde".
19 Ei au început să se întristeze şi să-i zică unul câte unul: „Nu cumva sunt eu?...".
20 Iar El le-a zis: „Unul din cei doisprezece, care întinge cu mine în blid.
21 Că Fiul Omului merge cum este scris despre El; dar vai acelui om prin care Fiul Omului este vândut! Bine era de omul acela dacă nu s-ar fi născut!"
22 Şi pe când mâncau, Iisus a luat pâine şi, binecuvântând, a frânt şi le-a dat şi a zis: „Luaţi, mâncaţi, acesta este Trupul Meu".
23 Şi luând paharul, mulţumind, le-a dat şi au băut din el toţi;
24 şi le-a zis: „Acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, carele pentru mulţi se varsă.
25 Adevăr vă grăiesc că de acum nu voi mai bea din rodul viţei până în ziua aceea când îl voi bea, nou, întru împărăţia lui Dumnezeu".
26 Şi după ce au cântat imnuri, au ieşit la Muntele Măslinilor.
27 Şi le-a zis Iisus: „În această noapte toţi vă veţi poticni3, că scris este: Bate-voi păstorul şi se vor risipi oile;
28 dar după ce voi învia, voi merge mai înainte de voi în Galileea".
3 Iisus prevede şi prezice lepădarea nu numai a lui Petru (vezi mai jos), ci a tuturor ucenicilor, aşa cum ne este relatată în Mt 26, 56 şi Mc 14, 50. Poticnirea însă nu înseamnă prăbuşire totală şi iremediabilă, ci o cădere temporară, deseori provocată de o cauză externă şi neînţeleasă (în speţă, refuzul lui Iisus de a Se salva prin intervenţia Tatălui mt26, 53 -, aşa cum, omeneşte, ar fi fost de aşteptat).
29 Iar Petru I-a zis: „Chiar dacă toţi se vor poticni, eu unul, nu!"
30 Şi i-a zis Iisus: „Adevăr îţi grăiesc că astăzi, în noaptea aceasta, mai înainte de a cânta cocoşul de două ori, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine".
31 El însă spunea cu mai mare stăruinţă: „Şi de-ar fi să mor cu Tine, nu Te voi tăgădui!...". Şi tot aşa spuneau toţi.
32 Şi au venit într-un loc al cărui nume este Ghetsimani şi le-a zis ucenicilor Săi: „Şedeţi aici până ce Mă voi ruga".
33 Şi i-a luat cu El pe Petru şi pe Iacob şi pe Ioan; şi a început a Se tulbura şi a Se mâhni
34 şi le-a zis: „Întristat de moarte Îmi este sufletul... Rămâneţi aici şi privegheaţi".
35 Şi mergând puţin mai înainte, a căzut cu faţa la pământ şi Se ruga ca, de este cu putinţă, ceasul

acela să treacă pe-alături de El.
36 Şi zicea: „Avva, Părinte, toate-ţi sunt cu putinţă. Depărtează paharul acesta de la Mine!... Dar fie nu ce voiesc Eu, ci ce voieşti Tu!”
37 Şi a venit şi i-a găsit dormind şi i-a zis lui Petru: „Simone, dormi? Un ceas n-ai fost în stare să priveghezi?...
38 Privegheaţi şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită. Că duhul este osârduitor, dar trupul neputincios.”
39 Şi mergând iarăşi, S-a rugat spunând acelaşi cuvânt.
40 Şi din nou venind, i-a găsit dormind; că ochii le erau îngreuiaţi; şi nu ştiau ce să-I răspundă.
41 Şi a venit a treia oară şi le-a zis: „De-acum dormiţi şi odihniţi-vă!... Destul! A sosit ceasul. Iată, Fiul Omului este dat în mâinile păcătoşilor.

42 Sculaţi-vă să mergem. Iată, s-a apropiat cel care m-a vândut”.
43 Şi îndată, în timp ce El încă vorbea, a venit Iuda Iscarioteanul, unul din cei doisprezece, şi cu el o gloată cu săbii şi cu ciomege, de la arhierei, de la cărturari şi de la bătrâni.
44 Iar trădătorul le dăduse semn, zicând: „Cel pe care-l voi săruta, acela este. Prindeţi-l şi duceţi-l sub pază”.
45 Şi venind îndată şi apropiindu-se de El, I-a zis: „Învăţătorule!...”. Şi L-a sărutat.
46 Iar ei au pus mâna pe El şi L-au prins.
47 Unul din cei care stăteau pe lângă El, scoţând sabia, a lovit-o pe sluga arhiereului şi i-a tăiat urechea.
48 Şi răspunzând, Iisus le-a zis: „Ca la un tâlhar aţi ieşit, cu săbii şi ciomege, ca să Mă prindeţi.
49 În fiecare zi eram la voi în templu, învăţând, şi nu m-aţi prins. Dar acestea sunt ca să se plinească Scripturile”.
50 Atunci, părăsindu-L, toţi au fugit4.
51 Iar un tânăr mergea după El, învelit într-un cearşaf pe trupul gol; şi l-au prins,
52 dar el, lăsând cearşaful, a fugit gol5.
53 Şi L-au dus pe Iisus la arhiereu; şi s-au adunat toţi arhiereii şi bătrânii şi cărturarii.
54 Iar Petru, de departe, a mers după El până înlăuntru în curtea arhiereului; şi şedea cu slugile, încălzindu-se la foc.
4 Este vorba de ucenici.
5 Acest amănunt este relatat numai de Marcu.
Numeroşi comentatori sunt de părere că tânărul era însuşi viitorul evanghelist, martor ocular al evenimentului.
55 Arhiereii şi tot sinedriul căutau mărturie împotriva lui Iisus, ca să-L omoare, dar nu găseau.
56 Că mulţi mărturiseau mincinos împotriva Lui, dar mărturiile nu se potriveau.
57 Şi ridicându-se unii, au dat mărturie mincinoasă împotriva Lui, zicând:
58 „Noi l-am auzit spunând aşa: Voi dărâma acest templu făcut de mână şi în trei zile voi clădi altul, nefăcut de mână”.
59 Dar nici aşa, mărturia lor nu era la fel.
60 Şi sculându-se arhiereul în mijloc, l-a întrebat pe Iisus, zicând: „Nimic nu răspunzi la tot ce mărturisesc aceştia împotriva ta?”
61 Iar El tăcea şi nu răspundea nimic. Iarăşi L-a întrebat arhiereul şi I-a zis: „Eşti tu Hristosul, fiul Celuibinecuvântat?”
62 Iar Iisus i-a zis: „Eu sunt, şi-L veţi vedea pe Fiul Omului şezând de-a dreapta Puterii6 şi venind pe norii cerului”.
63 Iar arhiereul, sfâşiindu-şi hainele, a zis: „Ce trebuinţă mai avem de martori?
64 Aţi auzit blasfemia! Ce părere aveţi?...”. Iar ei toţi au judecat că vrednic e de moarte.
65 Şi au început unii să-L scuipe şi să-I acopere faţa şi să-L bată cu pumnii şi să-I zică: „Profeţeşte!...”. Şi slugile Îl băteau cu palmele peste obraz.
66 Şi pe când Petru era jos în curte, a venit una din slujnicele arhiereului
6 De-a dreapta Tatălui, unde Iisus Se va aşeza după înălţarea Sa la cer; pe norii cerului va veni la sfârşitul veacurilor (Mt 24, 30), în toată măreţia Sa.

67 şi văzându-l pe Petru încălzindu-se, s-a uitat la el şi i-a zis: „Şi tu erai cu Iisus Nazarineanul!”
68 El însă a tăgăduit, zicând: „Nici că ştiu, nici că înţeleg ce spui”. Şi a ieşit afară în faţa curţii; şi a cântat cocoşul.
69 Iar slujnica, văzându-l, a început iarăşi să le spună celor de faţă că şi acesta este dintre ei.
70 Iar el din nou a tăgăduit. Şi după puţin timp, cei de faţă i-au zis iarăşi lui Petru: „Cu adevărat eşti dintre ei, că eşti galileean şi graiu-ţi este asemănător”.
71 Iar el a început să se blesteme şi să se jure: „Nu-l cunosc pe omul acesta de care-mi vorbiţi...”.
72 Şi îndată cocoşul a cântat a doua oară. Şi Petru şi-a adus aminte de cuvântul pe care i-l spusese Iisus: „Înainte de a cânta cocoşul de două ori, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine”. Şi a-nceput să plângă.
15
Iisus în faţa lui Pilat. Judecata şi osânda. Încununarea cu spini. Răstignirea şi îngroparea.
1 Şi, dimineaţa, arhiereii au ţinut de-ndată sfat cu bătrânii, cu cărturarii şi cu tot sinedriul; şi după ce L-au legat pe Iisus, L-au dus şi i L-au predat lui Pilat.
2 Şi Pilat L-a întrebat: „Tu eşti împăratul Iudeilor?” Iar El, răspunzându-i, a rostit: „Tu o spui”.
3 Şi arhiereii Îl învinuiau de multe.
4 Şi Pilat L-a întrebat, zicând: „Nu răspunzi nimic? Vezi câte spun ei împotriva ta”.
5 Dar Iisus n-a mai răspuns nimic, aşa încât Pilat se mira.
6 Iar de sărbătoarea Paştilor el le elibera un întemniţat pe care-l cereau ei.
7 Şi era unul cu numele Baraba, închis împreună cu nişte răsculaţi care în răscoală săvârşiseră omor.
8 Şi mulţimea, strigând, a început să-i ceară lui Pilat să facă aşa cum întotdeauna făcea pentru ei.
9 Iar Pilat le-a răspuns, zicând: „Vreţi să vă eliberez pe împăratul Iudeilor?”
10 Fiindcă ştia că din invidie i-L dăduseră arhiereii în mână.
11 Dar arhiereii au aţâţat mulţimea, ca mai degrabă să le elibereze pe Baraba.
12 Iar Pilat, răspunzând iarăşi, le-a zis: „Ce vreţi să fac cu cel despre care ziceţi că e împăratul Iudeilor?”
13 Ei iarăşi au strigat: „Răstigneşte-l!”
14 Iar Pilat le-a zis: „Dar ce rău a făcut?” Iar ei mai tare strigau: „Răstigneşte-l!”
15 Şi Pilat, vrând să facă pe voia mulţimii, le-a eliberat pe Baraba; iar pe Iisus, după ce L-a biciuit, L-a dat să fie răstignit.
16 Iar ostaşii L-au dus înlăuntrul curţii, adică în pretoriu, şi au adunat toată cohorta
17 şi L-au îmbrăcat în purpură1; şi împletind o cunună de spini, I-au pus-o pe cap.
18 Şi au început să I se închine, zicând: „Bucură-te, împăratul Iudeilor!...”.
19 Şi-L băteau peste cap cu o trestie şi-L scuipau şi, punându-I-se în genunchi, I se închinau.
1 Într-o pelerină roşie, purpurie, din echipamentul cavaleriştilor romani, simulând o hlamidă regală.
1760
20 Şi după ce L-au batjocorit, L-au dezbrăcat de purpură şi L-au îmbrăcat cu hainele Lui. Şi L-au dus afară ca să-L răstignească.
21 Şi au silit pe un trecător care venea din ţarină, pe Simon Cireneul, tatăl lui Alexandru şi al lui Ruf, să-I ducă crucea.
22 Şi L-au dus la locul Golgota, care se tâlcuieşte Locul Căpăţânii.
23 Şi I-au dat să bea vin amestecat cu smirnă, dar El n-a luat2.
24 Şi L-au răstignit şi şi-au împărţit hainele Lui, aruncând sorţi pe ele, care ce să ia.
25 Şi era ceasul al treilea când L-au răstignit.
26 Şi vina Lui era scrisă deasupra: împăratul Iudeilor.
27 Şi împreună cu El au răstignit doi tâlhari, unul de-a dreapta Lui şi altul de-a stânga.
28 şi s-a plinit Scriptura care zice: Şi cu cei fără de lege a fost socotit.
29 Iar cei care treceau pe-acolo Îl defăimau clătinându-şi capetele şi zicând: „Huo! tu, cel ce dărâmi templul şi-n trei zile îl zideşti,
30 mântuieşte-te pe tine însuţi coborându-te de pe cruce!”
31 Tot aşa şi arhiereii, batjocorindu-L între ei împreună cu cărturarii, ziceau: „Pe alţii i-a mântuit, dar pe sine nu poate să se mântuiască;
32 Hristos, regele lui Israel, coboară-se acum de pe cruce, ca să vedem şi să credem...”. Şi-L ocărau şi cei răstigniţi împreună cu El.

2 Vezi nota de la Mt 27, 34.
33 Iar când a fost ceasul al şaselea, întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea.
34 Şi la al nouălea ceas a strigat Iisus cu glas mare: „Eloi, Eloi3, lama sabahtani?”, care se tălmăceşte: „Dumnezeul Meu, Dumnezeul Meu, de ce M-ai părăsit?”
35 Şi auzind unii din cei ce stăteau acolo, ziceau: „Vezi, îl strigă pe Ilie...”.
36 Şi alergând unul, a umplut cu oţet un burete şi l-a pus într-o trestie şi i-a dat să bea, zicând: „Lăsaţi să vedem dacă vine Ilie să-l coboare...”.
37 Iar Iisus, strigând cu glas mare, Şi-a dat duhul.
38 Şi catapeteasma templului s-a sfâşiat în două, de sus până jos.
39 Iar sutaşul care stătea în faţa Lui, văzând că El cu un astfel de strigăt şi-a dat duhul, a zis: „Cu adevărat, Fiul lui Dumnezeu a fost Omul Acesta!”
40 Şi erau şi femei care priveau de departe, între care şi Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob cel Mic şi a lui Iosif, şi Salomeea,
41 care Îl urmau şi-I slujeau pe când El era în Galileea, şi altele multe care se suiseră cu El în Ierusalim.
42 Şi, făcându-se seară, de vreme ce era vineri4, care este înaintea sâmbetei,
43 a venit Iosif, cel din Arimateea, sfetnic cu bun chip5, care aştepta şi el împărăţia
3 Transcrierea în greceşte a cuvântului aramaic Elahi, derivat din ebraicul Elohim = Dumnezeu. Evanghelistul Matei (27, 46) îl transcrie Eli, ceea ce explică mai uşor jocul de cuvinte pe care-l fac ostaşii (Eli-Ilie).
4 Literal: ziua pregătirii; adică vremea în care făceau ultimele preparative pentru sărbătoarea de a doua zi, când nu mai era permisă nici o activitate.
5 Consilier de vază al sinedriului, cu ireproşabilă ţinută morală; unul dintre demnitarii care aderaseră în taină la Evanghelia propovăduită de Iisus.

lui Dumnezeu; şi, îndrăznind, a intrat la Pilat şi a cerut trupul lui Iisus.
44 Iar Pilat s-a mirat că a şi murit; şi chemând sutaşul, l-a întrebat dacă a murit de mult.
45 Şi aflând de la sutaş, i-a dăruit lui Iosif trupul mort.
46 Şi Iosif, cumpărând giulgiu şi coborându-L de pe cruce, L-a înfăşurat în giulgiu şi L-a pus într-un mormânt care era săpat în stâncă; şi a prăvălit o piatră la uşa mormântului.
47 Iar Maria Magdalena şi Maria, mama lui Iosif, priveau unde L-au pus.
16
Învierea lui Iisus. Câteva din arătările Sale. Împuternicirea apostolilor. Înălţarea la cer.
1 Şi de-ndată ce a trecut ziua sâmbetei1, Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacob, şi Salomeea au cumpărat miresme, ca să vină să-L ungă.
2 Şi foarte de dimineaţă, în prima zi a săptămânii 2, au venit la mormânt în răsăritul soarelui
3 şi-şi spuneau între ele: „Cine ne va prăvăli nouă piatra de la uşa mormântului?”
4 Dar, ridicându-şi ochii, au văzut că piatra, care era foarte mare, fusese răsturnată.
1 Adică imediat după apusul soarelui; o indicaţie în plus că înmormântarea se făcuse în mare grabă.
2 Adică, la noi, Duminică dis-de-dimineaţă.
5 Şi intrând în mormânt, au văzut un tânăr şezând în partea dreaptă, îmbrăcat în veşmânt alb; şi s-au înspăimântat.
6 Dar el le-a zis: „Nu vă-nspăimântaţi! Pe Iisus Nazarineanul Îl căutaţi, pe Cel răstignit. A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus.
7 Mergeţi însă şi spuneţi-le ucenicilor Săi şi lui Petru3 că va merge mai înainte de voi în Galileea; acolo Îl veţi vedea, aşa cum v-a spus”.
8 Şi, ieşind, au fugit de la mormânt, că de tremur erau cuprinse şi de uimire; şi n-au spus nimănui nimic, fiindcă se temeau.
9 Şi după ce a înviat dimineaţa, în ziua cea dintâi a săptămânii, El i s-a arătat întâi Mariei Magdalena, din care scosese şapte demoni.
10 Mergând aceea, le-a dat de veste celor ce fuseseră cu El şi care se tânguiau şi plângeau.
11 Dar ei, auzind că El este viu şi că a fost văzut de ea, n-au crezut.
12 După aceea s-a arătat, sub altă înfăţişare, la doi dintre ei, care mergeau la o ţarină;
13 şi aceia, mergând, le-au dat de veste celorlalţi, dar nici pe ei nu i-au crezut.

14 În cele din urmă, pe când cei unsprezece şedeau la masă, El li s-a arătat şi
3 După numeroşi comentatori, această menţionare specială a lui Petru denotă că el, prin lepădarea de Iisus, căzuse din apostolat şi nu mai făcea parte din colegiul celor unsprezece. Chiar dacă sintagma „şi lui Petru" (literal) ar însemna „inclusiv lui Petru", accentul rămâne acelaşi. Ca atare, episodul relatat pe larg de Evanghelistul Ioan în 21, 15-17 semnifică reabilitarea lui Petru, reaşezarea lui în demnitatea şi prerogativele apostolice.

i-a dojenit pentru necredinţa şi împietrirea inimii lor, că nu i-au crezut pe cei ce-L văzuseră înviat.
15 Şi le-a zis: „Mergeţi în toată lumea şi propovăduiţi Evanghelia la toată făptura.
16 Cel ce va crede şi se va boteza, se va mântui; dar cel ce nu va crede, se va osândi.
17 Iar celor ce vor crede, aceste semne le vor urma: în numele Meu demoni vor izgoni, în limbi noi vor grăi,
18 şerpi vor lua în mână, şi chiar ceva dătător de moarte de vor bea, nu-i va vătăma; pe bolnavi mâinile-şi vor pune, şi aceia se vor face bine".
19 Deci Domnul Iisus, după ce a vorbit cu ei, S-a înălţat la cer şi a şezut de-a dreapta lui Dumnezeu.
20 Iar ei, plecând, au propovăduit pretutindeni, Domnul lucrând împreună cu ei şi întărind cuvântul prin semnele ce urmau. Amin.

Introducere la Evanghelia după Luca

Evanghelia a treia este opera unui autor foarte instruit, cu o bogată cultură generală şi înzestrat cu arta de a scrie frumos. Biografia Sfântului Luca, sumară, poate fi reconstituită cu ajutorul câtorva texte din Noul Testament, dar şi prin mărturia unor Sfinţi Părinţi răsăriteni care au preluat tradiţia Bisericii primare. Există părerea că el s-ar fi numărat printre cei 70 de apostoli şi că, alături de Cleopa, a fost unul din cei doi călători de pe drumul spre Emaus (Lc 24, 13-35). Pe de altă parte, se ştie că în anul 44 el făcea parte din comunitatea creştină a Antiohiei, în Siria, cetate în care i se bănuieşte şi obârşia. Oricum, Luca este un produs al lumii elenistice, atât de înfloritoare în Asia Mică, un intelectual care gândeşte şi scrie greceşte, într-o limbă literară pe care nu o egalează nici un alt autor noutestamentar (cu excepţia celui ce a redactat Epistola către Evrei). Ştim de asemenea, cu siguranţă, că a fost colaborator apropiat al Sfântului Apostol Pavel, care-l menţionează în epistolele sale ca pe unul din cei mai devotaţi ucenici, atât în drumurile lui misionare cât şi în cele două captivităţi din capitala imperiului. Avem destule motive să credem că Luca era medic profesionist, iar o mărturie din secolul VI îl atestă şi ca pictor, autor al primului portret-icoană al Maicii Domnului. Lui îi datorăm şi scrierea Faptele Apostolilor.

Unii comentatori sunt de părere că Luca şi-a scris Evanghelia între anii 70-80, dar mult mai probabilă este opinia celor ce o plasează în preajma anului 65 (în mod sigur, după 63), şi anume în cetatea Romei. Ca şi Faptele Apostolilor, scrierea îi este adresată lui Teofil, patrician proaspăt convertit sau în curs de convertire la creştinism, căruia Luca îi oferă o „viaţă" a lui Iisus la nivelul exigenţelor unui intelectual autentic.Autorul procedează ca un istoric care-şi cunoaşte bine meseria: mai întâi se documentează, apoi îşi verifică datele, le ordonează şi alcătuieşte scrierea (cu conştiinţa, totuşi, că scrie o istorie sfântă, nu ca oricare alta). El foloseşte, deopotrivă şi cu egală îndreptăţire, izvoarele scrise şi orale. Printre cele dintâi se află Evanghelia după Marcu şi, aproape sigur, cea după Matei, fie în versiunea aramaică, fie în cea greacă. Printre cei ce i-au furnizat relatări orale pot fi identificate mai multe persoane, precum ucenici ai lui Ioan Botezătorul, Apostolul Ioan sau ucenicii direcţi ai acestuia, sfintele femei care-L însoţiseră pe Domnul din Galileea la Ierusalim, Maria Magdalena, Ioana, Suzana, cele două surori ale lui Lazăr şi, mai presus de toate, Maica Domnului însăşi, din graiul căreia va fi aflat o seamă de lucruri pe care în mod obişnuit le păstra în inima ei (Lc 2, 19).

Planul general al scrierii nu diferă mult de al celorlalte două sinoptice:
PrologNaşterea şi viaţa neştiută a lui Ioan Botezătorul şi a lui Iisus (1, 5 - 2, 52). (3, 1 - 4, 13).
Activitatea lui Iisus în Galileea (4, 14 - 9, 50).
(9, 51 - 19, 27).
Activitatea lui Iisus în Ierusalim (19, 28 - 21, 38).
E de reţinut însă prezenţa unui Prolog, după modelul obişnuit al scrierilor greceşti din epocă.

Luca este nu numai un stilist al lumii elene, dar şi un spirit de mare fineţe, eleganţă, sobrietate, întotdeauna atent la nuanţele şi implicaţiile cuvântului. Având în faţă cele două izvoare scrise amintite mai sus, el nu se mulţumeşte să le preia tale-quale, ci separă segmentele, le compară şi le confruntă, le supune unor riguroase criterii estetice şi literare, omite ceea ce crede el că îngreuiază lectura sau nu prezintă interes deosebit sau nu se acordă cu planul general sau exprimă tonuri prea severe ori de-a dreptul nedelicate la adresa unor personaje. În acelaşi timp, el introduce propriile sale completări sau nuanţe, fie pentru un spor de limpezime şi de credibilitate, fie pentru eleganţa însăşi a stilului literar, un stil care face din Evanghelia a treia o capodoperă a genului. Autorul ştie să-şi construiască fiecare episod şi să-i pregătească efectele printr-o adevărată artă a tensiunii dramatice (vezi, de exemplu, capitolul asupra lui Iisus în templu la doisprezece ani - Lc 2, 41-49 şi nota). Şi nu trebuie uitat că lui îi datorăm consemnarea câtorva bijuterii ale tezaurului evanghelic, precum parabolele Vameşului şi Fariseului, Samarineanului Milostiv, Fiului Risipitor, ca şi extraordinarul episod al drumului spre Emaus.

Evanghelia după Luca
1
Adresare introductivă. Vestirea naşterii lui Ioan Botezătorul. Bunavestire. Maria la Elisabeta; cântarea Mariei. Naşterea lui Ioan Botezătorul.
1 Pentru că mulţi au încercat să alcătuiască o istorisire a faptelor ce s-au adeverit printre noi,
2 aşa cum ni le-au predat cei care dintru-nceput le-au văzut şi au fost slujitori ai Cuvântului,
3 tot astfel şi eu, după ce pe toate le-am urmărit de la-nceput cu de-amănuntul1, m-am gândit că e bine să ţi le scriu pe rând, Preaputernice Teofile 2,
4 pentru ca tu să cunoşti temeinicia învăţăturilor pe care le-ai primit.
5 Fost-a în zilele lui Irod, regele Iudeii, un preot cu numele Zaharia, din ceata preoţească a lui Abia; iar femeia lui era
1 Autorul îşi întocmeşte scrierea pe baza unei minuţioase documentări, folosind atât izvoarele scrise (în mod sigur, Evangheliile după Matei şi Marcu) cât şi pe cele orale (martori oculari ai evenimentelor relatate).
2 Teofil, nobil din Roma, proaspăt convertit sau pe cale de convertire, este destinatarul prim şi direct al Evangheliei a treia (ca şi, ceva mai târziu, al scrierii Faptele Apostolilor). „Preaputernice” e o formulă foarte politicoasă de adresare, echivalentă cu „Excelenţă”.
din fiicele lui Aaron3şi numele ei era Elisabeta.
6 Şi amândoi erau drepţi înaintea lui Dumnezeu, umblând fără prihană în toate poruncile şi rânduielile Domnului.
7 Şi nu aveau copii, deoarece Elisabeta era stearpă şi amândoi erau înaintaţi în zilele lor.
8 Şi a fost că pe când Zaharia slujea înaintea lui Dumnezeu în rândul cetei sale,
9 după rânduiala preoţiei i-au ieşit sorţii să intre în templul Domnului şi să tămâieze.
10 Iar la ceasul tămâierii toată mulţimea poporului era afară, rugându-se.
11 Şi îngerul Domnului i s-a arătat stând de-a dreapta altarului tămâierii.
12 Şi, văzându-l, Zaharia s-a tulburat şi frică a căzut peste el.
13 Iar îngerul i-a grăit: „Nu te teme, Zaharia, fiindcă rugăciunea ţi-a fost ascultată şi Elisabeta, femeia ta, îţi va naşte un fiu şi-i vei pune numele Ioan.
14 Şi-ţi va fi el bucurie şi veselie, şi mulţi se vor bucura de naşterea lui.
15 Că mare va fi el înaintea Domnului; nici vin şi nici băutură tare nu va bea,
3 Descendentă din Aaron, strămoşul şi întemeietorul tagmei preoţeşti a lui Israel.

şi încă din pântecele mamei sale se va umple de Duh Sfânt;
16 şi pe mulţi din fiii lui Israel îi va întoarce la Domnul, Dumnezeul lor;
17 şi Lui Îi va merge el înainte cu duhul şi cu puterea lui Ilie, ca să întoarcă inimile părinţilor spre copii şi pe cei neascultători la înţelepciunea drepţilor, ca să-i gătească Domnului popor pregătit”.
18 Şi a zis Zaharia către înger: „După ce voi cunoaşte aceasta? Că eu sunt bătrân, iar femeia mea, înaintată în zilele ei”.
19 Şi răspunzând îngerul, i-a zis: „Eu sunt Gavriil, cel ce stă în faţa lui Dumnezeu. Şi sunt trimis să grăiesc către tine şi să-ţi binevestesc acestea.

20 Şi pentru că n-ai crezut în cuvintele mele, care se vor plini la vremea lor, iată vei fi mut şi nu vei putea vorbi până-n ziua când vor fi acestea”.
21 Şi poporul îl aştepta pe Zaharia şi se mira că întârzie în templu.
22 Şi când a ieşit, nu putea să vorbească. Şi ei au înţeles că vedenie a văzut în templu; şi el le făcea semne şi a rămas mut.
23 Şi când s-au împlinit zilele slujirii lui, s-a dus la casa sa.
24 Iar după aceste zile, Elisabeta, femeia lui, a zămislit; şi vreme de cinci luni s-a tăinuit, zicându-şi:
25 „Că aşa mi-a făcut mie Domnul în zilele în care a socotit să-mi ridice ocara de printre oameni”4.
26 Iar în a şasea lună, trimis a fost de la Dumnezeu îngerul Gavriil într-o cetate
4 Sterilitatea unei femei era dezonorantă, deseori privită de societate ca o formă de pedeapsă divină.
din Galileea, al cărei nume era Nazaret,
27 la o fecioară logodită cu un bărbat care se chema Iosif, din casa lui David; iar numele fecioarei era Maria.
28 Şi intrând îngerul la dânsa, i-a zis: „Bucură-te, ceea ce eşti plină de har, Domnul este cu tine. Binecuvântată eşti tu între femei!”
29 Iar ea, văzându-l, s-a tulburat de cuvântul lui şi cugeta: „Ce fel de închinare5 poate fi aceasta?...”.
30 Şi îngerul i-a zis: „Nu te teme, Marie, fiindcă ai aflat har la Dumnezeu.
31 Şi iată-n pântecele tău vei zămisli şi vei naşte Fiu şi numele Lui îl vei chema Iisus.
32 Acesta mare va fi şi Fiul Celui-preaînalt Se va chema şi Domnul Dumnezeu Îi va da tronul lui David, părintele Său,
33 şi va împărăţi peste casa lui Iacob în veci şi împărăţia Lui nu va avea sfârşit”.
34 Şi a zis Maria către înger: „Cum va fi aceasta, de vreme ce eu nu ştiu de bărbat?”
35 Şi răspunzând îngerul, i-a zis: „Duhul Sfânt Se va pogorî peste tine şi puterea Celui-Preaînalt te va umbri6; pentru aceea şi Sfântul Care Se va naşte din tine Fiul lui Dumnezeu Se va chema.
36 Şi iată, Elisabeta, rudenia ta, a zămislit şi ea fiu la bătrâneţea ei, şi
5= Salutare ceremonioasă însoţită de gest curtenitor; la fel în versetele 40, 41 şi 44.
6 Puterea prin care Dumnezeu Se descoperă şi creează, asemenea norului luminos de pe muntele Sinai (Iş 24, 16-18) sau a celui de pe Tabor (Lc 9, 34).

aceasta este a şasea lună pentru ea, cea numită stearpă.
37 Că la Dumnezeu nimic nu este cu neputinţă”.
38 Iar Maria a zis: „Iată, roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” Şi îngerul a plecat de la dânsa.
39 Şi în zilele acelea, sculându-se Maria, s-a dus în grabă în ţinutul muntos, într-o cetate a lui Iuda7,
40 şi a intrat în casa lui Zaharia şi i s-a închinat Elisabetei.
41 Iar când a auzit Elisabeta închinarea Mariei, săltat-a pruncul în pântecele ei şi s-a umplut Elisabeta de Duh Sfânt,
42 şi a strigat cu glas mare şi a zis: „Binecuvântată eşti tu între femei şi binecuvântat este rodul pântecelui tău.
43 Şi de unde mie aceasta, să vină la mine maica Domnului meu?
44 Că iată, de cum a ajuns glasul închinării tale la urechile mele, săltat-a pruncul de bucurie în pântecele meu.
45 Şi fericită este aceea care a crezut că se vor plini cele spuse ei de la Domnul”.
46 Şi a zis Maria8: „Măreşte, suflete al meu, pe Domnul,
47 şi să se bucure duhul meu de Dumnezeu, Mântuitorul meu,
48 că El a căutat spre smerenia roabei Sale; că, iată, de acum mă vor ferici toate neamurile;
49 că mi-a făcut mie mărire Cel-puternic şi sfânt e numele Lui -
50 şi mila Lui în neam şi în neam spre cei ce se tem de El.
7 Cetate a seminţiei lui Iuda. Arheologii preferă s-o identifice în actuala localitate Ain Karim, la 6 km vest de Ierusalim.
8 Cântarea Mariei e un imn de neasemănată frumuseţe, presărat cu citate din Sfintele Scripturi.
51 Făcut-a faptă tare cu braţul Său, risipit-a pe cei mândri în cugetul inimii lor;

52 coborât-a pe cei puternici de pe tronuri şi i-a înălţat pe cei smeriţi,
53 pe cei flămânzi i-a umplut de bunătăţi, iar pe cei bogaţi i-a scos afară cu mâinile goale.
54 Sprijinit-a pe Israel, sluga Sa, ca să-I pomenească mila,
55 aşa cum le-a grăit părinţilor noştri, lui Avraam şi seminţiei lui până-n veac”.
56 Şi a rămas Maria împreună cu ea ca la trei luni; şi s-a întors la casa ei.
57 Iar Elisabetei i s-a împlinit vremea să nască şi a născut un fiu.
58 Şi au auzit vecinii şi rudele ei că Domnul Şi-a mărit mila faţă de ea; şi cu ea se bucurau împreună.
59 Şi a fost că în ziua a opta au venit să-l taie-mprejur pe prunc; şi voiau să-l numească Zaharia, cu numele tatălui său.
60 Şi răspunzând, mama sa a zis: „Nu!; ci Ioan se va chema”.
61 Şi au zis către ea: „În rudenia ta nu e nimeni care să se cheme cu numele acesta...”.
62 Şi i-au făcut semn tatălui său, cum ar vrea el să fie numit.
63 Şi cerând o tăbliţă, el a scris: „Numele lui este Ioan”. Şi toţi s-au mirat.
64 Şi îndată gura şi limba i s-au deschis; şi vorbea, binecuvântând pe Dumnezeu.
65 Şi frică i-a cuprins pe toţi vecinii lor; şi despre lucrurile acestea s-a vorbit în tot ţinutul muntos al Iudeii.
66 Şi toţi cei ce le-au auzit le puneau în inima lor, zicând: „Ce va fi oare copilul
1766
acesta?”... Că şi mâna Domnului era cu el.
67 Şi Zaharia, tatăl său, s-a umplut de Duh Sfânt şi a profeţit, zicând:
68 „Binecuvântat este Domnul, Dumnezeul lui Israel, că Şi-a cercetat poporul şi l-a răscumpărat;
69 şi putere mântuitoare ne-a ridicat din casa lui David, sluga Sa,
70 aşa cum a grăit prin gura sfinţilor Săi profeţi din veac,
71 mântuire de vrăjmaşii noştri şi din mâna tuturor celor ce ne urăsc,
72 să facă milă cu părinţii noştri şi să-şi amintească de legământul Său cel sfânt,
73 de jurământul cu care i s-a jurat lui Avraam, părintele nostru;
74 fiind noi astfel izbăviţi din mâna vrăjmaşilor, să ne dea nouă ca, fără frică,
75 în faţa Lui să-I slujim în sfinţenie şi-n dreptate în toate zilele vieţii noastre.
76 Iar tu, pruncule, profet al Celui-preaînalt te vei chema, că vei merge înaintea feţei Domnului ca să-I găteşti căile,
77 să-i dai poporului Său cunoştinţa mântuirii întru iertarea păcatelor lor,
78 prin milostivirea milei Dumnezeului nostru, cu care Răsăritul-cel-de-sus ne-a cercetat.
79 Ca să-i lumineze pe cei ce şed în întuneric şi în umbra morţii şi să îndrepte picioarele noastre pe calea păcii”.
80 Iar copilul creştea şi se întărea cu duhul. Şi a fost în pustie până în ziua arătării lui către Israel.
2
Naşterea lui Iisus. Tăierea împrejur. Aducerea la templu. Dreptul Simeon şi proorociţa Ana. Iisus, la doisprezece ani, între dascălii din templu.
1 Iar în zilele acelea a ieşit poruncă de la cezarul August să se înscrie toată lumea[1].
2 Această înscriere, cea dintâi, s-a făcut pe când Quirinus guverna în Siria.
3 Şi se duceau toţi să se înscrie, fiecare în cetatea sa.
4 Şi Iosif s-a suit şi el din Galileea, din cetatea Nazaret, în Iudeea, în cetatea lui David, care se numeşte Betleem, pentru că el era din casa şi din seminţia lui David,
5 ca să se înscrie împreună cu Maria, cea logodită cu el, care era însărcinată.
6 Iar pe când erau ei acolo, s-au împlinit zilele ca ea să nască.
7 Şi L-a născut pe Fiul ei Cel Întâi-născut[2] şi L-a înfăşat şi L-a culcat în
1 Recensământul populaţiei, în vederea stabilirii impozitelor către statul roman.
2 În limbajul biblic, termenul de întâi-născut nu implică în mod necesar existenţa unor fraţi mai mici, ci se referă exclusiv la prescripţiile Legii Vechi care-i acordau primului născut de parte bărbătească o demnitate aparte şi prerogative speciale, sub incidenţa chiar a sacralităţii (cf. Iş 13, 2; 13, 14). Este şi motivul pentru care Pruncul Iisus este adus la templu (vezi mai departe, versetele 22-23). În monarhia ereditară, primul-născut devine în mod automat „Prinţmoştenitor” (al tronului) şi poartă acest titlu (Delfin, Diadoh, Ţarevici), chiar dacă rămâne şi unicul-născut; după cum un

suveran se intitulează ab initio, de exemplu, Ferdinand I sau Mihai I, fără ca din aceasta să rezulte necesitatea de a-i urma un al II-lea. Ca atare, expresia de faţă se cere interpretată nu numai din unghi legal-juridic, ci şi duhovnicesc, aşa cum o face Apostolul Pavel. În Col 1, 15 el vorbeşte de Iisus Cel „Întâi-Născut a toată zidirea", adică Fiul născut din Tatăl înainte de crearea lumii. Or, e de la sine înţeles că după cum Fiul Tatălui nu este „cap de serie" al făpturilor, nici Iisus, Fiul Mariei, nu este „cap de serie" al unor fraţi mai mici. Pavel clarifică şi mai pregnant această problemă în Rm 8, 29: aleşii lui Dumnezeu (din Biserică) alcătuiesc o familie în care Iisus Hristos devine „Întâiul-Născut între mulţi fraţi". Sensul duhovnicesc e cât se poate de clar. Vezi şi Col 1, 18; Evr 1, 6; Ap 1, 5.

iesle, fiindcă pentru ei nu era loc la han.
8 Şi în ţinutul acela erau păstori care stăteau pe câmp şi-şi păzeau turma făcând noaptea de strajă.
9 Şi iată, îngerul Domnului a stat lângă ei şi slava Domnului a strălucit împrejurul lor şi ei s-au înfricoşat cu frică mare.
10 Şi îngerul Domnului le-a zis: „Nu vă temeţi. Că, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul;
11 că-n cetatea lui David vi S-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul.
12 Şi acesta vă va fi semnul: Veţi găsi un Prunc înfăşat şi culcat în iesle".
13 Şi, deodată, laolaltă cu îngerul s-a văzut mulţime de oaste cerească lăudându-L pe Dumnezeu şi zicând:
14 „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace, între oameni bunăvoire!"
15 Iar după ce îngerii au plecat de la ei la cer, păstorii vorbeau unii către alţii: „Să mergem dar până la Betleem şi să vedem lucrul acesta ce s-a făcut, pe care Domnul ni l-a făcut nouă cunoscut".
16 Şi, grăbindu-se, au venit şi au aflat pe Maria şi pe Iosif şi pe Prunc culcat în iesle.
17 Şi văzându-L, au vestit cuvântul ce li se grăise despre Copilul Acesta.
18 Şi toţi cei ce au auzit se mirau de cele ce le spuneau păstorii.
19 Iar Maria păstra toate cuvintele acestea, punându-le întru inima ei.
20 şi s-au întors păstorii slăvind şi lăudând pe Dumnezeu pentru toate câte le-au auzit şi le-au văzut aşa cum li se spuseseră.
21 Şi când s-au împlinit opt zile şi a fost să-L taie împrejur, I-au pus numele Iisus, aşa după cum fusese numit de înger mai înainte de a Se fi zămislit El în pântece.
22 Şi când s-au împlinit zilele curăţirii lor după legea lui Moise, L-au dus la Ierusalim ca să-L pună înaintea Domnului3,
23 aşa cum este scris în legea Domnului, că tot întâi-născutul de parte bărbătească va fi închinat Domnului4;
24 şi ca să dea jertfă, aşa cum s-a zis în legea Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumbel.
25 Şi iată, era în Ierusalim un om cu numele Simeon; şi omul acesta era drept şi temător de Dumnezeu, aşteptând mângâierea lui Israel; şi Duhul Sfânt era peste el.
3 Ritualul purificării era prescris numai pentru femei, la patruzeci de zile de la naşterea pruncului (Lv 12, 2-8). Luca insistă nu numai asupra grijii părinţilor lui Iisus de a se supune ritualurilor stabilite de lege, dar şi asupra locului unde ele se petrec, Ierusalimul, punct de pornire şi de încheiere a activităţii mesianice.
4 Literal: „sfânt Domnului se va chema", în sensul că pruncul devine proprietatea lui Dumnezeu, pus în slujba Celui-Preaînalt.

26 Şi i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu-L va vedea pe Hristosul Domnului.
27 Şi din îndemnul Duhului a venit la templu; şi când părinţii L-au adus înlăuntru pe Pruncul Iisus, ca să facă pentru El după obiceiul legii,
28 el L-a primit în braţele sale şi a binecuvântat pe Dumnezeu şi a zis:
29 „Acum slobozeşte în pace pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău,
30 că văzură ochii mei mântuirea Ta
31 pe care ai gătit-o înaintea feţei tuturor popoarelor,

32 Lumină spre descoperire neamurilor şi slavă poporului Tău Israel”.
33 Iar tatăl şi mama Sa se mirau de cele ce se grăiau despre El.
34 Şi i-a binecuvântat Simeon şi i-a zis Mariei, mama Sa: „Iată, Acesta este pus spre căderea şi spre ridicarea multora din Israel şi spre semn de împotrivire5
35 şi chiar prin sufletul tău va trece sabie -6 pentru ca gândurile din multe inimi să se descopere”.
36 Şi era şi Ana proorociţa, fiica lui Fanuel, din seminţia lui Aşer; înaintată în zile multe, ea trăise cu bărbatul ei şapte ani după fecioria ei.
37 Văduvă, până la optzeci şi patru de ani, ea nu se depărta de templu, noaptea şi ziua slujind în post şi rugăciuni.
5 Prin dumnezeirea Sa neînţeleasă sau rău înţeleasă iisus şi adepţii Săi vor deveni obiectul a numeroase dispute, contraziceri, contestări şi persecuţii.
6 Ca şi Fiul ei, Maria va fi ţinta celor ce-i vor contesta fie maternitatea divină, fie perpetuitatea fecioriei; sabia e simbol al suferinţelor ei viitoare.
38 Şi venind şi ea în chiar ceasul acela, Îi mulţumea lui Dumnezeu şi le grăia despre El tuturor celor ce aşteptau mântuire în Ierusalim.
39 Şi când au săvârşit toate cele după legea Domnului, s-au întors în Galileea, în cetatea lor Nazaret.
40 Iar Copilul creştea şi Se întărea cu duhul, plin de înţelepciune; şi harul lui Dumnezeu era peste El.
41 Şi părinţii Lui mergeau în fiecare an la Ierusalim de sărbătoarea Paştilor.
42 Iar când era El de doisprezece ani, s-au suit la Ierusalim după obiceiul sărbătorii.
43 Şi dacă s-au sfârşit zilele, în timp ce ei se întorceau, Copilul Iisus a rămas în Ierusalim; şi părinţii Lui nu ştiau.
44 Dar ei, socotind că El este printre călători, au mers cale de o zi; şi L-au căutat printre rude şi cunoscuţi.
45 Şi, negăsindu-L, s-au întors la Ierusalim căutându-L.
46 Şi a fost că după trei zile L-au aflat în templu, stând în mijlocul învăţătorilor, ascultându-i şi întrebându-i.
47 Şi toţi cei ce-L auzeau se minunau de priceperea şi de răspunsurile Lui.
48 Şi, văzându-L, au rămas uimiţi, iar mama Sa I-a zis: „Fiule, de ce ne-ai făcut una ca asta? Iată, tatăl Tău şi eu Te-am căutat îngrijoraţi”.
49 Şi El le-a zis: „Cum se face că Mă căutaţi? Oare nu ştiaţi că întru cele ale Tatălui Meu trebuie să fiu?7”
7 În chiar faţa lui Iosif, pe care Maria îl desemnează drept „tată” în sensul legal şi social al cuvântului, Iisus Îşi declară, pentru prima dată, conştiinţa de Sine ca Fiu al lui Dumnezeu. Expresia „tatăl Tău” folosită aici de Maria, şi aceea de „tatăl Său”, folosită de Luca însuşi în versetul 33, fac parte din procedeul stilistic prin care Evanghelistul pregăteşte replica revelatoare a lui Iisus; inserţia lor în text certifică ştiinţa autorului de a construi ceea ce se cheamă o „lovitură de stil”.

50 Şi ei n-au înţeles cuvântul pe care l-a grăit către ei.
51 Şi a coborât cu ei şi a venit în Nazaret şi le era supus. Iar mama Sa păstra toate lucrurile acestea întru inima ei.
52 Şi Iisus sporea cu înţelepciunea şi cu vârsta, şi cu harul la Dumnezeu şi la oameni.
3
Predica lui Ioan Botezătorul; mărturia sa despre Hristos. Botezul Domnului. Genealogia lui Iisus.
1 Iar în al cincisprezecelea an de domnie a cezarului Tiberiu, pe când Ponţiu Pilat era procurator al Iudeii, Irod, tetrarh al Galileii, şi Filip, fratele său, tetrarh al Itureii şi al ţinutului Trahonitidei, şi Lisanias, tetrarh al Abilenei,
2 în vremea arhiereilor Anna şi Caiafa, fost-a cuvântul lui Dumnezeu către Ioan, fiul lui Zaharia, în pustie.
3 Şi a venit el în tot ţinutul dimprejurul Iordanului, propovăduind botezul pocăinţei, spre iertarea păcatelor.
4 Aşa cum s-a scris în cartea cuvintelor lui Isaia profetul: Glasul celui ce strigă în pustie: Gătiţi calea Domnului, drepte faceţi-I cărările.

5 Orice vale se va umple şi fiece munte şi deal se va micşora; cele strâmbe se vor face drepte 1 şi căile colţuroase vor fi netede.
1 Locuri atât de accidentate, încât niciodată n-au putut avea cărări; mântuirea îşi taie drum chiar prin ceea ce părea imposibil.
6 Şi orice trup va vedea mântuirea lui Dumnezeu.
7 Deci le spunea mulţimilor care veneau să se boteze de către el: „Pui de vipere, cine v-a învăţat să fugiţi de mânia ce va să fie?
8 Aşadar, faceţi-i pocăinţei roade vrednice de ea şi nu începeţi a zice în sinea voastră: Părinte îl avem pe Avraam!, căci vă spun eu vouă că şi din pietrele acestea poate Dumnezeu să-i ridice fii lui Avraam.
9 Iată că securea stă la rădăcina pomilor; deci, tot pomul care nu face roadă bună se taie şi se aruncă în foc”.
10 Şi mulţimile îl întrebau, zicând: „Aşadar, ce să facem?”
11 Iar el, răspunzând, le zicea: „Cel ce are două haine să dea celui ce nu are, şi cel ce are bucate să facă la fel”.
12 Şi au venit şi vameşii să se boteze şi i-au zis: „Învăţătorule, noi ce să facem?”
13 Iar el le-a spus: „Să nu faceţi nimic mai mult decât vă este rânduit”.
14 Îl întrebau însă şi ostaşii, zicând: „Dar noi ce să facem?” Şi le-a zis: „Să nu asupriţi pe nimeni, pe nimeni să nu-l învinuiţi pe nedrept şi să vă mulţumiţi cu lefurile voastre”.
15 Iar cum tot poporul era în aşteptare şi toţi se întrebau în inimile lor despre Ioan: „Nu cumva el este Hristosul?”,
16 Ioan le-a răspuns tuturor, zicând: „Eu unul vă botez cu apă, dar vine Cel ce este mai tare decât mine, Căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălţămintelor; Acela vă va boteza cu Duh Sfânt şi cu foc;
17 a Cărui lopată este în mâna Lui, ca să cureţe aria şi să adune grâul în hambarul
1770
Său, iar pleava o va arde în foc nestins”.
18 Şi la multe altele îndemnând, îi binevestea poporului vestea cea bună.
19 Iar Irod tetrarhul, mustrat fiind de el cu privire la Irodiada, femeia lui Filip, fratele său, şi pentru toate relele pe care le făcuse Irod,
20 tuturor acestora le-a adăugat: l-a închis pe Ioan în temniţă.
21 Şi a fost că după ce s-a botezat tot poporul, botezându-Se şi Iisus şi rugându-Se, s-a deschis cerul
22 şi Duhul Sfânt S-a pogorât peste El în chip trupesc, ca un porumbel; şi glas din cer s-a făcut: „Tu eşti Fiul Meu Cel iubit, întru Tine am binevoit”.
23 Şi Însuşi Iisus era ca de treizeci de ani când a început, El fiind, după cum se presupunea, fiu al lui Iosif, care era fiul lui Eli2,
24 fiul lui Matat, fiul lui Levi, fiul lui Melhi, fiul lui Ianai, fiul lui Iosif,
25 fiul lui Matatia, fiul lui Amos, fiul lui Naum, fiul lui Esli, fiul lui Nagai,
26 fiul lui Maat, fiul lui Matatia, fiul lui Semei, fiul lui Iosif, fiul lui Iuda,
27 fiul lui Ioanan, fiul lui Risa, fiul lui Zorobabel, fiul lui Salatiel, fiul lui Neri,
28 fiul lui Melhi, fiul lui Adi, fiul lui Cosam, fiul lui Elmodam, fiul lui Er,
29 fiul lui Iosua, fiul lui Eliezer, fiul lui Iorim, fiul lui Matat, fiul lui Levi,
30 fiul lui Simeon, fiul lui Iuda, fiul lui Iosif, fiul lui Ionan, fiul lui Eliachim,
2 Spre deosebire de Matei (1, 1-16), care începe genealogia de la Avraam şi o termină la Iisus, Luca o prezintă în sens ascendent şi o duce până la Adam, „fiul lui Dumnezeu”, spre a demonstra că Hristos îi aparţine nu numai poporului ales, ci omenirii întregi; Evanghelia sa capătă astfel o dimensiune universală.
31 fiul lui Melea, fiul lui Menna, fiul lui Matata, fiul lui Natan, fiul lui David,
32 fiul lui Iesei, fiul lui Iobed, fiul lui Booz, fiul lui Salmon, fiul lui Naason,
33 fiul lui Aminadab, fiul lui Admin, fiul lui Arni, fiul lui Esrom, fiul lui Fares, fiul lui Iuda,
34 fiul lui Iacob, fiul lui Isaac, fiul lui Avraam, fiul lui Tara, fiul lui Nahor,
35 fiul lui Seruh, fiul lui Ragab, fiul lui Falec, fiul lui Ever, fiul lui Sala,
36 fiul lui Cainam, fiul lui Arfaxad, fiul lui Sem, fiul lui Noe, fiul lui Lameh,
37 fiul lui Matusala, fiul lui Enoh, fiul lui Iared, fiul lui Maleleil, fiul lui Cainam,

38 fiul lui Enos, fiul lui Set, fiul lui Adam, fiul lui Dumnezeu.
4
Postul şi ispitirea lui Iisus. Începutul predicii Sale în Galileea. Alungarea lui Iisus din patria Sa. Iisus începe să predice în Capernaum. Vindecarea unui demonizat. Vindecarea soacrei lui Petru şi a altor bolnavi.
1 Iar Iisus, plin de Duhul Sfânt, S-a întors de la Iordan; şi a fost dus de duhul în pustie
2 timp de patruzeci de zile, ispitit fiind de diavolul. Şi în acele zile El n-a mâncat nimic; şi când ele s-au încheiat, El a flămânzit.
3 Şi I-a zis diavolul: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, zi-i acestei pietre să se facă pâine”.
4 Şi i-a răspuns Iisus: „Scris este că nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul lui Dumnezeu”.

5 Şi suindu-L diavolul pe un munte înalt, I-a arătat într-o clipă toate împărăţiile lumii.
6 Şi I-a zis diavolul: „Ţie îţi voi da toată stăpânirea aceasta şi slava lor, căci mie mi-a fost dată şi eu o dau cui vreau1.
7 Aşadar, dacă te vei închina înainte-mi, a ta va fi toată”.
8 Şi, răspunzând, Iisus i-a zis: „Mergi înapoia Mea, Satano, că scris este: Domnului Dumnezeului tău să I te închini şi numai Lui să-I slujeşti”.
9 Şi L-a dus în Ierusalim şi L-a aşezat pe aripa templului şi I-a zis: „Dacă eşti Fiul lui Dumnezeu, aruncă-te de aici jos,
10 că scris este: îngerilor săi va porunci pentru tine, ca să te păzească;
11 şi ei te vor ridica pe mâini, ca nu cumva piciorul tău să ţi-l izbeşti de piatră”.
12 Şi, răspunzând, Iisus i-a zis: „S-a spus: Să nu-L ispiteşti pe Domnul, Dumnezeul tău”.
13 Şi diavolul, sfârşind toată ispita, s-a îndepărtat de la El, până la o vreme.
14 şi s-a întors Iisus cu puterea Duhului în Galileea; şi vestea despre El a ieşit în tot ţinutul dimprejur.
15 Şi învăţa în sinagogile lor, slăvit fiind de toţi.
16 Şi a venit în Nazaret, unde fusese crescut; şi după obiceiul Său a intrat în
1 Aducând în lume păcatul şi, prin păcat, moartea, diavolul a obţinut asupra lumii o stăpânire pe care însuşi omul i-a conferit-o prin neascultarea faţă de Creator şi supunerea faţă de Cel-Rău. În acest fel, diavolul a devenit „stăpânitorul lumii acesteia” (In 12, 31) şi exercită asupra omului o tiranie din care numai Iisus Hristos îl eliberează (îl mântuieşte) prin jertfa Sa răscumpărătoare.
ziua sâmbetei în sinagogă şi s-a ridicat să citească.
17 Şi i s-a dat cartea profetului Isaia. Şi deschizând El cartea, a găsit locul unde era scris:
18 Duhul Domnului e peste Mine, pentru că El m-a uns; El m-a trimis să le binevestesc săracilor, să-i vindec pe cei zdrobiţi la inimă, robilor să le vestesc libertate şi orbilor vedere, pe cei asupriţi să-i trimit în libertate
19 şi să vestesc anul bineprimit al Domnului2.
20 Şi închizând cartea şi dând-o slujitorului, a şezut; iar ochii tuturor celor din sinagogă erau aţintiţi asupră-I.
21 Şi a început să le spună: „Astăzi s-a plinit această scriptură în urechile voastre”.
22 Şi toţi Îl încuviinţau şi se mirau de cuvintele harului ce ieşeau din gura Lui şi ziceau: „Nu este acesta oare fiul luiIosif?...”.
23 Şi El le-a zis: „Nici o-ndoială că-mi veţi spune zicala aceasta: Doctore, vindecă-te pe tine însuţi!; pe toate câte-am auzit că s-au făcut în Capernaum, fă-le şi aici, în patria ta...”.
24 Şi le-a zis: „Adevăr vă spun Eu vouă că nici un profet nu este bineprimit în patria sa.
25 Şi adevăr vă spun că multe văduve erau în Israel în vremea lui Ilie, când s-a închis cerul trei ani şi şase luni, încât foamete mare a fost în tot pământul,
26 şi la nici una din ele n-a fost trimis Ilie, ci numai în Sarepta Sidonului, la o femeie văduvă.
2 Vremea când Dumnezeu Îşi revarsă mila, îndurarea şi harurile Sale peste poporul care le primeşte cu bucurie.

27 Şi mulţi leproşi erau în Israel în vremea profetului Elisei, dar nici unul dintre ei nu s-a curăţit, ci numai Neeman Sirianul”.

28 Şi auzind acestea, toţi cei din sinagogă s-au umplut de mânie.
29 Şi sculându-se, L-au scos afară din cetate şi L-au dus până la sprânceana muntelui pe care le era
zidită cetatea, ca să-L arunce jos.
30 Dar El, trecând prin mijlocul lor, S-a dus
31 şi s-a coborât la Capernaum, cetate a Galileii; şi îi învăţa sâmbăta.
32 Şi erau uimiţi de învăţătura Lui, căci cuvântul Său era cu putere.
33 Iar în sinagogă era un om care avea duh de demon necurat; şi a strigat cu glas tare:
34 „Lasă-ne-n pace! Ce-ai tu cu noi, Iisuse Nazarinene? Ai venit să ne pierzi? Te ştiu eu cine eşti:
Sfântul lui Dumnezeu...”.
35 Şi Iisus l-a certat, zicând: „Taci şi ieşi din el!...”. Şi aruncându-l în mijlocul sinagogii, demonul a
ieşit din el fără să-l vatăme cu nimic.
36 Şi frică i-a cuprins pe toţi şi ziceau unii către alţii: „Ce este oare cuvântul acesta? Că El cu
stăpânire şi cu putere le porunceşte duhurilor necurate, şi ele ies”.
37 Şi a mers vestea despre El în tot locul din împrejurimi.
38 Şi după ce s-a sculat din sinagogă, a intrat în casa lui Simon. Iar soacra lui Petru era prinsă de
friguri rele şi L-au rugat pentru ea.
39 Şi El, aplecându-Se asupra ei, a certat frigurile, şi ele au lăsat-o. Iar ea s-a ridicat îndată şi le
slujea.
40 Iar în apusul soarelui, toţi cei ce aveau bolnavi de felurite boli îi aduceau la El; iar El, punându-
Şi mâinile pe fiecare din ei, îi vindeca.
41 Şi din mulţi ieşeau şi demoni, care strigau şi ziceau: „Tu eşti Fiul lui Dumnezeu!” Dar El,
certându-i, nu-i lăsa să vorbească, pentru că ei ştiau că El este Hristosul.
42 Iar când s-a făcut ziuă a ieşit şi s-a dus într-un loc pustiu; şi mulţimile Îl căutau şi au venit până
la El, şi-L ţineau să nu plece de la ei.
43 Dar El le-a zis: „Trebuie ca şi altor cetăţi să le binevestesc împărăţia lui Dumnezeu, că pentru
aceasta am fost trimis”.
44 Şi propovăduia în sinagogile Galileii.
5
Pescuirea minunată. Vindecarea unui lepros şi a unui paralitic. Chemarea lui Levi. Despre post.
1 Şi a fost că pe când mulţimea Îl îmbulzea ca să asculte cuvântul lui Dumnezeu şi El şedea lângă
lacul Ghenizaret,
2 a văzut două luntri stând lângă ţărm; iar pescarii, coborâţi din ele, îşi spălau mrejele.
3 Şi urcându-Se într-una din luntri, care era a lui Simon, l-a rugat s-o depărteze puţin de la uscat. Şi
şezând în luntre, din ea învăţa mulţimile.
4 Iar când a încetat să vorbească i-a zis lui Simon: „Du-o la adânc şi aruncaţi-vă mrejele să
pescuiţi”.
5 Şi Simon I-a răspuns: „Învăţătorule, toată noaptea ne-am trudit şi n-am prins nimic; dar după
vorba Ta voi arunca mrejele”.

6 Şi făcând aceasta, au prins mulţime mare de peşte, că li se rupeau mrejele.
7 Şi le-au făcut semn fârtaţilor lor din cealaltă luntre să vină să le ajute. Şi ei au venit; şi au umplut
amândouă luntrile, că mai se afundau.
8 Şi văzând Simon Petru, a căzut la genunchii lui Iisus, zicând: „Ieşi de la mine Doamne, că sunt
om păcătos...”.
9 Că spaimă îl cuprinsese, pe el şi pe toţi cei ce erau cu el, de pescuitul peştilor pe care îi prinseseră.
10 Tot aşa şi pe Iacob şi pe Ioan, fiii lui Zevedeu, care erau fârtaţii lui Simon1. Şi a zis Iisus către
Simon: „Nu te teme; de acum înainte vei pescui oameni”.
11 Şi trăgând ei luntrile la ţărm şi lăsând totul, I-au urmat Lui.
12 Şi a fost că pe când era El în una din cetăţi, iată un om plin de lepră; şi văzându-L pe Iisus, a
căzut cu faţa la pământ şi i s-a rugat, zicând: „Doamne, dacă vrei, Tu poţi să mă curăţeşti”.
13 Şi întinzându-Şi mâna, S-a atins de el, zicând: „Vreau, curăţeşte-te!” Şi îndată S-a dus lepra de
pe el.
14 Iar Iisus i-a poruncit să nu spună nimănui: „Ci du-te, arată-te preotului, iar pentru curăţirea ta să
aduci jertfă aşa cum a rânduit Moise, să le fie lor mărturie”.

15 Dar vorba despre El se răspândea şi mai mult, şi numeroase mulţimi se adunau să asculte şi să se vindece de bolile lor.
16 Iar El Se retrăgea în locuri pustii şi Se ruga.
1 Andrei nu e menţionat nominal, dar e presupus a fi fost în aceeaşi luntre cu Petru; îl implicăpluralul din versetele 4-7.
17 Şi a fost că într-una din zile El învăţa; şi de faţă şedeau farisei şi învăţători ai legii veniţi din toate satele Galileii şi ale Iudeii şi din Ierusalim; şi puterea Domnului era cu El în aceea că El tămăduia.
18 Şi iată că nişte bărbaţi aduceau pe pat un om care era slăbănog şi căutau să-l ducă înlăuntru şi să-l pună înaintea Lui;
19 dar negăsind pe unde să-l ducă, din pricina mulţimii, s-au suit pe acoperiş, şi prin tavan2 l-au lăsat cu patul în mijloc, în faţa lui Iisus.
20 Şi văzând El credinţa lor, a zis: „Omule, iertate îţi sunt păcatele".
21 Iar cărturarii şi fariseii au început a cugeta, zicându-şi: „Cine-i acesta care rosteşte blasfemii? Cine poate ierta păcatele decât singur Dumnezeu?"
22 Iar Iisus, cunoscând gândurile lor, le-a răspuns, zicându-le: „Ce cugetaţi în inimile voastre?
23 Ce este mai uşor, a zice: Iertate îţi sunt păcatele!, sau a zice: Ridică-te şi umblă!?
24 Dar ca să ştiţi că putere are Fiul Omului pe pământ să ierte păcatele i-a zis slăbănogului -: Ţie-ţi spun: Ridică-te, ia-ţi patul şi mergi la casa ta!"
25 şi-n faţa lor ridicându-se de-ndată şi luându-şi patul pe care zăcuse, s-a dus la casa lui slăvind pe Dumnezeu.
2 Literal: prin cărămizi, ceea ce însă nu presupune o miraculoasă pătrundere a materiei prin materie. Dacă Marcu (2, 4) prezintă acoperişul-terasă al unei case palestiniene, în care se face o spărtură, Luca prezintă imaginea unei case greco-romane, al cărei plafon are o largă deschidere în mijloc, adică o „spărtură" gata făcută (de reţinut că Luca scrie la Roma şi pentru Romani).

26 Şi uimire i-a cuprins pe toţi şi-L slăveau pe Dumnezeu; şi s-au umplut de frică şi ziceau: „Minunate lucruri am văzut astăzi!"
27 Şi după aceasta a ieşit şi a văzut un vameş, cu numele Levi3, şezând la vamă, şi i-a zis: „Urmează-Mi!"
28 Şi lăsând totul, acesta s-a ridicat şi I-a urmat.
29 Şi I-a făcut Levi un ospăţ mare în casa sa. Şi era mulţime multă de vameşi şi de alţii care şedeau cu ei la masă.
30 Dar fariseii şi cărturarii lor murmurau şi ziceau către ucenicii Lui: „De ce mâncaţi şi beţi cu vameşii şi cu păcătoşii?"
31 Şi Iisus, răspunzând, le-a zis: „Nu cei sănătoşi au nevoie de doctor, ci cei bolnavi.
32 Eu n-am venit să-i chem pe cei drepţi, ci pe cei păcătoşi la pocăinţă".
33 Iar ei I-au zis: „Ucenicii lui Ioan ţin posturi dese şi fac rugăciuni; tot aşa şi ai fariseilor; dar ai tăi mănâncă şi beau".
34 Iar Iisus le-a zis: „Puteţi oare să-i faceţi pe nuntaşi să postească în timp ce mirele este cu ei?
35 Dar vor veni zile când mirele se va lua de la ei; atunci, în acele zile, vor posti".
36 Le-a spus şi o parabolă: „Nimeni nu rupe petic dintr-o haină nouă şi-l pune la haină veche; altfel, cea nouă se rupe, iar peticul luat din cea nouă nu se potriveşte cu cea veche.
37 Şi nimeni nu pune vin nou în burdufuri vechi; altfel, vinul nou va sparge
3 Acesta va deveni Evanghelistul Matei.
burdufurile; şi se varsă şi vinul şi se strică şi burdufurile.
38 Ci vinul nou trebuie pus în burdufuri noi şi împreună se vor păstra.
39 Şi nimeni, după ce a băut vin vechi, nu vrea de cel nou, că zice: Mai bun e cel vechi".
6
Spicele culese sâmbăta. Vindecarea omului cu mâna uscată. Alegerea celor doisprezece apostoli. Predica de pe munte.
1 Şi a fost că într-o sâmbătă a doua după Paşti el trecea prin holde, iar ucenicii Lui smulgeau spice şi le mâncau frecându-le-n palme.
2 Dar unii dintre farisei au zis: „De ce faceţi ce nu se cuvine a face sâmbăta?"

3 Şi Iisus, răspunzând, le-a zis: „Oare nici pe asta n-aţi citit-o, ce a făcut David când a flămânzit, el
şi cei ce erau cu el:
4 cum a intrat în casa lui Dumnezeu şi a luat pâinile punerii-înainte şi a mâncat şi a dat şi
însoţitorilor săi din ele, pe care nu se cuvine să le mănânce decât numai preoţii”.
5 Şi le spunea: „Fiul Omului este Domn şi al sâmbetei!”
6 Şi a fost că în altă sâmbătă a intrat în sinagogă şi învăţa. Şi se afla acolo un om a cărui mână
dreaptă era uscată.
7 Iar cărturarii şi fariseii Îl pândeau să vadă dacă-l va vindeca sâmbăta, ca să-i găsească vină.
8 El însă le ştia gândurile şi i-a zis omului care avea mâna uscată: „Ridică-te şi stai în mijloc!” El s-
a ridicat şi a stat.

9 Iar Iisus le-a zis: „Vă întreb Eu pe voi: În zi de sâmbătă, se cuvine să faci bine, sau să faci rău?; să
mântuieşti un suflet, sau să-l pierzi?”
10 Şi privindu-i pe toţi de jur-împrejur, i-a zis: „Întinde-ţi mâna!” Iar el a făcut aşa, şi mâna i s-a
făcut sănătoasă.
11 Ei însă s-au umplut de mânie şi se vorbeau unii cu alţii ce să-I facă lui Iisus.
12 Şi a fost că în zilele acelea El a ieşit la munte să Se roage şi a petrecut noaptea în rugăciune către
Dumnezeu.
13 Şi când s-a făcut ziuă i-a chemat pe ucenicii Săi şi a ales dintre ei doisprezece, pe care i-a numit
apostoli:
14 pe Simon, căruia i-a zis Petru, şi pe Andrei, fratele lui, pe Iacob şi pe Ioan, pe Filip şi pe
Bartolomeu,
15 pe Matei şi pe Toma, pe Iacob al lui Alfeu şi pe Simon numit Zilotul,
16 pe Iuda al lui Iacob şi pe Iuda Iscarioteanul, care a devenit trădător.
17 Şi coborând împreună cu ei, a stat într-un loc şes, El şi mulţime numeroasă de ucenici ai Săi şi
mulţime multă de popor din toată Iudeea şi din Ierusalim şi de pe ţărmul Tirului şi al Sidonului, care
veniseră să-L asculte şi să se vindece de bolile lor.
18 Şi cei chinuiţi de duhuri necurate se vindecau.
19 Şi toată mulţimea căuta să se atingă de El, că putere ieşea dintr-însul şi pe toţi îi vindeca.
20 Şi ridicându-Şi ochii spre ucenicii Săi, zicea: „Fericiţi sunteţi voi, cei săraci, că a voastră este
împărăţia lui Dumnezeu.
21 Fericiţi sunteţi voi, cei ce flămânziţi acum, că vă veţi sătura. Fericiţi sunteţi voi, cei ce plângeţi
acum, că veţi râde.
22 Fericiţi veţi fi când din pricina Fiului Omului vă vor urî oamenii şi vă vor izgoni dintre ei şi vă
vor ocărî şi când ca pe un rău vă vor lepăda numele.
23 Bucuraţi-vă în ziua aceea şi tresăltaţi, că iată, răsplata voastră multă este în cer; că părinţii lor aşa
le făceau profeţilor[1].
24 Dar vai vouă, bogaţilor!, că de peacum vă luaţi mângâierea.
25 Vai vouă, celor ce sunteţi sătui acum, că veţi flămânzi. Vai vouă, celor ce râdeţi acum, că veţi
plânge şi vă veţi tângui.
26 Vai vouă, când toţi oamenii vă vor vorbi de bine; că părinţii lor aşa le făceau profeţilor
mincinoşi.
27 Iar vouă, celor ce ascultaţi, vă spun: Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, faceţi bine celor ce vă urăsc;
28 binecuvântaţi pe cei ce vă blesteamă, rugaţi-vă pentru cei ce vă necăjesc.
29 Celui ce te loveşte peste obraz, dă-i-l şi pe celălalt; pe cel ce-ţi ia haina, nu-l împiedica să-ţi ia şi
cămaşa;
30 oricui îţi cere, dă-i; şi de la cel ce-ţi ia pe ale tale, nu i le cere.
31 Şi precum voiţi să vă facă vouă oamenii, asemenea faceţi-le şi voi lor.
32 Şi dacă-i iubiţi pe cei ce vă iubesc, ce mulţumire aveţi? Că şi păcătoşii-i iubesc pe cei care-i
iubesc pe ei.
33 Şi dacă le faceţi bine celor ce vă fac vouă bine, ce mulţumire aveţi? Că şi păcătoşii tot aşa fac.
1 Aceste ultime cuvinte vor fi fost însoţite şi de un gest către cărturari şi farisei, ai căror strămoşi de
aceeaşi teapă îi prigoniseră pe profeţii Vechiului Testament.

34 Şi dacă daţi cu-mprumut celor de la care nădăjduiţi să luaţi înapoi, ce mulţumire aveţi? Că şi păcătoşii le dau cu-mprumut păcătoşilor, ca să primească înapoi întocmai.
35 Ci iubiţi pe vrăjmaşii voştri şi faceţi bine şi daţi cu-mprumut nimic nădăjduind2 şi răsplata voastră va fi multă şi veţi fi fiii Celui-Preaînalt; că El este bun cu cei nemulţumitori şi răi.
36 Fiţi milostivi, aşa cum şi Tatăl vostru este milostiv.
37 Nu judecaţi şi nu veţi fi judecaţi; nu osândiţi şi nu veţi fi osândiţi; iertaţi şi vi se va ierta.
38 Daţi şi vi se va da; o măsură bună, îndesată, clătinată şi cu vârf vi se va turna în poală3; căci cu ce măsură măsuraţi, cu aceea vi se va măsura”.
39 Şi le-a spus şi o parabolă: „Poate oare orb pe orb să călăuzească? Nu vor cădea amândoi în groapă?
40 Nu este ucenic mai presus de învăţătorul său; dar orice ucenic desăvârşit va fi ca învăţătorul său.
41 De ce vezi paiul din ochiul fratelui tău, dar nu bagi de seamă bârna din ochiul tău?
42 Sau cum poţi să-i spui fratelui tău: Frate, lasă-mă să-ţi scot paiul din ochi!, în timp ce tu nu vezi bârna care este în ochiul tău? Făţarnicule, scoate-ţi mai întâi bârna din ochi şi atunci vei
2 Daţi fără să aşteptaţi restituirea. A oferi cuiva un împrumut cu intenţia de a-l face „uitat” poate fi o modalitate delicată de a-i face bine, de a-l ajuta.
3 Literal: în sân. E vorba de punga sau sacul ce rezultă din îndoitura şorţului sau a hainei până-n dreptul cingătorii, şi chiar deasupra ei. Prinsă pe după gât, o astfel de îndoitură îi putea servi unei mame în mers drept leagăn pentru copil. În acest sens trebuie înţeleasă expresia „sânul lui Avraam” (Lc 16, 22-23).
vedea să scoţi paiul care este în ochiul fratelui tău.
43 Că nu este pom bun care să facă roadă rea şi nici, dimpotrivă, pom rău care să facă roadă bună.
44 Că fiece pom după roada lui se cunoaşte. Că nu se adună smochine din mărăcini, şi nici struguri se culeg din rug4.
45 Omul bun, din vistieria cea bună a inimii sale scoate ce este bun; iar omul rău, din vistieria cea rea a inimii sale scoate ce este rău. Că din prisosul inimii îi grăieşte gura.
46 Şi de ce Mă chemaţi: Doamne, Doamne!, şi nu faceţi ce vă spun?
47 Tot cel ce vine la Mine şi aude cuvintele Mele şi le face5, vă voi arăta cu cine se aseamănă:
48 Este asemenea omului care, zidindu-şi o casă, a săpat, a adâncit şi i-a pus temelia pe piatră; şi venind apele mari, puhoiul a izbit în casa aceea, dar n-a putut s-o clintească, fiindcă era bine zidită pe piatră.
49 Iar cel ce aude dar nu face, asemenea este omului care şi-a zidit casa pe pământ fără temelie; şi puhoiul a izbit-o şi ea de-ndată a căzut; şi mare a fost prăbuşirea casei aceleia”.
7
Vindecarea slugii sutaşului. Învierea tânărului din Nain. Trimişii lui Ioan Botezătorul. Mărturia lui Iisus despre Ioan. Ungerea lui Iisus de către o femeie păcătoasă.
4 Rug (folosit mai mult la plural: rugi): tufe de viţe spinoase, care fac mure.
5 Le îndeplineşte; le pune în practică.
1777
1 După ce Şi-a sfârşit toate cuvintele în auzul poporului, a intrat în Capernaum.
2 Iar un sutaş avea un serv pe care-l preţuia şi care, bolnav, era pe moarte.
3 Şi auzind despre Iisus, a trimis la El pe nişte bătrâni ai Iudeilor1, rugându-l să vină şi să-i vindece servul.
4 Iar ei, venind la Iisus, L-au rugat stăruitor, zicându-I: „Vrednic este să faci asta pentru el;
5 că iubeşte neamul nostru; şi sinagoga, el ne-a zidit-o”.
6 Iar Iisus mergea cu ei. Şi nu era departe de casă, când sutaşul a trimis la El prieteni, zicându-I: „Doamne, nu Te osteni, că nu sunt vrednic să intri sub acoperişul meu.
7 De aceea nici pe mine nu m-am socotit vrednic să vin la Tine; ci spune prin cuvânt, şi servul meu se va tămădui.
8 Că şi eu sunt om pus sub stăpânire şi am sub mine ostaşi şi-i spun acestuia: Du-te! Şi se duce; şi altuia: Vino! Şi vine; şi slugii mele: Fă asta! Şi face”.
9 Iar Iisus, auzind acestea, s-a mirat de el şi, întorcându-Se, a zis către mulţimea care venea după El: „Vă spun Eu vouă că nici în Israel n-am aflat atâta credinţă!”
10 Şi când cei trimişi s-au întors acasă, l-au găsit pe serv sănătos.

11 Şi a fost că după aceea S-a dus într-o cetate numită Nain; şi împreună cu El mergeau ucenicii Săi şi mulţime multă.

1 Nu e vorba de bătrânii din sinedriu, adversari redutabili ai lui Iisus, ci de nişte localnici de vază cu care sutaşul (centurion în armata romană), ca simpatizant al Iudeilor, era în foarte bune relaţii.

12 Iar când s-a apropiat de porţile cetăţii, iată că scoteau un mort, singurul copil al mamei sale; şi ea era văduvă; şi mulţime mare din cetate era cu ea.

13 Şi văzând-o Domnul, I s-a făcut milă de ea şi i-a zis: „Nu plânge!”

14 Şi, apropiindu-Se, S-a atins de pat, iar cei care-l duceau s-au oprit. Şi i-a zis: „Tinere, ţie-ţi spun: Scoală-te!”

15 şi s-a ridicat mortul şi a început să vorbească; şi i l-a dat mamei sale.

16 Şi frică i-a cuprins pe toţi şi-L slăveau pe Dumnezeu, zicând: „Mare profet s-a ridicat între noi şi Dumnezeu şi-a cercetat poporul”.

17 Şi a ieşit cuvântul acesta despre El în toată Iudeea şi în tot ţinutul dimprejur.

18 Şi despre toate acestea i-au dat de veste lui Ioan ucenicii lui.

19 Şi chemând Ioan pe doi din ucenicii săi, i-a trimis la Domnul, zicând: „Tu eşti Cel ce va să vină, sau pe altul să aşteptăm?”

20 Şi venind la El, bărbaţii I-au zis: „Ioan Botezătorul ne-a trimis la tine, zicând: Tu eşti Cel ce va să vină, sau pe altul să aşteptăm?”

21 Şi în ceasul acela El pe mulţi i-a vindecat de boli şi de răni şi de duhuri rele şi multor orbi le-a dăruit vederea.

22 Şi răspunzându-le, le-a zis: „Duceţi-vă şi spuneţi-i lui Ioan cele ce-aţi văzut şi-aţi auzit: Orbii văd, şchiopii umblă, leproşii se curăţesc, surzii aud, morţii învie şi săracilor li se binevesteşte;

23 şi fericit este acela care nu se va poticni întru Mine2”.

24 Iar după ce trimişii lui Ioan au plecat, El a început să le vorbească mulţimilor

2 Vezi nota de la Mt 11, 6.

despre Ioan: „Ce-aţi ieşit să vedeţi în pustie?: O trestie clătinată de vânt?...

25 Dar ce-aţi ieşit să vedeţi?: Om îmbrăcat în haine moi?... Iată, cei ce sunt în haine scumpe şi petrec în desfătări sunt în casele regilor.

26 Dar ce-aţi ieşit să vedeţi?: Un profet?... Da, v-o spun Eu vouă, şi mai mult decât un profet.

27 Acesta este cel despre care s-a scris: Iată, Eu îl trimit înaintea feţei Tale pe îngerul Meu, care-Ţi va pregăti calea de dinaintea Ta.

28 v-o spun Eu vouă: Între cei născuţi din femei, nimeni nu este mai mare decât Ioan; dar cel mai mic întru împărăţia lui Dumnezeu este mai mare decât el3.

29 Şi tot poporul auzind, şi vameşii, s-au încredinţat de dreptatea lui Dumnezeu, botezându-se cu botezul lui Ioan.

30 Dar fariseii şi învăţătorii de lege, nebotezându-se de către el, au lepădat voia lui Dumnezeu faţă de ei.

31 Aşadar, cu cine voi asemăna pe oamenii acestui neam? Şi cu cine sunt ei asemenea?

32 Sunt asemenea copiilor care şed în piaţă şi strigă unii către alţii zicând: Din fluier v-am cântat şi n-aţi jucat; de jale v-am cântat şi n-aţi plâns.

33 Că a venit Ioan Botezătorul nemâncând pâine şi nici bând vin, şi spuneţi: Are demon!

34 A venit Fiul Omului mâncând şi bând, şi spuneţi: Iată om mâncăcios şi băutor de vin, prieten al vameşilor şi-al păcătoşilor!...

3 Vezi nota de la Mt 11, 11.

35 Dar înţelepciunea a fost găsită dreaptă de către toţi fiii ei”.

36 Iar unul din farisei L-a rugat să mănânce cu el. Şi, intrând în casa fariseului, a stat la masă.

37 Şi iată că era în cetate o femeie păcătoasă; şi aflând că El stă la masă în casa fariseului, a adus un alabastru cu mir

38 şi stând la spate, lângă picioarele Lui, plângând a-nceput să-I ude cu lacrimi picioarele, şi cu părul capului ei le ştergea. Şi-I săruta picioarele şi le ungea cu mir.

39 Şi văzând fariseul care-L chemase, şi-a zis în sine: „Dacă acesta ar fi profet, ar şti cine este şi ce fel de femeie este aceasta care se atinge de el, că este păcătoasă...”.

40 Şi răspunzând Iisus, i-a zis: „Simone, am să-ţi spun ceva”. Iar el I-a zis: „Spune, învăţătorule!”

41 „Un cămătar avea doi datornici. Unul era dator cu cinci sute de dinari, iar celălalt cu cincizeci.
42 Dar, neavând ei cu ce să plătească, i-a iertat pe amândoi. Deci, care dintre ei îl va iubi mai mult?”
43 Răspunzând Simon, a zis: „Cred că acela căruia i-a iertat mai mult”. Iar El i-a zis: „Drept ai judecat”.
44 Şi întorcându-Se către femeie, i-a zis lui Simon: „O vezi tu pe femeia aceasta? Am intrat în casa ta şi apă pe picioare nu Mi-ai dat; ea însă cu lacrimi Mi-a udat picioarele şi cu părul capului ei le-a şters.
45 Tu sărutare nu mi-ai dat; ea însă, de când am intrat, n-a încetat să-Mi sărute picioarele.
46 Tu cu untdelemn capul nu Mi l-ai uns; ea însă cu mir Mi-a uns picioarele.

47 De aceea îţi spun: Iertate sunt păcatele ei cele multe, fiindcă mult a iubit. Iar cui i se iartă puţin, puţin iubeşte”.
48 Şi i-a zis ei: „Iertate îţi sunt păcatele!”
49 Şi cei ce şedeau împreună la masă au început să zică în sinea lor: „Cine este acesta, care şi iartă păcate?”
50 Şi i-a spus femeii: „Credinţa ta te-a mântuit; mergi în pace!”
8
Femei slujitoare ale lui Iisus. Parabola semănătorului. Făclia-n sfeşnic. Mama şi fraţii lui Iisus. Potolirea furtunii. Vindecarea demonizatului din ţinutul Gherghesenilor. Vindecarea femeii cu scurgere de sânge; învierea fiicei lui Iair.
1 Şi a fost după aceea că El umbla prin cetăţi şi prin sate, propovăduind şi binevestind împărăţia lui Dumnezeu; şi erau cu El cei doisprezece
2 şi unele femei care fuseseră vindecate de duhuri rele şi de boli: Maria, numită Magdalena, din care ieşiseră şapte demoni,
3 şi Ioana, femeia lui Huza un dregător al lui Irod -, şi Suzana şi multe altele care le slujeau din avutul lor.
4 Şi adunându-se mulţime multă şi venind de prin cetăţi la El, a zis în parabolă:
5 „Ieşit-a semănătorul să semene sământa1 sa. Şi pe când semăna el, una a căzut lângă drum şi a fost
1 introducere proprie lui Luca, prin trei cuvinte cu aceeaşi rădăcină.
călcată în picioare2 şi păsările cerului au mâncat-o.
6 Şi alta a căzut pe piatră; şi dacă a răsărit s-a uscat, pentru că nu avea umezeală.
7 Şi alta a căzut în mijlocul spinilor; şi spinii, crescând împreună cu ea, au înăbuşit-o.
8 Şi alta a căzut pe pământul cel bun şi a crescut şi a făcut rod însutit”. Pe acestea spunându-le, a strigat: „Cel ce are urechi de auzit, să audă!”
9 Şi ucenicii Săi Îl întrebau ce înseamnă această parabolă.
10 Iar El a zis: „Vouă vă este dat să cunoaşteţi tainele împărăţiei lui Dumnezeu; dar celorlalţi, în parabole, ca văzând să nu vadă şi auzind să nu înţeleagă.
11 Iar parabola aceasta înseamnă: Sământa este cuvântul lui Dumnezeu.
12 Cea de lângă drum sunt cei care aud, apoi vine diavolul şi ia cuvântul din inima lor, ca nu cumva, crezând, să se mântuiască.
13 Iar cea de pe piatră sunt aceia care primesc cu bucurie cuvântul când îl aud, dar aceştia nu au rădăcină; ei cred până la o vreme, iar la vreme de încercare se leapădă.
14 Iar cea căzută între spini sunt cei care aud, dar umblând cu grijile şi cu bogăţia şi cu plăcerile vieţii, se înăbuşă şi nu rodesc.
15 Iar cea de pe pământ bun sunt cei care, auzind cuvântul cu inimă curată şi bună, îl păstrează şi rodesc întru răbdare.
2 Vezi nota de la Mc 4, 4 explicaţie pe care textul lui Luca o confirmă.

16 Nimeni, aprinzând făclia, n-o acoperă cu un vas, nici n-o pune sub pat, ci o aşază în sfeşnic, pentru ca cei ce intră să vadă lumina.
17 Că nu este nimic ascuns care să nu ajungă cunoscut şi nimic tainic care să nu se cunoască şi să nu vină la lumina zilei.

18 Aşadar, luaţi seama cum auziţi: Celui ce are i se va da; iar de la cel ce nu are se va lua şi ceea ce i se pare că are”.
19 Şi au venit la El mama şi fraţii Săi; şi nu puteau să se apropie de El din pricina mulţimii.
20 Şi i s-a dat de veste: „Mama Ta şi fraţii Tăi stau afară şi vor să Te vadă”.
21 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Mama Mea şi fraţii Mei sunt aceia care ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi-l îndeplinesc”.
22 Şi a fost că într-una din zile a intrat în corabie cu ucenicii Săi şi le-a zis: „Să trecem de cealaltă parte a lacului”. Şi au plecat.
23 Dar în timp ce navigau, El a adormit. şi s-a lăsat pe lac o furtună de vânt şi se umpleau de apă şi erau în primejdie.
24 Şi, apropiindu-se, L-au deşteptat, zicând: „Învăţătorule, Învăţătorule, pierim!...”. Iar El, sculându-Se, a certat vântul şi valul apei; şi ele au încetat şi s-a făcut linişte.
25 Şi le-a zis: „Unde vă este credinţa?” Iar ei, cuprinşi de teamă, se mirau, zicând unii către alţii: „Cine este Acesta, că şi vânturilor şi apei le porunceşte, şi ele Îl ascultă?”
26 Şi au ajuns cu corabia în ţinutul Gherghesenilor3, care este în faţa Galileii.
3 Variantă toponimică pentru ţinutul Gadarenilor. În legătură cu Gadara vezi nota de la Mc 5, 1.
27 Şi ieşind El pe uscat, L-a întâmpinat un bărbat din cetate, care avea demoni; de multă vreme el cu haină nu se îmbrăca şi în casă nu mai locuia, ci în morminte.
28 Şi văzându-L pe Iisus, a strigat şi a căzut înainte-I şi cu glas mare a zis: „Ce-ai cu mine, Iisuse, Fiul Dumnezeului Celui-Preaînalt? Rogu-te să nu mă chinuieşti...”.
29 Că-i poruncea duhului necurat să iasă din om. Fiindcă de mulţi ani îl stăpânea; şi-l păzeau legat în lanţuri şi-n obezi, dar el, sfărâmând legăturile, era gonit de demon în pustiu.
30 Şi l-a întrebat Iisus: „Care-ţi este numele?” Iar el a zis: „Legiune”. Că demoni mulţi intraseră în el.
31 Şi-L rugau pe El să nu le poruncească să meargă în adânc4.
32 Şi era acolo o turmă mare de porci care păştea pe munte. Şi L-au rugat să le îngăduie să intre în ei; şi le-a îngăduit.
33 Şi ieşind demonii din om, au intrat în porci, iar turma s-a repezit de pe stâncă-n lac şi s-a înecat.
34 Iar păzitorii, văzând ce s-a întâmplat, au fugit şi au dat de veste în cetate şi prin sate.
35 Şi au ieşit să vadă cele întâmplate şi au venit la Iisus; şi pe omul din care ieşiseră demonii l-au găsit îmbrăcat şi întreg la minte, şezând jos, la picioarele lui Iisus; şi s-au înspăimântat.
4 În Mc 5, 10 rugămintea demonilor este aceea ca Iisus să nu-i trimită în afara acelui ţinut. Luca duce gândul până la capăt: să nu-i trimită în adâncul pământului (întru cele mai de jos), acolo unde este sălaşul normal şi definitiv al diavolului (cf. Ap 9, 1-2; 11, 7; 17, 8; 20, 1, 3).

36 Şi cei care văzuseră le-au spus cum a fost izbăvit demonizatul.
37 Şi toată mulţimea din ţinutul Gherghesenilor L-a rugat să plece de la ei, că erau cuprinşi de frică mare. Iar El, intrând în corabie, S-a înapoiat.
38 Iar bărbatul din care ieşiseră demonii Îl ruga să rămână cu El. Iisus însă l-a trimis înapoi, zicând:
39 „Întoarce-te la casa ta şi spune cât a făcut Dumnezeu pentru tine”. Şi a plecat, propovăduind în toată cetatea cât a făcut Iisus pentru el.
40 Şi când S-a întors Iisus, mulţimea l-a primit cu bucurie, fiindcă toţi Îl aşteptau.
41 Şi iată că a venit un bărbat, al cărui nume era Iair; şi acesta era maimarele sinagogii. Şi căzând la picioarele lui Iisus, Îl ruga să vină5 în casa lui.
42 Că numai o fiică avea, ca de doisprezece ani, şi aceea era pe moarte. Şi pe când Se ducea El, mulţimile Îl îmbulzeau.
43 Şi o femeie, care de doisprezece ani avea scurgere de sânge şi-şi cheltuise toată averea cu doctorii şi de nici unul nu putuse să fie vindecată,
44 s-a apropiat de El prin spate, s-a atins de poala hainei Lui şi îndată i s-a oprit scurgerea sângelui.
45 Şi a zis Iisus: „Cine este cel ce s-a atins de Mine?” Dar cum toţi tăgăduiau, Petru şi ceilalţi care erau cu El au zis: „Învăţătorule, mulţimile Te îmbulzesc şi Te strâmtorează şi Tu zici: cine s-a atins de Mine?...”.
46 Iar Iisus a zis: „S-a atins de Mine cineva. Căci Eu am simţit puterea care
5 Literal: să intre; cu nuanţa că Iisus nu Se afla în faţa casei lui Iair, ci la o oarecare distanţă.

a ieşit din Mine”.
47 Atunci femeia, văzând că n-a rămas tăinuită, a venit tremurând şi, căzând înaintea Lui, a spus în faţa întregului popor din ce pricină s-a atins de El şi cum de-ndată s-a tămăduit.
48 Iar El i-a zis: „Îndrăzneşte, fiică, credinţa ta te-a mântuit; mergi în pace!”
49 Şi pe când El încă vorbea, a venit cineva de la mai-marele sinagogii, zicând: „Fiica ta a murit; nu-L mai supăra pe Învăţător”.
50 Iar Iisus, auzind, i-a răspuns: „Nu te teme; tu crede numai, şi ea se va mântui”.
51 Şi venind în casă, n-a lăsat pe nimeni să intre cu El, decât numai pe Petru şi pe Ioan şi pe Iacob şi pe tatăl copilei şi pe mamă.
52 Şi toţi plângeau şi se tânguiau din pricina ei. Iar El a zis: „Nu plângeţi; n-a murit, ci doarme”.
53 Şi ei Îl luau în râs, ştiind că ea a murit.
54 Iar El, apucând-o de mână, a strigat, zicând: „Copilă, scoală-te!”
55 şi s-a întors duhul ei, şi ea în chiar clipa aceea a înviat; şi El a poruncit să i se dea să mănânce.
56 Şi părinţii ei au rămas încremeniţi. Iar El le-a poruncit să nu spună nimănui ceea ce s-a petrecut.
9
Trimiterea celor doisprezece. Irod şi Iisus. Săturarea celor cinci mii. Mărturisirea lui Petru. Întâia vestire a Patimilor. Schimbarea la faţă. Vindecarea copilului demonizat. A doua vestire a Patimilor.
1782
Cine este cel mai mare? Folosirea numelui lui Iisus.
1 Şi chemându-i pe cei doisprezece ucenici ai Săi, le-a dat putere şi stăpânire peste toţi demonii şi să vindece bolile.
2 Şi i-a trimis să propovăduiască împărăţia lui Dumnezeu şi să-i vindece pe cei bolnavi.
3 Şi le-a zis: „Să nu luaţi nimic la drum: nici toiag, nici traistă, nici pâine, nici bani şi nici să aveţi câte două haine.
4 Şi în orice casă veţi intra, acolo să rămâneţi şi de-acolo să nu plecaţi.
5 Cât despre cei ce nu vă vor primi, când ieşiţi din cetatea aceea scuturaţi praful de pe picioarele voastre, spre mărturie împotriva lor”.
6 Iar ei au plecat şi treceau prin sate binevestind şi vindecând pretutindeni.
7 Şi de toate cele petrecute a auzit Irod tetrarhul şi era nedumerit; că se spunea de către unii că Ioan a înviat din morţi;
8 iar de către alţii, că Ilie s-a arătat; şi iarăşi de către alţii, că un profet din cei vechi a înviat.
9 Iar Irod a zis: „Lui Ioan, eu i-am tăiat capul. Cine este dar acesta despre care aud astfel de lucruri?” Şi căuta să-l vadă.
10 Şi întorcându-se apostolii, I-au spus toate câte au făcut. Şi luându-i doar pe ei-înde-ei, S-a dus într-un loc pustiu, spre cetatea numită Betsaida.
11 Dar când au aflat mulţimile, s-au dus după El; şi El, primindu-le cu bunăvoinţă, le vorbea despre împărăţia lui Dumnezeu; iar pe cei ce aveau trebuinţă de vindecare, îi vindeca.
12 Dar ziua a-nceput să se plece. Şi cei doisprezece au venit şi I-au spus: „Dă drumul mulţimii să se ducă prin satele şi gospodăriile dimprejur, ca să poposească şi să-şi găsească de mâncare, că aici suntem în loc pustiu”.
13 Iar El le-a zis: „Daţi-le voi să mănânce”. Şi ei au zis: „Nu avem mai mult decât cinci pâini şi doi peşti, afară numai dacă ne vom duce noi şi vom cumpăra hrană pentru poporul acesta”.
14 Că erau ca la cinci mii de bărbaţi. Iar El le-a zis ucenicilor Săi: „Aşezaţi-i jos, în cete de câte cincizeci”.
15 Şi au făcut aşa şi i-au aşezat pe toţi.
16 Iar Iisus, luând cele cinci pâini şi cei doi peşti şi privind la cer, le-a binecuvântat, a frânt şi le-a dat ucenicilor ca să le pună înaintea mulţimii.
17 Şi au mâncat şi s-au săturat toţi; şi au luat ceea ce le-a rămas, douăsprezece coşuri pline de fărâmituri.
18 Şi a fost că pe când El Se ruga deoparte, ucenicii erau cu El, iar El i-a întrebat, zicând: „Cine zic mulţimile că sunt Eu?”
19 Iar ei, răspunzând, au zis: „Ioan Botezătorul; iar alţii Ilie, iar alţii că a înviat un profet din cei vechi”.
20 Şi El le-a zis: „Dar voi, voi cine ziceţi că sunt Eu?” Iar Petru, răspunzând, a zis: „Hristosul lui

Dumnezeu”.
21 Iar El sub mustrare le-a poruncit ca pe aceasta să n-o spună nimănui,
22 zicând: „Fiul Omului trebuie să pătimească multe şi să fie defăimat de către bătrâni şi de către arhierei şi de către cărturari şi să fie omorât, iar a treia zi să învie”.
23 Şi tuturor le spunea: „Dacă voieşte cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, în fiecare zi să-şi ia crucea şi să-Mi urmeze Mie;

24 fiindcă tot cel ce va voi să-şi scape viaţa, O va pierde; iar cel ce-şi va pierde viaţa pentru Mine, acela O va mântui1.
25 Că ce-i foloseşte omului dacă va câştiga lumea-ntreagă, dar pe sine se va pierde sau se va păgubi?
26 Că tot cel ce se va ruşina de Mine şi de cuvintele Mele, de acela şi Fiul Omului Se va ruşina când va veni întru slava Sa şi a Tatălui şi a sfinţilor îngeri.
27 Dar cu adevărat vă spun Eu vouă: Sunt unii dintre cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea împărăţia lui Dumnezeu!”
28 Iar la vreo opt zile după cuvintele acestea i-a luat pe Petru şi pe Ioan şi pe Iacob şi s-a suit în munte ca să Se roage.
29 Şi a fost că pe când Se ruga, înfăţişarea feţei Sale a devenit alta şi îmbrăcămintea Lui albă, strălucind.
30 Şi iată, doi bărbaţi vorbeau cu El; aceştia erau Moise şi Ilie
31 care, arătându-se întru slavă, vorbeau despre sfârşitul Său pe care avea să-l împlinească în Ierusalim.
32 Iar Petru şi cei împreună cu El erau îngreuiaţi de somn; şi când s-au deşteptat, I-au văzut slava şi pe cei doi bărbaţi stând cu El2.
33 Şi a fost că pe când aceştia se despărţeau de El, Petru I-a zis lui Iisus: „Învăţătorule, bine ne este să fim aici;
1 Asupra înţelesului exact al acestui enunţ vezi nota de la Mt 16, 25.
2 Amănunt propriu lui Luca, anticipând momentul din grădina Ghetsimani. Dimensiunea alegorică explică şi inserţia lui după relatarea evenimentului, fiind însă evident că extazul şi trezirea ucenicilor se petrecuseră înainte.
să facem trei colibe: Ţie una, lui Moise una şi una lui Ilie”; el neştiind ce spune.
34 Şi pe când vorbea el acestea, s-a făcut un nor şi i-a umbrit; şi s-au înspăimântat când au intrat în nor.
35 Şi glas s-a făcut din nor, zicând: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit, de El să ascultaţi!”
36 Şi când glasul a trecut, Iisus s-a aflat singur. Şi ei au tăcut; şi în acele zile n-au spus nimănui nimic din cele ce văzuseră.
37 Şi a fost că în ziua următoare, când s-au coborât din munte, L-a întâmpinat mulţime multă.
38 Şi iată că un bărbat din mulţime a strigat, zicând: „Învăţătorule, rogu-mă Ţie, caută spre fiul meu, că numai pe el îl am;
39 şi iată că un duh necurat îl apucă şi deodată răcneşte şi-l zguduie cu spume şi cu greu pleacă de la el, după ce l-a zdrobit.
40 Şi m-am rugat de ucenicii Tăi să-l scoată, dar ei n-au fost în stare”.
41 Iar Iisus, răspunzând, a zis: „O, neam necredincios şi îndărătnic!, până când voi fi cu voi şi vă voi răbda?... Adu-l aici pe fiul tău!”
42 Şi pe când acesta se apropia, demonul l-a trântit şi l-a zgâlţâit. Iar Iisus a certat duhul cel necurat şi l-a vindecat pe copil şi i l-a dat tatălui său.
43 Iar toţi au rămas uimiţi de măreţia lui Dumnezeu. Şi în timp ce toţi se minunau de toate câte le făcea, El le-a zis ucenicilor Săi:
44 „Puneţi în urechile voastre cuvintele acestea: Fiul Omului va să fie dat în mâinile oamenilor”.

45 Dar ei nu înţelegeau cuvântul acesta, că era ascuns pentru ei, ca să nu-l priceapă, şi se temeau să-L întrebe despre acest cuvânt.
46 Şi le-a venit un gând: „Cine între ei ar fi mai mare?”
47 Iar Iisus, cunoscând gândul inimii lor, a luat un copil, l-a pus lângă Sine

48 şi le-a zis: „Tot cel care-l va primi pe pruncul acesta întru numele Meu, pe Mine Mă primeşte; şi tot cel ce Mă va primi pe Mine, primeşte pe Cel ce m-a trimis pe Mine. Căci cel ce este mai mic între voi toţi, acela este mai mare”.
49 Iar Ioan, răspunzând, I-a zis: „Învăţătorule, noi am văzut pe unul scoţând demoni întru numele Tău şi l-am oprit, pentru că el nu merge cu noi”.
50 Iar Iisus i-a zis: „Nu-l opriţi; căci cel ce nu este împotriva voastră este pentru voi”.
51 Şi a fost că atunci când s-au apropiat zilele înălţării Sale3, El Şi-a întărit gândul de a merge la Ierusalim.
52 Şi a trimis vestitori înaintea Sa. Şi mergând ei, au intrat într-un sat de Samarineni, ca să-I pregătească totul.
53 Dar ei nu L-au primit, pentru că El Se îndrepta spre Ierusalim4.
54 Şi văzând aceasta, ucenicii Iacob şi Ioan I-au zis: „Doamne, vrei să zicem
3 Perioada patimilor, răstignirii, învierii şi înălţării lui Iisus, toate alcătuind trepte suitoare spre desăvârşirea rostului Său pe pământ. Pentru definirea aceleiaşi perioade, Ioan foloseşte o expresie mai teologică: preamărire (zilele în care Iisus este preamărit) (In 7, 39; 16, 13).
4 Sub semnul reciprocităţii, Samarinenii evitau contactele cu Iudeii, şi cu atât mai mult cu pelerinii ce călătoreau spre Ierusalim; de obicei, aceştia din urmă ocoleau teritoriul Samariei (provincie între Galileea şi Iudeea), preferând un drum mai lung şi mai anevoios.
să se coboare foc din cer să-i mistuie, cum a făcut şi Ilie?...”.
55 Iar El, întorcându-Se, i-a certat şi le-a zis: „Nu ştiţi ai Cărui Duh sunteţi? Că Fiul Omului n-a venit să piardă sufletele oamenilor, ci să le mântuiască”.
56 Şi s-au dus în alt sat.
57 Şi pe când mergeau ei pe cale, cineva I-a zis: „Te voi urma oriunde Te vei duce”.
58 Şi Iisus i-a zis: „Vulpile au vizuini şi păsările cerului, cuiburi; dar Fiul Omului n-are unde să-Şi plece capul”.
59 Şi către altul a zis: „Urmează-Mi!” Iar acela a zis: „Doamne, mai întâi Dă-mi voie să merg să-l îngrop pe tatăl meu”.
60 Iar El i-a zis: „Lasă-i pe morţi să-şi îngroape morţii5, iar tu mergi de vesteşte împărăţia lui Dumnezeu”.
61 Iar altul I-a zis: „Te voi urma, Doamne, dar mai întâi îngăduie-mi să-mi iau rămas-bun de la cei de acasă”.
62 Iar Iisus i-a zis: „Nici unul care pune mâna pe plug şi se uită îndărăt nu este potrivit pentru împărăţia lui Dumnezeu”.
10
Trimiterea celor şaptezeci. Vai de cetăţile nepocăite! Întoarcerea celor şaptezeci. Bucuria lui Iisus. Parabola samarineanului milostiv. Marta şi Maria.
5 Joc între dublul înţeles al cuvântului „mort”: mort sufleteşte şi mort fizic. Cadrul mai larg şi motivarea acestor cuvinte se află la Mt 8, 22. Vezi şi nota.

1 Iar după acestea, Domnul a ales alţi şaptezeci1 şi i-a trimis doi câte doi înaintea feţei Sale, în fiecare cetate şi loc unde El Însuşi avea să meargă2.
2 Şi le spunea: „Secerişul este mult, dar lucrătorii sunt puţini; aşadar, rugaţi-L pe Domnul secerişului să scoată lucrători la secerişul Său.
3 Mergeţi! Iată, Eu vă trimit ca pe nişte miei în mijlocul lupilor.
4 Nu purtaţi pungă, nici traistă, nici încălţăminte; şi nimănui să nu-i daţi bineţe pe cale.
5 Iar în orice casă veţi intra, mai întâi ziceţi: Pace casei acesteia!
6 Şi de va fi acolo un fiu al păcii, pacea voastră se va odihni peste el; iar de nu, ea se va întoarce la voi.
7 Şi în această casă rămâneţi, mâncând şi bând ceea ce vă vor da, căci vrednic este lucrătorul de plata sa. Nu vă mutaţi din casă-n casă.
8 Şi în oricare cetate veţi intra şi-n care vă vor primi, mâncaţi ceea ce vi se va pune înainte.
9 Şi vindecaţi-i pe bolnavii din ea, şi spuneţi-le: s-a apropiat de voi împărăţia lui Dumnezeu!
1 După unele manuscrise vechi, numărul acestor apostoli ar fi fost de 72. E vorba de două tradiţii diferite; potrivit celei greceşti, numărul popoarelor descendente din Noe, menţionate în capitolul 10

din Cartea Facerii, a fost 72, în timp ce tradiţia ebraică consemnează 70. De reţinut că numărul apostolilor are o dimensiune simbolică; cei 12 care alcătuiesc nucleul sunt în relaţie cu cele 12 triburi ale lui Israel, cărora mesajul evanghelic li se adresează cu prioritate; cei 70 sunt în relaţie cu neamurile non-iudaice, a căror evanghelizare este solicitată de caracterul universal al creştinismului.
2 De data aceasta nu-i trimite ca să-I asigure loc de popas, ca în 9, 52, ci să-I pregătească terenul sufletesc pentru lucrarea cuvântului lui Dumnezeu.
10 Şi în oricare cetate veţi intra şi-n care nu vă vor primi, ieşiţi în pieţele ei şi ziceţi:
11 Din cetatea voastră, şi praful care s-a lipit de picioarele noastre vi-l scuturăm vouă. Dar pe aceasta s-o ştiţi: că s-a apropiat împărăţia lui Dumnezeu!
12 Vă spun Eu vouă că în ziua aceea mai uşor îi va fi Sodomei decât cetăţii aceleia.
13 Vai ţie, Horazine! Vai ţie, Betsaido! Că dacă în Tir şi în Sidon s-ar fi făcut minunile care s-au făcut la voi, de mult s-ar fi pocăit, stând în sac şi-n cenuşă.
14 Dar Tirului şi Sidonului mai uşor le va fi la judecată decât vouă.
15 Şi tu, Capernaume, nu până' la cer ai fost înălţat?: Pân' la iad vei fi coborât!
16 Cel ce vă ascultă pe voi, pe Mine Mă ascultă; şi cel ce se leapădă de voi, de Mine se leapădă; iar cel ce se leapădă de Mine se leapădă de Cel ce m-a trimis pe Mine".
17 şi s-au întors cei şaptezeci cu bucurie şi I-au spus: „Doamne, şi demonii ni se pleacă întru numele Tău".
18 Şi le-a zis: „Văzutu-l-am pe Satana din cer ca un fulger căzând.
19 Iată, v-am dat putere să călcaţi peste şerpi şi peste scorpii şi peste toată puterea vrăjmaşului, şi nimic nu vă va vătăma.
20 Dar nu de aceasta să vă bucuraţi, că duhurile vi se pleacă, ci bucuraţi-vă că numele voastre sunt scrise în ceruri".
21 În ceasul acesta El S-a bucurat cu Duhul şi a zis: „Mulţumescu-Ţi3, Părinte,
3 Cuvântul original e mult mai bogat în înţelesuri, ceea ce explică variantele unor traducători: Îţi mulţumesc, Te slăvesc, Te binecuvintez, Te laud, Te preamăresc.

Doamne al cerului şi al pământului, că ai ascuns acestea de cei înţelepţi şi de cei pricepuţi şi le-ai descoperit pruncilor. Da, Părinte, că aşa a fost înainte-Ţi bunăvoinţa Ta".
22 Şi întorcându-Se către ucenici, a zis: „Toate Mi-au fost date de către Tatăl Meu şi nimeni nu cunoaşte cine este Fiul decât numai Tatăl, şi cine este Tatăl decât numai Fiul şi cel căruia vrea Fiul să-i descopere".
23 Şi întorcându-Se către ucenici, le-a zis îndeosebi: „Fericiţi sunt ochii care văd ceea ce vedeţi voi!,
24 că vă spun Eu vouă: Mulţi profeţi şi împăraţi au vrut să vadă ce vedeţi voi şi n-au văzut, şi să audă ce auziţi voi, dar n-au auzit!"
25 Şi iată, un învăţător de lege s-a ridicat, ispitindu-L şi zicând: „Învăţătorule, ce să fac ca să moştenesc viaţa de veci?"
26 Iar El i-a zis: „Ce este scris în lege?, cum citeşti?"
27 Iar el, răspunzând, a zis: „Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta şi din tot sufletul tău şi din toată puterea ta şi din tot cugetul tău; iar pe aproapele tău, ca pe tine însuţi".
28 Iar El i-a zis: „Drept ai răspuns; fă aceasta şi vei fi viu".
29 Dar el, voind să se îndreptăţească pe sine4, I-a zis lui Iisus: „Şi cine este aproapele meu?"
30 Iar Iisus, răspunzând, a zis: „Un om cobora de la Ierusalim la Ierihon şi a căzut între tâlhari care, după ce l-au dezbrăcat şi l-au rănit, au plecat, lăsându-l aproape mort.
4= Pentru faptul de a-i fi pus o întrebare elementară, cu un răspuns atât de simplu.
31 Iar din întâmplare un preot cobora pe calea aceea, şi văzându-l, a trecut pe-alături.
32 Tot aşa şi un levit, ajungând în locul acela şi văzând, a trecut pe-alături.
33 Iar un samarinean care mergea pe cale a venit la el şi, văzându-l, i s-a făcut milă;
34 şi apropiindu-se, i-a legat rănile, turnând pe ele untdelemn şi vin; şi punându-l pe dobitocul său, l-a dus la un han şi i-a purtat de grijă.
35 Şi a doua zi, scoţând doi dinari, i-a dat hangiului şi i-a zis: Ai grijă de el; şi ceea ce vei mai cheltui ţi-i voi da eu când mă voi întoarce.
36 Care din aceştia trei ţi se pare că a fost aproapele celui căzut între tâlhari?"

37 Iar el a zis: „Cel care şi-a făcut milă cu el". Iisus i-a zis: „Mergi şi fă şi tu asemenea!"
38 Şi pe când mergeau ei, El a intrat într-un sat; iar o femeie cu numele Marta L-a primit în casa ei.
39 Şi ea avea o soră ce se chema Maria, care, aşezându-se la picioarele Domnului, Îi asculta cuvântul.
40 Iar Marta se silea cu multă slujire şi, apropiindu-se, a zis: „Doamne, oare nu socoteşti că sora mea m-a lăsat să slujesc singură? Spune-i deci să mă ajute".
41 Şi răspunzând Domnul, i-a zis: „Marto, Marto, te-ngrijeşti şi pentru multe te sileşti,
42 ci un lucru trebuie; că Maria partea cea bună şi-a ales-o, care nu i se va lua".

11
Rugăciunea Domnească. Lucrarea rugăciunii. Iisus şi Beelzebul. Agresivitatea duhului rău. Semnul lui Iona. Lampa luminândă. Iisus împotriva cărturarilor, fariseilor şi învăţătorilor de Lege.
1 Şi a fost că pe când era El rugându-se într-un loc, după ce a încetat I-a zis unul din ucenicii Săi: „Doamne, învaţă-ne să ne rugăm, aşa cum şi Ioan i-a învăţat pe ucenicii lui".
2 Şi le-a zis: „Când vă rugaţi, ziceţi: Tatăl nostru Carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău. Vină împărăţia Ta. Facă-se voia Ta precum în cer aşa şi pe pământ.
3 Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă-n fiecare zi.
4 Şi ne iartă nouă păcatele noastre, căci şi noi iertăm oricui ne-o datorează nouă. Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de Cel-Rău".
5 Şi le-a zis: „Cine dintre voi1, având un prieten, de se va duce la el în miez de noapte şi-i va zice: Prietene, împrumută-mă cu trei pâini,
6 că mi-a venit un prieten de pe drum şi n-am ce să-i pun dinainte;
7 dar acela, răspunzând dinlăuntru, i-ar zice: Nu-mi da de lucru!, acum uşa e-ncuiată şi copiii mei sunt în aşternut cu mine; nu pot să mă scol să-ţi dau...
8 Vă spun Eu vouă: Chiar dacă nu se va scula şi nu-i va da pentru că-i este prieten, pentru îndrăzneala lui, totuşi, se va scula şi-i va da cât îi trebuie.
1 Din cauza complexităţii gramaticale, întrebarea pare neterminată; răspunsul ei se află în versetul 8.
9 Şi Eu vă zic: Cereţi şi vi se va da; căutaţi şi veţi afla; bateţi şi vi se va deschide.
10 Că oricine cere, ia; şi cel ce caută, găseşte; şi celui ce bate, i se va deschide.
11 Şi care tată dintre voi, dacă-i va cere fiul său pâine, îi va da piatră? Sau dacă-i va cere peşte, în loc de peşte îi va da şarpe?
12 Sau dacă-i va cere un ou, îi va da scorpie?
13 Deci dacă voi, răi fiind, ştiţi să le daţi fiilor voştri daruri bune, cu cât mai mult Tatăl Cel din ceruri va da Duh Sfânt celor care-L cer de la El!"
14 Şi a scos un demon, şi acela era mut. Şi a fost că atunci când a ieşit demonul, mutul a vorbit şi mulţimile s-au minunat.
15 Iar unii dintre ei au zis: „Cu Beelzebul, căpetenia demonilor, scoate demoni".
16 Iar alţii, ispitindu-L2, Îi cereau semn din cer.
17 Dar El, cunoscând gândurile lor, le-a zis: „Orice împărăţie care se dezbină în sinea ei se pustieşte şi casă peste casă cade.
18 Dacă deci Satana s-a dezbinat în sinea lui, cum îi va mai dăinui împărăţia? Fiindcă voi ziceţi că Eu cu Beelzebul îi scot pe demoni.
19 Iar dacă Eu îi scot pe demoni cu Beelzebul, fiii voştri cu cine îi scot? De aceea ei vă vor fi judecători.
20 Dar dacă Eu îi scot pe demoni cu degetul lui Dumnezeu3, iată că împărăţia lui Dumnezeu a ajuns la voi!
2Cu intenţia de a-L pune la încercare.
3 În locul paralel de la Mt 12, 28: cu Duhul lui Dumnezeu. Expresia „degetul lui Dumnezeu" este preluată din Iş 8, 19 şi se referă la puterea lui Dumnezeu care lucra prin Moise împotriva puterilor magice ale vrăjitorilor egipteni.

21 Atunci când un om tare, înarmat fiind, îşi păzeşte curtea, avuţiile lui sunt în pace;
22 iar când unul mai tare decât el vine asupră-i şi-l înfrânge, acela îi ia toate armele în care se

încrezuse şi-şi împarte prăzile.
23 Cel ce nu este cu Mine e împotriva Mea; şi cel ce nu adună cu Mine, risipeşte.
24 Când duhul necurat iese din om, umblă prin locuri fără de apă căutând odihnă; şi negăsind, zice: Mă voi întoarce în casa mea, din care am ieşit.
25 Şi venind, o află măturată şi împodobită.
26 Atunci se duce şi ia cu el alte şapte duhuri mai rele decât el; şi ele intră şi locuiesc acolo; şi starea de pe urmă a omului aceluia se face mai rea decât cea dintâi”.
27 Şi a fost că pe când spunea El acestea, o femeie din mulţime, ridicându-şi glasul, I-a zis: „Fericit este pântecele care Te-a purtat şi pieptul la care ai supt!”
28 Iar El a zis: „Într-adevăr, fericiţi sunt cei ce ascultă cuvântul lui Dumnezeu şi-l păzesc 4”.
29 Şi cum mulţimile creşteau, El a început să grăiască: „Neamul acesta este neam viclean; cere semn, dar semn nu i se va da, în afară de semnul profetului Iona.
30 Că precum a fost Iona semn pentru
4 Iisus confirmă aserţiunea femeii şi o generalizează, extinzând-o asupra tuturor celor ce, asemenea şi după modelul maicii Sale, ascultă şi îndeplinesc voia lui Dumnezeu („Fie mie după cuvântul tău”, Lc 1, 38).
Niniviteni, tot aşa şi Fiul Omului va fi pentru neamul acesta.
31 Regina de la miazăzi5 se va ridica la judecată cu bărbaţii neamului acestuia şi-i va osândi, pentru că ea a venit de la marginile pământului ca să asculte înţelepciunea lui Solomon; şi iată, aici e mai mult decât Solomon!
32 Bărbaţii din Ninive se vor scula la judecată cu neamul acesta şi-l vor osândi, pentru că ei s-au pocăit la propovăduirea lui Iona; şi iată, aici e mai mult decât Iona!
33 Nimeni, aprinzând făclia, nu o pune în loc ascuns, nici sub obroc, ci în sfeşnic, pentru ca cei ce intră să vadă lumina.
34 Ochiul tău este luminătorul trupului. Când ochiul tău este curat, şi trupul tău întreg e luminat; dar când ochiul tău este rău, şi trupul tău e întunecat.
35 Aşadar, ia seama ca lumina din tine să nu fie întuneric.
36 Prin urmare, dacă tot trupul tău este luminat, neavând nici o parte întunecată, luminat va fi în întregime, ca atunci când te luminează făclia cu strălucirea ei”.
37 Şi pe când El vorbea, un fariseu L-a rugat să prânzească la el; şi intrând, a şezut la masă.
38 Iar fariseul s-a mirat văzând că El nu s-a spălat înainte de masă.
39 Şi Domnul i-a zis: „Acum, voi, fariseilor, curăţiţi partea din afară a paharului şi a blidului, dar lăuntrul vostru
5 Regina de Saba, celebră prin vizita pe care i-a făcut-o regelui Solomon spre a-i cunoaşte înţelepciunea (3 Rg 10, 1-13); mai târziu revendicată de Etiopieni drept întemeietoarea dinastiei lor imperiale, în descendenţa lui Solomon.

este plin de răpire şi de viclenie.
40 Nebunilor! Oare nu cel ce a făcut partea din afară a făcut-o şi pe cea dinlăuntru?
41 Dar daţi-le ca milostenie pe cele dinlăuntrul vostru şi, iată, toate vă sunt curate!...6
42 Dar vai vouă, fariseilor!, că daţi zeciuială din izmă şi din untişor şi din toate legumele, dar lăsaţi la o parte dreptatea şi iubirea lui Dumnezeu; pe acestea se cuvenea să le faceţi, fără ca pe acelea să le lăsaţi.
43 Vai vouă, fariseilor!, că iubiţi scaunele cele dintâi în sinagogi şi salutările în pieţe.
44 Vai vouă, cărturari şi farisei făţarnici!, că sunteţi ca mormintele ce nu se văd şi pe care oamenii calcă fără s-o ştie”7.
45 Şi răspunzând unul dintre învăţătorii de lege, I-a zis: „Învăţătorule, spunând acestea ne ocărăşti şi pe noi?”
46 Iar El a zis: „Vai şi vouă, învăţătorilor de lege!, că-i împovăraţi pe oameni cu sarcini anevoie de purtat, dar voi nici cel puţin c-un deget nu le-atingeţi.
47 Vai vouă!, că voi clădiţi mormintele profeţilor, dar părinţii voştri i-au ucis.
48 Deci voi sunteţi martori şi încuviinţaţi faptele părinţilor voştri; pentru că
6 Text dificil prin ambiguitate intenţionată. Faţă de enunţul sobru şi direct din Mt 23, 26 („Curăţă întâi partea dinlăuntru a paharului şi a blidului, pentru ca şi cea din afară să fie curată”), în textul şi

contextul lui Luca pare a fi şi o notă de ironie: fariseii sunt invitaţi să se debaraseze de „răpirea şi viclenia" dinlăuntrul fiinţei lor, dar invitaţia vizează şi maniera în care ei obişnuiesc să mimeze facerea de bine.
7 A călca pe un mormânt însemna nu numai o profanare, ci şi dobândirea unei impurităţi rituale.
ei i-au ucis, iar voi le clădiţi mormintele!...
49 De aceea şi înţelepciunea lui Dumnezeu a zis: Voi trimite la ei profeţi şi apostoli; şi dintre ei vor ucide şi vor prigoni;
50 ca să se ceară de la neamul acesta sângele tuturor profeţilor care s-a vărsat de la întemeierea lumii,
51 de la sângele lui Abel până la sângele lui Zaharia, cel ce a pierit între altar şi templu. Adevăr vă spun: Se va cere de la neamul acesta!
52 Vai vouă, învăţătorilor de lege!, că aţi acaparat cheia cunoaşterii8; voi înşivă n-aţi intrat, iar pe cei ce voiau să intre i-aţi împiedicat".
53 Ieşind El de acolo, cărturarii şi fariseii au început să-L urască cu înverşunare şi să-L facă să vorbească despre mai multe,
54 pândindu-L şi căutând să prindă ceva din gura Lui, ca să-I găsească vină.
12
Mărturisirea deschisă şi fără frică a Evangheliei. Păcatul împotriva Duhului Sfânt. Parabola bogatului nesăbuit. Încrederea în bunătatea lui Dumnezeu. Semnele vremii. Slugile veghetoare. Iisus, pricină de dezbinare.
1 Între timp, adunându-se mulţime de oameni atât de mare încât se călcau
8 Literal: aţi luat-o; aţi ridicat-o de la locul ei. Deţinând monopolul asupra interpretării legii şi, în acelaşi timp, interpretând-o fals, acest soi de cărturari sechestraseră accesul (atât pe al lor cât şi pe al altora) la cunoaşterea adevărului dumnezeiesc, singura cale ce duce spre mântuire.

unii pe alţii -, Iisus a început să le vorbească mai întâi ucenicilor Săi: „Feriţi-vă de aluatul fariseilor, care este făţărnicia;
2 că nimic nu este acoperit care să nu se descopere şi nimic ascuns care să nu fie cunoscut.
3 De aceea, câte aţi spus la întuneric se vor auzi la lumină; şi ceea ce aţi vorbit la ureche, în cămări, se va propovădui de pe acoperişuri.
4 Dar vă spun Eu vouă, prietenii Mei: Să nu vă temeţi de cei ce ucid trupul şi după aceea nimic mai mult nu pot face.
5 Vă voi arăta însă de cine să vă temeţi: Temeţi-vă de acela care, după ce a ucis, are putere să arunce în gheenă; da, v-o spun Eu vouă, de acela să vă temeţi!
6 Nu se vând oare cinci vrăbii cu doi bani? Şi nici una din ele nu este uitată înaintea lui Dumnezeu;
7 cât despre voi, şi perii capului vostru, toţi sunt număraţi. Să nu vă temeţi: voi sunteţi mai de preţ decât multe vrăbii.
8 Dar vă spun: Pe tot cel ce Mă va mărturisi pe Mine înaintea oamenilor, şi Fiul Omului îl va mărturisi înaintea îngerilor lui Dumnezeu.
9 Iar cel ce se va lepăda de Mine înaintea oamenilor, lepădat va fi înaintea îngerilor lui Dumnezeu.
10 Oricine va spune un cuvânt împotriva Fiului Omului, va fi iertat; dar cel ce va blasfemia împotriva Duhului Sfânt, nu va fi iertat.
11 Iar când vă vor duce în sinagogi şi la dregători şi la stăpâniri, nu vă îngrijiţi cum sau ce să răspundeţi sau ce să spuneţi,
12 că Duhul Sfânt, în chiar ceasul acela, vă va învăţa ce trebuie să spuneţi".
13 Zisu-I-a cineva din mulţime: „Învăţătorule, spune-i fratelui meu să împartă moştenirea cu mine".
14 Iar El i-a zis: „Omule, cine m-a pus pe Mine judecător sau împărţitor peste voi?"
15 Şi a zis către ei: „Luaţi seama şi păziţi-vă de toată lăcomia, căci viaţa cuiva nu stă în prisosul avuţiilor sale".
16 Şi le-a spus această parabolă: „Unui om bogat i-a rodit din belşug ţarina.
17 Şi el cugeta în sine, zicând: Ce voi face, că n-am unde să-mi adun roadele?
18 Şi a zis: Aceasta voi face: Strica-voi hambarele mele şi mai mari le voi zidi şi-mi voi strânge acolo tot grâul meu şi bunătăţile mele;
19 şi-i voi zice sufletului meu: Suflete, ai multe bunătăţi strânse pentru mulţi ani; odihneşte-te,

mănâncă, bea, veseleşte-te!...
20 Dar Dumnezeu i-a zis: Nebunule!, în noaptea aceasta îţi vor cere sufletul. Şi cele ce-ai pregătit ale cui vor fi?
21 Aşa se întâmplă cu cel ce-şi adună sieşi comori, şi nu întru Dumnezeu se îmbogăţeşte”.
22 Şi a zis către ucenicii Săi: „De aceea vă spun: Nu purtaţi grijă pentru viaţa voastră ce veţi mânca, nici pentru trupul vostru cu ce vă veţi îmbrăca.
23 Viaţa este mai mult decât hrana şi trupul decât îmbrăcămintea.
24 Priviţi la corbi, că nici nu seamănă, nici nu seceră; ei n-au cămară, nici hambar, şi Dumnezeu îi hrăneşte. Cu mult altceva sunteţi voi decât păsările!
25 Şi cine dintre voi, purtându-şi de grijă, poate să-i adauge staturii sale un cot?
1791
26 Deci, dacă nici cel mai mic lucru nu-l puteţi face, de ce duceţi voi grijă de celelalte?
27 Priviţi crinii cum cresc; nu torc, nici nu ţes, dar vă spun Eu vouă că nici Solomon, în toată slava lui, nu s-a îmbrăcat ca unul din ei.
28 Iar dacă iarba, care azi e pe câmp iar mâine se aruncă în cuptor, Dumnezeu aşa o îmbracă, cu cât mai mult pe voi, puţin-credincioşilor?
29 Şi să nu căutaţi voi ce veţi mânca şi ce veţi bea, şi nu fiţi îngrijoraţi,
30 că pe toate acestea păgânii lumii le caută; dar Tatăl vostru ştie că aveţi nevoie de ele;
31 ci căutaţi mai întâi împărăţia Lui, şi toate acestea vi se vor adăuga.
32 Nu te teme, turmă mică, pentru că Tatăl vostru a binevoit să vă dea împărăţia.
33 Vindeţi-vă averile şi daţi milostenie; faceţi-vă pungi care nu se învechesc, comoară nesfârşită în ceruri, unde fur nu se apropie, nici molie n-o strică;
34 fiindcă unde vă este comoara, acolo va fi şi inima voastră.
35 Să vă fie mijlocurile-ncinse şi făcliile aprinse;
36 şi fiţi asemenea oamenilor care-şi aşteaptă stăpânul când se va întoarce de la nuntă, ca venind el şi bătând, îndată să-i deschidă.
37 Fericiţi sunt servii aceia pe care stăpânul, când vine, îi va afla priveghind. Adevăr vă spun, că se va încinge şi-i va pune la masă şi, venind lângă ei, le va sluji.
38 Fie că va veni la straja a doua, fie că va veni la straja a treia, fericiţi sunt ei de-i va găsi aşa.
39 Dar s-o ştiţi pe asta, că de-ar şti stăpânul casei în care ceas vine furul, ar veghea şi n-ar lăsa să i se spargă casa.
40 Aşadar, şi voi fiţi gata, că Fiul Omului vine în ceasul în care nu gândiţi”.
41 Şi I-a zis Petru: „Doamne, parabola aceasta o spui pentru noi, sau şi pentru toţi?”
42 Şi a zis Domnul: „Cine este iconomul credincios şi înţelept pe care stăpânul îl va pune peste slugile sale, ca să le dea la vreme măsura lor de grâu?
43 Fericit este servul acela[1] pe care, când vine stăpânul său, îl va găsi făcând aşa.
44 Adevăr vă spun că peste toate avuţiile sale îl va pune.
45 Dar dacă servul acela va zice în inima sa: Stăpânul meu întârzie să vină!, şi va începe să-i bată pe slujitori şi pe slujnice şi să mănânce şi să bea şi să se îmbete,
46 veni-va stăpânul acelui serv în ziua în care el nu gândeşte şi în ceasul în care el nu ştie şi-l va tăia în două, iar partea lui o va pune cu cei necredincioşi.
47 Şi servul acela care a ştiut voia stăpânului şi n-a pregătit nimic, nici n-a făcut după voia lui, mult va fi bătut.
48 Iar cel care n-a ştiut, dar a făcut lucruri vrednice de bătaie, puţin va fi bătut. De la cel căruia i s-a dat mult, mult se va cere; şi de la cel căruia i s-a încredinţat mult, mai mult se va cere.
49 Foc am venit s-arunc pe pământ, şi cât aş vrea să fie-acum aprins!
1 Întrebarea lui Petru capătă un răspuns limpede: iconomul (purtător de grijă, intendent) nu este altceva decât un servitor pus mai mare peste alţi servitori.
1792
50 Şi cu botez am a Mă boteza, şi câtă nerăbdare am până ce se va-mplini!
51 Pare-vi-se c-am venit să dau pace pe pământ? Vă spun că nu, ci dezbinare.
52 Că de-acum înainte cinci într-o casă vor fi dezbinaţi: trei contra doi şi doi contra trei.
53 Dezbinaţi vor fi tatăl împotriva fiului şi fiul împotriva tatălui, mama împotriva fiicei şi fiica împotriva mamei, soacra împotriva nurorii sale şi nora împotriva soacrei”.

54 Dar şi mulţimilor le spunea: „Când vedeţi un nor ridicându-se dinspre apus, îndată ziceţi că vine ploaie, şi aşa este;
55 iar când vedeţi vântul suflând de la miazăzi, ziceţi că va fi arşiţă, şi aşa este.
56 Făţarnicilor! Faţa pământului şi a cerului ştiţi s-o desluşiţi, dar vremea aceasta, pe ea cum de nu ştiţi s-o desluşiţi?
57 Dar de ce nu judecaţi prin voi înşivă ce este drept?
58 Şi când mergi cu pârâşul tău la judecător, dă-ţi silinţa ca pe drum să te scuturi de el2, ca nu cumva să te târască la judecător şi judecătorul să te dea pe mâna temnicerului şi temnicerul să tearunce-n temniţă.
59 Îţi spun Eu ţie: Nu vei ieşi de-acolo până ce nu vei plăti şi cel din urmă ban”.
2 Literal: să te scapi de el; să termini cu el (în sensul de a găsi o soluţie de împăcare chiar cu preţul unui compromis - „mai bună o pace strâmbă decât o judecată dreaptă”).
13
Între pocăinţă şi moarte. Parabola smochinului neroditor. Vindecarea în zi de sâmbătă a unei femei gârbove. Parabolele grăuntelui de muştar şi aluatului. Poarta cea strâmtă. Irod-vulpea. Deplângerea Ierusalimului.
1 În acest timp erau de faţă unii care I-au spus despre Galileenii al căror sânge l-a amestecat Pilat cu jertfele lor1.
2 Şi El, răspunzând, le-a zis: „Credeţi oare că aceşti Galileeni au fost mai păcătoşi decât toţi Galileenii, fiindcă au pătimit acestea?
3 Vă spun Eu vouă: Nu!, dar dacă nu vă veţi pocăi, toţi veţi pieri la fel.
4 Sau acei optsprezece inşi peste care a căzut turnul în Siloam şi i-a omorât, credeţi oare că au fost ei mai păcătoşi decât toţi oamenii care locuiesc în Ierusalim?
5 Vă spun Eu vouă: Nu!, dar dacă nu vă veţi pocăi, toţi veţi pieri la fel2”.
6 Şi le-a spus această parabolă: „Cineva avea un smochin sădit în via sa şi a venit să caute rod în el şi n-a găsit.
7 Şi a zis către vier: Iată, sunt trei ani de când vin căutând rod în smochinul acesta şi nu găsesc. Taie-l: de ce să ţină pământul degeaba?
1 Eveniment relatat numai de Luca, în maniera sumară a unui fapt cunoscut: soldaţii romani măcelăriseră câţiva Galileeni în chiar momentul când aceştia îşi înjunghiau animalele de jertfă.
2 Nu se poate stabili o relaţie directă şi cauzală între o calamitate şi victimele ei, dar faptul în sine trebuie privit ca un avertisment divin şi o invitaţie la pocăinţă generală.

8 Iar el, răspunzând, a zis: Doamne, lasă-l şi anul acesta, până ce-l voi săpa împrejur şi voi pune gunoi;
9 poate că va face rod în cel viitor; iar de nu, îl voi tăia”.
10 Şi învăţa Iisus în una din sinagogi sâmbăta.
11 Şi iată, o femeie care de optsprezece ani avea un duh de neputinţă şi era gârbovă şi nu putea nicidecum să se ridice.
12 Iar Iisus, văzând-o, a chemat-o şi i-a zis: „Femeie, dezlegată eşti tu de neputinţa ta!”
13 Şi Şi-a pus mâinile pe ea, şi ea îndată s-a îndreptat şi-L slăvea pe Dumnezeu.
14 Dar mai-marele sinagogii, mâniindu-se că Iisus a vindecat-o sâmbăta, drept răspuns a zis către mulţime: „Şase zile sunt în care trebuie să se lucreze; aşadar, în ele veniţi şi vă vindecaţi, dar nu în ziua sâmbetei!...”.
15 Iar Domnul i-a răspuns, zicând: „Făţarnicilor! Fiecare din voi oare nu-şi dezleagă sâmbăta boul sau asinul de la iesle şi-l duce de-l adapă?
16 Dar aceasta, fiică a lui Avraam fiind, pe care, iată, de optsprezece ani a legat-o Satana, oare nu se cuvenea să fie dezlegată de legătura aceasta în ziua sâmbetei?”
17 Şi zicând El acestea, toţi cei care-I stăteau împotrivă se ruşinau; şi toată mulţimea se bucura de toate slăvitele fapte săvârşite de El.
18 Deci zicea: „Cu ce este asemenea împărăţia lui Dumnezeu? şi cu ce o voi asemăna?
19 Asemenea este grăuntelui de muştar pe care l-a luat un om şi l-a aruncat în grădina sa; şi a crescut şi s-a făcut pom şi păsările cerului s-au sălăşluit în ramurile lui”.
20 Şi iarăşi a zis: „Cu ce voi asemăna împărăţia lui Dumnezeu?

21 Asemenea este aluatului pe care l-a luat o femeie şi l-a ascuns în trei măsuri de făină, până ce s-a dospit toată”.
22 Şi trecea prin cetăţi şi prin sate, învăţând şi călătorind spre Ierusalim.
23 Şi I-a zis cineva: „Doamne, puţini sunt oare cei care se mântuiesc?” Iar El le-a zis:
24 „Siliţi-vă să intraţi pe poarta cea strâmtă; v-o spun Eu vouă că mulţi vor căuta să intre şi nu vor putea.
25 De-ndată ce Stăpânul casei Se va scula şi va încuia uşa, iar voi veţi începe să staţi afară şi să bateţi la uşă, zicând: Doamne, Doamne, deschide-ne!, El, răspunzând, vă va zice: Nu ştiu de unde sunteţi.
26 Atunci veţi începe să ziceţi: În faţa Ta am mâncat şi am băut, şi Tu în pieţele noastre ai învăţat.
27 Şi El vă va spune: Nu ştiu de unde sunteţi: depărtaţi-vă de la Mine toţi lucrătorii nedreptăţii.
28 Acolo va fi plângerea şi scrâşnirea dinţilor, când veţi vedea pe Avraam şi pe Isaac şi pe Iacob şi pe toţi profeţii în împărăţia lui Dumnezeu, iar pe voi, aruncaţi afară.
29 Şi vor veni de la răsărit şi de la apus, de la miază-noapte şi de la miazăzi şi vor şedea la masă întru împărăţia lui Dumnezeu.
30 Şi iată, sunt unii de la urmă care vor fi întâi, şi sunt cei dintâi care vor fi la urmă”.
31 În ziua aceea s-au apropiat de El unii

din farisei, zicându-I: „Ieşi şi du-te de aici, că Irod vrea să te omoare”.
32 Şi El le-a zis: „Duceţi-vă şi spuneţi-i acestei vulpi3: Iată, Eu scot demoni şi fac vindecări astăzi şi mâine, şi a treia zi Mă împlinesc4.
33 Dar astăzi şi mâine şi-n ziua următoare trebuie să umblu, că nu este cu putinţă ca vreun profet să piară în afara Ierusalimului.
34 Ierusalime, Ierusalime, care-i omori pe profeţi şi-i ucizi cu pietre pe cei trimişi la tine, de câte ori am vrut să-i adun pe fiii tăi aşa cum îşi adună cloşca puii sub aripi..., şi voi n-aţi vrut.
35 Iată, vi se lasă casa pustie; că vă spun Eu vouă: Nu Mă veţi mai vedea până ce va veni vremea când veţi zice: Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!”
14

Hidropicul vindecat sâmbăta. Alegerea unui loc în societate. Parabola despre cina cea mare. epădarea de sine.
1 Şi a fost că era într-o sâmbătă când a intrat El să mănânce în casa unuia din capii fariseilor.
2 Şi iată că un om bolnav de hidropică1 era înaintea Lui.
3 Irod Antipa. Iisus sesizează viclenia acestuia de a-I transmite o ameninţare cu scopul de a-L demobiliza.
4 Literal: a treia zi sfârşesc, dar cu înţelesul mai bogat că, prin moartea şi învierea Sa, Iisus a făcut tot ceea ce Şi-a propus să facă. Şi-a încheiat misiunea, rotunjindu-Se pe Sine în propria Sa operă.
1 Acumulare de lichid apos în ţesuturile şi cavităţile organismului.
3 Şi, răspunzând, Iisus a zis către învăţătorii de lege şi către farisei: „Este oare îngăduit a vindeca sâmbăta, sau nu?”
4 Ei însă au tăcut. Şi punându-Şi mâna pe el, l-a vindecat şi i-a dat drumul.
5 Iar lor le-a zis: „Care dintre voi, de-i va cădea asinul sau boul în fântână, nu-l va scoate în chiar ziua sâmbetei?”
6 Şi n-au putut să-I răspundă la aceasta.
7 Şi luând El seama cum cei poftiţi la masă îşi alegeau cele dintâi locuri, le-a spus o parabolă, zicând:
8 „Când vei fi chemat de cineva la nuntă, nu te aşeza pe locul cel dintâi, ca nu cumva un altul mai de cinste decât tine să fie şi el poftit
9 şi, venind cel care v-a chemat, pe tine şi pe el, să-ţi spună: Dă-i acestuia locul! Şi atunci, ruşinat, te vei urni să iei locul cel mai de la urmă.
10 Ci, când vei fi chemat, mergi şi te aşază pe locul cel mai de la urmă pentru ca, atunci când va veni cel care te-a poftit, să-ţi spună: Prietene, mută-te mai sus! Atunci vei avea cinste în faţa tuturor celor ce stau la masă cu tine.
11 Că tot cel ce se înalţă pe sine va fi smerit, iar cel ce se smereşte pe sine se va înălţa”.

12 Zisu-i-a şi celui care-L chemase: „Când faci prânz sau cină, nu-ţi chema prietenii, nici fraţii, nici rudele, nici vecinii bogaţi, ca nu cumva la rândul lor să te cheme şi ei pe tine şi să-ţi fie ca răsplată.
13 Ci, când faci un ospăţ, cheamă-i pe săraci, pe neputincioşi, pe şchiopi, pe orbi,
14 şi fericit vei fi că ei nu pot să-ţi răsplătească;

fiindcă ţi se va răsplăti la învierea drepţilor".
15 Şi auzind acestea, unul dintre cei ce şedeau cu El la masă I-a zis: „Fericit este cel ce se va ospăta întru împărăţia lui Dumnezeu!"
16 Iar El i-a zis: „Un om oarecare a făcut cină mare şi i-a chemat pe mulţi.
17 Şi la ceasul cinei şi-a trimis slujitorul să le spună celor chemaţi: Veniţi, că iată acum toate sunt gata.
18 Şi toţi, parcă înţeleşi, au început să-şi ceară iertare. Cel dintâi a zis: Ţarină am cumpărat şi trebuie să ies ca s-o văd; te rog, iartă-mă!...
19 Şi altul a zis: Cinci perechi de boi am cumpărat şi mă duc să-i încerc; te rog, iartă-mă!...
20 Şi altul a zis: Femeie mi-am luat, şi de aceea nu pot veni...
21 Şi întorcându-se slujitorul, i-a spus stăpânului său acestea. Atunci mâniindu-se stăpânul casei, a zis: Ieşi îndată în pieţele şi-n uliţele cetăţii şi adu aici săracii şi neputincioşii şi orbii şi şchiopii...
22 Şi i-a zis slujitorul: Doamne, ce-ai poruncit s-a făcut, şi încă mai este loc.
23 Şi a zis stăpânul către slujitor: Ieşi la drumuri şi la garduri şi sileşte-i pe toţi să intre, ca să mi se umple casa.
24 Că vă spun Eu vouă: Nici unul din bărbaţii aceia care au fost chemaţi nu va gusta din cina Mea".
25 Şi mergeau cu El mulţimi numeroase; şi, întorcându-Se, le-a zis:
26 „Dacă vine cineva la Mine şi nu urăşte[2] pe tatăl său şi pe mamă şi pe
2 Ebraism preluat de greaca veche şi, prin ea, de limbile moderne. Nu e vorba de a urî în în ţelesul propriu al cuvântului, căci Iisus nu îndeamnă niciodată la ură, ci la capacitatea de a te despărţi imediat şi total de cei dragi spre a deveni adept apropiat al Domnului. Matei, care şi-a scris Evanghelia mai întâi în aramaică şi apoi în greacă, a fost conştient de riscul acestui cuvânt şi a formulat aceeaşi teză în termeni prioritari: „Cel ce-şi iubeşte pe tatăl său (...) mai mult decât pe Mine..." (Mt 10, 37).
femeie şi pe copil şi pe fraţi şi pe surori, până şi viaţa sa, nu poate fi ucenicul Meu.
27 Şi cel ce nu-şi poartă crucea şi nu-mi urmează Mie, nu poate fi ucenicul Meu.
28 Cine dintre voi, vrând să-şi zidească un turn, nu stă mai întâi şi-şi face socoteala cheltuielii, dacă are cu ce să-l termine?,
29 ca nu cumva, punându-i temelia şi neputând să-l isprăvească, toţi cei care vor vedea să înceapă a-l lua în râs,
30 zicând: Acest om a început să zidească şi n-a putut isprăvi!...
31 Sau care împărat, plecând să se bată-n război cu alt împărat, nu stă mai întâi să se sfătuiască dacă e-n stare să-l întâmpine cu zece mii pe cel care vine împotrivă-i cu douăzeci de mii?
32 Iar de nu, fiind acela încă departe, îi trimite solie şi se roagă de pace.
33 Aşadar, oricine dintre voi care nu se leapădă de tot ce are, nu poate fi ucenic al Meu.
34 Bună este sarea; dar dacă şi sarea îşi va pierde gustul, cu ce va fi dreasă?
35 Nu mai e bună de nimic, nici în pământ, nici în gunoi, ci se aruncă afară. Cel ce are urechi de auzit, să audă!"

15
Trei parabole: Oaia rătăcită; Drahma pierdută; Fiul risipitor.
1 Şi se apropiau de El toţi vameşii şi păcătoşii, ca să-L asculte.
2 Şi fariseii şi cărturarii cârteau, zicând: „Acesta-i primeşte pe păcătoşi şi mănâncă cu ei".
3 Şi le-a spus parabola aceasta, zicând:
4 „Care om dintre voi, având o sută de oi şi pierzând una din ele, nu le lasă pe cele nouăzeci şi nouă în pustiu şi se duce după cea pierdută, până ce o găseşte?
5 Şi când o găseşte, o pune pe umerii săi, bucurându-se;
6 şi sosind acasă, îşi cheamă prietenii şi vecinii, zicându-le: Bucuraţi-vă cu mine, că am găsit oaia cea pierdută.

7 Tot aşa, v-o spun Eu vouă, mai mare bucurie va fi în cer pentru un păcătos care se pocăieşte decât pentru nouăzeci şi nouă de drepţi, care n-au nevoie de pocăinţă.
8 Sau care femeie, având zece drahme1, dacă pierde o drahmă nu aprinde făclia şi nu mătură casa şi nu caută cu grijă până ce o găseşte?
9 Şi când o găseşte îşi cheamă prietenele şi vecinele, spunându-le: Bucuraţi-vă cu mine, că am găsit drahma pe care o pierdusem.
10 Tot aşa, v-o spun Eu vouă, bucurie se face înaintea îngerilor lui Dumnezeu pentru un păcătos care se pocăieşte".
11 Şi a zis: „Un om avea doi fii.
12 Şi cel mai tânăr din ei i-a zis tatălui
1 Drahma, monedă de aur (4,09 g) sau de argint (3,65 G).
său: Tată, dă-mi partea de avere ce mi se cuvine. Şi el le-a împărţit averea.
13 Şi nu după multe zile, adunând toate2, fiul cel mai tânăr s-a dus într-o ţară-ndepărtată şi acolo şi-a risipit averea trăind în desfrânări.
14 Şi după ce a cheltuit totul, s-a făcut foamete mare în ţara aceea şi el a început să ducă lipsă.
15 Şi ducându-se, s-a alipit de unul din locuitorii acelei ţări, iar acesta l-a trimis la ţarinile sale să pască porcii.
16 Şi dorea să-şi sature pântecele din roşcovele pe care le mâncau porcii, dar nimeni nu-i dădea.
17 Dar venindu-şi în sine, a zis: Câţi argaţi ai tatălui meu sunt îndestulaţi de pâine, iar eu pier aici de foame!
18 Sculându-mă, mă voi duce la tatăl meu şi-i voi spune: Tată, greşit-am Cerului3 şi faţă de tine;
19 nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argaţii tăi.
20 Şi sculându-se, a venit la tatăl său. Şi încă departe fiind el, tatăl său l-a văzut şi i s-a făcut milă şi, alergând, i-a căzut pe grumaz şi l-a sărutat.
21 Şi i-a zis fiul: Tată, greşit-am Cerului şi faţă de tine şi nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău.
22 Şi a zis tatăl către slugile sale: Aduceţi-i degrabă haina cea mai scumpă şi-l îmbrăcaţi, şi inel puneţi-i pe mână, şi încălţăminte în picioare;
23 şi aduceţi viţelul cel îngrăşat, înjunghiaţi-l şi, mâncând, să ne veselim;
2 Transformându-şi averea în bani lichizi, operaţie pentru care i-au trebuit doar câteva zile.
3 Împotriva lui Dumnezeu.

24 căci acest fiu al meu era mort şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat. Şi au început să se veselească.
25 Iar fiul lui cel mai mare era la ţarină. Şi când a venit şi s-a apropiat de casă, a auzit cântece şi jocuri.
26 Şi chemând-o pe una din slugi, a întrebat: Ce sunt acestea?
27 Iar ea i-a spus: Fratele tău a venit şi tatăl tău a înjunghiat viţelul cel îngrăşat, pentru că l-a primit sănătos.
28 Şi el s-a mâniat şi nu voia să intre; dar tatăl său, ieşind, îl ruga.
29 Iar el, răspunzând, i-a zis tatălui său: Iată, de atâţia ani îţi slujesc şi niciodată nu ţi-am călcat porunca. Şi mie niciodată nu mi-ai dat un ied, ca să mă veselesc cu prietenii mei;
30 dar când a venit acest fiu al tău, care ţi-a mâncat averea cu desfrânatele, pentru el ai înjunghiat viţelul cel îngrăşat...
31 Iar el i-a zis: Fiule, tu-ntotdeauna eşti cu mine şi toate ale mele ale tale sunt.
32 Trebuia însă să ne veselim şi să ne bucurăm, căci fratele tău acesta mort era şi a înviat, pierdut era şi s-a aflat"4.
16
Parabola iconomului nedrept. Parabola bogatului nemilostiv şi săracului Lazăr.
1 Şi le spunea şi ucenicilor Săi: „Era un om bogat care avea un iconom; şi
4 Forma reflexivă a acestui verb e concluzia versetului 17. Spre deosebire de oaia rătăcită şi de drahma pierdută, care au fost aflate în urma unei căutări, fiul risipitor s-a aflat pe sine printr-un proces personal de conştiinţă.
acesta i-a fost pârât că-i risipeşte avuţiile.
2 Şi chemându-l, i-a zis: Ce-i asta ceaud eu despre tine? Dă-mi socoteala iconomatului tău, fiindcă nu mai poţi fi iconom.

3 Iar iconomul şi-a zis în sine: Ce-am să mă fac, că stăpânul meu îmi ia iconomatul?: să sap, nu pot; să cerşesc, mi-e ruşine...
4 Ştiu ce-am să fac pentru ca, atunci când voi fi scos din iconomat, ei să mă primească în casele lor.
5 Şi chemând, câte unul, pe fiecare din datornicii stăpânului său, i-a zis celui dintâi: Cât îi eşti dator stăpânului meu?
6 Iar el a zis: O sută de măsuri1 de untdelemn. Iconomul i-a zis: Ia-ţi zapisul, aşază-te şi scrie repede cincizeci.
7 După aceea i-a zis altuia: Dar tu, cât eşti dator? El i-a spus: O sută de măsuri2 de grâu. El i-a zis: Ia-ţi zapisul şi scrie optzeci.
8 Şi stăpânul l-a lăudat pe iconomul cel nedrept, fiindcă a lucrat înţelepţeşte3,
1 Batos: unitate ebraică de măsurat lichide, egală cu 37 litri; în total, 3700 litri, deci o datorie foarte mare.
2 Koros: unitate ebraică de măsurat cereale, egală cu 370 de litri; deci un total de 37000 litri.
3 Stăpânul nu-l laudă pentru nedreptăţile de dinaintea concedierii, deja sancţionate, ci pentru abilitatea de a face faţă unei situaţii-limită. Potrivit unor exegeţi, iconomul nu a falsificat chitanţele, ci le-a redus la valoarea lor nominală, diferenţa fiind comisionul la care funcţia îi dădea dreptul şi pe care şi-l pune astfel în rezervă pentru zilele negre ce-l aşteaptă. Pe de altă parte, aşa cum împărăţia cerurilor poate fi luată cu asalt şi intră în legitima posesie a cuceritorilor (Mt11, 12; Lc 16, 16), inepuizabila vistierie a lui Dumnezeu e deschisă până şi „jafului duhovnicesc”, dacă acesta urmăreşte salvarea (mântuirea) sufletului.

căci fiii veacului acestuia sunt mai înţelepţi în neamul lor decât fiii luminii.
9 Şi Eu vă spun: Faceţi-vă prieteni prin bogăţia nedreaptă, pentru ca, atunci când ea vă va lipsi, ei să vă primească în corturile cele veşnice.
10 Cel ce este credincios în foarte puţin, şi în mult e credincios; şi cel ce este nedrept în foarte puţin, şi în mult e nedrept.
11 Deci dacă n-aţi fost credincioşi în bogăţia cea nedreaptă, cine vă va încredinţa-o pe cea adevărată?
12 Şi dacă în ceea ce vă este străin n-aţi fost credincioşi, cine vă va da ce este al vostru?
13 Nici o slugă nu poate sluji la doi domni; că ori pe unul îl va urî şi pe celălalt îl va iubi, ori de unul se va ţine şi pe celălalt îl va dispreţui. Nu puteţi să slujiţi lui Dumnezeu şi lui Mamona”.
14 Şi pe toate acestea le auzeau şi fariseii, care erau iubitori de argint, şi-L luau în bătaie de joc.
15 Şi el le-a zis: „Voi sunteţi cei ce vă faceţi pe voi înşivă drepţi înaintea oamenilor, dar Dumnezeu vă cunoaşte inimile; căci ceea ce la oameni este înalt, urâciune este înaintea lui Dumnezeu.
16 Legea şi profeţii au fost până la Ioan; de atunci încoace se binevesteşte împărăţia lui Dumnezeu şi fiecare o ia prin asalt4.
17 Dar mai lesne este să treacă cerul şi pământul decât din lege să cadă o cirtă5.
18 Oricine-şi lasă femeia şi ia alta, săvârşeşte adulter; şi cel ce o ia pe cea lăsată de bărbat, adulter săvârşeşte.
4 Vezi nota de la Mt 11, 12.
5 Vezi nota de la Mt 5, 18.
19 Era un om bogat care se îmbrăca în porfiră şi în vison6, în toate zilele veselindu-se în chip strălucit.
20 Iar un sărac, anume Lazăr, zăcea în faţa porţii lui, plin de bube,
21 şi-ar fi poftit să se sature din cele ce cădeau de la masa bogatului; cu toate acestea, înşişi câinii, venind, ei îi lingeau bubele7.
22 Şi a murit săracul şi a fost dus de îngeri în sânul lui Avraam. Şi a murit şi bogatul şi a fost îngropat.
23 Şi în iad, fiind el în chinuri, îşi ridică ochii şi-l vede de departe pe Avraam, şi pe Lazăr în sânul lui.
24 Şi i-a zis, strigând: Părinte Avraam, ai milă de mine şi trimite-l pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, că mă chinuiesc în această văpaie.
25 Dar Avraam i-a zis: Fiule, adu-ţi aminte că tu ţi-ai primit pe cele bune în viaţa ta, şi Lazăr, de asemenea, pe cele rele; iar acum, aici, el se mângâie, iar tu te chinuieşti.

26 Şi peste toate acestea, între noi şi voi prăpastie mare s-a întărit, încât cei ce vor să treacă de aici la voi să nu poată, nici de acolo să treacă la noi.
27 Şi el a zis: Atunci rogu-te, părinte, să-l trimiţi în casa tatălui meu,
28 că am cinci fraţi; să le dea lor mărturie, ca să nu vină şi ei în acest loc de chin.
29 Dar Avraam i-a zis: Îi au pe Moise şi pe profeţi; să asculte de ei.
30 Iar el a zis: Nu, părinte Avraam,
6 Stofă foarte fină şi scumpă din care era făcută tunica de sub haina de purpură.
7 Nu numai că nu-l hrănea nimeni, dar devenise el însuşi hrană pentru câini.

ci dacă se va duce la ei cineva dintre morţi, se vor pocăi.
31 Şi i-a zis: Dacă nu ascultă de Moise şi de profeţi, nici dacă ar învia cineva din morţi, tot nu vor crede".
17
Despre poticniri. Despre iertarea fratelui tău. Puterea credinţei. Vindecarea celor zece leproşi. Venirea împărăţiei lui Dumnezeu.
1 Şi le-a zis ucenicilor Săi: „E cu neputinţă ca poticnirile1 să nu vină, dar vai aceluia prin care ele vin:
2 mai bine i-ar fi dacă şi-ar lega de gât o piatră de moară şi s-ar arunca în mare decât să-i fie piatră de poticnire unuia din aceştia mici.
3 Luaţi aminte la voi înşivă! De-ţi va greşi fratele tău, ceartă-l!; şi dacă se va pocăi, iartă-l.
4 Şi chiar dacă-ţi va greşi de şapte ori într-o zi şi de şapte ori se va întoarce la tine, zicând: Mă pocăiesc!, iartă-l".
5 Şi au zis apostolii către Domnul: „Sporeşte-ne credinţa".
6 Iar Domnul a zis: „De-aţi avea credinţă cât un grăunte de muştar, i-aţi zice acestui sicomor: Dezrădăcinează-te şi te sădeşte în mare!, şi v-ar asculta.
7 Cine dintre voi, având o slugă la arat sau la păscut vitele, îi va zice când se va întoarce din ţarină: Vino repede şi şezi la masă!,
8 şi nu-i va zice: Pregăteşte-mi să cinez şi, încingându-te, slujeşte-mi până ce voi mânca şi voi bea, şi după aceea vei mânca şi vei bea şi tu?
1 Vezi nota de la Mc 9, 42.
9 Îi va mulţumi oare slugii că a făcut cele poruncite? Nu cred.
10 Aşa şi voi, când veţi face toate cele poruncite vouă, ziceţi: Slugi netrebnice suntem; am făcut ceea ce eram datori să facem".
11 Şi a fost că pe când Iisus mergea spre Ierusalim şi trecea prin mijlocul Samariei şi al Galileii,
12 intrând într-un sat, L-au întâmpinat zece bărbaţi leproşi care au stat departe.
13 Şi ei şi-au ridicat glasul, zicând: „Iisuse, Învăţătorule, miluieşte-ne!"
14 Şi văzându-i, El le-a zis: „Mergeţi şi arătaţi-vă preoţilor". Şi a fost că-n timp ce ei mergeau, s-au curăţit.
15 Iar unul din ei, văzând că s-a vindecat, s-a întors slăvindu-L cu glas mare pe Dumnezeu.
16 Şi a căzut la picioarele Lui, cu faţa la pământ, mulţumindu-I. Şi acela era samarinean.
17 Şi răspunzând Iisus, a zis: „Oare nu zece s-au curăţit? Cei nouă unde sunt?
18 nu s-a găsit să se întoarcă să-I dea slavă lui Dumnezeu decât numai acesta, care e de alt neam?"
19 Şi i-a zis: „Scoală-te şi du-te; credinţa ta te-a mântuit".
20 Şi fiind întrebat de farisei: când va veni împărăţia lui Dumnezeu?, El le-a răspuns: „Împărăţia lui Dumnezeu nu vine în chip văzut2.
21 Şi nici nu vor zice: Iat-o, e aici!, sau: Acolo! Că iată, împărăţia lui Dumnezeu este înlăuntrul vostru".
2 Adică precedată sau însoţită de semne exterioare, perceptibile, la care făceau aluzie fariseii. Instalarea împărăţiei lui Dumnezeu e un proces interior, al inimii (vezi versetul următor).

22 Zis-a către ucenici: „Veni-vor zile când veţi dori să vedeţi una din zilele Fiului Omului şi n-o veţi vedea.
23 Şi vă vor spune: Iată, acolo este!, iată, aici!; nu vă duceţi şi nu vă luaţi după ei.
24 Că după cum fulgerul, fulgerând dintr-o parte de sub cer luminează pân' la cealaltă parte de sub

cer, aşa va fi şi Fiul Omului în ziua Sa.
25 Dar trebuie mai întâi ca El să pătimească multe şi să fie lepădat de neamul acesta.
26 Şi precum a fost în zilele lui Noe, aşa va fi şi în zilele Fiului Omului:
27 Mâncau, beau, se însurau, se măritau, până-n ziua când a intrat Noe în corabie şi a venit potopul şi i-a pierdut pe toţi.
28 Şi cum a fost în zilele lui Lot: Mâncau, beau, cumpărau, vindeau, sădeau şi zideau3,
29 dar în ziua când a ieşit Lot din Sodoma a plouat din cer cu foc şi pucioasă şi i-a nimicit pe toţi.
30 La fel va fi în ziua în care Se va arăta Fiul Omului.
31 În ziua aceea, cel ce va fi pe acoperişul casei, iar lucrurile lui în casă, să nu se coboare să le ia; de asemenea: cel ce va fi în ţarină, să nu se întoarcă înapoi.
32 Aduceţi-vă aminte de femeia lui Lot.
33 Cel ce va căuta să-şi câştige viaţa, O va pierde; iar cel ce şi-o va pierde, O va face vie4.
34 Vă spun: În noaptea aceea vor fi doi
3 Spre deosebire de oamenii din vremea lui Noe, care se însurau şi se măritau, sodomiţii din vremea lui Lot nu mai aveau astfel de îndeletniciri!
4 Vezi nota de la Mt 16, 25.
într-un pat; unul va fi luat, iar altul va fi lăsat.
35 Două vor măcina împreună; una va fi luată şi alta va fi lăsată.
36 Doi vor fi în ţarină; unul se va lua şi altul se va lăsa".
37 Şi, răspunzând, I-au zis: „Unde, Doamne?" Iar El le-a zis: „Unde va fi stârvul, acolo se vor aduna şi vulturii".
18
Parabolă: judecătorul nedrept şi văduva stăruitoare. Parabola vameşului şi fariseului. Iisus şi copiii. Tânărul bogat. A treia vestire a Patimilor. Vindecarea orbului din Ierihon.
1 Şi le-a spus o parabolă, cum că trebuie să se roage-n toată vremea şi să nu-şi piardă curajul,
2 zicând: „Într-o cetate era un judecător care de Dumnezeu nu se temea şi de om nu se ruşina.
3 Şi în cetatea aceea era şi o văduvă şi venea la el, zicând: Fă-mi dreptate asupra potrivnicului meu!...
4 Şi pentru o vreme n-a vrut; dar după aceea şi-a zis în sine: deşi de Dumnezeu nu mă tem şi de om nu mă ruşinez,
5 totuşi, fiindcă văduva aceasta nu-mi dă pace, îi voi face dreptate, ca să nu vină să mă necăjească la nesfârşit".
6 Şi a zis Domnul: „Auziţi voi ce spune judecătorul cel nedrept?
7 Dar oare Dumnezeu nu le va face dreptate aleşilor Săi care strigă spre El ziua şi noaptea, El, Care rabdă-ndelung pentru ei?
8 Vă spun Eu vouă că degrab le va face dreptate. Dar Fiul Omului, când

va veni, va găsi El oare credinţă pe pământ?"
9 Iar pentru unii care se credeau că sunt drepţi şi-i dispreţuiau pe ceilalţi, a spus parabola aceasta:
10 „Doi oameni s-au suit la templu să se roage; unul fariseu şi celălalt vameş.
11 Fariseul, stând drept, aşa se ruga în sine: Dumnezeule, mulţumescu-Ţi că nu sunt ca ceilalţi oameni, răpitori, nedrepţi, adulteri, sau chiar ca acest vameş;
12 postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate câte câştig.
13 Iar vameşul, departe stând, nici ochii nu voia să şi-i ridice spre cer, ci-şi bătea pieptul, zicând: Dumnezeule, milostiv fii mie, păcătosului!
14 Vă spun Eu vouă: Acesta s-a coborât la casa sa mai îndreptăţit1 decât acela. Că tot cel ce se înalţă pe sine va fi smerit, iar cel ce se smereşte pe sine se va înălţa".
15 Şi aduceau la El şi pruncii, ca să Se atingă de ei. Iar ucenicii, văzând, îi certau.
16 Dar Iisus i-a chemat la Sine, zicând: „Lăsaţi copiii să vină la Mine şi nu-i opriţi, că a unora ca aceştia este împărăţia lui Dumnezeu.
17 Adevăr vă grăiesc: Cine nu va primi împărăţia lui Dumnezeu ca un copil, nu va intra în ea".
18 Şi L-a întrebat un dregător, zicând: „Învăţătorule bun, ce să fac ca să moştenesc viaţa de veci?"
19 Iar Iisus i-a zis: „De ce-Mi spui bun? Nimeni nu este bun, decât numai unul Dumnezeu.
1 În dublul înţeles: mai îndreptat din starea păcatului şi, prin aceasta, mai îndreptăţit la îndurarea lui

Dumnezeu.
20 Cunoşti poruncile: Să nu te desfrânezi, să nu ucizi, să nu furi, să nu mărturiseşti strâmb, cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta".
21 Iar el a zis: „Pe toate acestea le-am păzit din tinereţea mea".
22 Şi auzind Iisus, i-a zis: „Încă una îţi lipseşte: Vinde tot ce ai şi împarte-le săracilor şi vei avea comoară în cer; şi vino, urmează-Mi Mie".
23 Iar el, auzindacestea, s-a întristat, fiindcă era foarte bogat.
24 Şi văzându-l Iisus că s-a întristat, a zis: „Cei ce au bogăţii, cât de greu vor intra ei în împărăţia lui Dumnezeu!
25 Că mai lesne este să treacă o cămilă prin urechile acului decât să intre bogatul în împărăţia lui Dumnezeu".
26 Iar cei ce auzeau au zis: „Şi cine poate să se mântuiască?"
27 Iar El a zis: „Cele ce sunt cu neputinţă la oameni sunt cu putinţă la Dumnezeu".
28 Iar Petru a zis: „Iată, noi, lăsându-le pe toate ale noastre, Ţi-am urmat Ţie".
29 Iar El le-a zis: „Adevăr vă grăiesc: Nu este nici unul care a lăsat casă sau femeie sau fraţi sau părinţi sau copii pentru împărăţia lui Dumnezeu,
30 care să nu primească cu mult mai mult în vremea de acum, iar în veacul ce va să vină, viaţă veşnică".
31 Şi luându-i pe cei doisprezece, le-a zis: „Iată, ne suim la Ierusalim, şi toate cele scrise prin profeţi despre Fiul Omului se vor plini.
32 Că va fi dat păgânilor şi va fi batjocorit şi va fi ocărât şi va fi scuipat;
33 şi, după ce-L vor biciui, Îl vor ucide; şi a treia zi va învia".
1802
34 Dar ei n-au priceput nimic din acestea; că ascuns era cuvântul acesta pentru ei şi nu înţelegeau cele spuse.
35 Şi a fost că-n timp ce Se apropia El de Ierihon, un orb şedea cerşind la marginea drumului.
36 Şi auzind el mulţimea trecând, întreba ce este aceasta.
37 Şi i-au spus că trece Iisus Nazarineanul.
38 Şi el a strigat, zicând: „Iisuse, Fiul lui David, miluieşte-mă!"
39 Şi cei ce mergeau înainte îl certau ca să tacă, dar el cu atât mai mult striga: „Fiule al lui David, miluieşte-mă!"
40 Şi, apropiindu-Se, Iisus a poruncit să-l aducă la El; şi când acela I-a fost aproape, l-a întrebat:
41 „Ce voieşti să-ţi fac?" Iar el a zis: „Doamne, să-mi capăt vederea".
42 Şi Iisus i-a zis: „Capătă-ţi vederea! Credinţa ta te-a mântuit".
43 Şi îndată şi-a căpătat vederea şi-L urma slăvind pe Dumnezeu. Şi tot poporul, văzând aceasta, a dat laudă lui Dumnezeu.
19
Zaheu vameşul. Parabola minelor. Intrarea în Ierusalim. Iisus deplânge Ierusalimul şi-i alungă pe vânzătorii din templu.
1 Şi intrând în Ierihon, trecea prin el.
2 Şi iată un bărbat cu numele Zaheu; şi acesta era mai-marele vameşilor şi era bogat.
3 Şi căuta să-L vadă pe Iisus, care este, dar nu putea din pricina mulţimii, pentru că era mic de statură.
4 Şi alergând înainte, s-a urcat într-un sicomor ca să-L vadă, că pe acolo avea să treacă.
5 Şi când Iisus a ajuns la locul acela, uitându-Se în sus a zis către el: „Zahee, grăbeşte-te de coboară, că astăzi în casa ta trebuie să rămân".
6 Şi El s-a grăbit şi s-a coborât şi L-a primit bucurându-se.
7 Şi când au văzut, toţi murmurau, zicând că la un om păcătos a intrat să găzduiască.
8 Iar Zaheu, stând în picioare, a zis către Domnul: „Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor, şi dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit".
9 Şi Iisus a zis către el: „Astăzi i s-a făcut mântuire casei acesteia, că şi acesta este fiu al lui Avraam.
10 Că pe cel pierdut a venit Fiul Omului să-l caute şi să-l mântuiască".
11 Şi ascultând ei acestea, Iisus le-a spus pe deasupra şi o parabolă, fiindcă El era aproape de

Ierusalim, iar ei credeau că împărăţia lui Dumnezeu se va arăta îndată.
12 Deci a zis: „Un om de neam mare s-a dus într-o ţară-ndepărtată ca să-şi ia domnie1 şi să se întoarcă.
1 Puterea de a domni, pe care urma s-o primească de la o autoritate mai înaltă (un rege de la împărat). Evident, istorisirea e o paralelă a parabolei talanţilor (Mt 25, 14-30), dar se pare că ea e construită pe un cadru istoric cunoscut, anume călătoria întreprinsă de Arhelau la Roma, în anul 4 î.H., spre a obţine confirmarea imperială asupra regatului său, călătorie urmată de intervenţiile Iudeilor de a-i zădărnici demersul. Construcţia nu face decât să înlesnească perceperea dimensiunii parabolice a istorisirii, în sensul că puterea şi slava Fiului Omului vor fi incomparabil mai mari la a doua Sa venire decât s-au arătat în timpul vieţuirii Sale pe pământ. Ideea centrală însă este aceea că întoarcerea nu va avea loc curând, ci după un timp foarte îndelungat.

13 Şi chemând zece slugi ale sale, le-a dat zece mine 2 şi le-a zis: Neguţătoriţi cu ele până ce voi veni!
14 Dar cetăţenii lui îl urau şi au trimis în urma lui solie, zicând: Nu vrem ca acesta să domnească peste noi!
15 Şi a fost că atunci când el s-a întors, după ce-şi luase domnia, a zis să fie chemate slugile acelea cărora le dăduse banii, ca să ştie cine ce a neguţătorit.
16 Şi a venit cea dintâi, zicând: Doamne, mina ta a adus încă zece mine.
17 Şi i-a zis: Bine, slugă bună, fiindcă întru puţin ai fost credincioasă, să ai stăpânire peste zece cetăţi.
18 Şi a venit a doua, zicând: Mina ta, Doamne, a adus încă cinci mine.
19 Iar el i-a zis şi acesteia: Să ai şi tu stăpânire peste cinci cetăţi.
20 A venit şi cealaltă, zicând: Doamne, iată-ţi mina, pe care am păstrat-o într-un ştergar,
21 că m-am temut de tine, pentru că eşti om aspru; iei ce n-ai pus şi seceri ce n-ai semănat.
22 Şi i-a zis: După gura ta te voi judeca, slugă vicleană! Ştiai că eu sunt om aspru, că iau ce n-am pus şi secer ce n-am semănat;
23 atunci, de ce n-ai dat argintul meu schimbătorilor de bani? Şi eu, venind, l-aş fi luat cu dobândă.
24 Şi le-a zis celor care stăteau de faţă: Luaţi de la el mina şi daţi-o celui care are zece mine.
2 Mină, unitate monetară de 818 G aur sau 727 G argint.
25 şi ei i-au zis: Doamne, acela are zece mine... -
26 v-o spun eu vouă că aceluia ce are i se va da; iar de la cel ce nu are se va lua şi ceea ce are3.
27 Iar pe acei vrăjmaşi ai mei, care n-au vrut ca eu să domnesc peste ei, aduceţi-i aici şi tăiaţi-i în faţa mea!”
28 Şi zicând acestea, mergea înainte, suindu-Se la Ierusalim.
29 Şi a fost că pe când Se apropia de Betfaghe şi de Betania, spre muntele numit al Măslinilor, i-a trimis pe doi din ucenici,
30 zicând: „Mergeţi în satul din faţa voastră şi, intrând în el, veţi găsi un mânz legat, pe care nimeni dintre oameni n-a şezut vreodată; dezlegaţi-l şi aduceţi-l.
31 Şi dacă vă va-ntreba cineva: De ce-l dezlegaţi?, veţi spune aşa: Domnul are trebuinţă de el”.
32 Şi, plecând, cei trimişi au găsit aşa cum le spusese El.
33 Şi în timp ce dezlegau mânzul, stăpânii lui le-au zis: „De ce dezlegaţi mânzul?”
34 Iar ei le-au spus: „Domnul are trebuinţă de el”.
35 Şi l-au adus la Iisus; şi aruncându-şi hainele lor pe mânz, L-au urcat pe Iisus.
36 Iar în timp ce El mergea, îşi aşterneau hainele-n cale.
37 Şi, apropiindu-Se El de panta Muntelui Măslinilor, toată mulţimea ucenicilor, bucurându-se, cu glas mare au început să-L laude pe Dumnezeu pentru toate minunile pe care le văzuseră,
3 Vezi nota de la Mt 4, 25.

38 zicând: „Binecuvântat este Împăratul Cel ce vine întru numele Domnului! Pace în cer şi slavă întru cei de sus!”
39 Şi unii farisei din mulţime I-au zis: „Învăţătorule, ceartă-ţi ucenicii...”
40 Şi El, răspunzând, a zis: „V-o spun Eu vouă: Dacă ei vor tăcea, pietrele vor striga”.
41 Şi când s-a apropiat şi a văzut cetatea, a plâns pentru ea,

42 zicând: „Dacă cel puţin acum, în această zi a ta, ai fi cunoscut şi tu cele ce sunt spre pacea ta! Dar acum s-au ascuns de ochii tăi.
43 Că peste tine vor veni zile când duşmanii tăi vor săpa şanţ în jurul tău şi te vor împresura şi din toate părţile te vor strâmtora
44 şi una cu pământul te vor face, pe tine şi pe fiii tăi care sunt în tine, şi nu vor lăsa în tine piatră pe piatră, pentru că nu ai cunoscut vremea cercetării tale4".
45 Şi intrând în templu, a început să-i scoată pe cei ce vindeau şi cumpărau în el,
46 zicându-le: „Scris este: Şi va fi casa Mea casă de rugăciune; iar voi aţi făcut-o peşteră de tâlhari...".
47 Şi era zilnic învăţând în templu, dar arhiereii şi cărturarii şi fruntaşii poporului căutau să-L piardă;
48 şi nu găseau ce să-I facă, fiindcă tot poporul se ţinea de El, ascultându-L.

20

Botezul lui Ioan şi autoritatea lui Iisus. Parabola lucrătorilor nevrednici. Banul cezarului. Despre învierea morţilor. Fiu şi Domn al lui David.

4= n-ai fost în stare să-ţi dai seama că Însuşi Dumnezeu te-a vizitat.

1 Şi a fost că într-una din zile, în timp ce El învăţa poporul în templu şi binevestea, au venit arhiereii şi cărturarii împreună cu bătrânii;
2 şi, prinzând grai, I-au zis: „Spune-ne, cu ce putere faci tu acestea, sau cine este cel ce ţi-a dat această putere?"
3 Iar El, răspunzând, le-a zis: „Vă voi întreba şi Eu pe voi un cuvânt. Spuneţi-Mi:
4 Botezul lui Ioan, din cer era, sau de la oameni?"
5 Iar ei se socoteau în sine, zicând: „Dacă noi vom zice: Din cer!, el va spune: Atunci, de ce nu i-aţi dat crezare?;
6 iar de vom zice: De la oameni!, tot poporul ne va ucide cu pietre, fiindcă este încredinţat că Ioan e profet".
7 Şi au răspuns că nu ştiu de unde era.
8 Şi Iisus le-a zis: „Nici Eu nu vă spun cu ce putere fac acestea!...".
9 Şi a început să-i spună poporului parabola aceasta: „Un om a sădit vie şi a dat-o pe seama lucrătorilor şi a plecat departe pentru multă vreme.
10 Şi la vremea cuvenită a trimis la lucrători un slujitor ca să-i dea din rodul viei. Lucrătorii însă, bătându-l, l-au trimis fără nimic.
11 Şi a trimis apoi un alt slujitor; dar ei, bătându-l şi pe acela şi batjocorindu-l, l-au trimis fără nimic.
12 Şi după aceea l-a trimis pe al treilea; dar ei, rănindu-l şi pe acela, l-au alungat.
13 Şi stăpânul viei a zis: Ce voi face? Îl voi trimite pe fiul meu cel iubit; poate

că de el se vor ruşina.
14 Dar lucrătorii, văzându-l, s-au vorbit între ei, zicând: Acesta este moştenitorul; să-l omorâm, pentru ca a noastră să fie moştenirea...
15 Şi, scoţându-l afară din vie, l-au ucis. Aşadar, ce le va face acestora stăpânul viei?:
16 Va veni, şi pe acei lucrători îi va pierde, iar via o va da altora". Iar ei, auzind, au zis: „Doamne fereşte!"1
17 El însă, privind la ei, a zis: „Aşadar, ce-nseamnă ceea ce e scris: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului?
18 Tot cel ce va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cel pe care ea va cădea, îl va zdrobi".
19 Şi cărturarii şi arhiereii căutau să pună mâna pe El în chiar ceasul acela, dar se temeau de popor; că înţeleseseră că împotriva lor a spus El această parabolă.
20 Şi, pândindu-L, au trimis iscoditori care se prefăceau că sunt drepţi, ca să-l prindă în cuvânt şi să-L dea pe mâna stăpânirii şi a puterii guvernatorului.
21 Şi L-au întrebat, zicând: „Învăţătorule, ştim că drept vorbeşti şi înveţi şi nu cauţi la faţa omului, ci cu adevărat înveţi calea lui Dumnezeu.
22 Se cuvine să dăm dajdie cezarului, sau nu?"
23 Iar El, pricepându-le vicleşugul, le-a zis: „De ce Mă ispitiţi?

24 Arătaţi-Mi un dinar! A cui efigie şi a cui inscripţie le are pe el?” Iar ei au zis: „Ale cezarului”.
1 Literal: „Să nu fie!”; Una ca asta să nu se-ntâmple! Evident, exclamaţia venea de la cei ce pricepuseră tâlcul parabolei şi se simţeau vizaţi (vezi mai jos versetul 19).
25 Şi El a zis către ei: „Atunci, daţi-i cezarului cele ce sunt ale cezarului şi lui Dumnezeu pe cele ale lui Dumnezeu!”
26 Şi nu L-au putut prinde în cuvânt în faţa poporului; şi mirându-se de răspunsul Lui, au tăcut.
27 Şi apropiindu-se unii dintre saducheii care spun că nu este înviere, L-au întrebat,
28 zicând: „Învăţătorule, Moise a scris pentru noi: Dacă fratele cuiva moare având femeie dar neavând copii, pe femeie s-o ia fratele lui şi să-i ridice urmaş fratelui său.
29 Erau dar şapte fraţi. Şi cel dintâi, luându-şi femeie, a murit fără copii;
30 şi al doilea;
31 a luat-o şi al treilea; şi tot aşa, toţi cei şapte n-au lăsat copii şi au murit.
32 La urmă a murit şi femeia.
33 Aşadar, la înviere, femeia va fi soţia căruia dintre ei?, că toţi şapte au avut-o de soţie”.
34 Şi le-a zis Iisus: „Fiii veacului acestuia se însoară şi se mărită;
35 dar cei ce se vor învrednici să dobândească veacul acela şi învierea din morţi2 nici nu se însoară, nici nu se mărită.
36 Că nici să moară nu mai pot, fiindcă sunt la fel cu îngerii şi sunt fii ai lui Dumnezeu, fiind fii ai învierii.
37 Iar că morţii învie, a arătat-o şi Moise la rug3 când pe Domnul Îl numeşte Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob.
2Aici e vorba numai de învierea celor drepţi.
3 În pasajul din Iş 3, 6 referitor la rugul aprins, unde Dumnezeu Se defineşte pe Sine. Aici Moise e citat ca autor al scrierii, nu ca martor al evenimentului.

38 Or, Dumnezeu nu este al morţilor, ci al viilor; fiindcă toţi trăiesc întru El”.
39 Iar unii dintre cărturari, răspunzând, au zis: „Învăţătorule, bine-ai zis...”,
40 că nu mai cutezau să-L întrebe nimic.
41 Dar i-a întrebat El: „Cum se spune oare că Hristos este fiul lui David?
42 Că însuşi David spune în Cartea Psalmilor: Zis-a Domnul către Domnul meu: Şezi de-a dreapta Mea,
43 până ce voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale.
44 Aşadar, David Îl numeşte Domn; atunci, cum de este fiul lui?”
45 şi-n timp ce tot poporul Îl asculta, le-a zis ucenicilor:
46 „Păziţi-vă de cărturari, cărora le place să se plimbe-n haine lungi, care iubesc salutările-n pieţe şi scaunele cele dintâi în sinagogi şi locurile cele dintâi la ospeţe,
47 ei, care mănâncă de istov casele văduvelor şi cu făţărnicie se roagă-ndelung; aceştia mai mare osândă-şi vor lua”.
21
Banul văduvei. Profeţia despre dărâmarea Ierusalimului. Sfârşitul lumii şi venirea Fiului Omului. Îndemn la priveghere.
1 Şi privind cu luare-aminte, a văzut pe cei bogaţi aruncându-şi darurile în cutia milelor1.
2 Şi a văzut-o şi pe o văduvă săracă aruncând acolo doi bănuţi;
1 Vezi nota de la Mc 12, 41.
3 şi a zis: „Adevăr vă spun că această văduvă săracă a aruncat mai mult decât toţi.
4 Fiindcă toţi aceştia, din prisosul lor au aruncat la daruri; aceasta însă, din sărăcia ei, a aruncat tot ce avea, totul de la gura ei”.
5 Şi pe când unii vorbeau despre templu că este împodobit cu pietre frumoase şi cu odoare, El a zis:
6 „Veni-vor zile când din ceea ce vedeţi nu va rămâne piatră pe piatră care să nu se risipească”.
7 Şi ei L-au întrebat, zicând: „Învăţătorule, dar când vor fi acestea? Şi care este semnul când ele au să fie?”
8 Iar El a zis: „Luaţi aminte să nu fiţi amăgiţi; că mulţi vor veni în numele Meu, zicând: Eu sunt!, şi: Vremea s-a apropiat!... Nu mergeţi după ei!
9 Iar când veţi auzi de războaie şi de răzmeriţe, sănuvă-nspăimântaţi; că mai întâi acestea trebuie să

fie, dar sfârşitul nu va fi curând”.
10 Atunci le-a zis: „Neam peste neam se va ridica şi-mpărăţie peste-mpărăţie;
11 şi cutremure mari vor fi, şi pe-alocuri foamete şi ciumă; şi spaime vor fi şi semne mari din cer.
12 Dar mai înainte de toate acestea îşi vor pune mâinile pe voi şi vă vor prigoni, predându-vă sinagogilor şi temniţelor, cu de-a sila ducându-vă la-mpăraţi şi la dregători din pricina numelui Meu.
13 Şi fi-va pentru voi aceasta prilej de mărturisire;
14 puneţi deci în inimile voastre să nu vă gândiţi de mai-nainte ce veţi răspunde;
15 că Eu vă voi da gură, şi înţelepciune
1807
căreia toţi potrivnicii voştri nu-i vor putea sta-mpotrivă, nici să-i răspundă.
16 Şi veţi fi predaţi şi de părinţi şi de fraţi şi de rudenii şi de prieteni; şi vor ucide dintre voi,
17 şi de toţi veţi fi urâţi din pricina numelui Meu;
18 dar păr din capul vostru nu va pieri.
19 Întru răbdarea voastră vă veţi dobândi sufletele.
20 Iar când veţi vedea Ierusalimul înconjurat de oşti, atunci să ştiţi că s-a apropiat pustiirea lui.
21 Atunci cei din Iudeea să fugă-n munţi şi cei din mijlocul lui să plece şi cei de prin ţarini să nu intre în el
22 Căci acestea sunt zilele răzbunării, ca să se plinească toate cele scrise.
23 Dar vai de cele ce vor fi însărcinate şi de cele ce vor alăpta în zilele acelea! Că necaz mare va fi pe pământ şi mânie asupra acestui popor.
24 Şi vor cădea sub ascuţişul săbiei şi vor fi duşi robi la toate neamurile, şi Ierusalimul va fi călcat în picioare de neamuri, până ce vremile neamurilor se vor plini2.
25 Şi vor fi semne în soare, în lună şi-n stele, iar pe pământ spaimă-ntru neamuri şi nedumerire din pricina vuietului mării şi-al valurilor.
26 Şi oamenii-şi vor da duhul de frică şi de aşteptarea celor ce vor să vină peste lume; că puterile cerurilor se vor clătina.
27 Şi atunci Îl vor vedea pe Fiul Omului venind pe nor cu putere multă şi cu slavă.
2 Durata hotărâtă de Dumnezeu pentru pedepsirea lui Israel; formulă enigmatică, în relaţie probabilă cu numerele simbolice din profeţiile lui Ieremia (25, 11; 29, 10) şi Daniel (9, 2; 9, 24).
28 Iar când acestea vor începe să fie, prindeţi inimă şi înălţaţi-vă capetele, pentru că răscumpărarea voastră se apropie”.
29 Şi le-a spus o parabolă: „Vedeţi smochinul şi toţi copacii:
30 Când înfrunzesc, de la voi înşivă ştiţi, văzându-i, că vara e aproape.
31 Aşa şi voi, când pe acestea le veţi vedea petrecându-se, să ştiţi că aproape este împărăţia lui Dumnezeu.
32 Adevăr vă grăiesc că neamul acesta nu va trece până ce toate acestea nu vor fi.
33 Cerul şi pământul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece.
34 Luaţi aminte la voi înşivă, să nu vi se îngreuieze inimile de-mbuibare şi de beţie şi de grijile vieţii, şi ziua aceea să vină peste voi fără veste,
35 căci ca o mreajă va veni peste toţi cei ce locuiesc pe faţa-ntregului pământ.
36 Aşadar, privegheaţi în toată vremea rugându-vă, ca să vă-ntăriţi să scăpaţi de toate acestea care vor să vină şi să staţi înaintea Fiului Omului”.
37 Şi ziua era învăţând în templu, iar noaptea, ieşind, o petrecea pe Muntele numit al Măslinilor.
38 Şi tot poporul venea dis-de-dimineaţă la El în templu, ca să-L asculte.
22
Trădarea lui Iuda. Cina cea de Taină. Despre întâietate. Avertizarea lui Petru. Rugăciunea din Muntele Măslinilor. Arestarea lui Iisus. Lepădarea lui Petru. Iisus în faţa sinedriului.
1808
1 Şi se apropia sărbătoarea Azimelor, care se cheamă Paşti.
2 Şi arhiereii şi cărturarii căutau cum să-L omoare; că se temeau de popor.
3 Şi-atunci a intrat Satana în Iuda, cel numit Iscarioteanul, care era din numărul celor doisprezece.
4 Şi el s-a dus şi a stat de vorbă cu arhiereii şi cu căpeteniile oastei1, cum să-L dea în mâinile lor.
5 Şi ei s-au bucurat şi s-au învoit să-i dea bani;

6 iar el a primit şi căuta să li-L dea în mână la adăpost de mulţime2.
7 Şi a sosit ziua Azimelor, în care trebuia să se jertfească Paştile.
8 Şi i-a trimis pe Petru şi pe Ioan, zicând: „Mergeţi şi ne pregătiţi Paştile, ca să mâncăm".
9 Iar ei au zis: „Unde vrei să pregătim?"
10 Şi El le-a zis: „Iată, când veţi intra în cetate vă va întâmpina un om ducând un urcior cu apă; mergeţi după el în casa în care va intra
11 şi spuneţi-i stăpânului casei: Învăţătorul îţi zice: Unde este odaia în care să mănânc Paştile cu ucenicii Mei?
12 Iar el vă va arăta un foişor mare, aşternut; acolo să pregătiţi".
13 Iar ei, ducându-se, au aflat aşa cum le spusese El şi au pregătit Paştile.
14 Şi când a sosit ceasul, S-a aşezat la masă, şi apostolii cu El.
15 Şi le-a zis: „Cu dor am dorit să mănânc aceste Paşti cu voi mai înainte ca Eu să pătimesc.
1 Aici e vorba de ofiţerii din garda templului, care erau evrei şi se recrutau dintre leviţi.
2 Literal: „fără mulţime"; adică într-un moment când Iisus nu e în contact cu poporul.
16 Că vă spun Eu vouă că de-acum nu le voi mai mânca până când se vor plini întru împărăţia lui Dumnezeu".
17 Şi luând paharul, mulţumind, le-a zis: „Luaţi-l şi împărţiţi-l între voi;
18 că vă spun: De acum nu voi mai bea rodul viţei până ce nu va veni împărăţia lui Dumnezeu".
19 Şi luând pâinea, mulţumind, a frânt şi le-a dat, zicând: „Acesta este Trupul Meu, cel ce se dă pentru voi; aceasta să faceţi întru pomenirea Mea!"
20 Asemenea şi paharul, după ce au cinat, zicând: „Acest pahar este Legea cea Nouă, întru Sângele Meu, cel ce se varsă pentru voi.
21 Dar iată, mâna celui ce Mă vinde este cu Mine la masă.
22 Că Fiul Omului merge precum a fost rânduit, dar vai acelui om prin care este vândut!"
23 Iar ei au început să se întrebe unul pe altul, care dintre ei ar fi acela care avea să facă aceasta.
24 şi s-a făcut între ei şi o neînţelegere: Cine dintre ei s-ar părea a fi mai mare?3
25 Iar El le-a zis: „Împăraţii neamurilor domnesc peste ele şi cei ce le stăpânesc se cheamă binefăcători.
26 Dar între voi să nu fie aşa; ci cel mai mare dintre voi să fie asemenea celui mai mic; şi căpetenia, asemenea celui ce slujeşte.
27 Căci cine este mai mare: cel ce stă la masă, sau cel ce slujeşte? Oare nu cel ce stă la masă? Dar Eu, în mijlocul vostru, sunt asemenea celui ce slujeşte;
3 Criteriul după care cineva poate fi recunoscut drept mai mare peste ceilalţi.

28 iar voi sunteţi cei ce-aţi rămas cu Mine în încercările Mele;
29 şi Eu vă rânduiesc vouă împărăţie, aşa cum Tatăl Meu Mi-a rânduit-o Mie,
30 ca să mâncaţi şi să beţi la masa Mea întru împărăţia Mea şi să şedeţi pe tronuri, judecând pe cele douăsprezece seminţii ale lui Israel.
31 Simone, Simone, iată că Satana v-a cerut să vă cearnă ca pe grâu;
32 dar Eu m-am rugat pentru tine ca să nu-ţi piară credinţa; iar tu, oarecând revenindu-ţi, întăreşte-i pe fraţii tăi".
33 Iar el I-a zis: „Doamne, cu Tine sunt gata să merg şi-n temniţă şi la moarte...".
34 Iar Iisus i-a zis: „Ţi-o spun Eu ţie, Petre: astăzi nu va cânta cocoşul până ce tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine, cum că nu Mă cunoşti".
35 Şi le-a zis: „Când v-am trimis fără pungă şi fără traistă şi fără încălţăminte, avut-aţi lipsă de ceva?" Iar ei au zis: „De nimic".
36 Şi El le-a zis: „Acum însă cel care are pungă, să şi-o ia; tot aşa şi traista; şi cel care nu are sabie, să-şi vândă haina şi să-şi cumpere.
37 Că vă spun că-ntru Mine trebuie să se plinească ceea ce este scris: Şi cu cei fără de lege a fost socotit; căci cele despre Mine au ajuns la sfârşit".
38 Şi ei au zis: „Doamne, iată aici două săbii". Iar El le-a zis: „Sunt de-ajuns!"4
39 Şi a ieşit şi s-a dus ca de obicei la Muntele Măslinilor; şi după El s-au dus şi ucenicii Săi.
4 Ucenicii n-au priceput sensul spiritual, alegoric, al celor spuse de Domnul, fapt pentru care El le-o retează scurt.

40 Şi când a sosit în acel loc, le-a zis: „Rugaţi-vă, ca să nu intraţi în ispită”.
41 şi s-a depărtat de ei ca la o aruncătură de piatră şi, îngenunchind, Se ruga
42 zicând: „Părinte, de voieşti, depărtează paharul acesta de la Mine... Dar nu voia Mea, ci voia Ta să se facă!”
43 Iar un înger din cer i s-a arătat şi-L întărea.
44 şi-n luptă cu moartea fiind, cu mai mare stăruinţă Se ruga. Şi sudoarea Lui s-a făcut ca nişte picături de sânge ce cădeau pe pământ.
45 Şi, ridicându-Se din rugăciune, a venit la ucenici şi i-a găsit adormiţi de întristare.
46 Şi le-a zis: „De ce dormiţi? Sculaţi-vă şi vă rugaţi, ca să nu intraţi în ispită”.
47 şi-n timp ce El încă vorbea, iată o gloată; şi-n fruntea ei venea cel care se numea Iuda, unul din cei doisprezece; şi s-a apropiat de Iisus ca să-L sărute.
48 Iar Iisus i-a zis: „Iuda, prin sărutare-L vinzi tu pe Fiul Omului?...”.
49 Iar cei de lângă El, văzând ce avea să se întâmple, au zis: „Doamne, vom lovi cu sabia?...”.
50 Şi unul din ei a lovit pe sluga arhiereului şi i-a tăiat urechea dreaptă.
51 Iar Iisus, răspunzând, a zis: „Pân-aici!, mai mult, nu!” Şi atingându-Se de urechea aceluia, l-a vindecat.
52 Şi a zis Iisus către arhiereii, căpeteniile templului şi bătrânii care veniseră asupră-I: „Ca la un tâlhar aţi ieşit, cu săbii şi ciomege.
1810
53 În toate zilele eram cu voi în templu şi nu v-aţi întins mâinile asupră-Mi... Dar acesta este ceasul vostru şi stăpânirea întunericului!”
54 Şi, prinzându-L, L-au dus şi L-au împins în casa arhiereului. Iar Petru Îl urma de departe.
55 Şi, aprinzând ei foc în mijlocul curţii şi şezând împreună, a şezut şi Petru în mijlocul lor.
56 Şi o slujnică, văzându-l cum şedea la foc şi cătând asupră-i, a zis: „Şi acesta era cu el!”
57 Dar El s-a lepădat, zicând: „Femeie, nu-l cunosc!”
58 Şi peste puţin timp, un altul văzându-l, i-a zis: „Şi tu eşti dintre ei!” Petru însă a zis: „Omule, nu sunt!”
59 Şi după ce a trecut cam un ceas, un altul susţinea, zicând: „Negreşit, şi acesta a fost cu el, că e galileean”.
60 Iar Petru a zis: „Omule, nu ştiu ce spui!...”. Şi îndată, când el încă nu sfârşise vorba, a cântat cocoşul.
61 Şi întorcându-Se Domnul, a privit spre Petru; şi Petru şi-a adus aminte de cuvântul Domnului, că-i spusese: „Mai înainte de a cânta cocoşul astăzi, tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine”.
62 Şi, ieşind afară, a plâns cu amar.
63 Iar bărbaţii care-L păzeau pe Iisus Îl batjocoreau şi-L băteau
64 şi, acoperindu-I faţa, Îl întrebau, zicând: „Ghiceşte, care este cel ce te-a lovit?...”.
65 Şi multe altele spuneau împotrivă-I, defăimându-L.
66 Şi când s-a făcut ziuă s-au adunat bătrânii poporului arhiereii şi cărturarii şi L-au dus în sinedriul lor
67 şi I-au zis: „Spune-ne nouă dacă eşti tu Hristosul”. Şi El le-a zis: „Dacă vă voi spune, nu veţi crede;
68 dar dacă vă voi întreba, nu-Mi veţi răspunde şi nici nu Mă veţi elibera.
69 De acum însă Fiul Omului va şedea de-a dreapta puterii lui Dumnezeu”.
70 Iar ei cu toţii au zis: „Aşadar, tu eşti Fiul lui Dumnezeu?...”. Şi El le-a zis: „Voi o spuneţi, că Eu sunt”.
71 Şi ei au zis: „Ce trebuinţă mai avem de mărturie? că noi înşine din gura lui am auzit-o!”
23
Iisus în faţa lui Pilat şi a lui Irod. Iisus judecat şi osândit la moarte. Răstignirea lui Iisus. Tâlharul mântuit. Îngroparea Domnului.
1 Şi sculându-se toată mulţimea acestora, L-au dus în faţa lui Pilat.
2 Şi au început să-L pârască, zicând: „Pe acesta l-am găsit răzvrătind neamul nostru şi împiedicându-l să dea dajdie cezarului şi zicând că el este Hristos Împărat”.
3 Iar Pilat L-a întrebat, zicând: „Eşti tu împăratul Iudeilor?” Iar El, răspunzând, a zis: „Tu o spui”.
4 Iar Pilat a zis către arhierei şi către mulţime: „Nu găsesc nici o vină în omul acesta”.

5 Dar ei stăruiau, zicând că El întărâtă poporul învăţând prin toată Iudeea, începând din Galileea până aici.
6 Iar când Pilat a auzit aceasta, a întrebat dacă omul este galileean.
7 Şi aflând că este sub stăpânirea lui Irod, L-a trimis la Irod, care era şi el în Ierusalim în acele zile.
1811
8 Iar Irod, văzându-L pe Iisus, s-a bucurat foarte, că de multă vreme dorea să-L vadă, fiindcă auzise de El şi nădăjduia să vadă vreo minune săvârşită de El.
9 Şi I-a pus întrebări în vorbe multe, dar El nu i-a răspuns nimic.
10 Şi arhiereii şi cărturarii erau de faţă, învinuindu-L cu înverşunare.
11 Iar Irod, împreună cu ostaşii săi, batjocorindu-L şi luându-L în râs, L-a îmbrăcat cu o haină strălucitoare1 şi l-a trimis înapoi la Pilat.
12 Şi în chiar ziua aceea Irod şi Pilat s-au făcut prieteni unul cu altul, că mai-nainte erau duşmani unul altuia.
13 Iar Pilat, chemând arhiereii şi căpeteniile şi poporul,
14 a zis către ei: „Pe omul acesta l-aţi adus la mine ca pe unul ce răzvrăteşte poporul; şi iată că eu, cercetându-l în faţa voastră, în omul acesta n-am găsit nici o vină din cele pe care voi le aduceţi împotrivă-i;
15 şi nici Irod, căci l-a trimis îndărăt la noi. Şi iată, El n-a săvârşit nimic vrednic de moarte.
16 Aşadar, după ce-i voi da o pedeapsă2, îl voi elibera”.
17 Şi el trebuia ca de praznic să le elibereze un vinovat.
18 Dar ei cu toţii au strigat, zicând: “ia-l pe acesta şi eliberează-ne pe Baraba!”
1 Mantie de paradă, prin care Irod vrea să ridiculizeze „pretenţiile” imperiale ale lui Iisus. Gestul va fi preluat de ostaşii lui Pilat (Mt 27, 28; Mc 15, 17).
2 Concesie făcută de Pilat în faţa mulţimii; o pedeapsă de „cuminţire” sau avertisment, de obicei biciuirea, menită să satisfacă pofta de sânge a gloatelor întărâtate.
19 care era aruncat în temniţă pentru o răscoală făcută în cetate şi pentru omor.
20 Iar Pilat, vrând să-L elibereze pe Iisus, le-a vorbit din nou,
21 dar ei strigau, zicând: „Răstigneşte-l! Răstigneşte-l!...”.
22 Iar el le-a zis a treia oară: „Ce rău a făcut acesta? n-am găsit în el nici o vină vrednică de moarte. Aşadar, după ce-i voi da o pedeapsă, îl voi elibera”.
23 Dar ei stăruiau, cerând cu strigăte mari să fie răstignit; şi strigătele lor au biruit.
24 Şi Pilat a hotărât să li se-mplinească cererea.
25 Şi le-a eliberat pe cel aruncat în temniţă pentru răscoală şi omor, pe care-l cereau ei, iar pe Iisus L-a dat la voia lor.
26 Şi pe când Îl duceau, au pus mâna pe un oarecare Simon Cireneul, care venea de la ţarină, şi i-au pus crucea, ca s-o ducă-n urma lui Iisus.
27 Şi-L urmau mulţime multă de popor şi femei care se băteau în piept şi-L plângeau.
28 Şi întorcându-Se către ele, le-a zis: „Fiice ale Ierusalimului, nu Mă plângeţi pe Mine, ci pe voi plângeţi-vă şi pe copiii voştri.
29 Că iată, vin zile-n care vor zice: Fericite sunt cele sterpe şi pântecele care n-au născut şi sânii care n-au alăptat!
30 Atunci vor începe să spună munţilor: Cădeţi peste noi!, şi dealurilor: Acoperiţi-ne!
31 Că dacă fac acestea cu lemnul verde, cu cel uscat ce va fi?”3
3 Dacă pui pe foc lemnul verde, care nu e destinat arderii (chinurile şi moartea nevinovatului Iisus), ce vei face cu lemnul uscat (adevăraţii vinovaţi)?
1812
32 Şi alţi doi erau duşi, făcători de rele, ca să fie omorâţi împreună cu El.
33 Şi când au ajuns la locul ce se cheamă Al-Căpăţânii, L-au răstignit acolo, pe El şi pe făcătorii de rele, unul de-a dreapta şi altul de-a stânga.
34 Iar Iisus a zis: „Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac!” Şi şi-au împărţit hainele Lui prin aruncare la sorţi.
35 Şi sta poporul privind. Iar căpeteniile îşi băteau joc de El, zicând: „Pe alţii i-a mântuit; mântuiască-se şi pe sine însuşi dacă el este Hristosul, alesul lui Dumnezeu!...”.
36 Şi Îl luau în râs ostaşii, apropiindu-se şi aducându-I oţet

37 şi zicându-I: „Dacă tu eşti împăratul Iudeilor, mântuieşte-te pe tine însuţi!...”.
38 Şi deasupra Lui era scris cu litere greceşti, latineşti şi evreieşti: Acesta este împăratul Iudeilor.
39 Iar unul din răufăcătorii răstigniţi Îl defăima, zicând: „Nu eşti tu Hristosul?; Mântuieşte-te pe tine şi pe noi!...”.
40 Iar celălalt, certându-l, i-a zis: „Nu te temi tu de Dumnezeu, de vreme ce eşti în aceeaşi osândă?
41 Noi, cu dreptate primim ce ni se cuvine după faptele noastre, dar Acesta nici un rău n-a făcut”.
42 Şi-I zicea lui Iisus: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta!”
43 Iar Iisus i-a zis: „Adevăr îţi spun Eu ţie: astăzi vei fi cu Mine în Rai!”
44 Şi era acum ca la al şaselea ceas, şi întuneric s-a făcut peste tot pământul până la ceasul al nouălea;
45 şi s-a întunecat soarele; şi catapeteasma templului s-a sfâşiat prin mijloc.
46 Şi Iisus, strigând cu glas mare, a zis: „Părinte, în mâinile Tale Îmi pun Duhul”. Şi aceasta zicând, Şi-a dat duhul.
47 Iar sutaşul, văzând ceea ce se petrecuse, Îl slăvea pe Dumnezeu, zicând: „Cu adevărat, Omul Acesta drept a fost!”
48 Şi toate mulţimile care veniseră la această privelişte, văzând cele întâmplate, se întorceau bătându-şi pieptul.
49 Şi toţi cunoscuţii Lui, ca şi femeile care-L însoţiseră din Galileea, stăteau departe, privind acestea.
50 Şi iată un bărbat cu numele Iosif, sfetnic fiind, bărbat bun şi drept
51 acesta nu se învoise cu sfatul şi cu fapta lor. El era din Arimateea, cetate a Iudeilor, şi aştepta împărăţia lui Dumnezeu;
52 acesta, venind la Pilat, a cerut trupul lui Iisus.
53 Şi l-a coborât şi l-a înfăşurat în giulgiu şi l-a pus într-un mormânt săpat în piatră, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus.
54 Şi ziua aceea era vineri şi se lumina spre sâmbătă4.
55 Şi femeile care veniseră cu El din Galileea mergeau în urmă şi au văzut mormântul şi cum I-a fost aşezat trupul.
4 Traducere literală. De fapt, era vineri seara (ziua pregătirii, vezi nota de la Mc 15, 42); verbul grecesc se referă la obiceiul Evreilor de a-şi aprinde lămpile şi felinarele de cum începea Sabatul.

56 Şi după ce s-au întors, au pregătit miresme şi miruri; iar sâmbătă s-au odihnit, după lege.
24
Învierea Domnului. În drum spre Emaus. Iisus li Se arată apostolilor. Înălţarea la cer.
1 Iar în ziua cea dintâi de după sâmbătă1, foarte de dimineaţă, ele au venit la mormânt aducând miresmele pe care le pregătiseră.
2 Şi au găsit piatra răsturnată de pe mormânt;
3 dar, odată intrate, trupul Domnului Iisus nu l-au găsit.
4 Şi a fost că-n timp ce ele erau nedumerite de aceasta, iată că-n faţa lor au stat doi bărbaţi în veşminte strălucitoare.
5 Şi cum ele, înfricoşându-se, şi-au plecat feţele la pământ, ei le-au zis: „De ce pe Cel-Viu Îl căutaţi între cei morţi?;
6 nu aici este, ci a înviat. Aduceţi-vă aminte cum v-a vorbit pe când era încă în Galileea,
7 zicând că Fiul Omului trebuie să fie dat în mâinile oamenilor păcătoşi şi să fie răstignit, dar a treia zi să învie”.
8 Şi ele şi-au adus aminte de cuvintele Lui.
9 Şi întorcându-se de la mormânt, pe toate acestea le-au vestit celor unsprezece şi tuturor celorlalţi.
10 Iar cele ce spuneau acestea către apostoli erau Maria Magdalena şi Ioana şi Maria lui Iacob şi celelalte împreună cu ele.
1 Vezi nota de la Mt 28, 1.
11 Dar aceste cuvinte au părut înaintea lor ca o scrânteală şi nu le-au crezut.
12 Iar Petru s-a ridicat şi a alergat la mormânt; şi aplecându-se, a văzut giulgiurile singure odihnindu-se. Şi a plecat, mirându-se în sine de ceea ce se petrecuse.
13 Şi iată că-n aceeaşi zi doi dintre ei mergeau la un sat care era departe de Ierusalim ca la şaizeci

de stadii, al cărui nume era Emaus.
14 Şi ei vorbeau între ei despre toate întâmplările acestea.
15 Şi a fost că-n timp ce vorbeau şi se întrebau între ei, Iisus Însuşi, apropiindu-Se, mergea împreună cu ei.
16 Dar ochii lor erau ţinuţi ca să nu-L cunoască.
17 Şi El le-a zis: „Ce sunt cuvintele acestea pe care le schimbaţi între voi mergând?" Iar ei s-au oprit şi erau trişti.
18 Şi răspunzând unul cu numele Cleopa2 I-a zis: „Oare numai tu singur eşti străin3 în Ierusalim şi nu ştii cele ce s-au întâmplat în el zilele acestea?"
19 Şi El le-a zis: „Care?" Iar ei I-au răspuns: „Cele despre Iisus Nazarineanul, care era profet puternic în faptă şi-n cuvânt înaintea lui Dumnezeu şi a întregului popor;
20 cum L-au osândit la moarte arhiereii şi mai-marii noştri şi L-au răstignit.
2 Numele celuilalt nu e menţionat, dar o puternică tradiţie creştină îl atestă pe însuşi Evanghelistul Luca, singurul care relatează acest episod celebru prin măiestrie, fineţe şi profunzime (Marcu, care şi-a scris Evanghelia înaintea lui Luca, îl menţionează doar în treacăt - 16, 12-13).
3= Locuitor venit din altă parte; imigrant; călător, doar în trecere; străin de ceea ce se petrece în jurul său.

21 Iar noi nădăjduiam că El este Cel ce avea să izbăvească pe Israel; şi totuşi astăzi este a treia zi de când s-au petrecut acestea.
22 Ci şi nişte femei de-ale noastre ne-au înspăimântat; ducându-se de dimineaţă la mormânt
23 şi neaflându-I trupul, au venit zicând că vedenie de îngeri au văzut, care le-au spus că este viu.
24 Iar unii dintre noi s-au dus la mormânt şi au găsit aşa cum şi femeile spuseseră, dar pe El nu L-au văzut".
25 Şi El le-a zis: „O, nepricepuţilor, şi cu inima zăbavnici a crede-n toate câte-au spus profeţii!
26 Nu trebuia oare ca Hristos să pătimească acestea şi să intre-ntru slava Sa?"
27 Şi, începând de la Moise şi de la toţi profeţii, le-a tâlcuit din toate Scripturile cele despre El.
28 şi s-au apropiat de satul unde se duceau, iar El Se făcea că merge mai departe.
29 Dar ei Îl rugau stăruitor, zicând: „Rămâi cu noi, că e spre seară şi s-a plecat ziua". Şi a intrat să rămână cu ei.
30 Şi a fost că-n timp ce stătea împreună cu ei la masă, luând pâinea a binecuvântat şi, frângând, le-a dat.
31 şi s-au deschis ochii lor şi L-au cunoscut; dar El li S-a făcut nevăzut.
32 Şi au zis unul către altul: „Oare nu ardea-ntru noi inima noastră când ne vorbea pe cale şi-n timp ce ne tâlcuia Scripturile?"
33 şi-n ceasul acela sculându-se s-au întors la Ierusalim şi I-au găsit adunaţi pe cei unsprezece şi pe cei ce erau împreună cu ei,
34 care ziceau că Domnul cu adevărat a înviat şi i s-a arătat lui Simon.
35 Şi ei au povestit cele petrecute pe cale şi cum a fost El cunoscut de ei întru frângerea pâinii4.
36 Şi pe când vorbeau ei acestea, El a stat în mijlocul lor şi le-a zis: „Pace vouă!"
37 Iar ei, înspăimântându-se şi înfricoşându-se, credeau că văd duh.
38 Şi El le-a zis: „De ce sunteţi tulburaţi şi pentru ce se ridică astfel de gânduri în inima voastră?
39 Vedeţi mâinile Mele şi picioarele Mele, că Eu Însumi sunt; pipăiţi-Mă şi vedeţi că duhul nu are carne şi oase aşa cum Mă vedeţi pe Mine că am".
40 Şi zicând acestea, le-a arătat mâinile şi picioarele.
41 Şi lor, celor încă necrezând de bucurie şi minunându-se, El le-a zis: „Aveţi aici ceva de mâncare?"
42 Iar ei I-au dat o bucată de peşte fript şi dintr-un fagure de miere.
43 Şi, luând, a mâncat în faţa lor.
44 Şi le-a zis: „Acestea sunt cuvintele pe care vi le-am grăit pe când încă eram împreună cu voi, că toate cele scrise despre Mine în legea lui Moise, în profeţi şi în psalmi trebuie să se plinească".
45 Atunci le-a deschis mintea ca să-nţeleagă Scripturile.
46 Şi le-a zis că aşa este scris şi că aşa trebuia să pătimească Hristos şi a treia zi să învie din morţi
4 Expresie folosită de Luca şi în FA 2, 42, conotând Euharistia. E limpede că cei doi din Emaus Îl

căutau pe Hristos istoric, dar dintr-o dată li Se descoperise Cel euharistic.
1815
47 şi întru numele Său să se propovăduiască pocăinţa şi iertarea păcatelor la toate neamurile, începând de la Ierusalim.
48 „Voi sunteţi martorii acestora.
49 Şi iată, Eu trimit peste voi făgăduinţa Tatălui Meu5; voi însă rămâneţi în cetate până ce vă veţi îmbrăca cu putere de sus".
50 Şi i-a dus afară până spre Betania şi, ridicându-Şi mâinile, i-a binecuvântat.
51 Şi a fost că-n timp ce-i binecuvânta, S-a depărtat de ei şi s-a înălţat la cer.
52 Iar ei, închinându-I-se, s-au întors în Ierusalim cu bucurie mare.
53 şi-n toată vremea erau în templu, lăudând şi binecuvântând pe Dumnezeu. Amin.
5= Pogorârea Duhului Sfânt.
1816

Introducere la Evanghelia după Ioan

Evanghelia a patra este opera Sfântului Apostol Ioan, fratele lui Iacob şi fiu al lui Zevedeu, ucenic mai întâi al lui Ioan Botezătorul şi chemat apoi la apostolat de Domnul Iisus Însuşi. Dacă se admite că Salomeea menţionată la Mc 15, 40 este una şi aceeaşi persoană cu „mama fiilor lui Zevedeu" (Mt 27, 56), atunci putem presupune că ea făcea parte din ceata sfintelor femei care i-au însoţit pe Domnul şi pe ucenicii Săi din Galileea până'n Ierusalim, slujindu-le, şi care au fost de faţă la răstignirea lui Iisus. Ioan făcea parte nu numai din colegiul celor doisprezece, ci şi din grupul foarte restrâns de numai trei (alături de Petru şi Iacob) rânduiţi de Domnul să fie martorii unor evenimente cu totul excepţionale, precum învierea fiicei lui Iair (Mc 5, 37), schimbarea la faţă (Mt 17, 1-13) sau drama lăuntrică din grădina Ghetsimani (Mt 26, 37). Ioan, „ucenicul pe care-l iubea Iisus", este cel căruia Domnul i-o încredinţează, de pe cruce, pe mama Sa (In 19, 26-27); el este primul martor al mormântului gol (In 20, 2-8) şi primul care-L recunoaşte pe Iisus cel înviat (In 21, 7). E de faţă la pogorârea Duhului Sfânt, predică, vindecă şi este închis împreună cu Petru, participă la Sinodul Apostolic, este numit de Pavel „stâlp al Bisericii". Mai cunoaştem că în jurul anului 69 părăseşte Ierusalimul şi se aşază în Efes. Împăratul Domiţian îl exilează în insula Patmos, unde Apostolul scrie Apocalipsa ce-i poartă numele; sub Nerva se întoarce la Efes, de unde conduce, cu mare autoritate duhovnicească, Bisericile din Asia Mică. Moare ca martir, la adânci bătrâneţe, sub persecuţia lui Traian.
Evanghelia e scrisă în Efes către sfârşitul secolului I şi le este destinată creştinilor din Asia Mică, pe care Apostolul vrea să-i întărească în credinţă, pe de-o parte, şi să-i apere de primele erezii, pe de alta.Faţă'n faţă cu evangheliile sinoptice, opera lui Ioan îşi conturează un profil aparte, începând cu planul general: (1, 19 - 12, 50).
Slava lui Iisus arătată ucenicilor Săi în intimitatea Cinei celei de Taină (13, 1 - 17, 26).Slava lui Iisus arătată în Patimile Sale (21, 1-25).
Apostolul Ioan nu-şi propune să reia şi să amplifice evangheliile sinoptice, ci să le completeze cu relatări inedite asupra vieţii şi învăţăturii Domnului, dar ordonându-şi materialul după alte criterii. El îşi ia libertatea (şi-şi asumă autoritatea) de a prezenta o altă cronologie a evenimentelor, de a insista asupra unor minuni şi cuvinte omise de predecesorii săi; chiar când istoriseşte aceleaşi fapte relatate şi de sinoptici, el introduce anume particularităţi care-i sunt proprii, fie în ţesătura naraţiei, fie în vocabular, fie în stil. Nota dominantă a Evangheliei însă - şi care o face net superioară tuturor - este dimensiunea ei teologică (fapt pentru care autorul ei este numit şi „Sfântul Ioan Teologul", adică „Cuvântătorul de Dumnezeu"). Mesajul ei suprem este acela de a înfăţişa misterul hristologic în toată amploarea şi profunzimea lui, misterul prin care Logosul (Cuvântul) întrupat, El Însuşi Dumnezeu, le descoperă oamenilor pe Dumnezeu-Cel-Nevăzut, le aduce Lumina şi Viaţa, le asigură cunoaşterea şi comuniunea lui Dumnezeu prin cunoaşterea şi comuniunea intimă cu Iisus Hristos. Dacă limba greacă a operei, corectă de altfel, e destul de săracă, lipsită de anvergura lui Matei, savoarea lui Marcu sau măiestriile lui Luca, în schimb ea izbuteşte să exprime o gândire de mare altitudine duhovnicească, continuu însufleţită de adierea Duhului Sfânt. Scrierea lui Ioan e cea mai întraripată dintre toate evangheliile, un unicat care-l situează pe autorul ei printre marii inspiraţi ai omenirii.

Să notăm şi observaţia că ea este nu numai un rod al inspiraţiei, ci şi al unei îndelungate elaborări. Departe de a constitui o colecţie de amintiri trăite sau de reconstituiri documentare, Evanghelia a patra este sinteza unei propovăduiri apostolice de o jumătate de secol, timp în care esenţele s-au decantat într-o arhitectură de neegalat prin măreţie, soliditate, fineţe şi transparenţă. E capodopera teologică a Noului Testament.

Evanghelia după Ioan
1
Prolog: Dumnezeu-Cuvântul a devenit trup. Mărturia lui Ioan Botezătorul: „Iată Mielul lui Dumnezeu!" Cei dintâi ucenici ai lui Iisus. Chemarea lui Filip şi Natanael.
1 Întru-nceput1 era Cuvântul2 şi Cuvântul era la Dumnezeu3 şi Cuvântul Dumnezeu era.
2 Acesta era dintru-nceput4 la Dumnezeu;
3 toate printr-însul s-au făcut şi fără El nimic nu s-a făcut din ceea ce s-a făcut.
4 Viaţă era într-însul, şi viaţa era lumina
1 Întru dimensiunea interioară nemărginită şi supratemporală a lui Dumnezeu; în veşnicie; înainte de facerea lumii; anterior oricărei creaţii; „mai-nainte de toţi vecii".
2 Traducerea grecescului Logos şi latinescului Verbum. În filosofia elenă: puterea creatoare a lui Dumnezeu; raţiunea de a exista a oricărui lucru. În revelaţia ioanică: Fiul, a doua persoană a Sfintei Treimi.
3 Împreună cu şi cu faţa spre dumnezeu; pros e o prepoziţie dinamică, sugerând nu numai imediata vecinătate, dar şi mişcarea perpetuă, comuniantă, a Fiului către Tatăl.
4 Dacă în primul verset prepoziţia en traduce relaţia Logosului cu eternitatea, aici ea schimbă perspectiva şi introduce relaţia Lui cu timpul, pregătind astfel versetul următor; Cuvântul participă nemijlocit la naşterea timpului prin actul creaţiei, dar El era şi rămâne anterior acesteia. (De altfel, „dintru" este opţiunea traducătorilor Bibliei din 1688).
Oamenilor;5
5 şi lumina întru întuneric luminează şi întunericul nu a cuprins-o6.
6 Fost-a om trimis de la Dumnezeu; numele lui era Ioan7.
7 Acesta spre mărturie a venit, să mărturisească despre Lumină, pentru ca toţi să creadă prin el.
8 Nu el era Lumina, ci să mărturisească despre Lumină.
9 Lumina era cea adevărată, Care, venind în lume, luminează pe tot omul.
10 În lume era şi lumea printr-însul s-a făcut, dar lumea nu L-a cunoscut.
11 Întru ale Sale a venit, dar ai Săi nu L-au primit.
12 Dar celor câţi L-au primit, care cred întru numele Lui, le-a dat putere să devină fii ai lui Dumnezeu,
5 Logosul ca sălaş şi izvor al vieţii. În limbajul ioanic, cuvântul „viaţă" (folosit de 36 de ori) nu înseamnă niciodată mod de existenţă biologică, ci viaţa reală, viaţa adevărată, modalitatea omului de a exista în Dumnezeu.
6 Succesiunea: Dumnezeu-Cuvânt-creaţie-viaţă-lumină-om-întuneric, termeni fundamentali în teologia lui Ioan. Prin dinamica întrupării, Cuvântul pătrunde în imperiul răului din lume (agresiv, „cuprinzător") şi rămâne victorios (vezi 1 In 2, 8).
7 S-a observat că Prologul Evangheliei după Ioan (versetele 1-18) are o construcţie simfonică; autorul introduce o temă, o părăseşte, o reintroduce şi o dezvoltă contrapunctic în strânsă conexiune cu celelalte. În cazul de faţă, Ioan Botezătorul.
1817
13 cei ce nu din sânge, nici din voie trupească, nici din vrere bărbătească, ci de la Dumnezeu s-au născut8.
14 Şi Cuvântul trup S-a făcut şi s-a sălăşluit întru noi; şi noi văzutu-I-am slava ca pe slava Unuia-Născut din Tatăl, plin de har şi de adevăr.
15 Ioan mărturisea despre El şi striga, zicând: „Acesta era Cel despre Care am zis: Cel ce vine după mine înaintea mea S-a plinit, fiindcă mai înainte de mine era9.
16 Şi din plinătatea Lui noi toţi am primit şi har pentru har10,
17 căci legea prin Moise s-a dat, dar harul şi adevărul prin Iisus Hristos au venit.
18 Pe Dumnezeu nimeni niciodată nu L-a văzut; Fiul Cel Unul-Născut, Care este în sânul Tatălui,

El L-a făcut cunoscut”.
19 Şi aceasta este mărturia lui Ioan când Iudeii din Ierusalim au trimis la el preoţi şi leviţi să-l întrebe: „Tu cine eşti?”
20 Şi el a mărturisit şi n-a tăgăduit; şi a mărturisit: „Nu eu sunt Hristosul”.
21 Şi ei l-au întrebat: „Dar cine eşti? Eşti Ilie?” Zis-a el: „Nu sunt”. „Eşti Profetul?” Şi a răspuns: „Nu”.
22 Deci i-au zis: „Cine eşti?, ca să dăm răspuns celor ce ne-au trimis; ce spui tu despre tine însuţi?”
8 Cei ce devin fii ai lui Dumnezeu I se asimilează Cuvântului, care s-a întrupat din fecioară fără bărbat.
9 Profeţie: Cel ce-mi urmează în timp m-a depăşit în devenire prin aceea că El S-a născut în eternitate.
10 În alte traduceri: har peste har; har după har. Harul pe care-l primim de la Iisus Hristos îi corespunde celui ce este şi rămâne în El, ca noutate faţă de Legea Veche (vezi şi versetul următor).
23 El a zis: „Eu sunt glasul celui ce strigă în pustie: Îndreptaţi calea Domnului!, precum a spus profetul Isaia”.
24 Şi trimişii erau dintre farisei.
25 Şi l-au întrebat şi i-au zis: „Dacă nu eşti tu Hristosul, nici Ilie, nici Profetul, atunci de ce botezi?”
26 Ioan le-a răspuns, zicând: „Eu botez cu apă; dar în mijlocul vostru Se află Acela pe Care voi nu-L ştiţi,
27 Cel ce vine după mine, Carele înaintea mea S-a plinit şi Căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg cureaua încălţămintei”.
28 Acestea se petreceau în Betania11, dincolo de Iordan, unde boteza Ioan.
29 A doua zi L-a văzut Ioan pe Iisus venind către el şi I-a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu, Cel ce ridică păcatul lumii!
30 Acesta este Cel despre Care eu spuneam: După mine vine un bărbat Care înaintea mea S-a plinit, fiindcă mai înainte de mine era.
31 Şi eu nu-L cunoşteam; dar pentru ca El să-i fie arătat lui Israel, de aceea am venit eu botezând cu apă”.
32 Şi Ioan a mărturisit, zicând: „Văzut-am Duhul ca pe un porumbel din cer pogorându-Se şi cum a rămas peste El.
33 Şi eu nu-L cunoşteam, dar Cel ce m-a trimis să botez cu apă, Acela mi-a zis: Cel peste care vei vedea Duhul pogorându-Se şi rămânând peste El, Acela este Cel ce botează cu Duh Sfânt.
34 Şi eu am văzut şi am mărturisit că Acesta este Fiul lui Dumnezeu”.
35 A doua zi iarăşi stătea Ioan şi doi dintre ucenicii săi;
11 A nu se confunda cu Betania din apropierea Ierusalimului.
1818
36 şi privindu-L pe Iisus, Care trecea, a zis: „Iată Mielul lui Dumnezeu!”
37 Şi cei doi ucenici l-au auzit când a spus acestea şi I-au urmat lui Iisus.
38 Iar Iisus, întorcându-Se şi văzându-i că-L urmează, le-a zis: „Ce căutaţi?” Iar ei I-au zis: „Rabbi care se tâlcuieşte: Învăţătorule -, unde locuieşti?”
39 El le-a zis: „Veniţi şi veţi vedea”. Au mers aşadar şi au văzut unde locuieşte; şi au rămas la El în ziua aceea. Şi era ca la ceasul al zecelea12.
40 Unul din cei doi care auziseră de la Ioan şi-I urmaseră lui Iisus era Andrei, fratele lui Simon Petru13.
41 Acesta l-a găsit întâi pe Simon, fratele său, şi i-a zis: „Noi L-am aflat pe Mesia ce se tâlcuieşte: Hristos -”;
42 şi l-a adus la Iisus. Iisus, privind la el, i-a zis: „Tu eşti Simon, fiul lui Iona; tu te vei numi Chefa” ce se tâlcuieşte: Petru14.
43 A doua zi a vrut să meargă în Galileea şi l-a găsit pe Filip. Şi i-a zis Iisus: „Urmează-Mi!”
44 Iar Filip era din Betsaida, din cetatea lui Andrei şi a lui Petru.
45 Filip l-a găsit pe Natanael şi i-a zis: „Noi L-am aflat pe Acela despre Care au scris Moise în lege şi profeţii, pe Iisus, fiul lui Iosif din Nazaret”.
46 Şi i-a zis Natanael: „Din Nazaret poate fi ceva bun?...”. Filip i-a zis: „Vino şi vezi!”
47 Iisus l-a văzut pe Natanael venind către Dânsul şi a zis despre el: „Iată

12 În jurul orei 4 după amiază.
13 Evanghelistul Ioan nu-şi menţionează niciodată numele în propria sa carte; tocmai de aceea credem că el era „celălalt".
14 În aramaică: Kefa = piatră; în greacă: Petros = piatră.
într-adevăr israelit întru care nu este vicleşug!"
48 Natanael I-a zis: „De unde mă cunoşti?" A răspuns Iisus şi i-a zis: „Mai înainte ca Filip să te fi chemat, te-am văzut când erai sub smochin".
49 Răspunsu-I-a Natanael: „Rabbi, Tu eşti Fiul lui Dumnezeu, Tu eşti Regele lui Israel!"
50 Răspuns-a Iisus şi i-a zis: „Pentru că ţi-am spus că te-am văzut sub smochin, de aceea crezi? Mai mari decât acestea vei vedea".
51 Şi i-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: De acum veţi vedea cerul deschizându-se şi pe îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi pogorându-se peste Fiul Omului!"
2
Nunta din Cana. Izgonirea vânzătorilor din templu. Iisus îl cunoaşte pe omul lăuntric.
1 Şi a treia zi1 s-a făcut nuntă în Cana Galileii; şi mama lui Iisus era acolo.
2 Şi a fost chemat şi Iisus la nuntă, precum şi ucenicii Săi.
3 Şi sfârşindu-se vinul, mama lui Iisus a zis către El: „Nu mai au vin...".
4 Şi Iisus i-a zis: „Ce ne priveşte2, femeie3, pe Mine şi pe tine? Ceasul Meu încă n-a venit".
1 A treia zi de la chemarea lui Filip şi Natanael.
2 Literal: „Ce este mie şi ţie?" Semitism frecvent atât în Vechiul cât şi în Noul Testament, întrebare care, de obicei, întâmpină o intervenţie inoportună. În cazul de faţă, ea e motivată prin sintagma următoare: „Ceasul Meu încă n-a venit".
3 Adresare aparent ireverenţioasă a unui fiu faţă de mama sa, dar familiară în limbajul ebraic. Iisus o foloseşte intenţionat, atât aici cât şi, mai târziu, pe cruce (In 19, 26) ca o rezonanţă a textului din fc 3, 15-20, dar cu semnificaţie duhovnicească: aşa cum femeia Eva devine „mama tuturor celor vii", femeia Maria - „Eva cea nouă" devine mama lui Mesia şi, prin El, a tuturor viilor din împărăţia lui Dumnezeu. Semnificaţia e atestată de faptul că Iisus ascultă rugămintea mamei Sale de a-Şi începe, aici şi acum, lungul şir al minunilor care-I adeveresc dumnezeirea.
1819
5 Mama Sa le-a zis slujitorilor: „Orice vă va spune El, faceţi!"
6 Şi erau acolo şase vase de piatră, puse pentru curăţirea Iudeilor, care luau câte două sau trei vedre.
7 Zisu-le-a Iisus: „Umpleţi vasele cu apă!" Şi le-au umplut până sus.
8 Şi le-a zis: „Scoateţi acum şi aduceţi-i nunului!" Iar ei i-au dus.
9 Şi după ce nunul a gustat apa care se făcuse vin şi el nu ştia de unde este, ci doar slujitorii care scoseseră apa ştiau l-a chemat nunul pe mire
10 şi i-a zis: „Orice om pune întâi vinul cel bun şi, când se ameţesc, pe cel mai slab; dar tu ai ţinut vinul cel bun până acum".
11 Acest început al minunilor l-a făcut Iisus în Cana Galileii şi Şi-a arătat slava Sa; şi au crezut într-însul ucenicii Săi.
12 După aceea S-a coborât în Capernaum, El, precum şi mama Sa şi fraţii Săi şi ucenicii Săi; şi n-au rămas acolo multe zile.
13 Şi Paştile Iudeilor erau aproape şi Iisus S-a suit la Ierusalim.
14 Şi a găsit şezând în templu pe cei ce vindeau boi şi oi şi porumbei şi pe schimbătorii de bani.
15 Şi făcând un bici de ştreanguri, i-a scos pe toţi afară din templu, şi oile, şi boii, iar schimbătorilor le-a vărsat banii şi le-a răsturnat mesele;
16 şi celor care vindeau porumbei le-a zis: „Luaţi acestea de aici! Nu faceţi casa Tatălui Meu casă de neguţătorie!"
17 Şi ucenicii Săi şi-au adus aminte că este scris: Râvna casei Tale m-a mâncat.
18 Dar I-au răspuns Iudeii, zicând: „De vreme ce tu faci acestea, ce semn ne arăţi?"4
19 Iisus le-a răspuns şi le-a zis: „Dărâmaţi templul acesta şi-n trei zile îl voi ridica".
20 Şi au zis Iudeii: „În patruzeci şi şase de ani s-a zidit templul acesta! Şi tu îl vei ridica în trei zile?...".
21 Dar El le vorbea de templul trupului Său.
22 Deci, când a înviat din morţi, ucenicii Săi şi-au adus aminte că El zisese aceasta şi au crezut

Scripturii şi cuvântului pe care-l spusese Iisus.
23 Iar când era în Ierusalim, la sărbătoarea Paştilor, mulţi au crezut întru numele Lui, văzând minunile pe care le făcea.
24 Dar El, Iisus, nu se încredea în ei, pentru că-i cunoştea pe toţi
25 şi nu avea nevoie să-i dea cineva mărturie despre om, fiindcă El Însuşi cunoştea ce era în om.
3
Convorbirea lui Iisus cu Nicodim. Ioan mărturiseşte despre Hristos.
1 Şi era un om dintre farisei, cu numele Nicodim, care era fruntaş al Iudeilor.
4= Una sau mai multe minuni prin care un profet trebuia să arate că e învestit cu putere dumnezeiască.
1820
2 Acesta a venit noaptea la Iisus şi I-a zis: „Rabbi, ştim că de la Dumnezeu ai venit învăţător; fiindcă aceste minuni pe care le faci Tu, nimeni nu le poate face dacă Dumnezeu nu este cu el”.
3 Răspunsu-i-a Iisus şi i-a zis: „Adevăr, adevăr îţi spun: De nu se va naşte cineva de sus, nu va putea să vadă împărăţia lui Dumnezeu”.
4 Iar Nicodim a zis către El: „Cum poate omul să se nască fiind bătrân? Oare poate el să intre a doua oară în pântecele mamei sale şi să se nască?...”.
5 Iisus i-a răspuns: „Adevăr, adevăr îţi spun, de nu se va naşte cineva din apă şi din Duh, nu va putea să intre în împărăţia lui Dumnezeu1.
6 Ce este născut din trup, trup este; şi ce este născut din Duh, duh este.
7 Nu te mira că ţi-am zis: Trebuie să vă naşteţi de sus.
8 Vântul suflă unde vrea şi tu îi auzi glasul, dar nu ştii de unde vine şi nici unde se duce. Aşa este cu tot cel ce e născut din Duhul”2.
9 A răspuns Nicodim şi I-a zis: „Cum pot să fie acestea?”
10 Răspuns-a Iisus şi i-a zis: „Tu eşti învăţătorul lui Israel, şi pe acestea nu le cunoşti?
11 Adevăr, adevăr îţi spun, că noi vorbim ceea ce ştim şi mărturisim ceea ce am văzut, dar voi nu ne primiţi mărturia.
1 Text fundamental pentru instituirea Botezului creştin ca Taină, necesitate absolută mântuirii omului.
2 În greaca veche, ca şi în ebraică, acelaşi cuvânt pneuma, înseamnă şi vânt, şi duh (vezi şi Iz 37, 9).
12 Dacă pe cele pământeşti vi le-am spus şi nu credeţi, cum veţi crede de vi le vom spune pe cele cereşti?
13 Nimeni nu s-a suit la cer, decât Cel care s-a pogorât din cer, Fiul Omului, Cel ce este în cer.
14 Şi după cum Moise a înălţat şarpele în pustie, tot aşa trebuie să Se înalţe Fiul Omului,
15 pentru ca tot cel ce crede într-însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică.
16 Că într-atât a iubit Dumnezeu lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-născut L-a dat, pentru ca tot cel ce crede într-însul să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică.
17 Că Dumnezeu nu L-a trimis pe Fiul Său în lume ca să judece lumea, ci pentru ca lumea să se mântuiască printr-însul.
18 Cel ce crede într-însul nu este judecat, dar cel ce nu crede a şi fost judecat, fiindcă nu a crezut în numele3Celui Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu.
19 Iar judecata, aceasta este: că Lumina a venit în lume şi oamenii au iubit întunericul mai mult decât Lumina, fiindcă faptele lor erau rele.
20 Că tot cel ce face rele urăşte Lumina şi nu vine la lumină, pentru ca să nu i se vădească faptele;
21 dar cel ce face adevărul vine la Lumină, pentru ca faptele lui să se arate că întru Dumnezeu sunt săvârşite”.
22 După acestea a venit Iisus cu ucenicii Săi în ţinutul Iudeii şi stătea acolo cu ei şi boteza.
3 În concepţia şi limbajul semitic, numele este o realitate tot atât de concretă ca şi persoana care-l poartă.
1821
23 Şi boteza şi Ioan în Enon4, aproape de Salim, că erau acolo ape multe; şi veneau şi se botezau.
24 Căci Ioan încă nu fusese aruncat în temniţă.
25 Şi între ucenicii lui Ioan şi un iudeu s-a iscat o neînţelegere asupra curăţirii5;
26 şi au venit la Ioan şi i-au zis: „Rabbi, Acela Care era cu tine dincolo de Iordan şi despre Care tu

ai mărturisit, iată că botează şi toţi se duc la El...”.
27 Ioan a răspuns, zicând: „Un om nu poate să ia nimic dacă nu i s-a dat din cer.
28 Voi înşivă îmi sunteţi martori că am zis: Nu eu sunt Hristosul, ci sunt trimis înaintea Lui.
29 Cel ce are mireasă este mire; iar prietenul mirelui, care stă şi-l ascultă, cu bucurie se bucură de glasul mirelui. Aşadar, bucuria aceasta a mea s-a împlinit.
30 Acela trebuie să crească, iar eu să mă micşorez.
31 Cel ce vine de sus este deasupra tuturor; cel ce este de pe pământ, pământesc este şi ca un pământean grăieşte. Cel ce vine din cer este deasupra tuturor.
32 Şi ce a văzut şi a auzit, aceea mărturiseşte, dar mărturia Lui nu o primeşte nimeni.
33 Cel ce I-a primit mărturia a întărit că adevărat este Dumnezeu.
34 Fiindcă Cel pe Care L-a trimis Dumnezeu grăieşte cuvintele lui Dumnezeu,
4 Enon înseamnă „Izvoarele”. După tradiţie, se afla pe valea Iordanului, la câţiva kilometri spre sud de Scythopolis.
5 Probabil despre ritualul iudaic al spălării, botezul lui Ioan şi botezul lui Iisus.
pentru că Dumnezeu nu dă Duhul cu măsură.
35 Tatăl Îl iubeşte pe Fiul şi pe toate le-a dat în mâna Lui.
36 Cel ce crede în Fiul are viaţă veşnică; iar cel ce nu ascultă de Fiul nu va vedea Viaţa, ci mânia lui Dumnezeu rămâne peste el”.
4
Convorbirea lui Iisus cu femeia samarineancă. Iisus tămăduieşte pe fiul unui slujitor regesc.
1 Deci când a cunoscut Iisus că fariseii auziseră că El face şi botează mai mulţi ucenici1 decât Ioan
2 deşi Iisus Însuşi nu boteza, ci ucenicii Săi -,
3 a părăsit Iudeea şi s-a dus din nou în Galileea.
4 Şi trebuia să treacă prin Samaria.
5 Deci a venit la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacob i l-a dat lui Iosif, fiul său;
6 şi era acolo fântâna2 lui Iacob. Iar Iisus, ostenit de călătorie, S-a aşezat lângă fântână; era ca la al şaselea ceas3.
7 Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: „Dă-Mi să beau!”
8 Că ucenicii Săi se duseseră în cetate să cumpere merinde.
1 Cuvântul e folosit aici în sensul său mult mai larg: convertiţi, aderenţi.
2 Fântână săpată adânc în pământ; puţ. Pentru scoaterea apei, fiecare îşi aducea de acasă găleata (de obicei, un burduf) şi funia.
3 Pe la amiază.

9 Femeia samarineancă I-a zis: „Cum!,
tu, care eşti iudeu, ceri să bei de la mine, care sunt femeie samarineancă... pentru că Iudeii nu au amestec cu Samarinenii - 4.
10 Iisus i-a răspuns, zicând: „Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu şi Cine este Cel care-ţi zice: Dă-Mi să beau!, tu ai fi cerut de la El, şi El ţi-ar fi dat apă vie”.
11 Femeia I-a zis: „Doamne, nici găleată nu ai, iar fântâna este adâncă; de unde dar ai apa cea vie?
12 Eşti tu cumva mai mare decât părintele nostru Iacob, care ne-a dat această fântână, şi el însuşi a băut din ea, ca şi fiii lui şi turmele lui?”
13 Iisus, răspunzând, i-a zis: „Tot cel ce va bea din apa aceasta, iarăşi va înseta;
14 dar cel ce va bea din apa pe care Eu i-o voi da, nu va mai înseta în veac, că apa pe care i-o voi da Eu se va face într-însul izvor de apă săltătoare spre viaţă veşnică”.
15 Femeia I-a zis: „Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot”.
16 Iisus i-a zis: „Du-te şi cheamă-l pe bărbatul tău şi vino aici”.
17 Femeia I-a răspuns, zicând: “N-am bărbat”. Iisus i-a zis: „Bine-ai zis că nu ai bărbat,
4 În timpul captivităţii babilonice a Evreilor (cca. 605-538 î. H.), regele Asiriei a repopulat Samaria cu cinci triburi păgâne asiatice (vezi 4 Rg 17, 24-44). Imigranţii au fost convertiţi doar parţial la mozaism, ei continuând să-şi adore zeităţile proprii. După încetarea captivităţii, Evreii reveniţi în Samaria s-au amestecat cu ei, rezultând astfel un popor hibrid, în permanentă duşmănie reciprocă cu Iudeii. Cei cinci bărbaţi ai femeii, menţionaţi în versetul 18, stau în relaţie simbolică indirectă cu

cele cinci triburi originare.
18 că cinci bărbaţi ai avut, iar cel pe care-l ai acum nu-ţi este soţ. Pe aceasta adevărat ai spus-o".
19 Femeia I-a zis: „Doamne, văd că Tu eşti profet.
20 Părinţii noştri s-au închinat pe muntele acesta5, dar voi ziceţi că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm".
21 Şi Iisus i-a zis: „Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veţi închina Tatălui.
22 Voi vă închinaţi la ceea ce nu ştiţi; noi ne închinăm la ceea ce ştim, pentru că de la Iudei este mântuirea.
23 Dar vine ceasul, şi acum este, când adevăraţii închinători se vor închina Tatălui în duh şi în adevăr; că astfel sunt închinătorii pe care Tatăl îi caută.
24 Duh este Dumnezeu, şi cei ce I se închină trebuie ca-n duh şi-n adevăr să I se închine".
25 I-a zis femeia: „Ştim că vine Mesia Care Se cheamă Hristos; când va veni El, pe toate ni le va spune".
26 Iisus i-a zis: „Eu sunt, Cel care-ţi grăieşte".
27 Şi atunci au venit ucenicii Săi. Şi se mirau că vorbea cu o femeie. Dar nimeni nu I-a zis: „Ce întrebi?", sau: „Ce vorbeşti cu ea?"
28 Iar femeia şi-a lăsat găleata şi s-a dus în cetate şi le-a zis oamenilor:
29 „Veniţi să vedeţi un om care mi le-a spus pe toate câte le-am făcut! Nu cumva acesta este Hristosul?"
30 Şi au ieşit din cetate şi veneau spre El.
5= Muntele Garizim, pe care Samarinenii construiseră un templu opus celui din Ierusalim.
1823
31 Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: „Învăţătorule, mănâncă!"
32 Iar El le-a zis: „Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o ştiţi".
33 Ziceau deci ucenicii între ei: „Nu cumva I-a adus cineva să mănânce?...".
34 Iisus le-a zis: „Mâncarea Mea este să fac voia Celui ce m-a trimis şi să-I împlinesc lucrarea.
35 Nu ziceţi voi că mai sunt patru luni şi vine secerişul? Iată, vă spun: Ridicaţi-vă ochii şi priviţi holdele, că sunt albe pentru seceriş6.
36 Iar cel care seceră primeşte plată şi adună roadă spre viaţa veşnică, pentru ca împreună să se bucure, şi cel ce seamănă, şi cel ce seceră.
37 Că întru aceasta se adevereşte cuvântul că altul este semănătorul şi altul secerătorul.
38 Eu v-am trimis să seceraţi unde nu voi v-aţi ostenit; alţii s-au ostenit, şi voi aţi intrat în osteneala lor".
39 Şi mulţi Samarineni din cetatea aceea au crezut în El pe temeiul cuvântului femeii care mărturisea: „Mi le-a spus pe toate câte le-am făcut".
40 Deci, când au venit la El, Samarinenii Îl rugau să rămână la ei. Şi a rămas acolo două zile.
41 Şi mult mai mulţi au crezut pe temeiul cuvântului Său,
42 iar femeii îi ziceau: „Credem nu numai pe temeiul cuvântului tău; noi înşine am auzit şi ştim că Acesta este cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii".
6 Secerişul spiritual: Samarinenii care se apropie de apostolii-secerători, aceştia precedaţi de profeţii-semănători ai Vechiului Testament.
43 Iar după cele două zile a plecat de acolo în Galileea.
44 Că Iisus Însuşi a mărturisit că un profet nu are cinstire în patria lui.
45 Aşadar, când a venit în Galileea L-au primit Galileenii, cei ce văzuseră toate câte le făcuse El în Ierusalim, la sărbătoare; că şi ei veniseră la praznic.
46 Şi a mers din nou în Cana Galileii, unde prefăcuse apa în vin. Şi era un slujitor regesc, al cărui fiu era bolnav în Capernaum.
47 Acesta, auzind că Iisus a venit din Iudeea în Galileea, s-a dus la El şi L-a rugat să Se coboare şi să-i vindece fiul, că era pe moarte.
48 Şi Iisus i-a zis: „Dacă n-aţi vedea semne şi minuni, n-aţi crede".
49 Slujitorul regesc I-a zis: „Doamne, coboară-Te înainte de a-mi muri copilul...".
50 Iisus i-a zis: „Du-te, fiul tău trăieşte!" Şi omul a crezut în cuvântul pe care i l-a spus Iisus şi a plecat.

51 Iar în timp ce el cobora, slugile lui l-au întâmpinat spunându-i că fiul său trăieşte.
52 Atunci el le-a cerut să-i spună ceasul în care i-a fost mai bine. Şi i-au spus: „Ieri, în ceasul al şaptelea, l-au lăsat frigurile”.
53 Aşadar, tatăl a cunoscut că acela a fost ceasul când Iisus i-a zis: „Fiul tău trăieşte”. Şi a crezut, el şi toată casa lui.
54 Aceasta este a doua minune pe care a făcut-o Iisus, când a venit iarăşi din Iudeea în Galileea.

5
Vindecarea slăbănogului de la scăldătoarea Betezda. Iisus vorbeşte despre puterea Sa dumnezeiască.
1 După acestea era o sărbătoare a Iudeilor, şi Iisus S-a suit la Ierusalim.
2 Iar în Ierusalim, lângă Poarta Oilor, este o scăldătoare care se numeşte pe evreieşte Betezda, având cinci pridvoare1.
3 În acelea zăcea mulţime de bolnavi: orbi, şchiopi, uscaţi, aşteptând mişcarea apei.
4 Că înger al Domnului se pogora din când în când în scăldătoare şi tulbura apa; şi cel ce intra întâi după tulburarea apei se făcea sănătos de orice boală era ţinut.
5 Şi era acolo un om care de treizeci şi opt de ani era bolnav.
6 Pe acesta văzându-l Iisus zăcând, şi ştiind că este aşa încă de multă vreme, i-a zis: „Vrei să te faci sănătos?”
7 Bolnavul I-a răspuns: „Doamne, om nu am ca să mă arunce în scăldătoare când se tulbură apa; că până merg eu, altul se coboară înaintea mea”.
8 Iisus i-a zis: „Ridică-te, ia-ţi patul şi umblă!”
9 Şi îndată omul s-a făcut sănătos; şi şi-a luat patul şi umbla. Dar în ziua aceea era sâmbătă.
10 Deci ziceau Iudeii către cel vindecat: „E sâmbătă şi nu-ţi este îngăduit să-ţi iei patul”.
1 Betezda = Casa Milostivirii. Patru pridvoare alcătuiau cele patru laturi ale piscinei, în timp ce al cincilea o tăia în două pe linia unde se întâlneau apele a două bazine învecinate.
11 Iar el le-a răspuns: „Cel care m-a făcut sănătos, El mi-a zis: Ia-ţi patul şi umblă!”
12 Ei l-au întrebat: „Cine este omul care ţi-a zis: Ia-ţi patul şi umblă!?”
13 Dar cel vindecat nu ştia cine este; că Iisus Se dăduse la o parte, fiind mulţime în acel loc.
14 După aceasta l-a găsit Iisus în templu şi i-a zis: „Iată că te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai greşeşti, ca să nu-ţi fie ceva mai rău”.
15 omul s-a dus şi le-a spus Iudeilor că Iisus este Cel ce l-a făcut sănătos.
16 Şi pentru aceasta Îl prigoneau Iudeii şi căutau să-L omoare, că făcea acestea sâmbăta.
17 Iar Iisus le-a răspuns: „Tatăl Meu până acum lucrează; şi Eu lucrez”.
18 Deci pentru aceasta căutau şi mai mult Iudeii să-L omoare, nu numai pentru că dezlega sâmbăta, ci şi pentru că zicea că Dumnezeu este Tatăl Său, făcându-Se pe Sine deopotrivă cu Dumnezeu.
19 Dar Iisus le-a răspuns şi le-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: Fiul nu poate să facă nimic de la Sine, dacă nu-L va vedea pe Tatăl făcând; căci pe cele ce le face El, pe acestea şi Fiul asemenea le face.
20 Căci Tatăl Îl iubeşte pe Fiul şi-I arată tot ce face; şi lucruri mai mari decât acestea Îi va arăta, pentru ca voi să vă miraţi.
21 Că precum Tatăl îi învie pe cei morţi şi le dă viaţă, tot aşa şi Fiul dă viaţă celor ce El voieşte.
22 Tatăl nu judecă pe nimeni, ci toată judecata I-a dat-o Fiului,
23 pentru ca toţi să-L cinstească pe Fiul

aşa cum Îl cinstesc pe Tatăl. Cel ce nu-l cinsteşte pe Fiul nu-L cinsteşte pe Tatăl Carele L-a trimis.
24 Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce ascultă cuvântul Meu şi crede în Cel care m-a trimis, are viaţă veşnică şi la judecată nu va veni, ci s-a mutat din moarte la viaţă.
25 Adevăr, adevăr vă spun, că vine ceasul, şi acum este, când morţii vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu, şi cei ce vor auzi vor învia.
26 Că precum Tatăl are viaţă întru Sine, aşa I-a dat şi Fiului să aibă viaţă întru Sine;
27 şi putere I-a dat să facă judecată, pentru că El este Fiul Omului.
28 Nu vă miraţi de aceasta; că vine ceasul când toţi cei din morminte Îi vor auzi glasul;
29 şi cei ce au făcut cele bune vor ieşi spre învierea vieţii, iar cei ce au făcut cele rele, spre învierea osândei.

30 Eu nu pot să fac de la Mine nimic; judec după cum aud2, şi judecata Mea este dreaptă; pentru că nu caut voia Mea, ci voia Celui ce m-a trimis.
31 Dacă mărturisesc Eu despre Mine Însumi, mărturia Mea nu este adevărată.
32 Altul este Cel ce mărturiseşte despre Mine; şi ştiu că adevărată este mărturia pe care El o mărturiseşte despre Mine.
33 Voi aţi trimis la Ioan, şi el a mărturisit adevărul.
34 Dar Eu nu de la om iau mărturia, ci pe acestea vi le spun pentru ca voi să vă mântuiţi.
2 Fiul Îl aude şi-L ascultă pe Tatăl.
35 Ioan era făclia care arde şi luminează, şi voi aţi vrut să vă veseliţi o clipă întru lumina lui.
36 Dar Eu am mărturie mai mare decât a lui Ioan; că lucrurile pe care Mi le-a dat Tatăl să le săvârşesc, lucrurile acestea pe care le fac, ele mărturisesc despre Mine, cum că Tatăl m-a trimis.
37 Şi Tatăl, Cel ce m-a trimis, El a mărturisit despre Mine. Nici glasul nu I l-aţi auzit vreodată, nici faţa nu I-aţi văzut-o;
38 şi cuvântul Său nu sălăşluieşte întru voi, pentru că voi nu credeţi în Cel pe Care El L-a trimis.
39 Voi cercetaţi Scripturile, de vreme ce socotiţi că în ele aveţi viaţă veşnică; şi ele sunt cele ce mărturisesc despre Mine;
40 iar voi nu vreţi să veniţi la Mine pentru ca viaţă să aveţi!
41 Slavă de la oameni nu primesc;
42 dar v-am cunoscut că n-aveţi în voi iubirea lui Dumnezeu.
43 Eu am venit în numele Tatălui Meu, dar voi nu Mă primiţi; dacă va veni altul în numele său însuşi, pe acela îl veţi primi!...
44 Cum aţi putea voi să credeţi, voi, cei ce primiţi slavă unii de la alţii, iar slava cea de la unicul Dumnezeu nu o căutaţi?
45 Să nu socotiţi că Eu vă voi învinui la Tatăl. Este cine să vă învinuiască: Moise, în care voi aţi nădăjduit.
46 Că dacă l-aţi crede pe Moise, m-aţi crede şi pe Mine, fiindcă el despre Mine a scris.
47 Iar dacă celor scrise de el nu le daţi crezare, cum veţi crede în cuvintele Mele?”
1826
6
Săturarea celor cinci mii. Iisus umblă pe mare. Iisus, Pâinea vieţii: credinţa; Pâinea vieţii: Euharistia. Cuvintele vieţii veşnice.
1 După acestea, Iisus S-a dus dincolo de Marea Galileii, adică a Tiberiadei.
2 Şi L-a urmat mulţime multă, pentru că vedeau minunile pe care le făcea cu cei bolnavi.
3 şi s-a suit Iisus în munte şi a şezut acolo cu ucenicii Săi.
4 Iar Paştile, sărbătoarea Iudeilor, erau aproape1.
5 Deci ridicându-Şi Iisus ochii şi văzând că mulţime multă vine la El, a zis către Filip: „De unde vom cumpăra pâine ca să mănânce aceştia?”
6 Dar pe aceasta i-o spunea ca să-l încerce, că El ştia ce avea să facă.
7 Filip I-a răspuns: „De două sute de dinari nu va ajunge pâinea ca să ia fiecare câte puţin...”.
8 Şi I-a zis unul dintre ucenicii Săi, Andrei, fratele lui Simon Petru:
9 „Este aici un băiat care are cinci pâini de orz şi doi peşti. Dar ce sunt ele la atâţia?...”.
10 Şi a zis Iisus: „Faceţi-i pe oameni să se aşeze”. Şi era iarbă multă în acel loc. Deci s-au aşezat bărbaţii, în număr ca la cinci mii2.
1 Ioan introduce discret tema pâinii pascale iudaice (întru amintirea manei cu care Evreii fuseseră hrăniţi în deşertul Sinai iş 16), care avea să fie înlocuită de Pâinea Vieţii, principala temă a acestui capitol.
2 După obiceiul oriental, numai bărbaţii şedeau jos, în timp ce femeile şi copiii rămâneau în picioare şi, la rândul lor, primeau hrana de la capii de familie. Aşa se explică şi de ce la Mt 14, 13-21, Mc 6, 32-44 şi Lc 9, 10-17 numărul celor hrăniţi este calculat după acela al bărbaţilor.
11 Şi Iisus a luat pâinile şi, mulţumind, a dat ucenicilor; iar ucenicii, celor ce şedeau; asemenea şi din peşti, cât au vrut aceştia.
12 Iar după ce s-au săturat, le-a zis ucenicilor Săi: „Adunaţi fărâmiturile care au rămas, ca să nu se piardă ceva”.
13 Deci au adunat şi au umplut douăsprezece coşuri de fărâmituri care au rămas din cele cinci pâini

de orz de la cei ce mâncaseră.
14 Iar oamenii, văzând minunea pe care a făcut-o, ziceau: „Acesta este într-adevăr Profetul care va să vină în lume!...”.
15 Cunoscând deci Iisus că au să vină şi să-L ia cu de-a sila ca să-L facă rege, S-a dus iarăşi în munte, numai El.
16 Şi când s-a făcut seară, ucenicii Lui s-au coborât la mare.
17 Şi intrând în corabie, mergeau în cealaltă parte a mării, la Capernaum. Şi iată că s-a făcut întuneric, şi Iisus încă nu venise la ei.
18 Şi suflând vânt mare, marea se întărâta.
19 După ce au vâslit deci ca la douăzeci sau treizeci de stadii, L-au văzut pe Iisus umblând pe apă şi apropiindu-Se de corabie; şi s-au înfricoşat.
20 Iar El le-a zis: „Eu sunt; nu vă temeţi!”
21 Deci voiau să-L ia în corabie, şi îndată corabia a sosit la ţărmul la care mergeau.
22 A doua zi, mulţimea care stătea de cealaltă parte a mării a văzut că acolo nu fusese altă corabie decât una în care

intraseră ucenicii Săi şi că Iisus nu intrase în corabie împreună cu ucenicii Săi, ci numai ucenicii Săi plecaseră.
23 Din Tiberiada au venit şi alte corăbii aproape de locul unde ei mâncaseră pâinea după ce Domnul mulţumise.
24 Deci, când mulţimea a văzut că Iisus nu este acolo, nici ucenicii Săi, au intrat în corăbii şi au venit la Capernaum, căutându-L pe Iisus.
25 Şi găsindu-L dincolo de mare, I-au zis: „Învăţătorule, când ai venit aici?”
26 Iisus le-a răspuns, zicând: „Adevăr, adevăr vă spun: Nu pentru că aţi văzut minuni Mă căutaţi, ci pentru că aţi mâncat din pâini şi v-aţi săturat.
27 Lucraţi nu pentru mâncarea cea pieritoare, ci pentru mâncarea ce rămâne întru viaţa veşnică pe care v-o va da Fiul Omului, căci pe El Şi-a pus pecetea Dumnezeu-Tatăl”3.
28 Deci au zis către El: „Ce să facem, ca să săvârşim lucrurile lui Dumnezeu?”
29 Iisus le-a răspuns, zicând: „Lucrul lui Dumnezeu acesta este, să credeţi în Cel pe Care El L-a trimis”.
30 Deci I-au zis: „Dar ce minune faci tu, ca să vedem şi să credem în tine? Ce lucrezi?
31 Părinţii noştri au mâncat mană în pustie, după cum este scris: Pâine din cer le-a dat lor să mănânce”.
32 Deci Iisus le-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: Nu Moise v-a dat pâinea din cer, ci Tatăl Meu vă dă din cer pâinea cea adevărată.
3 Pecetea în înţelesul de semn distinctiv, de recunoaştere, prin care Fiul Omului Se identifică cu Fiul lui Dumnezeu, aşa cum L-a mărturisit Tatăl la Botez (Mt 3, 16). într-o rugăciune liturgică (euharistică!) Sf. Vasile cel Mare Îl defineşte pe Fiul ca fiind „pecete asemenea chipului” patern, imagine văzută a Părintelui nevăzut.
33 Că pâinea lui Dumnezeu este aceea care se pogoară din cer şi dă viaţă lumii”4.
34 Deci au zis către El: „Doamne, dă-ne nouă întotdeauna pâinea aceasta...”.
35 Şi Iisus le-a zis: „Eu sunt Pâinea vieţii; cel ce vine la Mine nu va flămânzi şi cel ce crede în Mine niciodată nu va înseta.
36 Dar Eu v-am spus că m-aţi şi văzut, şi nu credeţi.
37 Tot ce-Mi dă mie Tatăl, va veni la Mine; şi pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară;
38 pentru că m-am pogorât din cer ca să fac nu voia Mea, ci voia Celui ce m-a trimis.
39 Iar voia Celui ce m-a trimis, aceasta este: să nu-l pierd pe nici unul din cei pe care Mi-a dat, ci să-l înviez în ziua de apoi.
40 Că aceasta este voia Tatălui Meu, ca tot cel care-L vede5 pe Fiul şi crede în El să aibă viaţă veşnică, şi Eu îl voi învia în ziua de apoi”.
41 Deci Iudeii murmurau împotrivă-I fiindcă spusese: „Eu sunt Pâinea care s-a pogorât din cer”,
42 şi ziceau: „Oare nu este acesta Iisus, fiul lui Iosif, pe ai cărui tată şi mamă noi îi ştim? Cum de spune el acum: m-am pogorât din cer!?...”.
43 Iisus, răspunzând, le-a zis: „Nu murmuraţi între voi.

4 În limba greacă, substantivul artos = pâine e de genul masculin; relaţia lui cu pronumele „aceea” (în original: „Acela”) creează o anume ambiguitate care pregăteşte următoarele două replici.
5 A-L vedea pe Fiul: a descifra în El „pecetea” Tatălui şi a-L recunoaşte astfel ca Fiu al lui Dumnezeu.

44 Nimeni nu poate veni la Mine dacă nu-l va atrage Tatăl, Cel ce m-a trimis, şi Eu îl voi învia în ziua de apoi.
45 Scris este în profeţi: Şi toţi vor fi învăţaţi ai lui Dumnezeu. Aşadar, tot cel care a auzit şi a învăţat de la Tatăl, vine la Mine.
46 Nu că L-a văzut pe Tatăl cineva în afară de Cel ce este de la Dumnezeu; Acela L-a văzut pe Tatăl.
47 Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce crede în Mine are viaţă veşnică.
48 Eu sunt Pâinea vieţii.
49 Părinţii voştri au mâncat mană în pustie, dar au murit;
50 aceasta este Pâinea care Se pogoară din cer, pentru ca tot cel ce mănâncă din Ea să nu moară.
51 Eu sunt Pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. De va mânca cineva din Pâinea aceasta, viu va fi în veci. Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viaţa lumii este Trupul Meu”.
52 Deci se certau Iudeii între ei, zicând: „Cum poate acesta să ne dea trupul lui să-l mâncăm?...”.
53 Şi le-a zis Iisus: „Adevăr, adevăr vă spun: Dacă nu veţi mânca Trupul Fiului Omului şi nu veţi bea Sângele Lui, nu veţi avea viaţă întru voi.
54 Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu are viaţă veşnică, şi Eu îl voi învia în ziua de apoi.
55 Căci Trupul Meu este adevărată mâncare şi Sângele Meu adevărată băutură.
56 Cel ce mănâncă Trupul Meu şi bea Sângele Meu rămâne întru Mine şi Eu întru el.
57 Aşa cum Tatăl Cel-Viu m-a trimis pe Mine şi Eu viez prin Tatăl, tot astfel cel ce Mă mănâncă pe Mine va via prin Mine.
58 Aceasta este Pâinea care s-a pogorât din cer; nu ca a părinţilor voştri care au mâncat mană şi au murit: cel ce va mânca Pâinea aceasta, viu va fi în veac”.
59 Pe acestea le-a spus în sinagogă pe când învăţa în Capernaum.
60 Deci mulţi din ucenicii Săi, auzind, au zis: „Greu este cuvântul acesta! Cine poate să-l asculte?...”.
61 Iar Iisus, ştiind întru Sine că ucenicii Lui murmură în astă privinţă, le-a zis: „Vă este aceasta piatră de poticnire?
62 Dar dacă-L veţi vedea pe Fiul Omului suindu-Se acolo unde era mai înainte?
63 Duhul este cel ce dă viaţă; trupul nu foloseşte la nimic. Cuvintele pe care Eu vi le-am grăit, ele duh sunt şi viaţă sunt.
64 Dar sunt unii dintre voi care nu cred”. Că Iisus ştia de la început cine erau aceia care nu cred şi cine este cel care-L va vinde.
65 Şi zicea: „De aceea v-am spus că nimeni nu poate veni la Mine dacă nu-i este dat de la Tatăl”.
66 De atunci, mulţi dintre ucenicii Săi au dat înapoi şi nu mai umblau cu El.
67 Deci a zis Iisus celor doisprezece: „Nu cumva şi voi vreţi să vă duceţi?...”.
68 Simon Petru I-a răspuns: „Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieţii veşnice;
69 şi noi am crezut şi am cunoscut că Tu eşti Hristos, Fiul Dumnezeului Celui-viu”.
70 Le-a răspuns Iisus: „Oare nu Eu v-am ales pe voi, cei doisprezece? Şi

unul dintre voi este diavol!...
71 Iar El zicea de Iuda al lui Simon Iscarioteanul, căci acesta avea să-L vândă, el, care era unul dintre cei doisprezece.

7

Necredinţă şi viclenie la rudele lui Iisus. Iisus la sărbătoarea Corturilor. Este Acesta Hristosul? Despre sâmbătă. Încercarea de a-L aresta pe Iisus. Duhul Sfânt, râuri de apă vie. Iisus, piatră de scandal în popor.

1 Şi, după aceasta, Iisus umbla prin Galileea; că nu voia să umble prin Iudeea, deoarece Iudeii căutau să-L omoare.

2 Dar sărbătoarea Iudeilor era aproape, aceea a Corturilor1.
3 Atunci fraţii Săi2 I-au zis: „Pleacă de aici şi du-te în Iudeea, pentru ca şi ucenicii Tăi să vadă lucrurile pe care le faci;
4 că nimeni nu poate face ceva într-ascuns, ci caută a se face cunoscut; dacă faci acestea, arată-te lumii...”.
5 Pentru că nici fraţii Săi nu credeau într-însul.
6 Deci le-a zis Iisus: „Vremea Mea încă nu a sosit; dar vremea voastră întotdeauna-i gata.
7 Pe voi lumea nu vă poate urî, dar pe Mine Mă urăşte, pentru că Eu mărturisesc
1 Sărbătoare anuală iudaică, la sfârşit de septembrie şi început de octombrie, pe durata a şapte zile, cărora li se adăuga a opta pentru ceremonia de închidere. În riturile acestei sărbători, apa şi lumina aveau o importanţă deosebită.
2 Cu privire la fraţii lui Iisus vezi nota de la Mt 12, 46.
despre ea că lucrurile ei sunt rele.
8 Voi duceţi-vă la sărbătoare; Eu nu Mă duc la praznicul acesta, căci vremea Mea încă nu s-a-mplinit”.
9 Acestea spunându-le, a rămas în Galileea.
10 Dar după ce fraţii Săi s-au dus la sărbătoare, atunci s-a suit şi El, dar nu pe faţă, ci cam într-ascuns3.
11 În timpul sărbătorii, Iudeii Îl căutau şi ziceau: „Unde este acela?...”.
12 Şi multă şuşotire era pe seama Lui prin mulţime. Unii ziceau: „E bun!”; iar alţii ziceau: „Nu e, ci amăgeşte mulţimea!...”.
13 Totuşi, nimeni nu vorbea despre El pe faţă, de frica Iudeilor.
14 Iar la jumătatea sărbătorii, Iisus S-a suit în templu şi învăţa.
15 Şi Iudeii se mirau, zicând: „Cum ştie acesta carte fără să fi învăţat?”
16 Atunci Iisus le-a răspuns, zicând: „Învăţătura Mea nu este a Mea, ci a Celui ce m-a trimis.
17 De voieşte cineva să-I facă voia, va cunoaşte despre învăţătura aceasta dacă ea este de la Dumnezeu sau dacă Eu de la Mine Însumi grăiesc.
18 Cel care grăieşte de la sine îşi caută propria lui slavă; dar Cel Care caută slava Celui ce L-a trimis, Acela este adevărat, şi nedreptate într-însul nu se află.
19 Oare nu Moise v-a dat legea? Şi nimeni dintre voi nu ţine legea. De ce căutaţi să Mă ucideţi?...”.
20 Şi mulţimea a răspuns: „Ai demon. Cine caută să te ucidă?...”.
3= Incognito; amestecat în mulţime; fără alai, ca un pelerin oarecare.

21 Iisus le-a răspuns, zicând: „Un lucru am făcut4 şi toţi vă miraţi.
22 De aceea v-a dat vouă Moise tăierea-mprejur nu că e de la Moise, ci de la părinţi şi-i faceţi omului tăierea-mprejur sâmbăta.
23 Dacă sâmbăta primeşte omul tăierea-mprejur, ca să nu se strice legea lui Moise, pe Mine vă mâniaţi pentru că sâmbăta am făcut sănătos un om întreg?5
24 Nu judecaţi după înfăţişare, ci judecată dreaptă judecaţi!”
25 Deci ziceau unii dintre Ierusalimiteni: „Oare nu Acesta este Cel pe Care ei caută să-L ucidă?
26 Şi iată că vorbeşte pe faţă, iar ei nu-I zic nimic. Nu cumva căpeteniile au cunoscut cu adevărat că Acesta este Hristos?;
27 numai că pe el îl ştim de unde este; dar Hristosul, când va veni, nimeni nu ştie de unde e”.
28 Atunci a strigat Iisus în templu, învăţând şi zicând: „Voi, voi Mă ştiţi pe Mine!... şi ştiţi de unde sunt?... Ei bine, Eu nu de la Mine am venit, dar adevărat este Cel ce m-a trimis, pe Care voi nu-L ştiţi;
29 Eu, Eu Îl ştiu, căci de la El sunt, şi El m-a trimis!”
30 Deci căutau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâna pe El, pentru că ceasul Său încă nu venise.
31 Din mulţime mulţi au crezut într-însul şi ziceau: „Oare Hristosul,
4 Vindecarea paraliticului în zi de sâmbătă (In 5, 1-16).
5= Dacă binele poate fi operat asupra unei părţi din întreg, cu atât mai mult asupra întregului.
când va veni, face-va El minuni mai multe decât a făcut Acesta?”
32 Au auzit fariseii că mulţimea şuşotea acestea despre El; şi arhiereii şi fariseii au trimis slujitori ca să-L prindă.

33 Dar Iisus le-a zis: „Pentru puţin timp mai sunt cu voi şi Mă duc la Cel ce m-a trimis.
34 Mă veţi căuta şi nu Mă veţi găsi; şi unde sunt Eu, voi nu puteţi veni”.
35 Deci ziceau Iudeii între ei: „Unde are să se ducă acesta ca să nu-l găsim? Nu cumva are să meargă la cei împrăştiaţi printre Elini6 şi să-i înveţe pe Elini?
36 Ce înseamnă acest cuvânt pe care l-a spus: Mă veţi căuta şi nu mă veţi găsi; şi: Unde sunt eu, voi nu puteţi veni?...”.
37 Iar în ziua cea din urmă ziua cea mare a sărbătorii iisus sta între ei şi a strigat, zicând: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine şi să bea!
38 Cel ce crede în Mine precum a zis Scriptura râuri de apă vie vor curge din inima lui”7.
39 Iar aceasta a spus-o despre Duhul pe Care aveau să-L primească acei ce cred într-însul. Că Duhul încă nu era dat, pentru că Iisus încă nu Se preamărise.
40 Deci mulţi din mulţime, auzind cuvintele acestea, ziceau: „Într-adevăr, Acesta este Profetul!”
41 Iar alţii ziceau: „Acesta este Hristosul!” Iar alţii ziceau: „Oare din Galileea
6 Diaspora iudaică: Evreii emigraţi în afara Palestinei. Prin „Elini” erau desemnaţi nu numai Grecii, ci toate naţiunile non-iudaice, „păgâne”.
7 Literal: din pântecele lui. Conotaţie spirituală: Iisus este, prin excelenţă, izvorul Vieţii, dar şi cei ce intră în comuniune cu El pot deveni, prin Duhul Sfânt, nu numai receptori, ci şi distribuitori de apă vie, ca o reţea racordată la sursă.

va să vină Hristos?;
42 n-a zis oare Scriptura că Hristos va să vină din sămânţa lui David şi din oraşul Betleem8, unde a fost David?...”.
43 Şi dezbinare s-a făcut în mulţime din pricina Lui.
44 Iar unii dintre ei voiau să-L prindă, dar nimeni n-a pus mâinile pe El.
45 Deci slujitorii au venit la arhierei şi la farisei; şi aceia le-au zis: „De ce nu l-aţi adus?”
46 Slujitorii au răspuns: „Niciodată n-a vorbit un om aşa cum vorbeşte omul acesta”.
47 Şi le-au răspuns fariseii: „Nu cumva şi voi aţi fost amăgiţi?;
48 e cineva dintre căpetenii care să fi crezut în el? sau dintre farisei?...
49 Dar această mulţime care nu cunoaşte legea, blestemată este!...”.
50 A zis către ei Nicodim, unul dintre ei, cel ce mai-nainte venise noaptea la El:
51 „Oare legea noastră îl osândeşte pe om fără ca mai întâi să-l asculte şi să cunoască ce a făcut?”
52 Ei au răspuns, zicând: „Nu cumva şi tu eşti din Galileea? Cercetează şi vezi că din Galileea nu se ridică profet...”.
53 şi s-a dus fiecare la casa lui.
8
Femeia păcătoasă. Iisus, Lumina lumii. „Unde Mă duc Eu, voi nu puteţi veni”. „Adevărul vă va face liberi”. „Tatăl vostru este Diavolul”. „Înainte de Avraam sunt Eu”.
8 În afară de cei apropiaţi, nu se ştia că Iisus Se născuse în Betleem; I se spunea doar „Nazarineanul”.
1 Iar Iisus s-a dus la Muntele Măslinilor.
2 Dar dimineaţa a venit iarăşi în templu; şi tot poporul venea la El; şi El, şezând, îi învăţa.
3 Şi cărturarii şi fariseii au adus la El o femeie prinsă în adulter şi, punând-o în mijloc,
4 I-au zis: „Învăţătorule, această femeie a fost prinsă săvârşind adulter.
5 Iar Moise prin lege ne-a poruncit ca pe unele ca acestea să le ucidem cu pietre. Aşadar, tu ce zici?...”.
6 Iar pe aceasta o spuneau ispitindu-L, ca să aibă de ce să-L învinuiască. Iar Iisus, plecându-Se în jos, scria cu degetul pe pământ.
7 Dar cum ei stăruiau întrebându-L, El s-a ridicat şi le-a zis: „Cel fără păcat dintre voi să arunce cel dintâi cu piatra asupra ei”.
8 Şi iarăşi plecându-Se în jos, scria pe pământ.
9 Iar ei, auzind şi mustraţi fiind de cuget, ieşeau unul câte unul, începând de la cei mai bătrâni şi până la cei din urmă; şi a rămas Iisus singur, şi femeia stând în mijloc.
10 Şi ridicându-Se Iisus şi nevăzând pe nimeni decât pe femeie, i-a zis: „Femeie, unde sunt pârâşii tăi? Nici unul nu te-a osândit?”

11 Iar ea a zis: „Nici unul, Doamne". Şi Iisus i-a zis: „Nici Eu nu te osândesc. Du-te, şi de acum să nu mai păcătuieşti!"
12 După aceea Iisus le-a grăit din nou, zicând: „Eu sunt Lumina lumii; cel ce-mi urmează Mie nu va umbla în întuneric, ci va avea lumina Vieţii".

13 Atunci I-au zis fariseii: „Tu despre tine însuţi mărturiseşti; mărturia ta nu este adevărată...
14 Iisus le-a răspuns, zicând: „Chiar dacă Eu despre Mine Însumi mărturisesc, mărturia Mea este adevărată, pentru că Eu ştiu de unde am venit şi unde Mă duc; dar voi nu ştiţi de unde vin, nici unde Mă duc.
15 Voi judecaţi după trup1; Eu nu judec2 pe nimeni.
16 Şi chiar dacă Eu judec, judecata Mea este adevărată, pentru că nu sunt singur, ci Eu şi Tatăl Cel ce m-a trimis.
17 Scris este şi-n legea voastră că mărturia a doi oameni este adevărată.
18 Eu sunt Cel ce mărturisesc despre Mine Însumi, şi despre Mine mărturiseşte Tatăl Cel ce m-a trimis".
19 Îi ziceau deci: „Unde este tatăl tău?" Răspuns-a Iisus: „Nici pe Mine nu Mă ştiţi, nici pe Tatăl Meu; dacă m-aţi şti pe Mine, L-aţi şti şi pe Tatăl Meu".
20 Cuvintele acestea le-a grăit Iisus lângă cutia milelor, pe când învăţa în templu; şi nimeni nu L-a prins, căci ceasul Său încă nu venise.
21 Şi iarăşi le-a zis: „Eu Mă duc şi Mă veţi căuta şi veţi muri în păcatul vostru. Unde Mă duc Eu, voi nu puteţi veni".
22 Deci ziceau Iudeii: „Nu cumva se va omorî, de vreme ce zice: Unde mă duc eu, voi nu puteţi veni?...".
23 Şi El zicea: „Voi sunteţi dintru cele de jos; Eu sunt dintru cele de sus. Voi sunteţi din lumea aceasta; Eu nu sunt din lumea aceasta.
1= După aparenţe, fără capacitatea de a pătrunde în sfera esenţelor.
2 În înţelesul ebraic de „a osândi".
24 Pentru aceea v-am spus că veţi muri în păcatele voastre. Că dacă nu veţi crede că Eu sunt3, în păcatele voastre veţi muri".
25 Deci îi ziceau: „Cine eşti tu?" Şi Iisus le-a zis: „Ceea ce v-am spus de la-nceput.
26 Multe am de spus despre voi şi de judecat. Dar Cel ce m-a trimis pe Mine, adevărat este; şi ceea ce de la El am auzit, Eu pe acelea le grăiesc în lume".
27 Şi ei n-au înţeles că le vorbea de Tatăl.
28 Deci le-a zis Iisus: „Când Îl veţi fi înălţat4 pe Fiul Omului, atunci veţi cunoaşte că Eu sunt, şi că nimic nu fac de la Mine Însumi, ci precum Tatăl m-a învăţat, aşa vorbesc.
29 Şi Cel ce m-a trimis este cu Mine; nu m-a lăsat singur, pentru că Eu întotdeauna fac cele ce Lui îi sunt plăcute".
30 Grăind El acestea, mulţi au crezut într-însul.
31 Deci zicea Iisus către Iudeii care crezuseră în El: „Dacă veţi rămâne întru cuvântul Meu, cu adevărat sunteţi ucenici ai Mei.
32 Şi veţi cunoaşte adevărul, iar adevărul vă va face liberi".
33 Ei însă I-au răspuns: „Noi suntem urmaşi ai lui Avraam şi nimănui niciodată n-am fost robi. Cum de zici Tu: Veţi fi liberi?"
3 Formulă prin care Dumnezeu Se defineşte pe Sine Însuşi: „Eu sunt Cel ce este" (Iş 3, 14). În cazul de faţă: Dacă nu veţi crede că Eu sunt Hristos,unicul Mântuitor...
4= Când Îl veţi fi înălţat pe cruce. Expresie folosită şi la In 12, 32 (în contextul versetului 33). Iudeii, prin braţul secular al Romanilor, Îl vor răstigni pe Hristos, dar crucificarea va fi începutul preamăririi Lui.

34 Iisus le-a răspuns: „Adevăr, adevăr vă spun: Tot cel ce face păcatul, păcatului îi este rob.
35 Iar robul nu rămâne-n casă pe veci; Fiul însă rămâne pe veci5.
36 Aşadar, dacă Fiul vă va face liberi, cu adevărat liberi veţi fi.
37 Ştiu că sunteţi sămânţa lui Avraam, dar căutaţi să Mă ucideţi, pentru că-ntru voi cuvântul Meu nu-şi află loc.

38 Eu grăiesc ce-am văzut la Tatăl Meu, iar voi faceţi ce-aţi auzit de la tatăl vostru".
39 Ei au răspuns, zicându-I: „Tatăl nostru este Avraam". Iisus le-a zis: „Dacă aţi fi fiii lui Avraam, faptele lui Avraam le-aţi face.
40 Dar voi căutaţi acum să Mă ucideţi, pe Mine, Omul care v-am grăit adevărul pe care de la Dumnezeu l-am auzit. Avraam n-a făcut aceasta.
41 Voi faceţi faptele tatălui vostru". Zis-au Lui: „Noi nu ne-am născut din desfrânare6. Un tată avem: pe Dumnezeu".
42 Zisu-le-a Iisus: „Dacă Dumnezeu ar fi tatăl vostru, m-aţi iubi pe Mine, fiindcă Eu de la Dumnezeu am ieşit şi am venit. Că nu de la Mine Însumi am venit, ci El m-a trimis.
43 De ce nu-Mi pricepeţi vorbirea7?: Pentru că nu-Mi puteţi asculta cuvântul.
5 Ismael era fiul lui Avraam născut din sclava Agar, deci el însuşi cu statut de rob, şi a fost alungat din familie în favoarea lui Isaac, fiul liber şi legitim, care devine astfel şi stăpân al casei (vezi Fc 21, 10-12).
6 La profeţii Vechiului Testament, infidelitatea lui Israel faţă de mariajul său spiritual cu Dumnezeu era calificată ca desfrânare (vezi Os 1, 2; 2, 6).
7= Limbajul.
44 Voi sunteţi din tatăl vostru Diavolul, şi poftele tatălui vostru vreţi să le faceţi. El de la-nceput a fost ucigător de oameni şi nu a rămas întru adevăr, pentru că adevăr nu este întru el. Când el grăieşte minciuna, dintr-ale lui grăieşte, fiindcă el mincinos este, şi tatăl minciunii.
45 Dar pentru că Eu spun adevărul, pe Mine nu Mă credeţi.
46 Cine dintre voi Mă vădeşte de păcat? Dacă Eu spun adevărul, voi de ce nu Mă credeţi?
47 Cel ce este de la Dumnezeu ascultă cuvintele lui Dumnezeu; de aceea voi nu ascultaţi, pentru că nu sunteţi de la Dumnezeu".
48 Au răspuns Iudeii, zicându-I: „Nu zicem noi bine că tu eşti samarinean şi ai demon?"
49 A răspuns Iisus: „Eu nu am demon, ci Eu Îl cinstesc pe Tatăl Meu şi voi Mă necinstiţi pe Mine.
50 Dar Eu nu caut slava Mea; este Cine s-o caute şi să judece.
51 Adevăr, adevăr vă spun: De va păzi cineva cuvântul Meu, în veac nu va vedea moartea".
52 Iudeii I-au zis: „Acum ştim că ai demon. Avraam a murit, tot aşa şi profeţii; şi tu zici: De va păzi cineva cuvântul meu, în veac nu va gusta moartea.
53 Nu cumva eşti tu mai mare decât tatăl nostru Avraam, care a murit? Şi au murit şi profeţii. Drept cine te iei tu?"
54 Iisus a răspuns: „Dacă Mă slăvesc Eu pe Mine Însumi, slava Mea nimic nu este. Tatăl Meu e Cel ce Mă slăveşte, despre Care voi ziceţi că e Dumnezeul vostru.
55 Şi voi nu L-aţi cunoscut, dar Eu Îl ştiu; şi dac-aş zice că nu-L ştiu, aş fi
1834
asemenea vouă, un mincinos. Dar Eu Îl ştiu şi-I păzesc cuvântul.
56 Avraam, părintele vostru, a fost bucuros să vadă ziua Mea şi a văzut-o şi s-a bucurat".
57 Deci au zis Iudeii către El: „Încă nu ai cincizeci de ani, şi L-ai văzut pe Avraam?...".
58 Iisus le-a zis: „Adevăr, adevăr vă spun: Mai înainte de a fi fost Avraam, Eu sunt!"8
59 Atunci ei au luat pietre ca să arunce asupra Lui. Dar Iisus s-a ferit şi, trecând prin mijlocul lor, a ieşit din templu şi s-a dus.
9
Vindecarea orbului din naştere.
1 şi-n timp ce trecea, Iisus a văzut un om orb din naştere.
2 Şi ucenicii Săi L-au întrebat, zicând: „Învăţătorule, cine a păcătuit, el, sau părinţii lui, de s-a născut orb?"
3 Iisus a răspuns: „Nici el n-a păcătuit, nici părinţii lui, ci pentru ca-ntru el să se arate lucrurile lui Dumnezeu.
4 Lucrurile Celui ce m-a trimis trebuie ca Eu să le fac până este ziuă; că vine noaptea, când nimeni nu poate să lucreze.
5 Atât cât sunt în lume, Eu sunt Lumina lumii!"
6 Aceasta zicând, a scuipat jos şi a făcut tină din scuipat şi a uns cu tină ochii orbului.
7 Şi i-a zis: „Mergi de te spală în scăldătoarea Siloamului" care se tâlcuieşte:
8 Definiţia lui Dumnezeu (vezi nota de la 8, 24).

trimis. Deci s-a dus şi s-a spălat şi a venit văzând.
8 Iar vecinii şi cei ce-l văzuseră mai înainte că era orb ziceau: „Nu este acesta cel ce şedea şi cerşea?...”.
9 Unii ziceau: „El este”. Alţii ziceau: „Nu, ci seamănă cu el”. Dar el zicea: „Eu sunt”.
10 Deci îi ziceau: „Cum ţi s-au deschis ochii?”
11 Acela a răspuns: „Omul care se numeşte Iisus a făcut tină şi mi-a uns ochii şi mi-a zis: Mergi la scăldătoarea Siloamului şi te spală. Deci ducându-mă şi spălându-mă, mi-am dobândit vederea”.
12 Şi i-au zis: „Unde este acela?” El a zis: „Nu ştiu”.
13 Atunci l-au dus la farisei, pe cel ce oarecând fusese orb.
14 Şi era sâmbătă în ziua în care Iisus a făcut tină şi i-a deschis ochii.
15 Deci din nou îl întrebau acum şi fariseii, cum şi-a dobândit vederea. Iar el le-a zis: „Tină a pus pe ochii mei şi m-am spălat şi văd”.
16 Deci ziceau unii dintre farisei: „Acest om nu este de la Dumnezeu, fiindcă nu ţine sâmbăta”. Iar alţii ziceau: „Cum poate un om păcătos să facă astfel de minuni?...”. Şi dezbinare era între ei.
17 Atunci i-au zis din nou orbului: „Tu ce zici despre el, că ţi-a deschis ochii?” Iar el a zis: „E profet”.
18 Dar Iudeii n-au crezut despre el că era orb şi şi-a dobândit vederea până ce n-au chemat pe părinţii celui care-şi dobândise vederea.
19 Şi i-au întrebat, zicând: „Acesta este fiul vostru despre care ziceţi că s-a născut orb? Ei bine, cum de vede acum?”
1835
20 Răspunzând atunci părinţii lui, au zis: „Ştim că acesta este fiul nostru şi că s-a născut orb;
21 dar cum de vede el acum, noi nu ştim; sau cine i-a deschis ochii, nu ştim; întrebaţi-l pe el; e în vârstă, el despre sine va vorbi”.
22 Pe acestea le-au spus părinţii lui, pentru că se temeau de Iudei. Fiindcă Iudeii se înţeleseseră că dacă cineva Îl va mărturisi că El este Hristos, să fie dat afară din sinagogă.
23 De aceea au zis părinţii lui: „E în vârstă, întrebaţi-l pe el”.
24 Deci l-au chemat a doua oară pe omul care fusese orb şi i-au zis: „Dă slavă lui Dumnezeu1. Noi ştim că omul acesta este păcătos”.
25 A răspuns deci acela: „Dacă este păcătos, nu ştiu. Un lucru ştiu: că am fost orb şi acum văd”.
26 Deci i-au zis: „Ce ţi-a făcut? Cum ţi-a deschis ochii?”
27 Le-a răspuns: „Acum v-am spus şi n-aţi auzit? De ce vreţi să mă mai auziţi o dată? Nu cumva vreţi şi voi să vă faceţi ucenici ai Lui?”
28 Şi l-au ocărât şi i-au zis: „Tu eşti ucenic al aceluia, dar noi suntem ucenici ai lui Moise.
29 Noi ştim că Dumnezeu lui Moise i-a vorbit, dar pe acesta nu-l ştim de unde este”.
30 A răspuns omul şi le-a zis: „În aceasta stă minunea, că voi nu ştiţi de unde este, şi El mi-a deschis ochii.
31 Noi ştim că Dumnezeu nu-i ascultă pe păcătoşi; ci de este cineva cinstitor
1 Expresie biblică prin care cineva era conjurat să spună adevărul în numele lui Dumnezeu.
de Dumnezeu şi-I face voia, pe acesta îl ascultă.
32 Din veac nu s-a auzit să fi deschis cineva ochii unui orb din naştere.
33 De n-ar fi Acesta de la Dumnezeu, n-ar putea să facă nimic”.
34 Au răspuns şi i-au zis: „Pe de-a-ntregul în păcate te-ai născut, şi tu ne înveţi pe noi?...”. Şi l-au dat afară.
35 Şi a auzit Iisus că l-au dat afară. Şi, găsindu-l, i-a zis: „Crezi tu în Fiul lui Dumnezeu?”
36 El a răspuns, zicând: „Şi cine este, Doamne, ca să cred în El?”
37 Şi a zis Iisus: „L-ai şi văzut! şi Cel ce vorbeşte cu tine, Acela este”.
38 Iar el a zis: „Cred, Doamne!” Şi i s-a închinat.
39 Şi Iisus a zis: „Spre judecată am venit în lumea aceasta, pentru ca cei ce nu văd să vadă, iar cei ce văd să fie orbi”.
40 Au auzit acestea unii dintre fariseii care erau cu El şi I-au zis: „Nu cumva şi noi suntem orbi?”
41 Iisus le-a zis: „Dacă aţi fi orbi, n-aţi avea păcat. Dar pentru că acum ziceţi: Vedem..., păcatul vostru rămâne.
10

Iisus, Păstorul cel bun. Iisus respins de Iudei.
1 Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce nu intră pe uşă în staulul oilor, ci sare pe oareunde, acela este fur şi tâlhar.
2 Dar cel ce intră pe uşă este păstorul oilor.

3 Acestuia portarul îi deschide şi oile ascultă de glasul lui şi el îşi cheamă oile pe nume şi le scoate afară.
4 Şi când pe toate ale lui le scoate afară, el merge înaintea lor şi oile îl urmează, fiindcă-i cunosc glasul.
5 Dar pe un străin ele nu-l urmează, ci fug de el, fiindcă ele nu cunosc glasul străinilor".
6 Această pildă le-a spus-o Iisus, dar ei n-au înţeles ce însemnau cele ce le grăia1.
7 A zis deci iarăşi Iisus: „Adevăr, adevăr vă spun: Eu sunt uşa oilor.
8 Toţi câţi au venit mai înainte de Mine sunt furi şi tâlhari, iar oile nu i-au ascultat.
9 Eu sunt uşa. De va intra cineva prin Mine, se va mântui; şi va intra şi va ieşi şi păşune va afla.
10 Furul nu vine decât să fure şi să-njunghie şi să piardă. Eu am venit ca viaţă să aibă, şi din belşug s-o aibă2.
11 Eu sunt Păstorul cel bun. Păstorul cel bun, sufletul său şi-l pune3 pentru oi.
12 Dar simbriaşul şi cel ce nu este păstor şi cel ce nu este stăpân al oilor vede lupul venind şi lasă oile şi fuge; şi lupul le răpeşte şi le risipeşte.
13 Iar simbriaşul fuge, fiindcă simbriaş este, şi nu de oi îi este lui aminte.
1 Fariseii cei orbi, care nu pricepeau că lor li se adresează pilda.
2 Cei ce-L urmează pe Iisus vor avea nu numai viaţa veşnică elementară, ci şi pe cea desăvârşită, în imediata apropiere a lui Dumnezeu, potrivit „multelor locaşuri" din împărăţia cerurilor.
3 Dublu sens: Devotamentul faţă de oi şi jertfirea vieţii pentru ele. El Îşi dă, într-adevăr, viaţa,
dar nu silit de cineva, ci din propria Sa voinţă (vv.
17-18).
14 Eu sunt Păstorul cel bun, şi Mi le cunosc pe ale Mele şi ale Mele Mă cunosc pe Mine.
15 Aşa cum Tatăl Mă cunoaşte pe Mine, tot aşa Îl cunosc Eu pe Tatăl. Şi viaţa Mea Mi-o pun pentru oi.
16 Şi alte oi am, care nu sunt din staulul acesta. Şi pe acelea trebuie să le aduc; şi glasul Mi-l vor auzi, şi va fi o turmă şi un păstor.
17 De aceea Mă iubeşte Tatăl, că Eu viaţa Mi-o pun, pentru ca iarăşi s-o iau.
18 Nimeni n-o ia de la Mine, ci Eu Însumi o pun. Putere am ca s-o pun şi putere am ca iarăşi s-o iau. Această poruncă am primit-o de la Tatăl Meu".
19 Dezbinare s-a făcut iar între Iudei din pricina acestor cuvinte.
20 Şi mulţi dintre ei ziceau: „Are demon şi e nebun; de ce-l ascultaţi?...".
21 Alţii ziceau: „Cuvintele acestea nu sunt ale unui demonizat. Poate cumva un demon să deschidă ochii orbilor?...".
22 Şi era atunci la Ierusalim sărbătoarea înnoirii templului4; şi era iarnă.
23 Iar Iisus umbla prin templu, în pridvorul lui Solomon.
24 Atunci Iudeii L-au împresurat şi-I ziceau: „Până când o să scoţi sufletul din noi? Dacă tu eşti Hristosul, spune-ne-o de-a dreptul!"5
25 Iisus le-a răspuns: „Eu v-am spus, dar voi nu credeţi. Lucrurile pe care Eu le fac în numele Tatălui Meu, ele mărturisesc despre Mine.
4 O sărbătoare de opt zile, care avea loc în decembrie, numită şi sărbătoarea Luminilor; se celebrau purificarea şi înnoirea templului din Ierusalim de către Iuda Macabeul (vezi 1 Mac 4).
5 Fără ocolişuri; fără limbajul încifrat al parabolelor.

26 Dar voi nu credeţi, pentru că voi nu sunteţi din oile Mele.
27 Oile Mele glasul Meu îl ascultă, şi Eu le cunosc şi ele Mă urmează.
28 Şi Eu le dau viaţă veşnică şi ele-n veac nu vor pieri şi din mâna Mea nimeni nu le va răpi.
29 Tatăl Meu, Cel ce Mi le-a dat, este mai mare decât toţi, şi din mâna Tatălui Meu nimeni nu le poate răpi.
30 Eu şi Tatăl Meu una suntem".

31 Atunci Iudeii au luat iarăşi pietre ca să arunce asupra Lui.
32 Iisus le-a răspuns: „Multe lucruri bune v-am arătat Eu vouă de la Tatăl Meu; pentru care din aceste lucruri aruncaţi cu pietre asupra Mea?"
33 Iudeii I-au răspuns: „Nu pentru lucru bun aruncăm noi cu pietre asupra ta, ci pentru blasfemie şi pentru că tu, om fiind, te faci pe tine Dumnezeu".
34 Iisus le-a răspuns: „Oare nu este scris în legea voastră: Eu am zis: Sunteţi dumnezei6?
35 Dacă ea i-a numit dumnezei pe aceia către care a fost cuvântul lui Dumnezeu şi Scriptura nu poate fi desfiinţată -
36 Celui pe Care Tatăl L-a sfinţit şi l-a trimis în lume voi Îi ziceţi: Blasfemiezi!, fiindcă Eu am spus: Sunt Fiul lui Dumnezeu.
37 Dacă Eu nu fac lucrurile Tatălui Meu, să nu credeţi în Mine;
38 dar dacă le fac, chiar dacă nu credeţi în Mine, credeţi în lucrurile acestea, ca să ştiţi şi să cunoaşteţi că Tatăl este întru Mine şi Eu întru Tatăl".
6 Sintagmă din Ps 8, 6, referitoare la judecătorii rânduiţi de Moise să povăţuiască şi să îndrepte poporul în numele lui Dumnezeu (Dt 1, 15-17; 19, 17).
39 Ca urmare, ei din nou căutau să-L prindă; dar El le-a scăpat din mână.
40 Şi a plecat iarăşi dincolo de Iordan, în locul unde Ioan boteza la început, şi a rămas acolo.
41 Şi mulţi au venit la El şi ziceau: „Ioan n-a făcut nici o minune, dar toate câte a spus Ioan despre Acesta au fost adevărate".
42 Şi acolo mulţi au crezut într-însul.
11
Învierea lui Lazăr. Arhiereii pun la cale uciderea lui Iisus. Apropierea Paştilor.
1 Şi era un bolnav, Lazăr din Betania, satul Mariei şi al Martei, sora ei.
2 Iar Maria era aceea care L-a uns cu mir pe Domnul şi I-a şters picioarele cu părul capului ei1, al cărei frate, Lazăr, era bolnav.
3 Deci au trimis surorile la El, zicând: „Doamne, iată, cel pe care-l iubeşti e bolnav".
4 Iar Iisus, auzind, a zis: „Această boală nu este spre moarte, ci pentru slava lui Dumnezeu, pentru ca prin ea să Se slăvească Fiul lui Dumnezeu".
5 Iar Iisus îi iubea pe Marta şi pe sora ei şi pe Lazăr2.
1 Evanghelistul anticipează episodul din capitolul următor.
2 Ioan vrea să arate de la început că întârzierea lui Iisus nu s-a datorat indiferenţei sau lipsei de afecţiune, ci dimpotrivă, tocmai iubirii. Pentru noţiunea de „iubire" (cu verbul „a iubi") greaca veche posedă trei termeni diferiţi şi cu înţelesuri foarte precise: eros = iubire senzuală; în opoziţie cu aceasta, agape (folosit în acest verset) = iubire spirituală, maternă, filială, fraternă, duhovnicească, divină; şi filia (folosit în versetul 3, ca şi, mai jos, în 36) = iubire amicală,
prietenie, iubire frăţească, general-umană.

6 Aşadar, când a auzit că e bolnav, atunci a rămas două zile în locul unde era.
7 Numai după aceea le-a zis ucenicilor: „Să mergem iarăşi în Iudeea".
8 Ucenicii I-au zis: „Învăţătorule, mai acum căutau Iudeii să Te ucidă cu pietre, şi Tu din nou Te duci acolo?...".
9 A răspuns Iisus: „Nu sunt oare douăsprezece ceasuri într-o zi? Dacă umblă cineva ziua, nu se împiedică, pentru că vede lumina acestei lumi;
10 dar dacă umblă cineva noaptea, se împiedică, pentru că lumina nu este întru el".
11 Pe acestea le-a zis, şi apoi le-a spus: „Lazăr, prietenul nostru, a adormit, dar Mă duc să-l trezesc".
12 Atunci I-au zis ucenicii: „Doamne, dacă a adormit, va scăpa".
13 Iisus însă vorbise despre moartea lui3, dar ei credeau că vorbeşte despre adormirea prin somn.
14 Deci Iisus le-a spus atunci limpede: „Lazăr a murit;
15 şi Mă bucur pentru voi că Eu n-am fost acolo, pentru ca voi să credeţi... Dar să mergem la el".
16 Atunci Toma, cel numit Geamănul, le-a zis celorlalţi ucenici: „Să mergem şi noi să murim cu El!"
17 Deci, când a venit Iisus, l-a găsit că de-acum avea patru zile în mormânt.
18 Iar Betania era aproape de Ierusalim, ca la cincisprezece stadii.

19 Şi mulţi dintre Iudei veniseră la Marta şi Maria ca să le aline pentru fratele lor.
3= De moartea lui Lazăr.
20 Atunci Marta, de cum a auzit că vine Iisus, I-a ieşit în întâmpinare; iar Maria şedea în casă.
21 Şi a zis Marta către Iisus: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit.
22 Dar eu ştiu încă de pe acum că orice vei cere Tu de la Dumnezeu, Dumnezeu Îţi va da".
23 Iisus i-a zis: „Fratele tău va învia".
24 Marta I-a zis: „Ştiu că va învia, la înviere, în ziua de apoi".
25 Şi Iisus i-a zis: „Eu sunt învierea şi viaţa; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi;
26 şi tot cel ce trăieşte şi crede întru Mine, în veac nu va muri! Crezi tu aceasta?"
27 Zis-a Lui: „Da, Doamne. Eu am crezut că Tu eşti Hristosul, Fiul Lui Dumnezeu, Cel ce a venit în lume."
28 Şi zicând aceasta, s-a dus şi a chemat-o pe Maria, sora ei, spunându-i în taină: „Învăţătorul este aici şi te cheamă".
29 Aceea, de cum a auzit, s-a sculat degrabă şi a venit la El.
30 Dar Iisus încă nu venise în sat, ci era tot în locul unde Îl întâmpinase Marta.
31 Iar Iudeii care erau cu ea în casă şi o alinau, văzând-o pe Maria că s-a sculat degrabă şi a ieşit, au mers după ea, socotind că se duce la mormânt ca să plângă acolo.
32 Deci, Maria, când a venit unde era Iisus şi L-a văzut, I-a căzut la picioare, zicându-I: „Doamne, dacă ai fi fost aici, fratele meu n-ar fi murit".
33 Atunci Iisus, când a văzut-o plângând, şi pe Iudeii care veniseră cu ea

plângând, a suspinat cu duhul şi s-a tulburat întru Sine.
34 Şi a zis: „Unde l-aţi pus?" Zisu-I-au: „Doamne, vino şi vezi".
35 Iisus a lăcrimat.
36 Atunci au zis Iudeii: „Iată cât îl iubea!"
37 Iar unii din ei ziceau: „Oare el, care a deschis ochii orbului, nu putea face ca şi acesta să nu moară?...".
38 Deci din nou suspinând Iisus întru Sine, a mers la mormânt. Şi era o peşteră, şi o piatră era aşezată pe ea.
39 Iisus a zis: „Ridicaţi piatra!" Marta, sora mortului, I-a zis: „Doamne, de acum miroase, că e a patra zi...".
40 Iisus i-a zis: „Nu ţi-am spus că dacă vei crede, vei vedea slava lui Dumnezeu?"
41 Au ridicat deci piatra, iar Iisus Şi-a ridicat ochii în sus şi a zis: „Părinte, mulţumescu-Ţi că m-ai ascultat4;
42 Eu ştiam că Tu întotdeauna Mă asculţi, dar de dragul mulţimii care stă-mprejur am zis, ca să creadă că Tu M-ai trimis".
43 Şi zicând acestea, a strigat cu glas mare: „Lazăre, vino afară!"
44 Şi a ieşit mortul, legat la picioare şi la mâini cu fâşii de pânză; şi faţa lui era înfăşurată cu maramă. Iisus le-a zis: „Dezlegaţi-l şi lăsaţi-l să meargă!"
45 Atunci mulţi din Iudeii care veniseră la Maria şi au văzut ce făcuse Iisus, au crezut în El.
46 Dar unii din ei s-au dus la farisei şi le-au spus cele ce a făcut Iisus.
4 Iisus mulţumeşte înainte de a fi săvârşit minunea, ca şi cum rugămintea Sa ar fi fost deja împlinită. Vezi aserţiunea de la Mc 11, 24: „Pe toate câte le cereţi rugându-vă, să credeţi că le-aţi şi primit, şi le veţi avea".
47 Atunci arhiereii şi fariseii au adunat sinedriul şi ziceau: „Ce facem, că omul acesta face multe minuni?;
48 dacă-l vom lăsa aşa, toţi vor crede în el şi vor veni Romanii şi ne vor lua locul şi neamul...".
49 Iar Caiafa, unul dintre ei, care în anul acela era arhiereu5, le-a zis: „Nu ştiţi nimic;
50 nici nu gândiţi că de folos ne este să moară un om pentru popor, iar nu tot neamul să piară".
51 Dar pe aceasta n-a zis-o de la sine, ci, fiind arhiereu al acelui an, a profeţit că Iisus avea să moară pentru neam -
52 şi nu numai pentru neam, ci şi ca să adune întru una pe fiii lui Dumnezeu cei împrăştiaţi.
53 Aşadar, din ziua aceea au pus la cale să-L ucidă.
54 De aceea Iisus nu mai umbla pe faţă printre Iudei, ci a plecat de acolo într-un ţinut aproape de

pustie, într-o cetate numită Efraim, şi acolo a rămas cu ucenicii Săi.
55 Iar Paştile Iudeilor erau aproape şi mulţi din ţinutul acela s-au suit la Ierusalim mai înainte de Paşti, ca să se curăţească.
56 Deci Îl căutau pe Iisus şi, pe când stăteau în templu, ziceau între ei: „Ce părere aveţi? Oare nu va veni la sărbătoare?...”.
57 Iar arhiereii şi fariseii dăduseră porunci că, dacă va şti cineva unde este, să dea de ştire, ca să-L prindă.
5 Arhiereu-primat, oficiu pe care Caiafa, numit de autoritatea romană, l-a deţinut între anii 18-36 d. H. Evanghelistul nu vrea să spună că aceasta era o funcţie ce se schimba anual, ci numai să precizeze poziţia lui Caiafa în timpul evenimentelor istorisite.

12
Ungerea din Betania. Sfat împotriva lui Lazăr. Intrarea triumfală în Ierusalim. Fiul Omului trebuie să Se înalţe. Necredinţa Iudeilor.
1 Deci cu şase zile înainte de Paşti1, Iisus a venit în Betania, unde era Lazăr, cel pe care-l înviase din morţi.
2 Şi I-au făcut acolo cină; şi Marta slujea. Şi Lazăr era unul dintre cei ce şedeau la masă cu El.
3 Atunci Maria, luând o litră2 cu mir de nard curat, de mult preţ, a uns picioarele lui Iisus şi le-a şters cu părul capului ei; iar casa s-a umplut de mireasma mirului.
4 Dar Iuda Iscarioteanul, unul dintre ucenicii Săi cel care avea să-L vândă -, a zis:
5 „De ce nu s-a vândut mirul acesta cu trei sute de dinari3 şi să-i fi dat săracilor?”
6 Iar el a zis aceasta nu pentru că îi era lui grijă de săraci, ci pentru că era fur şi, având punga4, vămuia ce se punea într-însa.
7 A zis deci Iisus: „Las-o, că pentru ziua îngropării Mele l-a păstrat;
8 că pe săraci îi aveţi pururea cu voi, dar pe Mine nu Mă aveţi pururea”.
9 Atunci mulţime mare de Iudei a aflat că El este acolo şi au venit nu numai pentru Iisus, ci să-l vadă şi pe Lazăr pe care El îl înviase din morţi.
1 Ultima săptămână din viaţa publică a lui Iisus, pe care Ioan o urmăreşte cu aceeaşi grijă ca şi pe prima, în semnificaţiile lor spirituale, cu accentul principal pe preamărirea Fiului Omului.
2 Cantitate echivalentă cu 327,45 grame. Despre mirul de nard vezi nota de la Mc 14, 3.
3 Un dinar era plata pentru o zi de lucru.
4 Era casierul comunităţii apostolice.
10 Iar arhiereii au pus la cale ca şi pe Lazăr să-l omoare,
11 căci din pricina lui mulţi dintre Iudei mergeau şi credeau în Iisus.
12 A doua zi, marea mulţime care venise la sărbătoare, auzind că Iisus vine în Ierusalim,
13 au luat ramuri de finic şi au ieşit în întâmpinarea Lui şi strigau: „Osana!, binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului!” şi: „Împăratul lui Israel!”
14 Şi Iisus, găsind un asin tânăr, a şezut pe el, precum este scris:
15 Nu te teme, fiica Sionului! Iată, Împăratul tău vine şezând pe mânzul asinei.
16 Pe acestea ucenicii Săi nu le-au înţeles de la-nceput; dar când s-a preamărit Iisus, atunci şi-au adus ei aminte că acestea pentru El erau scrise şi că pe acestea le-au făcut ei pentru El5.
17 Drept aceea, mulţimea care era cu El când l-a strigat pe Lazăr din mormânt şi l-a înviat din morţi dădea mărturie;
18 de aceea L-a şi întâmpinat mulţimea, pentru că auzise că El a făcut această minune.
19 Atunci fariseii ziceau între ei: „Vedeţi că-ntru nimic nu vă este de folos!, iată că lumea s-a dus după el!...”.
20 Şi erau nişte Elini, din cei ce se suiseră la sărbătoare să se-nchine6.
21 Deci aceştia au venit la Filip, care era din Betsaida Galileii, şi l-au rugat,
5 Participând la pregătirile intrării lui Iisus în Ierusalim (aşa cum aceasta e relatată mai pe larg în evangheliile sinoptice), ucenicii fuseseră instrumente ale planului divin.
6= Credincioşi de alt neam decât Evreii, dar convertiţi la monoteismul mozaic şi participanţi la o parte din ritualurile iudaice; prozeliţi.

zicând: „Doamne, vrem să-L vedem pe Iisus”.

22 Filip a venit şi i-a spus lui Andrei; şi Andrei şi Filip au venit şi I-au spus lui Iisus.
23 Iar Iisus le-a răspuns, zicând: „A venit ceasul ca Fiul Omului să fie preamărit.
24 Adevăr, adevăr vă spun: Dacă bobul de grâu care cade-n pământ nu moare, rămâne singur; dar dacă moare, aduce roadă multă.
25 Cel ce-şi iubeşte viaţa, O va pierde; dar cel ce-şi urăşte viaţa în lumea aceasta, O va păstra pentru viaţa veşnică7.
26 Dacă-Mi slujeşte cineva, să-Mi urmeze; şi unde sunt Eu, acolo va fi şi slujitorul Meu. Dacă-Mi slujeşte cineva, Tatăl Meu îl va cinsti.
27 Acum sufletul Meu e tulburat, şi ce voi zice?: Izbăveşte-Mă, Părinte, de ceasul acesta?... Dar Eu pentru aceasta am venit în ceasul acesta!
28 Părinte, preamăreşte-Ţi numele!...”. Atunci a venit glas din cer, zicând: „L-am şi preamărit, şi iarăşi îl voi preamări!”
29 Iar mulţimea care sta şi care auzise, zicea: „Tunet a fost!” Alţii ziceau: „Înger I-a grăit!”
30 Iisus, răspunzând, a zis: „Nu pentru Mine a fost glasul acesta, ci pentru voi.
31 Acum este judecata acestei lumi; acum stăpânitorul lumii acesteia8 va fi aruncat afară.
7 Pentru relaţia suflet viaţă vezi nota de la Mt 16, 25; pentru ebraismul „a urî” vezi nota de la Lc 14, 26.
8= Satana, a cărui domnie se va prăbuşi prin moartea şi învierea lui Hristos.
32 Iar Eu, când mă voi înălţa de pe pământ, pe toţi îi voi trage la Mine”.
33 Iar pe aceasta o zicea arătând cu ce moarte avea să moară.
34 I-a răspuns deci mulţimea: „Noi am auzit din lege că Hristosul rămâne în veac; cum de zici tu că Fiul Omului trebuie să se înalţe? Cine este acesta, Fiul Omului?”
35 Atunci le-a zis Iisus: „Încă puţină vreme Lumina este cu voi. Umblaţi cât aveţi Lumina, ca să nu vă cuprindă întunericul. Şi cel ce umblă în întuneric nu ştie unde merge.
36 Cât aveţi Lumina, credeţi în Lumină, ca să fiţi fii ai Luminii”. Acestea le-a vorbit Iisus; şi, plecând, S-a ascuns de ei.
37 Şi cu toate că atâtea minuni a făcut El în faţa lor, ei tot nu credeau într-însul.
38 Ca să se plinească cuvântul profetului Isaia, pe care l-a zis: Doamne, cine i-a dat crezare auzului nostru? Şi cui i s-a descoperit braţul Domnului?
39 De aceea nu puteau să creadă, că a mai zis Isaia:
40 El ochii lor i-a orbit şi inima lor a împietrit-o, pentru ca ei cu ochii să nu vadă şi cu inima să nu-nţeleagă, ca nu cumva ei să-şi revină şi Eu să-i vindec.
41 Pe acestea le-a zis Isaia când I-a văzut slava şi a grăit despre El.
42 Totuşi, şi dintre căpetenii mulţi au crezut într-însul, dar n-o mărturiseau din pricina fariseilor, ca să nu fie izgoniţi din sinagogă;
43 căci ei au iubit slava oamenilor mai mult decât slava lui Dumnezeu.
44 Iar Iisus a strigat şi a zis: „Cel ce crede în Mine, nu în Mine crede, ci în Cel ce m-a trimis pe Mine.

45 Şi cel ce Mă vede pe Mine Îl vede pe Cel ce m-a trimis pe Mine.
46 Eu, Lumină am venit în lume, pentru ca tot cel ce crede în Mine să nu rămână în întuneric.
47 Şi dacă aude cineva cuvintele Mele şi nu le păzeşte, Eu nu-l judec; că n-am venit să judec lumea, ci să mântuiesc lumea.
48 Pe cel ce se leapădă de Mine şi nu primeşte cuvintele Mele, are cine să-l judece: cuvântul pe care Eu l-am grăit, acela îl va judeca în ziua de apoi;
49 pentru că Eu nu de la Mine am grăit, ci Tatăl, Cel ce m-a trimis, El Mi-a poruncit ce să spun şi ce să grăiesc.
50 Şi ştiu că porunca Lui este viaţă veşnică. Aşadar, ceea ce grăiesc Eu: precum Mi-a spus Mie Tatăl, aşa grăiesc”.
13
Iisus spală picioarele ucenicilor; prevesteşte trădarea lui Iuda. Porunca cea nouă: iubirea. Petru se va lepăda de Iisus.
1 Iar înainte de sărbătoarea Paştilor, ştiind Iisus că I-a sosit ceasul ca din lumea aceasta să treacă1 la Tatăl, pe ai Săi iubindu-i, până-ntru sfârşit i-a iubit2.

2 Şi făcându-se Cină când în inima lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul,
1 Cuvântul ebraic pasach, devenit, în greacă, Pasha (Paşti) înseamnă trecere, comemorând trecerea salvatoare a lui Dumnezeu peste casele Israeliţilor (Iş 12, 12), dar şi trecerea lui Israel prin Marea Roşie (Iş 14), din robia Egiptului în Ţara Făgăduinţei. Prin moartea lui Iisus, El împreună cu ai Săi părăsesc lumea înrobită păcatului şi trec în împărăţia lui Dumnezeu.
2= Până la ultima consecinţă a iubirii: jertfa pe cruce.
diavolul pusese de-acum gândul de a-L vinde -,
3 ştiind Iisus că Tatăl pe toate I le-a dat în mâini şi că de la Dumnezeu a ieşit şi la Dumnezeu merge,
4 S-a sculat de la Cină, s-a dezbrăcat de haine şi, luând un ştergar, S-a încins cu el.
5 După aceea a turnat apă în vasul de spălat şi a început să spele picioarele ucenicilor şi să le şteargă cu ştergarul cu care era încins.
6 A venit deci la Simon Petru. Acesta I-a zis: „Doamne, oare Tu să-mi speli mie picioarele?...".
7 Iisus i-a răspuns, zicând: „Ceea ce fac Eu, tu nu ştii acum, dar vei înţelege după aceasta".
8 Petru I-a zis: „Niciodată nu-mi vei spăla Tu mie picioarele!...". Iisus i-a răspuns: „Dacă nu te voi spăla, nu ai parte cu Mine".
9 Zisu-I-a Simon Petru: „Doamne, nu numai picioarele, ci şi mâinile şi capul...".
10 Iisus i-a zis: „Cel ce s-a îmbăiat n-are nevoie să-i fie spălate decât picioarele, căci e curat3 tot. Şi voi sunteţi curaţi, dar nu toţi...".
11 Că-l ştia pe cel ce avea să-L vândă; de aceea a zis: „Nu toţi sunteţi curaţi".
12 Deci, după ce le-a spălat picioarele şi Şi-a luat hainele, S-a aşezat iar la masă şi le-a zis: „Înţelegeţi ce am făcut Eu cu voi?:
13 Voi Mă numiţi pe Mine Învăţătorul şi Domnul, şi bine ziceţi, fiindcă sunt.
14 Deci dacă Eu, Domnul şi Învăţătorul, v-am spălat vouă picioarele, şi voi
3 Grecescul katharos înseamnă, în acelaşi timp, curat (fizic) şi neprihănit (moral).

sunteţi datori să vă spălaţi picioarele unii altora;
15 că pildă v-am dat, ca şi voi să faceţi aşa cum am făcut Eu cu voi.
16 Adevăr, adevăr vă spun: Nu este sluga mai mare decât domnul ei, nici solul mai mare decât cel ce l-a trimis.
17 De vreme ce ştiţi acestea, fericiţi veţi fi de le veţi face.
18 Nu despre voi toţi grăiesc; Eu îi ştiu pe cei pe care i-am ales; ci ca să se plinească Scriptura: Cel ce mănâncă pâinea cu Mine a ridicat călcâiul asupră-mi.
19 Eu v-o spun de pe acum, înainte de a se săvârşi, pentru ca atunci când se va săvârşi să credeţi că Eu sunt.
20 Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce primeşte pe cel pe care Eu îl voi trimite, pe Mine Mă primeşte; iar cel ce Mă primeşte pe Mine Îl primeşte pe Cel ce m-a trimis pe Mine".
21 Zicând acestea, Iisus S-a tulburat cu duhul şi a mărturisit şi a zis: „Adevăr, adevăr vă spun că unul dintre voi Mă va vinde".
22 Atunci ucenicii se uitau unii la alţii, nepricepând despre cine vorbeşte.
23 Iar unul din ucenicii Săi, cel pe care Iisus îl iubea4, şedea la masă rezemat de pieptul lui Iisus.
24 Deci Simon Petru i-a făcut acestuia semn şi i-a zis: „Întreabă-L, cine este
4 Majoritatea comentatorilor cred că e vorba de însuşi Ioan (supranumit „Evanghelistul Iubirii"), cel ce se defineşte astfel pe sine şi în 19, 26-27; 20, 21, 7, 20. Iisus îi iubea pe toţi ucenicii (vezi începutul acestui capitol), dar Ioan Îi era mai apropiat sufleteşte (probabil din cauză că era şi cel mai curat cu inima), iar la masă ocupa locul de cinste, de unde-I putea vorbi lui Iisus şi în mod confidenţial, ceea ce explică intervenţia lui Petru.
cel despre care vorbeşte?!"
25 Şi aplecându-se acesta pe pieptul lui Iisus, I-a zis: „Doamne, cine este?"
26 Iisus i-a răspuns: „Acela este, căruia Eu, întingând îmbucătura de pâine, i-o voi da". Şi întingând îmbucătura de pâine, a luat-o şi i-a dat-o lui Iuda, fiul lui Simon Iscarioteanul.
27 Şi după îmbucătura de pâine, atunci a intrat Satana într-însul5. Iar Iisus i-a zis: „Ceea ce vrei să faci, fă mai degrabă!...".
28 Dar nimeni din cei ce şedeau la masă n-a înţeles pentru ce i-a zis aceasta;

29 fiindcă unii, deoarece Iuda avea punga, gândeau că Iisus îi spune: „Cumpără ceea ce ne trebuie la sărbătoare!”, sau să dea ceva la săraci.
30 Deci după ce a luat acela îmbucătura de pâine, îndată a ieşit. Şi era noapte.
31 Şi când el a ieşit, Iisus a zis: „Acum S-a preamărit Fiul Omului şi Dumnezeu s-a preamărit întru El.
32 Dacă Dumnezeu s-a preamărit întru El, şi Dumnezeu Îl va preamări întru Sine, şi de-ndată Îl va preamări.
33 Fiilor, încă puţină vreme sunt cu voi. Mă veţi căuta; dar după cum le-am spus Iudeilor că unde Mă duc Eu, voi nu puteţi veni v-o spun acum şi vouă.
34 Poruncă nouă vă dau: Să vă iubiţi unii pe alţii! Aşa cum v-am iubit Eu pe voi, aşa şi voi să vă iubiţi unii pe alţii.
35 Întru aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii Mei, de veţi avea iubire unii pentru alţii”.
36 „Doamne,” L-a întrebat Simon Petru, „unde Te duci?” Răspuns-a Iisus:
5 Prin faptul că, fără nici o tresărire de conştiinţă, a acceptat suprema ospitalitate a Celui pe Care se gândea să-L trădeze.

„Unde Mă duc Eu, tu nu poţi să Mă urmezi acum, dar mai târziu Mă vei urma”.
37 Zisu-I-a Petru: „Doamne, de ce nu pot să Te urmez acum? Viaţa mi-o voi pune pentru Tine!...”.
38 Iisus i-a răspuns: „Îţi vei pune viaţa pentru Mine?... Adevăr, adevăr îţi spun că nu va cânta cocoşul până ce tu de trei ori te vei fi lepădat de Mine.
14
Cuvântarea de despărţire (I): Iisus, Calea către Tatăl. Făgăduirea Duhului Sfânt.
1 Să nu se tulbure inima voastră; credeţi în Dumnezeu, şi în Mine credeţi.
2 În casa Tatălui Meu multe locaşuri sunt. Iar de nu, oare v-aş fi spus Eu vouă că Mă duc să vă pregătesc loc?1
3 Şi de vreme ce Mă voi duce şi vă voi pregăti loc, iarăşi voi veni şi vă voi lua la Mine, pentru ca acolo unde sunt Eu să fiţi şi voi.
4 Voi ştiţi şi unde Mă duc Eu, şi calea”.
5 Toma I-a zis: „Doamne, nu ştim unde Te duci; iar calea, cum o putem şti?”
6 Iisus i-a zis: „Eu sunt Calea, Adevărul şi Viaţa. Nimeni nu vine la Tatăl decât prin Mine.
7 Dacă m-aţi fi cunoscut pe Mine, şi pe Tatăl Meu L-aţi fi cunoscut; dar de acum Îl cunoaşteţi, şi L-aţi şi văzut”.
8 Filip I-a zis: „Doamne, arată-ni-L nouă pe Tatăl şi ne e de-ajuns”.
1 Text dificil. Întrebare retorică, al cărei răspuns, evident, e negativ; ea face trimitere la In 12, 32.
9 Iisus i-a zis: „De atâta vreme sunt cu voi, Filipe, şi nu m-ai cunoscut? Cel ce m-a văzut pe Mine L-a văzut pe Tatăl; şi cum de zici tu: Arată-ni-L nouă pe Tatăl!?
10 Nu crezi că Eu sunt întru Tatăl şi că Tatăl este întru Mine? Cuvintele pe care Eu vi le grăiesc, nu de la Mine le grăiesc, ci Tatăl cel ce rămâne întru Mine îşi face lucrurile Sale.
11 Credeţi-Mă că Eu sunt întru Tatăl şi Tatăl întru Mine; iar de nu, credeţi-Mă de dragul acestor lucruri.
12 Adevăr, adevăr vă spun: Cel ce crede în Mine va face şi el lucrurile pe care le fac Eu; şi mai mari decât acestea va face, că Eu la Tatăl Meu mă duc.
13 Şi orice veţi cere întru numele Meu, aceea voi face, pentru ca Tatăl să se preamărească întru Fiul.
14 Dacă veţi cere ceva întru numele Meu, Eu îl voi face.
15 De Mă iubiţi, păziţi-Mi poruncile!
16 Şi Eu Îl voi ruga pe Tatăl, şi alt Mângâietor2 vă va da vouă, pentru ca-n veac să rămână cu voi,
17 Duhul Adevărului, pe Care lumea nu-L poate primi, pentru că nu-L vede şi nici nu-L cunoaşte; Îl cunoaşteţi voi, de vreme ce la voi rămâne şi întru voi va fi.
18 Nu vă voi lăsa orfani; voi veni la voi.
19 Încă puţină vreme şi lumea nu Mă va mai vedea; voi însă Mă veţi vedea, pentru că Eu trăiesc şi voi veţi trăi.
20 În ziua aceea veţi cunoaşte că Eu sunt întru Tatăl Meu şi voi întru Mine şi Eu întru voi.
2 Accent fundamental pe relaţia paralelă dintre lucrarea Duhului Sfânt şi aceea a Fiului.

1845
21 Cel ce are poruncile Mele şi le păzeşte, acela este cel ce Mă iubeşte; iar cel ce Mă iubeşte pe Mine, iubit va fi de Tatăl Meu şi-l voi iubi şi Eu şi Mă voi arăta lui".
22 I-a zis Iuda, nu Iscarioteanul3: „Doamne, cum vine asta, că nouă vrei să Te arăţi şi nu lumii?...".
23 Iisus i-a răspuns, zicând: „De Mă iubeşte cineva, el va păzi cuvântul Meu, şi Tatăl Meu îl va iubi şi Noi vom veni la el şi Ne vom face locaş la el.
24 Cel ce nu Mă iubeşte, nu-Mi păzeşte cuvintele. Şi cuvântul pe care-l auziţi nu este al Meu, ci al Tatălui Care m-a trimis.
25 Pe acestea vi le-am spus, fiind Eu cu voi;
26 dar Mângâietorul, Duhul Sfânt, pe Care Tatăl Îl va trimite întru numele Meu, Acela vă va învăţa toate şi vă va aduce aminte de toate cele ce v-am spus Eu.
27 Pace vă las vouă, pacea Mea v-o dau; nu precum v-o dă lumea v-o dau Eu. Să nu se tulbure inima voastră, nici să se înfricoşeze.
28 Aţi auzit că v-am spus: Mă duc şi voi veni la voi. De m-aţi iubi, v-aţi bucura că Mă duc la Tatăl, pentru că Tatăl este mai mare decât Mine4.
29 Şi pe acestea vi le-am spus acum, mai înainte ca ele să fie, pentru ca să credeţi atunci când vor fi.
3= Iuda Tadeul, fiul lui Iacob.
4 Egalitatea dintre Tatăl şi Fiul este exprimată clar în In 10, 30: „Eu şi Tatăl una suntem", ca şi în multe alte texte. În cazul de faţă, Iisus Se referă la faptul că Fiul, prin întrupare, a renunţat temporar la slava Sa dumnezeiască, luând chipul smerit al robului, ceea ce în limbajul teologic se numeşte kenoză (vezi nota de la Flp 2, 7).
30 Multe nu voi mai grăi cu voi, căci vine stăpânitorul acestei lumi; şi el întru Mine n-are nimic5,
31 ci pentru ca să cunoască lumea că Eu Îl iubesc pe Tatăl şi că Eu fac aşa cum Tatăl Mi-a poruncit... Sculaţi-vă, să mergem de aici!
15
Cuvântarea de despărţire (II): Iisus, viţa cea adevărată; porunca iubirii; ura lumii; Mângâietorul, Duhul Adevărului.
1 Eu sunt viţa cea adevărată, iar Tatăl Meu este lucrătorul.
2 Fiece mlădiţă care nu aduce roadă întru Mine, El o taie; şi fiece mlădiţă care aduce roadă, El o curăţă, pentru ca ea mai multă roadă să aducă.
3 Voi sunteţi de-acum curaţi prin cuvântul pe care vi l-am grăit.
4 Rămâneţi întru Mine şi Eu întru voi. Aşa cum mlădiţa nu poate să aducă roadă de la sine, dacă nu rămâne în viţă, tot aşa nici voi, dacă nu veţi rămâne întru Mine.
5 Eu sunt viţa; voi, mlădiţele. Cel ce rămâne întru Mine şi Eu întru el, acela aduce roadă multă, căci fără Mine nu puteţi face nimic.
6 Dacă cineva nu rămâne întru Mine, se aruncă afară ca o mlădiţă şi se usucă; şi le adună şi le aruncă în foc şi ard.
5 Pentru „stăpânitorul acestei lumi" vezi nota de la In 12, 31. Satana nu are nimic în comun cu Hristos şi nici o putere asupră-I, dar Iisus îi acceptă biruinţa temporară ca preţ al iubirii şi ascultării Sale faţă de Tatăl (vezi versetul următor).
1846
7 Dacă voi rămâneţi întru Mine, şi cuvintele Mele rămân întru voi; cereţi orice veţi vrea şi vi se va da.
8 Întru Aceasta s-a preamărit Tatăl Meu, ca voi să aduceţi roadă multă şi să deveniţi ucenicii Mei.
9 Aşa cum m-a iubit pe Mine Tatăl, tot aşa v-am iubit şi Eu pe voi; rămâneţi întru iubirea Mea.
10 De veţi păzi poruncile Mele, veţi rămâne întru iubirea Mea, aşa cum Eu am păzit poruncile Tatălui Meu şi rămân întru iubirea Lui.
11 v-am spus acestea, pentru ca bucuria Mea să fie întru voi şi bucuria voastră să fie deplină.
12 Aceasta este porunca Mea: Să vă iubiţi unii pe alţii aşa cum v-am iubit Eu pe voi.
13 Mai mare iubire decât aceasta nimeni nu are: să-şi pună cineva viaţa pentru prietenii săi.
14 Voi sunteţi prietenii Mei, dacă faceţi ce vă poruncesc.
15 De acum nu vă mai zic slugi, fiindcă sluga nu ştie ce face stăpânul său; ci v-am numit prieteni, pentru că pe toate câte le-am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscute.
16 Nu voi m-aţi ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi; şi v-am rânduit să mergeţi şi roadă să aduceţi

şi roada voastră să rămână, pentru ca Tatăl să vă dea orice veţi cere întru numele Meu.
17 Aceasta vă poruncesc: să vă iubiţi unii pe alţii!
18 De vă urăşte pe voi lumea, să ştiţi că pe Mine mai înainte de voi m-a urât.
19 Dacă aţi fi din lume, lumea ar iubi ce este-al ei; dar pentru că nu sunteţi din lume, ci Eu v-am ales pe voi din lume, de aceea vă urăşte lumea.
20 Aduceţi-vă aminte de cuvântul pe care vi l-am spus: Nu este sluga mai mare decât stăpânul ei. Dacă m-au prigonit pe Mine, şi pe voi vă vor prigoni; dacă au păzit cuvântul Meu, şi pe al vostru îl vor păzi.
21 Dar pe toate acestea vi le vor face din pricina numelui Meu, pentru că ei nu-l cunosc pe Cel ce m-a trimis.
22 De n-aş fi venit şi nu le-aş fi grăit, păcat n-ar avea; dar acum ei nu au cuvânt de dezvinovăţire pentru păcatul lor.
23 Cel ce Mă urăşte pe Mine Îl urăşte pe Tatăl Meu.
24 De n-aş fi făcut între ei lucruri pe care nimeni altul nu le-a făcut, păcat n-ar avea; dar acum au şi văzut şi m-au urât şi pe Mine, şi pe Tatăl Meu,
25 dar aceasta, pentru a se plini cuvântul scris în legea lor: m-au urât pe nedrept.
26 Iar când va veni Mângâietorul, pe Care Eu vi-L voi trimite de la Tatăl, Duhul Adevărului, Cel ce din Tatăl purcede1, Acela va mărturisi despre Mine.
27 Dar şi voi mărturisiţi, pentru că de la-nceput sunteţi cu Mine.
16
Cuvântarea de despărţire (III): prigonirile viitoare; ajutorul Mângâietorului; întristarea schimbată în bucurie; rugăciunea în numele lui Iisus; „Eu am biruit lumea”.
1 Purcederea (de la latinescul procedo) este mişcarea prin care Duhul Sfânt izvorăşte din Tatăl şi Se odihneşte în Fiul, într-o permanentă comuniune treimică. Sfântul Duh este şi „Duhul Adevărului”, pentru că prin el şi prin lucrarea Sa în lume cunoaştem adevărul total despre Dumnezeu. Text fundamental pentru elaborarea şi formularea articolului 8 din Simbolul Credinţei.

1 Pe acestea vi le-am grăit ca să nu vă poticniţi1.
2 Vă vor scoate din sinagogi; ba chiar vine ceasul când tot cel ce vă va ucide să creadă că-I aduce închinare lui Dumnezeu.
3 Şi pe acestea le vor face, pentru că nu L-au cunoscut pe Tatăl Meu, şi nici pe Mine.
4 Iar pe acestea vi le-am grăit pentru ca, atunci când va veni ceasul lor, să vă aduceţi aminte că vi le-am spus. Dar nu vi le-am spus de la-nceput, pentru că eram cu voi.
5 Acum însă Mă duc la Cel ce m-a trimis, şi nimeni din voi nu Mă întreabă: Unde Te duci?
6 Ci pentru că v-am grăit acestea, întristarea v-a umplut inima.
7 Dar vă spun Eu vouă adevărul: De folos vă este ca Eu să Mă duc. Că dacă nu Mă voi duce, Mângâietorul nu va veni la voi; iar dacă Mă voi duce, Îl voi trimite la voi.
8 Şi El, odată venit, va vădi lumea de păcat şi de dreptate şi de judecată2:
9 de păcat, pentru că ei nu cred în Mine;
10 de dreptate, pentru că Eu Mă duc la Tatăl Meu, iar voi nu Mă veţi mai vedea;
1 Vezi nota de la Mt 16, 23. Iisus îi previne pe apostoli asupra încercărilor la care vor fi supuşi, pentru ca acestea să nu le devină pietre de poticnire în credinţă şi lucrare.
2 Duhul Sfânt va rupe vălul ignoranţei şi va da pe faţă (va vădi) trei realităţi care-i privesc pe oameni: păcatul acestora de a nu-L fi recunoscut pe Iisus drept Fiul lui Dumnezeu; dreptatea lui Iisus de a Se fi declarat pe Sine Fiul lui Dumnezeu, atestată prin revenirea Sa la Tatăl; în final, Dumnezeu îl judecă şi-l condamnă pe Satana.
11 şi de judecată, pentru că stăpânitorul acestei lumi a fost judecat.
12 Încă multe am a vă spune, dar nu le puteţi purta acum.
13 Dar când va veni Acela, Duhul Adevărului, El vă va călăuzi întru tot adevărul3; că nu de la Sine va grăi, ci cele ce va auzi va grăi şi pe cele viitoare vi le va vesti.
14 Acela Mă va slăvi, pentru că dintru al Meu va lua şi vă va vesti.
15 Toate câte le are Tatăl, ale Mele sunt; de aceea am zis că dintru al Meu va lua şi vă va vesti.
16 Puţin şi nu Mă veţi mai vedea, şi iarăşi puţin şi Mă veţi vedea, pentru că Eu Mă duc la Tatăl”.
17 Atunci unii dintre ucenicii Săi ziceau între ei: „Ce este aceasta, că ne spune: Puţin şi nu Mă veţi

mai vedea, şi iarăşi puţin şi Mă veţi vedea; şi că: Mă duc la Tatăl?”
18 Deci ziceau: „Ce este aceasta ce zice: Puţin? Nu ştim ce grăieşte...”.
19 Iisus a cunoscut că voiau să-L întrebe şi le-a zis: „Despre aceasta vă întrebaţi între voi, că am zis: Puţin şi nu Mă veţi mai vedea, şi iarăşi puţin şi Mă veţi vedea?
20 Adevăr, adevăr vă spun că voi veţi plânge şi vă veţi tângui, iar lumea se va bucura. Voi vă veţi întrista, dar întristarea voastră se va preface în bucurie.
3 Duhul Sfânt nu conduce la sau spre un adevăr exterior, ci în interiorul adevărului deja revelat prin Iisus Hristos. Revelaţia însă e incompletă, din cauza neputinţei omeneşti de „a purta” adevărul divin în întregime şi dintr-odată; ea se va desăvârşi treptat şi în timp, prin lucrarea Sfântului Duh în Biserică. Text fundamental pentru instituirea Sfintei Tradiţii (Sinoade Ecumenice, opera Sfinţilor Părinţi).

21 Femeia, când e să nască, se întristează, pentru că i-a sosit ceasul; dar după ce naşte copilul nu-şi mai aduce aminte de durere, pentru bucuria că s-a născut om pe lume.
22 Aşadar, şi voi sunteţi trişti acum, dar Eu iarăşi vă voi vedea şi inima voastră se va bucura şi bucuria voastră nimeni nu o va lua de la voi.
23 Şi în ziua aceea nu Mă veţi mai întreba nimic. Adevăr, adevăr vă spun: Orice veţi cere de la Tatăl în numele Meu, El vă va da.
24 Până acum nimic n-aţi cerut în numele Meu; cereţi şi veţi primi, pentru ca bucuria voastră să fie deplină.
25 Pe acestea vi le-am grăit în pilde. Va veni ceasul când nu vă voi mai grăi în pilde, ci deschis vă voi vesti despre Tatăl.
26 În ziua aceea veţi cere în numele Meu; şi nu vă zic că Eu Îl voi ruga pe Tatăl pentru voi,
27 de vreme ce Însuşi Tatăl vă iubeşte, pentru că voi m-aţi iubit pe Mine şi aţi crezut că Eu de la Dumnezeu am ieşit.
28 Ieşit-am de la Tatăl şi am venit în lume; iarăşi las lumea şi Mă duc la Tatăl”.
29 Zis-au ucenicii Săi: „Iată că acum grăieşti lămurit şi nu spui nici o pildă;
30 acum ştim că Tu pe toate le ştii şi nu ai nevoie să Te întrebe cineva. De aceea credem că de la Dumnezeu ai ieşit”.
31 Iisus le-a răspuns: „Credeţi acum?
32 Iată, vine ceasul şi a şi venit ca voi să vă risipiţi fiecare la ale sale şi pe Mine să Mă lăsaţi singur. Dar nu sunt singur, pentru că Tatăl este cu Mine.
33 Pe acestea vi le-am grăit, pentru ca-ntru Mine pace să aveţi. În lume necaz veţi avea; dar îndrăzniţi!: Eu am biruit lumea!”
17
Cuvântarea de despărţire (IV): rugăciunea lui Iisus.
1 Pe acestea le-a grăit Iisus; şi, ridicându-Şi ochii la cer, a zis: „Părinte, a venit ceasul. Preamăreşte pe Fiul Tău, ca şi Fiul să Te preamărească pe Tine,
2 aşa cum I-ai dat stăpânire peste tot trupul, ca El să dea viaţă veşnică tuturor acelora pe care I i-ai dat.
3 Iar viaţa veşnică aceasta este: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, şi pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis.
4 Eu Te-am preamărit pe Tine pe pământ; lucrul pe care Mi l-ai dat să-l fac, l-am săvârşit.
5 Şi acum, preamăreşte-Mă Tu, Părinte, la Tine Însuţi, cu slava pe care am avut-o la Tine mai înainte de a fi lumea.
6 Arătat-am numele Tău oamenilor pe care Mi i-ai dat din lume. Ai Tăi erau, şi Mie Mi i-ai dat, şi cuvântul Tău l-au păzit.
7 Acum au cunoscut că toate câte Mi-ai dat, de la Tine sunt;
8 căci cuvintele pe care Tu mi le-ai dat Mie, Eu le-am dat lor, iar ei le-au primit şi au cunoscut cu adevărat că de la Tine am ieşit şi au crezut că Tu M-ai trimis.
9 Eu pentru aceştia Mă rog; nu pentru lume Mă rog, ci pentru cei pe care Mi i-ai dat, că ai Tăi sunt.

10 Şi toate ale Mele sunt ale Tale şi ale Tale sunt ale Mele şi Eu m-am preamărit întru ei.
11 Şi Eu nu mai sunt în lume, dar ei în lume sunt, şi Eu la Tine vin. Părinte Sfinte, întru numele Tău

păzeşte-i pe cei pe care Mi i-ai dat, ca ei să fie una, aşa cum suntem Noi.
12 Când eram cu ei în lume, Eu întru numele Tău îi păzeam pe cei pe care Mi i-ai dat; şi i-am păzit şi nici unul dintre ei n-a pierit, decât fiul pierzării1, ca să se plinească Scriptura.
13 Dar acum Eu vin la Tine şi pe acestea le grăiesc în lume, pentru ca bucuria Mea s-o aibă deplină întru ei.
14 Eu le-am dat cuvântul Tău şi lumea i-a urât, pentru că ei nu sunt din lume, aşa cum nici Eu nu sunt din lume.
15 Nu Mă rog să-i iei din lume, ci să-i păzeşti de Cel-Rău.
16 Ei nu sunt din lume, aşa cum nici Eu nu sunt din lume.
17 Sfinţeşte-i întru adevărul Tău; cuvântul Tău este adevăr.
18 Aşa cum Tu M-ai trimis pe Mine în lume, tot astfel i-am trimis Eu pe ei în lume;
19 şi de dragul lor Mă sfinţesc Eu pe Mine Însumi, pentru ca şi ei să fie sfinţiţi întru adevăr.
20 Dar nu numai pentru ei Mă rog, ci şi pentru cei ce prin cuvântul lor vor crede în Mine,
21 pentru ca toţi să fie una; aşa cum Tu, Părinte, eşti întru Mine şi Eu întru Tine, tot astfel şi ei să fie una întru Noi, ca lumea să creadă că Tu M-ai trimis.
1= Iuda Iscarioteanul.
22 Şi slava pe care Tu Mi-ai dat-o, Eu le-am dat-o lor, pentru ca ei să fie una, aşa cum una suntem Noi.
23 Eu întru ei şi Tu întru Mine, pentru ca ei să fie desăvârşiţi întru una; şi să cunoască lumea că Tu M-ai trimis şi că i-ai iubit pe ei aşa cum m-ai iubit pe Mine.
24 Părinte, vreau ca acolo unde sunt Eu să fie împreună cu Mine şi cei pe care Mi i-ai dat, ca să-Mi vadă slava pe care Tu Mi-ai dat-o; pentru că tu m-ai iubit mai înainte de întemeierea lumii.
25 Părinte drepte, lumea nu Te-a cunoscut, dar Eu Te-am cunoscut, şi aceştia au cunoscut că Tu M-ai trimis.
26 Şi le-am făcut cunoscut numele Tău, şi cunoscut li-l voi face, pentru ca iubirea cu care Tu m-ai iubit să fie într-înşii, şi Eu întru ei”.
18
Prinderea lui Iisus. Aducerea la arhiereii Anna şi Caiafa. Lepădarea lui Petru. Iisus în faţa lui Pilat. Osândirea la moarte.
1 Pe acestea spunându-le, Iisus a ieşit cu ucenicii Săi dincolo de pârâul Cedrilor, unde era o grădină, în care au intrat El şi ucenicii Săi.
2 Dar şi Iuda, cel care-L vânduse, ştia acest loc, pentru că adesea Iisus şi ucenicii Săi se adunau acolo.
3 Deci Iuda, luând o trupă de ostaşi1, precum şi slujitori de la arhierei şi de
1 În cazul de faţă, grecescul speira indică o treime dintr-o cohortă, aproximativ trei sute de soldaţi. E singura precizare că, pe lângă ostaşii iudei din garda templului, la arestarea lui Iisus a participat şi o formaţie militară română.

la farisei, a venit acolo cu felinare şi cu făclii şi cu arme.
4 Iar Iisus, ştiind toate cele ce aveau să vină asupră-I, a ieşit şi le-a zis: „Pe cine căutaţi?”
5 I-au răspuns: „Pe Iisus Nazarineanul”. El a zis: „Eu sunt”. Dar împreună cu ei stătea şi Iuda, cel care-L vânduse.
6 Deci, după ce le-a zis: „Eu sunt!”, ei s-au dat înapoi şi au căzut la pământ.
7 Şi iarăşi i-a întrebat: „Pe cine căutaţi?” Iar ei au zis: „Pe Iisus Nazarineanul”.
8 Răspuns-a Iisus: „V-am spus că Eu sunt; deci, dacă pe Mine Mă căutaţi, pe aceştia lăsaţi-i să se ducă” -
9 spre a se plini cuvântul pe care El l-a spus: „Dintre cei pe care Mi i-ai dat, pe nici unul nu l-am pierdut”.
10 Iar Simon Petru, având sabie, a scos-o şi a lovit pe sluga arhiereului şi i-a tăiat urechea dreaptă; iar numele slugii era Malhus.
11 Atunci Iisus i-a zis lui Petru: „Vâră-ţi sabia-n teacă! Oare nu voi bea paharul pe care Tatăl Mi l-a dat?”
12 Aşadar, cohorta şi tribunul2 şi slujitorii Iudeilor L-au prins pe Iisus şi l-au legat.
13 Şi L-au dus întâi la Anna, că era socrul lui Caiafa, care era arhiereu în anul acela.

14 Şi Caiafa era cel care-i sfătuise pe Iudei că de folos este să moară un om pentru popor.
15 Iar Simon Petru şi celălalt ucenic3 mergeau după Iisus. Iar ucenicul acela
2 Literal: hiliarhul; căpetenia peste o mie = comandant de cohortă.
3= Evanghelistul Ioan însuşi.
îi era cunoscut arhiereului şi a intrat împreună cu Iisus în curtea arhiereului.
16 Iar Petru a stat la poartă, afară. Deci a ieşit celălalt ucenic, care-i era cunoscut arhiereului, şi a vorbit cu portăreasa şi l-a vârât pe Petru înlăuntru.
17 Atunci, slujnica, portăreasa, i-a zis lui Petru: „Nu cumva şi tu eşti dintre ucenicii omului acestuia?...". El a zis: „Nu sunt".
18 Iar slugile şi slujitorii, făcând foc, stăteau şi se încălzeau, că era frig; şi era cu ei şi Petru, stând şi încălzindu-se.
19 Aşadar, arhiereul L-a întrebat pe Iisus despre ucenicii Săi şi despre învăţătura Sa.
20 Iisus i-a răspuns: „Eu i-am vorbit lumii pe faţă. Întotdeauna am învăţat în sinagogă şi în templu, unde se adună toţi Iudeii, şi nimic n-am vorbit în ascuns.
21 De ce Mă întrebi pe Mine? Întreabă-i pe cei care au auzit ce le-am vorbit. Iată, aceştia ştiu ce am vorbit Eu".
22 Şi zicând El acestea, unul dintre slujitorii care stăteau de faţă I-a dat lui Iisus o palmă, zicând: „Aşa-i răspunzi tu arhiereului?...".
23 Iisus i-a răspuns: „Dacă am vorbit rău, mărturiseşte ce-a fost rău4; dar dacă am vorbit bine, de ce Mă baţi?"
24 Atunci Anna l-a trimis legat la Caiafa arhiereul.
25 Iar Simon Petru stătea şi se încălzea. Aşadar, i-au zis: „Nu cumva şi tu eşti
4 În sensul: Demonstrează aici, în faţa tuturor, ce-a fost rău în cuvintele Mele! Replica pare adresată nu celui ce-L pălmuise, ci arhiereului însuşi, din a cărui poruncă fusese lovit.

dintre ucenicii lui?..." El s-a lepădat şi a zis: „Nu sunt".
26 Una din slugile arhiereului, care era rudă cu cel căruia Petru îi tăiase urechea, a zis: „Nu te-am văzut eu în grădină cu el?...".
27 Atunci Petru din nou s-a lepădat; şi îndată a cântat cocoşul.
28 Aşadar, L-au adus pe Iisus de la Caiafa la pretoriu5. Şi era dimineaţă. Şi ei n-au intrat în pretoriu, ca să nu se spurce6, ci să mănânce Paştile,
29 aşa că a ieşit Pilat la ei, afară, şi le-a zis: „Ce învinuire-i aduceţi acestui om?"
30 Ei i-au răspuns, zicând: „Dacă acesta n-ar fi răufăcător, nu ţi l-am fi predat".
31 Deci le-a zis Pilat: „Luaţi-l voi şi judecaţi-l după legea voastră!" Iudeii însă i-au zis: „Nouă nu ne este îngăduit să omorâm pe nimeni" -
32 ca să se plinească cuvântul lui Iisus, pe care-l spusese, însemnând cu ce moarte avea să moară.
33 Deci Pilat a intrat iarăşi în pretoriu şi L-a chemat pe Iisus şi I-a zis: „Tu eşti împăratul Iudeilor?"
34 Răspuns-a Iisus: „De la tine însuţi o spui, sau alţii ţi-au spus-o despre Mine?"
35 Pilat a răspuns: „Nu cumva eu sunt iudeu?... Neamul tău şi arhiereii mi te-au predat. Ce-ai făcut?"
36 Iisus a răspuns: „Împărăţia Mea nu este din lumea aceasta. Dacă împărăţia Mea ar fi din lumea aceasta, slujitorii Mei s-ar fi luptat ca să nu le fiu
5 Sala de judecată a procuratorului roman.
6 A intra în casa unui păgân constituia o impuritate pe care Iudeii o evitau cu grijă, mai ales în ajunul Paştilor.
predat Iudeilor. Dar, acum, împărăţia Mea nu este de aici".
37 Atunci Pilat I-a zis: „Aşadar, eşti tu împărat?" Răspuns-a Iisus: „Tu o spui, că Eu sunt împărat. Eu pentru aceasta m-am născut, şi pentru aceasta am venit în lume: să mărturisesc pentru adevăr; tot cel ce este dintru adevăr ascultă glasul Meu".
38 Pilat i-a zis: „Ce este adevărul?...". Şi, zicând aceasta, a ieşit iarăşi la Iudei şi le-a zis: „Eu nu găsesc în el nici o vină;
39 dar este la voi obiceiul ca de Paşti să vă eliberez pe unul. Vreţi, aşadar, să vi-l eliberez pe împăratul Iudeilor?"
40 Atunci ei din nou au strigat, zicând: „Nu pe el, ci pe Baraba!...". Iar Baraba era tâlhar.

19
Patimile Domnului. Răstignirea şi moartea lui Iisus. Punerea în mormânt.
1 Drept aceea, Pilat L-a luat atunci pe Iisus şi L-a biciuit.
2 Şi ostaşii, împletind cunună de spini, I-au pus-o pe cap şi L-au îmbrăcat cu o haină purpurie1.
3 Şi veneau la El şi-I ziceau: „Bucură-te, împăratul Iudeilor!...". Şi-I dădeau palme.
4 Şi Pilat a ieşit din nou afară şi le-a zis: „Iată, vi-l aduc afară, ca să ştiţi că eu nu găsesc în el nici o vină".
5 Deci a ieşit Iisus afară purtând cununa de spini şi haina purpurie. Şi le-a zis Pilat: „Iată Omul!"
1 Vezi nota de la Mc 15, 17.

6 Când L-au văzut atunci arhiereii şi slujitorii, au strigat, zicând: „Răstigneşte-l!, răstigneşte-l!... Zisu-le-a Pilat: „Luaţi-l voi şi răstigniţi-l, că eu nici o vină nu găsesc în el".
7 Iudeii i-au răspuns: „Noi lege avem, şi după legea noastră trebuie să moară, pentru că s-a făcut pe sine fiu al lui Dumnezeu".
8 Deci, când a auzit Pilat acest cuvânt, mai mult s-a temut.
9 Şi din nou a intrat în pretoriu şi i-a zis lui Iisus: „De unde eşti Tu?..."2. Dar Iisus nu i-a răspuns.
10 Atunci Pilat I-a zis: „Mie nu-mi vorbeşti? Nu ştii că putere am să te eliberez şi putere am să te răstignesc?"
11 Iisus a răspuns: „Asupra Mea n-ai avea nici o putere dacă nu ţi-ar fi fost dat de sus. De aceea, cel care m-a dat în mâna ta, mai mare păcat are".
12 Din clipa aceea, Pilat căuta să-L elibereze; dar Iudeii strigau, zicând: „Dacă-l eliberezi, nu eşti prieten al cezarului. Oricine se face pe sine împărat este împotriva cezarului"3.
13 Atunci Pilat, auzind cuvintele acestea, L-a dus pe Iisus afară şi a şezut pe scaunul de judecată, în locul numit Pardosit-cu-pietre, iar evreieşte Gabbata.
14 Şi era Vinerea Paştilor, ca la al şaselea ceas4; şi le-a zis Iudeilor: „Iată,
2 Întrebarea nu se referă la locul de naştere sau la domiciliul lui Iisus, ci la originea Acestuia. E rândul lui Pilat să intuiască misterul lui Iisus (tema centrală a Evangheliei după Ioan).
3 Şantaj asupra lui Pilat, presiune prin care procesul religios al lui Iisus e transformat în proces politic.
4 Asupra zilei de Vinerea Paştilor vezi nota de la Mc 15, 42. cam pe la ceasul al şaselea, adică spre amiază, când din casele Evreilor se îndepărtau toate alimentele fermentate, spre a le face loc azimelor.
împăratul vostru!"
15 Atunci ei au strigat: „Ia-l!, ia-l!, răstigneşte-l!...". Pilat le-a zis: „Pe împăratul vostru să-l răstignesc?" Arhiereii au răspuns: „Nu avem împărat decât pe cezarul...".
16 Atunci L-a dat pe mâna lor, ca să fie răstignit. Şi L-au luat pe Iisus şi L-au dus.
17 Şi ducându-Şi crucea, a ieşit la locul ce se cheamă Al-Căpăţânii, căruia pe evreieşte i se zice Golgota,
18 unde L-au răstignit; şi împreună cu El pe alţi doi, de-o parte şi de alta, iar la mijloc pe Iisus.
19 Iar Pilat a scris şi titlu5 şi l-a pus pe cruce. Şi era scris: Iisus Nazarineanul, împăratul Iudeilor.
20 Deci mulţi dintre Iudei au citit acest titlu, căci locul unde a fost răstignit Iisus era aproape de cetate. Şi era scris în evreieşte, latineşte şi greceşte.
21 Atunci arhiereii Iudeilor i-au zis lui Pilat: „Nu scrie: împăratul Iudeilor, ci că el a zis: Eu sunt împăratul iudeilor".
22 Pilat a răspuns: „Ce-am scris, am scris!"
23 Iar după ce L-au răstignit pe Iisus, ostaşii au luat hainele Lui şi le-au făcut patru părţi, fiecărui ostaş câte o parte, şi cămaşa. Dar cămaşa era fără cusătură, de sus ţesută în întregime.
24 Deci au zis între ei: „Să n-o sfâşiem, ci să aruncăm sorţii pentru ea, a cui să fie"; ca să se plinească Scriptura care
5 Inscripţie pe o placă de lemn, cu numele condamnatului. Evident, placa nu a fost scrisă de însuşi Pilat, ci din ordinul lui (ca şi biciuirea din versetul 1 al acestui capitol).

zice: Împărţit-au hainele Mele loruşi, şi pentru cămaşa Mea au aruncat sorţi. Aşadar, ostaşii asta au făcut6

25 Şi lângă crucea lui Iisus stăteau mama Sa şi sora mamei Sale, Maria lui Cleopa, şi Maria Magdalena.
26 Atunci Iisus, văzând pe mama Sa şi pe ucenicul pe care-l iubea stând alături, i-a zis mamei Sale: „Femeie7, iată, fiul tău!"
27 Apoi i-a zis ucenicului: „Iată, mama ta!" Şi din ceasul acela ucenicul a luat-o la sine8.
28 După aceea, ştiind Iisus că de-acum toate s-au săvârşit, ca să se plinească Scriptura, a zis: „Mi-e sete".
29 Şi era acolo un vas plin cu oţet; atunci ei, punând în jurul unei ramuri de isop un burete plin cu oţet, I l-au dus la gură9.
30 Deci, când a luat oţetul, Iisus a zis: „Săvârşitu-s-a!...". Şi, plecându-Şi capul, Şi-a dat duhul.
31 Apoi Iudeii, fiindcă era vineri, ca să nu rămână trupurile sâmbăta pe cruce că era mare ziua acelei sâmbete -, l-au rugat pe Pilat să le zdrobească fluierele
6 Fără s-o ştie, ostaşii romani, prin care se plinea profeţia din Ps 21, 20, deveneau instrumente ale planului divin.
7 Pentru această adresare vezi nota de la In 2,4.
8 Dispoziţie testamentară consemnată de însuşi Ioan, cel implicat direct în ea, de unde reiese limpede că Iisus era unicul fiu al Mariei şi că aceasta, după moartea Lui, nu mai avea pe nimeni care s-o ocrotească. Dimensiunii filiale i se adăuga cea duhovnicească, prin care Maria, „Eva cea nouă", devine Maica tuturor credincioşilor.
9 Isop: plantă aromatică din Palestina. Ramura de isop a constituit suportul buretelui, şi amândouă au fost ridicate în vârful unei trestii (cf. Mt 27, 48 şi Mc 15,36).
picioarelor10 şi să-i ridice.
32 Deci au venit ostaşii şi au zdrobit fluierele celui dintâi şi pe ale celuilalt, care erau răstigniţi împreună cu El.
33 Dar venind la Iisus, dacă au văzut că de-acum murise, nu I-au zdrobit fluierele,
34 ci unul din ostaşi cu suliţa coasta i-a împuns-o şi îndată a ieşit sânge şi apă11.
35 Şi cel ce a văzut12 a mărturisit, şi adevărată este mărturia lui; şi el ştie că spune adevărul, pentru ca şi voi să credeţi.
36 Căci s-au făcut acestea ca să se plinească Scriptura: Nici un os nu I se va zdrobi.
37 Şi iarăşi altă Scriptură zice: Vor privi la Acela pe Care L-au străpuns.
38 După acestea, Iosif din Arimateea, fiind ucenic al lui Iisus dar într-ascuns, de frica Iudeilor -, l-a rugat pe Pilat ca să ridice trupul lui Iisus. Şi Pilat i-a dat voie. Deci a venit şi I-a ridicat trupul.
39 Şi a venit şi Nicodim cel care venise la El mai înainte, noaptea -, aducând ca la o sută de litre de amestec de smirnă şi aloe.
40 Deci ei au luat trupul lui Iisus şi l-au înfăşurat în giulgiu cu miresme, aşa cum este obiceiul de îngropare la Iudei.
10 Mijloc prin care era grăbită moartea crucificaţilor agonici.
11 Procesul de separare a serului de plasma sangvină era o probă asupra decesului. Dincolo de aspectul fiziologic, Sfinţii Părinţi atestă dimensiunea spirituală a momentului: apa e simbolul Botezului prin Sfântul Duh, sângele e simbolul Euharistiei. În ritualul liturgic al Bisericii, ambele elemente fac parte din materia euharistică.
12 Evanghelistul Ioan însuşi.

41 Iar în locul unde a fost răstignit era o grădină, iar în grădină un mormânt nou, în care nimeni niciodată nu mai fusese pus.
42 Aşadar, din pricina Vinerii Iudeilor, de aceea L-au pus pe Iisus acolo, că era mormântul aproape.
20
Învierea lui Iisus. Iisus i Se arată Mariei Magdalena, apoi ucenicilor. Iisus şi Toma.
1 Iar în ziua cea dintâi a săptămânii1, Maria Magdalena a venit la mormânt dis-de-dimineaţă, fiind încă întuneric, şi a văzut piatra ridicată de pe mormânt.
2 Atunci a alergat şi a venit la Simon Petru şi la celălalt ucenic cel pe care-l iubea Iisus şi le-a zis: „L-au luat pe Domnul din mormânt şi nu ştim unde L-au pus...".
3 Deci a ieşit Petru, ca şi celălalt ucenic, şi veneau la mormânt.
4 Şi alergau amândoi împreună, dar celălalt ucenic alerga înainte mai repede ca Petru şi a sosit cel

dintâi la mormânt.
5 Şi, aplecându-se, a văzut giulgiurile odihnindu-se, dar n-a intrat.
6 A venit şi Simon Petru, urmându-i, şi a intrat în mormânt şi a văzut giulgiurile odihnindu-se;
7 şi marama care fusese pe capul Său nu se odihnea laolaltă cu giulgiurile, ci, învăluită2, într-un loc deoparte.
1 Duminică.
2 În timp ce giulgiurile se odihneau lipite de pământ, marama păstra forma ovală a capului.
8 Atunci a intrat şi celălalt ucenic, care venise întâi la mormânt, şi a văzut şi a crezut.
9 Fiindcă ei încă nu ştiau Scriptura, că El trebuia să învie din morţi3.
10 Şi s-au dus ucenicii iarăşi la ai lor.
11 Iar Maria stătea afară lângă mormânt, plângând. Şi pe când plângea, s-a aplecat în mormânt.
12 Şi a văzut doi îngeri în veşminte albe, şezând acolo unde se odihnise trupul lui Iisus, unul către cap şi altul către picioare.
13 Şi aceia i-au zis: „Femeie, de ce plângi?" Ea le-a zis: „Pentru că L-au luat pe Domnul meu şi nu ştiu unde l-au pus".
14 Zicând acestea, ea s-a întors şi L-a văzut pe Iisus stând, şi nu ştia că este Iisus.
15 Zisu-i-a Iisus: „Femeie, de ce plângi? Pe cine cauţi?" Ea, părându-i-se că e grădinarul, I-a zis: „Doamne, dacă tu L-ai dus de aici, spune-mi unde L-ai pus, iar eu Îl voi lua".
16 Iisus i-a zis: „Maria!" Întorcându-se, ea I-a zis în evreieşte: „Rabbuni!" (adică: „Învăţătorule!").
17 Iisus i-a zis: „Nu te atinge de Mine, căci încă nu m-am suit la Tatăl Meu; ci mergi la fraţii Mei şi spune-le: Mă sui la Tatăl Meu şi Tatăl vostru şi la Dumnezeul Meu şi Dumnezeul vostru".
18 Şi a venit Maria Magdalena, vestindu-le ucenicilor că L-a văzut pe Domnul şi că pe acestea i le-a spus.
19 Deci, fiind seară în acea zi de-ntâi a săptămânii, şi uşile fiind încuiate acolo
3 Nu pricepuseră Scriptura Vechiului Testament în realitatea ei profundă.

unde ucenicii erau adunaţi de frica Iudeilor, a venit Iisus şi a stat în mijloc şi le-a zis: „Pace vouă!"
20 Şi zicând acestea, le-a arătat mâinile şi coasta Sa. Deci s-au bucurat ucenicii văzându-L pe Domnul.
21 Atunci Iisus le-a zis iarăşi: „Pace vouă! Aşa cum Tatăl m-a trimis pe Mine, tot astfel şi Eu vă trimit pe voi".
22 Şi zicând acestea, a suflat asupra lor şi le-a zis: „Luaţi Duh Sfânt!,
23 cărora le veţi ierta păcatele, li se vor ierta; cărora le veţi ţine, ţinute vor fi".
24 Dar Toma, unul din cei doisprezece, cel numit Geamănul, nu era cu ei când a venit Iisus.
25 Deci i-au zis ceilalţi ucenici: „L-am văzut pe Domnul!" Dar el le-a zis: „Dacă nu voi vedea eu în mâinile Lui semnul cuielor şi dacă nu-mi voi pune degetul meu în semnul cuielor şi dacă nu-mi voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede".
26 Şi, după opt zile, ucenicii Săi erau iarăşi înlăuntru, şi Toma împreună cu ei. Şi a venit Iisus, uşile fiind încuiate, şi a stat în mijloc şi a zis: „Pace vouă!"
27 Apoi i-a zis lui Toma: „Adu-ţi degetul tău încoace şi vezi mâinile Mele; şi adu-ţi mâna ta şi pune-o în coasta Mea; şi nu fi necredincios, ci credincios!"
28 Răspunzând Toma, I-a zis: „Domnul meu şi Dumnezeul meu!"
29 Iisus i-a zis: „Pentru că m-ai văzut, ai crezut; fericiţi cei ce au crezut fără să fi văzut!"
30 Şi încă multe alte minuni a făcut Iisus în faţa ucenicilor Săi, care nu sunt scrise în cartea aceasta.
31 Iar acestea s-au scris, pentru ca voi să credeţi că Iisus este Hristos, Fiul lui Dumnezeu; şi, crezând, viaţă să aveţi întru numele Lui.
21
Iisus Se arată la şapte dintre ucenicii Săi. Iisus şi Petru. Iisus şi ucenicul Său cel iubit.
1 După acestea, Iisus li s-a arătat din nou ucenicilor la Marea Tiberiadei. li s-a arătat aşa:
2 Erau împreună Simon Petru şi Toma, cel numit Geamănul, şi Natanael, cel din Cana Galileii, şi fiii lui Zevedeu şi alţi doi din ucenicii Săi.
3 Simon Petru le-a zis: „Mă duc să pescuiesc". Şi ei i-au zis: „Venim şi noi cu tine". Şi au ieşit şi s-au suit în corabie, dar în noaptea aceea n-au prins nimic.
4 Iar dacă s-a făcut dimineaţă, Iisus a stat pe ţărm, dar ucenicii nu ştiau că este Iisus.

5 Atunci le-a zis Iisus: „Fiilor, nu cumva aveţi ceva de mâncare?” Ei I-au răspuns: „Nu”.
6 Iar El le-a zis: „Aruncaţi mreaja în partea dreaptă a corăbiei şi veţi afla”. Deci ei au aruncat-o, şi nu mai puteau s-o tragă de mulţimea peştilor.
7 Atunci ucenicul acela pe care-l iubea Iisus i-a zis lui Petru: „Domnul este!”1 Deci Petru, auzind că Domnul este, şi-a încins haina2, că era dezbrăcat, şi s-a aruncat în mare.
1 Pescuirea minunată, simbol al împărăţiei cerurilor (vezi Mt 13, 47-48), eveniment pe care ucenicii îl mai trăiseră (vezi Lc 5, 1-11), readuce fulgerător în mintea lui Ioan imaginea lui Iisus.
2 Înţelesul exact: o haină pescărească de deasupra, încinsă cu sfoară, asemănătoare cu ceea ce noi numim halat.

8 Şi ceilalţi ucenici au venit cu corabia, că nu erau departe de ţărm, ca la două sute de coţi, trăgând mreaja cu peşti.
9 Deci, când au ieşit la ţărm, au văzut jeratec jos şi peşte pus deasupra, şi pâine.
10 Iisus le-a spus: „Aduceţi din peştii pe care i-aţi prins acum!”
11 Simon Petru s-a suit în corabie şi a tras mreaja la ţărm, plină de peşti mari, o sută cincizeci şi trei, şi, atâţia fiind, mreaja nu s-a rupt.
12 Iisus le-a zis: „Veniţi de prânziţi!” Şi nici unul dintre ucenici nu îndrăznea să-L întrebe: „Cine eşti Tu?”, ştiind că este Domnul.
13 A venit Iisus şi a luat pâinea şi le-a dat; şi, de asemenea, şi peştele.
14 Aceasta este acum a treia oară când Iisus li s-a arătat ucenicilor după ce s-a sculat din morţi.
15 Aşadar, după ce au prânzit, i-a zis Iisus lui Simon Petru: „Simone, fiu al lui Iona, Mă iubeşti tu mai mult decât aceştia?” El I-a zis: „Da, Doamne, Tu ştii că Te iubesc”. Zisu-i-a lui: „Paşte mieluşeii Mei!”
16 Iisus i-a zis din nou, a doua oară: „Simone, fiu al lui Iona, Mă iubeşti?” El i-a zis: „Da, Doamne, Tu ştii că Te iubesc”. Zisu-i-a lui: „Păstoreşte oile Mele!”
17 Iisus i-a zis a treia oară: „Simone, fiu al lui Iona, Mă iubeşti?” Petru s-a întristat că i-a zis a treia oară: „Mă iubeşti?”, şi I-a zis: „Doamne, Tu pe toate le ştii, Tu ştii că Te iubesc”. Iisus i-a zis: „Paşte oile Mele!3
18 Adevăr, adevăr îţi spun: Când erai mai tânăr te încingeai singur şi umblai
3 Întreita întrebare şi mărturisire semnifică reabilitarea lui Petru după întreita sa lepădare de Iisus.
unde voiai; dar când vei îmbătrâni îţi vei întinde mâinile şi altul te va încinge şi te va duce unde tu nu vrei”.
19 Iar aceasta a zis-o însemnând cu ce moarte Îl va preamări el pe Dumnezeu4. Şi spunând aceasta, i-a zis: „Urmează-Mă!”5
20 Dar Petru, întorcându-se, l-a văzut venind în urmă-i pe ucenicul pe care-l iubea Iisus, acela care la Cină se rezemase de pieptul Său şi-I zisese: „Doamne, cine este cel ce Te va vinde?”
21 Pe acesta deci văzându-l, Petru I-a zis lui Iisus: „Doamne, dar cu el ce va fi?”
22 Zisu-i-a Iisus: „Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până voi veni, ce te priveşte? Tu urmează-Mă pe Mine!”
23 Ca urmare, a ieşit cuvântul acesta între fraţi, cum că ucenicul acela nu va muri; dar Iisus nu i-a spus că nu va muri, ci: „Dacă vreau Eu ca acesta să rămână până voi veni, ce te priveşte?”
24 El este ucenicul care mărturiseşte despre acestea şi care a scris acestea, şi ştim că mărturia lui adevărată este.
25 Sunt încă şi multe altele pe care le-a făcut Iisus, care, dacă s-ar fi scris una câte una, socotesc că lumea aceasta n-ar cuprinde cărţile ce s-ar fi scris. Amin.
4 Moartea lui Petru, martirizat la Roma în anul 64 (sau 67).
5 Drept confirmare a reabilitării, Iisus îi repetă lui Petru cuvintele pe care i le spusese la spălarea picioarelor (vezi In 13, 36).

Introducere la Faptele Apostolilor
De la înălţarea Domnului până la pogorârea Duhului Sfânt (2, 14 - 13, 3).La Ierusalim: primele convertiri şi primele conflicte cu autorităţile iudaice (2, 14 - 5, 42).La Ierusalim: primul conflict grav cu iudaismul; întâiul martir (6, 1 - 8, 3).

Intrarea lui Saul (Pavel) în Biserică (9, 1-30). Activitatea lui Petru în afara Ierusalimului (9, 31 - 11, 18).
Convertirea în masă a păgânilor. Biserica din Antiohia (11, 19-26).
Călătoriile misionare ale lui Pavel (13, 4 - 21, 16). A doua călătorie (15, 36 - 18, 22).
Pavel închis la Ierusalim şi la CezareeaDrumul lui Pavel de la Cezareea la Roma (27, 1 - 28, 15).
Pavel la Roma
Luca face, şi aici, operă de istoric, căutându-şi cu grijă sursele de documentare, decalându-le valoric, ordonându-le cronologic şi redactând o scriere compactă şi unitară. El este însă avantajat de faptul că o bună parte a evenimentelor au fost trăite de el însuşi, înregistrându-le ca martor ocular.
Unii critici noutestamentari presupun că Luca a folosit şi o seamă de izvoare scrise (îndeosebi aramaice); e posibil, dar ele nu pot fi identificate. Şi nici nu le-am vedea importanţa, de vreme ce tradiţia era încă vie, de primă mână, vehiculată de participanţi direct la evenimente. Nimic mai simplu decât ca autorul să înregistreze relatările despre întâia comunitate creştină din Ierusalim (ai cărei membri ajunseseră deja în Asia Mică) sau despre formarea comunităţii din Antiohia (unde el îşi avea părinţii şi rudele). Cât despre convertirea lui Pavel şi călătoriile misionare ale acestuia, Luca le-a aflat, cu siguranţă, din gura însăşi a marelui Apostol, pe care, de altfel, l-a şi însoţit de-a lungul prizonieratului şi mai ales de-a lungul anevoiosului său drum spre Roma; o seamă din episoadele acestui drum sunt relatate la persoana întâi plural, ca şi cum notele de călătorie ale lui Luca ar fi fost transcrise direct (vezi 16, 10-17; 20, 5-15; 21, 1-18; 27, 1 - 28, 16).
Faptele Apostolilor constituie istoria aproape completă a răspândirii creştinismului de-a lungul primelor trei decenii şi de-a lungul coastelor cunoscute şi accesibile ale Mediteranei, din Ierusalim până'n Roma (şi'n perspectivă, Spania). Dacă în prima etapă (Ierusalim - Samaria - Antiohia) personajul principal este Petru împreună cu ceilalţi unsprezece apostoli, în cea de a doua autorul îl introduce şi îl menţine pe Pavel ca erou unic şi inegalabil în propria sa atenţie şi admiraţie. Alături de el, portretele luminoase ale unor colaboratori ca Ştefan, Barnaba, Ioan Marcu, Apollo, Sila sau Timotei întregesc imaginea unei cohorte spirituale prin care Duhul Sfânt lucrează din plin şi cu putere întru cunoaşterea şi răspândirea Evangheliei, în ciuda împotrivirilor şi violenţelor care - straniu! - nu vin din partea autorităţilor romane păgâne, ci din aceea a iudeo-creştinilor care se simt încă legaţi de circumcizie şi de formalismul vechitestamentar. Rezultatul acestei ofensive misionare sunt cele aproape treizeci de comunităţi care vor fi conduse şi dezvoltate în continuare de o ierarhie stabilită de apostolii înşişi. Se creează astfel conştiinţa că, deşi Bisericile sunt şi pot fi mai multe, Biserica lui Hristos este una, sfântă, sobornicească şi apostolică, şi că ea este mai mult decât suma aritmetică a celor locale. „Biserica şi Bisericile“, iată o realitate biblică pe care se va constitui, mai târziu, Mişcarea Ecumenică

Faptele Apostolilor
1
Cuvânt începător. Înălţarea lui Iisus la cer. Alegerea lui Matia în locul lui Iuda Iscarioteanul.
1 Întâia mea carte1, Teofile, am întocmit-o despre toate câte a început Iisus a face şi a învăţa
2 până în ziua când S-a înălţat la cer, după ce prin Duhul Sfânt le-a dat porunci apostolilor pe care i-a ales,
3 cărora după patima Sa li s-a şi arătat pe Sine viu, cu multe semne doveditoare, timp de patruzeci de zile arătându-li-Se şi vorbindu-le despre cele ale împărăţiei lui Dumnezeu.
4 şi-n timp ce era împreună cu ei le-a poruncit să nu se-ndepărteze de Ierusalim, ci să aştepte făgăduinţa Tatălui 2 „pe care aţi auzit-o de la Mine;
5 că Ioan a botezat cu apă, dar voi veţi fi botezaţi întru Duhul Sfânt, nu mult după aceste zile”.
6 Iar ei, adunându-se, L-au întrebat, zicând: „Doamne, oare în acest
1 Evanghelia după Luca, a cărei continuare este Faptele Apostolilor. Despre Teofil vezi nota de la Lc 1, 3.
2 Plinirea făgăduinţei de a-L trimite pe Sfântul Duh (Lc 3, 16), ceea ce s-a întâmplat în ziua Cincizecimii. Luca trece aici de la vorbirea indirectă la cea directă, reluând firul narativ întrerupt la Lc 24, 49.
timp aşeza-vei Tu la loc împărăţia lui Israel?”
7 Iar El le-a zis: „Nu al vostru este să ştiţi anii sau vremile pe care Tatăl întru a Sa stăpânire le-a

pus;
8 dar putere veţi primi prin venirea peste voi a Sfântului Duh şi-Mi veţi fi Mie martori în Ierusalim şi-n toată Iudeea şi-n Samaria şi pân' la marginea pământului".
9 Şi acestea zicând, în timp ce ei priveau, S-a înălţat şi un nor L-a luat din ochii lor.
10 Şi privind ei, în timp ce El mergea la cer, iată că lângă ei au stat doi bărbaţi în haine albe,
11 care au şi zis: „Bărbaţi galileeni, de ce staţi privind la cer? Acest Iisus, care s-a înălţat de la voi la cer, aşa va şi veni, cum L-aţi văzut voi mergând la cer".
12 Atunci ei s-au întors la Ierusalim de la Muntele ce se cheamă al Măslinilor, care era aproape de Ierusalim, cale de o sâmbătă3.
13 Şi când au intrat, s-au suit în încăperea de sus, unde se adunau de obicei Petru şi Ioan, Iacob şi Andrei, Filip şi Toma, Bartolomeu şi Matei, Iacob al
3 Cale de o sâmbătă: distanţa pe care Evreii aveau voie s-o parcurgă în zi de Sabat; ceva mai puţin de un kilometru.

lui Alfeu şi Simon Zelotul şi Iuda al lui Iacob.
14 Toţi aceştia într-un cuget stăruiau în rugăciune, împreună cu femeile şi cu Maria, mama lui Iisus, şi cu fraţii Lui.
15 şi-n zilele acelea, sculându-se Petru în mijlocul fraţilor (iar numărul lor era ca la o sută douăzeci), a zis:
16 „Bărbaţi fraţi, trebuia să se plinească Scriptura aceasta pe care Duhul Sfânt, prin gura lui David, mai dinainte a spus-o despre Iuda, care s-a făcut călăuză celor ce L-au prins pe Iisus.
17 Că numărat era cu noi şi luase sorţul acestei slujiri.
18 Aşadar, el a dobândit o ţarină din plata nedreptăţii; şi căzând, a plesnit pe la mijloc şi toate măruntaiele i s-au vărsat.
19 şi s-a făcut aceasta cunoscută tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, aşa încât în limba lor s-a numit ţarina aceasta Hacheldamah, adică Ţarina Sângelui.
20 Că scris este în Cartea Psalmilor: Facă-se curtea lui pustie şi să nu aibă cine s-o locuiască! Şi: Dregătoria lui s-o ia altul!
21 Deci trebuie ca din aceşti bărbaţi care s-au adunat cu noi în timpul cât Domnul Iisus a fost cu noi
22 începând de la botezul lui Ioan până în ziua în care s-a înălţat de la noi -, unul din ei să fie împreună cu noi martor al învierii Lui".
23 Şi au pus înainte pe doi: pe Iosif, numit Barsaba, zis şi Iustus, şi pe Matia.
24 Şi, rugându-se, au zis: „Tu, Doamne, Care cunoşti inimile tuturor, arată pe care din aceştia doi l-ai ales
25 să ia locul acestei slujiri şi al apostoliei din care a căzut Iuda, ca să meargă în locul lui".
26 Şi au tras la sorţi; şi sorţul a căzut pe Matia; şi El s-a rânduit împreună cu cei unsprezece apostoli.
2
Pogorârea Duhului Sfânt. Cuvântarea lui Petru. Botezul primilor trei mii. Viaţa primilor creştini.
1 Şi când a sosit ziua Cincizecimii1, erau toţi împreună la un loc 2.
2 Şi fără de veste s-a făcut din cer un vuiet ca de suflare de vânt ce vine repede şi a umplut toată casa unde şedeau.
3 Şi limbi ca de foc3 li s-au arătat, împărţite, şi au şezut pe fiecare din ei.
4 şi s-au umplut toţi de Duh Sfânt şi au început să grăiască în alte limbi, precum le dădea lor Duhul a grăi.
5 Şi erau locuind în Ierusalim Iudei, bărbaţi cucernici, din toate neamurile care sunt sub cer4.
6 Şi când s-a făcut vuietul acela, s-a adunat mulţimea şi s-a tulburat, căci fiecare îi auzea pe ei grăind în limba sa.
7 Şi erau uimiţi toţi şi se minunau, zicând: „Iată, nu sunt oare galileeni toţi aceştia care vorbesc?
1= Împlinirea perioadei de cincizeci de zile de la Paşti; sărbătoare prin care era celebrat legământul dintre Dumnezeu şi Israel (Lv 23, 15-21; Dt 16, 9-11) şi înnoirea legământului (2 Par 15, 10-13).
2= Cei doisprezece apostoli.
3 Semn văzut al darului de a vorbi în limbi străine.
4 Oameni din diaspora iudaică, veniţi la Ierusalim pentru sărbătoarea Cincizecimii; emigranţi care-

şi pierduseră limba maternă şi o vorbeau pe aceea a ţării în care trăiau; li se adăugau prozeliţii (păgânii convertiţi la iudaism).

8 şi cum de auzim noi, fiecare, limba noastră în care ne-am născut?,
9 Parţi şi Mezi şi Elamiţi şi cei ce locuiesc în Mesopotamia, în Iudeea şi în Capadocia, în Pont şi în Asia,
10 în Frigia şi în Pamfilia, în Egipt şi în părţile Libiei cea de lângă Cirene, şi Romani aflaţi în trecere, Iudei şi prozeliţi,
11 Cretani şi Arabi, îi auzim pe ei vorbind în limbile noastre despre măreţiile lui Dumnezeu!"
12 Şi toţi erau uimiţi şi nu se dumereau, zicând unul către altul: „Ce va să fie aceasta?"
13 Iar alţii, luându-i în bătaie de joc, ziceau că sunt plini de must...
14 Şi stând în picioare Petru cu cei unsprezece, şi-a ridicat glasul şi le-a zis: „Bărbaţi iudei, şi toţi cei ce locuiţi în Ierusalim, fie-vă cunoscută aceasta şi luaţi aminte la cuvintele mele5;
15 că aceştia nu sunt beţi, cum vi se pare vouă, de vreme ce este doar al treilea ceas din zi6,
16 ci aceasta este ceea ce s-a spus prin profetul Ioil:
17 Şi va fi că-n zilele din urmă, zice Dumnezeu, turna-voi din Duhul Meu peste tot trupul; şi fiii voştri şi fiicele voastre vor profeţi şi tinerii voştri vedenii vor vedea şi bătrânii voştri vise vor visa.
18 şi-n zilele acelea Eu peste robi şi peste roabe voi revărsa din Duhul Meu şi ei vor profeţi,
19 şi minuni voi face sus în cer şi semne jos pe pământ: sânge, foc şi fumegare de fum;
5 Textual: luaţi în urechi cuvintele mele.
6 În jurul orei 9 dimineaţa.
20 soarele se va schimba în întuneric şi luna în sânge, înainte de a veni ziua Domnului cea mare şi năprasnică;
21 şi va fi că tot cel ce va chema numele Domnului se va mântui.
22 Bărbaţi israeliţi, ascultaţi cuvintele acestea: Pe Iisus Nazarineanul, bărbat adeverit între voi de Dumnezeu cu puteri, minuni şi semne pe care Dumnezeu le-a făcut prin El în mijlocul vostru, aşa cum şi voi înşivă o ştiţi,
23 pe Acesta, fiind El predat potrivit planului celui dinainte rânduit şi preştiinţei lui Dumnezeu7, voi L-aţi luat şi L-aţi omorât, răstignindu-L prin mâinile celor fărădelege.
24 Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat, dezlegând durerile morţii, deoarece nu era cu putinţă ca El să fie ţinut de ea.
25 Căci David zice despre El: Pe Domnul Îl vedeam pururea înaintea mea, căci El îmi stă de-a dreapta, ca eu să nu mă clatin.
26 De aceea inima mea s-a veselit şi limba mi s-a bucurat; chiar şi trupul meu se va sălăşlui întru nădejde,
27 că nu-mi vei lăsa sufletul în iad, nici îl vei da pe cel sfânt al Tău să vadă stricăciune.
28 Cunoscute mi-ai făcut căile vieţii; cu faţa Ta, de veselie mă vei umple.
29 Bărbaţi fraţi, cuvine-se a vorbi cu îndrăznire către voi despre patriarhul David, că şi el a murit şi a fost şi îngropat, iar mormântul său este la noi până în ziua aceasta.
30 Dar el, profet fiind şi ştiind că Dumnezeu i s-a jurat cu jurământ să-i aşeze
7 Patimile şi moartea lui Iisus nu au fost întâmplătoare, ci rânduite şi preştiute de Dumnezeu, Care le-a vestit prin profeţii Vechiului Testament (vezi şi FA 3, 18).

pe tron din rodul coapsei sale,
31 mai-nainte văzând, despre învierea lui Hristos a vorbit, că sufletul Său n-a fost lăsat în iad şi nici trupul Său n-a văzut stricăciune.
32 Dumnezeu L-a înviat pe Acest Iisus, Căruia noi toţi Îi suntem martori.
33 Deci, înălţându-Se de-a dreapta lui Dumnezeu şi primind de la Tatăl făgăduinţa Duhului Sfânt, El L-a revărsat pe Acesta, aşa cum vedeţi voi şi auziţi acum.
34 Că David nu s-a suit la ceruri, dar el a zis: Zis-a Domnul către Domnul meu: Şezi de-a dreapta Mea
35 până ce-i voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale.
36 Aşadar, cu încredinţare să ştiţi voi, toată casa lui Israel, că pe Acest Iisus, pe Care voi L-aţi răstignit, Dumnezeu L-a făcut Domn şi Hristos".

37 Iar ei, auzind acestea, au fost pătrunşi la inimă şi au zis către Petru şi ceilalţi apostoli: „Bărbaţi fraţi, ce să facem?”
38 Iar Petru le-a zis: „Pocăiţi-vă, şi fiecare din voi să se boteze în numele lui Iisus Hristos, spre iertarea păcatelor voastre; şi veţi primi darul Sfântului Duh.
39 Că pentru voi este dată făgăduinţa şi pentru copiii voştri şi pentru cei de departe8, pentru oricâţi îi va chema Domnul, Dumnezeul nostru”.
40 Şi cu alte mai multe vorbe mărturisea şi-i îndemna, zicând: „Mântuiţi-vă de acest neam viclean!”
8 Făgăduinţa le-a fost dată mai întâi Iudeilor, dar nu numai lor, ci şi păgânilor (aluzie la textul din Is 57, 19).
41 Drept aceea, cei ce i-au primit cuvântul s-au botezat; şi în ziua aceea s-au adăugat ca la trei mii de suflete.
42 Şi stăruiau în învăţătura apostolilor şi în părtăşie9, în frângerea pâinii10 şi în rugăciuni.
43 Şi tot sufletul era cuprins de teamă, că multe minuni şi semne se făceau prin apostoli.
44 Iar toţi cei ce au crezut erau laolaltă şi aveau toate îndeobşte.
45 Şi îşi vindeau pământul şi bunurile şi le împărţeau tuturor, după cum avea nevoie fiecare.
46 Şi zi de zi într-un cuget stăruind în templu, şi-n casă frângând pâinea, împreună îşi luau Hrana întru bucurie şi întru curăţia inimii,
47 lăudându-L pe Dumnezeu11 şi având har la tot poporul12. Iar Domnul îi adăuga zilnic Bisericii pe cei ce se mântuiau.
3
Petru vindecă un olog la poarta templului şi propovăduieşte Evanghelia în pridvorul lui Solomon.
1 Iar Petru şi Ioan se suiau la templu pentru rugăciunea din ceasul al nouălea.
2 Şi era un bărbat, olog din pântecele mamei sale, pe care-l aduceau şi-l puneau în fiecare zi la poarta templului
9= Folosirea în comun a bunurilor materiale (vezi mai departe v. 45), dar şi participarea la aceeaşi viaţă duhovnicească întru Acelaşi Domn Iisus Hristos.
10 Actul ritual al Euharistiei şi cuminecării.
11 Prin rugăciuni şi cântări în comun.
12= Fiind bine văzuţi; având nume bun în societate.

zisă Cea Frumoasă, ca să ceară milostenie de la cei ce intrau în templu.
3 Acesta, văzându-i pe Petru şi pe Ioancă aveau să intre în templu, le-a cerut milostenie.
4 Iar Petru, cătând spre el împreună cu Ioan, a zis: „Uită-te la noi!”
5 Iar el îi privea cu luare-aminte, aşteptând să primească ceva de la ei.
6 Iar Petru a zis: „Argint şi aur nu am; dar ce am, aceea îţi dau: În numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, ridică-te şi umblă!”1
7 Şi apucându-l de mâna dreaptă, l-a ridicat; şi îndată tălpile şi gleznele lui s-au întărit.
8 Şi sărind, a stat în picioare şi umbla; şi a intrat cu ei în templu, umblând şi sărind şi lăudând pe Dumnezeu.
9 Şi tot poporul l-a văzut umblând şi lăudând pe Dumnezeu;
10 şi-l cunoşteau că el era cel ce şedea pentru milostenie la Poarta Frumoasă a templului, şi s-au umplut de spaimă şi de mirare pentru ceea ce i se întâmplase.
11 Şi ţinându-se el de Petru şi de Ioan, tot poporul, uimit, alerga la ei, în pridvorul numit al lui Solomon.
12 Iar Petru, văzând aceasta, i-a răspuns poporului2: „Bărbaţi israeliţi, de ce vă minunaţi de lucrul acesta?, sau de ce ne aţintiţi cu privirea, ca şi cum noi cu a noastră putere sau cucernicie l-am fi făcut pe acesta să umble?
13 Dumnezeul lui Avraam şi al lui Isaac şi al lui Iacob, Dumnezeul părinţilor
1 Petru foloseşte exact cuvintele lui Iisus la vindecarea paraliticului din Capernaum (Lc 5, 23-24) şi în alte împrejurări asemănătoare.
2 Răspuns la întrebarea ce aştepta, nerostită, pe buzele tuturor.
noştri L-a slăvit pe Fiul Său, Iisus, pe Care voi L-aţi predat şi L-aţi tăgăduit în faţa lui Pilat, care găsise cu cale să-l elibereze.
14 Dar voi v-aţi lepădat de Cel sfânt şi drept şi aţi cerut să vă dăruiască un bărbat ucigaş,

15 iar pe Începătorul vieţii L-aţi omorât, pe Care însă Dumnezeu L-a înviat din morţi şi ai Cărui martori suntem noi.
16 Şi prin credinţa în numele Lui, însuşi numele Lui l-a întărit pe acesta pe care-l vedeţi şi-l ştiţi; şi credinţa în El i-a dat lui această întregire, în faţa voastră, a tuturor3.
17 Şi acum, fraţilor, ştiu că voi din neştiinţă aţi făptuit4, ca şi mai-marii voştri.
18 Dar Dumnezeu astfel a plinit cele ce mai-nainte vestise prin gura tuturor profeţilor, că Hristosul Său va să pătimească.
19 Aşadar, pocăiţi-vă şi întoarceţi-vă, ca să vi se şteargă păcatele,
20 ca să vină de la faţa Domnului vremi de uşurare şi să vă trimită pe Cel mai dinainte vestit vouă, pe Hristos Iisus,
21 pe Care cerul trebuie să-L primească până la vremile reaşezării tuturor celor despre care a grăit Dumnezeu prin gura sfinţilor Săi profeţi din veac.
22 Pentru că Moise a zis către părinţi: Prooroc ca mine vă va ridica Domnul, Dumnezeul vostru, dintre fraţii voştri;
3 Puterea lui Iisus, invocat întru credinţă, este aceea care i-a dăruit celui suferind integritatea sănătăţii trupeşti. Numele lui Iisus este inseparabil de Persoana Sa şi lucrează cu aceeaşi putere (credinţă fundamentală în practica isihastă).
4 Relele asupra lui Iisus: blasfemia, patimile şi răstignirea.

pe El să-L ascultaţi în toate câte vă va grăi.
23 Şi tot sufletul care nu va asculta de Proorocul Acela, va fi nimicit din popor.
24 Şi toţi profeţii, de la Samuel şi urmaşii săi câţi au grăit, zilele acestea le-au vestit.
25 Voi sunteţi fiii profeţilor şi ai legământului pe care l-a încheiat Dumnezeu cu părinţii noştri când i-a zis lui Avraam: Şi întru seminţia ta se vor binecuvânta toate neamurile pământului.
26 Dumnezeu, înviindu-L pe Fiul Său, întâi la voi L-a trimis, să vă binecuvinteze, pentru ca fiecare să se întoarcă de la răutăţile sale".
4
Biserica sporeşte cu încă două mii de bărbaţi. Petru şi Ioan în faţa sinedriului. Rugăciunea creştinilor în prigoană. Viaţa de obşte a primilor creştini.
1 Pe când vorbea către popor, au venit asupra lor preoţii, căpetenia templului şi saducheii1,
2 tulburaţi că ei învaţă poporul şi vestesc întru Iisus învierea din morţi.
3 Şi punând mâna pe ei, i-au pus sub pază până a doua zi, căci acum era seară.
4 Iar mulţi din cei ce auziseră cuvântul au crezut, şi numărul bărbaţilor a
1 Saducheii, partid religios opus fariseilor. Motivul tulburării lor era dublu: pe de-o parte, prin doctrina lor, ei tăgăduiau învierea din morţi (vezi 20, 27 şi urm.); pe de alta, faptul că predica Apostolilor Îl prezenta pe Iisus Hristos drept autor al învierii.
ajuns ca la cinci mii2.
5 Şi a fost că a doua zi s-au adunat căpeteniile lor şi bătrânii şi cărturarii din Ierusalim,
6 şi Anna arhiereul şi Caiafa şi Ioan şi Alexandru şi câţi erau din neamul arhieresc,
7 şi punându-i la mijloc, i-au întrebat: „Cu ce putere sau în numele cui aţi făcut voi aceasta?"
8 Atunci Petru, plin de Duhul Sfânt, le-a zis: „Căpetenii ale poporului şi bătrâni ai lui Israel,
9 dacă noi suntem astăzi cercetaţi pentru facere de bine unui om bolnav, prin Cine a fost el vindecat,
10 fie-vă cunoscut vouă tuturor şi întregului popor Israel că întru numele lui Iisus Hristos Nazarineanul, pe Care voi L-aţi răstignit, dar pe Care Dumnezeu L-a înviat din morţi, întru El3 stă acesta sănătos înaintea voastră!
11 El este piatra cea neluată în seamă de către voi, ziditorii, care a ajuns în capul unghiului;
12 şi întru nimeni altul nu este mântuirea, căci sub cer nu este dat între oameni nici un alt nume întru care noi trebuie să ne mântuim".
13 Şi văzând ei îndrăzneala lui Petru şi a lui Ioan şi ştiind că sunt oameni fără carte şi simpli, se mirau; şi îi cunoşteau că fuseseră împreună cu Iisus.
2 Ca şi la înmulţirea pâinilor, socotirea persoanelor implicate într-un eveniment se făcea după numărul bărbaţilor, adică al capilor de familie. Trebuie să înţelegem că, în acel moment, numărul celor botezaţi era de cel puţin 15-20000.
3 Numele lui Iisus nu operează asupra bolnavului la modul instrumental (adică „prin" El, aşa cum

greşit traduc unele versiuni româneşti şi occidentale); odată cu vindecarea trupească, întreaga fiinţă a fostului suferind este încorporată în Iisus Hristos, face parte din El.
1863
14 Pe de altă parte, văzându-l pe omul cel tămăduit stând cu ei, nimic n-aveau de zis împotrivă.
15 Dar poruncindu-le să iasă afară din sinedriu, vorbeau între ei,
16 zicând: „Ce vom face noi cu oamenii aceştia? Cum că prin ei s-a făcut o minune învederată, vădit le este tuturor celor ce locuiesc în Ierusalim, şi noi nu putem tăgădui.
17 Dar ca nu cumva să se răspândească mai mult în popor, să-i ameninţăm, pentru ca nici unui om să nu-i mai vorbească ei în numele acesta".
18 Şi chemându-i, le-au poruncit ca nicidecum să nu mai grăiască şi nici să mai înveţe în numele lui Iisus.
19 Iar Petru şi Ioan, răspunzând, le-au zis: „Judecaţi dacă înaintea lui Dumnezeu este drept să ascultăm de voi mai mult decât de Dumnezeu;
20 că noi nu putem să nu vorbim despre cele ce-am văzut şi-am auzit".
21 Iar ei, ameninţându-i din nou, le-au dat drumul, negăsind nici un chip să-i pedepsească, din pricina poporului; că toţi Îl slăveau pe Dumnezeu pentru ceea ce se făcuse.
22 Căci omul cu care se făcuse această minune a vindecării avea mai mult de patruzeci de ani.
23 Fiind eliberaţi, au venit la ai lor şi le-au spus câte le-au vorbit lor arhiereii şi bătrânii.
24 Iar ei, auzind, într-un cuget au ridicat glasul către Dumnezeu şi au zis: „Stăpâne, Dumnezeule, Tu, Cel ce ai făcut cerul şi pământul şi marea şi toate cele ce sunt într-însele,
25 Cel ce prin gura părintelui nostru David, slujitorul tău, ai zis prin Duhul Sfânt: De ce oare s-au întărâtat neamurile şi de ce-n deşert au cugetat popoarele?
26 S-au strâns laolaltă regii pământului, mai marii între ei s-au sfătuit împotriva Domnului şi a Hristosului4 Său.
27 Că-ntr-adevăr asupra Sfântului Tău Fiu Iisus, pe Carele Tu L-ai uns, în cetatea aceasta s-au adunat laolaltă şi Irod, şi Pilat cu păgânii şi cu popoarele lui Israel,
28 ca să le facă pe toate câte mâna Ta şi planul Tău mai dinainte le-au rânduit să fie.
29 Şi acum, Doamne, caută spre ameninţările lor şi dă-le robilor Tăi ca-ntru toată-ndrăznirea cuvântul să Ţi-l grăiască;
30 întinde-Ţi mâna spre vindecare, şi semne şi minuni săvârşeşte prin numele Sfântului Tău Fiu, Iisus!"
31 Şi pe când se rugau astfel, s-a cutremurat locul în care erau adunaţi şi s-au umplut toţi de Duhul Sfânt şi cu-ndrăznire grăiau cuvântul lui Dumnezeu.
32 Iar inima şi sufletul mulţimii celor ce au crezut erau una; şi nici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obşte.
33 Şi cu mare putere dădeau apostolii mărturie despre învierea Domnului Iisus Hristos şi mare har era peste ei toţi.
34 Şi nimeni între ei nu era lipsit, pentru că toţi câţi aveau ţarini sau case le vindeau şi aduceau preţul celor vândute
4 În greceşte: Hristos înseamnă Uns. În versetul următor se precizează identitatea dintre Unsul lui Dumnezeu şi Fiul Său, Iisus.
1864
35 şi-l puneau la picioarele apostolilor. Şi se împărţea fiecăruia după cum avea nevoie.
36 Iar Iosif, cel numit de apostoli Barnaba care se tâlcuieşte Fiul Mângâierii -, levit de neam cipriot,
37 având ţarină şi vânzând-o, a adus banii şi i-a pus la picioarele apostolilor.
5
Anania şi Safira. Multe semne şi minuni. Apostolii sunt închişi, dar un înger îi eliberează, apoi sunt duşi în sinedriu. Sfatul lui Gamaliel.
1 Dar un om anume Anania, împreună cu Safira, femeia lui, şi-au vândut ţarina.
2 Şi el, cu ştirea femeii sale, a dosit din preţ; şi aducând o parte, a pus-o la picioarele apostolilor.
3 Iar Petru a zis: „Anania, de ce ţi-a umplut Satana inima ca să minţi Duhului Sfânt şi să doseşti din preţul ţarinei?
4 Oare nu ţie-ţi rămânea dacă o păstrai? şi, odată vândută, nu a ta era stăpânirea ei? Cum de-ai pus în inima ta lucrul acesta? Nu oamenilor ai minţit, ci lui Dumnezeu!"1

5 Iar Anania, auzind aceste cuvinte, a căzut şi a murit. Şi frică mare i-a cuprins pe toţi cei ce au auzit.
1 Lui Anania i se recunoaşte dreptul de proprietate, atât asupra ţarinei, cât şi asupra banilor rezultaţi din vânzarea ei, precum şi libertatea de a face ce vrea cu propriile sale bunuri până în momentul când le-a destinat comunităţii. Păcatul său este acela de a fi minţit faţă de apostoli şi, prin ei, faţă de Duhul Sfânt.
6 Şi ridicându-se cei mai tineri, l-au înfăşurat şi l-au scos afară şi l-au îngropat.
7 Şi a fost că după un răstimp ca de trei ceasuri a intrat şi femeia lui, neştiind ce se întâmplase.
8 Iar Petru i-a zis: „Spune-mi dacă aţi vândut ţarina cu atât?" Iar ea a zis: „Da, cu atât".
9 Iar Petru i-a zis: „De ce v-aţi învoit voi să ispitiţi2 Duhul Domnului? Iată picioarele celor care l-au îngropat pe bărbatul tău sunt la uşă şi te vor scoate afară şi pe tine".
10 Şi ea a căzut îndată la picioarele lui Petru şi a murit. Şi intrând tinerii, au găsit-o moartă şi au scos-o afară şi au îngropat-o lângă bărbatul ei.
11 Şi frică mare a fost în toată Biserica şi în toţi cei ce au auzit de aceasta.
12 Iar prin mâinile apostolilor se făceau multe semne şi minuni în popor; şi toţi erau într-un cuget în pridvorul lui Solomon.
13 Şi nimeni dintre ceilalţi nu îndrăznea să li se alăture, dar poporul îi preamărea.
14 Şi din ce în ce mai mult se adăugau cei ce credeau în Domnul, mulţime de bărbaţi şi de femei,
15 încât scoteau pe cei bolnavi în uliţe şi-i puneau pe paturi şi pe tărgi pentru ca, atunci când vine Petru, măcar umbra lui să umbrească3 pe vreunul din ei.
2 Să ispitiţi = să-L puneţi la încercare, să vedeţi dacă-L puteţi înşela, dacă voi sunteţi mai iscusiţi decât El.
3 În limbajul noutestamentar, verbul „a umbri" semnifică acţiunea prin care Dumnezeu Îşi exercită puterea sau Îşi revarsă harul asupra uneia sau mai multor persoane umane. În cazul de faţă, prin Petru; în cazul Fecioarei Maria, prin Duhul Sfânt (Lc 1, 35); în cazul schimbării la faţă, printr-un nor luminos (Mt 17, 5; Mc 9, 7).

16 Şi se aduna şi mulţimea din cetăţile dimprejurul Ierusalimului, aducând bolnavi şi bântuiţi de duhuri necurate, şi toţi se vindecau.
17 Şi sculându-se arhiereul şi toţi cei împreună cu el cei din neamul saducheilor -, s-au umplut de invidie.
18 Şi au pus mâna pe apostoli şi i-au aruncat în temniţa obştească.
19 Dar în timpul nopţii un înger al Domnului a deschis uşile temniţei şi scoţându-i afară, le-a zis:
20 „Mergeţi şi staţi drept şi grăiţi-i poporului în templu toate cuvintele Vieţii acesteia4".
21 Şi ei, auzind, au intrat de dimineaţă în templu şi învăţau. Dar venind arhiereul şi cei împreună cu el, au adunat sinedriul şi tot sfatul bătrânilor fiilor lui Israel şi au trimis la temniţă să-i aducă.
22 Dar slujitorii, ducându-se, nu i-au găsit în temniţă; şi s-au întors şi au dat de veste,
23 zicând: „Temniţa am găsit-o încuiată cu toate întăriturile, iar pe paznici, stând la uşi; dar când am deschis, înlăuntru n-am găsit pe nimeni".
24 Când au auzit cuvintele acestea, căpetenia templului şi arhiereii erau nedumeriţi cu privire la ei, ce-ar putea să fie aceasta.
25 Dar venind cineva, le-a dat de veste: „Iată, bărbaţii pe care i-aţi pus în temniţă sunt în templu, stând în picioare şi învăţând poporul".
26 Atunci ducându-se căpetenia împreună cu slujitorii, i-au adus, dar nu cu
4 Viaţa cea nouă, de sub Har, principalul obiect al predicii apostolice.
sila, că se temeau de popor să nu-i ucidă cu pietre.
27 Şi, aducându-i, i-au pus în faţa sinedriului. Iar arhiereul i-a întrebat,
28 zicând: „Oare nu cu poruncă v-am poruncit noi vouă să nu mai învăţaţi în numele acesta? Şi iată, aţi umplut Ierusalimul cu învăţătura voastră şi vreţi să aduceţi asupra noastră sângele acestui om!"
29 Iar Petru şi apostolii, răspunzând, au zis: „Noi trebuie să-L ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni.
30 Dumnezeul părinţilor noştri L-a înviat pe Iisus pe Care voi L-aţi omorât spânzurându-L pe lemn5.
31 Pe Acesta Dumnezeu L-a înălţat, prin dreapta Sa, Stăpânitor şi Mântuitor, ca să-i dea lui Israel

pocăinţă şi iertare de păcate.
32 Şi martori ai acestor cuvinte suntem noi şi Duhul Sfânt pe Care Dumnezeu L-a dat celor ce-L ascultă”.
33 Iar ei, auzind, mai tare se mâniau şi se sfătuiau să-i omoare.
34 Dar ridicându-se în sinedriu un fariseu cu numele Gamaliel6, învăţător de lege, cinstit de tot poporul, a poruncit să-i scoată pe oameni afară puţin
35 şi le-a zis: „Bărbaţi israeliţi, luaţi aminte la voi înşivă, ce aveţi să faceţi cu oamenii aceştia.
36 Că înainte de zilele acestea s-a ridicat
5 A spânzura pe lemn = a răstigni. Expresie din Dt 21, 23, citată de Apostolul Pavel în Ga 3, 13 şi repetată, cu acelaşi înţeles, în FA 10, 39; folosită şi în imnografia răsăriteană.
6 Gamaliel I, sau Cel Bătrân, fariseu înţelept, cu vederi largi, tolerant faţă de opiniile şi poziţiile altora; dascăl al lui Saul, tânărul devenit Apostolul Pavel (FA 22, 3).
1866
Teudav7, zicând că el este cineva, căruia i s-au alăturat un număr de bărbaţi ca la patru sute, care a fost ucis, şi toţi câţi l-au ascultat au fost risipiţi şi nimiciţi.
37 După Aceasta s-a ridicat Iuda Galileeanul8, în zilele numărătorii, şi a atras popor mult după el; şi acela a pierit, şi toţi câţi au ascultat de el au fost împrăştiaţi.
38 Şi acum v-o spun eu vouă: Feriţi-vă de oamenii aceştia şi lăsaţi-i; că dacă planul acesta sau acest lucru e de la oameni, de la sine se va nimici;
39 dar dacă-i de la Dumnezeu, nu veţi putea voi să-i nimiciţi; ba nu cumva să vă pomeniţi şi luptători împotriva lui Dumnezeu!...”. Şi l-au ascultat.
40 Şi chemându-i pe apostoli şi bătându-i, le-au poruncit să nu mai vorbească în numele lui Iisus, şi le-au dat drumul.
41 Iar ei au plecat din faţa sinedriului, bucurându-se că au fost învredniciţi să sufere necinste pentru numele Lui.
42 şi-n toată ziua, în templu şi peacasă, nu încetau să înveţe şi să-L binevestească pe Hristos Iisus.
6
Alegerea şi hirotonia celor şapte diaconi. Comunitatea creştinilor sporeşte. Arestarea lui Ştefan.
1 În zilele acelea, înmulţindu-se ucenicii,
7 Conducătorul unei răscoale politice, amintit şi de istoricul Iosif Flaviu.
8 Iuda Galileeanul a încercat o răscoală în anul 6 d. H., în timpul recensământului de sub Sulpicius Quirinus, guvernatorul Siriei.
Eleniştii1 cârteau împotriva Evreilor, pentru că în slujirea zilnică2 văduvele lor erau trecute cu vederea.
2 Şi chemând cei doisprezece mulţimea ucenicilor3, au zis: „Nu e potrivit ca noi să lăsăm deoparte cuvântul lui Dumnezeu şi să slujim la mese.
3 Drept aceea, fraţilor, căutaţi între voi şapte bărbaţi, cu nume bun, plini de Duh Sfânt şi de înţelepciune, pe care noi să-i rânduim la treaba aceasta;
4 iar noi vom stărui în rugăciune şi-n slujirea cuvântului4”.
5 Şi a plăcut cuvântul înaintea întregii mulţimi; şi au ales pe Ştefan, bărbat plin de credinţă şi de Duh Sfânt şi pe Filip şi pe Prohor şi pe Nicanor şi pe Timon şi pe Parmena şi pe Nicolae, prozelit din Antiohia5,
6 pe care i-au pus înaintea apostolilor; şi ei, rugându-se, şi-au pus mâinile peste ei6.
7 Şi cuvântul lui Dumnezeu creştea; şi numărul ucenicilor se înmulţea foarte
1 Evrei din afara Palestinei, de cultură şi limbă greacă; în Ierusalim îşi aveau sinagoga lor aparte, în care, spre deosebire de acelea ale Evreilor propriu-zişi, cultul se oficia în greceşte. Această împărţire s-a păstrat şi în prima comunitate creştină.
2 Distribuirea zilnică a bunurilor, în special a hranei.
3 Ca şi în versetul precedent: noii adepţi ai lui Hristos; ucenicii apostolilor.
4 Principalele îndeletniciri ale apostolilor în reuniunile liturgice ale comunităţii: rostirea rugăciunilor (inclusiv frângerea pâinii) şi cateheza.
5 Cei şapte s-au numit diaconi, adică slujitori, de la cuvântul diakonia, deseori repetat în context, care înseamnă slujire. E evident că ultimul era destinat să-i slujească pe cei din comunitatea Eleniştilor.

6 Rugăciunea şi punerea mâinilor alcătuiesc, până astăzi, actul sacramental al hirotoniei. Alegerea era făcută de comunitate, dar hirotonia, numai de apostoli.

în Ierusalim; şi multă mulţime de preoţi se supuneau credinţei.
8 Iar Ştefan, plin de har şi de putere, făcea minuni şi semne mari în popor.
9 Şi s-au ridicat unii din sinagoga ce se zicea a Liberţilor7 şi a Cireneilor şi a Alexandrinilor şi a celor din Cilicia şi din Asia, care se luau la întrebări cu Ştefan
10 şi nu puteau să stea împotriva înţelepciunii şi Duhului cu care el vorbea.
11 Atunci au pus pe nişte bărbaţi să zică: „L-am auzit grăind cuvinte de blasfemie împotriva lui Moise şi a lui Dumnezeu".
12 Şi au întărâtat poporul şi pe bătrâni şi pe cărturari şi, năvălind asupră-i, l-au răpit şi l-au dus în sinedriu.
13 Şi au pus martori mincinoşi, care ziceau: „Acest om nu încetează a grăi cuvinte de blasfemie împotriva acestui loc sfânt8 şi a legii.
14 Că l-am auzit zicând că Iisus, acest Nazarinean, va strica locul acesta şi va schimba datinile pe care ni le-a lăsat nouă Moise".
15 Şi aţintindu-şi ochii asupra lui, toţi cei ce şedeau în sinedriu au văzut faţa lui ca o faţă de înger.
7
Cuvântarea şi martiriul lui Ştefan.
1 Şi a zis arhiereul: „Adevărate sunt acestea?"
7 Liberţi: sclavi eliberaţi. Urmaşii Evreilor pe care Pompei îi dusese ca sclavi la Roma în anul 63 î. H.
8= Împotriva templului.
2 Iar el a zis: „Bărbaţi fraţi şi părinţi, ascultaţi! Dumnezeul slavei i s-a arătat părintelui nostru Avraam pe când era în Mesopotamia, mai înainte de a locui în Haran,
3 şi i-a zis: Ieşi din ţinutul tău şi din rudenia ta şi vino în ţinutul pe care ţi-l voi arăta Eu.
4 Atunci, ieşind din ţinutul Haldeilor, a locuit în Haran. Iar după moartea tatălui său l-a strămutat de acolo în ţinutul acesta pe care-l locuiţi voi acum.
5 Şi nu i-a dat în el moştenire nici un pas de pământ, dar i-a făgăduit că i-l va da spre stăpânire lui şi seminţiei lui de după el, cu toate că n-avea copil.
6 Şi Dumnezeu a vorbit aşa: Urmaşii lui vor fi străini pe pământ străin şi acolo îi vor robi şi-i vor asupri patru sute de ani;
7 dar pe neamul la care vor robi, Eu îl voi judeca a zis Dumnezeu —, iar după aceea vor ieşi şi-Mi vor sluji Mie în locul acesta.
8 Şi i-a dat legământul tăierii-mprejur; şi aşa i-a dat naştere lui Isaac şi l-a tăiat împrejur a opta zi; şi Isaac i-a dat naştere lui Iacob; şi Iacob, celor doisprezece patriarhi.
9 Şi patriarhii, învinuindu-l pe Iosif, l-au vândut în Egipt; şi Dumnezeu era cu el
10 şi l-a scos din toate necazurile lui şi i-a dat har şi înţelepciune înaintea lui Faraon, regele Egiptului, iar acesta l-a pus cârmuitor peste Egipt şi peste toată casa lui.
11 Şi a venit foamete peste tot Egiptul şi peste Canaan, şi necaz mare, şi părinţii noştri nu mai găseau hrană.
12 Şi Iacob, auzind că este grâu în

Egipt, i-a trimis pe părinţii noştri întâia oară.
13 Iar a doua oară Iosif li s-a făcut cunoscut fraţilor săi, şi neamul lui Iosif i-a devenit cunoscut lui Faraon1.
14 Şi trimiţând Iosif, l-a chemat pe Iacob, tatăl său, şi toată rudenia sa, cu şaptezeci şi cinci de suflete.
15 Şi Iacob s-a coborât în Egipt; şi au murit, el şi părinţii noştri;
16 şi au fost strămutaţi la Sichem şi au fost puşi în peştera pe care Avraam o cumpărase cu preţ de argint de la fiul lui Emor, în Sichem.
17 Dar, cum se apropia vremea făgăduinţei pentru care Dumnezeu i s-a jurat lui Avraam, poporul a crescut în Egipt şi s-a înmulţit,
18 până când s-a ridicat peste Egipt un alt rege, care nu ştia de Iosif.

19 Acesta, nedreptăţindu-ne neamul, i-a silit pe părinţii noştri să-şi lepede pruncii, ca să nu scape cu viaţă.
20 În vremea aceea s-a născut Moise şi era plăcut lui Dumnezeu. Şi trei luni a fost hrănit în casa tatălui său.
21 Şi fiind el lepădat, l-a luat fiica lui Faraon şi l-a crescut ca pe un fiu al ei.
22 Şi a fost Moise şcolit în toată înţelepciunea Egiptenilor şi puternic era el în cuvintele şi-n faptele lui.
23 Iar când a împlinit patruzeci de ani, şi-a pus în gând să-i cerceteze pe fraţii săi, fiii lui Israel.
24 Şi văzând pe unul din ei că este nedreptăţit, l-a apărat pe cel asuprit şi l-a răzbunat omorându-l pe egiptean.
1 E vorba în special de familia lui Iosif; originea lui era deja cunoscută în casa lui Faraon (Fc 39, 14, 17; 41, 12).
25 Şi el socotea că fraţii săi vor pricepe că Dumnezeu le dăruieşte izbăvire prin mâna lui, dar ei n-au înţeles.
26 Şi a doua zi li s-a arătat unora care se băteau şi i-a îndemnat la pace, zicând: Bărbaţilor, sunteţi fraţi; de ce vă faceţi rău unul altuia?
27 Dar cel care-l vătăma pe aproapele său l-a îmbrâncit, zicând: Cine te-a pus pe tine domn şi judecător peste noi?
28 nu cumva vrei să mă omori, aşa cum l-ai omorât ieri pe egiptean?...
29 La acest cuvânt, Moise a fugit şi a trăit ca străin în ţara Madian, unde a dat naştere la doi fii.
30 Şi după ce s-au împlinit patruzeci de ani, îngerul Domnului i s-a arătat în pustia muntelui Sinai, în flacăra unui rug aprins2.
31 Iar Moise, văzând, s-a minunat de vedenie, dar când s-a apropiat să se uite, glasul Domnului a fost către el:
32 Eu sunt Dumnezeul părinţilor tăi, Dumnezeul lui Avraam şi Dumnezeul lui Isaac şi Dumnezeul lui Iacob. Şi Moise, tremurând, nu îndrăznea să privească;
33 dar Domnul i-a zis: Scoate-ţi încălţămintea picioarelor, căci locul pe care stai este pământ sfânt.
34 Da, văzut-am asuprirea poporului Meu în Egipt şi suspinul lor l-am auzit şi m-am pogorât ca să-i eliberez. Şi acum, vino, te trimit în Egipt!
35 Pe Moise acesta, de care ei s-au lepădat, zicând: „Cine te-a pus pe tine domn şi judecător?”3, pe el l-a trimis Dumnezeu domn şi răscumpărător
2 Textual: în flacăra focului unui rug.
3 Firul roşu al cuvântării lui Ştefan este observaţia că poporul evreu a ignorat şi respins tot binele pe care Dumnezeu a vrut să i-l facă. Fuga lui Moise din Egipt e motivată nu prin frica acestuia de Faraon, ci prin spaima de a fi denunţat de propriii săi conaţionali. Vechiul conflict Dumnezeu israel culminează în drama lui Iisus Hristos.

prin mâna 4 îngerului care i se arătase în rug.
36 El i-a scos afară, făcând minuni şi semne în ţara Egiptului şi la Marea Roşie şi în pustie timp de patruzeci de ani.
37 Acesta este Moise cel ce le-a spus fiilor lui Israel: Prooroc ca mine vă va ridica Dumnezeu dintre fraţii voştri; pe El să-L ascultaţi!
38 El este cel ce în adunarea din pustie a fost cu îngerul care i-a vorbit pe muntele Sinai şi cu părinţii noştri5 şi a primit cuvinte de viaţă6 ca să ni le dea nouă.
39 De el n-au vrut să asculte părinţii noştri, ci s-au lepădat, şi-n inimile lor s-au întors către Egipt
40 zicându-i lui Aaron: Fă-ne dumnezei care să meargă înaintea noastră; căci acestui Moise care ne-a scos din ţara Egiptului nu ştim ce i s-a întâmplat.
41 şi-n zilele acelea au făcut un viţel şi i-au adus idolului jertfă şi se veseleau de lucrurile mâinilor lor.
42 Dar Dumnezeu S-a întors de la ei şi i-a dat să se închine oştirii cerului7, precum este scris în cartea profeţilor: Casă a lui Israel, timp de patruzeci
4= Mijlocirea.
5 În mijlocul adunării, Moise a fost intermediarul dintre îngerul Domnului (manifestarea sensibilă a lui Dumnezeu) şi poporul lui Israel.

6 Cuvintele legii, a cărei respectare este viaţă în Dumnezeu. Literal: cuvinte vii.
7 Literal: să slujească prin închinare oştirii cerului. În limbajul biblic, prin „oştirile cerului" se înţeleg astrele, pe care unele popoare păgâne din antichitate le divinizau (Dt 4,19).
de ani, în pustie, adusu-Mi-aţi voi Mie junghieri şi jertfe?
43 Dar aţi purtat cortul lui Moloh şi steaua dumnezeului „vostru" Raifan, chipurile pe care le-aţi făcut să vă închinaţi la ele!... Vă voi strămuta dincolo de Babilon!
44 Părinţii noştri aveau în pustie cortul mărturiei, aşa cum orânduise Cel ce i-a grăit lui Moise să-l facă după izvodul pe care-l văzuse;
45 şi pe acesta primindu-l, părinţii noştri l-au adus cu Iosua în ţara stăpânită de neamurile pe care Dumnezeu le-a izgonit din faţa părinţilor noştri; până-n zilele lui David,
46 care a aflat har în faţa lui Dumnezeu şi a cerut să-I găsească un locaş Dumnezeului lui Iacob.
47 Dar casa I-a zidit-o Solomon.
48 Cel-Preaînalt însă nu locuieşte în case făcute de mâini, după cum zice profetul:
49 Cerul este tronul Meu, iar pământul, aşternut al picioarelor Mele. Ce casă îmi vei zidi tu Mie zice Domnul -, sau: care este locul odihnei Mele?
50 Oare nu mâna Mea a făcut toate acestea?
51 Voi, cei tari în cerbice şi netăiaţi împrejur la inimă şi la urechi8, voi pururea Îi staţi împotrivă Duhului Sfânt9; precum părinţii voştri, aşa şi voi!
52 Pe care dintre profeţi nu l-au prigonit părinţii voştri? Ei i-au omorât pe cei ce-au prevestit sosirea Celui-Drept, ai Cărui vânzători şi ucigaşi v-aţi făcut voi acum,
8= Încăpăţânaţi, perseverenţi în nesupunere şi incapabili să priceapă lucrurile lui Dumnezeu. 9= Celui ce a grăit prin Moise şi prin profeţi.

53 voi, cei ce-n rânduială de la îngeri aţi primit legea10 şi n-aţi păzit-o!"
54 Iar ei, auzind acestea fremătau de furie în inimile lor şi scrâşneau din dinţi împotriva lui.
55 Iar Ştefan, fiind plin de Duh Sfânt şi privind la cer, a văzut slava lui Dumnezeu şi pe Iisus stând de-a dreapta lui Dumnezeu.
56 Şi a zis: „Iată, văd cerurile deschise şi pe Fiul Omului stând de-a dreapta lui Dumnezeu!"
57 Iar ei, strigând cu glas mare, şi-au astupat urechile şi-ntr-un cuget s-au năpustit asupra lui.
58 Şi scoţându-l afară din cetate, îl loveau cu pietre. Iar martorii11 şi-au pus hainele la picioarele unui tânăr numit Saul12.
59 Şi îl loveau cu pietre pe Ştefan, care se ruga şi zicea: „Doamne Iisuse, primeşte duhul meu!"
60 Şi, îngenunchind, a strigat cu glas mare: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!...". Şi zicând acestea, a adormit.
10 În finalul teribilului său rechizitoriu, Ştefan invocă tradiţia rabinică, potrivit căreia legea de pe Sinai a fost dată de îngeri, Moise fiind intermediarul. Folosind aceeaşi tradiţie, Apostolul Pavel (Ga 3, 19; Evr 2, 2) va demonstra că tocmai de aceea legea are un rol secundar în raport cu Evanghelia, care vine direct de la Dumnezeu prin Hristos-Dumnezeu.
11 Potrivit procedurii prevăzute în Dt 17, 7 martorii acuzării erau cei ce începeau execuţia prin lapidare. În cazul lui Ştefan, în lipsa unui proces real şi a unei sentinţe de condamnare, „execuţia" nu e altceva decât un linşaj, iar „martorii" sunt cei mincinoşi menţionaţi la 6, 13-14.
12 Cel ce avea să devină Apostolul Pavel.
8
Saul prigoneşte Biserica. Evanghelia este propovăduită în Samaria. Simon Magul. Filip şi famenul etiopian.
1 Şi Saul se învoise la uciderea lui. Şi în ziua aceea prigoană mare s-a făcut asupra Bisericii din Ierusalim. Şi toţi, în afară de apostoli, s-au împrăştiat prin ţinuturile Iudeii şi ale Samariei1.
2 Iar nişte bărbaţi cucernici l-au îngropat pe Ştefan, şi plângere mare au făcut pentru el.
3 Iar Saul pustia2 Biserica; intrând prin case şi târând bărbaţi şi femei, îi arunca în temniţă3.
4 Dar cei care se împrăştiaseră treceau din loc în loc binevestind cuvântul4.
5 Iar Filip5, coborându-se într-o cetate a Samariei, le propovăduia pe Hristos.
6 Şi mulţimile într-un cuget luau aminte la cele spuse de Filip, ascultându-l şi văzând semnele pe care le făcea.
7 Că din mulţi care aveau duhuri necurate, ele ieşeau strigând cu glas mare, şi mulţi slăbănogi şi

şchiopi s-au vindecat.
8 Şi bucurie mare s-a făcut în cetatea aceea.
1 Despre Samaria şi Samarineni vezi nota de la In 4, 9.
2 Sensul exact: făcea ravagii în.
3 Tânăr zelos, cu bogată cultură juridică şi bucurându-se de încrederea sinedriului, Saul fusese învestit cu puteri speciale de a-i urmări şi aresta pe creştini, având la dispoziţia sa şi o gardă militară.
4 Persecutaţii devin cei dintâi misionari, realizând astfel a doua etapă a răspândirii creştinismului.
5 Nu Apostolul Filip, ci unul din cei şapte diaconi menţionaţi în capitolul 6.
1871
9 Dar în cetate era mai dinainte un bărbat cu numele Simon, care vrăjea şi uimea neamul Samariei, zicând că el ar fi cineva mare.
10 La acesta luau aminte toţi, de la mic şi pân' la mare, zicând: „El este acea putere a lui Dumnezeu numită Ceamare"6.
11 Şi luau aminte la el, fiindcă de multă vreme îi uimise cu vrăjile lui.
12 Dar când ei i-au crezut lui Filip, care le propovăduia despre împărăţia lui Dumnezeu şi despre numele lui Iisus Hristos, bărbaţi şi femei se botezau.
13 Iar Simon a crezut şi el şi, botezându-se, era mereu cu Filip. Şi văzând semnele şi minunile mari ce se făceau, era uimit.
14 Iar apostolii din Ierusalim, auzind că Samaria a primit cuvântul lui Dumnezeu, i-au trimis la ei pe Petru şi pe Ioan,
15 care, coborând, s-au rugat pentru ei ca să primească Duh Sfânt;
16 că nu se pogorâse încă peste nici unul dintre ei, ci erau numai botezaţi în numele Domnului Iisus7.
17 Atunci îşi puneau mâinile peste ei, şi ei luau Duh Sfânt.
18 Şi Simon, văzând că prin punerea mâinilor apostolilor se dă Duhul Sfânt, le-a adus bani,
6 Emanaţie a puterii divine pe care Samarinenii o presupuneau lucrătoare în faptele neobişnuite ale lui Simon.
7 Ca diacon, Filip avea puterea de a boteza, dar nu şi pe aceea de a transmite Duh Sfânt. Şi în practica de astăzi a Bisericii, un diacon sau chiar un simplu mirean poate boteza în împrejurări excepţionale, dar Taina Mirungerii, prin care celui botezat i se împărtăşesc darurile Sfântului Duh, e oficiată numai de episcop sau de preot.
19 zicând: „Daţi-mi şi mie această putere, ca acela pe care eu voi pune mâinile să primească Duh Sfânt".
20 Iar Petru i-a zis: „Piară banii tăi, şi tu împreună cu ei!, pentru că ai socotit că darul lui Dumnezeu se dobândeşte cu bani8;
21 în chemarea aceasta tu n-ai parte şi nici moştenire9, pentru că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu.
22 Aşadar, pocăieşte-te de această răutate a ta şi roagă-te lui Dumnezeu, doar ţi se va ierta cugetul inimii;
23 că-ntru amărăciunea fierii şi-ntru legătura nedreptăţii te văd că eşti!"
24 Şi răspunzând Simon, a zis: „Rugaţi-vă voi la Domnul pentru mine, ca să nu vină asupra mea nimic din cele ce aţi zis".
25 Iar ei, după ce au mărturisit şi au grăit cuvântul Domnului, s-au întors la Ierusalim binevestind în multe sate ale Samarinenilor.
26 Şi îngerul Domnului a grăit către Filip, zicând: „Ridică-te şi mergi spre miazăzi, pe calea care coboară de la Ierusalim la Gaza; ea este pustie".
27 Şi ridicându-se el, a mers. Şi iată, un bărbat din Etiopia, famen10, mare
8 Această întâmplare a dat naştere cuvântului „simonie" (de la Simon): vina de a cumpăra cu bani sau cu bunuri echivalente hirotonia sau demnităţile bisericeşti. Traficul de cele sfinte este interzis şi pedepsit de Canoanele Bisericii. Duhul Sfânt este, prin excelenţă, un dar al lui Dumnezeu, care se transmite în mod absolut gratuit: „În dar aţi primit, în dar să daţi" (Mt 10, 8).
9 Nu poţi transmite ceea ce n-ai primit.
10= Eunuc. Despre fameni ca atare se vorbeşte la Mt 19,12 (vezi şi nota). Prin generalizare,

termenul de „eunuci” îi desemna pe înalţii demnitari ai curţilor imperiale din răsărit, cu mare influenţă în treburile politice şi casnice, aşa cum îi cunoaştem, de pildă, din istoria Bizanţului.
1872
dregător al Candachiei11, regina Etiopienilor, care era peste toată vistieria ei şi care venise la Ierusalim să se închine,
28 se întorcea acasă; şi şezând în careta sa, îl citea pe profetul Isaia12.
29 Iar Duhul i-a zis lui Filip: „Apropie-te şi te alipeşte de careta aceasta”.
30 Şi Filip a alergat şi l-a auzit citindu-l pe profetul Isaia şi i-a zis: „Înţelegi tu oare ce citeşti?”
31 Iar el a zis: „Cum aş putea-o, dacă nu mă va călăuzi cineva?”13 Şi l-a rugat pe Filip să se urce şi să şadă cu el.
32 Iar locul din Scriptură pe care-l citea era acesta: Ca o oaie la-njunghiere S-a adus şi ca un miel fără de glas în faţa celui ce-l tunde, aşa El nu-Şi deschide gura.
33 Întru smerenia Lui i s-a răpit dreptatea. Neamul Său cine-l va spune? Că viaţa I se ia de pe pământ14.
34 Iar famenul, răspunzând, i-a zis lui Filip: „Rogu-te, despre cine zice profetul acesta?, despre sine, sau despre altcineva?”
35 Iar Filip, deschizându-şi gura şi începând de la scriptura aceasta, i L-a binevestit pe Iisus.
11 Candachia nu era un nume propriu, ci desemna calitatea de regină a Nubiei (partea de dincolo de prima cataractă a Nilului, Sudanul egiptean); echivalentul feminin al cuvântului Faraon.
12 Era în obişnuinţa anticilor să citească cu voce tare.
13 Text fundamental pentru lectura Sfintei Scripturi. De aici, trebuinţa tot mai acută, în zilele noastre, a unor ediţii biblice adnotate sau comentate.
14 Profeţie mesianică din Is 53. Text, într-adevăr, dificil, care solicită o lectură critică şi o exegeză aparte.
36 Şi pe când mergeau ei pe cale, au ajuns la o apă; iar famenul a zis: „Iată apă. Ce mă împiedică să fiu botezat?”
37 Filip a zis: „Dacă tu crezi din toată inima, este cu putinţă”. Şi el, răspunzând, a zis: „Cred că Iisus Hristos este Fiul lui Dumnezeu”.
38 Şi a poruncit să stea careta; şi s-au coborât amândoi în apă şi Filip, şi famenul şi l-a botezat.
39 Iar când au ieşit din apă, Duhul Domnului l-a răpit pe Filip şi famenul nu l-a mai văzut. Şi el s-a dus în calea sa, bucurându-se.
40 Iar Filip s-a aflat la Azot15 şi, mergând, binevestea prin toate cetăţile, până ce a sosit în Cezareea.
9
Minunea de pe calea Damascului. Încreştinarea lui Saul. Saul Îl propovăduieşte pe Iisus în Damasc. Saul la Ierusalim, apoi în Tars. Petru îl vindecă pe Enea şi o învie pe Tavita.
1 Iar Saul, încă suflând ameninţare şi ucidere împotriva ucenicilor Domnului, a mers la arhiereu
2 şi a cerut de la el scrisori către sinagogile din Damasc ca, dacă va afla acolo pe vreunii, atât bărbaţi cât şi femei, că merg pe Calea aceasta, să-i aducă legaţi la Ierusalim.
3 Şi a fost că pe când mergea el şi se apropia de Damasc, deodată o lumină din cer a strălucit împrejurul lui1.
15 Localitate între Gaza şi Ioppe.
1 Înţelesul complet este acela că lumina, foarte strălucitoare, l-a învăluit din toate părţile, în acelaşi timp încercuindu-l şi acoperindu-l.
1873
4 Şi, căzând el la pământ, a auzit un glas, zicându-i: „Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti?”
5 Iar el a zis: „Cine eşti, Doamne?” Şi glasul i-a zis: „Eu sunt Iisus, Cel pe care tu Îl prigoneşti2. Greu îţi este să izbeşti cu piciorul în ţepuşă”3.
6 Şi el, tremurând şi înspăimântat fiind, a zis: „Doamne, ce voieşti Tu să fac?” Iar Domnul i-a zis: „Ridică-te, intră în cetate şi ţi se va spune ce trebuie să faci”.
7 Iar bărbaţii care mergeau cu el pe cale stăteau încremeniţi, glasul auzindu-l, dar nevăzând pe nimeni.
8 Şi Saul s-a ridicat de la pământ; dar, deşi avea ochii deschişi, nu vedea nimic. Şi luându-l de mână, l-au dus la Damasc.

9 Şi trei zile a fost fără vedere; şi n-a mâncat, nici n-a băut.
10 Şi era în Damasc un ucenic cu numele Anania. Şi Domnul i-a zis în vedenie: „Anania!" Iar el a zis: „Iată-mă, Doamne!"
11 Şi Domnul a zis către el: „Scoală-te şi mergi pe uliţa care se cheamă Uliţa Dreaptă şi caută în casa lui Iuda pe un om din Tars, cu numele Saul; că, iată, se roagă,
12 şi a văzut în vedenie pe un bărbat cu numele Anania intrând înlăuntru şi punându-şi mâinile peste el ca să-şi recapete vederea".
13 Şi a răspuns Anania: „Doamne, despre bărbatul acesta de la mulţi am auzit
2 Prigonindu-i pe creştini, Saul Îl prigonea pe Însuşi Iisus, Care Se identifică cu cei ce cred în El şi-I urmează (cf. Mt 25, 40, 45).
3 Nu poţi lupta împotriva lui Iisus fără să te răneşti. Caz celebru în istorie: Iulian Apostatul.
câte rele le-a făcut el sfinţilor4 Tăi în Ierusalim;
14 şi aici are putere de la arhierei să-i lege pe toţi cei ce cheamă numele Tău".
15 Şi i-a zis Domnul: „Du-te, pentru că acesta Îmi este Mie vas ales, ca numele să mi-L poarte înaintea neamurilor şi a regilor şi a fiilor lui Israel;
16 căci Eu îi voi arăta câte trebuie el să pătimească pentru numele Meu".
17 Şi a mers Anania şi a intrat în casă şi, punându-şi mâinile peste el, a zis: „Frate Saul, Domnul Iisus, Cel Care ţi s-a arătat pe calea pe care veneai, m-a trimis ca să-ţi recapeţi vederea şi să te umpli de Duh Sfânt".
18 Şi îndată au căzut de pe ochii lui ca nişte solzi; şi-a recăpătat vederea şi, sculându-se, a fost botezat5.
19 Şi luând mâncare, s-a întărit. Şi a stat cu ucenicii din Damasc câteva zile.
20 Îndată după aceea Îl propovăduia în sinagogi pe Iisus, că Acesta este Fiul lui Dumnezeu.
21 Şi se mirau toţi cei ce-l auzeau şi ziceau: „Oare nu el este cel care i-a prigonit în Ierusalim pe cei ce cheamă numele acesta? şi nu pentru aceea a venit el aici, ca să-i ducă legaţi la arhierei?...".
22 Şi Saul mai mult se întărea şi-i tulbura pe Iudeii care locuiau în Damasc, dovedind că Acesta este Hristos.
4 Sub denumirea de „sfinţi" erau desemnaţi creştinii din Biserica primară. Împrumutat din Vechiul Testament (Iş 19, 6; Lv 11, 45; Nm 16, 3), termenul e des folosit în epistolele pauline şi exprimă ideea de credinţă în Hristos, devotament în Dumnezeu, lepădarea păcatelor şi curăţie sufletească. Mai târziu el a fost restrâns la categoria celor din elita creştină, aşa cum îi cunoaştem din calendar.
5 Convertirea şi botezul lui Pavel, eveniment crucial pentru dezvoltarea creştinismului.

23 Şi după ce au trecut destule zile6, Iudeii s-au sfătuit să-l omoare.
24 Dar lui Saul i s-a făcut cunoscută uneltirea lor. Iar ei zi şi noapte păzeau porţile, ca să-l ucidă.
25 Şi luându-l ucenicii lui noaptea, l-au coborât peste zid într-un coş, lăsându-l jos.
26 Şi venind la Ierusalim, Saul încerca să se alipească de ucenici; şi toţi se temeau de el, necrezând că este ucenic.
27 Dar Barnaba, luându-l, l-a dus la apostoli7 şi el le-a istorisit cum L-a văzut în cale pe Domnul şi că Acesta i-a grăit, şi cum cu îndrăznire a propovăduit la Damasc întru numele lui Iisus.
28 Şi era cu ei ieşind şi intrând în Ierusalim, cu îndrăznire propovăduind întru numele Domnului.
29 Şi grăia şi se lua la întrebări cu Elenişti; dar ei căutau să-l ucidă.
30 Iar dacă fraţii au aflat aceasta, l-au dus la Cezareea şi l-au trimis la Tars.
31 Aşadar, în toată Iudeea şi Galileea şi Samaria Biserica avea pace, zidindu-se şi umblând în frica de Domnul; şi se înmulţeau întru mângâierea Duhului Sfânt8.
32 Şi a fost că Petru a trecut pe la toţi şi a coborât şi la sfinţii care locuiau în Lida.
6= După vreme îndelungată. Pentru economia naraţiei, Luca simplifică faptele şi trece peste cei trei ani petrecuţi de Saul în Arabia, episod pe care-l cunoaştem direct de la Pavel (Ga 1, 17-18).
7 De fapt, el i-a întâlnit pe Petru şi pe Iacob, fratele Domnului, precizare pe care Pavel o face în Ga 1, 18-19, dar pe care Luca, din motivele simplificatoare pomenite mai sus, o omite.
8 Duhul Sfânt e o hrană duhovnicească a Bisericii, care o face să crească din interior.
33 Şi acolo a găsit un om cu numele Enea, care de opt ani zăcea în pat, că era paralitic.
34 Şi Petru i-a zis: „Enea, te vindecă Iisus Hristos; ridică-te şi strânge-ţi patul!" Şi el îndată s-a ridicat;

35 şi l-au văzut toţi cei ce locuiau în Lida şi în Saron, care s-au şi întors la Domnul.
36 Iar în Ioppe era o uceniţă cu numele Tavita, ceea ce în tâlcuire se zice Căprioara9. Aceasta era plină de fapte bune şi de milosteniile pe care le făcea.
37 Şi a fost că în zilele acelea ea s-a îmbolnăvit şi a murit. Şi după ce au scăldat-o, au pus-o în odaia de sus.
38 Şi fiind Lida aproape de Ioppe, ucenicii, auzind că Petru este în Lida, au trimis la el doi bărbaţi, rugându-l: „Nu pregeta să vii până la noi”.
39 Şi Petru, sculându-se, a mers cu ei. Când a sosit, l-au dus în odaia de sus; şi l-au înconjurat toate văduvele, plângând şi arătând cămăşile şi hainele câte le făcea Căprioara pe când era cu ele.
40 Şi Petru, după ce i-a scos afară pe toţi, a îngenuncheat şi s-a rugat; şi întorcându-se către trup, a zis: „Tavita, scoală-te!” Iar ea şi-a deschis ochii şi, văzându-l pe Petru, a şezut în capul oaselor.
41 Iar Petru i-a dat mâna şi a ridicat-o şi, chemându-i pe sfinţi şi pe văduve, le-a dat-o vie.
42 şi s-a făcut cunoscută aceasta în întreaga Ioppe şi mulţi au crezut în Domnul.
43 Şi a fost că el a rămas multe zile în Ioppe, la un oarecare Simon, tăbăcar.
9Grecescul Dorkas îl traduce pe aramaicul Tabitha, ambele însemnând, de fapt, gazelă.

10
Petru şi sutaşul Corneliu. Petru vorbeşte în casa lui Corneliu. Păgânii Îl primesc pe Duhul Sfânt.
1 Iar în Cezareea era un bărbat cu numele Corneliu, sutaş din cohorta ce se chema Italica,
2 cucernic şi temător de Dumnezeu, cu toată casa lui, şi care făcea multe milostenii poporului şi-ntotdeauna I se ruga lui Dumnezeu1.
3 Şi cam pe la ceasul al nouălea din zi a văzut în vedenie, lămurit, un înger al lui Dumnezeu, intrând la el şi zicându-i: „Corneliu!”
4 Iar Corneliu, cătând spre el şi înfricoşându-se, a zis: „Ce este, Doamne?” Şi îngerul i-a zis: „Rugăciunile şi milosteniile tale s-au suit spre pomenire înaintea lui Dumnezeu2.
5 Şi acum, trimite oameni la Ioppe şi cheamă să vină un anume Simon care se numeşte Petru.
6 El găzduieşte la un oarecare Simon, tăbăcar, a cărui casă este lângă mare. Acesta îţi va spune ce trebuie să faci”.
7 Şi când îngerul care a vorbit cu el a plecat, Corneliu i-a chemat pe doi din slujitorii săi de casă şi pe un ostaş cucernic din cei ce-i erau mai apropiaţi.
8 Şi după ce le-a istorisit toate, i-a trimis la Ioppe.
9 Iar a doua zi, în timp ce ei mergeau pe drum şi se apropiau de cetate, Petru s-a
1 Corneliu, centurion din armata romană. El nu era un prozelit, ci un păgân familiar cu religia iudaică, în care se implica fără a merge până la circumcizie.
2 Miresmele jertfelor de alimente şi tămâie ale Legii Vechi erau deja înlocuite prin rugăciuni şi fapte bune.
suit în odaia de sus3, cam pe la ceasul al şaselea4, să se roage.
10 Şi a fost că i s-a făcut foame şi voia să mănânce; dar pe când ei îi pregăteau, el a căzut în extaz.
11 Şi a văzut cerul deschis şi un lucru ca o faţă mare de masă coborându-se legată de patru colţuri şi lăsându-se pe pământ.
12 În ea erau toate dobitoacele cu patru picioare şi târâtoarele pământului şi păsările cerului.
13 Şi glas a fost către el: „Scoală-te, Petre, înjunghie şi mănâncă!”
14 Iar Petru a zis: „Nicidecum, Doamne, că niciodată n-am mâncat ceva spurcat sau necurat5”.
15 Şi din nou a fost glas către el, a doua oară: „Pe cele ce le-a curăţit Dumnezeu, tu să nu le numeşti spurcate!”
16 Şi Aceasta s-a făcut de trei ori, şi îndată lucrul acela s-a ridicat la cer.
17 În timp ce Petru nu se dumerea întru Sine ce ar putea să fie vedenia pe care o văzuse, iată că bărbaţii trimişi de Corneliu, întrebând de casa lui Simon, stând la poartă
18 şi strigând, au întrebat dacă Simon cel numit Petru găzduieşte acolo.
19 şi-n timp ce Petru era gândindu-se la vedenie, Duhul i-a zis: „Iată, te caută trei bărbaţi;
20 scoală-te aşadar, coboară şi mergi împreună cu ei fără să te îndoieşti de nimic, fiindcă Eu i-am trimis”.
21 Şi Petru, coborându-se la bărbaţii trimişi la el de Corneliu, le-a zis: „Iată,
3= Pe terasa casei, la loc singuratic; pe terasa unei case palestiniene se afla uneori şi un cort.

4 = Pe la amiază.
5 Restricţiile alimentare impuse de Legea Veche (Lv 11).

eu sunt acela pe care-l căutaţi. Care este pricina pentru care-aţi venit?”
22 Iar ei au zis: „Corneliu sutaşul, om drept şi temător de Dumnezeu şi mărturisit6 de tot neamul Iudeilor, înştiinţat a fost de înger sfânt să trimită să te cheme acasă la el, ca să audă cuvinte de la tine”.
23 Atunci el i-a chemat înlăuntru şi i-a ospătat. Iar a doua zi, sculându-se, a plecat cu ei; iar câţiva din fraţii cei din Ioppe l-au însoţit.
24 şi-n ziua următoare au intrat în Cezareea. Iar Corneliu îi aştepta; şi-şi chemase acasă la el rudeniile şi pe prietenii cei mai apropiaţi.
25 Şi când a fost să intre Petru, Corneliu l-a întâmpinat şi i s-a închinat căzându-i la picioare.
26 Iar Petru l-a ridicat, zicându-i: „Ridică-te!, şi eu sunt om”.
27 Şi, vorbind cu el, a intrat şi a găsit pe mulţi adunaţi.
28 Şi a zis către ei: „Voi ştiţi că unui bărbat iudeu nu-i este îngăduit să se alipească ori să se apropie de cel de alt neam; dar mie Dumnezeu mi-a arătat ca pe nici un om să nu-l numesc spurcat sau necurat.
29 De aceea, chemat fiind să vin, am venit fără-mpotrivire. Deci vă întreb: Pentru care pricină aţi trimis după mine?”
30 Corneliu a zis: „Acum patru zile eram postind până la ceasul acesta, şi-n casa mea îmi făceam rugăciunea de ceasul al nouălea; şi iată, un bărbat în haină strălucitoare a stat în faţa mea
6= Vorbit de bine; bucurându-se de recomandări favorabile.
31 şi a zis: Corneliu, rugăciunea ta a fost ascultată şi milosteniile tale au fost pomenite înaintea lui Dumnezeu.
32 Aşadar, trimite la Ioppe şi cheamă-l pe Simon cel ce se numeşte Petru; el e găzduit în casa lui Simon, tăbăcarul, lângă mare.
33 Deci, îndată eu am trimis la tine; şi tu ai făcut bine că ai venit. Şi acum, noi toţi suntem de faţă înaintea lui Dumnezeu, ca să ascultăm toate cele poruncite ţie de Domnul”.
34 Iar Petru, deschizându-şi gura, a zis: „Cu adevărat cunosc că Domnul nu este părtinitor,
35 ci, în orice neam, celui ce se teme de El şi face dreptate, bineplăcut îi este
36 cuvântul pe care El l-a trimis fiilor lui Israel, binevestind pacea prin Iisus Hristos. acesta este Domn al tuturor
37 Voi ştiţi cuvântul care a fost în toată Iudeea, începând din Galileea, după botezul pe care l-a propovăduit Ioan,
38 adică despre Iisus din Nazaret, cum L-a uns pe El Dumnezeu cu Duhul Sfânt şi cu putere; despre El, Care a umblat făcând bine şi vindecând pe toţi cei asupriţi de diavolul, pentru că Dumnezeu era cu El.
39 Şi noi suntem martori a tot ceea ce El a făcut, şi în ţara Iudeilor, şi în Ierusalim; pe Acesta L-au omorât spânzurându-L pe lemn.
40 Pe Acesta Dumnezeu L-a înviat a treia zi şi I-a dat să Se arate,
41 nu la tot poporul, ci nouă, martorilor mai dinainte rânduiţi de Dumnezeu, cei ce am mâncat şi am băut cu El după ce a înviat din morţi.
42 Şi El ne-a poruncit să propovăduim poporului şi să mărturisim că El este

Cel rânduit de Dumnezeu să fie judecător al celor vii şi al celor morţi.
43 Despre aceasta mărturisesc toţi profeţii, că tot cel ce crede întru El, prin numele Lui va primi iertarea păcatelor”.
44 În timp ce Petru încă grăia cuvintele acestea, Duhul cel Sfânt S-a pogorât7 peste toţi cei ce ascultau cuvântul.
45 Iar credincioşii tăiaţi împrejur, care veniseră cu Petru, au rămas uimiţi că darul Duhului Sfânt s-a revărsat şi peste păgâni.
46 Că-i auzeau vorbind în limbi8 şi slăvindu-L pe Dumnezeu. Atunci a răspuns Petru:
47 „Oare poate cineva opri apa să-i boteze pe aceştia care au primit Duhul Sfânt ca şi noi?”
48 Şi a poruncit ca ei să fie botezaţi întru numele Domnului Iisus Hristos. Atunci l-au rugat să

rămână la ei câteva zile.
11
Petru încunoştinţează Biserica din Ierusalim despre primirea păgânilor. Biserica din Antiohia, unde credincioşii s-au numit, pentru întâia oară, creştini.
1 Apostolii şi fraţii care erau prin Iudeea au auzit că şi păgânii au primit cuvântul lui Dumnezeu.
2 Iar când Petru s-a suit la Ierusalim, credincioşii tăiaţi împrejur se-ndoiau asupră-i
7 Înţelesul exact: a căzut cu repeziciune, s-a lăsat năprasnic.
8 Cum vorbiseră şi apostolii în ziua Cincizecimii (FA 2, 4).
3 şi ziceau: „Ai intrat la oameni netăiaţi împrejur şi ai mâncat cu ei...”.
4 Dar Petru a-nceput şi cu de-a rândul le-a povestit, zicând:
5 „Eu eram în cetatea Ioppe şi mă rugam; şi am văzut în extaz o vedenie: un lucru ca o faţă mare de masă coborându-se legată la patru colţuri; şi lăsându-se în jos din cer, a venit la mine.
6 Cătând eu la ea cu luare-aminte, am văzut dobitoacele cu patru picioare ale pământului şi fiarele şi târâtoarele şi păsările cerului.
7 Şi-am auzit un glas care-mi zicea: Scoală-te, Petre, înjunghie şi mănâncă!
8 Dar eu am zis: Nicidecum, Doamne, că nimic spurcat sau necurat nu mi-a intrat vreodată în gură.
9 Şi glasul mi-a grăit a doua oară din cer: Pe cele ce le-a curăţit Dumnezeu, tu să nu le numeşti spurcate!
10 Şi Aceasta s-a făcut de trei ori, şi apoi totul a fost luat din nou la cer.
11 Şi iată că-ndată trei bărbaţi trimişi la mine din Cezareea s-au oprit la casa în care eram noi.
12 Iar Duhul mi-a zis să merg cu ei fără să mă-ndoiesc de nimic. Şi au mers cu mine şi aceşti şase fraţi şi am intrat în casa bărbatului.
13 Şi el mi-a povestit cum a văzut îngerul stând în casa lui şi zicând: Trimite la Ioppe şi cheamă-l pe Simon cel numit şi Petru,
14 care-ţi va grăi cuvinte prin care te vei mântui, tu şi toată casa ta.
15 Şi când am început eu să grăiesc, Duhul Sfânt S-a pogorât peste ei, ca şi peste noi la început.
1878
16 Şi mi-am adus aminte de cuvântul Domnului, că zicea: Ioan a botezat cu apă; dar voi veţi fi botezaţi întru Duhul Sfânt.
17 Deci, dacă Dumnezeu le-a dat acelaşi dar ca şi nouă, lor, care au crezut în Iisus Hristos, cine eram eu să-L opresc pe Dumnezeu?”
18 Auzind acestea, ei s-au liniştit şi au slăvit pe Dumnezeu, zicând: „Aşadar, şi păgânilor le-a dat Dumnezeu pocăinţa spre Viaţă”.
19 Acuma, cei ce se împrăştiaseră în urma necazului întâmplat pe timpul lui Ştefan au trecut până-n Fenicia şi-n Cipru şi-n Antiohia, nimănui grăind cuvântul decât Iudeilor.
20 Dar erau unii dintre ei, bărbaţi ciprioţi şi cireneni care, venind în Antiohia, grăiau şi către Elini1, binevestindu-L pe Domnul Iisus.
21 Şi mâna Domnului era cu ei şi mare era numărul celor ce au crezut şi s-au întors la Domnul.
22 Şi vorba despre ei s-a auzit în urechile Bisericii din Ierusalim şi l-au trimis pe Barnaba până la Antiohia.
23 Acesta, sosind şi văzând harul lui Dumnezeu, s-a bucurat şi-i îndemna pe toţi să rămână în Domnul cu inima statornică.
24 Că era bărbat bun şi plin de Duh Sfânt şi de credinţă. Şi mulţime multă i s-a adăugat Domnului.
25 Şi a plecat Barnaba la Tars, ca să-l caute pe Saul.
26 Şi găsindu-l, l-a adus la Antiohia. Şi au stat acolo un an întreg, împreună
1 În limbajul Noului Testament sunt numiţi Elini, prin generalizare, toţi cei netăiaţi împrejur, adică păgâni.
îndrumând în Biserică2 şi învăţând mult popor. Şi în Antiohia s-au numit ucenicii, pentru întâia oară, creştini.
27 În zilele acelea s-au coborât profeţi3 de la Ierusalim în Antiohia.
28 Şi sculându-se unul dintre ei, cu numele Agab, a arătat prin Duhul că-n toată lumea va fi foamete mare, care a şi fost în zilele lui Claudiu.
29 Iar ucenicii au hotărât ca fiecare dintre ei, după putere, să trimită spre ajutorare fraţilor care locuiau în Iudeea;

30 ceea ce au şi făcut, trimiţându-le preoţilor4 prin mâna lui Barnaba şi a lui Saul.
2 Grecescul Ecclesia e tradus în limba română prin cuvântul Biserică, înţelegându-se prin aceasta comunitatea universală sau locală a creştinilor constituiţi într-o ierarhie harică; se scrie cu majusculă, spre a nu fi confundată cu biserica-locaş (de închinare). Constituirea Bisericii din Antiohia este a treia etapă în dezvoltarea şi răspândirea creştinismului primar, după Ierusalim şi Samaria.
3= Harismatici în Biserica primară. Prin daruri speciale ale Sfântului Duh, ei aveau capacitatea de a profetiza, adică de a tâlcui corect profeţiile Vechiului Testament, de a-i întări şi îndemna pe cei slabi, de a citi în sufletele oamenilor, şi numai în ultimul rând pe aceea de a profeţi, adică de a prezice viitorul, ca în cazul de faţă. Ca importanţă, Pavel îi situează imediat după apostoli (1 Co 12, 28).
4 Literal: bătrâni, prezbiteri. Bărbaţi mai în vârstă decât diaconii, rânduiţi de apostoli în cea de a doua treaptă harică a Bisericii, după episcopi. Primeau harul prin punerea mâinilor (FA 14, 23) şi îndeplineau funcţii liturgice, pastorale, didactice şi administrative. Traducerea lui presbyteros (bătrân) prin „preot" e un procedeu filologic absolut normal, echivalarea în limba receptoare făcându-se în funcţie de conţinutul semantic al cuvântului original, conţinut prin care o noţiune generală se particularizează. Câteva exemple mai la îndemână: Acelaşi cuvânt basileus (suveran) e tradus prin „rege" dacă demnitarul conduce un regat, dar va fi tradus prin „împărat" din clipa în care acelaşi personaj a primit coroana unui imperiu. Din momentul sfinţirii, „apa" devine „aghiasmă". Un militar poartă denumirea generică de „ostaş", dar de îndată ce a primit unul sau mai multe grade el se va numi „sergent", „locotenent", „colonel" ş.a.m.d., continuând, totuşi, să rămână „ostaş". În funcţie de treapta binecuvântării, aceeaşi „pâine" se va numi „artos", „prescură", „anaforă" sau „cuminecătură", după cum o „casă" sfinţită pentru cult devine „biserică". În acelaşi fel, un „bătrân" hirotonit se va numi „preot", spre deosebire de ceilalţi bătrâni care nu au hirotonie.

12
Uciderea lui Iacob cel Mare. Petru este închis de Irod şi eliberat de un înger. Moartea lui Irod Agrippa.
1 Şi în vremea aceea regele Irod1 şi-a întins mâna să le facă rău unora din Biserică.
2 Şi l-a ucis cu sabia pe Iacob, fratele lui Ioan 2.
3 Şi văzând că e pe placul Iudeilor, a adăugat şi prinderea lui Petru şi erau zilele Azimelor3 -
4 pe carele şi prinzându-l, l-a aruncat în temniţă, dându-l la patru străji de câte patru ostaşi ca să-l păzească, vrând ca după Paşti să-l scoată în faţa poporului.
5 Aşadar, Petru era păzit în temniţă; iar de către Biserică se făcea necontenit rugăciune către Dumnezeu pentru el.
6 Dar când Irod era să-l scoată afară, în noaptea aceea Petru dormea între doi
1 Irod Agrippa I, nepotul lui Irod Antipa. Evenimentele relatate mai jos se petrec între anii 41, când Irod devine „rege" al Iudeii şi Samariei, şi 44, când moare (vezi v. 23). Istoricul Iosif Flaviu menţionează că moartea lui Irod a fost neaşteptată şi neobişnuită; el a sucombat la numai cinci zile după ce a simţit dureri în intestine.
2 Iacob, fiul lui Zevedeu şi fratele Evanghelistului Ioan. El e primul apostol care-şi dă viaţa pentru Hristos, aşa cum o vor face toţi ceilalţi.
3= Înainte de Paştile Iudeilor.
ostaşi, legat cu două lanţuri, iar în faţa uşii paznicii păzeau temniţa.
7 Şi iată, un înger al Domnului a venit, iar în încăpere a strălucit lumină. Şi lovindu-l pe Petru în coastă, îngerul l-a trezit, zicând: „Scoală-te repede!" Şi lanţurile i-au căzut de la mâini.
8 Şi i-a zis îngerul: „Încinge-te şi încalţă-ţi sandalele!" Şi el a făcut aşa. Şi i-a zis lui: „Îmbracă-ţi haina şi urmează-mă!"
9 Şi ieşind, mergea după înger; şi nu ştia că adevărat este ceea ce s-a făcut de către înger, ci i se părea că vede vedenie.
10 Şi trecând ei de straja întâi şi de a doua, au ajuns la poarta de fier care duce în cetate; şi ea li s-a deschis singură. Şi ieşind, au trecut într-o uliţă, şi deodată îngerul s-a îndepărtat de la el.
11 Şi Petru, venindu-şi în sine, a zis: „Acum cu adevărat ştiu că Domnul l-a trimis pe îngerul Său şi m-a scăpat din mâna lui Irod şi din toate câte aştepta poporul Iudeilor".

12 Şi chibzuind el, a venit la casa Mariei, mama lui Ioan, cel numit şi Marcu4, unde mulţi erau adunaţi şi se rugau.
13 Şi bătând Petru la uşa de la poartă, o slujnică cu numele Roda s-a dus să asculte.
14 Şi cunoscând ea vocea lui Petru, de bucurie n-a deschis uşa, ci a alergat înlăuntru şi a spus că Petru stă în faţa porţii.
15 Iar ei au zis: „Ai înnebunit...". Dar ea stăruia că aşa este. Iar ei ziceau: „E
4 Marcu, văr al lui Barnaba, viitor însoţitor al Apostolului Pavel şi autor al celei de a doua Evanghelii (vezi nota de la Mc 14, 52).

îngerul lui..."5.
16 Dar Petru bătea mereu în poartă. Şi deschizându-i, l-au văzut şi au rămas uimiţi.
17 Şi făcându-le semn cu mâna să tacă, le-a istorisit cum l-a scos Domnul pe el din temniţă. Şi a zis: „Spuneţi acestea lui Iacob6 şi fraţilor! Şi ieşind, s-a dus în alt loc".
18 Şi dacă s-a făcut ziuă, nu mică a fost tulburarea între ostaşi: „Oare ce s-a făcut Petru?...".
19 Şi cerându-l Irod şi negăsindu-l, după ce i-a cercetat pe străjeri a poruncit să fie ucişi. Şi el, coborând din Iudeea la Cezareea, a rămas acolo.
20 Şi Irod era mânios pe locuitorii din Tir şi din Sidon. Dar ei într-un singur cuget au venit la el; şi înduplecându-l pe Blast, care era cămăraşul regelui, cereau pace; că ţara lor se hrănea din aceea a regelui7.
21 Şi într-o anume zi, mai dinainte rânduită, îmbrăcându-se Irod în vestmânt regesc şi şezând în tribună, le vorbea;
22 iar poporul striga: „Glas dumnezeiesc este acesta, nu omenesc!..."8.
23 Şi îndată îngerul Domnului l-a lovit, pentru că nu lui Dumnezeu I-a dat
5 Referinţă la îngerul personal păzitor (vezi Mt 18, 10) sau slujitor al omului (vezi Evr 1, 14); credinţa populară îi atribuia uneori şi ipostaze de dublură, prezumţie explicabilă aici prin starea de uimire.
6 Iacob, supranumit „fratele Domnului" (Ga 1, 19); cel care a deţinut şi calitatea de episcop, conducând, până la moarte, Biserica din Ierusalim.
7 Tirul şi Sidonul, oraşe maritime, importau alimente din ţările agricole vecine ale Palestinei. Conflictul dintre ele şi Irod era, fără-ndoială, de natură economică.
8 Aclamaţii linguşitoare, menite să potolească mânia regelui; făceau parte din protocolul apoteozei imperiale. Irod acceptă zeificarea şi e pedepsit.
slavă. Şi mâncându-l viermii, şi-a dat sufletul.
24 Iar cuvântul lui Dumnezeu creştea şi se înmulţea.
25 Iar Barnaba şi Saul, după ce şi-au îndeplinit slujba, s-au întors de la Ierusalim la Antiohia, luându-l cu ei şi pe Ioan, cel numit Marcu.
13
Saul şi Barnaba, în cea dintâi călătorie misionară, propovăduiesc în Cipru şi în Antiohia Pisidiei.
1 Şi erau în Biserica din Antiohia profeţi şi învăţători: Barnaba şi Simeon, ce se numea Niger, Luciu Cireneul, Manain, cel care fusese crescut împreună cu Irod tetrarhul, şi Saul.
2 Şi pe când slujeau Domnului şi posteau, Duhul Sfânt a zis: „Osebiţi-Mi pe Barnaba şi pe Saul, pentru lucrarea la care i-am chemat".
3 Atunci, postind şi rugându-se, şi-au pus mâinile peste ei1 şi i-au lăsat să plece.
4 Astfel că ei, trimişi de Duhul Sfânt, au coborât la Seleucia şi de acolo au plecat cu corabia la Cipru2.
5 Şi ajungând în Salamina, au vestit cuvântul lui Dumnezeu în sinagogile Iudeilor. Şi-l aveau şi pe Ioan3 ca slujitor.
1 În cazul de faţă, punerea mâinilor nu are aceeaşi semnificaţie şi acelaşi conţinut ca în 6, 6 şi 14, 23, adică nu e o hirotonie, ci doar gestul solemn prin care celor doi li se dă binecuvântarea de a pleca în misiune.
2 Cipru e ţara de baştină a lui Barnaba (FA 4, 36).
3 În Noul Testament, Ioan Marcu e numit, circumstanţial, când cu amândouă numele, când cu numai unul din ele, dar e una şi aceeaşi persoană.

6 Şi străbătând toată insula până la Pafos, au găsit pe un oarecare bărbat iudeu, vrăjitor, profet mincinos, al cărui nume era Bariisus,
7 care era împreună cu proconsulul Sergius Paulus, bărbat înţelept. Acesta, chemându-i la sine pe Barnaba şi pe Saul, dorea să audă cuvântul lui Dumnezeu.
8 Dar le stătea împotrivă Elimas vrăjitorul căci aşa se tâlcuieşte numele lui -, căutând să-l întoarcă pe proconsul de la credinţă.
9 Dar Saul care se numeşte şi Pavel4 -, plin fiind de Duh Sfânt, s-a uitat ţintă la el
10 şi a zis: „O, tu cel plin de toată viclenia şi de toată înşelăciunea, fiu al diavolului, vrăjmaş a toată dreptatea, n-ai să încetezi a strâmba căile Domnului cele drepte?
11 Şi acum, iată mâna Domnului este asupră-ţi şi vei fi orb şi soarele nu-l vei mai vedea până la o vreme!” Şi îndată a căzut peste el pâclă şi întuneric; şi dibuind împrejur, căuta pe cineva să-l ducă de mână.
12 Atunci proconsulul, văzând ce se făcuse, a crezut, foarte mirat de învăţătura Domnului.
13 Şi plecând cu corabia de la Pafos, Pavel şi cei împreună cu el au venit la Perga Pamfiliei. Iar Ioan, despărţindu-se de ei, s-a întors la Ierusalim.
14 Iar ei, trecând de Perga, au ajuns la
4 De îndată ce Saul (Savlos) îşi începe contactele misionare cu mediile greco-romane, Luca preferă să-i pronunţe numele prin corespondentul său grecesc, devenit apoi latin (Pavlos, Paulus). Grafia şi pronunţia româneascului Pavel derivă din greacă.
Antiohia Pisidiei5; şi intrând în sinagogă într-o zi de sâmbătă, s-au aşezat.
15 Şi după citirea legii şi a profeţilor, mai-marii sinagogii au trimis la ei, zicându-le: Bărbaţi fraţi, dacă aveţi vreun cuvânt de mângâiere către popor, vorbiţi!
16 Şi ridicându-se Pavel şi făcându-le semn cu mâna, a zis: „Bărbaţi israeliţi şi voi, cei temători de Dumnezeu6, ascultaţi:
17 Dumnezeul acestui popor al lui Israel i-a ales pe părinţii noştri, şi pe popor l-a înălţat când era străin pe pământul Egiptului, şi cu braţ înalt i-a scos de acolo.
18 Şi vreme ca de patruzeci de ani i-a hrănit7 în pustie.
19 Şi nimicind şapte neamuri în ţara Canaanului, pământul acela l-a dat lor spre moştenire.
20 Şi după acestea, ca la patru sute cincizeci de ani, le-a dat judecători, până la Samuel profetul.
21 Şi după aceea au cerut rege şi Dumnezeu le-a dat pe Saul, fiul lui Chiş, bărbat din seminţia lui Veniamin, timp de patruzeci de ani.
22 Şi înlăturându-l, le-a ridicat rege pe David, despre care a zis, mărturisind:
5 Pisidia, regiune muntoasă în Asia Mică.
6 Pavel are două categorii de ascultători: evrei prin naştere, pe de-o parte, şi „temători de Dumnezeu”, asemenea lui Corneliu sutaşul (FA 10, 2), pe de alta.
7 În manuscrisele greceşti există şi o variantă (adoptată de unii traducători români şi occidentali): „le-a răbdat năravurile”. Aceasta, datorită apropierii grafice dintre două cuvinte: tropoforeo = a suporta comportamentul cuiva, şi trofoforeo = a hrăni. Opţiunea de faţă e determinată de context: hrănirea în pustie face parte din seria binefacerilor lui Dumnezeu faţă de Israel.

Aflatu-l-am pe David al lui Iesei, bărbat după inima Mea, care va face toate voile Mele.
23 Din urmaşii acestuia i-a adus Dumnezeu lui Israel un Mântuitor, potrivit făgăduinţei, pe Iisus.
24 Încă înaintea venirii Lui, Ioan propovăduise botezul pocăinţei la tot poporul lui Israel.
25 Iar pe când Ioan îşi împlinea călătoria8, zicea: Eu nu sunt ce credeţi voi că sunt. Dar iată, vine după mine Cel căruia eu nu sunt vrednic să-I dezleg încălţămintea picioarelor!
26 Bărbaţi fraţi, fii din neamul lui Avraam şi cei dintre voi temători de Dumnezeu, către voi a fost trimis cuvântul acestei mântuiri9.
27 Pentru că cei ce locuiesc în Ierusalim şi mai-marii lor, necunoscându-L şi osândindu-L, au plinit glasurile profeţilor ce se citesc în fiecare sâmbătă.
28 Şi fără să fi găsit în El nici o vină vrednică de moarte, i-au cerut lui Pilat să-L omoare.
29 Iar când au săvârşit toate cele scrise despre El, L-au coborât de pe cruce şi L-au pus în mormânt.
30 Dar Dumnezeu L-a înviat din morţi.
31 Timp de mai multe zile El li s-a arătat celor care împreună cu El s-au suit din Galileea la Ierusalim şi care acum sunt martorii Lui către popor.

32 Şi noi vă binevestim făgăduinţa făcută părinţilor,
33 că pe aceasta Dumnezeu ne-a plinit-o nouă, copiii lor, înviindu-L pe Iisus;
8 Literal: alergarea. Spre sfârşitul misiunii sale.
9 Strategie oratorică, prin care Pavel le acordă Evreilor din diaspora un ascendent moral faţă de cei din Ierusalim, cu scopul de a-i capta.
aşa cum este scris şi în psalmul al doilea: Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut.
34 Şi că L-a înviat din morţi şi că El nu Se va mai întoarce la stricăciune, a spus-o astfel: Vă voi da vouă pe cele sfinte şi vrednice de crezare ale lui David10.
35 De aceea, şi în alt loc zice: Pe Sfântul Tău nu-L vei lăsa să vadă stricăciune.
36 Pentru că David, după ce în vremea sa i-a slujit voii lui Dumnezeu, a adormit şi li s-a adăugat părinţilor săi şi a văzut stricăciune;
37 dar Acela pe Care Dumnezeu L-a înviat n-a văzut stricăciune.
38 Cunoscut deci să vă fie vouă, bărbaţi fraţi, că prin Acesta vi se vesteşte vouă iertarea păcatelor
39 şi că-ntru El oricine crede este îndreptăţit de către toate câte n-aţi putut voi să fiţi îndreptăţiţi în legea lui Moise11.
40 Deci luaţi aminte să nu vină peste voi ceea ce s-a zis în profeţi:
41 Vedeţi, voi, cei ce dispreţuiţi, şi minunaţi-vă şi pieriţi, că Eu în zilele voastre lucrez un lucru pe care nu-l veţi crede dacă vi-l va spune cineva”.
42 Şi ieşind ei din sinagoga Iudeilor, păgânii îi rugau ca aceste cuvinte să li se grăiască lor în sâmbăta viitoare.
43 După ce s-a terminat adunarea, mulţi dintre Iudei şi dintre prozeliţii cucernici au mers după Pavel şi după
10 Citat liber din Is 55, 3. Făgăduinţele date de Dumnezeu lui David vor fi transferate urmaşilor lui şi se vor plini prin învierea lui Iisus Hristos.
11 A fi (cineva) îndreptăţit: a i se oferi elementele prin care el să fie socotit drept înaintea lui Dumnezeu; apt pentru mântuire. Termen fundamental în teologia paulină.

Barnaba, care le vorbeau şi-i îndemnau să stăruie în harul lui Dumnezeu.
44 Iar în sâmbăta următoare, aproape toată cetatea s-a adunat să audă cuvântul lui Dumnezeu.
45 Dar Iudeii, văzând mulţimile, s-au umplut de invidie şi vorbeau împotriva celor spuse de Pavel, încontrându-se şi defăimând.
46 Iar Pavel şi Barnaba le-au zis cu îndrăznire: „Vouă trebuia să vi se grăiască mai întâi cuvântul lui Dumnezeu, dar de vreme ce îl lepădaţi şi vă judecaţi pe voi înşivă nevrednici de viaţa veşnică, iată, ne îndreptăm către păgâni.
47 Fiindcă aşa ne-a poruncit nouă Domnul: Te-am pus spre lumină neamurilor12, ca să fii Tu spre mântuire până la marginea pământului”.
48 Iar neamurile, auzind, se bucurau şi slăveau cuvântul lui Dumnezeu; şi câţi erau rânduiţi spre viaţă veşnică13 au crezut;
49 iar cuvântul Domnului se răspândea prin tot ţinutul.
50 Dar Iudeii au întărâtat pe femeile cucernice şi de cinste şi pe fruntaşii cetăţii şi au ridicat prigoană împotriva lui Pavel şi a lui Barnaba şi i-au scos din hotarele lor.
51 Iar ei, scuturându-şi asupra lor praful de pe picioare, au venit la Iconiu;
12 Grecescul ethne îi desemnează pe neiudei, pe cei netăiaţi împrejur. În funcţie de context, el e tradus când prin „păgâni” (vezi versetele 42, 46), când prin „neamuri”, dar însemnând acelaşi lucru. Cuvântul are însă şi un înţeles general: limbi, etnii, naţii, popoare, neamuri (ale pământului), ca în Mt 25,32.
13 Cei ale căror nume sunt scrise în „Cartea Vieţii”. Expresie folosită în Noul Testament cu înţelesul că viaţa veşnică este un dar al lui Dumnezeu şi se dobândeşte prin Iisus Hristos.
52 şi ucenicii se umpleau de bucurie şi de Duh Sfânt.
14
Pavel şi Barnaba propovăduiesc în Iconiu, Listra, Derbe şi se întorc la Antiohia.
1 Şi a fost că în Iconiu ei au intrat împreună în sinagoga Iudeilor şi în aşa fel au vorbit, încât o mare mulţime din Iudei şi din Elini au crezut.
2 Dar Iudeii care n-au crezut au răsculat sufletele păgânilor şi le-au înrăit împotriva fraţilor.

3 Aşadar, ei au stat acolo multă vreme, cu îndrăznire grăind întru Domnul, Cel ce pentru cuvântul harului Său dădea mărturie făcând semne şi minuni prin mâinile lor.
4 Şi mulţimea din cetate s-a dezbinat; şi unii ţineau cu Iudeii, iar alţii ţineau cu apostolii.
5 Iar când păgânii şi Iudeii, împreună cu mai-marii lor, s-au pornit să-i ocărască şi să-i ucidă cu pietre,
6 ei şi-au dat seama şi au fugit în cetăţile Licaoniei, la Listra şi Derbe şi-n ţinutul dimprejur;
7 şi binevesteau acolo.
8 Şi în Listra era şezând jos un om neputincios de picioare, fiind olog din pântecele maicii sale şi care nu umblase niciodată.
9 El îl asculta pe Pavel când vorbea. Iar acesta, cătând spre el şi văzând că are credinţă să fie vindecat,
10 a zis cu glas puternic: „Ridică-te drept pe picioarele tale!" Şi el a sărit şi a umblat.

11 Iar mulţimile, văzând ceea ce făcuse Pavel, şi-au ridicat glasul în limba licaonă1, zicând: „Zeii, luând chip de oameni, s-au coborât la noi...
12 Şi pe Barnaba îl numeau Zeus; iar pe Pavel, Hermes, fiindcă el era purtătorul cuvântului2.
13 Iar preotul lui Zeus, al cărui templu era în faţa cetăţii, a adus la porţi tauri şi cununi şi împreună cu mulţimile voia să le aducă jertfă.
14 Şi auzind apostolii Barnaba şi Pavel, şi-au rupt veşmintele şi au sărit în mulţime, strigând
15 şi zicând: „Bărbaţilor, de ce faceţi asta?... Şi noi suntem oameni tot atât de pătimitori ca şi voi3, care însă vă binevestim vouă ca de la deşertăciunile acestea să vă întoarceţi către Dumnezeul-cel-Viu, Care a făcut cerul şi pământul, marea şi toate cele ce sunt într-însele
16 şi care-n veacurile trecute a lăsat ca toate neamurile să meargă-n căile lor,
17 deşi El pe Sine nu s-a lăsat nemărturisit, făcându-vă bine, dându-vă din cer ploi şi timpuri roditoare, umplându-vă inimile de hrană şi de bucurie".
18 Şi acestea zicând, de-abia au potolit mulţimile să nu le aducă jertfă.
19 Dar de la Antiohia şi de la Iconiu au venit Iudei care, înduplecând mulţimile,
1 Limba obişnuită a localnicilor. Altfel, limba oficială era latina, în timp ce cărturarii şi oamenii de afaceri foloseau greaca.
2 Hermes era zeul elocinţei şi purtătorul de cuvânt al zeilor. Mărturie că Pavel impunea prin marele său talent oratoric. De notat că localnicii vor fi păstrat în memorie mitul potrivit căruia Zeus şi Hermes, sub înfăţişare omenească, i-au vizitat pe Baucis şi Filimon şi le-au răsplătit ospitalitatea.
3= De aceeaşi natură.
l-au lovit pe Pavel cu pietre; şi l-au târât afară din cetate, crezând că a murit.
20 Dar înconjurându-l ucenicii, el s-a sculat şi a intrat în cetate. Şi a doua zi s-a dus cu Barnaba la Derbe.
21 Şi binevestind ei în cetatea aceea şi făcând ucenici mulţi, s-au înapoiat la Listra, la Iconiu şi la Antiohia,
22 întărind sufletele ucenicilor şi îndemnându-i să stăruie în credinţă, că „prin multe necazuri trebuie să intrăm în împărăţia lui Dumnezeu".
23 Şi hirotonindu-le preoţi în fiecare Biserică4, rugându-se cu postiri, i-au încredinţat Domnului în Care crezuseră.
24 Şi străbătând Pisidia, au venit în Pamfilia.
25 Şi după ce au grăit cuvântul Domnului în Perga, au coborât la Atalia.
26 Şi de acolo au mers cu corabia spre Antiohia, de unde fuseseră ei încredinţaţi harului lui Dumnezeu spre lucrarea pe care-au împlinit-o.
27 Şi venind şi adunând Biserica, au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei şi că El le-a deschis păgânilor uşa credinţei.
28 Şi nu puţină vreme au rămas acolo cu ucenicii.
15
Sinodul de la Ierusalim. Scrisoarea apostolilor către Biserica din Antiohia. Despărţindu-se de Barnaba, Pavel şi-l alătură pe Sila în cea de a doua călătorie misionară.
4 Din text reiese că: Pavel şi Barnaba au întemeiat Biserici locale; preoţii acestora nu au fost aleşi de popor, ci desemnaţi direct de cei doi apostoli şi hirotoniţi prin punerea mâinilor (vezi şi Tit 1, 5).

Grecescul heirotoneo înseamnă a alege pe cineva prin ridicare de mâini (când e vorba de mulţime) sau prin punerea mâinilor (când e vorba de un singur oficiant sau de câţiva).

1 Şi unii, coborându-se din Iudeea, învăţau pe fraţi că: „Dacă nu vă tăiaţi împrejur, după predania lui Moise, nu vă puteţi mântui”.
2 Şi după ce nu puţină împotrivire şi gâlceavă au făcut ei asupra lui Pavel şi Barnaba, au rânduit ca Pavel şi Barnaba şi alţi câţiva dintre ei să se suie la apostolii şi la preoţii din Ierusalim pentru această întrebare.
3 Aşadar, trimişi fiind ei de Biserică, au trecut prin Fenicia şi prin Samaria, istorisind despre revenirea păgânilor; şi mare bucurie le făceau tuturor fraţilor.
4 Şi sosind ei la Ierusalim, au fost primiţi de Biserică şi de apostoli şi de preoţi şi au vestit câte a făcut Dumnezeu cu ei.
5 Dar unii din eresul fariseilor care deveniseră credincioşi s-au ridicat zicând că pe aceia trebuie să-i taie-mprejur şi să le poruncească a păzi Legea lui Moise.
6 Drept aceea, apostolii şi preoţii s-au adunat să cerceteze această pricină1.
7 Şi multă cercetare făcându-se, s-a ridicat Petru şi le-a zis: „Bărbaţi fraţi, voi ştiţi că din primele zile Dumnezeu m-a ales între voi, ca prin gura mea să audă neamurile cuvântul Evangheliei şi să creadă.
1 Adunare consemnată în istoria bisericească drept Sinodul Apostolic de la Ierusalim, definitoriu pentru modul sobornicesc în care Biserica îşi rezolvă problemele importante. În fond, adunarea fusese convocată pentru a discuta şi hotărî asupra viitorului însuşi al Bisericii. În disputa dintre iudaizanţi şi liberali, sinodul s-a pronunţat în favoarea celor din urmă, dar într-o formulă foarte delicată şi elastică (vezi mai departe).
8 Şi Dumnezeu, Cel ce cunoaşte inimile, le-a dat mărturie dându-le pe Duhul Sfânt aşa ca şi nouă;
9 şi curăţindu-le inimile prin credinţă, între ei şi noi n-a făcut nici o deosebire.
10 Aşadar, de ce-L ispitiţi voi acum pe Dumnezeu şi vreţi să puneţi pe grumazul ucenicilor un jug pe care nici părinţii noştri şi nici noi n-am fost în stare să-l purtăm?
11 Credem însă că prin harul Domnului nostru Iisus Hristos ne vom mântui în acelaşi chip ca şi ei”.
12 Şi a tăcut toată mulţimea şi-i asculta pe Barnaba şi pe Pavel, care istoriseau câte semne şi minuni a făcut Dumnezeu prin ei între neamuri.
13 Şi după ce au tăcut ei, a răspuns Iacob, zicând: „Bărbaţi fraţi, ascultaţi-mă!:
14 Simeon2 a istorisit cum Dumnezeu încă de la-nceput S-a îngrijit să ia dintre neamuri un popor pentru numele Său.
15 Şi cu aceasta se potrivesc cuvintele profeţilor, precum este scris:
16 După acestea Mă voi întoarce şi din nou voi clădi cortul cel căzut al lui David, şi pe cele dărâmate ale lui din nou le voi clădi şi pe el îl voi îndrepta,
17 ca să-L caute pe Domnul ceilalţi oameni şi toate neamurile asupra cărora s-a chemat numele Meu, zice Domnul Cel ce a făcut acestea.
18 Din veac Îi sunt cunoscute lui Dumnezeu toate lucrurile Lui.
19 De aceea eu socotesc să nu-i tulburăm pe cei ce dintre păgâni se întorc la Dumnezeu,
2 Altă formă a lui Simon, primul nume al lui Petru.

20 ci să le scriem să se ferească de întinările idolilor3 şi de desfrâu şi de sugrumate4 şi de sânge.
21 Căci Moise îşi are din timpuri vechi propovăduitorii săi în toate cetăţile şi este citit în sinagogi în fiecare sâmbătă”.
22 Atunci apostolii şi preoţii, cu toată Biserica, au hotărât să aleagă bărbaţi dintre ei şi să-i trimită în Antiohia cu Pavel şi cu Barnaba: pe Iuda, cel numit Barsaba şi pe Sila, bărbaţi cu vază între fraţi,
23 prin mâinile lor scriind acestea: „Apostolii şi preoţii şi fraţii, fraţilor care sunt dintre neamuri în Antiohia şi în Siria şi în Cilicia, salutare!
24 Deoarece am auzit că unii dintre noi, fără să fi avut porunca noastră, au venit şi v-au tulburat cu vorbele lor şi v-au răvăşit sufletele, zicând că voi trebuie să vă tăiaţi împrejur şi să păziţi legea,
25 noi într-un singur gând am hotărât să trimitem la voi bărbaţi aleşi, împreună cu iubiţii noştri Barnaba şi Pavel,
26 oameni care şi-au pus viaţa pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos.

27 Drept aceea, i-am trimis pe Iuda şi pe Sila, care prin cuvânt vă vor vesti şi ei aceleaşi lucruri.
28 Aceasta, pentru că Duhul Sfânt şi noi am hotărât asupră-vă să nu vi se pună nici o altă povară pe deasupra celor ce sunt de neapărată trebuinţă:
29 Să vă feriţi de cele jertfite idolilor şi de sânge şi de sugrumate şi de desfrâu; de vă veţi păzi de ele, bine veţi face. Fiţi sănătoşi!"
3 Carnea animalelor jertfite idolilor.
4 Carne de animale sugrumate.
30 Fiind ei aşadar cu calea deschisă, au coborât la Antiohia; şi adunând mulţimea, au dat scrisoarea.
31 Şi citind-o aceia, s-au bucurat de mângâiere5.
32 Iar Iuda şi Sila, fiind şi ei profeţi, prin multe cuvântări i-au mângâiat pe fraţi şi i-au întărit.
33 Şi rămânând ei acolo câtăva vreme, cu pace le-au dat fraţii cale deschisă către cei ce i-au trimis.
34 Dar Sila s-a hotărât să rămână cu ei; şi Iuda a plecat singur la Ierusalim.
35 Iar Pavel şi Barnaba stăteau în Antiohia, împreună cu mulţi alţii, învăţând şi binevestind cuvântul Domnului.
36 Şi, după câteva zile, Pavel a zis către Barnaba: „Hai să ne întoarcem şi să cercetăm cum se află fraţii noştri în toate cetăţile în care noi am vestit cuvântul Domnului!"
37 Iar Barnaba voia să-l ia cu ei şi pe Ioan cel numit Marcu,
38 dar Pavel cerea să nu-l ia cu ei, fiindcă acela încă din Pamfilia se despărţise de dânşii şi nu venise alături de ei la lucru.
39 Deci s-a iscat neînţelegere între ei, aşa încât s-au despărţit unul de altul; şi Barnaba, luându-l pe Marcu, a plecat cu corabia la Cipru;
40 iar Pavel şi l-a ales pe Sila şi a plecat, încredinţat fiind de către fraţi harului Domnului.
41 Şi străbătea Siria şi Cilicia, întărind Bisericile.
5 Păgânii respiră uşuraţi că obligativitatea Legii iudaice (circumcizia) a fost eliminată din procedura trecerii lor la creştinism.

16
Timotei împreună cu Pavel şi Sila. Vedenia lui Pavel asupra unui om din Macedonia. Convertirea Lidiei. Pavel şi Sila întemniţaţi la Filipi.
1 Şi a sosit la Derbe şi la Listra. Şi iată era acolo un ucenic cu numele Timotei, fiul unei femei iudee credincioase, dar al cărui tată era elin,
2 care avea bune mărturii de la fraţii din Listra şi din Iconiu.
3 Pavel a voit ca acesta să vină cu el; şi luându-l, l-a tăiat împrejur, din pricina Iudeilor care erau în acele locuri; că toţi ştiau că tatăl lui era elin1.
4 Şi când treceau ei prin cetăţi, le învăţau să păzească hotărârile rânduite de apostolii şi de preoţii din Ierusalim.
5 Aşadar, Bisericile se întăreau în credinţă şi sporeau cu numărul în fiecare zi.
6 Şi ei au străbătut Frigia şi ţinutul Galatiei, fiind opriţi de Duhul Sfânt să grăiască în Asia2 cuvântul.
7 Când însă au venit în Misia, încercau să meargă în Bitinia, dar Duhul lui Iisus nu i-a lăsat.
8 Şi trecând prin Misia, au coborât la Troa3.
1 Deşi Pavel nu-i acordă circumciziei nici o valoare, devine concesiv în cazul lui Timotei, pe care Iudeii l-ar fi putut învinui de apostazie dacă, născut din mamă evreică, ar fi rămas necircumcis. Actul face parte din strategia misionară a Apostolului; Timotei e rânduit să predice printre Evrei, va deveni ucenicul apropiat al lui Pavel şi primul episcop al Efesului.
2 Prin Asia se înţelege doar provincia romană cu acest nume, a cărei capitală era Efesul. Pavel va merge acolo ceva mai târziu şi va întemeia una din cele mai puternice Biserici.
3 Troa, port maritim pe coasta de nord-vest a Asiei Mici, la cca. 15 km de Troia cea veche.
9 Şi lui Pavel i s-a arătat noaptea o vedenie. Un bărbat macedonean stătea înainte-i şi-l ruga, zicând: „Treci în Macedonia şi ajută-ne!"
10 Şi de cum a văzut el această vedenie, noi4 am căutat să plecăm îndată în Macedonia, înţelegând că Dumnezeu ne cheamă să le binevestim.
11 Pornind noi deci de la Troa, am mers de-a dreptul la Samotracia, iar a doua zi la Neapoli5,
12 şi de acolo la Filipi, care este cea dintâi cetate a acestei părţi a Macedoniei, şi colonie6. Iar în

această cetate am rămas câteva zile.
13 Şi în ziua sâmbetei am ieşit în afara porţii, lângă râu, unde am presupus că se fac rugăciuni7; şi, şezând, le grăiam femeilor care se adunaseră.
14 Şi o femeie cu numele Lidia, vânzătoare de porfiră din cetatea Tiatirelor, cinstitoare de Dumnezeu, asculta. Acesteia Dumnezeu i-a deschis inima să ia aminte la cele grăite de Pavel.
15 Iar după ce s-a botezat, şi ea şi casa ei, ne-a rugat, zicând: „Dacă voi m-aţi socotit că-I sunt credincioasă Domnului, intraţi în casa mea şi rămâneţi". Şi ne-a silit.
4 Aici (16, 10-17) autorul schimbă brusc registrul istorisirii, implicându-se în persoana întâi plural, ca participant la evenimente, aşa cum o va mai face în 20, 5; 21, 17; 27, 1; 28, 16. ca fost însoţitor al lui Pavel, Luca îşi va fi folosit, desigur, însemnările sale de drum, uneori transcrise direct.
5 Neapolis, oraş din sudul Macedoniei, pe locul căruia se află astăzi Kavalla.
6 Colonie romană, Filipi era un oraş latinizat, a cărui administraţie o imita pe aceea a capitalei imperiului.
7 Evreii din Filipi nu aveau sinagogă în cetate, ci se rugau afară, lângă apă, unde-şi făceau şi spălările rituale.

16 Şi a fost că-n timp ce ne duceam la rugăciune, ne-a întâmpinat o slujnică tânără care avea duh pitonicesc8 şi care le aducea stăpânilor ei mult câştig prin ghicit.
17 Aceasta, ţinându-se după Pavel şi după noi, striga, zicând: „Aceşti oameni sunt robi ai Dumnezeului-Celui-preaînalt, care vă vestesc vouă calea mântuirii...".
18 Şi pe aceasta a făcut-o timp de multe zile. Iar Pavel, supărându-se, s-a întors şi i-a zis duhului: „În numele lui Iisus Hristos îţi poruncesc să ieşi din ea!" Şi chiar în ceasul acela a ieşit.
19 Şi stăpânii ei, văzând că li s-a dus nădejdea câştigului, au pus mâna pe Pavel şi pe Sila şi i-au târât în piaţă înaintea dregătorilor.
20 Şi ducându-i la judecători, au zis: „Aceşti oameni, care sunt iudei, ne tulbură cetatea
21 şi vestesc obiceiuri pe care nouă, romani fiind, nu ne este îngăduit să le primim şi nici să le facem"9.
22 Şi împotriva lor s-a ridicat şi mulţimea. Şi judecătorii, rupându-le hainele, au poruncit să-i bată cu vergi.
23 Şi după ce le-au dat multe lovituri, i-au aruncat în temniţă, poruncindu-i temnicerului să-i păzească cu grijă.
24 Acesta, primind o asemenea poruncă, i-a vârât în temniţa cea mai dinlăuntru şi le-a strâns picioarele-n butuci.
8= Facultatea de a ghici. „Duh pitonicesc", de la şarpele Python şi preoteasa-prezicătoare Pythia din oracolul de la Delfi, patronat de Apollo.
9 Evreii erau liberi să-şi practice propria lor religie, dar nu aveau voie să-i convertească pe Romani. Evident, acuzatorii nu fac nici o deosebire între Iudei şi creştini.
25 Dar spre miezul nopţii, Pavel şi Sila se rugau şi-I cântau laude lui Dumnezeu; iar cei înlănţuiţi îi ascultau.
26 Şi deodată s-a făcut cutremur mare, încât temeliile temniţei s-au zguduit şi îndată toate uşile s-au deschis şi legăturile tuturor s-au dezlegat.
27 Şi când s-a deşteptat temnicerul şi a văzut uşile temniţei deschise, şi-a scos sabia şi voia să se omoare, crezând că cei legaţi au fugit.
28 Dar Pavel a strigat cu glas mare, zicând: „Să nu-ţi faci nici un rău, că toţi suntem aici!"
29 Iar acela a cerut lumină şi s-a repezit înlăuntru şi, tremurând, a căzut în faţa lui Pavel şi a lui Sila;
30 şi, scoţându-i afară, le-a zis: „Domnilor, ce trebuie să fac eu ca să mă mântuiesc?"
31 Iar ei au zis: „Crede în Domnul Iisus şi te vei mântui, tu şi casa ta".
32 Şi i-au grăit cuvântul Domnului, şi tuturor celor din casa lui.
33 Şi luându-i într-acel ceas al nopţii, le-a spălat rănile şi s-a botezat îndată, el şi toţi ai lui.
34 Apoi i-a dus în casă şi a pus masa şi s-a veselit cu toată casa, pentru aceea că au crezut în Dumnezeu.
35 Şi dacă s-a făcut ziuă, judecătorii i-au trimis pe lictori10, zicând: „Dă drumul oamenilor acelora!"

36 Iar temnicerul i-a spus lui Pavel aceste cuvinte, cum că judecătorii au trimis să fie lăsaţi liberi; „acum deci ieşiţi şi mergeţi în pace”.
10 Literal: purtători de vergi. Poliţişti romani care, mai ales la paradă, purtau câte o secure cu coada îmbrăcată într-un buchet de nuiele.

37 Dar Pavel a zis către ei: „După ce că fără judecată ne-au bătut în piaţă, pe noi, care suntem cetăţeni romani11, şi ne-au aruncat în temniţă, acum ne scot afară pe ascuns? Ei bine, nu!, ci să vină ei înşişi să ne scoată!”
38 Şi lictorii le-au spus judecătorilor aceste cuvinte. Şi auzind că sunt cetăţeni romani, judecătorii s-au temut.
39 Şi venind acolo, i-au liniştit; şi scoţându-i afară, îi rugau să plece din cetate.
40 Iar ei, după ce-au ieşit din temniţă, s-au dus la casa Lidiei; şi dacă i-au văzut pe fraţi, i-au liniştit şi au plecat.
17
Tulburarea din Tesalonic. Pavel în Bereea şi Atena; cuvântarea din Areopag.
1 Şi după ce au trecut prin Amfipoli şi Apolonia, au venit la Tesalonic 1, unde era o sinagogă a Iudeilor.
2 Şi după obiceiul său, Pavel a intrat la ei şi în trei sâmbete le-a grăit din Scripturi,
3 tâlcuindu-le şi arătând că: „Hristos trebuia să pătimească şi să învie din morţi”, şi că: „Acesta, Iisus pe Care vi-l vestesc eu, El este Hristosul”.
11 Născut în Cilicia, Pavel avea calitatea de cetăţean roman. Or, cetăţenii Romei nu puteau primi pedepse dezonorante cum erau, de pildă, bătaia sau crucificarea. E motivul pentru care Pavel îşi va da viaţa nu prin răstignire, ca Petru, ci prin decapitare.
1 Actualul Salonic. Capitala provinciei romane Macedonia. Oraş înfloritor, port maritim şi centru comercial; avea o populaţie numeroasă şi amestecată, inclusiv o importantă comunitate evreiască.
4 Şi unii dintre ei au crezut şi au trecut de partea lui Pavel şi a lui Sila, şi mare mulţime de Elini evlavioşi2 şi nu puţine dintre femeile de frunte.
5 Dar Iudeii, umplându-se de invidie şi luând cu ei câţiva oameni răi din cei de rând, au adunat gloată şi tulburau cetatea; şi ducându-se la casa lui Iason, căutau să-i scoată afară înaintea poporului.
6 Dar, negăsindu-i, au târât pe Iason şi pe câţiva fraţi la mai-marii cetăţii, strigând că aceia care au întors toată lumea pe dos au venit şi aici
7 şi Iason i-a primit la el; şi ei toţi lucrează împotriva poruncilor cezarului, spunând că este un alt împărat, Iisus...
8 Şi au tulburat mulţimea şi pe maimarii cetăţii care au auzit acestea.
9 Şi numai după ce au luat chezăşie de la Iason şi de la ceilalţi, le-au dat drumul3.
10 Iar fraţii de-ndată i-au trimis noaptea la Bereea pe Pavel şi pe Sila; care, ajungând acolo, au intrat în sinagoga Iudeilor.
11 Dar aceştia erau mai buni la suflet decât cei din Tesalonic; ei au primit cuvântul cu toată osârdia, zilnic cercetând Scripturile, dacă ele sunt aşa.
12 Şi au crezut mulţi dintre ei şi dintre femeile de cinste ale Elinilor şi nu puţini dintre bărbaţi.
13 Dar când Iudeii din Tesalonic au aflat de cuvântul lui Dumnezeu că a fost vestit de Pavel şi în Bereea, au
2Biserica din Tesalonic, întemeiată de Pavel, va fi alcătuită în marea ei majoritate din păgâni convertiţi (vezi 1 Tes 1, 9).
3 I-au eliberat pe cauţiune.

venit şi acolo, întărâtând şi tulburând mulţimile.
14 Şi atunci l-au trimis fraţii de-ndată pe Pavel să plece spre mare; iar Sila şi Timotei au rămas acolo.
15 Iar cei ce-l însoţeau pe Pavel l-au dus până la Atena; şi luând ei poruncă pentru Sila şi Timotei ca aceştia să vină la el cât mai curând, au plecat.
16 Iar în Atena, în timp ce Pavel îi aştepta, duhul i s-a aprins de mânie văzând că cetatea e plină de idoli.

17 Ca urmare, se lua la-ntrebări cu Iudeii şi cu cei credincioşi în sinagogă, şi zilnic în piaţă cu cei ce se întâmplau să fie de faţă4.
18 Iar unii dintre filosofii epicurei şi stoici5 se luau la vorbă cu el. Şi unii ziceau: „Oare ce vrea să ne spună acest semănător de cuvinte?...”. Iar alţii: „Se pare că e vestitor de zeităţi străine...” pentru că el Îl binevestea pe Iisus şi Învierea6.
19 Şi l-au luat cu ei şi l-au dus în Areopag7, zicând: „Putem să cunoaştem ce este această nouă învăţătură grăită de tine?;
20 că lucruri străine-i aduci tu auzului nostru. Vrem să ştim aşadar ce-ar fi să fie acestea...”.
4 Pavel se adaptează cu repeziciune la mediul cultural grecesc şi adoptă maniera socratică de a-şi aborda interlocutorii pe stradă şi-n pieţele publice.
5 Adepţi ai celor două importante curente filosofice ale vremii, cu morală diferită: epicureii cultivau plăcerile vieţii, în timp ce stoicii practicau austeritatea.
6 Reiese că atenienii înţelegeau Învierea (predicată de Pavel) tot ca pe o divinitate.
7= Amfiteatru pentru judecăţi sau dezbateri publice, situat pe colina cu acelaşi nume, nu departe de Acropole.
21 Fiindcă toţi atenienii şi străinii care locuiau acolo nu-şi petreceau timpul decât spunând sau auzind ce e mai nou.
22 Şi Pavel, stând ridicat în mijlocul Areopagului, a zis: „Bărbaţi atenieni, văd că-ntru toate sunteţi foarte evlavioşi;
23 căci străbătând cetatea voastră şi privind la locurile voastre de-nchinare, am dat şi de un altar pe care era scris: «Dumnezeului Necunoscut»8. Ei bine, Cel pe Care voi Îl cinstiţi fără să-l cunoaşteţi, pe Acela vi-L vestesc eu vouă.
24 Dumnezeu, Cel ce a făcut lumea şi toate cele ce sunt într-însa, fiind El Domnul cerului şi al pământului, nu locuieşte în temple făcute de mâini,
25 nici nu este slujit de mâini omeneşti, ca şi cum ar avea nevoie de ceva, de vreme ce El le dă tuturor viaţă şi suflare şi totul,
26 şi dintr-un sânge9 a făcut tot neamul oamenilor, ca să locuiască pe toată faţa pământului, aşezându-le vremile cele de mai-nainte rânduite şi hotarele locuirii lor10,
27 pentru ca să-L caute pe Dumnezeu, doar L-or pipăi11 şi L-or găsi, deşi El nu e departe de fiecare din noi.
8 Altar prin care atenienii sperau să nu-şi atragă mânia unui zeu pe care ei uitaseră să-l cinstească nominal; altar la care puteau să apeleze cei ce nu ştiau sau nu se hotărau cărui zeu să i se închine. Genial punct de plecare pentru cuvântarea lui Pavel.
9 Dintr-un singur om, Adam, sau dintr-o singură seminţie primară.
10= Durata vieţii şi locul de trai. Textul se poate referi, deopotrivă, la oameni ca indivizi sau la neamurile pământului.
11 De-a lungul veacurilor de ignoranţă, lipsiţi de Revelaţie, oamenii încercau să-L afle pe Dumnezeu pe dibuite, aşa cum pipăi prin întuneric.
1891
28 că noi în El vieţuim şi ne mişcăm şi suntem, aşa cum au spus unii dintre poeţii voştri: «Că neam al Lui suntem şi noi»12.
29 Aşadar, fiind noi neamul lui Dumnezeu, nu trebuie să socotim că dumnezeirea este asemenea aurului sau argintului sau pietrei, cioplite de meşteşugul şi plăsmuirea omului13 -.
30 Dar Dumnezeu, trecând cu vederea vremile neştiinţei, le vesteşte acum oamenilor ca toţi, de pretutindeni, să se pocăiască,
31 pentru că a hotărât o zi când întru dreptate va să judece lumea prin Bărbatul pe Care El L-a rânduit, tuturor dându-le încredere prin aceea că L-a înviat din morţi14”...
32 Şi auzind ei despre învierea morţilor, unii l-au luat în râs, iar alţii au zis: „Despre asta te-om asculta şi altă dată...15”.
33 Aşa că Pavel a plecat din mijlocul lor.
34 Dar unii bărbaţi i s-au alăturat şi au crezut, între care şi Dionisie Areopagitul16 şi o femeie cu numele Damaris şi alţii împreună cu ei.
12 Citat din Aratus, poet originar din Cilicia (sec. III î. H.).
13 Aici se închide paranteza deschisă la începutul versetului 28.

14 Învierea lui Iisus e garanţia credinţei noastre în Judecata de Apoi şi în dreptatea ei.
15 Pentru atenieni, ideea însăşi de înviere a morţilor e o absurditate care nu merită măcar o discuţie.
16 Sub acest nume e cunoscut şi celebrul scriitor bisericesc din secolul V, autorul unor importante opere de mistică creştină. Discuţiile asupra identităţii lui rămân încă deschise.
18
Pavel în Corint. Acvila şi Priscila. Pavel se întoarce la Antiohia. A treia călătorie misionară a lui Pavel. Apollo predică în Efes.
1 După aceea Pavel a plecat din Atena şi a venit în Corint1.
2 Şi găsind pe un iudeu cu numele Acvila, de neam din Pont, venit de curând din Italia, şi pe Priscila, femeia lui pentru că poruncise Claudiu ca toţi Iudeii să plece din Roma2 -, a venit la ei.
3 Şi pentru că erau de aceeaşi meserie, a rămas la ei şi lucrau; că erau de meserie făcători de corturi3.
4 şi-n fiecare sâmbătă se lua la-ntrebări în sinagogă şi aducea la credinţă Iudei şi Elini.
5 Iar când Sila şi Timotei au venit din Macedonia, Pavel era-ntru totul robit cuvântului, mărturisindu-le Iudeilor că Iisus este Hristosul.
6 Şi dacă ei au stat împotrivă şi-l defăimau, el le-a zis scuturându-şi hainele: „Sângele vostru asupra capului vostru! Eu sunt curat. De acum înainte mă voi duce la păgâni!”
7 Şi mutându-se de acolo, a venit în casa unuia cu numele Iustus4, cinstitor
1 Capitala provinciei Ahaia; oraş mare, romanizat, dar şi cosmopolit, faimos prin libertinajul moravurilor.
2 Istoricul Suetoniu consemnează edictul împăratului Claudiu, din jurul anului 49 sau 50, pentru expulzarea Evreilor din Roma. Cei doi erau deja creştini.
3 Nu ştim când învăţase Pavel această meserie; probabil, de la părinţii săi din Tars. Semnificativ e faptul că Apostolul, deşi ar fi fost îndreptăţit la întreţinere din partea ucenicilor, a preferat să se hrănească din lucrul mâinilor sale, fapt subliniat în câteva din epistolele lui (vezi şi mai jos,20, 34).
4 În unele variante greceşti, Titus Iustus.

de Dumnezeu, a cărui casă era alături de sinagogă.
8 Dar Crispus, mai-marele sinagogii, a crezut în Domnul, împreună cu toată casa sa; şi mulţi dintre Corinteni, auzind5, credeau şi se botezau.
9 Şi Domnul i-a zis lui Pavel noaptea-n vedenie: „Nu te teme, ci vorbeşte şi nu tăcea,
10 pentru că Eu cu tine sunt şi nimeni nu va pune mâna pe tine să-ţi facă rău. Că mult popor am Eu în cetatea aceasta”.
11 Şi a stat în Corint un an şi şase luni, învăţând între ei cuvântul lui Dumnezeu.
12 Dar pe când Galion6 era proconsulul Ahaiei, Iudeii s-au ridicat toţi într-un cuget împotriva lui Pavel şi l-au adus la tribunal,
13 zicând că el împotriva legii îi înduplecă pe oameni să-L cinstească pe Dumnezeu.
14 Şi când Pavel era să deschidă gura, Galion a zis către Iudei: „Dacă ar fi vorba de vreo nedreptate sau vreo faptă rea, o, Iudeilor, v-aş asculta cum se cuvine;
15 dar dacă sunt la voi întrebări asupra cuvântului şi a numelor şi despre legea voastră, vedeţi-vă voi înşivă de ele. Judecător peste acestea eu nu vreau să fiu”.
16 Şi i-a izgonit din tribunal.
17 Dar Elinii au pus mâna toţi pe Sostene, mai-marele sinagogii, şi-l băteau în faţa tribunalului. Galion însă nu lua în seamă nimic din acestea.
5= Ascultându-l pe Pavel.
6 Galion era fratele filosofului Seneca. O inscripţie de la Delfi îl atestă ca proconsul al Ahaiei în anii 51 şi 52.
18 Iar Pavel, după ce a stat încă multe zile, şi-a luat rămas-bun de la fraţi şi a plecat cu corabia în Siria, împreună cu Priscila şi cu Acvila, după ce şi-a tuns capul la Chenhreea7, căci făcuse o făgăduinţă8.
19 Şi au sosit la Efes şi i-a lăsat acolo. Dar el, intrând în sinagogă, se lua la-ntrebări cu Iudeii.
20 Şi când ei l-au rugat să rămână la dânşii mai multă vreme, el n-a vrut;
21 ci, despărţindu-se de ei, a zis: „Trebuie negreşit ca sărbătoarea care vine s-o fac la Ierusalim; dar, cu voia Domnului, mă voi întoarce iarăşi la voi”. Şi a plecat din Efes;

22 şi dându-se jos la Cezareea9, s-a suit şi a salutat Biserica10; şi s-a coborât la Antiohia.
23 Şi după ce a stat acolo câtva timp, a plecat şi a străbătut pe rând ţinutul Galatiei şi Frigia, întărind pe toţi ucenicii.
24 A sosit însă la Efes un iudeu cu numele Apollo, alexandrin de neam, bărbat iscusit la cuvânt, şi puternic în Scripturi11.
7 Portul răsăritean al Corintului.
8 Vot de nazireu, al cărui ritual implica tăierea părului. Nazireatul era o făgăduinţă voluntară şi temporară prin care insul (bărbat sau femeie) se obliga să ducă o viaţă austeră, ceva în felul monahismului de mai târziu (vezi Nm 6). Votul lui Pavel e atestat şi în FA 21, 24.
9 Debarcând în portul cel mai apropiat de Ierusalim.
10 Evident, Biserica din Ierusalim. S-a notat că oridecâteori Ierusalimul e menţionat în Noul Testament din perspectiva unei călătorii, sfinţii autori folosesc verbele „a se sui la...” sau „a se coborî de la...”; aceasta, în dublu înţeles: geografic (era mai înalt decât celelalte aşezări) şi spiritual (era locul jertfei şi învierii lui Iisus Hristos).
11 Apollo va deveni un personaj cu mare influenţă printre creştinii din Corint (vezi 1 Co 1, 12, 3, 4-9, 21-23). Având şcoala alexandrină, e de presupus că era versat mai ales în interpretarea alegorică a Sfintelor Scripturi, şcoală pe care o vor dezvolta mai târziu Panten, Clement şi Origen.

25 El era şcolit în Calea Domnului; şi fierbând cu duhul, grăia şi drept învăţa cele despre Iisus, deşi cunoştea numai botezul lui Ioan.
26 Şi el a început să vorbească cu-ndrăznire în sinagogă. Dar Priscila şi Acvila, auzindu-l, l-au luat cu ei şi i-au arătat mai cu de-amănuntul Calea lui Dumnezeu.
27 Şi vrând el să treacă în Ahaia, fraţii l-au încurajat şi le-au scris ucenicilor să-l primească. Şi dacă a sosit 12, de mare ajutor le-a fost celor ce crezuseră prin har13.
28 Căci cu tărie şi-n faţa tuturor îi înfrunta pe Iudei, dovedind din Scripturi că Iisus este Hristos.
19
Pavel în Efes. Fiii lui Sceva. Răscoala stârnită de argintarul Dimitrie.
1 şi-n timp ce Apollo era în Corint, Pavel, după ce a străbătut părţile de sus, a venit la Efes1. Şi găsind câţiva ucenici,
2 a zis către ei: „Primit-aţi voi Duhul Sfânt când aţi crezut?” Iar ei i-au zis:
12 În Corint, capitala Ahaiei.
13 Cei ce au dobândit credinţa prin har au nevoie să şi-o consolideze prin învăţătură; este exact ceea ce le oferă Apollo.
1 Centru religios, politic şi cultural al imperiului roman, celebru prin cultul zeiţei Artemis (Diana), al cărei templu se număra printre cele şapte minuni ale lumii antice. Versiunea de faţă optează pentru numele latinesc al zeiţei, intrat în circuitul culturii europene.
„Dar noi nici măcar n-am auzit că este Duh Sfânt...”2.
3 Şi el a zis: „Atunci, în ce v-aţi botezat?” Ei au zis: „În botezul lui Ioan”.
4 Iar Pavel a zis: „Ioan a botezat cu botezul pocăinţei, spunându-i poporului să creadă în Cel ce avea să vină după el, adică în Iisus Hristos”.
5 Şi dacă ei au auzit, s-au botezat în numele Domnului Iisus.
6 Şi punându-şi Pavel mâinile peste ei, Duhul Sfânt a venit asupra lor şi vorbeau în limbi şi profetizau3.
7 Şi erau de toţi ca la doisprezece bărbaţi.
8 Şi el, intrând în sinagogă, a vorbit cu-ndrăznire timp de trei luni, luându-se cu ei la-ntrebări şi încredinţându-i despre împărăţia lui Dumnezeu.
9 Dar fiindcă unii erau împietriţi şi nu se înduplecau, bârfind Calea Domnului înaintea mulţimii, Pavel s-a despărţit de ei şi i-a luat deoparte pe ucenici şi vorbea zilnic în şcoala lui Tiranus4.
10 Şi aceasta a ţinut vreme de doi ani, aşa încât toţi cei ce locuiau în Asia, şi Iudei şi Elini, au auzit cuvântul Domnului.
11 Şi Dumnezeu făcea prin mâinile lui Pavel minuni puţin obişnuite,
12 până acolo încât basmale sau şorţuri de pe trupul său erau aduse peste cei
2 Ignoranţa acestor ucenici nu se referă la existenţa în sine a Sfântului Duh, pe care vor fi cunoscut-o din Vechiul Testament, ci la lucrarea Lui în Biserică.

3 Li se dăruise harisma glosolaliei (capacitatea de a vorbi în limbi străine). Pentru harisma profeţiei vezi nota de la 11,27.
4 Tiranus, profesor de retorică în Efes, care avea o şcoală publică. Unele manuscrise vechi precizează că Pavel îşi ţinea cursul între orele 11-16 (când localul nu era folosit din cauza zăpuşelii).

bolnavi şi bolile se îndepărtau de ei, iar duhurile cele rele ieşeau dintr-înşii.
13 Şi unii dintre Iudeii care umblau din loc în loc scoţând demoni5 au început ca peste cei ce aveau duhuri rele să cheme numele Domnului Iisus, zicând: „Vă jur pe Iisus pe care-L propovăduieşte Pavel!...”6.
14 Iar cei ce făceau aceasta erau cei şapte fii ai lui Sceva, arhiereu iudeu.
15 Şi răspunzând duhul cel rău, le-a zis: „Pe Iisus îl cunosc, şi pe Pavel îl ştiu, dar voi cine sunteţi?...”.
16 Şi sărind asupra lor omul în care era duhul cel rău, i-a biruit şi într-atâta i-a copleşit, încât ei au fugit goi şi răniţi din casa aceea.
17 Şi acest lucru s-a făcut cunoscut tuturor Iudeilor şi Elinilor care locuiau în Efes; şi frică a căzut peste ei toţi şi se mărea numele Domnului Iisus.
18 Şi mulţi dintre cei ce crezuseră veneau să se mărturisească şi să-şi spună faptele.
19 Iar mulţi dintre cei ce făcuseră vrăjitorie şi-au adus cărţile şi le ardeau în faţa tuturor. Şi le-au socotit preţul şi au găsit cincizeci de mii de arginţi7.
20 Astfel creştea cu putere cuvântul Domnului şi se întărea.
21 Şi după ce s-au săvârşit acestea, Pavel şi-a pus în gând să treacă prin Macedonia şi prin Ahaia şi să se ducă la
5 Exorcişti itineranţi.
6 Izvoarele iudaice şi păgâne atestă că o seamă de exorcişti necreştini invocau numele Domnului Iisus Hristos asupra celor posedaţi de demoni; evident, nu în virtutea credinţei, ci ca pe o formulă magică. O astfel de practică începuse încă din vremea lui Iisus: vezi Mc 9, 38-39.
7 Efesul era atât de faimos prin practica magiei, încât cărţile de acest fel erau numite deseori „scrieri efesene”.
Ierusalim, zicând că: „După ce voi fi acolo, trebuie să văd şi Roma”.
22 Şi trimiţând în Macedonia pe doi din cei ce-l slujeau, pe Timotei şi pe Erast, el a rămas o vreme în Asia.
23 Şi în vremea aceea nu mică tulburare s-a făcut cu privire la Calea Domnului.
24 Că un argintar cu numele Dimitrie, care făcea în argint temple mici ale Dianei8 şi nu puţin de lucru le aducea meşterilor săi,
25 i-a adunat pe ei şi pe cei ce lucrau unele ca acestea şi le-a zis: „Bărbaţilor, voi ştiţi că din această lucrare ne este câştigul.
26 Şi voi vedeţi şi auziţi că nu numai în Efes, ci aproape în toată Asia, acest Pavel a-nduplecat şi a-ntors multă mulţime, zicând că cei făcuţi de mâini nu sunt dumnezei.
27 Astfel că nu numai meseria noastră este în primejdie să ajungă fără trecere, dar şi templul marii zeiţe Diana să fie socotit o nimica-toată şi nimicită să-i fie şi ei măreţia, a celei pe care toată Asia şi toată lumea o cinsteşte...”.
28 Şi auzind ei şi umplându-se de mânie, strigau, zicând: „Mare este Diana Efesenilor!”
29 Şi toată cetatea s-a umplut de tulburare şi au pornit într-un cuget la teatru, târându-i cu ei şi pe macedonenii Gaiu şi Aristarh, însoţitorii lui Pavel.
30 Iar Pavel voia să intre în mijlocul poporului, dar ucenicii nu l-au lăsat;
31 de asemenea, şi unii dintre dregătorii Asiei, care îi erau prieteni, au trimis la el şi-l rugau să nu se ducă la teatru.
8= Statuete ale zeiţei şi replici în miniatură ale templului.

32 Deci unii strigau una, alţii strigau alta, că adunarea era învălmăşită şi cei mai mulţi nu ştiau pentru ce s-au adunat acolo.
33 Iar unii din mulţime l-au scos la iveală pe Alexandru, pe care Iudeii îl împinseseră înainte. Iar Alexandru făcea semn cu mâna şi voia să se apere înaintea poporului;

34 dar ei, de-ndată ce au cunoscut că e iudeu, toţi într-un glas au strigat aproape două ceasuri: „Mare este Diana Efesenilor!...”.
35 Iar secretarul9, potolind mulţimea, a zis: „Bărbaţi efeseni! Cine Oare-ntre oameni este acela care să nu ştie că cetatea Efesenilor este păzitoarea templului Dianei celei mari şi a statuii ei celei căzute din cer?
36 Aşadar, fiind acestea mai presus de orice îndoială, trebuie să vă liniştiţi şi să nu faceţi nimic nesăbuit.
37 Că aţi adus pe bărbaţii aceştia, care nu sunt nici furi de cele sfinte şi nici n-o defaimă pe zeiţa voastră.
38 Deci dacă Dimitrie şi meşterii cei împreună cu el au vreo plângere împotriva cuiva, zile de judecată se ţin, sunt şi proconsuli; pârască-se unii pe alţii!;
39 iar dacă urmăriţi altceva, se va dezlega în adunarea cea legiuită,
40 că-n primejdie suntem, ca pentru ziua de astăzi să fim învinuiţi de răscoală, nefiind nici o pricină prin care noi vom putea să dăm o lămurire despre vălmăşagul acesta”.
41 Şi pe acestea zicându-le, a eliberat adunarea.
9= Moderatorul; cel ce conduce discuţiile într-o adunare.
20
Pavel călătoreşte din nou prin Macedonia şi Grecia; îl învie pe Eutihie din Troa; de la Troa la Milet; îşi ia rămas-bun de la Biserica Efesului.
1 Iar după ce a încetat zarva, Pavel şi-a chemat ucenicii şi le-a dat sfaturi; şi după ce şi-a luat rămas-bun, a ieşit să meargă în Macedonia.
2 Şi străbătând acele părţi şi dându-le sfaturi cu-ndelungate cuvinte, a sosit în Grecia.
3 Şi a stat acolo trei luni. Dar când era să plece în Siria1, Iudeii au uneltit împotriva lui, şi atunci El s-a hotărât să se întoarcă prin Macedonia.
4 Şi au mers împreună cu el, până în Asia, Sopatru, fiul lui Pirus din Bereea2, Aristarh şi Secundus din Tesalonic şi Gaiu din Derbe şi Timotei; iar din Asia, Tihic şi Trofim.
5 Aceştia au plecat înainte şi ne-au aşteptat în Troa.
6 Iar noi, după zilele Azimelor, am pornit cu corabia de la Filipi şi în cinci zile am sosit la ei, în Troa, unde am rămas şapte zile.
7 Iar în ziua cea dintâi a săptămânii, când noi ne-am adunat să frângem pâinea3, Pavel, care avea să plece a doua
1 Din FA 19, 21 şi Rm 15, 25-26 ştim că Pavel se pregătea să plece la Ierusalim pentru a duce acolo ajutoarele colectate din Macedonia şi Ahaia.
2 Sopatru: a nu fi confundat cu Sosipatru de la Rm 16, 21.
3 Euharistia duminicală (în prima zi a săptămânii iudaice) devenise o practică obişnuită a comunităţilor creştine. Din context înţelegem că membrii comunităţii s-au adunat sâmbătă seara (când începea de fapt ziua de sărbătoare), iar „frângerea pâinii” a avut loc după miezul nopţii. (De observat că Luca şi-a reluat povestirea la persoana întâi plural vezi nota de la 16, 10).

zi, a stat cu ei de vorbă şi şi-a prelungit cuvântul până la miezul nopţii.
8 Iar în odaia de sus, unde eram adunaţi, erau multe făclii aprinse.
9 Dar un tânăr cu numele Eutihie şedea la fereastră şi a fost prins de somn în timp ce Pavel vorbea îndelung; şi, doborât de somn, a căzut jos de la catul al treilea; şi l-au ridicat mort.
10 Dar Pavel s-a coborât şi s-a aplecat peste el şi l-a luat în braţe şi a zis: „Nu vă tulburaţi, căci sufletul său este în el”.
11 Şi dacă s-a suit şi a frânt pâinea şi a mâncat, a vorbit cu ei mult, până-n zori; şi aşa a plecat.
12 Iar pe tânăr l-au adus viu, şi nu puţin s-au mângâiat.
13 Dar noi, venind înainte la corabie, am plutit spre Assos, ca să-l luăm de acolo pe Pavel; că el voind să meargă pe jos4, rânduise astfel.
14 Şi dacă ne-a întâlnit la Assos, l-am urcat cu noi şi am venit la Mitilene.
15 Şi de acolo, mergând cu corabia, am sosit a doua zi în faţa insulei Hios. Iar în ziua următoare am ajuns în Samos; şi după ce am rămas la Troghilion, a doua zi am venit la Milet.
16 Căci Pavel hotărâse să treacă cu corabia pe lângă Efes, ca să nu i se întâmple să întârzie în Asia; pentru că el se grăbea ca de ziua Cincizecimii, de i-ar fi cu putinţă, să fie la Ierusalim.

17 Şi trimiţând din Milet la Efes, i-a adunat la el pe preoţii Bisericii.
4 Aproximativ 40 km, distanţă pe care Pavel hotărâse s-o parcurgă cu picioarele, probabil singur.
18 Şi dacă au venit la el, le-a zis: „Voi ştiţi cum m-am purtat eu cu voi în toată vremea, din ziua cea dintâi când am venit în Asia,
19 slujind Domnului cu toată smerenia şi cu multe lacrimi şi încercări care mi s-au întâmplat prin uneltirile Iudeilor,
20 şi cum nu m-am ferit ca pe toate cele folositoare să vi le vestesc şi să vă învăţ înaintea poporului şi prin case,
21 mărturisindu-le şi Iudeilor şi Elinilor pocăinţa spre Dumnezeu şi credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos.
22 Iar acum iată că, legat fiind cu Duhul5, merg la Ierusalim fără să ştiu cele ce mi se vor întâmpla acolo,
23 în afară doar că Duhul Sfânt îmi mărturiseşte prin cetăţi spunându-mi că lanţuri şi necazuri mă aşteaptă.
24 Dar nimic nu iau în seamă şi preţ nu pun pe viaţa mea, fără numai să-mi împlinesc călătoria şi slujba pe care am primit-o de la Domnul Iisus, aceea de a mărturisi Evanghelia harului lui Dumnezeu.
25 Şi acum, iată, eu ştiu că voi toţi, cei printre care am trecut propovăduind împărăţia lui Dumnezeu, nu-mi veţi mai vedea faţa.
26 Pentru aceea vă mărturisesc în ziua de astăzi că sunt curat de sângele tuturor6.
5 Legat cu Sfântul Duh, Pavel se consideră robul Acestuia şi merge acolo unde Stăpânul ştie şi vrea.
6 Arhiereii Iudeilor îi învinuiseră pe apostoli că aceştia vor să-i facă răspunzători de sângele lui Hristos (FA 5, 28), uitând că ei înşişi îşi asumaseră responsabilitatea în faţa lui Pilat (Mt 27, 25). E posibil ca lui Pavel să i se fi adus învinuiri asemănătoare în comunităţile iudaice din Efes, Corint şi Tesalonic.
1897
27 Că nu m-am ferit să vă vestesc toată voia lui Dumnezeu.
28 Drept aceea, luaţi aminte la voi înşivă şi la toată turma în care Duhul Sfânt v-a pus pe voi episcopi7, ca să păstoriţi Biserica lui Dumnezeu, pe care El a câştigat-o cu însuşi sângele Său8.
29 Eu ştiu bine că după plecarea mea vor intra între voi lupi înverşunaţi care nu vor cruţa turma.
30 Şi dintre voi înşivă se vor ridica bărbaţi grăind lucruri sucite, ca să-i tragă după ei pe ucenici.
31 De aceea, privegheaţi amintindu-vă că timp de trei ani, noaptea şi ziua n-am încetat să vă sfătuiesc, cu lacrimi, pe fiecare din voi.
32 Şi acum, vă încredinţez lui Dumnezeu şi cuvântului harului Său, cel care poate să vă zidească şi să vă dea moştenire între toţi cei sfinţiţi.
33 Argint sau aur sau haină n-am poftit de la nimeni;
34 voi înşivă ştiţi că mâinile acestea au lucrat pentru trebuinţele mele şi ale celor ce erau cu mine.
35 Pe toate vi le-am arătat, cum că astfel ostenindu-vă trebuie să-i ajutaţi pe cei slabi9 şi să vă aduceţi aminte de cuvintele Domnului Iisus, căci El a zis: Mai fericit este a da decât a lua”.
7 Text clar despre existenţa episcopatului ca treaptă harică, prin venirea şi lucrarea Sfântului Duh. Literal, grecescul episkopos înseamnă supraveghetor. Imaginea de totdeauna a episcopului a fost aceea a unui păstor care veghează asupra turmei sale.
8 Evident, cu sângele lui Iisus Hristos, dar textul vrea să pună în lumină deofiinţimea (consubstanţialitatea) dintre Dumnezeu-Tatăl şi Dumnezeu-Fiul.
9 Milostenia trebuie făcută din propria ta osteneală, nu din venitul nemuncit; altfel, ea nu constituie o jertfă, ci un simplu act filantropic.
36 Şi după ce a spus acestea, şi-a plecat genunchii şi s-a rugat împreună cu ei toţi.
37 Şi mare plângere a fost peste toţi; şi căzând pe grumajii lui Pavel, îl sărutau,
38 îndureraţi mai ales de cuvântul pe care-l spusese, că n-au să-i mai vadă faţa. Şi l-au petrecut la corabie.
21
Călătoria lui Pavel de la Milet la Ierusalim. Pavel îl vizitează pe Iacob; Iudeii îl arestează în templu.
1 Şi a fost că după ce ne-am despărţit de ei, am plecat pe apă şi, mergând de-a dreptul, am venit la Cos şi, a doua zi, la Rodos, iar de acolo, la Patara.

2 Şi găsind o corabie care mergea în Fenicia, ne-am urcat în ea şi am plecat.
3 Şi după ce am zărit Ciprul şi l-am lăsat la stânga, am plutit spre Siria şi ne-am coborât la Tir, căci acolo avea corabia să-şi descarce povara.
4 Şi găsindu-i pe ucenici, am rămas acolo şapte zile. Aceştia-i spuneau lui Pavel, prin Duhul, să nu se suie la Ierusalim.
5 Şi a fost că după ce am împlinit zilele, am ieşit şi mergeam; şi ei toţi, cu femei şi copii, ne-au petrecut până afară din cetate; şi plecându-ne genunchii pe ţărm, ne-am rugat
6 şi ne-am luat rămas-bun unii de la alţii; şi noi ne-am urcat în corabie, iar ei s-au întors la ale lor.
7 Iar noi, dacă am sfârşit călătoria pe apă, de la Tir am venit la Ptolemaida; şi i-am îmbrăţişat pe fraţi şi am rămas la ei o zi.

8 Iar a doua zi am plecat şi am venit la Cezareea. Şi intrând în casa lui Filip binevestitorul, care era dintre cei şapte[1], am rămas la el.
9 Şi acesta avea patru fiice fecioare care profetizau[2].
10 Şi dac-am rămas noi acolo mai multe zile, a coborât din Iudeea un profet cu numele Agab;
11 şi, venind la noi, a luat brâul lui Pavel, şi-a legat picioarele şi mâinile şi a zis: „Aceasta zice Duhul Sfânt: Aşa îl vor lega Iudeii în Ierusalim pe bărbatul al căruia este acest brâu şi-l vor da în mâinile păgânilor".
12 Şi când am auzit acestea, şi noi şi localnicii îl rugam să nu se suie la Ierusalim.
13 Atunci a răspuns Pavel: „Ce faceţi? Plângeţi şi-mi sfâşiaţi inima? Că eu sunt gata nu numai să fiu legat, ci şi să mor în Ierusalim pentru numele Domnului Iisus!"
14 Şi dacă el nu s-a înduplecat, noi ne-am potolit, zicând: „Facă-se voia Domnului!"
15 Iar după zilele acestea ne-am pregătit şi ne suiam la Ierusalim.
16 Şi împreună cu noi au venit şi dintre ucenicii din Cezareea; şi ei ne-au dus să găzduim la un oarecare Mnason din Cipru, vechi ucenic.
17 Şi sosind noi la Ierusalim, fraţii ne-au primit cu bucurie.
18 Iar a doua zi, Pavel a mers cu noi la Iacob; şi au venit acolo toţi preoţii.
19 Şi după ce i-a îmbrăţişat, le-a povestit cu de-amănuntul cele ce a făcut
1 Unul din cei şapte diaconi (vezi 6, 5).
2 Despre profeţii din Biserica primară vezi nota de la 11,27.
Dumnezeu între păgâni prin slujirea lui.
20 Iar ei, auzind, slăveau pe Dumnezeu şi i-au zis: „Vezi, frate, câte mii de Iudei au crezut; şi toţi sunt plini de râvnă pentru lege;
21 şi ei au auzit despre tine că pe toţi Iudeii care trăiesc printre păgâni îi înveţi să se lepede de Moise, spunându-le să nu-şi taie împrejur copiii, nici să umble după datini.
22 Deci, ce e de făcut? Fără-ndoială că mulţimea trebuie să se adune, fiindcă vor auzi că ai venit.
23 Aşadar, fă ce-ţi spunem noi: Noi avem patru bărbaţi care au asupra lor o făgăduinţă[3];
24 ia-i pe aceştia, curăţeşte-te împreună cu ei şi plăteşte-le tu cheltuielile, pentru ca ei să-şi radă capul[4]; şi toţi vor cunoaşte că din cele ce-au auzit despre tine nimic nu este, ci că tu însuţi umbli după lege şi o păzeşti.
25 Cât despre păgânii care au crezut, noi le-am scris rostindu-ne ca ei să se ferească de ceea ce este jertfit idolilor şi de sânge şi de animal sugrumat şi de desfrâu".
26 Atunci Pavel, luându-i cu el pe bărbaţii aceia, s-a curăţit împreună cu ei şi a doua zi a intrat în templu să aducă la cunoştinţă împlinirea zilelor curăţirii, când anume să fie adusă ofranda pentru fiecare din ei[5].
3 Erau, ca şi Pavel, supuşi votului voluntar al nazireatului, deci perfect încadraţi în legea lui Moise (vezi nota de la 18,18).
4 Cheltuielile cerute de ritualul purificării şi al tunderii (minuţios consemnat în Nm 6). Pavel se tunsese la Chenhreea.
5 Text dificil, cu variante de traducere. Se pare că stadiile noilor nazirei aveau termene diferite, care trebuiau să fie anunţate pentru programarea ritualului final al fiecăruia.

27 Şi când era să se împlinească cele şapte zile, Iudeii din Asia, văzându-l în templu, au întărâtat toată mulţimea şi au pus mâna pe el

28 strigând: „Bărbaţi israeliţi, daţi ajutor! Acesta este omul care pe toţi de pretutindeni îi învaţă împotriva poporului şi a legii şi a locului acestuia; ba încă şi Elini a adus în templu şi a spurcat acest loc sfânt”.
29 că ei îl văzuseră mai înainte-n cetate pe Trofim Efeseanul împreună cu el şi credeau că Pavel l-a adus în templu -.
30 şi s-a mişcat toată cetatea şi s-a făcut adunare de popor; şi punând mâna pe Pavel, l-au tras afară din templu şi îndată au închis porţile.
31 Dar când căutau ei să-l omoare, a ajuns veste la tribunul cohortei6 cum că tot Ierusalimul s-a tulburat.
32 Acela, luând îndată oşteni şi sutaşi, a alergat la ei; iar ei, văzând pe tribun şi pe ostaşi, au încetat să-l mai bată pe Pavel.
33 Atunci tribunul s-a apropiat, a pus mâna pe el şi a poruncit să fie legat cu două lanţuri; şi a-ntrebat cine este el şi ce-a făcut.
34 Iar în mulţime unii strigau una, alţii alta; şi neputând el să cunoască adevărul din pricina zarvei, a poruncit să fie dus în tabără.
35 Iar când a ajuns la trepte, a trebuit să fie purtat pe sus de ostaşi, din pricina întărâtării mulţimii,
36 că mulţime de popor mergea după el, strigând: „Omoară-l!...”.
6 Comandantul cohortei staţionate în fortăreaţa Antonia, cazarmă construită de Irod cel Mare în imediata apropiere a templului.
37 Şi când acela a vrut să-l ducă-n tabără, Pavel i-a zis tribunului: „Îmi este îngăduit să-ţi spun ceva?” Iar el a zis: „Ştii greceşte...!?
38 nu eşti tu oare egipteanul care mai zilele trecute, s-a răsculat şi i-a scos în pustiu pe cei patru mii de ucigaşi?...”7.
39 Şi a zis Pavel: „Eu sunt iudeu din Tarsul Ciliciei, cetăţean al unui oraş care nu este neînsemnat. Te rog, Dă-mi voie să-i vorbesc poporului”.
40 Şi dându-i-se voie, Pavel a stat în picioare pe trepte şi i-a făcut poporului semn cu mâna. şi s-a făcut o mare tăcere; şi el a vorbit în limba evreiască8, zicând:
22
Pavel se apără în faţa Iudeilor din Ierusalim; mărturiseşte cum s-a convertit şi cum a fost trimis la neamuri. Pavel şi tribunul roman.
1 „Bărbaţi, fraţi şi părinţi, ascultaţi acum apărarea mea faţă de voi!”
2 Şi auzind ei că le vorbea în limba evreiască, au făcut mai multă linişte; şi el le-a zis:
3 „Eu sunt bărbat iudeu născut în Tarsul Ciliciei, dar crescut aici, în cetatea aceasta, unde la picioarele lui Gamaliel am învăţat în chip amănunţit legea părintească. Fiind eu plin de râvnă pentru Dumnezeu, aşa cum şi voi toţi sunteţi astăzi,
7 Textual: sicari; naţionalişti extremişti, a căror răscoală e menţionată şi de istoricul Iosif Flaviu. Despre revolte asemănătoare vezi 5, 36-37.
8 De fapt, în aramaică; ebraica propriu-zisă nu mai era vorbită de la întoarcerea Evreilor din captivitatea babilonică.

4 de moarte-am prigonit această Cale1, legând şi predând la-nchisoare atât bărbaţi, cât şi femei,
5 aşa cum însuşi arhiereul îmi dă mărturie, precum şi tot sfatul bătrânilor; de la care primind eu şi scrisori către fraţi, mergeam la Damasc pentru ca şi pe cei ce erau acolo să-i aduc legaţi la Ierusalim spre a fi pedepsiţi.
6 Şi a fost că-n timp ce mergeam eu şi mă apropiam de Damasc, pe la amiază, deodată din cer o lumină mare a strălucit împrejurul meu2.
7 Şi am căzut la pământ şi am auzit un glas zicându-mi: «Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti?»
8 Iar eu am răspuns: «Cine eşti, Doamne?» Zis-a către mine: «Eu sunt Iisus Nazarineanul, Cel pe Care tu Îl prigoneşti».
9 Iar cei ce erau cu mine au văzut lumina şi s-au înfricoşat, dar glasul Celui ce-mi vorbea nu l-au auzit.
10 Şi am zis: «Ce să fac, Doamne?» Iar Domnul mi-a zis: «Ridică-te şi mergi în Damasc şi acolo ţi se va spune despre toate cele ce ţi s-au rânduit să faci».
11 Şi pentru că din pricina strălucirii acelei lumini nu mai vedeam, am venit în Damasc fiind dus de

mână de către cei ce erau împreună cu mine.
12 Iar un oarecare Anania, bărbat evlavios după lege, mărturisit de toţi Iudeii care erau în Damasc,
13 a venit la mine şi, stându-mi alături, mi-a zis: Frate Saule, recapătă-ţi vederea! Şi eu în chiar ceasul acela l-am
1= Biserica lui Hristos. Pavel foloseşte acest ebraism pentru a nu provoca un şoc prematur şi inoportun în sensibilitatea mulţimii de ascultători.
2 Pentru înţelesul complet vezi nota de la 9, 3.
putut vedea.
14 Iar el a zis: Dumnezeul părinţilor noştri pe tine de mai-nainte te-a ales, pentru ca voia Lui s-o cunoşti şi pe Celdrept să-L vezi şi din gura Sa să auzi;
15 că-n faţa tuturor oamenilor Îi vei fi Lui martor despre cele ce ai văzut şi ai auzit.
16 Şi acum, ce mai zăboveşti? Ridică-te şi botează-te şi spală-ţi păcatele, chemând numele Său.
17 Şi când m-am întors la Ierusalim şi mă rugam în templu, mi s-a întâmplat să fiu în extaz
18 şi să-L văd zicându-mi: «Grăbeşte-te şi ieşi repede din Ierusalim, pentru că ei nu vor primi mărturia ta despre Mine!»
19 Şi eu am zis: «Doamne, ei ştiu bine că eu prin sinagogi îi duceam la-nchisoare şi-i băteam pe cei ce credeau în Tine;
20 şi când se vărsa sângele lui Ştefan, ucenicul Tău, eram şi eu de faţă şi încuviinţam uciderea lui şi păzeam hainele celor ce-l ucideau... »
21 Şi El mi-a zis: «Du-te, că Eu te voi trimite departe, la neamuri...»".
22 Dar ei pân' la acest cuvânt l-au ascultat; şi şi-au ridicat glasul, zicând: „Ia-l de pe pământ pe unul ca acesta!, că nu e vrednic să trăiască...".
23 şi-n timp ce ei strigau aruncându-şi hainele şi azvârlind praf în aer,
24 tribunul a poruncit să-l ducă în tabără, spunând să-l ia la cercetare cu biciul, ca să cunoască pentru care pricină strigau aşa împotriva lui.
25 Iar când l-au întins în curele, Pavel a zis către sutaşul care sta în faţă: „Oare
1901
vă este îngăduit să biciuiţi un om roman3 şi nejudecat?"
26 Şi auzind sutaşul, s-a dus la tribun să-i aducă la cunoştinţă şi i-a zis: „Ceai de gând să faci?, că omul acesta e roman...".
27 Şi tribunul a venit la el şi i-a zis: „Spune-mi, eşti roman?" Iar el a zis: „Da".
28 Şi a răspuns tribunul: „Eu cu multă cheltuială am dobândit această cetăţenie...". Dar Pavel a zis: „Iar eu o am prin naştere!"4
29 Ca urmare, cei ce erau gata să-l ia la cercetare s-au îndepărtat îndată de el, iar tribunul s-a temut dac-a aflat că el e roman şi că a fost legat.
30 Şi a doua zi, vrând el să cunoască adevărul, pentru ce anume era pârât de Iudei, l-a dezlegat şi a poruncit să se adune arhiereii şi tot sinedriul; şi aducându-l pe Pavel, l-a pus în faţa lor.
23
Pavel în faţa sinedriului. Uneltirea Iudeilor împotriva lui Pavel. Apostolul e dus la Cezareea.
1 Şi Pavel, uitându-se ţintă la sinedriu, a zis: „Bărbaţi fraţi, eu până-n ziua de astăzi am vieţuit înaintea lui Dumnezeu în toată conştiinţa cea bună...".
2 Dar arhiereul Anania1 le-a poruncit celor ce şedeau lângă el să-l bată peste gură.
3 Evident, cetăţean roman.
4 Literal: Iar eu m-am şi născut (în această cetăţenie).
1 Anania, arhiereu între anii 47-59, a fost asasinat în anul66.
3 Atunci Pavel i-a zis: „Te va bate Dumnezeu pe tine, perete văruit2! Tu şezi aici să mă judeci după lege, şi-mpotriva legii porunceşti să mă bată?"
4 Iar cei ce stăteau lângă el au zis: „Îl ocărăşti tu pe arhiereul lui Dumnezeu?...".
5 Iar Pavel a zis: „Fraţilor, nu ştiam că este arhiereu; că scris este: Pe maimarele poporului tău să nu-l vorbeşti de rău"3.
6 Dar Pavel, ştiind că o parte sunt saduchei şi cealaltă farisei, a strigat în sinedriu: „Bărbaţi fraţi! Eu sunt fariseu, fiu de farisei. Pentru nădejdea în învierea morţilor sunt eu judecat!"
7 Şi când a grăit el acestea, neînţelegere s-a iscat între farisei şi saduchei, şi mulţimea s-a dezbinat;
8 căci saducheii spun că nu este înviere, nici înger şi nici duh, dar fariseii le mărturisesc şi pe una, şi

pe cealaltă.
9 Şi strigăt mare s-a făcut; şi ridicându-se unii cărturari din partea fariseilor, se certau, zicând: „În omul acesta noi nu găsim nici un rău; iar dacă duh sau înger i-a vorbit, să nu ne împotrivim noi lui Dumnezeu!”4
10 Deci făcându-se mare neînţelegere şi temându-se tribunul ca nu cumva Pavel să fie sfâşiat de ei, le-a poruncit ostaşilor să se coboare şi să-l smulgă din mijlocul lor şi să-l ducă în tabără.
11 Iar în noaptea următoare, arătându-i-se Domnul, i-a zis: „Îndrăzneşte, Pavele!,
2 Perete de chirpici, frumos pe dinafară, dar pe dinlăuntru plin de paie şi pleavă. Metafora trimite la „mormintele văruite” din Mt 23, 27.
3 Retractare strategică însoţită de ironie.
4 Ultima propoziţie lipseşte din unele manuscrise greceşti, dar e limpede că ea reactualizează poziţia şi argumentul lui Gamaliel (vezi 5, 39).

că precum ai mărturisit despre Mine la Ierusalim, aşa trebuie să mărturiseşti şi la Roma”.
12 Iar când s-a făcut ziuă, Iudeii au făcut sfat împotriva lui şi s-au legat cu blestem, zicând că nici nu vor mânca şi nici nu vor bea până nu-l vor ucide pe Pavel.
13 Şi cei care făcuseră între ei acest jurământ erau mai mult de patruzeci;
14 şi ducându-se ei la arhierei şi la bătrâni, au zis: „Noi ne-am legat cu blestem să nu gustăm nimic până ce nu-l vom ucide pe Pavel;
15 aşadar, acum voi împreună cu sinedriul faceţi-i cunoscut tribunului să-l coboare mâine la voi, ca având să cercetaţi mai cu de-amănuntul cele despre el; iar noi suntem gata să-l ucidem înainte ca el să se apropie”.
16 Dar fiul surorii lui Pavel, auzind de această uneltire, s-a dus şi a intrat în tabără şi i-a dat de veste lui Pavel.
17 Şi Pavel l-a chemat pe unul din sutaşi şi i-a zis: „Du-l pe tânărul acesta la tribun, că are să-i aducă ceva la cunoştinţă”.
18 Iar acela l-a luat şi l-a dus la tribun şi a zis: „Chemându-mă pe mine Pavel, cel legat, m-a rugat să-l aduc la tine pe acest tânăr, că are să-ţi spună ceva”.
19 Iar tribunul l-a luat de mână, s-a dus cu el deoparte şi l-a întrebat: „Ce ai să-mi aduci la cunoştinţă?”
20 Iar el a zis că „s-au înţeles Iudeii să te roage ca mâine să-l cobori pe Pavel la sinedriu, ca având ei să cerceteze mai cu de-amănuntul despre el;
21 dar tu să nu te-ncrezi în ei; că dintre ei îl pândesc mai mult de patruzeci de bărbaţi care s-au legat cu blestem să nu mănânce şi nici să nu bea până nu-l vor ucide; şi acum ei sunt gata, aşteptând făgăduinţa ta”.
22 Ca urmare, tribunul i-a dat drumul tânărului, poruncindu-i: „Să nu spui la nimeni că mi-ai făcut cunoscute acestea!”
23 Şi chemând la el pe doi dintre sutaşi, le-a zis: „De la ceasul al treilea din noapte5 ţineţi gata două sute de ostaşi, şaptezeci de călăreţi şi două sute de suliţaşi, ca să meargă până la Cezareea;
24 şi să se aducă şi animale de povară6, ca să-l pună pe Pavel la mijloc şi să-l ducă teafăr la procuratorul Felix”7.
25 Şi a scris o scrisoare având acest cuprins:
26 „Claudius Lysias, preaputernicului procurator Felix, salutare!
27 Pe acest bărbat, prins de Iudei şi având să fie ucis de ei, aflând eu că e roman, m-am dus cu oaste şi l-am scos.
28 Şi vrând să ştiu pricina pentru care îl învinuiesc, l-am coborât la sinedriul lor.
29 Şi am aflat că este învinuit pentru întrebări din legea lor, dar fără să aibă vreo vină vrednică de moarte sau de lanţuri.
30 Şi dându-mi-se de veste că împotriva acestui bărbat va să fie o cursă din partea Iudeilor, de-ndată l-am trimis la tine, poruncindu-le şi pârâşilor săi să spună înaintea ta cele ce au asupră-i. Fii sănătos!”
31 Aşadar, ostaşii l-au luat pe Pavel, aşa cum li se poruncise, şi l-au adus
5 Ora 9 seara.
6 Catâri de călărie, pentru Pavel şi pentru cei ce urmau să facă un cerc împrejuru-i.

7 Antonius Felix, procurator al Iudeii între anii 52 şi 60.

noaptea la Antipatrida.
32 Iar a doua zi, lăsându-i pe călăreţi să meargă cu el, s-au întors la tabără.
33 Şi dac-au intrat ei în Cezareea, i-au dat procuratorului scrisoarea şi i l-au înfăţişat şi pe Pavel.
34 Şi citind procuratorul, l-a întrebat din ce provincie este; şi aflând că este din Cilicia,
35 a zis: „Te voi asculta când vor veni şi pârâşii tăi". Şi a poruncit să fie păzit în pretoriul lui Irod.
24
Pavel înaintea procuratorului Felix; apărarea sa faţă de învinuirile Iudeilor.
1 Iar după cinci zile s-a coborât arhiereul Anania cu câţiva bătrâni şi cu un oarecare retor Tertul şi i s-au înfăţişat procuratorului împotriva lui Pavel.
2 Iar după ce l-au chemat pe Pavel, Tertul a început să-l învinuiască, zicând: „Multa pace dobândită de noi prin tine şi bunele întocmiri făcute acestui neam prin purtarea ta de grijă,
3 preaputernice1 Felix, totdeauna şi pretutindeni cu toată mulţumirea le primim.
4 Dar, ca să nu te obosesc mai mult, te rog să ne asculţi, pe scurt, cu bunătatea ta.
5 Că pe omul acesta noi l-am aflat ca pe o ciumă şi ca pe un urzitor de răzvrătiri printre toţi Iudeii din lume, fiind el
1 Preaputernice = Excelenţă; formulă de politeţe, folosită şi de Evanghelistul Luca în adresarea către Teofil din Roma (Lc 1, 3).
căpetenia eresului Nazarinenilor2.
6 El a încercat să pângărească şi templul; şi noi l-am prins şi am vrut să-l judecăm după legea noastră,
7 dar a venit tribunul Lysias şi cu multă silnicie l-a smuls din mâinile noastre
8 şi pârâşilor lui le-a poruncit să vină la tine. Tu însuţi cercetându-l, de la el vei putea să cunoşti toate învinuirile pe care i le aducem".
9 Iar Iudeii susţineau laolaltă, zicând că acestea aşa sunt.
10 Şi când procuratorul i-a făcut semn să vorbească, Pavel a răspuns: „Ştiind eu că tu de mulţi ani îi eşti judecător acestui neam, bucuros vorbesc pentru apărarea mea.
11 Tu poţi să afli că nu sunt mai mult de douăsprezece zile de când m-am suit la Ierusalim ca să mă închin.
12 Şi nici în templu, nici în sinagogi şi nici în cetate nu m-au găsit luându-mă la-ntrebări cu cineva sau făcând tulburare în mulţime,
13 nici nu pot să dovedească cele ce spun acum împotriva mea.
14 Dar pe asta ţi-o mărturisesc: că potrivit Căii pe care ei o numesc eres, aşa mă închin eu Dumnezeului părinţilor mei, crezând în toate cele scrise în lege şi în profeţi,
15 având în Dumnezeu o nădejde pe care şi aceştia înşişi o aşteaptă, că va să fie o înviere a morţilor şi a drepţilor, şi a nedrepţilor3.
2 Nazarineni = adepţii lui Iisus Nazarineanul. E singurul loc în care creştinii sunt numiţi astfel, dar e cunoscut că adversarii creştinismului inclusiv primii împăraţi romani i-au tratat ca pe o „sectă" evreiască, o partidă disidentă înlăuntrul lumii iudaice.
3 Creştinismul vrea să demonstreze Pavel - nu e o religie nouă, ci continuarea şi desăvârşirea celei iudaice, a Vechiului Testament.

16 Şi întru aceasta mă străduiesc şi eu, ca înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor să am întotdeauna o conştiinţă neîntinată.
17 Iar după mulţi ani am venit să-i aduc neamului meu milostenii şi prinoase,
18 când nişte Iudei din Asia m-au găsit, curăţit4, în templu, dar nu cu mulţime şi nici cu gâlceavă.
19 Ei, aceia, ei trebuiau să fie de faţă înaintea ta şi să mă învinuiască, dacă aveau ceva împotrivă-mi;
20 sau măcar aceştia să spună, ce nedreptate mi-au găsit când am stat înaintea sinedriului,
21 dacă nu cumva doar acest singur cuvânt pe care l-am strigat stând între ei, că pentru învierea morţilor sunt eu astăzi judecat de voi".
22 Dar Felix, cunoscând mai cu de-amănuntul cele despre Cale, i-a amânat, zicând: „Când se va coborî tribunul Lysias, atunci voi hotărî asupra pricinii voastre".

23 Şi i-a poruncit sutaşului ca Pavel să fie păzit, dar să aibă tihnă şi nimeni dintre ai lui să nu fie oprit să-i slujească.
24 Iar după câteva zile, Felix a venit cu Drusila, femeia lui, care era din neamul Iudeilor5, şi a trimis să-l cheme pe Pavel şi l-a ascultat despre credinţa în Hristos Iisus.
25 Şi vorbind el despre dreptate şi despre înfrânare şi despre judecata viitoare, Felix s-a înfricoşat şi i-a spus:
4= Purificat după ritualul nazireatului. 5 Drusila era fiica cea mai mică a regelui Irod Agrippa; s-a căsătorit cu Felix după ce divorţase de regele Emesei.
„Deocamdată du-te, şi când voi avea prilej te voi chema din nou...";6
26 nădăjduind el totodată că Pavel îi va da bani ca să-l elibereze; de aceea trimitea după el mai des şi sta de vorbă cu el.
27 Dar când s-au împlinit doi ani7, în locul lui Felix a urmat Porcius Festus8. Şi vrând Felix să le fie Iudeilor pe plac, l-a lăsat pe Pavel legat9.
25
Pavel face apel la judecata cezarului. Apostolul în faţa procuratorului Festus şi a regelui Agrippa.
1 Aşadar, la trei zile după ce Festus a intrat în provincie, s-a suit de la Cezareea la Ierusalim.
2 Şi arhiereii şi fruntaşii Iudeilor i s-au rostit împotriva lui Pavel şi-l rugau,
3 cerându-i să fie trimis la Ierusalim ca o favoare împotriva lui -, pregătind ei o cursă ca să-l ucidă pe drum1.
4 Dar Festus le-a răspuns că Pavel e păzit în Cezareea şi că el însuşi avea să plece curând.
5 „Aşa că, a zis el, aceia dintre voi care au ceva de spus, să se coboare cu mine;
6 Asemenea lui Ioan Botezătorul faţă-n faţă cu regele IrodAntipa(Mc6, 17-18), Pavel răscoleşte conştiinţa unui demnitar crud, corupt şi desfrânat.
7 Doi ani era termenul maxim pentru detenţia preventivă, la expirarea căruia învinuitul nejudecat şi necondamnat trebuia pus în libertate. Reţinându-l pe Pavel în continuare, procuratorul Felix săvârşea un abuz de fapt şi de drept.
8 Procurator al Iudeii din anul 60 până-n 62, când moare.
9= Închis.
1 Transferul trebuia să-i fie prezentat lui Pavel ca un hatâr (ceea ce se va întâmpla vezi v. 9), care însă urma să se întoarcă împotriva lui.

şi dacă e ceva rău în acest bărbat, să-l învinovăţească".
6 Şi rămânând la ei nu mai mult de opt sau zece zile, s-a coborât în Cezareea; iar a doua zi s-a aşezat în scaunul de judecată şi a poruncit să fie adus Pavel.
7 Şi venind acesta, Iudeii coborâţi din Ierusalim l-au înconjurat şi aduceau împotrivă-i multe şi grele învinuiri, pe care nu puteau să le dovedească.
8 Pavel se apăra: "N-am greşit cu nimic, nici faţă de legea Iudeilor, nici faţă de templu, nici faţă de cezar".
9 Iar Festus, voind să facă pe placul Iudeilor, i-a răspuns lui Pavel şi a zis: „Vrei să mergi la Ierusalim, şi-n faţa mea să fii judecat acolo pentru acestea?"
10 Iar Pavel a zis: „Stau la scaunul de judecată al cezarului, acolo unde trebuie să fiu judecat! Iudeilor nu le-am făcut nici un rău, aşa cum tu o ştii mai bine.
11 Dacă am făcut vreo nedreptate şi am săvârşit ceva vrednic de moarte, nu mă feresc de moarte; dar dacă nu este nimic din cele de care mă învinuiesc ei, nimeni nu mă poate da lor plocon2! Cer să fiu judecat de cezar!"3
12 Atunci Festus, după ce a vorbit cu divanul său, a răspuns: „Ai cerut să fii judecat de cezar, la cezar te vei duce!"
13 Şi după ce au trecut câteva zile, regele
2 Pavel a sesizat cursa ce i se întinde şi nu numai că o respinge tăios, dar aruncă şi o usturătoare ironie la adresa lui Festus.
3 Prin propunerea de a transfera procesul în sinedriu, Festus îşi declinase, de fapt, competenţa. Pavel se prevalează de cetăţenia sa romană care-i acorda dreptul să apeleze la judecata imperială. Chiar în lanţuri fiind, Apostolul îşi deschide drumul spre Roma!
Agrippa şi Berenice4 au sosit la Cezareea ca să-l salute pe Festus.

14 Şi rămânând acolo mai multe zile, Festus i-a vorbit regelui despre Pavel, zicând: „Este aici un bărbat pe care Felix l-a lăsat închis,
15 asupra căruia, când am fost eu în Ierusalim, arhiereii şi bătrânii Iudeilor mi s-au rostit cerându-i osândirea.
16 Eu le-am răspuns că Romanii nu au obiceiul să-l dea pe vreun om plocon5, înainte ca învinuitul să-i aibă de faţă pe pârâşii săi şi să aibă putinţa să se apere de învinuire.
17 Deci, după ce s-au adunat ei, şi nefăcând eu nici o amânare, am stat pe scaunul de judecată şi am poruncit să fie adus bărbatul.
18 Dar când pârâşii s-au ridicat, nu au adus împotrivă-i nici o vină din cele pe care le bănuiam eu,
19 ci aveau cu ei nişte întrebări privitoare la propria lor religie şi la un oarecare Iisus, mort, despre care Pavel zice că e viu.
20 Şi nedumerindu-mă eu cu privire la cercetarea acestor lucruri, l-am întrebat dacă vrea să meargă la Ierusalim şi să fie judecat acolo pentru acestea.
21 Dar când Pavel a cerut să fie ţinut6 pentru judecata Augustului7, am poruncit să fie ţinut până îl voi trimite la cezar".
4 Berenice: fiica lui Agrippa I, sora lui Agrippa II şi a Drusilei.
5 Festus a reţinut ironia lui Pavel şi o reproduce în contextul conversaţiei sale cu Iudeii, cu nuanţa: să li-l dea pe gratis, numai aşa, de dragul lor, să le facă un hatâr.
6= Ţinut sub pază, în stare de arest.
7= Majestăţii Sale Imperiale. Ca şi cuvântul „cezar", augustus îl desemna generic pe împăratul în funcţiune (în cazul de faţă, Neron).
1906
22 Iar Agrippa a zis către Festus: „Aş vrea să-l aud şi eu pe acest om". Iar el a zis: „Mâine îl vei auzi".
23 Deci a doua zi, venind Agrippa şi Berenice cu mare alai şi intrând în sala de judecată împreună cu tribunii şi cu bărbaţii cei mai de frunte ai cetăţii, la porunca lui Festus a fost adus Pavel.
24 Şi Festus a zis: „Rege Agrippa, şi voi toţi bărbaţii care sunteţi cu noi de faţă, îl vedeţi pe acela asupra căruia mulţimea Iudeilor a mijlocit la mine, şi în Ierusalim, şi aici, strigând că trebuie ca el să nu mai trăiască.
25 Eu însă am înţeles că nu a făcut nimic vrednic de moarte; dar de vreme ce el însuşi a cerut să fie judecat de Augustul, am hotărât să-l trimit.
26 Dar ceva limpede să-i scriu stăpânului despre el, nu am. De aceea l-am adus înaintea voastră, şi mai ales în faţa ta, rege Agrippa, ca după ce se va face această cercetare să am ce să scriu.
27 Că nepotrivit mi se pare să-l trimit legat fără să arăt învinuirile ce-i stau împotrivă".
26
Pavel se apără în faţa lui Festus şi a regelui Agrippa; amândoi îl găsesc nevinovat.
1 Agrippa i-a zis lui Pavel: „Îngăduit îţi este să vorbeşti pentru tine". Atunci Pavel şi-a întins mâna şi s-a apărat, zicând:
2 „Fericit mă socotesc, o, rege Agrippa, că-n faţa ta mă voi apăra astăzi de toate câte sunt învinuit de Iudei,
3 mai ales pentru că tu cunoşti toate obiceiurile şi întrebările Iudeilor. De aceea te rog să mă asculţi cu răbdare.
4 Vieţuirea mea din tinereţe, cum a fost ea de la început în poporul meu şi în Ierusalim, toţi Iudeii o ştiu.
5 Dacă vor s-o mărturisească, ei de mult ştiu despre mine că am trăit după şcoala cea mai meticuloasă a religiei noastre, ca fariseu.
6 Şi acum, stau şi sunt judecat pentru nădejdea făgăduinţei făcute de Dumnezeu părinţilor noştri,
7 la care cele douăsprezece seminţii ale noastre nădăjduiesc să ajungă slujindu-I lui Dumnezeu fără-ncetare, zi şi noapte. Pentru această nădejde sunt eu învinuit de Iudei, o, rege Agrippa!
8 Cum de se socoteşte la voi de necrezut că Dumnezeu învie morţi?
9 Aşadar, eu am crezut în sinea mea că faţă de numele lui Iisus Nazarineanul trebuie să fac multe împotrivă;
10 ceea ce am şi făcut în Ierusalim; şi luând eu împuternicire de la arhierei, pe mulţi dintre sfinţi i-am închis în temniţe; iar când erau daţi la moarte, întăream şi eu cu glasul meu;

11 şi deseori îi pedepseam prin toate sinagogile şi-i sileam să blasfemieze; înfuriindu-mă tare pe ei, îi urmăream până şi prin cetăţile din afară.
12 Astfel că-n timp ce mergeam şi la Damasc cu putere şi însărcinare de la arhierei,
13 în calea mea, o, rege, am văzut în miezul zilei o lumină din cer mai puternică decât strălucirea soarelui, strălucind împrejurul meu şi al celor ce mergeau cu mine.

14 Şi căzând noi toţi la pământ, eu am auzit un glas zicându-mi în limba evreiască: «Saule, Saule, de ce Mă prigoneşti? Greu îţi este să loveşti cu piciorul în ţepuşă».
15 Iar eu am zis: «Cine eşti, Doamne?» Iar Domnul a zis: «Eu sunt Iisus, Cel pe care tu Îl prigoneşti.
16 Dar scoală-te şi stai pe picioarele tale; că spre aceasta m-am arătat Eu ţie, să te rânduiesc slujitor şi martor, şi al celor pe care le-ai văzut, şi al celor întru care Mă voi arăta ţie1,
17 alegându-te pe tine din popor şi din neamurile la care te trimit
18 să le deschizi ochii, pentru ca ele să se întoarcă de la întuneric la lumină şi de la stăpânirea lui Satan la Dumnezeu, pentru ca să primească ele iertarea păcatelor şi parte cu cei ce prin credinţa-n Mine s-au sfinţit».
19 Iată de ce, rege Agrippa, n-am fost neascultător cereştii arătări,
20 ci mai întâi celor din Damasc şi din Ierusalim şi din toată ţara Iudeii şi apoi neamurilor le-am vestit să se pocăiască şi să se întoarcă la Dumnezeu, făcându-i pocăinţei lucruri vrednice de ea.
21 Pentru aceastea m-au prins Iudeii în templu şi-ncercau să mă ucidă.
22 Aşadar, dobândind eu ajutorul de la Dumnezeu, până-n ziua aceasta stau şi mărturisesc la mic şi la mare, nimic spunând în afară de ceea ce şi profeţii şi Moise au spus că va să fie:
23 că Hristos va să pătimească şi că, fiind El primul înviat din morţi, lumină va vesti, şi poporului, şi neamurilor...”2.
1 Mărturisitor al vedeniei de acum şi al viitoarelor fapte minunate ce i se vor descoperi.
24 Dar cu acestea apărându-se el, Festus i-a zis cu glas mare: „Pavele, eşti nebun! Cartea cea multă te duce la nebunie...”3.
25 Iar Pavel a zis: „Nu sunt nebun, preaputernice Festus, ci grăiesc cuvintele adevărului şi ale înţelepciunii;
26 că regele ştie despre aceste lucruri, şi lui cu îndrăznire îi vorbesc, încredinţat că nimic din ele nu-i este ascuns, pentru că aceasta nu s-a făcut într-un ungher4.
27 Crezi tu, rege Agrippa, în profeţi? Ştiu că crezi!”
28 Iar Agrippa i-a zis lui Pavel: „Cu puţin de nu mă înduplеci să mă fac creştin...”5.
29 Iar Pavel a zis: „Cu puţin, cu neputin, eu m-aş ruga lui Dumnezeu ca nu numai tu, ci şi toţi cei ce mă ascultă astăzi să fie aşa cum sunt şi eu afară de aceste lanţuri...”.
30 Atunci regele s-a ridicat, şi procuratorul şi Berenice şi cei ce şedeau împreună cu ei.
31 Şi plecând, vorbeau unii cu alţii: „Omul acesta n-a făcut nimic vrednic de moarte sau de lanţuri”.
32 Iar Agrippa i-a zis lui Festus: „Omul acesta putea să fie eliberat dacă n-ar fi cerut să fie judecat de cezar”.
2= Atât neamului evreiesc cât şi păgânilor din afară.
3 Festus îl întrerupe în momentul când argumentarea eruditului şi atât de logicului Pavel pare să fi căzut sub incidenţa absurdului.
4 Întregul fenomen creştin (patimile, moartea, învierea şi înălţarea lui Iisus, predica apostolilor şi primele comunităţi), totul e de notorietate, iar regele e printre cei ce o ştiu.
5 Aproape somat de Pavel să se convertească, regele reacţionează printr-o jumătate de glumă.

27
Pavel, înlănţuit, navighează spre Roma. Furtuna de pe mare. Naufragiul.
1 Iar după ce s-a hotărât să plecăm1 pe mare spre Italia, pe Pavel şi pe alţi câţiva înlănţuiţi i-au dat în primire unui sutaş cu numele Iuliu, din cohorta Augusta.
2 Şi urcându-ne într-o corabie de la Adramit, care avea să treacă prin locurile de pe coasta Asiei, am plecat, cu noi fiind Aristarh, macedonean din Tesalonic2.
3 Şi a doua zi am ajuns la Sidon. Şi Iuliu s-a purtat omeneşte cu Pavel şi i-a îngăduit să se ducă la prieteni ca să primească îngrijire.

4 Şi plecând de acolo, am plutit pe lângă Cipru, pentru că vânturile erau împotrivă.
5 Şi dac-am străbătut Marea Ciliciei şi a Pamfiliei, am sosit la Mira Liciei3.
6 Şi acolo a găsit sutaşul o corabie din Alexandria care naviga spre Italia şi ne-a suit în ea.
7 Şi după ce multe zile am plutit cu-ncetineală, de-abia am ajuns în dreptul Cnidului; şi pentru că vântul nu ne slăbea, am plutit pe sub Creta4 spre capul Salmone.
1 Luca reia povestirea la persoana întâi plural; ceea ce urmează are caracterul unui adevărat jurnal de bord.
2 Ucenic al lui Pavel, care-i va sta aproape, ca întemniţat, şi în captivitatea din Roma (vezi Col 4, 10).
3 Unele manuscrise precizează că după cincisprezece zile.
4 Pe lângă coasta de sud a insulei; amănunt prin care naratorul pare să aibă-n faţă harta Mediteranei.
8 Şi cu greu trecând pe lângă el, am ajuns într-un loc numit Limanuri-Bune, de care era aproape oraşul Lasea.
9 Şi multă vreme trecând şi mersul pe mare fiind primejdios, fiindcă şi Postul trecuse5, Pavel îi îndemna,
10 zicându-le: „Bărbaţilor, văd că drumul va să ne fie cu vătămare şi cu multă pagubă, nu numai pentru încărcătură şi corabie, ci şi pentru vieţile noastre".
11 Dar sutaşul s-a încrezut mai mult în cârmaci şi în căpitanul corăbiei, decât în spusele lui Pavel.
12 Şi cum limanul nu era bun de iernat, cei mai mulţi au fost de părere să plecăm de acolo şi, de S-ar putea, să ajungem şi să iernăm la Fenix, un liman din Creta cu deschidere spre vântul de miazăzi-apus şi cel de miază-noapte-apus6.
13 Şi suflând uşor un vânt de miazăzi şi crezând ei că sunt în stare să-şi plinească gândul, au ridicat ancora şi navigau cât mai aproape de Creta.
14 Şi nu după multă vreme s-a stârnit asupra ei un vânt puternic numit Eurachilon7
15 şi a răpit corabia; şi neputând ea să meargă împotriva vântului, ne-am lăsat duşi în voia lui.
16 Şi trecând pe lângă o insulă mică numită Cauda, cu greu am izbutit să fim
5 „Postul", nume tradiţional al sărbătorii iudaice Kipur (Ziua ispăşirii), singura zi de post obligatoriu prevăzută de Legea Veche (Lv 16, 29-31); ea se celebra în jurul echinocţiului de toamnă, când navigaţia era de obicei întreruptă până-n primăvară.
6 Literal: Liba şi Horos; numele celor două vânturi care puteau împinge corabia spre liman. 7 Dinspre nord-est.

stăpâni pe luntre;
17 şi după ce au ridicat-o, au folosit ajutătoarele8 şi au încins corabia pe dedesubt. Şi temându-se să nu cadă în Sirta9, au coborât pânzele10 şi erau purtaţi aşa.
18 Şi tare fiind loviţi de furtună, a doua zi au aruncat încărcătura.
19 Şi a treia zi cu mâinile noastre am aruncat uneltele corăbiei.
20 Şi dacă timp de mai multe zile nu s-au arătat nici soarele şi nici stelele şi furtună mare ne ameninţa, orice nădejde de scăpare ni se luase.
21 Şi nu mâncaseră de mult. Atunci Pavel, stând drept în mijlocul lor, le-a zis: „O, bărbaţilor, trebuia să mă ascultaţi pe mine şi să nu fi plecat din Creta şi-am fi scăpat de această vătămare şi pagubă.
22 Şi acum, vă îndemn să aveţi curaj; că nici un suflet dintre voi nu va pieri, decât numai corabia11.
23 că-n această noapte mi-a stat înainte un înger al Dumnezeului Căruia Îi aparţin eu şi Căruia-I slujesc,
24 zicând: Nu te teme, Pavele; tu trebuie să stai în faţa cezarului; şi iată, Dumnezeu ţi i-a dăruit pe toţi cei ce călătoresc cu tine pe corabie.
8 Odgoane cu care era încinsă corabia spre a nu fi dislocată de furtună.
9 O arie marină periculoasă, probabil în apropiere de coasta Africii (Libia de astăzi).
10 într-o seamă de traduceri străine moderne: ancora plutitoare (platformă de lemn ancorată de pupă, menită să frâneze vasul şi să-l menţină, pe cât posibil, pe axa vântului). Atât practica navigaţiei cât şi contextul (v. 40) pledează însă pentru opţiunea de aici.
11 Textual: fără numai al corăbiei. Majoritatea versiunilor engleze traduc astfel, deoarece englezii, ca şi anticii, credeau că o navă este o fiinţă însufleţită; ei până-n ziua de astăzi o desemnează prin

pronumele personal she = Ea.
25 De aceea, bărbaţilor, aveţi curaj, fiindcă eu Îi cred lui Dumnezeu că aşa va fi după cum mi s-a spus.
26 Trebuie, dar, să dăm de o insulă”.
27 Şi când a fost a paisprezecea noapte de când eram purtaţi încoace şi încolo pe Adriatica12, pe la miezul nopţii corăbierii au presimţit că li se apropie un ţărm.
28 Şi aruncând măsura13, au găsit douăzeci de stânjeni14; dar dacă s-au îndepărtat puţin şi au măsurat din nou, au găsit cincisprezece stânjeni.
29 Şi temându-se ca nu cumva să dăm de locuri stâncoase, au aruncat patru ancore de la partea din urmă a corăbiei; şi doreau să se facă ziuă.
30 Dar corăbierii căutau să fugă din corabie şi coborau luntrea în mare, sub cuvânt că vor să întindă şi ancorele din partea de dinainte a corăbiei.
31 Pavel a zis către sutaş şi către oşteni: „Dacă aceştia nu rămân în corabie, voi nu puteţi să scăpaţi”.
32 Atunci ostaşii au tăiat funiile luntrii şi au lăsat-o să cadă.
33 Iar înainte de a se face ziuă, Pavel îi ruga pe toţi să mănânce, zicându-le: „Paisprezece zile sunt astăzi de când aşteptaţi şi postiţi, fără să gustaţi nimic.
34 De aceea, vă rog să mâncaţi, fiindcă aceasta e spre mântuirea15 voastră. Că
12 Prin „Adriatica” se înţelegea în acea vreme toată aria Mediteranei cuprinsă între Grecia, Italia şi Africa.
13= Sonda de adâncime.
14 Un stânjen măsura aproximativ 1,80 m.
15 Grecescul soteria înseamnă şi scăpare (dintr-o primejdie), şi mântuire (de Cel-Rău). Pavel îl foloseşte în ambele lui dimensiuni: pe de-o parte, salvarea trupului prin întremare fizică; pe de alta, salvarea sufletului prin Euharistie (vezi următoarele două versete).

nici unuia din voi, un fir de păr din cap nu-i va pieri”.
35 Şi dacă a zis acestea, a luat pâine şi, mulţumind lui Dumnezeu în faţa tuturor, a frânt şi a început să mănânce.
36 Şi prinzând toţi curaj, au mâncat şi ei.
37 Şi eram în corabie, de toţi, două sute şaptezeci şi şase de suflete.
38 Şi săturându-se de bucate, au uşurat corabia aruncând grâul în mare.
39 Şi când s-a făcut ziuă, ei nu recunoşteau pământul, ci vedeau un sân de mare cu ţărm nisipos, în care voiau să împingă corabia, Dac-ar fi fost cu putinţă.
40 Şi au desfăcut ancorele şi le-au lăsat în mare, slăbind totodată funiile cârmelor; şi ridicând în bătaia vântului pânza cea mică din faţă, ţineau spre ţărm.
41 Şi când au dat de un dâmb de nisip 16, au înţepenit corabia. Şi înfigându-se partea de dinainte, stătea neclintită; iar partea de dinapoi se sfărâma sub puterea valurilor.
42 Iar ostaşii s-au sfătuit să-i omoare pe cei de sub pază, ca să nu scape vreunul înotând.
43 Dar sutaşul, vrând să-l ferească pe Pavel, i-a împiedicat de la gândul lor şi a poruncit ca aceia care pot să înoate să se arunce primii şi să iasă la uscat,
44 iar ceilalţi: care pe scânduri, care pe câte ceva de la corabie. Şi aşa au ajuns să scape cu toţii la uscat.
16 Literal: un loc dintre două mări; limba de nisip dintre doi curenţi marini.
28
Pavel e ospeţit pe insula Malta şi vindecă bolnavi. Sosirea în Italia. Pavel predică în Roma.
1 Odată scăpaţi, am aflat că insula se numeşte Malta.
2 Iar băştinaşii nu mică omenie ne-au arătat; că din pricina ploii care cădea şi a frigului, au aprins foc şi ne-au primit pe toţi la ei.
3 Şi strângând Pavel o grămadă de vreascuri şi punându-le pe foc, o viperă a ieşit din pricina căldurii şi i s-a prins de mână.
4 Şi când băştinaşii au văzut jivina atârnată de mâna lui, ziceau unii către alţii: „Nu-ncape-ndoială că omul acesta e un ucigaş; deşi a scăpat din mare, dumnezeiasca dreptate1 nu i-a îngăduit să trăiască...”.

5 Dar el, scuturând jivina în foc, n-a suferit nici un rău.
6 Iar ei se aşteptau ca el să se umfle sau să cadă dintr-o dată mort. Dar dacă mult au aşteptat şi au văzut că nimic rău nu i se întâmplă, şi-au schimbat părerea şi ziceau că el este un zeu.
7 Iar în împrejurimile acelui loc erau pământurile căpeteniei insulei, cu numele Publius, care ne-a primit şi ne-a găzduit prietenos timp de trei zile.
8 Şi s-a întâmplat că tatăl lui Publius zăcea în pat, cuprins de friguri şi de dizenterie; la care intrând Pavel şi rugându-se, şi-a pus mâinile peste el şi l-a vindecat.
9 Şi dacă s-a petrecut aceasta, veneau la el şi ceilalţi din insulă care aveau boli, şi se vindecau.
1 Literal: Dike; zeiţa dreptăţii. Evident, localnicii văd în Pavel un condamnat de drept comun.

10 Şi ei cu multă cinste ne-au cinstit; şi la plecare ne-au încărcat cu cele de trebuinţă.
11 Şi după trei luni am pornit cu o corabie din Alexandria, care iernase în insulă şi care avea pe ea semnul Dioscurilor2.
12 Şi ajungând în Siracuza, am rămas acolo trei zile.
13 De unde, făcând un înconjur, am sosit la Regium. Şi după o zi, a suflat vânt de miazăzi şi-n ziua următoare am ajuns la Puteoli.
14 Găsind acolo fraţi am fost rugaţi să rămânem la ei şapte zile. Şi aşa am venit la Roma.
15 Şi auzind despre noi fraţii de acolo3, au venit în întâmpinarea noastră până la Forul lui Appius şi la Trei-Taverne4; pe care văzându-i Pavel, I-a mulţumit lui Dumnezeu şi a prins curaj.
16 Iar când am intrat în Roma, sutaşul i-a predat pe cei legaţi comandantului taberei, iar lui Pavel i s-a îngăduit să locuiască aparte, cu ostaşul care-l păzea5.
17 Şi după trei zile, Pavel a chemat la el pe cei care erau fruntaşii Iudeilor. Şi dacă s-au adunat, el le-a zis: „Eu, bărbaţi
2 Dioscurii: fraţii gemeni Castor şi Pollux, din mitologia greacă, patronii navigatorilor.
3 Desigur, creştinii din Puteoli i-au anunţat grabnic pe cei din Roma. În ambele localităţi existau deja comunităţi de ucenici, direcţi sau indirecţi, ai lui Pavel.
4 La 65 şi, respectiv, 47 km de Roma.
5 Nefiind un deţinut de drept comun, ci ceea ce se cheamă astăzi un prizonier de conştiinţă (în plus, cetăţean roman), Pavel s-a bucurat de privilegiul regimului numit custodia militaris, care-i acorda dreptul de a locui, sub pază, într-o casă particulară. Potrivit regulamentului, braţul drept al prizonierului era legat cu un lanţ de braţul stâng al paznicului.
fraţi, deşi n-am făcut nimic împotriva poporului sau a datinilor părinteşti, în legături am fost predat de la Ierusalim în mâinile Romanilor.
18 După ce m-au cercetat, aceştia voiau să-mi dea drumul, deoarece nu era în mine nici o vină vrednică de moarte.
19 Dar când Iudeii mi s-au împotrivit, eu am fost nevoit să cer să fiu judecat de cezar dar nu ca să aduc vreo învinuire neamului meu.
20 Aşadar, aceasta e pricina pentru care v-am chemat să vă văd şi să vorbesc cu voi; că din pricina nădejdii lui Israel sunt eu legat cu lanţul acesta”.
21 Iar ei au zis către el: „Noi nici c-am primit din Iudeea scrisori despre tine, nici c-a venit cineva dintre fraţi să ne dea de veste sau să ne vorbească ceva rău despre tine.
22 Dar dorim să auzim de la tine ceea ce gândeşti; că-n privinţa acestei secte ne e cunoscut că pretutindeni i se stă-mpotrivă”.
23 Deci i-au rânduit o zi; şi la gazdă i-au venit mai mulţi. Şi le vorbea de dimineaţa până seara, dând mărturie despre împărăţia lui Dumnezeu, căutând ca şi din legea lui Moise, şi din profeţi să-i încredinţeze despre Iisus.
24 Şi unii credeau în cele spuse, iar alţii nu credeau.
25 Şi neînţelegându-se unii cu alţii, au plecat după ce Pavel a zis un cuvânt, că: „Bine a grăit Duhul Sfânt către părinţii noştri prin Isaia profetul
26 când a zis: Mergi la poporul acesta şi spune-i: Cu auzul veţi auzi, dar nu veţi înţelege, şi cu privirea veţi privi, dar nu veţi vedea,
27 că inima acestui popor s-a împietrit şi urechile lor greu aud şi ochii lor s-au

închis, ca nu cumva cu ochii să vadă şi cu urechile să audă şi cu inima să înţeleagă şi să-şi revină şi

Eu să-i vindec.
28 Deci cunoscut să vă fie vouă că această mântuire a lui Dumnezeu li s-a trimis păgânilor; şi ei vor ascultа!”
29 Şi după ce a zis el acestea, Iudeii au plecat, făcând între ei noian de-ntrebări.
30 Iar Pavel a rămas doi ani întregi6 în casa luată de el cu chirie; şi pe toţi care veneau la el îi primea,
31 propovăduind împărăţia lui Dumnezeu şi învăţând despre Domnul Iisus Hristos cu toată îndrăznirea, fără nici o piedică.
6 Precum mai înainte în Cezareea (vezi 24, 27 şi nota), Pavel împlineşte şi aici termenul maxim de detenţie preventivă. Eliberat, el va cunoaşte o a doua captivitate în Roma, la capătul căreia va muri ca martir în anul 67. Luca îşi încheie cronica printr-un final deschis.
1913

Introducere la Epistola către Romani
Cine este şi cum ni se înfăţişează acest om?
Născut în Tarsul Ciliciei în jurul anului 7, din părinţi credincioşi evrei, mici meseriaşi, şi crescut în mediul culturii elenistice al Asiei Mici, Saul îşi face studiile la Ierusalim ca elev al marelui Gamaliel din şcoala rabinică fariseică. Tânăr cu înzestrări excepţionale, el devine destul de repede ceea ce se cheamă un rabin perfect, versat mai ales în dimensiunea juridică a legii, şi-şi descoperă vocaţia unică: aceea de a-L sluji pe Dumnezeu la modul total şi dezinteresat. Înainte de convertirea de pe drumul Damascului, când devine Pavel (anul 32), el Îl slujeşte persecutându-i pe creştini ca adversari prezumaţi ai lui Iahvé; după convertire I se dăruie fără rezerve unicului Dumnezeu adevărat, Cel ce i Se descoperise prin Iisus Hristos ca Tată din veac şi în timp al Acestuia; şi o va face vreme de trei decenii şi jumătate, până în anul (probabil) 67, când va muri ca martir în capitala imperiului pe care, practic, îl cucerise.
Personalitate complexă, inteligenţă vie, cultură vastă, temperament dinamic, Pavel e un râu de energie în continuă mişcare. Un înţelept creştin - Petre Ţuţea - afirma că atunci când spui Pavel spui Mediterana. Într-adevăr, amprenta creştină a culturii europene (şi, prin ea, a celor două Americi) e opera lui, a celui ce a semănat ţărmurile Mediteranei cu aproape treizeci de comunităţi ale numelui lui Hristos. Pururea inspirat şi veghetor, Pavel e în acelaşi timp mistic şi om de acţiune, teolog şi misionar, întemeietor şi organizator, păstor şi catehet, polemist redutabil şi orator înflăcărat, dialectician şi liric. Mai presus de toate, însă, el este părinte. Asupra copiilor săi duhovniceşti el are sentimentul posesiei: ei îi aparţin şi trebuie să-l asculte ca pe unul care i-a născut, îi creşte, îi apără şi-i maturizează spre a-i preda desăvârşiţi Părintelui Ceresc, prin Iisus Hristos. În această dimensiune paternă se consumă gama stărilor sufleteşti din epistolele sale: el e mândru şi smerit, îndrăzneţ şi timid, sociabil şi însingurat, afectuos şi ironic, curtenitor şi protestatar, duios şi violent, generos şi sever, precaut şi debordant, tonurile sale desfăşurându-se de la implorarea lacrimogenă până la imprecaţia strivitoare. Totul însă, absolut totul, i se subordonează sentimentului suprem: iubirea sa pentru Domnul său Iisus Hristos. Istoria bimilenară a creştinismului nu a mai cunoscut un om cu devoţiunea lui Pavel. summa theologica paulină (aşa cum a făcut, de pildă, Luther), ci numai ca parte dintr-un întreg; principala ei pondere este cea soteriologică, dar fără să epuizeze problema mântuirii, aceasta trebuind pusă în paralelă cu aceea din Epistola către Galateni.
Scrisoarea le este adresată creştinilor din Roma, proveniţi atât dintre membrii puternicei comunităţi iudaice, cât şi dintre păgâni, unii din ei convertiţi chiar de Pavel în decursul celor trei călătorii misionare.Preambul
Accesul (omului la mântuire) (1, 18 - 11, 36).Partea morală. Concluzie(15, 14 - 16, 27).

Epistola către Romani
1
Salutare. Dorinţa lui Pavel de a-i vizita pe creştinii din Roma. Puterea Evangheliei. Vinovăţia oamenilor.
1 Pavel, rob al lui Iisus Hristos, apostol chemat1, ales2 pentru Evanghelia lui Dumnezeu
2 pe care-n Sfintele Scripturi prin profeţii Săi mai dinainte a făgăduit-o
3 despre Fiul Său, Cel din sămânţa lui David născut după trup,

4 iar după Duhul Sfinţeniei3 rânduit Fiu al lui Dumnezeu întru putere dintru-nvierea din morţi4, Iisus Hristos, Domnul nostru,
5 prin Care noi am primit har şi apostoli5, pentru ca-ntru numele Său să fie credinţa adusă spre ascultare6 la toate
1 Apostol chemat: titlu de sacră nobleţe, pe care Pavel şi-l acordă în repetata lui aserţiune că, deşi venit mai târziu, autoritatea lui nu e mai mică decât a celor doisprezece.
2 Înţelesul complet al cuvântului: pus deoparte şi păstrat în rezervă pentru o misiune specială.
3= Duhul Sfânt.
4 Învierea lui Hristos este izvorul oricărei garanţii asupra puterii lui Dumnezeu.
5 Întrucât creştinii din Roma (cel puţin o parte) nu sunt convertiţii săi direcţi, ci ai altor apostoli, Pavel generalizează.
6 Grecescul ypakouo înseamnă, în acelaşi timp, a recepta mesajul şi a i te supune (în cazul de faţă, Evanghelia).
neamurile,
6 între care sunteţi şi voi, chemaţi7 ai lui Iisus Hristos;
7 tuturor celor ce sunteţi în Roma, iubiţi ai lui Dumnezeu, sfinţi prin chemare8: Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos!9
8 Mai întâi, prin Iisus Hristos Îi mulţumesc Dumnezeului meu pentru voi toţi; căci credinţa voastră se vesteşte10 în toată lumea;
9 martor îmi este Dumnezeu, Căruia cu duhul meu11 Îi slujesc întru Evanghelia Fiului Său, că ne-ncetat fac pomenire
7 Pavel le oferă şi creştinilor din Roma titlul de nobleţe pe care şi-l atribuise lui însuşi.
8 Literal: sfinţi chemaţi. În limbajul Noului Testament, creştinii veacului primar erau numiţi „sfinţi”, cu înţelesul: aleşi şi sfinţiţi de Dumnezeu în vederea unei misiuni.
9 Salutarea e corolarul unei introduceri solemne, de mare densitate teologică.
10 Literal: e vestită. Înţelesul complet: credinţa voastră se răspândeşte pe măsură ce se aude despre ea (în limbaj modern: are priză).
11 Apostolatul este prin excelenţă închinare şi slujire duhovnicească. Antropologia paulină face distincţii terminologice între psyhe = suflet, pneuma = duh (partea superioară a lui psyhe), şi noos (nous) = minte, cugetare, inteligenţă, raţiune (partea superioară a lui pneuma şi cea mai fină a lui psyhe), toate în opoziţie cu sârx = carne (ca materie) şi soma = trup (forma organizată a lui sârx). Cu toate aceste nuanţări, dihotomia suflet-trup rămâne constantă.

despre voi,
10 pururea cerând în rugăciunile mele ca odată şi-odată, prin voia Lui, să am un prilej bun de a veni la voi.
11 Că doresc mult să vă văd, ca să vă împărtăşesc vreun dar duhovnicesc, spre întărirea voastră;
12 sau mai degrabă12 pentru ca împreună cu voi să mă mângâi prin credinţa noastră laolaltă, a voastră şi a mea.
13 Fraţilor, nu vreau să nu ştiţi că de multe ori mi-am pus în gând să vin la voi dar pân-acum am fost împiedicat -, pentru ca şi-ntre voi să am vreo roadă ca şi-ntre celelalte neamuri.
14 Dator le sunt şi Elinilor13 şi barbarilor, şi înţelepţilor şi neînţelepţilor.
15 Aşa că din parte-mi sunt gata să vă vestesc Evanghelia şi vouă, celor din Roma.
16 Că eu nu mă ruşinez de Evanghelia lui Hristos; pentru că ea este putere a lui Dumnezeu spre mântuire tot celui ce crede, întâi iudeului şi de asemenea elinului14.
17 Căci în ea dreptatea lui Dumnezeu se descoperă din credinţă spre credinţă, aşa cum este scris: Iar dreptul din credinţă va trăi.
18 Căci mânia lui Dumnezeu se descoperă din cer peste toată fărădelegea şi nedreptatea oamenilor care ţin adevărul în robia nedreptăţii.
19 Pentru că ceea ce se poate cunoaşte despre Dumnezeu este arătat întru ei; căci Dumnezeu le-a arătat-o:
12 Rectificare în duhul smereniei şi al buneicuviinţe.
13 Spre deosebire de „barbari”, Elinii erau păgâni cultivaţi.
14 În ordinea istorică, Evreii se bucură de prioritate în vestirea Evangheliei.

20 Încă de la facerea lumii, cele nevăzute ale Lui adică veşnica Sa putere şi dumnezeirea prin cugetare se văd din fāpturi; aşa că ei n-au cuvânt de apărare,
21 căci deşi L-au cunoscut pe Dumnezeu, nu ca pe Dumnezeu L-au slăvit şi nici nu I-au mulţumit, ci-n cugetările lor s-au rătăcit şi inima lor cea neînţelegătoare s-a întunecat.
22 Zicând că sunt înţelepţi, au ajuns nebuni
23 şi slava lui Dumnezeu Celui nestricăcios au preschimbat-o în asemănarea chipului omului celui stricăcios şi al păsărilor şi al patrupedelor şi al târâtoarelor.
24 De aceea Dumnezeu i-a predat necurăţiei16, după poftele inimii lor, ca să-şi necinstească trupurile ei între ei,
25 ca unii care au preschimbat adevărul lui Dumnezeu în minciună şi s-au închinat şi i-au slujit fāpturii în locul Făcătorului, Cel ce este binecuvântat în veci, amin!
26 Pentru aceea Dumnezeu i-a predat unor patimi de necinste; că şi femeile lor au preschimbat legăturile fireşti cu acelea împotriva firii;
27 asemenea şi bărbaţii, părăsind fireasca legătură cu femeia, în pofta lor s-au aprins unii pentru alţii, bărbaţi cu bărbaţi săvârşind ruşinea şi primind în ei înşişi răsplata cuvenită rătăcirii
15 De vreme ce inteligenţa umană Îl poate percepe pe Dumnezeu din creaţia Sa, omul nu poate pretinde că n-a avut posibilitatea de a-L cunoaşte şi recunoaşte.
16= I-a lăsat pe seama păcatului. Păcatul poartă în el germenul pedepsei, iar una din pedepse este abandonarea omului de către Dumnezeu.
1915
lor17.
28 Şi aşa cum ei n-au încercat să-L păstreze pe Dumnezeu în cugetele lor, tot aşa şi Dumnezeu i-a lăsat la mintea lor cea fără judecată, să facă ceea ce nu se cade,
29 plini fiind de toată nedreptatea, de desfrânare, de viclenie, de lăcomie, de răutate; plini de invidie, de ucidere, de ceartă, de înşelăciune, de purtări rele; bârfitori,
30 pârâtori, urâtori de Dumnezeu, ocărâtori, semeţi, trufaşi, lăudăroşi, născocitori de rele, nesupuşi părinţilor,
31 nesocotiţi, călcători de cuvânt, lipsiţi de iubire, lipsiţi de milă;
32 care, deşi au cunoscut dreptatea lui Dumnezeu, că adică cei ce fac unele ca acestea sunt vrednici de moarte, nu numai că le fac, dar le şi încuviinţează celor ce le fac.
2
Dreapta judecată a lui Dumnezeu. Iudeii şi legea.
1 Pentru aceea, o, omule, oricine-ai fi tu, cel care judeci, eşti fără cuvânt de apărare: fiindcă în ceea ce pe altul îl judeci, pe tine însuţi te osândeşti, căci aceleaşi lucruri le faci şi tu, cel care judeci.
2 Şi noi ştim că judecata lui Dumnezeu este după adevăr faţă de cei care fac unele ca acestea.
3 Şi tu, omule, cel care-i judeci pe cei ce fac unele ca acestea, dar le faci şi tu,
17 Cultivat până la exacerbare, păcatul înseamnă nu numai desfigurarea ordinii naturale rânduite de Dumnezeu, ci şi degradarea morală a omului (vezi versetele următoare).
crezi oare că vei scăpa de judecata lui Dumnezeu?
4 Sau dispreţuieşti tu bogăţia bunătăţii Lui şi a îngăduinţei şi a îndelungii Lui răbdări?; nu ştii tu că bunătatea lui Dumnezeu te duce la pocăinţă?1
5 Dar după împietrirea ta şi după inima ta nepocăită îţi aduni mânie în ziua mâniei şi a descoperirii dreptei judecăţi a lui Dumnezeu,
6 Care-i va da fiecăruia după faptele lui:
7 viaţa veşnică celor ce prin stăruinţă-n faptă bună caută mărire, cinste şi nestricăciune,
8 dar urgie şi mânie iubitorilor de ceartă, care nu se supun adevărului, ci nedreptăţii i se supun:
9 necaz şi strâmtorare peste tot sufletul omului care face răul, al iudeului mai întâi, şi al elinului;
10 dar mărire, cinste şi pace oricui face binele: iudeului mai întâi, şi elinului.
11 Căci la Dumnezeu nu există părtinire!
12 Aşadar, câţi au păcătuit fără lege, fără lege vor şi pieri; iar câţi au păcătuit sub lege, prin lege vor fi judecaţi.
13 Pentru că nu cei ce aud legea sunt drepţi înaintea lui Dumnezeu, ci cei ce împlinesc legea, aceia se vor îndreptăţi.
14 Căci când păgânii, care nu au lege, din fire fac cele ale legii, ei fără să aibă lege îşi sunt loruşi

lege;
15 ei arată fapta legii scrisă în inimile lor prin mărturia conştiinţei şi prin judecăţile lor, care îi învinovăţesc sau
1 Bunătatea lui Dumnezeu nu e o „slăbiciune” divină, ci şansa oferită omului de a se îndrepta.
1916
chiar îi apără2
16 în ziua când, potrivit Evangheliei mele3, Dumnezeu va judeca, prin Iisus Hristos, cele ascunse ale oamenilor.
17 Dar dacă tu te numeşti iudeu şi te reazemi pe lege şi te lauzi cu Dumnezeu
18 şi-I cunoşti voia şi, învăţat fiind de lege, ştii să desluşeşti deosebirile4,
19 dacă tu te crezi pe tine călăuză orbilor, lumină celor ce sunt în întuneric,
20 povăţuitor celor fără minte, învăţător celor nevârstnici, ca unul care ai în lege dreptarul cunoştinţei şi al adevărului,
21 aşadar tu, cel care-l înveţi pe altul, pe tine însuţi nu te înveţi?; tu, cel ce propovăduieşti: Să nu furi!, furi?;
22 tu, cel ce zici: Să nu săvârşeşti adulter!, săvârşeşti adulter?; tu, cel care urăşti idolii, le jefuieşti templele?;
23 tu, cel ce te lauzi cu legea, Îl necinsteşti pe Dumnezeu prin călcarea legii?...
24 Că din pricina voastră este numele lui Dumnezeu blasfemiat între neamuri, aşa cum este scris.
25 Căci tăierea-mprejur foloseşte numai dacă păzeşti legea; dar dacă eşti călcător de lege, tăierea ta-mprejur a devenit netăiere-mprejur.
26 Prin urmare, dacă cel netăiat împrejur păzeşte poruncile legii, oare netăierea lui împrejur nu va fi socotită ca tăiere-mprejur?
2 În absenţa unei legi elaborate, legea morală înscrisă ontologic în conştiinţa omului poate constitui prin ea însăşi un criteriu al discernământului.
3= După Evanghelia pe care o propovăduiesc eu (Pavel).
4 Eşti înzestrat cu capacitatea de a discerne.
27 Iar cel din fire netăiat împrejur5, dar împlinitor al legii, oare nu te va judeca el, pe tine, cel ce, având litera „legii” şi tăierea-mprejur, eşti călcător de lege?6
28 Pentru că nu cel ce se arată pe dinafară e iudeu, nici cea arătată-n trup pe dinafară este tăiere-mprejur;
29 ci iudeul este cel dintru ascuns, iar tăiere-mprejur este aceea a inimii, în duh, nu în literă7; lauda lui nu este de la oameni, ci de la Dumnezeu.
3
Iudeii şi legea (continuare). Nici un om nu este drept în faţa lui Dumnezeu.
1 Atunci, care este întâietatea iudeului?; sau care este folosul tăierii-mprejur?:
2 Mare-n toate privinţele. Mai întâi, pentru că lor li s-au încredinţat cuvintele lui Dumnezeu.
3 Şi ce dacă unii n-au fost credincioşi? Oare necredincioşia lor va desfiinţa credincioşia lui Dumnezeu?1
5 Fără circumcizie fizică.
6 Înţelesul complet se consumă în două planuri: 1) Deşi pretinde că este posesorul legii lui Moise (şi al circumciziei ca semn concret al angajării), iudeul îşi permite să n-o respecte; 2) Iudeul nu poate respecta legea tocmai din cauza legii, a cărei literalitate şi ale cărei prescripţii sunt atât de complicate, încât îi fac imposibilă aplicarea, ea devenind astfel o piedică în calea mântuirii (temă scumpă lui Pavel).
7 Omul autentic este numai cel atestat de realitatea lui lăuntrică, nu de cea exterioară, care poate înşela.
1 Infidelitatea unor iudei faţă de Dumnezeu nu e de natură să anuleze fidelitatea lui Dumnezeu faţă de propria Sa făgăduinţă, dată cu jurământ lui Avraam.
1917
4 Să nu fie!, ci fie Dumnezeu socotit adevărat, iar tot omul, mincinos, aşa cum este scris: Ca Tu să Te îndreptăţeşti întru cuvintele Tale şi Tu să biruieşti atunci când vei face judecata.
5 Iar dacă nedreptatea noastră învederează dreptatea lui Dumnezeu, ce vom zice? Nu cumva este nedrept Dumnezeu Care aduce mânia? vorbesc ca un om.

6 Să nu fie! Atunci, cum va judeca Dumnezeu lumea?
7 Că dacă prin minciuna mea a prisosit adevărul lui Dumnezeu spre slava Lui, pentru ce dar mai sunt şi eu judecat ca păcătos?
8 Şi de ce n-am face răul ca să vină binele?; aşa cum suntem noi defăimaţi şi cum spun unii că zicem noi? Osânda acestora este dreaptă.
9 Atunci, ce? Avem noi vreo întâietate? Nicidecum; căci, ceva mai înainte, noi i-am învinuit2 şi pe Iudei şi pe Elini, că toţi sunt sub păcat,
10 aşa cum este scris: Nimeni nu este drept, nu e nici unul;
11 nu-i cine să-nţeleagă, nu-i cinsă-L caute pe Dumnezeu;
12 toţi s-au abătut, împreună netrebnici s-au făcut. Nu-i cinsă facă binele, nu, nu-i nici măcar unul.
13 Mormânt deschis e gâtlejul lor; cu limbile lor au viclenit; venin de aspidă-i sub buzele lor;
14 de blestem li-i gura plină, şi de amărăciune;
15 grabnice le sunt picioarele să verse sânge;
2 Tonul dialectic şi oralitatea unor expresii par extrase din discuţiile aprinse pe care Pavel le avea cu Iudeii în sinagogi.
16 pustiire şi nenorocire sunt în căile lor,
17 şi calea păcii n-au cunoscut-o,
18 nu-i frică de Dumnezeu înaintea ochilor lor.
19 Noi ştim însă că cele câte le spune legea, le spune celor ce sunt sub lege, aşa ca orice gură să fie închisă şi ca toată lumea să fie vinovată în faţa lui Dumnezeu3.
20 Pentru că din faptele legii4 nimeni nu se va îndreptăţi în faţa Lui, de vreme ce prin lege vine cunoştinţa păcatului.
21 Acum însă dreptatea lui Dumnezeu s-a arătat în afara legii, de lege şi de profeţi fiind mărturisită,
22 dar dreptate a lui Dumnezeu prin credinţa în Iisus Hristos, pentru toţi cei ce cred fiindcă nu există deosebire,
23 de vreme ce toţi au păcătuit şi sunt lipsiţi de slava lui Dumnezeu5 -,
24 cei ce în dar se îndreptăţesc cu harul Său6 prin răscumpărarea cea întru Hristos Iisus,
3 Este vorba, desigur, despre legea Vechiului Testament, care a fost dată de Dumnezeu nu spre a şterge păcatele omului, ci spre a-l face pe om conştient de starea lui de păcătoşenie. Eliberarea omului de păcat a venit numai prin Iisus Hristos.
4 Faptele legii: expresie biblică, deseori întâlnită în epistolele pauline, prin care se înţeleg atât prescripţiile Vechiului Testament cât şi punerea lor în practică (aceasta din urmă neputând fi niciodată totală sau desăvârşită).
5= Slava lui Dumnezeu ca prezenţă intimă în fiinţa omului virtuos.
6 Calitatea de drept (îndreptăţit la mântuire) nu este un rezultat al meritelor omului, ci un dar al harului divin, un efect al iubirii lui Dumnezeu manifestate prin jertfa răscumpărătoare a lui Iisus Hristos.
1918
25 pe Care Dumnezeu L-a rânduit jertfă, curăţire7 prin credinţa în sângele Lui, ca să-Şi arate dreptatea prin aceea că a trecut cu vederea8 păcatele făcute înainte
26 întru îngăduinţa lui Dumnezeu ca să-Şi arate dreptatea în vremea de acum, spre a fi El drept şi îndreptăţindu-l pe cel din credinţa în Iisus.
27 Aşadar, unde e lauda? A fost înlăturată. Prin care lege?: a faptelor? Nu, ci prin legea credinţei.
28 Căci socotim că prin credinţă se va îndreptăţi omul, fără faptele legii.
29 Oare Dumnezeu este numai al Iudeilor? Nu este El şi Dumnezeul păgânilor? Da, şi al păgânilor!,
30 fiindcă unul este Dumnezeu, Cel ce din credinţă9 îi va îndreptăţi pe cei tăiaţi împrejur şi prin credinţă10 pe cei netăiaţi împrejur.
31 Desfiinţăm deci noi legea prin credinţă? Ferească Dumnezeu! Dimpotrivă, întărim legea.
7 La obârşie, cuvântul ilasterion desemna masa aşezată deasupra chivotului legii, în sfânta-sfintelor, pe care marele preot aducea jertfa anuală de purificare a poporului, prin stropirea cu sânge (vezi Lv 16). Aşadar, textul de faţă trebuie citit şi înţeles: Iisus Hristos este mijlocul prin care Dumnezeu a instrumentat curăţirea de păcate a celor ce cred în jertfa sângelui Său.
8 Înainte de jertfa lui Iisus Hristos, Dumnezeu le-a acordat oamenilor o lungă perioadă de îngăduinţă, în timpul căreia El le-a ignorat păcatele, nu le-a iertat şi nici nu le-a pedepsit, ci numai

S-a făcut că nu le vede, tocmai pentru ca oamenii să-şi dea seama că dreptatea e întotdeauna de partea lui Dumnezeu; iertarea a venit prin Iisus Hristos.
9 În virtutea credinţei pe care deja o au.
10 Prin mijlocirea credinţei pe care o dobândesc.
4
Exemplul lui Avraam: făgăduinţa plinită prin credinţă.
1 Aşadar, ce vom zice că a dobândit Avraam, strămoşul nostru după trup?
2 Că dacă Avraam a fost îndreptăţit din fapte, are de ce să se laude, dar nu în faţa lui Dumnezeu;
3 fiindcă ce spune Scriptura?: Şi Avraam I-a crezut lui Dumnezeu şi aceasta i s-a socotit ca dreptate.
4 Plata celui ce face fapte nu i se socoteşte după har, ci după datorie1;
5 dar celui ce nu face fapte, însă crede în Cel care-l îndreptăţeşte pe cel nelegiuit, credinţa lui i se socoteşte ca dreptate.
6 Aşa cum şi David vorbeşte despre fericirea omului căruia Dumnezeu îi socoteşte dreptatea în afara faptelor:
7 Fericiţi cei cărora li s-au iertat fărădelegile şi ale căror păcate li s-au acoperit;
8 fericit bărbatul căruia Domnul nu-i va socoti păcatul.
9 Acum, fericirea aceasta este ea numai pentru cei tăiaţi împrejur, sau şi pentru cei netăiaţi împrejur? Căci zicem: i s-a socotit lui Avraam credinţa ca dreptate.
10 Cum însă i s-a socotit?: când era tăiat împrejur, sau când era netăiat împrejur? Nu când era tăiat împrejur, ci când era netăiat împrejur.
11 Iar semnul tăierii-mprejur l-a primit ca pe o pecete a dreptăţii pentru credinţa lui din vremea netăierii-mprejur, ca să fie el părinte al tuturor celor ce
1 Plata lucrătorului nu este un dar, ci o obligaţie contractuală.

cred pe durata netăierii-mprejur, pentru ca şi acestora să le fie socotită ca dreptate,
12 şi părinte al celor tăiaţi împrejur; dar nu numai al celor ce doar sunt tăiaţi împrejur, ci şi al celor ce umblă pe urmele credinţei pe care o avea părintele nostru Avraam la vremea când era netăiat împrejur.
13 Că nu prin lege i s-a dat lui Avraam sau seminţiei lui făgăduinţa că vor fi moştenitori ai lumii, ci prin dreptatea credinţei.
14 Căci dacă moştenitorii sunt aceia care au legea, atunci credinţa e zadarnică, iar făgăduinţa s-a desfiinţat;
15 fiindcă legea rodeşte mânie2, dar unde nu e lege, nu-i nici călcare de lege.
16 Pentru aceea este ea3 din credinţă, ca să fie din har, şi pentru ca făgăduinţa să fie statornică pentru toţi urmaşii nu numai pentru cei din lege, ci şi pentru cei din credinţa lui Avraam, care este părinte al nostru, al tuturor,
17 precum este scris: Te-am pus părinte al multor neamuri în faţa Celui în care a crezut, adică a lui Dumnezeu Cel ce învie morţii şi pe cele ce nu sunt le cheamă ca şi cum ar fi4;
2 Existenţa unei legi presupune şi posibila ei călcare, de unde mânia legiuitorului asupra celui ce o calcă.
3= Moştenirea făgăduită.
4 Alte traduceri: (Dumnezeu) cheamă la fiinţă pe cele ce încă nu sunt; cheamă neantul la existenţă; le cheamă la existenţă pe cele ce nu există.
Opţiunea de faţă e corectă nu numai prin literalitatea traducerii, ci şi prin ideea fundamentală că Dumnezeu nu trăieşte în virtual, ci numai în real (El Însuşi fiind realitatea supremă, izvor a tot ceea ce există); o făgăduinţă a lui Dumnezeu (pentru viitor) e virtualitate numai pentru noi, dar nu şi pentru El: de îndată ce a rostit-o, ea a şi devenit o realitate, aşa cum trebuie s-o considerăm şi noi prin actul credinţei (în legătură cu aceasta vezi şi nota de la Mc 11, 24).
18 împotriva oricărei nădejdi nădăjduind, el a crezut că va fi părinte al multor neamuri, după cum i s-a spus: Aşa vor fi urmaşii tăi;
19 şi neslăbind în credinţă, nu s-a uitat la trupul său amorţit că era aproape de o sută de ani şi nici la amorţirea pântecelui Sarrei;
20 şi-ntru făgăduinţa lui Dumnezeu nu s-a îndoit prin necredinţă, ci s-a întărit în credinţă, dându-I slavă lui Dumnezeu

21 şi fiind încredinţat că ceea ce El i-a făgăduit are putere să şi facă.
22 Iată de ce credinţa lui i s-a socotit ca dreptate.
23 Dar nu numai pentru El s-a scris că i s-a socotit ca dreptate,
24 ci şi pentru noi, cei cărora ni se va socoti, ca unora care credem în Cel ce L-a înviat din morţi pe Iisus, Domnul nostru,
25 care s-a dat pe Sine pentru păcatele noastre şi a înviat pentru îndreptăţirea5 noastră.
5
Roadele îndreptăţirii prin credinţă. Adam şi Hristos.
1 Aşadar, fiind noi îndreptăţiţi din credinţă, pace avem cu Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos,
5 Îndreptăţirea e un termen frecvent în teologia paulină şi desemnează calea prin care omul poate fi socotit drept în faţa lui Dumnezeu, apt pentru mântuire. Această dreptate nu e un rezultat al cumpenii justiţiare, ci se obţine prin har, ca rod al iubirii dumnezeieşti, pe de o parte, şi prin faptele credinţei omului, pe de alta.

2 datorită Căruia am şi avut, prin credinţă, cale deschisă la harul acesta1 în care stăm şi ne lăudăm în nădejdea slavei lui Dumnezeu2.
3 Şi nu numai atât, dar şi în necazuri ne lăudăm, bine ştiind că necazul rodeşte răbdare,
4 iar răbdarea, încercare, iar încercarea, nădejde.
5 Iar nădejdea nu face de ruşine, pentru că iubirea lui Dumnezeu s-a vărsat în inimile noastre prin Duhul Cel Sfânt care ni s-a dat.
6 că-n timp ce noi eram încă neputincioşi, la vremea cuvenită Hristos a murit pentru cei nelegiuiţi
7 căci cu greu va muri cineva pentru un drept; şi pentru cel bun poate că-ndrăzneşte cineva să moară;
8 dar Dumnezeu Îşi arată iubirea faţă de noi prin aceea că Hristos a murit pentru noi pe când noi eram încă păcătoşi.
9 Cu atât mai mult acum, prin urmare, când suntem îndreptăţiţi întru sângele Lui, prin El ne vom mântui de mânie3.
10 Că dacă-n timp ce eram vrăjmaşi ne-am împăcat cu Dumnezeu prin moartea Fiului Său, cu mult mai mult, odată împăcaţi, prin viaţa Lui ne vom mântui.
11 Şi nu numai atât, ci ne şi lăudăm în Dumnezeu prin Domnul nostru Iisus Hristos, prin Care am primit acum împăcarea.
12 De aceea, aşa cum printr-un om a intrat păcatul în lume şi, prin păcat,
1= Starea de graţie; favoarea de a trăi în imediata apropiere a lui Dumnezeu.
2 În speranţa că la sfârşitul veacurilor ne vom împărtăşi de slava lui Dumnezeu.
3= Mânia Judecăţii de Apoi.
moartea4 -, tot astfel moartea a trecut în toţi oamenii prin aceea că toţi au păcătuit.
13 Căci păcatul era în lume pân' la lege, dar atunci când nu există lege, păcatul nu se socoteşte.
14 Dar de la Adam până la Moise moartea a domnit şi peste cei ce nu păcătuiseră după asemănarea greşelii lui Adam, care este chip al celui ce avea să vină5.
15 Dar cu greşala nu e aşa cum e cu harul; că dacă cei mulţi au murit prin greşala unuia, cu mult mai mult harul lui Dumnezeu şi darul Lui au prisosit asupra celor mulţi prin harul unui singur Om, Iisus Hristos6.
16 Şi ce aduce darul nu seamănă cu ce a adus acel unul care a păcătuit; căci judecata de după unul duce la osândire, dar harul de după multe greşale duce la îndreptăţire.
17 Că dacă prin greşala unuia moartea a domnit printr-unul, cu mult mai mult cei ce primesc prisosinţa harului şi a darului dreptăţii vor domni în viaţă prin unul Iisus Hristos.
18 Prin urmare, aşa cum din greşala unuia a venit peste toţi oamenii osânda, tot astfel prin fapta de dreptate a Unuia, peste toţi oamenii a venit îndreptăţirea care dă viaţă;
4 Păcatul îl desparte pe om de Dumnezeu, ceea ce echivalează cu moartea lui sufletească, moartea veşnică (în opoziţie cu viaţa veşnică).
5 Versetele 12, 13 şi 14 introduc în doctrina creştină tema păcatului originar: solidară cu Adam (arhetipul), specia umană moşteneşte păcatul acestuia.
6 Paralela Adam-Hristos devine pregnantă: dacă neascultarea lui Adam le-a adus oamenilor

moartea, ascultarea lui Hristos faţă de Tatăl şi a fiecăruia faţă de Hristos le aduce Viaţa.

19 fiindcă aşa cum prin neascultarea unui singur om cei mulţi s-au făcut păcătoşi, tot astfel prin ascultarea Unuia cei mulţi vor deveni drepţi.
20 Cât despre lege, ea a intrat ca să se înmulţească greşala7; dar unde s-a înmulţit păcatul, a prisosit harul,
21 pentru ca, aşa cum păcatul a domnit spre moarte, tot astfel harul să domnească prin dreptate spre viaţă veşnică, prin Iisus Hristos, Domnul nostru.
6
Morţi păcatului, dar vii întru Hristos. Robi ai dreptăţii.
1 Atunci, ce vom zice? Rămâne-vom oare în păcat ca să se înmulţească harul?
2 Ferească Dumnezeu! Noi, cei ce am murit păcatului, cum vom mai trăi în el?
3 Oare nu ştiţi că toţi câţi în Hristos ne-am botezat, întru moartea Lui ne-am botezat?
4 Aşadar, prin botez ne-am îngropat cu El în moarte, pentru ca, aşa cum Hristos a înviat din morţi prin slava Tatălui, tot astfel şi noi să umblăm întru înnoirea vieţii;
5 că dacă una cu El ne-am făcut1 prin asemănarea morţii Lui2, atunci una vom fi şi prin aceea a învierii Lui,
6 cunoscând noi aceasta, anume că omul nostru cel vechi a fost răstignit
7 Vezi 2, 27 şi nota.
1 Literal: am crescut împreună cu El ca nişte mlădiţe altoite pe trunchiul Său (asimilate şi devenite inseparabile).
2= Printr-o moarte asemănătoare cu a Lui, săvârşită prin Botez (vezi v. 3).
împreună cu El, aşa încât trupul păcatului3 să fie nimicit, pentru ca noi să nu mai fim înrobiţi păcatului;
7 căci cel ce a murit este eliberat de păcat4.
8 Iar dacă am murit împreună cu Hristos, credem că vom şi via împreună cu El,
9 ştiind că Hristos, odată înviat din morţi, nu mai moare; asupră-I moartea nu mai are stăpânire.
10 Fiindcă cel ce a murit, păcatului i-a murit o dată pentru totdeauna; iar cel ce trăieşte, lui Dumnezeu Îi trăieşte.
11 Aşa şi voi, socotiţi-vă că morţi îi sunteţi păcatului, dar vii lui Dumnezeu întru Hristos Iisus, Domnul nostru.
12 Aşadar, să nu domnească păcatul în trupul vostru cel muritor, ca să vă supuneţi poftelor lui;
13 nici mădularele5 voastre să nu le puneţi în slujba păcatului ca arme ale nedreptăţii, ci înfăţişaţi-vă lui Dumnezeu ca vii dintre morţi, şi mădularele voastre ca arme ale dreptăţii în slujba lui Dumnezeu.
14 Fiindcă păcatul nu va avea stăpânire asupra voastră, de vreme ce voi nu sunteţi sub lege, ci sub har.
15 Cum adică?: de vreme ce nu suntem sub lege, ci sub har, oare să păcătuim?... Ferească Dumnezeu!
16 Nu ştiţi oare că dându-vă cuiva ca robi spre supunere, robi îi sunteţi celui
3 Nu trupul fizic ca atare, ci insul păcătos.
4 Textual: îndreptăţit (dezvinovăţit) faţă de păcat. Aşa cum moartea trupului fizic distruge instrumentul prin care operează păcatul, moartea mistică prin botez distruge consistenţa păcatului şi-l face inoperant.
5 Termen general pentru membre şi organe, dar şi pentru carne ca materie a trupului.

căruia vă supuneţi: fie ai păcatului, spre moarte, fie ai ascultării, spre dreptate?
17 Mulţumim însă lui Dumnezeu că voi, cei ce aţi fost robi ai păcatului, din inimă aţi ascultat de regula învăţăturii căreia i-aţi fost încredinţaţi,
18 şi, izbăvindu-vă de păcat, aţi devenit robi ai dreptăţii.
19 vorbesc omeneşte6, având în vedere slăbiciunea trupului vostru7. Că aşa cum mădularele voastre vi le-aţi făcut roabe necurăţiei şi fărădelegii spre fărădelege, tot astfel faceţi-le acum mădularele voastre roabe dreptăţii spre sfinţire.
20 Căci la vremea când eraţi robi ai păcatului, liberi eraţi dinspre partea dreptăţii8.

21 Ca urmare, ce roadă aveaţi atunci?: roade de care acum vă ruşinaţi; pentru că sfârşitul acelora este moartea.
22 Dar acum, eliberaţi fiind de păcat şi robi făcându-vă lui Dumnezeu, aveţi roada voastră spre sfinţire, iar sfârşitul, viaţa veşnică.
23 Pentru că plata păcatului este moartea, dar harul lui Dumnezeu este viaţa veşnică întru Hristos Iisus, Domnul nostru.
7
Creştinul e liber de stăpânirea Legii Vechi. Problema păcatului care locuieşte în om.
6= În termeni şi prin comparaţii omeneşti.
7 Literal: slăbiciunea cărnii voastre. Limitele de înţelegere impuse de condiţia umană. Limbajul teologic al lui Pavel putea să fie mult mai elevat şi mai abstract, dar el înţelege să fie concesiv faţă de cititorii săi.
8 Vezi versetul 16.
1 Oare nu ştiţi voi, fraţilor, fiindcă le vorbesc acelora care cunosc legea1 că legea are putere asupra omului atâta timp cât el trăieşte?
2 Căci femeia măritată este legată prin lege de bărbatul ei atâta timp cât el trăieşte; dar dacă i-a murit bărbatul, este dezlegată de legea bărbatului2.
3 Prin urmare, ea se va numi adulteră dacă va fi cu alt bărbat în timp ce bărbatul ei trăieşte; dar dacă i-a murit bărbatul, este liberă faţă de lege, aşa încât ea să nu fie adulteră dacă ia un alt bărbat.
4 Tot aşa, fraţii mei, şi voi prin trupul lui Hristos i-aţi murit legii3 spre a fi ai Altuia, ai Celui ce a înviat din morţi, ca să-I aducem roade lui Dumnezeu.
5 Când eram în trup4, patimile cele prin lege păcătoase lucrau în mădularele noastre, ca să-i aducem roade morţii;
6 dar acum ne-am desprins de lege, murindu-i aceleia care ne ţinea robi, ca să slujim întru înnoirea duhului, iar nu întru vechimea literei5.
7 Ce adică vom zice?: că legea este păcat? Ferească Dumnezeu! Păcatul
1 Aici e vorba, probabil, de legea romană ca termen de analogie.
2 = Liberă faţă de contractul conjugal.
3= Legea Vechiului Testament.
4 Literal: în carne, sub stăpânirea cărnii. În opoziţie cu duhul, carnea (materia carnală a trupului) este sediul concupiscenţei, al senzaţiilor erotice din care derivă paternitatea şi ereditatea (roada), simbol al oricărui fel de fapte rele. În limbajul Apostolului, expresia „după trup" desemnează supunerea faţă de legile carnale. Harul operează înstăpânirea duhului, etapă care o lasă în urmă pe aceea dominată de pasiunile carnale.
5 Opoziţia dintre duhul care înnoieşte şi litera care ucide (vezi şi 2, 29 şi nota).

însă nu l-am cunoscut decât prin lege. Că pofta n-aş fi ştiut-o dacă legea n-ar fi zis: Să nu pofteşti!
8 Dar păcatul, aflându-şi prilej prin poruncă6, a lucrat în mine tot felul de pofte. Căci în lipsa legii păcatul era mort.
9 Odinioară eu trăiam în lipsa legii; dar când a venit porunca, păcatul a prins viaţă,
10 iar eu am murit. Şi porunca dată spre viaţă mi s-a aflat a fi spre moarte!
11 Pentru că păcatul, aflându-şi prilej prin poruncă, prin ea m-a înşelat şi m-a ucis.
12 Aşadar, sfântă este legea şi sfântă este porunca şi dreaptă şi bună.
13 Atunci, ceea ce este bun mi s-a făcut mie moarte? Ferească Dumnezeu! Ci păcatul, tocmai ca să se arate păcat, prin ceea ce este bun mi-a adus moartea, pentru ca prin poruncă să devină păcatul peste măsură de păcătos.
14 Ştim că legea e duhovnicească; dar eu sunt trupesc, vândut sub păcat7.
15 Fiindcă nu-nţeleg ceea ce fac; că nu săvârşesc ceea ce vreau, ci ceea ce urăsc, aceea fac.
16 Iar dacă fac ceea ce nu vreau, recunosc că legea este bună.
17 Dar acum nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuieşte în mine.
18 Fiindcă ştiu că-n mine, adică în trupul meu, nu locuieşte ce e bun. Că a vrea binele se află-n mine, dar pe a face nu-l aflu;
6 Interdicţia expresă de a păcătui se constituie într-o trambulină de pe care păcatul, trezit din amorţire, se lansează şi atacă.

7= Vândut şi aservit păcatului.
19 căci nu fac binele pe care-l vreau, ci răul pe care nu-l vreau, pe acela îl săvârşesc8.
20 Iar dacă fac ceea ce nu vreau eu, nu eu fac aceasta, ci păcatul care locuieşte în mine.
21 Aşadar, în mine, cel ce vreau să fac binele, aflu legea că răul e legat de mine.
22 Că după omul cel lăuntric mă bucur de legea lui Dumnezeu;
23 dar în mădularele mele o altă lege văd că se luptă cu legea minţii mele şi rob mă face legii păcatului, care este în mădularele mele.
24 Om nenorocit ce sunt! Cine mă va mântui de trupul morţii acesteia?...
25 Mulţumesc lui Dumnezeu prin Iisus Hristos, Domnul nostru! Aşadar, cu mintea eu însumi îi slujesc legii lui Dumnezeu, iar cu trupul, legii păcatului.
8
Viaţă întru Duhul. Slava ce va să fie. Iubirea lui Dumnezeu.
1 Drept aceea, nici o osândă nu este acum pentru cei ce sunt în Hristos Iisus.
2 Fiindcă legea duhului vieţii în Hristos Iisus m-a eliberat din legea păcatului şi a morţii,
3 pentru că ceea ce-i era cu neputinţă legii fiind ea slabă prin trup1 a săvârşit Dumnezeu: trimiţându-L pe
8 Lupta dramatică dintre voinţa lucidă spre bine şi instinctul carnal care împinge spre rău.
1 Prin formele ei exterioare şi ineficiente, Legea Veche era asemenea unui trup supus încontinuu unor eforturi inutile, fără nici o izbândă.

Fiul Său într-un trup asemănător cu acela al păcatului şi pentru păcat2, El a osândit păcatul în trup,
4 pentru ca dreptatea legii3 să se plinească-ntru noi, cei ce nu ne purtăm după trup, ci potrivit duhului.
5 Fiindcă cei ce sunt după trup, pe cele ale trupului le cugetă; dar cei ce sunt după duh, pe cele ale duhului.
6 Căci cugetul trupului este moarte, dar cugetul Duhului este viaţă şi pace;
7 de vreme ce cugetul trupului este vrăjmăşie faţă de Dumnezeu, căci nu i se supune legii lui Dumnezeu; că nici nu poate,
8 iar cei ce sunt în trup nu pot să-I placă lui Dumnezeu.
9 Dar voi nu sunteţi în trup, ci în Duh, dacă într-adevăr Duhul lui Dumnezeu locuieşte în voi. Dar dacă cineva nu are Duhul lui Hristos, acela nu este al Lui.
10 Dacă însă Hristos este în voi, pe de-o parte trupul e mort în virtutea păcatului4, iar pe de altă parte duhul e viaţă în virtutea dreptăţii5.
11 Iar dacă Duhul Celui ce L-a înviat pe Iisus din morţi locuieşte în voi, Cel ce L-a înviat pe Iisus Hristos din morţi va face vii şi trupurile voastre cele muritoare, prin Duhul Său Care locuieşte în voi.
12 Drept aceea, fraţilor, datori suntem, dar nu trupului ca să vieţuim după trup -
2= Jertfa care răscumpără păcatul.
3 Dreptele pretenţii ale legii: tot ceea ce e conform cu voia lui Dumnezeu.
4 Trupul e deja supus morţii fizice ca urmare a păcatului originar (vezi 5, 12), dar el va învia prin Iisus Hristos (vezi versetul următor).
5 Duhul omului este viaţă prin îndreptăţirea conferită de Duhul lui Dumnezeu.
13 că dacă vieţuiţi după trup, veţi muri; dar dacă prin Duhul ucideţi faptele trupului, veţi trăi.
14 Fiindcă toţi câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu, aceia sunt fii ai lui Dumnezeu.
15 Pentru că n-aţi primit un duh al robiei, ca din nou să vă temeţi, ci Duhul înfierii L-aţi primit, prin Care strigăm: Avva! Părinte6!
16 Însuşi Duhul mărturiseşte împreună cu duhul nostru că suntem fii ai lui Dumnezeu.
17 Iar dacă suntem fii, suntem şi moştenitori moştenitori ai lui Dumnezeu şi împreună-moştenitori cu Hristos, dacă într-adevăr pătimim împreună cu El, pentru ca-mpreună cu El să ne şi slăvim.
18 Într-adevăr, eu socotesc că suferinţele din vremea de acum nu au nici o însemnătate faţă de mărirea care ni se va descoperi.
19 Fiindcă nerăbdătorul dor al făpturii cu nerăbdare aşteaptă descoperirea fiilor lui Dumnezeu7.
20 Căci făptura a fost supusă deşertăciunii nu de voia ei, ci din pricina aceluia care a supus-o cu nădejdea însă

21 că şi ea, făptura însăşi, se va elibera din robia stricăciunii spre libertatea slavei fiilor lui Dumnezeu.
6 Aramaicul abba înseamnă părinte. Cuvântul a intrat în limba română prin grafia greacă avva, folosit şi astăzi în limbajul monahal. Expresia a intrat în cultul liturgic al primilor creştini; ea le amintea că Însuşi Iisus a folosit-o în rugăciunea din grădina Ghetsimani (Mc 14, 36).
7 Aici şi în următoarele trei versete: Solidară cu omul prin căderea acestuia, creaţia aspiră la propria ei restaurare prin restaurarea omului întru Iisus Hristos.

22 Căci ştim că pân-acum toată făptura suspină laolaltă şi suferă-n durerile naşterii8.
23 Dar nu numai ea, ci şi noi, cei ce avem pârga Duhului9, şi noi înşine suspinăm lăuntric, nerăbdători aşteptând înfierea, răscumpărarea trupului10 nostru.
24 Căci prin nădejde ne-am mântuit; a vedea însă ceea ce nădăjduieşti, aceea nu mai e nădejde. Cum ar nădăjdui cineva în ceea ce se vede?
25 Dar dacă nădăjduim în ceea ce nu vedem, aşteptăm cu răbdare.
26 De asemenea, şi Duhul îi vine slăbiciunii noastre într-ajutor; că nu ştim să ne rugăm cum trebuie, dar Duhul Însuşi mijloceşte pentru noi cu suspine de negrăit;
27 iar Cel care cercetează inimile ştie care este cugetul Duhului, că potrivit voii lui Dumnezeu mijloceşte El pentru sfinţi.
28 Şi ştim că celor ce-L iubesc pe Dumnezeu toate li se lucrează spre bine, celor ce sunt chemaţi potrivit planului Său;
29 că pe cei pe care mai dinainte i-a cunoscut, mai dinainte i-a şi rânduit să fie asemenea chipului Fiului Său, ca să fie El Întâi-născut între mulţi fraţi11.
30 Iar pe cei pe care mai dinainte i-a rânduit, pe aceştia i-a şi chemat; şi pe cei pe care i-a chemat, i-a şi îndreptăţit; iar pe cei pe care i-a îndreptăţit, i-a
8= Naşterea din nou a lumii (vezi şi Mt 24, 8).
9 Primele roade ale Duhului Sfânt; premisele înfierii totale pe care urmează s-o primim. În 2 Co 1, 22: „arvuna Duhului”.
10 În cazul de faţă (ca şi în altele): sinea noastră;fiinţa totală; personalitatea.
11 Vezi nota de la Lc 2, 7.
şi slăvit12.
31 Ce vom zice deci în urma acestora? Dacă Dumnezeu e pentru noi, cine-i împotriva noastră?
32 El, Care pe Însuşi Fiul Său nu L-a cruţat, ci L-a dat morţii pentru noi toţi, cum oare nu ni le va dărui pe toate împreună cu El?
33 Cine va aduce pâră împotriva aleşilor lui Dumnezeu? Dumnezeu este Cel ce aduce îndreptăţire;
34 cine este cel ce osândeşte?: oare Hristos, El, Cel ce a murit, ba mai degrabă Cel care a înviat, Cel ce şi este de-a dreapta lui Dumnezeu, Cel ce şi mijloceşte pentru noi?!...
35 Cine ne va despărţi de iubirea lui Hristos?: Oare necazul? sau strâmtorarea? sau prigoana? sau foametea? sau golătatea? sau primejdia? sau sabia?!...
36 Precum este scris: De dragul Tău suntem omorâţi toată ziua, socotiţi suntem ca nişte oi de-njunghiere.
37 Dar în toate acestea noi suntem mai mult decât biruitori prin Acela care ne-a iubit.
38 Fiindcă sunt încredinţat că nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici puterile,
39 nici înălţimea, nici adâncul13 şi nici o altă făptură nu va putea să ne despartă de iubirea lui Dumnezeu cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru.
12 În textul original, trecutul (aoristul) acestui verb exprimă o anticipaţie de maximă certitudine, ca aceea din Mc 11, 24: „să credeţi că le-aţi şi primit, şi le veţi avea” (vezi şi nota).
13 Peroraţie: nici chiar stihiile sau forţele cereşti fie ele bune sau rele nu ne vor clinti. Asupra acestor forţe vezi şi 1 Co 15, 24; Ef 1, 21; 3, 10; 6, 12; Col 1, 16; 2, 10, 15.

9
Dumnezeu l-a ales pe Israel. Mânia şi îndurarea lui Dumnezeu. Israel şi Evanghelia.
1 Spun adevărul în Hristos, nu mint împreună cu mine mărturiseşte conştiinţa mea întru Duhul Sfânt -

2 că mare-mi este întristarea şi necurmată durerea inimii;
3 căci aş fi dorit ca eu însumi să fiu anatema1 de la Hristos, de dragul fraţilor mei cei de un neam cu mine după trup,
4 care sunt Israeliţi, ale cărora sunt înfierea şi slava şi legămintele şi darea legii şi închinarea şi făgăduinţele;
5 ai cărora sunt părinţii şi din care, după trup, e Hristos, Cel ce peste toate este Dumnezeu binecuvântat în veci 2. Amin!
6 Dar, negreşit, nu că ar fi căzut din putere cuvântul lui Dumnezeu; că nu toţi cei din Israel sunt Israel,
7 nici pentru că sunt urmaşii lui Avraam sunt toţi fii, ci numai cei din Isaac a zis se vor numi urmaşii tăi3.
8 Aceasta-nseamnă: nu copiii trupului sunt copii ai lui Dumnezeu, ci urmaşi sunt socotiţi copiii făgăduinţei;
9 căci al făgăduinţei este cuvântul acesta: La vremea aceasta voi veni şi Sarra va avea un fiu.
10 Dar nu numai atât, ci şi Rebeca, atunci când a zămislit copii de la unul
1 Anatema = blestemat, exclus din comunitate; destinat pieirii. O astfel de declaraţie n-a mai fost făcută decât de Moise (Iş 32, 32).
2 Atestare clară a dumnezeirii lui Iisus Hristos.
3 Literal: întru Isaac ţi se vor chema urmaşi. Verbul „a (se) chema” are un dublu sens: a fi numit cu (a purta) numele cuiva; a fi chemat la existenţă (prin puterea lui Dumnezeu). Vezi şi 4, 17.
singur, adică de la Isaac, părintele nostru,
11 şi înainte de a fi fost ei născuţi, şi înainte de a fi făcut ei ceva bun sau rău pentru ca planul lui Dumnezeu cel potrivit alegerii să rămână-n picioare, nu din fapte, ci de la Cel ce cheamă -
12 i s-a zis ei că cel mai mare îi va sluji celui mai mic.
13 Aşa cum este scris: Pe Iacob l-am iubit, dar pe Esau l-am urât4.
14 Ce vom zice dar: nu cumva la Dumnezeu există nedreptate? Doamne fereşte!
15 Căci El îi spune lui Moise: Voi milui pe cel de care-Mi va fi milă şi Mă voi îndura de cel ce-Mi este de-ndurare.
16 Prin urmare, nu este nici de la cel ce vrea, nici de la cel ce aleargă, ci de la Dumnezeu Cel ce miluieşte.
17 Căci Scriptura îi zice lui Faraon: Chiar pentru aceasta te-am ridicat, ca-n tine să-Mi arăt puterea şi ca numele Meu să se vestească-n tot pământul.
18 Prin urmare, Dumnezeu miluieşte pe cine vrea El şi împietreşte pe cine vrea El.
19 Atunci, îmi veţi zice: De ce-l mai scoate pe cineva vinovat? Căci vrerii Lui cine-a putut să-i stea-mpotrivă?...
20 Dar, omule, cine eşti tu, cel ce-I răspunzi lui Dumnezeu împotrivă? Oare plăsmuirea-i va spune plăsmuitorului: De ce m-ai făcut aşa?
21 Nu are olarul putere peste lut, ca din
4 Ebraism pe care limbile moderne l-au preluat prin greaca veche. El nu exprimă un sentiment, ci locul secundar în ierarhia preferinţelor: Pe Iacob l-am iubit mai mult decât pe Esau. Este exact înţelesul de la Lc 14, 26 (vezi şi nota).

aceeaşi frământătură să facă un vas de cinste şi un altul de necinste?
22 Şi ce dacă Dumnezeu, vrând să-Şi arate mânia şi să-Şi facă puterea cunoscută, cu multă răbdare a răbdat vase ale mâniei5, menite spre pieire,
23 dar pentru a arăta bogăţia slavei Sale către vase ale milei6, pe care mai dinainte le-a gătit spre mărire?;
24 adică pe noi, cei pe care ne-a şi chemat, nu numai dintre Iudei, ci şi dintre păgâni,
25 aşa cum şi zice la Osea: Chema-voi popor al Meu pe cel care nu era poporul Meu şi iubită pe cea care nu era iubită.
26 Şi va fi că-n chiar locul unde li s-a zis: Nu voi sunteţi poporul Meu!, acolo ei se vor chema fii ai Dumnezeului Celui-viu.
27 Iar Isaia strigă cu privire la Israel: Chiar dacă numărul fiilor lui Israel ar fi ca nisipul mării, doar rămăşiţa se va mântui;

28 căci pe deplin şi repede-Şi va plini Domnul cuvântul pe pământ.
29 Şi cum a prezis Isaia: Dacă Domnul Atotţiitorul nu ne-ar fi lăsat urmaşi, am fi ajuns ca Sodoma şi ne-am fi asemănat cu Gomora.
30 Aşadar, ce vom zice?: Că păgânii care nu căutau dreptatea au dobândit dreptatea, însă dreptatea din credinţă;
31 dar Israel, urmând legea dreptăţii, n-a ajuns la lege.
5= Vase care atrag şi merită mânia (lui Dumnezeu). Grecescul skevos înseamnă şi vas, dar şi obiect de folosinţă, unealtă, instrument.
6= Vase care atrag şi merită mila (lui Dumnezeu). În FA 9, 15 Pavel este numit „vas ales", adică instrumentul uman prin care Dumnezeu Îşi exercită voia între oameni.
32 De ce? Pentru că nu din credinţă o căutau, ci ca din faptele legii; şi s-au împiedicat de piatra-mpiedicării,
33 precum este scris: Iată, pun în Sion piatră de-mpiedicare şi stâncă de poticnire; şi tot cel ce se va încrede-n Ea7 nu va fi ruşinat8.
10
Iudeii şi păgânii au Acelaşi Dumnezeu. Mântuirea e pentru toţi.
1 Fraţilor, bunăvoirea inimii mele şi rugăciunea mea la Dumnezeu pentru Israel este ca ei să se mântuiască.
2 Căci le mărturisesc că au râvnă pentru Dumnezeu, dar nu potrivit cunoaşterii1.
3 Deoarece, necunoscând ei dreptatea lui Dumnezeu şi căutând să-şi statornicească propria lor dreptate, nu s-au supus dreptăţii lui Dumnezeu.
4 Că sfârşitul2 legii este Hristos, spre îndreptăţire fiecăruia care crede.
7 Corect: în El. În greceşte, substantivul „piatră" e de gen masculin.
8 Nu va fi dezamăgit; aşteptările lui nu vor fi înşelate.
1 Fără ca această râvnă să fie luminată de cunoaşterea adevărului (cum era zelul lui Pavel de dinainte de convertire vezi Ga 1, 14).
2 Grecescul telos înseamnă nu numai sfârşit, ci şi ţintă, finalitate, scop, termen final, plinire, realizare, rezultat, consecinţă, plenitudine, culminaţie, corolar, desăvârşire, sensuri pe care gândirea teologică a lui Pavel le încorporează, pe toate, în unul şi acelaşi cuvânt şi le fructifică în ideea fundamentală că Legea Veche a luat sfârşit în Iisus Hristos tocmai pentru că El reprezintă plenitudinea ei. într-o rugăciune liturgică ortodoxă, Hristos este definit drept „plinirea legii şi a profeţilor". Lectura textului de faţă fă-o ca şi cum ai citi: Sfârşitul seminţei este planta.
1928
5 Într-adevăr, Moise scrie despre dreptatea care vine din lege că omul care o va-ndeplini, prin ea va trăi.
6 Dar dreptatea din credinţă spune aşa: Să nu zici în inima ta: Cine se va sui la cer? adică să-L coboare pe Hristos;
7 sau: Cine se va coborî întru adânc? adică să-L ridice pe Hristos din morţi!
8 Dar ce zice?: Aproape de tine este cuvântul, în gura ta şi-n inima ta ceea ce-nseamnă cuvântul credinţei pe care-l propovăduim.
9 Că dacă cu gura ta vei mărturisi că Iisus este Domnul, şi-n inima ta crezi că Dumnezeu L-a înviat din morţi, te vei mântui.
10 Căci cu inima crezi în vederea îndreptăţirii, iar cu gura mărturiseşti în vederea mântuirii3.
11 Că zice Scriptura: Tot cel ce crede în El nu va fi ruşinat.
12 Fiindcă între iudeu şi elin nu există deosebire, de vreme ce Acelaşi este Domnul tuturor, Care-i îmbogăţeşte pe toţi cei ce-L cheamă.
13 Că oricine va chema numele Domnului se va mântui.
14 Dar cum Îl vor chema pe Acela în care n-au crezut? şi cum vor crede în Acela de care n-au auzit? şi cum vor auzi fără propovăduitor?
15 şi cum vor propovădui, de nu vor fi trimişi? Precum este scris: Cât de frumoase sunt picioarele celor ce vestesc pacea, ale celor ce vestesc bunele vestiri!
3 Paralelă sinonimică distributivă: întrucât îndreptăţirea (în faţa lui Dumnezeu) este aproape echivalentă cu mântuirea (în Dumnezeu), credinţa prin inimă şi mărturisirea prin grai sunt două căi care duc spre aceeaşi ţintă.

16 Dar nu toţi i s-au supus Evangheliei, căci Isaia zice: Doamne, cine-a crezut celor auzite de la noi?
17 Prin urmare, credinţa vine din ceea ce se aude, iar ceea ce se aude vine prin cuvântul lui Hristos.
18 Dar întreb: Oare n-au auzit? Dimpotrivă: În tot pământul a ieşit vestirea lor şi la marginile lumii cuvintele lor.
19 Dar zic: Nu cumva Israel n-a înţeles? Moise spune cel dintâi: Geloşi vă voi face pe cei ce nu-s popor; asupra unui popor de nepricepuţi4 vă voi stârni mânia.
20 Dar Isaia îndrăzneşte şi zice: Celor ce nu Mă căutau m-am arătat, celor ce de Mine nu-ntrebau m-am fost aflat.
21 Iar către Israel zice: Toată ziua Mi-am întins mâinile spre un popor nesupus şi cârtitor.
11
Rămăşiţa lui Israel. Mântuirea păgânilor. Restaurarea lui Israel.
1 Aşadar, zic: Nu cumva Dumnezeu şi-a lepădat poporul? Doamne fereşte! Că şi eu sunt israelit, din seminţia lui Avraam, din tribul lui Veniamin.
2 Nu Şi-a lepădat Dumnezeu poporul pe care mai dinainte l-a cunoscut. Sau nu ştiţi ce zice Scriptura despre Ilie? cum I se ruga lui Dumnezeu împotriva lui Israel, zicând:
3 Doamne, pe profeţii Tăi i-au omorât, jertfelnicele Tale le-au surpat şi eu am rămas singur şi ei umblă să-mi ia viaţa!
4 Literal: neam lipsit de inteligenţă; incapabil de înţelegere. Prin acest verset Pavel pregăteşte versetele 12 şi 14 din capitolul următor.

4 Dar ce-i spune dumnezeiescul răspuns?: Mi-am pus deoparte şapte mii de bărbaţi, cei ce nu şi-au plecat genunchiul în faţa lui Baal.
5 Deci, tot astfel, şi-n vremea de acum există o rămăşiţă1, aleasă prin har.
6 dar dacă este prin har, atunci nu mai e din fapte; altfel, harul n-ar mai fi har. Iar dacă este din fapte, atunci nu mai e har; altfel, fapta n-ar mai fi faptă
7 Asta ce-nseamnă? Ceea ce caută Israel, aceea n-a dobândit; au dobândit însă cei aleşi. Cât despre ceilalţi, ei s-au împietrit2.
8 Aşa cum este scris: Datu-le-a Dumnezeu duh de amorţire, ochi ca să nu vadă şi urechi ca să nu audă până-n ziua de azi.
9 Şi David zice: Facă-se masa lor cursă şi laţ şi piatră de poticnire şi răsplătire lor!
10 Întunece-se ochii lor ca să nu vadă, iar spinarea lor să le-o-ncovoi fără-ncetare.
11 Aşadar, zic: Nu cumva s-au poticnit ei ca să cadă? Doamne fereşte! Dar prin poticnirea lor le-a venit păgânilor mântuirea, aşa ca lor să le aţâţe gelozia.
12 Dar dacă poticnirea lor îi este lumii bogăţie şi dacă-mpuţinarea lor le e bogăţie păgânilor, cu cât mai mult deplinătatea lor?!3
1 Din Israel cel neascultător a rămas un rest întru credincioşie (Iş 1, 9), rezerva şi instrumentul lui Dumnezeu pentru aducerea la mântuire atât a păgânilor, cât şi a „rămăşiţei” lui Israel (vezi demonstraţia care urmează).
2 Împietriţi (la inimă) = insensibili, nesimţitorifaţă de realităţile spirituale.
3= Totalitatea fiilor lui Israel; participarea lor în masă la actul mântuirii.
13 Dar v-o spun eu vouă, păgânilor4: În măsura-n care eu sunt într-adevăr apostol al neamurilor, îmi slăvesc slujirea
14 în nădejdea că voi aţâţa gelozia celor din neamul meu şi-i voi mântui pe unii din ei.
15 Căci dacă înlăturarea lor a fost reîmpăcarea lumii, atunci reprimirea lor ce va fi, dacă nu o înviere din morţi?5
16 Iar dacă pârga6 este sfântă, aşa e şi frământătura; şi dacă rădăcina este sfântă, atunci şi ramurile sunt.
17 Dar dacă unele din ramuri au fost tăiate şi dacă tu, măslin sălbatic, ai fost altoit în locul lor7 şi-ai devenit părtaş al rădăcinii şi-al grăsimii măslinului,
18 nu te mândri faţă de ramuri; iar dacă te mândreşti, nu tu porţi rădăcina, ci rădăcina pe tine...
19 Dar vei zice: Au fost tăiate ramurile ca să fiu altoit eu...
20 Bine! Ele au fost tăiate din pricina necredinţei, dar tu stai prin credinţă. Nu te îngâmfa, ci teme-te;

21 că dacă Dumnezeu n-a cruţat ramurile fireşti, nici pe tine nu te va cruţa.
22 Vezi dar bunătatea şi asprimea lui Dumnezeu: asprimea faţă de cei ce-au căzut, dar faţă de tine, bunătatea lui Dumnezeu, dacă vei rămâne în această bunătate; altfel, şi tu vei fi tăiat.
4 Creştini convertiţi dintre păgâni (cărora Pavel li se adresează, totuşi, ca un fiu al lui Israel).
5 Literal: viaţă din morţi.
6 Pâinea (la noi, prescura) dusă ca ofrandă la altar. În limbajul liturgic, prin pârgă se înţeleg primele fructe coapte pe care credincioşii le aduc la biserică spre mulţumire şi binecuvântare.
7 Pavel cutează ideea unei altoiri inverse (sălbatic pe domestic) tocmai pentru a sublinia caracterul extraordinar, „nefiresc", al convertirii păgânilor.

23 Dar şi aceia, de nu vor rămâne în necredinţă vor fi altoiţi, că putere are Dumnezeu să-i altoiască din nou.
24 Căci dacă tu ai fost tăiat din măslinul cel din fire sălbatic şi-mpotriva firii ai fost altoit în măslin bun, cu cât mai mult aceştia, cei ce sunt după fire, vor fi altoiţi în chiar măslinul lor!
25 Dar ca nu cumva să vă socotiţi pe voi înşivă înţelepţi, nu vreau ca voi, fraţilor, să nu ştiţi taina aceasta: lui Israel i s-a făcut împietrire în parte până ce întregul număr8 al păgânilor va fi intrat.
26 şi-n felul acesta, întregul Israel se va mântui, precum este scris: Din Sion va veni Izbăvitorul şi necredincioşiile le va îndepărta de la Iacob;
27 şi acesta este legământul Meu cu ei, când voi ridica păcatul lor.
28 E adevărat că, potrivit Evangheliei, ei sunt vrăjmaşi din pricina voastră; dar, potrivit Alegerii, ei sunt iubiţi din pricina părinţilor.
29 Pentru că darurile şi chemarea lui Dumnezeu nu pot fi luate înapoi.
30 Aşa cum voi odinioară n-aţi ascultat de Dumnezeu, dar acum aţi fost miluiţi prin neascultarea lor,
31 tot astfel şi ei n-au ascultat acum, pentru ca prin mila dăruită vouă9 să fie şi ei miluiţi acum.
32 Căci Dumnezeu pe toţi i-a închis în neascultare, pentru ca pe toţi să-i miluiască.
33 O, adâncul bogăţiei şi al înţelepciunii şi al ştiinţei lui Dumnezeu! Cât sunt căile Lui de necercetat şi judecăţile Sale de nepătruns!
8= Plenitudinea.
9 Literal: mila către voi; acordată vouă (de Dumnezeu).
34 Căci cine a cunoscut gândul Domnului sau cine a fost sfetnicul Lui?
35 Sau cine I-a dat Lui primul ca să poată fi plătit în schimb?
36 Pentru că din El şi prin El şi-ntru El sunt toate10, Lui fie-I slava în veci. Amin!

12

Viaţa cea nouă întru Hristos. Rânduieli ale vieţii creştine.
1 Vă îndemn deci, fraţilor, pentru îndurările lui Dumnezeu, să înfăţişaţi trupurile1 voastre ca pe o jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dumnezeu; e închinarea voastră cea duhovnicească 2.
2 Şi nu vă potriviţi acestui veac3, ci schimbaţi-vă prin înnoirea minţii, ca să deosebiţi care este voia lui Dumnezeu: ce este bun şi bineplăcut şi desăvârşit.
3 Că prin harul ce mi s-a dat îi spun fiecăruia din voi: Să nu te crezi mai mult decât trebuie să-ţi crezi, ci să-ţi crezi întru crezarea măsurii4, după cum ţi-a împărţit Dumnezeu măsura credinţei.
4 Că după cum într-un singur trup avem multe mădulare şi mădularele
10 Gândirea trinitară a lui Pavel: toate sunt din Tatăl prin Fiul şi întru Duhul Sfânt.
1 Trup înseamnă aici toată fiinţa; personalitatea în întregul ei.
2 Spre deosebire de jertfele sângeroase din cultul iudaic şi păgân; închinarea „în duh şi în adevăr" (In 4, 23).
3 Veac, aici cu înţelesul de lume; lumea aceasta, contingentă, cea de sub timp.
4 Omul să nu se supraestimeze, dar nici să-şi piardă încrederea decentă în ceea ce-i este propriu. (În original, joc de patru cuvinte cu aceeaşi rădăcină.)

nu au toate aceeaşi lucrare,
5 tot aşa şi noi, cei mulţi, un trup suntem în Hristos, şi fiecare ne suntem mădulare unii altora,
6 având însă daruri felurite, după harul ce ni s-a dat: profeţie5?: după măsura credinţei;
7 slujbă?: slujind; învăţătură?: învăţând;

8 mângâiere?: mângâind; cel ce dăruieşte, întru mărinimie; cel ce stă în frunte, întru râvnă; cel ce miluieşte, cu voie bună s-o facă.
9 Iubirea să fie nefăţarnică. Urâţi răul, alipiţi-vă de bine.
10 Întru frăţească prietenie iubiţi-vă unii pe alţii, unii pe alţii întrecându-vă cu cinstirea6.
11 În râvnă nu pregetaţi; fiţi arzători cu duhul; Domnului slujiţi-I;
12 întru nădejde bucuraţi-vă; fiţi răbdători întru necaz, stăruitori în rugăciune;
13 luaţi parte la nevoile sfinţilor7; iubirii de străini8 daţi-i urmare.
14 Binecuvântaţi pe cei ce vă prigonesc: binecuvântaţi şi nu blestemaţi.
15 Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură; plângeţi cu cei ce plâng.
5 Profeţia: nu neapărat darul de a profeţi, adică de a prezice viitorul, ci, în principal, harisma de a profetiza, adică de a învăţa după Adevăr şi de a citi în inimile oamenilor (vezi FA 11, 27 şi nota). Textul de faţă (6-8), eliptic, de o mare concentrare stilistică (deseori tradus prin parafraze) se referă la modul, limitele şi nivelul la care fiecare trebuie să-şi exercite darul.
6= Dându-vă reciproc întâietatea.
7 Sfinţi: membrii comunităţii creştine primare (vezi FA 9, 13 şi nota).
8 Iubirea de străini: ospitalitatea (cf. Mt 25, 35). A-i da urmare: a o pune în practică.
16 Fiţi într-acelaşi gând unii pentru alţii; nu vă gândiţi la cele de slavă, ci spre cele smerite aplecaţi-vă. Nu vă socotiţi voi înşivă înţelepţi.
17 Nu plătiţi nimănui cu rău pentru rău. Îngrijiţi-vă de cele bune în faţa tuturor oamenilor.
18 Dacă-i cu putinţă, pe cât ţine de voi, trăiţi în pace cu toţi oamenii.
19 Nu vă răzbunaţi singuri, iubiţilor, ci daţi-i loc mâniei grăite de Domnul, căci scris este: A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti.
20 Dimpotrivă, dacă duşmanul tău e flămând, dă-i să mănânce; dacă-i e sete, dă-i să bea; căci făcând aceasta, cărbuni de foc vei grămădi pe capul lui.
21 Nu te lăsa biruit de rău, ci răul cu binele biruieşte-l.
13
Supunerea faţă de stăpâniri. Iubirea frăţească. Apropierea Zilei lui Hristos.
1 Tot sufletul1 să se supună înaltelor stăpâniri; că nu este stăpânire decât de la Dumnezeu; iar cele ce sunt, de la Dumnezeu sunt rânduite.
2 Ca atare, cel ce se împotriveşte stăpânirii, rânduielii lui Dumnezeu i se împotriveşte. Iar cei ce se împotrivesc îşi vor atrage osândă.
3 Că dregătorii nu pentru fapta bună sunt frică, ci pentru cea rea2. Vrei dar
1 Suflet: aici, cu înţelesul de persoană; fiecare; fiece ins (ca în expresia: acolo trăiesc atâtea suflete).
2 Fapta rea: delictul, infracţiunea sau crima de drept comun; aceea care tulbură viaţa societăţii şi contravine legilor ideale (aşa cum Pavel le consideră pe acelea ale imperiului).

să nu-ţi fie frică de stăpânire?: Fă binele şi vei avea laudă de la ea;
4 căci ea ţie îţi este slujitoare a lui Dumnezeu spre bine. Dar dacă tu faci rău, teme-te, că nu-n zadar poartă sabia; pentru că ea este slujitoare a lui Dumnezeu, răzbunare a mâniei Lui asupra celui ce săvârşeşte răul.
5 Pentru aceasta e nevoie să vă supuneţi, nu numai din pricina mâniei, ci şi în virtutea conştiinţei.
6 Că de aceea şi plătiţi dări; căci dregătorii sunt slujitori ai lui Dumnezeu, ca-ntru aceasta să stăruiască.
7 Daţi-le tuturor cele datorate: celui cu darea, darea; celui cu vama, vama; celui cu teama, teama; celui cu cinstea, cinstea.
8 Nimănui cu nimic să nu-i fiţi datori, decât cu iubirea unuia faţă de altul; fiindcă cel ce-l iubeşte pe altul a plinit legea.
9 Pentru că porunca: să nu săvârşeşti adulter; să nu ucizi; să nu furi; să nu mărturiseşti strâmb; să nu pofteşti şi oricare alta se cuprind în acest cuvânt, adică: să-l iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi.
10 Iubirea nu-i face rău aproapelui; aşadar, iubirea e plinirea legii.
11 Şi aceasta, întrucât cunoaşteţi timpul; că de-acum e ceasul să vă treziţi din somn; că mântuirea este acum mai aproape de noi decât în clipa când am crezut.
12 Noaptea-i pe sfârşite, apropiatu-s-a Ziua3. Să lepădăm dar lucrurile întunericului

3 „Ziua” sau „Ziua Domnului” (1 Co 1, 8; 5, 5; 2 Co 1, 14) desemnează momentul celei de A Doua Veniri (Parusia), moment pe care creştinii veacului primar îl simţeau aproape. Chiar dacă, în perspectiva istorică, acest moment rămâne încă necunoscut (Mt 24, 36), aşteptarea lui în stare de veghe constituie unul din principalii piloni ai moralei creştine.
şi să ne îmbrăcăm în armura luminii.
13 Aşa ca-n plină zi, să umblăm cuviincios, nu în ospeţe şi-n beţii, nu în desfrânări şi-n fapte de ruşine, nu în ceartă şi-n invidie;
14 ci îmbrăcaţi-vă în Domnul Iisus Hristos, iar grija pentru trup să nu o faceţi spre pofte.
14
Să nu-l judeci pe aproapele tău. Să nu-i fi fratelui tău piatră de poticnire.
1 Pe cel slab în credinţă primiţi-l fără să-i judecaţi gândurile1.
2 Unul crede că poate să mănânce de toate; cel slab însă mănâncă legume.
3 Cel ce mănâncă să nu-l dispreţuiască pe cel ce nu mănâncă, iar cel ce nu mănâncă să nu-l judece pe cel ce mănâncă; pentru că Dumnezeu l-a primit.
4 Cine eşti tu, cel ce judeci pe servul altuia3? Pentru stăpânul său stă el în picioare sau cade. Dar se va ţine-n picioare, căci Domnul are putere să-l facă să stea drept.
5 Unul deosebeşte o zi de alta, iar altul judecă toate zilele la fel. Fiecare să-şi aibă-n minte deplina sa încredinţare.
6 Cel ce ţine ziua3, pentru Domnul o ţine; şi cel ce nu ţine ziua, pentru Domnul n-o ţine. Şi cel ce mănâncă, pentru
1 Fără să-i puneţi întrebări asupra părerilor lui (încă neconsolidate).
2= Al lui Dumnezeu.
3Ziua rânduită de lege ca sărbătoare.

Domnul mănâncă, fiindcă-I mulţumeşte lui Dumnezeu; şi cel ce nu mănâncă, pentru Domnul nu mănâncă, şi-I mulţumeşte lui Dumnezeu.
7 Că nimeni dintre noi nu trăieşte pentru sine şi nimeni nu moare pentru sine.
8 Că dacă trăim, pentru Domnul trăim; şi dacă murim, pentru Domnul murim. Aşadar, şi dacă trăim, şi dacă murim, ai Domnului suntem.
9 Căci pentru aceasta a trăit şi a murit şi a înviat4 Hristos, ca El să stăpânească şi peste morţi şi peste vii.
10 Dar tu, de ce-l judeci pe fratele tău? sau tu, pe fratele tău de ce-l dispreţuieşti? Fiindcă toţi ne vom înfăţişa înaintea scaunului de judecată al lui Dumnezeu.
11 Că scris este: Viu sunt Eu! zice Domnul; Mie Mi se va pleca tot genunchiul şi toată limba Îi va da slavă lui Dumnezeu.
12 Astfel că fiecare din noi va da seama despre sine înaintea lui Dumnezeu.
13 Aşadar, să nu ne mai judecăm unii pe alţii, ci mai degrabă judecaţi aceasta: să nu pui în calea fratelui piatră de alunecare sau de poticnire5.
14 Ştiu şi sunt încredinţat în Domnul Iisus că nimic nu este spurcat prin sine6; dar pentru cel ce gândeşte că ceva e spurcat, pentru acela spurcat este.
4 În unele variante manuscrise: a murit şi a înviat. În textul de faţă, opţiune pentru varianta cea mai cuprinzătoare: Hristos e Domn peste viii din toate timpurile, atât pentru cei din vremea Sa, cât şi pentru cei de după înviere.
5 Înţeles dublu: să nu-i întinzi fratelui tău o cursă prin care să se-mpiedice sau să cadă; să nu i te faci pe tine însuţi, prin exemplul tău prost, pricină de împiedicare sau cădere.
6 E vorba de alimentele supuse restricţiilor cultuale.
15 Dacă însă, din pricina mâncării7, fratele tău se mâhneşte, tu nu mai umbli potrivit iubirii. Cu mâncarea ta nu-l da pierzării pe acela pentru care a murit Hristos.
16 Aşadar, să nu fie bunul vostru defăimat,
17 căci împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci dreptate şi pace şi bucurie întru Duhul Sfânt;
18 şi cel ce-ntru aceasta-I slujeşte lui Hristos este bineplăcut lui Dumnezeu şi cinstit de oameni.
19 Drept aceea, să le urmăm pe cele spre pace şi pe cele spre zidirea unuia de către altul.
20 Nu strica, de dragul mâncării, lucrul lui Dumnezeu. Toate sunt curate, dar sunt un rău pentru

omul care mănâncă spre-mpiedicare.
21 E bine să nu mănânci carne, nici să bei vin, nici să faci ceva de care fratele tău se-mpiedică, se poticneşte sau slăbeşte.
22 Credinţa pe care o ai, s-o ai pentru tine însuţi în faţa lui Dumnezeu. Fericit este cel ce nu se osândeşte pe sine în ceea ce alege8.
23 Dar cel ce are îndoieli e osândit dacă mănâncă, fiindcă n-o face din credinţă. Şi tot ce nu-i din credinţă e păcat.
15
Să-i placi semenului tău, nu ţie însuţi. Aria misionară a lui Pavel. Un plan de călătorie la Roma.
7= Pentru faptul că tu consumi o mâncare supusă restricţiilor.
8= În ceea ce discerne; în opţiunea lui.

1 Datori suntem noi cei tari să purtăm slăbiciunile celor neputincioşi şi nu nouă înşine să ne facem plăcuţi;
2 ci fiecare din noi să i se facă plăcut aproapelui său în ceea ce este bun spre zidire.
3 Că şi Hristos, nu Luişi făcutu-s-a plăcut, ci după cum este scris: Ocările celor ce Te ocărăsc pe Tine au căzut asupra Mea.
4 Fiindcă toate câte mai-nainte s-au scris, spre învăţătura noastră s-au scris, ca prin răbdarea1 şi mângâierea Scripturilor să avem nădejde.
5 Iar Dumnezeul răbdării şi-al mângâierii să vă dea vouă ca unii pentru alţii să fiţi într-un gând, potrivit lui Iisus Hristos,
6 pentru ca toţi laolaltă şi cu o singură gură să-L slăviţi pe Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos.
7 De aceea, primiţi-vă unii pe alţii, aşa cum şi Hristos v-a primit pe voi, spre slava lui Dumnezeu.
8 Căci spun: Pentru adevărul lui Dumnezeu S-a făcut Hristos slujitor al tăierii-mprejur2, ca să se plinească făgăduinţele date părinţilor.
9 Cât despre neamuri, ele să-L slăvească pe Dumnezeu pentru mila Lui, precum este scris: Pentru aceasta Te voi lăuda între neamuri şi numelui Tău îi voi cânta.
10 Şi iarăşi zice: Voi, neamuri, veseliţi-vă cu poporul Său.
11 Şi iarăşi: Lăudaţi pe Domnul toate neamurile; lăudaţi-L pe El toate popoarele.
1 Răbdarea ca forţă de a rezista; perseverenţa în faţa obstacolelor sau încercărilor.
2= Al celor tăiaţi împrejur.
12 Şi iarăşi, zice Isaia: Fi-va rădăcina lui Iesei Cel ce Se ridică să domnească peste neamuri; întru Acela neamurile vor nădăjdui.
13 Iar Dumnezeul nădejdii să vă umple pe voi de toată bucuria şi pacea în credinţă, ca prin puterea Duhului să prisosiţi3 întru nădejde.
14 Însă, fraţii mei, şi eu însumi sunt încredinţat asupră-vă că şi voi sunteţi plini de bunătate, plini de toată cunoştinţa, putând şi voi înşivă să vă povăţuiţi unii pe alţii.
15 Dar, fraţilor, v-am scris pe-alocuri mai cu îndrăzneală, spre a vă face să vă aduceţi aminte de harul ce mi-a fost dat de Dumnezeu,
16 să fiu eu slujitor al lui Iisus Hristos la neamuri, preoţeşte slujind Evanghelia lui Dumnezeu, pentru ca prinosul4 neamurilor, sfinţit în Duhul Sfânt, să fie bineprimit.
17 Aşadar, în Iisus Hristos am lauda în cele ce sunt către Dumnezeu.
18 Căci nu voi îndrăzni să vorbesc ceva din cele ce n-a lucrat Hristos prin mine spre aducerea neamurilor la ascultare, cu vorba şi cu fapta,
19 cu puterea semnelor şi a minunilor, cu puterea Duhului Sfânt, aşa încât de la Ierusalim şi-mprejurimile lui până în Iliria am împlinit propovăduirea Evangheliei lui Hristos,
20 râvnind astfel să binevestesc nu acolo unde Hristos fusese numit5, ca să nu zidesc pe temelia altuia,
3= Să vă întreceţi pe voi înşivă.
4= Ofranda. Apostolatul e o Liturghie în care sufletele celor convertiţi sunt ofranda pe care Iisus Hristos I-o aduce lui Dumnezeu prin mijlocirea oficiantului.
5= Unde numele lui Hristos a ajuns deja să fie rostit.

21 ci după cum e scris: Cei cărora nu le-a fost vestit Îl vor vedea; şi cei ce n-au auzit de El vor înţelege.
22 E pricina pentru care am şi fost de multe ori împiedicat să vin la voi.
23 Dar acum, nemaiavând loc6 în aceste ţinuturi şi de multe ori având dorinţa să vin la voi
24 când va fi să mă duc în Spania...7 Căci nădăjduiesc să vă văd în trecere şi să fiu însoţit de voi acolo, de va fi ca mai întâi să mă bucur de voi pentru o vreme.
25 Acum însă mă duc la Ierusalim în slujba sfinţilor.
26 Căci Macedonia şi Ahaia au binevoit să facă o strângere de ajutoare pentru săracii dintre sfinţii din Ierusalim.
27 Au binevoit şi le sunt datori. Că dacă Neamurile s-au împărtăşit de cele duhovniceşti ale lor, datoare sunt şi ele să le slujească în cele trupeşti.
28 Aşadar, după ce voi face aceasta şi le voi încredinţa această roadă8, voi trece în Spania pe la voi.
29 Şi ştiu că venind la voi, cu deplinătatea binecuvântării lui Hristos voi veni.
30 Dar vă rog, fraţilor, pentru Domnul nostru Iisus Hristos şi pentru iubirea Duhului, ca împreună cu mine să vă luptaţi în rugăciunile voastre către Dumnezeu pentru mine,
31 ca să scap de necredincioşii din Iudeea şi ca slujirea mea la Ierusalim să
6 Nemaiavând spaţiu de propovăduire.
7 Frază neterminată; suspendată, probabil, sub semnul incertitudinii. De altfel, nu ştim cu siguranţă dacă Pavel şi-a realizat această dorinţă de a ajunge până în Spania.
8= Rezultatul colectei iniţiate de Pavel printre creştinii din Asia Mică în favoarea celor înfometaţi din Ierusalim (vezi şi Ga 2, 10; 1 Co 16, 1-4; 2 Co 8-9).
fie bineprimită de către sfinţi,
32 aşa ca prin voia lui Dumnezeu să vin la voi cu bucurie şi-n mijlocul vostru să-mi iau oarecare odihnă9.
33 Iar Dumnezeul păcii să fie cu voi cu toţi. Amin!
16
Urările lui Pavel pentru cei din Roma. Doxologie.
1 v-o încredinţez pe Febe, sora noastră1, care este diaconiţă2 a Bisericii din Chenhreea,
2 ca s-o primiţi în Domnul, cu vrednicia cuvenită sfinţilor, şi să-i fiţi de ajutor în orice lucru ar avea nevoie din partea voastră. Că şi ea multora le-a fost de ajutor, şi mie însumi.
3 Îmbrăţişaţi-i pe Priscila şi Acvila, împreună-lucrători cu mine în Hristos Iisus
4 cei ce capul şi l-au pus3 pentru viaţa mea şi cărora nu numai eu le mulţumesc, ci şi toate Bisericile neamurilor

5 precum şi Biserica din casa lor. Îmbrăţişaţi-l pe Epenet, iubitul meu, care este pârga întru Hristos a Asiei.
9 Înţelesul exact al verbului: a se odihni în urma unui efort, spre refacerea puterilor în vederea următorului (pauza unui sportiv între două întreceri).
1 După toate probabilităţile, purtătoarea epistolei.
2 În Biserica primară exista instituţia diaconiţelor (diaconeselor), femei evlavioase în serviciul comunităţii, dedicate mai ales asistenţei bolnavilor şi săracilor; e posibil să fi avut un rol auxiliarşi în ritualul botezării femeilor.
3 Literal: şi-au plecat grumazul (= şi-au oferit viaţa; au riscat). Pentru Acvila şi Priscila vezi FA 18, 2.

6 Îmbrăţişaţi-o pe Maria, care mult s-a ostenit pentru voi.
7 Îmbrăţişaţi-i pe Andronic şi pe Iunias, cei de un neam cu mine4 şi fraţii mei de temniţă, care sunt vestiţi între apostoli şi care înaintea mea au fost întru Hristos.
8 Îmbrăţişaţi-l pe Ampliat, iubitul meu întru Domnul.
9 Îmbrăţişaţi-i pe Urban, împreunălucrător cu noi întru Hristos, şi pe Stahis, iubitul meu.
10 Îmbrăţişaţi-l pe Apelles, cel încercat întru Hristos. Îmbrăţişaţi-i pe cei din casa lui Aristobul.
11 Îmbrăţişaţi-l pe Irodion, cel de un neam cu mine. Îmbrăţişaţi-i pe cei din casa lui Narcis, care sunt întru Domnul.
12 Îmbrăţişaţi-i pe Trifena şi pe Trifosa, cei ce s-au ostenit întru Domnul. Îmbrăţişaţi-o pe draga

Persida, care mult s-a ostenit întru Domnul.
13 Îmbrăţişaţi-i pe Ruf, cel ales întru Domnul, şi pe mama lui şi a mea.
14 Îmbrăţişaţi-i pe Asinerit, pe Flegon, pe Hermes, pe Patrova, pe Herma şi pe fraţii care sunt împreună cu ei.
15 Îmbrăţişaţi-i pe Filolog şi pe Iulia, pe Nereu şi pe sora lui, pe Olimpan şi pe toţi sfinţii care sunt împreună cu ei.
16 Îmbrăţişaţi-vă unii pe alţii cu sărutare sfântă. Pe voi vă îmbrăţişează toate Bisericile lui Hristos.
17 Şi vă rog, fraţilor, să vă păziţi de cei care fac dezbinări şi poticniri împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o. Feriţi-vă de ei5.
4 În sensul foarte larg: aparţinând aceluiaşi neam. Vezi şi 9, 3.
5 E vorba de primii sectanţi ai Bisericii: iudaizanţii, ale căror metode devin tipice pentru toţi cei de mai târziu.
18 Că unii ca aceştia nu-I slujesc Domnului nostru Iisus Hristos, ci pântecelui lor; şi prin vorbe atrăgătoare şi cuvântări plăcute înşeală inimile celor simpli.
19 Fiindcă ascultarea6 voastră este cunoscută de toţi. Mă bucur deci de voi, dar vreau să fiţi prevăzători cu binele şi neamestecaţi cu răul7.
20 Iar Dumnezeul păcii îl va zdrobi curând pe Satana sub picioarele voastre. Harul Domnului nostru Iisus Hristos cu voi!
21 Vă îmbrăţişează Timotei, cel împreună-lucrător cu mine, şi Luciu şi Iason şi Sosipatru, cei de un neam cu mine.
22 Vă îmbrăţişez în Domnul eu, Tertius, care am scris epistola8.
23 Vă îmbrăţişează Gaius, gazda mea şi a toată Biserica. Vă îmbrăţişează Erast, vistiernicul cetăţii, şi fratele Cvartus.
24 Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toţi. Amin!
25 Iar Celui ce putere are să vă întărească după Evanghelia mea şi după propovăduirea lui Iisus Hristos, potrivit cu descoperirea tainei celei ascunse din timpuri veşnice,
26 dar arătată acum şi, prin Scripturile profeţilor, după porunca veşnicului Dumnezeu, cunoscută la toate neamurile spre ascultarea credinţei -
6 În dublu sens: ascultarea mesajului evanghelic şi supunerea faţă de el (vezi şi 1, 5 şi nota).
7 Înţelepţi (prudenţi) în faţa binelui (care poate înşela, ca în cazul sectanţilor de care e vorba) şi fără compromisuri faţă de agresiunea răului.
8 Tahigraful căruia Pavel i-a dictat epistola.

27 Unuia Înţeleptului Dumnezeu fie-I slava prin Iisus Hristos în vecii vecilor. Amin!

Introducere la Epistola Întâi către Corinteni

Port între două mări, vad comercial între Răsărit şi Apus, sinteză de cultură greco-romană şi orientală, cu o populaţie de peste o jumătate de milion de locuitori, Corintul devenise, încă de timpuriu, unul din cele mai înfloritoare oraşe ale lumii antice. Geloasă, Roma l-a distrus în 146 î. H., pentru ca, după un secol, Iuliu Cezar să-l readucă la viaţă cu statut de colonie romană şi, puţin după aceea, Octavian August să-l proclame capitală a provinciei Ahaia, cu drepturile şi privilegiile unei mari metropole. Cum belşugul şi luxul atrag după ele lascivitatea şi desfrâul, Corintul devenise faimos şi prin libertinajul moravurilor; aci se afla templul Afroditei (Venus), ale cărei peste o mie de ierodule pervertiseră erosul la treapta de prostituţie sacralizată (un éros căruia Pavel îi va opune pe iubirea pură, duhovnicească, netrecătoare - vezi celebrul capitol 13). O astfel de metropolă a păgânismului devenise însă şi ţinta convertitului de pe drumul Damascului.
Apostolul Pavel poposeşte la Corint în cursul celei de a doua călătorii misionare şi rămâne în el timp de un an şi jumătate, adică între anii 50-52. Aria predicii sale are în faţă două lumi distincte: comunitatea iudaică, numeroasă, prosperă şi conservatoare în jurul sinagogii, şi cea păgână, cosmopolită, stratificată şi coruptă în marasmul inechităţilor sociale şi al sincretismului religios. Ca de obicei, el începe de la nucleul iudaic (prin soţii Acvila şi Priscila, evrei încreştinaţi, la care locuieşte şi împreună cu care îşi câştigă pâinea), apoi pătrunde în universul păgân şi izbuteşte ca-n cele optsprezece luni să întemeieze una din cele mai puternice Biserici, cu cel puţin încă două

locaşuri de cult în casele lui Iustus şi Gaius şi cu premisele unei protecţii morale şi juridice din partea proconsulului Galion, fratele filosofului Seneca.
Nu la multă vreme după plecarea sa încep tulburările. Convertiţii dintre Iudei se lasă influenţaţi de conservatorismul rabinic şi continuă să practice formalismul lipsit de conţinut al Legii Vechi; convertiţii dintre păgâni păstrează reminiscenţele libertinajului moral, şi uneori îl practică până la incest. Pavel trimite la Corint o primă epistolă, care însă nu ni s-a păstrat (numită de critici „epistola precanonică"), dar se pare că aceasta nu are efectul scontat.
Se scurg aproape trei ani, lucrurile nu se liniştesc. Pavel se află în Efes. La Corint sosise Apollo, iudeu alexandrin foarte învăţat şi talentat, în jurul căruia se crease un adevărat cult. Creştinii iudaizanţi şi-l revendică pe Chefa (Petru) drept patron, liberalii i se declară devotaţi lui Pavel, o anume pretinsă elită creştină neagă rolul oricărui apostolat şi alcătuieşte o a patra partidă, „a lui Hristos". În acelaşi timp, unii creştini se judecă în tribunalele păgâne, alţii sunt nedumeriţi asupra noilor lor relaţii civile, sociale şi familiale, alţii ridică probleme de natură dogmatică, îndeosebi cu privire la învierea morţilor; alţii ignoră sfinţenia agapelor euharistice şi le confundă cu ospeţele obişnuite; toate acestea, într-un moment în care Pavel e interesat să-i antreneze şi pe Corinteni în colecta de ajutorare a fraţilor din Ierusalim.
Pavel e tot mai neliniştit şi îngrijorat. O seamă de informaţii îi veniseră prin nişte trimişi speciali ai unei creştine de vază, Hloia, dar în primăvara anului 56 primeşte la Efes o delegaţie a Corintenilor, alcătuită din Ştefanas, Fortunat şi Ahaic; se pare că aceştia aveau cu ei şi o scrisoare. Lor le încredinţează Apostolul Epistola cunoscută ca Întâia către Corinteni (în fapt, a doua), dictată probabil lui Sostene şi încheiată cu propria sa mână; ea nu e altceva decât răspunsul la problemele şi întrebările ce frământau puternica, dar mult prea tânăra comunitate creştină din Corint.
Acestea fiind zise, planul Epistolei e ca şi prezentat, iar schema lui generală poate fi următoarea: (adresare şi salutare) (1, 1-9). Diviziuni şi fapte scandaloase(cele patru grupe, cazul incestuosului, creştini în tribunale păgâne, desfrâul) (1, 10 - 6, 20).
Probleme morale şi liturgice (7, 1 - 14, 40).
Dogma învierii morţilor (faptul în sine, modalitatea; imn de laudă lui Dumnezeu)
(15, 1-58).
Încheiere (16, 1-24)

Epistola întâi către Corinteni
1
Salutări şi mulţumiri. Dezbinări în Biserică. Hristos, puterea şi înţelepciunea lui Dumnezeu.
1 Pavel, apostol chemat1 al lui Iisus Hristos prin voia lui Dumnezeu, şi fratele Sostene,
2 Bisericii lui Dumnezeu, care este în Corint, celor sfinţiţi întru Iisus Hristos, chemaţi să fie sfinţi împreună cu toţi cei ce cheamă numele Domnului nostru Iisus Hristos în tot locul, şi al lor, şi al nostru:
3 Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul nostru Iisus Hristos!
4 Mulţumesc pururea Dumnezeului meu pentru voi, pentru harul lui Dumnezeu dat vouă întru Hristos Iisus,
5 că-ntru El în toate pe deplin v-aţi îmbogăţit, în tot cuvântul şi-n toată cunoştinţa
6 aşa cum mărturia lui Hristos s-a-mputernicit întru voi -,
7 aşa încât voi nu sunteţi lipsiţi de nici un dar duhovnicesc în aşteptarea descoperirii2
1 Despre „apostol chemat" vezi nota de la Rm 1, 1.
Domnului nostru Iisus Hristos,
8 Care vă va şi întări până la capăt, ca să fiţi nevinovaţi în ziua Domnului nostru Iisus Hristos.
9 Credincios3 este Dumnezeu prin Care voi aţi fost chemaţi la împărtăşirea cu Fiul Său Iisus Hristos, Domnul nostru.
10 Vă rog, fraţilor, pentru numele Domnului nostru Iisus Hristos, ca toţi să fiţi într-o vorbă şi-n sânul vostru să nu fie dezbinări; ci să fiţi cu totul uniţi în acelaşi gând şi-n aceeaşi dreaptă judecată;
11 fiindcă despre voi, fraţii mei, prin oameni de-ai Hloiei4 mi s-a făcut cunoscut că la voi sunt certuri.
12 Şi ei spun aceasta, că fiecare din voi zice: Eu sunt al lui Pavel!, sau: Eu,
2 La sfârşitul veacurilor, Iisus Hristos nu numai că Se va arăta, dar şi Se va descoperi în toată gloria

Sa, inclusiv tainele încă neştiute şi nebănuite.
3 În sensul de: fidel; plin de credincioşie; Cel ce-Şi ţine cuvântul faţă de propriile Sale făgăduinţe. Expresie frecventă în Vechiul Testament, pe care Pavel o foloseşte în mod deliberat.
4 Literal: cei ce îi aparţin Hloei (probabil angajaţi, oameni de încredere, sclavi sau liberţi). Nu ştim cine era această Hloe. E sigur însă că Pavel (care se afla în Efes) îşi scrie epistola în urma relatărilor primite prin aceştia.
1939
al lui Apollo5!, sau: Eu, al lui Chefa6!, sau: Eu, al lui Hristos!
13 Împărţitu-s-a oare Hristos? Nu cumva Pavel s-a răstignit pentru voi? sau în numele lui Pavel aţi fost botezaţi?
14 Mulţumesc lui Dumnezeu că pe niciunul din voi n-am botezat, decât pe Crispus şi pe Gaiu,
15 ca să nu zică cineva că aţi fost botezaţi în numele meu...
16 ba nu!,7 am botezat şi casa8 lui Ştefanas; încolo, nu ştiu să mai fi botezat pe altcineva.
17 Căci Hristos nu m-a trimis să botez, ci să binevestesc, nu întru-nţelepciunea vorbirii9, ca nu cumva crucea lui Hristos să rămână deşartă10.
18 Căci cuvântul crucii nebunie este pentru cei ce pier; dar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu.
19 Că scris este: Pierde-voi înţelepciunea înţelepţilor şi deşteptăciunea celor deştepţi o voi ascunde.
20 Unde este înţeleptul? unde este cărturarul? unde este întrebătorul acestui veac? Oare n-a arătat Dumnezeu
5 Asupra lui Apollo vezi nota de la FA 18, 24.
6= Numele aramaic al lui Petru.
7 Stil oral. Dictând, Pavel îşi aminteşte şi se corectează.
8 Prin „casa” cuiva se înţeleg toţi membrii familiei, inclusiv copiii şi, după caz, servitorii şi sclavii.
9 Arta elocinţei. Îngrijorat de faptul că în Corint există tendinţa de a „filosofa” pe seama Evangheliei, în cele ce urmează Pavel pune faţă-n faţă „înţelepciunea lumii” (omenească) cu înţelepciunea („nebunia”) lui Dumnezeu.
10 Literal: să fie golită (de conţinut); redusă la nimic; fără efect.
drept nebună înţelepciunea lumii acesteia?
21 Că de vreme ce prin înţelepciune lumea nu L-a cunoscut pe Dumnezeu întru-nţelepciunea lui Dumnezeu, atunci, pe cei ce cred a binevoit Dumnezeu să-i mântuiască prin nebunia propovăduirii.
22 şi-n timp ce Iudeii cer semne şi Elinii caută înţelepciune,
23 noi Îl propovăduim pe Hristos-Cel-răstignit: pentru Iudei, piatră de poticnire; iar pentru păgâni, nebunie;
24 dar pentru cei chemaţi, şi Iudei şi Elini: Hristos-Puterea-lui-Dumnezeu-şi-Înţelepciunea-lui-Dumnezeu.
25 Pentru că nebunia lui Dumnezeu e mai înţeleaptă decât oamenii, şi slăbiciunea lui Dumnezeu mai puternică decât oamenii.
26 Fiindcă uitaţi-vă la chemarea voastră, fraţilor: că nu mulţi sunt înţelepţi după trup11, nu mulţi sunt puternici, nu mulţi sunt de neam bun12;
27 dar tocmai pe cele nebune ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să-i dea de ruşine pe cei înţelepţi; şi tocmai pe cele slabe ale lumii le-a ales Dumnezeu ca să-i dea de ruşine pe cei tari;
28 şi tocmai pe cele de neam de jos ale lumii, pe cele dispreţuite le-a ales Dumnezeu; pe cele ce nu sunt, ca să le facă de nimic13 pe cele ce sunt,
29 aşa ca nici un trup să nu se laude în faţa lui Dumnezeu.
30 Din El dar sunteţi voi întru Hristos Iisus, Cel ce de la Dumnezeu s-a făcut
11= Înţelepţi în planul şi la nivelul omenesc.
12 Nobili prin naştere (ironii menite să invite la modestie).
13 Literal: să le abolească; să le anuleze puterea activă.
1940
pentru noi înţelepciune, dreptate şi sfinţire şi răscumpărare,
31 pentru ca, după cum este scris, cel ce se laudă, în Domnul să se laude.
2
A-L propovădui pe Hristos-Cel-răstignit. Descoperirea prin Duhul lui Dumnezeu.

1 Şi când am venit la voi, fraţilor, nu cu greutatea1 cuvântului sau a înţelepciunii am venit eu să vă vestesc taina lui Dumnezeu.
2 Că n-am socotit ca-ntre voi să ştiu altceva decât pe Iisus Hristos; şi pe Acesta, răstignit...
3 Şi-ntru slăbiciune şi cu frică şi cu mare cutremur2 am fost la voi.
4 Şi cuvântul meu şi propovăduirea mea nu stăteau în cuvântări de-nduplecare3 ale înţelepciunii omeneşti, ci în arătarea Duhului şi a puterii4,
5 pentru ca credinţa voastră să nu fie întru înţelepciunea oamenilor, ci întru puterea lui Dumnezeu.
6 Celor desăvârşiţi5 însă le grăim înţelepciunea, dar nu înţelepciunea acestui veac, nici a stăpânitorilor acestui
1 Literal: superioritatea; autoritatea; prestigiul.
2 „Cu frică şi cu cutremur", expresie vechitestamentară: respect şi responsabilitate faţă de Dumnezeu şi de cele sfinte.
3 Discursuri convingătoare prin măiestria retorică.
4= Minunile care au însoţit predica lui Pavel.
5 „Cei desăvârşiţi": nu o elită de „iniţiaţi" ai comunităţii, ci acei creştini care au atins treapta cea mai înaltă a înţelegerii şi trăirii duhovniceşti.
veac6, care sunt pieritori,
7 ci grăim înţelepciunea lui Dumnezeu cea întru taină7, cea ascunsă, pe care Dumnezeu mai înainte de veci a rânduit-o spre slava noastră,
8 pe care nimeni din stăpânitorii acestui veac n-a cunoscut-o; că dacă ar fi cunoscut-o, nu L-ar fi răstignit pe Domnul slavei;
9 ci precum este scris: Pe cele ce ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit, pe acelea le-a gătit Dumnezeu celor ce-L iubesc.
10 Nouă însă ni le-a dezvăluit Dumnezeu prin Duhul Său, fiindcă Duhul pe toate le cercetează, chiar şi adâncurile lui Dumnezeu.
11 Căci cine dintre oameni le ştie pe cele ale omului, în afară de duhul omului, care este în el? Aşa şi cele ale lui Dumnezeu, nimeni nu le-a cunoscut, în afară de Duhul lui Dumnezeu.
12 Dar noi nu duhul lumii l-am primit, ci Duhul Cel de la Dumnezeu, ca să cunoaştem cele prin har dăruite nouă de Dumnezeu;
13 pe care le şi grăim, nu în cuvinte învăţate din înţelepciunea omenească, ci în cuvinte învăţate de la Duhul Sfânt, pe cele duhovniceşti supunându-le spre judecată celor ce sunt duhovniceşti8.
6 Forţele diavoleşti şi stăpânitorii prin care ele se manifestă (vezi In 12, 31; 14, 30; 16, 11; Ef 2, 2; 6, 12).
7= Cea care se manifestă în chip tainic; de nepătruns.
8 Ultima frază, text dificil: dând lucrurile duhovniceşti spre dezbatere oamenilor duhovniceşti. Alte traduceri: alăturând asemănând, comparând pe cele duhovniceşti cu cele duhovniceşti; lămurind lucruri duhovniceşti oamenilor duhovniceşti; exprimând realităţi adevăruri - duhovniceşti în termeni duhovniceşti. Formularea de faţă, în acord cu contextul, e întregită şi luminată de următoarele două versete.

14 Omul firesc însă nu primeşte pe cele ce sunt ale Duhului lui Dumnezeu, căci pentru el sunt nebunie şi el nu le poate înţelege, fiindcă ele se judecă duhovniceşte;
15 cel duhovnicesc însă pe toate le judecă, dar el nu-i să fie judecat de nimeni;
16 căci cine a cunoscut gândul Domnului, ca să-L înveţe pe El? Noi însă avem gândul 9 lui Hristos.
3
Apostolii, colaboratori ai lui Dumnezeu.
1 Şi eu, fraţilor, n-am putut să vă vorbesc ca unor oameni duhovniceşti, ci ca unora trupeşti, ca unor prunci întru Hristos.
2 Cu lapte v-am hrănit, nu cu bucate, căci încă nu eraţi în stare; şi nici chiar acum nu sunteţi în stare,
3 fiindcă sunteţi încă trupeşti. Atâta vreme cât între voi există invidie şi ceartă şi dezbinări, nu sunteţi oare trupeşti, şi nu după firea omenească vă purtaţi?
4 Când unul zice: Eu sunt al lui Pavel!, iar altul: Eu sunt al lui Apollo!, oare nu sunteţi oameni trupeşti?

5 Ei bine, ce este Apollo? dar Pavel, ce este?: Slujitori prin care voi aţi crezut, şi după cum i-a dat fiecăruia Dumnezeu.
9 În sensul de: gândirea, mintea, inteligenţa, raţiunea.
6 Eu am sădit, Apollo a udat, dar Dumnezeu a făcut să crească.
7 Aşa că nici cel ce sădeşte e ceva, nici cel ce udă, ci Dumnezeu, Cel ce face să crească.
8 Cel ce sădeşte şi cel ce udă sunt una, dar fiecare-şi va primi plata după osteneala sa.
9 Că noi împreună-lucrători cu Dumnezeu1 suntem; voi sunteţi ogorul lui Dumnezeu, zidirea lui Dumnezeu.
10 Potrivit harului lui Dumnezeu ce mi s-a dat, eu ca un iscusit meşter-ziditor2 am pus temelia; un altul însă zideşte pe ea. Dar fiecare să ia seama la felul cum zideşte;
11 că o altă temelie nu poate nimeni să pună în afara celei puse, care este Iisus Hristos.
12 Iar dacă pe această temelie zideşte cineva cu aur, cu argint, cu pietre scumpe, cu lemn, cu fân, cu paie3,
13 lucrul fiecăruia se va face cunoscut; îl va vădi Ziua4; fiindcă el în foc se descoperă, şi focul însuşi va lămuri5 cum anume e lucrul fiecăruia.
14 Dacă lucrul pe care cineva l-a zidit deasupra rămâne, acela plată va primi;
15 dacă lucrul cuiva va fi ars, păgubit va fi; el însă se va mântui, dar aşa ca
1= Colaboratori ai lui Dumnezeu. Acţiunea comună divino-umană: synergia.
2Literal: arhitect.
3 Ca şi construcţia, materialele sunt simbolice; enumerarea se face în ordine descrescândă faţă de rezistenţa lor la foc (vezi versetul următor).
4 „Ziua Domnului” sau „Ziua Judecăţii” (vezi nota de la Rm 13, 12).
5 A lămuri prin foc: veche şi frumoasă expresie românească; a alege, a discerne, a identifica; acţiunea prin care focul separă metalele în special, aurul la punctul lor de topire.

prin foc6.
16 Nu ştiţi oare că voi sunteţi templul7 lui Dumnezeu şi că Duhul lui Dumnezeu locuieşte-ntru voi?
17 De va strica cineva templul lui Dumnezeu, îl va strica pe el Dumnezeu, pentru că sfânt este templul lui Dumnezeu, care sunteţi voi.
18 Nimeni să nu se înşele pe sine. Dacă-ntre voi i se pare cuiva că-i înţelept în veacul acesta, să se facă nebun ca să devină înţelept.
19 Că înţelepciunea lumii acesteia nebunie este în faţa lui Dumnezeu; pentru că scris este: Cel ce-i prinde pe cei înţelepţi în viclenia lor.
20 Şi iarăşi: Domnul cunoaşte gândurile înţelepţilor, că sunt deşarte.
21 Aşa că nimeni să nu se laude cu oamenii; fiindcă totul e al vostru,
22 fie Pavel, fie Apollo, fie Chefa, fie lumea, fie viaţa, fie moartea, fie cele de acum, fie cele viitoare, toate sunt ale voastre;
23 iar voi, ai lui Hristos; iar Hristos, al lui Dumnezeu.
4
Slujba apostolilor.
1 Aşa să ne socotească pe noi fiecare om: ca slujitori ai lui Hristos şi iconomi ai tainelor lui Dumnezeu.
6= Ca şi cum ar scăpa dintr-un incendiu fugind printre flăcări. Nici chiar teologii romanocatolici nu sunt toţi convinşi că acest text e suficient pentru fundamentarea doctrinei asupra Purgatoriului.
7 Literal: naosul; partea în care se află altarul.
2 Or, ceea ce se caută mai mult la iconomi e ca fiecare să fie găsit credincios.
3 Pentru mine însă prea puţin înseamnă că sunt judecat de voi sau de vreo judecată omenească1; de altfel, nici eu însumi nu mă judec;
4 că nu mă ştiu vinovat cu nimic, dar nu prin aceasta m-am îndreptăţit; Cel ce mă judecă pe mine este Domnul.
5 Aşadar, nu judecaţi ceva înainte de vreme, înainte de a veni Domnul, Cel ce va aduce la lumină pe cele ascunse ale întunericului şi va vădi gândurile2 inimilor. Şi atunci fiecare-şi va avea de la Dumnezeu lauda.
6 Iar pe acestea, fraţilor, despre mine şi despre Apollo le-am zis de dragul vostru, pentru ca din

pilda noastră să nu treceţi peste ce este scris3, ca să nu vă făliţi cu unul sau cu altul împotriva celuilalt4.
7 Căci cine te deosebeşte pe tine de alţii? Şi ce ai tu pe care să nu-l fi primit? Iar dacă l-ai primit, de ce te făleşti ca şi cum nu l-ai fi primit?
8 Iată, sunteţi sătui!..., iată, v-aţi îmbogăţit!...; fără noi aţi ajuns regi!..., şi măcar de-aţi fi ajuns, ca să domnim şi noi împreună cu voi5!...
9 Căci mi se pare că pe noi, apostolii, Dumnezeu ne-a arătat ca pe cei din
1 Literal: zi omenească; ironie la adresa celor ce credeau că pot anticipa Judecata de Apoi (Ziua Domnului) prin propria lor judecată.
2= Proiectele, planurile, intenţiile, scopurile (ascunse în inimă).
3 Referire probabilă la un proverb cunoscut cititorilor.
4 Partizanatul pentru unul sau altul din apostoli nu le poate fi decât dăunător celorlalţi şi, până la urmă, tuturor.
5 Suită de sarcasme la adresa celor ce credeau că prin ei înşişi au pus mâna pe împărăţia cerurilor şi pe toate bunătăţile ei.
1943
urmă oameni, ca pe nişte osândiţi la moarte; fiindcă privelişte6 lumii ne-am făcut, şi îngerilor, şi oamenilor.
10 Noi suntem nebuni pentru Hristos, dar voi, înţelepţi întru Hristos; noi suntem slabi, dar voi, tari; voi sunteţi ţinuţi în slavă, dar noi în necinste!
11 Noi până-n ceasul de acum flămânzim şi însetăm, suntem goi şi suntem pălmuiţi şi pribegim
12 şi ne ostenim lucrând cu mâinile noastre. Ocărâţi fiind, binecuvântăm; prigoniţi fiind, răbdăm;
13 defăimaţi fiind, mângâiem. Ca gunoiul lumii am ajuns, lepădătura tuturor pân-acum.
14 Nu ca să vă ruşinez vă scriu acestea, ci ca să vă dojenesc ca pe nişte copii ai mei iubiţi.
15 Că de-aţi avea zeci de mii de învăţători7 în Hristos, totuşi nu aveţi mulţi părinţi; că pe voi eu v-am născut întru Hristos Iisus prin Evanghelie.
16 Aşadar, vă rog eu pe voi: călcaţi pe urmele mele8!
17 Pentru aceasta l-am trimis la voi pe Timotei, care este fiul meu iubit şi credincios întru Domnul. El vă va aduce aminte de căile mele cele întru Hristos
6= Spectacol; expuşi în văzul tuturor (asemenea condamnaţilor ce urmează să fie devoraţi de fiare în arena circului).
7 Textual: pedagogi. În antichitate, pedagog era sclavul însărcinat să-i conducă pe copiii stăpânului la şcoală şi să-i supravegheze în timpul liber. Desigur, distanţa dintre pedagog şi părintele copilului era mare; la aceasta se referă Pavel.
8 Literal: imitaţi-mă pe mine; urmaţi-mi exemplul (aşa cum fiul devine continuatorul părintelui său). În unele ediţii româneşti există şi adaosul: „precum şi eu Îi urmez lui Hristos”, dar el nu se justifică prin cele mai autorizate texte originale.
Iisus, cum învăţ eu pretutindeni în toată Biserica.
18 Ca şi cum ar fi ca eu să nu mai vin la voi, unii s-au împăunat9.
19 Dar voi veni la voi degrabă dacă Domnul va vrea şi voi cunoaşte nu vorba celor împăunaţi, ci puterea lor.
20 Căci împărăţia lui Dumnezeu nu stă în cuvânt, ci în putere.
21 Ce vreţi?: Să vin la voi cu toiagul, sau cu dragoste şi cu duhul blândeţii?
5
Judecata asupra celor imorali.
1 De peste tot se aude că-ntre voi există desfrânare, şi-ncă o astfel de desfrânare cum nici între păgâni nu se pomeneşte, ca unul să trăiască cu femeia tatălui său1!
2 Şi voi, vă împăunaţi!, în loc ca mai degrabă să fi fost cuprinşi de jale, pentru ca cel ce a făcut această faptă să fie scos din mijlocul vostru.
3 Ci eu, deşi departe cu trupul, dar de faţă cu duhul, ca şi cum aş fi de faţă l-am şi judecat pe cel ce a făcut una ca aceasta:
4 În numele Domnului nostru Iisus Hristos, voi şi duhul meu fiind adunaţi cu puterea Domnului nostru Iisus Hristos,
5 pe unul ca acesta să-l daţi Satanei spre pieirea trupului, pentru ca sufletul să se mântuiască în ziua

Domnului
9 Literal: s-au umflat. Ca scăpaţi de sub control, şi-au arogat calităţi şi drepturi pe care nu le au.
1 Mama vitregă. Incest condamnat atât de legea iudaică (Lv 18, 8), cât şi de dreptul roman.

Iisus2!
6 Lauda voastră nu e bună3. Oare nu ştiţi că puţin aluat4 dospeşte toată frământătura?
7 Curăţiţi-vă deci de aluatul cel vechi, ca să fiţi frământătură nouă, aşa cum şi sunteţi fără aluat; căci Hristos, Paştile nostru, s-a jertfit pentru noi.
8 De aceea să prăznuim nu cu aluatul cel vechi, nici cu aluatul răutăţii şi al vicleşugului, ci cu azimele curăţiei şi ale adevărului.
9 v-am scris în epistolă5 să nu vă amestecaţi cu desfrânaţii;
10 nu pe de-a-ntregul cu desfrânaţii acestei lumi, sau cu lacomii şi hrăpitorii, sau cu închinătorii la idoli, că altfel ar trebui să ieşiţi din lume;
11 dar acum v-am scris să nu vă amestecaţi cu vreunul care, deşi numindu-se frate, va fi desfrânat, sau lacom, sau închinător la idoli, sau ocărâtor, sau beţiv, sau hrăpitor. Cu unul ca acesta nici să nu mâncaţi.
12 Căci ce-am eu cu cei din afară6, ca să-i judec eu? Iar pe cei dinlăuntru, nu-i judecaţi voi?
13 Pe cei din afară însă îi va judeca Dumnezeu. Pe cel rău scoateţi-l din mijlocul vostru!
2 Excomunicat şi lăsat pradă chinurilor provocate de Satana, osânditului îi rămâne, totuşi, în viziunea lui Pavel, speranţa mântuirii prin suferinţă (idee ce avea să fie preluată magistral de Dostoievski).
3= N-aveţi de ce să vă lăudaţi.
4 Ca şi la Mt 16, 6, aluatul este aici simbolul alterării (prin fermentaţie), spre deosebire de azimă (consumată de Evrei la Paşti), simbol al purităţii.
5 Epistolă anterioară acesteia, pe care unii specialişti o numesc „precanonică” şi care nu ni s-a păstrat.
6= Din afara comunităţii.
6
Creştini în faţa tribunalelor păgâne. Slăviţi-L pe Dumnezeu în trupurile voastre!
1 Dacă cineva dintre voi are o pâră împotriva altuia, îndrăzneşte el să se judece în faţa celor nedrepţi1 şi nu în faţa celor sfinţi?
2 Oare nu ştiţi că sfinţii vor judeca lumea2? Şi dacă voi sunteţi judecătorii lumii, sunteţi voi nevrednici să judecaţi lucrurile cele mai neînsemnate?
3 Nu ştiţi oare că noi vom judeca îngeri3? Cu cât mai mult, lucruri din viaţa aceasta!
4 Care va să zică, dacă voi aveţi de judecat lucruri din viaţa aceasta, tocmai pe cei mai puţin preţuiţi în Biserică îi puneţi să vă judece4!...
5 O spun spre ruşinea voastră. Oare-ntre voi nu-i nici un om înţelept care să poată judeca între frate şi frate?
6 Ci frate cu frate se judecă, şi aceasta în faţa necredincioşilor?!...
7 Negreşit, însuşi faptul că aveţi judecăţi unii cu alţii este o înfrângere pentru voi. De ce nu suferiţi mai degrabă nedreptatea? de ce nu răbdaţi mai degrabă paguba?
8 Dar voi înşivă faceţi nedreptate şi aduceţi pagubă; şi aceasta, fraţilor!...
1= Judecătorii păgâni, în opoziţie cu creştinii care, în limbajul Noului Testament, sunt numiţi „sfinţi”.
2 Părtaşi la prerogativele Dreptului Judecător, drepţii vor împărţi dreptatea (vezi şi Mt 19, 28).
3= Îngerii căzuţi.
4 Ironie la adresa lipsei de criterii a Corintenilor în a-şi desemna pe propriii lor judecători. (Într-o seamă de manuscrise greceşti, întreaga frază e formulată ca întrebare.)

9 Nu ştiţi oare că nedrepţii nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu? Nu vă amăgiţi: Nici desfrânaţii, nici închinătorii la idoli, nici adulterii, nici stricaţii de tot felul5, nici sodomiţii,
10 nici hoţii, nici lacomii, nici beţivii, nici batjocoritorii sau hrăpitorii6 nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu.
11 Şi aşa eraţi voi, unii. Dar v-aţi spălat, dar v-aţi sfinţit, dar v-aţi îndreptăţit întru numele

Domnului Iisus Hristos şi întru Duhul Dumnezeului nostru.
12 Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate-mi sunt de folos. Toate-mi sunt îngăduite, dar eu nu voi fi stăpânit de ceva.
13 Bucatele sunt pentru pântece şi pântecele pentru bucate, dar Dumnezeu le va nimici şi pe acesta ca şi pe acelea. Trupul însă nu este pentru desfrânare, ci pentru Domnul, şi Domnul este pentru trup.
14 Iar Dumnezeu, Cel ce L-a înviat pe Domnul, ne va învia şi pe noi prin puterea Sa.
15 Nu ştiţi oare că trupurile voastre sunt mădulare ale lui Hristos? Voi lua deci mădularele lui Hristos ca să fac din ele mădularele unei desfrânate? Să nu fie!
16 Sau nu ştiţi că cel ce se alipeşte de desfrânată este un trup cu ea? Că vor fi zice Scriptura cei doi un trup.
17 Iar cel ce se lipeşte de Domnul este un duh cu El.
18 Fugiţi de desfrânare! Orice păcat pe care-l va face omul este în afară de
5= Pervertiţii sexuali sub orice formă.
6= Atât tâlharii (care fură prin violenţă), cât şi rapacii (cei ce, aparent paşnic, îşi însuşesc pe nedrept bunul altuia).
trup; dar cel ce se desfrânează, păcătuieşte în trupul său.
19 Sau nu ştiţi că trupul vostru este templu7 al Duhului Sfânt, Cel ce este întru voi, Cel pe care de la Dumnezeu Îl aveţi?; şi că voi nu sunteţi ai voştri?:
20 căci cu preţ aţi fost cumpăraţi8! Slăviţi-L dar pe Dumnezeu în trupul vostru şi în duhul vostru, care sunt ale lui Dumnezeu!
7
Despre căsătorie, necăsătorie şi văduve.
1 Cât despre cele ce mi-aţi scris, bine este pentru om să nu se atingă de femeie.
2 Dar, din pricina desfrânării1, fiecare să-şi aibă femeia sa şi fiecare femeie să-şi aibă bărbatul ei.
3 Bărbatul să-i dea femeii ceea ce-i datorează2; de asemenea şi femeia, bărbatului.
4 Femeia nu este stăpână pe trupul său, ci bărbatul; tot aşa, nici bărbatul nu este stăpân pe trupul său, ci femeia.
5 Să nu vă lipsiţi unul de altul decât prin bună înţelegere, pentru un timp, ca să vă îndeletniciţi cu postul şi cu rugăciunea; şi apoi să fiţi din nou împreună, ca nu cumva Satana să vă ispitească prin neputinţa voastră de a vă stăpâni.
7 Sanctuarul (vezi nota de la 3, 16).
8= Cu preţul sângelui lui Hristos.
1 Din cauza tentaţiei spre desfrânare, care poate fi generată de abstinenţă.
2= Iubirea şi devoţiunea conjugală.

6 Şi aceasta o spun ca pogorământ3, nu ca poruncă.
7 Fiindcă vrerea mea este ca toţi oamenii să fie ca mine. Dar fiecare îşi are de la Dumnezeu darul lui: unul aşa, iar altul într-alt fel.
8 Celor necăsătoriţi şi văduvelor le spun: Bine este pentru ei să rămână ca mine.
9 Dar dacă nu se pot înfrâna, să se căsătorească. Fiindcă mai bine este să se căsătorească decât să ardă.
10 Iar celor căsătoriţi le poruncesc nu eu, ci Domnul: Femeia să nu se despartă de bărbat
11 dar dacă se va despărţi, să rămână nemăritată sau să se împace cu bărbatul ei; şi nici bărbatul să nu-şi lase femeia.
12 Iar celorlalţi le grăiesc eu, nu Domnul: Dacă un frate4 are femeie necredincioasă5 şi ea vrea să locuiască cu el, să nu se despartă de ea.
13 Şi femeia, dacă are bărbat necredincios şi el vrea să locuiască cu ea, să nu-şi lase bărbatul.
14 Fiindcă bărbatul necredincios se sfinţeşte6 prin femeia credincioasă şi femeia necredincioasă se sfinţeşte prin bărbatul credincios. Fiindcă altfel copiii voştri ar fi necuraţi; dar acum ei sunt sfinţi.
3 Concesie; îngăduinţă faţă de condiţia umană. Pogorământul e practicat de ierarhia Bisericii Ortodoxe în cazuri excepţionale, prin derogare de la litera canoanelor.
4 Frate: membru al comunităţii creştine.
5= Care nu e de aceeaşi credinţă cu soţul (în speţă, necreştină).
6 Nu în sensul că devine sfânt, ci că participă la viaţa socială şi se adaptează bunelor moravuri ale

creştinilor.
15 Dacă însă cel necredincios se desparte, să se despartă. În astfel de împrejurare, fratele sau sora nu sunt legaţi; căci Dumnezeu ne-a chemat spre pace.
16 Fiindcă ce ştii tu, femeie, dacă-ţi vei mântui bărbatul? sau ce ştii tu, bărbate, dacă-ţi vei mântui femeia?
17 Atât numai: fiecare să-şi meargă drumul aşa cum i-a făcut parte Dumnezeu, aşa cum pe fiecare l-a chemat Dumnezeu. Şi aşa poruncesc eu în toate Bisericile.
18 A fost cineva chemat fiind tăiat împrejur?: Să nu-şi ascundă semnele tăierii7. A fost cineva chemat fiind netăiat împrejur?: Să nu se taie-mprejur.
19 Tăierea-mprejur nu este nimic, şi netăierea-mprejur nimic nu este, ci paza poruncilor lui Dumnezeu.
20 Întru chemarea-n care-a fost chemat, într-aceea să rămână fiecare.
21 Ai fost chemat fiind rob?: N-avea grijă; mai mult îţi foloseşte, chiar dacă poţi ajunge liber8.
22 Căci robul chemat al Domnului e dezrobit al Domnului. Tot aşa, şi cel chemat, fiind liber, este rob al lui Hristos.
23 Cu preţ aţi fost cumpăraţi!: Nu deveniţi robi ai oamenilor!9
24 Fiecare, fraţilor, în starea-n care-a
7 Printr-o anume operaţie chirurgicală, în referire la 1 Mac 1, 15.
8 Chemarea la credinţă valorează mai mult decât libertatea în sine, fiind ea însăşi libertate (vezi versetul următor).
9 Cu preţul sângelui Său (vezi 6, 20), Hristos ne-a cumpărat din robia păcatului omenesc şi ne-a trecut sub propria Sa stăpânire; dar robia întru Hristos e suprema noastră libertate (vezi şi Ga 5, 1).
1947
fost chemat, în aceea să rămână înaintea lui Dumnezeu.
25 Cât despre fecioare, nu am poruncă de la Domnul. Vă dau însă sfatul meu, ca unul care-am fost miluit de Domnul să fiu vrednic de crezare.
26 Socotesc dar că, la trebuinţa de-acum10, aceasta este bine, că adică bine este pentru fiecare să fie astfel:
27 Eşti legat de femeie?: Nu căuta dezlegare. Te-ai dezlegat de femeie?: Nu căuta femeie.
28 Dacă totuşi te-ai însurat, n-ai păcătuit. Numai că unii ca aceştia vor avea suferinţă în trupul lor, şi eu aş vrea să vă cruţ.
29 Şi pe aceasta v-o spun, fraţilor: Că de-acum vremea se scurtează, aşa că şi aceia care au femei să fie ca şi cum n-ar avea;
30 şi cei ce plâng, ca şi cum n-ar plânge; şi cei ce se bucură, ca şi cum nu s-ar bucura; şi cei ce cumpără, ca şi cum n-ar fi stăpâni;
31 şi cei ce se folosesc de lumea aceasta, ca şi cum nu s-ar folosi deplin; căci chipul lumii acesteia trece.
32 Dar aş vrea ca voi să fiţi lipsiţi de grijă. Cel neînsurat se îngrijeşte de ale Domnului, cum să-I placă Domnului;
33 dar cel însurat se îngrijeşte de ale lumii, cum să-i placă femeii,
34 şi iată-l împărţit11. Şi femeia nemăritată, şi fecioara se îngrijeşte de ale
10 Presiunea timpului; conştiinţa că intervalul dintre cele două veniri ale lui Hristos se scurtează (vezi Rm 13, 11 şi, mai jos, v. 29).
11= Împărţit între Dumnezeu şi căsnicie. În manuscrisele greceşti, versetul 34 e formulat în mai multe variante, folosite şi de numeroşi traducători români. Urmând ediţia critică cea mai nouă, redactarea de faţă e cea mai corectă şi mai limpede.
Domnului, ca să fie sfântă şi cu trupul şi cu duhul; dar cea măritată se îngrijeşte de ale lumii, cum să-i placă bărbatului.
35 Şi aceasta spre folosul vostru o spun, nu ca să vă întind un laţ12, ci spre buna rânduială şi spre alipirea, fără abatere, de Domnul.
36 Iar de crede cineva că pentru fata lui e o necinste dacă trece de floarea vârstei şi că trebuie s-o mărite, facă ce vrea; nu păcătuieşte; să se căsătorească.
37 Dar cel ce stă neclintit în inima sa şi nu e strâns de vreo nevoie, şi stăpânire are peste voinţa lui şi aceasta a hotărât el în inima sa: să-şi ţină fata fecioară, bine va face.

38 Aşadar, cel ce-şi mărită fata, bine face; dar cel ce n-o mărită, mai bine face13.
39 Femeia este legată de lege câtă vreme îi trăieşte bărbatul; dar dacă bărbatul ei va muri, liberă este să se mărite cu cine vrea, numai întru Domnul.
40 Dar, după părerea mea, e mai fericită dacă rămâne cum e. Şi cred că şi eu am Duhul lui Dumnezeu.
8
Hrana jertfită idolilor.
1 Cât despre cărnurile jertfite idolilor1,
12 Figură de stil: nu spre a vă impune restricţii prin argumente meşteşugite.
13 Desigur, e vorba de societatea în care tatăl hotărăşte asupra destinului fiicei sale.
1 Cărnuri aduse ca ofrandă zeilor, consumate la mesele comune din templu sau case particulare; uneori vândute drumeţilor ca hrană. Trăind laolaltă cu păgânii, şi invitaţi la ospeţele lor, mulţi creştini îşi făceau procese de conştiinţă din a accepta sau nu să mănânce din ele.

ştim că toţi avem cunoştinţă. Cunoştinţa însă îngâmfă, dar iubirea zideşte.
2 Dacă i se pare cuiva că ştie ceva, acela încă n-a cunoscut cum trebuie să cunoască.
3 Dar dacă cineva Îl iubeşte pe Dumnezeu, acela este cunoscut de El 2.
4 Aşadar, în ce priveşte a mânca din cărnurile jertfite idolilor, noi ştim că idolul nu este nimic în lume şi că nu este alt Dumnezeu decât numai Unul.
5 Că deşi sunt unii aşa-zişi dumnezei, fie în cer, fie pe pământ aşa cum sunt mulţi dumnezei şi mulţi domni3 -,
6 totuşi pentru noi este un singur Dumnezeu, Tatăl, din Care sunt toate şi-ntru Care suntem noi, şi un singur Domn, Iisus Hristos, prin Care sunt toate şi prin care suntem noi.
7 Dar nu toţi au cunoştinţa4. Căci unii, din obişnuinţa de până acum cu idolul, mănâncă din cărnuri jertfite ca atare idolilor; şi conştiinţa lor, fiind slabă, se întinează5.
8 Dar nu mâncarea ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu. Că nici dacă vom mânca ne prisoseşte, nici dacă nu vom mânca ne lipseşte.
9 Aveţi grijă însă ca nu cumva această libertate a voastră să devină-mpiedicare pentru cei slabi.
2 În sens biblic: iubit de Dumnezeu.
3 Domni: semizei; oameni divinizaţi (în mitologia antică).
4 Nu toţi creştinii sunt în posesia adevărului (enunţat mai sus).
5 Neavând conştiinţa clară că zeii nu există, nu-şi dau seama că nici jertfele oferite lor nu pot avea un caracter sacral şi, în consecinţă, cred că fac un păcat.
10 Că dacă cineva te va vedea şezând la masă în templul idolilor pe tine, cel care ai cunoştinţa, oare conştiinţa lui, a celui slab, nu va găsi temei să mănânce din cele jertfite idolilor?
11 Prin cunoştinţa ta deci va pieri cel slab, fratele tău pentru care a murit Hristos!
12 Şi astfel, păcătuind voi împotriva fraţilor şi lovindu-le conştiinţa lor cea slabă, împotriva lui Hristos păcătuiţi.
13 De aceea, dacă mâncarea-i devine fratelui meu piatră de poticnire, în veac nu voi mânca eu carne, ca să nu-l poticnesc pe fratele meu.
9
Drepturile unui apostol.
1 Nu sunt eu liber? Nu sunt eu apostol? Nu L-am văzut eu pe Iisus, Domnul nostru? Nu sunteţi voi lucrul meu întru Domnul?
2 Dacă altora nu le sunt apostol, cel puţin vouă vă sunt. Că voi sunteţi, întru Domnul, pecetea apostoliei mele.
3 Apărarea mea către cei ce mă judecă, aceasta este:
4 Oare nouă nu ne stă-n putere1 să mâncăm şi să bem?
5 Oare nouă nu ne stă-n putere să purtăm cu noi o femeie-soră2, ca şi ceilalţi apostoli şi ca fraţii Domnului3 şi ca Chefa?
1= Puterea de a folosi un drept (acela de a se hrăni pe seama comunităţii).
2 Femeie creştină; din categoria celor ce, asemenea sfintelor femei (Lc 8, 2-3), îi însoţeau pe apostoli făcându-le menajul şi scutindu-i astfel de grijile mărunte.
3 Rudele Domnului (vezi nota de la Mt 12, 46).

6 Sau numai mie şi lui Barnaba nu ne stă-n putere să nu ne-ntreţinem din muncă?4
7 Cine slujeşte vreodată în oaste cu solda lui? Cine sădeşte vie şi nu mănâncă din roada ei? Sau cine paşte o turmă şi nu mănâncă din laptele turmei?
8 Oare după judecata omenească spun eu acestea? Oare nu şi legea le spune?
9 Că scris este în legea lui Moise: Să nu legi gura boului care treieră. Oare de boi Se îngrijeşte Dumnezeu,
10 sau chiar de dragul nostru o spune? Că de dragul nostru s-a scris: Cel ce ară trebuie să are cu nădejde, şi cel ce treieră trebuie să treiere cu nădejdea că-şi va avea partea lui.
11 Dacă noi am semănat la voi pe cele duhovniceşti, mare lucru este oare dacă pe cele pământeşti ale voastre le vom secera?
12 Dacă altora le stă-n putere dreptul asupra voastră, nu mai mult oare nouă? Noi însă nu ne-am folosit de această putere; dimpotrivă, pe toate le răbdăm spre a nu-i pune piedică Evangheliei lui Hristos.
13 Oare nu ştiţi că cei ce săvârşesc cele sfinte mănâncă de la templu? că cei care-i slujesc altarului, de la altar au parte?
14 În acelaşi chip şi Domnul le-a poruncit celor ce propovăduiesc Evanghelia, ca din Evanghelie să trăiască.
15 Eu însă de nimic din acestea nu m-am folosit şi n-am scris acestea pentru ca şi cu mine să se facă aşa. Că pentru
4 Alternativă la versetele 4 şi 5: Oare numai nouă ne este interzis să ne abţinem de la-ntreţinerea prin muncă? Barnaba, colaboratorul lui Pavel.
mine mai bine-i să mor decât să-mi zădărnicească cineva lauda.
16 Că dacă eu binevestesc Evanghelia, nu am de ce să mă laud; fiindcă asupra mea stă trebuinţa5. Că vai mie dacă nu voi binevesti!
17 Că dacă fac aceasta de bunăvoie, am plată; dar dacă o fac fără voie, am doar o sarcină ce mi s-a încredinţat.
18 Atunci, care este plata mea? Aceea că, binevestind Evanghelia, o vestesc fără plată, fără să mă folosesc de puterea pe care mi-o dă Evanghelia.
19 Fiindcă deşi sunt liber faţă de toţi, rob tuturor m-am făcut, pentru ca pe cei mai mulţi să-i dobândesc.
20 Cu Iudeii ca un iudeu am fost, ca să-i dobândesc pe Iudei. Cu cei de sub lege, ca unul de sub lege deşi eu nu sunt sub lege -, ca să-i dobândesc pe cei de sub lege.
21 Cu cei ce nu au legea, ca unul ce nu are legea deşi nu sunt fără lege în faţa lui Dumnezeu, ci întru legea lui Hristos -, ca să-i dobândesc pe cei ce nu au legea.
22 Slab m-am făcut cu cei slabi, ca să-i dobândesc pe cei slabi. Tuturor toate m-am făcut, pentru ca-n orice chip să-i mântuiesc pe unii.
23 Dar pe toate de dragul Evangheliei le fac, ca să-i fiu părtaş.
24 Nu ştiţi că cei ce aleargă-n stadion6 aleargă toţi, dar numai unul ia premiul? Alergaţi aşa ca să-l luaţi.
5= Necesitatea stringentă de a propovădui; obligaţia de a împlini o poruncă.
6 Aici şi-n următoarele trei versete Pavel foloseşte o terminologie analogică, împrumutată din viaţa atleţilor, ale căror antrenamente şi competiţii presupun austeritate şi autocontrol.

25 Şi orice luptător, de la toate se-nfrânează. Ei însă, ca să ia o cunună stricăcioasă; dar noi, una nestricăcioasă.
26 Ei bine, eu aşa alerg, nu ca la-ntâmplare; eu aşa mă lupt cu pumnul7, nu ca şi cum aş lovi în aer.
27 Ci-mi chinuiesc8 trupul şi-l supun robiei, de teamă ca nu cumva după ce le-am fost altora crainic, să devin eu însumi de neluat în seamă9.
10
Feriţi-vă de idolatrie! Pe toate să le faceţi spre slava lui Dumnezeu.
1 Căci nu voiesc, fraţilor, ca voi să nu ştiţi că părinţii noştri au fost toţi sub nor şi toţi au trecut prin mare
2 şi-ntru Moise1 toţi s-au botezat în nor şi în mare

3 şi toţi au mâncat aceeaşi mâncare duhovnicească2
4 şi toţi aceeaşi băutură duhovnicească au băut3 pentru că beau din duhovniceasca piatră care-i urma, iar piatra era Hristos4.
7 Exact: dau lovituri pugilistice.
8= Mortific.
9= Nu cumva, după ce am anunţat cu voce tare regulile competiţiilor, să mă trezesc eu însumi descalificat.
1 Profetul era nu numai exponentul poporului, ci şi elementul unificator prin încorporare spirituală.
2= Mana cu care Dumnezeu i-a hrănit pe Evrei în pustie.
3= Apa ce s-a revărsat din stânca pe care Moise a lovit-o cu toiagul (Iş 17, 5-6).
4 Pavel pare a prelua o tradiţie rabinică, potrivit căreia stânca dătătoare de apă i-a însoţit pe Evrei de-a lungul rătăcirii lor în pustie; ea Îl prefigurează pe Hristos, încă de pe atunci prezent în viaţa lui Israel.
5 Dar cei mai mulţi din ei nu I-au plăcut lui Dumnezeu, căci au căzut în pustie5.
6 Şi aceste pilde6 pentru noi s-au făcut, ca să nu poftim la cele rele, aşa cum au poftit aceia.
7 Nici închinători la idoli să nu vă faceţi, ca unii din ei; precum este scris: A şezut poporul să mănânce şi să bea şi s-au sculat să joace;
8 nici să nu ne desfrânăm, aşa cum s-au desfrânat unii din ei şi-ntr-o singură zi au căzut douăzeci şi trei de mii;
9 nici să-L ispitim pe Domnul, aşa cum L-au ispitit unii din ei şi au pierit de şerpi;
10 nici să cârtiţi, aşa cum au cârtit unii din ei, şi nimiciţi au fost de către Nimicitor7.
11 Şi toate acestea li s-au întâmplat lor ca pilde şi au fost scrise spre povăţuirea noastră, a celor care-am ajuns sfârşiturile veacurilor8.
12 Prin urmare, cel căruia i se pare că stă-n picioare să ia seama să nu cadă.
13 Ispită9 nu v-a cuprins decât la măsura omenească. Dar credincios este Dumnezeu10, Care nu va îngădui să fiţi ispitiţi mai mult decât vă stă-n putere, ci odată cu ispita vă va aduce şi calea de a ieşi din ea, ca s-o puteţi răbda.
5 Le-au rămas leşurile risipite prin pustie. Gramatical, efectul motivează cauza.
6 Exemple; chipuri prefigurative. Evenimente reale cărora planul lui Dumnezeu le-a conferit şi o încărcătură simbolică (în cazul de faţă, avertisment). Vezi, în completare, versetul 11.
7 În Iş 12, 23: îngerul care a executat pedepsele divine.
8= Timpurile mesianice.
9 Ispită, în înţelesul de încercare, probă, test, mijloc de verificare. În traducere literală: Nu v-a cuprins ispită decât omenească.
10 Despre „credincioşia lui Dumnezeu” vezi nota de la 1,9.
1951
14 De aceea, iubiţii mei, fugiţi de închinarea la idoli.
15 Ca unor înţelepţi vă vorbesc; judecaţi voi ce vă spun.
16 Paharul binecuvântării pe care noi îl binecuvântăm, nu este oare împărtăşirea cu Sângele lui Hristos? Pâinea pe care noi o frângem, nu este oare împărtăşirea cu Trupul lui Hristos?
17 De vreme ce este o singură Pâine, noi, cei mulţi, un singur trup suntem, fiindcă toţi dintr-o singură Pâine ne împărtăşim.
18 Priviţi-l pe Israel cel după trup: Cei ce mănâncă jertfele, nu sunt ei oare părtaşi altarului?
19 Ce vreau să spun?: că ceea ce i s-a jertfit idolului este ceva?, sau că idolul este ceva?
20 Nu, ci doar că ceea ce jertfesc păgânii, jertfesc demonilor şi nu lui Dumnezeu. Şi eu nu vreau ca voi să deveniţi părtaşi ai demonilor.
21 Nu puteţi bea paharul Domnului şi paharul demonilor; nu vă puteţi împărtăşi din masa Domnului şi din masa demonilor.
22 Oare vrem să stârnim gelozia lui Dumnezeu11? Suntem noi mai tari decât El?...
23 Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate folosesc. Toate-mi sunt îngăduite, dar nu toate zidesc.
24 Nimeni să nu caute pe ale sale, ci fiecare pe ale celuilalt.
25 Mâncaţi tot ce se vinde în măcelărie, fără să puneţi întrebări pe temei de conştiinţă,
11 Trimitere la Dt 32, 21; Dumnezeu devine gelos oridecâteori poporul Său alunecă în idolatrie (închinare la dumnezei neadevăraţi = „alţi dumnezei”).

26 căci al Domnului e pământul şi plinirea lui.
27 Dacă cineva dintre necredincioşi vă cheamă la masă şi vreţi să vă duceţi, mâncaţi orice vă este pus înainte, fără să puneţi nici o întrebare pe temei de conştiinţă.
28 Dar dacă cineva vă va spune: Aceasta este din jertfa idolilor!, să nu mâncaţi, din pricina celui ce v-a spus şi pe temei de conştiinţă -
29 dar conştiinţa, zic eu, nu a ta, ci a celuilalt; căci de ce să fie libertatea mea judecată de o altă conştiinţă12?
30 Dacă eu sunt părtaş întru a da mulţumire13, de ce să fiu defăimat pentru ceea ce mulţumesc?
31 Aşa că: ori de mâncaţi, ori de beţi, ori altceva de faceţi, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceţi.
32 Nu le fiţi poticnire nici Iudeilor, nici Elinilor, nici Bisericii lui Dumnezeu,
33 aşa cum şi eu tuturor le plac întru toate, necăutând folosul meu, ci pe al celor mulţi, pentru ca ei să se mântuiască.
11
Ţinuta femeii la slujbele religioase. Necuviinţe ale Corintenilor la Cina Domnului. Întemeierea Cinei Domnului. Împărtăşirea în stare de nevrednicie.
12 Nu din supunere faţă de conştiinţa (falsă) a celuilalt, ci din respect faţă de ea.
13= Sunt parte a celor ce-I mulţumesc lui Dumnezeu pentru ceea ce El ne-a oferit în dar ca rezultat al harului. În cazul de faţă, grecescul haris înseamnă exprimarea recunoştinţei cuiva faţă de cineva pentru ceva.

1 Fiţi următori ai mei, aşa cum şi eu sunt al lui Hristos1.
2 Fraţilor, vă laud că-ntru toate vă aduceţi aminte de mine şi păstraţi predaniile aşa cum vi le-am predat eu2.
3 Vreau însă ca voi să ştiţi că Hristos este capul oricărui bărbat, iar capul femeii este bărbatul, iar capul lui Hristos este Dumnezeu3.
4 Orice bărbat care se roagă sau profetizează4 având capul acoperit, îşi face capul de ruşine;
5 iar orice femeie care se roagă sau profetizează cu capul neacoperit, îşi face capul de ruşine căci tot una este ca şi cum ar fi rasă.
6 Că dacă o femeie nu se acoperă cu văl, atunci să se tundă! Dar dacă pentru o femeie e ruşinos să se tundă ori să se radă, atunci să-şi pună văl!
7 Bărbatul nu trebuie să-şi acopere capul, de vreme ce el este chip şi slavă a lui Dumnezeu; dar femeia este slava bărbatului
8 pentru că nu bărbatul este din femeie, ci femeia din bărbat,
9 şi pentru că nu bărbatul a fost zidit pentru femeie, ci femeia pentru bărbat5 -.
1 Ca idee şi conţinut, acest verset este concluzia capitolului precedent pe care, de fapt, îl încheie.
2 Altfel formulat: păstraţi tradiţiile aşa cum vi le-am transmis eu. Tradiţie (predanie): transmiterea mai întâi orală şi apoi scrisă a învăţăturilor doctrinare, morale şi liturgice, pe care Biserica le-a codificat apoi în canonul Noului Testament. În completare, vezi textul, şi mai explicit, de la 2 Tes 2, 15.
3 O ierarhie a autorităţii, nu a sfinţeniei. În următoarele opt versete, cuvântul „cap" e folosit în jocul dintre două înţelesuri: acela de parte anatomică a corpului şi acela de conducător, şef, superior, întâistătător.
4 Pentru „a profetiza" vezi nota de la Rm 12, 6.
10 De aceea femeia este datoare să aibă văl6 pe capul său, de dragul îngerilor7.
11 Totuşi, întru Domnul nici femeia fără bărbat şi nici bărbatul fără femeie,
12 fiindcă aşa cum femeia este din bărbat, tot astfel şi bărbatul este prin femeie; şi toate sunt de la Dumnezeu.
13 Judecaţi voi înşivă: E cuviincios oare ca o femeie să se roage lui Dumnezeu cu capul descoperit?
14 Oare nu însăşi firea vă învaţă că pentru bărbat e ruşinos dacă-şi poartă părul lung,
15 în timp ce dacă femeia-şi poartă părul lung e spre slava ei? Căci părul i-a fost dat ca acoperământ.
16 Iar dacă i se pare cuiva că pentru asta trebuie să se certe, noi nu avem un astfel de obicei, şi nici Bisericile lui Dumnezeu8.

17 Dar aceasta poruncindu-vă eu vouă, nu vă laud; că voi vă adunaţi nu spre mai bine, ci spre mai rău.
18 Fiindcă-n primul rând aud şi-n parte cred că atunci când vă adunaţi ca Biserică9, între voi sunt dezbinări.
5 Paranteză în sprijinul argumentaţiei; referire la Fc 2, 21-23.
6 Literal: stăpânire. Vălul ca semn de autoritate.
7 Este vorba de îngerii care participă, nevăzuţi, la slujbele religioase. într-o rugăciune de taină a Liturghiei ortodoxe, preoţii se referă la „sfinţii Tăi îngeri care slujesc şi se roagă împreună cu noi". Conştientizarea acestei prezenţe, provocată de Pavel, poate contribui la o mai bună ordine şi cuviinţă în biserică.
8 Argument menit să reteze orice altă discuţie pe această temă.
9 În adunări anume constituite pentru celebrarea cultului (Euharistiei), spre deosebire de cele obişnuite, cu caracter nesacramental.
1953
19 Căci între voi trebuie să fie şi eresuri, pentru ca să se vădească-ntre voi cei încercaţi.
20 Aşadar, când vă adunaţi laolaltă, nu e Cina Domnului aceea pe care o mâncaţi,
21 că fiecare o ia-nainte să mănânce de-ndată ce s-a aşezat la masă, şi unul e flămând în timp ce altul se îmbată10.
22 Oare n-aveţi voi case ca să mâncaţi şi să beţi? Sau dispreţuiţi Biserica lui Dumnezeu şi-i ruşinaţi pe cei ce nu au? Ce să vă spun? Să vă laud? Întru aceasta nu vă laud.
23 Fiindcă eu de la Domnul am primit ceea ce v-am predat şi vouă: Că Domnul Iisus, în noaptea în care a fost vândut, a luat pâine
24 şi, mulţumind, a frânt şi a zis: „Luaţi, mâncaţi; acesta este Trupul Meu Cel ce se frânge pentru voi. Aceasta să faceţi spre pomenirea Mea".
25 Asemenea şi paharul după cină, zicând: „Acest pahar este Legea11 cea Nouă întru Sângele Meu. Aceasta să faceţi oridecâteori veţi bea, spre pomenirea Mea".
26 Fiindcă de câte ori veţi mânca pâinea aceasta şi veţi bea paharul acesta, moartea Domnului o vestiţi până când El va veni.
27 Astfel, oricine va mânca pâinea sau va bea paharul Domnului cu nevrednicie, vinovat va fi faţă de Trupul şi de Sângele Domnului.
28 Să se cerceteze dar omul pe sine, şi aşa să mănânce din Pâine şi să bea din
10 Pavel osândeşte năravul Corintenilor de a se ospăta în aşteptarea celor întârziaţi şi înainte de Cina propriu-zisă.
11 „Legea" este termenul consacrat în cult pentru „legământul".
Pahar.
29 Căci cel ce mănâncă şi bea cu nevrednicie, osândă îşi mănâncă şi bea, nesocotind Trupul Domnului.
30 De aceea sunt mulţi dintre voi neputincioşi şi bolnavi şi mulţi au murit.
31 Că dacă ne-am judeca noi înşine, nu am mai fi judecaţi;
32 dar când ne judecă Domnul, ni se dă o pedeapsă, ca să nu fim osândiţi împreună cu lumea.
33 De aceea, fraţii mei, când vă adunaţi ca să mâncaţi, aşteptaţi-vă unii pe alţii.
34 Iar dacă cuiva îi este foame, să mănânce acasă, ca să nu vă adunaţi spre osândă. Cât despre celelalte, le voi rândui când voi veni.
12
Darurile duhovniceşti. Multe mădulare, un singur trup.
1 Iar în ceea ce priveşte darurile duhovniceşti, nu vreau, fraţilor, ca voi să fiţi în necunoştinţă.
2 Voi ştiţi că la vremea când eraţi păgâni vă duceaţi la idolii cei necuvântători ca şi cum aţi fi fost nişte apucaţi1.
3 De aceea vă fac cunoscut că nimeni grăind în Duhul lui Dumnezeu nu zice: Anatema fie Iisus!, şi nimeni nu poate
1 Opera lui Pavel mai ales printr-o anumită terminologie îl arată şi ca pe un cunoscător al religiilor păgâne, dintre care unele aveau ritualuri orgiastice menite să-i scoată pe participanţi de sub controlul propriu şi să-i împingă irezistibil spre manifestări dezordonate, asemenea unor posedaţi. Apostolul demonstrează că autenticitatea vieţii religioase nu e certificată de astfel de manifestări, ci,

dimpotrivă, de calm, echilibru, raţionalitate, sfinţenie senină.
1954
să zică: Domn este Iisus!, decât întru Duhul Sfânt.
4 Sunt felurimi de daruri duhovniceşti2, dar e Acelaşi Duh;
5 şi sunt felurimi de slujiri, dar e Acelaşi Domn;
6 şi felurimi de lucrări sunt, dar Acelaşi Dumnezeu este Cel care pe toate în toţi le lucrează3.
7 Şi arătarea4 Duhului i se dă fiecăruia spre folosul tuturor.
8 Unuia i se dă prin Duhul cuvânt de înţelepciune; iar altuia, cuvânt de cunoaştere, potrivit Aceluiaşi Duh;
9 şi unuia într-acelaşi Duh i se dă credinţă; iar altuia, darurile vindecărilor, într-acelaşi Duh;
10 unuia, faceri de minuni; iar altuia, profeţie; unuia, deosebirea duhurilor; iar altuia, felurimea limbilor; iar altuia, tălmăcirea limbilor.
11 Şi pe toate acestea Unul şi Acelaşi Duh le lucrează, fiecăruia în parte împărţindu-i după cum vrea El.
12 Că după cum trupul este unul şi are multe mădulare, dar toate mădularele trupului, deşi multe, sunt un trup, aşa-i şi cu Hristos.
13 Pentru că noi toţi într-un Duh ne-am botezat, pentru ca să fim un singur trup fie Iudei, fie Elini, fie robi, fie liberi şi toţi la un Duh ne-am adăpat.
2 „Dar duhovnicesc" îl traduce pe grecescul harisma: favoare personală acordată de Dumnezeu, prin Duhul Sfânt, unor aleşi ai Săi din Biserica primară (harismatici), cu misiuni speciale şi specifice în răspândirea şi consolidarea Evangheliei.
3 Versetele 4, 5 şi 6 cuprind o referire clară la Persoanele Sfintei Treimi.
4 Revelarea dinamică; modul de a se manifesta.
14 Că nici trupul nu este un singur mădular, ci multe.
15 Dacă piciorul ar zice: Pentru că nu sunt mână, eu nu sunt din trup!, asta nu-nseamnă că el nu e din trup;
16 şi dacă urechea ar zice: Pentru că nu sunt ochi, eu nu sunt din trup!, asta nu-nseamnă că ea nu e din trup.
17 Şi dacă întregul trup ar fi ochi, undear fi auzul? şi dacă ar fi pe de-a-ntregul auz, unde-ar fi mirosul?
18 Dar aşa cum e, Dumnezeu a pus mădularele în trup, pe fiecare din ele, aşa cum a vrut El.
19 Dacă ele toate ar fi un singur mădular, unde-ar fi trupul?
20 Dar aşa cum e, sunt multe mădulare, dar un singur trup.
21 Şi nu poate ochiul să-i zică mâinii: n-am nevoie de tine!; sau, tot aşa, capul să le zică picioarelor: n-am nevoie de voi!
22 Dimpotrivă, cu mult mai mult: mădularele trupului socotite a fi mai slabe, ele sunt mai trebuincioase;
23 şi pe cele ce ni se par că sunt mai de necinste ale trupului, pe acelea cu mai multă cinstire le încingem, şi cele necuviincioase ale noastre au parte de mai multă cuviinţă,
24 de care cele cuviincioase ale noastre nu au nevoie. Dar Dumnezeu a întocmit astfel trupul, dând mai multă cinstire celui căruia îi lipseşte,
25 ca să nu fie dezbinare în trup, ci mădularele să se îngrijească deopotrivă unele de altele.
26 Şi dacă un mădular suferă, toate mădularele suferă cu el; şi dacă un mădular este slăvit, toate mădularele se bucură cu el.
1955
27 Iar voi sunteţi trupul lui Hristos, şi mădulare fiecare în parte.
28 Şi pe unii i-a pus Dumnezeu în Biserică: întâi, apostoli; al doilea, profeţi; al treilea, învăţători... Apoi sunt minunile, apoi darurile vindecărilor, ajutorările, cârmuirile, felurimea limbilor.
29 Oare toţi sunt apostoli? oare toţi sunt profeţi? oare toţi sunt învăţători? oare toţi fac minuni?
30 oare toţi au darurile vindecărilor? oare toţi vorbesc în limbi? oare toţi pot să tălmăcească?...
31 Râvniţi însă la darurile cele mai bune. Şi-am să v-arăt acum o cale şi mai înaltă:
13
Iubirea.
1 De-aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, dar dacă n-am iubire1 făcutu-m-am aramă

sunătoare şi chimval zăngănitor2.
2 Şi de-aş avea darul profeţiei şi de-aş cunoaşte toate tainele şi toată ştiinţa şi de-aş avea credinţa toată să pot muta şi munţii, dar dacă n-am iubire, nimic nu sunt.
1 Despre iubirea duhovnicească (agape) vezi nota de la In 11, 5. Ea este tema acestui splendid capitol, devenit celebru în literatura universală, un adevărat imn închinat virtuţii creştine supreme şi inserat aici de Pavel ca operă elaborată.
2 Chimval (din grecescul kymvalon): instrument muzical compus din două talgere de alamă lovite unul de altul cu amândouă mâinile. Era folosit în cult, dar însoţea, amplificându-le, şi răcnetele războinicilor când porneau la atac. Ideea este aceea, ironică, de zgomot mare în amplitudine şi gol de conţinut.
3 Şi toate averile mele de le-aş împărţi şi trupul meu de mi l-aş da să-l ardă, dar dacă n-am iubire, nimic nu-mi foloseşte.
4 Iubirea rabdă-ndelung; iubirea se dăruie, ea nu invidiază; ea nu se trufeşte, nu se îngâmfă;
5 ea nu se poartă cu necuviinţă, nu-şi caută pe ale sale, nu se întărâtă, nu ţine-n seamă răul,
6 nu se bucură de nedreptate, ci de adevăr se bucură;
7 pe toate le suferă, pe toate le crede, pe toate le nădăjduieşte, pe toate le rabdă;
8 iubirea niciodată nu se trece. Fie ele profeţiile: pieri-vor; fie ele limbile: înceta-vor; fie ea ştiinţa: pieri-va.
9 că-n parte cunoaştem şi-n parte profeţim.
10 Dar când va veni ceea ce-i desăvârşit, atunci ceea ce-i în parte se va desfiinţa.
11 Când eram copil, vorbeam ca un copil, gândeam ca un copil, judecam ca un copil; dar când am devenit bărbat, le-am desfiinţat pe cele ale copilului.
12 Căci acum vedem prin oglindă3, ca-n ghicitură; dar atunci, faţă către faţă. Acum cunosc în parte; atunci însă deplin voi cunoaşte, aşa cum şi eu deplin sunt cunoscut.
13 Şi acum rămân: credinţa, nădejdea, iubirea, acestea trei4; dar cea mai mare din ele este iubirea.
3 Oglinda din vechime: o suprafaţă de metal şlefuit, cu imaginea neclară. Ideea esenţială: nu vedem realitatea directă, ci reflectată (cu eventualele distorsiuni).
4= Cele trei virtuţi teologice.
1956
14
Limbile şi profeţia. Toate, făcute cu rânduială.
1 Urmăriţi iubirea1 şi râvniţi la darurile duhovniceşti, dar mai ales la acela de a profetiza2.
2 Pentru că cel ce vorbeşte într-o limbă3 nu oamenilor le vorbeşte, ci lui Dumnezeu; căci nimeni nu-l înţelege, dar el în duh grăieşte taine.
3 Dimpotrivă, cel ce profetizează le vorbeşte oamenilor: spre zidire, îndemn şi mângâiere.
4 Cel ce grăieşte într-o limbă, pe sine însuşi se zideşte; dar cel ce profetizează, zideşte Biserica.
5 Eu pe toţi vă vreau să grăiţi în limbi, dar cu mult mai mult să profetizaţi. Cel ce profetizează e mai mare decât cel ce grăieşte-n limbi, în afară numai dacă acesta şi tălmăceşte, pentru ca Biserica să primească zidire.
6 Iar acum, fraţilor, dac-aş veni la voi grăind în limbi, de ce folos v-aş fi dacă nu vă vorbesc: fie-ntru descoperire, fie-ntru cunoştinţă, fie-ntru profeţie, fie-ntru învăţătură?
7 Căci aşa cum instrumentele muzicale4 fie flaut, fie ţiteră: de nu vor scoate sunete deosebite, cum se va cunoaşte care este din flaut sau care este din ţiteră?;
1= Faceţi din iubire ţinta voastră supremă. 2 Pentru „a profetiza" şi „a profeţi" vezi notele de la FA 11, 27 şi Rm 12, 6.
3 A vorbi în una sau mai multe limbi străine constituia darul glosolaliei, una din harismele Bisericii primare, deloc lipsită de spectaculozitate, şi poate că tocmai de aceea râvnită de numeroşi creştini. Pavel caută să-i tempereze în favoarea sobrietăţii şi profunzimii pe care le oferea harisma profeţiei.
4 Literal: cele neînsufleţite care dau sunet.
8 şi dacă trâmbiţa va scoate un sunet fără semn5, cine se va pregăti de război?,
9 aşa şi voi: Dacă prin limba voastră nu veţi scoate cuvânt lesne de-nţeles, cum se va cunoaşte ce-aţi grăit? Veţi vorbi în vânt.
10 În lume sunt nu ştiu câte feluri de limbi, dar nici una din ele nu-i fără semn6.
11 Deci, dacă nu voi şti înţelesul semnului, eu voi fi barbar7 pentru cel ce vorbeşte, iar cel ce

vorbeşte va fi barbar pentru mine.
12 Aşa şi voi, de vreme ce râvniţi la daruri duhovniceşti, căutaţi să le aveţi cu prisosinţă spre zidirea Bisericii.
13 De aceea, cel ce grăieşte într-o limbă să se roage ca să şi poată tălmăci.
14 Că dacă mă rog într-o limbă, duhul meu se roagă, dar mintea mea e neroditoare8.
15 Atunci, ce-am să fac?: Mă voi ruga cu duhul, dar mă voi ruga şi cu mintea; voi cânta cu duhul, dar voi cânta şi cu mintea.
16 Altfel, dacă tu vei binecuvânta9 cu duhul, cum va zice Amin după mulţumirea ta cel ce stă-n locul omului de rând10, de vreme ce el nu ştie ce zici?
5= Fără semnalul specific, convenţional.
6 Literal: fără sunet (specific). Fiecare limbă îşi are propriul ei limbaj inteligibil.
7 Barbari erau numiţi toţi cei care nu vorbeau limba greacă; Elinii considerau că aceştia scot sunete fără noimă, simple bolboroseli.
8 Pentru distincţia terminologică dintre duh (pneuma) şi minte (noos) vezi nota de la Rm 1, 9.
9 A binecuvânta (aici): a-I mulţumi lui Dumnezeu.
10= Neştiutor; neiniţiat; cel ce nu posedă harisma glosolaliei.

17 Căci tu, într-adevăr, tu mulţumeşti bine, dar celălalt nu se zideşte.
18 Mulţumesc Dumnezeului meu că vorbesc în limbi mai mult decât voi toţi;
19 dar în Biserică vreau să grăiesc cinci cuvinte cu mintea mea, ca să-i învăţ şi pe alţii, decât zece mii de cuvinte într-o limbă oarecare.
20 Fraţilor, nu fiţi copii în gândire; în răutate, da, fiţi prunci, dar în gândire fiţi desăvârşiţi.
21 În lege este scris: Grăi-voi acestui popor în alte limbi şi prin buzele altora, şi nici aşa nu Mă vor asculta, zice Domnul.
22 Aşa că limbile sunt semn nu pentru cei credincioşi, ci pentru cei necredincioşi; dar profeţia, nu pentru cei necredincioşi, ci pentru cei credincioşi.
23 Deci, dacă Biserica toată s-ar aduna laolaltă şi toţi ar vorbi în limbi şi ar intra neştiutori sau necredincioşi, oare nu vor zice că sunteţi nebuni?
24 Dar dacă toţi ar profetiza şi ar intra un necredincios sau un neştiutor11, el este dovedit de toţi, judecat de toţi,
25 cele ascunse ale inimii lui se dau pe faţă şi astfel, căzând el cu faţa la pământ, I se va închina lui Dumnezeu mărturisind că Dumnezeu este într-adevăr întru voi.
26 Aşadar, fraţilor, ce trebuie făcut?: Când vă adunaţi împreună, fiecare din voi are o cântare, are o învăţătură, are o descoperire, are o limbă, are o tălmăcire: toate spre zidire să se facă.
27 Dacă se grăieşte într-o limbă, să fie câte doi sau cel mult trei şi să grăiască
11 Cineva din afara comunităţii; un neiniţiat; un ignorant al tainelor duhovniceşti, a cărui inimă însă va fi citită de întreaga comunitate prin harisma profeţiei.
pe rând, iar unul să tălmăcească;
28 iar dacă nu se află tălmăcitor, atunci să tacă-n Biserică şi să-şi grăiască numai lui şi lui Dumnezeu.
29 Profeţii să vorbească doi sau trei, iar ceilalţi să judece12.
30 Iar dacă altuia care şade i se va descoperi ceva, cel dintâi să tacă.
31 Fiindcă toţi puteţi profetiza, unul câte unul, aşa ca toţi să înveţe şi toţi să se mângâie.
32 Şi duhurile profeţilor li se supun profeţilor,
33 pentru că Dumnezeu nu este al neorânduielii, ci al păcii. Ca în toate Bisericile sfinţilor13,
34 femeile voastre să tacă-n adunările bisericeşti; fiindcă lor nu le este îngăduit să vorbească, ci să se supună, aşa cum spune şi legea.
35 Iar dacă vor să înveţe ceva, să-i întrebe pe bărbaţii lor acasă, căci este ruşinos ca femeile să vorbească-n Biserică.
36 Oare de la voi a ieşit cuvântul lui Dumnezeu?, sau numai până la voi a ajuns?
37 Dacă i se pare cuiva că este profet sau om duhovnicesc, să recunoască faptul că ceea ce vă scriu eu e o poruncă a Domnului.
38 Dar dacă cineva nu vrea să ştie, să nu ştie!...
39 Prin urmare, fraţii mei, râvniţi a profetiza şi nu opriţi să se grăiască-n limbi;

40 dar toate să se facă-n cuviinţă şi după rânduială.
12= Să cumpănească ceea ce se spune.
13 Sfârşit de verset care, de fapt, începe un nou paragraf; Pavel argumentează printr-o cutumă a timpului.

15
Învierea lui Hristos. Învierea morţilor. Cum vor învia trupurile.
1 Vă aduc însă aminte, fraţilor, de Evanghelia pe care v-am binevestit-o, pe care aţi şi primit-o, întru care şi staţi cu tărie,
2 prin care şi sunteţi mântuiţi dacă o ţineţi cu tărie aşa cum v-am binevestit-o eu; dacă nu, în zadar aţi crezut.
3 Căci înainte de toate v-am predat ceea ce şi eu am primit: că Hristos a murit pentru păcatele noastre, potrivit Scripturilor,
4 că a fost îngropat şi că a înviat a treia zi, după Scripturi1;
5 şi că i s-a arătat lui Chefa, apoi celor doisprezece;
6 după aceea s-a arătat în acelaşi timp la peste cinci sute de fraţi dintre care cei mai mulţi trăiesc până astăzi, iar unii au adormit;
7 după aceea i s-a arătat lui Iacob, apoi tuturor apostolilor;
8 iar la urma tuturor, ca unui născut înainte de vreme2, mi s-a arătat şi mie.
9 Căci eu sunt cel mai mic dintre apostoli; nici nu sunt vrednic să mă numesc apostol, pentru că am prigonit Biserica lui Dumnezeu.
10 Dar prin harul lui Dumnezeu sunt ceea ce sunt, şi harul Său care este
1 Formulă introdusă în Simbolul de Credinţă de la Niceea, în anul 325.
2= Prunc încă neîmplinit. După unii comentatori occidentali, comparaţia ar fi o aluzie la modul „chirurgical” în care Pavel a fost convertit pe drumul Damascului. Ea însă pare mai degrabă o expresie a smereniei pe care Apostolul şi-o asumă adesea, în alternanţă cu propria conştiinţă de sine (vezi versetele următoare).
în mine n-a fost în zadar; dimpotrivă, m-am ostenit mai mult decât ei toţi dar nu, nu eu, ci harul lui Dumnezeu care este în mine.
11 Prin urmare, ori că sunt eu, ori că sunt ei, noi aşa propovăduim şi voi aşa aţi crezut.
12 Iar dacă se propovăduieşte că Hristos a înviat din morţi, atunci cum de zic unii dintre voi că nu există înviere a morţilor3?
13 Dacă nu există înviere a morţilor, atunci nici Hristos n-a înviat.
14 Iar dacă Hristos n-a înviat, atunci zadarnică este propovăduirea noastră, zadarnică e şi credinţa voastră.
15 Ba încă ne aflăm şi martori mincinoşi ai lui Dumnezeu, pentru că împotriva lui Dumnezeu am mărturisit că El L-a înviat pe Hristos, pe Care deci nu L-a înviat, de vreme ce morţii nu învie.
16 Că dacă morţii nu învie, atunci nici Hristos n-a înviat.
17 Iar dacă Hristos n-a înviat, zadarnică vă este credinţa, voi sunteţi încă în păcatele voastre.
18 Şi atunci, şi cei ce au adormit întru Hristos au pierit.
19 Iar dacă noi numai pentru viaţa aceasta nădăjduim în Hristos, suntem mai de plâns decât toţi oamenii.
20 Dar nu!: Hristos a înviat din morţi, pârgă celor adormiţi4.
3 Credinţă încă neconsolidată printre creştinii din Corint, sub influenţa mediilor sociale eterogene. Evreii aveau o idee destul de vagă despre învierea morţilor, în timp ce Grecii o considerau de-a dreptul aberantă (vezi reacţia Atenienilor la predica lui Pavel, FA 17, 32).
4 Întâiul fruct care s-a copt (pârga) e semnul şi garanţia că celelalte vor veni după el.

21 Că de vreme ce printr-un om a venit moartea, tot printr-un om a venit şi învierea morţilor.
22 Că după cum toţi mor în Adam, tot aşa toţi vor învia întru Hristos.
23 Dar fiecare în ceata sa: Hristos, ca pârgă; apoi cei ai lui Hristos, la Venirea Lui.
24 Apoi vine sfârşitul, când Domnul Îi va preda lui Dumnezeu-şi-Tatăl împărăţia, când va desfiinţa toată domnia şi toată stăpânirea şi toată puterea5.
25 Căci El trebuie să împărăţească până ce-Şi va pune pe toţi vrăjmaşii sub picioarele Sale.

26 Cel din urmă vrăjmaş care va fi nimicit este moartea;
27 căci pe toate I le-a supus sub picioarele Sale. Dar când spune că toate I-au fost supuse Lui, e limpede că în afară de Cel care I le-a supus Lui pe toate.
28 Iar când toate-I vor fi supuse Lui, atunci şi Fiul I Se va supune Celui care I le-a supus Lui pe toate, pentru ca Dumnezeu să fie totul întru toate.
29 Altminteri, ce vor face aceia care se botează pentru morţi6? Dacă morţii nicidecum nu învie, de ce se mai botează pentru ei?
30 Şi noi, noi de ce mai înfruntăm primejdia-n tot ceasul?
31 Eu mor în fiecare zi!; v-o jur, fraţilor, pe lauda-ntru voi pe care o am întru Hristos Iisus, Domnul nostru!
5= Forţele demonice care I se împotrivesc lui Dumnezeu (vezi şi nota de la Rm 8, 38).
6 Aceasta e singura informaţie asupra obiceiului unor creştini de a se boteza în numele celor dragi care muriseră, probabil, în stare de catehumenat, adică înainte de a fi primit botezul, crezând că prin aceasta le-ar putea fi întrucâtva de folos. Argument suplimentar al lui Pavel.
32 Dacă-n planul omenesc m-am luptat eu cu fiarele-n Efes7, care-mi e folosul? Dacă morţii nu învie, să bem şi să mâncăm, căci mâine vom muri!...
33 Nu vă lăsaţi înşelaţi: „Tovărăşiile rele strică obiceiurile bune8”.
34 Treziţi-vă cum se cuvine şi nu păcătuiţi. Căci unii n-au cunoştinţă de Dumnezeu; o spun spre ruşinea voastră.
35 Dar va zice careva: Cum învie morţii? şi cu ce trup vin9?
36 Nebun ce eşti! Ceea ce semeni tu nu capătă viaţă dacă nu moare.
37 Şi ceea ce semeni tu nu este trupul ce va să fie, ci un bob gol-goluţ, fie de grâu, fie de altceva din celelalte;
38 iar Dumnezeu îi dă un trup aşa cum vrea El, fiecărei seminţe un trup.
39 Nu toate trupurile carnale sunt acelaşi trup carnal, ci unul este trupul carnal al oamenilor şi altul este trupul carnal al dobitoacelor şi altul este trupul carnal al păsărilor şi altul este trupul carnal al peştilor.
7 Probabil, o metaforă în relaţie cu o experienţă a lui Pavel pe care n-o cunoaştem din alte izvoare.
8 Vers din poetul Menandru, devenit zicală populară (în proverbele româneşti: „merele putrede le strică pe cele bune”).
9 În versetele 35-44, terminologia paulină trebuie citită şi înţeleasă astfel: a) „trup carnal” (sârx): carnea, natura materiei care alcătuieşte trupul; b) „trup” (soma): forma organizată, cu chip specific, a materiei carnale; c) „trup firesc” (psyhikos): trupul înzestrat cu suflet viu, dar care trăieşte doar la nivelul afectelor şi pasiunilor, pradă labilităţii psihologice; d) „trup duhovnicesc” (pneumatikos): trupul transfigurat prin înviere, asemănător cu trupul înviat al lui Iisus Hristos, liber nu numai de materia coruptibilă, ci şi de labilitatea psihologică, dominat de propriul său duh în comuniune cu Duhul Sfânt, devenit capabil să participe la slava lui Dumnezeu.

40 Sunt şi trupuri cereşti şi trupuri pământeşti; dar una este slava celor cereşti şi alta a celor pământeşti.
41 Una este strălucirea soarelui şi alta strălucirea lunii şi alta strălucirea stelelor; căci stea de stea se deosebeşte în strălucire.
42 Aşa-i şi cu învierea morţilor: Se seamănă întru stricăciune, învie întru nestricăciune;
43 se seamănă întru necinste, învie întru slavă; se seamănă întru slăbiciune, învie întru putere;
44 se seamănă trup firesc, învie trup duhovnicesc. Dacă există trup firesc, există şi trup duhovnicesc,
45 aşa cum este scris: Făcutu-s-a omul cel dintâi, Adam, întru suflet viu; Adam cel de pe urmă10, cu duh făcător de viaţă.
46 Dar nu cel duhovnicesc este întâi, ci cel firesc, apoi cel duhovnicesc.
47 Omul cel dintâi este din pământ, pământesc; omul cel de-al doilea este din cer.
48 Precum cel pământesc, aşa şi cei pământeşti; şi precum Cel ceresc, aşa şi cei cereşti.
49 Şi după cum am purtat chipul celui pământesc, vom purta şi chipul Celui ceresc11.
50 Pe aceasta însă v-o spun eu vouă, fraţilor: Carnea şi sângele nu pot moşteni împărăţia lui Dumnezeu, nici stricăciunea nu moşteneşte nestricăciunea.

51 Iată, taină vă spun vouă: Nu toţi vom muri, dar toţi ne vom schimba,
10= Iisus Hristos.
11 Versetele 48-49: relaţia dintre tip şi arhetip (cele două modele arhetipale fiind Adam şi Hristos).
52 deodată, într-o clipire de ochi, la trâmbiţa de apoi. Căci trâmbiţa va suna şi morţii vor învia nestricăcioşi, iar noi ne vom schimba.
53 Căci trebuie ca fiinţa aceasta stricăcioasă să se îmbrace în nestricăciune şi fiinţa aceasta muritoare să se îmbrace în nemurire.
54 Iar când fiinţa aceasta stricăcioasă se va îmbrăca în nestricăciune şi fiinţa aceasta muritoare se va îmbrăca în nemurire, atunci va fi cuvântul care este scris: Înghiţitu-s-a moartea-ntru biruinţă.
55 Unde-ţi este, moarte, biruinţa? Moarte, unde-ţi este boldul?
56 Iar boldul morţii este păcatul, iar puterea păcatului este legea.
57 Dar să-I dăm mulţumire lui Dumnezeu, Care ne-a dat biruinţa prin Domnul nostru Iisus Hristos!
58 Drept aceea, iubiţii mei fraţi, fiţi tari, neclintiţi, totdeauna sporind în lucrul Domnului, ştiind că osteneala voastră nu este zadarnică-ntru Domnul.
16
Ajutoare pentru fraţi. Plan de călătorie. Ultime îndemnuri. Salutări.
1 Cât despre strângerea de ajutoare pentru sfinţi1: precum le-am poruncit Bisericilor Galatiei, aşa să faceţi şi voi.
2 În ziua întâi a săptămânii fiecare din voi să-şi pună deoparte, strângând cât
1= Colecta iniţiată şi condusă de Pavel pentru ajutorarea creştinilor din Ierusalim. Vezi FA 24, 17; Rm 15, 26-28; 2 Co 8-9; Ga 2, 10.

poate, ca să nu se facă strângere abia atunci când voi veni eu.
3 Iar când voi veni, pe cei pe care voi îi veţi socoti, pe aceia îi voi trimite cu scrisori să ducă darul vostru la Ierusalim.
4 Şi de se va cuveni să merg şi eu, vor merge împreună cu mine.
5 Dar la voi am să vin când voi trece prin Macedonia, că prin Macedonia trec.
6 Poate că la voi mă voi opri mai mult, sau chiar voi şi ierna, ca să mă petreceţi oriunde mă voi duce.
7 Că nu vreau să vă văd acum doar în treacăt, ci nădăjduiesc să rămân la voi câtăva vreme, dacă Domnul va îngădui.
8 Voi rămâne însă în Efes până la sărbătoarea Cincizecimii,
9 că uşă mare mi s-a deschis şi rodnică, şi sunt mulţi potrivnici.
10 Iar de va veni Timotei, vedeţi să fie la voi fără teamă; că lucrul Domnului îl lucrează ca şi mine.
11 Nimeni deci să nu-l dispreţuiască2; ci să-l petreceţi cu pace, ca să vină la mine; că-l aştept cu fraţii.
12 Cât despre fratele Apollo, l-am rugat mult să vină la voi cu fraţii; totuşi nu i-a fost voia să vină acum, dar va veni când va găsi prilej.
13 Privegheaţi, staţi în credinţă pe picioarele voastre, îmbărbătaţi-vă, întăriţi-vă.
14 Toate ale voastre cu iubire să se facă.
15 Încă ceva, fraţilor: Voi ştiţi casa lui Ştefanas3, că este pârga Ahaiei şi că
2 În sensul: să nu-l subestimeze.
3 Casa lui Ştefanas: vezi nota de la 1, 16. Ştefanas şi toţi ai săi fuseseră botezaţi de Pavel.
spre slujirea sfinţilor s-au rânduit pe ei înşişi;
16 vă rog ca şi voi să vă supuneţi unora ca aceştia şi oricui lucrează şi se osteneşte împreună cu ei.
17 Mă bucur de venirea lui Ştefanas, a lui Fortunat şi a lui Ahaic, pentru că ei au împlinit lipsa voastră,
18 că mi-au odihnit duhul, pe al meu şi pe al vostru. Pe unii ca ei, aşadar, învăţaţi-vă să-i cunoaşteţi.
19 Vă îmbrăţişează Bisericile Asiei. Vă îmbrăţişează mult, în Domnul, Acvila şi Priscila, împreună cu Biserica din casa lor.
20 Vă îmbrăţişează fraţii toţi. Îmbrăţişaţi-vă unii pe alţii cu sărutare sfântă.
21 Salutarea, cu mâna mea, a lui Pavel4.
22 Dacă cineva nu-L iubeşte pe Domnul, să fie anatema5! Maranata6!
23 Harul Domnului Iisus Hristos să fie cu voi!

24 Dragostea mea e cu voi toţi întru Hristos Iisus! Amin.
4 Versetele 21-24 nu-i sunt dictate tahigrafului, ci scrise direct de mâna lui Pavel.
5= Blestemat, exclus din comunitate, destinat pieirii (vezi şi Rm 9, 3).
6 În aramaică: Doamne, vino! (cf. Ap 22, 20). Cele două cuvinte aramaice pot fi legate şi altfel: Maran atha, în care caz (cum fac unii traducători), expresia înseamnă: Domnul vine! (corectă şi ea, în acord cu gândirea lui Pavel vezi Rm 13, 12).
1962

Introducere la Epistola A Doua către Corinteni
Întâia Epistolă a lui Pavel către comunitatea din Corint avusese efectele scontate, pozitive, dar în scurtă vreme îşi fac apariţia noi predicatori iudaizanţi care nu numai că-şi arogă titlul de „apostoli", dar încearcă - şi în parte reuşesc - să-şi atragă admiraţia ascultătorilor şi să fie astfel socotiţi ca un fel de „cremă" a misionarismului creştin. Mai mult, ei duc împotriva lui Pavel o campanie susţinută, făcându-i şi pe mulţi dintre Corinteni să se îndoiască de harul, autoritatea, statornicia, devotamentul şi dezinteresul acestuia.
Pavel reacţionează prompt. Hotărât să restabilească ordinea, el le face Corintenilor o vizită pe cât de scurtă pe atât de aspră (deseori numită „vizita intermediară"), care-i lasă un gust amar. Dar, şi de data aceasta, plecarea Apostolului e exploatată de adversarii săi care merg până acolo încât unul din ei calomniator, „cel ce a nedreptăţit", aruncă invective de neiertat asupra unui adept al lui Pavel, calomniatul, „cel nedreptăţit" (7, 12). E foarte probabil că, reţinut în Efes, Apostolul le trimite Corintenilor o epistolă intermediară, numită de unii critici „epistola aspră" (vezi 2, 3-4 şi nota), dar e sigur că în acelaşi timp el îl trimite pe Tit cu misiunea de a pune lucrurile la punct. Prietenii Apostolului îl primesc pe Tit cu toată deferenţa, ordinea este restabilită, calomniatorul e pedepsit.
Din porunca părintelui său duhovnicesc, Tit pleacă din nou la Corint pentru a organiza colecta în favoarea săracilor din Ierusalim, operaţie pe care o va face împreună cu un „frate al nostru" şi cu mai mulţi delegaţi ai Bisericilor; în aşa fel încât totul să fie sub control şi la adăpost de orice învinuire sau bănuială (7, 18-23).
Este împrejurarea în care Pavel, înainte de a pleca el însuşi la Corint într-o vizită mai demult anunţată şi apoi amânată, le scrie Corintenilor această A Doua Epistolă, în timp ce se află în Macedonia (după cei mai mulţi comentatori, în oraşul Filipi), în anul 57.
Preambul (adresare şi salutare) (1, 1-11).
Partea practică. Organizarea colectei
(8, 1 - 9, 15). Pavel se apără împotriva celor ce-l acuză de inconstanţă, slăbiciune şi ambiţie şi se vede nevoit să-şi facă elogiul propriu, după care-şi exprimă o suită de îngrijorări şi avertismente (10, 1 - 13, 10).
Încheiere (îndemnuri, salutări finale) (13, 11-13).

Epistola a doua către Corinteni
1
Salutare. Mulţumiri lui Dumnezeu pentru necazuri şi suferinţe. Amânarea vizitei lui Pavel.
1 Pavel, apostol al lui Hristos Iisus, prin vrerea lui Dumnezeu, şi Timotei, fratele, Bisericii lui Dumnezeu celei din Corint, împreună cu toţi fraţii care sunt în Ahaia:
2 Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Iisus Hristos!
3 Binecuvântat este Dumnezeul şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Părintele îndurărilor şi Dumnezeul a toată mângâierea,
4 Cel ce ne mângâie pe noi în tot necazul nostru, pentru ca pe cei ce se află-n tot necazul să-i putem şi noi mângâia prin mângâierea cu care noi înşine suntem mângâiaţi de Dumnezeu.
5 Că după cum prisosesc întru noi patimile lui Hristos, tot aşa prisoseşte şi mângâierea noastră prin Hristos.
6 Şi dacă noi suferim necaz, aceasta-i pentru mângâierea şi mântuirea voastră; iar dacă suntem mângâiaţi, aceasta-i pentru a voastră mângâiere, care vă întăreşte să înduraţi cu răbdare aceleaşi suferinţe pe care şi noi le îndurăm.
7 Şi neclintită-i nădejdea noastră pentru voi, ştiind că aşa cum sunteţi părtaşi suferinţelor, tot astfel şi mângâierii.

8 Căci nu voim, fraţilor, ca voi să nu ştiţi de necazul nostru care ni s-a făcut în Asia; că peste măsură, peste puteri am fost îngreuiaţi, încât nu mai aveam nici o nădejde pentru viaţa noastră.
9 Dar noi întru noi înşine ne-am socotit osândiţi la moarte, ca să nu ne punem încrederea în noi, ci în Dumnezeu Cel care-i învie pe cei morţi1,
10 Cel care ne-a izbăvit pe noi dintr-o moarte ca aceasta şi ne izbăveşte, şi-n Care nădăjduim că încă ne va mai izbăvi,
11 dacă şi voi ne veţi ajuta prin rugăciune, pentru ca darul2 acesta primit de noi din partea multora, multora să le fie prilej de mulţumire pentru noi.
12 Căci lauda noastră aceasta este: mărturia conştiinţei noastre că ne-am
1 Cel ce-şi asumă moartea nu se mai teme de moarte, de vreme ce teama de moarte este anulată prin credinţa în înviere.
2= Darul lui Dumnezeu. Binefacerile dumnezeieşti obţinute de un creştin prin rugăciunea obştească devin obiectul mulţumirii pe care obştea I-o aduce lui Dumnezeu în numele şi în favoarea beneficiarului.

purtat în lume, şi mai ales între voi, întru sfinţenia şi curăţia care vin de la Dumnezeu, nu întru înţelepciune pământească3, ci întru harul lui Dumnezeu.
13 Căci nu vă scriem nimic altceva decât ceea ce voi citiţi şi înţelegeţi; şi nădăjduiesc că ne veţi înţelege pe de-a-ntregul,
14 după cum în parte ne-aţi şi înţeles, anume că noi suntem lauda voastră, aşa cum şi voi veţi fi lauda noastră4 în ziua Domnului nostru Iisus.
15 Cu această încredinţare plănuiam eu mai întâi să vin la voi, ca să aveţi un al doilea har5,
16 şi pe la voi să trec în Macedonia, şi din Macedonia să vin iarăşi la voi, şi de voi să fiu însoţit în Iudeea.
17 Aşadar, dacă aceasta am plănuit, purtatu-m-am oare cu uşurinţă?; sau oare după trup plănuiesc eu ceea ce plănuiesc, aşa încât la mine Da să fie în acelaşi timp Nu?6
18 Pe credincioşia lui Dumnezeu, că vorba noastră către voi n-a fost Da-şi-nu,
19 căci Fiul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, Cel propovăduit vouă prin noi prin mine, prin Silvan şi prin Timotei
3 Literal: înţelepciune carnală; derivată din raţiunile materiei.
4 În limbajul biblic, a fi cineva lauda cuiva: a-i fi devenit pricină de mândrie (în înţelesul bun al cuvântului), aşa cum părinţii sunt mândri de copiii lor şi viceversa.
5 În variantă: ca să aveţi o îndoită bucurie.
Oricum, vizita lui Pavel este un „har", o favoare pe care Dumnezeu le-o acordă Corintenilor prin el.
6 Pavel respinge acuzaţia unora că între timp el şi-a schimbat planul de călătorie, dând prin aceasta dovadă de ambiguitate.
n-a fost Da-şi-Nu, ci-ntru El a fost numai Da;
20 căci toate făgăduinţele lui Dumnezeu sunt Da întru El; de aceea prin El este din parte-ne Amin-ul, spre slavă lui Dumnezeu.
21 Iar Cel ce-n Hristos ne întăreşte pe noi împreună cu voi şi ne-a uns este Dumnezeu,
22 Care Şi-a şi pus pecetea pe noi şi a dat arvuna Duhului7 în inimile noastre.
23 Dar eu Îl chem pe Dumnezeu ca martor asupra sufletului meu, că spre a vă cruţa pe voi n-am venit încă în Corint.
24 Nu că am fi noi stăpâni pe credinţa voastră; suntem însă împreunălucrători ai bucuriei voastre, căci voi vă ţineţi tari în credinţă.
2
Amânarea vizitei lui Pavel (continuare). Iertare pentru cel ce a greşit. Nerăbdarea şi uşurarea lui Pavel.
1 şi-n sinea mea am socotit aceasta, să nu vin la voi din nou cu întristare1.
2 Că dacă eu vă întristez, cine este cel care să mă înveselească, dacă nu cel întristat de mine?
7 Arvuna Duhului (la Rm 8, 23: pârga Duhului): Duhul Sfânt Care ne-a fost dat este doar un avans, o promisiune şi o garanţie pentru plenitudinea darurilor dumnezeieşti ce vor veni odată cu „Ziua Domnului".
1 Unii comentatori cred că e vorba de o vizită „intermediară", probabil cu caracter dramatic, făcută

de Pavel în Corint între cele două epistole cunoscute; vizita însă rămâne ipotetică.

3 Şi pentru aceasta v-am scris eu vouă2, ca nu cumva la venirea mea să am întristare de la aceia care trebuie să mă bucure, fiind eu încredinţat despre voi toţi că bucuria mea este şi a voastră, a tuturor.
4 Că din multă supărare şi cu strângere de inimă v-am scris, cu multe lacrimi, nu ca să vă întristaţi, ci ca să cunoaşteţi iubirea pe care cu prisosinţă o am către voi.
5 Iar dacă m-a întristat cineva3, nu pe mine m-a întristat, ci într-o oarecare măsură ca să nu spun mai mult pe voi toţi.
6 Destul este pentru un astfel de om pedeapsa ce i s-a dat de către cei mai mulţi,
7 aşa încât voi, dimpotrivă, mai degrabă să-l iertaţi şi să-l mângâiaţi, pentru ca un astfel de om să nu fie copleşit de prea multă întristare.
8 De aceea vă rog să-i dovediţi iubire.
9 Că de aceea v-am şi scris, ca să vă-ncerc, şi prin aceasta să cunosc dacă-n toate sunteţi ascultători.
10 Iar cui îi iertaţi voi ceva, îi iert şi eu; pentru că şi eu, dacă am iertat ceva, de dragul vostru am iertat în faţa lui Hristos,
11 ca să nu ne lăsăm covârşiţi de Satana, căci gândurile lui nu ne sunt necunoscute.
2 O probabilă scrisoare anterioară, numită de unii critici „epistola aspră”, care însă nu ni s-a păstrat. O seamă de analişti pretind a o recunoaşte în capitolele 10-13 ale prezentei epistole, dar argumentele lor nu rezistă.
3 Fie incestuosul din Corint (vezi 1 Co 5, 1 şi nota), fie un adversar personal al lui Pavel (dintre iudaizanţi), sancţionat de comunitate cu majoritate de voturi.
12 Şi venind eu la Troa pentru Evanghelia lui Hristos şi uşa fiindu-mi deschisă în Domnul,
13 nu mi-am avut odihnă-n duh, din pricină că nu l-am găsit pe Tit, fratele meu; aşa că m-am despărţit de ei şi am plecat în Macedonia.
14 Mulţumire fie-I adusă deci lui Dumnezeu, Celui ce pururea ne face biruitori întru Hristos, şi prin noi descoperă-n tot locul mireasma4 cunoştinţei Sale!
15 Pentru că noi Îi suntem lui Dumnezeu bună mireasmă a lui Hristos între cei ce se mântuiesc şi-ntre cei ce pier:
16 unora, adică, mireasmă a morţii spre moarte; iar altora, mireasmă a vieţii spre viaţă. Şi pentru aceasta cine-i destoinic?
17 Că noi nu suntem precum cei mulţi, care negustoresc5 cuvântul lui Dumnezeu; ci ca din curăţia inimii, ci ca din partea lui Dumnezeu în faţa lui Dumnezeu grăim întru Hristos.
3
Slujitorii Noului Legământ.
1 Începem oare din nou să spunem cine suntem? Sau nu cumva avem nevoie cum au unii de scrisori de-nfăţişare1 către voi sau de la voi?
4 Aromatele fumegânde ce însoţeau întoarcerea triumfală a împăratului biruitor, din al cărui cortegiu făceau parte atât învingătorii (spre viaţă) cât şi învinşii (spre moarte); vezi şi următoarele două versete.
5 Înţelesul exact: cei ce fac trafic cu cuvântul lui Dumnezeu (Evanghelia), tratându-l ca pe o marfă măruntă, uneori falsificată, din care pot dobândi cu uşurinţă profituri mari.
1= Scrisori de recomandare.

2 Scrisoarea noastră sunteţi voi, scrisă în inimile noastre, cunoscută şi citită de toţi oamenii;
3 voi arătaţi că sunteţi scrisoare a lui Hristos încredinţată slujirii noastre2, scrisă nu cu cerneală, ci cu Duhul Dumnezeului Celui-Viu, nu pe table de piatră, ci pe tablele de carne ale inimii.
4 Şi o astfel de încredinţare avem noi prin Hristos faţă de Dumnezeu;
5 nu că de la noi înşine am fi destoinici să pretindem ceva ca venind de la noi; dimpotrivă, destoinicia noastră e de la Dumnezeu,
6 Cel ce ne-a şi învrednicit să fim slujitori ai unui Nou Testament, nu ai literei, ci ai duhului; pentru că litera ucide, dar duhul face viu.
7 Iar dacă slujirea morţii, săpată în litere pe piatră, s-a făcut întru atâta slavă încât fiii lui Israel nu-şi puteau aţinti ochii la faţa lui Moise din pricina slavei feţei lui, care se veştejea,

8 atunci, slujirea Duhului, cum să nu fie ea mai mult întru slavă?
9 Că dac-a avut parte de slavă slujirea osândei, cu mult mai mult prisoseşte-n slavă slujirea dreptăţii!
10 Ba încă, în această privinţă, nici ceea ce era slăvit nu este slăvit faţă de slava cea covârşitoare3.
11 Că dacă ceea ce era trecător s-a săvârşit prin slavă, cu mult mai mult va fi întru slavă ceea ce este netrecător.
2 Literal: slujită de noi. Înţelesul poate fi foarte larg: Apostolii sunt, în acelaşi timp, tahigrafii cărora Hristos le dictează scrisoarea, şi cei care le-o înmânează destinatarilor.
3= Relaţia dintre cele două Testamente; lumina celui Vechi păleşte în strălucirea celui Nou, asemenea unei lumânări care arde-n razele soarelui (grecescul doxa înseamnă şi slavă, şi strălucire).
12 Având deci o astfel de nădejde, noi lucrăm cu multă îndrăznire,
13 şi nu ca Moise, care-şi punea un văl pe faţă pentru ca fiii lui Israel să nu vadă sfârşitul a ceea ce era trecător...
14 Dar minţile lor s-au învârtoşat; că până-n ziua de azi, la citirea Vechiului Testament, acelaşi văl rămâne fără să se ridice, fiindcă el prin Hristos se desfiinţează;
15 ci până astăzi, când se citeşte Moise, stă un văl pe inima lor;
16 dar când se vor întoarce la Domnul, vălul se va ridica.
17 Domnul însă este Duhul; şi unde este Duhul Domnului, acolo este libertate.
18 Iar noi toţi, cei ce cu faţa descoperită privim ca-n oglindă slava Domnului, întru aceeaşi icoană ne schimbăm din slavă-n slavă, ca de la Duhul Domnului4.
4
Comoara din vasele de lut. A trăi prin credinţă.
1 Iată de ce, având noi această slujire după cum am fost miluiţi1, nu pierdem din curaj,
2 ci ne-am dezis de ascunzişurile ruşinii2,
4 Fiinţa reflectată care-şi atrage propria-i imagine. Text fundamental referitor la îndumnezeirea treptată a omului prin contemplaţie. Cuvântul „icoană" îl traduce pe eikon = chip, imagine, portret, reprezentare, chip reflectat în oglindă; verbul metamorfoo = a (se) schimba, a (se) transforma, a (se) transfigura, este acelaşi cu cel folosit în Mc 9, 2 pentru schimbarea la faţă a Domnului.
1 Prin mila lui Dumnezeu.

nu cu viclenie purtându-ne, nici poleind3 cuvântul lui Dumnezeu, ci dimpotrivă, prin arătarea adevărului făcându-ne cunoscuţi oricărei conştiinţe omeneşti în faţa lui Dumnezeu.
3 Iar dacă şi Evanghelia noastră este acoperită, ea este acoperită pentru cei ce pier,
4 în mijlocul cărora dumnezeul veacului acestuia4 a orbit minţile necredincioşilor, pentru ca ei să nu vadă lumina Evangheliei slavei lui Hristos, Cel care este chipul lui Dumnezeu.
5 Căci nu pe noi înşine ne propovăduim, ci pe Hristos Iisus Domnul; iar noi înşine suntem robii voştri de dragul lui Iisus.
6 Fiindcă Dumnezeu, Cel ce a zis: Strălucească din întuneric lumina!, El este Cel ce a strălucit în inimile noastre, pentru ca ele să fie luminate de cunoştinţa slavei lui Dumnezeu întru faţa5 lui Hristos Iisus.
7 Comoara aceasta însă o avem în vase de lut6, pentru ca această covârşitoare putere să fie aceea a lui Dumnezeu, şi nu de la noi.
8 Noi întru toate suntem necăjiţi, dar
2 În opoziţie cu curajul: frica ruşinoasă; arta laşă a propovăduitorului de a evita, îndulci sau răstălmăci unele adevăruri dure ale Evangheliei, spre a se menaja pe sine de eventualele reacţii ale adversarilor care-l ascultă; tehnică oratorică ruşinoasă în vreme de prigoană.
3= Falsificând prin disimulare.
4= Diavolul. E singurul text în care Satana e numit astfel (aşa cum îl iau, desigur, adepţii lui). În alte texte: „stăpânitorul lumii acesteia" (In 12, 31; 14, 30; 16, 11 Etc).
5 Substantivul prosopon înseamnă nu numai faţă, ci şi persoană. Slava lui Hristos nu este înveliş exterior, ci un dat lăuntric.
6 Suportul material al fiinţei omeneşti, făcut din pământ (Fc 2, 7), în fragilitatea şi limitele lui.
nu striviţi; în stări fără ieşire, dar nu deznădăjduiţi;
9 prigoniţi, dar nu părăsiţi; doborâţi, dar nu nimiciţi;

10 totdeauna purtând în trup mersul spre moarte al lui Iisus, aşa ca şi viaţa lui Iisus să se arate în trupul nostru.
11 Căci pururea noi, cei vii, suntem daţi spre moarte din pricina lui Iisus, aşa ca şi viaţa lui Iisus să se arate în trupul nostru cel muritor.
12 Astfel că în noi lucrează moartea, iar în voi viaţa.
13 Dar având acelaşi duh al credinţei după cum este scris: Crezut-am, de aceea am grăit -, şi noi credem; pentru aceea şi grăim,
14 ştiind că Cel ce L-a înviat pe Domnul Iisus ne va învia şi pe noi cu Iisus, şi-mpreună cu voi ne va aşeza alături de El7.
15 Fiindcă toate de dragul vostru sunt, pentru ca harul, înmulţindu-se8, prin mai mulţi să facă prisos de mulţumită, spre slava lui Dumnezeu.
16 De aceea nu pierdem din curaj; dimpotrivă, chiar dacă omul nostru cel din afară se trece, cel dinlăuntru se înnoieşte din zi în zi.
17 Căci o clipă uşoară de necaz trecător ne aduce nouă, din prisosinţă-n prisosinţă9, veşnică plinătate de slavă,
18 nouă, celor ce nu privim la cele ce se văd, ci la cele ce nu se văd; fiindcă cele ce se văd sunt trecătoare, dar cele ce nu se văd sunt veşnice.
7 „de El” (de Iisus) e subînţeles în text.
8 Exact: multiplicându-se; distribuindu-se pe o arie cât mai întinsă. Sau: din urcuş în urcuş; într-o măsură care întrece orice comparaţie.
9 Sau: din urcuş în urcuş; într-o măsură care întrece orice comparaţie.

5
A trăi prin credinţă (continuare). Slujirea împăcării.
1 Fiindcă noi ştim că dacă acest cort locuinţa noastră pământească1 se va desface, avem zidire de la Dumnezeu, casă nefăcută de mână, veşnică în ceruri.
2 Că-ntru aceasta şi suspinăm, întru dorul de a ne îmbrăca pe deasupra cu locuinţa noastră cea din cer,
3 astfel încât, după ce vom fi fost îmbrăcaţi cu ea, să nu fim găsiţi goi2.
4 Că noi, cei ce suntem în cortul acesta, suspinăm îngreuiaţi, de vreme ce dorim nu să ne scoatem haina, ci pe deasupra să ne îmbrăcăm cu cealaltă, pentru ca ceea ce este muritor să fie înghiţit de viaţă3.
5 Iar Cel ce ne-a făcut spre aceasta este Dumnezeu, Carele ne-a dat nouă arvuna Duhului.
6 Aşadar, întotdeauna plini de încredere şi ştiind noi că petrecând în trup suntem departe de Domnul,
7 căci umblăm prin credinţă, nu prin vedere...,
8 avem încredere, şi mai degrabă vrem
1 Trupul firesc, fizic, trecător, în paralelă cu trupul duhovnicesc, nepieritor, pe care-l vom dobândi la învierea morţilor (vezi 1 Co 15, 44). Începând cu versetul 16 al capitolului precedent, Pavel deschide o paranteză care se încheie cu 5, 10.
2= Cu sufletul lipsit de acoperământul trupului.
3 Pavel vorbeşte aici de perspectiva celor pe care Venirea Domnului îi va surprinde vii, nu morţi (cf. 1 Tes 4, 15-17). Trupul firesc va fi îmbrăcat (vezi pasivul verbului precedent) de Dumnezeu în trup duhovnicesc, iar acesta îl va „absorbi” pe cel dintâi, într-un fulgerător proces de transfigurare.
să plecăm din trup şi să petrecem lângă Domnul.
9 De aceea ne şi străduim ca, fie că petrecem în trup, fie că plecăm din el, să-I fim bineplăcuţi Lui.
10 Pentru că noi toţi trebuie să ne înfăţişăm înaintea scaunului de judecată al lui Hristos, pentru ca fiecare să primească după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău.
11 Cunoscând deci frica de Domnul, căutăm să-i înduplecăm4 pe oameni; lui Dumnezeu însă Îi suntem binecunoscuţi; şi nădăjduiesc că binecunoscuţi suntem şi-n conştiinţele voastre.
12 Căci nu vă spunem din nou cine suntem, ci vă dăm vouă prilej să vă lăudaţi cu noi, ca să aveţi ce răspunde acelora care se laudă cu ceea ce se vede şi nu cu ceea ce este în inimă;
13 că dacă ne-am ieşit din fire, a fost pentru Dumnezeu; iar dacă suntem cumpăniţi la minte, e pentru voi5.

14 Căci dragostea lui Hristos ne ţine, pe noi, cei ce socotim că dacă unul a murit pentru toţi, iată că toţi au murit.
15 Şi El a murit pentru toţi, pentru ca cei ce viază să nu mai vieze loruşi, ci Aceluia Care pentru ei a murit şi a înviat.
16 Aşadar, de acum înainte noi pe nimeni nu-l mai cunoaştem după trup; chiar dacă L-am cunoscut pe Hristos
4= Să-i convingem.
5 Text dificil. Fie că se referă la acuzaţiile adversarilor săi, fie că face o aluzie la „epistola aspră" (vezi nota de la 2, 3), Pavel enunţă: ceea ce unora li se pare a fi „nebunie", de fapt e iubire de Dumnezeu; aceasta însă trebuie uneori pusă sub controlul intelectului, moderată, cumpănită, mai ales pentru cei ce n-o pot percepe ca atare, cum sunt Corintenii.

după trup, acum nu-L mai cunoaştem astfel.
17 Prin urmare, dacă este cineva întru Hristos, el e făptură nouă: cele vechi au trecut, iată că toate au devenit noi.
18 Dar toate sunt de la Dumnezeu, Cel ce ne-a împăcat cu Sine prin Hristos şi ne-a dat nouă slujirea împăcării.
19 Pentru că Dumnezeu era Cel ce întru Hristos împăca lumea cu Sine Însuşi, nesocotindu-le lor greşalele şi punând întru noi cuvântul împăcării.
20 Aşadar, noi suntem purtători de cuvânt6 ai lui Hristos, ca şi cum Dumnezeu ar îndemna prin noi. În numele lui Hristos vă rugăm: împăcaţi-vă cu Dumnezeu!
21 De dragul nostru L-a făcut El păcat7 pe Cel ce n-a cunoscut păcatul, pentru ca-ntru El să devenim noi dreptate a lui Dumnezeu.
6
Slujirea împăcării (continuare). Templul Dumnezeului Celui-Viu.
1 Fiind dar noi împreună-lucrători cu El, vă îndemn ca harul lui Dumnezeu să nu-l primiţi în zadar;
2 căci zice: La vreme potrivită te-am ascultat şi-n ziua mântuirii te-am ajutat; iată acum vremea potrivită, iată acum ziua mântuirii -
3 nimănui întru nimic dându-i noi prilej de poticnire, pentru ca slujirea noastră să nu fie defăimată;
6= Ambasadori; cei ce vorbesc în locul Celui ce i-a mandatat.
7= Jertfă pentru păcat. Pe Hristos Cel în afara oricărui păcat L-a trimis Dumnezeu-Tatăl să-şi asume chipul omului păcătos şi să Se aducă pe Sine jertfă pentru păcatele tuturor.
4 dimpotrivă, întru toate înfăţişându-ne pe noi înşine ca slujitori ai lui Dumnezeu: în multă răbdare, în necazuri, în nevoi, în strâmtorări,
5 în bătăi, în temniţe, în tulburări, în osteneli, în privegheri, în posturi,
6 în curăţie, în cunoştinţă, în îndelungă-răbdare, în bunătate, în Duhul Sfânt, în iubire nefăţarnică,
7 în cuvântul adevărului, în puterea lui Dumnezeu; prin armele dreptăţii cele de-a dreapta şi cele de-a stânga1,
8 prin slavă şi necinste, prin defăimare şi laudă; ca nişte amăgitori, şi totuşi iubitori de adevăr;
9 ca nişte necunoscuţi, şi totuşi bine cunoscuţi; ca nişte muribunzi, şi iată că trăim; ca nişte pedepsiţi, şi totuşi nu ucişi;
10 ca nişte întristaţi, dar pururea bucurându-ne; ca nişte săraci, dar pe mulţi îmbogăţindu-i; ca unii care n-au nimic şi pe toate le stăpânesc.
11 Gura noastră deschisu-s-a către voi, o, Corintenilor, inima noastră s-a lărgit.
12 Strâmtoraţi nu sunteţi întru noi, ci-n inimile voastre sunteţi strâmtoraţi.
13 Plătiţi-ne şi voi cu aceeaşi plată vă vorbesc ca unor copii ai mei -, lărgiţi-vă şi voi inimile!
14 Nu vă înjugaţi la jug străin2 cu cei necredincioşi, căci ce însoţire are dreptatea cu fărădelegea? sau ce părtăşie are lumina cu întunericul?
1= Armele ofensive şi defensive (cum ar fi sabia-n dreapta şi scutul în stânga).
2 Un jug care nu se potriveşte, la care nu puteţi fi împerecheaţi. O paranteză-avertisment împotriva infiltraţiilor păgâne în doctrina şi morala Bisericii.

15 şi ce învoire este între Hristos şi Veliar3? sau ce are laolaltă un credincios cu un necredincios?
16 sau ce înţelegere este între templul lui Dumnezeu şi idoli? Că noi suntem templu al Dumnezeului

Celui-Viu, aşa cum a zis Dumnezeu că întru ei voi locui şi voi umbla şi Eu voi fi Dumnezeul lor şi ei vor fi poporul Meu.
17 De aceea ieşiţi din mijlocul lor şi osebiţi-vă, zice Domnul, şi de nimic necurat să nu vă atingeţi şi Eu vă voi primi pe voi.
18 Şi vă voi fi vouă Tată şi voi Îmi veţi fi Mie fii şi fiice, zice Domnul Atotţiitorul.
7
Bucuria lui Pavel întru pocăinţa Bisericii.
1 Având deci aceste făgăduinţe, iubiţilor, să ne curăţim pe noi de toată întinarea trupului şi a duhului, desăvârşind sfinţenia în frica lui Dumnezeu.
2 Faceţi-ne loc în inimile voastre 1! Pe nimeni n-am nedreptăţit, pe nimeni n-am vătămat; pe nimeni n-am înşelat.
3 n-o spun spre osândirea voastră, căci v-am spus dinainte că sunteţi în inimile noastre, ca împreună să murim şi împreună să trăim.
4 Multă îmi este încrederea în voi, multă îmi este lauda pentru voi; umplutu-m-am de mângâiere! Cu tot
3 Veliar sau Belial, un alt nume al Satanei, des întâlnit în literatura rabinică şi în manuscrisele de la Qumran; pomenit şi în imnografia bizantină (antifonul 3 din utrenia glasului al doilea).
1 Pavel închide paranteza şi reia firul întrerupt la 6, 14.
necazul nostru, sunt covârşit de bucurie!
5 Căci chiar după ce am venit în Macedonia, trupul nostru n-a avut nici o odihnă, necăjiţi fiind în toate chipurile: din afară, lupte; din lăuntru, temeri.
6 Dar Dumnezeu, Cel care-i mângâie pe cei smeriţi, ne-a mângâiat pe noi cu venirea lui Tit,
7 şi nu numai cu venirea lui, ci şi cu mângâierea cu care el a fost mângâiat la voi, după cum ne-a vestit el nouă dorul vostru, plânsul vostru, râvna voastră pentru mine, aşa încât eu mai mult să mă bucur.
8 Că chiar dacă v-am întristat prin scrisoare, nu-mi pare rău (deşi mi-a părut rău); fiindcă văd că scrisoarea aceea, fie şi numai pentru un timp, v-a întristat.
9 Acum mă bucur, nu pentru că v-aţi întristat, ci pentru că v-aţi întristat spre pocăinţă; fiindcă după Dumnezeu v-aţi întristat, pentru ca să nu aveţi nici o pagubă din partea noastră.
10 Căci întristarea cea după Dumnezeu aduce pocăinţă spre mântuire, fără părere de rău; iar întristarea lumii2 aduce moarte.
11 Căci iată, însuşi faptul acesta că v-aţi întristat după Dumnezeu, câtă sârguinţă v-a adus!, şi câtă dezvinovăţire!, şi câtă mâhnire!, şi câtă teamă!, şi câtă dorinţă!, şi câtă râvnă!, şi câtă ispăşire! Întru totul aţi dovedit că-n această privinţă sunteţi curaţi.
12 Aşa că, deşi v-am scris, aceasta n-a fost nici din pricina celui care a nedreptăţit, nici din pricina celui care a fost
2= Întristarea lumească, cea după criteriile şi socotinţele omeneşti.

nedreptăţit, ci pentru ca la voi să se învedereze în faţa lui Dumnezeu sârguinţa voastră pentru noi.
13 De aceea ne-am mângâiat. Pe lângă mângâierea noastră însă ne-am bucurat mai ales de bucuria lui Tit, căci duhul său s-a liniştit dinspre partea voastră a tuturor.
14 Că dacă-n faţa lui m-am lăudat cu ceva pentru voi, n-am fost dat de ruşine; ci dimpotrivă, aşa cum noi pe toate vi le-am grăit întru adevăr, tot astfel şi lauda noastră faţă de Tit a devenit adevăr.
15 Şi inima lui este şi mai mult la voi, aducându-şi aminte de ascultarea voastră a tuturor, cum l-aţi primit cu frică şi cu cutremur3.
16 Mă bucur că-ntru totul pot să mă încred în voi.
8
A da de bunăvoie. Tit şi însoţitorii săi.
1 Şi vă facem cunoscut, fraţilor, harul lui Dumnezeu care-a fost dat în Bisericile Macedoniei;
2 că-n multul lor necaz cu care-au fost încercaţi, prisosul şi adânca lor sărăcie au sporit la ei în bogăţia dărniciei.
3 Că de voia lor au dat v-o mărturisesc -, după putere şi peste putere,
3 Expresia „cu frică şi cu cutremur” nu trebuie înţeleasă literal. Ea este preluată din Ps 2,
11, unde sensul ei spiritual e evident: „Slujiţi-I Domnului cu frică şi bucuraţi-vă de El întru

cutremur". Întâlnirea Corintenilor cu Tit, trimisul şi slujitorul lui Dumnezeu, le-a pricinuit sentimentul de frică sacră şi bucurie cutremurătoare, în duhul psalmistului.
4 cu multă rugăminte cerându-ne favoarea1 de a lua şi ei parte la ajutorarea sfinţilor2.
5 Şi-au făcut-o nu după cum am nădăjduit noi, ci pe ei înşişi s-au dat mai întâi Domnului şi apoi nouă, prin voia lui Dumnezeu.
6 Aşa încât l-am rugat pe Tit ca şi-ntre voi să ducă la bun sfârşit darul acesta, aşa cum mai înainte l-a început.
7 Ci precum întru toate prisosiţi în credinţă, în cuvânt, în cunoştinţă, în toată sârguinţa, în iubirea voastră către noi aşa şi-n acest dar să prisosiţi.
8 n-o spun ca pe o poruncă, ci ca prin sârguinţa altora să pun la-ncercare şi curăţia iubirii voastre.
9 Căci cunoaşteţi harul Domnului nostru Iisus Hristos; că El, bogat fiind, a sărăcit de dragul vostru, pentru ca voi prin sărăcia Lui să vă îmbogăţiţi.
10 şi-n această privinţă vă dau un sfat: că aceasta vă este de folos vouă, cei ce încă de anul trecut aţi început nu numai să faceţi, ci şi să voiţi.
11 Duceţi dar acum fapta până la capăt, aşa încât ardoarea voastră de a voi să fie tot una cu aceea de a şi îndeplini din ceea ce aveţi.
12 Căci dacă e vorba de ardoare, ea e bineprimită după cât are cineva, nu după cât nu are.
13 Nu e vorba de a-i uşura pe alţii împovărându-vă pe voi, ci, deopotrivă,
14 prisosul vostru în ceasul de acum să împlinească lipsa acelora, pentru ca şi
1 Literal: harul (în sensul primar al cuvântului, acela de favoare acordată de Dumnezeu omului şi, prin analogie, de om semenului său).
2 E vorba de colecta iniţiată şi condusă de Pavel pentru ajutorarea creştinilor din Ierusalim (vezi Rm 15, 26).

prisosul lor să împlinească lipsa voastră; aşa se face potrivirea,
15 precum este scris: Celui cu mult nu i-a prisosit, şi celui cu puţin nu i-a lipsit.
16 Mulţumire fie-I adusă lui Dumnezeu, Cel ce a pus în inima lui Tit aceeaşi râvnă pentru voi,
17 că s-a-nvoit cu îndemnul nostru; dar făcându-se el şi mai sârguitor, de bună voie a plecat la voi.
18 Şi-mpreună cu el l-am trimis şi pe fratele a cărui laudă întru Evanghelie este-n toate Bisericile3
19 şi nu numai atât, dar a fost şi ales de către Biserici să ne fie însoţitor în călătoria acestui dar pe care noi îl slujim spre slava Domnului Însuşi şi-ntru ardoarea noastră -,
20 prin aceasta ferindu-ne ca cineva să ne defaime în această strângere de daruri slujită de noi,
21 pentru că de cele bune ne-ngrijim nu numai în faţa Domnului, ci şi-n faţa oamenilor.
22 Şi-mpreună cu ei l-am trimis şi pe fratele nostru, căruia de multe ori în multe i-am încercat sârguinţa, dar care acum este şi mai sârguitor prin multa încredere pe care o are în voi.
23 Aşa că dacă-i vorba de Tit, el e fârtatele meu şi împreună-lucrător la voi; dacă-i vorba de fraţii noştri, ei sunt trimişi ai Bisericilor, slavă a lui Hristos.
3 Nu cunoaştem numele acestuia. După unii comentatori, ar fi vorba de Luca; în acest caz, lauda sa „întru Evanghelie" nu se referă la opera ce-i poartă numele (care încă nu era scrisă), ci la lucrarea sa de evanghelizare. Oricum, prin el, ca delegat al Bisericilor, Pavel se pune la adăpost de eventuala suspiciune că ar fi administrat colecta numai prin el însuşi şi prin Tit, omul său de încredere. În general, Pavel e foarte atent la bunul nume al creştinilor.
24 Arătaţi-le deci, în faţa Bisericilor, dovada iubirii voastre, ca şi pe aceea a laudei noastre pentru voi.
9
Strângerea de ajutoare pentru sfinţii din Ierusalim.
1 Despre slujirea în folosul sfinţilor e de prisos să vă scriu,
2 pentru că vă cunosc ardoarea cu care mă laud pentru voi către Macedoneni, anume că Ahaia s-a pregătit de anul trecut1, şi râvna voastră i-a însufleţit pe cei mai mulţi.
3 Dar pe fraţi i-am trimis pentru ca lauda noastră pentru voi să nu fie deşartă în această privinţă, ci să fiţi pregătiţi, aşa cum am spus-o,
4 ca nu cumva, dacă Macedonenii vor veni împreună cu mine şi vă vor găsi nepregătiţi, să ne dăm de ruşine noi ca să nu zicem voi pentru această încredere.
5 Am socotit deci că este nevoie să-i rog pe fraţi să vină la voi înaintea mea şi să pregătească din

vreme darul vostru cel făgăduit, aşa ca el să fie gata, ca un act de mărinimie2, nu ca o faptă de zgârcenie.
6 v-o spun însă: Cel ce seamănă cu zgârcenie, cu zgârcenie va şi secera; iar cel ce seamănă cu dărnicie, cu dărnicie va şi secera.
7 Să dea fiecare aşa cum socoteşte el cu inima, nu cu părere de rău sau de silă, căci Dumnezeu îl iubeşte pe cel ce dă cu voie bună.
1 Vezi Rm 15, 26.
2= Dar generos, asemenea unei binecuvântări (evlogia).

8 Şi Dumnezeu poate să prisosească tot darul la voi, pentru ca-ntotdeauna întru toate având toată îndestularea, spre tot lucrul bun să prisosiţi
9 aşa cum este scris: Împărţit-a, dat-a săracilor; dreptatea lui rămâne în veac.
10 Iar Cel ce-i dă pe deasupra3 semănătorului sămânţă şi pâine spre mâncare, vă va da şi va înmulţi sămânţa voastră şi va face să crească roadele dreptăţii voastre.
11 Întru toate vă veţi îmbogăţi, spre toată dărnicia care-I aduce prin noi mulţumire lui Dumnezeu -
12 pentru că slujirea acestui dar nu numai că împlineşte lipsurile sfinţilor, ci prisoseşte şi prin multe mulţumiri către Dumnezeu:
13 având ei în faţă dovada acestei slujiri, prin ea Îl vor slăvi pe Dumnezeu pentru supunerea voastră întru mărturisirea Evangheliei lui Hristos şi pentru dărnicia prin care cu ei şi cu toţi vă faceţi părtaşi;
14 şi-n rugăciunea lor pentru voi vă vor dori, de dragul harului lui Dumnezeu care prisoseşte-n voi.
15 Mulţumire lui Dumnezeu pentru darul Său cel de negrăit!
10
Pavel îşi apără apostolatul.
1 Eu însumi, Pavel, vă îndemn prin
3 Verbul epihoregeo înseamnă a adăuga la ceea ce ai dat, a suplimenta. Ideea textului: prin puterea lui Dumnezeu, semănătorul recoltează nu numai ceea ce a semănat, ci cu mult pe deasupra.
blândeţea1 şi îngăduinţa2 lui Hristos eu, cel smerit între voi faţă către faţă, dar care-ndrăzneşte spre voi atunci când nu-i de faţă3 -,
2 mă rog dar ca nu cumva când voi fi de faţă să îndrăznesc cu încrederea cu care cred că voi îndrăzni împotriva unora care socotesc că noi umblăm după trup4.
3 Pentru că, deşi umblăm în trup, nu ne luptăm trupeşte -
4 de vreme ce armele luptei noastre nu sunt trupeşti, dar pentru Dumnezeu au puterea de a surpa întăriturile. Noi surpăm socotinţele minţii5
5 şi toată trufia care se ridică împotriva cunoaşterii lui Dumnezeu, şi tot gândul îl robim spre supunerea faţă de Hristos,
6 şi gata suntem să pedepsim toată neascultarea, atunci când supunerea voastră va fi deplină.
7 Priviţi lucrurile-n faţă! Dacă cineva se încrede-n sine că este al lui Hristos, tot astfel suntem şi noi6.
8 Şi chiar dacă mă voi lăuda ceva mai mult cu puterea noastră, pe care Domnul ne-a dat-o spre zidirea şi nu spre surparea voastră, nu mă voi ruşina.
9 Să nu par însă că v-aş înfricoşa prin scrisori.
1= Dulceaţa inimii.
2= Moderaţia; temperanţa; largheţea sufletului.
3 Citare ironică a ceea ce-i imputau lui Pavel adversarii din Corint.
4 A umbla după trup: a se comporta după criteriile omeneşti, în opoziţie cu principiile creştine.
5= Raţionamentele; sofismele.
6 Replică la adresa exclusiviştilor care pretind că deţin monopolul credinţei şi, deci, al mântuirii.

10 „Că scrisorile lui spun ei sunt cu greutate şi pline de putere, dar înfăţişarea trupului său e slabă şi cuvântul său e vrednic de dispreţ”.
11 Cel ce vorbeşte astfel să-şi dea seama că aşa cum suntem în cuvânt prin scrisori când nu suntem de faţă, tot astfel şi-n faptă când suntem de faţă.
12 Căci nu îndrăznim să ne numărăm sau să ne asemănăm cu unii din aceia care se laudă singuri; dar când ei se măsoară şi se aseamănă pe ei cu ei înşişi, nu au pricepere.

13 Iar noi nu ne vom lăuda fără măsură, ci după măsura dreptarului7 cu care ne-a măsurat nouă Dumnezeu: aceea de a ajunge şi până la voi.
14 Că nu ne întindem peste măsură, ca şi cum n-am fi ajuns la voi; căci noi am fost cei dintâi care-am ajuns şi la voi cu Evanghelia lui Hristos.
15 Nu ne lăudăm peste măsură cu ostenelile altora; dar avem nădejde că, odată cu creşterea-ntru voi a credinţei voastre, cu prisosinţă vom creşte după dreptarul nostru,
16 ca să propovăduim Evanghelia şi-n ţinuturile de dincolo de voi, dar fără să ne lăudăm cu dreptar străin, în cele de-a gata8.
17 Iar cel ce se laudă, în Domnul să se laude.
18 Pentru că nu cel ce se laudă singur este dovedit bun, ci acela pe care Domnul îl laudă.
7 Măsura dreptarului: limitele regulii pe care Pavel şi-a impus-o, prin descoperire, în activitatea sa de apostol.
8 Regula generală a lui Pavel este aceea de a nu zidi pe temelie pusă de altul (vezi Rm 15, 20).
11
Pavel şi apostolii mincinoşi.
1 O, de mi-aţi răbda puţină nebunie1! Dar îmi şi răbdaţi.
2 Sunt gelos pe voi cu gelozia lui Dumnezeu2, pentru că v-am logodit unui singur Bărbat: ca pe o fecioară neprihănită să vă înfăţişez lui Hristos3.
3 Dar mă tem ca nu cumva, precum şarpele a amăgit-o pe Eva prin viclenia lui, tot aşa şi gândurile voastre să se abată de la curăţia şi nevinovăţia cea întru Hristos.
4 Că dacă veneticul vă propovăduieşte un alt Iisus decât Cel pe Care L-am propovăduit noi, sau dacă primiţi un alt duh decât Cel pe Care l-aţi primit, sau altă evanghelie decât Aceea pe care aţi primit-o4, voi l-aţi îngădui foarte bine.
5 Dar eu socotesc că-ntru nimic nu sunt mai prejos decât aceşti prea-foarte5 dintre apostoli.
1 Despre „nebunia" lui Dumnezeu, a crucii, a apostolatului, vezi în special 1 Co 1, 11 şi urm. Despre „nebunia" lui Pavel vezi mai jos v. 17 şi 12, 11.
2 La Iş 20, 5 (în traducere corectă): „Eu sunt un Dumnezeu gelos" („Să nu ai alţi dumnezei în afară de Mine" — 20, 3). Vezi şi Dt 4, 24; 1 Co 10, 22. Grecescul zelos înseamnă zel, ardoare, râvnă, dar şi gelozie, emulaţie, rivalitate; sensul specific e dictat de context.
3 Ca prieten al Mirelui, Pavel este cel ce-I prezintă logodnica, identificându-se şi cu sentimentul de „gelozie" al Acestuia: Mire unic al poporului Său, Dumnezeu nu admite să fie împărţit cu nimeni. Ideea e îndrăzneaţă, dar nu nouă; vezi Ir 2, 2; 3, 1; 31, 22; 51, 5; Mt 25, 1-12. Pavel o reia în Ef5, 22-32.
4= Aţi acceptat-o; la care aţi consimţit.
5 Grecescul hyperlian înseamnă excesiv, superior, deasupra oricăruia. De-a lungul întregului Nou Testament este folosit numai aici şi la 12, 11 (în acelaşi context). Cuvântul are o evidentă conotaţie ironică la adresa acelor „apostoli" (vezi mai jos, v. 13), infiltraţi prin impostură în lucrarea evanghelică şi pe care mulţi dintre Corinteni, înşelaţi de aparenţe, îi consideră superiori. (Echivalentul „prea-foarte" îi aparţine Bibliei lui Şerban, 1688.)

6 Şi chiar dacă sunt neiscusit în cuvânt, nu însă în ştiinţă; dimpotrivă, întru totul am arătat-o între voi toţi.
7 Sau făcut-am oare un păcat că, smerindu-mă pe mine însumi pentru ca voi să vă înălţaţi, în dar v-am binevestit Evanghelia lui Dumnezeu?
8 Am prădat alte Biserici primind de la ele plată ca să vă slujesc pe voi. şi-n vreme ce eram la voi şi-n lipsuri, nimănui nu i-am făcut supărare,
9 fiindcă lipsurile mele le-au împlinit cu prisosinţă fraţii veniţi din Macedonia. Şi-ntru toate m-am păzit să vă fiu povară, şi mă voi păzi.
10 Pe adevărul lui Hristos care este-n mine, că lauda aceasta nu-mi va fi îngrădită6 în ţinuturile Ahaiei!
11 De ce? Pentru că nu vă iubesc? Ştie Dumnezeu7.
12 Dar ceea ce fac, voi mai face, ca să tai prilejul celor ce ar pofti un prilej de-a fi găsiţi aidoma nouă în ceea ce se laudă.
13 Pentru că unii ca aceştia sunt apostoli mincinoşi, lucrători vicleni care-şi iau chip de apostoli ai

lui Hristos.
14 Şi nu-i de mirare, de vreme ce însuşi Satana îşi ia chip de înger al luminii;
15 aşadar, nu-i mare lucru dacă şi slujitorii lui îşi iau chip de slujitori ai dreptăţii; al căror sfârşit va fi după faptele lor.
16 O spun din nou: Să nu mă creadă cineva că sunt nebun; iar de nu, luaţi-mă
6= Limitată, împiedicată, înăbuşită (de cei ce cred că ar putea-o face: adversarii lui Pavel).
7 În sensul: Dumnezeu ştie că vă iubesc.
aşa, ca pe un nebun, ca să mă laud şi eu puţin -.
17 Ceea ce grăiesc, nu după Domnul grăiesc, ci ca întru nebunie, întru această stare de lăudăroşenie;
18 de vreme ce mulţi se laudă după trup8, mă voi lăuda şi eu.
19 Pentru că voi bucuros îi răbdaţi pe cei nebuni, voi, cei ce sunteţi înţelepţi!
20 Căci răbdaţi dacă cineva vă robeşte, dacă vă înfulecă, dacă vă jefuieşte, dacă vă priveşte cu semeţie, dacă vă loveşte peste faţă.
21 O spun spre ruşinea noastră, ca şi cum noi am fi fost slabi... Dar în orice ar îndrăzni cineva o spun în nebunie -, voi îndrăzni şi eu!:
22 Sunt ei Evrei?: şi eu sunt! sunt ei Israeliţi?: şi eu sunt! sunt ei sămânţa lui Avraam?: şi eu sunt!;
23 slujitori ai lui Hristos? nebuneşte vorbesc -: eu, mai mult decât ei! În osteneli, mai mult; în închisori, mai mult; sub lovituri, fără număr; la moarte, adeseori.
24 De cinci ori am primit de la Iudei cele patruzeci de lovituri fără una9;
25 de trei ori am fost bătut cu vergi; o dată, împroşcat cu pietre10; de trei ori s-a sfărâmat corabia cu mine; o noapte şi o zi am petrecut în prăpastia mării;
26 în călătorii, adeseori; primejdii de la râuri, primejdii de la tâlhari, primejdii de la neamul meu, primejdii de la păgâni; primejdii-n cetăţi, primejdii-n pustiu, primejdii pe mare, primejdii-ntre fraţii cei mincinoşi!
8= Cu merite omeneşti.
9 Într-o biciuire se aplicau exact treizeci şi nouă de lovituri, spre a nu fi depăşit numărul maxim de patruzeci, prescris în Dt 25, 3.
10 = Lapidat.

27 În osteneală şi-n trudă, deseori în privegheri, în foame şi-n sete, deseori în posturi, în frig şi-n golătate.
28 Lăsându-le deoparte pe cele din afară, ceea ce zilnic mă-mpresoară e grija pentru Bisericile toate.
29 Cine este slab şi eu să nu fiu slab? Cine se poticneşte şi eu să nu ard?
30 Dacă trebuie să mă laud, cu slăbiciunile mele mă voi lăuda.
31 Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus, Cel ce este binecuvântat în veci, ştie că nu mint.
32 În Damasc, dregătorul regelui Areta păzea cetatea Damascului, ca să mă prindă,
33 dar printr-o fereastră-n zid m-au coborât într-un coş; şi-am scăpat din mâinile lui.
12
Vedenii şi descoperiri.
1 Trebuie să mă laud; asta nu-mi foloseşte, dar voi veni la vedenii şi la descoperiri ale Domnului.
2 Cunosc un om întru Hristos, care acum paisprezece ani1 dac-a fost în trup, nu ştiu; dac-a fost în afară de trup, nu ştiu; Dumnezeu ştie, omul acesta a fost răpit până la al treilea cer.2
3 Şi-l ştiu pe acest om fie în trup, fie în afară de trup, nu ştiu; Dumnezeu ştie
1 Epistola a fost scrisă în anul 57, ceea ce înseamnă că extazul lui Pavel a avut loc în anul 43, pe când el se afla în Cilicia sau în Antiohia, înainte de prima sa călătorie misionară.
2 În limbaj simbolic: până-n adâncul cel mai înalt al cerului.
4 că a fost în rai şi a auzit cuvinte de nespus, pe care nu-i este îngăduit omului să le grăiască3.
5 Pentru omul acesta mă voi lăuda; dar pentru mine însumi nu mă voi lăuda decât numai întru slăbiciunile mele.
6 Că dac-aş vrea să mă laud, nu voi fi nebun, fiindcă voi spune adevărul; dar mă feresc de aceasta, pentru ca nu cumva cineva să mă creadă mai presus de ceea ce vede la mine sau decât aude de la mine.
7 Şi pentru ca să nu mă trufesc cu bogăţia4 descoperirilor, datu-mi-s-a mie un ghimpe în trup, un

înger al Satanei să mă bată peste obraz, ca să nu mă trufesc5.
8 Pentru aceasta de trei ori L-am rugat pe Domnul, ca să-l îndepărteze de la mine;
9 şi mi-a zis: De-ajuns îţi este harul Meu, căci puterea Mea întru slăbiciune se desăvârşeşte! Aşadar, foarte bucuros mă voi lăuda mai degrabă întru slăbiciunile mele, pentru ca-ntru mine să locuiască puterea lui Hristos.
10 De aceea mă bucur în slăbiciuni, în defăimări, în nevoi, în prigoniri, în strâmtorări pentru Hristos; căci când sunt slab, atunci sunt tare...
11 Devenit-am nebun lăudându-mă; voi m-aţi silit; căci se cuvenea ca voi să mă vorbiţi de bine, pentru că eu întru nimic nu sunt mai prejos decât aceşti prea-foarte dintre apostoli, cu toate că
3 Cuvinte inefabile; nu numai că nu pot fi transpuse în limbaj omenesc, dar sunt şi mult prea sfinte faţă de nevrednicia omului.
4 Termenul cuprinde atât numărul, cât şi valoarea excepţională (a revelaţiilor).
5 E vorba de o suferinţă ascunsă care, în ciuda nenumăratelor ipoteze şi speculaţii ale comentatorilor, continuă să ne rămână necunoscută.

nu sunt nimic.
12 Semnele apostolului6 s-au arătat la voi întru toată răbdarea, în semne, în minuni şi-n puteri.
13 Căci cu ce sunteţi voi mai prejos decât celelalte Biserici, fără numai că eu nu v-am fost povară? Iertaţi-mi această nedreptate!...7
14 Iată, a treia oară sunt gata să vin la voi; şi nu vă voi fi povară, că nu pe ale voastre le caut, ci pe voi. Fiindcă nu copiii sunt datori să agonisească pentru părinţi, ci părinţii pentru copii.
15 Iar eu foarte bucuros voi cheltui şi mă voi cheltui pentru sufletele voastre. Şi dacă eu vă iubesc mai mult, fi-voi oare iubit mai puţin?8
16 Dar fie, nu eu v-am împovărat; dar, fiind viclean, v-am prins cu meşteşug...9
17 Am tras eu foloase de la voi prin vreunul din aceia pe care i-am trimis?
18 L-am rugat pe Tit, şi împreună cu el l-am trimis pe fratele. A tras oare Tit vreun folos de la voi? n-am umblat noi în acelaşi duh? n-am călcat noi pe aceleaşi urme?
19 Vi se pare că de mult ne apărăm faţă de voi? Dar noi în faţa lui Dumnezeu grăim, întru Hristos; şi toate acestea, iubiţii mei, pentru zidirea voastră.
20 Căci mă tem ca nu cumva, atunci când voi veni, să vă găsesc pe voi aşa cum n-aş vrea eu, iar pe mine să mă găsiţi aşa cum n-aţi vrea voi; mă tem adică de certuri, de invidie, de mânii, de întărâtări, de clevetiri, de şoptiri, de îngâmfări, de tulburări;
6 Subînţeles: adevăratului apostol.
7 Una din ironiile tipice ale lui Pavel.
8 Variantă: chiar dacă, iubindu-vă mai mult, eu voi fi iubit mai puţin.
9 Aserţiune a adversarilor lui Pavel (n-a profitat direct, personal, ci prin interpuşi).
21 mă tem ca nu cumva, când voi veni din nou, să mă umilească Dumnezeul meu faţă de voi şi să-i plâng pe mulţi care-au păcătuit înainte şi nu s-au pocăit de necurăţia şi de desfrânarea şi de necumpătarea pe care le-au făcut.
13
Îndemnuri finale şi salutări.
1 Aceasta e a treia oară când vin la voi. Din gura a doi şi trei martori se va statornici tot ce se spune.
2 Celor ce-au păcătuit înainte şi tuturor celorlalţi le-am spus-o din vreme şi, precum atunci când am fost de faţă a doua oară, le-o spun iarăşi din vreme şi acum, când nu sunt de faţă: dacă vin din nou, voi fi necruţător,
3 de vreme ce voi căutaţi o dovadă că-ntru mine grăieşte Hristos, Cel ce nu este slab faţă de voi, ci puternic întru voi.
4 Că deşi a fost răstignit în virtutea slăbiciunii, El, dimpotrivă, este viu în virtutea puterii lui Dumnezeu. Că şi noi suntem slabi întru El, dar vom fi vii împreună cu El, prin puterea lui Dumnezeu faţă de voi.
5 Cercetaţi-vă pe voi înşivă dacă sunteţi în credinţă, puneţi-vă la-ncercare; sau cumva voi nu recunoaşteţi că Hristos Iisus este întru voi? în afară numai dacă sunteţi ne-ncercaţi1.
6 Nădăjduiesc însă că veţi cunoaşte că noi nu suntem ne-ncercaţi.
1 Ideea cuprinzătoare: dacă n-aţi trecut prin încercare; dacă aţi căzut la încercarea (proba) căreia v-

aţi supus; dacă nu cumva încercarea (proba, evidenţa) s-a pronunţat împotriva voastră.
1977
7 Şi ne rugăm lui Dumnezeu ca voi să nu săvârşiţi nimic rău; nu ca să ne arătăm noi încercaţi, ci pentru ca voi să faceţi binele, iar noi să fim ca nişte ne-ncercaţi.
8 Că noi putere nu avem împotriva adevărului, ci pentru adevăr.
9 Fiindcă ne bucurăm când noi suntem slabi, iar voi sunteţi tari. Aceasta o şi cerem în rugăciune: desăvârşirea voastră.
10 Pricina pentru care vă scriu acestea nefiind de faţă este ca, atunci când voi fi de faţă, să nu lucrez cu asprime după puterea pe care mi-a dat-o Domnul spre zidire, şi nu spre dărâmare.
11 Încolo, fraţilor, bucuraţi-vă! Desăvârşiţi-vă, mângâiaţi-vă, fiţi uniţi în cuget, trăiţi în pace, şi Dumnezeul iubirii şi al păcii va fi cu voi.
12 Îmbrăţişaţi-vă unii pe alţii cu sărutare sfântă. Sfinţii toţi vă îmbrăţişează.
13 Harul Domnului nostru Iisus Hristos şi dragostea lui Dumnezeu şi împărtăşirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toţi! Amin.
1978

Introducere la Epistola către Galateni

Una din cele mai controversate probleme ale Noului Testament este determinarea primilor cititori ai Epistolei către Galateni. Şi aceasta, datorită faptului că prin termenul Galatia se puteau înţelege în antichitate două arii diferite, după cum se avea în vedere o geografie etnică sau o geografie administrativă. În Asia Mică exista o Galatie de Nord sau Galatia Veche, teritoriu locuit de vechile seminţii celtice şi galice, triburi care pe la începutul secolului IV î. H. emigraseră din nordul Italiei, ajunseseră până în Panonia şi Iliria, iar în anul 280 î. H. invadaseră Asia Mică; şi exista o Galatie de Sud sau Galatia Nouă, prin care se înţelegea provincia romană Galatia, un teritoriu mult mai vast decât cea de Nord, care cuprindea părţi însemnate din Frigia, Pisidia, Licaonia şi Isauria, şi ale cărui frontiere variau de la epocă la epocă, fie înglobând şi Galatia de Nord, fie nu. Important de reţinut este faptul că în Galatia de Nord populaţia covârşitor majoritară era aceea a Galatilor (care dăduseră şi numele ariei geografice), popor care-şi păstra credinţa şi obiceiurile celtice, dar care împrumutase şi destule elemente din cultul orgiastic al zeiţei frigiene Cybela, în timp ce Galatia de Sud era locuită majoritar de populaţie grecească.
Exegeţii sunt şi astăzi împărţiţi în trei: unii susţin că Epistola le este adresată numai locuitorilor din Galatia Veche; alţii, numai celor din Galatia Nouă (fără cea Veche); iar alţii cred că destinatarii Epistolei sunt locuitorii întregii provincii romane, Galati şi Greci la un loc. Întemeindu-se pe majoritatea exegeţilor şi pe argumentele lor, şcoala biblică românească a optat pentru prima variantă. Ştim sigur că Apostolul Pavel a trecut prin Galatia (Veche) în timpul celei de a doua călătorii misionare, în drum spre Troa, dar că nu avea intenţia să se oprească. Rânduiala lui Dumnezeu însă a făcut ca tocmai acolo să se îmbolnăvească. Obligat să rămână în mijlocul Galatenilor o bună bucată de vreme, până la însănătoşire, neobositul Apostol a folosit prilejul spre a le propovădui Evanghelia şi a-i converti la creştinism. El avea să-i mai cerceteze o dată, în cursul celei de a treia călătorii misionare, aşa cum făcea cu mai toate comunităţile întemeiate de el, spre a consolida ceea ce începuse.
Între timp însă (şi, probabil, îndată după această a doua vizită), Biserica din Galatia cunoaşte mari şi grele tulburări, provocate (după cât se pare) nu din sânul ei, ci de iudaizanţi veniţi din afară, care pretind că păgânii convertiţi la creştinism trebuie ca mai întâi să fie circumcişi şi apoi, după botez, să păstreze practica tuturor prescripţiilor Legii Vechi, singura cale de a deveni ei fii ai lui Avraam şi moştenitori ai făgăduinţelor lui Dumnezeu (adică teza contrară doctrinei pauline). Spre a-i îndepărta de Pavel, ei încep o campanie de discreditare a acestuia, sub cuvânt că el nu e un apostol autentic, de vreme ce nu L-a cunoscut pe Hristos, că nu e altceva decât un oportunist care urmăreşte glorie şi câştiguri camuflate. Campania e cu atât mai primejdioasă cu cât ea se desfăşoară pe fondul incidentului pe care Pavel îl avusese în Antiohia cu Apostolul Petru, sancţionând comportarea duplicitară a acestuia cu privire la observarea Legii Vechi (incident pe care Luca, din delicateţe şi condescendenţă, îl omite în Faptele Apostolilor, dar pe care însuşi Pavel îl relatează în Ga 2, 11-21, tocmai pentru că el reprezintă muchia de cuţit prin care Biserica îşi neagă profilul de „variantă iudaică" şi-şi afirmă statutul autonom, proclamându-şi „libertatea în Hristos").

Epistola către Galateni se numără printre cele patru „epistole mari“ (alături de Romani, 1 şi 2 Corinteni). Planul ei se poate schiţa astfel: (1, 1-9). Partea apologetică. Pavel se apără împotriva detractorilor Partea dogmatică. Despre iubirea frăţească. Lucrările trupului şi ale duhului (5, 13 - 6, 10). Încheiere(6, 11 - 18).

Epistola către Galateni
1
Salutare. Nu există altă Evanghelie. Cum a devenit Pavel apostol.
1 Pavel, apostol nu de la oameni, nici prin om1, ci prin Iisus Hristos şi prin Dumnezeu-Tatăl Care L-a înviat pe El din morţi,
2 şi toţi fraţii care sunt împreună cu mine, Bisericilor Galatiei:
3 Har vouă şi pace de la Dumnezeu-tatăl şi de la Domnul nostru Iisus Hristos,
4 Cel ce s-a dat pe Sine pentru păcatele noastre, ca să ne scoată din acest veac2 rău de acum, după voia Dumnezeului şi Tatălui nostru,
5 Căruia fie-I slava în vecii vecilor. Amin!
6 Sunt uimit3 că de la Cel ce v-a chemat prin harul lui Hristos, voi treceţi atât de repede la altă evanghelie;
7 nu că este alta4, ci numai că sunt unii care vă tulbură şi vor să strice5 Evanghelia
1 Apăsată precizare iniţială împotriva celor ce contestau autoritatea lui Pavel, sub pretext că el nu fusese ucenic direct al lui Iisus Hristos.
2 Veac, în înţelesul de lume; lumea de aici, contingentă, în opoziţie cu cea de dincolo, eternă (vezi şi Rm 12, 2 şi nota).
3= Nu-mi vine să cred.
4 Nu sunt două evanghelii (ci numai una).
5= Să-i schimbe sensul, direcţia; s-o răstoarne cu susu-n jos.
lui Hristos.
8 Dar: chiar dacă noi sau înger din cer v-ar propovădui altceva decât ceea ce v-am binevestit noi, să fie anatema6!
9 Aşa cum v-am spus-o mai înainte, v-o spun din nou şi acum: Dacă cineva vă propovăduieşte altceva decât ceea ce aţi primit, anatema să fie!
10 Oare caut eu acum să câştig bunăvoinţa oamenilor, sau pe a lui Dumnezeu? sau oamenilor caut eu să le plac? Dacă încă le-aş plăcea oamenilor, n-aş fi rob al lui Hristos.
11 Căci vă fac cunoscut, fraţilor, că Evanghelia cea binevestită de mine nu este după om;
12 pentru că nici eu7 nu de la om am primit-o sau am învăţat-o, ci prin descoperirea lui Iisus Hristos.
13 Căci aţi auzit de purtarea mea de altădată întru iudaism, că peste măsură prigoneam Biserica lui Dumnezeu şi o pustiam,
14 şi spoream în iudaism mai mult decât mulţi din cei ce erau de vârsta mea în neamul meu, ca nimeni altul fiind eu râvnitor al predaniilor mele părinteşti.
15 Dar când a binevoit Dumnezeu, Cel
6= Blestemat.
7 În relaţie cu cei doisprezece.

ce m-a ales8 încă din pântecele maicii9 mele şi prin harul Său m-a chemat
16 ca-ntru mine să-L descopere pe Fiul Său, pentru ca eu să-L binevestesc la neamuri, deîndată, fără să fi primit sfat de la trup şi de la sânge,
17 şi fără să mă fi suit la Ierusalim la apostolii cei dinainte de mine, m-am dus în Arabia şi m-am întors iarăşi la Damasc.
18 Apoi, după trei ani, m-am suit la Ierusalim ca să-l văd pe Chefa10 şi am rămas la el cincisprezece zile.
19 Dar pe altul din apostoli n-am văzut, decât numai pe Iacob, fratele Domnului.
20 Iar în cele ce vă scriu, iată o spun înaintea lui Dumnezeu că nu mint.
21 După aceea am venit în ţinuturile Siriei şi ale Ciliciei.
22 Şi după faţă11 le eram necunoscut Bisericilor lui Hristos celor din Iudeea;

23 ci ele doar auziseră că „cel ce ne prigonea pe noi odinioară, acum binevesteşte credinţa pe care altădată o nimicea”;
24 şi-L slăveau pe Dumnezeu întru mine.
2
Pavel acceptat de ceilalţi apostoli. Ca şi păgânii, Evreii se mântuiesc prin credinţă.
8 Sensul exact: m-a pus deoparte şi m-a ţinut în rezervă (pentru un anume scop).
9 Verbul istoreo înseamnă nu numai a-l vedea pe cineva, a-i face o vizită, a-l cunoaşte, ci şi a-l cerceta, a avea cu el discuţii amănunţite asupra anumitor probleme. Această vizită trebuie să fi avut loc în anul 35.
10= Petru.
11= Direct, personal.
1 Apoi, după paisprezece ani, m-am suit iarăşi la Ierusalim cu Barnaba, luându-l cu mine şi pe Tit.
2 m-am suit potrivit unei descoperiri1; şi le-am făcut arătare dar în chip deosebit celor mai de seamă2 despre Evanghelia pe care o propovăduiesc la neamuri, pentru ca nu cumva să alerg sau să fi alergat în zadar.
3 Dar nici Tit, care era cu mine şi era elin, n-a fost silit să se taie-mprejur; -
4 dar3 din pricina fraţilor mincinoşi care se strecuraseră să ne iscodească libertatea pe care o avem în Hristos Iisus, ca să facă din noi nişte sclavi4;
5 cărora însă noi nici măcar un ceas nu ne-am plecat cu supunere, pentru ca adevărul Evangheliei să rămână neclintit pentru voi.
6 Dar cei ce par a fi ceva5 oricine-ar fi fost ei cândva, nu mă priveşte; Dumnezeu nu caută la faţa omului -, cei ce par a fi ceva nu mi-au adăugat nimic,
7 ci dimpotrivă, văzând că mie mi-a fost încredinţată Evanghelia pentru cei netăiaţi împrejur, după cum lui Petru pentru cei tăiaţi împrejur
1 Deşi, în virtutea misiunii sale speciale, Pavel propovăduieşte „pe cont propriu”, el ştie prin revelaţie că predica şi poziţiile sale trebuie să aibă consensul Bisericii-mame, cu care legătura nu trebuie niciodată întreruptă.
2 Textul sugerează o întâlnire separată cu Apostolii Iacob, Petru şi Ioan, „stâlpii” Bisericii menţionaţi în versetul 9.
3 Subînţeles: Dar toată această situaţie (controversa asupra circumciziei)...
4= Robi ai Legii Vechi; aserviţi iudaizanţilor care cereau ca păgânii convertiţi la creştinism să fie mai întâi circumcişi şi apoi botezaţi, poziţie căreia Pavel i se opune cu îndârjire.
5= Notabilii comunităţii. Textul nu e neapărat ironic, ci uşor umoral.

8 căci Cel ce a lucrat prin Petru în apostolia tăierii-mprejur a lucrat şi prin mine la neamuri -
9 şi cunoscând harul ce mi-a fost dat, Iacob şi Chefa şi Ioan, cei socotiţi a fi stâlpi, ne-au dat mie şi lui Barnaba mâna dreaptă în semn de părtăşie6, pentru ca noi să binevestim la neamuri, iar ei la cei tăiaţi împrejur,
10 numai să ne aducem aminte de săraci7, ceea ce tocmai m-am şi străduit să fac.
11 Dar când Chefa a venit în Antiohia, eu pe faţă i-am stat împotrivă, căci vrednic era de înfruntare.
12 Fiindcă înainte de a fi venit unii de la Iacob, el mânca împreună cu păgânii; dar când au venit aceia, el se ferea şi se ţinea deoparte, temându-se de cei din tăierea-mprejur.
13 Şi-mpreună cu el s-au făţărnicit8 şi ceilalţi iudei, încât până şi Barnaba a fost atras în făţărnicia lor.
14 Dar când eu am văzut că ei nu calcă drept, după adevărul Evangheliei, i-am zis lui Chefa, în faţa tuturor: Dacă tu, care eşti iudeu, trăieşti ca păgânii şi nu ca Iudeii, de ce-i sileşti pe păgâni să trăiască precum Iudeii?
15 Noi suntem din fire iudei, iar nu păcătoşi dintre păgâni;
16 ştiind însă că omul nu se îndreptăţeşte9 din faptele legii10, ci numai prin
6 Literal: (mâna) dreaptă a comuniunii; semnul prin care apostolii, deşi deosebiţi în lucrare, rămâneau în comuniune (koinonia) harică.
7= Creştinii săraci din Ierusalim, pentru care Pavel avea să facă o mare colectă în provinciile Ahaia şi Macedonia.
8= Au intrat în jocul duplicitar al lui Petru.

9 Nu este socotit drept în faţa lui Dumnezeu şi, prin aceasta, vrednic de mântuire.
10 Faptele legii: stricta respectare a prescripţiilor vechi-testamentare, printre care şi cele cu privire la mâncăruri.
credinţa în Iisus Hristos, am crezut şi noi în Hristos Iisus, pentru ca din credinţa în Hristos să ne îndreptăţim, iar nu din faptele legii; căci din faptele legii nimeni nu se va îndreptăţi.
17 Dar dacă-n căutarea noastră de a ne îndreptăţi în Hristos ne-am găsit şi pe noi înşine păcătoşi, este oare Hristos slujitor al păcatului? Ferească Dumnezeu!
18 Că dacă pe cele ce eu le-am dărâmat, pe acelea le zidesc la loc, mă adeveresc pe mine însumi călcător de poruncă.
19 Fiindcă eu prin lege i-am murit legii, pentru ca să-I trăiesc lui Dumnezeu:
20 m-am răstignit împreună cu Hristos; şi nu eu sunt cel ce mai trăiesc, ci Hristos este Cel ce trăieşte în mine; ceea ce trăiesc eu acum în trup, trăiesc întru credinţa în Fiul lui Dumnezeu, Cel ce m-a iubit şi pe Sine Însuşi s-a dat pentru mine.
21 Nu lepăd11 harul lui Dumnezeu; căci dacă dreptatea vine prin lege, atunci Hristos a murit în zadar12.
3
Lege sau credinţă? Legea şi făgăduinţa. Robi şi fii.
1 O, Galateni fără minte, cine v-a vrăjit să nu daţi crezare adevărului, voi, cei ce sub ochii voştri L-aţi avut ca-ntr-o
11 În sensul: Nu anulez (ceea ce deja am primit); nu reziliez (contractul pe care l-am făcut).
12 Aici se încheie demonstraţia lui Pavel în faţa lui Petru, poziţie pe care acesta din urmă o va susţine integral în Sinodul Apostolic de la Ierusalim (vezi FA 15, 7-11).

icoană pe Hristos răstignit1?
2 Doar aceasta vreau să aflu de la voi: Prin faptele legii primit-aţi voi Duhul, sau prin ascultarea credinţei?
3 Atât de fără minte sunteţi? După ce aţi început în Duh, isprăviţi acum în trup?
4 În zadar aţi pătimit voi atâtea? şi de-ar fi doar în zadar!2
5 Aşadar, Cel ce vă dă vouă Duhul şi face minuni la voi, oare pentru faptele legii le face, sau pentru că voi aţi ascultat de chemarea credinţei?;
6 aşa cum Avraam a crezut în Dumnezeu şi i s-a socotit lui aceasta ca dreptate,
7 să ştiţi, prin urmare, că ei, cei născuţi din credinţă, aceia sunt fii ai lui Avraam.
8 Iar Scriptura, prevăzând că prin credinţă îndreptăţeşte Dumnezeu neamurile, mai dinainte i-a binevestit lui Avraam că întru tine se vor binecuvânta toate neamurile.
9 Prin urmare, cei ce sunt din credinţă se binecuvintează împreună cu credinciosul Avraam.
10 Căci toţi cei ce sunt din faptele legii sunt sub blestem, că scris este: Blestemat este cel ce nu stăruie întru toate cele scrise în cartea Legii, ca să le facă.
11 Iar cum că prin lege nimeni nu se îndreptăţeşte în faţa lui Dumnezeu este lucru învederat, pentru că dreptul din credinţă va fi viu;
1 Răstignirea lui Hristos (alături de înviere, temă centrală a predicii lui Pavel) le-a fost descrisă Galatenilor în mod public, amănunţit şi plastic, cu maximă concreteţe, ca pe un steag zugrăvit.
2 Renegarea credinţei după ce ai pătimit pentru ea te aruncă într-o stare mai rea decât înainte de a fi avut-o.
12 legea însă nu este din credinţă3, dar cel ce va face acestea va fi viu prin ele.
13 Hristos ne-a răscumpărat din blestemul legii, devenind El blestem de dragul nostru; pentru că scris este: Blestemat este tot cel spânzurat pe lemn;
14 aceasta, pentru ca binecuvântarea lui Avraam să ajungă la neamuri întru Hristos Iisus, aşa încât noi prin credinţă să primim făgăduinţa Duhului.
15 Fraţilor, ca un om grăiesc: chiar testamentul întărit al unui om, nimeni nu-l strică sau îi mai adaugă ceva.
16 Or, făgăduinţele au fost rostite lui Avraam şi Seminţiei sale. Nu se zice: şi „seminţiilor” ca de mai multe, ci ca de una singură: şi Seminţiei tale, ceea ce înseamnă: Hristos.
17 Or, eu spun aceasta: Un testament mai dinainte întărit de Dumnezeu în Hristos, nu-l desfiinţează legea care a venit după patru sute treizeci de ani, aşa încât ea să desfiinţeze făgăduinţa.

18 Că dacă moştenirea este din lege, atunci nu mai e din făgăduinţă; Dumnezeu însă prin făgăduinţă i-a dăruit lui Avraam moştenirea.
19 Atunci, ce este legea? Ea a fost adăugată din pricina călcărilor de lege, până când avea să vină Urmaşul Căruia i s-a dat făgăduinţa; şi a fost rânduită prin îngeri în mâna unui mijlocitor4.
20 Mijlocitorul însă nu este al unuia singur, dar Dumnezeu este Unul.
21 Atunci, este legea împotriva făgăduinţelor lui Dumnezeu? Doamne fereşte! Că dacă s-ar fi dat o lege care
3 Legea nu-şi revendică originea ca fiind din credinţă.
4 Vezi nota de la FA 7, 53.

să poată da viaţă, dreptatea ar veni, într-adevăr, din lege.
22 Dar Scriptura a închis totul sub păcat, pentru ca prin credinţa în Iisus Hristos făgăduinţa să fie dată celor ce cred.
23 Înainte însă de venirea credinţei noi eram păziţi sub lege, închişi fiind în vederea credinţei care avea să se descopere;
24 aşa că legea ne-a fost dată călăuză5 spre Hristos, pentru ca noi să ne îndreptăţim prin credinţă;
25 iar dacă a venit credinţa, nu mai suntem sub călăuză.
26 Fiindcă toţi sunteţi fii ai lui Dumnezeu prin credinţa în Hristos Iisus.
27 Căci câţi în Hristos v-aţi botezat, în Hristos v-aţi îmbrăcat.
28 Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească şi parte femeiască; pentru că voi toţi una sunteţi în Hristos Iisus.
29 Iar dacă voi sunteţi ai lui Hristos, atunci sunteţi odrasla6 lui Avraam, moştenitori după făgăduinţă.
4
Robi şi fii (continuare). O alegorie: Agar şi Sarra.
1 Dar o spun: câtă vreme moştenitorul este copil, el întru nimic nu se deosebeşte de rob, deşi e stăpân peste toate,
2 ci este sub epitropi şi iconomi până la vremea rânduită de tatăl său.
5 Textual: pedagog. Vezi nota de la 1 Co 4, 15.
6 Textual: sămânţa; descendenţa; urmaşul. Un singular care, raportat la demonstraţia din v. 16, atestă unitatea credincioşilor întru Unul şi Acelaşi Iisus Hristos.
3 Tot aşa şi noi: când eram copii, robiţi eram sub stihiile lumii1;
4 dar când a venit plinirea vremii2, Dumnezeu L-a trimis pe Fiul Său, născut din femeie, născut sub lege,
5 ca pe cei de sub lege să-i răscumpere, ca să dobândim înfierea.
6 Şi pentru că sunteţi fii, Dumnezeu l-a trimis în inimile noastre pe Duhul Fiului Său care strigă: Avva, Părinte3!
7 În felul acesta, tu nu mai eşti rob, ci fiu; iar dacă eşti fiu, eşti şi moştenitor al lui Dumnezeu, prin Iisus Hristos.
8 Atunci însă, când voi nu-L cunoşteaţi pe Dumnezeu, slujeaţi celor ce prin firea lor nu sunt dumnezei;
9 dar acum, după ce L-aţi cunoscut pe Dumnezeu sau mai degrabă după ce aţi fost cunoscuţi de Dumnezeu -, cum de vă întoarceţi din nou la stihiile cele slabe şi sărace, cărora iarăşi vreţi să le slujiţi ca mai-nainte?:
10 ţineţi zile şi luni şi anotimpuri şi ani!...
11 Mă tem pentru voi, ca nu cumva să mă fi ostenit la voi în zadar.
12 Vă rog, fraţilor, fiţi aşa cum sunt eu, fiindcă şi eu am fost aşa cum sunteţi voi. Nu mi-aţi greşit cu nimic.
13 Dar voi ştiţi că din pricina unei slăbiciuni a trupului4 v-am binevestit vouă întâia oară,
1= Forţele elementare ale naturii; fixitatea cosmică, aceea care guvernează rigiditatea şi intoleranţa prescripţiilor din Legea Veche.
2 = Termenul hotărât de Dumnezeu pentru ca realitatea divină a planului Său mântuitor să devină realitate concretă.
3 Vezi nota de la Rm 8, 15.

4 Probabil, o boală prelungită sau o convalescenţă, care l-a obligat pe Pavel să rămână în mijlocul Galatenilor mai mult decât îşi plănuise în cursul primei sale călătorii misionare (FA 13, 13-14, 25).

14 şi voi nu mi-aţi dispreţuit încercarea care era în trupul meu, nici nu v-aţi scârbit, ci m-aţi primit ca pe un înger al lui Dumnezeu, ca pe Hristos Iisus.
15 Unde este deci fericirea voastră? Căci vă mărturisesc că, de-ar fi fost cu putinţă, v-aţi fi scos ochii voştri şi mi i-aţi fi dat mie.
16 Am ajuns deci vrăjmaşul vostru pentru aceea că v-am spus adevărul?
17 Aceia vă râvnesc, dar nu cu gând bun; ci vor să vă despartă de mine ca să-i râvniţi pe ei.
18 Bine este însă ca binele să-l râvniţi întotdeauna, şi nu numai atunci când sunt eu de faţă la voi.
19 O, copiii mei, pentru care sufăr iarăşi durerile naşterii până ce Hristos va lua chip în voi!
20 Aş vrea acum să fiu la voi şi să-mi schimb felul de a vorbi5, că nu mai ştiu cum să vă iau!
21 Spuneţi-mi voi, care vreţi să fiţi sub lege: nu auziţi legea?
22 Căci scris este că Avraam a avut doi fii: unul dintr-o femeie roabă şi altul din femeia liberă6;
23 dar cel din femeia roabă s-a născut după trup, iar cel din femeia liberă s-a născut prin făgăduinţă.
24 Acestea sunt spuse ca alegorie7; căci aceste femei sunt două testamente:
5= Să găsesc tonul (limbajul) potrivit spre a mă face înţeles.
6 Cf. Fc 21: Ismael, născut din Agar, şi Isaac, născut din Sarra, soţia legitimă.
7= Au şi un sens alegoric. Faptele istorice relatate în Sfânta Scriptură au şi o încărcătură alegorică, din ele derivând sensuri duhovniceşti. Interpretarea alegorică a Scripturii (începută de Filon) va face o carieră strălucită în Alexandria, prin şcoala lui Panten şi Origen.
unul e cel din muntele Sinai, care naşte spre robie şi care este Agar
25 căci Agar este muntele Sinai în Arabia8 şi-i corespunde Ierusalimului de-acum, care este rob împreună cu copiii lui;
26 dar Ierusalimul-cel-de-sus e liber, cel ce este mama noastră.
27 Căci scris este: Veseleşte-te, tu, cea stearpă, tu, care nu naşti! Izbucneşte şi strigă, tu, care nu ai durerile naşterii: că mulţi sunt copiii celei părăsite, mai mulţi decât ai celei care are bărbat.
28 Iar noi, fraţilor, potrivit lui Isaac suntem fii ai făgăduinţei.
29 Dar precum atunci cel ce se născuse după trup îl prigonea pe cel ce se născuse după Duh, tot aşa şi acum.
30 Dar ce zice Scriptura?: Izgoneşte pe roabă şi pe fiul ei, căci fiul roabei nu va moşteni împreună cu fiul celei libere.
31 Astfel că noi, fraţilor, nu suntem copii ai roabei, ci ai celei libere.
5
Libertatea creştină. Roada Duhului şi lucrarea cărnii.
1 Aşadar, ţineţi-vă tari în libertatea pentru care ne-a eliberat Hristos şi nu vă prindeţi iarăşi în jugul robiei.
2 Iată, eu, Pavel, vă spun vouă că de vă veţi tăia-mprejur, Hristos nu vă va folosi la nimic.
8 Dublă semnificaţie: pe de-o parte, Agar este strămoaşa triburilor arabe; pe de alta, Sinaiul din Arabia este locul unde a fost dată Legea Veche.

3 Şi din nou mărturisesc oricărui om care se taie-mprejur că dator este să-mplinească toată legea.
4 Cei care vreţi să vă îndreptăţiţi prin lege v-aţi îndepărtat de Hristos, aţi căzut din har;
5 căci noi în Duh aşteptăm nădejdea îndreptăţirii prin credinţă.
6 Pentru că în Hristos Iisus nici tăierea-mprejur poate ceva, nici netăierea-mprejur, ci credinţa lucrătoare prin iubire.
7 Era bine cum alergaţi1; cine v-a sleit avântul2, ca să nu vă supuneţi adevărului?
8 Stăruinţa aceasta3 nu este de la Cel care vă cheamă.
9 Puţin aluat dospeşte toată frământătura4.
10 În privinţa voastră eu am încredere, întru Domnul, că nimic altceva nu veţi cugeta; dar cel care vă tulbură îşi va purta osânda, oricine ar fi el.
11 Dar dacă eu, fraţilor, încă mai propovăduiesc tăierea-mprejur, pentru ce mai sunt prigonit? Ar însemna că piatra de poticnire a crucii5 a fost înlăturată...
12 O, tăia-s-ar cu totu-n bucăţele6 cei ce

1 Metaforă împrumutată din limbajul atletic, obişnuită la Pavel (vezi 1 Co 9, 24 şi nota).
2 Verbul original (kopto) sugerează hărţuiala; a uza pe cineva prin oboseală; a-l face să cedeze prin lovituri repetate şi perseverente; a-l epuiza prin stăruinţa cu care-l obligi să alerge.
3 Vezi nota precedentă. Imaginea este aceea că lui Dumnezeu, Care-i cheamă pe alergători (din faţă) i s-au substituit apostolii mincinoşi, care-i mână stăruitor şi brutal (din spate).
4 Aluatul ca simbol al alterării (vezi şi nota de la 1 Co 5,6).
5 Crucea (răstignirea) ca piatră de poticnire; vezi 1 Co 1, 23.
6 După unii comentatori, posibilă aluzie la acei păgâni care în timpul ritualurilor orgiastice ale zeiţei frigiene Cybela ajungeau să se automutileze prin tăierea unor mădulare ale trupului.
vă destramă7 pe voi!
13 Fiindcă voi, fraţilor, aţi fost chemaţi la libertate; numai să nu vă folosiţi libertatea ca prilej de a-i sluji trupului, ci slujiţi-vă unul altuia prin iubire.
14 Căci toată legea se cuprinde într-un singur cuvânt, în acesta: Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi.
15 Dar dacă vă muşcaţi unul pe altul şi vă mâncaţi, vedeţi să nu vă nimiciţi voi între voi.
16 Zic dar: Cu duhul să umblaţi, şi nu pofta trupului s-o împliniţi!
17 Fiindcă trupul pofteşte împotriva duhului, iar duhul împotriva trupului; căci acestea se împotrivesc unul altuia, astfel ca voi să nu faceţi ceea ce aţi vrea8.
18 Dar dacă sunteţi duşi de Duhul, nu sunteţi sub lege.
19 Iar faptele trupului sunt cunoscute; acestea sunt: desfrânare, necurăţie, neruşinare,
20 idolatrie, vrăjitorie, duşmănii, certuri, gelozii, întărâtări, gâlcevi, dezbinări, erezii,
21 invidii, ucideri, beţii, chefuri şi cele asemănătoare acestora, asupra cărora vă previn aşa cum v-am mai prevenit că cei ce fac unele ca acestea nu vor moşteni împărăţia lui Dumnezeu.
22 Iar roada Duhului este iubire, bucurie, pace, îndelungă-răbdare, bunătate, facere de bine, credincioşie,
7 Literal: cei ce vă întorc pe dos; cei ce vă scot din liniştea unitară a duhului.
8 Lupta dintre a vrea binele şi a face răul; vezi Rm 7, 19 şi nota.

23 blândeţe, înfrânare, curăţie; împotriva unora ca acestea nu este lege.
24 Iar cei ce sunt ai lui Hristos Iisus şi-au răstignit trupul împreună cu patimile şi cu poftele.
25 Dacă trăim cu duhul, cu duhul să şi umblăm.
26 Să nu fim iubitori de slavă deşartă, întărâtându-ne unii pe alţii, unii pe alţii pismuindu-ne.
6
Purtaţi-vă sarcinile unii altora! Îndemnuri cu mâna lui Pavel. Salutare de sfârşit.
1 Fraţilor, chiar de va cădea un om în vreo greşală, voi, cei duhovniceşti, îndreptaţi-l pe unul ca acesta cu duhul blândeţii, veghind asupra ta însuţi, ca să nu cazi şi tu în ispită.
2 Purtaţi-vă sarcinile1 unii altora, şi aşa veţi împlini legea lui Hristos2.
3 Că de se crede cineva că este ceva, în timp ce el nu este nimic, pe sine însuşi se amăgeşte.
4 Dar fiecare să-şi cerceteze propria sa faptă, şi atunci se va lăuda numai faţă de sine însuşi şi nu faţă de altul;
5 căci fiecare îşi va purta propria sa povară3.
6 Cel ce primeşte cuvântul învăţăturii să-i facă învăţătorului său parte din toate bunurile.
1 Sensul complet: greutăţile slăbiciunilor, durerilor, neputinţelor.
2= Legea iubirii.
3 Literal: propria sa încărcătură (balot, raniţă dusă-n spate); responsabilitatea proprie.
7 Nu vă amăgiţi; Dumnezeu nu Se lasă batjocorit, căci ce va semăna omul, aceea va şi secera.
8 Cel ce seamănă în propriul său trup, din trup va secera stricăciune; dar cel ce seamănă în Duhul, din Duhul va secera viaţă veşnică;
9 să nu slăbim4 dar în a face binele, căci la vremea cuvenită vom secera, dacă nu ne vom slei5.
10 Aşa că, până când avem vreme, să facem binele către toţi, dar mai ales către cei de o credinţă cu noi.
11 Vedeţi cu ce litere mari v-am scris eu, cu mâna mea6.
12 Câţi vor să fie binevăzuţi în trup7, aceia vă silesc să vă tăiaţi împrejur, numai ca să nu fie ei prigoniţi pentru crucea lui Hristos.

13 Fiindcă nici ei înşişi, cei care se taie-mprejur, nu păzesc legea, ci vor ca voi să vă tăiaţi împrejur pentru ca să se laude ei în trupul vostru.
14 Dar mie să nu-mi fie a mă lăuda decât numai în crucea Domnului nostru Iisus Hristos, prin care lumea este răstignită pentru mine şi eu pentru lume.
15 Că în Hristos Iisus nici tăierea-mprejur este ceva, nici netăierea-mprejur, ci făptura cea nouă.
16 Şi toţi cei ce vor umbla după dreptarul acesta, pace şi milă asupra lor şi asupra Israelului lui Dumnezeu!
4= Să nu ne pierdem curajul; să nu ne dăm delăsării.
5= Dacă în noi nu se va istovi râvna (de a face binele).
6 Pavel obişnuia să-şi încheie scrisorile cu mâna proprie. Literele mari, apăsate, aveau menirea de a sublinia pasajele mai importante
7= Să se remarce pe ei înşişi după criterii exterioare (nu după cele duhovniceşti).
1986
17 De acum înainte nimeni să nu-mi mai facă supărare; căci eu în trupul meu port semnele Domnului Iisus8.
18 Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru, fraţilor! Amin.
8= Urmele rănilor primite de dragul lui Iisus, suprema pecete a identităţii lui Pavel.
1987

Introducere la Epistola către Efeseni

Aşezat la vărsarea fluviului Caystros în Marea Egee, Efesul era unul din cele mai populate şi mai înfloritoare oraşe ale antichităţii, fapt pentru care Roma imperială i-a conferit şi rangul de capitală a provinciei proconsulare Asia. Prosperitatea economică se conjuga însă cu cea culturală, aşa încât nu e de mirare că din Efes au apărut filosofi precum Zenon, Heraclit, Democrit, Parmenide şi Pitagora, poeţi ca Anacreon şi Hipponax, pictori ca Appeles şi Parrhasius. Cât despre viaţa religioasă, ea se desfăşura într-o mare varietate de forme, de la cultul vechilor zeităţi oficiale până la acela al divinităţilor mai noi - şi mai atrăgătoare - ale misterelor orientale, dar şi printr-o intensă practică a magiei, în jurul căreia se crease o întreagă literatură iniţiatică. Centrul însă îl ocupa celebrul templu al zeiţei Artemis (Diana), socotit drept una din cele şapte minuni ale lumii (incendiat de nu mai puţin „celebrul“ Herostrates în 356 î. H. şi refăcut apoi de meşterul Dinocrates).
Epistola către Efeseni face parte din cele patru epistole numite „ale captivităţii“ lui Pavel; alături de cele către Filipeni, Coloseni şi Filimon, ea a fost scrisă în timp ce Apostolul se afla în închisoare la Roma, şi anume în timpul primei captivităţi, în jurul anului 63. Ea are asemănări atât de mari cu Epistola către Coloseni, încât nu numai că cele două scrisori îşi atestă coautorul şi contemporaneitatea, dar se şi cer citite sau studiate împreună (recomandabil, începând cu cea către Coloseni). Corpus Paulinum (condamnarea la uitare) sau (ştergerea numelui, a pomenirii) prin înlocuirea numelui ei cu acela al Bisericii din Efes, comunitate care-şi câştigase o mare strălucire în lumea creştină primară, strălucire ce i se datora, fără îndoială, şi conducătorului ei duhovnicesc de la sfârşitul primului secol, Sfântul Apostol şi Evanghelist Ioan.(adresare şi salutare) (1, 1-2). Partea dogmatică. Viaţa cea nouă (bogăţia şi desăvârşirea Bisericii ca trup al lui Hristos, înlăuntrul căreia se realizează omul cel nou prin lepădarea de cel vechi; precepte privitoare la familie şi relaţiile sociale; armura creştinului) (4, 1 - 6, 20). Încheiere(îndemnuri şi salutări finale) (6, 21-24).

Epistola către Efeseni

1

Salutare. Binecuvântări duhovniceşti întru Hristos. Rugăciunea lui Pavel.
1 Pavel, apostol al lui Iisus Hristos, prin voia lui Dumnezeu, către sfinţii şi credincioşii întru Hristos Iisus care sunt în Efes,
2 har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos!
3 Binecuvântat fie Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce întru Hristos ne-a binecuvântat întru cele cereşti cu toată binecuvântarea duhovnicească1.
4 Într-acest chip ne-a şi ales întru El mai-nainte de întemeierea lumii, pentru ca-ntru iubire să fim în faţa Lui sfinţi şi fără prihană2,
5 mai dinainte rânduindu-ne ca, după buna socotinţă a voii Sale, întru El prin Iisus Hristos să ne

înfieze
1 În textul original, versetele 3-14 alcătuiesc o singură frază lungă, o perioadă cu multe complicaţii sintactice, inaccesibilă cititorului modern. Urmând exemplul unor traducători străini şi români (printre care şi Galaction-Radu), textul de faţă segmentează perioada în câteva fraze, asigurând totodată unitatea şi succesiunea ideilor (vezi notele imediat următoare).
2 Raţiunea şi finalitatea creaţiei: ne-am născut din iubirea lui Dumnezeu spre a ne desăvârşi în aceeaşi iubire.
6 spre lauda slavei harului Său cu care ne-a dăruit întru Cel-Iubit3.
7 Întru Acesta, prin sângele Său, avem noi răscumpărarea şi iertarea păcatelor, după bogăţia harului Său
8 pe care pentru noi l-a făcut să prisosească întru toată înţelepciunea şi priceperea4.
9 El ne-a făcut cunoscută taina voii Sale pe care, potrivit bunăvoinţei Lui, mai dinainte întru Sine o plănuise5
10 spre buna rânduială a plinirii vremilor: toate, cele din ceruri şi cele de pe pământ, să fie iarăşi adunate întru Hristos6; în El,
11 întru Care şi nouă mai dinainte ni s-a rânduit o moştenire, potrivit cu planul Celui ce pe toate le lucrează după sfatul voii Sale,
12 pentru ca noi, cei ce mai dinainte am nădăjduit întru Hristos, să fim spre lauda
3 Calea spre desăvârşire: prin unitatea noastră cu şi întru hristos, noi devenim fii ai lui Dumnezeu prin har, ca fraţi mai mici ai unicului Său Fiu (vezi Rm 8, 29).
4= Mijlocul desăvârşirii şi mântuirii noastre: pogorât în istorie, Fiul lui Dumnezeu ne răscumpără prin jertfa Sa pe cruce.
5= Planul iniţial şi intim al lui Dumnezeu ne-a fost descoperit prin Revelaţie (vezi şi Rm 16, 25).
6 Plinirea vremilor: vezi Ga 4, 4. Purceasă din Hristos („prin Carele toate s-au făcut”), întreaga creaţie se va regăsi întru El.
1988
slavei Sale7.
13 Întru El de asemenea şi voi, după ce aţi auzit cuvântul adevărului, Evanghelia mântuirii voastre, şi după ce aţi crezut în El, aţi fost pecetluiţi cu Duhul cel Sfânt al făgăduinţei8
14 arvuna moştenirii noastre -, în vederea răscumpărării celor dobândiţi9, spre lauda slavei Sale10.
15 Iată de ce şi eu, auzind de credinţa voastră în Domnul Iisus şi de iubirea voastră cea către toţi sfinţii,
16 nu încetez să mulţumesc pentru voi, pomenindu-vă în rugăciunile mele,
17 pentru ca Dumnezeul Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl slavei, să vă dea vouă duh de înţelepciune şi de descoperire spre cunoaşterea Lui;
18 şi să vă lumineze ochii inimii, pentru ca voi să pricepeţi care este nădejdea la care El v-a chemat, care este bogăţia slavei moştenirii Lui întru cei sfinţi11
19 şi cât de covârşitoare este mărimea puterii Sale întru noi, cei ce credem, potrivit cu puterea lucrătoare a tăriei Lui
20 pe care El a făcut-o să lucreze în Hristos, sculându-L din morţi şi aşezându-L de-a dreapta Sa întru cele
7 Poporul lui Israel, căruia îi aparţine şi Pavel (pluralul „noi”) este primul şi cel mai important moştenitor al făgăduinţei lui Dumnezeu, întru pregătirea celorlalte neamuri.
8 Întru Acelaşi Hristos sunt chemaţi şi păgânii la mântuirea pe care Duhul Sfânt o certifică şi o garantează.
9= Celor câştigaţi de Dumnezeu cu preţul sângelui Fiului Său; celor intraţi în posesia lui Dumnezeu.
10 Gândirea trinitară a lui Pavel foloseşte în acest pasaj de trei ori sintagma „spre lauda slavei Sale”: în v. 6, la adresa Tatălui; în v. 12, la adresa Fiului; în v. 14, la aceea a Sfântului Duh.
11 Despre „sfinţi” vezi nota de la Rm 1, 7.
cereşti,
21 mai presus decât toată Începătoria şi Stăpânia şi Puterea şi Domnia12 şi decât tot numele ce se numeşte, nu numai în veacul acesta, ci şi în cel viitor,
22 şi pe toate I le-a supus sub picioare, şi pe El L-a dat peste toate Cap Bisericii

23 care este trupul Său, plinătatea Celui ce pe toate întru toţi le plineşte.
2
De la moarte la viaţă. Una întru Hristos.
1 Iar pe voi, care eraţi morţi prin greşalele şi prin păcatele voastre
2 în care aţi umblat cândva după dumnezeul acestei lumi1, după stăpânitorul puterilor văzduhului2, adică duhul care lucrează acum în fiii neascultării3...
3 Între ei am petrecut şi noi toţi4 odinioară după poftele trupului nostru, făcând voile trupului şi pe ale simţurilor, şi astfel din fire eram fiii mâniei5 ca şi ceilalţi.
12 Accentul textului cade nu pe enumerarea puterilor cereşti, indiferent care le-ar fi numele şi rangul, ci pe faptul că toate Îi sunt subordonate lui Iisus Hristos.
1 Aioon (eon) în accepţia antică: entitate divină, zeitate. Pentru „dumnezeul acestei lumi” vezi 2 Co 4, 4 şi nota.
2= Satana. În vechea mentalitate iudaică, spaţiul dintre pământ şi cer era imperiul diavolului.
3= Urmaşii nemântuiţi ai protopărinţilor Adam şi Eva, care se menţin în stare de răzvrătire împotriva poruncilor lui Dumnezeu. Frază rămasă în suspensie.
4= Noi, Iudeii.
5= Fiii mâniei lui Dumnezeu; vezi şi Rm 1, 18.

4 Dar Dumnezeu, bogat fiind în milă, pentru multa Sa iubire cu care ne-a iubit
5 pe noi, cei ce eram morţi prin greşalele noastre, ne-a făcut vii împreună cu Hristos prin har sunteţi mântuiţi! -
6 şi împreună cu El ne-a sculat şi ne-a făcut să şedem întru cele cereşti întru Hristos Iisus,
7 pentru ca-n veacurile viitoare să arate covârşitoarea bogăţie a harului Său, prin bunătatea Sa faţă de noi întru Hristos Iisus.
8 Căci în har sunteţi mântuiţi prin credinţă; iar aceasta nu-i de la voi: e darul lui Dumnezeu;
9 nu din fapte, pentru ca nimeni să nu se laude.
10 Fiindcă a Lui făptură suntem, zidiţi în Hristos Iisus spre fapte bune pe care Dumnezeu mai dinainte le-a gătit pentru ca noi să umblăm întru ele6.
11 De aceea, aduceţi-vă aminte că odinioară voi, păgânii cu trupul, numiţi „Netăiere-mprejur” de către cei numiţi „Tăiere-mprejur” făcută de mână în trup -
12 în vremea aceea eraţi fără Hristos, înstrăinaţi de cetăţenia lui Israel şi străini de aşezămintele făgăduinţei, lipsiţi de nădejde şi fără de Dumnezeu în lume.
13 Dar acum, întru Hristos Iisus, voi care altădată eraţi departe, aţi devenit aproape prin sângele lui Hristos.
14 Căci El este pacea noastră, El, care-n trupul Său a făcut din cele două
6 Credinţa (v. 8) e o virtute teologică (vezi 1 Co 13, 13 şi nota), dăruită de Dumnezeu, dar ea nu lucrează singură, ci însoţită de fapta bună (vezi Iac 2, 26), toate făcând parte din planul iniţial al lui Dumnezeu pentru mântuirea noastră.
„lumi”7 una, adică a surpat peretele cel din mijloc al despărţirii ura -,
15 desfiinţând legea poruncilor în opreliştile8 ei, pentru ca să-i clădească-ntru Sine pe cei doi într-un singur om nou, făcând pace,
16 şi prin cruce, omorând în ea ura, să-i împace cu Dumnezeu pe amândoi, uniţi într-un singur trup.
17 Şi, venind, a binevestit pace vouă celor de departe şi pace celor de aproape;
18 că prin El şi unii şi alţii într-un singur Duh avem calea deschisă spre Tatăl9.
19 Prin urmare, voi nu mai sunteţi străini, şi nici venetici, ci sunteţi concetăţeni ai sfinţilor şi casnici ai lui Dumnezeu,
20 zidiţi pe temelia apostolilor şi a profeţilor, piatra cea din capul unghiului fiind Însuşi Iisus Hristos,
21 întru Care toată zidirea, bine-ncheiată laolaltă, creşte spre a fi locaş sfânt întru Domnul;
22 întru El sunteţi şi voi zidiţi împreună, spre a fi locaş al lui Dumnezeu întru Duhul.
3
Apostolatul lui Pavel printre neamuri. A cunoaşte iubirea lui Hristos.
7= Lumea iudaică şi cea păgână, a căror principală relaţie reciprocă o constituia ura.
8 Literal: dispoziţiile (restrictive); prescripţiile formale şi riguroase care-i făceau imposibilă

respectarea integrală.
9 Verset care exprimă, o dată mai mult, gândirea trinitară a lui Pavel.

1 Pentru aceasta eu, Pavel, întemniţatul lui Iisus Hristos pentru voi, păgânii1...
2 Dacă într-adevăr aţi auzit de iconomia2 harului lui Dumnezeu care mi-a fost dat mie pentru voi,
3 anume că prin descoperire mi s-a făcut cunoscută taina, aşa cum pe scurt v-am scris mai sus3,
4 citind acolo, puteţi cunoaşte priceperea mea în taina lui Hristos,
5 care-n alte generaţii nu s-a făcut cunoscută fiilor oamenilor aşa cum întru Duhul li s-a descoperit acum sfinţilor Săi apostoli şi profeţilor,
6 cum că păgânii sunt împreunămoştenitori şi mădulare ale aceluiaşi trup şi împreună-părtaşi ai făgăduinţei întru Hristos Iisus, prin Evanghelie,
7 căreia eu slujitor m-am făcut, potrivit cu darul harului lui Dumnezeu ce mi-a fost dat prin lucrarea puterii Sale.
8 Mie, celui mai mic dintre toţi sfinţii, mi-a fost dat harul acesta de a le binevesti neamurilor bogăţia cea de nepătruns a lui Hristos
9 şi tuturor luminat să le arăt care este iconomia tainei celei din veci ascunse în Dumnezeu, Cel ce pe toate le-a zidit prin Iisus Hristos:
10 anume, ca Începătoriilor şi Stăpâniilor celor din ceruri să li se facă acum cunoscută prin Biserică înţelepciunea
1 A se înţelege: creştinii proveniţi dintre păgâni. Fraza e lăsată aici în suspensie, pentru intercalarea unui fragment explicativ, şi reluată în versetul 14.
2= Modalitatea (în care Dumnezeu Şi-a pus în aplicare planul asupra lui Pavel).
3 Vezi 1, 9-10.
lui Dumnezeu cea de multe feluri4,
11 potrivit cu planul cel din veci pe care El l-a împlinit în Hristos Iisus, Domnul nostru,
12 Cel întru Care, prin credinţa în El, cu încredere avem îndrăznire şi cale deschisă „spre Dumnezeu”.
13 De aceea vă rog să nu vă pierdeţi curajul din pricina necazurilor mele pentru voi; ele sunt slava voastră!
14 Pentru aceasta îmi plec genunchii înaintea Tatălui Domnului nostru Iisus Hristos,
15 din Care orice neam5 în cer şi pe pământ îşi trage numele,
16 pentru ca El, după bogăţia slavei Sale, să vă dea ca prin Duhul Său să fiţi puternic întăriţi în omul cel lăuntric;
17 ca Hristos să Se sălăşluiască prin credinţă în inimile voastre; înrădăcinaţi şi întemeiaţi în iubire
18 să puteţi înţelege, împreună cu toţi sfinţii, ce este lăţimea şi lungimea şi adâncimea şi înălţimea6,
19 şi să cunoaşteţi iubirea lui Hristos cea mai presus de cunoaştere, pentru ca să vă umpleţi de toată plinătatea lui Dumnezeu.
20 Iar Celui ce, potrivit puterii care lucrează în noi, poate face cu mult mai
4 Chiar puterile cereşti, pe care unii contemporani ai lui Pavel le credeau mai presus de orice, nu aveau cunoştinţă de planul ascuns al lui Dumnezeu; nici ele nu-l puteau cunoaşte decât prin Biserică.
5 Înţelesul complet al cuvântului original: descendenţă; comunitate familie, trib, castă, naţiune, rasă care se trage dintr-un strămoş comun.
6= Dimensiunea infinită a planului divin (vezi şi Rm 8,39).

mult decât tot ceea ce noi cerem sau gândim,
21 Lui fie-I slava în Biserică şi întru Hristos Iisus, în toate neamurile din veacul vecilor! Amin.
4
Unitatea trupului Bisericii. Viaţa cea veche şi cea nouă. Dreptar pentru viaţa cea nouă.
1 De aceea eu, cel întemniţat întru Domnul1, din suflet vă rog să umblaţi cu vrednicie2, potrivit chemării cu care aţi fost chemaţi,
2 cu toată smerenia şi blândeţea, cu îndelungă-răbdare, întru iubire îngăduindu-vă unii pe alţii,
3 străduindu-vă să păstraţi unitatea duhului întru legătura păcii.
4 Un singur Trup3 şi un singur Duh, aşa cum aţi şi fost chemaţi la o singură Nădejde a chemării

voastre;
5 un singur Domn, o singură Credinţă, un singur Botez,
6 un singur Dumnezeu şi Tată al tuturor4, Care este peste toţi şi prin toţi şi-ntru toţi.
7 Dar fiecăruia dintre noi i s-a dat harul după măsura darului lui Hristos.
8 Pentru aceea zice: Suindu-Se la înălţime, robit-a robia şi daruri datu-le-a oamenilor.
1 Dublă semnificaţie: de dragul Domnului; robit de Domnul (în dulcea robie a Domnului).
2= Să duceţi o viaţă vrednică.
3= Trupul Bisericii.
4 Versetele 4-6: şapte elemente ale unităţii creştine.
9 Iar aceea că s-a suit ce înseamnă decât că El mai întâi s-a pogorît în părţile cele mai de jos ale pământului?
10 Cel ce s-a pogorît, El este şi Cel ce s-a suit mai presus de toate cerurile, pentru ca să umple totul5. -
11 Şi El i-a dat pe unii să fie apostoli, pe alţii profeţi, pe alţii binevestitori, pe alţii păstori şi învăţători,
12 ca să-i pregătească pe sfinţi pentru lucrarea slujirii, spre zidirea trupului lui Hristos,
13 până ce toţi vom ajunge la unitatea credinţei şi a cunoaşterii Fiului lui Dumnezeu, la starea de bărbat desăvârşit, la măsura vârstei plinătăţii lui Hristos;
14 ca să nu mai fim copii, clătinaţi de valuri şi purtaţi de orice vânt de-nvăţătură încoace şi-ncolo prin viclenia oamenilor, prin meşteşugul lor de a atrage-n rătăcire;
15 ci-n iubire trăind după adevăr, în toate să creştem întru El Care este Capul, Hristos,
16 dintru Care întregul trup, bine alcătuit şi bine încheiat prin toate legăturile care-l hrănesc după lucrarea fiecărei părţi la măsura ei, îşi face creşterea spre a se zidi el însuşi întru iubire6.
17 Aşadar, aceasta spun şi mărturisesc întru Domnul: de acum să nu mai umblaţi aşa cum umblă păgânii în deşertăciunea minţii lor,
18 întunecaţi fiind la minte, înstrăinaţi de viaţa lui Dumnezeu, din pricina necunoştinţei care este în ei, din pricina
5 Literal: toate (lucrurile); întreaga existenţă. 6 Versetele 15-16: Fiind Biserica trupul lui Hristos, Capul este acela care coordonează funcţionarea specifică şi totuşi unitară a tuturor componentelor vitale.

împietririi inimii lor;
19 fiind ei în nesimţire, s-au dat pe ei înşişi neruşinării, spre nesăţioasa săvârşire a tot felul de necurăţii.
20 Voi însă nu aşa L-aţi primit în învăţătură pe Hristos7,
21 dacă într-adevăr L-aţi ascultat şi dacă aţi fost învăţaţi întru El aşa cum este adevărul întru Iisus:
22 Să vă dezbrăcaţi de omul cel vechi al fostului vostru fel de viaţă, care se strică prin poftele înşelăciunii,
23 să vă înnoiţi în duhul minţii voastre
24 şi să vă îmbrăcaţi în omul cel nou, cel zidit după Dumnezeu în dreptatea şi sfinţenia adevărului.
25 Pentru aceea, lepădând minciuna, grăiţi adevărul fiecare cu aproapele său, căci unul altuia ne suntem mădulare.
26 Mâniaţi-vă, dar nu păcătuiţi8; peste mânia voastră să nu apună soarele,
27 nici să-i daţi diavolului prilej.
28 Cine-a furat să nu mai fure, ci mai degrabă să se ostenească lucrând cinstit cu mâinile sale, ca să aibă să dea celui ce are nevoie.
29 Nici un cuvânt rău să nu iasă din gura voastră, ci numai cel care este bun spre zidirea cea de trebuinţă, pentru ca el să dea har celor ce-l aud.
7 Literal: Nu aşa L-aţi învăţat pe Hristos. Sintagmă neobişnuită chiar în greaca veche, ea e cu atât mai derutantă în limba română, în care acelaşi verb are două direcţii: a învăţa (pe altul), a învăţa (ceva, de la altul). Textul de faţă merge pe această a doua direcţie, ca şi cum ai spune: Pe Platon l-am învăţat din scoarţă-n scoarţă.
8 Textual: Mâniaţi-vă şi nu păcătuiţi. Citat ad literam din Ps 4, 5, în versiunea Septuagintei. Prin concesie, mânia e firească; păcatul constă în prelungirea şi amplificarea ei (vezi continuarea şi

versetul următor).
30 Să nu întristaţi Duhul cel Sfânt al lui Dumnezeu, întru Care aţi fost pecetluiţi pentru ziua răscumpărării.
31 Să piară de la voi toată amărăciunea şi întărâtarea şi mânia şi strigarea şi blasfemia împreună cu toată răutatea.
32 Ci fiţi buni între voi, milostivi, iertându-vă unul altuia, aşa cum şi Dumnezeu v-a iertat vouă întru Hristos.
5
Dreptar pentru viaţa cea nouă (continuare). Umblaţi ca fii ai luminii! Datoriile soţilor şi soţiilor.
1 Fiţi dar următori1 lui Dumnezeu, ca nişte copii iubiţi,
2 şi umblaţi întru iubire aşa cum şi Hristos ne-a iubit pe noi, şi pentru noi i s-a dat pe Sine lui Dumnezeu prinos şi jertfă întru miros cu bună mireasmă.
3 Iar de desfrâu şi de orice necurăţie şi de lăcomie nici să se pomenească între voi, aşa cum se cuvine sfinţilor;
4 nici de vorbe neruşinate, nebuneşti sau glumeţe, care nu se cuvin; ci mai degrabă, de mulţumire.
5 Căci pe aceasta s-o ştiţi voi bine, că nici desfrânat sau necurat sau lacom care este un închinător la idoli nu are moştenire în împărăţia lui Hristos şi a lui Dumnezeu.
6 Nimeni să nu vă amăgească cu vorbe deşarte, că din pricina acestora vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării.
7 Aşadar, nu vă faceţi părtaşi cu ei.
1 Imitatori (ai lui Hristos-Dumnezeu); vezi versetul următor.
1993
8 Altădată eraţi întuneric, dar acum lumină sunteţi întru Domnul; ca fii ai luminii să umblaţi
9 pentru că roada luminii este în orice bunătate, dreptate şi adevăr -,
10 osebind2 ce este bine plăcut Domnului.
11 Şi nu fiţi părtaşi la faptele cele neroditoare ale întunericului, ci mai degrabă osândiţi-le făţiş3;
12 căci pe cele ce le fac ei întru ascuns, ruşine este chiar a le spune.
13 Dar toate cele osândite făţiş sunt vădite de lumină,
14 căci tot ceea ce-i vădit e lumină4. De aceea zice: Deşteaptă-te tu, cel ce dormi, scoală-te din morţi şi-asupra ta va lumina Hristos.
15 Prin urmare, luaţi bine seama cum umblaţi: nu ca nişte neînţelepţi, ci precum cei înţelepţi,
16 răscumpărând vremea5, căci zilele rele sunt.
17 De aceea nu fiţi fără minte, ci înţelegeţi care este voia Domnului.
18 Să nu vă îmbătaţi de vin, în care este pierzanie, ci vă umpleţi de Duh,
2= Punând la încercare prin spirit de discernământ (vezi Rm 2, 18 şi nota); aplicând criteriile evanghelice la imensa varietate a gândurilor şi faptelor omeneşti.
3= denunţaţi-le; demascaţi-le. O traducere mai generoasă a lui elegho (a osândi; a blama; a reproşa; a reproba), spre a pune verbul în acord cu contextul.
4 A închide ochii asupra faptelor reprobabile săvârşite într-ascuns, făcându-te că nu le vezi, e un lucru rău, ca şi cum te-ai solidariza cu ele. Osândirea lor publică aduce un dublu câştig: făptaşul se ruşinează, ceilalţi iau exemplu şi totul devine lumină.
5= Recuperând timpul pierdut (în păcate) prin maxima folosire a celui prezent (care poate fi scurt).
19 vorbind între voi în psalmi şi-n laude şi-n cântări duhovniceşti, lăudând şi cântând în inimile voastre Domnului,
20 întotdeauna pentru toate mulţumind lui Dumnezeu şi Tatăl în numele Domnului nostru Iisus Hristos,
21 supunându-vă unul altuia întru frica lui Hristos.
22 Femeile să li se supună bărbaţilor lor precum Domnului;
23 pentru că bărbatul îi este cap femeii, aşa cum şi Hristos îi este cap Bisericii, El, Mântuitorul trupului.
24 Dar aşa cum Biserica I se supune lui Hristos, tot astfel şi femeile să le fie-ntru toate bărbaţilor lor.
25 Bărbaţilor, iubiţi pe femeile voastre aşa cum şi Hristos a iubit Biserica şi pe Sine s-a dat pentru ea

26 ca s-o sfinţească, curăţind-o prin baie de apă întru cuvânt6,
27 ca s-o înfăţişeze Sieşi Biserică slăvită, fără să aibă pată sau creţuri sau altceva de acest fel, ci să fie sfântă şi fără prihană.
28 Aşa sunt datori bărbaţii să-şi iubească femeile, ca pe propriile lor trupuri. Cel ce-şi iubeşte femeia, pe sine se iubeşte.
29 Că nimeni vreodată nu şi-a urât trupul; dimpotrivă, fiecare îl hrăneşte şi-l încălzeşte, precum şi Hristos Biserica;
30 pentru că noi suntem mădulare ale trupului Său, din carnea Lui şi din oasele Lui.
6 Taina Botezului, a cărei materie este apa, se consumă în interiorul cuvântului lui Dumnezeu, exprimat prin mărturisirea de credinţă şi prin formula sacramentală (vezi 1 Ptr 1, 23).
1994
31 Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa şi cei doi vor fi un trup.
32 Taina aceasta mare este; iar eu zic, în Hristos şi în Biserică7.
33 Dar şi-n ceea ce vă priveşte, fiecare din voi să-şi iubească femeia ca pe sine însuşi, iar femeia spre bărbat să se-nfioare8.
6
Copii şi părinţi. Robi şi stăpâni. Lupta împotriva răului. Salutări de încheiere.
7 Pavel descoperă că în textul din Fc 2, 24 se ascunde taina legăturii organice dintre Hristos şi Biserica Sa, termen de analogie pentru Taina Nunţii.
8 În versiunile curente româneşti: „iar femeia să se teamă de bărbat". Verbul „a se teme" îl traduce exact pe grecescul foveo, dar textul în sine, folosit şi în cult (Apostolul de la Cununie), provoacă reacţii inconfortabile în mentalitatea socială modernă, iar aceasta din pricină că nu e înţeles şi aplicat în interiorul analogiei Hristos-biserică, adică iubire-supunere. Ceva mai sus (v. 21) se vorbeşte de „frica lui (faţă de) Hristos"; Celui ce iubeşte îi răspundem nu numai cu iubire, dar şi cu teamă respectuoasă, ca Unuia care o inspiră şi o merită. Unii traducători protestanţi (KJV, RSV, TOB) propun sintagma concesivă: „să respecte pe bărbat", ceea ce însă e departe de sensul real, întrucât respectul faţă de cineva e un sentiment rece, distant, neangajant, lipsit de afectivitatea necesară într-o căsnicie. Mai nou, o seamă de filologi biblici (Morrish) au constatat că verbul foveo este folosit uneori în Sfânta Scriptură în locul lui frontizo = „a se îngrijora", „a se îngriji" de cineva, „a fi preocupat" de o anume persoană, dar şi în locul lui sevomai = „a onora", „a venera", cu nuanţa că relaţia cu persoana venerată are un pronunţat caracter afectiv, atrăgător şi comuniant, într-un fel de uimire care înfioară, asemenea relaţiei dintre om şi divinitate. Formularea de faţă aşază textul şi în concordanţă cu cel din Fc 3, 16: ceea ce în Legea Veche părea blestem, în cea Nouă devine binecuvântare.
1 Copii, ascultaţi întru Domnul de părinţii voştri, căci aşa este drept.
2 Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta; aceasta este cea dintâi poruncă urmată de făgăduinţă:
3 ca să-ţi fie ţie bine şi să trăieşti ani mulţi pe pământ.
4 Şi voi, părinţilor, nu-i întărâtaţi pe copiii voştri spre mânie; dimpotrivă, Creşteţi-i întru învăţătura şi certarea Domnului.
5 Robilor, pe stăpânii voştri cei după trup1 ascultaţi-i cu frică şi cu cutremur2 întru curăţia inimii voastre, ca şi pe Hristos,
6 nu cu slujire doar de ochii lumii, cu gândul de a plăcea oamenilor, ci ca nişte robi ai lui Hristos, din suflet făcând voia lui Dumnezeu,
7 cu bunăvoinţă slujind ca şi Domnului, şi nu ca oamenilor,
8 ştiind că de va face cineva ceva bun, bunul acela îl va primi de la Domnul fiecare, ori că e rob, ori că e liber.
9 Şi voi, stăpânilor, faceţi tot aşa faţă de ei; lăsaţi deoparte ameninţarea, ştiind că Domnul lor şi al vostru este în ceruri şi că la El nu există părtinire.
10 În sfârşit, fraţii mei, întăriţi-vă întru Domnul şi-ntru tăria puterii Lui.
11 Îmbrăcaţi armura3 lui Dumnezeu, ca să puteţi sta împotriva uneltirilor diavolului.
12 Căci lupta noastră nu este-mpotriva cărnii şi a sângelui4, ci-mpotriva Începătoriilor, împotriva Stăpâniilor, împotriva
1= Stăpânii pământeşti.

2 Expresie preluată din Vechiul Testament, referitoare la respectul datorat lui Dumnezeu şi celor sfinte (vezi 1 Co 2, 3 şi nota).
3= Totalitatea armelor ofensive şi defensive.
4 Adevărata luptă dintre bine şi rău nu se consumă în planul materiei contingente; pasiunile ei sunt determinate de forţe spirituale. Întregul verset fundamentează ceea ce literatura patristică va numi „războiul nevăzut”.

Stăpânitorilor acestei lumi de-ntuneric, împotriva duhurilor răutăţii 5 care sunt în stihiile cereşti6.
13 Pentru aceea luaţi armura lui Dumnezeu: pentru ca-n ziua cea rea să fiţi în stare să ţineţi piept; şi după ce veţi isprăvi totul, să rămâneţi în picioare.
14 Aşadar, staţi în picioare, avându-vă mijlocul încins cu adevărul şi îmbrăcaţi fiind în platoşa dreptăţii
15 şi cu picioarele încălţate-n starea de a fi gata pregătiţi pentru Evanghelia păcii7;
16 mai presus de toate luând pavăza credinţei, cu care veţi putea stinge toate săgeţile înflăcărate8 ale Celuirău.
17 Luaţi şi coiful mântuirii şi sabia Duhului, care este cuvântul lui Dumnezeu,
18 în toată vremea rugându-vă întru Duhul prin orice rugăciune şi cerere; şi-ntru aceasta privegheaţi cu toată stăruinţa, rugându-vă pentru toţi sfinţii
19 şi pentru mine, ca oridecâteori voi deschide gura, să mi se dea cuvânt spre a face cu-ndrăznire cunoscută taina Evangheliei
20 al cărei sol sunt eu în lanţuri -,
5 Pentru forţele care I se împotrivesc lui Dumnezeu vezi notele de la Rm 8, 38 şi 1 Co 15, 24.
6= Spaţiul dintre pământ şi cer ca văzduh al puterilor diavoleşti (vezi şi nota de la 2, 2).
7= Promptitudinea cu care să porniţi la propovăduirea Evangheliei păcii.
8 Aluzie la săgeţile sau lăncile incendiare, cu smocuri de smoală sau răşină aprinsă, pe care luptătorii romani le anihilau cu scuturile lor foarte mari.
pentru ca despre ea să vorbesc deschis, aşa cum trebuie să vorbesc.
21 Iar ca să ştiţi şi voi cum mă aflu şi ce fac, pe toate vi le va aduce la cunoştinţă Tihic, fratele iubit şi slujitor credincios întru Domnul.
22 Pentru aceasta l-am trimis la voi, ca să aflaţi cum suntem şi să vă mângâie inimile.
23 Pace fie-le fraţilor, şi iubire cu credinţă, de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Domnul Iisus Hristos.
24 Harul fie cu toţi cei ce-n curăţie Îl iubesc pe Domnul nostru Iisus Hristos!

Introducere la Epistola către Filipeni

Filipi este vechiul oraş macedonean Krenides (Izvoare), care-şi primeşte noul nume de la regele Filip al II-lea, tatăl lui Alexandru cel Mare; acesta îl cucereşte în anul 358 î. H., îi schimbă numele şi face din el un bastion de apărare împotriva Traciei. Devenit teritoriu roman în 168 î. H., împreună cu întreaga Macedonie, oraşul e masiv populat de către Octavian August cu ostaşii şi ofiţerii demobilizaţi ai armatelor lui Antoniu, după ce acesta fusese înfrânt, împreună cu Cleopatra, în celebra bătălie de la Actium (31 î. H.). El este astfel o aşezare cosmopolită, în care vechile populaţii iliro-trace sunt amestecate cu multe alte neamuri, dar în care limba oficială este latina, în timp ce greaca îşi menţine privilegiul de limbă universală a culturii elenistice.

Filipi este primul oraş european în care Pavel întemeiază o comunitate creştină (cu alte cuvinte, punctul prin care creştinismul pune piciorul în Europa). Aceasta se întâmplă în anul 50 sau 51, în timp ce marele Apostol îşi desfăşoară cea de a doua călătorie misionară, însoţit de Sila, Timotei şi Luca. Comunitatea Evreilor nu e nici prea mare, nici prea puternică, nici foarte influentă. Evreii nu au sinagogă şi se mulţumesc să-şi exercite cultul pe malul unui râu din afara oraşului. Printre ei se află şi Lidia, femeie întreprinzătoare şi bogată (face comerţ cu porfiră), care e cucerită de predica lui Pavel, se botează împreună cu toţi ai ei (copii, servitori şi sclavi) şi-şi pune casa la dispoziţia tinerei comunităţi creştine, ea oferind astfel nucleul uman şi liturgic al creştinismului european.

Succesul misionar al lui Pavel e atât de rapid şi de puternic, încât stârneşte reacţia Celui-Rău. Acesta, reiterând procedeul demonilor din vremea lui Iisus (careI proclamau du mnezeirea spre a-L compromite în faţa contemporanilor), îi face lui Pavel o reclamă zgomotoasă prin gura unei

ghicitoare demonice (FA 16, 16-18) şi provoacă întâiul mare conflict dintre creştinism şi autoritatea romană, conflict care va lua forme acute de-a lungul a trei secole. Pavel părăseşte oraşul, dar îi lasă aci pe Luca şi pe Timotei, care-i continuă opera într-o Biserică despre care ştim sigur că, în afară de apostoli, era condusă de preoţi (episcopi) şi diaconi. Ea este comunitatea căreia Pavel îi va păstra, de-a lungul anilor, un sentiment cu totul aparte, de prietenie, iubire şi duioşie, singura de la care el - cel atât de mândru în independenţa sa materială - acceptă daruri şi ajutoare, de două ori în Tesalonic şi o dată în Corint.
Având structura unei suite de efuziuni sentimentale, dar îmbogăţită cu inserţii de gândire dogmatică a autorului (cum este, de pildă, episodul din 2, 6-8 prin care se fundamentează teologia kenozei), Epistola poate fi schiţată astfel:(adresare, salutare, lucrarea harului)
(1, 1-11).
Corpul Epistolei. Ştiri despre Pavel; îndemnuri şi încurajări; ştiri despre Timotei şi Epafrodit; alte îndemnuri (1, 12 - 4, 1).
Încheiere (recomandări, mulţumiri, salutări finale)
(4, 2-23).

Epistola către Filipeni
1
Salutare. Rugăciunea lui Pavel pentru Filipeni. „Pentru mine a trăi este Hristos."
1 Pavel şi Timotei, slujitori ai lui Hristos Iisus, tuturor sfinţilor întru Hristos Iisus care sunt în Filipi împreună cu episcopii1 şi diaconii [lor]:
2 Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Iisus Hristos!
3 Mulţumesc Dumnezeului meu ori de câte ori îmi amintesc de voi.
4 Întotdeauna în toate rugăciunile mele mă rog pentru voi toţi cu bucurie
5 din pricina părtăşiei voastre la Evanghelie, din ziua cea dintâi până acum,
6 încredinţat fiind eu de aceasta: cel care a început în voi lucrul cel bun îl va duce la capăt până în ziua lui Hristos Iisus2,
1 În cazul de faţă, cuvântul episcopi (de la episkopos = supraveghetor, protector) îi desemnează pe preoţii de vază (presbiterii hirotoniţi în treapta preoţiei) care aveau menirea de a conduce comunitatea (vezi şi 1 Tim 3, 1); din rândul lor vor fi recrutaţi episcopii propriu-zişi, pe măsură ce apostolii vor simţi nevoia unor succesori direcţi. Acesta este primul text care atestă limpede existenţa celor două trepte harice în Bisericaprimară: preoţi şi diaconi.
2= Ziua celei de A Doua Veniri, întru slavă, a Domnului (perspectivă constantă în scrierile lui Pavel).
7 aşa cum drept este să gândesc eu despre voi toţi; pentru că pe voi toţi vă am la inimă, cei ce sunteţi cu mine părtaşi ai harului, şi în lanţurile mele, şi în apărarea şi întărirea Evangheliei.
8 Martor îmi este Dumnezeu că pe toţi vă doresc în dorul lui Hristos Iisus.
9 Şi aceasta mă rog: ca iubirea voastră încă mai mult şi mai mult să prisosească întru cunoştinţă3 şi-ntru toată priceperea4,
10 să le osebiţi pe cele ce sunt mai bune, pentru ca să fiţi voi curaţi şi nepoticniţi5 în ziua lui Hristos,
11 plini de roada dreptăţii care vine prin Iisus Hristos spre slava şi lauda lui Dumnezeu.
12 Dar vreau să ştiţi, fraţilor, că cele petrecute cu mine6 s-au întors mai degrabă spre sporirea Evangheliei,
13 că lanţurile mele pe care le port întru Hristos au ajuns cunoscute întregului pretoriu7 şi tuturor celorlalţi;
3 Înţelesul exact: facultatea de a recunoaşte ceva în ceva.
4= Capacitatea de a vedea dincolo de aparenţe; clarviziune.
5= Nepoticnit (în sensul exact): cel ce la capătul drumului nu prezintă răni sau semne ale unor căderi.
6= Arestarea şi detenţia lui Pavel, ca şi procesul care-l aşteaptă.
7= Garda pretoriană; garnizoana care asigura paza palatului imperial din Roma. într-o capitală de provincie (precum Cezareea sau Efesul), pretoriul era totalitatea curtenilor şi ofiţerilor din suita sau palatul guvernatorului. Pavel obişnuia să întreţină conversaţii cu ostaşii care-l păzeau; prin aceştia el

pătrundea, de fapt, până-n inima garnizoanei, în cercurile intime ale conducerii de stat.

14 şi cei mai mulţi dintre fraţi, încredinţare având în Domnul prin lanţurile mele, cu mult mai mult îndrăznesc să grăiască fără teamă cuvântul lui Dumnezeu.
15 Unii, e drept, Îl propovăduiesc pe Hristos prin invidie şi prin ceartă, dar alţii prin bunăvoinţă;
16 unii o fac din iubire, ştiind că eu stau aici pentru apărarea Evangheliei;
17 alţii însă din invidie 8 Îl vestesc pe Hristos, nu cu gânduri curate, ci socotind să-mi sporească necazul în lanţurile mele.
18 Dar ce-i cu asta? Nimic altceva decât că-n tot chipul, fie din făţărnicie, fie-ntru adevăr, Hristos Se propovăduieşte, şi-ntru aceasta mă bucur. Şi încă mă voi bucura,
19 fiindcă ştiu că aceasta îmi va fi mie spre mântuire, prin rugăciunile voastre şi cu ajutorul Duhului lui Iisus Hristos,
20 potrivit cu aşteptarea mea stăruitoare şi cu nădejdea mea că-ntru nimic nu voi fi ruşinat, ci că-ntru toată îndrăznirea, acum ca-ntotdeauna, Hristos va fi preamărit în trupul meu, fie prin viaţă, fie prin moarte;
21 căci pentru mine a trăi este Hristos, şi a muri este câştig.
8 Mai precis: din spirit de partizanat. Aceşti predicatori nu profesează o învăţătură greşită, dar fac în jurul lui Pavel o agitaţie exagerată, inutilă şi dăunătoare, uneori chiar cu intenţia de a-i îngreuia situaţia.
22 Dar dacă a trăi în trup înseamnă a-i da lucrării mele roadă, atunci nu ştiu ce voi alege.
23 Sunt strâns din două părţi: am dorinţa să mă despart de trup9 şi să fiu împreună cu Hristos, că e cu mult mai bine;
24 dar să rămân în trup e mai de trebuinţă, de dragul vostru.
25 Şi încredinţat fiind eu de aceasta, ştiu că voi rămâne şi că voi petrece cu voi cu toţi spre propăşirea voastră şi spre bucuria credinţei,
26 pentru ca lauda voastră-ntru mine să prisosească-n Hristos Iisus prin revenirea mea la voi.
27 Numa să vă purtaţi în chip vrednic de Evanghelia lui Hristos, pentru ca, fie venind eu şi văzându-vă, fie nefiind de faţă, să aud despre voi că staţi cu tărie într-un singur duh, într-un singur suflet luptându-vă împreună pentru credinţa Evangheliei,
28 fără ca-ntru ceva să vă înfricoşaţi de cei potrivnici, ceea ce pentru ei este un semn de pierzare, dar pentru voi, de mântuire; şi aceasta, de la Dumnezeu.
29 Căci de dragul lui Hristos vi s-a dat vouă nu numai să credeţi în El, dar şi să pătimiţi pentru El,
30 ducând aceeaşi luptă pe care-aţi văzut-o la mine şi-n care-acum auziţi că sunt.
2
Smerenia creştină şi smerenia lui Hristos. A străluci în lume ca nişte lumini. Timotei şi Epafrodit.
9 Literal: să mă desfac (întru cele din care am fost alcătuit); metaforic: să mor.

1 Aşadar, dacă e vreun îndemn în Hristos, dacă e vreo mângâiere a iubirii, dacă e vreo împărtăşire a Duhului, dacă e vreun dor şi vreo îndurare,
2 împliniţi-mi bucuria de a gândi la fel, de a avea aceeaşi iubire, un singur suflet, aceeaşi cugetare.
3 Nu faceţi nimic din duh de ceartă, nici din slavă deşartă, ci-ntru smerenie unul să-l socotească pe altul mai de cinste decât pe el însuşi.
4 Nimeni să nu caute doar spre ale sale, ci fiecare şi spre ale altora.
5 Aveţi în voi gândirea aceasta, care era şi în Hristos Iisus:1
6 Cel ce dintru-nceput fiind2 în chipul3 lui Dumnezeu a socotit că a fi El întocmai cu Dumnezeu nu e o prădare4,
7 dar S-a golit pe Sine5 luând chip de
1 Versetele următoare (6-11) alcătuiesc un adevărat imn, de o mare densitate terminologică şi dogmatică.
2 Verbul yparho e mult mai mult decât obişnuitul auxiliar (a fi); el e construit pe ideea de existenţă originară, substanţială şi perpetuă, ceea ce exclude ideea de temporalitate, inconsistenţă sau alterare.
3 Pavel nu foloseşte cuvântul în sensul tehnic al filosofiei greceşti (imagine plastică, formă exterioară), ci în sensul de natură, fire, condiţie, esenţă; mai precis, chip care traduce esenţa.
4 Faptul că Dumnezeu-Fiul este şi Se consideră pe Sine egal şi consubstanţial cu Tatăl nu înseamnă

câtuşi de puţin că Tatăl a fost deposedat de propria Sa dumnezeire („Lumină din Lumină”).
5 Verbul kenoo = a goli, a deşerta, a evacua, a pustii, a aneantiza, a reduce la nimic, implică substantivul kenosis = kenoză, cuvânt fundamental în limbajul ortodox al teologiei Întrupării. Kenoza nu afectează unirea ipostatică a Fiului cu Tatăl; ea exprimă doar faptul că, pe durata Întrupării Sale, Fiul renunţă la prerogativa de a-Şi manifesta în afară dumnezeiasca Sa slavă (cu excepţia momentului intim al schimbării la faţă), acceptând o „degradare” treptată (Dumnezeu-om-rob-răstignit), de bunăvoie supunându-Se Tatălui (în text, „pe Sine” e mai mult decât un pronume reflexiv; termenul sugerează voluntariatul). „A se goli pe Sine” (de slavă) pentru a Se smeri în chipul şi condiţia robului mai înseamnă că dumnezeiasca strălucire a Fiului nu este un veşmânt pe dinafară, care să poată fi îmbrăcat sau dezbrăcat la nevoie sau după voie, ci un dat interior al Fiinţei divine (vezi 2 Co 4, 6 şi nota).
rob, devenind asemenea oamenilor şi la înfăţişare aflându-Se ca un om;
8 s-a smerit pe Sine făcându-Se ascultător până la moarte şi încă moarte de cruce!
9 Pentru aceea, şi Dumnezeu L-a preaînălţat şi I-a dăruit Lui nume care-i mai presus de orice nume,
10 pentru ca-ntru numele lui Iisus tot genunchiul să se plece, al celor cereşti, al celor pământeşti şi al celor dedesubt,
11 şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu-Tatăl.
12 Drept aceea, iubiţii mei, aşa cum întotdeauna m-aţi ascultat, nu numai ca atunci când eram de faţă, ci cu mult mai mult acum când sunt departe, cu frică şi cu cutremur lucraţi la mântuirea voastră;
13 căci Dumnezeu este Cel ce-ntru voi le lucrează şi pe „a vrea” şi pe „a lucra”, pentru bunăvoirea Sa6.
14 Pe toate să le faceţi fără murmur şi fără socoteli7,
15 ca să fiţi fără prihană şi curaţi, fii ai lui Dumnezeu, neîntinaţi în mijlocul unui neam sucit şi stricat, în care voi străluciţi ca nişte luminători în lume,
6= Pentru scopul în care Dumnezeu a binevoit asupră-ne.
7 Înţelesul exact: fără calcule (asupra foloaselor pe care le-aţi trage din ceea ce faceţi).

16 cuvântul vieţii cu tărie ţinându-l spre lauda mea în ziua lui Hristos, că nu în zadar am alergat şi nici în zadar m-am ostenit.
17 Şi chiar Dac-ar fi ca sângele meu să curgă8 peste prinosul şi slujba credinţei voastre, mă bucur, şi-mpreună cu voi toţi mă fericesc.
18 Şi voi, de asemenea, bucuraţi-vă, şi-mpreună cu mine fericiţi-vă!
19 Dar nădăjduiesc întru Domnul Iisus că-n curând am să-l trimit la voi pe Timotei, pentru ca la rându-mi să prind şi eu curaj aflând veşti despre voi.
20 Că-ntru părtăşia simţămintelor mele nu am pe nimeni altul care din inimă9 să se-ngrijească de treburile voastre,
21 fiindcă toţi caută spre ale lor, nu spre ale lui Iisus Hristos.
22 Dar voi ştiţi cât e el de-ncercat, că-ntocmai ca un copil cu tatăl său i-a slujit Evangheliei împreună cu mine.
23 Pe el deci nădăjduiesc să-l trimit de-ndată ce voi vedea ce va fi cu mine.
24 Sunt însă încredinţat în Domnul că eu însumi voi veni în curând.
25 Am socotit că-i de trebuinţă să vi-l trimit pe Epafrodit, fratele meu şi împreună-cu-mine-lucrător şi împreună-cu-mine-luptător10, dar şi
8 Literal: chiar Dac-ar fi să mă ofer pe mine însumi ca pe o libaţie sacrificială (libaţie = vărsarea unui lichid apă, vin, lacrimi, sânge deasupra unei ofrande rituale; la noi, obiceiul de a vărsa puţin vin pe colivă sau pe pământ în amintirea morţilor).
9= În mod firesc; cu sinceritate, fără interese personale.
10 Literal: comiliton; camarad de arme. Misiunea creştină e deseori văzută de Pavel ca o permanentă campanie militară, din care-şi extrage şi limbajul (vezi în special Ef 6, 13-17).
trimisul vostru şi slujitorul trebuinţelor mele,
26 de vreme ce vă dorea pe toţi şi era neliniştit, fiindcă aţi auzit că a fost bolnav.
27 şi-ntr-adevăr a fost bolnav aproape de moarte; dar Dumnezeu a avut milă de el şi nu numai de el, ci şi de mine, ca să nu am întristare peste-ntristare.

28 Aşadar, mă grăbesc să vi-l trimit îndărăt11, pentru ca voi, văzându-l, din nou să vă bucuraţi, iar eu să fiu mai puţin întristat.
29 Primiţi-l dar întru Domnul cu toată bucuria; şi pe cei ca el întru cinstire să-i aveţi,
30 fiindcă de dragul lucrării lui Hristos a fost el până aproape de moarte, punându-şi viaţa în primejdie ca să-mplinească lipsa voastră în a mă sluji pe mine.
3
Adevărata dreptate. A-L urma pe Hristos.
1 Încolo, fraţii mei, bucuraţi-vă-ntru Domnul! Ca să vă scriu aceleaşi lucruri1, mie nu-mi este greu, iar vouă vă este întărire.
2 Păziţi-vă de câini! Păziţi-vă de lucrătorii cei răi! Păziţi-vă de-mprejurul tăierii2!,
11 Textual: l -am trimis mai degrabă. Trecutul verbului devansează momentul sosirii în Filipi a lui Epafrodit, purtătorul epistolei.
1 După unii comentatori, posibilă aluzie la o epistolă care nu s-a păstrat.
2 Între acest termen (katatome) şi cel din versetul următor (peritome) e un sarcastic joc de cuvinte prin care Pavel asociază circumcizia iudaică (mai precis, pe cea a iudaizanţilor) cu automutilările corporale din ritualurile orgiastice păgâne (vezi şi Ga 5, 12 şi nota).

3 pentru că noi suntem tăierea-mprejur, noi, cei ce-n duh Îi slujim lui Dumnezeu şi ne lăudăm întru Hristos Iisus şi nu ne bizuim pe trup 3,
4 deşi eu aş putea să mă bizui şi pe trup. Dacă vreun altul socoteşte că se poate bizui pe trup, eu cu atât mai mult:
5 tăiat împrejur la opt zile; din neamul lui Israel; din seminţia lui Veniamin; evreu din Evrei; după lege, fariseu;
6 după râvnă, prigonitor al Bisericii; după dreptatea cea din lege, fără prihană.
7 Dar cele ce-mi erau mie câştig, pe acestea le-am socotit pentru Hristos pagubă.
8 Mai mult însă, eu pe toate le socotesc pagubă faţă de nepreţuitul preţ al cunoaşterii lui Hristos Iisus, Domnul meu, de dragul Căruia m-am lăsat păgubit de toate şi le socotesc drept gunoaie pentru ca să-L câştig pe Hristos
9 şi să mă aflu întru El, având nu propria mea îndreptăţire, cea din lege, ci pe aceea care este prin credinţa în Hristos, îndreptăţirea cea de la Dumnezeu, întemeiată pe credinţă,
10 ca să-L cunosc pe El şi puterea învierii Lui şi părtăşia la patimile Lui; asemănându-mă cu moartea Lui,
11 să pot ajunge cumva la învierea cea din morţi.
12 Nu că am şi dobândit-o sau că de pe-acum am ajuns la desăvârşire; dar o urmăresc, că doar o voi dobândi, de
3= Nu punem preţ pe circumcizie ca semn de apartenenţă la poporul lui Dumnezeu.
vreme ce şi eu dobândit am fost de Hristos Iisus.
13 Fraţilor, eu încă nu socotesc s-o fi dobândit, dar una fac: uitând cele ce sunt în urma mea şi tinzând la cele dinainte,
14 alerg la ţintă către răsplata chemării de sus a lui Dumnezeu întru Hristos Iisus.
15 Aşadar, câţi suntem desăvârşiţi, pe aceasta s-o gândim; şi dacă gândiţi ceva în alt fel, Dumnezeu v-o va descoperi şi pe aceasta.
16 Dar de acolo de unde am ajuns, să urmăm acelaşi dreptar, să gândim la fel.
17 Fiţi laolaltă următorii4 mei, fraţilor, şi uitaţi-vă la aceia care se poartă aşa cum aveţi voi pildă de la noi.
18 Fiindcă mulţi despre care v-am vorbit adeseori, iar acum v-o spun chiar plângând se poartă ca duşmani ai crucii lui Hristos.
19 Sfârşitul lor este pieirea; dumnezeul lor este pântecele; iar slava lor, întru ruşinea lor; ei pe cele pământeşti le cugetă.
20 Căci pentru noi, cetatea noastră e de la-nceput în ceruri, de unde-L şi aşteptăm ca Mântuitor pe Domnul Iisus Hristos,
21 Care va schimba trupul nostru de smerenie spre a-l face după chipul trupului Său de slavă, potrivit cu lucrarea puterii Lui ca pe toate Sieşi să le supună.
4 Şi aici, a urma = a imita.

4
Sfaturi şi îndemnuri. Pavel confirmă darul Filipenilor. Urări şi salutări.
1 Aşadar, fraţii mei iubiţi şi mult doriţi, bucuria mea şi cununa mea, aşa să staţi întru Domnul, iubiţilor!
2 O rog mult pe Evodia şi mult o rog pe Sintihia1 să aibă aceleaşi gânduri întru Domnul;
3 te rog de asemenea şi pe tine, adevăratule Sizig2, ajută-le şi tu, ca unora care laolaltă cu mine s-au luptat întru Evanghelie, aşa cum şi Clement şi ceilalţi împreună-lucrători cu mine, ale căror nume sunt scrise în Cartea Vieţii.
4 Bucuraţi-vă pururea întru Domnul!; şi iarăşi vă spun: Bucuraţi-vă!
5 Tuturor oamenilor să le fie cunoscută blândeţea voastră. Domnul este aproape.
6 De nimic nu vă-ngrijoraţi, ci-ntru totul faceţi-I cunoscute lui Dumnezeu cererile voastre prin rugăciune şi rugă cu mulţumire3.
7 Şi pacea lui Dumnezeu, care covârşeşte
1 Două credincioase cu divergenţe de păreri.
2 Syzygos în greceşte înseamnă tovarăş de jug. Unii traducători îl redau ca atare (soţ, însoţitor, tovarăş, asociat, împreună-lucrător), în timp ce alţii îl tratează ca pe un nume propriu. Textul de faţă optează pentru cea de a doua soluţie, având în vedere şi faptul că Pavel face uneori jocuri de cuvinte pe nume proprii, cum este acela al lui Onisim (vezi Flm 10-11 şi nota). Adjectivul (adevărat, veritabil) om care-şi merită numele vine în sprijinul acestei opţiuni.
3 Pentru ceea ce-I ceri lui Dumnezeu, să-I şi mulţumeşti chiar în clipa când te rogi, ca şi cum ţi-ar fi dat. Pentru legătura intimă şi simultană dintre cerere şi mulţumire, prin credinţă, vezi nota de la Mc 11, 24.
toată mintea, să vă păzească inimile şi cugetele întru Hristos Iisus.
8 Încolo, fraţilor, câte sunt adevărate, câte sunt de cinste, câte sunt drepte, câte sunt curate, câte sunt vrednice de iubire, câte sunt cu nume bun, dacă-i virtute şi dacă-i de laudă, pe acestea să le gândiţi.
9 Cele ce-aţi învăţat şi-aţi primit şi-aţi auzit şi-aţi văzut la mine, pe acestea să le faceţi, şi Dumnezeul păcii va fi cu voi.
10 Mult m-am bucurat în Domnul că din nou a-nflorit purtarea voastră de grijă pentru mine aşa cum, de altfel, o şi aveaţi, numai că v-a lipsit prilejul.
11 n-o spun fiindcă aş duce lipsă, căci eu m-am deprins să mă îndestulez cu ceea ce am.
12 Ştiu şi să fiu smerit, ştiu şi să am de prisos, în orice şi-n toate m-am învăţat să fiu şi sătul, şi flămând, şi să am de prisos, şi să duc lipsă.
13 Pe toate le pot întru Hristos, Cel ce mă întăreşte.
14 Bine-aţi făcut însă c-aţi luat parte la necazul meu.
15 Dar şi voi înşivă ştiţi, Filipenilor, că la începutul Evangheliei, când am plecat eu din Macedonia, în afară de voi singuri nici o Biserică nu s-a făcut părtaşă cu mine prin dare şi primire de daruri pe seama mea.
16 Că şi-n Tesalonic, o dată ba de două ori mi-aţi trimis ceea ce-mi era de trebuinţă.
17 Nu că eu caut darul, dar caut câştigul care prisoseşte pe seama voastră.
18 Am de toate şi am şi de prisos; m-am îndestulat primind de la Epafrodit cele ce mi-aţi trimis, miros cu bună

mireasmă, jertfă primită, bine-plăcută lui Dumnezeu.
19 Iar Dumnezeul meu să-mplinească toate trebuinţele voastre după bogăţia Sa, cu slavă, întru Hristos Iisus.
20 Iar lui Dumnezeu şi Tatăl nostru, slavă în vecii vecilor! Amin.
21 Îmbrăţişaţi-l pe fiecare dintre sfinţii întru Hristos Iisus. Pe voi vă îmbrăţişează fraţii care sunt împreună cu mine.
22 Vă îmbrăţişează toţi sfinţii, mai ales cei din casa cezarului4.
23 Harul Domnului Iisus Hristos să fie cu duhul vostru! Amin.
4 E vorba, desigur, de funcţionarii, sclavii şi liberţii din serviciul curţii imperiale, convertiţi la creştinism.

Introducere la epistola către Coloseni
Nu puţini sunt cei ce cred că locuitorii din Colose au fost încreştinaţi nu de Pavel, ci de ucenicul acestuia, Epafras. Cu alte cuvinte, Apostolul neamurilor nu a trecut niciodată prin Colose, ci l-a ocolit pe şoseaua directă ce lega Antiohia Pisidiei de coasta Mării Egee, dar că în timpul îndelungatei sale şederi în Efes (53-56) i-a încredinţat lui Epafras misiunea de a-i evangheliza pe locuitorii celor trei oraşe învecinate.
Alţi teologi însă (printre care şi cei din şcoala biblică românească) au găsit argumente în favoarea prezenţei lui Pavel în Colose şi a faptului că şi Biserica de aci este fructul propovăduirii sale. Aşadar, singura comunitate creştină căreia Pavel i se adresează printr-o epistolă, dar care nu a fost întemeiată de el, este şi rămâne Roma.
Oricum, e sigur că în timp ce Pavel se află în prima sa captivitate romană (61-63), el primeşte vizita lui Epafras, ucenic al său care, după toate probabilităţile, îi continuase opera misionară în Colose, puternic sprijinit şi de Filimon, a cărui casă de om înstărit fusese pusă la dispoziţia tinerei comunităţi creştine. Ucenicul îl pune la curent cu faptul că Bisericile din Colose, Laodiceea şi Ierapole sunt tulburate de unele erezii iudeo-gnostice care căutau să semene confuzie printre proaspeţii convertiţi, acreditând ideea că între Dumnezeu şi lume există o întreagă ierarhie de fiinţe intermediare (eoni) şi că Iisus Hristos nu este altceva decât una din ele. Or, dacă lucrurile stau aşa, înseamnă că toată învăţătura despre unitatea lumii în Iisus Hristos şi despre mântuirea ei prin El - şi numai prin El - se răstoarnă. E foarte probabil că Epafras îi cere Apostolului să intervină în scris, Tihic urmând să fie purtătorul mesajului.
Aceasta este împrejurarea în care se naşte Epistola către Coloseni, una din cele patru ale captivităţii Sfântului Pavel, soră bună cu cea cunoscută ca adresată Efesenilor (dar care, aşa cum am văzut în Introducerea respectivă, fusese adresată Laodiceenilor). Deşi foarte asemănătoare între ele ca structură, conţinut şi stil, fiecare îşi păstrează o notă dominantă proprie: în timp ce Epistola către Efeseni pune accentul pe Biserică în ipostaza ei de trup al lui Hristos, Epistola către Coloseni se concentrează asupra lui Iisus Hristos ca persoană şi asupra rolului Său cosmic. Ca atare, Iisus Hristos este superior oricărei fiinţe, fie ea intermediară sau nu, fie ea în cer, pe pământ sau sub pământ, ca unul din Care toată făptura purcede, în Care se regăseşte şi-n Care îşi capătă mântuirea. Mântuirea nu se obţine prin practici formale, fie ele chiar ascetice şi atrăgătoare prin severitatea şi efectele exerciţiului, ci prin trăirea lăuntrică, singura autentică, cea care ne deschide calea spre unirea cu Hristos.
Planul scrierii:
Preambul (adresare, salutare, lucrarea harului) (1, 1-14).
Taina lui Hristos; superioritatea absolută a lui Hristos în cer, pe pământ şi în Biserică, ca Fiu al lui Dumnezeu; vistieria lui Hristos se face cunoscută prin Pavel, chiar cu preţul suferinţelor lui; feriţi-vă de învăţătorii mincinoşi şi de „filosofi”, care sunt nimeni pe lângă Iisus Hristos; ascetismul exterior al acestora nu are nici un preţ pentru mântuirea creştinilor, care i-au murit lumii
(1, 15 - 2, 23).
Partea morală. (recomandări, salutări finale) (4, 7-18).

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Coloseni
1
Salutare. Pavel Îi mulţumeşte lui Dumnezeu pentru Coloseni. Persoana şi lucrarea lui Hristos. Slujirea lui Pavel în Biserică.
1 Pavel, apostol al lui Hristos Iisus, prin voia lui Dumnezeu, şi fratele Timotei,
2 sfinţilor şi fraţilor credincioşi întru Hristos, care sunt în Colose: Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul nostru Iisus Hristos!
3 Mulţumim lui Dumnezeu, Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, întotdeauna rugându-ne pentru voi;
4 căci am auzit de credinţa voastră în Hristos Iisus şi de iubirea pe care o aveţi către toţi sfinţii
5 în virtutea nădejdii care vă este pregătită vouă în ceruri; pe ea mai dinainte aţi auzit-o în cuvântul adevărului Evangheliei
6 care a ajuns la voi; aşa cum în toată lumea ea aduce roadă şi creşte, tot astfel şi la voi, din ziua-n care aţi auzit şi aţi cunoscut harul lui Dumnezeu întru adevăr,

7 aşa cum aţi învăţat de la Epafras1,
1 Epafras, menţionat de asemenea în 4, 12 şi Flm 23, este continuatorul lui Pavel în întemeierea Bisericii din Colose.
iubitul nostru împreună-slujitor, cel ce pentru voi este credincios slujitor al lui Hristos
8 şi care ne-a adus la cunoştinţă iubirea voastră întru Duh2.
9 Iată de ce şi noi, din ziua în care am auzit-o, nu încetăm în a ne ruga pentru voi şi în a cere să vă umpleţi de cunoaşterea voii Sale întru toată înţelepciunea şi priceperea duhovnicească,
10 umblând cu vrednicie înaintea Domnului, pentru ca-ntru toate să-I fiţi plăcuţi, aducând roadă în toată lucrarea cea bună şi sporind în cunoaşterea lui Dumnezeu,
11 şi după puterea slavei Sale întărindu-vă cu toată puterea spre toată stăruinţa şi îndelunga-răbdare,
12 cu bucurie mulţumind Tatălui, Celui ce v-a învrednicit să luaţi parte la moştenirea sfinţilor întru lumină,
13 Cel ce ne-a scos de sub stăpânirea întunericului şi ne-a strămutat în împărăţia Fiului iubirii Sale,
14 întru Care prin sângele Său avem răscumpărarea, iertarea păcatelor.
2= Iubirea ce se naşte şi lucrează înlăuntrul Duhului Sfânt; inspirată de Sfântul Duh (ca virtute teologică vezi 1 Co 13,13).

15 El este chipul nevăzutului Dumnezeu, Întâi-Născut a toată zidirea3,
16 pentru că-ntru El au fost zidite toate, cele din ceruri şi de pe pământ, cele văzute şi cele nevăzute, fie Tronuri, fie Domnii, fie Începătorii, fie Stăpânii4. Toate prin El şi pentru El s-au zidit
17 şi El este mai înainte decât toate, şi toate-ntru El se ţin împreună.
18 Şi El este Capul trupului, al Bisericii, El, Care este Începutul, Întâiul-născut din morţi, ca să fie El Cel dintâi întru toate.
19 Căci în El a binevoit „Dumnezeu” să sălăşluiască toată plinătatea5
20 şi prin El pe toate-ntru El să le împace6, fie cele de pe pământ, fie cele din ceruri, pace făcând prin El, prin sângele crucii Sale.
21 Şi pe voi, cei ce oarecând în faptele voastre cele rele eraţi înstrăinaţi şi vrăjmaşi cu mintea,
22 acum El prin moarte v-a împăcat în trupul Său de carne, pentru ca înaintea Lui să vă înfăţişeze sfinţi, fără prihană şi nevinovaţi,
23 dacă într-adevăr rămâneţi întemeiaţi în credinţă, întăriţi şi neclintiţi
3= Fiul născut din Tatăl înaintea oricărei făpturi. Atributul Unul-Născut (monogenes) (In 1, 14, 18 ş. a.) indică unicitatea Fiului în raport cu Sfânta Treime, ca singur născut din Tatăl, pe când acela de Întâi-Născut (prototokos) din textul de faţă indică anterioritatea naşterii Fiului în raport cu crearea lumii. Acest verset luminează, o dată mai mult, sensul exact al textului din Lc 2, 7: aşa cum aici Fiul nu este „cap de serie” al făpturilor, nici acolo Iisus, Fiul Mariei, nu este „cap de serie” al unor „fraţi” mai mici.
4 Privitor la numele şi ierarhia puterilor cereşti, ca şi la intenţia textului paulin, vezi nota de la Ef 1, 21.
5 Pleroma: totalitatea a tot ce există.
6 Paralelă soteriologică a finalului ontologic din versetul 16.
de la nădejdea Evangheliei pe care-aţi auzit-o, cea care a fost propovăduită la toată făptura de sub cer şi al cărei slujitor făcutu-m-am eu, Pavel.
24 Acum mă bucur de suferinţele mele pentru voi, şi-n trupul meu împlinesc lipsurile necazurilor lui Hristos pentru trupul Său, adică Biserica,
25 al cărei slujitor am devenit în virtutea iconomiei lui Dumnezeu ce mi-a fost dată pentru voi, aceea de a plini7 cuvântul lui Dumnezeu,
26 taina cea din veci ascunsă şi din generaţii, dar acum descoperită sfinţilor Săi;
27 lor a vrut Dumnezeu să le arate care este bogăţia slavei acestei taine între neamuri, adică Hristos Cel dintru voi, nădejdea slavei!
28 Pe El Îl vestim noi, pe tot omul sfătuindu-l şi pe tot omul învăţându-l întru toată înţelepciunea, pentru ca pe tot omul să-l înfăţişăm desăvârşit întru Hristos Iisus.
29 Spre aceasta mă şi ostenesc, luptându-mă potrivit lucrării Lui, care-n mine se săvârşeşte cu putere.
2

Slujirea lui Pavel în Biserică (continuare). Plinătatea vieţii întru Hristos. Viaţa cea nouă întru Hristos.
1 Căci vreau să ştiţi cât de mare e lupta mea pentru voi şi pentru cei din Laodiceea1 şi pentru toţi câţi nu mi-au văzut faţa trupească,
7 A plini: a traduce în fapt; a converti virtualul în real.
1 Oraş în Asia Mică, nu departe de Colose.
2005
2 pentru ca inimile lor să se mângâie; fiind ei în iubire, să aibă toată bogăţia deplinei înţelegeri pentru cunoaşterea tainei lui Dumnezeu-Tatăl şi a lui Hristos,
3 întru care sunt ascunse toate vistieriile înţelepciunii şi ale cunoaşterii.
4 Vă spun aceasta pentru ca nimeni să nu vă înşele prin vorbe amăgitoare.
5 Căci deşi sunt departe cu trupul, cu duhul însă sunt împreună cu voi, bucurându-mă să văd buna voastră rânduială şi tăria credinţei voastre în Hristos.
6 Prin urmare, aşa cum L-aţi primit pe Hristos Iisus Domnul, aşa să umblaţi întru El,
7 înrădăcinaţi şi zidiţi fiind într-însul, întăriţi în credinţă aşa cum aţi învăţat-o şi prisosind în ea cu mulţumire.
8 Luaţi aminte ca nu cumva cineva să facă din voi o pradă prin filosofie2 şi prin deşarta înşelăciune din predania omenească, după stihiile lumii3 şi nu după Hristos.
9 Căci întru El locuieşte trupeşte toată deplinătatea dumnezeirii,
10 şi deplini sunteţi voi întru El, Cel ce este Cap a toată Domnia şi Stăpânia4.
2 Pretinsa filosofie a celor ce încercau să facă din creştinism o „gnoză"; nucleul se formase încă din vremea lui Pavel şi avea să se dezvolte, ca o ciupercă, în următoarele două secole.
3 Pentru „stihiile lumii" vezi nota de la Ga 4, 3.
4 Accent împotriva gnosticilor, al căror sistem „filosofic", „raţional", implica o seamă de „eoni", fiinţe divine intermediare între Dumnezeu şi om („Domnii", „Stăpânii" etc.), un fel de suflete ale astrelor, menite să facă din Iisus, în cel mai bun caz, un egal al lor (sub alte forme şi denumiri, erezia persistă şi-n zilele noastre). Ca şi în Epistola către Efeseni (1, 21-23), Pavel atestă că Iisus Hristos este nu doar mai presus, ci şi altceva decât ele.
11 Întru El aţi fost tăiaţi împrejur cu tăiere-mprejur nefăcută de mână, prin dezbrăcarea de trupul cărnii întru tăierea-mprejur a lui Hristos.
12 Îngropaţi cu El prin botez, întru El aţi şi înviat prin credinţa în lucrarea lui Dumnezeu Care L-a înviat pe El din morţi.
13 Iar pe voi, cei ce eraţi morţi în greşalele voastre şi în netăierea-mprejur a trupului vostru, v-a făcut vii împreună cu El, iertându-vă toate greşalele,
14 ştergând zapisul ce era asupra noastră, potrivnic nouă prin opreliştile lui5, pe care ni l-a luat din cale pironindu-l pe cruce;
15 prin ea biruit-a El Începătoriile şi Stăpâniile, dezbrăcându-le şi dându-le-n privelişte6.
16 Aşadar, nimeni să nu vă judece pentru mâncare sau băutură sau cu privire la vreo sărbătoare sau lună nouă sau sâmbete;
17 ele sunt o umbră a celor viitoare, dar trupul7 e al lui Hristos.
18 Nimeni să nu vă lipsească de răsplată prin „smerenie-de-bunăvoie"8 sau prin „slujire-de-îngeri"9, vârându-se el în cele ce n-a văzut şi-n zadar
5= Actul contractual al Legii Vechi, înrobitor prin mulţimea restricţiilor şi interdicţiilor formale (vezi Ef 2, 5 şi nota; mai jos, versetele 20-21).
6 Imagine împrumutată din cortegiile triumfale ale împăraţilor care-şi dezbrăcau captivii şi-i expuneau astfel batjocurii publice.
7 Trupul: realitatea; substanţa (în opoziţie cu umbra).
8 Literal: smerenie voluntară; deliberată; pusă la cale; programată.
9 Terminologie împrumutată din religiile misterice ale Frigiei, cărora le aparţineau, probabil, inovatorii din comunitatea Colosenilor, aceiaşi care pretindeau că au şi „viziuni" (vezi mai departe).
2006
semeţindu-se cu mintea lui cea trupească
19 în loc să se ţină strâns de Capul din care întregul trup prin încheieturi şi legături hrănindu-se şi întocmindu-se creşte prin creşterea lui Dumnezeu10.

20 Aşadar, dacă împreună cu Hristos aţi murit faţă de stihiile lumii, atunci de ce, ca şi cum încă aţi trăi în lume, vă supuneţi unor porunci ca:
21 „nu lua!”, „nu gusta!”, „nu atinge!”,
22 privind lucruri care toate pier prin folosire? acestea sunt rânduieli şi învăţături omeneşti;
23 ele au, într-adevăr, o înfăţişare de înţelepciune, cu a lor „religiozitate-în-sine”, cu a lor „smerenie-de-bunăvoie”, cu a lor „necruţare-a-trupului”, dar nu au nici un preţ, nici măcar pentru mulţumirea trupului11.
3
Viaţa cea nouă întru Hristos (continuare). Datorii sociale întru viaţa cea nouă.
1 Aşadar, dacă aţi înviat împreună cu Hristos, pe cele de sus căutaţi-le, acolo
10= Biserica, trupul lui Hristos; vezi şi Ef 1, 22-23; 4, 15-16.
11 Ultima frază a acestui verset implică enorme dificultăţi de traducere, iar experţii secolului nostru încă n-au realizat un acord. În context: Falsul ascetism propovăduit de unii iudaizanţi nu are un suport doctrinar în Legea Veche şi, în consecinţă, e lipsit de valoare (ca orice morală fără fundament teoretic); mai mult, el contrazice însuşi dreptul trupului (cărnii) de a-şi împlini trebuinţele elementare, în interiorul acelei virtuţi pe care Pavel o recomandă constant: cumpătarea.
unde este Hristos şezând de-a dreapta lui Dumnezeu;
2 la cele de sus cugetaţi, nu la cele de pe pământ;
3 căci voi aţi murit, iar viaţa voastră este împreună cu Hristos ascunsă-n Dumnezeu.
4 Când Hristos, viaţa voastră, Se va arăta, atunci şi voi împreună cu El vă veţi arăta întru slavă.
5 Prin urmare, ucideţi mădularele voastre cele pământeşti: desfrânarea, necurăţia, patima, pofta cea rea şi lăcomia care este închinare la idoli -,
6 din pricina cărora vine mânia lui Dumnezeu peste fiii neascultării,
7 întru care şi voi aţi umblat odinioară, pe când trăiaţi în ele.
8 Acum însă şi voi pe toate să le lepădaţi: mânia, întărâtarea, răutatea, blasfemia, cuvântul neruşinat din gura voastră.
9 Nu vă minţiţi unul pe altul, de vreme ce v-aţi dezbrăcat de omul cel vechi laolaltă cu faptele lui,
10 şi v-aţi îmbrăcat cu cel nou, care spre cunoaştere se reînnoieşte după chipul Celui ce l-a zidit.
11 Acolo1 nu este elin şi iudeu, tăiere-mprejur şi netăiere-mprejur, barbar, scit2, rob, liber, ci Hristos, totul întru toţi.
12 Aşadar, ca nişte sfinţi şi iubiţi aleşi ai lui Dumnezeu, îmbrăcaţi-vă cu simţăminte de-ndurare, de bunătate, de
1 Acolo unde este Hristos (prin extrapolare din v. 1).
2 Sciţi, locuitorii din nordul Mării Negre, cei mai îndepărtaţi dintre „barbari” (adică dintre toţi cei ce nu vorbeau limba greacă vezi 1 Co 14, 11 şi nota).

smerenie, de blândeţe, de-ndelungă-răbdare,
13 îngăduindu-vă unii pe alţii şi iertând unul altuia dacă are cineva vreo plângere împotriva cuiva; aşa cum Hristos v-a iertat vouă, tot astfel şi voi.
14 Mai presus de toate acestea, îmbrăcaţi-vă întru iubire, care este legătura desăvârşirii.
15 şi-n inimile voastre să domnească pacea lui Hristos, întru care aţi fost chemaţi ca să fiţi un singur trup; şi fiţi mulţumitori.
16 Cuvântul lui Hristos să locuiască întru voi cu bogăţie. Învăţaţi-vă şi povăţuiţi-vă între voi cu toată înţelepciunea. Cântaţi în inimile voastre lui Dumnezeu, mulţumindu-I în psalmi, în laude şi-n cântări duhovniceşti.
17 Şi orice aţi face, cu cuvântul sau cu lucrul, pe toate să le faceţi în numele Domnului Iisus, prin El mulţumindu-I lui Dumnezeu-Tatăl.
18 Femeilor, fiţi supuse bărbaţilor voştri, aşa cum se cuvine întru Domnul.
19 Bărbaţilor, iubiţi pe femeile voastre şi nu fiţi amarnici faţă de ele.
20 Copiilor, întru toate ascultaţi-i pe părinţii voştri, căci aceasta este bineplăcut Domnului.
21 Părinţilor, nu-i întărâtaţi pe copiii voştri, ca să nu se deznădăjduiască.
22 Robilor, întru toate ascultaţi-i pe stăpânii voştri cei după trup, nu cu slujire doar de ochii lumii, cu gândul de a plăcea oamenilor, ci întru curăţia inimii, temându-vă de Domnul;
23 orice aţi face, lucraţi din toată inima, ca pentru Domnul şi nu ca pentru oameni,

24 ştiind că de la Domnul veţi primi răsplata moştenirii; slujiţi-I Domnului Hristos;
25 căci cel ce face nedreptate îşi va primi nedreptatea; şi părtinire nu poate fi.
4
Datorii sociale întru viaţa cea nouă (continuare). Salutări. Încheiere.
1 Stăpânilor, daţi-le robilor voştri ce este drept şi potrivit, ştiind că şi voi aveţi Stăpân în ceruri1.
2 Stăruiţi în rugăciune, priveghind în ea cu mulţumire,
3 rugându-vă totodată şi pentru noi, ca Dumnezeu să-i deschidă cuvântului nostru o uşă spre a grăi taina lui Hristos pentru care sunt eu în lanţuri,
4 ca s-o arăt aşa cum trebuie să grăiesc.
5 Umblaţi cu înţelepciune faţă de cei ce sunt în afară 2, răscumpărând vremea3.
6 Cuvântul vostru să fie-ntotdeauna plăcut, dres cu sare, ca să ştiţi cum trebuie să-i răspundeţi fiecăruia.
7 Toate câte mă privesc pe mine vi le va face cunoscute Tihic, iubitul frate şi slujitor credincios şi împreună-ostenitor întru Domnul.
8 Anume pentru aceasta l-am trimis, ca să ştiţi cum ne aflăm şi ca să vă mângâie inimile,
1 În fapt, acest verset este finalul capitolului precedent. De aici, adresarea e generală.
2= Cei ce sunt în afara comunităţii; necreştinii.
3 Pentru „răscumpărarea vremii” vezi nota de la Ef 5, 16. În cazul de faţă, recuperarea timpului se poate face şi prin folosirea oricărui prilej de a răspândi Evanghelia printre păgâni.

9 împreună cu Onisim, credinciosul şi iubitul frate, care este dintre voi4; ei vi le vor face cunoscute pe toate cele de aici.
10 Vă îmbrăţişează Aristarh5, cel întemniţat împreună cu mine; şi Marcu6, vărul lui Barnaba în privinţa căruia aţi primit porunci; dacă vine la voi, primiţi-l;
11 şi Isus cel numit Iustus7. Aceştia sunt singurii dintre cei tăiaţi împrejur care au lucrat împreună cu mine pentru împărăţia lui Dumnezeu; ei mi-au fost încurajare.
12 Vă îmbrăţişează Epafras8, care este dintre voi; rob al lui Iisus Hristos, el pururea se luptă pentru voi în rugăciunile sale9, ca să staţi desăvârşiţi şi-ntru totul să pliniţi voia lui Dumnezeu.
13 Căci mărturisesc eu despre el că multă osteneală-şi ia pentru voi şi pentru cei din Laodiceea şi din Ierapole10.
14 Vă îmbrăţişează Luca11, doctorul cel iubit, precum şi Dimas12.
15 Îmbrăţişaţi pe fraţii din Laodiceea şi pe Nimfas şi Biserica din casa lui13.
4 Despre Onisim, originar din Colose, vezi mai pe larg în Epistola către Filimon.
5 Aristarh îl însoţise pe Pavel în cea de a treia călătorie misionară şi apoi în drumul spre Roma.
6 Marcu, autorul Evangheliei care-i poartă numele.
7 Despre acest Isus-Iustus nu avem ştiri şi din alte surse.
8 Despre Epafras vezi nota de la 1, 7.
9 Lupta prin rugăciune (vezi şi Rm 15, 30) e una din ideile-forţă ale lui Pavel.
10 Ierapole, oraş în apropiere de Colose.
11 Luca, autorul Evangheliei a treia şi al Faptelor Apostolilor.
12 Dimas, menţionat şi în Flm 24. Din 2 Tim 4, 10 ştim însă că, „în dragoste cu veacul de-acum”, l-a părăsit pe Pavel şi s-a dus la Tesalonic.
13 Nimfas, a cărui casă probabil destul de largă devenise locaş de închinare al unei comunităţi creştine.
16 Şi după ce scrisoarea aceasta se va citi la voi, faceţi în aşa fel ca ea să fie citită şi în Biserica Laodiceenilor; iar pe cea din Laodiceea14 s-o citiţi şi voi.
17 Şi spuneţi-i lui Arhip15: Ia seama la slujba pe care ai primit-o întru Domnul, ca s-o împlineşti.
18 Salutarea, cu mâna mea, a lui Pavel. Aduceţi-vă aminte de lanţurile mele. Harul fie cu voi! Amin.
14 Majoritatea comentatorilor biblici cred că această scrisoare către creştinii din Laodiceea este una şi aceeaşi cu Epistola către Efeseni.
15 Arhip, colaborator al lui Pavel; menţionat şi în Flm 2.

Introducere la Epistola Întâi către Tesaloniceni
Timotei se duce, se întoarce şi-l reîntâlneşte pe Pavel în Corint, unde acesta se strămutase între timp; îi aduce în general veşti bune, cărora însă li se adaugă o seamă de rezerve asupra moravurilor, precum şi problema care începuse să agite cel mai mult spiritele: dacă sfârşitul lumii este aproape şi Domnul încă nu a venit, atunci de ce creştinilor deja decedaţi li s-a răpit privilegiul şi bucuria de a participa la slava acestei veniri? Următoarea schiţă de plan încearcă să redea conţinutul scrierii:
Partea istorică şi apologetică.
Partea dogmatică şi morală.

Epistola întâi către Tesaloniceni
1
Salutare. Credinţa şi exemplul Tesalonicenilor.
1 Pavel şi Silvan şi Timotei, Bisericii Tesalonicenilor întru Dumnezeu-Tatăl şi Domnul Iisus Hristos: Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos!
2 Întotdeauna Îi mulţumim lui Dumnezeu pentru voi toţi, pomenindu-vă în rugăciunile noastre,
3 ne-ncetat aducându-ne aminte în faţa lui Dumnezeu şi Tatăl nostru de lucrarea credinţei voastre şi de osteneala iubirii voastre şi de stăruinţa nădejdii voastre în Domnul nostru Iisus Hristos,1
4 ştiind noi, fraţilor iubiţi de Dumnezeu, că El v-a ales,
5 că Evanghelia noastră n-a fost la voi doar în cuvânt, ci şi-n putere2 şi-n Duhul Sfânt3 şi-n multă deplinătate4, aşa
1 Credinţa, iubirea şi nădejdea, cele trei virtuţi teologice definite în 1 Co 13, 13.
2= Puterea minunilor săvârşite de Dumnezeu prin apostoli.
3= Manifestările vizibile ale Duhului Sfânt, atât de frecvente în Biserica primară.
4= Bogăţia darurilor Sfântului Duh. Sintagma poate să semnifice şi plenitudinea predicii celor trei apostoli, a căror putere de convingere nu a cunoscut în Tesalonic piedicile şi împotrivirile din alte oraşe (precum, de pildă, în Efes).
cum voi ştiţi bine felul în care de dragul vostru am fost între voi.
6 Şi voi v-aţi făcut următorii noştri şi ai Domnului, întru mult necaz primind Cuvântul cu bucuria Duhului Sfânt,
7 aşa că pildă v-aţi făcut tuturor credincioşilor din Macedonia şi din Ahaia.
8 Că de la voi a răsunat cuvântul Domnului nu numai în Macedonia şi în Ahaia, ci-n tot locul a pătruns credinţa voastră în Dumnezeu; aşa că nu-i nevoie să mai spunem noi ceva,
9 de vreme ce asupra noastră ei înşişi povestesc despre ce fel de primire am avut la voi şi cum v-aţi întors voi la Dumnezeu de la idoli, ca să-I slujiţi Dumnezeului-Celui-Viu şi adevărat
10 şi să-L aşteptaţi pe Fiul Său din ceruri5, pe Care El L-a înviat din morţi, pe Iisus Cel ce ne izbăveşte din mânia ce va să vină.
2
Predica lui Pavel în Tesalonic. Dorinţa lui Pavel de a vizita din nou Biserica Tesalonicului.
5 Ideea: să vină din ceruri.
2010
1 Fiindcă voi înşivă, fraţilor, ştiţi că venirea noastră la voi n-a fost zadarnică;
2 dimpotrivă, după ce mai întâi am pătimit şi am fost ocărâţi în Filipi, aşa cum o ştiţi, am îndrăznit întru Dumnezeul nostru să grăim către voi, în multă luptă, Evanghelia lui Dumnezeu.
3 Pentru că îndemnul1 nu venea din rătăcire, nici din necurăţie, nici din vicleşug,
4 ci aşa cum am fost noi socotiţi de Dumnezeu vrednici să ni se încredinţeze Evanghelia, aşa şi grăim, nu să plăcem oamenilor, ci lui Dumnezeu Care ne încearcă inimile.
5 Căci niciodată n-am folosit cuvinte de linguşire, după cum ştiţi, nici vreo perdea2 pentru pofta de câştig dumnezeu e martor -,
6 nici n-am căutat slavă de la oameni nici de la voi, nici de la alţii -, deşi, ca apostoli ai lui Hristos, puteam să atârnăm greu3.
7 Dimpotrivă, noi am fost blânzi în mijlocul vostru. Aşa cum o doică îşi îngrijeşte4 pe propriii săi copii,
8 tot astfel noi, în fierbintele nostru dor, eram bucuroşi să vă dăm nu numai Evanghelia lui Dumnezeu, dar chiar şi sufletele noastre, fiindcă ne-aţi căzut

1= Zelul de a predica Evanghelia.
2= Pretext plauzibil. În versetele 3-6, Pavel respinge insinuările răuvoitorilor invidioşilor de care niciodată n-a dus lipsă.
3= Vă puteam face să ne simţiţi greutatea. Înţelesul e dublu: oameni cu greutate (în sens moral) şi povară (în sens material); vezi mai departe versetul 9.
4 Verbul original e mai puternic: a îngriji cu căldura ce izvorăşte din lumina soarelui; a învălui în căldura dragostei. Acest verset împreună cu cel următor reactualizează imaginea Păstorului celui bun în comparaţie cu cel plătit (In10, 11-13).
cu drag.
9 Voi vă aduceţi aminte, fraţilor, de munca şi de osteneala noastră: lucrând zi şi noapte, ca să nu-i fim povară cuiva dintre voi, aşa v-am propovăduit Evanghelia lui Dumnezeu.
10 Voi sunteţi martori, şi Dumnezeu, cu câtă sfinţenie şi cu câtă dreptate şi cu câtă neprihănire ne-am purtat între voi, cei credincioşi.
11 După cum ştiţi, ca un părinte pe copiii săi, pe fiecare din voi v-am îndemnat şi v-am încurajat şi v-am îndatorat
12 să umblaţi în chip vrednic de Dumnezeu Care vă cheamă în împărăţia Sa şi-n slava Sa.
13 De aceea şi noi ne-ncetat Îi mulţumim lui Dumnezeu că voi, primind cuvântul lui Dumnezeu pe care l-aţi auzit de la noi, nu ca pe un cuvânt al oamenilor l-aţi primit, ci potrivit cu ceea ce este el într-adevăr, ca pe un cuvânt al lui Dumnezeu, care şi lucrează întru voi, cei ce credeţi.
14 Că voi, fraţilor, v-aţi făcut următori Bisericilor lui Dumnezeu care sunt în Iudeea întru Hristos Iisus, fiindcă şi voi aţi îndurat de la cei de un neam cu voi aceleaşi „suferinţe” ca şi ele de la Iudei,
15 cei ce şi pe Domnul Iisus L-au omorât precum pe profeţi, iar pe noi ne-au prigonit; şi neplăcuţi Îi sunt lui Dumnezeu şi potrivnici le sunt tuturor oamenilor,
16 pentru că ne-mpiedică să le vorbim neamurilor ca ele să se mântuiască aşa ca ei întotdeauna să pună vârf păcatelor lor. Dar la urmă a ajuns peste ei mânia lui Dumnezeu.
17 Iar noi, fraţilor, fiind pentru o vreme despărţiţi de voi cu faţa, nu cu inima
2011
-, cu mare dor ne-am sârguit să vă vedem faţa.
18 De aceea am vrut să venim la voi adică eu, Pavel, şi nu o dată -, dar ne-a împiedicat Satana.
19 Căci care este nădejdea noastră, bucuria noastră, cununa laudei noastre dacă nu voi înaintea Domnului nostru Iisus la venirea Sa?
20 Da, voi sunteţi slava noastră şi bucuria!
3
Trimiterea lui Timotei. Rugăciunea pentru Tesaloniceni.
1 Iată de ce, nemaiputând răbda, am socotit că e bine să rămânem singuri la Atena
2 şi l-am trimis pe Timotei, fratele nostru şi împreună-lucrătorul lui Dumnezeu întru Evanghelia lui Hristos, ca să vă întărească şi să vă îndemne în credinţa voastră,
3 pentru ca nimeni să nu se clatine în aceste necazuri. Fiindcă voi înşivă o ştiţi că pentru aceasta suntem rânduiţi;1
4 căci şi când eram la voi v-am spus-o mai dinainte că vom avea de suferit necazuri, aşa cum s-a şi întâmplat şi cum voi o ştiţi.
5 Pentru aceea şi eu, nemaiputând răbda, am trimis ca să cunosc2 credinţa voastră, de teamă ca nu cumva ispititorul să vă fi ispitit şi osteneala noastră să fie zadarnică.
1= Asta e partea ce ni s-a dat; pentru asta suntem făcuţi (a îndura necazuri).
2= Să am noutăţi la zi despre...
6 Acum însă ne-a venit de la voi Timotei şi ne-a dat veste bună despre credinţa şi iubirea voastră şi că-ntotdeauna aveţi o bună amintire despre noi, cu ardoare dorind să ne vedeţi, aşa cum şi noi pe voi.
7 Iată de ce, fraţilor, în toată nevoia şi necazul nostru ne-am mângâiat asupră-vă prin credinţa voastră.
8 Căci noi trăim3 acum dacă voi staţi neclintiţi întru Domnul.
9 Şi ce mulţumire Îi putem noi da în schimb lui Dumnezeu pentru voi, pentru toată bucuria cu care ne bucurăm de voi înaintea Dumnezeului nostru,
10 noaptea şi ziua cu prisosinţă rugându-ne să vă vedem faţa şi să-mplinim lipsurile credinţei

voastre?
11 Dar Însuşi Dumnezeu şi Tatăl nostru şi Domnul nostru Iisus Hristos să ne îndrepte calea spre voi!
12 Cât despre voi, facă-vă Domnul să sporiţi şi să prisosiţi în iubire unul pentru altul şi pentru toţi, aşa cum e şi a noastră pentru voi;
13 să vă-ntărească inimile neprihănite întru sfinţenie înaintea lui Dumnezeu şi Tatăl nostru la venirea Domnului nostru Iisus Hristos cu toţi sfinţii Săi!
4
Viaţa plăcută lui Dumnezeu. Venirea Domnului.
1 În sfârşit, fraţilor, vă rugăm şi vă îndemnăm în Domnul Iisus: precum aţi învăţat de la noi cum trebuie să vă purtaţi şi să-I plăceţi lui Dumnezeu în
3 În sensul: simţim că trăim; trăim într-adevăr.

care chip vă şi purtaţi -, aşa să sporiţi din ce în ce mai mult.
2 Fiindcă ştiţi ce porunci v-am dat noi vouă prin Domnul Iisus1.
3 Căci voia lui Dumnezeu aceasta este, sfinţirea voastră: să vă feriţi de desfrânare;
4 fiecare din voi să ştie să-şi stăpânească trupul2 în sfinţenie şi cinste,
5 nu în patima poftei aşa cum fac neamurile care nu-L cunosc pe Dumnezeu
6 în această privinţă nimeni să nu încalce dreptul fratelui său3 şi nici să-l păgubească, fiindcă Domnul este răzbunător pentru toate acestea, după cum mai înainte v-am şi spus şi v-am mărturisit.
7 Căci Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăţie, ci-ntru sfinţenie.
8 Aşadar, cel ce se leapădă de acestea, nu de un om se leapădă, ci de Dumnezeu, Care vi L-a dat vouă pe Duhul Său cel Sfânt.
9 Cât despre iubirea de fraţi, nu aveţi nevoie să vă scriu, pentru că voi înşivă sunteţi învăţaţi de Dumnezeu să vă iubiţi unii pe alţii,
10 aşa cum o şi faceţi către toţi fraţii din Macedonia. Dar vă îndemnăm, fraţilor, să prisosiţi din ce în ce mai mult
11 şi, aşa cum v-am poruncit noi, să râvniţi a trăi în linişte, să vă vedeţi fiecare de treburile sale şi să lucraţi cu mâinile voastre,
1 „Prin Domnul Iisus” este o variantă stilistică a sintagmei „în Domnul Iisus” din versetul precedent. Înţelesul: prin dumnezeiasca autoritate a Domnului Iisus.
2 Literal: vasul (metaforă pentru trup ca receptacol al sufletului).
3 Dreptul aproapelui de a păstra neîntinată de cineva castitatea mariajului.
12 aşa încât să vă purtaţi cuviincios faţă de cei din afară şi să nu aveţi nevoie de nimeni.
13 Dar, fraţilor, nu vrem ca voi să fiţi în neştiinţă despre cei ce au adormit4, ca să nu vă întristaţi precum ceilalţi5, care nu au nădejde.
14 Pentru că de credem6 că Iisus a murit şi a înviat, tot aşa pe cei adormiţi prin Iisus îi va aduce Dumnezeu împreună cu El7.
15 Căci pe aceasta v-o spunem noi prin cuvântul Domnului: că noi, cei vii, cei rămaşi până la venirea Domnului, nu le-o vom lua înainte celor adormiţi.
16 Că la un semn poruncitor, la glasul arhanghelului şi-n trâmbiţa lui Dumnezeu, Însuşi Domnul Se va pogorî din cer, şi cei morţi întru Hristos vor învia întâi;
17 după aceea noi, cei vii, cei rămaşi, împreună cu ei vom fi răpiţi în nori ca să-L întâmpinăm pe Domnul în văzduh; şi astfel pururea cu Domnul vom fi.
18 Aşadar, cu aceste cuvinte mângâiaţi-vă unii pe alţii.
5
Venirea Domnului (continuare). Îndemnuri şi salutări.
4 În credinţa generală că Parusia (venirea Domnului) e foarte aproape. Tesalonicenii se întrebau ce se va întâmpla cu cei ce au murit înainte de această venire.
5= Păgânii, care credeau că odată cu moartea se termină totul.
6 Acest condiţional nu introduce un dubiu, ci premisa a ceea ce urmează. Procedeu stilistic (= de vreme ce credem).
7= Cu Iisus.

1 Iar despre ani şi despre vremi, fraţilor, nu aveţi nevoie să vă scriem noi,
2 căci voi înşivă ştiţi bine că precum un fur noaptea, aşa vine ziua Domnului.
3 Atunci când vor zice: „Pace şi aşezare”1, atunci fără de veste va veni peste ei pieirea precum durerea celei ce are în pântece; şi scăpare nu vor avea.
4 Voi însă, fraţilor, nu sunteţi în întuneric pentru ca ziua aceea să vă prindă ca un fur.
5 Fiindcă voi sunteţi toţi fii ai luminii şi fii ai zilei; noi nu suntem ai nopţii, nici ai întunericului.
6 Drept aceea, să nu dormim precum ceilalţi, ci să priveghem şi să fim treji asupră-ne2.
7 Fiindcă cei ce dorm, noaptea dorm; şi cei ce se îmbată, noaptea se îmbată.
8 Dar noi, cei ce suntem ai zilei, să fim treji asupră-ne, îmbrăcându-ne cu platoşa credinţei şi iubirii, şi drept coif având nădejdea mântuirii.
9 Că Dumnezeu nu ne-a rânduit spre mânie, ci spre dobândirea mântuirii prin Domnul nostru Iisus Hristos,
10 Cel ce pentru noi a murit pentru ca noi ori de veghem, ori de dormim3 împreună cu El să vieţuim.
11 De aceea, îndemnaţi-vă unul pe altul şi unul pe altul zidiţi-vă, aşa cum o şi faceţi.
12 Dar vă rugăm, fraţilor, să-i aveţi în cinste pe cei ce se ostenesc între voi şi
1 În sensul: Câtă pace avem şi câtă siguranţă! 2= Să fim într-o stare de permanent autocontrol; sobri; înfrânaţi; prevăzători.
3 Aici „a dormi” are sensul de „a fi adormit” (întru Domnul). Dar poate fi şi somnul natural în timpul căruia lucrează rugăciunea neîntreruptă (a minţii în inimă).
sunt mai-marii voştri întru Domnul şi vă dojenesc4;
13 şi pentru lucrarea lor să-i socotiţi vrednici de prisoselnică iubire. Fiţi cu pace între voi.
14 Şi vă îndemnăm, fraţilor, să-i dojeniţi pe cei fără de rânduială; îmbărbătaţi-i pe cei slabi de înger, sprijiniţi pe cei neputincioşi, fiţi îndelungrăbdători faţă de toţi.
15 Vedeţi ca nu cumva cineva să-i răsplătească cuiva răul cu rău, ci-ntotdeauna să urmăriţi binele: şi unul către altul, şi fiecare către toţi.
16 Bucuraţi-vă-ntotdeauna,
17 rugaţi-vă ne-ncetat,
18 mulţumiţi întru toate; căci aceasta este voia lui Dumnezeu întru Hristos Iisus pentru voi.
19 Duhul să nu-l stingeţi,
20 profeţiile5 să nu le dispreţuiţi.
21 Supuneţi totul încercării6, păstraţi ce e bine,
22 feriţi-vă de orice fel de rău.
23 Şi Însuşi Dumnezeul păcii să vă sfinţească în chip desăvârşit; şi întregul vostru duh şi suflet şi trup7 păzească-se
4= Vă aduc aminte de ceea ce aţi uitat.
5 În Biserica primară, harisma profeţiei nu însemna în primul rând sau neapărat darul de a prezice viitorul, ci acela de a interpreta corect Scripturile, de a-i povăţui pe cei slabi, de a citi în sufletele oamenilor. Vezi şi nota de la FA 11, 27.
6= Treceţi totul prin spiritul vostru de discernământ („dreapta socotinţă”, virtute capitală a părinţilor pustiei).
7 Pentru aparenta trihotomie a fiinţei umane vezi nota de la Rm 1, 9. Duhul şi sufletul nu sunt două entităţi deosebite; în timp ce prin suflet se înţelege, în general, sediul afectelor, principiul vital, duhul este partea superioară, fină, a acestuia, capabilă de a se pune în contact cu Sfântul Duh şi de a-I deveni sălaş.

fără prihană întru venirea Domnului nostru Iisus Hristos.
24 Credincios8 este Cel ce vă cheamă; El o va face.
25 Fraţilor, rugaţi-vă pentru noi.
26 Pe toţi fraţii îmbrăţişaţi-i cu sărutare sfântă9.
27 Vă conjur întru Domnul: scrisoarea aceasta s-o citiţi tuturor fraţilor.
28 Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi! Amin.
8= Devotat; fidel cuvântului dat; cel ce-şi ţine promisiunea.
9 Sărutarea liturgică, practicată şi-n zilele noastre de preoţii altarului, precum şi de credincioşi în

ziua Învierii, la Paşti.
2015

Introducere la Epistola a Doua către Tesaloniceni
Întâia Epistolă către Tesaloniceni şi-a atins numai în parte scopul pentru care fusese scrisă. Creştinii din capitala Macedoniei sunt mângâiaţi şi întăriţi de laudele Apostolului; ei sunt, de asemenea, încredinţaţi că morţii întru Hristos vor participa la slava venirii Acestuia, dar cu privire la venirea însăşi au rămas oarecum nedumeriţi.
Dificultatea constă în aceea că prima generaţie de creştini, inclusiv Pavel, cred în iminenţa Parusiei. Faptul nu e cu totul nou; încă în vremea lui Iisus existau unii care „credeau că împărăţia lui Dumnezeu se va arăta îndată“ (Lc 19, 11), ceea ce-L obligă pe Domnul să le spună parabola stăpânului care se va întoarce, într-adevăr, la ai săi, dar numai după o lungă călătorie. Sub influenţa agitatorilor apocaliptici, creştinii din Tesalonic preiau mesajul apostolic la modul său brut, fără nuanţările de rigoare, nuanţări pe care Pavel le făcuse în cursul predicilor sale, dar pe care ei le dăduseră uitării. Este ceea ce face Apostolul acum, în cea de A Doua Epistolă; el confirmă spusele din prima, dar introduce precizările de trebuinţă: A Doua Venire a Domnului (Parusia) se va produce negreşit, dar numai după ce se vor consuma câteva semne premergătoare, evenimente majore precum o apostazie generală, apoi apariţia, lucrarea şi nimicirea lui Antihrist („Omul-nelegiuirii“, „Fiul-pierzării“2, 3). Aşadar, activitatea obştească trebuie să reintre în normal, fiecare să muncească şi să-şi vadă de treburile sale, ceea ce însă nu înseamnă câtuşi de puţin slăbirea sau abandonarea credinţei în Parusie; dimpotrivă, nădejdea creştinilor nu poate fi despărţită de permanenta lor stare de veghe.
Toate acestea explică de ce Pavel le trimite Tesalonicenilor această Epistolă, tot din Corint, la numai câteva luni după prima, adică în cursul anului 51, şi de ce această scrisoare nu mai are tonul patern şi tandru al celei precedente, ci unul autoritar, aproape sever, cu un vocabular mai controlat şi cu termeni care trimit la avertismente şi sancţiuni.
A Doua Venire a Domnului. Ea nu are un caracter de iminenţă; va fi precedată de anumite semne; apariţia şi nimicirea Celui-nelegiuit (2, 1-12). Partea morală.Felurite îndemnuri, mai ales asupra trebuinţei ca aşteptarea Venirii Domnului să fie scutită de exagerări (de ceea ce Osty numeşte „febra parusiacă“), ci să fie trăită moderat. Lucrări ale harului; apel la stăruinţă şi neclintire; urări, cereri şi rugăciuni; încredere în ajutorul lui Dumnezeu; legea de aur a muncii; sancţionarea celor neascultători (2, 133, 15).

Epistola a doua către Tesaloniceni
1
Salutare. Judecata de la venirea lui Hristos.
1 Pavel, Silvan şi Timotei către Biserica Tesalonicenilor întru Dumnezeu, Tatăl nostru, şi întru Domnul nostru Iisus Hristos:
2 Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos!
3 Datori suntem ca-ntotdeauna să-I mulţumim lui Dumnezeu pentru voi, fraţilor, aşa cum se cuvine, fiindcă mult creşte credinţa voastră, iar iubirea fiecăruia dintre voi toţi prisoseşte, a unuia faţă de altul,
4 încât noi înşine ne lăudăm cu voi în Bisericile lui Dumnezeu pentru statornicia şi credinţa voastră în toate prigonirile şi necazurile pe care le-nduraţi:
5 dovadă a dreptei judecăţi a lui Dumnezeu, anume că vrednici sunteţi voi de împărăţia lui Dumnezeu pentru care şi pătimiţi -
6 de vreme ce drept este înaintea lui Dumnezeu ca El cu necaz să le răsplătească celor ce vă necăjesc,
7 iar vouă, celor necăjiţi, cu odihnă, împreună cu noi, la arătarea din cer a Domnului Iisus cu îngerii puterii Sale1
8 în foc învăpăiat2, răzbunare aducând asupra celor ce nu-L cunosc pe Dumnezeu3 şi asupra celor ce nu se supun4 Evangheliei Domnului nostru Iisus.
9 Ei vor primi ca pedeapsă veşnica pieire5 de la faţa Domnului şi de la slava puterii Lui,
10 când în ziua aceea va veni să Se preamărească întru sfinţii Săi şi cu uimire să fie privit de toţi cei

ce au crezut, pentru că mărturia noastră către voi a fost crezută.
11 Pentru aceasta ne şi rugăm întotdeauna pentru voi, ca Dumnezeul nostru să vă facă vrednici de chemarea Sa şi cu putere să-mplinească toată bunăvrerea voastră de a face binele şi toată lucrarea credinţei voastre,
1 Îngerii ca expresie a puterii şi a majestăţii dumnezeieşti.
2 Nu e vorba de focul iadului, ci de înflăcărarea cosmică, grandioasă, ce constituie cadrul marilor revelaţii divine (vezi şi Iş 3, 2; Is 66, 15) şi care va însoţi A Doua Venire a Domnului.
3= Asupra păgânilor.
4= În primul rând asupra Iudeilor, dar şi asupra celor ce li se pune-n faţă Evanghelia, dar o refuză.
5 „Veşnica pieire” nu înseamnă aneantizare, absorbţie în nefiinţă, ci ne-ncetată prăbuşire de la faţa (prosopon însemnând şi persoana) lui Iisus Hristos.
2016
12 ca numele Domnului nostru Iisus să se preamărească-ntru voi şi voi întru El, după harul Dumnezeului nostru şi al Domnului Iisus Hristos.
2
Venirea Domnului. Cei aleşi pentru mântuire.
1 În ceea ce priveşte venirea Domnului nostru Iisus Hristos şi adunarea noastră împreună cu El, vă rugăm, fraţilor,
2 ca nu degrab să vă pierdeţi cumpătul1 şi nici să vă-nspăimântaţi, nici de vreun duh 2, nici de vreo vorbă, nici de vreo epistolă ca pornită de la noi3, cum că ziua Domnului a şi sosit.
3 Să nu vă amăgească nimeni în nici un chip, căci ziua Domnului nu va sosi până ce mai întâi nu va veni lepădarea de credinţă şi nu se va arăta Omulnelegiuirii, Fiul-pierzării,
4 Potrivnicul4, cel ce se înalţă mai presus de tot ce se numeşte Dumnezeu sau e făcut pentru-nchinare, aşa ca să se
1 Literal: să nu vă clătinaţi cu mintea. În limbajul lui Pavel (şi în context) „mintea” înseamnă puterea omului de a-şi folosi propria-i judecată, de a-şi menţine echilibrul interior (de a nu-şi vicia gândirea în funcţie de anumite zvonuri prăpăstioase).
2 Adică de vreo persoană care pretinde că vorbeşte sub inspiraţia Duhului Sfânt.
3 E limpede că printre Tesaloniceni erau puse în circulaţie false epistole ale lui Pavel, prin care agitatorii apocaliptici căutau să se folosească de autoritatea numelui său. E unul din motivele pentru care Apostolul îşi pune scrisul şi semnătura proprie la sfârşitul unor scrisori, ca semn de autenticitate (vezi 3, 17).
4 Aceste trei apelative se referă la una şi aceeaşi persoană. După Sfântul Ioan Hrisostom, această persoană nu va fi Satana, ci un om care se va folosi din plin de puterile înşelătoare ale Satanei.
aşeze el în templul lui Dumnezeu şi să se arate pe sine că este dumnezeu.
5 Oare nu vă aduceţi aminte că vă spuneam aceste lucruri încă de când eram la voi?
6 Şi acum voi ştiţi ce-l opreşte5, aşa ca el să se arate la vremea lui6.
7 Pentru că taina fărădelegii e la lucru încă de pe acum; numai să fie scos din drum cel care o ţine pe loc,
8 şi atunci se va arăta Cel-fără-de-lege, pe care Domnul Iisus îl va ucide cu suflarea gurii Sale şi-l va nimici cu arătarea venirii Lui.
9 Iar arătarea aceluia va fi prin lucrarea lui Satan, cu toată puterea şi cu tot felul de semne şi minuni mincinoase
10 şi cu toată amăgirea nedreptăţii pentru cei ce pier din pricină că n-au primit iubirea adevărului7 spre a se mântui.
11 Şi de aceea le trimite Dumnezeu lucrare de amăgire, pentru ca ei să dea crezare minciunii
12 şi să fie osândiţi toţi cei ce n-au dat crezare adevărului, ci s-au complăcut în nedreptate.
13 Dar noi datori suntem ca-ntotdeauna să-I mulţumim lui Dumnezeu pentru voi, fraţilor iubiţi de Domnul, că dintru-nceput v-a ales Dumnezeu spre mântuire întru sfinţirea duhului şi credinţa adevărului,
14 la care v-a chemat prin Evanghelia
5 O taină ştiută de Tesaloniceni, care o păstrau cu sfinţenie, dar care nouă şi comentatorilor biblici (inclusiv Fericitului Augustin) ne rămâne necunoscută.
6 Şi nu înainte.

7 „Iubirea adevărului” poate însemna fie iubirea de adevăr (genitivul obiectiv), fie iubirea care izvorăşte din adevăr (genitivul subiectiv). Oricum, textul e superb.

noastră, ca să dobândiţi voi slava Domnului nostru Iisus Hristos.
15 Astfel că, fraţilor, staţi neclintiţi şi ţineţi predaniile pe care le-aţi învăţat, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră8.
16 Iar Însuşi Domnul nostru Iisus Hristos şi Dumnezeu, Tatăl nostru, Care ne-a iubit pe noi şi prin harul Său ne-a dat veşnică mângâiere şi bună nădejde,
17 să vă mângâie inimile9 şi să le întărească în tot lucrul şi cuvântul bun.
3
Rugaţi-vă pentru noi! Avertisment împotriva neorânduielii. Binecuvântare.
1 În sfârşit, fraţilor, rugaţi-vă pentru noi, pentru ca cuvântul Domnului să-şi plinească alergarea1 şi să fie slăvit aşa cum e şi la voi
2 şi să ne izbăvim de oamenii nesocotiţi şi răi; căci credinţa nu le e dată tuturor.
3 Dar credincios2 este Domnul, Cel ce vă va întări şi vă va păzi de Cel-Rău.
4 Cât despre voi, încredinţaţi suntem în Domnul că pe cele ce vi le poruncim le faceţi şi le veţi face.
8 Despre tradiţia orală şi scrisă a Bisericii vezi nota de la 1 Co 11, 2.
9 Precum în 1 Ptr 3, 4, „inima” poate să semnifice omul lăuntric (în totalitatea gândurilor şi simţămintelor lui).
1 Dimensiunea vizată de Pavel nu e cea geografică, spaţială, de „propagare” a Evangheliei, ci istorică, temporală, a unui drum ce trebuie parcurs cu repeziciune într-o singură direcţie, aceea a eshatonului, la capătul căruia alergarea devine propria ei cunună „slăvită”.
2 Credincios: cel ce-şiţine cuvântul dat.
5 Iar Domnul să vă îndrepte inimile spre iubirea lui Dumnezeu şi spre răbdarea lui Hristos!
6 Fraţilor, în numele Domnului nostru Iisus Hristos vă poruncim să vă feriţi de orice frate care umblă fără rânduială şi nu după predania pe care aţi primit-o de la noi.
7 Că voi înşivă ştiţi cum trebuie să ne urmaţi; că noi n-am umblat fără rânduială între voi,
8 nici n-am mâncat de la cineva pâine în dar, ci cu muncă şi cu osteneală am lucrat noaptea şi ziua, ca pe nimeni dintre voi să nu-l împovărăm:
9 nu doar că n-aveam puterea3, ci pentru ca pe noi înşine să ne dăm vouă pildă, spre a ne urma.
10 Că şi-n timp ce eram la voi vă porunceam: Dacă cineva nu vrea să lucreze, nici să nu mănânce4.
11 Fiindcă auzim că pe la voi umblă unii fără rânduială, nu să facă treabă, ci să se afle-n treabă5.
12 Unora ca aceştia le poruncim şi-i îndemnăm în Domnul Iisus Hristos: să lucreze-n linişte şi să-şi mănânce propria lor pâine.
13 Iar voi, fraţilor, nu vă descurajaţi în a face binele.
14 Şi dacă cineva nu ascultă de ceea ce spunem noi prin această epistolă, pe acela să-l însemnaţi6 şi să nu aveţi de-a
3 Autoritatea; dreptul de a pretinde întreţinerea în schimbul muncii de evanghelizare.
4 Regula de aur a regimului muncii în creştinism. Porunca nu vizează neputinţa, incapacitatea, ci refuzul de a munci.
5 Literal: nimic lucrând, ci-n toate amestecându-se. Formularea de faţă încearcă să redea jocul ironic de cuvinte al originalului.
6 Nu în sensul de a-l înfiera, de a-i pune un stigmat pe frunte, ci de a-l ţine minte (a-l nota undeva, într-o evidenţă, dar în aşa fel încât el să fie conştient de aceasta).

face cu el 7, ca să se ruşineze.
15 Dar să nu-l socotiţi ca vrăjmaş, ci povăţuiţi-l ca pe un frate.
16 Iar Domnul păcii Însuşi să vă dea vouă pacea în toată vremea şi-n tot chipul. Domnul fie cu voi cu toţi!
17 Salutarea, cu mâna mea a lui Pavel. Acesta este semnul meu în orice scrisoare: aşa scriu8.
18 Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu voi cu toţi! Amin.
7 Literal: să nu aveţi amestec.
8 Vezi nota de la 2, 2.

Introducere la epistolele pastorale

Cele două Epistole către Timotei şi Epistola către Tit poartă numele de epistole pastorale, datorită faptului că ele se ocupă îndeosebi de calităţile şi îndatoririle păstorilor, adică ale celor aşezaţi de Sfinţii Apostoli în fruntea comunităţilor creştine. Ele sunt scrise de Apostolul Pavel în ultima perioadă a vieţii, adică între anii 63 (sfârşitul primei captivităţi romane) şi 67 (anul probabil al morţii) şi alcătuiesc corpul cel mai omogen din întregul ansamblu al scrierilor sale. Ordinea lor cronologică este: 1 Timotei, Tit, 2 Timotei, şi în această ordine ar trebui, de fapt, citite.

Nu puţini au fost criticii protestanţi care le-au tăgăduit autenticitatea (total sau parţial), pornind de la observaţia că vocabularul, tonul şi problemele lor sunt deosebite faţă de celelalte scrieri pauline. Dar o analiză atentă şi obiectivă duce la concluzia contrarie, favorabilă autenticităţii. Apostolul le scrie în alte condiţii şi urmăreşte alte obiective, cu totul speciale; el e acum un om înaintat în vârstă, chiar „bătrân“, bolnav, întemniţat în condiţii grele (în cea de a doua captivitate el nu mai beneficiază de regimul custodia militaris sau custodia libera), uneori se simte părăsit şi însingurat, grija lui de acum este aceea de a-şi consolida opera misionară în resorturile ei organizatorice. Pe de altă parte, aşa cum s-a băgat de seamă, un geniu ca al lui Pavel nu se poate exprima decât printr-o imensă varietate de forme.

După émile Osty, împrejurările în care au fost scrise epistolele pastorale ar putea fi reconstituite astfel:

După ieşirea din prima captivitate (63), Pavel merge pentru scurtă vreme în Spania, apoi în insula Creta, pe care o evanghelizează împreună cu Tit, după care se duce la Efes. Nu după mult timp trece în Macedonia, de unde scrie Întâia Epistolă către Timotei şi Epistola către Tit (în jurul anilor 64-65). Indiferent dacă-şi petrece sau nu iarna în Epir, aşa cum îşi propusese (Tit 3, 12), avem motive să credem că el mai vizitează o dată Bisericile din Corint, Milet şi Troa, după care îl regăsim închis pentru a doua oară la Roma (2 Tim 1, 16-17), de unde îi scrie lui Timotei cea de A Doua Epistolă, o scriere care, alcătuită înaintea morţii lui, poate fi considerată drept testamentul său spiritual.

Două sunt principalele ţinte pe care le urmăreşte Pavel în cele trei epistole pastorale: 1) să combată începuturile unor erezii iudeo-gnostice care încercau să semene confuzie printre credincioşi; 2) să organizeze Bisericile.

Câteva cuvinte despre destinatarii acestor epistole.

Originar din localitatea Listra, în Licaonia, Timotei era fiul unui grec şi al unei evreice convertite la creştinism. De la mama şi bunica sa primeşte o educaţie religioasă în respectul pur al legii, dar nu împins până la circumcizie. Nu ştim exact când s-a produs convertirea lui Timotei; se presupune că în timpul primei călătorii misionare a lui Pavel. Sigur este însă că, cu prilejul celei de a doua, marele Apostol se informează asupră-i, îl alege dintre cei mulţi şi-l recrutează pentru opera de evanghelizare. Deşi Pavel nu-i acordă circumciziei nici o valoare soteriologică, totuşi el îl taie-mprejur pe Timotei, ca născut din mamă evreică, cu scopul strategic de a-i uşura pătrunderea şi misiunea printre iudeii ultraconservatori. Din acest moment, Timotei devine cel mai devotat şi mai apropiat colaborator al lui Pavel, „fiul iubit“ al marelui Apostol, de care niciodată nu se desparte de bunăvoie. Activitatea lui se desfăşoară cu rodnicie pretutindeni, dar mai cu seamă în Efes şi în Macedonia, pentru ca în timpul primei captivităţi romane a lui Pavel să se afle împreună cu acesta, slujindu-i. În momentul în care Apostolul îi scrie cea de A Doua Epistolă, din cea de a doua captivitate, Timotei se află în Efes, unde fusese anume lăsat pentru a conduce Biserica din această mare metropolă. Istoricul Eusebiu de Cezareea ne informează că Timotei a fost primul episcop al Bisericii Efesului, iar Fotie consemnează tradiţia după care iubitul ucenic al lui Pavel a murit de moarte martirică sub persecuţia lui Domiţian.

Cât despre Tit, el era de origine păgână, ca fiu al unui grec, şi convertit la creştinism de către Pavel, dar fără să fie, precum Timotei, supus circumciziei. Îl însoţeşte pe marele Apostol în a doua sa călătorie la Ierusalim şi îndeplineşte apoi misiuni speciale şi delicate în Corint. În anii 63-64 îl aflăm în Creta, unde Pavel îl lăsase să conducă Bisericile pe care el, Apostolul, le înfiinţase după ieşirea sa din prima captivitate romană şi unde i se trimite Epistola de faţă. Ceva mai târziu, în timpul celei de a doua captivităţi a lui Pavel (66-67), Tit se află în Dalmaţia.

Epistola Sfântului Apostol Pavel întâia către Timotei

1
Salutare. Avertisment împotriva falselor învăţături. Mulţumiri pentru mila Domnului.
1 Pavel, apostol al lui Iisus Hristos după porunca lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, şi a lui Iisus Hristos, nădejdea noastră,
2 către Timotei, adevărat fiu în credinţă: Har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Hristos Iisus, Domnul nostru.
3 Când am plecat în Macedonia te-am îndemnat să rămâi în Efes ca să le porunceşti unora să nu înveţe învăţături străine1,
4 nici să ia aminte la basme şi la genealogii fără de sfârşit2, care aduc mai degrabă certuri3 decât iconomia4 lui Dumnezeu cea întru credinţă;
1 Altele decât aceea pe care o propovăduieşte Pavel.
2= Speculaţiile iudaizanţilor asupra unor încrengături genealogice ale patriarhilor şi ale altor personaje din Vechiul Testament, menite să complice lucrurile şi să-L aşeze pe Iisus Hristos în umbră.
3= Dispute; controverse; încrucişări de păreri şi cuvinte, de cele mai multe ori sterile.
4= Planul lui Dumnezeu pentru mântuirea omului şi grija Sa ca acesta să se plinească.
5 iar ţinta poruncii „aceleia” este iubirea din inimă curată, din conştiinţă bună şi din credinţă nefăţarnică,
6 de la care unii, îndepărtându-se, s-au abătut spre vorbărie deşartă;
7 vrând ei să fie învăţători ai legii, nu înţeleg nici ceea ce spun, nici cele pe care le susţin cu atâta tărie.
8 Noi însă ştim că legea-i bună dac-o foloseşti legal5;
9 ştiind aceasta, că legea nu-i pentru cel drept, ci pentru cei fărădelege şi nesupuşi, pentru cei necredincioşi şi păcătoşi, pentru necuvioşi şi spurcaţi, pentru ucigaşii de tată şi ucigaşii de mamă, pentru asasini,
10 pentru cei desfrânaţi, pentru sodomiţi, pentru vânzătorii de oameni, pentru cei mincinoşi, pentru cei ce jură strâmb şi pentru tot ceea ce se împotriveşte învăţăturii sănătoase
11 după Evanghelia slavei fericitului Dumnezeu, care mi-a fost încredinţată mie.
12 Mulţumesc Celui ce m-a întărit, lui Hristos Iisus, Domnul nostru, că m-a socotit credincios6 prin aceea că m-a
5 Literal: dacă cineva se foloseşte de ea potrivit legii; în conformitate cu ceea ce spune legea însăşi.
6= Fidel; demn de încredere.

pus să-I slujesc,
13 pe mine, cel ce mai-nainte eram blasfemiator şi prigonitor şi batjocoritor. Dar am fost miluit, fiindcă-ntru necredinţă am făcut-o din neştiinţă7;
14 şi harul Domnului nostru cu-mbelşugare a prisosit împreună cu credinţa şi cu iubirea cea întru Hristos Iisus.
15 Vrednic de crezare şi de toată primirea este cuvântul că Iisus Hristos a venit în lume să-i mântuiască pe cei păcătoşi, dintre care cel dintâi sunt eu;
16 dar pentru aceasta am fost eu miluit, ca mai întâi în mine să-Şi arate Iisus Hristos toată îndelunga Sa răbdare, ca o pildă pentru cei ce vor crede în El spre viaţa veşnică.
17 Iar Împăratului veacurilor, nemuritorului, nevăzutului, unicului Dumnezeu, cinste şi slavă în vecii vecilor! Amin.
18 Această poruncă îţi încredinţez, fiule Timotei, potrivit profeţiilor făcute mai-nainte asupră-ţi8, ca-ntru ele9 să te lupţi lupta cea bună,
19 având credinţă şi conştiinţă bună. Pe aceasta „din urmă” lepădând-o unii, şi-au pierdut credinţa10 ;
20 între ei sunt Imeneu şi Alexandru,
7 Necredinţa nu prin refuzul de a crede, ci prin absenţa revelaţiei este izvor al ignoranţei şi, ca urmare, circumstanţă atenuantă acordată de Dumnezeu celor ce, în interiorul ei, săvârşesc răul: „De nu le-aş fi spus, păcat n-ar avea” (In 15, 22). Pavel se referă la atitudinea şi faptele lui de dinainte de convertire.
8 Din 4, 14 reiese că hirotonia lui Timotei fusese precedată sau însoţită de unele revelaţii profetice,

receptate de Pavel.
9= Inspirat de acele profeţii; graţie lor.
10 Textual: şi-au văzut credinţa naufragiind; au făcut din credinţa lor o epavă.
pe care i-am dat Satanei11 ca să se-nveţe să nu blasfemieze.
2
Învăţături despre credinţă.
1 Aşadar, înainte de toate vă îndemn să faceţi cereri, rugăciuni, mijlociri, mulţumiri pentru toţi oamenii,
2 pentru împăraţi şi pentru toţi cei ce sunt în înalte dregătorii, ca să petrecem viaţă paşnică şi liniştită, întru toată cuvioşia şi bunăcuviinţa;
3 că acesta este lucru bun şi primit înaintea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru,
4 Cel ce voieşte ca toţi oamenii să se mântuiască şi la cunoştinţa adevărului să vină.
5 Căci unul este Dumnezeu, unul este şi Mijlocitorul între Dumnezeu şi oameni: Omul Hristos Iisus,
6 Cel ce s-a dat pe Sine preţ de răscumpărare pentru toţi mărturia, la vremea ei1.
7 Spre aceasta am fost eu pus propovăduitor şi apostol spun întru Hristos adevărul, nu mint -, învăţător neamurilor întru credinţă şi adevăr.
8 Aşadar, vreau ca bărbaţii să se roage în tot locul, ridicând mâini sfinte, fără mânie şi fără şovăire.
9 Tot aşa şi femeile, în îmbrăcăminte cuviincioasă, cu sfială şi cuminţenie să
11 Formulă (încă incertă) de excludere din comunitate, pedeapsă care însă îi lăsa celui vinovat şansa unei reabilitări târzii; vezi 1 Co 5, 5.
1 Mărturia (aici, în înţelesul: proba, dovada supremă) este însăşi jertfa lui Hristos, care a fost adusă la „plinirea vremii” (Ga 4, 4) adică la timpul rânduit de planul lui Dumnezeu pentru mântuirea omului.
2021
se împodobească: nu cu împletituri de păr şi cu aur sau cu mărgăritare sau cu vestminte scumpe,
10 ci cu fapte bune, aşa cum li se cuvine unor femei care fac mărturie de evlavie.
11 Femeia să asculte învăţătura-n linişte, cu toată supunerea.
12 Eu nu-i îngădui femeii nici să înveţe pe altul, nici să aibă stăpânire asupra bărbatului, ci să stea-n linişte.
13 Fiindcă Adam a fost zidit întâi, apoi Eva;
14 şi Adam n-a fost amăgit; dar femeia, fiind amăgită, s-a făcut călcătoare de poruncă.
15 Ea însă se va mântui prin naştere de copii, dacă cu simplitate2 rămâne-n credinţă, în iubire şi-n sfinţenie.
3
Însuşirile episcopilor. Însuşirile diaconilor. Taina credinţei noastre.
1 Vrednic de crezare este cuvântul1: De pofteşte cineva episcopie, bun lucru doreşte.
2 Trebuie însă ca episcopul să fie fără prihană, bărbat al unei singure femei2, veghetor asupră-şi, măsurat, cuviincios, primitor de străini, destoinic să-i înveţe pe alţii,
2= Cu modestie; cu măsurată conştiinţă de sine.
1 Ca şi la 1, 15, sintagma trebuie înţeleasă: e sigur ceea ce s-a spus; sau: un lucru e cert.
2 Celibatul episcopilor, recrutaţi dintre călugări, e o practică mai târzie a Bisericii, încă necunoscută în vremea lui Pavel; accentul cade pe monogamie şi pe căsătoria unică.
3 nu beţiv, nu bătăuş, ci potolit, nu certăreţ, nu iubitor de argint,
4 bine chivernisindu-şi casa lui, avându-şi copiii ascultători cu toată bunăcuviinţa
5 că dacă cineva nu ştie să-şi rânduiască propria sa casă, cum va purta grijă de Biserica lui Dumnezeu?;
6 să nu fie de curând botezat 3, ca nu cumva, orbit de trufie, să cadă în osânda diavolului4.
7 Dar trebuie să aibă mărturie bună de la cei din afară5, ca nu cumva să cadă în ocară şi-n cursa diavolului.
8 Diaconii, de asemenea, să fie cuviincioşi6, nu vorbind în doi peri, nu dedaţi la vin mult, nu agonisitori de câştig ruşinos,
9 păstrând taina credinţei în cuget curat.
10 Dar şi aceştia să fie mai întâi puşi la încercare; apoi să fie făcuţi diaconi, dacă sunt fără prihană.

11 Femeile, de asemenea, să fie veghetoare asupră-le, nu clevetitoare, cumpătate, credincioase întru toate.
12 Diaconul7 să fie bărbat al unei singure femei, să-şi chivernisească bine casa şi pe copiii săi.
13 Fiindcă cei ce-şi fac bine slujba, rang bun îşi dobândesc şi mult curaj în credinţa cea întru Hristos Iisus.
3 Literal: neofit; prea nou (fără suficientă vechime) în trebile bisericeşti.
4= În aceeaşi osândă cu diavolul, a cărui cădere a fost pricinuită de păcatul său capital: trufia.
5= De la necreştini.
6= Demni; respectabili; serioşi.
7 În original, substantivul e la plural; în româneşte e preferabil singularul generic (ca în versetul 2).
2022
14 Pe acestea ţi le scriu nădăjduind să vin la tine cât de curând;
15 dar dacă zăbovesc, să ştii cum trebuie să te porţi în casa lui Dumnezeu, care este Biserica Dumnezeului-Celui-viu, stâlp şi temelie a adevărului.
16 şi-ntr-adevăr8, mare este taina credinţei celei bune: Fost-a El9 arătat în trup10, îndreptăţit în Duh11, văzut de îngeri12, propovăduit între neamuri, crezut în lume, înălţat întru slavă.
4
Prezicerea lepădării de credinţă. Bunul slujitor al lui Iisus Hristos.
1 Dar Duhul grăieşte lămurit că-n vremile cele de apoi unii se vor îndepărta de la credinţă, luând aminte la duhurile cele înşelătoare şi la învăţăturile demonilor
2 prin făţărnicia unor mincinoşi însemnaţi cu fierul roşu în propriile lor cugete1.
3 Aceştia opresc de la căsătorie şi de la unele bucate pe care Dumnezeu le-a făcut ca din ele să se împărtăşească cu mulţumire cei ce cred şi au cunoscut adevărul;
4 fiindcă tot ce a făcut Dumnezeu este bun, şi nimic nu e de lepădat dacă se ia
8 Cuvântul original e mai cuprinzător: adevăr omologat; acceptat şi mărturisit de toată lumea; evident; fără putinţă de contestare. Ceea ce urmează e un imn de o mare densitate şi frumuseţe, intrat şi în cântarea bisericească.
9 Iisus Hristos.
10 La naştere.
11 La botez.
12 La înviere.
1 Asemenea criminalilor şi sclavilor evadaţi, care purtau pe trup, spre identificare, un anume semn făcut cu fierul înroşit în foc.
cu mulţumire:
5 căci se sfinţeşte prin cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune.
6 Punându-le pe acestea înaintea fraţilor, vei fi bun slujitor al lui Hristos Iisus, hrănit cu cuvintele credinţei şi ale bunei învăţături căreia i-ai urmat.
7 Iar de basmele cele lumeşti şi băbeşti fereşte-te. Întrece-te zilnic2 în credinţa cea bună;
8 căci zilnica-ntrecere trupească e-ntru puţin folositoare, dar credinţa cea bună e folositoare-ntru totul, având ea făgăduinţa vieţii de acum şi a celei viitoare3.
9 Vrednic de crezare e cuvântul, şi de toată primirea;
10 fiindcă spre aceasta ne şi ostenim şi suntem ocărâţi şi ne luptăm, că ne-am pus nădejdea-n Dumnezeul-Cel-Viu, Care este Mântuitor al tuturor oamenilor, mai ales al credincioşilor.
11 Pe acestea porunceşte-le şi învaţă-le.
12 Nimeni să nu-ţi dispreţuiască tinereţea; dimpotrivă, fă-te credincioşilor pildă în cuvânt, în purtare, în iubire, în duh, în credinţă, în curăţie.
13 Până ce voi veni eu, îndeletniceşte-te cu citirea, cu îndemnul, cu învăţarea4.
14 Nu nesocoti harul care este întru tine5, care ţi s-a dat prin profeţie6 cu
2 Foarte exact: exersează-te; antrenează-te (asemenea unui gimnast care înregistrează progrese zilnice).
3 Antrenamentul fizic e util numai pentru viaţa de acum, dar exerciţiul spiritual e util pentru amândouă.
4 Activităţile publice ale lui Timotei: a citi Scriptura cu voce tare şi a o explica; a-i îndemna pe credincioşi la fapta bună (desigur, preocupări curente, pe care Pavel doar i le aminteşte).

5= Darul hirotoniei.
6 Vezi nota de la 1, 18.

punerea mâinilor preoţimii7.
15 Pe acestea pune-le la inimă; de acestea ţine-te, pentru ca propăşirea ta să le fie vădită tuturor.
16 Ia aminte la tine însuţi şi la învăţătura ta; stăruie în ele, căci făcând aceasta te vei mântui şi pe tine, şi pe cei ce te ascultă.
5
Datorii faţă de alţii.
1 Pe cel bătrân să nu-l înfrunţi, ci să-l îndemni ca pe un părinte; pe cei mai tineri, ca pe fraţi;
2 pe femeile bătrâne, ca pe mame; pe cele tinere, ca pe surori, în toată curăţia.
3 Pe văduve cinsteşte-le, pe cele cu adevărat văduve.
4 Iar dacă o văduvă are copii sau nepoţi, ei să se înveţe mai întâi să-şi dovedească evlavia faţă de propria lor familie1 şi să-şi răsplătească părinţii, fiindcă bun este lucrul acesta şi primit înaintea lui Dumnezeu.
5 Cea cu adevărat văduvă şi rămasă singură şi-a pus nădejdea-n Dumnezeu şi stăruieşte-n cereri şi-n rugăciuni noaptea şi ziua;
6 iar cea care trăieşte-n desfătări, deşi trăieşte, e moartă.
7 Porunceşte-le şi aceasta, pentru ca ele 2 să fie la adăpost de orice învinuire.
7 Termen generic pentru „colegiul preoţilor", în care se includ şi episcopii menţionaţi la 3, 2 şi urm. Mai mult, din 2 Tim 1, 6 reiese că la hirotonia lui Timotei a participat însuşi Pavel.
1 Literal: faţă de propria lor casă. În limbajul Noului Testament, „casă" înseamnă totalitatea membrilor familiei (vezi nota de la 1 Co 1, 16). 2 Ele: adevăratele văduve (cele care merită cinstire şi sprijin material). Pavel stabileşte criteriile vizibile pentru determinarea celor două categorii: felul lor de viaţă.
8 Dacă însă cineva nu poartă grijă de ai săi, şi mai ales de cei din casa lui, acela s-a lepădat de credinţă şi e mai rău decât un necredincios.
9 Pentru ca o văduvă să fie înscrisă ca atare, ea trebuie să aibă cel puţin şaizeci de ani, să fi fost femeia unui singur bărbat,
10 să aibă mărturie pentru faptele ei frumoase: dacă a crescut copii, dacă i-a ospeţit pe cei străini, dacă a spălat picioarele sfinţilor, dacă i-a ajutat pe cei strâmtoraţi, dacă s-a dăruit pe sine întregii fapte bune.
11 Dar pe văduvele tinere îndepărtează-le3; că atunci când dorinţele le abat de la Hristos, vor să se mărite
12 şi osândă-şi iau asupră-le, pentru că şi-au călcat credinţa cea dintâi4;
13 în acelaşi timp însă, leneşe fiind, se învaţă să umble din casă-n casă; şi nu numai că sunt leneşe, dar sunt şi guralive şi iscoditoare, vorbind ce nu trebuie.
14 Aşadar, eu vreau ca văduvele tinere să se mărite, să aibă copii, să-şi vadă de casă şi să nu-i dea potrivnicului nici un prilej de ocară;
15 că unele s-au şi abătut pe urmele Satanei.
16 Dacă un credincios sau o credincioasă are „în îngrijire" văduve, să le stea într-ajutor, pentru ca Biserica să nu fie împovărată, ci să le ajute pe cele cu adevărat văduve.
3 Adică: refuză înscrierea lor în evidenţa văduvelor din subsistenţa Bisericii.
4= Făgăduinţa iniţială de a fi femeia unui singur bărbat.

17 Preoţii care cârmuiesc bine să se învrednicească de îndoită cinste5, mai ales cei ce se ostenesc cu cuvântul şi cu învăţătura;
18 că zice Scriptura: Să nu legi gura boului care treieră; şi: Vrednic este lucrătorul de plata sa.
19 Pâră împotriva preotului să nu primeşti, fără numai de la doi sau trei martori.
20 Pe cei ce păcătuiesc mustră-i de faţă cu toţi, pentru ca şi ceilalţi să aibă teamă.
21 În faţa lui Dumnezeu şi a lui Iisus Hristos şi a îngerilor celor aleşi6 te conjur ca pe acestea să le păzeşti fără gând precumpănit,7 nimic făcând cu părtinire.
22 Nu-ţi pune degrabă mâinile peste nimeni, nici nu te face părtaş la păcatele altora. Păstrează-te curat.

23 De acum nu bea numai apă, ci foloseşte puţin vin, din pricina stomacului tău şi a deselor tale slăbiciuni.
24 Păcatele unor oameni sunt învederate, mergând înaintea lor la judecată; ale altora însă se ivesc după ea.
25 Tot aşa şi faptele cele bune sunt învederate, iar cele ce sunt altfel nu pot fi ascunse.
5 Originalul sugerează şi ideea de îndoită răsplată; remuneraţie dublă (vezi şi versetul următor).
6 Îngerii aleşi, în opoziţie cu cei căzuţi; ei Îl vor însoţi pe Domnul la A Doua Sa Venire (cf. Mt 25, 31).
7= Fără prejudecată sau preconcepţie; fără ca balanţa judecăţii să se încline dinainte în favoarea cuiva.
6
Datorii faţă de alţii (continuare). Învăţătura mincinoasă. Adevărata bogăţie. Lupta cea bună a credinţei.
1 Cei ce se află subjug ca robi să-şi socotească pe stăpânii lor vrednici de toată cinstea, pentru ca numele lui Dumnezeu şi învăţătura să nu fie blasfemiate.
2 Iar cei ce au stăpâni credincioşi, să nu-i dispreţuiască pentru aceea că sunt fraţi; dimpotrivă, cu atât mai mult să-i slujească, tocmai fiindcă cei ce se bucură de slujirea lor sunt credincioşi şi iubiţi. Învaţă aceasta şi îndeamnă!
3 Dacă cineva învaţă altă învăţătură şi nu se alipeşte de sănătoasele cuvinte ale Domnului nostru Iisus Hristos şi de învăţătura care e după credinţa cea bună,
4 acela este un orbit de trufie care nu ştie nimic, dar care are boala întrebărilor şi a certurilor de cuvinte, din care se nasc: invidie, ceartă, defăimări, bănuieli nedrepte,
5 necurmate-ncrucişări de vorbe ale oamenilor stricaţi la minte şi lipsiţi de adevăr, care socotesc că evlavia este un mijloc de câştig. De unii ca aceştia îndepărtează-te!
6 Evlavia e un mare câştig pentru cel ce se mulţumeşte cu ce are.
7 Că noi n-am adus nimic în lume, după cum e vădit că nici nu putem să ducem ceva;
8 dar dacă avem hrană şi îmbrăcăminte, vom fi mulţumiţi cu ele.
9 Dar cei ce vor să se îmbogăţească, aceia cad în ispită şi în cursă1 şi în
1 Literal: în plasă (în năvodul propriei lor bogăţii).

multe pofte nebuneşti şi vătămătoare, care-i cufundă pe oameni în ruină şi-n pierzare;
10 fiindcă iubirea de argint este rădăcina tuturor relelor; pe care poftind-o unii cu înfocare, s-au rătăcit de la credinţă şi de multe dureri au fost străpunşi.
11 Dar tu, omule al lui Dumnezeu, fugi de aceste lucruri şi urmăreşte dreptatea, evlavia, credinţa, iubirea, răbdarea, blândeţea.
12 Luptă-te lupta cea bună a credinţei, cucereşte viaţa veşnică la care ai fost chemat şi pentru care mărturisirea cea bună ai mărturisit în faţa multor martori.
13 Înaintea lui Dumnezeu, Cel ce pe toate le aduce la viaţă, şi înaintea lui Iisus Hristos, Cel ce-n faţa lui Ponţiu Pilat a mărturisit mărturisirea cea bună, îţi poruncesc:
14 să păzeşti Porunca neîntinată, la adăpost de orice-nvinuire, până la arătarea Domnului nostru Iisus Hristos,
15 pe care la vremea ei o va arăta fericitul şi unicul Stăpânitor, Împăratul împăraţilor şi Domnul domnilor,
16 Cel ce singur are nemurire şi locuieşte întru lumină neapropiată 2, Cel pe Care nimeni dintre oameni nu L-a văzut şi nici nu poate să-L vadă; Lui fie-I cinstea şi stăpânirea veşnică! Amin.
17 Celor bogaţi în veacul de acum3 porunceşte-le să nu se semeţească, nici
2 Veche şi frumoasă expresie românească pentru „lumină inaccesibilă"; esenţa luminoasă a lui Dumnezeu, în care creatura nu poate pătrunde, ea însă putând fi beneficiara „energiilor divine" izvorâte din fiinţa lui Dumnezeu.
3= În lumea aceasta (trecătoare).
să-şi pună nădejdea în bogăţia cea nestatornică, ci în Dumnezeul-Cel-Viu, Cel ce pe toate le dă din belşug spre desfătarea noastră;
18 să facă binele, să se îmbogăţească-n fapte bune; să fie darnici, cu inimă largă,
19 agonisindu-şi bună temelie-n veacul viitor, ca să dobândească viaţa-ntr-adevăr veşnică.

20 O, Timotei, păzeşte vistieria ce ţi-a fost încredinţată4, îndepărtează-te de vorbirile deşarte şi lumeşti şi de împotrivirile ştiinţei mincinoase;
21 pe aceasta mărturisind-o unii, s-au rătăcit de la credinţă. Harul fie cu tine! Amin.
4 Depositum custodi; bun încredinţat spre păstrare. Tezaurul doctrinar.

Epistola Sfântului Apostol Pavel a doua către Timotei
1
Salutare. Credincioşia faţă de Evanghelie.
1 Pavel, apostol al lui Hristos Iisus, prin voia lui Dumnezeu după făgăduinţa vieţii care este-n Hristos Iisus,
2 lui Timotei, iubitului fiu1: Har, milă, pace de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Hristos Iisus, Domnul nostru!
3 Când zi şi noapte ne-ncetat te pomenesc în rugăciunile mele, Îi mulţumesc lui Dumnezeu pe Care din strămoşi2 Îl slujesc în conştiinţă curată.
4 Aducându-mi aminte de lacrimile tale3, cu dor doresc să te văd ca să mă umplu de bucurie.
5 Plin sunt şi de amintirea neprefăcutei credinţe care este-n tine, aceea care mai întâi s-a sălăşluit în bunica ta Loida şi-n maica ta Eunichi şi despre care sunt încredinţat că e şi-n tine4.
6 E pricina pentru care te îndemn
1 Timotei îi este lui Pavel „adevărat fiu în credinţă" (1 Tim 1, 2).
2 Strămoşii lui Pavel erau credincioşi practicanţi.
3 Când Pavel l-a lăsat pe Timotei singur în Efes (vezi 1 Tim 1, 3).
4 Admirabil exemplu de educaţie religioasă transmisă şi moştenită în sânul familiei.
să reînsufleţeşti5 harul lui Dumnezeu care este în tine prin punerea mâinilor mele6.
7 Că Dumnezeu nu ne-a dat duh de temere, ci de putere şi de iubire şi de minte-nţeleaptă7.
8 Aşadar, nu te ruşina de mărturisirea asupra Domnului nostru, nici de mine, înlănţuitul Său8, ci fii părtaş la suferinţă pentru Evanghelie, potrivit puterii lui Dumnezeu
9 Care ne-a mântuit şi ne-a chemat cu chemare sfântă, nu după faptele noastre, ci potrivit planului Său şi harului dat nouă întru Hristos Iisus mai înainte de timpurile veşnice9,
10 dar care acum s-a vădit prin arătarea Mântuitorului nostru Hristos Iisus, Cel ce a nimicit moartea şi a adus la lumină viaţa şi nemurirea, prin
5 Odată dăruit, harul lui Dumnezeu nu se stinge şi nu e retras, dar poate deveni o existenţă latentă, nelucrătoare, asemenea unui foc mocnit, prin nepăsarea sau lenea celui ce-l posedă.
6 Vezi nota de la 1 Tim 4, 14.
7= Stăpânire de sine; autocontrol; conştiinţa propriilor tale puteri.
8 Dublă semnificaţie: înlănţuit din pricina (de dragul) Domnului; înlănţuitul (robul, prizonierul) Domnului. Din versetul 17 ştim că Pavel se afla în temniţă la Roma.
9= Eternitatea în care taina lui Dumnezeu era ascunsă (vezi Rm 16, 25).

Evanghelia
11 pentru care am fost eu pus propovăduitor şi apostol şi învăţător al neamurilor.
12 Pentru care pricină şi îndur aceste suferinţe; dar nu mă ruşinez, fiindcă ştiu în Cine mi-am pus credinţa; şi sunt încredinţat că puternic este El să păzească vistieria pe care mi-a încredinţat-o10până la Ziua aceea.
13 Întipăreşte-ţi în minte cuvintele sănătoase pe care le-ai auzit de la mine, în credinţa şi-n iubirea cea întru Hristos Iisus.
14 Păzeşte vistieria cea bună ce ţi-a fost încredinţată prin Duhul Sfânt Care locuieşte-ntru noi.
15 Tu ştii că toţi cei din Asia s-au lepădat de mine, între care Fighel şi Ermoghen.
16 Domnul să aibă milă de casa lui Onisifor11, căci de multe ori m-a însufleţit, iar de lanţurile mele nu s-a ruşinat;
17 dimpotrivă, de-ndată ce-a venit în Roma, cu multă osârdie m-a căutat şi m-a găsit.
18 Să-i dea Domnul ca-n Ziua aceea să afle milă de la Domnul. Şi cât de mult m-a slujit el în Efes, tu o ştii prea bine.
2
Ostaşul cel bun al lui Iisus Hristos. Lucrător cu faţa curată.

1 Tu deci, fiul meu, întăreşte-te în harul care este în Hristos Iisus;
10 Vezi nota de la 1 Tim 6, 20.
11 Onisifor, creştin din Efes care, venit la Roma, i-a fost de mare ajutor lui Pavel în închisoare (vezi şi 4, 19).
2 şi cele ce-ai auzit de la mine în faţa multor martori, pe acestea încredinţează-le unor oameni credincioşi care vor fi destoinici să-i înveţe şi pe alţii.
3 Ia-ţi partea ta de suferinţă, ca un bun ostaş al lui Hristos Iisus.
4 Nici un ostaş nu se încurcă cu treburile vieţii dacă vrea să-i placă celui ce l-a adus în oaste;
5 iar dacă cineva ia parte la luptele atletice, nu e încununat dacă nu s-a luptat după legile acestora.
6 Plugarul care se osteneşte trebuie să fie cel dintâi care să mănânce din roade.
7 Înţelege ceea ce-ţi spun, căci Domnul îţi va da pricepere în toate.
8 Adu-ţi aminte de Iisus Hristos Cel înviat din morţi, din seminţia lui David, după Evanghelia mea1
9 pentru care sufăr până la a fi legat în lanţuri ca un făcător de rele; dar cuvântul lui Dumnezeu nu e legat.
10 De aceea pe toate le rabd de dragul celor aleşi, pentru ca şi ei să aibă parte de mântuirea cea întru Hristos Iisus, cu slava veşnică.
11 Vrednic de crezare este cuvântul: Dacă-mpreună cu El am murit, împreună cu El vom şi via2;
1= În conformitate cu Evanghelia predicată de Pavel (Rm 2, 16; 16, 25) sau de el împreună cu apostolii autentici (2 Co 4, 3; 1 Tes 1, 5; 2 Tes 2, 14).
2 Vechi, frumos şi cuprinzător cuvânt românesc: a via = a trăi permanent; a vieţui în durată; a fi viu în eternitate. Această frază, împreună cu cele din următoarele două versete (12-13) au în original o structură ritmică, de unde supoziţia că fragmentul intrase deja în imnografia liturgică a vremii.
2028
12 dacă răbdăm, împreună cu El vom şi împărăţi; dacă-L tăgăduim, şi El ne va tăgădui;
13 dacă nu-I suntem credincioşi, El ne rămâne credincios fiindcă El nu Se poate tăgădui pe Sine.
14 Aminteşte-le aceste lucruri, conjură-i înaintea lui Dumnezeu să nu se ia la certuri pentru cuvinte; ele la nimic nu slujesc, ci la surparea celor ce ascultă.
15 Străduieşte-te să te arăţi în faţa lui Dumnezeu ca un om încercat, ca un lucrător care nu are de ce să se ruşineze, drept învăţând cuvântul adevărului.
16 Iar de deşartele vorbiri lumeşti fereşte-te, căci „cei ce le fac" vor împinge tot mai mult spre necredinţă;
17 cuvântul lor va roade ca o cangrenă. Dintre ei sunt Imeneu şi Filet,
18 care s-au rătăcit de la adevăr zicând că învierea s-a şi petrecut, şi răstoarnă credinţa unora.
19 Însă temelia cea tare a lui Dumnezeu stă neclintită, având pecetea aceasta: Cunoscut-a Domnul pe cei ce sunt ai Săi; şi: Să se depărteze de la nedreptate oricine cheamă numele Domnului.
20 Iar într-o casă mare nu sunt doar vase3 de aur şi de argint, ci şi de lemn şi de lut; şi unele sunt spre cinste, iar altele spre necinste.
21 Deci, dacă cineva se va curăţi pe sine de acestea4, va fi vas de cinste, sfinţit, de bună folosinţă Stăpânului, potrivit pentru tot lucrul bun.
3 Grecescul skevos înseamnă nu numai vas, ci şi orice obiect sau instrument de utilitate casnică.
4= De învăţăturile mincinoase ale falşilor apostoli şi profeţi.
22 Fugi de poftele tinereţii şi urmăreşte dreptatea, credinţa, iubirea, pacea cu cei ce din inimă curată Îl cheamă pe Domnul.
23 Întrebările nebuneşti şi nesocotite îndepărtează-le; tu ştii că ele nasc certuri5,
24 dar un slujitor al Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blând faţă de toţi, învăţător destoinic, îngăduitor,
25 cu blândeţe povăţuindu-i pe cei ce stau împotrivă, ca doar le va da Dumnezeu pocăinţă să cunoască adevărul
26 şi să scape din mreaja diavolului care-i ţine-n prinsoare spre a-i face voia.
3
Oamenii în vremile din urmă. Porunci către Timotei.
1 Şi pe aceasta s-o ştii, că-n vremile1 din urmă veni-vor vremuri grele.
2 Că oamenii vor fi iubitori de sine3, iubitori de argint, lăudăroşi, trufaşi, blasfemiatori, neascultători de părinţi, nerecunoscători, pângăritori,

3 fără inimă3, neînduplecaţi, clevetitori, neînfrânaţi, cruzi, duşmani ai binelui4,
4 trădători, obraznici, orbiţi de trufie, iubitori mai mult de plăceri decât de
5= Dispute; discuţii interminabile, violente şi inutile.
1 Literal: în zilele. La 1 Tim 4, 1: în vremile. Perioada eshatologică, al cărei început pare să fi fost chiar în timpul lui Pavel şi al cărei sfârşit (A Doua Venire a Domnului) rămâne o taină numai a lui Dumnezeu (Mt 24, 36).
2= Egoişti.
3 = Inumani; abrutizaţi.
4 Şi ai oamenilor de bine.

Dumnezeu,
5 având înfăţişarea credinţei celei bune5 dar tăgăduindu-i puterea. Îndepărtează-te şi de aceştia.
6 Că dintre aceştia sunt cei ce se strecoară prin case şi vânează femeiuşti împovărate de păcate, purtate de felurite pofte,
7 cei ce mereu învaţă şi niciodată nu pot ajunge la cunoaşterea adevărului.
8 Aşa cum Iannes şi Iambres6 i s-au împotrivit lui Moise, tot astfel şi aceştia stau împotriva adevărului, oameni stricaţi la minte şi netrebnici pentru credinţă.
9 Dar mai departe nu vor merge; fiindcă nebunia lor le va fi tuturor vădită, aşa cum a fost şi a acelora.
10 Tu însă mi-ai urmat mie în învăţătură, în purtare, în năzuinţă7, în credinţă, în iubire, în stăruinţă8,
11 în prigonirile şi suferinţele mele câte mi-au fost în Antiohia, în Iconiu, în Listra. Câte prigoniri am răbdat!, şi din toate m-a izbăvit Domnul.
12 Prigoniţi vor fi şi toţi cei ce voiesc să trăiască cucernic în Hristos Iisus.
13 Cât despre oamenii răi şi amăgitori, ei vor merge din rău în mai rău, înşelători şi înşelaţi9.
14 Tu însă rămâi în cele ce-ai învăţat şi de care eşti încredinţat, deoarece ştii de la cine le-ai învăţat
5 Şi a evlaviei.
6 După tradiţia ebraică, aşa se numeau vrăjitorii care i s-au opus lui Moise în faţa lui Faraon
(Iş 7, 11).
7 Înţeles mai larg: în planul şi mijloacele de a-mi atinge scopul.
8= În statornicia cu care-mi urmăresc ţinta.
9= Pe măsură ce îi rătăcesc pe alţii, se cufundă în propria lor rătăcire.
15 şi fiindcă din pruncie cunoşti Sfintele Scripturi10, cele ce pot să te înţelepţească spre mântuire prin credinţa cea întru Hristos Iisus.
16 Toată Scriptura este însuflată11 de Dumnezeu şi de folos spre dare de învăţătură, spre mustrare, spre îndreptare, spre deprinderea12 cea întru dreptate,
17 pentru ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârşit, bine pregătit13 pentru tot lucrul bun.
4
Porunci către Timotei (continuare). Salutări de sfârşit.
1 Aşadar, te conjur în faţa lui Dumnezeu şi a lui Hristos Iisus Cel ce va să judece viii şi morţii, şi pe arătarea Lui şi pe împărăţia Lui:
2 Propovăduieşte cuvântul, stăruie cu timp şi fără timp, mustră, ceartă, îndeamnă, întru toată îndelungarăbdare şi întru toată-nvăţătura1.
3 Că va veni vremea când nu vor mai suferi învăţătura sănătoasă, ci după poftele lor îşi vor îngrămădi învăţători să le răsfeţe auzul
4 şi auzul şi-l vor întoarce de la adevăr şi către basme se vor abate.
5 Tu însă fii treaz întru toate; îndură necazul; fă lucrare de evanghelist; slujba ta fă-o deplin!
10= Prin bunică şi mamă (vezi 1, 5).
11 Pavel foloseşte acelaşi cuvânt ca în Fc 2, 7: asupra primului om, făcut din ţărână, Dumnezeu a suflat suflare de viaţă. Text fundamental (versetele 16-17) pentru inspiraţia dumnezeiască a Sfintei Scripturi.
12= Educarea; instruirea.
13= Bine echipat; înzestrat cu tot ce-i trebuie. 1= Răbdarea ca metodă, şi doctrina ca sferă de lucru.

6 Că eu de-acum sânger spre jertfă2, şi vremea plecării mele a sosit.
7 Lupta cea bună am luptat, alergarea mi-am împlinit-o3, credinţa am păzit-o.
8 De acum mi s-a gătit cununa dreptăţii, pe care în Ziua aceea mi-o va da Domnul, Dreptul Judecător; şi nu numai mie, ci şi tuturor celor ce I-au iubit arătarea.
9 Străduieşte-te să vii la mine curând;
10 că Dimas, în dragoste cu veacul de-acum, m-a lăsat şi s-a dus la Tesalonic; Crescent, în Galatia; Tit, în Dalmaţia.
11 Numai Luca4 este cu mine. Ia-l pe Marcu5 şi adu-l cu tine, că tare-mi este de folos în slujire.
12 Pe Tihic l-am trimis la Efes.
13 Când vei veni, adu-mi felonul pe care l-am lăsat în Troada, la Carp; şi cărţile, mai ales pergamentele.
14 Alexandru6 arămarul mi-a făcut mult rău; Domnul să-i răsplătească după faptele lui.
15 Păzeşte-te şi tu de el, că tare mult s-a împotrivit cuvintelor noastre.
16 La întâia mea apărare7 nimeni nu mi-a stat alături; dimpotrivă, toţi m-au părăsit. Să nu li se ţină-n seamă!
17 Dar mi-a stat alături Domnul şi m-a întărit, pentru ca prin mine propovăduirea să fie pe de-a-ntregul adeverită
2 Literal: mă revărs ca o libaţie sacrificială. Vezi Flp 2, 17 şi nota.
3 Vezi FA 13, 25 şi nota cu privire la „călătoria” lui Ioan Botezătorul. Verbul „a împlini” nu semnifică un simplu sfârşit, ci încununarea ostenelii prin atingerea ţintei pe care ţi-ai propus-o sau care ţi-a fost încredinţată.
4= Luca Evanghelistul.
5= Marcu Evanghelistul.
6 Menţionat la 1 Tim 1, 20 printre cei blestemaţi.
7 În tribunal.
şi toate neamurile s-o audă; şi eu am fost izbăvit din gura leului8.
18 Domnul mă va izbăvi de toată lucrarea cea rea şi mă va mântui spre împărăţia Sa cea cerească. Lui fie-I slava în vecii vecilor! Amin.
19 Îmbrăţişează-i pe Priscila şi pe Acvila9 şi casa lui Onisifor.
20 Erast a rămas în Corint, iar pe Trofim10 l-am lăsat în Milet, fiind bolnav.
21 Străduieşte-te să vii mai înainte de începutul iernii11. Te îmbrăţişează Euvul, Pudenţiu, Linos, Claudia şi fraţii toţi.
22 Domnul fie cu duhul tău! Harul fie cu voi! Amin.
8 Parafrază din Ps 21, 21.
9 Despre Acvila şi Priscila vezi FA 18, 2, 18; Rm 16, 3; 1 Co 16, 19.
10 Trofim cel menţionat în FA 20, 4; 21, 29. 11 Când se întrerupea navigaţia pe Mediterana.

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Tit

1

Salutare. Lucrarea lui Tit în Creta.

1 Pavel, rob al lui Dumnezeu, şi apostol al lui Iisus Hristos spre a-i aduce1 pe aleşii lui Dumnezeu la credinţă şi la cunoaşterea adevărului care-şi potriveşte sieşi evlavia2
2 întru nădejdea vieţii veşnice pe care mai-nainte de toţi vecii3 a făgăduit-o Dumnezeu, Cel ce nu minte
3 şi Cel care, la timpul potrivit, Şi-a făcut cunoscut cuvântul prin propovăduirea încredinţată mie după porunca Mântuitorului nostru Dumnezeu -,
4 lui Tit, adevărat fiu după una şi aceeaşi credinţă4: Har, milă şi pace de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Domnul Iisus Hristos, Mântuitorul nostru.
5 Pentru aceasta te-am lăsat în Creta, ca să pui rânduială în cele ce-au mai rămas5 şi ca-n fiecare cetate să aşezi
1 În original, verbul e inclus în particula prepoziţională şi i se aliniază gândirii lui Pavel.
2= Adevărul care duce spre evlavie şi o atrage spre sine. Doctrina şi morala, două realităţi care devin coincidente.
3 Literal: mai înainte de anii vecilor (vezi şi 2 Tim 1, 9).

4= Fiu duhovnicesc în credinţa comună.
5 De obicei, Pavel pune temelia unei noi comunităţi şi lasă pe seama ucenicilor continuarea lucrării.
preoţi aşa cum ţi-am poruncit eu:
6 dacă cineva este fără prihană, bărbat al unei singure femei, având copii credincioşi şi-n afara oricărei învinuiri de rele purtări sau de nesupunere.
7 Fiindcă episcopul trebuie să fie fără prihană, ca un iconom al lui Dumnezeu, nu îngâmfat, nu mânios, nu beţiv, nu bătăuş, nu poftitor de câştig ruşinos,
8 ci primitor de străini, iubitor al binelui, cu stăpânire de sine, drept, cuvios, înfrânat,
9 strâns legat de cuvântul cel vrednic de crezare al învăţăturii, destoinic atât să-ndemne întru învăţătura cea sănătoasă, cât şi să-i mustre pe cei ce vorbesc împotriva ei.
10 Pentru că sunt mulţi nesupuşi, grăitori în deşert şi înşelători, mai ales cei din tăierea-mprejur,
11 cărora trebuie să li se închidă gura ca unora care pentru câştig ruşinos răvăşesc familii-ntregi, învăţând ce nu trebuie.
12 Unul dintre ei, chiar profet de-al lor, a zis: „Cretanii, pururea mincinoşi, fiare rele, pântece leneşe”6.
6 Citat din poetul cretan Epimenide, secolul VI î. H. Atributele de „profet” se referă probabil la calitatea poeţilor de a avea intuiţii clarvăzătoare. De altfel, în limbajul antichităţii elene, verbul „a cretaniza” însemna a întoarce adevărul pe dos (asociere posibilă cu verbul a răvăşi a-ntoarce cu susu-n jos din versetul precedent).

13 Mărturia aceasta este adevărată; pentru care pricină mustră-i cu asprime, ca să fie sănătoşi în credinţă
14 şi să nu-şi plece mintea la basmele iudaice şi la poruncile unor oameni care se abat de la adevăr.
15 Toate sunt curate pentru cei curaţi. Dar pentru cei întinaţi şi necredincioşi nimic nu e curat; dimpotrivă, lor li s-au întinat şi mintea, şi conştiinţa.
16 Ei mărturisesc că-L cunosc pe Dumnezeu, dar Îl tăgăduiesc cu faptele lor, fiind dezgustători, nesupuşi şi netrebnici pentru toată lucrarea cea bună.
2
învăţătura cea sănătoasă pentru credincioşi feluriţi.
1 Tu însă grăieşte ceea ce i se cuvine învăţăturii sănătoase.
2 Bătrânii să fie treji la minte, cumpătaţi, sănătoşi în credinţă, în iubire, în răbdare;
3 bătrânele, de asemenea, să fie cu-nfăţişare de sfântă cuviinţă, nu clevetitoare, nu robite vinului mult; să înveţe ce e bine,
4 ca să le-ndrumeze pe cele tinere să-şi iubească bărbaţii, să-şi iubească copiii
5 şi să fie cuminţi, curate, gospodine, bune, plecate bărbaţilor lor, aşa încât cuvântul lui Dumnezeu să nu fie defăimat 1.
1= Doctrina creştină să nu fie compromisă prin abateri de la propria ei morală.
6 De asemenea, îndeamnă-i pe cei tineri să fie cuminţi,
7 întru toate arătându-te pe tine însuţi pildă de fapte bune: curăţie în învăţătură, cuviinţă,
8 cuvânt sănătos, de nelovit2, pentru ca cel potrivnic să se ruşineze, neavând de zis nimic rău de noi.
9 Robii să li se supună-ntru toate stăpânilor lor; să fie plăcuţi, să nu întoarcă vorba,
10 să nu dosească ceva, ci să arate-ntreaga lor bunăcredinţă, pentru ca-ntru toate să-i facă cinste învăţăturii Mântuitorului nostru Dumnezeu.
11 Căci harul lui Dumnezeu li s-a arătat, mântuitor, tuturor oamenilor,
12 învăţându-ne să lepădăm fărădelegea şi poftele lumeşti, şi-n veacul de acum să trăim cu stăpânire de sine, cu dreptate şi cucernicie,
13 aşteptând fericita nădejde şi arătarea slavei marelui Dumnezeu şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos3,
14 Cel ce pe Sine s-a dat pentru noi ca să ne răscumpere din toată fărădelegea şi să-Şi curăţească Sieşi popor ales, râvnitor de fapte bune.
15 Pe acestea grăieşte-le şi mustră şi îndeamnă cu toată tăria4. Nimeni să nu te dispreţuiască!
2= Inatacabil, prin soliditate intrinsecă.
3 Sau: marelui nostru Dumnezeu şi Mântuitor, Iisus Hristos.

4 = Cu întreaga autoritate (pe care ţi-o conferă mandatul).

3
Stăruinţa-n faptele bune. Ultime îndemnuri şi salutări.
1 Adu-le aminte să se supună stăpânirilor şi dregătorilor, să asculte, să fie gata la orice lucru bun.
2 Să nu defaime pe nimeni, să fie paşnici, îngăduitori, arătând blândeţe-ntreagă faţă de toţi oamenii.
3 Că şi noi eram cândva fără de minte, neascultători, rătăciţi, slujind poftelor şi feluritelor desfătări, petrecându-ne viaţa în răutate şi invidie, urâţi fiind şi unul pe altul urându-ne.
4 Dar când s-a arătat bunătatea lui Dumnezeu, Mântuitorul nostru, şi iubirea Sa de oameni,
5 El nu din pricina faptelor pe care le-am făcut noi întru dreptate, ci după mila Sa ne-a mântuit prin baia naşterii din nou1 şi prin înnoirea Duhului Sfânt
6 pe Care din belşug L-a vărsat peste noi prin Iisus Hristos, Mântuitorul nostru,
7 pentru ca, îndreptăţiţi fiind prin harul Său, întru nădejde2 să devenim moştenitori ai vieţii veşnice.
8 Cuvântul e vrednic de crezare, şi vreau ca aceste lucruri să le spui răspicat3, pentru ca cei ce i s-au încredinţat lui Dumnezeu să aibă grijă să
1 Botezul creştin. Sintagmă cu dublă semnificaţie: spălarea omului de păcate şi regenerarea lui într-o viaţă nouă, sub imperiul Duhului Sfânt.
2 Literal: după nădejde; potrivit nădejdii. În gândirea şi limbajul lui Pavel, nădejdea nu e o simplă speranţă umbrită de îndoieli sau condiţionări, ci o certitudine în interiorul căreia Dumnezeu rămâne credincios propriilor Sale făgăduinţe.
3= Să le afirmi cu tărie.
fie-n frunte la fapte bune. Acestea sunt bune4 şi folositoare oamenilor.
9 Dar de întrebările nebuneşti şi de genealogii5 şi de certuri şi de-ncrucişările de vorbe asupra legii fereşte-te: sunt nefolositoare şi deşarte.
10 Pe omul eretic, după întâia şi a doua mustrare îndepărtează-l,
11 ştiind că unul ca acesta s-a înstrăinat6 şi rătăceşte-n păcat7, osândit de sine însuşi8.
12 Când îl voi trimite la tine pe Artemas sau pe Tihic, străduieşte-te să vii la mine, la Nicopole, căci acolo m-am hotărât să iernez.
13 Pe Zenas legistul9 şi pe Apollo10 trimite-i înainte, şi ai grijă să nu le lipsească nimic.
14 Ai noştri să înveţe şi ei să fie-n frunte la fapte bune atunci când trebuinţa o cere, ca să nu fie ei neroditori.
15 Te îmbrăţişează toţi cei ce sunt cu mine. Îmbrăţişează-i pe cei ce ne iubesc întru credinţă. Harul fie cu voi cu toţi! Amin.
4 Sens dublu: bune şi frumoase.
5 Vezi nota de la 1 Tim 1, 4.
6 Cuvântul original e mai puternic: s-a pervertit; şi-a schimbat propria-i natură (asemenea diavolului).
7 În sensul: continuă să rătăcească fără capacitatea de a-şi mai găsi drumul.
8= Cu care nu mai e nimic de făcut.
9 Jurisconsultul Zenas nu ne este cunoscut din alte texte.
10 Pentru faimosul Apollo vezi FA 18, 24; 19, 1 şi mai ales 1 Co 1, 12; 3, 4-6, 22; 16, 12.

Introducere la Epistola către Filimon

Filimon este omul bogat şi creştinul de frunte al Bisericii din Colose, iar Onisim este unul din sclavii săi. După ce-şi fură stăpânul (probabil pentru a-şi face bani de drum), sclavul fuge la Roma, unde încearcă să se piardă în anonimat, dar veşnic se simte urmărit şi ameninţat de cruntele pedepse care-i pândesc pe sclavii fugari. Aici Onisim îl cunoaşte pe Pavel, care se află în prima sa captivitate romană. Apostolul îl converteşte la creştinism, îl ocroteşte ţinându-l pe lângă sine şi ar fi bucuros să-l păstreze în serviciul său, dar nu vrea să facă nimic fără încuviinţarea lui Filimon. Ca atare, el i-l trimite acestuia înapoi, însoţit de Tihic, purtătorul Epistolei către Coloseni, dar însoţit şi de o scrisorică, un bilet de recomandare, un cuvinţel de intervenţie în favoarea celui ce greşise şi s-a îndreptat.

Aceasta este Epistola către Filimon, o capodoperă miniaturală care a stârnit admiraţia unanimă a

secolelor creştine. Scrisă în întregime de mâna lui Pavel, ea este nu numai o oglindă prin care poate fi contemplat sufletul blând şi duios al Apostolului, ci şi un document asupra chipului paşnic în care creştinismul va opera, prin convertire şi transfigurare, cea mai puternică revoluţie socială a lumii antice: abolirea sclaviei.

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Filimon
1
Salutare. Iubirea şi credinţa lui Filimon. Pavel intervine pentru Onisim.
1 Pavel, înlănţuitul lui Iisus Hristos1, şi Timotei fratele, către Filimon, iubitul nostru-mpreună-lucrător,
2 şi către Apfia2, sora noastră, şi către Arhip, împreună-cu-noi-luptător3, şi către Biserica din casa ta4:
3 Har vouă şi pace de la Dumnezeu, Tatăl nostru, şi de la Domnul Iisus Hristos!
4 Întotdeauna când te pomenesc în rugăciunile mele Îi mulţumesc Dumnezeului meu,
5 ca unul ce aud despre iubirea şi credinţa pe care le ai faţă de Domnul Iisus şi faţă de toţi sfinţii.
1 Dublă semnificaţie: înlănţuit din pricina (de dragul) lui Iisus Hristos; robit de (întru) iubirea lui Hristos.
2 Probabil, soţia lui Filimon.
3 Literal: camarad de arme (vezi şi Flp 2, 25 şi nota). Activitatea misionară e frecvent văzută de Pavel ca o acţiune pe câmpul de luptă (vezi Ef 6, 12-17).
4 Om cu stare, Filimon îşi pusese casa la dispoziţia comunităţii creştine din Colose, ea devenind astfel locaş de cult (ca în mai toate cazurile Bisericii primare).
6 Fie ca părtăşia credinţei tale să devină lucrătoare în cunoaşterea oricărui bine pe care-l putem face pentru Hristos Iisus!
7 Că multă bucurie şi mângâiere am avut din iubirea ta, frate, fiindcă inimile sfinţilor s-au odihnit prin tine5.
8 Ca atare, deşi întru Hristos am multă îndrăznire să-ţi poruncesc ce se cuvine,
9 totuşi mai degrabă te rog în numele iubirii eu, aşa cum sunt, bătrânul Pavel, iar acum şi înlănţuit al lui Hristos Iisus -,
10 te rog pentru copilul meu pe care l-am născut în lanţuri, pentru Onisim6,
11 cel care altădată îţi era nefolositor, dar care acum e folositor7, şi ţie, şi mie.
12 Pe acesta ţi l-am trimis înapoi, însuşi pe el, adică inima mea.
13 Eu voiam să-l ţin la mine, pentru
5= Şi-au recăpătat forţele (prin asistenţa spirituală şi materială a lui Filimon). Sfinţii = creştinii credincioşi.
6 Onisim, sclav al lui Filimon, fugit după ce-şi furase stăpânul, ajuns în Roma şi convertit în închisoare de către Pavel, căruia îi devenise fiu duhovnicesc şi slujitor devotat.
7 Nefolositor-folositor: joc de cuvinte asupra numelui lui Onisim, care în greceşte înseamnă „Folositor"; inutil ca sclav nesupus şi hoţ, devenit util prin convingerea creştină cu care înţelege să-şi slujească stăpânii creştini.

Ca-n locul tău să-mi slujească-n lanţurile mele pentru Evanghelie;
14 dar n-am vrut să fac nimic fără încuviinţarea ta, pentru ca fapta ta cea bună să nu fie ca de silă, ci de bunăvoie.
15 Căci poate de aceea a fost el despărţit de tine pentru o vreme: ca să-l recapeţi pentru veşnicie;
16 dar nu ca un rob, ci mai mult decât un rob: frate iubit8, mai cu seamă mie, dar cu cât mai mult ţie, şi în trup, şi în Domnul.
17 Aşadar, dacă mă ai pe mine părtaş, primeşte-l pe el ca şi cum aş fi eu.
18 Iar de te-a păgubit cu ceva sau îţi este dator, pune aceasta-n socoteala mea;
19 eu, Pavel, o scriu cu mâna mea: eu îţi voi plăti ca să nu-ţi spun că tu îmi eşti mie datornic cu tine însuţi9.
20 Da, frate: să mă folosesc10 şi eu de tine întru Domnul, odihneşte-mi inima întru Hristos!
21 Ţi-am scris încredinţat de ascultarea ta, ştiind că tu vei face chiar mai mult decât îţi spun eu.
22 În acelaşi timp însă pregăteşte-mi şi loc de găzduit, deoarece nădăjduiesc că prin rugăciunile

voastre vă voi fi dăruit11.
23 Te îmbrăţişează Epafras12 cel-împreună-cu-mine-întemniţat
8 Text important pentru rolul creştinismului în abolirea sclaviei, dar nu prin violenţă sau reformă socială, ci pe dinlăuntru, prin transformarea omului interior.
9 Filimon fusese convertit de Pavel în timpul şederii sale la Colose.
10 În rădăcina verbului oninemi (a fi folositor) e implicat numele lui Onisim (Folositorul).
11 Pavel consideră că posibila sa eliberare din temniţă e un dar al lui Dumnezeu în favoarea creştinilor care se roagă pentru el.
12 Despre Epafras vezi nota de la Col 1, 7.
întru Hristos Iisus,
24 Marcu13, Aristarh14, Dimas15,
Luca16, cei împreună-cu-mine-lucrători.
25 Harul Domnului nostru Iisus Hristos să fie cu duhul vostru! Amin.
13 = Evanghelistul.
14 Asupra lui Aristarh vezi nota de la Col 4, 10.
15 Dimas: vezi nota de la Col 4, 14.
16= Evanghelistul.

Introducere la Epistola către Evrei

După părerea celor mai mulţi dintre teologii ortodocşi şi romano-catolici, această Epistolă le-a fost adresată de Pavel creştinilor din Ierusalim şi din aria Palestinei în timp ce el se afla în Italia, anume în anul 65 sau, după unii, în primăvara lui 64, adică după eliberarea sa din prima captivitate romană şi înainte de a pleca în Spania; oricum, după săvârşirea din viaţă a Sfântului Iacob (anul 62), la a cărui moarte martirică se face aluzie în 13, 7, cel ce condusese Biserica Ierusalimului cu atâta autoritate încât numai după decesul său îşi putea un alt apostol permite să intervină în viaţa creştinilor din Iudeea.
Din cuprinsul Epistolei reiese cu limpezime că aceşti creştini aveau nevoie de ajutor moral, de îndemnuri şi încurajare. Ardoarea credinţei lor, atât de puternică la început, a intrat acum într-o fază de declin, de oboseală, de delăsare; persecuţiile i-au descumpănit, unii din ei par gata să apostazieze. Dar e încă ceva, mult mai important: ei, minoritatea, trăiesc laolaltă cu majoritatea iudeilor neconvertiţi, cei ce continuă să-şi practice cultul în tot fastul şi-n toată splendoarea lui, o vecinătate care, fatalmente, impune o comparaţie menită uneori să provoace dubii: pe de o parte, măreţia unei moşteniri în care se implică îngerii, Avraam, făgăduinţele, testamentul, Moise, muntele Sinai, Aaron şi strălucitorul său cortegiu de preoţi, jertfe, procesiuni şi ritualuri; pe de alta, un Mesia care suferă şi moare, cu ucenici în permanenţă supuşi prigoanei, torturii şi morţii, cu o liturghie simplă, sobră, aproape palidă, fără nimic din fastul îndătinatelor ceremonii religioase. În astfel de împrejurări sunt destui care-şi pun întrebarea dacă nu cumva au greşit părăsindu-şi religia părinţilor şi strămoşilor lor şi dacă nu cumva ar fi mai bine şi mai drept să se întoarcă de unde au plecat.
Este situaţia de care Pavel ia act cu multă îngrijorare şi căreia se hotărăşte să-i răspundă printr-un adevărat tratat de dogmatică creştină, al cărei miez îl constituie teza că Iisus Hristos le-a adus oamenilor un testament şi o preoţie incomparabil superioare celor din Legea lui Moise; preoţia lui Aaron e absolut insignifiantă pe lângă aceea a lui Hristos, iar religia lui Israel nu e decât o umbră a realităţii ce avea să vină prin Iisus Hristos ca Fiu întrupat al lui Dumnezeu, a Cărui smerenie, patimă şi moarte constituie condiţia sine qua non a Slavei Sale de după înviere şi la cea de A Doua Venire. Aşadar, curaj!; toţi cei ce-L urmează pe Iisus, chiar dacă sunt sau vor fi părtaşi ai suferinţelor Lui, cu atât mai mult vor fi părtaşi ai slavei Sale celei veşnice.
Cu atâta bogăţie de conţinut a Epistolei, schiţa ei de plan nu poate fi decât palidă:(măreţia incomparabilă a Fiului lui Dumnezeu) (1, 1-4).
Partea dogmatică. Superioritatea Testamentului celui Nou asupra celui Vechi. Fiul lui Dumnezeu e mai presus de îngeri, superior lui Moise; El ne-a adus o preoţie superioară; Iisus ca Mare Preot, „Preot în veac“, unic şi fără păcat; El oficiază în altarul ceresc; Testamentul cel Nou e de natură duhovnicească, pecetluit cu sângele lui Hristos ca jertfă unică şi mântuitoare (1, 510, 18).

Partea morală şi practică.
Încheiere (îndemnuri şi salutări) (13, 18-25).

Epistola Sfântului Apostol Pavel către Evrei
1
Dumnezeu a grăit prin Fiul Său. Fiul e mai presus de îngeri.
1 În multe rânduri şi-n multe feluri grăindu-le Dumnezeu odinioară părinţilor noştri prin profeţi1,
2 în zilele acestea de pe urmă2 ne-a grăit nouă prin Fiul, pe Care L-a pus moştenitor a toate, prin Care şi veacurile3 le-a făcut.
3 Fiind El strălucirea slavei Sale şi chipul fiinţei Sale4, şi pe toate ţinându-le cu cuvântul puterii Lui, după ce prin El Însuşi a săvârşit curăţirea păcatelor noastre a şezut de-a dreapta Slavei5 întru cele preaînalte,
1 În înţelesul larg: nu numai prin profeţii cunoscuţi ca atare, ci şi prin toţi cei ce, într-un fel sau altul, au exprimat voinţa lui Dumnezeu de-a lungul Vechiului Testament.
2 La „plinirea vremii" (vezi Ga 4, 4).
3 Aici, mai mult decât în alte texte ale Noului Testament, grecescul aioona înseamnă şi „lumile": cerul şi pământul, operă a Fiului participant la creaţie: „toate printr-însul s-au făcut" (In 1, 3).
4 Foarte exact: amprenta (ipostasului) lui Dumnezeu; „pecete asemenea chipului" (Sf. Vasile cel Mare); „chipul (văzut) al nevăzutului Dumnezeu" (Col 1, 15). Vezi şi nota de la In 6, 27.
5= De-a dreapta Tatălui. Slavă: metonimie pentru „Dumnezeu" (vezi şi la 8, 1).
4 devenind El cu atât mai presus de îngeri, cu cât numele pe care l-a moştenit e mai presus de ei.
5 Căci căruia dintre îngeri i-a zis Dumnezeu vreodată: Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut; şi iarăşi: Eu Îi voi fi Lui Tată şi El Îmi va fi Mie Fiu?
6 Şi iarăşi, când Îl aduce-n lume pe Cel întâi-Născut6, El zice: Şi să I se închine Lui toţi îngerii lui Dumnezeu.
7 Şi despre îngeri zice: Cel ce face pe îngerii Săi duhuri şi pe slugile Sale foc arzător;
8 dar despre Fiul: Scaunul Tău, Dumnezeule, este în veacul veacului şi toiagul dreptăţii este toiagul împărăţiei Tale.
9 Iubit-ai dreptatea şi ai urât fărădelegea; de aceea Te-a uns pe Tine Dumnezeu, Dumnezeul Tău, cu untdelemnul bucuriei mai mult decât pe fârtaţii Tăi.
10 Şi: Întru început Tu, Doamne, pământul l-ai întemeiat şi cerurile sunt lucrul mâinilor Tale;
11 ele vor pieri, dar Tu rămâi, şi toate ca o haină se vor învechi;
12 ca pe o velinţă le vei împătura şi ca
6 Întâiul-Născut e echivalent cu Unul-Născut. Pentru detalii vezi nota de la Lc 2, 7.

o haină se vor schimba, dar Tu acelaşi eşti, şi anii Tăi nu se vor sfârşi.
13 Şi căruia dintre îngeri i-a zis vreodată: Şezi de-a dreapta Mea până ce-i voi pune pe vrăjmaşii Tăi aşternut picioarelor Tale?
14 Oare nu sunt toţi duhuri menite să slujească, trimise spre slujire de dragul celor ce trebuie să moştenească mântuirea7?
2
Mântuirea cea mare. Hristos, Începătorul mântuirii.
1 Pentru aceea trebuie ca noi să ne ţinem cu atât mai aproape de cele ce-am auzit1, ca nu cumva să plutim pealături de ele2.
2 Că dacă cuvântul grăit prin îngeri3 s-a adeverit, şi dacă orice încălcare de poruncă şi neascultare şi-a primit răsplata cea dreaptă,
3 atunci, cum vom scăpa noi dacă fi-vom nepăsători faţă de o astfel de mântuire care, avându-şi începutul în însăşi propovăduirea Domnului, ne-a fost adeverită de către cei ce au ascultat-o,
4 împreună cu ei mărturisind şi Dumnezeu prin semne şi minuni şi prin felurite
7 Faţă de Fiul, Care e Domn, îngerii nu sunt decât nişte servitori la ordinele lui Dumnezeu.
1= De cuvintele lui Iisus Hristos, transmise prin apostolii Săi şi prin martorii Săi direcţi. 2 Mai exact: să nu intrăm în derivă.
3 După tradiţia rabinică, Legea de pe Sinai a fost dată de îngeri prin mijlocirea lui Moise. Invocat de Ştefan în rechizitoriul său din faţa sinedriului (FA 7, 53 şi nota), argumentul este preluat de Pavel

(vezi şi Ga 3, 19) pentru a demonstra superioritatea Legii lui Iisus Hristos (Cel mai presus de îngeri) faţă de legea lui Moise.
puteri şi prin daruri ale Duhului Sfânt împărţite după voia Lui?
5 Că nu îngerilor le-a supus El lumea viitoare despre care vorbim.
6 Dar cineva a mărturisit undeva4, zicând: Ce este omul, că-Ţi aminteşti de el? sau fiul omului, că-l cercetezi pe el?
7 Micşoratu-l-ai pentru-o clipă5 mai prejos de îngeri; cu slavă şi cu cinste l-ai încununat şi l-ai pus peste lucrul mâinilor Tale.
8 Tu pe toate le-ai supus sub picioarele lui. Şi dacă I le-a supus pe toate, atunci nimic nu i s-a lăsat nesupus. Dar acum noi încă nu vedem că toate I-au fost supuse.
9 Dar pe Cel ce pentru-o clipă mai prejos de îngeri a fost micşorat, pe Iisus, Îl vedem încununat cu slavă şi cu cinste din pricina morţii pe care a suferit-o, în aşa fel ca, prin harul lui Dumnezeu, pentru fiecare să fi gustat moartea.
10 Fiindcă Lui6, Cel pentru Care sunt toate şi prin Care sunt toate, Lui, Cel ce pe mulţi fii i-a dus către slavă, Lui I se cădea să-L desăvârşească prin pătimire pe Începătorul7 mântuirii lor.
11 Că şi Cel ce sfinţeşte, şi cei ce se sfinţesc, dintru Unul sunt toţi; din care pricină nu se ruşinează să-i numească pe ei fraţi,
12 zicând: Vesti-voi fraţilor Mei numele Tău, în mijlocul adunării Îţi voi cânta laudă.
4 Ps 8, 4-6, cu discreţie citat de Pavel după Septuaginta.
5 Pavel preferă sensul temporal din Septuaginta: „pentru scurtă vreme” (pe durata întrupării Fiului Omului), în locul celui spaţial-calitativ din Textul Ebraic: „cu puţin” (sub nivelul îngerilor).
6= Dumnezeu-Tatăl.
7= Fiul.

13 Şi încă: Eu voi fi încrezător în El; şi încă: Iată Eu şi pruncii pe care Mi i-a dat Dumnezeu.
14 Aşadar, de vreme ce pruncii îşi aveau părtăşie în sânge şi în trup, tot astfel şi El: aceloraşi li S-a făcut părtaş, pentru ca prin moarte să-l surpe pe cel ce are stăpânia morţii, adică pe diavolul,
15 şi să-i elibereze pe cei ce de frica morţii erau toată viaţa ţinuţi în robie.
16 Fiindcă e de la sine-nţeles că nu pe îngeri i-a luat El în grijă, ci pe urmaşii lui Avraam i-a luat.
17 Pentru aceea era El dator să li Se asemene-ntru totul fraţilor, ca să devină El Arhiereu milostiv şi credincios în slujba lui Dumnezeu, spre a ispăşi păcatele poporului.
18 Că El Însuşi fiind încercat prin ceea ce a pătimit, şi celor ce sunt în încercări poate să le ajute.
3
Iisus e mai presus de Moise. Odihnă pentru poporul lui Dumnezeu.
1 De aceea, fraţi sfinţi, părtaşi ai unei chemări cereşti, luaţi aminte la Apostolul1 şi Arhiereul2 mărturisirii noastre, la Iisus Hristos:
2 El credincios Îi este Celui ce L-a rânduit, aşa cum şi Moise „a fost” în toată casa lui3.
1 Apostol înseamnă trimis. În acest sens, Fiul este trimisul Tatălui, model după care şi El îi trimite pe apostolii Săi (vezi In 20, 21).
2 Arhiereu înseamnă Mare-Preot. Iisus Hristos ca mijlocitor între Dumnezeu şi oameni (tema centrală a întregii Epistole).
3 Casa pe care i-a încredinţat-o Dumnezeu: casa (poporul) lui Israel.
3 Pentru că El s-a învrednicit de mai multă slavă decât Moise, aşa cum ziditorul unei case are mai multă cinste decât casa.
4 că orice casă e zidită de cineva, dar Ziditorul a toate este Dumnezeu -.
5 Spre a da mărturie celor ce aveau să fie spuse4, Moise a fost în toată casa Domnului credincios ca o slugă,
6 dar Hristos, ca Fiu a fost peste casa Lui. Şi casa Lui suntem noi, numai dacă pân’ la sfârşit ţinem cu tărie libertatea mărturisirii şi mândria nădejdii5.
7 De aceea, precum zice Duhul Sfânt: Astăzi, dacă veţi auzi glasul Său,
8 nu vă învârtoşaţi inimile ca atunci, la Răzvrătire, în ziua ispitirii în pustie6,
9 unde părinţii voştri m-au ispitit şi m-au pus la-ncercare, şi timp de patruzeci de ani Mi-au văzut faptele!
10 De aceea m-am mâniat pe neamul acesta şi am zis: Ei pururea rătăcesc cu inima, şi căile Mele nu

le-au cunoscut;
11 aşa că juratu-m-am întru mânia Mea: Întru odihna Mea nu vor intra!
12 Luaţi aminte, fraţilor, ca nu cumva în vreunul dintre voi să fie o inimă
4= Să ateste avant la lettre adevărurile ce aveau să fie descoperite mai târziu de către profeţi.
5 = Mândria de a nădăjdui (în venirea împărăţiei lui Dumnezeu). Pavel foloseşte destul de des acest termen (într-o variantă a limbajului biblic românesc: laudă) spre a desemna, în sensul cel bun, sentimentul demnităţii (şi chiar al superiorităţii), al celui ce posedă certitudinea că s-a angajat pe Calea cea dreaptă.
6 Referire la episodul din Iş 17, 1-7 (chinuiţi de sete şi exasperaţi, Evreii au pus la îndoială prezenţa lui Dumnezeu în viaţa lor).

vicleană-ntru necredinţă7, care să vă-ndepărteze de la Dumnezeul-cel-Viu.
13 Dimpotrivă, unii pe alţii îndemnaţi-vă în fiecare zi, atâta vreme cât putem s-o chemăm astăzi, pentru ca nimeni dintre voi să nu se învârtoşeze cu înşelăciunea păcatului.
14 Căci ne-am făcut părtaşi ai lui Hristos, numai dacă pân' la sfârşit vom ţine cu tărie începutul fiinţării noastre întru El8,
15 de vreme ce s-a zis: Astăzi, dacă veţi auzi glasul Său, să nu vă învârtoşaţi inimile ca atunci, la Răzvrătire.
16 Cine sunt cei ce auzind s-au răzvrătit? Oare nu toţi cei ce au ieşit din Egipt cu Moise?
17 Şi pe cine s-a mâniat El timp de patruzeci de ani? Oare nu pe cei ce au păcătuit, ale căror oase au căzut în pustie?
18 Şi cui i s-a jurat că nu vor intra întru odihna Sa9, dacă nu celor ce n-au ascultat10?
19 Şi vedem că din pricina necredinţei lor n-au putut să intre.
7 Viclenia necredinţei: aceea de a mima credinţa aşa cum diavolul („cel-viclean") mimează deseori puritatea şi chiar sfinţenia.
8 Adică puritatea credinţei şi curăţia comportamentală proprii neofitului, nealterate de rutină sau de influenţe străine.
9 În contextul citatului: odihna din Ţara Făgăduinţei, la capătul drumului prin Sinai; în subtextul introdus de Pavel: odihna în împărăţia lui Dumnezeu, la capătul Căii deschise de Iisus Hristos.
10 Şi aici, cuvânt cu dublu sens: a asculta (prin auzire) şi a se supune (prin voinţă).
4
Odihnă pentru poporul lui Dumnezeu (continuare). Iisus, Marele Preot.
1 Aşadar, atâta vreme cât ne-a fost lăsată făgăduinţa de a intra întru odihna Sa, să ne temem ca nu cumva cineva dintre voi să pară că n-a mai prins-o din urmă1.
2 Pentru că şi nouă ca şi lor ni s-a binevestit, dar lor cuvântul propovăduirii nu le-a fost de nici un folos, deoarece, în cei ce l-au auzit, el nu s-a unit cu credinţa.
3 Pe când noi, cei ce am crezut, noi suntem cei ce intrăm întru odihnă, după cum s-a zis: Juratu-m-am întru mânia Mea: Întru odihna Mea nu vor intra!, cu toate că lucrurile erau încheiate încă de la întemeierea lumii,
4 fiindcă astfel a zis undeva despre ziua a şaptea: Şi în ziua a şaptea S-a odihnit Dumnezeu de toate lucrurile Sale.
5 Dar aici, în acest loc, încă o dată: Întru odihna Mea nu vor intra!
6 Prin urmare, pentru că unora le rămâne să intre întru odihnă, iar primii cărora li s-a binevestit nu au intrat din pricina nesupunerii lor,
7 Dumnezeu rânduieşte din nou o zi, astăzi, după atâta vreme rostind El prin David, aşa cum s-a spus mai-nainte: Astăzi, dacă veţi auzi glasul Său, nu vă învârtoşaţi inimile.
8 Că dacă odihna le-ar fi adus-o Iosua, atunci Dumnezeu n-ar mai fi vorbit după aceea de o altă zi de odihnă.
1 Dinamica lui Pavel: întregul proces al mântuirii se desfăşoară din mers, ca o întrecere la alergări.

9 Aşadar, poporului lui Dumnezeu i s-a lăsat o altă sărbătoare de odihnă.
10 Fiindcă cel ce a intrat întru odihna lui Dumnezeu s-a odihnit şi el de lucrurile lui, aşa precum Dumnezeu de ale Sale.
11 Prin urmare, să ne străduim a intra întru acea odihnă, pentru ca nimeni să nu cadă după aceeaşi

pildă a neascultării.
12 Căci cuvântul lui Dumnezeu este viu şi lucrător şi mai ascuţit decât orice sabie cu două tăişuri, şi pătrunde pân’ la despărţitura 2 sufletului şi a duhului, a încheieturilor şi a măduvei, şi este judecător al simţirilor şi al cugetelor inimii.
13 şi-n faţa Lui nici o făptură nu-i ascunsă, ci toate sunt goale şi descoperite în ochii Celui căruia noi vom da socoteală.
14 Drept aceea, având noi un Mare Arhiereu Care a străbătut cerurile, pe Iisus, Fiul lui Dumnezeu, să ne ţinem cu tărie mărturisirea;
15 că nu avem un Arhiereu care să nu poată suferi cu noi în slăbiciunile noastre, ci Unul după asemănarea noastră întru toate ispitit, în afară de păcat.
16 Să ne apropiem deci cu încredere de tronul harului, pentru ca milă să primim şi har să aflăm spre ajutor la vreme potrivită.
5
Iisus, Marele Preot (continuare). Mustrări şi îndemnuri împotriva apostaziei.
2= Punctul de separaţie; hotarul incert, marginea subţire, fină, insesizabilă, prin care două elemente învecinate se separă, dar şi comunică, prin aceasta putând fi confundate.
1 Căci orice arhiereu, fiind luat dintre oameni, pentru oameni este pus în slujba lui Dumnezeu, ca să aducă daruri şi jertfe pentru păcate.
2 El poate fi îngăduitor cu cei neştiutori şi rătăciţi, deoarece şi el e cuprins de slăbiciune,
3 şi din această pricină dator este ca pentru păcate să aducă jertfe şi pentru el însuşi, aşa ca şi pentru popor.
4 Şi nimeni nu-şi ia singur cinstea aceasta, ci numai cel chemat de Dumnezeu, precum Aaron.
5 Aşa şi Hristos, nu El Şi-a dat Lui şi slava de a deveni Arhiereu, ci Acela Care I-a grăit: Fiul Meu eşti Tu, Eu astăzi Te-am născut,
6 aşa cum în alt loc El zice: Tu eşti preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec.
7 El este Cel ce, în zilele trupului Său1, cu strigăt tare şi cu lacrimi a adus cereri şi rugăciuni către Cel care putea să-L mântuiască din moarte; şi ascultat a fost, de dragul evlaviei Sale.
8 Şi cu toate că era Fiu, din cele ce-a pătimit a învăţat ascultarea
9 şi, odată devenit desăvârşit2, tuturor celor ce-L ascultă le-a devenit pricină de mântuire veşnică,
10 numit de Dumnezeu Arhiereu după rânduiala lui Melchisedec.
11 Despre aceasta avem multe de spus, şi greu este de tâlcuit, pentru că voi v-aţi făcut greoi la auz.
1= În vremea vieţuirii Sale în trup, pe pământ.
2 Repetată menţiune a lui Pavel asupra „desăvârşirii” lui Iisus Hristos prin moarte şi înviere, ca supremă atestare a autenticităţii mântuitoarei Sale misiuni.

12 Fiindcă voi, cei ce de multă vreme ar fi trebuit să fiţi învăţători, încă mai aveţi nevoie ca cineva să vă înveţe întâile gânguriri3 ale cuvintelor lui Dumnezeu; şi aţi ajuns să aveţi nevoie de lapte, nu de hrană tare.
13 Că tot cel ce se hrăneşte cu lapte e un nepriceput în cuvântul dreptăţii, fiindcă e prunc;
14 iar hrana tare e pentru cei desăvârşiţi, care prin sârguinţă4 au simţurile deprinse să deosebească binele şi răul.
6
Mustrări şi îndemnuri împotriva apostaziei (continuare). Făgăduinţa cea întru adevăr a lui Dumnezeu.
1 De aceea, lăsând cuvântul de-nceput1 asupra lui Hristos, să ne îndreptăm spre ceea ce este desăvârşit, fără să mai punem din nou temelia învăţăturii despre pocăinţa de faptele moarte 2 şi despre credinţa în Dumnezeu,
2 a învăţăturii despre botezuri, despre punerea mâinilor, despre învierea morţilor şi judecata veşnică.
3 Vom face-o şi pe aceasta, dacă va îngădui Dumnezeu.
4 Fiindcă aceia care s-au luminat o dată şi au gustat darul cel ceresc şi părtaşi s-au făcut Duhului Sfânt
3 Textual: primele elemente; primele noţiuni simple; începutul elementar (asemenea pruncului care învaţă să vorbească în timp ce e încă sugar).

4 Foarte exact: prin exerciţiu susţinut şi repetat.
1= Învăţătura elementară.
2= Faptele celui ce a murit sufleteşte (vezi şi Rm6, 16, 21, 23).
5 şi au gustat cuvântul cel bun al lui Dumnezeu şi puterile veacului ce va să vină
6 şi au căzut3, cu neputinţă este4 ca ei să se înnoiască încă o dată spre pocăinţă, fiindcă ei pe seama lor înşişi Îl răstignesc a doua oară pe Fiul lui Dumnezeu şi-L fac de batjocură.
7 Când un pământ bea ploaia5 ce-i vine adesea şi rodeşte ierburi6 folositoare celor pentru care-au fost lucrate, el binecuvântare de la Dumnezeu primeşte;
8 dar dacă face spini şi ciulini, atunci netrebnic se face şi-i aproape de blestem; iar sfârşitul îi este să ardă.
9 Dar cu toate că noi vorbim aşa, totuşi despre voi, iubiţilor, suntem încredinţaţi de lucruri mai bune şi prielnice mântuirii.
10 Căci Dumnezeu nu este nedrept, încât să uite lucrarea voastră şi iubirea pe care-aţi arătat-o pentru numele Lui prin aceea că le-aţi slujit sfinţilor, şi încă le slujiţi.
11 Dorim dar ca fiecare din voi să arate aceeaşi râvnă pentru adeverirea7 pân' la sfârşit a nădejdii,
12 aşa încât să nu fiţi lenevoşi, ci următori8 ai celor ce prin credinţă şi răbdare moştenesc făgăduinţele.
13 Că atunci când Dumnezeu i-a dat făgăduinţă lui Avraam, deoarece El nu
3= Au căzut în apostazie şi în negarea Evangheliei prin comportamentul moral.
4 În textul original, acest predicat figurează la începutul versetului 4; plasat aici pentru o mai bună topică în româneşte.
5Singular generic: ploile.
6 În original: iarba (în sensul de vegetaţie, plante cultivabile).
7 Mai exact: pentru menţinerea nădejdii în toată certitudinea şi deplinătatea ei.
8= Imitatori.

avea pe nimeni mai mare pe care să Se jure, S-a jurat pe Sine Însuşi,
14 zicând: Cu adevărat pe deplin te voi binecuvânta şi pe deplin te voi înmulţi.
15 şi-n felul acesta având el „Avraam" îndelungă-răbdare, a dobândit făgăduinţa.
16 Fiindcă oamenii se jură pe cel mai mare, şi jurământul, ca chezăşie, pune capăt oricărei neînţelegeri dintre ei.
17 În acelaşi fel Dumnezeu, vrând ca mai mult să le arate moştenitorilor făgăduinţei nestrămutarea hotărârii Sale, a pus la mijloc jurământul
18 pentru ca, prin două lucruri de neschimbat9, în care e cu neputinţă ca Dumnezeu să mintă, noi, cei ce-am căutat scăpare la liman, să avem puternică îmbărbătare de a prinde-n mână10 nădejdea ce ne stă înainte,
19 pe care noi o avem ca pe o ancoră a sufletului sigură şi tare, cea care pătrunde-n adâncul catapetesmei11,
20 acolo unde Iisus a intrat pentru noi ca înaintemergător, devenit Arhiereu în veac, după rânduiala lui Melchisedec.
9= Făgăduinţa şi jurământul.
10 Literal: a prinde; a apuca; a pune mâna pe. Imaginea este aceea a unor navigatori pe furtună, în căutarea unui refugiu. Subtilitatea textului rezidă în ideea că prin credinţă ai intrat deja în posesia unui bun pe care încă nu-l ai, dar care ţi s-a făgăduit.
11 Catapeteasmă: perdeaua care, în templul iudaic, despărţea sfânta de sfânta-sfintelor, aceasta din urmă fiind spaţiul profund şi intim (altarul) în care putea să intre numai arhiereul, şi numai o dată pe an. În contextul imaginii, printr-o genială răsturnare, profunzimea mării devine profunzimea eshatonului şi a cerului duhovnicesc. Expresia „adâncul catapetesmei" (lăuntrul ei intim) inculcă ideea că, virtual, spaţiul misterului e concentrat în însăşi limita care-l ascunde.
7
Rânduiala preoţească a lui Melchisedec.
1 Căci acest Melchisedec, rege al Salemului, preot al Dumnezeului-Celui-preaînalt, care l-a întâmpinat pe Avraam când acesta se-ntorcea de la înfrângerea regilor şi l-a binecuvântat,
2 el, căruia Avraam i-a făcut parte, zeciuială din toate1, „al cărui nume" se tâlcuieşte mai întâi „rege

al dreptăţii”2, dar care mai este şi rege al Salemului, adică „rege al păcii”3,
3 fără tată, fără mamă, fără spiţă de neam, neavând nici început al zilelor, nici sfârşit al vieţii, dar asemănat Fiului lui Dumnezeu, el rămâne preot de-a pururi.
4 Vedeţi dar cât de mare este acesta, căruia chiar şi Avraam i-a dat zeciuială din prada de război, el, patriarhul!
5 Cei dintre fiii lui Levi care primesc preoţia au poruncă, după lege, să ia zeciuială de la popor, adică de la fraţii lor, cu toate că şi aceştia au ieşit din coapsele lui Avraam;
6 dar el „Melchisedec”, care nu-şi trage neamul din ei, a primit el zeciuială de la Avraam, şi l-a binecuvântat pe cel ce avea făgăduinţele!
7 Or, nu-i nici o îndoială, cel mai mic ia binecuvântare de la cel mai mare.
8 Iar aici iau zeciuială nişte oameni
1 Episod relatat în Fc 14, 18-20. Prin interpretarea Scripturilor în plan duhovnicesc, Pavel demonstrează că Melchisedec este superior lui Avraam şi urmaşului său Levi (începătorul casteipreoţeşti).
2 Sensul etimologic al numelui compus Melchisedec.
3 Traducerea ebraicului Salem.

muritori; dar acolo, unul care e mărturisit că este viu.
9 Şi, ca să spun aşa, prin Avraam a dat zeciuială şi Levi, cel ce ia zeciuială,
10 căci el era încă în coapsele lui Avraam când pe acesta l-a întâmpinat Melchisedec.
11 Dacă deci desăvârşirea ar fi fost prin preoţia Leviţilor căci sub ea i s-a dat poporului legea -, ce nevoie mai era ca un alt preot să se ridice după rânduiala lui Melchisedec, şi să nu se zică „după rânduiala lui Aaron”?
12 Căci unei schimbări a preoţiei îi urmează neapărat şi o schimbare a legii.
13 Fiindcă Acela4 despre Care se spun aceste lucruri face parte dintr-o altă seminţie, din care nimeni n-a slujit altarului;
14 deoarece învederat este că Domnul nostru a odrăslit din Iuda5, seminţie despre care Moise n-a spus nimic cu privire la preoţi.
15 Acesta e un lucru şi mai învederat dacă, după asemănarea lui Melchisedec, se ridică un alt preot
16 care s-a făcut nu după legea unei porunci trupeşti6, ci după puterea unei Vieţi nepieritoare;
17 căci se mărturiseşte despre El: Tu eşti preot în veac, după rânduiala lui Melchisedec.
18 Astfel, prima poruncă se desfiinţează din pricina neputinţei şi a nefolosului ei
19 căci legea n-a desăvârşit nimic; în
4 Iisus Hristos.
5 Ca „fiu al lui David”, acesta fiind el însuşi descendent al lui Iuda, unul din fiii lui Iacob.
6 Preoţia leviţilor se transmitea din tată-n fiu,
din generaţie-n generaţie.
schimb, ni s-a adus o mai bună nădejde prin care ne apropiem de Dumnezeu,
20 şi încă nu fără jurământ; căci aceia7 fără jurământ au devenit preoţi,
21 dar El, cu jurământ, prin Cel ce i-a grăit: Juratu-s-a Domnul şi nu-I va părea rău: Tu eşti preot în veac.
22 Şi cu aceasta, Iisus a devenit chezaşul unui mai bun testament.
23 Şi încă ceva: aceia mai-mulţi au devenit preoţi, fiindcă moartea îi împiedica să dăinuiască,
24 dar Iisus are o preoţie netrecătoare prin aceea că El rămâne în veac.
25 De aceea şi poate să-i mântuiască în chip desăvârşit pe cei ce prin El se apropie de Dumnezeu, fiind El pururea viu ca să mijlocească pentru ei.
26 Un Arhiereu ca Acesta ne şi trebuia nouă: sfânt, lipsit de răutate, fără pată, osebit de cei păcătoşi şi devenit mai înalt decât cerurile,
27 Care nu are nevoie, precum arhiereii, ca-n fiecare zi să aducă jertfe, întâi pentru propriile lui păcate şi apoi pentru ale poporului, căci El a făcut aceasta o singură dată, aducându-Se jertfă pe Sine Însuşi.
28 Căci legea aşază arhierei oameni supuşi slăbiciunii, dar cuvântul jurământului, care a venit mai târziu decât legea8, a aşezat un Fiu desăvârşit în veac.
8

Arhiereul unui testament nou şi mai bun.
7= Leviţii.
8 Prin David, care l-a descoperit în Ps 109, 4.

1 Dar lucrul cel mai de seamă-n cele spuse este acela că noi un astfel de Arhiereu avem, Care a şezut de-a dreapta tronului Slavei în ceruri,
2 slujitor al altarului şi al cortului celui adevărat1, pe care nu un om l-a ridicat, ci Dumnezeu.
3 Fiindcă orice arhiereu este pus să aducă daruri şi jertfe; ca urmare, era de trebuinţă ca şi Acesta să aibă ceva de adus.
4 Dacă deci ar fi pe pământ, El n-ar fi nici măcar preot, de vreme ce sunt: aceia care aduc darurile potrivit legii,
5 cei ce slujesc pecetea2 şi umbra celor cereşti, aşa cum dumnezeieşte i s-a poruncit lui Moise când avea să ridice cortul: Ia seama i se spune să faci totul după izvodul ce ţi-a fost arătat în munte.
6 Acum însă „Arhiereul nostru" a dobândit o slujire cu atât mai înaltă cu cât El este şi Mijlocitor al unui testament mai bun, care a fost întemeiat pe mai bune făgăduinţe.
7 Căci dacă acel prim „testament" ar fi fost fără cusur, nu s-ar fi căutat loc pentru un al doilea.
8 Or, ceea ce le zice le-o zice mustrându-i: Iată vin zile, zice Domnul, când voi face un nou legământ cu casa lui Israel şi cu casa lui Iuda;
9 nu după legământul pe care l-am făcut cu părinţii lor în ziua când i-am luat de mână ca să-i scot din ţara Egiptului; pentru că ei n-au rămas în legământul
1 Aluzie la cortul mărturiei, ridicat de Moise în pustie (Iş 25-26); despre cortul ridicat (sau implantat) de Dumnezeu vezi profeţia din Nm 24, 6.
2= Imaginea; urma; copia; amprenta originalului.
Meu, de aceea şi Eu i-am părăsit zice Domnul.
10 Că acesta este legământul pe care-l voi face cu casa lui Israel după acele zile zice Domnul: pune-voi legile Mele în cugetul lor, şi-n inima lor le voi scrie, şi le voi fi lor Dumnezeu şi ei Îmi vor fi Mie popor.
11 Şi nu va mai învăţa fiecare pe vecinul său şi fiecare pe fratele său, zicând: Cunoaşte-L pe Domnul!, fiindcă toţi Mă vor cunoaşte, de la cel mai mic al lor pân' la cel mai mare;
12 că milostiv voi fi cu nedreptăţile lor, iar de păcatele lor nu-Mi voi mai aduce aminte.
13 Dar zicând nou, l-a învechit pe cel dintâi. Iar ceea ce se învecheşte şi îmbătrâneşte, aproape-i de pieire.
9
Altarul pământesc şi altarul ceresc. Superioritatea jertfei lui Hristos faţă de acelea ale Vechiului Testament.
1 E adevărat că şi cel dintâi avea rânduieli pentru sfintele slujbe, şi altarul pământesc;
2 căci s-a pregătit un cort, primul, în care erau sfeşnicul şi masa şi pâinile punerii-înainte; acesta se numeşte sfânta1.
3 Iar înapoia celei de a doua catapetesme2 era un cort numit sfânta-sfintelor,
4 având altarul de aur al tămâierii şi
1 Literal: punerea-nainte a pâinilor; proaducerea; ofranda pentru jertfa de pâine.
2 Despre catapeteasmă vezi nota de la 6, 19.

chivotul legământului3, peste tot ferecat cu aur. În chivot era urna de aur care avea mana, şi toiagul lui Aaron, cel ce odrăslise, şi tablele Legii.
5 Deasupra chivotului erau Heruvimii slavei, care umbreau altarul împăcării4 dar despre acestea nu putem vorbi acum cu de-amănuntul.
6 Astfel fiind întocmite lucrurile, preoţii intrau întotdeauna în primul cort, săvârşind sfintele slujbe;
7 în cel de-al doilea însă numai arhiereul, o dată pe an, şi nu fără sânge, pe care-l aducea pentru sine însuşi şi pentru păcatele cele din neştiinţă ale poporului.
8 Prin aceasta Duhul Sfânt ne deschide ochii că drumul către altar5 nu era limpede arătat, atâta vreme cât primul cort încă mai stătea în picioare.
9 Aceasta era o parabolă6 pentru timpul de astăzi, cum că sunt daruri şi jertfe care nu au putere să ducă la desăvârşire conştiinţa celui ce slujeşte,

10 ele fiind doar legiuiri despre mâncăruri, despre băuturi, despre felurite spălări, puse pentru trup până la vremea îndreptării.
11 Dar Hristos, Arhiereu al bunătăţilor celor viitoare, venind prin cortul cel mai mare şi mai desăvârşit nu făcut de mână, adică nu din zidirea aceasta
12 a intrat o dată pentru totdeauna
3= Al Testamentului. Simbol al legământului dintre Dumnezeu şi poporul lui Israel. Grecescul diatheke înseamnă şi „legământ", şi „testament", în funcţie de context; vezi şi nota de la Ir 31, 31.
4= Al împăcării printr-un ritual de purificare. Despre ilasterion vezi nota de la Rm 3, 25.
5 Către sfânta-sfintelor.
6= Un simbol; un fapt cu tâlc.
în sfânta-sfintelor, nu cu sânge de ţapi şi de viţei, ci cu însuşi sângele Său, aflându-ne nouă răscumpărare veşnică.
13 Fiindcă dacă sângele de ţapi şi de tauri şi cenuşa de junincă, stropindu-i pe cei întinaţi, îi sfinţeşte prin curăţirea trupului,
14 atunci sângele lui Hristos, cel ce fără prihană prin veşnic Duh I s-a adus lui Dumnezeu, cu cât mai mult va curăţi conştiinţa voastră de faptele cele moarte, ca să-I slujiţi Dumnezeului-celui-Viu!
15 Şi iată pentru ce este El Mijlocitor al unui nou testament: ca prin moartea pe care El a suferit-o spre a răscumpăra greşalele de sub întâiul testament, să primească cei chemaţi făgăduinţa moştenirii veşnice.
16 Căci acolo unde este testament trebuie neapărat să fie arătată moartea celui care l-a făcut.
17 Un testament îşi capătă puterea de la morţi, dat fiind că el nu are nici o putere câtă vreme cel ce l-a făcut trăieşte.
18 Ca urmare, nici cel dintâi n-a fost sfinţit fără sânge.
19 Într-adevăr, după ce Moise i-a rostit întregului popor toate poruncile după lege, a luat sângele viţeilor şi ţapilor, cu apă şi cu lână roşie şi cu isop, a stropit şi curtea însăşi, şi pe tot poporul,
20 şi a zis: Acesta este sângele legământului pe care Dumnezeu l-a poruncit pentru voi!
21 Şi tot aşa a stropit cu sânge cortul şi toate vasele pentru slujbă.
22 După lege, aproape toate se curăţesc cu sânge, şi fără vărsare de sânge nu există iertare.

23 Trebuia deci ca, pe de-o parte, peceţile7 celor cereşti să fie curăţite prin acestea şi, pe de alta, cele cereşti însele să fie, dar prin jertfe mai bune decât acestea8.
24 Căci Hristos n-a intrat într-un altar făcut de mâini închipuirea celui adevărat -, ci în cerul însuşi, pentru ca pentru noi să Se înfăţişeze înaintea lui Dumnezeu;
25 dar nu ca să Se aducă pe Sine jertfă de mai multe ori, ca arhiereul care intră-n altar în fiecare an cu sânge străin;
26 altfel, ar fi trebuit ca de la-ntemeierea lumii să pătimească de mai multe ori; dar El o singură dată S-a arătat, acum, la sfârşitul veacurilor, pentru ca prin jertfa Sa să desfiinţeze păcatul.
27 Şi aşa cum oamenilor le este rânduit ca o singură dată să moară după care e judecata -,
28 tot astfel şi Hristos, după ce o singură dată a fost adus jertfă ca să ridice păcatele multora, a doua oară fără de păcat9 Se va arăta celor ce-L aşteaptă spre mântuirea lor.
7 Ca şi la 8, 5: copiile, amprentele realităţilor cereşti.
8 În altă formulare: „Dacă deci era necesar ca urmele realităţilor cereşti să fie purificate prin astfel de rituri, realităţile cereşti se cereau ele însele purificate, dar prin jertfe mai bune decât acestea de jos". În fapt, cele cereşti nu sunt impure („curăţirea" lor având doar un aspect inaugural), dar întreaga frază e o figură de stil oratoric.
9= Fără să mai fie încărcat cu păcatele oamenilor.
10
Superioritatea jertfei lui Hristos, singura mântuitoare. Îndemnuri şi mustrări.
1 Într-adevăr, având doar umbra bunurilor viitoare, şi nu chipul însuşi al lucrurilor, cu aceleaşi jertfe care ne-ncetat se aduc an după an, legea nu-i poate niciodată face desăvârşiţi pe cei ce se apropie.
2 Altfel, n-ar fi încetat ele oare să mai fie aduse, de vreme ce, odată curăţiţi, cei ce slujesc n-ar mai avea nici o conştiinţă a păcatelor?
3 Dimpotrivă, prin ele în fiecare an se face amintirea păcatelor,
4 şi aceasta, pentru că-i cu neputinţă ca sângele de tauri şi de ţapi să înlăture păcatele.

5 Iată de ce, intrând El „Hristos” în lume, zice: Jertfă şi prinos n-ai voit, dar mi-ai întocmit un trup;
6 arderi-de-tot şi jertfe pentru păcat nu Ţi-au plăcut.
7 Atunci am zis: Iată, vin! scris este despre mine în sulul cărţii -, ca să fac voia Ta, Dumnezeule.
8 Zicând mai sus că jertfă şi prinoase şi arderile-de-tot şi jertfele pentru păcat n-ai voit, nici nu Ţi-au plăcut cele ce se aduc după lege;
9 atunci, zice El, iată, vin ca să fac voia Ta, Dumnezeule. Aşadar, El desfiinţează ceea ce este întâi pentru ca să-l statornicească pe cel de-al doilea.
10 Întru această voinţă suntem noi sfinţiţi, odată pentru totdeauna, prin jertfa trupului lui Iisus Hristos.
11 Orice preot stă în fiecare zi slujind şi de mai multe ori aducând aceleaşi

jertfe, pe cele ce niciodată nu pot înlătura păcatele;
12 Acesta însă, dimpotrivă, după ce o singură jertfă a adus pentru păcate, pentru totdeauna S-a aşezat de-a dreapta lui Dumnezeu,
13 aşteptând ca de aci-nainte vrăjmaşii Săi să fie puşi aşternut picioarelor Sale.
14 Căci prin aducerea unei singure jertfe, El pentru totdeauna i-a desăvârşit pe cei ce se sfinţesc.
15 Este şi ceea ce Duhul cel Sfânt ne mărturiseşte; căci după ce a zis:
16 Acesta este legământul pe care-l voi face cu ei după acele zile zice Domnul: Pune-voi legile Mele în inimile lor, şi-n cugetele lor le voi scrie
17 şi de păcatele lor şi de fărădelegile lor nu-Mi voi mai aduce aminte.
18 Or, unde este iertarea păcatelor nu mai este nici jertfă pentru ele1.
19 Prin urmare, fraţilor, având noi îndrăznire să intrăm în altar2 prin sângele lui Hristos,
20 pe calea cea nouă şi vie pe care El pentru noi a deschis-o prin catapeteasmă3, adică prin trupul Său,
21 şi având noi Mare Preot peste casa lui Dumnezeu,
1 Literal: unde există iertare pentru aceste păcate şi fărădelegi nu mai există jertfă pentru păcate.
2= În sfânta-sfintelor. Acolo unde intră Hristos au acces şi cei ce sunt împreună cu El.
3 Aici prepoziţia „prin” nu are conotaţia instrumentală, mediatoare, din versetul precedent, ci pe cea circumstanţială, cum ar fi „a deschide un tunel prin stâncă”. Sensul acestui text devine şi mai limpede dacă-i asociem faptul că în clipa morţii lui Iisus „catapeteasma templului s-a sfâşiat în două, de sus până jos” (Mt 27, 51).
22 să ne apropiem cu inimă curată, întru deplinătatea credinţei, stropindu-ne inimile spre curăţire de toată conştiinţa cea rea şi spălându-ne trupul cu apă curată;
23 să păstrăm cu neclintire mărturisirea nădejdii, căci credincios ne este Cel ce a făgăduit;
24 şi unii către alţii să luăm seama spre a ne îndemna la iubire şi la fapte bune;
25 să nu ne părăsim propria noastră adunare, aşa cum le este unora obiceiul, ci cu atât mai mult să ne îndemnăm cu cât vedeţi că Ziua aceea se apropie.
26 Dacă de bunăvoie păcătuim după ce am primit cunoaşterea adevărului, nu mai rămâne o jertfă pentru păcate,
27 ci o-nfricoşătoare aşteptare a judecăţii şi iuţimea focului care-i va mistui pe cei potrivnici.
28 Dacă cineva încalcă legea lui Moise, fără milă este ucis pe cuvântul a doi sau trei martori;
29 cu cât mai aspră credeţi voi că va fi pedeapsa meritată de cel ce L-a călcat în picioare pe Fiul lui Dumnezeu şi I-a nesocotit4 sângele testamentului prin care s-a sfinţit, şi a batjocorit Duhul harului?
30 Căci noi Îl cunoaştem pe Cel ce a zis: A Mea este răzbunarea; Eu voi răsplăti. Şi încă: Domnul va judeca pe poporul Său.
31 Înfricoşător lucru este să cazi în mâinile Dumnezeului-Celui-Viu!
4 Înţelesul complet: l-a socotit ca pe ceva comun, obişnuit, de rând; i-a ignorat sau tăgăduit sfinţenia; l-a profanat prin desconsiderare. E evident că sintagma îi vizează pe cei ce credeau că natura şi valoarea Sângelui euharistic sunt pur comemorative (vezi şi 1 Co 11, 29).

32 Amintiţi-vă însă de zilele de dinainte când, după ce aţi fost luminaţi, aţi îndurat o grea luptă cu suferinţele,
33 uneori în faţa lumii fiind supuşi la defăimări şi necazuri, alteori făcându-vă părtaşi cu cei ce sufereau în acest fel.

34 Că-mpreună aţi pătimit cu cei închişi, şi cu bucurie aţi primit răpirea averilor voastre, ştiind că aveţi o avere mai bună şi care rămâne.
35 Aşadar, nu vă lepădaţi încrederea5, aceasta având o mare răsplată.
36 Fiindcă nevoie aveţi de răbdare, pentru ca făcând voia lui Dumnezeu să vă bucuraţi de făgăduinţă6.
37 Că încă puţin, foarte puţin, şi Cel ce va să vină va veni şi nu va-ntârzia;
38 cel drept al Meu din credinţă va trăi; dar dacă se dă deoparte, sufletul Meu nu va binevoi întru el.
39 Noi însă nu suntem din cei ce se dau deoparte spre pieire, ci din cei ce cred spre dobândirea sufletului.
11
Credinţa.
1 Or, credinţa e fiinţarea celor nădăjduite1, dovada lucrurilor celor nevăzute 2.
5= Încrederea de a îndrăzni întru Cel ce-Şi ţine făgăduinţele.
6 Literal: să primiţi făgăduinţa (în roadele ei). 1 Foarte literal: substanţa (hypostasis) celor nădăjduite. În clipa-n care crezi (total) în obiectul speranţei tale, acesta devine deja o realitate, capătă substanţă; virtualul se converteşte în real. Compară cu textul din Mc 11, 24 (credinţa-n rugăciune, care transformă obiectul cererii în realitate imediată).
2= Argumentul (palpabil) al realităţilor invizibile. Întregul verset reprezintă un text dificil şi creadă că El există şi că răsplătitor Se face celor ce-L caută.
Cunoaşte peste 15 variante de traducere. El nu e construit, totuşi, pe principiul paralelismului sinonimic, aşa cum îl tratează unii traducători. Primul termen vizează evenimente viitoare (ca obiect al nădejdii), pe când cel de al doilea se referă la entităţi deja existente şi inaccesibile simţurilor, care devin „palpabile" prin „argumentul" credinţei.
2 Că prin ea primit-au cei vechi bună mărturie3.
3 Prin credinţă înţelegem noi că printr-un cuvânt al lui Dumnezeu întemeiatu-s-au lumile4, cele ce se văd alcătuindu-se astfel din cele ce nu par5.
4 Prin credinţă I-a adus Abel lui Dumnezeu o jertfă mai bună decât Cain, prin ea primit-a el mărturie că este drept, Însuşi Dumnezeu mărturisind despre darurile lui, şi prin ea el încă vorbeşte, deşi a murit.
5 Prin credinţă a fost strămutat Enoh ca să nu vadă moartea şi n-a fost găsit, pentru că Dumnezeu îl strămutase; căci mai-nainte de strămutare avut-a el mărturie că I-a bineplăcut lui Dumnezeu.
6 Or, fără credinţă nu-i cu putinţă să fim bineplăcuţi; fiindcă cel ce se apropie de Dumnezeu trebuie să
3= Atestare din partea lui Dumnezeu.
4 Vezi nota de la 1, 2: acelaşi cuvânt grecesc înseamnă şi „veacuri", şi „lumi". Cele două noţiuni sunt, totuşi, inseparabile, de vreme ce odată cu crearea materiei (prin definiţie, mişcare) a fost creat şi timpul. Introducere la seria exemplelor ce urmează, din Vechiul Testament.
5= Crearea lumii din nimic, prin Cuvântul lui Dumnezeu, şi organizarea ei în forme vizibile dintr-o primă materie amorfă. Nu poate fi vorba de o materie preexistentă creaţiei, ci de lumea ca realitate într-un Dumnezeu Care, practic, nu cunoaşte virtualitatea, Cel ce „pe cele ce nu sunt le cheamă ca şi cum ar fi" (vezi Rm 4, 17 şi nota).

7 Prin credinţă, luând Noe dumnezeiască înştiinţare despre cele ce încă nu se vedeau, cu evlavie a alcătuit o corabie spre mântuirea casei sale; şi prin ea a osândit el lumea şi a devenit moştenitor al dreptăţii celei după credinţă.
8 Prin credinţă s-a supus Avraam când a fost chemat să plece la locul pe care avea să-l primească spre moştenire; şi a plecat fără să ştie-ncotro merge.
9 Prin credinţă a locuit el vremelnic în ţinutul făgăduinţei ca-ntr-un ţinut străin, trăind în corturi cu Isaac şi cu Iacob, cei împreună-moştenitori ai aceleiaşi făgăduinţe;
10 fiindcă el aştepta cetatea care are temelii, al cărei izvoditor şi ziditor6 este Dumnezeu.
11 Prin credinţă însăşi Sarra primit-a putere să zămislească fiu, deşi trecuse de vârsta cuvenită, pentru că şi L-a socotit credincios pe Cel ce făgăduise;
12 iată deci cum dintr-un singur om, şi acela ca şi mort, s-au născut atâţia urmaşi mulţi ca stelele cerului şi ca nisipul cel fără de număr de pe ţărmul mării.

13 Întru credinţă murit-au toţi aceştia, fără să fi primit roadele făgăduinţelor, dar de departe văzându-le şi îmbrăţişându-le[7], şi mărturisind că străini sunt ei şi călători pe pământ.
14 Fiindcă cei ce vorbesc astfel fac dovadă că-şi caută patrie;
15 şi dacă s-ar fi gândit la aceea din care ieşiseră, ar fi avut vreme să se-ntoarcă;
16 dar de fapt ei doresc una mai bună, adică cerească. Iată de ce Dumnezeu
6 Izvoditor şi ziditor: totodată arhitect şi constructor.
7 Ca pe nişte realităţi. Vezi prima notă de la v. 1.
nu Se ruşinează să Se numească Dumnezeul lor: că le-a pregătit cetate.
17 Prin credinţă l-a adus Avraam pe Isaac spre jertfă atunci când a fost pus la-ncercare; el, cel ce primise făgăduinţele, îl aducea spre jertfă pe singurul său născut,
18 el, cel căruia i se spusese că numai cei din Isaac se vor numi urmaşii tăi!
19 El a socotit că Dumnezeu putere are chiar să învie pe cineva din morţi; drept aceea, el l-a primit înapoi, dar şi-n prefigurare[8].
20 Prin credinţă şi-n vederea celor viitoare i-a binecuvântat Isaac pe Iacob şi pe Esau.
21 Prin credinţă i-a binecuvântat Iacob, când a murit, pe fiecare din fiii lui Iosif, şi s-a închinat rezemându-se pe vârful toiagului său.
22 Prin credinţă Iosif, spre sfârşitul său, a pomenit despre ieşirea[9] fiilor lui Israel şi a dat porunci cu privire la osemintele sale.
23 Prin credinţă, când s-a născut Moise, a fost el ascuns de părinţii săi timp de trei luni, căci l-au văzut prunc frumos: şi nu s-au temut de porunca regelui.
24 Prin credinţă Moise, când a crescut mare, n-a vrut să fie numit fiul fiicei lui Faraon,
25 alegând ca mai bine să-ndure laolaltă cu poporul lui Dumnezeu decât să aibă desfătarea păcatului cea trecătoare;
26 mai mare bogăţie decât comorile Egiptului a socotit el ocara lui Hristos[10],
8 Subliniere importantă pentru simbolismul Vechiului Testament, ale cărei evenimente reale au şi o valoare parabolică. În cazul de faţă, învierea lui Iisus Hristos.
9= Exodul; eliberarea din robia egipteană.

fiindcă se uita-nainte, drept la răsplată.
27 Prin credinţă a părăsit el Egiptul fără să se teamă de mânia regelui; ca şi cum L-ar fi văzut pe Cel-Nevăzut, a rămas neclintit.
28 Prin credinţă a rânduit el Paştile şi stropirea cu sânge, ca nu cumva Nimicitorul să-i atingă pe cei întâi-născuţi ai lor[11].
29 Prin credinţă au trecut ei[12] Marea Roşie ca pe uscat, în timp ce Egiptenii, încercându-se şi ei, au fost înghiţiţi.
30 Prin credinţă au căzut zidurile Ierihonului după ce timp de şapte zile-au fost înconjurate.
31 Prin credinţă Rahab desfrânata n-a pierit laolaltă cu cei nesupuşi, fiindcă cu pace primise iscoadele.
32 Şi ce să mai zic? Că timpul nu-mi va ajunge să vorbesc cu de-amănuntul de Ghedeon, de Barac, de Samson, de Ieftae, de David, de Samuel şi de profeţi,
33 care prin credinţă au biruit împărăţii, au făcut dreptate, au dobândit făgăduinţe, au astupat gurile leilor,
34 au stins puterea focului, au scăpat de ascuţişul săbiei, s-au întărit din propria lor slăbiciune, s-au făcut puternici în războaie, năvălirile vrăjmaşilor le-au preschimbat în fugă,
35 femei care şi-au luat morţii înviaţi; iar alţii au fost chinuiţi, nevrând să primească eliberarea, pentru a-şi dobândi una mai bună, învierea[13];
10 Expresie citată din Ps 88, 50-51, unde se vorbeşte de ocara la care a fost supus Unsul (Hristosul) lui Dumnezeu.
11= Ai Israeliţilor.
12= Israeliţii.
13 Literal: o înviere mai bună.
36 iar alţii au suferit batjocoriri şi bice, şi chiar lanţuri şi-nchisoare,
37 au fost ucişi cu pietre, sfârtecaţi, au murit ucişi cu sabia, au pribegit în piei de oaie şi-n piei de capră, strâmtoraţi, necăjiţi, înjosiţi,

38 ei, de care lumea nu era vrednică! rătăcind în pustiuri, în munţi, în peşteri şi-n crăpăturile pământului.
39 Şi toţi aceştia, deşi primiseră bună mărturie pe temeiul credinţei lor, n-au primit roadele făgăduinţei14;
40 pentru că Dumnezeu prevăzuse pentru noi ceva mai bun, aşa ca ei să nu ajungă fără noi la desăvârşire15.
12
Pilda de răbdare şi sfinţenie a lui Iisus Hristos Însuşi. Îndemnuri spre virtute.
1 Astfel că şi noi, având împrejuru-ne atâta nor de martori1, să lepădăm tot ceea ce îngreuiază şi tot păcatul ce cu uşurinţă ne-mpresoară, şi cu stăruinţă să alergăm la întrecerea ce ne stă-nainte,
2 cu ochii ţintă la Cel ce începe credinţa şi o desăvârşeşte, la Iisus, Cel ce-n locul
14 În toată enumerarea de mai sus s-a observat izbitorul contrast dintre ceea ce li se făgăduise drepţilor şi ceea ce au primit ei în realitate. Convingere care va fi temelia martirajului şi nevoinţelor creştine.
15 Aceeaşi idee la Flp 3, 12 Ca şi la 2 Tim 4, 7, imaginea este aceea a unor alergători pe stadion, înconjuraţi de mulţimea spectatorilor din tribune. Cuvântul „martori" are însă şi o conotaţie spirituală, el însemnând şi „martiri", „mucenici" atât cei enumeraţi în capitolul precedent, cât şi cei prefiguraţi printr-un text cu o evidentă dimensiune profetică.

bucuriei care-I stătea-nainte a îndurat crucea, în dispreţul ruşinii, şi a şezut de-a dreapta tronului lui Dumnezeu.
3 Gândiţi-vă dar la Cel ce asupră-Şi a răbdat de la păcătoşi o astfel de împotrivire, ca să nu vă lăsaţi pradă oboselii prin slăbirea sufletelor voastre.
4 Voi încă nu v-aţi împotrivit până la sânge luptându-vă cu păcatul
5 şi aţi uitat îndemnul care vă vorbeşte ca unor fii: Fiul meu, nu dispreţui certarea Domnului, nici nu te descuraja atunci când El te mustră;
6 căci Domnul îl ceartă pe cel pe care-l iubeşte şi-l bate pe fiul căruia-i poartă de grijă.
7 Dacă e să-nduraţi, e pentru certarea voastră; Dumnezeu Se poartă cu voi precum cu nişte fii. Şi care este fiul pe care tatăl său nu-l ceartă?
8 Dar dacă voi sunteţi scutiţi de această certare de care toţi au avut parte, atunci sunteţi copii nelegitimi, iar nu fii.
9 Pe de altă parte, noi i-am avut pe părinţii noştri după trup care să ne certe şi pe care i-am respectat; oare nu cu atât mai mult ne vom supune Tatălui duhurilor, şi prin aceasta să trăim?
10 Pentru că ei ne pedepseau pentru puţine zile, după cum li se părea lor, dar Acesta spre folosul nostru o face, ca să ne împărtăşim de sfinţenia Lui.
11 Certarea, oricare ar fi ea, nu pare la-nceput că e spre bucurie, ci spre-ntristare; dar mai târziu, celor ceau fost încercaţi2 prin ea le pune-nainte roada cea paşnică a dreptăţii.
12 Pentru aceea, îndreptaţi-vă mâinile
2 Mai precis: celor exersaţi, antrenaţi în vederea unui scop.
cele slăbite şi genunchii cei slăbănogiţi;
13 faceţi cărări drepte pentru picioarele voastre, aşa încât ceea ce e şchiop să nu calce-alături, ci mai degrabă să se vindece.
14 Căutaţi pacea cu toţi, şi sfinţenia, fără de care nimeni nu-L va vedea pe Domnul,
15 veghind ca nimeni să nu se lipsească de harul lui Dumnezeu şi ca nu cumva vreo rădăcină a amarului, odrăslind deasupra3, să vă facă tulburare şi prin ea să se-ntineze mulţi;
16 să nu fie cineva desfrânat sau necurat ca Esau, care pentru o singură mâncare şi-a vândut dreptul de întâi-născut;
17 voi ştiţi că şi după aceea, vrând el să moştenească binecuvântarea, drumul i-a fost închis4; că n-a mai aflat loc pentru pocăinţă, deşi cu lacrimi îl căuta.
18 Fiindcă voi nu v-aţi apropiat de un munte ce poate fi pipăit5, şi de foc arzător şi de negură şi de-ntuneric şi de vijelie
19. Şi de glas de trâmbiţă şi de sunet al unor cuvinte în urma cărora cei ce le-au auzit rugatu-s-au ca nici un cuvânt să li se mai adauge,
20 deoarece nu puteau suferi porunca: Chiar fiară de se va atinge de munte, să fie ucisă cu pietre.

21 Şi atât de înfricoşătoare era priveliştea, încât Moise a zis: Înspăimântat sunt şi mă cutremur!
3 Citat liber din Dt 29, 18 (rădăcina din care răsare otravă şi pelin).
4 Literal: (Esau) a fost refuzat; respins.
5= Muntele Sinai, în care Moise a experiat teribila sa întâlnire cu Dumnezeu (Iş 19, 18; 20, 19; Dt 4, 11).

22 Dimpotrivă, voi v-aţi apropiat de muntele Sionului şi de cetatea Dumnezeului-Celui-Viu, de Ierusalimul ceresc şi de zeci de mii de îngeri în sărbătorească adunare,
23 şi de adunarea întâilor-născuţi care sunt scrişi în ceruri6, şi de Dumnezeu Judecător al tuturor, şi de duhurile drepţilor celor ajunşi la desăvârşire,
24 şi de Iisus, Mijlocitorul unui nou testament, şi de un sânge de stropire care grăieşte mai bine decât acela al lui Abel.
25 Vedeţi să nu-I întoarceţi spatele Celui ce grăieşte; că dacă n-au scăpat de pedeapsă aceia, care I-au întors spatele Celui ce prin cuvinte le aducea cerul pe pământ, cu atât mai mult noi, de ne vom îndepărta de Cel ce ne grăieşte chiar din ceruri;
26 al Cărui glas a cutremurat atunci pământul, iar acum a făgăduit, zicând: Încă o dată zdruncina-voi nu numai pământul, ci şi cerul.
27 Iar cuvintele încă o dată arată schimbarea celor zdruncinate, ca a unor lucruri făcute, spre a rămâne cele ce sunt de nezdruncinat.
28 De aceea, pentru că noi primim o împărăţie de nezdruncinat, să mulţumim prin aceea că-ntru evlavie şi frică Îi aducem lui Dumnezeu bineplăcută slujbă.
29 Căci Dumnezeul nostru e foc mistuitor.
6= Creştinii din toate timpurile şi locurile. Asimilaţi întâilor-născuţi ai lui Israel, ei se bucură de toate prerogativele şi privilegiile acestora (vezi şi nota de la Lc 2, 7).
13
Slujire bineplăcută lui Dumnezeu. Binecuvântare şi salutări.
1 Să dăinuie iubirea frăţească.
2 Nu uitaţi iubirea de străini1; că prin aceasta unii, fără s-o ştie, au găzduit îngeri2.
3 Aduceţi-vă aminte de cei închişi, ca şi cum aţi fi legaţi împreună cu ei; de cei ce-ndură rele, de vreme ce şi voi sunteţi în trup.
4 Cinstită-ntru totul să fie căsnicia, şi patul ei fie ne-ntinat, căci Dumnezeu îi va judeca pe desfrânaţi şi pe adulteri.
5 Purtarea să vă fie fără iubire de arginţi3; mulţumiţi-vă cu ceea ce aveţi, căci Însuşi El a zis: Nu te voi lăsa, nici nu te voi părăsi,
6 aşa ca noi să putem avea curajul de a zice: Domnul este ajutorul meu, nu mă voi teme! Ce-mi va face mie omul?
7 Aduceţi-vă aminte de mai-marii voştri, cei ce v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu; la a căror săvârşire4 luând seama, urmaţi-le credinţa.
8 Iisus Hristos este Acelaşi, ieri şi azi şi în veci.
9 Nu vă lăsaţi amăgiţi de învăţături felurite şi străine, căci bine este ca inima să fie întărită prin har, nu prin mâncăruri
1= Filoxenia; ospitalitatea.
2 Celebra „filoxenie a lui Avraam" (Fc 18, 1-8), darşi ospitalitatea lui Lot (Fc 19, 2 şi urm.).
3= Dezinteresată.
4 Sfârşit al vieţii. Felul în care cineva şi-a încheiat viaţa este garanţia credibilităţii lui în faţa celor îndemnaţi să-l imite (din nou: a urma = a imita). Spre deosebire însă de oameni, care, oricât de sfinţi, pot avea umbre sau pot fi controversaţi, modelul suprem de imitat rămâne tot Iisus Hristos (precizarea în versetul următor).

de la care cei ce s-au dedat la ele n-au avut nici un folos5.
10 Noi avem un Altar6 de la care cei ce slujesc Cortului7 n-au dreptul să mănânce.
11 Într-adevăr, trupurile animalelor al căror sânge e adus de arhiereu în altar ca jertfă pentru păcat sunt arse în afara taberei.
12 Iată de ce şi Iisus, pentru ca El să sfinţească poporul cu sângele Său, a pătimit în afara porţii.

13 Să ieşim aşadar la El în afara taberei, purtându-I ocara;
14 că nu avem aici cetate stătătoare, ci căutăm pe aceea ce va să fie.
15 Prin El deci să-I aducem pururea lui Dumnezeu jertfă de laudă, adică roada buzelor care-I mărturisesc numele.
16 Nu uitaţi facerea-de-bine şi părtăşia bunurilor, căci în jertfe ca acestea găseşte Dumnezeu plăcere.
17 Ascultaţi de mai-marii voştri şi supuneţi-vă lor, că ei priveghează pentru sufletele voastre, ca unii ce au să dea seamă de ele: s-o facă cu bucurie şi nu suspinând, ceea ce nu v-ar fi de folos.
18 Rugaţi-vă pentru noi; căci suntem încredinţaţi că avem o conştiinţă bună, voind ca-ntru totul să ne purtăm cum trebuie.
19 Dar vă rog s-o faceţi cât mai devreme, pentru ca eu să vă fiu înapoiat cât mai curând.
20 Iar Dumnezeul păcii, Cel ce L-a sculat din morţi pe Domnul nostru Iisus,
5= Prescripţiile alimentare ale Legii Vechi, precum şi alimentele jertfite idolilor.
6= Jertfa de pe cruce şi cina euharistică.
7= Cortul mărturiei, din Vechiul Testament.
Marele Păstor al oilor prin sângele unui testament veşnic8,
21 să vă înzestreze cu tot ceea ce e bun spre a-I face voia, lucrând întru noi ceea ce e bineplăcut înaintea Lui, prin Iisus Hristos, Căruia fie-I slava în vecii vecilor! Amin.
22 Şi vă rog, fraţilor, să fiţi îngăduitori cu acest cuvânt de îndemnare, căci vi l-am scris pe scurt.
23 Să ştiţi că fratele Timotei a fost pus în libertate. Dacă vine mai degrabă, vă voi vedea împreună cu el.
24 Îmbrăţişaţi-i pe toţi mai-marii voştri şi pe toţi sfinţii. Vă îmbrăţişează cei din Italia.
25 Harul fie cu voi toţi! Amin.
8Jertfa de pe cruce este aceea prin care Iisus a devenit Marele nostru Păstor, „Cel ce sufletul Său Şi-l pune pentru oi” (In 10, 11)

Introducere la epistolele soborniceşti

Epistolele soborniceşti alcătuiesc un grup de şapte scrisori apostolice: una a Sfântului Iacob, două ale Sfântului Petru, trei ale Sfântului Ioan şi una a Sfântului Iuda. Botezate astfel încă de pe la mijlocul secolului II, ele îşi justifică denumirea prin aceea că, spre deosebire de epistolele pauline, se adresează unor cercuri mult mai largi decât acelea ale unor comunităţi locale, majoritatea având şi caracterul unor scrisori enciclice. Ordinea lor în Noul Testament a fost determinată de enumerarea apostolilor menţionaţi în Ga 2, 9 ca „stâlpi ai Bisericii“: Iacob, Petru şi Ioan.

Epistola Sfântului Iacobîl are ca autor pe cel numit „fratele Domnului“ (Ga 1, 19), personaj altul decât Apostolul Iacob, fiu al lui Zevedeu şi frate al Evanghelistului Ioan, şi decât Apostolul Iacob al lui Alfeu. I se mai spunea şi „Iacob cel Mic“ (Mc 15, 40) şi era fiul lui Cleopa şi al Mariei (In 19, 25). Istoricul iudeo-creştin Hegesip (?□180), fost episcop în ţara Sfântă, consemnează tradiţia potrivit căreia Cleopa era fratele dreptului Iosif, logodnicul Mariei. Informaţia lui Hegesip a fost preluată de Eusebiu de Cezareea în a sa „Istorie bisericească“. Aşadar, Maria lui Cleopa era cumnata Maicii Domnului, ceea ce explică denumirea de „fratele“ (adică vărul) Domnului dată lui Iacob. Explicaţia acoperă, de fapt, întreaga problemă a „fraţilor Domnului“ (vezi şi nota de la Mt 12, 46). Despre Iacob ştim că Domnul i S-a arătat după înviere (1 Co 15, 7), iar din relatările lui Eusebiu de Cezareea mai cunoaştem că el a fost primul episcop (şi singurul apostol care a îndeplinit şi această funcţie). Împreună cu Sfânta Fecioară şi cu ceilalţi apostoli aşteaptă pogorârea Sfântului Duh, primeşte înştiinţarea lui Petru că acesta fusese eliberat din închisoare, este vizitat de Pavel îndată după convertire şi încă o dată când acesta vine pentru ultima oară la Ierusalim; Pavel îl numeşte „stâlp al Bisericii“ (Ga 2, 9). De la Iosif Flaviu ştim că în anul 62 a fost condamnat la moarte prin lapidare de către arhiereul iudeu Annianas; constatând că nu murise sub ploaia de pietre, unul din executori i-a spart capul cu un ciomag.

Epistolele 1 şi 2 Petru. Autorul acestora e atât de cunoscut, încât nu are nevoie de o prezentare elaborată. El se numeşte pe sine „Petru, apostol al lui Iisus Hristos“ (1 Ptr 1, 1), precum şi „rob şi apostol al lui Iisus Hristos“ (2 Ptr 1, 1), cel ce se numise mai înainte Chefa şi a fost apoi chemat astfel de către Domnul Însuşi.

Limba greacă, mai mult decât corectă a Epistolelor, de o foarte bună calitate în opinia eleniştilor, exclude putinţa ca ele să fi fost scrise de un fiu al Galileii, dar adevărul este mărturisit de însuşi Petru, în sensul că el s-a folosit de bunele servicii ale unui secretar, anume Silvan (1 Ptr 5, 12), care este una şi aceeaşi persoană cu Sila cel menţionat cu acest nume în multe locuri din Faptele Apostolilor, însoţitor şi colaborator al Sfântului Apostol Pavel în cea de a doua călătorie misionară
Epistolele li se adresează mai multor Biserici din Asia Mică şi au fost scrise între anii 63 şi 67, probabil din Roma, oraşul în care autorul lor a murit ca martir sub persecuţia lui Nero.
Epistolele 1, 2 şi 3 Ioan îl au ca autor pe Apostolul care a scris Evanghelia a patra şi Apocalipsa, „ucenicul pe care-l iubea Iisus“. Către sfârşitul secolului I, retras în Efes, Sfântul Ioan conducea Bisericile din Asia Mică cu un prestigiu şi o autoritate de necontestat.
Prima dintre ele reiterează câteva din temele principale ale Evangheliei a patra: Dumnezeu ca lumină, Dumnezeu ca iubire, Hristos ca Fiu al lui Dumnezeu şi Mântuitor al lumii, biruinţa credinţei creştine, nevoia de iubire frăţească şi păzire a poruncilor. Celelalte două sunt mesaje scurte, de aceeaşi inspiraţie, menite să-i încurajeze pe cititori şi să curme în faşă unele începuturi de lupte interne.
Epistola Sfântului Iuda.Autorul ei este fratele lui Iacob, episcopul Ierusalimului, şi el însuşi văr al Domnului. Pentru limba sa greacă destul de bună va fi avut, ca şi Petru, serviciile unui secretar. Se pare că destinatarii scrierii sunt creştini proveniţi mai ales dintre păgâni. Trebuie să fi fost scrisă, după unii, între anii 70-80, dar după alţii între 64-66, ca anterioară Epistolei 2 Petru din anul 67. Conţinutul ei se recomandă de la sine, cu mare deschidere spre înţelegerea şi inima cititorului.

Epistola Sobornicească a Sfântului Apostol Iacob
1
Salutare. Credinţă şi înţelepciune. Sărăcie şi bogăţie. Încercare şi ispită. A asculta cuvântul şi a-l îndeplini.
1 Iacob, robul lui Dumnezeu şi al Domnului Iisus Hristos, celor douăsprezece seminţii care sunt în Diaspora1, salutare!
2 Toată bucuria să v-o puneţi în seamă, fraţilor, când daţi de2 felurite ispite3,
3 ştiind că încercarea credinţei voastre naşte răbdarea;
4 dar răbdarea să-şi aibă lucrare desăvârşită, pentru ca voi să fiţi desăvârşiţi şi întregi, întru nimic ştirbiţi.
5 Şi dacă cineva din voi e lipsit de înţelepciune, s-o ceară de la Dumnezeu,
1 Prin Diaspora (Împrăştiere) se înţelege emigraţia iudaică (vezi nota de la FA 2, 5). Iacob foloseşte termenul pentru a-i desemna pe creştinii răspândiţi în toată lumea, cei ce alcătuiesc Ierusalimul cel nou, adevăratul „Israel al lui Dumnezeu” (Ga 6, 16).
2 Literal: când cădeţi în... Verbul peripipto = a cădea (între tâlhari, Lc 10, 30) şi a cădea întâmplător peste cineva, a da de ceva (de un dâmb de nisip, FA 27, 41), care te poate salva din primejdie. În contextul de faţă, sensul e bivalent.
3 Ispita nu e o cădere propriu-zisă, ci o încercare, o probă, un examen pe care poţi să-l câştigi sau să-l pierzi.
Cel ce tuturor le-o dă cu simplitate şi fără-nfruntare, şi i se va da.
6 Să ceară însă cu credinţă, întru nimic îndoindu-se, pentru că cel ce se îndoieşte e asemenea valului mării, mişcat de vânt şi aruncat încoace şi încolo.
7 Omul acela să nu gândească el că va primi ceva de la Domnul:
8 om cu sufletu-n doi peri4, nestatornic în toate căile sale.
9 Fratele cel smerit să se bucure întru înălţarea sa,
10 şi cel bogat întru smerenia sa, fiindcă el ca floarea ierbii va trece;
11 că soarele a răsărit odată cu arşiţa şi a uscat iarba, şi floarea ei a căzut şi frumuseţea chipului ei a pierit; aşa se va veştejі şi bogatul în alergăturile sale.
12 Fericit bărbatul care rabdă ispita; fiindcă la capătul încercării5 va primi cununa vieţii, pe care Dumnezeu le-a făgăduit-o celor ce-L iubesc.
13 Nimeni, când este ispitit, să nu zică: De la Dumnezeu sunt ispitit!, pentru că Dumnezeu e la adăpost de ispita răului
4 Literal: bărbat cu suflet dublu (duplicitar, din care niciodată nu ştii ce să alegi; fără o poziţie

fermă şi constantă).
5 Literal: odată devenit încercat.

şi El în Sine nu ispiteşte pe nimeni;
14 ci fiecare este ispitit de propria sa poftă atunci când e tras şi momit de ea.
15 Apoi pofta, zămislind, naşte păcat; iar păcatul, odată săvârşit, odrăsleşte moarte.
16 Nu vă înşelaţi, fraţii mei preaiubiţi:
17 toată darea cea bună şi tot darul desăvârşit de sus este, pogorându-se de la Părintele luminilor, la care nu există primenire6 sau umbră de schimbare7.
18 El întru libera Sa voinţă ne-a născut prin cuvântul adevărului8, pentru ca noi să fim un fel de pârgă9 a făpturilor Sale.
19 Să ştiţi, preaiubiţii mei fraţi: tot omul să fie grabnic să asculte, zăbavnic să vorbească, zăbavnic la mânie,
20 căci mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu.
21 Pentru aceea, lepădând toată spurcăciunea şi toată rămăşiţa răutăţii, primiţi cu dulceaţă Cuvântul sădit în voi, cel ce poate să vă mântuiască sufletele.
22 Fiţi dar împlinitori ai Cuvântului, şi nu numai ascultători ai lui amăgindu-vă pe voi înşivă.
23 Că dacă cineva este ascultător al Cuvântului fără a-i fi şi împlinitor, el seamănă cu omul care-şi priveşte-n oglindă faţa sa firească:
24 s-a privit şi s-a dus şi-ndată a uitat cum era;
6 Serie de mişcări succesive ascendente (calitativ sau cantitativ) imposibile la Dumnezeu, Care e perfect.
7= Revenire sau întoarcere la ceea ce a fost; trecere de la o stare la alta; variaţie.
8= Prin Evanghelie.
9 Primele roade; din ele I se aduc ofrande lui Dumnezeu.
25 dar cel ce se uită cu luare-aminte într-o lege desăvârşită, aceea a libertăţii, şi a rămas în ea, fiind el nu un ascultător care uită, ci un împlinitor care face, acela fericit va fi în faptele sale.
26 Dacă cineva se crede că e cucernic10, dar nu-şi înfrânează limba, ci îşi înşală inima, cucernicia lui e zadarnică.
27 Cucernicia curată şi neîntinată înaintea lui Dumnezeu-şi-Tatăl este aceasta: să-i cercetezi pe orfani şi pe văduve în necazul lor şi să te păzeşti pe tine nepătat din partea lumii11.
2
Împotriva părtinirii. Credinţa fără fapte este moartă.
1 Fraţii mei, nu întru părtinire1 să vă aveţi voi credinţa în Domnul nostru Iisus Hristos, Domnul slavei.
2 Că dacă-n adunarea voastră va intra un om cu inel de aur şi-n haină strălucită, şi va intra şi un om sărac în haină murdară,
3 dar voi vă uitaţi la cel ce poartă haina strălucită şi-i ziceţi: Aşază-te aici, în locul cel bun!, iar săracului îi ziceţi: Tu stai acolo, în picioare!, sau: Tu aşază-te jos, la picioarele mele!,
4 Oare-n gândul vostru n-aţi făcut voi deosebire între unul şi altul, şi nu v-aţi făcut voi judecători cu gânduri viclene?
10 În sensul: religios; practicant al unui cult.
11 Sensul exact presupune şi o distanţare faţă de lume (desigur, lumea păcatului).
1 Preferinţa pentru o persoană sau alta în funcţie de poziţia ei socială, ceea ce de multe ori înseamnă o răsturnare a valorilor şi o viciere a credinţei în Dumnezeu „la Care nu există părtinire” (Rm 2, 11).

5 Ascultaţi, iubiţii mei fraţi: Oare nu Dumnezeu i-a ales pe cei ce sunt săraci în ochii lumii pentru ca să fie ei bogaţi în credinţă şi moştenitori ai împărăţiei pe care El a făgăduit-o celor ce-L iubesc?
6 Iar voi, voi l-aţi necinstit pe cel sărac!... Oare nu bogaţii vă asupresc pe voi, şi nu ei vă târăsc în judecăţi?
7 Nu ei sunt cei ce blasfemiază numele cel bun care-a fost chemat asupră-vă2?
8 Dacă într-adevăr împliniţi legea împărătească, potrivit Scripturii: Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi, bine faceţi;
9 dar dacă cu părtinire cătaţi la faţa omului, faceţi păcat, şi legea vă osândeşte ca pe nişte călcători

de lege.
10 Fiindcă cel ce va păzi toată legea, dar o va călca într-un singur loc, faţă de toate s-a făcut vinovat3.
11 Pentru că Cel ce a zis: Să nu săvârşeşti adulter!, a zis şi: Să nu ucizi! Şi dacă nu săvârşeşti adulter dar ucizi, te-ai făcut călcător de lege.
12 Aşa să vorbiţi şi aşa să faceţi, ca unii care va să fiţi judecaţi prin legea libertăţii.
13 Căci judecata e fără milă pentru cel ce n-a făcut milă; dar mila e biruitoare asupra judecăţii4!
2 Numele lui Iisus Hristos, invocat la botez asupra noului creştin.
3 Legea lui Dumnezeu nu e o colecţie de porunci diverse, independente una faţă de celelalte, ci o singură lege, unitară, omogenă şi indivizibilă, sub semnul suprem al iubirii faţă de Dumnezeu şi de aproapele.
Judecata, aici, în sensul de condamnare. Accentul textului original e mai puternic: pusă-n faţa unei sentinţe de condamnare a omului, mila (ca fruct al iubirii de aproapele) e atât de puternică, încât o priveşte de sus, o dispreţuieşte, îşi râde de ea.
14 Ce folos, fraţii mei, dacă cineva zice că are credinţă, dar fapte nu are? Oare poate credinţa să-l mântuiască?
15 Dacă un frate sau o soră sunt goi şi lipsiţi de hrana zilnică
16 şi cineva dintre voi le-ar zice: Mergeţi în pace, încălziţi-vă şi săturaţi-vă!, dar fără să le dea cele trebuincioase trupului, care-ar fi folosul?
17 Aşa şi credinţa: dacă nu are fapte, doar în ea însăşi5 e moartă.
18 Dar va zice cineva: Tu ai credinţă, iar eu am fapte; arată-mi credinţa ta fără fapte, şi eu din faptele mele îţi voi arăta credinţa mea.
19 Tu crezi că unul este Dumnezeu?: Bine faci; dar şi demonii cred şi se cutremură...
20 Dar vrei tu să-nţelegi, omule uşuratic, că credinţa fără fapte este moartă6?
21 Avraam, părintele nostru, oare nu din fapte a fost el îndreptăţit7 când l-a pus pe jertfelnic pe fiul său Isaac?
22 Vezi că credinţa lucra împreună cu faptele lui şi că prin ele s-a desăvârşit credinţa
23 şi s-a plinit Scriptura care zice: Şi I-a crezut Avraam lui Dumnezeu, şi aceasta i s-a socotit ca dreptate; şi el a fost numit prieten al lui Dumnezeu.
24 Vedeţi că din fapte este îndreptăţit omul, şi nu numai din credinţă.
25 În acelaşi fel şi Rahab desfrânata: oare nu din fapte s-aîndreptăţit ea când i-a primit pe cercetaşi şi i-a scos afară pe altă cale?
5= Singură; izolată de ceea ce-i poate conferi eficienţă.
6 Variantă manuscrisă: stearpă.
7 „A fi cineva îndreptăţit” sau „a se îndreptăţi”: a avea elementele prin care să fie socotit drept în faţa lui Dumnezeu; vrednic de mântuire.
2057
26 Şi după cum trupul fără suflet este mort, tot aşa şi credinţa fără fapte este moartă.
3
Limba. Înţelepciunea cea de sus.
1 Nu mulţi dintre voi să deveniţi învăţători, fraţii mei, ştiind că noi, aceştia, vom fi supuşi unei judecăţi mai aspre.
2 Fiindcă noi în multe greşim. Dacă e cineva care să nu greşească-n cuvânt, apoi acela e bărbat desăvârşit, în stare să-şi înfrâneze şi trupul întreg.
3 Că dacă le punem cailor zăbala-n gură spre a ni-i supune, cârmuim şi trupul lor întreg.
4 Uitaţi-vă şi la corăbii: cât sunt ele de mari şi mânate de vânturi puternice, purtate sunt de o cârmă foarte mică oriîncotro le îndreaptă vrerea cârmaciului.
5 Aşa şi limba: mic mădular este, dar cu mari lucruri se făleşte! Iată: puţin foc, şi câtă pădure aprinde!
6 Foc este şi limba; lume a fărădelegii, limba îşi are locul ei între mădularele noastre, cea care spurcă trupul întreg şi pune foc pe roata lumilor1, ea însăşi fiind aprinsă de gheenă2.
7 Că orice soi de fiare şi de păsări, de târâtoare şi de vietăţi din mare e domolit şi a fost domolit de soiul omenesc,
8 dar limba, nimeni dintre oameni n-o poate domoli: rău fără odihnă, plină cu venin aducător de

moarte.
1 Textual: ciclul creaţiei; nu e vorba doar de viaţa omului ca individ, ci şi de întregul angrenaj al cosmosului care se mişcă ciclic.
2 Gheenă: metaforă pentru iad, infern. Vale din vecinătatea Ierusalimului, unde se depozitau şi ardeau în permanenţă gunoaiele oraşului.
9 Cu ea Îl binecuvântăm pe Domnul-şi-tatăl, cu ea îi blestemăm pe oamenii care sunt făcuţi după asemănarea lui Dumnezeu.
10 Din aceeaşi gură ies binecuvântarea şi blestemul. Fraţii mei, asta nu trebuie să fie-aşa!
11 Oare izvorul, el din aceeaşi gură varsă apă şi dulce şi amară?
12 Smochinul, fraţii mei, poate el oare să facă măsline?; sau viţa de vie, smochine? Tot aşa, izvorul sărat nu poate da apă dulce.
13 Cine este-ntre voi înţelept şi priceput?: Din buna sa purtare să-şi arate faptele întru blândeţea înţelepciunii.
14 Dar dacă-n inimile voastre aveţi invidie amară şi zavistie, nu vă lăudaţi şi nu minţiţi împotriva adevărului.
15 Înţelepciunea aceasta nu-i coborâtă de sus, ci-i pământească, animalică3, demonică.
16 Fiindcă unde este invidie şi zavistie, acolo-i neorânduială şi tot lucrul rău.
17 Dar înţelepciunea cea de sus este mai întâi curată, apoi paşnică, îngăduitoare, ascultătoare, plină de milă şi de roade bune, nepărtinitoare, nefăţarnică.
18 Şi roada dreptăţii întru pace li se seamănă celor ce fac pace.
4
Prietenia cu lumea. A-l judeca pe fratele tău. Mustrări împotriva trufiei.
3 Stricto sensu: supusă afectelor şi pasiunilor; neduhovnicească; ceea ce se consumă la nivelul psihicului.

1 De unde războaiele, şi de unde luptele dintre voi? Oare nu de aici: din poftele voastre care vi se războiesc în mădulare?
2 Râvniţi şi nu aveţi; ucideţi şi geloziţi şi nu puteţi dobândi; vă luptaţi şi vă războiţi. Nu aveţi, pentru că nu cereţi.
3 Cereţi şi nu primiţi, pentru că cereţi rău, ca să risipiţi în plăcerile voastre.
4 Adulterilor1! Nu ştiţi oare că prietenia cu lumea e duşmănie cu Dumnezeu? Aşadar, cel ce vrea să fie prieten cu lumea I se face vrăjmaş lui Dumnezeu.
5 Sau vi se pare că-n deşert grăieşte Scriptura: Spre invidie tinde duhul pe care El l-a sălăşluit întru noi2?
6 Dar harul pe care El îl dă e mai mare. De aceea zice: Dumnezeu le stă-mpotrivă celor mândri, dar celor smeriţi le dă har.
7 Supuneţi-vă deci lui Dumnezeu. Împotriviţi-vă diavolului, şi el va fugi de la voi.
8 Apropiaţi-vă de Dumnezeu, şi Se va apropia şi El de voi. Curăţiţi-vă mâinile, păcătoşilor, şi sfinţiţi-vă inima, voi, cei cu sufletu-n doi peri!
9 Pătrundeţi-vă de durere. Întristaţi-vă şi vă jeliţi. Râsul să vi se întoarcă-n plâns, şi bucuria voastră în întristare.
10 Smeriţi-vă în faţa Domnului, şi El vă va înălţa.
11 Nu vă vorbiţi de rău unul pe altul3, fraţilor! Cel care-l vorbeşte de rău pe
1 În concepţia şi limbajul Vechiului Testament (în special la profeţi), trădarea mariajului spiritual dintre Dumnezeu şi Israel era socotită drept adulter (vezi în continuare).
2 Text inexistent în Vechiul Testament, probabilpreluat dintr-o tradiţie orală.
3 În sensul: nu calomniaţi; nu debitaţi neadevăruri ofensatoare pe seama cuiva.
un frate, sau îl judecă pe fratele său, acela vorbeşte de rău legea şi judecă legea; dar dacă judeci legea, nu eşti împlinitor al legii, ci judecătorul ei.
12 Unul este Legiuitorul şi Judecătorul: Cel ce poate să mântuiască şi să dea pierzării. Dar tu, cine eşti tu care-l judeci pe aproapele?...
13 Acum către voi, cei ce ziceţi: Astăzi sau mâine vom merge în cutare cetate, vom sta acolo un an şi vom face negoţ şi vom câştiga...,
14 voi, cei ce nu ştiţi ce se va întâmpla mâine! Căci ce este viaţa voastră?: Abur sunteţi, care se

arată o clipă şi-apoi dispare.
15 În loc ca voi să ziceţi: Dacă Domnul vrea, vom trăi şi vom face aceasta şi aceea...
16 Dar nu!, voi vă lăudaţi acum întru lăudăroşeniile voastre! Toată lauda de acest fel este rea.
17 Aşadar, cel ce ştie să facă binele şi nu-l face, păcat îşi este sieşi4.
5
Mustrări împotriva celor bogaţi. Răbdare şi rugăciune.
1 Acum către voi, bogaţilor! Plângeţi şi tânguiţi-vă de necazurile ce vor să vină asupra voastră!
2 Bogăţia voastră a putrezit, şi hainele voastre le-au mâncat moliile.
3 Aurul vostru şi argintul au ruginit, şi rugina lor va fi mărturie-mpotriva voastră, şi trupurile voastre ca focul le
4 Nu numai că se încarcă pe sine cu un păcat, dar devine el însuşi o sursă de păcat pentru propria fiinţă.

va mânca. Strâns-aţi grămezi în zilele din urmă1!
4 Iată, plata pe care voi le-aţi oprit-o lucrătorilor ce v-au secerat ţarinile, strigă; şi strigătele secerătorilor au ajuns la urechile Domnului Sabaot.
5 v-aţi desfătat pe pământ şi v-aţi dezmierdat; îmbuibatu-v-aţi inimile în ziua înjunghierii!
6 Osânditu-l-aţi pe cel drept şi l-aţi omorât; el nu vă ţine piept.
7 Aşadar, fraţilor, înarmaţi-vă cu răbdare până la venirea Domnului. Iată, plugarul aşteaptă preţioasa roadă a pământului, înarmat cu răbdare până ce primeşte ploaia timpurie şi târzie.
8 Fiţi şi voi înarmaţi cu răbdare; întăriţi-vă inimile, căci venirea domnului s-a apropiat.
9 Nu gemeţi, fraţilor, unii împotriva altora2, ca să nu fiţi judecaţi; iată, Judecătorul stă-n faţa uşilor!
10 Luaţi-i, fraţilor, drept pildă de suferinţă şi de îndelungă-răbdare pe profeţii care-au grăit în numele Domnului.
11 Iată, îi fericim pe cei ce au răbdat: de răbdarea lui Iov aţi auzit şi deznodământul3 Domnului l-aţi văzut, că mult-milostiv este Domnul şi îndurător.
12 Dar înainte de toate, fraţii mei, să nu vă juraţi, nici pe cer, nici pe pământ, nici cu orice alt jurământ; ci Da-ul vostru să fie da şi Nu-ul vostru să fie nu, ca să nu cădeţi sub judecată.
1= Zilele premergătoare sfârşitului; cu puţin înainte de venirea Domnului, care e aproape (vezi vv. 8-9).
2 În sensul: nu scoateţi gemete de victimă nevinovată, persecutată de cineva (ceea ce presupune resentimente faţă de pretinsul agresor).
3 Asupra bogăţiei semantice a cuvântului telos vezi nota de la Rm 10, 4.
13 Este vreunul dintre voi în suferinţă?: să se roage! Este cineva cu inimă bună?: să cânte laude!
14 Este cineva-ntre voi bolnav?: să-i cheme pe preoţii Bisericii, şi ei să se roage pentru el, ungându-l cu untdelemn în numele Domnului;
15 şi rugăciunea credinţei îl va mântui pe cel bolnav, şi Domnul îl va ridica; şi de va fi făcut păcate, i se vor ierta4.
16 Mărturisiţi-vă aşadar unul altuia păcatele5 şi rugaţi-vă unul pentru altul, ca să vă vindecaţi. Mult poate rugăciunea6 dreptului cea lucrătoare7.
17 Ilie era un om asemănător cu noi la fire; şi-n rugăciune s-a rugat să nu plouă, şi timp de trei ani şi şase luni n-a plouat pe pământ.
18 şi s-a rugat din nou, şi cerul a dat ploaie şi pământul şi-a odrăslit roada sa.
4 Versetele 14-15: text care, alături de cele de la Mc 6, 13 şi Lc 10, 34, fundamentează Taina Sfântului Maslu.
5 Prin particula „aşadar", versetul 16 este concluzia celor trei care-l preced şi nu poate fi despărţit de versetul 14, cu care devine paralel: aşa cum cei împovăraţi de boală trebuie să meargă la preoţii Bisericii spre a se vindeca (prin Taina Maslului), tot astfel cei împovăraţi de păcat trebuie să meargă la preoţii Bisericii spre a se vindeca (prin Taina Mărturisirii). Dacă-n vremea Vechiului Testament, când nu exista preoţie harică, omul I se mărturisea numai lui Dumnezeu (cf. Ps 135, 1: „Mărturisiţi-vă Domnului"), în împărăţia Noului Testament intervine preoţia ca Taină mijlocitoare, prin care se obţine iertarea păcatelor (vezi şi In 20, 23). În textul de faţă, „unii" sunt penitenţii, „altora" sunt preoţii (preoţii putând fi şi ei penitenţi, ca unii ce se spovedesc între ei). De altfel, atât aici cât şi în Ps 135, 1 (Septuaginta) se foloseşte unul şi acelaşi verb: exomologeo = a (se) mărturisi.

6 Grecescul deisis înseamnă întotdeauna rugăciune de mijlocire; rugăciunea pe care o faci nu pentru tine, ci pentru alţii.
7= Activă; eficientă; în stare să producă efecte.

19 Fraţii mei, dacă vreunul din voi se va rătăci de la adevăr şi cineva îl va întoarce,
20 să ştie el că cel ce l-a întors pe păcătos din rătăcirea căii lui îşi va mântui sufletul din moarte şi mulţime de păcate îşi va acoperi.

Epistola Sobornicească întâia a Sfântului Apostol Petru
1
Salutare. Nădejdea cea vie. Chemare la viaţă sfântă.
1 Petru, apostol al lui Iisus Hristos, către cei aleşi, aflaţi în trecere prin Diaspora1 în Pont, în Galatia, în Capadocia, în Asia şi în Bitinia,
2 după preştiinţa lui Dumnezeu-Tatăl „aleşi" întru sfinţirea Duhului spre a I se supune lui Iisus Hristos şi a fi stropiţi2 cu sângele Său: Harul şi pacea să vi se-nmulţească!
3 Binecuvântat fie Dumnezeu şi Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Cel ce după marea Sa milă ne-a născut din nou prin învierea din morţi a lui Iisus Hristos, spre nădejde vie,
4 spre moştenire nestricăcioasă şi neîntinată şi neveştejită, păstrată în ceruri pentru voi,
5 cei ce cu puterea lui Dumnezeu sunteţi
1 Despre Diaspora vezi nota de la Iac 1, 1. În cazul de faţă, diaspora e o lume în care creştinii se află doar în trecere (aşezare temporară), aşa cum suntem toţi pe pământ.
2 În Legea Veche, purificarea poporului se făcea prin stropire cu sângele animalelor jertfite pe altar.
păziţi prin credinţă pentru o mântuire gata să se descopere în vremea de apoi.
6 Întru aceasta bucuraţi-vă, cu toate că acum pentru scurtă vreme ar trebui să fiţi întristaţi prin felurite încercări,
7 pentru ca încercarea credinţei voastre mult mai scumpă decât aurul cel pieritor, dar lămurit prin foc să se afle spre laudă, mărire şi cinste la arătarea lui Iisus Hristos
8 pe Care-L iubiţi fără să-L fi văzut; întru Carele crezând fără ca încă să-L vedeţi, bucuraţi-vă cu bucurie de negrăit şi preamărită,
9 dobândind sfârşitul3 credinţei voastre: mântuirea sufletelor.
10 Mântuirea aceasta au căutat-o şi-au cercetat-o profeţii care au profeţit despre harul ce avea să fie al vostru,
11 cercetând ei timpul şi împrejurările4 pe care Duhul lui Hristos Care era-ntru ei le arăta atunci când mai dinainte mărturisea despre patimile lui Hristos şi despre măririle de după ele.
3 Sfârşitul, dar şi cu înţelesul: scopul, ţinta, finalitatea, corolarul (vezi şi nota de la Rm 10, 4).
4 Literal: în care şi-n ce fel de vreme.

12 Lor le-a fost descoperit că nu pentru ei înşişi, ci pentru voi slujeau ei aceste lucruri care vi s-au vestit vouă acum prin cei ce-ntru Duhul Sfânt trimis din cer v-au propovăduit Evanghelia cele spre care şi îngerii doresc să privească.
13 De aceea, încingeţi-vă coapsele cugetului5, fiţi treji, nădăjduiţi pe de-a-ntregul în harul pe care-l veţi primi la arătarea lui Iisus Hristos.
14 Ca fii ai ascultării, nu vă potriviţi poftelor de-odinioară, din vremea neştiinţei voastre;
15 ci aşa cum Cel ce v-a chemat pe voi e sfânt, fiţi şi voi sfinţi în întreaga voastră purtare.
16 Că scris este: Voi veţi fi sfinţi, pentru că Eu sunt sfânt.
17 Şi dacă-L chemaţi ca pe un Tată pe Cel ce cu nepărtinire judecă după lucrarea fiecăruia, trăiţi-vă întru frică zilele vremelniciei voastre6,
18 ştiind voi că nu cu lucruri stricăcioase, cu argint sau cu aur aţi fost răscumpăraţi din deşarta voastră viaţă moştenită de la părinţi,
19 ci cu sângele cel scump ca al unui miel nevinovat şi neprihănit al lui Hristos,
20 Cel ce rânduit a fost mai-nainte de-ntemeierea lumii, dar care-n anii cei mai de pe urmă s-a arătat de dragul vostru,
21 cei ce printr-însul aţi crezut în Dumnezeu Care L-a înviat din morţi şi I-a dat slavă, în aşa fel încât credinţa şi nădejdea voastră să fie-n Dumnezeu.

5= Strângeţi-vă sufletu-n centură (asemenea unui ostaş în stare de veghe).
6Zilele vremelniciei: viaţa de pe pământ văzută ca un exil.
22 Avându-vă voi sufletele curăţite prin aceea că vă supuneţi adevărului spre nefăţarnică iubire de fraţi, din toată inima cu ardoare iubiţi-vă unii pe alţii,
23 ca unii ce sunteţi născuţi din nou, nu din sământă stricăcioasă, ci nestricăcioasă, prin cuvântul cel viu al lui Dumnezeu şi care rămâne în veac.
24 Pentru că tot trupul este ca iarba, şi toată slava lui ca floarea ierbii; uscatu-s-a iarba şi floarea a căzut,
25 dar cuvântul Domnului rămâne în veac. Iar cuvântul acesta este, care vi s-a binevestit vouă.
2
Piatra cea vie şi neamul cel sfânt. Trăiţi ca slujitori ai lui Dumnezeu! Exemplul suferinţei lui Hristos.
1 Aşadar, lepădând toată răutatea şi tot vicleşugul şi făţărniciile şi invidiile şi toate clevetirile,
2 ca nişte prunci nou-născuţi să doriţi neprefăcutul lapte duhovnicesc1, ca prin el să Creşteţi spre mântuire,
3 de vreme ce aţi gustat şi aţi văzut că bun este Domnul.
4 Apropiaţi-vă de El, Piatra cea vie, într-adevăr neluată-n seamă de oameni, dar aleasă la Dumnezeu şi preţioasă;
5 şi voi înşivă, ca nişte pietre vii zidiţi-vă-n casă duhovnicească, preoţie sfântă, ca să aduceţi jertfe duhovniceşti, plăcute lui Dumnezeu prin Iisus Hristos.
1 Textual: curatul (nefalsificatul) lapte cuvântător. Despre laptele duhovnicesc vezi şi 1 Co 3, 2; Evr 5, 12-13.

6 Pentru că scris este în Scriptură: Iată, pun în Sion Piatra din capul unghiului, aleasă, preţioasă, şi cel ce se va încrede-n Ea nu va fi ruşinat.
7 Aşadar, pentru voi, cei ce credeţi, ea e preţioasă; dar pentru cei ce nu cred ea este piatra pe care ziditorii n-au băgat-o-n seamă, care a ajuns să fie-n capul unghiului
8 şi piatră de-mpiedicare şi piatră de poticnire, de care ei s-au împiedicat pentru că nu s-au supus cuvântului; spre aceasta au şi fost ei rânduiţi2.
9 Dar voi sunteţi seminţie aleasă, preoţie împărătească, neam sfânt, popor agonisit de Dumnezeu3 ca să vestiţi în lume bunătăţile Celui ce v-a chemat din întuneric la lumina Sa cea minunată,
10 voi, cei ce odinioară nu eraţi popor4, dar care acum sunteţi poporul lui Dumnezeu; voi, cei ce odinioară nu aveaţi parte de milă, dar care acum sunteţi miluiţi.
11 Iubiţilor, vă îndemn ca pe nişte străini şi călători5, să vă feriţi de poftele cele trupeşti care se războiesc împotriva sufletului.
12 Purtaţi-vă cu cinste-ntre păgâni, pentru ca-n timp ce ei vă pârăsc6 ca pe nişte făcători de rele, la o mai apropiată privire spre faptele voastre cele bune să preamărească pe Dumnezeu în Ziua cercetării.
13 Supuneţi-vă, pentru Domnul, oricărei
2 Împiedicarea, poticnirea, căderea sunt consecinţa firească a necredinţei, a refuzului de a primi Evanghelia.
3 Literal: popor pe care El (Dumnezeu) Şi l-a pusîn posesie.
4 Popor ales (titlul de nobleţe al lui Israel).
5 Vezi nota de la 1, 17.
6 Sensul exact: vă calomniază.
orânduieli omeneşti: fie împăratului, fiindcă este înalt stăpânitor,
14 fie dregătorilor, ca unora ce sunt trimişi de el să-i pedepsească pe făcătorii de rele şi să-i laude pe făcătorii de bine;
15 căci aşa este voia lui Dumnezeu: voi, făcând binele, să-nchideţi gura necunoştinţei7 proştilor.
16 Trăiţi ca oameni liberi, dar nu ca şi cum aţi avea libertatea drept acoperământ al răutăţii, ci ca robi ai lui Dumnezeu.
17 Tuturor daţi-le cinstire, iubiţi frăţia, temeţi-vă de Dumnezeu, cinstiţi-l pe împărat.
18 Slugilor, supuneţi-vă cu toată frica stăpânilor voştri, nu numai celor buni şi blânzi, ci şi celor greu de mulţumit.

19 Fiindcă e un dar acesta, ca de dragul lui Dumnezeu să sufere cineva întristare şi să rabde pe nedrept.
20 Căci ce laudă este dacă răbdaţi când sunteţi bătuţi pentru greşeli? dar dacă răbdaţi suferind când faceţi bine, aceasta-I este plăcut lui Dumnezeu.
21 Că spre aceasta aţi fost chemaţi, pentru că şi Hristos a pătimit pentru voi, lăsându-vă pildă spre a călca pe urmele Lui,
22 El, Cel ce păcat n-a săvârşit şi-n a Cărui gură nici că s-a aflat vicleşug;
23 Cel ce, ocărât fiind, nu răspundea cu ocară; suferind, nu ameninţa, ci Se lăsa în seama Celui ce judecă cu dreptate;
24 El, Cel ce pe lemn8 a purtat în trupul Său păcatele noastre, pentru ca noi, morţi fiind păcatelor, să-i vieţuim
7= Ignoranţei.
8= Pe cruce.

dreptăţii; El, cu a Cărui rană9 v-aţi vindecat.
25 Că eraţi ca nişte oi rătăcite, dar v-aţi întors la Păstorul şi la Veghetorul10 sufletelor voastre.
3
Îndemnuri pentru soţi. A suferi de dragul dreptăţii.
1 Asemenea şi voi, femeilor, supuneţi-vă bărbaţilor voştri, pentru ca, chiar dacă sunt unii care nu i se supun Cuvântului1, ei în afara cuvântului 2 să fie câştigaţi prin felul de a fi al femeilor lor,
2 prin aceea că văd mai îndeaproape felul vostru de a fi, curat întru frică3.
3 Podoaba voastră să fie nu cea din afară: împletituri ale părului, cununiţe de aur sau purtare de haine scumpe,
4 ci să fie fiinţa cea tainică a inimii4, întru nestricăcioasa podoabă a duhului blând şi liniştit, ceea ce e de mare preţ înaintea lui Dumnezeu.
5 Că aşa se împodobeau odinioară şi sfintele femei care nădăjduiau în Dumnezeu şi se supuneau bărbaţilor lor,
9 Rană: metaforă pentru întregul proces al patimilor şi morţii lui Hristos.
10 „Veghetorul" îl traduce pe grecescul episkopos (vezi nota de la FA 20, 28).
1= Evangheliei.
2= Fără o anume catehizare formală; prin propovăduire indirectă.
3 Paralela dintre frica (respectuoasă) a femeii faţă de bărbat şi frica (respectuoasă) a omului în general faţă de Dumnezeu o găsim şi la Pavel (vezi Ef 5, 22-33 şi notele).
4 Literal: omul cel tainic al inimii (fiinţa ascunsă în propria ei intimitate, singura autentică).
6 aşa cum Sarra i se supunea lui Avraam numindu-l domn; ale cărei fiice deveniţi voi, dacă faceţi binele şi nu vă temeţi de nici o patimă5.
7 Voi, bărbaţilor, de asemenea, duceţi-vă căsnicia cu înţelegere, ca pe lângă o fiinţă mai slabă, femeia, căreia să-i daţi partea ei de cinstire, ca unei împreună-moştenitoare a harului Vieţii; în felul acesta, rugăciunile voastre nu vor cunoaşte piedică.
8 În sfârşit, fiţi toţi într-un gând, compătimitori, iubitori de fraţi, mărinimoşi, smeriţi,
9 nerăsplătind răul cu rău sau ocara cu ocară, ci dimpotrivă, binecuvântând; că spre aceasta aţi fost chemaţi: să moşteniţi binecuvântarea.
10 Fiindcă cel ce vrea să iubească viaţa şi să vadă zile bune, să-şi înfrâneze limba de la rău şi buzele sale să nu grăiască vicleşug;
11 să se îndepărteze de rău şi să facă bine; să caute pacea şi s-o urmeze;
12 căci ochii Domnului sunt peste cei drepţi şi urechile Lui spre rugăciunile lor; dar faţa Domnului este-mpotriva celor ce fac rele.
13 Şi cine vă va face vouă rău dacă voi sunteţi râvnitori ai binelui?
14 Dar chiar dacă veţi suferi de dragul dreptăţii, fericiţi veţi fi. De frica lor nu vă temeţi şi nici vă tulburaţi,
15 ci sfinţiţi-L pe Domnul, pe Hristos, în inimile voastre, şi-ntotdeauna fiţi gata să răspundeţi oricui vă cere socoteală despre nădejdea voastră,
16 dar cu blândeţe şi teamă, având o conştiinţă curată, pentru ca în chiar
5= Dacă ştiţi să vă dominaţi pasiunile.

2065
ceea ce sunteţi voi defăimaţi6 să se facă de ruşine cei ce grăiesc de rău purtarea voastră cea bună întru Hristos.
17 Că-i mai bine să suferiţi pentru facere de bine, dacă aşa e voia lui Dumnezeu, decât pentru facere de rău.
18 Că şi Hristos o singură dată a suferit moartea pentru păcate, El, Cel drept pentru cei nedrepţi, ca să ne aducă pe noi la Dumnezeu, omorât în trup, dar viu făcut în duh,
19 întru care „duh" pogorându-Se, le-a propovăduit şi duhurilor ţinute-n închisoare7,
20 celor ce odinioară fuseseră neascultătoare, atunci când îndelungarăbdare a lui Dumnezeu aştepta, în zilele lui Noe, pe durata pregătirii corăbiei în care puţine suflete, anume opt, s-au mântuit prin apă.
21 Aceasta era prefigurarea botezului care vă mântuieşte şi pe voi astăzi: el nu e o ştergere a necurăţiei trupului, ci făgăduirea8 către Dumnezeu a conştiinţei celei bune, prin învierea lui Iisus Hristos,
22 Cel ce este de-a dreapta lui Dumnezeu după ce s-a suit la cer, Căruia I se supun îngerii şi Stăpâniile şi Puterile.
6 Exact: calomniaţi. Cunoaştem şi din alte surse că primii creştini erau ţinta unor numeroase calomnii, până într-acolo încât erau acuzaţi de antropofagie, ca unii care „mâncau" şi „beau" trupul şi sângele lui Hristos.
7 Text care fundamentează teologia „pogorârii în iad" a lui Hristos, eveniment cu care, de fapt, „a început învierea" (cf. Stăniloae). Iconografia ortodoxă a promovat această teologie în paralel cu imnografia prin cea mai autentică icoană a Învierii Domnului, aceea care-L înfăţişează „sfărâmând porţile iadului" şi „dezlegându-i pe cei legaţi din veac".
8= Angajarea.
4
Buni iconomi ai harului lui Dumnezeu. A suferi ca un creştin.
1 Aşadar, de vreme ce Hristos a pătimit în trup, înarmaţi-vă şi voi cu acelaşi gând: cel ce a suferit în trup a isprăvit cu păcatul,
2 pentru ca timpul pe care-l mai are de trăit în trup să nu-l mai trăiască-ntru poftele oamenilor, ci după voia lui Dumnezeu.
3 Destul este că-n vremile trecute aţi făcut voia păgânilor, umblând în desfrânări, în pofte, în beţii, în ospeţe, în chefuri şi-ntru nelegiuite slujiri idoleşti.
4 De aceea ei se miră că voi nu mai alergaţi cu ei în aceeaşi revărsare a relelor purtări, şi vă defaimă;
5 ei vor da seama în faţa Celui ce este gata să judece viii şi morţii.
6 Că spre aceasta li s-a binevestit chiar şi morţilor1, pentru ca ei să fie judecaţi ca oameni după trup, dar după Dumnezeu să vieze cu duhul.
7 Sfârşitul a toate s-a apropiat; fiţi aşadar cumpăniţi la minte şi privegheaţi în rugăciuni,
8 înainte de toate avându-vă-ntre voi iubire arzătoare, fiindcă ea, iubirea, acoperă mulţime de păcate.
9 Fiţi primitori de oaspeţi2 unii către alţii, fără să murmuraţi.
10 Fiecare după darul pe care l-a primit, slujiţi-vă unii altora ca nişte buni iconomi ai harului celui de multe feluri al lui Dumnezeu:
11 Dacă cineva vorbeşte, cuvintele să-i fie ca ale lui Dumnezeu; dacă cineva
1 Vezi 3, 19 şi nota.
2 Literal: iubitori de străini; ospitalieri.
2066
slujeşte, slujba să-i fie ca din puterea pe care i-o dă Dumnezeu; pentru ca-ntru toate să fie Dumnezeu slăvit prin Iisus Hristos, Căruia Îi este slava şi stăpânirea în vecii vecilor. Amin!
12 Iubiţilor, nu vă miraţi de focul aprins între voi ca să vă-ncerce3, ca şi cum vi s-ar întâmpla ceva străin,
13 ci de vreme ce sunteţi părtaşi la suferinţele lui Hristos, bucuraţi-vă, pentru ca şi la descoperirea slavei Sale cu veselie să vă bucuraţi4.
14 De sunteţi ocărâţi pentru numele lui Hristos, fericiţi sunteţi, căci Duhul slavei şi al lui

Dumnezeu5 Se odihneşte peste voi; blasfemiat de ei, de voi e preamărit.
15 Nimeni dintre voi să nu sufere ca ucigaş, sau fur, sau făcător de rele, sau ca iscoditor6;
16 dar dacă suferă pentru că e creştin, să nu se ruşineze, ci-ntru numele acesta să-L preamărească pe Dumnezeu.
17 Căci vremea este ca judecata să-nceapă de la casa lui Dumnezeu; şi dacă-ncepe de la noi, care va fi sfârşitul celor ce nu se supun Evangheliei lui Dumnezeu?
18 Şi dacă dreptul abia se mântuieşte, necredinciosul şi păcătosul unde se vor arăta?
19 Aşa încât cei ce suferă după voia lui Dumnezeu, Lui, credinciosului Dumnezeu
3= Calomniile din partea păgânilor; vezi 3, 16.
4 Rezonanţa finalului „Fericirilor" din Predica de pe Munte, Mt 5, 12.
5 Variantă manuscrisă: „Duhul slavei şi al puterii şi al lui Dumnezeu"; crescendo atributiv, care însă se referă la Unul şi Acelaşi Duh.
6= Indiscret; cel ce-şi aruncă ochiul în viaţa sau treburile altora; delator.
să-şi încredinţeze sufletele întru săvârşirea binelui.
5
A păstori turma lui Dumnezeu. Salutări de sfârşit.
1 Pe cei dintre voi care sunt preoţi1 îi îndemn eu, cel împreună-preot şi martor al patimilor lui Hristos şi părtaş al slavei ce va să se descopere:
2 Păstoriţi turma lui Dumnezeu ce vi s-a dat în seamă, veghind asupra ei nu de nevoie, ci de bunăvoie, după Dumnezeu, nu pentru câştig ruşinos, ci din tragere de inimă,
3 nu ca şi cum aţi fi stăpânii celor ce v-au căzut la sorţi2, ci voi făcându-vă pilde ale turmei.
4 Iar când Se va arăta Mai-Marele păstorilor, veţi primi cununa cea neveştejită a măririi.
5 De asemenea, voi, cei mai tineri, supuneţi-vă celor bătrâni. Îmbrăcaţi-vă toţi întru smerenie unii faţă de alţii, pentru că Dumnezeu le stă-mpotrivă celor mândri, dar celor smeriţi le dă har.
6 Prin urmare, smeriţi-vă sub mâna cea tare a lui Dumnezeu, pentru ca El la timpul cuvenit să vă înalţe.
7 Toată grija voastră lăsaţi-I-o lui Dumnezeu, căci El are grijă de voi.
1 Pentru preoţi-prezbiteri vezi nota de la FA 11, 30.
2 Sau: ai celor ce v-au căzut la împărţirea unei moşteniri (un bun obţinut prin noroc sau întâmplare, asupra căruia posesorul nu se simte răspunzător şi pe care-l consideră la discreţia sa exemplul Fiului risipitor, Lc 15, 11-32).

8 Fiţi treji, privegheaţi. Potrivnicul vostru, diavolul, umblă ca un leu răcnind, căutând pe cine să înghită;
9 staţi-i împotrivă, tari în credinţă, ştiind că aceleaşi suferinţe le îndură şi fraţii voştri3 care sunt în lume.
10 Dar după ce veţi suferi puţină vreme, Dumnezeul a tot harul, Cel ce v-a chemat la slava Sa cea veşnică întru Hristos Iisus, El Însuşi vă va întrema4, vă va întări, vă va împuternici, vă va face de neclintit.
11 Lui fie-I slava şi puterea în vecii vecilor. Amin!
12 v-am scris aceste puţine lucruri prin Silvan5, pe care-l socotesc frate credincios, ca să vă îndemn şi să vă mărturisesc că acesta este adevăratul har al lui Dumnezeu: cel în care staţi voi.
13 Vă îmbrăţişează Biserica cea aleasă din Babilon6, precum şi Marcu7, fiul meu.
14 Îmbrăţişaţi-vă unul pe altul cu sărutarea iubirii. Pace vouă tuturor, celor întru Hristos Iisus! Amin.
3 Exact: frăţimea voastră; comunitatea fraţilor voştri (răspândiţi în lume). Creştinii sunt văzuţi ca o confrerie ai cărei membri, deşi împrăştiaţi geografic, rămân unitari în acelaşi corp (Biserica universală).
4 În sensul: vă va restabili (în starea cea dintâi, după suferinţele care v-au slăbit); va face să vă reveniţi (prima treaptă dintr-o enumerare ascendentă).
5 Una şi aceeaşi persoană cu Sila din FA 15, 40, însoţitorul lui Pavel în cea de a doua călătorie misionară; secretar al lui Petru şi purtător al epistolei.
6 Nume peiorativ al cetăţii Roma, capitala păgânismului (vezi şi Ap 14, 8 etc.).
7= Marcu Evanghelistul, ucenic apropiat al lui Petru.

2068
Epistola Sobornicească a doua a Sfântului Apostol Petru
1
Salutare. Chemarea şi alegerea creştinilor. Slava lui Hristos. Cuvântul profeţilor.
1 Simeon1 Petru, rob şi apostol al lui Iisus Hristos, către cei ce prin dreptatea Dumnezeului nostru şi a Mântuitorului Iisus Hristos au dobândit o credinţă de acelaşi preţ cu a noastră:
2 Har vouă şi pace!, înmulţească-vi-se ele întru cunoaşterea2 lui Dumnezeu şi a lui Iisus, Domnul nostru!
3 Că dumnezeiasca Lui putere ne-a dăruit toate cele ce sunt spre viaţă şi evlavie, făcându-ne să-L cunoaştem pe Cel ce ne-a chemat prin propria Lui slavă şi prin vârtutea3 Sa,
4 prin care ne-a dăruit preţioase şi foarte mari făgăduinţe pentru ca, scăpaţi fiind voi de stricăciunea poftei care
1 Simeon: o altă formă a numelui Simon. Vezi şi FA 15,14.
2 Termenul implică nu cunoaşterea teoretică, sistematică, discursivă, ci cunoaşterea directă, de la persoană la persoană.
3 Vârtute: însuşirea de a excela în tot ceea ce e bun, frumos şi adevărat. Cuvânt românesc vechi, intrat în limbajul liturgic.
e-n lume, să deveniţi părtaşi ai firii celei dumnezeieşti.
5 Pentru aceasta, punându-vă întreaga sârguinţă, credinţei voastre adăugaţi-i vârtutea; vârtuţii, cunoştinţa;
6 cunoştinţei, înfrânarea; înfrânării, răbdarea; răbdării, evlavia;
7 evlaviei, prietenia frăţească; prieteniei frăţeşti, iubirea.
8 Că dacă acestea sunt în voi şi sporesc, ele nu vă vor lăsa trândavi şi nici fără roadă în cunoaşterea Domnului nostru Iisus Hristos.
9 Fiindcă cel ce nu le are e un orb, un ins cu vederea scurtă4, care-a dat uitării curăţirea păcatelor lui de-odinioară.
10 De aceea, fraţilor, cu atât mai mult străduiţi-vă să vă faceţi chemarea temeinică şi alegerea, căci făcând aceasta nu veţi greşi niciodată.
11 Fiindcă aşa, cu bogăţie vi se va da intrarea în veşnica împărăţie a Domnului nostru şi Mântuitorului Iisus Hristos.
12 E pricina pentru care va trebui ca eu pururea să vă aduc aminte de acestea,
4= Miop.
2069
cu toate că voi le ştiţi şi că sunteţi întăriţi în adevărul pe care-l aveţi5.
13 Cred că e drept ca, atâta vreme cât sunt în acest cort6, să vă ţin treji prin aducere aminte,
14 ştiind eu că degrabă îmi voi lepăda cortul, aşa cum şi Domnul nostru Iisus Hristos mi-a arătat.
15 Dar mă voi strădui ca şi după ieşirea7 mea să fiţi în stare ca-n orice clipă să vă amintiţi de aceste lucruri.
16 Fiindcă nu luându-ne după basme meşteşugite v-am făcut noi cunoscute puterea şi venirea Domnului nostru Iisus Hristos, ci pentru că noi înşine cu ochii noştri I-am văzut măreţia8
17 atunci când, primind El de la Dumnezeu-Tatăl cinste şi slavă, un glas ca acesta I-a venit din înălţimea slavei: „Acesta este Fiul Meu Cel iubit întru Carele am binevoit”;
18 noi suntem cei ce-am auzit glasul acesta pogorându-se din cer când eram cu El în muntele cel sfânt9.
19 Şi cuvântul profetic îl avem mai întărit10, la care voi bine faceţi că luaţi aminte ca la o făclie ce străluceşte-n loc întunecos până când se va lumina de ziuă şi luceafărul va răsări în inimile voastre.
20 Dar mai-nainte de toate, voi pe aceasta s-o ştiţi: nici o profeţie a Scripturii
5= În adevărul prezent; care e de faţă.
6 Metaforă pentru trup; trupul văzut ca înveliş şi adăpost al sufletului.
7= După ieşirea din trup.
8= Am fost martorii oculari ai măreţiei Sale.
9 Muntele Tabor, în care s-a petrecut schimbarea la faţă (Petru fiind unul din cei trei apostoli prezenţi).
10= Mai sigur; confirmat; adeverit (profeţiile mesianice din Vechiul Testament nu mai sunt doar

obiect al credinţei şi aşteptării, ci au devenit o realitate atestată de martori oculari).
nu se tâlcuieşte după socotinţa fiecăruia;
21 pentru că profeţie nu s-a făcut niciodată din voia omului, ci purtaţi11 de Duhul Sfânt au grăit oameni din partea lui Dumnezeu12.
2
Profeţii şi învăţătorii mincinoşi.
1 Dar au fost în popor şi profeţi mincinoşi, după cum şi-ntre voi vor fi învăţători mincinoşi, care vor strecura erezii pierzătoare şi, tăgăduindu-L chiar pe Stăpânul Care i-a răscumpărat, îşi vor aduce loruşi grabnică pieire.
2 Şi mulţi le vor urma destrăbălările, iar calea adevărului va fi blasfemiată din pricina lor.
3 şi-n lăcomie vă vor înşela1 cu vorbe prefăcute, ei, a căror osândă de mult pregătită nu zăboveşte şi a căror pierzare nu dormitează.
4 Că dacă Dumnezeu nu i-a cruţat pe îngerii care-au păcătuit, ci-n iad2 i-a zvârlit şi-n lanţuri de-ntuneric3 i-a dat să fie ţinuţi spre judecată;
5 şi dacă n-a cruţat lumea cea veche, ci l-a păstrat numai pe Noe, al optulea
11= Mânaţi; împinşi. Verbul sugerează mişcarea vântului care suflă-n pânzele unei corăbii.
12 Text capital asupra inspiraţiei divine a Sfintei Scripturi. (Variantă manuscrisă: „purtaţi de Duhul Sfânt au grăit oamenii cei sfinţi ai lui Dumnezeu").
1 Verbul original se referă la acţiunea de a înşela pe cineva în comerţ, vânzându-i mărfuri false, prezentate în vorbe tot atât de false. Textul implică şi intenţia ereziarhilor de a face bani pe seama celor naivi.
2 Textual: în Tartar.
3 Variantă manuscrisă: „în hăuri de-ntuneric" (cratere adânci şi întunecoase).

ins4, propovăduitor al dreptăţii, atunci când a adus potopul peste o lume de necredincioşi;
6 şi dacă cetăţile Sodomei şi Gomorei le-a prefăcut în cenuşă, osândindu-le la pieire şi dându-le pe ele drept pildă necredincioşilor din viitor;
7 şi dacă pe dreptul Lot l-a izbăvit, pe el, cel întristat de traiul desfrânat al celor nelegiuiţi
8 pentru că dreptul acesta, locuind între ei, zi de zi îşi chinuia sufletul său cel drept din pricina faptelor lor nelegiuite pe care le vedea şi auzea -,
9. Toate acestea, pentru că Domnul ştie să-i scape din încercări pe cei credincioşi, iar pe cei nedrepţi să-i păstreze spre a fi pedepsiţi în Ziua judecăţii,
10 dar mai ales pe cei ce-ntru pofta spurcării lor i se supun cărnii5 şi dispreţuiesc Domnia Cerească6. Îndrăzneţi, îngâmfaţi, ei nu se cutremură să blasfemieze Slăvile7,
11 în timp ce îngerii, deşi sunt mai mari în tărie şi-n putere, nu aduc împotrivă-le judecată blasfemiatoare în faţa Domnului.
12 Aceştia însă, ca nişte dobitoace fără minte, din fire făcute să fie prinse şi nimicite, blasfemiind ceea ce nu cunosc, întru stricăciunea lor vor şi pieri,
13 luându-şi plata nedreptăţii din propria lor nedreptate. Ei cred că e o plăcere aceea de a se desfăta în fiecare zi;
4 În sensul: al optulea supravieţuitor al potopului. Referire probabilă la faptul că Noe a fost ultimul din cei opt care au intrat în corabie (Fc 7, 13; 1 Ptr 3, 20).
5 Literal: umblă potrivit cărnii.
6 Literal: Suprema Suveranitate.
7 Adică: slăvitele înălţimi ale îngerilor.
pete şi ocară sunt cei ce-n rătăcirile lor îşi fac o plăcere din a se ospăta cu voi la agapele8 voastre;
14 având-şi ochii plini de desfrânare şi nesăţioşi de păcat, ei amăgesc sufletele cele nestatornice; inima lor e deprinsă la lăcomie; fii ai blestemului!
15 Părăsind calea cea dreaptă, au rătăcit şi au apucat calea lui Balaam, fiul lui Bosor9, care a iubit plata nedreptăţii,
16 dar a primit mustrare pentru călcarea lui de lege; că dobitocul necuvântător pe care era călare a cuvântat cu glas omenesc şi a oprit nebunia profetului.
17 Aceştia sunt izvoare fără apă şi neguri purtate de vifor, cărora întunericul beznelor le-a fost păstrat.

18 Că rostind ei vorbe mari şi găunoase, cu poftele trupului îi momesc la desfrânări pe cei care de-abia au scăpat de cei ce trăiesc în rătăcire.
19 Le făgăduiesc libertate în timp ce ei înşişi sunt robii stricăciunii; fiindcă ceea ce te biruie, aceea te şi stăpâneşte.
20 Că dacă ei, după ce prin cunoaşterea Domnului şi Mântuitorului nostru au scăpat de-ntinările lumii, se-ncurcă din nou în ele şi sunt învinşi, starea lor de pe urmă a devenit mai rea decât cea dintâi.
21 Fiindcă mai bine era pentru ei să nu fi cunoscut calea dreptăţii decât, după ce au cunoscut-o, să se-ntoarcă de la sfânta poruncă ce li se încredinţase.
22 Cu ei s-a întâmplat adevărul zicătorii: Câinele la vărsătura lui se-ntoarce şi: scroafa spălată se tăvăleşte-n mocirlă.
8 Agape: mesele frăţeşti ale creştinilor. 9 Variantă: Beor. Despre istoria lui Balaam vezi Nm 22-24.
2071
3
Făgăduinţa venirii Domnului.
1 Iubiţilor, aceasta este acum a doua epistolă pe care v-o scriu; în amândouă vă trezesc în amintire1 judecata limpede,
2 ca să vă aduceţi aminte de cuvintele cele mai-nainte grăite de sfinţii profeţi şi de porunca Domnului şi Mântuitorului, dată prin apostolii voştri.
3 Mai întâi pe aceasta trebuie s-o ştiţi: că-n zilele cele de apoi vor veni cu batjocură batjocoritori care vor trăi după poftele lor
4 şi vor zice: Unde este făgăduinţa venirii „Lui”? că de când au adormit părinţii2, toate rămân aşa ca de la-nceputul zidirii...
5 Fiindcă ei se fac a nu şti că, la cuvântul Domnului, cerurile erau de demult şi că pământul s-a închegat din apă şi prin apă,
6 că prin ele3 a pierit lumea de atunci, înecată de apă.
7 Cât despre cerurile şi pământul de acum, ele prin acelaşi cuvânt sunt ţinute şi păstrate pentru focul din Ziua Judecăţii şi a pieirii oamenilor necredincioşi.
8 Dar pe aceasta una să n-o uitaţi, iubiţilor: o singură zi înaintea Domnului este ca o mie de ani, şi o mie de ani ca o singură zi4.
1= Procesul de a readuce în amintire lucruri ştiute, dar care între timp au fost contaminate de confuzii.
2= Creştinii din prima generaţie, adormiţi fără să fi văzut Ziua Domnului, pe care şi ei o crezuseră iminentă.
3= Prin ape (cele de deasupra şi cele dedesubt).
4 Citat din Ps 89, 4, prin care problema Parusiei (Venirii Domnului) e tratată radical: ea nu poate fi calculată după criteriile şi dimensiunile omeneşti, ci exclusiv după acelea ale lui Dumnezeu.
9 Domnul nu întârzie cu făgăduinţa Sa, după cum socotesc unii că e întârziere, ci îndelung-rabdă pentru voi, nevrând El ca vreunul să piară, ci ca toţi să ajungă la pocăinţă.
10 Dar Ziua Domnului va veni ca un fur, când cerurile vor pieri cu vuiet mare, stihiile arzând se vor desface şi pământul şi lucrurile de pe el se vor mistui.
11 Dacă acestea toate astfel se vor desfiinţa, cât de mare e trebuinţa ca voi să umblaţi întru viaţă sfântă şi-n cucernicie,
12 aşteptând şi grăbind venirea Zilei Domnului, din pricina căreia cerurile, luând foc, se vor nimici, iar stihiile, aprinse, se vor topi!
13 Dar noi, potrivit făgăduinţelor Lui, aşteptăm ceruri noi şi pământ nou, în care locuieşte dreptatea.
14 Pentru aceea, iubiţilor, de vreme ce voi pe acestea le aşteptaţi, străduiţi-vă să fiţi aflaţi de El fără prihană şi fără vină, în pace,
15 iar îndelungă-răbdarea Domnului nostru socotiţi-o mântuire, aşa cum şi iubitul nostru frate Pavel v-a scris după înţelepciunea dată lui,
16 cum vorbeşte el despre toate acestea în epistolele sale, în care sunt unele lucruri cu anevoie de înţeles, pe care cei neştiutori şi neîntăriţi le răstălmăcesc ca şi pe celelalte Scripturi spre a lor pierzare.
17 Aşadar, iubiţilor, cunoscându-le voi de mai-nainte pe acestea, păziţi-vă ca nu cumva, târâţi de

rătăcirea nelegiuiţilor, să cădeţi din întărirea voastră;
2072
18 ci Creşteţi în harul şi-n cunoaşterea Domnului nostru şi Mântuitorului Iisus Hristos. Lui fie-I slava: şi acum, şi-n ziua veacului5! Amin.
5 Ziua veacului: veşnicia.
2073
Epistola Sobornicească întâia a Sfântului Apostol Ioan
1
Cuvântul Vieţii. Dumnezeu este lumină.
1 Ceea ce era de la-nceput, ceea ce noi am auzit, ceea ce cu ochii noştri am văzut, ceea ce am privit1 şi ceea ce mâinile noastre au pipăit despre Cuvântul Vieţii
2 şi viaţa2 s-a arătat, şi noi am văzut-o şi mărturisim, şi vă vestim viaţa de veci care la Tatăl era şi care nouă ni s-a arătat -,
3 ceea ce am văzut şi ceea ce am auzit, aceea vă vestim şi vouă, pentru ca şi voi să aveţi părtăşie3 cu noi; iar părtăşia noastră, din parte-ne, este cu Tatăl şi cu Fiul Său Iisus Hristos4.
4 Şi pe acestea vi le scriem, pentru ca bucuria noastră5 să fie deplină.
1 În sensul: am contemplat.
2 Despre Logos ca izvor şi sălaş al vieţii vezi nota de la In 1, 4.
3= Comuniune; comunicare directă şi lăuntrică, duhovnicească.
4 Prin comuniunea lor cu apostolii, creştinii intră în comuniune şi cu Dumnezeu.
5 Variantă manuscrisă (existentă şi în primele ediţii româneşti): voastră. Opţiunea de faţă implică tocmai comuniunea de care s-a vorbit: bucuria noastră laolaltă.
5 Şi aceasta e vestea pe care noi de la El am auzit-o şi v-o vestim: că Dumnezeu este lumină şi că-ntru El nu-i nici un întuneric.
6 Dacă noi zicem că avem părtăşie cu El, dar umblăm întru întuneric, minţim şi nu săvârşim6 adevărul;
7 dar dacă umblăm întru lumină, aşa cum El Însuşi este în lumină, atunci avem părtăşie unul cu altul, şi sângele lui Iisus, Fiul Său, ne curăţeşte pe noi de tot păcatul.
8 Dacă zicem că noi nu avem păcat, pe noi înşine ne amăgim şi adevărul nu este-ntru noi.
9 Dacă ne mărturisim păcatele, credincios este El şi drept ca să ne ierte păcatele şi să ne curăţească de toată nedreptatea.
10 Dacă zicem că n-am păcătuit, Îl facem pe El mincinos, şi cuvântul Său nu este-ntru noi.
6= Nu-l facem; nu-l punem în practică; nu realizăm acordul dintre ceea ce mărturisim şi practicăm.
2074
2
Hristos, Mijlocitorul nostru. Porunca cea nouă. Antihrist. Copii ai lui Dumnezeu.
1 Copilaşii mei, pe acestea vi le scriu ca să nu păcătuiţi. Şi dacă a păcătuit cineva, noi avem Mijlocitor1 către Tatăl, pe Iisus Hristos, Cel-Drept.
2 El este jertfa de ispăşire pentru păcatele noastre, dar nu numai pentru ale noastre, ci şi pentru ale lumii întregi.
3 Şi întru aceasta ştim că L-am cunoscut: dacă-I păzim poruncile.
4 Cel ce zice: L-am cunoscut!, dar nu-i păzeşte poruncile, mincinos este şi adevărul nu este-ntru el.
5 Dar cel ce-I păzeşte cuvântul, întru acela iubirea lui Dumnezeu este într-adevăr desăvârşită. După aceasta cunoaştem că suntem întru El.
6 Cel ce zice că rămâne întru El, dator este ca şi el să umble 2 aşa cum Acela a umblat.
7 Iubiţilor, nu vă scriu poruncă nouă, ci o poruncă veche pe care-o aveaţi de la-nceput; porunca cea veche este cuvântul pe care l-aţi auzit.
8 Şi totuşi, poruncă nouă vă scriu ceea ce este adevărat în El şi-n voi -, pentru că întunericul se duce, iar lumina cea adevărată începe să răsară.
9 Cel ce zice că este în lumină şi-l urăşte pe fratele său, acela este în întuneric până acum.
1 Substantivul parakletos din Noul Testament: în relaţie cu Fiul = Mijlocitor; în relaţie cu Sfântul Duh = Mângâietor (In 14, 16). Termenul în sine desemnează o persoană pe care o chemi în ajutor: avocat, apărător, intercesor, consolator.
2 Aici şi mai departe, verbul a umbla are sens figurat: a se purta, a se comporta, a avea o conduită.

10 Cel ce-l iubeşte pe fratele său rămâne în lumină, şi piatră de poticnire nu-i în el.
11 Dar cel ce-şi urăşte fratele este în întuneric şi umblă în întuneric şi nu ştie încotro se duce, pentru că întunericul i-a orbit ochii.
12 Vă scriu vouă, copiilor, pentru că de dragul numelui Său v-au fost iertate păcatele.
13 Vă scriu vouă, părinţilor, pentru că L-aţi cunoscut pe Cel ce este de la-nceput. Vă scriu vouă, tinerilor, pentru că l-aţi biruit pe Cel-Rău. v-am scris vouă, copiilor, pentru că L-aţi cunoscut pe Tatăl.
14 v-am scris vouă, părinţilor, pentru că L-aţi cunoscut pe Cel ce este de la-nceput. v-am scris vouă, tinerilor, pentru că sunteţi tari şi cuvântul lui Dumnezeu rămâne-ntru voi şi pe Celrău l-aţi biruit.
15 Nu iubiţi lumea, nici pe cele ce sunt în lume. Dacă cineva iubeşte lumea, iubirea Tatălui nu este-n el;
16 pentru că tot ceea ce este în lume pofta trupului şi pofta ochilor şi trufia vieţii nu sunt de la Tatăl, ci din lume sunt.
17 Şi lumea trece, şi pofta ei; dar cel ce face voia lui Dumnezeu rămâne în veac.
18 Copiii mei, este ceasul de pe urmă; şi precum aţi auzit că vine Antihrist, aşa şi acum mulţi antihrişti s-au arătat: de aici cunoaştem noi că-i ceasul de pe urmă.
19 Dintre noi au ieşit, dar nu erau dintre noi; că de-ar fi fost dintre noi, ar fi rămas cu noi. Dar aceasta, pentru ca să se arate că nu toţi sunt dintre noi.
2075
20 Iar voi, ungere aveţi de la Cel-Sfânt şi pe toate le ştiţi.
21 v-am scris nu pentru că nu ştiţi adevărul, ci pentru că-l ştiţi; şi ştiţi că din adevăr nu vine nici o minciună.
22 Cine este mincinosul, dacă nu cel ce tăgăduieşte că Iisus este Hristos? Acela este antihrist, cel ce tăgăduieşte pe Tatăl şi pe Fiul.
23 Oricine-L tăgăduieşte pe Fiul, nu-L are nici pe Tatăl; cine-L mărturiseşte pe Fiul, Îl are şi pe Tatăl.
24 Aşadar, ceea ce-aţi auzit de la-nceput, în voi să rămână; de va rămâne-n voi ceea ce aţi auzit de la-nceput, veţi rămâne şi voi în Fiul şi în Tatăl.
25 Şi aceasta este făgăduinţa pe care El ne-a făgăduit-o: Viaţa veşnică.
26 Pe acestea vi le-am scris cu privire la cei ce vă amăgesc.
27 Cât despre voi, ungerea pe care-aţi primit-o de la El rămâne-ntru voi şi n-aveţi nevoie să vă înveţe cineva; dar de vreme ce ungerea Lui vă învaţă despre toate, şi învăţătura aceasta este adevărată şi nu e minciună, aşa cum ea v-a învăţat, rămâneţi întru El.
28 Şi acum, copilaşi, rămâneţi întru El, pentru ca atunci când El Se va arăta să avem îndrăznire3 şi la venirea Lui să nu stăm ruşinaţi înainte-I4.
29 Dacă ştiţi că El este drept, cunoaşteţi că tot cel ce face dreptate este născut din El.
3 În sensul de: încredere; deplină siguranţă; libertatea interioară de a-L privi cu sentimentul unei conştiinţe curate.
4= Departe de El.
3
Copii ai lui Dumnezeu (continuare). Iubiţi-vă unul pe altul! Încrederea în Dumnezeu.
1 Vedeţi ce fel de iubire ne-a dăruit nouă Tatăl, ca noi să ne numim fii ai lui Dumnezeu; şi suntem! De aceea nu ne cunoaşte pe noi lumea: pentru că nu L-a cunoscut pe El.
2 Iubiţilor, acum suntem fii ai lui Dumnezeu; şi ce vom fi, încă nu s-a arătat. Ştim că, dacă El Se va arăta, noi vom fi asemenea Lui, pentru că-L vom vedea pe El aşa cum este1.
3 Şi tot cel ce are această nădejde în El, se curăţeşte pe sine, aşa cum Acela curat este.
4 Tot cel ce săvârşeşte păcatul săvârşeşte şi fărădelegea; păcatul e fărădelegea.
5 Voi ştiţi că El s-a arătat ca să ridice păcatele, şi păcat în El nu este.
6 Tot cel ce rămâne întru El, nu păcătuieşte; tot cel ce păcătuieşte, nu L-a văzut şi nici nu L-a cunoscut.
7 Copilaşilor, nimeni să nu vă amăgească; cel ce-nfăptuieşte dreptatea3 este drept, aşa cum Acela drept este.
8 Cel ce săvârşeşte păcatul e de la diavolul, pentru că diavolul încă de la-nceput păcătuieşte. Pentru Aceasta s-a arătat Fiul lui Dumnezeu: ca să strice lucrurile3 diavolului.

1 Pronumele personale din această frază se referă la Iisus Hristos. Prin capacitatea noastră de a-L percepe în slava Lui finală, noi Îi devenim asemenea, ca unii ce suntem părtaşi ai acestei slave.
2= Cel ce pune-n practică ceea ce este drept în faţa lui Dumnezeu.
3 Sens general: lucrările; operele; isprăvile.
2076
9 Tot cel ce este născut din Dumnezeu nu săvârşeşte păcat, pentru că sămânţa Sa rămâne în el; şi el nu poate păcătui, pentru că e născut din Dumnezeu.
10 Întru aceasta se învederează4 fiii lui Dumnezeu şi fiii diavolului: cel ce nu săvârşeşte dreptate nu este din Dumnezeu, nici cel ce nu-l iubeşte pe fratele său.
11 Că aceasta este vestea pe care-aţi auzit-o de la-nceput: să ne iubim unii pe alţii.
12 nu precum Cain, care era de la Cel-Rău şi şi-a înjunghiat fratele. Şi de ce l-a înjunghiat?: pentru că faptele lui erau rele, iar ale fratelui său erau drepte. -
13 Nu vă miraţi, fraţilor, dacă lumea vă urăşte.
14 Noi ştim că am trecut din moarte la viaţă, pentru că-i iubim pe fraţi; cel ce nu-l iubeşte pe fratele său rămâne în moarte.
15 Tot cel ce-şi urăşte fratele e ucigaş de oameni; şi ştiţi că orice ucigaş de oameni nu are viaţă veşnică rămânând întru el.
16 Întru aceasta am cunoscut noi iubirea: că El Şi-a pus sufletul5 pentru noi; datori suntem şi noi ca sufletele să ni le punem pentru fraţi.
17 Dar cel ce are bogăţia lumii şi-l vede pe fratele său în lipsuri şi inima şi-o-nchide faţă de el, cum rămâne-ntru el iubirea lui Dumnezeu?
18 Copilaşii mei, să nu iubim cu vorba, nici cu vorbirea, ci-n faptă şi-n adevăr.
4= Se manifestă; îşi arată caracterele specifice.
5= Şi-a dat viaţa.
19 Întru aceasta vom cunoaşte că suntem din adevăr şi-n faţa Sa ne vom linişti inimile6;
20 că dacă inima noastră ne osândeşte, Dumnezeu e mai mare decât inima noastră şi cunoaşte totul.
21 Iubiţilor, dacă inima noastră nu ne osândeşte, avem îndrăznire către Dumnezeu
22 şi orice cerem de la El primim, pentru că-I păzim poruncile şi facem ceea ce e plăcut înainte-I.
23 Şi aceasta este porunca Lui: ca noi să credem întru numele lui Iisus Hristos, Fiul Său, şi să ne iubim unii pe alţii, aşa cum ne-a dat El poruncă.
24 Şi cel ce-I păzeşte poruncile rămâne în El şi El într-însul; şi-ntru aceasta cunoaştem că El rămâne în noi: din Duhul pe Care ni L-a dat.
4
Duhul lui Dumnezeu şi duhul lui Antihrist. Dumnezeu este iubire.
1 Iubiţilor, nu daţi crezare oricărui duh, ci puneţi duhurile la-ncercare 1, dacă sunt de la Dumnezeu; pentru că mulţi profeţi mincinoşi au ieşit în lume.
2 Întru aceasta să cunoaşteţi voi duhul lui Dumnezeu: fiece duh care-L mărturiseşte pe Iisus Hristos ca venit în
6= Ne vom potoli conştiinţa (în cazul când aceasta ne judecă după criterii mai aspre decât ale lui Dumnezeu).
1 Principala strategie a duhurilor rele, patronate de diavol, este aceea de a produce şi semăna confuzie. Creştinilor li se recomandă spirit de discernământ (vezi şi 1 Tes 5, 21), iar pentru aceasta ei trebuie să aibă anumite criterii.
2077
trup2, este de la Dumnezeu;
3 şi fiece duh care nu-L mărturiseşte pe Iisus, nu este de la Dumnezeu; el este al lui Antihrist, despre care aţi auzit că vine, şi acum chiar este în lume.
4 Voi sunteţi din Dumnezeu, copilaşii mei, şi i-aţi biruit3, pentru că Cel care este-n voi e mai mare decât cel care este-n lume.
5 Ei sunt din lume; de aceea grăiesc ca din lume, şi lumea îi ascultă.
6 Noi suntem din Dumnezeu; cel ce-L cunoaşte pe Dumnezeu, ascultă de noi; cel ce nu este din Dumnezeu, nu ascultă de noi. Din aceasta cunoaştem noi duhul adevărului şi duhul rătăcirii.
7 Iubiţilor, să ne iubim unii pe alţii, pentru că iubirea este de la Dumnezeu, şi tot cel ce iubeşte este născut din Dumnezeu şi-L cunoaşte pe Dumnezeu.

8 Cel ce nu iubeşte, nu L-a cunoscut pe Dumnezeu, fiindcă Dumnezeu este iubire.
9 Întru Aceasta s-a arătat iubirea lui Dumnezeu pentru noi, că Dumnezeu L-a trimis în lume pe Fiul Său Cel Unul-Născut, pentru ca noi să viem printr-însul.
10 Întru aceasta este iubirea: nu pentru că noi L-am iubit pe Dumnezeu, ci pentru că El ne-a iubit pe noi şi L-a trimis pe Fiul Său jertfă de ispăşire pentru păcatele noastre.
11 Iubiţilor, dacă Dumnezeu în acest fel ne-a iubit pe noi, datori suntem ca şi noi să ne iubim unii pe alţii.
2 Îşi făcuse apariţia erezia dochetiştilor, potrivit căreia trupul lui Iisus nu a fost real, ci aparent; în consecinţă, şi suferinţa Sa de pe cruce a fost tot aparentă.
3= Pe profeţii mincinoşi.
12 Pe Dumnezeu nimeni nu L-a văzut vreodată; dar dacă noi ne iubim unii pe alţii, Dumnezeu rămâne-ntru noi şi iubirea Lui în noi este desăvârşită.
13 Întru aceasta cunoaştem că rămânem întru El şi El întru noi: că nouă din Duhul Său ne-a dat.
14 Şi noi am văzut şi mărturisim că Tatăl L-a trimis pe Fiul, Mântuitor al lumii.
15 Cel ce va mărturisi că Iisus este Fiul lui Dumnezeu, Dumnezeu rămâne întru el şi el întru Dumnezeu.
16 Şi noi am cunoscut iubirea pe care Dumnezeu o are pentru noi, şi am crezut-o. Dumnezeu este iubire, şi cel ce rămâne în iubire rămâne în Dumnezeu şi Dumnezeu rămâne în el.
17 Întru aceasta este desăvârşită iubirea Lui pentru noi: ca noi să avem îndrăznire în Ziua Judecăţii, pentru că aşa cum este Acela, aşa suntem şi noi în lumea aceasta.
18 În iubire nu este frică; ci iubirea desăvârşită alungă frica, pentru că frica merge mână-n mână cu pedeapsa, iar cel ce se teme nu este desăvârşit în iubire.
19 Noi Îl iubim pe Dumnezeu, pentru că El ne-a iubit întâi.
20 Dacă cineva zice: Îl iubesc pe Dumnezeu!, dar pe fratele său îl urăşte, mincinos este. Pentru că cel ce nu-şi iubeşte fratele pe care-l vede, nu-L poate iubi pe Dumnezeu pe Care nu-L vede.
21 Şi această poruncă o avem de la El: Cel care-L iubeşte pe Dumnezeu, să-l iubească şi pe fratele său.
2078
5
Credinţa e biruinţă asupra lumii. Întreita mărturie despre Fiul. Cunoaşterea vieţii veşnice.
1 Tot cel ce crede că Iisus este Hristos, este născut din Dumnezeu; şi tot cel ce iubeşte pe Cel care a născut, Îl iubeşte şi pe Cel care s-a născut din Acesta.
2 Întru aceasta cunoaştem că-i iubim pe fiii lui Dumnezeu: dacă-L iubim pe Dumnezeu şi-I împlinim poruncile.
3 Căci iubirea de Dumnezeu aceasta este: Să-I păzim poruncile. Şi poruncile Lui nu sunt grele,
4 pentru că tot cel ce e născut din Dumnezeu biruieşte lumea; şi aceasta-i biruinţa care-a biruit lumea: credinţa noastră.
5 Cine-i dar biruitorul lumii, dacă nu cel ce crede că Iisus este Fiul lui Dumnezeu?
6 Acesta este Cel care a venit prin apă şi prin sânge; Iisus Hristos; nu numai prin apă; ci prin apă şi prin sânge1; şi Duhul Cel ce mărturiseşte, pentru că Duhul este adevărul.
7 Fiindcă Trei sunt Cei ce mărturisesc în cer: Tatăl, Cuvântul şi Sfântul Duh; şi Aceştia Trei Una sunt.
8 Şi trei sunt cei ce mărturisesc pe pământ: Duhul şi apa şi sângele; şi aceştia trei întru una sunt2.
9 Dacă noi primim mărturia oamenilor, mărturia lui Dumnezeu este mai mare,
1= Apa şi sângele care au ţâşnit din coasta lui Iisus pe cruce (In 19, 34-35), elemente care au şi o încărcătură simbolică: purificare şi răscumpărare; Botezul şi Euharistia.
2 Textual: aceştia trei sunt (orientaţi) spre unul (şi acelaşi centru), dar cu ideea dinamică de intercomuniune.
fiindcă aceasta este mărturia lui Dumnezeu: El a mărturisit despre Fiul Său.
10 Cel ce crede în Fiul lui Dumnezeu are mărturia în el; cel ce nu-L crede pe Dumnezeu, L-a făcut mincinos, pentru că n-a crezut în mărturia pe care Dumnezeu a mărturisit-o despre Fiul Său.
11 Şi mărturia este aceasta: Dumnezeu ne-a dat viaţă veşnică, şi această viaţă este în Fiul Său.
12 Cel care-L are pe Fiul, are viaţa; cel care nu-L are pe Fiul lui Dumnezeu, nu are viaţa.
13 Pe acestea vi le-am scris vouă, cei ce credeţi întru numele Fiului lui Dumnezeu, pentru ca voi să

ştiţi că aveţi viaţă veşnică.
14 Şi aceasta este încrederea pe care o avem către El: Dacă cerem ceva după voinţa Lui, El ne ascultă.
15 Şi dacă ştim3 că El ne ascultă în tot ceea ce-I cerem, atunci ştim că avem cererile4 pe care le-am cerut de la El.
16 Dacă cineva îl vede pe fratele său păcătuind păcat nu de moarte -, să se roage, şi „Dumnezeu" le va da viaţă celor ce nu păcătuiesc de moarte. Există şi păcat de moarte; nu pentru un astfel de păcat zic eu să se roage.
17 Orice nedreptate este păcat, dar este şi păcat care nu e de moarte.
18 Noi ştim: tot cel ce e născut din Dumnezeu nu păcătuieşte; dimpotrivă, Cel-Născut-din-Dumnezeu îl păzeşte, şi Cel-Rău nu-l atinge.
3 În sensul: dacă credem cu tărie, necondiţionat.
4 Desigur, conţinutul cererilor. Despre puterea credinţei de a converti virtualul în real vezi nota de la Mc 11, 24.

19 Ştim că noi5 suntem din Dumnezeu şi că lumea întreagă zace6 sub puterea Celui-Rău.
20 Dar ştim că Fiul lui Dumnezeu a venit şi ne-a dat nouă pricepere, ca să-L cunoaştem pe Dumnezeul-cel-Adevărat; şi noi suntem în Cel-adevărat, în Fiul Său Iisus Hristos. Acesta este Dumnezeul-Cel-Adevărat şi viaţa veşnică.
21 Fiilor, păziţi-vă de idoli7! Amin.
5= Noi, în opoziţie cu lumea (vezi mai departe).
6 Înţelesul complet al verbului original este acela de a fi întins la orizontală într-o stare de anormalitate (suferinţă, boală, agonie) sau insalubritate.
7 Dumnezeii mincinoşi, cei ce I se opun Dumnezeului-Celui-Adevărat; aceştia pot fi zeii păgânilor sau idolii inimii (forţele care o abat de la Adevăratul Dumnezeu).

Epistola Sobornicească a doua a Sfântului Apostol Ioan
1
Salutare. Adevăr şi iubire.
1 Bătrânul1, către aleasa Doamnă 2 şi către fiii ei, pe care eu îi iubesc întru adevăr şi nu numai eu, ci şi toţi cei ce-au cunoscut adevărul -
2 în virtutea adevărului care rămâne întru noi şi-n veac va fi cu noi:
3 Har, milă, pace fie cu voi de la Dumnezeu-Tatăl şi de la Iisus Hristos, Fiul Tatălui, întru adevăr şi iubire!
4 Foarte m-am bucurat că pe unii din fiii tăi i-am aflat trăind3 întru adevăr, aşa cum am primit noi poruncă de la Tatăl.
5 Şi acum te rog, Doamnă nu ca şi cum ţi-aş scrie o poruncă nouă, ci pe aceea pe care noi o avem încă de la-nceput -: să ne iubim unii pe alţii.
6 Şi aceasta este iubirea: să trăim după poruncile Lui; şi aceasta este porunca,
1 Autorul epistolei. denumirea indică nu numai o vârstă înaintată, ci şi autoritatea morală.
2 Una din Bisericile creştine ale Asiei Mici. Numită „Doamnă" pentru că e soţia lui Hristos şi mama celor aleşi.
3 Literal: umblând; comportându-se; urmând îndeaproape.
aşa cum aţi auzit-o de la-nceput: să trăiţi întru iubire.
7 Pentru că mulţi amăgitori au ieşit în lume4, care nu mărturisesc că Iisus Hristos a venit în trup; unul ca acesta e amăgitorul şi antihristul.
8 Luaţi aminte la voi înşivă, ca să nu pierdeţi ceea ce aţi lucrat, ci să primiţi plată deplină.
9 Tot cel ce o apucă-nainte5 şi nu rămâne în învăţătura lui Hristos, nu-L are pe Dumnezeu; cel ce rămâne în învăţătura Lui Îi are, acela, şi pe Tatăl, şi pe Fiul.
10 Dacă vine cineva la voi şi nu aduce învăţătura aceasta, să nu-l primiţi în casă şi să nu-i ziceţi: Bun venit!;
11 fiindcă cel ce-i zice: Bun venit! se face părtaş la faptele lui cele rele.
12 Deşi am multe să vă scriu, n-am vrut s-o fac pe hârtie şi cu cerneală; dar nădăjduiesc să vin la voi şi să vă vorbesc gură către gură, pentru ca bucuria noastră să fie deplină.

4 Dochetiştii. Vezi nota de la 1 In 4, 2.
5= Cel ce părăseşte disciplina învăţătoare a Bisericii şi, în numele râvnei de a-şi lua un avans, se hazardează în speculaţii ce pot duce foarte uşor la erezie.
2081
13 Te îmbrăţişează copiii surorii tale celei alese6.
6= Membrii comunităţii creştine din mijlocul căreia scrie, probabil, autorul.
2082
Epistola Sobornicească a treia a Sfântului Apostol Ioan
1
Salutare. Colaborare şi împotrivire.
1 Bătrânul1, către Gaiu2 cel iubit, pe care-l iubesc întru adevăr.
2 Iubitule, mă rog ca-ntru toate să sporeşti şi să ai tot atâta sănătate precum îţi este sufletul de spornic.
3 Mult m-am bucurat când au venit fraţii şi au mărturisit despre adevărul tău, despre felul cum trăieşti tu întru adevăr.
4 Mai mare bucurie decât aceasta nu am: să aud că fiii mei umblă întru adevăr.
5 Iubitule, ceea ce faci tu faţă de fraţi o faci cu credincioşie3, şi aceasta pentru străini4,
6 care-n faţa Bisericii au dat mărturie despre iubirea ta. Bine vei face să-i
1 Vezi nota de la 2 In 1.
2 Despre acest Gaiu nu ştim nimic din altă parte. Din context: personaj important, rămas credincios Apostolului într-o comunitate tulburată de disidenţa unui oarecare Diotref.
3 Cu fidelitate faţă de îndatoririle creştine.
4 Pentru oaspeţi; pentru creştinii din alte comunităţi, aflaţi în trecere.
ajuţi în călătoria lor într-un chip vrednic de Dumnezeu;
7 că pentru numele Său au plecat ei la drum, fără să primească nimic de la păgâni.
8 Noi, deci, datori suntem să-i sprijinim pe unii ca aceştia, ca să le fim împreună-lucrători pentru adevăr.
9 Eu am scris ceva Bisericii; dar Diotref, care ţine să fie primul între ei, nu ne primeşte5.
10 Pentru aceea, dacă voi veni, îi voi aminti de faptele pe care le face, defăimându-ne cu vorbe urâte; şi nemulţumit fiind el cu acestea, nici că el îi primeşte pe fraţi, nici că-i lasă pe cei ce vor să-i primească, şi-i dă afară din Biserică.
11 Iubitule, nu urma6 răul, ci binele. Cel ce face binele, din Dumnezeu este; cel ce face răul, nu L-a văzut pe Dumnezeu.
12 Lui Dimitrie7 i s-a dat mărturie din partea tuturor şi din partea adevărului
5 În sensul: refuză să ne recunoască autoritatea (apostolică).
6 În sensul: nu imita.
7 Fie un membru de seamă al comunităţii, fie purtătorul epistolei.
2083
însuşi; mărturie îi dăm şi noi, şi tu ştii că mărturia noastră este adevărată.
13 Aveam multe să-ţi scriu, dar nu vreau să ţi le scriu cu cerneală şi condei.
14 Nădăjduiesc însă ca-n curând să te văd, şi vom vorbi gură către gură.
15 Pace ţie! Prietenii te îmbrăţişează. Îmbrăţişaţi pe prieteni, pe fiecare după numele lui.
2084
Epistola Sobornicească a Sfântului Apostol Iuda
1
Salutare. Judecarea apostolilor mincinoşi. Mustrări şi îndemnuri. Binecuvântare.
1 Iuda, rob al lui Iisus Hristos şi frate al lui Iacob, celor care sunt chemaţi, iubiţi întru Dumnezeu-Tatăl şi păstraţi pentru Iisus Hristos:
2 Înmulţească-vi-se mila, pacea şi iubirea!
3 Iubiţilor, punându-mi eu toată sârguinţa în a vă scrie despre mântuirea noastră obştească, m-am văzut nevoit să vă scriu şi să vă îndemn ca să vă luptaţi pentru credinţa care odată pentru totdeauna le-a fost dată sfinţilor.
4 Căci printre voi s-au strecurat unii oameni mai demult rânduiţi spre această osândă, nelegiuiţi care prefac în desfrânare harul Dumnezeului nostru şi-L tăgăduiesc pe singurul nostru Stăpân şi Domn,

Iisus Hristos.
5 Vreau dar să vă amintesc vouă, celor ce odată pentru totdeauna le-aţi ştiut pe toate acestea, că Domnul, după ce l-a izbăvit pe poporul Său din ţara Egiptului, după aceea i-a dat pierzării pe cei ce n-au crezut.
6 Iar pe îngerii care nu şi-au păzit vrednicia, ci şi-au părăsit locaşul, i-a pus în pază sub întuneric, în lanţuri veşnice, spre judecata Zilei celei Mari;
7 aşa cum Sodoma şi Gomora şi cetăţile dimprejurul lor care-n acelaşi chip ca ele s-au dat la desfrânare şi au umblat după trup nefiresc1, stau înainte ca pildă, suferind pedeapsa focului celui veşnic.
8 Tot astfel şi aceşti visători: pângăresc trupul, leapădă Stăpânirea şi blasfemiază Slăvile2.
9 Dar Mihail, arhanghelul, când i se împotrivea diavolului certându-se cu el pentru trupul lui Moise3, n-a îndrăznit să-i aducă judecată defăimătoare, ci a zis: „Ceartă-te pe tine Domnul!"
10 Aceştia însă blasfemiază tot ceea ce nu cunosc; dar cele pe care ei le cunosc fireşte4, ca dobitoacele necuvântătoare, întru ele-şi găsesc pieirea.
11 Vai lor! că au umblat în calea lui Cain, şi pentru plată s-au dat cu totul
1 Literal: după altă carne = după legea nefirească a cărnii.
2= Slăvile îngereşti.
3 Autorul preia o tradiţie rabinică, consemnată în cartea apocrifă Înălţarea lui Moise, potrivit căreia diavolul îşi revendica trupul neînsufleţit al lui Moise sub cuvânt că acesta, de vreme ce omorâse un om, nu merita să fie îngropat.
4= Prin instinct (nu prin raţiune şi nici prin descoperire).

în rătăcirea lui Balaam şi au pierit ca-n răzvrătirea lui Core!
12 Aceştia sunt curse ascunse5 la agapele6 voastre, fără sfială mâncând împreună cu voi şi îmbuibându-se; nori fără apă purtaţi de vânturi!; pomi tomnatici fără roade, de două ori uscaţi şi dezrădăcinaţi!;
13 valuri sălbatice ale mării, care-şi spumegă propria lor ruşine!; stele rătăcitoare, cărora-n veac li se păstrează întunericul întunericului!
14 Dar despre ei a profeţit şi Enoh, al şaptelea „patriarh" de la Adam, zicând: Iată, venit-a Domnul întru miile de mii de sfinţi ai Lui7,
15 ca să facă judecată-mpotriva tuturor şi pe toţi nelegiuiţii să-i mustre pentru toate faptele nelegiuirii lor în careau făcut fărădelege, şi pentru toate cuvintele aspre pe care le-au rostit împotrivă-I păcătoşii netrebnici8.
16 Aceştia sunt cei ce murmură, cei nemulţumiţi cu soarta lor, cei ce trăiesc după poftele lor; şi gura lor grăieşte vorbe umflate, pe oameni lăudându-i ca să tragă folos.
17 Dar voi, iubiţilor, amintiţi-vă cuvintele prezise de apostolii Domnului nostru Iisus Hristos,
18 că ei vă spuneau: În vremea de pe urmă vor fi batjocoritori trăind după poftele lor nelegiuite.
19 Aceştia sunt cei ce fac dezbinări, oameni
5 Literal: stânci marine acoperite de apă, în apropierea ţărmului (primejdioase pentru navigatorii nepricepuţi sau imprudenţi).
6= Mesele frăţeşti ale creştinilor.
7 Textual: miriade; număr infinit. Prin „sfinţii Lui" se înţeleg îngerii Lui.
8 Versetele 14-15: citat din Cartea lui Enoh, operă de autoritate în tradiţia rabinică.
fireşti9, care nu-L au pe Duhul.
20 Dar voi, iubiţilor, zidiţi-vă pe voi înşivă întru preasfânta voastră credinţă, rugându-vă în Duhul Sfânt.
21 Păstraţi-vă întru iubirea lui Dumnezeu, aşteptând mila Domnului nostru Iisus Hristos spre viaţa cea veşnică.
22 Şi de unii, de cei şovăielnici, fie-vă milă10;
23 iar pe alţii mântuiţi-i smulgându-i din foc; de alţii însă fie-vă milă-ntru teamă11, urând şi cămaşa-ntinată de carnea lor.
24 Iar Celui ce poate să vă păzească pe voi de toată căderea, şi-naintea Slavei Sale să vă pună pe voi neprihăniţi, întru bucurie,
25 singurului Dumnezeu, Mântuitorul nostru prin Iisus Hristos Domnul nostru: slavă, preamărire,

putere şi stăpânire, mai-nainte de toţi vecii12 şi acum şi-ntru toţi vecii13! Amin.
9 Textual: oameni psihici; călăuziţi de afecte şi pasiuni instabile (spre deosebire de oamenii duhovniceşti, călăuziţi de criteriile sigure şi puterea Sfântului Duh; distincţie clară făcută şi de Apostolul Pavel).
10 Variantă manuscrisă: (pe unii...)
convingeţi-i.
11 Asistaţi-i cu precauţie, ca nu cumva să fiţi şi voi contaminaţi.
12 Literal: mai-nainte de tot veacul; înainte de a se fi născut timpul şi lumea.
13 În viitor; de-a lungul nesfârşit al timpului.

Introducere la Apocalipsa Sfântului Ioan
În cea de-a doua jumătate a secolului I, istoria creştinismului devine dramatică şi nu rareori capătă aspecte tragice. Noua religie se diferenţiază de iudaismul cu care unii încercaseră s-o confunde, îşi defineşte individualitatea proprie, se organizează în unităţi distincte, Bisericile locale, păstrându-şi în acelaşi timp dimensiunea ecumenică, îşi defineşte ierarhia. Conflictele cu iudaismul şi cu ereziile sunt acum mai mult de natură ideologică. În schimb, se ascute conflictul dintre creştinism şi puterea imperiului roman. Nucleul acestui conflict îl constituie apariţia fenomenului cunoscut sub numele de „apoteoza imperială". Conducătorii unui imperiu vast, cosmopolit şi cu o mare diversitate religioasă îşi dau seama din ce în ce mai mult că unitatea lui poate fi menţinută şi consolidată numai dacă şeful statului îşi va asuma şi atribute divine. Începutul, prudent, se făcuse după moartea lui Iuliu Cezar, căruia i se acordase titlul de divus (divin, dumnezeiesc). Octavian August face pasul decisiv; el se proclamă zeu şi porunceşte ca în toate oraşele imperiului să i se ridice statui, alături de acelea ale noii zeiţe Roma. Cetăţenii imperiului au libertatea de a-şi cinsti zeii proprii, dar şi obligaţia de a aduce rugăciuni şi jertfe la picioarele statuii imperiale, întru cinstirea „zeului" unificator. Paranoia câtorva din urmaşii lui Octavian August va împinge acest fenomen până la forme şi dimensiuni demenţiale. De aici începe conflictul. Creştinii cred şi mărturisesc că numai un singur om este, în acelaşi timp, şi Dumnezeu: Iisus Hristos. În consecinţă, ei refuză să-i recunoască cezarului titlul de divus (divin) şi de Kyrios
Scrierea îi aparţine genului numit „apocaliptic", ilustrat în principal de profetul Daniel, dar destul de cultivat şi în primul secol al erei creştine. În epocă, înţelesul mai exact al cuvântului grecesc nomen-cognomen), dar mai ales simbolismul (al culorilor, al pietrelor, şi în primul rând al numerelor). Toate acestea, menite aiurea să deconcerteze, sub pana Sfântului Ioan capătă transparenţă, unitate şi sens, în scene de o mare densitate simbolică, în care prevalează gustul pentru ordine, simetrie şi mişcare dramatică, un gust care izbuteşte să învingă precaritatea limbii greceşti în care e scrisă opera.
Notele de subsol ale versiunii de faţă se străduiesc să-l asiste pe cititor în descifrarea unor înţelesuri.
În mare, planul scrierii se prezintă astfel:
Titlu şi adresare(1, 1-8). (1, 9 - 3, 22).Tronul lui Dumnezeu şi curtea cerească(4, 1-11).Cele şapte peceţi(5, 1 - 8, 6).
Cele şapte trâmbiţe (8, 7 - 11, 19).
Cele şapte semne Babilonul cel mare (19, 6 - 22, 5).
Epilog (22, 6-21).

Apocalipsa Sfântului Ioan
1
Introducere. Salutare către cele şapte Biserici. Vedenie pregătitoare.
1 Descoperirea1 lui Iisus Hristos, pe care Dumnezeu I-a dat-o pentru ca să le arate robilor Săi cele ce trebuie să se petreacă-n curând; şi El, prin trimiterea îngerului Său2, i-a destăinuit-o robului Său Ioan,
2 care a mărturisit cuvântul lui Dumnezeu şi mărturia lui Iisus Hristos, pe toate câte le-a văzut.
3 Fericit este cel care citeşte şi cei ce ascultă cuvântul acestei profeţii şi păstrează cele scrise într-însa!; pentru că vremea e aproape.
4 Ioan, celor şapte Biserici care sunt în Asia3: Har vouă şi pace de la Cel-ce-este şi Cel-ce-Era şi

Cel-ce-Vine4 şi de la cele şapte duhuri care sunt înaintea tronului Său,
5 şi de la Iisus Hristos, Martorul
1 Traducerea grecescului apokalypsis (apocalipsă).
2 Îngerul Său: intermediarul dintre Iisus Hristos şi autorul scrierii.
3 Provincia romană Asia, în vestul Asiei Mici, a cărei capitală era Efesul. Bisericile din ea (enumerate în v. 11) sunt selectate în funcţie de cifra 7, simbolul plenitudinii şi al universalităţii.
4 Întreită dezvoltare a numelui Yahvé, în jurul definiţiei din Iş 3, 14.
cel credincios, Cel Întâi-Născut din morţi5 şi Domnul împăraţilor pământului. Celui ce ne iubeşte şi prin sângele Său ne-a dezlegat din păcatele noastre
6 şi ne-a făcut pe noi împărăţie, preoţi Dumnezeului şi Tatălui Său, Lui fie-I slava şi puterea în vecii vecilor! Amin.
7 Iată, El vine cu norii, şi fiece ochi Îl va vedea, şi cei ce L-au împuns; şi din pricina Lui se vor tângui toate seminţiile pământului. Da! Amin!
8 Eu sunt Alfa şi Omega6, zice Domnul Dumnezeu, Cel-ce-Este, Cel-ce-Era şi Cel-ce-Vine, Atotţiitorul.
9 Eu, Ioan, fratele vostru şi împreună cu voi părtaş la necazul şi la împărăţia şi la răbdarea întru Iisus, fost-am în insula ce se cheamă Patmos7, pentru cuvântul lui Dumnezeu şi pentru mărturisirea lui Iisus.
10 În duh am fost8 în zi de Duminică9, şi-n urma mea am auzit un glas mare ca de trâmbiţă,
5 „Pârga celor adormiţi” (1 Co 15, 20); primul fruct al învierii, garanţia că toate celelalte vor veni după El.
6 Alfa şi Omega, prima şi ultima literă a alfabetului grecesc.
7 Insulă mică din arhipelagul Sporadelor, în Mediterana, la câteva ore sud-vest de Milet.
8= Răpit; în stare de extaz.
9 Literal: Ziua Domnului. În latineşte: Domini Dies = Duminica.

11 care zicea: „Ceea ce vezi scrie într-o carte şi trimete-o celor şapte Biserici: la Efes şi la Smirna şi la Pergam şi la Tiatira şi la Sardes şi la Filadelfia şi la Laodiceea”
12 Şi m-am întors să văd glasul care vorbea cu mine. şi-ntorcându-mă, am văzut şapte sfeşnice de aur;
13 şi-n mijlocul sfeşnicelor, pe Cineva asemenea cu Fiul Omului, îmbrăcat în veşmânt lung până-n pământ şi încins pe sub sân cu cingătoare de aur.
14 Capul Său şi părul Său erau albe ca lâna albă, ca zăpada; şi ochii Săi, ca para focului;
15 şi picioarele Lui erau asemenea bronzului lămurit în cuptor10; şi glasul Său era ca vuietul apelor multe;
16 în mâna Lui cea dreaptă avea şapte stele; şi din gura Lui ieşea o sabie ascuţită, cu două tăişuri; iar faţa Sa era ca soarele când străluceşte-n puterea lui.
17 Şi când L-am văzut, am căzut la picioarele Lui ca mort. Şi El Şi-a pus peste mine mâna dreaptă, zicând: „Nu te teme; Eu sunt Cel-dintâi şi Cel-de-pe-urmă
18 şi Cel-Viu. Mort am fost, şi iată, sunt viu în vecii vecilor, şi am cheile morţii şi pe ale iadului11.
19 Scrie deci cele ce-ai văzut şi cele ce sunt şi cele ce-au să fie după acestea.
20 Taina celor şapte stele pe care le-ai văzut în dreapta Mea şi a celor şapte sfeşnice de aur: cele şapte stele sunt
10= Metal purificat şi devenit lucios prin ardere.
11 Textual: Hades; numele prin care vechii Greci desemnau împărăţia (subterană) a morţilor.
îngerii celor şapte Biserici, iar sfeşnicele cele şapte sunt şapte Biserici.
2
Trimiteri către Bisericile din Efes, Smirna, Pergam şi Tiatira.
1 Îngerului1 Bisericii din Efes scrie-i: Aşa grăieşte2 Cel ce ţine-n dreapta Sa cele şapte stele, Cel ce umblă-n mijlocul celor şapte sfeşnice de aur:
2 Îţi ştiu faptele şi osteneala şi răbdarea şi că nu-i poţi suferi pe cei răi şi că i-ai pus la-ncercare pe cei ce-şi spun apostoli şi nu sunt, şi că i-ai aflat mincinoşi,
3 şi că ai răbdare şi c-ai îndurat de dragul numelui Meu şi că n-ai obosit.
4 Dar am împotriva ta că ţi-ai părăsit iubirea dintâi.

5 Adu-ţi aminte deci de unde ai căzut şi pocăieşte-te şi fă-ţi faptele cele dintâi; dar dacă nu, Eu vin la tine şi voi muta sfeşnicul tău din locul lui..., dacă nu te vei pocăi.
6 Dar o ai pe aceasta: că urăşti faptele nicolaiţilor3, pe care şi Eu le urăsc.
7 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor: Biruitorului4,
1 Îngerul (aici): duhul care patronează Biserica; conducătorul ei spiritual (episcopul).
2 Literal: pe acestea le zice. Reformulat în spiritul vechiului limbaj profetic.
3 Nicolaiţii: membrii unei secte gnostice obscure, care-şi revendicau fără nici o acoperire paternitatea lui Nicolae, unul din cei şapte diaconi (FA 6, 5). Proveniţi dintre păgâni, practicau încă anumite forme de idolatrie şi libertinajul erotic.
4= Celui ce, asemenea lui Iisus Hristos (In 16, 33), va învinge pân' la capăt încercările la care este supus.

lui îi voi da să mănânce din pomul vieţii, care este-n raiul lui Dumnezeu5.
8 Iar îngerului Bisericii din Smirna scrie-i: Aşa grăieşte Cel-dintâi şi Cel-de-pe-urmă, Cel ce a murit şi a revenit la viaţă:
9 Îţi ştiu necazul şi sărăcia (tu însă eşti bogat6) şi defăimarea din partea celor ce-şi spun iudei şi nu sunt7, ci sinagogă a Satanei.
10 Nu te teme de cele ce ai să pătimeşti. Iată, pe unii dintre voi va să-i arunce diavolul în temniţă, ca să fiţi puşi la-ncercare, şi veţi avea zece zile8 de necaz. Fii credincios9 pân' la moarte şi-ţi voi da cununa vieţii.
11 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor: Biruitorul nu va fi vătămat10 de moartea cea de-a doua11.
12 Iar îngerului Bisericii din Pergam scrie-i: Aşa grăieşte Cel ce are sabia ascuţită-n două tăişuri:
13 Ştiu unde locuieşti: acolo unde-i scaunul Satanei12. Şi te ţii de numele Meu, şi credinţa nu Mi-ai tăgăduit-o
5 Pomul vieţii din Fc 2, 9; aici: fericirea făgăduită de Dumnezeu celor ce vor moşteni viaţa veşnică.
6= Bogăţia duhovnicească a creştinilor din Smirna, în opoziţie cu sărăcia lor materială.
7 Biserica e noul Israel; cei ce-o tăgăduiesc sau o persecută au rămas iudei doar cu numele.
8 „Zece zile" indică o perioadă relativ scurtă (vezi Dn 1, 12).
9= Rămâi fidel faţă de credinţa în care te-ai angajat.
10 În sensul: va scăpa neatins; răul va trece pe lângă el fără să-l rănească.
11 Spre deosebire de moartea cea dintâi, care este despărţirea sufletului de trup, moartea cea de-a doua va fi despărţirea sufletului de Dumnezeu, pedeapsa veşnică, echivalentă cu moartea însăşi a sufletului.
12 Pergamul era un centru faimos al cultului imperial şi al ritualurilor idolatre.
nici chiar în zilele lui Antipa13, martorul Meu, credinciosul Meu, care-a fost ucis la voi, acolo unde locuieşte Satana.
14 Dar împotriva ta am câteva lucruri: Ai acolo pe unii care se ţin de învăţătura lui Balaam14, cel care-l învăţa pe Balac să pună piatră de poticnire înaintea fiilor lui Israel, ca să mănânce carne jertfită idolilor şi să se desfrâneze.
15 Aşa şi tu, îi ai pe unii care se ţin de învăţătura nicolaiţilor.
16 Aşadar, pocăieşte-te; dar dacă nu, Eu vin la tine curând şi Mă voi război împotrivă-le cu sabia gurii Mele.
17 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor: Biruitorului îi voi da din mana cea ascunsă15 şi-i voi da o pietricică albă16 şi pe pietricică scris un nume nou, pe care nimeni nu-l ştie decât cel care-l primeşte17.
18 Iar îngerului Bisericii din Tiatira scrie-i: Aşa grăieşte Fiul lui Dumnezeu, Cel căruia Îi sunt ochii ca para focului şi picioarele asemenea bronzului:
19 Îţi ştiu faptele şi iubirea şi credinţa şi slujirea şi răbdarea şi că faptele tale cele de pe urmă sunt mai multe decât cele dintâi.
20 Dar am împotriva ta că o-ngădui pe femeia Izabela18, care-şi spune proorociţă
13 Textul îl indică drept mucenic creştin în epoca apostolică. Grecescul martys înseamnă martor, mărturisitor, martir.
14 Vezi istoria lui Balaam în Nm 22-24.

15= Hrană cerească.
16 Gemă (pe care se poate grava). Albul e simbol al biruinţei şi păcii.
17 Vezi şi 19, 12.
18 Proorociţă falsă, idolatră şi perversă, asemenea soţiei cu acelaşi nume a regelui Ahab (3 Rg 16, 31; 4 Rg 9, 22). În variantă manuscrisă: „femeia ta, Izabela"; în acest caz, nume simbolic (ca acela al lui Balaam).
2089
şi-i învaţă şi-i amăgeşte pe robii Mei să se desfrâneze şi să mănânce cărnuri jertfite idolilor.
21 Şi i-am dat timp să se pocăiască şi nu vrea să se pocăiască de desfrânarea ei.
22 Iată, pe ea o arunc bolnavă-n pat; şi pe cei ce se desfrânează cu ea, în mare necaz, dacă nu se vor pocăi de faptele lor.
23 Şi pe fiii ei19 cu moarte-i voi ucide, şi toate Bisericile vor cunoaşte că Eu sunt Cel care cercetez rărunchii şi inimile şi vă voi da vouă, fiecăruia, după faptele voastre.
24 Dar v-o spun Eu vouă, celorlalţi din Tiatira câţi nu au învăţătura aceasta, celor ce n-au cunoscut, aşa cum spun ei, adâncurile Satanei20: nu pun peste voi o altă greutate,
25 dar ceea ce aveţi, ţineţi cu tărie până ce voi veni.
26 Iar biruitorului şi celui ce păzeşte pân' la capăt faptele Mele îi voi da stăpânire peste neamuri21
27 şi cu toiag de fier le va păstori şi ca pe vasele de lut le va sfărâma, aşa cum şi Eu am primit putere de la Tatăl Meu;
28 şi-i voi da Steaua cea de Dimineaţă22.
29 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor.
19= Cei ce-i urmează învăţătura şi exemplul.
20= Treapta cea mai de jos a ereziei şi păcatului. „Aşa cum spun (cum o numesc) ei": expresie curentă, extrasă probabil din doctrinele esoterice. Vezi contrastul cu „adâncurile lui Dumnezeu" din 1 Co 2, 10.
21 Neamuri (aici): neamuri păgâne; totalitatea celor ce au respins mesajul lui Dumnezeu prin Iisus Hristos; comunităţile celor necredincioşi (vezi şi nota de la FA 13, 47).
22= Pe Iisus Hristos Însuşi (vezi 22, 16).
3
Trimiteri către Bisericile din Sardes, Filadelfia şi Laodiceea.
1 Iar îngerului Bisericii din Sardes scrie-i: Aşa grăieşte Cel ce are cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu şi cele şapte stele: Îţi ştiu faptele, că-ţi merge numele că trăieşti1, şi eşti mort.
2 Priveghează şi întăreşte ce-a mai rămas şi era să moară. Că faptele tale nu le-am găsit împlinite-n faţa Dumnezeului Meu.
3 Adu-ţi aminte deci cum ai primit şi-ai auzit; şi păstrează şi te pocăieşte. Dar dacă nu vei priveghea, Eu voi veni ca un fur şi tu nu vei şti în care ceas voi veni asupră-ţi.
4 Dar ai în Sardes câteva nume2, „oameni" care nu şi-au întinat veşmintele; ele vor umbla cu Mine în alb, căci vrednice sunt.
5 Biruitorul va fi îmbrăcat astfel în veşminte albe şi numele lui nu-l voi şterge din cartea vieţii şi-i voi mărturisi numele înaintea Părintelui Meu şi-naintea îngerilor Săi.
6 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor.
7 Iar îngerului Bisericii din Filadelfia scrie-i: Aşa grăieşte Cel-Sfânt, Cel-adevărat, Cel ce are cheia lui David3, Cel ce deschide şi nimeni nu va închide şi Cel ce închide şi nimeni nu va deschide:
8 Ştiu faptele tale, iată, am lăsat în faţa ta o uşă deschisă pe care nimeni
1 Literal: că ai un nume că trăieşti.
2= Fiinţe omeneşti. Relaţia intimă dintre nume şi persoană. Vezi mai sus 2, 3 şi nota de la FA 4, 10.
3 Cheia lui David: simbol al autorităţii (cf Is 22, 22).
2090
nu poate s-o închidă; că tu ai putere mică şi Mi-ai păzit cuvântul şi nu Mi-ai tăgăduit numele.
9 Iată, din sinagoga Satanei ţi-i dau pe cei ce-şi spun iudei şi nu sunt, ci mint; iată, îi voi face să vină şi să se-nchine înaintea picioarelor tale şi să-şi dea seama4 că te-am iubit.
10 Pentru că tu ai păzit cuvântul răbdării Mele5, şi Eu te voi păzi pe tine de ceasul încercării, cel ce peste toată lumea va să vină ca să-i încerce pe cei ce locuiesc pe pământ.
11 Vin curând; ţine ce ai, pentru ca nimeni să nu-ţi ia cununa.

12 Biruitorul, pe el îl voi face stâlp în templul Dumnezeului Meu şi afară nu va mai ieşi; şi voi scrie pe el numele Dumnezeului Meu şi numele cetăţii Dumnezeului Meu al noului Ierusalim care se pogoară din cer de la Dumnezeul Meu şi numele Meu cel nou.
13 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor.
14 Iar îngerului Bisericii din Laodiceea scrie-i: Aşa grăieşte Amin-ul6, Martorul cel credincios şi adevărat, începutul zidirii lui Dumnezeu:
15 Îţi ştiu faptele: tu nu eşti nici rece, nici fierbinte. O, de-ai fi rece sau fierbinte!
16 Aşa, pentru că eşti căldicel nici fierbinte, nici rece -, am să te vărs din gura Mea.
4 Literal: să cunoască.
5 Învăţătura întemeiată pe răbdarea lui Iisus Hristos (2 Tes 3, 5; Evr 12, 1-2;); de unde, răbdarea sfinţilor (13, 10; 14, 12).
6 Amin-ul: Iisus Hristos (vezi 2 Co 1, 20); Da-ul prin excelenţă, garanţia absolută a adevărului.
17 De vreme ce tu zici: Sunt bogat şi m-am îmbogăţit şi de nimic n-am nevoie!, şi pentru că nu ştii că tu eşti cel ticălos şi vrednic de plâns şi sărac şi orb şi gol,
18 te sfătuiesc să cumperi de la Mine aur lămurit în foc ca să te-mbogăţeşti, şi veşminte albe ca să te-mbraci şi să nu se dea pe faţă ruşinea goliciunii tale, şi alifie7 ca să-ţi ungi ochii şi să vezi.
19 Eu pe câţi îi iubesc îi mustru şi-i pedepsesc8; fii râvnitor aşadar şi pocăieşte-te.
20 Iată, Eu stau la uşă şi bat; de-Mi va auzi cineva glasul şi va deschide uşa, voi intra la el şi voi cina cu el şi el cu Mine.
21 Biruitorului, lui îi voi da să şadă cu Mine pe tronul Meu, aşa cum şi Eu am biruit şi am şezut cu Tatăl Meu pe tronul Său.
22 Cel ce are urechi, să audă ceea ce Duhul le zice Bisericilor”.
4
Tronul lui Dumnezeu şi corul ceresc.
1 După aceasta m-am uitat: şi iată, o uşă era deschisă-n cer; şi glasul cel dintâi cel pe care-l auzisem vorbind cu mine ca o trâmbiţă mi-a zis: „Suie-te aici şi-ţi voi arăta ce trebuie să fie după acestea!”
7 Textual: collyr = unguent pentru afecţiunile oftalmice.
8 Grecescul paidevo are sensul de a pedepsi într-un sistem de educaţie şi instruire; a aplica unui copil o corecţie cu scopul de a-l îndrepta. E pedeapsa care-n vechea limbă română se cheamă „certarea lui Dumnezeu”.
2091
2 Îndată am fost în duh1; şi iată, un tron era în cer; şi pe tron şedea Cineva.
3 Şi Cel care şedea semăna la vedere cu piatra de iasp2 şi de sardiu3, iar de jur-împrejurul tronului era un curcubeu4 cu înfăţişarea smaraldului5.
4 Şi-mprejurul tronului, douăzeci şi patru de tronuri; şi pe tronuri, şezând, douăzeci şi patru de Bătrâni6 îmbrăcaţi în veşminte albe; şi pe capetele lor, cununi de aur.
5 Şi din tron ieşeau fulgere şi glasuri şi tunete; şi-n faţa tronului ardeau şapte făclii de foc, care sunt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu.
6 şi-n faţa tronului, ca o mare de sticlă asemenea cristalului. şi-n mijlocul tronului şi-mprejurul tronului, patru Fiinţe pline de ochi dinainte şi dinapoi.
7 Şi Fiinţa cea dintâi, asemenea leului; a doua Fiinţă, asemenea juncului; a treia Fiinţă are faţa ca a unui om; iar a patra Fiinţă, asemenea vulturului care zboară7.
8 Şi cele patru Fiinţe au fiecare din ele câte şase aripi; de jur-împrejur şi
1= În stare de extaz.
2 Piatră preţioasă; poate avea culori diferite.
3 Piatră preţioasă transparentă, de culoare brună; dacă e roşie: cornalină.
4 Curcubeul e simbolul milei lui Dumnezeu, al împăcării şi al păcii (Fc 9, 13, 16).
5 Piatră preţioasă de culoare verde. Desigur, semnificaţia tuturor acestor nestemate nu izvorăşte din forma, ci din culorile lor, ele simbolizând splendoarea Celui ce şade pe tron.
6 Semnificaţii posibile: cei 12 patriarhi ai Vechiului Testament şi cei 12 apostoli ai Domnului; cele 24 de ordine sacerdotale menţionate în 1 Par 24, 1-19. Oricum, prin tronurile şi cununile lor, Bătrânii participă la slava dumnezeiască, pe care o laudă asemenea îngerilor.
7 În iconografia răsăriteană, cele patru asemănări ale acestor fiinţe au devenit simboluri ale celor patru evanghelişti.

pe dinlăuntru sunt pline de ochi; şi odihnă nu au ziua şi noaptea, zicând: „Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Dumnezeu, Atotţiitorul, Cel-ce-Era şi Cel-ce-este şi Cel-ce-Vine”.
9 Şi de câte ori acele Fiinţe Îi vor da slavă, cinste şi mulţumită Celui ce şade pe tron, Celui ce este viu în vecii vecilor,
10 cei douăzeci şi patru de Bătrâni vor cădea înaintea Celui ce şade pe tron şi I se vor închina Celui ce este viu în vecii vecilor şi-şi vor aşterne cununile înaintea tronului, zicând:
11 „Vrednic eşti Tu, Domnul şi Dumnezeul nostru, să primeşti slava şi cinstea şi puterea, fiindcă Tu ai zidit8 toate lucrurile, şi prin voia Ta au fost9 şi s-au zidit10”.
5
Cartea cu şapte peceţi şi Mielul.
1 Am văzut apoi în mâna dreaptă a Celui ce şedea pe tron o carte scrisă pe dinlăuntru şi pe dos1, pecetluită cu şapte peceţi2.
2 Şi-am văzut un înger puternic care striga cu glas mare: „Cine oare este vrednic să deschidă cartea şi să-i desfacă peceţile?”
3 Dar nimeni în cer, nici pe pământ, nici sub pământ nu putea să deschidă cartea, nici să se uite-n ea.
8= Ai creat.
9= Au venit în existenţă.
10 În limba română, reflexivul cu conotaţie de pasiv (m-am născut = am fost născut); vezi şi In 1, 3.
1 Cartea: o foaie lungă de papirus, pergament sau aramă, scrisă pe ambele feţe, înfăşurată ca un sul.
2= Caracterul secret al conţinutului.

4 Şi eu mult plângeam că nimeni n-a fost găsit vrednic să deschidă cartea, nici să se uite-n ea.
5 Şi unul dintre Bătrâni mi-a zis: „Nu plânge! Iată, Leul din seminţia lui Iuda3, rădăcina lui David, El a biruit să deschidă cartea şi cele şapte peceţi ale ei”.
6 şi-n mijlocul tronului şi al celor patru Fiinţe şi-n mijlocul Bătrânilor am văzut un Miel, stând ca înjunghiat4; El avea şapte coarne şi şapte ochi5, care sunt cele şapte duhuri ale lui Dumnezeu trimise-n tot pământul.
7 Şi El a venit şi a luat cartea din dreapta Celui ce şedea pe tron.
8 Şi când a luat cartea, cele patru Fiinţe şi cei douăzeci şi patru de Bătrâni au căzut înaintea Mielului, fiecare având o ţiteră şi cupe de aur pline cu tămâie, care sunt rugăciunile sfinţilor.
9 Şi cântau o cântare nouă, zicând: „Vrednic eşti să iei cartea şi să-i deschizi peceţile, pentru că Tu ai fost înjunghiat, şi cu sângele Tău I-ai răscumpărat lui Dumnezeu oameni din fiece seminţie şi limbă şi popor şi neam;
10 şi i-ai făcut pe ei împărăţie şi preoţi Dumnezeului nostru, şi ei vor domni pe pământ”.
11 Şi-am văzut şi-am auzit glas de îngeri mulţi, de jur-împrejurul tronului şi-al Fiinţelor şi-al Bătrânilor; şi numărul
3 Iisus Hristos din profeţia mesianică a patriarhului Iacob (Fc 49, 9-10).
4= Iisus Hristos (de 28 de ori menţionat în Apocalipsă sub numele de Miel). Vezi contrastul dintre „Leul” (puternic, triumfalist) în viziunea Vechiului Testament şi „Mielul înjunghiat” (nevinovăţia sacrificială) în aceea a creştinismului.
5 Dublu simbol: plenitudinea puterii Sale şi a capacităţii de a scruta adâncurile existenţei.
lor era miriade de miriade6 şi mii de mii7,
12 zicând cu glas mare: „Vrednic este El, Mielul cel înjunghiat, să primească puterea şi bogăţia şi înţelepciunea şi tăria şi cinstea şi slava şi binecuvântarea!”
13 Şi toată făptura care este-n cer şi pe pământ şi sub pământ şi-n mare, şi pe toate câte sunt într-însele le-am auzit, zicând: „Celui ce şade pe tron şi Mielului, Lor fie-le binecuvântarea şi cinstea şi slava şi puterea în vecii vecilor!”
14 Şi cele patru Fiinţe ziceau: „Amin!” Iar Bătrânii căzură la pământ şi se-nchinară.
6
Primele şase peceţi.
1 Şi-am văzut când Mielul a deschis-o pe cea dintâi din cele şapte peceţi; şi pe una din cele patru Fiinţe am auzit-o, zicând cu glas ca de tunet: „Vino şi vezi!”
2 Şi m-am uitat: şi iată, un cal alb; şi cel ce şedea pe el avea un arc; şi i s-a dat o cunună1 şi a pornit

biruind şi să biruiască.
3 Când a deschis pecetea a doua, am auzit-o pe cea de a doua Fiinţă, zicând: „Vino şi vezi!"
4 Şi un alt cal a ieşit, roşu ca focul2; şi celui ce şedea pe el i s-a dat să ia pacea de pe pământ, ca oamenii să
6 Literal: zeci de mii de zeci de mii (10000: simbol pentru numărul infinit; miriade).
7 Vezi şi Dn 7, 10.
1 Albul şi cununa: simboluri ale biruinţei.
2 Roşu: simbol al violenţelor războinice.

se-njunghie între ei; şi o sabie mare i s-a dat.
5 Şi când a deschis pecetea a treia, am auzit-o pe cea de a treia Fiinţă, zicând: „Vino şi vezi!" Şi m-am uitat: şi iată, un cal negru3; şi cel ce şedea pe el avea în mâna lui un cântar.
6 Şi-am auzit ca un glas în mijlocul celor patru Fiinţe, care zicea: Măsura de grâu, un dinar4 şi trei măsuri de orz, un dinar; cât despre untdelemn şi vin, nu le vătăma5.
7 Şi când El a deschis pecetea a patra, am auzit glasul celei de a patra Fiinţe, zicând: „Vino şi vezi!"
8 Şi m-am uitat: şi iată, un cal şarg6; şi numele celui ce şedea pe el era Moartea; şi Iadul7 se ţinea în urmă-i. Şi peste a patra parte a pământului li s-a dat lor putere să ucidă cu sabie şi cu foamete şi cu moarte şi cu fiarele pământului.
9 Şi când a deschis pecetea a cincea, am văzut sub Jertfelnic8 sufletele celor înjunghiaţi din pricina cuvântului lui Dumnezeu şi din pricina mărturiei pe care o aveau9.
3 Negru: simbol al sărăciei, lipsurilor şi foametei ce-i urmează războiului.
4 O măsură: ceva mai mult de un litru; un dinar: plata medie pentru o zi de lucru (Mt 20, 2). Pentru o măsură, dinarul e un preţ exorbitant.
5= Cruţă-le. Pentru „a vătăma" vezi nota de la 2, 11.
6 Gălbui; verde-palid; simbol al molimei şi morţii.
7 Textual: Hades-ul; împărăţia morţilor; spaţiul care va colecta recolta (ca o remorcă în urma secerătoarei).
8= Sub altarul pe care se aduc jertfele. Înjunghiaţi asemenea Mielului, martirii participă la jertfa Acestuia şi sunt aşezaţi sub altarul ceresc.
9 Fie că purtau mărturia lui Iisus pe care-L mărturisiseră, fie că purtau semnele propriei lor mărturisiri.
10 Şi strigau cu glas mare şi ziceau: „Stăpâne sfinte şi adevărate, până când oare nu judeci şi nu răzbuni sângele nostru, „cerându-l" de la cei ce locuiesc pe pământ?10"
11 Şi fiecăruia din ei i s-a dat un veşmânt alb; şi li s-a spus să stea-n odihnă încă puţină vreme, până ce vor împlini numărul11 şi cei împreună-slujitori cu ei, şi fraţii lor, cei ce aveau să fie omorâţi ca şi ei.
12 Şi când El a deschis pecetea a şasea, eu m-am uitat; şi iată, cutremur mare a fost; soarele s-a făcut negru ca un sac de pâslă şi luna-ntreagă s-a făcut ca sângele,
13 şi stelele cerului au căzut pe pământ aşa cum smochinul îşi leapădă smochinele verzi când e zgâlţâit de vijelie;
14 iar cerul s-a-ndepărtat ca o carte-nvălătucită12, şi fiece munte şi insulă s-au mişcat din locurile lor.
15 Şi împăraţii pământului şi domnii şi căpeteniile şi bogaţii şi puternicii, şi tot robul şi tot omul liber s-au ascuns în peşterile şi-n stâncile munţilor,
16 strigându-le munţilor şi stâncilor: „Cădeţi peste noi şi ascundeţi-ne de faţa Celui ce şade pe tron şi de mânia Mielului;
17 c-a venit Ziua, „ziua" cea mare a mâniei Lor, şi cine poate să stea-n picioare?"
10= Cât oare vei mai întârzia să faci judecată şi răzbunare împotriva celor ce ne-au ucis?
11 Un număr pe care Dumnezeu îl ştie mai dinainte. Persecuţiile şi martirajul vor continua până la împlinirea acestui număr, după care va urma judecata.
12 Ca un pergament scris care se face sul (ascunzându-şi conţinutul).

7
Cei 144000 de pecetluiţi ai lui Israel.

1 După aceasta am văzut1 patru îngeri stând la cele patru colţuri ale pământului şi ţinând în frâu cele patru vânturi ale lui, pentru ca vânt să nu sufle pe pământ, nici pe mare, nici peste vreun copac.
2 Şi-am văzut un alt înger, care se ridica de la Soare-Răsare şi avea pecetea2 Viului Dumnezeu; el a strigat cu glas puternic către cei patru îngeri cărora li s-a dat să vatăme pământul şi marea,
3 zicând: „Nu vătămaţi pământul, nici marea, nici copacii, până ce nu-i vom pecetlui pe robii Dumnezeului nostru pe frunţile lor".
4 Şi-am auzit numărul celor pecetluiţi: o sută patruzeci şi patru de mii3 de pecetluiţi, din toate seminţiile fiilor lui Israel4:
5 Din seminţia lui Iuda, douăsprezece mii de pecetluiţi; din seminţia lui Ruben, douăsprezece mii; din seminţia lui Gad, douăsprezece mii;
6 din seminţia lui Aşer, douăsprezece mii; din seminţia lui Neftali, douăsprezece mii; din seminţia lui Manase, douăsprezece mii;
1 Acest capitol este un interludiu între pecetea a şasea şi a şaptea (aşa cum va fi un interludiu între a şasea şi a şaptea trâmbiţă - 10, 11; 11, 14).
2 Sigiliul; obiectul gravat cu care se sigilează, prin marcare, ceva sau cineva.
3 Numărul simbolic: 122 x 1000 (pătratul numărului sfânt israel înmulţit cu numărul duratei lungi, indefinite); desemnează pleroma, totalitatea, întregul, plenitudinea (nu lipseşte nici unul din cei ce urmau să se mântuiască).
4 Simbol: noul Israel (Biserica lui Hristos).
7 din seminţia lui Simeon, douăsprezece mii; din seminţia lui Levi, douăsprezece mii; din seminţia lui Isahar, douăsprezece mii;
8 din seminţia lui Zabulon, douăsprezece mii; din seminţia lui Iosif, douăsprezece mii; din seminţia lui Veniamin, douăsprezece mii de pecetluiţi.
9 După acestea, m-am uitat: şi iată, mulţime multă pe care nimeni nu putea s-o numere, din tot neamul şi „din toate" seminţiile şi popoarele şi limbile, stând înaintea tronului şi înaintea Mielului, îmbrăcaţi în veşminte albe şi cu ramuri de finic în mâinile lor
10 şi strigau cu glas mare, zicând: „Mântuirea Îi este5 Dumnezeului nostru Celui ce şade pe tron şi Mielului!"
11 Şi toţi îngerii stăteau împrejurul tronului şi al Bătrânilor şi al celor patru Fiinţe, şi au căzut pe feţele lor înaintea tronului şi i s-au închinat lui Dumnezeu,
12 zicând: „Amin! Binecuvântarea şi slava şi înţelepciunea şi mulţumirea şi cinstea şi puterea şi tăria fie-I Dumnezeului nostru în vecii vecilor. Amin!"
13 Iar unul dintre Bătrâni a luat cuvântul şi mi-a zis: „Aceştia, care sunt îmbrăcaţi în veşminte albe, cine sunt ei şi de unde-au venit?"
14 Şi eu i-am spus: „Domnul meu, tu o ştii". Şi el mi-a spus: „Aceştia sunt cei ce vin din necazul cel mare; veşmintele şi le-au spălat şi le-au înălbit în sângele Mielului6.
15 Iată de ce sunt ei înaintea tronului lui Dumnezeu, şi-n templul Său Îi slujesc
5= Îi aparţine (puterea de a mântui). 6 Conotaţie antinomică: sângele lui Hristos este cel ce purifică şi conferă imacularea (pentru „a înălbi" vezi Mc 9,3).

ziua şi noaptea; şi Cel ce şade pe tron îi va sălăşlui în cortul Său:
16 nu vor mai flămânzi, nici nu vor mai înseta, nici soarele nu se va mai prăvăli peste ei, şi nici o arşiţă.
17 Fiindcă Mielul Care stă-n mijlocul tronului îi va paşte pe ei7 şi-i va duce la izvoarele apelor vieţii; şi Dumnezeu va şterge toată lacrima de pe ochii lor".
8
Pecetea a şaptea şi cădelniţa de aur. Primele patru trâmbiţe.
1 Şi când Mielul a deschis pecetea a şaptea, tăcere s-a făcut în cer, ca la o jumătate de ceas1.
2 Şi-am văzut pe cei şapte îngeri care stau înaintea lui Dumnezeu; şi li s-au dat lor şapte trâmbiţe 2.
3 Şi un alt înger a venit şi a stat la altar, având o cădelniţă de aur; şi i s-a dat lui tămâie multă, pentru ca-mpreună cu rugăciunile tuturor sfinţilor s-o aducă pe altarul de aur cel de dinaintea tronului.
4 Şi fumul tămâiei s-a suit din mâna îngerului, împreună cu rugăciunile sfinţilor, înaintea lui Dumnezeu.

5 Şi îngerul a luat cădelniţa şi a umplut-o din focul altarului şi a aruncat pe pământ; şi s-au pornit tunete şi glasuri şi fulgere şi cutremur.
7 Antinomie: Mielul devenit Păstor („Păstorul cel bun”, vezi In 10, 1-16).
1 În simbol: perioadă relativ scurtă, dar încordată, sub tensiune, în aşteptarea teribilelor evenimente ce vor urma; liniştea văzduhului înaintea furtunii.
2 Trâmbiţa (trompeta): instrument muzical simbolic, care anunţă marile intervenţii justiţiare ale lui Dumnezeu (vezi şi cele şapte plăgi ale Egiptului, Iş 9, 23 şi urm.)
6 Iar cei şapte îngeri care aveau cele şapte trâmbiţe s-au gătit să trâmbiţeze.
7 Şi a trâmbiţat întâiul înger: şi s-a pornit grindină şi foc amestecat cu sânge şi au căzut pe pământ; şi a ars o treime din pământ, şi au ars o treime din copaci, şi a ars iarba verde toată.
8 Şi a trâmbiţat al doilea înger: şi ceva ca un munte mare arzând în foc s-a prăbuşit în mare. Şi o treime din mare s-a prefăcut în sânge,
9 şi o treime din făpturile cu viaţă-n ele care sunt în mare au murit, şi o treime din corăbii s-au sfărâmat.
10 Şi a trâmbiţat al treilea înger: şi o stea uriaşă a căzut din cer arzând ca o făclie, şi a căzut peste o treime din râuri şi peste izvoarele apelor.
11 Şi numele stelei: i se zice Pelin3. Şi o treime din ape s-au făcut ca pelinul şi mulţi dintre oameni au murit din pricina apelor, că se făcuseră amare.
12 Şi a trâmbiţat al patrulea înger: şi o treime din soare a fost lovită, şi-o treime din lună şi o treime din stele, pentru ca o treime din ele să se-ntunece, şi ziua să-şi piardă o treime din lumină, şi noaptea tot aşa.
13 Şi-am văzut şi-am auzit un vultur care zbura spre înaltul cerului şi striga cu glas mare: „Vai, vai celor ce locuiesc pe pământ, vai lor din pricina celorlalte glasuri ale trâmbiţei celor trei îngeri care-s gata să trâmbiţeze!”
3 Textual: Absint. Plantă amară, socotită otrăvitoare; simbol al amărăciunii şi nocivităţii pedepselor.

9
Trâmbiţele a cincea şi a şasea.
1 Şi a trâmbiţat al cincilea înger: şi-am văzut o stea căzută din cer pe pământ1; şi i s-a dat cheia fântânii adâncului2,
2 şi ea a deschis fântâna adâncului; şi din fântână s-a ridicat un fum ca fumul unui mare cuptor; şi soarele şi văzduhul s-au întunecat de fumul fântânii.
3 Şi din fum au ieşit lăcuste3 pe pământ şi li s-a dat lor putere precum putere au scorpiile pământului.
4 Şi li s-a poruncit să nu vatăme iarba pământului şi nici o verdeaţă şi nici un copac, ci numai pe oamenii care nu au pe frunţile lor pecetea lui Dumnezeu.
5 Şi li s-a dat lor nu ca să-i omoare, ci ca ei să fie chinuiţi timp de cinci luni4; şi chinul lor este la fel ca chinul de scorpie când înţeapă un om.
6 şi-n zilele acelea vor căuta oamenii moartea şi nu o vor afla; şi vor dori să moară... şi moartea va fugi de ei.
7 Iar înfăţişarea lăcustelor era asemenea unor cai pregătiţi de război. Şi aveau pe capete cununi ca de aur5; şi feţele le erau ca nişte feţe de oameni.
1 Simbol posibil: un înger căzut; Satana însuşi (Lc 10, 18); Abaddon (v. 11).
2 Fântâna adâncului: craterul abisului; deschiderea spre adâncul-fără-fund („cele mai de jos ale pământului”), sălaşul normal şi definitiv al diavolilor (vezi Lc 8, 31 şi nota).
3 Lăcustele: simbol clasic al devastării. Descripţiile de mai jos le prezintă însă ca pe nişte fiinţe demonice, sub comanda lui Abaddon.
Jumătatea lui 10 (număr perfect), 5 semnifică, de obicei, măsura sau durata unei pedepse, a unei penalizări (Iş 22, 1; Nm 3, 47; 18, 16). În cazul de faţă, durata invaziei lăcustelor.
5 Nu „de aur”, ci „ca de aur”; preconizând biruinţa.
8 Aveau păr ca părul de femei6, şi dinţii lor erau ca ai leilor.
9 Şi aveau pieptare ca platoşele de fier, iar vuietul aripilor lor era ca vuietul unor care de luptă cu mulţi cai cealeargă-n bătălie.
10 Şi aveau cozi asemenea scorpiilor, şi bolduri7; şi-n cozile lor le este puterea de a-i vătăma pe

oameni timp de cinci luni.
11 Şi ca-mpărat al lor îl au pe îngerul adâncului, al cărui nume în evreieşte este Abaddon8, iar în elineşte are numele Apollion9.
12 Întâiul „vai” a trecut; iată că după aceasta vin încă două „vai”-uri.
13 Şi a trâmbiţat al şaselea înger: şi-am auzit un glas din cele patru cornuri ale altarului de aur care este-naintea lui Dumnezeu,
14 zicând către îngerul al şaselea, cel care avea trâmbiţa: „Dezleagă-i pe cei patru îngeri care sunt legaţi la râul cel mare, Eufratul10”.
15 Şi cei patru îngeri, care erau ţinuţi gata pentru ceasul şi ziua şi luna şi anul acela, au fost dezlegaţi pentru ca să omoare o treime din oameni.
16 Şi numărul oştirilor călărimii era de douăzeci de mii de ori câte zece mii11; le-am auzit numărul.
17 Şi caii şi pe cei ce şedeau pe ei i-am văzut astfel în vedenie: aveau platoşe
6 Imaginea războinicilor barbari, care luptau despletiţi, cu coamele-n vânt.
7 Ace în vârfurile cozilor.
8 În ebraică, abaddon înseamnă distrugere, nimicire, pustiire, ruină.
9 Nimicitorul; Distrugătorul.
10 Fluviu în Mesopotamia; frontiera de răsărit a imperiului roman, cea care stăvilea invaziile Mezilor şi Parţilor.
11 Vezi nota de la 5, 11.

de foc şi de iachint12 şi de pucioasă, iar capetele cailor semănau cu capetele leilor, şi din gurile lor ieşea foc şi fum şi pucioasă.
18 De aceste trei plăgi au fost ucişi o treime din oameni: de focul şi de fumul şi de pucioasa care ieşea din gurile lor;
19 pentru că puterea cailor le este-n gură şi-n cozi; căci cozile lor sunt asemenea şerpilor: având capete, vatămă şi cu acestea.
20 Dar ceilalţi oameni, care n-au murit de plăgile acestea, nu s-au pocăit de faptele mâinilor lor: să nu se mai închine demonilor şi idolilor de aur şi de argint şi de aramă şi de piatră şi de lemn, care nu pot nici să vadă, nici să audă, nici să umble;
21 şi nu s-au pocăit de crimele lor, nici de vrăjitoriile lor, nici de desfrânarea lor, nici de hoţiile lor.
10
Îngerul şi cartea cea mică1.
1 Şi-am văzut un alt înger puternic, pogorându-se din cer, învăluit într-un nor; şi pe capul său, curcubeul; şi faţa lui, ca soarele; şi picioarele lui, ca nişte stâlpi de foc.
2 şi-n mână avea o carte mică, deschisă. Şi şi-a pus piciorul cel drept pe mare, iar pe cel stâng pe pământ,
3 şi a strigat cu glas mare, aşa cum răcneşte un leu. Iar când a strigat, cele şapte tunete şi-au slobozit glasurile.
12 Iachint: un fel de safir sau ametist, albastru-violet. Cele trei elemente din acest verset (focul, iachintul şi pucioasa) implică şi simbolica culorilor.
1 Interludiu între trâmbiţele a şasea şi a şaptea (vezi nota de la 7, 1).
4 Şi când cele şapte tunete au vorbit2, eu eram să scriu, şi-am auzit o voce care zicea din cer: „Pecetluieşte cele ce-au vorbit cele şapte tunete şi nu le scrie!”
5 Iar îngerul pe care l-am văzut stând pe mare şi pe pământ şi-a ridicat mâna dreaptă către cer
6 şi s-a jurat pe Cel ce este viu în vecii vecilor, pe Cel ce a făcut cerul şi cele ce sunt în cer, şi pământul şi cele ce sunt pe pământ, şi marea, şi cele ce sunt în mare, că timp nu va mai fi3,
7 ci-n zilele când cel de al şaptelea înger va grăi când va fi să trâmbiţeze -, atunci taina lui Dumnezeu, aşa cum le-a binevestit El robilor Săi profeţii, este încheiată4.
8 Iar glasul din cer pe care-l auzisem a vorbit din nou cu mine şi a zis: „Mergi de ia cartea cea deschisă-n mâna îngerului care stă pe mare şi pe pământ!”
9 Şi m-am dus la înger şi i-am zis să-mi dea cărticica. Şi mi-a răspuns: „Ia-o şi mănânc-o5; şi pântecele ţi-l va amărî, dar în gura ta va fi dulce ca mierea”.
10 Şi-am luat din mâna îngerului cărticica şi am mâncat-o; şi-n gura mea era dulce ca mierea, dar după ce am mâncat-o mi s-a amărât pântecele6.

11 Şi mi s-a spus7: „Tu trebuie ca din nou să profeţeşti8 la o mulţime de popoare
2 Vocea amplificată a lui Dumnezeu (vezi Ps 28, 3).
3= Nici o amânare.
4= Dusă până la sfârşit.
5= Asimilează-i conţinutul.
6 Dulce, pentru că ea cuprinde cuvintele lui Dumnezeu şi mila Sa; amară, pentru că vesteşte înfricoşătoarea Judecată.
7 De către Dumnezeu sau de către înger.
8= Să aduci la cunoştinţă planul şi voia lui Dumnezeu. Din nou (probabil): ceea ce urmează; a doua jumătate a Apocalipsei (capitolele 12-22).
2098
şi de neamuri şi de limbi şi de-mpăraţi”.
11
Cei doi martori. A şaptea trâmbiţă.
1 Şi mi s-a dat o trestie asemenea unui toiag, spunându-mi-se: „Scoală-te şi măsoară templul lui Dumnezeu şi altarul şi pe cei ce se închină în el1.
2 Şi curtea cea din afară a templului las-o pe dinafară şi n-o măsura, pentru că ea le-a fost dată neamurilor, iar acestea vor călca-n picioare cetatea sfântă timp de patruzeci şi două de luni2.
3 Şi celor doi martori ai Mei3 le voi da putere şi ei vor profeţi, îmbrăcaţi în sac4, o mie două sute şi şaizeci de zile”.
4 Aceştia sunt cei doi măslini şi cele două sfeşnice care stau înaintea Domnului pământului.
5 Şi dacă vrea cineva să-i vatăme, foc le iese din gură şi le mistuie vrăjmaşii; şi dacă ar vrea cineva să-i vatăme, tot aşa trebuie şi el ucis.
6 Aceştia putere au să-nchidă cerul, pentru ca ploaia să nu plouă în zilele profeţiei lor, şi putere au peste ape să le schimbe-n sânge şi să lovească pământul cu orice fel de plagă, oridecâteori vor voi.
1 Măsurătoare în vederea cruţării lor de la dezastru (vezi Za 2, 5-6).
242 de luni = 1260 zile = 3 ani şi jumătate; o perioadă destul de lungă, dar limitată.
3 Aceştia nu sunt numiţi, dar ei trebuie crezuţi. Simbol al celor ce-L vor mărturisi pe Hristos în faţa prigonitorilor, având ca prototipuri vechitestamentare pe Ilie şi Moise (vezi mai jos).
4 Semn că misiunea lor este aceea de a îndemna la pocăinţă.
7 Şi când îşi vor isprăvi mărturia, Fiara care se ridică din adânc5 va face război cu ei şi-i va birui şi-i va omorî.
8 Şi leşurile lor vor zăcea în piaţa cetăţii celei mari, care simbolic6 se cheamă Sodoma şi Egipt7, acolo unde şi Domnul lor a fost răstignit.
9 Şi timp de trei zile şi jumătate, oameni din popoare şi din seminţii şi din limbi şi din neamuri le vor privi leşurile şi nu vor îngădui ca trupurile lor moarte să fie puse-n mormânt.
10 Şi-asupra lor se vor bucura locuitorii de pe pământ şi se vor veseli şi-şi vor trimite daruri unii altora, pentru că aceşti doi profeţi i-au chinuit pe locuitorii de pe pământ.
11 Şi după cele trei zile şi jumătate, duh de viaţă de la Dumnezeu a intrat în ei şi-au stat pe picioarele lor; şi frică mare a căzut peste cei ce se uitau la ei.
12 Şi au auzit un glas puternic din cer, zicându-le: „Suiţi-vă aici!” Şi s-au suit la cer într-un nor; şi duşmanii lor au privit la ei.
13 şi-n ceasul acela s-a făcut cutremur mare; şi a zecea parte din cetate s-a prăbuşit şi au pierit în cutremur şapte mii de oameni; iar ceilalţi s-au înfricoşat şi I-au dat slavă Dumnezeului cerului.
14 Al doilea „vai” a trecut; al treilea „vai”, iată, vine de-ndată8.
15 Şi a trâmbiţat al şaptelea înger: şi au fost în cer glasuri puternice, zicând:
5 Pentru „adânc” vezi nota de la 9, 1. „Fiara”: Antihrist.
6 Literal: duhovniceşte; în plan spiritual; alegoric.
7 Ierusalimul; în Is 1, 9-10 e numit Sodoma (din pricina păcatelor lui).
8 Sfârşitul interludiului dintre trâmbiţele a şasea şi a şaptea.
2099
Împărăţia lumii a devenit a Domnului nostru şi a Hristosului Său şi El9 va împărăţi în vecii vecilor.
16 Şi cei douăzeci şi patru de Bătrâni care-n faţa lui Dumnezeu şed pe tronurile lor au căzut cu feţele la pământ şi i s-au închinat lui Dumnezeu,

17 zicând: „Îţi mulţumim Ţie, Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule, Cel-ce-Eşti şi Cel-ce-Erai şi Cel-ce-Vii, că Ţi-ai luat puterea Ta cea mare şi-ai început să împărăţeşti.
18 Şi neamurile s-au mâniat, dar a venit mânia Ta şi vremea ca cei morţi să fie judecaţi şi să-i răsplăteşti pe robii Tăi profeţii şi pe sfinţi şi pe cei ce se tem de numele Tău, pe cei mici şi pe cei mari, şi să prăpădeşti pe cei ce prăpădesc pământul".
19 Şi templul lui Dumnezeu s-a deschis, cel din cer, şi-n templul Său s-a văzut chivotul testamentului Său; şi-au fost fulgere şi vuiete şi tunete şi cutremur şi grindină mare.
12
Cele şapte semne. Primul: Femeia şi Balaurul.
1 Şi-un mare semn s-a arătat în cer: O Femeie1 înveşmântată cu soarele; şi sub picioarele ei, luna; şi pe capul său, o cunună din douăsprezece stele2.
2 Şi era însărcinată; şi striga chinuindu-se şi muncindu-se să
9 Singularul „El" se referă, deopotrivă, la Domnul (Dumnezeul) nostru şi la Hristosul Său.
1 Identificată cu Fecioara Maria, „Eva cea nouă".
2 Cele douăsprezece seminţii ale lui Israel, neam căruia îi aparţine Femeia, dar şi cei doisprezece apostoli ai Bisericii (noul Israel).
nască.
3 Şi-un alt semn s-a arătat în cer: Iată, un Balaur3 mare, roşu ca focul, având şapte capete şi zece coarne4; şi pe capete, şapte cununi împărăteşti5.
4 Şi coada lui târa o treime din stelele cerului; şi le-a aruncat pe pământ6. Şi Balaurul a stat înaintea Femeii care era să nască, pentru ca să-i înghită copilul când îl va naşte.
5 Şi ea a născut un Copil de parte bărbătească, Cel ce cu toiag de fier va să păstorească toate neamurile7. Şi Copilul ei a fost răpit la Dumnezeu şi la tronul Său8,
6 iar Femeia a fugit în pustie9, acolo unde are ea loc pregătit de Dumnezeu, pentru ca acolo s-o hrănească timp de o mie două sute şi şaizeci de zile10.
7 Şi război s-a făcut în cer: Mihail11 şi îngerii lui au pornit război cu Balaurul. Şi se războia Balaurul, şi îngerii lui;
8 şi el n-a răzbit, nici că locul lor s-a mai găsit în cer.
9 Şi aruncat a fost Balaurul cel mare, şarpele cel de demult, care se cheamă
3= Diavolul; duşmanul din vechime al Femeii (Fc 3, 15).
4 Simboluri ale forţei.
5 Puterea regală a diavolului, „stăpânitorul lumii acesteia" (In 12, 31).
6 Oastea diavolului: îngerii căzuţi. Balaurul îşi pregăteşte forţele pentru lupta ce urmează să înceapă (v. 7 şi urm.).
7= Iisus Hristos; Mielul devenit Păstor (7, 17); citat din Ps 2, 9 (profeţie mesianică).
8 Trecere directă de la naştere la înălţarea întru slavă; diavolul nu se poate atinge de El.
9 Pustie: în limbajul biblic, locul de refugiu al celor prigoniţi.
10 Vezi 11, 3.
11= Arhanghelul Mihail, comandantul oştilor cereşti (Dn 10, 13, 21; 12, 1).

diavol şi Satana, cel ce pe toată lumea12 o înşeală aruncat a fost pe pământ; şi îngerii săi aruncaţi au fost cu el.
10 Şi-am auzit un glas mare-n cer, zicând: „Acum s-a făcut mântuirea şi puterea şi împărăţia Dumnezeului nostru şi stăpânirea Hristosului Său, căci aruncat a fost pârâşul fraţilor noştri, cel ce ziua şi noaptea-i pâra în faţa Dumnezeului nostru.
11 Şi ei l-au biruit prin sângele Mielului şi prin cuvântul mărturiei lor şi prin aceea că viaţa până la moarte nu şi-au iubit-o13.
12 Pentru aceasta bucuraţi-vă, ceruri, şi voi, cei ce locuiţi în ele! Vai vouă, pământule şi mare, căci diavolul a coborât la voi având mare mânie, fiindcă el ştie că puţină vreme are".
13 Şi când Balaurul a văzut c-a fost aruncat pe pământ, a prigonit-o14 pe Femeia care născuse Pruncul.
14 Şi i s-au dat Femeii cele două aripi ale vulturului celui mare15, ca să zboare-n pustie la locul ei, acolo unde, departe de faţa şarpelui, este hrănită o vreme şi vremi şi-o jumătate de vreme16.
15 Şi şarpele a aruncat după Femeie

12 Nu universul (kosmos), ci oamenii ca lume (oikoumene).
13 Şi-au dispreţuit viaţa până într-acolo încât au acceptat să moară (ca martori-martiri ai Mielului); vezi In 12, 25.
14 În prelungirea şi completarea simbolului, Femeia (Fecioara Maria) e însăşi Biserica, supusă-n istorie duşmăniei diavolului, atât în persecuţii cât şi-n timp de pace.
15 Simbol ascuns. E foarte probabil însă ca acest text să fi inspirat icoana-frescă a Maicii Domnului înaripate, din biserica mănăstirii Govora.
16 Expresie preluată din Dn 7, 25; 12, 7 spre a indica o perioadă limitată a suferinţei.
din gură-i apă ca un râu, ca s-o ia puhoiul.
16 Şi pământul i-a venit Femeii într-ajutor; că şi-a deschis pământul gura şi a-nghiţit râul pe care Balaurul îl aruncase din gura sa.
17 Şi Balaurul s-a aprins de mânie asupra Femeii şi a pornit să facă război cu ceilalţi din seminţia ei17, cei ce păzesc poruncile lui Dumnezeu şi au mărturia lui Iisus18.
18 Şi a stat pe nisipul mării19.
13
Al doilea semn: Fiara mării. Al treilea: Fiara pământului.
1 Şi-am văzut ridicându-se din mare o Fiară1 având zece coarne2 şi şapte capete3; şi pe coarnele ei, zece steme; şi pe capetele ei, nume blasfemiatoare4.
2 Şi Fiara pe care-am văzut-o era asemenea leopardului, picioarele ei erau ca ale ursului, iar gura ei ca o gură de
17 Vezi Fc 3, 15; descendenţii spirituali ai Evei celei noi (vezi mai departe).
18 Pentru mărturia lui Iisus vezi nota de la 6, 9.
19 De unde va continua lupta, cu ajutorul celor două Fiare.
1 Reuneşte caracteristicile celor patru Fiare din Dn 7, 2-8. Identificată cu imperiul roman, prototipul oricărei puteri politice organizate care, sub comanda obscură a Balaurului, I se opune Mielului şi seamănă confuzia printre oameni.
2= Cei zece regi din 17, 9.
3 Cele şapte coline ale Romei.
4 Literal: nume de blasfemie. Atributele şi titlurile divine pe care şi le reclamau împăraţii romani (zeu, dumnezeu, august, fiu al zeilor, salvator, domn etc.), tot atâtea blasfemii la adresa unicului şi adevăratului Dumnezeu.
2101
leu. Şi Balaurul i-a dat Fiarei puterea lui şi tronul său5 şi stăpânire mare.
3 Şi unul din capetele Fiarei era ca înjunghiat de moarte, dar rana ei cea de moarte a fost vindecată; şi tot pământul s-a minunat ţinându-se după Fiară6.
4 Şi i s-au închinat Balaurului, pentru că el i-a dat Fiarei stăpânirea; apoi i s-au închinat Fiarei, zicând: „Cine-i asemenea Fiarei şi cine poate să se războiască împotrivă-i7?...”
5 Şi i s-a dat8 ei gură să grăiască vorbe mari şi blasfemii; şi putere i s-a dat să lucreze timp de patruzeci şi două de luni9.
6 Şi gura şi-a deschis-o spre blasfemii împotriva lui Dumnezeu, să-I blasfemieze numele şi locuinţa, pe cei ce locuiesc în cer.
7 Şi i s-a dat să facă război asupra sfinţilor şi să-i biruie; şi i s-a dat ei stăpânire peste toată seminţia şi poporul şi limba şi neamul.
8 Şi i se vor închina ei toţi cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt de la-ntemeierea lumii scrise-n cartea vieţii Mielului înjunghiat10.
5 Tronul celui ce este „stăpânitorul lumii acesteia” (In 14,30). = Învestitura satanică.
6 Oamenii atraşi şi înşelaţi de ceea ce pare o minune.
7 Lozincă de masă, parodiind laudele adresate lui Dumnezeu (vezi Iş 15, 11; Ps 88, 7; 112, 5).
8 Forma reflexiv-pasivă a verbului indică faptul că, chiar în condiţii apocaliptice, totul se face cu ştirea şi permisiunea lui Dumnezeu, Care-Şi menţine suveranitatea (vezi şi In 19,11).
9 Vezi nota de la 11, 2.
10 Cei slabi şi laşi, în opoziţie cu creştinii tari şi curajoşi, prevăzuţi în planul lui Dumnezeu. „De la-ntemeierea lumii”: vezi Mt 25, 34. În redactarea, mult mai textuală, a Bibliei lui Şerban:
„... cărora nu-s scrise numele în cartea vieţii, a Mielului celui jungheat, de la izvodirea lumii”.

Desigur, în ambele redactări, nu poate fi vorba de predestinare, ci de preştiinţa lui Dumnezeu.
9 Dacă are cineva urechi, să audă!:
10 Cine duce-n robie, în robie e dus; cine ucide cu sabia, de sabie trebuie ucis. Aici e răbdarea şi credinţa sfinţilor11.
11 Şi-am văzut o altă Fiară12, ridicându-se din pământ; şi avea două coarne, asemenea unui miel, dar grăia ca un balaur.
12 Şi toată puterea primei Fiare o face13 în faţa acesteia. Şi face ca pământul şi locuitorii de pe el să se-nchine Fiarei celei dintâi, a cărei rană de moarte fusese vindecată.
13 Şi face semne mari, pân' la a face ca foc să se coboare din cer pe pământ înaintea oamenilor;
14 şi prin semnele ce i s-a dat să facă-n faţa Fiarei îi amăgeşte pe cei ce locuiesc pe pământ, spunându-le celor ce locuiesc pe pământ să-i facă chip14 Fiarei care poartă rană de sabie şi a rămas în viaţă.
15 Şi i s-a dat ei să-i dea chipului Fiarei un duh15, pentru ca chipul Fiarei să şi grăiască şi să facă-n aşa fel ca toţi cei ce nu se vor închina chipului Fiarei să fie ucişi.
16 Şi pe toţi, pe cei mici şi pe cei mari,
11 Răbdarea-ntru credinţă: aceea că, până la urmă, dreptatea lui Dumnezeu îi va răzbuna pe cei drepţi.
12 Adversar în plan religios, intelectual şi moral, cu înfăţişare mai potolită, dar cu o mare capacitate mimetică („coarne asemenea unui miel"): religiile şi filosofiile sincretiste, ereziile şi sectele de toată mâna, ideologiile care-şi revendică asemănări sau înrudiri cu creştinismul, toate însă fiind în slujba primei Fiare (iar aceasta, la rându-i, în aceea a Balaurului).
13= O exercită.
14= Portret; efigie; bust; statuie.
15 O suflare; aparenţa unei fiinţe însufleţite.
2102
şi pe cei bogaţi şi pe cei săraci, şi pe cei liberi şi pe robi îi face să-şi pună semn pe mâna lor cea dreaptă sau pe frunte,
17 încât nimeni să nu poată cumpăra sau vinde16, fără numai cel ce are semnul: numele Fiarei sau numărul numelui17 Fiarei.
18 Aici e-nţelepciunea! Cine are pricepere, să socotească numărul Fiarei; că e număr de om. Şi numărul ei este şase sute şaizeci şi şase18.
14
Al patrulea semn: Mielul şi feciorelnicii. Al cincilea: cei trei îngeri. Al şaselea: un Fiu al Omului. Secerişul.
1 Şi m-am uitat; şi iată, Mielul stătea pe muntele Sionului; şi cu El, o sută patruzeci şi patru de mii1 care aveau numele Lui şi numele Tatălui Său scris pe frunţile lor.
16= Constrângere economică.
17 Evreii şi Grecii din antichitate obişnuiau uneori să convertească fiecare literă sau consoană a unui nume propriu în valoarea ei numerică din alfabetul respectiv şi să facă un total; nume încifrat.
18 Pe seama acestui număr s-au făcut numeroase speculaţii, fiecare în funcţie de alfabetul şi maniera în care se operează calculul. Cea mai probabilă rămâne aceea care, în valorile numerice ale alfabetului ebraic, îl indică pe Caesar Neron, împăratul Romei, primul mare persecutor al creştinilor: QSR = 100 + 60 + 200; NRON = 50 + 200 + 6 + 50; totalul: 666. Semnificaţia poate fi însă şi de ordin mai general: cifra 7 (simbolul perfecţiunii) minus 1 = simbolul imperfecţiunii, repetată de trei ori în 666; acest număr îl poate desemna pe omul total imperfect, pe cel ce întruchipează tot ce este mai rău. În cazul lui Nero (sau Neron), el poate fi persoana istorică reală, darşi arhetipul celor ca el de-a lungul istoriei.
1 Vezi nota de la 7, 4.
2 Şi-am auzit un glas din cer ca un vuiet de ape multe şi ca bubuitul unui tunet puternic; iar glasul pe care l-am auzit era ca al ţiteraşilor ţiterindu-şi ţiterele2.
3 Şi cântare nouă cântau înaintea tronului şi înaintea celor patru Fiinţe şi a Bătrânilor; şi nimeni nu putea să înveţe cântarea decât cei o sută patruzeci şi patru de mii care fuseseră răscumpăraţi de pe pământ.
4 Aceştia sunt cei ce nu s-au întinat cu femei; că sunt feciorelnici3. Aceştia sunt cei ce-I urmează

Mielului oriunde Se va duce. Aceştia au fost răscumpăraţi dintre neamuri, pârgă lui Dumnezeu şi Mielului.
5 şi-n gura lor nu s-a aflat minciună, fiindcă sunt fără prihană.
6 Şi-am văzut un alt înger care zbura în înaltul cerului, având o Evanghelie veşnică s-o binevestească celor ce locuiesc pe pământ şi la tot neamul şi seminţia şi limba şi poporul.
7 Şi striga cu glas puternic: „Temeţi-vă de Dumnezeu şi daţi-I slavă, că ceasul judecăţii Sale a venit; şi închinaţi-vă Celui ce a făcut cerul şi pământul şi marea şi izvoarele apelor!”
8 Şi un alt înger, al doilea, a urmat, zicând: „A căzut, a căzut Babilonul cel mare4, cel ce din vinul pătimaşei sale desfrânări5 a adăpat toate neamurile!”
9 Şi un alt înger, al treilea, le-a urmat,
2 Traducere oarecum forţată, dar foarte literală şi numai pentru a reda jocul de cuvinte al originalului, care sugerează că muzica era aceea a unor voci acompaniate de ţitere (instrument întâlnit şi la 5, 8).
3 În contrast cu cei dedaţi desfrâului păgân.
4 Babilonul: simbol al Romei păgâne (vezi 1 Ptr 5, 13 şi nota).
5 Literal: din vinul patimei desfrânării sale.

zicând cu glas mare: „Dacă cineva i se închină Fiarei şi chipului ei şi-i primeşte semnul pe fruntea sau pe mâna lui,
10 va bea şi el din vinul mâniei lui Dumnezeu, turnat neamestecat în cupa mâniei Sale, şi se va chinui în foc şi-n pucioasă dinaintea sfinţilor îngeri şi dinaintea Mielului”.
11 Şi fumul chinului lor se suie-n vecii vecilor. Şi nici ziua şi nici noaptea nu au odihnă cei ce se închină Fiarei şi chipului ei, şi oricine primeşte semnul numelui ei.
12 Aici este răbdarea sfinţilor, cei ce păzesc poruncile lui Dumnezeu şi credinţa lui Iisus.
13 Şi-am auzit un glas din cer, zicând: „Scrie: Fericiţi sunt morţii care de-acum înainte mor întru Domnul! Da, grăieşte Duhul, odihnească-se de ostenelile lor, căci faptele lor îi însoţesc”.
14 Şi m-am uitat: şi iată, un nor alb; şi Cel ce şedea pe nor era asemenea Fiului Omului6, având pe cap cunună de aur şi-n mână o seceră ascuţită.
15 Şi un alt înger a ieşit din templu, strigându-I cu glas mare Celui ce şedea pe nor: „Trimite-Ţi secera şi seceră, c-a venit ceasul de secerat, că secerişul pământului s-a copt”.
16 Şi Cel ce şedea pe nor Şi-a aruncat secera pe pământ, şi pământul a fost secerat.
17 Şi un alt înger a ieşit din templul cel din cer, având şi el o sabiţă7 ascuţită.
6 Imagine-simbol preluată din Dn 7, 13-14; vezi nota.
7 Literal: o seceră. Conform principiului filologic menţionat în nota de la FA 11, 30, grecescul drepanon = seceră e tradus aici prin sabiţă (cuţit încovoiat, cosor, rizacă), numele uneltei cu care se recoltează strugurii.
18 Şi un alt înger a ieşit din altar, cel ce are putere asupra focului; şi i-a strigat cu glas mare celui ce avea sabiţa ascuţită şi a grăit: „Trimite-ţi sabiţa cea ascuţită şi culege ciorchinii viei pământului, că strugurii ei s-au copt”.
19 Şi îngerul şi-a aruncat sabiţa pe pământ şi a cules via pământului şi a aruncat „totul” în linul8 cel mare al mâniei lui Dumnezeu.
20 Şi linul a fost călcat afară din cetate; şi din lin a ieşit sânge pân’ la zăbalele cailor pe o mie şase sute de stadii9.
15
Al şaselea semn: îngerii celor din urmă plăgi. Cele şapte cupe.
1 Şi-am văzut în cer un alt semn mare şi minunat: Şapte îngeri având şapte plăgi1 cele din urmă, căci cu ele s-a sfârşit mânia lui Dumnezeu.
2 Am văzut ceva ca o mare de sticlă amestecată cu foc, şi pe biruitorii Fiarei şi-ai chipului ei şi-ai numărului numelui ei stând pe marea de sticlă şi având ţiterele lui Dumnezeu.
3 Şi cântau cântarea lui Moise, robul lui Dumnezeu, şi cântarea Mielului, zicând: „Mari şi minunate sunt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule!;
8 Lin: cuvă mare de lemn în care strugurii recoltaţi erau zdrobiţi prin călcare cu picioarele. Simbol al modului cum un erou biruitor îşi zdrobeşte duşmanii sub picioarele lui şi ale cailor, pe câmpul de luptă.

9 O stadie: 185 metri. 42 x 100: numărul celor patru puncte cardinale ridicat la pătrat şi înmulţit cu o sută; imensitatea ariei în care va curge, înalt, sângele celor pedepsiţi de Dumnezeu pentru fărădelegile lor.
1 Nu în sensul de răni, ci de cauze aducătoare de răni.

drepte şi adevărate sunt căile Tale, Împărate al neamurilor!
4 Cine nu se va teme de Tine, Doamne, şi nu va slăvi numele Tău? Că Tu singur eşti sfânt, şi toate neamurile vor veni şi se vor închina înaintea Ta, pentru că judecăţile Tale au fost arătate".
5 Şi după aceasta m-am uitat; şi templul cortului mărturiei s-a deschis în cer.
6 Şi din templu au ieşit cei şapte îngeri cu cele şapte plăgi, îmbrăcaţi în in curat strălucitor şi-ncinşi pe sub sân cu cingători de aur.
7 Şi una din cele patru Fiinţe le-a dat celor şapte îngeri şapte cupe de aur pline de mânia lui Dumnezeu Cel-Viu în vecii vecilor.
8 Şi templul s-a umplut cu fum din slava lui Dumnezeu şi din puterea Lui; şi nimeni nu putea să intre în templu până ce se vor fi isprăvit cele şapte plăgi ale celor şapte îngeri.
16
Cele şapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu.
1 Şi-am auzit glas mare din templu, zicându-le celor şapte îngeri: „Duceţi-vă şi vărsaţi pe pământ cele şapte cupe ale mâniei lui Dumnezeu!"
2 şi s-a dus cel dintâi şi şi-a vărsat cupa pe pământ. şi s-a ivit o bubă rea şi vătămătoare pe oamenii care aveau semnul Fiarei şi care se-nchinau chipului Fiarei.
3 Şi al doilea înger şi-a vărsat cupa în mare; şi s-a făcut sânge ca al unui mort1, şi toată suflarea vieţii care este-n mare a murit.
4 Şi cel de al treilea şi-a vărsat cupa în râuri şi-n izvoarele apelor; şi ele s-au prefăcut în sânge.
5 Şi l-am auzit pe îngerul apelor, zicând: „Drept eşti Tu, Cel-ce-Eşti şi Cel-ce-Erai, Sfinte, că ai judecat acestea;
6 de vreme ce ei au vărsat sângele sfinţilor şi profeţilor, tot sânge le-ai dat să bea. Vrednici sunt!"
7 Şi-am auzit zicându-se din altar: „Da, Doamne Dumnezeule Atotţiitorule, adevărate şi drepte sunt judecăţile Tale!"
8 Şi al patrulea înger şi-a vărsat cupa în soare; şi i s-a dat lui să-i dogorească pe oameni cu foc.
9 Şi oamenii au fost dogorâţi cu mare arşiţă şi au blasfemiat numele lui Dumnezeu Care are putere peste plăgile acestea, şi nu s-au pocăit ca să-I dea slavă.
10 Şi al cincilea şi-a vărsat cupa pe scaunul Fiarei; şi împărăţia ei s-a întunecat şi oamenii îşi muşcau limbile de durere,
11 şi din pricina durerilor şi a bubelor lor L-au blasfemiat pe Dumnezeul cerului, dar de faptele lor nu s-au pocăit.
12 Şi al şaselea înger şi-a vărsat cupa peste râul cel mare, peste Eufrat2, şi apa lui a secat ca să fie gătită calea-mpăraţilor de la Soare-Răsare.
13 Şi-am văzut „ieşind" din gura Balaurului şi din gura Fiarei şi din gura Profetului Mincinos trei duhuri necurate, ca nişte broaşte;
1 Expresia sugerează sângele unei fiinţe înjunghiate: vâscos; o mocirlă roşie.
2 Vezi nota de la 9, 14.

14 fiindcă ele sunt duhuri de diavoli, făcătoare de semne, care se duc la împăraţii lumii-ntregi să-i adune la războiul Zilei celei mari a lui Dumnezeu Atotţiitorul.
15 - „Iată, Eu vin ca un fur. Fericit cel ce priveghează şi-şi păstrează veşmintele3, nu umble gol şi să i se vadă ruşinea4!" -
16 Şi i-a strâns la locul care-n evreieşte se cheamă Armagheddon5.
17 Al şaptelea înger şi-a vărsat cupa-n văzduh; şi din templul cerului, de la tron, a ieşit o voce mare, strigând: „S-a făcut!"
18 Şi au fost fulgere şi vuiete şi tunete şi s-a făcut cutremur mare, aşa cum de când e omul pe pământ n-a mai fost un cutremur atât de mare.
19 Şi cetatea cea mare6 s-a rupt în trei părţi, şi cetăţile păgânilor s-au prăbuşit. Şi de Babilonul cel mare s-a amintit înaintea lui Dumnezeu, pentru ca El să-i dea paharul vinului aprinderii mâniei Lui.

20 Şi tot ce fusese insulă a fugit, şi munţi nu s-au mai aflat.
21 Şi grindină mare ca talantul7 s-a prăvălit din cer peste oameni. Şi oamenii
3 Cel ce priveghează rămâne îmbrăcat.
4 În contrast cu veşmântul purităţii din 19, 8.
5 Nume enigmatic, probabil de origine ebraică. S-ar traduce „muntele Meghiddo” (vezi nota de la 4 Rg 23, 29), deşi geografia sau istoria universală nu cunoaşte un munte cu acest nume. El sugerează, totuşi, localitatea Meghiddo, din câmpia Esrom, unde s-au adunat armate şi s-au dat bătălii sângeroase (cf. Jd 5, 19; 4 Rg 9, 27; Za 12, 11 t. M.). Din context: simbol al ultimei lupte ideologice dintre bine şi rău, dintre forţele luminii şi ale întunericului, dintre Dumnezeu şi Satana.
6 Roma (numită mai departe, în paralelă, „Babilonul cel mare”, ca în 14, 8).
7 Un talant (în sistemul de măsuri al epocii): aproximativ 40 de kilograme.
L-au blasfemiat pe Dumnezeu din pricina plăgii cu grindină, căci mare e plaga aceasta, foarte mare.
17
Babilonul, Desfrânata cea mare; Fiara.
1 Şi a venit unul din cei şapte îngeri care aveau cele şapte cupe şi a grăit către mine, zicând: „Vino să-ţi arăt judecata Desfrânatei celei mari1, care şade pe ape multe2,
2 cu care s-au desfrânat regii pământului, iar locuitorii pământului s-au îmbătat de vinul desfrânării ei”.
3 Şi-ntru duh3 m-a dus în pustiu; şi-am văzut o femeie şezând pe o Fiară stacojie, plină de nume blasfemiatoare4, având şapte capete şi zece coarne.
4 Şi femeia era îmbrăcată-n purpură şi-n stacojiu şi-mpodobită cu aur şi cu pietre scumpe şi cu mărgăritare5, având în mână un pahar de aur, plin de urâciune şi de necurăţiile desfrânării ei.
5 Iar pe fruntea ei, scris un nume, o taină: Babilonul-cel-mare, mama
1 Marea Prostituată: Roma imperială, centru universal al idolatriei şi imoralităţii, dar şi principala persecutoare a creştinismului. În Vechiul Testament, cu acest nume sunt denunţate oraşe ca Ninive (Naum 3, 4), Tir (Is 23, 15-16), Ierusalimul (Is 1, 21). Deja anunţată de două ori, judecata „Marelui Babilon” este, în fapt, sentinţa finală de condamnare şi execuţia, aşa cum e descrisă în versetul 16. Nu trebuie uitată însă şi dimensiunea ei arhetipală.
2= Popoarele imperiului roman, dominate de capitală (vezi v. 15).
3 În stare de extaz (vezi şi 1, 10; 4, 2).
4 Titlurile divine pe care şi le reclamau cezarii Romei (vezi nota de la 13, 1).
5 Culori şi podoabe imperiale.

desfrânatelor şi-a urâciunilor pământului.
6 Şi-am văzut-o pe femeie beată de sângele sfinţilor şi de sângele mucenicilor lui Iisus; şi văzând-o eu, cu mare mirare m-am mirat.
7 Şi îngerul mi-a zis: „De ce te miri? Eu îţi voi spune taina femeii şi pe a Fiarei care-o poartă, cea care are cele şapte capete şi cele zece coarne.
8 Fiara pe care-ai văzut-o era şi nu este6; şi va să se ridice din adânc şi să meargă spre pieire. Şi cei ce locuiesc pe pământ, ale căror nume nu sunt scrise de la-ntemeierea lumii în cartea vieţii, se vor mira văzând Fiara, că era şi că nu este şi că va să vină.
9 Aici e minte7 care are-nţelepciune. Cele şapte capete sunt şapte munţi8 deasupra cărora şade femeia. Şi sunt şi şapte împăraţi:
10 cinci au căzut, unul este, celălalt încă n-a venit şi când va veni, puţin trebuie să rămână9.
11 Şi Fiara care era şi nu este, este ea însăşi un al optulea „împărat”; şi ea este dintre cei şapte10 şi merge spre pieire.
12 Şi cele zece coarne pe care le-ai văzut sunt zece regi care încă n-au primit puTere-mpărătească,
6 Revers parodic al definiţiei lui Dumnezeu: „Cel-ce-Este şi Cel-ce-Era...” (vezi 1, 4), în spiritul Fiarei care-L parodiază pe Iisus Hristos în chiar viaţa, moartea, învierea şi venirea Lui (vezi versetul întreg).
7 Inteligenţă; raţiune penetrantă.
8 Cele şapte coline ale Romei. Dar cele şapte coarne au dublu simbol (vezi v. 10).
9 Există mai multe ipoteze asupra identităţii împăraţilor romani vizaţi, dar nici una nu e concludentă; textul rămâne enigmatic. Oricum, e vorba de prigonitori ai creştinilor.

10Un al optulea, dar cu atributul comun al celor şapte, acela de persecutor al creştinilor.
dar care vor lua putere ca de-mpăraţi, pentru un ceas, împreună cu Fiara11.
13 Aceştia au un singur gând: şi tăria şi puterea12 lor i-o dau13 Fiarei.
14 Ei vor porni război împotriva Mielului, dar Mielul îi va birui, pentru că El este Domnul domnilor şi Împăratul împăraţilor; şi cei împreună cu El, chemaţi şi aleşi şi credincioşi14 „vor birui şi ei".
15 Şi mi-a zis: „Apele pe care le-ai văzut şi deasupra cărora şade Desfrânata sunt popoare şi gloate şi neamuri şi limbi.
16 Şi cele zece coarne pe care le-ai văzut şi Fiara o vor urî pe Desfrânată şi-o vor face pustie şi goală, şi carnea ei o vor mânca, iar pe ea o vor arde-n foc15;
17 pentru că Dumnezeu le-a pus în inimi16 ca ei să facă pe gândul Său şi într-un gând să se-ntâlnească, şi împărăţia lor să i-o dea Fiarei până ce cuvintele lui Dumnezeu se vor plini17.
18 Iar femeia pe care-ai văzut-o este cetatea cea mare, care are putere-mpărătească peste regii pământului".
11 Este vorba, probabil, de guvernatori, satrapi locali şi conducători barbari vasali ai Romei, care pentru foarte scurtă vreme vor fi învestiţi cu puteri speciale de a-i persecuta şi ucide pe credincioşii Mielului.
12= Autoritatea (de obicei, exercitată prin mandat).
13= I-o pun la dispoziţie.
14= Aliaţii Mielului, aşa cum regii din v. 12 sunt aliaţii Fiarei.
15 Execuţia Desfrânatei se face chiar prin uneltele ei, ceea ce denotă că forţele răului sfârşesc prin a se devora ele între ele.
16= I-a inspirat.
17 Aliaţi ai Fiarei şi ai Desfrânatei, cei zece regi (coarne) deveniseră, de fapt, instrumente ale planului lui Dumnezeu (cf. Pr 21, 1).

18
Căderea Babilonului.
1 După acestea am văzut un alt înger pogorându-se din cer, având putere mare; şi pământul s-a luminat de slava lui.
2 Şi a strigat cu glas puternic, zicând: „A căzut!, a căzut Babilonul cel mare şi a devenit sălaş al demonilor şi cuibar1 a tot duhul necurat şi cuibar a toată pasărea spurcată şi urâtă2".
3 Pentru că toate neamurile au băut din vinul aprinderii desfrânării ei, şi împăraţii pământului cu ea s-au desfrânat3, şi neguţătorii lumii din puterea strălucirii4 ei s-au îmbogăţit.
4 Şi-am auzit un alt glas din cer, zicând: „Ieşiţi din ea, poporul meu, ca să nu vă faceţi părtaşi la păcatele ei şi să nu primiţi din plăgile ei,
5 fiindcă păcatele ei au ajuns pân' la cer şi Dumnezeu Şi-a adus aminte de nedreptăţile ei.
6 Plătiţi-i5 aşa cum şi ea a plătit, şi cu-ndoită măsură îndoit măsuraţi-i după faptele ei; în paharul în care a turnat, turnaţi-i de două ori pe-atât.
7 Şi cât s-a slăvit ea pe sine şi a strălucit6,
1 Grecescul fylake înseamnă pază, supraveghere, strajă (Mt 14, 25), închisoare, temniţă (Mt 14, 3; Ap 2, 10; 20, 7). Aici însă are sensul de adăpost, loc de refugiu, ţarc în care cineva se simte bine. Imaginea este aceea a unei cetăţi pustii, ruinate, părăsite; un astfel de pustiu e locul preferat al duhurilor necurate.
2 Urâtă, în sensul: urâtă de alţii, detestată. (Consumarea păsărilor impure era interzisă de Legea Veche).
3= S-au prostituat.
4 Sensul exact: luxului.
5 Aici registrul adresării se schimbă: poruncile le sunt date îngerilor pedepsitori, cei ce aplică dreptatea dumnezeiască.
tot pe-atâta daţi-i chin şi bocet. Fiindcă zice ea în inima ei: Stau ca ompărătească, şi văduvă nu sunt, şi bocet nu voi vedea...
8 Pentru aceea, într-o singură zi îi vor veni plăgile: moarte şi bocet şi foamete; şi-n foc va fi mistuită, că puternic este Domnul Dumnezeu Care-o judecă.
9 Iar7 împăraţii pământului care s-au desfrânat cu ea şi s-au bucurat de strălucirea ei vor plânge şi

se vor bate-n piept asupră-i când vor vedea fumul arderii ei,
10 departe stând de frica chinurilor ei şi zicând: Vai!, vai!, tu, cetatea cea mare, Babilonul, cetatea cea tare, că-ntr-un ceas ţi-a venit judecata!...
11 Şi neguţătorii pământului vor plânge şi vor boci asupră-i, că nimeni nu le mai cumpără marfa,
12 marfă de aur şi de argint şi de pietre preţioase şi de mărgăritare şi de vison şi de porfiră şi de mătase şi de stofă stacojie, tot lemnul bine-mirositor şi tot lucrul de fildeş, şi tot lucrul de lemn de mare preţ şi de bronz şi de fier şi de marmură,
13 şi scorţişoară şi balsam şi mirodenii şi mir şi tămâie şi vin şi untdelemn şi făinuţă albă şi grâu şi vite şi oi şi cai şi căruţe şi robi8 şi suflete de oameni.
14 Şi dusu-s-au de la tine roadele după care-ţi tânjea sufletul, şi de la tine pierit-au toate cele grase şi strălucite, şi niciodată nu s-or mai afla...
6 Mai exact: s-a bucurat de o viaţă de lux. 7 Nouă schimbare de registru narativ (versetele 9-19): dezastrul Babilonului e descris prin gura împăraţilor, negustorilor şi armatorilor care au beneficiat de gloria şi prosperitatea cetăţii.
8 Aici soma în sensul din Tob 10, 10 şi 2 Mac 8, 11.

15 Neguţătorii acestora, cei ce s-au îmbogăţit de pe urma ei, departe vor sta de frica chinului ei, plângând şi jelindu-se
16 şi zicând: Vai!, vai!, cetatea cea mare, cea învestmântată-n vison şi-n porfiră şi-n stofă stacojie şi-mpodobită cu aur şi cu pietre scumpe şi cu mărgăritare!
17 Că-ntr-un ceas s-a pustiit atâta bogăţie! Şi tot căpitanul de vas şi tot călătorul pe mare şi corăbierii şi toţi câţi trăiesc de pe urma mării stăteau departe
18 şi strigau uitându-se la fumul arderii ei, zicând: Care cetate era asemenea cetăţii celei mari?...
19 Şi-şi puneau ţărână pe capete şi strigau, plângând şi jelindu-se şi zicând: Vai!, vai!, cetatea cea mare, din a cărei îmbuibare s-au îmbogăţit toţi cei ce au corăbii pe mare, că-ntr-un ceas s-a pustiit!”...
20 „Veseleşte-te9 de ea, cerule, şi voi, sfinţi şi apostoli şi profeţi; că judecata voastră asupră-i a judecat-o Dumnezeu!10”
21 Iar un înger puternic a ridicat o piatră cât o piatră mare de moară şi a aruncat-o-n mare, zicând: „Aşa, dintr-o lovitură, aşa va fi aruncat Babilonul, cetatea cea mare, şi nu se va mai afla!...
22 Şi vocea ţiteraşilor şi-a muzicanţilor şi-a flautiştilor şi-a trâmbiţaşilor nu se va mai auzi de-acum în tine; şi nici un meşteşugar din orice meşteşug nu se va mai afla în tine; şi-n tine cântec de moară nu se va mai auzi.
9 Textul reia vocea autorului sau pe cea venită din cer (v. 4).
10 „A Mea este răzbunarea” (Dt 32, 35; Ps 93, 1; Rm 12, 19; Evr 10, 30).
23 Şi lumină de lampă, nu, niciodată nu se va mai ivi-ntru tine; şi glas de mire şi de mireasă, nu, niciodată nu se vor mai auzi-ntru tine, pentru că neguţătorii tăi erau mai-marii pământului şi pentru că toate neamurile s-au rătăcit prin vraja ta...
24 şi s-a găsit în ea sânge de profeţi şi de sfinţi şi-al tuturor celor înjunghiaţi pe pământ”.
19
Căderea Babilonului (continuare). Cina nunţii Mielului. Călăreţul calului alb.
1 După acestea am auzit ca un glas puternic de mulţime multă-n cer, zicând: „Aliluia! Mântuirea şi slava şi puterea sunt ale Dumnezeului nostru!
2 Pentru că adevărate şi drepte sunt judecăţile Sale! Pentru că a judecat-o pe Desfrânata cea mare, care a stricat pământul cu desfrânarea ei, şi din mâna ei a răzbunat sângele robilor Săi”.
3 Şi au zis a doua oară: „Aliluia!” Şi fumul „arderii” ei se ridică în vecii vecilor.
4 Iar cei douăzeci şi patru de Bătrâni şi cele patru Fiinţe au căzut şi i s-au închinat lui Dumnezeu Cel ce şade pe tron, zicând: „Amin! Aliluia!”
5 Şi un glas a ieşit din tron, zicând: „Lăudaţi pe Dumnezeul nostru, voi, toţi robii Săi, voi, cei ce vă temeţi de El, mici şi mari!”
6 Atunci am auzit ca un glas de mulţime multă şi ca un vuiet de ape multe şi ca un bubuit de tunete puternice, zicând: „Aliluia!, că Domnul Dumnezeul

nostru Atotţiitorul S-a împărăţit1!

7 Să ne bucurăm şi să ne veselim şi să-I dăm slavă, căci nunta Mielului a venit şi mireasa lui s-a pregătit,
8 şi i s-a dat ei să se înveşmânteze cu vison2 curat, luminos căci visonul sunt faptele cele drepte ale sfinţilor".
9 Şi mi-a zis: „Scrie: Fericiţi cei chemaţi la cina de nuntă a Mielului!" Şi mi-a zis: „Acestea sunt adevăratele cuvinte ale lui Dumnezeu3".
10 Şi-am căzut înaintea picioarelor sale, ca să mă-nchin lui. Şi el mi-a zis: „Vezi să nu faci asta!4 Sunt împreună-slujitor cu tine şi cu fraţii tăi care au mărturia lui Iisus. Lui Dumnezeu închină-te, căci mărturia lui Iisus este duhul profeţiei5".
11 Şi-am văzut cerul deschis; şi iată, un cal alb; şi Cel ce şedea pe el Se numeşte Credincios şi Adevărat, şi-ntru dreptate judecă şi Se războieşte.
12 Iar ochii Lui, ca para focului; şi pe capul Său, numeroase steme; având un nume scris, pe care nimeni nu-l ştie decât numai El6.
1 Şi-a luat împărăţia în stăpânire.
2 Vison: ţesătură din material foarte fin şi scump, de obicei albă, din care se confecţionau veşmintele marilor preoţi, regilor şi oamenilor bogaţi (Lc 16, 19). Visonul era una din marile mărfuri de import ale Romei (18, 12), simbol al luxului ei (18, 16), dar, prin revers, şi simbol al bogăţiei sfinţilor (vezi şi v. 14).
3= Atestarea faptică a tuturor profeţiilor despre înviere, judecată şi viaţa veşnică.
4 Act de smerenie, caracteristic tuturor sfinţilor şi îngerilor, asemenea lui Petru care refuzase închinarea sutaşului Corneliu (FA 10, 25-26).
5 Duhul profeţiei: darul de a tâlcui corect Sfintele Scripturi şi învăţătura Domnului Iisus. Despre harisma profeţiei vezi FA 11, 27.
6 Puterea şi măreţia lui Hristos depăşesc orice capacitate omenească de cunoaştere şi înţelegere.
13 Şi este-mbrăcat într-o mantie stropită cu sânge7; şi numele Lui se cheamă Cuvântul-lui-Dumnezeu.
14 Şi oştile din cer8 Îi urmau călări pe cai albi, purtând veşminte de vison alb, curat.
15 Şi din gura Lui iese o sabie ascuţită cu care să lovească neamurile; şi El cu toiag de fier le va păstori şi va călca linul9 aprinderii mâniei lui Dumnezeu Atotţiitorul.
16 Şi pe mantia Lui şi pe coapsa Lui10 are nume scris: Împăratul-împăraţilor-şi-Domnul-domnilor.
17 Şi-am văzut un înger stând în soare; şi el a strigat cu glas puternic, grăindu-le tuturor păsărilor ce zboară-n mijlocul cerului11: „Veniţi şi adunaţi-vă la ospăţul cel mare al lui Dumnezeu,
18 ca să mâncaţi cărnuri de-mpăraţi şi cărnuri de căpetenii şi cărnuri de puternici şi cărnuri de cai şi de-ale celor ce şed pe ei, şi cărnuri de tot soiul de oameni, şi liberi, şi robi, şi mici, şi mari"12.
19 Şi-am văzut Fiara şi pe-mpăraţii pământului şi oştirile lor adunate ca să facă război cu Cel ce şade pe cal şi cu oştirea Lui.
20 Şi Fiara a fost prinsă13; şi cu ea, Profetul Mincinos, cel ce-n faţa ei făcea semne prin care-i amăgise pe cei ce
7= Semnul patimilor Mielului.
8= Oştile îngerilor, dar şi ale martirilor. 9 Despre lin şi călcarea strugurilor (duşmanilor)vezi nota de la 14, 19.
10 Anticii obişnuiau uneori ca pe şoldul unei statui să scrie numele personajului reprezentat.
11= Cele ce planează-n zenit. Păsări de pradă. 12 Păsările de pradă, ca factor ecologic, sunt cele ce curăţă de leşuri un câmp pe care s-a dat o bătălie. Victimele sunt din categoria celor menţionate în 6, 15; 13, 16.
13= Capturată.

purtaseră semnul Fiarei şi pe cei ce se închinau chipului ei. Amândoi au fost aruncaţi de vii în iezerul de foc, unde arde pucioasă.
21 Iar ceilalţi au fost ucişi cu sabia Celui ce şade pe cal, cea care iese din gura Lui; şi toate păsările s-au săturat din cărnurile lor.
20
Mia şi miile de ani. Înfrângerea Satanei. Judecata la marele tron alb.
1 Şi-am văzut un înger pogorându-se din cer, având cheia adâncului1 şi un lanţ mare în mâna lui.

2 Şi l-a prins pe Balaur, pe şarpele cel vechi, care este diavolul şi Satana, şi l-a legat pe o mie de ani2.
3 Şi l-a aruncat în adânc; şi pe acesta l-a închis şi l-a pecetluit deasupră-i, pentru ca el să nu mai amăgească popoarele, până ce miile de ani se vor sfârşi. După aceea el trebuie să fie dezlegat pentru puţină vreme.
1 Despre „fântâna adâncului” vezi nota de la 9, 1.
2 Ca în tot cuprinsul Apocalipsei, există cifre şi numere cu valoare simbolică (vezi notele respective), care nu exprimă cantităţi sau raporturi determinate. Numărul 1000 simbolizează o perioadă foarte lungă sau o cantitate foarte mare (aşa cum o foloseşte şi limbajul popular în expresiile: „Să trăieşti o mie de ani!”, sau: „Ţi-am spus-o de o mie de ori”). Că este aşa şi aplicând o traducere foarte riguroasă o dovedeşte faptul că în versetele 3, 5, 6 şi 7 textul original grecesc foloseşte expresia ta hilia ete = „miile de ani”, un plural care nu mai lasă loc la îndoieli. Interpretarea literală ca şi traducerile neglijente au dat naştere multor confuzii şi rătăciri, precum vechiul hiliasm şi mai noul milenarism.
4 Şi-am văzut tronuri; şi ei3 s-au aşezat pe ele; şi li s-a dat lor putere să judece; şi-am văzut sufletele celor descăpăţânaţi din pricina mărturiei lui Iisus şi din pricina cuvântului lui Dumnezeu şi care nu i s-au închinat Fiarei şi nici chipului ei şi semnul ei nu l-au primit pe fruntea şi pe mâna lor. Şi ei au înviat şi au împărăţit cu Hristos o mie de ani.
5 Ceilalţi morţi nu învie până ce nu se vor sfârşi miile de ani. Aceasta este învierea cea dintâi.
6 Fericit şi sfânt cel ce are parte de învierea cea dintâi! Peste aceştia moartea cea de-a doua nu are putere, ci ei vor fi preoţi ai lui Dumnezeu şi-ai lui Hristos şi vor împărăţi cu El de-a lungul miilor de ani.
7 Şi când se vor sfârşi miile de ani, Satana va fi dezlegat din închisoarea lui.
8 Şi va ieşi să amăgească neamurile care sunt în cele patru colţuri ale pământului, pe Gog şi pe Magog4, şi să
3 Subiectul propoziţiei nu ne este precizat. Acesta se poate referi fie numai la cei doisprezece apostoli (Mt 19,28), fie la ei şi la cei menţionaţi în continuarea versetului, potrivit aserţiunii că „sfinţii vor judeca lumea” (1 Co 6, 23).
4 Gog şi Magog: nume preluate din Iz capitolele 38-39; cei doi regi de miază-noapte care au purtat un război de vârf împotriva lui Dumnezeu, dar care-n cele din urmă au fost înfrânţi de armiile lui Israel. Transferaţi în simbol, ei reprezintă împărăţiile lumii care se ridică împotriva împărăţiei lui Dumnezeu. Ca şi în cazul numărului 666 = QSRNRON (vezi 13, 18 şi nota), n-au lipsit încercările de a se face pe seama lor identificări istorice şi geografice concrete. Luând ca bază expresia din Iz 38, 2: „Gog din ţara lui Magog, regele ţinuturilor Roos şi Mosoh” (în redactarea şi grafia Septuagintei), unii au speculat cele două denumiri geografice apropiindu-le de Rusia şi Moscova. Oricum, în literatura apocaliptică şi rabinică numele celor doi sunt asociate cu sfârşitul lumii, când toate vrăjmăşiile organizate împotriva lui Dumnezeu se vor ridica şi vor fi zdrobite.
2111
le adune la război; iar numărul lor este ca nisipul mării...
9 Şi s-au suit pe faţa pământului şi au înconjurat tabăra sfinţilor şi cetatea cea iubită5. Dar foc s-a coborât din cer şi i-a mistuit.
10 Şi diavolul care-i amăgise a fost aruncat în iezerul de foc şi de pucioasă, unde este Fiara şi Profetul Mincinos, şi vor fi chinuiţi acolo, zi şi noapte, în vecii vecilor6.
11 Şi-am văzut un mare tron alb, şi pe Cel ce şedea pe el, de dinaintea feţei Căruia pământul şi cerul au fugit7, şi loc pentru ele nu s-a mai aflat.
12 Şi i-am văzut pe cei morţi, pe cei mari şi pe cei mici8, stând înaintea tronului; şi cărţile au fost deschise9; şi altă carte a fost deschisă, care este aceea a vieţii10. Şi morţii au fost judecaţi din cele scrise-n cărţi, potrivit cu faptele lor.
13 Şi marea i-a dat pe morţii cei din ea, şi Moartea şi Iadul i-au dat pe morţii pe care-i aveau; şi au fost judecaţi, fiecare, după faptele lor.
14 Apoi Moartea şi Iadul11 au fost aruncate-n iezerul de foc. Aceasta e moartea cea de-a doua12: iezerul de foc.
5= Ierusalimul; Ierusalimul cel nou; Ierusalimul ceresc; Biserica lui Hristos.
6 Text clar despre existenţa iadului veşnic.

7 Expresie lapidară şi blândă pentru cataclismul cosmic, cel ce va lăsa spaţiul liber pentru „naşterea din nou a lumii” (Mt 19, 28), pentru „un cer nou şi un pământ nou” (21, 1).
8= Învierea generală (vezi In 5, 29).
9= Evidenţa faptelor fiecărui om.
10= Care conţine numele celor mântuiţi.
11 Moartea şi Iadul: personificări ale spaţiilor în care locuiesc păcătoşii damnaţi, duşmanii eterni ai lui Dumnezeu, al căror sfârşit este biruinţa lui Hristos la învierea morţilor (vezi 1 Co 15, 54-55; de asemenea: 1, 18).
12= Condamnarea definitivă.
15 Şi dacă cineva n-a fost găsit scris în cartea vieţii, aruncat a fost în iezerul de foc.
21
Cerul cel nou şi pământul cel nou. Noul Ierusalim.
1 Şi-am văzut un cer nou şi un pământ nou; fiindcă cerul cel dintâi şi pământul cel dintâi au trecut, iar marea nu mai este.
2 Şi-am văzut cetatea cea sfântă, noul Ierusalim, pogorându-se din cer de la Dumnezeu, gătită ca o mireasă-mpodobită pentru mirele ei.
3 Şi-am auzit venind din tron un glas puternic care zicea: „Iată locuirea lui Dumnezeu cu oamenii; şi El va locui cu ei, şi ei vor fi poporul Său şi Dumnezeu Însuşi va fi cu ei.
4 Şi El va şterge toată lacrima din ochii lor; şi moarte nu va mai fi; nici bocet, nici strigăt, nici durere nu vor mai fi, căci cele dintâi lucruri au trecut”.
5 Şi Cel ce şedea pe tron a zis: „Iată, Eu le fac pe toate noi”. Şi a zis: „Scrie, fiindcă aceste cuvinte sunt vrednice de crezare1 şi adevărate”.
6 Şi mi-a zis: „S-a făcut! Eu sunt Alfa şi Omega, Începutul şi Sfârşitul. Celui ce însetează, Eu în dar îi voi da să bea din izvorul apei vieţii.
7 Biruitorul va moşteni acestea şi Eu îi voi fi Dumnezeu şi el Îmi va fi Mie fiu.
8 Cât despre cei fricoşi şi necredincioşi şi spurcaţi şi ucigaşi şi desfrânaţi şi vrăjitori şi-nchinători la idoli şi toţi cei mincinoşi, partea lor este-n iezerul
1 Şi: credincioase faţă de propriul lor adevăr.
2112
care arde cu foc şi cu pucioasă, care este moartea cea de-a doua”.
9 Şi a venit unul din cei şapte îngeri care aveau cele şapte cupe pline cu cele şapte plăgi, cele din urmă2, şi a grăit către mine, zicând: „Vino, am să-ţi arăt Mireasa, Femeia Mielului3”.
10 şi-n duh4 m-a dus pe un munte mare şi înalt şi mi-a arătat cetatea cea sfântă, Ierusalimul, pogorându-se din cer, de la Dumnezeu,
11 având slava lui Dumnezeu5. Lumina ei era asemănătoare cu aceea a pietrei de mare preţ, a pietrei de iaspis cristalin.
12 Şi avea zid mare şi înalt; şi avea douăsprezece6 porţi; iar la porţi, doisprezece îngeri; şi nume scrise deasupra, care sunt ale celor douăsprezece seminţii ale fiilor lui Israel.
13 Şi spre răsărit, trei porţi; şi spre miază-noapte, trei porţi; şi spre miazăzi, trei porţi; şi spre apus, trei porţi.
14 Iar zidul cetăţii avea douăsprezece pietre de temelie; şi pe ele, douăsprezece nume, ale celor doisprezece apostoli ai Mielului.
15 Şi cel care vorbea cu mine avea o măsură, o trestie de aur, ca să măsoare cetatea şi porţile şi zidul ei.
16 Şi cetatea este în patru colţuri; şi lungimea ei este tot atât cât şi lăţimea.
2 Vezi 15, 1.
3 Tot ce urmează este descrierea noului Ierusalim, cetatea cea sfântă.
4= În stare de extaz.
5 Descrierea de mai jos, cu toate detaliile ei simbolice, creează imaginea unui spaţiu plin de măreţie, frumuseţe, culoare, puritate, fineţe şi transparenţă.
6 Tabloul e dominat de numărul 12 ca atare,
de multiplul său (v. 16) sau de pătratul său (v. 17). Simbolul este acela al noului Israel, Biserica lui Hristos, împărăţia lui Dumnezeu.
Şi a măsurat cetatea cu trestia: douăsprezece mii de stadii. Lungimea şi lărgimea şi înălţimea ei sunt

deopotrivă7.
17 Şi i-a măsurat şi zidul: o sută patruzeci şi patru8 de coţi, măsură a unui om, adică a unui înger9.
18 Şi plasma zidului ei este de iaspis, iar cetatea este de aur curat asemenea sticlei curate.
19 Temeliile zidului cetăţii sunt împodobite cu toată piatra scumpă: întâia temelie este de iaspis; a doua, de safir; a treia, de calcedoniu; a patra, de smarald;
20 a cincea, de sardoniu; a şasea, de sardiu; a şaptea, de hrisolit; a opta, de beril; a noua, de topaz; a zecea, de hrisopras; a unsprezecea, de iachint; a douăsprezecea, de ametist.
21 Şi cele douăsprezece porţi sunt douăsprezece mărgăritare: fiecare din porţi este dintr-un mărgăritar. Şi piaţa cetăţii este de aur curat, ca de sticlă străvezie.
22 Dar templu n-am văzut în ea10, pentru că Domnul Dumnezeu Atotţiitorul este templul ei, precum şi Mielul11.
23 Şi cetatea nu are nevoie de soare şi nici de lună ca s-o lumineze, căci slava lui Dumnezeu a luminat-o şi făclia ei este Mielul.
24 Şi neamurile vor umbla-n lumina ei,
7 Ceea ce înseamnă un cub, simbol al perfecţiunii.
8 Pătratul numărului 12.
9 Îngerul foloseşte aceeaşi măsură ca şi omul. 10 În împărăţia finală a lui Dumnezeu nu mai e nevoie de ritualuri şi jertfe.
11 Asociere intimă şi de egalitate între Iisus Hristos şi Dumnezeu-Tatăl; Ei alcătuiesc unul şi acelaşi templu ceresc şi împărtăşesc unul şi acelaşi tron (vezi 12, 3).

şi-mpăraţii pământului într-însa îşi vor aduce slava.
25 Şi niciodată porţile ei nu se vor închide ziua, căci noapte acolo nu va mai fi.
26 Şi-ntru ea vor aduce slava şi cinstea neamurilor.
27 şi-n ea niciodată nimic întinat nu va intra, şi nici cel ce meştereşte urâciunea şi minciuna, ci numai cei scrişi în cartea vieţii Mielului.
22
Noul Ierusalim (continuare). Venirea lui Hristos.
1 Şi mi-a arătat un râu al apei vieţii, strălucitor ca de cristal, care izvorăşte din tronul lui Dumnezeu şi-al Mielului.
2 În mijlocul pieţei „cetăţii", şi de-o parte şi de alta a râului, un pom al vieţii, rodind de douăsprezece ori, dându-şi roada-n fiecare lună; şi frunzele pomului sunt spre tămăduirea neamurilor.
3 Şi nici un blestem nu va mai fi. Şi tronul lui Dumnezeu şi-al Mielului va fi într-însa, şi robii Săi I se vor închina1.
4 Şi ei Îi vor vedea faţa, şi numele Lui va fi pe frunţile lor.
5 Şi noapte nu va mai fi; şi ei n-au nevoie de lumină de lampă sau de lumină de soare, pentru că Domnul Dumnezeu va lumina peste ei şi vor împărăţi în vecii vecilor.
6 Şi îngerul mi-a zis: „Aceste cuvinte sunt vrednice de crezare şi adevărate;
1 Îi vor sluji în calitate de „preoţi ai lui Dumnezeu şi ai lui Hristos" (vezi 20, 6), aducându-I jertfă de laudă.
şi Domnul, Dumnezeul duhurilor profeţilor, l-a trimis pe îngerul Său să le arate robilor Săi cele ce trebuie să se întâmple-n curând.
7 Şi iată, Eu vin curând. Fericit cel ce păzeşte cuvintele profeţiei acestei cărţi!"
8 Şi eu, Ioan, sunt cel ce-am auzit şi-am văzut acestea. Şi când am auzit şi-am văzut, am căzut să mă închin înaintea picioarelor îngerului care mi-a arătat acestea.
9 Dar el mi-a zis: „Vezi să nu faci asta!2 Sunt împreună-slujitor cu tine şi cu fraţii tăi, profeţii, şi cu cei ce păstrează cuvintele acestei cărţi. Lui Dumnezeu închină-te!"
10 Şi mi-a zis: „Să nu pecetluieşti cuvintele profeţiei acestei cărţi3, căci vremea e aproape.
11 Cel ce-i nedrept, să mai nedreptăţească; cel ce-i spurcat, să se mai spurce; şi cel ce este drept, să mai facă dreptate; şi cel ce este sfânt, să se mai sfinţească4".
12 „Iată5, Eu vin curând, şi plata Mea este cu Mine, pentru ca fiecăruia să-i dau după cum îi este fapta.
13 Eu sunt Alfa şi Omega, Cel Dintâi şi Cel de pe Urmă, Începutul şi Sfârşitul.

14 Fericiţi cei care-şi spală veşmintele6, pentru ca să aibă ei putere peste pomul vieţii şi prin porţi să intre-n cetate!
2 Vezi nota de la 19, 10.
3 În contrast cu pecetluirea de la 10, 4, de data aceasta cuvintele lui Dumnezeu trebuie puse la îndemâna tuturor, pentru ca oamenii să ştie ce-i aşteaptă şi să se pregătească.
4 Timpul e prea scurt pentru ca să se mai poată schimba ceva; planul lui Dumnezeu se va împlini oricum.
5 Versetele 12-16 exprimă cuvintele lui Iisus.
6= Cei ce le spală şi le înălbesc în sângele Mielului (vezi 7,14).
2114
15 Afară câinii7 şi vrăjitorii şi desfrânaţii şi ucigaşii şi închinătorii la idoli şi toţi cei ce iubesc şi lucrează minciuna!
16 Eu, Iisus, l-am trimis pe îngerul Meu să vă mărturisească vouă acestea cu privire la Biserici. Eu sunt rădăcina şi odrasla lui David, Steaua strălucitoare a Dimineţii".
17 Şi Duhul şi Mireasa8 zic: „Vino!" Şi cel ce aude, să zică: „Vino!" Şi cel însetat să vină, cel ce vrea să primească-n dar apa vieţii.
18 Şi eu îi mărturisesc oricui ascultă cuvintele profeţiei acestei cărţi: Dacă le va mai adăuga cineva ceva, Dumnezeu îi va adăuga plăgile care sunt arătate9 în cartea aceasta;
19 iar de va scoate cineva ceva din cuvintele cărţii acestei profeţii, Dumnezeu îi va scoate partea lui din pomul vieţii şi din cetatea cea sfântă, care sunt arătate în cartea aceasta.
20 Cel ce mărturiseşte acestea, zice: „Da, vin curând10". - „Amin! Vino, Doamne Iisuse!"11
21 Harul Domnului Iisus Hristos să fie cu voi cu toţi! Amin.
7 După toate probabilităţile, prin „câini" sunt desemnaţi pervertiţii erotici de orice fel, dar şi ereticii.
8= Mireasa Mirelui (vezi 21, 9): Biserica lui Hristos, în Care este prezent şi lucrează Duhul Sfânt.
9 Literal: scrise; descrise.
10 Cuvintele lui Iisus, ca răspuns la chemarea „Vino!" din v. 17.
11 Replica lui Ioan. Admirabil şi emoţionant final al Apocalipsei şi al Noului Testament. Versetul următor, adresat Bisericilor cărora le-a fost adresată scrierea, reproduce obişnuita formulă de încheiere a epistolelor pauline şi soborniceşti.
2115
Anexe
Notă asupra ediţiei
Această versiune a Bibliei a fost întocmită prin metoda comparatistă: ediţia curentă a fost confruntată cu treisprezece versiuni reprezentative, româneşti şi străine, precum şi cu textele originale, în osteneala de a restaura, pentru Vechiul Testament, prezenţa şi autoritatea Septuagintei în tradiţia biblică românească. Aşadar, Versiunea Ebraică, accesibilă adiacent prin cele mai bune traduceri occidentale, s-a aflat în continuă şi amănunţită alăturare cu versiunea greacă, aceasta din urmă fiind reprezentată atât de tălmăcirile româneşti tipărite între 1688-1914, cât şi de textul ediţiei critice a lui Alfred Rahlfs. Diferenţele semnificative dintre versiunile greacă şi ebraică sunt semnalate şi, după caz, comentate în notele infrapaginale.
Deşi versiunea de faţă îşi propune să calce cât mai fidel pe urmele Septuagintei, numele proprii de persoane şi localităţi sunt redate după Versiunea Ebraică. Actuala lor grafiere însă a ţinut seama nu numai de extracţia lor lingvistică, dar şi de actualul lor statut lexical, ştiut fiind că ele au intrat în limba română prin cea greacă şi că nu toate şi-au restaurat pronunţia originală în evoluţia limbii vorbite.
Pentru Noul Testament a fost folosită ediţia critică a lui Kurt Aland.
Ediţii biblice:
Septuaginta. Id est Vetus Testamentum graece iuxta LXX interpretes. Edidit Alfred Rahlfs. Stuttgart f.a.
The Septuagint with Apocrypha: Greek and English. Sir Lancelot C. L. Brenton. Hendrickson, 5 Th ed. 1995
Biblia Sacra. Iuxta Vulgatam Versionem. Vol. I-II. Stuttgart 1975 Biblia. Bucureşti 1688 (a lui Şerban)
Biblia. Blaj 1795 (a lui Bob)

Biblia. Sibiu 1858 (a lui Şaguna)
2116
Biblia. Bucureşti 1914 (ediţia Sfântului Sinod)
Biblia. Traducere de Nicodim Munteanu, Gala Galaction şi Vasile Radu. Bucureşti 1936
Biblia. Traducere de Preoţii Profesori Vasile Radu şi Gala Galaction. Editura Fundaţiilor Regale. Bucureşti 1938
Biblia. Traducere de Patriarhul Nicodim Munteanu. Bucureşti 1944
The Holy Bible. King James Authorised Version. Oxford University Press
1977
The New Oxford Annotated Bible. Revised Standard Version. Oxford University Press 1977
Good News Bible. Today's English Version. New York 1978
La Bible de Jérusalem. Paris (Cerf) 1973
La Bible. Traduction Oecuménique (TOB). Paris (Cerf) 1978
La Bible. Traduction par Émile Osty avec la collaboration de Joseph Trinquet.
Paris (Seuil) 1973
The Interpreter Bible. In the King James and Revised Standard Versions. With general articles and introduction, exegesis, exposition for each book of the Bible. Vol. I-XII. Arlingdon Press, New York and Nashville (USA) 1957
The Greek New Testament (critical edition) by Kurt Aland, Matthew Black, Carlo M. Martini, Bruce M. Metzger and Allen Wirgren. UBS 1975
Noul Testament. Ediţie revizuită de Pr. Prof. C. Corniţescu, Pr. Ioan Mircea, Pr. Prof. Nicolae Petrescu şi Pr. Prof. Dumitru Radu. Bucureşti 1979
Noul Testament (ediţia 1979 cu îmbunătăţiri). Bucureşti 1983 Noul Testament. Ediţia 1979 revizuită prin adnotări marginale manuscrise de Pr. Prof. Dumitru Fecioru; revăzută parţial de Pr. Prof. C. Corniţescu (foarte utilă mai ales prin sesizarea erorilor şi neajunsurilor).
Lucrări auxiliare (selectiv):
The Interpreter Dictionary of the Bible. Vol. I-V. Nashville, Tennessee (USA) 1990
Pr. Prof. Ion Bria, Dicţionar de Teologie Ortodoxă. Bucureşti 1981 F. Vigouroux, Dictionnaire de la Bible. Vol. I-V (1-10). Paris 1926
Biblia Patristica. Index des citations et allusions bibliques dans la littérature patristique. Vol. I-V. Paris 1986-1991
Preot Prof. Dr. Dumitru Abrudan şi Diac. Prof. Dr. Emilian Corniţescu, Arheologie biblică. Bucureşti 1994
A concordance of the Septuagint. Compiled by George Morrish. Grand Rapids, Michigan (USA) f.a.
2117
Studiul Vechiului Testament (pentru Institutele Teologice). Manual alcătuit de Preoţii Profesori Vladimir Prelipceanu, Nicolae Neaga, Gh. Barna şi Mircea Chialda. Bucureşti 1985
Johanna Manley, Grace for Grace: The Psalter and the Holy Fathers.
Menlo Park, California 1992
Johanna Manley, Isaiah through the ages, Menlo Park, California 1995 Apostolos Makrakis, Commentary on the Psalms of David. Chicago 1995
Bruce M. Metzger, A Textual Commentary on the Greek New Testament.
UBS 1975
Kurt Aland, Synopsis Quattuor Evangeliorum, Stuttgart 1978
M. Bardy, O. Odelain, P. Sandevoir, R. Seguineau, Concordance de la Bible. Nouveau Testament. Paris (Cerf) 1983
Alfred Schmoller, Handkonkordanz zum Griechischen Neuen Testament,
Stuttgart 1973
Johanna Manley, The Bible and the Holy Fathers for Orthodox, Menlo Park, California, 1990
Pr. Dr. Ioan Mircea, Dicţionar al Noului Testament. Bucureşti 1984 The United Bible Societies Translators Guides / Handbooks:
Robert G. Bratcher, To the Gospel of Matthew. 1981
Robert G. Bratcher, To the Gospel of Mark. 1981

Robert G. Bratcher, Eugene A. Nida, Pour l'evangile de Marc. 1961
Robert G. Bratcher, To the Gospel of Luke. 1982
J. Reiling, J. L. Swellengrebel, On the Gospel of Luke. 1971
Barclay M. Newman, Eugene A. Nida, On the Gospel of John. 1980
Barclay M. Newman, Eugene A. Nida, On the Letter to the Romans. 1973
Paul Ellingworth, Howard Hatton, On the First Letter to the Corinthians.
1985
Robert G. Bratcher, On the First Letter to the Corinthians. 1982 Robert G. Bratcher, On the Second Letter to the Corinthians. 1983 Daniel C. Arichea Jr., Eugene A. Nida, On the Letter to the Galatians. 1976 Robert G. Bratcher, Eugene A. Nida, On the Letter to the Ephesians. 1982 I-Jin Loh, Eugene A. Nida, On the Letter to the Philippians. 1977
Robert G. Bratcher, Eugene A. Nida, On the Letter to the Colossians and Philemon. 1977
Paul Ellingworth, Eugene A. Nida, On the Letters to the Thessalonians. 1976
Robert G. Bratcher, To the Letters to Timothy and to Titus. 1983

Daniel C. Arichea, Eugene A. Nida, On the First Letter from Peter. 1980 Robert G. Bratcher, On the Letters from James, Peter and Jude. 1984 C. Haas, M. de Jonge, J. L. Swellengrebel, On the Letters of John. 1972 Robert G. Bratcher, To the Revelation of John. 1984

Lucrările marcate cu asterisc () se numără printre cele ce au contribuit la alcătuirea introducerilor şi notelor infrapaginale. Redactarea acestora a urmărit nu numai claritatea, ci şi concizia, în funcţie de economia spaţiului tipografic. Versiunea e redactată în ortografia clasică a limbii române (abolită în 1953 şi restaurată parţial în 1991 de Academia Română).

Pentru sistemul de abreviere a cărţilor Sfintei Scripturi încă nu există norme precise sau un consens general; ca atare, ediţia de faţă introduce sigle mult simplificate, menite să reducă la jumătate spaţiul tipografic aferent.

Au fost puse între paranteze drepte ă cuvintele şi expresiile care nu există în textul original (ca fiind subînţelese), dar necesare în traducere.

Întrucât greaca veche folosea doar câteva semne de punctuaţie, elementare, traducerile au, în general, o mare libertate în a adopta o punctuaţie adecvată, aceasta variind de la autor la autor şi de la o limbă la alta. Cea din versiunea de faţă e pusă în slujba textului nou, a accentelor de conţinut, dar şi în aceea a unor cadenţe stilistice. Majuscularea sau nemajuscularea pronumelor divine s-a făcut în funcţie de calitatea şi atitudinea personajelor care le rostesc. Ostenitorul versiunii de faţă le este profund recunoscător tuturor celor ce, de-a lungul a trei secole, au tradus sau revizuit Biblia în limba română. El s-a străduit ca neîmplinirile unora să fie corectate prin izbânzile altora şi să alcătuiască astfel un text credincios originalului şi potrivit cu vârsta de acum a limbii române, evitând atât literaturizarea, pe de-o parte, cât şi juxtalinearitatea, pe de alta. Pentru soluţiile care-i aparţin, atât în echivalenţele lexicale, cât şi în cele sintactice, îşi asumă, cu umilinţă, cuvenita răspundere în faţa lui Dumnezeu şi a cititorilor.

Cincizeci şi patru din cărţile biblice ale acestei versiuni au apărut în Editura Institutului Biblic şi în Editura Anastasia, ca ediţii de probă. Ostenitorul le mulţumeşte cu precădere celor ce, răspunzând apelului şi aşteptărilor, i-au oferit cele mai numeroase şi mai pertinente observaţii critice: preotul Anton Savelovici, doctorand în Teologie, poetul-filolog Miron Scorobete şi poetul-filolog Eugen Dorcescu.

De asemenea, mulţumiri preotului conf. univ. dr. Ioan Chirilă şi preotului drd. Anton Savelovici, care au pus la punct aparatul referenţial; primului îi aparţine şi alcătuirea Concordanţei biblice. Cât priveşte Lecţionarul, acesta i se datorează arhidiaconului prof. Mircea Oros.

Ostenitorul binecuvintează memoria preotului prof. univ. dr. Dumitru Fecioru, cel care a iniţiat această versiune, în colaborare, şi cu care ar fi urmat s-o realizeze dacă Domnul nu l-ar fi chemat la Sine înainte ca ei, cei doi, să fi alcătuit împreună prima pagină.

Mai presus de toate, însă, mulţumiri şi laudă lui Dumnezeu, pe Care ostenitorul şi L-a simţit aproape de-a lungul celor unsprezece ani de trudă pe cumpăna dintre umilinţă şi cutezanţă; El este Cel ce a făcut ca acolo unde a lipsit vrednicia să prisosească harul şi acolo unde a lipsit priceperea să prisosească osteneala. Lui fie-I slava şi închinarea, în veci!

Cuprins
Introducere 1
Precuvântare 1
Cuvânt lămuritor asupra Sfintei Scripturi 4
Îndreptar pentru folosirea aparatului ajutător de pe lângă textul biblic 13
Facerea 17
1 17
2 19
3 21
4 23
5 24
6 26
7 27
8 29
9 30
10 31
11 33
12 34
13 36
14 37
15 38
16 39
17 40
18 42
19 44
20 46

21 47
22 49
23 51
24 52
25 55
26 57
27 59
28 62
29 63
30 65
31 68
32 71
33 73
34 74
35 76
36 77
37 79
38 81
39 83
40 84
41 85
42 88
43 90
44 92
45 94
46 96

47 98
48 100
49 101
50 103
Ieşirea 105
1 105
2 106
3 107
4 109

5 111
6 112
7 114
8 115
9 117
10 119
11 121
12 122
13 125
14 126
15 128
16 130
17 132
18 133
19 134
20 136
21 138
22 140
23 141
24 143
25 144
26 146
27 148
28 149
29 152
30 154
31 156
32 157
33 159
34 160
35 163
36 164
37 166
38 167
39 169
40 171

Leviticul 173
1 173
2 174
3 175
4 176
5 178
6 179

7 181
8 183
9 185
10 186
11 187
12 189
13 190
14 193
15 196
16 198
17 200
18 201
19 203
20 205
21 206
22 208
23 209
24 211
25 213
26 216
27 218
Numerele 221
1 221
2 223
3 225
4 227
5 230
6 231
2124
7 233
8 237
9 238
10 239
11 241
12 243
13 244
14 246
15 248
16 250
17 253
18 254
19 256
20 257
21 259
22 261
23 263
24 265
25 266
26 267
27 270
28 271
29 273
30 275
31 276

32 279
33 281
34 283
35 284
36 286
Deuteronomul 288
1 288
2 291
3 293
4 294
2125
5 298
6 300
7 302
8 304
9 305
10 308
11 309
12 311
13 313
14 315
15 316
16 318
17 320
18 321
19 323
20 324
21 326
22 327
23 329
24 330
25 332
26 333
27 334
28 335
29 339
30 341
31 342
32 344
33 347
34 349
Iosua 351
1 351
2 352
3 354
4 355
2126
5 356
6 357
7 359
8 361
9 363
10 365
11 368

12 369
13 370
14 372
15 373
16 375
17 375
18 377
19 378
20 380
21 381
22 383
23 385
24 387
Judecători 390
1 390
2 392
3 394
4 396
5 397
6 399
7 402
8 404
9 406
10 409
11 410
12 413
13 414
14 416
2127
15 417
16 418
17 421
18 421
19 423
20 425
21 428
Rut 431
1 431
2 432
3 434
4 435
1 Regi 438
1 438
2 440
3 442
4 443
5 445
6 446
7 448
8 449
9 450
10 452
11 454
12 455

13 457
14 459
15 462
16 464
17 466
18 468
19 469
20 471
21 473
2128
22 475
23 476
24 478
25 479
26 482
27 483
28 484
29 486
30 487
31 489
2 Regi 490
1 490
2 491
3 493
4 495
5 496
6 498
7 500
8 501
9 502
10 503
11 504
12 506
13 508
14 511
15 513
16 515
17 516
18 518
19 520
20 523
21 525
22 526
23 528
24 530
2129
3 Regi 533
1 533
2 536
3 539
4 541
5 542
6 544
7 546

8 549
9 554
10 556
11 558
12 561
13 563
14 565
15 567
16 569
17 572
18 573
19 576
20 578
21 581
22 582
4 Regi 587
1 587
2 588
3 590
4 592
5 595
6 597
7 599
8 600
9 602
10 605
11 607
2130
12 609
13 610
14 612
15 614
16 616
17 617
18 620
19 623
20 625
21 627
22 628
23 630
24 633
25 635
1 Paralipomena 638
1 638
2 639
3 641
4 642
5 644
6 645
7 648
8 649
9 650
10 652
11 653

12 655
13 657
14 658
15 658
16 660
17 662
18 663
19 664
20 665
2131
21 666
22 668
23 669
24 670
25 672
26 673
27 674
28 676
29 677
2 Paralipomena 680
1 680
2 681
3 682
4 683
5 684
6 685
7 688
8 689
9 690
10 692
11 693
12 694
13 695
14 696
15 697
16 698
17 699
18 700
19 702
20 703
21 705
22 706
23 707
24 709
25 710
2132
26 712
27 713
28 714
29 715
30 717
31 719
32 720
33 722

34 724
35 726
36 728
Ezdra 731
1 731
2 732
3 734
4 735
5 736
6 738
7 739
8 741
9 743
10 744
Neemia 747
1 747
2 748
3 749
4 751
5 752
6 754
7 755
8 757
9 758
10 761
11 763
12 764
13 766
2133
Estera 769
1 769
2 770
3 772
4 773
5 774
6 775
7 776
8 777
9 778
10 780
Iov 781
1 781
2 783
3 784
4 785
5 787
6 788
7 789
8 791
9 792
10 793
11 794
12 795
13 796

14 797
15 799
16 800
17 802
18 803
19 803
20 805
21 806
22 808
23 809
2134
24 810
25 811
26 811
27 812
28 813
29 814
30 815
31 817
32 818
33 820
34 821
35 823
36 823
37 825
38 826
39 828
40 829
41 830
42 832
Psalmul 833
1 833
2 833
3 834
4 835
5 835
6 836
7 837
8 838
9 839
10 840
11 841
12 841
13 842
14 842
15 843
2135
16 843
17 844
18 846
19 847
20 848
21 848
22 850

23 850
24 851
25 852
26 852
27 853
28 854
29 854
30 855
31 856
32 857
33 858
34 859
35 860
36 861
37 862
38 863
39 864
40 865
41 866
42 867
43 867
44 868
45 869
46 870
4770
48 871
49 872
50 873
2136
51 875
52 875
5376
54 876
55 877
56 878
5779
58 879
59 880
60 881
61 881
62 882
6383
64 883
65 884
66 885
6785
68 887
69 889
70 889
71 890
72 891
7393
74 894
75 895

76 896
7797
78 900
79 901
80 902
81 903
82 903
83 904
84 905
85 906
2137
86 907
87 907
88 908
89 910
90 911
91 913
92 913
93 914
94 915
95 916
96 916
97 917
98 917
99 918
100 918
101 919
102 920
103 921
104 924
105 926
106 927
107 929
108 929
109 931
110 931
111 932
112 933
113 933
114 934
115 935
116 935
117 935
118 937
119 944
120 945
2138
121 945
122 945
123 946
124 946
125 947
126 947
127 947

128 948
129 948
130 949
131 949
132 950
133 950
134 950
135 951
136 952
137 953
138 953
139 955
140 955
141 956
142 957
143 957
144 958
145 959
146 959
147 960
148 960
149 961
150 961
151 962
Proverbele lui Solomon 963
1 963
2 964
3 965
2139
4 967
5 968
6 969
7 970
8 971
9 973
10 974
11 975
12 977
13 978
14 979
15 981
16 982
17 983
18 985
19 986
20 987
21 988
22 989
23 990
24 992
25 993
26 994
27 996
28 997

29 998
30 999
31 1000
Ecclesiastul 1002
1 1002
2 1003
3 1004
4 1005
5 1006
6 1008
2140
7 1008
8 1010
9 1011
10 1012
11 1013
12 1014
Cântarea Cântărilor 1016
1 1016
2 1017
3 1018
4 1019
5 1020
6 1021
7 1022
8 1022
Isaia 1024
1 1024
2 1026
3 1027
4 1029
5 1029
6 1031
7 1032
8 1034
9 1036
10 1037
11 1039
12 1040
13 1040
14 1042
15 1043
16 1044
17 1045
18 1046
2141
19 1046
20 1048
21 1048
22 1049
23 1051
24 1052
25 1053
26 1054

27 1056
28 1057
29 1059
30 1060
31 1063
32 1063
33 1064
34 1066
35 1067
36 1068
37 1069
38 1072
39 1073
40 1074
41 1076
42 1078
43 1080
44 1081
45 1083
46 1085
47 1086
48 1087
49 1089
50 1091
51 1092
52 1094
53 1095
2142
54 1096
55 1097
56 1098
57 1099
58 1100
59 1102
60 1103
61 1104
62 1105
63 1106
64 1107
65 1108
66 1110
Ieremia 1113
1 1113
2 1114
3 1116
4 1118
5 1120
6 1122
7 1123
8 1125
9 1127
10 1128
11 1130
12 1131

13 1132
14 1134
15 1135
16 1136
17 1138
18 1140
19 1141
20 1142
21 1143

22 1144
23 1146
24 1148
25 1149
26 1151
27 1153
28 1154
29 1155
30 1157
31 1158
32 1161
33 1164
34 1165
35 1166
36 1167
37 1169
38 1170
39 1172
40 1173
41 1174
42 1175
43 1176
44 1177
45 1179
46 1180
47 1182
48 1182
49 1185
50 1187
51 1190
52 1194
Plângerile lui Ieremia 1197
1 1197
2 1199
3 1200
4 1202
5 1204

Iezechiel 1206
1 1206
2 1208
3 1208
4 1210
5 1211

6 1212
7 1213
8 1215
9 1216
10 1217
11 1218
12 1220
13 1221
14 1223
15 1224
16 1225
17 1229
18 1230
19 1232
20 1233
21 1236
22 1238
23 1240
24 1243
25 1244
26 1245
27 1247
28 1249
29 1250
30 1252
31 1253
32 1255
33 1256
34 1259
2145
35 1260
36 1261
37 1264
38 1266
39 1267
40 1269
41 1272
42 1273
43 1274
44 1276
45 1278
46 1280
47 1282
48 1283
Daniel 1286
1 1286
2 1287
3 1290
4 1293
5 1295
6 1297
7 1299
8 1302
9 1304

10 1308
11 1309
12 1313
Osea 1315
1 1315
2 1315
3 1317
4 1317
5 1319
6 1320
2146
7 1320
8 1321
9 1322
10 1323
11 1324
12 1325
13 1326
14 1327
Ioil 1329
1 1329
2 1330
3 1332
4 1332
Amos 1335
1 1335
2 1336
3 1337
4 1338
5 1339
6 1341
7 1342
8 1343
9 1344
Avdia 1347
1 1347
Iona 1349
1 1349
2 1350
3 1351
4 1351
2147
Miheia 1353
1 1353
2 1354
3 1355
4 1356
5 1357
6 1359
7 1360
Naum 1362
1 1362
2 1363
3 1364

Avacum 1366
1 1366
2 1367
3 1368
Sofonie 1371
1 1371
2 1372
3 1373
Agheu 1376
1 1376
2 1377
Zaharia 1380
1 1380
2 1381
3 1382
4 1383
5 1384
6 1385
7 1386
8 1387
2148
9 1388
10 1390
11 1390
12 1391
13 1392
14 1393
Maleahi 1395
1 1395
2 1396
3 1397
4 1399
Tobit 1400
1 1400
2 1401
3 1402
4 1404
5 1405
6 1407
7 1408
8 1409
9 1410
10 1411
11 1412
12 1413
13 1414
14 1415
Iudita 1417
1 1417
2 1418
3 1420
4 1420
5 1421
6 1423

7 1424
8 1426
9 1429
10 1430
11 1431
12 1433
13 1434
14 1436
15 1437
16 1438
Baruh 1440
1 1440
2 1441
3 1443
4 1445
5 1447
Epistola lui Ieremia 1448
1 1448
Trei tineri 1452
1 1452
3 Ezdra 1456
1 1456
2 1459
3 1460
4 1462
5 1464
6 1468
7 1470
8 1470
9 1475
2150
Solomon 1478
1 1478
2 1479
3 1480
4 1481
5 1482
6 1484
7 1485
8 1487
9 1488
10 1489
11 1490
12 1492
13 1493
14 1494
15 1496
16 1497
17 1499
18 1500
19 1501
Sirah 1504
1 1504

2 1505
3 1506
4 1507
5 1509
6 1509
7 1511
8 1512
9 1513
10 1514
11 1516
12 1517
13 1518
14 1519
2151
15 1520
16 1521
17 1522
18 1523
19 1525
20 1526
21 1527
22 1528
23 1530
24 1531
25 1533
26 1534
27 1535
28 1536
29 1537
30 1539
31 1540
32 1541
33 1542
34 1543
35 1545
36 1546
37 1547
38 1548
39 1550
40 1552
41 1553
42 1554
43 1556
44 1557
45 1558
46 1560
47 1561
48 1562
49 1563
50 1564
51 1566
2152
Istoria Susanei 1568
1 1568

Bel şi Balaurul 1572
1 1572
1 Macabei 1575
1 1575
2 1578
3 1581
4 1585
5 1587
6 1591
7 1595
8 1597
9 1599
10 1603
11 1607
12 1611
13 1614
14 1617
15 1620
16 1622
2 Macabei 1624
1 1624
2 1626
3 1628
4 1631
5 1634
6 1636
7 1638
8 1641
9 1643
10 1645
11 1648
2153
12 1650
13 1653
14 1655
15 1658
3 Macabei 1662
1 1662
2 1664
3 1666
4 1668
5 1670
6 1673
7 1675
Manase 1678
1 1678
Matei 1679
1 1679
2 1680
3 1682
4 1683
5 1684
6 1687
7 1688

8 1690
9 1692
10 1693
11 1696
12 1697
13 1700
14 1702
15 1704
16 1706
17 1708
18 1709
2154
19 1711
20 1712
21 1714
22 1716
23 1718
24 1719
25 1722
26 1724
27 1727
28 1729
Marcu 1731
1 1731
2 1733
3 1734
4 1736
5 1738
6 1739
7 1742
8 1744
9 1745
10 1748
11 1750
12 1752
13 1754
14 1756
15 1759
16 1761
Luca 1763
1 1763
2 1766
3 1769
4 1770
5 1772
6 1774
2155
7 1776
8 1779
9 1781
10 1784
11 1787
12 1789
13 1792

14 1794
15 1796
16 1797
17 1799
18 1800
19 1802
20 1804
21 1806
22 1807
23 1810
24 1813
Ioan 1816
1 1816
2 1818
3 1819
4 1821
5 1824
6 1826
7 1829
8 1831
9 1834
10 1835
11 1837
12 1840
13 1842
14 1844
15 1845
16 1846
2156
17 1848
18 1849
19 1851
20 1854
21 1855
Faptele Apostolilor 1857
1 1857
2 1858
3 1860
4 1862
5 1864
6 1866
7 1867
8 1870
9 1872
10 1875
11 1877
12 1879
13 1880
14 1883
15 1884
16 1887
17 1889
18 1891
19 1893

20 1895
21 1897
22 1899
23 1901
24 1903
25 1904
26 1906
27 1908
28 1910
2157
Romani 1913
1 1913
2 1915
3 1916
4 1918
5 1919
6 1921
7 1922
8 1923
9 1926
10 1927
11 1928
12 1930
13 1931
14 1932
15 1933
16 1935
1 Corinteni 1938
1 1938
2 1940
3 1941
4 1942
5 1943
6 1944
7 1945
8 1947
9 1948
10 1950
11 1951
12 1953
13 1955
14 1956
15 1958
16 1960
2158
2 Corinteni 1962
1 1962
2 1963
3 1964
4 1965
5 1967
6 1968
7 1969
8 1970

9 1971
10 1972
11 1973
12 1975
13 1976
Galateni 1978
1 1978
2 1979
3 1980
4 1982
5 1983
6 1985
Efeseni 1987
1 1987
2 1988
3 1989
4 1991
5 1992
6 1994
Filipeni 1996
1 1996
2 1997
31 1999
4 2001
2159
Coloseni 2003
1 2003
2 2004
3 2006
4 2007
1 Tesaloniceni 2009
1 2009
2 2009
3 2011
4 2011
5 2012
2 Tesaloniceni 2015
1 2015
2 2016
3 2017
1 Timotei 2019
1 2019
2 2020
3 2021
4 2022
5 2023
6 2024
2 Timotei 2026
1 2026
2 2027
3 2028
4 2029
Tit 2031
1 2031

2 2032
3 2033
2160
Filimon 2034
1 2034
Evrei 2036
1 2036
2 2037
3 2038
4 2039
5 2040
6 2041
7 2042
8 2043
9 2044
10 2046
11 2048
12 2050
13 2052
Iacob 2054
1 2054
2 2055
3 2057
4 2057
5 2058
1 Petru 2061
1 2061
2 2062
3 2064
4 2065
5 2066
2 Petru 2068
1 2068
2 2069
3 2071
2161
1 Ioan 2073
1 2073
2 2074
3 2075
4 2076
5 2078
2 Ioan 2080
1 2080
3 Ioan 2082
1 2082
Iuda 2084
1 2084
Apocalipsa 2086
1 2086
2 2087
3 2089
4 2090
5 2091

6 2092
7 2094
8 2095
9 2096
10 2097
11 2098
12 2099
13 2100
14 2102
15 2103
16 2104
17 2105
18 2107
19 2108
20 2110
21 2111
22 2113
2162
Anexe 2115
Notă asupra ediţiei 2115